

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND I

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Regeringens proposition 95

Band I

Förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Band II

- Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Protokoll 31—41, 45, 48 och 49 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol
- Protokoll 1, 2 och 5—7 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol
- Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna
- Protokoll och bilaga till avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna

Band III

— Protokoll 2—14, 42, 46 och 47 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Band IV

— Protokoll 15—20, 28—30, 43 och 44 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Band V

- Protokoll 21—27 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Protokollen 3 och 4 samt bilagor till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

Band VI

— Bilaga I, II och IV till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga I	Veterinära frågor och växtskyddsfrågor
Bilaga II	Tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering
Bilaga IV	Energi

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna avtalet mellan EFTA-staterna samt EG och dess medlemsstater om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Samtidigt föreslås det att riksdagen skall godkänna avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna.

Syftet med EES-avtalet är att skapa ett enhetligt europeiskt ekonomiskt samarbetsområde där de fyra friheterna, dvs. fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital, med vissa undantag och övergångstider införs lika fullständigt som inom EG enligt dess program för den inre marknaden till utgången av 1992. Samarbetet inom EES skall genomföras inom de ovan nämnda områdena genom gemensamma regler. EFTA-staterna godkänner den del av EG:s regelverk som det är fråga om och inför bestämmelserna i sina respektive rättsordningar. Syftet med avtalet är också att skapa lika konkurrensvillkor för alla parter samt att öka och bredda samarbetet parterna emellan inom områden som angränsar till de fyra friheterna eller går utöver dem. I avtalet finns dessutom gemensamma bestämmelser för avtalsparterna om beslutsprocessen för godkännande av nya EG-rättsakter samt bestämmelser om de organ som behövs för avtalets funktion.

Syftet med EFTA-staternas avtal om inrättande av en övervakningsmyndighet och en domstol är att för EFTA-parten införa ett särskilt arrangemang i samband med verkställigheten av EES-avtalet, genom vilket man

skall säkerställa att skyldigheterna enligt EES-avtalet uppfylls och kontrollera att konkurrensreglerna följs. Samtidigt inrättas för EFTA-staterna en övervakningsmyndighet och en domstol som är självständiga. Syftet med avtalet om EFTA-staternas ständiga kommitté är att införa ett arrangemang för EFTA-staternas beredning av interna beslut enligt EES-avtalet samt för EFTA-partens interna administration och förvaltning då det gäller verkställigheten av EES-avtalet.

EES-avtalet träder i kraft den 1 januari 1993, om alla avtalsslutande parter har deponerat sina ratifikations- och godkännandeinstrument före den dagen. Om så inte har skett träder avtalet i kraft den första dagen i den andra månaden som följer efter den sista anmälan. Den sista möjliga dagen för en sådan anmälan är den 30 juni 1993, varefter de avtalsslutande parterna skall sammankalla en diplomatkonferens för att bedöma läget.

EFTA-staternas avtal om inrättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt avtalet om EFTA-staternas ständiga kommitté träder i kraft den 1 januari 1993, om EES-avtalet träder i kraft den dagen och om alla EFTA-stater har deponerat sina ratifikationsinstrument beträffande avtalen. Om EES-avtalet inte träder i kraft denna dag, träder avtalen i kraft samma dag som EES-avtalet, eller sedan alla EFTA-stater har deponerat alla ratifikationsinstrument rörande avtalen, den av dessa dagar som infaller senare.

I propositionen ingår ett förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet

om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpning av avtalet, ett förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i EFTA-staternas avtal om inrättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt om tillämpning av avtalet och ett förslag till lag

om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om EFTA-staternas ständiga kommitté. De föreslagna lagarna avses träda i kraft en dag som bestäms genom förordning. Avsikten är att lagarna skall träda i kraft samtidigt som avtalen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	5	6.VI	Samarbete vid sidan om de fyra friheterna .....
1. Nuläget och ärendets beredning	5		58
2. Avtalens samhällsliga betydelse	8	6.VII	Institutionella bestämmelser .....
3. EES-avtalets ekonomiska verkningar	10		61
3.1. EES-avtalets verkningar på samhällsekonomin och den ekonomiska politiken ..	10	6.VII.1.	Sammanslutningens struktur .....
3.1.1. Allmän bedömning	10		61
3.1.2. Utrikeshandeln	11	6.VII.2.	Förfarandet vid beslutsfattande ....
3.1.3. Produktionsfaktorströmmarna	13		64
3.1.4. Ramarna för den ekonomiska politiken	14	6.VII.3.	Homogenitet, övervakningsförfarande och tvistlösning .....
3.1.5. Beskattningen	14		67
3.1.6. EES-avtalets verkningar på den regionala utvecklingen	15	6.VII.4.	Skyddsåtgärder .....
3.2. Propositionens ekonomiska verkningar och verkningar för statsbudgeten	15		73
4. EES-avtalets inverkan på beslutsfattandet	23	6.VIII	Den finansiella mekanismen .....
5. EES-avtalets övriga verkningar i fråga om organisation och personal	25		74
6. EES-avtalets huvudpunkter	30	6.IX	Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser .....
6.I	32		74
6.II	32	7. Avtal som gäller EFTA	74
6.II.1.	32	7.I	Allmänt .....
6.II.2.	34		74
6.II.3.	37	7.II	Avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol .....
6.II.4.	38		75
6.II.5.	42	7.III	Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna .....
6.III	42		76
6.III.1.	42	8. Införandet av avtalen i Finland	76
6.III.2.	44	9. Beroendet av andra propositioner och internationella fördrag	77
6.III.3.	44	DETALJMOTIVERING	79
6.III.4.	47	1. Motivering till avtalen	79
6.III.5.	48	1.1. Avtalet om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	79
6.III.6.	48	Del I	Mål och principer .....
6.IV	50	Del II	Fri rörlighet för varor .....
6.IV.1.	50	Kapitel 1	Grundläggande principer .....
6.IV.2.	52	Kapitel 2	Jordbruks- och fiskeprodukter ...
6.IV.3.	54	Kapitel 3	Samarbete i tullfrågor och om handelslättnader .....
6.V	55	Kapitel 4	Andra regler som avser fri rörlighet för varor .....
6.V.1.	55	Kapitel 5	Kol och stålprodukter .....
6.V.2.	56	Del III	Fri rörlighet för personer, tjänster och kapital .....
6.V.3.	56	Kapitel 1	Arbetsstagare och egenföretagare .
6.V.4.	57	Kapitel 2	(artikel 28) .....
6.V.5.	58	Kapitel 3	(artikel 29) .....
		Kapitel 4	(artikel 30) .....
		Kapitel 5	Etableringsrätt .....
		Kapitel 6	Tjänster .....
		Del IV	Kapital .....
		Kapitel 1	Samarbete på den ekonomiska och monetära politikens område .....
		Kapitel 2	Transporter .....
		Kapitel 3	Konkurrensregler och övriga gemensamma regler .....
		Kapitel 1	Regler tillämpliga på företag ....
		Kapitel 2	Statligt stöd .....
		Kapitel 3	Andra gemensamma regler .....

	Sida		Sida
Del V	Övergripande bestämmelser om de fyra friheterna	282	
Kapitel 1	Socialpolitik	282	
Kapitel 2	Konsumentskydd	292	
Kapitel 3	Miljö	294	
Kapitel 4	Statistik	306	
Kapitel 5	Bolagsrätt	309	
Del VI	Samarbete vid sidan om de fyra friheterna	317	
Del VII	Institutionella bestämmelser	323	
Kapitel 1	Sammanslutningens struktur	323	
Kapitel 2	Förfarandet vid beslutsfattandet	327	
Kapitel 3	Homogenitet, övervakningsförfarande och tvistlösning	331	
Kapitel 4	Skyddsåtgärder	335	
Del VIII	Den finansiella mekanismen	337	
Del IX	Allmänna bestämmelser och slut- bestämmelser	339	
1.2. Avtal som hänför sig till EFTA-arrange- menten	341		
1.2.1. Avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervaknings- myndighet och en domstol	341		
1.2.2. Avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna	373		
2. Motivering till lagförslagen	377		
2.1. Lag om godkännande av vissa bestämmel- ser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet	377		
2.2. Lag om godkännande av vissa bestämmel- ser i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt om tillämpningen av avtalet	386		
2.3. Lag om godkännande av vissa bestämmel- ser i avtalet om upprättande av en ständig kommitté för EFTA-staterna	387		
3. Närmare stadganden och bestämmelser	388		
4. Ikraftträdande	388		
5. Lagstiftningsordning	388		
6. Behovet av riksdagens samtycke	389		
LAGTEXTER	391		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och ärendets beredning

Finland har allt sedan andra världskriget deltagit i strävandena att frigöra utrikeshandeln och i integrationsutvecklingen i Västeuropa inom gränserna för de möjligheter som vår ekonomiska utveckling och våra övriga internationella relationer har medgett. Finland är ett litet land som är relativt beroende av sin utrikeshandel och det har varit viktigt att skapa så goda verksamhetsförutsättningar som möjligt för utrikeshandeln. Detta har förutsatt ett aktivt deltagande och en anpassning till förändringsprocesserna.

Finland löste sitt förhållande till den Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA), som dess närmaste handelspartners hade bildat, så att Finland blev associerad medlem av EFTA och i praktiken fick samma skyldigheter som de fullvärdiga medlemmarna (FINEFTA) år 1960. Vid samma tidpunkt ingicks med det dåvarande Sovjetunionen ett handelsavtal, i vilket sovjetiska produkter garanterades samma ställning som EFTA-ländernas produkter på den finska marknaden. Vårt förhållande till den Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG) och till den Europeiska kol- och stålgemenskapen reglerades genom frihandelsavtal år 1973.

Dessa avtal har gjort det möjligt för Finland att med de länder som hör till respektive organisationer bedriva en omfattande frihandel med industriprodukter sedan år 1984, då resten av de ännu kvarvarande tullarna och kvantitativa restriktionerna upphävdes.

Ministrar från EFTA-staterna och medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna (EG) beslöt vid ett sammanträde i april 1984 i Luxemburg att utvidga samarbetet till sådana nya områden som ännu inte täcktes av frihandelsavtalen. I denna s.k. Luxemburgdeklaration uppställdes som mål att skapa ett europeiskt ekonomiskt område. Målet var rätt löst definierat, och deklARATIONEN var inte juridiskt bindande på samma sätt som ett internationellt avtal. För att uppnå detta mål upprättades verksamhetsformer för att utveckla samarbetet och som ett resultat av detta har vissa avtal ingåtts mellan EFTA-staterna och EG, bl.a. beträffande tekniska handelshinder och utbildning.

Inom EG och EFTA-staterna började det

dock komma fram åsikter om att samarbetet på basis av Luxemburgprocessen inte gav tillräckliga resultat. Samarbetet fördes ett steg vidare i och med att ordföranden för EG-kommissionen, Jacques Delors, i januari 1989 tog initiativ till ett närmare och mera övergripande samarbetsförhållande mellan EG och EFTA-staterna. Detta var upptakten till EES-processen.

Finlands regering förhöll sig positivt till initiativet och var för egen del berett att aktivt delta i fördjupandet av samarbetet mellan EFTA och EG. EFTA-staternas statsministrar sammanträdde i mars 1989 i Oslo och gav ett klart positivt svar på ordförande Delors initiativ och uppställde som mål ett dynamiskt och homogent europeiskt ekonomiskt samarbetsområde där den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och personer är så fullständigt genomförd som möjligt.

Kort efter mötet i Oslo hölls ett gemensamt ministermöte för EFTA-staterna och EG:s medlemsstater i Bryssel. Också EG:s medlemsstater förhöll sig positivt till ordförande Delors initiativ. Man beslöt att så snart som möjligt inleda de diskussioner som föreslagits av Delors och understöts av EFTA-staternas statsministrar.

Som ett resultat av besluten vid de ovan nämnda ministermötena inleddes ett utredningsarbete på tjänstemannanivå. Syftet var att utreda på vilken bas eventuella förhandlingar för att skapa ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde kunde föras.

För dessa diskussioner inrättades en styrgrupp där EFTA-staterna och EG-kommissionen var företrädare på statssekreterar- eller avdelningschefsnivå. Styrgruppen tillsatte fem arbetsgrupper för att behandla frågor om fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer samt om samarbetet på områden nära förknippade med de fyra friheterna samt rättsliga och institutionella frågor.

Vid de förberedande diskussionerna redogjorde kommissionen för EG:s egna planer och mål beträffande införandet av de fyra friheterna. Tillsammans kartlade man i hur stor utsträckning EG:s regelverk kunde läggas till grund för det framtida EES-arrangemanget. Samtidigt undersökte man hur EES-arrangemanget kunde genomföras och vilka rättsliga och institutionella lösningar som skulle behö-

vas. Utredningsarbetet slutfördes till den 20 oktober 1989.

I Bryssel hölls den 19 december 1989 ett gemensamt ministermöte för EFTA- och EG-staterna, där man beslöt att inleda EES-förhandlingarna genast i början av 1990 och att slutföra dem enligt en snabb tidtabell. Särskilt EFTA-staterna hade som mål att EES-arrangemanget skulle träda i kraft från ingången av 1993, dvs. samtidigt som EG:s program för den inre marknaden införs.

I januari 1990 inledde en s.k. högnivågrupp de diskussioner av utredningskaraktär som föregick de officiella förhandlingarna, och därvid koncentrerade man sig på att dryfta vilka som var de väsentliga delar av EG:s regelverk som skulle läggas till grund för det kommande avtalet, i vilka frågor det behövdes undantag och övergångsarrangemang och ett hurudant beslutssystem som skulle skapas för EES-arrangemanget.

Dessa diskussioner slutfördes i mars 1990. Högnivågruppen meddelade som sin åsikt att man vid de preliminära diskussionerna hade lyckats nå en tillräcklig bas för att inleda de officiella förhandlingarna om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde. Vid ett möte den 2 april 1990 godkände EFTA:s styrgrupp EFTA:s utgångspunkter för förhandlingarna. EFTA-ministrarna godkände vid sitt möte den 3 april 1990 ett meddelande till EG, i vilket man konstaterade sig vara beredd att inleda förhandlingarna utan dröjsmål.

Vid EFTA:s ministermöte i Göteborg den 14 juni 1990 fastställde EFTA-ministrarna och EG-kommissionens vice ordförande tillsammans målsättningen att slutföra EES-förhandlingarna så att avtalet kunde träda i kraft den 1 januari 1993.

Sedan EG-kommissionen fått de formella förhandlingsfullmakterna av EG-medlemsstaterna kunde de officiella förhandlingarna inledas den 20 juni 1990 i Bryssel.

Förhandlingarna fördes i samma grupper som utredningsdiskussionerna. De leddes av en förhandlingsgrupp på hög nivå. Denna fick de fem underlydande förhandlingsgruppernas utredningar för kännedom och avgjorde sådana frågor som inte kunnat lösas i förhandlingsgrupperna. Förhandlingsgrupperna sammanträdde i genomsnitt en eller två gånger per månad.

EG-kommissionen förutsatte ända från början av processen att EFTA förstärker sina

interna strukturer och beslutsförfaranden med tanke på det kommande samarbetsarrangemanget. Kommissionen förutsatte att EFTA-gruppen vid diskussionerna och senare vid förhandlingarna uppträder enhetligt, dvs. att EFTA-staterna sinsemellan utformar en gemensam ståndpunkt till de frågor som behandlas, innan deras ståndpunkt läggs fram för kommissionen. Detta förfarande iaktogs under hela processen, och EFTA:s ståndpunkt framlades av det land som vid respektive tidpunkt innehade ordförandeskapet för EFTA.

Under förhandlingarna hölls gemensamma ministermöten för EFTA:s och EG:s medlemsstater. Vid dessa behandlades sådana förhandlingsfrågor som man inte lyckats lösa på tjänstemannanivå.

Det första gemensamma ministermötet efter att de officiella förhandlingarna hade inletts hölls i Bryssel den 19 december 1990. Vid mötet nådde man samförstånd om vissa centrala frågor, så som förfarandet med en skyddsklausul, som gjorde det möjligt för EFTA-staterna att frånga de flesta av sina undantagskrav. Vid detta möte bestämdes också hur besluten skall beredas och fattas och man beslöt att för EES inrätta ett råd och en gemensam kommitté och fastslog deras uppgifter. Parterna bekräftade också att de förband sig att nå fram till ett EES-avtal så att detta kunde träda i kraft från ingången av 1993. Målet var att slutföra förhandlingarna före sommaren 1991.

Det följande gemensamma ministermötet hölls i Bryssel den 13 maj 1991. Vid detta möte lyckades man lösa nästan alla institutionella och rättsliga frågor, liksom också de allra flesta frågorna om avtalets innehåll. Förutom de tre svåraste frågorna — fisket, transittrafiken och fonden — återstod ett antal smärre förhandlingsfrågor.

EFTA- och EG-staternas ministrar höll ytterligare ett gemensamt möte i Luxemburg den 18 juni 1991. Avsikten var att alla de återstående öppna frågorna skulle kunna lösas, och samförstånd nåddes också i många frågor. Eftersom man hade avtalat om dessa saker muntligen och inte skriftligen förekom det dock efter mötet olika uppfattningar om vad man kommit överens om.

I Salzburg höll EFTA-ministrarna den 24 — 25 juni 1991 ett extra möte, i vilket också ministern för Luxemburg, då ordförande för EG, samt kommissionens vice ordförande del-

tog. Vid detta möte förhandlade man inte utan kartlade parternas åsikter i de öppna frågorna och förband sig att slutföra förhandlingarna före utgången av juli 1991.

Förhandlingarna fortgick intensivt hela juli. I slutet av månaden sammanträdde förhandlingsgruppen på hög nivå, men den kunde inte nå samförstånd om de återstående frågorna, av vilka den svåraste var fisket.

Under augusti hölls en paus i förhandlingarna, som sedan fortsatte i början av september. Den bakre gränsen för förhandlingarna hade redan skjutits upp flera gånger, och någon officiell gräns utsattes inte längre. I praktiken var tiden dock knapp, för det måste finnas tillräckligt med tid för alla åtgärder för att sätta avtalet i kraft. Därför sågs de parallella ministernöten för EFTA- och EG-staterna som på EG:s initiativ sammankallats i Luxemburg den 21 oktober 1991 som den sista möjligheten att nå ett lyckat resultat på förhandlingarna. I Luxemburg nådde man enighet om alla de ännu öppna förhandlingsfrågorna, och förhandlingarna kunde konstateras vara slutförda i sak.

Den för EFTA och EG gemensamma grupp som hade inrättats för att utforma avtalstexten hade arbetat på avtalet ända sedan våren. Efter mötet i Luxemburg fortsatte finslipningen av avtalet. Paraferingen av EES-avtalet som enligt planerna skulle äga rum i november 1991 uppsköts när EG-kommissionen beslöt begära utlåtande av EG-domstolen i frågan om huruvida EES-avtalet överensstämmer med Romfördraget. Domstolen gav sitt utlåtande den 14 december 1991 och konstaterade att vissa stycken i avtalet, i synnerhet bestämmelserna om inrättande av en EES-domstol, skulle strida mot Romfördraget.

Chefsförhandlarna för EFTA-staterna och EG förhandlade efter detta på nytt om de stycken i avtalet som EG i sitt utlåtande hade ansett strida mot Romfördraget. Avtalsparterna fattade bl.a. beslut om ett nytt arrangemang i fråga om avgörande av tvister enligt vilket det vid sidan av EG-domstolen, för EFTA-staternas del i frågor som hör till EES-avtalets tillämpningsområde, kommer att inrättas en självständig behörig EFTA-domstol. Chefsförhandlarna undertecknade den 14 februari 1992 en gemensam förklaring i vilken förhandlingarna om EES-avtalet konstaterades vara avslutade.

På grund av EG-parlamentets krav beslöt

kommissionen att ytterligare begära utlåtande av EG-domstolen om de stycken i avtalet som de senaste förhandlingarna gällt. Det utlåtande domstolen gav den 10 april 1992 var positivt och den engelskspråkiga varianten av EES-avtalet paraferades i Bryssel den 14 april 1992.

EES-avtalet undertecknades på alla EES-språk på ministernivå i Oporto i Portugal den 5 maj 1992.

I Finland har riksdagen, förvaltningen och olika intresseorganisationer i samhället intensivt deltagit i beredningsarbetet i samband med EES-avtalet.

Statsrådet gav den 1 november 1988 till riksdagen en redogörelse för Finlands inställning till integrationsutvecklingen i Västeuropa och ett meddelande den 29 november 1989. Vidare gavs den 13 mars 1990 en mera täckande redogörelse, i vilken i deltalj förklarades sakinnehållet i EES-förhandlingarna, och denna blev föremål för en omfattande behandling i riksdagens utskott. Riksdagens utrikesutskott gav ett detaljerat betänkande om redogörelsen (UtUB 7/1990 rd).

Regeringen har också regelbundet till riksdagen och särskilt till dess utrikesutskott gett utredningar om hur EES-förhandlingarna framskridit.

För EES-förhandlingarna tillsattes den 26 januari 1990 en förhandlingsdelegation vars medlemmar företrädde Finland vid förhandlingarna. Förhandlarna kunde stöda sig på en omfattande beredningsorganisation bestående av företrädare för de olika förvaltningsområdena och intresseorganisationerna.

År 1987 tillsattes en EFTA-EG-uppföljningskommission som lyder under utrikesministeriet och som har bestått av kanslicheferna för de viktigaste ministerierna samt en medlem av Finlands Banks direktion. Uppföljningskommissionen har deltagit i beredningen av Finlands ställningstaganden. Den har i det sista skedet under sig haft 25 beredningssektioner, tillsatta med iakttagande av indelningen i sakhelheter vid avtalsförhandlingarna. I beredningssektionerna har ingått företrädare för olika myndigheter, intresseorganisationer inom näringslivet samt fackorganisationerna. De har berett Finlands ställningstaganden innan dessa har förts till uppföljningskommissionen för att fastställas.

Republikens President tillsatte den 26 maj 1989 en delegation för att bereda och behandla Finlands ställningstaganden i förhandlingarna

om frågor i samband med den ekonomiska integrationsutvecklingen i Västeuropa. Delegationen har 53 medlemmar som företräder de olika ministerierna, de för integrationsutvecklingen viktigaste centrala ämbetsverken, näringslivets intresseorganisationer, arbetsmarknadsorganisationerna samt de i riksdagen företrädda partierna. Också en företrädare för Ålands landskapsstyrelse ingår i delegationen.

Talmanskonferensen tillsatte den 11 juni 1991 en kommission bestående av företrädare för riksdagen samt utrikesministeriet och justitieministeriet för att utreda de frågor som gäller det tekniska förfarandet vid riksdagsbehandlingen av avtalen om skapande av det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den därmed förknippade lagstiftningen och resursfrågorna. Kommissionen skall också utreda enligt vilka förfaranden beslutsfattandet inom riksdagen skall ordnas i de frågor som gäller det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Statsrådet tillsatte den 5 mars 1992 en kommitté för att utreda integrationsavgörandenas verkningar på riksdagens, presidentens och statsrådets befogenheter inom utrikespolitik och internationella ärenden samt besluts- och arbetsfördelningsarrangemang i samband med detta. Kommittén skall på basis av utredningarna utarbeta behövliga förslag till ändring av statsförfattningen.

2. Avtalens samhälleliga betydelse

Verkningarna av EES-avtalet kommer att utsträcka sig till hela samhället. Avtalet är mera omfattande och vidsträckt än något tidigare avtal och det kommer direkt att påverka Finlands lagstiftning och utvecklandet av den på de områden som avtalet täcker. Det regelverk som godkänns genom avtalet kommer dock inte att bestämma innehållet i vår samhällspolitik. För företagen och de enskilda människorna innebär avtalet att de får likvärdiga möjligheter som företagen och medborgarna i de andra EES-staterna. Också de kommer inom avtalets ramar självständigt att bestämma om sin egen verksamhet.

Genom EES-avtalet knyts Finland som en del till området för en inre marknad som omfattar 19 länder och nästan 400 miljoner människor, där varor, tjänster, kapital och personer enligt gemensamma regler får röra sig fritt från början av 1993. Avtalet för också med

sig ett omfattande samarbete på många områden, så som forskning och utveckling, utbildning, miljövård, konsumentskydd, socialpolitik osv. EES-avtalet innehåller också bestämmelser om gemensamma administrativa och beslutsfattande organ, om procedurer för beredning och fattande av nya beslut samt om övervakning av iakttagandet av avtalet och de beslut som fattats med stöd av det.

Vad lagstiftningen beträffar binder sig Finland inom de områden som täcks av avtalet vid gemensamma regler och åtar sig att iaktta dem. Dessutom måste vi iaktta vissa förfaringsätt då ny lagstiftning utarbetas. Avtalet innebär dock inte att den beslutande makten överläts till några övernationella organ, utan i sista hand är det vi själva som fattar de slutliga besluten.

Genom avtalet skapas inte heller någon gemensam politik. EES-avtalet innebär inte en gemensam jordbrukspolitik, inte en gemensam handelspolitik, inte en gemensam ekonomisk politik eller valutapolitik, inte en gemensam skattepolitik, inte en gemensam socialpolitik, inte en gemensam regionalpolitik, inte en gemensam kulturpolitik och inte heller någon annan gemensam politik. De avtalsslutande parterna kan fritt bedriva den verksamhet de vill så länge de inte bryter mot bestämmelserna i EES-avtalet. Inom den gemensamma ramen kan varje avtalsslutande part överväga vilken politik som bäst tillgodoser dess egna intressen. Verkningarna av den egna politiken torde också sträcka sig längre än vad avtalet som sådant förpliktar parterna till.

Utrikespolitiken står helt utanför EES-avtalet. Genom en särskild deklaration kommer de avtalsslutande staterna visserligen att förklara sig beredda att utveckla en dialog också i utrikespolitiska frågor. Det nordiska samarbetet kan upprätthållas och utvecklas, så länge det inte uppstår konflikter med EES-avtalet. Ålands särställning tryggas också i EES-avtalet.

För att EES-avtalet skall kunna godkännas måste Finlands lagstiftning ändras så att den överensstämmer med avtalets bestämmelser. Trots att man vid utvecklandet av Finlands egen lagstiftning hela tiden också har fäst uppmärksamhet vid den internationella utvecklingen, innebär EES-avtalet att vi förbinder oss till en omfattande lagstiftningsreform. För ändringsbehoven redogörs mera i detalj i olika punkter av denna proposition. Riksdagen kom-

mer att föreläggas propositioner om ändring av ca 250 lagar. De flesta propositionerna måste bli godkända före utgången av år 1992.

EES-avtalet måste beaktas också då vår interna lagstiftning ändras inom de områden som berörs av avtalet. I sig finns det inga hinder för lagändringar, så länge man inom Gemensamma EES-kommittén kan konstatera att ändringarna inte förhindrar att avtalet fungerar tillfredsställande.

De tillägg och ändringar som genom beslut av Gemensamma EES-kommittén görs i EES-regelverket är att jämföra med internationella avtal. Detta gäller också sådana frågor som annars vad sakinnehållet beträffar i Finland skulle höra till den normala lagstiftningen. I propositionen med förslag till lag om ikraftträdande av avtalet redogörs närmare för vad detta innebär för fördelningen av befogenheter mellan statens olika organ.

Det huvudsakliga syftet med EES-avtalet är att genom undanröjande av hindren för fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer förbättra den ekonomiska effektiviteten och därigenom att förbättra förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och sysselsättning. För de samhällsekonomiska verkningarna av EES-avtalet redogörs i avsnitt 3.1 i denna proposition. Hur vi kan utnyttja de möjligheter som avtalet ger och anpassa oss till de utmaningar som det medför beror i första hand på vår ekonomiska politik och samhällspolitik i övrigt.

En av de centrala principerna i EES-avtalet är att all diskriminering på grund av nationalitet skall avskaffas inom hela det ekonomiska samarbetsområdet. För de finska företagen innebär detta bättre verksamhetsförutsättningar i de andra EES-staterna och på motsvarande sätt får också företag från de andra EES-staterna bättre förutsättningar att verka i Finland. I och med att marknaden för nyttigheter och produktionsfaktorer blir fri skärps konkurrensen, vilket borde återverka på prisnivån på ett för konsumenterna fördelaktigt sätt. I Finland kommer den hårdare konkurrensen att innebära anpassningsproblem för företagen inom de skyddade sektorerna, vilket åtminstone till en början också kan inverka negativt på sysselsättningen. EG:s kommission och EFTA:s övervakningsmyndighet övervakar att de gemensamma konkurrensreglerna iakttas. Det går inte att avvika från de gemensam-

ma reglerna utan att detta leder till påföljder på grund av brott mot avtalet.

I och med att hindren för egenföretagares och arbetstagares rörlighet undanröjs och examina ömsesidigt erkänns, vilket förbättrar förutsättningarna för rörlighet, samtidigt som socialskyddet samordnas, kan man vänta sig att människor i högre grad börjar flytta från en EES-stat till en annan. Det är svårt att göra en kvantitativ bedömning av hur och i vilken riktning det kommer att uppstå sådan rörlighet. Enligt allmänna bedömningar som gjorts på olika håll i Finland och i ljuset av erfarenheterna inom EG är någon samhälleligt betydande flyttningsrörelse inte att vänta till följd av EES-avtalet.

Människors rörlighet är beroende dels av de allmänna verksamhetsförutsättningarna, till vilka hör rätten att söka arbete inom hela det ekonomiska samarbetsområdet, dels av utbudet av arbetsplatser, vilket är en mycket viktig faktor. Medborgare i EES-staterna får uppehållstillstånd i Finland då ett arbetsförhållande har uppstått. Därmed omfattas de också av det finska socialskyddet. Detsamma gäller finska arbetssökande i de andra EES-staterna. EES-avtalet förutsätter inte ändringar i socialskyddets nivå eller karaktär, som bestäms självständigt i varje land. Socialskyddet måste dock tillämpas utan diskriminering. I systemet för koordinering av socialskyddet har man kommit överens om vilka förmåner som kan överföras från ett land till ett annat och på vilket sätt det kan ske. EES-avtalet innebär inte heller någon passunion, även om man har för avsikt att diskutera en förenkling av gränskontrollerna parterna emellan.

Då EES-förhandlingarna inleddes och under den tid de pågätt har man i Finland fäst särskild uppmärksamhet inte bara vid socialskyddet utan också vid äganderätten. Vad äganderätten beträffar innehåller avtalet för Finland en treårig övergångsperiod i fråga om köp av fast egendom och företag. En förutsättning för att privatpersoner skall få äga fritidsbostäder som t.ex. sommarstugor i Finland är att man är bosatt här. Denna modell gäller också i Danmark. Avtalet innehåller också en skyddsklausul som gör det möjligt att på grund av allvarliga ekonomiska, samhälleliga eller miljöbetingade skäl begränsa de rättigheter som avtalet medger, också rätten att förvärva egendom.

Utöver de fyra friheterna återverkar de

samhälleliga effekterna av EES-avtalet också genom det samarbete som kommer att bedrivas på andra områden. Rätten att i full omfattning delta i EG:s forsknings- och utbildningsprogram ger de finska forskningsanstalterna, högskolorna och företagen en samarbetsmöjlighet på en ny nivå. För att man skall kunna utnyttja detta krävs också helt nya satsningar här i landet. Detsamma gäller alla andra samarbetsområden. De bestämmelser i anslutning till de fyra friheterna som direkt har att göra med konsumentskydd, miljövård och sociala frågor kommer inte att försämra regleringen i Finland. Till vissa delar måste bestämmelserna i Finland skärpas. I vissa enskilda frågor har man avtalat om speciallösningar. Möjligheterna att påverka utformningen av gemensamma regler ökar. Likaså ökar möjligheterna att påverka det övriga samarbetet. Regler på en hög nivå och principen om en för miljön hållbar utveckling ingår bland de mål som nämns i avtalets ingress. Ingenting hindrar heller Finland från att införa strängare bestämmelser än den i avtalet överenskomna nivån, så länge de inte är i konflikt med våra övriga skyldigheter enligt avtalet.

Att utnyttja de möjligheter som EES-avtalet erbjuder och lösa de problem som det medför är en stor samhällelig utmaning, för såväl förvaltningen och företagen som de enskilda medborgarna. För att vi skall kunna vara med i administrationen, beslutsfattandet och den övriga verksamheten måste vi inte bara känna till sakinnehållet och procedurerna utan också vara aktiva inom större kretsar än tidigare och förbättra våra språkkunskaper och vår förhandlingsskicklighet. För företagets, yrkesutövarnas och arbetstagarnas del kan man efter EES-avtalet inte längre tala om en finsk hemmarknad, eftersom samma regler gäller inom hela det ekonomiska samarbetsområdet. Därför borde man i så stor utsträckning som möjligt förbereda sig inför de nya utmaningarna och förbättra beredskapen att utnyttja de nya möjligheterna.

3. EES-avtalets ekonomiska verkningar

3.1. EES-avtalets verkningar på samhällsekonomin och den ekonomiska politiken

3.1.1. Allmän bedömning

Finland har en ekonomisk struktur som

huvudsakligen är rätt lik EG:s ekonomiska struktur. I vardera utgör tjänsterna ca 2/3 av bruttonationalprodukten. Hos oss har investeringskvoten varit högre än inom EG, däremot har den privata konsumtionens andel varit mindre. Den offentliga konsumtionens andel är i vardera nästan en femtedel. De sociala inkomstöverföringarna utgör inom EG ca en femtedel av bruttonationalprodukten, men i Finland ca 10 %, den 1 december 1991. Totalskattekvoten, där bl.a. arbetsgivarnas obligatoriska pensionsavgifter är inräknade, är i Finland något högre än i EG:s medlemsstater i medeltal. Exportens andel har hos oss under de senaste åren sjunkit under den nivå som råder inom EG. Fabriksindustrins andel är hos oss ca en femtedel och inom EG en knapp fjärdedel. Industristrukturen hos oss är mera ensidig än inom EG.

Det främsta syftet med strävandena att skapa ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde är att man vill minska hindren för den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och arbetskraft mellan länderna inom området. Målet är att garantera alla företag och näringsidkare samt arbetskraften ett så fritt och jämbördigt tillträde som möjligt till marknaden för nyttigheter och produktionsfaktorer inom hela det ekonomiska samarbetsområdet. Då marknaden fungerar bättre och konkurrensen skärps ökar den ekonomiska effektiviteten och på lång sikt stärks grunden för ekonomisk tillväxt.

Då gränsformaliteter och gränshinder undanröjs minskar företagets och den offentliga sektorns kostnader för utrikeshandeln. De lägre hindren och sänkta kostnaderna skapar förutsättningar för en livligare handel och konkurrens inom det ekonomiska samarbetsområdet.

Då varor och tjänster samt arbetskraft och kapital tillåts röra sig friare än i dag effektiveras konkurrensen, och marginalerna mellan kostnader och priser minskar på ett för konsumenten gynnsamt sätt inom både produktion och distribution. Den ökade konkurrensen på sådana områden som hittills varit relativt skyddade på det nationella planet framtvingar en högre produktivitet, eftersom det blir svårare att föra över kostnaderna på priserna.

Uppkomsten av ett stort enhetligt marknadsområde gör det lättare att utnyttja stordriftsfördelarna, och tillåter en fördjupning av den

internationella specialisering som grundar sig på relativa fördelar. Produktiviteten ökar och enhetskostnaderna sjunker.

Om Finland ansluter sig till EES garanteras vår exportindustri jämbördiga verksamhetsmöjligheter inom vårt huvudsakliga marknadsområde, vilket är en nödvändig förutsättning för att en liten ekonomi som vår skall utvecklas.

En stor marknad är också ägnad att utveckla produkter och produktionsmetoder och därmed på längre sikt att främja den ekonomiska tillväxten. Inom EES förstärker det intensivare samarbetet inom forskning och produktutveckling de verkningar av integrationen som stöder den ekonomiska tillväxten.

Det finns skäl att anta att skapandet av ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde får positiva ekonomiska verkningar i alla länder inom området. Erfarenheter från förr stöder denna bedömning. Det går inte att exakt beräkna omfattningen av verkningarna, men bl.a. kalkyler som gjorts inom EG visar att områdets nationalprodukt på medellång sikt är betydligt högre än utan integrationen. Då konkurrensen blir effektivare ökar produktiviteten och konsumentpriserna stiger långsammare, samtidigt som också sysselsättningen förbättras på lång sikt. Då marknaden fungerar bättre ökar områdets konkurrensförmåga i förhållande till länderna utanför området, och detta bidrar till en ökning av den ekonomiska tillväxten inom EES.

I vilken mån de enskilda staterna har nytta av integrationen beror i hög grad på å ena sidan den ekonomiska politiken och å andra sidan hur företagen och arbetsmarknaden anpassar sig till den nya verksamhetsmiljön. Marknadskrafternas betydelse som en balanserande faktor mellan de olika ländernas ekonomier framträder under integrationsförhållanden. Omfattande offentliga stöd eller andra ekonomisk-politiska åtgärder som snedvrider konkurrensförhållandena är för det mesta utslutna alternativ, eftersom de diskriminerar företagen inom de andra länderna inom det ekonomiska samarbetsområdet och därmed snedvrider konkurrensförhållandena.

På kort sikt har integrationen både positiva och negativa verkningar. Förberedelserna inför den integrerade marknaden medför ökade investeringar och en snabbare strukturell anpassning av ekonomierna. Då gränshindren minskar och konkurrensen ökar minskar å andra

sidan antalet arbetsplatser under en anpassningsperiod på den tidigare skyddade hemmamarknaden. Det är osäkert om nya arbetsplatser kommer att uppstå allt eftersom de gamla försvinner och om arbetskraft och kapital tillräckligt smidigt kommer att förflyttas till nya branscher och områden. Det är att vänta att arbetslösheten i integrationens första skede kommer att öka lokalt och i de länder där anpassningsförmågan är svag.

Det finns skäl att anta att integrationen får likartade verkningar i Finland som i de andra länderna inom det ekonomiska samarbetsområdet. Ett deltagande ökar de nationella ekonomiernas effektivitet och totalproduktion, vilket möjliggör en förbättring av levnadsvillkoren. En förutsättning för detta är att produktionskrafterna också i Finland omfördelas och att konkurrensen inom de sektorer som ännu på många sätt är skyddade ökar betydligt, även om det inom dessa branscher inte dyker upp utländska konkurrenter på grund av att marknaden är så liten och perifer.

Om vi lämnar oss utanför den ekonomiska integrationen i Europa försämras vår ekonomiska konkurrensförmåga. Handelshindren förblir oförändrade eller kan på längre sikt öka. Den ökning av produktiviteten som integrationen skulle medföra uteblir och den ineffektiva verksamheten inom den skyddade sektorn kan fortgå. Exportindustrin måste använda dyrare produktionsinsatser än företagen i konkurrentländerna. De finska företagen skulle inte heller ha lika goda möjligheter som företagen i konkurrentländerna att delta i den europeiska forsknings- och produktutvecklingsverksamheten. För att trygga sina verksamhetsförutsättningar skulle många finska företag vara tvungna att flytta en allt större del av sin verksamhet till utlandet.

3.1.2. Utrikeshandeln

Den europeiska integrationen återverkar på utrikeshandeln på olika sätt. De viktigaste av de faktorer som påverkar handelsströmmarna är en allmän kraftigare ökning av efterfrågan i Europa samt en minskning av handelshindren mellan de länder som deltar i integrationsutvecklingen. Till de indirekta verkningarna, vilka styr handelns utveckling på längre sikt och också påverkar produktions- och handelsstrukturen, hör bl.a. de förändringar i produktions-

kapacitetens placering inom EES som de direkta investeringarna medför samt de verkningar på konkurrensförmågan som förändringarna i pris- och kostnadsstrukturerna kommer att ha.

EG:s program för den inre marknaden beräknas förstärka den ekonomiska tillväxten inom gemenskapens område avsevärt. Den ökande efterfrågan i de olika medlemsländerna ökar också importen från länder utanför det egentliga gemenskapsområdet, vilket ökar världshandeln. Denna effekt är delvis beroende av karaktären av EG:s handelspolitik. Ju liberalare gemenskapens gemensamma handelspolitik är, desto större blir nyttan för utomstående stater.

Vidare innebär programmet för den inre marknaden att hindren för handeln mellan de deltagande länderna försvinner, att t.ex. tekniska bestämmelser förenhetligas och att den offentliga upphandlingen frigörs, vilket leder till ett livligare handelsutbyte inom gemenskapens område. Den ökade handeln mellan gemenskapens länder beror delvis på att importen från tredje land blir åsidosatt. En av de viktigaste effekterna av EES-lösningen är att hotet för den finska industrin att bli åsidosatt huvudsakligen kan undvikas. Tack vare avtalet försvinner en stor del av de handelshinder som ännu har haft betydelse för den finska industrin i handeln med EG:s medlemsländer. Hinder för handeln med tjänster undanröjs också.

Samtidigt försvinner också många begränsningar för produktionsfaktorernas rörlighet, vilka har försvårat de finska företagens anpassning till den europeiska arbetsfördelningen. En tredje faktor som på längre sikt inverkar på utrikeshandelns fördelning är de direkta investeringarna, som allt mera kommer att ersätta handelsströmmarna. Till detta bidrar också att förhållandena inte förändras bara för den egentliga tillverkningens del. Också många andra för företagsverksamheten viktiga funktioner som medför avsevärda kostnader, såsom lagerhållning och transporter, måste omvärderas.

Programmet för den inre marknaden strävar efter att för EG-medlemsländernas del avgöra konflikten mellan en effektiv produktion — stordriftsfördelarna — och en fri konkurrens, och därmed att svara på utmaningen från Förenta staterna och Japan, särskilt inom de branscher där det krävs kostsam högteknologi och forskningsinsatser. Inom en integrerad europeisk marknad finns det plats för ett

tillräckligt stort antal tillräckligt stora och effektiva produktionsenheter så att konkurrensförhållandena på marknaden inte äventyras. Detta ger en möjlighet att ytterligare öka produktiviteten. Samtidigt garanterar en bättre fungerande konkurrens en förmånligare tillgång på produktionsinsatser. Särskilt för en liten samhällsekonomi har de effektivitetsfördelar som kan uppnås genom en utvidgad och integrerad utrikeshandel en avgörande betydelse då det gäller att öka konkurrensförmågan.

Konkurrensförmågan kommer att bestämmas på ett annat sätt då nyttighets- och produktionsfaktormarknaden öppnas. Den ökade konkurrensen och de bättre möjligheterna att utnyttja stordriftsfördelarna påskyndar produktivetsökningen, vilket gör det möjligt för samhällsekonomins konkurrensförmåga att anpassa sig till en öppnare marknad. Finlands i utgångsläget höga pris- och kostnadsnivå innebär att förändringarna hos oss kan bli relativt stora. Å andra sidan kan man beräkna att ju större samhällsekonomins anpassningsbehov är, desto större nytta ger integrationen på längre sikt. Det är uppenbart att detta innebär att strukturomvandlingen inom produktion och export kommer att fortgå på 1990-talet.

Integrationen kan väntas påverka produktions- och utrikeshandelsstrukturen på två sätt. Inom de branscher där produktionsfaktorinsatsen och råvarubasen har stor betydelse förhöjer integrationen den berörda statens och branschens relativa fördel. Detta innebär att den interna arbetsfördelningen inom EES fördjupas så att de starka och konkurrenskraftiga producenterna ytterligare stärker sina positioner och att handelsströmmarna mellan olika branscher ökar. För Finland innebär denna utveckling framför allt att skogsindustrins ställning betonas. Förändringarna i detta avseende är knappast särskilt betydande, för undanröjandet av de återstående handelshindren påverkar inte nämnvärt skogsindustrins konkurrensställning, där de potentiella stordriftsfördelarna redan till stor del är utnyttjade. I själva verket kan man bedöma att Finlands relativa fördel som producent av skogsindustriprodukter delvis håller på att försvagas bl.a. på grund av de pågående förändringarna i skogsindustrins råvaruanvändning.

För andra branscher som kräver stora satsningar av kapital och forskning verkar det som om de för att klara sig i den allt hårdare

konkurrensen måste gå in för lösningar som kräver ett ännu större samarbete företagen emellan över gränserna. Frigörandet av kapitalmarknaden i samband med integrationen ser ut att ge nya möjligheter för ett sådant samarbete. En utveckling i denna riktning behöver inte som sådan innebära att antalet arbetsplatser minskar, för inom dessa branscher har Finlands kostnadskonkurrensförmåga förblivit relativt god tack vare den snabba produktivitetstegringen.

Ännu i början av 1980-talet hade den finska industrin en relativ fördel vid en jämförelse med länderna i Europa inom de arbetsintensiva branscherna. Nu verkar vi ha en relativ fördel inom de branscher där användningen av utbildad arbetskraft är av central betydelse. För att vi inom de arbetsintensiva branscherna skall klara oss i den ökade konkurrensen på grund av integrationen torde det krävas en betydande kostnadsänkning eller en nyinriktning av verksamheten.

Den andra utvecklingslinjen gäller de branscher där produktionsfaktorinsatsen är av mindre avgörande betydelse. Hit hör bl.a. många för Finland viktiga områden av maskinbyggnadsindustrin. Inom dessa branscher sker integrationen snarare inom branscherna, genom att man utnyttjar effektivitetsfördelar och specialisering så att handeln inom branschen ökar. Industrins kraftiga produktivetsökning och exportframgången till följd av den under 1980-talet gällde i stor utsträckning de branscher där det fanns stora möjligheter att uppnå effektivitetsförmåner bl.a. genom att utnyttja ny teknologi.

Denna s.k. inombranschhandel, som är den snabbast växande delen av världshandeln och som väsentligt är förknippad med den ekonomiska integrationen, har hittills varit av relativt liten betydelse i handeln mellan Finland och EG-medlemsstaterna. Då hindren för handeln och produktionsfaktorernas rörlighet försvinner verkar dessa omständigheter dock att få en större betydelse. Samtidigt ökar uppenbarligen både exportens och importens andelar av nationalprodukten.

3.1.3. Produktionsfaktorströmmarna

Varuhandeln är redan i stor utsträckning fri. Däremot innebär den nya rörligheten för produktionsfaktorerna en väsentlig förändring i

jämförelse med dagens läge. EES-avtalet minskar handelshindrens inverkan på de direkta investeringarna. Behovet att kringgå handelshindren med hjälp av direkta investeringar försvinner. De direkta investeringarnas omfattning och inriktning beror allt entydigare på hur företagen ser sina strategiska alternativ.

Det är möjligt att ökningen av de direkta investeringarna från Finland till utlandet bromsas upp. Om kostnadsskillnaderna mellan Finland och EG-medlemsstaterna jämnas ut på grund av integrationen, minskar trycket att på grund av den höga inhemska kostnadsnivån överföra produktion till utlandet. Då funktionerna internationaliseras till följd av integrationen uppstår å andra sidan åtminstone ett visst behov att utvidga och omplacera funktioner, vilket kan öka de direkta investeringarna. Då den finska marknaden öppnas kan man å andra sidan vänta sig att de utländska företagens investeringar i Finland ökar.

Den ökade konkurrensen och det faktum att det blir lättare att etablera sig i andra länder leder till att företagen friare än förut kan etablera sig inom det område de finner bäst. Till de faktorer som påverkar placeringen hör framför allt kostnadsnivån, men också bl.a. den ekonomiska politik som förs, utbildningsnivån, förhållandena på arbetsmarknaden samt andra faktorer som påverkar företagets verksamhetsförutsättningar.

Då hindren för arbetskraftens rörlighet minskar torde arbetskraften i högre grad flytta till de länder som har goda levnadsvillkor, vilket minskar sysselsättnings- och löneskillnaderna mellan olika länder. Dessa verkningar framträder sannolikt mycket långsamt. Arbetskraftens rörlighet begränsas fortfarande av många bestämmelser och av de kulturella olikheterna.

Då arbetskraftens möjligheter att röra på sig ökar och de finska företagen blir mera internationella kan den finska högt utbildade arbetskraftens benägenhet att flytta till EG-området väntas öka, eftersom de relativa lönerna för utbildat folk på grund av de större löneskillnaderna och den lindrigare beskattningen är högre i EG-länderna än i Finland samtidigt som levnadskostnaderna är lägre än i Finland.

Finlands nominellt höga lönenivå och de små inkomstskillnaderna kan i någon mån locka lågt utbildad arbetskraft från EG:s låglöneländer till Finland. Vårt geografiska läge och klimat, språk- och kulturskillnaderna samt

de höga levnadskostnaderna kommer dock sannolikt effektivt att dämpa flyttningsbenägenheten från EG-länderna till Finland.

3.1.4. *Ramarna för den ekonomiska politiken*

Den allt intensivare ekonomiska integrationen ökar statens deltagande i den internationella arbetsfördelningen. Den ekonomiska utvecklingen kommer då klarare än tidigare att bli beroende av statens handelspartners ekonomiska utveckling och av statens exportframgångar, således av konkurrensförmågan. Också konjunkturväxlingarna sprids därmed snabbare från en stat till en annan.

Samtidigt minskar spelrummet för de enskilda staterna att föra en egen ekonomisk politik och kraven på skötseln av den ekonomiska politiken skärps. Det blir allt viktigare att ekonomin utvecklas på ett balanserat sätt och är effektiv; en balanserad utveckling minskar risken för inflation och effektiviteten håller kostnadsnivån i schack. Den fördjupade integrationen ökar både ekonomins yttre beroende och de begränsningar för den ekonomiska politiken som följer av detta.

EES-avtalet påverkar inte som sådant formellt våra möjligheter att bedriva en självständig ekonomisk politik. Även om EG:s planer på en ekonomisk och monetär union stegvis förverkligas och också innehåller begränsningar för den offentliga sektorns budgetpolitik och budgetfinansieringen, har dessa begränsningar inte som sådana någon inverkan på utomstående länder. Man kan fortfarande försöka påverka utvecklingen av den inhemska efterfrågan och sysselsättningen genom traditionella konjunkturutjämnande åtgärder, t.ex. genom att reglera de offentliga utgifterna eller beskattningsnivån, ty EES-avtalet innehåller inga bestämmelser som förhindrar sådana åtgärder. Inte heller den monetära politiken eller inkomstpolicen påverkas direkt av avtalet.

Det är klart att då de fyra friheterna införs kommer detta att medföra rätt strama begränsningar för den finska finanspolitiken så länge valutakurserna är fasta. Genom en stimulanterriktad finanspolitik uppnår man inte nödvändigtvis önskat resultat i fråga om produktion och sysselsättning, om en stegrad inflation leder till en försämrad konkurrensförmåga, ett ökat underskott i bytesbalansen och högre räntor.

En större rörlighet för produktionsfaktorer

och nyttigheter leder till att skattebestämmelserna sannolikt förenhetligas i de olika länderna redan på grund av de tryck som marknads-krafterna skapar, också utan några särskilda avtal om saken. Trycken på större likhet, i praktiken på en lindring av beskattningen, blir desto större ju lättare skatteobjektet kan förflytta sig till en stat som tillämpar en lindrigare beskattning.

Vår koppling till integrationen av ekonomierna i Västeuropa förutsätter att den finska marknaden har ett stabilt värde på hållbar nivå i förhållande till valutorna i det övriga Europa. Detta ger ett klart rättesnöre för den ekonomiska politiken och inflationsutvecklingen; spelrummet för den ekonomiska politiken blir mindre än tidigare vad inflationen beträffar. Inte heller genom en aktiv räntepolitik kan man nämnvärt påverka den ekonomiska utvecklingen. Frigörandet av den utländska kapitalrörligheten har lett till att räntenivåns utveckling väsentligt är beroende av de internationella räntefluktuationserna och av utvecklingen på valutamarknaden.

En balanserad ekonomisk utveckling är således i hög grad grundad på en flexibel marknad och på en inkomspolitik som beaktar konkurrensförmågan. Lösningar som ger en snabbare kostnadsutveckling än i konkurrentländerna leder snabbt till en försämrad balans i utrikeshandeln och kräver en åtstramning av den ekonomiska politiken.

3.1.5. *Beskattningen*

Den allmänna principen i EES-avtalet är att diskriminering på grund av nationalitet är förbjuden. Enligt det finska skattesystemet uppstår skattskyldighet då någon bor eller är verksam här, och inte på grund av nationalitet. Därför förekommer inte diskriminering på grund av nationalitet i det finska skattesystemet. Som ett undantag kan man dock se de skatter som i vissa fall uppstår av utländska fordon för landsvägstrafik i Finland, och Finland kommer med iakttagande av ömsesidighetprincipen att frånga dem.

I den del av EES-avtalet som gäller fri rörlighet för varor förbjuds diskriminerande intern beskattning och återbetalning av interna skatter. EES-avtalet innehåller inte som sådant bestämmelser om den direkta beskattningen.

3.1.6. EES-avtalets verkningar på den regionala utvecklingen

Det är svårt att exakt bedöma vilka verkningar EES-avtalet kommer att få på den regionala utvecklingen. Verkningarna är huvudsakligen indirekta och de beror mycket på den allmänna ekonomiska utvecklingen. På de regionalpolitiska åtgärder som genomförs inom den offentliga sektorn inverkar EES-avtalet inte. Därmed kan vi också i fortsättningen helt nationellt besluta om t.ex. systemet med statsandelar till kommunerna och bärkraftsklassificeringen och likaså om hur offentliga investeringar i infrastrukturer mm. skall inriktas på regionala grunder. De regionala verkningarna i samband med företagsverksamheten uppstår närmast då den internationella och inhemska konkurrenssituationen förändras.

EES-avtalet förbjuder sådant stöd till företag, ens tillfälligt, som snedvrider deras konkurrensställning på EES-marknaden.

Avtalet ger dock Finland en möjlighet att bedriva en egen regionalpolitik inom områden där sysselsättningen och ekonomin utvecklas dåligt. Med detta stöd kan man dämpa de negativa verkningarna för utvecklingen. Det regionalpolitiska stödet måste ändras för vissa stödformers del, men i den pågående reformen av regionalpolitiken beaktar man de begränsningar som EES:s bestämmelser om statsstöd ställer.

Livsmedelsindustrin är en bransch som på grund av internationaliseringen till följd av EES-avtalet måste sanera sin verksamhet för att klara sig. Trots att livsmedelsindustrin är koncentrerad till södra Finland finns det inga större skillnader mellan länen då det gäller branschens andel av arbetskraften. Undersökningar visar dock att det är att vänta att saneringen kommer att vara kraftigast inom de områden där en betydande del av de anställda inom livsmedelsindustrin arbetar vid slakterier och inom köttförädlingen.

Turismen är ett av EG:s snabbast växande områden. Centralen för turistfrämjande har justerat de stöd som beviljas turistnäringen så att stöd inte längre beviljas företagen direkt eller annars snedvrider konkurrensen. Därmed strider det nuvarande stödet inte mot EES-avtalet. Inte heller andra stöd till turismen, så som länsutvecklingspengar och semesterstödet för turism i Lappland, behöver ändras, på

grund av dessa stödformers karaktär och ringa belopp.

Beträffande andra regionalt verkande stödformer kan det konstateras att det regionala transportstödet är sådant att det i sin nuvarande form inte tillåts då EES-avtalet träder i kraft. Om transportstödet dras in kan det inverka på industrins konkurrensförmåga i norra och östra Finland, särskilt i fråga om skogsindustrin. En reform av det regionala transportstödet ingår som en del i reformen av regionallagstiftningen, där transportstödet skall ersättas med ett lokaliseringstöd för företagen.

Det för den regionala utvecklingen i Finland viktiga KERA Ab kommer inte att förändra sin verksamhet eller sina finansieringsformer på grund av EES-avtalet. Avtalet förhindrar inte heller att bolagets verksamhet utvidgas till hela landet.

Ett syfte med EG:s utbildningsprogram är att främja den regionala balansen. Finansiering beviljas t.ex. för projekt som gör det möjligt för ungdomar från avsidens belägna trakter att delta i utbytesprogram. Detta kan anses ha en positiv inverkan på den regionala utvecklingen. Deltagande i datanätssamarbetet och den effektiverade tekniköverföringen förbättrar utvecklingsmöjligheterna för avsidens belägna områden.

Om produktionen av regnbågslax ökar i och med en ökad export, kommer detta att påverka den regionala utvecklingen i skärgårds- och kustområdena.

Den effektivare tekniköverföringen har via teknologisamarbetet en positiv inverkan på den regionala utvecklingen.

De mest konkurrenskraftiga samhällena kommer att ha framgång. Genom regionalpolitiska åtgärder måste man hjälpa till att förnya produktionsstrukturen inom olika områden så att den reella konkurrensförmågan förbättras.

3.2. Propositionens ekonomiska verkningar och verkningar för statsbudgeten

Allmänt

EES-avtalet kommer att ha betydande verkningar för statsbudgeten. Det ger staten ökade utgifter och minskar inkomstbildningen men minskar också statens utgifter. Trycket på att lindra beskattningen växer, men till följd av effekterna av ökad produktion kommer också statens inkomster att öka.

De största direkta kostnaderna ger Finlands finansiella bidrag till EES:s finansieringssystem och Finlands finansiella bidrag till EG:s III ramprogram. Berednings-, uppföljnings- och övervakningsuppgifterna i samband med verkställigheten av EES-avtalet kräver mer personal inom den inhemska förvaltningen och i någon mån i Bryssel. Resekostnaderna kommer att öka då de internationella kontakterna ökar. Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsprojekten och behovet av resurser för dem kommer att öka markant. Likaså kommer det att behövas anslag för EES-utbildning inom hela statsförvaltningen.

Avtalet kan också väntas medföra minskade utgifter. Det regionala stödet, transportstödet och stödet till tidningspressen liksom andra stödformer som snedvrider konkurrensen kommer sannolikt att minska. Då den offentliga upphandlingen blir fri torde statens anslagsbehov minska, närmast i fråga om stora infrastrukturprojekt. Avtalet tvingar oss av konkurrensskäl att fortsätta saneringen av stats- och kommunalförvaltningen, vilket torde minska trycket på statens utgifter.

Tills vidare är det inte möjligt att uppskatta hur stor nettoinverkan dessa EES-utgifter får på budgeten.

På grund av bl.a. följande faktorer är det svårt att bedöma hur avtalet kommer att påverka utvecklingen på statsbudgetens inkomstsida.

Avtalet innehåller inga bestämmelser om harmonisering av beskattningen. Det är dock att vänta att avtalet skapar ett tryck att sänka inkomstbeskattningen av fysiska personer. I Finland är marginalskatterna höga internationellt sett, och trycken att höja pensionsavgifterna är stora under de närmaste åren. Inom inkomstbeskattningen av sammanslutningar torde den sjunkande internationella trenden av konkurrensskäl tvinga fram fortsatta åtgärder för att sänka beskattningen också i Finland. Behovet att få utländska investeringar till landet inverkar i samma riktning.

I den indirekta beskattningen har EG som mål att medlemsländerna skall införa en mervärdesskatt med två skattesatser, och av konkurrensskäl torde man också i Finland bli tvungen att gå över till denna beskattningspraxis under de närmaste åren. Detta innebär dock åtminstone att skatteintäkterna kommer att öka långsammare än med den nuvarande strukturen, då man beaktar bl.a. följande faktorer.

Om jordbruksprodukterna beskattas enligt den lägre skattesatsen och alla tjänster blir föremål för mervärdesbeskattning, innebär det för staten en inkomstförlust på flera miljarder. Uppenbarligen ökar trycket på att sänka bilskatten och alkoholskatten. Men om den skattefria försäljningen upphör vid resor inom EES-området, ökar skatteintäkterna medan antalet resor kanske minskar.

På grund av ovanstående verkar EES-avtalet som helhet tyda på att budgetinkomsterna kommer att öka långsammare än vad de gör i dag. Å andra sidan väntar man sig att produktionsökningen skall bli snabbare, vilket via skatteprogressionen också stegrar inkomstökningen, medan den väntade uppbromsningen av inflationen för sin del försämrar progressionens inverkan på inkomsterna.

En av de viktigaste motiveringarna för en fördjupad integration och för EES-avtalet har varit att man väntar sig att produktionen skall påverkas gynnsamt och öka. Detta beror bl.a. på förmånerna av produktionsskalan, på att handelshinder röjs undan och på att konkurrensen ökar. EES-avtalet kommer antagligen också att sänka den allmänna prisnivån i Finland.

Totalt sett finns det inga exakta beräkningar av hur EES-avtalet kommer att påverka kommunernas ekonomi. Eftersom avtalet väntas öka tillväxten och inkomstbildningen inom hela samhällsekonomin blir effekten positiv också på hela den kommunala sektorns nivå.

Den största utgiftsposten på grund av EES-avtalet utgörs av Finlands finansiella bidrag till EES' finansieringssystem. Detta bidrag, som sköts via utrikesministeriet, beräknas bli drygt 110 miljoner mark om året under femårsperioden 1993—1997.

Budgeten för EG:s tredje ramprogram är 5,7 miljarder ecu. Den enligt bruttonationalproduktandelarna år 1990 beräknade avgiften för deltagande i det tredje ramprogrammet, vilken betalas till kommissionen, blir för Finland totalt ca 360 miljoner mark, och det kan enligt tillgängliga uppgifter beräknas att den fördelas på de olika åren på följande sätt: 1993 100 miljoner mk, 1994 160 miljoner mk, 1995 100 miljoner mk (framställt enligt utbetalningsprincipen).

Finland återfår pengar enligt sitt deltagande i forskningsprogrammen. Kommissionen betalar i regel 50 % av totalkostnaderna för ett projekt. Resten finansieras ur nationella källor.

Det företag som deltar i projektet betalar själv resten av kostnaderna. Särskild offentlig finansiering behövs för att täcka forskningsanstalternas och högskolornas deltagande och för att skapa beredskap för samarbetet. Behovet av särskild offentlig finansiering här i landet (framställt enligt beslutsprincipen eller som anslag av överföringsanslagstyp) är ca 230 miljoner mark, fördelat på de olika åren ungefär på följande sätt: 1993 120 miljoner mark och 1994 110 miljoner mark.

Kommissionen har föreslagit en tilläggsfinansiering på 2 miljarder ecu för det tredje ramprogrammet, men beslut om saken har ännu inte fattats. Om tilläggsbudgeten godkänns måste Finland betala ca 200 miljoner mark mera till kommissionen.

Bidragen för ramprogrammet skall betalas centraliserat via utrikesministeriet. Behovet av särskild finansiering sköts däremot från ett eget moment inom varje förvaltningsområde. Detta finansieringsbehov behandlas särskilt för varje ministerium i den del som gäller förvaltningsområdets utgifter.

Utöver det tredje ramprogrammet deltar vissa förvaltningsområden i EG:s andra samarbetsprogram och avsikten är att också finansieringen av dem skall ordnas centraliserat via utrikesministeriet. Inom undervisningsministeriets förvaltningsområde blir Finlands finansiella bidrag för deltagande i EG:s handlingsplan för att skapa en marknad för informationstjänster (IMPACT) ca 500 000 mk. De finansiella bidragen för utbildningsprogrammen och Media-programmet är sammanlagt ungefär 23,1 miljoner mark år 1993 och över 40 miljoner mark år 1995. Inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde blir kostnaderna för EG:s företagsprogram (1988—1993) för de små och medelstora företagens del för Finland ca 4 miljoner mark år 1993, beroende på deltagandets omfattning. Inom miljöministeriets förvaltningsområde kommer deltagandet i verksamheten inom den Europeiska miljöbyrån att kosta ca 1 miljon mark om året. Inom arbetsministeriets förvaltningsområde kommer deltagandet i Dublin-institutets verksamhet enligt dagens uppskattningar att år 1993 kosta 1 miljon mark. Fastän deltagaravgifterna för de program som nämns i detta stycke betalas från utrikesministeriets moment svarar respektive förvaltningsområde för genomförande och administration av programmen och för kostnaderna för detta.

Deltagandet i EG:s kommittéer kräver inom hela forsknings- och utvecklingssektorn sammanlagt knappt 20 årsverken, varav största delen är en direkt ökning i jämförelse med läget i dag. För det sekretariat som skall inrättas behövs därtill 3 — 5 heltidsanställda personer.

Olika åtgärder i samband med forsknings-samarbetet kräver mera av tjänstemännens arbetstid än tidigare också i hemlandet, och också för företrädarna för centralorganisationerna mm. kommer arbetsmängden att öka.

Ett deltagande i ramprogrammet i full omfattning innebär att volymen av Finlands EG-forskningssamarbete i det närmaste måste tredubblas. Inom forskningssektorn ökar arbetsmängden väldigt mycket och binder ett betydande antal forskare. Ett av de största problemen om man till fullo vill utnyttja forsknings-samarbetets möjligheter och återfå maximalt medel till Finland är otvivelaktigt att det råder brist på forskningspersonal.

Granskningen enligt de tekniska bestämmelserna kommer delvis att ske i andra EES-länder, vilket minskar granskningskostnaderna i Finland. Avsikten är att granskningen allt mera skall ske enligt företagsekonomiska principer, vilket kan väntas minska kostnaderna. Å andra sidan sker en förskjutning från granskning vid gränserna till marknadsövervakning, och en effektivisering av den kommer att medföra nya kostnader. Det är dock inte ännu möjligt att bedöma totaleffekten av dessa förändringar.

Vad de tekniska handelshindren beträffar ökar EES-avtalet statsförvaltningens arbetsuppgifter. Dessa nya uppgifter kan dock i många fall skötas genom en omfördelning av personalresurserna. Från beredningen av nationell lagstiftning kan personal frigöras för internationella uppgifter. Då man frångår granskningen vid gränsen frigörs personal och resurser för testning och granskning av produkter i Finland samt för marknadsövervakning. Vid många ministerier, centrala ämbetsverk och organ behövs dock mera personal. Det behövs både facktjänstemän och andra personalgrupper, så som översättare och kontors- och ADB-personal.

På grund av EES-avtalet ökar också EFTA:s utgifter då EFTA upprättar ett eget övervakningsorgan och en egen domstol och utvidgar sitt sekretariat för att sköta de nya EES-uppgifterna. Detta innebär att också Finlands medlemsavgift till EFTA kommer att stiga.

Eftersom planeringen av EFTA:s nya funktioner ännu pågår, kan man inte exakt bedöma hur stor Finlands medlemsavgift till EFTA kommer att bli. För närvarande beräknas den bli 34 miljoner mark för år 1993. Denna betalningsandel täcker också kostnaderna för EFTA:s övriga verksamhet.

Ekonomiska verkningar inom de olika förvaltningsområdena

Det är ännu inte i detta skede möjligt att utarbeta några exakta kalkyler över EES-avtalets ekonomiska verkningar inom de olika förvaltningsområdena. Beräkningarna grundar sig på den information som fanns tillgänglig i februari 1992. Kalkylerna blir hela tiden mera exakta och riksdagen kan ges närmare information medan regeringens proposition behandlas.

Tilläggsbehoven kan delvis täckas inom ministeriernas utgiftsramar för de närmaste åren. Delvis kommer ministerierna dock att ha sådana utgifter för vilka det behövs tilläggsanslag. Syftet med genomgången nedan av de olika förvaltningsområdena är att försöka konstatera om det behövs extra finansiering.

Då man försöker göra en totalbedömning av de kostnader som avtalet åsamkar staten kan följande utgifter konstateras. Finlands betalningskvot för EES' finansieringssystem uppgår åren 1993—1997 till drygt 110 miljoner mark om året och betalningskvoten för EG:s tredje ramprogram samt andra samarbetsprogram uppgår år 1993 sammanlagt till ca 129,6 miljoner mark. Den inhemska finansieringen av forsknings- och samarbetsprogram uppgår på de olika förvaltningsområdena till ca 100 miljoner mark år 1993. Medlemsavgiften till EFTA är enligt uppskattning ca 34 miljoner mark.

Behovet av ytterligare personal är svårt att uppskatta eftersom ministerierna ännu inte tillförlitligt har kunnat uppskatta möjligheterna för en omfördelning av de nuvarande resurserna. Om man antar att en ökning av personalen med en person medför en genomsnittlig kostnad på 245 000 mark om året, skulle det uppskattade tilläggsbehovet av drygt 100 personer till ministerierna åsamka staten kostnader på sammanlagt ca 25 miljoner mark om året.

Behovet av reseanslag är ca 24 miljoner

mark år 1993 och utbildningsbehovet medför enligt uppskattning kostnader på ca 7 miljoner mark. Övriga diverse utgifter utgör ca 80 miljoner mark.

Ökningen av pensionsutgifterna föranleder år 1993 extra utgifter på ca 160 miljoner mark, varav 120 miljoner mark föranleds av en ändring, till följd av EES-avtalet, av den nordiska konventionen om social trygghet (1090/81) och dess inverkan på folkpensionerna.

Ändringar i tullar, importavgifter och andra liknande avgifter som föranleds av EES-avtalet orsakar staten en årlig inkomstminskning på ca 30 miljoner mark.

Utrikesministeriet

Inom utrikesministeriets förvaltningsområde utgörs de största utgifterna för EES-avtalet av Finlands finansiella bidrag till EES' finansieringssystem, av Finlands finansiella bidrag till EG:s tredje ramprogram och av Finlands medlemsavgift till EFTA, vilka alla har beskrivits ovan. Anslagsbehovet på grund av dessa utgifter kan inte täckas inom utrikesministeriets framtida utgiftsram utan här behövs tilläggsanslag.

Inom utrikesministeriets förvaltningsområde har de direkta personalökningarna till följd av EES-avtalet säkerställts i budgeten för 1992, där fyra nya tjänster har inrättats för att sköta ministeriets samordningsuppgifter. Behovet år 1993 och därefter kan ännu inte tillförlitligt bedömas. Finlands permanenta representation vid EG måste förstärkas med personal främst från fackministerierna.

Resekostnaderna beräknas år 1993 bli ca 5 miljoner mark. Avsikten är att varje förvaltningsområde själv skall stå för sina egna resekostnader på grund av avtalet sedan det trätt i kraft. Utrikesministeriet bekostar därmed endast resorna för ministeriets egna tjänstemän och eventuella oförutsedda resor för andra myndigheter. Utbildningen sköts så som ministeriets normala utbildningsverksamhet och så att tyngdpunkten i utbildningen läggs på integrationen.

Justitieministeriet

Den tillfälliga EES-enheten vid justitieminis-

teriets lagberedningsavdelning kommer att ha till uppgift att sörja för ledningen av lagberedningen i samband med införandet av EES-avtalet. Hit hör också samarbete med EFTA:s övervakningsmyndighet i samband med övervakningen av att lagstiftningen om införande av avtalet är avtalsenlig. I fråga om nya EES-regler kommer enhetens nuvarande uppgifter som gäller beredningen av bestämmelsernas finska versioner eventuellt att fortgå. Enligt budgeten för 1992 minskar personalen vid enheten under år 1992 med åtminstone två från nuvarande åtta.

EES-avtalet föranleder inte behov av extra reseanslag för ministeriet. Däremot föranleder avtalet betydande nya utbildningsbehov i synnerhet för domstolarnas del. Integrationsutbildningen har beaktats som ett viktigt område i justitieministeriets utbildningsverksamhet. Behovet av integrationsutbildning infaller samtidigt med det utbildningsbehov som föranleds av underrättsreformen och kan sålunda kräva att ministeriets utbildningsanslag måste höjas.

Inrikesministeriet

För räddningstjänstens del krävs några personers arbetsinsats för samarbetsuppgifter och för upprätthållande av beredskapen vid det biståndskommando som eventuellt inrättas. Den lokala polisens uppgifter kommer att öka.

Upphandlingsmeddelandena enligt EG:s direktiv kommer i det första skedet att öka de administrativa kostnaderna för de myndigheter som ansvarar för upphandlingen. Den ökade konkurrensen sänker dock anskaffningspriserna. Också rådgivning och utbildning behövs och för med sig extra kostnader för de olika myndigheterna.

Utgifterna för produktövervakningen beräknas till 1,5 miljoner mark.

För utbildningen inom inrikesministeriets förvaltningsområde behövs under perioden 1992—1995 ett tilläggsanslag på 600 000 mark.

Finansministeriet

Inom finansministeriets förvaltningsområde måste den statistik som grundar sig på EES regelverk under en övergångsperiod reformeras för att motsvara dessa regler, för statistikvä-

sendets del före 1995, delvis före 1997. Totalkostnaderna för reformen har för hela övergångsperioden beräknats till ca 20 miljoner mark. På årsnivå beräknas de bestående tilläggsutgifterna bli 6—7 miljoner mark. Kostnaderna utgörs till största delen av personalutgifter, eftersom man för en del statistik (industri, trafik) måste utöka personalen med flera personer, åtminstone under den tid statistiken förnyas. Avtalet ökar förvaltningens arbetsmängd inom alla de statistikområden för vilka det finns bestämmelser. Avtalet ökar personalen inom dessa statistikområden under övergångsperioden, om man har för avsikt att utan avbrott sköta de nuvarande uppgifterna också under denna tid. Beräknat på detta sätt måste personalen utökas med 20 personer. Behovet av extra personal efter övergångsperioden beror på huruvida statistikproduktionen skärs ner inom vissa statistikområden som står utanför regelverket samt på den övriga verksamheten. Gör man inte detta behövs permanent 10—15 personer till. I kostnaderna ingår också ADB- och andra kostnader på grund av allmänna ändringar i statistiksystemen (t.ex. införande av en ny branschklassificering) och utrustningsanskaffningar. I kostnaderna ingår också utgifter för utbildning och resor. Också informatorernas utgifter för utgivande av information ökar.

Administrationen av EES-avtalet och beredningen av den kommande EES-lagstiftningen torde kräva en permanent ökning av resurserna vid finansministeriets penninginrättningsbyrå med ett årsverke. Avtalet förutsätter deltagande i kommitté- och annat beredningsarbete utomlands. Bortfallet i den inhemska beredningskapaciteten till följd av detta måste ersättas.

Bankinspektionen bedömer att det för förvaltningen av EES-avtalet behövs en bestående personalökning motsvarande 3—5 årsverken.

Inom byggnadsförvaltningen krävs för de anmälningar som förutsätts i direktiven en arbetsinsats motsvarande uppskattningsvis 30 dagsverken om året.

Inom hela förvaltningsområdet försöker man tillgodose behovet av personalresurser på grund av EES-avtalet genom interna överföringar utan personalökningar. Inom en särskild arbetsgrupp undersöks möjligheten att tillgodose bankinspektionens behov av tilläggsresurser genom att lösgöra ämbetsverket till en utanför

budgeten stående självständig inrättning, vars utgifter de som övervakas skall stå för.

Av utbildningsanslaget, vid ministeriet i dag ca 1 miljon mark, kommer en stor del att användas för integrationsutbildning.

Inte heller reseanslagen skall utökas, utan man strävar att vid behov anvisa anslagen för de resor som EES-avtalet kräver.

Undervisningsministeriet

Inom landet blir utgifterna på utbildningens, forskningens och kommunikationens områden år 1993 ca 27,5 miljoner mark, varav 19 miljoner går åt till forskningsprogrammen. År 1995 när alla program öppnas för Finland och de andra EFTA-staterna kan kostnaderna beräknas till mer än 40 miljoner mark.

Enligt en preliminär bedömning behövs för verkställigheten av EES-avtalet inom undervisningsministeriets förvaltningsområde en insats motsvarande ca 20 årsverken. I dag krävs för skötseln av EES-ärendena ca 9 personers arbetsinsats. Under åren 1993—1995 behövs därtill ca 11 årsverken. Huvudsakligen uppstår behovet inom de inrättningar som underlyder undervisningsministeriet, såsom utbildningsstyrelsen, centret för internationellt personutbyte och Finlands Akademi, vilka kommer att handha den nationella administrationen av programmen.

Jord- och skogsbruksministeriet

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde kommer statens uppgifter att öka avsevärt, men i detta skede är det omöjligt att lägga fram exakta siffror om arbetsmängden och personalen.

Kostnaderna har främst beräknats endast med tanke på de konsumtionsutgifter som staten åsamkas. I detta skede är det inte möjligt att utreda kapitalkostnaderna, vilka beräknas bli små, eller de kostnader som andra organisationer kommer att ha. Den största utgiftsposten utgörs av personalutgifterna till följd av den utökade verksamheten, så som löner, förrättningsarvoden, utbildning och resekostnader. Utgifter uppstår också på grund av forskning, information, tryckning och kontorsutgifter i övrigt samt smärre anskaffningar av inventarier och apparater.

Den ökade arbetsmängden har undersökts

närmast som en ökning av antalet årsverken. Resursbehovet inom jordbrukssektorn år 1993 är ca 6 årsverken och inom den veterinärmedicinska sektorn ca 50 årsverken. Totalt blir utgifterna ca 25 miljoner mark, fördelade så att 10,5 miljoner mark är löneutgifter, 3 miljoner mark är resekostnader, 3 miljoner mark är utbildningsutgifter, 2 miljoner mark är forskningsutgifter och 3,5 miljoner mark är övriga konsumtionsutgifter. Därtill ingår här 3 miljoner mark för jord- och skogsbruksministeriets särskilda finansiering för EG:s tredje ramprogram. En del av kontrollverksamheten kommer att vara avgiftsbelagd. Statens utgifter kommer därför delvis att täckas med avgifter för undersökningar och kontroll. Inkomsterna uppskattas bli 4 miljoner mark.

Förändringarna i systemet för kontroll av gödselmedel kräver att kontrollpersonalens arbetsuppgifter omorganiseras, men behovet av personal torde kunna tillgodoses genom överföringar inom förvaltningsområdet. För resor uppstår utgifter om ca 260 000 mk per år, utgifterna för översättningar och informationsöverföring blir ca 30 000 mark. Kostnaderna för ackrediteringen av statens lantbrukskemiska anstalt beräknas bli flera tiotals tusen mark och upprätthållandet kostar årligen ca 10 000 mark.

För bekämpningsmedlens del uppstår på grund av utrikesresor tilläggskostnader om ca 200 000 mark i året och för översättningsarvoden och informationsuppgifter ca 30 000 mark om året.

Trafikministeriet

Trafikministeriets resekostnader beräknas på årsnivå öka med minst 1 miljon mark. Teleförvaltningscentralens och Luftfartsverkets resekostnader beräknas öka med 0,5—1 miljon mark. Man har också beräknat att kostnaderna för översättningar och andra utomstående tjänster vid ministeriet kommer att bli 200 000—300 000 mark och inom den underlydande förvaltningen minst 500 000 mark.

För skötseln av de nya uppgifterna måste det vid ministeriet inrättas ett begränsat antal nya tjänster. Inrättandet av dessa tjänster (vid trafikministeriet 1, vid Teleförvaltningscentralen 1, vid Luftfartsverket möjligen 1—2) föranleder löne- och andra kostnader om ca 1 miljon mark.

Databankförbindelserna föranleder på årsnivå kostnader om ca 40 000—50 000 mark.

Inom sektorn för tekniska handelshinder påverkar EES-avtalet inte behovet av fack-tjänstemän, men deras uppgifter förändras gradvis. För översättningsarbete behövs en translator. Resekostnaderna blir årligen ca 250 000 mark och utbildningskostnaderna ca 20 000 mark.

Deltagandet i EG:s forsknings- och utvecklingsprogram innebär år 1993 ca 2,2 miljoner mark och år 1994 ca 2,5 miljoner mark i särskilda kostnader för havsforskningens del. Teknologandel en av vetenskaps- och teknologiprogrammet MAST torde också föranleda särskilda kostnader om ca 1,5 miljoner mark 1993 och 1994. Vidare kräver kommittéarbetet att reseanslagen ökas avsevärt. Också trafikministeriet bereder sig på att delta i vissa av EG:s forskningsprojekt, men kostnaderna för dessa kan i detta skede inte beräknas närmare.

Handels- och industriministeriet

Handels- och industriministeriet försöker sköta den ökade arbetsmängden till följd av EES-avtalet genom en omfördelning av förvaltningens resurser. De nya utgifter som EES-avtalet i övrigt för med sig kan bara delvis skötas inom den nuvarande utgiftsramen.

EES-kommittéarbetet beräknas i resekostnader medföra extra utgifter om ca 3 miljoner mark.

I detta skede kan man inte bedöma vilka kostnadseffekter för statsekonomin som bestämmelserna om statliga stöd kommer att ha. För den offentliga upphandlingens del ökar de administrativa procedurerna och kostnaderna både för staten och för kommunerna.

De särskilda kostnaderna här i landet för det III:e ramprogrammet är år 1993 ca 72 miljoner mark inom handels- och industriministeriets verksamhetsområde.

En informatikertjänst måste inrättas, vilket innebär extra kostnader.

Inom området för tekniska handelshinder kommer ministeriet att åsamkas extra utgifter. Resekostnaderna blir ca 1,5 miljoner mark. Ministeriet har tillsatt en kommission för att utreda hur elsäkerhetsfrågorna skall organiseras och finansieras. Då förhandsgranskningen faller bort innebär det att Elinspektionscentralen förlorar 30—40 miljoner mark av sina

nuvarande inkomster. De årliga kostnaderna för marknadsövervakningen blir ca 20—30 miljoner mark.

För tryckkärlens del minskar antalet inspektionsuppdrag, men deltagandet i utarbetandet av bestämmelser och standarder ökar. För att höja nivån på tekniska kontrollcentralens distriktsbyråers kontrollutrustning behövs ca 2—3 miljoner mark och för det årliga underhållet av denna utrustning ca 0,3 miljoner mark mer per år. Utgifterna för översättningar beräknas bli ca 200 000 mark per år. Från aerosolkontrollen frigörs en arbetsinsats motsvarande ca 1,5 årsverken.

För utvecklande av det ADB-system som behövs vid kontroll av ädelmetaller behövs ca 100 000 mark. Då man övergår till marknadsövervakning kommer inkomsterna av kontrollen av mätanordningar att minska betydligt.

Anslagen för forskningsverksamhet i samband med övervakningen av produktsäkerheten borde ökas.

Statens interna koordinering av frågor som gäller tekniska handelshinder skall koncentreras till ett enda ministerium. För detta behövs 1—2 personer till.

Social- och hälsovårdsministeriet

Vid social- och hälsovårdsministeriets privatförsäkringsbyrå behövs två nya föredraganden åren 1993 och 1994. Antalet nya tjänsteresor beräknas bli ungefär en resa per månad. Tilläggskostnaderna beräknas därmed år 1993 sammanlagt bli ca 0,95 miljoner mark och år 1994 ca 1,4 miljoner mark. Siffrorna inkluderar ökningsbehovet under föregående år. Dessa tilläggskostnader kommer dock inte att belasta statens ekonomi, för de uppbärs av försäkrings- och pensionsanstalterna i form av s.k. försäkringsinspektionsavgifter, på samma sätt som statens övriga kostnader för övervakningen av försäkringsverksamheten.

De nya uppgifter som socialförsäkringen ålägger förvaltningsmaskineriet ökar de administrativa utgifterna. Det är svårt att exakt bedöma dessa. Till de viktigaste faktorerna som påverkar utgifterna hör utom de direkta verkningarna av avtalet också en ändring av den nordiska konventionen om social trygghet och dess inverkan på folkpensionerna. Lagstiftningen om dessa skall också ändras. Det nya arrangemanget innebär att de folkpensioner

som förtjänats in under den tid man varit bosatt i ett annat nordiskt land betalas ut till i Finland bosatta pensionärer samtidigt som de finska folkpensioner som betalas till dem för den tid de bott här är mindre än pensionerna enligt den nuvarande lagstiftningen. Å andra sidan måste Finland till de övriga nordiska länderna betala ut de folkpensioner som förtjänats in under den tid man bott här. Det har beräknats att under det första skedet år 1993 kommer dessa arrangemang att öka pensionsutgifterna med ca 120 miljoner mark. Därefter påverkas utgiftsutvecklingen av faktorer som inverkar i olika riktning, och sammanlagt kommer utgifterna för folkpensionerna under senare år att fortsätta att öka långsamt, så att ökningen år 2000 är ca 200 miljoner mark.

Arbetspensionsutgifterna ökar år 1993 med ca 40 miljoner mark, och ökningen till år 2000 blir ca 75 miljoner mark. Dessa utgifter berör närmast den privata sektorn.

Då man koncentrerar förmedlingen av internationella betalningar och av information till Folkpensionsanstalten påverkas kommunernas statsandelarrangemang, och dessa bör beaktas. Samtidigt måste statsandelarna för detta förfarande kanaliseras till Folkpensionsanstalten. Detta förfarande inverkar på statens budgeteringssystem.

Avtalet förutsätter att en jurist och en sakkunnig inom hälsovården som är insatt i produktsäkerhetsfrågor anställs vid social- och hälsovårdsministeriet. Vid social- och hälsostyrelsen behövs en ny tjänst. Under en övergångsperiod behövs särskilda sakkunnigresurser. Utbildningskostnaderna beräknas bli ca 60 000 mark under 1—2 års tid.

Upprättandet av de register som krävs enligt EG-direktivet om sjukvårdsförnödenheter beräknas kosta 500 000 mark per år. För utvecklandet av ett läkemedelsövervakningssystem och bedömning av ansökningarna om försäljningstillstånd måste utomstående sakkunniga anlitas, vilket beräknas föranleda utgifter om ca 500 000 mark. För att ansökningarna skall kunna behandlas inom utsatt tid måste ca 10 personer anställas tillfälligt och utgifterna för detta blir ca 2,6 miljoner mark per år.

Avsikten är att de försäkringsbolag från andra EES-länder som fritt börjar bjuda ut försäkringstjänster i Finland måste betala indirekta skatter och lagstadgade avgifter (skatt på försäkringspremier, brandskyddsavgift, trafik-säkerhetsavgift) på samma villkor som de

försäkringsbolag som upprättat kontor i Finland. Man kan inte lägga fram någon beräkning av hur möjligheten att fritt bjuda ut försäkringstjänster kommer att påverka intäkterna av indirekta skatter och lagstadgade avgifter.

Resekostnaderna beräknas uppgå till sammanlagt ca 940 000 mark om året. För översättningsarbeten behövs uppskattningsvis ca 300 000 mark per år.

För allmän EES-utbildning för ministeriets personal behövs ca 450 000 mark och därtill kommer under flera års tid att behövas ca 200 000 mark för språk- och annan utbildning.

Miljöministeriet

Inom miljöministeriets förvaltningsområde uppstår utöver eventuella personalutgifter också utgifter för deltagande i EG:s forskningsprogram, i verksamheten vid den Europeiska miljöbyrå och i verksamheten inom EG:s, EES:s och EFTA:s expertorgan och administrativa organ. Resekostnaderna beräknas öka med ca 3 miljoner mark. För översättning och publikationer behövs ca 1 miljon mark.

Arbetsuppgifterna ökar avsevärt både vid miljöministeriet och vid vatten- och miljöstyrelsen på grund av EES-avtalet. Om nya tjänster inte kan inrättas måste en mängd av de nuvarande uppgifterna gallras bort.

EES-avtalet föranleder en allmän ökning av utgifterna för bl.a. informationsförmedling, statistikföring, rapportering och utredningar och en del av dem drabbar också forskningsanstalterna och kommunerna. Verkställandet av direktiven ökar utgifterna också på kommunal nivå, då man för att uppfylla kraven måste göra investeringar för att bygga eller reparera brännanläggningar eller anläggningar för återvinning av avfall. Direktiven skärper också kraven på de kommunala vattenreningsanläggningarna och påverkar de kommunala energiverkens miljövärd. I detta skede är det omöjligt att lägga fram exakta beräkningar.

Deltagandet i den expertgrupp som behandlar byggnadsprodukter föranleder kostnader om ca 1 260 000 mark. Utgifterna för utbildning blir ca 100 000 mark. Byggandet av en ackrediterad mätplats för övervakning av utsläppsbestämmelserna i samband med buller och ordnandet av mätberedskapen kommer att kosta ca 3—4 miljoner mark. För verifika-

tionsmätningar av bulleremissionsvärden behövs årligen ca 50 000—100 000 mark. Utgift-erna för utbildning blir ca 50 000 mark.

Arbetsministeriet

De ekonomiska verkningarna av EES-avtalet inom arbetsförvaltningens område beräknas år 1993 sammanlagt bli ca 7,7 miljoner mark och under åren 1994—1995 ca 7,9 miljoner mark.

Vilka verkningar deltagandet i olika program och nätverk kommer att få kan bedömas närmare först då det är klart på vilken grund EFTA-länderna skall betala för sitt deltagande. Enligt en preliminär bedömning blir kostnaderna år 1993 sammanlagt ca 2,3 miljoner mark och under åren 1994—1996 ca 2,6 miljoner mark. För arbetskraftspolitisk undersökning behövs år 1993 och åren 1994—1996 ca 1 miljon mark. Kostnaderna för utbildning blir ca 1,4 miljoner mark om året. Resekostnaderna beräknas till 1 miljon mark per år. Arbetarskyddsstyrelsen åsamkas årligen kostnader om ca 2 miljoner mark för resor som gäller arbetarskydd och standardisering, för översättningsarbeten samt för publikationer.

Arbetsmängden inom arbetsförvaltningen beräknas på grund av EES-avtalet sammanlagt öka med ca 33 årsverken. Ökningen försöker man till största delen klara av genom interna förflyttningar och omfördelningar.

Förändringar i tullar, importavgifter och liknande avgifter

Ändringen i systemet med prisskillnadsersättningar för förädlade jordbruksprodukter beräknas minska skatteintäkterna för livsmedel som importeras från EES-området med ca 80 miljoner mark i jämförelse med dagens läge och minska de prisskillnadsersättningar som betalas vid export av förädlade livsmedel med ca 50 miljoner mark.

Då tullarna på produkter som finns upptagna i förteckningen över produktsortimentet för fiskeriprodukter slopas eller sänks minskar inkomsterna av importtullarna. Minskningen beräknas dock bli liten, eftersom inkomsterna redan nu är rätt små och importen inte väntas öka nämnvärt.

4. EES-avtalets inverkan på beslutsfattandet

EES-avtalet innebär att en större del än tidigare av Finlands lagstiftning blir baserad på internationella avtal. Denna del av lagstiftningen kommer att utvecklas på grundval av beslut av institutioner som skapas genom EES-avtalet, främst Gemensamma EES-kommittén. I kommittén fattas bl.a. beslut om nya regler som skall gälla inom EES. Eftersom EES-avtalet förutsätter att EFTA-staterna vid beslutsfattandet skall tala med en röst, kommer besluten i kommittén att föregås av förhandlingar mellan EFTA-staterna för att utforma deras gemensamma ståndpunkt i Gemensamma EES-kommittén. Dessa förhandlingar förs i den ständiga kommitté som EFTA-staterna upprättar i anslutning till EES-avtalet. Den ständiga kommittén behandlas i avsnitt 7.III av propositionen.

En ratifikation av EES-avtalet för med sig ett behov att i Finland organisera ett förfarande för beslutsfattande i EES-frågor. Dessutom får en ratifikation indirekta verkningar för maktfördelningen mellan de finländska statsorganen.

För att kunna påverka besluten inom EES måste Finland ha en ståndpunkt i alla de frågor som behandlas i EES' organ. Eftersom besluten ofta kommer att gälla flera olika ministeriers och myndigheters verksamhetsområde och eftersom det är viktigt att ståndpunkten kan drivas konsekvent i alla de organ som kan komma att behandla en fråga blir det nödvändigt att ett samordnande organ följer med vilka frågor som blir aktuella inom EES, slår fast en tidtabell för utarbetandet av en finländsk ståndpunkt i frågan och övervakar att tidtabellen följs. Beredningen av ståndpunkten skall i första hand ankomma på de fackmyndigheter som saken gäller. Eftersom de frågor som behandlas inom EES ofta har beröringspunkter med flera fackmyndigheters ämbetsområden, kan det bli nödvändigt att jämka samman olika myndigheters ståndpunkter. Det blir vidare nödvändigt att samordna fackmyndigheternas ståndpunkter med den rådande allmänna politiska och utrikespolitiska linjen.

De ståndpunkter som har utformats på olika plan måste kunna drivas konsekvent vid förhandlingarna såväl mellan EFTA-staterna som mellan EFTA och EG. Det förutsätter att

direktiven till förhandlare på olika plan måste kunna tillhandahållas centralt och med fördel av den myndighet som har ansvar för den ovan beskrivna samordningen.

De beslut som antas inom EES är att betrakta som internationella avtal. Eftersom EES-avtalet inte innebär någon överlåtelse av lagstiftningsbehörighet till övernationella organ ankommer det på de avtalsslutande parternas behöriga organ att ta ställning till besluten. Beslut om nya rättsakter bringas i kraft i Finland genom behöriga lagstiftningsåtgärder. De nya reglerna medför ofta också behov att ändra gällande lagstiftning. Trots att reglerna ingår i internationella avtal blir det nödvändigt att anförtro fackmyndigheterna uppgiften att bereda ändringarna i den interna lagstiftningen.

EES-avtalet innebär omfattande förpliktelser beträffande innehållet i den lagstiftning som skall gälla i Finland. Genom att bestämmelserna ingår i internationella avtal som är bindande för Finland kan de lagstiftande organen i Finland inte ensidigt ändra regler som är förpliktande för landet utan att detta kan få menliga följder.

EES-avtalets bestämmelser är av betydelse inte endast i fråga om innehållet i lagstiftningen utan också i fråga om tiden och formen för genomförandet av bestämmelserna. Bestämmelserna i EES-avtalet om den tid, inom vilken Finland och de övriga EFTA-staterna måste ta ställning till förslag till nya EES-regler, innebär att Finland inom en viss tid från det att nya regler förelagts Gemensamma EES-kommittén för beslut måste kunna lämna kommittén besked i frågan huruvida de nya reglerna är godtagbara eller inte. Följden av att EFTA-staterna inte inom en bestämd tid meddelar att de nya reglerna är godtagbara är att den berörda delen av EES-avtalet upphävs provisoriskt. För att undvika att så sker måste man i Finland ha en beslutprocess som gör det möjligt att inom den givna tiden ta ställning till frågan om de nya reglerna är godtagbara ur finländsk synvinkel. Ställning till frågan kan uppenbarligen endast de organ ta som fattar slutligt beslut om reglerna. Beslutsfattandet underlättas om de beslutsfattande organen har haft möjlighet att följa behandlingen av frågan i tidigare skeden.

Eftersom det inte alltid kommer att vara möjligt eller ens önskvärt att bereda den lagstiftning som behövs för att sätta reglerna i kraft kan det bli nödvändigt för riksdagen att

fatta separata beslut om samtycke att ingå ett avtal i Gemensamma EES-kommittén och om godkännandet av den lagstiftning som behövs för att sätta beslutet i kraft i Finland.

Beträffande formen för att genomföra bestämmelser gäller enligt EES-avtalet att EFTA-staterna skall genomföra regler som grundar sig på förordningar genom att återge reglerna ordagrant. Det innebär att sådana regler måste sättas i kraft genom blankettlag eller blankettförordning. Regler som grundar sig på direktiv kan genomföras med tillämpning av nationell lagstiftningsteknik. Slutligen gäller att EES-reglerna skall ges företräde framom intern lagstiftning som strider mot dem.

I avtalet ingår också bestämmelser om övervakningen av att förpliktelserna uppfylls. Regeringen har för avsikt att förebygga brott mot Finlands åtaganden enligt EES-avtalet genom en fortgående kontroll av att regeringen inte föreslår sådana ändringar i lagstiftningen som står i strid med avtalet. Inom statsrådet skall därför inrättas ett organ med uppgift att i förväg kontrollera att förslag till regeringens propositioner samt till förordningar och bestämmelser på lägre nivå är förenliga med EES-avtalet.

I samband med att bestämmelserna i EES-avtalet genomförs i Finland uppkommer indirekt ett antal principiellt centrala problem. EES-avtalets bestämmelser om beslut rörande nya rättsakter har visserligen utformats så att de inte nödvändigtvis medför några ändringar i förfarandet för att göra nya regler som antas av Gemensamma EES-kommittén till en del av Finlands lagstiftning. Nya EES-regler som enligt den finländska statsförfattningen hör till området för lagstiftningen sätts i Finland i kraft genom lag. Om reglerna inte hör till området för lagstiftningen, sätts de i kraft genom förordning.

Genom att en större del av lagstiftningen än tidigare blir reglerad genom internationella avtal blir det emellertid aktuellt att se över bl.a. stadgandena om riksdagens roll vid förhandlingar om och godkännande av internationella avtal, åtminstone i fråga om avtal som ingår inom ramen för EES-avtalet. Anledningen till detta är följande. I fråga om lagförslag som inte anknyter till internationella avtal kan riksdagen göra de ändringar i förslaget som den anser önskvärda. När riksdagen förelägg ett lagförslag genom vilket ett färdigt förhandlat internationellt avtal skall sättas i kraft kan

den däremot endast godkänna eller förkasta ikraftträdelselagen men inte ändra avtalets innehåll. För att inte riksdagens roll skall begränsas mer än nödvändigt i frågor som tidigare har utgjort intern lagstiftning men på grund av EES-avtalet blir baserade på internationella avtal är det viktigt att ge riksdagen en möjlighet att påverka innehållet i reglerna i det skede då förhandlingar om dem pågår.

Republikens president beslutar med de begränsningar som följer av 33 § regeringsformen om Finlands förhållande till utländska makter. Om en större del än tidigare av lagstiftningen binds vid internationella överenskommelser som förhandlas fram under presidentens ledning kan detta medföra en försvagning av den parlamentariska kontroll som riksdagen kan utöva. Kontrollen avser regeringens verksamhet och kommer till uttryck i att riksdagen kan uttrycka sitt misstroende med regeringens verksamhet. Motsvarande möjlighet har riksdagen inte beträffande republikens president.

Samtidigt innebär en övergång från nationell lagstiftning till internationella avtal att arbetsfördelningen inom statsrådet förändras. Utrikesministeriets verksamhetsområde utvidgas på de övriga ministeriernas bekostnad. Det blir därigenom oklart vem av statsrådets medlemmar som skall bära ansvaret för utvecklingen inom en sektor.

EES-avtalet kan medföra att nya regler som Finland gett sitt samtycke till aldrig träder i kraft. Det problemet innebär ingen nyhet. EES-avtalet kan emellertid också medföra att regler först tillämpas provisoriskt men att man senare skall upphöra att tillämpa dem. Det kan därför bli aktuellt att se över bestämmelserna om hur internationella förpliktelser faller bort och om följderna att så sker för den interna lagstiftningen.

Den föreliggande propositionen innehåller inte några förslag till lösning av dessa och andra problem som EES-avtalet indirekt kan förorsaka. Dessa frågor utreds separat av 1992 års statsförfattningskommitté och föreläggs riksdagen senare.

5. EES-avtalets övriga verkningar i fråga om organisation och personal

Allmänt

EES-avtalet kommer att ha stora verkningar

på statsrådets verksamhet och myndigheternas uppgifter. En betydande del av den lagstiftning vilken som sådan binder Finland och blir en del av vårt rättssystem kommer i framtiden att beredas på internationell nivå. Därför måste fackministerierna intensivare än tidigare delta i det europeiska samarbetet. Deras direkta kontakter med EFTA:s administrativa organ, både övervakningsmyndigheten och sekretariatet, kommer att öka. Detta ställer nya krav på en del av förvaltningen, bl.a. i fråga om språkkunskaper och internationell förhandlingsteknik. Vår beredskap att klara av uppgifterna måste förbättras och stärkas på många olika sätt. Utbildningen kommer här att spela en central roll.

Avsikten är att arbetsfördelningen mellan de olika ministerierna inte skall ändras. I många sakligheter delas ansvaret för ärendenas beredning mellan flera fackministerier. I detta avseende måste statsrådets verksamhet omorganiseras och de olika myndigheterna måste komma överens om hur de skall samordna sin verksamhet.

På grund av EES-avtalet kommer utländska medborgare att ha flera ärenden än förr hos de finska myndigheterna. Också finska medborgare måste ges bl.a. sådan information som anges i direktiven. Allmänt sett ökar behovet att satsa på myndigheternas service och på information.

Det är ändamålsenligt att i fråga om första uppehållstillstånd för EES-medborgare överföra beslutanderätten från inrikesministeriet till lokalpolisen. Överföringen av beslutanderätten förkortar behandlingstiden för ärendena och motsvarar EG-domstolens och kommissionens ståndpunkt om en överföring av beslutanderätten på lokalnivå.

Verkningar på arbetsfördelningen mellan staten och kommunerna

EES-avtalet inverkar på arbetsfördelningen mellan staten och kommunerna på vissa enskilda områden.

Det är ändamålsenligt att rätten att besluta om EES-medborgares första uppehållstillstånd delegeras från inrikesministeriet till den lokala polisen. Delegeringen förkortar behandlingstiderna och motsvarar EG-domstolens och kommissionens ståndpunkt vad beträffar delegering av beslutanderätten till lokal nivå.

Vad beträffar den offentliga upphandlingen

innebär det faktum att de skyldigheter som gäller upphandlingsförfarandet också kommer att gälla kommuner och kommunalförbund att man ingriper i den kommunala självstyrelsen. Propositioner om den lagstiftning som ålägger kommunerna vissa skyldigheter närmast i samband med upphandlingsförfarandet kommer att överlämnas separat.

Inom inrikesministeriets förvaltningsområde måste man för att ordna utbildning och rådgivning komma överens om en arbetsfördelning mellan staten och kommunerna, särskilt inom den offentliga upphandlingen och räddningstjänsten.

EG:s direktiv om ett allmänt system för erkännande av högskoleexamina gäller inte bara genom lag eller förordning fastställda behörighetsvillkor utan också genom administrativa bestämmelser fastställda behörighetsvillkor, som kan finnas för kommunernas och kommunalförbundens uppgifter. Kommunerna och kommunalförbunden bör genom lag fråntas rätten att med administrativa bestämmelser besluta att endast utbildning i Finland ger behörighet för en tjänst eller uppgift.

Eventuella förändringar i regionalpolitiken kan i frågor som gäller tekniköverföring inverka på arbetsfördelningen mellan staten och kommunerna.

Inom miljöministeriets förvaltningsområde betonas i och med EES-avtalet vikten av riksomfattande mål för markanvändning och byggande. Detta leder sannolikt till att tyngdpunkten i de statliga myndigheternas uppgifter kommer att ligga på frågor av riksomfattande betydelse medan kommunerna får större beslutanderätt i andra frågor.

Staten och kommunerna får också helt nya uppgifter bl.a. inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde, så som olika uppgifter som gäller godkännande, kontroll, registrering och övervakning. Det administrativa beslutsfattandet och myndigheternas övervakning kommer att öka avsevärt jämfört med läget i dag och minska administrationens flexibilitet, men samtidigt blir verksamheten mera enhetlig inom de olika delområdena.

Olika statliga myndigheters befogenheter

Vid genomförandet av EES-avtalet utgår man från att arbetsfördelningen mellan de olika myndigheterna förblir oförändrad och att

varje myndighet sköter de EES-uppgifter som faller inom dess eget förvaltningsområde.

Samordnandet av EES-frågorna kräver dock ett nära samarbete mellan olika myndigheter och för detta måste man skapa ett samarbetsmaskineri. Det måste nå från den politiska nivån till sakkunnignivån och täcka alla de förvaltningsgrenar som direkt eller indirekt berörs av EES-verksamheten.

Statsförvaltningen måste organiseras så att man effektivt och utgående från en klar arbetsfördelning kan delta i det europeiska samarbetet och i det beslutsfattande som EES-avtalet förutsätter.

Avsikten är att det på politisk nivå skall finnas ett för ändamålet särskilt tillsatt ministerutskott som ansvarar för EES-samordningen.

Integrationsdelegationen, som består av företrädare för de olika förvaltningsområdena och samhällets viktigaste intresseorganisationer, kunde fortsätta sin verksamhet som ett bredbasigt berednings- och diskussionsorgan.

Utrikesministeriet fungerar som samordnande myndighet mellan de nationella myndigheterna. De frågor som skall behandlas går via utrikesministeriet till Bryssel. Det är utrikesministeriet som har ansvaret för att man i tillräckligt god tid tar ställning till olika frågor och för att olika åsikter kan samordnas, om konflikter uppstår.

För att koordineringen skall vara effektiv behövs ett omfattande beredningsmaskineri under ledning av regeringens ministerutskott.

Maskineriet på tjänstemannanivå byggs upp enligt samma modell som den existerande EFTA-EG-uppföljningskommissionen och dess beredningssektioner. Uppföljningskommissionen biträds av ett arbetsutskott på avdelningschefs- eller överdirektörsnivå.

Systemet utvecklas utgående från att de olika myndigheternas befogenheter inom landet inte förändras till följd av EES. Inom varje beredningssektion skall ordförandeskapet och sekreteraruppgiften skötas av det ministerium som är behörigt i frågan. Utrikesministeriet skall vara företrätt i varje sektion, och därtill leda de sektioner som direkt behandlar handelspolitiken. Både uppföljningskommissionen och den breda beredningssektionen skall fungera som allmänna koordinerande organ under utrikesministeriets ledning. I sektionerna skall ingå företrädare för alla de myndigheter som berörs av ärendena i fråga. I sektionernas arbete kan

också intresseorganisationerna delta på samma sätt som i förhandlingarna om EES.

I praktiken fungerar systemet så att då man från Bryssel får veta att någon ny fråga blir aktuell förs saken till berörda beredningssektion, där man kommer överens om hur och av vem frågans beredning i Finland skall skötas. Normalt kommer informationen från Finlands permanenta representation till utrikesministeriet, som har till uppgift att se till att informationen omedelbart går vidare till ministeriet och beredningssektionerna i fråga. Utrikesministeriet skall också informera riksdagen så snart EG-kommissionen har kommit med ett officiellt förslag. Det ansvariga ministeriet skall biträda riksdagen vid behandlingen av frågan. Eventuella förhandlingar mellan regeringen och riksdagen förs under ledning av det ministerium som har ansvaret i frågan. Eventuella oklarheter om olika myndigheters behörighet behandlas i uppföljningskommissionen och vid behov i respektive ministerutskott. Inom EG fördelas ärendena mellan de olika avdelningarna inte enligt samma mönster som mellan de olika ministerierna i Finland och detta kan leda till att det behövs koordinering.

Finlands ställningstaganden i de olika frågorna bereds inom ramen för det ovan beskrivna maskineriet. Huvudregeln är att fackmyndigheterna enligt arbetsfördelningen ansvarar för att man deltar i möten på sakkunnignivå. Anvisningarna till representationen i Bryssel går via utrikesministeriet.

Utrikesministeriet ansvarar för samordningen på sakkunnignivå och för deltagandet i arbetet i EES-rådet och i EFTA:s ständiga kommitté. Det är dock viktigt att varje svarsministerium deltar i alla skeden av beredningen av ny lagstiftning, också i EFTA- och EES-organen. Också i detta avseende är det viktigt att fackministerierna är företrädare vid den permanenta representationen i Bryssel.

Utrikesministeriet ansvarar också för att all verksamhet är utrikespolitiskt ändamålsenlig. Det är möjligt att utrikesministeriets koordinerande roll måste ses över om några år, då kontakterna till EES-organen har utformats i praktiken.

Med tanke på koordineringsuppgiften måste utrikesministeriets organisation utvecklas. Vid ministeriets handelspolitiska avdelning inrättas en särskild enhet som koncentrerar sig på EES-frågor. Också koordineringen av Europafrågor avdelningarna emellan skall effektiveras.

Enligt EES-avtalet skall Finland i full omfattning delta i EG:s III ramprogram för forskning och teknisk utveckling 1990 — 1994. För att ramprogrammet och dess delprogram skall ge så stor nytta som möjligt och också ekonomisk återbärning, måste det klart fastställas vilka myndigheter som har ansvar för ramprogrammets olika delar. Samarbetet myndigheterna emellan koordineras i dag av kommissionen för observation av det västeuropeiska forsknings- och utbildningssamarbetet, tillsatt av utrikesministeriet, och dess mandat har förlängts till utgången av 1992. Delegationens sekretariat skall också förstärkas så snart som möjligt.

Arbetsfördelningen mellan de finska myndigheterna i fråga om ramprogrammets 15 forskningsprogram är följande: informations-teknologi, Teknologiska utvecklingscentralen; datakommunikationsteknologi, Teknologiska utvecklingscentralen; telematiska system av allmänt intresse, Teknologiska utvecklingscentralen; industriella och materialteknologier, Teknologiska utvecklingscentralen; mätning och testning, mätteknikcentralen; miljö, miljöministeriet; havsforskning och havsteknologi, Havsforskningsinstitutet; bioteknologi, Teknologiska utvecklingscentralen; jordbruk och jordbruksindustri, jord- och skogsbruksministeriet; biomedicin och hälsoforskning, social- och hälsovårdsministeriet; utvecklingsländernas biovetenskaper och teknologier, utrikesministeriet; annan än kärnenergi, handels- och industriministeriet; kärnfissionssäkerhet, handels- och industriministeriet; kontrollerad kärnfusion, handels- och industriministeriet och mänskliga resurser och örlighet, Finlands Akademi.

Till de ansvariga myndigheternas uppgifter hör att som företrädare för Finland delta i arbetet inom de kommittéer som administrerar och biträder forskningsprogrammen samt i planeringen av ett nytt ramprogram efter det III ramprogrammet, att se till att de nationella anslagen är tillräckligt stora för att täcka de indirekta kostnaderna för deltagandet i forskningsprogrammen, att främja de finska högskolornas, forskningsanstaltarnas och företagens samt eventuella andra instansers deltagande i projekt under forskningsprogram, att sköta den informationsförmedling som behövs samt att delta i det samordnande beredningsarbete som är rådgivande för förvaltningsområdena.

Handhavandet av de uppgifter som grundar sig på den tekniska lagstiftningen enligt EES-

avtalet förutsätter att samarbetet myndigheterna emellan effektivteras, att uppgifterna fördelas och att skyldigheterna klarläggs. Fackmyndigheterna skall inom sina respektive områden sköta de uppgifter som verkställigheten av EES-avtalet förutsätter. Beaktandet av synpunkter som syftar till undanröjande av tekniska handelshinder och av de allmänna målen för EES-avtalsystemet bör vara en del av fackmyndigheternas sedvanliga uppgifter. För att säkerställa att avtalet fungerar och för att ordna samarbetet myndigheterna emellan skall den allmänna nationella administrationen av avtalet koncentreras.

Den tekniska kontrollverksamheten måste förändras och utvecklas väsentligt för att motsvara integrationsutvecklingens krav. Enligt praxis inom EG skall en och samma myndighet inte utfärda bestämmelser och sköta kontrollverksamheten. I dag sköter flera ministerier kontrollverksamhet och det finns också kontrollmyndigheter som utfärdar bestämmelser. En andra väsentlig ändring går ut på att kontrollerna innan produkter släpps ut på marknaden skall ersättas med övervakning av produktionen och med marknadsövervakning. Dessa förändringar kommer avsevärt att påverka både kontrollverksamhetens organisation och personalbehovet. Statsrådet har den 29 augusti 1991 tillsatt en kommitté för att bereda förslag till behövliga åtgärder före den 15 september 1992.

Deltagandet i EG:s utbildningsprogram och datanät förutsätter i många fall att det upprättas en nationell enhet. De uppgifter som gäller samordning och administrering av programmen skall koncentreras till olika ämbetsverk och inrättningar som lyder under utbildningsministeriet, t.ex. utbildningsstyrelsen och centret för internationellt personutbyte. För kommunikationsbranschens internationella uppgifter har våren 1991 inrättats en enhet, som också skall ansvara för den nationella administreringen av EG:s MEDIA-program.

Förfrågningarna från EES-länderna om arbetsplatser och levnadsförhållanden i kommunerna kommer att öka. Detta väntas ge kommunernas arbetskraftsbyråer mera arbete, även om man måste utgå från att dessa uppgifter inte i sin helhet kommer att åläggas arbetsförvaltningen. Då medborgare i de avtalslutande staterna inte längre behöver arbetstillstånd upphör behandlingen av arbetstillstånd till den

na del, vilket minskar arbetskraftsförvaltningens uppgifter.

Verkställigheten av många miljövårdslagar berör i Finland flera förvaltningsområden. Hit hör särskilt kemikalieövervakning, industrisäkerhet, luftvård som gäller trafiken, vattenvård och i framtiden också utvärdering av miljöeffekter och övervakning av biotekniken. Till vissa delar måste fördelningen av befogenheterna ses över, t.ex. i fråga om de ärenden som regleras i hälsovårdslagen och vattenlagen. Det blir troligen också aktuellt att se över uppgiftsfördelningen mellan centralförvaltningen och regionalförvaltningen.

Inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde måste man med Statistikcentralen komma överens om hur statistiska uppgifter om energi skall tas fram.

I fråga om den offentliga upphandlingen är det handels- och industriministeriet som ansvarar för införandet och verkställigheten av de skyldigheter enligt avtalet som gäller upphandling av varor och tjänster. Hit hör också skyldigheten att föra statistik och lämna annan information till EES:s organ samt ansvaret för utbildnings- och informationsfrågor. Avsikten är att delegera en del av uppgifterna till Statens upphandlingscentral. I samband med ministeriet planeras en delegation som skall fungera som samarbetsorgan för de olika myndigheterna och intressentgrupperna och vid behov ge utlåtanden. Finansministeriet ansvarar för den offentliga upphandlingen till den del det är fråga om byggande.

I frågor som gäller statliga stöd är det handels- och industriministeriet som är nationell koordinerande myndighet. Myndigheten har i första hand till uppgift att i frågor som gäller iakttagande av EES-avtalet hålla kontakt med de ansvariga myndigheterna i Finland.

För de praktiska uppgifterna i samband med EES-avtalets konkurrensregler, inklusive nationell övervakning av att konkurrensreglerna iakttas och samarbete med EFTA:s och EG:s övervakningsmyndigheter, ansvarar konkurrensverket. Verket skall också sköta de nationella övervakningsuppgifterna i samband med avtalsbestämmelserna om undanröjande av diskriminering på trafikens område. Handels- och industriministeriet ansvarar för de åtgärder som behövs här i landet i samband med det internationella samarbetet och med utvecklandet av EES-bestämmelserna.

Inom konkurrenssektorn kommer särskilt de

stora företagens ställning att förändras så att de måste stå i direkt kontakt med de internationella övervakningsmyndigheterna. Då det gäller den offentliga upphandlingen får företagen en möjlighet att söka ändring, om de anser att den upphandlande enheten har förfarit i strid med bestämmelserna och kränkt deras rättigheter.

Insamlandet av material om stålhandeln överförs från konsumentverket till handels- och industriministeriet.

Inom trafikministeriets förvaltningsområde kommer EES-avtalet att öka växelverkan myndigheterna emellan, för i Finland har myndigheternas befogenheter t.ex. i fråga om avgatsläpp ordnats på ett annat sätt än inom EG. Också för övervakningen av att EG:s konkurrenslagstiftning iaktas behövs det samarbete mellan de specialiserade övervakningsmyndigheterna och konkurrensmyndigheterna. Avtalet förutsätter också vissa tyngdpunktsförskjutningar då det gäller uppgifterna för de olika myndigheterna inom förvaltningsområdet och skapandet av nya administrativa förfaranden bl.a. då olika anmälningsskyldigheter skall skötas. Avtalet innebär också att det måste skapas nya system för statistik, registrering och uppföljning. De olika myndigheternas befogenheter har delvis omfördelats eller kommer att omfördelas. De ärenden som gäller trafiktillstånd för godstrafik behandlas t.ex. nu vid trafikministeriet men kommer i början av 1993 att överföras till länsstyrelserna.

Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde kommer vården för utlänningar kvantitativt att öka betydligt. Förmedlingen av internationella betalningar och information på grund av denna vård och sådan vård som finländare får i andra EES-stater skall huvudsakligen koncentreras till Folkpensionsanstalten, vars uppgifter i fråga om kontakter med utländska socialförsäkringsanstalter, kommunerna och staten därmed ökar. Också för att utbetalningen av barnbidragen skall kunna skötas på ett effektivt sätt måste utbetalningen av dem från början av 1993 överföras till Folkpensionsanstalten, vilket även annars har varit aktuellt. Besluten om att arbetstagare som sänts till utlandet skall få kvarstå inom det finska socialskyddet blir flera, och dessa beslut måste i större utsträckning än tidigare anförtrors Pensionskyddscentralen. Det är också ändamålsenligt att koncentrera förmedlingen av sådan information till utlandet som gäller

arbetslöshetsskydd och som sköts med hjälp av formulär, t.ex. till Folkpensionsanstalten. Denna information kommer att öka till följd av EES-avtalet.

Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde kommer samarbetet och informationsutbytet med försäkringsmyndigheterna i de andra EES-länderna att öka. Man har för avsikt att införa särskilda bestämmelser för försäkringsförmedlarnas verksamhet, så att övervakningen av denna verksamhet ankommer på ministeriet. För socialförsäkringsanstaltens del måste den internationella informationsförmedlingen koncentreras.

Inom finansministeriets förvaltningsområde kommer de direkta kontakterna till utländska myndigheter att öka. De rättsakter om kreditinstitut och värdepappersmarknader som hör till EES-avtalet kräver i många fall informationsutbyte och kontakter med utländska myndigheter innan beslut kan fattas i hemlandet. Detta kan leda till längre handläggningstider för vissa ansökningar om tillstånd.

För statistiksamarbetet kommer statistik enligt EES-bestämmelserna att utarbetas inte bara av statistikcentralen utan också av andra myndigheter så som tullstyrelsen, vägverket, jordbruksstyrelsen och vilt- och fiskeriforskningsinstitutet. De flesta statistikslag som grundar sig på reglerna måste förnyas, vissa mycket genomgripande.

EES-avtalets verkningar i fråga om personal

EES-avtalet ställer nya krav på personalen inom hela den offentliga förvaltningen, eftersom det internationella samarbetet och de internationella reglerna blir en del av den dagliga verksamheten. En del av de anställda måste delta i samarbetet på sakkunnignivå och i samarbetet mellan övervakningsorganen, i EG:s kommittéarbete, i EFTA:s interna samordning och i kontakterna med EG:s olika organisationer. Också informationsutbytet och den allmänna informationen på nationell nivå ökar.

De nya kraven påverkar antalet anställda, urvalskriterierna och utbildningen. Vid valet av personal kommer man allt mera att fästa uppmärksamhet vid förmågan att sköta internationella uppgifter. Detta kräver dels en djupgående sakkännedom men också tillräckliga språkkunskaper och kännedom om förfarandet

vid internationella förhandlingar. Dessa egenskaper måste få större spridning också inom tjänstemannakåren och därför behövs en omfattande utbildning.

Utbildningsbehovet har kartlagts inom de olika förvaltningsområdena och som ett resultat har ministerierna sinsemellan kommit överens om att finansministeriets personalavdelning gör upp en utbildningsplan som täcker hela statsförvaltningen. Man försöker också utnyttja de möjligheter som statens utbildningscentral har att erbjuda. Inom varje förvaltningsområde behövs det för det första allmän utbildning som ger en rätt stor del av de anställda grundläggande kunskaper. Därtill behövs det utbildning i specialfrågor inom varje förvaltningsområde, som t.ex. kunskap om EES-reglerna på området. För en stor grupp är det viktigt att förbättra sina språkkunskaper, och här betonas utom engelskan särskilt kunskaperna i franska. Utbildningen måste också inriktas på att utveckla förhandlingstekniken. Tyngdpunkten i utbildningen borde flyttas till integrationsfrågor.

EES-avtalet kommer inom många förvaltningsområden att ge mera arbete på grund av de nya skyldigheter som avtalet medför. Man försöker så långt som möjligt sköta de nya uppgifterna med den nuvarande personalen, genom att omfördela resurserna inom förvaltningsområdet, genom att flytta personal till nya uppgifter och genom att förskjuta tyngdpunkten i uppgifterna. Inom vissa förvaltningsområden finns dock ett uppenbart behov av mera personal. För behovet av personal och för de ekonomiska verkningarna av detta redogörs närmare i det avsnitt av propositionen som gäller de ekonomiska verkningarna.

EES-avtalets verkningar i fråga om behovet av arbetsrum samt anskaffningar av inventarier och apparater

De nya uppgifterna innebär i och med att antalet anställda ökar också att behovet av lokaler ökar.

Verkställigheten och uppföljningen av EES-avtalet förutsätter att myndigheterna på ett smidigt sätt har tillgång till internationella databanker och till åtminstone de viktigaste EG-publikationerna. För de elektroniska förbindelserna till EG:s enheter och de övriga EFTA-staterna samt till olika datanät behövs

lämplig utrustning, som måste anskaffas. Det kommer över huvud taget att bli viktigare med ADB-utrustning och sådan måste användas i högre grad. Justitieministeriet kommer att i databanken Finlex införa de finska och svenska översättningarna av den EG-lagstiftning som hör till EES-avtalet. Man kommer också att skaffa det engelska materialet i EG:s regelverksdatabas (Celex) till Finland så att det kan användas via Finlex-systemet.

Forskningsutrustningen måste vara av god internationell standard för att vi skall kunna konkurrera som potentiella samarbetspartners eller vid valet av projekt och för att vi skall kunna utnyttja information som producerats på annat håll.

För att arbetsplatser skall kunna anmälas till den internationella arbetsförmedlingen (SE-DOC) måste det upprättas fungerande ADB-kontakter med det internationella systemet inom arbetsförvaltningens område.

6. EES-avtalets huvudpunkter

Ingressen

I ingressen till EES-avtalet konstateras först vilka de avtalsslutande parterna är, nämligen Europeiska ekonomiska gemenskapen, Europeiska kol- och stålgemenskapen samt medlemsstaterna i Europeiska gemenskapen och Europeiska frihandelsammanslutningen. För EG:s del är EES-avtalet således ett s.k. kombinerat avtal, där inte bara gemenskaperna utan också medlemsstaterna är avtalsslutande parter. Ytterligare konstateras betydelsen av ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES) och fastställs allmänna mål och principer för tillämpningen och den vidare utvecklingen av avtalet.

I ingressen anges att de avtalsslutande parterna är övertygade om att EES kommer att bidra till uppbyggnaden av ett Europa grundat på fred, demokrati och mänskliga rättigheter. Den höga prioritet som givits åt det privilegierade förhållandet mellan EFTA-staterna samt EG och dess medlemsstater bekräftas. Parterna meddelar sig vara fast beslutna att på grundval av marknadsekonomi medverka till världsomfattande liberalisering av handeln och till samarbete, särskilt enligt GATT-avtalet och OECD-fördraget.

I ingressen fastställs målet att upprätta ett

dynamiskt och enhetligt europeiskt ekonomiskt samarbetsområde, som är grundat på gemensamma regler och lika konkurrensvillkor och som tillhandahåller lämpliga medel för verkställighet, också på den rättsliga nivån. I detta sammanhang konstateras också att målet är att EES skall genomföras på grundval av jämlikhet och ömsesidighet samt allmän jämvikt i fråga om fördelar, rättigheter och skyldigheter för de avtalslutande parterna. De fyra friheterna, dvs. fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital skall så långt det är möjligt förverkligas inom hela EES. Man beslutar också att öka och bredda samarbetet inom de politikområden som angränsar till och övergräper de fyra friheterna.

De avtalslutande parterna uttrycker en önskan att främja en harmonisk utveckling av EES och erkänner i detta sammanhang behovet att genom tillämpning av avtalet bidra till en minskning av de ekonomiska och sociala regionala olikheterna. Detta har också kallats kohesionsmålet.

I ingressen uttrycks en önskan att stärka samarbetet mellan ledamöterna av Europaparlamentet och av EFTA-staternas parlament samt mellan arbetsmarknadsparterna inom EG och i EFTA-staterna. Man erkänner också att enskilda personer kommer att spela en betydelsefull roll inom EES genom att utöva sina rättigheter enligt avtalet och åberopa dem vid domstol.

De avtalslutande parterna säger sig vara fast beslutna att bevara, skydda och förbättra miljön samt att säkerställa ett varsamt och rationellt utnyttjande av naturresurserna, särskilt på grundval av principen om en varaktig utveckling samt att försiktighetsåtgärder och förebyggande åtgärder bör vidtas. Också den vidare utvecklingen av reglerna skall bygga på en hög skyddsnivå vad gäller hälsa, säkerhet och miljö.

Vikten av att utveckla den sociala dimensionen erkänns. Här inbegrips lika behandling av kvinnor och män. Parterna önskar också säkerställa ekonomiskt och socialt framåtskridande och främja en högre levnadsstandard och förbättrade arbetsvillkor inom EES.

De avtalslutande parterna uttrycker också sin beslutsamhet att främja konsumenternas intressen och stärka deras ställning på marknaden genom att sträva efter en hög grad av konsumentskydd.

Vidare förbinder sig parterna i ingressen vid

de gemensamma målen att stärka den vetenskapliga och teknologiska grunden för europeisk industri och att stimulera den så att den blir mer konkurrenskraftig internationellt.

De avtalslutande parterna anser att EES-avtalet inte på något sätt hindrar någon EFTA-stat att ansluta sig till EG.

Slutligen konstaterar parterna att EES-avtalet inte inskränker de avtalslutande parternas självständiga beslutanderätt eller befogenhet att ingå avtal, om inte annat följer av bestämmelserna i avtalet eller av de begränsningar som folkrätten innebär.

Avtalets struktur

EES-avtalet har en ovanlig struktur. Avtalet består av huvudavtalet och dess protokoll och bilagor samt av de delar av EG:s regelverk till vilka det hänvisas i bilagorna till avtalet. Av praktiska skäl har det varit nödvändigt att i fråga om de EG-rättsakter som skall utgöra en del av EES-avtalet ty sig till en hänvisningsteknik, varvid man i EES-avtalet begränsar sig till att nämna rättsakternas rubriker och de anpassningar som gäller för dessa rättsakter. Trots hänvisningstekniken utgör de ifrågavarande delarna av EG:s regelverk en del av EES-avtalet och lagen om ikraftträdande av EES-avtalet gäller också dem. De EG-rättsakter till vilka det hänvisas i EES-avtalets bilagor kommer att publiceras på de inhemska språken i samband med att EES-avtalet publiceras. I enlighet med det utlåtande som grundlagsutskottet i oktober 1991 givit justitieministeriet har man då det gäller vissa sakområden dock gått in för ett förfarande som innebär att man i regeringens proposition om godkännande av EES-avtalet inte kommer att ta in sådana EG-rättsakter som inte faller inom lagstiftningens område.

Enligt bilagorna till EES-avtalet skall de avtalslutande parterna och EES:s övervakningsmyndigheter fästa uppmärksamhet vid eller på ett befogat sätt beakta de EG-rättsakter som nämns i bilagorna men som inte är juridiskt bindande. Det är i allmänhet fråga om kommissionens eller rådets rekommendationer, resolutioner eller meddelanden i vilka man tar ställning till tillämpningen av rättsakterna eller till utvecklandet av EG:s regelverk. Eftersom det är fråga om material som inte är juridiskt bindande, kommer dessa EG-bestämmelser inte

att träda i kraft i Finland. Så långt det är möjligt strävar man dock att publicera dem på de inhemska språken.

Till slutdokumentet för EES-förhandlingarna ansluter sig olika förklaringar beträffande tillämpningen av avtalet, som givits av de avtalslutande parterna. De utgör inte en del av EES-avtalet. Över EES-förhandlingarna har det dessutom utarbetats av parterna gemensamt godkända protokoll vilka belyser vissa frågor i anslutning till avtalet. Dessa är inte heller en del av avtalet, men de återspeglar parternas gemensamma åsikt i vissa frågor som gäller tillämpningen av avtalet och är bindande för parterna.

6.I Mål och principer

I del I i avtalet fastslås avtalets mål och allmänna principer.

Det viktigaste syftet med avtalet är att främja ett fortgående och balanserat stärkande av handeln och de ekonomiska förbindelserna mellan de avtalslutande parterna i avsikt att upprätta ett enhetligt Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde. I detta syfte vill man skapa lika konkurrensvillkor och iaktta gemensamma regler.

För att nå detta mål kommer man att genomföra fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital och upprätta ett system som förhindrar snedvriden konkurrens och säkerställer att konkurrensreglerna respekteras lika. Därtill genomförs ett närmare samarbete på andra områden, så som forskning och utveckling, miljö, utbildning och socialpolitik.

I princip fastställs vad som i avtalet avses med termerna "avtal" och "EFTA-staterna". De "avtalslutande parterna" definieras för gemenskapens och EG-staternas del så att definitionen kopplas till dessa respektive behörighet enligt Romfördraget eller fördraget om upprättande av Europeiska kol- och stålgemenskapen.

De avtalslutande parternas lojalitetsskyldighet förutsätter att de vidtar alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att de skyldigheter som följer av avtalet fullgörs och att de avstår från alla åtgärder som kan äventyra förverkligandet av avtalets mål. De skall också underlätta samarbetet inom ramen för avtalet. En

central princip är att all diskriminering på grund av nationalitet är förbjuden inom avtalets tillämpningsområde.

De avtalslutande parterna har allmän rätt att när som helst ta upp ett problem i Gemensamma EES-kommittén eller i EES-rådet (*droit d'évocation*).

Vid tolkningen av avtalsbestämmelserna skall iakttas relevanta avgöranden av EG-domstolen som givits innan EES-avtalet undertecknades, i den mån som avtalsbestämmelserna i sak överensstämmer med motsvarande bestämmelser i Romfördraget eller fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen eller med bestämmelser som utfärdats om tillämpningen av dem.

De rättsakter som ingår i bilagorna till avtalet eller i beslut av Gemensamma EES-kommittén eller till vilka det hänvisas i dessa, är bindande för de avtalslutande parterna. De skall införlivas med deras interna rättsordning så att en rättsakt som motsvarar en EG-förordning som sådan införlivas i rättsordningen. Beträffande de rättsakter som motsvarar EG-direktiv kan myndigheterna i de avtalslutande staterna själva välja form och metod för genomförandet.

6.II Fri rörlighet för varor

6.II.1. Grundläggande principer

I avtalets artikel 8 — 16 ingår de grundläggande bestämmelserna om fri rörlighet för varor, som skall garantera en obehindrad handel mellan de avtalslutande parterna.

EES-avtalet är grundat på ett mycket omfattande frihandelsarrangemang, där de avtalslutande parterna dock bibehåller sina självständiga handelsrelationer till tredje länder. EFTA-staterna och EG har inte någon gemensam handelspolitik. I syfte att undanröja eventuella snedvridningar i handeln måste det fastslås vilka produkter som hör till avtalets tillämpningsområde. Artikel 8 innehåller regler om det allmänna tillämpningsområdet.

Avtalet motsvarar i princip i fråga om sortimentet av industriprodukter tillämpningsområdet för frihandelsavtalet mellan Finland och den Europeiska ekonomiska gemenskapen (FördrS 66—67/73, ändr. FördrS 106/89) samt för EFTA-konventionen (FördrS 16/61 jämte senare ändringar), där tullar och kvantitativa

restriktioner skall undanröjas för industriprodukter med ursprung hos de avtalsslutande parterna. Eftersom parterna i EES-avtalet inte heller har en gemensam jordbrukspolitik, kommer EES-avtalet, på samma sätt som frihandelsavtalen, endast att gälla i avtalet särskilt nämnda jordbruks- och fiskeriprodukter. Principen om fri rörlighet för varor gäller således allmänt industriprodukter, men jordbruksprodukter endast i begränsad utsträckning. EES-avtalet täcker ett något större produktsortiment än frihandelsavtalen. Syftena med EES-avtalet sträcker sig dock då det gäller att undanröja hindren för handeln med industriprodukter väsentligt längre än tillämpningsområdet för frihandelsavtalen.

De produkter som avtalet gäller definieras i artikel 8.3. Det fåtal undantag i fråga om industriprodukter (vissa äggviteämnen och stärkelsor) som inte berörs av avtalet, nämns i protokoll 2 till avtalet. Artikel 8.3 b innehåller en bestämmelse om s.k. förädlade jordbruksprodukter. I bestämmelsen hänvisas till protokoll 3, som innehåller de egentliga avtalsarrangemangen för produkter med prisskillnadsersättning. Syftet med dessa arrangemang är att varusortimentet vid frihandel med förädlade jordbruksprodukter utvidgas och reglerna om utjämning av prisskillnaderna på råvaror preciseras.

Revideringen av systemet med prisskillnadsersättningar för råvaror förutsätter att man i Finland går över från det nuvarande accissystemet till ett system med importavgifter, samt att vissa GATT-tullbindningar sägs upp. Utvidgningen av produktsortimentet förutsätter också en ändring av tulltariffen (660/87). GATT-bindningarna skall sägas upp så snart EES-avtalet blivit godkänt. Efter uppsägningsförhandlingarna kommer regeringen att till riksdagen avlåta propositioner med förslag till ändring av lagen om importavgifter (1008/77), tulltariffen och lagen om accis på livsmedelsprodukter (868/79).

För handeln med jordbrukets basprodukter finns det särskilda bilaterala avtal mellan varje EFTA-stat och EG. Avtalsparterna förbinder sig att sätta avtalen i kraft senast när EES-avtalet träder i kraft. I protokoll 42 hänvisas till dessa avtal. Avtalen mellan Finland och EG gäller ost, nötkött och fläsk samt Finlands tariffeftergifter för att jämna ut de ekonomiska och sociala skillnaderna inom gemenskapen och EG:s upphävande av importtullen för finsk

vodka. I artikel 19 anges hur handeln med jordbruksprodukter kan främjas parterna emellan.

Arrangemangen för handel med fisk och andra produkter från havet ingår i protokoll 9.

Eftersom både EFTA-staterna och EG för en självständig handelspolitik gentemot tredje länder och då varor därför behandlas på olika sätt vid import, behövs det ursprungsregler för att bestämma vilka varor som härstammar från det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Reglerna är i princip desamma som reglerna i protokoll 3 till frihandelsavtalet mellan Finland och EG samt i bilaga B till EFTA-konventionen, med undantag av att man i EES-avtalet delvis har förenklats och förbättrat reglerna.

I artikel 9.1 hänvisas till protokoll 4, som innehåller avtalets ursprungsregler. Protokollet innehåller också ovan nämnda nya regler, avsedda att underlätta tillämpningen av ursprungsreglerna. De nya reglerna är följande:

— regeln om full kumulation, som innebär att alla tillverkningskedan i olika EES-stater kan räknas ihop, och

— toleransregeln, som innebär att material med ursprung utanför området kan användas till 10 % av slutprodukts värde, dock så att denna regel inte tillämpas på textilsektorn.

Därtill finns det i avtalet en regel som under vissa förutsättningar tillåter bearbetning utanför området, dock så att värdet av denna inte får överstiga 10 % av slutprodukts värde. Inom den kemiska sektorn införs en alternativ procentregel. Också sättet för angivande av ursprungslandet har förenklats.

Varornas ursprung har betydelse särskilt vid tillämpningen av bestämmelserna om tullar och kvantitativa restriktioner. Genom EES-avtalet inrättas ingen tullunion utan ett frihandelsområde. Därför fastslås i artikel 8 att artiklarna 10—15, 19 och 25—27 tillämpas endast på varor som enligt avtalets ursprungsregler har ursprung inom de avtalsslutande parterna. Förbudet mot uppbörd av import- och exporttullar och andra avgifter med motsvarande verkan, förbudet mot kvantitativa import- och exportrestriktioner och andra åtgärder med motsvarande verkan, förbudet mot diskriminerande beskattningsåtgärder, artikeln om handel med jordbruksprodukter, skyddsklausulen om exportrestriktioner samt förbudet mot dumpningsåtgärder gäller därmed inte produkter med ursprung i tredje länder. Också bestämmelserna om kol och stålprodukter tillämpas

endast på ursprungsprodukter. Av artikel 8 följer att de avtalslutande parterna inte förbinder sig att bedriva en gemensam handelspolitik.

Av artikel 8 följer också att övriga avtalsbestämmelser än de ovan nämnda också tillämpas på produkter med ursprung i tredje land. Därför berörs också varor med ursprung i tredje land av artikeln om statliga monopol, bestämmelserna om veterinära frågor och växtskyddsfrågor, det allmänna förbudet mot nya tekniska handelshinder för jordbruksprodukter, bestämmelserna om handel med fisk, tullsamarbete och handelsprocedurer, tekniska handelshinder, produktansvar samt energi, såvida inte tillämpningsområdet för dessa särskilt har begränsats i bilagorna.

Enligt artikel 8 skall EES-avtalet enligt huvudregeln inte tillämpas på varor som faller under kapitlen 1 — 24 i systemet för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering. Härav följer att avtalet inte tillämpas på handeln med jordbruksprodukter. Av artikel 8.3 b följer dock att avtalet tillämpas på förädlade livsmedel, med de förbehåll som nämns i protokoll 3.

Med avvikelse från bestämmelserna i protokoll 4, som gäller ursprungsregler, skall dock kravet på inhemsk tillverkning i samband med offentlig upphandling enligt rådets direktiv om upphandlingsförfaranden för enheter som har verksamhet inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (90/531/EEG) bestämmas i enlighet med de ursprungsregler som EG tillämpar internt (förordning 68/802/EEG).

För att den fria rörligheten för varor skall kunna genomföras avtalsenligt måste lagstiftningen harmoniseras inom Europa, reciprocitetsprincipen godkänns samt lika konkurrensförhållan den och samarbete inom handelspolitiken införs, varför varornas ursprung inte har betydelse för tillämpningen av avtalet, utöver de avtalspunkter som uppräknas i artikel 8.2.

Enligt artikel 11 och 12 är kvantitativa import- och exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan förbjudna mellan de avtalslutande parterna. I artikel 13 uppräknas de förutsättningar under vilka man kan avvika från detta förbud. Finland har som medlem av det Europeiska frihandelsförbundet samt på grund av frihandelsavtalet med EG redan förbundit sig att inte tillämpa sådana åtgärder. EES-avtalet innebär att förbudet kommer att

utsträckas till vissa nya produkter. Man måste bl.a. frångå importlicensieringen av fossila bränslen. Artiklarna om förbud mot kvantitativa restriktioner har direkt rättsverkan. Den s.k. Cassis de Dijon-principen, som utvecklats genom tolkning av artiklarna 30 — 36 i Romfördraget och som gäller dessa artiklar, kommer att tillämpas också i Finland. Enligt denna princip måste en produkt som lagligen tillverkas och marknadsförs i en stat som är avtalslutande part i princip också utan hinder släppas in på de andra medlemsstaternas marknad. Tolkningen av artiklarna har stor betydelse också för de industriella rättigheterna och upphovsrätterna. Härmed förbjuds sådan nationell lagstiftning som ger rättsinnehavarna rätt att förbjuda import av produkter som med rättsinnehavarens medgivande marknadsförs i en annan avtalslutande part.

Enligt artikel 16 skall staterna säkerställa att de statliga handelsmonopol som de upprätthåller inte vid upphandling och marknadsföring av varor leder till att medborgare i EG:s medlemsstater eller i EFTA-staterna blir diskriminerade.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

På grund av de allmänna bestämmelserna om fri rörlighet för varor måste den gällande lagstiftningen om varuhandel kompletteras och göras mera detaljerad. Bl.a. i lagen om tryggnad av landets utrikeshandel och ekonomiska tillväxt (157/74) behövs närmast tekniska ändringar. Dessutom måste produktansvarslagen (694/90) ändras. Med beaktande av rättspraxis inom EG måste varumärkeslagen (7/64), patentlagen (550/67) samt lagen om angivande av konsumtionsvaras ursprungsland (227/83) ändras.

6.II.2. Jordbruks- och fiskeprodukter

Bestämmelser om veterinära och fyto-sanitära frågor

Allmänt

Artikel 17 handlar om den veterinära och den fyto-sanitära sektorn. På den veterinära sektorn ingår i avtalet utöver de egentliga bestämmelserna om veterinära frågor också

fodermedel för djur och husdjursavel. På den fytosanitära sektorn ingår i avtalet förutom det egentliga växtskyddet också utsäde. Syftet med bestämmelserna är att på den veterinära sektorn främja den fria handeln med djur och animaliska produkter samt fodermedel och att avlägsna de bestämmelser som hindrar denna. Enligt en förklaring som fogats till avtalet skall den egentliga lagstiftningen om växtskydd inte tas in i avtalet, eftersom gemenskapen som bäst bereder ett nytt direktiv om växtskydd. Frågan om att framdeles tillämpa de nya EG-bestämmelserna också i EES-staterna kommer emellertid att behandlas enligt artiklarna 99 och 102 med tillämpande av det förfarings sätt som bestäms i avtalet.

Avsikten med bestämmelserna om produktion av och handel med utsäde är att harmonisera de krav som ställs på utsäde och att därmed avlägsna sådana handelshinder som baserar sig på olika fordringar beträffande frövara.

I artikeln hänvisas till avtalets bilaga I, som innehåller de egentliga avtalsarrangemangen beträffande lagstiftningen om veterinära och fytosanitära frågor. Enligt bilagan omfattar avtalet i detta skede inte bestämmelser om gränskontroll, varor som införs från tredje land och inom den veterinära sektorn inte heller bestämmelser om djurskydd eller om finansieringsarrangemang.

Översättningarna till svenska av de EG-rättsakter till vilka det hänvisas i bilaga I och som hör till området för lagstiftningen har inte alla blivit klara när denna proposition överlämnas. En separat proposition om godkännandet och ikraftträdandet av dem kommer därför så snart som möjligt att föreläggas. Översättningen till finska av rättsakterna i fråga kommer dock att särskilt delges riksdagen samtidigt som föreliggande proposition överlämnas, och motiveringen till rättsakterna finns redan i propositionen.

Veterinära frågor

Avsikten med de bestämmelser om veterinära frågor som ingår i avtalet är att harmonisera lagstiftningen om djursjukdomar, livsmedelshygien vad gäller animaliska produkter och tillsyn av vissa främmande ämnen i animaliska livsmedel. Detta görs i syfte att hindra spridningen av djursjukdomar, säkerställa den hygieniska

kvaliteten på animaliska livsmedel och främja den fria rörligheten i fråga om djur och animaliska produkter.

I avtalet ingår enligt bilaga I flera direktiv och beslut om djursjukdomar, kött och köttprodukter, fisk och fiskprodukter, mjölk och äggprodukter samt om tillsyn av vissa främmande ämnen i animaliska livsmedel (99 direktiv och beslut jämte ändringar).

Utän hinder av de ovan nämnda författningarna får i Finland dock tillämpas nationella stadganden i fråga om sjukdomen BSE samt vid införsel av levande fisk, kräftdjur och rom samt får och getter. Undantagsarrangemangen ses över på nytt år 1995.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

På grund av avtalet är det nödvändigt att ändra lagstiftningen om djursjukdomar, utövande av seminering av husdjur, köttbesiktning och mjölkkontroll. Till lagen om djursjukdomar (55/80) skall bl.a. fogas stadganden som gör det möjligt att meddela föreskrifter för att utreda sjukdomsläget, bestämma att djur skall märkas för identifiering samt meddela föreskrifter om användning av animaliskt avfall och om verksamheten vid och tillsynen över anläggningar som hanterar animaliskt avfall. Det köttbesiktningstvång som föreskrivs i lagen om köttbesiktning (160/60) måste utvidgas och djuren skall alltid också besiktigas levande före slakt. Vad beträffar lagen om mjölkkontroll (558/46) förutsätter avtalet att till lagen fogas stadganden om registrering av mjölkproduktionslägenheter och regelbunden kontroll av dem ifall värmebehandlad mjölk exporteras från Finland till andra EES-stater. Beträffande sådana animaliska livsmedel som lagen om köttbesiktning och lagen om mjölkkontroll inte tillämpas på är det nödvändigt att ge en separat lag. I lagstiftningen skall också intas stadganden om embryotransplantationer. Det är ändamålsenligt att införa dem i lagen om husdjursavelsverksamhet som kommer att ges.

Husdjursavel och hästtävlingar

Målet är att genom avtalet harmonisera lagstiftningen om husdjursavel så att man slopar de begränsningar av handeln med

avelsdjur som beror på EES-staternas eventuellt olika syften med aveln. Detta främjar husdjursaveln och därigenom husdjurskötseln. I avtalet ingår EG:s direktiv och beslut om svin-, boskaps-, får- och getavel samt hästförädling (25 direktiv och beslut jämte ändringar). Avtalet innehåller också ett direktiv om anordnande av hästtävlingar.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

För att avtalsbestämmelserna skall kunna genomföras måste lagen om införsel av vissa husdjur (871/73) och lagen om införsel av hästar (328/38) ändras. Avtalet förutsätter också att lagen om utövande av seminering av husdjur (182/49) ändras. Lagen bör upphävas och ersättas med en lag som reglerar husdjursavelsverksamheten och som täcker husdjursavel, seminering och embryotransplantation. Om grunderna för reglering av hästförädling och om anordnande av hästtävlingar bör likaså stadgas i lag.

Fodermedel

Syftet med bestämmelserna om fodermedel är att genom att harmonisera lagstiftningen om tillverkning, marknadsföring, kvalitetsfordringar och övervakning av fodermedel avlägsna sådana hinder som beror på olika krav inom EES-området. I avtalet ingår de EG-direktiv och beslut om fodermedel (24 direktiv och beslut jämte ändringar) som räknas upp i bilaga I. Enligt avtalet är syftet att under en viss övergångsperiod, i allmänhet två år, genomföra harmoniseringen av användningen av tillsatssämnen i fodermedel och användningen av vissa produkter (bioproteiner) som används för utfodring av djur. Avtalet innehåller emellertid också vissa mera långvariga undantagsarrangemang, t.ex. beträffande tillväxtfrämjande ämnen och antibiotika. Dessa undantag skall enligt avtalet ses över på nytt år 1995.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

På grund av avtalet är det nödvändigt att

ändra stadgandena i fodermedelslagen (376/86), t.ex. till den del som gäller definition av begreppet fodermedel och godkännande av fodermedel, kvalitets-, märknings- och förpackningskrav samt import och övervakning.

Utsäde

Beträffande utsäde har de avtalsslutande parterna för avsikt att förbättra kvaliteten på frövara genom att harmonisera lagstiftningen om produktion och marknadsföring av frövara och därmed förbättra växtodlingens produktivitet samt att avlägsna sådana hinder för handeln med frövara som baserar sig på sorter och olika kvalitetsfordringar. Med avtalet införlivas de EG-direktiv om utsäde och de beslut som gäller utsädesbranschen (18 direktiv och beslut jämte ändringar) som räknas upp i bilaga I och som EFTA-staterna i regel skall genomföra i sin lagstiftning från den 1 januari 1993. I Finland får man dock utan hinder av direktiven, om inte de avtalsslutande parterna kommer överens om något annat, till utgången av år 1996, 1) producera och marknadsföra frövara av handelsutsädesklass av foder- och spannmålsväxter enligt den nationella lagstiftningen, 2) besluta om antalet generationer vid produktion av spannmålsutsäde av elitklass och 3) besluta om grobarhetskraven för frövara av foder- och spannmålsväxter. I avtalet har det överenskommit om att det före utgången av år 1995 skall skapas en gemensam sortförteckning som omfattar också de sorter EFTA-staterna godkänt. Till dess får EFTA-staterna tillämpa sina nationella sortförteckningar.

I bilaga I räknas dessutom upp de beslut angående utsäde (69 beslut jämte ändringar) som EFTA-staterna och EFTA:s övervakningsmyndighet skall ta till tillbörlig hänsyn till vid verkställighet av avtalet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Det är med anledning av avtalet nödvändigt att ändra lagen om handel med frövara (669/75), bl.a. vad gäller vissa stadganden om import och tillsyn samt anteckningar i garanti-beviset.

Förbud mot andra handelshinder

Enligt den princip som framgår av artikel 18 får den minskning av handelshinder vilka baserar sig på djursjukdoms- och fyto-sanitära frågor inte äventyras av andra tekniska handelshinder. Detsamma gäller de produkter som avses i artikel 23 punkterna a och b. Bestämmelsen medför inte behov att ändra lagstiftningen i Finland.

Utvecklingsklausul

I artikel 19 ingår allmänna bestämmelser som syftar till att främja handeln med jordbruksprodukter mellan de avtalsslutande parterna. Enligt bestämmelserna utreder de avtalsslutande parterna med tvåårsintervaller, första gången före utgången av år 1993, möjligheterna att gradvis liberalisera handeln med jordbruksprodukter inom ramen för sin jordbrukspolitik. Avtalet medför inte till denna del behov att ändra lagstiftningen i Finland.

Fisk och andra marina produkter

I artikel 20 hänvisas det till protokoll 9 som innehåller bestämmelser om fisk och andra marina produkter. Bestämmelserna syftar till att utvidga frihandeln med fisk och andra produkter från havet. Protokollet och dess bilagor innehåller de egentliga avtalsarrangemangen. Tullarna och de övriga exportrestriktionerna för de fiskeriprodukter som exporteras från EFTA till EG och som ingår i produktförteckningen i protokoll 9 slopas med vissa undantag antingen helt den 1 januari 1993 eller stegvis fram till år 1997. EFTA beviljar EG samma förmåner för fiskeriprodukter som redan är i kraft mellan EFTA-staterna.

Protokollet innehåller också bestämmelser om hur en snedvridning av konkurrensen skall förebyggas i fråga om fiskeriprodukter, om hur fiskefartyg som seglar under de avtalsslutande parternas flagg skall få tillträde till hamnar och om marknadsföring av fångst. Förhandlingarna om transitering av fiskeprodukter som härrör från en medlemsstat fortgår. Protokoll 46 innehåller dessutom en klausul om utvecklande av fiskeribranschen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Arrangemangen kräver att tulltariffen ändras till vissa delar.

6.II.3. Samarbete i tullfrågor och handelslättningar

I artikel 21 i avtalet ingår bestämmelser om förenklande av gränsformaliteter, om inbördes administrativ hjälp i tullfrågor samt om förenklande av handelsprocedurerna.

De bestämmelser som gäller förenklande av gränsformaliteter och gränskontrollerna i syfte att underlätta handeln stämmer överens med den internationella konventionen om harmonisering av gränskontroller av varor (FördrS 64/85) samt konventionen mellan EG och EFTA-staterna om förenklande av vissa formaliteter vid handel med varor och konventionen om ett gemensamt förpassningsförfarande (FördrS 66/87 och 68/87), vilka trädde i kraft 1988. Det viktigaste målet är att förenhetliga och förenkla de avtalsslutande parternas kontroller och formaliteter. De praktiska bestämmelserna ingår i protokoll 10.

De avtalsslutande parterna bistår varandra i tullfrågor för att säkerställa en korrekt tillämpning av tullagstiftningen. Finland har bilaterala avtal med flera EG-stater och ett särskilt multilateralt avtal med de nordiska länderna. Arrangemangen enligt EES-avtalet utvidgar tullsamarbetet att omfatta alla EFTA-stater och EG. Det tulladministrativa biståndet omfattar dock inte ärenden som står utanför gemenskapens befogenheter, såsom förhindrande av smuggling av narkotika och psykotropa ämnen. Man försöker nå ett separat avtal om samarbete i dessa frågor mellan EG- och EFTA-staterna. De praktiska bestämmelserna ingår i protokoll 11.

Genom avtalets bestämmelser om förenklande av handelsprocedurerna strävar man att stärka redan existerande samarbetsformer och EFTA-staternas påverkningsmöjligheter särskilt till den del det är fråga om EG:s program och projekt. I samarbetet iaktas de förfaringsätt som fastställs i del VI.

Med avvikelser från artikel 8.3 skall artikel 21 tillämpas på alla varor.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

EES-avtalets bestämmelser om samarbete i tullfrågor och om handelslättnader föranleder inga behov att ändra lagstiftningen i Finland.

6.II.4. Andra regler som avser fri rörlighet för varor

Bestämmelser om tekniska handelshinder

Allmänt

Bestämmelserna om tekniska handelshinder i EES-avtalet syftar till att främja fri rörlighet för varor. Genom bestämmelserna harmoniseras de krav staterna uppställt på produkternas egenskaper och på märkning, förpackning och tillverkning av produkterna, information om produkterna samt provning och kontroll av och intyg över dem. Med kraven på produkterna strävar staterna speciellt till att trygga människornas hälsa och säkerhet, miljön och konsumentskyddet. Dylika tekniska föreskrifter utgör dock ett tekniskt handelshinder om de landsvis skiljer sig så att den fria rörligheten för varor hindras.

Vid EES-förhandlingarna godkände man EG:s regelverk som utgångspunkt. Därtill uppställde EFTA-staterna som mål att uppnå en hög skyddsnivå. Enligt avtalets preambel bör grunden för att vidareutveckla EES-reglerna vara en hög nivå för hälsa, säkerhet och miljöskydd. Några av de undantagsarrangemang man kommit överens om i fråga om tekniska handelshinder grundar sig på EFTA-staternas strävan att trygga en hög skyddsnivå när det gäller regleringen av detta område.

Området för de tekniska handelshindren är i kvantitativt hänseende den överlägset största av de helheter som ingår i EES-avtalet. Det omfattar ca 700 rättsakter, vilket utgör ca hälften av det totala antalet författningar. Området är indelat i 27 undergrupper huvudsakligen produktvis.

Regleringen som avser de tekniska handelshindren bygger på fyra grundprinciper. Dessa är

1) en harmonisering av väsentliga säkerhetskrav,

2) ett ömsesidigt erkännande av krav som gäller produkter (Cassis de Dijon),

3) ett ömsesidigt erkännande av kontrollresultat och

4) ett anmälningssystem för förslag till tekniska föreskrifter och standarder.

Harmonisering av väsentliga säkerhetskrav

När EG:s tekniska direktiv utformas tillämpar man nu för tiden i främsta hand den s.k. nya metoden. Största delen av de EG-direktiv som även blir EES-regler är dock direktiv som gjorts upp enligt den gamla metoden. I dessa definieras kraven i detalj. Ett tiotal direktiv enligt den nya metoden ingår i EES-avtalet. De lagstiftningsmässiga, administrativa och materiella återverkningar dessa medför är dock mycket större än i de gamla direktiven. Antalet produkter som faller under de nya direktivens tillämpningsområde är nämligen mycket stort jämfört med direktiven enligt den gamla metoden, som i allmänhet omfattade ett snävt område och var detaljerade.

Den viktigaste principen för den nya metoden är att man i de direktiv som innehåller tvingande bestämmelser enbart reglerar väsentliga säkerhets- och andra motsvarande krav. Däremot lämnas produktens tekniska detaljer beroende av de frivilliga standarder som de europeiska standardiseringsorganisationerna skapat. Dessa standarder skall å sin sida införas som nationella standarder vilket fungerar som en garanti för att de nationella standarderna inte utgör handelshinder. En harmonisering av standarderna är speciellt viktig eftersom direktiven i praktiken på grund av sin vaga ordalydelse kan anses få sitt sakinnehåll först när respektive standard utarbetats. Direktiven tolkas alltså via standarderna.

EES-avtalet innehåller bara EG-förordningar och direktiv som godkänts och publicerats senast den 31 juli 1991. De författningar som är under beredning godkänns i sinom tid som EES-beslut enligt den procedur som gäller för EES-avtalet. De EG-direktiv man känner till att är under beredning höjer på många områden säkerhetsnivån väsentligt om man jämför med effekten av de direktiv som redan godkänts som en del av EES-avtalet. Kännedomen om mot vilket håll EG-lagstiftningen utvecklas är speciellt viktig på områden för vilka gäller

en övergångsperiod. Detsamma gäller dock vissa andra områden, såsom produkter och utrustning för hälso- och sjukvård samt hissar och lyftanordningar. För dessa har det inte funnits anledning till övergångsperioder med anledning av de förestående EG-bestämmelserna.

Ömsesidigt erkännande av krav som gäller produkter

När det gäller att avlägsna de tekniska handelshindren inom EG är utgångspunkten att harmonisera föreskrifter, standarder och kontrollförfaranden. På alla områden är detta inte ändamålsenligt eller möjligt. EG-staterna kan i princip självständigt bestämma om sin tekniska lagstiftning på de områden som blir utanför harmoniseringsprocessen. Medlemsstaterna bör dock beakta att Romfördraget förbjuder kvantitativa restriktioner av import och export mellan staterna och alla åtgärder med motsvarande verkan.

EG-domstolen har i sin tolkning av dessa bestämmelser som avviker från varandra betonat den fria rörligheten för varor. En av tolkningarna är känd som principen om ömsesidigt erkännande, eller Cassis de Dijon-principen (se fall 120/78, Rewe-Zenstral AG v. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein). Enligt denna skall en produkt som lagligen tillverkats och marknadsförts i en medlemsstat i princip utan hinder tillåtas på marknaden även i övriga medlemsstater.

Tillämpningen av Cassis de Dijon-principen ansågs inte medföra problem för EFTA-staterna och därför godkändes den som sådan i EES-avtalet. Det ovan sagda gäller således också EFTA-staterna efter det EES-avtalet trätt i kraft. Principen om ömsesidigt erkännande refereras också i detaljmotiveringen till artiklarna 8—16, som gäller fri rörlighet för varor.

Ömsesidigt erkännande av kontrollresultat

Kontrollverksamheten är uppdelad i tillverkarens egen kvalitetskontroll å ena sidan och kontroll utförd av utomstående kontrollorgan å andra sidan. Förutom myndigheter kan också enskilda utföra kontroll. Detta förutsätter ackreditering, dvs. att organen konstateras vara kompetenta.

Grunden för EG-lagstiftningen om certifiering av produkternas kravenlighet utgörs av de så kallade principerna om en helhetssyn (Global Approach), som godkändes åren 1989 och 1990 och som innebar att den nya metodens principer för certifieringsförfarandet kompletterades och preciserades. EFTA-staterna konstaterade vid förhandlingarna att dessa principer kunde godkännas som sådana.

En huvudprincip är att produkterna inom EES i allmänhet endast en gång kontrolleras och certifieras, dvs. konstateras vara kravenliga. Detta sker i allmänhet i tillverkningslandet varefter produkterna kan röra sig fritt över hela området. Detta förutsätter att man harmoniserar metoderna för certifiering av produkternas kravenlighet och att certifieringsåtgärderna erkänns ömsesidigt.

I EES-avtalet har man också överenskommit att man inom hela EES använder de märken som föreskrivs i enlighet med EG:s direktiv (CE-märke) för att utvisa att produkterna är kravenliga.

Anmälningssystem för förslag till tekniska föreskrifter och standarder

När det gäller de tekniska handelshindren har anmälningssystemet för tekniska föreskrifter och standarder en stor betydelse. Avsikten med systemet är att redan på förhand försöka förhindra att det uppkommer tekniska handelshinder. Systemet förpliktar staterna att underätta varandra om sådana tekniska föreskrifter och standarder som är under beredning, varvid staterna för att förhindra att tekniska handelshinder uppkommer bl.a. kan yrka på att förslagen ändras. Vid förhandlingarna uppnådde man inte den lösning EFTA-staterna eftersträfvade. Enligt den skulle direktiv 83/189/EEG som sådant ha utsträckts till att täcka hela EES-området. I praktiken förblir arrangemanget för utbyte av information mellan EG och EFTA oförändrat, men det blir formellt en del av EES-avtalet.

Undantagsarrangemang

Allmänt

Det område som gäller tekniska handels-

hinder innehåller sju punkter som omfattas av undantagsarrangemang, eftersom kravnivån i Finland är betydligt högre än i EG.

Undantagsarrangemangen innebär antingen övergångsperioder eller bestående undantag, vilket innebär att varorna till denna del inte rör sig fritt inom EES.

Avgasutsläpp från motorfordon

När det gäller bilars avgasutsläpp kan EFTA-staterna fram till den 1 januari 1995 tillämpa sin nationella lagstiftning. Också efter detta kan de bibehålla sina nationella bestämmelser, men de skall tillåta att även bilar som uppfyller kraven i EG:s direktiv kommer in på marknaden.

Bilbälten

EFTA-staterna kan fram till den 1 juli 1997 på sin marknad förbjuda fordon vilkas bilbälten inte uppfyller de krav som då träder i kraft i EG och som motsvarar de bestämmelser som redan nu gäller i Finland.

Lågspänningselmaterial

Finland, Sverige och Island kan fram till den 31 december 1993 bibehålla sina nationella bestämmelser och tillämpa förhandskontrollförfarandet.

Gödselmedel

Undantagsarrangemanget för gödselmedel gäller enbart kadmiumhalten i gödselmedel, vilken över huvud taget inte regleras i EG:s gödseldirektiv.

EFTA-staterna kan i enlighet med de nationella krav som gäller då avtalet träder i kraft förhindra att gödselmedel som innehåller kadmium släpps ut på deras marknad. Avtalsparterna skall tillsammans se över situationen år 1995.

Vissa farliga ämnen

EFTA-staterna kan i enlighet med de natio-

nella krav som gäller då avtalet träder i kraft förhindra att följande kemikalier släpps ut på marknaden:

- klorerade organiska lösningar
- asbestfibrer
- kvicksilverföreningar
- arsenföreningar
- organiska tennföreningar
- pentaklorfenol
- kadmium
- tungmetaller som ingår i ackumulatorer och batterier

Avtalsparterna skall tillsammans se över situationen 1995.

Lagstiftningen i Finland står dock inte nu i konflikt med EG:s krav.

EFTA-staterna kan därtill i enlighet med den nationella lagstiftning som gäller då detta avtal träder i kraft förhindra att ackumulatorer och batterier släpps ut på marknaden.

Bekämpningsmedel

EFTA-staterna kan i enlighet med de krav som gäller då avtalet träder i kraft förhindra att bekämpningsmedel släpps ut på marknaden.

Ämnen som bryter ned ozonskiktet

EFTA-staterna kan tillämpa den nationella lagstiftning som gäller då avtalet träder i kraft. Avtalsparterna skall organisera det praktiska samarbetet och skall tillsammans se över situationen år 1995.

Sammanfattning av verkningarna

Behovet att ändra lagar och andra författningar

Det behov att ändra den finska lagstiftningen som direktiven medför gäller främst författningar av lägre ordning än lagar, eftersom bestämmelserna om krav på produkter i Finland huvudsakligen ingår i författningar av lägre ordning. Behovet av ändringar minskas av att man i Finland har följt EG:s lagstiftning och utvecklat bestämmelserna i enlighet med den.

De mest betydande förändringarna på lagnivå är:

Ur ellagen (319/79) bör kravet på obligato-

riskt typgodkännande, som görs innan en produkt släpps ut på marknaden, avlägsnas för de flesta slag av elmateriel. För att säkerhetsnivån skall bibehållas bör samtidigt myndigheternas möjligheter att övervaka marknaden och förordna att farlig materiel avlägsnas från marknaden och ur konsumentledet förbättras.

Ur läkemedelslagen (395/87) måste kravet på ett skäligt pris för läkemedelspreparatet i anslutning till beviljande av försäljningstillstånd avlägsnas. EG:s princip är att priset på ett läkemedelspreparat inte får utgöra ett hinder för försäljningstillstånd. För att EG:s bestämmelser om handläggningstider för ansökningar om försäljningstillstånd och vissa andra tillståndsansökningar skall beaktas, måste i läkemedelslagen intas bestämmelser enligt vilka handläggningstiderna bestäms genom förordning. Kretsen av dem som är berättigade att ansöka om försäljningstillstånd skall utvidgas och giltighetstiden för tillståndet skall förlängas.

I lagen om sjukvårdsartiklar (997/84) måste intas bestämmelser om ett risksituationsregister samt om medicinska apparater som används för kliniska undersökningar.

På grund av regleringen av "EES-gödsel" bör gödselmedelslagen (377/86) ändras bl.a. i fråga om gödselproduktens kvalitet, märkning och marknadsföring.

Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/73) saknar uttryckliga bestämmelser om hur farliga produkter eller produkter som strider mot bestämmelserna avlägsnas från marknaden. Direktiven om olika varor kräver dock detta. Därför måste lagen kompletteras med bestämmelser som motsvarar kraven i direktiven. Bestämmelsen om förhandskontroll i lagen måste också ändras så att den inte utgör handelshinder.

Behovet att förändra kontrollverksamheten

Ett ömsesidigt erkännande av kontrollresultat innebär att Finland bör godkänna kontroll som utförts av ett organ som av vilken EES-stat som helst anmälts vara behörigt; krav på att kontrollen skall upprepas i Finland kan inte ställas. För att de finländska kontrollorganens resultat skall godkännas i övriga EES-stater måste organen kunna visa att de uppfyller mycket stränga europeiska kompetenskrav.

I takt med att de nya principerna för EG:s kontrollverksamhet tas in i nya direktiv och direktiv som revideras förskjuts tyngdpunkten för kontrollverksamheten till att allt mera gälla övervakning av tillverkning och övervakning av sådana produkter som redan förekommer på marknaden. Därtill överförs en del av ansvaret för produktkontrollen på tillverkarna, som allt oftare måste ha ett särskilt kvalitetssystem för ändamålet.

Skyddsnivån

Enligt artikel 100 a i Romfördraget, vilken grundar sig på den Europeiska enhetsakten från år 1987 skall en hög skyddsnivå vara grundval vid beredningen av direktiv om hälsa, säkerhet, miljövärd och konsumentskydd. De direktiv som under senaste år godkänts innebär med några få undantag att den höga skyddsnivån som i dag gäller i Finland bibehålls eller höjs. Uppgifterna om vilka nya direktiv som förbereds och vilka gamla som revideras ger likaså en bild av att skyddsnivån fortgående och målmedvetet förbättras.

För de få områden där en anpassning till EG:s direktiv hade inneburit en sänkning av den skyddsnivån Finland redan uppnått har man åstadkommit tillfredsställande undantagsarrangemang. Det enda egentliga problemområdet är lågspänningselektromateriel. Direktivet om lågspänningselektromateriel är så gammalt som från år 1973 och det motsvarar inte längre EG:s egna krav på direktiv och kontrollförfaranden som ingår i dem. För den finländska elsäkerhetsverksamheten kommer det att bli en stor utmaning att på de villkor det gällande direktivet uppställer bibehålla vår goda elsäkerhetsnivå. EG:s direktiv torde dock revideras under de närmaste åren.

Utvecklandet och administreringen av den tekniska lagstiftningen

Utvecklandet av lagstiftningen om produkter och föreskrifter angående dessa överförs enligt EES-avtalet i allmänhet från de inhemska myndigheterna till de organ som bestäms i EES-avtalet. Enligt avtalet har EFTA-staternas påverkningsmöjligheter begränsats avsevärt mera än vad dessa stater ansåg vara önskvärt. Speciellt problematiskt kan avtalets tvåpelarmodell visa sig vara när det gäller att administrera

gällande lagstiftning. Talrika EG-kommittéer och andra organ behandlar kontinuerligt praktiska problem i anslutning till tolkningen och tillämpningen av direktiv och tillhörande frågor om standardisering och kontroll. Då EFTA-staterna inte fullödigt kan delta i detta arbete kan man befara svårigheter när det gäller att tillämpa direktiven enhetligt inom hela EES.

Relationerna till tredje land

I artikel 23 i EES-avtalet hänvisas till protokoll 12 som innehåller bestämmelser om relationerna till tredje land när det gäller tekniska handelshinder. Enligt protokollet förhandlar EG med tredje land om avtal som rör tekniska föreskrifter, kontroll och ömsesidigt erkännande i fråga om sådana produkter som EG:s lagstiftning förutsätter att förses med ett CE-märke. Utgångspunkten för förhandlingarna är att tredje land förhandlar om motsvarande avtal med EFTA-staterna. Avtalsparterna samarbetar i enlighet med EES-avtalets allmänna bestämmelser om informations- och förhandlingsförfarandet. Eventuella meningsskiljaktigheter parterna emellan behandlas enligt EES-avtalets mekanism för lösande av tvister.

Produktansvar

För att trygga fri rörlighet för varor och ett konsumentskydd av tillräckligt hög nivå harmoniseras produktansvaret i EES-staterna utgående från EG:s produktansvarsdirektiv. Därför måste produktansvarslagen ses över.

6.II.5. Kol och stålprodukter

I artikel 27 i avtalet hänvisas till protokollen 14 och 25, som innehåller särskilda bestämmelser om behandlingen av kol och stålprodukter. Enligt protokoll 14 skall bilaterala frihandelsavtal som avser kol och stålprodukter förbli i kraft och EES-avtalets bestämmelser tillämpas till den del de bilaterala avtalen saknar motsvarande bestämmelser. Protokoll 14 medför inga behov att ändra lagstiftningen.

Protokoll 25 innefattar konkurrensregler för stålindustrin.

6.III Fri rörlighet för personer, tjänster och kapital

6.III.1. Arbetstagare och egenföretagare

I artiklarna 28 — 30 i EES-avtalet finns

bestämmelser om fri rörlighet för arbetstagare och egenföretagare, vilka omfattar bestämmelser om anställning och yrkesutövning samt i anslutning till dem bestämmelser om vistelse, social trygghet och erkännande av examina. Syftet med dessa bestämmelser är att avskaffa diskriminering på grund av nationalitet samt sådana hinder som försvårar fri rörlighet för arbetstagare och egenföretagare och deras vistelse inom EFTA-staternas och EG-medlemsstaternas territorium, när de flyttar till en annan stat för att ta anställning eller bli egenföretagare. Personers rätt till fri rörlighet kan begränsas endas på grunder som hänför sig till allmän ordning, säkerhet och hälsa. Rörelsefriheten gäller medborgare i EFTA-staterna och EG-medlemsstaterna. Bilagan till artikeln innehåller dessutom bestämmelser om rättigheterna för arbetstagarens familjemedlemmar. Rättigheterna är inte beroende av familjemedlemmarnas nationalitet.

Fri rörlighet

I artikel 28 i avtalet hänvisas till bilaga V, som innehåller närmare bestämmelser om fri rörlighet för arbetstagare och egenföretagare och om deras vistelse inom EES-staternas territorium samt bestämmelser som säkerställer arbetstagarens och hans familjemedlemmars rätt att stanna kvar inom sysselsättningsstatens territorium även sedan anställningsförhållandet upphört. Bilagan omfattar också bestämmelser om samordning av de särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och vistelse och som grundar sig på hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. De sistnämnda gäller också etableringsrätt och friheten att tillhandahålla tjänster. I bilagan nämns EG-förordningar om fri rörlighet för arbetstagare, arbetstagares fackföreningsrättigheter och arbetstagares rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda där samt tre direktiv om personens rörlighet och vistelse inom medlemsstaternas territorium. Dessa rättsakter skall ingå i EES-avtalet. I bilagan nämns dessutom direktivet om undervisningen av barn till migrerande arbetstagare.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Artikel 28 i avtalet innebär att Finland måste

ändra utlänningslagen (378/91) så att skyldigheten att ha arbetsstillstånd slopas för medborgarna i EES-staterna och att uppehållstillstånd beviljas automatiskt sedan ett anställningsförhållande ingåtts. Också bestämmelserna om inresa, avvísning vid gränsen och utvisning ur landet bör ses över. Dessutom innebär artikel 28 att bestämmelsen i sysselsättningslagen (275/87), vilken gäller personer som inte har finskt medborgarskap, och vissa bestämmelser om verkställighet av systemet med arbetskraftservice måste ses över och att lagen om emigrantsörmedling (11/56) måste upphävas, så att arbetsförmedlings- och migrantförmedlingsservice som hänför sig till rörlighet kan ges EES-staternas medborgare på samma villkor som finska medborgare. Diskrimineringsförbudet i artikeln förutsätter även att lagen om arbetsförmedling (246/59) revideras på grund av de medborgarskapsrestriktioner som ingår i dess 3 b § (1645/91). Också sjölagen (167/39) och lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/91) måste ses över på grund av de restriktioner i fråga om medborgarskap de innehåller. Artikel 28 innebär dessutom att Finland måste avskaffa restriktionerna i fråga om medborgarskap i personalfondslagen (814/89) och i lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning (725/90).

Enligt artikel 28.4 tillämpas bestämmelserna i artikeln inte på anställning i offentlig tjänst. Enligt EG-domstolens rättspraxis gäller motsvarande restriktion i artikel 48 i Romfördraget dock inte all anställning i offentlig tjänst. För Finland innebär detta att lagstiftningen om tjänstemännens språkkunskaper måste revideras i enlighet med principen i artikel 3.1 i rådets förordning 1612/68. Det blir dessutom nödvändigt att stadga särskilt om den tjänstebehörighet som examina avlagda av EES-ländernas medborgare ger. I övrigt motsvarar den finska lagstiftningen om tillträde till tjänster och befattningar inom den offentliga förvaltningen de principer som gäller fri rörlighet för arbetstagare enligt EES-avtalet.

Social trygghet

I artikel 29 hänvisas till bilaga VI som innehåller bestämmelser om social trygghet i syfte att genomföra fri rörlighet för arbetstagare och egenföretagare. Bilagan innehåller förordningar som är gällande inom EG och

skall tas med i EES-avtalet. Förordningarna är förordning 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen och förordning 574/72 om tillämpningen av ovan nämnda förordning jämte ändringar.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Genom de nämnda EG-förordningarna är avsikten att systemen för social trygghet i olika medlemsstater skall samordnas så att en anställd och en egenföretagare och deras familjemedlemmar alltid omfattas av lagstiftningen i någon stat och inte förlorar sin rätt till förmåner när de flyttar inom medlemsstaterna. Eftersom förordningarna gäller samordnande av de olika staternas nationella lagstiftning, föranleder denna artikel i avtalet inget omedelbart behov att ändra socialskyddslagstiftningen i Finland. Främst av statsekonomiska och även av administrativa skäl är det dock motiverat att ändra folkpensionslagen (347/56) och familjepensionslagen (38/69), som vardera bygger på att personstagen skall vara bosatt i Finland, så att pensionsbeloppet binds vid hur lång tid pensionstagen har varit bosatt i Finland. Dessutom måste vissa, främst tekniska, ändringar göras i socialskyddslagstiftningen.

Erkännande av examina

I artikel 30 hänvisas till bilaga VII, som innefattar det regelverk om erkännande av examina och harmonisering av yrkesutövning som skall ingå i EES-avtalet. Även i bilaga XIII som gäller trafik ingår EG-regler om harmonisering av yrkesbehörighet för trafikidkare och ömsesidigt erkännande av examina som gäller dem.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Avtalet ändrar de grunder enligt vilka examina avlagda av medborgare i EES-länderna ger behörighet för arbetsuppgifter inom den offentliga förvaltningen i Finland. Avtalet gör att vissa bestämmelser om yrkesutövning måste

ändras så att examina som har avlagts i EES-länderna erkänns i Finland.

6.III.2. Etableringsrätt

Bestämmelserna om etableringsrätt ingår i artiklarna 31 — 35 samt 124 och 125 i EES-avtalet. Bestämmelserna syftar till att genomföra fri rörlighet för personer. Den fria rörligheten för personer är nära anknuten till bestämmelserna om fri rörlighet för tjänster, som ingår i artiklarna 36 — 39. Avtalets bestämmelser om etableringsrätt har också ett nära sakligt samband med bestämmelserna om fri rörlighet för kapital (artiklarna 40 — 45).

Med etableringsrätt avses rätten för andra fysiska personer än lönearbetare att flytta till en annan medlemsstat och där bedriva ekonomisk verksamhet. Detta har i Finland traditionellt kallats rätt att grunda affärsrörelse. Inom EG har dock begreppen etableringsrätt och etableringsfrihet ett mera omfattande innehåll än enbart rätten att grunda ett affärsföretag. Dit hör sålunda rätten att etablera sig som hantverkare eller jordbrukare i en annan stat. I begreppet ingår rätten att inleda och bedriva verksamhet som självständig näringsidkare samt rätt att grunda och leda sammanslutningar på samma villkor som lagstiftningen i mottagarstaten uppställt för sina egna medborgare.

Enligt diskrimineringsförbudet i artikel 4 i EES-avtalet har alla medborgare och sammanslutningar i en EES-stat samma rätt som medborgare och sammanslutningar i en annan EES-stat när det gäller att i denna stat inleda verksamhet eller där köpa aktier eller andelar i där verksamma bolag.

Bestämmelserna om etableringsrätt tillämpas inte på verksamhet, som ens tillfälligt innebär myndighetsutövning. Verksamhet som innebär myndighetsutövning har dock i Finland inte delegerats till självständiga näringsidkare eller yrkesutövare. I Finland finns inte heller offentligrättsliga yrkes- eller branschorganisationer, med undantag av Finlands Advokatförbund. För advokaternas del förutsätter avtalet dock inte att man erkänner etableringsfriheten, men däremot nog att man underlättar det fria tillhandahållandet av tjänster.

Den fria rörligheten för personer kan begränsas enbart med hänsyn till allmän ordning och säkerhet samt folkhälsan. Mottagarstatens

rätt att begränsa inresa till och vistelse i landet har preciserats genom direktiv 64/221/EEG.

EES-avtalet föreskriver att en sammanslutning som grundats i enlighet med lagstiftningen i någon EG- eller EFTA-stat och som enligt sina stadgar har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom EES-området skall behandlas som en medborgare i en EG- eller EFTA-stat. Etableringsrätten tillämpas dock inte på sådana sammanslutningar som inte eftersträvar vinst. Politiska, religiösa eller andra dylika samfund som inte bedriver ekonomisk verksamhet faller således utanför tillämpningen av etableringsrätten.

Nära anknuten till etableringsrätten är följande normering som ingår i avtalets allmänna bestämmelser och slutbestämmelser.

Enligt artikel 124 skall medborgarna i EES-staterna ha lika rätt med avseende på kapitalplaceringar i bolag. Lagstiftning som begränsar rätten för medborgare i dessa stater att äga aktier och andelar i sammanslutningar strider mot avtalet, varför den gällande restriktionslagstiftningen i Finland bör ändras så att den motsvarar principen om icke-diskriminering.

Enligt artikel 125 ingriper EES-avtalet inte i de system för äganderätt som gäller i EES-staterna. Varje stat har full rätt att besluta om regleringen av äganderätten, dock med beaktande av de begränsningar principen om icke-diskriminering uppställer.

6.III.3. Tjänster

Allmänt

Artiklarna 36 — 39 i avtalet innefattar bestämmelser om fri rörlighet för tjänster. Syftet med bestämmelserna är att skapa en gemensam marknad för att tillhandahålla och ta emot tjänster. Den fria rörligheten för tjänster har ett nära samband med bestämmelserna om etableringsrätt i artiklarna 31 — 35. Tjänsterna har anknytningspunkter också till varuhandeln och den fria rörligheten för kapital. Dessutom tillämpas avtalets gemensamma bestämmelser om bl.a. konkurrens- och konsumentpolitik, statsstöd, offentlig upphandling och godkännande av produkter på tjänster.

Friheten att tillhandahålla tjänster innebär att medborgare i EG:s medlemsstater och EFTA-staterna har rätt att tillfälligt tillhandahålla och ta emot tjänster på en annan med-

lemsstats territorium. Friheten innefattar tillträde till marknaden, rätt att vistas och frihet att idka näring under samma förutsättningar som de lokala fysiska och juridiska personerna. Begreppet tjänst definieras som en prestation mot vederlag som inte faller under avtalets bestämmelser om fri rörlighet för varor, kapital eller personer. Tjänsterna omfattar speciellt verksamhet av industriell och kommersiell natur samt verksamhet inom hantverk och fria yrken. Fysiska personer skall vara medborgare i någon EG-medlemsstat eller EFTA-stat eller ha fast uppehållstillstånd baserat på medborgarskap i någon EES-stat. Av en juridisk person förutsätts att den grundats enligt någon avtalsparts lagstiftning och att den enligt stadgarna har sitt säte eller centrum för sin ekonomiska verksamhet i någon EG-medlemsstat eller någon EFTA-stat. Friheten att tillhandahålla tjänster är beroende av verksamhetens tillfälliga natur. Är bedrivandet av verksamheten mera permanent än tillfälligt, skall bestämmelserna om etableringsrätt tillämpas. Den som tillhandahåller eller tar emot tjänster får bedriva sin verksamhet tillfälligt i någon avtalsstat i enlighet med principen om icke-diskriminering.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Friheten att tillhandahålla tjänster innebär att gällande rätt i Finland måste ändras i enlighet med principen om icke-diskriminering. De allmänna ändringsbehoven i fråga om tjänstenärningarna beaktas genom ändringar av lagen angående rättighet att idka näring (122/19) och lagen om utlänningars samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier (219/39). Därtill inverkar EG:s regelverk om tjänster i hög grad på bestämmelserna om vissa reglerade näringar.

Försäkringstjänster

Avtalets bestämmelser om att avlägsna begränsningarna av friheten att tillhandahålla tjänster samt begränsningarna av etableringsrätten tillämpas också på försäkringsrörelse. I artikel 36 hänvisas det till avtalets bilaga IX, enligt vilken EG:s 17 försäkringsdirektiv och ändringar av direktiv samt ett beslut av EG-

kommissionen angående trafikförsäkring tas in i EES-avtalet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Avtalet innebär att Finland måste ändra lagen om försäkringsbolag (1062/79) och den övriga lagstiftningen om bedrivande av försäkringsrörelse. Kraven på försäkringsbolagens verksamhetskapital måste harmoniseras med EG:s direktiv. De bestämmelser som gäller försäkringsbolagens rätt att äga andelar i företag, som har främmande verksamhetsområde, måste ändras. Medborgare och sammanslutningar i andra EES-stater skall ha samma utgångsläge som finska medborgare och sammanslutningar när det gäller rätten att grunda försäkringsbolag eller äga aktier i dem. I lagstiftningen bör intas bestämmelser om internationellt samarbete mellan de myndigheter som övervakar försäkringsverksamheten. Möjligheterna för försäkringsbolag från övriga EES-länder att grunda representation i Finland måste underlättas. Dessa försäkringsbolag bör också ges möjlighet att i vissa fall sälja försäkringstjänster till Finland från sina verksamhetsställen i övriga EES-länder utan att här grunda representation eller något annat förrättningsställe. Det är ändamålsenligt att stifta en separat lag om friheten att tillhandahålla försäkringstjänster.

Förändringsbehoven gäller inte i allmänhet den lagstadgade arbetspensionsförsäkringen och inte heller den lagstadgade olycksfallsförsäkringen. Finland får dock inte diskriminera medborgare och sammanslutningar i andra EES-stater när det gäller att grunda eller äga andelar i ett försäkringsbolag som bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkring.

Tillämpningsområdet för trafikförsäkringslagen (279/59) bör utvidgas att gälla även sådana trafikskador som inträffat på annat håll inom EES-området än i Finland. Bestämmelserna om koncession för trafikförsäkring bör ändras så att behovsprövningsprincipen avskaffas och genom att ge försäkringsbolag från de övriga EES-länderna möjlighet att bedriva trafikförsäkring i Finland.

Eftersom skadeförsäkringsdirektiven gäller såväl försäkringsbolagens som stora försäkringsföreningars verksamhet bör lagen om försäkringsföreningar (1250/87) ändras. I synner-

het kapitalkraven bör höjas när det gäller stora försäkringsföreningar. Skadeförsäkringsbolagens kapitalkrav utsträcks till att gälla stora försäkringsföreningar. Också för små försäkringsföreningar höjs kapitalkraven.

Om de förändringar som avtalet medför i lagstiftningen om försäkringsrörelse avläts separata regeringspropositioner. Enligt avtalets bilaga XII om kapitalrörelser undanröjs begränsningarna av utländskt ägande efter en övergångsperiod som löper ut 1996.

Finansiella tjänster

Artikel 36 i avtalet hänvisar till avtalsbilagan IX, enligt vilken EES-avtalet inkluderar EG:s elva gällande direktiv om kreditinstitut och finansiella institut (motsvaras i Finland av termerna "kreditinrättningar" och "penninginrättningar"). Direktiven avser att förenhetliga bestämmelserna om rätten att etablera kreditinstitut och finansiella institut samt bestämmelserna om verksamhetsbetingelserna och de tjänster de erbjuder samt att göra det möjligt att inom EES iakttä principen om en enda koncession och om hemlandstillsyn.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Vår nationella lagstiftning motsvarar inte i alla avseenden de krav som direktiven ställer. Avtalet föranleder för Finlands vidkommande behov att ändra strukturen och innehållet i lagstiftningen om banker och övriga finansiella institut. Det blir nödvändigt att ändra lagen om depositionsbankernas verksamhet (1268/90), lagen om finansieringsverksamhet (1544/91), affärsbankslagen (1269/90), sparbankslagen (1270/90), andelsbankslagen (1271/90), lagen om utlännings rätt att äga aktier i finsk kreditinrättning och bedriva bankverksamhet i Finland (684/78) och lagen om hypoteksföreningar (936/78) samt lagen om bankspektionen (1273/90).

Det regelverk som hänför sig till avtalet innehåller ingen direkt tillämplig EG-lagstiftning. Särskilda propositioner kommer att avläsas om de ändringar som avtalet föranleder i vår lagstiftning om kreditinstitut och finansiella institut. Behoven av ändringar har

utretts i betänkandet av kommissionen för ändring av finansieringslagstiftningen (komm. bet. 1992:13).

Värdepappershandel

Det regelverk om värdepappershandel som hänför sig till avtalet, dvs. sju direktiv jämte ändringar, nämns i bilaga IX om finansiella tjänster. Till regleringen av värdepappersmarknaden ansluter sig också etableringsrätten och fri rörlighet för kapital. Direktiven om värdepappershandeln grundar sig huvudsakligen på artikel 54.3 g i Romfördraget. Enligt artikeln skall etableringsrätten tryggas genom samordning av de garantier som medlemsstaterna föreskriver att bolag och övriga företag skall ge sina medlemmar och andra. Syftet med regelverket om värdepappershandeln är att främja uppkomsten av en effektiv europeisk värdepappersmarknad. Detta mål eftersträvas dels genom att en miniminivå garanteras för områdets placerarskydd, dels genom att det förutsätts ömsesidigt erkännande av emittenternas och de nationella myndigheternas åtgärder, då dessa uppfyller de minimikrav som direktiven föreskriver.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Ikraftträdandet i Finland kommer att kräva ändringar och kompletteringar i lagstiftningen om värdepapper, närmast i värdepappersmarknadslagen (495/89). Emittenternas informationskyldighet när det gäller primärmarknaden måste utsträckas till emission av värdepapper som hänför sig till främmande kapital. Prospekt som är avsedda för primärmarknaden skall i regel godkännas av myndigheterna och i lagen måste tas in ett stadgande om ömsesidigt erkännande av prospekt som godkänts i andra EES-stater. Informationskyldigheten i fråga om sekundärmarknaden måste utvidgas. Det blir nödvändigt att ålägga den som gör ett säljanbud på värdepapper att i vissa fall utarbeta prospekt därom samt att ålägga emittenter av börsaktier eller värdepapper som berättigar till sådana att offentliggöra delårsrapporter. Emittenter av värdepapper som hänför sig till främmande kapital måste åläggas att informera sekundärmarknaden om omständigheter som

påverkar värdepapperens värde. Aktieägares skyldighet att informera om betydande förvärv och avyttringar av andelar i börsbolag måste preciseras med avseende på vilka som är informationsskyldiga, gränserna för informationsskyldigheten samt informationsförfarandet. Som villkor för upptagande av värdepapper på börslistan kan inte längre ställas att en i en EES-stat etablerat emittents värdepapper är föremål för offentlig handel utomlands. Emittenten måste ges rätt att hos en domstol överklaga beslut om att inte uppta värdepapper på börslistan eller om att avföra värdepapper från listan. Förbudet mot insiderhandel måste, utöver information om emittenten, utsträckas till att gälla också utnyttjande av information om värdepapper. I fråga om insiderhandel måste bankinspektionen ges större möjligheter att till utländska myndigheter lämna ut information. I lagen om investeringsfonder (480/87) måste göras ändringar som främst gäller fondbolagens placeringsverksamhet och som utvidgar informationsskyldigheten med avseende på fonderna.

En särskild proposition kommer att avlåtas om de ändringar i Finlands lagstiftning som regerverket förutsätter. De nödvändiga ändringarna har utretts i värdepappersmarknadskommissionens betänkande "Integrationen i Europa och värdepappersmarknadslagarna" (Komm.bet 1991:48).

Tele- och audiovisuella tjänster

På tele- och audiovisuella tjänster tillämpas bestämmelserna i artikel 36 om fri rörlighet för tjänster samt de EG-författningar som nämns i bilagorna X och XI.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

De lagändringar som i Finland föranleds av direktiven om telekommunikation har beaktats i en särskild regeringsproposition (RP 227/91 rd.)

EG:s direktiv om televisionssändningsverksamhet medför vissa ändringar i lagen om kabelsändning. Ändringsbehoven beaktas i en proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagen om kabelsändning. Direktivets bestämmelser om rätt till bemötande medför en

ändring av radioansvarighetslagen, om vilken avlåtts en separat regeringsproposition. Bestämmelserna i EG:s televisionsdirektiv om reklam och program kan tas in i koncessionsvillkoren för dem som bedriver televisionsverksamhet.

6.III.4. Kapital

Artiklarna 40 — 45 omfattar de bestämmelser som skall liberalisera kapitalrörelserna mellan personer bosatta i EFTA:s och EG:s medlemsstater.

Kapitlet innehåller också bestämmelser om liberalisering av löpande betalningar, om den offentliga sektorns krediter och om skyddsklausuler i samband med kapitalrörelser.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Från och med den 1 oktober 1991 begränsar Finlands Banks valutabestämmelser varken kapitalrörelser eller löpande betalningar till eller från utlandet. I detta avseende föranleder avtalet inga åtgärder. Däremot medför avtalet skyldighet för Finland att upphäva begränsningarna i lagstiftningen av utlänningars äganderätt till den del begränsningarna gäller kapitalrörelser från andra EES-stater. Liberaliseringsskyldigheten gäller dock inte begränsningar av förvärv av fritidsbostäder.

Gällande lag om utlänningars samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier stadgar att utlänningars förvärv av fastigheter och aktier i finska bolag kräver tillstånd. Motsvarande stadganden för försäkringsbolag ingår i 3 a kap. lagen om försäkringsbolag och för banker i lagen om utlänningars rätt att äga aktier i finsk kreditinrättning och bedriva bankverksamhet i Finland. För personbolag ingår begränsningarna av utlänningars äganderätt i lagen om rätt för utlänningar och vissa sammanslutningar att inträda såsom bolagsman i handelsbolag och kommanditbolag (322/73).

Efter att EES-avtalet trätt i kraft är det inte längre möjligt att tillämpa lagstiftning som stadgar att medborgare eller företag i en annan EES-stat behöver myndigheternas tillstånd till att med äganderätt förvärva ett finskt företag eller fast egendom i Finland. Avtalet innehåller

dock en övergångsbestämmelse, som innebär att gällande finsk begränsningslagstiftning får tillämpas fram till den 1 januari 1996.

Om de ändringar i begränsningslagstiftningen som avtalet föranleder avläts separata regeringspropositioner.

6.III.5. *Samarbete på den ekonomiska och monetära politikens område*

EES-avtalet ökar den ekonomiska växelverkan mellan EFTA-länderna och EG. Behovet av ett samarbete inom den ekonomiska politiken ökar i och med att marknaden integreras. Därför ingår i EES-avtalet i artikel 46 en bestämmelse om att kontakter som redan etablerats skall fördjupas inom den ekonomiska och monetära politiken. Detta innebär dock ingen skyldighet att samordna EFTA-staternas och EG:s ekonomiska politik.

Samarbetet gäller framför allt utbyte av åsikter och information om genomförandet av EES-avtalet, och är inte förpliktande. För det andra skall man utbyta åsikter och information om hur integrationen påverkar den ekonomiska verksamheten och skötseln av den ekonomiska och monetära politiken. För det tredje skall man utbyta åsikter och information om det makroekonomiska läget samt om regeringarnas åtgärder och om framtidsutsikterna i syfte att främja stabiliteten på valuta- och penningmarknaden och att skapa för en balanserad intern och extern ekonomisk utveckling.

Formerna för det ekonomiska samarbetet skall utvecklas senare, liksom också definitionen av de makroekonomiska och statistiska indikatorer som skall användas vid uppföljningen av EES-avtalets genomförande.

6.III.6. *Transporter*

Målet för EES-avtalet är att skapa en transporttjänstmarknad som täcker EES-staterna och grundar sig på jämlik och ömsesidig tillgång till marknaden. EG:s reglering av transporttjänster utgör grunden för avtalet. EG:s lagstiftning strävar efter att liberalisera tillhandahållandet av transporttjänster före 1993 genom att öka konkurrensen såväl inom som mellan transportgrenarna. Som motvikt till liberaliseringen är EG:s författningar avsedda att harmonisera olika transportgrenars tek-

niska bestämmelser och den sociala lagstiftningen. De utgör även ett försök att öka trafiksäkerheten. Likaledes gynnas kombinerade transporter bl.a. för att skydda miljön. Sådana transporter beviljas skattelättnader samt befrias från kvoter för godstransporter.

I regel ersätter EES-avtalet bilaterala avtal om internationella transporter mellan EES-stater. Nuvarande administrativa förfaranden förenklas då man frångår bilaterala avtal. Detta förväntas förbättra förutsättningarna för tillhandahållandet av transporttjänster.

Enligt artikel 38 i EES-avtalet tillämpas på friheten att tillhandahålla transporttjänster bestämmelserna i kapitlet som avser transporter. Bestämmelserna i kapitlet motsvarar till största delen bestämmelserna i den avdelning i Romfördraget som handlar om transporter. Bestämmelserna i kapitlet om transporter i EES-avtalet tillämpas, såsom motsvarande bestämmelser i Romfördraget, endast på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar. I bilaga XIII till avtalet uppräknas de EG-författningar som skall bli EES-bestämmelser, i vilka nivån för liberaliseringen och samordningen av transportmarknaden bestäms.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Den under de senaste åren reformerade lagstiftningen i Finland angående transportsektorn motsvarar till stora delar EG-regleringen. EES-avtalet föranleder behov av endast mindre ändringar i lagstiftningen i Finland. Finland har ingen övergångsperiod angående EG:s regelverk i fråga om transporttjänster.

I den del av EG:s regelverk som tas med i EES-avtalet ingår bl.a. EG:s konkurrens- och statsstödsregler för transporter. I Finland finns ingen lagstiftning som motsvarar dessa författningar. Även EG-bestämmelser om offentlig upphandling har en central betydelse inom transportsektorn. Dessa EG-författningar beskrivs i motiveringen till avtalsbestämmelserna om konkurrensregler, statligt stöd samt offentlig upphandling.

I EG:s regelverk i anslutning till kapitlet om transporter ingår några sådana för flera transportgrenar gemensamma regler som förutsätter att nya förvaltningsförfaranden, bl.a. olika uppföljnings- och statistiska system, skapas.

Inrikestransporter

Gemensamma författningar för alla grenar av inrikestransporter ingår i den del av EG:s regelverk som tas med i EES-avtalet. Med inrikestransporter avses inom EG transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar samt kombinerade transporter. Bestämmelser om verkställande och tillämpning av Romfördragets avdelning om transporter ingår i författningarna. Gemensamma författningar har utfärdats bl.a. om statligt stöd, infrastrukturer, kombinerade transporter samt konkurrensregler. Motsvarande bestämmelser ingår inte i lagstiftningen i Finland.

I fråga om godstransporter på väg försöker EG från den 1 januari 1993 övergå till en fri godstransportmarknad på väg så att alla kvantitativa begränsningar avseende bedrivande av trafiken samt begränsningar avseende fraktförarens nationalitet eller etableringsort slopas. I fortsättningen kommer rätten att bedriva trafik att regleras utgående från kvalitativa kriterier. Förnyandet år 1991 av Finlands lagstiftning om godstransporter motsvarar till stora delar EG:s lagstiftning.

Även i fråga om persontransporter på väg strävar EG efter att skapa ett system som liknar godstransporter. Ärendet har dock inte slutförts inom EG.

I EG:s sociala lagstiftning angående vägtransporter regleras kör- och viloperioder samt förarutbildning. Lagstiftningen i Finland angående kör- och viloperioder måste med anledning av EG-författningarna ändras så att de maximala körperioderna förkortas och motsvarande viloperioder förlängs något. Ändringarna beräknas å ena sidan öka transportkostnaderna i Finland och å andra sidan främja arbetarskyddet samt t.o.m. något minska olyckskostnaderna.

Målsättningen för EG-författningarna angående transporter på järnväg är att förbättra ekonomin för järnvägsföretag samt att bringa företagets konkurrensförutsättningar i jämbördig ställning med andra transportgrenar. EG strävar efter att nå målet genom att öka järnvägsföretagens tekniska, kommersiella och affärsmässiga samarbete samt genom att företagets ekonomiska självständighet och kommersiella ansvar ökas. Inom järnvägsföretagen skall en s.k. normalisering av räkenskaperna genomföras i syfte att uppnå jämlighet vad gäller konkurrens med andra transportföretag

samt även för att fastställa ersättningar som skall betalas till järnvägsföretag eller uppbäras av dem. EG-förordningen om normalisering av järnvägsföretagens räkenskaper förutsätter i Finland ändringar både i fråga om lagen om statens affärsverk och lagen om Statsjärnvägarna. I huvudsak motsvarar den år 1990 genomförda ombildningen av Statsjärnvägarna till ett affärsverk EG:s målsättningar.

I EG:s författningar om transporter på inre vattenvägar stadgas om tekniska krav för insjöfartyg, den strukturella utvecklingen av transporter samt om harmonisering och ömsesidigt erkännande av examina.

Eftersom Finland inte direkt har kontakt till Mellanuropa via inre vattenvägar, kommer EG:s bestämmelser om transport på inre vattenvägar att endast indirekt gälla Finland.

Sjöfart

OECD-regleringen har skapat en fri sjötransportmarknad mellan dess medlemsstater, bland andra mellan EG:s medlemsstater. I syfte att garantera verksamhetsbetingelserna för handelsflottor som seglar under nationell flagg har det inom EG ändå ansetts vara nödvändigt att utfärda mera detaljerade interna regler med avseende på sjöfart inom EG, i vilka det närmare bestäms om verkställigheten av sjöfartens konkurrensfrihet, gemensamma förfaringssätt mot tredje länders protektionistiska åtgärder samt tillämpning av konkurrenspolitiken på sjötransporter.

Alla EFTA- och EG-stater är medlemsstater i OECD. Därför baserar sig den internationella sjöfarten inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet redan nu på principen om fri ekonomisk konkurrens. EES-avtalet har således ingen betydande direkt inverkan på de nuvarande förutsättningarna för den finländska rederinäringens verksamhet.

Luftfart

Avsikten är att luftfarten avregleras gradvis inom EG. EG:s förordningar har bl.a. bestämmelser om flexibel prissättning, stegvist avskaffande av begränsningar i fråga om platsutbudet, underlättande av tillgång till marknaden samt tillämpning av konkurrensregler.

Avsikten är att regelverket om den sista

fasen i luftfartens liberalisering skall träda i kraft före den 1 januari 1993. Då skall alla tekniska, sociala, säkerhets- och miljöstandarder i enlighet med förslagen harmoniseras och luftfartssektorn öppnas för konkurrens. En koncession som godkänts i en medlemsstat kommer att ge möjlighet att bedriva flygverksamhet på hela gemenskapsområdet. Därtill skall begränsningar som reglerar platsutbud och rutter mellan gemenskapens medlemsstater avskaffas.

Som medlem i den Europeiska civilflygfarts-konferensen ECAC har Finland slutit internationella avtal om förfarandet för att fastställa tariffer för den inomeuropeiska reguljära luftfarten samt fördelningen av kapaciteten. Den del av EG:s regelverk som hör till EES-avtalet ersätter bestämmelserna i ECAC-avtalet.

6.IV Konkurrensregler och andra gemensamma regler

6.IV.1. Regler tillämpliga på företag

Syftet med avtalets konkurrensregler är att säkerställa att konkurrensen inom EES inte skall snedvridas. Konkurrensreglerna är nödvändiga för att förhindra att konkurrensbegränsningar mellan företag eller missbruk av dominerande marknadsställning ominstetgör genomförandet av fri rörlighet för varor och tjänster. Avtalets förbud mot missbruk av dominerande marknadsställning var också en förutsättning för att de avtalsslutande parterna skulle anse det möjligt att avstå från ömsesidiga åtgärder mot dumpning.

Artiklarna 53 och 54 i avtalet motsvarar artiklarna 85 och 86 i Romfördraget. Artikel 53 innehåller konkurrensrättens kärna. Enligt den strider avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfaranden som kan påverka handeln mellan avtalsslutande parter och vilkas syfte eller följd är att förhindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom EES mot avtalet och är förbjudna. I artikel 54 förbjuds missbruk av dominerande marknadsställning om det kan påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna.

Enligt artikel 55 är det EG-kommissionens och EFTA:s övervakningsmyndighets plikt att sörja för att avtalets konkurrensregler tillämpas rätt. Den behöriga övervakningsmyndigheten skall i samarbete sinsemellan och med natio-

nella myndigheter utföra undersökningar då det är skäl att misstänka brott mot konkurrensreglerna. Om övervakningsmyndigheten upptäcker att överträdelse av bestämmelserna ägt rum, bör den föreslå åtgärder för att få ett slut på överträdelserna av bestämmelserna och såvida överträdelserna fortgår, fatta ett beslut i saken. Övervakningsmyndigheten kan vid behov bemyndiga de nationella myndigheterna att vidta åtgärder för att få ett slut på överträdelserna.

I artikel 55 hänvisas till protokoll 21 och bilaga XIV. De innehåller närmare bestämmelser om tillämpningen av konkurrensreglerna. Enligt protokoll 21 förbinder sig EFTA-staterna att ge EFTA:s övervakningsmyndighet motsvarande behörighet och uppgifter som EG-kommissionen har med stöd av Romfördraget samt Europeiska kol- och stålgemenskapens stiftelsesavtal (nedan kallat Parisavtalet). I protokollet och bilagan bestäms detaljerat vilka befogenheter EFTA:s övervakningsmyndighet skall ges. EFTA-staterna har den 2 maj 1992 undertecknat det avtal som artikeln avser.

Artikel 56 innehåller bestämmelser om uppdelningen av behörigheten mellan EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen. EFTA:s övervakningsmyndighet är behörig när konkurrensbegränsningarna endast påverkar handeln mellan EFTA-stater. EFTA:s övervakningsmyndighet är behörig även när omsättningen från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för de företag som undersöks till åtminstone 33 % kommer från EFTA-staternas område. I det sistnämnda fallet är dock EG-kommissionen behörig myndighet, om handeln mellan EG:s medlemsstater påverkas. Då det är fråga om missbruk av en dominerande marknadsställning är den övervakningsmyndighet behörig, på vars territorium missbruket av dominerande marknadsställning framgår. EFTA:s övervakningsmyndighet är behörig även när det är fråga om övervakning av sådana företagskoncentrationer på vilka EG:s förordning om övervakning av företagskoncentrationer inte skall tillämpas. I alla övriga fall är EG-kommissionen behörig.

Enligt EG:s praxis tillämpas Romfördragets konkurrensregler även vid konkurrensbegränsningar som företag från andra stater än EG:s medlemsstater genomför, om dessa begränsar konkurrensen inom den gemensamma marknaden och inverkar på handeln mellan medlemsstaterna (se fallet *Ahlström Oy mm. v. EG-*

kommissionen, 89, 104, 114, 116, 117 och 125 — 129/85). Förutsättningen för att bestämmelserna skall tillämpas är inte att konkurrensbegränsningens parter skall ha ett dotterbolag eller en annan dylik sammanslutning på EG:s territorium eller att en överenskommelse om konkurrensbegränsning eller något annat arrangemang skall ha ingåtts på EG:s territorium. Bestämmelserna i artikel 56 i EES-avtalet betyder att EG-kommissionens behörighet enligt Romfördraget begränsas till godo för EFTA:s övervakningsmyndighet, när det gäller företag från EFTA-staterna.

I artikel 57 finns bestämmelser om kontroll av företagskoncentrationer. Bestämmelserna baserar sig på EG:s förordning 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer. Man har skilt för sig kommit överens om att EFTA-staterna kan delta i det arbete som utförs av den rådgivande kommittén vilken tillsatts med stöd av förordningen.

I artikel 58 och i protokoll 23 och 24 som artikeln hänvisar till, bestäms hur EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall samarbeta. Övervakningsmyndigheternas samarbete blir mycket intensivt.

Genom EES-avtalets konkurrensbestämmelser ges EFTA:s övervakningsmyndighet vidsträckta fullmakter att övervaka att konkurrensbestämmelserna följs inom Finlands territorium. Företagen skall på förhand till övervakningsmyndigheten anmäla sådana avtal och arrangemang som kan medföra begränsning av konkurrens, och för vilka det uttryckligen i EES-avtalets materiella bestämmelser inte ingår bestämmelser eller anvisningar om att konkurrensbegränsande arrangemang är tillåtna. Endast EFTA:s övervakningsmyndighet har i fall som hör till dess behörighet rätt att bevilja undantag angående de begränsningar som förbjuds i EES-avtalet. Den kan också döma till höga böter att betalas av företag som bryter mot konkurrensbestämmelserna.

Artikel 59 motsvarar artikel 90 i Romfördraget. Enligt den skall statliga företag och privata företag i princip bemötas likvärdigt. Inom EG definieras offentliga företag som företag i förhållande till vilka statliga eller regionala eller lokala offentliga samfund kan utöva avgörande inflytande antingen direkt eller indirekt. Myndigheterna antas ha ett sådant inflytande, om de har majoriteten av företagets aktier eller rösträtt, eller om de har rätt att utnämna över hälften av medlemmarna

i det styrande organet för företaget. I Finland medför avtalets principer att staten och kommunerna blir tvungna att återta alla sådana specialrättigheter som de har beviljat företag som de kontrollerar, om rättigheterna kan ha en inverkan på handeln mellan Finland och övriga avtalslutande parter på det sätt som artiklarna 53 och 54 avser. Sådana offentliga företag som staten anförtrott en viktig samhällsrelig servicefunktion eller beviljat skattemonopol skall följa konkurrensbestämmelserna i den utsträckning som tillämpningen av dessa bestämmelser inte hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats företagen fullgörs.

I artikel 59 anges hur bestämmelserna om offentliga företag skall övervakas. Inom EG ansvarar kommissionen för övervakningen i enlighet med artikel 93 i Romfördraget. För EFTA-staternas del svarar EFTA:s övervakningsmyndighet för övervakningen; den har motsvarande uppgifter och befogenheter som EG-kommissionen.

I artikel 60 hänvisas till bilaga XIV, enligt vilken nästan alla materiella bestämmelser angående konkurrens som är i kraft inom EG utgör en del av EES-avtalet. Konkurrensförordningarna gäller bl.a. handel med stålprodukter, ensamförsäljnings- och ensaminköpsavtal, licensavtal angående patent och know-how, specialiseringsavtal samt franchisingavtal. Beträffande trafiken innehåller avtalet särskilda konkurrensregler. Dessutom har EG-kommissionen gett vissa betydande meddelanden och föreskrifter angående tolkningen av konkurrensreglerna. Rättspraxis angående konkurrensreglerna, vilken måste beaktas i rättspraxis i Finland, omfattar ca 150 rättsfall. Eftersom lantbruksprodukterna inte hör till EES-avtalets tillämpningsområde, ingår inte konkurrensregler för lantbruksproduktion i EES-avtalet.

I protokoll 25 finns konkurrensregler beträffande vissa stålprodukter. De motsvarar till innehållet vissa bestämmelser i artiklarna 66 och 67 i Parisavtalet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

EES-avtalets konkurrensregler tillämpas endast på sådana konkurrensbegränsningar som inverkar på handeln mellan de avtalslutande parterna. Den lagstiftning som nu gäller i Finland tillämpas i allmänhet enbart på kon-

kurrensbegränsningar har verkningar i Finland. Sålunda är tillämpningsområdena för konkurrensreglerna i EES-avtalet och för lagen om konkurrensbegränsningar (709/88) huvudsakligen olika, och konkurrenslagstiftningen behöver inte ändras i Finland av den orsaken att man även börjar tillämpa övernationella konkurrensregler. Eftersom avtalets konkurrensregler begränsar avtalsfriheten på ett betydande sätt och inverkar på enskildas rättsliga ställning, hör reglerna till området för lagstiftningen och sätts i kraft genom lagarna om införande av EES-avtalet.

EES-avtalets konkurrensregler betyder att en annan än en finländsk myndighet, alltså EFTA:s övervakningsmyndighet och i vissa fall EG-kommissionen, är behörig att fatta bindande beslut om åtgärder som begränsar företags konkurrens. EFTA:s övervakningsmyndighet har i särskilt angivna fall även rätt att i administrativt förfarande döma finska företag till böter samt att med assistans av finska myndigheter utföra undersökningar i Finland, t.ex. att undersöka företag på platsen. Finska företag är enligt avtalets konkurrensregler ytterligare skyldiga att på eget initiativ anmäla till den behöriga övervakningsmyndigheten sådana egna företaganden som kan begränsa konkurrensen på ett i EES-avtalet förbjudet sätt. I dessa fall har endast övervakningsmyndigheten behörighet att fatta beslut om konkurrensbegränsningen kan tillåtas.

Med EES-avtalets konkurrensregler tillförs Finlands rättsordning nya, principiellt viktiga övernationella drag. Behörigheten enligt avtalet för EFTA:s övervakningsmyndighet innebär att uppgifter som innefattar myndighetsutövning anförtros ett internationellt organ, varför EES-avtalet till denna del betyder att man gör ett undantag från stadgandena i regeringsformen, och avtalet måste bringas i kraft genom en lag som godkänns i grundlagsordning.

Vissa procedurbestämmelser måste dock fogas till konkurrenslagstiftningen i synnerhet på grund av den nya behörigheten för EFTA:s övervakningsmyndighet. I detaljmotiveringen till konkurrensreglerna beskrivs dessa ändringar närmare. Eftersom EG-lagstiftningen i anslutning till konkurrenslagstiftningen är rätt omfattande och eftersom de ovan nämnda principiellt betydande detaljerna upprepas nästan lika i alla EG-författningar, föreslås i lagen om införande av EES-avtalet ett fullmaktsstadgande. Enligt det skall ändringar som görs i de

förordningar angående konkurrens som nämns i bilagorna till EES-avtalet liksom även nya motsvarande förordningar kunna sättas i kraft i Finland genom förordning.

För tillämpningen av avtalets konkurrensregler måste Finland utse den myndighet som skall samarbeta med den behöriga övervakningsmyndigheten i de fall som anges i avtalet. I ikraftträdandelagen finns i detta avseende bestämmelser om att konkurrensverket är behörig myndighet i Finland. Representation i kommittéer sker på det sätt som ikraftträdandelagen föreskriver.

6.IV.2. Statligt stöd

Artiklarna 61 — 64 i avtalet gäller statligt stöd. Artiklarna är nära anknutna till genomförandet av de fyra friheterna och kompletterar bestämmelserna om avlägsnande av tullar och kvantitativa restriktioner i anslutning till export och import. Bestämmelserna om statligt stöd syftar till att inom EES eliminera den konkurrensnedvridande effekt som stöd till näringslivet har. Genom bestämmelserna uppställs dessutom gemensamma kriterier för tillåtet stöd.

Begreppet statligt stöd ges i avtalet en vid tolkning. Formen för eller benämningen på stödet är därför inte avgörande. Stödet kan t.ex. vara direkt verksamhetsstöd, skattelättnad, placering i aktiekapital, subventionerat lån, fastighetsöverlåtelse till företag på särskilt fördelaktiga villkor eller statlig garanti med tanke på kursförändringar.

Som statligt stöd anses allt stöd som beviljas av offentliga medel. Därför bör man också utgående från EES-avtalets bestämmelser om statligt stöd bedöma om det stöd bl.a. kommunerna ger företagen är tillåtet.

I allmänhet anses sådant stöd strida mot EES-avtalet som inverkar på handeln mellan de avtalsslutande parterna, som snedvrider eller hotar snedvrider konkurrensen genom att gynna något visst företag eller en viss produktion. I vissa fall som nämns i artikel 61 är offentligt stöd dock alltid tillåtet. Dylika fall är t.ex. stöd av social karaktär till enskilda konsumenter som ges utan diskriminering med avseende på varornas ursprung samt som stöd för att avhjälpa skador som orsakas av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser. I artikel

61 uppräknas därtill stödformer som under vissa situationer kan anses vara tillåtna.

Enligt EG:s tolkningspraxis är exportstöd och verksamhetsstöd som riktas till företag i regel förbjudna. Däremot kan man anse att stöd åt småföretag, regionalt stöd och forsknings- samt utvecklingsstöd är tillåtna.

Till avtalet hör en förklaring, där det konstateras att vid sidan av de kriterier som tillämpas i EG skall låg befolkningstäthet utgöra en grund vid bedömning av om stöd är tillåtet då regionpolitiska områdesindelningar skapas.

I artikel 62 anges hur bestämmelserna om statligt stöd övervakas. EG-kommissionen övervakar på det sätt Romfördraget föreskriver att det stöd EG-medlemsstaterna beviljar inte strider mot avtalet. Vad avser EFTA-staterna svarar en särskild övervakningsmyndighet för övervakningen. EFTA-staterna förbinder sig enligt artikel 108 att ge denna övervakningsmyndighet motsvarande behörighet och uppgifter som EG-kommissionen har enligt Romfördraget och Parisavtalet.

Bestämmelserna om statligt stöd gäller både existerande och nya stödformer. Enligt bestämmelserna skall EFTA-staterna tillstålla övervakningsmyndigheten förhandsanmälningar (notifikationer) om nya stödprogram eller ändringar av stödprogram. Övervakningsmyndigheten behandlar notifikationerna och meddelar om godkännande. I fråga om gamla stödprogram vidtar övervakningsmyndigheten åtgärder på det sätt den finner lämpligt.

När EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen idkar övervakning av statligt stöd skall de samarbeta i enlighet med bestämmelserna i protokoll 27.

I artikel 63 i avtalet hänvisas till bilaga XV. Enligt denna intas i EES-avtalet nästan samtliga bestämmelser om statligt stöd som gäller i EG. Förutom direktivet om förhållandet mellan staten och offentliga bolag innehåller bilagan dock hänvisningar endast till sådana av rådet och kommissionen utfärdade anvisningar som inte är bindande. EFTA:s övervakningsmyndighet skall i sin verksamhet iaktta de anvisningar som finns i bilagan. I fråga om skeppsbyggnad har en särskild förklaring givits. Enligt den förbinder sig parterna att inte år 1993 föra talan mot varvsstöd som en annan avtalslutande part beviljar. Vid utgången av år 1993 upphör EG:s 7:e varvsdirektiv att gälla. EG har därtill genom en ensidig förklaring

meddelat att EG fortsättningsvis eftersträvar en sänkning av skeppsbyggnadsstödet.

Artikel 64 innehåller bestämmelser om avgörande av meningsskiljaktigheter mellan övervakningsmyndigheterna i frågor som gäller övervakning av statligt stöd samt om motåtgärder som kan vidtas med anledning av statliga stöd.

Bestämmelserna i EES-avtalet om statligt stöd gäller inte direkt det stöd EG själv beviljar EG-företag. I avtalet ingår en ömsesidig förklaring, i vilken det konstateras att även detta stöd eller annat motsvarande stöd i framtiden skall uppfylla avtalets bestämmelser om statligt stöd.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Den regionalpolitiska lagstiftningen reformeras som bäst. De nya lagarna torde behandlas av riksdagen under år 1993. I detta sammanhang ändras lagen om regionalpolitik (1168/88), lagen om regionalt stödjande av företagarkerksamheten (1297/88) och lagen om regionalt stödjande av transporter (954/81). Avsikten är att anpassa bestämmelserna till EES-avtalet. Härvid beaktas bl.a. de bestämmelser som gäller maximnivån för stöd för ett enskilt projekt. I sammanhanget skall också bestämmelserna om småföretags investerings- och startstöd och bestämmelserna om stödet för små och medelstora företags utvecklingsprojekt ses över. Dessutom samordnas stöd av olika slag (kumulationsbestämmelserna). Dessutom är avsikten att föreslå att lagen om energiunderstöd (1607/91) ändras i samband med behandlingen av budgeten för 1993, så att också företag som är i utländsk ägo har möjlighet att få understöd.

Enligt ett principbeslut av statsrådet av den 5 april 1992 är det meningen att från ingången av 1994 övergå till ett system med mervärdes-skatt. Därmed försvinner sådana omsättnings-skattestöd som eventuellt är oförenliga med EES-avtalet.

Bestämmelserna i EES-avtalet om statligt stöd gäller även skattelättnader. Den gällande lagstiftningen skall tillkännages EFTA:s övervakningsmyndighet. Det blir först i samband med övervakningsmyndighetens praxis klart

huruvida vår lagstiftning eller praxis vid tillämpningen av den måste ändras.

Frågor som gäller stöd till statliga bolag beskrivs i motiveringen till artikel 59. EFTA:s övervakningsmyndighet ges vidsträckt befogenheter att ingripa i offentligt stöd till finska företag. Behoven att med anledning av detta ändra lagstiftningen beskrivs nedan.

6.IV.3. Andra gemensamma regler

Offentlig upphandling

EES-avtalets bestämmelser om offentlig upphandling syftar till att genom ett öppet anbuds-förfarande öka effektiviteten inom den offentliga sektorn och sänka priserna på de produkter som upphandlas. Myndigheterna har ofta hellre köpt varor tillverkade i det egna landet eller anlita lokala byggföretags tjänster fastän den inhemska prisnivån varit högre än den utländska. Genom att upphandlingen ömsesidigt öppnas kommer företagen i olika länder åt att på jämlika villkor erbjuda sina produkter inom hela EES.

I artikel 65 hänvisas till bilaga XVI, enligt vilken i EES-avtalet intas EG:s nio gällande direktiv om offentlig upphandling. Dessa direktiv gäller varuupphandling, offentliga byggenreprenader, vissa myndigheters och koncession-sinrättnings upphandling (teletjänster, vatten- och energiförsörjning och trafik) samt övervakningen av upphandlingsverksamheten. I bilagan hänvisas dessutom till EG-förordningen om beräkning av tidsfrister.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna om upphandlingsförfarandet återverkar på såväl statliga som kommunala myndigheter och vissa företag som har koncession eller någon annan särskild rättighet. I Finland gäller upphandlingsförordningarna endast statliga myndigheter. Direktivets vida tillämpningsområde och övervakningsreglerna medför reglering på lagnivå när direktiven verkställs. En särskild regeringsproposition kommer att avlätas om de lagändringar som behövs. En tillämpning av direktiven om offentlig upphandling förutsätter tillämpa EG:s förordning 1182/71 om tidsfrister. Denna för-

ordning, som träder i kraft genom lagen om införande av EES-avtalet, åsidosätter, när det gäller offentlig upphandling, bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid (150/30).

Industriell äganderätt och upphovsrätt

Skillnader i lagstiftningen om industriell äganderätt och upphovsrätt kan begränsa den fria rörligheten för varor och tjänster och snedvräda konkurrensförutsättningarna. Efter-som teknik, kunnande och kreativitet får en allt större betydelse vid produktionen av och handeln med varor och tjänster har man inom EG eftersträvat en harmonisering av reglerna om industriell äganderätt och upphovsrätt. Genom EES-avtalet genomförs en motsvarande harmonisering av lagstiftningen också mellan gemenskapen och EFTA-staterna.

I artikel 65 i EES-avtalet hänvisas till protokoll 28 och bilaga XVII, som innehåller bestämmelser om immateriell, industriell och kommersiell äganderätt. Bestämmelserna tillämpas på alla produkter och tjänster. Med uttrycket immateriell, industriell och kommersiell äganderätt avses industriell äganderätt och upphovsrätt.

I protokollet ingår en förteckning över de internationella konventioner på detta område som de avtalsslutande parterna förbinder sig att ansluta sig till. Enligt bilagan skall de gällande EG-författningarna angående detta område tas in i EES-avtalet (tre direktiv, ett beslut av rådet samt dessutom ett beslut av rådet och ett av kommissionen med arrangemang för en viss övergångstid).

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktiven i EG:s regelverk medför behov av vissa ändringar i lagstiftningen om skyddet för kretsmönster för integrerade kretsar, varumärken och dataprogram.

När det gäller utövning av industriell äganderätt och upphovsrätt måste man också beakta avtalets allmänna bestämmelser om fri rörlighet för varor och tjänster och konkurrensreglerna. EG-domstolen har t.ex. tolkat den bestämmelse i Romfördraget (artikel 36) som motsvarar avtalets artikel 13 så att man med hänvisning till dessa rättigheter inte kan

förbjuda import till en medlemsstat av sådana produkter som i en annan medlemsstat marknadsförts med rättsinnehavarnas samtycke. I Finland medför EES-avtalet behov av att övergå från nationell konsumtion av patent- och mönsterrätt till regional konsumtion som gäller hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I praktiken leder detta till att bl.a. licensavtalen om import och export av teknologi måste ses över. Eftersom det till denna del blir fråga om att retroaktivt begränsa licensavtal som grundar sig på gällande patent kräver avtalsbestämmelsen i fråga (protokoll 28, artikel 2) införande i grundlagsordning.

Om de ändringar som avtalet medför kommer särskilda regeringspropositioner att avlätas. Dessutom kommer några förordningar att ändras.

6.V Övergripande bestämmelser om de fyra friheterna

6.V.1. Socialpolitik

Arbetsmiljö och arbetsrätt

EES-avtalets bestämmelser om arbetsmiljö och arbetsrätt syftar till att förbättra arbetsförhållandena och arbetstagarnas levnadsstandard. På samma sätt försöker man främja dialogen mellan arbetsmarknadsparterna inom EES.

I artikel 68 i avtalet hänvisas till bilaga XVIII, enligt vilken EG:s gällande arbetsrättsdirektiv skall inkluderas i EES-avtalet som förpliktande bestämmelser. Det finns tre egentliga arbetsrättsdirektiv. I artikel 67 i avtalet hänvisas till bilaga XVIII, enligt vilken EG:s gällande arbetarskyddsdirektiv som rör förhållandena på arbetsplatsen upptas som EES-bestämmelser. Utöver de ovan nämnda ingår också på andra ställen i avtalet förordningar och direktiv som syftar till att förbättra arbetsmiljön samt arbetstagarnas förhållanden och rättigheter. Sådana bestämmelser finns bl.a. i bilagorna som gäller fri rörlighet för arbetstägare, tekniska handelshinder, social trygghet, jämlikhet och trafik.

De avtalsslutande parternas gällande krav på arbetsmiljö och arbetsrätt som är strängare än minimikraven i avtalet får hållas i kraft och sådana kan ställas även i framtiden.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Avtalet medför för Finland behov att till vissa delar ändra arbetslagstiftningen. I fråga om arbetslagstiftningen i Finland skall ändringar göras i lagen om arbetsavtal (320/70), lagen om samarbete inom företag (725/78), lagen om skydd i arbete (299/58) och lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/73).

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Enligt artikel 69 skall medlemsstaterna säkerställa och upprätthålla principen om lika lön för kvinnor och män för lika arbete. Med lön avses den gängse grund- eller minimilönen samt alla övriga förmåner som arbetstagaren direkt eller indirekt, kontant eller som naturförmån får av arbetsgivaren på grund av anställningen. Enligt artikel 70 förbinder sig de avtalsslutande parterna att främja jämställdheten mellan könen. I bilaga XVIII nämns också EG:s direktiv om lika lön för lika arbete och jämställdhet mellan könen.

Utöver direktivet om genomförande av principen om lika lön för lika arbete har man i syfte att uppnå jämställdhet mellan könen inom EG utfärdat flera direktiv som är mera omfattande än principen om lika lön för lika arbete. Till dessa direktiv hänvisas i en bilaga till EES-avtalet. Om de nödvändiga lagändringar som direktiven ger upphov till avläts separata propositioner.

Den sociala dimensionen

Den sociala dimensionen kan inom EG i vid bemärkelse anses omfatta alla de faktorer som påverkar människors ställning och förhållanden i EG-medlemsstaterna. Socialpolitiken är ett område som inom EG faller inom ramen för medlemsstaternas kompetens. Begreppet "social dimension" är en gemensam benämning på många sektorer inom EG-politiken. Vid sidan av den ekonomiska politiken omfattar begreppet bl.a. social-, utbildnings-, arbets- och konsumentskyddspolitik.

Eftersom socialpolitiken inom EG hör till medlemsstaternas kompetensområde, kan gemenskapsåtgärderna till sin natur endast vara sekundära. Enligt denna princip kommer ge-

menskapsåtgärder i fråga endast i de fall då de nationella åtgärderna för att uppnå integrationsprocessens mål är otillräckliga. En klar gräns mellan gemenskapsärenden och ärenden som hör till det nationella kompetensområdet har hittills inte kunnat dras mellan medlemsstaterna och EG.

Statsöverhuvudena och regeringscheferna för EG:s medlemsstater, med undantag av Storbritannien, godkände i slutet av december 1989 i Strasbourg "Gemenskapens deklaration om arbetstagarnas grundläggande sociala rättigheter". Stadgan är en deklaration av allmän natur som behandlar arbetstagarnas arbetsrättsliga ställning och sociala trygghet inom 12 olika sektorer. För verkställigheten av deklarationen utfärdade EG-kommissionen samma år ett åtgärdsprogram i 45 punkter om grundläggande sociala rättigheter. Utgående från detta har kommissionen kommit med förslag till direktiv och förordningar inom de sektorer där EG-lagstiftningen förefaller nödvändig för främjandet av ekonomisk och social enhetlighet. Vid toppmötet i Maastricht i december 1991 beslöt EG att fortsätta med verkställigheten av den sociala stadgan. Storbritannien faller dock utanför detta samarbete.

EG-lagstiftningen har för den sociala dimensionens vidkommande inte använts som underlag för EES-förhandlingarna på samma sätt som för de fyra friheternas vidkommande. I stället för att komma överens om bindande bestämmelser uppställde man som mål ett utvidgat och förstärkt samarbete. I fråga om socialpolitiken är enligt EES-avtalet utgångspunkten för samarbetet inom området en dialog, som omfattar en kartläggning av de specialfrågor som är av intresse för de båda avtalsslutande parterna samt överenskommelser om de praktiska samarbetsformerna och informationsutbytet. Kontakten mellan parterna sker i form av möten, seminarier och expertmöten. EFTA-staterna ger i samband med att EES-avtalet undertecknas en förklaring i anslutning till den stadga som stadfästes den 9 december 1989 och som gäller arbetstagarnas sociala rättigheter. Enligt förklaringen önskar EFTA-staterna att samarbetet med arbetsmarknadsparterna intensifieras inom EES. För att detta mål skall kunna nås fäster EFTA-staterna uppmärksamhet vid subsidiaritetsprincipen och påpekar att man när arbetstagarnas rättigheter utövas bör ge möjligheter att tillämpa nationell praxis. EFTA-staterna betonar

särskilt arbetsmarknadsparternas och kollektivavtalens betydelse.

Förklaringen följer och stöder det arbetsrättsliga regleringssystem som gäller i Finland och som bygger på lagstiftning och på det kollektivavtalssystem mellan arbetsmarknadsparterna som kompletterar denna. Arbetsrätten regleras på likadana grunder inom EES. I EES-avtalet uttalar de avtalsslutande parterna dessutom sin vilja att uppmuntra dialogen mellan arbetsmarknadsparterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

6.V.2. Konsumentskydd

Syftet med EES-avtalets bestämmelser om konsumentskydd är att harmonisera konsumentskyddslagstiftningen för att främja den fria rörligheten för varor och tjänster samt för att skydda konsumenterna och i vissa fall också konkurrerande näringsidkare. I artikel 72 hänvisas till bilaga XIX enligt vilken de gällande EG-direktiven om konsumentskydd skall tas in i EES-avtalet. De egentliga konsumentskydds-direktiven är sju till antalet. Dessutom finns på andra ställen i avtalet, bl.a. i bilagorna om tekniska handelshinder samt om trafik, förordningar och direktiv som siktar på att förbättra konsumentskyddet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Avtalet medför att Finland måste komplettera och göra konsumentskyddslagstiftningen mera detaljerad. Bl.a. måste bestämmelserna om hemförsäljning i konsumentskyddslagen (38/78) utsträckas att omfatta också tjänster och bestämmelserna om konsumtionskrediter att omfatta också andra krediter än nyttighetsbundna konsumtionskrediter. Till konsumentskyddslagen samt till lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/78) måste fogas bestämmelser som gör det möjligt att förbjuda vilseledande reklam redan innan den offentliggörs. När det gäller avtal om paketresor måste detaljerade bestämmelser utfärdas genom lag.

6.V.3. Miljö

EG:s miljödirektiv gäller miljökonsekvensbedömning samt därtill hörande uppföljning av

miljöns tillstånd och tillgång till miljöinformation. Direktiven gäller också vattenvård, luftvård, kontroll av kemikalier, industriell säkerhet, bioteknik och avfallshantering. Skyddet av organismer, naturskyddsområdena samt rättigheterna till allmännyttjande av naturen hör däremot inte till EES-avtalets tillämpningsområde. EG:s miljövårdsregelverk inbegriper bindande bestämmelser som förutsätter harmonisering, också om medlemsstaterna i allmänhet har givits rätt att godkänna strängare nationella normer än direktiven förutsätter.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland innebär det behov av reglering på lagnivå som miljövårdsdirektiven föranleder i praktiken antingen att innehållet i EG:s direktiv direkt innefattas i lag, eller att i lag innefattas en bestämmelse om bemyndigande som gör det möjligt att på lägre nivå utfärda sådana bestämmelser som direktiven förutsätter. Också en kombination kan komma i fråga. Regleringssättet avgörs från fall till fall i samband med beredningen av regeringspropositioner som avläts senare.

Inom miljövården förutsätter EES-avtalet följande reglering på lagnivå: miljökonsekvensbedömning av offentliga och enskilda projekt, säkrande av tillgången på miljöinformation, ny lagstiftning om uppföljning av miljön och om bioteknik och ändring av vattenlagstiftningen samt revidering av lagstiftningen om avfallshantering. Lagstiftningen om bioteknik måste träda i kraft före den 1 januari 1995 och den övriga lagstiftningen före den 1 januari 1993.

EES-avtalet medför att vår vattenlagstiftning måste ses över så att EG:s allmänna utsläpps- och kvalitetsbestämmelser kan träda i kraft samt att gällande tillståndsvillkor ses över så som EG-regelverket förutsätter. Därför behövs det i vattenlagen (264/61) fullmaktsbestämmelser som gör det möjligt att i detalj genomföra direktiven med stöd av förordningar eller statsrådsbeslut. Reglering på lägre nivå än i lag måste tillämpas i omfattande utsträckning för att utsläpps- och kvalitetsbestämmelserna i de olika direktiv som gäller vattnen skall kunna beaktas.

Avsikten är att efter en ändring av avfallshanteringslagen (673/78) utfärda statsrådsbeslut åtminstone om minskande av asbestorsakad

miljöförstöring, hindrande av luftföroreningar från förbränningsanläggningar för kommunalt avfall, behandling av polyklorerade bifenyler (PCB), polyklorerade terfenyler (PCT) och spilloljor samt om användningen av avloppsslam i jordbruket.

Beträffande luftvården är det meningen att utreda i vilken mån stora förbränningsanläggningar och förbränningsanläggningar för avfall från samhällen bör regleras genom statsrådsbeslut med stöd av luftvårdslagen (67/82). Avsikten är vidare att vid den revidering av riktvärdena som inlettts med stöd av luftvårdslagen bedöma bl.a. behovet av utsläppsbestämmelser för titandioxidfabriker samt behovet av riktvärden för bly- och asbesthalter i luft.

En precisering av bestämmelserna om förhindrande av olycksrisker vid industrianläggningar förutsätter, utöver det statsrådsbeslut (1705/91) som redan har utfärdats med stöd av lagen om skydd i arbete, att ändringar görs också i förordningar som givits med stöd av kemikalielagen (744/89) och lagen om explosionsfarliga ämnen (263/53). Vidare krävs ändringar i de bestämmelser som med stöd av lagen om explosionsfarliga ämnen har utfärdats om explosiva varor, naturgas och flytgaser.

6.V.4. Statistik

I artikel 76 i EES-avtalet finns bestämmelser om samarbete på statistikens område. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att sammanhållna och jämförbara statistiska uppgifter som är viktiga för EES blir åtkomliga. Det statistiska samarbetet har nära anknytning till alla fyra friheter. Enhetliga uppgifter är en nödvändighet när friheterna genomförs och följs. I artikeln hänvisas det till bilaga XXI. Den innehåller för varje enskilt statistiskt område 17 förordningar, ett beslut och 10 direktiv jämte ändringar som anses vara nödvändiga för samarbetet. Dessa ingår i EG:s gällande rättsakter om statistik. Vidare hänvisar artikeln till protokoll 30 som innehåller särskilda bestämmelser om hur det statiska samarbetet skall organiseras.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

EES-bestämmelserna om statistiskt samarbete är förpliktande för de nationella statistiska

myndigheterna och institutionerna. De innehåller inga förpliktelser för enskilda medborgare, företag eller sammanslutningar, utan gäller i allmänhet innehållet i statistiken samt de tidfrister och metoder som skall tillämpas när statistik tas fram. I Finland fattar de myndigheter som gör upp statistik beslut om detta. Den existerande lagstiftningen för enskilda grenar inom statistiken (lantbruksstatistik) står inte i strid med EG:s rättsakter. Avtalets bestämmelse om utlämnande av konfidentiella uppgifter till EG:s statistiska myndigheter gör det nödvändigt att se över de nationella bestämmelserna om utlämnande av uppgifter.

För att ändra den nuvarande statistiken så att den stämmer överens med EG:s bestämmelser har det avtalets att uppgifterna från 1995 tas fram i enlighet med dem. Därtill gäller för Finland en övergångsperiod till 1997 i fråga om två EG-rättsakter som föranleder särskilt många ändringar.

6.V.5. Bolagsrätt

Artikel 77 i avtalet innehåller bolagsrättsliga bestämmelser. De hänvisar till bilaga XXII i avtalet, enligt vilken EG:s gällande bolagsrättsliga direktiv (nio direktiv jämte ändringar) samt en förordning om europeiska ekonomiska intressegrupperingartas in i EES-avtalet. Syftet med dessa bestämmelser är att göra det lättare att utnyttja etableringsrätten samt att harmonisera lagstiftningen om aktiebolag och andra kapitalbolag för att skydda borgenärer och allmänheten när det gäller bolag som är verk samma utöver de nationella gränserna.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Avtalet medför att Finland måste komplettera lagstiftningen om bolag och bokföring och göra den mera detaljerad. Bl.a. i vår lagstiftning om aktiebolag blir det nödvändigt att särskilja mellan offentliga och privata aktiebolag. De förstnämnda är större bolag vilkas aktier är avsedda att ägas av en större krets placerare, de sistnämnda är till sin karaktär slutna små och mellanstora bolag. De europeiska ekonomiska intressegrupperingarna är en särskild form av juridisk person som är avsedd för företags internationella samverkan. För

bokföringslagstiftningens del blir det nödvändigt att meddela närmare bestämmelser om formen för, innehållet i och granskningen av bokslut och koncernbokslut. Också systemet för hur revisorer godkänns och övervakas måste utvecklas.

Separata propositioner kommer att läggas om de ändringar i bolags- och bokföringslagstiftningen som orsakas av avtalet. Enligt bilaga XXII föreligger en övergångsperiod för meddelande och verkställighet av dessa bestämmelser. För Finlands del upphör övergångsperioden två år efter att avtalet har trätt i kraft. Det föreslås att förordning nr 2137/85/EEG om de europeiska ekonomiska intressegrupperingarna inte verkställs genom ikraftträdelselagen för EES-avtalet, utan att en separat ikraftträdelsebestämmelse meddelas i samband med de ändringar i bolagslagstiftningen som är nödvändiga för att de bolagsrättsliga direktiven skall kunna genomföras. Därför har inte detaljmotiveringen till förordningens bestämmelser tagits med i den här propositionen.

6.VI Samarbete vid sidan om de fyra friheterna

Bestämmelser om samarbete på områden som kompletterar eller går utöver de fyra friheterna finns i artikel 78 — 88 i avtalet och i protokoll 31 som kompletterar dessa bestämmelser. Också i avtalets övriga delar ingår bestämmelser som är viktiga för samarbetet.

I artikel 78 uppräknas uttryckligen följande områden som samarbetsområden:

- forskning och teknisk utveckling,
- informationstjänster,
- miljö,
- utbildning, yrkespraktik och ungdomsfrågor,
- socialpolitik,
- konsumentskydd,
- små och medelstora företag,
- turism,
- den audiovisuella sektorn och
- räddningstjänst.

Avsikten är att fördjupa och utvidga samarbetet i samband med EG:s verksamhet och utan att binda samarbetsområdena vid EG:s regelverk annat än i särskilt nämnda fall.

Utgångspunkten för samarbetet parterna emellan är en dialog. I samarbetet iaktas de allmänna beslutsformerna och samarbetsarrangemangen enligt avtalet. Hit hör utbyte av

information samt förhandlingar om planer beträffande upprättande eller ändring av program, åtgärder och projekt. Som möjliga samarbetsformer nämns deltagande i EG:s program eller övriga projekt eller verksamhet, utbyte av information, parallell lagstiftning samt samarbete inom internationella organisationer och med tredje länder. I fråga om det samarbete och beslutsfattande som gäller EG:s program, projekt eller övriga verksamhet iakttas principen med helt öppna program. Rätten att delta i verksamheten inom de kommittéer som bistår kommissionen skall motsvara det finansiella bidraget och det skall råda jämvikt mellan rättigheter och skyldigheter. Inom det samarbete som sker i form av utbyte av information har myndigheterna i EFTA-staterna lika rätt att få och lämna information som EG-staterna. Gemensamma EES-kommittén skall fatta behövliga beslut med tanke på samarbetet och verkställigheten av de åtgärder som grundar sig på detta.

Avtalets bestämmelser om forskning och utveckling ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 1).

Syftet med dessa bestämmelser är att intensifiera samarbetet mellan EG och EFTA-staterna inom forskning och utvecklingsarbete. Enligt avtalet skall EFTA-staterna, så snart avtalet trätt i kraft, i full omfattning delta i gemenskapens tredje ramprogram för forskning och teknisk utveckling (1990 — 1994), med undantag av de forskningsprogram inom kärnenergis område som faller under EURATOM-avtalet. Hittills har Finland deltagit i EG:s forskningsprogram på basis av 1986 års ramavtal om vetenskapligt och tekniskt samarbete (FördrS 49/87).

EG:s ramprogram på forskningens område utgörs av forskningsprogram för olika områden och inom dem av projekt. De är en viktig del av det europeiska vetenskaps- och teknologisamarbetet. Rådets beslut om gemenskapens II och III ramprogram (EGT nr L 302/1, 24.10.87 och EGT nr L 117/28, 8.5.90) innehåller de bestämmelser som ligger till grund för samarbetet och en programbeskrivning. Ramprogrammen ger Finland möjligheter att få tillgång till sådan information som behövs i det ekonomiska och samhällsliga utvecklingsarbetet och som de nationella resurserna inte ensamma förslår för att inhämta. Deltagandet i ramprogrammen är viktigt för att trygga utvecklingen inom de tekniker som är centrala

för den finska industrins konkurrensförmåga och för att förstärka den vetenskapliga grunden.

Tidigare har deltagandet närmast skett på projektnivå och i vissa fall har det också skett i full omfattning. Vissa program har varit slutna. Ett deltagande enligt avtalet i full omfattning i det tredje ramprogrammet innebär i jämförelse med situationen tidigare att EFTA-staterna får samma rättigheter och skyldigheter som EG-staterna med undantag av beslutanderätten. Den ramprogramavgift som betalas till gemenskapen fastställs utgående från bruttonationalproduktandelen. Finland återfår medel allteftersom man deltar i forskningsprojekten. Beslut om deltagande i nya ramprogram fattas enligt det i EES-avtalet föreslagna förfarandet.

Avtalets bestämmelser om informationstjänster ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 2).

Syftet med bestämmelserna är att stärka den verksamhet som avser informationstjänst uttalsparterna emellan. Avtalet skapar förutsättningar att öka informationsutbytet och utvecklingsarbetet mellan Finland och gemenskapen också vad informationstjänstfunktionerna beträffar. Samtidigt blir det möjligt för Finland att delta i gemenskapens ramprogram, särskilda program, projekt och övriga verksamhet för informationstjänsterna. Det är viktigt för Finland att få delta i informationstjänstprogrammen. Samarbete är nödvändigt i utvecklingsprojekt som gäller både informationstjänstens tekniska hjälpmedel och förmedlingen av den egentliga vetenskapliga och tekniska informationen. Då man vill utveckla biblioteks- och informationstjänsterna i Finland måste man bl.a. följa utvecklingen i gemenskapens lagstiftning som gäller upphovsrätt, datasekretess och handlingars offentlighet. Bibliotekstjänsten skapar också förutsättningar att utveckla det nationella vetenskapliga, kulturella och ekonomiska livet.

Bestämmelserna om samarbete i miljöfrågor inom ramen för gemenskapens verksamhet ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 3).

Syftet med bestämmelserna är att stärka och utvidga samarbetet på miljöområdet, till de delar bestämmelser om detta samarbete inte ingår i avtalets övriga delar. Samarbetsområden är särskilt vattenskyddet, luftvården, avfallshanteringen, kemikalieövervakningen, industrisäkerheten och biotekniken.

Avtalets bestämmelser om utbildningssamar-

bete ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 4).

Syftet med bestämmelserna är att ge EFTA-staterna möjlighet att delta i gemenskapens utbildnings- och ungdomsprogram och i arbetet med att leda och utveckla dem. Utbytet av information och sakkunniga på utbildningens område och det övriga samarbetet på utbildningens område skall bli mångsidigare. Avtalet begränsar dock inte vårt självständiga utvecklande av det finska utbildningssystemet eller av utbildningssamarbetet mellan Finland och andra länder.

Deltagandet i gemenskapens utbildningsprogram bidrar till att internationalisera högskolorna och yrkesläroanstalterna i vårt land genom att dessa får större möjligheter till internationellt samarbete och särskilt till utbyte av studerande, lärare och ungdomar.

De finska utbildningsexperterna kan när avtalet trätt i kraft delta i gemenskapens arbetsgrupper, expertmöten, seminarier och konferenser på utbildningens område. Finland kan också ansluta sig till gemenskapens utbildningsinformationsnätverk EURYDICE. Dessutom möjliggörs ett samarbete i fråga om verksamheten vid gemenskapens centrum för utveckling av yrkesutbildningen (CEDEFOP).

Avtalets bestämmelser om samarbete i socialpolitiska frågor ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 5).

Socialpolitiken hör inom gemenskapen till varje medlemsstats egna befogenheter. Medlemsstaterna beslutar själva om linjerna för den nationella socialpolitiken. Åtgärder på gemenskapsnivå kommer i fråga först när de nationella åtgärderna inte är tillräckliga för integrationsprocessen. I det begrepp "den sociala dimensionen" som används inom gemenskapen ligger tyngdpunkten på arbetstagarnas sociala rättigheter. I detta sammanhang är det inte fråga om en mångsidig socialpolitik i begreppets nordiska betydelse.

Avtalets artiklar om sociala frågor innehåller bestämmelser om arbetsmiljö, arbetsrätt, lika lön, jämställdhet mellan könen och arbetsmarknadsdialog. Genom arbetsmarknadsdialogen betonas dialogen mellan arbetsmarknadsparterna och dess betydelse vid utvecklandet av hela socialpolitiken inom EES. Därtill innehåller protokoll 31 bestämmelser som gör det möjligt för EFTA-staterna att delta i gemenskapens åtgärder för de äldre.

Avtalets bestämmelser om konsumentskydd

ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 6).

I avtalets ingress konstateras att avtalsparterna har kommit överens om att främja konsumenternas intressen och stärka deras ställning på marknaden genom att sträva efter en högre grad av konsumentskydd. Då bestämmelserna utvecklas har man likaså kommit överens om att utgångspunkten skall vara ett skydd på hög nivå och om att avtalsparterna skall ha möjlighet att ytterligare utveckla sin egen konsumentskyddslagstiftning. Motsvarande bestämmelser ingår i Romfördraget.

I artikel 78 i avtalet nämns konsumentskyddet uttryckligen som ett samarbetsområde. Avsikten är att EFTA-staterna skall delta i gemenskapens olika verksamheter, så som beredningen av konsumentpolitiska handlingsprogram, projekt, system för utbyte av information, nät för utbyte av information samt konsumentundersökningsprojekt. Inom konsumentskyddets område skall samarbetet också fördjupas och utvidgas i samband med gemenskapens verksamhet och utan att samarbetet binds vid EG:s regelverk annat än i särskilt nämnda fall.

Avtalets bestämmelser om samarbete i frågor som gäller små och medelstora företag ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 7).

Samarbetet avtalsparterna emellan då det gäller små och medelstora företag skall särskilt främjas i syfte att undanröja oskäliga administrativa, finansiella och rättsliga hinder för näringsverksamhet och att förmedla information till företagen, särskilt de små och medelstora företagen. Dessa skall också få hjälp när det gäller politik och program som skulle kunna vara av betydelse för dem och man skall uppmuntra företagen, särskilt de små och medelstora företagen, till samarbete och samverkan sinsemellan.

Avtalet ger Finland en möjlighet att delta i gemenskapens företagsprogram. Syftet med det företagsprogram som under perioden 1990 — 1993 skall genomföras inom gemenskapen (rådets beslut 89/490/EEG om förbättring av affärsklimatet och främjande av utvecklingen av företag, särskilt små och medelstora företag, inom gemenskapen) är att trygga och förbättra förutsättningarna för företagsverksamheten samt att hjälpa de små och medelstora företagen att dra nytta av den gemensamma marknadens möjligheter. Kostnaderna för detta program blir inom EG under hela fyraårsperioden 135 miljoner ecu. I det fall att Finland har

möjlighet att i full omfattning ta del i detta program, kan Finlands andel av kostnaderna beräknas bli ca 4 miljoner mark per år. Vårt deltagande i programmet är dock beroende av i vilken utsträckning EG är berett till ett sådant samarbete.

Avtalets bestämmelser om turism ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 8).

Syftet med bestämmelserna är att genom samarbete avtalsparterna emellan utreda sådana områden och åtgärder där ett närmare samarbete kunde främja turismen och förbättra de allmänna förutsättningarna för turistindustrin inom de avtalslutande parternas territorier. Med tanke på verksamhetsförutsättningarna för den finska turistnäringen är det viktigaste att utnyttja de samarbetsmöjligheter som gemenskapens medlemsstater erbjuder. För turismen till Finland är utvecklingen inom Europa av avgörande betydelse. Avtalet ger Finland nya möjligheter att delta i gemenskapens utvecklingsprojekt och program på turismens område.

Avtalets bestämmelser om audiovisuella tjänster ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 9).

Då det gäller kulturella frågor omfattar avtalet endast den audiovisuella sektorn. Romfördraget innehåller tills vidare inga bestämmelser om kulturella frågor, men vid toppmötet i Maastricht i december 1991 beslöt man att komplettera det med bestämmelser om kulturpolitiska frågor.

Bestämmelserna om audiovisuella tjänster gör det möjligt för Finland att delta i gemenskapens MEDIA-program (Rådets beslut 90/685/EEG om genomförandet av ett handlingsprogram för att främja utvecklingen av den europeiska audiovisuella industrin 1991 — 1995). Enligt avtalet skall beslut om EFTA-staternas deltagande fattas så snart som möjligt efter det avtalet trätt i kraft, om inte deltagandet har ordnats på annat sätt tidigare. Syftet med Media-programmet är att stärka den europeiska audiovisuella produktionens ställning och konkurrensförmåga. Därtill vill man främja det europeiska programutbudets rörlighet både inom och utanför Europa. Avtalet innebär ett intensivare samarbete mellan EFTA-staterna och gemenskapens medlemsstater inom film-, televisions- och videoproduktionen och distributionen. Avtalet ger också bättre möjligheter att delta i sådan utbildning på det audiovisuella området som inte finns i Finland.

Deltagandet i programmet stöder genomförandet av utvecklingsprogrammet för främjande av den audiovisuella produktionen och distributionen i Finland.

Avtalets bestämmelser om räddningstjänst ingår i artikel 78 och protokoll 31 (artikel 10).

Den ökande internationella växelverkan kräver en enhetlig beredskap inför olyckor, bl.a. så att arrangemangen för märkning, lagring och transport av farliga ämnen samt för olika säkerhetssystem och utmärkningen av dem är enhetliga. Genom avtalets bestämmelser om räddningstjänst vill man säkerställa att dessa aspekter beaktas. Enligt avtalet deltar EFTALänderna i den gemensamma verksamheten, både enligt gemenskapens olika program och under fria former, och i utbytet av information.

Artikel 82 i avtalet och protokoll 32 fastställer grunderna för beräkning av EFTA-staternas finansiella bidrag i de fall då EFTA-staterna på det sätt som avses i artikel 81 deltar i EG:s ramprogram, särskilda program, projekt eller övriga verksamheter. EFTA-staternas finansiella bidrag fastställs så att bidraget för deltagandet i gemenskapens verksamhet fastställs i proportion till de bemyndiganden och anslag som varje år fastställs för EG i dess allmänna budget för varje budgetpost som motsvarar verksamheterna i fråga.

Relationstalet, enligt vilket EFTA-staternas finansieringsandel räknas ut, består å ena sidan av bruttonationalprodukten enligt marknadspris i varje EFTA-stat och å andra sidan av förhållandet mellan den sammanlagda bruttonationalprodukten i gemenskapens medlemsstater och EFTA-staten i fråga. Detta relationstal räknas för varje budgetår ut enligt den färskaste statistiken.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna om samarbetsformer i del VI i avtalet föranleder inga ändringar i Finlands lagstiftning.

6.VII Institutionella bestämmelser

6.VII.1. Sammanslutningens struktur

Genom EES-avtalet inrättas för beslutsfattandet och för administrationen av avtalet två

organ, nämligen EES-rådet och Gemensamma EES-kommittén. Avtalet innehåller även bestämmelser om hur sakkunniga från och företrädare för EFTA-staterna skall medverka i kommittéer inom EG som bistår EG:s kommission vid administrationen eller utvecklandet av EG:s avtal. Vidare upprättas genom EES-avtalet en kommitté bestående av företrädare för EFTA-staternas och EG:s parlament. Avtalet innehåller också bestämmelser om samarbetet mellan intresseorganisationerna i EFTA-staterna och inom EG.

EES-avtalet ger inte en fullständig bild av de institutioner och organ som upprättas med anledning av avtalet och av de uppgifter som ankommer på de olika organen. De avtal som EFTA-staterna ingår inbördes i anslutning till EES-avtalet innehåller bestämmelser bl.a. till uppfyllelse av de åtaganden som EFTA-staterna i EES-avtalet har gjort i dessa avseenden i förhållande till EG. I EES-avtalet förutsätts t.ex. att EFTA-staterna i vissa fall skall samordna sina ståndpunkter så att de i förhållande till EG kan uppträda med en gemensam ståndpunkt. Vidare förutsätts det att EFTA-staterna inbördes skall sköta en del av de administrativa uppgifter som följer av EES-avtalet och att de skall ombesörja kontrollen av att EFTA-staterna uppfyller sina förpliktelser enligt EES-avtalet. För att handha dessa uppgifter upprättar EFTA-staterna en ständig kommitté, ett organ för att övervaka att EFTA-staterna uppfyller de förpliktelser som följer av EES-avtalet, och en EFTA-domstol.

EES-rådet

EES-avtalet innehåller inte några bestämmelser om möten mellan de avtalsslutande parternas statschefer. Detta utesluter inte möten på statschefsnivå och inte heller att politiska beslut rörande EES-avtalet fattas på sådana möten. Sådana beslut är emellertid informella och måste följas upp genom beslut av de organ som är behöriga enligt avtalet.

För den politiska styrningen av EES-avtalet inrättas ett EES-råd. Rådet består av en medlem av regeringen i varje EFTA-stat, medlemmarna i EG:s råd och medlemmar av EG-kommissionen. Rådet fattar beslut genom överenskommelse mellan å ena sidan EG och å den andra sidan EFTA-staterna. Det innebär bl.a. att alla EFTA-stater måste förena sig om

beslutet även om det inte uttryckligen sägs i avtalet att EFTA-staterna skall tala med en röst. En bestämmelse om att så skall ske kommer enligt vad som har överenskommits under förhandlingarna att tas in i procedurreglerna för EES-rådet.

EES-rådet skall i första hand ansvara för att ge politiska impulser vid genomförandet av EES-avtalet. Rådet skall bedöma avtalets övergripande funktion och utveckling. På grundval av bedömningen slår rådet fast de allmänna riktlinjerna för Gemensamma EES-kommittén. Vidare fattar EES-rådet de politiska beslut som leder till ändring av EES-avtalet. Slutligen behandlar rådet på begäran av en avtalsslutande part frågor som har gett upphov till svårigheter vid genomförandet eller tillämpningen av avtalet. En avtalsslutande part kan således alltid ta upp en sådan fråga i EES-rådet oberoende av på vilken nivå problemet har uppkommit. I andra än särskilt brådskande fall skall en sådan fråga dock först diskuteras i Gemensamma EES-kommittén.

EES-avtalet innehåller inte några regler om hur mötena i EES-rådet skall beredas. Avsikten är att frågan skall behandlas i rådets arbetsordning.

Gemensamma EES-kommittén

I huvudsak ankommer den löpande administrationen av EES-avtalet på Gemensamma EES-kommittén. EES-kommittén är den centrala beslutsinstansen beträffande beslut om nya rättsakter för EES och till dess uppgifter hör att fortlöpande följa med genomförandet och tillämpningen av avtalet, att fungera som ett forum för utväxling av information och för att diskutera svårigheter vid genomförandet och tillämpningen av avtalet.

Gemensamma EES-kommittén består av företrädare för de avtalsslutande parterna. Kommittén förutsätts normalt sammanträda på tjänstemannanivå. Bestämmelserna om kommittén utesluter inte att den kan sammanträda på ministernivå. Det kan antas att EG:s kommission kommer att föra EG:s talan i kommittén. Om den fråga som behandlas ligger inom medlemsstaternas kompetens, kommer EG:s talan dock sannolikt att föras av företrädaren för den stat som då har ordförandeskapet inom EG.

Kommittén kan tillsätta underkommittéer

eller arbetsgrupper där det anses vara nödvändigt. Det kan förutses att sådana underkommittéer tillsätts för t.ex. tullfrågor, frågor rörande tekniska handelshinder och veterinära frågor.

Kommittén skall enligt avtalet sammanträda minst en gång i månaden. Kommittén skall dessutom sammanträda på kallelse av ordföranden och på begäran av någon av de avtalsslutande parterna på det sätt som skall framgå av kommitténs arbetsordning.

En av Gemensamma EES-kommitténs uppgifter är att fatta beslut om nya gemensamma regler för EES. EFTA-staterna skall vid sådana beslut tala med en röst. EES-avtalet innehåller inte bestämmelser om hur EFTA-staterna skall samordna sina ståndpunkter för att vid det slutliga beslutsfattandet kunna ha en gemensam linje. Den frågan regleras i avtalet mellan EFTA-staterna om en ständig kommitté. Av avtalet framgår att EFTA-staterna internt fattar beslut genom konsensus. Avtalet om en ständig kommitté innehåller dock flera undantag från denna regel. Kommitténs beslut om nya regler får karaktär av internationella överenskommelser.

Besluten blir, i motsats till vad som gäller inom EG, bindande för EFTA-staterna endast i enlighet med gällande nationella procedurer.

Gemensamma EES-kommittén skall också säkerställa att de avtalsslutande parterna uppfyller avtalet och att avtalet genomförs på ett effektivt sätt. Också andra diskussioner i syfte att utveckla avtalet förs huvudsakligen i Gemensamma EES-kommittén. Detta är fallet t.ex. med dialogen om samarbetet utanför de fyra friheterna. Vidare skall kommittén handha den dagliga administrationen av avtalet och också genom andra åtgärder än nya regler lösa problem som kan uppkomma vid tillämpningen av avtalet i den mån problemen inte löses genom åtgärder av de övervakningsorgan som avtalet förutsätter. Avtalet innehåller också bestämmelser om att en avtalsslutande part som avser att vidta vissa åtgärder skall informera kommittén om sina planer. Genom bestämmelser av detta slag skapas en möjlighet för kommittén att diskutera åtgärderna bl.a. med hänsyn till deras förenlighet med EES-avtalet.

Gemensamma EES-kommittén har också en central roll vid lösandet av konflikter som EES-avtalet kan ge upphov till. Dels kan en avtalsslutande part i kommittén väcka frågan

hurvida en annan avtalsslutande part har uppfyllt sina förpliktelser på grund av avtalet, dels följer kommittén med tillämpningen av avtalet och kan ingripa ifall den finner att de avtalsslutande parterna eller de organ som inrättas i anslutning till avtalet tolkar avtalet på olika sätt. Gemensamma EES-kommitténs roll vid lösandet av konflikter behandlas nedan i avsnitt 6.VII.3.

Gemensamma EES-kommittén skall årligen lämna en rapport om samarbetets funktion och utveckling. Rapporten skall föreläggas Gemensamma parlamentariska EES-kommittén. Vid behov kan också andra rapporter lämnas om aktuella frågor.

EES gemensamma parlamentarikerkommitté

För samarbetet mellan EFTA-staternas parlament och EG:s parlament upprättas en parlamentarikerkommitté. Bestämmelser om kommittén finns också i protokoll 36.

Parlamentarikerkommittén består av 66 ledamöter. Av dem skall 33 vara ledamöter av parlamenten i EFTA-staterna medan de övriga 33 skall vara ledamöter av Europaparlamentet. Avtalet reglerar inte frågan hur fördelningen av ledamöterna mellan EFTA-staternas parlament skall ske. Frågan får lösas genom avtal mellan EFTA-staterna. EES-avtalet reglerar inte heller frågan hur de olika EFTA-staternas parlament skall utse sina representanter i kommittén. Frågan har inte heller reglerats i de föreliggande avtalen mellan EFTA-staterna. Den måste därför lösas i nationell lagstiftning.

EES gemensamma parlamentarikerkommitté skall anta sin arbetsordning. Frågan hur kommittén skall fatta beslut om de rapporter och rekommendationer den vill anta skall lösas i procedurreglerna.

EES gemensamma parlamentarikerkommitté skall genom dialog och debatt bidra till en bättre förståelse mellan EFTA-staterna och EG inom de områden som täcks av EES-avtalet. Kommittén har inte någon formell roll i beslutsprocessen inom EES. Den kan, om den så vill, diskutera aktuella förslag till nya regler och ge uttryck för sin inställning i en rapport eller resolution. Den får också en årlig rapport från Gemensamma EES-kommittén om avtalets funktion och utveckling. Kommittén kan också diskutera andra aktuella frågor.

Enligt avtalet kan EES gemensamma parla-

mentarikerkommitté kalla EES-rådets ordförande att höras i kommittén. Även om det inte sägs uttryckligen i avtalet har det förutsatts att Gemensamma EES-kommitténs ordförande på begäran av parlamentarikerkommittén infinner sig vid kommitténs möten. Gemensamma EES-kommitténs ordförande skall bl.a. presentera rapporten om avtalets funktion och utveckling för parlamentarikerkommittén.

Rådgivande EES-kommittén

EES-avtalet innehåller också en bestämmelse om samarbetet mellan intresseorganisationerna i EFTA-staterna och inom EG. Eftersom det är fråga om samarbete mellan privata organisationer och inte mellan statliga organ har det inte ansetts möjligt att reglera samarbetet i detalj.

Genom avtalet upprättas en rådgivande kommitté som skall bestå av lika antal medlemmar av å ena sidan EG:s ekonomiska och sociala kommitté och andra organisationer som representerar intresseorganisationerna inom EG samt å andra sidan företrädare för EFTA:s rådgivande kommitté. Avtalet reglerar inte frågan hur företrädarna skall utses. För EFTA:s del får frågan lösas genom avtal mellan EFTA-staterna.

Rådgivande EES-kommittén har till uppgift att stärka kontakterna mellan de berörda organisationerna och att samarbeta organiserat och regelbundet. Kommittén skall öka medvetenheten om de ekonomiska och sociala aspekterna av det ökande ömsesidiga beroendet mellan de avtalsslutande parternas ekonomier och deras intressen i EES-sammanhang.

Inte heller den rådgivande kommittén har någon formell roll i beslutsprocessen inom EES. Detta utgör inte hinder för kommittén att anta rapporter eller resolutioner om konkreta förslag till lagstiftning. Kommittén kan också upprätta rapporter och anta resolutioner om hur EES-avtalet borde utvecklas eller om andra frågor.

6.VII.2. Förfarandet vid beslutsfattande

Allmänt

EES-avtalet innebär att enhetliga regler för att möjliggöra en fri rörlighet för varor, per-

soner, tjänster och kapital skall gälla inom hela samarbetsområdet. Det samma skall vara fallet beträffande regler om konkurrens och på vissa andra områden som kompletterar de fyra friheterna. Avtalet innehåller vidare bestämmelser om samarbete på ett antal andra områden.

Ett av syftena med avtalet är att de enhetliga reglerna skall kunna utvecklas parallellt med motsvarande regler inom EG. Med tanke på bl.a. detta behov innehåller EES-avtalet bestämmelser om beslutsfattande. Bestämmelserna har utformats i första hand med tanke på beslut om ny lagstiftning. De kan med nödvändiga tillrättalägganden tillämpas på andra beslut som fattas inom EES. Avtalet innehåller vidare särskilda bestämmelser om hur tvister mellan avtalsparterna skall lösas.

En utgångspunkt för bestämmelserna om beslutsprocessen i EES har varit att samarbetet inte skall inkräkta på de avtalsslutande parternas interna beslutsautonomi. I kapitlet om beslutsfattandet ingår i enlighet med detta en bestämmelse om att varje avtalsslutande part har rätt att ändra sin interna lagstiftning inom de områden som täcks av EES-avtalet. Detta kan dock ske endast under förutsättning att ändringen inte påverkar principen om icke-diskriminering och att Gemensamma EES-kommittén finner att ändringen inte påverkar avtalets tillfredsställande funktion.

Avtalets bestämmelser om beslut om nya regler som skall gälla inom samarbetsområdet har utformats med tanke på tre olika fall. Det första fallet avser ändringar av huvudavtalet och av protokoll som har jämförts med huvudavtalet. Bestämmelserna om detta finns i del IX (Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser). De protokoll som kan ändras i annan ordning anges i artikel 98. Det andra fallet avser ändringar i den EG-lagstiftning som det hänvisas till i bilagorna till avtalet. Det tredje fallet avser ändringar i de protokoll till avtalet som anges i artikel 98.

Ändringar i huvudavtalet och i därmed jämförbara protokoll

EES-avtalet innehåller en uttrycklig bestämmelse endast om ett fall av ändringar i huvudavtalet och därmed jämförbara protokoll. Med huvudavtalet har jämförts sådana protokoll som innehåller bestämmelser vilka på grund av

sitt innehåll kunde ha tagits in i huvudavtalet men som genom sin detaljrikedom eller av andra orsaker finns i protokoll.

Den fråga som regleras i huvudavtalet gäller utvidgningar av EES-avtalet till något område som det inte tidigare har omfattat. Förslag till en utvidgning skall göras i EES-rådet som med konsensus uppdrar åt Gemensamma EES-kommittén att reda ut frågan och utarbeta en rapport till rådet. Rådet kan fatta beslut om att inleda förhandlingar i frågan mellan de avtalslutande parterna. Avtalet innehåller inte närmare bestämmelser om hur dessa förhandlingar skall föras. Det ankommer på de avtalslutande parterna att besluta om förfarandet. Om förhandlingarna leder till resultat och ett beslut om utvidgning av avtalet således fattas, skall beslutet ratificeras eller godkännas av varje avtalspart i enlighet med de interna reglerna.

Den omständigheten att avtalet endast reglerar frågan hur en utvidgning av det skall ske innebär inte att andra ändringar av huvudavtalet är uteslutna. Sådana ändringar förutses indirekt bl.a. i de bestämmelser som förutsätter att de avtalslutande parterna med regelbundna mellanrum skall se över hur avtalet fungerar. Det har ansetts vara självklart att varje avtalslutande part kan föreslå ändringar i avtalet. Också ett sådant förslag bör väckas i EES-rådet. Ifall parterna är eniga om behovet att ändra avtalet, fattar rådet beslut om förfarandet för att bereda ändringarna. Ändringar till följd av ett sådant initiativ skall ratificeras eller godkännas enligt de avtalslutande parternas interna regler.

Beslut om ändringar i bilagorna till EES-avtalet

Utöver ändringar i huvudavtalet regleras frågan hur man inom ramen för EES-avtalet skall genomföra sådana ändringar som föranleds av ändringar i den EG-lagstiftning som det hänvisas till i bilagorna till avtalet. De olika stegen i beslutsprocessen framgår av artikel 99.

Ändringar i EG:s lagstiftning bereds inom EG. Detta sker antingen inom ramen för EG-kommissionens uteslutande rätt att föreslå ny EG-lagstiftning eller med stöd av behörighet som EG-rådet har delegerat till kommissionen. I det förra fallet utarbetas förslagen inom kommissionen med utnyttjande av den sakkunskap som finns att tillgå i medlemsstaterna. I den mån ett förslag rör EES, dvs. utgör en

ändring i eller ett tillägg till en rättsakt som det hänvisas till i avtalets bilagor, skall EG-kommissionen inbjuda sakkunniga från EFTA-staterna att på samma sätt som experter från EG-medlemsstaterna delta i arbetet. Experterna från EFTA-staterna deltar således i arbetet på grund av sin sakkunskap och inte såsom representanter för en EFTA-stat.

Beredningen av ändringar av existerande EG-rättsakter sker med avvikelse från det nyss beskrivna förfarandet i EG:s expertkommittéer. När EG-rådet delegerar lagstiftningsbehörighet till kommissionen tillsätts vanligen en kommitté bestående av experter från medlemsstaterna för att övervaka utövningen av kommissionens behörighet.

EES-avtalet innehåller bestämmelser om hur experter från och företrädare för EFTA-staterna skall samverka med expertkommittéerna på EG-sidan. I bestämmelserna behandlas tre situationer.

De kommittéer som bistår EG-kommissionen vid utövandet av dess verkställande funktioner (komitologikommittéer) arbetar under kommissionens ordförandeskap. Arbetet indelas i en informell fas och ett formellt möte. Under den informella fasen resonerar man sig fram till en godtagbar lösning. Därefter sammankallas kommitténs formellt för att godkänna lösningen. På det område som täcks av EES-avtalet skall EG-kommissionen tillförsäkra experter från EFTA-staterna ett så omfattande deltagande som möjligt under beredningen av förslag till åtgärder. Det innebär att experterna från EFTA-staterna deltar i den informella fasen av arbetet men inte i det skede då kommittén formellt sammanträder. Om EG:s kommitté inte kan enas om ett förslag, kan ärendet hänskjutas till EG-rådet för avgörande. På motsvarande sätt kan en EFTA-stat som inte godtar den lösning som man har kommit fram till ta upp frågan i Gemensamma EES-kommittén eller i EES-rådet.

Beträffande de expertkommittéer som är knutna till administrationen av EG:s program och andra aktiviteter, skall EFTA-staternas samverkan med kommittéerna inbegripa fullt deltagande även i det formella kommittéarbetet i de fall då EFTA-staterna bidrar finansiellt till samarbetet.

Avtalet reglerar vidare formen för samverkan med andra EG-kommittéer. Det rör sig om ett begränsat antal kommittéer, vanligen med rådgivande funktion. EFTA-staterna skall delta

fullt ut i sådana kommittéer i den utsträckning kommittéerna har angivits i protokoll 37. Avtalet innehåller i fråga om dessa kommittéer bestämmelser om hur samverkan skall ske.

När EG:s kommission efter en intern beredning lämnar ett förslag till ny lagstiftning till EG-rådet skall den överlämna kopior av förslaget till EFTA-staterna. På begäran av någon av de avtalslutande parterna tas förslaget upp till en första diskussion i Gemensamma EES-kommittén. Syftet med diskussionen i kommittén är å ena sidan att EG:s kommission skall informera EFTA-staterna om förslaget och skälen bakom det och å andra sidan att EFTA-staterna skall kunna ge synpunkter på förslaget att i mån av möjlighet beaktas vid den fortsatta behandlingen av förslaget inom EG. Efter detta följer en fortgående informations- och konsultationsprocess. Den skall innebära bl.a. att EG:s kommission informerar EFTA-staterna om varje behandlingsskede av betydelse och om förslag till ändringar i den föreslagna lagstiftningen. EFTA-staterna kan informera EG om sin syn på förslagen. EFTA-staterna deltar således inte i den interna diskussionen inom EG om kommissionens förslag. Den vikt som vid den behandlingen tillmätts EFTA-staternas synpunkter beror på ämnets politiska vikt och på frågan huruvida EFTA-staterna kommer att vägra godta slutresultatet av EG:s lagstiftning.

Det följer av bestämmelsen om de avtalslutande parternas interna beslutsautonomi att EG kan anta ny EG-lagstiftning också på områden som omfattas av EES-avtalet. När EG har antagit den nya lagstiftningen informeras EFTA-staterna om detta i Gemensamma EES-kommittén. Kommittén skall därefter fatta beslut i frågan huruvida EG:s nya lagstiftning också skall göras till del av EES-avtalet. Om samtliga EFTA-stater kan godta den nya EG-lagstiftningen, behöver kommittén endast besluta om de anpassningar eller adaptationer av EG:s lagstiftning som är nödvändiga för tillämpningen av den inom ramen för EES-avtalet.

Om EFTA-staterna eller någon av dem inte kan godta den nya EG-lagstiftningen, skall Gemensamma EES-kommittén fastställa vilken del av EES-avtalet som direkt skulle beröras av de nya reglerna. Därefter skall den försöka finna en lösning på de svårigheter som kunde uppkomma ifall olika regler skulle gälla inom EG och i EFTA-staterna. En sådan lösning

kan t.ex. bestå i att EFTA-staterna eller någon av dem får en övergångsperiod innan lagstiftningen blir tillämplig eller i att konstatera, att EES-avtalet kan fungera tillfredsställande trots de olikheter som föreligger mellan den nya EG-lagstiftningen och nationella regler i någon EFTA-stat.

Gemensamma EES-kommittén skall i mån av möjlighet fatta sitt beslut om de nya reglerna så snabbt, att man kan börja tillämpa dem samtidigt inom EG och i EFTA-staterna. Om kommittén inte har fattat beslut inom sex månader från det att EFTA-staterna i kommittén informerades om att EG har antagit den nya EG-lagstiftningen, anses den del av EES-avtalet som direkt berörs av ändringen i EG:s interna lagstiftning ha blivit provisoriskt upphävd.

Verkan av en provisorisk uppsägning inträder när sex månader har förflutit från den tid då Gemensamma EES-kommittén senast borde ha fattat sitt beslut men i inget fall tidigare än den dag då motsvarande regler genomförs i EG. Kommittén kan med konsensus besluta att reglerna inte skall upphävas provisoriskt. Kommittén skall också efter det att reglerna provisoriskt har upphävts fortsätta sina ansträngningar att finna en lösning på problemet i syfte att upphävandet skall kunna återkallas.

Beslut om ändring av protokollen till avtalet

Ovan har framhållits att ändringar i protokollen till avtalet sker enligt två olika förfaranden. Vissa av protokollen jämställs med huvudavtalet. Ändringar i dessa protokoll sker med iakttagande av förfarandet för ändring av huvudavtalet. Andra protokoll kan ändras genom beslut av Gemensamma EES-kommittén utan någon diplomatkonferens.

Konstitutionella krav

EES-avtalet avser inte att överföra beslutanderätt från de avtalslutande parternas interna organ till EES-rådet eller Gemensamma EES-kommittén. Vissa av de beslut som fattas av rådet eller kommittén kan bli bindande för avtalsparterna eller någon av dem först när de konstitutionella kraven enligt den avtalslutande partens författning har blivit uppfyllda. Det

kan för Finlands del t.ex. vara fråga om riksdagens eller republikens presidents godkännande av ny lagstiftning. Om de konstitutionella kraven inte har uppfyllts innan EES-rådet eller Gemensamma EES-kommittén fattar slutligt beslut, måste kraven tillgodoses i efterhand. I frågor som gäller ny lagstiftning skulle det då kunna hända att det inte är möjligt att uppfylla kraven inom den tid som återstår innan reglerna blir provisoriskt upphävida. Avtalet innehåller därför bestämmelser som skall ge de interna beslutsfattande organen en rimlig tid att ta ställning till beslutet och som gör att reglerna inte upphävs i onödan.

Bestämmelserna i fråga förutsätter att en avtalslutande part vid behandlingen av ett ärende i Gemensamma EES-kommittén meddelar att beslutet i saken kan bli bindande för avtalsparten först när konstitutionella krav har uppfyllts. Om beslutet t.ex. gäller ny lagstiftning kan det för Finlands del bli aktuellt att meddela, att frågan faller inom riksdagens lagstiftningsbehörighet eller att republikens president inte ännu har tagit ställning till beslutet. Den ifrågavarande avtalslutande parten skall sträva efter att kraven uppfylls före den dag då beslutet enligt sin text skall träda i kraft. Om kraven blir uppfyllda skall den avtalslutande parten underrätta de övriga avtalslutande parterna om detta. Beslutet träder i så fall i kraft som planerat. Ifall ett meddelande om att de konstitutionella kraven har uppfyllts lämnas först efter att den ifrågavarande tiden har löpt ut, träder beslutet i kraft vid en närmare preciserad tidpunkt efter att det föreligger meddelanden om att kraven har uppfyllts för alla berörda avtalslutande parter. Föreligger inte alla nödvändiga meddelanden inom sex månader efter att Gemensamma EES-kommittén fattade sitt beslut, kan endast en tillfällig tillämpning av beslutet komma i fråga. Vissa EFTA-stater har nämligen möjlighet att tillämpa internationella avtal provisoriskt i avvaktan på att de behöriga statsorganen tar slutlig ställning till avtalet. Denna möjlighet har beaktats i EES-avtalet.

Följden av att inget meddelande lämnas om att de konstitutionella kraven har uppfyllts eller om tillfällig tillämpning av reglerna blir, att den del av avtalet som direkt berörs provisoriskt upphävs. Avtalet innehåller närmare bestämmelser om den tidpunkt då verkan av detta inträder.

6.VII.3. Homogenitet, övervakningsförfarande och tvistlösning

Homogenitet

EES-avtalet tar sikte på att skapa en enhetlig marknad som omfattar alla avtalslutande parter territorium. En hörnsten i en enhetlig marknad är att lagstiftningen inte ställer hinder för ett fritt flöde av varor, personer, tjänster och kapital inom det territorium som marknaden omfattar. För att tillgodose detta grundläggande krav har man genom EES-avtalet kommit överens om vilka rättsregler som skall gälla för dessa s.k. fyra friheter. De avtalslutande parterna har enats om att lägga den gällande gemenskapslagstiftningen till grund för regleringen av den enhetliga marknaden. Man har också kommit överens om att ge bestämmelserna i EES-avtalet en språkdräkt som i största möjliga utsträckning överensstämmer med utformningen av EG:s motsvarande bestämmelser. Genom att den text som skall tillämpas av de avtalslutande parterna stämmer överens med gemenskapslagstiftningen skapas en grund för att texterna också skall kunna tolkas och tillämpas på samma sätt.

I avtalet har man med olika medel försökt skapa garantier dels för att alla avtalslutande parter skall tolka bestämmelserna i EES-avtalet på samma sätt, dels för att sådana bestämmelser i EES-avtalet som i sak stämmer överens med bestämmelser i gemenskapslagstiftningen skall tolkas och tillämpas på samma sätt som EG:s ifrågavarande lagstiftning.

I ingressen till avtalet konstateras bl.a. att de avtalslutande parterna beaktar målet att upprätta ett dynamiskt och enhetligt europeiskt samarbetsområde som är grundat på gemensamma regler och lika konkurrensvillkor. Bland de punkter i ingressen som innehåller tolkningsanvisningar till de tillämpande domstolarna och myndigheterna finns dessutom en punkt, enligt vilken de avtalslutande parternas mål är att nå och upprätthålla en enhetlig tolkning och tillämpning av avtalet och de bestämmelser i gemenskapslagstiftningen som i sak återges i EES-avtalet samt att nå lika behandling av enskilda och företag vad avser de fyra friheterna och konkurrensvillkoren. Sådana tolkningsanvisningar är av stor vikt för EG-domstolens tolkning av gemenskapslagstiftningen. Avsikten är att de avtalslutande parternas domstolar och myndigheter skall

tillmäta den angivna målsättningen samma betydelse som domstolarna och myndigheterna i EG:s medlemsstater skall tillmäta motsvarande uttalanden i gemenskapslagstiftningen.

Till en enhetlig tolkning och tillämpning av EES-avtalet bidrar den artikel i avtalet (artikel 6) som anger att bestämmelser i avtalet som i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i EG:s lagstiftning vid genomförandet och tillämpningen av avtalet skall tolkas i enlighet med relevanta avgöranden av EG:s domstol som har meddelats före dagen för undertecknandet av EES-avtalet. Till denna del utgör EG-domstolens rättspraxis således en bindande del av EES-avtalet och skall följas av nationella domstolar och myndigheter. Samtidigt framgår det att bestämmelsen inte är avsedd att reglera frågan om betydelsen av EG-domstolens framtida avgöranden för tolkningen av EES-avtalet. En identisk bestämmelse har tagits in i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättandet av en övervakningsmyndighet och en domstol. Därigenom har man försäkrat sig om att bestämmelsen i EES-avtalet skall vara bindande för och tillämpas av dessa organ.

Till en enhetlig tolkning och tillämpning av avtalet bidrar också artikel 7 och protokoll 35. Artikel 7 tar sikte på att främja en enhetlig tolkning och tillämpning av avtalet genom att där uppställs bestämmelser för hur sådana EG-rättsakter som det hänvisas i avtalet skall genomföras av de avtalsslutande parterna. En rättsakt som motsvarar en EEG-förordning skall som sådan införlivas med de avtalsslutande parternas interna rättsordning. I fråga om en rättsakt som motsvarar ett EEG-direktiv gäller att de avtalsslutande parternas myndigheter har rätt att välja form och metod för genomförandet. I sak innebär bestämmelsen att samma krav beträffande språkdräkt ställs på de EES-regler som är gällande i EFTA-staterna som på motsvarande gemenskapslagstiftning.

Samtidigt måste det emellertid understrykas att EES-reglerna på väsentliga punkter avviker från gemenskapslagstiftningen. En rättsakt som motsvarar en EEG-förordning blir inte gällande i Finland, om den inte sätts i kraft enligt de regler som gäller för internationella överenskommelser i allmänhet medan en förordning inom EG blir gällande genom att den antas av EG-rådet. En annan väsentlig olikhet ligger i att en individ eller ett företag inte i Finland kan grunda några krav på EES-rättsakter som

motsvarar EEG-direktiv om direktivet inte har genomförts här. Det framgår indirekt av protokoll 35 att den för EG:s rättsakter karakteristiska direkta tillämpningen och direkta effekten sådana de har utvecklats i EG-domstolens rättspraxis inte omfattas av artikel 6. Om dessa verkningar av rättsakter skulle ha inbegripits i avtalet, hade det inte funnits anledning att i avtalet ta in en regel om att EFTA-staterna med tanke på eventuella konflikter mellan EES-regler och intern lagstiftning vid behov skall genomföra regler i lag eller annan författning om att EES-regeln skall ges företräde framom intern rätt.

EES-avtalet innehåller ett antal bestämmelser om hur en enhetlig tolkning skall kunna upprätthållas efter att avtalet har trätt i kraft. Ett system för utväxling av domar skall upprättas (artikel 106). Det innebär att EFTA-domstolen, EG-domstolen och EG:s första instansrätt samt EFTA-staternas domstolar i sista instans skall sända varandra domar som avser tolkning och tillämpning av å ena sidan EES-avtalet och å andra sidan gemenskapsrätten. Domarna skall utväxlas genom förmedling av en nationell myndighet och EG-domstolens registrator. Därigenom kan domstolarna fortgående följa med rättsutvecklingen på det område som EES-avtalet gäller och undgå att på grund av bristande kännedom om domar på området komma till olika tolkningar.

De rättsregler som EES-avtalet innehåller kommer i första hand att tillämpas av nationella myndigheter och domstolar. För att förebygga att dessa tolkningar skall gå i sär föreslås i anslutning till EES-avtalet två möjligheter till samarbete mellan de nationella domstolarna samt EFTA-domstolen och EG-domstolen som skall ha det yttersta ansvaret för en enhetlig tolkning av avtalet. EES-avtalet innehåller en möjlighet för EFTA-staterna att bemyndiga domstolarna att begära att EG-domstolen ger ett besked om tolkningen av EES-regler (artikel 107). Närmare bestämmelser i frågan finns i protokoll 34. Protokollet har utformats så att en EFTA-stat kan ge ett sådant bemyndigande, varvid man kan definiera vilka domstolar och domstolsliknande organ som skall kunna begära sådana besked. Därefter ankommer det på de bemyndigade domstolarna att besluta huruvida de begär ett besked i ett mål som de har under behandling. Om ett besked begärs, är det bindande beträffande tolkningen för den begärande domstolen.

Av den anledningen avser regeringen inte att utnyttja denna möjlighet.

Avtalet mellan EFTA-staterna om EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen innehåller en bestämmelse om att EFTA-domstolen på begäran av en domstol i en EFTA-stat skall ge utlåtande om hur en bestämmelse i EES-avtalet skall tolkas. EFTA-domstolen kan vid utformandet av sitt utlåtande beakta hur EG-domstolen har tolkat EES-avtalet och motsvarande bestämmelser i gemenskapsrätten.

Slutligen innehåller EES-avtalet bestämmelser om hur man skall förfara ifall det uppkommer olikheter i domstolarnas tolkning av EES-avtalet. Gemensamma EES-kommittén skall fortlöpande följa utvecklingen av rättspraxis inom EFTA-domstolen och EG-domstolen. För att detta skall vara möjligt skall dessa domstolars domar överlämnas till kommittén. Om kommittén finner att en dom av EG-domstolen är av sådan vikt att man inte kan riskera att avtalet på den ifrågavarande punkten tolkas annorlunda i EFTA-staterna eller av EFTA-domstolen, kan den rättsregel som domen innehåller genom en överenskommelse mellan de avtalsslutande parterna omformas till en ny EES-regel som EFTA-staterna åtar sig att genomföra. Om kommittén åter finner att EFTA-domstolen har avvikit från EG-domstolens rättspraxis och detta påverkar avtalets tillfredsställande funktion, kan den rättsregel som man önskar upprätthålla på samma sätt omformas till en del av EES-avtalet.

Om Gemensamma EES-kommittén inte inom två månader från det att frågan om skiljaktighet i rättspraxis mellan de båda domstolarna har väckts har lyckats bevara den enhetliga tolkningen av avtalet, kan bestämmelserna om tvistlösning mellan de avtalsslutande parterna bli tillämpliga.

Övervakningsförfarandet

Målsättningen om enhetliga regler och en så enhetlig tillämpning som möjligt av reglerna inom hela det territorium för vilket avtalet gäller främjas ytterligare av att de avtalsslutande parterna också har kommit överens om hur genomförandet och tillämpningen av avtalet skall övervakas. Med övervakning avses en kontroll utifrån av att förpliktelseerna uppfylls. Denna allmänna kontroll ankommer beträffande EFTA-staterna på EFTA:s övervaknings-

myndighet som EFTA-staterna åtar sig att upprätta. Beträffande EG:s medlemsstater ankommer övervakningen på EG-kommissionen. Fördelningen mellan EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen av den särskilda uppgiften att övervaka att avtalets regler om konkurrens, offentlig upphandling och statligt stöd följs beskrivs nedan.

I EES-avtalet regleras närmast frågan om samarbetet mellan EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen. De båda övervakningsorganen skall enligt artikel 109 bl.a. samråda och informera varandra om klagomål som framställts samt undersöka klagomål inom sina respektive områden eller vidarebefordra klagomål till det andra övervakningsorganet när ärendet faller inom dettas behörighet. Om övervakningsorganen inte kan uppnå enighet om vilken åtgärd som bör vidtas med anledning av ett klagomål eller om de är oeniga beträffande resultatet av prövningen, kan frågan hänskjutas till Gemensamma EES-kommittén för avgörande.

Den omständigheten att det finns organ för att övervaka att de avtalsslutande parterna uppfyller sina skyldigheter enligt EES-avtalet innebär inte att man för finländsk del lämpligen kan överlämna hela kontrollfunktionen till ESA. Varje avtalsslutande part är skyldig att internt se till att dess åtaganden enligt avtalet uppfylls.

Genom EES-avtalet åtar sig EFTA-staterna att upprätta en oberoende övervakningsmyndighet och att skapa förfaranden för övervakningen liknande dem som finns inom EG, inbegripet förfaranden för att säkerställa att skyldigheterna enligt EES-avtalet uppfylls och för att kontrollera lagligheten av åtgärder av EFTA:s övervakningsmyndighet gällande konkurrens. Bestämmelser till uppfyllande av dessa åtaganden i förhållande till de övriga avtalsslutande parterna finns i avtalet mellan EFTA-staterna om en övervakningsmyndighet och en domstol.

Enligt avtalet mellan EFTA-staterna skall EFTA:s övervakningsmyndighet se till att EFTA-staterna uppfyller sina förpliktelser enligt EES-avtalet och avtalet mellan EFTA-staterna om övervakningsmyndigheten och EFTA-domstolen. Övervakningsmyndigheten skall bestå av sju ledamöter som väljs för fyra år genom en överenskommelse mellan EFTA-staternas regeringar. Endast medborgare i EFTA-stater kan vara ledamöter av övervak-

ningsmyndigheten. EFTA-staternas regeringar utser också genom överenskommelse ordföranden i övervakningsmyndigheten för två år i sänder. Ledamöterna skall vara oberoende av EFTA-staterna och av EFTA. De får inte ges eller ta instruktioner från utomstående. Övervakningsmyndigheten fattar majoritetsbeslut.

Avtalet mellan EFTA-staterna anger inte hur arbetet skall fördelas mellan ledamöterna. Arbetsfördelningen slås fast i övervakningsmyndighetens arbetsordning.

Verksamheten inom EFTA:s övervakningsmyndighet kommer att vara dels förebyggande, dels korrigerande. Den förebyggande verksamheten har inte reglerats i avtalet. Den kan bestå i vägledning till EFTA-staterna i fråga om tolkning och tillämpning av EES-avtalet. EFTA:s övervakningsmyndighet kan även besluta om meddelanden och riktlinjer om hur den kommer att tillämpa EES-reglerna.

Den korrigerande verksamheten bygger på att ESA undersöker åtgärder i EFTA-staterna som kan innebära brott mot staternas förpliktelser enligt EES-avtalet. Sådana undersökningar kan ESA företa på eget initiativ eller på grund av klagomål från t.ex. andra EFTA-stater, EG-kommissionen eller enskilda eller företag. Det ställs inga krav på att den som klagar själv skall ha berörts av åtgärden. Att klagas är gratis och förutsätter inte att några formkrav iakttas. Vidare kan ESA skrida till åtgärder på grundval av information som EFTA-staterna enligt EES-avtalet eller avtalet mellan EFTA-staterna om övervakningsmyndigheten och domstolen skall lämna ESA.

Förfarandet vid misstanke om ett avtalsbrott är följande.

Innan ESA skrider till åtgärder på grund av ett klagomål från någon utomstående undersöks klagomålet. Om undersökningen ger anledning till det, tar ESA skriftligen kontakt med den ifrågavarande EFTA-staten och ber om ett klagörande inom en förelagd tid. Det följer av artikel 2 och 6 i avtalet mellan EFTA-staterna om övervakningsmyndigheten och EFTA-domstolen att EFTA-staterna är skyldiga att besvara sådana förfrågningar. Detta inledande förfarande medför ofta att saken avskrivs antingen på grund av att klagörandet är tillfredsställande eller på grund av att EFTA-staten avhjälpes bristen.

Om saken inte kan avskrivas efter det inledande förfarandet, påbörjas ett formellt förfarande mot EFTA-staten. ESA sänder först en

formell underrättelse till den berörda staten. Underrättelsen innehåller en redogörelse för omständigheterna och för hur de förhåller sig till EES-avtalet. Vidare konstateras att det torde föreligga ett brott mot förpliktelserna enligt EES-avtalet. Den berörda staten uppmanas att inom en angiven tid komma in med sin uppfattning i frågan.

Om staten inte kommer in med uppgifter som övertygar ESA om att det inte föreligger ett avtalsbrott, sänder ESA ett motiverat yttrande till den berörda staten. I yttrandet anges det påstådda avtalsbrottet, grunderna för ESA:s bedömning och de faktiska omständigheter som stöder den. Slutligen innehåller yttrandet en uppmaning till den berörda staten att inom viss tid vidta rättelse.

Om rättelse inte vidtas inom den angivna tiden, kan ESA inleda ett förfarande mot den berörda staten inför EFTA-domstolen.

Det ovan beskrivna förfarandet gäller den allmänna övervakningen av att EFTA-staterna uppfyller sina förpliktelser enligt EES-avtalet. Vid sidan av detta förfarande finns det särskilda förfarande för övervakningen av att de avtalslutande parterna uppfyller sina förpliktelser i fråga om offentlig upphandling och statsstöd. Dessa förfaranden och övervakningen av att företagen inte bryter mot konkurrensreglerna i EES-avtalet har behandlats i samband med de ifrågavarande reglerna. Här skall endast beröras kompetensfördelningen mellan de båda övervakningsmyndigheterna.

I fråga om statligt stöd gäller att ESA övervakar stöd som ges av EFTA-staterna medan EG-kommissionen övervakar statligt stöd av EG:s medlemsstater. När det gäller stöd som beviljas av EG får frågor om t.ex. brott mot diskrimineringsförbudet i avtalet tas upp i Gemensamma EES-kommittén. Kompetensfördelningen i fråga om offentlig upphandling sker på grundval av den upphandlande myndighetens hemstat. Också i detta avseende övervakar ESA EFTA-staterna medan EG-kommissionen övervakar EG:s medlemsstater.

Bestämmelserna om övervakning av konkurrensreglerna har på grundval av EG-domstolens uttalande utformats så, att de skall tillgodose tre olika krav. Företagen skall enligt EES-avtalet ha ett lika gott rättsskydd som enligt gemenskapslagstiftningen. EG-kommissionens nuvarande behörighet skall inte inskränkas. Slutligen skall ESA ha en rimlig mängd konkurrensärenden att behandla. Sam-

tidigt bör man beakta att EES-avtalet endast gäller konkurrensåtgärder som berör handeln mellan minst två stater. Om en åtgärd endast har verkningar inom en stat ankommer det på de nationella konkurrensmyndigheterna i den ifrågavarande staten att handlägga ärendet.

Enligt artikel 56 är ESA behörig att handlägga konkurrensärenden, där endast handeln mellan EFTA-staterna berörs. Kompetensfördelningen har inte knutits t.ex. till hemorten för det företag som har vidtagit åtgärden. ESA kan således vara behörig att handlägga ett ärende som gäller åtgärder som har vidtagits av företag från en eller flera av EG:s medlemsstater, om åtgärden endast har verkningar i en eller flera EFTA-stater. Detta kan t.ex. vara fallet beträffande ett avtal, genom vilket två företag från EG:s medlemsstater har fördelat marknaden i de nordiska länderna.

Vidare är ESA behörig att handlägga ärenden rörande åtgärder som endast har verkningar i en av EG:s medlemsstater, om omsättningen i det berörda företaget inom EFTA-staternas territorium uppgår till 33 procent eller mer. Procentandelen räknas på grundval av företagets totala omsättning inom det territorium som omfattas av EES-avtalet.

EG-kommissionen är behörig att handlägga övriga ärenden. Hit hör t.ex. ärenden rörande åtgärder som har verkningar i två eller flera av EG:s medlemsstater och åtgärder som har verkningar i endast en medlemsstat, om företagets omsättning inom EFTA-staternas territorium inte uppgår till 33 procent av de totala omsättningen beräknad på ovan angivet sätt.

Bestämmelserna om kompetensfördelningen i konkurrensärenden är förhållandevis komplicerade. De svårigheter som detta kunde föranleda för företagen lindras väsentligt av bestämmelserna om samarbete mellan de två övervakningsmyndigheterna. Den omständigheten att ett företag har anhängiggjort ett ärende vid fel övervakningsmyndighet leder inte till någon rättsförlust för företaget. Genom samarbetet mellan övervakningsmyndigheterna förs ärendet över till den behöriga myndigheten.

Twistlösning

EES-avtalet innehåller bestämmelser om hur tvister mellan de avtalsslutande parterna skall lösas och om domstolskontroll av beslut som

fattas med stöd av avtalet. Också i fråga om dessa bestämmelser kompletteras EES-avtalet av avtalet mellan EFTA-staterna om en övervakningsmyndighet och en domstol. Metoderna för att lösa varierar med den fråga som är föremål för tvist och med de berörda parterna. Tvister mellan en EFTA-stat och EG behandlas i huvudsak av Gemensamma EES-kommittén. I vissa fall kan tvisten föras vidare till skiljemannaförfarande. Om tvisten gäller tolkningen av EES-regler som i sak stämmer överens med motsvarande regler i gemenskapslagstiftningen kan kommittén begära ett yttrande av EG-domstolen om tolkningen av bestämmelsen. Tvister mellan två EFTA-stater kan behandlas i samma ordning eller av EFTA-domstolen. Tvister som gäller företag kan på grundval av kompetensfördelningen mellan övervakningsmyndigheterna behandlas antingen av EFTA-domstolen eller av EG:s behöriga domstol.

En tvist mellan en eller flera EFTA-stater och EG kan enligt artikel 111 i EES-avtalet föras till Gemensamma EES-kommittén. Kommittén skall förses med den information som behövs för att avgöra tvisten. Kommittén kan avgöra tvisten på politisk grund. Ett beslut om detta fattas med konsensus.

Om tvisten gäller rättspraxis beträffande bestämmelser som i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i gemenskapslagstiftningen, har Gemensamma EES-kommittén tre månader på sig att finna en lösning på tvisten. Om kommittén inte har funnit någon lösning inom denna tid, kan parterna i tvisten komma överens om att av EG-domstolen begära besked om tolkningen av bestämmelsen. Ett sådant tolkningsbesked är enligt gemenskapslagstiftningen bindande för EG:s organ. EG kan följaktligen inte gå med på någon lösning av tvisten som innebär en avvikelse från tolkningsbeskedet. Därigenom blir tolkningsbeskedet också bindande för EFTA-staterna. Detta utesluter dock inte att tvisten ännu i detta skede kan lösas på annan än juridisk grund.

Om kommittén inte har löst tvisten inom sex månader från den dag då förfarandet inför kommittén inleddes och om parterna i tvisten då inte har beslutat begära ett tolkningsbesked av EG-domstolen, får en avtalsslutande part i syfte att återställa balansen i avtalet antingen vidta en skyddsåtgärd i enlighet med artikel 112.2 och med förfarandet i artikel 113 eller

ta i bruk förfarandet med provisoriskt avskrivande enligt artikel 102 med nödvändiga anpassningar till att det här är fråga om olika tolkning av domstolar. Det sistnämnda förfarandet torde i regel vara mera problematiskt eftersom det också drabbar den part som använder sig av möjligheten.

Ifall tvisten gäller omfattningen eller varaktigheten av en skyddsåtgärd eller proportionaliteten av motåtgärder som har vidtagits enligt artikel 114, och Gemensamma EES-kommittén inte har lyckats lösa tvisten inom tre månader från det att förfarandet inför den inleddes, får en avtalsslutande part hänskjuta tvisten till skiljedom enligt det förfarande som anges i protokoll 33. I ett sådant skiljemannaförfarande får endast de angivna frågorna behandlas. I förfarandet kan man t.ex. inte ta ställning till tolkningen av bestämmelser i EES-avtalet som i sak överensstämmer med motsvarande bestämmelser i gemenskapslagstiftningen.

Enligt protokoll 33 skall tvisten lösas av tre skiljemän om inte parterna kommer överens om annat. Vardera sidan skall inom 30 dagar utse en skiljeman. Ifall det på någondera sidan finns flera parter måste de således enas om en skiljeman. De skiljemän som parterna har utsett skall inom två månader välja ordförande för skiljedomstolen. Om de inte kan komma överens om någon annan ordförande, skall denne utses bland sju personer som finns upptagna i en förteckning som Gemensamma EES-kommittén har uppgjort.

En tvist mellan en eller flera EFTA-stater och EG kan gälla också andra frågor än sådana, där ett tolkningsbesked kan begäras av EG-domstolen eller som kan hänskjutas till skiljedom. I sådana fall anvisar avtalet inte andra metoder för tvistlösning än att tvisten skall avgöras av Gemensamma EES-kommittén. Det ankommer på kommittén att finna lämpliga metoder för att lösa tvisten.

Enligt artikel 108 i EES-avtalet åtar sig EFTA-staterna att upprätta en domstol, EFTA-domstolen. Beträffande tillämpningen av EES-avtalet skall EFTA-domstolen vara behörig i mål eller ärenden som gäller övervakningsförfarandet avseende EFTA-staterna, överklagande av beslut i konkurrensärenden som fattas av ESA och lösning av tvister mellan två eller flera EFTA-stater.

Enligt avtalet mellan EFTA-staterna om övervakningsmyndigheten och EFTA-domstolen skall domstolen bestå av sju ledamöter som

väljs för sex år. Ledamöterna skall vara behöriga för de högsta domartjänsterna i sina respektive land. Några krav på nationalitet uppställs inte. Ledamöterna utser ordföranden för domstolen för tre år i sänder.

EFTA-domstolen är behörig att behandla talan av EFTA:s övervakningsmyndighet mot en EFTA-stat på grund av bristande uppfyllelse av förpliktelserna enligt EES-avtalet eller avtalet mellan EFTA-staterna om EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen. En sådan talan kan väckas om den berörda EFTA-staten inte har vidtagit rättelse inom den tid som har angivits av övervakningsmyndigheten i det motiverade yttrandet. Tvisten avgränsas genom innehållet i den formella under rättelse till staten som har föregått det motiverade yttrandet. Om domstolen finner att ett avtalsbrott föreligger, konstaterar den detta i sin dom. Det följer av artikel 33 i avtalet mellan EFTA-staterna att en stat därefter är skyldig att företa rättelse.

EFTA-domstolen är vidare enligt artikel 32 behörig att handlägga en talan av en EFTA-stat mot en annan EFTA-stat på grund av brott mot EES-avtalet eller avtalet mellan EFTA-staterna. Avtalet innehåller emellertid inte någon bestämmelse om att en sådan tvist måste hänskjutas till EFTA-domstolen. Det föreligger således inte hinder för att ta upp tvisten i Gemensamma EES-kommittén eller att lösa den på något annat sätt.

En EFTA-stat kan också väcka talan mot övervakningsmyndigheten och yrka att ett beslut av övervakningsmyndigheten ogiltigförklaras på den grund att övervakningsmyndigheten saknat behörighet att fatta beslutet, att den har åsidosatt ett väsentligt procedurkrav eller att övervakningsmyndigheten missbrukat sin makt.

Företag som inte är nöjda med EFTA:s övervakningsmyndighets beslut i konkurrensärenden får väcka talan mot övervakningsmyndigheten och yrka att beslutet ogiltigförklaras. Domstolen är också behörig att ändra övervakningsmyndighetens beslut om vite.

Talan mot övervakningsmyndigheten kan också väckas på grund av underlåtenhet att handla när en skyldighet att handla förligger.

Vidare är EFTA-domstolen behörig att handlägga talan mot övervakningsmyndigheten om skadestånd på annan grund än avtal.

Mål rörande tolkningen och tillämpningen av EES-avtalet eller de därmed sammanhängande avtalen mellan EFTA-staterna kom-

mer ofta att handläggas av domstolar i EFTA-staterna. För att undvika att avtalet tolkas och tillämpas olika av olika domstolar har genom artikel 34 i avtalet mellan EFTA-staterna om EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen skapats en möjlighet för domstolarna att inhämta ett utlåtande av EFTA-domstolen om tolkningen av en bestämmelse i EES-avtalet eller avtalet mellan EFTA-staterna. Någon skyldighet att inhämta ett sådant utlåtande uppställs inte i avtalet. Utlåtandet är inte formellt bindande för den begärande domstolen. EFTA-staterna ges också rätt att i sin interna lagstiftning bestämma vilka domstolar och domstolsliknande organ som får inhämta sådana utlåtanden. Regeringen har inte för avsikt att föreslå sådana begränsningar.

Verkställighetsfrågor

Enligt artikel 110 i EES-avtalet förbinder sig de avtals slutande parterna att verkställa beslut om penningförpliktelser som fattas av EFTA:s övervakningsmyndighet och av EG-kommissionen. Vidare förbinder sig de avtals slutande parterna att verkställa domar av EFTA-domstolen samt EG-domstolen och EG:s första instansrätt som innebär skyldighet att betala ett penningbelopp. Närmast är det fråga om beslut och domar rörande vite i konkurrensrätt.

Verkställigheten av sådana beslut och domar skall ske i den ordning som gäller för domar i tvistemål i den stat där verkställighet skall ske. Varje avtals slutande part skall utse en myndighet för verifiering av sådana beslut och underätta de övriga avtals slutande parterna om denna myndighet. Myndigheten förser beslutet eller domen med ett besked om att den får verkställas.

Den omständigheten att ändring har sökts i ett beslut eller, beträffande avgöranden av EG:s första instansrätt i en dom, utgör inte hinder för verkställighet, om inte EFTA-domstolen så beslutar i fråga om beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet. Inom EG fattas beslut om förbud mot verkställighet av EG-domstolen.

6.VII.4. Skyddsåtgärder

I artikel 112 — 114 ingår bestämmelser om avtalets allmänna skyddsklausul. Enligt artikel

112 har de avtals slutande parterna möjlighet att vidta skyddsåtgärder om det på ett visst samhällsområde eller i en viss region uppstår allvarliga ekonomiska, samhälleliga eller miljömässiga svårigheter. Någon motsvarande allmän bestämmelse ingår inte i Romfördraget. I EG:s lagstiftning finns däremot särskilda stadganden om skyddsklausuler. Dessa ingår i de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet, till de delar det är fråga om lagstiftning som faller under avtalets tillämpningsområde.

Enligt avtalet kan en avtals slutande part ensidigt besluta att vidta skyddsåtgärder. Bakom denna bestämmelse ligger de krav som EFTA-staterna i början av förhandlingarna lade fram om bestående undantag. Grunderna för användningen av skyddsklausulen är rätt löst utformade. Skyddsåtgärderna skall till sin omfattning och varaktighet begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa situationen. Åtgärderna skall väljas så att de medför den minsta störningen av avtalets funktion och de skall vara tillämpliga gentemot alla avtals slutande parter.

Avtalet innehåller också särskilda regler om förfarandet vid tillgripande av skyddsåtgärder. En avtals slutande part som ämnar vidta skyddsåtgärder skall utan dröjsmål anmäla detta till de övriga avtals slutande parterna genom Gemensamma EES-kommittén och tillhandahålla all relevant information.

De avtals slutande parterna skall omedelbart därefter inleda förhandlingar i Gemensamma EES-kommittén i syfte att finna en för alla parter godtagbar lösning. Om detta inte är möjligt, får skyddsåtgärder inte vidtas förrän en månad efter att anmälan gjordes, eller tidigare i det fall att förfarandet med förhandlingar i Gemensamma EES-kommittén har slutförts. Om situationen det kräver, kan en avtals slutande part undantagsvis också vidta omedelbara åtgärder. Också i detta fall skall den anmäla åtgärderna till Gemensamma EES-kommittén var tredje månad efter den dag då beslut om dem fattades. Därtil kan vilken avtals slutande part som helst anmoda Gemensamma EES-kommittén att granska åtgärderna i fråga. På detta sätt har man skapat en möjlighet till en gemensam diskussion om avslutande eller begränsande av åtgärderna. Beslut i saken fattas dock av den avtals slutande part som vidtagit åtgärderna.

Enligt avtalet har en annan avtals slutande

part än den som vidtagit skyddsåtgärderna rätt att vidta sådana motåtgärder som är helt nödvändiga för att återställa den balans som rubbats av skyddsåtgärderna. Dessa motåtgärder skall stå i proportion till de vidtagna skyddsåtgärderna. I första hand skall alltid väljas åtgärder som medför den minsta störningen av EES-avtalets funktion.

6.VIII Den finansiella mekanismen

Avtalets bestämmelser om den finansiella mekanismen ingår i artiklarna 115 — 117 och i protokoll 38 som kompletterar dem. Enligt bestämmelserna skall EFTA-staterna upprätta en finansiell mekanism för att minska de regionala, ekonomiska och sociala skillnaderna mellan gemenskapens medlemsstater. Den finansiella mekanismen används för att stöda utvecklingen inom gemenskapens ekonomiskt svagaste områden och för att avhjälpa strukturella snedvridningar.

Den finansiella mekanismen omfattar totalt två miljarder ecu (ca elva miljoner mark). Grekland, ön Irland, Portugal och vissa delar av Spanien beviljas rättestödda lån om 1,5 miljarder ecu så att EFTA-länderna betalar ett räntestöd på 3 %. Återbetalningstiden är tio år. De två första åren är dock amorteringsfria.

Utöver dessa lån beviljar EFTA-staterna 500 miljoner ecu i direkta bidrag, så att beslut om detta fattas inom fem år. EFTA-staterna förvaltar fonden så att de beslutar om användning av medlen för gemensamt överenskomna syften. Förtur ges sådana projekt som särskilt beaktar miljö, inklusive stadsplanering, trafik eller utbildning och praktik. Då det gäller enskilda företags projekt fästs särskild uppmärksamhet vid små och medelstora företag. Finlands finansiella bidrag har beräknats bli ca 100 miljoner mark, om bidragen till den finansiella mekanismen betalas i fem lika stora poster under åren efter att avtalet har trätt i kraft.

Bilaterala jordbruksavtal

Omnämmandet i artikel 115 av särskilda arrangemang för jordbruk och fiske hänvisar till protokoll 42, i vilket det har avtalats om utvidgning av handeln med jordbruksprodukter genom bilaterala arrangemang. Finland och

EG har en överenskommelse om arrangemang som underlättar handeln med ost och kött och dessutom befriar Finland importen av vissa s.k. kohesionsprodukter i fråga om drygt 50 varubeteckningar.

6.IX Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser

Del IX i avtalet innehåller allmänna bestämmelser och slutbestämmelser. Här ingår bestämmelser om EES-avtalet i förhållande till andra gällande avtal mellan EFTA-staterna och EG, om regionalt samarbete, om Ålands ställning och om avtalets ikraftträdande.

Bestämmelserna i EES-avtalet har företräde framför andra avtal mellan EFTA-staterna och EG i den utsträckning samma fråga har reglerats i dessa avtal. Därtill bestäms det att EES-avtalet inte skall påverka det nordiska samarbetet, så länge som detta samarbete inte hindrar avtalets funktion.

I fråga om Åland bestäms det att en förutsättning för att avtalet skall tillämpas där är att Finlands regering ger en förklaring om saken i samband med ratifikationen av detta avtal. Bestämmelserna i avtalet hindrar dock inte tillämpning av de på Åland gällande inskränkningarna i rätten för fysiska personer som inte har hembygdsrätt på Åland samt för juridiska personer att där förvärva och inneha fast egendom eller att etablera sig och tillhandahålla tjänster utan tillstånd av de åländska myndigheterna.

Avtalet träder i kraft den 1 januari 1993 under förutsättning att alla avtalslutande parter har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument före den dagen. Om så inte har skett, skall de avtalslutande parterna sammankalla en diplomatkonferens för att bedöma läget.

7. Avtal som gäller EFTA

7.I Allmänt

Verkställigheten av EES-avtalet kräver särskilda arrangemang för EFTA-sidan genom vilka EFTA:s interna beslutsfattande och administration genomförs och genom vilka verkställigheten och uppföljningen av förpliktelser på grund av EES-avtalet samt verkställigheten

av konkurrensreglerna övervakas och ett särskilt institutionellt arrangemang för tvistlösning genomförs. Bestämmelser som motsvarar dessa frågor ingår för EG:s del i Romfördraget.

Det arrangemang som gäller EFTA-sidan har genomförts genom två separata avtal i nära anknytning till EES-avtalet. Genom avtalen upprättas EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen och en ständig kommitté för EFTA-staterna. Förhandlingarna om dessa avtal har förts i samband med förhandlingarna om EES-avtalet. Avtalen paraferades i Bryssel den 14 april 1992 och undertecknades i Porto i Portugal den 2 maj 1992. Avsikten är att avtalen skall träda i kraft samtidigt som EES-avtalet den 1 januari 1993. Bakom avtalsarrangemangen som gäller EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen ligger EES-avtalsparternas strävan att genom att bevara oavhängigheten för avtalsparternas domstolar åstadkomma en enhetlig tolkning och tillämpning av EES-avtalet och av de av gemenskapslagstiftningens bestämmelser som hör till EES-avtalets tillämpningsområde samt en lika behandling av individer och företag på området för de fyra friheterna och beträffande villkoren för konkurrens. Till arrangemanget hör dessutom parternas samförstånd att vid tillämpningen av avtalet på ett ändamålsenligt sätt iaktta EG-kommissionens rättsliga och administrativa förfaranden från tiden innan avtalet trädde i kraft.

Med en EFTA-stat avses i avtalen en part som är medlem i Europeiska frihandelsammanslutningen samt part i EES-avtalet, avtalen om EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen samt avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna.

7.II Avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

Avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol har en direkt anknytning till verkställigheten av EES-avtalet. I ingressen till avtalet konstateras att EFTA-staterna i enlighet med artikel 108 upprättar en oberoende övervakningsmyndighet och inför förfaranden som motsvarar arrangemangen enligt Romfördraget genom vilka verkställigheten (allmän övervakning) av förpliktelserna på grund av

EES-avtalet och avtalet om övervakningsmyndigheten och domstolen säkerställs samt övervakningen av att bestämmelserna om konkurrens, statligt stöd och offentlig upphandling i EES-avtalet följs (speciell övervakning). Övervakningsmyndigheten skall dessutom övervaka hur de övriga avtalslutande parterna i EES-avtalet tillämpar avtalet. EFTA:s övervakningsmyndighets uppgifter enligt EES-avtalet fullgörs inom EG av kommissionen. Behörigheten för dessa organ skiljer sig i fråga om deltagande i beslutsfattandet därigenom att EFTA:s övervakningsmyndighet inte har motsvarande rätt som EG-kommissionen har enligt Romfördraget att delta i beslutsfattandet enligt EES-avtalet.

EFTA:s övervakningsmyndighet har sju oavhängiga medlemmar som väljs på grundval av duglighet och som skall vara medborgare i EFTA-staterna. Besluten fattas inom övervakningsmyndigheten som majoritetsbeslut och de är verkställbara i Finland.

När förhandlingarna inleddes var EG- och EFTA-sidans avsikt att inrätta en gemensam EES-domstol för att lösa tvister med grund i EES-avtalet och i anslutning till den en förstainstansdomstol för konkurrensärenden. Dessa organ skulle ha motsvarat EG-domstolen och EG:s första instansrätt. Sedan EG-domstolen intagit ståndpunkten att det planerade arrangemanget stod i strid med Romfördraget beslöt parterna att arrangera domstolsfrågan så att det vid sidan av EG-domstolen upprättas en oberoende EFTA-domstol som för EFTA-staternas del skall vara behörig i frågor som gäller EES-avtalets tillämpningsområde. I artikel 108 i EES-avtalet finns en uttrycklig bestämmelse om EFTA-domstolens behörighet, i synnerhet i frågor som gäller övervakningsförfarandet beträffande EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighets beslut i konkurrensärenden och tvister mellan två eller flera EFTA-stater. EFTA-domstolen skall ha sju medlemmar. Domstolen skall vara behörig att handlägga käromål där tvister skall lösas i frågor som gäller tolkningen och tillämpningen av EES-avtalet, avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna eller avtalet om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol. Domstolen är därtill behörig att lämna rådgivande utlåtanden om tolkningen av EES-avtalet på begäran av en domstol i en EFTA-stat, förutsatt att den nationella domstolen anser att ett utlåtande är nödvändigt för avgörandet av

det mål den behandlar. Domstolen är dessutom behörig att granska lagligheten av EFTA:s övervakningsmyndighets beslut. Domstolen är också behörig att handlägga skadeståndstalan gentemot EFTA:s övervakningsmyndighet.

Till avtalet hör två bilagor och sju protokoll, av vilka fem innehåller detaljerade bestämmelser om EFTA:s övervakningsmyndighets behörighet samt bestämmelser om övervakningsmyndighetens och dess medlemmars privilegier och friheter. Två protokoll gäller domstolen. I dem ingår domstolens stadga och bestämmelser om privilegier och immunitet för domstolen och dess medlemmar. I bilagorna till avtalet finns förteckningar över vissa tolkningshandlingar som hänför sig till EG:s bestämmelser om konkurrens och statsstöd. Motsvarande handlingar ges genom beslut av övervakningsmyndigheten.

7.III Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna

Avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna är en väsentlig del av EES-avtalet. Enligt EES-avtalet fattas de avtalslutande parternas beslut i fråga om avtalets tillämpningsområde i Gemensamma EES-kommittén och i EES-rådet. Gemensamt beslutsfattande av EFTA- och EG-sidan kräver att parterna vidtar sådana förberedande åtgärder som behövs för den interna beslutsprocessen. Verkställigheten av EES-avtalet kräver dessutom åtgärder för parternas interna administration och rutiner och i anslutning till förhandlingar. Om dessa åtgärder, som också nämns i ingressen till avtalet, finns för EFTA-staternas del bestämmelser i avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna. För EG:s del finns bestämmelser om motsvarande åtgärder i Romfördraget.

I Ständiga kommittén finns representanter för EFTA-staterna. EFTA-staterna kan samråda i kommittén när det behövs för beslut som skall fattas i Gemensamma EES-kommittén eller i rådet. Kommittén har dessutom särskilt nämnda uppgifter i frågor som hör till tillämpningsområdet för EES-avtalet.

Ständiga kommittén kan sammanträda på ministernivå eller på hög tjänstemannanivå. Sammanträden på annan nivå kan hållas i underkommittéer och andra organ som tillsätts genom separata beslut. Varje representant för

EFTA-staterna har en röst i Ständiga kommittén. Kommittén kan fatta beslut som är bindande för alla EFTA-stater samt ge rekommendationer till EFTA-staterna. Kommitténs beslut och rekommendationer skall i regel vara enhälliga. Avtalet innehåller dessutom uttryckliga bestämmelser om beslut som skall fattas med röstmajoritet. I frågor som faller inom ramen för ständiga kommitténs behörighet kan kommittén begära råd av EFTA-staternas kommitté för parlamentsledamöter och EFTA:s konsultativa kommitté. Avtalet har två protokoll och en bilaga jämte tillägg, som är en integrerad del av avtalet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

De stadganden som krävs för att avtalet om EFTA-staternas övervakningsmyndighet och domstol skall kunna träda i kraft ingår i denna proposition i förslaget till lag om godkännande och tillämpning av vissa bestämmelser i avtalet om EFTA-staternas övervakningsmyndighet och domstol i anslutning till propositionen. Det föreslås att lagförslaget skall behandlas i grundlagsordning. Förutom stadgandena om ikraftträdande av avtalet innehåller lagförslaget materiella stadganden som har ansetts vara nödvändiga med tanke på tillämpningen av avtalet.

Till de uppgifter som den ständiga kommittén för EFTA-staterna är behörig att handlägga hör sådana beslut där verkningarna kan utsträckas att omfatta de nationella administrativa myndigheternas verksamhet. Dessutom skall Ständiga kommittén enligt bestämmelserna i artikel 2 i protokoll 1 ha hand om sådana nya uppgifter som skall anförtros EG-kommissionen och som kan jämföras med de uppgifter som avses i protokollet.

De stadganden som krävs för att avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna skall kunna träda i kraft ingår i denna proposition i förslaget till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna. Det föreslås att lagen skall antas som en vanlig blankettlag.

8. Införandet av avtalen i Finland

I propositionen ingår ett förslag till lag om

godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och tillämpningen av avtalet. Den föreslagna lagen är en ikraftträdelse lag av s.k. blandad typ och den innehåller förutom ett vanligt blankettstadgande om bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen också behörighets-, fullmakts- och straffstadganden. Lagförslaget innehåller också stadganden om företräde för EES-betsämnelserna i förhållande till nationella stadganden som strider mot dem. Dessa stadganden krävs för att protokoll 35 till EES-avtalet skall kunna införas. Det föreslås att lagförslaget behandlas i grundlagsordning och att lagen sätts i kraft genom förordning så att den träder i kraft samtidigt som avtalet. I lagförslaget ingår ett vanligt bemyndigande att utfärda förordningar för verkställigheten av avtalet.

För att de direktiv till vilka det hänvisas i bilagorna till EES-avtalet skall kunna införas måste ca 250 lagar och ett flertal förordningar och föreskrifter på lägre nivå ändras. Separata propositioner kommer att avlåtas om de lagändringar som följer av direktiven. Dessa förordningar bör behandlas så att lagändringarna träder i kraft senast samtidigt som EES-avtalet, om inte det i avtalet särskilt fastställs en övergångsperiod.

I propositionen ingår också ett förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt om tillämpningen av avtalet. Också denna lag kommer att vara en ikraftträdelse lag av blandad typ och det föreslås att den behandlas i grundlagsordning. För införandet av avtalet om upprättande av en ständig kommitté för EFTA-staterna innehåller propositionen ett förslag till vanlig blankettlag.

I enlighet med grundlagsutskottets utlåtande till justitieministeriet av den 10 oktober 1991 har beträffande bilagorna II och XIII i propositionen tagits med de EG-rättsakter till vilka det hänvisas i bilagorna till avtalet endast i den mån de innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. I fråga om övriga bilagor ingår det juridiskt bindande regelverket däremot komplett i propositionen.

På grund av omfattningen av avtalsmaterialet har det varit nödvändigt att dela upp det på XVII band. Materialet ingår i olika band enligt sitt saksammanhang för att underlätta riksdagsbehandlingen. De finska och svenska över-

sättningarna av EG:s rättsakter i propositionen är inte slutgiltiga, men de är i huvudsak inofficiellt granskade vid huvudsekretariatet för EG:s råd. De svenskspråkiga texterna har med vissa enskilda undantag utarbetats i Sverige så att de finska myndigheterna har haft tillfälle att delta i granskningen av översättningarna. Syftet är att de avtalslutande parterna skall fastställa de autentiska finska och svenska versionerna av EES-avtalets regelverk innan avtalet träder i kraft. De finska och svenska versionerna av EES-avtalet samt två avtal mellan EFTA-stater är autentiska. Det juridiskt bindande avtalsmaterialet kommer att publiceras komplett på finska och svenska som bilaga till ikraftträdelseförordningen för avtalen.

9. Beroendet av andra propositioner och internationella fördrag

Ovan har hänvisats till de separata propositioner som krävs för att de direktiv som hör till EES-avtalet skall kunna genomföras.

Översättningarna av de rättsakter som hänför sig till EES-avtalets bilaga I och som hör till området för lagstiftningen har inte blivit klara innan föreliggande proposition överlämnas. Eftersom regeringens propositioner enligt 22 § regeringsformen skall avfattas på finska och svenska, har det för att riksdagsbehandling en av EES-avtalet inte skall försenas beslutats att EG-rättsakterna i fråga lämnas utanför tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om ikraftträdande av EES-avtalet. En kompletterande regeringsproposition om godkännande och ikraftträdande av dessa rättsakter överlämnas till riksdagen så snart det är möjligt. Motiveringen till de rättsakter det nu är fråga om ingår redan i den föreliggande propositionen och översättningarna av dessa rättsakter till finska delges riksdagen särskilt samtidigt som propositionen överlämnas. Eftersom översättningen till svenska av de rättsakter som hör till bilaga I har försenats, kommer en separat proposition om godkännande och ikraftträdande av dessa rättsakter att överlämnas senare.

Statsrådet tillsatte den 5 mars 1992 en kommitté att utreda vilka verkningar integrationen kommer att ha på de högsta statsorganens maktbefogenheter i utrikespolitiska och internationella ärenden och på beslutsfattandet och arbetsfördelningen i anslutning till detta.

På grundval av kommitténs förslag kommer de förslag att läggas fram som behövs för att säkerställa riksdagens maktbefogenheter i lagstiftningsarbetet i anknytning till EES-avtalet samt beredningen i statsrådet av EES-frågor.

Om val av riksdagens representanter till EES gemensamma parlamentarikerkommitté föreläggs ett lagförslag under höstsessionen. Avsikten är att föreslå att saken antingen ordnas på samma sätt som i lagen om Finlands delegation i Europarådet (354/89) eller genom allmänna stadganden i riksdagsordningen om riksdagens deltagande i parlamentariska samarbetsorgan som har upprättats genom internationella fördrag. Frågan kommer att utredas i riksdagens EES-kommission som tillsattes av talmanskonferensen den 11 juni 1991.

Justitieministeriet tillsatte den 13 november 1991 en arbetsgrupp vars uppgift det var att utreda och lägga fram de förslag till stadganden och annat som behövs för bl.a. publiceringen av EES-rättsakter samt andra frågor i samband med ikraftträdandet som inverkar på författningssamlingen. Arbetsgruppen föreslog i sitt betänkande av den 28 april 1992 att Finlands författningssamlings fördragsserie spjälks upp i avdelningar så att de avtal som utgör helheter samt de handlingar som hör till avtalen och som kan särskiljas från de avtal som annars skall publiceras i fördragsserien publiceras i en separat avdelning. Arbetsgruppen föreslog vidare att också andra ministerier än utrikesministeriet skall kunna publicera meddelanden i anknytning till dessa avtalshelheter i den separata avdelningen av fördragsserien. Det är meningen att det avtalsmaterial som gäller EES skall publiceras i fördragsseriens separata avdelning "Europeiska ekonomiska samarbetsområdet". Avsikten är att en proposition med förslag till ändring av lagen om publicering av internationella överenskommelser (360/82) föreläggs i god tid innan avtalen träder i kraft.

Arbetsgruppen föreslog vidare att förordningen om Finlands författningssamling (696/80) kompletteras med ett stadgande enligt vilket det vid publicering av författningar om verkställighet av EG-rättsakter som avses i artikel 7 i EES-avtalet skall göras en hänvisning till rättsaktern i fråga. Avsikten är att också detta förslag skall genomföras innan EES-avtalet träder i kraft.

Finland och Europeiska ekonomiska gemenskapen kom i samband med undertecknandet av EES-avtalet överens om vissa arrangemang som underlättar handeln med jordbruksprodukter och förband sig att införa dessa bilaterala jordbruksavtal senast i samband med EES-avtalet. En separat proposition föreläggs om godkännande av avtalen.

De avtalslutande parterna skall i juni 1992 underteckna ett tilläggsprotokoll till EES-avtalet genom vilket avtalet kompletteras med de EG-rättsakter som har givits efter den 31 juli 1991 och som är relevanta för EES. Om godkännande av tilläggsprotokollet avläts en separat proposition under höstsessionen. Det är möjligt att andra tilläggsprotokoll upprättas innan EES-avtalet träder i kraft.

EFTA-staterna undertecknade den 20 maj 1992 i Reykjavik ett separat avtal som gäller den kommitté som består av parlamentsledamöter från EFTA-staterna och som hör till EES gemensamma parlamentarikerkommitté. Angående detta avtal avläts också en proposition under höstsessionen.

Tillämpningen av EES-avtalet kräver att meddelanden och beslut i anslutning till avtalet publiceras på internationell nivå. Avsikten är att för detta ändamål i EG:s officiella tidning inrätta en EES-avdelning på alla officiella EG-språk samt en kompletterande EES-avdelning på de nordiska språken. Avsikten är att komma överens om ekonomiska och andra deltaljer i arrangemanget innan EES-avtalet träder i kraft.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till avtalen

1.1. Avtalet om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Del I Mål och principer

Artikel 1. I denna artikel fastslås målen för EES-avtalet. Av artikeln framgår också att EES-avtalet för EG:s del är ett s.k. associationsavtal enligt artikel 238 i Romfördraget, och inte enbart ett handelspolitiskt avtal enligt artikel 113 i Romfördraget.

Det centrala syftet med EES-avtalet, att upprätta ett enhetligt Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde, vill man uppnå genom att införa de fyra friheterna, dvs. fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital, så att de med vissa undantag och övergångsperioder införs lika fullständigt som enligt gemenskapens program för den inre marknaden, vilket inom EG skall ske före utgången av 1992. För samarbetet inom EES gäller för dessa friheter gemensamma regler, genom att EFTA-staterna till dessa delar godkänner EG:s regelverk och inlemmar det i sina rättsordningar. Bestämmelserna om övervakningen av avtalet och om domstolen har utarbetats med tanke på att de gemensamma reglerna skall iakttas och tolkas på samma sätt inom hela det ekonomiska samarbetsområdet. På detta sätt garanteras en så stor enhetlighet som möjligt inom området.

Skapandet av lika konkurrensvillkor är också av central betydelse för uppnåendet av syftet med avtalet. Konkurrensreglerna i EES-avtalet har samma innehåll som EG:s konkurrensregler. För övervakningen av reglerna inrättas EFTA-staterna ett eget övervakningsorgan, motsvarande EG-kommissionen.

Utgående från de gemensamma reglerna och de lika konkurrensvillkoren vill man främja ett fortgående och balanserat stärkande av handeln och de ekonomiska förbindelserna mellan de avtalsslutande parterna i avsikt att skapa ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde.

För att uppnå dessa mål skall samarbetet också utvidgas och fördjupas både inom områden som hör till de fyra friheterna och som står vid sidan av dem. I artikel 1 nämns som sådana andra områden forskning och utveckling, miljö, utbildning och socialpolitik. Utöver dessa har man avtalat om samarbete inom

många andra områden. EFTA-staterna får bl.a. rätt att delta i EG:s ramprogram, särskilda program, projekt och övriga verksamhet inom dessa områden.

Artikel 2. Artikeln innehåller definitioner av vissa uttryck som förekommer i avtalet. Den saknar motsvarighet i Romfördraget.

I punkt a) definieras uttrycket avtal, varmed avses EES-avtalet. En hänvisning till avtalet omfattar såväl huvudavtalet som protokollen och bilagorna till det samt de rättsakter som det hänvisas till i protokollen och bilagorna. Det följer av definitionen att t.ex. de bestämmelser, som finns i artikel 3 om att de avtalsslutande parterna skall säkerställa att de skyldigheter som följer av "detta avtal", omfattar skyldigheter som följer av huvudavtalet, protokollen, bilagorna och de rättsakter som det hänvisas till i dem.

I protokollen och bilagorna förekommer hänvisningar till artiklar i avtalet. En sådan hänvisning avser en artikel som finns i huvudavtalet. I hänvisningarna till bestämmelser i protokollen och bilagorna anges vilken bilaga eller vilket protokoll hänvisningen avser.

Punkt b) innehåller en definition av uttrycket EFTA-stat. En likadan definition finns i flera av de avtal mellan EFTA-staterna som ingår i anslutning till EES-avtalet. Definitionen har ansetts nödvändig med tanke på den situationen att alla EFTA-stater inte skulle ratificera EES-avtalet. Med EFTA-stat avses följaktligen i EES-avtalet de stater som har ratificerat både EES-avtalet och konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen.

Definitionen innebär att EES-avtalet inte utesluter att en stat är medlem av EFTA utan att ratificera EES-avtalet. Ifall en stat träder ut ur EFTA, är den inte längre en EFTA-stat i den mening som avses i EES-avtalet. Definitionen avser inte att reglera följderna av ett sådant utträde, t.ex. beträffande övergångsproblem.

Punkt c) anger vad som skall förstås med en avtalsslutande part vad beträffar EG och dess medlemsstater. Det framgår av bestämmelsen att uttrycket kan avse tre olika sakförhållanden beroende på vem som enligt EG:s interna regler är behörig i en fråga. Eftersom de interna behörighetsförhållandena fortgående förändras har inga försök gjorts i EES-avtalet att defini-

era de områden på vilka EG eller medlemsstaterna är behöriga eller på vilka behörigheten är delad mellan dem.

Definitionen av uttrycket avtalslutande part innebär att det i alla situationer torde finnas någon som är ansvarig på EG:s sida i fråga om de förpliktelser som följer av avtalet.

Avtalet innehåller på några punkter bestämmelser om vem inom EG som skall utöva de rättigheter som följer av avtalet eller mot vem skyldigheterna skall göras gällande. Definitionen av avtalslutande part påverkar t.ex. inte det att gemenskapen som sådan är ansvarig för uppfyllelse av förpliktelser enligt avtalet som ligger inom gemenskapens kompetens även om ett avtalsbrott kan ha förorsakats av en enskild EG-stats handlande eller underlåtenhet.

Artikel 3. I artikeln uppställs en förpliktelse för de avtalslutande parterna att vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att de skyldigheter som följer av avtalet fullgörs. En motsvarande bestämmelse finns i artikel 2 i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol. Förebild för artikeln har varit artikel 5 i Romfördraget. Artikeln innehåller dock ingen motsvarighet till stycke 1, andra meningen, i Romfördragets artikel om skyldighet att underlätta fullgörandet av gemenskapens uppgifter. Genom denna olikhet i utformningen av bestämmelserna blir det något osäkert i vilken utsträckning de tre bestämmelserna kan tolkas på samma sätt.

Skyldigheterna enligt artikeln gäller inte endast de avtalslutande parternas högsta statsorgan utan är tillämpliga på alla nationella myndigheter, vare sig deras verksamhet är av lagstiftande, dömande eller verkställande karaktär. Vidare är artikeln tillämplig på statliga affärsdrivande verk och statsföretag samt på regionala och lokala myndigheter. Handlingar och underlåtenheter av alla dessa organ kan betraktas som avtalsbrott av de avtalslutande parterna.

I artikeln uppställs en skyldighet dels att vidta lämpliga åtgärder, dels att avstå från att vidta åtgärder. Skyldigheten att vidta åtgärder kompletteras av olika detaljerade bestämmelser i avtalet. Av den föreliggande artikeln följer t.ex. skyldigheten att inom den tid som har bestämts i Gemensamma EES-kommitténs beslut internt genomföra överenskomna regler och att upphäva interna regler som strider mot EES-regler.

Inom EG ligger motsvarande artikel i Romfördraget också till grund för skyldigheten att iaktta de allmänna rättsprinciper som gemenskapsrätten omfattar, bl.a. respekten för individens grundläggande rättigheter, proportionalitetsprincipen, jämlikhetsprincipen, principen om rättslig säkerhet, retroaktivitetsförbudet och principen att en part måste höras innan beslut som påverkar partens rättigheter fattas (EG-domstolen dom 237/82). Det torde följa av den målsättning som i avtalet uppställs i fråga om homogenitet att motsvarande principer utgör en del av EES-avtalet.

Artikeln innebär också en skyldighet för de avtalslutande parterna att administrera EES-reglerna lika effektivt som interna regler. Det innebär bl.a. att de skall genomföra effektiva sanktioner mot överträdelse av EES-reglerna (EG-domstolens dom 14/83 beträffande jämställdhetsdirektivet). Kravet innebär vidare att det skall finnas en minst lika effektiv tillgång till domstolsprövning av tillämpningen av EES-regler som av interna regler och att samma processuella regler skall vara tillämpliga.

Trots avsaknaden i artikeln av en motsvarighet till stycke 1, andra meningen av Romfördragets motsvarande artikel är det sannolikt att artikeln kommer att tolkas så att de avtalslutande parterna är skyldiga att tillhandahålla varandra uppgifter som är nödvändiga för att säkra avtalets tillfredsställande funktion. I förhållandena mellan EFTA-staterna kan en sådan skyldighet härledas ur avtalet mellan dem om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol.

I stycke 2 behandlas skyldigheten att avstå från att vidta åtgärder som kan äventyra att avtalets mål uppnås. Med mål avses i bestämmelsen inte endast de syften som framgår av artikel 1.1 utan också de medel som anges i stycke 2 av samma artikel.

Motsvarande bestämmelse i Romfördraget anses innebära bl. a. att EG:s medlemsstater är skyldiga att avhålla sig inte bara från åtgärder som står i strid med gällande regler inom gemenskapsrätten utan också med framtida beslut av gemenskaperna, med den enhetliga tillämpningen av EG-rätten eller med den praktiska effektiviteten i denna rätt. Om sådana åtgärder har vidtagits, skall medlemsstaten fatta alla nödvändiga beslut i syfte att eliminera konflikten (EG-domstolen dom 14/68). Det kan inte uteslutas att bestämmelsen

i EES-avtalet kommer att tolkas på samma sätt.

Det följer av den föreliggande bestämmelsen att det är oförenligt med förpliktelserna enligt EES-avtalet att döma någon till straff enligt interna regler för ett beteende som förutsätts enligt avtalet.

Artikel 4. Artikeln innehåller ett allmän förbud mot diskriminering på grund av nationalitet. Den kompletteras av flera särskilda diskrimineringsförbud i såväl huvudavtalet, t.ex. artiklarna 28, 31, 36, 40, 50 och 61, som i de rättsakter som det hänvisas till i avtalet. Avtalet innehåller också andra diskrimineringsförbud, bl.a. förbud mot diskriminering på grund av kön.

Den föreliggande artikeln motsvarar artikel 7 i Romfördraget.

Den föreliggande artikeln innehåller ett diskrimineringsförbud som gäller inom ramen för avtalets tillämpningsområde. Artikeln tar således sikte på diskriminering i fråga om ekonomisk aktivitet. Den kan således inte åberopas för frågor som inte omfattas av EES-avtalet. Motsvarande bestämmelse i Romfördraget har t.ex. ansetts innebära att den fria rörligheten för arbetstagare också skall gälla arbetstagare som utför deltidsarbete (EG-domstolens dom 53/81). Vidare har bestämmelsen tillämpats så att den också gäller all olikabehandling, också i fråga om fritidsaktiviteter, av personer som har utnyttjat bestämmelserna i Romfördraget om fri rörlighet för arbetstagare och med stöd av den uppehåller sig i en annan av EG:s medlemsstater.

Artikeln skall inte heller påverka tillämpningen av de särskilda diskrimineringsförbud som avtalet innehåller. Tillämpningsområdet för den föreliggande artikeln sträcker sig emellertid vidare än de särskilda diskrimineringsförbud. Den gäller generellt diskriminering som en avtalsslutande parts myndigheter eller företag gör sig skyldig till. Artikeln gäller således t.ex. diskriminering i kollektivavtal (EG-domstolens dom 13/76) eller diskriminering som organisationer inom näringslivet gör sig skyldiga till (dom 197/84). Inom EG har motsvarande bestämmelse också tillämpats utanför området för diskriminering på grund av nationalitet.

Med diskriminering avses i bestämmelsen alla fall, i vilka medborgare eller företag (t.ex. EG-domstolens dom 354/82) från andra avtalsslutande parter underkastas strängare regler

eller annars faktiskt eller rättsligt försätts i ett sämre läge än medborgarna i den stat där behandlingen äger rum. Också medborgarna i den sistnämnda staten kan i viss utsträckning åberopa bestämmelsen (t.ex. EG-domstolens dom 14/68 och 115/78), dock inte i rent interna förhållanden. Bestämmelsen täcker såväl den situationen att likadana fall behandlas olika som den att olika fall behandlas lika.

Bestämmelsen gäller också indirekt diskriminering där man med tillämpning av andra kriterier än nationalitet i sak kommer till samma resultat. Diskriminering på grundval av nationalitet kan t.ex. komma till uttryck i form av språkrav eller krav på bosättning.

Artikeln innebär inte krav på likabehandling av olika avtalsslutande parter utan gäller endast diskriminering inom en stat. Det föreligger således inte något brott mot artikeln, om samtliga skattesubjekt i en stat betalar högre skatt än vad motsvarande skattesubjekt betalar i en annan stat.

Artikel 5. Artikeln innehåller en bestämmelse om de avtalsslutande parternas rätt att ta upp problem rörande EES-avtalet i Gemensamma EES-kommittén eller i EES-rådet. Artikeln saknar motsvarighet i Romfördraget.

Artikeln har placerats bland bestämmelserna om mål och principer, i syfte att göra det klart att den har ett generellt tillämpningsområde. Den kan således leda till att en avtalsslutande part i Gemensamma EES-kommittén eller EES-rådet tar upp allt från frågor som gäller brister i hur regelverket fungerar till problem angående det sätt på vilket EFTA-staternas representanter kan delta i det förberedande skedet av EG-kommittéernas arbete. Bestämmelsen gäller inte endast förfarandet för att anta nya rättsakter inom EES. Det kan t.ex. tillämpas när en EFTA-stat vill väcka frågan om någon av EG:s medlemsstater inte har uppfyllt de förpliktelser som följer av EES-avtalet eller när en EFTA-stat anser att stöd som har beviljats av EG-kommissionen strider mot principerna i EES-avtalet.

Det framgår av artikel 89.2 att frågor normalt först skall väckas i Gemensamma EES-kommittén och endast i synnerligen brådskande fall kan väckas direkt i EES-rådet.

Artikel 6. Det framgår av artikeln att bestämmelser i EES-avtalet som i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i Romfördraget eller fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålunionen eller med rättsakter

som har antagits med tillämpning av dessa två fördrag skall tolkas i överensstämmelse med EG-domstolens relevanta avgöranden som har meddelats för dagen före undertecknandet av EES-avtalet.

Med bestämmelser som i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i de två nämnda fördragen avses framför allt de materiella reglerna i EES-avtalet. Artikel 7 skall emellertid också tillämpas t.ex. i fråga om bestämmelserna i artikel 3 och 4. Den skall vidare tillämpas också i fråga om de bestämmelser om förfarandet i ärenden som gäller konkurrens. Som det framhölls i den allmänna motiveringen del 6.VII, kap. 3, omfattar artikeln inte den rättspraxis som EG-domstolen har utvecklat i fråga om direkt tillämpning och effekt av EG:s rättsakter.

Artikel 7. Artikeln innehåller bestämmelser om den bindande verkan av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet eller som ingår i framtida beslut av Gemensamma EES-kommittén. Vidare gäller bestämmelsen sättet för införlivande av sådana rättsakter i de avtalsslutande parternas interna rättsordningar. Artikeln kompletteras av protokoll 35.

Artikeln har utformats med artikel 189 i Romfördraget som förebild. Genom att EES-avtalet avviker från Romfördraget bl.a. därigenom, att avtalet inte innebär överföring av lagstiftningskompetens till EES-organ, kan artikeln endast delvis tolkas i överensstämmelse med artikel 189 i Romfördraget.

Enligt punkt a skall rättsakter som det hänvisas till i avtalets bilagor eller som ingår i beslut av Gemensamma EES-kommittén och som motsvarar en förordning enligt Romfördraget införlivas som sådana med de avtalsslutande parternas rättsordningar. Bestämmelsen skall förstås så, att dessa rättsakter varken beträffande form eller sammanhang får ändras så att tolkningen av dem skulle påverkas. Avsikten med motsvarande bestämmelse i Romfördraget är bl.a. att dess karaktär av gemenskapsrätt skall framgå av rättsakten (EG-domstolens dom 94/77). Motsvarande gäller beträffande EES-rättsakter. Det innebär bl.a. att bestämmelser om påföljder av brott mot sådana rättsakter inte bör tas in i rättsaktens text. Däremot kan sådana påföljder tas in i den lagstiftningsakt genom vilken rättsakten internt sätts i kraft.

De avtalsslutande parterna har enligt punkt

b rätt att välja form och metod för att i sina interna rättsordningar genomföra en rättsakt som motsvarar ett direktiv enligt Romfördraget. Det föreligger således inte rättsliga hinder för att omskriva sådana rättsakter med tillämpning av nationell lagstiftnings teknik. En sådan omskrivning får inte leda till att innehållet i rättsakten förändras. Det finns emellertid faktiska begränsningar i möjligheterna att skriva bestämmelser. Bestämmelserna kan vara så detaljerat utformade att en omskrivning leder till ändringar i innehållet. Även om avtalet således inte innehåller något direkt rättsligt förbud mot omformuleringar, löper en avtalsslutande part risken för avtalsbrott, om regler som är precisa och ovillkorliga skrivs om enligt nationell lagstiftnings teknik.

En rättsakt kan motsvara redan gällande rätt. I så fall är det inte nödvändigt att genomföra rättsakten.

Det ankommer på de avtalsslutande parterna att internt bestämma vilka myndigheter som skall genomföra rättsakter som motsvarar direktiv.

Del II Fri rörlighet för varor

Kapitel 1 Grundläggande principer

Artikel 8. Enligt artikel 8.1 skall fri rörlighet för varor åstadkommas.

Enligt punkt 2 skall artikel 10—13, som gäller upphävande av tullar och kvantitativa restriktioner, tillämpas endast på varor med ursprung i en stat som är avtalsslutande parter. Detsamma gäller följande enskilda artiklar: skyldigheten att i den interna beskattningen vara icke-diskriminerande (artikel 14), regeln om återbetalning av interna avgifter vid export (artikel 15), utvecklandet av handeln med jordbruksprodukter (artikel 19), åtgärder i samband med återutförsel och brist (artikel 25), tillämpning av anti-dumpningsåtgärder (artikel 26) samt handeln med kol och stålprodukter (artikel 27).

I artikel 8.3 fastslås vilka produkter som berörs av avtalet. Avtalet skall enligt punkt 3 a tillämpas på varor som faller under kapitlen 25—97 i systemet för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering. I samma punkt hänvisas till protokoll 2, i vilket uppräkas de industriprodukter som undantagsvis skall lämnas utanför tillämpningsområdet för avtalet. I

punkt 3 b hänvisas till protokoll 3, som innehåller de egentliga avtalsarrangemangen för produkter för vilka prisskillnadsersättning betalas.

I frihandelsavtalen mellan EG och EFTA-staterna och i bilaga D till EFTA-konventionen nämns de förädlade jordbruksprodukter som omfattas av frihandeln. Handeln med dessa produkter har befriats från industritullar och övriga handelsrestriktioner. Bland dessa produkter kan nämnas bl.a. sötsaker och bageriprodukter. Eftersom det trots allt finns stora skillnader i livsmedelsindustrins råvarukostnader i EFTA-staterna respektive EG, har det varit nödvändigt att skapa ett system med prisskillnadsersättningar som jämnar ut skillnaderna. I Finland har utjämnningssystemet kopplats ihop med lagen om accis på livsmedelsprodukter. I EG och de andra EFTA-staterna har utjämnningssystemet i allmänhet kopplats till ett system med importavgifter och ett exportstöd för jordbruksprodukter.

I EES-avtalet utvidgas och förtydligas sortimentet av förädlade jordbruksprodukter som omfattas av frihandeln. Vissa återstående tullar slopas eller sänks. Därtill kompletteras bestämmelserna om prisskillnadsersättningar så att extra importskydd och exportstöd kan undvikas.

De nya produktgrupper som kommer att omfattas av frihandeln och som är av betydelse för den inhemska finska marknaden är rostat kaffe, vissa margariner och sylter samt vissa alkoholdrycker, från vilka den fiskala alkoholtullen måste avlyftas. Till de för exporten viktiga förändringarna hör bl.a. att tullen på sockerkemiska produkter sjunker från 8 % till 4 % inom EG.

Reglerna för systemet med prisskillnadsersättningar kompletteras så att importören alltid har rätt att kräva att importavgiften skall bestämmas enligt produktens verkliga råvaruinnehåll och inte enligt det för produktgruppen fastställda genomsnittliga råvaruinnehållet, vilket nu är fallet. Därtill kommer utjämnningen av prisskillnaderna på råvarorna i dessa fall att grunda sig på skillnaden mellan det verkliga hemmamarknadspris som industrin betalar och motsvarande lägsta pris inom EES. Detta system tillämpas endast i den interna handeln inom EES.

I praktiken skall systemet fungera så att importören, om han så vill, till förtullningshandlingarna fogar en råvaruanmälan på sam-

ma sätt som ett ursprungsintyg, och myndigheterna räknar sedan ut importavgiften på basis av denna. Därtill krävs att produktens råvaruinnehåll har kontrollerats i exportlandet och att exportstöd har betalats på basis av prisskillnaden på råvaror inom det ekonomiska området. Om importören inte fogar en sådan anmälan till handelshandlingarna, uppbärs vid import den allmänna importavgiften.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

En prisskillnadsutjämnning enligt den verkliga råvaruanvändningen förutsätter att man i Finland går över från det nuvarande accissystemet till ett system med importavgifter och att vissa GATT-tullbindningar (förordning 917/87) sägs upp. En breddning av produktsortimentet kräver också en ändring av tulltariffen. GATT-bindningarna skall sägas upp efter att EES-avtalet har godkänts. Efter uppsägningsförhandlingarna kommer riksdagen att förelägga propositioner om ändring av lagen om importavgifter, tulltariffen och lagen om accis på livsmedelsprodukter.

Industriprodukterna och vissa förädlade jordbruksprodukter har varit tullfria och befriade från kvantitativa restriktioner med stöd av frihandelsavtalet mellan Finland och EG. I fråga om tullbehandlingen kommer EES-avtalet endast att utvidga och förenhetliga sortimentet av förädlade jordbruksprodukter. Avtalsbestämmelserna gäller dock i motsats till vad som tidigare varit fallet i stor utsträckning också andra handelshinder än tullar och kvantitativa restriktioner.

Artikel 9. Enligt punkt 1 finns avtalets ursprungsregler i protokoll 4. Ursprungsreglerna begränsar dock inte de avtalslutande parternas skyldigheter enligt GATT-avtalet. Enligt punkt 2 skall de avtalslutande parterna fortsätta sina ansträngningar i syfte att ytterligare förbättra och förenkla ursprungsreglerna och öka samarbetet om tullfrågor. En första översyn skall enligt punkt 3 äga rum före utgången av år 1993. Därefter görs översyner med tvåårsintervaller. De åtgärder som översyner förleder tas in i EES-avtalet.

Protokoll 4

Allmänt

För varuhandelns del innebär EES-avtalet en

förbättrad frihandel. De fördelar som EES-avtalet för med sig tillämpas således, om inte något annat avtalats särskilt, endast på produkter som uppfyller avtalets ursprungsregler. Eftersom EFTA- och EG-staterna inte utgör någon enhetlig tullunion, innebär detta att de tullar som de avtalslutande parterna enligt sina nationella tulltariffer tillämpar på produkter från tredje land är olika stora. På grund av de olika tullnivåerna är ett syfte med ursprungsreglerna att förhindra en snedvridning av handeln, genom att de förutsätter att sådana material som importeras till det ekonomiska samarbetsområdet måste ha undergått tillräcklig bearbetning inom området. Å andra sidan är avsikten också att främja industrins verksamhetsbetingelser i EES-staterna så att en tillräcklig del av arbetet och det material som används vid tillverkningen kommer från samarbetsområdet. Protokoll 4 innehåller ursprungsreglerna, vilka till många delar grundar sig på de ursprungsregler som både enligt bilaga B till EFTA-konventionen och enligt protokoll 3 i frihandelsavtalet mellan Finland och EEG tillämpas redan i dag. Dessa kallas nedan EFTA-EEG-ursprungsreglerna.

De grundläggande principerna för tillräcklig bearbetning är desamma som i de nuvarande EFTA-EEG-ursprungsreglerna. Om en produkt till följd av bearbetning eller förädling överförs från en fyrsiffrig position i den harmoniserade tulltariffnomenklaturen till en annan, anses den vara tillräckligt bearbetad. Eftersom den harmoniserade nomenklaturen ursprungligen har utarbetats som ett system för klassificering av produkter, betraktas en överföring från en fyrsiffrig position till en annan inte i samtliga fall som tillräcklig bearbetning. Därför har i reglerna till kravet på positionsändring fogats också andra krav. T.ex. för textil- och beklädnadsindustrins produkter krävs två successiva överföringar från en fyrsiffrig position till en annan, eller en s.k. tvåfasbearbetning.

Det finns å andra sidan många produkter där en tillräcklig bearbetning kan anses ha skett även om positionen inte förändras. I dessa fall nämns för produkten i fråga särskilt vilken bearbetning som motsvarar bestämmelserna i ursprungsreglerna.

I jämförelse med de nu gällande EFTA-EEG-ursprungsreglerna innebär bestämmelserna i detta protokoll nyheter på följande punkter:

— ursprungskriterierna enligt artikel 2 i protokollet, enligt vilka alla bearbetningskedan inom EES-området räknas med (full kumulation),

— i artikel 4 i protokollet anges en allmän toleransgräns på 10 % för icke-ursprungsmaterial, och i förteckningen i tillägg II, som kompletterar denna artikel, ingår en alternativ 40-procentsregel för största delen av den kemiska sektorns produkter,

— i artikel 11 i protokollet bestäms att något arbetsskede kan utföras i ett land utanför EES under vissa förutsättningar och med beaktande av att produktens värde inte får stiga med mer än 10 % utanför området, räknat på slutproduktens pris fritt fabrik,

— formen för den fakturadeklARATION, avsedd att ange ursprungslandet, som nämns i artikel 16 i protokollet har förenklats och dess användningsområde har utvidgats,

— i artikel 27 i protokollets hänvisas till ett nytt dokument avsett att konstatera full kumulation (leverantörsdeklARATION).

Nytt är också sättet att framställa ursprungsreglerna, genom vilket man har försökt göra det lättare att läsa reglerna och att finna olika sakhelheter. De artiklar som gäller samma sakhelhet har samlats i en gemensam avdelning och därtill har varje artikel en rubrik som anger innehållet.

I tillägg II till protokollet uppräknas alla produkter som hör till tillämpningsområdet för avtalet i samma ordning som enligt tulltariffens nomenklatur. Vid varje produkt finns en definition av tillräcklig bearbetning för produkten eller produktgruppen i fråga. Om man på en produkt kan tillämpa en alternativ procentregel, nämns detta i en egen kolumn.

Innebörden av ändringarna

Artiklarna har, med undantag av de ovan nämnda artiklarna, samma sakinhåll som de nu gällande EFTA-EEG-ursprungsreglerna. Därför har framställningen nedan begränsats till en redogörelse för endast de artiklar där innehållet avviker från EFTA-EEG-ursprungsreglerna.

När man bestämmer om en produkt är helt framställd eller har undergått tillräcklig bearbetning skall man enligt artikel 2 beakta all bearbetning inom EES. Denna s.k. fulla kumulation innebär i praktiken dessutom att pro-

dukten i stället för att ha ett enda ursprungsland har ursprung inom EES enligt ursprungsreglerna. Det enskilda ursprungslandet nämns inte längre.

De nuvarande ursprungsreglerna har haft den svagheten att vid fastställandet av kriterierna för ursprung har det område inom vilket den tillräckliga bearbetningen måste ha skett för EG:s del omfattat hela gemenskapen och för EFTA-staternas del de enskilda EFTA-staterna. I praktiken har detta försatt tillverkarna i EFTA-staterna i en ofördelaktigare position än tillverkarna i EG-staterna. Man har fått använda de olika EFTA-staternas och EG:s ursprungsprodukter vid bearbetningen (s.k. digital kumulation), men det har inte varit möjligt att sammanlägga ofullständig bearbetning i de olika EFTA-staterna och i EG.

EFTA-staterna har allt sedan år 1975 försökt få till stånd en ändring i ursprungsreglerna som skulle möjliggöra full kumulation. Den fulla kumulationen omfattar alla produkter inom avtalets tillämpningsområde, också textil- och beklädnadssektorn. Den kan anses bidra till att främja underleveranser EES-länderna emellan och till denna del förbättra industrins verksamhetsbetingelser.

I artikel 2.2 i protokollet nämns de undantag på vilka ursprungsreglerna inte tillämpas. Hit hör de i tillägg VII till protokollet nämnda oljeprodukterna och de i tillägg VIII nämnda stärkelseprodukterna av österrikiskt ursprung. I fråga om oljeprodukterna tillämpar EFTA-staterna fortfarande de gemensamma ursprungsregler som ingår i EFTA-konventionen och EG-medlemsstaterna likaså fortfarande sina egna respektive nationella regler.

Undantaget för stärkelseprodukter har gjorts för att de produkter som nämns i tillägget i fråga för Österrikes del ända till år 1997 har lämnats utanför tillämpningsområdet för EES-avtalet.

Bestämmelser om tillräckligt bearbetade eller behandlade produkter ingår i artikel 4 i protokollet. I punkt 1 hänvisas till förteckningen i tillägg II, där för varje produkt eller produktgrupp nämns villkoren för tillräcklig bearbetning. Utöver bastillverkningsförutsättningarna har endast för maskiner och apparater (kapitel 84—91 i tulltariffen) gällt en alternativ procentregel, enligt vilken råvaror och delar med ursprung utanför området har kunnat användas inom de gränser som procenttalet medger, oberoende av om deras fyrsiffriga tulltariffpo-

sition har förändrats eller inte. Procenttalet har varierat mellan 20 och 40. Vid EES-förhandlingarna föreslog EFTA-staterna en alternativ 50-procentsregel för alla industriprodukter (kapitel 25—97). Användningen av ett enda gemensamt godkänt procenttal skulle ha bidragit till att förenkla tillämpningen av ursprungsreglerna.

EES-avtalet innehåller utöver den alternativa procentregeln för maskiner och apparater en alternativ 40-procentsregel för produkter inom följande kapitel i tulltariffen: till kapitel 28 och 29 hörande oorganiska och organiska kemikalier samt till kapitel 31—38 hörande produkter från den kemiska industrin. För kapitel 39, som omfattar plastprodukter, blev procenttalet för den alternativa procentregeln 25. Procenttalet beaktar vår egen kemiska industris intressen.

I artikel 4.2 ingår som en nyhet en 10-procentsregel för icke-ursprungsmaterial. Oberoende av vilka bestämmelser om tillräcklig bearbetning som gäller för en produkt, kan man alltid vid tillverkningen använda icke-ursprungsprodukter, men deras värde får inte överstiga 10 %, räknat av slutproduktens pris fritt fabrik. Om en procentregel redan gäller för en produkt, kan denna 10 % dock inte mera läggas till de redan tidigare fastställda procentalen. Denna 10-procentiga toleransregel gäller inte textil- och beklädnadssektorn som hänförs till kapitel 50—63 i tulltariffen.

Av denna nya bestämmelse kommer nyttan antagligen att bli störst för de produkter för vilka kriteriet för bearbetning hittills har varit att positionen skall ändras. Hittills har användningen av minsta komponent som hör till samma position som slutprodukten men är av annat ursprung fråntagit slutprodukten rätt till fördelaktigare behandling enligt frihandelsavtalet. Denna regel ersätter den 5-procentiga toleransregel som tidigare endast för vissa maskiner och apparater gällde beträffande användning av komponenter tillhörande samma position. Också den 3-procentiga begränsningen för användningen av transistorer med annat ursprung faller bort.

Den territorialprincip som fortfarande ingår i ursprungsreglerna (artikel 10 i protokollet) förutsätter att produkten måste erhålla sin ursprungsstatus till följd av tillräcklig bearbetning inom frihandelsområdet, dvs. nu det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Av denna bestämmelse följer att det i ursprungs-

reglerna fortfarande ingår noggranna bestämmelser om transporter (artikel 13) och särskilda bestämmelser om utställningsvaror (artikel 14) och återinförsel av varor från tredje land (artikel 12). Som en nyhet ingår i ursprungsreglerna att bearbetning utanför området är tillåten under vissa förutsättningar.

Bestämmelserna om bearbetning eller behandling utanför EES ingår i artikel 11 i protokollet. I punkt 1 och 2 definieras de grundläggande förutsättningarna för denna verksamhet:

1. Materialet förs ut från det ekonomiska samarbetsområdet och återinförs efter behandling.

2. Materialet kan vara helt framställt inom det ekonomiska samarbetsområdet eller där ha undergått bearbetning som går utöver de otillräckliga åtgärder som förtecknats i artikel 5. Det krävs således inte att det material som förs ut skall vara en redan tillräckligt bearbetad ursprungsprodukt från det ekonomiska samarbetsområdet.

3. Det kan nöjaktigt visas för tullmyndigheterna att de utförda materialen har använts vid bearbetning och behandling av de återinförda varorna och att värdeökningen utanför det ekonomiska samarbetsområdet inte överstiger 10 % av den slutliga ursprungsproduktens pris fritt fabrik.

4. Åtgärder som vidtagits utanför det ekonomiska samarbetsområdet beaktas inte vid fastställandet av ursprungsstatus. I de fall då det i förteckningen i tillägg II ingår en procentregel som begränsar användningen av icke-ursprungsmaterial till ett visst procenttal, kan dessa 10 % inte mera läggas till.

De kostnader som uppkommit utanför det ekonomiska samarbetsområdet skall således i dessa fall inräknas i den procentandel som för slutprodukten i fråga har uppställts för icke-ursprungsmaterial. Om det således för produkten i förteckningen redan finns en 50-procentsregel, ger denna artikel inte möjlighet att använda utomstående andelar till 60 %.

I punkt 2 och 3 i artikeln konstateras att "det sammanlagda mervärdet" också kan inbegripa material som tillförts utanför EES. I punkt 4 ingår bestämmelser om att åtgärder utanför det ekonomiska samarbetsområdet är möjliga endast i sådana fall att förutsättningarna beträffande tillräcklig bearbetning enligt listan i förteckningen i tillägg II för slutprodukten del blir uppfyllda inom samarbetsom-

rådet. I praktiken innebär detta att endast något visst arbetsskede i produktionsprocessen kan utföras utanför det ekonomiska samarbetsområdet.

I punkt 5 i artikeln konstateras att dessa bestämmelser inte gäller textil- och beklädnadssektorn som faller under kapitel 50—62 i tulltariffen.

Att bearbetning utanför samarbetsområdet tillåts på vissa villkor är ett klart avsteg från det traditionella frihandelstänkandet. För att tillverkningen av frihandelsprodukter skall vara konkurrenskraftig krävs dock att industrins strukturella utveckling, arbetsfördelningen och handelsströmmarna så långt som möjligt beaktas i de moderna ursprungsregler som reglerar frihandeln. I vilken mån industrins olika branscher kan dra nytta av denna möjlighet varierar inom de olika avtalsslutande parterna och industribranscherna. För att förhindra missbruk måste man skapa ett system för övervakning av material som förs ut från det ekonomiska samarbetsområdet och de varor som återinförs, och detta kommer att medföra extra arbete också för tullmyndigheterna.

I artikel 16 i protokollet ingår bestämmelser om ursprungskrav. Enligt dem kvarstår varucertifikat EUR.1 oförändrat. Ett andra alternativ är fortfarande att man på handelsfakturan antecknar en försäkran (fakturadeklaration) som "godkända exportörer" kan använda i all export. Andra exportörer kan utfärda en sådan för en fördämlelse vars värde inte överstiger 6 000 ecu eller ca 29 500 mk. Den värdegräns som tillämpas i dag är 5 110 ecu, dvs. 25 000 mk. Formulär för fakturadeklarationen ingår i tillägg IV och den är till formen enklare och kortare än den i dag använda fakturadeklarationen. EFTA-staterna skulle ha varit beredda att helt avstå från varucertifikat EUR.1 som måste utfärdas av tullmyndigheterna, men EG var ännu inte redo för detta.

I artikel 27 i protokollet ingår bestämmelser om leverantörsdeklaration. Den fulla kumulationen enligt artikel 2 i ursprungsreglerna för med sig ett nytt dokument, en leverantörsdeklaration. Då tillverkaren (exportören) fastställer slutprodukten ursprungsstatus måste han vid behov vara på det klara med de använda materialens ursprung. Om bearbetningen i en annan EES-stat inte har varit tillräcklig, anges genom leverantörsdeklarationen vilka material som har använts i vilka mängder, för att tillverkaren sedan skall kunna beakta detta då

han fastställer slutproduktens ursprungsstatus. Leverantörsdeklarationen kan avse en enskild försändelse eller för en regelbunden underleverantör gälla en viss tid. Formulär för leverantörsdeklarationen ingår i tilläggen V och VI.

De nu gällande frihandelsavtalen har redan innehållit bestämmelser om administrativt samarbete tullmyndigheterna emellan, och dessa har sin motsvarighet i protokollets bestämmelser. Syftet med dessa bestämmelser är att övervaka och säkerställa att ursprungsreglerna tillämpas korrekt. Tullmyndigheterna i destinationslandet kan vid behov skicka den ursprungsdeklaration som inlämnats vid importen till exportlandet för närmare utredning. En nyhet i protokollets bestämmelser är att denna kontrollmöjlighet också gäller leverantörsdeklarationen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna i ursprungsreglerna medför inte något behov att ändra lagstiftningen.

* * *

Artikel 10. Bestämmelser om förbud mot tullar på import och export och avgifter med motsvarande verkan ingår i artikel 10. Både enligt EFTA-konventionen och frihandelsavtalet med EG har industritullarna på alla produkter inom kapitel 25—97 i tulltariffen slopats. Dessutom har industriskyddet upphävts för i avtalen särskilt nämnda s.k. förädlade livsmedelsprodukter. Med stöd av EFTA-konventionen har tullarna slopats också för fisk och fiskeprodukter samt vissa jordbruksprodukter. En utjämning av skillnaden mellan hemmamarknadspriset och världsmarknadspriset på de jordbruksråvaror som använts vid tillverkningen av förädlade livsmedelsprodukter har kunnat göras både enligt EFTA-konventionen och enligt avtalet med EG.

För vissa förädlade jordbruksprodukter (barnmat, makaroni, matbröd och glass som innehåller fett) uppbärs dock också en residualtull, som i tiden ansågs nödvändig med tanke på konkurrensförmågan för den industri som tillverkar dessa produkter. Residualtullarna är dock i dag av så liten betydelse att de kan upphävas. Upphävandet av tullarna har ingen nämnvärd betydelse för den inhemska industrin eller för statsekonomin.

EFTA-konventionen tillåter vissa s.k. finanstullar som uppbärs enbart på importskatter. Dessa tullar är inte avsedda att skydda den inhemska industrin, utan de har en ren fiskal betydelse. Finland har uppburit finanstullar på kakaosmör, kakaopulver, kaffe-extrakt, alkoholhaltiga tillverkningar som används för tillverkning av drycker, visky, genever, likörer samt vissa andra alkoholdrycker och tobakstillverkningar. Dessa produkter omfattas inte av frihandeln mellan Finland och EG. Med undantag av tobakstillverkningarna har på varor som importerats från EFTA-staterna tillämpats samma finanstullar som på varor importerade från andra länder. Därmed har EFTA-importen med undantag av tobaken haft samma ställning som annan import.

Enligt denna artikel är finanstullar däremot förbjudna, fränsett vissa undantag beträffande Schweiz och Liechtenstein som nämns i protokoll 5. Eftersom alla de produkter som nu är belagda med finanstullar kommer att omfattas av EES-avtalet, måste Finland upphäva de nuvarande finanstullarna på importen från de andra EES-staterna. För de produkter som faller under de med finanstull belagda positionerna har årligen uppburits ca 5 miljoner mark i tull. I vissa fall har tullen varit över 50 % av importpriset. Slopandet av finanstullarna innebär en betydande tullförmån för EES-produkterna i jämförelse med importen från tredje länder.

Utom alkoholdryckerna kommer EES-avtalet också att omfatta vissa nya förädlade jordbruksprodukter, så som margariner och smörblandningar, sylter och rostad kaffe. Tullarna på margariner och smörblandningar avlyfts under en övergångsperiod på fem år. Trots att tullskyddet försvinner är det enligt avtalet tillåtet att jämna ut prisskillnaderna på råvaror. Förteckningen över de förädlade jordbruksprodukter som omfattas av avtalet förenhetligas samtidigt så att nästan alla de produkter som redan berörts av frihandeln inom EFTA nu också berörs av frihandeln inom EES.

Genom ett bilateralt avtal i samband med EES-avtalet har man också kommit överens om att slopa tullarna på vissa s.k. kohesionsprodukter. Denna förteckning omfattar drygt 50 produktgrupper, och inkluderar närmast sådana frukter, grönsaker, rotfrukter och produkter av dessa som inte produceras i Finland.

Beräknat enligt importen under de senaste åren kommer slopanDET av tullarna att innebära en tullförmån på ca 20 miljoner mark. Eftersom importlicenserna samtidigt försvinner och den relativa tullpositionen för produkter från EES förbättras, kommer förmånens värde att vara större än ovan nämnda 20 miljoner mark.

Ändringarna i systemet med prisskillnadsutjämnningar för förädlade jordbruksprodukter förutsätter att tullbindingarna för vissa produkter sägs upp. Dessa ändringar har dock inte nämnvärd betydelse för det genomsnittliga importskyddet, ty avsikten är endast att ersätta det nuvarande accisbaserade systemet med en importavgift. Denna ändring förklaras mera detaljerat i motiveringen till artikel 8.

Artikel 11. Verkningsarna av artiklarna 11—13 i EES-avtalet bör ses som en helhet, eftersom artikel 13 på ett väsentligt sätt inverkar på tillämpningen av artiklarna 11 och 12. I artikel 11 förbjuds kvantitativa importrestriktioner och alla andra åtgärder med motsvarande verkan. Artikel 11 motsvarar till sitt innehåll artikel 30 i Romfördraget. EG-domstolen har ansett att artiklarna 30 och 34 i Romfördraget, vilka motsvarar artiklarna 11 och 12 i EES-avtalet, har en direkt rättsverkan (se bl.a. mål 74/76, Iannelli v. Meroni).

Artikeln bestämmelse om åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa importrestriktioner bör tolkas extensivt. Också sådana åtgärder från den offentliga maktens sida som inte är bindande är förbjudna enligt artikel 11. Som exempel kan nämnas föreskrifter till myndigheter för att gynna inhemsk produktion (249/81, Kommissionen v. Irland). Vid en bedömning av om en åtgärd har en motsvarande inverkan som en kvantitativ importrestriktion skall man i första hand inte se till avsikten med åtgärden utan till dess verkningsar. Åtgärden är berättigad bara om den kan motiveras utgående från de grunder som nämns i artikel 13 i EES-avtalet. Åtgärden är i princip förbjuden om den kan tänkas ha en restriktiv inverkan på importen. Det är alltså inte nödvändigt att visa att åtgärden även i praktiken begränsar importen (8/74, Procureur de Roi v. Dassonville).

I princip skall marknadsföring av en produkt som lagligt tillverkats och marknadsförts inom en avtalsparts territorium tillåtas även inom de övriga avtalsparternas territorier.

Handelshindren mellan staterna är ofta en följd av skillnader i den nationella lagstiftning-

en. I synnerhet detaljerna i lagstiftningen om livsmedel varierar mellan de olika staterna. Fastän man inom EG i stor utsträckning har harmoniserat lagstiftningen har man inte ens gått in för att till alla delar harmonisera livsmedelslagstiftningen. En stor del av regleringen är alltså fortfarande nationell. Enligt EG:s domstolspraxis kan skillnader i den nationella lagstiftningen accepteras när det gäller marknadsföring av produkter, om skillnaderna är nödvändiga bl.a. med hänsyn till god handelsd, hälsokontroll eller konsumentskyddet. Målet Rewe-Zentral AG v. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein 120/78, dvs. det så kallade Cassis de Dijon-målet, gällde detta och den ovan nämnda principen kallas därför Cassis de Dijon-principen.

Efter utredningar under EES-förhandlingarna konstaterade EFTA-staterna att Cassis de Dijon-principen som sådan kan tillämpas också i EES-avtalet. De meddelanden och föreskrifter som kommissionen har utfärdat för tolkningen av Cassis de Dijon-principen och som har intagits i EES-avtalets bilaga II, som gäller de tekniska handelshindren, refereras i motiveringen till artikel 13.

I vissa fall är myndighetsåtgärder förbjudna, fastän de på samma sätt och icke-diskriminerande riktar sig mot inhemska och utländska produkter. Så strider t.ex. en bestämmelse i den nationella lagstiftningen om förbud mot minutförsäljning av varor som inte är försedda med ursprungsbeteckning mot artikel 11 (207/83, kommissionen v. Förenade konungariket).

Dessutom måste medlemsstaternas lagstiftning om offentlig upphandling ha ett sådant innehåll att det inte försvårar handeln mellan medlemsstaterna. Diskriminerande upphandlingsregler är förbjudna (45/87, kommissionen v. Irland).

Tolkningen av artikeln har stor betydelse också när det gäller den industriella äganderätten och upphovsrätten. Bestämmelser i nationell lagstiftning om rättsinnehavares rätt att på en annan avtalsparts territorium med samtycke av rättsinnehavaren förbjuda import av marknadsförda produkter är förbjudna (78/50, Deutsche Grammophon v. Metro). Den domstolspraxis som utvecklats på grundval av artikel 11 och som anknyter till den industriella äganderätten refereras i motiveringen till artikel 65.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Vid en bedömning av det behov av ändringar i lagstiftningen som uppstår utgående från artikel 11 bör det beaktas att bestämmelserna i EES-avtalet om den fria rörligheten för varor inte har syftat till att skapa en tullunion, vilket man avsett med motsvarande bestämmelser i Romfördraget. Artikel 11 gäller alltså endast handel med ursprungsprodukter. På grundval av bestämmelserna i artikel 8 står största delen av lantbruksprodukterna utanför förbudet mot kvantitativa restriktioner.

Ett förbud mot kvantitativa importrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan ingår även i artikel 13 i frihandelsavtalet mellan Finland och Europeiska ekonomiska gemenskapen, artikel 9 i frihandelsavtalet mellan Finland och Europeiska kol- och stålgemenskapen (FördrS 65/74) samt i artikel 10 i EFTA-konventionen. Varuomfånget i EES-avtalet är något mera omfattande än varuomfånget i frihandelsavtalen och EFTA-konventionen.

Enligt frihandelsavtalet med den Europeiska ekonomiska gemenskapen samt EFTA-konventionen kan Finland dock upprätthålla kvantitativa importrestriktioner som avser vissa fosfatkvaliteter, vissa fossila bränslen (närmast stenkol och olja) samt fosfat- och kaligödsel. EES-avtalet innehåller inte några motsvarande protokoll. I praktiken är ändringen dock utan betydelse, då Finland numera inte längre upprätthåller kvantitativa importrestriktioner för dessa produkter.

Vissa livsmedel (margarin, sylter) förs in under systemet med prisskillnadsersättningar. Därför måste de kvantitativa importrestriktionerna för dessa produkter avskaffas. Avvecklandet av licenseringen genomförs så att den nedan nämnda förordningen om kvantitativa restriktioner i utrikeshandeln ändras.

Bestämmelser om kvantitativa import- och exportrestriktioner ingår i lagen om tryggande av landets utrikeshandel och ekonomiska tillväxt (157/74) samt i förordningen om kvantitativa begränsningar som tillämpas i landets utrikeshandel (1301/89). Då förbudet mot kvantitativa restriktioner kommer att beröra nya varugrupper och eftersom det i lagen hänvisas till konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, vars bestämmelser ersätts av EES-avtalet, är det närmast av tekniska orsaker

nödvändigt att ändra 2 § i lagen. En regeringsproposition i saken kommer att avlåtas separat.

På grund av EG-domstolens praxis bör lagen om angivande av konsumtionsvaras ursprungsland (227/83) ändras så att kravet på angivelse av ursprungsland slopas när det gäller varor som har tillverkats inom EES. En regeringsproposition med förslag om ändring av lagen avlåtts separat.

Behovet att ändra lagstiftningen om industriell äganderätt och upphovsrätt förklaras i detalj i samband med motiveringen till artikel 65.

Artikel 12. I artikeln förbjuds kvantitativa exportrestriktioner och alla åtgärder med motsvarande verkan. Till sitt innehåll motsvarar artikeln artikel 34 i Romfördraget. EG-domstolen har ansett att artikel 34 i Romfördraget har omedelbar rättsverkan (83/78, Pigs Marketing Board v. Redmond).

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Ett förbud mot kvantitativa exportrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan ingår även i artikel 13 a i frihandelsavtalet mellan Finland och Europeiska ekonomiska gemenskapen samt i artikel 11 i EFTA-konventionen. Varuomfånget i EES-avtalet är till denna del något mera omfattande än varuomfånget enligt frihandelsavtalet och EFTA-konventionen. Enligt en gemensam deklaration i anslutning till Protokoll 7 i frihandelsavtalet med Europeiska ekonomiska gemenskapen får Finland upprätthålla kvantitativa exportrestriktioner i fråga om sammansättningen av exporten av fartyg och övriga flytande konstruktioner som skall skrotas. Enligt artikel 12 i EES-avtalet är alla kvantitativa exportrestriktioner förbjudna.

Avvecklingen av exportlicenseringen i fråga om fartyg samt övriga flytande konstruktioner som skall skrotas genomförs så att förordningen om kvantitativa begränsningar som tillämpas i landets utrikeshandel ändras. Ändringarna genomförs i samband med att lagen om tryggande av landets utrikeshandel och ekonomiska tillväxt ändras. Avvecklingen av restriktionerna kräver inte riksdagens samtycke.

Artikel 13. Förbudet i artiklarna 11 och 12 mot kvantitativa importrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan lindras avsevärt

av artikel 13. I den uppräknas de förutsättningar under vilka importen trots förbuden i artiklarna 11 och 12 kan begränsas. Artikeln motsvarar till sitt innehåll och sin ordalydelse artikel 36 i Romfördraget. Det är enligt EG:s domstolspraxis möjligt att begränsa importen såväl på de grunder som nämns i artikeln som för att trygga skattekontrollens effektivitet, värna om den allmänna hälsan, värna om god handelssed, av konsumentskyddshänsyn samt för att skydda miljön.

Enligt huvudregeln tillämpas artikeln inte i de fall där enhetlig lagstiftning redan föreligger. Därför kan man inte på grundval av artikel 13 motivera kvantitativa import- eller exportrestriktioner eller åtgärder med motsvarande verkan inom de sektorer för vilka bilagan om tekniska handelshinder innehåller särskilda bestämmelser. De direktiv som det har hänvisats till i bilagan innehåller i allmänhet särskilda materiella bestämmelser och bestämmelser om förfarandet för det fall att det på marknaden skulle finnas till salu produkter, som har tillverkats i strid med direktiven.

EG-kommissionen har utfärdat meddelanden och deklamationer om tolkningen av artiklarna 30 och 36 i Romfördraget. Vid EES-förhandlingarna har det överenskommit att dessa handlingar som ansluter sig till tolkningen av artiklarna 11 och 13 i EES-avtalet och som inte är rättsligt bindande skall nämnas i bilaga II om tekniska handelshinder.

Enligt kommissionens meddelande C/245/86 saknar en nationell teknisk föreskrift rättsverknin- g mot en tredje part om den inte har meddelats i enlighet med direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (83/189/EEG). Kommissionens tolkningsmeddelande om fri rörlighet av livsmedel inom gemenskapen (C/271/89) och kommissionens skrivelse om förfarandet för typgodkännande och registrering av fordon som tidigare registrerats i ett annat medlemsland (C/281/88) nämns även i EES-avtalet. Även meddelandet om parallellimport av farmaceutiska läkemedel för vilka försäljningstillstånd redan har givits (C/115/82) och meddelandet om i vilken mån åtgärder som vidtagits av medlemsstaterna ifråga om pris- kontroll och rabatter av läkemedel står i överensstämmelse med artikel 30 i Romfördraget (C/310/86) förtydligar tolkningen av artiklarna 11 och 12 i EES-avtalet.

Artikel 14. Artikeln gäller indirekta skatter,

av vilka de viktigaste är mervärdesskatt och acciser. Enligt punkt 1 i artikeln är det förbjudet att uppbära högre skatter på produkter som är importerade från andra EES-länder än på motsvarande inhemska produkter. Enligt punkt 2 är det förbjudet att uppbära skatter som indirekt skyddar inhemska produkter.

Till innehållet motsvarar artikeln bestämmelserna i artikel 95.1 och 95.2 i Romfördraget. Avsikten med dessa bestämmelser är att enligt EG-domstolens rättspraxis komplettera förbudet att uppbära tullar och därmed jämförbara avgifter och sålunda för sin del säkerställa den fria rörligheten av varor. Enligt domstolen skall de interna avgifternas inverkan vara fullständigt neutral vid en konkurrenssituation mellan inhemska och importerade varor (se målet 171/78, Kommissionen v. Danmark). I artikel 95 i Romfördraget förbjuds inte omvänd diskriminering, dvs. det är inte förbjudet att uppbära högre avgifter på inhemska produkter än på importerade varor (se målet 86/78, Peureux). Enligt EG-domstolen kan enskilda personer vid sina nationella domstolar direkt åberopa diskrimineringsförbuden i artikel 95 (se målet 143/80, Essevi & Salengo).

Begreppet skatt används i artikeln i vidsträckt betydelse. Det omfattar enligt EG-domstolen t.ex. de avgifter som läggs på varor i internationell godstrafik enligt vikt (se målet 20/76, Schöttle).

Artikel 15. I artikeln förbjuds exportstöd i form av överstora återbetalningar av skatt. Till innehållet motsvarar artikeln bestämmelserna i artikel 96 i Romfördraget.

Artikel 16. Artikeln gäller statliga monopol. Bestämmelserna i artikeln motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna i artikel 37 punkt 1 i Romfördraget.

Också protokoll 8 i EES-avtalet gäller statliga monopol. Enligt punkt 1 får Österrike, Island, Schweiz och Liechtenstein en övergångstid på två år för anpassningen av sina handelsmonopol. Enligt punkt 2 i protokollet tillämpas artikel 16 som gäller statliga monopol också på viner. Övriga alkoholprodukter hör också utan specialbestämmelser till tillämpningsområdet för artikeln.

Uttrycket "monopol" skall i detta sammanhang inte förstås i sin ekonomiska betydelse, dvs. så att ett företag ensamt eller så gott som ensamt har dominerande ställning på marknaden, utan som en juridisk term, varvid med monopol avses en rättighet, möjlighet eller

förmåga enligt lag att producera eller marknadsföra varor i sådana förhållanden att övriga parter inte kan konkurrera med den som innehar ensamrätten. För att artikeln skall bli tillämplig måste monopoliet också till sin natur vara "kommersiellt" och på ett eller annat sätt skötas av staten.

Med statligt monopol jämställs alla arrangemang med vilka staterna rättsligt eller i praktiken, direkt eller indirekt styr importen eller exporten i handeln mellan medlemsstaterna eller märkbart påverkar den. De bestämmelser som gäller statliga monopol skall även tillämpas på monopol med statlig koncession.

Artikeln tillämpas endast på handel med varor (se målet 155/73, Sacchi). Den har omedelbar rättsverkan (se målet 6/64, Costa v. ENEL). Artikeln åsidosätter därmed bestämmelser i nationell lag som står i strid med den. Den tillämpas inte på handel med tredje land (se målet 91/78, Hansen v. HZA Flensburg).

I artikel 37 i Romfördraget nämns "handelsmonopol". Artikeln gäller inte tillverkningsmonopol utan deras verksamhet skall bedömas med stöd av konkurrensbestämmelserna i avtalet. Om samma enhet utöver tillverkningsmonopol har givits import- och exportmonopol eller distributionsmonopol, kan situationen till följd av diskrimineringsförbudet enligt artikel 37 dock bli problematisk.

Det bör vid bedömningen av ett statligt monopols verksamhet observeras att artikelns tillämpningsområde är synnerligen omfattande. Enligt EG-domstolen begränsas tillämpningsområdet för artikel 37 inte t.ex. till de import- och exporträttigheter som direkt ingår i ett monopols rättigheter, utan det täcker alla åtgärder som ansluter sig till ett monopols existens och påverkar utrikeshandeln oberoende av om de varor som är föremål för åtgärderna omfattas av monopolrättigheterna eller inte (se målet 13/70, Cinzano v. Hauptzollamt Saarbrücken).

Artikeln om statliga monopol förutsätter dock inte heller att de statliga handelsmonopolen fullständigt avskaffas (se t.ex. målet 45/75, Pubbico Ministero v. Manghera). Däremot skall monopolerna anpassas så att diskriminering inte förekommer.

Diskrimineringen skall förstås i vidsträckt bemärkelse. Bestämmelsen skyddar både köpare i de stater som upprätthåller monopol och köpare i andra medlemsstater. Därmed omfattas

både export- och importmonopol av tillämpningsområdet för artikeln (se målet 161/82, kommissionen v. Frankrike).

Avsikten med artikeln är att garantera att konsumenten i en stat som upprätthåller monopol inte vid köp av varor lider någon oförrätt vad gäller varuutbudets omfattning till följd av detta monopol. Han bör kunna skaffa sig produkter med ursprung i vilken medlemsstat som helst. Försäljare i samtliga medlemsstater bör kunna marknadsföra sina produkter enligt eget val på de platser som erbjuder de bästa förhållandena. Avsikten med artikeln är därmed att täcka alla handelsfunktioner och garantera att leverantörerna och konsumenterna fritt kan bestämma sina priser på alla nivåer inom handeln. Dessutom bör de kunna göra reklam för sina produkter, lagra dem samt också i övrigt försöka skaffa sig kunder utan att hindras av monopol.

I samband med undertecknandet av avtalet gav Finland, Island, Norge och Sverige en gemensam, ensidig förklaring om sina alkoholmonopol. Enligt deklARATIONEN grundar sig alkoholmonopolen på viktiga hälso- och socialpolitiska hänsyn. DeklARATIONEN ansågs nödvändig eftersom det inom EG inte finns något arrangemang som motsvarar de nordiska alkoholmonopolen. Med tanke på den kommande tolkningen av avtalet ville dessa nordiska länder framhålla att också social- och hälsopolitiska hänsyn bör beaktas när artikeln tolkas.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Finland har tre sådana statliga monopol som avses i artikeln, nämligen Statens spannmålsförråd, Oy Alko Ab och Helsingfors Universitets privilegier i fråga om almanackor.

Statens spannmålsförråd är verksamt inom handeln med basprodukter från lantbruket. Handeln med dessa produkter omfattas inte av EES-avtalet. Därför är det inte nödvändigt att göra ändringar i Statens spannmålsförråds verksamhet till följd av EES-avtalet.

Oy Alko Ab är ett i alkohollagen (459/68) avsett alkoholbolag som, med vissa i lagen nämnda undantag, har ensamrätt till tillverkning, import, export och försäljning av alkoholdrycker och sprit. Till följd av EES-avtalet måste alkohollagen ändras i fråga om Oy Alko

Ab:s ensamrätt till import och export. En särskild regeringsproposition ges i saken.

Helsingfors universitet har med stöd av 5 § lagen om Helsingfors universitet (854/91) ensamrätt att publicera almanackor och kalendrar på finska och svenska. Till följd av EES-avtalet måste lagen troligtvis ändras så att i universitetets privilegier inte ingår import av almanackor och kalendrar. Saken utreds särskilt.

Kapitel 2 Jordbruks- och fiskeprodukter

Artikel 17. Enligt artikel 17 innehåller bilaga I bestämmelser om särskilda arrangemang beträffande veterinära och fytosanitära frågor. EG har utfärdat flera direktiv och beslut för att underlätta handeln med djur, animaliska produkter, fodermedel och utsäde samt för att säkerställa deras hälsa och kvalitet.

Bilaga I innehåller bestämmelser om samarbetet och om sektorerna i fråga, i vilka bl.a. ingår de undantag från EG:s författningar som tillåts samt en förteckning över de EG-direktiv och EG-beslut inom dessa sektorer som ingår i avtalet.

Enligt bestämmelserna i bilagan omfattar avtalet tills vidare inte bestämmelser om gränskontroll, inte heller bestämmelser om varor som införs från tredje land, dvs. från länder som inte hör till EES och inte heller bestämmelser om djurskydd eller finansieringsarrangemang inom den veterinära sektorn. Detta frågekomplex ses över på nytt år 1995. Bilagan innehåller dessutom vissa bestämmelser av teknisk karaktär samt bestämmelser som gäller enskilda EFTA-stater.

I bestämmelserna om veterinära frågor har man i fråga om varor och djur som införs från tredje land kommit överens om att avtalsparterna inte får tillämpa lindrigare bestämmelser för införsel från tredje land än vad som följer av tillämpningen av avtalet. Trots detta kan EFTA-länderna fortsättningsvis tillämpa sina nuvarande regler för införsel från tredje land i fråga om ämnen som har hormonell eller tyreostatisk verkan. Dessutom skall djuren och varorna uppfylla införselkraven i den mottagande EES-statens lagstiftning, om de i den importerande staten används för tillverkning av produkter som exporteras till andra EES-stater eller om de exporteras som sådana till andra EES-stater. Den exporterande staten skall för-

säkra sig om att vederbörande behöriga myndighet i varje fall vidtar de åtgärder som behövs för att säkra att bestämmelserna iaktas. I de veterinära bestämmelserna ingår också bestämmelser om skyddsåtgärder som hänför sig till människors och djurs hälsa, om kontroller som utförs på platsen, om gemensamma referenslaboratorier samt om den vetenskapliga veterinärmedicinska kommittén. För att EFTA:s övervakningsmyndighet skall ha tid att vidta åtgärder för att anordna nödvändiga rutiner, tillämpas de relevanta rättsakterna på den veterinära sektorn först nio månader efter att avtalet har trätt i kraft, dock senast den 1 januari 1994.

Trots att djurskyddet står utanför avtalets tillämpningsområde skall avtalsparterna enligt en förklaring i anknötning till avtalet följa utvecklingen inom lagstiftningen som berör denna sektor i EES-staterna och förhandla med varandra, om skillnaderna mellan de olika ländernas djurskyddslagstiftning utgör ett hinder för fri handel med varor.

Enligt en förklaring som hör till avtalet införlivar EFTA-staterna inte EG:s gällande lagstiftning om växtskydd med sin lagstiftning. EFTA-staterna kan härmed tills vidare vidmakthålla sina egna stadganden på detta område. De nya gemenskapsbestämmelserna behandlas enligt det förfarande som bestäms i avtalet i enlighet med artiklarna 99 och 102. I detta skede medför avtalet inte behov att ändra lagstiftningen i Finland.

EG har för avsikt att vid ingången av år 1993 ersätta det nuvarande växtskyddssystemet som baserar sig på gränskontroll med de nya bestämmelser som den inre marknaden kräver. I det nya systemet kommer övervakningen att gälla produktionen, och målet är att i första hand hindra spridningen av farliga växtförstörare genom att ställa högre krav än nu på produktionsmetoderna för förökningsmaterial inom växtodlingen samt på produkternas kvalitet och hälsa. Inom produktionen skall man övergå till officiell certifiering av produkterna.

Eftersom översättningen till svenska av de rättsakter som hör till bilaga I har försenats, kommer en separat proposition om godkännande och ikraftträdande av dessa rättsakter att överlämnas senare.

Veterinära frågor

De direktiv och beslut som ingår i avtalet

gäller djursjukdomar, kött och köttprodukter, fisk och fiskeprodukter, mjölk och äggprodukter samt tillsyn av vissa främmande ämnen i animaliska livsmedel.

I avtalet ingår dessutom två rättsakter, av vilka den ena (90/167/EEG) handlar om tillverkning, försäljning och användning i medlemsstaterna av fodermedel som innehåller läkemedel och den andra (90/218/EEG) gäller användning av nötsomatotropin (BST). De stadganden och föreskrifter som i Finland utfärdats om medicinsk behandling av djur och överlåtelse av läkemedel uppfyller i huvudsak kraven i direktiv 90/167/EEG och det är tills vidare inte nödvändigt att med anledning av beslut 90/218/EEG precisera stadgandena och föreskrifterna om medicinsk behandling av djur och om fodermedel.

Djursjukdomar

I bilaga I uppräknas 17 direktiv och 25 beslut om djursjukdomar. Syftet med dem är att hindra att djursjukdomar sprids via handeln med djur och animaliska produkter. För att uppnå detta harmoniseras bestämmelserna om förebyggande och bekämpning av djursjukdomar samt utfärdas bestämmelser om handeln med djur och animaliska produkter. I direktiven och besluten bestäms om förebyggande och bekämpning av vissa sjukdomar samt om skyddsåtgärder mot sjukdomar, om anmälning av sjukdomar, om användning och hantering av animaliskt avfall samt om de djursjukdomskrav som gäller handeln med djur och animaliska produkter mellan och inom medlemsstaterna samt om införsel från tredje land. Enligt bilaga I tillämpas EES-avtalet emellertid inte på bestämmelser om varor som införs från tredje land. Trots direktiven och besluten tillåter avtalet att Finland följer sina nationella stadganden beträffande sjukdomen BSE samt beträffande införsel av levande fisk och kräftdjur samt rom. Likaså ger avtalet Finland en möjlighet att tillämpa sina nationella stadganden på införsel av får och getter. De övriga EES-staterna kan i förhållande till Finland tillämpa sina motsvarande bestämmelser eller bestämmelser som gäller tredje land. Dessa frågor kommer att ses över på nytt under år 1995.

De direktiv och beslut som gäller anmälning av sjukdomar (82/894/EEG, 84/90/EEG och

90/442/EEG), bekämpning av afrikansk svinpest (83/138/EEG och 89/21/EEG) och smittsam lungpest hos nötkreatur (90/208/EEG, 91/52/EEG och 91/56/EEG) samt därtill hörande skyddsåtgärder genomförs genom att jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning utfärdar beslut med stöd av lagen om djursjukdomar (55/80). Besluten om skyddsåtgärder mot BSE (89/469/EEG och 90/200/EEG) kan verkställas genom ett beslut som jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning utfärdar med stöd av förordningen om förhindrande av djursjukdomars spridning i samband med import (884/75). Genomförandet av direktiven om djursjukdomskrav i handeln med färskt kött och köttprodukter mellan medlemsstaterna (72/461/EEG, 80/215/EEG och 91/494/EEG) kräver att förordningen angående begränsning av transporten av djur för förhindrande av djursjukdomars spridning (572/81) och förordningen om förhindrande av djursjukdomars spridning i samband med import ändras samt att en förordning om överlåtelse, utförsel och transitering av djur och animaliska produkter ges. Till övriga delar genomförs direktiven genom beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning. De direktiv som innehåller bestämmelser om vilka djursjukdomskrav som skall iakttagas i handeln med sädesvätska av tjur och galt mellan medlemsstaterna och vid införsel från tredje land (88/407/EEG och 90/429/EEG) genomförs genom att jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning utfärdar beslut med stöd av lagen om djursjukdomar. Det direktiv (89/608/EEG) som reglerar handräckningen mellan medlemsstaterna emellan i djursjukdomsärenden genomförs genom föreskrifter på lägre nivå som meddelas med stöd av lagen om djursjukdomar och den lag om husdjursavelsverksamhet som kommer att ges.

Svinpest, SVD, tuberkulos, kastsjuka och smittsam nötkreatursleukos samt mul- och klövsjuka

I direktiv bestäms om åtgärder för att bekämpa svinpest (80/217/EEG, 81/859/EEG och 87/65/EEG), SVD (73/53/EEG), tuberkulos, kastsjuka (brucellos) och smittsam nötkreatursleukos (79/837/EEG, 80/775/EEG, 80/984/EEG, 85/445/EEG, 88/267/EEG och 89/91/EEG) samt mul- och klövsjuka (85/511/EEG, 88/397/EEG, 89/531/EEG,

90/423/EEG och 91/42/EEG) och för att utreda sjukdomsläget beträffande dessa inom medlemsstaternas territorier. Direktiven om mul- och klövsjuka samt svinpest förpliktar också de personer som deltar i handeln med samt förmedlingen och transporten av djur att föra en förteckning över de djur de har transporterat, köpt och överlåtit samt att ge uppgifter till myndigheterna. Skyldigheten att föra en förteckning och ge uppgifter gäller likaså den som äger eller innehar djuret.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Genomförandet av direktiven och verkställandet av besluten förutsätter att till lagen om djursjukdomar fogas stadganden med stöd av vilka man kan bestämma att djuren skall märkas för identifiering, att utfodringen av svin med matrester blir tillståndspliktig och att sådana matrester skall upphettas. Lagen om djursjukdomar måste också ändras så att dess tillämpningsområde förutom förebyggande av djursjukdomar också omfattar utredning av sjukdomsläget.

I övrigt genomförs direktiven och verkställs besluten genom att förordningen angående begränsning av transporten av djur för förhindrande av djursjukdomars spridning ändras samt genom beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning.

New pig disease

Beslut 91/237/EEG innehåller bestämmelser om skyddsåtgärder mot denna nya svinsjukdom som påträffats inom medlemsstaternas territorier.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

För att verkställa beslutet måste lagen om djursjukdomar ändras så att veterinärer kan åläggas att vidta åtgärder också när de misstänker eller konstaterar att ett djur insjuknat i en sådan allvarlig smittsam djursjukdom som inte förekommer i Finland och som inte nämns i det beslut som jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning utfärdat om djursjukdomar som skall bekämpas.

Beslutet förutsätter dessutom att förordningen angående begränsning av transporten av djur för förhindrande av djursjukdomars spridning ändras så att regionala transportbegränsningar kan införas och närmare föreskrifter om transport av djur kan meddelas med stöd av den också när det är fråga om nya djursjukdomar. Till övriga delar verkställs beslutet genom beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning.

Fodermedel som tillverkas av animaliska råvaror och fiskråvaror

Syftet med direktiv 90/667/EEG är att hindra förekomsten av sjukdomsalstrare i fodermedel, som tillverkas av animaliska råvaror och fiskråvaror, genom att ställa veterinära krav på användning, hantering, saluförande och förstörande av animaliskt avfall. Enligt direktivet skall animaliskt avfall antingen hanteras i godkända och övervakade hanteringsanläggningar eller förstöras för att hindra att djursjukdomar sprids. Animaliskt avfall som är förknippat med stora risker för spridning av djursjukdomar skall samlas upp och transporteras till en särskild hanteringsanläggning som medlemsstaten anvisat. Vidare begränsas användningen av vissa slag av avfall. Direktivet innehåller också bestämmelser om övervakning av hanteringsanläggningarna och om kontroller som skall utföras i dem. Hanteringsanläggningarna skall själva sköta om produktionskontrollen och se till att de iakttar de mikrobiologiska kvalitetskrav som ställs på slutprodukterna.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

För att direktivet skall genomföras måste verksamheten underkastas officiell övervakning i Finland. Genomförandet av direktivet förutsätter att till lagen om djursjukdomar fogas stadganden som gör det möjligt att meddela föreskrifter om användning och hantering av animaliskt avfall eller om förbud mot användning av avfallet. Till lagen om djursjukdomar bör också fogas stadganden om godkännande eller registrering och regelbunden övervakning av anläggningar för hantering av animaliskt avfall.

Till övriga delar genomförs direktivet genom beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning.

Levande nötkreatur och svin, får och getter samt hästdjur

I direktiv och beslut ingår bestämmelser om de krav som skall iakttas vid handeln med levande nötkreatur och svin (64/432/EEG), får och getter (91/68/EEG) samt hästdjur (90/426/EEG, 90/552/EEG, 90/553/EEG och 91/93/EEG). Angående nötkreatur och svin samt får och getter tillämpas bestämmelserna på handeln mellan medlemsstaterna, medan bestämmelserna om hästdjur inte bara gäller förflyttningar av djur mellan medlemsstaterna utan också införsel från tredje land.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Genomförandet av direktiven och verkställandet av besluten förutsätter att till lagen om djursjukdomar fogas stadganden enligt vilka det kan bestämmas att djuren skall märkas för identifiering. Tillämpningsområdet för lagen om djursjukdomar måste dessutom utvidgas att gälla inte bara förebyggande av djursjukdomar utan också utredning av sjukdomsläget.

För att direktiven skall genomföras och besluten verkställas bör också förordningen angående begränsning av transporten av djur för förhindrande av djursjukdomars spridning ändras genom att till den fogas stadganden enligt vilka närmare föreskrifter om djurtransport kan meddelas. Genomförandet av direktiven och verkställandet av besluten förutsätter ytterligare att en förordning om utförsel och transitering av djur och animaliska produkter ges, så att det vid behov kan bestämmas att djur som utförs skall isoleras. Till övriga delar genomförs direktiven och verkställs besluten genom beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning.

Fjäderfä och avelsågg

I direktiv 90/539/EEG ingår bestämmelser om godkännande, registrering och övervakning av produktionsanläggningar för fjäderfä och

avelsågg. Direktivet innehåller dessutom bestämmelser om införsel och transport av fjäderfä och avelsågg. Bestämmelserna tillämpas både på handeln mellan medlemsstaterna och på införsel från tredje land.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Genomförandet av direktivet förutsätter att till lagen om djursjukdomar fogas stadganden om godkännande eller registrering och övervakning av produktionsanläggningar för fjäderfä och avelsågg. Till lagen om djursjukdomar måste också fogas stadganden enligt vilka det kan bestämmas att fåglar och kläckningsägg skall märkas för identifiering.

För genomförande av direktivet bör med stöd av lagen om djursjukdomar också ges en förordning om utförsel och transitering av djur och animaliska produkter. Likaså måste förordningen angående begränsning av transporten av djur för förhindrande av djursjukdomars spridning ändras. I övrigt genomförs direktivet genom beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning.

Fiskar och andra odlade vattendjur

Direktiv 91/67/EEG innehåller bestämmelser om de krav som skall iakttas vid saluförande av odlade vattendjur (fiskar, kräftdjur, blötdjur) och produkter som fås av dessa (bl.a. rom). Bestämmelserna gäller inte bara handeln inom och mellan medlemsstaterna utan också införsel från tredje land.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

För genomförande av direktivet bör till lagen om djursjukdomar fogas stadganden enligt vilka det kan bestämmas att vattendjur eller förvaringskärl för dem skall märkas för identifiering och att alla fiskodlingsanstalter inom ett visst område skall kontrolleras. Till lagen bör också fogas stadganden om övervakning av fiskodlingsanstalter. Övervakningen gäller alla anstalter inom ett visst område, oberoende av storlek. I praktiken förutsätter genomförandet av övervakningen att anstalterna registreras.

Också förordningen om förhindrande av djursjukdomars spridning i samband med import måste ändras för att direktivet skall kunna genomföras. Dessutom måste ändringar göras i förordningen angående begränsning av transporten av djur för förhindrande av djursjukdomars spridning. Det måste vara möjligt att med stöd av förordningen meddela föreskrifter om transport av vattendjur och märkning av transportredskap för identifiering samt att begränsa transporter inom vissa områden. Till övriga delar genomförs direktivet genom beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning.

Med anledning av de direktiv och beslut som kräver lagändringar ingår ändringarna i lagen om djursjukdomar i regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om djursjukdomar (RP nr 36/1992).

Embryon av nötkreatur

Direktiv 89/556/EEG innehåller bestämmelser om de djursjukdomskrav som gäller handeln med nötkreaturembryon. Bestämmelserna tillämpas både på handeln mellan medlemsstaterna och på införsel från tredje land.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

För genomförande av direktivet bör lagstiftningen om seminering av husdjur utvidgas till att gälla embryon och embryotransplantationer. Den utvidgning av tillämpningsområdet för lagstiftningen om seminering av husdjur som direktivet kräver ingår i en separat proposition med förslag till lag om husdjursavelsverksamhet.

Till övriga delar genomförs direktivet genom beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning med stöd av lagen om djursjukdomar.

Kött och köttprodukter

I bilaga I uppräknas åtta direktiv, fyra beslut och en rekommendation om kött och köttprodukter. Bestämmelserna i dem tillämpas på kött och köttprodukter som marknadsförs i medlemsstaterna. Syftet med bestämmelserna

är att skydda konsumenterna mot sanitära olägenheter genom att säkerställa den livsmedelshygieniska kvaliteten på kött och köttprodukter. Direktiven och besluten innehåller bestämmelser om godkännande av anläggningar som behandlar kött och köttprodukter samt om de krav som ställs på anläggningarna, deras verksamhet och personal, om köttbesiktningen, om övervakning och kontroll av anläggningarna samt om kvaliteten på kött och köttprodukter och märkning av dessa.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Genomförandet av direktiven och verkställandet av besluten förutsätter att lagen om köttbesiktning ändras. Köttbesiktningstvånget måste utsträckas till att i regel gälla allt annat kött än sådant som är avsett för producentens eget bruk. Dessutom måste i köttbesiktningen alltid ingå besiktning av levande djur före slakt. Bestämmelserna om köttprodukter måste utsträckas till att gälla också köttmaträttprodukter och färdigmat som innehåller kött.

En separat proposition med förslag till lag om ändring av lagen om köttbesiktning kommer att föreläggas. Propositionen kommer att innefatta en totalrevision av lagen.

I huvuddrag genomförs direktiven och verkställs besluten genom stadganden och föreskrifter på lägre nivå som utfärdas och meddelas med stöd av lagen om köttbesiktning.

Fisk och fiskeprodukter

Direktiven 91/492/EEG och 91/493/EEG innehåller bestämmelser om hygieniska krav på behandling, förädling och saluförande av fisk och fiskeprodukter samt kräftdjur och blötdjur. Bestämmelserna i direktiven tillämpas på hela produktionskedjan, ända från fångstfartyget till den färdiga handelsprodukten. Direktiven omfattar bestämmelser om vidareförädling, sanitär övervakning och produktionsbetingelser särskilt för de olika djurarterna. Dessutom innehåller direktiven bestämmelser om förpackning, igenkänningspåskrifter, förvaring och transport av färdiga produkter.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland finns ingen lagstiftning med stöd

av vilken direktiven i sin helhet kunde genomföras. Avsikten är att de stadganden på lagnivå som direktiven kräver skall ingå i den nya lagen om animaliska livsmedel. Till övriga delar genomförs direktiven genom stadganden och föreskrifter på lägre nivå som utfärdas med stöd av de fullmaktsstadganden som tas in i lagen.

Mjolk

I bilaga I uppräknas tre direktiv och ett beslut om mjölk. Syftet med bestämmelserna i dem är att skydda konsumenterna mot sanitära olägenheter genom att säkerställa den livsmedelshygieniska kvaliteten på mjölk med identiska krav på produktion, behandling, transport och värmebehandling av mjölk samt genom att övervaka dessa regelbundet. Direktiven (89/362/EEG och 89/384/EEG) genomförs och beslutet (91/180/EEG) verkställs genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet med stöd av lagen om mjölkkontroll. Beslutet kommer att innehålla närmare föreskrifter om produktionsbetingelserna och kraven på mjölkförädlingsföretag samt om kvalitetsfordringar beträffande och undersökningar av mjölk.

Värmebehandlad mjölk

Syftet med direktiv 85/397/EEG är att skydda konsumenterna mot sanitära olägenheter samt att främja fri rörlighet för mjölk mellan medlemsstaterna genom att harmonisera de sanitära kraven på värmebehandlad mjölk. I direktivet uppställs standarder för värmebehandlad mjölk i handeln mellan medlemsstaterna. Direktivet innehåller dessutom bestämmelser om kraven på mjölkproducerande djurs hälsa, produktionsutrymmen samt behandling, transport och förädling av mjölk. De bestämmelser som ingår i direktiven förutsätter att mjölkproducentlägenheterna registreras och förädlingsföretagen godkänns för ändamålet samt att de övervakas regelbundet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Vår lagstiftning om mjölkkontroll motsvarar till stora delar kraven i direktivet. För att

direktivet skall kunna genomföras måste dock till lagen om mjölkkontroll fogas stadganden om registrering av mjölkproducentlägenheterna och regelbunden kontroll av dem för den händelse att värmebehandlad mjölk exporteras från Finland till någon annan EES-stat. Detta beaktas i samband med totalrevisionen av lagen om mjölkkontroll. Avsikten är att den nya lagen skall innehålla stadganden om kraven på produktion, behandling, förädling och transport av mjölk. En proposition med förslag till en ny lag om mjölkkontroll föreläggs hösten 1992. Närmare föreskrifter om produktionsbetingelserna, kraven på mjölkförädlingsföretag samt kvalitetsfordringarna för och undersökningarna av mjölk och mjölkprodukter meddelas genom ett beslut som jord- och skogsbruksministeriet utfärdar med stöd av de fullmaktsstadganden som kommer att ingå i lagen.

Äggprodukter

Syftet med direktiv 89/437/EEG som gäller äggprodukter är att skydda konsumenterna mot sanitära olägenheter genom att säkerställa den livsmedelshygieniska kvaliteten på äggprodukter. Bestämmelserna gäller både handeln mellan medlemsstaterna och handeln inom dem. Direktivet innehåller bestämmelser om sanitära krav på produktion, förvaring och transport av äggprodukter och på själva produktionen samt om övervakningen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet genomförs i huvudsak genom beslut som jord- och skogsbruksministeriet utfärdar med stöd av den nya lagen om animaliska livsmedel. De stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av livsmedelslagen (526/41) bör härvid upphävas.

Tillsyn av vissa främmande ämnen i animaliska livsmedel

I bilaga I uppräknas fem direktiv samt 30 beslut om undersökning och tillsyn av vissa främmande ämnen i animaliska livsmedel. Syftet med bestämmelserna i dessa är att hindra att främmande ämnen som är menliga för

människans hälsa förekommer i animaliska livsmedel, bl.a. genom att fastställa högsta tillåtna halter av främmande ämnen. I bestämmelserna har användningen av vissa ämnen vid behandling av djur som används vid livsmedelsproduktion helt förbjudits. Beträffande vissa ämnen har det bestämts om begränsad och övervakad användning. I direktiven och besluten ingår dessutom bestämmelser om provtagning, undersökning av proverna och om de åtgärder som skall vidtas på grundval av proverna. I direktiven och besluten ingår vidare bestämmelser om identifiering av djur och om upplysningar som skall lämnas. De flesta besluten handlar om undersökningsmetoder, godkända nationella laboratorier och övervakningsprogram.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna om köttbesiktning, mjölkkontroll, medicinsk behandling av djur och överlåtelse av läkemedel motsvarar kraven i direktiven och besluten utom vad gäller högsta tillåtna halter av rester av ämnen som används inom veterinärmedicinen. De högsta tillåtna halterna fastställs genom beslut som jord- och skogsbruksministeriet utfärdar med stöd av lagen om köttbesiktning och lagen om mjölkkontroll.

Husdjursavel

I bilaga I uppräknas de direktiv och beslut som gäller husdjursaveln inom EG. De reglerar svin-, boskaps-, får- och getaveln samt hästförädling och hästtävlingar. Syftet med dem är att avlägsna hinder för handeln med avels- och tävlingsdjur och att därmed främja husdjursaveln och därigenom husdjurskötseln samt att liberalisera hästtävlingarna.

Direktiv och beslut som kräver lagändringar för att träda i kraft

Nötkreatur, svin, får och getter

Inom EG har flera direktiv getts om förädling av nötkreatur (77/504/EEG, 87/328/EEG och 91/174/EEG), svin (88/661/EEG, 90/118/

EEG och 90/119/EEG) samt får och getter (89/361/EEG). Utgående från direktiven har EG-kommissionen utfärdat sammanlagt 17 beslut.

Syftet med direktiven är att genom att harmonisera regleringen avlägsna hinder för handeln med avelsdjur och att därmed främja husdjursaveln och därigenom husdjurskötseln. Direktiven innehåller bestämmelser om godkännande av djur för avel och om införande av djur i stambok eller i register samt om härstamningsintyg som utfärdas för avelsdjur. Stambok och register får föras bara av officiellt godkända avelsföreningar och organisationer. Dessas verksamhet skall övervakas. Handeln med avelsdjur eller sädesvätska, äggceller och embryon av dem får inte hindras eller begränsas inom gemenskapen på avelsmässiga grunder. Utgående från direktiven utfärdar kommissionen närmare bestämmelser om förutsättningarna för godkännande och övervakning av sådana sammanslutningar som för stambok eller register, om införande av djur i stambok eller register, om härstamningsintyg samt om testnings- och bedömningsmetoder för avelsdjur. Direktiven omfattar dessutom bestämmelser om hur tvister beträffande tolkning av förädlingskraven skall avgöras.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

För att genomföra avtalsbestämmelserna är det i Finland nödvändigt att ändra lagen och förordningen (933/73) om införsel av vissa husdjur. Enligt lagen får bl.a. nötkreatur, svin, får och getter samt sädesvätska av dem införas till landet endast med tillstånd av jord- och skogsbruksministeriet. Tillstånd kan beviljas endast om införseln bör anses ändamålsenlig med beaktande av produktionspolitiska samt förädlings- och andra till husdjurskötseln främjande anslutna synpunkter.

Avtalet innebär att import av avelsdjur inte får begränsas med åberopande av avelsmässiga grunder. Lagen bör ändras på denna punkt.

På grund av direktiven måste också lagen och förordningen (557/49) om utövande av seminering av husdjur ändras. Enligt lagen är bl.a. utövande av seminering av svin och nötkreatur underställt särskild övervakning och beroende av särskilt tillstånd. Tillståndsmyndigheten är en semineringskommission som

lyder under jordbruksstyrelsen och som har ställt minimikrav på de djur som skall användas som avelsdjur. Lagen gäller inte uppsamling och behandling av embryon. I Finland finns ingen lagstiftning om de föreskrifter som skall iaktas vid avel, t.ex. förande av stambok och bedömning av avelsdjur. Sådana bestämmelser ingår emellertid i avelsföreningarnas stadgar, som jordbruksstyrelsen fastställer i samband med att statsbidrag beviljas. I praktiken motsvarar de standarder som följs beträffande t.ex. bedömning av djur i stor utsträckning de krav som ställs i direktiven; delvis är de t.o.m. strängare än kraven i direktiven.

Avsikten är att upphäva lagen om utövande av semineri av husdjur och att ersätta den med en ny lag som reglerar husdjursavel. Den nya lagens tillämpningsområde kommer att i likhet med direktiven täcka husdjursaveln, semineringen och embryotransplantationerna. Propositioner med förslag till de ändringar av lagstiftningen som avtalet kräver föreläggs separat.

Hästar och hästtävlingar

De viktigaste principerna i de direktiv som nämns i bilaga I (90/427/EEG och 90/428/EEG) är sådana harmoniserade bestämmelser om djurförädling som inte ställer hinder för handeln med avels- och tävlingsdjur eller med sädesvätska, äggceller och embryon av dem inom gemenskapen. Handeln med avelsdjur och rörligheten för dessa kan inte begränsas på avelsmässiga grunder.

Sådana bestämmelser som gäller avel är bl.a. bestämmelserna om godkännande av djur för avel samt om intyg som ges angående djuren. En förutsättning för fri handel med och fri rörlighet för hästar är att identifieringsmetoden i bilagan till direktiv 90/427/EEG tas i bruk.

Direktiv 90/428/EEG innehåller bestämmelser om anordnande av hästtävlingar och om kravet på icke-diskriminering vid utdelning av priser.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktiven förutsätter att lagstiftningen i Finland om införsel av hästar (lagen om införsel av hästar, förordning 497/91, förord-

ning 498/91 och JSMB 553/91) ändras. Enligt lagen krävs numera tillstånd av jord- och skogsbruksministeriet för införsel av hästar. I Finland finns ingen lagstiftning om hästavel, utan verksamheten har styrts genom förädlingsreglementen som jordbruksstyrelsen har fastställt och som till sitt innehåll motsvarar kraven i direktiven. Om avelsgrunderna bör stadgas i lag.

I Finland finns inga stadganden om hästtävlingar utan inom denna verksamhet iaktas de tävlingsregler som organisationerna i branschen uppgjort och som delvis har uppkommit till följd av internationellt samarbete. De principer för anordnande av tävlingar som nämns i direktiv 90/428/EEG utgör inget hinder för att bibehålla den separata tävlingsverksamheten i fråga om finska hästar och tävlingsverksamheten i fråga om varmblodshästar som fötts i Finland nästan oförändrad.

Propositioner med förslag till de lagändringar avtalet kräver föreläggs separat.

Fodermedel

I bilaga I uppräknas ett antal EG-direktiv och beslut om fodermedel. Produktionen och marknadsföringen av fodermedel som används vid utfodring av husdjur regleras inom gemenskapen genom flera direktiv. Direktiv har utfärdats om marknadsföring av fodermedel vilka används inom husdjursproduktionen som sådana, om marknadsföring av foderblandningar, om tillsatsämnen i fodermedel och om grunderna för godkännande av dem, om de största tillåtna halterna av menliga ämnen och produkter i fodermedel samt om vissa produkter som används vid utfodring av djur och om utvärdering av dem. Flera direktiv har getts separat om de provtagnings- och analysmetoder som skall användas vid den officiella tillsynen av kvaliteten på fodermedel. Syftet med direktiven är att genom att harmonisera lagstiftningen främja den fria handeln med fodermedel inom gemenskapen över nationella gränser.

Direktiv som kräver lagändringar för att träda i kraft

Provtagnings- och analysmetoder

Direktiven (70/373/EEG, 71/250/EEG,

71/393/ EEG, 72/199/EEG, 73/46/EEG, 74/203/EEG, 75/84/EEG, 76/371/EEG, 76/372/EEG, 78/633/EEG, 81/715/EEG och 84/425/EEG jämte ändringar) innehåller gemenskapens bestämmelser om de provtagnings- och analysmetoder som skall användas vid den officiella övervakningen av fodermedel. Genom bestämmelserna vill man samordna övervakningen.

Regleringen grundar sig på EG-rådets direktiv 70/373/EEG, enligt vilket medlemsstaterna skall försäkra sig om att de officiella kontrollerna av fodermedel utförs med användande av de metoder som anges i direktivet. Utgående från direktivet har EG-kommissionen utfärdat flera direktiv om provtagning och om enskilda analysmetoder.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Provtagnings- och analysmetoderna enligt direktiven avviker från de metoder som nu tillämpas i Finland och som baserar sig på anvisningar som statens lantbrukskemiska anstalt meddelat. Direktiven genomförs genom föreskrifter på lägre nivå med stöd av ett fullmaktsstadgande som kommer att intas i fodermedelslagen. Fullmaktsstadgandet ingår i propositionen med förslag till lagar om ändring av 13 § fodermedelslagen och 10 § gödselmedelslagen (RP nr 35/1992 rd).

Tillsatsämnen i fodermedel

Direktiv 70/524/EEG jämte ändringar gäller tillsatsämnen i fodermedel. Syftet med direktivet är att genom att samordna sådana från varandra avvikande bestämmelser som hindrar handeln med fodermedel främja den fria rörligheten för fodermedel inom gemenskapen. Syftet är dessutom att begränsa användningen av tillsatsämnen till enbart nyttiga tillsatsämnen och att samtidigt säkerställa att inte heller användningen av dessa medför risker för människors eller djurs hälsa.

I direktivet uppräknas de godkända tillsatsämnena jämte användningsbegränsningar (bilaga I till direktivet) liksom också de tillsatsämnen som får marknadsföras enligt ett tidsbundet tillstånd och giltighetstiderna för dem

(bilaga II till direktivet). Endast de tillsatsämnen som ingår i de här förteckningarna får användas i fodermedel.

Endast sådana fodertillverkare som är godkända och som uppfyller de behörighetsvillkoren i bilaga III till direktivet får tillsätta tillsatsämnen i fodermedel. Myndigheterna skall enligt direktivet föra en förteckning över de godkända fodertillverkarna.

Direktivet upptar dessutom bestämmelser om bl.a. märknings- och förpackningskrav för fodermedel samt om högsta tillåtna bruksmängd av A-vitamin i fodermedel.

I direktiv 87/153/EEG ges anvisningar om vilka uppgifter och utredningar som krävs för att ett nytt tillsatsämne skall kunna införas i förteckningen över tillsatsämnen. Kraven i anvisningen gäller identifiering och beskrivning av tillsatsämnet, användningsbetingelserna för det och beskrivning av bestämningsmetoderna samt undersökningar om tillsatsämnets effekt och användningssäkerhet samt eventuella särskilda utredningar för de olika tillsatsämnena.

Utan hinder av direktivet tillåter avtalet att Finland vidmakthåller sina nuvarande stadganden om vissa tillväxtfrämjande ämnen och antibiotika. Denna fråga ses över på nytt under år 1995. Beträffande sådana tillsatsämnen som inte godkänts i EG men som används i EFTA-staterna har det i avtalet överenskomits om att möjligheterna att tillåta dem kommer att bedömas enligt förfarandet i direktiv 70/524/EEG före den 1 maj 1995 utgående från dokument som EFTA-staterna tillställer kommissionen före den 1 januari 1993 enligt direktiv 87/153/EEG. EFTA-staterna får bibehålla beviljade nationella tillstånd tills EG har fattat beslut i saken.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland ingår stadgandena om tillsatsämnen för fodermedel i fodermedelslagen, fodermedelsförordningen (379/86) samt jord- och skogsbruksministeriets beslut om godkända tillsatsämnen för fodermedel (381/86), vilket utfärdats med stöd av lagen och i vilket ingår motsvarande förteckningar som i bilagorna I och II till direktiv 70/524/EEG. I EG:s förteckningar ingår ett stort antal tillsatsämnen för fodermedel som inte godkänts i Finland och å andra sidan används det i Finland många

sådana tillsatsämnen som inte ingår i EG:s förteckning över godkända tillsatsämnen.

Finlands förteckning över tillsatsämnen bör ändras med anledning av direktivet. Direktivet kräver ändringar på lagnivå bl.a. i stadgandena om godkännande av tillsatsämnen samt till vissa delar beträffande stadgandena om införsel och övervakning av fodermedel. Kraven i direktiv 87/153/EEG motsvarar med smärre undantag de gällande föreskrifterna i Finland. Till fodermedelslagen måste dock på grund av direktivet fogas ett fullmaktsstadgande.

Största tillåtna halter av menliga ämnen och produkter i fodermedel

Direktiv 74/63/EEG jämte ändringar gäller största tillåtna halter av menliga ämnen i fodermedel. Syftet med direktivet är att genom att harmonisera bestämmelserna avlägsna sådana handelshinder som baserar sig på medlemsstaternas olika krav. Syftet är dessutom att hålla halterna av menliga ämnen i fodermedel så låga att de inte medför risker för djurs hälsa eller för människors hälsa genom att animaliska produkter används. Direktivet gäller inte menliga mikrober, men bestämmelserna om dem skall beaktas när direktivet tillämpas.

Direktivet innehåller en förteckning över största tillåtna halter av menliga ämnen i fodermedel samt bestämmelser om de undantagsfall där de maximala halterna får överskridas. Direktivet tillåter att medlemsstaterna temporärt sänker de fastställda maximala halterna eller förbjuder användningen av något menligt ämne i fodermedel, om ämnet medför fara för djurs eller människors hälsa. Medlemsstaterna har också möjlighet att på lokala grunder tillåta en avvikelse från de tillåtna maximala halterna när fodermedlet både produceras och används på en och samma gård, förutsatt att användningen inte medför sanitära olägenheter.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

De stadganden om menliga ämnen som gäller i Finland motsvarar till sina principer bestämmelserna i direktivet. Enligt 7 § fodermedelslagen får fodermedel inte innehålla så-

dana mängder menliga eller skadliga ämnen eller organismer att användning enligt bruksanvisningarna på grund därav kan orsaka kvalitetsfel hos animaliska produkter eller skada människor, djur eller natur. Bestämmelser om största tillåtna halter av menliga ämnen i fodermedel ingår i statens lantbrukskemiska anstalts beslut (D 425/87), som i huvuddrag motsvarar bestämmelserna i direktivet. Direktivet genomförs genom föreskrifter på lägre nivå utgående från ett fullmaktsstadgande som tas in i fodermedelslagen. Direktivet kräver att vissa ändringar görs också bl.a. i de stadganden om införsel och övervakning som ingår i fodermedelslagen.

Marknadsföring av fodermedel som används som sådana

Direktiv 77/101/EEG jämte ändringar gäller marknadsföring av och kvalitetsfordringar beträffande fodermedel som används som sådana i husdjursköttsektorn. Medlemsstaterna kan tillämpa bestämmelserna i direktivet också på foderråvaror som används vid tillverkning av foderblandningar. Syftet med direktivet är att främja en hög kvalitet på fodermedlen samt att främja fri rörlighet för dem inom gemenskapens territorium.

Enligt de allmänna kvalitetsfordringarna i direktivet skall de fodermedel som marknadsförs vara hälsosamma, äkta och till kvaliteten handelsdugliga och de får inte medföra fara för människor eller djur. Fodermedel får heller inte marknadsföras på ett vilseledande sätt. Närmast för att märkningarna som används vid marknadsföringen skall förenhetligas ingår i direktivet en förteckning över de vanligaste fodermedlen som finns till salu inom gemenskapen. Förteckningen innehåller en beskrivning av fodermedlen och i vissa fall kvalitetsfordringar beträffande dem samt obligatoriska och frivilliga krav på påskrifter och förpackningar. När fodermedel marknadsförs skall det namn som anges i förteckningen användas för dem i varudeklarationen. Marknadsföringen av fodermedel som inte införts i förteckningen får dock inte hindras, så länge dessa uppfyller de allmänna kvalitetsfordringar som nämns i direktivet och de med avseende på användningen väsentliga uppgifterna ges om fodermedlet. Direktivet innehåller också bestämmelser om tillåtna avvikelser från de angivna näringsäm-

neshalterna och om ordnande av övervakning. Marknadsföringen av fodermedel som uppfyller kraven i direktivet får inte hindras.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland ingår stadgandena om fodermedel i fodermedelslagen, fodermedelsförordningen samt jord- och skogsbruksministeriets beslut om godkända fodermedel (380/86) som utfärdats med stöd av lagen. EG:s fodermedelsförteckning upptar rikligt med sådana fodermedel som inte är införda i fodermedelsförteckningen i Finland. Definitionen av begreppet fodermedel avviker från den definition som ingår i den finländska lagstiftningen om fodermedel så till vida att i EG kan ett fodermedel innehålla små mängder tillsatsämnen, medan ett sådant fodermedel hos oss i princip anses vara en foderblandning. Beträffande kraven på påskrifter avviker bestämmelserna betydligt från varandra vad gäller angivande av fodermedlens smältbarhet och energivärden. EG kräver inte att dessa uppgifter anges, medan det i Finland har ansetts viktigt att deklarerades dem. I systemen för beräkning av fodervärden iaktas enligt direktivet de nationella systemen med undantag av beräkningssättet för energivärdet för fjäderfäfoder till dess ett enhetligt system godkänns.

Avtalet innebär att EG:s fodermedelsförteckning och de krav som den ställer tillämpas i Finland. Det förfarande vid godkännande av fodermedel som grundar sig på fodermedelslagen måste ändras och användningen av olika slag av fodermedel måste tillåtas i större utsträckning än tidigare. Fodermedelslagen måste, förutom att den ändras vad gäller godkännandeförfarandet, delvis ändras också bl.a. vad gäller stadgandena om definition av begreppet fodermedel, de uppgifter som skall delges köparna och påskrifter samt import och övervakning.

Marknadsföring av foderblandningar

Direktiv 79/373/EEG jämte ändringar gäller marknadsföring av foderblandningar och kvalitetsfordringar beträffande dem. Syftet med

direktivet är att främja en hög kvalitet på foderblandningarna och den fria handeln med dem inom gemenskapen.

Direktivet innehåller en definition av begreppet foderblandning och allmänna kvalitetsfordringar beträffande foderblandningar samt krav på påskrifter och förpackningar. Enligt kraven på förpackningar får foderblandningar marknadsföras bara i förseglade förpackningar eller behållare. Undantag har beviljats genom kommissionens direktiv om tillåtande i vissa fall av marknadsföring av foderblandningar i icke-förseglade förpackningar eller behållare (80/511/EEG). Kraven på påskrifter är obligatoriska eller frivilliga och krav på angivande av andra uppgifter än sådana som nämns i direktivet kan i princip inte ställas ("sluten säkerhet"). Detta innebär att det inte kan krävas att t.ex. mängden av de råvaror som ingår i en foderblandning skall deklarerats. Man kan kräva eller tillåta att energivärdet för en foderblandning uppges bara om en sådan uppgift varit obligatorisk eller tillåten i medlemsstaten vid den tidpunkt då direktivet utfärdats. Vid uträkningen av energivärdena följs de nationella beräkningssystemen till dess gemenskapen godkänner ett gemensamt beräkningssätt. Ett sådant beräkningssätt har tills vidare godkänts bara beträffande foderblandningar för fjäderfä genom kommissionens direktiv om uträkning av energivärdet hos foderblandningar för fjäderfä (86/174/EEG). Direktivet innehåller dessutom bestämmelser om tillåtna avvikelser från de angivna halterna samt bestämmelser om anordnande av övervakningen. Enligt direktivet är syftet att i fortsättningen godkänna en lista över sådana fodermedel vilkas användning i fodermedel måste förbjudas av hälsoskäl (negativ lista). Marknadsföring av sådana varor som uppfyller kraven i direktivet får inte hindras.

Till direktivet hänför sig kommissionens direktiv om påskrifter på fodermedel som är avsedda för utfodring av sällskapsdjur (82/475/EEG) och kommissionens direktiv om fastställande av gruppbeteckningar för råvaror som får användas vid märkning av foderblandningar till andra djur än sällskapsdjur (91/357/EEG). I direktiven uppräknas de benämningar på fodermedelsgrupper som kan användas i uppgifterna om sammansättningen hos foderblandningar i stället för att man uppges enskilda råvaror.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Stadgandena om foderblandningar ingår i fodermedelslagen, fodermedelsförordningen samt jord- och skogsbruksministeriets beslut om kvalitetsfordringar beträffande vissa foderblandningar (382/86) som utfärdats med stöd av lagen. De krav som fodermedelslagen och fodermedelsförordningen ställer angående uppgifter som skall meddelas köparen och märkning av foderblandningarna är betydligt strängare än EG-kraven. Hos oss används alltså s.k. "öppen säkerhet". Skillnader förekommer också beträffande stadgandena om definitionen av begreppet foderblandning. Stadgandena om angivande av energivärdet hos foderblandningar ingår i 9 § fodermedelsförordningen och jordbruksstyrelsen har meddelat föreskrifter om sätten att beräkna energivärdena. Dessa föreskrifter bör ändras med anledning av direktiv 86/174/EEG. För tillfället har vi inga separata stadganden om märkning av foderblandningar för sällskapsdjur.

Med anledning av direktiven bör fodermedelslagen ändras till vissa delar, bl.a. vad gäller stadgandena om definition av begreppet foderblandning, påskrifter, förpackande samt införelse och övervakning. I huvudsak genomförs direktiven genom stadganden och föreskrifter på lägre nivå som utfärdas med stöd av de fullmaktstadganden som intas i lagen.

Vissa produkter som används för utfodring av djur

Direktiv 82/471/EEG jämte ändringar gäller upphettade mikrobproteinfoder som används som proteinkälla vid utfodring av djur samt NPN-föreningar vilka innehåller kväve av icke-proteinursprung. I direktivet uppräknas de tillåtna produkterna. Syftet med direktivet är att genom att harmonisera lagstiftningen avlägsna hinder för handeln med proteinkällor som på grund av sitt näringsvärde lämpar sig att användas i fodermedel och för handeln med fodermedel som innehåller dessa proteinkällor och att å andra sidan säkerställa att användningen av dessa produkter inte medför fara för djur eller människors hälsa.

Enligt direktivet får de produkter som nämns i bilagan eller fodermedel som innehåller dessa marknadsföras endast om de uppfyller de krav

på sammansättning, renhet, fysikalisk-kemiska och biologiska egenskaper som nämns i bilagan. Tillverkarna har rätt att i begränsad utsträckning betrakta de uppgifter de gett som konfidentiella. I direktivet beaktas också möjligheten att snabbt begränsa användningen av en produkt, om den medför fara för djurs eller människors hälsa. Utgående från bestämmelserna har EG-kommissionen bl.a. genom sitt beslut 85/382/EEG bestämt att medlemsstaterna skall förbjuda fodermedelsanvändningen av *Candida-jästsvampar* som odlats med hjälp av *n-alkaner*. Marknadsföring av produkter som uppfyller kraven får inte hindras.

Direktivet hänför sig till rådets direktiv om anvisningar för utvärdering av vissa produkter som används vid utfodring av djur (83/228/EEG). I detta meddelas anvisningar om vilka uppgifter och utredningar beträffande bakteriemassor och jästsvampar som används som fodermedel skall ges beträffande nya produkter som godkänns att upptas i produktförteckningen. Syftet med direktivet är att göra det möjligt att identifiera och bestämma produkten samt att utvärdera dess utfodringsegenskaper och effekt samt sanitära omständigheter. Enligt direktivet skall medlemsstaterna bestämma att de dokument som gäller nya produkter skall uppgöras enligt anvisningarna i direktivet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland har de produkter som avses i direktiven inte klassificerats såsom en grupp för sig, utan de behandlas i vår lagstiftning som fodermedel eller tillsatsämnen för fodermedel. Alla produkter som nämns i direktivet har inte hos oss godkänts för användning som fodermedel eller tillsatsämnen för fodermedel, så föreskrifterna måste till denna del kompletteras och å andra sidan används det i Finland vissa sådana produkter som EG inte har godkänt för användning. Beträffande dessa produkter har i avtalet överenskommit om en motsvarande övergångsperiod och ett godkännandeförfarande som det som refererats ovan i fråga om tillsatsämnen. Anvisningarna för utvärdering av nya produkter motsvarar med några få undantag de gällande föreskrifterna i Finland, men är betydligt mera detaljerade. Som en ändring på lagnivå kräver direktiven att full-

maktsstadganden tas in i fodermedelslagen samt dessutom vissa ändringar av bl.a. stadgandena om införsel och övervakning av fodermedel.

En separat proposition med förslag till ändringar av fodermedelslagen kommer att föreläggas. Propositionen kommer att omfatta en totalrevision av lagen.

Utsäde

Allmän beskrivning

De EG-direktiv och beslut som räknas upp i bilaga I gäller produktion och marknadsföring av utsäde av spannmåls-, foder-, olje-, fiber- och grönsaksväxter samt betor. EG-bestämmelser har dessutom utfärdats om en gemensam sortförteckning för åkerväxter samt om genomförande av en sortundersökning för grönsaks- och åkerväxter. Syftet med harmoniseringen är att med hjälp av enhetliga bestämmelser avlägsna sådana hinder för handeln med frövara som baserar sig på sorterna och på olika kvalitetsfördringar beträffande frövara.

I bilaga I ingår förutom de egentliga utsädesdirektiven nio direktiv eller beslut med närmare bestämmelser om tillämpning och verkställighet av de egentliga utsädesdirektiven samt 69 beslut av EG-rådet eller kommissionen som EFTA-staterna och EFTA:s övervakningsmyndighet skall beakta vid verkställighet av avtalet. Med undantag av beslut 90/639/EEG förutsätter inte dessa direktiv och beslut ändringar på lagnivå.

Direktiv och beslut som förutsätter lagändringar för att träda i kraft

EG har utfärdat flera direktiv om produktion och marknadsföring av utsäde, bl.a. direktiven 66/400/EEG, 66/401/EEG, 66/402/EEG, 69/208/EEG, 70/457/EEG, 70/458/EEG, 72/168/EEG och 72/180/EEG jämte ändringar.

Utsädesdirektiven gäller produktion och marknadsföring av utsäde av de odlingsväxter som räknas upp i dem. Avsikten med direktiven är att förbättra och garantera kvaliteten på frövara som är till salu och att därmed öka växtodlingens produktivitet och främja den fria rörligheten för utsäde inom gemenskapen.

Grunderna för regleringen är likartade i

direktiven. Det är tillåtet att marknadsföra endast sådana frövarupartier som en myndighet certifierat och som härstammar från förökningmaterial av en sort som sortens förädlare producerat. Genom certifiering av frövaran garanteras att det utsädesparti som är till salu är riktigt namngivet beträffande sorten, att sortens odlingsvärde är känt och att partiet uppfyller vissa minimifördringar beträffande såringsvärdet, bl.a. med avseende på grobarheten. Frö av grönsaksväxter och vissa vallväxter får saluföras också utan certifiering, frö av grönsaksväxter i form av standardutsäde och frö av vallväxter i form av handelsutsäde.

I direktivet om sortförteckning bestäms att medlemsstaterna skall anordna jämförande sortförsök och föra en förteckning över de sorter som utgående från försöken visar sig vara ändamålsenliga att odla. Förteckningen förs över alla de växtartersorter som nämns i utsädesdirektivet med undantag av grönsaksväxterna. Alla sorter som införts i medlemsstaternas sortförteckningar införts i den samlingsförteckning över sorter som kommissionen för. Frövara av de sorter som införts i samlingsförteckningen bör kunna marknadsföras fritt. För grönsaksväxter har kommissionen utfärdat ett särskilt beslut 90/639/EEG om hur sortnamnet bestäms. Beslutet omfattas av avtalet.

I direktiven bestäms också att sortens förädlare skall se till att sorten bevaras genom förädling. Sorten skall vara åtskiljbar, homogen och beständig.

I utsädesdirektiven ingår bestämmelser om i hur många generationer man får producera certifierat utsäde som härstammar från utsäde av basutsädesklass som förädlaren har producerat. För de flesta arterna tillåts förökning i bara två generationer. Direktiven innehåller också bestämmelser om kvalitetsfördringar beträffande frövara av olika kvalitetsklasser, om officiell provtagning och kontroll, om försäljningshöljen och om märkning av varan genom officiella etiketter, garantibevis.

Om det i en medlemsstat råder brist på frövara, kan kommissionen ge tillstånd att marknadsföra frövara som inte uppfyller minimikraven, t.ex. kravet på grobarhet. En förutsättning för ett sådant tillstånd är att de övriga medlemsstaterna inte kan erbjuda lämplig frövara.

Enligt direktiven anses ett utsädesparti inte vara bemängt med flyghavre, även om en flyghavrekärna upptäcks vid kontroll. EG:s

medlemsstater får emellertid med tillstånd av kommissionen ställa högre krav på utsäde av spannmålssorter som importerats för att visa att partiet är fritt från flyghavrekärnor. Sådana krav får ställas bara om åtgärder för bekämpning av flyghavre skall vidtas i staten. Avtalet omfattar också direktiv 74/268/EEG, som innehåller ytterligare bestämmelser om de förfaringsätt som anknyter till påvisandet av krav som är strängare än det allmänna flyghavrekravet i direktiven. Detta direktiv medför inget behov att ändra lagstiftningen i Finland.

Till gemenskapen får importerats frö från tredje land endast om sorten ingår i samlingsförteckningen och endast på villkor att gemenskapen har erkänt att produktionen och den vidmakthållande förädlingen i landet i fråga är likvärd med det system som tillämpas inom gemenskapen.

Enligt bilaga I uppgörs med tanke på EES före utgången av år 1995 en gemensam sortförteckning för jordbruksväxter så att också de sorter vilka införts i EFTA-staternas sortförteckningar upptas i den. Till dess får de avtalslutande parterna begränsa marknadsföringen av sorter enligt sina nationella bestämmelser.

Vissa undantagsbestämmelser som gäller Finland har tagits in i avtalet. Enligt dem får man i Finland utan hinder av direktiven, om inte de avtalslutande parterna kommer överens om något annat, till utgången av år 1996 1) producera och marknadsföra frövara av handelsutsädesklass vid produktion av foder- och spannmålsutsäde enligt den nationella lagstiftningen, 2) bestämma antalet generationer vid produktion av spannmålsutsäde av elitklass och 3) bestämma grobarhetskraven för frövara av foder- och spannmålsväxter.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Om produktion av och handel med frövara stadgas i lagen om handel med frövara samt i den förordning (670/75) som utfärdats med stöd av lagen och i jord- och skogsbruksministeriets beslut (690/75 och 960/75). Regleringen av produktion och handel är till sina principer likadan som i utsädesdirektiven. Enligt lagen skall utsädesproduktionen anordnas enligt ett kvalitetsklassificeringssystem så att man känner till hur ett frövaruparti som säljs härstammar

från det material som förädlaren har. Kvalitetsklasserna är basutsäde, elitutsäde och handelsutsäde. Frövara som hör till klassen handelsutsäde är inte certifierat. Jordbruksstyrelsen fastställer minimikvalitetskraven beträffande frövara. Jordbruksstyrelsen skall enligt lagen föra en förteckning över de viktigaste växtarter sorter vilka har visat sig ändamålsenliga att odla i Finland. Jord- och skogsbruksministeriet kan bestämma att bara frövara av de sorter som införts i förteckningen kan marknadsföras.

Enligt lagen om handel med frövara kan jordbruksstyrelsen, om ett tillräckligt erhållande av frövara för försäljning anses förutsätta detta, besluta att också annat utsäde än sådant som producerats enligt kvalitetsklassificeringssystemet får saluföras. Jord- och skogsbruksministeriet får förbjuda eller begränsa importen av frövara, om frövaran till sina art- och sortegenskaper är sådan att den inte lämpar sig att odlas i Finland eller om import av den skulle medföra att växtförstörare eller menliga ogräs spreder.

De undantagsarrangemang som gäller Finland har upptagits i avtalet eftersom största delen av den frövara som för tillfället marknadsförs är handelsutsäde. Vid produktion av frövara av spannmålsväxter tillåter stadgandena hos oss ett större antal generationer som härstammar från ett parti som förädlaren producerat än direktivet i fråga tillåter. Grobarheten för utsäde har för vissa av arterna hos oss stannat på en lägre nivå än de lägsta grobarhetskrav som bestäms i direktivet. För att produktionen skall kunna ändras så att bara frövara av elitutsädesklass (certifierat utsäde) av spannmåls- och foderväxter skulle tillåtas för marknadsföring krävs en övergångsperiod i avtalet.

Finland har en lag om bekämpning av flyghavre (178/76) som gäller både inhemsk och utländsk frövara. Lagen innehåller stadganden om hur spridningen av flyghavre skall hindras och om övervakning av flyghavre. Finland kan med tillstånd av EFTA:s övervakningsmyndighet ställa ytterligare krav på att importerade partier inte innehåller flyghavrekärnor.

Verkställigheten av avtalet kan i huvudsak ske genom stadganden och föreskrifter på lägre nivå än lag. Direktiven kräver emellertid ändringar, bl.a. i de stadganden om import och övervakning som ingår i lagen om handel med frövara och i stadgandena om anteckningar i garantibeviset. En separat proposition med

förslag till de ändringar i lagen om handel med frövara som avtalet kräver kommer att föreläggas. Propositionen kommer att innehålla en totalrevision av lagen.

Artikel 18. Enligt artikeln förbinder sig de avtalslutande parterna att säkerställa att de arrangemang beträffande produkter som avses i avtalsbestämmelserna om veterinära och fytosanitära frågor samt de arrangemang beträffande produkter som avses i artikel 23 första stycket a och b (tekniska handelshinder) inte äventyras genom andra tekniska handelshinder. Avsikten är att de avtalslutande parterna inte genom unilaterala åtgärder utan godtagbara grunder skall kunna försvaga de resultat som uppnåtts genom avtalet beträffande de produkter som ingår i grupperna 1—24 i positionen HS och för vilkas del bestämmelser ingår i artiklarna 17 och 23 första stycket a och b. Handeln kan dock begränsas på de grunder som nämns i artikel 13.

Artikeln medför inte behov att vidta lagstiftningsåtgärder.

Artikel 19. Enligt utvecklingsklausulen i artikel 19 utreder de avtalslutande parterna varje svårighet som kan uppstå i handeln med jordbruksprodukter och försöker finna lämpliga lösningar. De avtalslutande parterna åtar sig att fortsätta sina ansträngningar i syfte att uppnå en gradvis liberalisering av handeln med jordbruksprodukter. I detta syfte skall de med tvåårsintervaller se över villkoren för handeln med jordbruksprodukter. Den första översynen skall ske före utgången av år 1993. Utgående från de här översynerna skall de avtalslutande parterna besluta om nedskärningar av handelshinder av alla slag inom jordbrukssektorn. Detta gäller också sådana hinder som följer av statliga affärsdrivande monopol på jordbruksområdet. Förpliktelsen tillämpas dock inom ramen för den jordbrukspolitik som parterna bedriver och med hänsyn till förhandlingsresultaten av GATT:s Uruguay-runda. Handels hinder avlägsnas enligt avtalet på basis av ömsesidiga fördelar, bilateralt eller multilateralt genom mest-gynnad-nations-arrangemang, med andra ord så att fördelen av arrangemangen tillkommer enbart EES-avtalets avtalslutande parter.

Dessa avtalsbestämmelser är en kompromisslösning mellan å ena sidan de förhandlingsmål som syftar till en gradvis men fullständig liberalisering av handeln med jordbruksprodukter inom EG och å andra sidan de stånd-

punkter som flera EFTA-stater företrätt och som betonat vikten av en nationell jordbrukspolitik. Utvecklingsklausulens verkliga innebörd klarnar först när den tillämpas i praktiken. EG torde med hänvisning till den kontinuerligt komma att kräva att hinder för gemenskapens egen jordbruksexport skall avlägsnas.

Artikel 20. Artikeln hänvisar till protokoll 9 där det ingår avtalsarrangemang som gäller utvidgande av frihandeln med vissa fiskeriprodukter. Enligt artikel 1 i protokollet avlyfter EFTA-staterna importtullarna och motsvarande avgifter på de produkter som uppräknas i tabell I i tillägg 2 till protokollet då avtalet träder i kraft. På dessa produkter får inte heller kvantitativa begränsningar eller andra motsvarande åtgärder tillämpas. I bilaga 1 till protokollet har Finland i fråga om lax och strömming tills vidare beviljats avvikelser från vad som nämnts ovan. Ovan nämnda frihandelsarrangemang är desamma som trädde i kraft mellan EFTA-staterna den 1 juli 1990. För EG:s vidkommande innehåller protokollet en tredelad produktförteckning. De fiskeriprodukter som ingår i första gruppen i förteckningen befrias från tullar och övriga importbegränsningar den 1 januari 1993. I första gruppen ingår torskfiskar, lilla hälleflundran samt fiskprodukter som framställts av dessa. I gruppen ingår dessutom filéer av andra fiskarter som tillverkats på ett visst sätt samt romprodukter. För Finlands del är filéer av regnbågslax som är saltade eller som ligger i saltlag samt rom av regnbågslax betydande produkter i den första gruppen i EG:s produktförteckning.

Tullen på produkterna i andra gruppen i EG:s produktförteckning sjunker med 70 % till år 1997. Till den andra gruppen hör övriga fiskar och fiskprodukter utom sill, lax, makrill och vissa kräftdjur samt produkter som fås av dem. Av produkterna i andra gruppen är den viktigaste exportvaran för Finland regnbågslax och produkter som fås av regnbågslax.

Den tredje gruppen i produktförteckningen innehåller de fiskar och andra marina produkter som enligt eftergifter av EG lämnats utanför avtalet, dvs. sill, lax, makrill och vissa kräftdjur samt produkter som fås av dem. Eftersom strömmingen i EG:s tulltariff räknas till sillfiskar berörs inte heller den av arrangemangen.

I protokoll 9 ingår bestämmelser för att hindra att konkurrensen snedvrids i fråga om

fiskeriprodukter. Bestämmelserna gäller å ena sidan de avtalsslutande parternas skyldighet att försöka säkerställa sådana konkurrensbetingelser att de andra avtalsslutande parterna inte behöver ty sig till åtgärder för att hindra dumpning samt å andra sidan de statliga stöden och marknadsorganisationen inom fiskeribranschen, som inte får snedvrinda konkurrensen. Till dessa delar får den nationella lagstiftningen inte stå i strid med vederbörande EG-författningar. EG:s statliga stödformer berörs av kommissionens anvisning för prövning av det statliga stödet till fiskeribranschen 88/C/313/09 och möjligheten att tillåta dem bedöms enligt artiklarna 92 och 93 i Romfördraget. Marknadsorganisationen för fiskeribranschen omfattas bl.a. av förordning 3687/91/EEG och i den ingår bl.a. bestämmelser om organisationer för producenterna inom fiskeribranschen.

Artikel 5 i protokollet förutsätter dessutom att fiskefartyg som går under en annan avtalsslutande parts flagg garanteras likadana rättigheter som de avtalsslutande parternas egna fiskefartyg att anlöpa hamnarna och försäljningsställena och att använda utrustningen i dem. Enligt en förklaring som hänför sig till protokoll 9 fortsätts förhandlingarna om fri transiteringsrätt för fisk och fiskeriprodukter vid behov till dess avtalet träder i kraft.

Enligt den utvecklingsklausul som ingår i protokoll 46 skall de avtalsslutande parterna före utgången av år 1993 och därefter med tvåårsintervaller se över möjligheten att utveckla samarbetet inom fiskerisektorn och utvidga frihandeln med fiskeriprodukter.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Fiskeriprodukter med ursprung i EG och som kommer att omfattas av frihandel förutsätter att tulltariffen ändras.

Till övriga delar medför inte protokoll 9 i det här skedet behov att ändra gällande lagstiftning i Finland. I Finland finns inga stadganden om en marknadsorganisation för fiskeribranschen och avtalet förutsätter inte att ett motsvarande system byggs upp. Beträffande de fiskeriprodukter som ingår i förteckningen över frihandelsprodukter behöver stadgandena om statsbidrag inte ändras. I Finland finns inga stadganden som kunde hindra ett fritt tillträde

till hamnarna för fiskefartyg, utbudande av fångst på marknaden eller transitering av fiskeriprodukter. Vad gäller de fiskarter som inte ingår i produktförteckningen för frihandel förutsätter införsel av fångst till Finland att tullarna i fråga betalas.

Kapitel 3 Samarbete i tullfrågor och om handelslättnader

Artikel 21. Artikel 21.1 och 21.2 i avtalet gäller förenklande av gränsformaliteter och inbördes administrativt bistånd i tullfrågor. Enligt punkt 1 skall de avtalsslutande parterna förenkla kontroller och formaliteter vid sina gränser i syfte att underlätta handeln sinsemellan. Bestämmelser som syftar till detta ingår i protokoll 10.

Protokoll 10

Detta protokoll gäller förenklande av kontroller och formaliteter vid godsbefordran vid gränserna mellan EG- och EFTA-staterna. Huvudsyftet med protokollet är att förenhetliga och förenkla gränskontrollerna och gränsformaliteterna de avtalsslutande parterna emellan.

Finland har godkänt den internationella konventionen om harmonisering av gränskontroller av varor (FördrS 64/85). Denna konvention är mera allmänt uppbyggt än det här avsedda protokollet till EES-avtalet.

EG och EFTA-staterna har år 1987 undertecknat en konvention om förenkling av formaliteterna vid handel med varor (FördrS 66/87) och en konvention om ett gemensamt förpassningsförfarande (FördrS 68/87), vilka förenklar formaliteterna vid varuhandel genom att man inför ett enhetsdokument (SAD-dokumentet). Detta dokument används vid import och exportförfarandet samt för förpassning av varor mellan EG och EFTA-staterna. I det nu aktuella protokollet är förpassningsförfarandet och i anslutning därtill obehindrad godsbefordran från avgångstullanstalten till destinations-tullanstalten av central betydelse och flera artiklar syftar till att underlätta detta förfarande.

Protokoll 10 till EES-avtalet överensstämmer med de ovan nämnda gällande avtalen, även om det delvis innebär ett längre gående sam-

arbete. I detta sammanhang betonas också användningen av automatisk databehandling. Kontroller och formaliteter skall i allmänhet utföras som stickprov. Detta gäller också veterinärmedicinska kontroller och växtskydds-kontroller. De avtalslutande parterna kan dock avvika från denna princip, om det är nödvändigt för att förhindra att en omedelbart hotande skadlig växtsjukdom sprids. De avtalslutande parterna är också skyldiga att godta kontroller som utförts av en behörig myndighet hos en annan avtalslutande part och de handlingar som dessa har upprättat över import och transitering av varor.

Syftet med protokollet är att ytterligare förkorta väntetiderna vid gränsstationerna. De avtalslutande parterna skall garantera trafiken så fri passage som möjligt. I detta syfte skall bl.a. kontroller och formaliteter skötas utan dröjsmål och de skall, om möjligt, utföras på en enda plats. Detta gäller även kontroller avsedda att förhindra spridning av växt- och djursjukdomar. För vissa typer av trafik skall gränsstationerna vara öppna dygnet runt, om trafikvolymen motiverar detta. I syfte att göra trafiken smidigare strävar de avtalslutande parterna att ordna expressfiler. Genom dessa åtgärder uppnår handelsparterna också kostnadsinbesparingar.

De avtalslutande parterna är skyldiga att öka samarbetet mellan de olika kontrollmyndigheterna också på lokal nivå. Till de samarbetsformer som nämns i protokollet hör särskilt trafikarrangemang vid gränsstationerna, inrättande av intill varandra placerade kontrollstationer samt harmonisering av uppgifterna. De avtalslutande parterna samordnar också arbetstiderna för de myndigheter som sköter kontrollerna och formaliteterna.

Protokollet utgör inget hinder för ett ytterligare utvecklande av samarbetet mellan grannländer. Finland har ingått bilaterala avtal om gränstullsamarbete med Sverige (FördrS 2/63) och Norge (FördrS 37/69). T.ex. avtalet mellan Finland och Norge om gränstullsamarbete innebär att vid en viss gränsövergång mellan Finland och Norge kan det ena landets myndigheter sköta tullövervakningen och tullklaringen av trafiken för båda ländernas räkning. Avtalet har också möjliggjort en gemensam bemanning av tullstationerna. Genom sådant samarbete kan man uppnå avsevärda inbesparingar.

Protokollet innehåller också en bestämmelse

om administrativt bistånd mellan de avtalslutande parternas behöriga myndigheter, där man i tillämpliga delar iakttar bestämmelserna i protokoll 11.

* * *

Enligt punkt 2 i artikeln skall de avtalslutande parterna lämna varandra bistånd i tullfrågor för att säkerställa en korrekt tillämpning av tullagstiftningen. Bestämmelser som syftar till detta ingår i protokoll 11.

Protokoll 11

Protokollet utvidgar tullsamarbetet att omfatta tullförvaltningen i 18 länder, vilket möjliggör ett samarbete inom hela Västeuropa. Protokollet omfattar dock inte all tullverksamhet, utan mellan EFTA-staterna och EG:s medlemsstater skall utarbetas ett kompletterande avtal som innehåller bestämmelser om de frågor som står utanför EG:s behörighet samt bestämmelser om det praktiska samarbetet.

Protokollet är av samma slag som Finlands bilaterala avtal om inbördes bistånd i tullfrågor och som Tullsamarbetsrådets rekommendationer och modellavtal. Det är meningen att de bilaterala avtalen skall förbli i kraft.

Då den internationella handeln har blivit livligare och särskilt då narkotikabrottsligheten och den ekonomiska brottsligheten har blivit internationella och ökat har det blivit nödvändigt att genom internationella avtal utveckla samarbetet mellan tullmyndigheterna i olika stater. Samarbetet mellan EFTA-staterna och EG:s medlemsstater har hittills huvudsakligen varit grundat på bilaterala avtal.

Finland har ingått ett multilateralt samarbetsavtal (FördrS 44/82) med de andra nordiska länderna. Av EG:s medlemsstater har Finland bilaterala tullsamarbetsavtal med Förbundsrepubliken Tyskland (FördrS 58/76), Nederländerna (FördrS 31/85), Frankrike (FördrS 58/89), Italien (FördrS 9/90) och Förenade Konungariket (FördrS 75/91). Danmark är en av de avtalslutande parterna i det multilaterala avtalet med de nordiska länderna. Det praktiska samarbetet med EG:s medlemsstater och EFTA-staterna har grundat sig på andra multilaterala avtal och på tullsamarbetsrådets rekommendationer.

De avtalslutande parterna skall lämna varandra bistånd för att tullagstiftningen skall bli

korrekt tillämpad. Protokollet påverkar inte den handräckning som ömsesidigt lämnas i brottmål. Tullagstiftningen och tullarna har definierats så öppet att de i praktiken täcker hela tullverkets verksamhetsområde och alla de tullar, skatter och andra avgifter som tullverket uppbär.

En behörig administrativ myndighet i en stat som avtalsslutande part är skyldig att på begäran lämna alla relevanta upplysningar som behövs för att en korrekt tillämpning av tullagstiftningen skall kunna säkerställas. Dessa upplysningar kan också gälla handlingar som innebär överträdelse av tullagstiftningen. På begäran skall upplysningar lämnas om en vara har införts i landet på rätt sätt och vid behov skall också den tullklaringsform som använts anges. Den behöriga administrativa myndigheten skall på begäran övervaka sådana personer, varor eller fordon som man vet eller misstänker att har samband med överträdelser av tullagstiftningen.

De avtalsslutande parterna är skyldiga att inom sin behörighet bistå varandra särskilt i sådana fall som gäller tidigare eller framtida överträdelser av tullagstiftningen eller nya medel och metoder i samband med sådana handlingar. Skyldigheten att lämna bistånd gäller också de fall då det är fråga om omfattande överträdelser av tullagstiftningen vid import, export eller transitering av varor.

Protokollet förutsätter att den behöriga administrativa myndighet eller den myndighet till vilken den har sänt begäran om handräckning på begäran av den andra avtalsslutande parten inleder de undersökningar som behövs eller lämnar de upplysningar som den har. I protokollet bestäms också om undantag från skyldigheten att lämna bistånd. De avtalsslutande parterna kan vägra lämna bistånd om detta skulle strida mot deras suveränitet, allmän ordning (ordre publique), säkerhet eller andra väsentliga intressen, om det skulle gälla valuta- och skattebestämmelser som inte kan hänföras till bestämmelser om tullar eller om det skulle inkränka på industri-, handels- eller yrkeshemligheter.

De upplysningar som lämnats i enlighet med protokollet får i den mottagande staten samma sekretesskydd som tillämpas på motsvarande uppgifter enligt den ifrågavarande statens nationella lagstiftning och enligt EG:s bestämmelser.

De upplysningar som erhållits med stöd av

protokollet kan utnyttjas enbart för där avsedda syften. För andra syften kan de användas med den andra avtalsslutande partens medgivande. Bestämmelserna gäller inte utbyte av information om illegal handel med narkotika. De uppgifter och handlingar som erhållits med stöd av protokollet kan användas som bevismaterial i redogörelser, i vittnesmål och inför domstol enligt bestämmelserna i avtalet.

Viktigt i tullövervakningsmyndigheternas verksamhet är utbytet av information. Detta utbyte har ordnats så att det skall ske mellan EFTA-staternas centrala tullmyndigheter och de behöriga enheterna inom EG-kommissionen samt i tillämpliga delar mellan tullmyndigheterna i EG:s medlemsstater. Utbytet av information skall ske med iakttagande av bestämmelserna om datasekretess. De avtalsslutande parterna kan stå i direkt kontakt med varandra då det är fråga om brådskande fall eller om saken gäller endast två avtalsslutande parter. Protokollet möjliggör också direkt kontakt mellan lokala tullmyndigheter i brådskande fall.

* * *

Artikel 21.3 gäller stärkande av samarbetet i avsikt att förenkla handelsprocedurerna.

Samarbetet mellan EG- och EFTA-staterna grundar sig på en deklARATION vid ministermötet i Luxemburg 1984. Vid förenklandet av handelsprocedurerna har målet varit att främja utväxlingen av data på elektronisk väg myndigheterna emellan och också mellan myndigheterna och näringslivet. Samarbetet har konkretiserats i två EG-projekt och program (CD-projektet och TEDIS-programmet).

Avsikten med CD-projektet är att utveckla harmoniserade datoriserade administrativa förfaranden inom gemenskapen och med tredje länder. Tyngdpunkten har legat på att utveckla automatiserade tullförfaranden. CD-projektet startade 1986. Det är en del av en större helhet (CADDIA-programmet), som syftar till att effektivisera produktionen av data om import och export samt om den gemensamma jordbrukspolitiken.

Samarbetet mellan EFTA och EG i CD-projektet har omfattat ett gemensamt pilotprojekt för automatisering av förpassningsförfarandet, utvecklande av gemensamma tullmeddelanden samt förenhetligande av de koder som används vid tullklarering och förpassning.

Ett viktigt samarbetsområde för CD-projek-

tet har varit standardiseringsarbetet inom EDIFACT-området. EFTA-staterna har bl.a. deltagit i EG:s standardarbetsgrupps möten. Dessutom arbetar vid EDIFACT-sekretariatet två personer på bekostnad av EFTA-staterna. EES-avtalet torde inte på något betydande sätt påverka det redan pågående samarbetet. Samarbetsformerna blir dock klarare, och förfaringssätten enligt del VI skall tillämpas.

EG:s råd godkände år 1987 ett program för elektroniska dataöverföringssystem, som tillämpas inom handeln, industrin och förvaltningen (TEDIS-programmet). Syftet är att motverka en ökning av de slutna elektroniska dataöverföringsnäten och i stället främja utvecklandet av kompatibla system. Särskild vikt har lagts på främjandet av användningen av sådan elektronisk dataöverföring (EDI) som utgår från de små och medelstora företagens egna behov. Därtill har man strävat att stöda användningen av internationella och europeiska standarder, utgående från de rekommendationer om internationella handelsförfaranden som givits av FN:s ekonomiska kommission för Europa.

Genom TEDIS-programmet samordnar man utvecklandet av elektronisk dataöverföring inom olika industribranscher och strävar att främja pilotprojekt inom programmet och att standardisera meddelandena.

TEDIS-programmet sträckte sig över åren 1988—1989 och det hade en budget på 5,3 miljoner ecu (25 miljoner mk). I juli 1991 godkände EG:s råd det II skedet av det treåriga TEDIS-programmet med en totalbudget på 25 miljoner ecu (125 miljoner mk). Tyngdpunktsområden i programmets II skede var standardisering av EDI-meddelandena, särskilt med beaktande av telekommunikationens behov, den elektroniska dataöverföringens juridiska aspekter samt europeiska tvärsektorprojekt och en utredning av hur EDI inverkar på ledningen av företag.

Vid utgången av 1989 hade alla EFTA-stater undertecknat bilaterala avtal om elektroniska utväxlingssystem för handelsdata (TEDIS-programmet) med EG. Varje EFTA-stats finansiella bidrag står i proportion till dess och EG:s medlemsländers sammanlagda bruttonationalprodukt till marknadspris. Finlands andel av programmets I skede var ca 380 000 mk och för det II skedet har den beräknats bli ca 2,2 miljoner mk, vilket inkluderar löneutgifterna

för EFTA-tjänstemännen vid TEDIS-sekretariatet. Kostnaderna för det II skedet fördelar sig på fyra år.

EFTA-staterna har aktivt tillsammans med gemenskapen deltagit i utarbetandet av europeiska och internationella standarder för handelsprocedurerna. Samarbetet har särskilt gällt CD-projektet och telekommunikationen. Finlands deltagande i gemenskapens TEDIS-program kan särskilt anses underlätta samarbetet och bidra till att minska uppkomsten av nya tekniska handelshinder mellan gemenskapen och EFTA-staterna. Det kan likaså anses främja det samordnade utvecklandet av elektronisk överföring av handelsdata överallt i Europa.

Finland har i programmets I skede deltagit i två pilotprojekt som gäller transportbranschen och pappersindustrin samt i undersökningar av den elektroniska dataöverföringens juridiska aspekter och av EDI-kännedomen.

EES-avtalet ersätter avtalet mellan Finland och Europeiska ekonomiska gemenskapen om elektroniska utväxlingssystem för handelsdata (FördrS 103/89).

Enligt punkt 4 i artikeln tillämpas bestämmelserna på alla varor.

Artikel 22. Enligt artikeln skall en avtalslutande part, som avser antingen att sänka den faktiskt tillämpade nivån på de tullar eller avgifter med motsvarande verkan som tillämpas gentemot tredje land som åtnjuter behandling som mest gynnad nation eller att inte tillämpa dessa, såvitt möjligt anmäla åtgärden till Gemensamma EES-kommittén senast trettio dagar innan den träder i kraft. Den avtalslutande parten skall ta del av varje invändning från andra avtalslutande parter om de snedvridningar som kan bli följden av åtgärden. Artikeln motsvarar till innehållet artikel 12 i frihandelsavtalet mellan Finland och EEG.

Kapitel 4 Andra regler som avser fri rörlighet för varor

Artikel 23. I artikel 23 i avtalet hänvisas till bilaga II när det gäller regler angående tekniska handelshinder och till protokoll 12 när det gäller bedömningen av kravenligheten. Bilaga II är den mest omfattande av bilagorna till EES-avtalet och innebär att EG:s tekniska lagstiftning blir EES-regler. Enligt bilagan skall hänvisningarna i EG:s rättsakter till artiklarna 30 och 36 eller 30—36 i Romfördraget vid

tillämpningen av EES-avtalet avse artiklarna 11 och 12 eller 11—13 och 18 i EES-avtalet.

Vidare hänvisas i artikel 23 till bilaga III, som gäller produktansvar. I bilagan om produktansvar finns regler om att bestämmelserna i EG:s produktansvarsdirektiv blir EES-regler samt om hur importörens ansvar skall organiseras.

Regler som gäller tekniska handelshinder

I Motorfordon

Allmänt

Som tekniska krav med inverkan på handeln har hittills utfärdats 45 direktiv jämte ändringar om motorfordon och deras delar. De finska motorfordonsbestämmelserna motsvarar i huvudsak direktiven, vilket närmast beror på att man i Finland länge tillämpat FN:s ECE-regelsystem. Bestämmelserna om motorfordons avgasutsläpp och bilbälten i baksätet utgör undantag. Om dessa innehåller EES-avtalet övergångsbestämmelser. Inhemska bestämmelser om motorfordon och deras delar utfärdas genom förordning och beslut av trafikministeriet.

Avgaskrav för personbilar och paketbilar samt övergångsperioden för dessa krav

I fråga om avgaskraven kan EFTA-staterna fram till den 1 januari 1995 tillämpa sin nationella lagstiftning. Efter detta måste de också på sin marknad godkänna bilar som uppfyller kraven i EG-direktiven.

Kraven i fråga om utsläppsvärden som EG:s avgasdirektiv 70/220/EEG tillåter för personbilar är betydligt lindrigare än de amerikanska utsläppskraven från 1983 (US'83) och 1987 (US'87), vilka tillämpas i Finland och de övriga EFTA-staterna. EG har dock redan utfärdat direktiv 91/441/EEG, som skärper avgasgränserna för personbilar. Enligt EG:s egen jämförelseundersökning motsvarar de skärpta gränsvärdena för personbilar 1983 (US'83) och 1987 års (US'87) värden enligt de amerikanska bestämmelserna. Direktiv 91/144/EEG gäller nya typgodkännanden från den 1 juli 1992 och nya bilar som inregistreras från den 1 januari 1993.

I Finland gäller enligt förordning (912/88) att

gränsvärdena enligt de amerikanska avgaskraven på 1983 års nivå (US'83) blir obligatoriska för motorfordon som första gången tas i bruk i Finland den 1 januari 1992 eller därefter. Kraven har gällt nya personbilsmodeller ända sedan början av år 1990.

Då EG:s ändrade direktiv den 1 juli 1992/1 januari 1993 till sin kravnivå kommer att motsvara gällande bestämmelser hos oss, måste avgasbestämmelserna för personbilar ändras så att bilar enligt kraven i EG:s direktiv godkänns från början av år 1995 vid sidan av dem som uppfyller US'83-kraven.

I Finland gäller enligt förordning (1295/91) att de amerikanska avgaskraven från 1990 skall tillämpas på nya paketbilar så att paketbilsmodellerna skall uppfylla dessa krav från den 1 januari 1992 och alla nya paketbilar som tas i bruk i trafik från den 1 januari 1993. Dessa avgaskrav för paketbilar är klart strängare än de gällande gränsvärdena enligt EG-direktiven. Enligt EES-avtalets övergångsbestämmelser kan strängare avgaskrav för paketbilar än de som givits i direktivet upprätthållas ända till början av år 1995. Därefter skall också paketbilar enligt EG-direktivet godkännas. EG-kommissionen har redan utarbetat ett förslag till ett direktiv om skärpning av avgaskraven för paketbilar.

Avgasutsläpp från tunga dieselmotorer

I fråga om de tunga dieselmotorerna i lastbilar och bussar gäller för närvarande direktiv 88/77/EEG, som innebär att motsvarande nivå som gällde i bl.a. USA före år 1991 nås. Bestämmelserna enligt detta direktiv gäller i Finland från början av år 1991 för sådana dieseldrivna bussar och lastbilar som första gången tas i bruk.

EG har godkänt ett direktiv om skärpta krav för avgasutsläpp från dieselmotorer (91/542/EEG). Enligt direktivet skärps gränsvärdena i gällande direktiv med 50—60 %. Direktivet träder i kraft den 1 juli 1992 i fråga om typgodkännanden av motorer och i fråga om registreringar av nya bilar den 1 oktober 1993. Gränsvärdena skärps ytterligare i fråga om motorer som typgodkänns efter den 1 oktober 1995 och bilar som tas i bruk efter 1 oktober 1996. Den tillåtna mängden kväveoxider sänks då med ca 15 % och den tillåtna mängden

partikelutsläpp med ca 60 %. Gränserna kommer att vara rigorösare än de värden som träder i kraft i USA år 1994.

I Finland kommer gränsvärdena för dieseldrivna bussar och lastbilar enligt det skärpta EG-direktivet att tas i bruk enligt EG:s tidtabell. Vid sidan av de gränsvärden som blir gällande år 1992 och 1993 torde också US'91-gränsvärdena godkännas.

Bilbälten och övergångsperioden som gäller dem

Enligt EG:s direktiv om bilbälten är det möjligt att ha krav på bilbälten för alla sittplatser i person- och paketbilar, dock inte för sittplatser som är riktade åt sidan eller bakåt och inte heller för hopfällbara sittplatser. För baksätet i personbilar som tas i bruk före den 1 juli 1997 räcker det med tvåpunktsbälten; för övriga sittplatser kan trepunktsbälten krävas. Genom ändringar som har utfärdats år 1990 utsträcks rätten att kräva trepunktsbälten att gälla även baksätet från den 1 juli 1997. Dessutom kan bilbälten krävas för de oskyddade sittplatserna i lastbilar och bussar.

I finsk motorfordonslagstiftning har bilbälten krävts i överensstämmelse med EG:s direktiv i alla bilar som avses i det gällande direktivet. För baksätet i personbilar har trepunktsbälten krävts.

I EES-avtalet har för EFTA-staterna intagits ett undantag fram till den 1 juli 1997 i fråga om bilbälten. Enligt det som här har anförts kommer EG:s lagstiftning att från den dagen motsvara gällande bestämmelser i bl.a. Finland.

Kraven på fordons utrustning och ljusbestämmelser

Gällande finska bestämmelser om fordons ljus och övriga utrustning motsvarar redan nu i huvudsak EG-direktiven. Avsikten är att de skillnader i kraven som kvarstår, förbudet mot parkeringsljus på ena sidan och mot höger dimbakljus, skall ändras senast 1993 så att de motsvarar EG:s krav. Avsikten är att senast år 1993 också i övrigt se över bestämmelserna och föreskrifterna i fordonsförordningen (233/82) och beslutet om verkställighet av fordonsförordningen (150/83) så att kraven i ett eventuellt EG-direktiv kan tillämpas parallellt med de

godkännandekrav som grundar sig på ECE-regler eller nationella krav.

EG håller på att avsluta kompletteringen av direktivet om typgodkännande av hela bilar (70/156/EEG) så att direktivet i första skedet skall gälla personbilar och i fortsättningen också andra slags bilar. Avsikten är att kompletteringen av direktivet skall träda i kraft den 1 januari 1993. Efter att ändringen har trätt i kraft måste personbilar godkännas för trafik utan några nationella tilläggskrav, om de uppfyller kraven enligt typgodkännandedirektivet. I Finland medför detta att bl.a. kraven för personbilar på tvättanordningar för körlyjus, avfrostningsanordning för bakrutan samt en backspegel på höger sida måste slopas.

II Jordbruks- och skogsbrukstraktorer

Det finns sammanlagt 23 direktiv jämte ändringar om jordbruks- och skogsbrukstraktorer. De innehåller bestämmelser om traktors konstruktion och utrustning. Dessa direktiv, utarbetade enligt den gamla metoden, förutsätter ett typgodkännande av traktorer. Direktiven gäller inte rörliga skogsmaskiner, som i EG hänförs under maskindirektivet.

De inhemska bestämmelser som direktiven kräver utfärdas dels i fordonsförordningen och trafikministeriets beslut och dels genom ändring av arbetarskyddsstyrelsens — samt vid behov av statsrådets — beslut. I fråga om buller är EG:s bestämmelser lindrigare än gällande finska bestämmelser.

III Lyftanordningar och mekaniska hanteringsanordningar

Elhissar

För elhissar har utfärdats direktiv 84/529/EEG jämte ändringar. Detta direktiv behandlar byggande och ibruktagande av hissar. Inom EG finns inga enhetliga bestämmelser om periodisk kontroll. Enligt direktivet är det även i fortsättningen möjligt att tillämpa nationella förfaranden som har gällt tidigare. De förfaranden man iaktar i Finland avviker i någon mån från förfarandet enligt direktivet. Direktivenliga hissar måste dock godkännas för användning i Finland. Detta förutsätter att handels- och industriministeriets beslut om hissar ändras.

EG ändrar för närvarande hissdirektivet. I Finland utfärdas bestämmelserna om hissar med stöd av ellagen. För att göra situationen klarare kan det bli nödvändigt att definiera gränsen mellan hissar och lyftanordningar.

Övriga lyft- och hanteringsanordningar

Bestämmelserna och föreskrifterna om lyftanordningar och mekaniska hanteringsanordningar ingår i Finland dels i lagen om skydd i arbete och i bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, dels i ellagen och i bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Ändringen av EG:s maskindirektiv (91/368/EEG) som träder i kraft vid ingången av en övergångsperiod som börjar den 1 januari 1993 och utgår den 1 juli 1995 gäller de lyft- och hanteringsanordningar som har nämnts här och upphäver senast den 1 januari 1996 de särskilda direktiv som gäller dessa. De inhemska bestämmelser som hör till arbetarskyddet och som direktiven om lyft- och hanteringsanordningar kräver utfärdas genom statsrådsbeslut och övriga bestämmelser utfärdas med stöd av ellagen. De nya bestämmelserna bereds så att de motsvarar maskindirektivet. Innan direktivet träder i kraft i Finland godkänns också maskiner som tillverkats i enlighet med de direktiv som skall upphävas och som nämns ovan.

IV Hushållsapparater

Om hushållsapparater och elspisar har EG utfärdat direktiven 79/530/EEG och 79/531/EEG. De innehåller bestämmelser om anteckning av elförbrukningen. Direktiven är till sin natur frivilliga, men om det bestäms att de skall genomföras kan de bestämmelser som behövs utfärdas genom förordning med stöd av konsumentskyddslagen (38/78).

V Gasapparater

EG:s direktiv om gasapparater (90/396/EEG) innehåller de viktigaste säkerhetsbestämmelserna om apparater som använder gasartat bränsle samt bestämmelser om bl.a. kontroll- och godkännandeprocéduren för apparaterna. I Finland grundar sig bestämmelserna och före-

skrifterna om gasapparater på lagen om explosionsfarliga ämnen. Lagen ger tillräckliga befogenheter för att också meddela föreskrifter som behövs på grund av direktivet. Därtill innehåller lagen redan nu de bestämmelser som behövs för marknadsföring av apparater och begränsning av marknadsföringen. Med stöd av lagen har det i flyt- och naturgasförordningarna, (316/79) och (623/87), samt motsvarande beslut av handels- och industriministeriet, (317/79) och (624/87), utfärdats bestämmelser och föreskrifter av lägre ordning om gasapparater. Dessa måste ses över och preciseras bl.a. när det gäller väsentliga säkerhetskrav som avser gasapparater, certifieringen av kravenligheten, märkningskraven samt kraven på myndigheter och andra organ. Förändringarna innebär bl.a. att övervakningen av tillverkningen av gasapparater skärps. Bestämmelser som avser detta finns för närvarande inte alls i finsk lagstiftning.

VI Bygg- och anläggningsutrustning

Direktiven om byggmaskiner och bygganordningar är i Finland anknutna dels till tillämpningen av lagen om skydd i arbete, dels till tillämpningen av miljölagstiftningen, närmast bullerbekämpningslagen (382/87). Av dessa direktiv upphävs direktiven om skydds-räcken för skydd mot fall och fallande föremål när ändringen av EG:s maskindirektiv (91/368/EEG) träder i kraft den 31 december 1995. När det gäller arbetarskyddslagstiftningen genomförs ändringarna genom ett statsrådsbeslut, dock så att bestämmelserna om skydds-räcken utformas så att de motsvarar maskindirektivet.

I fråga om övervakningen tillämpas de bestämmelser om maskiner och anordningar som hör till maskindirektivets verksamhetsområde. Detta beskrivs under punkt XXIV (maskiner).

För skydd av miljön har EG utfärdat flera direktiv om maximivärdena för bullerutsläpp från byggmaskiner och bygganordningar.

Byggmaskiner och bygganordningar anses uppfylla direktivens bestämmelser om de har bullermärkts enligt direktiven. De angivna värdena är garantivärden. Tillverkaren garanterar att inte en enda tillverkad anordning överskrider värdena. Maximivärdena för bullerutsläpp är ganska höga och avsikten är att sänka dem gradvis. Med stöd av bullerbekämpningslagen

utarbetar miljöministeriet de statsrådsbeslut som begränsar bullerutsläppen så att de motsvarar EG:s bestämmelser.

VII Övriga maskiner

EG:s medlemsstater har förutom för byggmaskiner även utfärdat maximivärden som avser buller för gräsklippare. Motsvarande maximivärden kommer att införas i Finland genom ett statsrådsbeslut med stöd av bullerbekämpningslagen.

För de största gräsklipparna har det i direktiv 181/88/EEG föreskrivits ett maximivärde för bullernivån även vid förarplatsen. Arbetsministeriet förbereder bestämmelser som inför motsvarande maximivärde även i Finland.

VIII Tryckkärl

Direktivet om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar med gemensamma föreskrifter för tryckkärl och föreskrifter om metoder för kontroll av dem 76/767/EEG, nedan allmändirektivet, innehåller allmänna bestämmelser om typgodkännande- och kontrollprocedurerna för tryckkärl. Det kompletteras av särskilda direktiv som normerar de tekniska kraven på planeringen och kontrollmetoderna för varje tryckkärlsgrupp. Närmast artikel 22 i allmändirektivet kan tänkas vara av betydelse. Den avser tryckkärl som det inte har utfärdats särskilda direktiv för. Enligt artikeln skall medlemsstaterna ömsesidigt godkänna de rapporter och intyg som vid kontroll av tryckkärl givits i en annan medlemsstat. När detta genomförs innebär det att det ömsesidiga erkännandet av tryckkärlskontroll mellan EFTA-staterna upphävs och att betydelsen av de bilaterala överenskommelserna väsentligt minskar. Då allmändirektivet genomförs behövs en smärre ändring av förordningen om tryckkärl (549/73).

De särskilda direktiv som kompletterar allmändirektivet avser gasflaskor. Vid sidan av de tekniska föreskrifter som ingår i dessa direktiv får nationella bestämmelser och föreskrifter tillämpas, varför direktivens betydelse kommer att vara liten. De kräver små ändringar i handels- och industriministeriets beslut om transportabla gasbehållare (641/78).

Direktivet om tillnärmning av medlemssta-

ternas lagstiftning i fråga om enkla tryckkärl (87/404/EEG) är det enda direktivet i fråga om tryckkärl som har utarbetats enligt den nya metoden. Direktivet innehåller bestämmelser om hur enkla tryckkärl skall vara konstruerade, om hur de skall tillverkas och om den första konstruktionskontrollen. Då direktivet genomförs innebär det att de finska säkerhetskraven i någon mån skärps. Gällande nationell lagstiftning tillämpas fortfarande på kontroll när kärlen är i användning.

Direktiv 75/324/EEG gäller aerosolförpackningar. Direktivet medför att statsrådets beslut om aerosoler (67/73) måste ändras bl.a. i fråga om kontrollen av förpackningarna.

IX Mätinstrument

EG har utfärdat ett direktiv som gäller det internationella måttenhetssystemet (80/181/EEG). Enligt direktivet tillämpar EG måttenhetssystemet SI, varför EES-avtalet inte till denna del medför förändringar i Finland.

I EG:s direktiv om mätdon och metrologiska kontrollmetoder (71/316/EEG) har bl.a. utfärdats allmänna bestämmelser om typgodkännande- och kontrollförfaranden för mätdon. Direktivet kompletteras av särskilda direktiv om mätning och mätdon. Dessa direktiv avser också sådana redskap som i Finland inte omfattas av justeringsverksamheten. Direktiven om mätning och mätdon är frivilliga så att nationella bestämmelser och föreskrifter får tillämpas vid sidan av dem. Därför medför genomförandet av dessa direktiv i Finland inte att gällande bestämmelser och föreskrifter om mätning och mätdon upphävs, utan de kompletteras endast med de metoder som beskrivs i direktiven.

De flesta ändringarna i Finland föranleds av direktivet om icke-automatiska vågar (90/384/EEG) som är det enda direktivet om mätinstrument som har utarbetats enligt den nya metoden. Direktivet är obligatoriskt och vid dess sida tillåts inte nationella bestämmelser och föreskrifter som står i strid med direktivet. Direktivet har ett vidare tillämpningsområde än lagen om måttenheter och justering av mättningsredskap (219/65). Detta antas dock inte orsaka problem i praktiken. Den mest betydande skillnaden i jämförelse med gällande system är att s.k. anmälda organ utför typgodkännanden och justeringar. Avsikten har

dock ännu inte varit att ändra den ovan nämnda lagen om måttenheter. Direktivets övergångsbestämmelse möjliggör detta; direktivet skall genomföras i medlemsstaterna senast den 1 januari 1993, men medlemsstaterna skall ändå under tio års tid från det direktivet trätt i kraft tillåta marknadsföring och ibruktagande av sådana mätinstrument som uppfyller de bestämmelser och föreskrifter som gällde innan direktivet trädde i kraft.

X Elektrisk materiel

Lågspänningsdirektivet och övergångsperioden för det

Lågspänningsdirektivet (73/23/EEG) definierar på ett allmänt plan säkerhetskraven för elapparater (upp till 1 000 V med växelström, upp till 1 500 V med likström).

Lågspänningsdirektivet innebär en väsentlig förändring i vårt elsäkerhetssystem. Hittills har för de elapparater som blir tillgängliga för den stora allmänheten krävts obligatorisk förhandskontroll och godkännande i fråga om elsäkerheten (ellagen 36 §). Finland, Sverige och Island kan behålla sina nationella bestämmelser till den 31 december 1993, varefter förfarandena enligt lågspänningsdirektivet senast måste införas.

Enligt lågspänningsdirektivet är det som ett minimikrav tillräckligt att tillverkaren försäkrar att apparaten uppfyller kraven i direktivet. Säkerhetsbestämmelserna i direktivet motsvarar i sig våra nu gällande säkerhetskrav på ett allmänt plan. Ellagen måste därför ändras när det gäller proceduren om kontroll och försäkringen.

Elapparater i explosionsfarliga utrymmen och elektromagnetisk kompatibilitet

Direktiven om elapparater som används i explosionsfarliga utrymmen (76/117/EEG, 79/196/EEG och 82/130/EEG) förutsätter antingen att apparaterna uppfyller kraven enligt EN-standarderna och att detta har certifierats genom ett godkännandeförfarande, eller att ett godkänt organ har utfärdat ett kontrollcertifikat. Minimikravet i direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet (89/336/EEG) är tillverkarens försäkringen. Både direktiven om elapparater

i explosionsfarliga utrymmen och om elektromagnetisk kompatibilitet kräver lagstadganden om befogenheterna inom granskning och kontroll.

Apparater och materiel för hälso- och sjukvården

Elektromedicinsk utrustning

För en stor del av de eldrivna medicintekniska apparaterna krävs det obligatorisk förhandskontroll. I direktivet om elektromedicinsk utrustning (84/539/EEG) krävs inte en obligatorisk förhandskontroll. Tillverkarens försäkringen om direktivenlighet räcker. Direktivet har utfärdats enligt den s.k. gamla metoden, dvs. det innehåller detaljerade tekniska krav. Bestämmelserna i direktivet motsvarar inte tidens krav och direktivet måste ses över bl.a. i fråga om standarderna. Då direktivet genomförs i Finland innebär det att de bestämmelser som utfärdats med stöd av handels- och industriministeriets beslut (234/84) i fråga om de apparater direktivet tillämpas på måste ses över. När det gäller de apparater som inte nämns i direktivet fortsätter gällande kontrollpraxis.

Aktiva medicintekniska produkter för implantation

Direktivet om aktiva medicintekniska produkter för implantation (90/385/EEG) är ett direktiv enligt den s.k. nya metoden. Aktiva medicintekniska produkter för implantation, vilka är bl.a. pacemakers och insulinpumpar, lyder i Finland under lagen om sjukvårdsartiklar (997/84). De väsentliga kraven i fråga om produkter och bestämmelser som avser proceduren för att släppa ut produkterna på marknaden har förts in i direktivet. Fastän en del av bestämmelserna i lagen om sjukvårdsartiklar till sitt innehåll motsvarar kraven i direktivet om aktiva medicintekniska produkter för implantation, ändras lagen om sjukvårdsartiklar i fråga om övervakningen av produkterna och bestämmelserna om godkännandet av produkterna för marknaden. För övervakningen grundas ett nationellt tillverkarregister samt ett informationssystem för olyckor och olyckstillbud. Det första godkännandet av produkterna för marknaden förutsätter klinisk provning,

som i sin tur förutsätter att ett system för att behandla undersökningsplaner skapas. För dessa ändringar avläts en separat regeringsproposition.

XI Textilier

I direktiven om textilier finns bestämmelser om anmälning av textilprodukters fibersammansättning samt om metoderna att analysera textilfiberblandningarna i anslutning till anmälningsförfarandet. Finsk lagstiftning innehåller inte krav om detta. Bestämmelserna om anmälning av fibersammansättningen intas i en förordning som utfärdas med stöd av konsumentskyddslagen.

XII Livsmedel

EG-rådets direktiv om offentlig kontroll av livsmedel (89/397/EEG) utgår från att övervakningen i första hand skall organiseras nationellt med iakttagande av de nationella behoven. Kommissionens uppgift är att utgående från medlemsstaternas årliga berättelser avge rekommendationer med syfte att harmonisera de nationella livsmedelsövervakningsprogrammen. I direktivet betonas medlemsstaternas rätt att med hänsyn till övervakningen välja det lämpligaste kontrollskedet. Kontrollen skall vara regelbunden och täcka alla skeden av tillverkningen och distributionen. Direktivet förutsätter att exportprodukter inte får lämnas utanför en vederbörlig kontroll på den grunden att produkten skall exporteras utanför gemenskapen.

EG:s kontrolldirektiv innehåller också kravet att produkter avsedda för en annan medlemsstat skall kontrolleras lika omsorgsfullt som produkter för den egna marknaden. Till denna del bör livsmedelslagen ändras. De utredningar som gäller saken pågår som bäst och samtidigt måste också frågan om avgifter för livsmedelskontrollen i Finland undersökas.

De principer som ingår i direktivet motsvarar i väsentliga avseenden övervakningssystemet i Finland. Livsmedelsverket inleder i enlighet med sin verksamhets- och ekonomiplan år 1992 ett nationellt program för övervakning av livsmedel.

En mycket stor helhet EG-bestämmelser gäller livsmedel. I bilaga II till EES-avtalet

räknas 54 olika EG-författningar jämte förändringar upp. Från Finlands sida har det inte ansetts föreligga behov av övergångsperioder eller bestående undantag. Det bör också beaktas att frågan om vilka bestämmelser som utgör EG:s gällande lagstiftning till vissa delar är mycket oklar. Så bör till exempel den omfattande regleringen av tillsatssämnen i livsmedel långt anses vara föråldrad fastän det inte finns myndighetsbeslut som uttryckligen säger detta. EG har på detta område, liksom även på vissa andra områden som kan anses vara föråldrade, i praktiken börjat från början utgående från de s.k. allmändirektiven. Med anledning av EES-avtalet revideras bestämmelserna i Finland bl.a. på följande centrala områden: märkning av livsmedelsförpackningar, tillsatssämnen, förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel och främmande ämnen i livsmedel.

XIII Läkemedel

Allmänt

Till rättsakterna om läkemedelspreparat hör en förordning och 14 direktiv jämte ändringar. Direktiven 65/65/EEG, 75/319/EEG och 81/851/EEG jämte ändringar medför behov att ändra lagstiftningen. Läkemedelslagen bör också ändras med anledning av direktiv 85/432/EEG om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om viss farmaceutisk verksamhet. Direktivet avser erkännande av yrkesbehörighet. De ändringar som övriga EG-bestämmelser om läkemedelsbranschen medför genomförs genom ändring av antingen förordningar eller bestämmelser av lägre ordning.

För läkemedel fordras försäljningstillstånd för varje produkt, vilket inte är fallet med de flesta andra produkter. Harmoniseringsarbetet som avser läkemedelsbestämmelserna inom EG har framför allt syftat till att harmonisera procedurerna för försäljningstillstånd. Slutmålet för harmoniseringen av förfarandet för godkännande av läkemedelsprodukter och utökningen av samarbetet mellan läkemedelsmyndigheterna är att de övriga medlemsstaterna eller gemenskapen godkänner den bedömning som myndigheterna i en medlemsstat har gjort. Nya läkemedelspreparat kommer då effektivare och snabbare ut på gemenskapens hela marknad. Detta befrämjar för sin del

Europas läkemedelsindustri och läkemedels-handel utan att säkerheten i fråga om läkemedel äventyras, vilken EG uppställt som sitt främsta mål. EG:s huvudintresse på läkemedelsbranschen är att trygga läget för den s.k. forskande, kraftigt exportinriktade, läkemedelsindustrin med syfte att sporra till nya innovationer i medlemsstaterna.

Systemet med försäljningstillstånd för varje produkt gör att inte enbart en harmonisering av kraven leder till att läkemedlen fritt rör sig mellan staterna. Kärnfrågan för läkemedelsbranschen är därför att delta i den beslutsprocedur inom EG som gäller försäljningstillstånden för läkemedel och den utvärdering som föregår denna.

EG har genom direktiv 87/22/EEG skapat ett samarbetsystem för högteknologiska läkemedel. Enligt systemet skall medlemsstaternas ansökan om försäljningstillstånd för ett dylikt läkemedel underställas en kommitté för farmaceutiska specialiteter (CPMP) och för djurläkemedlens del en kommitté för veterinärmedicinska farmaceutiska specialiteter (CVMP) för utlåtande. I fråga om övriga läkemedel kan medlemsstaterna med stöd av direktiv 75/319/EEG vid tvister i anslutning till beviljande och återkallande av försäljningstillstånd skaffa någondera kommitténs utlåtande i ärendet. Utlåtandena är inte bindande.

På grund av att kommittéernas utlåtanden inte är bindande har EG:s gällande bestämmelser om förfaranden angående försäljningstillstånd inte medfört friare rörlighet för läkemedel mellan EG-länderna. Kommissionens förslag till nytt system för försäljningstillstånd torde dock förändra läget i detta hänseende. Det grundas en självständig läkemedelsevalueringsmyndighet som underlyder kommissionen. Denna myndighet har bl.a. som uppgift att koordinera de två försäljningstillståndssystem som har utvecklats av EG:s gällande system. För högteknologiska läkemedel och nya molekyler beviljas tillstånd av kommissionen efter att den har inhämtat läkemedelsevalueringsmyndighetens utlåtande i ärendet. Även i det decentraliserade systemet, dvs. när det gäller tillstånd för s.k. vanliga läkemedel, kommer kommissionen i de fall det föreligger konflikt-situationer mellan medlemsstaterna att fatta beslut som binder medlemsstaterna.

Inom läkemedelsbranschen innebär EES-avtalet framför allt en harmonisering av bestämmelserna om läkemedel. Harmoniseringen

kommer inte att omedelbart öka rörligheten för läkemedel mellan staterna, då systemen för ett bindande förfarande ännu är under beredning också inom EG.

Rådets direktiv av den 26 januari 1965 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter (65/65/EEG), jämte ändringar

Direktivet är det grundläggande direktivet för läkemedel och innehåller de viktigaste bestämmelserna om beviljande och återkallande av försäljningstillstånd för läkemedelspreparat.

Direktivet medför att den definition på läkemedel som ingår i läkemedelslagen måste kompletteras att gälla även ämnen och föreningar som avser att ändra människors eller djurs livsfunktioner.

Enligt direktivet är det möjligt att vägra bevilja försäljningstillstånd enbart på grunder som anknyter till läkemedelspreparatets säkerhet, effekt och kvalitet. Bestämmelsen innebär att ett skäligen pris inte längre kan utgöra villkor för försäljningstillstånd och bestämmelsen om detta i läkemedelslagen måste därför upphävas.

Kretsen av personer som är berättigade att ansöka om försäljningstillstånd bör utvidgas så att den som ansvarar för att läkemedlet kommer ut i handeln kan ansöka om tillstånd. Enligt läkemedelslagen kan för tillfället endast tillverkaren ansöka om tillstånd.

I direktivet krävs att handläggningen av en ansökan om försäljningstillstånd sker senast 120 dagar efter att ansökan har lämnats in. I undantagsfall kan fristen förlängas med 90 dagar. Kravet på en maximitid för handläggning innebär att övervakningsorganisationen för läkemedel utvecklas i Finland och att övervakningsresurserna måste ökas. I läkemedelslagen skall intas en bestämmelse om att handläggningstiderna skall fastställas genom förordning.

Direktivet innebär även att bestämmelserna om hur länge försäljningstillstånd för läkemedelspreparat gäller bör ändras så att tillståndet gäller fem år åt gången i stället för att som nu gälla ett år. Bestämmelserna om temporär indragning av försäljningstillstånd måste också kompletteras.

Andra rådsdirektivet av den 20 maj 1975 om tillnärmning av bestämmelser som fastställs genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter (75/319/EEG), jämte ändringar

I direktivet finns bl.a. bestämmelser om ansökan om försäljningstillstånd som kompletterar direktiv 65/65/EEG, samt bestämmelser om framställning av läkemedel och import av läkemedel från tredje land.

Enligt en ändring av direktivet som trädde i kraft den 1 januari 1992 och som gäller de ansökningar om försäljningstillstånd som har inlämnats efter detta datum måste en läkemedelsförpackning innehålla en bipacksedel, om inte alla de uppgifter som nämns i direktivet redan lämnats på förpackningen eller dess yttersta omslag. I läkemedelslagen bör intas en bestämmelse om att social- och hälsostyrelsen befullmäktigas att utfärda bestämmelser om bipacksedlar i läkemedelsförpackningar.

I direktivet har fastställts en maximitid om 90 dagar för handläggning av ansökningar om tillstånd att tillverka läkemedel eller importera läkemedel från tredje land. Direktivet innehåller också en förpliktelse att kontrollera läkemedel som kommer från länder utanför EG. Det är möjligt att avstå från denna kontroll endast under begränsade förutsättningar. I läkemedelslagen skall intas fullmaktsbestämmelser för att handläggningstiderna och kvalitetskontrollen av läkemedel som importerats från länder utanför EES skall kunna fastställas genom förordning.

Enligt direktivet kan myndigheterna i exceptionella och motiverade fall tillåta att tillverkarna och de som importerar läkemedelspreparat från tredje land låter en tredje part utföra kontroll av vissa skeden av tillverkningen eller viss kontroll av preparatet. Direktivet förutsätter att bestämmelserna i läkemedelslagen om det s.k. fraktarbetet ändras så att de motsvarar direktivet.

Direktivet medför också att läkemedelslagens bestämmelse om utfärdande av exporttillstånd ändras så att den blir förpliktande. Likaså medför det att bestämmelserna om förbud mot distribution av läkemedelspreparat och dragande ur handeln kompletteras samt att en bestämmelse om återkallande av tillstånd för tillverkning och partihandel intas i läkemedelslagen.

Rådets direktiv av den 28 september 1981 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om veterinärmedicinska läkemedel (81/851/EEG), jämte ändringar

I direktivet har för tillverkning och saluförande av djurläkemedel utfärdats motsvarande bestämmelser som i direktiven 65/65/EEG och 75/319/EEG utfärdats för läkemedlen för människor. I Finland gäller enligt läkemedelslagen samma bestämmelser om tillverkning och saluförande för djurläkemedel som för läkemedel för människor.

År 1990 reviderades i Finland bestämmelserna i lagar och andra författningar om medicinering av djur, varvid man beaktade EG:s motsvarande bestämmelser. Till denna del medför inte EG:s bestämmelser ändringar på lagnivå.

Då direktivets bestämmelser utvidgats genom direktiv 90/677/EEG att även gälla veterinärmedicinska vaccin, serum och produkter, för vilka man kan bestämma immunnivå, innebär detta att 11 § i lagen om djursjukdomar måste ändras så att tillverkning och innehav av produkter kan förbjudas och andra motsvarande föreskrifter meddelas.

* * *

Kravet i 43 § läkemedelslagen på finskt medborgarskap måste avskaffas för medborgarna i EES-staterna. Detta beror på direktiv 85/432/EEG som nämns i bilaga VII angående ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet.

XIV Gödselmedel

De gödselmedelsdirektiv som ingår i EES-avtalet gäller harmonisering av bestämmelserna i medlemsstaternas gödselmedelslagar, deras lagar om provtagningsmetoder och analys av gödselmedel samt lagar om enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt och om kontrollmetoder för dessas egenskaper, gränsvärden och detonationssäkerhet. De ändringar som dessa direktiv medför förutsätter bestämmelser på lagnivå.

Rådets direktiv av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gödselmedel (76/116/EEG)

Direktivet, som har ändrats tre gånger, gäller

marknadsföring och kvalitetskontroll av gödselmedel. Direktivet syftar till att harmonisera reglerna för kvalitet och märkning och därigenom främja fri marknadsföring av gödselmedel inom gemenskapens område. Direktivet gäller oorganiska gödselmedel i såväl fast som flytande form.

För att förenhetliga kvalitet och märkning finns i direktivet en förteckning över gödselmedel som får förses med beteckningen "EES-gödselmedel". Gödselmedlen har i förteckningen antecknats med typnamn och med beskrivning av tillverkningsmetoderna och de centrala beståndsdelarna. Därutöver finns det bestämmelser om minimimängderna näringsämnen och hur dessa skall anges. Gödselmedel med beteckningen "EES-gödselmedel" skall fritt kunna marknadsföras i medlemsstaterna.

I Finland ingår bestämmelserna om gödselmedel i gödselmedelslagen (377/86), gödselmedelsförordningen (383/86) samt i jord- och skogsbruksministeriets beslut om kvalitetsfordringar beträffande vissa gödselmedelspreparat (384/86), utfärdat med stöd av gödselmedelslagen. I lagen finns endast allmänna kvalitetskrav för gödselmedel. Enligt lagen kan jord- och skogsbruksministeriet utfärda särskilda kvalitetsbestämmelser. Lagen anger tämligen detaljerat vilka uppgifter om varan som skall lämnas åt köparen. Hur dessa uppgifter skall lämnas anges närmare genom förordning. Statens lantbrukskemiska anstalt fastställer gödselmedlens typbenämningar.

Med stöd av gödselmedelslagen har jord- och skogsbruksministeriet fastställt att gödselmedel som innehåller fosfor får innehålla högst 100 mg kadmium per fosforkilo. Enligt direktivet är det inte möjligt att ställa ett dylikt krav på gödselmedel som innehåller fosfor. I avtalet har dock intagits ett undantag beträffande gödselmedel. Enligt detta kan EFTA-staterna med avseende på mängden kadmium i gödselmedel begränsa marknadsföringen av gödselmedel i enlighet med sina gällande krav vid tidpunkten för avtalets ikraftträdande. Kadmiumbegränsningarna ses över på nytt år 1995.

Direktivet medför att gödselmedelslagen måste ändras bl.a. med avseende på bestämmelserna om gödselmedlens kvalitet, märkning och marknadsföring. Direktivet genomförs i huvudsak genom bestämmelser och föreskrifter av lägre ordning.

Kommissionens direktiv av den 22 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om provtagnings- och analysmetoder för gödselmedel (77/535/EEG)

Direktivet, som har ändrats tre gånger, innehåller bestämmelser om de provtagnings- och analysmetoder som används vid den officiella övervakningen av "EES-gödselmedel".

Direktivets bestämmelser avviker från de metoder som för tillfället tillämpas hos oss och som grundar sig på de instruktioner som statens lantbrukskemiska anstalt har utfärdat. Direktivet genomförs genom bestämmelser av lägre ordning grundade på en fullmaktsbestämmelse som intas i gödselmedelslagen. Fullmaktsbestämmelsen ingår i regeringens proposition till lagar om ändring av 13 § fodermedelslagen och 10 § gödselmedelslagen (RP 35/1992 rd.).

Rådets direktiv av den 15 juli 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt (80/876/EEG)

Direktivet gäller enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt. Direktivet syftar till att genom en harmonisering av medlemsstaternas bestämmelser främja den fria handeln med dylika gödselmedel inom gemenskapens område samt till att garantera att dylika medel är ofarliga med avseende på människors trygghet och hälsa samt till arbetarskyddet.

Enligt direktivet förutsätter beteckningen "EES-gödselmedel" på ett gödselmedel, som innehåller över 28 viktprocent kväve, att medlet uppfyller de krav som uppställs i bilaga I till direktivet. Medlemsstaterna kan dock temporärt förhindra marknadsföring av dylika gödselmedel med hänsyn till människors hälsa och även annars i undantagsfall. Medlemsstaterna kan dessutom kräva tilläggskontroll för dylika gödselmedel. Med detta avses detonationssäkerhetstester. Direktivet innehåller också vissa bestämmelser om förpackning, transport och lagring av ammoniumnitratgödselmedel.

I Finland är totalkvävehalten i ammoniumnitratgödselmedel genom jord- och skogsbruksministeriets beslut begränsad till högst 28 %, varav högst 14 % får utgöras av nitratkväve. Dessutom skall under vissa förutsättningar tekniska kontrollcentralens utlåtande inhämtas

i fråga om en del blandade gödselmedels brand- och detonationssäkerhet. Direktivet förutsätter vissa ändringar i bestämmelser och föreskrifter som avser kvalitetskraven och marknadsföringen för bl.a. de gödselmedel det nu är fråga om. Som en ändring på lagnivå behövs bl.a. fullmaktbestämmelser i gödselmedelslagen.

Kommissionens direktiv av den 8 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om förfaranden för kontroll av egenskaper, gränsvärden och detonationssäkerhet för enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt (87/94/EEG)

Direktivet, som har ändrats en gång, innehåller de till direktivet om enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt (80/876/EEG) anknutna bestämmelserna om den högsta tillåtna kopparhalten i gödselmedel samt bestämmelser om mängden värmebehandling i samband med detonationssäkerhetstest (bilaga I till direktivet) samt de officiella kontroll-, analys- och testmetoderna (bilaga II till direktivet).

I Finland är kvävehalten i gödselmedel begränsad till 28 %, varför vi inte tills vidare har bestämmelser om hur detonationskänsligheten hos ammoniumnitratgödselmedels detonationskänslighet skall påvisas. Direktivet genomförs genom bestämmelser av lägre ordning utfärdade med stöd av en fullmakt som intas i gödselmedelslagen.

XV Farliga ämnen

Allmänt

I bilaga II till EES-avtalet uppräknas i punkt XV tolv EG-författningar jämte ändringar som avser farliga kemikalier. Direktiv har utfärdats om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen och preparat, om förbud mot och begränsningar av marknadsföring och användning av dem, om tvättmedel, bekämpningsmedel, provning av kemikalier, om batterier och ackumulatörer som innehåller farliga ämnen samt om ämnen som bryter ned ozonskiktet.

Direktiven genomförs i Finland med stöd av flera olika lagar och genom försorg av många

myndigheter. Social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet svarar för genomförandet vad avser kemikalielagen, arbetsministeriet vad avser lagen om skydd i arbete samt jord- och skogsbruksministeriet vad avser lagen om bekämpningsmedel. Bestämmelserna om klassificering och märkning av farliga ämnen och preparat träder i Finland i kraft genom beslut med stöd av kemikalielagen.

Bestämmelserna om batterier och ackumulatörer som innehåller farliga ämnen träder i kraft med stöd av lagen om avfallshantering och bestämmelserna om ämnen som bryter ned ozonskiktet med stöd av luftvårdslagen.

Finland har inga svårigheter att godkänna direktiven om kemikalier, förutom när det gäller bestämmelserna om bekämpningsmedel och ämnen som bryter ned ozonskiktet. När det t.ex. gäller klassificeringen och märkningen av kemikalier har man i Finland ända sedan år 1979 följt EG:s lagstiftning. De ändringar i kemikalielagen som behövs på grund av EES-avtalet ingår i en separat regeringsproposition.

I fråga om farliga kemikalier träder EES-avtalet i kraft den 1 januari 1993. Direktivet om farliga ämnen (67/548/EEG) och direktivet om farliga preparat (88/379/EEG) träder dock i kraft först hösten 1993, eftersom kemikalielagen har reviderats att motsvara direktivet som då träder i kraft. Dessutom kan EFTA-staterna tills vidare tillämpa den nationella lagstiftning om ämnen som bryter ned ozonskiktet som gäller då EES-avtalet träder i kraft. Situationen ses över på nytt år 1995.

Direktivet om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (67/548/EEG)

Rådet har sex gånger ändrat direktivet om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (ämnesdirektivet). En sjunde ändring av direktivet handläggs för närvarande av kommissionen. Ändringsförslaget utgjorde modell vid beredningen av kemikalielagen samt den med stöd därav utfärdade kemikalieförordningen (620/90) och det därtill anknutna beslutet av social- och hälsovårdsministeriet (716/90).

Ämnesdirektivet syftar till att harmonisera medlemsstaternas lagar och andra författningar om anmälan av nya ämnen, informationsutbyte om anmälda ämnen och bedömning av faran för människor och miljön samt om klassifice-

ringen, förpackning och märkning av farliga ämnen. Enligt direktivet skall dessa åtgärder, då de gäller hälsa, trygghet och miljöskydd eller konsumentskydd basera sig på en hög skyddsnivå och enhetliga skyddskrav oberoende av medlemsstaternas olika ekonomiska förutsättningar. I bestämmelserna beaktas såväl hälsan hos befolkningen i allmänhet som dessutom i synnerhet hälsan hos dem som arbetar med farliga ämnen.

I Finland träder ämnesdirektivet jämte bilagor i kraft både med stöd av kemikalielagen och lagen om skydd i arbete. Ämnesdirektivets sjunde ändring torde kräva vissa ändringar av teknisk natur i kemikalielagen samt i kemikalieförordningen, som har utfärdats med stöd av den.

I Finland har flera ämnen än i EG:s ämnesdirektiv klassificerats som cancer- och allergiframkallande. Genomförandet av direktivet förutsätter dock att de avvikande klassificeringarna ändras att motsvara EG:s bestämmelser. Efter detta bör man i skyddsinformationsblad eller på annat sätt vid behov meddela arbetstagaren om sådana ämnen som förorsakar risk för cancer eller allergi som inte nämnts i bilagan till ämnesdirektivet. I övrigt effektiverar direktivet kemikalieövervakningen i vårt land.

Klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (88/379/EEG)

Om klassificeringen, förpackningen och märkningen av beredningar (preparat) som innehåller farliga ämnen har rådet utfärdat direktiv 88/379/EEG (beredningsdirektivet), som har ändrats tekniskt fyra gånger.

I Finland ingår den allmänna skyldigheten att klassificera och märka kemikalier i kemikalielagen och lagen om skydd i arbete samt med stöd av dem utfärdade bestämmelser. I den gällande lagstiftningen bestäms kraven på etiketter innehåll. I Finland har det inte funnits detaljerade bestämmelser om principerna för klassificering och märkning av beredningar förutom i fråga om färgprodukter. När tillämpningen av beredningsdirektivet inleds minskar kravet på förpackningsanteckningar när det gäller angivelse av sammansättning. I Finland har beredningen av bestämmelser av lägre ordning som motsvarar direktivet inletts.

En teknisk ändring av beredningsdirektivet i fråga om skyddsinformationsbladet anger skyldigheten att lämna skyddsinformationsblad och kraven på informationens innehåll. Syftet med direktivet är att förplikta marknadsföraren av en kemikalie att lämna mottagaren den information som behövs för en bedömning av kemikalies risker.

I Finland har bestämmelserna om skyddsinformationsblad utfärdats med stöd av kemikalielagen och lagen om skydd i arbete. Skyldigheten att lämna information gäller enligt kemikalielagen alla farliga kemikalier oberoende av deras användningsändamål. Enligt direktivet lämnas informationen enbart för produkter avsedda för "industriellt" bruk. Med avvikelse från EG:s praxis lämnas informationen till myndigheterna för registrering.

För att anpassas till direktivet om skyddsinformationsblad måste kemikalielagen ändras så att skyldigheten att lämna information enbart gäller preparat avsedda för "industriellt" bruk. Bestämmelsen om registrering kan fortsättningsvis förbli i kraft eftersom det inte finns någon EG-lagstiftning om detta och registreringen inte utgör ett hinder för försäljning av kemikalier. Bestämmelserna om registrering bör dock avskiljas från bestämmelserna om skyldigheten att lämna skyddsinformationsblad. Även detta kräver en ändring av kemikalielagen.

Bestämmelserna och föreskrifterna om preparat och produkter enligt lagen om skydd i arbete förutsätter för tillfället att ett arbetsförhållande föreligger. Direktivets bestämmelser gäller däremot preparatet direkt, vilket innebär att lagen om skydd i arbete måste ändras på motsvarande sätt.

Därtill måste bestämmelserna i lagen om skydd i arbete om importörer och tillverkare ändras så att kravet på att känna till och åt arbetsgivare lämna information om preparatets egenskaper som är nödvändig av säkerhetshänsyn preciseras. Detta krävs för att trygga en korrekt användning i arbetet.

Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden samt förordningen om tillsynen över arbetarskyddet (954/73) måste ändras för att en centraliserad övervakning i enlighet med direktivet skall bli möjlig. Andra nödvändiga bestämmelser utfärdas genom statsrådsbeslut.

Batterier och ackumulatörer

Direktivet om batterier och ackumulatörer som innehåller vissa farliga ämnen (91/57/EEG) är ett i avfallsdirektivet avsett specialdirektiv för vissa slag av avfall. Direktivet gäller vissa batterier och ackumulatörer som innehåller kvicksilver, kadmium och bly och som kommer ut på marknaden efter den 18 september 1992. Genom direktiven försöker man harmonisera EG-staternas lagstiftning i fråga om insamling, återanvändning och övrig hantering av dessa batterier och ackumulatörer. Insamlingen kan göras effektivare genom ett pantsystem eller andra ekonomiska styrningsmetoder. I direktivet förutsätts att konsumentupplysning arrangeras och att en plan görs upp för separat insamling och hantering av batterier och ackumulatörer samt för en sänkning av halten tungmetaller i batterier och ackumulatörer. Genom direktivet förbjuds marknadsföring av vissa alkaliska batterier efter den 1 januari 1993. Huvudregeln är att batterier och ackumulatörer efter den 1 januari 1994 skall installeras i apparater så att de lätt kan lösas från apparaten efter användning. Vissa batterier och ackumulatörer skall förses med märkning, som fastslås senare.

Avsikten är att utfärda de inhemska bestämmelser som direktivet kräver genom statsrådsbeslut med stöd av den gällande lagen om avfallshantering. Eventuella ekonomiska styrningsmedel för att effektivera insamlingen av batterier och ackumulatörer förutsätter ytterligare utredningar.

Bekämpningsmedel

EES-avtalet innehåller två EG-direktiv jämte ändringar om bekämpningsmedel. Dessa är rådets direktiv om förbud mot att växtskyddsprodukter som innehåller vissa verksamma ämnen släpps ut på marknaden och används (79/117/EEG) och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (bekämpningsmedel) (78/631/EEG). Enligt det undantagsarrangemang som har tagits in i avtalet kan EFTA-staterna dock, i enlighet med sina krav vid tiden då avtalet träder i kraft, förhindra att bekämpningsmedel kommer in på marknaden.

EG har den 15 juli 1991 godkänt ett direktiv

om införande av växtskyddsprodukter på marknaden (91/414/EEG). Direktivet ingår inte i EES-avtalet, men det kommer att behandlas senare i enlighet med det förfarande som har fastställts i avtalet.

Ämnen som bryter ned ozonskiktet

Förordning 91/594 gäller begränsning av import, export, produktion och användning av ämnen som skadar ozonskiktet. Förordningen gäller CFC-föreningar, haloner, koltetraklorid och 1,1,1-trikloreten.

I EG:s medlemsstater upphör användningen av CFC-föreningar år 1997, av haloner 1999, av koltetraklorid år 1997 och av 1,1,1-trikloreten år 2004.

I Finland har statsrådet fattat ett principbeslut om att användningen av ämnen som är skadliga för ozonskiktet skall upphöra. Enligt principbeslutet upphör användningen av CFC-föreningar i Finland i huvudsak år 1994, efter år 1991 begränsas användningen av haloner till enbart oundgängliga användningsändamål, användningen av koltetraklorid upphör senast år 1999 och av 1,1,1-trikloreten senast år 2004.

Användningsförbudet enligt statsrådets principbeslut skall verkställas genom statsrådsbeslut som givits eller kommer att ges med stöd av luftvårdslagen.

När det gäller ämnen som bryter ned ozonskiktet har i EES-avtalet tagits in ett undantagsarrangemang. Enligt detta kan EFTA-staterna iaktta den nationella lagstiftning som gäller då avtalet träder i kraft. Avtalsparterna skall ordna ett samarbete i praktiken och tillsammans se över situationen år 1995.

XVI Kosmetika

Bestämmelserna och föreskrifterna i Finland om kosmetika har långt harmoniserats med EG:s kosmetikadirektiv. De kosmetikadirektiv som ingår i EES-avtalet medför inte några ändringar på lagnivå i Finland.

XVII Miljöskydd

I bilagan till EES-avtalet om tekniska handelshinder nämns i fråga om miljövärden fem direktiv. De gäller svavelhalten i lätt

brännolja och dieselolja, blyhalten och bensenhalten i motorbensin, flygplans bullervärden samt förpackningar för flytande livsmedel.

Lagstiftningen i Finland uppfyller de ovan nämnda direktivens krav.

XVIII Informationsteknologi, telekommunikation och databearbetning

Direktivet om teleterminalutrustning (91/263/EEG) syftar till att harmonisera de tekniska kraven och typgodkännandeprocедurerna för terminaler som ansluts till det allmänna telenätet samt till att på detta sätt öppna och samordna teleterminalmarknaden i Europa. Direktivet har utarbetats enligt den nya metoden.

Enligt direktivet skall medlemsstaterna tillåta att direktivenliga terminaler marknadsförs och ansluts till nätet. Å andra sidan får utrustningen marknadsföras endast om den uppfyller direktivets krav. Direktivenligheten anges genom ett CE-märke. Direktivenligheten kan påvisas och utrustningen kan godkännas i vilken medlemsstat som helst och typgodkännandet gäller utan tilläggskrav i de övriga medlemsstaterna.

En anpassning till direktivet förutsätter att våra godkännandeförfaranden utvecklas samt att övervakningen av försäljningen effektiveras.

Ändringar med anledning av övriga direktiv och beslut om telekommunikation och datateknik utfärdas genom bestämmelser av lägre ordning än lag.

XIX Allmänna bestämmelser om tekniska handelshinder

Ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter (83/189/EEG jämte ändringar)

Informationsförfarandet för tekniska föreskrifter och standarder är ett viktigt instrument för EG att på förhand undanröja tekniska handelshinder. Direktivet om detta (83/189/EEG) förpliktar medlemsstaterna att informera varandra om tekniska föreskrifter och standarder som är under beredning. En stat som har tagit emot en anmälan har möjlighet att under tre månaders väntetid bekanta sig med och försöka påverka innehållet i den föreslagna

föreskriften. En medlemsstat eller kommissionen kan också skjuta fram godkännandet av förslaget med ytterligare tre månader, om de med skäl anser att föreskriften orsakar ett handelshinder. Kommissionen har också möjlighet att skjuta fram godkännandet med nio månader, varvid väntetiden förlängs till sammanlagt 12 månader, om den anser att förslagsmotivet kan ge anledning till ett direktiv. Eftersom tillverkarna redan i beredningsskedet får information om tekniska föreskrifter och standarder får de tid på sig att förbereda sig på de nya kraven och standarderna.

Angående information om tekniska föreskrifter och standarder gäller mellan Finland och EG liksom även mellan de övriga EFTA-staterna och EG det s.k. broavtalet (SRb 877/88, ändrat genom beslut 1156/90), som förenar EG:s ovan beskrivna system med EFTA-staternas. Avtalet avser dock inte standarder för vilka det gäller något särskilt arrangemang som i praktiken garanterar Finland samma rätt som i direktivet. EG-EFTA-avtalet berättigar inte Finland att framskjuta godkännandet av EG-staternas förslag — vilket är möjligt vad gäller EFTA-staternas förslag — och inte att påverka att ett direktiv börjar beredas. Systemets funktionsduglighet försämrars förutom i fråga om dessa brister speciellt av att en enskild EFTA-stat inte har rätt att framställa anmärkningar mot en EG-stats förslag, utan denna rätt har EFTA-staterna endast haft gemensamt.

Direktivet inleddades inte i sin helhet i EES-avtalet trots EFTA-staternas strävan, utan EFTA-staterna måste nöja sig med de rättigheter och skyldigheter de redan tidigare har haft med stöd av notifieringsavtalet och arrangemanget för standarder. Att ett avsnitt om standarder togs in i EES-avtalet innebär dock att informationsförfarandet för standarder ges en mera framträdande ställning och att vikten av standardisering i allmänhet betonas. Direktivet föranleder inte ändringar på lagnivå i Finland.

Rådets beslut av den 21 december 1988 om ett gemenskapssystem för snabbt informationsutbyte om faror som härrör från användning av konsumentprodukter (89/45/EEG), i dess lydelse enligt rådets beslut (90/352/EEG)

EG:s medlemsstater har i enlighet med in-

formationsutbytesförfarandet skyldighet att snabbt underrätta kommissionen om sina åtgärder som förhindrar eller begränsar marknadsföringen av vissa produkter samt att informera om vad slags produkt det är fråga om samt om faran i anslutning till denna och de vidtagna åtgärderna. Kommissionen skall sedan den försäkrat sig om saken underrätta övriga medlemsstaters behöriga myndigheter om det skedda.

Enligt rådets beslut från år 1990 gäller informationsutbytesförfarandet ända tills medlemsstaterna har harmoniserat sin lagstiftning så att den stämmer överens med det allmänna produktsäkerhetsdirektiv som håller på att utarbetas.

EES-avtalet kräver att det skapas ett motsvarande informationsutbytesförfarande i EFTA-staterna. I Finland kommer konsumentverket att ta hand om informationsutbytet. Detta kan ske genom att förordningen om konsumentverket (277/90) revideras.

Teknisk kontroll (Rådets beslut 90/683/EEG)

Inom EG har de viktigaste säkerhetskraven för produkter utfärdats i direktiven för respektive produktgrupp. Direktiven innehåller också procedurerna för hur de krav som uppställts i dem certifieras och övervakas. Med tanke på den fria rörligheten för varor är det nödvändigt att procedurerna för certifiering av produkters kravenlighet är enhetliga och att certifieringsåtgärderna godkänns ömsesidigt.

För att harmonisera dessa procedurer publicerade Europeiska gemenskapernas råd (1989) en promemoria om certifiering av produkters kravenlighet "A Global Approach to Certification and Testing — Quality Measures for Industrial Products". De centrala punkterna i promemorian har fastställts i rådets resolution om de allmänna principerna för certifiering av kravenlighet (EGT/90/C10/01) samt i rådets beslut om de moduler, dvs. handlingsmönster, som skall användas då produkters överensstämmelse bedöms (90/683/EEG).

I resolutionen behandlas certifieringen av produkters överensstämmelse och märkningen av dem, organ som behövs och deras kompetens, organiserandet av en frivillig provnings- och certifieringsverksamhet för produkter, grundfaktorer som påverkar certifieringen av

produkters kvalitet samt anordnandet av certifieringsverksamhet med tredje land.

Förutom handlingsmönster dras i beslutet upp de allmänna riktlinjerna för proceduren vid bedömning av produkters överensstämmelse. En av de väsentliga skillnaderna mellan EG:s certifieringssystem och de principer som tillämpas i Finland är att EG betonar vikten av att tillförlitligt kunna påvisa certifieringsorganens kompetens. Varje medlemsstat skall meddela vilka behöriga organ som i medlemsstaten är verksamma på olika produktområden.

I Finland ingår bestämmelserna om de tekniska kraven för produkter och certifieringsförfarandet för dem i bestämmelserna för respektive produktgrupp. Tills vidare har man t.ex. inte utfärdat särskilda bestämmelser om organ som behövs för certifieringsproceduren eller om en allmän skyldighet att märka produkter. Om detta kan t.ex. en separat allmän bestämmelse som avser den tekniska kontrollverksamheten utfärdas. I den kan också nödvändiga bestämmelser om att anmäla certifieringsorganen samt att arrangera kontrollverksamheten med tredje land utfärdas.

I Finland har redan på många områden vidtagits åtgärder som syftar till att utveckla nödvändig teknisk beredskap för att certifiera produkters kravenlighet. I vårt land finns t.ex. ett fungerande system för att konstatera provlaboratoriernas kompetens (ackreditering). Systemet utvecklas för närvarande att gälla också andra organ som behövs vid certifieringsproceduren för produkter (kontroll-, certifierings-, och kalibreringsorgan). Finland deltar också i den europeiska provnings- och certifieringsorganisationens (EOTC) verksamhet. I vårt land har även den 1 juni 1991 grundats ett oberoende organ för metrologifunktioner och ackrediteringsfunktioner, nämligen Mätteknikcentralen.

XX Fri rörlighet för varor — allmänt

I detta avsnitt refereras kommissionens meddelanden om verkningarna av Cassis de Dijon-avgörandet samt införandet av den inre marknaden. Det är fråga om rättsakter som inte är rättsligt bindande och som avtalsparterna skall fästa uppmärksamhet vid.

XXI Byggprodukter

Direktivet om byggprodukter (89/106/EEG)

innehåller de väsentliga krav som uppställs på en färdig byggnad eller ett färdigt byggnadsverk. Dessa gäller 1) mekanisk motståndsförmåga och stabilitet, 2) säkerhet i händelse av brand, 3) hygien, hälsa och miljö, 4) säkerhet vid användning, 5) bullerskydd och 6) energi och värme. Byggnadsprodukternas kravenlighet kan i allmänhet konstateras antingen genom att det påvisas att produkterna uppfyller kraven för godkänd europeisk EN-standard eller genom att europeiskt tekniskt godkännande för produkterna söks.

Byggproduktdirektivets kravnivå motsvarar till sitt utgångsläge den nivå på säkerhet, hälsa och god energihushållning som bestämmelserna i Finlands byggnadslagstiftning förutsätter. Föreskriftdelen i Finlands byggbestämmelsesamling uppfyller likaså innehållsmässigt alla de centrala kraven i direktivet.

Med hänsyn till den finländska lagstiftningen och även till myndighetsstyrningen måste dock gällande procedurer för kvalitetscertifiering och godkännanden förnyas och utvecklas. Därtill måste väsentliga ändringar i Finlands byggbestämmelsesamling beredas i den takt de europeiska standarderna träder i kraft. Finland måste med iakttagande av europeiska krav kunna övervaka såväl importerade som exporterade byggprodukters överensstämmelse med kraven.

Kvalitetskraven enligt byggproduktdirektivet och systemet att garantera kvaliteten bildar en helhet som för att kunna administreras kräver att kompetensfördelningen och beslutanderätten ordnas på ett tydligt sätt i frågor som gäller verkställighet och tillämpning av direktivet. Det föreslås därför att byggnadslagen (370/58) kompletteras med ett stadgande, enligt vilket miljöministeriet ges rätt att meddela föreskrifter och anvisningar dels om verkställighet av EES-regler om byggprodukter, dels om framställning, godkännande och kvalitetskontroll som gäller byggprodukter.

XXII Personlig skyddsutrustning

Skyddsutrustningsdirektivet (89/686/EEG) medför samma behov att ändra lagstiftningen som maskindirektivet och behoven refereras i samband med detta. Övriga inhemska bestämmelser som skyddsutrustningsdirektivet medför utfärdas genom statsrådsbeslut.

XXIII Leksaker

EES-avtalet innehåller direktivet om leksakers säkerhet (88/378/EEG).

I Finland har med stöd av produktsäkerhetslagen (914/86) och livsmedelslagen (526/41) utfärdats en leksaksförordning (891/90). Säkerhetskraven i leksaksförordningen motsvarar EG-direktivets krav. I fråga om vissa säkerhetskrav som avser leksaker hänvisas i förordningen till SFS-leksaksstandarderna. Dessa motsvarar CEN-leksaksstandarderna. Direktivet medför inte i Finland några ändringar på lagnivå.

XXIV Maskiner

Tillämpningsområdet för 29 § lagen om skydd i arbete, som gäller maskiner täcker arbetstagare och övriga personer på arbetsplatsen. På motsvarande sätt får enligt 40 § en maskin, ett redskap eller en teknisk anordning inte medföra fara för olycksfall eller ohälsa då den används i arbete. Maskindirektivet (89/392/EEG jämte ändringar) täcker förutom arbetstagare också andra personer och, när det är lämpligt, även husdjur och egendom som maskinen inte får förorsaka fara för. Till denna del överlappar maskindirektivet flera olika lagars tillämpningsområde. Den gällande lagstiftningen skall ändras på behövligt sätt.

Förbudet i 40 § lagen om skydd i arbete mot att utställa till påseende maskiner som strider mot bestämmelserna är strängare än motsvarande bestämmelse i maskindirektivet (artikel 2.3). I artikeln förekommer en bestämmelse om att en maskin får utställas till påseende fastän den strider mot bestämmelserna, om ett tydligt märke utvisar att den strider mot bestämmelserna och att den inte är till salu förrän den försatts i skick i enlighet med dessa. Detta motsvarar finländsk dispenspraxis. Lagen om skydd i arbete skall ändras så att den motsvarar direktivet.

På grundval av bestämmelsen om förhandsinspektion i 23 § 2 mom. lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (tillsynslagen) har det fastställts att produkter, närmast maskiner, skall typbesiktas innan de tas i bruk. Inspektionsskyldigheterna enligt denna bestämmelse kan anses utgöra ett handelshinder i strid med artikel 11 i EES-avtalet. Därför ändras momen-

tets bestämmelse så att inspektionen kan gälla montering, underhåll, användning i arbete av maskiner, redskap, anordningar och ämnen eller motsvarande, som inte inverkar på den fria rörligheten för varor. På motsvarande sätt skall de beslut som arbetarskyddsstyrelsen har fattat med stöd av 23 § i tillsynslagen ändras.

Tillsynslagen saknar uttryckliga bestämmelser om skyldighet att från marknaden och ur användning avlägsna produkter som strider mot bestämmelser eller är farliga. Dessa krav ingår dock i direktiven om olika varor. Därför skall i lagen tas in bestämmelser som motsvarar direktivens krav.

Övriga inhemska bestämmelser som maskindirektivet medför utfärdas genom statsrådsbeslut.

XXV Tobak

Om tobaksprodukter har utfärdats två direktiv. Märkningsdirektivet (89/622/EEG) innehåller bestämmelser om varningstext på tobaksförpackningar, om angivande på förpackningarna av tjär- och nikotinhalten och om de metoder som skall användas då halterna mäts. I direktivet om cigaretters tjärhalt (90/239/EEG) anges den övre gränsen för den tjärmängd som får frigöras vid cigarettrökning.

Bestämmelserna om granskningsintyg på tobaksprodukter måste avlägsnas från tobakslagen (693/76) på grund av principerna om fri rörlighet för varor, då direktiven inte innehåller bestämmelser om förhandskontroll av tobaksprodukter. Märkningsdirektivet känner inte heller till tobakslagens klassificering av tobaksprodukter, varför lagen måste ändras också till denna del. Klassificeringen är också i övrigt föråldrad och har mist sin betydelse. Då man avlägsnar granskningsintygsförfarandet innebär det att man inte på förhand kan övervaka förpackningsanteckningarna för de cigaretter och andra tobaksprodukter som införs på marknaden och inte heller halterna av menliga ämnen i cigaretterna. Marknadsövervakningen måste sannolikt effektivteras i motsvarande grad.

Övriga bestämmelser och föreskrifter som direktiven förutsätter utfärdas genom ändringar av tobaksförordningen och statrådets beslut om maximimängderna menliga ämnen i salu-

dogliga tobaksprodukter samt om klassificering av fabriksstillverkade cigaretter (770/84).

XXVI Energi

Direktiven om energi refereras i samband med bilagan vid artikel 24.

XXVII Spritdrycker

I bilaga II till EES-avtalet finns tre rättsakter angående destillerade spritdrycker samt aromatiserade viner och aromatiserade drinkar baserade på vinprodukter. Rättsakterna innehåller definitioner, beskrivningar och presentation av dessa drycker.

I protokoll 47 nämns tjuogoått rättsakter angående viner. Rättsakterna innehåller bestämmelser om definitioner, beskrivningar och presentation av svaga och starka viner samt mousserande viner samt bestämmelser om analys, behandling och transport av dem. I rättsakterna finns också bestämmelser om druvor som används vid vinframställningen.

De avtalsslutande parterna skall tillåta import och marknadsföring av vinprodukter som uppfyller kraven enligt de rättsakter som nämns i protokollet. Dessa rättsakter utgör dock inte en del av EES-avtalet i motsats till de EG-rättsakter om spritdrycker som avses i bilaga II.

De i bilagan nämnda rättsakterna om spritdrycker medför inte i sig behov av lagändringar. Till avtalet hör dock ett undantag som hänför sig till rådets förordning (1576/89/EEG) om allmänna regler för definition, beskrivning och presentation av spritdrycker. Enligt undantaget kan Finland förbjuda marknadsföring av vodka som framställts av andra råvaror än säd och potatis. För att undantagsmöjligheten skall kunna utnyttjas måste en motsvarande bestämmelse tas in i alkohollagen. I alkohollagen torde intas ett fullmaktsstadgande med rätt att på lägre nivå meddela föreskrifter om drycker. En separat regeringsproposition i saken kommer att föreläggas riksdagen.

* * *

Regler om produktansvar

I artikel 23 i avtalet hänvisas till bilaga III. Enligt denna förs EG:s produktansvarsdirektiv (85/374/EEG) in i EES-reglerna.

Rådets direktiv av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister (85/374/EEG)

Direktivet syftar till att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser och föreskrifter om produktansvar. Skillnader i dem kan nämligen snedvrída konkurrensen, inverka på den fria rörligheten för varor och förorsaka skillnader i konsumentskyddets nivå.

Direktivet avser tillverkarens ansvar för den skada en produkts bristfälliga säkerhet orsakar. Med tillverkare avses tillverkaren av slutprodukten samt en person som uppträder som tillverkare av produkten. Med tillverkare jämställs den som importerar en produkt till gemenskapen, samt, under vissa förutsättningar, andra som deltar i distributionen.

Produkt definieras i direktivet som ett löst föremål. Direktivet gäller inte växtprodukter som vuxit i jord men medlemsstaterna kan också låta sin lagstiftning gälla sådana. Atomskador, som omfattas av internationella avtal ratificerade av medlemsstaterna, faller utanför direktivets tillämpningsområde.

Ansvar enligt direktivet uppstår om skadan beror på produktens bristfälliga säkerhet (defekt). Produkten är bristfällig i fråga om säkerheten om den inte är så säker den med rätta kan väntas vara. Tillverkaren kan under vissa förutsättningar frias från ansvar, bl.a. om det inte med beaktande av det vetenskapliga och tekniska kunnandet vid den tid produkten släpptes ut på marknaden har varit möjligt att konstatera produktens bristfälliga säkerhet.

Enligt direktivet skall personskador och saksador ersättas, om föremålet varit avsett att användas i privat konsumtion och det verkligen har använts på detta sätt. I fråga om ersättning av saksador tillämpas en självrisk om 500 ecu. Beloppet motsvarar ungefär 2 325 mark. En medlemsstat kan i sin lagstiftning begränsa en tillverkares ansvar till minst 70 miljoner ecu för personskador orsakade av samma bristfälliga produkter.

Enligt direktivet upphör rätten till ersättning tre år efter att den skadelidande har fått eller borde ha fått reda på skadan, produktens bristfälliga säkerhet samt tillverkaren. Rätten till ersättning preskriberas dessutom inom 10 år efter det produkten släppts ut på marknaden.

Enligt bilaga III till EES-avtalet jämställs med tillverkare den som importerar produkten

till EES-området. Detsamma gäller den som importerar en produkt från en EFTA-stat till en annan EFTA-stat eller till EG:s område eller från EG till en EFTA-stat, om inte produktens export- och importländer anslutit sig till Lugano-konventionen av den 16 september 1988 om domstols behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna om produktansvar ingår i produktansvarslagen. Vid beredningen av lagen har det varit möjligt att beakta EG:s direktiv. Lagen avviker från direktivet bl.a. i det att vissa situationer som faller under direktivets tillämpningsområde har lämnats utanför lagens tillämpningsområde. I dessa situationer får en skadelidande ersättning på grundval av något annat ersättningssystem. Produktansvarslagen innehåller inte heller bestämmelser om självrisk som begränsar ersättningen av saksador. Produktansvarslagen måste också revideras i vissa andra avseenden.

De förslag som görs på grund av dessa skillnader mellan direktivet och produktansvarslagen ingår i en separat regeringsproposition till lag om ändring av produktansvarslagen.

Artikel 24. I artikel 24 hänvisas till bilaga IV. Enligt denna tas vissa EG-författningar som gäller energi in i EES-avtalet.

Rådets förordning (EEG) nr 1056/72 av den 18 maj 1972 om anmälan till kommissionen av investeringsprojekt av intresse för gemenskapen inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna, ändrad genom förordning nr 76/1215

Anmälningsskyldigheten avser i förordningens bilaga nämnda investeringar, som har att göra med produktion, transport eller distribution av olja, naturgas eller elektricitet. Anmälan skall göras om sådana investeringar som har varit igång året före anmälningens år. Därtill skall anmälan göras om projekt som kommer att sättas igång senast tre år efter ingången av anmälningens år. I ändringen av förordningen har tiden för förhandsanmälan förlängts från tre till fem år när det gäller kraftverksinvesteringar. Dessutom har några preciseringar

gjorts angående de uppgifter som skall anmälas.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

En del av de uppgifter som nämns i förordningen fås i samband med att energistatistiken tas fram samt ur regionplanerna för elförsörjningen. Förändring av energistatistik överförs för närvarande från handels- och industriministeriet på statistikcentralen. I samband med att ellagen ändras kan det bli aktuellt att upphöra med regionplanerna för elförsörjningen, vilkas nytta har visat sig vara liten för förvaltningen och vilka å andra sidan förstärker branschens monopolistiska drag.

Med stöd av ikraftträdelselagen för EES-avtalet blir EG:s förordning som sådan tillämplig. Detta säkerställer tillgången till den information som avses i förordningen.

Rådets direktiv av den 14 april 1975 om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk (75/405/EEG)

Enligt direktivet skall det bli tillståndsbelagt att bygga nya kraftverk som drivs uteslutande eller huvudsakligen med olja och att ändra en existerande anläggning att drivas med olja. I direktivet har uppräknats de fall då byggnadstillstånd kan beviljas för ett oljedrivet kraftverk eller för att ändra en existerande anläggning att drivas med olja.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Enligt ellagen behövs byggnadstillstånd för kraftverk, om den nominella effekten i de generatorer som på en gång skall byggas uppgår till 250 MW eller mera.

Ellagen måste ändras så att det blir tillståndsbelagt att bygga oljedrivna kraftverk eller att ändra existerande anläggningar att drivas med olja. Villkoren för tillstånd skall utformas så att de motsvarar direktivets villkor. Om ändringen av ellagen avläts en särskild regeringsproposition.

Rådets direktiv av den 4 maj 1976 om ett gemenskapsförfarande för information och samråd om priser på råolja och petroleumprodukter i gemenskapen (76/491/EEG)

Enligt direktivet skall kommissionen kvar- talsvis underrättas om fob- eller cif-priserna på de råoljekvaliteter som under föregående kvar- tal har importerats från tredje land samt priserna fritt raffinaderiet på de råoljekvaliteter som producerats inom gemenskapens område. För oljeprodukternas del skall fob- eller cif- priserna, de skattefria och skattebelagda konsumentpriserna samt raffinaderitäckningen meddelas. Enligt EES-avtalet jämställs EFTA:s övervakningsmyndighet med EG:s kommission och EFTA-staterna med EG:s medlemsstater.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I finsk lagstiftning finns inte författningar som möjliggör en förpliktelse att lämna dylika uppgifter till myndigheterna. För att säkerställa att den information som nämnts i direktivet kommer in måste en särskild lag stiftas, som förpliktar oljebolagen att lämna dessa uppgifter åt handels- och industriministeriet. Om saken avläts en särskild regeringsproposition.

Rådets direktiv av den 13 februari 1978 om funktionen hos värmeanordningar för rumsuppvärmning och varmvattenförsörjning i nya eller befintliga icke-industriella byggnader samt värmeisolering och varmvattenförsörjning till hushåll i nya, icke-industriella byggnader (78/170/EEG), ändrat genom direktiv (82/885/EEG)

Direktivet förpliktar medlemsstaterna i EG att se till att nya värmeanordningar, som är avsedda för uppvärmning av andra rum än rum i industriella byggnader eller för att producera varmt vatten, uppfyller vissa minimiprestationskrav. Direktivet gäller också värmeisolering, som används vid distribution av varmvatten till hushållen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Gällande byggbestämmelser innehåller inte

bestämmelser om värmeanordningars energiefektivitet. Då byggbestämmelserna revideras beaktas EG-direktivets krav.

Rådets förordning (EEG) nr 1893/79 av den 28 augusti 1979 om införande av registrering i gemenskapen av import av råolja och/eller petroleumprodukter, ändrad genom förordning (EEG) nr 4152/82

Förordningen förpliktar personer och företag, som importerar råolja och oljeprodukter att åt medlemsstaterna lämna uppgifter om importen. Dessa förpliktas i sin tur lämna uppgifterna åt kommissionen. Enligt EES-avtalet jämföras EFTA-länderna med EG:s medlemsstater och EFTA:s övervakningsmyndighet med kommissionen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Fullgörelse av förpliktelseerna i förordningen medför inte ändringar i finsk lagstiftning. En bestämmelse enligt vilken handels- och industriministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpandet av förordningen kommer dock att tas in i lagen om ikraftträdande av detta avtal.

Behovet av uppgifter tillfredsställs av tullstatistiken.

Rådets direktiv av den 5 december 1985 om besparing av råolja genom användning av ersättningsbränslekomponenter i bensin (85/536/EEG) och kommissionens direktiv av den 29 juli 1987 om besparing av råolja genom användning av ersättningsbränslekomponenter i bensin (87/441/EEG)

I direktivet definieras maximihalten för de oxygenater som används som tillsatsämnen i bensin. Direktivet förbjuder att begränsa och förhindra produktion och marknadsföring av eller den fria rörligheten för bensinblandningar, vars oxygenhalter håller sig inom de givna gränsvärdena. I kommissionens direktiv bestäms de mättnings- och analysmetoder som godkänns vid undersökningen av bensinblandningar.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Finsk lagstiftning innehåller bestämmelser

om bensinens sammansättning endast i fråga om bly- och bensenhalten. Direktivet medför därför inte ändringar i lagstiftningen.

Rådets direktiv av den 29 juni 1990 om ett gemenskapsförfarande för att främja öppenheten beträffande prissättningen på gas och el levererad till industriella slutanvändare (90/377/EEG)

Direktivet förpliktar att halvårsvis samla in uppgifter om de priser industrin betalar för gas och elektricitet. Direktivet förpliktar att vid sidan av prisuppgifterna lämna EG:s statistiska kontor uppgifter om prissätningssystemen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivets verkningar behandlas i samband med motiveringen till artikel 76 som gäller statistik.

Rådets direktiv av den 29 oktober 1990 om transitering av elektricitet genom kraftledningsnät (90/547/EEG)

Direktivet gäller elöverföring i högspänningsnäten, då överföringens begynnelse- eller slutpunkt finns inom gemenskapens område. En förutsättning för tillämpningen av direktivet är därtill att överföringen sker över minst en gräns mellan gemenskapens länder. Enligt EES-avtalet jämförs EFTA-länderna med EG:s medlemsstater.

Direktivet förpliktar medlemsstaternas regeringar att se till att de sammanslutningar som räknas upp i bilagan till direktivet och som behärskar elöverföringsnäten, meddelar kommissionen samt de nationella myndigheterna om begäran om elöverföringar i samband med minst ett år långa elköp. De sammanslutningar som behärskar elöverföringsnäten skall också omedelbart inleda förhandlingar över villkoren för elöverföring. Både kommissionen och de nationella myndigheterna skall underrättas om att ett elöverföringsavtal har ingåtts. Har förhandlingarna om överföringsvillkor inte lett till resultat inom 12 månader från det begäran om överföring framställdes skall kommissionen och de nationella myndigheterna underrättas om skälen till att förhandlingarna har strandat.

Meningsskiljaktigheter mellan EFTA och EG i fråga om elöverföringar avgörs genom ett förfarande, som bestäms av Gemensamma EES-kommittén. I Finland är Imatran Voima Oy och Teollisuuden Voimansiirto Oy sådana i direktivet åsyftade sammanslutningar som behärskar överföringsnät.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

För att de förpliktelser direktivet medför skall kunna uppfyllas måste ellagen ändras. Import och export av elektricitet kan inte längre vara beroende av tillstånd. I ändringen av ellagen måste föras in samtliga förpliktelser som i direktivet uppställs för de sammanslutningar som behärskar elöverföringsnäten. Om dessa förändringar avlåts en skild regeringsproposition.

Rådets direktiv av den 31 maj 1991 om transitering av naturgas genom gasledningsnät (91/296/EEG)

Direktivets innehåll är likartat med innehållet i direktivet om elöverföring. I direktivet uppställs motsvarande förpliktelser för de sammanslutningar som behärskar naturgasnätet som i elöverföringsdirektivet uppställs för de sammanslutningar som behärskar elöverföringsnätet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar.

Direktivet om gasöverföring blir inte tillämpligt för Finlands del eftersom Finlands naturgasnät inte är anslutet till naturgasnätet inom EES. I det skede då det finska naturgasnätet eventuellt ansluts till naturgasnätet i någon annan EES-stat måste i finsk lagstiftning intas författningar om sammanslutningar som behärskar gasnätet som följer EG:s direktiv om naturgasöverföring. Enligt bilagan berörs i det skedet i Finland Neste Oy.

Artikel 25. Genom bestämmelserna i artikel 25 har de avtalsslutande parterna förbehållit sig möjligheten att säkra att förbudet mot exportbegränsningar eller exporttullar inte medför problem. I artiklarna 10 och 12 förbjuds bl.a.

exporttullar och exportbegränsningar i förhållande till andra EES-stater. Avtalet gäller dock inte de avtalsslutande parternas handelspolitik i förhållande till tredje länder, och förbudet mot begränsningar och tullar gäller således inte export till tredje länder.

Om någon avtalsslutande part begränsar sin export till tredje länder eller inför exporttullar kan begränsningarna eller tullarna kringgås genom att en produkt som är underkastad åtgärderna levereras till en annan EES-stat, varifrån produkten re-exporteras utan tullar eller begränsningar. Export av en produkt kan också orsaka brist eller hot om brist på livsviktiga varor för en annan EES-stat. Artikel 25 ger möjligheter att vidta åtgärder mot dylika problem.

En bestämmelse som motsvarar artikel 25 ingår i artikel 24 a i frihandelsavtalet mellan Finland och EEG.

Artikel 26. Enligt artikeln tillämpas inte åtgärder för att förhindra dumpning, subsidierad export och annat otillåtet handelsbruk mellan de kontraherande parterna, om inte annat anges i EES-avtalet. Bestämmelsen grundar sig på tanken att dumpning inte kan förekomma då den exporterande och den importerande staten bildar ett gemensamt marknadsområde. Avskaffandet av handelshinder skulle medföra att den underprissatta produkten skulle returneras till den exporterande staten och att prisnivån skulle utjämnas. På basis av denna princip följer det av artikel 91 i Romfördraget att åtgärder mot dumpning tillämpas mellan EG:s medlemsstater.

Av artikel 92 i Romfördraget följer att åtgärder mot subsidierad export är förbjudna mellan EG:s medlemsstater. I den nämnda artikeln förbjuds i princip offentligt stöd och kommissionens uppgift enligt artikel 93 i Romfördraget är att övervaka att medlemsstaterna inte ger förbjudet stöd.

För Finlands del gäller bestämmelserna i artikel 26 närmast sådana åtgärder som avses i lagen om förhindrande av dumping samt import av varor som exporteras med exportstöd (387/80, ändrad 530/87). Lagen baserar sig på GATT:s anti-dumpnings- och subsidiekoder. I lagen ges finansministeriet rätt att påföra anti-dumpnings- eller utjämningsstull då en vara som sålts genom dumpning eller med exportstöd orsakar eller hotar att orsaka skada för den inhemska produktionsgrenen i fråga.

På EG:s sida är de viktigaste rättsakter om

de fall som hör till artikelns tillämpningsområde förordningen om skydd mot dumpning eller subsidierad export från stater utanför EG (förordning nr 2423/88) samt det s.k. handelspolitiska instrumentet (förordning nr 2642/84).

Även EG:s förordning N:o 2423/88 grundar sig på GATT:s anti-dumpningskod, men förordningen är avsevärt mera detaljerad än Finlands motsvarande lag. EG har i sin förordning inkluderat sådana egna tolknings- och tillämpningsstadganden som inte finner någon direkt motsvarighet i GATT:s anti-dumpningskod.

EG:s handelspolitiska instrument kan tillämpas då EG reagerar på ett otillåtet handelsbruk i en utomstående stat. Instrumentets tillämpning är inte begränsad att gälla endast åtgärder vidtagna direkt av tredje länder, varför det kan användas också för handelsbruk av privata företag. Det kan tillämpas också när syftet är att säkra EG:s rättigheter i förhållande till kommersiell praxis som tillämpas av utomstående länder.

Artikel 26 och protokoll 13 i EES-avtalet innehåller dock undantag från huvudregeln att åtgärder för att avvärja dumpning, subsidierad export eller otillåtet handelsbruk inte tillämpas mellan de avtalsslutande parterna. Undantagen kan inskränka den allmänna regelns betydelse.

Enligt protokollet tillämpas EES-avtalets 26 artikel endast på sådana områden där EES-avtalets bestämmelser tillämpas och där EG:s rättsakter helt och hållet ingår i avtalet. Med stöd av denna bestämmelse kan åtgärder fortfarande tillämpas t.ex. på fiskeriprodukter. På grund av EG:s effektiva importskyddssystem för lantbruket kan åtgärder på detta område dock anses mindre sannolika.

Bestämmelsen i andra stycket i protokoll 13 om hur artikel 26 förhåller sig till handeln med tredje länder återspeglar den omständigheten att EES-avtalet grundar sig på frihandelsavtalsprincipen. Avtalet uppställer ingen förpliktelse att förenhetliga handelspolitiken. Därför är det nödvändigt att förhindra att de avtalsslutande parternas olika handelspolitik gentemot tredje länder orsakar snedvridningar i handeln dem emellan.

I protokollets andra stycke ges på vissa villkor de avtalsslutande parterna rätt att tillämpa åtgärder som gäller också andra avtalsslutande parter, om de är nödvändiga för att förhindra försök av tredje länder att kring-

gå anti-dumpnings- eller utjämningstullar som gäller dem.

Kapitel 5 Kol och stålprodukter

Artikel 27. I artikeln hänvisas till protokollen 14 och 25, i vilka intagits bestämmelser om i vilken grad EES-avtalet tillämpas på produkter som faller under tillämpningsområdet för frihandelsavtalen med Europeiska kol- och stålgemenskapen.

EG krävde att särskilda protokoll sätts upp för kol och stålprodukter för att de svårigheter som föranleds av EG:s inre system skulle beaktas. I EG gäller för kol och stålprodukter ett särskilt Parisfördrag. Enligt detta har medlemsstaterna rätt stor behörighet också på handelspolitikens område, i motsats till vad fallet är i fråga om Romfördragets tillämpningsområde. Som det nämndes har samtliga EFTA-stater också slutit ett eget frihandelsavtal med den Europeiska kol och stålgemenskapen. I dessa avtal är också EG:s medlemsländer avtalsparter.

Protokoll 14

Enligt artikel 1 i protokollet tillämpas protokollets bestämmelser på de produkter som frihandelsavtalen mellan gemenskapen och de enskilda EFTA-länderna omfattar. För Finlands del är det avtalet från år 1973 (FördrS 68/73).

Enligt artikel 2 i protokollet förblir de bilaterala frihandelsavtalen om handeln med kol och stålprodukter oförändrade i kraft, om inte annat överenskommit i protokollet. Om frihandelsavtalen inte innehåller bestämmelser i vissa frågor, tillämpas EES-avtalet. Därför tillämpas EES-avtalet i praktiken även på handel med kol och stålprodukter, förutom då de särskilda frihandelsavtalen innehåller uttryckliga bestämmelser. I de fall frihandelsavtalen gäller tillämpas också deras bestämmelser angående organ.

Enligt artikel 2.2 i protokollet undanröjs i handeln mellan avtalsparterna samtliga kvantitativa exportrestriktioner eller åtgärder med motsvarande verkan samt tullar och motsvarande avgifter gällande kol och stålprodukter. Avtalsparterna förbinder sig att inte införa nya

bestämmelser som skulle utgöra hinder i handeln mellan parterna (artikel 3).

Finland upprätthåller exportrestriktioner i fråga om stål- och järnskrot. Artikel 2.2 i protokollet medför att förbudet mot exportrestriktioner utvidgas att gälla nya produkter. Förordningen om kvantitativa begränsningar som tillämpas i landets utrikeshandel måste därför ändras. Artikel 3 i protokollet medför att Finland inte ensidigt kan underkasta sådana produkter som importeras från gemenskapen övervakningslicensering.

I artikel 4 i protokollet hänvisas till protokollen 25 och 21 i avtalet samt till bilaga XIV. Dessa innehåller särskilda konkurrensregler för kol och stålprodukter. De refereras i avsnittet om konkurrensregler i propositionen.

I artikel 5 i protokollet hänvisas till avtalets bestämmelser om statligt stöd. Dessa tillämpas även på stål. Innehållet i dessa bestämmelser refereras i avsnittet om statligt stöd i propositionen till den del de är sådana att det är nödvändigt att inhämta riksdagens godkännande för dem.

Enligt artikel 6 i protokollet förbinder sig avtalsparterna att utbyta information om situationen på stålmarknaden. De nya bestämmelserna om informationsutbyte medför inte ändringar i lagstiftningen.

Enligt artikel 7 i protokollet tillämpas ursprungsreglerna i EES-avtalet också på kol och stålprodukter. Innehållet i ursprungsreglerna refereras noggrannare i avsnittet om ursprungsregler i propositionen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Protokoll 14 medför inte behov att ändra lagstiftningen.

Del III Fri rörlighet för personer, tjänster och kapital

Kapitel 1 Arbetstagare och egenföretagare

Artikel 28. Artikel 28 i EES-avtalet motsvarar artikel 48 i Romfördraget, vilken när det gäller fri rörlighet för arbetstagare kompletterar det allmänna förbudet mot diskriminering

enligt artikel 7 i Romfördraget. Rätten till fri rörlighet för arbetstagare är också en av grundprinciperna i EES-avtalet. EG-domstolen har i många av sina avgöranden (se bl.a. fallen 167/73, kommissionen v. Frankrike, 41/74 van Duyn, 13/76 Dona och 36/75 Rutili) konstaterat att artikel 48 i Romfördraget har direkt rättsverkan. Bestämmelserna i artikeln förpliktar direkt de nationella myndigheterna utan särskilda verkställighetsåtgärder från statens sida, och dess bestämmelser kan åberopas vid nationella domstolar.

Avsikten med artikel 28 i EES-avtalet är att för arbetstagare som är medborgare i en EES-stat säkerställa rätt att under vissa förutsättningar söka arbete och anta erbjudanden om anställning inom hela EES-området. De har i detta syfte med de begränsningar som framgår av artikeln såväl rätt att fritt röra sig inom samarbetsområdet som rätt att vistas i en annan EES-stat. Arbetstagaren behöver inte på förhand skaffa sig arbets- eller uppehållstillstånd då han eller hon beger sig till en annan EES-stat. Arbetstagare från de övriga EES-staterna skall få samma prioritet som det egna landets arbetstagare då det gäller rätt att ingå arbetsavtal. De avtalslutande parternas skyldigheter gentemot arbetstagare träder i kraft efter att arbetstagarna ingått arbetsavtal. Med stöd av EG-domstolens beslut har dock även arbetsökandena vissa rättigheter enligt avtalet.

Enligt protokoll 15 om övergångsperioder för fri rörlighet för personer får å ena sidan Schweiz och Liechtenstein och å andra sidan EG:s medlemstater och de övriga EFTA-staterna under vissa i protokollet särskilt nämnda övergångsperioder fortfarande gentemot varandra behålla bestämmelser i nationell lagstiftning som kräver förhandsgodkännande för att medborgare i de nämnda staterna skall beviljas tillstånd till inresa, bosättning och anställning. Finland har inte något behov av övergångsperioder enligt protokollet för medborgare i Schweiz och Liechtenstein.

Enligt artikel 28.1 i EES-avtalet tillförsäkras arbetstagare fri rörlighet mellan EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna. Enligt artikel 2 innebär fri rörlighet för arbetstagare att all diskriminering på grund av nationalitet avskaffas när det gäller ingående av arbetsavtal med arbetstagare i EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna samt när det gäller avlöning och andra anställningsvillkor. Denna bestämmelse i avtalet kompletteras av rådets förordning (EEG)

nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen och särskilt av artikel 7. Enligt EG-domstolen (se fallen 152/73, Sotgiu och 167/73, kommissionen v. Frankrike) förbjuds enligt artikel 48.2 förutom direkt och öppen diskriminering på grund av nationalitet också sådan fördold verksamhet som i själva verket leder till sådan diskriminering som avses i punkt 2.

EG-domstolen har i sina avgöranden (se bl.a. fallen 75/63, Hoekstra, 53/81, Levin och 66/85, Lawrie-Blum) upprepade gånger konstaterat att begreppet arbetstagare är ett gemenskapsrättsligt begrepp. Begreppet skall ges en vid tolkning som inte får variera i de olika medlemsstaterna. Enligt domstolen förlorar arbetstagaren inte sin ställning som arbetstagare, även om han eller hon blir arbetslös och inleder utbildning (39/86, Lair). I sitt avgörande som gäller fallet 66/85 (Lawrie-Blum) konstaterade domstolen vidare att det väsentliga för anställningsförhållandet är att arbetstagaren under en viss tid utför tjänster under en annans ledning mot lön. I sitt avgörande 53/81 (Levin) poängterade domstolen att bestämmelserna om fri rörlighet för arbetstagare täcker sådan verksamhet som är effektiv och faktisk samt tillförsäkrar fri rörlighet för dem som bedriver eller önskar bedriva ekonomisk verksamhet.

EG-domstolen har i sitt avgörande som gäller fallet 222/86 (Heylens) betonat att frihet att söka arbete och anta erbjudanden om arbete i varje medlemsstat är en grundläggande rättighet som tillkommer varje arbetstagare som en individuell rättighet. I sitt avgörande i fallet 292/89 (Antonissen), vilket gällde fri rörlighet för arbetstagare och arbetssökning samt i anslutning till dessa rätt till vistelse och tidsbegränsad vistelse, konstaterade domstolen att det enligt bestämmelserna i artikel 48.3.b och c i Romfördraget inte är möjligt att för medborgarna i en medlemsstat utesluta rörelsefriheten eller rätten att vistas i en annan medlemsstat för att söka anställning där. Enligt domstolen skall de bestämmelser som inskränker rätten till fri rörlighet för arbetstagare tolkas snävt. Enligt domstolen nås syftet med artikel 48, om gemenskapslagstiftningen, eller där sådan inte finns, en medlemsstats nationella lagstiftning medger de arbetssökande som är medborgare i en annan medlemsstat en rimlig tid att söka anställning. I detta sammanhang konstaterade domstolen att det i den förklaring som ingår i rådets protokoll inte på ett bin-

dande sätt kan bestämmas om tolkningen av bestämmelserna i rådets förordning 1612/68/EEG och rådets direktiv 68/360/EEG, eftersom det i dessa bestämmelser inte hänvisas till innehållet i deklARATIONEN. Enligt denna förklaring, som enligt domstolen således inte kan tillämpas, bör medborgarna i en medlemsstat tillåtas en tid på minst tre månader för att söka anställning i en annan medlemsstat. Domstolen konstaterade att den tid på sex månader för att söka anställning i det fall som det är fråga om och som fastslagits i den nationella lagstiftningen i princip inte verkar otillräcklig. Om medborgaren i en annan medlemsstat inte inom denna tid har funnit arbete, kan medlemsstaten bestämma att han eller hon skall lämna denna stat, om personen i fråga inte kan bevisa att han eller hon fortfarande söker arbete och har en uppenbar möjlighet att få arbete. Enligt domstolen (se fallet 316/85, Lebon) har en arbetssökande i en annan medlemsstat samma prioritet i fråga om möjligheten att få arbete endast enligt artikel 48 samt i de fall som avses i artiklarna 2 och 5 i rådets förordning om arbetskraftens fria rörlighet (1612/68/EEG).

Enligt punkt 3 i artikeln innefattar den fria rörligheten, med förbehåll för begränsningar med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa, rätt för arbetstagare att anta faktiska erbjudanden om anställning, att förflytta sig fritt inom EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas territorium för detta ändamål, att uppehålla sig inom en EG-medlemsstats eller en EFTA-stats territorium i syfte att inneha anställning där i överensstämmelse med de lagar, förordningar och andra bestämmelser som gäller för anställning av medborgare i den staten samt rätt att stanna kvar inom en EG-medlemsstats eller EFTA-stats territorium efter att ha varit anställd där. Rätten att vistas uppkommer då arbetstagaren har slutit ett arbetsavtal. EG-domstolen har i vissa av sina avgöranden (t.ex. fallet 48/75, Royer) konstaterat att den fria rörligheten för personer är tryggad direkt genom bestämmelserna i artikel 48 i Romfördraget. Uppehållsrätten är alltså inte beroende av uppehållstillstånd utfärdat av mottagarstaten. Uppehållstillståndet innebär inte någon ny rätt för den som får ett sådant, utan tillståndet utgör helt enkelt en upplysning över en existerande rätt. Därför är mottagarstaterna skyldiga att utfärda uppehållstillstånd åt personer, som enligt avtalet har rätt att vistas i landet.

En medborgare i en medlemsstat som enligt avtalet har rätt att vistas i en annan stat får inte utvisas på den grund att han underlåter att skaffa uppehållstillstånd. Utvisning får ske enbart med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. Om någon underlåter att iakttä bestämmelserna om utlänningars inresa, fria rörlighet och vistelse, innebär detta enligt EG-domstolen inte ensamt för sig ett sådant hot mot den allmänna ordningen och säkerheten att medlemsstaten på den grund har rätt att bestämma att personen skall utvisas eller tas i förvar medan utvisningsfrågan behandlas.

I sitt avgörande 8/77 (Sagulo, Brenca och Bakhouche), som gäller identitetsbevis och pass, har EG-domstolen konstaterat att mottagarstaten kan bestraffa en medborgare i en medlemsstat som underlåter att skaffa giltigt identitetsbevis eller pass. Straffet får dock inte ha sådan karaktär att det faktiskt innebär ett hinder att i enlighet med avtalet resa in i eller vistas i staten.

Enligt punkt 4 i artikeln tillämpas inte bestämmelserna i artikeln på anställning i offentlig tjänst. Denna bestämmelse motsvarar bestämmelsen i artikel 48.4 i Romfördraget. EG-domstolen har i sina avgöranden (bl.a. 149/79, kommissionen v. Belgien), i det den betonat den väsentliga betydelsen av artikel 48 i Romfördraget och dess direkta rättsverkan, konstaterat att den bestämmelse i punkt 4 som inskränker tillämpningsområdet för artikel 48 skall tolkas restriktivt. Enligt domstolen kan den offentliga förvaltningen inte helt lämnas utanför tillämpningsområdet för rörelsefriheten. Domstolen har utgått från att undantaget kan åberopas endast i det fall då det är nödvändigt för medlemsstaterna. I sitt avgörande 152/73 (Sotgiu v. Bundespost) yttrade domstolen att de intressen som begränsningen i artikel 48.4 tillåter medlemsstaterna att bevaka främjas så, att tillträdet till vissa befattningar inom den offentliga förvaltningen begränsas för medborgare i andra medlemsstater. Sålunda kan hela den offentliga förvaltningen inte omfattas av begränsningen, inte heller är anställningsförhållandets art av betydelse då man avgör huruvida en viss befattning inom den offentliga förvaltningen berörs eller inte berörs av den begränsning som avses i punkt 4. Domstolen har i sina avgöranden preciserat att den begränsning som avses i punkt 4 enbart gäller sådana tjänster eller befattningar inom den offentliga förvaltningen som hänför sig till

utövning av offentlig makt och som gäller uppgifter som är förenade med statens eller andra offentlighetsrättsliga sammanslutningars allmänna intresse. Skötseln av dessa uppgifter kan fortfarande förbehållas statens egna medborgare.

Enligt ett uttalande av EG-kommissionen (EGT C 72/18.3.1988) gäller den begränsning som avses i punkt 4 specialuppgifter hos statliga och andra offentliga myndigheter, så som försvarsmakten, polisen och annan ordningsmakt, domarkåren, skatteförvaltningen och diplomatkåren. Enligt uttalandet av kommissionen gäller begränsningarna dessutom sådana tjänster och befattningar vid ministerier, inom regional- och lokalförvaltningen, vid centralbanker och inom andra offentlighetsrättsliga sammanslutningar som är förenade med myndighetsutövning så som uppgifter som gäller beredning, tillämpning och övervakning av lagstiftningsarbete. I uttalandet betonas med hänvisning till EG-domstolens rättspraxis att det inte är berättigat att ställa medborgarskapskrav för andra slags uppgifter inom den offentliga förvaltningen än dem som nämns ovan.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Genom en lagstiftningsreform 1989 har anställning i offentlig tjänst i regel blivit möjlig för utländska medborgare i Finland. De statliga tjänster till vilka endast finska medborgare kan utnämnas anges i 84 § regeringsformen, i 9 a § (725/89) statstjänstemannalagen samt i det statsrådsbeslut (602/91) om utlännings behörighet för statlig tjänst som har utfärdats med stöd av det sistnämnda lagrummet. Hit hör vissa av de högsta tjänsterna inom statsförvaltningen samt sådana tjänster till vilka en utlännings på grund av tjänstens natur inte kan utnämnas. Enligt 9 a § statstjänstemannalagen har statsrådet dessutom möjlighet att besluta att endast en finsk medborgare kan utnämnas till någon annan sådan tjänst som är förenad med betydande utövning av offentlig makt eller som är av vikt med hänsyn till statens säkerhet eller av ett betydande allmänt intresse. Om utländska medborgares behörighet för tjänster inom kommuner och kommunalförbund stadgas i 74 a § (727/89) kommunallagen. I detta avseende motsvarar lagstiftningen i Finland

EES-avtalets principer om fri rörlighet för arbetstagare.

Artikel 28.4 i avtalet medför emellertid för Finland behov att se över den språklagstiftning som gäller statstjänstemän i enlighet med principen i artikel 3.1.2 i förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet.

EG:s regelverk

I artikel 28.5 i avtalet hänvisas till bilaga V, som räknar upp EG:s gällande förordningar om arbetskraftens fria rörlighet, arbetstagarnas fackföreningsrättigheter och arbetstagarnas rätt att stanna i medlemsstaten efter att ha varit anställda där samt tre direktiv om personers rörlighet och vistelse inom medlemsstaternas territorium. Enligt bilagan avser de hänvisningar till medlemsstaterna som finns i EG-bestämmelserna även EFTA-staterna.

Rådets direktiv av den 25 februari 1964 om samordning av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa (64/221/EEG)

Direktivet syftar till att samordna i synnerhet sådana förfaringsätt som varje medlemsstat iakttar och där det i frågor som gäller utlänningsrörlighet och vistelse tas hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Direktivet gäller alla de åtgärder som hänförs till inresa i medlemsstater, beviljande eller förnyande av uppehållstillstånd eller utvisning ur landet och vilka medlemsstaterna vidtar med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Sådana åtgärder får inte vidtas i ekonomiskt syfte. EG-domstolen har i sina avgöranden 115 och 116/81 (Adoui och Cornuaille) konstaterat att begreppen allmän ordning och säkerhet bör tolkas snävt, eftersom de begränsar den grundläggande principen om fri rörlighet. De skäl som gäller allmän ordning och säkerhet kan inte åberopas i det fall där medlemsstaten inte har vidtagit faktiska och effektiva åtgärder för att hindra sina egna medborgare från att bete sig på motsvarande sätt.

De åtgärder som vidtas skall basera sig enbart på individens eget handlande, och tidigare brottsmålsdomar som sådana får inte utgöra någon grund för vidtagande av åtgär-

der. Att giltighetstiden för identitetsbevis eller pass har gått ut berättigar inte till utvisning. EG-domstolen har i fallet 30/77 (Regina v. Boucherau) konstaterat att tidigare brottsmålsdomar snarare är ett bevis på personens tidigare beteende än på ett hot mot allmän ordning och säkerhet som sådant.

Direktivet innehåller dessutom detaljerade bestämmelser om den tidpunkt då beslut om beviljande av ett första uppehållstillstånd skall fattas, om hur beslutet skall motiveras samt om tillkännagivande av beslutet. Direktivet innehåller även bestämmelser om medel för erhållande av rättsskydd.

I bilagan till direktivet uppräknas de sjukdomar och skador som berättigar att förhindra inresa till området eller till vägran av ett första uppehållstillstånd. Härefter uppkomna sjukdomar och skador ger inte rätt att vägra av förlängt uppehållstillstånd eller till utvisning med hänsyn till allmän hälsa.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I 40 § utlänningslagen uppräknas de grunder enligt vilka en utlänning kan utvisas ur landet. Enligt punkt 1 i paragrafen kan en person som vistas i landet utan pass, visum eller uppehållstillstånd utvisas. Den som upprepade gånger gjort sig skyldig till brott kan utvisas med stöd av 40 § 3 mom. Enligt 40 § 5 mom. kan en person, som med hänsyn till sin tidigare verksamhet eller annars med fog kan antas börja bedriva sabotage, spioneri, olaglig underrättsseverksamhet eller någon annan verksamhet som äventyrar Finlands förhållanden till en främmande stat, utvisas ur landet. Bestämmelserna om utvisning av en utlänning ur landet måste revideras om de skall harmoniera med principerna om fri rörlighet för personer enligt EES-avtalet.

En separat regeringsproposition kommer att avlätas om de ändringar som EG:s regelverk i anslutning till artikel 28 i EES-avtalet föranleder i de bestämmelser som gäller utvisning av utlänningar.

Rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen

Syftet med förordningen är att fri rörlighet

för arbetstagare skall bli genomförd. Detta innebär att all diskriminering på grund av nationalitet avskaffas mellan arbetstagare i medlemsstaterna vad avser anställning, avlöning och andra arbets- och anställningsvillkor samt rätt för arbetstagarna att med vissa begränsningar fritt få röra sig inom gemenskapen för att ta anställning. Fri rörlighet är en grundläggande rättighet för arbetstagaren och hans eller hennes familj, och alla medborgare i medlemsstaterna skall garanteras rätt att själva välja sitt arbete inom gemenskapen. Fri rörlighet skall erkännas utan åtskillnad mellan fastanställda arbetstagare, säsong- eller gränsarbetare eller dem som tillhandahåller tjänster. För att möjliggöra rätt till fri rörlighet skall lika behandling säkerställas, både praktiskt och juridiskt, i allt som rör verksamheten som anställd, och tillgång till bostad samt arbetstagarens rätt att leva tillsammans med sin familj skall tryggas. Lika behandling innebär också att medborgarna i alla medlemsstater har samma prioritet då det gäller att få arbete som det egna landets arbetstagare.

För att främja rörligheten för arbetstagare skall arbetsförmedlingen effektivieras och jämvikt på arbetsmarknaden eftersträvas. Detta kan ske i synnerhet genom att det direkta samarbetet mellan de centrala arbetskraftsmyndigheterna och även mellan de regionala myndigheterna främjas samt genom att informationen om arbetsmarknaden och levnads- och arbetsförhållandena samordnas. Också i en situation där det i en region eller industribransch uppstår en allvarlig fara, som hotar levnadsstandarden och sysselsättningen, är information den metod som i första hand skall tillgripas för att förhindra arbetstagare från att flytta till en sådan region eller bransch. Förordningen syftar dessutom till att styra medlemsstaternas strävanden för att samordna deras sysselsättningspolitik på gemenskapsnivå.

Förordningen indelas i fyra delar. Artiklarna i första delen gäller rätt till anställning samt arbetstagarens familj. Artiklarna i andra delen gäller förmedling av lediga platser och arbetsansökningar samt åstadkommande av jämvikt på arbetsmarknaden. Artiklarna i tredje delen gäller kommittéer som har till uppgift att säkerställa ett nära samarbete mellan medlemsstaterna i frågor som gäller fri rörlighet och sysselsättning för arbetstagare. Fjärde delen

innehåller övergångs- och slutbestämmelser. I bilaga V omnämns de artiklar i förordningen som inte tillämpas inom EES.

Del I: Anställning och arbetstagarnas familjer

Avdelning I: Rätt till anställning

Artikel 1. Enligt artikeln har varje medborgare i en medlemsstat oavsett var han eller hon har sitt hemvist rätt att i en annan medlemsstat ta anställning och att arbeta i enlighet med de lagar och andra författningar som gäller för anställning av medborgare i denna stat. Han eller hon skall i synnerhet ha samma prioritet att ta emot en ledig befattning i en annan medlemsstat som medborgarna i denna stat.

Artikel 2. Artikeln förutsätter att varje medborgare i en medlemsstat och varje arbetsgivare som utövar någon verksamhet inom en medlemsstats territorium enligt det sätt som gällande lagstiftning föreskriver får söka och erbjuda arbete samt ingå arbetsavtal och fullfölja dem förutsatt att detta inte leder till diskriminering.

Artikel 3. Enligt artikeln kan en medlemsstats lagar eller andra författningar eller administrativa praxis inte tillämpas, ifall de ställer sådana begränsningar eller villkor för att söka eller erbjuda arbete eller för utländska medborgares rätt att ta emot arbete och arbeta, vilka inte gäller medborgarna i den egna staten eller vilkas uteslutande eller huvudsakliga syfte eller effekt, även om de gäller oavsett nationalitet, är att utestänga medborgare i andra medlemsstater från att få det erbjudna arbetet. Denna bestämmelse gäller inte i fråga om sådana språkkunskaper som krävs på grund av det erbjudna arbetets natur. Till ovan nämnda bestämmelser och rutiner hör särskilt de som i någon medlemsstat föreskriver en speciell rekryteringsprocedur för utländsk arbetskraft, begränsar informationen om lediga platser i massmedier eller ställer andra villkor än dem som gäller för arbetsgivare som utövar verksamhet inom denna medlemsstats territorium, eller ställer som villkor för möjlighet att få arbete att sökanden är registrerad vid arbetsförmedlingen eller förhindrar rekrytering av en individuell arbetstagare, om han eller hon inte är bosatt inom denna stats territorium.

Artikel 4. Enligt artikeln tillämpas en medlemsstats lagar och andra författningar, som

begränsar antalet eller andelen utländska medborgare som kan anställas vid ett företag, inom en bransch eller i en region eller på nationell nivå, inte på medborgare i andra medlemsstater. Om i en medlemsstat beviljande av en förmån för en verksamhet är förknippat med villkoret att en viss minimiprocent av arbetstagarerna är landets egna medborgare, är medborgarna i andra medlemsstater jämförbara med landets egna arbetstagare i enlighet med bestämmelserna i rådets direktiv av den 15 oktober 1963.

Artikel 5. Enligt artikeln har en medborgare i en medlemsstat som söker anställning i en annan medlemsstat rätt att få samma hjälp där som den som ges av arbetsförmedlingsmyndigheten i denna stat till dess egna medborgare då dessa söker anställning.

Artikel 6. Enligt artikeln får sådana villkor inte ställas för rekrytering av medborgare i en medlemsstat till en tjänst i en annan medlemsstat som gäller medicinska, yrkesmässiga eller andra kriterier som på grund av nationalitet diskriminerar dem i förhållande till medborgare i en annan medlemsstat då dessa söker samma anställning. En medborgare i en medlemsstat som fått ett personligt erbjudande från en arbetsgivare i en annan medlemsstat kan dock bli kallad att prövas beträffande sin yrkeskompetens, om arbetsgivaren uttryckligen krävt detta när han erbjöd arbetet.

Avdelning II: Anställning och likabehandling

Artikel 7. Enligt punkt 1 i artikeln får en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat inte inom en annan medlemsstats territorium på grund av sin nationalitet behandlas annorlunda än landets egna arbetstagare i fråga om arbets- och anställningsvillkor. Detta gäller särskilt avlöning, uppsägning och vid eventuell arbetslöshet återinsättande i arbete inom samma bransch eller återanställning. Enligt punkt 2 skall arbetstagen åtnjuta samma sociala och skattemässiga förmåner som landets egna arbetstagare. Enligt punkt 3 skall han eller hon också ha samma rättighet att och på samma villkor som landets egna arbetstagare få delta i utbildning vid yrkesutbildnings-, omskolnings- och fortbildningscentrer. Enligt punkt 4 i är en bestämmelse i ett kollektiv- eller arbetsavtal eller en annan bestämmelse som

reglerar arbetsvillkoren ogiltig, i den mån den föreskriver eller tillåter villkor som försätter arbetstagare som är medborgare i en annan medlemsstat i en ojämlig ställning då det gäller rätt till anställning, sysselsättning, lön och andra arbetsvillkor samt uppsägning.

Domstolen har i flera av sina avgöranden behandlat artikel 7 i förordningen och särskilt punkt 2 i denna. I sitt avgörande 32/75 (Cristini) konstaterade domstolen att artikel 7.2 inte får tolkas restriktivt och att punkt 2 täcker alla sociala och skattemässiga förmåner oberoende av om de anknyter till anställningsförhållandet eller inte. Domstolen har sedan dess flera gånger bekräftat att begreppet social förmån täcker alla rättigheter som gäller varje arbetstagare i det egna landet. Domstolen har motiverat sina avgöranden med att utsträckandet av de sociala förmånerna till att gälla också arbetstagare som är medborgare i andra medlemsstater främjar rörligheten inom gemenskapen och medverkar till arbetstagens anpassning till mottagarstaten (se t.ex. fall 59/85, Reed). I sitt avgörande 316/85 (Lebon) konstaterade domstolen att den nämnda bestämmelsen tillämpas endast på arbetstagare, och att de medborgare i medlemsstaterna som rör sig för att söka anställning kan inte åberopa den. De sistnämnda personerna är dock berättigade till lika behandling i de situationer som avses i artiklarna 2 och 5 i förordning 1612/68/EEG.

Artikel 8. Enligt punkt 1 i artikeln, sådan den lyder ändrad genom förordning nr 312/76, har en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och anställd i en annan medlemsstat samma rätt som landets egna arbetstagare till medlemskap i fackföreningar och utövande av därmed sammanhängande rättigheter, inklusive rösträtt och valbarhet. Han eller hon kan dock hindras från att delta i offentligtorganens förvaltning samt från att inneha en offentligt rättsligt reglerad tjänst. Arbetstagen är valbar till organ som representerar arbetstagarerna vid ett företag. Oberoende av artikeln kan medlemsstaterna bevilja arbetstagare från andra medlemsstater också mera omfattande rättigheter. Punkt 2 i artikeln har utgått genom rådets förordning nr 312/76.

Artikel 9. Enligt artikeln har en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och anställd i en annan medlemsstat samma rättigheter och förmåner i bostadsfrågor som landets egna arbetstagare, inklusive rätten att äga den bostad han eller hon behöver. Arbetstagen

får med samma rätt som landets medborgare sätta sitt namn på eventuella listor för bostads-sökande i den region där han eller hon är anställd och åtnjuta de rättigheter och förmåner som är förknippade därmed. Arbetstagarrens familj som stannat kvar i det land arbetstagararen kommer ifrån anses i detta hänseende bo i den region där han eller hon bor, om samma antagande tillämpas på landets egna arbetstagare.

Avdelning III: Arbetstagarernas familjer

Artikel 10. Enligt artikeln har vissa familjemedlemmar oavsett nationalitet rätt att bosätta sig hos en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd i en annan medlemsstats territorium. Sådana familjemedlemmar är hans eller hennes maka eller make och deras avkomlingar som är under 21 år eller är beroende av dem för sin försörjning, samt arbetstagararens och hans eller hennes makas eller makes släkting i uppstigande led, om släktingen är beroende av arbetstagararen för sin försörjning. Medlemsstaterna skall underlätta mottagandet av även andra familjemedlemmar, om de är beroende av arbetstagararen eller ingått i hans eller hennes hushåll i det land han eller hon kommer ifrån. Arbetstagararen förutsätts i nämnda fall för sin familj ordna en bostad som uppfyller de krav som anses normala för landets arbetstagare i den region där han eller hon är anställd. Denna bestämmelse får dock inte leda till diskriminering mellan landets egna arbetstagare och arbetstagare som är medborgare i andra medlemsstater.

Artikel 11. Om en medborgare i en medlemsstat enligt artikeln har anställning eller driver en rörelse i en annan medlemsstat, skall hans eller hennes maka eller make och de barn som är under 21 år eller beroende av honom eller henne ha rätt att ta vilken som helst anställning inom hela denna stats territorium, även om de inte är medborgare i någon medlemsstat.

Artikel 12. Enligt artikeln har barnen till en medborgare i en medlemsstat, som är eller har varit anställd i en annan medlemsstat, rätt att delta i grundutbildning, lärlingsutbildning och yrkesutbildning på samma villkor som medborgarna i denna stat, om barnen bor där. Medlemsstaterna skall försöka tillförsäkra dessa barn de bästa möjliga förutsättningarna att delta i sådan undervisning.

Del II: Förmedling av lediga platser och platsansökningar

Avdelning I: Samarbete mellan medlemsstaterna och med kommissionen

Artiklarna 13 och 14. Artiklarna innehåller bestämmelser om samarbetet mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och kommissionen. Samarbetet omfattar gemensamma analyser av sysselsättning och arbetslöshet samt gemensamma åtgärder som gäller arbetsförmedling och åstadkommande av jämvikt på arbetsmarknaden. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om problem som uppstår i samband med den fria rörligheten och anställandet av arbetstagare samt detaljer om den regionala och branschvisa sysselsättnings-situationen och dess utveckling.

Avdelning II: Arbetsförmedling

Artiklarna 15—18. Artiklarna innehåller bestämmelser bl.a. om den information som arbetskraftsmyndigheterna i medlemsstaterna ger om lediga platser och arbetssökande.

Avdelning III: Åtgärder för bevarandet av jämvikten på arbetsmarknaden

Artiklarna 19—20. Artikel 19 i förordningen innehåller bestämmelser om samarbetet mellan kommissionen och medlemsstaterna för att utreda arbetsmarknadssituationen. Artikel 20 gäller åtgärder för den händelse att en medlemsstat har eller förutser störningar på sin arbetsmarknad som allvarligt skulle kunna hota levnadsstandarden eller sysselsättningen i en viss region eller ett visst yrke.

Avdelning IV: Europeiska samordningsbyrån

Artiklarna 21—23. Artiklarna gäller den europeiska samordningsbyrån för arbetsförmedling, som finns i anslutning till kommissionen och som har till allmän uppgift att främja arbetsförmedlingen och åstadkommandet av jämvikt på arbetsmarknaden.

Del III och del IV

Del III i förordningen innehåller bestämmel-

ser om den rådgivande kommittén och den tekniska kommittén. I del IV finns övergångs- och slutbestämmelser.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Om undantag från passtvang enligt utlänningslagen stadgas med stöd av 4 § genom förordning. Enligt 2 § utlänningsförordningen (449/91) beslutar utrikesministeriet om godkännande av ett identitetsbevis som ersätter passet. Enligt 8 § utlänningslagen skall en utlänning som kommer till Finland eller vistas här ha visum eller uppehållstillstånd (utöver det i 4 § nämnda passet), om inte något annat följer av internationella avtal som binder Finland. Upphållstillstånd kan endast i särskilda fall beviljas den som redan vistas i Finland (20 § utlänningslagen). Enligt 24 § utlänningslagen skall en utlänning som har för avsikt att börja förvärvsarbete i Finland ha arbetstillstånd. Arbetstillstånd skall skaffas före ankomsten till landet. Utlänningar som är befriade från skyldigheten att ha arbetstillstånd uppräknas i 25 §. En utlänning som kommer till landet utan pass, visum eller uppehållstillstånd kan avvisas vid gränsen (37 § utlänningslagen). Lagstiftningen i Finland bör således ändras till de delar som gäller utlänningars inresa i landet, vistelse och anställning i landet, avvisning vid gränsen och utvisning ur landet för att den skall svara mot principerna om fri rörlighet för personer enligt EES-avtalet.

En separat regeringsproposition kommer att avlåtas beträffande de ändringar som EG:s regelverk i anslutning till artikel 28 i EES-avtalet föranleder i de bestämmelser i utlänningslagen som gäller inresa i landet, vistelse och anställning i landet samt avvisning vid gränsen och utvisning ur landet.

I 26 § sysselsättningslagen stadgas om lagens tillämpning på den som inte är finsk medborgare. I 26 § stadgas att även för den som är bosatt i Finland men som inte är finsk medborgare skall möjlighet att arbeta anordnas såsom i sysselsättningslagen stadgas.

Förordning 1612/68/EEG och särskilt artikel 5 medför dock att sysselsättningslagen bör ändras så, att det krav som gäller boningsort avskaffas för medborgare i EES-staterna för att arbetsförmedlingsservice skall kunna ges också sådana medborgare i EES-staterna som inte

bor i Finland när de söker arbete i Finland. Förordningens krav på lika behandling innebär att 3 b § lagen om arbetsförmedling (1645/91) bör ändras på grund av de medborgarskapsrestriktioner som ingår i den.

Enligt 1 § lagen om emigrantförmedling avses med emigrant en finsk medborgare som lämnar Finland för att bosätta sig i en annan stat med avsikt att skaffa sig sin utkomst där, samt med emigrantförmedling bistående av personer som ämnar emigrera. Lagens tillämpningsförordning (12/56) ger en mera detaljerad definition av emigrantförmedlingen. Lagen om emigrantförmedling och dess tillämpningsförordning bör upphävas för att också i Finland bosatta medborgare i EES-staterna skall kunna få emigrantförmedlingsservice.

Artikel 8 i förordning (EEG) nr 1612/68 medför för Finland behov att se över lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning (725/90) och personalfondslagen (814/89), eftersom dessa innehåller restriktioner i fråga om medborgarskap. Restriktioner måste slopas i 6 § lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning och i 44 § personalfondslagen.

Separata propositioner kommer att avlåtas om det förslag till ändring i sysselsättningslagen och lagen om arbetsförmedling som förordning (EEG) nr 1612/68 föranleder samt om förslaget att upphäva lagen om emigrantförmedling. Särskilda regeringspropositioner kommer dessutom att avlåtas om de förslag till ändring av lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning och personalfondslagen som är nödvändiga med hänsyn till förordningen.

Förordning 1612/68/EEG gör att Finland bör se över 41 § (237/67) sjölagen och 1 § 1 mom. 4 punkten lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/91). Separata propositioner kommer att föreläggas.

En separat regeringsproposition ges vid behov om de ändringar i språklagstiftningen som föranleds av artikel 3 i förordning 1612/68/EEG.

Kommittén för utlänningars äganderätt föreslår i sitt betänkande (1991:23) att lagen om utlänningars samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier, den s.k. begränsningslagen, upphävs. De ändringar som artiklarna 9 och 10 i förordning 1612/68/EEG föranleder i lagstiftningen om utlänningars rätt att äga och besitta fast

egendom beaktas i den proposition som kommer att avlätas om revideringen av begränsningslagstiftningen.

Rådets direktiv av den 15 oktober 1968 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medlemsstaternas arbetstagare och deras familjer (68/360/EEG)

Direktivet syftar till att i fråga om bestämmelserna för vistelse jämställa medborgare i de övriga medlemsstaterna och deras familjemedlemmar med medborgarna i den egna staten.

Enligt direktivet skall medlemsstaterna undanröja hindren för medborgare i medlemsstaterna och deras familjemedlemmar att vistas och röra sig fritt. För familjemedlemmarnas del hänvisas till förordning (EEG) 1612/68.

Begränsningarna undanröjs genom att de personer som nämns i direktivet beviljas rätt att avlägsna sig från en medlemsstats territorium för att ta emot och vara verksam i avlönat arbete på någon annan medlemsstats territorium. Rätten utövas genom att ett giltigt identitetsbevis eller pass uppvisas. Direktivet innehåller närmare bestämmelser om dessa dokument. Utresevisum får inte krävas. Inresevisum får krävas enbart för sådana familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat. För dessa personer skall viseringen underlättas.

EG-domstolen har i sitt avgörande 68/89 (kommissionen v. Konungariket Nederländerna) ansett att det inte för rätten enligt direktiv 68/360/EEG för en medborgare i en medlemsstat att komma till en annan medlemsstat får ställas villkor om att han måste besvara gränsmyndighetens frågor. Det enda krav för inresa som får ställas är att giltigt identitetsbevis eller pass visas upp. Gränsmyndigheten får således inte t.ex. ställa frågor om vistelsens längd eller om hur mycket pengar personen i fråga har.

Personer som innehar de dokument som avses i direktivet skall beviljas uppehållsrätt av medlemsstaterna. Som bevis över uppehållsrätten skall ett dokument kallat "Upphållstillstånd för en medborgare i en medlemsstat i EEG" utfärdas. Direktivet innehåller närmare bestämmelser om innehållet i uppehållstillståndet samt om de handlingar som sökanden skall uppvisa för att erhålla tillståndet. För en familjemedlem som inte är medborgare i en medlemsstat skall utfärdas dokument som på

motsvarande sätt berättigar till vistelse som det dokument som utfärdats för den arbetstagare som försörjer familjemedlemmen. I fallet 157/79 (Pieck) ansåg EG-domstolen att även om de nationella myndigheterna kan döma till straff för underlåtelse att skaffa uppehållstillstånd, får straffet inte med hänsyn till förseelsens art vara sådant att det begränsar den fria rörligheten.

I direktivet finns närmare bestämmelser om giltighetstiden för uppehållstillstånd, om dess giltighet inom olika områden, om hur det upphör att gälla och hur det får återkallas. Direktivet innehåller därtill bestämmelser om de handlingar som kan krävas av personer i kortvariga arbetsförhållanden, av arbetstagare som bor inom en annan medlemsstats territorium och av säsongarbetstagare. Direktivet innehåller också bestämmelser om hur dokumenten för vistelse beviljas samt om de avgifter som eventuellt uppbärs för dem.

Bestämmelserna i direktivet är bindande. Avvikelse från dem får göras endast på grundval av allmän ordning, säkerhet och hälsa.

Enligt bilaga V skall uttrycket "Upphållstillstånd för en medborgare i en medlemsstat i EEG" i artikel 4 ersättas med uttrycket "uppehållstillstånd". På detta sätt hänvisas det även till medborgarna i EFTA-staterna. Enligt bilagan tillämpas inte artiklarna 11 och 13 i direktivet. Också bilagan till direktivet ändras på grund av EES.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Enligt 8 § utlänningslagen skall en utlänning som kommer till Finland och vistas här ha visum eller uppehållstillstånd, om inte annat följer av något internationellt avtal som binder Finland. Kapitel 3 i utlänningslagen innehåller närmare bestämmelser om uppehållstillstånd. Enligt 24 § utlänningslagen skall en utlänning som börjar förvärvsarbete i Finland ha arbetstillstånd. Enligt 37 § utlänningslagen får en utlänning som saknar pass, visum eller uppehållstillstånd som krävs för inresa avvisas. Enligt 40 § i lagen får ur landet utvisas en utlänning som vistas i landet utan pass, visum eller uppehållstillstånd. Bestämmelserna om utlänningars vistelse i landet, avvisning och utvisning bör ses över så de svarar mot EES-avtalets principer om fri rörlighet för personer.

Om de ändringar som rättsakterna i anslutning till artikel 28 medför och som avser vistelse i landet, avvísning och utvisning avläts separat proposition.

Kommissionens förordning (EEG) nr 1251/70 av den 29 juni 1970 om arbetstagares rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda där

I förordningen anges de villkor som skall vara för handen för att en arbetstagare skall ha rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställd där.

Artikel 1. Enligt artikeln tillämpas förordningen på de medborgare i medlemsstaterna vars anställning i mottagarstaterna har upphört samt på dessa medborgares familjemedlemmar. I artikel 10 i rådets förordning (EEG) 1612/68 definieras vad som avses med familjemedlemmar.

Artiklarna 2 och 3. I artikel 2 i förordningen anges hur länge boendet och anställningen skall ha fortgått för att medföra rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium. I artikel 3 anges förutsättningarna för att en avliden arbetstagares familjemedlemmar skall få stanna kvar inom denna stats territorium.

Artiklarna 4 och 5. I artikel 4 i förordningen finns en bestämmelse om skyldighet att visa ett oavbrutet boende. I punkt 2 i artikeln anges vilket slag av bortavaroerioder på grund av arbetslöshet och sjukdom eller olycksfall som räknas som arbete. Enligt artikel 5 i förordningen kan rätten att stanna kvar inom en medlemsstats territorium inte utnyttjas förrän efter två år från det rätten erhöles.

Artiklarna 6—9. I artikel 6 i förordningen bestäms om rätten till uppehållstillstånd. I artikeln finns också en bestämmelse om vilka avgifter som kan uppbäras i samband med att uppehållstillstånd beviljas och förnyas samt närmare bestämmelser om uppehållstillståndets giltighetstid samt om när tillståndet förnyas och upphör att gälla. Bestämmelserna om en likabehandling i rådets förordning 1612/68 gäller också för de personer som faller under tillämpningsområdet för denna förordning. Om det med hänsyn till medborgarna i medlemsstaterna finns fördelaktigare nationell lagstiftning åsidosätter den bestämmelserna i denna förordning. Medlemsstaterna skall underlätta de arbetstagares återflyttning som uppnått pen-

sionsåldern eller blivit bestående arbetsoförmögna, och som länge arbetat inom medlemsstaternas territorium och lämnat detta. Artikel 9 i förordningen tillämpas inte i EES-avtalet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Enligt 8 § utlänningslagen skall en utlänning som kommer till Finland och vistas här ha visum eller uppehållstillstånd, om inte något annat följer av internationella avtal som binder Finland. Enligt 16 § 4 mom. utlänningslagen beviljas med vissa undantag en utlänning som har vistats i Finland i två år utan avbrott permanent uppehållstillstånd. Enligt 22 § utlänningslagen upphör uppehållstillståndet att gälla, om utlänningen har meddelat att han flyttar från Finland eller om han utan avbrott har vistats två år utanför Finland. I kraftträdandet av förordning 1251/70 medför det att de nämnda bestämmelserna i utlänningslagen måste ses över för att konflikten mellan lagen och EG-förordningen, som träder i kraft som sådan, skall undanröjas. Om detta avläts en separat regeringsproposition.

Rådets direktiv av den 18 maj 1972 om utvidgning av tillämpningsområdet för direktiv 64/221/EEG till att även omfatta arbetstagare som begagnar sig av rätten att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda i den staten (72/194/EEG)

Direktivet innehåller bestämmelser om en utvidgning av tillämpningsområdet för direktivet av den 25 februari 1964 64/221/EEG. Utvidgningen innebär att direktivet också gäller de medborgare och deras familjemedlemmar i medlemsstaterna som i överensstämmelse med förordning (EEG) 1251/70 utnyttjar sin rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I 40 § utlänningslagen uppräknas grunderna för utvisning av utlänningar. Enligt punkt 1 får en utlänning som vistas i landet utan pass, visum eller uppehållstillstånd utvisas ur Finland. Enligt 40 § 3 punkten kan den som

uppregade gånger har gjort sig skyldig till brott utvisas. Enligt 40 § 5 punkten kan den utvisas som med hänsyn till sin tidigare verksamhet eller annars med fog kan antas börja driva sabotage, spioneri, olaglig underrättelseverksamhet eller någon annan verksamhet som äventyrar Finlands förhållande till en främmande stat. Bestämmelserna om utvisningar av utlänningar måste ses över så att de svarar mot EES-avtalets princip om fri rörlighet för personer. Angående ändringarna avläts en separat proposition.

Rådets direktiv av den 25 juli 1977 om undervisningen av barn till migrerande arbetstagare (77/486/EEG)

Direktivet förpliktar medlemsstaterna att i enlighet med sina nationella förhållanden och rättssystem ordna fri undervisning så att det första mottagandet underlättas för sådana barn till arbetstagare från andra medlemsstater som är skolpliktiga. I den ingår särskilt sådan undervisning i ett officiellt språk i den mottagande staten som är anpassad för dessa barns specialbehov. Utbildning och fortbildning av lärare som behövs för detta ändamål skall också ordnas. Vidare skall medlemsstaterna i enlighet med sina nationella förhållanden och sin egen rättsordning vidta behövliga åtgärder för att vid sidan av den normala undervisningen främja specialundervisning för dessa barn i modersmålet och hemstatens kultur.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet ger inte upphov till något behov av att ändra lagstiftningen i Finland.

* * *

Artikel 29. Artikel 29 innehåller bestämmelser om principer för social trygghet. För att genomföra rörlighet för arbetstagare, egenföretagare och deras familjemedlemmar förbinder sig de avtalsslutande parterna enligt artikeln att se till att alla perioder som beaktas enligt lagstiftningen i de olika länderna läggs samman för förvärvande och bibehållande av rätten till förmåner och för beräkningen av förmånernas storlek. Likaså förbinder sig de avtalsslutande

parterna att betala ut förmånerna till alla personer som är bosatta inom de avtalsslutande parternas territorier.

Innehållet i artikeln motsvarar bestämmelserna i artikel 51 i Romfördraget. För att fullgöra förpliktelseerna i artikel 51 i Romfördraget gavs förordningarna nr 3/58 och 4/58 som senare ersattes genom förordning nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen samt genom förordning nr 574/72 om förfarandet vid tillämpningen av förordning nr 1408/71. De två sistnämnda förordningarna jämte senare ändringar samt beslut som utfärdats på grundval av dem utgör de nödvändiga bestämmelser om social trygghet som ingår i bilaga VI, till vilken det hänvisas i artikeln.

I förordningarna nr 1408/71 och 574/72 finns regler för samordning av lagstiftning om social trygghet och för nödvändiga förfaranden. Den sociala trygghetens materiella innehåll bestäms genom nationell lagstiftning och förmåner beviljas genom tillämpning av den. Genom förordningens lagvalsbestämmelser säkerställs att arbetstagare och egenföretagare samt deras familjemedlemmar omfattas av trygghetslagstiftningen i någon stat, i allmänhet i den stat där arbetet utförs, när de flyttar inom de avtalsslutande parternas territorier. Förmånerna beviljas i allmänhet i enlighet med lagstiftningen i denna medlemsstat och på dess bekostnad. Syftet med lagvalsbestämmelserna är även att förhindra en överkompensering av förmåner.

Genom bestämmelserna om likabehandling garanteras medborgarna i en avtalsstat samma rättigheter och har samma skyldigheter som denna stats egna medborgare trots eventuella stadganden i den nationella lagstiftningen som förutsätter medborgarskap. Försäkrings- och andra motsvarande perioder som fullgjorts inom ramen för lagstiftningen i EES-staterna bör beaktas, om detta är nödvändigt för att förutsättningar i fråga om försäkringstid eller annan motsvarande tid i den nationella lagstiftningen skall uppfyllas, för att rätten till förmånen härigenom skall förvärvas, bibehållas eller återfås. Förordningen innehåller även bestämmelser om hur sådana förmåner som bestäms på basis av försäkringsperioders eller motsvarande perioders längd, såsom t.ex. pensioner, beräknas då förmåner har förvärvats inom

ramen för lagstiftningen i flera stater. För att hindren för fri rörlighet skall avlägsnas innehåller förordningen även bestämmelser om fri export av beviljade förmåner. En beviljad förmån får i allmänhet inte dras in, avbrytas eller förmånens belopp minskas endast på grund av att förmånstagaren flyttar bort från den stat där förmånen har beviljats.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna i artikel 29 och bestämmelserna i förordningarna om social trygghet sätts i kraft genom lag. Sålunda skall bestämmelserna i avtalet och bestämmelser som baseras sig på dem tillämpas parallellt med trygghetsstadgandena i den nationella lagstiftningen när rätten till en förmån avgörs i sådana situationer som avses i avtalet där trygghetslagstiftningen i en eller flera EES-stater tillämpas eller har tillämpats på en arbetstagare eller egenföretagare. Förpliktelseerna i artikel 29 medför inget omedelbart behov att ändra socialskyddslagstiftningen i Finland.

Dels av statsekonomiska, dels även av administrativa skäl föreslås det dock att folkpensionslagen (347/56) och den allmänna familjepensionslagen (38/69) ändras i samband med att EES-avtalet godkänns så att pensionerna fastställs på basis av hur länge pensionstagaren har bott i Finland. Vidare behövs preciserande, främst tekniska, ändringar i bl.a. folkhälsolagen (66/72), lagen om specialiserad sjukvård (1062/89), sjukförsäkringslagen (364/63) och lagen om barnbidrag (541/48) samt i vissa andra lagar som gäller socialskyddet. Nedan redogörs för de behövliga lagändringarna i samband med den artikel eller avdelning det är fråga om.

Bilagan om social trygghet

Enligt bilaga VI som gäller den sociala tryggheten avses med medlemsstat utom medlemsstaterna i EG även Österrike, Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Sverige och Schweiz. Enligt bilagan skall, vid tillämpningen av de rättsakter som det hänvisas till i bilagan, Gemensamma EES-kommittén enligt bestämmelserna i del VII i avtalet fullgöra de uppgifter som föreskrivs för Administrativa kommis-

sionen och revisionsnämnden. Enligt protokoll 37 deltar representanter för EFTA-staterna på det sätt som avses i artikel 101 i den Administrativa kommissionens arbete för social trygghet för migrerande arbetare.

Bilagan innehåller en förteckning över rättsakter om social trygghet som tillämpas inom EES samt över anpassningar som har gjorts i dem. Förordning nr 1408/71 uppdelas på avdelningar. Avdelning I innehåller allmänna bestämmelser om tillämpningsprinciper. I avdelningen definieras de begrepp som används, tillämpningsområde i fråga om personer, lika-behandling samt sakligt tillämpningsområde. Dessutom innehåller avdelningen bestämmelser om trygghetskonventionernas ställning samt om slutande av konventioner mellan medlemsstater. Avdelningen innehåller bl.a. bestämmelser om bibehållande av förmånens värde och allmänna bestämmelser om förhindrande av dubbla förmåner. Avdelning II omfattar bestämmelser om vilken lagstiftning som skall tillämpas. I allmänhet kan en person endast omfattas av lagstiftningen i en stat, vilket normalt avgörs utgående från var han arbetar. Avdelningen innehåller särskilda regler för sjömän och egenföretagare samt s.k. utsända arbetstagare. Avdelning III innehåller särskilda bestämmelser för olika slag av förmåner. Dessa täcker förmåner vid sjukdom och moderskap, förmåner som betalas på grundval av invaliditet, t.ex. pensioner och andra sådana förmåner som betalas för upprätthållandet av arbetsförmågan, ålderspensioner och familjepensioner samt bidrag vid dödsfall och ersättningar på grund av olycksfall eller yrkessjukdomar. Avdelningen innehåller även bestämmelser om arbetslöshetsförmåner, familjeförmåner och förmåner som betalas åt barn och föräldralösa som försörjs av pensionärer.

Avdelning IV innehåller bestämmelser om sammansättningen i den administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare och dess arbetsmetoder. Avdelning V innehåller bestämmelser om inrättande av en rådgivande kommitté för migrerande arbetares sociala trygghet, dess sammansättning, arbetsmetoder och uppgifter. Avdelning VI innehåller särskilda bestämmelser och avdelning VII övergångs- och slutbestämmelser.

Förordning nr 574/72 innehåller närmare bestämmelser för tillämpningen av förordning nr 1408/71. Förordningen innehåller, i allmän-

het förmånsvis, bestämmelser om procedurer och information mellan olika medlemsstater.

Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen

Förordningens text har publicerats i en konsoliderad version år 1983 genom förordning nr 2001/83. Efter det har den ändrats i synnerhet genom anslutningsakterna för Spanien och Portugal.

Avdelning I: allmänna bestämmelser

Artikel 1. I artikeln definieras de begrepp som används i förordningen. Om dem är det skäl att särskilt konstatera följande:

Enligt punkt a avses med avlönad arbetstagare (arbetstagare) och självständigt förvärvsverksam person (företagare) personer som är försäkrade i ett socialtrygghetssystem för arbetstagare eller företagare eller personer som är försäkrade i ett system som baserar sig på bosättning, om de kan betraktas som arbetstagare eller företagare. Vidare särskiljs vissa andra grunder med beaktande av olika typer av system för social trygghet.

Begreppet arbetstagare och företagare skall definieras enligt bilaga I till bilagan i förordningen, om en arbetstagare eller företagare inte kan identifieras bland andra som är berättigade till förmåner för att den aktuella lagstiftningen skall kunna tillämpas. Enligt bilaga I/I har en sådan person rätt till social trygghet till följd av bosättning i Finland som i egenskap av arbetstagare eller företagare omfattas av arbetspensionssystemet i Finland, även om han inte är bosatt i Finland. Genom en sådan definition är ställningen som arbetstagare eller företagare tydlig och täckande. Den kan lätt konstateras även sedan personen eventuellt redan har flyttat från Finland till någon annan medlemsstat.

Det verkliga innehållet i begreppet arbetstagare eller företagare kan inte direkt härledas ur definitionen av begreppet arbetstagare i artikeln. På basis av en granskning av de talrika beslut om definitioner som fattats av EG-domstolen är begreppet arbetstagare ett gemenskapsbegrepp som bör ges en vid tolkning.

Tolkningen kan inte variera från en medlemsstat till en annan. För att uppnå ställning som arbetstagare måste personen i fråga dock alltid i egenskap av arbetstagare omfattas eller ha omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater. Medlemsstatens skyldigheter gentemot arbetstagaren realiserar när någon ingår ett arbetsavtal inom dess territorium. Å andra sidan bibehåller en person som har uppnått ställningen som arbetstagare denna ställning även senare i olika situationer, t.ex. när han slutar arbeta och börjar studera eller blir arbetslös. Begreppet arbetstagare har således utvidgats så att det även gäller andra personer än endast sådana som vid den aktuella tidpunkten utför arbete i ett arbetsförhållande. Det ovan sagda gäller på motsvarande sätt företagare.

I punkt b definieras gränsarbetare, med vilket avses en person som arbetar inom en medlemsstats territorium och är bosatt i en annan stat som han regelbundet återvänder till. Begreppet har i Finland använts vid tillämpningen av den nordiska konventionen om social trygghet på arbetstagare i Tornedalen.

Enligt punkt c avses med säsongarbetare en arbetstagare som årligen arbetar mindre än 8 månader i en annan stat och samtidigt uppehåller sig där.

Enligt punkterna d och e avses med begrepp flykting och statslös person sådana personer som avses i de konventioner som gäller dem. Finland har ratificerat dessa konventioner.

I punkt f definieras begreppet familjemedlem. Utgångspunkten är att man med familjemedlem avser begreppet familjemedlem i den lagstiftning som för tillfället tillämpas. Om det i lagstiftningen förutsätts att familjemedlemmen bor i samma hushåll som arbetstagaren eller företagaren, uppfylls detta villkor oberoende av bosättning, om det existerar ett ekonomiskt beroendeförhållande. Om det är frågan om vårdförmåner, skall uttrycket familjemedlem tolkas enligt lagstiftningen i den stat där arbetstagaren eller företagaren är bosatt. Enligt en bestämmelse i bilaga I/II bestäms begreppet familjemedlem i Finland enligt sjukförsäkringslagen. Avsikten är att definitionen tas med i sjukförsäkringslagen. Enligt den regeringsproposition som gäller detta avses med familjemedlem en make eller maka och ett barn under 18 år eller ett barn under 25 år som studerar.

I punkt g definieras begreppet efterlevande. Med begreppet avses familjemedlemmar som vid dödsfall är förmånstagare, t.ex. den efterlevande maken och barnen. Utgångspunkten är att förmånerna tillämpas i form av en utvidgning av den nationella lagstiftningen i den stat som beviljar förmånen, dock i likhet med i föregående punkt på personer som bor i samma hushåll.

I punkterna h och i definieras bosättning och vistelse, med vilka man avser stadigvarande bosättning och tillfällig vistelse. Begreppen överensstämmer med motsvarande begrepp i konventioner om social trygghet.

I punkt j definieras vad som avses med lagstiftning. Begreppet är omfattande och innehåller även alla föreskrifter och bestämmelser på lägre nivå. Begreppet omfattar inte bestämmelser i kollektivavtal och inte heller bestämmelser om sådana särskilda system för företagare som räknas upp i bilaga II/I. I bilagan nämns inte Finland, varför förordningens tillämpningsområde omfattar t.ex. pensionssystemen för företagare som en del av arbetspensionssystemet. Detsamma gäller systemet med olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. Till begreppet lagstiftning hänförs även sådana bilatera eller multilatera konventioner om social trygghet som har införlivats med lagstiftningen i den aktuella staten.

I punkterna k-n definieras begreppen konvention om social trygghet, behörig myndighet, den administrativa kommissionen samt institution. Den behöriga myndighet som avses i förordningen är i Finland social- och hälsovårdsministeriet. Institution avser alla sådana organ eller myndigheter som ansvarar för lagstiftningen på något område inom den sociala tryggheten eller för administreringen av en del därav.

I punkt o definieras behörig institution. Med behörig institution avses för det första en sådan institution där en person är försäkrad när han ansöker om en förmån. En behörig institution avser även en institution från vilken personen har rätt, eller skulle ha rätt, till förmåner om han eller hans familjemedlemmar var bosatta inom den medlemsstats territorium där institutionen fanns. En behörig myndighet kan även separerat utse en institution att vara behörig.

I punkt p definieras ytterligare institution på bosättningsorten respektive institution på vistelseorten. Med dessa avses en sådan institution som är behörig att bevilja förmåner enligt den

lagstiftning som institutionen tillämpar på personens bosättnings- eller vistelseort. Om det inte finns någon sådan institution, kan den behöriga myndigheten utse en institution att fungera som ovan avsedd institution.

I punkt q definieras behörig stat. Med detta avses den medlemsstat inom vars territorium den behöriga institutionen finns och vars lagstiftning den behöriga institutionen tillämpar.

I punkterna r och s definieras försäkrings-, anställnings- och bosättningsperioder. Med försäkringsperioder avses sådana perioder för vilka försäkringsavgifter betalas eller sådana anställningsperioder eller perioder av självständig förvärvsverksamhet som enligt den nationella lagstiftningen är försäkringsperioder. Försäkringsperioder är även alla sådana perioder som i lagstiftningen anses motsvara anställningsperioder eller perioder av självständig förvärvsverksamhet. Anställningsperioder och perioder av självständig förvärvsverksamhet definieras enligt den nationella lagstiftningen. Detsamma gäller bosättningsperioder.

Enligt punkt t avses med förmåner och pensioner alla olika pensioner och förmåner jämte tillägg och förhöjningar som förmånstagaren enligt lagstiftningen har rätt till. Begreppen inbegriper även engångsersättningar samt återbetalning av försäkringsavgifter.

De familjeförmåner som definieras i punkt u avser förmåner som ges i form av kontanter eller naturaförmåner för att täcka en familjs utgifter. Med familjebidrag avses sådana periodiska kontantförmåner som grundar sig på antalet familjemedlemmar och, beroende på situationen, deras ålder. Som familjeförmån anses inte de särskilda bidrag vid barns födelse som nämns i bilaga II. I fråga om Finland har moderskapsunderstöd enligt lagen om moderskapsunderstöd (424/41) inte tagits med i förordningens tillämpningsområde. I Finland är barnbidrag enligt lagen om barnbidrag en sådan familjeförmån som avses i förordningen.

I punkt v definieras bidrag vid dödsfall, med vilket avses en engångsersättning som betalas vid dödsfall. Begravningsbidrag och begravningshjälp enligt folkpensionslagen och lagen om olycksfallsförsäkring är sådana bidrag som avses i denna punkt.

Artikel 2. Artikeln anger vilka personkretsar förordningen skall gälla. Den centralaste gruppen är arbetstagare och företagare samt statslösa personer och flyktingar som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera

medlemsstater och som är medborgare i en medlemsstat. Oberoende av medborgarskap omfattar förordningen även deras familjemedlemmar samt efterlevande. I punkt 2 utvidgas personkretsen till att även gälla sådana efterlevande till arbetstagare eller företagare som är medborgare i en medlemsstat eller statslösa eller flyktingar och som är bosatta inom en medlemsstats territorium och på vilka lagstiftningen i en eller flera stater tillämpas eller har tillämpats. Det har ingen betydelse om den arbetstagare eller företagare som är upphovet till en efterlevandes rättigheter inte skulle ha varit medborgare i någon medlemsstat alls. Tillämpningsområdet i fråga om personer omfattar även tjänstemän och andra personer som enligt den tillämpliga lagstiftningen betraktas som sådana.

Socialskyddssystemet i Finland baserar sig i huvudsak på bosättning och gör i allmänhet ingen skillnad mellan utländska och finska medborgare. En sådan arbetstagare som avses i förordningen omfattas av det finska socialskyddssystemet, som baserar sig på bosättning, oberoende av om han är bosatt här eller inte, ifall arbetstagaren i enlighet med den ovan nämnda bestämmelsen i bilaga I/I kan identifieras som arbetstagare. Med andra ord börjar en person omfattas av lagstiftningen i Finland när han börjar förvärsarbete här.

Finlands bilaterala konventioner om social trygghet och den nordiska konventionen om social trygghet är i allmänhet mera omfattande i fråga om personkretsar i och med att de också gäller medborgare i tredje stat.

Artikel 3. Artikeln omfattar bestämmelser om den kanske viktigaste principen i förordningen, likabehandling av medborgare i medlemsstaterna med avseende på rättigheter och skyldigheter som gäller den sociala tryggheten. Denna princip är både bland utgångspunkterna i förordningen och på basis av de talrika domstolsavgörandena en orubblig princip av konstitutiv karaktär. Bestämmelser om medborgarskap i den nationella lagstiftningen kan inte tillämpas så att de diskriminerar en arbetstagare eller företagare som är medborgare i en annan medlemsstat, när rätten till en förmån som ingår i lagstiftningen om social trygghet avgörs. Principen om likabehandling tillämpas dock endast på personer som är bosatta inom medlemsstaternas territorier. Således behöver inte pension beviljas eller utbetalningen fortgå till andra än dem som är bosatta i en

medlemsstat, även om man enligt medlemsstatens lagstiftning gör det i fråga om de egna medborgarna.

I vissa domstolsbeslut har det direkta kravet på likabehandling utvidgats genom att det har förutsatts att sådan indirekt eller osynlig diskriminering avskaffas som på andra åtskillnadsgrunder än sådana som baserar sig på medborgarskap leder till samma slutresultat och således i sak diskriminerar medborgarna i de övriga medlemsstaterna.

Principen om likabehandling, som förutsätts i artikeln, bekräftas även av bestämmelsen i artikel 7.2 i förordningen (EEG) nr 1612/68 om fri rörlighet för arbetstagare inom gemenskapen. Enligt denna skall en medborgare i en medlemsstat få åtnjuta samma sociala och beskattningsmässiga förmåner som en inhemsk arbetstagare. Enligt domstolens avgöranden har det krav på likabehandling som här avses även utsträckts till att gälla arbetstagarens familjemedlemmar. I fråga om den sociala tryggheten innebär detta att en familjemedlem, som är bosatt i den medlemsstat där arbetstagaren arbetar under samma förutsättningar som medlemsstatens egna medborgare har rätt även till sådana trygghetsförmåner som han på grund av att han är familjemedlem inte får enligt förordningen 1408/71.

I socialskyddslagstiftningen i Finland finns i allmänhet inga begränsningar som baserar sig på medborgarskap. Ett undantag utgör folkpensionslagen, där endast en finsk medborgare enligt 23 § kan beviljas pension utan en fem års väntetid. Av förordningens princip om likabehandling följer att en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat skall jämföras med en finsk medborgare när förmåner beviljas. Även en person som har flyttat till Finland och är medborgare i en annan medlemsstat samt familjemedlemmar till en arbetstagare som arbetar här har enligt förordningen 1612/68 rätt att få folkpension även om den nämnda förutsättningen i fråga om en bosätningstid på fem år inte skulle uppfyllas. I den nedan nämnda regeringsproposition som avlåtits till riksdagen och som gäller en ändring av folkpensionslagen föreslås ett krav på att finska medborgare skall ha varit bosatta tre år i Finland innan pension beviljas. Detta skall enligt denna förordning även gälla medborgare i EES-staterna. I övrigt krävs fortsättningsvis att utländska medborgare skall ha varit bosatta fem år i Finland innan pension beviljas. Enligt

folkhälsolagen och lagen om specialiserad sjukvård har en finsk medborgare som är bosatt utomlands rätt till hälsovårdsservice medan han vistas i Finland. Utländska medborgare har inte motsvarande rätt. Denna begränsning kan inte tillämpas på arbetstagare som omfattas av avtalet. Till denna del bör lagstiftningen preciseras.

Enligt punkt 2 i artikeln gäller principen om likabehandling även rätten att delta i förvaltningen inom det sociala trygghetssystemets institutioner. I punkt 3 hänvisas till bestämmelser i konventioner om social trygghet som i enlighet med artikel 7 förblir i kraft och som enligt principen om likabehandling skall tillämpas på alla personer som omfattas av förordningens tillämpningsområde, om inget annat föranleds av de bestämmelser som tagits med i bilaga III.

Artikel 4. Artikeln innehåller bestämmelser om sådan lagstiftning om social trygghet som hör till förordningens tillämpningsområde. Indelningen av områden inom den sociala tryggheten avviker delvis från den administrativa indelningen av socialskyddssystemet i Finland.

Till förmåner vid sjukdom och moderskap räknas utom sjukförsäkringssystemet även hela det offentliga hälsovårdssystemet. Till invaliditetsförmåner hör invalidpensionerna i folkpensions- och arbetspensionssystemet, andra förmåner i anslutning till dem samt rehabilitering som ges på grundval av olika lagar. Även handikappbidrag enligt lagen om handikappbidrag (124/88) räknas till invaliditetsförmåner.

Även om rehabilitering enligt denna artikel räknas till invaliditetsförmåner finns inga egentliga bestämmelser om samordning av rehabiliteringsförmåner i kapitlet som gäller dessa förmåner. När rehabiliteringsförmåner beviljas i sådana situationer som avses i förordningen tillämpas den nationella lagstiftningen under iakttagande av förordningens principer. Sålunda måste förordningens bestämmelser om sjukdom, invaliditet, olycksfall i arbete samt yrkessjukdomar tillämpas på rehabilitering.

Till åldersförmåner räknas ålderspensionerna i folkpensions- och arbetspensionssystemen. Arbetslöshetspensioner och deltidspensioner anses höra till åldersförmåner. Till förmåner för efterlevande hör familjepensionsförmånerna i de nämnda systemen. Till förmåner vid olycksfall och yrkessjukdomar hör ersättningar enligt lagstiftningen om olycksfall i arbete och yrkessjukdomar samt rehabilitering i anslut-

ning till denna lagstiftning. I Finland betalas inga separata bidrag vid dödsfall. Sådana bidrag betalas med stöd av folkpensionslagen och lagen om olycksfallsförsäkring (608/48). Arbetslöshetsförmåner avser både grundskydd och förtjänstskydd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/48). Barnbidrag och stöd för vård av barn enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet (444/69) betraktas som familjeförmåner.

Enligt punkt 4 gäller förordningen inte social och medicinsk hjälp, förmåner till offer för krig eller särskilda system för tjänstemän. Således hör t.ex. inte Finlands system för skador i militärtjänst och frontmannapension till förordningens tillämpningsområde. I Finland finns inget sådant särskilt system för tjänstemän som det här hänvisas till. Pensionssystemen inom den offentliga sektorn anses höra till arbetspensionssystemet.

I fråga om socialvård är det närmast fråga om en gränsdragning mellan sådana familjeförmåner som avses i förordningen och förmåner och servicesystem inom socialvården. Enligt rättspraxis anses att en förmån omfattas av socialvården bl.a. då förmånen beviljas på grundval av ett behov och dess belopp prövas från fall till fall utgående från personens situation och utkomstförutsättningar. Det har ingen betydelse hur förmånen finansieras. Förmåner som omfattas av förordningen är till sin natur rättigheter medan åter förmåner som omfattas av socialvården baserar sig på individuella omständigheter och prövning. Dessa prövningsgrunder är i Finland lagstadgade och därför blir gränsdragningen oklar.

Systemet för utkomststöd, som baserar sig på socialvårdslagen (710/82), faller i egenskap av en stödform i sista hand utanför förordningens tillämpningsområde. Stöd för vård av barn i hemmet enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet (24/85) omfattas som ett alternativ till dagvårdsservicen inom det kommunala socialservicesystemet inte heller av den sociala trygghet som avses i förordningen. Även underhållsstöd för barn enligt lagen om trygghet av underhåll för barn (122/77) faller utanför förordningens tillämpningsområde.

Artikel 5. I denna artikel hänvisas till särskilda förklaringar från medlemsstaterna där det anges sådan lagstiftning som omfattas av förordningens tillämpningsområde, vissa sådana särskilda förmåner som avses i förordningen och särskilda drag hos förmånerna.

Uppgörandet av denna förteckning är ett ensidigt förfarande för medlemsstaten. Förteckningen kan betraktas som mera teknisk och informativ. Medlemsstaten kan dock inte med bindande verkan uppgöra förteckningen så, att en förmån som omfattas av förordningens tillämpningsområde utelämnas genom att lagstiftning som gäller förmånen inte nämns i förteckningen. En förklaring binder dock alltid den aktuella medlemsstaten så att förmåner i enlighet med den lagstiftning som uppges i förteckningen utan tveivel hör till förordningens tillämpningsområde.

Artikel 6. Förordningen ersätter i fråga om den del av tillämpningsområdet som gäller personer och sakområden alla bilaterala och övriga konventioner om social trygghet. I praktiken innebär detta att den nordiska konventionen om social trygghet (FördrS 81/81) och bilaterala konventioner om social trygghet som Finland har slutit med EES-länder ersätts till största delen. Eftersom förordningen i fråga om personkretsen begränsar sig till en medlemsstats medborgare och de flesta konventioner som Finland har slutit även gäller medborgare i tredje stat, kommer dessa konventioner fortsättningsvis att tillämpas på medborgare i tredje stat. På motsvarande sätt är i synnerhet den nordiska konventionen om social trygghet och några bilaterala avtal mera omfattande i fråga om det sakliga tillämpningsområdet än förordningen. När det gäller dessa förmåner tillämpas konventionerna alltjämt.

Enligt domstolens beslut (227/89, Rönfeldt) skall dock bestämmelserna i en bilateral konvention om social trygghet utan hinder av bestämmelsen i artikel 6 tillämpas, om den för arbetstagaren leder till ett förmånligare slutresultat än tillämpningen av förordningens bestämmelser. Beslutet avviker från domstolens tidigare etablerade tolkning. För att en jämförelse av förmåner skall kunna undvikas är det nödvändigt att ändra bilaterala och andra konventioner om social trygghet till de delar de motsvarar det tillämpningsområde som regleras genom förordningen. Tillämpningen av den nordiska konventionen om social trygghet kan i flera fall leda till ett förmånligare slutresultat än bestämmelserna i förordningen. Detta leder i fråga om pensionsskyddet till en överkompensering av pensioner. Det skulle även föranleda betydande administrativa svårigheter. Bl.a. av dessa orsaker har de nordiska länderna förhandlat om en ny konvention. Avsikten är att

den nya konventionen skall träda i kraft samtidigt som bestämmelserna i förordningen, dvs. den 1 januari 1993. Förhandlingar som gäller ändring av gällande konventioner har även förts mellan Finland och Storbritannien samt Finland och Tyskland. Även dessa konventioner avses träda i kraft vid ingången av 1993.

Artikel 7. Artikeln innehåller bestämmelser om att den internationella arbetsorganisationens (ILO) konventioner samt Europarådets interimsoverenskommelser, överenskommelsen om Rhenskepparnas sociala trygghet samt konventionen om social trygghet för arbetstagare inom internationell transport alltjämt skall tillämpas. Om medlemsstaterna vill att bestämmelser i bilaterala eller andra konventioner om social trygghet skall förbli i kraft, skall dessa bestämmelser anges i bilaga III.

I fråga om den nordiska konventionen har det i detta skede överenskommit om att endast artikel 14.4, som gäller partiell ersättning för sjuktransportkostnader, skall uppges i den nämnda bilagan. Av övriga bilaterala konventioner som Finland har slutit har i bilagan tagits med sådana bestämmelser som gäller betalning av förmåner till tredje land och beaktandet av försäkringsperioder i tredje land i vissa fall. Således utsträcks samordningen av den sociala tryggheten delvis också till situationer där en person har flyttat bort från EES-området. Eftersom bestämmelser om betalning till tredje land har tagits med både i bilaga III A och III B, tillämpas bestämmelserna dock i begränsad utsträckning enligt den aktuella konventionen, dvs. i allmänhet endast på avtalsparternas medborgare.

Artikel 8. Enligt artikeln kan medlemsstaterna även sluta andra konventioner med varandra. Dessa måste dock följa förordningens principer och anda. Dessa konventioner skall delges EG:s (EES') råd. Syftet med dessa konventioner är främst att de skall komplettera bestämmelserna i förordningen. Nya konventioner om social trygghet som Finland ingår med EES-stater är sådana konventioner som avses i denna artikel.

Artikel 9. Artikeln innehåller bestämmelser om rätten till tillträde till en frivillig eller valfri fortsättningsförsäkring oberoende av om arbetstagaren eller företagaren är bosatt inom den aktuella medlemsstatens territorium. Ett villkor är dock att arbetstagaren under sin tidigare förvärvsverksamhet har omfattats av

lagstiftningen i denna stat. Försäkringsperioder som har fullgjorts i en annan medlemsstat beaktas vid behov. Sådana här system finns inte i Finland.

Artikel 9 a. Genom förordning (EEG) nr 2332/89, som gavs den 18 juli 1989, har förordningen 1408/71 ändrats så att en ny artikel 9 a har tillfogats. En medlemsstat, vars lagstiftning under vissa förhållanden möjliggör en förlängning av en sådan granskningsperiod före försäkringsfallet under vilken en minimiförsäkringstid skall fullgöras för att förmånen skall erhållas, betraktar enligt artikeln även motsvarande förhållanden i en annan medlemsstat som faktorer som förlänger granskningsperioden. Granskningsperioden förlängs enligt artikeln bl.a. av barnvårdstid samt tid för vilken en person har fått förmån vid sjukdom eller olycksfall, invalid- eller ålderspension eller arbetslöshetsförmån.

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa krävs att det s.k. arbetsvillkoret uppfylls innan dagpenning avvägd enligt förtjänsten beviljas. Arbetsvillkoret skall uppfyllas under en granskningsperiod på 24 månader. Denna granskningsperiod kan förlängas om personen har varit borta från arbetsmarknaden bl.a. på grund av vård av barn, sjukdom eller värnplikt eller någon annan godtagbar orsak.

Artikel 10. Kontantförmåner vid invaliditet, ålderdom eller till efterlevande, pensioner till följd av olycksfall i arbete eller yrkessjukdomar samt begravningsbidrag, vilka har förvärvats i en medlemsstat, skall betalas till fullt belopp (exporteras) till en annan medlemsstat. I Finland har invalid- och ålderspensioner som avvägs enligt förtjänsten samt förmåner vid olycksfallsförsäkring i allmänhet betalats till fullt belopp även till sådana som har flyttat från Finland. Betalning av arbetspension till någon som är bosatt utomlands och inte är finsk medborgare kräver pensionsmyndighetens tillstånd. Enligt 41 § folkpensionslagen avbryts utbetalningen av pension till en pensionstagare som vistas utomlands ett år efter att han har flyttat från landet. Om pensionstagaren omedelbart innan pensionen började har bott 10 år i Finland eller om vistelse utomlands är nödvändig på grund av sjukdom, betalas pension till utlandet för viss tid eller tills vidare. Detsamma gäller även förmåner enligt familjepensionslagen och lagen om handikappbidrag (124/88). Bestämmelsen i artikeln

åsidosätter dessa begränsningar i fråga om personer som omfattas av EES-avtalet.

Enligt gällande stadganden betalas inte arbetslöshetspension för den kalendermånad under vilken pensionstagaren på grund av vistelse utomlands inte kan ta emot arbete. Inte heller deltidspension enligt arbetspensionslagarna har betalats till en arbetstagare som arbetar i deltidsarbete någon annanstans än i Finland. Utgångspunkten har varit att dessa pensionsformer på grund av sin speciella karaktär inte kommer att omfattas av tillämpningsområdet för denna artikel. Arbetslöshetspension baserar sig på arbetskraftspolitiska orsaker och betalningen av pensionen förutsätter att personen är tillgänglig på arbetsmarknaden. Deltidspension åter förutsätter att sådant deltidsarbete som utförs under pensioneringstiden omfattas av arbetspensionslagarna i Finland. Även tillämpningen av stadganden som ansluter sig till fastställande av deltidspension förorsakar problem, om deltidsarbetet utförs någon annanstans än i Finland. Trots dessa orsaker är de nämnda pensionsformerna utan tvivel exportabla i enlighet med bestämmelserna i denna artikel.

Utgångspunkten i artikeln är att en förmån inte får minskas eller dess utbetalning avbrytas på grund av att arbetstagaren eller företagaren inte längre bor i den medlemsstat som beviljat förmånen, om lagens övriga villkor för erhållande av förmånen uppfylls. Om en mottagare av arbetslöshetspension sedan han har flyttat utomlands inte längre uppfyller de övriga villkoren för utbetalning av pension, kan betalningen av pension då utan hinder av bestämmelserna i artikeln dras in.

Betalningen av deltidspension fortsätter när pensionstagaren flyttar från Finland till en annan medlemsstat förutsatt att han innan sex veckor har gått sedan han slutade arbeta i Finland fortsätter i ett sådant deltidsarbete som enligt lagstiftningen i Finland uppfyller förutsättningarna för erhållande av pension. Där- emot kommer inte deltidspension på basis av bestämmelserna i denna artikel eller övriga förordningsbestämmelser om beviljande av pension att beviljas utanför Finland i situationer då en arbetstagare övergår från heltidsarbete till deltidsarbete i en annan medlemsstat.

Rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) betalas enligt gällande stadganden inte till utlandet. Även denna förmån kommer att omfattas av exportabilitet

enligt artikeln. Förmånen skall betalas så länge som de lagenliga förutsättningarna för erhållande av förmånen existerar.

Andra stycket i artikeln gäller återbetalning av avgifter i system där sådant är möjligt. I Finland finns inga sådana arrangemang.

Artikel 11. Bestämmelsen gäller bibehållandet av förmånens kontantvärde. Bestämmelser i den nationella lagstiftningen tillämpas även när förmåner betalas med beaktande av bestämmelserna i förordningen.

Artikel 12. Artikeln gäller samordning av dubbla förmåner. Tillämpningen har förorsakat tolkningsproblem. Punkt 1 innehåller bestämmelser om principen att förordningen inte garanterar eller bevarar rätt till flera förmåner av samma slag för samma period av obligatorisk försäkring. Detta gäller dock inte pensioner eller ersättningar på grund av yrkessjukdom när förmånerna beviljas av två eller flera medlemsstater på grund av försämrad invaliditet, när invalidpension omvandlas till ålderspension och när pension beviljas enligt bestämmelserna i artikel 46 samt när tillägg enligt artikel 50 beviljas. Detsamma gäller även situationer då förmåner måste beräknas på nytt och en yrkessjukdom förvärras.

Enligt punkt 2 får förmåner som beviljas enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat samordnas när det är fråga om dubbelförmåner, förutsatt att det finns bestämmelser om detta i den nationella lagstiftningen. Bestämmelserna om samordning i den nationella lagstiftningen får dock inte tillämpas eller förmåner beskäras när ovan nämnda pensioner eller ersättningar beviljas. Av bestämmelsen följer bl.a. att man vid beviljande av folkpension enligt förordningen inte kan beakta arbetspension som beviljats i en annan EES-stat på samma sätt som en arbetspension som beviljats i Finland, även om detta förutsätts i den nationella lagstiftningen.

Enligt punkt 2 kan en förmån som betalas från en annan medlemsstat i regel samordnas då det är fråga om annan inkomst än socialskyddsförmåner eller förmåner av annat slag. Sålunda kan såsom inkomst i tilläggsdelen till ålderdoms-, invaliditets- och arbetslöshetspension enligt folkpensionslagen beaktas pensionsstagarens makes eller makas försäkringsbaserade familjepension. På motsvarande sätt kan pensionsstagarens ålders- eller invalidpension som baserar sig på hans egen försäkring beaktas som inkomst i familjepensionens tilläggsdel.

Likaså strider inte stadgandena om samordning av arbetspension och primära ersättningar i 8 § lagen om pension för arbetstagare mot samordningsbestämmelserna i denna artikel.

När invalid-, ålders-, familje- eller yrkessjukdomspension betalas från flera medlemsstater, är det inte möjligt att samordna dessa pensioner om pensionen beräknas genom pro rata-förfarandet enligt artikel 46. Däremot kan varje enskild medlemsstat tillämpa samordningsbestämmelserna i den egna lagstiftningen på förmåner som alla baserar sig endast på försäkring i den aktuella staten.

Pensionsjämkning av efterlevandepensioner enligt arbetspensionssystemet i Finland betraktas inte som samordning enligt denna artikel och därför är pensionsjämkning möjlig även i fråga om en efterlevandepension som har fastställts enligt artikel 46. För att en efterlevande make som får förvärvsinkomst i en annan medlemsstat skall behandlas på samma sätt som en efterlevande make som arbetar i Finland bör det vid pensionsjämkning vara möjligt att utom pensioner som betalas från och pensionsrätt som förvärvas i andra medlemsstater även beakta den efterlevande makens förvärvsinkomster. Så bör man förfara i de talrika fall där pensionsförsäkringsanstalten i en annan medlemsstat inte kan uppskatta den pensionsrätt som den efterlevande maken förvärvat. Avsikten är att beaktandet av förvärvsinkomst från en annan medlemsstat i andra situationer än sådana som avses i 8 e § lagen om pension för arbetstagare skall genomföras genom en ändring av 8 c § lagen om pension för arbetstagare (395/61).

Enligt punkt 3 kan förmåner minskas eller inställas eller betalningen dras in, om den som tar emot invalidpension eller förtida förmåner vid ålderdom börjar förvärvsarbeta. Bestämmelsen överensstämmer med lagstiftningen i Finland till den del den gäller fall där en person som åtnjuter invalidpension eller individuell förtida pension eller en mottagare av arbetslöshetspension börjar förvärvsarbeta.

Avdelning II: lagvalsbestämmelser

Artikel 13. Lagvalsbestämmelserna fastställer vilken medlemsstats lagstiftning om social trygghet som omfattar en arbetstagare eller företagare.

Enligt huvudregeln kan en person omfattas

av lagstiftningen endast i en medlemsstat åt gången. Detta är lagstiftningen i den stat där personen arbetar eller är verksam som företagare. Det har ingen betydelse var arbetstagaren eller företagaren är bosatt, var hans arbetsgivares driftsställe är registrerat eller någon annan hemort är belägen. Personer som är anställda på ett fartyg omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat vars flagga fartyget för. De som är offentligt anställda inom en annan medlemsstats territorium omfattas av lagstiftningen i den stat som sysselsätter dem. De som är inkallade till militärtjänstgöring skall i första hand omfattas av systemet i den stat vars armé eller annan tjänstgöring de befinner sig i.

Lagvalsprincipen avviker från bestämmelserna i Finlands bilaterala konventioner om social trygghet och medför således en ändring i tidigare försäkringspraxis. På grund av bestämmelserna i förordningen kan det även vara nödvändigt att arbete som utförs i en annan medlemsstat samtidigt som ett arbetsförhållande är gällande i Finland försäkras i Finland, även om arbetet utförs för en utländsk arbetsgivare. Från principen om att endast en lagstiftning skall tillämpas finns bara ett undantag, om vilket regler finns i bilaga VII till artikel 14 c.

Av lagvalsbestämmelserna följer att en person som arbetar i en medlemsstat, oberoende av om han är bosatt i landet, åtnjuter alla förmåner som täcks av förordningen och lagstiftningen om social trygghet i denna stat, även om den aktuella nationella lagstiftningen uttryckligen förutsätter att han är bosatt i landet. Vid tillämpningen av förordningen åsidosätter således anställningsprincipen sådana bestämmelser som i den nationella lagstiftningen förutsätter bosättning.

En arbetstagare eller företagare som kommer till Finland för att arbeta och som omfattas av förordningens tillämpningsområde kommer sålunda omedelbart att omfattas av folkpensions- och sjukförsäkringssystemet. Barnbidrag och även stöd för vård av barn betalas när förutsättningarna i gällande lagstiftning uppfylls, även om barnen inte längre bor i Finland. Detsamma gäller moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen. Detta innebär dock inte att Finland betalar moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning till en i Finland förvärvsarbetande persons maka eller make som är bosatt i en annan medlemsstat. Rätten till dagpenning är individuell och inte en rättighet som uppstår

genom arbetstagaren. På motsvarande sätt omfattas en person som flyttar från Finland och börjar arbeta i en annan avtalsstat inte längre av socialskyddssystemet i Finland. Då avgörs rätten till förmåner samt beviljas och betalas förmåner enligt lagstiftningen i sysselsättningsstaten.

Även om erhållandet av flera förmåner enligt lagstiftningen om socialskydd i Finland förutsätter att förmånstagaren är bosatt i Finland, innebär förordningens ikraftträdande i Finland inte att lagstiftningen måste ändras på denna punkt. Bestämmelserna i förordningen tillämpas jämsides med den nationella lagstiftning det är fråga om, varvid förordningens bestämmelser om vilka personer och sakområden som omfattas av förordningens tillämpningsområde skall tillämpas i stället för bestämmelserna i den nationella lagstiftningen.

Enligt 1 § lagen om pension för företagare (468/69) är en företagare som är bosatt i Finland skyldig att själv ordna sitt pensionskydd i enlighet med lagen. Lagvalsbestämmelserna förutsätter för sin del att företagaren försäkras på medlemsstatens territorium, oberoende av var han är bosatt. Denna konflikt kan leda till tolkningen att en företagare som är bosatt i en annan medlemsstat dock inte är skyldig att själv ordna sitt pensionskydd enligt lagen om pension för företagare när han bedriver verksamhet enligt den nämnda lagen. Eftersom arbete eller förvärvsverksamhet går före bosättningskravet vid avgörandet av vilken lagstiftning en företagare omfattas av, kan även kravet enligt lagen om pension för företagare att företagaren skall vara bosatt i Finland anses mista sin betydelse så att en företagare som omfattas av avtalet också är försäkringsskyldig enligt den nämnda lagen när han bedriver verksamhet enligt nämnda lag i Finland. Således är det inte skäl att ändra 1 § lagen om pension för företagare. Även i fråga om sådana företagare som inte omfattas av avtalet är det motiverat att bibehålla bosättningskravet.

Till punkt 2 har genom förordning (EEG) nr 2195/91, som antogs den 25 juni 1991, fogats ett nytt f-stycke. Det gäller situationer då lagstiftningen i en medlemsstat enligt bestämmelserna i artikeln har tillämpats på en person och inte längre skall tillämpas, och personen i fråga inte heller med stöd av bestämmelserna i denna artikel eller i artikel 14—17 omfattas av lagstiftningen i någon annan medlemsstat. Då

omfattas personen endast av lagstiftningen i bosättningsstaten enligt vad som bestäms i den aktuella nationella lagstiftningen.

Artikel 14. Artikeln innehåller bestämmelser om sådana undantag från lagvalsbestämmelserna i föregående artikel som gäller s.k. utsända arbetstagare.

Om en arbetstagare tillfälligt sänds till en annan medlemsstat för att utföra arbete under en tid som beräknas pågå högst 12 månader, omfattas han fortfarande av lagstiftningen i utflyttningsstaten. Detta förutsätter att arbetstagaren redan innan han blev utsänd har varit anställd hos den sändande arbetsgivaren i utflyttningsstaten och att arbetsförhållandet fortgår i den andra medlemsstaten. Om arbetet av oförutsägbara omständigheter varar längre än 12 månader, kan arbetstagaren omfattas av lagstiftningen i den sändande staten i ytterligare 12 månader förutsatt att behöriga myndigheter eller organ samtycker. Ansökning om förlängd tid skall göras innan den första utsändningsperioden upphör.

Om en person arbetar inom två eller flera medlemsstaters territorier, omfattas han i regel av lagstiftningen i den stat inom vars territorium han är bosatt. Detta förutsätter att han delvis även arbetar inom sin bosättningsstats territorium. Av lagstiftningen i bosättningsstaten omfattas även en sådan arbetstagare som har flera olika arbetsgivare fast driftsställe inom olika medlemsstaters territorier. Om arbetstagaren inte är bosatt inom någon sådan medlemsstats territorium där han arbetar, försäkras han enligt lagstiftningen på arbetsgivarföretagets hemort.

Artikel 14 innehåller även detaljerade bestämmelser om försäkringen av arbetstagare som reser inom olika medlemsstaters territorier. Resande arbetstagare försäkras i regel enligt den lagstiftning som gäller för arbetsgivarföretaget.

Eftersom förordningens definition på en utsänd arbetstagare är synnerligen knapp jämfört med bl.a. flera bilaterala konventioner om social trygghet, har den praxis som tillämpas mellan EG-staterna uppluckrats i så stor utsträckning att undantagsförfarandet enligt artikel 17 tillämpas allmänt i stället för artikel 14.

Artikel 14 a. Artikel 14 innehåller bestämmelser om försäkring av företagare. Bestämmelserna motsvarar artikel 14 som gäller försäkring av arbetstagare. Under samma förutsättningar som arbetstagare kan även en företagare om-

fattas av lagstiftningen i utflyttningsstaten under högst 12 månader. En sådan "utsänd" företagare kan på samma villkor som arbetstagare beviljas en 12 månaders förlängning av den period han omfattas av lagstiftningen i utflyttningsstaten.

Enligt artikel 14 omfattas en företagare som bedriver verksamhet i flera än en medlemsstat endast av lagstiftningen i bosättningsstaten, förutsatt att han delvis idkar sin företagsverksamhet även i bosättningsstaten. I annat fall omfattas företagaren av lagstiftningen i den stat där han idkar sin huvudsakliga företagsverksamhet. Artikel 14 innehåller även bestämmelser om försäkring av företagare i vissa speciellsituationer.

Artikel 14 b. Artikel 14 innehåller bestämmelser som motsvarar bestämmelserna i artikel 14 och 14 a i fråga om sjömän som antingen är arbetstagare eller företagare i en medlemsstat och arbetar på ett fartyg som för en annan medlemsstats flagga.

Artikel 14 c. Med avvikelse från bestämmelserna i artikel 13, enligt vilka en person endast skall omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat, kan en person enligt denna artikel omfattas av lagstiftningen i flera än en medlemsstat, om han arbetar i en medlemsstat och verkar som företagare i en annan. Sådana fall skall varje medlemsstat uppge i bilaga VII. För Finlands del har det antecknats i bilagan att en person som är bosatt i Finland och är verksam som företagare här omfattas av lagstiftningen i Finland även om han samtidigt arbetar i en annan medlemsstat.

Artikel 14 d. Enligt bestämmelserna i denna artikel skall på en person som med stöd av artikel 14.2 och 14.3, artikel 14 a andra till fjärde stycket samt artikel 14 c stycke a omfattas av trygghetslagstiftningen i någon medlemsstat, tillämpas hela lagstiftningen som om han arbetade eller idkade företagsverksamhet inom denna medlemsstats territorium. Artikel 14 innehåller även särskilda bestämmelser om pensionärer som arbetar inom en annan medlemsstats territorium. En pensionär måste inte försäkras även om han har förvärvat rätten till pension i en annan medlemsstat.

Artikel 15. Artikel 15 innehåller bestämmelser om förhållandet mellan försäkringar eller valfria fortsättningsförsäkringar och bestämmelserna i artikel 13—14 d. Bestämmelserna gäller i regel inte sådana system som avses i denna

artikel. Artikeln innehåller särskilda bestämmelser för att dubbel försäkring skall förhindras.

Artikel 16. Denna artikel innehåller regler för i vilken utsträckning personer som är anställda på beskickningar och konsulat samt Europeiska gemenskapernas hjälppersonal omfattas av lagstiftningen om social trygghet. I regel omfattas sådan personal av lagstiftningen i sysselsättningsstaten. De anställda kan dock välja att omfattas av trygghetssystemet i sysselsättningsstaten eller i sin hemstat, om de är medborgare i denna stat.

Artikel 17. Enligt bestämmelsen kan två eller flera medlemsstater komma överens om undantag från lagvalsbestämmelserna i artikel 13—16 till förmån för vissa grupper av arbetstagare eller företagare eller för vissa personkategorier. Genom rådets förordning (EEG) nr 2195/91 ändrades artikeln så att undantagsförfarandet även kan tillämpas på personer som inte längre arbetar.

Bestämmelsen i artikeln tillämpas i huvudsak när arbetsperioden för en sådan utsänd arbetstagare som avses i artikel 14 förlängs samt vid överenskommande om att han omfattas av den sociala tryggheten i den sändande staten i situationer då de nämnda artiklarna inte tillämpas, t.ex. då arbetstagaren sänds till ett dotterbolag. Förfarande enligt artikeln används mycket allmänt och tillämpningen av artikeln avgörs genom beslut av de berörda staterna.

Artikel 17 a. Genom den ovan nämnda rådsförordningen har till förordningen fogats en ny artikel 17 a som gäller i vilken utsträckning en person som får pension från en eller flera medlemsstater omfattas av lagstiftningen i medlemsstaten. En pensionstagare som inte får pension enligt lagstiftningen i bosättningsstaten inte skall tillämpas på honom. En förutsättning är att pensionstagaren inte bedriver förvärvsverksamhet i den aktuella staten.

Avdelning III: Särskilda bestämmelser för olika slag av förmåner

Kapitel 1

Sjukdom och moderskap

Allmänt

Syftet med bestämmelserna om skydd vid

sjukdom och moderskap är att försöka trygga arbetstagares och företagares samt deras familjemedlemmars rätt att få förmåner vid sjukdom och moderskap när de flyttar inom medlemsstaternas territorier. Detta kapitel innehåller även bestämmelser om arbetslösa arbetstagares, pensionstagares samt deras familjemedlemmars rätt att få sådana förmåner. Naturaförmåner, dvs. sjukvårds- och annan hälsovårdsservice samt kontantförmåner såsom sjuk- och moderskapspenning, fastställs enligt medlemsstatens nationella lagstiftning.

Rätten att från en medlemsstat få förmåner vid sjukdom och moderskap beror på om förmånstagaren arbetar inom dess territorium. Kontantförmånerna betalas av sysselsättningsstaten (behörig stat) i enlighet med dess lagstiftning. Däremot utges vårdförmåner enligt lagstiftningen i den stat där förmånstagaren är bosatt eller uppehåller sig. Den behöriga staten är skyldig att ersätta kostnader för sjukvård, om inte de berörda staterna kommer överens om något annat.

Bestämmelserna om förmåner vid sjukdom och moderskap i detta kapitel strider inte mot sjukförsäkringslagen eller hälsovårdslagstiftningen i Finland och föranleder inget omedelbart behov att ändra lagstiftningen. Det är dock ändamålsenligt att ge hälsovårdsservice med beaktande av att definitionen på familjemedlem tas in i sjukförsäkringslagen. Ett omnämnande av detta har även tagits med i bilaga I/II till bilagan i detta avtal. En regeringsproposition som gäller detta avläts separat.

Avsnitt 1

Artikel 18. Artikeln innehåller bestämmelser om beaktandet av försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts i en annan medlemsstat då försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder av en viss längd förutsätts för att någon skall erhålla, bibehålla eller återfå rätt till förmåner vid sjukdom eller moderskap. Den behöriga institutionen i den medlemsstat som beviljar förmånen lägger i den utsträckning som behövs samman dessa perioder med de perioder som fullgjorts inom ramen för den egna lagstiftningen för att den s.k. väntetiden som förutsätts i lagstiftningen skall fullgöras. Punkt 2 förutsätter i fråga om säsongarbetare att avbrott i

försäkringstiden inte överstiger fyra månader när tiderna räknas till godo.

En sådan väntetid som avses i artikeln ingår i 21 § sjukförsäkringslagen enligt vilken erhållande av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning förutsätter att den försäkrade har varit bosatt i Finland 180 dagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. När denna tid beräknas beaktas sålunda vid behov en sådan period under vilken en medlemsstatsmedborgare som kommit till Finland har varit försäkrad i någon annan EES-stat.

Avsnitt 2

Artikel 19. Om en arbetstagare eller företagare är bosatt inom någon annan medlemsstats territorium än den som enligt lagvalsbestämmelserna är den behöriga staten, får han vårdförmåner som för den behöriga statens räkning utges av bosättningsstaten, varvid lagstiftningen i denna stat tillämpas som om han vore försäkrad där. En förutsättning är att arbetstagaren eller företagaren uppfyller villkoren i den behöriga statens lagstiftning angående rätt till förmåner. Den behöriga staten svarar helt enligt den egna lagstiftningen för kontantförmåner som skall betalas, t.ex. sjukdagpenning och moderskapspenning.

Enligt punkt 2 tillämpas bestämmelserna i punkt 1 även på arbetstagares eller företagares familjemedlemmar som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens. Artikeln garanterar familjemedlemmar rätten att få förmåner från bosättningsstaten även om de enligt denna stats lagstiftning inte har rätt till dem. Även om rätten till vårdförmåner i bosättningsstaten inte enligt dess lagstiftning baserar sig på arbete eller försäkring, skall den sjukvård familjemedlemmarna erhåller anses utgivna av den stat som är behörig i fråga om den arbetande familjemedlemmen. Så förfars dock inte om maken eller maken eller någon annan person som försörjer barnen idkar yrkes- eller affärsverksamhet i sin bosättningsstat.

I Finland grundar sig servicen inom den offentliga hälsovården och sjukvård som ersätts enligt sjukförsäkringslagen på bosättning. En familjemedlem som är bosatt här är berättigad till denna vård oberoende av arbete. När en person flyttar från Finland för att arbeta i en

annan medlemsstat, svarar denna för de genomsnittliga hälsovårdskostnaderna för familjemedlemmar som blivit kvar i Finland. Om kontantförmåner som betalas på basis av familjetillhörighet hör till sjukförsäkringssystemet i denna stat, svarar sysselsättningsstaten i egenskap av behörig stat även för dessa. Bestämmelserna hindrar inte utbetalning av sjuk- eller moderskapspenning i form av minimidagpenning till en familjemedlem som är bosatt i Finland och inte arbetar. Om maken eller maken till en person som arbetar i en annan medlemsstat arbetar i Finland, betalas dagpenningförmånerna på grundval av makens eller makans eget arbete enligt stadgandena i sjukförsäkringslagen. På motsvarande sätt svarar Finland för hälsovårdskostnaderna för en familjemedlem till en migrerande arbetare som kommit från en annan medlemsstat för att arbeta i Finland, om familjemedlemmen är bosatt i en annan medlemsstat och inte förvärvsarbetar. Även i fråga om en familjemedlem som flyttar till en annan medlemsstat och inte arbetar, t.ex. en studerande, bär utflyttningsstaten på samma sätt ansvaret för förmånerna, om han är familjemedlem till en person som arbetar där.

I ovan nämnda fall fastställs familjetillhörigheten utgående från den medlemsstats lagstiftning enligt vilken förmånerna utges. Sålunda kan kostnader för sjukvård som givits en familjemedlem som är bosatt i Finland uppbäras hos den stat som är behörig i fråga om arbetstagaren, om personen enligt finsk lagstiftning är familjemedlem till en person som arbetar i en annan medlemsstat. På motsvarande sätt ersätter Finland kostnader för sjukvård som givits en familjemedlem som är bosatt i en annan medlemsstat, om han enligt denna stats lagstiftning är familjemedlem till en person som arbetar i Finland. När det gäller kontantförmåner som eventuellt betalas till familjemedlemmar avgörs den arbetande personens familjetillhörighet utgående från lagstiftningen i sysselsättningsstaten, eftersom denna stat svarar för betalningen av förmånerna enligt den egna lagstiftningen.

Artikel 20. När det gäller gränsarbetare är den behöriga staten sysselsättningsstaten. Sålunda fastställs förmånerna i bosättningsstaten i allmänhet enligt artikel 19. En gränsarbetare kan även få förmåner från den behöriga staten. Familjemedlemmars rätt att få förmåner inom den behöriga statens territorium beror, utom i

brådskande fall, dock på överenskommelser mellan de berörda staterna eller institutionerna eller på en fullmakt som bosättningsstaten beviljar för vård.

Artikel 21. En arbetstagare eller företagare som inte är bosatt i den behöriga staten åtnjuter medan han vistas där samma förmåner som om han vore bosatt där. Detsamma gäller hans familjemedlemmar. Om familjemedlemmarna bor i en annan medlemsstat än arbetstagaren, utges vårdförmåner under vistelsen i den behöriga staten dock för bosättningsstatens räkning. I dessa fall svarar alltid bosättningsstaten för de faktiska sjukvårdskostnaderna för familjemedlemmarna. Den behöriga staten ersätter bosättningsstaten för de kalkylerade genomsnittliga kostnader som familjemedlemmarnas sjukvård i allmänhet har orsakat.

Enligt artikeln fastställs ansvaret för beviljande av förmåner på ovan nämnda sätt även om en arbetstagare eller en företagare eller deras familjemedlemmar redan före vistelsen i eller flyttningen till den behöriga staten har erhållit förmåner för samma fall av sjukdom eller moderskap.

Artikel 22. Artikeln innehåller bestämmelser om utgivande av förmåner under en vistelse utanför den behöriga staten, vid flyttning eller återkomst till en annan medlemsstat under sjukdom eller moderskap samt vid sökande av vård i en annan medlemsstat. En arbetstagare eller en företagare samt hans familjemedlemmar erhåller i dessa fall vårdförmåner som utges för den behöriga statens räkning av den stat där de befinner sig enligt den sistnämnda statens lagstiftning. Längden av den period under vilken sjukvård ges bestäms dock enligt den behöriga statens lagstiftning. Kontantförmåner utges med iakttagande av den behöriga statens lagstiftning.

En arbetstagare eller en företagare eller hans familjemedlemmar får under en vistelse i en annan medlemsstat omedelbar sjukvård på den behöriga statens bekostnad förutsatt att hans hälsotillstånd kräver det. En persons ställning som familjemedlem till en arbetstagare eller en företagare bestäms då enligt bosättningsstatens lagstiftning.

Den behöriga staten skall ge en person som nämns ovan tillstånd att flytta eller återvända till en annan medlemsstat under den tid som förmåner vid sjukdom eller moderskap utges, om inte flyttningen anses äventyra hans hälsotillstånd. Då svarar den behöriga staten och

den nya bosättningsstaten för förmånerna på det sätt som förklaras ovan. Sålunda fortsätter t.ex. utbetalningen av dagpenning som utges på grundval av sjukdom eller moderskap trots flyttning till en annan medlemsstat så länge som villkoren för utbetalning föreligger enligt den behöriga statens lagstiftning. Den behöriga institutionen kan även ge en arbetstagare eller en företagare eller en familjemedlem tillstånd att bege sig till en annan medlemsstat för att få vård. Tillstånd skall ges, om vården i fråga ingår bland bosättningsstatens förmåner, och den inte har kunnat ges i bosättningsstaten inom den tid som normalt är nödvändig med beaktande av personens hälsotillstånd och sjukdomens sannolika förlopp.

Om familjemedlemmarna är bosatta i en annan medlemsstat än arbetstagaren eller företagaren, utges vårdförmåner i de situationer som avses i artikeln alltid av vistelsestaten. Det anses dock att förmånerna har utgetts för bosättningsstatens räkning på samma sätt som det förklaras ovan i fråga om artikel 21.

Artikel 23. Om kontantförmåner enligt den behöriga medlemsstatens lagstiftning bestäms på grundval av inkomster eller försäkringsavgifter, beräknas förmånen endast på grundval av de erhållna inkomsterna eller de betalda försäkringsavgifterna för de perioder som fullgjorts enligt denna lagstiftning. Dagpenning samt moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen bestäms sålunda endast på grundval av de inkomster som erhållits från Finland. På detta sätt förfar man även i det fall att en arbetstagare har varit anställd i Finland så kort tid före förmånen börjar utges, att ingen arbetsinkomst har fastställts för honom vid den senast verkställda beskattningen. Då beräknas dagpenningen enligt 10 § sjukförsäkringsförordningen (473/63) på grundval av arbetsinkomsten under sex månader. Om en arbetstagare inte har varit anställd i Finland, kan han få motsvarande förmån från en annan medlemsstat på grundval av en tidigare anställning. I annat fall beviljas dagpenning enbart med tillämpning av finsk lagstiftning.

Punkt 3 medför skyldighet att beakta även familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat, om antalet familjemedlemmar inverkar på förmånen. Sålunda beaktas även barn som bor i en annan medlemsstat vid fastställandet av barnförhöjning som eventuellt

skall betalas till dagpenningförmånerna enligt sjukförsäkringslagen.

Artikel 24. Enligt artikeln svarar dock en medlemsstat för kostnaderna för hjälpmedel och proteser eller andra sjukvårdsförmåner av stor vikt om rätt till sådana förmåner har erkänts innan en arbetstagare eller en företagare har försäkrats i en annan medlemsstat. På detta sätt förfars även i det fall att förmånen tillhandahålls först efter att arbetstagaren har blivit försäkrad i den andra medlemsstaten.

Administrativa kommissionen har genom sitt beslut nr 115 fastställt en förteckning över de hjälpmedel och andra förmåner av stor vikt som avses i punkt 1. Sådana betydande förmåner är bl.a. kirurgiska eller ortopediska hjälpmedel och ortoser, överkäks- och ansiktsproteser, ögonproteser, hörapparater, tandproteser, invalidfordon, rullstolar och andra mekaniska anordningar samt ledhundar för blindas. Även anstaltsvård samt funktionell eller yrkesinriktad rehabilitering samt alla ersättningar som är avsedda att täcka delkostnader för de förmåner som nämns i beslutet är dylika förmåner av stor vikt som avses i artikeln. Den medlemsstat som utgett redskap såsom förmåner ansvarar även för förnyandet av dem.

Avsnitt 3

Artikel 25. I artikeln bestäms om en arbetslös persons och hans familjemedlemmars rätt till vårdförmåner. Då en arbetslös beger till en annan medlemsstat för att söka arbete under den tid av tre månader som tillåts enligt artikel 69, ger denna stat sjukvård för den statsräkning som ansvarar för arbetslöshetsförmånerna. Eventuella sjukdagpenning- och föräldrapenningförmåner får han från den stat som ansvarar för arbetslöshetsersättningen. Samma princip gäller för den arbetslöses familjemedlemmar oberoende av inom vilken medlemsstats territorium de är bosatta eller vistas. I det fall att en arbetslös gränsarbetare eller någon annan helt arbetslös person ställer sig till förfogande för arbetsmarknadsmyndigheterna i bosättningsstaten erhåller han dock sjukvård och kontantförmåner från denna stat på dess bekostnad. Bestämmelserna gäller endast sådana arbetslösa personer som tidigare har varit arbetstagare eller företagare.

Avsnitt 4

Artikel 26. Artikeln innehåller specialbestämmelser om rätt för den som söker pension att få sjukvård. Om en arbetstagares, en företagares eller en familjemedlems eller en efterlevandes rätt till förmåner upphör under behandlingen av en ansökan om pension, erhåller han förmåner inom medlemsstaternas territorium på samma villkor som en pensionär. Kostnaderna bestrids av antingen den institution som har mottagit försäkringsavgifter medan ansökan behandlats eller den som ansvarar för kostnaderna efter att pensionen har beviljats.

Avsnitt 5

Artiklarna 27—30. Artiklarna innehåller bestämmelser om en pensionärs och hans familjemedlemmars rätt till förmåner vid sjukdom och moderskap. Den som får pension från en eller flera medlemsstater har jämte sina familjemedlemmar rätt till vårdförmåner i vilken annan medlemsstat som helst. Eventuella dag- och föräldrapenningförmåner utges alltid av den medlemsstat som är ansvarig för dem, och som också svarar för de slutliga sjukvårdskostnaderna.

I bestämmelserna i artiklarna 27—28 a särskiljs situationer enligt om en pensionär har rätt till förmåner vid sjukdom eller moderskap enligt lagstiftningen i sin bosättningsstat och om han får pension från sin bosättningsstat eller från en eller flera andra medlemsstater. Den som får pension från två eller flera stater erhåller förmåner på bosättningsstatens bekostnad, om han enligt dess lagstiftning har rätt till förmåner och han får pension från denna stat. I andra fall bestäms vilken stat som är ansvarig för kostnaderna enligt av vilken lagstiftning pensionären har omfattats den längsta tiden eller, om tiderna är lika långa, av vilken lagstiftning han senast omfattades.

Även en pensionärs familjemedlemmar som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än pensionstagaren erhåller enligt artikel 29 förmåner vid sjukdom och moderskap som om pensionären vore bosatt inom samma medlemsstats territorium. En förutsättning är att pensionären har rätt till förmåner åtminstone enligt en medlemsstats lagstiftning. Enligt artikel 30 tillämpas bestämmelserna i artikel 24

om vårdförmåner av stor vikt även på pensionärer.

Artikel 31. Då en pensionär och hans familjemedlemmar vistas i en annan stat än den stat där de är bosatta utges vårdförmåner av vistelsestaten på bekostnad av bosättningsortens institution och dagpenningförmåner av den stat som det på ovan nämnt sätt har ansvar för de slutliga kostnaderna.

Artikel 32. Sjukvårdskostnaderna för en pensionerad gränsarbetare och hans familjemedlemmar och efterlevande delas i allmänhet lika mellan bosättningsortens och sysselsättningsortens institutioner.

Artikel 33. Enligt artikeln kan en institution som ansvarar för förmåner dra av försäkringsavgifter från pensioner i den mån den är ansvarig för kostnader som skall betalas på grund av sjukdom och moderskap.

Artikel 34. En pensionär som erhåller flera pensioner från en medlemsstat anses erhålla pension enligt en enda medlemsstats lagstiftning. På en pensionär och hans familjemedlemmar som bedriver förvärvsverksamhet i en medlemsstat tillämpas inte bestämmelserna om pensionärer.

Avsnitt 6

Artikel 35. I artikeln ingår bestämmelser om förmåner vid sjukdom och moderskap för sådana medlemsstater som har olika sjukförsäkringssystem för olika yrken.

I artikeln förbjuds tillämpningen av en bestämmelse enligt vilken förmånerna är beroende av sjukdomens ursprung. En medlemsstat kan vid beräkningen av den längsta period under vilken förmåner utges beakta även de perioder under vilka förmåner har utgetts i en annan medlemsstat.

Artikel 36. Kostnaderna för vårdförmåner återbetalas av den ansvariga staten. Två eller flera medlemsstater kan komma överens om procedurerna eller helt avstå från återbetalning. I tillämpningsförordningen 574/72 bestäms närmare om förfarandet vid återbetalning av kostnader. Kostnaderna beräknas antingen som verkliga kostnader eller som årliga schablonbelopp.

Kapitel 2

Invaliditet

Allmänt

Detta kapitel innehåller bestämmelser om utgivande av invalidpension i de situationer där endast lagstiftningen i sådana medlemsstater där pensionen inte är beroende av försäkringsperiodernas längd tillämpas vid fastställandet av pensionen. Dylika pensioner är pensioner av s.k. A-typ. Invalidpensioner som fastställs på grundval av försäkringsperiodernas längd är av s.k. B-typ, och om fastställandet av dem bestäms i kapitel 3 i förordningen. Medlemsstaterna skall i bilaga IV till förordningen uppgge de invaliditetsförmåner som är oberoende av försäkringsperiodens längd. För Finlands del har ingen anteckning gjorts i bilagan.

Avsnitt 1

Artikel 37—39. Enligt artikel 37 fastställs de invaliditetsförmåner som är oberoende av försäkringsperioderna på det sätt som bestäms i artikel 39. Undantag utgör pensionsförhöjningar och tillägg för barn som fastställs i enlighet med bestämmelserna i kapitel 8.

Artikel 38 innehåller bestämmelser om beaktande av försäkrings- eller bosättningsperioder i andra medlemsstater, då en försäkrings- eller bosättningsperiod av viss längd krävs för att någon skall erhålla, bibehålla eller återfå rätt till en pensionsförmån. Försäkringsperioder som fullgjorts i olika medlemsstater skall vid behov läggas samman och beaktas som om de vore försäkringsperioder som fullgjorts enligt statens egen lagstiftning. Vid fastställandet av förmåner enligt särskilda system för enskilda yrken beaktas enligt artikeln av försäkringsperioder som fullgjorts i andra länder endast de perioder som fullgjorts inom motsvarande bransch. Om rätt till förmån enligt lagstiftningen för en särskild bransch inte uppstår på detta sätt, beaktas de perioder som fullgjorts inom dessa branscher vid fastställandet av förmånen enligt det allmänna systemet.

Artikel 39 innehåller bestämmelser om utgivande av invaliditetsförmåner som är oberoende av försäkringstiderna. En förmån beviljas i första hand enligt den lagstiftning arbetstagarren omfattas av då arbetsoförmågan som följs

av invaliditet uppkommer. Arbetstagaren erhåller förmån endast från denna medlemsstat enligt dess lagar. Om villkoren för utgivande av pension enligt denna stats lagstiftning inte uppfylls, utges pension från den medlemsstat vars lagstiftning arbetstagaren eller företagaren tidigare omfattats av och enligt vars lagstiftning han uppfyller villkoren för utgivande av pension.

Om antalet andra familjemedlemmar än barn inverkar på storleken av förmånen, skall vid fastställandet av pensionen även familjemedlemmar som bor i andra medlemsstater beaktas som om de vore bosatta inom den behöriga medlemsstat som utger pensionen.

I punkt 5 ingår en specialbestämmelse varigenom det ses till att arbetslösa personer erhåller invaliditetsförmåner då arbetstagaren under sin senaste anställning bodde i en annan stat än den behöriga medlemsstaten. Enligt den får en helt arbetslös person, som då han blev arbetsoförmögen var gränsarbetstagare eller hade anmält sig som arbetslös arbetssökande i sin bosättningsstat, sin invaliditetsförmån från bosättningsstaten enligt dess lagstiftning.

Artikelns ändrats genom rådets förordning (EEG) nr 2195/91 varigenom ett nytt andra stycke har fogats till punkt 5. Enligt detta beaktar en medlemsstat i allmänhet vid beräkningen av en förmån enligt punkt 5 de inkomster som erhållits i den senaste sysselsättningsstaten och bosättningsstaten med iakttagande av den egna lagstiftningen.

Beträffande Finlands pensionssystem tillämpas inte bestämmelserna i avsnitt 1 i kapitel 2. Invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna är bundna till försäkringsperioden, dvs. pensioner av s.k. B-typ. Invaliditetspensionen enligt den gällande folkpensionslagen är däremot av A-typ, dvs. den är inte beroende av bosättningsstaden i Finland. Således bestäms invaliditetspension enligt folkpensionslagen i princip i enlighet med bestämmelserna i avsnitt 1 i kapitel 2 då en person inom EES-länderna har omfattats endast av sådana försäkringar där invaliditetsförmånen inte är beroende av försäkringsperiodernas längd. Det är dock i någon mån en tolkningsfråga, huruvida bestämmelserna i avsnitt 1 skall tillämpas också i dessa fall på invaliditetspension enligt folkpensionslagen. Utgångspunkten kan anses vara den, att då en medlemsstat avgör rätten till pension tillämpar den bestämmelserna i denna förordning endast om personen har varit an-

ställd eller verksam som företagare i staten i fråga. I enlighet med detta tillämpas förordningens bestämmelser vid beviljandet av invaliditetspension enligt folkpensionslagen endast om pensionstagaren i Finland även har omfattats av arbetspensionslagstiftningen, dvs. en försäkring av B-typ. Då tillämpas emellertid inte bestämmelserna i avsnitt 1 i kapitel 2, utan pensionen fastställs i enlighet med bestämmelserna i kapitel 3.

Bestämmelserna i avsnitt 1 om pension av A-typ tillämpas inte om riksdagen godkänner den regeringsproposition med förslag till lag om ändring av folkpensionslagen som den behandlar samtidigt. Enligt den regeringsproposition som avlåtits till riksdagen föreslås en sådan ändring av folkpensionslagen, att folkpensionens belopp binds till den tid som personen i fråga varit bosatt i Finland. Det samma gäller även den allmänna familjepensionen. Full ålderdomspension får enligt förslaget en person som mellan 16 och 65 års ålder har bott minst 40 år i Finland. Invaliditetspension, individuell förtidspension och arbetslöshetspension samt förtida ålderdomspension enligt folkpensionslagen beviljas oförminskad till en person som har bott i Finland 80 % av tiden mellan det att han fyllde 16 år och pensionen började. Till en person som bott kortare tid i Finland beviljas pensionen minskad i förhållande till den tid som personen bott i Finland. Enligt förslaget beaktas inte längre pension som fås från utlandet då tilläggsdelen beräknas, eftersom behovet att minska pensionen till följd av bosättning utomlands realiserar redan genom de ändringar som gäller fastställandet av pensionen. Detta överensstämmer med de gällande bestämmelserna om samordning av pensioner i förordningen.

De föreslagna ändringarna är nödvändiga, eftersom bestämmelserna i förordningen annars i många fall skulle leda till att folkpensionen för en person som varit försäkrad i två eller flera EES-stater skulle vara mera beroende av förhållandet mellan den tid han varit försäkrad i Finland och den tid han varit försäkrad i andra EES-stater än av att han omfattas folkpensionssystemet. Med undantag för Sverige är folkpensionen i de övriga nordiska länderna bunden till försäkringsperioden. Även i Sverige bereds en motsvarande lagändring. Med beaktande av den nordiska flyttningsrörelsen är det viktigt att systemen inte avviker från varandra väsentligt. Även i EG-staterna är

pensionerna till största delen bundna till försäkringstiden, ålderspensionerna utan undantag. Reformen säkerställer att folkpension i de situationer som avses i förordningen i allmänhet kan beviljas med tillämpning av vår egen lagstiftning. Sålunda är det också med tanke på både kostnaderna och det administrativa genomförandet av systemet skäl att omfatta samma principer.

Med anledning av vad som anförts ovan har Finland inte till bilaga IV anmält något pensionssystem av A-typ, som skulle vara oberoende av försäkringstiderna.

Avsnitt 2

Artikel 40. Artikeln innehåller allmänna bestämmelser som tillämpas då en arbetstagare eller en företagare har omfattats av två eller flera medlemsstaters lagstiftning och invaliditetsförmånen i åtminstone i en av dessa beror på försäkrings- eller bosättningsperiodernas längd, dvs. hör till B-typen. Då bestäms invalidpensionen i enlighet med kapitel 3 på samma sätt som ålderspensionen. Bestämmelserna i artikel 37 kan dock i vissa fall tillämpas även på sådana arbetstagare eller företagare som har omfattats av pensionssystem av både A-typ och B-typ. En förutsättning är att arbetstagaren då han drabbades av arbetsoförmåga följt av invaliditet omfattades av ett pensionssystem av A-typ och att han uppfyller dess krav för erhållande av pension, men inte kraven för erhållande av pension enligt något pensionssystem av B-typ.

Om en arbetstagare först har omfattats av ett sådant pensionssystem av A-typ, som kräver att han en viss period erhållit sjukdagpenning eller lön under sjuktiden, eller varit arbetsoförmögen innan pension utges, och arbetstagaren drabbas av arbetsoförmåga följt av invaliditet då han senare hör till ett pensionssystem av B-typ, skall vid beviljandet av pension enligt pensionssystemet av A-typ beaktas även alla sjukdagpenningperioder, perioder av arbetsoförmåga och motsvarande perioder som har fullgjorts då arbetstagaren hörde till pensionssystemet av B-typ.

Den försäkrade har rätt till invaliditetsförmån enligt den första medlemsstatens lagstiftning efter att den sjukdagpenningperiod eller period av arbetsoförmåga som eventuellt krävs i lag har utgått, dock tidigast den dag han har

fått rätt till invaliditetsförmån enligt den andra medlemsstatens lagstiftning eller dagen efter den sista dagen av dagpenningperioden enligt den andra medlemsstatens lagstiftning.

Enligt punkt 4 i artikeln kan medlemsstaterna sinsemellan komma överens om att erkänna varandras invaliditetsavgöranden. Ett omnämnande av detta skall ingå i bilaga V till denna bilaga. Finland har inte ingått någon dylik förbindelse liksom inte heller de övriga nordiska länderna.

Invalidpensionerna enligt det finländska arbetspensionssystemet är alltid baserade på försäkringsperioderna och hör till B-typen. Sålunda bestäms invalidpensionen i varje fall på det sätt som bestäms om ålderspensioner i kap. 3. På invaliditetspensioner enligt folkpensionslagen tillämpas på motsvarande sätt alltid bestämmelserna i 3 kap. om det förslag till lag om ändring av folkpensionslagen som nämns ovan godkänns.

Avsnitt 3

Artikel 41. I artikeln bestäms om fastställande av pension då invaliditeten förvärras. I artikeln ingår särskilda bestämmelser för de situationer där pension innan invaliditeten förvärrades har betalats endast från en medlemsstat och för de situationer där det har funnits flera betalare.

Om endast en medlemsstats institution tidigare har betalat invalidpension och pensionären under sin pensionstid inte har omfattats av någon annan stats lagstiftning, beaktar den institution som betalar pensionen den förvärrade invaliditeten i pensionen på det sätt som stadgas i den nationella lagstiftningen. På samma sätt skall det förfaras, om en person då han erhöll förmånen var försäkrad i en annan medlemsstat där han dock inte hade rätt till förmån. Då beaktar den stat som betalar pensionen vid fastställandet av förmånen vid behov försäkringsperioderna i denna andra medlemsstat. I annat fall utger varje stat, av vars lagstiftning personen har omfattats då han erhållit pension, förmåner enligt sin lagstiftning med iakttagande av bestämmelserna i antingen artikel 37.1 eller 40.1 eller 40.2 om fastställande av pension.

Den institution som har betalat pension före invaliditeten förvärrades är skyldig att betala

pensionären skillnaden, om den totala pensionen sjunker då bestämmelserna i denna artikel tillämpas.

Om flera medlemsstater har betalat pension redan innan invaliditeten förvärrades, bestäms pensionen i enlighet med bestämmelserna i artikel 40.1 på samma sätt som ålderspension.

Invaliditetspension enligt folkpensionslagen beviljas alltid till fullt belopp, och en försämring av invaliditetsgraden påverkar inte pensionsbeloppet. Inom arbetspensionssystemet kan dock invalidpensionen beviljas som delpension, om arbetsförmågan har gått ned med mindre än 3/5. Om arbetsförmågan ändras så att arbetstagaren får rätt till full pension, skall den invalidpension som beviljats som delpension ändras till full pension.

Artikel 42. I artikeln bestäms om betalning av pension av den ansvariga institutionen i fall då rätt till pension uppstår på nytt efter att förmånen innehållits eller dragits in. Betalningen av en pension som innehållits återupptas av samma institutioner som tidigare, och en pension som dragits in fastställs på nytt i enlighet med förordningens bestämmelser om fastställande av pension.

Artikel 43. I artikeln bestäms om omvandling av invalidpension till ålderspension. Syftet med bestämmelsen är att försöka undanröja de problem som olika staters olika pensionsåldrar medför. Då pensionsslaget ändras skall den lagstiftning som tillämpas av den institution som betalar pensionen och förordningens bestämmelser om fastställande av pension iakttas.

Utbetalningen av invalidpension fortsätter från de medlemsstater där villkoren för ändring av pensionsslaget inte uppfylls trots att invalidpensionen i några länder som betalar pension ändras till ålderspension. En invalidpension som inte baserar sig på försäkringsperioder kan dock fastställas på nytt proportionerad i enlighet med artikel 46 för undvikande av att förmåner sammanträffar.

Kapitel 3

Ålderdom och dödsfall (pensioner)

Allmänt

I kapitel 3 finns bestämmelser om sådana ålders-, invalid- och efterlevandepensioner som är beroende av de fullgjorda försäkringsperio-

dernas längd. I kapitlet ingår bestämmelser om uppkomst av pensionsrätt samt om beräkning av pension i situationer där en arbetstagare eller en företagare har omfattats av lagstiftningen i fler än en medlemsstat.

Artikel 44. Artikeln innehåller allmänna bestämmelser om beviljande av pension då två eller flera staters lagstiftning har tillämpats på en arbetstagare eller en företagare.

När den som söker pension lämnar in sin pensionsansökan till en medlemsstat, undersöks hans rätt till pension i alla de medlemsstater av vilkas lagstiftning han har omfattats. Undantag härifrån görs endast om sökanden uttryckligen meddelar att han önskar uppskjuta ansökandet om ålderspension enligt lagstiftningen i någon viss medlemsstat. Avsikten med bestämmelsen är att förhindra att sökanden beviljas förtida ålderspension mot sin vilja.

På grundval av bestämmelserna i artikeln blir pensionsansökningarna anhängiga i alla behöriga stater då en ansökan om pension lämnas in till någon medlemsstat. Närmare bestämmelser om förfarandet och datakommunikationen mellan staterna ingår i artikel 35—59 i förordning 574/72.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas inte på barn tillägg till pensioner eller barnpensioner om vilka bestäms särskilt i kapitel 8.

Artikel 45. Artikeln gäller beaktande av försäkrings- eller bosättningsperioder i andra medlemsstater i situationer där det för att någon skall erhålla, bibehålla eller återfå pensionsrätt krävs en viss försäkrings- eller bosättningsperiod. Den behöriga institutionen i staten i fråga skall lägga samman försäkrings- eller bosättningsperioder som fullgjorts inom andra medlemsstaters lagstiftning med de perioder som fullgjorts i den staten, för att kravet på försäkrings- eller bosättningsperiod enligt statens lagstiftning skall uppfyllas.

Om en medlemsstats lagstiftning för erhållande av vissa förmåner kräver att försäkringsperioderna fullgjorts inom ett särskilt system eller inom en viss sektor, beaktas för denna förmån från andra medlemsstater endast motsvarande särskilda perioder. Detta gäller både arbetstagares och företagares särskilda system. Eftersom bl.a. tjänstemännens, företagarnas och sjömännens lagstadgade pensionssystem i Finland utgör en del av arbetspensionssystemet, tillämpas inte dessa bestämmelser på finländska pensioner.

I punkterna 4—7 i artikeln bestäms även att

det att en person omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning skall likställas med att han omfattas av den egna statens lagstiftning för att rätt till pension skall uppstå i en sådan medlemsstat där erhållandet av pension förutsätter att man är försäkrad vid pensionsfallet. Bestämmelserna har uppgjorts närmast för de holländska och spanska pensionssystemen. Om hur de olika EFTA-staterna uppfyller motsvarande krav genom att likställa andra staters perioder med egna perioder bestäms särskilt för varje stat i bilaga VI.

Till artikeln har genom rådets förordning (EEG) nr 2195/91 fogats en ny 8 punkt som gäller beaktandet av arbetslöshetsperioder då förmåner enligt detta kapitel beviljas. Perioder då en person har varit helt arbetslös i en annan medlemsstat beaktas i bosättningsstaten enligt dess lagstiftning då pension beviljas på samma sätt som om arbetstagaren skulle ha omfattats av bosättningsstatens lagstiftning då han var arbetslös. Bestämmelsen förutsätter att arbetslöshetsperioder som fullgjorts även i andra medlemsstater beaktas då rätten till arbetslöshetspension avgörs.

Enligt den gällande folkpensionslagen är en person försäkrad och omfattas således av folkpensionssystemet på grundval av att han är bosatt i Finland. I enlighet med detta beviljas folkpension i allmänhet inte personer som är bosatta utomlands trots att förutsättningar för erhållande av pension annars skulle föreligga. Punkt 4—7 i artikeln förutsätter att det att en person omfattas av medlemsstaternas lagstiftning likställs med att han omfattas av den egna lagstiftningen för att rätten till förmån skall vara tryggad även i det fall att en person har börjat omfattas av lagstiftningen i en annan medlemsstat innan pensionsfallet. Sålunda måste också folkpension på grundval av den nämnda bestämmelsen beviljas också sådana personer som inte längre bor i Finland och som vid pensionsfallet omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning. Punkt 4 i artikeln blir emellertid tillämplig endast vid beviljandet av en förmån vars erhållande eller belopp inte är beroende av försäkringsperiodernas längd. Sålunda blir denna bestämmelse inte tillämplig, om riksdagen godkänner regeringens proposition om ändring av folkpensionslagen. Härvid beviljas pensionen delad på grundval av bosättningsperioden i Finland med tillämpning av punkt 6 eller 7 i artikeln.

Enligt den regeringsproposition som avlåtits

till riksdagen krävs för erhållande av folkpension att finska medborgare, med vilka EES-staternas medborgare likställs, varit bosatta minst 3 år i Finland innan pensionen beviljas. Enligt artikeln beaktas även försäkrings- eller bosättningsperioder i andra medlemsstater för att kravet på bosättningsperiod skall uppfyllas.

I den finska arbetspensionslagstiftningen ingår inga sådana försäkrings- och bosättningsperiodkrav som avses i artikeln. Rätt till arbetspension uppkommer i allmänhet redan på grundval av ett en månad långt arbetsförhållande. Sålunda är det inte nödvändigt att för arbetspensionen beakta bosättnings- eller försäkringsperioder i andra medlemsstater för att rätt till pension skall uppstå.

I den finska arbetspensionslagstiftningen förutsätts däremot för att man skall få räkna till godo tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern, den s.k. återstående tiden, att pensionsfallet inträffar medan arbetstagarens eller företagarens arbete fortgår eller inom 360 dagar efter att det senaste arbetet upphörde och att den försäkrade har bott i Finland minst fem år. För att andra medlemsstaters försäkrings- och bosättningsperioder skall jämföras med motsvarande perioder som fullgjorts i Finland, ingår i bilaga VI till avtalet bestämmelser om beaktande av andra staters perioder. Föreskrifterna i bilagan är nödvändiga eftersom bestämmelserna i artikel 45 gäller endast likställande av perioder för den egentliga pensionsrätten. På motsvarande sätt förfar andra medlemsstater i vilkas pensionssystem ingår återstående tid.

Enligt bestämmelsen i punkt N 1 i bilaga VI jämföras försäkrings- eller bosättningsperioder som fullgjorts i en annan medlemsstat med boende i Finland, för att den karenstid om fem år som är ett villkor för återstående tid skall uppfyllas. När den nämnda tiden beräknas beaktas de perioder som fullgjorts i andra medlemsstater i den mån som de meddelas som fullgjorda försäkringsperioder enligt medlemsstatens lagstiftning. Enligt bestämmelsen i punkt N 2 kan rätten till återstående tid bevaras också efter att en arbetstagare eller en företagare upphört att arbeta i Finland, trots att ingen rätt till återstående tid längre föreligger på grundval av finsk lagstiftning. En villkor för att rätten skall bevaras är att pensionsfallet inträffar under arbete i en annan medlemsstat.

Då Finland meddelar försäkringsperioder till andra medlemsstater för fastställande av ar-

betspension, skall alla de perioder uppges för vilka försäkringsavgifter har betalats, trots att arbetspension inte skulle tillväxa under dessa perioder. Vid beviljandet av arbetspension i proportion till försäkringstiden i enlighet med artikel 46 (pro rata-beräkning) beaktas i Finland endast perioderna från och med 23 års ålder och framåt. Om arbetsoförmågan inträder innan 23 års ålder har uppnåtts, beaktas perioder som fullgjorts vid lägre ålder enligt en annan medlemsstats lagstiftning, varvid från Finland beviljas arbetspension som innehåller enbart återstående tid.

I situationer där endast en kort tid har förflutit efter anställningen i Finland kan rätt till återstående tid efter flyttningen till en annan medlemsstat fortfarande föreligga på grundval av finsk lagstiftning. Om det har förflutit mera än ett år sedan arbetet i Finland upphörde, skall man vid avgörandet av om rätt till återstående tid föreligger utreda huruvida den försäkrade efter att arbetet upphörde har varit studieledig, erhållit arbetslöshets- eller sjukdagpenning, rehabiliteringspenning eller vårdat ett barn som är yngre än tre år. Med undantag för tiden för vård av barn krävs av ovan nämnda perioder, som förlänger den ett år långa efterkarenstiden, enligt 6 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare att de överensstämmer med finsk lagstiftning. Där- emot skall tiden för vård av barn i vilken annan stat som helst dock beaktas i Finland så att den förlänger efterkarenstiden.

I syfte att avlägsna denna obalans föreslås i den regeringsproposition som behandlas i riksdagen samtidigt som EES-avtalet att tiden för vård av barn skall beaktas som en period som förlänger den återstående tidens efterkarens endast om den försäkrade för barnets skull har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för vård i hemmet enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet. Den föreslagna ändringen i 6 § 3 mom. lagen om arbetspensioner är motiverad förutom med tanke på tillämpningen av detta avtal även vid tillämpningen av bilaterala konventioner om social trygghet och även då Finland inte har någon konvention om samordning av social trygghet.

Artikel 46. Artikeln innehåller bestämmelser om beräkning av pensionsbeloppet. Om villkoren för erhållande av pension uppfylls enligt den lagstiftning som tillämpas i den medlemsstat som utger pensionen, beräknar denna stat

pensionsbeloppet dock enligt både egen lagstiftning och punkt 2 i denna artikel, varvid den försäkrade erhåller den till beloppet större pensionen.

Om de försäkrings- eller bosättningsperioder som fullgjorts i den medlemsstat som utger pensionen enligt dess lagstiftning inte berättigar till pension utan att perioder som fullgjorts i andra stater beaktas, beräknas pensionen endast i enlighet med punkt 2 i denna artikel med den s.k. pro rata-metoden, dvs. genom att pensionsbeloppet ställs i proportion till den totala försäkringsperioden.

Enligt pro rata-metoden beräknas först det teoretiska pensionsbeloppet, dvs. den pension som en försäkrad skulle ha rätt till, om alla försäkringsperioder i olika medlemsstater skulle ha fullgjorts i den stat som utger pensionen. Pro rata-pensionen fås genom att man från det teoretiska pensionsbeloppet särskiljer den andel som motsvarar de försäkringsperioder som personen fullgjort i staten i fråga. På grundval av EG-domstolens beslut (793/79, Menzies) skall den återstående tidens eventuella andel räknas med då man fastställer beloppet av den teoretiska pensionen i en stat vars lagstiftning innehåller stadganden om återstående tid. Där- emot skall denna andel inte beaktas då man proratiserar den teoretiska pensionen med försäkringsperioderna i staten i fråga. Om pensionsbeloppet enligt en medlemsstats lagstiftning inte är beroende av försäkringsperiodernas längd, används detta belopp som teoretiskt pensionsbelopp vid beräkningen.

I Finland beräknas beloppet av den teoretiska pensionen separat inom både folkpensions- och arbetspensionssystemet. Om en person i Finland har omfattats av både den offentliga och den privata sektorns arbetspensionslagar, kan beträffande dessa fastställas en gemensam teoretisk pension. Därvid fogas den återstående tiden till det arbetsförhållande som den skulle ha fogats till, om personen i fråga skulle ha blivit arbetsoförmögen då det senaste anställningsförhållandet som omfattades av finsk lagstiftning upphörde.

För den händelse att den totala längden av de fullgjorda försäkrings- eller bosättningsperioderna överskrider vad som i en medlemsstats lagstiftning förutsätts för erhållande av full pension, beaktar medlemsstaten, då den delar pensionen med pro rata-metoden, maximiperioden enligt sin egen lagstiftning i stället för periodernas totala längd. I denna förordnings

tillämpningsförfordning 574/72 ingår närmare bestämmelser om förfarandet för hur perioder som sammanträffar skall beaktas.

I punkt 3 i artikeln ingår bestämmelser för den händelse att den totala pensionen överstiger det högsta teoretiska beloppet. Om det sammanlagda pensionsbelopp som skall betalas av medlemsstaterna överstiger det högsta teoretiska pensionsbeloppet, skall varje stat som beviljat pension minska pensionen med ett belopp som svarar mot proportionen mellan den pension staten betalar och det totala pensionsbeloppet. Denna bestämmelse tillämpas på grundval av EG-domstolens olika beslut (se bl.a. 24/75, Petroni och 112/76, Manzoni) endast i situationer där beloppet av den pension som fåtts genom tillämpning av denna artikel är högre vid en jämförelse mellan pension som beräknats enligt den egna lagstiftningen och pension som beräknats enligt denna artikel. Vid beräkningen av pension enligt en medlemsstats egen lagstiftning beaktas även eventuella samordningsstadganden som ingår i lagstiftningen.

Punkt 4 innehåller en föreskrift om att en sådan konvention om social trygghet där en avtalspart även är en stat utanför EG får tillämpas endast i den mån det sammanlagda beloppet av invaliditets-, ålders- och familjepensioner som på grundval av konventionen betalas från två eller flera medlemsstater inte understiger det sammanlagda pensionsbelopp som beräknats enligt förordningen.

Samordningsbestämmelser för förhinderande av att pensioner som betalas på grundval av invaliditet, ålderdom, yrkessjukdom eller dödsfall sammanträffar ingår i artikel 12. Dessa bestämmelser och domstolsbesluten gällande dem skall beaktas då pensionen beräknas. Bestämmelserna i artikel 12 inverkar inte på samordningen av pensioner som intjänats i samma stat. Däremot kan pensioner som intjänats i en annan medlemsstat samordnas då pensionen beräknas enligt denna artikel endast om det är fråga om olika slags pensioner eller andra inkomster trots att samordning förutsätts i den nationella lagstiftningen. Då denna artikel tillämpas kan således t.ex. ålderspension som betalas av två medlemsstater inte samordnas.

Tillämpningen av artikel 12 om samordning av förmåner har medfört en mängd tolkningsproblem och beslut av EG-domstolen. Med stöd av bl.a. besluten Petroni och 296/84,

Sinatra beräknas pensionen på tre olika sätt. Pensionen beräknas enligt förordningens bestämmelser med tillämpning av punkterna 1 och 2 i denna artikel, dvs. pensionen bestäms både enligt statens egen lagstiftning utan att dess samordningsstadganden tillämpas, och med pro rata-metoden. Den större av dessa väljs. Då pensionen beräknas på detta sätt enligt förordningens bestämmelser begränsas det sammanlagda beloppet av pensioner från olika medlemsstater dessutom enligt punkt 3. Det pensionsbelopp som beräknats på detta sätt jämförs med den pension som bestämts enligt medlemsstatens egen lagstiftning, där även eventuell samordning har beaktats. Den större av dessa betalas.

Pensionsjämkningen av efterlevandepensioner enligt det finländska arbetspensionssystemet anses inte vara sådan samordning som avses i artikel 12. Sålunda är det möjligt att företa pensionsjämkning även i en efterlevandepension som har fastställts i enlighet med denna artikel.

För folkpensionen och den allmänna familjepensionen innebär artikeln, sådan som den enligt domstolens tolkningar skall tillämpas, att tilläggsdelen för en EES-arbetstagare som är bosatt i Finland beräknas på tre sätt. Först räknas pensionen enligt punkt 1 på så sätt att pensioner av samma sort från andra medlemsstater inte kan beaktas så att de minskar tilläggsdelen. Därefter skall det teoretiska pensionsbeloppet beräknas enligt punkt 2, vilket ställs i proportion till försäkringstiden i Finland. Den teoretiska pensionen bestäms alltid enligt den nationella lagstiftningen, varför en arbetspension som beviljas från Finland beaktas så att den minskar tilläggsdelen. Däremot kan arbetspensioner som betalas av andra medlemsstater inte samordnas.

Av de pensioner som fastställts på detta sätt väljs den större, om inte en överskridning av den högsta teoretiska pensionen medför en minskning. Därefter beräknas pensionen ytterligare enligt den nationella lagen, varvid även arbetspensioner och motsvarande ersättningar som betalas av andra medlemsstater beaktas så att de minskar tilläggsdelen. Den pension som betalas pensionären är den större av de två sistnämnda.

I praktiken skulle detta innebära att en EES-arbetstagare som är bosatt i Finland alltid beviljas folkpension utan att den ställs i proportion till försäkringstiden och utan att pen-

sioner som betalas av andra medlemsstater beaktas. En person som bor i en annan medlemsstat beviljas pro rata-pension som bestämts enligt punkt 2 och dess tilläggsdel påverkas inte av de pensioner som betalas av andra medlemsstater. Om folkpensionen och den allmänna familjepensionen binds till bosättningsperioden i Finland på det sätt som föreslagits i regeringens proposition till riksdagen, inverkar denna artikel betydligt mindre eller inte alls på beräkningen av pensionen beroende på hur de bestämmelser som gäller beräkningen av pension tillämpas i enskilda fall.

Artikel 47. I artikeln bestäms om vilka inkomster som används vid beräkningen av det teoretiska pensionsbeloppet enligt artikel 46 då det är fråga om försäkringsperioder som fullgjorts i andra medlemsstater. I allmänhet bestäms de inkomster som ligger till grund för pensionen beträffande försäkringsperioder som fullgjorts i andra medlemsstater enligt samma grunder som för perioder som fullgjorts enligt statens egen lagstiftning.

Vid bestämningen av pension enligt arbetspensionslagarna tillämpas vid beräkningen av den teoretiska pensionen punkt 1 a i denna artikel, enligt vilken inkomsterna för försäkringsperioder som fullgjorts i andra stater beräknas på grundval av de genomsnittliga inkomsterna i Finland.

Den del av den teoretiska pensionen som baserar sig på försäkringsperioder i andra stater är indexbunden i enlighet med den lagstiftning som tillämpas av den stat som beräknar pensionsbeloppet. Beaktas enligt denna stats lagstiftning i pensionsbeloppet även andra familjemedlemmar än barn, skall då även familjemedlemmar som bor i en annan medlemsstat beaktas. Till artikeln har genom rådets förordning (EEG) nr 2195/91 fogats en ny 4 punkt som gäller den lön som ligger till grund för pensionen vid beräkningen av beloppet av en sådan pension där en arbetslöshetsperiod beaktas.

Artikel 48. Om en försäkrings- eller bosättningsperiod som fullgjorts inom en viss medlemsstats lagstiftning inte uppgår till ett år och ingen rätt till förmån enligt dennas lagstiftning uppstår på grundval av en kortare period än ett år, är staten inte skyldig att bevilja någon förmån. Däremot beaktar andra medlemsstater även de perioder som fullgjorts i ovan nämnda stat för att rätt till pension skall uppstå samt för beräkning av det teoretiska pensionsbeloppet.

Om rätt till pension inte uppstår i någon medlemsstat på grund av att försäkrings- eller bosättningsperioderna är korta, skall den senaste försäkringsstaten bevilja en pension som baserar sig på försäkrings- och bosättningsperioder som fullgjorts i alla olika medlemsstater.

För tillämpningen av det finländska arbetspensionssystemet saknar bestämmelsen i artikeln betydelse, eftersom rätt till pension uppkommer redan på grundval av ett så kort arbetsförhållande som en månad. Det har föreslagits att folkpensionslagen ändras så att minst tre års bosättning i Finland skall krävas för att någon skall erhålla pension. Det föreslagna stadgandet gäller finska medborgare med vilka även medborgarna i EES-avtalsländerna jämföras i enlighet med principen om likabehandling vid tillämpning av lagstiftningen. Det föreslagna stadgandet tillsammans med bestämmelsen i denna artikel innebär att den som varit bosatt i Finland kortare tid än ett år inte har rätt till folkpension. När den nämnda treårsperioden beräknas skall med andra ord beaktas en motsvarande försäkringsperiod som fullgjorts i en annan medlemsstat högst upp till två år.

Artikel 49. I artikeln bestäms om hur pension skall beräknas då rätt till pension uppstår vid olika tidpunkter på grundval av lagstiftningen i de medlemsländer av vilkas pensionssystem personen har omfattats. I regel används även härvid det sätt att beräkna pensionen som bestäms i artikel 46. Om rätt till pension dock uppstår enligt lagstiftningen i minst två medlemsstater utan att det är nödvändigt att beakta perioder i en sådan stat där villkoren i lagstiftningen för erhållande av pension inte uppfylls, lämnas försäkringsperioderna i den sistnämnda staten utan beaktande då förmånen beräknas. Om villkoren för erhållande av pension uppfylls enligt endast en stats lagstiftning utan att försäkringsperioderna i de andra staterna beaktas, beaktar denna stat då den beräknar pensionen endast försäkrings- och bosättningsperioderna enligt den egna lagstiftningen.

Varje stat räknar alltid om sin pension enligt artikel 46 då rätt till pension senare uppstår i en eller flera stater eller då rätten till pension upphör i någon stat. Om beaktande av andra staters perioder då pensionen räknas om bestäms närmare i administrativa kommissionens för social trygghet för migrerande arbetare beslut nr 99. På grundval av EG-domstolens

beslut (108/75, Balsamo) behöver den försäkrade inte då han sökt pension och redan får den från någon stat göra någon ny ansökan för att han skall kunna beviljas pension även från en sådan stat där villkoren för erhållande av pension uppfylls först senare.

Artikel 50. Enligt artikeln kan en pensionär som erhåller pension från flera medlemsstater och som betalas pension även enligt bosättningsstatens lagstiftning och på vilken bestämmelserna i detta kapitel tillämpas, inte beviljas en förmån som är mindre än den minimiförmån som har fastställts i bosättningsstatens lagstiftning. Den behöriga institutionen skall under den tid pensionären är bosatt inom staten betala honom ett tillägg som uppgår till skillnaden mellan de förmåner som enligt bestämmelserna i detta kapitel skall betalas till honom från de olika medlemsstaterna och minimiförmånen. Anvisningar om justring av tilläggets belopp har meddelats i administrativa kommissionens beslut nr 105.

Avsikten med bestämmelsen är att trygga personen ett utkomstskydd som är lika stort som minimiförmånen i hans bosättningsstat t.ex. då anställningsperioderna i olika stater har blivit så korta att de förmåner som betalas på grundval av dem inte tryggar det. Medlemsstaterna kan genom anmälningar enligt artikel 96 precisera vilka lagstiftningsmässiga arrangemang som skall anses som minimiförmåner som avses i artikel 50.

Enligt EG-domstolens beslut (22/81, Browning) är det fråga om en minimiförmån enligt denna artikel endast då bosättningsstatens lagstiftning innehåller en särskild garanti varmed avsikten är att för dem som erhåller socialtrygghetsförmåner trygga en minimiinkomst som överstiger den förmån som betalas på grundval av försäkringsperioder eller försäkringsavgifter. I finsk lagstiftning stadgas inte om någon dylik minimiutkomstförmån som skulle vara bunden till ett visst markbelopp och som bestämmelsen borde tillämpas på.

Artikel 51. Pensioner räknas inte om enligt bestämmelserna i artikel 46, om pensionsbeloppet förändras på grund av en indexjustering. Indexjusteringen läggs till pensionen till fullt belopp utan att den ställs i proportion till de övriga medlemsstaternas försäkringsperioder. Pensionen omräknas dock enligt bestämmelserna i artikel 46 om sättet att fastställa förmåner eller stadgandena om beräkning ändras i lagstiftningen i den stat som betalar pensionen.

Kapitel 4

Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar

Allmänt

Detta kapitel innehåller bestämmelser om en arbetstagares eller en företagares rätt till ersättning på grund av olycksfall eller arbetssjukdom (yrkessjukdom) i situationer där den som är berättigad till ersättning bor inom en annan stats territorium än den behöriga medlemsstatens eller vistas utanför den behöriga medlemsstatens territorium. Bestämmelserna har i princip samma innehåll som det som bestäms i kapitel 1 om sjukdom och moderskap. I kapitlet ingår också specialbestämmelser som tillämpas på gränsarbetare samt på ersättning för olycksfall som inträffat under resa och på ersättning av transportkostnader. Ikraftträdandet av förordningens bestämmelser förutsätter ingen ändring av den finska olycksfallsförsäkrings- och yrkessjukdomslagstiftningen.

I Finland täcker inte det lagstadgade obligatoriska arbetsskadeskyddet med undantag för lantbruksföretagare självständigt förvärvsverkssamma personer, dvs. företagare. En företagare har dock enligt 57 § 1 mom. lagen om olycksfallsförsäkring möjlighet att frivilligt ordna arbetsskadeskydd enligt den obligatoriska försäkringen, varvid ersättningsförmånerna bestäms enligt stadgandena i lagen om olycksfallsförsäkring.

Dagpenning, olycksfallpension och familjepension samt andra kontantförmåner enligt olycksfallsförsäkringslagstiftningen har nu erlagts trots att arbetstagaren bor eller vistas utomlands. Den som är berättigad till ersättning på grundval av olycksfallsförsäkringslagstiftningen ersätts för de kostnader som föranleds av nödvändig sjukvård. Sjukvården ges inom sjukvårdssystemet. Enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91) är rätten till rehabilitering bunden till bosättning i Finland. Enligt principerna i förordningen skall rehabilitering ersättas för arbetstagare som omfattas av förordningen oberoende av var han är bosatt. Vid ersättning av rehabilitering iakttas samma principer som vid ersättning av sjukvård. Som rehabilitering kan i princip utnyttjas alla tjänster som allmänt står till buds i samhället. Rehabiliteringsklienten ersätts för de skälga

kostnader som orsakas av rehabiliteringen samt betalas ersättning för inkomstbortfall.

Avsnitt 1

Artikel 52. I artikeln bestäms om en arbetstagers eller företagares rätt till ersättning på grund av olycksfall eller arbetssjukdom då han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än den som med avseende på honom är behörig. Naturaförmåner, dvs. vårdförmåner, utges av bosättningsstatens institution enligt den lagstiftning den tillämpar på bekostnad av institutionen i den behöriga staten. Kontantförmåner, t.ex. dagpenning eller pension, utges av den behöriga statens institution enligt den lagstiftning den tillämpar. Den behöriga institutionen och bosättningsstatens institution kan komma överens om att kontantförmånerna utges av bosättningsortens institution med iakttagande av den behöriga statens lagstiftning. Den behöriga institutionen är då skyldig att återbetala de förmåner som utgetts på detta sätt. Enligt administrativa kommissionens beslut nr 100 utges ersättning till fullt belopp i den stats valuta som utgett ersättningen.

Artikel 53. I artikeln ingår en specialbestämelse om gränsarbetares rätt till ersättning för olycksfall eller arbetssjukdom. En gränsarbetare kan få förmåner även inom den behöriga medlemsstats territorium enligt den lagstiftning den tillämpar som om han vore bosatt inom denna stats territorium.

Artikel 54. Artikeln innehåller bestämmelser med tanke på de situationer där en arbetstagar eller en företagare vistas i den behöriga staten eller flyttar till dess territorium. Arbetstagar eller företagaren erhåller då förmåner enligt denna stats lagstiftning oberoende av om ersättning på grund av samma olycksfall eller arbetssjukdom redan har börjat betalas före vistelsen eller flyttningen. Artikeln tillämpas inte på en gränsarbetare som vistas inom den behöriga statens territorium. På grundval av bestämmelsen överförs ansvaret för utgivande av förmåner helt på den behöriga staten.

Artikel 55. Artikelns bestämmelser tillämpas i situationer där en arbetstagar eller en företagare vistas utanför den behöriga staten eller återvänder eller flyttar till en annan medlemsstat efter att olycksfallet inträffat eller arbetssjukdomen drabbat honom samt i de fall där en

arbetstagar måste resa till en annan medlemsstat för att få den vård hans hälsotillstånd kräver.

Rätt till vårdförmåner och kontantförmåner på grund av olycksfall eller arbetssjukdom kvarstår i de nämnda situationerna. En arbetstagar eller en företagare erhåller vårdförmåner på bekostnad av institutionen i den behöriga staten enligt vistelse- eller bosättningsstatens lagstiftning. Den period under vilken förmåner utges bestäms dock enligt den behöriga statens lagstiftning. Institutionen i den behöriga staten svarar fortfarande för kontantförmåner enligt den lagstiftning den tillämpar. Efter en särskild överenskommelse kan kontantförmåner erläggas av institutionen i vistelse- eller bosättningsstaten på samma sätt som bestäms i artikel 52.

I det fall att förmånstagar vill återvända för att bosätta sig i eller flytta till en annan medlemsstat eller söka vård i en annan medlemsstat, skall han komma överens om detta med institutionen i den behöriga stat som ansvarar för förmånerna. Tillstånd till att flytta eller återvända till en annan medlemsstat kan inte förvägras annat än då en flyttning vore skadlig för förmånstagens hälsotillstånd eller skulle försvåra sjukvården. En person kan inte förvägras att söka vård i en annan medlemsstat, om vården i fråga inte kan ges inom den stats territorium där förmånstagar är bosatt.

I olycksfallsförsäkringslagstiftningen bestäms inte för vilken tid sjukvård ersätts. Sjukvården ersätts under så lång tid som vårdbehov föreligger på grund av ett olycksfall eller en yrkessjukdom. Detta orsakförhållande mellan vården och skadan eller sjukdomen avgörs i Finland i samband med ersättningsbehandlingen när Finland som behörig stat svarar för förmånerna. Också i de fall av flyttning eller sökande av vård i en annan medlemsstat som avses i artikeln iakttas samma principer. De principer som förklarats ovan gäller också rehabilitering som ersätts.

Artikel 56. Enligt artikeln anses ett olycksfall som under en resa inträffat inom en annan medlemsstats territorium än den med avseende på arbetstagar eller företagaren behöriga statens ha inträffat inom den behöriga statens territorium.

Artikel 57. Artikeln har ändrats genom rådets förordning (EEG) nr 2332/89. Artikelns bestämmelser tillämpas då en person som drabbats av en arbetssjukdom har exponerats

för samma faktorer som sannolikt orsakat arbetssjukdomen i flera medlemsstater. Ersättning för arbetssjukdomen erläggs då enbart enligt lagstiftningen i den senaste medlemsstat inom vars territorium arbetstagaren har exponerats för en sådan faktor och vars lagstiftning innehåller sådana villkor för erhållande av förmån som arbetstagaren uppfyller.

Om en medlemsstats lagstiftning förutsätter att den arbetssjukdom som skall ersättas skall ha konstaterats första gången inom denna medlemsstats territorium, anses villkoret vara uppfyllt trots att sjukdomen har konstaterats inom en annan medlemsstats territorium. Också i fråga om den s.k. latenstiden likställs medlemsstaterna med varandra. Om erhållande av ersättning enligt en medlemsstats lagstiftning förutsätter att arbetssjukdomen har yppat sig inom en viss tid efter att exponeringen upphört, beaktas vid utredningen av denna tid även eventuell exponering för samma faktor i någon annan medlemsstat. Detsamma gäller även längden av den tid under vilken en arbetstagare exponerats för en risk.

Kostnaderna för kontantförmåner som erläggs på grund av sklerogen pneumokonios (dammlunga som orsakar bindväv) fördelas mellan de behöriga institutionerna i de medlemsstater inom vilkas territorium en person som drabbats av arbetssjukdomen har utövat verksamhet som sannolikt lett till sjukdomen. Förmånerna erläggs av den med avseende på arbetstagaren behöriga staten enligt dess lagstiftning.

Enligt finsk lagstiftning anses en arbetssjukdom ha yppat sig vid den tidpunkt då arbetstagaren första gången har undersökts på grund av den. Dessutom förutsätts det att sjukdomen då eller senare konstateras vara en arbetssjukdom. Ersättningsskyldig, dvs. behörig institution, är då den försäkringsanstalt som försäkrat det arbete i vilket sjukdomen uppkom. Om en arbetstagare då sjukdomen drabbar honom inte längre har i det arbete eller yrke där han har exponerats för den faktor som orsakat sjukdomen, bestäms den ersättningsskyldige på grundval av det arbetsförhållande som senast har kunnat förorsaka arbetssjukdomen.

Artikel 58. Enligt artikeln bestäms de ersättningar som skall erläggas i kontanter på grund av ett olycksfall eller en arbetssjukdom genom att endast de inkomster som erhållits i den behöriga stat som är ansvarig för ersättningen beaktas.

Vid fastställandet av ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring bestäms årsarbetsförtjänsten sålunda på grundval av de inkomster som erhållits i Finland på det sätt som stadgas i lagen om olycksfallsförsäkring. Detta innebär en avvikelse jämfört med nuvarande praxis enligt vilken även inkomster som erhållits någon annanstans än i Finland kan beaktas då årsarbetsförtjänsten uppskattas.

Artikel 59. För kostnaderna för transport av en person som har råkat ut för ett olycksfall eller som har drabbats av en arbetssjukdom till hans hemort eller till ett sjukhus svarar institutionen i den med avseende på arbetstagaren behöriga staten även då transporten sker inom den stats territorium där arbetstagaren är bosatt. En förutsättning är att transportkostnaderna ersätts enligt lagstiftningen i fråga och att institutionen i förväg lämnar sitt tillstånd till en sådan transport. Institutionen i den behöriga staten svarar även för kostnaderna för transport av en avliden till begravningsplatsen. I Finland ingår kostnaderna för transport till begravningsplatsen i begravningshjälp enligt lagen om olycksfallsförsäkring. Även de övriga transportkostnader som avses i artikeln ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

Avsnitt 2

Artikel 60. Artikeln har ändrats genom rådets förordning (EEG) nr 2332/89. I artikeln bestäms om beaktande av försämring av en sådan arbetssjukdom för vilken förmån har utgetts. Om en person som erhåller ersättning på grund av en arbetssjukdom arbetar i en annan medlemsstat i ett sådant yrke där han inte exponeras för faktorer som kan orsaka sjukdomen i fråga, skall institutionen i den medlemsstat som svarade för ersättningarna innan sjukdomen förvärrades svara för arbetsjukdomsersättningarna även med avseende på försämringen enligt den egna lagstiftningen.

Om en person däremot även i en annan medlemsstat har arbetat i ett sådant arbete där han fortfarande exponerats för faktorer som orsakar arbetssjukdomen, övergår ersättningansvaret beträffande försämringen till den behöriga institutionen i denna stat. Institutionen erlägger till arbetstagaren en tilläggsersättning som motsvarar skillnaden mellan förmånerna efter försämringen och det belopp till

vilket förmånen skulle ha beviljats före försämringen enligt den lagstiftning institutionen tillämpar.

Bestämmelsen i punkt 1 c tillämpas när en person på grundval av den sjukdom som avses i artikel 57.6 erhåller ersättning, men han inte har rätt till förmåner enligt den andra statens lagstiftning trots att han i denna stat skulle ha haft ett sådant yrke som eventuellt har förvärrat sjukdomen. Då svarar den behöriga institutionen i den förstnämnda medlemsstaten för förmånerna med beaktande samtidigt av försämringen av sjukdomen. Det belopp av ersättningen som motsvarar försämringen av sjukdomen erläggs dock på bekostnad av den behöriga institutionen i den senare sysselsättningsstaten. Om det är fråga om sklerogen pneumokonios och artikel 57.5 tillämpas, svarar enligt punkt 2 den behöriga institutionen i den medlemsstat, som har beviljat förmånerna på grundval av artikel 57.1, för förmånerna även beträffande försämringen. Beträffande kontantförmåner fördelas kostnaderna fortfarande mellan de stater som delade på kostnaderna för de tidigare förmånerna. Om den verksamhet som orsakat eller förvärrat sjukdomen har fortsatt, svarar institutionen i den medlemsstat inom vars territorium verksamheten fortsatte för kostnaderna för skillnaden i förmånsbeloppen.

Avsnitt 3

Artikel 61. I punkt 1—4 i artikeln bestäms om utgivande av vårdförmåner genom olika system då försäkring mot olycksfall i arbetet eller yrkessjukdomar saknas inom en medlemsstats territorium. Då ges sjukvård av den institution som i allmänhet ansvarar för utgivandet av vårdförmåner. I Finland ersätts sjukvård enligt stadgandena i lagen om olycksfallsförsäkring men den behövliga vården fås genom den service som allmänt står till förfogande.

I punkt 5 ingår en bestämmelse om bedömning av arbetsoförmåga för fastställande av ersättning då en person tidigare har råkat ut för ett olycksfall i arbetet eller drabbats av en arbetssjukdom som beaktas enligt lagstiftningen i den stat som är ansvarig för ersättningen. Vid bedömningen av arbetsoförmågan beaktas då även ett olycksfall som inträffat eller en arbetssjukdom som drabbat arbetstagaren

inom en annan medlemsstats territorium. En annan medlemsstats institutions tidigare beslut tillämpas som sådant utan att graden av arbetsoförmåga bedöms på nytt.

I punkt 6 bestäms om bedömning av arbetsoförmågan då olycksfall i arbetet eller arbetssjukdomar som skall beaktas enligt medlemsstatens lagstiftning har inträffat efter varandra. En förutsättning för att dessa skall beaktas är att personen i fråga inte har erhållit ersättning på grund av den arbetssjukdom som konstaterats eller det olycksfall i arbetet som inträffat tidigare och att ingen ersättning har erlagts enligt den medlemsstats lagstiftning där olycksfallet i arbetet eller arbetssjukdomen har inträffat eller yppat sig senare.

Artikel 62. I punkt 1 bestäms om vilket försäkringssystem som tillämpas om en arbetstagares vistelse- eller bosättningsstat har flera försäkringssystem. I Finland finns ett eget försäkringssystem endast för lantbruksföretagarna och det har ingen betydelse för tillämpningen av bestämmelserna i denna punkt.

Om en medlemsstats lagstiftning föreskriver en maximiperiod under vilken förmåner erläggs, kan medlemsstatens institution enligt punkt 2 beakta även den period under vilken förmåner redan har utgetts enligt en annan medlemsstats lagstiftning.

Avsnitt 4

Återbetalningar mellan institutioner

Artikel 63. Enligt artikeln är den behöriga staten skyldig att återbetala de vård- och övriga naturaförmåner som utgetts för dess räkning då förmånerna har utgetts enligt bestämmelserna i artikel 52 och 55.1 till en arbetstagare eller en företagare som är bosatt eller vistas inom någon annan stats territorium än den behöriga statens. Kostnaderna erläggs på det sätt som närmare bestäms i tillämpningsförfordningen 574/72 enligt de faktiska kostnaderna.

Medlemsstaterna kan dock komma överens om andra återbetalningsmetoder eller helt avstå från återbetalning.

Kapitel 5

Dödsfallsersättningar

Artikel 64. I artikeln sägs att då den behöriga

statens lagstiftning förutsätter att försäkrings- eller bosättningsperioder skall ha fullgjorts för att någon skall erhålla, bibehålla eller återfå rätt till bidrag på grund av dödsfall, lägger den behöriga institutionen i den utsträckning som behövs samman de perioder som har fullgjorts enligt olika medlemsstaters lagstiftning. Detta innebär att vid beviljande av begravningsbidrag enligt folkpensionslagen skall en försäkrings- eller bosättningsperiod i en annan medlemsstat likställas med bosättning i Finland. Erhållande av begravningshjälp som ingår i olycksfallsförsäkringssystemet förutsätter inte att dylika perioder uppfyllts.

Artikel 65. I artikeln ingår bestämmelser om rätt till bidrag när dödsfallet inträffar i eller den förmånsberättigade är bosatt i en annan medlemsstat än den behöriga staten.

Enligt bestämmelsen anses en arbetstigare, en företagare, en pensionär, en pensionssökande eller en familjemedlem till en sådan person ha avlidit inom den behöriga medlemsstatens territorium, trots att dödsfallet skulle ha inträffat inom en annan medlemsstats territorium. Inte heller det att bidragstagaren är bosatt i en annan medlemsstat än den behöriga staten medför rätt att förvägra förmånen. Den behöriga staten skall betala bidrag även på grund av ett dödsfall till följd av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom oberoende av om dödsfallet har inträffat inom dess territorium eller om förmånstagaren är bosatt i en annan medlemsstat.

Om rätt till bidrag uppstår enligt flera medlemsstaters lagstiftning, beviljas bidrag för undvikande av sammanträffande förmåner enligt lagstiftningen i den stat inom vars territorium dödsfallet har inträffat. Om den försäkrade avlider i en sådan medlemsstat där rätt till förmån inte finns eller om han avlider utanför avtalsstaternas territorium, beviljas bidrag enligt den lagstiftning som han senast lydde under.

Med beaktande av det ovan sagda kan begravningsbidrag enligt folkpensionslagen inte förvägras på den grund att personen då dödsfallet inträffade var bosatt i en annan medlemsstat än Finland. Om rätt till bidrag uppstår enligt flera medlemsstaters lagstiftning, skall begravningsbidrag enligt folkpensionslagen betalas då dödsfallet har inträffat inom en sådan medlemsstats territorium, där motsvarande förmån inte finns eller utanför medlemsstaternas territorium och den avlidne senast har omfatt-

tats av finsk lagstiftning. Begravningsbidrag kan inte heller förvägras på den grunden att bidragstagaren är bosatt i en annan medlemsstat än Finland.

Inom olycksfallsförsäkringssystemet beviljas begravningshjälp oberoende av var dödsfallet har inträffat eller var den som är berättigad till begravningshjälp bor. Det faktum att bidrag på grund av dödsfall kan fås även enligt en annan medlemsstats lagstiftning hindrar inte att begravningshjälp erläggs enligt lagen om olycksfallsförsäkring då dödsfallet är en följd av ett olycksfall eller en arbetssjukdom som skall ersättas och då rätten till bidrag i den andra medlemsstaten har uppkommit på någon annan grund.

Artikel 66. En medlemsstats institution, som var ansvarig för naturaförmåner som utgavs till en pensionär eller hans familjemedlemmar som var bosatta inom en annan medlemsstats territorium enligt artikel 28, är skyldig att på egen bekostnad enligt den lagstiftning den tillämpar utge även bidrag som betalas på grund av dödsfall som om pensionären eller hans familjemedlemmar skulle ha varit bosatta inom denna medlemsstats territorium då pensionären avled.

Bestämmelsen är avsedd närmast för situationer där bidrag på grund av dödsfall betalas av ett sådant försäkringssystem som förutsätter att den som omfattas av det är bosatt inom den behöriga medlemsstatens territorium eller för situationer där en pensionär erhåller pension från flera medlemsstater men försäkringssystemet i hans egentliga bosättningsstat inte alls innehåller förmåner vid dödsfall. Bestämmelsen garanterar att bidrag betalas även i dessa situationer.

Kapitel 6

Arbetslöshetsförmåner

Allmänt

I kapitlet finns bestämmelser om beaktande av försäkrings- eller anställningsperioder som är nödvändiga för att arbetslöshetsförmåner skall erläggas samt om beräkning av förmåner och erläggande av förmåner då någon söker arbete inom medlemsstaternas territorium.

Rätt till grunddagpenning och dagpenning avvägd enligt förtjänsten enligt lagen om ut-

komstskydd för arbetslösa baserar sig på bosättning i Finland. En medborgare i en medlemsstat som varit anställd och blivit arbetslös i Finland har dock oberoende av om han är bosatt här rätt till arbetslöshetspenning enligt den nämnda lagen. Också den arbetslöses och hans familjemedlemmars rätt till annan social trygghet som täcks av förordning 1408/71 förblir gällande.

Med avvikelse från den gällande lagstiftningen kan utkomstskydd för arbetslösa under vissa förutsättningar betalas även då en person inte står till arbetsmarknadens förfogande i Finland. De behov av lagändringar som föranleds av ikraftträdandet av förordningens bestämmelser om arbetslöshetsförmåner beskrivs nedan i samband med de aktuella artiklarna.

Bestämmelserna om arbetslöshetsförmån avviker från förordningens andra bestämmelser om förmåner på så sätt att de inte till alla delar tillämpas även på företagare vid sidan av arbetstagare.

Avsnitt 1

Artikel 67. I punkterna 1 och 2 i artikeln bestäms om beaktande av försäkrings- eller anställningsperioder som fullgjorts i egenskap av arbetstagare enligt en annan medlemsstats lagstiftning för att rätt till arbetslöshetsförmån skall erhållas, uppnås eller bibehållas. Bestämmelserna gäller inte företagare. Enligt punkt 3 räknas perioderna till godo med vissa undantag endast i det fall att personen har fullgjort försäkrings- eller anställningsperioder även enligt den lagstiftning med stöd av vilken han ansöker om förmåner. I punkt 4 bestäms om tillämpningen av punkterna 1 och 2 i det fall att längden av den period under vilken arbetslöshetsförmåner utges är beroende av fullgjorda försäkrings- eller anställningsperioder.

Enligt bestämmelserna i artikeln skall det, när det för fastställande av rätten till dagpenning avvägd enligt förtjänsten granskas om tiden för medlemskap av en arbetslöshetskassa och arbetsvillkoret enligt 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa uppfylls, enligt behov beaktas även motsvarande perioder i en annan medlemsstat. I de konventioner som social trygghet som Finland har ingått har i allmänhet förutsatts fyra veckors anställning i

Finland för att de försäkrings- eller anställningsperioder som fullgjorts i avtalsstaten skall beaktas vid fastställandet av dagpenning avvägd enligt förtjänsten. För att garantera en motsvarande tillämpningspraxis är det ändamålsenligt att ta in ett stadgande om detta även i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Erhållande av grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa förutsätter inte fullgjorda försäkrings- eller anställningsperioder. Sålunda kan en person som blivit arbetslös i Finland få grunddagpenning i Finland om han har blivit arbetslös enligt föreskrifterna i bilaga I/I från ett arbete som omfattas av den finska arbetspensionslagstiftningen och om han i övrigt uppfyller villkoren för erhållande av dagpenning. Den tid under vilken arbetslöshetsförmån erläggs är inte beroende av de fullgjorda periodernas längd varför bestämmelsen i punkt 4 saknar betydelse för det finländska systemet för utkomstskydd vid arbetslöshet.

Artikel 68. Enligt artikeln räknas arbetslöshetsförmånen på grundval av de inkomster som senast erhållits inom den behöriga stats territorium som är ansvarig för beviljande av förmånen. Om inkomsterna dock baserar sig på en anställning som varat i mindre än fyra veckor, grundas arbetslöshetsförmånen på de inkomster som arbetstagaren skulle ha erhållit i den behöriga staten, om han inom dess territorium hade haft ett arbete eller yrke som motsvarar hans senaste arbete eller yrke i en annan medlemsstat.

Enligt punkt 2 skall i de system där arbetslöshetsförmånen höjs på grundval av antalet familjemedlemmar även familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat beaktas, dock under förutsättning att rätt till motsvarande förhöjning inte uppkommer på grundval av samma familjemedlem i dennes bosättningsstat.

Dagpenning avvägd enligt förtjänsten enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa bestäms sålunda alltid på grundval av de inkomster som har erhållits från Finland. Till denna del preciseras förordningen om fastställande av lön som läggs till grund för dagpenning avvägd enligt förtjänsten (754/84). Arbetslöshetsdagpenningen betalas höjd med barnförhöjning även i det fall att förmånstagaren har att försörja ett barn under 18 år som är bosatt i en annan medlemsstat.

Avsnitt 2

Artikel 69. Enligt artikeln kan en arbetslös arbetstagare eller företagare som erhåller arbetslöshetsförmån bege sig till en annan medlemsstat för att söka arbete under tre månaders tid och under denna tid bevara rätten till arbetslöshetsförmån. Den behöriga stat som beviljat förmånen är då fortfarande ansvarig för utgivande av förmånen enligt den egna lagstiftningen dock högst inom ramen för den maximitid som eventuellt stadgas i lag. Erhållande av arbetslöshetsförmån i de situationer som artikeln avser förutsätter att personen i den behöriga staten har stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetslös arbetssökande i allmänhet under minst fyra veckors tid. Dessutom förutsätts det att arbetstagaren registrerar sig som arbetslös arbetssökande i en annan medlemsstat inom sju dagar varefter på honom tillämpas i fråga om de arbetskraftspolitiska villkoren lagstiftningen i staten i fråga.

När en arbetslös person återvänder till utflyttningsstaten innan den tre månader långa tiden utgått, fortsätter betalningen av förmåner, om inte maximitiden för erläggande av förmåner har utgått. När en arbetslös person har fått arbete i en annan medlemsstat börjar han enligt lagvalsbestämmelserna omfattas av denna stats lagstiftning. Också ansvaret t.ex. för familjemedlemmarnas sjukförmåner övergår på denna stat. Om den arbetslösa personen inte har fått arbete och om han fortsätter att vistas i medlemsstaten efter att de tre månaderna har utgått, erläggs inte längre arbetslöshetsförmån, om inte den nämnda tremånadersperioden har förlängts. Den behöriga stat som varit ansvarig för erläggande av arbetslöshetsförmånen upphör att vara ansvarig även beträffande sjuk- och familjeförmåner. Enligt förordningens bestämmelser kan en arbetslös person inte heller kräva förmåner i vistelsestaten.

Tillämpningen av artikeln är begränsad till endast en gång mellan två anställningsperioder. Det är ändamålsenligt att precisera lagen om utkomstskydd för arbetslösa så att längden av en dylik anställningsperiod fastställs till 4 veckor. En lika lång anställningsperiod skall förutsättas för erhållande av dagpenning även då en person återvänder arbetslös till Finland efter att han har sökt arbete i en annan medlemsstat i mer än tre månaders tid.

Artikel 70. Enligt bestämmelserna i artikeln

betalas förmånerna till en person som under tre månaders tid söker arbete i en annan medlemsstat genom vistelsestatens institution så att den behöriga statens system återbetalar de arbetslöshetsförmåner vistelsestatens institution har betalat. Medlemsstaterna kan dock sinsemellan komma överens om antingen andra återbetalningsmetoder eller helt avstå från återbetalning.

Avsnitt 3

Artikel 71. I artikeln bestäms om betalning av arbetslöshetsförmåner i fall då en arbetslös person under sin senaste anställning bodde inom en annan medlemsstats territorium än den med avseende på honom behöriga statens. En delvis arbetslös erhåller arbetslöshetsförmåner från den behöriga medlemsstatens institution på dennas bekostnad som om han vore bosatt inom dess område. En helt arbetslös person erhåller sin arbetslöshetsförmån från bosättningsstatens institution på denna institutions bekostnad under förutsättning att han står till förfogande för denna stats arbetskraftsmyndigheter. Då en arbetslös person erhåller arbetslöshetsförmåner från den stat av vars lagstiftning han senast omfattades, utges förmånerna till honom enligt bestämmelserna i artikel 69. Då inställer bosättningsstaten betalningen av arbetslöshetsförmåner under denna tid.

*Kapitel 7**Familjeförmåner**Allmänt*

Kapitlet om familjeförmåner har ändrats genom rådets förordning (EEG) nr 3427/89. Ändringen baserar sig på ett domstolsbeslut (41/84 Pinna) enligt vilket bosättningsgrunden för en migrerande arbetares familjemedlem, som tillämpas vid bestämmande av vilken lagstiftning som skall tillämpas beträffande de familjeförmåner som betalas till arbetstagaren, inte garanterade den likabehandling som föreskrivs i artikel 48 i Romfördraget. Anställningsgrunden, som är nödvändig för enkelhe-

tens och rättvisans skull och för att samordningen av förordningen skall vara enhetlig, innebär att sysselsättningsortens lag kommer främst vid fastställandet av vilken lagstiftning som skall tillämpas. Genom ändringen upphävdes de specialbestämmelser som gällde arbetstagare som omfattades av fransk lagstiftning samt utvidgades bestämmelserna till att täcka företagare och deras familjer.

I Finland hör barnbidragen till familjeförmånerna. Enligt lagen om barnbidrag erläggs barnbidrag för varje barn som är bosatt i Finland. Ett barn anses bo i Finland även under en tillfällig vistelse utomlands, om barnet inte i vistelsestaten erhåller någon med barnbidrag jämförbar förmån. Denna bosättningsgrund åsidosätts då familjeförsörjaren börjar arbeta i en annan medlemsstat och barnbidrag liksom andra familjeförmåner enligt lagstiftningen i denna stat börjar betalas i familjeförsörjarens anställningsstat trots att barnet fortfarande bor i Finland. Om den ena föräldern arbetar i Finland, betalas dock barnbidraget från Finland. Även stöd för vård av barn enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet räknas till familjeförmåner som avses i detta kapitel. Enligt den nämnda lagen betalas stöd för vård i regel till barn som är bosatta i Finland. Ett barn som är bosatt utomlands är berättigat till stöd för vård, om hans vårdnadshavare är försäkrad enligt folkpensionslagen. Stöd för vård av barn behandlas enligt samma principer som ovan beskrevs beträffande barnbidrag.

Artiklarna 72—75. Artikel 72 i förordningen innehåller bestämmelser om sammanläggning av försäkrings-, anställnings- och företagarprioriter, om den behöriga medlemsstatens lagstiftning förutsätter att dylika perioder skall beaktas för att någon skall erhålla en förmån. Till kapitlet har genom rådets förordning (EEG) nr 2195/91 fogats en ny artikel 72 a som gäller en arbetslös arbetstagares rätt att erhålla familjeförmåner. Familjeförmåner beviljas i de specialsituationer som avses i artikeln för familjemedlemmar, som är bosatta i samma stat som en arbetslös arbetstagare, av bosättningsstaten på samma sätt som förmånerna skulle ha beviljats, om arbetstagaren under tiden för sin senaste anställning skulle ha omfattats av denna stats lagstiftning.

Enligt artikel 73 i förordningen har en arbetstagare eller en företagare rätt att för familjemedlemmarna få familjeförmåner även i

det fall att dessa är bosatta i en annan medlemsstat än den med avseende på arbetstagaren behöriga staten. I artikel 74 ingår en motsvarande bestämmelse om familjeförmåner som skall erläggas för familjemedlemmarna till en arbetslös person som tidigare verkat som arbetstagare eller företagare.

Förmånerna utges enligt artikel 75 enligt den lagstiftning som arbetstagaren eller företagaren omfattas av. Detsamma gäller även en arbetslös person. Familjeförmåner betalas till en sådan fysisk eller juridisk person som faktiskt sköter om familjemedlemmen oberoende av om förmånstagaren är bosatt inom den behöriga medlemsstatens territorium. Medlemsstaterna kan komma överens om familjeförmånerna skall betalas antingen direkt till personen i fråga eller genom bosättningsortens institution.

Artikel 76. I artikeln ingår prioritetsföreskrifter gällande familjeförmåner i det fall att förmånerna sammanträffar. I artikeln förhindras utbetalningen av dubbla förmåner då rätten till en förmån enligt medlemsstaternas lagstiftning baserar sig på anställning. Förmånerna erläggs då enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta. Förmån enligt en annan stats lagstiftning erläggs endast i den mån som beloppet av den överstiger det förmånsbelopp som erläggs av familjemedlemmatnas bosättningsstat. Trots att förmåner inte skulle ha sökts i bosättningsstaten kan den andra staten samordna förmånerna. Bestämmelsen kan inte tillämpas på barnbidrag och stöd för vård av barn, eftersom rätt till dessa förmåner baserar sig på bosättning.

Samordningsbestämmelserna i artikel 10 i förordning 574/72 tillämpas dock på barnbidrag och stöd för vård av barn. Det är möjligt att den förmån som motsvarar barnbidrag eller stöd för vård av barn enligt lagstiftningen i den med avseende på familjeförsörjaren behöriga staten är mindre än de förmåner som erläggs enligt finsk lagstiftning. Enligt domstolspraxis skall skillnaden då betalas från Finland. För tydlighetens skull borde lagstiftningen preciseras till denna del.

Kapitel 8

Allmänt

I kapitlet bestäms om familjeförmåner och

pensioner som betalas till pensionärens barn och barn som mist en eller båda föräldrarna. Principen är att förmånerna betalas endast från en medlemsstat. Enligt vissa domstolsbeslut skall en annan medlemsstat i familjeförmåner betala det belopp varmed förmånen enligt dess lagstiftning överskrider förmånen enligt lagstiftningen i den stat som är ansvarig för erläggandet av en förmån som fastställs enligt förordningens bestämmelser.

Artikel 77. Enligt artikeln avses med förmåner familjebidrag för personer som erhåller pensioner till följd av ålderdom, invaliditet, olycksfall i arbetet eller arbetssjukdom samt ökning av och tillägg till sådana pensioner på grund av barn med undantag för de tillägg som utges enligt försäkringssystem för olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar.

Till en person som erhåller pension av en medlemsstat betalas förmånerna av denna stat. Till en person som erhåller pension av flera medlemsstater betalas förmånerna av bosättningsstaten. Om en pensionär inte får pension av sin bosättningsstat, ankommer ansvaret för utgivandet av förmånerna på den medlemsstat där pensionären har den längsta försäkrings- eller bosättningstiden. Om pensionären inte uppfyller villkoren för beviljande av förmån i denna stat, fortsätter utredningen av vilken stat som är ansvarig för erläggande av förmånerna i fallande ordning alltefter längden av försäkringstiderna.

Om en pensionär flyttar från den stat som betalar pensionen till en annan medlemsstat enligt vars lagstiftning han har rätt till familjebidrag, övergår ansvaret för betalningen av förmånerna till den nya bosättningsstaten.

De förmåner som avses i artikeln betalas endast av en medlemsstat. Förmånerna betalas enligt artikel 79 som teoretiskt belopp, dvs. sådan som förmånen skulle vara, om alla försäkringsperioder som fullgjorts i medlemsstaterna skulle ha fullgjorts i den stat som ansvarar för förmånen. Fastställandet av dessa förmåner avviker således från sättet att fastställa pensioner, eftersom inte alla de stater av vilkas försäkring pensionären har omfattats ansvarar för förmånerna med proportionella andelar. Enligt administrativa kommissionens beslut nr 129 skall en eller flera stater dock betala skillnadsförmån bl.a. i följande situationer. Om pensionären flyttar till en annan medlemsstat där förmånernas teoretiska belopp är mindre än det tidigare utbetalda beloppet,

betalar den tidigare bosättningsstaten skillnaden. Om summan av förmånerna från en stat enbart enligt dess lagstiftning är större än det teoretiska belopp den behöriga staten betalar, betalar denna stat då skillnaden mellan förmånerna enligt den egna lagstiftningen och de förmåner den behöriga staten betalar. Om en stat som betalat förmåner inte längre betalar förmåner på grund av att rätt till förmåner uppstår i en annan medlemsstat till följd av en familjemedlems förvärvsverksamhet, skall den förstnämnda staten dock betala skillnaden, om det sammanlagda beloppet av de förmåner som fås från den andra staten är mindre än beloppet av de förmåner som betalats tidigare.

Den barnförhöjning som kommer till folkpensionen fastställs enligt bestämmelserna i denna artikel. Barnförhöjning enligt folkpensionslagen behöver inte betalas då pensionären bor i en annan medlemsstat varifrån han också får pension. Det är dock möjligt att man blir tvungen att betala skillnaden mellan förmånerna i Finland och den andra medlemsstaten i form av barnförhöjning. Enligt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av folkpensionslagen är avsikten dock inte att ställa pensionens barnförhöjning i proportion till pensionärens bosättningsstad i Finland. Således blir det inte aktuellt att tillämpa bestämmelsen i denna artikel om utbetalning av barnförhöjning såsom teoretiskt belopp.

Artikel 78. I artikeln bestäms om familjebidrag som skall betalas till barn som har mist en eller båda föräldrarna samt om andra pensioner till föräldralösa barn än pensioner som beviljas av försäkring för olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar.

Beträffande pensioner till föräldralösa barn iakttas samma principer som enligt artikel 77 för familjebidrag. Om förmånslätarens var försäkrad i endast en medlemsstat, beviljas förmånen enligt denna stats lagstiftning oberoende av i vilken stat barnet bor. Om förmånslätarens hade omfattats av flera medlemsstaters lagstiftning, betalas förmånerna endast av barnets bosättningsstat. Bosättningsstaten betalar då pension till föräldralösa barn till beloppet av den teoretiska pensionen, dvs. med beaktande av de försäkringsperioder förmånslätarens fullgjort i andra medlemsstater. Pensionen beräknas således enligt räkneregler i statens egen lagstiftning med det antagandet att alla perioder som fullgjorts i olika stater skulle ha fullgjorts i bosättningsstaten. Fastställandet av

pensionen för föräldralösa avviker således på ett avgörande sätt från fastställandet av andra pensioner, såsom invalid- och ålderspension, eftersom alla försäkringsstater inte ansvarar för betalningen av pension till föräldralösa med proportionella andelar.

Om förutsättningarna för beviljande av pension inte uppfylls i barnets bosättningsstat, beviljas pensionen av den medlemsstat där förmånsläutaren har haft den längsta försäkringsperioden. Om inte villkoren för beviljande av pension uppfylls heller i denna stat, utreds en eventuell uppkomst av pensionsrätt i fallande ordning alltefter längden av de försäkringsperioder som förmånsläutaren fullgjort i olika medlemsstater.

På grundval av EG-domstolens beslut (807/79, Gravina och 320/82, d'Amazio) är en annan stat än bosättningsstaten skyldig att betala skillnaden, om pensionen för föräldralösa barn enligt lagstiftningen i staten i fråga är större än beloppet av den teoretiska pensionen i bosättningsstaten.

Familjepension till barn enligt familjepensionslagen och arbetspensionslagarna betalas vid tillämpningen av denna artikel i regel då barnet bor i Finland. Då kan barnpensionen enligt arbetspensionslagstiftningen vara högre än den förmån som beräknats på grundval av vår egen lagstiftning. På motsvarande sätt betalas arbetspension i allmänhet inte alls som barnpension, om barnet bor i en annan medlemsstat. Enligt den regeringsproposition som behandlas av riksdagen skall barnpension enligt den allmänna familjepensionslagen inte ställas i proportion till förmånsläutarens försäkringstid. Bestämmelserna om utbetalning av barnpension till det teoretiska beloppet påverkar således inte beloppet av barnpensionen enligt den allmänna familjepensionen.

Artikel 79. I artikeln kompletteras bestämmelserna i artiklarna 77 och 78. Institutionen i den behöriga stat som bestäms enligt dessa artiklar betalar förmånerna på egen bekostnad som om på pensionstagaren eller den avlidne skulle ha tillämpats endast den behöriga statens lagstiftning. Om erhållandet av en förmån förutsätter att försäkrings- eller bosättningsperioder uppfyllts, beaktas perioder som fullgjorts i andra medlemsstater enligt bestämmelserna i artikel 45 eller 72. Om förmånernas belopp beror av försäkrings- eller bosättningsperiodernas längd, beviljas förmånen på grundval av de försäkringsperioder som fullgjorts i

alla medlemsstater, dvs. på grundval av det teoretiska belopp som beräknats enligt artikel 46.2.

Om en person enligt artiklarna 77 och 78 skulle ha rätt till förmån från flera än en medlemsstat på grund av lika långa försäkringsperioder, betalas förmånen av den medlemsstat där den försäkrade senast arbetade.

Om ett barn får rätt till familjeförmåner från någon medlemsstat på grund av vårdnadshavarens förvärvsverksamhet, upphör familjeförmånen enligt detta kapitel. Det är dock möjligt att dra in förmånen endast om det är fråga om likadana förmåner. Så gör t.ex. rätt till familjebidrag från en medlemsstat inte att rätten till pension till föräldralösa barn upphör från en annan medlemsstat.

Avdelning IV: administrativ kommission för social trygghet för migrerande arbetare

Artikel 80. I artikeln bestäms om sammansättningen och arbetsmetoderna för administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare som inrättats i samband med EG-kommissionen. Medlemmar i kommissionen är en regeringsrepresentant för var och en av medlemsstaterna; medlemmarna biträds vid behov av sakkunniga. På grundval av de internationella överenskommelser som ingåtts mellan EG och internationella arbetsorganisationen (ILO) biträder ILO kommissionen närmast i tekniska frågor. Kommissionen beslutar själv om sin arbetsordning. Besluten om tillämpningen av förordningen skall vara enhälliga.

Artikel 81. I artikeln bestäms om kommissionens uppgifter. Enligt punkt a skall kommissionen handha administrativa frågor samt frågor om tolkning. Härigenom begränsas dock inte den rätt som myndigheter, institutioner och berörda personer har att utnyttja de förfaranden eller domstolar som föreskrivs i medlemsstaternas lagstiftning, förordningen eller Romfördraget. Beslut som gäller tolkning av förordningen skall vara enhälliga.

Enligt punkterna b—g i artikeln sköter administrativa kommissionen översättningen av handlingar och ansökningar, främjar och utvecklar samarbete mellan medlemsstaterna i frågor om social trygghet samt försöker påskynda utbetalningen av förmåner. Kommis-

sionen ställer samman de uppgifter som skall beaktas vid redovisning av kostnader enligt bestämmelserna i förordningen och fastställer de årliga avräkningarna mellan institutionerna. Dessutom skall administrativa kommissionen lämna förslag till EG-kommissionen om ändring av förordningar samt utföra andra uppgifter inom dess kompetensområde.

Avdelning V. Rådgivande kommitté för migrerande arbetares sociala trygghet

Artikel 82. I artikeln bestäms om sammansättningen av och arbetsmetoderna för rådgivande kommittén för migrerande arbetares sociala trygghet. Rådgivande kommittén består av 60 medlemmar från de olika medlemsstaterna. Två medlemmar representerar medlemsstatens regering och en av dem skall vara ledamot av administrativa kommissionen. I kommittén finns två representanter för arbetstagarorganisationerna och två för arbetsgivarorganisationerna. Medlemmarna i rådgivande kommittén och dess ersättare utses av EG-rådet. Mandattiden för medlemmar och ersättare är två år. Rådgivande kommitténs ordförande är en ledamot av kommissionen eller hans ställföreträdare. Kommittén sammanträder minst en gång om året. Kommittén kan samråda med personer eller företrädare för organisationer som har stor erfarenhet av frågor rörande social trygghet. Kommitténs utlåtanden och förslag skall vara motiverade och de skall beslutas med kvalificerad majoritet.

Artikel 83. Rådgivande kommittén skall utreda allmänna eller principiella frågor eller problem som uppkommer vid tillämpningen av de förordningar som har antagits inom ramen för bestämmelserna i artikel 51 i Romfördraget och avge yttranden till administrativa kommissionen och förslag till revision av förordningarna.

Avdelning VI: diverse bestämmelser

Artikel 84. Artikeln innehåller bestämmelser om samarbete mellan behöriga myndigheter. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall meddela varandra om alla åtgärder som har vidtagits för att tillämpa förordningen samt om sådana ändringar i medlemsstatens lagstiftning som kan påverka tillämpningen av förord-

ningen. Myndigheter, institutioner och domstolar får inte avvisa en ansökan eller andra handlingar som lämnas in till dem på grund av att de har skrivits på en annan medlemsstats officiella språk.

Artikel 85. Enligt artikeln skall befrielse från stämpelavgifter och andra avgifter som föreskrivs i en medlemsstats lagstiftning utsträckas till liknande handlingar som krävs enligt en annan medlemsstats lagstiftning. De behöver inte heller bestyrkas av diplomatiska eller konsulära myndigheter.

Artikel 86. Enligt artikeln skall en ansökan, en förklaring eller ett överklagande som enligt en medlemsstats lagstiftning skall lämnas in till en myndighet, institution eller domstol i denna stat inom en viss tid godtas, om den inom samma tidsperiod lämnas in till en motsvarande myndighet i en annan medlemsstat.

Det datum då ansökningar, förklaringar eller överklaganden lämnats in till myndigheten, institutionen eller domstolen i den andra medlemsstaten skall anses som datum för inlämnande till det behöriga organet. Till denna princip finns för Finlands del en precisering i punkt N 3 i bilaga VI till avtalet. Enligt den anses för fastställande av dröjsmålsränta enligt finsk lagstiftning att inlämningsdagen för en ansökan är först den dag då ansökan har anlänt till den behöriga institutionen i Finland. Genom denna precisering förhindras situationer där en finländsk institution skulle hamna att betala en förhöjning på grundval av en sådan fördröjning av behandlingen av en förmån som har berott på att ansökan sänts från en annan medlemsstat till Finland.

Artikel 87. Enligt artikeln kan de läkarundersökningar som föreskrivs i en medlemsstats lagstiftning på den behöriga institutionens begäran utföras inom en annan medlemsstats territorium enligt villkoren i tillämpningsförordningen eller så som de berörda medlemsstaterna kommer överens om.

Artikel 88. I artikeln bestäms om överföring av betalningar från en medlemsstat till en annan. I artikeln hänvisas till artikel 106 i Romfördraget. Sålunda tillämpas inte artikeln direkt inom EES utan i stället tillämpas motsvarande bestämmelse i artikel 41 i EES-avtalet.

Artikel 89. Enligt artikeln finns särskilda regler för tillämpningen av de olika medlemsstaternas lagstiftning i bilaga VI.

Artikel 90. Artikeln har utgått genom förordning (EEG) nr 3427/89.

Artiklarna 91 och 92. I artiklarna bestäms om uppbörd av försäkringsavgifter. Enligt artikel 91 är en arbetsgivare inte skyldig att betala högre avgifter på grund av att han har sin hemort eller han bedriver sin verksamhet eller hans företag har sitt säte inom en annan medlemsstats territorium. Enligt artikel 92 uppbärs avgifter inom en annan medlemsstats territorium enligt de principer och det förfarande som där gäller för uppbörd av avgift. Om förfarandet bestäms i tillämpningsförordningen eller i överenskommelser mellan medlemsstaterna. Dessa regler kan även gälla in- och utdrivning av avgifter.

Artikel 93. I artikeln bestäms om förmånsbetalande institutioners rättigheter gentemot en skadeståndsansvarig tredje part då en händelse har inträffat inom en annan stats territorium. Enligt artikeln skall varje medlemsstat godkänna om den institution som ansvarar för förmånerna till följd av den lagstiftning den tillämpar inträder gentemot en tredje part. Detsamma gäller de situationer då en sådan institution har direkta krav gentemot en tredje part. I artikel 2 bestäms att då en arbetsgivare eller hans anställda undantas från civilrättsligt ansvar tillämpas lagstiftningen i den medlemsstat där olyckshändelsen inträffade. Om medlemsstater har kommit överens om att avstå från återbetalning, bestäms kraven gentemot en tredje part enligt punkt 3 i artikeln.

Avdelning VII: övergångs- och slutbestämmelser

Artikel 94. Artikelnen innehåller bestämmelser om tillämpning av förordningen på den tid som föregick dess ikraftträdande och på tiden före det datum då förordningen började gälla inom en medlemsstats territorium. Enligt huvudregeln förvärvas ingen rätt till förmån före förordningens ikraftträdande. Dock skall alla försäkringsperioder eller anställnings- och bosättningsperioder som har fullgjorts före förordningens ikraftträdande beaktas vid fastställandet av rätt till förmåner som har förvärvats efter ikraftträdandet. Dessutom skall varje förmån som inte har beviljats eller som har innehållits på grund av en persons medborgarskap eller bosättningsort beviljas eller utges på nytt från och med den dag förordningen träder i kraft. I förordningen bestäms ytterligare att

en pension som redan beviljats en person på begäran av pensionären skall omprövas med beaktande av bestämmelserna i förordningen. Ansökan skall lämnas in inom två år från förordningens ikraftträdande. Härvid skall rättigheter som har förvärvats enligt förordningen erläggas tidigast från förordningens ikraftträdande. Om ansökan lämnas in senare erläggs förmånerna i allmänhet från det att ansökan gjordes.

Artikel 95. Artikelnen har ändrats genom förordning (EEG) nr 2195/91, som gäller beaktande av arbetslöshetsperioder. Justering av pension kan för att arbetslöshetsperioder skall bli beaktade ske på ansökan, fastän pensionen hade beviljats redan innan ändringen trädde i kraft.

I artikeln ingår specialbestämmelser om franska familjeförmåner som föranleds av ändringen av den förordning som gäller familjeförmåner (förordning nr 3427/89). Punkt 9 i denna artikel blir inte tillämplig.

Artikel 96. Artikelns övergångsbestämmelser innebär att man blir tvungen att räkna om de pensioner som beviljats med stöd av folkpensionslagen i alla de fall då personen är en pensionär i en annan EES-stat. Det är i huvudsak fråga om att bevilja pensioner som inte beviljats på grund av bosättning utomlands. Även arbetspensionerna måste justeras i synnerhet då rätt till återstående tid inte har förelegat.

Artikel 97. Genom rådets förordning (EEG) nr 1305/89 utsträcktes övergångsbestämmelserna till att gälla även företagare och självständigt förvärvsverksamma personer, dock först från den 1 juli 1982 eller då förordningen har trätt i kraft inom en medlemsstats territorium.

Artikel 98. Bestämmelsen i artikeln tillämpas inte.

Artikel 99. Artikelnen innehåller bestämmelser om anmälningar till ordföranden för EG:s råd. De skall ange det datum då de berörda lagarna och systemen träder i kraft för klarläggande av från och med vilket datum förordningen skall tillämpas på de system som avses i medlemsstaternas deklARATIONER.

Artikel 100—101. Artiklarna innehåller bestämmelser om tillämpningsförordningen samt upphävande av tidigare gällande förordningar. Artikel 99 har utgått genom rådets förordning 3427/89 och artikel 100 tillämpas inte.

Rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpning av förordning (EEG)

1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen

Även denna förordning har år 1983 publicerats i en konsoliderad version nr 2001/83.

Avdelning I: allmänna bestämmelser

Artikel 1. Enligt artikeln avses med förordning förordning nr 1408/71 och med tillämpningsförordning denna förordning.

De definitioner som används i denna förordning har samma betydelse som i förordning nr 1408/71.

Artikel 2. Enligt artikeln utarbetar administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare blanketter för intyg, utredningar, deklARATIONER, ansökningar och andra handlingar som behövs för tillämpningen av förordningen. Med administrativa kommissionens samtycke kan medlemsstaterna dock avvika från dessa. Kommissionen samlar också in information om de nationella lagstiftningarna om social trygghet och utarbetar handböcker för de personer som berörs av förordningarna.

Artikel 3. De behöriga myndigheterna i varje medlemsstat utser förbindelseorgan som får ta direkt kontakt med varandra. För att erhålla en förmån från en annan medlemsstat kan varje institution eller varje person antingen direkt eller genom förbindelseorganen vända sig till en annan stats institution.

Artikel 4. I artikeln uppräknas bilagorna till tillämpningsförordningen.

Tillämpningsförordningen innehåller 10 bilagor, varav bilaga 1—4 innehåller förteckningar över varje medlemsstats behöriga myndigheter och institutioner, bosättnings- och vistelseortens institutioner samt de förbindelseorgan som utsetts av den behöriga myndigheten.

I punkt 2 (a) — (d) N i bilaga VI till avtalet anges att med behörig myndighet avses i Finland social- och hälsovårdsministeriet. Behöriga institutioner är bl.a. folkpensionsanstalten och dess lokalbyråer, arbetspensionsanstalterna och Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund. Folkpensionsanstaltens lokalbyråer är bosättnings- eller vistelseortens institutioner enligt förordningen. Förbindelseorgan utsedda av den behöriga myndigheten är folkpensionsanstalten, pensionsskyddscentralen och Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund.

I bilaga 10 till tillämpningsförordningen upp-

räknas de institutioner och organ som den behöriga myndigheten särskilt utsett och om vilkas uppgifter bestäms i de artiklar som särskilt nämns i punkt 10 i denna artikel. I enlighet med vad som närmare bestäms i punkt 2 (h) N i bilaga VI till avtalet fungerar ovan nämnda institutioner som institutioner som avses i bilaga 10 till förordningen.

Då beslut fattades om innehållet i bilagornas föreskrifter var utgångspunkten den att uppgifterna i anslutning till verkställigheten sköts i enlighet med nuvarande uppgiftsfördelning. Därefter har en arbetsgrupp vid social- och hälsovårdsministeriet förberett verkställigheten så att uppgifter i anslutning till hanteringen av olika blanketter och andra internationella kontakter bl.a. i fråga om familjeförmåner och vårdförmåner koncentreras till folkpensionsanstalten. Avsikten är att de lagförslag som ansluter sig här till skall föreläggas riksdagen för behandling innevarande vår. I övrigt fördelas verkställighetsuppgifterna utgående från praxis vid tillämpningen av bilaterala konventioner om social trygghet.

I bilagorna 6 och 7 till tillämpningsförordningen bestäms om sättet att betala förmåner samt om banker och i bilaga 9 om hur de årliga kostnaderna för vårdförmåner beräknas. Bilagorna 5 och 8 är fortfarande öppna för alla EFTA-staters del.

Avdelning II: tillämpning av förordningens allmänna bestämmelser

Artikel 5. På samma sätt som förordning 1408/71 ersätter bilaterala och andra konventioner om social trygghet mellan medlemsstaterna ersätter förordning 574/72 enligt denna artikel bestämmelserna om tillämpningen av konventionerna om social trygghet mellan medlemsstaterna, om inte något annat bestäms i bilaga 5. På bilaga 5 tillämpas föreskrifterna i artikel 29 och bilaga VI.

Artikel 6. I artikeln bestäms om de intyg och andra åtgärder som krävs för tillträde till frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring som avses i artikel 9 i förordning 1408/71.

Artikel 7. I artikeln bestäms närmare om förfarandet för samordning av sammanträffande förmåner. Beträffande motsvarande bestämmelse i artikel 12 i förordning 1408/71 och denna bestämmelse finns flera domstolsbeslut

varigenom den praxis som skall tillämpas vid samordningen av sammanträffande förmåner har preciserats. Samordningsförfarandet förklaras närmare i detaljmotiveringen till artiklarna 12 och 46 i den nämnda förordningen.

Artikel 8. I artikeln bestäms om tillämpliga regler då rätt till förmåner vid sjukdom eller moderskap uppstår samtidigt enligt flera staters lagstiftning. Enligt huvudregeln utges förmånerna av endast en medlemsstat. Moderskapsförmånerna utges av den medlemsstat där förlossningen har ägt rum. Om förlossningen inte har ägt rum inom medlemsstaternas territorium, utges förmånerna av den stat av vars lagstiftning arbetstagaren eller företagaren senast omfattades.

Artikel 8 a. I artikeln ingår specialbestämmelser om regler för samordning av sjukdomsförmåner och förmåner vid olycksfall i arbetet med motsvarande förmåner enligt grekisk lagstiftning.

Artikel 9. I artikeln bestäms om förfarandet då rätt till dödsfallsersättning uppstår enligt lagstiftningen i flera medlemsstater. Bidraget erläggs då av den stat där dödsfallet inträffade och rätten till begravningsbidrag enligt en annan medlemsstats lagstiftning upphör.

Artikel 9 a. I artikeln ingår specialbestämmelser om samordning av arbetslöshetsförmåner då förmånerna sammanträffar med förmåner enligt grekisk lagstiftning.

Artikel 10. I artikeln ingår närmare bestämmelser om samordning av sammanträffande familjeförmåner eller familjebidrag. Förmåner som inte baserar sig på försäkrings- eller anställningsperioder kan avbrytas, om förmåner utges av en annan medlemsstat på grundval av familjeförsörjarens försäkring i de fall som avses i artiklarna 73, 74, 77 och 78 i förordningen. Om självständig förvärvsverksamhet bedrivs även i familjemedlemmarnas bosättningsstat, utges förmånerna endast enligt denna stats lagstiftning. I artikeln ingår särskilda bestämmelser om samordning av förmåner som utgår till en pensionärs barn och anhöriga.

Artikel 10 a. I artikeln bestäms om förfarandet vid betalning av familjeförmåner i sådana specialsituationer där en arbetstagare eller företagare börjar omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning under en period för vilken familjeförmåner utges av en annan medlemsstat. I bilaga 8 till denna förordning uppräknas de perioder för vilka förmåner fortfarande utges även efter en flyttning av den

medlemsstat som tidigare ansvarat för utgivande av förmåner. På bilaga 8 tillämpas bestämmelserna i artikel 29 och bilaga VI.

Artikel 10 b. Genom förordning (EEG) nr 2195/91, som gäller tillämpning av den nya artikeln 13.2 f i förordning 1408/71, har en ny artikel 10 b tillfogats.

Avsnitt III: tillämpning av förordningens bestämmelser om bestämmande av tillämplig lagstiftning

Artiklarna 11—14. Artiklarna innehåller bestämmelser om det förfarande som skall iakttagas vid tillämpning av lagvalsbestämmelserna i artikel 13—17 i förordning 1408/71.

Över beslut som gäller utsända arbetstagare och över undantagsbeslut som institutioner som utsetts av behöriga myndigheter fattat på grundval av artikel 17 i förordning 1408/71 ges ett särskilt intyg till arbetstagaren. Detsamma gäller utsända företagare samt företagare beträffande vilka det har fattats ett undantagsbeslut gällande lagvalet. I artikel 12 ingår specialbestämmelser om arbetstagares försäkring enligt tysk lagstiftning.

I artikel 12 a bestäms om utgivande av intyg och deklarationer samt om utbyte av uppgifter mellan medlemsstaters institutioner i situationer där en arbetstagare eller företagare arbetar inom två eller flera medlemsstaters territorier. Avsikten med dessa intyg och deklarationer är att ge varje behörig medlemsstat information om i vilken av dessa stater arbetstagaren eller företagaren skall försäkras. Enligt artikeln skall medlemsstaterna dessutom tillsammans komma överens om försäkringsstaten då oklarhet råder om saken.

I artikel 13 a bestäms om förfarandet i anslutning till valrätten för personer som ambassader och konsulat avlönat på platsen och om utbyte av information. Artikel 14 innehåller motsvarande bestämmelser om regler för utövande av rätten att välja för EG:s hjälppersonal. Valet skall träffas inom tre månader efter att arbetet har inletts. Till den som utnyttjat sin rätt att välja ges ett intyg över av vilken medlemsstats lagstiftning han omfattas. Avsikten är att pensionsskyddscentralen skall sköta om dessa intyg i Finland samt annat utbyte av information enligt artiklarna.

*Avdelning IV**Kapitel 1**Allmänna regler om sammanläggning av perioder*

Artikel 15. Artikeln innehåller bestämmelser om sammanläggning av försäkrings- eller bosättningsperioder. Perioder i olika medlemsstater kan beaktas ifall de är nödvändiga för att någon skall erhålla, bibehålla eller återfå rätt till förmåner. Perioder i andra stater beaktas endast i den mån som behövs för den stat som fastställer förmånen.

Sammanträffande perioder beaktas i regel inte. Ett undantag är fall då den försäkrade samtidigt arbetar i en medlemsstat som företagare och i en annan som löntagare. En förutsättning är att ett omnämmande av detta ingår i bilaga VII till förordning 1408/71.

En period som fullgjorts inom en medlemsstats obligatoriska försäkring åsidosätter en sammanträffande frivillig period i annan medlemsstat. En period i en annan stat som likställs med en försäkrings- eller bosättningsperiod som sammanfaller med en försäkrings- eller bosättningsperiod i en annan stat beaktas inte. Om dylika likställda perioder finns i flera stater, beaktas de endast i den stat där personen senast har varit obligatoriskt försäkrad. Beaktas enligt en medlemsstats lagstiftning endast de försäkringsperioder som fullgjorts inom en viss tidsgräns, skall även perioder som fullgjorts i en annan stat beaktas inom samma tidsgräns.

Om tidpunkten för försäkringsperioderna inte kan utredas noggrant, anses inte perioder som fullgjorts i olika stater sammanfalla.

Varje institution lägger särskilt samman perioderna då pensionsrätten bestäms och pensionen beräknas enligt bestämmelserna i artikel 46.2 i förordning 1408/71. Även sådana perioder tas med som fullgjorts i någon medlemsstat men som inte på grundval av förordningen berättigar till förmån, om medlemsstaten ändå beaktar dem på grundval av den egna lagstiftningen.

I artikeln ingår bestämmelser om hur de olika medlemsstaternas försäkrings- och bosättningsperioder ändras så att de motsvarar varandra.

*Kapitel 2**Sjukdom och moderskap*

Artiklarna 16—34. Artiklarna innehåller bestämmelser om åtgärder som krävs för erhållande av rättigheter som bestäms i artikel 18—35 i förordning 1408/71. Rättigheterna konstateras i allmänhet genom utbyte av blanketter. En person som behöver de förmåner som avses i de nämnda artiklarna skall förete det intyg som han fått av den behöriga institutionen för att han skall få räkna försäkringsperioderna till godo. Medlemsstaternas institutioner kan vid behov begära dessa intyg även av varandra.

En arbetstagare, en företagare eller hans familjemedlem som bor i annan medlemsstat än den behöriga staten är enligt artikel 17.8 skyldig att meddela varje förändring i sin situation som kan påverka hans rätt till naturaförmåner, t.ex. sjukvård. Motsvarande skyldighet har enligt artikel 29.5 även en pensionär och hans familjemedlemmar.

Enligt artikel 18 skall en arbetstagare eller en företagare för att få kontantförmåner, t.ex. dagpenning, inom tre dagar till institutionen på bosättningsorten meddela att han har upphört att arbeta och blivit arbetsoförmögen. Om bosättningsstatens eller den behöriga statens lagstiftning så kräver, skall ett läkarintyg företes över arbetsoförmågan. På samma sätt skall också en arbetslös arbetstagare som söker arbete i en annan stat förete ett läkarintyg över sin arbetsoförmåga inom samma tid. Bestämmelsen avviker från vad som stadgas i sjukförsäkringslagen så att ingen sådan anmälan behövs. Dagpenning skall enligt 30 § sjukförsäkringslagen sökas inom sex månader från den dag från och med vilken man önskar få den.

Bosättningsstatens institution skall enligt artikel 18 även utreda arbetstagarens omständigheter, sjukdom och arbete trots att den behöriga institutionen utger förmånen med tillämpning av den egna lagstiftningen.

Specialbestämmelser om sjukvård för gränsarbetare och deras familjemedlemmar ingår i artikel 19. I artikel 20 finns specialbestämmelser om förfarandet då de som är anställda inom internationell transport söker naturaförmåner, dvs. sjukvård. Artiklarna 21 och 22 innehåller bestämmelser om de intyg som behövs då en arbetstagare eller en företagare söker vårdförmåner då han bor eller vistas inom en annan

medlemsstats än den behöriga statens territorium eller då han flyttar eller återvänder till sin bosättningsstat eller söker sig till en annan medlemsstat för att få den sjukvård han behöver. Motsvarande bestämmelse om utgivande av vårdförmåner till familjemedlemmarna ingår i artikel 23.

I artikel 24 ingår bestämmelser om förfarandet vid erläggande av kontantförmåner, t.ex. dagpenning, och i artikel 25 om intyg om familjemedlemmar. I artiklarna 26—31 ingår bestämmelser om nödvändiga intyg vid utgivande av förmåner som skall utges kontant eller som sjukvård till en arbetslös arbetstagare, en pensions sökande eller en pensionär samt till en sådan persons familjemedlem. I artiklarna 32, 32 a och 33 i förordningen ingår bestämmelser om förfarandet vid sökande av förmåner vid sjukdom eller moderskap inom de specialsystem som gäller för arbetare i gruvor, andra motsvarande arbetstagare samt företagare samt för erhållande av uppgifter om perioder under vilka förmåner redan har utgetts av en annan medlemsstat. I artikel 34 i förordningen bestäms om det förfarande enligt vilket kostnaderna för en arbetstages och hans familjemedlemmars sjukvård under en vistelse i en annan medlemsstat betalas av den behöriga institutionen enligt vistelsestatens lagstiftning på arbetstagesansökan.

Kapitel 3

Invaliditet, ålderdom och dödsfall (pensioner)

Artikel 35. I artikeln bestäms om ansökan om invalidpension som är oberoende av försäkringstiden, dvs. som räknas till den s.k. A-typen. Pensionsansökan kan också lämnas till bosättningsstatens institution som vidarebefordrar den till den behöriga institutionen. Ansökan anses har blivit anhängig den dag då den har inlämnats till någondera institutionen. Om en arbetstagare till följd av invaliditet har erhållit dagpenning eller någon annan kontantförmån på grundval av sjukförsäkring, kan dagen då förmånen upphörde anses som den dag pensionsansökan inlämnades. I artikeln ingår även närmare bestämmelser för sådana situationer då invaliditeten förvärras och då förmåner på grund av försämringen av arbetsförmågan redan har betalats enligt lagstiftningen i flera medlemsstater.

Artikel 36. I artikeln ingår bestämmelser om ansökan om ålders-, efterlevande- och invalidpensioner som baserar sig på försäkringsperioder. Pensionsansökan lämnas i allmänhet till institutionen på bosättningsorten. Om en person inte har omfattats av bosättningsstatens lagstiftning, sänder bosättningsortens institution ansökan till institutionen i den medlemsstat av vars lagstiftning personen senast har omfattats. Samtidigt uppges vilken dag ansökan inlämnats. Om sökanden inte har omfattats av bosättningsstatens försäkring, kan han sända ansökan även direkt till institutionen i den medlemsstat av vars lagstiftning han senast omfattades. Till denna institution sänds ansökan även om sökanden bor någon annanstans än i en medlemsstat. Han kan också lämna ansökan till institutionen i den stat där han är medborgare. Denna institution vidarebefordrar ansökan till den behöriga institutionen. I Finland kan ansökan lämnas till pensions skyddscentralen, folkpensionsanstalten eller arbetspensionsanstalten vilka är bosättningsortens institutioner enligt bilaga 10.

Ansökan blir anhängig i alla berörda medlemsstater den dag då den har lämnats till institutionen i någon medlemsstat. Sökanden kan dock begära att ansökan om ålderspension enligt en viss eller vissa medlemsstaters lagstiftning uppskjuts.

Artikel 37. Ansökan jämte nödvändiga bilagor görs på den blankett som används i bosättningsstaten eller på den blankett som används i den stat av vars lagstiftning den sökande senast omfattades. Sökanden skall då han gör ansökan om möjligt lämna uppgifter om alla de medlemsstater (institutioner, arbetsgivare) vilkas lagstiftning han har omfattats av. Arbetsintyg skall bifogas ansökan. Sökandens uppgifter skall bestyrkas. Om sökanden vill uppskjuta ansökan om ålderspension från någon medlemsstat, skall detta framgå av ansökan.

Artikel 38. Enligt punkt 1 i artikeln skall sökanden i vissa situationer skaffa intyg om familjemedlemmar och civilstånd. Om familjemedlemmarnas ekonomiska beroende av pensions sökanden skall enligt punkt 2 också vid behov ges ett intyg.

Artikel 39. I artikeln ingår bestämmelser om anmälningsförfarandet då en medlemsstat behandlar en ansökan om invalidpension som har gjorts av en sådan arbetstagare eller företagare

som har omfattats endast av en försäkring som är oberoende av försäkringstiden, dvs. som räknas till A-typen.

Artikel 40. Då invaliditetsgraden fastställs beaktas handlingar, läkarutlåtanden och upplysningar av administrativ karaktär från andra medlemsstaters institutioner. En institution kan emellertid också kräva nya läkarundersökningar för fastställande av invaliditetsgraden.

Artikel 41. I artikeln benämns den institution som meddelar om ansökan på en särskild blankett till institutionerna i alla avtalsländer som kommer i fråga "utredande institution". Utredande institution är institutionen i den stat där ansökan först inlämnades. Utredande institutioner i Finland är pensionsskyddscentralen och folkpensionsanstalten.

Artikel 42. Den utredande institutionen samlar på den blankett som finns för detta ändamål för behandlingen av ansökan även de bosättnings- och försäkringsperioder som fullgjorts i alla berörda medlemsstater, varvid perioderna inte behöver bestyrkas på något annat sätt.

Artikel 43. Den utredande institutionen uppger för de berörda medlemsstaterna de försäkrings- eller bosättningsperioder som fullgjorts enligt dess lagstiftning och bifogar eventuella arbetsintyg. Därefter uppger institutionerna i de andra medlemsstaterna på blanketten de perioder som fullgjorts enligt deras lagstiftning, pensionsbeloppet enligt den nationella lagstiftningen, ifall rätt uppstår på grundval av den nationella lagstiftningen, samt det teoretiska pensionsbeloppet och pro rata-pensionen enligt artikel 46 i förordningen så snabbt som möjligt. Om det är fråga om endast två medlemsstater, har förfarandet förenklats.

Artikel 44. I artikeln ingår bestämmelser för de situationer där arbetstagaren eller företagen har varit försäkrad endast i sådana medlemsstater som i bilaga V till förordning 1408/71 har förbundit sig att erkänna varandras beslut om invaliditetsgraden. Härvid fattas beslut om invaliditetsgraden av den utredande institutionen. Om villkoren för erhållande av pension enligt den lagstiftning den tillämpar inte uppfylls, fattas invaliditetsbeslutet av den behöriga institution där arbetstagaren eller företagen senast var försäkrad dessförinnan.

Artikel 45. I artikeln bestäms om provisorisk utbetalning av pension och förskott på pension för att en pensionssökandes utkomst inte skall försvåras oskäligt på grund av förfarandet vid

ansökan om och beviljande av pension. Då betalas pension med iakttagande av de bestämmelser som förklaras nedan provisoriskt av en medlemsstat, trots att arbetstagaren eller företagen har omfattats av flera staters lagstiftning.

Om rätt till pension uppstår enligt den lagstiftning som den utredande institutionen tillämpar utan sammanläggning av perioder, börjar denna institution genast betala pension provisoriskt. Om det av uppgifter som fås från de andra medlemsstaterna framgår att rätt till pension uppstår i en annan medlemsstat utan att perioderna likställs, uppmanar den utredande institutionen denna stats institution att betala pension provisoriskt. Om rätt till pension uppstår på detta sätt enligt flera medlemsstaters lagstiftning, börjar den stat som först har meddelat om pensionsrätten betala pension provisoriskt. Den utredande institutionen skall meddela om denna betalning av pension till institutionerna i de andra medlemsstaterna. Den institution som betalar pensionen informerar sökanden om att pensionen betalas provisoriskt. Eftersom pensionen betalas på grundval av ett provisoriskt beslut, har pensionären ingen möjlighet att i detta skede söka ändring i pensionsbeslutet.

Om rätt till pension inte uppstår enligt någon medlemsstats nationella lagstiftning, betalar den utredande institutionen som förskott provisoriskt den pro rata-pension som den uppskattar att sökanden har rätt till. Det är också möjligt att bilateralt komma överens om provisorisk betalning.

Artikel 46. Vid beräkningen av det teoretiska pensionsbeloppet och pro rata-beloppet beaktas de perioder som fullgjorts i medlemsstaterna enligt bestämmelserna i artikel 15. Då det högsta teoretiska beloppet beräknas, lämnas en eventuell höjning som baserar sig på frivilliga perioder utan hänsyn.

Artikel 47. Den utredande institutionen underrättar institutionerna i alla berörda stater om den del de skall betala efter att de sammanlagda pensionerna har begränsats till det högsta teoretiska beloppet.

Artikel 48. De slutliga pensionsbesluten från de olika medlemsstaterna sänds till den utredande institutionen som gör en sammanfattning över dem på sökandens eget språk. Sammanfattningen och besluten sänds till sökanden. En kopia av sammanfattningen sänds

också till alla berörda institutioner. Tidsfrister-
na för överklagande räknas från det att sam-
mandraget anlänt.

Artikel 49. En pension räknas automatiskt
om när rätt till pension uppstår senare i en eller
flera medlemsstater eller då rätten till pension
från någon stat upphör. Institutionen underrät-
tar pensionären och övriga institutioner om
beslutet direkt eller via den utredande institu-
tionen. Tidsfristen för besvär börjar från det att
pensionären har fått beslutet.

Artikel 50. Administrativa kommissionen be-
stämmer på vilket sätt artikeln skall tillämpas.
Avsikten är att påskynda utgivandet av pen-
sion och utbytet av information. Kommissio-
nen har meddelat besluten nr 117 och 118 i
anslutning till artikeln. Det är närmast fråga
om det första skedet i EG:s interna infor-
mationsutbyte för att identifieringen av perso-
ner och överföringen av andra uppgifter skall
ske så smidigt som möjligt. Utbyte av infor-
mation sker endast via de organ som utsetts
därför. I Finland har pensionsskyddscentralen
utsetts till sådant organ. Enligt punkt 1 b i
artikeln sammanställer institutionerna på den
behöriga personens eller institutionens begäran
försäkringsperioderna senast ett år innan pen-
sionsåldern uppnås.

Artikel 51. Bosättnings- eller vistelseortens
institution kan enligt artikeln utföra adminis-
trativa kontroller och läkarundersökningar på
begäran av en institution i en annan medlems-
stat som betalar pension. Institutionerna kan
således biträda varandra t.ex. vid utredandet av
om förutsättningar för erhållande av pension
fortfarande föreligger.

Artikel 53. Pensionerna betalas, om möjligt,
direkt till pensionären eller i annat fall via
bosättningsstatens förbindelseorgan eller bo-
sättnings- eller vistelseortens institution. Med-
lemsstaten meddelar om betalningsförfarandet i
bilaga 6. Finland betalar pensionerna direkt till
pensionärerna.

Artiklarna 54—58. I artiklarna ingår bestäm-
melser om procedurerna för de situationer då
pensionerna inte betalas direkt till pensionären
själv.

Artikel 59. Om en pensionär flyttar till en
annan medlemsstat skall han meddela därom
till alla institutioner som betalar pension.

Kapitel 4

Olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar

Artikel 60. Artikeln innehåller närmare be-
stämmelser om förfarandet då en arbetstagare
eller företagare som är bosatt i en annan
medlemsstat än den behöriga staten söker vård-
eller andra naturaförmåner på grund av ett
olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom.
Sjukvård utges då av bosättningsstatens insti-
tution enligt den lagstiftning den tillämpar. För
detta ändamål skall arbetstagaren eller företa-
garen lämna institutionen på bosättningsorten
ett intyg över att han har rätt till vårdförmå-
ner. Intyget utfärdas av den behöriga institu-
tionen i den stat där han har varit försäkrad.
Intyget baserar sig på arbetsgivarens upplys-
ningar. Om den behöriga medlemsstatens lag-
stiftning kräver en särskild underrättelse om ett
olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom, skall
ett kvitto på att denna delgivits även ges
institutionen på bosättningsorten. Till ansökan
skall även bifogas de andra handlingar som
behövs enligt den lagstiftning som tillämpas av
institutionen på bosättningsorten. De nödvän-
diga handlingarna kan också begäras direkt
från den behöriga institutionen. Om intyget
dröjer, beviljas vårdförmåner av bosättnings-
statens sjukförsäkringssystem förutsatt att vill-
koren för erhållande av förmåner uppfylls.
Intyget är giltigt till dess att institutionen på
bosättningsorten har fått meddelande om att
det inte längre gäller. Ett intyg som getts en
säsongarbetare är giltigt under den tid sä-
songarbetet beräknas pågå.

Efter att institutionen på bosättningsorten
har fått uppgift om sjukhusvård skall den inom
tre dagar meddela den behöriga institutionen
om tidpunkten för intagningen på sjukhus,
sjukhusvistelsens sannolikt längd och tidpunk-
ten för utskrivningen från sjukhus.

Om de sannolika eller faktiska sjukvårds-
kostnaderna överstiger det belopp som fast-
ställts genom administrativa kommissionens
beslut, skall institutionen på bosättningsorten
på förhand underrätta den behöriga institu-
tionen om detta. Denna har 15 dagar på sig att
meddela att den invänder mot beslutet av
institutionen på bosättningsorten. Administra-
tiva kommissionens beslut nr 135 ändras så att
det markbelopp som i Finland fastställs för
institutionen på bosättningsorten är 3 000 mk.

En arbetstagare eller en företagare är skyldig

att underrätta bosättningsortens institution om alla förändringar som kan påverka hans rätt till vård- eller andra naturaförmåner.

Artikel 61. I artikeln ingår bestämmelser om det förfarande som skall iakttas vid utgivandet av kontantförmåner som motsvarar dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring i situationer där en arbetstagare eller företagare är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens. Bestämmelserna i artikeln gäller inte pensioner som betalas på grund av olycksfall. Arbetstagaren eller företagaren skall för att få dagpenning eller motsvarande kontantförmån på grund av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom ansöka om förmånen hos bosättningsortens institution inom tre dagar efter att arbetsoförmågan inträdde. Samtidigt skall han sända ett meddelande om att han upphört att arbeta och, om det enligt bosättningsstatens eller den behöriga statens lagstiftning krävs, även ett läkarintyg över arbetsoförmågan. Bosättningsortens institution vidarebefordrar omedelbart ansökan till den behöriga institutionen.

I punkterna 2 och 3 i artikeln bestäms närmare om nödvändiga medicinska undersökningar. Av läkarutlåtandet skall framgå hur länge arbetsoförmågan beräknas pågå. Utlåtandet skall inom tre dagar efter undersökningen sändas till den behöriga institutionen. Den behöriga institutionen har enligt punkt 5 alltid rätt att låta en läkare som den väljer utföra de undersökningar den anser nödvändiga.

Bosättningsortens institution sköter enligt punkt 4 i artikeln om erforderliga administrativa kontroller eller medicinska undersökningar på det sätt som den lagstiftning som den tillämpar kräver. Om arbetstagaren konstateras vara arbetsduglig, skall personen själv och den behöriga institutionen underrättas härom. Den underrättelse som getts den behöriga personen anses då som ett beslut som fattats för den behöriga institutionens räkning. I det fall att den behöriga institutionen ger ett negativt beslut på en ansökan om kontantförmåner skall sökanden och även bosättningsortens institution underrättas om beslutet.

Den behöriga institutionen sänder kontantförmåner till förmånstagaren i regel som internationell postanvisning. Förmånerna kan även erläggas av bosättningsortens institution för den behöriga institutionens räkning. Medlemsstaterna kan även komma överens om ett annat förfarande för tillämpningen av denna artikel.

I Finland är Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund bosättningsortens institution likasom i situationer enligt artikel 61—67 nedan.

Artiklarna 62—64. I artiklarna ingår närmare bestämmelser om underrättelseförfarande och andra procedurer då en arbetstagare eller företagare på grund av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom söker sjukvård då han vistas i en annan medlemsstat än den behöriga staten eller då han återvänder eller flyttar till sin bosättningsstat eller söker sig till en annan medlemsstat för att få nödvändig vård eller då han söker en kontantförmån som motsvarar olycksfallsförsäkringens dagpenning då han vistas i en annan medlemsstat än den behöriga staten. I första hand är arbetstagaren eller företagaren själv skyldig att sända nödvändiga intyg och andra utredningar till institutionen. Om detta dock inte sker sköter institutionerna saken på tjänstens vägnar.

Artikel 65. Artikeln innehåller bestämmelser om meddelanden, utredningar och informationsutbyte mellan institutionerna då det är fråga om ett olycksfall som inträffat eller en arbetssjukdom som fåttts i en annan medlemsstat än den behöriga staten. Meddelande om olycksfallet eller arbetssjukdomen sänds till den behöriga institutionen på det sätt som bestäms i den lagstiftning som den tillämpar. Samtidigt skall läkarintyg och andra nödvändiga uppgifter insändas. Efter behandlingens slut överlämnas till den behöriga institutionen en detaljerad rapport jämte läkarintyg om de eventuella bestående följderna av olycksfallet eller arbetssjukdomen samt om personens hälsotillstånd.

Artikel 66. I situationer då det uppstår tvister om ett olycksfall eller en sjukdoms anknytning till arbete förfar man enligt denna artikel. Om den behöriga institutionen anser att det inte är fråga om ett olycksfall eller en arbetssjukdom som ersätts enligt den lagstiftning den tillämpar, skall institutionen omedelbart underrätta bosättningsortens eller vistelseortens institution om beslutet. Sjukförsäkringssystemet svarar då för förmånerna. Den institution som ersatt sjukvårdsförmånerna skall underrättas om det slutliga beslutet. Om det enligt det slutliga beslutet inte är fråga om ett olycksfall eller en arbetssjukdom, fortsätter sjukförsäkringssystemet att utge vårdförmånerna förutsatt att arbetstagaren eller företagaren har rätt till dem. I annat fall anses sjukvård

som erhållits på grundval av sjukförsäkringen som förmåner vid ett olycksfall i arbetet eller en arbetssjukdom.

Artikel 67. I artikeln ingår bestämmelser om förfarandet i fall då en person har exponerats för en arbetssjukdom i flera medlemsstater. Meddelandet om arbetssjukdom jämte nödvändiga utredningar sänds till den behöriga institutionen i den medlemsstat enligt vars lagstiftning personen senast utövade den verksamhet som eventuellt förorsakat sjukdomen eller till bosättningsortens institution som vidarebefordrar meddelandet till den behöriga institutionen. Denna vidarebefordrar utredningarna till en annan behörig institution, om det kan påvisas att verksamhet som har kunnat orsaka arbetssjukdomen senast har bedrivits i denna andra medlemsstat.

Artikel 68. I artikeln ingår bestämmelser om utbyte av information mellan institutionerna då en arbetstagare har överklagat ett negativt beslut i ett ärende som gäller ett olycksfall eller en arbetssjukdom. Dessutom bestäms om utbetalning av förskott och om hur ett betalt förskott beaktas då förmåner beviljas på grundval av ett positivt beslut till följd av överklagandet.

Artikel 69. Artikeln innehåller bestämmelser om hur kostnaderna för kontantförmåner skall fördelas då en person söker ersättning på grund av sklerogen pneumokonios. I artikeln ingår närmare bestämmelser om de blanketter som används för utbyte av information samt om underrättelseförfarandet mellan olika institutioner.

Artikel 70. I artikeln bestäms om beaktande av familjemedlemmar vid beräkningen av kontantförmåner som skall erläggas på grund av ett olycksfall eller en arbetssjukdom. Enligt artikeln skall den som söker en förmån lämna ett intyg om sina familjemedlemmar som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium. Intyget kan ges av institutionen på familjemedlemmarnas bosättningsort eller en annan institution som den behöriga myndigheten har utsett. Den institution som ansvarar för förmånerna kan dock kräva att sökanden tillställer den även andra utredningar om familjemedlemmarnas ställning. Enligt den bestämmelse som ingår i bilaga 10 ges detta intyg i Finland av folkpensionsanstalten.

Artikel 71. Enligt artikeln är den som söker ersättning då en arbetssjukdom förvärras skyl-

dig att lämna alla upplysningar om tidigare förmåner som beviljats på grund av sjukdomen till den institution hos vilken han ansöker om förmåner på grund av försämringen. I artikeln ingår dessutom närmare bestämmelser om utbyte av information mellan institutionerna.

Artikel 72. I artikeln finns bestämmelser om hur den som söker förmåner och institutionen skall gå till väga vid bedömning av om arbetsoförmågan förvärrats. Bestämmelserna gäller situationer då olycksfallet har inträffat antingen tidigare eller senare än då personen har omfattats av lagstiftningen i den medlemsstat som ansvarar för förmånerna. Detsamma gäller arbetssjukdomar. Då ges institutionen i den behöriga staten upplysningar om alla olycksfall i arbetet som inträffat eller alla yrkessjukdomar som yppat sig i andra medlemsstater. För att personen skall erhålla förmånen eller för fastställandet av förmånsbeloppet bestämmer den behöriga institutionen enligt den egna lagstiftningen den grad av arbetsoförmåga som de tidigare eller senare fallen har förorsakat.

Artikel 73. Artikeln innehåller särskilda bestämmelser med tanke på de situationer då arbetare i gruvor och liknande företag som omfattas av särskilda system kan söka förmåner då de vistas eller är bosatta inom en annan medlemsstat än den behöriga staten.

Artiklarna 74—77. Artikel 74 i förordningen innehåller en bestämmelse om hur en sådan period under vilken förmåner redan har utgetts av en annan medlemsstats institution beaktas. Artikel 75 innehåller bestämmelser om inlämnande och behandling av pensionsansökningar samt om andra procedurer då en arbetstagare eller en företagare eller hans efterlevande bor inom en annan medlemsstats territorium än där förmånerna söks. Enligt artikel 76 utförs administrativa kontroller och läkarundersökningar på den behöriga institutionens begäran i den medlemsstat inom vars territorium de som är berättigade till förmåner vistas. I Finland är Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund bosättnings- och vistelseortens institution. Den behöriga institution har dock rätt att låta den läkare som den väljer undersöka en sådan person. Enligt artikel 77 betalar en medlemsstats institution pensioner till en pensionär som är bosatt inom en annan medlemsstats territorium på det sätt som bestäms i artiklarna 53—58.

Kapitel 5

Dödsfallsersättningar

Artikel 78. I artikeln bestäms vart sökanden skall lämna sin ansökan för att få bidrag, t.ex. begravningsbidrag, som utges på grund av dödsfall enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat än bosättningsstaten. Ansökan skall lämnas antingen till den behöriga institutionen eller bosättningsortens institution. Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund är bosättningsortens institution i fråga om ersättning för olycksfall i arbetet. De uppgifter jämte bilagor som behövs för avgörandet av ansökan lämnas i enlighet med den behöriga institutionens lagstiftning.

Artikel 79. För sammanläggningen av försäkrings- eller bosättningsperioder enligt artikel 64 i förordning nr 1408/71 skall sökanden tillstålla den behöriga institutionen ett intyg över försäkrings- eller bosättningsperioder som fullgjorts enligt den lagstiftning av vilken han senast omfattades eller vid behov över perioder enligt lagstiftningen i vilken medlemsstat som helst. Intyget ges av den sjukförsäkrings- eller ålderspensionsförsäkringsinstitution där han senast var försäkrad. Om sökanden inte lämnar något intyg, får den behöriga institutionen det från dessa institutioner. Intyg över perioder som fullgjorts i Finland ges av antingen folkpensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen.

Kapitel 6

Arbetslöshetsförmåner

Artikel 80. Enligt artikelns bestämmelser påvisas fullgjorda försäkrings- eller anställningsperioder med ett särskilt intyg som ges av den institution som sköter arbetslöshetsförsäkringen i den medlemsstat av vars lagstiftning arbetstagaren senast omfattades eller av en annan institution som den behöriga myndigheten har utsett för denna uppgift. Enligt föreskriften i bilaga 10 ges intyget i Finland av pensionskyddscentralen.

Artikel 81. Om en arbetslös inte har innehaft en anställning i en medlemsstat de fyra veckor som förutsätts i artikel 68.1 i förordning 1408/71 innan han blev arbetslös, beräknas arbetslöshetsförmånerna på grundval av arten

av den anställning som arbetstagaren innehade tidigare då han var anställd i en annan medlemsstat. Arten av denna anställning påvisas med ett särskilt intyg som fås från föregående sysselsättningsstat.

Artikel 82. I artikeln bestäms om det intyg som gäller familjemedlemmar som skall beaktas vid beräkningen av arbetslöshetsförmåner. Intyget utfärdas av en institution som utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta. Av utredningen skall också framgå att samma familjemedlemmar inte beaktas vid beräkningen av en arbetslöshetsförmån som erläggs till någon familjemedlem i deras bosättningsstat. I Finland utfärdas intyg om familjemedlemmarna av folkpensionsanstalten.

Artikel 83. I artikeln bestäms om de procedurer som skall iakttagas då en person som beger sig till en annan medlemsstat för att söka arbete fortfarande får arbetslöshetsförmån från den medlemsstat där han blev arbetslös. Han skall vid avresan ha ett intyg över att arbetslöshetsförmåner erläggs vilket han lämnar till den institution som sköter arbetslöshetsförsäkringen i den andra medlemsstaten då han registrerar sig som arbetslös arbetssökande. Denna stats institution erlägger arbetslöshetsförmånerna på bekostnad av den institution som är ansvarig för förmånerna till det belopp som har uppgivits i nämnda intyg. Institutionen i den medlemsstat dit en person har begett sig för att söka arbete underrättar den institution som är ansvarig för betalningen av arbetslöshetsförmånen om när den arbetssökande registrerat sig samt från och med när förmånerna har börjat utbetalas. Institutionen erlägger även alla justeringar enligt sin lagstiftning för en arbetslös arbetssökande. Avsikten är att folkpensionsanstalten skall sköta om uppgifterna enligt denna artikel.

Artikel 84. I artikeln bestäms om det förfarande som skall iakttagas i specialfall enligt artikel 71 i förordning nr 1408/71. Om en arbetslös person under sin senaste anställning var bosatt i en annan medlemsstat än inom den behöriga medlemsstatens territorium, skall han dessutom tillstålla bosättningsortens institution ett intyg om han inte har rätt till arbetslöshetsförmån från den stat som tidigare var behörig stat på grundval av artikel 69 i förordningen. Bosättningsortens institution kan även begära att den senaste sysselsättningsstatens institution

sänder den alla de uppgifter den behöver om den arbetslösa personen.

Kapitel 7

Familjeförmåner och familjebidrag

Artikel 85. Artikeln innehåller bestämmelser om insändande av intyg om anställnings- eller företagarperioder vid ansökan om familjeförmåner.

Artikel 86. Artikeln innehåller regler om tillämpningen av artiklarna 73 och 75.1 och 75.2 i förordning nr 1408/71. Enligt artikeln skall en arbetstagare lämna in en ansökan till den behöriga institutionen för att erhålla förmåner. Som underlag för sin ansökan skall arbetstagaren även lämna in ett intyg rörande sina familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat. I det fall att familjeförmåner även kan betalas till en annan person än arbetstagaren själv, skall behövlig utredning lämnas in. Medlemsstaternas behöriga myndigheter kan komma överens om särskilda förfaranden för betalning av familjeförmåner.

Artikel 87. Artikeln har utgått genom rådets förordning (EEG) nr 3427/89.

Artikel 88. Artikeln innehåller bestämmelser om tillämpningen av artikel 74 i förordning nr 1408/71. Enligt artikeln tillämpas bestämmelserna i artikel 86 på motsvarande sätt även på arbetslösa personer som tidigare var avlönade arbetstagare eller självständiga yrkesutövare.

Artikel 89. Artikeln har utgått genom rådets förordning (EEG) nr 3427/89.

Kapitel 8

Förmåner för barn som har mist en eller båda föräldrarna

Artikel 90. I regel lämnas en ansökan om pensioner till föräldralösa barn eller barnförhöjning till pensionen till bosättningsortens institution. Ansökan kan också genom åtgörande av bosättningsorten institution eller direkt tillställas en annan medlemsstats behöriga institution. Ansökan blir anhängig den dag då den har lämnats till den första institutionen. Om rätt till pension för föräldralösa barn eller barnförhöjning inte föreligger i denna stat, vidarebefordrar institutionen ansökan jämte

bilagor till institutionen i den stat av vars lagstiftning personen har omfattats den längsta tiden. Om rätt till pension inte uppstår heller i denna stat, vidarebefordras ansökan till andra institutioner vilkas lagstiftning har omfattat personens arbete.

Artikel 91. Pensioner till föräldralösa barn och barnförhöjning till pensionen betalas, liksom övriga pensioner, med beaktande av vad som bestäms i artikel 53—58.

Artikel 92. Artikeln ålägger en pensionär att meddela om ändringar i barnens situation, antal och adresser samt uppgifter i anslutning till barnens arbete.

Avdelning V

Finansiella bestämmelser

Artikel 93. Kostnaderna för sjukvård återbetalas enligt de faktiska kostnaderna till staten i fråga då kostnader har föranletts medan en arbetstagare, en företagare, en pensionär eller en arbetslös person har vistats i en annan medlemsstat än den som med avseende på honom är behörig. De faktiska kostnaderna framgår av institutionens räkenskaper eller så beräknas de särskilt på grundval av föreliggande uppgifter. Administrativa kommissionen bestämmer de grunder som tillämpas vid beräkningen av schablonbelopp.

De gottgörelser som tillkommer sjukförsäkringssystemet kan räknas direkt från de ersättningar som erlagts till de försäkrade och de erlagda ersättningarna fungerar som sådana som beräkningsgrunder. De kostnader som förorsakats av hälsocentrals- och sjukhustjänster kommer att beräknas särskilt. När återbetalningarna fastställs kan inte som grund användas högre taxor än vad som enligt medlemsstatens lagstiftning tillämpas på arbetstagare och företagare.

Artikel 94. Om en arbetstagare eller en företagare är bosatt i en annan medlemsstat än sin familj, betalar institutionen i den behöriga staten ett schablonbelopp för varje år till familjemedlemmarnas bosättningsstat. Detta schablonbelopp beräknas på grundval av de genomsnittliga årliga kostnaderna. Avsikten är att schablonprestationen för varje kalenderår så noga som möjligt skall motsvara de kostnader som faktiskt uppkommit.

På grundval av artikeln ersätter Finland de

genomsnittliga hälsovårds- och sjukvårdskostnader som uppstått i en annan medlemsstat för familjemedlemmar till en person som kommit hit i arbete. Förutsättningen är dock att familjemedlemmen inte själv arbetar eller bedriver självständig förvärvsverksamhet. Finland ersätter också de genomsnittliga hälso- och sjukvårdskostnaderna för en person som begett sig till en annan medlemsstat för att t.ex. studera. Finland kan uppbära hälso- och sjukvårdskostnaderna för familjemedlemmar i Finland till en arbetstagare som är anställd i en annan medlemsstat, om personen enligt finsk lagstiftning är en sådan arbetstagares familjemedlem och han inte arbetar eller bedriver självständig förvärvsverksamhet här.

Av denna engångsprestation följer att bosättningsstaten ersätter de faktiska kostnader som dessa grupper försorsakat och som försorkas då de vistas i en annan medlemsstat. Om detta bestäms i artikel 93.1 och 93.2.

Artikel 95. Ett motsvarande årligt schablonbelopp betalas då en pensionär som erhåller pension från en eller flera medlemsstater inte bor i en sådan medlemsstat enligt vars lagstiftning han erhåller pension. Sålunda ersätts de genomsnittliga sjukvårdskostnaderna för pensionärer som flyttat från Finland till en annan medlemsstat till deras bosättningsstat. På motsvarande sätt kan Finland uppbära de genomsnittliga hälso- och sjukvårdskostnader som försorkas av pensionärer som flyttat hit förutsatt att pensionären inte får pension från Finland.

Då en pensionär vistas i en annan medlemsstat än bosättningsstaten ansvarar bosättningsstaten på motsvarande sätt för de faktiska hälso- och sjukvårdskostnader som försorkas i vistelsestaten.

Två eller flera stater kan komma överens om andra sätt att fastställa de återbetalningsbelopp som avses i artiklarna 93—95.

Artikel 96. Enligt artikeln tillämpas bestämmelserna i artikel 93 på motsvarande sätt då det är fråga om återbetalning av naturaförmåner som har utgetts av ett försäkringssystem för olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar av en medlemsstats institution för en annan medlemsstats institutions räkning.

Artikel 97. I artikeln ingår bestämmelser om återbetalning av arbetslöshetsförmåner som utgetts till arbetslösa personer som beger sig till en annan medlemsstat för att söka arbete.

Artikel 98. Artikeln har utgått genom rådets förordning (EEG) nr 3427/89.

Artiklarna 99—107. I artikel 99 bestäms om beaktande av administrativa kostnader i återbetalningarna, i artikel 100 och 101 om utredning av återbetalningsansökningar mellan olika medlemsstater och i artikel 102 om revisionskommitténs funktioner vid återbetalningsförfarande. Om den information som behövs för återbetalning av kostnader bestäms i artikel 103 och i artikel 104 om hur medlemsstaterna eventuellt kan komma överens om att avstå från återbetalning. Detta skall omnämnas i bilaga 5 till förordningen. Om kostnader för administrativa kontroller och läkarundersökningar bestäms i artikel 105. Enligt den återbetalas kostnaderna av den institution som begärt undersökningen eller kontrollen, om man inte har avstått från återbetalning. Om meddelande om utgivna kontantförmåner till administrativa kommissionen bestäms i artikel 106. I artikel 107 ingår bestämmelser om omräkning av valutor då kontantsummor betalas från en medlemsstat till en annan.

Avdelning VI

Diverse bestämmelser

Artiklarna 108—117. Artiklarna innehåller bestämmelser om bevis på status som ges säsongarbetare, om arrangemangen för erläggande av socialavgifter i situationer då arbetsgivaren inte har något fast driftsställe i försäkringsstaten och om ömsesidig hjälp mellan medlemsstaterna. I artiklarna ingår dessutom bestämmelser om prestationer som erlagts till för stort belopp och om ersättning av socialvård, om betalning av provisoriska förmåner då det mellan medlemsstaterna råder oklarhet om den betalningsskyldiga staten, om ordnande av läkarundersökningar och om andra procedurer i anslutning till den praktiska tillämpningen av förordning nr 1408/71 och denna förordning.

Avdelning VII

Övergångs- och slutbestämmelser

Artiklarna 118—122. I artiklarna 118—119, som har ändrats genom rådets förordning

(EEG) nr 1305/89, ingår övergångsbestämmelser om fastställande av pensioner med tanke på övergångssituationer som uppstår efter att förordningen och dess ändringar trätt i kraft. Enligt artikel 121 kan medlemsstaterna samsamlingen ingå överenskommelser där de kommer överens om andra procedurer som kompletterar förordningens tillämpningsförfarande. Dessa överenskommelser skall omnämnas i bilaga 5. Förordningens bilagor 1 och 4—8 kan med stöd av artikel 122 ändras i förenklad ordning.

* * *

Artikel 30. Artikeln hänvisar till bilaga VII som räknar upp de EG-rättsakter om erkännande av examensbevis och samordning av villkoren för yrkesutövning som blir EES-bestämmelser. När bilagan skall tillämpas avses med medlemsstater också EFTA-länderna. Syftet med denna lagstiftning är att främja fri rörlighet för personer genom att bestämmelser och föreskrifter om yrkesutövning samordnas och genom att medborgarna i de övriga EES-staterna ges rätten att få sin utbildning eller yrkeserfarenhet erkänd i den EES-stat dit de flyttar som arbetstagare eller självständiga yrkesutövare. Det regelverk som bifogats avtalet innehåller även rådets beslut om jämförbarheten av yrkesutbildningskvalifikationer mellan medlemsstaterna (85/368/EEG). Det syftar till att främja jämförbarheten av behörighet som har inhämtats i de olika staterna. För vissa yrken inom hälsovården gäller lagstiftningen även harmonisering av minimikraven för den utbildning som leder till ett yrke. I fråga om transporter nämns EG-rättsakterna om harmonisering av tillträde till ett yrke och ömsesidigt erkännande av examina i bilaga XIII, till vilken det hänvisas i artikel 47 i avtalet beslut om jämförbarheten av yrkesutbildningskvalifikationer mellan medlemsstaterna i EG.

A. Den generella ordningen

Rådets direktiv av den 21 december 1988 om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier (89/48/EEG)

Av de direktiv som gäller erkännande av examina är direktivet om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar

minst tre års studier (89/48/EEG) (nedan den generella ordningen för erkännande av högskoleexamina), som trädde i kraft i EG-medlemsstaterna den 1 januari 1991, det mest omfattande till sina verkningar. Direktivet syftar till att underlätta rörligheten bland personer med högskoleexamen eller yrkesexamen efter ungdomsstadiet så att de får sin utbildning erkänd för att kunna arbeta i en annan stat som självständiga yrkesutövare eller i någon annans tjänst. Direktivet inverkar inte på EES-staternas rätt att efter eget gottfinnande fastställa de nationella behörighetsvillkoren för sådana yrken för vilkas utövande det inte finns några EG-bestämmelser.

Direktivet tillämpas på medborgare i EES-staterna. Det gäller tillträde till alla sådana reglerade yrkesuppgifter för vilka det krävs en högskoleexamen eller någon annan yrkesexamen efter mellanstadiet som omfattar minst tre års studier. Direktivet tillämpas dock inte på arbetsuppgifter som läkare, tandläkare, barnmorska, provisor, sjukskötare, veterinär eller arkitekt. För erkännande av utbildning som leder till dessa yrken har särskildadirektiv utfärdats.

Om en mottagande stat med stöd av lag, förordning eller förvaltningsbeslut har en examen efter ungdomsstadiet som omfattar minst tre års studier som villkor för att ett yrke skall få utövas, skall medborgare i en EES-stat på samma villkor ges rätt att utöva detta yrke, om de i en annan EES-stat för utövande av motsvarande yrke har avlagt en sådan examen efter ungdomsstadiet som omfattar minst tre års studier och dessutom har fullföljt yrkespraktik, om denna är en förutsättning för yrkeskompetens. Om examen har avlagts i en sådan EES-stat som inte reglerar yrket i fråga, kan den mottagande staten kräva att personen under de senaste tio åren som huvudsyssla har utövat yrket under minst två år. Rätten att utöva ett yrke har personer också med stöd av en examen som har avlagts utanför EES-området och som en annan EES-stat har erkänt, förutsatt att personen har utövat yrket under tre års tid i en EES-stat som har erkänt examen.

Om den examen som personen avlagt är minst ett år kortare än den examen som krävs i mottagarstaten kan det krävas att han har minst fyra års yrkespraktik. Om skillnaderna i yrkesutbildningen eller själva yrkesverksamheten är väsentliga kan ett lämplighetsprov eller

en prøvotid på minst tre år vara ett villkor för utövande av yrket. Personen skall i allmänhet ges möjlighet att välja mellan ett lämplighetsprov och en prøvotid. Hans rätt att välja kan begränsas om utövandet av yrket förutsätter detaljerade kunskaper i den nationella lagstiftningen. Hans rätt att välja kan också beränsas av andra orsaker förutsatt att kommissionen inte beslutit annorlunda inom tre månader efter att ukastet till lag eller annan författning skickats till kommissionen och de andra medlemsstaterna.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland finns det speciellt inom statsförvaltningen sådana reglerade yrkesuppgifter som avses i EG:s generella ordning för erkännande av högskoleexamina och för vilka det krävs minst treårig högskoleexamen eller i vissa fall yrkesexamen på högre nivå eller institutexamen. Enligt 85 § regeringsformen stadgas genom lag eller förordning om de lärdomsprov som krävs för statliga tjänster. Det stadgas i rätt hög grad att en sådan examen som EG:s direktiv avser är som behörighetsvillkor för lednings-, planerings-, sakkunnig- och undervisningstjänster. I allmänhet finns det inga bestämmelser om behörighetsvillkor för arbetssavtalsförhållanden. I speciallagstiftningen stadgas dock om behörighetsvillkor som är oberoende av beskaffenheten av tjänsteförhållandet eller av arbetsgivaren.

Behörighetsvillkoren för statliga tjänster håller som bäst på att revideras i syfte att begränsa tillämpningsområdet för de stadgade behörighetsvillkoren och reformera innehållet i dem fram till utgången av 1992. Avsikten är att behörighetsvillkoren inom statsförvaltningen i allmänhet endast skall gälla de arbetsuppgifter som nämns i 5 § 2 mom. statstjänstemannalagen och andra uppgifter som ger möjlighet att utöva avsevärd direkt offentlig makt och i vilka de beslut som skall fattas eller de åtgärder som skall vidtas i övrigt har stora verkningar på individens ställning eller på samhällsfunktionerna. Behörighetsvillkoren för de flesta av dessa tjänster skulle i allmänhet vara lämplig högskoleexamen. Genom speciallagstiftning skulle behörighetsvillkoren för vissa områden, såsom hälsovården, även tillämpas på motsvarande arbetsuppgifter inom statsförvaltningen.

De allmänna behörighetsvillkoren för kom-

munala tjänster anges i allmänhet i tjänsterelementet som utfärdas med stöd av kommunallagen. De speciella behörighetsvillkoren anges ofta i instruktionen. I speciallagstiftningen stadgas rätt omfattande om behörighetsvillkoren särskilt för uppgifter inom undervisningssektorn, den sociala sektorn och hälsovården. Avsikten är att behörighetsvillkoren för kommunala tjänster skall reformeras under 1992.

De behörighetsvillkor om vilka det stadgas genom lag och förordning tolkas så att endast examina som avlagts i Finland uppfyller dem. Med stöd av lagen om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför (531/86) (nedan lagen om studier utomlands) kan undervisningsministeriet på ansökan eller statsrådet genom allmänna beslut som gäller nordiska examina jämställa utomlands avlagda examina med examina avlagda i Finland, varvid examen medför behörighet för offentliga tjänster. Dessutom finns det inom undervisning och hälsovård sådan lagstiftning om den behörighet som examina utomlands medför som bygger på nordiska konventioner och annan speciallagstiftning.

Gällande lagstiftning i Finland står i strid med direktivet. På grund av direktivet bör de grunder ändras enligt vilka högskoleexamina som medborgare i EES-stater har avlagt medför behörighet för arbetsuppgifter inom den offentliga förvaltningen i Finland. Den gällande lagen om studier utomlands kan inte tillämpas eftersom grunderna för att behörighet skall kunna beviljas fastställs i EG:s direktiv. Tillämpningsområdet för direktiv 89/48/EEG är mera omfattande än lagen om studier utomlands, för direktivet gäller förutom uppgifter för vilka högskoleexamen är en förutsättning även tillträde till sådana uppgifter inom den offentliga förvaltningen för vilka det krävs en sådan yrkesexamen på högre nivå eller institutexamen som tar minst tre år i anspråk. Lagen om studier utomlands tillämpas på de behörighetsvillkor som stadgas genom lag och förordning. Direktivet gäller dessutom behörighetsvillkor som uppställs i förvaltningsbeslut, som i Finland är möjligt åtminstone i fråga om arbetsuppgifter inom kommunerna och kommunalförbunden.

Den generella ordningen för erkännande av högskoleexamina hindrar inte att artikel 29.4 i avtalet tillämpas. Att få behörighet för sådana offentliga tjänster som är reserverade för medborgarna i landet i fråga faller sålunda utanför

direktivets tillämpningsområde. På grund av direktiv 89/48/EEG är det inte nödvändigt att bevilja medborgare i en annan EES-stat behörighet för exempelvis tjänsten som domare i Finland.

Det är ändamålsenligt att de bestämmelser som direktivet förutsätter i fråga om behörighetsvillkoren för offentliga tjänster ingår i en särskild lag, som läggs i en separat proposition. Då kan eventuella senare ändringar i eller tillägg till systemet huvudsakligen genomföras genom att en enda lag ändras. Lagen om studier utomlands skall gälla endast sådana utomlands avlagda examina som den nya lagstiftningen inte berör.

Om behörighetsvillkoren för lektorer, kantor, diakoner och diakonissor i den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland stadgas i 213, 243 och 264 § kyrkolagen (635/64) så att behörighetsvillkoren för dessa tjänster är i Finland avlagda lärdomsprov. På grund av direktiv 89/48/EEG måste kyrkolagen ändras. Avsikten är att en regeringsproposition med förslag till ändring av kyrkolagen skall avlämnas till riksdagen så snart frågan har behandlats vid evangelisk-lutherska kyrkans i Finland kyrkomöte.

Den generella ordningen för erkännande av högskoleexamina ger anledning till ändringar i den lagstiftning som gäller utövande av vissa yrken. På grund av direktiv 89/48/EEG måste lagen om utövande av optikeryrket (429/60) och lagen om utövning av tandteknikeryrket (220/64) ändras så att de medborgare i EES-staterna som har avlagt examen för dessa yrken får rätt att utöva yrkena. Den generella ordningen för erkännande av högskoleexamina ger upphov till ändringar i lagen om utövning av sjukvårdsyrke (554/62). Avsikten är att regeringens propositioner angående dessa ändringar ges separat. Den behörighet som examina bland medborgare i EES-staterna medför för tjänsten som godkänd revisor kommer att beaktas vid beredningen av lagstiftningen om revision. Med anledning av direktivet måste dessutom lagen om advokater (496/58) ändras.

B. Juristyrken

Rådets direktiv av den 22 mars 1977 om underlättande för advokater att effektivt begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster (77/249/EEG)

Direktivet syftar till att förbättra möjligheterna för advokaterna i EG:s medlemsstater att erbjuda sina tjänster inom hela gemenskapen och på så sätt göra det lättare att tillämpa stadgandet i Romfördraget enligt vilket det är förbjudet att på grund av medborgarskap eller hemvist på något sätt begränsa rätten att erbjuda tjänster. Enligt direktivet skall medlemsstaterna som advokater erkänna dem som i någon annan medlemsstat är godkända som advokater. Till tillämpningsområdet hör sålunda de fall där den som tar emot tjänster av en advokat befinner sig i en annan medlemsstat (mottagande medlemsstat) än advokaten, och advokaten erbjuder tjänster i den medlemsstaten.

Däremot gäller direktivet inte advokaters frihet att etablera sig, dvs. att inrätta advokatbyråer i en annan medlemsstat. Lika litet gäller direktivet erkännande av advokatexamina på vilka direktivet 89/48/EEG om den generella ordningen för erkännande av högskoleexamina tillämpas.

Enligt direktivet skall en advokat i den mottagande medlemsstaten använda sin yrkesbenämning uttryckt på det lands språk från vilket han kommer. På advokaters rätt att företräda sina klienter vid domstolar och hos myndigheter tillämpas de villkor som gäller advokater i den mottagande medlemsstaten med undantag av kravet på att vara bosatt där och att höra till advokaternas fackliga sammanslutning där.

När advokater företräder sina klienter vid domstolar eller hos myndigheter skall de iaktta reglerna för yrkesmässigt förfarande i den mottagande medlemsstaten och dessutom sina skyldigheter i den medlemsstat från vilken de kommer. Skyldigheten att iaktta villkoren och reglerna för yrkesmässigt förfarande i båda länderna gäller med vissa begränsningar även advokaternas övriga verksamhet. Den mottagande medlemsstaten kan dessutom ställa vissa sådana krav och förbud på advokater från andra medlemsstater som den ställer på sina egna advokater.

En advokat står under yrkesövervakning både i den mottagande medlemsstaten och i den medlemsstat från vilken han kommer. De disciplinära organen i den mottagande medlemsstaten kan emellertid besluta om påföljder endast på grund av brott mot denna stats bestämmelser. Sådana beslut skall delges de

behöriga myndigheterna i den stat från vilken advokaten i fråga kommer.

Lagstiftningen i Finland och behoven av ändringar

Med vissa undantag när motsvarar lagstiftningen i Finland kraven i direktivet. Direktivet innebär dock att ett stadgande enligt vilket personer som har godkänts som advokater i EES-staterna jämföras med medlemmarna i den officiella advokatföreningen (Finlands advokatförbund) måste tas in i rättegångsbalkens 15 kapitel. Detta är nödvändigt därför att det i vissa lagar finns stadganden om att förordna eller anlita advokater som rättshjälp. Enligt dem avses med advokat medlemmarna av Finlands advokatförbund. Dessutom måste lagen om advokater (496/58) kompletteras med ett stadgande enligt vilket sådana advokater underställs Finlands advokatförbunds disciplinära bestämmanderätt när de är verksamma i Finland.

Om de nämnda förslagen och de förslag till ändringar med anledning av direktiv 89/48/EEG som gäller stadganden som skall tillämpas på advokater avläts en separat regeringsproposition.

C. Verksamhet inom medicin och sjukvård

Den generella ordningen för erkännande av högskoleexamen gäller inte sådana områden om vilka det utfärdats särskilda direktiv om erkännande av examina. Sådana är direktiven om läkarexamen (75/362/EEG), sjukvårdarexamen (77/452/EEG), tandläkarexamen (78/362/EEG), veterinärexamen (78/1026/EEG), barnmorskeexamen (80/154/EEG) och provisorsexamen (85/433/EEG). Syftet med direktiven är att främja fri rörlighet inom medlemsstaternas territorium för utövare av dessa yrken så att medborgare i EES-länderna som har avlagt en examen som nämns i direktiven och fullföljt eventuellt erforderlig yrkespraktik har rätt att utöva sitt yrke även i de övriga EES-länderna. I direktiven uppräknas de examina som erkännandet gäller.

För de hälsovårdsyrken för vilkas del ett direktiv om erkännande av examen har minimikraven i utbildningen har moniserats genom att det har utfärdats direktiv om utbildningens

huvudsakliga innehåll och minimilängd i fråga om gäller läkarutbildning (75/363/EEG), sjukvårdarutbildning (77/453/EEG), tandläkarutbildning (78/687/EEG), veterinärutbildning (78/1027/EEG), barnmorskeutbildning (80/155/EEG) och provisorsutbildning (85/432/EEG). Senare har det gjorts vissa ändringar i såväl direktiven om yrkesutövning som om harmonisering av utbildningen.

Läkar-, veterinär- och tandläkarutbildningen i Finland motsvarar till innehållet och längden kraven i direktiven. Om ändringar i provisorsutbildningens praktik stadgas genom förordning. Behövliga ändringar i sjukvårdar- och barnmorskeutbildningen genomförs genom att man ändrar läroplanerna.

Om särskild utbildning för praktiserande läkare har direktiv (86/457/EEG) utfärdats. Enligt det skall EES-länderna i fråga om allmänpraktiserande läkare ordna en minst tvåårig specialutbildning med betoning på praktiskt arbete. Enligt direktivet blir den särskilda utbildningen senast den 1 januari 1995 obligatorisk för de allmänpraktiserande läkare vars tjänster omfattas av socialskyddet.

Rådets direktiv av den 16 juni 1975 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (75/362/EEG), ändrat genom direktiven 82/76/EEG, 89/594/EEG och 90/658/EEG

Direktiv 75/362/EEG gäller rätten att utöva läkaryrket. Direktivet tillämpas både på läkare som är i en annans tjänst och på självständiga yrkesutövare. Direktivet syftar till att främja fri rörlighet för läkare inom medlemsstaternas territorium.

Enligt artikel 2 i direktivet skall varje medlemsstat erkänna sådana medicinska utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som i en medlemsstat har beviljats medborgare i medlemsstaterna i enlighet med artikel 1 i direktiv 75/363/EEG (direktivet om samordning av bestämmelserna, lagar och andra författningar om verksamhet som läkare) så att behörighetsintyget i fråga inom medlemsstatens territorium ger samma rätt att etablera sig som läkare och att utöva yrket som självständig

yrkesutövare som de behörighetsintyg som medlemsstaten själv har beviljat.

De nämnda utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevisen räknas upp i artikel 3 i direktiv 75/362/EEG.

I artikel 4 och 5 ingår bestämmelser om erkännande av sådana utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inom medicinska specialområden som är gemensamma för alla medlemsstater eller två eller flera medlemsstater. Dessa handlingar som utvisar formell behörighet har beviljats medborgare i medlemsstaterna enligt direktiv 75/363/EEG artikel 2, 3, 4 och 8. Handlingarna ifråga räknas upp i artikel 5 och 7 i direktiv 75/362/EEG.

Dessutom innehåller direktivet bestämmelser som syftar till att underlätta läkarnas möjligheter att effektivt begagna sig av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Om rätten att utöva läkaryrket stadgas i lagen om utövning av läkaryrket (562/78). Enligt lagens 6 § 3 mom. (65/91) får en utläning, som har avlagt grundexamen i medicin och har för uppgiften förutsatt kompetens som stadgas genom förordning samt tillräckliga språkkunskaper av social- och hälsostyrelsen av särskilda skäl på ansökan och på de villkor som den bestämmer beviljas rätt att vara verksam som legitimerad läkare eller tillstånd för uppgifter som specialläkare. Med anledning av direktiv 75/362/EEG föreslås lagen bli ändrad så att beviljandet av rättigheten eller tillståndet i fråga inte är en förutsättning för att medborgare i EES-länderna skall ha rätt till självständig yrkesutövning eller att få vara verksamma som specialläkare. Rätten att självständigt utöva yrke skall konstateras enligt EG:s bestämmelser.

Rådets direktiv av den 15 september 1986 om särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare (86/457/EEG)

Europeiska gemenskapens direktiv 86/457/EEG om särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare förutsätter att varje medlemsstat, inom vars territorium grundutbildningsprogrammet för läkare enligt direktiv

75/363/EEG genomförs i sin helhet, skall ordna sådan särskild utbildning av allmänpraktiserande läkare som fyller stadgade krav. Inträdesfordringarna till utbildningen är godkänd grundutbildning för läkare som omfattar minst sex års studier. Längden på utbildningen är heltidsstudier i minst två år. Den skall ske under övervakning av behöriga myndigheter eller organ och den skall huvudsakligen bestå av praktisk utbildning eller tjänstgöring. Av denna tjänstgöring skall minst sex månader fullgöras vid ett godkänt sjukhus och å andra sidan minst sex månader vid en inrättning för grundläggande hälsovård eller vid en allmänpraktiserande läkares mottagning.

Europeiska gemenskapens direktiv 86/457/EEG om särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare förutsätter att varje medlemsstat från och med den 1 januari 1995 som villkor för rätten att utöva yrket som allmänpraktiserande läkare inom det nationella socialskyddssystemet skall ställa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis på att tilläggsutbildningen för läkare inom grundläggande hälsovård har slutförts.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Eftersom den finska benämningen ”yleislääkärin erityiskoulutus” i direktivet 86/457/EEG, på svenska ”särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare”, kan förväxlas med den finska benämningen ”yleislääkärin erikoiskoulutus”, på svenska ”specialistutbildning i allmänmedicin”, som för sin del innebär att en läkare specialiserar sig inom specialiteten allmänmedicin, är det ändamålsenligt att i stället för benämningen ”yleislääkärin erityiskoulutus” på finska ta i bruk benämningen ”lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutus”, som också är mera beskrivande. På svenska finns inte samma risk för förväxling och därför kan benämningen ”särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare” användas. I Finland motsvaras den särskilda utbildningen för allmänpraktiserande läkare för närvarande av tjänstgöringen under det s.k. orienterande skedet.

Direktivet förutsätter att lagen om utövning av läkaryrket ändras. Bestämmelserna om hur utbildningen skall ordnas utfärdas genom förordning.

Rådets direktiv av den 27 juni 1977 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård samt åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (77/452/EEG), ändrat genom direktiv 89/595/EEG, 89/594/EEG och 90/658/EEG

Direktiv 77/452/EEG gäller rätten att utöva yrket som sjukskötare inom allmän sjukvård. Direktivet tillämpas både på sjukskötare inom allmän sjukvård som är i en annans tjänst och som är verksamma som självständiga yrkesutövare. Direktivet syftar till att inom medlemsstaternas territorium underlätta fri rörlighet bland sjukskötare inom den allmänna sjukvården.

Enligt artikel 2 i direktivet skall varje medlemsstat erkänna sådana utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som har beviljats medborgare i medlemsstaterna i en annan medlemsstat enligt artikel 1 i direktiv 77/453/EEG (direktivet om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som sjuksötare med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, ändrat genom direktiv 89/595/EEG) så att behörighetsintyget i fråga inom medlemsstatens territorium ger samma rätt för sjukvårdare inom allmän sjukvård att inleda verksamhet och utöva den som självständig yrkesutövare som sådana behörighetsintyg som medlemsstaten själv har beviljat. Nämnade utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis räknas upp i artikel 3 i direktiv 77/452/EEG.

Dessutom innehåller direktivet bestämmelser som gör det lättare för sjukvårdare inom den allmänna sjukvården att effektivt utnyttja etableringsrätten och friheten att erbjuda tjänster.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Om rätten att utöva sjukvårdsyrke stadgas i lagen om utövning av sjukvårdsyrke. Enligt lagens 1 § 3 mom. (68/91) kan social- och hälsostyrelsen på ansökan för införande i matrikeln över utövare av sjukvårdsyrke godkänna den som utbildats någon annanstans än i Finland och som med ett betyg från en hälsovårdsläroanstalt visar sin kompetens att

utöva sjukvårdsverksamhet som motsvarar den sökandes utbildning. Detta lagrum föreslås bli ändrat så att det inte gäller medborgare från EES-länderna. Rätten till yrkesutövning skall fastställas enligt EG:s bestämmelser.

Rådets direktiv av den 25 juli 1978 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare inklusive åtgärder för att underlättat det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (78/686/EEG), ändrat genom direktiv 89/594/EEG och 90/658/EEG

Direktiv 78/686/EEG gäller rätten att utöva tandläkaryrket. Direktivet tillämpas både på tandläkare som är i en annans tjänst och som är självständiga yrkesutövare. Det syftar till att främja fri rörlighet för tandläkare inom medlemsstaternas territorium.

Enligt artikel 2 i direktivet skall medlemsstaterna erkänna sådana utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inom odontologin som har beviljats medborgare från andra medlemsstater i en medlemsstat enligt artikel 1 i direktiv 78/687/EEG (direktivet om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamheten som tandläkare) så att behörighetsintyget i fråga inom medlemsstatens territorium ger samma rätt att inleda tandläkaryrket och utöva det som de behörighetsintyg som medlemsstaten själv beviljar. Nämnade utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis räknas upp i artikel 3 i direktiv 78/686/EEG.

Artikel 4 i direktivet omfattar bestämmelser om sådan utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inom specialodontologi som är gemensamma för två eller flera medlemsstater. Dessa handlingar som visar formell behörighet har beviljats medlemsstaternas medborgare i en annan medlemsstat enligt artikel 2 och 3 i direktiv 78/687/EEG. Handlingarna i fråga räknas upp i artikel 5 i direktiv 78/686/EEG.

I direktivet ingår dessutom bestämmelser som syftar till att underlätta ett effektivt utnyttjande av etableringsrätten och friheten att erbjuda tjänster inom tandläkarverksamhet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Om rätten att utöva tandläkaryrket stadgas i

lagen om utövning av tandläkaryrket (563/78). Enligt lagens 6 § 3 mom. (66/91) kan en utlänning som har avlagt grundexamen för tandläkare och har för uppgiften förutsatt kompetens som stadgas genom förordning samt tillräckliga språkkunskaper av social- och hälsostyrelsen av särskilda skäl på ansökan beviljas rätt att vara verksam som legitimerad tandläkare eller tillstånd att vara verksam i uppgifter som specialtandläkare på de villkor som social- och hälsostyrelsen bestämmer. Med anledning av direktiv 78/686/EEG föreslås lagen bli ändrad så att beviljandet av rätten eller tillståndet i fråga inte är ett villkor för att medborgare i EES-staterna skall få rätt till yrkesutövning eller att de skall få vara verksamma som specialtandläkare. Rätten att utöva yrket skall konstateras enligt EG:s bestämmelser.

Rådets direktiv av den 18 december 1978 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (78/1026/EEG), ändrat genom direktiv 89/594/EEG och 90/658/EEG

Direktiv 78/1026/EEG gäller rätten att utöva veterinäryrket. Direktivet tillämpas på både veterinärer i annans tjänst och självständiga yrkesutövare. Syftet med direktivet är att främja den fria rörligheten för veterinärer inom medlemsstaternas territorium.

Enligt artikel 2 skall varje medlemsstat erkänna sådana utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som har beviljats medlemsstaternas medborgare i någon annan medlemsstat enligt artikel 1 i direktiv 78/1027/EEG så att behörigheten ger samma rätt att utöva veterinäryrket inom medlemsstatens territorium som de utbildningsbevis vilka medlemsstaten själv utfärdar. Nämnade utbildnings- och examensbevis och andra behörighetsbevis räknas upp i artikel 3 i direktiv 78/1026/EEG. Dessutom innehåller direktivet bestämmelser vilka har till syfte att främja en effektiv skötsel av de funktioner som anknyter till rätten att etablera sig i veterinäryrket och friheten att utöva det.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelser om rätten att utöva veterinär-

yrket ingår i lagen om utövning av veterinäryrket (409/85). Enligt 2 § är endast den som av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning har förklarats för legitimerad veterinär behörig att varaktigt utöva veterinäryrket i Finland. En av förutsättningarna för att bli förklarad för legitimerad veterinär är att personen i fråga har avlagt veterinärmedicine licentiatexamen vid veterinärmedicinska högskolan i Finland samt av veterinäravdelningen anordnad legitimationsexamen. Med anledning av direktiv 78/1026/EEG måste lagen om utövning av veterinäryrket ändras så att de medborgare i EES-staterna som har avlagt examen som nämns i direktivet får rätt att utan ovan nämnda legitimationskrav varaktigt utöva veterinäryrket i Finland. En proposition med förslag till de nämnda ändringarna avläts separat.

De övriga bestämmelserna i direktiv 78/1026/EEG genomförs genom beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning.

Rådets direktiv av den 21 januari 1980 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetbevis för barnmorskor inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (80/154/EEG), ändrat genom direktiv 89/594/EEG och 90/658/EEG

Direktiv 80/154/EEG gäller rätten att utöva barnmorskeyrket. Direktivet tillämpas både på barnmorskor i en annans tjänst eller de som är självständiga yrkesutövare. Direktivet syftar till att främja den fria rörligheten för barnmorskor inom medlemsstaternas territorium.

Enligt artikel 2 i direktivet skall varje medlemsstat erkänna sådana utbildnings- och examensbevis och andra behörighetsbevis som har beviljats medlemsstaternas medborgare i en annan medlemsstat enligt artikel 1 i direktiv 80/155/EEG (direktivet om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om rätten att påbörja och utöva verksamhet som barnmorska). Utbildnings-, examens- och de andra behörighetsbevisen räknas upp i artikel 3 i direktiv 80/154/EEG. Handlingarna som visar formell behörighet skall också stå i överensstämmelse med minimikraven i direktivet och fylla ett av villkoren i artikel 2.1 i detta direktiv. Enligt artikel 2.2 skall varje medlems-

stat jämställa de behörighetsbevis som den erkänner med sådana som den själv beviljar.

I direktivet ingår dessutom stadganden som gör det lättare att effektivt utnyttja etableringsrätten och friheten att erbjuda tjänster inom barnmorskeyrket.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Om rätten att utöva barnmorskeyrket stadgas i lagen om utövning av sjukvårdsyrke (1044/86) och i förordningen som utfärdats med stöd av lagen. I den räknas bland annat barnmorskeyrket upp som ett yrke som lagen avser. Enligt lagens 1 § 3 mom. kan social- och hälsostyrelsen på ansökan för införande i matrikeln över utövare av sjukvårdsyrke godkänna den som utbildats någon annanstans än i Finland och som med ett betyg från en hälsovårdsläroanstalt visar sin kompetens att utöva sjukvårdsverksamhet som motsvarar den sökandes utbildning. Detta lagrum föreslås bli ändrat så att det inte gäller medborgare i EES-länderna. Rätten att utöva yrket skall fastställas enligt EG:s bestämmelser.

Rådets direktiv av den 16 september 1985 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten när det gäller viss farmaceutisk verksamhet (85/433/EEG), ändrat genom direktiv 85/584/EEG

Direktiv 85/433/EEG gäller verksamhet för vilken etablering och utövning i en eller flera medlemsstater begränsas av krav på yrkesbehörighet och som är öppen för innehavare av i artikel 4 nämnda utbildnings-, examens-, och andra behörighetsbevis i farmaci. Direktivet tillämpas både på personer i en annans tjänst och på dem som är verksamma som självständiga yrkesutövare. Direktivet syftar till att främja den fria rörligheten för dessa personer inom medlemsstaternas territorium.

Enligt artikel 2 i direktivet skall varje medlemsstat erkänna sådana utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som har beviljats medlemsstaternas medborgare i en annan medlemsstat enligt artikel 2 i direktiv 85/432/EEG (direktivet om samordning av bestämmelserna i

lagar och andra föfattningar om viss farmaceutisk verksamhet så att behörighetsintyget i fråga inom medlemsstatens territorium ger samma rätt att etablera sig i yrket och att utöva det som de i artikel 4 nämnda behörighetsbevis som medlemsstaten själv har beviljat.

I direktivet ingår dessutom som underlättar det faktiska utövandet av etableringsrätten inom farmaceutisk verksamhet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Om rätten att utöva provisorsyrket stadgas i lagen om utövning av provisors- och farmaceutyrket (1275/87). Enligt lagens 3 § 2 mom. (83/91) kan social- och hälsostyrelsen bevilja en sådan medborgare i ett annat land som har avlagt provisorsexamen eller motsvarande samt slutfört de tilläggsstudier som social- och hälsostyrelsen anser nödvändiga och att han tjänstgjort vid ett apotek, ett filialapotek, en läkemedelsfabrik, en läkemedelspartiaffär eller ett sjukhusapotek tillstånd att vara verksam som provisor i Finland på de villkor som social- och hälsostyrelsen bestämmer. Med anledning av direktiv 85/433/EEG föreslås lagen bli ändrad så att tillståndet inte är ett villkor för att medborgare i EES-länderna skall få utöva sitt yrke. Rätten till yrkesutövning skall konstateras enligt EG:s bestämmelser.

D. Arkitektur

Rådets direktiv av den 10 juni 1985 om det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis på arkitekturområdet, däribland åtgärder för att underlätta ett effektivt utnyttjande av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (85/384/EEG)

Direktivet syftar till att underlätta den fria rörligheten för arkitekter så att en person som i en EES-stat har avlagt arkitektexamen får rätt att utöva arkitektyrket i de andra EES-staterna. Direktivet gäller verksamheten som arkitekt i en annans tjänst, etableringsrätten och rätten att erbjuda tjänster. Direktivet tillämpas på medborgare i EES-staterna.

Enligt artikel 1 i direktivet skall EES-staterna ömsesidigt erkänna sådana arkitektexamina avlagda i en annan EES-stat som fyller krite-

rierna om utbildningens längd och huvudsakliga innehåll i artikel 3 och 4 i direktivet. De examina som erkänns räknas upp i artikel 11 i direktivet och de meddelanden som EG-kommissionen senare utfärdar med stöd av det.

Direktivet syftar inte till att harmonisera utbildningsfordringarna för arkitekter. Därför har EES-staterna inte någon skyldighet att ordna sin egen arkitektutbildning i överensstämmelse med kriterierna i direktivet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Finland har ingen speciallagstiftning om utövning av arkitektyrket. På grund av direktivet skall lagstiftningen dock ändras så att de examina som nämns i direktivet ger behörighet för sådana tjänster inom den offentliga förvaltningen för vilka behörighetsvillkoren är arkitekt- eller byggnadsarkitektexamen. Avsikten är att ändringarna i lagstiftningen på grund av direktivet skall göras i samband med den lagstiftning som håller på att beredas för genomförande av direktiv (89/48/EEG) som gäller den generella ordningen för erkännande av högskoleexamina.

Gällande internationella fördrag

EG:s direktiv 89/48/EEG ersätter avtalet av den 25 augusti 1981 om en gemensam nordisk arbetsmarknad för klasslärare i grundskolan (L 365/84, F 366/84), avtalet av den 29 september 1986 om en gemensam nordisk arbetsmarknad för ämneslärare, lärare i praktiskestetiska ämnen och speciallärare i grundskolan (L 101/89, F 102/89), avtalet av den 29 september 1986 om en nordisk arbetsmarknad för ämneslärare och lärare i praktisk-estetiska ämnen i läroanstalter på mellanstadiet (gymnasiet och yrkesläroanstalterna) (L 101/89, F 102/89), avtalet av den 24 oktober 1990 om en nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier (har ännu inte trätt i kraft) och överenskomsten av den 25 augusti 1981 mellan Finland, Norge, Sverige och Danmark om godkännande av vissa yrkesgrupper inom hälsovård, sjukvård och veterinärmedicinsk vård (L 670/83, F 671/83) till den del den gäller psykolog, medikalgymnaster, ergoterapeuter,

hälsovårdare, optiker, röntgenskötare, tandhygienister och tandtekniker. Direktiven 75/362/EEG, 77/452/EEG, 78/686/EEG, 78/1026/EEG, 80/154/EEG och 85/433/EEG jämte ändringar ersätter överenskomsten till den del den gäller läkare, sjuksjötare, tandläkare, veterinärer, barnmorskor och provisorer. För närvarande utreder en samnordisk grupp för uppföljning av överenskomsten av den 25 augusti 1981, om det ändå finns skäl att tillämpa överenskomsten på något av de nämnda yrkena.

Inom det nordiska ministerrådet har den nordiska socialpolitiska kommittén utsett en person för att undersöka den nordiska överenskommelsens giltighet med beaktande av EES-avtalet.

Yrkesutövning

De direktiv som ingår i regelverket i anslutning till artikel 30 i EES-avtalet och som gäller etableringsrätt och frihet att erbjuda tjänster fördelar sig på två typer. En del av direktiven förpliktar de avtalsslutande parterna att ändra sin lagstiftning och sin förvaltningspraxis så att de stämmer överens med principen om icke-diskriminering. Till en del av dessa direktiv ansluter sig dessutom ett direktiv som innehåller övergångsåtgärder med vilka möjligheterna att utöva vissa verksamhetsformer inom handeln, industrin och servicesektorn underlättas på så sätt att en stat som reglerar yrkesutövning som prov på den yrkeskunskap som krävs i godtar att en EES-medborgare under en rimlig period har utövat motsvarande verksamhet i en annan EES-stat.

E. Handel och agenturverksamhet

Rådets direktiv av den 25 februari 1964 med detaljbestämmelser för övergångsåtgärder inom följande näringsområden: partihandel samt agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk (64/222/EEG)

Direktivets tillämpningsområde bestäms i direktiven 64/223/EEG och 64/224/EEG. Genom direktivet underlättas möjligheterna för en person som utövar partihandel eller agenturverksamhet att flytta till en annan medlemsstat och utöva sin verksamhet där. Syftet med över-

gångsätgärderna är att de värdländer där det finns bestämmelser om rätten att påbörja de nämnda formerna av näringsverksamhet skall godta att personen i fråga faktiskt utövat näringen i en annan medlemsstat under en rimlig period. Utöväandet av näringen skall ligga tillräckligt nära i tiden för att garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet förutsätter att förordningen om explosiva varor (85/80) och förordningen om ädelmetallarbeten (292/77) ändras.

Rådets direktiv av den 25 februari 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster för verksamhet inom partihandel (64/223/EEG)

Direktivet förpliktar medlemsstaterna att inom partihandeln undanröja all diskriminering som baserar sig på nationalitet i anslutning till etableringen och erbjudandet av tjänster.

Bestämmelserna i direktivet gäller inte partihandel med medicinska eller farmaceutiska produkter, med giftiga produkter eller patogena d.v.s. sjukdomsalstrande produkter och inte heller med kol.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet förutsätter att förordningen angående skjutvapen och skjutförnödenheter (34/33) och förordningen om ädelmetallarbeten ändras så att de stämmer överens med principen om icke-diskriminering.

Rådets direktiv av den 25 februari 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som agent vid affärstransaktioner i handel, industri och hantverk (64/224/EEG)

Direktivet förpliktar medlemsstaterna att upphäva sådana restriktioner som påverkar en självständig yrkesutövers rätt att utöva verk-

samhet som agent som har bemyndigats av en eller flera huvudmän. Med detta avses verksamhet där personen enligt direktiv av huvudmannen förhandlar eller ingår avtal i huvudmannens namn och för hans räkning. Agenten kan också agera utan bestående uppdrag genom att sammanföra parter som är villiga att ingå avtal, genom att ordna deras handelsavtal eller bistå dem då avtalet ingås.

En agent som verkar som självständig näringsidkare kan också ingå avtal i sitt eget namn för en annans räkning eller för en annans del ordna detaljhandelsförsäljning i form av auktion. De agenter som skaffar beställningar från dörr till dörr omfattas också av direktivet.

Direktivet förpliktar medlemsstaterna att upphäva de restriktioner som strider mot principen om icke-diskriminering och som inverkar på en självständig agents möjligheter att erbjuda tjänster. Agenten och hans huvudman skall vara etablerade i en annan medlemsstat än den där tjänsterna erbjuds.

Agenternas verksamhet inom följande branscher omfattas inte av direktivets tillämpningsområde: försäkringsverksamhet (i synnerhet försäkringsombud), banker och finansinstitut, ärenden som gäller fast egendom, transport, giftiga och sjukdomsalstrande ämnen, medicinska och farmaceutiska produkter samt kol.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet förutsätter att kungörelsen, innefattande närmare föreskrifter angående utövande av auktionsförrättareyrke i stad (16/1898) ändras så att den stämmer överens med principen om icke-diskriminering.

Rådets direktiv av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom detaljhandel (ISIC-grupp ex 612) (68/363/EEG)

Direktivet förpliktar medlemsstaterna att upphäva de restriktioner som gäller rätten att utöva detaljhandel.

Utanför direktivets tillämpningsområde står detaljhandelsförsäljning av medicinska och farmaceutiska produkter, giftiga och sjukdomsalstrande ämnen, tobak och salt samt ambulerande handel. Direktivet tillämpas inte på

undersökning av syn- och hörselorgan eller andra delar av eller organ i människokroppen som utförs i syfte att prova in, anpassa eller sälja hjälpmedel för korrigerande av syn- eller hörsel eller ortopediska hjälpmedel.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet förutsätter att kungörelsen, innefattande närmare föreskrifter angående utfövande av auktionsförrättareyrke i stad, förordningen angående skjutvapen och skjutföroändheter och förordningen om ädelmetallarbeten ändras så att de stämmer överens med principen om icke-diskriminering.

Rådets direktiv av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för självständiga näringsidkare inom detaljhandeln (ISIC-grupp ex 612) (68/364/EEG)

Direktivets tillämpningsområde bestäms enligt direktivet 68/363/EEG. Undantag utgör emellertid verksamhet som utövas av agenter som beriver detaljhandelsförsäljning i form av auktion för ändras räkning i fråga om vilken övergångsåtgärderna har ordnats enligt direktivet 64/222/EEG.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet förutsätter att förordningen om explosiva varor och förordningen om ädelmetallarbeten ändras så att de stämmer överens med principen om icke-diskriminering.

Rådets direktiv av den 30 november 1970 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom partihandel med kol och agenturverksamhet inom kolhandel (ISIC-grupp ex 6112) (70/522/EEG)
och

Rådets direktiv av den 30 november 1970 om detaljerade övergångsbestämmelser för egenföretagare inom partihandeln med kol och agenturverksamhet inom kolhandeln (ISIC-grupp ex 6112) (70/523/EEG)

Direktiven föranleder inga ändringar i den finska lagstiftningen.

Rådets direktiv av den 4 juni 1974 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för olika former av verksamhet inom handel med och distribution av giftiga ämnen och verksamhet som medför yrkesmässig användning av dessa produkter inklusive verksamhet som agent (74/556/EEG)

och

Rådets direktiv av den 4 juni 1974 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare och agent inom handel med och distribution av giftiga ämnen (74/557/EEG)

Direktiven gäller både yrkesmässigt bruk av giftiga produkter inom jord- och skogsbruket och trädgårdsskötseln och försäljning och distribution av giftiga produkter i ursprungsförpackning till slutanvändaren.

Direktiven innehåller övergångsbestämmelser med vilka möjligheterna att påbörja utövandet av ifrågavarande verksamhet i ett annat medlemsland underlättas. Ett värdland, där det finns bestämmelser om den yrkeskunskap som krävs av den som utövar verksamheten i fråga, skall erkänna yrkesbehörighet som har införskaffats i ett annat EES-land.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktiven medför ett behov att ändra kemikalielagen. Över ändringarna ges en separat regeringsproposition.

Rådets direktiv av den 16 juni 1975 om åtgärder för att främja den faktiska etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som handelsresande och hemförsäljare, särskilt övergångsåtgärder för dessa former av verksamhet (75/369/EEG)

Avsikten med direktivet är att förenhetliga medlemsstaternas bestämmelser och föreskrifter om ambulerande handel. Genom det underlättas också möjligheterna för utövaren av ambulerande handel att påbörja utövandet av verksamheten i en annan medlemsstat. Syftet med övergångsåtgärderna är att de värdländer där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av näringsverksamhet erkänner det faktiska utövandet av denna näring i ett annat medlemsland än värdlandet

under en rimlig period, som är tillräckligt näraliggande i tiden, som en garanti för att personen i fråga förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

Direktivets tillämpningsområde omfattar inte endast sådana former av handelsverksamhet som nödvändigtvis är ambulerande, utan också annan verksamhet som sker i form av resande från en plats till en annan, om inte ett eget direktiv har getts om verksamheten.

Till direktivets tillämpningsområde hör köp och försäljning utövad av gårdfarihandlare, handlare med ambulerande butikshandel och ambulerande handel. Dessutom omfattar tillämpningsområdet köp och försäljning som sker på täckta marknadsplatser och på utomhusmarknader utan fasta stånd. Direktivet tillämpas också på verksamhet som i övriga direktiv om övergångsåtgärder lämnats utanför direktivets tillämpningsområde samt på sådan verksamhet som omfattas av redan vidtagna övergångsåtgärder i vilka utövandet av dessa former av verksamhet i form av ambulerande handel undantas eller inte omnämns.

På utövandet av detaljhandelsförsäljning i affärslokaliteter eller i fasta stånd på täckta marknadsplatser tillämpas direktiven 68/363/EEG och 68/364/EEG. En agents anskaffning av beställningar från dörr till dörr omfattas av tillämpningsområdet för direktiven 64/222/EES och 64/224/EEG.

Direktivet tillämpas också på medborgare i medlemsstaterna som utövar ambulerande handel i arbetsförhållande. Avsikten med direktivet är inte att ändra medlemsstaternas lagstiftning eller administrativa bestämmelser där bolag förbjuds att utöva ambulerande handel eller där villkor ställs för utövande av dylik verksamhet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet om ambulerande handel förutsätter att lagen om kringföringshandel (389/61) ändras samt att den sista satsen i 2 § 1 mom. lagen angående rättighet att idka näring upphävs. Enligt 1 § lagen om kringföringshandel avses med kringföringshandel minutförsäljning i förvärvssyfte av medförda varor i form av gårdfarihandel, ambulerande butikshandel och ambulerande handel. Enligt 3 §, 10 § 3 mom.

och 23 § kan tillstånd beviljas finsk medborgare eller finsk sammanslutning. Enligt 2 § 1 mom. lagen angående rättighet att idka näring kan utlänning inte beviljas tillstånd att idka gårdfarihandel. Regeringspropositioner med de ändringar som behövs ges separat. Enligt 16 § tryckfrihetslagen (1/19) kan endast en finsk medborgare idka försäljning av tryckskrifter som kolportör. Paragrafen måste ändras i fråga om medborgarskapskravet och över detta ges en separat regeringsproposition.

Rådets direktiv av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar om självständiga handelsagenter (86/653/EEG)

Avsikten med direktivet är att genom en samordning av lagarna avlägsna de nackdelar som skillnaderna i lagstiftningen om representationsavtal förorsakar förutsättningarna för konkurrens och handelsrepresentanternas rättskydd samt särskilt avtalen mellan huvudmän och handelsrepresentanter från olika medlemsstater. Direktivet gäller rättsförhållandet mellan en handelsrepresentant och en huvudman och det tillämpas endast på självständiga handelsrepresentanter.

I direktivet finns tvingande bestämmelser om parternas skyldigheter att vara lojala, omsorgsfulla och att ge information. I fråga om handelsrepresentantens arvode finns det i direktivet bestämmelser om grunder för rätten till arvode, skyldigheten att erlagga provision som utgår enligt antalet transaktioner eller deras värde och grunderna för detta erläggande, om förlust av rätten till provision samt om tidpunkten och sättet för erläggande av provision. En avtalslutande part har enligt direktivet rätt att få en handling av den andra parten där avtalsvillkoren jämte ändringar finns upptagna. Medlemsstaterna kan kräva att representationsavtalet skall vara skriftligt för att det skall vara giltigt. Enligt direktivet ändras ett representationsavtal på en viss tid till att gälla tills vidare om parterna fortsätter att iaktta det sedan avtalsperioden har gått ut. I direktivet finns bestämmelser om uppsägningstiden för representationsavtalet som förlängs då avtalsperioden fortgår. Enligt direktivet skall till handelsrepresentanten under vissa förutsättningar betalas gottgörelse eller ersättning sedan representationsavtalet har upphört. Enligt direktivet skall det konkurrensbegränsande vill-

kor som binder handelsrepresentanten sedan avtalet har upphört gälla i högst två år och det skall göras skriftligt och gälla endast de varor, det område eller den kundkrets som avses i representationsavtalet. Bestämmelserna i direktivet är huvudsakligen tvingande till handelsrepresentantens fördel.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Regeringens proposition (reg.prop. 201/91 rd) med förslag till lag om ändring av lagen om handelsrepresentanter och försäljare avläts till riksdagen den 5 december 1991. I propositionen, där det föreslås att gällande lag om handelsrepresentanter (389/75) skall ersättas med en ny, har de behov av ändringar som direktivet medför beaktats. Den mest betydande av de föreslagna ändringarna är handelsrepresentantens rätt till gottgörelse då representationsavtalet upphör. Handelsrepresentanten har enligt förslaget rätt till gottgörelse om han har skaffat sin huvudman nya kunder eller breddat handeln med tidigare kunder. Som maximibelopp för gottgörelsen föreslås ett belopp som motsvarar handelsrepresentantens arvoden under ett år.

F. Industri och hantverk

Rådets direktiv av den 7 juli 1964 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin inom ISIC-huvudgrupperna 23—40 (industri och hantverk) (64/427/EEG)

Direktivets tillämpningsområde bestäms enligt direktivet 64/429/EEG.

Genom direktivet underlättas möjligheterna för dem som utövar produktions- och processverksamhet att utöva verksamheten i en annan medlemsstat. Syftet med övergångsåtgärderna är att de värdländer där det finns bestämmelser om rätten att påbörja de nämnda formerna av näringsverksamhet godtar det faktiska utövan- det av denna näring i ett annat medlemsland än värdlandet under en rimlig period, som är tillräckligt näraliggande i tiden, som en garanti för att garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet förutsätter att förordningen om explosiva varor och förordningen om ädelmetallarbeten ändras så att de stämmer överens med principen om icke-diskriminering.

Rådets direktiv av den 7 juli 1964 om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster för egenföretagare i tillverknings- och processindustrin inom ISIC-huvudgrupperna 23—40 (industri och hantverk) (64/429/EEG)

Medlemsstaterna skall upphäva följande diskriminerande restriktioner som gäller påbörjan- det av verksamhetsformer inom tillverknings- och processindustrin och utövan- det av dessa: tillverkning av textilier; tillverkning av skodon, kläder och sängkläder; trä- och korkindustri utom möbeltillverkning; tillverkning av trä- möbler; tillverkning av papper och pappers- produkter; tryckeriindustri, förlagsverksamhet samt med dem sammanhängande tjänster; lä- derindustri; tillverkning av gummi- och plast- produkter, syntetfibrer och stärkelseprodukter; kemisk industri; petroleumindustri; tillverkning av icke-metalliska mineralprodukter; produktion och primär omvandling av järnmetaller och icke-järnmetaller; tillverkning av metall- produkter (utom maskiner och transportutrust- ning); annan maskintillverkning än tillverkning av elektriska maskiner; elektroteknik; tillverk- ning av fordon; andra tillverkningsindustrier samt uppförande av byggnader.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Enligt 5 § tryckfrihetslagen är varje finsk medborgare som råder över sig själv och sin egendom berättigad att idka boktryckerirörelse. Finska sammanslutningar har motsvarande rätt på villkoret att den som förestår bok- tryckeriet är finsk medborgare. Direktivet för- utsätter att diskrimineringen på grund av na- tionalitet upphävs till denna del.

Rådets direktiv av den 7 juli 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom gruv- och

*mineralnäringen (ISIC-huvudgrupperna 11—19)
(64/428/EEG)*

Direktivet förpliktar medlemsstaterna att upphäva de restriktioner som inverkar på rätten att utöva gruv- och mineralnäring som egenföretagare.

Direktivets tillämpningsområde täcker den verksamhet som avses i huvudgrupperna 11—19 av de Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur (NICE) då avsikten med verksamheten är att utvinna mineraler som finns i naturen som fasta eller flytande ämnen eller som gaser. I det ingår gruvdrift i dagen och under jord, stenbrott och oljekällor samt alla hithörande arbetsprocesser för bearbetning och anrikning av malm och andra råmineraler, när dessa verksamhetsformer utövas av ett företag vars huvudsakliga verksamhet är inriktad på utvinning av mineral. Mineralprospektering och iordningställande av mark för utvinning hör också till direktivets tillämpningsområde. Bestämmelserna i direktivet gäller även försäljning av egna varor i parti- eller detaljhandelsform. Försäljningen skall emellertid ske på ett enda försäljningsställe i produktionslandet, om inte utövat av försäljning har liberaliserats genom ett särskilt direktiv.

Direktivet tillämpas också på prospektering och borrhning efter olja och naturgas, ifall verksamheten utövas av koncessionsinnehavaren. Verksamhet som utövas av någon annan än koncessionsinnehavaren hör till tillämpningsområdet för direktivet 69/82/EEG.

*Lagstiftningen i Finland och behovet av
ändringar*

Enligt 1 § 1 mom. gruvlagen (503/65) har endast en finsk medborgare eller finsk juridisk person rätt att inmuta och utnyttja områden som innehåller gruvmineraler. Utlänningar och finska sammanslutningar som avses i 2 § i den s.k. begränsningslagen kan utnyttja rättigheterna enligt gruvlagen endast efter att ha fått ett särskilt tillstånd till detta. Enligt 2 § 1 mom. lagen om kontinentalsockeln (149/65) kan statsrådet bevilja en utländsk medborgare eller sammanslutning motsvarande rätt som en finsk medborgare och sammanslutning, om särskilt skäl till detta anses föreligga.

Direktivet förpliktar till en ändring av de nämnda lagarna så att de stämmer överens med principen om icke-diskriminering.

*Rådets direktiv av den 28 februari 1966 om
etableringsfriheten och friheten att etablera sig
som egenföretagare inom sektorerna el-, gas-,
vatten- och sanitära tjänster (ISIC avdelning 5)
(66/162/EEG)*

Direktivet förpliktar medlemsstaterna att upphäva alla restriktioner som grundar sig på nationalitet vad gäller rätten att etablera sig och erbjuda tjänster inom sektorerna el, gas, ånga, vatten samt sanitära tjänster. Vad gäller vidarebefordran av el och transport av gas, ånga och vatten genom rörledningar skall endast de restriktioner som gäller etableringsfriheten upphävas.

Den verksamhet som omfattas av direktivets täcker produktion och distribution av el, produktion av gas och distribution av gasformiga bränslen (också genom rörledningar), produktion av fjärrvärme, utvinning, rening och distribution av vatten samt avlopps- och avfallsförsörjning (sanitära tjänster). Produktionen och distributionen inbegriper all den verksamhet som har som syfte att förmedla gas, el eller vatten i användbar form till konsumenten. Direktivets tillämpningsområde täcker all verksamhet i anslutning till produktion, vattenutvinning, vidarebefordran eller transport och distribution. De sanitära tjänsterna omfattar i synnerhet gaturenhållning, bortforsling och deponering av industri- och hushållsavfall samt avfallsvatten.

Direktivet tillämpas inte på utnyttjandet av naturgaskällor (inklusive borrhning och prospektering) och inte heller på byggnadsverksamhet i anslutning till de ovan nämnda verksamhetsformerna.

*Lagstiftningen i Finland och behovet av
ändringar*

Enligt 9 § ellagen kan verksamhetstillstånd för elverk endast beviljas finska medborgare eller finska samfund. Direktivet förutsätter att de restriktioner som baserar sig på nationalitet upphävs i ellagen.

*Rådets direktiv av den 15 oktober 1968 om
etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla
tjänster som egenföretagare inom livsmedels- och
dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupperna 20
och 21) (68/365/EEG)*

och
Rådets direktiv av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupperna 20 och 21) (68/366/EEG)

Direktiven förutsätter inga ändringar av lagstiftningen i Finland.

Rådets direktiv av den 13 mars 1969 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare i fråga om letande (prospektering och borrhning) efter olja och naturgas (ISIC-huvudgrupp ex 13) (69/82/EEG)

Direktivet förpliktar till upphävning av de restriktioner som har ställts för utövande av letande efter olja och naturgas som egenföretagare.

Direktivet gäller både innehavare av undersökningstillstånd och bolag som letar efter olja och naturgas antingen för innehavaren av utvinningstillstånd eller innehavaren av undersökningstillstånd eller för egen räkning och därmed kompletterar det direktivet 64/428/EEG till vars tillämpningsområde denna verksamhet inte hör.

Verksamheten omfattar alla de metoder som lämpar sig för letande efter fyndigheter samt allt förberedelsearbete för utvinning av olja och naturgas inklusive iordningställande av platsen i fråga.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Enligt 1 § 1 mom. gruvlagen är endast finska medborgare och finska juridiska personer berättigade att inmuta och utnyttja områden som innehåller gruvmineraler. Utlänningar och finska sammanslutningar som avses i 2 § begränsningslagen kan endast utnyttja rättigheterna i gruvlagen efter att ha fått ett separat tillstånd till det.

Enligt 2 § 1 mom. lagen om kontinentalsockeln kan statsrådet bevilja en utländsk medborgare eller sammanslutning motsvarande rätt som en finsk medborgare eller sammanslutning, ifall det anses föreligga särskilda skäl till det.

Direktivet förpliktar till ändring av dessa lagar så att de stämmer överens med pricipen om icke-diskriminering.

G. Tjänster som är förknippade med transporter

Rådets direktiv av den 29 juni 1982 om åtgärder för att underlätta ett effektivt utövande av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom vissa tjänster som är förknippade med transporter och kommunikationer och resebyråer (ISIC-grupp 718) samt lagring och magasinering (ISIC-grupp 720) (82/470/EEG)

Direktivet föranleder inga ändringar av lagstiftningen i Finland.

H. Filmindustri

Rådets direktiv av den 15 oktober 1963 om genomförande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster inom filmindustrin (63/607/EEG),

Rådets direktiv av den 13 maj 1965 för genomförande av bestämmelserna i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom filmindustrin (65/264/EEG),

Rådets direktiv av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfrihet som egenföretagare inom filmdistribution (68/369/EEG)

och

Rådets direktiv av den 29 september 1970 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som egenföretagare inom filmproduktionen (70/451/EEG)

Filmmaterial kan fritt röra sig inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet enligt avtalsbestämmelserna om fri rörlighet för varor. De verksamhetsformer som sammanhänger med att göra, sprida, kommersiellt utnyttja och förevisa film hör till tillämpningsområdet för de avtalsbestämmelser som gäller etableringsrätten och friheten att erbjuda tjänster. De direktiv som getts för att dessa skall kunna genomföras inom filmbranschen gäller spridning, kommersiellt utnyttjande, förevisning, efterbandning och produktion av filmer.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktiven föranleder inga behov av ändring av den finska lagstiftningen.

J. Övriga branscher

Rådets direktiv av den 12 januari 1967 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom:

1. *handel med och förvaltning av fast egendom (exklusive 6401), (ISIC-grupp ex 640)*
2. *vissa tjänster som inte finns klassificerade på annat håll (ISIC-grupp 839) (67/43/EEG)*

Direktivet innebär att restriktionerna för verksamhetsformer i anslutning till fast egendom med undantag av lantmätarnas verksamhet skall upphävas. Verksamhetsformerna omfattar alla former av handel med och förvaltning av fast egendom som utövas av enskilda personer, bolag eller enskilda firmor som i sin näringsverksamhet uppbär inkomst av köp, försäljning, uthyrning, utarrendering, eller förvaltning av såväl bebyggda som icke-bebyggda fastigheter, särskilt lokaler för industri-, handels- eller annan näringsverksamhet eller för bostadsändamål eller av rättigheter som hänför sig till sådan egendom. Verksamhetsformerna täcker också verksamhet som expert eller agent vad gäller transaktioner som hänför sig till sådan egendom eller sådana rättigheter. Restriktionerna för dessa former av näringsverksamhet skall upphävas, oavsett benämningen på de personer som utövar dessa former av verksamhet.

Direktivet tillämpas också på former av näringsverksamhet som egenföretagare vad gäller sådana tjänster inom näringslivet som inte är klassificerade på annat håll. Privata arbetsförmedlingar, detektivbyråer, säkerhetstjänster, upplysningsbyråer, reklambyråer, privata handelsevenemang, skrivbyråer, inkl. uthyrning av mekaniska och elektroniska maskiner, samt översättningsservice, rådgivning i frågor rörande affärsorganisationer och affärsmetoder, litterär och konstnärlig verksamhet, verksamhet som värderingsman, med undantag för försäkringsområdet, tolkservice samt verksamhet med tidningsurklipp hör till direktivets tillämpningsområde.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet ger fastighetsmäklare och fastig-

hetsbolag vidsträckta möjligheter att skaffa sig fastigheter. För detta förutsätts att den lagstiftning som begränsar utlänningars och utländska samfunds möjligheter att skaffa sig fastigheter ändras.

Enligt 2§ lagen om bevakningsföretag (237/83) kan tillstånd att driva bevakningsföretag endast beviljas finska medborgare eller finska samfund. Direktivet förutsätter att lagstiftningen till denna del ändras.

Rådets direktiv av den 15 oktober 1968 om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som egenföretagare inom servicesektorn (ur ISIC-huvudgrupp 85);

1. *Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852)*
2. *Hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853) (68/367/EEG)*

och
Rådets direktiv av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom servicesektorn (ur ISIC-huvudgrupp 85);

1. *Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852)*
2. *Hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853) (68/368/EEG)*

Direktiven föranleder inga ändringar av den finska lagstiftningen.

Rådets direktiv av den 16 juni 1975 om åtgärder som underlättar etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster inom diverse branscher (ur ISIC-huvudgrupperna 01—85), särskilt övergångsåtgärder för dessa verksamhetsformer (75/368/EEG)

Genom direktivet upphävs diskriminering på grund av nationalitet och underlättas möjligheterna för en näringsidkare som utövar den verksamhet som nämns i rubriken att flytta till en annan medlemsstat och utöva sin verksam-

het där. Direktivet tillämpas också på arbets- tagare. Syftet med övergångsåtgärderna är att de värdländer där det finns bestämmelser om rätten att påbörja nämnda former av närings- verksamhet godtar det faktiska utövandet av denna näring i ett annat medlemsland än värdlandet under en rimlig period, som är tillräckligt näraliggande i tiden som garanti för att personen i fråga förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

Företag som köper patent och säljer licenser omfattas av direktivet. Däremot omfattas var- ken verksamhet som konsulterande ingenjör eller som konsult för industriell äganderätt eller patenträttsadvokat av detta direktiv.

De former av verksamhet som ingår i ISIC huvudgrupp 73 (kommunikationer: posttjänster och telekommunikation) räknas vanligtvis till offentliga tjänster på post- och telekommuni- kationsområdet och större delen av verksam- hetsformerna inom den huvudgruppen omfat- tas därför inte detta direktiv. Men ifall verk- samheten kan utövas på privat basis ingår den i direktivet.

Av verksamhetsformerna i huvudgruppen för tillverkning av transportutrustning (ISIC hu- vudgrupp 38) omfattas de verksamhetsformer som räknas upp i bilagan av direktivet.

Transportverksamheten (i ISIC huvudgrupp 71) hör i allmänhet till tillämpningsområdet för EES-avtalets trafikbestämmelser. Vissa verk- samhetsformer som stöder och biträder trans- portverksamhet samt resebyråverksamhet hör dock till tillämpningsområdet för direktiv 82/470/EEG. Passagerarbefordran, med undan- tag av sådan som sker med motorfordon, samt transport av flytande kolväten och andra kemikalieprodukter i flytande form i rörledningar (grupp 719) omfattas också av detta direktiv. Direktivet omfattar också med transportväsen- det besläktade verksamhetsformer och andra former av verksamhet än transporter inom följande grupper: sov- och restaurangvagns- tjänster, underhåll av järnvägsmateriel i verk- stad, tvättning av järnvägsvagnar, underhåll av materiel för städers och förorters trafik för personbefordran, underhåll av materiel för landsbygdens trafik för personbefordran, åtgär- der som understöder vägtrafiken och underhåll av den service som stöder denna (bl.a. vägar, tunnlar, avgiftsbelagda broar, varuupplag, parkeringshus, buss- och spårvagnsdepåer), verksamhet i samband med insjötransport

(skötsel och underhåll av vattenfarleder, under- håll av slussar och andra konstruktioner, ut- sättandet av bojar o.s.v.). Av institutionstjäns- terna omfattas bibliotek, museer, botaniska och zoologiska trädgårdar av direktivet.

I fråga om rekreationstjänster tillämpas di- rektivet på idrottsverksamhet, spel samt annan fritidsverksamhet som inte har klassificerats någon annanstans. Lotterier och liknande for- mer av verksamhet tillhör ofta sektorn för offentliga tjänster antingen direkt eller genom offentliga organ eller är förbjudna och de omfattas därför inte av detta direktiv. Direkti- vet skall emellertid tillämpas om verksamheten kan utövas privat.

Verksamhet som turistguide utövas i vissa medlemsstater inom fastställda avgränsade om- råden och är underkastad detaljbestämmelser; de bör därför undantas detta direktiv med undantag för verksamhet som reseledare och turisttolkar.

Direktivet medför inget behov att ändra lagstiftningen i Finland.

Rådets direktiv av den 19 juli 1982 om åtgärder som underlättar etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster som hårfrisör (82/489/ EEG)

Direktivet föranleder inget behov av ändring av den finska lagstiftningen.

J. Jordbruket

Rådets direktiv av den 2 april 1963 med detalj- bestämmelser för etableringsfrihet på jordbruks- området inom en medlemsstats territorium för medborgare i andra medlemsländer som har varit anställda som lantarbetare i den medlemsstaten under en sammanhängande period av två år (63/261/EEG),

Rådets direktiv av den 2 april 1963 med detalj- bestämmelser för etableringsfrihet på jordbruk som legat öde eller vars mark inte varit uppodlad i mer än två år (63/262/EEG),

Rådets direktiv av den 14 december 1964 med detaljbestämmelser för friheten att tillhandahålla tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling (65/1/EEG),

Rådets direktiv av den 25 juli 1967 om frihet för

de medborgare i en medlemsstat som har etablerat sig i en annan medlemsstat som jordbrukare att flytta från ett jordbruk till ett annat (67/530/EEG),

Rådets direktiv av den 25 juli 1967 om tillämpning av medlemsstaternas lagar om jordbruksarenden på jordbrukare som är medborgare i andra medlemsstater (67/531/EEG),

Rådets direktiv av den 25 juli 1967 om friheten att bli medlem av jordbrukskooperativ för medborgare i en medlemsstat som etablerat sig i en annan medlemsstat (67/532/EEG),

Rådets direktiv av den 24 oktober 1967 med detaljbestämmelser för att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom skogsbruk och skogsavverkning (67/654/ETY),

Rådets direktiv av den 5 april 1968 om frihet för jordbrukare som är medborgare i en medlemsstat och har etablerat sig i en annan medlemsstat att erhålla olika former av kredit (68/192/EEG),

Rådets direktiv av 20 december 1968 om frihet för jordbrukare som är medborgare i en medlemsstat och har etablerat sig i en annan medlemsstat att erhålla olika former av stöd (68/415/EEG)

och

Rådets direktiv av 16 december 1970 med detaljbestämmelser för att uppnå etableringsfrihet för egenföretagare som tillhandahåller tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling (71/18/EEG)

Direktiven förpliktar till ändring av den nationella lagstiftningen om självständigt yrkesutövande inom lantbruket så att den stämmer överens med principen om icke-diskriminering.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktiven förutsätter inga ändringar av den finska lagstiftningen.

Övriga verkningar

Genomförandet av EG:s lagstiftning som

gäller erkännande av examina bedöms inte påverka det serviceinriktade, effektiva och sakliga utövandet av verksamheten som i Finland har normerats negativt.

I de direktiv som gäller erkännande av examina och yrkesutövning ingår i allmänhet en bestämmelse enligt vilken sökanden inom en viss tid skall ges ett beslut eller meddelande över erkännandet av examen, behörighet eller andra frågor. För genomförandet och tillämpningen av flera av direktiven skall en behörig myndighet utses som tar emot ansökningar, fattar beslut om behörighet, informerar vederbörande personer och övriga EES-stater i frågor som gäller yrkesutövning och erkännandet av examina samt deltar i den EES-förvaltning som gäller upprätthållandet och utvecklingen av systemet och i annat internationellt samarbete som behövs.

Kapitel 2 Etableringsrätt

Artikel 31. Artikel 31 i EES-avtalet motsvarar artikel 52 i Romfördraget. Den etableringsrätt som artikeln gäller är en av grundprinciperna om fri rörlighet för personer enligt EES-avtalet. EG:s domstol har i sina avgöranden (se bl.a. fallen 2/74, Reyners v. Belgien och 33/74 Van Binsbergen v. Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid) ansett att den bestämmelse i Romfördraget (52 artikeln) som motsvarar artikel 31 i EES-avtalet har en omedelbar rättsverkan, vilket gör att den direkt kan åberopas vid nationella domstolar.

Punkt 1 i artikeln innebär en skyldighet att likställa de medborgare i andra EES-stater som är intresserade av att uppta och utöva företagsverksamhet med statens egna medborgare i fråga om principen om näringsfrihet. De bestämmelser angående verksamhetsutövarna och den verksamhet som utövas som strider mot principen om icke-diskriminering skall avskaffas. Också administrativ praxis som strider mot principen om icke-diskriminering skall slopas.

En medborgare i en EES-stat kan flytta till en annan EES-stat för att där utöva näringsverksamhet som egen företagare (1 punkten första stycket). Etableringsfriheten innefattar också rätt för en EES-medborgare med hemvist i en EES-stat att upprätta agentur, filial eller dotterbolag i en annan EES-stat och där utöva verksamhet på detta sätt.

Etableringsfriheten omfattar också rätten att,

med iakttagande av mottagarstatens lagstiftning, grunda och leda bolag på samma villkor som mottagarlandets egna medborgare. Förmögenhet som är nödvändig för att realisera denna rätt överförs från en medlemsstat till en annan i enlighet med bestämmelserna om fri rörlighet för kapital.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Den lagstiftning som gäller i Finland måste ändras så att den stämmer överens med principen om icke-diskriminering. Lagen angående rättighet att idka näring måste ändras så att medborgare i EES-staterna och filialer som dessa grundar i Finland i fråga om näringfrihet blir likställda med finska medborgare och finska filialer. Näring skall också kunna idkas på så sätt att en sammanslutning som är förenlig med finsk lagstiftning grundas och dess stadgar utarbetas så att sammanslutningen enligt dem får idka näring. För att verkställa principen om icke-diskriminering måste också gruvlagen, lagen om kontinentalsockeln, kärnenergilagen, lagen om fiske, ellagen, lagen om bevakningsföretag, lagen om kringföringshandel, telelagen, kabelsändningslagen, lagen om en förteckning överhandelsfartyg i utrikesfart (1707/91), luftfartslagen samt tryckfrihetslagen ändras. Sjölagen måste ses över på grund av kravet på medborgarskap och hemort för huvudredaren för ett partrederi. Dessutom måste bestämmelsen om förutsättningarna för registrering i lagen om fartygsregister eventuellt ses över. Förslaget till ändring av telelagen ingår i regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om telekommunikation (reg.prop. 227/91 rd). Propositionerna med förslag till ändring av de övriga lagarna läggs också separat. I fråga om övriga näringar än de som nämnts här verkställs principen om icke-diskriminering genom ändringar på förordningsnivå.

EG:s regelverk

I artikel 31.2 i avtalet hänvisas till avtalets bilagor VII—XI, där EG:s gällande lagstiftning om etableringsrätt tas med som EES-regler. De EG-bestämmelser som nämns i bilaga VII har refererats i samband med motiveringarna till

artikel 30, eftersom bilaga VII i första hand gäller erkännande av examensbevis. På motsvarande sätt redogörs för bilagorna IX—XI, som gäller tjänster, i samband med motiveringarna till artikel 36. I bilaga VIII, som gäller etableringsrätt, nämns följande EG-bestämmelser:

Allmänt handlingsprogram för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr 002, 15.1.1962, s. 32)

och

Allmänt handlingsprogram för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten (EGT nr 002, 15.1.1962, s. 36)

I ifrågavarande handlingsprogram, som har getts med stöd av artiklarna 54 och 63 i Romfördraget, definieras principerna om och tidtabellen för hur friheten att erbjuda tjänster och etableringsfriheten skall genomföras. EG:s lagstiftning på områdena i fråga utgår från dessa handlingsprogram.

Rådets direktiv av den 21 maj 1973 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster (73/148/EEG)

Direktivet syftar till att undanröja begränsningar som avser fri rörlighet och vistelse när det gäller sådana medborgare i medlemsstaterna som vill etablera sig eller tillhandahålla tjänster inom en annan medlemsstats territorium.

Enligt direktivet skall begränsningarna som avser fri rörlighet och vistelse undanröjas när det gäller sådana medborgare i medlemsstaterna som har etablerat sig eller vill etablera sig inom en annan medlemsstats territorium för att verka som självständiga yrkesutövare eller vill tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat. Begränsningarna skall därtill undanröjas när det gäller sådana medborgare i medlemsstaterna som vill fara till en annan medlemsstats territorium för att motta tjänster. Begränsningarna som avser fri rörlighet och vistelse skall oaktat medborgarskap undanröjas också när det gäller de nämnda personernas familjemedlemmar samt de släktingar de försörjer.

I direktivet finns bestämmelser om att medlemsstaterna skall bevilja de nämnda personer-

na rätt att avlägsna sig från statens territorium. I direktivet finns dessutom bestämmelser om beviljande av identitetsbevis och pass och deras giltighetstid samt om att man inte kan kräva utresevisum.

För inresa får medlemsstaterna inte kräva annat än identitetsbevis eller pass. Man får alltså inte kräva visum för andra än sådana familjemedlemmar som inte är medborgare i någon medlemsstat. Sådana medborgare i medlemsstaterna som vill bedriva näringsverksamhet inom mottagarstatens territorium eller där bilda bolag för att verka som självständiga näringsidkare skall enligt huvudregeln beviljas permanent uppehållsrätt. I direktivet ingår bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd, dess giltighetstid och behörighet i fråga om territorium, samt om storleken för de avgifter som eventuellt uppbärs för tillståndet.

Rådets direktiv av den 17 december 1974 om rätten för medborgare i en medlemsstat att stanna kvar inom en annan medlemsstats territorium efter att där ha drivit egen rörelse (75/34/EEG)

Direktivet syftar till att ge personer som verkat som självständiga yrkesutövare samma rätt som arbetstagare givits i förordning nr 1251/70 att stanna kvar inom annan medlemsstats territorium efter att ha verkat där.

Direktivet tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som verkat som självständiga yrkesutövare inom en annan medlemsstats territorium och som uppnått den ålder som berättigar till lagstadgad ålderspension i denna stat, blivit permanent arbetsoförmögna eller överfört sin verksamhet till annan medlemsstat men blivit boende i den förstnämnda staten. I direktivet har uppställts minimitider för verksamheten för att rätten att stanna kvar inom medlemsstats territorium skall uppnås. Direktivet tillämpas även på näringsidkares familjemedlemmar. När det gäller familjemedlemmar hänvisas i direktivet till artikel 1 i direktiv 73/148/EEG.

Direktivet innehåller bestämmelser om hur man bevisar oavbrutet boende, hurudan frånvaro som inverkar på kontinuiteten samt när rätten kan börja utnyttjas. Enligt direktivet har de personer rätt till uppehållstillstånd som har rätt att stanna kvar inom medlemsstatens territorium. Noggrannare bestämmelser finns

om uppehållstillståndet, beviljande av uppehållstillstånd, eventuella avgifter som uppbärs för tillståndet, dess behörighet i fråga om territorium samt när det upphör att gälla.

I direktivets slutartiklar finns bestämmelser om jämlik behandling, om att bestämmelser som är fördelaktigare för medborgarna i medlemsstaterna är primära i jämförelse med direktivets bestämmelser samt om avvikelser från direktivets bestämmelser.

EG-domstolen har i sitt avgörande 68/89 (kommissionen v. Konungariket Nederländerna) ansett att inresa i en medlemsstat när det gäller sådan medborgare i medlemsstat som avses i direktiv 73/148/EEG inte får vara beroende av kravet att svara på gränsmyndigheternas frågor. Det enda kravet man kan uppställa på inresa är ett giltigt identitetsbevis eller pass. Gränsmyndigheterna har alltså inte rätt att ställa frågor som till exempel gäller vistelsens längd eller personens penningmedel.

Rådets direktiv av den 17 december 1974 om utvidgande av tillämpningsområdet för direktiv 64/221/EEG om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa till att även omfatta medborgare i en medlemsstat som beagnar sig av rätten att stanna kvar inom en annan medlemsstats territorium efter att ha verkat där som egna företagare (75/35/EEG)

Direktivet utvidgar tillämpningsområdet för direktiv 64/221/EEG till att avse också de personer som faller under tillämpningsområdet för direktiv 75/34/EEG. Genom direktivets bestämmelser får de självständiga yrkesutövare jämte familjemedlemmar som utnyttjar sin rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter avslutad verksamhet samma ställning som arbetstagare har på grundval av direktivet 64/221/EEG.

Rådets direktiv av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning (90/364/EEG)

För att trygga den rörelsefrihet som nämns i artiklarna 3.c och 8 a i Romfördraget syftar direktivet till att harmonisera de nationella bestämmelserna om rätten för medborgare i medlemsstaterna att bo i en annan medlemsstat. Den som fått rätt att uppehålla sig i en medlemsstat får dock inte oskäligt belasta den

offentliga ekonomin i den mottagande staten.

Direktivet tillämpas på sådana medborgare i medlemsstaterna som inte har rätt till bosättning på grundval av gemenskapens övriga bestämmelser samt på de familjemedlemmar som nämns i direktivet. En förutsättning för att direktivet skall vara tillämpligt är därtill att de nämnda personerna i den mottagande staten är sjukförsäkrade i fråga om alla risker, och att de har så stora inkomster och så mycket tillgångar att de under vistelsen inte måste ty sig till socialvårdssystemet i den mottagande medlemsstaten.

Enligt direktivet skall som bevis för rätten till bosättning utfärdas ett dokument benämnt "Uppehållstillstånd för medborgare i EEG-medlemsstat". Direktivet innehåller noggrannare bestämmelser om giltighetstiden för och förnyande av uppehållstillståndet och om de handlingar som ligger till grund för tillståndet. Maken och de barn som är beroende av en medborgare som har rätt att bosätta sig inom en medlemsstats territorium har enligt direktivet rätt att inleda avlönat arbete eller verka som självständiga yrkesutövare inom en medlemsstats hela territorium också om de inte är medborgare i någon medlemsstat. Direktivet innehåller dessutom en bestämmelse om att man får avvika från dess bestämmelser enbart med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. Rätten till bosättning gäller enligt direktivet så länge förmånstagaren uppfyller de förutsättningar som uppställts i artikel 1 i direktivet.

I bilaga VIII ersätts uttrycket "uppehållstillstånd för en medborgare i någon av EG:s medlemsstater" av uttrycket "uppehållstillstånd" som också avser medborgarna i EFTA-staterna.

medlemsstaterna som haft avlönat arbete eller verkat som självständiga yrkesutövare samt på deras familjemedlemmar. En förutsättning är därtill att dessa personer lyfter arbetsoförmögenhets- eller förtidspension, åtnjuter åldersförmån eller lyfter arbetsolycksfalls- eller yrkessjukdomspension. Pensionen eller förmånen måste vara så stor att personen under vistelsen inte måste ty sig till medlemsstatens socialvårdssystem. Personen skall därtill i den mottagande medlemsstaten vara sjukförsäkrad för alla risker.

Följande personer skall oberoende av sin nationalitet ha rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat tillsammans med innehavaren av ett uppehållstillstånd:

— maken och deras avkomlingar som är beroende av dem för sin försörjning

— släktingar i föregående led till innehavaren av uppehållstillstånd och hans eller hennes make.

Enligt direktivet skall som bevis över rätten till bosättning utfärdas ett skilt dokument benämnt "Uppehållstillstånd för medborgare i EEG-medlemsstat". Direktivet innehåller noggrannare bestämmelser om giltighetstiden och förnyandet av tillståndet samt om de handlingar som ligger till grund då tillstånd utfärdas. Direktivet innehåller ett förbud mot att avvika från dess bestämmelser utom med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. Enligt direktivet gäller rätten till bosättning så länge förmånstagaren uppfyller de förutsättningar som uppställts i artikel 1.

I bilaga VIII ersätts uttrycket "uppehållstillstånd för en medborgare i någon av EG:s medlemsstater" av uttrycket "uppehållstillstånd" som också avser medborgarna i EFTA-staterna.

Rådets direktiv av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning för anställda och egna företagare som inte längre är yrkesverksamma (90/365/EEG)

Direktivet syftar till att bevilja rätt till bosättning även åt de personer som redan upphört med sin yrkesverksamhet också om de inte utnyttjat sin rätt att röra sig fritt då de var verksamma i arbetslivet. De som fått rätt till bosättning får dock inte förorsaka oskälig belastning för den offentliga ekonomin i den mottagande staten.

Direktivet tillämpas på de medborgare i

Rådets direktiv av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning för studerande (90/366/EEG)

Direktivet syftar till att underlätta inträdet till yrkesutbildning så att de studerande som är medborgare i någon medlemsstat beviljas rätt till bosättning.

Direktivet tillämpas på varje studerande som är medborgare i en medlemsstat samt på maken och de barn som är beroende av honom eller henne. En förutsättning är ytterligare att studeranden kan påvisa att han själv har så mycket penningmedel att han under sin studie-

tid inte måste ty sig till socialvårdssystemet i den mottagande staten. Dessutom förutsätts att studeranden har skrivit in sig vid någon erkänd läroinrättning för att delta i yrkesutbildning och att studeranden i den mottagande medlemsstaten är sjukförsäkrad mot alla risker.

Enligt direktivet är rätten att vistas begränsad till studietiden. Direktivet innehåller bestämmelser om det uppehållstillstånd som skall utfärdas som bevis för rätten till bosättning, giltighetstiden för tillståndet samt om de handlingar som kan krävas för tillståndet. Direktivet innehåller också bestämmelser om det motsvarande dokument som skall utfärdas för de familjemedlemmar som inte är medborgare i någon medlemsstat. Maken och de barn som den som har uppehållstillstånd och som har rätt att vistas inom någon medlemsstats område har enligt direktivet rätt att inleda avlönat arbete eller verka som självständiga yrkesutövare inom den mottagande medlemsstatens hela territorium också om de eventuellt inte är medborgare i någon medlemsstat. Avvikelse får inte göras från direktivets bestämmelser utom med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

Direktivet ger inte de studerande som fått rätt att vistas rätt till utkomtskydd i den mottagande medlemsstaten. Rätten att vistas gäller enligt direktivet så länge förmånstagaren uppfyller de förutsättningar som uppställts i artikel 1.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Enligt 4 § utlänningslagen skall en utlänning som reser in i eller vistas i landet ha giltigt pass som utfärdats av en myndighet i hans hem- eller vistelseland. Enligt 8 § utlänningslagen skall en utlänning som kommer till Finland eller vistas här ha visum eller uppehållstillstånd om inte annat följer av internationella avtal som binder Finland. Kapitel 3 i utlänningslagen innehåller närmare bestämmelser om uppehållstillstånd. Enligt 16 § 4 mom. utlänningslagen beviljas med vissa undantag en utlänning som vistats i Finland två år utan avbrott permanent uppehållstillstånd. Enligt 20 § utlänningslagen kan den som kommer till Finland utan uppehållstillstånd beviljas uppehållstillstånd bland annat om det vore uppenbart oskäligt att vägra uppehållstillstånd. Enligt

lagens motivering kan en sådan situation anses föreligga om personen godkänts för studier i en finsk läroinrättning. Lagrummet innebär dock inte att uppehållstillstånd automatiskt beviljas. Enligt 22 § utlänningslagen upphör uppehållstillstånd att gälla då utlänningen meddelat att han flyttar från Finland eller då han utan avbrott har vistats två år utanför Finland. Enligt 24 § utlänningslagen skall en utlänning som har för avsikt att börja förvärvsarbete i Finland ha arbetstillstånd. Enligt 25 § krävs dock arbetstillstånd inte för deltidsarbete eller arbete under ferierna av en studerande som har fått uppehållstillstånd. Av den som är make eller barn till en studerande krävs det däremot arbetstillstånd. Enligt 37 § utlänningslagen utgör avsaknad av pass, visum eller uppehållstillstånd grund för avvisning vid gränsen. Om en utlänning när han vistas i landet saknar pass, visum eller uppehållstillstånd när ett sådant krävs får han enligt 40 § utlänningslagen utvisas. Den som upprepade gånger gjort sig skyldig till brott får utvisas på grundval av 40 § 3 punkten utlänningslagen. Enligt 40 § 5 punkten i lagen kan en utlänning utvisas om det med hänsyn till hans tidigare verksamhet eller annars med fog kan antas att han börjar bedriva sabotage, spioneri, olaglig underrättelseverksamhet eller annan verksamhet som äventyrar Finlands förhållanden till främmande stat.

Det regelverk som artikel 31 i avtalet hänvisar till medför att utlänningslagens bestämmelser om uppehålls- och arbetstillstånd måste ändras. Om de ändringar regelverket medför i bestämmelserna om utlänningsars vistelse i landet avläts en skild regeringsproposition.

Artikel 32. Artikel 32 i avtalet innehåller ett undantag från principen om etableringsfrihet. Enligt artikeln gäller friheten inte verksamhet som är förenad med myndighetsutövning. EG:s domstol har i sina avgöranden (se bl.a. fallet 2/74 Reyners v. Belgien) tolkat begreppet myndighetsutövning i inskränkt bemärkelse och det har getts en samfundsrettslig betydelse. Enligt artikeln avses med verksamhet som inte omfattas av etableringsfriheten sådan verksamhet som består av myndighetsutövning antingen i sig eller i huvudsak. En hel yrkesfunktion kan uteslutas från tillämpningsområdet för artikel 31 om den, i det fall att den tas med inom ramen för etableringsfriheten, kan leda till att en medborgare i en annan EES-stat får en sådan ställning att han kan utöva myndighet.

Verksamhet som kan ingå i begreppet är t.ex. notarius publicus verksamhet som egenföretagare och läkaryrken där läkaren skriver ut dödsattester.

Artikel 32 i EES-avtalet föranleder inget behov av att ändra den finska lagstiftningen.

Artikel 33. Enligt artikeln begränsar inte etableringsrätten tillämpningen av nationell lagstiftning fastän den strider mot icke-diskrimineringsförbudet, om den särskilda behandlingen sker med hänsyn till de skäl som anförs i artikeln. Man kan således neka medborgare i EES-medlemsstat inresa och vistelse om skälen grundas på hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. Artikel 33 i EES-avtalet motsvarar bestämmelserna i Romfördragets artikel 56.1. Artikeln tillämpas jämlikt på arbetstagarer, näringsidkare, yrkesutövare och tillhandahållare av tjänster. Eftersom artikeln innebär en inskränkning av principen om den fria rörligheten för personer skall den enligt EG-domstolens praxis tolkas snävt (se till exempel fallet 41/74, van Duyn).

I fallet 30/77 (Regina) ansåg EG-domstolen att tidigare brottmålsdomar inte i sig berättigar att uppställa restriktioner för den fria rörlighet för arbetstagarer artikel 48 i Romfördraget garanterar. Domstolen konstaterade att tidigare brottmålsdomar mera var ett uttryck för personens tidigare handlande än ett existerande hot mot allmän ordning och säkerhet. I fallen 115 och 116/81 (Adoui och Cornuaille) gick domstolen ännu längre och ansåg att handlingar utförda av medborgare i medlemsstat inte kan anses utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet och därmed som ett handlande som ger rätt åt stat att utvisa medborgaren eller neka honom inresa, om inte staten har skridit till verkliga och effektiva åtgärder med syfte att hindra sina egna medborgare att handla på motsvarande sätt.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I 40 § utlänningslagen uppräknas grunder för utvisning av utlänning. Enligt punkt 1 i paragrafen kan man ur Finland utvisa utlänning som vistas i landet utan pass, visum eller uppehållstillstånd, när sådant krävs. Enligt 40 § 3 punkten kan utlänning utvisas om han upprepade gånger har gjort sig skyldig till brott. Enligt 40 § 5 punkten kan utlänning

utvisas om det med hänsyn till hans tidigare verksamhet eller annars med fog kan antas att han börjar bedriva sabotage, spioneri, olaglig underrättelseverksamhet eller någon annan verksamhet som äventyrar Finlands förhållanden till främmande stat. Utlänningslagens bestämmelser om utvisning måste ses över för att harmoniera med EES-avtalets principer om den fria rörligheten för personer.

Med anledning av de ändringar artikel 33 i avtalet medför i bestämmelserna om utvisning avlåtts en separat proposition.

Artikel 34. Enligt artikeln likställs ett bolag som bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i någon EES-stat i fråga om etableringsfriheten med EES-medborgare. Förutsättningen för att bolaget skall likställas är att dess stadgeenliga säte, centralförvaltning eller huvudkontor är beläget inom de avtalsslutande parternas territorium.

Begreppet bolag är enligt artikelns 2 punkt omfattande. Med det avses förutom civil- och handelsrättsliga bolag också sådana som verkar som kooperativa föreningar samt övriga privat- eller offentlighetsjuridiska personer med undantag av sådana som inte drivs i vinstsyfte. Då artikeln tillämpas anses följaktligen som bolag också sådana sammanslutningar och andra rättssubjekt som enligt gällande finsk rätt inte är bolag.

Protokoll 17 innefattar bestämmelser om dem som är berättigade till etablering, om avtalsparternas rätt att ta ställning till etableringsverksamhet från tredje land samt om förfaranden för att hindra att bestämmelserna kringgås. De som är berättigade till etablering anges genom en hänvisning till EG:s allmänna handlingsprogram för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten. Handlingsprogrammet utgör enligt bilaga VIII en del av EES-avtalet.

För att ett företag som har sitt stadgeenliga säte i en medlemsstat skall kunna åtnjuta förmånen av etableringsrätt, bör det förutom säte ha faktiska ekonomiska förbindelser med någon medlemsstat. Förmånen innebär rätt att etablera sig vidare i övriga medlemsstater.

Detta betyder att när ett företag som har sitt moderbolag utanför samarbetsområdet har grundat ett dotterbolag i någon EES-stat och uppfyller kravet för en ekonomisk förbindelse, får dotterbolaget med stöd av artiklarna 31 och 34 i EES-avtalet etablera sig vidare i en eller flera EES-stater.

Artikel 34 i EES-avtalet hindrar inte avtalsparterna från att utfärda sådan lagsftiftning som begränsar tredje lands tillträde på deras marknad. Enligt protokollet avser EES-staterna att utfärda detaljerade EES-regler om ärendet. Varje avtalspart har dock rätt att vidta åtgärder som behövs för att hindra att bestämmelserna kringgås.

Punkt 2 i protokollet innefattar bestämmelser om dem som är berättigade till i etablering. I artikel 34 i EES-avtalet definieras de förutsättningar under vilka en sammanslutning hör till de berättigade.

Artikel 35. I artikeln hänvisas till bestämmelserna i artikel 30 enligt vilka yrkesbehörighet som skaffats i en EES-stat skall erkännas. Motiveringarna till dessa direktiv, som delvis också ansluter sig till etableringsfriheten, står i samband med artikel 30.

Kapitel 3 Tjänster

Artiklarna 36—39. Enligt artikel 36.1 i avtalet existerar på avtalsparternas område inga begränsningar av rätten för medborgare i en medlemsstat i EG eller EFTA som etablerat sig i någon av dessa stater att tillhandahålla tjänster för mottagare som befinner sig i andra EG- eller EFTA-stater. Artikeln motsvarar artikel 59 i Romfördraget. Enligt artikel 36.2 tas EG:s lagstiftning angående vissa tjänster in i EES-avtalet (bilagorna IX—XI). Ifrågavarande sektorer är försäkringsverksamhet, bankverksamhet, värdepappershandel, audiovisuella tjänster och teletjänster. Definitionen på tjänster finns i artikel 37. Till tjänsterna hör verksamhet mot vederlag, till den del de inte faller under bestämmelserna om fri rörlighet för varor, personer och kapital. Tjänster avser i synnerhet verksamhet av industriell och kommersiell natur samt verksamhet inom hantverk och fria yrken. Utövaren av tjänster får tillfälligt bedriva sin verksamhet i den medlemsstat där tjänsten tillhandahålls, på samma villkor som denna stat uppställer för sina egna medborgare. Detta begränsar dock inte tillämpandet av bestämmelserna om etableringsrätt. Artikel 37 i EES-avtalet motsvarar artikel 60 i Romfördraget. På trafiktjänster tillämpas enligt artikel 38 avtalets specialbestämmelser i kapitlet om transporter. Ömsesidigt godkännande av examensbetyg samt EES-avtalets bestämmelser (artiklarna 30 och 32—34) om

begränsningar av etableringsrätten och om bolag tillämpas enligt artikel 39 även på tillhandahållandet av tjänster.

Rättsakter som hör till EES-avtalet

Försäkringstjänster

Allmänt

Enligt avtalets bilaga IX hör EG:s sjuutton försäkringsdirektiv jämte ändringar och kommissionens beslut angående trafikförsäkring till EES-reglerna. Syftet med direktiven är att göra tillhandahållandet av försäkringstjänster fritt på hela EG-området och delvis att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning om försäkringsverksamhet. Ur försäkringstagarnas synpunkt innebär ett fritt tillhandahållande av försäkringstjänster ökade valmöjligheter och ökad konkurrens, men samtidigt ökar också behovet att noggrant utreda försäkringarnas innehåll.

De gemensamma bestämmelser som gäller inledande och bedrivande av försäkringsrörelse och som ingår i de s.k. första direktiven, har godkänts inom skadeförsäkringen år 1973 och inom livförsäkringen år 1979. Bestämmelserna om fritt tillhandahållande av försäkringstjänster i de så kallade andra direktiven har för skadeförsäkringens del getts år 1988 och för livförsäkringens del år 1990. Direkt försäljning av försäkringstjänster från en medlemsstat till en annan utan koncession i den andra staten är ändå fortfarande begränsad. Inom skadeförsäkring räcker en koncession för försäkring av s.k. stora risker på hela EG-området, medan verksamhetsstaten i fråga om små risker kan kräva koncession för att verksamheten skall kunna inledas. Inom livförsäkring är gränsöverskridande försäljning utan att koncession beviljats av verksamhetsstaten i allmänhet möjlig bara i sådana fall, där försäkringstagaren på eget initiativ tar kontakt med försäkringsbolaget för att ingå livförsäkringsavtal.

Totalt 17 direktiv eller ändringar av direktiv hör till det regelverk som omfattas av EES-avtalet. De är dock endast en etapp i arbetet på att göra tillhandahållandet av försäkringstjänster fullständigt fritt. För att uppnå det målet har EG-kommissionen framställt förslag till ett tredje skadeförsäkringsdirektiv och ett tredje livförsäkringsdirektiv.

Genomförandet av de tredje direktiven skulle

bl.a. innebära att ett försäkringsbolag grundat i någon EG-medlemsstat med stöd av en koncession erhållen i hemlandet kan tillhandahålla försäkringstjänster på hela EG-området och att övervakningen av bolagets soliditet enbart sköts av hemlandsmyndigheterna. Efter som dessa direktiv ännu inte godkänts av EG, ingår de inte i EES-avtalet.

Försäkringsdirektiven har i avtalets bilaga uppdelats enligt sin natur i skadeförsäkrings-, trafikförsäkrings- och livförsäkringsdirektiv samt i direktiv om övrig försäkringsverksamhet.

Skadeförsäkringsdirektiven

Rådets direktiv av den 25 februari 1964 om avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster avseende återförsäkring och retrocession (64/225/EEG; nedan återförsäkringsdirektivet)

Direktivets syfte är att avskaffa hindren för friheten att tillhandahålla återförsäkrings- och retrocessionstjänster. I direktiven utgår från att varje EG-medlemsstat bör avskaffa begränsningarna av rätten att inleda och bedriva återförsäkrings- och retrocessionsverksamhet ur sin lagstiftning, om lagstiftningen för ett försäkringsbolag som kommer från en annan EG-medlemsstat uppställer tilläggsvillkor, som inte gäller inhemska försäkringsbolag. Direktivet tillämpas förutom på företag som enbart specialiserat sig på återförsäkring även på återförsäkringsverksamhet som drivs av försäkringsföretag som bedriver både direktförsäkring och återförsäkring.

Rådets första direktiv av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (73/239/EEG; nedan det första skadeförsäkringsdirektivet)

Syftet med det första skadeförsäkringsdirektivet är att underlätta start och bedrivande av annan direktförsäkringsrörelse än livförsäkring genom att samordna lagstiftningen i EG:s medlemsstater.

Direktivet tillämpas på sådana försäkringsföretag som bedriver direktförsäkringsrörelse

och som har driftställe i en medlemsstat eller ämnar etablera driftställe i en medlemsstat. Direktivet gäller dock inte liv- eller pensionsförsäkring, och inte heller försäkring baserad på lagstadgat socialskydd så som lagstadgad olycksfallsförsäkring. Utanför direktivets tillämpningsområde ställs också verksamhet som bedrivs av sådana ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar vilkas årliga försäkringspremieinkomst inte överstiger en miljon ecu, dvs. cirka 5,5 miljoner mark, och som även i övrigt uppfyller villkoren i artikel 3 i direktivet.

Bestämmelserna i direktivets avdelning II tillämpas på sådana försäkringsföretag vilkas hemort enligt bolagsordningen eller motsvarande bestämmelser är belägen inom EG-territoriet. Varje EG-medlemsstat skall kräva koncession av försäkringsföretaget, om det ämnar bedriva direktförsäkringsrörelse på ifrågavarande medlemsstats territorium. Koncessionen beviljas för vissa försäkringsklasser. Försäkringsklasserna har definierats i direktivets bilaga. För att försäkringsföretaget skall kunna erhålla koncession bör det ha en minimigarantifond, vars storlek beroende på försäkringsklasserna uppgår till minst 200 000—400 000 ecu, dvs. cirka 1—2 miljoner mark. En deposition eller ställande av säkerhet får inte krävas för beviljande av koncession. Beviljandet av koncession får inte heller basera sig på behovsprövning. Koncessionen får återkallas endast i de fall direktiven avser. Koncessionskravet är i kraft även då ett försäkringsföretag etablerat i en EG-medlemsstat ämnar bedriva direktförsäkringsrörelse i form av filial eller agentur i en annan medlemsstat. Då får den andra staten dock inte kräva att en ny minimigarantifond skapas där.

Övervakningen av solvensen av försäkringsföretagets hela affärsverksamhet hör till den medlemsstats övervakningsmyndighet där företaget har hemort enligt bolagsordningen eller motsvarande bestämmelser. Om försäkringsföretaget är verksamt i andra medlemsstater, skall dessa staters övervakningsmyndigheter lämna ut de uppgifter som behövs för övervakningen till den förstnämnda myndigheten. Försäkringsföretaget bör skapa en tillräcklig försäkringsteknisk ansvarsskuld i varje medlemsstat där det bedriver verksamhet. Ansvarsskulden skall ha täckning, och täckningstillgångarna skall i allmänhet finnas i verksamhetsstaten. Medlemsstaterna får reglera försäkringsföreta-

gets val av medel bara till den del som det är fråga om medel som motsvarar den försäkringstekniska ansvarsskulden eller bibehållande av företagens solvens. Den medlemsstat på vars område försäkringsföretaget har sin hemort skall föreskriva att företaget skapar en tillräcklig solvensmarginal för hela sin affärsverksamhet. En tredjedel av marginalen utgör garantifonden. Till solvensmarginalen hänförs förutom aktiekapitalet även bl.a. sådana fonder och reserveringar som inte motsvarar vissa förpliktelser, samt efter medgivande av respektive medlemsstaters övervakningsmyndigheter värderingsskillnaderna för egendomen.

Avdelning III i direktivet innehåller bestämmelser om de fall då ett försäkringsföretag med hemort utanför EG etablerar en agentur eller en filial i någon EG-medlemsstat. I ett sådant fall skall det förutsättas att försäkringsföretaget har koncession. I direktivet har minimikraven för beviljande av koncession fastställts. Medlemsstaten skall bl.a. kräva att försäkringsföretaget i verksamhetsstaten har tillgångar som uppgår till minst hälften av garantifondens minimimängd samt att en fjärdedel av minimimängden deponeras som säkerhet. Försäkringsföretaget skall också skapa en försäkringsteknisk ansvarsskuld, och skall ha en tillräcklig solvensmarginal. Det första skadeförsäkringsdirektivet har ändrats med sammanlagt sex direktiv.

Direktiv 76/580/EEG innehåller en ändring av definitionen på monetärenheten i artikel 5 i första skadeförsäkringsdirektivet.

Med direktiv 84/641/EEG, hädanefter turistassistsansdirektivet, kompletteras det första skadeförsäkringsdirektivet med ett tillägg om en försäkringsklass som innefattar bistånd för personer som på grund av en oförutsedd händelse hamnar i svårigheter på resa eller vid vistelse utanför hemorten eller den stadigvarande uppehållsorten. Det förutsätts att assistansverksamheten baserar sig på en överenskommelse enligt vilken biståndet är omedelbart tillgängligt i de fall och under de förhållanden som bestäms i avtalet, och att vederlaget (premien) har betalats på förhand. Biståndet kan bestå av tillhandahållande av förmåner i form av pengar eller naturprestationer. Som i direktivet åsyftad assistansverksamhet anses dock inte service eller underhåll och inte heller bistånd som ges i särskilda fall för landsvägsfordon som råkat ut för skada eller motorfel.

Med direktiv 87/343/EEG, nedan kreditför-

säkringsdirektivet, ändras det första skadeförsäkringsdirektivet genom en höjning av solvenskraven för försäkringsföretag som bedriver kredit- och borgensförsäkringsverksamhet. Försäkringsföretagen skall för denna verksamhet skapa ett utjämningsansvar som inte utgör en del av solvensmarginalen. Kalkylmetoderna för att beräkna utjämningsansvarets minimistorlek finns i direktivets bilaga. Med direktivet höjs dessutom garantifondskravet från 400 000 ecu till 1 400 000 ecu, dvs. till ca åtta miljoner mark. Medlemsstaterna är dock inte tvungna att tillämpa de nya bestämmelserna på försäkringsföretag vilkas kreditförsäkringsrörelse inte överstiger den omfattning som bestäms i direktivet.

Rådets direktiv av den 22 juni 1987 om samordning av lagar och andra författningar angående rättskydds-försäkring (87/344/EEG; nedan rättskydds-försäkringsdirektivet)

Direktivets syfte är att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning så att intressekonflikter mellan försäkringstagaren och försäkringsgivaren i rättskydds-försäkring i möjligaste mån kan förhindras. Dyliga intressekonflikter kan uppstå t.ex. i situationer där försäkringstagarens motpart också tecknat sin försäkring hos samma försäkringsgivare eller i situationer där försäkringstagaren har tecknat andra försäkringar hos försäkringsgivaren.

Medlemsstaterna skall bl.a. sörja för att de personer som sköter ersättningsärenden i anslutning till rättskydds-försäkring inte sköter motsvarande uppgifter angående övriga försäkringsklasser i försäkringsföretaget, eller att skötseln av ersättningsverksamheten rörande rättskydds-försäkring ges till en separat juridisk person, eller att man beviljar den försäkrade rätt att ge försvaret av sina intressen till en advokat eller, då den nationella lagstiftningen så medger, till en annan kompetent person. Den försäkrade måste alltid ha rätt att välja advokat då intressekonflikter uppstår. Med direktivet ändras även bestämmelserna om underordnade risker i det första skadeförsäkringsdirektivets bilaga.

Rådets andra direktiv av den 22 juni 1988 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring

och som fastställer bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utöva den fria rätten att tillhandahålla tjänster samt om ändring av direktiv 73/239/EEG (88/357/EEG; nedan det andra skadeförsäkringsdirektivet)

Syftet med det andra skadeförsäkringsdirektivet är att öka försäkringstagarens valmöjligheter genom att göra det lättare för sådana försäkringsföretag, vilkas hemort enligt bolagsordningen eller motsvarande bestämmelser finns inom EG:s territorium, att tillhandahålla av försäkringstjänster i övriga medlemsstater. Direktivet kompletterar det första skadeförsäkringsdirektivet, och dess centrala innehåll utgörs av bestämmelser om start, bedrivande och övervakning av verksamhet som baserar sig på fritt tillhandahållande av försäkringstjänster.

Enligt det andra skadeförsäkringsdirektivet kan ett försäkringsföretag, som har hemort enligt bolagsordningen eller andra motsvarande bestämmelser i en medlemsstat, från ett verksamhetsställe beläget i en medlemsstat täcka en skadeförsäkringsrisk som existerar i en annan medlemsstat. Från ett dylikt fritt tillhandahållande av försäkringstjänster har dock bland annat arbetsskadeförsäkring, atomansvarsförsäkring och läkemedelsskadeförsäkring utesluts. Ett försäkringsföretag kan fritt börja tillhandahålla försäkringstjänster vad gäller de s.k. stora riskerna då det gjort en anmälan därom till övervakningsmyndigheterna både i sitt hemland och det land där risken finns, alltså verksamhetsstaten. Om man avser att sälja försäkringstjänster genom en agentur eller en filial belägen i någon tredje medlemsstat, görs en anmälan även till denna stats övervakningsmyndigheter.

Bl.a. kasko- och ansvarsförsäkringar för luftfartyg och fartyg samt varutransportförsäkring och kredit- och borgensförsäkringar till företag betraktas som försäkringar av stora risker. I fall av övriga egendoms- och ansvarsförsäkringar och försäkringar som är avsedda att täcka olika ekonomiska förluster anses risken vara stor under förutsättning att försäkringstagaren uppfyller åtminstone två av följande tre kriterier:

- balansräkningens slutsumma är minst 6,2 miljoner ecu, dvs. ca 34 miljoner mark,
- omsättningen är åtminstone 12,8 miljoner ecu, dvs. ca 70 miljoner mark,
- arbetstagarnas genomsnittliga antal är 250.

Är det fråga om ett företag som tillhör en koncern, skall siffror för hela koncernen användas vid bedömningen. Ovan nämnda kriterier tillämpas från och med ingången av år 1993. Till dess är kriterierna dubblade, så att t.ex. balansräkningens slutsumma skall vara minst 12,4 miljoner ecu, dvs. ca 68 miljoner mark.

En medlemsstat kan enligt direktivet belägga fritt tillhandahållande av försäkringstjänster som berör övriga, dvs. så kallade små risker, under koncession inom sitt territorium. Att ansöka om en dylik koncession är lättare än att ansöka om den egentliga koncession som erfordras vid etablering av driftställe. När det gäller små risker skall försäkringsföretaget i verksamhetsstaten beräkna och ha täckning för den försäkringstekniska ansvarsskuld som ansluter sig till verksamheten som bedrivs där. Medlemsstaten kan under vissa begränsningar utsträcka fastställande av försäkringsvillkor och premiegrunder att gälla dylik verksamhet.

I direktivet ingår också bestämmelser om övervakning av företag som fritt tillhandahåller försäkringstjänster. Övervakningen baserar sig på nära samarbete mellan ifrågavarande medlemsstaters myndigheter. Med det här direktivet kompletteras även i övrigt det första skadeförsäkringsdirektivets övervakningsbestämmelser för att garantera att medlemsstaternas myndigheter har tillräcklig befogenhet och tillräckliga medel för att övervaka försäkringsföretag som etablerat sig på deras territorium.

Dessutom innefattar direktivet lagvalsbestämmelser, dvs. bestämmelser om vilken stats lag som tillämpas på ett skadeförsäkringsavtal som har anknytning till mer än en stat. Till direktivet har också fogats bestämmelser om obligatoriska försäkringar. Huvudregeln är att specialbestämmelserna i den medlemsstat som förordnat att en viss försäkring är obligatorisk är tillämpliga på försäkringen. När det gäller indirekta skatter och avgifter av skattenatur som indrivs från premierna, bestämmer direktivet att dylika skatter och avgifter bestäms enligt den medlemsstats lagstiftning där risken som skall försäkras finns.

Rådets direktiv av den 8 november 1990 om ändring, särskilt såvitt avser ansvarsförsäkring för motorfordon, av direktiv (73/239/EEG) och direktiv (88/357/EEG), vilka avser samordning av lagar och andra författningar som avser

annan direkt försäkring än livförsäkring (90/618/EEG; nedan det fjärde trafikförsäkringsdirektivet)

Direktivets syfte är att ändra det första och andra skadeförsäkringsdirektivet för att underlätta tillhandahållandet av försäkringstjänster på följande sätt:

Till de stora risker som omnämns i det andra direktivet hänförs även trafikförsäkring och bilförsäkring, förutsatt att försäkringstagaren är ett sådant storföretag som avses i direktivet. Ett försäkringsföretag som fritt tillhandahåller trafikförsäkring skall i det land där risken finns, dvs. verksamhetsstaten, bli medlem i den nationella byrån (trafikförsäkringsföreningen) och den nationella garantifonden. Företaget måste också utse en representant med stadigvarande hemvist eller driftställe i verksamhetsstaten för att sköta ersättningsverksamheten där. Medlemsstaterna kan bestämma att ansvarsskulden för trafikförsäkringens del beräknas och täcks i enlighet med verksamhetsstatens lagstiftning även i fråga om stora risker.

Med direktivet kompletteras även det första skadeförsäkringsdirektivet med bestämmelser om sådana dotterföretag inom EG-området som ägs av företag belägna i tredje land. Medlemsstaternas myndigheter skall bl.a. anmäla koncession som beviljats ett dylikt dotterföretag till EG:s kommission.

Specialbestämmelser i EES-avtalets bilaga om tillämpning av det första skadeförsäkringsdirektivet

I bilaga IX i EES-avtalet ingår vissa kompletterande bestämmelser om tillämpningen av det första skadeförsäkringsdirektivet. Till direktivets förteckning över de bolagsformer som kan användas då försäkringsföretag etableras i en medlemsstat fogas bestämmelser för EFTA-staternas del. Respektive avtalspart kan ingå avtal med tredje land där man avviker från bestämmelserna om filialer och agenturer i artiklarna 23—28 i direktivet. Därvid får dock inte försäkringsföretag i de övriga EES-staterna råka i ett sämre läge än ifrågavarande försäkringsföretag i tredje land.

Finland, Norge och Island får under en övergångsperiod fram till utgången av år 1994 en möjlighet till arrangemang för de skadeförsäkringsföretag som inte är kapabla att fylla

första skadeförsäkringsdirektivets kapitalkrav genast avtalet träder i kraft. En förteckning över dessa försäkringsföretag skall göras innan avtalet träder i kraft. För Finlands vidkommande är det fråga om vissa försäkringsföreningar som för närvarande berörs av märkbart lägre kapitalkrav än de som anges i direktivet. Dessutom ges det bestämmelser om tillämpningen av direktivet i frågor angående försäkringsföretag i tredje land. Huvudregeln är att en koncession, som beviljats i en EES-stat för försäkringsföretag från tredje land, gäller överallt inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet på i direktivet angivet sätt.

Rådets direktiv av den 24 juli 1973 om avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten för verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (73/240/EEG)

Direktivet förpliktar en medlemsstat att avskaffa diskriminering av andra medlemsstaters medborgare och företag när det gäller start och bedrivande av annan direktförsäkringsrörelse än livförsäkring. Direktivet kompletterar det första skadeförsäkringsdirektivet från samma tid och det tillämpas på försäkringsrörelse som omfattar samma försäkringsklasser.

Rådets direktiv av den 30 maj 1978 om samordning av lagar och andra författningar som avser koassuransverksamhet inom gemenskapen (78/473/EEG; nedan koassuransdirektivet)

Syftet med direktivet är att underlätta effektivt bedrivande av koassuransverksamhet inom gemenskapen. Direktivet innehåller bestämmelser om samordning av lagstiftning angående sådan koassuransverksamhet som till sin storlek och natur sannolikt kommer att innefattas i internationell koassuransverksamhet. För att direktivet skall tillämpas förutsätts bl.a. att risken är belägen inom gemenskapen, att den ledande assuradören har koncession och att åtminstone en av koassuradörerna deltar i avtalet genom ett driftställe beläget i en annan medlemsstat. I direktivet ingår bestämmelser om försäkringsteknisk ansvarsskuld, statistik och samarbete mellan övervakningsmyndigheter. Direktivets betydelse har minskat väsentligt

efter det att det andra skadeförsäkringsdirektivet trätt i kraft.

Trafikförsäkringsdirektiven

Rådets direktiv av den 24 april 1972 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet (72/166/EEG; nedan det första trafikförsäkringsdirektivet)

Syftet med direktivet är att genom tillnärmning av medlemsstaternas trafikförsäkringslagstiftning bl.a. underlätta personers och motorfordons fria rörlighet inom gemenskapen. I enlighet med direktivet avstår medlemsstaterna från att kontrollera sådana fordons trafikförsäkringar vilkas hemort finns inom någon annan medlemsstats territorium. För att en dylik gränskontroll skulle kunna upphöra förutsattes en garantiöverenskommelse mellan de nationella byråer som tillhör systemet med det gröna kortet om behandling av ersättningskrav. I direktivet förpliktas även varje medlemsstat att vidta erforderliga åtgärder för att säkerställa att motorfordon med hemort i dessa länder med vissa undantag har trafikförsäkring.

Direktivet har ändrats med tre direktiv och EG-kommissionen har fattat ett beslut om dess tillämpning.

Med direktiv 72/430/EEG görs i det första trafikförsäkringsdirektivet en teknisk ändring som beror på utvidgningen av EG.

Rådets andra direktiv av den 30 december 1983 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om ansvarsförsäkring för motorfordon (84/5/EEG; nedan det andra trafikförsäkringsdirektivet)

Med detta direktiv fortsätter tillnärmningen av medlemsstaternas trafikförsäkringslagstiftning som påbörjades med det första trafikförsäkringsdirektivet. Enligt direktivet skall trafikförsäkringen i varje medlemsstat täcka både egendoms- och personskador. Medlemsstaterna har rätt att sätta ett maximibelopp för trafikförsäkringsersättningarna. Ansvarsbeloppet för personskador skall dock uppgå till minst 350 000 ecu, dvs. ca 1,9 miljoner mark, och för

egendomsskador till minst 100 000 ecu, dvs. ca 0,55 miljoner mark.

Enligt direktivet skall i varje medlemsstat finnas ett organ som betalar de personskadeersättningar som okända eller oförsäkrade motorfordon förorsakat. För att skydda de skadelidandes intressen skall medlemsstaterna sörja för att vissa friskrivningsklausuler som begränsar trafikförsäkringsgivarnas ansvar ogiltigförklaras. I direktivet bestäms dessutom att skador på familjemedlemmar till föraren eller någon annan person som är ansvarig för trafikskadan skall ersättas ur trafikförsäkringen i samma utsträckning som trafikskador som drabbat övriga personer i tredje mans ställning.

Rådets tredje direktiv av den 14 maj 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om ansvarsförsäkring för motorfordon (90/232/EEG; nedan det tredje trafikförsäkringsdirektivet)

Syftet med det tredje trafikförsäkringsdirektivet är att tillnära medlemsstaternas trafikförsäkringslagstiftning för att minska skillnaderna i försäkringsskyddet. Dessutom är avsikten att garantera jämlik behandling av de skadelidande oberoende av varinom gemenskapens territorium trafikskadan inträffat.

Direktivet förpliktar medlemsstaterna att sörja för att trafikförsäkringen betalar ut ersättning åt alla passagerare, utom föraren, för de trafikskador de lidit. Medlemsstaterna skall också säkerställa att en trafikförsäkring som tagits i en medlemsstat på grundval av en enda premie omfattar hela gemenskapens territorium och att den ersättning som erläggs på grund av försäkringen bestäms enligt lagstiftningen i det land där skadan skett eller enligt lagstiftningen i den stat där fordonet har hemort, om försäkringsskyddet enligt den senare är bättre. I direktivet ingår dessutom bestämmelser som gäller det primära ersättningsansvaret hos det organ som avses i det andra trafikförsäkringsdirektivet.

EG-kommissionens beslut om tillämpningen av det första trafikförsäkringsdirektivet

Enligt kommissionens beslut (91/323/EEG) upphör medlemsstaterna från och med den 1

juni 1991 att kontrollera sådana fordonstrafikförsäkringar vilkas stadigvarande hemort finns inom en annan medlemsstats europeiska territorium eller inom Ungerns, Tjeckoslovakiens, Sveriges, Finlands, Norges, Österrikes eller Schweiz' territorium och på vilka tillämpas det multilaterala garantiavtal som försäkringsgivarnas nationella byråer ingick den 15 mars 1991. Detta kommissionsbeslut upphäver och ersätter de nio beslut om upphörande av gränskontroller som kommissionen gav 1972—1988.

Livförsäkringsdirektiven

Rådets första direktiv av den 5 mars 1979 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att starta och driva direkt livförsäkringsrörelse (79/267/EEG; nedan det första livförsäkringsdirektivet)

Syftet med det första livförsäkringsdirektivet är att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser om övervakning av försäkringsrörelse, för att sålunda underlätta start och bedrivande av livförsäkringsrörelse.

Direktivet tillämpas förutom på livförsäkring även på pensionsförsäkring och på övriga personförsäkringar som försäkringsföretag beviljar, såsom privat sjuk- och olycksfallsförsäkring. Direktivet tillämpas dessutom under vissa förutsättningar på tontiner, på s.k. kapitalisationsavtal, och på förvaltning av pensionsfonder. Direktivet gäller den lagstadgade socialförsäkringen bara till den del som privata försäkringsföretag sköter den på egen risk.

Bestämmelserna om förutsättningarna för att starta livförsäkringsrörelse och motsvarande bestämmelser i det första skadeförsäkringsdirektivet är likartade. Sålunda skall det i varje medlemsstat bestämmas att bedrivande av livförsäkringsrörelse är verksamhet som förutsätter koncession. För att ett försäkringsföretag skall erhålla koncession skall det bl.a. ha en garantifond som uppgår till minst 800 000 ecu, dvs. ca 4,4 miljoner mark.

Enligt direktivet är det förbjudet att bedriva både livförsäkringsrörelse och skadeförsäkringsrörelse i samma försäkringsföretag. Om ett dylikt s.k. kompositföretag var verksamt redan vid den tidpunkt då direktivet publicerades, får det under vissa förutsättningar fort-

sätta med sin verksamhet, om inte ifrågavarande medlemsstat kräver något annat.

Övervakningen av livförsäkringsföretagens verksamhet har också organiserats på samma sätt som övervakningen av företag som bedriver skadeförsäkringsrörelse. Övervakningsmyndigheten i den medlemsstat där försäkringsföretaget har sin hemort enligt bolagsordningen eller motsvarande bestämmelser ansvarar för övervakningen av att försäkringsföretagets hela affärsverksamhet är solvent. Försäkringsföretaget skall i denna medlemsstat ha en tillräcklig solvensmarginal i förhållande till företagets hela affärsverksamhet. Försäkringsföretaget skall ha en tillräcklig försäkringsteknisk ansvarsskuld i varje verksamhetsstat. Denna ansvarsskuld skall beräknas och täckas i enlighet med verksamhetsstatens lagstiftning.

I direktivet ingår också bestämmelser om sådana agenturer och filialer som försäkringsföretag vilka har sin hemort utanför EG etablerar i någon EG-medlemsstat. Även dessa bestämmelser motsvarar i stor utsträckning det första skadeförsäkringsdirektivet.

Rådets andra direktiv av den 8 november 1990 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring och som fastställer bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utnyttja friheten att tillhandahålla tjänster, och om ändring av direktiv 79/267/EEG (90/619/EEG; nedan det andra livförsäkringsdirektivet)

Huvudsyftet med det andra livförsäkringsdirektivet är att göra det lättare för försäkringsföretag, som har sin hemvist inom EG:s territorium, att tillhandahålla tjänster i andra medlemsstater. Direktivet kompletterar det första livförsäkringsdirektivet och förordnar om fritt tillhandahållande av försäkringstjänster.

Ett fritt tillhandahållande av livförsäkrings-tjänster betyder i allmänhet att livförsäkringsföretaget med ett driftsställe i en medlemsstat ingår ett försäkringsavtal i en annan medlemsstat. Det fria tillhandahållandet av livförsäkringstjänster omfattar varken förvaltning av pensionsfonder eller lagstadgad socialförsäkring.

Försäkringsföretaget kan starta ett s.k. passivt tillhandahållande då det meddelat därom både till sitt hemlands övervakningsmyndighet

och till övervakningsmyndigheten i den medlemsstat (verksamhetsstaten) där tjänsterna skall tillhandahållas. En anmälan görs också till övervakningsmyndigheten i ett tredje EG-medlemsstat där företaget har agentur eller filial, om det är meningen att sälja försäkringstjänster där. Med passivt tillhandahållande avses att försäkringstagaren på eget initiativ vänder sig till ett försäkringsföretag för att ingå försäkringsavtal. Passivt tillhandahållande innebär att försäkringsföretaget kan göra reklam i verksamhetsstatens press och i andra massmedier, men det kan inte ta kontakt med försäkringstagaren genom att t.ex. sända ett offertbrev som är adresserat till honom personligen.

Verksamhetsstaten kan bestämma att ett fritt tillhandahållande av livförsäkringstjänster kräver koncession då det är fråga om annat, dvs. så kallat aktivt tillhandahållande. Erhållandet av en dylik koncession är, såsom vid skadeförsäkring, enklare än att erhålla den koncession som krävs för att etablera driftställe. När fritt tillhandahållande av försäkringstjänster kräver koncession i verksamhetsstaten skall den försäkringstekniska ansvarsskulden beräknas och täckas enligt verksamhetsstatens lagstiftning. Då tillämpas verksamhetsstatens lagstiftning också i fråga om återköp av livförsäkring, fribrev och beviljande av extra förmåner till den försäkrade.

Verksamhetsstaten kan bestämma att ett företag som bedriver fritt tillhandahållande av försäkringstjänster skall begära fastställelse av försäkringens villkor och premier hos dess övervakningsmyndighet, när det är fråga om aktivt tillhandahållande. Detta förutsätter dock att lagstiftningen i försäkringsföretagets hemstat inte ger tillräckligt skydd åt försäkringstagarna.

När det gäller fritt tillhandahållande av försäkringstjänster ingår det också bestämmelser i direktivet om övervakning av verksamheten, om i det första direktivet avsedda kompositföretag samt om försäkringstagarens rätt att annullera sitt försäkringsavtal.

Genom direktivet kompletteras dessutom det första livförsäkringsdirektivet med bestämmelser om val av lag, överlåtande av försäkringsbestånd och om försäkringsföretag i tredje land.

Specialbestämmelserna i EES-avtalets bilaga angående tillämpningen av livförsäkringsdirektiven

I EES-avtalets bilaga IX ingår vissa kompletterande bestämmelser om tillämpandet av livförsäkringsdirektiven. Speciellt viktig ur Finlands synpunkt är den bestämmelse som endast berör vårt land om att livförsäkringsdirektiven inte gäller pensionsförsäkringsbolags verksamhet som avses i lagen om pension för arbetstagare och lagstiftning som har samband med den. Finland får dock inte diskriminera medborgare eller företag från övriga EES-stater, då det är fråga om att i Finland etablera eller äga försäkringsbolag som bedriver sådan verksamhet.

Förteckningen som ingår i det första livförsäkringsdirektivet och som uppftar tillåtna bolagsformer kompletteras, såsom för skadeförsäkringens del, med bestämmelser som gäller EFTA-stater. På avtal som uppgörs med tredje land och på dessa länders försäkringsföretag tillämpas samma kompletterande bestämmelser som i fråga om skadeförsäkring.

Övriga direktiv som rör försäkringsverksamhet

Rådets direktiv av den 13 december 1976 om åtgärder för att underlätta det effektiva utövan- det av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster vid verksamhet som försäkringsagent eller försäkringsmäklare (ur grupp 630 ISIC) och speciellt om övergångsbestämmelser för sådan verksamhet (77/92/EEG)

Syftet med direktivet är att underlätta möjligheterna för försäkringsombud och försäkringsmäklare som är verksamma i en medlemsstat att starta verksamhet i en annan medlemsstat. I direktivet bestäms hur länge och i hurdan ställning försäkringsombudet eller försäkringsmäklaren skall ha varit verksam i sitt hemland för att en annan medlemsstat skall kunna godkänna denne som kompetent för motsvarande uppgifter i denna medlemsstat. Direktivet ålägger även varje medlemsstat att utse en myndighet eller ett organ, som i ombudets eller mäklarens hemland ger denne ett intyg om fullföljande av kompetenskraven.

Däremot föreskriver direktivet inte om samordning av förutsättningarna för start och bedrivande av försäkringsombuds- eller försäkringsmäklarsverksamhet och inte heller om

ömsesidigt erkännande av examina. Sålunda ålägger direktivet inte medlemsstaterna att ställa verksamheten under särskild reglering, även om en rekommendation om saken nyligen godkänts i EG.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Lagen om försäkringsbolag

Med tanke på bedrivande av försäkringsrörelse är huvudsyftet med avtalet att avskaffa begränsningarna angående etableringsrätt och fritt tillhandahållande av tjänster överallt inom EES i samma utsträckning som det redan skett, eller bestämts att skall ske, i EG:s medlemsstater. Detta innebär åtskilliga ändringar i de bestämmelser som ingår i lagen om försäkringsbolag vilken reglerar de inhemska försäkringsbolagens verksamhet.

Rätten att etablera försäkringsbolag måste utvidgas så att förutom finska medborgare och finska bolag även EES-staternas medborgare och bolag kan vara stiftare. På motsvarande sätt måste rätten att vara styrelsemedlem eller verkställande direktör i ett försäkringsbolag utvidgas att också gälla medborgare i de övriga EES-staterna. De begränsningar som gäller utlänningars rätt att äga aktier och garantiandelar i försäkringsbolag samt att utöva beslutanderätt på bolagsstämma måste slopas i lagen om försäkringsbolag.

Bestämmelserna om verksamhetskapital i lagen om försäkringsbolag måste ändras för att skydda finska försäkringsbolags konkurrensmöjligheter och för att harmonisera vår lagstiftning med EG:s skadeförsäkrings- och livförsäkringsdirektiv. De nya bestämmelserna förutsätter i allmänhet inte att de finska försäkringsbolagen vidtar undantagsförfaranden, eftersom bolagens nuvarande solvens i allmänhet överskrider det minimum som EG föreskriver.

Försäkringsbolags rätt att äga aktier eller andra andelar i företag inom främmande verksamhetsområden bör höjas från nuvarande 20 procent. Huvudregeln bör vara att försäkringsbolag inte får ha bestämmanderätt i ett företag inom ett främmande verksamhetsområde.

Ett inhemskt försäkringsbolag skall beviljas rätt att, i de fall som försäkringsdirektiven föreskriver, överlämna sitt försäkringsbestånd

eller en del av det till ett utländskt försäkringsbolag. Likaså skall det bestämmas, mera omfattande än för närvarande, om möjligheten att ta emot försäkringsbestånd från utländska försäkringsbolag.

Som en följd av den reglering som EES-avtalet kräver i de olika medlemsstaterna underlättas försäkringsbolagens möjligheter att tillhandahålla försäkringstjänster utanför sitt hemland i de övriga EES-staterna betydligt. Därvid förutsätter en tillräcklig övervakning av försäkringsverksamheten, såsom det också bestäms i direktiven, att övervakningsmyndigheterna intensifierar sitt samarbete. Därför måste övervakningsbestämmelserna i lagen om försäkringsbolag till vissa delar revideras.

Lagen om utländska försäkringsbolags verksamhet i Finland

Lagen om utländska försäkringsbolags verksamhet i Finland (635/89) tillämpas på direktförsäkringsverksamhet som bedrivs genom representation. I lagen bör göras huvudsakligen sådana reformer som i tillämpliga delar motsvarar ändringsbehoven i den ovan relaterade lagen om försäkringsbolag.

Då bestämmelserna om inhemska försäkringsbolags verksamhetskapital ändras måste man också utreda om kapitalkraven för utländska försäkringsbolag måste revideras. Detta beror på de principer för försäkringsverksamhet som godkänts av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och som Finland förbundit sig att följa. Enligt dessa principer är det nämligen inte som helhet tillåtet att uppställa strängare ekonomiska påfrestningar för utländska än för inhemska försäkringsbolag.

Kravet på deponering av säkerhet för verksamhet som bedrivs i Finland bör avskaffas för försäkringsbolag som kommer från de övriga EES-staterna. Bestämmelserna om övervakning, överlåtelse av försäkringsbestånd och rätt att äga företag inom ett främmande verksamhetsområde måste också ändras.

Lag om fritt tillhandahållande av försäkringstjänster

På grund av kraven i det andra skadeförsäkringsdirektivet, det andra livförsäkringsdirektivet och det fjärde trafikförsäkringsdirektivet

måste man i Finland genomföra bestämmelserna om fritt tillhandahållande av försäkrings-tjänster. Det skulle vara ändamålsenligt att stifta en separat lag om detta. Lagen skulle gälla sådana utländska försäkringsbolag med hemort i en EES-stat som tillhandahåller försäkringstjänster i Finland från ett utländskt driftställe.

Ett dylikt utländskt EES-försäkringsbolag kunde från ett utländskt verksamhetsställe täcka en i Finland befintlig skadeförsäkringsrisk eller ingå ett livförsäkringsavtal med en i Finland stadigvarande bosatt fysisk person eller här verkande juridisk person. Skadeförsäkringsbolaget kunde starta fritt tillhandahållande av försäkringstjänster när det gäller de ovan relaterade stora skadeförsäkringsriskerna, efter det att det anmält därom till social- och hälsovårdsministeriet. Samma anmälningsförfarande skulle gälla livförsäkringsbolags passiva tillhandahållande. Däremot skulle förutsättningarna för aktivt tillhandahållande av livförsäkringar och för start av skadeförsäkringsverksamhet som rör små risker vara att försäkringsbolaget erhållit koncession av ministeriet.

Det fria tillhandahållandet av försäkrings-tjänster som ett utländskt EES-försäkringsbolag bedriver skulle övervakas av social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med myndigheterna i bolagets hemland och den stat där bolaget har utländskt verksamhetsställe. Då ett fritt tillhandahållande av försäkringstjänster kräver koncession, skulle man följa finländsk lagstiftning och grunder som fastställts av ministeriet vid beräkandet av ansvarsskulden och placandet av de tillgångar som skall täcka densamma. Dessutom skulle livförsäkringsbolagen vara tvungna att följa de grunder för livförsäkringsverksamhet som ministeriet fastställt.

Rätten att fritt tillhandahålla försäkrings-tjänster skulle dock inte gälla lagstadgad olycksfalls- och patientförsäkring, atoman-svars- och läkemedelsskadeförsäkring eller lagstadgad pensionsförsäkring. Bedrivande av dessa försäkringsgrenar skulle sålunda även i framtiden förutsätta egentlig koncession och att verksamhetsställe etablerats i Finland.

Lagen om försäkringsföreningar

Skadeförsäkringsdirektiven gäller försäkringsföreningar, vilkas årliga premieinkomst

överstiger en miljon ecu, dvs. ca 5,5 miljoner mark. Därför måste lagen om försäkringsföreningar ses över till den del det är fråga om dessa stora försäkringsföreningar. Ändringsbe-hovet gäller i synnerhet solvenskraven. Bestäm-melser om verksamhetskapital samt om täckning av ansvarsskulden saknas i nuvarande lag. Bristen måste rättas till och på samma gång skall nivån på kapitalkraven höjas till samma nivå som för skadeförsäkringsbolagen. Kapi-talkraven höjs även för små försäkringsföreningar, dvs. sådana vilkas premieinkomst upp-går till högst en miljon ecu, så att de i tid kan förbereda sig för direktivens krav.

Dessutom måste bestämmelserna angående etablering av försäkringsföreningar och delta-gande i deras förvaltning ändras så att medborgare i de övriga EES-staterna jämställs med medborgare i Finland. Likaså skall de bestäm-melser ändras som gäller försäkringsföreningars rätt att äga aktier eller andra andelar i företag som är verksamma inom främmande verksamhetsområden. På grund av försäkrings-föreningsverksamhetens lokala karaktär får försäkringsföreningarna inte verka utanför vårt lands gränser. Därför behöver man i lagen om försäkringsföreningar inte göra vissa sådana ändringar som är nödvändiga när det gäller lagen om försäkringsbolag.

Trafikförsäkringslagen

Det första och andra trafikförsäkringsdirektivet innebär inga ändringar i Finlands trafik-försäkringslagstiftning. Kraven i dessa direktiv har i Finland genomförts i anslutning till systemet med det gröna kortet genom en överenskommelse från år 1973 mellan de dåtida länderna i gemenskapen och bl.a. de nordiska länderna.

Däremot innebär bestämmelserna i det tredje trafikförsäkringsdirektivet ändringar i trafik-försäkringslagen. Trafikförsäkring som beviljats i Finland skall gälla överallt inom EES med stöd av en enda premie. Dessutom skall en bestämmelse om principen om ett bättre försäkringsskydd tas in i lagen. Principen betyder att ersättningen för en trafikskada utbetalas enligt ersättningsbestämmelserna antingen på fordonets hemort eller i det land där skadan skett, beroende på vilkendera som leder till en högre ersättning.

På grund av kraven i skadeförsäkringsdirek-

tiven måste koncessionsbestämmelserna i trafikförsäkringslagen ändras så att principen om behovsprövning avskaffas och att utländska försäkringsbolag beviljas möjlighet att bedriva trafikförsäkringsrörelse i Finland genom representation som etablerats här.

Bestämmelserna i det fjärde trafikförsäkringsdirektivet angående fritt tillhandahållande av tjänster förutsätter också att vissa ändringar görs i trafikförsäkringslagen. I lagen bör ingå bestämmelser om skyldigheten för utländska EES-försäkringsbolag, som tillhandahåller trafikförsäkringar i vårt land, att ansluta sig till trafikförsäkringsföreningen, dvs. i den nationella byrån och garantifonden, samt att delta i dess kostnader. I trafikförsäkringslagen skall dessutom tas in bestämmelser om ett dylikt försäkringsbolags skyldighet att utnämna en representant i Finland, dvs. ett ersättningsombud, som skall sörja för att behandlingen av ersättningskrav och utbetalningen av ersättningar behörigen arrangeras. Direktivet förutsätter dessutom att förfarandet för fastställande av trafikförsäkringspremierna avskaffas i fråga om stora risker, dvs. när försäkringstagaren är ett sådant storföretag som avses i det andra försäkringsdirektivet.

Övriga ändringsbehov

Bestämmelserna om tillämpning av livförsäkringsdirektiven, som finns i en bilaga till avtalet, förutsätter ändringar i verksamheten hos försäkringsbolag som bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkringsrörelse. Förutom att lagen om försäkringsbolag måste ändras på ovan relaterat sätt, måste vissa ändringar göras i lagen om pension för arbetstagare (395/61). För att tillämpningsbestämmelserna skall kunna följas på ett klart och ändamålsenligt sätt, måste försäkringsbolag som bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkringsrörelse koncentrera sig enbart på denna verksamhet. Ett dylikt försäkringsbolag får med andra ord inte längre i framtiden bedriva fritt formad eller individuell pensionsförsäkring och inte alls livförsäkring. För detta bör försäkringsbolagen i fråga beviljas en tillräcklig övergångsperiod.

Koncessionsbestämmelserna i patientskadlagen (585/86) måste ändras så att försäkringsbolag från de övriga EES-staterna har rätt att bedriva patientförsäkring på samma villkor som de inhemska försäkringsbolagen.

På grund av det andra skadeförsäkringsdi-

rektivet och det andra livförsäkringsdirektivet måste bestämmelser om vilken lag som skall tillämpas på sådana försäkringsavtal som har anknytning till flera än en medlemsstat utfärdas. En separat regeringsproposition ges om lagvalsbestämmelserna.

Enligt artikel 25 i det andra skadeförsäkringsdirektivets skall på försäkringsavtal som ingåtts på basis av fritt tillhandahållande av försäkringstjänster tillämpas bestämmelserna om indirekta skatter och avgifter av skattens natur i den stat där risken är belägen, dvs. verksamhetsstaten. Lagen om skatt på vissa försäkringspremier (664/66) bör ändras, så att betalningsskyldigheten för den s.k. premieskatten för skadeförsäkringsavtal som ingåtts på basis av fritt tillhandahållande av tjänster, liksom för övriga skadeförsäkringar som säljs i Finland, skulle ankomma på försäkringsgivaren i stället för på försäkringstagaren. Likaså bör lagen om brandskyddsavgift (586/46) ändras, så att utländska EES-försäkringsbolag som från utlandet säljer brandförsäkringar till Finland skulle vara tvungna att betala brandskyddspremie på samma sätt som försäkringsbolag som etablerat sig i Finland.

Banker och övriga kreditinstitut

EES-avtalets regelverk om banker och övriga kreditinstitut syftar till en så omfattande harmonisering av lagarna, förordningarna och de administrativa bestämmelserna om etablering av kreditinstitut samt startande och drivande av affärsverksamhet att den garanterar ömsesidigt erkännande av auktorisation och tillsynssystem och leder till en enda form av auktorisation och hemlandstillsyn, med giltighet inom hela EES. Av central betydelse är i detta sammanhang bestämmelserna om etablering av kreditinstitut, tillhandahållande av tjänster, kapitalbas, kapitaltäckningsgrad, konsoliderad tillsyn samt årsbokslut och koncernredovisning.

Det ömsesidiga erkännandet av en enhetlig auktorisation berättigar kreditinstitut som beviljats auktorisation i sitt hemland att driva någon av eller alla de ömsesidigt godkända verksamheterna genom att upprätta filialer eller på annat sätt tillhandahålla tjänster i andra stater.

Hemlandets myndigheter har till uppgift att övervaka sundheten i kreditinstitutets finansi-

ella struktur samt kapitaltäckningsgraden. Vårdlandets myndigheter ansvarar för kreditinstitutets likviditet och för att landets penningpolitik följs.

En förutsättning för ömsesidigt godkännande av en auktorisation är också att auktorisationsvillkoren förenhetligas med avseende på startkapitalet och ägarnas egenskaper.

Det uppställs inga begränsningar vad gäller de personers medborgarskap som sköter kreditinstitutens förvaltning. Rätten att ansluta sig till yrkes- eller branschorganisationer skall garanteras likaväl som rätten att oberoende av företagsformen driva verksamhet under egen firma, som överensstämmer med lagstiftningen i hemlandet.

Direktivet om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut skall för Finlands vidkommande iakttas med två undantagsarrangemang. Det första gäller riskklassificeringen av krediter som har bostadsaktier som säkerhet och det andra innebär en två års övergångstid för uppnående av den föreskrivna kapitaltäckningsgraden.

Följande kreditinstitutsdirektiv förutsätter ändringar i Finlands lagstiftning:

Rådets direktiv av den 28 juni 1973 om upphävande av begränsningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster vid självständig verksamhet hos banker och andra finansiella institut (73/183/EEG)

Syftet med direktivet är att till förmån för fysiska personer, bolag och andra företag (förmånsberättigade) avskaffa inskränkningar i etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster. Direktivets bestämmelser har till stor del ersatts genom senare direktiv.

Enligt direktivet skall de förmånsberättigade ha rätt att ansluta sig till yrkes- eller branschorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som gäller för de egna medborgarna. Med rätten följer också valbarhet för eller rätt att utses till högre poster i sådana organisationer. Dock får sådana poster förbehållas landets egna medborgare, när organisationen inom ramen för vad som är föreskrivet i lag eller annan författning utövar offentlig myndighet.

En EES-stat skall vidare ömsesidigt i sitt förvaltningsförfarande godta sådana av en annan medlemsstat utfärdade motsvarande eller

ersättande handlingar och bevis, som den kräver av sina egna medborgare. Utländska företag kan erbjuda tjänster under samma firma som de använder i sitt hemland.

Rådets första direktiv av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (77/780/EEG)

Direktivet gäller rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut. Avsikten är att förbjuda all diskriminerande behandling med avseende på tillhandahållande av tjänster, vare sig på grund av nationalitet eller på grund av det förhållandet att ett företag inte är etablerat i de medlemsstater där tjänsterna tillhandahålls.

Direktivet definierar begreppet kreditinstitut. Med kreditinstitut avses ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar (dvs. depositioner) eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning. Direktivet skall tillämpas på samtliga med definitionen överensstämmande kreditinstitut, om de inte uttryckligen undantagits från tillämpningen. Det är under vissa förutsättningar möjligt att i den nationella lagstiftningen bestämma att vissa artiklar i direktivet inte skall tillämpas på kreditinstitut av en bestämd typ.

Ett kreditinstitut skall ha erhållit auktorisation innan det inleder sin verksamhet. Verksamheten skall effektivt ledas av minst två personer som är tillräckligt väl ansedda och erfarna för att kunna fullgöra sina uppgifter. Prövningen av en auktorisationsansökan får inte ta hänsyn till marknadsekonomiska behov. Till ansökan skall fogas en verksamhetsplan i vilken den tilltänkta verksamhetsinriktningen skall anges och institutets organisationsstruktur beskrivas. Auktorisationsbeslutet skall fattas inom sex månader från det att ansökningsen togs emot.

Enligt direktivet får en auktorisation återkallas om de förutsättningar som rådde när auktorisationen beviljades inte längre gäller eller om verksamhet inte bedrivits på en viss tid eller inte inletts inom en viss tid efter auktorisationen.

På filialer med huvudkontor utanför EG respektive EES får inte tillämpas bestämmelser som medför att dessa filialer ges en förmånli-

gare behandling än filialer till kreditinstitut med huvudkontor inom gemenskapen.

Rådets direktiv av den 27 oktober 1986 med ändring av direktiv 77/780/EEG såvitt avser förteckningen över permanenta undantag för vissa kreditinstitut (86/524/EEG)

Direktivet innehåller en ändrad förteckning över de kreditinstitut som enligt artikel 2.2 varaktigt undantagits från tillämpning av bankdirektivet 77/780/EEG.

Rådets andra direktiv av den 15 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut samt om ändring av direktiv 77/780/EEG (89/646/EEG)

Direktivet är ett viktigt instrument för att ge banker etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla finansiella tjänster. Det hänför sig till den redan existerande lagstiftningen om kreditinstitut. Målet är att åstadkomma en sådan harmonisering som är nödvändig och tillräcklig för att säkra ett ömsesidigt erkännande av auktorisationer och av tillsynsfunktioner.

Principerna om ömsesidigt erkännande och hemlandstillsyn förutsätter att auktorisation inte meddelas om det framgår att ett kreditinstitut har valt en viss medlemsstats jurisdiktion i syfte att undgå de strängare normerna i sitt hemland. Ansvaret för tillsyn av ett kreditinstituts finansiella status och soliditet åvilar hemlandets behöriga myndigheter, medan ansvaret för tillsyn av likviditet samt för penningpolitiken åvilar värdländernas behöriga myndigheter. Övervakning av marknadsrisker skall utövas i nära samverkan mellan de behöriga myndigheterna i hemländerna och värdländerna. Tack vare det ömsesidiga erkännandet är det för ett kreditinstitut som auktoriserats i sitt hemland möjligt att inom hela gemenskapen bedriva vissa eller samtliga verksamheter som förtecknats i bilagorna till direktivet. Detta kan ske genom etablering av filialer eller genom direkt tillhandahållande av tjänster.

Eftersom de auktorisationer som meddelats kreditinstitut i enlighet med direktivet kommer att ha giltighet inom hela EG och avsikten inte är att stänga gemenskapens finansiella marknader för tredje land, anvisar direktivet en ordning för underhandlingar med tredje land för att gemenskapens kreditinstitut skall få

samma bemötande i tredje land som tredje lands kreditinstitut får inom gemenskapen.

De mål som anges i direktivet förutsätter på alla nivåer ett regelbundet informationsutbyte och samarbete mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter.

Enligt direktivet är det förbjudet för personer eller företag som inte är kreditinstitut att från allmänheten ta emot insättningar och andra medel som skall betalas tillbaka.

Ett kreditinstitut får beviljas auktorisation endast om startkapitalet är minst fem miljoner ecu. Vissa kategorier av kreditinstitut får dock beviljas auktorisation med mindre startkapital, dock minst en miljon ecu. I samband med ansökan om auktorisation skall namnen på de direkta eller indirekta aktieägare eller medlemmar uppges, vilkas ägarandel i kreditinstitutet är minst 10 % av dess eget kapital eller rösträtt eller som annars har en möjlighet att utöva ett betydande inflytande på ledningen av kreditinstitutet. De behöriga myndigheterna skall vägra auktorisation, om de inte är övertygade om lämpligheten hos de ifrågavarande aktieägarna eller medlemmarna. Om den som ansöker om auktorisation är dotterbolag till ett kreditinstitut som är auktoriserat i en annan EES-stat eller dotterföretag till kreditinstitutets moderföretag, skall myndigheterna på förhand samråda om auktorisationen. Det kan inte ställas krav på auktorisation eller startkapital i fråga om en filial till ett kreditinstitut som beviljats auktorisation i en annan EES-stat.

Kravet på startkapital kan inte tillämpas retroaktivt på kreditinstitut som beviljats auktorisation innan direktivet eller EES-avtalet trätt i kraft, om inte ägarkontrollen övertas av någon annan än den som tidigare hade ägarkontroll över kreditinstitutet.

Om någon avser att förvärva ett minst 10 %:s innehav av röstetalet eller kapitalet i ett kreditinstitut, skall han underrätta behöriga myndigheter om storleken av det tilltänkta innehavet. Underrättelse skall lämnas även av den som avser att öka sitt innehav i sådan mån att hans andel kommer att uppnå eller överskrida 20 %, 33 % eller 50 % eller så att kreditinstitutet kommer att få ställning av dotterbolag. Myndigheterna har rätt att motsätta sig planen inom tre månader, om de inte bedömer att den tilltänkta förvärvaren är lämplig att vara ägare till kreditinstitutet. Om förvärvet sker trots att myndigheterna motsät-

ter sig, skall myndigheterna bestämma att den rösträtt som är knuten till aktierna eller andelarna inte får användas.

Inget kreditinstitut får äga 10 %, eller en större andel som motsvarar mer än 15 % av dess egen kapitalbas, i ett företag som är varken ett kreditinstitut eller finansiellt institut eller som tillhandahåller tjänster som direkt har samband med eller berör bankverksamhet. Det sammantagna kvalificerade innehavet får inte överstiga 60 % av institutets kapitalbas. Dessa gränstal behöver inte tillämpas i fråga om innehav i försäkringsbolag. Begränsningarna tillämpas inte på finansiell rekonstruktion av företag, emissionsverksamhet eller på finansiella anläggningstillgångar.

Ansvaret för tillsyn över ett kreditinstituts soliditet och dess filialers affärstransaktioner samt tjänster som tillhandahålls över gränserna skall åvila hemländernas behöriga myndigheter. Världländernas myndigheter ansvarar för tillsyn över likviditeten hos filialer till kreditinstitut och iakttagandet av världlandets penningpolitik. Den tillsyn över risker som är förenade med öppna marknadsoperationer skall, då sådana risker gäller transaktioner som genomförs på en annan EES-stats marknader, ske i samarbete med hemlandets myndigheter. Detta förutsätter att olika staters myndigheter kan utföra inspektioner på varandras territorier, samtidigt som de är bundna av tystnadsplikt. Under de förutsättningar som anges i direktivet får förtrolig information ges till myndigheter och domstolar.

De verksamheter som nämns i direktivets bilaga får bedrivas inom EES-staternas territorium, antingen genom att ett kreditinstitut etablerar en filial eller så att det tillhandahåller tjänster på annat sätt. Samma frihet att tillhandahålla tjänster gäller ett finansiellt institut som är dotterföretag till ett kreditinstitut eller ägs gemensamt av två eller flera kreditinstitut och uppfyller de övriga förutsättningar som nämns i direktivet. Hemlandets behöriga myndigheter skall intyga och lämna dotterföretaget bevis om att de nu angivna villkoren är uppfyllda.

Ett kreditinstitut som önskar etablera en filial på en annan EES-stats territorium skall först underrätta hemlandets behöriga myndigheter därom samt till underrättelsen bifoga tillräckligt utförliga uppgifter om den planerade verksamheten. Hemlandets myndigheter kan om de konstaterar att kreditinstitutet uppfyller

kraven vidarebefordra informationen till världlandets behöriga myndigheter. I fall då hemlandets behöriga myndigheter vägrar att översända informationen kan någon filial inte etableras. Ett kreditinstitut som ämnar utnyttja friheten att tillhandahålla banktjänster utan att etablera någon filial, skall på motsvarande sätt underrätta hemlandets myndigheter och dessa skall översända informationen till världlandets myndigheter.

Världlandets myndigheter kan vidta åtgärder, om ett kreditinstitut eller finansiellt institut inte iakttar världlandets gällande lagstiftning. Dessa åtgärder skall i första hand vidtas i samarbete med hemlandets myndigheter.

Enligt bilaga IX skall det förfarande i förhållande till tredje land som anges i artiklarna 8 och 9 inom EES ersättas med följande förfarande:

För att uppnå största möjliga enhetlighet i förhållande till tredje land skall de avtalsslutande parterna utbyta information och samråda om allmänna svårigheter i fråga om etablering och bedrivande av bankverksamhet i tredje land. Syftet med förfarandet är att klarlägga om ett tredje land beviljat kreditinstitutet i EES-länder lika goda förutsättningar att etablera sig på marknaden och om de får ett nationellt bemötande som ger dem samma konkurrensbetingelser som de inhemska kreditinstitutet. Om så inte är fallet, är det möjligt att inleda förhandlingar och vidta vissa motåtgärder mot det tredje landet, genom att hindra dess kreditinstitut att etablera sig på marknaden. Dessa begränsningar skall inom EES-området inte tillämpas retroaktivt påkreditinstitut som redan beviljats auktorisation.

Om ett tredje land tillämpar begränsningar endast i fråga om vissa avtalsslutande parter, kan en auktorisation som beviljats av en EG-stat eller en EFTA-stat begränsas till att gälla endast inom gemenskapen eller i den ifrågavarande EFTA-staten, om inte någon annan avtalsslutande part för sitt vidkommande beslutar annorlunda.

Rådets direktiv av den 17 april 1989 om kapitalbasen i kreditinstitut (89/299/EEG)

Syftet med direktivet är att harmonisera bestämmelserna i fråga om kapitalbasen i kreditinstitut, eftersom kapitalbasen gör det möjligt att säkra kontinuiteten i kreditinstitu-

tens verksamhet och att skydda spararna. Därigenom förstärks den samordnade tillsynen över kreditinstituten, särskilt i fråga om större risker och soliditet. Eftersom kapitalbasen kan användas för att täcka förluster kan den också tjäna som ett viktigt mätinstrument vid myndigheternas övervakning. Inom en gemensam bankmarknad konkurrerar kreditinstituten direkt med varandra, vilket innebär att de definitioner och normer som hänför sig till kapitalbasen skall vara enhetliga. Därigenom blir det möjligt att förebygga konkurrensstörningar och samtidigt stärka bankväsendet. Detta direktiv ingår som ett led i vidare internationella strävanden för att undanröja skillnader mellan viktigare länders kapitalbasregler.

Direktivet tillämpas på alla de kreditinstitut som omfattas av det första bankdirektivet.

I fråga om de tekniska definitioner som gäller bokföring hänvisas i detta direktiv till direktivet om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut (86/635/EEG) samt till det allmänna bokslutsdirektivet (78/660/EEG).

Ett kreditinstituts okonsoliderade kapitalbas indelas i grundkapital och tilläggskapital. Tilläggskapitalet får uppgå till högst grundkapitalets belopp. Dessutom får vissa poster som hänförs till tilläggskapitalet inte överstiga hälften av grundkapitalet.

Grundkapitalet inkluderar det helt inbetalda egna kapitalet samt de medel som finns på emissionsvinstkontot, fonderna och räkenskapsperiodens slutliga vinst.

Tilläggskapitalet inkluderar uppskrivningsfonder, värderingsreserveringar, de förbindelser som andelsbankers medlemmar ingått för betalning av obetalda andelsavgifter och andra tillskottsavgifter än sådana som skall återbetalas samt de solidariska förbindelser som sparbankers låntagare ingått, kumulativa preferensaktier med bestämd löptid samt skuldförbindelser med efterställd rätt till betalning. Begreppet eget kapital kan inbegripa också andra poster, om dessa uppfyller vissa specifika förutsättningar som anges i direktivet.

Reserveringar för allmänna risker i bankrörelse (t.ex. kreditförlustreservering) utgör i detta skede en särskild post somutan begränsningar hänförs till kapitalbasen men som inte inkluderas när tilläggskapitalets maximibelopp räknas ut.

Från ett kreditinstituts kapitalbas skall göras avdrag för dess innehav av egna aktier, imma-

teriella tillgångar, reella förluster under löpande räkenskapsår samt för vissa placeringar i andra kreditinstituts och finansiella instituts kapital. De sistnämnda behöver dock inte dras av i fall då moderföretaget är föremål för koncernbaserad tillsyn och dessa innehav i kreditinstitut och finansiella institut konsolideras. Direktivet har också bestämmelser om konsolidering av den egna kapitalbasen.

Rådets direktiv av den 18 december 1989 om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut (89/647/EEG)

Syftet med direktivet är att fastställa ett soliditetstal som innebär att tillgångar och poster utanför balansräkningen viktas efter graden av kreditrisk. Vid uppskattningen skall dessutom särskilt beaktas reservering för ränte- och valutakursrisker och andra marknadsrisker. Definitionen av soliditetsbegreppet har en central betydelse vid tillsynen över kreditinstituten, för att det skall vara möjligt att ömsesidigt erkänna inspektionsmetoderna och få till stånd en enhetlig finansieringsmarknad. Godkännandet av ett enhetligt soliditetskrav samt fastställandet av ett lägsta gränstal för det hindrar snedvridning av konkurrensen och stärker bankväsendets enhetlighet.

Direktivet tillämpas på sådana kreditinstitut som definieras i det första bankdirektivet.

Med tanke på tillämpningen av direktivet och för att riskerna i respektive land skall kunna beaktas har länderna indelats i två grupper, dvs. 1) fullvärdiga medlemmar i OECD samt de länder som slutit särskilda låneavtal med Internationella valutafonden inom ramen för fondens Allmänna låneprogram (zon A) och 2) övriga länder (zon B).

Kapitaltäckningsgraden uttrycker kapitalbasen som en andel av samtliga riskjusterade tillgångar och poster utanför balansräkningen. Den skall beräknas minst två gånger per år, i fråga om moderföretag och dotterföretag på koncernbasis, i fråga om andra företag individuellt.

Kreditrisken för tillgångsposter skall graderas efter en procentuell viktning, varefter balansräkningsvärdet multipliceras med det relevanta vikttalet. Därigenom erhålls det riskjusterade värdet. I fråga om poster utanför balansräkningen företas en beräkning i två steg. I fråga om ränte- och valutakursreglerade poster

utanför balansräkningen skall de potentiella kostnaderna för att ersätta ett kontrakt i händelse av motpartens oförmåga till prestation beräknas med "marknadsvärderings"-metoden eller "ursprungligt åtagande"-metoden.

Riskviktningen av tillgångsposterna har indelats i fyra klasser. En låg risk åsätts nollvikt, en låg/medelstor risk 20 % vikt, en medelstor risk 50 % vikt och en hög risk 100 % vikt.

Till kategorin nollvikt hör bl.a. ineliggande kassa, tillgångsposter som utgörs av fordringar på och fordringar som direkt garanterats av centralregeringar, kommuner och centralbanker i zon A, samt tillgångsposter som utgörs av fordringar på centralregeringar och centralbanker i zon B, gällande och refinansierade i låntagarens nationella valuta.

Till kategorin 20 % vikt hör bl.a. tillgångsposter som utgörs av fordringar på och som direkt garanterats av multilaterala utvecklingsbanker, tillgångsposter som utgörs av fordringar på och som direkt garanterats av kreditinstitut i zon A, tillgångsposter som utgörs av fordringar med en löptid av högst ett år på kreditinstitut i zon B samt likvida medel på väg att inflyta.

Till kategorin 50 % vikt hör förskottsbetalningar och upplupna intäkter samt lån som enligt de behöriga myndigheternas bedömning är fullt ut säkrade genom inteckning i en bostadsfastighet som låntagaren bor eller kommer att bo i eller som han har hyrt ut eller kommer att hyra ut. Enligt bilaga IX kommer för Finlands vidkommande denna kategori att under samma förutsättningar omfatta lån vilkas säkerhet utgörs av aktier i bostadsaktiebolag.

Till kategorin 100 % vikt hör alla de poster som inte åsatts mindre vikt, bl.a. materiella tillgångar, innehav av aktier, andelar och fastigheter samt kreditgivning till allmänheten.

Poster utanför balansräkningen skall först indelas i viktgrupper och därefter skall deras riskjusterade värden multipliceras med de viktal som skall tillämpas för respektive motparter.

Ett kreditinstitut skall alltid ha en kapitaltäckningsgrad om minst 8 %.

I bilagan avtalas för Finlands vidkommande om en övergångstid för de kreditinstitut som inte förmår uppfylla kravet på kapitaltäckningsgrad när avtalet träder i kraft. Dessa kreditinstitut skall identifieras innan avtalet träder i kraft och myndigheterna skall för deras

vidkommande vidta åtgärder för att säkerställa att kapitaltäckningsgraden uppnås senast den 1 januari 1995. Innan dessa kreditinstitut har uppfyllt kravet tillåts de inte etablera filialer på andra avtalsslutande länders territorium.

Kommissionens direktiv av den 19 december 1990 om anpassning av den tekniska definitionen av "multilaterala utvecklingsbanker" i rådets direktiv 89/647/EEG av den 18 december 1989 om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut (91/31/EEG)

Syftet med direktivet är att Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling skall föras in under definitionen på multilaterala utvecklingsbanker vid tillämpning av riskklassificeringen i artikel 2.1 i direktivet om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut 89/647/EEG. Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling skall således hänföras till kategorin 20 % vikt när det gäller fordringar, investeringar och poster utanför balansräkningen.

Rådets direktiv av den 13 juni 1983 om grupp-baserad tillsyn av kreditinstitut (83/350/EEG)

Målsättningen är att kreditinstitut som är verksamma i flera stater, för undvikande av konkurrensstörningar skall bli föremål för en samlad tillsyn. Fördens skull bör övervakning av och tillsynspraxis beträffande kreditinstitut vara i stora drag lika i medlemsstaterna. Tillsyn på konsoliderad grund bör dessutom ge möjlighet för en myndighet, som har tillsyn över ett moderkreditinstitut, att göra en säkrare bedömning av kreditinstitutets och dess koncerns finansiella ställning.

Enligt direktivet skall ett kreditinstitut som har ett 25 %:s eller större delägarskap (ägarintresse) i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut, stå under hemstatens tillsyn, utövad på grund av konsolidering. Med finansiellt institut avses ett företag som inte är kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att bevilja olika typer av krediter och ställa garantier, att förvärva ägarintressen eller göra investeringar. De finansiella instituten skall inkluderas i den konsoliderade redovisningen för att klarlägga det finansiella institutets hela ekonomiska ställning. Tillsynen skall ske minst en

gång per år, i enlighet med respektive stats nationella bestämmelser om konsolidering av bokföring.

Det är dock möjligt att avstå från tillsyn på konsoliderad grund, om minst 75 % av verksamheten i det kreditinstitut som har ägarintresset redan är konsoliderad med verksamheten i ett annat kreditinstitut, vilket i sin tur står under tillsyn på konsoliderad grund, eller om det kreditinstitut eller finansiella institut i vilket ägarintresset innehas är beläget i ett tredje land där rättsliga hinder föreligger för överföring av nödvändig information. Det är vidare möjligt att avstå från tillsyn på konsoliderad grund, om balansomslutningen för det kreditinstitut eller finansiella institut i vilket ägarintresset innehas underskrider 2 % av det ägande kreditinstitutets balansomslutning eller 10 miljoner ecu, eller om hemlandets myndigheter bedömer att konsolidering av den finansiella ställningen skulle vara olämplig eller vilseledande.

När ett kreditinstitut har ett ägarintresse som överstiger 50 % i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut, skall vederbörande medlemsstat kräva antingen fullständig kvotering eller kvotkonsolidering av de berörda institutens finansiella ställning. När ett kreditinstitut har ett ägarintresse om högst 50 % i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut och bedöms utöva ägarkontroll, skall hemlandets myndigheter bestämma hur konsolideringen skall ske. Hemlandets och värdlandets myndigheter kan dock träffa överenskommelse om att det i vissa angivna fall inte behövs konsolidering med avseende på sådana ägarintressen. Om effektiv ägarkontroll inte föreligger, skall det ankomma på hemlandets eller värdlandets myndigheter att bestämma om och hur konsolideringen skall ske.

EES-staterna skall se till att det inte finns några rättsliga hinder för medlemsstaternas kreditinstitut och finansiella institut eller behöriga myndigheter att utbyta information och inte heller för de behöriga myndigheterna i en stat att utföra kontroller i en annan stat. Bilateral avtal skall på grundval av reciprocitet träffas angående tillsyn på konsoliderad grund av tredje länders kreditinstitut och finansiella institut.

Rådets direktiv av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för

banker och andra finansiella institut (86/635/EEG)

Avsikten med direktivet är att samordna reglerna om kreditinstitutens och de finansiella institutens samt deras koncerners årsbokslut samt att göra bokslutsuppgifterna om alla företag som bedriver liknande finansieringsverksamhet sinsemellan jämförbara. Jämförbarheten är viktig, eftersom allt flera kreditinstitut bedriver verksamhet över gränserna. Enhetliga bokslutsregler har betydelse också för andra omständigheter som gäller den gemensamma marknaden, t.ex. i fråga om auktorisationskrav och nyckeltal för tillsynsändamål.

Direktivet kompletterar direktivet om årsbokslut i vissa typer av bolag (78/660/EEG) samt direktivet om sammanställd redovisning (83/349/EEG). De sistnämnda direktiven tillämpas också på kreditinstitut och finansiella institut, till den del annat inte följer av detta direktiv.

Direktivet tillämpas på kreditinstitut som definieras i första bankdirektivet (77/780/EEG), dvs. bolag som anges i Romfördragets artikel 58, samt på finansiella institut, vilka till sin juridiska form motsvarar tillämpningsområdet för det allmänna bokslutsdirektivet (78/660/EEG) (närmast aktiebolag, gränsansvarbolag och kommanditbolag). Begreppet finansiellt institut definieras inte närmare i direktivet. Det definieras dock i det efter detta direktiv givna andra bankdirektivet (89/646/EEG). I detta direktiv och i alla därefter givna direktiv avses med finansiellt institut ett företag vars huvudsakliga verksamhet består i att bedriva endast en del av de i det andra bankdirektivet närmare definierade verksamheter som är tillåtna för kreditinstitut.

Direktivet innehåller vissa undantag, närmast beträffande institut som uppvisar offentlig-rättsliga drag, och ger också medlemsstaterna en möjlighet att i fråga om specialiserade kreditinstitut eller finansiella institut tillåta avvikelser i fråga om uppställningsformen, nomenklaturen och terminologin i resultaträkningarna och balansräkningarna. Däremot tillåts inte avvikelser från t.ex. värderingsreglerna.

Enligt direktivets allmänna bestämmelser skall resultaträkningen och balansräkningen göras upp med minst den precision som anges i direktivet, dvs. inklusive de obligatoriska balansräkningsposterna och deras innehåll samt de obligatoriska resultaträkningsposterna

och deras innehåll. I fråga om värderingen av balansräkningsposterna innehåller direktivet också detaljerade bestämmelser om hur tillgångarna skall värderas och hur poster i utländsk valuta skall räknas om till bokslutsvalutan. Vidare finns det detaljerade bestämmelser om resultaträkningens och balansräkningens noter. Smärre undantag föreskrivs från det allmänna direktivet om koncernbokslut. Direktivet innehåller också bestämmelser om skyldigheten att offentliggöra årsbokslutet.

Rådets direktiv av den 13 februari 1989 om skyldigheter angående offentliggörande av årsredovisningshandlingar för i en medlemsstat inrättade filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i en annan medlemsstat (89/117/EEG)

Avsikten med direktivet är, såvitt gäller offentliggörande av årsredovisningshandlingar, att filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i andra medlemsstater skall behandlas på samma sätt som filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i samma medlemsstat. Offentliggörandet av årliga filialbokslut kan inte ge allmänheten eller borgenärerna en korrekt bild av företagets finansiella ställning, eftersom en del av helheten inte kan betraktas isolerad.

Medlemsstaterna skall föreskriva att filialer till kreditinstitut och finansiella institut i enlighet med bokföringsdirektivet skall offentliggöra årsbokslut, koncernredovisning, förvaltningsberättelse, koncernförvaltningsberättelse samt revisionsberättelse över årsbokslut och över koncernredovisning. Handlingarna skall vara upprättade och reviderade i den ordning som i enlighet med bokföringsdirektivet föreskrivits i den nationella lagstiftningen.

Det får inte föreskrivas skyldighet för filialer att offentliggöra årsbokslut för den egna verksamheten. Filialerna får dock åläggas att såsom ytterligare uppgifter offentliggöra sina intäkter och kostnader, det genomsnittliga antalet anställda vid filialen, de till filialen hänförliga fordringarna och skulderna uttryckta i den valuta som gäller i det land där filialen är inrättad samt poster utanför balansräkningen och en uppdelning av värdepapper, beroende på om de betraktas som finansiella anläggningstillgångar.

I fråga om kreditinstitut och finansiella

institut i tredje land gäller artikel 9 i det första bankdirektivet. Enligt artikeln får filialer till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen inte ges en förmånligare behandling än filialer till kreditinstitut med huvudkontor inom gemenskapen.

En medlemsstat får föreskriva att de handlingar som detta direktiv gäller skall offentliggöras på landets officiella språk och att överläggningar av dem skall vara bestyrkta.

Rådets direktiv av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (91/308/EEG)

Direktivet skall trygga en fungerande gemensam marknad genom att skapa enhetliga regler som skyddar det finansiella systemet mot tvättning av pengar. Definitionen av tvättning av pengar har hämtats från Förenta nationernas konvention om olaglig handel med narkotika och psykotropiska preparat, antagen den 19 december 1988 i Wien (Denna nyligen undertecknade Wienkonvention är inte i kraft internationellt). Tvättning av pengar bör bekämpas huvudsakligen med straffrättsliga medel, beslag och förverkandepåföljder, men det finns också andra bekämpningsmetoder. Det finansiella systemet kan spela en högst verksam roll när det gäller att identifiera företag och personer som deltar i tvättning av pengar samt att samla in och säkra bevismaterial. Det finansiella systemet måste rapportera om sina iakttagelser till de myndigheter som svarar för att tvättning av pengar bekämpas.

Direktivet gäller kreditinstitut och finansiella institut samt försäkringsbolag och deras filialer. Det är viktigt att medlemsstaterna utvidgar bestämmelserna i detta direktiv till att omfatta också sådana yrkesgrupper och företag vilkas verksamhet är särskilt ägnad att utnyttjas för tvättning av pengar.

Enligt direktivet skall medlemsstaterna se till att tvättning av pengar är förbjuden. Detta innebär att tvättning av pengar måste kriminaliseras. Kreditinstitut och finansiella institut skall kräva av sina kunder att de styrker sin identitet när ett affärsförhållande inleds, särskilt då konto öppnas och då bankfackstjänster erbjuds. Identifikationskravet skall tillämpas också vid alla transaktioner som gäller belopp motsvarande 15 000 ecu eller mer. Beträffande försäkringsbolag gäller identifikationskravet i

samband med försäkringsavtal, om de årliga premiebetalningarna överstiger 1 000 ecu, eller i samband med engångspremiebetalningar som överstiger 2 500 ecu. Identifikationskravet gäller dessutom i alla sådana fall där det finns anledning att misstänka att det är fråga om tvättning av pengar. Identifikationshandlingar och annat bevismaterial skall behållas i minst fem år efter att affärsförhållandet har upphört eller transaktionerna utförts.

Kreditinstituten och de finansiella instituten skall självmant lämna myndigheterna upplysning om alla förhållanden som kan tyda på tvättning av pengar. De får inte röja för kunden i fråga att upplysningar har lämnats till myndigheterna. Myndigheterna kan föreskriva att ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut avstår från att utföra transaktioner som de misstänker ha samband med tvättning av pengar. Banksekretessen får inte hindra rapportering till myndigheterna och den som i god tro har röjt upplysningar får inte ställas inför straffansvar eller annat ansvar.

Direktivet ålägger dessutom kreditinstituten och de finansiella instituten att införa rutiner för internkontroll och att för sina anställda ordna särskilda utbildningsprogram för att hjälpa dem att förebygga tvättning av pengar.

EFTA-staterna har enligt protokoll 37 rätt att delta i den kontaktkommittés verksamhet som genom direktivet bildas mellan kommissionen och medlemsstaternas myndigheter, på det sätt som avses i artikel 101 i avtalet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

De direktiv som gäller banker och övriga kreditinstitut bildar en helhet. Det är meningen att de ändringar som de föranleder i vår lagstiftning skall förverkligas i form av en innehållsmässigt enhetlig lagstiftning som gäller samtliga kreditinstitut och finansiella institut (kreditinrättningar och penninginrättningar). Denna skall på det sätt som regelverket förutsätter reglera förutsättningarna för beviljande av auktorisation (koncession), ömsesidigt erkännande av auktorisationer som beviljats inom det ekonomiska samarbetsområdet, hemlandstillsyn, soliditet och eget kapital, fri rörlighet för tjänster och fri etableringsrätt för filialer, bokslut och koncernbokslut samt förhinderande av tvättning av pengar. Merparten

av dessa ändringar skall genomföras inom ramen för speciallagstiftningen på så sätt att stadganden som för närvarande finns i olika lagar sammanställs i en lag om kreditinstitutens och de finansiella institutens rättigheter och skyldigheter. En del av ändringarna skall dock genomföras via den bakgrundslagstiftning om kreditinstituten och de finansiella instituten som reglerar bolagsrätten och utlänningars äganderätt. En proposition med förslag till dessa ändringar i speciallagstiftningen skall enligt planerna avlätas till riksdagen hösten 1992.

Värdepappershandeln

Sju direktiv jämte ändringar gäller värdepappersmarknaden. Genom direktiven samordnas bestämmelser om upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs, skyldigheten att sprida information på primär- och sekundärmarknaden, insiderhandel samt om företag för kollektiva investeringar. Avsikten med direktiven är att förbättra kommersiella bolags och andra företags möjligheter att skaffa kapital på medlemsstaternas marknader. Detta anses vara genomförbart endast så att placerare ges ett likvärdigt minimiskydd inom hela gemenskapen. Därigenom skapas det förutsättningar för ett ömsesidigt erkännande av den tillsyn som utförs av andra medlemsstaters myndigheter. Direktivens bestämmelser är minimikrav, vilket innebär att medlemsstaterna kan införa strängare bestämmelser i sin egen lagstiftning. Sådana strängare bestämmelser måste emellertid tillämpas allmänt utan diskriminering.

I noteringsdirektivet uppställs vissa minimikrav som gäller ett värdepapper samt dess emittent för att värdepappret skall kunna upptas till officiell notering vid fondbörs. Därmed ges emittenten emellertid inte rätt att få sina värdepapper upptagna på listan. För emittenten fastställs vissa fortlöpande förpliktelser. Avsikten är att göra det lättare att få ett värdepapper noterat vid fondbörsen i en annan medlemsstat, liksom att göra det möjligt för emittenten att söka sig till den officiella listan vid flera börser.

Avsikten med direktivet om börsprospekt är att främja de inom gemenskapen verksamma företagens kapitaltillgång och att för placerare garantera tillräcklig information om de värde-

papper som upptas på listan och deras emit-
tenter, genom att fastställa minimikrav som
gäller innehållet i emissionsprospekt, utan att
dock helt samordna de olika staternas bestäm-
melser om information. Direktivet har ändrats
genom direktiv om ömsesidigt godtagande av
prospekt för erbjudande till allmänheten som
prospekt för notering av värdepapper vid fond-
börs.

Enligt direktivet om emissionsprospekt skall
ett prospekt offentliggöras när värdepapper för
första gången bjuds ut till allmänheten, an-
tingen på primär- eller sekundärmarknaden.
Avsikten är att garantera ett visst minimiskydd
för placerare. Detta är ägnat att förbättra
emittenternas möjligheter att samla in kapital, i
och med att det sker en klarare integration
mellan medlemsstaternas marknader.

Enligt direktivet om halvårsrapporter skall
börsbolag åläggas skyldighet att minst en gång
per halvår ge en rapport om sinverksamhet och
finansiella ställning.

Avsikten med flaggningsdirektivet är att för-
bättra skyddet för placerare och att öka deras
förtroende för värdepappersmarknaderna, gen-
om att ge mera information om de på mark-
naden verksamma placerarna. Enligt direktivet
skall en aktieägare eller den som på grund av
sin rösträtt kan jämföras med en aktieägare
anmäla större förändringar av innehav i bolag
vilkas aktier är officiellt noterade vid fondbörs-
er. Bolaget skall åläggas att vidarebefordra
uppgifterna till marknaden.

Avsikten med insiderdirektivet är att främja
jämförbarheten mellan investerare och öka de-
ras förtroende för marknaderna. Därigenom
skapas förutsättningar för att marknaderna
effektivt skall kunna trygga företagens kapital-
anskaffning. Medlemsstaterna åläggs att för-
bjuda var och en som förfogar över insiderin-
formation att dra nytta av denna information
eller att ge den vidare.

Avsikten med direktivet om fondföretag och
ändringen av det är att utjämna villkoren för
konkurrens mellan dessa företag och samtidigt
tillförsäkra andelsägare från olika stater ett
enhetligare skydd. Direktivet bygger på den
centrala principen om hemlandstillsyn, som har
möjliggjorts genom att värdepappersfondernas,
investeringsbolagens och förvaltningsföretagens
struktur och förpliktelser fastställts samt gen-
om att bestämmelserna om fondföretagens
investeringsverksamhet samordnats.

Följande värdepappersmarknadsdirektiv för-

utsätter ändringar i lagstiftningen i Finland:

*Rådets direktiv av den 5 mars 1979 om samord-
ning av villkoren för upptagande av värdepapper
till officiell notering vid fondbörs (79/279/EEG;
noteringsdirektivet)*

Noteringsdirektivet innehåller bestämmelser
om de minimikrav som ett värdepapper och
dess emittent måste uppfylla för att värdepap-
peret officiellt skall kunna noteras vid en
fondbörs, samt om emittentens fortlöpande
informationsskyldighet i fråga om officiellt
börsnoterade värdepapper. Med undantag av
vissa förbud i direktivet och dess bilagor kan
EES-staterna föreskriva strängare krav för
börsnotering och uppställa strängare förpliktel-
ser för emittenterna. Enligt direktivet skall de
myndigheter anges som beslutar om upptagan-
de till officiell notering vid fondbörs. Myndig-
heterna förutsätts samarbeta i det fall att det
samtidigt eller inom en kort tid i flera EES-
länder görs ansökningar om att ett värdepap-
per skall upptas till officiell notering vid fond-
börs. Varje EES-stat skall göra det möjligt att
hos domstol överklaga beslut om att ett vär-
depapper inte upptas på den officiella listan
eller att det avförs från den.

Genom det senare direktivet om samordning
av föreskrifter om insiderhandel (89/592/EEG)
har den i noteringsdirektivet föreskrivna fort-
löpande informationskyldigheten utsträckt
till att gälla emittenter av alla värdepapper som
är föremål för handel på offentliga, öppna och
reglerade marknader. Samtidigt slopas den
skillnad i fråga om informationskyldigheten
som gäller föremittenter av värdepapper som
avser eget respektive främmande kapital.

*Lagstiftningen i Finland och behovet av
ändringar*

Värdepappersmarknadslagens (495/89) 3
kap. innehåller allmänna stadganden om de
krav angående värdepapper och emittenter som
avses i noteringsdirektivet. Lagens 2 kap. gäller
börsbolags och avtalsmarknadsbolags fortlö-
pande informationskyldighet. Närmare före-
skrifter om de krav som ställs på värdepapper
och emittenter samt om informationskyldighe-
ten finns i det av finansministeriet fastställda
reglementet för Helsingfors Fondbörs Andels-
lag.

I den proposition om ändring av värdepappersmarknadslagen som skall avlätas till riksdagen hösten 1992 kommer det att föreslås att det för notering av värdepapper som emitterats av ett bolag från en EES-stat inte längre uppställs som ett villkor att det bedrivs offentlig handel med värdepapperen utomlands. Vidare föreslås att den överlåtelsebegränsning slopas som omnämmandet av s.k. fria aktier innebär. Närmare föreskrifter om upptagande på börslistan kommer sannolikt att ges i en förordning. Ett bemyndigande om saken kommer sannolikt att föreslås bli intaget i värdepappersmarknadslagen. Lagen föreslås bli ändrad också så att skyldigheten att fortlöpande sprida information på sekundärmarknaden i enlighet med direktivet utsträcks till att gälla alla som emitterar värdepapper som är föremål för offentlig handel.

Rådets direktiv av den 17 mars 1980 om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras vid upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs (80/390/EEG; direktivet om börsprospekt),

Rådets direktiv av den 22 juni 1987 om ändring av direktiv 80/390/EEG om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras vid upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs (87/345/EEG; direktivet om ömsesidigt godtagande av börsprospekt)

och

Rådets direktiv av den 23 april 1990 med ändring av direktiv 80/390/EEG såvitt avser ömsesidigt godtagande av prospekt för erbjudande till allmänheten som prospekt för notering av värdepapper vid fondbörs (90/211/EEG; direktivet om ömsesidigt godtagande av prospekt för allmänheten)

Direktivet om börsprospekt innehåller ministadganden om vilka uppgifter den som emitterar värdepapper skall offentliggöra i det fall att ett värdepapper upptas till officiell notering vid en EES-stats fondbörs. Direktivet har ändrats genom direktivet om ömsesidigt godtagande av prospekt. Ändringarna innebär att ett börsprospekt som godtagits i en EES-stat skall godtas som börsprospekt också i andra EES-stater, i det fall att ansökan om

upptagande till officiell notering i en annan EES-stat görs samtidigt eller inom en kort tid. Enligt direktivet om ömsesidigt godtagande av prospekt för allmänheten skall också ett prospekt för erbjudande till allmänheten i vissa fall godkännas som ett börsprospekt. För ett börsprospekt skall innan det offentliggörs utverkas den behöriga myndighetens godkännande. Direktivet uppställer en skyldighet för den godkännande myndigheten att samarbeta med myndigheterna i andra EES-länder.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland finns det inga särskilda lagstadvägen om vad ett börsprospekt skall innehålla. Vad som i 2 kap. värdepappersmarknadslagen stadgas om emissionsprospekt gäller erbjudande till allmänheten endast av värdepapper som hänför sig till det egna kapitalet. Bankinspektionen har med stöd av värdepappersmarknadslagen meddelat närmare anvisningar om emissionsprospekt som avser börsbolags och avtalsmarknadsbolags aktier.

I den proposition om ändring av värdepappersmarknadslagen som skall avlätas till riksdagen hösten 1992 föreslås stadganden som innebär att prospekt måste uppgöras också när värdepapper som avser främmande kapital bjuds ut till allmänheten och när värdepapper upptas till officiell notering på börslistan, utan att de samtidigt bjuds ut till allmänheten. Lagen föreslås bli ändrad även så att prospektet skall godkännas av myndigheterna. Direktivets detaljerade föreskrifter om börsprospekt motsvarar i stort sett bankinspektionens anvisningar. Motsvarande föreskrifter kommer sannolikt att ges genom en förordning eller ministeriebeslut som senare kan kompletteras med bankinspektionens närmare anvisningar.

Rådets direktiv av den 15 februari 1982 om information som regelbundet skall offentliggöras av bolag vars aktier har upptagits till officiell notering vid fondbörs (82/121/EEG; direktivet om halvårsrapporter)

Direktivet om halvårsrapporter kompletterar den skyldighet att informera sekundärmarknaden som föreskrivs i noteringsdirektivet. Enligt direktivet skall ett börsbolag minst en gång per

halvår offentliggöra en halvårsrapport som skall bestå av sifferuppgifter och en förklarande redogörelse för bolagets verksamhet och vinst och förlust under den aktuella sexmånadersperioden.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Värdepappersmarknadslagen innehåller inga stadganden om bolagens skyldighet att ge regelbunden information. I lagen om aktiebolag stadgas om offentliggörande av bokslut. I reglementet för Helsingfors Fondbörs Andelsbolag föreskrivs om delårsrapport. Värdepappershandelskommittén föreslog i sitt andra delbetänkande (Komm.bet. 1989:36) att stadganden om delårsrapport skall tas in i värdepappersmarknadslagen.

I den proposition om ändring av värdepappersmarknadslagen som skall avlätas till riksdagen hösten 1992 föreslås att stadganden om delårsrapport tas in i lagen. Eftersom också direktivet om halvårsrapport är ett minimidirektiv, är det möjligt att i värdepappersmarknadslagen föreskriva regelbunden rapportering också oftare än halvårsvis.

Rådets direktiv av den 12 december 1988 om sådana uppgifter som skall offentliggöras vid förvärv eller avyttring av ett större innehav i ett börsnoterat bolag (88/627/EEG; flaggningsdirektivet)

Enligt flaggningsdirektivet skall en EG-stat och på motsvarande sätt en EES-stat ålägga en aktieägare som förvärvar eller avyttrar ett sådant i direktivet angivet större innehav i ett bolag som bildats enligt statens lag och vars aktier är officiellt noterade på börslistan i någon EES-stat, att underrätta bolaget och den behöriga myndigheten om förvärvet eller avyttringen. Med aktieägare jämställs i direktivet vissa personer som utövar eller beslutar om aktieägarens rösträtt. Bolaget skall för sin del enligt direktivet, sedan det mottagit underrättelsen av aktieägaren, offentliggöra ändringarna i alla de EES-stater där bolagets aktier är officiellt noterade vid en fondbörs.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I värdepappersmarknadslagens 2 kap. stad-

gas om aktieägarens flaggningskyldighet. Flaggningskyldigheten gäller andelar i ett bolag som emitterat aktier som är upptagna på en börslista i Finland eller andelar i ett bolag som emitterat aktier som är föremål för ett kursförmedlingsavtal. De i lagen angivna flaggningsgränserna överensstämmer med dem som föreskrivs i direktivet, men enligt direktivet förutsätter flaggningskyldigheten att gränsen nås och inte, såsom enligt värdepappersmarknadslagen, att den överskrids.

I den proposition om ändring av värdepappersmarknadslagen som skall avlätas till riksdagen hösten 1992 föreslås att flaggningskyldigheten utsträcks till att gälla förvärv och avyttring av andelar i ett finländskt bolag, vars aktier är noterade på en börslista i någon EES-stat. Lagen föreslås bli ändrad också så att flaggningskyldigheten inträder i och med att de fastställda gränserna nås. Dessutom förutsätts stadganden om bolagets informationskyldighet samt preciserande stadganden om flaggningsförfarandet.

Rådets direktiv av den 17 april 1989 om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras när överlåtbara värdepapper erbjuds till allmänheten (89/298/EEG; direktivet om emissionsprospekt)

Enligt direktivet om emissionsprospekt skall den åläggas skyldighet att upprätta och offentliggöra prospekt, som för första gången bjuder ut ett värdepapper till allmänheten, om inte värdepapperet samtidigt eller inom en kort tid upptas till officiell notering vid fondbörs.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Enligt 2 kap. värdepappersmarknadslagen skall den som emitterar aktier utarbета ett emissionsprospekt när allmänheten erbjuds att teckna aktier. Skyldigheten att utarbета ett emissionsprospekt gäller också i det specialfallet att någon enligt avtal med emittenten tecknar aktier för att bjuda ut dem till allmänheten. Med tanke på andra situationer uppställer lagen inte någon skyldighet att uppgöra prospekt med anbud att sälja aktier. Den skyldighet att utarbета prospekt som värdepap-

persmarknadslagen stadgar gäller inte heller utbudande till allmänheten av värdepapper som hänför sig till främmande kapital. I lagen om obligations- och debenturelån samt övriga masskuldebrevslån (553/69) stadgas att ett prospekt skall tillhandahållas över obligationslån och debenturelån, då lånet utbjuds allmänheten till teckning. Något sådant stadgande finns däremot inte för övriga masskuldebrevslån.

Den proposition om ändring av värdepappersmarknadslagen som skall avlätas till riksdagen hösten 1992 inbegriper förslag till ändringar av de stadganden i 2 kap. som gäller emissionsprospekt. Ändringarna innebär att skyldigheten att utarbeta prospekt kommer att gälla också den som emitterar sådana värdepapper på främmande kapital som är avsedda att utbjudas till allmänheten. Skyldigheten skall dessutom utsträckas till att gälla situationer där någon annan än en emittent till allmänheten bjuder ut värdepapper som inte tidigare bjudits ut till den.

Rådets direktiv av den 13 november 1989 om samordning av föreskrifter om insiderhandel (89/592/EEG; insiderdirektivet)

Insiderdirektivet ålägger varje medlemsstat att förbjuda var och en som genom sin ställning, i sin anställning, i sin verksamhet eller på grund av sin andel av aktier fått information av specifik natur, som hänför sig till ett värdepapper eller dess emittent och som kunde förväntas påverka värdepapperets prisutveckling att, med full insikt i förhållandena, dra nytta av denna information genom att förvärva eller avyttra värdepapper eller att föreslå eller föranleda tredje man att förvärva eller avyttra sådana. Den som fått information av en sådan person skall på motsvarande sätt förbjudas att förvärva eller avyttra värdepapper, men förbudet att vidarebefordra informationen behöver inte utsträckas till honom. Direktivet tillåter strängare bestämmelser, förutsatt att tillämpningen av dem inte leder till diskriminering. Direktivet förutsätter ett långtgående samarbete mellan EES-staternas myndigheter.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Den finländska lagstiftningens stadganden

om insiderhandel finns i värdepappersmarknadslagens 5 kap. Lagen stadgar ett generell förbud mot insiderhandel (förbud mot missbruk av förtrolig företagsinformation) samt ett för vissa personer gällande särskilt förbud mot kortfristiga placeringar. Förbudet mot missbruk av förtrolig företagsinformation motsvarar relativt långt det förbud som direktivet föreskriver, men lagstadgandet är uppbyggt på ett sätt som avviker från direktivets artikel. I lagstadgandet uppräknas nämligen inte de ställningar eller sysslor som leder till att en person betraktas som insider. Lagen nämner inte heller ett innehav av aktier som en omständighet som leder till att information skall betraktas som insiderinformation, eftersom inte ens ett stort minoritetsinnehav i Finland är förenat med en från de övriga aktieinnehavarnas rätt avvikande rätt att få upplysningar om omständigheter som påverkar prisutvecklingen för ett värdepapper som ett bolag emitterat. Men värdepappersmarknadslagen förbjuder också personer som fått sin information i andra hand, dvs. från personer som fått informationen genom sin ställning, i sin anställning eller i sinsyssla, att använda informationen för att i samband med värdepappersköp ge råd åt andra. Förbudet kommer således att omfatta också de aktieägare som eventuellt fått mera information än andra aktieägare. Insiderdirektivets ikraftträdande kommer endast att förutsätta att begreppet förtrolig företagsinformation preciseras i värdepappersmarknadslagen. Enligt lagen hänför sig den information som förbudet avser alltid till emittenten, medan informationen enligt direktivet kan hänföra sig också enbart till ett värdepapper.

I lagen om bankinspektionen stadgas om ämbetsverkets rätt att lämna ut information till utländska myndigheter. Denna rätt är relativt snäv och innebär inte att ämbetsverkets får skaffa fram uppgifter på en utländsk myndighets begäran.

I den proposition om ändring av värdepappersmarknadslagen som skall avlätas till riksdagen hösten 1992 föreslås att lagens 5 kap. 1 § ändras så att begreppet förtrolig företagsinformation kommer att inbegripa uppgifter om värdepapper. Också rubriceringen av förbudet föreslås bli ändrad. Bankinspektionen föreslås få en utvidgad rätt att på begäran av en utländsk myndighet inhämta och till denna lämna ut uppgifter som kan användas vid utredning av insiderhandel.

Rådets direktiv av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (85/611/EEG; direktivet om fondföretag)

och

Rådets direktiv av den 22 mars 1988 med ändring, såvitt gäller placeringsinriktningen för vissa fondföretag, av direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (88/220/EEG)

Direktiven om kollektiva investeringar innehåller minimibestämmelser om skydd av andelsägare i fondföretag. Av direktiven framgår vidare principen att det räcker att en medlemsstat beviljat auktorisation. Direktiven om kollektiva investeringar innehåller bestämmelser om auktorisation av fondföretag, förvaltnings- och placeringsbestämmelser, bestämmelser om information till andelsägarna, bestämmelser om återköp och inlösen av andelar samt om marknadsföring av andelar. Genom bestämmelserna skapas för andelsägarna ett minoritetsskydd, på vars grundval fondföretagen med stöd av hemstatens auktorisation kan beviljas rätt att verka inom hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, under tillsyn av hemstatens myndigheter.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

De ändringar som direktivet kommer att kräva i lagen om placeringsfonder (480/87) gäller närmast fondbolags placeringsverksamhet och informationsskyldighet, både med avseende på andelsägarna och allmänheten.

I den proposition som skall avlåtas till riksdagen hösten 1992 föreslås att till lagen om placeringsfonder fogas med direktivets bestämmelser överensstämmande stadganden om placeringarnas spridning. Detta betyder å ena sidan att fondbolagens placeringsrätter utvidgas t.ex. i fråga om utländska värdepapper. Å andra sidan kommer fondbolagens placeringsrätter att inskränkas i och med att deras rätt att placera i ett enda objekt begränsas. Det föreslås också att fondbolagen åläggs skyldighet att utarbeta prospekt för varje placeringsfond som de förvaltar.

Audiovisuella tjänster

Televisionssändningar

Rådets direktiv av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utövandet av sändningsverksamhet för television (89/522/EEG)

Målet med direktivet som nämns i bilaga X är att utveckla den europeiska audiovisuella produktionen så att ett enhetligt marknadsområde skapas för televisionsverksamheten. En enskild medlemsstat kan inte hindra eller förbjuda mottagning och vidareändring av ett direktivenligt program eller reklamavsnitt.

Direktivet tillåter alkoholreklam under vissa förutsättningar. I direktivet bestäms även om placering av reklamavbrotten och reservering av programtid för europeisk programproduktion. Vidare uppmanas i direktivet företag som bedriver televisionsverksamhet att reservera en viss del av sin sändningstid eller programbudget för program, vilkas producent är oberoende av det företag som bedriver utsändningsverksamhet. I direktivet bestäms också om rätten till genmål.

Direktivet ingriper inte i medlemsstaternas och dessas myndigheters rättigheter och förpliktelser angående arrangerande av rundradioverksamhet, beviljande av koncession, programpolitik och system för finansiering av rundradioverksamhet. Direktivet gäller inte heller upphovsrättsfrågor.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Det är inte svårt för Finland att anpassa sig till direktivets bestämmelser. Medlemsstaterna kan för den som utövar televisionsverksamhet inom deras territorier också uppställa strängare villkor angående programverksamheten och reklam, förutsatt att villkoren uppfyller bestämmelserna i Romfördraget. Dessutom har det i bilaga X till EES-avtalet överenskommit om att EFTA-staterna kan kräva att utövare av kabelsändningsverksamhet stryker alkoholreklamen från satellitprogram. I bilagan konstateras vidare att avtalsparterna gemensamt överenskommit om att ärendet tas upp för behandling på nytt år 1995.

Den praxis som följs i Finland vid placering av televisionsreklam avviker från det som bestäms i direktivet, men en övergång till en reklamplacering enligt EG-reglerna, som är strängare än den som tillämpas för närvarande, är möjlig när Oy MTV får en egen kanal.

Oy Yleisradio Ab:s program fyller redan för närvarande direktivets kvotkrav angående europeisk programproduktion. I Finland övervakar trafikministeriet att bestämmelserna om rundradio- och kabelsändningsverksamhet efterföljs.

Finland har inga bestämmelser angående rätt till genmäle vid rundradioverksamhet. Till den del det är fråga om Oy Yleisradio Ab:s program är rätten till genmäle för närvarande tryggad genom bolagets egna bestämmelser. På grund av direktivet måste dock en bestämmelse som garanterar rätt till genmäle fogas till radioansvarighetslagen (219/71).

Bestämmelserna angående placering av reklam och kvotering av programproduktion genomförs i Finland genom komplettering av koncessionsvillkoren för rundradioverksamhet samt genom ändring av lagen om kabelsändningsverksamhet. Ändringsbehoven har beaktats i regeringens proposition till riksdagen angående ändring av kabelsändningslagen.

Den inre marknaden för teletjänster

I bilaga XI angående teletjänster uppräknas fem EG-direktiv. Tre av dessa (87/372/EEG, 90/544/EEG och 91/287/EEG) gäller teletrafikens frekvensområden. Förutom i bilaga XI hänvisas också i bilaga XIV, som innehåller konkurrensregler, till direktivet av den 28 juni 1991 om konkurrens på marknaderna för teletjänster (90/388/EEG). Direktivets innehåll beskrivs närmare i kapitlet om konkurrensreglerna.

Rådets direktiv av den 28 juni 1990 om upprättandet av den inre marknaden för teletjänster genom att tillhandahålla öppna nät (90/387/EEG)

Syftet med direktivet är att skapa en enhetlig europeisk inre marknad för teletjänster genom att harmonisera villkoren för tillhandahållande av vissa teletjänster. Artikel 3 i direktivet förutsätter att anslutningsvillkoren baseras på

objektiva kriterier, att de är öppna och publicerade samt att de inte är diskriminerande. Anslutning till nätet begränsas enbart då väsentliga krav som bestämts särskilt förutsätter det. Direktivet kompletteras av särskilda direktiv som definierar harmoniserade villkor för tillhandahållande av teletjänster inom olika delområden. De ifrågavarande direktiven reglerar tekniska gränssnitt, tjänsters egenskaper, leverans- och användningsvillkor samt tariffprinciper. Dessutom förutsätter direktivet att medlemsstaterna till kommissionen anmäler de sammanslutningar som har beviljats exklusiva eller särskilda rättigheter för tillhandahållande av telenät.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet förutsätter vissa ändringar i telelagen, så att de direktiv som gäller olika teletjänster i framtiden kan bringas i kraft i Finland. Ändringsbehoven har beaktats i regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om telekommunikation (RP 227/91 rd.).

Kapitel 4 Kapital

Artikel 40. Enligt artikel 40 får det inom avtalets tillämpningsområde mellan de avtalslutande parterna inte finnas några restriktioner avseende rörligheten för kapital som tillhör personer bosatta i EFTA:s eller EG:s medlemsstater. I artikeln förbjuds uttryckligen diskriminering som grundas på parternas nationalitet eller bostadsort eller kapitalets placeringsort. Artikeln motsvarar artikel 67 i Romfördraget.

I artikeln hänvisas till bilaga XII, som innehåller särskilda bestämmelser om liberaliseringen av kapitalrörelser. Bilaga XII består av EG:s gällande lagstiftning för liberalisering av kapitalrörelser, dvs. av rådets direktiv för genomförandet av fördragets artikel 67 (88/361/EEG) och av de avtalade övergångsperioder som EFTA-staterna till vissa delar kan tillämpa då de fullföljer liberaliseringsförpliktelserna.

Rådets direktiv av den 24 juni 1988 för genomförandet av artikel 67 i fördraget (88/361/EEG)

Direktivets syfte är att garantera fria kapitalrörelser inom EG:s territorium. Direktivet förpliktar att avskaffa restriktionerna för kapitalrörelser mellan personer bosatta i medlemsstaterna. Kapitalrörelserna klassificeras i nomenklaturen i bilaga I till direktivet.

Nomenklaturen är täckande. Den omfattar direkta investeringar, investeringar i fast egendom, investeringar i värdepapper, investeringar i företag för kollektiva investeringar, krediter, säkerheter, kapitalöverföringar avseende försäkringsavtal, personliga kapitalrörelser och andra kapitalrörelser. I direktivet konstateras vidare att även om nomenklaturen inte utgör en uttömmande förteckning över kapitalrörelser skall den inte tolkas som avsedd att inskränka principen om fullständig liberalisering av kapitalrörelser.

Med person bosatt i en medlemsstat avses i direktivet såväl fysiska som juridiska personer såsom dessa definierats i medlemsstaternas nationella bestämmelser.

Med kapitalrörelser avses i direktivet alla de aktiviteter som fordras för kapitalrörelser, såsom ingående och fullföljande av avtal om valutatransaktioner samt dithörande valutaöverföringar.

Direktivet ger möjlighet till tillfälliga restriktioner av kapitalrörelser under högst sex månader. Tillfälliga restriktioner är enligt artikel 3 i direktivet möjliga då kortfristiga kapitalrörelser av exceptionell omfattning leder till allvarliga störningar i penning- och valutapolitiken. I bilaga II till direktivet anges de kapitalrörelser som dessa restriktioner i samråd med övriga medlemsstater kan tillämpas på. Sådana är aktiviteter med värdepapper som omsätts på penningmarknaden, check- och depositions-konton, andelar i företag för kollektiva investeringar, kortfristiga finansiella lån och krediter, personliga lån, in- och utförsel av betalningsmedel och värdepapper och andra kortfristiga aktiviteter av liknande slag. Restriktionerna skall tillämpas på ett sådant sätt att de medför minsta möjliga hinder för den fria rörligheten för personer, varor och tjänster. Långsiktig företags- och investeringsverksamhet eller förvärv av fast egendom kan inte begränsas med dessa åtgärder.

Utöver ovan nämnda undantag ger direktivet möjlighet att tills vidare upprätthålla på nationell lagstiftning grundade restriktioner för förvärv av fritidsbostäder. Undantaget nämns i

direktivets artikel 6.4. Kommissionen har för avsikt att ompröva saken 1993.

Skyldigheterna enligt direktivet trädde i kraft den 1 juli 1990. Genom direktivet upphävdes rådets direktiv om reglering av internationella kapitalflöden och motverkande av icke önskvärda effekter av sådana kapitalflöden på inhemsk likviditet (72/156/EEG).

I motsats till det tidigare gällande direktivet är liberaliseringen av kapitalrörelser inte längre beroende av Romfördragets övriga bestämmelser. Direktiv 72/156/EEG förpliktade att liberalisera kapitalrörelser i anknytning till etableringsfriheten enligt artiklarna 52 och 58 i Romfördraget endast i den omfattning detta var nödvändigt för att etableringsfrihet skulle uppnås. Detta är uppenbarligen anledningen till att EG-domstolen i de fall som gällt ägarbegränsningar för medborgare i andra medlemsstater (t.ex. 305/89, Greek) inte har hänvisat till friheten för kapitalrörelser. Direktiv 88/361/EEG förändrar situationen, eftersom liberaliseringen av kapitalrörelser inte har förknippats med genomförandet av Romfördragets övriga friheter.

I sitt svar på en skriftlig fråga (Skriftlig fråga nr 477/89, 90/C 9/51) har kommissionen konstaterat att direktiv 88/361/EEG utökar liberaliseringsskyldigheten till att omfatta samtliga kapitalrörelser med ett enda undantag, dvs. köp av fritidsbostäder. Enligt direktivet är personer bosatta i medlemsstaterna inte bara berättigade att utföra en nödvändig valutaöverföring utan också att avtala om den rättshandling som valutaöverföringen hänför sig till. När kapitalrörelserna liberaliseras, innebär detta utöver att valutaregleringen slopas också att de transaktioner som ligger till grund för valutaöverföringar skall vara fria. Följaktligen skall medborgare och företag i medlemsstaterna fritt kunna köpa annan egendom.

Eftersom det nya direktivet om liberalisering av kapitalrörelser har varit i kraft endast en kort tid, finns det i EG-domstolen ännu inte några avgöranden om vad det innebär att liberaliseringen av kapitalrörelser har utvidgats till att omfatta också bakomliggande transaktioner. Under EES-förhandlingarna har kommissionen emellertid konstaterat att liberaliseringen av kapitalrörelser innebär att ägarbegränsningar som grundar sig på parternas nationalitet är förbjudna.

EES-avtalets övergångsbestämmelser

Enligt bilaga XII till EES-avtalet kommer EFTA-staterna att bli skyldiga att liberalisera kapitalrörelserna till vissa delar först efter en övergångsperiod. I vilka avseenden övergångsbestämmelser tillämpas och hur lång övergångsperioden är varierar för de olika EFTA-staterna.

Enligt övergångsbestämmelsen får Finland till den 1 januari 1996 tillämpa sådana vid EES-avtalets ikraftträdande gällande lagstadganden som begränsar direkta investeringar och investeringar i fast egendom i Finland.

Under övergångsperioden får Finland inte behandla andra EG- eller EFTA-staters medborgares och företags existerande eller nya investeringar ofördelaktigare än enligt den lagstiftning som var i kraft då avtalet undertecknades. Finland har dock rätt att utfärda stadganden som stämmer överens med avtalet, i synnerhet stadganden om köp av fritidsbostäder, vilka till sina verkningar motsvarar gällande lagstiftning inom EG enligt direktivets artikel 6.4.

I bilaga XII till EES-avtalet konstateras att då sådana skyddsåtgärder som nämns i artikel 3 i direktiv 88/361/EEG vidtas skall EFTA:s medlemsstater iaktta de förfaranden som anges i protokoll 18. Vid samarbete mellan de avtalslutande parterna tillämpas de förfaranden som anges i artikel 45 i EES-avtalet. För innehållet i protokollet redogörs nedan i samband med artikel 44.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland stadgar gällande lag om utlåningars samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier (begränsningslagen) att utländska fysiska personer och sammanslutningar måste ha tillstånd för att få förvärva fast egendom och aktier.

Ett finskt aktiebolag kan i sin bolagsordning ta in en bestämmelse som säger att utlåningar eller utländska sammanslutningar inte får äga aktier i bolaget eller att de får äga högst en femtedel av aktierna. Statsrådet kan dessutom, då allmän fördel det kräver, som villkor för registrering av ett aktiebolag uppställa att en sådan bestämmelse skall tas in i bolagsordningen. Statsrådet kan också förbjuda att bestäm-

melsen avlägsnas ur bolagsordningen. I praktiken har största delen av aktiebolagen infört en sådan utlåningsklausul i sin bolagsordning, eftersom ett finskt aktiebolag i annat fall i begränsningslagen jämställs med en utlåning och omfattas av de begränsningar av förvärv av fast egendom och aktier som avses i lagen.

Sådana aktier som utlåningar eller utländska sammanslutningar enligt bestämmelsen i bolagsordningen inte får äga kallas bundna aktier. Övriga aktier är fria.

Begränsningslagen innebär att om en utlåning eller en utländsk sammanslutning med äganderätt ämnar förvärva bundna aktier i ett finskt aktiebolag, måste utlåningsklausulen avlägsnas ur bolagsordningen och aktierna bli fria, eller alternativt måste tillstånd till att med äganderätt förvärva bundna aktier sökas. I vartdera fallet krävs tillstånd av statsrådet.

I begränsningslagen ingår stadganden med motsvarande innehåll också för andelslag, ekonomiska föreningar och stiftelser. För öppna bolag och kommanditbolag stadgas om detta i lagen om rätt för utlåningar och vissa sammanslutningar att inträda såsom bolagsman i handelsbolag och kommanditbolag. Också för överlåtelse av dessa sammanslutningar i en utlånings eller en utländsk sammanslutnings ägo krävs tillstånd av statsrådet.

Begränsningslagen gäller också förvärv av fast egendom. Enligt lagen får en utlåning, en utländsk sammanslutning och en i begränsningslagen åsyftad finsk sammanslutning som kan övergå i utländsk ägo med äganderätt förvärva fast egendom i Finland endast med statsrådets tillstånd. Detta gäller också jordleigoavtal för längre tid än två år.

Enligt lagen om försäkringsbolag behöver en utlåning eller en utländsk sammanslutning i regel tillstånd för att få förvärva aktier i ett försäkringsbolag. En utlåning eller en utländsk sammanslutning får med äganderätt förvärva endast sådana aktier som enligt bolagsordningen får överlåtas till utlåningar. I bolagsordningen skall enligt lagen om försäkringsbolag fastställas att utlåningar och utländska sammanslutningar får äga högst två femtedelar av aktierna. Om en utlåning eller en utländsk sammanslutning ämnar förvärva en större andel av aktierna i ett försäkringsbolag måste statsrådets tillstånd inhämtas. Som utlåning betraktas en i restbegränsningslagen åsyftad finsk sammanslutning som kan övergå i utländsk ägo.

Enligt lagen om utlännings rätt att äga aktier i finsk kreditinrättning och bedriva bankverksamhet i Finland krävs i regel också tillstånd för utlännings och utländska sammanslutningars köp av aktier i ett finskt kreditinstitut i regel tillstånd. En utlännings, en utländsk sammanslutning eller en i begränsningslagen åsyftad finsk sammanslutning som kan övergå i utländsk ägo får med äganderätt förvärva högst en femtedel av aktierna i ett kreditinstitut. En bestämmelse om detta skall tas in i bolagsordningen. För förvärv som överstiger en femtedel krävs tillstånd av statsrådet.

När EES-avtalet träder i kraft, kan dessa stadganden efter den nämnda övergångsperioden inte längre tillämpas. Medborgare och företag i EES-staterna får således från och med den 1 januari 1996 på samma sätt som finska medborgare och företag köpa aktier i finska aktiebolag, banker och försäkringsbolag och fast egendom i Finland. Vidare får medborgare och företag i EES-staterna på samma sätt som finska medborgare och företag ansluta sig till finska andelslag och ekonomiska föreningar samt vara bolagsmän i finska öppna bolag och kommanditbolag.

Den enda begränsning som i praktiken kan bli i kraft i fråga om fast egendom gäller förvärv av fritidsbostäder i Finland. Detta innebär att det också i fortsättningen är möjligt att begränsa att utomlands bosatta med äganderätt förvärvar sommarstugor och andra rekreationsområden. Däremot kan t.ex. ägandet av skogsmark för medborgare och företag i EES-staterna inte begränsas mer än för finska medborgare och företag.

Den enda begränsning i fråga om företag som kan tillämpas på EES-medborgare efter övergångsperioden gäller bolag som tillverkar vapen, ammunition eller krigsmateriel eller idkar handel med dessa varor. Enligt artikel 123 b i avtalet hindrar avtalet inte åtgärder som avser tillverkning av eller handel med vapen, ammunition, krigsmateriel eller andra varor som oundgängligen behövs för försvarsändamål eller till forskning, utveckling eller produktion som är oundgänglig för försvarsändamål. Enligt avtalet är det alltså möjligt att hålla de finska företaget som idkar dylik verksamhet i finsk ägo.

De övriga tillfälliga möjligheter att avvika från liberaliseringsskyldigheten som relaterats ovan i samband med bestämmelserna i bilagorna är inte av betydelse för ägarbegräns-

ningarna. Undantagen kan gälla endast kortfristiga kapitalrörelser, och sådana är investeringar i fast egendom och företagsköp inte.

På andra än medborgare och företag i EES-staterna kan ägarbegränsningar fortsätta att tillämpas. I praktiken skulle det dock vara problematiskt att övervaka begränsningarna.

Om de ändringar i begränsningslagstiftningen som föranleds av EES-avtalet avläts separata regeringspropositioner.

I praktiken kommer sloandet av ägarbegränsningarna inte att leda till någon större förändring jämfört med nuläget. Inställningen till utlännings företags- och fastighetsköp har under de senaste åren blivit liberal och tillstånd har nästan utan undantag beviljats. Endast i fråga om fritidsbostäder och rekreationsområden har utländskt ägande förhindrats. Såsom tidigare nämnts, tillåter EES-avtalet att ägarbegränsningarna i fråga om fritidsbostäder tillämpas också i fortsättningen.

Artikel 41. I artikel 41 förutsätts att löpande betalningar som har samband med fri rörlighet för varor, personer och kapital och fritt tillhandahållande av tjänster skall vara befriade från restriktioner. Restriktionerna av dessa slopades i Finlands Banks valutabestämmelser till största delen redan på 1970-talet. De löpande betalningarna avreglerades helt och hållet vid början av 1986.

Artikel 42. Enligt artikel 42.1 skall principen om icke-diskriminering iaktas när nationella regler för kapitalmarknad och kreditväsende tillämpas på kapitalrörelser som liberaliserats i enlighet med EES-avtalet.

Enligt punkt 2 får lån för direkt eller indirekt finansiering av en EFTA- eller en EG-medlemsstat eller dess regionala eller lokala offentliga samfund inte emitteras eller placeras i en annan EES-stat utan att de berörda staterna har kommit överens om detta.

I praktiken tillämpas denna bestämmelse vederligen inte inom EG, och den kommer sannolikt inte heller att tillämpas inom EES.

Artikel 43. I artikel 43 ingår bestämmelser om de förutsättningar under vilka en avtalslutande part kan vidta åtgärder för att undanröja störningar på finansmarknaden.

Enligt punkt 1 kan en avtalslutande part vidta nödvändiga åtgärder, om en person som är bosatt i en EES-stat försöker kringgå valutalagstiftningen i någon EES-stat genom att utnyttja skillnader i olika länders lagstiftning

för kapitalrörelser till eller från tredje land. Bestämmelsen motsvarar artikel 70.2 i Romfördraget.

I punkt 2 ges en avtalsslutande part rätt att vidta skyddsåtgärder, om kapitalrörelserna medför störningar på kapitalmarknaden i EES-staterna. Bestämmelsen motsvarar artikel 73 i Romfördraget.

Om de behöriga myndigheterna i en EES-stat genomför en ändring i valutakursen som allvarligt snedvrider konkurrensvillkoren, får de andra avtalsslutande parterna enligt punkt 3 i artikeln vidta åtgärder för en strikt begränsad period för att motverka följderna av en sådan ändring. Bestämmelsen motsvarar artikel 107.2 i Romfördraget.

En avtalsslutande part får vidta skyddsåtgärder enligt punkt 4 i artikeln också om den har svårigheter eller hotas av svårigheter beträffande sin betalningsbalans, framför allt om EES-avtalets funktion äventyras på grund av detta. Bestämmelsen motsvarar artikel 108.1 i Romfördraget.

Artikel 44. I artikel 44 förpliktas de avtalsslutande parterna att iaktta bestämmelserna i artikel 43 när de tillämpar sina interna förfaranden i enlighet med protokoll 18.

I protokoll 18 om interna förfaranden vid tillämpning av skyddsåtgärder bestäms att gemenskapen iakttar förfarandena i Romfördraget. Om EFTA-staternas förfaranden avtalas i ett separat avtal mellan dessa. Enligt avtalet skall en EFTA-stat, som ämnar vidta skyddsåtgärder enligt artikel 43, i god tid göra anmälan om detta till ett av EFTA-staterna föreskrivet organ. Av sekretesskäl eller i brådskande fall kan anmälan dock göras senast den dag åtgärderna träder i kraft. EFTA-staternas organ avger yttrande om ibruktagandet av åtgärderna. Det kan också rekommendera att vidtagna åtgärder skall ändras, uppskjutas eller upphävas eller ge rekommendationer om andra åtgärder för att avhjälpa en medlemsstats svårigheter. EFTA:s ständiga kommitté kommer att fungera som detta av EFTA-staterna förskrivna organ.

Artikel 45. Enligt artikel 45.1 skall alla beslut, yttranden och rekommendationer i samband med de åtgärder som fastställs i artikel 43 anmälas till Gemensamma EES-kommittén, där enligt punkt 2 alla skyddsåtgärder skall bli föremål för förhandskonsultationer och informationsutbyte.

Om kapitalrörelserna medför störningar på

det sätt som nämns i artikel 43.2, kan en avtalsslutande part av sekretesskäl eller på grund av sakens brådskande natur vidta nödvändiga åtgärder enligt punkt 3 i artikeln utan förhandskonsultationer och informationsutbyte. I den situation som avses i artikel 43.4, när en plötslig betalningsbalanskras inträffar och det förfarande som anges i artikel 45.2 inte kan följas, får den berörda avtalsslutande parten det oaktat vidta nödvändiga skyddsåtgärder enligt punkt 4 i artikeln. Åtgärderna skall medföra minsta möjliga störningar i avtalets funktion, och de får inte gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de akuta svårigheterna. Om sådana åtgärder som avses i punkt 3 och 4 vidtas, skall de enligt punkt 5 anmälas senast då de träder i kraft. Därefter skall informationsutbytet och konsultationerna ske så snart som möjligt.

Kapitel 5 Ekonomiskt och monetärt samarbete

Artikel 46. Enligt artikel 46 skall de avtalsslutande parterna utbyta åsikter och information rörande genomförandet av EES-avtalet och integrationens inverkan på ekonomisk verksamhet samt utformningen av den ekonomiska och monetära politiken. Dessutom kan de avtalsslutande parterna diskutera det makroekonomiska läget och framtidsutsikterna på detta område. Åsikts- och informationsutbytet skall inte vara förpliktande.

Kapitel 6 Transporter

Artiklarna 47—52. I artikel 47.1 och 47.2 fastställs tillämpningsområdet för kapitlet om transporter. Enligt punkt 1 i artikeln tillämpas bestämmelserna i kapitlet på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar. I punkt 2 i artikeln hänvisas till bilaga XIII till avtalet i vilken ingår EG-rättsakter om alla transportgrenar, även sjö- och luftfart.

EES-avtalets kapitel om transporter motsvarar i fråga om tillämpningsområdet Romfördragets bestämmelser i avdelningen om transporter som enligt artikel 84.1 i fördraget tillämpas endast på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar. Enligt punkt 2 i samma artikel kan rådet dock besluta om utfärdande av bestämmelser om sjö- och luftfarten. Om det inte finns särskilda bestämmel-

ser om transporter tillämpas enligt EG-domstolens praxis Romfördragets allmänna bestämmelser på alla transportgrenar. EG-domstolen har i sitt beslut som utfärdades 1974 (se beslut 167/73, kommissionen v. Frankrike) fastslagit att Romfördragets konkurrensregler tillämpas på sjötransporter eftersom särskilda bestämmelser inte existerar. EG-domstolen har i sina beslut från 1985 (se besluten 209—213/84, Ministère public v. Asjes m.fl.) fastställt att de allmänna konkurrensreglerna i Romfördraget kan tillämpas på sjö- och luftfart.

Enligt artikel 48.1 får EG-medlemsstaterna eller EFTA-staterna inte utfärda sådana nationella bestämmelser avseende transporter på järnväg, landsväg eller inre vattenvägar vilka faller utanför tillämpningsområdet för bilaga XIII och som direkt eller indirekt skulle diskriminera andra EES-staters transportföretag. Enligt artikel 48.2 skall varje avtalsslutande part anmäla varje avvikelse från principen i punkt 1 till Gemensamma EES-kommittén. De avtalsslutande parterna ges även fullmakt att vid behov vidta motåtgärder. I artikeln förutsätts inte att den gällande nationella lagstiftningen skall ändras. Bestämmelserna i punkt 2 om anmälningsskyldighet och motåtgärder avser endast nationella bestämmelser som anges i punkt 1. I fråga om författningar som ingår i EES-avtalets bilagor tillämpas den allmänna skyddsklausulen i artikel 112 eller andra förfaranden som fastslagits i bilagorna till avtalet.

Artikel 49 innehåller bestämmelser om stöd som för transporter. Enligt artikeln är stöd tillåtet, om det tillgodoser behovet av samordning av transportsektorn eller om det innebär ersättning för uppfyllande av allmän plikt att tillhandahålla transporttjänster. Förordningen (EEG) nr 1191/69 som omnämns i bilaga XIII till EES-avtalet innehåller mera preciserade bestämmelser om allmän trafikplikt. Artikeln motsvarar artikel 77 i Romfördraget.

Enligt EG:s rättspraxis tillämpas de allmänna bestämmelserna om statligstöd på sjö- och luftfarten.

Artiklarna 50—52 innehåller bestämmelser om förbud mot diskriminering i fråga om fraktsatser och befordringsvillkor. Vid transporter inom de avtalsslutande parternas territorium får det enligt artikel 50.1 inte förekomma någon diskriminering som består att fraktförare tillämpar olika fraktsatser eller befordringsvillkor på grund av godsets ursprungs- eller bestämmelse-land. Enligt punkt 2 skall den

behöriga myndigheten antingen på eget initiativ eller på begäran av en EG-medlemsstat eller EFTA-stat undersöka fall av diskriminering samt fatta nödvändiga beslut.

Enligt artikel 51.1 är fraktsatser och villkor som innefattar stöd eller skydd till förmån för enskilda företag eller industrigrenar förbjudna. Enligt punkt 2 skall den behöriga myndigheten undersöka fraktsatser och villkor som avses i punkt 1. Myndigheten skall därvid beakta regionalpolitiska faktorer samt sådana fraktsatsers och villkors inverkan på konkurrensen mellan olika transportgrenar. Enligt punkt 3 berör förbudet i punkt 1 inte tariffer som fastställts för att bemöta konkurrens. Med konkurrensstariffer avses tariffer som skall inverka på konkurrensen mellan olika transportgrenar. Förbudet i artikel 51.1 förhindrar sålunda inte att tariffpolitiken används för att inverka på konkurrensen mellan olika transportgrenar.

De behöriga myndigheterna är EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet. De biträds i Finland av konkurrensverket inom ramen för dess behörighet.

Enligt artikel 52 får pålagor eller avgifter vid gränspassage som transportföretag uppbär utöver fraktsatserna inte överstiga vad som är skäligt. I artikeln åläggs de avtalsslutande parterna att gradvis sänka dessa kostnader.

Regelverket angående transporter

I bilaga XIII som gäller transporter omnämns sammanlagt 75 EG-författningar, av vilka största delen är förordningar. Följande EG-författningar som avser transporter hör till området för lagstiftning i Finland:

Inrikestransporter

Allmänna frågor

Rådets förordning (EEG) nr 1191/69 av den 26 juni 1969 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar, ändrad genom förordning nr 1893/91

Förordningen gäller verkställande av Romfördragets artikel 77 som motsvarar EES-avtalets artikel 49. Förordningen tillämpas på transportföretag som bedriver transporter på

järnväg, landsväg eller inre vattenvägar. Medlemsstaterna kan dock från förordningens tillämpningsområde undanta företag vilkas verksamhet är begränsad uteslutande till sådan stads-, förorts- eller regional trafik som nämns i förordningen.

Enligt förordningen skall medlemsstaternas behöriga myndigheter avskaffa alla skyldigheter som väsentligt hör samman med begreppet allmän trafikplikt i fråga om transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar. Den allmänna trafikplikten indelas i skyldighet att bedriva verksamhet, skyldighet att utföra transporter och skyldighet att följa taxebestämmelser.

I syfte att garantera tillräckliga transporttjänster som fastställs i förordningen kan myndigheterna i medlemsstaterna dock sluta avtal om offentliga tjänster med transportföretag.

En medlemsstats myndigheter kan enligt förordningen upprätthålla eller ålägga allmän trafikplikt vad gäller sådana persontransportföretag i städer eller förorter eller lokala persontransportföretag, som uteslutits från författningens tillämpningsområde.

Förordningen innehåller bestämmelser om avtalsvillkoren och detaljerna vid bedrivande av transporter samt om ersättningsmetoderna. Om ett transportföretag inte endast bedriver transportverksamhet som regleras av allmän trafikplikt, utan också har engagerats i annan verksamhet, skall de offentliga tjänsterna bedrivas som separat verksamhet enligt villkoren i förordningen.

Vidare kan en medlemsstats myndigheter besluta att sådana befodringspriser och befodringsvillkor inom persontransporter som fastslagits till förmån för en eller flera personkategorier inte skall omfattas av bestämmelserna om att avskaffa allmän trafikplikt och om att träffa avtal som reglerar allmän trafikplikt.

Konkurrensregler

Rådets förordning (EEG) nr 11 om avskaffande av diskriminering såvitt avser fraktsatser och befodringsvillkor enligt artikel 79.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen

Förordningen, som är given 1960, gäller verkställighet av artikel 79 i Romfördraget. Artikel 79 i Romfördraget motsvarar artikel 50

i EES-avtalet. Förordningen skall tillämpas på medlemsstaternas godstransporter på landsväg, järnväg och inre vattenvägar som utförs inom gemenskapens territorium även då godset fraktras med andra transportmedel på andra delar av färden. Förordningen förbjuder diskriminering på grund av godsets ursprungsland eller bestämmelseort genom debitering av olika priser och genom tillämpning av olika villkor för transporter inom gemenskapens territorium på väg, järnväg och inre vattenvägar. Förbudet har dock ingen verkan på civilrättsliga avtal.

Tillämpning av olika transportavgifter och transportvillkor anses inte strida mot bestämmelserna i förordningen, om de uteslutande beror på konkurrensen mellan transportföretag eller är följden av sådana antingen tekniska eller ekonomiska verksamhetsförhållanden som karakteriserar transporter längs ifrågakarande trafikled.

Förordningen förpliktar medlemsstaternas regeringar att anmäla alla avtal eller tariffer i sitt land vilka strider mot förbudet mot diskriminering. Transportföretagen skall ge regeringen motsvarande uppgifter. Transportföretagen skall på begäran av kommissionen bevisa att de inte bedriver verksamhet som är förbjuden enligt förordningen.

Vidare ålägs enligt förordningen bl.a. speditörer att på begäran av sitt hemlands regering eller av kommissionen lämna alla uppgifter som rör tillhandahållna tjänster och tillämpade priser och villkor. Denna skyldighet gäller också direktleverantörer av kringtjänster till transporten, i de fall när deras och transportörernas vederlag ingår i ett debiterat totalbelopp.

Förordningen innehåller även bestämmelser om bokföring, inspektion och påföljder vid underlåtenhet att följa bestämmelserna i förordningen. Bestämmelserna förpliktar medlemsstaternas regeringar, kommissionen och transportföretag. Till den del det i förordningen ingår bestämmelser om kommissionens eller andra EG-organs behörighet eller andra hänvisningar till förfaringsätt som är i bruk inom EG, skall dessa bestämmelser tillämpas i fråga om EES-avtalet på det sätt som anges i protokoll 21 om tillämpning av konkurrensreglerna i EES-avtalet.

Med förordning nr 3626/84 har till artikel 9 i förordning 11/60 om undantaget i fråga om transporter på väg för egen räkning tillfogats bestämmelser om hyrda fordon.

Vägtransporter

Rådets förordning (EEG) nr 3820/85 av den 20 december 1985 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter

EG-förordningen strävar efter att harmonisera konkurrensen mellan transportgrenarna i fråga om inrikestransporter och särskilt vad gäller vägtransporter, samt att förbättra arbetsförhållandena och trafiksäkerheten. Förordningens bestämmelser om arbetsförhållanden hindrar inte sektorns arbetsmarknadsparter att i form av kollektivavtal eller annars utfärda bestämmelser som är förmånligare för arbetstagarna.

Den europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter (AETR) av den 1 juli 1970 är något strängare än förordningen i fråga. Avtalet ändras som bäst så att det motsvarar EG-förordningen. Finland är inte anslutet till AETR-avtalet men i EG-länderna tillämpas AETR-avtalet på vägtransporter utanför EG och således även på fordon registrerade i Finland.

Artikel 1. Artikel 1 innehåller definitioner. I artikel 1 stycke 1 och 2 definieras vad som avses med vägtransporter samt ges definitioner på vissa fordon. Definitionerna i dessa stycken antingen saknas i finsk lagstiftning eller är vagare än de finska definitionerna. Det råder dock ingen motstridighet mellan förordningen och finsk lagstiftning.

I artikel 1.3 definieras förarna på vilka förordningen tillämpas. Enligt artikel 13.1 j kan staterna bestämma att denna förordning inte tillämpas på fordon som används vid körundervisning för erhållande av körkort.

Definitionen av en vecka i stycke 4 avviker från 2 § 2 mom. och 3 § 2 mom. lagen om kör- och vilotider inom vägtrafiken (61/90, nedan "körtidslagen"). I dessa lagrum avses med en vecka vilken som helst period som består av sju dygn som följer efter varandra. I artikeln i direktivet definieras en vecka alltid som perioden mellan klockan 00.00 på måndag och 24.00 på söndag.

I artikel 1 stycke 5 och 6 definieras begreppen vila och fordonets högsta tillåtna vikt. Vila har inte definierats i Finland. Högsta tillåtna vikt definieras i 11 § 3 mom. fordonsförordningen. Definitionerna i direktivet strider inte mot de finska bestämmelserna.

I artikel 1.7 definieras begreppet linjetrafik för persontransporter och hänvisas till artikel 1 i rådets förordning (EEG) nr 177/66. Denna definition motsvarar de mera preciserade definitionerna i 2 § lagen om tillståndspliktig persontrafik på väg (343/91).

Artikel 2. I artikeln definieras förordningens territoriella tillämpningsområde. Förordningen tillämpas enligt artikel 2.1 på transportersom utförs inom gemenskapen, dvs. inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Enligt punkt 2 i artikeln skall i regel AETR-överenskommelsen tillämpas på fordon registrerade i tredje land. Detta innebär en ändring i den nuvarande situationen eftersom Finland inte anslutit sig till AETR-överenskommelsen. På utländska fordon tillämpas för närvarande lagen om kör- och vilotider inom vägtrafiken och inte överenskommelsen som är strängare än lagen. I praktiken skulle detta i Finland främst gälla i fråga om bilar registrerade i f.d. Sovjetunionen.

Artikel 3. Artikel 3 i förordningen som handlar om förhållningssätt till tredje länder tillämpas inte inom EES.

Artikel 4. I denna artikel nämns undantagen från förordningens tillämpningsområde vilka närmast gäller transporternas karaktär.

Förordningen skall inte tillämpas på gods-transporter med fordon vilkas högsta tillåtna vikt, inklusive eventuell släpvagn eller påhängsvagn, inte överstiger 3,5 ton, samt personbilar och fordon vilkas högsta tillåtna hastighet är 30 km/h. (Styckena 1, 2 och 4). Till denna del är tillämpningsområdet detsamma som i körtidslagen.

Enligt stycke 3 i artikeln skall förordningen inte tillämpas på fordon som används för persontransporter i linjetrafik om linjens längd inte överstiger 50 km. Motsvarande undantag finns inte i körtidslagen. I Finland har visserligen enligt 18 § 1 mom. k-punkten fordonsförordningen bussar i lokal- och närtrafik befriats från skyldigheten att ha färdskrivare. Förare för dessa fordon skall dock följa bestämmelserna om kör- och vilotider i körtidslagen.

I styckena 5—11 i artikeln räknas fordonsgrupper upp som inte lämpar sig för ordinarie transport av gods och personer och på vilka förordningen inte tillämpas. Förordningen tillämpas inte på dessa fordonsgrupper oberoende av vilka transportuppgifter de utför. Detta skiljer sig från tillämpningsområdet för

körtidslagen, men eftersom ifrågavarande fordonsgupper i ringa utstäckning används för transporter har skillnaderna endast mindre praktisk betydelse.

Förordningen tillämpas enligt stycke 12 inte på annan än yrkesmässig transport av gods för personligt bruk. Detta avviker från tillämpningsområdet för körtidslagen. Förordningen tillämpas inte heller på vissa transporter i samband med mjölkproduktion på lantgårdar. Även detta skiljer sig från tillämpningsområdet för körtidslagen.

Artikel 5. I artikeln anges den lägsta åldern för förare. Enligt artikel 11 i förordningen får dock medlemsstaterna tillämpa högre minimigränser.

Minimigränserna för förare är delvis högre i Finland än gränserna i artikel 5.1 och 5.2. Tack vare artikel 11 i förordningen råder det dock ingen motstridighet mellan reglerna. Bevis på yrkeskompetens enligt punkt 1 b i artikeln förutsätter smärre ändringar i förarundervisningen. Detta görs vid behov genom ett beslut från trafikministeriet.

Enligt punkt 3 skall förarbiträden och konduktörer vara minst 18 år. Enligt punkt 5 i artikeln får en minimiålder på 16 år godkännas vid inrikestransporter utförda på rutter under 50 km. Motsvarande krav på åldersgräns finns inte i Finland. Lagen om kollektivavtal och lagen om skydd för unga arbetstagare (669/67) innehåller bestämmelser om minimiåldern för arbetstagare. Lagarna tillåter såväl dem som är under 18 år och under 16 år att arbeta som förarbiträden och konduktörer.

Punkt 4 i artikeln innehåller en övergångsbestämmelse som befriar de förare som har utövat yrket i minst ett år före den 1 oktober 1970 från att skaffa bevis på yrkeskompetens.

Artikel 6. Den längsta dagliga körtiden är 9—10 timmar, medan den är 10—12 timmar enligt körtidslagen.

Artikel 7. Den längsta sammanhängande körtiden är 4 1/2 timmar. Enligt körtidslagen är den 5—5 1/2 timmar. Den obligatoriska minimirast enligt artikeln är 45 minuter. Enligt körtidslagen är den 30 minuter. Enligt punkt 3 i artikeln får medlemsstaterna vid inrikes persontransporter i linjetrafik bestämma att föraren efter fyra timmar tar en rast om endast 30 minuter. Förutsättningen är att denna kortare rast är nödvändig för att tätortstrafiken skall flyta och att det inte är möjligt för förarna att

ta en femtonminutersrast med efterföljande trettiominutersrast.

Artikel 8. Den kortaste dygnsvilan är enligt artikeln 9—12 timmar. Även en vilotid på 8 timmar är möjlig om det finns två förare i fordonet. Enligt körtidslagen är den kortaste vilotiden 7—10 timmar. Den kortaste veckovilan är i regel 45 timmar. Den kan i vissa fall förkortas, ända till 24 timmar. Körtidslagen innehåller i dagens läge inga bestämmelser om veckovila varför man följer reglerna om dygnsvila också för veckovilans del. Vilotiden för dygnsvila är betydligt kortare.

Artikel 9. Artikeln innehåller en möjlighet att avbryta dygnsvilan då fordonet transporteras med järnväg eller färja. Förutsättningen är att föraren har en sovbrädd eller soffa till sitt förfogande. Någon motsvarande bestämmelse gäller för närvarande inte i Finland.

Artikel 10. Artikeln förbjuder lön som beräknas på grundval av tillryggalagda sträckor eller transporterad godsmängd. I Finland är detta inte förbjudet.

Artikel 11. Innehållet i artikeln presenteras ovan i samband med artikel 5.

Artikel 12. Föraren får enligt artikeln avvika från förordningens bestämmelser i den utsträckning som krävs för att tillgodose personers, fordonets och lastens säkerhet, om det behövs för att nå fram till en lämplig parkeringsplats. Enligt 7§ körtidslagen förutsätts avvikelser ske ”på grund av en naturtilldragelse, olyckshändelse eller annan omständighet”. Däremot nämns i artikel 12 ingen orsak. Rätten till avvikelse är sålunda i jämförelse med körtidslagen mera omfattande på så sätt att avvikelser är möjliga även då föraren på förhand har känt till den.

Artikel 13. I artikeln uppräknas de fordon för vilkas del medlemsstaterna får medge undantag från förordningen. Största delen av undantagen godkänns i Finland. Listan på fordon för vilka undantag kan göras är lång, men hänför sig till i praktiken sällsynta transporter. Till de mest betydande undantagen räknas de s.k. minibussarna, vilka har registrats för maximalt 16 passagerare och en förare, samt transporter som har anknytning till lantbruket.

Artikel 14. Artikeln innehåller bestämmelser om hur tjänstgöringslistorna görs upp för sådan persontrafik i vilken färdskrivare inte används. I enlighet med artikel 3 i rådets förordning 3821/85/EG, som refereras nedan,

gäller detta trafik med fordon som nämns i artikel 4 i denna förordning och trafik enligt 1 punkten i denna artikel.

Artikeln står inte i strid med gällande författningar i Finland.

Artikel 15. Artikeln förpliktar transportföretagen att organisera förarnas arbete så, att förarna kan följa föreskrifterna i förordningen. Dessutom skall företagen regelbundet kontrollera att föreskrifterna följts.

Artikel 16. Enligt artikeln förpliktas kommissionen att utarbeta en rapport om tillämpningen av förordningen. Informationen skall tillställas kommissionen enligt en av kommissionen standardiserad blankett.

Artikel 17. Medlemsstaterna förpliktas utfärda lagar och förordningar som behövs för förordningens tillämpning.

Artikel 18 och 19. Artiklarna innehåller bestämmelser om ikraftträdande som inte har någon betydelse för EES-avtalets del.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I jämförelse med körtidslagen är den längsta tillåtna körtiden enligt EG-förordningen kortare och minimitiderna för vila och pauser längre. Privattrafik som inte idkas i förvärvssyfte hör inte till förordningens tillämpningsområde. Möjligheterna att avvika från föreskrivna kör- och vilotider är också till vissa delar större än enligt gällande finsk praxis.

Verkställandet av förordningen förutsätter att lagen om kör- och vilotider inom vägtrafiken upphävs. Bestämmelserna i 87 a § 2 (60/90) och 3 (58/88) mom. vägtrafiklagen (267/81), där det stadgas om skyldigheten att förvara färdskrivarens diagramskivor i fordonet, står i strid med förordningen och måste därför upphävas.

Förslagen till ändring av bestämmelserna ingår i ikraftträdelselagen för EES-avtalet och i en separat regeringsproposition till riksdagen om upphävande av körtidslagen och om ändring av 87 § vägtrafiklagen.

Bestämmelser om användning av färdskrivare

Rådets förordning (EEG) nr 3821/85 av den 20 december 1985 om färdskrivare för vägtransporter

Avsikten med förordningen är att ställa

sådana tekniska krav på färdskrivarna och förelägga förarna en sådan användningsplikt, att utrustningen alltid fungerar ofelbart och att det är lätt att använda den. Kontrollanordningen skall på varje förarens personliga diagramblad skriva ut tillräckligt noggrann och lättläst information om de särskilda tidsperioderna.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Förordningen gör det möjligt att i brådskande fall temporärt göra undantag från användningen av färdskrivare. I Finland kommer det att vid behov utfärdas bestämmelser om beviljande av undantag.

I artikel 3 bestäms om obligatorisk användning av färdskrivare. Motsvarande bestämmelse finns i 87 § vägtrafiklagen i Finland. Användningsplikten är enligt detta lagrum mera omfattande än i förordningen. Avsikten är att ändra 87 a § till denna del.

Förordningen innehåller detaljerade bestämmelser om installation, reparation och typgodkännande av färdskrivare. Bestämmelserna om användningen av färdskrivare är också mer detaljerade än tidigare. De stadganden om användningen som gäller i Finland är inte lika omfattande och de finns i 48 a § fordonsförordningen (59/88, med ändringar 290/88 och 874/89) och i trafikministeriets beslut om tillämpningen av fordonsförordningen. Dessa bestämmelser upphävs i samband med att avtalet träder i kraft.

Rådets förordning (EEG) nr 4058/89 av den 21 december 1989 om prissättning vid godstransporter på väg mellan medlemsstater

Avsikten med förordningen är att besluta om en ordning för fri prissättning vid internationella godstransporter på väg. Förordningen tillämpas på godstransporter på väg mellan medlemsstaterna mot hyra eller ersättning. Priserna på sådana transporter bestäms enligt förordningen genom fria avtal mellan transportörer och transportköpare.

I syfte att införa ett permanent system för övervakning av godstransportmarknaderna innehåller artikel 3 bestämmelser om skyldighet för trafikidkare, speditörer, och övriga företag som förmedlar transporter att till behörig

myndighet på begäran inkomma med all information om de priser som tillämpas på internationella godstransporter på väg. Om kommissionen så begär, skall medlemsstaterna vidarebefordra all tillgänglig information till kommissionen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Den offentliga makten beslutar inte om fraktsatser, utan de fastställs i enlighet med vad EG:s förordning föreskriver.

Enligt 9 § lagen om tillståndspliktig godstrafik på väg (342/91) skall trafikidkare på begäran tillstålla trafikministeriet uppgifter om trafiken och ekonomiska uppgifter som gäller trafikidkandet. Med stöd av bestämmelsen är det möjligt att av trafikidkare inhämta sådan information som avses i artikel 3. Däremot är inte de övriga företagen som nämns i artikel 3 skyldiga att lämna uppgifter. Bestämmelser om dylika skyldigheter hör till området för lagstiftningen. Eftersom förordningen träder i kraft som sådan i Finland kommer särskilda lagstiftningsåtgärder inte att vara nödvändiga.

Järnvägstrafiken

Rådets förordning (EEG) nr 1192/69 av den 26 juni 1969 om införande av enhetliga regler för järnvägsföretagens redovisning

Förordningen innehåller bestämmelser om åtgärder genom vilka inverkan av ekonomiska belastningar som ålagts järnvägarna eller ekonomiska fördelar som beviljats järnvägarna kan elimineras för att få till stånd en likvärdig behandling av alla transportgrenar.

En normalisering av redovisningen betyder för det första att ekonomiska belastningar eller ekonomiska fördelar som ålagts eller beviljats järnvägsföretag genom författningar på olika nivåer bestäms genom en jämförelse av bolagen med andra transportföretag, och för det andra, att ersättningar betalas eller fastställs på basis av de belastningar eller fördelar som konstaterats vid jämförelsen.

I förordningen finns en särskild klassificering av de belastningar och fördelar på vilka normaliseringen tillämpas eller vilka elimineras till följd av normaliseringen eller på vilka normalisering kan tillämpas.

I bestämmelserna för normalisering och er-

sättningar finns mera detaljerade föreskrifter om tillämpning av reglerna i förordningens bilagor för uträkningar i anslutning till normalisering, om järnvägsföretagens rätt till ersättningar av myndigheterna och om skyldigheten att betala ersättningar till myndigheterna, utgående från om normaliseringskalkylen utvisar belastningar eller fördelar för järnvägsföretaget.

Normaliseringen utförs på ansökan som skall innehålla nödvändiga uppgifter både för reserveringar som på grund av ersättningarna skall göras i budgeten för följande räkenskapsår och för betalning av den slutliga ersättningen, för den räkenskapsperiod från vilken slutliga uppgifter finns att tillgå. Den behöriga myndigheten skall kontrollera uppgifterna i ansökningen och den kan bl.a. se över ersättningsbeloppen i ansökningen efter det att företaget erbjudits möjlighet att göra anmärkningar. Den behöriga myndigheten skall också inom en bestämd tid besluta om de beräknade ersättningarna för räkenskapsåret och de slutliga ersättningarna för föregående räkenskapsår. Besluten om ansökningarna skall motiveras och officiellt publiceras.

Järnvägsföretagen skall garanteras rätt till ett lämpligt besvär förfarande i frågor som gäller normalisering.

Slutbestämmelserna i förordningen gäller kommissionens rätt till uppgifter som gäller tillämpningen av förordningen och staternas skyldighet att ge uppgifter om ersättningsbeloppen och att verkställa förordningen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I den finska lagstiftningen om järnvägar ingår inga bestämmelser som motsvarar förordningen. Den grundläggande bestämmelsen om ersättningar som betalas till affärsverk, dvs. också Statsjärnvägarna, finns i 9 § lagen om statens affärsverk (627/87). I 7 § lagen om Statsjärnvägarna (747/89) stadgas mera detaljerat om de ersättningar som betalas till Statsjärnvägarna.

Om de ersättningar affärsverken skall betala stadgas däremot i 25 § lagen om statens affärsverk och i statsrådets beslut som utfärdats med stöd av denna lag (868/88).

Förordningens bestämmelser om betalning av eller krav på ersättningar har en annan

utgångspunkt än motsvarande föreskrifter i vår nationella lagstiftning. Avsikten med förordningen är att göra järnvägsföretagen konkurrensmässigt jämlika med andra transportföretag genom att till dem betala eller av dem utkräva ersättningar. De finska bestämmelserna om ersättningar utgår från tanken att järnvägarna ersätts endast för skyldigheter eller uppgifter av betydande omfång som ålagts företagen särskilt. De ersättningar som Statsjärnvägarna skall betala är avgifter för vissa förmåner och ersättningar samt pensionsavgifter vilka betalats centraliserat. Enligt förordningens normaliseringsprinciper kan dessa utgöra en belastning för järnvägsföretaget, varvid företaget är berättigat till ersättningar från myndigheterna. Utgående från detta måste bestämmelserna i Finland preciseras.

Transport på inre vattenvägar

EES-avtalet ger de avtalslutande parterna rätt att tillträda varandras inre vattenvägar samt fri etableringsrätt. Skyldigheterna enligt de multilaterala avtal som gäller Rhen och Donau beaktas också i avtalet. Det är meningen att förberedelserna för att verkställa principen om reciprocitet vid tillträde till de avtalslutande parternas insjöområden skall slutföras före början av 1996. Närmare bestämmelser om detta finns i protokoll 20.

Rättsakterna om transport på inre vattenvägar som ingår i EES-avtalet har inte direkt betydelse för Finland, eftersom det finska insjösystemet inte har direkt förbindelse med nätet av inre vattenvägar i Centraleuropa. Finland kommer därför att stå utanför tillämpningsområdet för de flesta av EG:s bestämmelser om inlandssjöfart. Följaktligen kan nationella bestämmelser fortfarande tillämpas på inlandssjöfarten i Finland.

Med stöd av rådets förordning nr 1101/89 om strukturella förbättringar inom inlandssjöfarten försöker man förbättra inlandssjöfartens konkurrenskraft genom att skapa ett system som minskar överkapaciteten på tonnaget. Enligt artikel 3 i förordningen skall varje medlemsstat med inre vattenvägar som är förbundna med vattenvägarna i en annan medlemsstat och som har tonnage för inre vattenvägar på mer än 100 000 ton upprätta fonder, vilka betalar ersättningar till ägare till fartyg som skall skrotas.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Med beaktande av att insjösystemet i Finland inte har direkt förbindelse med systemet av vattenvägar i Centraleuropa och att det i Finland inte finns tonnage av den storlek som artikel 3 avser, har förordningen i detta skede inte betydelse för Finland. Förordningen förutsätter inga ändringar i gällande lagstiftning i Finland.

Utöver den ovan nämnda förordningen ingår i EES-avtalet direktiv som gäller inlandssjöfart och förordningar som gäller tekniska krav på fartyg och ömsesidigt erkännande av certifikat och diplom. Dessa bestämmelser verkställs med bestämmelser på förordningsnivå i Finland eller med beslut utfärdade av trafikministeriet eller sjöfartsstyrelsen.

Sjöfart

Rådets förordning (EEG) nr 4055/86 av den 22 december 1986 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land

I förordningen bestäms om rätten att fritt tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet. Enligt artikel 4 i förordningen skall alla ensidiga eller bilaterala överenskommelser om lastdelning mellan medlemsstater avvecklas före den 1 januari 1993. Uppförandekoden för linjekonferenser skall dock följas.

I artikel 5 i förordningen bestäms att avtal om lastdelning med tredje land är förbjudna i framtiden utom i sådana undantagsfall då gemenskapens linjerederier inte på något annat sätt har faktisk möjlighet att bedriva transport till och från det berörda tredje landet. Lastdelningsavtal för transporter med bulklaster är däremot helt förbjudna. Artikel 6 i förordningen innehåller bestämmelser om de åtgärder som skall vidtas med tredje land i situationer som nämns i artikel 5. Enligt artikel 7 kan bestämmelserna utsträckas till att avse medborgare i ett tredje land som utför sjötransporter och är etablerade inom gemenskapen.

Eftersom artikel 5.1 samt artiklarna 6 och 7 i förordningen innehåller bestämmelser som hänför sig till tredje länder eller medborgare i dessa länder, har artiklarna ersatts med proto-

koll 19 i EES-avtalet, som innehåller EES-avtalets bestämmelser om förhållanden som hänför sig till tredje länder på sjötransportområdet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland används inget system för lastdelning och det existerar inte heller någon lagstiftning om detta. Det ligger i Finlands intresse att motsätta sig lastdelningssystemen, eftersom de vanligen leder till att fartygets kapacitet används ineffektivt vilket höjer transportkostnaderna. Detta skulle ha skadliga effekter för Finland som ligger längre bort med tanke på transporter än konkurrentländerna.

Förordningen förutsätter inte några egentliga ändringar i lagstiftningen i Finland. Enligt förordningen förutsätts dock att Finland också i framtiden avstår från sådana lagstiftningsåtgärder som fördelar lasterna till den finska flottan, om inte något annat följer av artikel 5.1 i förordningen.

* * *

Även om EG:s sjöfartspolitik bygger på rätten att fritt utföra internationella sjötransporter, har EG:s medlemsstater anslutit sig till Förenta nationernas uppförandekod för linjekonferenser, som är den enda internationella konventionen på sjöfartens område som innehåller bestämmelser om lastdelning. Bestämmelser om medlemsstaternas anslutning till uppförandekoden för linjekonferenser finns i förordning nr 954/79. Enligt förordningen tillämpas inte bestämmelserna om lastdelning enligt uppförandekoden för linjekonferenser i handeln EG:s medlemsstater emellan eller i handeln mellan EG:s medlemsstater och OECD-länderna. Förordning nr 86/4956 innehåller bestämmelser om undantagen från Romfördragets konkurrensregler beträffande linjekonferenserna. Enligt bilaga XIV som gäller konkurrensreglerna ingår denna förordning i EES-avtalet.

I den finska lagstiftningen finns bestämmelser om uppförandekoden för linjekonferenser i lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om en uppförandekod för linjekonferenser samt om tillämpning av konventionen (468/86) samt i förordningen om bringande i kraft av konventionen om en

uppförandekod för linjekonferenser och om ikraftträdande av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen samt om tillämpningen av konventionen (469/86). Till dessa delar harmonierar finsk lagstiftning med EG:s lagstiftning.

Protokoll 19

EG:s sjöfartslagstiftning (förordningarna nr 4057/86 och 4058/86) innehåller bestämmelser som ålägger medlemsstaterna att i vissa situationer vidta åtgärder mot tredje länder. Dylika gemensamma åtgärder (t.ex. extra hamnavgifter, förbud eller restriktioner i fråga om anlöpan av hamn) verkar som en motåtgärd mot illojal konkurrens eller konkurrensbegränsande åtgärder från tredje lands sida.

Enligt EES-avtalet åläggs inte EFTA-staterna att vidta sådana åtgärder som EG riktar mot tredje länder, och de nämnda förordningarna om motåtgärder ingår inte i EES-avtalet. De bestämmelser i EG:s sjöfartslagstiftning som gäller åtgärder mot tredje länder har i avtalet ersatts av ett särskilt protokoll 19.

Enligt protokollet kan Finland självständigt besluta om landet skall vidta motåtgärder mot tredje land. Om Finland beslutar att vidta motåtgärder verkställs dessa enligt finsk lagstiftning.

Enligt protokoll 19 skall de avtalslutande parterna inte tillämpa sådana motåtgärder som avses i förordningarna (EEG) nr 4057/86 och (EEG) nr 4058/86 eller rådets beslut 83/537/EEG eller motsvarande motåtgärder på den internationella handelssjöfartens område, om den del av EG:s sjöfartslagstiftning som ingår i EES-avtalet till fullo har verkställts. Protokollet innehåller dessutom bestämmelser om att de avtalslutande parterna skall samordna sitt handlande och sina åtgärder gentemot tredje land och rederier i tredje land på sjöfartsområdet.

Enligt lagstiftningen i Finland är det inte möjligt att döma ett utländskt fartyg att enligt förordning (EEG) nr 4057/86 betala böter eller gottgörelseavgifter med motiveringen att fartyget med hjälp av statligt stöd pressat ner fraktsatserna inom linjetrafiken till en hamn i någon av EES-staterna så att det haft skadlig inverkan på något rederi som är verksamt inom en EES-stat. I Finland gäller dock lagen om åtgärder till skydd för Finlands sjöfart

(142/87) med stöd av vilken statsrådet kan begränsa eller helt förhindra användningen av ett utländskt fartyg eller rätten för ett utländskt fartyg att anlöpa en finsk hamn. Lagen har inte tillämpats.

Protokoll 19 förutsätter inte ändringar i lagstiftningen i Finland. Om det dock visar sig nödvändigt att också i Finland inrätta förfaranden som ger möjligheter till mera omfattande åtgärder än den gällande motåtgärdsagstiftningen medger, skall lagstiftningen i Finland i ett senare skede utvecklas så att den helt motsvarar sjöfartslagstiftning i EG-staterna.

Luftfarten

Rådets förordning (EEG) nr 2299/89 av den 24 juli 1989 om en uppförandekod för datoriserade bokningssystem

Avsikten med förordningen är att säkerställa en rättvis användning av datoriserade bokningssystem. Största delen av flygbolagens bokningar görs med hjälp av datoriserade bokningssystem. Dessa system erbjuder en effektiv insamling av information om priser, tidtabeller och platstillgång. Missbruk som tar sig uttryck i vägran att ge tillträde till systemen eller diskriminering när det gäller att tillhandahålla, ladda eller presentera data eller i att oskäliga villkor tillämpas på deltagare eller abonnenter kan allvarligt missgynna både flygbolagen och passagerarna.

Förordningen tillämpas vid användning av datoriserade bokningssystem (CRS) inom gemenskapen och när dessa system erbjuds för bruk i gemenskapen utan beaktande av parternas nationalitet. Det är systemleverantörens plikt att erbjuda varje flygbolag en likvärdig möjlighet att använda dennes tjänster. Den information som inlämnas till ett datoriserat bokningssystem skall vara tillräckligt omfattande och riktig och det är inte tillåtet att behandla systemet på ett sätt som gör informationen felaktig, vilseledande eller diskriminerande. Systemleverantören skall tillhandahålla en primär textbild som visar data på ett klart och tillräckligt omfattande sätt som inte är diskriminerande eller partiskt. Framförallt får den ordning i vilken informationen presenteras inte vara beroende av vilket flygbolag eller flygfält det är fråga om. Den individualiserade informationen som i systemet sammanställs

skall förmedlas jämlikt och enbart åt de behöriga flygbolagen. I förordningen finns också bestämmelser om abonnentens rättigheter i förhållande till det deltagande bolaget eller dess moderbolag liksom också om systemleverantörens förhållande till abonnenten. I förordningen finns också bestämmelser om de priser systemleverantören debiterar.

De skyldigheter som nämns i förordningen är inte bindande i förhållande till motsvarande bolag utanför gemenskapen, med undantag av om dessa bolag behandlar gemenskapens bolag på motsvarande sätt i sina egna länder.

Enligt förordningen skall kommissionen, efter mottagande av klagomål eller på eget initiativ, inleda förfaranden för att få överträdelser av bestämmelserna i denna förordning att upphöra. Enligt förordningen får kommissionen företa alla erforderliga undersökningar av företag och sammanslutningar av företag. Enligt förordningen kan kommissionen ålägga företagen eller sammanslutningarna av företag sanktionsavgifter om dessa förmedlar kommissionen felaktig eller ofullständig information, om informationen inte tillhandahålls inom den tidsram som fastställts av kommissionen eller om företagen vägrar att underkasta sig undersökning.

Vid kontroll av att bestämmelserna iakttas tillämpas för EFTA-ländernas del bestämmelserna i protokoll 21 som gäller tillämpningen av konkurrensbestämmelserna.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna i förordningen gäller enskildas rättigheter och skyldigheter på ett sådant sätt att de bör anses höra till området för lagstiftningen.

Rådets förordning (EEG) nr 295/91 av den 4 februari 1991 om införande av gemensamma regler om kompensation till passagerare som nekas ombordstigning på luftfartyg i regelbunden lufttrafik

Avsikten med förordningen är att skydda passagerarnas intressen genom gemensamma minimiregler om kompensation. Enligt förordningen åläggs flygbolagen att utarbeta bestämmelser för överbokade flygturer. I dessa regler

anges passagerarens rättigheter i fall av att han nekas ombordstigning på en reguljär flygtur, trots att han har giltig färdbiljett och bekräftad platsreservation. Flygbolaget åläggs att i ett sådant fall betala passageraren ersättning och erbjuda honom vissa extra tjänster.

Minimireglerna enligt förordningen tillämpas på flygningar som avgår från ett flygfält i en medlemsstat oberoende av i vilken stat flygbolaget har sitt säte och oberoende av passagerarens nationalitet och bestämmelseorten.

Flygbolagen åläggs att fastställa regler som skall tillämpas i fall av överbokning. Flygbolagen åläggs att anmäla om dessa regler och varje ändring av dem till ifrågovarande medlemsstat samt till kommissionen.

Flygbolagen åläggs att ersätta en passagerare som nekats ombordstigning på flygplanet hela priset för den del av biljetten som inte använts, eller erbjuda passageraren ombokning till den slutliga bestämmelseorten så snabbt som möjligt eller på en senare dag som passageraren finner lämplig. I förordningen finns också bestämmelser om principerna för ersättning och om minimiersättningar som flygbolaget omedelbart skall betala efter nekad ombordstigning och om vissa kostnadsfria extra tjänster som ytterligare skall erbjudas passageraren. I förordningen finns också bestämmelser om vilka passagerare som är berättigade till ersättningar enligt förordningen. Förordningen inskränker inte på möjligheten att hos behörig domstol senare framställa krav på ytterligare ersättning med undantag för vissa speciellsituationer.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I finsk lagstiftning finns inte särskilda bestämmelser för situationer i vilka passagerare inte tas ombordstigning på flygplanet på grund av överbokning. Bestämmelserna i förordningen gäller enskildas rättigheter och skyldigheter på ett sådant sätt att de bör anses höra till området för lagstiftningen.

DEL IV Konkurrensregler och övriga gemensamma regler

Kapitel 1 Regler som tillämpas på företag

I artiklarna 53—58 i EES-avtalet finns be-

stämmelser om konkurrensregler som tillämpas på företag och om hur reglerna skall tillämpas. Till dessa artiklar ansluter sig avtalets protokoll 21—25. I artikel 59 i avtalet finns specialbestämmelser angående offentliga företag. EG:s konkurrensbestämmelser som tas in i EES-avtalet uppräknas i bilaga XIV, till vilken det hänvisas i artikel 60. Närmare bestämmelser om EFTA:s övervakningsmyndighets verksamhet finns i avtalet om upprättande av EFTA:s övervakningsmyndighet.

Motiveringarna till EES-avtalets konkurrensregler presenteras i det följande i ovan nämnd ordning. Bestämmelserna om EFTA:s övervakningsmyndighets verksamhet beskrivs nedan.

Syftet med avtalets konkurrensregler är att säkerställa att konkurrensen inom EES inte snedvrids. Gemensamma konkurrensregler enligt förbudsprincipen behövs för att förhindra att förverkligandet av fri rörlighet för varor och tjänster omintetgörs genom konkurrensbegränsningar företag emellan eller genom missbruk av en dominerande marknadsställning. Förbudet mot missbruk av en dominerande marknadsställning var en förutsättning för att avtalsparterna skulle anse det möjligt att frånga ömsesidiga åtgärder mot dumpning.

Artikel 53. Artikeln motsvarar till sitt innehåll artikel 85 i Romfördraget.

Förbjudna konkurrensbegränsningar

I punkt 1 i artikeln uppräknas sådana konkurrensbegränsningar som strider mot avtalets funktion och som är förbjudna, om inget annat föranleds av bestämmelserna i punkt 3 i artikeln. Förbudet bygger på att företagen skall kunna försöka upprätthålla konkurrenskyddade marknadsområden enligt de nationella gränserna med hjälp av sådana konkurrensbegränsningar som avses i artikeln, och därigenom omintetgöra de fördelar som fri rörlighet för varor och tjänster för med sig. Åtgärder som avses i punkt 1 i artikeln är

- avtal mellan företag,
- beslut av företagssammanslutningar, samt

- samordnade övriga förfaranden, som kan påverka handeln mellan avtalsparterna och som har till syfte eller resultat att förhindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen inom EES. Med företags avtal avses konkurrensbegränsningar som förverkligats genom

privaträttsliga överenskommelser. Med företagssammanslutningar avses branschorganisationer och övriga sådana sammanslutningar oberoende av deras rättsliga form. Med samordnade förfaranden avses enhetligt marknadsbeteende baserat på samförstånd mellan företag, vilket inte baserar sig på avtal som avsetts vara rättsligt bindande eller någon övrig rättshandling.

Konkurrensreglerna i EES-avtalet tillämpas på all näringsverksamhet som hör till avtalets tillämpningsområde, men för produktion av och handel med kol och stål gäller dock särskilda konkurrensbestämmelser. Tillämpningsområdet för konkurrensreglerna i EES-avtalet begränsas av att EES-avtalet omfattar färre varuslag än Romfördraget, vilket betyder att konkurrensreglerna inte tillämpas på oförädlade lantbruksprodukter. Förutom på handeln med varor tillämpas konkurrensreglerna även på tjänster, t.ex. på bank- och försäkringsverksamhet. För trafikens del finns det specialbestämmelser i avtalet.

I protokoll 22 i avtalet definieras begreppet "företag". Definitionen motsvarar i praktiken den tolkning begreppet har fått inom EG. En ekonomisk verksamhetsenhet, som kan vara till exempel ett bolag, en sammanslutning, en enskild näringsidkare eller en förening, anses vara ett företag.

De mest allmänna avtal och övriga konkurrensbegränsningar på vilka punkt 1 i avtalet tillämpas, är arrangemang angående prissättning, överenskommelser om fördelning av marknader och övriga därmed jämförbara arrangemang såsom avtal om att begränsa produktionen, konkurrensbegränsande avtal angående import och export, ensamåterförsäljaravtal och exklusiva inköpsavtal, selektiva återförsäljningsnät, patentlicensavtal och övriga konkurrensbegränsningsavtal i anslutning till bruk av industriell äganderätt, forsknings- och utvecklingsavtal, arrangemang för utbyte av prisuppgifter konkurrenter emellan samt tillverkares gemensamma försäljningsnät.

EG-domstolen har träffat åtskilliga avgöranden rörande tolkningen av artikel 85.1 i Romfördraget, vilken är motsvarigheten till artikel 53.1 i EES-avtalet. I ljuset av denna rättspraxis är tillämpningsområdet för EG:s konkurrensregler mycket omfattande.

Förutom avtal om konkurrensbegränsning har det i rättspraxis ansetts att samordnade förfaranden är förbjudna, såsom t.ex. infor-

mationsutbyte mellan företag om planerade prishöjningar, då detta har haft inverkan på företagets beslutsfattande (se fall 48/69, Imperial Chemical Industries Ltd v. kommissionen).

Förbudet mot konkurrensbegränsningar gäller både arrangemang för att begränsa konkurrensen mellan företag som fungerar i samma produktions- och distributionsled (horisontala konkurrensbegränsningar) och arrangemang mellan företag som fungerar i olika distributionsled (vertikala konkurrensbegränsningar) (se fall 32/65, Italien v. rådet & kommissionen).

Tillämpningsområdet för artikeln begränsas avsevärt av att den, liksom även artikeln angående missbruk av en dominerande marknadsställning, tillämpas enbart på sådana arrangemang som kan ha direkta eller indirekta verkningar som överskrider de nationella gränserna (se t.ex. fallen 56 och 58/64, Consten & Grundig v. kommissionen samt 56/65, Société Technique Minière v. Maschinenbau Ulm GmbH). Inom EES skall således artikel 53 i avtalet tillämpas, om ett avtal mellan företag om konkurrensbegränsning kan komma att ha konkurrensbegränsande inverkan på EFTA-staternas inbördes handel eller på handeln mellan dem och EG. Om konkurrensbegränsningens verkningar inskränker sig bara till en avtalslutande parts område, tillämpas inte artikel 53. Detsamma gäller då konkurrensbegränsningen inverkar endast på handeln mellan EG:s medlemsstater. Då tillämpas nämligen enligt artikel 2 i avtalet EG:s konkurrensregler. Om konkurrensbegränsningen inverkar både på EFTA-staternas inbördes handel eller på handeln mellan dem och EG, och på handeln mellan EG-medlemsstater, tillämpas EES-avtalets konkurrensregler. Behörig myndighet är då, enligt de villkor som nämns i artikel 56, antingen EFTA:s övervakningsmyndighet eller EG-kommissionen. Tidigare har EG tillämpat sina egna konkurrensregler även i dylika fall.

Ovanrelaterade begränsning är principiellt betydande då man överväger om det är EES-avtalets konkurrensregler eller Finlands egen konkurrenslagstiftning som skall tillämpas på ett enskilt fall. EG-domstolen har till denna del tolkat artikel 85 i Romfördraget extensivt och mycket sällan ansett att EG:s konkurrensregler inte är tillämpliga.

EG-domstolen har också ansett att en konkurrensbegränsning är förbjuden enligt artikel 85 i Romfördraget bara då begränsningen kan ha beaktansvärd inverkan på handeln mellan

medlemsstaterna (se fall 22/71, Béguelin Import Co. et al v. SAGL Import Export et al.). EG-kommissionen har också publicerat ett meddelande, där den definierar vilka arrangemang den i allmänhet anser vara så obetydande att de inte hör till tillämpningsområdet för förbudet som definieras i artikel 85.1 i Romfördraget. Ett arrangemang hör i allmänhet inte till artikelns tillämpningsområde, om marknadsandelen för de varor och tjänster som är föremål för konkurrensbegränsning inte överstiger fem procent av ifrågavarande varors eller tjänsters totalmarknad och om de i arrangemanget deltagande företagens totala omsättning inte överstiger 200 miljoner ecu, dvs. cirka en miljard finska mark. Enligt EES-avtalet bör EFTA:s övervakningsmyndighet beakta detta meddelande i sin egen verksamhet (EGT 1986, N:r C 231/2).

Förbjudna överenskommelsers och besluts ogiltighet

Enligt artikel 53.2 i avtalet är de avtal och beslut som förbjuds i punkt 1 i artikeln ogiltiga. Nullitetspåföljden beror direkt på denna bestämmelse i EES-avtalet, vilket betyder att det inte förutsätts att ogiltigheten konstateras med ett särskilt beslut. Konkurrensbegränsningarna eller avtalsböter eller övriga påföljder som överenskommit för brott mot konkurrensbegränsningsavtalet kan sålunda inte verkställas genom domstolsförfarande. Enligt EG-domstolens praxis är dock bara de delar av avtalet eller av beslutet som innehåller förbjudna konkurrensbegränsningar ogiltiga. Avtalet är ogiltigt i sin helhet endast om de delar som berör konkurrensbegränsningar inte kan särskiljas från avtalets övriga innehåll (se fallen 56 och 58/64, Consten & Grundig v. Kommissionen och 56/65, Société Technique Minière v. Maschinenbau Ulm GmbH). De samordnade förfarandena saknar enligt definitionen avtalsrättslig bindande verkan. Därför är det inte nödvändigt att i punkt 2 nämna att de är ogiltiga.

Undantagsförfarandet

I artikel 53.3 i avtalet anges under vilka förutsättningar konkurrensbegränsningar som enligt punkt 1 i princip är förbjudna kan

tillåtas. Punkt 1 i artikeln kan förklaras icke-tillämplig, om ifrågavarande avtal, kategori av avtal eller något annat arrangemang förbättrar produktionen eller främjar den tekniska eller ekonomiska utvecklingen samtidigt som konsumenterna tillförsäkras en skälig andel av den vinst avtalet eller arrangemanget medför. Det förutsätts dessutom att de berörda företagen inte genom konkurrensbegränsningen åläggs begränsningar som inte är nödvändiga för att nå dessa mål och att konkurrensen på marknaden inte sätts ur spel till en väsentlig del.

Undantag kan beviljas i enskilda fall eller som gruppundantag. Förfarandet i anslutning till undantag i enskilda fall refereras i motivering till protokoll 21 som finns i samband med artiklarna 55—58 och förfarandet i anslutning till gruppundantag i motiveringarna till bilaga XIV som finns i samband med artikel 60.

EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen har med stöd av EES-avtalets artikel 55 och de bilagor och protokoll som artikeln hänvisar till, enligt särskilt överenskomna kompetensregler uteslutande behörighet att bevilja undantag från tillämpningen av artikel 53. En särskild ansökan om undantag måste göras till den behöriga övervakningsmyndigheten. Bestämmelserna om förfarandet refereras nedan i samband med motiveringen till artikel 56.

Inom EG finns angående om verkställande av förbudet i artikel 85 i Romfördraget bestämmelser i förordning nr 17/62. I artikel 4 i förordningen undantas vissa överenskommelser, beslut och förfaranden från tillämpningsområdet angående förbud rörande konkurrensbegränsningar och från plikten att anmäla konkurrensbegränsningar. EG:s råd har ytterligare utfärdat särskilda förordningar enligt vilka kommissionen getts en möjlighet att utfärda mera detaljerade bestämmelser om villkoren för tillåtna kategorier av överenskommelser.

EG-kommissionens förordningar om gruppundantag har tagits in som en del av EES-avtalet och en förteckning över dessa förordningar finns i bilaga XIV i avtalet. Om avtalen som företagen ingått till sina villkor är i konformitet med förordningarna om gruppundantag, är avtalen tillåtna, och behöver inte anmälas till övervakningsmyndigheten.

Gruppundantag har utfärdats för följande — ensamåterförsäljaravtal (1983/83/EEG),

- exklusiva inköpsavtal (1984/83/EEG),
- patentlicensavtal (2349/84/EEG),
- försäljnings- och serviceavtal för motorfordon (123/85/EEG),
- specialiseringsavtal (417/85/EEG),
- avtal om forskning och utveckling (418/85/EEG),
- know-howlicensavtal (556/89/EEG), samt
- franchiseavtal (4087/88/EEG).

Genom förordning 1534/91/EEG har EG-kommissionen beviljats behörighet att utfärda förordningar om gruppundantag angående vissa försäkringsavtal. Förordningar om gruppundantag har dessutom utfärdats för vissa avtal angående flygtrafik och sjötransporter.

I förordningarna om gruppundantag bestäms för varje avtalstyp vilka avtalsvillkor som får ingå i de tillåtna arrangemangen (den s.k. vita listan) och vilka som i sin tur inte godkänns (den s.k. svarta listan). Förordningarna om gruppundantag har getts för viss tid, i allmänhet 10—15 år. I den första artikeln i varje förordning bestäms tillämpningsområdet för förordningen. I förordningarna om gruppundantag har övre gränser fastställts för ifrågavarande produkts marknadsandel och för storleken av företagens omsättning. Gruppundantagen kan tillämpas inom dessa gränser. EG-kommissionen har dock alltid en möjlighet att i enskilda fall ingripa, om den anser att konkurrensen på grund av avtalet väsentligt hindras på den gemensamma marknaden.

I nyare förordningar om gruppundantag som utfärdats efter år 1984 har ett arrangemang som syftar till att förenkla behandlingen tagits i bruk. Enligt detta klassificeras olika avtalsvillkor enligt den svarta, vita eller gråa listan. Om ett avtal inte innehåller villkor som finns på den svarta listan, men det innehåller konkurrensbegränsande bestämmelser vilka inte heller återfinns på den vita listan, förutsätts det att avtalet anmäls till EG-kommissionen. Om inte kommissionen motsätter sig tillämpandet av gruppundantag på avtalet inom loppet av sex månader, anses avtalet stämma överens med förordningen och är tillåtet.

Selectiv försäljning till nästa försäljningsled anses inte i princip strida mot artikel 53, såvida återförsäljarna väljs konsekvent och enligt kvalitativa kriterier och om den selektiva försäljningen kan anses vara motiverad med tanke på produktens egenskaper. Förordningar om gruppundantag har dessutom utfärdats för vissa distributionsavtal som trots att de inne-

håller villkor om konkurrensbegränsning anses ha effektiverande inverkan på distributionen av produkterna. Dylika tillåtna avtal är, under de förutsättningar som bestäms i förordningarna, ensamförsäljaravtal och exklusiva inköpsavtal. Förordningarna innehåller specialvillkor om ölförsäljning och servicestationer. Sådana ensamförsäljningsavtal som hindrar parallellimport av varor från andra medlemsstater får dock inte ingås. Distribution av motorfordon och servicetjänster för dessa omfattas av en särskild förordning om gruppundantag. Dessutom finns det en förordning om gruppundantag för franchiseavtal som gäller distribution av produkter och tillhandahållande av tjänster, eftersom de anses underlätta små och medelstora företags inträde på marknaden i skydd av tillverkarens kunnande. De erbjuder också tillverkaren en möjlighet att skapa ett enhetligt distributionsnät till möjligast låga kostnader.

När det gäller bruk av immaterialrätt har EG-kommissionen utfärdat en förordning om gruppundantag för patentlicensavtal samt för avtal om knowhow som inte ansluter sig till patent. Det är inte tillåtet att med licensavtal ge licenstagaren absolut regionalt skydd. Om den patenterade produkten har sålts någon annanstans än i den medlemsstat som beviljat patentet, anses patenträtten vara förbrukad, och det är inte möjligt att åberopa den för att förhindra parallellimport.

Trots att avtal som konkurrerande företag inom en och samma bransch ingått sinsemellan för att begränsa bruket av viss konkurrensmedel i allmänhet utan undantag anses utgöra förbjudna kartellarrangemang, har dock gruppundantag utfärdats för specialiserings- och forskningssamarbetsavtal. Med specialiseringsavtal avses avtal, där vardera avtalsparten förbinder sig att inte tillverka en viss produkt eller att tillverka produkten enbart tillsammans med en annan företagare. Även forskningssamarbete och tillgodogörande av forskningsresultat är under vissa förutsättningar tillåtet. Det anses att samarbete och specialisering leder till ett effektivare bruk av företagens resurser.

Förbudet mot konkurrensbegränsning i artikel 53 tillämpas i begränsad omfattning på sjötransporter. Bestämmelsen tillämpas inte på sådan internationell trampfart som bygger på ren ekonomisk konkurrens utan avtal om konkurrensbegränsning mellan företag. Där- emot skall artikel 53 dock i princip tillämpas på linjekonferenserna som är karteller eftersom

rederier och befraktare från olika länder sismellan avtalar om villkor rörande fraktnivå och övriga dylika ärenden. Linjekonferenserna har dock en exceptionell betydelse i synnerhet vid interkontinental trafik där fartygstransport är det enda alternativet. Därför beviljas i enlighet med EG:s förordning nr 4056/86 linjekonferenserna gruppundantag från kartellförbudet i artikel 53. Detta förutsätter dock att möjligheten till utomstående konkurrens bevaras. Om det skulle visa sig att konkurrensen hindras eller begränsas, kan gruppundantaget återtgas.

Förbudet mot missbruk av dominerande marknadsställning i artikel 54 i avtalet tillämpas som sådant i internationell linjetrafik där trafikens ena ändpunkt är en finsk hamn. Däremot tillämpas bestämmelsen inte på internationell trampfart, för enligt artikel 3.a i EG-förordningen nr 4056/86 bestäms fraktpriiser och övriga transportvillkor inom trampfart i varje enskilt fall på basis av efterfrågan och utbud, varvid en dominerande marknadsställning i praktiken inte kan uppstå.

Detaljerade bestämmelser om tillämpning av artiklarna 53 och 54 på sjötransporter finns i bilaga XIII, som även innehåller bestämmelser som motsvarar EG-kommissionens förordning nr 4260/88 om de anmälningar, klagomål, ansökningar och förhör som tillämpningen av artiklarna 53 och 54 förutsätter.

När det gäller företag som idkar lufttrafik finns detaljerade bestämmelser som motsvarar EG:s förordning nr 3975/87/EEG och däri gjorda ändringar om tillämpning av artiklarna 53 och 54 i avtalet i bilaga XIII, där det också finns bestämmelser som motsvarar förordning 4261/88/EEG om formen på, innehållet i och övriga detaljer om de klagomål, ansökningar och förhör som regleras i förordning nr 3975/87/EEG.

Ansökan om undantag i enskilda fall och icke-ingripandebesked

Den behöriga övervakningsmyndigheten kan bevilja enskilda undantag för arrangemang som begränsar konkurrensen. En förutsättning för att tillstånd skall beviljas är att den konkurrensbegränsande åtgärden anses förbättra produktionen eller distributionen av produkterna eller befrämja den tekniska eller ekonomiska utvecklingen sålunda, att konsumenterna sam-

tidigt garanteras enskilig del av den nytta arrangemanget för med sig. För att undantag skall kunna beviljas får inte arrangemanget orsaka sådana begränsningar som inte är nödvändiga för att uppnå syftet i fråga.

Icke-ingripandebesked (negativattest) betyder att den behöriga övervakningsmyndigheten ger ett bevis till företagen om att myndigheten inte på basis av de uppgifter den innehar har någon orsak att skrida till åtgärder på grundval av artikel 53.1 eller artikel 54, när det gäller ett visst avtal, beslut eller förfarande.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

EES-avtalets materiella konkurrensregler innebär ett avsevärt ingrepp i avtalsfriheten och företagets rättsställning. Därför måste konkurrensreglerna anses höra till lagstiftningens område, trots att de inte egentligen strider mot den finländska konkurrenslagstiftningen, eftersom den sistnämnda har ett annat tillämpningsområde än konkurrensreglerna i EES-avtalet.

Det är inte nödvändigt att på grund av avtalets materiella konkurrensregler göra ändringar i gällande lagstiftning i Finland. Detta beror på att artiklarna som gäller konkurrens som sådana är tillämpbar rätt, vanligtvis med annat tillämpningsområde än den finländska lagstiftningen.

Bestämmelser som motsvarar förordningarna om gruppundantag finns för närvarande inte i den finländska rättsordningen. Detta beror på att den finländska konkurrenslagstiftningen baserar sig på den s.k. missbruksprincipen, medan EG:s och också EES konkurrensregler baserar sig på den så kallade förbudsprincipen. Förordningarna om gruppundantag är som en del av EES-avtalet i kraft i Finland enligt lagen om införande av avtalet.

Artikel 54. Artikelns motsvarar till innehållet artikel 86 i Romfördraget. Artikelns förbjuder missbruk av en dominerande marknadsställning. För att artikeln skall vara tillämplig, måste företaget för en viss produkt eller tjänst del en ha dominerande marknadsställning på avtalets hela tillämpningsområde eller på en betydande del av det. Dessutom måste missbruket av den dominerande marknadsställ-

ningen påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna. Det går inte att bevilja undantag från artikelns förbud.

Artikelns definierar inte när en marknadsställning anses vara dominerande. Enligt EG:s rättspraxis kan ett företag ha en dominerande marknadsställning bara om dess marknadsandel är betydande. Förutom den procentuella marknadsandelen inverkar bl.a. det existerande antalet konkurrenter på bedömningen. Om t.ex. företagets marknadsandel är många gånger större än dess närmaste konkurrents, måste man anse att det har dominerande marknadsställning (se fallet 27/76, United Brands Company et al. v. kommissionen). Ett företag måste också anses ha en dominerande marknadsställning då det kan fungera självständigt på marknaden utan att fästa uppmärksamhet vid konkurrenternas verksamhet (se fall 102/77, Hoffman — La Roche v. Centrafarm). Vid bedömningen av om en dominerande marknadsställning föreligger blir definitionen av den relevanta produktmarknader i praktiken den mest betydande frågan.

Det är inte nödvändigt att företaget har en dominerande marknadsställning på EES-avtalets hela tillämpningsområde. Det räcker om företaget har en dominerande marknadsställning i några stater eller i extremfall till och med endast i en stat eller en del av den (se fallen 40—48/73, 50/73, 54—56/73, 111/73, 113/73, 114/73, Cooperatieve vereining "Suiker Unie" UA et al. v. kommissionen).

Artikelns omnämner flera exempel på missbruk av en dominerande marknadsställning. Missbruk av en dominerande marknadsställning är bl.a. att slå fast oskäligen inköps- eller försäljningspriser eller andra oskäligen handelsvillkor, begränsa produktion, marknader eller teknisk utveckling till nackdel för konsumenterna, diskriminera olika handelspartners genom att tillämpa olika villkor för likvärdiga prestationer samt att kräva sådana tilläggsprestationer av handelspartners som inte till sin natur eller enligt handelssed har samband med det egentliga föremålet för avtalet. Om t.ex. ett företag i dominerande marknadsställning fakturerar olika pris av sina kunder därför att några av dem står i affärsförbindelse även med andra tillverkare, är det fråga om missbruk av en dominerande marknadsställning (se ovan nämnda fall "Suiker Unie" och United Brands). Som missbruk av en dominerande marknadsställning har också ansetts att företa-

get har beviljat s.k. lojalitetsrabatt endast åt sådana inköpare som inte har stått i affärsförbindelse med konkurrenter till företaget i dominerande marknadsställning (se det ovan nämnda fallet Hoffman — La Roche v. Centrafarm).

I artikel 54 i avtalet förbjuds missbruk av en dominerande ställning. Avtalet förbjuder inte den dominerande ställningen i sig. Det kan uppstå tolkningssvårigheter vid avgränsningen av en dominerande ställning och missbruk av densamma. Artikelns definierar inte när ett företag har dominerande ställning. EG-kommissionen definierade i fallet Continental Can (6/72) att ett sådant företag innehar dominerande ställning, som har möjlighet till ett marknadsbeteende oberoende av andra, vilket i sin tur möjliggör att företaget kan fungera utan att nämnvärt beakta konkurrenter. En viktig faktor vid definitionen av dominerande marknadsställning är företagets marknadsandel.

Artikelns om missbruk av en dominerande marknadsställning är betydelsefull även inom tjänstesektorn. Bl.a. nationella föreningar som administrerar upphovsmannarätter är enligt EG:s rättspraxis företag som innehar en dominerande marknadsställning. Domstolen har i flera rättsfall ansett föreningars verksamhet som diskriminerat utländska innehavare av upphovsmannarätter eller som strävat att hindra föreningsmedlemmarnas förbindelser till övriga motsvarande föreningar eller företag, vara missbruk av en dominerande marknadsställning (se t.ex. fall 22/79, Greenwich Film Productions v. SACEM och 7/82, GVL v. kommissionen).

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Förfarandet för ikraftträdande som beskrivits ovan för artikel 53 tillämpas också på artikel 54.

Artikel 55. I artikel 55.1 i avtalet hänvisas till protokoll 21 och bilaga XIV. De innehåller bestämmelser om tillämpningen av konkurrensreglerna. Innehållet i bilaga XIV refereras nedan i samband med motiveringen till artikel 60. Punkten bestämmer också att EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet skall säkerställa att principerna i artiklarna 53 och 54 följs. Den behöriga myndigheten är tvungen att undersöka fall där det misstänks

att det brutits mot dessa principer. Myndigheten skall utföra dessa undersökningar i samarbete med de nationella myndigheterna.

Om den behöriga myndigheten har konstaterat brott mot konkurrensreglerna, skall den föreslå åtgärder för att få brottet att upphöra. Om brottet inte upphör, skall den behöriga övervakningsmyndigheten enligt punkt 2 i artikeln göra ett motiverat beslut i ärendet, som den kan offentliggöra. Myndigheten kan också befullmäktiga den stat vars territorium det är fråga om, att vidta åtgärder som nämns särskilt i beslutet. Den kan också kräva att den andra övervakningsmyndigheten skall befullmäktiga ifrågavarande stat att vidta behövliga åtgärder. Övervakningsmyndigheterna skall enligt artikel 58 i avtalet samarbeta för att säkerställa att konkurrensreglerna övervakas på ett enhetligt sätt inom hela EES. Detaljerade bestämmelser om samarbetet finns i protokollen 23 och 24.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Behovet av ändringar i den finska lagstiftningen har refererats ovan i samband med motiveringen till artikel 53. Artikelns bestämmelser betyder att andra än finska myndigheter, dvs. EFTA:s övervakningsmyndighet och i vissa fall EG-kommissionen, är behöriga att fatta bindande beslut om företags konkurrensbegränsande åtgärder. I vissa fall har EFTA:s övervakningsmyndighet även rätt att genom administrativt förfarande pålägga finska företag böter samt utföra undersökningar i Finland, såsom t.ex. utredningsbesök hos företag, med assistans av finska myndigheter. Enligt avtalets konkurrensregler är finska företag dessutom förpliktade att på eget initiativ till den behöriga övervakningsmyndigheten anmäla sådana egna projekt som kan begränsa konkurrensen på ett i EES-avtalet förbjudet sätt. I dessa fall är det endast övervakningsmyndigheten som har behörighet att fatta beslut om möjligheten att tillåta konkurrensbegränsningen.

EFTA:s övervakningsmyndighets behörighet betyder att uppgifter som innebär utövande av offentlig myndighet i Finland anförtros ett internationellt organ. Detta innebär ett undantag från regeringsformens stadganden om förvaltningen, och avtalet måste därför sättas

ikraft genom en lag som godkännts i grundlagsordning.

Artikel 56. I artikel 56 i avtalet finns bestämmelser om fördelningen av behörigheten mellan EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen. EFTA:s övervakningsorgan är enligt punkt 1 i artikeln behörig i sådana enskilda fall angående tillämpning av artikel 53 som inverkar endast på handeln mellan EFTA-stater. EFTA:s övervakningsmyndighet är behörig även då minst 33 procent av omsättningen i de berörda företagen inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kommer från EFTA-staternas territorium. I ovan nämnda fall är dock EG-kommissionen behörig myndighet, om handeln mellan EG:s medlemsstater påverkas. I övriga ärenden som faller under artikel 53 är EG-kommissionen behörig myndighet. Då kommissionen avgör fallet måste den beakta bestämmelserna i protokoll 21 angående övervakningsmyndigheternas samarbete, artikel 58 om övervakning av företagskoncentrationer, protokoll 23 angående handel med kol och stålprodukter samt bilaga XIV.

I ärenden som gäller missbruk av en dominerande marknadsställning är, enligt punkt 2 i artikeln, den myndighet behörig myndighet på vars verksamhetsområde ifrågavarande företag har en dominerande ställning. Om det har en dominerande ställning både inom EFTA:s och EG:s territorium, tillämpas de bestämmelser om delning av behörighet som finns i punkt 1.

Enskilda ärenden enligt punkt 1.c, som inte har märkbar inverkan på handeln mellan EG:s medlemsstater eller på konkurrensen inom gemenskapen, skall enligt punkt 3 i artikeln avgöras av EFTA:s övervakningsmyndighet.

I punkt 4 i artikeln hänvisas till protokoll 22, i vilket begreppen "företag" och "omsättning" definieras.

Artikel 57. I artikel 57.1 i avtalet förklaras sådana företagskoncentrationer strida mot avtalet, som har till följd att en dominerande marknadsställning som i betydande omfattning hindrar effektiv konkurrens uppstår eller förstärks på avtalets tillämpningsområde eller på en betydande del av det.

Kommissionen har enligt punkt 2.a i artikeln, med förbehåll för rätten att söka ändring hos EG-domstolen, behörighet i alla de fall som hör till tillämpningsområdet för författning nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer. Kommissionen skall i denna sin

uppgift följa bestämmelserna i protokollen 21 och 24 samt bilaga XIV. Detta är ett undantag från den allmänna bestämmelsen enligt vilken kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet är behöriga myndigheter.

Enligt punkt 2.b i artikeln är EFTA:s övervakningsmyndighet behörig i ärenden där EG-kommissionen inte har behörighet. Det förefaller som om denna bestämmelse i ljuset av förordning nr 4064/89 och den övervakningspolitik som EG-kommissionen följer inte skulle ha nämnvärd praktisk betydelse. Artikel 57 i avtalet gäller bara företagskoncentrationer som verkar på internationellt plan, för vilkas del artikelns tillämpningsområde bestäms enligt EFTA:s motsvarande reglering som uppgörs med stöd av förordning nr 4064/89 och protokoll 21. Artikeln medför inte skyldighet för Finland eller de övriga medlemsstaterna i EFTA eller EG att på nationell nivå förverkliga ett arrangemang som baserar sig på förhandskontroll av företagsanskaffningar för att motverka koncentrationer.

Artikel 58. Enligt artikeln samarbetar avtalsparternas behöriga myndigheter i enlighet med bestämmelserna i protokollen 23 och 24 för att utveckla och upprätthålla en enhetlig övervakning av konkurrensen överallt på Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, samt för att befrämja enhetlig verkställighet, tillämpning och tolkning av konkurrensreglerna.

Protokoll i anslutning till konkurrensreglerna

Närmare bestämmelser om de konkurrensregler som enligt EES-avtalet skall tillämpas på företag finns i protokollen 21—25. I artiklarna 55—57 hänvisas till protokoll 21, i artikel 56 hänvisas till protokoll 22, i artiklarna 56 och 58 hänvisas till protokoll 23 och i artiklarna 57 och 58 hänvisas till protokoll 24. I artikel 27 som gäller kol och stålprodukter hänvisas till protokoll 25 som innehåller konkurrensregler som tillämpas på kol och stålprodukter.

Protokoll 21

I protokoll 21 bestäms närmare hur EES-avtalets konkurrensregler skall tillämpas. EFTA-staterna förbinder sig enligt protokollet att bevilja EFTA:s övervakningsmyndighet motsvarande behörighet och uppgifter som

EG-kommissionen har med stöd av Romfördraget och fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen. Denna behörighet och dessa uppgifter refereras i samband med avtalet angående EFTA:s övervakningsmyndighet. Enligt artikel 4.1 i protokollet skall sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i avtalet och som sluts efter avtalets ikraftträdande och för vilka parterna i arrangemanget ansöker om beslut enligt artikel 53.3 anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten. Artikel 4.1 i protokollet tillämpas inte då de företag som är parter kommer från endast en EG- eller EFTA-medlemsstat och arrangemangen inte berör avtalsparternas import eller export. Den nämnda punkten tillämpas inte heller då endast två företag är parter, och avtalet endast begränsar det ena företagets frihet att fastställa priser eller handelsvillkor för de varor som det erhållit för återförsäljning från det andra företaget i avtalet. Detsamma gäller för begränsningar av en parts bruk av industriell äganderätt. Punkten tillämpas inte heller då åtgärdernas enda syfte är utveckling av enhetliga standarder eller typer, gemensam forskning eller utveckling, eller sådan begränsad specialisering av produkttillverkningen som avses i artikel 4.2.c i protokollet. Dessa avtal, beslut och samordnade förfaranden kan dock anmälas den till behöriga övervakningsmyndigheten.

Enligt artikel 5 i protokollet skall sådana åtgärder som avses i artikel 53.1 i avtalet och som är i kraft vid tidpunkten för avtalets ikraftträdande, anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten inom loppet av sex månader från avtalets ikraftträdande. Detta gäller dock inte sådana åtgärder som avses i artikel 4.2. Även de kan anmälas till behörig övervakningsmyndighet.

Såvida de arrangemang som artikel 53.1 i avtalet avser och som existerar vid tidpunkten för avtalets ikraftträdande och som anmälts till övervakningsmyndigheten i enlighet med artikel 5 i detta protokoll inte uppfyller förutsättningarna i artikel 53.3 i avtalet, och företagen eller deras sammanslutningar vägrar ändra dem, så att de inte längre skulle strida mot artikel 53.1 eller att de skulle uppfylla förutsättningarna i artikel 53.3, beslutar den behöriga övervakningsmyndigheten om hur länge förbudet enligt i artikel 53.1 skall pågå. Detta gäller inte de i artikel 4.2 i protokollet avsedda

åtgärderna som är i kraft vid tidpunkten för avtalets ikraftträdande.

Böter för brott mot artikel 53.1 kan inte åläggas för de arrangemang som avses i artiklarna 5 och 6 i protokollet och som anmäls inom utsatt tid. Avtalsparterna måste säkerställa att behövlig hjälp för utförandet av de undersökningar som avses i avtalet går att ge åt EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen efter sex månader från avtalets ikraftträdande.

Förbud mot konkurrensbegränsning tillämpas inte på åtgärder som står i strid med artikel 53.1 i avtalet i sådana fall där det arrangemanget ändras inom sex månader från avtalets ikraftträdande så att det uppfyller förutsättningarna i gruppundantagsförordningarna i bilaga XIV. Detsamma gäller för arrangemang som står i strid med artikel 53.1 och som är i kraft vid EES-avtalets ikraftträdande, och som ändras inom sex månader från den tidpunkten, så att de inte längre står i strid med den nämnda punkten.

Sådana enskilda undantag enligt artikel 85.3 i Romfördraget vilka är i kraft vid tidpunkten för avtalets ikraftträdande fortsätter på normalt vis tills giltighetstiden går ut eller till en tidigare tidpunkt som fastställts av EG-kommissionen.

Protokoll 22

Termerna "företag" och "omsättning" definieras i detta protokoll. Enligt artikel 1 i protokollet är ett företag en enhet som idkar verksamhet som till sin natur är kommersiell eller ekonomisk. Enligt artikel 2 i protokollet skall vid tillämpningen av artikel 56 med begreppet "omsättning" avses de berörda företagens intäkter från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet under den senaste räkenskapsperioden från försäljning av varor och tjänster inom ramen för företagets ordinarie verksamhet, dock minskade med beloppet av beviljade försäljningsrabatter, mervärdesskatt samt skatter som direkt hänförs till omsättningen.

I artiklarna 3 och 4 i protokollet bestäms om undantag från definitionen i artikel 2 för kredit- och finansieringsinstitut, försäkringsföretag samt företag som tillämpar vissa kategorier av konkurrensbegränsning.

Då ett enskilt ärende enligt artikel 5 i

protokollet gäller kol och stålvaror vilka hör till tillämpningsområdet för protokoll 25, skall med omsättning, med tanke på tilldelningen av ärendet, förstås den omsättning man får av dessa varor. Om det enskilda fallet gäller både kol och stålvaror och andra varor som avses i artiklarna 53 och 54 i avtalet, skall omsättningen beräknas på grundval av alla varor och tjänster enligt artikel 2 i protokollet.

Protokoll 23

EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall enligt protokollet på den enas begäran utbyta information sinsemellan samt samråda med varandra om allmänna frågor i anslutning till övervakningen. Övervakningsmyndigheterna skall enligt sina interna regler idka samarbete på ett i protokollet bestämt sätt, då de behandlar enskilda fall enligt artikel 56.1.b och c och enligt den andra meningen i artikel 56.2.

I artikel 2 i protokollet bestäms om informationsutbytet mellan övervakningsmyndigheterna och den därtill anslutna tidsfristen vid tillämpningen av de ovan nämnda avtalsbestämmelserna. Den behöriga övervakningsmyndigheten skall samråda med den andra övervakningsmyndigheten då den

— offentliggör sin avsikt att utfärda icke-ingripandebesked,

— offentliggör sin avsikt att fatta ett beslut om en ansökan som avses i artikel 53.3,

— riktar en skrivelse med anmärkningar till de berörda företagen eller företagssammanslutningarna.

Till dessa företagsförhör i anslutning till den ovan nämnda punkten i avtalet skall även den andra övervakningsmyndigheten samt en representant för den stat som ärendet berör inbjudas.

Den behöriga övervakningsmyndigheten skall också till den andra övervakningsmyndigheten anmäla datum för när möte med den konsultativa kommittén som behandlar konkurrensbegränsningar och dominerande ställning skall hållas, samt överlämna de relevanta handlingarna. Den ena övervakningsmyndigheten och den stat som är under dess behörighet och som ärendet berör, har rätt att vara representerade i den andra övervakningsmyndighetens konsultativa kommittéer samt ut-

trycka sin ståndpunkt på deras möten. De har dock inte rätt att delta i beslutsfattandet.

När en övervakningsmyndighet sänder en begäran om att få information till ett sådant företag eller en sådan företagssammanslutning som är belägen på den andra övervakningsmyndighetens territorium, skall den samtidigt sända en kopia av begäran till den andra övervakningsmyndigheten.

I artikel 8 i protokollet bestäms om handräkning mellan övervakningsmyndigheterna. Enligt artikeln skall den behöriga övervakningsmyndigheten på begäran av den andra övervakningsmyndigheten enligt sina interna regler undersöka ett ärende på sitt verksamhetsområde, om den behöriga övervakningsmyndighet som bett om detta anser det nödvändigt. Den andra övervakningsmyndigheten skall underrättas om utförande och resultat av undersökningar som hör till tillämpningsområdet för artikel 56.1.b och c i avtalet samt den andra meningen i artikel 56.2.

Information som har inhämtats enligt bestämmelserna i protokollet får endast användas för åtgärder enligt artiklarna 53 och 54. Information får inte lämnas åt utomstående.

Företagen skall sända anmälningar av avtal till den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56. Klagomål kan riktas till någondera övervakningsmyndigheten.

Företagen har rätt att i samband med anmälningar, ansökningar och klagomål enligt eget val använda vilket som helst av EFTA-staternas eller EG:s officiella språk. Ifrågavarande myndighet skall på motsvarande sätt använda samma språk i ärendet.

Protokoll 24

I enlighet med protokoll 24 som uppgjorts för samarbetet kring övervakning av företagskoncentrationer skall EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen utbyta information om de allmänna frågorna i anslutning till övervakningen och samråda med varandra, om någondera övervakningsmyndigheten begär detta.

Enligt artikel 2 i protokollet skall samarbete förekomma om

a) de berörda företagens omsättning inom EFTA-staternas territorium uppgår till 25 procent eller mer av deras sammanlagda omsätt-

ning inom det territorium som omfattas av detta avtal, eller

b) minst två av de berörda företagens omsättning överstiger 250 miljoner ecu inom EFTA-staternas territorium, eller

c) koncentrationen kan skapa eller stärka en dominerande ställning som skulle medföra att en effektiv konkurrens inom EFTA-staternas territorium eller en väsentlig del av det påtagligt hämmades.

Samarbete skall också inledas, om företagskoncentrationen hotar att leda till att en dominerande ställning uppstår eller stabiliseras, vilket skulle ha som följd att en effektiv konkurrens anmärkningsvärt hindras på en marknad i en EFTA-stat, som uppvisar alla kännetecken på en avgränsad marknad, oberoende om den utgör en betydande del av avtalets tillämpningsområde, eller om en EFTA-stat önskar vidta åtgärder för att skydda de legitima intressen som nämns i artikel 7.

Enligt artikel 3 i protokollet skall EG-kommissionen till EFTA:s övervakningsmyndighet överlämna kopior på anmälningar angående i artikel 2.1 och 2.2.a nämnda ärenden inom loppet av tre vardagar, samt möjligast fort kopior på dokument som lagrats i kommissionens förvar eller på de viktigaste dokument den utfärdat. När kommissionen vidtar de åtgärder som föreskrivs för tillämpning av artikel 57 i avtalet, skall den stå i nära och ständig förbindelse till EFTA:s övervakningsmyndighet. EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna kan uttrycka sin ståndpunkt i samband med dessa åtgärder. För att förverkliga syftet med artikel 6 i protokollet skall EG-kommissionen anskaffa behövliga uppgifter från den behöriga myndigheten i den berörda EFTA-staten och ge den ett tillfälle att meddela sin egen ståndpunkt i varje skede i förfarandet, ända tills det i artikeln avsedda beslutet fattats. EG-kommissionen skall i de fall som avses i artikel 2.1 och 2.2.a inbjuda EFTA:s övervakningsmyndighet att sända sin representant till förhören med de berörda företagen. Även EFTA-staterna kan sända sina representanter till förhören.

EG-kommissionen skall enligt artikel 5 i protokollet i ärenden som avses i artikel 2.1 och 2.2.a i god tid anmäla till EFTA:s övervakningsmyndighet när EG:s rådgivande kommitté för koncentrationer inom EG sammanträder, och tillställa myndigheten de handlingar som är av betydelse. Allt det material som

EFTA:s övervakningsmyndighet utgivit för ifrågavarande förfarande, även från EFTA-staterna, skall läggas fram för rådgivande kommittén för koncentrationer, vid sidan av övriga handlingar av betydelse som EG-kommissionen skickat ut. EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna har närvarorätt i rådgivande kommittén för koncentrationer och har rätt att där uttrycka sin ståndpunkt rösträtt har de dock inte.

Enligt artikel 6 i protokollet kan EG-kommissionen med sitt beslut, som utan dröjsmål skall meddelas de berörda företagen, behöriga myndigheter i EG-medlemsstaterna och EFTA:s övervakningsmyndighet, överföra det koncentrationsärende som delgivandet avser till den EFTA-stat där koncentrationen hotar att leda till att en sådan dominerande ställning uppstår eller förstärks som skulle leda till att effektiv konkurrens påtagligt förhindras på en marknad i den staten som har alla kännetecken på en avgränsad marknad, oberoende av om det är fråga om en betydande del av avtalets tillämpningsområde eller inte.

Varje EFTA-stat kan i fall som avses i punkt 1 i artikeln vädja till EG-domstolen på samma grunder och villkor som en EG-stat kan göra med stöd av artikel 173 i Romfördraget, och särskilt begära att interimbestämmelser skall tillämpas, så att den skall få tillämpa sin nationella konkurrenslagstiftning.

I artikel 7 i protokollet fastställs att trots att EG-kommissionen har uteslutande behörighet att behandla ärenden som gäller företagskoncentrationer och som har en i förordning nr 4064/89 avsedd gemenskapsdimension, kan EFTA-staterna vidta lämpliga åtgärder för att skydda andra legitima intressen än de som omfattas av förordningen, om de är förenliga med de allmänna principer och övriga bestämmelser som direkt eller indirekt fastställs förutsätts i avtalet.

Bestämmelser som gäller allmän säkerhet, mediernas mångfald och soliditetsövervakning bör anses som i punkt 1 nämnda berättigade intressen. Eventuella övriga allmänna intressen skall meddelas EG-kommissionen, som kan godkänna dem och sålunda göra det möjligt att vidta ovan nämnda åtgärder, om de är förenliga med de allmänna principer och övriga bestämmelser som direkt eller indirekt fastställs i avtalet. EG-kommissionen skall anmäla sitt beslut till EFTA:s övervakningsmyndighet och

ifrågavarande EFTA-stat inom loppet av en månad efter meddelandet.

Enligt artikel 8 som handlar om handräckning, har EG-kommissionen rätt att på begäran erhålla all erforderlig information från EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna då den utför de uppgifter som anförts trots den för tillämpningen av artikel 57.

När EG-kommissionen sänder en begäran om information till en person, ett företag eller en företagssammanslutning som befinner sig inom EFTA-staternas territorium, skall den samtidigt ombesörja en kopia av begäran till EFTA:s övervakningsmyndighet. Om dessa personer, företag eller företagssammanslutningar inte lämnar de begärda uppgifterna inom den av EG-kommissionen utsatta tiden eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall kommissionen genom beslut i ärendet kräva att uppgifterna lämnas, samt sända en kopia över sitt beslut till EFTA:s övervakningsmyndighet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall på begäran av EG-kommissionen företa undersökningar på sitt territorium. EG-kommissionen har rätt att sända sin representant till de undersökningar som skall utföras samt att delta aktivt i den.

Enligt artikel 9 i protokollet får upplysningar som inhämtats enligt protokollet endast användas i samband med åtgärder enligt artikel 57 i avtalet. EG-kommissionen, EFTA:s övervakningsmyndighet, EG:s medlemsstaters och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda får inte åt utomstående lämna uppgifter som de inhämtat med stöd av protokollet och som omfattas av sekretess.

Regler om sekretess och sekretessbelagda uppgifter enligt EES-avtalet eller de avtalslutande parternas lagstiftning skall inte förhindra det utbyte av information som föreskrivs i protokollet.

När företagen i samband med anmälningarna vänder sig till EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen, har de rätt att efter eget val använda sig av vilket som helst av EFTA-staternas eller EG:s officiella språk, och den behöriga myndigheten och kommissionen skall på motsvarande sätt använda sig av det därvid valda språket. Detta gäller även alla skeden i behandlingen.

När det gäller tidsfrister och andra procedurbestämmelser skall bestämmelserna för tillämpning av artikel 57, såvida inte protokol-

let föreskriver annat, tillämpas även på samarbetet mellan EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna.

Artikel 57 i avtalet tillämpas inte på företagskoncentrationer som var föremål för ett avtal eller ett meddelande, eller om kontroll förvärvades innan EES-avtalet har trätt i kraft. Den tillämpas inte heller på en företagskoncentration beträffande vilken behandlingen vid någon nationell myndighet som svarar för konkurrensärenden blivit anhängig innan EES-avtalet har trätt i kraft.

Protokoll 25

Protokollet innehåller bestämmelser om konkurrensreglerna för kol- och stålbranschen i EES-avtalet. Enligt artikel 1 i protokollet är alla avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar samt företags samordnade förfaranden rörande i protokoll 14 nämnda varor vilka kan inverka på handeln mellan de avtalslutande parterna och vilka direkt eller indirekt kan hindra, begränsa eller snedvrیدا den normala konkurrensen inom det territorium som omfattas av avtalet, förbjudna. Förbudet gäller i synnerhet åtgärder som innebär att priser fastställs eller bestäms, produktion, teknisk utveckling eller investeringar begränsas eller kontrolleras eller marknader, varor, kunder eller inköpskällor delas upp. Den övervakningsmyndighet som är behörig skall dock tillåta specialiseringsavtal rörande vissa varor eller avtal rörande gemensamma inköp eller gemensam försäljning, om den anser att arrangemangen väsentligt förbättrar produktionen eller distributionen av dessa varor, att ifrågasvarande avtal är väsentligt för att uppnå dessa resultat och inte begränsar konkurrensen mer än nödvändigt för detta ändamål, och att avtalet inte är ägnat att ge de berörda företagen makt att bestämma priserna eller att kontrollera eller begränsa en betydande del av produktionen eller marknadsföringen av varorna inom det territorium som omfattas av EES-avtalet eller att skydda företagen för effektiv konkurrens från andra företag inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Avtal och beslut som förbjuds i artikeln är ogiltiga och kan inte åberopas vid någon domstol i EG-medlemsstaterna eller EFTA-staterna.

Enligt artikel 2.1 i protokollet kräver varje transaktion som i sig antingen direkt eller

indirekt inom det territorium som omfattas av EES-avtalet leder till en företagskoncentration som resultat av en persons eller ett företags eller en person- och företagsgrupperings verksamhet, ett förhandsgodkännande beviljat av den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56, om av de företag som hör till koncentrationen minst ett omfattas av artikel 3, och ifrågasvarande koncentration kan inverka på handeln mellan de avtalslutande parterna. Förhandsgodkännandet är nödvändigt oberoende av om transaktionen berör en enda vara eller flera olika varor och om den genomförs genom fusion, anskaffning av aktie i företag eller genom något annat arrangemang som leder till kontroll. Den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 skall bevilja godkännande, om den anser att den planerade transaktionen inte ger ifrågasvarande personer eller företag möjlighet att bestämma priser, övervaka eller begränsa produktion eller distribution eller förhindra effektiv konkurrens på en väsentlig del av marknaden för ifrågasvarande varor eller kringgå konkurrensreglerna i EES-avtalet. En viss typ av arrangemang kan dock befrias från skyldigheten att ansöka om förhandsgodkännande.

Om den behöriga övervakningsmyndigheten anser att några offentliga eller privata företag som juridiskt och faktiskt äger eller förvärvar en dominerande position på marknaden, vilken skyddar dem för effektiv konkurrens inom en väsentlig del av det territorium som omfattas av EES-avtalet, utnyttjar denna position för ändamål som står i strid med avtalets syften, skall övervakningsmyndigheten med rekommendationer till ifrågasvarande företag sträva efter att förhindra ett dylikt utnyttjande av den dominerande ställningen.

Med begreppet "företag" avser protokollet varje företag som idkar produktion av kol och stål inom EES-avtalets tillämpningsområde, samt varje företag eller förmedlare som regelbundet idkar annan distributionsverksamhet än försäljning till hushåll eller hantverksindustri.

I bilaga XIV finns specialbestämmelser om tillämpningen av principerna i artiklarna 1 och 2 i protokollet. EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall trygga tillämpandet av principerna i protokollet i enlighet med bestämmelserna i protokoll 21 och bilaga XIV. I de enskilda fall som avses i artiklarna 1 och 2 i protokollet fattas beslutet av EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyn-

dighet i enlighet med artikel 56. Bestämmelserna i protokoll 23 tillämpas på övervakningsmyndigheternas samarbete.

Artikel 59. Artikeln gäller tillämpning av konkurrensreglerna på verksamheten i offentliga företag och företag vilka beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter av EG:s medlemsstater eller EFTA-staterna. Artikeln motsvarar till innehållet artikel 90 i Romfördraget.

Enligt artikel 125 i EES-avtalet, vilken motsvarar artikel 222 i Romfördraget, skall avtalet inte ingripa i de avtalsslutande parternas egendomsordning. Staterna har således rätt att efter egen vilja upprätthålla affärsverksamhet idkad av staten och andra myndigheter. Avsikten med artikel 59 i EES-avtalet är att säkerställa att inte företag i offentlig ägo eller företag som annars erhållit särskilda rättigheter av staten behandlas så att den specialställning de erhållit snedvrider konkurrensen.

I punkt 1 i artikeln används benämningen "offentliga företag" för statliga företag och affärsverk. Benämningen har definierats i EG-kommissionens direktiv 80/723/EEG, som tagits in som en del av EES-avtalet. Offentliga företag är sådana där staterna eller deras regionala eller lokala offentliga samfund kan använda avgörande inflytande antingen direkt eller indirekt. Myndigheterna anses ha dylikt inflytande om de innehar aktie- eller rösträttsmajoritet i företaget eller rätt att utnämna över hälften av medlemmarna i företagets styrande organ.

De avtalsslutande parterna skall enligt punkt 1 i artikeln säkerställa att arrangemang i strid med avtalet inte upprätthålls i samband med särskilda eller exklusiva rättigheter. Det hänvisas särskilt till artiklarna 53—63 (konkurrensreglerna samt reglerna för statligt stöd). Punkt 1 i artikeln innehåller således en plikt som är adresserad till avtalsparterna och inte till de offentliga företagen.

Det centrala i bestämmelsen är att det går att bevilja offentliga företag, på samma sätt som helt privatägda företag, särskilda eller exklusiva rättigheter. Av detta följer inte nödvändigtvis att alla rättigheter utan vidare är förenliga med avtalet.

Enligt EG:s rättspraxis får inte medlemsstaterna genom sina arrangemang tillåta eller uppmuntra företag till exempelvis missbruk av en dominerande marknadsställning (se fall 13/77, GB INNO v. ATAB). Offentligt stöd till offentliga företag får inte heller snedvrider

handeln inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i strid med bestämmelserna i artikel 61. Om inte annat följer av punkt 2 i artikeln, omfattas de offentliga företagen helt och hållet av avtalets konkurrensregler.

Enligt punkt 2 i artikeln hör företag som anförtratts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, samt fiskala monopol, till tillämpningsområdet för avtalet och särskilt dess konkurrensregler, till den del tillämpningen av reglerna i avtalet inte hindrar skötseln av de särskilda uppgifter som anförtratts företagen. I punkten sägs också att utvecklingen av handeln inte får påverkas i en omfattning som skulle stå i strid med de avtalsslutande parternas intresse. Om ett företag beviljats ensamrätt att sköta viss verksamhet, skall det i sin verksamhet följa bestämmelserna i punkt 2 samt diskrimineringsförbudet i artikel 4 i avtalet (se fallen 190/80, Frankrike et al. v. EG-kommissionen och 155 /73, Ex parte Sacchi).

Offentliga företag som avses i punkt 2 i artikeln är bl.a. vatten-, el- och gasverk, nationella radio- och televisionsbolag samt post- och televerk. Även apoteksverksamhet, till den del apoteken är verksamma i skydd av specialrättigheter, måste bedömas i ljuset av punkt 2.

EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet skall enligt punkt 3 i artikeln övervaka att artikeln efterföljs. De skall också vid behov vidta lämpliga åtgärder som riktas till staterna inom respektive behörighetsområde.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

EES-arbetsgruppen för statsföretag, som handels- och industriministeriet har tillsatt, har utrett hurudan inverkan bestämmelserna i EES-avtalet har på de offentliga företagens verksamhet. Det finns inte på grund av de generella bestämmelserna i artikel 59 behov att vidta direkta lagstiftningsåtgärder. De ändringsbehov som föranleds av direktiven i anslutning till artikel 59 beskrivs nedan i samband med artikel 60.

Även direktiv 80/723/EEG har nära anknytning till tillämpningen av artikeln. De lagstiftningsåtgärder som direktivet förutsätter refereras nedan i samband med motiveringarna i bilaga XV.

På grund av kommissionens direktiv

(80/23/EEG) som gäller medlemsstaternas och offentliga företags ekonomiska relationer bör en lag stiftas som förpliktar offentliga företag som omfattas av direktivet att ge i direktivet nämnda uppgifter till myndigheterna, och som stadgar att dylika uppgifter skall användas till det ändamål som nämns i direktivet. En särskild regeringsproposition avläts i ärendet.

Artikel 60. EG:s regelverk om konkurrens, till vilket det hänvisas i artikel 60 i avtalet, finns i bilaga XIV. Bilagan innehåller detaljerade bestämmelser om tillämpningen av artiklarna 53, 54, 57 och 59 i avtalet. Detaljerade procedurbestämmelser angående övervakningen ingår som bilaga till ett separat avtal om EFTA:s övervakningsmyndighet. Vid tillämpningen av regelverket om konkurrens skall enligt bilagen med kommissionen eller den höga myndigheten förstås den behöriga övervakningsmyndigheten, med den gemensamma marknaden tillämpningsområdet för EES-avtalet, med handel mellan medlemsstaterna handel mellan avtalsparterna och med kommissionen och medlemsstaternas myndigheter EG-kommissionen, EFTA:s övervakningsmyndighet, EG-medlemsstaternas myndigheter och EFTA-staternas myndigheter.

Kontroll av företagskoncentrationer

Kontrollen av företagskoncentrationer inom EES omfattas av bestämmelserna i artikel 57 samt protokollen 21 och 24. Förutom dessa bestämmelser tillämpas EG:s förordning nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer, som nämns i bilaga XIV.

Rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer

I motiveringen till förordningen om företagskoncentrationer konstateras det att avskaffandet av interna gränser kommer att leda till omfattande omstruktureringar av företagsverksamheten inom gemenskapen, i synnerhet till koncentrationer. En dylik utveckling anses välkommen, eftersom den passar in på kraven på effektiv konkurrens och den kan befrämja konkurrenskraften hos den europeiska industrin, förbättra förutsättningarna för tillväxt samt höja levnadsstandarden inom gemenska-

pen. Samtidigt måste det dock säkerställas att omstruktureringarna inte förorsakar bestående skada för konkurrensen. Därför måste det i gemenskapens lagstiftning finnas bestämmelser om sådana koncentrationer som kan leda till att en effektiv konkurrens hämmas på den gemensamma marknaden eller på en betydande del av den.

Trots att det enligt domstolens rättspraxis är möjligt att tillämpa artiklarna 85 och 86 på vissa koncentrationer, är de inte tillräckliga för övervakning av all sådan verksamhet som kan visa sig oförenlig med den ordning utan snedvridning som Romfördraget förutsätter.

I förordningen fastslås principen enligt vilken en koncentration som har gemenskapsdimension skall konstateras oförenlig med den gemensamma marknaden, om man med den skapar eller förstärker en sådan ställning som leder till att effektiv konkurrens väsentligt hämmas på den gemensamma marknaden eller på en del av den. En koncentration, som på grund av de deltagande företagens begränsade marknadsandelar inte är ägnad att hindra effektiv konkurrens, kan anses lämplig för den gemensamma marknaden.

För att säkerställa en effektiv kontroll måste företagen förpliktas att förhandsanmäla koncentrationer med en gemenskapsdimension, och det måste utfärdas bestämmelser om att på bestämd tid uppskjuta genomförandet av koncentrationer, liksom även bestämmelser om möjligheten att förlänga detta uppskov eller återta det vid behov. För rättssäkerhetens skull bör man dock skydda koncentrationstransaktionernas giltighet i tillbörlig grad.

När det gäller förfaranden som avser koncentrationer skall EG-kommissionen verka i nära och fortgående kontakt med de behöriga myndigheter i medlemsstaterna som ger svaromål och information till kommissionen. För tillämpningen av bestämmelserna i förordningen och enligt domstolens rättspraxis skall medlemsstaterna bistå EG-kommissionen, och EG-kommissionen skall också ha behörighet att begära uppgifter och utföra undersökningar som behövs för att bedöma koncentrationerna.

Iakttagandet av förordningen kan effektiveras med böter och vite. EG-kommissionen kan förelägga böter på minst 1 000 och högst 50 000 ecu för uppsåtliga eller oaktsamma handlingar vilka definieras enligt samma principer som i förordning nr 17/62. Böterna kan föreläggas en eller flera personer som har

bestämmanderätt åtminstone i ett företag. Också företag eller sammanslutningar av företag kan föreläggas böter. Böterna kan enligt motsvarande principer i vissa fall vara högst 10 % av totalomsättningen för de företag som deltar i koncentrationen. Dessa principer följs även vid fastställande av vite.

Gruppundantagsförordningarna

Enligt bilaga XIV utgör följande gruppundantagsförordningar en del av EES-avtalet:

Kommissionens förordning (EEG) nr 1983/83 av den 22 juni 1983 omtillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av ensamåterförsäljaravtal,

Kommissionens förordning (EEG) nr 1984/83 av den 22 juni 1983 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av exklusiva inköpsavtal,

Kommissionens förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon,

Kommissionens förordning (EEG) nr 2349/84 av den 23 juli 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av patentlicensavtal,

Kommissionens förordning (EEG) nr 417/85 av den 19 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av specialiseringsavtal,

Kommissionens förordning (EEG) nr 418/85 av den 19 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal om forskning och utveckling,

Kommissionens förordning (EEG) nr 4087/88 av den 30 november 1988 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av franchiseavtal,

samt

Kommissionens förordning (EEG) nr 556/89 av den 30 november 1988 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av know-howlicensavtal,

Huvuddragen i dessa gruppundantagsförordningar har refererats ovan i samband med motiveringen till artikel 53.

Transporter

Rådets förordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 om tillämpning av konkurrensregler på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar.

Genom rådets förordning nr 141/62 avgränsades transportsektorn från tillämpningsområdet för förordning nr 17/62. Efteråt ansågs det befogat med särskilda konkurrensrättsliga bestämmelser för inlandstrafik. Rådet utfärdade därför förordning nr 1017/68 om tillämpning av konkurrensregler på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar.

I förordningen bestäms det om tillämpningen av Romfördragets konkurrensregler på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar. Förordningen motsvarar i huvudsak förordning nr 17/62, men är till vissa delar mer vidsträckt än denna.

Förordningen tillämpas på idkare av inlandstrafik samt på verksamheten hos vissa företag som tillhandahåller tjänster som ansluter till transportservice. Inom inlandstrafiken förbjudskonkurrensbegränsningarna på motsvarande grunder som i de allmänna konkurrensreglerna. De undantag från förbudet som transportsektorns särdrag förutsätter har innefattats i förordningen. Förbjudna konkurrensbegränsningar kan tillåtas på samma grunder som enligt de allmänna konkurrensreglerna.

Den viktigaste skillnaden mellan förordningen och de allmänna konkurrensreglerna är att konkurrensbegränsningsåtgärderna inte enligt förordningen behöver anmälas. Initiativet till att igångsätta ett förfarande enligt förordningen bygger i enlighet med principen om missbruk på klagan eller kommissionens initiativ.

EG-kommissionens behörighet enligt förordningen motsvarar den behörighet som EG-kommissionen har med stöd av förordning nr 17/62. Procedurbestämmelserna i förordningen, liksom även bestämmelserna om undantag, böter och vite, motsvarar också bestämmelserna i förordning nr 17/62.

Rådets förordning (EEG) nr 4056/86 av den 22 december 1986 om fastställande av detaljerade

regler för tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget på sjöfarten

Förordningen motsvarar till sitt innehåll de ovan nämnda gruppundantagen.

Offentliga företag

Kommissionens direktiv av den 16 maj 1988 om konkurrens på marknaderna för teleterminalutrustning (88/301/EEG)

Syftet med direktivet är att främja konkurrensen på teleterminalmarknaden. Alla exklusiva och speciella rättigheter gällande import, marknadsföring, koppling till nät, ibruktagning och underhåll av teleterminaler skall återtas. EG-domstolen har dock upphävt direktivet till den del det gäller exklusiva och speciella rättigheter.

Kommissionens direktiv av den 28 juni 1990 om konkurrens på marknaderna för teletjänster (90/388/EEG)

Syftet med direktiv 90/388/EEG är att främja konkurrensen på teletjänstmarknaden. Alla exklusiva och speciella rättigheter gällande utbud av teletjänster med undantag av telefon, telex, mobilkommunikation och fjärrsökning skall återtas. För att trygga väsentliga krav kan dock koncessionsförfarandet bevaras, men villkoren för erhållandet av koncession skall även då vara objektiva, opartiska och transparenta, och i koncessionsförfarandet skall ingå besvärsmått. Det ovillkorliga förbudet mot exklusiva och speciella rättigheter lindras dock i direktivet genom att medlemsstaterna uppmanas att anmäla sina åtgärder och sina koncessionssystem. I direktivet tillåts att koncessionsförfarandet bevaras även på kopplade datatjänster.

Fasta ledningar skall överlämnas till behövande inom rimlig tid. Om avgifterna för fasta ledningar höjs, skall medlemsstaten anmäla de skäl som berättigar till detta till EG-kommissionen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktiv 88/301/EEG förutsätter inte änd-

ringar i den gällande lagstiftningen i Finland. Ensamförsäljningsrätten för teleterminalanläggningar avskaffades i Finland i och med telagen som trädde i kraft den 1 maj 1987.

Finland har inte sådana exklusiva rättigheter vid utbudet av teletjänster som direktiv 90/388/EEG avser. Vid EG-domstolen är ett klagomål från vissa EG-medlemsstater anhängigt, där det krävs att direktivets regler om exklusiva rättigheter återtas. Domstolens avgörande kan leda till att direktivet anses förutsätta koncessionsförfarande i form av rättsprövning jämte besvärsmått inom televerksamhetsbranscher som inte särskilt uteslutits. Med stöd av 4 § telagen beviljar i Finland statsrådet koncession efter ändamålsenlighetsprövning. Rätt att besvara sig över beslutet föreligger inte. I fråga om kopplad dataöverföring ingår övergången från ett koncessionssystem till ett anmälningssystem i en separat proposition (RP 227/91 rd.).

Bestämmelser som motsvarar direktivets villkor för anslutning till telenätet finns i trafikministeriets beslut (1283/91) om de allmänna grunderna för villkoren vid leverans av teleanlutningar.

Avsikten är att ta in bestämmelser om leveranstiden för fasta ledningar i trafikministeriets beslut. På motsvarande sätt är det meningen att ta in bestämmelser om anmälan av avgiftshöjningar i det beslut som trafikministeriet ämnar utfärda om allmänna grunder för teleavgifter. En ändring av bestämmelserna som befullmäktigar till nämnda beslut finns i regeringens proposition till riksdagen om ändring av telekommunikationslagstiftningen.

I trafikministeriets beslut om de allmänna grunderna för villkoren vid leverans av teleanlutningar finns bestämmelser som motsvarar bestämmelserna om tillhandahållande av teletjänster i artikel 6 i direktivet. Dessutom förutsätter 22 § telagen att teleavgifterna skall vara skäliga och rättvisa. Det sistnämnda lagrummet föreslås bli ändrat i en särskild regeringsproposition till riksdagen om ändring av telekommunikationslagstiftningen.

Lagstiftningen i Finland motsvarar till övriga delar direktivets krav.

Kol och stål

Höga myndighetens beslut nr 24/54 av den 6 maj 1954 med en förordning om de förhållanden som

utgör kontroll över ett företag enligt fördragets artikel 66.1

Genom detta beslut av Europeiska kol- och stålgemenskapen fastställs de omständigheter som gör att ett företag anses vara under någons kontroll.

Följande rättigheter eller avtal utgör de förhållanden som innebär kontroll över ett företag, om de antingen var för sig eller tillsammans med beaktande av faktiska eller rättsliga omständigheter i fallet ger möjlighet att bestämma om företagets verksamhet vad gäller produktion, priser, investeringar, leveranser, försäljning eller vinstfördelning

1) äganderätt till alla eller en del av företagets tillgångar eller nyttjanderätt till dem,

2) rättigheter eller avtal som ger inflytande över sammansättningen av företagets organ eller på omröstningar eller beslut i företaget,

3) rättigheter eller avtal som gör det möjligt för en person att ensam eller tillsammans med andra leda företagets affärer,

4) avtal om redovisning eller disposition av företagets vinst,

5) avtal som gäller företagets alla leveranser eller försäljningsställen eller en betydande del av dem, om avtalet till sin giltighetstid eller kvantitetsmässigt överstiger det som är brukligt i affärsavtal på området.

Höga myndighetens beslut nr 25/67 av den 22 juni 1967 med en förordning om befrielse från kravet på förhandsgodkännande enligt fördragets artikel 66.3

I beslutet definieras sådana företagskoncentrationer på den gemensamma marknaden för kol och stål som enligt artikel 66.3 i fördraget befrias från kravet på förhandsgodkännande.

Enligt artikel 1 i beslutet berör inte skyldigheten att anhålla om förhandsgodkännande koncentrationer av producenter, om den sammanlagda årsproduktionen av vissa produktgrupper som uppnås av de företag som berörs av koncentrationen inte överstiger de mängder som nämns i artikel 1.1. Förhandsgodkännande krävs inte heller enligt punkt 2 i artikeln, om årsproduktionen för de företag som berörs av koncentrationen inte beträffande någon av de stålproduktgrupper som räknas

upp i bilagan till beslutet överstiger 30 % av ifrågavarande produktgrupps totalproduktion i gemenskapen.

Skyldigheten för koncentrationer av kolproducenter och företag som inte omfattas av Parisfördraget att ansöka om förhandsgodkännande av transaktioner som direkt eller indirekt leder till en koncentration av kolproducerande företag och företag som inte omfattas av artikel 80 i avtalet gäller inte sådana fall där den sammanlagda årliga kolförbrukningen är högst 5 000 000 ton för de företag som berörs av koncentrationen eller där årsförbrukningen för varje ovan avsett företag är mindre än 500 000 ton.

Andra koncentrationer som befrias från kravet på godkännande anges artikel 6 i beslutet. Enligt den behövs inte förhandsgodkännande för transaktioner som leder till en koncentration av i artikel 80 i avtalet nämnda produktionsföretag och företag som säljer kol eller stål enbart till hushåll eller hantverksindustri, eller till koncentration av distributionsföretag och företag som inte omfattas av artikel 80.

Kapitel 2 Statligt stöd

Artikel 61. Artikeln motsvarar i stort sett artikel 92 i Romfördraget.

Enligt punkt 1 i artikeln är stöd som ges av EG-medlemsstater och EFTA-stater eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med avtalet. Artikelns bestämmelser gäller också stöd av kommunerna. Om stödet enligt punkt 1 strider mot avtalet, är det förbjudet att bevilja stödet om det inte kan motiveras med stöd av punkt 2 eller 3.

Enligt artikel 61.1 faller stöd "av vilket slag det än är", dvs. allt slags offentligt stöd åt näringslivet, under artikelns tillämpningsområde. Det saknar t.ex. betydelse om stödet kommer direkt från en statlig myndighet eller någon annan offentlig källa. Som exempel på sådant offentligt stöd som artikeln avser kan nämnas direkt bidrag, skattelättnad, subventionerat lån, placering av aktiekapital, lånegarantier under marknadsvillkor, överlåtelse av fast egendom på särskilt fördelaktiga villkor, betalning av skadestånd för ett företags räkning, garanti med tanke på kursfluktuationer, möj-

lighet till accelererade avskrivningar i beskattningen samt gynnande vid offentlig upphandling.

Punkt 1 i artikeln gäller stöd åt vissa företag eller för viss produktion. Presumtionen är alltså att statliga åtgärder riktade till alla företag är tillåtna. Artikeln begränsar alltså inte statens möjlighet att bedriva ekonomisk politik som t.ex. syftar till att sänka skattegraden för näringslivet. Då det gäller tillämpningsområdet för punkt 1 i artikeln skall det beaktas att den gäller all näringsverksamhet, inte endast varuproduktion. På grund av EES-avtalets tillämpningsområde skall bestämmelserna om offentlig upphandling inte tillämpas på baslantbruksproduktion. När det gäller stöd för fiske innehåller protokoll 9 om handeln med fisk särskilda bestämmelser.

Enligt punkt 1 är statligt stöd till företag oförenligt med avtalets funktion, om det snedvrider eller hotar snedvrida konkurrensen inom EES (konkurrenskriteriet). Enligt EG:s rättspraxis skall övervakningsmyndigheten vid behov kunna påvisa att stödet kan ha en snedvridande effekt på konkurrensen. Då man bedömer om ett stödssystem skall vara tillåtet anses i allmänhet stöd som är små till sitt värde vara obetydliga i den bemärkelsen att de inte anses ha en snedvridande effekt på konkurrensen. Enligt huvudregeln anses stödprogram riktade till småföretag som sysselsätter högst 150 personer och vilkas omsättning uppgår till högst 15 miljoner ecu vara av liten betydelse om det endast är fråga om små investeringsbidrag, smärre lönestöd eller andra finansieringsstöd. Detta gäller inte exportstöd eller verksamhetsstöd. (Kommissionens anvisning EGT C 40, av den 20 februari 1990).

Offentligt stöd är förbjudet endast om det påverkar handeln mellan de avtalsslutande parterna (handelskriteriet). I EG:s rättspraxis har det bl.a. ansetts att en specialskatt som uppburits för att främja inhemska företags forskningsverksamhet och som gällde både inhemska och utländska företag inverkat på handeln på det sätt 1 punkten avser.

I punkt 2 i artikeln uppräknas de stöd som alltid är tillåtna. Dyliga stöd är stöd av social karaktär som ges till enskildakonsumenter, under förutsättning att stödet ges utan diskriminering med avseende på varornas ursprung, samt stöd för att avhjälpa skador som orsakas av naturkatastrofer, såsom jordbävningar eller

stormar eller andra skador orsakade av exceptionella händelser.

I punkt 3 i artikeln uppräknas vissa stöd som under speciella omständigheter kan anses tillåtna. Dyliga är bl.a. stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller det råder allvarlig brist på sysselsättning, stöd för att främja genomförandet av viktiga projekt som är av gemensamt intresse för de avtalsslutande parterna eller stöd för att avhjälpa allvarlig störning i en EG-medlemsstats eller en EFTA-stats ekonomi. Också regionpolitiskt stöd är under vissa förutsättningar tillåtet. Därtill har det överenskommit att Gemensamma EES-kommittén kan besluta om villkor för att bevilja stöd som i allmänhet är förbjudet.

På grundval av de förklaringar som hör till avtalet erkänns gles bosättning som en bedömningsgrund som övervakningsorganet tillämpar då stödområdesindelningen för olika länder godkänns. När det gäller stöd som betalas ur EG:s fonder konstateras det att stödet skall vara förenligt med statens stödbestämmelser. Enligt rådande praxis, som konstaterats i den gemensamma deklarationen om skeppsbyggnad, ändrar EES-avtalet inte den nuvarande situationen inom skeppsbyggnadsbranschen under år 1993. EG har därtill genom en ensidig deklaration meddelat att gemenskapen eftersträvar en sänkning av sitt skeppsbyggnadsstöd.

Prövningsrätten vid tillämpningen av artikel 61 ankommer, med undantag av punkt 3.d, när det gäller statsstöd som EFTA-staterna beviljar på EFTA:s övervakningsmyndighet och när det gäller stöd beviljat av EG-staterna på EG-kommissionen. Kommissionen har givit ett flertal anvisningar och meddelanden om tillämpningen av punkt 3. Till dem hänvisas i bilaga XV. Anvisningarna gäller bl.a. bedömning av småskaligt statsstöd, statliga garantier, grunder för bedömning av olika industribranscher, regionpolitiskt stöd, stöd som avser främjande av miljövården samt stöd för forskning och utvecklingsarbete.

Vid bedömningen av om ett statligt stöd är tillåtet skall bestämmelserna om kumulering av stöd beaktas. Enligt EG:s praxis avses med kumulering av stöd att mera än en stödform tillämpas när det gäller ett enskilt projekt. Den behöriga övervakningsmyndigheten avgör om stödet som helhet kan godkännas då det

sammanlagda stödbeloppet för projektet beaktas.

Då betydelsen av artikel 61 bedöms måste det beaktas att de bestämmelser som ingår i artikeln är mycket allmänt formulerade och att den behöriga övervakningsmyndigheten av denna orsak har en skäligen omfattande prövningsrätt då den bedömer om ett beviljat stöd är tillåtet. De anvisningar som binder övervakningsmyndigheterna binder i sig inte heller staterna, fastän de i praktiken har stor betydelse.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Verkningarna för Finland av EES-avtalets bestämmelser om statsstöd har bedömts i betänkandet av EES-kommissionen för statsstöd (komm.bet. 1991:34). Beloppet av det statsstöd som ges åt företag har inte varit högt vid en jämförelse med många andra västeuropeiska länder. År 1990 innebar det stöd staten betalade åt företagsverksamheten (med undantag av primärproduktionen) nettokostnader på ca 3,6 miljarder mark. De största enskilda grupperna av stödprogram var de regionpolitiska stöden, arbetsmarknadsstödet, presstödet, forsknings- och produktutvecklingsstödet samt stödet för sjöfart och skeppsbyggnad. Totalt utgjorde stödet 1,1 procent av mervärdet för företagsverksamheten (med undantag av primärproduktionen) och 0,7 procent av bruttonationalprodukten.

Det försvagade ekonomiska läget har gjort att det har ansetts nödvändigt att med särskilda åtgärder stärka bankernas soliditet. I den första tilläggsbudgeten år 1992 finns ett överföringsanslag som syftar till att förhindra att depositionsbankernas soliditet försvagas så att bankernas kreditgivningsförmåga begränsas vilket skulle medföra att investeringar och konsumtionsefterfrågan inskränks. Statliga kapitalinvesteringar kan göras till högst 8 miljarder mark. Det är fråga om en ekonomisk-politisk engångsåtgärd som vidtas innan EES-avtalet träder i kraft.

För att trygga stabiliteten i depositionsbankernas verksamhet och deponenternas tillgodohavanden har en särskild statlig fond inrättats genom lagen om statens säkerhetsfond (379/92). Av fondens medel kan bl.a. beviljas

stöd lån och borgen för bankernas egna säkerhetsfonder.

Den regionalpolitiska lagstiftningen håller som bäst på att ses över. De nya lagarna kommer sannolikt att behandlas av riksdagen under år 1993. I det sammanhanget ändras lagen om regionalpolitik (1168/88), lagen om regionalt stödjande av företagsverksamheten (1297/88) och lagen om regionalt stödjande av transporter (954/81). Vid behov beaktas bestämmelserna i EES-avtalet, vilka gäller bl.a. högsta tillåtna nivå för stöd för enskilda projekt. I detta sammanhang skall också bestämmelserna om investerings- och startstöd åt småföretag och om stöd för utvecklingsprojekt åt småföretag och medelstora företag ses över. Vid revisionen samordnas också de olika formerna för stöd (kumulationsbestämmelserna). Avsikten är dessutom att i samband med budgeten för 1993 ändra lagen om energiunderstöd (1607/91), så att också företag som ägs av utlänningar får söka understöd.

Enligt statsrådets principbeslut av den 5 april 1992 är avsikten att från ingången av 1994 övergå till ett mervärdesskattesystem. Då kommer sådana lättnader i omsättningsskatten som följer av det nuvarande omsättningsskattesystemet och som eventuellt är oförenliga med EES-avtalet att försvinna.

EES-avtalets bestämmelser om statligt stöd gäller också skattelättnader. EFTA:s övervakningsmyndighet skall underrättas om den gällande lagstiftningen. Eventuella behov att ändra lagstiftningen och tillämpningspraxis klarnar först i och med övervakningsmyndighetens tillämpningspraxis.

Övervakningsmyndigheten kommer också vid behov att underrättas om det tidigare nämnda anslaget som kan användas för statliga investeringar för att stärka bankernas kapitalstruktur. EFTA:s övervakningsmyndighet får vidsträckt befogenheter att ingripa i de offentliga stöd som beviljas finländska företag. De behov att ändra lagstiftningen som detta medför beskrivs nedan i samband med motiveringen angående EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 62. I artikeln bestäms hur kontrollen av det stöd staterna ger skall genomföras. När det gäller EFTA-staterna skall EFTA:s övervakningsmyndighet svara för övervakningen. EFTA-staterna förbinder sig att ge myndigheten samma befogenheter som EG-kommissionen har med stöd av Romfördraget och Paris-

fördraget. I artikeln hänvisas till protokoll 26, där EFTA:s övervakningsmyndighets befogenheter anges.

Protokoll 26

I protokollet anges vilka fullmakter EFTA:s övervakningsmyndighet skall få i fråga om statligt stöd. EFTA-staterna skall ge EFTA:s övervakningsmyndighet motsvarande befogenheter och uppgifter som kommissionen har enligt Romfördraget och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen. Dessa befogenheter och uppgifter beskrivs nedan i samband med avtalet om EFTA:s övervakningsmyndighet.

Protokoll 27

I protokollet anges hur de behöriga övervakningsmyndigheterna skall samarbeta med varandra. De skall utbyta information bl.a. i fråga om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om statligt stöd. Därtill skall vardera övervakningsmyndigheten regelbundet göra upp berättelser, där tillämpningen av bestämmelserna om statligt stöd i EES-staterna behandlas.

Då någondera övervakningsmyndigheten inleder undersökningar av ett enskilt statligt stöd, skall den meddela den andra övervakningsmyndigheten om saken. Samtliga beslut som gäller statliga stöd skall också meddelas.

Övervakningsmyndigheten skall på begäran av den andra myndigheten lämna uppgifter om enskilda statsstödsprogram och statliga projekt. Övervakningsmyndigheterna är skyldiga att behandla de uppgifter de erhållit konfidentiellt.

Artikel 63. I artikeln hänvisas till bilaga XV, som innehåller detaljerade bestämmelser om statligt stöd.

Kommissionens direktiv av den 25 juni 1980 om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstaterna och offentliga företag (80/723/EEG)

Enligt direktivet är medlemsstaterna skyldiga att lämna kommissionen upplysningar om de medel som myndigheterna antingen direkt eller

via offentliga företag eller penninginrättningar ger åt offentliga företag och om det verkliga användningsändamålet för dessa medel. Medlemsstaterna skall också tillstålla kommissionen annan nödvändig bakgrundsinformation, i synnerhet om de mål som eftersträvas då medlen beviljas.

Uppgifterna om de finansiella relationerna mellan medlemsstaterna och de offentliga företagen skall vara tillgängliga för kommissionen under fem års tid från utgången av det verksamhetsår då de offentliga medlen överläts att nyttjas av de offentliga företagen.

Finland skall hålla de uppgifter som direktivet avser tillgängliga för EFTA:s övervakningsmyndighet. Vissa av de uppgifter som skall vara tillgängliga är affärshemligheter. Därför måste direktivet genomföras med en lag. Likaså måste man göra upp regler om hur informationen insamlas. En separat regeringsproposition avläts i ärendet.

Icke-bindande anvisningar om statligt stöd

I bilagan hänvisas också till åtskilliga anmälningar, meddelanden och brev av kommissionen. I dessa handlingar har kommissionen detaljerat angett hurdan statsstödspolitik den bedriver. EFTA:s övervakningsmyndighet skall i sin verksamhet beakta bestämmelserna i dessa handlingar. En förteckning över handlingarna har tagits in i en bilaga till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av EFTA:s övervakningsmyndighet. Avsikten är att EFTA:s övervakningsmyndighet skall grunda sin verksamhet på dessa handlingar. Det bör dock beaktas att övervakningsmyndigheten kan ändra bilagans innehåll. Bestämmelserna i bilagan binder inte medlemsstaterna. I praktiken är de dock av betydelse, eftersom domstolen fäster stor vikt vid dem vid tolkningen av de egentliga avtalsbestämmelserna.

De nämnda handlingarna innehåller bl.a. anvisningar om förhandsmeddelanden till kommissionen om planerade stödåtgärder, anvisningar om olagligen beviljat stöd, om användning av statliga garantier, om sektorstöd för vissa industribranscher, samt allmänna principer om regionala stödprogram. Anvisningar har också givits för principerna om stöd för miljöprojekt, för principerna om stöd för forskning och utvecklingsarbete samt om användningen av sysselsättningsstöd.

Stöd till småföretag, regionalt stöd samt bl.a.

stöd för forskning och produktutveckling anses, enligt de kriterier EG:s icke-bindande anvisningar uppställer, som tillåtet stöd. Där- emot är exportstöd eller stöd för den löpande verksamheten i allmänhet inte tillåtna.

Artikel 64. Artikeln innehåller bestämmelser om utbyte av synpunkter samt om interimistiska och slutliga åtgärder för att avhjälpa den snedvridning av konkurrensen som upp- kommit. I punkt 1 i artikeln bestäms att om någon av övervakningsmyndigheterna anser att den andra övervakningsmyndighetens tillämp- ning av artiklarna 61 och 62 i avtalet eller artikel 5 i protokoll 14 inte är förenlig med upprätthållandet av lika konkurrensvillkor inom det territorium som täcks av EES-avtalet, skall utbyte av synpunkter ske inom två veckor i enlighet med förfarandet i protokoll 27 punkt f.

Om en gemensamt överenskommen lösning inte nåtts i slutet av denna tvåveckorsperiod, får den drabbade avtalslutande partens behö- riga myndighet omedelbart vidta lämpliga in- terimistiska åtgärder för att avhjälpa den sned- vridning av konkurrensen som uppkommit. Samråd skall då äga rum i Gemensamma EES-kommittén i syfte att finna en gemensamt godtagbar lösning.

Om Gemensamma EES-kommittén inte inom tre månader har lyckats nå en lösning, och om förfarandet i fråga orsakar eller hotar att orsaka en snedvridning av konkurrensen som påverkar handeln mellan de avtalslutande parterna, får de interimistiska åtgärderna ersät- tas av slutliga åtgärder som är absolut nödvän- diga för att neutralisera följderna av snedvrid- ningen. De åtgärder som minst kommer att störa EES' funktion skall prioriteras.

Enligt punkt 2 i artikeln skall bestämmelser- na i artikel 64 också tillämpas på statliga handelsmonopol upprättade efter den dag då avtalet undertecknades.

Kapitel 3 Andra gemensamma regler

Artikel 65. I artikel 65.1 i avtalet hänvisas till bilaga XVI. Enligt denna ingår i avtalet nio direktiv som har samband med offentlig upp- handling och en förordning om regler för bestämning av perioder vid offentlig upphand- ling. I bilagan förekommer dessutom bestäm- melser om hur meddelanden om EFTA-stater- nas upphandlingsförfaranden skall publiceras,

om kompetensfördelningen mellan EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen samt om EFTA-staternas upphandlingsmy- ndigheter. Enligt artikel 65.2 i avtalet ingår närmare bestämmelser om immateriell, indus- triell och kommersiell äganderätt i protokoll 28 om immateriell äganderätt och i bilaga XVII. Bestämmelserna skall tillämpas på alla varor och tjänster om inte annat anges.

Offentlig upphandling

Rådets direktiv 71/304/EEG av den 26 juli 1971 om att upphäva begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster inom sektorn offentliga bygg- och anläggningsarbeten och vid tilldelning- en av offentliga bygg- och anläggningskontrakt till entreprenörer verksamma genom agenturer eller filialer (EGT nr L 185, 15.8.1971, s. 678)

I direktiv 71/304/EEG (ramdirektivet) för- bjuds diskriminering av företagare från andra medlemsländer när det gäller offentliga byggnadsentreprenader.

Rådets direktiv 71/305/EEG av den 26 juli 1971 om samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten (EGT nr L 185, 25.8.1971, s. 682), sådant det lyder ändrat genom rådets direktiv 89/440/EEG

Direktiv 71/305/EEG (byggnadsentreprenad- direktivet), ändrat genom direktiv 89/440/EEG, gäller offentliga myndigheters och vissa andra upphandlingsenheters förfarande vid byggnads- entreprenader.

Rådets direktiv 77/62/EEG av den 21 december 1976 om samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor (EGT nr L 13, 15.1.1977, s. 1), ändrat genom rådets direktiv 80/767/EEG och 88/295/EEG.

Direktiv 77/62/EEG (varuupphandlingsdirek- tivet), ändrat genom direktiven 80/767/EEG och 88/295/EEG, gäller offentliga myndigheters och vissa andra upphandlingsenheters förfarande vid varuupphandling.

Rådets direktiv 90/531/EEG av den 17 september

1990 om upphandlingsförfarandet för enheter som har verksamhet inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (EGT nr L 297, 29.10.1990, s. 1)

Direktiv 90/531/EEG (bastjänstdirektivet) gäller förfarandet vid varuupphandling och byggnadsentreprenader för de enheter som verkar inom vattenförsörjning, energiförsörjning, trafik och televerksamhet.

Rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 33)

Direktiv 89/665/EEG (övervakningsdirektivet) gäller samordning av metoderna för avgörande av tvister och administrering i anslutning till avtal om varuupphandling och byggnadsentreprenadavtal för offentliga myndigheter och vissa andra upphandlingsenheter. Det syftar till att garantera dem som diskriminerats vid upphandlingsförfarandet besvärsmått vid nationell domstol. Domstolen kan bl.a. vid behov avbryta upphandlingsförfarandet eller döma ut skadestånd.

Förordning (EEG/Euratom) nr 1182/71 av den 3 juni 1971 om regler för bestämning av perioder, datum och frister (EGT nr L 124, 8.6.1971, s. 1)

Förordning 1182/71 (den s.k. tidsfristförordningen) gäller regler för tidsfrister, datum och fataljetider som ingår i de direktiv som skall tillämpas på offentlig upphandling i anslutning till EES-avtalet.

Upphandlingsdirektiven

Bestämmelserna om offentlig upphandling syftar till att öka priskonkurrensen och effektiviteten vid upphandling. Ett offentligt meddelande om upphandlingen måste göras och vid upphandlingen kan en inhemsk vara, varuleverantör eller entreprenör inte favoriseras. Kriteriet för att välja ut en offert skall vara antingen det billigaste priset eller det s.k. totalekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. I varje direk-

tiv finns detaljerade bestämmelser om förfarandet vid olika slags upphandling.

Reglerna om förfarandet vid offentlig upphandling tillämpas på de statliga och kommunala myndigheternas och inrättningarnas varuupphandling och deras byggnadsentreprenader. Direktivet tillämpas också på vissa byggnadsprojekt som får mera än 50 % statligt stöd, fastän byggherren är en privat sammanslutning eller en privat stiftelse.

I fråga om enheter inom vatten-, energi-, transport- och telesektorn gäller upphandlingsreglerna förutom statliga och kommunala inrättningar också företag som är verksamma med stöd av speciella och exklusiva rättigheter beviljade av myndigheter. Bl.a. koncessioner beviljade på grundval av olika förordningar anses vara sådana rättigheter.

Det omfattande tillämpningsområdet för de direktiv som gäller upphandlingsförfarandet och bestämmelserna om övervakning förutsätter reglering på lagnivå.

Principerna i upphandlingsdirektiven är i huvudsak mycket likartade.

Tillämpningsområde: Vid sidan av statens ämbetsverk och inrättningar måste också de kommunala myndigheterna och vissa företag under offentlig kontroll följa direktivets bestämmelser. Med bestämmanderätt avses bl.a. ett aktieinnehav på över 50 % eller rätt att utnämna över hälften av ledamöterna i styrelseorganet. Bestämmelserna tillämpas dock inte på sådana offentliga samfund som inte sköter uppgifter för det allmänna bästa utan som enbart bedriver företagsverksamhet som eftersträvar vinst. Direktivets bestämmelser tillämpas också på vissa byggnadsprojekt som får mera än 50 % statsstöd fastän byggherren är en privat sammanslutning eller en privat stiftelse.

Bastjänstdirektivet tillämpas på offentliga samfund och på sammanslutningar som har beviljats en specialrättighet, såsom en koncession, som garanterar rätt att idka verksamheten i fråga. Dylika offentliga företag som är verksamma med stöd av specialrättigheter är vattenverken, energiverken, televerken och sådana transportföretag som idkar regelbunden linjetrafik.

Upphandlingsförfarandet: Vid upphandlingen skall man i regel tillämpa ett öppet eller ett begränsat förfarande. Vid det öppna förfarandet skall alla intresserade kunna ge en offert och vid det begränsade förfarandet sänds en offertbegäran till dem som upphandlingen

heten valt ut bland dem som anmält intresse. Förhandlingsförfarandet förutsätter specialvillkor. Det kan bl.a. användas då man inte genom det öppna eller begränsade förfarandet fått anbud, då det är fråga om ett produktutvecklingsprojekt, då endast några få leverantörer har det nödvändiga patentet eller någon annan ensamrätt, eller då det är fråga om en tilläggsleverans eller brådska som inte beror på upphandlaren.

Upphandlingsenheterna inom vatten-, energi-, tele- och transportsektorn kan därtill använda ett leverantörsregister i vilket företagen tagits in på basis av vissa kvalifikationskriterier.

Meddelande: Om upphandlingen skall meddelas i Europeiska Gemenskapernas Officiella Tidning och i den elektroniska databanken (TED). I direktivet finns flera olika tidsfrister: anbudstiden vid det öppna förfarandet är i regel 52 dygn, anmälningstiden vid det begränsade förfarandet är 37 dygn och anbudstiden 40 dygn. Om det gjorts ett årligt förhandsmeddelande om upphandlingen, är tiderna kortare. I brådskande fall är anmälningstiden 15 dygn och anbudstiden 10 dygn.

Tröskelvärden: I varuupphandlingsdirektivet bestäms det lägstavärde som förutsätter meddelande (tröskelvärdet) till 200 000 ecu, dvs. drygt en miljon mark. Vid byggnadsentreprenader är motsvarande summa 5 miljoner ecu, dvs. drygt 25 miljoner mark. Tröskelvärdet för vatten-, energi-, och transportsektorn är 400 000 ecu, dvs. drygt 2 miljoner mark, inom telesektorn 600 000 ecu, dvs. drygt 3 miljoner mark. Bestämmelserna kan inte kringgås genom att spjälka upp upphandlingen.

Valet av anbudsgivare och anbud: Upphandlingsenheten får uppställa de krav den vill på de företag som skall godkännas att bli anbudsgivare så länge villkoren inte är diskriminerande på grund av nationalitet. I direktiven har uppräknats tillåtna villkor: bokslutsuppgifter som utvisar företagets ekonomiska situation och kreditupplysningar utfärdade av kreditinrättningarna kan krävas. Företagets yrkeskicklighet kan utredas genom uppgifter om ledningens och arbetstagarnas utbildning, om tidigare leveranser, maskiner och anläggningar samt om de underleverantörer som står till buds. Ur förfarandet kan elimineras bl.a. ett sådant företag som underlåtit att betala socialskyddsavgifter och skatter eller som gjort sig

skyldigt till någon förseelse i yrkeshänseende, såsom brott mot föreskrifterna om arbetarskydd.

Urvalsgrunden skall vara antingen det lägsta priset eller det totalekonomiskt mest förmånliga för upphandlingsenheten. Med detta avses bl.a. produktens kvalitet, tekniska lösningar, möjligheter till service, leveranstiden och andra dylika omständigheter.

De upphandlingsenheter som är verksamma inom vatten-, energi-, tele- och transportsektorn kan dessutom förutsätta att de erbjudna produkterna skall vara till 50 % av EG-ursprung. Direktivet innehåller också en obligatorisk prisfördel om 3 % för de företag som är verksamma på EG-området. I EES-avtalet har man dock i fråga om EFTA-staterna kommit överens om att dessa inte behöver tillämpa ursprungsregeln och prisfördelsförpliktelsen.

Standarder och andra bestämmelser: I direktiven har tillåtna tekniska specifikationer definierats. I regel skall europeiska standarder och nationella standarder som följer dessa eller s.k. gemensamma tekniska bestämmelser användas. Man får avvika från dessa endast i särskilda fall, t.ex. då de europeiska standarderna inte lämpar sig för sådana anordningar som skaffats redan tidigare, då det uppenbarar sig andra tekniska svårigheter, eller då det är fråga om ett innovativt projekt. Det är förbjudet att hänvisa till ett visst produktmärke, om inte uttrycket "eller motsvarande" används.

Direktiven innehåller ett flertal bestämmelser om övervakning och information. Huvudregeln är att upphandlingsmyndigheten i sista hand skall kunna bevisa att förfarandet är lagligt. En omfattande skyldighet att lämna information förutsätter att handlingarna som gäller upphandlingen på begäran tillställs vederbörande EES-organ för granskning.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Den största skillnaden mellan gällande finska upphandlingsbestämmelser och direktiven avser tillämpningsområdet och det obligatoriska meddelandet. Upphandlingsförordningen för staten(1070/79) och förordningen om upplåtande av statligt byggnadsarbete på entreprenad (385/61) gäller enbart statliga myndigheter och de innehåller inga bestämmelser om obli-

gatoriskt meddelande. På grund av direktivens vida tillämpningsområde måste bestämmelserna genomföras med bestämmelser på lagnivå. Som bäst bereds en lag om upphandlingsförfarandet samt övriga bestämmelser på grundval av denna, som detaljerat reglerar förfarandena.

Rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 33)

För behandling av tvister har i EG antagits ett särskilt övervakningsdirektiv 89/665/EEG. Direktivet ger myndigheterna i medlemsstaterna anvisningar om vid vilka nationella domstolar upphandlingsärendena skall behandlas och vilken behörighet de får. Det organ som behandlar tvisteärenden kan vara antingen en domstol eller något annat organ, vars beslutande medlemmar är underkastade samma villkor som domarna vid domstolar.

Domstolen skall få rätt att vidta s.k. interimistiska åtgärder, vilket bl.a. innebär rätt att avbryta upphandlingsförfarandet. Upphandlingsförfarandet kan också delvis korrigeras genom att villkor i strid med bestämmelserna avlägsnas, t.ex. diskriminerande tekniska specifikationer. Den som blivit lidande av det felaktiga förfarandet kan få skadestånd.

Övervakningsdirektivet ger förutom parterna också EFTA:s övervakningsmyndighet rätt att inleda övervakningsförfarandet. Innan förfarandet inleds har EFTA-staterna 21 dagar tid att avge utredning i ärendet. EFTA:s övervakningsmyndighets befogenheter och uppgifter beskrivs närmare nedan.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Besvärsrätten enligt 139 § kommunallagen (953/76) begränsar besvärsrätten att gälla kommunmedlemmar eller den vars rätt har blivit kränkt. Den allmänna besvärsrätten enligt 4 § lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) räcker inte heller till för att täcka den ändringssökandes rättigheter på det sätt direktivet förutsätter. Ett särskilt organ kan utses att behandla tvister i upphandlingsärenden. Detta organ kan i praktiken fungera med

den snabbhet direktivet förutsätter och vid behov avbryta upphandlingsprocessen. Skadeståndsärendena kan fortsättningsvis handläggas av allmän domstol.

Bestämmelserna i övervakningsdirektivet kräver lagstiftning, som är under beredning.

Förordning (EEG/Euratom) nr 1182/71 av den 3 juni 1971 om regler för bestämning av perioder, datum och frister (EGT nr L 124, 8.6.1971, s. 1)

Då man räknar de tidsfrister för att begära och lämna de anbud upphandlingsdirektiven avser tillämpas rådets förordning om regler för bestämning av perioder, datum och frister. Förordningen träder i kraft genom lagen om införande av EES-avtalet och gäller enbartupphandlingsförfarandena.

Bestämmelserna i förordningen avviker till vissa delar från bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid (150/30). I lagen ingår bl.a. inte bestämmelser om beräkning av tidsfrister som angetts i timmar och delar av månader.

I förordningen avses med allmän fridag alla de dagar som i medlemsstaterna eller gemenskapens organ definierats som fridagar. Med arbetsdagar avses alla andra dagar än nämnda fridagar samt söndagar och lördagar. Bereppskillnaden har betydelse då man tillämpar helgdagsregeln enligt lagen om beräkning av laga tid.

Då tidsfristen är uttryckt i veckor, månader och år efter någon angiven dag börjar tidsfristen enligt förordningen först följande dag efter den angivna dagen. Enligt lagen om beräkning av laga tid utgår tidsfristen den dag som till sitt namn eller ordningsnummer motsvarar den angivna dagen. Enligt förordningen skall det åtminstone gå två arbetsdagar enligt definitionen ovan för en tidsfrist som är längre än två dagar. Enligt förordningen skall en åtgärd utföras hos en myndighet den sista dagen senast klockan 24.00, medan den enligt lagen om beräkning av laga tid skall utföras under tjänstetid.

Immaterialrätt

Enligt artikel 65.2 i avtalet ingår de särskilda bestämmelserna om immateriell, industriell och

kommersiell egendom i protokoll 28 om immateriell äganderätt och i bilaga XVII. Bestämmelserna tillämpas på alla varor och tjänster om inte annat anges.

Protokoll 28

Artikel 1. Enligt artikel 1.1 i protokollet avses med uttrycket immateriell äganderätt också skyddet för industriell och kommersiell äganderätt. Enligt EG-domstolens tolkning omfattar motsvarande bestämmelse i Romfördraget (artikel 36) den industriella äganderätten och upphovsrätten, nedan immateriell äganderätt.

Den industriella äganderätten omfattar patent, nyttighetsmodeller, ensamrätt till kretsmonstret för en integrerad krets, växtförädlars rätt, varumärken, firmor samt de beteckningar och benämningar som utvisar produktens ursprung. Upphovsrätten omfattar förutom skyddet för själva de konstnärliga verken också vissa upphovsrätten närstående rättigheter. Dessa är bl.a. utövande konstnärers, framställares av ljudupptagningar samt radio- och televisionsföretags rättigheter.

I protokollet uppräknas de internationella avtal som EES-staterna skall ansluta sig till. Därtill finns i bilaga XVII en förteckning över det EG-regelverk som tas in i EES-avtalet. De utgör tillsammans grunden för en enhetlig immaterialrätt inom EES.

Inom EG bereds ett flertal förordningar om industriell äganderätt och upphovsrätt. En särskild överenskommelse om att de eventuellt skall tillämpas inom EES kommer att göras i enlighet med EES-avtalets bestämmelser om beslutsfattande.

Med bestämmelserna i artikelns punkter 2 och 3 eftersträvas en allmän skyddsnivå som täcker EES också i de situationer då lagstiftningen inte på ovan anfört sätt har harmoniserats. I ett längre tidsperspektiv eftersträvas en allmän skyddsnivå som täcker också de europeiska länder som står utanför det ekonomiska samarbetsområdet.

Då lagstiftningen harmoniseras genom europeiska regelverk eller internationella fördrag är resultatet en lagstiftning med i huvudsak identiskt innehåll på de områden regelverket eller avtalen omfattar. Däremot syftar man med dessa bestämmelser till att uppnå en allmän skyddsnivå som kan innehålla till och med

betydande skillnader. Så kan t.ex. ett visst område av immaterialrätten vara reglerat i nästan alla stater. Avtalsbestämmelserna kan i detta fall leda till att området regleras också i övriga stater. Normernas innehåll bestäms dock av den nationella lagstiftningen utom i fråga om allmänt godkända principer.

Enligt punkt 2 i artikeln skall de avtalslutande parterna, när avtalet träder i kraft, anpassa sin lagstiftning med principerna om fri rörlighet för varor och tjänster och den skyddsnivå som uppnåtts i gemenskapsrätten. Till skyddsnivån hör också möjligheterna att hävda rättigheterna.

Enligt punkt 3 i artikeln skall EFTA-staterna därtill anpassa sin lagstiftning till den skyddsnivå som gäller inom den EG då avtalet undertecknas eller som är en följd av gemenskapens lagstiftningsåtgärder. Nivån kan anses vara gällande, om den omfattats i alla eller nästan alla medlemsstater. Eftersom målet är att man har minst samma skyddsnivå behöver inte EFTA-staterna i något fall sänka sin skyddsnivå. Skyldigheten att utveckla lagstiftningen föreligger först efter att en begäran om utveckling framställts och förhandlingar förts. Därtill hänvisas i bestämmelsen till de allmänna förfarandebestämmelserna samt till bestämmelserna i protokoll 28 och bilaga XVII som tillämpas i första hand.

Artikel 2. För att säkerställa fri rörlighet för varor har principen om regional konsumtion blivit mycket viktig inom EG. Enligt denna ger industriell äganderätt och upphovsrätt baserad på nationell lagstiftning inte rätt att hindra import av varor som släppts ut på marknaden i en annan medlemsstat, om varorna där släppts ut på försorg av rättsinnehavaren eller med hans samtycke. Med andra ord upphör rätten på grund av att varorna släpps ut på marknaden. Konsumtionsprincipen har utvecklats i EG-domstolens praxis, i synnerhet vid tolkningen av artiklarna 30 och 36 i Romfördraget. Romfördraget innehåller ingen särskild bestämmelse.

EG-domstolen har flera gånger avgjort hur immaterialrättsinnehavarnas rättigheter bestäms (se bl.a. fallen 78/70 Deutsche Grammophon, 58/80, Dansk Supermarked, 15/74, Sterling Drug, 187/80 Merck och 16/74, Centrafarm).

I alla dessa fall konstaterade EG-domstolen att immaterialrättsinnehavarens rätt att förbjuda försäljningen av immaterialrättsligt skydda-

de varor i en medlemsstat, då varan släppts ut på marknaden i en annan medlemsstat med immaterialrättsinnehavarens samtycke, strider mot Romfördragets bestämmelser om fri rörlighet för varor.

Domstolen konstaterade att bestämmelserna i Romfördraget om fri rörlighet för varor inte i sig gör ogiltig den rätt som den nationella lagstiftningen ger rättsinnehavaren. Däremot kan ett utnyttjande av denna rätt strida mot bestämmelserna i fördraget. Från principen om fri rörlighet för varor kan man avvika bara när det gäller att skydda den "särskilda rätt" en immateriell rätt medför.

EG-domstolen konstaterade till exempel i fall 15/74, *Sterling Drug* att den särskilda rätt ett patent medförde var följande: "Patentinnehavaren har rätt att som ersättning för det skapande arbete han gjort i samband med en uppfinning få ensamrätt att utnyttja uppfinningen genom att tillverka produkter och första gången släppa ut dem på marknaden, antingen själv eller genom att bevilja licenser."

Detta innebär att patentinnehavaren på grundval av sin särskilda rätt inte har rätt att hindra import till en medlemsstat i gemenskapen, om produkten på hans försorg släppts ut på marknaden i en annan medlemsstat i gemenskapen. Patentinnehavarens rätt anses ha konsumerats i fråga om produkten.

I fallen som nämndes ovan är det alltså fråga om att produkterna lagligt släppts ut på marknaden i en annan medlemsstat med rättsinnehavarens samtycke. Det är dock möjligt att någon släpper ut produkten i en annan medlemsstat oberoende av immaterialrättsinnehavaren och utan hans samtycke.

Enligt rättsfallen ovan är det klart att om varorna släpps ut på marknaden i en medlemsstat utan immaterialrättsinnehavarens samtycke, har innehavaren av rättigheten rätt att förbjuda import till en medlemsstat där hans immateriella rätt gäller.

Det saknar betydelse om det i sig utgjorde en kränkning att släppa ut produkten på marknaden eller om det i sig var tillåtet.

I fallet 19/84, *Pharmon BV* släpptes t.ex. en i Holland patenterad produkt ut på marknaden i England på grundval av en tvångslicens. I detta fall ansåg domstolen att produkten släppts ut på marknaden utan patentinnehavarens samtycke. Under dessa omständigheter var den holländska patentinnehavaren, oaktat principen om fri rörlighet för varor, berättigad att

med stöd av sitt patent hindra import av produkterna till Holland. I sin motivering hänvisade domstolen bl.a. till att patentinnehavaren i fall av tvångslicens har frångått sin rätt att fritt besluta om villkoren för marknadsföring av produkten. Skyddet av den särskilda rätt patentet medför förutsätter att patentinnehavaren då har möjlighet att hindra import från det land där tvångslicensen är beviljad.

Den nationella lagstiftningen i Finland grundar sig bl.a. i fråga om patent för närvarande på principen om nationell konsumtion. Denna princip leder till att en patentinnehavare, som sålt sin patentskyddade produkt utomlands eller om produkten tillverkats utomlands med patentinnehavarens samtycke, på grund av sitt patent kan förbjuda återimport av produkten till Finland (principen om förbud mot parallellimport). När det är fråga om att skapa en regional inre marknad kan principen om nationell konsumtion utgöra ett handelshinder. Principen innebär t.ex. att produkten kan prissättas på olika sätt i olika stater och snedvrider sålunda på konstgjord väg konkurrensförhållandena.

I artikel 2.1, som gäller principen om regional konsumtion, hänvisas i fråga om principens innehåll till EG-domstolens praxis. De utslag av EG-domstolen som kommer i fråga är dock begränsade till de utslag som gjorts innan EES-avtalet undertecknas. En dylik begränsning har varit av nöden för att EFTA-staterna inte på förhand skall vara tvungna att godkänna kommande utslag av EG-domstolen utan att känna till deras innehåll.

Ur Finlands synvinkel är det viktigt att konstatera att det i EG-domstolens praxis inte finns fall som innebär att principen om regional konsumtion blir allennärådande. När det t.ex. gäller varumärken och upphovsrätt i allmänhet tillämpas i Finland principen om internationell konsumtion. Principen innebär att den som innehar en industriell äganderätt eller upphovsrätt och som var som helst i världen släpper ut en produkt på marknaden inte längre med hänvisning till sin ensamrätt kan förbjuda import av varan. Lagstiftningen i Finland behöver inte ändras på grund av EES-reglerna till den del den tillämpar principen om internationell konsumtion.

Då principen om regional konsumtion uppstår osäkert och långsamt utgående från praxis, har man i EG-lagstiftningen försökt ta in uttryckliga bestämmelser om konsumtionsprin-

cipen. Så har förfarits i direktiven om integrerade kretsar och dataprogram samt harmonisering av varumärkeslagstiftningen. Samma förfarande har tillämpats i avtalet om gemenskappatent, vilket dock inte ännu trätt i kraft.

På licensavtal tillämpas vid sidan av de egentliga bestämmelserna om industriell äganderätt också Romfördragets konkurrensbestämmelser, i synnerhet artikel 85. I licensavtal som gäller patent och know-how ingår ofta klausuler som enligt artikel 85 anses begränsa konkurrensen. På grund av licensavtalens särdrag har det inom EG ansetts nödvändigt att utfärda en gruppundantagsförordning om tillämpningen av artikel 85 i Romfördraget på vissa grupper av patentlicensavtal (kommissionens förordning 2349/84) och know-howlicensavtal (kommissionens förordning 556/89).

Finska företag blir på grund av EES-avtalet tvungna att ändra sin avtals- och marknadsföringspolitik så att principen om förbud mot parallellimport när det gäller produkter som en gång släppts ut på marknaden inte längre kan tillämpas. Detta leder i praktiken till att produkter inte kan prissättas på olika sätt i olika EES-stater. Den finska patentlagen måste också ändras till den del den grundar sig på principen om nationell konsumtion.

I punkt 2 i artikeln har det för patentens del bestämts att principen om regional konsumtion skall börja tillämpas senast ett år efter att avtalet trätt i kraft. Övergångstiden på ett år för patent beror på att företagen kan bli tvungna att förhandla på nytt de licensavtal som de slutit med företag i EES-staterna. Eftersom avtalsbestämmelsen i fråga leder till att de gällande patentlicensavtalens rättsverkningar begränsas, bör artikel 2 i protokollet införas med en lag stiftad i grundlagsordning.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Införandet av principen om regional konsumtion i Finlands lagstiftning innebär att stadgandena i patentlagen (550/67) och mönsterrättslagen (221/71) om konsumtion av rättigheter måste ändras. Om konsumtion stadgas i 3 § patentlagen och 5 § mönsterrättslagen. Tekniskt sett införs principen om regional konsumtion i patentlagen som en begränsning av ensamrätten. Då omfattar ensamrätten inte utnyttjandet av en produkt som skyddas av ett

patent, om produkten släppts ut på marknaden inom EES på försorg av patenthavaren eller med hans samtycke. På motsvarande sätt införs i 5 § mönsterrättslagen en begränsning enligt vilken ensamrätten inte ger innehavaren av mösterrätten rätt att hindra att mönstret utnyttjas, om den vara som skyddas av mösterrätten släppts ut på marknaden inom samarbetsområdet på försorg av rättsinnehavaren eller med hans samtycke.

Artikel 3. I artikel 3.1 i avtalet förbinder sig de avtalslutande parterna att i möjligaste mån sträva efter att slutföra sina förhandlingar om att ansluta sig till konventionen om gemenskappatent (Community Patent Convention) inom tre år efter det konventionen trätt i kraft mellan EG-staterna. EG:s eget mål är att konventionen skall träda i kraft från ingången av 1993.

Bestämmelsen i EES-avtalet bör anses som en politisk viljeförklaring att allvarligt sträva efter att ansluta sig till konventionen om gemenskappatent. Någon rättslig förpliktelse att ansluta sig till fördraget föreligger inte. Vid förhandlingarna klargjordes det från Finlands sida att anslutning till den Europeiska patentkonventionen (EPC) övervägs först. Först efter att Finland har anslutit sig till EPC kan en anslutning till avtalet om gemenskappatent övervägas.

Syftet med avtalet om gemenskappatent är att åstadkomma ett system som gör det möjligt att genom en enda ansökan få patent i alla de länder som anslutit sig till avtalet om gemenskappatent. Avsikten är att patentet skall beviljas av Europeiska Patentverket, som är beläget i München. Det patent som Patentverket beviljat är överstatligt i det avseendet att patentet har samma rättsverkningar inom hela EG. Så är t.ex. ett utslag av en nationell domstol i ett gemenskapspatentärende giltigt i alla EG-stater utan särskilda åtgärder. Likaså är ett beslut om beviljande av patent giltigt i alla medlemsstater utan särskilda åtgärder. I praktiken leder detta till att antalet giltiga patent kraftigt växer. Näringslivet blir tvunget att följa med och beakta ett betydligt större antal patent än för närvarande. Det nationella patentverkets ställning försvagas också väsentligt.

En anslutning till konventionen om gemenskappatent innebär en väsentlig minskning av antalet nationella patentansökningar. Fastän konventionen i sig inte hindrar medlemsstater-

na att upprätthålla ett nationellt patentsystem, betyder en kanalisering av patentansökningarna till München att patentavgifterna väsentligt minskar och i praktiken att patentverkets verksamhetsminskar. Ett enhetligt europeiskt patentsystem innebär å andra sidan väsentliga administrativa rationaliseringsfördelar och att det blir lättare för sökanden att sköta patentärenden. Systemet medför dessutom större juridisk klarhet och ökad rättssäkerhet.

I punkt 2 i artikeln bestäms att de särskilda villkor som hänför sig till EFTA-staternas anslutning till avtalet skall vara föremål för separata förhandlingar i framtiden. Bestämmelsen möjliggör att EFTA-staterna t.ex. när det gäller anslutningstidpunkten kan fatta beslut landsvis.

I artikel 3.3 i protokollet förbinder sig EG-medlemsstaterna att kalla villiga EFTA-stater till förhandlingar som avses i artikel 8 i avtalet om gemenskapspatent. Bestämmelsen skall tolkas så att EG-medlemsstaterna genom att underteckna EES-avtalet avstår från den enighet som förutsätts i artikel 8 i patentavtalet och varje EFTA-stat kan sålunda genom en ansökan ansluta sig till avtalet.

Kravet på en harmonisering av patentlagstiftningen uppfylls genom att artikeln innehåller en bestämmelse (stycke 4) om att EFTA-staterna skall harmonisera sin nationella patentlagstiftning med de materiella bestämmelserna i den Europeiska patentkonventionen (EPC). För de nordiska ländernas del medför denna bestämmelse inte problem eftersom patentlagstiftningen i alla nordiska länder genom en revision på 1980-talet harmoniserats med de materiella bestämmelserna i konventionen. Av de nordiska länderna har endast Danmark och Sverige anslutit sig till konventionen medan Finland och Norge fortfarande står utanför. Finland har inlett diskussioner med den Europeiska patentorganisationen om en eventuell anslutning till avtalet om gemenskapspatent från ingången av år 1995.

Fastän patentlagstiftningen i Finland harmoniserats med konventionen om gemenskapspatent har man uppskjutit möjligheten att bevilja produktpatent för läkemedel och livsmedel till ingången av år 1995. På grund av situationen i Finland intogs i artikel 5 en bestämmelse, enligt vilken Finland inbjöds att delta i förhandlingarna om en anslutning till konventionen om gemenskapspatent först då lagstiftning-

en som möjliggör patent för farmaceutiska produkter trätt i kraft.

Eftersom beviljande av produktpatent för farmaceutiska produkter i Finland uppskjuts med två år från det EES-avtalet träder i kraft och detta i teorin kan anses medföra konkurrensnackdelar för industrin inom EG i förhållande till finländsk industri, har i protokollet intagits en bestämmelse (punkt 6), enligt vilken innehavaren av produktpatent i en EES-stat, som inte i Finland kunnat få patent under nämnda tid, utan hinder av principen om regional konsumtion kan förbjuda parallellimport under två års tid efter det läkemedelspatentet beviljades (fram till den 1 januari 1997). Bestämmelsen anses inte medföra betydande konkurrensnackdelar för finländsk industri.

Artikel 4. Skyddet för kretsmönster för integrerade kretsar är ett nytt område inom immaterialrätten, vilket utvecklats på 1980-talet. För närvarande finns ingen konvention om internationellt skydd för kretsmönster. Därför har de länder som infört skyddet varit tvungna att ty sig till regionala och bilaterala skyddsarrangemang.

EG försöker för gemenskapens del åstadkomma en utvidgning av skyddet. Behörighetsförhållandena mellan rådet, kommissionen och medlemsstaterna vad gäller utvidgning av skyddet att gälla tredje land regleras i artikel 3.6—8 i direktivet om rättsligt skydd för kretsmönster hos halvledarprodukter 87/54/EEG. I stället för dessa bestämmelser i direktivet tillämpas mellan den EG och EFTA-staterna artikel 4 i protokollet.

Också med beaktande av målsättningarna för EES är det ändamålsenligt att eftersträva en möjligast enhetlig utsträckning av det internationella skyddet för kretsmönster. De avtalslutande parternas frihet att besluta om en utsträckning av skyddet till tredje land har uttryckligen uttalats i artikel 4.1. Enligt stycke 2 skall dock de avtalslutande parterna eftersträva att det tredje landet beviljar skydd åt samtliga avtalslutande parter på motsvarande villkor. Alla avtalslutande parter skall enligt punkt 3 respektera skyddsarrangemangen mellan en avtalslutande part och tredje land.

När ett enhetligt skydd eftersträvas tillämpas enligt punkt 4 EES-avtalets allmänna bestämmelser om informationsutbyte, förhandlingar och tvistlösningsförfarande. Enligt punkt 5 skall man dock utan dröjsmål inleda förhandlingar om de verkningar som ett oenhetligt

skydd innebär för den fria rörligheten för varor. I en situation då skyddsarrangemang omfattas trots att gemenskapen och någon avtalslutande part är oenig tillämpas avtalsbestämmelserna om beslutsfattande i Gemensamma EES-kommittén.

I punkterna 2 och 3 i bilaga XVII finns dessutom kompletterande bestämmelser som gäller utsträckande av ett bestående skydd till vissa länder samt tillämpningen av vissa beslut av rådet och kommissionen om temporärt skydd.

Artikel 5. De avtalslutande parterna lovar att före den 1 januari 1995 ansluta sig till de WIPO-konventioner som kan anses viktiga när det gäller industriell äganderätt och upphovsrätt. Följande avtal omfattas av anslutningsplikten

— Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten (FördrS 43/75) (Stockholmsprotokollet från år 1967),

— Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (FördrS 79/86) (Parisdokumentet 1971),

— Konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställande av fonogram samt radioföretag (FördrS 56/83) (Rom 1961)

— Det till Madridöverenskommelsen om internationell registrering av varumärken hörande Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks (den 27 juni 1989) (protokollet från år 1989)

— Niceöverenskommelsen om internationell klassificering av varor och tjänster vid registrering av varumärken (FördrS 6/79) (Genèveprotokollet från år 1978)

— Budapestöverenskommelsen om internationellt erkännande av deposition av mikroorganismer i samband med patentärenden (FördrS 56/85) (protokoll från år 1988)

• samt

Konventionen om patentsamarbete (FördrS 58/80) (från år 1984).

Dessa konventioner kan anses vara sådana grundläggande immaterialrättsliga konventioner som alla stater borde ansluta sig till för att man skall kunna undvika internationell diskriminering på immaterialrättens område.

Finland har tills vidare anslutit sig till alla konventioner som nämns i tilläggsprotokollets punkt 1 förutom till Madridöverenskommelsen om varumärken samt till protokollet i anslutning till konventionen. Madridprotokollet syf-

tar till att en varumärkesansökan inlämnad i en avtalsstat skall kunna göra varumärket gällande i alla stater som anslutit sig till Madridkonventionen. Till Madridkonventionen ansluter sig dock en bestämmelse om att en avtalsstat måste fatta ett slutligt avgörande om varumärket inom 18 månader från det ansökan gjorts. I Finland behandlar patent- och registerstyrelsen för tillfället varumärkesansökningar något över två år. Patent- och registerstyrelsens handläggningstid måste alltså klart förkortas innan en anslutning till Madridprotokollet blir möjlig. Av denna orsak behöver Finland samt därutöver Norge, Island och Irland en övergångsperiod för att kunna uppfylla förpliktelserna enligt Madridprotokollet. Enligt artikel 5 i protokollet skall Finland ansluta sig till Madridprotokollet senast den 1 januari 1996.

Förutom anslutningsförpliktelsen i punkt 1 ingår i punkt 3 i samma artikel en skyldighet att harmonisera den materiella lagstiftningen så att den redan den 1 januari 1993 harmonierar med unionskonventionen i Paris, Bernkonventionen och Romkonventionen.

Artikel 6. Vid GATT-förhandlingarna behandlas delvis samma frågor som ingår i EES-avtalet. Då samtliga EES-stater dessutom är med i GATT-diskussionerna och det är möjligt att det i GATT-avtalet intas bestämmelser som till någon del avviker från bestämmelserna i EES-avtalet, har det i EES-avtalet ansetts nödvändigt att beakta denna möjlighet. I artikel 6 i protokollet har därför intagits en bestämmelse om att de avtalslutande parterna vid behov kommer överens om att förbättra EES-avtalets regelkomplex om immaterialrätt mot bakgrunden av slutresultatet av GATT-förhandlingarna. Bestämmelsen är så skriven att resultatet av GATT-förhandlingarna inte kan försvaga den skyddsnivå som åstadkommits genom EES-avtalet, men till den del GATT-avtalet eventuellt leder till en högre skyddsnivå än den EES-avtalet ger, bör detta återspeglas på EES-avtalet genom en ändring av avtalet till denna del. Eftersom det är fråga om förhandlingar inom GATT och behörighetsfrågorna i relation till kommissionen och medlemsstaterna i vissa avseenden är oklara har i artikeln dessutom intagits en bestämmelse om att förpliktelsen inte påverkar behörigheten mellan EG och dess medlemsstater.

Artikel 7. Enligt artikeln om samarbetet mellan EFTA-staterna och EG i internationella sammanhang förbinder sig de avtalslutande

parterna i EES-avtalet att lämna varandra uppgifter då de behandlar immaterialrättsliga frågor inom ramen för internationella organisationer eller i övrigt, t.ex. då de ingår bilaterala avtal. Förutom bestämmelsen om allmänt informationsutbyte ingår i bestämmelsen också en regel om att de avtalsslutande parterna förbinder sig till att efter framställd begäran inleda förhandsförhandlingar på de områden som blivit föremål för reglering inom EG. Med hänsyn till ländernas självbestämmanderätt innebär en dylik konsultationsskyddighet inte något problem. Man kan tvärtom anse att informationsutbyte och konsultationsförfarande utgör normal praxis mellan länder som harmoniserat ett visst område av sin lagstiftning.

Artikel 8. I punkt 1 i artikeln förbinder sig de avtalsslutande parterna att förhandla om ett deltagande för EFTA-staternas del i sådana framtida EG-arrangemang på den industriella äganderättens och upphovsrättens område som blir aktuella efter det EES-avtalet trätt i kraft. Under förhandlingarna nämndes som exempel på dylika ett övernationellt system för gemenskapsvarumärken. Systemet syftar till att skapa ett varumärke som ger skydd över hela EG. Systemet skulle förutsätta ett europeiskt varumärkesämbetsverk. Artikeln säkerställer att vilka EFTA-stater har rätt att förhandla om en anslutning till dylika arrangemang. Det senare stycket i artikeln anger förfarandet i en situation då EG tar i bruk dylika arrangemang redan innan EES-avtalet trätt i kraft.

Artikel 9. På grund av EG:s interna behörighetsproblem har i artikel 9 i protokollet intagits en bestämmelse om att tilläggsprotokollet inte påverkar EG:s och dess medlemsstaters behörighet på området för industriell äganderätt och upphovsrätt.

Bilaga XVII

Bilagan innehåller den i artikel 65.2 i avtalet nämnda uppräknningen över de immaterialrättsliga EG-rättsakter som skall intas i EES-avtalet. De har till vissa delar anpassats och försetts med övergångsbestämmelser. I fråga om de för gemenskapen specifika begreppen och förfarandena hänvisas till protokoll 1 om övergripande ändringar.

rättsligt skydd för kretsmönster hos halvledarprodukter (87/54/EEG)

Direktiv 87/54/EEG, som nämns i punkt 1 i bilagan innehåller de gemensamma grundprinciperna för det rättsliga skyddet för kretsmönster hos halvledarprodukter. Målsättningen är att ur medlemsstaternas lagstiftning avlägsna sådan skillnader i fråga om skyddet som direkt och negativt inverkar på den gemensamma marknadens verksamhet.

Halvledartekniken har en central betydelse för gemenskapens industriella utveckling. Halvledarprodukternas funktion är i hög grad beroende av kretsmönstren. Kostnaderna för kopieringen av kretsmönster utgör en bråkdel av vad det kostar att självständigt utveckla kretsmönstren.

Den som har skapat ett kretsmönster är oftast den som har rätt till skydd. Medlemsstaterna kan dock bestämma att rätten till skydd i arbetsförhållanden övergår på arbetsgivaren och i andraavtalsförhållanden på beställaren. Det fordras tillstånd av innehavaren av ensamrätten till kretsmönstret för kopiering, kommersiellt utnyttjande och import av mönstret. Med kommersiellt utnyttjande avses försäljning, uthyrning och övrig kommersiell distribution samt tillhandahållande för dessa ändamål.

Medlemsstaterna kan tillåta att kretsmönster kopieras privat för annat än kommersiellt utnyttjande. Man får också kopiera ett kretsmönster för analys, utvärdering eller undervisning. Ensamrätten utsträcker sig inte till ett sådant nytt kretsmönster som skapats utgående från tillåten analys eller utvärdering.

Efter det kretsmönstret spritts till allmänheten i någon medlemsstat förutsätter inte ett kommersiellt utnyttjande eller import av kretsmönstret tillstånd. Enligt bestämmelsen om godtrosskydd får kretsmönstret utnyttjas kommersiellt av den som vid anskaffandet av produkten var ovetande om att den var skyddad av ensamrätt. Då personen får reda på eller har grundad orsak att anta att produkten är skyddad på detta sätt har ensamrättsinnehavaren rätt att få en skälig ersättning på grund av utnyttjandet.

Skyddet är i allmänhet i kraft i 10 år, antingen från utgången av det år kretsmönstret första gången användes kommersiellt eller av det år då registreringsansökan inlämnades.

Övriga ärenden kan däremot i regel avgöras

i enlighet med nationell lagstiftning. Särskilt frågan om huruvida skyddet förutsätter registrering och om man kan bevilja tvångslicenser för skyddade kretsmönster avgörs enligt nationell lagstiftning.

Enligt punkt 1.a i bilagan ersätts hänvisningen i artikel 1.1.c i direktivet till artikel 223.1.b i Romfördraget med en hänvisning till artikel 123 i EES-avtalet. Det är fråga om sekretessbestämmelsernas inverkan på skyddstiden då sekretessen grundar sig på en skyddsåtgärd som rör vapenproduktion eller vapenhandel.

Enligt följande stycke tillämpas inte artikel 3.6—8 i direktivet. Dessa stycken avser en utsträckning av skyddet till tredje land. Bestämmelserna om tredje land ingår i artikel 4 i protokoll 28 om immaterialrätt och i punkterna 2 och 3 i bilagan.

Enligt direktivets artikel 5.5 förverkas ensamrätten till kommersiellt utnyttjande eller import efter att kretsmönstret spritts till allmänheten i någon medlemsstat. Denna bestämmelse om förverkande har i punkt 1.c i bilagan utsträckts att gälla hela EES.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna om halvledarprodukter ingår i lagen och förordningen om ensamrätt till kretsmönster för integrerade kretsar (32/91 och 946/91, härefter kretsmönsterlagen och kretsmönsterförordningen). Dessa trädde i kraft den 1 juli 1991. De motsvarar direktivet till sitt innehåll.

Kretsmönsterlagen avviker dock från direktivet i det avseendet att rätten till spridning och import enligt 12 § 1 mom. upphör om kretsmönstret spritts till allmänheten i vilket land som helst. Punkt 1.d i bilagan innebär att upphörandet måste inskränkas att gälla enbart sådana kretsmönster som spritts inom EES. Med stöd av 12 § 2 mom. i lagen kommer kretsmönsterförordningen att ändras i detta hänseende.

Rådets första beslut av den 9 oktober 1990 om utsträckning av det rättsliga skyddet för kretsmönster hos halvledarprodukter till personer från vissa länder och territorier (90/510/EEG)

I punkt 2 i bilagan nämns rådets beslut

90/510/EEG, enligt vilket det rättsliga skyddet för vissa kretsmönster bestående utsträckts till vissa tredje länder. Beslutet har utfärdats med stöd av det i punkt 1 i bilagan nämnda direktivets artikel 3.7.

Som det konstaterades ovan tillämpas inte denna direktivbestämmelse mellan EFTA-staterna och EG. Genom att ta in rådsbeslutet i bilagan har man dock särskilt kommit överens om att harmonisera den internationella utsträckningen i fråga om de länder och områden som nämns i beslutet. Ur stycke a i beslutsbilagan stryks såsom onödiga Österrike och Sverige.

De stater som nämnts i beslutsbilagan skyddar för tillfället ömsesidigt sådana produkter som härstammar från medlemsstaterna i den EG. När EES-avtalet träder i kraft kan det uppstå en situation, då en EFTA-stat måste skydda produkter från något tredje land utan att EFTA-statens produkter skyddas i detta land. Med tanke på sådana situationer strävar enligt stycke b de avtalslutande parterna i EES-avtalet till att så gott de kan sörja för att avtalsparternas produkter inom ett år från det EES-avtalet trätt i kraft också skyddas i ett sådant land som nämns i bilagan och som inte för tillfället beviljar skydd åt den avtalslutande parten.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Med stöd av 4 § 2 mom. kretsmönsterlagen kommer en förordning om att utsträcka skyddet enligt kretsmönsterlagen också till tredje land att utfärdas.

Rådets andra beslut av den 9 oktober 1990 om utsträckning av det rättsliga skyddet för kretsmönster hos halvledarprodukter till personer från vissa länder och territorier (90/511/EEG)

och

Kommissionens beslut av den 26 oktober 1990 genom vilket kommissionen i enlighet med rådets beslut 90/511/EEG fastställer till vilka länders bolag eller andra juridiska personer rättsligt skydd för halvledarprodukters kretsmönster ströks ut (90/541/EEG)

Genom rådets beslut 90/511/EEG, som nämns i bilagan i punkt 3.a, har skyddet enligt

direktivet, som nämns i punkt 1, temporärt utsträcks att gälla fysiska personer från vissa länder. Vidare har skyddet genom kommissionens i stycke b nämnda beslut utsträcks till juridiska personer från vissa länder. Vardera beslutet gäller till slutet av år 1992.

Eftersom besluten upphör att gälla innan EES-avtalet träder i kraft har en övergångsbestämmelse tagits in i punkten. Enligt denna förbinder sig EFTA-staterna att följa dessa beslut om de förlängs med samma innehåll innan EES-avtalet träder i kraft.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Skyddet enligt kretsmönsterlagen har genom en förordning (947/91), utfärdad med stöd av 4 § 3 mom. i lagen, temporärt utsträcks till vissa länder. Förordningen kommer att ändras på det sätt besluten förutsätter.

Rådets första direktiv av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar (89/104/EEG)

Genom direktivet som nämns i punkt 4 i bilagan harmoniseras medlemsstaternas lagstiftning till de delar det är nödvändigt. EES-avtalet leder till att EFTA-staterna måste anpassa sin lagstiftning i enlighet med principerna i direktivet. Direktivet innehåller såväl absoluta som dispositiva bestämmelser.

För att uppnå de mål direktivet uppställer måste förutsättningarna för att få och bevara ett varumärke i alla medlemsstater i huvudsak vara likadana. Av denna orsak bestäms i direktivet att det tillämpas på alla varumärken för varor och tjänster, som i medlemsstaterna registrerats som egentliga varumärken, som kollektivmärken eller som garanti- eller kontrollmärken. Direktivet tillämpas också om en ansökan för registrering av dylika märken lämnats in. I direktivet har kännetecken som kan vara varumärken definierats. Vidare definieras i direktivet hindren för registrering samt ogiltighetsgrunderna.

Syftet med direktivet är att det skydd varumärket ger skall garantera att varumärket utvisar ursprunget. Enligt direktivet: hör frågorna om konstaterande av förväxling samt den

därtill anknutna bevisbördan till det som skall avgöras av den nationella lagstiftningen.

För att underlätta fri rörlighet för varor och tjänster säkerställs att registrerade varumärken får samma skydd i alla medlemsstaters rättsordningar. I direktivet bestäms om de rättigheter och begränsningar som är anknutna till ett varumärke. I direktivet och i dess anpassning, som finns i bilagan, har principen om regional konsumtion tagits in. Enligt denna får innehavaren av ett varumärke inte förbjuda att varumärket används i samband med sådana varor som innehavaren eller någon annan med dennes samtycke under detta varumärke släppt ut på marknaden inom EES.

I syfte att minska det totala antalet registrerade varumärken och antalet tvister i anslutning till dem har det ansetts viktigt att kräva att märkena verkligen används vid äventyr av att de annars förverkas. I direktivet finns bestämmelser om användning av varumärke samt om de påföljder som skall tillämpas vid domstol eller administrativt förfarande om varumärket inte används. Därtill har grunderna för förverkande av varumärket angetts i direktivet. Därutöver ingår i direktivet specialbestämmelser om kollektivmärken, garantimärken och kontrollmärken. I fråga omdessa kan medlemsstaterna avvika från direktivet vad gäller förutsättningarna för registrering och förlust av rätten.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivets tvingande principer motsvarar långt de principer som gäller i finsk lagstiftning. Som en skillnad föranledd av sakens natur kan anses den bestämmelse i direktivet som föreskriver att ett registrerat EG-märke och internationell registrering skall utgöra registreringshinder. Det sistnämnda hänvisar till den internationella registrering Madridöverenskommelsen avser.

Det finns dock en principiell skillnad ifråga om regleringen av konsumtion av ett varumärke. Enligt gällande lag tillämpas på varumärke principen om internationell konsumtion. Denna innebär att konsumtion sker om en vara släpps ut på marknaden var som helst. Direktivet bygger däremot på principen om regional konsumtion. Enligt denna sker konsumtion enbart om en vara släpps ut på EG:s område.

Direktivet medför dock inte nödvändigtvis en ändring av finsk lagstiftning, eftersom konsumtionen inte kan anses begränsa Europeiska ekonomiska samarbetsrådets interna handel.

Skillnader finns också bl.a. i regleringen av påföljderna då märket inte används och i fråga om direktivets bestämmelser om partiell ogiltighetsförklaring. Varumärkeslagen känner inte över huvud taget till sistnämnda möjlighet. Direktivet ger vid sidan av de tvingande bestämmelserna möjlighet åt medlemsstaterna att själva reglera vissa frågor. En separat proposition kommer att avlätas om de ändringar som behövs i varumärkeslagen och lagen om kollektivmärken.

Rådets direktiv av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram (91/250/EEG)

Genom direktiv 91/250/EEG, som nämns i punkt 5 i bilagan, harmoniseras det rättsliga skyddet för datorprogram till den del skillnaderna i skyddet inverkar omedelbart och negativt på den gemensamma marknadens funktion. Regleringen baserar sig på behovet att skydda de betydande mänskliga, tekniska och ekonomiska insatser som krävs vid utvecklingen av program samt på programteknikens stora betydelse för den industriella utvecklingen inom gemenskapen.

Regleringen är avgränsad till de viktigaste områdena. Staterna skall skydda datorprogram såsom i upphovsrättslagen avsedda litterära verk. Egenartade verk skyddas, idéer och principer förblir oskyddade.

Som programframställare anses i allmänhet den person eller grupp av personer som skapat programmet. De ekonomiska rättigheter som är anknutna till ett i arbetsförhållande skapat verk övergår på arbetsgivaren, om inte annat överenskommit.

Ett program får inte kopieras, ändras eller spridas utan rättsinnehavarens tillstånd. Undantag utgör under vissa förutsättningar tillverkning av bruks- och säkerhetskopior samt undersökning av program i samband med användning. Programkoden får analyseras genom en konvertering till källspråket (upplösas)enbart i samband med att programmets kompatibilitet säkerställs.

Ett program får fritt spridas på gemenskapens område på annat sätt än genom uthyrning

efter det programmet första gången sålts åt allmänheten inom gemenskapens område. Genom en bestämmelse i bilaga 5 utsträcks detta förverkande av ensamrätten att gälla hela EES.

I direktivet bestäms dessutom att i den nationella lagstiftningen skall intas bestämmelser om tillbörliga rättsliga medel gentemot dem som sprider eller i kommersiellt syfte innehar olagliga programkopior eller sådana redskap som är avsedda att kringgå anordningar som skall hindra kopiering. Spridning och innehav av olagliga kopior skall regleras i sådana fall då verksamheten sker i ond tro.

Skyddstiden är 50 år efter det upphovsmannen har dött. För de program som publicerats utan upphovsmannens namn räknas tiden från det programmet gjordes tillgängligt för allmänheten.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna om datorprogram togs in i den finska upphovsrättslagen (404/61) genom en lagändring (34/91), som trädde i kraft den 16 januari 1991. I ändringen beaktades de viktigaste principerna i direktivet, som då var under beredning. Direktivet innebär dock att vissa ändringar i upphovsrättslagstiftningen måste göras.

Upphovsrättslagen innehåller inte tills vidare några bestämmelser om analys av programkoden. I övrigt har den renodlade kopieringsrätten reglerats noggrannare i begränsningsbestämmelsen i 11 § och i bestämmelsen om överlåtelse av utnyttjanderätten i presumtionsstadgandet i 40 a §. Omfattningen av kopieringsrätten måste ses över.

Spridningsrätten upphör enligt 23 §, om programmet spritts i vilket land som helst. En översyn av spridningsprincipens territoriella utsträckning måste övervägas.

Vår lagstiftning har tills vidare inte förbjudit att redskap som är avsedda för att kringgå hinder för kopiering av program sprids eller innehas i kommersiellt syfte och inte heller att olagliga programkopior innehas för kommersiellt bruk.

Om de ändringar direktivet om rättsligt skydd för datorprogram medför avlätts en separat regeringsproposition.

Artikel 2 i EES-avtalets protokoll 28 om immateriell äganderätt förutsätter att den s.k.

principen om regional konsumtion tillämpas inom EES. I praktiken innebär detta att de finska lagar om immateriellt skydd som bygger på nationell konsumtion måste ändras till denna del. T.ex. i fråga om patentskydd innebär detta att s.k. parallellimport förbjuds genom en ändring av 3§ 3 mom. patentlagen (användning av en skyddad produkt som inte omfattas av ensamrätt). Detta i sin tur medför att patenthavarna blir tvugna att före den 1 januari 1994 ändra sina licensavtal och andra arrangemang som hänför sig till utnyttjande av ensamrätt, så att de inte strider mot principen om regional konsumtion. Det kan anses att det är fråga om en retroaktiv begränsning av rättigheter. Effekterna av begränsningen lindras dock av de gruppundantagsförordningar angående licens- och know howavtal som ingår i EES-avtalets konkurrensregler.

I grundlagsutskottets praxis har man utgått från att immaterialrättsinnehavares intressen är skyddade enligt 6§ regeringsformen. Sådana begränsningar av dessa rättigheter som inte är exceptionella eller gör intrång i normalt skäligt och förnuftigt utnyttjande kan enligt 6§ 1 mom. regeringsformen genomföras genom lag som stiftas i vanlig lagstiftningsordning. Om dylika begränsningar inte införs med tanke på ett allmänt intresse eller mot full ersättning, måste de införas i grundlagsordning.

Med beaktande av det ovan sagda förefaller det som om EES-avtalet retroaktivt begränsar patenthavares rättigheter genom att principen om regional konsumtion införs i Finland. Detta medför att det förefaller som ikraftträdandet av artikel 2 i protokoll 28 till EES-avtalet kräver grundlagsordning.

Del V Övergripande bestämmelser om de fyra friheterna

Kapitel 1 Socialpolitik

Artikel 66. I artikeln konstateras att de avtalsslutande parterna är ense om behovet att förbättra arbetstagarnas levnads- och arbetsförhållanden. Artikeln har i och för sig ingen rättsverkan, men den innehåller en politisk utfästelse från de avtalsslutande parternas sida att förbättra arbetstagarnas ställning. EFTA-staternas meddelande, som gäller utvecklandet av EES:s sociala dimension enligt principerna i gemenskapens sociala stadga, som godkännes

den 9 december 1989, anknyter till artikelns politiska förpliktelse.

Artikel 67. Enligt punkt 1 i artikeln fästs särskild uppmärksamhet vid förbättrandet av arbetsmiljön. De avtalsslutande parternas gällande, avtalsenliga arbetsmiljökrav, som är strängare än minimikraven, får bibehållas och sådana kan införas också i framtiden. Punkt 1 medför inget behov att ändra lagstiftningen i Finland.

I punkt 2 i artikeln hänvisas till bilaga XVIII, där de EG-bestämmelser som gäller arbetsmiljön och som tas in som EES-bestämmelser uppräknas. Av dessa förutsätter rådets direktiv om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (89/391/EEG) rådets direktiv om minimikrav för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen, (89/654/EEG), samt eventuellt också rådets direktiv om minimikrav för säkerhet och hälsa i arbete vid bildskärm (90/270/EEG) ändringar i lagstiftningen i Finland. Direktiven förutsätter ändringar i lagen om skydd i arbete och i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden. Dessutom förutsätter rådets direktiv om komplettering av åtgärderna för att främja förbättringar av säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare med tidsbegränsat anställningsförhållande eller tillfälligt anställningsförhållande (91/383/EEG) kompletteringar även i annan arbetslagstiftning.

Rådets direktiv av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (89/391/EEG)

Genomförandet av direktivet förutsätter revidering av lagen om skydd i arbete och lagen om tillsynen över arbetarskyddet.

Direktivets tillämpningsområde, som har definierats på ett sätt som avviker från arbetslagstiftningen i Finland, kanske kommer att tolkas som mera omfattande än tillämpningsområdet för arbetarskyddslagstiftningen i Finland tolkats.

Direktivets bestämmelse om utnämmande av en person eller personer som sköter arbetarskyddsuppgifter och som representerar arbetsgivaren torde förutsätta precisering av den inhemska lagstiftningen. På motsvarande sätt torde individualiseringen av arbetsgivarrepresentanternas uppgifter och befogenheter förut-

sätta en precisering av lagstiftningen. Till lagstiftningen i Finland måste också fogas bestämmelser om förpliktelser gentemot utomstående arbetsgivare som är verksamma på arbetsplatsen och gentemot deras anställda. Dessa bestämmelser kan genomföras genom ändringar i tillsynslagen.

Finlands nuvarande lagstiftning förutsätter inte av arbetsgivaren ett enhetligt och täckande åtgärdsprogram i arbetarskyddsfrågor. En bestämmelse i detta syfte skall fogas till lagen om skydd i arbete.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

En separat regeringsproposition kommer att avlåtas om de ändringar som direktivet föranleder i lagen om skydd i arbete och lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden.

Övriga bestämmelser som direktivet förutsätter meddelas genom ett statsrådsbeslut.

Rådets direktiv av den 30 november 1989 om minimikrav för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen (första särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (89/654/EEG)

Det finns ingen klar motsättning mellan direktivets krav och den gällande lagstiftningen, men vissa bestämmelser i lagen om skydd i arbete är i jämförelse med direktivet oklara, och vissa frågor som regleras i direktivet, främst arbetsplatsens lokaliteter och de krav som ställs på dessa, finns det endast allmänna bestämmelser om i arbetarskyddslagstiftningen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Beroende på vad frågan gäller förs de nödvändiga bestämmelserna antingen in i byggnadslagstiftningen eller i lagen om skydd i arbete och i ett statsrådsbeslut som kompletterar ändringen av lagen om skydd i arbete. En separat regeringsproposition kommer att avlåtas om de nödvändiga ändringarna i lagstiftningen.

Rådets direktiv av den 29 maj 1990 om mini-

mikrav för säkerhet och hälsa i arbete vid bildskärm (femte särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (90/270/EEG)

Direktivet torde innebära att Finland måste komplettera arbetarskyddslagstiftningen med särskilda bildskärmsbestämmelser, dvs. med en bestämmelse om arbetsgivarens planeringsskyldighet för att få till stånd pauser och omväxling i uppgifterna och en bestämmelse om synkorrigerande hjälpmedel för arbetstagarna, vilka inte får medföra några extra kostnader för arbetstagarna. Övriga inhemska bestämmelser som direktivet förutsätter utfärdas genom ett statsrådsbeslut.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

En separat regeringsproposition kommer vid behov att avlåtas om de ovan anförda ändringar som direktivet föranleder.

Rådets direktiv av den 25 juni 1991 om komplettering av åtgärderna för att främja förbättringar av säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare med tidsbegränsat anställningsförhållande eller tillfälligt anställningsförhållande (91/383/EEG)

Enligt bestämmelserna i direktivet skall ett företag eller en verksamhet som använder arbetskraft ge ett uthyrarföretag upplysningar om de yrkeskunskaper som krävs och om den särskilda karaktären av det arbete som skall utföras. Uthyrarföretaget skall informera de berörda arbetstagarna om dessa fakta. Anpassningen till kraven i dessa bestämmelser i direktivet förutsätter kompletteringar i arbetarskyddslagstiftningen. Medlemsstaterna får bestämma att de upplysningar som företaget i ovan nämnda syfte lämnar till det uthyrande företaget skall framgå av kontraktet.

Enligt bestämmelserna i direktivet skall en arbetstagare med tidsbegränsat eller tillfälligt anställningsförhållande innan arbetet påbörjas av företaget informeras om de risker han eller hon utsätts för i arbetet. Denna information omfattar å ena sidan särskilda yrkeskvalifikationer eller färdigheter eller särskild medicinsk övervakning som fastställs i den nationella lagstiftningen, och å andra sidan de ökade

speciella risker som klart fastställs i den nationella lagstiftningen. Enligt bestämmelserna i direktivet skall företaget så länge det aktuella arbetet pågår ansvara för förhållanden som har samband med säkerheten, yrkeshygienen och hälsan på arbetsplatsen utan att det inskränker på det uttyrande företagens ansvar enligt nationell lagstiftning. Enligt bestämmelserna i direktivet skall arbetstagaren få en tillräcklig och för arbetets särskilda art lämplig utbildning med hänsyn till hans eller hennes kvalifikationer och erfarenhet. Enligt bestämmelserna i direktivet har medlemsstaterna vidare rätt att besluta om de kommer att föreskriva att den särskilda medicinska övervakningen fortsätter även efter det att vederbörande arbetstagares anställningsförhållande har upphört.

Enligt bestämmelserna i direktivet skall de personer som bedriver samarbete i anslutning till arbetarskyddet informeras om anställning av arbetstagare med tidsbegränsat eller tillfälligt anställningsförhållande för att berörda arbetstagare, serviceorgan och personer i tillräcklig utsträckning skall kunna genomföra sina skydds- och förebyggande aktiviteter för alla arbetstagare inom företaget.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

De skillnader som anförts ovan mellan lagen om skydd i arbete, lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden samt även mellan annan arbetslagstiftning å ena sidan och direktivet å andra sidan innebär att ändringar måste göras. En separat regeringsproposition kommer att avlätas om dessa.

Utöver ovan nämnda direktiv uppräknas i bilagan följande arbetsmiljödirektiv, som skall verkställas i Finland genom beslut av statsrådet.

— säkerhetsskyltar på arbetsplatsen (77/576/EEG, ändring 79/640/EEG)

— exponering för vinylkloridmonomer (78/610/EEG)

— skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet (80/1107/EEG, ändring 88/642/EEG)

— exponering för blymetall (82/605/EEG)

— exponering för asbest i arbetet (83/477/EEG, ändring 91/382/EEG)

— exponering för buller i arbetet (86/188/EEG)

— säkerhetskrav för arbetsutrustning (89/655/EEG)

— användning av personlig skyddsutrustning (89/656/EEG)

— hantering av laster (90/269/EEG)

— exponering för carcinogener (90/394/EEG)

— exponering för biologiska agenser i arbetet (90/679/EEG)

De bestämmelser som motsvarar direktivet om arbetarskydd genom förbud mot vissa agenser och arbetsmoment (88/364/EEG) finns i statsrådets beslut om avvärjande av cancer-risk i anslutning till arbete (583/85) och i social- och hälsovårdsministeriets beslut om cancerframkallande ämnen samt deras påskrifter och giftklassificering (477/88).

Artikel 68. Enligt artikeln vidtar de avtalslutande parterna i fråga om arbetstagarnas rättigheter och arbetslagstiftningen de åtgärder som krävs för att säkerställa att avtalet fungerar väl. I artikeln hänvisas till bilaga XVIII, där EG:s arbetsrättsliga bestämmelser vilka skall upptas som EES-bestämmelser uppräknas. De i bilaga XVIII nämnda bestämmelserna om arbetstagarnas rättigheter och arbetsrätt utgörs av direktivet om kollektiva uppsägningar (75/129/EEG), direktivet om arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag (77/187/EEG) samt direktivet om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (80/987/EEG). Dessutom innehåller förordningen om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EEG) nr 1612/68 bestämmelser om arbetstagares rättigheter. Dessa bestämmelser förutsätter ändringar i lagen om arbetsavtal, lagen om samarbete inom företag (samarbetslagen), lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning och personalfondslagen.

Rådets direktiv av den 17 februari 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kollektiva uppsägningar (75/129/EEG)

Enligt direktivet avses med kollektiva uppsägningar uppsägning av arbetstagare av skäl som inte är hänförliga till enskilda arbetstagare, om antalet uppsägningar under en period

av 30 dagar är minst 10 vid företag med över 20 arbetstagare eller under en period av 90 dagar minst 20 arbetstagare oberoende av företagets storlek. Valet mellan dessa alternativ sker i den nationella lagstiftningen.

I Finland tillämpas samarbetslagen enligt 2 § dock endast på företag inom vilka antalet anställda i arbetsförhållande normalt uppgår till minst 30, varvid uppsägning inte är förknippad med en viss tidpunkt.

Arbetsgivaren skall förhandla med representanter för arbetstagarna för uppnående av en överenskommelse. Enligt 3 § samarbetslagen kan också arbetsgivaren och berörda arbetstagare utgöra samarbetsparter. Enligt 7 § 3 mom. behandlas ett ärende som allmänt gäller arbetstagarna med en representant för personalen.

Arbetsgivaren skall skriftligen underrätta arbetstagarnas representanter om orsakerna till den kollektiva uppsägningen, antalet arbetstagare som skall uppsägas, antalet anställda arbetstagare och den tid inom vilken uppsägningarna skall ske. Enligt 7 a § samarbetslagen skall en förhandlingsframställning, om inte något annat avtalas, göras skriftligen och däri skall ingå uppgifter om vilka ärenden som skall behandlas vid förhandlingarna. Om ärendet gäller endast vissa arbetstagare, skall framställningen göras till dessa arbetstagare och på arbetstagarnas begäran också till personalens representanter.

Den berörda myndigheten skall tillställas en avskrift av allt skriftligt förhandlingsmaterial. Enligt 7 b § samarbetslagen räcker det med att Arbetskraftsmyndigheten underrättas om de omständigheter som framgår av förhandlingsframställningen.

Arbetsgivaren skall skriftligen underrätta myndigheten om alla planerade kollektiva uppsägningar. Ett sådant meddelande skall också innehålla uppgifter om förhandlingarna och i synnerhet orsakerna till uppsägningarna, antalet arbetstagare som skall uppsägas, det normala antalet anställda och tiden inom vilken uppsägningarna skall ske. Avskrift av meddelandet till myndigheten skall tillställas arbetstagarrepresentanterna. Enligt 7 b § samarbetslagen skall de omständigheter som framgår av förhandlingsframställningen meddelas Arbetskraftsmyndigheten då förhandlingarna inleds.

En planerad kollektiv uppsägning får inte verkställas förrän det gått 30 dagar sedan meddelandet till myndigheten. Enligt 8 § samarbetslagen skall den tid på tre månader som

utsatts för att förhandlingsskyldigheten skall bli fullgjord räknas från den tidpunkt då förhandlingsframställningen gjorts. Enligt 7 b § skall de omständigheter som framgår av förhandlingsframställningen meddelas Arbetskraftsmyndigheten då förhandlingarna inleds. Meddelandet till myndigheten har i samarbetslagen inte anknutits till verkställandet av uppsägning.

Bestämmelserna i direktivet är minimikrav från vilka det inte går att avvika genom avtal. Vissa motsvarande bestämmelser i samarbetslagen ger möjlighet till avvikelser. Direktivet hindrar inte medlemsstaterna från att meddela bestämmelser och föreskrifter som är gynnsammare för arbetstagarna.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

De skillnader som anförts ovan mellan samarbetslagen och direktivet innebär att ändringar i samarbetslagen och lagen om arbetsavtal måste göras. En separat regeringsproposition kommer att avlätas om dessa ändringar.

Rådets direktiv av den 14 februari 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter (77/187/EEG)

Genom direktivet regleras anställningstrygghet vid överlåtelse eller fusion av företag, verksamheter eller delar av verksamheter. En reglering som motsvarar direktivet har verkställts i lagen om arbetsavtal och samarbetslagen samt i fråga om extra pensionskydd för arbetstagare i lagen om pensionsstiftelser (469/55) och i lagen om understödskassor (471/42). Direktivets tekniska definitioner av överlåtare, förvärvare och arbetstagarrepresentanter står inte i strid med lagstiftningen i Finland. Enligt direktivet skall överlåtarens rättigheter och skyldigheter på grund av ett arbetsavtal till följd av sådan överlåtelse övergå på förvärvaren. En medlemsstat kan dock föreskriva att också överlåtaren fortfarande skall ha ansvar för skyldigheterna. Övergången av överlåtarens rättigheter och skyldigheter skall enligt direktivet inte gälla kompletterande pensionsförmåner som arbetsgivaren har ord-

nat för sina arbetstagare. Medlemsstaterna skall dock vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda pensionsförmåner som förvärvats redan före överlåtelsen. Lagstiftningen i Finland uppfyller i allmänhet direktivets krav. I samband med totalrevisionen av lagen om pensionsstiftelser utreds dessutom möjligheterna att till fullo täcka pensionsstiftelsernas pensionsansvar.

Enligt 7 § lagen om arbetsavtal övergår de av arbetstagarnas fordringar som förfallit till betalning före överlåtelsen inte på förvärvaren. Enligt direktivet övergår överlåtarens rättigheter och skyldigheter på förvärvaren, även om en medlemsstat kan föreskriva solidarisk ansvarighet för dem.

Överlåtelse av rörelsen som sådan utgör ingen grund för uppsägning av arbetstagare. Uppsägningen, som verkställs antingen av överlåtaren eller förvärvaren, skall basera sig på sådana ekonomiska, tekniska eller organisatoriska orsaker som förutsätter ändringar i arbetskraften. Om arbetstagaren uppsäger arbetsavtalet på grund av väsentligt försämrade arbetsförhållanden till följd av överlåtelsen, anses arbetsgivaren vara ansvarig för uppsägningen av arbetsavtalet.

Enligt 40 § lagen om arbetsavtal kan överlåtaren inte använda sig av ett sådant motiverat skäl som beror på överlåtelse av verksamhet, varför direktivet avviker i detta avseende, eftersom både överlåtaren och förvärvaren kan använda sig av den uppsägningsgrund som nämns i direktivet. Ett motiverat skäl som beror på överlåtelse utgör enligt lagen om arbetsavtal en uppsägningsgrund som är mera omfattande än produktionsorsaker. Också i detta avseende avviker föreskrifterna i direktivet.

Enligt direktivet skall förtroendemännen och övriga representanter för personalen bibehålla sin status och funktion vid överlåtelsen av verksamheten. Motsvarande princip finns i 40 § 4 mom. lagen om arbetsavtal.

Enligt direktivet skall både överlåtaren och förvärvaren av verksamheten informera representanterna för arbetstagarna om skälen till överlåtelse, de juridiska, ekonomiska och sociala följderna för arbetstagarnas ställning samt om de planerade åtgärderna med hänsyn till arbetstagarna. Överlåtaren skall ge representanterna för sina arbetstagare sådan information i god tid innan överlåtelsen genomförs. Förvärvaren skall ge motsvarande information

till representanterna för sina arbetstagare i god tid, och i vart fall innan hans arbetstagares arbetsförhållanden och sysselsättning påverkas av överlåtelsen. Om överlåtaren eller förvärvaren planerar åtgärder med hänsyn till sina arbetstagare, skall han i god tid överlägga med arbetstagarrepresentanterna beträffande sådana åtgärder för att söka nå en överenskommelse.

Enligt 6 a § samarbetslagen skall det genom samarbetsförfarande undersökas om överlåtelsen har verkningar som förhandlingsskyldigheten gäller först sedan en överlåtelse av verksamheten skett. Arbetsgivaren skall innan man tillgriper samarbetsförfarande ge arbetstagarna den information som är nödvändig med tanke på behandlingen av ärendet. Enligt direktivet skall överlåtaren ge sådan information i god tid före överlåtelsen, varför bestämmelserna i samarbetslagen inte till denna del motsvarar direktivet. Dessutom är den informationsskyldighet som avses i direktivet mera omfattande än den som avses i samarbetslagen. Denna information skall förutom verkningarna för personalen även omfatta skälen till överlåtelse samt de juridiska, ekonomiska och sociala följderna. Enligt direktivet har både överlåtaren och förvärvaren informations- och överläggningskyldigheter, medan dessa skyldigheter enligt samarbetslagen efter överlåtelsen endast gäller förvärvaren.

Bestämmelserna i direktivet är minimikrav från vilka det inte går att avvika genom avtal. En del motsvarande bestämmelser i samarbetslagen ger möjlighet till avvikelser. Direktivet förhindrar inte medlemsstaterna från att utfärda bestämmelser och föreskrifter som är gynnsammare för arbetstagarna.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Ovan nämnda skillnader mellan lagen om arbetsavtal och samarbetslagen och direktivet innebär att ändringar måste göras i dessa lagar. En separat regeringsproposition kommer att avlätas ifråga om ändringarna.

Rådets direktiv av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (80/987/EEG)

Syftet med direktivet är att samordna mini-

miförutsättningarna för att trygga arbetstagarnas på anställningsförhållande grundade fordringar vid arbetsgivarens insolvens. Medlemsstaterna kan undantagsvis utesluta vissa kategorier av arbetstagare från tillämpningsområdet för detta direktiv, antingen på grund av den speciella arten av arbetstagarnas anställningsförhållande eller på grund av att arbetstagarnas förmåner tryggas på annat sätt. I Finland tryggas arbetstagarens fordringar vid arbetsgivarens insolvens genom lagen om lönegaranti (649/73). Om förmåner enligt kompletterande pensionssystem stadgas i lagen om pensionsstiftelser och i lagen om understödskassor.

Enligt direktivet definieras arbetsgivarens insolvens som en situation där enligt nationella lagar, förordningar och administrativa bestämmelser den behöriga myndigheten antingen har fattat beslut om att inleda ett förfarande, som innebär att arbetsgivarens tillgångar tas i anspråk för att tillgodose borgenärernas fordringar, eller konstaterat att arbetsgivarens företag definitivt har upphört och att de befintliga tillgångarna är otillräckliga för att förfarandet skall kunna inledas. Enligt lagen om lönegaranti kan insolvens konstateras under vagare förutsättningar och gäller också en del sådana situationer där företaget kan fortsätta sin verksamhet.

Enligt direktivet skall garantiinstitutionen garantera betalning av arbetstagarnas utestående fordringar, vilka grundar sig på anställningsförhållanden, för tiden före ett visst datum. Efter medlemsstaternas val kan detta datum vara

1. tidpunkten då arbetsgivarens insolvens inträdde,

2. tidpunkten för mottagning av meddelandet om uppsägning på grund av arbetsgivarens insolvens, eller

3. tidpunkten då arbetsgivarens insolvens inträdde eller då anställningsförhållandet upphörde på grund av arbetsgivarens insolvens.

Om man som datum väljer den tidpunkt då arbetsgivarens insolvens inträdde, skall arbetstagarna tryggas de fordringar som baserar sig på de tre sista månaderna av de anställningsförhållanden som varit i kraft sex månader före denna tidpunkt. Om man som datum väljer tidpunkten för meddelandet om arbetstagarens uppsägning, skall utestående fordringar tryggas för de tre sista månaderna av anställningsförhållandet. I det fall som avses i det tredje alternativet skall de fordringar tryggas som

baserar sig på de 18 månader som föregår den tidpunkt då arbetsgivarens insolvens inträdde eller då anställningsförhållandet upphörde. En sådan begränsning kan dock gälla högst åtta veckor eller flera kortare perioder om sammanlagt åtta veckor.

Enligt lagen om lönegaranti kan åt arbetstagaren betalas sådana på anställningsförhållandet grundade fordringar som förfallit inom tre månader före inlämnandet av ansökan om lönegaranti. Den tid under vilken fordringarna tryggas uppfyller till sin längd direktivet, men tidpunkten då den börjar räknas motsvarar inget av alternativen i direktivet. För arbetstagarens vidkommande är den lösning som avses i lagen om lönegaranti gynnsammare än direktivet såtillvida att lönegaranti kan betalas även medan anställningsförhållandet pågår och ansökningar som gäller olika tidsperioder kan göras på nytt. Också då anställningsförhållandet upphör har arbetstagaren möjlighet att få sina fordringar tryggade enligt de olika tidsalternativen i direktivet, om han lämnar in sin ansökan omedelbart då anställningsförhållandet upphört. Direktivet reglerar å andra sidan inte de frågor som ansluter sig till lönegarantiförfarandet och ansökan om lönegaranti. Sålunda strider det inte emot direktivet att göra rätten till lönegaranti beroende av att arbetstagaren ansöker om denna inom en viss tid. Sålunda är det inte nödvändigt att ändra lagen om lönegaranti på grund av direktivet.

Enligt direktivet kan det maximala beloppet för lönegaranti begränsas genom nationell lagstiftning. Kommissionen skall underrättas om begränsningsgrunden. Enligt lagen om lönegaranti föreskrivs genom förordning det maximala beloppet per arbetstagare på basis av arbete som utförts för en och samma arbetsgivare. För närvarande är detta maximibelopp 75 000 mark.

Garantiinstitutionernas organisation, finansiering och verksamhet skall regleras i detalj. Principen skall vara att institutionens tillgångar inte får vara beroende av arbetsgivarnas tillgångar, och å andra sidan skall arbetsgivarna bidra till institutionens finansiering om den inte bekostas med offentliga medel. Institutionens ansvar får inte bero på huruvida förpliktelsen att bidra till finansieringen har uppfyllts eller inte.

Enligt lagen om lönegaranti tryggar staten arbetstagarens fordringar och finansieringen av institutionens verksamhet sker med budgetme-

del. Via centralkassan för arbetslöshetskassorna ersätter arbetsgivarna kollektivt årligen i efterskott staten för skillnaden mellan de belopp som betalats till arbetstagarna enligt lönegarantin och de hos arbetsgivarna uppburna kapitalbeloppen. Systemet motsvarar således till alla delar direktivets krav.

Direktivet innehåller även bestämmelser om arbetstagarnas sociala trygghet. Det är inte nödvändigt att till dessa delar täcka direktivets krav genom garantiinstitutionen. Lagstiftningen i Finland bör i övrigt anses motsvara dessa förpliktelser, med beaktande av den totalreform av lagen om pensionsstiftelser som är under beredning.

Direktivet möjliggör gynnsammare bestämmelser för arbetstagarna i varje medlemsstat. Direktivet påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att vidta åtgärder för att förhindra missbruk av systemet. Lönegarantins ansvar kan också minskas, om det verkar som om det mellan arbetsgivaren och arbetstagaren fanns särskilda förbindelser som resulterar i överenskommelser mellan dem till skada för tredje man.

Lagen om lönegaranti innehåller bestämmelser om förhindrande av missbruk. I detta syfte har lönegarantimyndigheten rätt att överväga huruvida man i lönegaranti skall betala mer än två gånger det belopp som arbetsgivaren inom loppet av ett år före inlämnande av ansökan om lönegaranti har betalat till arbetstagaren som en på anställningsförhållande grundad fordran. Enligt denna uttryckliga bestämmelse har arbetstagaren inte heller rätt till lönegaranti på basis av en sådan överenskommelse eller ett sådant faktiskt arrangemang som uppenbarligen gjorts i syfte att staten skall trygga fordran i form av lönegaranti. Av särskilda skäl kan lönegaranti också vägras för arbetstagare vars fordran baserar sig på arbete som utförts hos samma arbetsgivare under en tid av tre år räknat från det föregående kravet på betalning enligt lönegaranti. Direktivet ställer inga hinder för sådana begränsningar.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet medför inget omedelbart behov att ändra lagstiftningen i Finland.

* * *

Artikel 69. Enligt punkt 1.1 skall medlemsstaterna genomföra principen om lika lön och sörja för att den bibehålls. Med lön avses enligt punkt 1 andra stycket sedvanlig grund- eller minimilön samt alla övriga förmåner i form av kontanter eller naturaförmåner som arbetstagaren, direkt eller indirekt, får av arbetsgivaren på grund av anställningen. Lika lön utan könsdiskriminering avser att ackordslön för lika arbete skall fastställas enligt samma beräkningsgrunder och att tidlön skall vara lika för lika arbete.

Enligt EG-domstolens utslag 43/75 (Defrenne II) har den bestämmelse i Romfördraget (artikel 119) som motsvarar den aktuella artikeln omedelbar rättsverkan. Bestämmelsen är direkt förpliktande för alla arbetsgivare, även om staten inte vidtar särskilda åtgärder för att införa den, och arbetstagarna kan med hänvisning till artikeln kräva att principen om lika lön skall tillämpas i arbetsförhållandet, varvid domstolen vid behov skall ålägga arbetsgivaren att följa principen om lika lön.

I punkt 2 hänvisas till bilaga XVIII, enligt vilken EG:s direktiv om lika lön hör till EES-bestämmelserna.

Rådets direktiv av den 10 februari 1975 om tillnärmningen av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män (75/117/EEG)

Syftet med direktivet är att lagstiftning om tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män skall harmoniseras i medlemsstaterna.

Direktivet kompletterar artikel 119 i Romfördraget. Direktivet utvidgar principen om lika lön till att gälla lika arbete och arbete som tillerkänns lika värde. Om lönen bestäms utgående från en klassificering av arbetsuppgifterna, skall klassificeringen basera sig på samma kriterier för män och kvinnor och vara utformad så att den utesluter könsdiskriminering. Medlemsstaterna skall i den nationella lagstiftningen genomföra principen om lika lön, som definieras i direktivet, och säkerställa att bestämmelser i kollektivavtal, löneskalor, löneavtal eller individuella anställningsavtal som eventuellt strider mot principen om lika lön skall kunna förklaras ogiltiga. Rättsskyddsbestämmelserna förutsätter att arbetstagaren skyddas mot eventuella trakasserier. Dessutom

förutsätts det att tillämpningen av principen om lika lön säkerställs i praktiken och att effektiva medel finns tillgängliga för att principen skall kunna iakttas. Medlemsstaterna skall effektivt informera arbetstagarna om bestämmelserna i direktivet på deras arbetsplatser.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Stadgandet om lika lön i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (8 § 2 mom. 1 punkten) överensstämmer med direktivet om lika lön. Till den del det är fråga om sådant förfarande som baserar sig på kollektivavtal, individuella anställningsavtal och motsvarande förfaranden på varje enskild arbetsplats och som gäller klassificering av arbetsuppgifter, kan det finnas ett behov att se över lagstiftningen. I förarbetena till lagstiftningen om jämställdhet finns ett omnämnande enligt vilket arbetsgivaren i allmänhet kan lita på att han inte bryter mot lagens förbud mot diskriminering, om han handlar i enlighet med bestämmelserna i kollektivavtalet. Å andra sidan har det i undersökningar konstaterats att kollektivavtalen i sig innehåller bestämmelser som gynnar det ena könet och diskriminerar det andra.

Jämställdhetslagen innehåller inte i sin nuvarande form några rättsskyddsmedel för skydd mot trakasserier. Jämställdhetsombudsmannen har föreslagit att dessa stadganden tas med i lagstiftningen i samband med totalreformen av strafflagen. De nuvarande markbeloppen för gottgörelse är mycket anspråkslösa i jämställdhetslagen och man kan ifrågasätta om de utgör ett tillräckligt effektivt rättsskydd med beaktande av EG-domstolens praxis. Stadgandena om bevisbördan måste också undersökas.

EG-domstolen har en omfattande rättspraxis i fråga om tillämpningen av direktivet och artikel 119 i Romfördraget. Om t.ex. arbetsvärderingssystem används, får de enligt rättspraxis varken vara direkt eller indirekt diskriminerande. Enligt rättspraxis har också systemen för pensionstillägg tolkats som en del av lönen.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 3 oktober 1991 en kommission som har till uppgift att utreda behovet av ändringar i jämställdhetslagen. Kommissionen skall bl.a. bedöma vilka behov av ändringar EG:s jäm-

ställdhetsdirektiv och EG-domstolens rättspraxis föranleder i jämställdhetslagstiftningen i Finland. Kommissionens mandat går ut den 30 september 1992.

Artikel 70. Enligt artikeln främjar de avtalslutande staterna genomförandet av principen om lika behandling av kvinnor och män genom att genomföra de EG-regler om jämställdhet mellan könen som räknas upp i bilaga XVIII.

Rådets direktiv av den 9 februari 1976 om genomförandet av principen om lika behandling av kvinnor och män i fråga om tillträde till anställning, yrkesutbildning och befördran samt arbetsvillkor (76/207/EEG)

Genom direktivet vill man trygga lika behandling av könen inom tre delområden: i urvalskriterierna vid anställning, i tillträdet till alla arbetsuppgifter eller befattningar inom alla sektorer och verksamhetsgrenar samt på alla befattningsnivåer eller inom vissa näringar, inom yrkesvägledning, yrkesutbildning, högre yrkesutbildning och omskolning samt i arbetsvillkoren, inklusive villkor för avskedande.

Direktivet förbjuder utom direkt och indirekt könsdiskriminering även diskriminering på grund av civilstånd eller familjestatus. Enligt direktivet är det även möjligt att vidta särskilda åtgärder i syfte att främja jämlikheten, om strävan är att avlägsna befintliga ojämlikheter. Detta direktiv innehåller även en särskild bestämmelse om skydd mot trakasserier och förpliktar arbetsgivarna att effektivt informera om direktivets innehåll på arbetsplatserna.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män uppfyller i huvudsak förpliktelseerna i direktivet om likabehandling. Jämställdhetslagen innehåller visserligen inget omnämnande av diskriminering på grund av civilstånd och familjestatus. Rättsskyddsmedlen i jämställdhetslagen fungerar bra då det är fråga om direkt diskriminering i arbetslivet. Dock har det i synnerhet i fråga om gravida kvinnor visat sig förekomma missförhållanden i olika situationer i arbetslivet. Även stadgandet om indirekt diskriminering är bristfälligt i sin nuvarande form.

Den ovan nämnda kommission som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 3 oktober 1991 undersöker behovet av ändringar i jämställdhetslagen även i fråga om detta direktiv.

Bestämmelser om skydd mot trakasserier skall även med anledning av detta direktiv fogas till lagen.

Rådets direktiv av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (79/7/EEG)

Syftet med direktivet är att principen om likabehandling av könen skall genomföras i fråga om social trygghet. Som tillämpningsområde för direktivet anges lagstadgade system som ger skydd vid sjukdom, invaliditet, ålderdom, olycksfall i arbetet, arbetssjukdomar och arbetslöshet samt sådan socialhjälp som har till uppgift att komplettera eller ersätta dylika system. Direktivet utgör inget hinder för bestämmelser om skydd för kvinnor på grund av moderskap, och medlemsstaterna kan även utfärda särskilda bestämmelser för kvinnor i syfte att undanröja existerande fall av olika behandling. Direktivet gäller endast den förvärvsarbetande befolkningen.

I systemen för social trygghet innebär principen om likabehandling att det inte får förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, varken direkt eller indirekt, och inte heller diskriminering på grund av civilstånd eller familjestatus. Systemens tillämpningsområde och villkoren för tillgång till dem, skyldigheten att betala avgifter och beräkningen av avgifter och förmåner samt de villkor som bestämmer varaktigheten och bibehållandet av rätten till bidrag skall vara lika för kvinnor och män.

I direktivet bereds medlemsstaterna möjlighet att utesluta följande frågor från dess tillämpningsområde: fördelar i fråga om ålderspensionssystemet som beviljas personer som har fostrat barn, beviljande av rätt till ålders- och invaliditetsförmåner på grundval av en hustrus avleda rättigheter samt beviljande av tillägg till förmåner vid invaliditet, långvarigt handikapp, ålderdom, olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom för en hustru som är ekonomiskt beroende av förmånsläutaren.

Genom bestämmelserna om genomförandet

av direktivet ges medlemsstaterna en sex års övergångsperiod under vilken skyldigheterna skall fullgöras.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Strukturen på socialskyddssystemet i Finland följer den nordiska välståndsmodellen. I Finland gäller socialskyddet även den del av befolkningen som står utanför arbetslivet, t.ex. studerande och husmödrar. Frågor som hör till direktivets tillämpningsområde kan bli aktuella vid tolkningen av det allmänna förbudet mot diskriminering i 7 § lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. Hittills har man bl.a. ingripit i frågor som gäller föräldraledighetsförmåner, olika pensionsförmåner, moderskapsledigheten i kollektivavtalen och vårdledighet för ett plötsligt insjuknat barn.

Medlemsstaterna kan i fråga om olika pensionsåldrar och även familjepensionsförmåner utesluta delområden inom socialskyddet från direktivets tillämpningsområde. I Finland förpliktar redan 25 § jämställdhetslagen till en samordning av pensionsåldrarna. Endast i system som har varit gällande innan lagen trädde i kraft tillåts olika pensionsåldrar.

Den ovan nämnda kommission som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 3 oktober 1991 undersöker också behovet av ändringar i jämställdhetslagen till följd av detta direktiv. Kommissionen skall bl.a. bedöma vilka behov av ändringar EG:s jämställdhetsdirektiv och EG-domstolens rättspraxis föranleder i jämställdhetslagstiftningen i Finland.

Rådets direktiv av den 24 juli 1986 om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet (86/378/EEG)

Syftet med direktivet är att principen om likabehandling av män och kvinnor skall genomföras i yrkesbaserade system för social trygghet. I direktivet avses med företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet system vilkas syfte är att ge arbetstagare, vare sig anställda eller egna företagare, i ett företag eller i en grupp av företag, ett område för

ekonomisk verksamhet eller yrkessektor eller grupp av sådana sektorer, förmåner som skall komplettera förmånerna enligt lagstadgade system för social trygghet eller ersätta dessa. Direktivet gäller både obligatoriska och frivilliga system.

Direktivet gäller inte individuella avtal, system med endast en medlem, löntagares försäkringsavtal där arbetsgivaren inte är part och inte heller sådana valbara bestämmelser inom de yrkesbaseradesystemen som erbjuds medlemmarna individuellt för att garantera dem antingen ytterligare förmåner eller möjligheten att välja vilken dag de normala förmånerna börjar eller att välja bland flera förmåner. Även detta direktiv gäller endast den förvärvsarbete befolkningen samt företagare.

Direktivet gäller sådana yrkesbaserade system för social trygghet som ger skydd vid följande risker: sjukdom, invaliditet, åldersinklusive förtidspensionering, olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar samt arbetslöshet. Direktivet gäller även familjepensionsförmåner, om de utgör en ersättning som arbetsgivaren betalar den anställde arbetstagaren.

Diskriminering på grund av kön är förbjuden liksom också på grund av civilstånd eller familjestatus. I synnerhet är diskriminering förbjuden i fråga om systemets tillämpningsområde och villkoren för att få del av det, i fråga om skyldighet att betala avgifter samt i fråga om grunderna för beräkning av avgifterna och för beräkning av förmåner. Direktivet förbjuder direkt och indirekt diskriminering.

Skyldigheterna i direktivet gäller även kollektivavtal, företagens interna regler för de anställda och olika administrativa åtgärder.

Medlemsstaterna har i fråga om införandet av direktivet beretts en övergångsperiod och en möjlighet att uppskjuta avgörandet av en enhetlig pensionsålder tills principen om likabehandling iakttas i lagstadgade system. Bestämmelserna om rättsskydd innehåller även bestämmelser om skydd mot trakasserier.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Jämfört med det finska systemet gäller direktivet uttryckligen endast den förvärvsarbete befolkningen samt företagare. I Finland skulle tillämpningsområdet uppenbarligen om-

fatta olika pensionsfonder hos enskilda arbetsgivare, systemen för pensionstillägg och motsvarande system. Bestämmelserna om rättsskydd uppställer också stränga förpliktelser. Iakttagandet av dessa förpliktelser skall kontrolleras särskilt noggrant. Eventuella behov av lagändringar undersöks av den kommission som har till uppgift att utreda behovet av ändringar i jämställdhetslagen.

Rådets direktiv av den 11 december 1986 om tillämpningen av principen om likabehandling av kvinnor och män med egen rörelse, bland annat jordbruk, samt om skydd för kvinnor med egen rörelse under havandeskap och moderskap (86/613/EEG)

Syftet med direktivet är att för dem som inte omfattas av tillämpningsområdet för tidigare nämnda direktiv om social trygghet säkerställa principen om likabehandling och dess genomförande. Direktivet omfattar egenföretagare, inklusive jordbrukare och fria yrkesutövare. Tillämpningsområdet omfattar även de ovan nämnda makar som inte är anställda eller delägare men regelbundet deltar i egenföretagarens verksamhet och utför samma arbetsuppgifter eller är medhjälpare.

Direktivet förpliktar till likabehandling och förbjuder all diskriminering som direkt eller indirekt sker på grund av kön, civilstånd eller familjestatus. Upprättande, utrustande eller utökande av affärsverksamhet och inledande eller utökande av någon annan form av självständig verksamhet omfattas av direktivets tillämpningsområde. Villkoren för att bilda ett bolag mellan makar får inte vara mer restriktiva än för att bilda ett bolag mellan ogifta.

När ett avgiftsbaserat system för social trygghet för företagare tillämpas, skall makar garanteras möjligheten att frivilligt och genom att de själva betalar sina avgifter ansluta sig till ett dylikt system. Under avbrott på grund av havandeskap och moderskap skall man sträva efter att ordna tillfälliga avbytare, tillgång till nationell socialservice eller rätt till förmåner enligt ett system för social trygghet. Bestämmelserna om rättsskydd förutsätter att alla som anser sig ha blivit kränkta inom företagareverksamhet på grund av att principen om likabehandling inte har tillämpats kan föra ärendet till domstol.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

När det gäller Finland är systemen för social trygghet till sin nivå mera täckande än förpliktelserna i direktivet. Under den tid som jämställdhetslagen har varit gällande har man bl.a. ingripit i beskattningen av och pensionsskyddet för lantbruksföretagare, där en likabehandling av kvinnor och män inte har genomförts. I småföretagarverksamhet har en jämlik fördelning av inkomsten av företagsverksamheten mellan makar också visat sig medföra praktiska problem. Eventuella behov av ändringar i lagstiftningen utreds och genomförs i den kommission som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 3 oktober 1991 för att revidera jämställdhetslagen.

Artikel 71. Enligt artikel 71 i avtalet skall de avtalslutande parterna främja dialogen mellan arbetsmarknadsparterna inom EES. Artikeln medför inga behov att ändra lagstiftningen i Finland.

Kapitel 2 Konsumentskydd

Artikel 72. I artikel 72 hänvisas till bilaga XIX enligt vilken sju konsumentskyddsdirektiv jämte ändringar tas in som EES-bestämmelser. De gäller farliga livsmedelsimitationer, prismärkning av konsumtionsförnödenheter, vilseledande reklam, hemförsäljning, konsumtionskrediter och paketresor.

Syftet med rådets direktiv 87/357/EEG om tillnärmningen av medlemsstaternas lagstiftning om produkter, som på grund av sina yttre egenskaper kan förväxlas med andra produkter och härigenom utgöra en risk för konsumenternas hälsa och säkerhet, är att skydda i synnerhet barn som kan missta sig och tro att produkter som påminner om livsmedel är ätliga. Förordningen om farliga livsmedelsimitationer (359/91) uppfyller direktivets krav.

Direktiv 79/581/EEG om konsumentskydd i samband med prismärkning av livsmedel sådant det lyder enligt direktiv 88/315/EEG samt direktiv 88/314/EEG om konsumentskydd i samband med prismärkning av andra varor än livsmedel, gäller prismärkningen av konsumtionsnyttigheter. Direktiven innehåller bestämmelser om prismärkning av försäljningspriset och jämförpriset på konsumtionsnyttigheter vid reklam och när de erbjuds konsumenterna.

Förordningen om prisinformation vid marknadsföring av konsumtionsnyttigheter (9/89) uppfyller kraven i direktiven till den del det gäller prismärkning av försäljningspriset. Näringsstyrelsens beslut angående information om enhetspriser vid marknadsföringen av konsumtionsvaror (342/90) måste däremot ses över. Ändringarna görs genom beslut av konsumentverket.

Följande EG-direktiv om konsumentskydd i EES-avtalet föranleder ändringar i lagstiftningen i Finland.

Rådets direktiv av den 10 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om vilseledande reklam (84/450/EEG)

Syftet med direktivet är att skydda såväl konsumenter som konkurrerande näringsidkare mot vilseledande reklam och de otillbörliga följderna av denna. Avsikten är också att göra det lättare att göra reklam över de nationella gränserna samt därmed främja den fria rörligheten för varor och tillhandahållandet tjänster.

Ett viktigt krav i direktivet är att domstolarna eller de administrativa myndigheterna skall ha befogenhet att förbjuda en näringsidkare att fortsätta att göra vilseledande reklam eller förbjuda att reklamen publiceras. Medlemsstaterna kan också bestämma att en näringsidkare åläggs att publicera beslutet om förbud eller ett rättelsemeddelande. Medlemsstaterna får själva besluta om påföljder för brott mot ett förbud eller en förpliktelse. Den domstol eller myndighet som beslutar om förbudet skall kunna anse att de påståenden som framförs i reklamen är oriktiga, om inte näringsidkaren visar att de är riktiga.

Direktivet ställer inga hinder för medlemsstaterna att i sin nationella lagstiftning ge konsumenterna och konkurrerande näringsidkare ett bättre skydd än de har enligt direktivet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Stadgandena om marknadsföring i konsumentskyddslagen och lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet uppfyller direktivets krav med undantag för möjligheten att

förbjuda att opublicerad reklam publiceras. De stadganden som behövs för detta ingår i regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av konsumentskyddslagstiftningen och vissa andra lagar.

Rådets direktiv av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler (85/577/EEG)

Syftet med direktivet är att skydda konsumenten för otillbörligt förfarande vid hemförsäljning och i fall då avtal ingås utanför en näringsidkares fasta affärslokaler.

Direktivet skall tillämpas på avtal som gäller varor eller tjänster som har ingåtts vid ett besök som näringsidkaren ordnar utanför sina fasta affärslokaler eller hemma hos konsumenten eller på konsumentens arbetsplats, om inte besöket äger rum på konsumentens uttryckliga begäran. Direktivet gäller inte avtal om fast egendom, om det inte är fråga om leverans av en vara som skall infogas i fast egendom eller reparation av fast egendom. Direktivet gäller inte heller dagligvaror som regelbundet levereras hem, på vissa villkor nyttigheter som levereras på grundval av en katalog och inte heller försäkringar eller värdepapper.

Enligt direktivet skall konsumenten vid hemförsäljning ges rätt att avsäga sig rättsverklningarna av köpet inom minst sju dagar från det han har tagit emot skriftlig information från näringsidkaren om rätten att häva köpet.

Direktivet ställer inga hinder för bestämmelser i den nationella lagstiftningen som ger konsumenten ett bättre skydd.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Stadgandena i 6 kap. konsumentskyddslagen om hem- och postförsäljning uppfyller i fråga om köp av varor direktivets krav. En utvidgning av tillämpningsområdet för kapitlet att omfatta avtal om tjänster ingår i regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av konsumentskyddslagstiftningen och vissa andra lagar.

Rådets direktiv av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och

andra författningar om konsumentkrediter (87/102/EEG)

Syftet med direktivet är att skydda konsumenterna mot oskäliga konsumentkrediter och att säkerställa att konsumenterna får tillräcklig information om kreditvillkoren och kreditkostnaderna samt sina egna förpliktelser. Avsikten är dessutom att förenkla konsumenternas möjligheter att få kredit i andra medlemsstater och att främja fri rörlighet för varor och tjänster som skaffas på kredit.

Direktivet gäller krediter som näringsidkare beviljar konsumenterna, med undantag för bostadslån, krediter för vilka in-teckning i fast egendom har gjorts, räntefria krediter eller krediter med kortare återbetalningstid än tre månader. Också krediter som skall återbetalas inom ett år eller kortare tid i högst fyra rater faller utanför regleringen. Direktivet gäller därtill bara krediter till ett visst belopp. Vad gäller checkräkningar och motsvarande konton (avistakonton) finns en del specialbestämmelser i direktivet. Till övriga delar gäller direktivet inte denna form av kredit, om det inte är fråga om kreditkort.

Direktivet innehåller bestämmelser om kreditavtalets form och om vilka villkor som skall nämnas i avtalet. I fråga om krediter för varuanskaffning skall medlemsstaterna fastställa de villkor under vilka varorna kan återtas och säkerställa att avräkningen i samband med att kreditgivaren återtar varan inte innebär någon otillbörlig vinst. Konsumenten skall ha rätt att betala sin skuld innan avtalstiden har löpt ut så att de totala kostnaderna för krediten sätts ned i motsvarande mån. Konsumentens ställning får inte försvagas, om borgenärens rättigheter övergår på enutomstående. Kreditavtalet får inte försvaga konsumentens rättigheter i förhållande till försäljaren av den vara som har skaffats på kredit eller till den som utför tjänsten. Under vissa förutsättningar skall konsumenten sekundärt på grund av säljarens avtalsbrott kunna framställa yrkanden gentemot kreditgivaren.

Medlemsstaterna skall också ordna med övervakning av kreditgivarna antingen genom att göra verksamheten beroende av tillstånd, genom att underställa den myndighetstillsyn eller genom att främja att lämpliga organ inrättas för att ta emot klagomål som gäller kreditavtal och ge konsumentupplysning.

Direktivet ställer inga hinder för medlems-

staterna att i sin nationella lagstiftning ge konsumenterna ett bättre skydd än vad direktivet kräver.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

En utvidgning av tillämpningsområdet för 7 kap. konsumentskyddslagen som gäller konsumentkrediter och en komplettering av stadgandena om formen för och innehållet i kreditavtal så att de motsvarar direktivet, ingår i en separat proposition om ändring av 7 kap. konsumentskyddslagen. Lagstiftningen i Finland uppfyller de krav direktivet ställer på övervakning av kreditgivare. Med stöd av konsumentskyddslagen övervakas kreditgivarna av konsumentombudsmannen, konsumentverket och länsstyrelserna som i distriktsförvaltningen är underställda konsumentverket. Om kreditgivaren är en depositionsbank skall tillsynen dessutom skötas av bankinspektionen med stöd av lagen om depositionsbankernas verksamhet.

Rådets direktiv av den 22 februari 1990 som ändras direktiv 87/102/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter (90/88/EEG)

Direktivet innehåller bestämmelser om metoderna för hur den verkliga årsräntan skall räknas ut. En övergångsperiod till den 1 januari 1996 har reserverats för införandet av metoderna. Dessutom innehåller direktivet tillägg till de villkor som skall nämnas i ett kreditavtal och som finns uppräknade i direktiv 87/102/EEG.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

De ändringar som gäller kreditavtals innehåll som måste göras i 7 kap. konsumentskyddslagen på grund av direktivet ingår i regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av 7 kap. konsumentskyddslagen som kommer att läggas separat. Direktivets krav på inhemska bestämmelser om metoderna för hur den verkliga årsräntan räknas ut ges genom ett beslut av handels- och industriministeriet.

Rådets direktiv av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (90/314/EEG)

Syftet med direktivet är att främja frihet i utbudet av resetjänster genom gemensamma minimiregler om paketresor. Detta ger researrangören en chans att bjuda ut sina tjänster i andra medlemsstater på jämförbara villkor. Avsikten är att genom attharmonisera konsumentskyddet också göra det lättare för gemenskapens medborgare att köpa paketresor utanför den egna medlemsstaten.

Direktivet innehåller bestämmelser om de uppgifter som skall lämnas till konsumenten och deras bindande verkan för researrangören, hur avtal ingås, om förutsättningarna för och verkningarna av ändringar efter att avtalet har ingåtts, researrangörens avtalsbrott och påföljderna av dessa samt nödvändiga garantiförbindelser i händelse av obeånd.

Direktivet ställer inga hinder för att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning ge konsumenten ett bättre skydd än direktivet kräver.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Finland har ingen särskild lagstiftning om reseavtal som hör till direktivets tillämpningsområde. De researrangörer som är verksamma i Finland iakttar de allmänna villkoren för sällskapsresor, som har kommit till som ett resultat av förhandlingar mellan konsumentombudsmannen och Resebyråföreningen i Finland. De allmänna villkoren för sällskapsresor uppfyller direktivets krav med undantag för vissa detaljer. För genomförandet av direktivet måste dock specialstadganden ges i lag. Vid behov föreläggs en separat proposition.

Om den borgensförbindelse som krävs av researrangörer stadgas i Finland i förordningen om resebyråer (442/68). Till denna del uppfyller lagstiftningen i Finland direktivets krav.

Kapitel 3 Miljö

Artikel 73. I artikeln anges som allmänna mål för de avtalsslutande parterna målen enligt Romfördraget (artiklarna 130 r, s och t), dvs. att bevara, skydda och förbättra miljön, att

skydda människornas hälsa samt att utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt. Allmänna mål är dessutom att miljöskyddskraven skall vara en del av de avtalsslutande parternas övriga samhällspolitik, att förebyggande åtgärder vidtas samt att miljöförstöring skall hejdas vid källan. Förorenaren bär det primära kostnadsansvaret för miljöskyddet.

Artikel 74. I artikeln hänvisas till bilaga XX, som innehåller en förteckning på de EG-miljödirektiv som är en del av EES-avtalet.

Allmänna bestämmelser om miljön

Rådets direktiv av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (85/337/EEG)

I direktivet bestäms om förfarandet i medlemsstaterna vid undersökning och bedömning av miljökonsekvenserna av vissa projekt. Skillnaderna mellan medlemsstaterna i fråga om lagstiftningen om bedömningen av miljökonsekvenserna av offentliga och privata projekt har ansetts förvränga förutsättningarna för konkurrens och sålunda direkt påverka den gemensamma marknadens funktion.

I direktivet anges de allmänna målen och principerna för miljökonsekvensbedömning av offentliga och privata projekt som sannolikt har betydande miljökonsekvenser. Förfarandet vid bedömning av miljökonsekvenser kan innefattas i envar medlemsstats tillståndsförfaranden. Vid behov kan nya system skapas för ändamålet. Tillståndsansökan och de uppgifter som bestäms i direktivet skall finnas tillgängliga för allmänheten och medborgarna skall reserveras möjligheten att framföra sin åsikt innan ett projekt inleds. Om det är sannolikt att ett projekt har betydande miljökonsekvenser på någon annan medlemsstats område skall denna stat tillställas uppgifter om den. Den behöriga myndigheten skall informera medborgarna om beslutets innehåll samt, om medlemsstatens lagstiftning förutsätter det, också om eventuella villkor och motiveringar för beslutet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland finns det flera olika lagar som förutsätter att miljökonsekvenserna av sådana projekt som ingår i förteckningarna i direkti-

vets bilagor utreds. Emellertid varierar förfaringssätten bl.a. i fråga om hur medborgarnas deltagande ordnas. Lagstiftningen täcker heller inte alla projektgrupper och de uppgifter om miljökonsekvenserna som skall ingå i en tillståndsansökan motsvarar inte direktivets krav. I fråga om projekt som har betydande miljökonsekvenser regleras relationerna mellan Finland och grannländerna av flera bilaterala och multilaterala avtal.

Avsikten är att i Finland införa bestämmelser om ett enhetligt förfarande vid utredning och bedömning av miljökonsekvenser liksom även vid de olika myndigheternas och medborgarnas deltagande i samband med planering och genomförande av projekt som definieras i direktivets bilagor eller i samband med planering och genomförande av ändringar i dessa projekt. En arbetsgrupp som har tillsatts av miljöministeriet utreder de lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som genomförandet av direktivet förutsätter. Propositionerna med förslag till nödvändiga lagändringar avläts så att lagarna kan träda i kraft samtidigt som EES-avtalet.

Rådets direktiv av den 7 juni 1990 om rätt att ta del av miljöinformation (90/313/EEG)

Direktivets syfte är att säkra fri tillgång till och fri spridning av miljöinformation i myndigheternas besittning samt att ange villkoren för när sådan information skall hållas tillgänglig för allmänheten. I direktivet finns bestämmelser om mål, resultat och sekretess i fråga om information.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I sak uppfyller lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/51) direktivets krav. Lagen innehåller dock inga bestämmelser om att myndigheterna har högst två månader på sig att ge ut uppgifter i sin besittning, vilket direktivet förutsätter.

Finland saknar dessutom en enhetlig lagstiftning om insamling, behandling, byte och förmedling av miljöinformation. Bl.a. byte och insamling av uppgifter för forskning och uppföljning är oreglerat, liksom allmän förmedling av miljöinformation. Lagen om grunderna för

avgifter till staten (150/92) gäller bara den ekonomiska sidan av saken och står eventuellt i strid med direktivets mål. I speciallagarna på miljövårdens område finns vissa bestämmelser om insamling och publikation av material. T.ex. det dataregister över luftvård som avses i luftvårdslagen och luftvårdsförordningen (716/82) hör för närvarande intimt ihop med det anmälningsförfarande som avses i luftvårdslagen och i framtiden kommer det att höra ihop med det enhetliga miljötillståndsförfarandet.

Enligt luftvårdslagen är verksamhetsidkaren skyldig att övervaka verksamhetens följder och luftens kvalitet. I vattenlagen ingår också bestämmelser om att den som ansöker om tillstånd är skyldig att utöva kontroll. I vattenlagen ingår också bestämmelser om sökandens skyldighet att samla in uppgifter för tillståndsansökan samt bestämmelser om offentliggörandet av dessa uppgifter under tillståndsförfarandet. I tillståndsbeslut med stöd av vattenlagen bestäms ofta att den som har ett tillstånd skall övervaka verksamheten och dess verkningar på vattendragen. Som en följd av dessa åligganden får myndigheterna årligen en anseilig mängd information om vattendragen. I allmänhet har parterna rätt att få tillgång till denna information. Emellertid har bl.a. utbytet av uppgifter för forskning och uppföljning inte reglerats, inte heller den allmänna insamlingen och förmedlingen av miljöinformation, med undantag för bestämmelserna om offentliggörande av uppgifter ifråga om syneförrättningar.

En ökad rättslig reglering krävs för att direktivet skall kunna genomföras i Finland och för att Finland skall kunna delta i miljöinformationssamarbetet. De lagstiftningsåtgärder som direktivet förutsätter utreds vid miljöministeriet. En särskild regeringsproposition avläts om de ändringar som eventuellt måste göras i lagstiftningen. Samtidigt analyseras EG:s förordning om upprättandet av den Europeiska miljöbyrå och det Europeiska nätverket för miljöinformation och miljöövervakning (Förordning nr 1210/90).

Vatten

Rådets direktiv av den 16 juni 1975 om den kvalitet som krävs på det ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna (75/440/EEG),

Rådets direktiv av den 9 oktober 1979 om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenframställning i medlemsstaterna (79/869/EEG)

och

Rådets direktiv av den 15 juli 1980 om kvaliteten på vatten avsett att användas som dricksvatten (80/778/EEG)

Direktivet 75/440/EEG gäller de kvalitetskrav som sött ytvatten som används för tillverkning av hushållsvatten eller är avsett att användas för detta ändamål skall uppfylla. Enligt EES-avtalet har EFTA-länderna inte rätt till de avvikelser som kan göras enligt artikel 20 i direktivet. Avvikelserna gäller tillämpningstidtabellen och tillämpningsområdet för bilaga I till direktivet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland har bestämmelser om kvalitetskrav på dricksvattnet utfärdats med stöd av hälsovårdslagen i medicinalstyrelsens cirkulär nr 1977: Övervakning av hushållsvattnets hygieniska kvalitet, 1990. Kvalitetskrav för ytvatten som är avsett för tillverkning av hushållsvatten har inte fastställts. Det råvatten som vattenverken använder har kvalitetsklassificerats och klassificeringen gäller såväl ytvatten som grundvatten. Kvalitetsklassificeringen är uppgjord i samarbete med Stadsförbundet, medicinalstyrelsen och vatten- och miljöstyrelsen (Stadsförbundets publikation B 192: Vesilaitosten raakaveden laatuluokitus, Helsingfors 1984).

Kvalitetsklassificeringen är en rekommendation och inte en bindande bestämmelse och dess gränsvärden är något strängare än direktivet förutsätter. Genom en komplettering av vattenlagstiftningen skall miljöministeriet bemyndigas att utfärda anvisningar. Övervakningen av hushållsvattets hygieniska kvalitet hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde liksom också utfärdandet av anvisningar om kvalitetskrav på hushållsvatten. I praktiken är den största effekten att vissa små vattenverk som använder ytvatten borde ändra behandlingsprocessen för att den skall motsvara kraven i direktivet.

Artiklarna i direktiv 79/869/EEG jämte bila-

gor innehåller bestämmelser om metoderna vid provtagning av ytvatten samt om hur ofta prov skall tas.

I Finland har sådana anvisningar eller bestämmelser som direktivet förutsätter inte utfärdats. Genomförande av direktivet förutsätter en ändring i lagstiftningen, såsom anförts i samband med direktiv 75/440.

Artiklarna i direktiv 80/778/EEG innehåller bestämmelser om sådana kvalitetskrav på hushållsvattnet som hör samman med hälsovårds-lagstiftningen. Direktivet inverkar inte på vattenlagstiftningen.

Rådets direktiv av den 4 maj 1976 om förening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö (76/464/EEG)

och

Rådets direktiv av den 12 juni 1986 om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG (86/280/EEG)

Direktiv 76/464/EEG är ett ramdirektiv med bestämmelser om vattenföroreningar som förorsakas av farliga ämnen. Bl.a. följande direktiv har utfärdats med stöd av direktivet: 80/68/EEG, 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG och 84/491/EEG. Direktiv 86/280/EEG har utfärdats med stöd av direktiv 76/464/EEG och gäller gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i ramdirektivets bilaga. Direktiv som har utfärdats med stöd av detta direktiv är bl.a. 88/347/EEG och 90/415/EEG.

Direktiv 76/464/EEG förutsätter åtgärder som innebär att förorening av vattenmiljön med ämnen som hör till klasser och grupper i förteckning 1 i bilagan upphör och genom vilka förorening av vattenmiljön med ämnen som hör till klasser och grupper i förteckning 2 i bilagan minskas.

Alla utsläpp som kan misstänkas innehålla något av ämnena i förteckning 1 kräver ett förhandstillstånd av en behörig myndighet i medlemsstaten. Om direktivets genomförande förutsätter det, skall utsläppsnormer som gäller utsläpp av alla sådana ämnen fastställas i tillståndet. Utsläppsnormer skall fastställas i tillståndet också då det är fråga om utsläpp av ämnena i avloppssystemet. Tillstånden ges för en bestämd tid. En myndighet kan vid behov

utfärda strängare utsläppsnormer än direktivet förutsätter och under vissa omständigheter kan tillstånd förvägras.

Förhandstillstånd krävs för alla utsläpp som kan misstänkas innehålla något av ämnena i förteckningen i bilaga 2. I tillståndet fastställs utsläppsnormer som skall grunda sig på kvalitetsmålen. Medlemsstaterna skall göra upp program för de mål för vattenkvaliteten som anges i direktivet. Det är möjligt att vidta striktare åtgärder än direktivet förutsätter. Alla de ämnen i förteckningen i bilaga 1 för vilka kommissionen inte har angett något gränsvärde anses höra till förteckningen i bilaga 2.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Ramdirektivet berör en betydande del av i Finland verksamma industrianläggningar, servicestationer och laboratorier samt anläggningar som är anslutna till kommunala avloppssystem. I det finska systemet med tillstånd som beviljas av vattendomstolen behöver en anläggning tillstånd endast om det ämne eller de ämnen som den använder kan antas föranleda förorening av vattnet. EG:s system för utsläppsstandard förutsätter alltid ett tillstånd av en myndighet då utsläppet innehåller något av ämnena i förteckningen i bilaga I eller II. Till denna del måste bestämmelserna om tillstånd i Finlands vattenlagstiftning kompletteras.

I allmänhet kan direktivets krav på belastningsnivå och vattendrag uppfyllas. I vattendomstolens tillstånd ges dock inte bestämmelser om alla de ämnen som ingår i förteckningen i bilaga 1 och 2. Detta kan korrigeras genom att bestämmelserna i vattendomstolens tillstånd görs mera omfattande. Också till denna del måste bestämmelserna i vattenlagstiftningen kompletteras.

Till en del täcker ämnesförteckningen i 1 § förordningen om förhandsåtgärder för skydd av vatten (283/62) ämnena i förteckning 1 i direktivet. Förhandsanmälningsförfarandet räcker dock inte som sådant till för att motsvara utsläppstillstånd för de industrianläggningar det för närvarande gäller. Anläggningar som kan misstänkas orsaka utsläpp som innehåller ämnen i förteckning 1 måste inbegripas i förfarandet med tillstånd av vattendomstolen. Tillståndsförfarandet skall också gälla service-

stationer och laboratorier. Direktivet gäller också anläggningar som är anslutna till ett kommunalt avloppssystem och som för närvarande inte omfattas av förhandsanmälningsförfarandet, vilket betyder att en ändring torde behövas i den allmänna lagen om vatten- och avloppssystem (982/77). Vidare bör man överväga att i vattenlagen ta in en bestämmelse som gör det möjligt att återta ett gällande tillstånd som beviljats av vattendomstolen i sådana fall där omständigheterna väsentligt har förändrats jämfört med den tidpunkt då tillståndet beviljades eller tillståndets syfte vid den tidpunkten var ett annat.

Det finska vattenrättsliga tillståndsförfarandet avviker från EG:s tillståndsförfarande. I Finland beviljas tillstånd så att förmåner och men jämförs och utsläppsgränserna bestäms anläggningsvis. Direktiven följer allmänna gränsvärden som varje anläggning skall iakttä. Det behövs en utredning av hur beslutsfattandet i Finland passar ihop med EG:s allmänna normbaserade reglering. Bestämmelserna om tillståndsprövning i Finland måste kompletteras till behövliga delar. Bestämmelserna måste också kompletteras så att nya tillstånd ges för bestämd tid så som direktiven fastslår, och så att också gällande tillstånd kan ändras så att de gäller bara en viss tid.

Med direktiv 86/280/EEG, ändrat genom direktiv 88/347/EEG och 90/415/EEG, ges med stöd av direktiv 76/464/EEG gränsvärden för utsläppsnormerna för vissa farliga ämnen: koltetraklorider, DDT och pentaklorfenoler. Värdena gäller utsläpp från industrianläggningar där dessa ämnen eller andra ämnen, som innehåller dem, används. Med behandling av ämnena avses alla industriella processer som inbegriper produktion, behandling eller användning av något av de ämnen som avses i direktivet, eller vilka karakteriseras av att sådana ämnen ingår i processen. Medlemsstaterna skall göra upp särskilda program för att förorening som orsakas av dessa ämnen skall kunna undvikas eller avlägsnas. Programmen skall gälla förorening av dessa ämnen från betydande utsläppskällor, inberäknat sådana engångskällor som inte omfattas av gemenskapernas bestämmelser om gränsvärden eller av den nationella utsläppsnivån, och diffus belastning. Programmen skall genomföras inom fem år räknat från den dag då det direktiv som särskilt gäller ett visst ämne gavs till kännedom. Tillstånden skall ses över vart fjärde år.

Direktivet har omfattande verkningar också på ämnen som används inom Finlands industri och på utsläppsnormerna som gäller dem. Vidare torde också servicestationer och laboratorier samt anläggningar som är anslutna till kommunala avloppssystem falla inom dess tillämpningsområde. Anläggningar som är verksamma med stöd av en förhandsanmälan måste ansöka om tillstånd av vattendomstolen för sina utsläpp. Bestämmelserna i direktivet bygger nämligen inte på att verksamheten leder till vattenföroreningar utan på att ämnet som sådant förorenar miljön.

En kommission som miljöministeriet har tillsatt bereder en detaljerad kartläggning av alla direktiv i anslutning till vattenfrågor, såväl ramdirektiv som direktiv som getts med stöd av dem. Kommissionen bereder också förslag till åtgärder. En separat regeringsproposition avläts om de ändringar som behövs i lagstiftningen.

Rådets direktiv av den 22 mars 1982 om gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från klor-alkaliindustrin (82/176/EEG),

Rådets direktiv av den 26 september 1983 om gränsvärden och kvalitetsmål för kadmiumutsläpp (83/513/EEG),

Rådets direktiv av den 8 mars 1984 om gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från andra källor än kloralkaliindustrin (84/156/EEG)

och

Rådets direktiv av den 9 oktober 1984 om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av hexaklorcyklohexan (84/491/EEG)

Direktiven har utfärdats med stöd av ramdirektivet 76/464/EEG och reglerar gränsvärdena för utsläppsnormerna som gäller ifrågakvarande ämnen, målen för vattenmiljöns kvalitet, de tidsfrister inom vilka medlemsstaterna måste uppfylla villkoren, referensmetoderna för mätningar samt övervakningspraxis. Med undantag för det fall där en medlemsstat har bevisat för kommissionen att den uppfyller gemenskapernas kvalitetsmål skall tillstånden innehålla normer som är minst lika strikta som kraven i bilaga 1 till direktivet. Tillstånden skall granskas med högst fyra års mellanrum.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland anges gränsvärdena för kvicksilver i vattendomstolens tillståndsvillkor. I praktiken uppfylls de gränsvärden som direktivet förutsätter redan nu. I Finland finns det tre dylika anläggningar. Kviksilver ingår i ämnesförteckningen i förordningen om förhandsåtgärder.

I Finland finns det några anläggningar som utnyttjar kadmium eller en råvara som innehåller kadmium. I vattendomstolens tillstånd anges i allmänhet inte gränser för utsläpp av kadmium, men kadmiumutsläppen hör till dem som skall övervakas av förorenaren. Utsläppsbestämmelserna i direktivet kan uppfyllas redan nu. Kadmium ingår i ämnesförteckningen i förordningen om förhandsåtgärder.

I vattendomstolens utslag anges krav på gränsvärden för kvicksilver för andra branscher än kloralkalielektrolysisindustrin. Det finns få anläggningar som i sin produktion utnyttjar ämnen som föranleder utsläpp av kvicksilver. Gränsvärdena som uppställs i direktivet kan uppfyllas redan nu.

Ämnesförteckningen i direktivet gäller lindan. I Finland är det med stöd av lagen om bekämpningsmedel förbjudet att använda lindan som bekämpningsmedel.

Rådets direktiv av den 17 december 1979 om skydd för grundvatten mot förorening genom vissa farliga ämnen (80/68/EEG)

Direktivets syfte är att hindra sådan förorening av grundvattnet som förorsakas av ämnen i ämnesgrupperna i förteckningen i dess bilaga I eller II och att dessutom så noggrant som möjligt övervaka eller avlägsna följderna av tidigare förorening. Direktivet gäller inte utsläpp av hushållsavloppsvatten från separata bostäder som inte är kopplade till avloppssystemet, om utsläppet sker utanför områden som har skyddats med tanke på vattentäkt för människans behov. Direktivet gäller inte heller utsläpp som myndigheterna har konstaterat innehålla så små mängder eller halter av ämnen ur förteckningen i bilaga I eller II att det varken nu eller i framtiden hotar grundvattnets kvalitet, inte heller utsläpp som innehåller radioaktiva ämnen. Genom direktivet har också artikel 4 i direktiv 76/464/EEG upphävts.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I 1 kap. 18 § vattenlagen finns ett förbud mot att ändra grundvattnet, och enligt 1 kap. 22 § vattenlagen är det absolut förbjudet att förorena grundvattnet. Finlands lagstiftning motsvarar i huvudsak direktivet. Det bör ytterligare utredas om bestämmelserna i vattenlagen, i synnerhet 1 kap. 22 §, är tillräckliga. Också ämnesförteckningarna måste ses över.

Rådets direktiv av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG)

I direktivet finns bestämmelser om metoder för rening av kommunalt avloppsvatten och om utsläppsgränser.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivets krav kan i huvudsak uppfyllas i Finland. Detta gäller bl.a. miniminivån för biologisk-kemisk behandling. Enligt direktivet tillåts undantag från kravens allmänna nivå vid låga temperaturer bara på över 1 500 m höjd över havet. I Finland är det emellanåt kallt överallt. Undantagen borde också kunna tillämpas vid sydkusten, för att inte tala om landet i övrigt. I praktiken torde det dock inte uppkomma problem i Finland eftersom reningsverken har dimensionerats så att de fungerar också vid låga temperaturer. Bestämmelserna i vattenlagstiftningen i Finland måste korrigeras till den del det behövs.

Luft

Rådets direktiv av den 15 juli 1980 om gränsvärden och vägledande värden för luftkvalitet med avseende på svaveldioxid och svävande partiklar (80/779/EEG),

Rådets direktiv av den 3 december 1982 om gränsvärde för bly i luften (82/884/EEG)

och

Rådets direktiv av den 7 mars 1985 om luftkvalitetsnormer för kvävedioxid (85/203/EEG)

I direktivet 80/779/EEG som har ändrats

genom direktiven 81/857/EEG och 89/427/EEG ges gränsvärden som inte får överskridas samt riktvärden för långtidsplaneringen beträffande svaveldioxidhalten och svävande partiklar i atmosfären. Enligt direktivet kan medlemsstaterna också bestämma striktare gräns- och riktvärden. Dessutom innehåller direktivet bestämmelser om kontroll och mätningar.

I direktivet 82/884/EEG ges gränsvärden som inte får överskridas för blyförekomsten i luften särskilt i syfte att skydda människan mot verkningar som bly i miljön föranleder. Medlemsstaterna kan också fastställa striktare gränsvärden. I direktivet bestäms också om metoder för provtagning och analys.

I direktiv 85/203/EEG, som har ändrats genom direktiv 85/580/EEG, ges ett gränsvärde för kväveoxid särskilt i syfte att skydda människan, samt riktvärden för att skydda människornas hälsa och främja miljövården på lång sikt. Medlemsstaterna kan fastställa strängare gräns- och riktvärden. I direktivet ingår också bestämmelser om kontroll och analysmetoder.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland har ett statsrådsbeslut om anvisningar i fråga om luftens kvalitet (537/84) utfärdats med stöd av luftvårdslagen. Dessutom har miljöministeriet utfärdat anvisningar om övervakning och mätning av luftkvalitet.

I Finland definieras riktvärdena på annat sätt än i de ovan nämnda direktiven. De är dock minst lika strikta. Hittills har det ansetts att ett riktvärde för bly inte behövs i Finland eftersom blyhalterna har varit mycket låga.

Direktivens verkningar på riktvärdena i Finland bedöms under det arbete med att revidera riktvärdena som pågår.

Rådets direktiv av den 28 juni 1984 om bekämpning av luftförorening från industrianläggningar (84/360/EEG)

I direktivet regleras vissa minimikrav för bestämmelser som gäller tillståndsförfarande och dimensionering av utsläpp för vissa industrianläggningars del. Direktivet förutsätter att anläggningarna i varje land skall ha tillstånd av en behörig myndighet innan verksamheten inleds eller ändras väsentligt.

Tillstånd kan beviljas om de erforderliga åtgärderna, med beaktande av den bästa ekonomiskt användbara tekniken, för att förhindra luftförorening har vidtagits. En anläggning får inte heller förorsaka betydande luftföroreningar, gränsvärdena för utsläpp får inte överskridas och gränsvärdena för luftkvaliteten skall beaktas.

I direktivets bilaga ingår en förteckning över de viktigaste förorenande ämnena. Utsläppen av dessa ämnen får inte föranleda betydande luftföroreningar. Kommissionen har möjlighet att vid behov på basis av direktivet fastställa utsläppsgränser som baseras på den bästa ekonomiskt användbara tekniken för nya anläggningar. Då utsläppsgränserna fastställs beaktas utsläppens kvalitet, omfattning och skadlighet. Med avvikelse från direktivet kan strängare bestämmelser tillämpas för att skydda människornas allmänna hälsa eller miljön.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland kommer tillståndsärendena inom luftvården att behandlas i enlighet med lagen om miljötillståndsförfarande (735/91) som träder i kraft den 1 september 1992. På luftvårdsfrågor tillämpas då luftvårdslagen, hälsovårdslagen (469/65) och i fråga om förbränning av avfall också lagen om avfallshantering (673/78). En totalreform av lagen om avfallshantering pågår. I luftvårdsförordningen ingår en förteckning över anläggningar som starkt påminner om förteckningen i direktivet. Luftvårdsfrågor som gäller anläggningar i förordningens förteckning behandlas i överensstämmelse med luftvårdslagen genom ett enhetligt miljötillståndsförfarande.

Rådets direktiv av den 19 mars 1987 om att hindra och minska asbestförorening i miljön (87/217/EEG)

Direktivets syfte är att skydda människornas hälsa och miljön genom att hindra och minska föroreningar som orsakas av asbest. Enligt direktivet skall åtgärder vidtas för att säkerställa att asbestutsläppen i luft och vatten samt det fasta asbestavfallet minskas så mycket som är skäligt.

I direktivet bestäms om begränsningar av

utsläpp av asbestdamm i luft samt om mätning av utsläppen. Vidare måste man se till att asbestdammet inte medför betydande miljöföroreningar då asbestprodukter hanteras och byggnader som innehåller asbest rivs. Avfall som innehåller asbestfibrer och asbestdamm skall packas, transporteras och hanteras så att asbestpartiklar inte frigörs i omgivningen. Medlemsstaterna kan utfärda bestämmelser som är striktare än bestämmelserna i direktivet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Med stöd av luftvårdslagen kan ett statsrådsbeslut utfärdas om gränsvärdena för sådana utsläpp av asbestdamm som orsakas av att asbest används i tillverkningsprocesser, om inte detta blir överflödigt på grund av ett totalförbud mot användning av asbest.

Direktivets bestämmelser om avfallshantering genomförs i Finland med ett statsrådsbeslut med stöd av den reviderade avfallshanteringslagstiftningen.

Rådets direktiv av den 24 november 1988 om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar (88/609/EEG)

Direktivet tillämpas på energiverk med en bränslereffekt av 50 MW eller mera. I bilagorna till direktivet fastställs landvis gemensamma tak för svaveldioxid- och kväveoxidutsläpp från existerande anläggningar liksom också relativa mål för minskning av utsläppen. I fråga om svavel föreskriver direktivet en minskning av utsläppen i tre steg. Kvävet minskas i två steg. Kommissionen granskar gränsvärdena före den 1 juli 1995.

I direktivet anges gränser för utsläpp av svaveldioxid, kväveoxider och partiklar från nya anläggningar. Gränserna för utsläpp har definierats enligt bränslotyp. Medlemsstaterna kan fastställa striktare gränser än direktivet förutsätter. Gränsvärden kan fastställas också för andra utsläpp eller så kan det krävas att anläggningen anpassas till den tekniska utvecklingen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I samband med förhandlingarna om EES har

Finland, i likhet med de andra EFTA-länderna, 1980 minskat utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider från pannanläggningar med en bränslereffekt av över 50 MW och i överensstämmelse med direktivet definierat målen för minskning av dessa utsläpp.

I Finland har med stöd av luftvårdslagen utfärdats statsrådsbeslut om de allmänna normerna för utsläpp av svaveldioxid, kväveoxid och partiklar från energiverken. Gränsvärdena för utsläpp är i allmänhet strängare än i direktivet. För vissa typer av anläggningar har det tills vidare inte utfärdats allmänna gränsvärden i Finland utan det har ansetts att dessa kan ges effektivare och smidigare genom att anläggningarna behandlas var för sig i ett anmälningsförfarande enligt luftvårdslagen. De allmänna bestämmelser som saknas kan ges genom att komplettera gällande statsrådsbeslut.

Rådets direktiv av den 8 juni om förhindrande av luftförorening från nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar (89/369/EEG)

och

Rådets direktiv av den 21 juni 1989 om minskning av luftförorening från befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar (89/429/EEG)

Syftet med direktivet 89/369/EEG är att hindra sådan luftförorening som förbränning av kommunalt avfall orsakar. Direktivet gäller alla anläggningar för förbränning av kommunalt avfall som har fått tillstånd efter den 1 december 1990. Medlemsstaterna kan vid behov fastställa strängare krav än i direktivet för att skydda miljön.

I direktivet ges maximihalter för vissa skadliga ämnen som ingår i rökgaser. Utsläppsgränser kan fastställas också för ämnen som inte nämns i direktivet. I direktivet finns bestämmelser om de förhållanden under vilka anläggningen används och om metoderna för kontroll och beräkning av utsläppen. Alla avfallsförbränningsanläggningar skall ha en efterbrännare. Om reningsanordningarna för rökgaser upphör att fungera, skall förbränningen avslutas så fort som möjligt. Tillstånd krävs för att bränna kommunalt avfall.

Direktiv 89/429/EEG gäller anläggningar för förbränning av kommunalt avfall vilka har fått sitt tillstånd före den 1 december 1990. Målen

och kraven i direktivet sammanfaller långt med de krav som anfördes i tidigare direktiv och som gällde nya anläggningar för förbränning av kommunalt avfall. Målet är att gamla anläggningar efter en övergångstid i huvudsak skall uppfylla kraven på nya anläggningar. Utsläppsgränserna skall uppnås före den 1 december 1995 och vissa villkor för förbränningen skall uppnås före den 1 december 1996. Medlemsstaterna kan ställa striktare krav än i direktivet om det behövs för att skydda miljön.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland tillämpas luftvårdslagen, lagen om avfallshantering, hälsovårdslagen och lagen om miljötillståndsförfarande (735/91) på anläggningar för förbränning av kommunalt avfall. Avsikten är att utfärda de allmänna bestämmelser som direktivet förutsätter genom statsrådsbeslut med stöd av luftvårdslagen och den reviderade avfallshanteringslagstiftningen samt genom tillståndsbeslut som fattas anläggningsvis med stöd av lagen om miljötillståndsförfarande.

Kemikalier, industriell säkerhet och bioteknik

Rådets direktiv av den 6 april 1976 om bortscaffande av polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler (76/403/EEG)

Sakinnehållet i direktivet om polyklorerade bifenyler (PCB) och polyklorerade terfenyler (PCT) är föråldrat. Det har föreslagits att direktivet skall ersättas med ett nytt direktiv som bär samma namn. EFTA-länderna skall följa det reviderade direktivet från och med den 1 januari 1995.

Syftet med det direktiv som föreslås är att ordna kontrollerad behandling av PCB och PCT och av anordningar och föremål som har förorenats av dem. Medlemsstaterna skall förbjuda icke övervakad behandling av PCB. Likaså skall det vara förbjudet att blanda PCB med annat avfall och att bränna PCB ombord på fartyg. I överensstämmelse med huvudregeln skall det också vara förbjudet att regenerera PCB. Använt PCB eller en anordning som innehåller använt PCB skall så fort som möjligt levereras till ett företag som har erhållit till-

stånd. Tillstånd att behandla PCB beviljas endast avfallsbehandlingsanläggningar som uppfyller särskilda krav. Förbud kan utfärdas mot att ersätta PCB med något annat ämne t.ex. i transformatorer. Anordningar som innehåller PCB skall kartläggas, och en plan uppgörs för insamling och behandling av dem. Direktivet innehåller också bestämmelser bl.a. om märkning av anordningar och utrymmen som innehåller PCB, metoder för bestämning av PCB, transport av PCB-avfall, upplysning och skyldighet att informera kommissionen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Det direktiv som föreslås förutsätter vissa inhemska bestämmelser som kommer att utfärdas med stöd av ett statsrådsbeslut som ges med stöd av den reviderade avfallshanteringslagstiftningen.

Rådets direktiv av den 24 juni 1982 om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter (82/501/EEG)

Genom detta direktiv, som har ändrats genom direktiven 87/216/EEG och 88/610/EEG, försöker man på förhand hindra stora industriella olyckor som kan föranleda fara för människan eller miljön, samt minska de skador som sådana olyckor medför. Anläggningar där ämnen som nämns i direktivet utnyttjas i mängder som överskrider vissamått skall meddela myndigheterna om sin verksamhet. Åtgärder som behövs för att hindra storolyckor och minska deras följder skall vidtas.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland ingår bestämmelser om att hindra risken för storolyckor i industrianläggningar redan nu i beslut som har utfärdats med stöd av lagen om skydd i arbete, kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen. En del av de noggrannare bestämmelser som direktivet förutsätter har i Finland med stöd av lagen om skydd i arbete utfärdats genom statsrådets beslut om avvärjande av storolyckor på grund av kemikalier (1705/91). Genomförandet av

bestämmelserna förutsätter ändringar i förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (682/90) samt i de bestämmelser som med stöd av lagen om explosionsfarliga ämnen har utfärdats om explosiva varor, naturgaser och flytgaser.

Rådets direktiv av den 23 april 1990 om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer (90/219/EEG)

och

Rådets direktiv av den 23 april 1990 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön (90/220/EEG)

Genetiskt modifierade mikroorganismer (GMM) indelas i direktivet 90/219/EEG i två säkerhetsklasser (I och II). I direktivet finns särskilda bestämmelser och rekommendationer för behandling av vardera klassen.

Den nationella behöriga myndigheten skall meddelas då ett utrymme eller en apparat som är avsedd för sluten användning av GMM första gången tas i bruk. Om avsikten är att i utrymmet använda GMM av den farligare klassen (klass II) krävs tillstånd av myndigheten.

Det är tillåtet att bedriva forskning eller industriell verksamhet med GMM av klass I i godkända utrymnen, om den behöriga myndigheten har underrättats. Däremot får industriell verksamhet med GMM av klass II inte bedrivas utan myndighetens tillstånd.

Direktiv 90/220/EEG gäller avsiktlig spridning av genetiskt modifierade organismer (GMO) i miljön och införande av produkter som innehåller GMO på marknaden.

Den behöriga nationella myndigheten skall alltid underrättas om avsiktlig spridning av GMO, och spridningen får inte påbörjas utan myndighetens tillstånd.

När någon önskar introducera en produkt som innehåller GMO på marknaden skall en ansökan göras till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där man först ämnar införa produkten på marknaden. Den nationella myndigheten kan förkasta ansökan, om produkten inte motsvarar kraven i direktivet. Om myndigheten godkänner ansökan, skall den vidarebefordra ansökan till EG:s kommission som för sin del skickar den till myndigheterna i övriga medlemsstater.

Om ingen av medlemsstaterna motsätter sig

att produkten godkänns, godkänner den myndighet som fick den ursprungliga ansökan att produkten förs in på marknaden. Efter detta kan ingen medlemsstat begränsa införandet av produkten på marknaden inom sitt eget område. Om det dock föreligger skäl att misstänka att produkten kan åsamka människors hälsa eller miljön allvarlig skada, kan en medlemsstat begränsa produktens användning och marknadsföring eller temporärt förbjuda den.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I Finland finns det ingen lagstiftning som specifikt gäller användningen av GMM. Med stöd av lagar och andra författningar som gäller hälsovård och arbetarskydd kan de risker som orsakas av arbete inom gentekniken emellertid övervakas. Hittills har inget anmälningsförfarande i överensstämmelse med direktivets krav ordnats genom lagstiftning och inte heller har någon ansvarig myndighet utnämnts för att ta emot anmälningar.

I Finland finns det ingen separat lagstiftning om spridning av GMO i miljön. Dock torde förbuden mot förorening i vattenlagen och luftvårdslagen i viss utsträckning kunna tillämpas i de fall där GMO kan anses förorena vattendragen eller luften. Växtskyddslagen (127/81) kan tillämpas för att bekämpa organismer som är skadliga för växter och växtprodukter.

Lagstiftningen i Finland gäller produkter som inte innehåller levande GMO men den gäller inte till alla delar produkter som innehåller levande GMO. Ett sådant förfarande för godkännande som direktivet förutsätter har heller inte ordnats, och en myndighet som tar emot anmälningar och beviljar tillstånd har inte utnämnts.

Hösten 1991 tillsatte statsrådet en kommitté med uppgift att utarbeta de ändringar i finsk lagstiftning som direktivet förutsätter. Enligt EES-avtalet skall direktiven vara genomförda i Finland den 1 januari 1995.

Avfall

Rådets direktiv av den 16 juni 1975 om omhändertagande av spilloljor (75/439/EEG)

Med direktivet om hantering av spilloljor,

vilket har ändrats genom direktiv 87/101/EEG, vill man säkra att spilloljor samlas och behandlas på ett säkert sätt. Vidare vill man i mån av möjlighet säkra regenerering eller annat utnyttjande av spilloljor.

Medlemsstaterna skall se till att det finns företag som sköter insamling och behandling av spilloljor, eventuellt så att de är verksamma inom vissa bestämda områden. Företag som samlar in spilloljor skall registreras. Behandling av spilloljor är en verksamhet som kräver tillstånd. Vid regenerering av spillolja skall behandlingen av avfall som uppkommer och den regenererade oljans kvalitet beaktas. Utsläppsgränser fastställs för förbränning av spillolja i anläggningar på mer än 3 MW. Avfallet från förbränning av spillolja skall behandlas i tillbörlig ordning. Spillolja som bränns får inte innehålla över 50 ppm farligt avfall eller PCB. Vidare ingår i direktivet bestämmelser om bokföringsskyldighet, kontroller, ekonomiskt stöd, spilloljeavgift och rapporter som skall ges till kommissionen. Medlemsstaterna kan vidta strängare åtgärder för skydd av miljön än direktivet förutsätter. Förbud mot att bränna spillolja kan t.ex. utfärdas.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Lagen om avfallshantering, lagen om oljeavfallsavgift (894/86) och statsrådets beslut om begränsning av oljeavfallsförbränningen (447/87) liknar mycket långt direktivet om behandling av spilloljor. Direktivet är emellertid mera detaljerat och till denna del måste bestämmelserna i Finland kompletteras.

Avsikten är att utfärda de kompletterande bestämmelserna som direktivet föranleder med ett statsrådsbeslut som ges med stöd av den reviderade avfallshanteringslagstiftningen.

Rådets direktiv av den 15 juli 1975 om avfall (75/442/EEG),

Rådets direktiv av den 20 mars 1978 om giftigt och annat farligt avfall (78/319/EEG)

och

Rådets direktiv av den 6 december 1984 om övervakning och kontroll inom Europeiska gemenskapen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall (84/631/EEG)

Det grundläggande direktivet från 1975 om avfall (75/442/EEG) ändrades i mars 1991 så att det motsvarar tidens krav. I det reviderade direktivet 91/156/EEG, som har utfärdats med stöd av artikel 130 s i Romfördraget, klarläggs terminologin och begreppen inom avfallshanteringen. Det krävs att medlemsstaterna vidtar åtgärder för att minska avfallsmängderna och deras skadlighet, främja avfallsåtervinningen och ordna den slutliga avfallsbehandlingen så att den inte medför risker för människors hälsa eller för miljön. Det förutsätts att bästa ekonomiskt användbara teknik används vid återvinning och annan behandling av avfall. Medlemsstaterna skall skapa ett täckande nät av avfallsbehandlingsanläggningar vilket säkrar att gemenskaperna och varje medlemsstat är självförsörjande i fråga om avfallsbehandling. Riksomfattande, regionala och kommunala avfallshanteringsplaner skall göras upp för att målen skall nås och avfallshanteringen ordnas rationellt. Avfallet skall behandlas i närheten av den plats där det uppkommer och flyttning av avfall i strid med avfallshanteringsplanerna skall kunna hindras. I allmänhet behövs det tillstånd för återvinning och annan behandling av avfall. Också företag som samlar in och transporterar avfall skall registreras. I enlighet med förorsakarprincipen svarar den i vars besittning avfallet är eller, i fråga om produkter som inte längre tillverkas, producenten för avfallshanteringens kostnader. De åtgärder som direktivet förutsätter skall genomföras före den 1 april 1993.

Direktivet om giftigt och annat farligt avfall (78/319/EEG) är föråldrat till sitt innehåll. Lagen om avfallshantering avviker från direktivet bl.a. till följande delar. I Finland finns detingen skyldighet att inte blanda farligt avfall med annat avfall. I lagen om avfallshantering finns det ingen bestämmelse som motsvarar bestämmelserna i direktivet om skyldighet för den som inte har rätt att hantera avfallet att överlåta avfallet. I Finland finns det inte heller bestämmelser om vem som ansvarar för de kostnader som uppstått på grund av farligt avfall. Myndigheterna i Finland har inte en sådan planeringsskyldighet som direktivet förutsätter. I Finland är det inte möjligt att avvika från lagen i nödsituationer. Skyldigheten att föra bok över farligt avfall härleds i Finland inte direkt ur lagen, utan föreskrivs vid behov genom en tillståndsnorm. Direktivet upphävs genom direktiv 91/689/EEG. Avsikten är att

den nya regleringen skall beaktas i EES-avtalet före den 1 januari 1995 då EFTA-staterna skall genomföra direktivet om farligt avfall.

Enligt direktiv 84/631/EEG, som har ändrats flera gånger (85/469/EEG, 86/121/EEG, 86/279/EEG, 87/112/EEG), skall medlemsstaterna övervaka och kontrollera transport av farligt avfall såväl från en EG-medlemsstat till en annan som från och till gemenskapens område. Enligt direktivet är den som är i besittning av avfallet skyldig att anmäla om export av avfall till den behöriga myndigheten i import- och transitländerna. Kopior av anmälan om transport skall följa avfallet under varje flyttningsskede. Transport över gränser får inte inledas innan den behöriga myndigheten i medlemsstaten har gett kvitto på att anmälan har tagits emot. Om avfall exporteras utanför gemenskaperna måste myndigheterna i importlandet godkänna importen.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet 75/442/EEG, sådant det lyder ändrat genom direktiven 91/156/EEG och 78/319/EEG förutsätter en grundlig revidering av lagen om avfallshantering. Begreppen avfall och avfallshantering skall specificeras i lagstiftningen och det skall klarläggas både vem som är ansvarig för avfallshanteringen och hur kostnaderna skall fördelas. I lagstiftningen skall också intas krav på att avfallsmängderna och deras skadlighet minskas och på att bästa ekonomiskt användbara teknik utnyttjas. Statsrådet och miljöministeriet skall ha omfattande befogenheter att utfärda detaljerade bestämmelser beträffande tillbörlig avfallsåtervinning och annan behandling. I lagstiftningen skall intas bestämmelser om planering av avfallshanteringen och om tillräckliga styrmedel så att planerna kan genomföras. Också tillståndssystemet inom avfallshanteringen skall förnyas. Ett system skall skapas för rapportering om åtgärderna och för kontroll av hur de genomförs.

I Finland övervakas import, export och transittransporter av problemavfall genom ett anmälningsystem som grundar sig på lagen om avfallshantering. I syfte att genomföra Baselkonventionen som gäller kontroll av avfallstransporter har lagen till denna del ändrats i slutet av 1991. Också stadgandena om flytt-

ning av avfall måste ändras i enlighet med direktiv 84/631/EEG. Ändringarna måste genomföras före den 1 januari 1995.

En kommission som tillsattes av miljöministeriet den 11 april 1991 utreder det behov av att revidera avfallshanteringslagstiftningen som föranleds av direktiven om avfallshantering och ett förslag till förordning i saken. Propositionerna med förslag till ändring av lagstiftningen avläts till riksdagen så att de, liksom de mera detaljerade bestämmelserna som utfärdas med stöd av den nya lagen, hinner träda i kraft före ingången av 1993.

Rådets direktiv av den 20 februari 1978 om avfall från titandioxidindustrin (78/176/EEG)

I direktivet 78/176/EEG bestäms om avfallsutsläpp från titandioxidindustrin. Avfallsutsläpp i vattendrag utan förhandstillstånd förbjuds. Tillståndet måste ges från det område där avfallet produceras, det område där det släpps ut i vattendrag, lagras, placeras på en avstjälningsplats eller sugas in i marken, och från det område från vilket det släpps ut eller sänks ned i ett vattendrag. Ett tillstånd beviljas endast för begränsad tid men det kan förnyas. Tillståndet förutsätter att avfallet inte kan behandlas på annat sätt och att det varken har direkta skadliga verkningar på vattenmiljön eller sådana skadliga verkningar som framgår senare.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Bestämmelserna i direktiv 78/176/EEG anknyter till såväl vattenvården, avfallshanteringen som luftvården. I Finland har en anläggning inom titandioxidindustrin fått tillstånd av länsstyrelsen med stöd av luftvårdslagen och tillstånd av vattendomstolen att leda ut avloppsvatten i vattendragen. I praktiken uppfylls de krav som direktivet förutsätter.

Det finns ett länsstyrelsebeslut inom ramen för anmälningsförfarandet enligt luftvårdslagen beträffande luftvården vid Finlands enda titandioxidindustrianläggning. Då luftvårdsbeslutet fattades beaktades luftvårdsbestämmelserna i direktivet. I samband med revisionen av lagen om avfallshantering omarbetas som bäst de bestämmelser om avfallshanteringen som direk-

tiven om avfall från titandioxidindustrin förutsätter. Titandioxidindustrinläggningens ansökan om tillstånd beträffande avloppsvatten är under behandling vid vattendomstolen. I sina utlåtanden har vattenmyndigheterna förutsatt att belastningen minskas i överensstämmelse med direktivet. Bolaget har redan vidtagit åtgärder för att minska belastningen. Vid miljöministeriet utreds det för närvarande om de gränser för utsläpp i luften som direktivet anger förutsätter att ett statsrådsbeslut utfärdas.

Rådets direktiv av den 3 december 1982 om kontroll och övervakning av miljöer som påverkas av avfall från titandioxidindustrin (82/883/EEG)

I direktivet stadgas i enlighet med artikel 7 i direktiv 78/176/EEG om förfarandet vid övervakning och kontroll av de miljökonsekvenser som föranleds av att avfall från titandioxidindustrin släpps ut i vattendrag, sänks ned i vattendrag, lagras eller förs till avstjälningsplatser och leds ner i marken.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet föranleder inga lagstiftningsåtgärder i Finland.

Rådets direktiv av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket (86/278/EEG)

Syftet med direktivet om användning av avloppsslam i jordbruket och med förslaget till ändring av det är att reglera användningen av avloppsslam i jordbruket så att avloppsslamets skadliga verkningar på jordmån, växtlighet, djur och människor kan hindras samtidigt som ett sakligt utnyttjande av avloppsslammet främjas.

I direktivet ges bindande gränsvärden för förekomsten av vissa tungmetaller i jordmånen så att utnyttjandet av avloppsslam inte får medföra att gränsvärdena överskrids. I direktiven bestäms också den största tillåtna mängden slam som får spridas ut årligen och att halterna av vissa tungmetaller i slammet inte får överskrida gränsvärden som anges i direktivets bilaga I. Enligt direktivet skall slammet i allmänhet förbehandlas innan det används i

jordbruket och efter användningen måste en viss tid förflyta innan det behandlade området kan tas i bruk som betesmark eller innan grönfoder eller vissa odlingsväxter som äts färska och som står i direkt kontakt med marken får sköras från det. Under växtperioden får slam inte användas vid odling av frukt och grönsaker med undantag för fruktträdsodling. Medlemsstaterna har dock rätt att utfärda strängare bestämmelser.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Inom lagstiftningen i Finland finns det bestämmelser som tangerar saken i avfallshanteringslagen, vattenlagen och hälsovårdslagen samt i förordningar som har givits med stöd av dem. I Finland gavs anvisningar om användningen av avloppsslam i april 1991. Då publicerades miljöministeriets, vatten- och miljöstyrelsens och social- och hälsostyrelsens gemensamma anvisningar "Användning av slam från reningsverk vid jordbruket" (Miljöministeriet, Anvisningar 4, 1991). Till vissa delar är dessa anvisningar strängare än gemenskapens direktiv. De bestämmelser som nämnts ger dock inte tillräckliga befogenheter för att direktivet skall kunna genomföras på ett bindande sätt. Därför har bestämmelserna om användning av slam i jordbruket getts i form av anvisningar eller rekommendationer av myndigheterna. Avsikten är att ge bindande bestämmelser som motsvarar direktivet med stöd av den reviderade avfallshanteringslagstiftningen och den reviderade vattenlagstiftningen.

Artikel 75. Avtalsparterna har trots de åtgärder som avses i artikel 74 rätt att upprätthålla eller ta i bruk miljövårdsbestämmelser som är strängare än gemenskapens bestämmelser förutsatt att de inte står i strid med EES-avtalet.

Kapitel 4 Statistik

Artikel 76. I punkt 1 förbinder sig de avtalslutande parterna att ta fram och sprida sådana sammanhållna och jämförbara statistiska uppgifter som behövs för att beskriva och följa alla relevanta ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter på EES. I punkt 2 finns en förpliktelse för de avtalslutande parterna att utveckla och använda sådana harmo-

niserade metoder, definitioner och klassificeringar som säkerställer att de mål som uppställs i punkt 1 kan nås. Det statistiska arbetet skall organiseras på lämpliga administrativa nivåer. Detta betyder bl.a. att ansvaret för att uppgifter tas fram och så långt som möjligt också för att de sprids ligger hos de nationella statistiska myndigheterna. Datasekretessens betydelse poängteras genom en förpliktelse i avtalet om att iaktta kraven på datasekretess när den gemensamma statistikproduktionen organiseras. I punkt 3 hänvisas till de EG-bestämmelser om statistik som nämns i bilaga XXI. Bestämmelserna gäller innehållet i den statistik som skall tas fram på olika områden, de tidsfrister och metoder som skall tillämpas när de görs upp samt överlämnandet av uppgifter till det gemensamma statistiska organet. Bestämmelserna inverkar på följande statistikområden: industristatistiken, transportstatistiken, utrikeshandelsstatistiken, befolknings- och socialstatistiken, nationalräkenskaper, jordbruksstatistiken, fiskestatistiken och energistatistiken. Dessutom gäller EG-förordningarna om statistisk näringsgrensindelning (nr 3037/90) samt om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter (nr 1588/90) statistik som skall tas fram allmänt. De EG-bestämmelser som nämns i bilagan ställer förpliktelser på de nationella statistiska myndigheterna. För statistiken i de ovan nämnda förordningarna är dessa myndigheter i Finland Statistikcentralen, vägstyrelsen, Statsjärnvägarna, tullstyrelsen, jordbruksstyrelsen, vilt- och fiskeriforskningsinstitutet och handels- och industriministeriet.

Syftet med bestämmelserna för de enskilda statistikområdena är att säkerställa åtkomsten av sammanhållna och jämförbara statistiska uppgifter från olika stater för att beskriva och följa funktioner som är viktiga för EES. Kraven på de olika statistikområdena varierar beroende på deras betydelse för EES. EG-bestämmelserna föranleder ändringar på nästan alla de statistikområden som berörs av dem. För viss slags statistik är ändringarna betydande (transport, industri).

Industristatistik (direktiv 64/475/EEG, 72/211/EEG, 72/221/EEG och 78/166/EEG jämte ändringar)

Syftet med direktiven är att säkerställa jämförbar årsstatistik över utvecklingen av indust-

riella investeringar och industrin samt den industriella strukturen och konjunkturen.

Verkningar i Finland

Direktiven innebär en betydande utökning av den nuvarande konjunkturstatistiken för industrin. För Finlands del gäller en övergångstid till 1997. I Finland beslutar statistikcentralen om de angelägenheter som avses i direktiven.

Transportstatistik (direktiv 78/546/EEG, 80/1119/EEG och 80/1177/EEG jämte ändringar)

Syftet med direktiven är att säkerställa att det finns jämförbar statistik om nationella och internationella godstransporter i landsvägs- och insjötrafik och med järnväg.

Verkningar i Finland

Betydande ändringar måste göras i den vägtrafikstatistik som för närvarande skall tas fram vart annat år. Den måste ändras så att den delvis tas fram kvartalsvis. Direktivet om insjötrafiken kommer inte att tillämpas i Finland på grund av de små transportmängderna. Vägstyrelsen och Statsjärnvägarna beslutar om de angelägenheter som avses i direktivet.

Utrikeshandelsstatistik (förordningar nr 1736/75, 546/77, 518/79, 3345/80, 200/83, 3367/87, 3522/87, 3678/87, 455/88 jämte ändringar)

Förordningarna kräver att jämförbara statistiska uppgifter om utrikeshandeln tas fram. De innehåller bestämmelser bl.a. om tillämpliga metoder för statistiken, principer för framtagning, definitioner och klassificering.

Verkningar i Finland

Om de angelägenheter som avses i förordningarna beslutar tullstyrelsen och i fråga om vissa klassificeringar Statistikcentralen.

Utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter (förordning nr 1588/90)

Förordningen gäller överföring av konfiden-

tiellt statistiskt material från de nationella statistiska myndigheterna till EG:s statistiska kontor. Möjligheten att överföra sådana uppgifter är i vissa fall viktig för framtagningen av jämförbara uppgifter som gäller hela EES. Förordningen tillämpas såväl på frivillig överföring av information som på överföring till gemenskapernas statistiska kontor som sker på grund av en eventuell upplysningsskyldighet enligt statistikbestämmelserna. Förordningen innehåller också bestämmelser om dataskydd och datasekretess vid gemenskapernas statistiska kontor.

Enligt artikel 3 i förordningen har de nationella statistiska myndigheterna rätt att lämna konfidentiella uppgifter och det går inte att åberopa den nationella lagstiftningen för att förhindra att uppgifter lämnas, om det särskilt har stadgats om skyldigheten att lämna uppgifter. Skyldigheten att lämna uppgifter kan dock inte gälla uppgifter av vilka de statistiska enheterna direkt kan identifieras. Nationella myndigheter skall inte vara skyldiga att lämna uppgifter om fysiska personers privatliv, om personerna genom den utlämnade informationen kan identifieras direkt eller indirekt. Med uppgifter om privatlivet avses i förordningen uppgifter om fysiska personers privat- och familjeliv så som dessa definieras av de olika staternas nationella lagstiftning och praxis.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Enligt artikel 3 i förordningen är det inte möjligt att ålägga myndigheterna att lämna sådana personuppgifter som avses i personregisterlagen (471/87). Utlämnande av uppgifter om fysiska personer i enlighet med artikeln står inte i någon högre grad i strid med de nationella stadgandena om utlämnande av uppgifter som har samlats in för statistiska ändamål och inte heller med praxis vid tillämpningen.

Den nationella lagstiftningen och praxis vid tillämpningen av den (6 § L om lämnande av vissa uppgifter för officiell statistik och 1 § 9 punkten F innefattande vissa undantag i fråga om allmänna handlingars offentlighet 650/51) skiljer sig från artikeln i fråga om utlämnande av uppgifter om näringsidkare, företag och sammanslutningar. Enligt EG-bestämmelserna kan skyldigheten att lämna uppgifter gälla uppgifter av vilka ett statistiskt objekt inte

direkt kan identifieras. På det nationella planet lämnas inte uppgifter av vilka ett statistiskt objekt kan definieras direkt eller indirekt.

Befolkningsstatistik och socialstatistik (förordning nr 311/76)

Förordningen förutsätter att statistik över utländska arbetstagare och deras första arbetsplatser tas fram.

Verkningar i Finland

Statistikcentralen beslutar om de omständigheter som avses i förordningen.

Nationalräkenskaper (direktiv 130/89/EEG)

Syftet med direktivet är att säkerställa att bruttonationalprodukt till marknadspriser beräknas med harmoniserade begrepp och metoder och att den är jämförbar i beskrivningen av olika staters ekonomi. Också grunderna för insamling av vissa medel som används i EES verksamhet förutsätter att denna parameter är jämförbar och tillförlitlig.

Verkningar i Finland

Statistikcentralen beslutar om de omständigheter som avses i direktivet.

Näringsgrensindelningar (förordning nr 3037/90)

Förordningen kräver att den näringsgrensindelning (NACE) som fastställs i dess bilaga tas i bruk vid framtagning av nationell statistik och gemenskapsstatistik för att säkerställa att tillförlitliga och jämförbara uppgifter finns tillgängliga.

Övergångsperioden för införandet av den nya indelningen löper för Finlands del till år 1997, eftersom övergången på grund av att en ny nationell indelning nyligen har tagits i bruk kräver en längre övergångsperiod än vanligt.

Med stöd av ett bemyndigande i 5 § lagen om statistikcentralen (48/92) fastställer statistikcentralen de klassificeringar som skall tillämpas i statens statistikföring.

Jordbruksstatistik (direktiv 72/280/EEG, beslut 72/356/EEG, förordningar nr 571/88 och 837/90 jämte ändringar)

Av EG:s bestämmelser om jordbruksstatistik har de viktigaste förhållningsbilderna av det ekonomiska området tagits in i avtalet. Det har ansetts vara viktigt att från alla stater få statistiska uppgifter om lantbrukets struktur, mjölk och mjölkprodukter samt spannmålsproduktionen. I synnerhet beträffande de undersökningar som gäller lantbrukets struktur har ett tämligen stort antal särarrangemang för EFTA-staterna godkänts, eftersom lantbrukspolitiken inte hör till tillämpningsområdet för avtalet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Den allmänna lagen om lantbruksstatistik i Finland är lagen om lantbruksstatistik (675/75) i vilken närmast de som är skyldiga att lämna uppgifter för statistik anges och enligt vilken jord- och skogsbruksministeriet har beslutanderätt i fråga om de uppgifter som skall tas fram. I förordningen om lantbruksstatistik (826/75) beskrivs innehållet av den statistik som skall tas fram. Lagen gäller andra saker än EG-bestämmelserna. Förordningen definierar innehållet av den statistik som skall tas fram på ett så allmänt plan att det inte uppkommer någon kollision. Om de angelägenheter som avses i EG-bestämmelserna beslutar jord- och skogsbruksministeriet och jordbruksstyrelsen. För den lantbruksräkning som skall göras periodvis ges i allmänhet en separat lag och förordning (de senaste är lagen och förordningen om lantbruksräkning 1076/89 och 258/90). För den händelse att motsvarande författningar också ges framdeles, måste EG:s bestämmelser beaktas.

Fiskestatistik (förordning 1382/91)

Förordningen kräver att statistik över mängden av och genomsnittspriset på landade fiskeriprodukter månatligen skall tas fram. Sammanhållna statistiska uppgifter är nödvändiga i synnerhet vid marknadsföringen av fiskeriprodukter.

Verkningar i Finland

Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet beslutar

om de omständigheter som avses i förordningen.

Energistatistik (direktiv 90/377/EEG)

Syftet med direktivet är att säkerställa att statistik över prissättningen på gas och el levererad till industriella slutanvändare fås fram så att öppen konkurrens och jämförelse av priserna på olika energiformer är möjlig.

Verkningar i Finland

Handels- och industriministeriet beslutar om de omständigheter som avses i direktivet.

Protokoll 30

I punkt 4 i artikeln hänvisas till protokoll 30 som innehåller särskilda bestämmelser om organisationen av samarbetet på statistikens område. Avsikten är att säkerställa att EFTA-staterna har tillräckliga möjligheter att påverka utvecklingen av statistiken och framtagningen av gemensam statistik genom attanordna en gemensam konferens för att ange riktlinjer för samarbetet. EFTA-staterna kan på lika villkor delta i de kommittéer som behandlar gemenskapens statistiska program då frågor som hör till tillämpningsområdet för EES-avtalet behandlas. Protokollet innehåller också bestämmelser om arbetsfördelningen vid framtagningen av gemenskapsstatistiken samt preciserar datasekretesskraven i det egentliga avtalet så att konfidentiella uppgifter endast får användas för statistiska ändamål.

Kapitel 5 Bolagsrätt

Artikel 77. I artikel 77 hänvisas till bilaga XXII enligt vilken EG:s gällande bolagsrättsliga direktiv samt förordningen om de europeiska ekonomiska intressegrupperingarna skall höras till EES reglerna. I bilagan har bestämmelserna om deras tillämpningsområde kompletterats med hänvisningar till bolagsformerna i fråga i EFTA-länderna. Eftersom det i Finland bara förekommer en form av kapitalbolag nämns för Finlands del aktiebolaget i hänvisningarna. Efter att en bolagsform som motsva-

rar privata aktiebolag, dvs. bolag med begränsad ansvarighet, har tagits i bruk i Finland kommer bilagens hänvisningar att ses över genomgående. I fråga om de bolagsrättsliga EG-bestämmelserna tillämpas på alla EFTA-stater en övergångsperiod, som för Finlands del upphör två år efter att avtalet har trätt i kraft.

Rådets första direktiv av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (68/151/EEG)

Det första bolagsrättsliga direktivet är den äldsta av EG:s åtgärder för att harmonisera den bolagsrättsliga lagstiftningen. Det tillämpas på sådana bestämmelser om bolag enligt vilka ägarna inte har personligt ansvar för bolagets förpliktelser.

Direktivets bestämmelser gäller i Finland aktiebolag. Av syftet med direktivet följer att dess bestämmelser skall tillämpas på alla aktiebolagsliknande bolag. Därmed kommer åtgärderna för att genomföra direktivet i Finland att gälla såväl offentliga som privata aktiebolag.

Syftet med direktivet är att ange det miniminnehåll som skall stå att finna om bolaget i offentliga register samt begränsa möjligheterna att i den nationella lagstiftningen reglera rättsverkningarna för fel som har skett när ett bolag har bildats. Genom direktivet harmoniseras därtill de rättsregler som gäller giltigheten i förhållande till utomstående av förbindelser som har gjorts för bolagets räkning.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I fråga om kravet på offentlighet uppfyller den finska lagstiftningen om handelsregistret till största delen de grundläggande krav som direktivet ställer. I de bolagsrättsliga direktiv som redogörs för längre fram har dock med hänvisningar dragits nytta av den form för offentlighet som regleras i detta direktiv, vilket ger anledning att i större skala överväga vilket som vore ett ändamålsenligt sätt att offentliggöra registeruppgifter i Finland. Av-

sikten är att förelägga en separat proposition om de lagändringar som till denna del orsakas av att direktivet genomförs. Den bereds som en del av revideringen av lagen om aktiebolag.

Direktivets kapitel om giltigheten av ett bolags förbindelser innebär att preciserande bestämmelser måste föras in i lagen om aktiebolag. Ogiltighet för bolaget är en främmande rättspåföljd i den nordiska aktiebolagsrätten, varför kapitlets verkningar på gällande lagstiftning blir små.

Rådets andra direktiv av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga (77/91/EEG)

Avsikten med direktivet är att i EG:s medlemsstater, i den mån det gäller förhållandet mellan bolaget samt dess aktieägare och utomstående, harmonisera de grundläggande reglerna för kapitalbolag. Kapitalbolagen används som bolagsform för storföretag och företag som när de skaffar medel vänder sig till allmänheten. Föremål för reglering är kapitalbildning, beständighet och skydd för kapitalplacering. Därmed gäller direktivets artiklar bl.a. betalning av aktiekapital i pengar och med apportegendom, värdering av tillgångar, köpförbud i fråga om egna aktier och undantag från förbudet, beslut om att höja eller sänka kapitalet och information om detta, teckningsrätt och avvikelser från den samt indragning och återköp av aktier.

Direktivets största betydelse i EG:s medlemsstater har varit att det höga kapitalkravet i direktivet också styr de stater, som har haft endast en allmän kapitalbolagsform, att anamma det system med två bolagsformer som inte kräver personligt ansvar av ägarna som förhärskat i EG:s ursprungliga medlemsstater. Direktivet tillämpas bara på s.k. offentliga bolag, som i det kontinentala Europa kallas aktiebolag och i Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland offentliga bolag med begränsat ansvar. Kännetecknen för ett sådant offentligt bolag har inte definierats i gemenskapens lagstiftning, utan varje medlemsstat som övergår till systemet med två bolags-

former med begränsat ansvar skall när den genomför direktivet ange kännetecknen för bolagsformen, dvs. hur den skiljer sig från bolag som det inte anses vara skäl att tillämpa direktivet på.

De offentliga bolagen är i alla EG:s medlemsstater rena aktiebolag. Däremot är de offentliga bolagens motsats, dvs. bolagsformer som också lämpar sig för småföretag, där aktieägarna inte har personligt ansvar för bolagets skulder, mycket olika i olika länder på grund av den historiska bakgrunden. På den europeiska kontinenten är sådana bolag s.k. bolag med begränsat ansvar, där medlemmarnas rättsförhållanden och bolagets förvaltning till vissa delar påminner om personbolag. I Storbritannien och Nordirland motsvaras bolagsformen av privata bolag med begränsat ansvar. I fråga om privata bolag med begränsat ansvar har inte harmonisering eftersträivats inom EG med undantag för det tolfte direktivet som handlar om att tillåta enmansbolag och för vilket redogörs längre fram.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Det andra bolagsrättsliga direktivet är det bolagsrättsliga direktiv som orsakar de flesta ändringarna i lagstiftningen om aktiebolag i Finland. Finland och det övriga Norden har traditionellt använt samma aktiebolagsform som bolagsform för såväl små som stora bolag. På grund av direktivet blir det nödvändigt att i lagstiftningen göra den tudelning mellan privata och offentliga bolag som nämndes tidigare samt i lagstiftningen om stora bolag de ändringar angående den bolagsformen som direktivet förutsätter. I Finland har det preliminärt tänkts att tudelningen lättast genomförs så att såväl offentliga som privata bolag är aktiebolag.

På offentliga aktiebolag som när de skaffar medel kan vända sig till allmänheten tillämpas utöver de grundläggande bestämmelserna en delvis strängare, delvis bara mera detaljerad reglering som bl.a. direktiven förutsätter och som också blir en del av lagen om aktiebolag. Ett bolags övergång till offentligt bolag kommer i princip att ske frivilligt genom att bolagsordningen ändras. Å andra sidan måste börsbolag i praktiken bli offentliga bolag på grund av att enligt värdepappersmarknadsdi-

rektivet endast sådana värdepapper som har emitterats av ett offentligt aktiebolag kan vara föremål för handel på börserna.

Att direktivet genomförs orsakar talrika ändringar också i de materiella bestämmelserna i lagen om aktiebolag. En del av den framtida regleringen preciserar rättigheterna för aktieägare och utomstående, andra kräver större offentlighet i fråga om en del av bolagets verksamhet, vissa förbättrar aktieägarens möjligheter att bedöma sin ställning i bolaget. En del av bestämmelserna i direktivet bildar ramarna för funktioner som ännu är främmande i Finland. Det är dock inte obligatoriskt att omfatta dem. Den principellt viktigaste ändringen gäller röstningsförfarandet i vissa frågor då ett bolag har olika slag av aktier. Direktivet kräver röstmajoritet inom varje skilt slag av aktier för att beslut skall uppkomma; denna metod för att skydda minoriteten har endast i undantagsfall utnyttjats i finsk bolagsrätt.

Det andra bolagsrättsliga direktivet innehåller en förteckning över de bolagsformer på vilka bestämmelserna i direktivet tillämpas. Enligt bilaga XXII till EES-avtalet är denna bolagsform i Finland aktiebolaget. På denna punkt tillämpas den bestämmelse i avtalet för vilken redogjordes ovan, enligt vilken Finland sedan direktivet genomförts kan ändra benämningen.

Rådets tredje direktiv av den 9 oktober 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om fusioner av aktiebolag (78/855/EEG)

Syftet med det tredje bolagsrättsliga direktivet om fusioner av aktiebolag är att förplikta medlemsstaterna att i sin lagstiftning ta in bestämmelser om fusion av aktiebolag som säkerställer aktieägarnas, borgenärernas och innehavarnas av masskuldebrev rättsliga ställning och ger dem tillräcklig opartisk information. Direktivet tillämpas bara på offentliga aktiebolag, så vad som i samband med det andra direktivet anfördes om atttillämpningsområdet i Finland meddelas senare gäller också detta direktiv. Enligt direktivet är det fråga om en egentlig fusion endast då minst 90 procent av fusionsvederlaget betalas i aktier. Trots detta gäller största delen av bestämmelserna också fall där mer än tio procent av vederlaget betalas i pengar.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Den lagstiftning som behövs för att direktivets bestämmelser skall kunna genomföras kommer på många punkter att precisera de gällande fusionsbestämmelserna och förbättra parternas rättsskydd utan att för den skull ändra grunderna för fusionsförfarande i vår lagstiftning. Rätten till information, bl.a. sakkunnigutlåtanden om fusionsavtal och kravet på offentlighet kommer att utökas. Bestämmelserna täcker alla fall av fusion som är bekanta för finsk lag: vanlig fusion, fusion genom att ett nytt bolag bildas (kombinationsfusion) och dotterbolags fusion med moderbolaget.

Rådets fjärde direktiv av den 25 juni 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (78/660/EEG)

EG:s fjärde och sjunde bolagsrättsliga direktiv gäller bolagens information om bokslut. Det fjärde direktivet gäller uppgörandet, innehållet och offentliggörandet av enskilda bolags årsbokslut samt revision. Direktiv 78/66/EEG gavs år 1978. De storleksgränser som nämns i det fjärde direktivet bands genom direktiv 84/569/EEG till eun. Direktivet ändrades ytterligare i november 1990 så att gränserna för små och medelstora företag höjdes med ungefär en fjärdedel samtidigt som det bestämdes om lättnader för små och medelstora företag bl.a. i fråga om uppvisningsprinciperna för bokslut (90/604/EEG). Direktivet ändrades samtidigt så att personbolag som definierades särskilt för varje medlemsstat kom att falla innanför direktivens tillämpningsområde, om bolagen som ansvariga bolagsmän endast har aktiebolag eller motsvarande bolag (90/605/EEG); det ursprungliga direktivet tillämpades endast på bolagsformer som påminde om aktiebolag. I Finland gäller direktiv 90/605/EEG enligt avtalsbilaga XXII öppna bolag och kommanditbolag.

Målet för direktivet är att förenhetliga principerna för hur bokslut skall göras upp och formen för den information om bokslut som skall offentliggöras för att bolag som är verkamma i olika medlemsstater bättre skall kunna jämföras med varandra. Enligt direktivet är det primära målet för bokslutsinformationen

att ge en riktig och tillräcklig bild av bolagets medel, skulder, finansieringsställning och resultat.

Direktivet innehåller viktiga bestämmelser om värderings- och periodiseringsprinciperna. En del av direktivets bestämmelser är ovillkorliga, andra innehåller alternativa sätt för medlemsstaterna att avgöra frågan genom den nationella lagstiftningen. Som ett exempel på den prövningsrätt som lämnas åt den nationella lagstiftningen kan värderingen av omsättningstillgångarna nämnas. Omsättningstillgångarna värderas enligt huvudregeln som direkta kostnader. I direktivet ingår dock en valmöjlighet med stöd av vilken medlemsstaterna kan tillåta att i anskaffningskostnaderna tas med en del av tillverkningskostnaderna av fast natur utöver de rörliga(omedelbara) kostnaderna.

När balansräkningen utarbetas enligt det fjärde direktivet kan antingen en horisontell eller vertikal modell väljas. Det egna kapitalet delas inte upp på bundet och fritt kapital som i finsk aktiebolagslagstiftning. Man kan välja mellan fyra olika modeller för resultaträkningen. Resultaträkningen kan utarbetas antingen enligt en fördelning i kostnader eller funktioner. Räkenskapsperiodens resultat delas enligt det fjärde direktivet i tre grupper: resultatet av den egentliga verksamheten, finansieringsavkastning och finansieringskostnader och resultatet av annan verksamhet än den egentliga verksamheten.

I det fjärde direktivet finns också bestämmelser om uppgifter som skall meddelas i bilagor. I bilagorna skall bl.a. ges information om omsättning och personal som grundar sig på en indelning enligt verksamhetsområde och på en geografisk indelning.

Det fjärde direktivet innehåller också bestämmelser om skyldigheten att offentliggöra bokslutet och att låta revidera bokslutet och att använda en godkänd (auktoriserad) revisor.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Flera av bestämmelserna i det fjärde direktivet ger en valmöjlighet enligt vilken en medlemsstat kan avvika från huvudregeln i direktivet eller välja mellan flera av de alternativa principer direktivet tillåter. De viktigaste skillnaderna mellan huvudreglerna i det fjärde direktivet och finsk bokförings- och företags-

lagstiftning ligger i formföreskrifterna för bokslutet, avskrivningsreglerna liksom ristorno-skyldigheten i fråga om vissa utgiftsnoteringar.

Tillämpade scheman för resultaträkningen och balansräkningen samt kraven på bilagor är olika såväl till innehåll som till omfattning enligt direktivet och de finska normerna. Schemat för resultaträkningen i bokföringsförordningen (783/73) skiljer sig från direktivet såväl till struktur som till de enskilda posterna. Det krävs mera uppgifter i bilagorna än enligt de finska bestämmelserna.

Den allmänna principen för värdering är densamma i finsk lagstiftning som i direktivet: kostnaderna skall värderas till ursprungliga inköpskostnader. Direktivet kräver att anskaffningskostnaderna för anläggningstillgångar avskrivs systematiskt under den estimerade ekonomiska tid som nyttigheten används. Avskrivningarna görs därmed planenligt enligt ett på förhand uppgjort program. I Finland är planenliga avskrivningar i resultaträkningen tillåtna men på grund av skattebindningen måste skillnaden mellan planenliga och i bokföringen minskade avskrivningar i resultaträkningen framställas som korrigeringposter i form av reserveringar. Det är likaså frivilligt att i balansräkningen ange den samlade avskrivningsskillnaden. Utgiftsresten för anläggningstillgångarna anges, i motsats till direktivet, efter att de avskrivningar som har gjorts i bokföringen dras av.

Finlands lagstiftning innehåller ingen förpliktelse att återförabokförda kostnader, om t.ex. en avskrivning för ett värdepappersköp under en senare räkenskapsperiod visar sig sakna grund. Det fjärde direktivet däremot kräver att en dylik kostnadsbokföring stryks.

Kommittén för revidering av bokföringslagstiftningen, som överlämnade sitt betänkande i december 1990 (komm.bet. 1990:45) har utrett behovet av att ändra det finska regelverket för bokslut för att avpassa det efter principerna i direktivet. En separat proposition kommer att föreläggas utgående från kommitténs förslag.

Rådets sjätte direktiv av den 17 december 1982 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om delning av aktiebolag (82/891/EEG).

Det sjätte bolagsrättsliga direktivet om delning av aktiebolag är på sätt och vis det tredje direktivets motsats. Förfarandet när bolag de-

las och blir nya bolag, dvs. diffusion, och offentlighetsförpliktelseerna i samband med det är desamma som vid fusion. Till tillämpningsområdet för direktivet hör offentliga bolag. Det sjätte direktivet avviker från de andra bolagsrättsliga direktiven genom att det inte förpliktar medlemsstaterna att i sin lagstiftning genomföra reglering i enlighet med direktivet. Däremot förpliktar direktivet sådana medlemsstater som tillåter delning av bolag på det sätt som avses i direktivet att ändra sin lagstiftning så att den motsvarar bestämmelserna i direktivet.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Finland har inga bolagsrättsliga bestämmelser om delning av bolag och det slag av delning som avses i direktivet är därför inte rättsligt möjlig. EES-avtalet leder inte till en skyldighet att ändra lagstiftningen på denna punkt men det förhindrar möjligheterna att i lagstiftningen föra in förfaranden om bolagsbildning som avviker från direktivet, dels om det sker genom att bolag delas, och dels om det förfarande som används vid bolagsbildningen hör till tillämpningsområdet för direktivet.

En utredning om behovet av lagstiftning som möjliggör delning av bolag har upprepade gånger förespråkats i Finland. Beredningen av lagstiftning i enlighet med bestämmelserna i det sjätte bolagsrättsliga direktivet är beroende av resultatet av en utredning av de nationella behoven.

Rådets sjunde direktiv av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning (83/349/EEG)

Det sjunde direktivet innehåller bestämmelser om konsoliderade bokslut (koncernbokslut; bokslut heter redovisning i Sverige och direktivet talar om koncernredovisning). Av ett konsoliderat bokslut skall enligt direktivet framgå alla tillgångar, skulder samt finansieringssituation och resultat för de företag som hör till företagsgrupperingen (koncernen) som vore det fråga om ett enda företag. Bokslutet skall också ge riktiga och tillräckliga uppgifter om koncernens tillgångar, skulder, finansieringssituation och resultat. En del av direkti-

vets bestämmelser är ovillkorliga medan andra är valbara. I fråga om tillämpningsområdet och storleksgränserna har vissa ändringargjorts i direktivet.

En av direktivets viktigaste bestämmelser är definitionen av en företagsgruppering som bokföringsmässigt är en koncern. Enligt direktivet hör alla de företag i vilka moderföretaget har bestämmanderätten till koncernen. Bestämmanderätten bygger i första hand på majoriteten av aktierna eller av medlemmarnas röster i dotterbolaget. Moderbolagets bestämmanderätt kan, fastän moderbolaget inte har en röstmajoritet som grundar sig på ägande, innebära rätt att som ägare eller medlem välja majoriteten i dotterbolagets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan. Moderbolagets bestämmanderätt kan, om den nationella lagstiftningen tillåter det, också innebära inflytande över dotterbolaget trots att moderbolaget inte alls är aktieägare.

Också en situation där majoriteten av medlemmarna i dotterbolagets förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan har valts till sina uppdrag enbart med stöd av rösterna för de aktier som moderbolaget representerar, kan under vissa förutsättningar ge upphov till en skyldighet att upprätta ett konsoliderat bokslut. Direktivet tillåter att den nationella lagstiftningen kräver att ägandet skall utgöra minst 20 procent av rösterna för att ett koncernförhållande skall uppstå. Ett företag som har röstmajoritet i ett annat företag med stöd av ett avtal som det har ingått med andra aktieägare eller medlemmar, kan anses vara moderbolag.

Ett konsoliderat bokslut omfattar den konsoliderade balansräkningen, resultaträkningen och bilagorna. Bestämmelserna i det fjärde direktivet om formen för och innehållet i balans- och resultaträkningen samt om den information som skall ges i bilagor, skall tillämpas också på konsoliderade bokslut.

I konsoliderade bokslut skall värderingsprincipen i det fjärde direktivet iakttas. Om ett enskilt konsoliderat bolags bokslut har upprättats enligt andra värderingsprinciper måste tillgångarna och skulderna i bokslutet värderas på nytt enligt de värderingsprinciper som iakttas vid konsolidering.

Ett bolag i vilket det ägande bolaget har mer än 20 procent av det egna kapitalet, skall i bokslutet omfattas med hjälp av kapitalandelsmetoden och anges i bokslutet med sin egen

benämning, om avsikten är att det ägande bolaget skall ha nytta av verksamheten under en längre tid.

I den verksamhetsberättelse som direktivet förutsätter att företagsgrupperingen skall göra skall en täckande översikt ges över affärsverksamhetens utveckling och den totala ekonomiska ställningen för de bolag som ingår i bokslutet.

Små och medelstora företagsgrupperingar har lämnats utanför informationsskyldigheten i det sjunde direktivet. Banker och försäkringsbolag har fått egna bestämmelser om bokslutsinformation.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Skyldigheten att upprätta koncernbokslut uppstår enligt finsk lagstiftning på grundval av bestämmanderätten; huvudregeln är att bestämmanderätt som bygger på ägande jämte tillhörande röstmajoritet ger upphov till förhållandet moder — dotterbolag. Också EG:s regelverk bygger på idén om bestämmanderätt. EG:s lagstiftning ger dock upphov till koncernförhållanden i ett större antal olika situationer och för flera olika bolagsformer än den finska lagstiftningen.

De tekniska principer som skall iakttas när koncernbokslut upprättas är i huvuddrag desamma enligt finsk praxis och praxis enligt det sjunde direktivet. En väsentlig skillnad är dock att bolagens bokslut enligt finsk praxis fogas till koncernbokslutet som sådana.

I samband med det fjärde direktivet hänvisades det ovan till förslagen av kommittén för revidering av bokföringslagstiftningen om att ändra de finska bokföringsnormerna så att de också stämmer överens med principerna i det sjunde direktivet.

Rådets åttonde direktiv av den 10 april 1984 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper (84/253/EEG)

Det åttonde bolagsrättsliga direktivet reglerar bolagens lagstadgade revision och innehåller särskilt bestämmelser om behörighetsvillkoren för de revisorer som sköter revisionen.

Direktivet kompletterar bestämmelserna om bokslut och koncernbokslut i det fjärde och sjunde bolagsrättsliga direktivet. Direktiven innehåller bestämmelser om skyldigheten att vid revision använda revisorer som uppfyller behörighetsvillkoren enligt det åttonde direktivet. I direktivet finns bestämmelser om teoretiska kunskaper och praktiskt kunnande som krävs för att en revisor skall godkännas (auktoriseras). Auktoriseringen görs av en statlig myndighet eller någon instans som den statliga myndigheten har bemyndigat. Om auktorisationsbemyndigande skall stadgas i lag.

Utgångspunkten för direktivet är att en person i allmänhet kan godkännas att utföra en lagstadgad revision först sedan han efter en grundutbildning på högskolenivå har slutfört yrkesutbildning för revisorer, som arrangeras eller erkänns av staten. Undantag från detta kan göras under de förutsättningar som anges i direktivet.

Direktivet förutsätter att en medlemsstat under vissa förutsättningar godkänner personer som revisorer, om de helt eller delvis har visat prov på sin behörighet i en annan EG-stat. Direktivet innehåller därtill bestämmelser om förutsättningarna för auktorisering, bl.a. att personen skall vara välfrejdad. Dessutom innehåller direktivet jävsbestämmelser för revisorer.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Vår gällande lagstiftning innehåller inga bestämmelser om ett auktoriseringssystem för revisorer och inte heller om förutsättningarna för auktorisering; denna uppgift hör i Finland till handelskammarinstitutionen. Anpassningen till direktivets principer kräver att det meddelas bestämmelser i lag om auktorisering av revisorer. Likaså skall de allmänna förutsättningarna för auktorisering anges i lag. Det torde bli nödvändigt att skärpa förutsättningarna för att få en auktorisering i fråga om den praktiska erfarenheten. Likaså måste kravet på yrkesmässig redbarhet och välfrejd inkluderas i förutsättningarna.

Kravet på finskt medborgarskap och på att revisorn skall bo i Finland måste slopas. Vidare måste ett förfarande för godkännande av revisorer som är auktoriserade i andra EES-stater skapas. Likaså måste en del nya bestämmelser

i anslutning till hur revisionen skall företas föras in i lag.

Handels- och industriministeriet tillsatte i mars 1991 en kommission med uppgift att lägga fram förslag till ändringar och tillägg till lagstiftningen för att harmoniserade finska bestämmelserna med principerna i EG:s direktiv om bokföring och revision.

Rådets elfte direktiv av den 21 december 1989 om krav på offentlighet i filialer som har öppnats i en medlemsstat av vissa typer av bolag som lyder under lagstiftningen i en annan stat (89/666/EEG)

Det elfte bolagsrättsliga direktivet har nära anknytning till det första. I direktivet räknas upp vilka uppgifter utländska bolag inom tillämpningsområdet för det första direktivet måste publicera om sina filialer i den stat där filialen är belägen. Syftet är att harmonisera lagstiftningen för att säkerställa att viss grundläggande information om ett bolags filialer finns tillgänglig för var och en i den stat där filialen är belägen inom direktivets hela tillämpningsområde. Direktivets bestämmelser gäller å ena sidan filialer till bolag från medlemsstaterna, för vilkas del en harmoniserad bokföringspraxis enligt direktiven om bokföring tillämpas, och å andra sidan filialer till bolag från tredje stater.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Direktivet gäller frågor som för närvarande regleras på förordningsnivå i handelsregisterförordningen (208/79). Avsikten är att i samband med de lagändringar i handelsregisterlagen (129/79) som det första direktivet förutsätter föra in också de bestämmelser som kräver reglering på lagnivå och som följer av detta direktiv.

Rådets tolfte direktiv av den 21 december 1989 på bolagsrättens område om enmansbolag med begränsat ansvar (89/667/EEG)

Det tolfte bolagsrättsliga direktivet förpliktar medlemsstaterna att i sin lagstiftning godkänna sådana enmansbolag där bolagsmannens an-

svar för bolagets förpliktelser är begränsat till en viss kapitalinsats. Skyldigheten att godkänna enmansbolag med begränsat ansvar gäller emellertid inte offentliga bolag.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Det innebär inga problem att genomföra direktivet i Finland eftersom det inte i Finland krävs att ett bolag skall ha fleraaktieägare än en för att det skall vara möjligt att utnyttja aktiebolagsformen. Direktivet torde föranleda smärre ändringar i lagen om aktiebolag, närmast i fråga om att vissa beslut som en aktieägare fattar för bolagets räkning måste kunna verifieras.

Rådets förordning (EEG) nr 2137/85 av den 25 juli 1985 om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG)

Förordningen om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG) bildar en separat bolagsrättslig regleringshelhet. Förordningen möjliggör sammanslutningar med vissa övernationella drag mellan juridiska personer och näringsidkare i olika stater. Förordningen är det första lyckade försöket att genom gemenskapslagstiftning skapa en ny bolagsform som står utanför lagstiftningen i medlemsländerna.

Avsikten är att europeiska ekonomiska intressegrupperingar används snävt. Syftet med grupperingarna är enligt förordningen att underlätta och utveckla medlemmarnas ekonomiska verksamhet samt förbättra och öka resultatet av dylik verksamhet. Avsikten är inte att skapa vinst för själva intressegrupperingarna. Den vinst som eventuellt uppkommer av verksamheten anses vara medlemmarnas vinst. Verksamheten skall stå i samklang med medlemmarnas ekonomiska verksamhet och den får till sin natur endast anknyta till verksamheten. I förordningen finns därför avsevärda funktionella begränsningar för intressegrupperingarna. En intressegruppering får inte leda eller övervaka andra bolag och får inte besitta aktier eller andelar utöver vad som är nödvändigt för att målet med intressegrupperingen skall kunna nås. Till den del det är tillåtet för en intressegruppering att besitta aktier eller andelar sker detta för medlemmarnas och inte

för intressegrupperingens räkning. En intressegruppering får ha högst femhundra anställda.

En gruppering bildas genom att ett avtal ingås. I fråga om avtalet är förordningen synnerligen flexibel och det obligatoriska minimumhålllet är litet. Omständigheter som skall avtalas är grupperingens namn, säte och syfte. Därtill skall vissa uppgifter om grupperingens medlemmar framgå ur avtalet. En intressegruppering registreras i den stat där den har sitt säte. Förordningen innehåller närmare bestämmelser om vad som skall registreras. Registreringen skall också offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Beaktansvärt är att en intressegruppering kan byta säte från en stat till en annan.

En intressegrupperings organ består av medlemmarna gemensamt samt en eller flera företagsledare. Avtalet om att bilda grupperingen kan innehålla bestämmelser om andra organ. Varje medlem har en röst, om inte annat följer av avtalet. Ingen får ha majoriteten av rösterna. Om vissa av de omständigheter om bildandet som nämns i förordningen, såsom syftet med grupperingen eller ändring av medlemmarnas betalningsskyldighet eller antal röster eller antagande av nya medlemmar, skall alltid beslutas enhälligt. Till övriga delar kan medlemmarna i avtalet om att bilda grupperingen också avtala om andra sätt att fatta beslut, t.ex. majoritetsbeslut.

Medlemmarna svarar solidariskt för alla grupperingens förpliktelser. En borgenär kan emellertid kräva prestation av en medlem först sedan betalning har krävts av grupperingen och den inte har betalats inom skälig tid. Förordningen innehåller tvingande bestämmelser om ett medlemskaps upphörande, som t.ex. en medlems rätt att utträda och rätten att utesluta en medlem samt om upplösning av grupperingen. På likvidation och betalningsoförmåga tillämpas nationell lagstiftning.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I förordningen åläggs medlemsstaterna vissa skyldigheter att vidta åtgärder för att verkställa förordningen. Åtgärderna hänför sig främst till registerföring. Dessa lagändringar som närmast är tekniska kommer att föreläggas riksdagen i samband med en separat proposition om ikraftträdande av förordningen. Den över-

gångsperiod på två år som gäller bolagsrätten omfattar också ikraftträdandet av förordningen.

Del VI Samarbete vid sidan om de fyra friheterna

Artikel 78. Enligt denna artikel skall de avtalslutande parterna stärka och bredda samarbetet inom ramen för gemenskapens verksamhet inom områdena för forskning och teknisk utveckling, informationstjänster, miljö, utbildning och ungdomsfrågor, socialpolitik, konsumentskydd, små och medelstora företag, turism, den audiovisuella sektorn samt räddningstjänsten.

Artikel 79. Utgångspunkten för de avtalslutande parternas samarbete är en dialog i syfte att visa på områden och verksamheter där ett närmare samarbete kan bedrivas inom de särskilt uppräknade områdena. Till de särskilda samarbetsformerna hör att man skall utbyta information och inom Gemensamma EES-kommittén, om en avtalslutande part så begär, samråda om planer och förslag om upprättande eller ändring av ramprogram, särskilda program samt verksamheter och projekt. Bestämmelserna i del VII i avtalet iakttas i tillämpliga delar på delen om samarbetsformer, om så är bestämt i denna del och i protokoll 31.

Artikel 80. Samarbetet skall ske så att EFTA-staterna deltar i EG:s ramprogram, särskilda program, projekt eller andra verksamheter. Därtill skall de avtalslutande parterna upprätta gemensam verksamhet, utbyta information och göra gemensamma ansträngningar för att främja viss verksamhet inom de avtalslutande parternas hela territorium. Parterna skall eftersträva parallell lagstiftning och samordning av verksamheter genom eller inom ramen för internationella organisationer samt av samarbete med tredje länder.

Artikel 81. Denna artikel anger de principer som skall iakttas vid EFTA-staternas deltagande i EG:s ramprogram, särskilda program, projekt eller andra verksamheter. EFTA-staterna skall ha tillgång till alla delar av programmen. EFTA-staternas finansiella bidrag skall till fullo beaktas då det är fråga om deltagande i de kommittéer som bistår kommissionen med genomförande och utveckling av EG-verksamhet. Bestämmelserna i artikel

79.3 tillämpas på de beslut av gemenskapen, som inte avser gemenskapens allmänna budget utan direkt eller indirekt berör ramprogram, särskilda program, projekt eller andra verksamheter. Gemensamma EES-kommittén kan på särskilt avtalat sätt granska villkoren och betingelserna för ett fortsatt deltagande i verksamheten. I fråga om spridning, utvärdering och utnyttjande av ramprogrammen, de särskilda programmen, projekten och den andra verksamheterna skall alla avtalslutande parter ha samma rättigheter och skyldigheter. De avtalslutande parterna åtar sig därtill att i enlighet med sina respektive regler och förrordningar och i den utsträckning det är nödvändigt underlätta rörligheten för deltagare i ett program eller annan verksamhet.

Artikel 82. I denna artikel fastställs grunderna för beräkning av EFTA-staternas finansiella medverkan i de fall då EFTA-staterna på det sätt som avses i artikel 81 deltar i EG:s ramprogram, särskilda program, projekt eller övriga åtgärder. Enligt punkt 1. a skall EFTA-staternas finansiella bidrag fördelas i proportion till det belopp som varje år fastställs för gemenskapen i dess allmänna budget för varje budgetpost som motsvarar verksamheterna i fråga. Den "proportionalitetsfaktor" som skall bestämma EFTA-staternas medverkan skall utgöra summan av förhållandet mellan å ena sidan varje EFTA-stats bruttonationalprodukt till marknadspriser (GDP) och å andra sidan summan av gemenskapens och respektive EFTA-stats bruttonationalprodukter till marknadspriser. Denna faktor beräknas för varje budgetår enligt de senaste tillgängliga statistiska uppgifterna. EFTA-staternas finansiella bidrag läggs både i fråga om bemyndiganden och anslag till de belopp som för gemenskapen har fastställts i den allmänna budgeten för varje budgetpost som motsvarar de berörda verksamheterna. De bidrag som EFTA-staterna varje år skall betala bestäms enligt anslagen. I punkt 1 a bestäms därtill att åtaganden att uppfylla finansiella skyldigheter som gemenskapen gjort innan EFTA-staternas börjat medverka i ifrågavarande verksamheter inte skall föranleda några bidrag från EFTA-staternas sida.

Enligt punkt 1 b skall EFTA-staternas finansiella bidrag till följd av deras medverkan i vissa projekt eller andra verksamheter grundas på principen att varje avtalslutande part skall stå för sina egna kostnader med ett skäligt

bidrag, vilket skall fastställas av Gemensamma EES-kommittén, till gemenskapens fasta kostnader.

Enligt punkt 1 c skall Gemensamma EES-kommittén fatta de nödvändiga besluten om de avtalsslutande parternas bidrag till kostnaderna för verksamheten. Enligt artikeln kan Gemensamma EES-kommittén därtill komplettera eller ändra bestämmelserna om de finansiella andelarna. Enligt punkt 2 ingår närmare bestämmelser för tillämpning av artikeln i protokoll 32.

Protokoll 32

Artikel 1. Denna artikel reglerar förfarandet vid fastställandet av den finansiella medverkan enligt artikel 82 i avtalet. Enligt det förfarande som beskrivs i punkt 1 och 2 skall EG-kommissionen senast den 30 maj varje budgetår meddela Gemensamma EES-kommittén de belopp som i det preliminära förslaget till allmän budget tagits upp som bemyndiganden och anslag "för information" och som avser de verksamheter där EFTA-staterna deltar och de beräknade bidrag som "för information" tagits upp i inkomstberäkningen i det preliminära budgetförslaget och som motsvarar EFTA-staternas deltagande i verksamheten. Enligt punkt 3 skall Gemensamma EES-kommittén före den 1 juli varje år bekräfta att beloppen som avses i punkt 2 överensstämmer med bestämmelserna i artikel 82 i avtalet. I punkt 4 bestäms att när den budgetansvariga institutionen har fastställt budgeten skall de belopp som motsvarar EFTA-staternas medverkan och som redovisas i gemenskapens budget "för information", såväl vad avser bemyndiganden och anslag som vad avser beloppen för bidragen, justeras så att bestämmelserna i artikel 82 respekteras.

I punkt 5 och 6 bestäms att så snart den allmänna budgeten slutligt fastställts av den budgetansvariga institutionen skall EG-kommissionen meddela Gemensamma EES-kommittén de belopp som "för information" ingått i sammandraget över inkomster och utgifter i budgeten och som motsvarar EFTA-staternas medverkan. Gemensamma EES-kommittén skall inom 15 dagar bekräfta att dessa belopp överensstämmer med bestämmelserna i artikel 82. EFTA-staternas ständiga kommitté skall senast den 1 januari varje budgetår meddela

EG-kommissionen den slutliga fördelningen av bidraget mellan EFTA-staterna. Denna fördelning är bindande för varje EFTA-stat. Om denna information inte har tillhandahållits före den 1 januari, skall fördelningen från föregående år tillämpas provisoriskt.

Artikel 2. Denna artikel bestämmer hur EFTA-staterna skall betala sina bidrag. Enligt punkt 1 skall EG-kommissionen på grundval av de uppgifter som EFTA-staternas ständiga kommitté lämnat i enlighet med artikel 1.6 i protokollet, med stöd av artikel 28.1 i EG:s finansförordning (finansförordning, av den 21 december 1977, EGT L 356 31.12.1977, ändrad genom rådets förordning nr 610/90 av den 13 mars 1990, EGT L 70 16.3.1990) upprätta ett förslag till fordran motsvarande beloppet för EFTA-staternas deltagande, beräknat på bemyndiganden. Genom upprättandet av förslaget till fordran öppnar kommissionen formellt bemyndiganden inom berörda budgetposter i den budgetstruktur som byggts upp för att ta emot bidragen. Om budgeten inte har fastställts vid budgetårets början, tillämpas artikel 9 i EG:s finansförordning. EG-kommissionen beslutar enligt punkt 1 därtill om en betalningsbegäran i enlighet med artikel 28.2 i finansförordningen motsvarande beloppet för EFTA-staternas deltagande, beräknat på anslagen. Enligt punkt 2 i artikeln skall varje EFTA-stat betala sitt bidrag i två rater, så att sex tolfte delar betalas senast den 20 januari och sex tolfte delar betalas senast den 15 juli. De sex tolfte delar som skall betalas senast den 20 januari beräknas dock på det belopp som redovisas "för information" i det preliminära budgetförslagets inkomstberäkning, och korrigeras vid betalningen av de tolfte delar som skall betalas senast den 15 juli. Om budgeten inte har fastställts före den 30 mars skall också den andra raten betalas enligt det belopp som angivits "för information" i det preliminära budgetförslaget. Betalningarna korrigeras då tre månader efter att det förfarande som avses i artikel 1.5 har slutförts. Inbetalningen av EFTA-staternas bidrag öppnar formellt de anslag inom berörda budgetposter i den budgetstruktur som byggts upp för detta ändamål, utan att detta dock påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 9 i finansförordningen. I punkt 3 bestäms att bidragen skall anges och betalas i ecu.

I punkt 4 och 5 bestäms att varje EFTA-stat för sina betalningar hos sin centralbank eller

någon annan institution som får detta uppdrag öppnar ett konto i ecu för kommissionens räkning. Om inbetalningarna till det konto som anges i punkt 4 sker senare än de förfallodagar som anges i punkt 2, skall den EFTA-stat som berörs betala dröjsmålsränta enligt en räntesats som motsvarar den räntesats för förfallodagens månad, med ett tillägg om 1,5 procentenheter, som Europeiska monetära samarbetsfonden tillämpar vid sina operationer i ecu, och som publiceras varje månad i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, serie C.

Artikel 3. I denna artikel bestäms om justeringar av bidragen mot bakgrund av genomförandet. I punkt 1 bestäms att de belopp för EFTA-staternas medverkan som fastställts för varje berörd budgetpost i enlighet med artikel 82 i avtalet normalt sett skall vara oförändrade under budgetåret. Enligt punkt 2 skall EG-kommissionen i bokslutet för varje budgetår och inom ramen för inkomst- och utgiftsredovisningen justera redovisningen för EFTA-staternas deltagande med hänsyn till ändringar som har ägt rum under budgetåret, antingen genom omfördelning eller genom tilläggsbudget, anslagens slutliga utfall för budgetåret, med beaktande av eventuella underutnyttjanden och överföringar av medel till nästa budgetår och belopp avseende sådana gemenskapskostnader som EFTA-staterna täcker individuellt eller betalningar som de gör in natura, t.ex. genom administrativt stöd. I punkten bestäms särskilt att denna justering skall ske inom ramen för fastställandet av budgeten för följande år (n+2).

Enligt punkt 3 kan EG-kommissionen, om synnerliga omständigheter föranleder det, och i den mån proportionalitetsfaktorn måste säkerställas, efter godkännande av Gemensamma EES-kommittén begära att EFTA-staterna betalar ett tilläggsbidrag under det budgetår då avvikelser inträffar. Sådana tilläggsbidrag skall bokföras på de konton som anges i artikel 2.4 vid ett datum som fastställs av Gemensamma EES-kommittén och som så långt som möjligt sammanfaller med den justering som avses i artikel 2.2. Om bidragen inte bokförts i tid, skall bestämmelserna i artikel 2.5 om dröjsmålsränta tillämpas.

Artikel 4. Enligt denna artikel skall Gemensamma EES-kommittén se över bestämmelserna i artiklarna 2.1, 2.2, 3.2 och 3.3 före den 1 januari 1994 och ändra dem utifrån erfarenheterna från genomförandet och med hänsyn till

EG:s beslut rörande finansförordningen och/eller presentationen av gemenskapsbudgeten.

Artikel 5. Denna artikel fastställer villkoren för användningen av anslagen. De anslag och bemyndiganden som härrör från EFTA-staternas deltagande skall användas i enlighet med bestämmelserna i EG:s finansförordning. I fråga om reglerna för anbudsförfarande bestäms dock att anbudsinfordran skall vara öppen för såväl alla EG-medlemsstater som alla EFTA-stater i den mån upphandlingen finansieras från sådana budgetposter där EFTA-staterna deltar.

Artikel 6. I denna artikel bestäms om lämnande av information. Enligt punkt 1 skall EG-kommissionen vid utgången av varje kvartal förse EFTA-staternas ständiga kommitté med ett utdrag ur sin redovisning med uppgift om läget, både vad gäller inkomster och utgifter, i fråga om genomförandet av de program och andra verksamheter där EFTA-staterna medverkar finansiellt. Enligt punkt 2 skall EG-kommissionen när räkenskapsåret är avslutat till EFTA-staternas ständiga kommitté vidarebefordra uppgifter om program och andra verksamheter där EFTA-staterna medverkar finansiellt och som förekommer i inkomst- och utgiftsredovisningen samt i balansräkningen som upprättats i enlighet med artiklarna 78 och 81 i finansförordningen. I punkt 3 bestäms att gemenskapen skall förse EFTA-staternas ständiga kommitté med sådan ytterligare finansiell information som den senare rimligen kan begära i fråga om de program och andra verksamheter där de medverkar finansiellt.

Artikel 7. I denna artikel stadgas om revision. Enligt punkt 1 skall revision av inkomsternas fastställande och tillgänglighet samt av fördelningen över tiden för alla utgifter som hänför sig till EFTA-staternas deltagande ske i enlighet med fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, finansförordningen och tillämpliga föreskrifter inom de områden som anges i artikel 76 och 78 i avtalet. Enligt punkt 2 skall kontakter mellan gemenskapens och EFTA-staternas reviderande institutioner upprättas i syfte att underlätta revisionen av de inkomster och utgifter som hänför sig till EFTA-staternas medverkan i gemenskapsaktiviteter enligt punkt 1.

Artikel 8. I denna artikel bestäms värdet av bruttonationalprodukten (GDP), som skall användas vid beräkning av proportionalitetsfak-

torn. Enligt punkt 1 fås den bruttonationalprodukt till marknadspris (GDP) som avses i artikel 82 i avtalet ur de uppgifter som offentliggörs som en följd av genomförandet av artikel 76 i avtalet. I punkt 2 bestäms att för budgetåren 1993 och 1994 fås bruttonationalprodukten till marknadspris (GDP) dock undantagsvis ur uppgifter som fastställts av OECD. Gemensamma EES-kommittén kan vid behov besluta att detta undantag skall gälla ytterligare ett eller flera år.

* * *

Artikel 83. Enligt denna artikel skall EFTA-staterna, när samarbetet sker i form av informationsutbyte mellan offentliga myndigheter, ha samma rättigheter att ta emot och samma skyldigheter att ge information som EG-medlemsstaterna, enligt de sekretesskrav som fastställs av Gemensamma EES-kommittén.

Artikel 84. Enligt denna artikel ingår närmarer bestämmelser om samarbetet inom vissa särskilda områden i protokoll 31.

Protokoll 31

Artikel 1. I denna artikel som gäller forskning och teknisk utveckling bestäms att EFTA-staterna i full omfattning deltar i gemenskapens tredje ramprogram inom forskning och teknisk utveckling (1990—1994), med undantag av de forskningsprogram inom kärnenergens område som faller under EURATOM-avtalet (Rådets beslut 90/221/EEG). EFTA-staterna deltar i finansieringen av denna verksamhet genom att årligen till kommissionen betala ett bidrag på det sätt som bestäms i artikel 82.

Enligt avtalet deltar EFTA-staterna i full omfattning i arbetet inom alla de kommittéer som bistår kommissionen med handhavandet och utvecklingen av ramprogrammet och dess särskildaforskningsprogram. Därtill deltar företrädare för EFTA-staterna i arbetet inom kommittén för vetenskaplig och teknisk forskning (CREST) och andra EG-kommittéer vilkas sakkunskap kommissionen utnyttjar, i den utsträckning som behövs för att samarbetet skall fungera väl.

Efter det avtalet trätt i kraft skall utvärdering och mera genomgripande omorientering av arbetet inom ramprogrammet (1990—1994) ske enligt det förfarande som avses i artikel 79.3.

I artikeln fastställs därtill att avtalet inte

påverkar sådant bilateralt samarbete som sker inom det andra ramprogrammet (1987—1991), (rådets beslut 87/516/EURATOM, EEG) eller ramprogrammen för forskning och teknisk utveckling mellan gemenskapen och EFTA-staterna, i den mån det gäller sådant samarbete som inte omfattas av avtalet.

Artikel 2. Gemenskapen har två informationstjänstprogram: en handlingsplan för att skapa en marknad för informationstjänster (IMPACT) och ett strategiskt program för innovationer och tekniköverföring (SPRINT). (Rådets beslut 88/524/EEG och 89/286/EEG). Enligt artikeln skall Gemensamma EES-kommittén besluta om villkoren för EFTA-staternas deltagande i dessa program.

Artikel 3. Enligt punkt 1 skall samarbetet på miljöområdet stärkas särskilt inom följande områden: miljöpolitik och åtgärdsprogram på miljöområdet, integrering av miljökrav med annan politik, ekonomiska och fiskala instrument, miljöfrågor med gränsöverskridande verkningar samt regionala och globala frågor som behandlas inom internationella organisationer. Dessa frågor är centrala i miljövärden. Särskilt deltagandet i utarbetandet av gemenskapens femte miljöpolitiska målprogram, de ekonomiska instrumenten och behandlingen av problem på grund av gränsöverskridande verkningar måste effektivteras.

Enligt artikel 3.2 skall nödvändiga beslut om EFTA-staternas deltagande i Europeiska miljöbyrån och i informations- och uppföljningsnätverket (Förordning 1210/90/EEG) fattas så snart som möjligt efter det att avtalet har trätt i kraft, om inte frågan har avgjorts därefterinnan. EFTA-staterna deltar redan i dag i beredningen av byråns praktiska verksamhet.

Enligt artikel 3.3 skall de förfaranden som nämns i artikel 79.3 i avtalet, så snart Gemensamma EES-kommittén har beslutat att samarbetet skall bestå i parallell lagstiftning med identiskt eller likvärdigt innehåll, tillämpas på utarbetandet av sådan lagstiftning på området i fråga.

Artikel 4. Syftet med punkt 1 och 2 är att göra det möjligt för Finland att från den 1 januari 1995 delta i gemenskapens alla utbildningsprogram som gemenskapen då har eller har beslutat.

För närvarande finns bl.a. yrkesutbildningsprogrammet PETRA, personalutbildningsprogrammet FORCE, programmet för

teknisk undervisning EUROTECNET och språkundervisningsprogrammet LINGUA, i vilka Finland inte ännu är med.

Finland har på basis av ett avtal (FördrS 104/89) från år 1989 deltagit i COMETT II-programmet sedan 1990, och deltar också på basis av ett avtal (FördrS 86/91) från år 1991 i ERASMUS-programmet sedan höstterminen 1992. Därtill har de finska högskolorna med stöd av undervisningsministeriet deltagit i TEMPUS-programmet sedan 1991.

Enligt punkt 4 skall EFTA-staterna, från det att de inleder samarbetet inom de program till vilka de enligt artikel 82 i avtalet bidrar ekonomiskt, i full omfattning delta i de EG-kommittéer som biträder kommissionen i genomförandet eller utvecklingen av utbildningsprogrammen.

Utbytet av utbildningsinformation mellan EFTA-staterna och gemenskapen ökas avsevärt på basis av punkt 5 och 6 i artikeln. Därmed kan finska utbildningsexperter delta i gemenskapens arbetsgrupper, möten med experter, seminarier och konferenser på utbildningsområdet. Därmed kan Finland så snart avtalet trätt i kraft gå med i utbildningsinformationsnätverket EURYDICE och utbytesprogrammet för utbildningsexperter (ARION). Punkt 6 i artikeln möjliggör också samarbete i den verksamhet som pågår vid gemenskapens centrum för utveckling av yrkesutbildningen (CEDEFOP); om dess verksamhet och uppgifter stadgas i förordning nr 337/75 av den 10 februari 1975.

Artikel 5. I punkt 1 redogörs för samarbetsformerna på det socialpolitiska området i dialogen mellan de avtalsslutande parterna. Till dessa samarbetsformer hör bl.a. förhandlingar mellan parterna, möten med experter, utredningar i frågor av gemensamt intresse inom olika områden, utbyte av information om de avtalsslutande parternas verksamhet, inventering av samarbetsläget samt ordnande av seminarier och konferenser.

Enligt punkt 2 i denna artikel skall de avtalsslutande parterna särskilt söka stärka samarbetet inom ramen för gemenskapens verksamhet. Här uppräknas de gemenskapsrättsakter som ligger till grund för samarbetet. Förteckningen innehåller inte hälsovårdsprogram eller annan verksamhet, eftersom det inte finns lämpliga samarbetsobjekt. Hälsan nämns dock i avtalets inledande del, vilket innebär att

den inte har uteslutits från samarbetet, trots att något konkret samarbetsobjekt inte har kunnat anvisas då avtalet utarbetades.

Programmet för anpassning av missgynnade grupper i samhället

Syftet med detta handlingsprogram på basis av rådets beslut 89/457/EEG är bl.a. att utveckla förebyggande åtgärder för att hjälpa sådana grupper i samhället som riskerar att bli ekonomiskt och socialt missgynnade. Därtill vill man genom programmet utveckla åtgärder för att hjälpa de mycket fattiga.

Programmet väntas också ge organisatoriska modeller för att integrera de ovan nämnda grupperna i samhället. Inom ramen för programmet skall man göra undersökningar och utbyta information på gemenskapsnivå. EG stöder ekonomiskt genomförandet av projekt som ansluter sig till programmet.

Enligt artikel 5.3 i protokollet har EFTA-staterna rätt att såsnart programmet trätt i kraft delta i EG:s åtgärder för de äldre. EFTA-staterna deltar i finansieringen av programmet enligt artikel 82.1 b i avtalet. EFTA-staterna deltar i de EG-kommittéer som biträder kommissionen i genomförandet eller utvecklingen av programmet utom när det gäller fördelningen av EG:s ekonomiska resurser mellan gemenskapens medlemsstater.

Åtgärder för de äldre

Till grund för rådets beslut 91/49/EEG om EG:s åtgärder för de äldre ligger vetenskapen om att åldringarnas andel av befolkningen ökar. EG har en befolkning på 343 miljoner människor, av vilka ca 100 miljoner är över femtio år gamla. Även om medlemsstaterna har det primära ansvaret för medborgarnas socialskydd, finns det inom EG ett behov att utbyta information medlemsstaterna emellan. EG erbjuder också ekonomisk och sakkunnig hjälp då man vill utreda olika frågor som gäller ålderdomen. Till de åtgärder för den äldre befolkningens väl som nämns i beslutet om åtgärder för de äldre hör bl.a. utarbetande av verksamhetsplaner för att förebygga ekonomiska och sociala problem i samband med ålderdomen, åtgärder för att främja samhörigheten generationerna emellan, stärkande av

integreringen av de äldre i samhället samt betonande av den äldre befolkningens positiva insats i samhällslivet.

Enligt artikel 5.4 i protokollet skall Gemensamma EES-kommittén fatta de nödvändiga besluten om samarbetet i socialpolitiska frågor mellan de avtalsslutande parterna.

Enligt punkt 5 i denna artikel strävar de avtalsslutande parterna att främja samarbetet mellan behöriga organisationer, institutioner och andra organ inom sina respektive områden. Detta gäller särskilt i samband med den Europeiska fonden för förbättring av arbets- och levnadsvillkor.

Enligt förordning nr 1365/75 om skapandet av denna fond har fonden till syfte att bidra till att främja planerandet och skapandet av bättre levnads- och arbetsvillkor. Fonden skall utveckla och främja idéer om hur levnads- och arbetsvillkoren kan utvecklas på medellång och lång sikt i ljuset av praktisk erfarenhet samt identifiera de faktorer som leder till förändringar. Fonden utför sina uppgifter med beaktande av gemenskapens olika program. Den ger gemenskapens organ råd beträffande framtida mål och anvisningar genom att tillhandahålla i synnerhet vetenskaplig och teknisk information.

Enligt förordningen skall fonden då det gäller utvecklande av levnads- och arbetsvillkoren uttryckligen behandla följande frågor och fastställa den viktighetsordning som skall iakttas: människan i arbete, organisering och särskilt planering av arbetet, för vissa grupper av arbetstagare specifika problem, synpunkter på utvecklande av miljön på lång sikt samt den mänskliga verksamhetens lokala och tidsmässiga fördelning.

Fonden strävar att främja utbytet av information och erfarenheter inom ovan nämnda områden. För att uppnå sina syften kan fonden använda olika data- och dokumentationssystem. Fonden arbetar i så nära samarbete som möjligt med olika specialinrättningar, fonder och organ, både i medlemsstaterna och på internationell nivå.

Enligt förordningen är fonden allmännyttig och skall i alla medlemsstater garanteras en så stor rättskapacitet som möjligt. Fondens organ är ett förvaltningsråd, en direktör och en biträdande direktör samt en expertkommitté.

Artikel 6. Enligt denna artikel är utgångspunkten för de avtalsslutande parternas samarbete i konsumentskyddsfrågor en dialog som

skall förstärkas med alla lämpliga medel. Stärkandet av samarbetet skall ske på basis av de EG-åtgärder som följer av viss uttryckligen nämnd EG-lagstiftning och som har till syfte att säkerställa konsumenternas inflytande och medbestämmande. Som sådana områden nämns EG:s treåriga åtgärdsplan för konsumentpolitik och ministerrådets resolution om ökat konsumentdeltagande i standardiseringsarbetet.

Artikel 7. Enligt denna artikel skall de avtalsslutande parterna stärka sitt samarbete i fråga om små och medelstora företag inom ramen för de gemenskapens åtgärder som kan bli följden av de EG-rådets beslut och resolutioner som finns uppräknade i artikeln.

Artikel 8. I denna artikel bestäms att det i artikel 78 nämnda samarbetet på turismens område skall syfta till att bestämma de områden och åtgärder där ett närmare samarbete kunde främja turismen och förbättra de allmänna förutsättningarna för turistindustrin i Europa.

Artikel 9. Enligt denna artikel skall nödvändiga beslut så snart som möjligt efter det avtalet trätt i kraft fattas för att säkerställa EFTA-staternas deltagande i de genom rådets beslut upprättade program som gäller genomförandet av ett handlingsprogram för att främja utvecklingen av den europeiska audiovisuella industrin (Media 1991—1995), såvida man inte tidigare har kommit överens om saken.

Artikel 10. Enligt denna artikel strävar de avtalsslutande parterna att stärka sitt samarbete och EFTA-staterna skall vidta åtgärder för att ett enda täckande europeiskt nödtelefonnummer 112 tas i bruk (rådets beslut 91/396/EEG). I Finland har trafikministeriet beslutat att nödtelefonnumret 112 införs i hela landet senast 1.1.1993 (TMb 888/90).

* * *

Artikel 85. Denna artikel anger hur bestämmelserna i avtalet och protokoll 31 då avtalet mellan gemenskapen och EFTA-staterna träder i kraft skall tillämpas på sådant redan existerande samarbete som nämns i artikel 78, om inte annat bestäms i protokoll 31.

Artikel 86. Enligt denna artikel skall Gemensamma EES-kommittén i enlighet med del VII fatta alla nödvändiga beslut om tillämpning av artiklarna 78 — 85 och på dem grundade åtgärder. Till dessa beslut hör bl.a. tillägg och

ändringar i bestämmelserna i protokoll 31 samt de övergångsarrangemang som behövs för genomförandet av artikel 85.

Artikel 87. Enligt denna artikel skall de avtalslutande parterna vidta nödvändiga åtgärder för att utveckla, stärka eller bredda samarbetet inom ramen för gemenskapens verksamhet inom områden som inte finns uppräknade i artikel 78, när sådant samarbete anses kunna bidra till förverkligandet av EES:s mål. Till dessa åtgärder kan höra att ändra artikel 78 genom tillägg av nya samarbetsområden.

Artikel 88. Enligt denna artikel skall bestämmelserna i del VI i avtalet inte utesluta möjligheterna för de avtalslutande parterna att självständigt förbereda, vidta eller genomföra åtgärder.

Del VII Institutionella bestämmelser

Kapitel I Sammanslutningens struktur

Avsnitt 1 EES-rådet

Artikel 89. Artikeln saknar motsvarighet i Romfördraget.

EES-rådet skall enligt artikel 89.1 särskilt svara för att ge politiska impulser vid genomförandet av avtalet. Verkställandet av de beslut rådet fattar ankommer närmast på Gemensamma EES-kommittén. Rådet svarar vidare för att fastställa de allmänna riktlinjerna för Gemensamma EES-kommittén. Det framgår emellertid av artikel 92.3 att Gemensamma EES-kommittén själv beslutar om sin arbetsordning. Riktlinjerna för Gemensamma EES-kommitténs verksamhet avser således inte i första hand kommitténs arbetsformer utan innehållet i verksamheten.

EES-rådet skall också bedöma hur avtalet i dess helhet fungerar. Uppgiften kan skötas med hjälp av den rapport som Gemensamma EES-kommittén enligt artikel 94.4 årligen skall göra upp. EES-rådet kan också basera sina överväganden på andra uppgifter än rapporten. Även om det enligt artikel 105 ankommer på Gemensamma EES-kommittén att vidta de åtgärder som behövs för att uppnå de avtalslutande parternas syfte att nå fram till en likformig tolkning av avtalet och motsvarande

bestämmelser i EG-lagstiftningen kan också EES-rådet bedöma hur avtalet fungerar i detta avseende.

Det ankommer också på EES-rådet att fatta de politiska beslut som leder till ändringar i EES-avtalet. Initiativet till sådana ändringar kan komma från t.ex. någon av de avtalslutande parterna eller från Gemensamma EES-kommittén.

Det samråd som nämns i artikel 89.2 avser problem som en avtalslutande part enligt artikel 5 vill ta upp i EES-rådet. Den normala ordningen är att svårigheter först skall diskuteras i Gemensamma EES-kommittén och tas upp i EES-rådet endast ifall de inte har kunnat lösas i kommittén. I brådskande fall kan en avtalslutande part ta upp svårigheter i EES-rådet utan föregående diskussion i Gemensamma EES-kommittén. Ett brådskande fall kan föreligga t.ex. om svårigheterna utgör ett hinder för någon av de fyra friheterna och måste lösas omedelbart för att inte stor skada skall uppstå. Ett fall kan vara brådskande också av den anledningen att det blir aktuellt omedelbart innan EES-rådet skall sammanträda. I så fall bör ett ärende kunna tas upp i rådet utan föregående diskussion i Gemensamma EES-kommittén för att undvika att ett nytt möte i rådet behöver sammankallas för att dryfta problemet.

Enligt punkt 3 skall EES-rådet genom beslut anta sin arbetsordning. Också detta beslut skall fattas genom överenskommelse mellan å ena sidan gemenskapen och å andra sidan EFTA-staterna. Arbetsordningen skall bl.a. reglera frågarnas huruvida EES-rådet skall upprätta underkommittéer och arbetsgrupper.

Artikel 90. EES-rådet skall enligt punkt 1 bestå av en regeringsmedlem från var och en av EFTA-staterna, av medlemmarna av EG:s råd, dvs. en minister från varje EG-medlemsstat, och av ledamöter av EG-kommissionen. I avtalet preciseras inte hur många av medlemmarna i kommissionen som skall vara medlemmar av rådet. Eftersom EES-rådet kan sammanträda på utrikesminister-, utrikeshandelsminister- eller fackministernivå kan det antas att kommissionen kommer att representeras av den medlem som svarar för de frågor som behandlas i rådet.

Det föreslås inte att något särskilt EES-sekretariat upprättas. EES-rådet skall därför biträdas av sekretariatet för EG:s råd och av EFTA:s sekretariat.

Det framgår vidare av artikeln att i rådets arbetsordning kan intas bestämmelser om att EG-rådets medlemmar får låta sig representeras av andra medlemmar.

Enligt punkt 2 skall EES-rådet fatta beslut genom överenskommelse mellan å ena sidan gemenskapen och å andra sidan EFTA-staterna. Bestämmelsen förutsätter att såväl EFTA-staterna som gemenskapen internt har utformat en gemensam ståndpunkt till de frågor i vilka beslut skall fattas. Avtalet utesluter inte att medlemmarna av rådet fram till dess att beslut skall fattas uttalar sig individuellt.

Artikel 91. Förebilden för punkt 1 är artikel 146 i Romfördraget. Liksom enligt förebilden skall ordförandeskapet i EES-rådet alternera halvårsvis mellan en medlem av EG-rådet och en medlem av regeringen i en EFTA-stat. Det ankommer på EFTA-staterna och gemenskapen att internt komma överens om hur ordförandeskapet skall rotera. För EFTA-staternas del kan frågan avgöras först när det är klart huruvida alla EFTA-stater ratificerar EES-avtalet.

Enligt punkt 2 i artikeln skall EES-rådet sammankallas två gånger om året. EES-rådet skall också sammanträda i enlighet med sin arbetsordning när omständigheterna kräver det. I en protokollsanteckning klargörs att uttrycket "närhelst omständigheterna kräver det" bl.a. innebär att rådet skall sammankallas, om en enskild avtalslutande part begär det för att behandla ett brådskande problem.

Avsnitt 2 Gemensamma EES-kommittén

Artikel 92. I artikeln anges Gemensamma EES-kommitténs uppgifter. Artikeln saknar motsvarighet i Romfördraget.

Gemensamma EES-kommittén skall enligt stycke 1 säkerställa att avtalet genomförs på ett effektivt sätt. I detta syfte skall den se till att ett utbyte sker av åsikter och information. Kommittén skall också fatta beslut i de fall som anges i avtalet.

Uppgiften att säkerställa att avtalet fungerar innebär att kommittén skall anta nya regler på det sätt som anges i kapitlet om beslutsfattande i syfte att anpassa avtalet till utvecklingen. Det framgår av bestämmelsen att kommittén endast kan fatta beslut i sådana fall som anges i avtalet. Beslut i frågor som enligt avtalet inte

faller inom kommitténs behörighet förutsätter särskilda överenskommelser mellan de avtalslutande parterna.

Vidare skall kommittén följa med att avtalet fungerar. I flera bestämmelser i avtalet anges att en avtalslutande part skall konsultera de övriga avtalslutande parterna i kommittén innan en åtgärd vidtas. En avtalslutande part kan också i andra fall ta upp frågor i kommittén i syfte att förebygga att problem senare uppkommer. Detta framgår av punkt 2 och av artikel 5. Problem som redan har uppkommit beträffande uppfyllelsen av avtalet kan likaså generellt tas upp i kommittén av en avtalslutande part. Det kan t.ex. vara fråga om åtgärder som har vidtagits av andra avtalslutande parter oberoende av om konsultationer om åtgärder har ägt rum i förväg. Kommittén skall också försöka finna en lösning på meningsskiljaktigheter mellan de avtalslutande parterna.

I punkt 2 finns också ett förtydligande av de avtalslutande parternas lojalitetsplikt enligt artikel 3. Här anges att de avtalslutande parterna skall samråda på varje punkt av betydelse för avtalet som ger upphov till svårighet. Beträffande EG anges att gemenskapen och EG inom sina respektive behörighetsområden skall delta i sådana samråd. Som det framhölls i motiveringen till artikel 2.c kan detta innebära att i samrådet deltar antingen EG eller medlemsstaterna eller EG och medlemsstaterna.

Enligt punkt 3 skall Gemensamma EES-kommittén anta sin arbetsordning.

Artikel 93. Artikeln gäller Gemensamma EES-kommitténs sammansättning och beslutsfattande. Den saknar motsvarighet i Romfördraget.

Det framgår av punkt 1 att kommittén skall bestå av företrädare för de avtalslutande parterna. I bestämmelsen fastslås inte den nivå på vilken kommittén skall sammanträda. Också om utgångspunkten har varit att kommittén skall sammanträda på hög tjänstemannanivå finns det inte hinder för att den sammanträder på ministernivå. Det framgår inte heller av bestämmelsen vem som skall företräda gemenskapen i kommittén. Frågan huruvida gemenskapen skall företrädas av den stat som innehar ordförandeskapet i EG-rådet eller av EG-kommissionen avgörs internt av EG i den mån den inte har lösts genom artikel 94.1, enligt

vilken EG-kommissionen skall inneha ordförandeskapet i kommittén när detta tillkommer EG.

Enligt stycke 2 skall Gemensamma EES-kommittén fatta beslut genom överenskommelse mellan å ena sidan gemenskapen och å andra sidan EFTA-staterna som talar med en röst. Bestämmelsen utformades ursprungligen inom ramen för diskussionerna om beslutsprocessen för antagande av nya EES-regler och innebar att EFTA-staternaskulle tala med en röst vid det slutliga beslutsfattandet. Genom bestämmelsens allmänna utformning och dess placering i artikeln om Gemensamma EES-kommitténs beslutsfattande har den emellertid fått ett bredare tillämpningsområde också beträffande andra beslut.

Den omständigheten att EFTA-staterna skall tala med en röst innebär att de inbördes måste komma överens om en gemensam ståndpunkt. I avsaknad av en sådan kan beslut inte fattas i Gemensamma EES-kommittén. Det föreligger emellertid inte hinder för att EFTA-staternas gemensamma ståndpunkt innebär särordningar för någon eller några av EFTA-staterna, t.ex. olika långa övergångsperioder beträffande den tid inom vilken nya EES-regler skall bli tillämpliga.

Artikel 94. I artikeln behandlas Gemensamma EES-kommitténs arbetsmetoder. Den saknar motsvarighet i Romfördraget.

I punkt 1 bestäms att ordförandeskapet i kommittén skall växla med sex månaders intervaller mellan å ena sidan EG och å andra sidan en EFTA-stat. De olika EFTA-staterna kommer således att ha ordförandeskapet vart sjunde år under sex månader. Det ankommer på den avtalsslutande part som innehar ordförandeskapet i kommittén att förbereda och leda mötena i kommittén. Vidare ankommer det på ordföranden att presentera den rapport som avses i punkt 4 för EES gemensamma parlamentarikerkommitté.

I bestämmelsen tas inte ställning till frågan huruvida ordförandeskapet också skall cirkulera på samma sätt i de olika underkommittéer och arbetsgrupper som Gemensamma EES-kommittén kan komma att upprätta. Frågan får lösas i kommitténs arbetsordning.

Kommittén skall enligt punkt 2 sammanträda minst en gång i månaden. Frågor rörande kallelse till mötena och dagordningen för dem får lösas i kommitténs arbetsordning. Hur ofta kommittén skall sammanträda måste avgöras i

dess arbetsordning på grundval av dess arbetsbörda. Ordföranden kan dock alltid vid behov sammankalla kommittén. Också varje avtalsslutande part har rätt att begära att kommittén skall sammanträda. En part kan t.ex. finna det nödvändigt att kommittén sammankallas för att diskutera ett problem som avses i artikel 5 eller för att diskutera en skyddsåtgärd såväl innan den har vidtagits som därefter.

Kommittén kan enligt stycke 3 vid behov inrätta underkommittéer eller arbetsgrupper för att bistå den. De avtalsslutande parterna har under förhandlingarna blivit eniga om behovet att kommittén när den antar sin arbetsordning skall tillsätta underkommittéer för åtminstone ursprungs- och tullfrågor. Behov av en underkommitté för veterinära frågor torde också föreligga. Den omständigheten att underkommittéer bildas utgör inte något hinder för att de avtalsslutande parternas företrädare i Gemensamma EES-kommittén vid behov kan bistås av experter på områden som behandlas av underkommittéer.

När kommittén beslutar att tillsätta en underkommitté eller en arbetsgrupp skall den också besluta om mandat för dem och om deras sammansättning. Mandatet kan om så önskas vara begränsat i tiden.

I stycke 4 konstateras att Gemensamma EES-kommittén i en årligrapport skall redogöra för avtalets funktion och utveckling. Det anges inte i bestämmelsen till vem rapporten skall vara riktad. I första hand är rapporten avsedd för de avtalsslutande parterna. Det framgår emellertid av artikel 95.2 att rapporten också skall ligga till grund för diskussion i EES gemensamma parlamentarikerkommitté.

Avsnitt 3 Parlamentariskt samarbete

Artikel 95. Artikeln behandlar EES gemensamma parlamentarikerkommitté. Den saknar motsvarighet i Romfördraget. Artikeln kompletteras av protokoll 36.

I punkt 1 konstateras att EES gemensamma parlamentarikerkommitté skall bestå av lika många ledamöter av, å enda sidan, Europaparlamentet och, å andra sidan EFTA-staternas parlament. Det framgår av protokoll 36 att antalet ledamöter från Europaparlamentet skall vara 33. Samma antal platser fördelas mellan EFTA-staternas parlament så, att antalet ledamöter är fem från Finland, fem från Norge, tre

från Island, två från Liechtenstein, sex från Schweiz, sex från Sverige och sex från Österrike.

Frågan hur ledamöterna skall utses löses inte i EES-avtalet. Det ankommer således på de nationella parlamenten att besluta om detta, beträffande EFTA-staterna dock med de begränsningar som kan följa av avtal mellan EFTA-staterna.

EES gemensamma parlamentarikerkommitté skall enligt punkt 2 hålla möten växelvis inom gemenskapen och i en EFTA-stat. Eftersom det kan vara ändamålsenligt att hålla sådana möten t.ex. i samband med möten i EES-rådet eller andra ministermöten innehåller avtalet inte några närmare bestämmelser om platsen för mötena.

EES gemensamma parlamentarikerkommitté skall enligt punkt 3 framför allt bidra till en bättre förståelse mellan gemenskapen och EFTA-staterna inom det område som täcks av EES-avtalet. Detta skall ske genom dialog och debatt. EES gemensamma parlamentarikerkommitté deltar således inte formellt i beslut inom EES. Inom kommittén kan medlemmarna av de olika parlamentariska grupperna emellertid informera varandra om sina ståndpunkter i t.ex. frågor där nya EG- och EES-regler är under beredning och om skälen för ståndpunkterna.

Enligt bestämmelserna i punkt 4 kan EES gemensamma parlamentarikerkommitté godkänna rapporter och anta resolutioner. Avtalet anger inte vad rapporterna eller resolutionerna kan avse. Det torde inte föreligga hinder för att kommittén godkänner resolutioner i frågor av allmänt politiskt intresse även om de inte direkt gäller EES-avtalet. Däremot ligger det närmare till hands att rapporter som kommittén utarbetar skall gälla avtalet.

Kommittén skall särskilt granska Gemensamma EES-kommitténs årsrapport om avtalets funktion och utveckling. EES gemensamma parlamentarikerkommitté kan kalla ordföranden för Gemensamma EES-kommittén att presentera rapporten eller att höras i andra frågor.

Däremot framgår det av punkt 5 att EES-rådets ordförande inte är skyldig att inställa sig inför EES gemensamma parlamentarikerkommitté. Ordföranden har dock rätt att bli hörd av kommittén.

Enligt punkt 6 skall kommittén anta sin arbetsordning.

Närmare bestämmelser om parlamentarikersamarbetet finns i protokoll 36. Enligt artikel 1 i protokollet skall EES gemensamma parlamentarikerkommitté upprättas och fungera i enlighet med huvudavtalet och det föreliggande protokollet.

Kommittén skall enligt artikel 2 bestå av 66 ledamöter. Av dem skall 33 utses av Europaparlamentet och av EFTA-staternas parlament. Det framgår av sammanhanget att EFTA-staternas parlament sammanlagt skall utse 33 ledamöter. Fördelningen av dessa medlemmar mellan EFTA-staternas parlament regleras inte i EES-avtalet utan skall bestämmas i en överenskommelse mellan EFTA-staterna.

EES gemensamma parlamentarikerkommitté skall enligt artikel 3 bland sina medlemmar välja en ordförande och en viceordförande. Ordföranden väljs för att år så att ordförandeskapet sköts turvis av en medlem som har utsetts av Europaparlamentet och av en av de medlemmar som har utsetts av parlamentet i EFTA-staterna. EES-avtalet reglerar inte frågan hur ordförandeskapet skall rotera på EFTA-sidan.

Kommittén skall välja sitt arbetsutskott. Avtalet innehåller inte några bestämmelser om hur det skall vara sammansatt. Frågan får således regleras i kommitténs arbetsordning.

Enligt artikel 4 skall kommittén hålla en plenarsession två gånger om året. Sessionen skall hållas varannan gång i EG och varannan gång i en EFTA-stat. Tid och plats för sessionen bestäms av kommittén. Det torde inte föreligga hinder för att delegera beslutanderätten till arbetsutskottet, eftersom detta enligt bestämmelsen kan bestämma tid och plats för extraordinarie sessioner.

Det framgår av artikel 5 att kommittén skall anta sin arbetsordning med två tredjedels majoritetsbeslut. Hur beslut skall fattas i kommittén i övriga frågor skall regleras i arbetsordningen.

Kostnaderna för deltagandet i kommitténs arbete skall enligt artikel 6 bäras av det parlament som har utsett den ifrågavarande medlemmen. Avtalet innehåller inte några bestämmelser om hur eventuella allmänna kostnader för kommittén skall fördelas.

Avsnitt 4 Samarbete mellan samhällslivets parter

Artikel 96. Rådgivande EES-kommittén har

enligt punkt 1 till uppgift att stärka kontakterna mellan de organ för arbetsmarknadsorganisationerna och andra intresseorganisationer som finns inom EG och i EFTA-staterna. Genom EES-avtalet formaliseras samarbetet mellan representanter för dessa organisationer i syfte att också i fortsättningen säkerställa ett organiserat samarbete. Samarbetet skall också ta sikte på att öka medvetenheten om de ekonomiska och sociala aspekterna av det ökande ömsesidiga beroendet mellan de avtalsslutande parternas ekonomier.

Inte heller Rådgivande EES-kommittén är formellt kopplad till det förfarande som leder till nya EES-regler. Det utgör inte något hinder för kommittén att, om den så önskar, framföra sina synpunkter på förslag under beredning.

Enligt punkt 2 skall Rådgivande EES-kommittén bestå av lika många medlemmar av, å ena sidan, medlemmar av EG:s Ekonomiska och sociala kommitté och, å andra sidan, av medlemmar av EFTA:s rådgivande kommitté. Med hänsyn till att det är fråga om samarbete mellan organisationer som är fristående i förhållande till de avtalsslutande parterna, har det ansetts önskvärt att lämna utvecklandet av formerna för samarbetet till kommittén.

Rådgivande EES-kommittén skall enligt punkt 3 anta sin arbetsordning.

Kapitel 2 Förfarandet vid beslutsfattandet

Artikel 97. Artikelns innehåller principen om de avtalsslutande parternas beslutsautonomi. Den saknar motsvarighet i Romfördraget.

Enligt artikeln inskränker EES-avtalet inte någon avtalsslutande parts rätt att ändra sin interna lagstiftning inom de områden som täcks av avtalet. Det utgör således inte ett avtalsbrott att företa sådana ändringar. I artikeln uppställs emellertid en gräns för beslutsautonomi. En avtalsslutande part får inte ändra sin lagstiftning så att den kommer i konflikt med ickediskrimineringsprincipen. Hänvisningen avser närmast principen sådan som den har kommit till uttryck i artikel 3 och i rättstillämpningen rörande motsvarande bestämmelse i Romfördraget.

Utövändet av den rätt som avses i den föreliggande artikeln kan leda till att homogeniteten i avtalet och avtalsbalansen rubbas. För att förebygga sådana verkningar ställs ytterligare krav på innehållet i en intern lagändring.

En ändring av den interna lagstiftningen skall föregås av information till de övriga avtalsslutande parterna. Vidare måste diskussionen av ändringen i Gemensamma EES-kommittén utmyнна i att kommittén antingen finner att ändringen inte negativt påverkar avtalets tillfredsställande funktion eller konstaterar att ändringen har genomförts med iakttagande av det förfarande som anges i artikel 98. Avtalet ger inte närmare ledning beträffande bedömningen av det förra fallet. Det senare alternativet tar sikte i första hand på ändringar av gemenskapsrätten med iakttagande av det beslutsfattande som följer av EES-avtalet.

Artikel 98. I artikeln anges att ändringar i bilagorna till avtalet och i de protokoll som anges i artikeln kan ske inom ramen för beslutsfattandet i Gemensamma EES-kommittén och utan att ändringen skall uppfattas som en ändring av huvudavtalet. Bestämmelsen, som saknar motsvarighet i Romfördraget, anger samtidigt Gemensamma EES-kommitténs behörighet beträffande sådana ändringar.

Artikel 99. Artikelns anger huvuddragen av EFTA-staternas medverkan vid beredningen av ny gemenskapsrätt på det område som EES-avtalet omfattar. Den gäller således närmast ändringar i de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till avtalet. Artikelns är också tillämplig på nya rättsakter inom det område som EES-avtalet omfattar. Vidare kan den tillämpas på ändringar av EG:s rättsakter som finns uppräknade i protokollet till avtalet och med nödvändiga ändringar på arbetet inom EG:s kommittéer. För ändringar av protokollet i övrigt och för övriga beslut av Gemensamma EES-kommittén ger artikeln endast i ringa utsträckning vägledning.

Artikelns saknar motsvarighet i Romfördraget.

Punkt 1 gäller beredningen inom EG-kommissionen av förslag till ny gemenskapsrätt. I detta skede använder sig EG-kommissionen stundom av arbetsgrupper med sakkunniga. Dessa sakkunniga handlar inte som företrädare för sina hemstater utan såsom experter. EG-kommissionen väljer därför fritt dessa experter utan att t.ex. i varje ärende anlita expertis från samtliga medlemsstater. Enligt den föreliggande artikeln skall EG-kommissionen utnyttja experter från EFTA-staterna på lika villkor som experter från medlemsstaterna. Experterna handlar i så fall utan instruktioner från sina hemstater.

Enligt punkt 2 skall EG-kommissionen när den överlämnar förslag till ny gemenskapslagstiftning till EG-rådet överlämna kopior av förslaget till EFTA-staterna. Det framgår inte närmare av bestämmelsen hur detta skall ske. Bestämmelsen förutsätter inte att överlämnandet sker vid ett möte i Gemensamma EES-kommittén eller ens att det skall ske via kommittén. Tvärtom tyder andra stycket i punkt 2 på att ett förslag till ny gemenskapslagstiftning behandlas i Gemensamma EES-kommittén endast om någon av de avtalslutande parterna begär det.

Det framgår av punkt 3 att de avtalslutande parterna i en fortgående informations- och konsultationsprocess vid viktiga tillfällen skall samråda i Gemensamma EES-kommittén under den fas som föregår ett beslut inom EG-rådet. Samråd skall ske på begäran av en avtalslutande part.

Sådana samråd är önskvärda när Europaparlamentets, ekonomiska och sociala kommitténs eller regionala kommitténs utlåtanden över ett förslag föreligger. Vidare kan samråd vara angelägna innan EG-rådet utformar sin gemensamma position. I senare skeden bör samråd förekomma beträffande framlagda ändringsförslag.

Syftet med samrådet är enligt punkt 4 att underlätta beslutsfattandet i Gemensamma EES-kommittén i slutet av denna process. Av detta framgår att diskussionerna i kommittén bör vara sådana att EFTA-staterna är medvetna om sakernas tillstånd inom EG och i de olika skedena kan underrätta EG om sina egna prioriteringar och om eventuella ändringsförslag. Det är särskilt viktigt att samrådet utformas så att EG har en klar bild av vilka förslag som är oacceptabla för EFTA-staterna.

Artikel 100. Artikel 100 gäller EFTA-staternas roll inom de av EG:s kommittéer som skall bistå EG-kommissionen vid utövandet av dess verkställande befogenheter. Dessa kommittéer kan ha lagstiftande, administrativa och rådgivande uppgifter. En kommitté kan samtidigt bistå EG-kommissionen i det avseende som avses i artikeln och ha andra uppgifter. Artikel 100 är i så fall tillämplig endast på de förstnämnda uppgifterna.

De ifrågavarande kommittéerna arbetar under EG-kommissionens ordförandeskap. Arbetsmetoden är i regel den, att man vid informella sammankomster försöker klarlägga vilka åtgärdsförslag av kommissionen som är

godtagbara för kommittén. Därefter kallar kommittén till ett möte där den i praktiken redan funna lösningen formellt godkänns såsom ett beslut av kommissionen. Om ingen lösning kan nås, kan frågan hänskjutas till EG-rådet med den följd att ett beslut kan nås eller att ingen åtgärd kan vidtas.

Enligt punkt 1 skall EG-kommissionen tillförsäkra experter från EFTA-staterna ett så omfattande deltagande som möjligt i dessa kommittéer. Det innebär att experter från EFTA-staterna skall kunna delta i de informella sammanträdena inför EG-kommittéernas möten och där föra fram sina synpunkter. Där emot skall experterna från EFTA-staterna inte delta i de formella mötena och i de omröstningar som kan förekomma där.

För den händelse att ingen lösning kan nås i EG-kommittén och ärendet hänskjuts till EG-rådet skall EG-kommissionen enligt punkt 2 inför EG-rådet redogöra för de ståndpunkter som EFTA-staterna har anfört vid de informella sammanträdena i kommittén. EG-rådet kan därigenom beakta dessa synpunkter inför behandlingen i EES-rådet av frågan huruvida det ifrågavarande EG-beslutet också skall godtas som nya EES-regler.

Artikel 101. Artikel 101 gäller EFTA-staternas deltagande i vissa andra av EG:s kommittéer än dem som avses i artikel 100. Artikel 101 tillämpas inte heller i fråga om sådana EG-kommittéer som avses i artikel 81 och som behandlar uppläggnings- och administrationen av EG:s ramprogram, särskilda program, verksamheter och projekt utanför de fyra friheter-na.

De kommittéer som avses i den föreliggande artikeln finns angivna i protokoll 37. Kommittéernas uppgifter varierar stort. Den vetenskapliga kommittén för livsmedel behandlar frågor rörande skyddet för hälsan vid konsumtion av livsmedel såsom rörande sammansättningen av livsmedel, produktionsprocessen och tillsatser. Administrativa kommittén om socialskydd för migrationsarbetstagare utgör ett samarbetsorgan mellan EG:s medlemsstater på socialskyddets område och handhar bl.a. clearing av förmåner mellan dem.

Det följer av punkt 1 att experter från EFTA-staterna skall knytas till arbetet i kommittéerna när det behövs för att EES-avtalet skall fungera på ett tillfredsställande sätt. Bestämmelsen innebär att experterna från EFTA-staterna inte nödvändigtvis skall delta i fullgö-

randet av kommitténs alla uppgifter utan endast i dem som är relevanta med tanke på EES-avtalet. Närmare bestämmelser om formerna för deltagandet finns i de berörda bilagorna till avtalet.

Enligt punkt 2 kan de avtalsslutande parterna komma överens om att utsträcka medverkan av experter från EFTA-staterna till andra kommittéer än dem som anges i protokoll 37. Ett sådant beslut utformas som en ändring av protokollet.

Artikel 102. Artikelns gäller Gemensamma EES-kommitténs beslut om ändringar i de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till avtalet. Det förfarande som anges beskrivs i artikeln är således inte tillämpligt på ändring av huvudavtalet, av protokollet till avtalet eller på andra beslut som Gemensamma EES-kommittén kan fatta.

Enligt punkt 1 skall Gemensamma EES-kommittén fatta beslut om ändring av en bilaga till avtalet så snart som möjligt efter det att EG har antagit den motsvarande nya EG-lagstiftningen. För att detta skall vara möjligt skall EG snarast underrätta de övriga avtalsslutande parterna i Gemensamma EES-kommittén om den nya lagstiftningen. En sådan underrättelse skall innefatta att den rättsakt som EG har antagit överlämnas till de övriga avtalsslutande parterna. Uttrycket "snarast" kan innebära att en sådan lagstiftningsakt om möjligt överlämnas till Gemensamma EES-kommittén redan samma dag som den har antagits.

Om det inte inom kort är klart att den nya EG-lagstiftningen kan accepteras, skall kommittén enligt punkt 2 bedöma vilken del av en bilaga till avtalet som är direkt berörd av den nya lagstiftningen. Bedömningen sker i syfte att precisera vilken del av avtalet som kan bli provisoriskt upphävd för den händelse att överenskommelse inte kan träffas om de nya reglerna. I avtalet anges inte närmare hur bedömningen skall ske. Det följer emellertid av artikeln i övrigt att bedömningen skall ske så att avtalets tillfredsställande funktion störs så lite som möjligt.

Bestämmelserna i punkt 3 innebär att Gemensamma EES-kommittén skall sträva efter att nå en överenskommelse i frågor som är relevanta för avtalet. Normalt innebär en sådan överenskommelse att de avtalsslutande parterna enas om att anta ett beslut som innehåller regler motsvarande den nya EG-lagstiftningen. På samma sätt som bilagorna till avtalet anges

i ett sådant beslut hur rättsakten skall läsas i ett EES-sammanhang. Beslutet kan vidare innehålla övergångsperioder för en eller flera EFTA-stater. Normalt skall man sträva efter att de nya EES-reglerna kan bli tillämpliga från samma tidpunkt som den nya gemenskapslagstiftningen.

Det är möjligt att den nya gemenskapslagstiftningen inte är godtagbar som sådan för EFTA-staterna. Enligt stycke 4 skall kommittén i så fall undersöka alla ytterligare möjligheter att säkerställa att avtalet också i fortsättningen fungerar väl. Kommittén skall fatta de beslut som kan vara nödvändiga i detta avseende. Ett sådant beslut kan bl.a. gå ut på att den lagstiftning som gäller för någon av de avtalsslutande parterna trots olikheter i förhållande till de nya gemenskapsreglerna ligger så nära dessa, att den kan förbli i kraft utan att ersättas av de nya reglerna. Detta exempel i bestämmelsen utgör endast ett alternativ. Det står kommittén fritt att finna en lämplig lösning.

Gemensamma EES-kommittén har en begränsad tid på sig för att enas om att anta den nya gemenskapslagstiftningen såsom EES-regler eller för att finna någon annan positiv lösning. En sådan lösning bör finnas inom sex månader från det att de avtalsslutande parterna i kommittén underrättades om den nya gemenskapslagstiftningen skall fatta sitt beslut. Om den nya gemenskapslagstiftningen emellertid blir tillämplig inom EG först från en senare tidpunkt skall kommittén finna en lösning innan gemenskapslagstiftningen blir tillämplig.

I fall kommittén inte har fattat något beslut i frågan inom den tid som följer av punkt 4 skall enligt punkt 5 den del av avtalet som berörs av ändringen bedömd i enlighet med punkt 2 betraktas som provisoriskt upphävd. Enligt bestämmelsen krävs det inte att någon av de avtalsslutande parterna säger upp den ifrågasvarande delen utan delen blir automatiskt provisoriskt upphävd om inte Gemensamma EES-kommittén fattar ett beslut om att en sådan verkan inte skall inträda. Ett sådant beslut skall också det fattas med konsensus. De avtalsslutande parterna har emellertid under förhandlingarna enats om att uppgifter rörande omfattningen av den provisoriska upphävningen och tidpunkten från vilken den inträder skall publiceras.

Verkan av att en del av avtalet blir provisoriskt upphävd inträder sex månader efter ut-

gången av den tid som avses i punkt 4. Tiden skall således räknas från den tidpunkt då kommittén senast borde ha fattat ett beslut.

Gemensamma EES-kommittén skall också efter det att en del av avtalet har blivit provisoriskt upphävd fortsätta sina ansträngningar att finna en lösning. Det föreligger t.ex. inte hinder för att EFTA-staterna senare godtar den nya gemenskapslagstiftningen som en del av EES-avtalet eller att man i efterhand konstaterar att de avtalsslutande parternas lagstiftning inte, trots en tidigare bedömning av annat innehåll, avviker så mycket från varandra att det är nödvändigt att vidmakthålla den provisoriska uppsägningen.

Enligt punkt 6 skall Gemensamma EES-kommittén diskutera de praktiska följderna av en provisorisk uppsägning. Verkan av att en del av avtalet blir provisorisk upphävd är att den berörda delen av avtalet faller bort utan att ersättas av nya EES-regler. Det står t.ex. de avtalsslutande parterna fritt att i ett sådant läge anta intern lagstiftning rörande de frågor som inte längre utgör en del av EES-avtalet. Till denna del blir t.ex. den nya gemenskapslagstiftningen gällande inom EG oberoende av vad EES-avtalet tidigare har innehållit på den ifrågavarande punkten.

Den omständigheten att en del av avtalet blir provisoriskt upphävd innebär inte att alla verkningar av denna del av avtalet skulle upphöra. Den skall t.ex. inte innebära att rättigheter och skyldigheter som redan hade förvärvats av enskilda och företag skall falla bort. Detta skall enligt vad de avtalsslutande parterna har kommit överens om under förhandlingarna dock gälla endast beträffande faktiskt förvärvade rättigheter men inte beträffande sådana rättigheter som enskilda och företag har räknat med att förvärva. Sålunda skall t.ex. ett provisoriskt upphävande av bestämmelser om fri rörlighet för arbetstagare inte påverka en arbetstagares rätt att stanna kvar i den stat där han vistas när den berörda delen av avtalet blir upphävd. Att bestämmelser om etableringsrätt blir upphävda skall inte medföra att redan etablerade företag måste lämna den ifrågavarande staten. Upphävande av bestämmelser om investeringar i t.ex. fast egendom skall inte innebära att den som redan har investerat i sådan egendom måste sälja egendomen. Upphävande av regler om offentlig upphandling skall inte påverka redan slutna avtal om upphandling. Upphävande av regler

om erkännande av examina skall inte medföra att den som t.ex. har blivit anställd å grund av sin examen skulle förlora sin behörighet för den ifrågavarande tjänsten.

Artikel 103. Artikeln gäller beslut av Gemensamma EES-kommittén som kan bli bindande för någon av de avtalsslutande parterna först efter det att konstitutionella krav har uppfyllts. Artikeln saknar motsvarighet i Romfördraget.

Punkt 1 gäller den tidpunkt då sådana beslut av Gemensamma EES-kommittén kan träda i kraft. Utgångspunkten är att kommitténs beslut skall träda i kraft samtidigt för alla avtalsslutande parter. Ett beslut kan följaktligen träda i kraft på den dag som framgår av beslutet endast om de konstitutionella kraven har uppfyllts beträffande samtliga avtalsslutande parter och att de ifrågavarande avtalsslutande parterna har anmält till de övriga avtalsslutande parterna att så har skett.

Med konstitutionella krav avses att det ifrågavarande beslutet i fråga om en eller flera avtalsslutande parter kan fattas eller göras till del av den interna rättsordningen endast med iakttagande av förfaranden enligt den avtalsslutande partens konstitution. Konstitutionella krav i denna mening är bl.a. det att ett internationellt avtal i Finland bringas i kraft genom förordning och, under de förutsättningar som anges i 33 § regeringsformen och 69 § riksdagsordningen, att riksdagen har gett sitt samtycke till ikraftträdandet.

I bestämmelsen anges inte när en sådan anmälan senast skall ske för att beslutet skall träda i kraft på den överenskomna dagen. Med tanke på att ikraftträdandet kan förutsätta publicering måste en anmälan föreligga i så god tid att kraven på publicering kan tillgodoses.

Om anmälan inte föreligger i tid träder beslutet i kraft den första dagen i den andra månaden efter den sista anmälan. Om ett beslut t.ex. skulle ha trätt i kraft den 1 januari och en anmälan från två av de avtalsslutande parterna då saknas men sker den 3 januari och den 3 februari, träder beslutet i kraft för samtliga avtalsslutande parter den 1 april.

Enligt punkt 2 skall anmälningar enligt punkt 1 ske senast inom sex månader efter det att de avtalsslutande parterna i Gemensamma EES-kommittén i enlighet med artikel 102.1 har blivit underrättade om att EG har antagit ny gemenskapslagstiftning. Enligt den föreliggande bestämmelsen kan emellertid ett beslut bli provisoriskt tillämpligt. Beträffande åtmins-

tone en av de avtalsslutande parterna är det möjligt att tillämpa ett beslut av Gemensamma EES-kommittén provisoriskt intill dess att det är klart huruvida nödvändiga interna samtycken föreligger. Denna möjlighet har beaktats i bestämmelsen i syfte att förebygga att avtalet skall bli provisoriskt upphävt när detta inte är nödvändigt. Beslutet kan tillämpas provisoriskt trots att alla anmälningar inte föreligger om inte någon avtalspart meddelar att den motsätter sig en provisorisk tillämpning. För finländsk del gäller att provisorisk tillämpning inte kan komma i fråga, om nödvändiga samtycken för finländsk del saknas. Däremot kan en provisorisk tillämpning av ett beslut för finländsk del komma i fråga, om anmälan saknas beträffande en annan avtalsslutande part som kan tillämpa beslutet provisoriskt.

Ifall anmälningar beträffande alla avtalsslutande parter inte föreligger efter utgången av sex månader och om någon av en de avtalsslutande motsätter sig en provisorisk tillämpning av avtalet eller om någon av de avtalsslutande parterna före utgången av tiden om sex månader meddelar att den inte kommer att ratificera beslutet, betraktas den berörda delen av avtalet som provisoriskt upphävt på det sätt som framgår av artikel 102. Vid anmälan om ickeratifikation inträder den provisoriska upphävningen en månad efter det att anmälan har lämnats. Verkan skall i ingen händelse inträda tidigare än den dag då motsvarande EG-rättsakt genomförs i EG.

Artikel 104. Enligt artikeln är beslut som fattas av Gemensamma EES-kommittén i de fall som anges i avtalet bindande för de avtalsslutande parterna efter det att besluten har trätt i kraft. Artikeln innehåller vidare en bestämmelse om de avtalsslutande parternas skyldighet att vidta åtgärder för att säkerställa beslutens genomförande och tillämpning.

Kapitel 3. Homogenitet, övervakningsförfarande och tvistlösning

Avsnitt 1. Homogenitet

Artikel 105. I artikeln preciseras Gemensamma EES-kommitténs uppgifter i syfte att säkerställa en så homogen tolkning som möjligt av bestämmelserna i avtalet och av de bestämmelser i EG-lagstiftningen som i sak återges i EES-avtalet. Artikeln saknar motsvarighet i

Romfördraget. Uppgiften konstateras i allmänna ordalag i punkt 1.

Enligt punkt 2 skall Gemensamma EES-kommittén fortlöpande granska utvecklingen av rättspraxis i EG-domstolen och i EFTA-domstolen. För att möjliggöra uppgiften skall domarna tillställas kommittén. Kommittén skall vidta åtgärder för att upprätthålla den homogena tolkningen av avtalet. Om kommittén t.ex. finner att en dom av EG-domstolen är så viktig med tanke på avtalets tillfredsställande funktion att man inte vill lämna frågan om enhetlig tolkning beroende av EFTA-domstolens framtida tolkning, kan kommittén genomföra den rättsregel som framgår av domen genom att fatta behövliga beslut. Om kommittén t.ex. skulle finna att EFTA-domstolen har avvikit från vad som anses vara innehållet i den motsvarande EG-rätten, kan sakförhållandet rättas till genom ett beslut av kommittén innehållande den regel som anses vara den korrekta.

Det framgår av protokoll 48 att ett beslut som avses i artikeln inte skall inverka på EG-domstolens domar.

I punkt 3 konstateras att om Gemensamma EES-kommittén inte inom två månader från det att frågan om en skiljaktig rättspraxis har blivit väckt hos den har kunnat bevara den enhetliga tolkningen av avtalet, får frågan hänskjutas till tvistlösning enligt artikel 111.

Artikel 106. Artikeln gäller utväxling av domar rörande EES-avtalet och i sak motsvarande gemenskapsrätt. Artikeln bygger på en förebild i konventionen av den 16 september 1988 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (Luganokonventionen).

Systemet för utväxling av domar gäller EFTA-domstolen, EG-domstolen, EG:s första instansrätt samt EFTA-staternas domstolar i sista instans, dvs. för finländsk del högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Domarna skall enligt punkt a) tillställas EG-domstolens registrator. Avtalet anger inte hur domarna skall tillställas registratorn, varför de avtalsslutande parterna internt kan reglera t.ex. frågan om domarna skall sändas till registratorn av de berörda domstolarna eller genom förmedling av den myndighet som avses i punkt c) i artikeln.

EG-domstolens registrator skall enligt punkt b) klassificera domarna och i mån av nödvändighet utarbeta och publicera översättningar

och sammanfattningar. De nödvändiga handlingarna skall enligt punkt c överlämnas till de behöriga nationella myndigheter som varje avtalsslutande part skall utse för ändamålet. Det ankommer på denna myndighet att sköta om den nödvändiga interna diskributionen av domarna och sammanställningarna.

Artikel 107. Artikeln hänvisar till protokoll 34 som innehåller bestämmelser om möjlighet för EFTA-staterna att genom intern lagstiftning ge sina domstolar rätt att begära tolkningsbesked av EG-domstolen. Möjligheten gäller enligt artikel 1 i protokollet bestämmelser i EES-avtalet som i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i gemenskapsrätten. Det skulle stå domstolarna fritt att välja huruvida de vill söka ett sådant besked eller inte. Om ett besked begärs skall det vara bindande för den begärande domstolen.

Protokollet förutsätter i artikel 2 att en EFTA-stat som vill utnyttja möjligheten under rättar avtalets depositarie och EG-domstolen. I en sådan underrättelse skall anges i vilken utsträckning domstolarna ges en sådan rätt och hur förfarandet är organiserat. Depositarien skall enligt artikel 3 i protokollet underrätta de övriga avtalsslutande parterna om sådana underrättelser. Finland har inte för avsikt att ge en sådan underrättelse som avses i protokollet.

Avsnitt 2 Övervakningsförfarande

Artikel 108. Artikeln innehåller bestämmelser om EFTA-staternas åtaganden att upprätta en övervakningsmyndighet och en domstol för att handha bl.a. uppgifter som avtalet förutsätter. Dessa åtaganden uppfylls genom avtalet mellan EFTA-staterna om upprättandet av en övervakningsmyndighet, ESA, och en domstol, EFTA-domstolen. Att bestämmelser om dessa organ finns i EES-avtalet innebär att EFTA-staterna inte kan göra ändringar i avtalet mellan dem i den utsträckning ändringarna äventyrar uppfyllandet av åtagandena enligt den föreliggande artikeln. Åtagandet innebär också att ESA måste ha tillgång till sådana resurser som är nödvändiga med tanke på avtalets tillfredsställande funktion.

Artikeln saknar motsvarighet i Romfördraget.

Enligt punkt 1 åtar sig EFTA-staterna att upprätta en oberoende övervakningsmyndighet. Att ESA skall vara oberoende innebär att

den skall vara oberoende dels av EFTA-staterna och deras regeringar som ESA skall övervaka, dels också av EFTA:s organ.

Vidare åtar sig EFTA-staterna att skapa förfaranden för ESA liknande dem som finns inom EG. Särskilt nämns förfaranden för att säkerställa att skyldigheterna enligt avtalet uppfylls och för att kontrollera lagligheten av åtgärder av ESA gällande konkurrens. I det förstnämnda avseendet innebär åtagandet att EFTA-staterna skall skapa liknande skyldigheter som gäller för EG:s medlemsstater att tillställa ESA den lagstiftning, genom vilken Gemensamma EES-kommitténs beslut genomförs i EFTA-staterna och en liknande ordning som de vilka inom EG har etablerats för tillämpningen av artikel 169 i Romfördraget. Beträffande konkurrens innebär åtagandet att EFTA-staterna skall säkerställa ett lika effektivt rättsskydd som det som skapats inom EG för företag i konkurrensärenden och att förfarandena liknande dem som gäller enligt gemenskapsrätten skall tillämpas.

I punkt 2 anges EFTA-staternas åtaganden beträffande EFTA-domstolen. Ordet "särskilt" i inledningen anger att det inte föreligger hinder för EFTA-staterna att ge EFTA-domstolen också andra uppgifter.

Enligt punkt a) skall EFTA-domstolen vara behörig för mål eller ärenden som rör övervakningsförfarandet avseende EFTA-staterna. Åtagandet innebär att ESA skall kunna väcka talan vid EFTA-domstolen mot en EFTA-stat för brott mot de allmänna förpliktelseerna att uppfylla de skyldigheter som avtalet medför samt för brott mot de särskilda förpliktelseerna i fråga om statligt stöd och offentlig upphandling. Enligt punkt b) skall domstolen vara behörig att handlägga överklaganden av beslut av ESA på konkurrensområdet. Slutligen skall domstolen enligt punkt c) vara behörig att handlägga tvister mellan två eller flera EFTA-stater.

Artikel 109. Artikeln anger kompetensfördelningen mellan ESA och EG-kommissionen beträffande övervakningen av avtalet. Det framgår av punkt 1 att EG-kommissionens behörighet grundar såväl på de tre fördrag som utgör grund för EG som på det föreliggande avtalet.

Enligt stycke 2 skall en likformig övervakning inom hela EES säkerställas genom samarbete, utbyte av information och samråd mellan EG-kommissionen och ESA. Samråd

som rör övervakningspolitiken kan antas leda till att sektorvisa aktioner kommer att ske samtidigt inom EG och genom ESA:s försorg. Vidare innebär samarbetet att en viss samordning kan förväntas ske beträffande valet av åtgärder på grund av avtalsbrott. Samarbeta och samråd rörande enskilda ärenden tar sikte bl.a. på att övervakningsmyndigheterna skall hålla varandra noga underrättade om ärenden som, trots att de faller under den ena myndighetens kompetens, är av intresse också för den andra övervakningsmyndigheten.

Innehållet i samarbetet och samrådet preciseras i punkt 3 i fråga om anhängiggörande av ärenden. Klagomål som gäller tillämpningen av avtalet skall lämnas till EG-kommissionen eller ESA. EFTA-staterna samt enskilda och företag från EFTA-staterna kan således lämna in klagomål rörande EG:s eller dess medlemsstaters behandling av dem. Motsvarande klagomål rörande EFTA-staterna kan lämnas till ESA. De båda övervakningsmyndigheterna skall hålla varandra underrättade om de klagomål som de har tagit emot. Bestämmelsen förutsätter således täta kontakter mellan övervakningsmyndigheterna.

Ifall ett klagomål har lämnats till fel övervakningsmyndighet, skall denna enligt stycke 4 överföra ärendet till den behöriga övervakningsmyndigheten.

Mellan övervakningsmyndigheterna kan uppkomma oenighet såväl i frågan vilkendera av dem som är behörig att handlägga ett ärendet som beträffande det sätt, på vilket ett ärende handläggs eller de åtgärder som vidtas. Om inte en sådan meningsskiljaktighet kan lösas av övervakningsorganen, kan vardera av dem hänskjuta frågan till Gemensamma EES-kommittén för att lösas enligt de bestämmelser som gäller tvister mellan de avtalslutande parterna.

Artikel 110. Artikelns innehåller bestämmelser om verkställighet av övervakningsmyndigheternas beslut som innebär betalningsskyldighet för andra än stater. Artikelns gäller också verkställighet av avgöranden av EFTA-domstolen, EG-domstolen och EG:s första instansrätt. Artikelns motsvarar artikel 192 i Romfördraget.

I stycke 1 fastslås principen om verkställbarhet. Det undantag som gäller stater skall här förstås i snäv bemärkelse och gäller t.ex. inte affärsdrivande verk eller statsföretag. Beslut som innebär betalningsskyldighet skall verk-

ställas utan att i den verkställande staten underkastas någon prövning i sak.

Verkställigheten skall också gälla dröjsmålsränta som skall utgå på t.ex. böter som skall betalas till EG-kommissionen eller till ESA (EG-domstolen, dom 54/87).

Det framgår av stycke 2 att verkställigheten skall följa de civilprocessrättsliga regler som gäller i den stat inom vars territorium verkställigheten sker. De ifrågavarande domarna skall således i Finland verkställas i den ordning som gäller för verkställighet av domar i tvistemål. En dom som avses i artikeln skall verkställas utan andra formaliteter än kontroll av avgörandets äkthet. En sådan kontroll kan avse att beslutet har fattats av ett av de organ, vilkas beslut kan verkställas, och att beslutet går ut på betalning av pengar. Verkställigheten kan t.ex. inte förvägras med åberopande av ordre public. Det är inte nödvändigt att den betalningsskyldiga hörs i kontrollförfarandet.

För kontrollen av avgörandets äkthet skall varje avtalslutande part utse en myndighet. I Finland föreslås det att justitieministeriet skall vara denna myndighet. De övriga avtalslutande parterna, ESA, EG-kommissionen samt EFTA-domstolen, EG-domstolen och EG:s första instansrätt skall underrättas om den myndighet som har utsetts.

Enligt stycke 3 kan den part som har begärt kontroll av avgörandets äkthet efter att formaliteterna i detta avseende har blivit uppfyllda fullfölja verkställigheten.

I stycke 4 om uppskov med verkställigheten ställs inte något krav på att ett beslut skall ha vunnit laga kraft. Ett beslut av EG-kommissionen eller ESA kan således verkställas trots att ändring har sökts i beslutet, om inte EG-domstolen i fråga om beslut av EG-kommissionen och EG:s första instansrätt, eller EFTA-domstolen i fråga om beslut av ESA bestämmer något annat. En finländsk domstol kan således inte besluta om uppskov med verkställigheten.

Verkställighet kan dock inte ske innan den tid för betalning som framgår av beslutet har löpt ut.

Avsnitt 3 Tvistlösning

Artikel 111. Artikelns som enligt punkt 1 gäller tvister som rör tolkningen eller tillämpningen av EES-avtalet saknar motsvarighet i

Romfördraget. Den har i första hand utformats med tanke på tvister mellan å ena sidan en eller flera EFTA-stater och å andra sidan EG. Eftersom avtalet mellan EFTA-staterna om en övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen inte ger EFTA-domstolen uteslutande behörighet att handlägga tvisten mellan EFTA-staterna om tolkningen och tillämpningen av EES-avtalet, föreligger det inte hinder för att tillämpa den föreliggande artikeln också på tvister mellan EFTA-staterna. Den omständigheten att en tvist mellan två eller flera EFTA-stater skulle behandlas i denna ordning utesluter inte att ESA ingriper mot ett möjligt avtalsbrott av en EFTA-stat och med beaktande av artikel 108.2 c bör det anses att avsikten är att tvister mellan EFTA-staterna skall lösas i EFTA-domstolen.

Punkt 2 innebär att en tvist i första hand skall lösas av Gemensamma EES-kommittén. Kommittén skall förse med all den information som kan vara av betydelse för att möjliggöra en ingående undersökning av situationen för att finna en godtagbar lösning. Det är inte fråga om någon skyldighet för parterna i en tvist att tillhandahålla information, men underlåtenhet att göra det kan leda till ett resultat som är mindre förmånligt för den ifrågavarande parten. Däremot kan andra avtalsslutande parter vara skyldiga att lämna kommittén sådan information som den anser sig behöva för att kunna avgöra tvisten.

En tvist kan lösas genom ett beslut av kommittén. Det innebär att kommittén också i detta fall skall vara enig om hur tvisten skall lösas. Därigenom förebygger man att tvisten blir löst på bekostnad av någon avtalsslutande part som inte är part i tvisten.

I bestämmelsen anges inte några gränser för hur en godtagbar lösning kan se ut. Kommittén kan lösa tvister på politisk grund. Också en tvist om tolkningen av avtalet kan lösas utan att kommittén skulle fatta ett beslut på rättslig grund rörande tolkningen av den bestämmelse som är föremål för tvist. Detta framgår av andra meningens i stycket.

Om en tvist gäller tolkningen av bestämmelser i EES-avtalet som i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen eller Romfördraget eller i rättsakter som har antagits med tillämpning av dessa två fördrag, får de avtalsslutande parterna i tvisten komma överens om att begära EG-domstolens

avgörande om tolkningen av de relevanta bestämmelserna. En sådan överenskommelse kan parterna i tvisten träffa när tre månader har förflutit från det att tvisten överlämnades till kommittén.

Bestämmelsen ger inte de avtalsslutande parterna möjlighet att komma överens om att begära EG-domstolens avgörande om tolkningen av andra bestämmelser i EES-avtalet än sådana som i sak motsvarar EG-bestämmelser.

Den tolkning som EG-domstolen stannat för är bindande för de avtalsslutande parterna i tvisten.

Det är möjligt att parterna i tvisten inte kommer överens om att begära EG-domstolen tolkning rörande sådana bestämmelser som det är fråga om i det aktuella stycket. Om så är fallet och Gemensamma EES-kommittén inte har funnit en lösning på tvisten inom sex månader från det att den överlämnades till kommittén, får en avtalsslutande part antingen vidta en skyddsåtgärd enligt artikel 112.2 och i enlighet med förfarandet i artikel 113 eller tillämpa artikel 102 om åtgärder för att säkerställa en homogen tolkning av avtalet. I vartdera fallet förutsätter sådana åtgärder att de tolkningsmeningsskiljaktigheter som har gett upphov till tvisten leder till en obalans i avtalet. Vid meningsskiljaktigheter rörande andra frågor får sådana åtgärder inte tillgripas.

I punkt 4 finns en specialbestämmelse för det fallet att en tvist gäller omfattningen eller varaktigheten av skyddsåtgärder eller proportionaliteten av vidtagna motåtgärder. Sådana meningsskiljaktigheter kan av en av parterna i tvisten hänskjutas till skiljedom.

Bestämmelsen gäller endast skyddsåtgärder enligt artiklarna 111.3 och 112 och motåtgärder enligt artikel 114. Den är inte tillämplig på skyddsåtgärder som vidtas med stöd av andra bestämmelser i huvudavtalet eller bestämmelser i de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till avtalet eller i protokollen. I den utsträckning sådana bestämmelser är i sak identiska med bestämmelser i gemenskapsrätten blir punkt 3 tillämplig på tvisten. I andra fall är parterna hänvisade till de allmänna bestämmelserna i punkt 1, enligt vilka Gemensamma EES-kommittén kan komma överens om hur tvisten skall lösas.

Bestämmelsen i punkt 4 är inte heller tillämplig på frågor rörande förutsättningarna för att tillgripa en skyddsåtgärd. Det är ett beslut som ankommer på den avtalsslutande

part som vill vidta en sådan åtgärd. Eftersom emellertid frågan om omfattningen av vidtagna åtgärder kan underkastas skiljemannaförfarande kan det inte uteslutas att man indirekt kommer in på förutsättningarna genom att man finner att åtgärder inte i något omfattning över huvud taget var berättigade i den aktuella situationen.

Slutligen gäller att ingen fråga som avser tolkning av bestämmelser i EES-avtalet som är i sak identiska med bestämmelser i gemenskapsrätten får hänskjutas till skiljedom. I skiljemannaförfarande får inte heller som ett led i en process behandlas sådana frågor.

Det ankommer på skiljedomstolen att pröva huruvida tvisten är sådan att den enligt föreliggande stycke kan hänskjutas till skiljedom.

En fråga som avses i det föreliggande stycket kan hänskjutas till skiljedom om Gemensamma EES-kommittén inte har lyckats lösa tvisten inom tre månader från det att ärendet överlämnades till den.

Protokoll 33 innehåller närmare bestämmelser om skiljemannaförfarandet. Skiljedomstolen skall bestå av tre medlemmar, om inte parterna i tvisten kommer överens om annat. Det står således parterna fritt att komma överens om t.ex. en eller fem medlemmar.

Medlemmarna skall utses så att vardera sidan utser en skiljeman. Om en tvist föreligger mellan t.ex. EG och två EFTA-stater, förutsätts det att de två EFTA-staterna kan komma överens om en gemensam skiljeman. En skiljeman skall utses inom 30 dagar från det att tvisten har hänskjutits till skiljedom. Protokollet anger inte hur man skall förfara om en part inte utser skiljeman i tid. Ett sådant förfarande har ansetts stå i strid med den allmänna lojalitetsplikten i avtalet.

Ordföranden för skiljedomstolen skall utses av skiljemännen med konsensus. Bestämmelsen får antas vara tillämplig också om parterna har utsett flera än två skiljemän utan att komma överens om hur ordföranden skall utses. Om skiljemännen inte inom två månader från det att den sista av dem har blivit utsedd kan komma överens om ordföranden, skall de utse denne från en lista på sju personer som Gemensamma EES-kommittén skall fastställa. Det är fråga om en fast lista, inte en lista som besluts särskilt för varje skiljemannaförfarande.

Skiljedomstolen skall anta procedurregler för förfarandet, om inte parterna i tvisten har kommit överens om reglerna.

Kapitel 4 Skyddsåtgärder

Artikel 112. Artikeln gäller förutsättningarna för att vidta skyddsåtgärder. Artikeln har delvis utformats med artikel 226 i Romfördraget som förebild men den avviker på väsentliga punkter från förebilden.

Enligt punkt 1 kan skyddsåtgärder vidtas om det uppstår allvarliga ekonomiska, samhälleliga eller miljömässiga svårigheter på ett visst samhällsområde eller i en viss region. Definitionen av de svårigheter som kan leda till skyddsåtgärder har avsikligt gjorts vidsträckt samtidigt som punkt 2, sista meningen, innehåller en bestämmelse som avser att begränsa skyddsåtgärderna till vad som är absolut nödvändigt.

Skyddsåtgärder kan vidtas om det uppstår svårigheter och dessa kan tänkas bli bestående. Uttrycket "bestående" skall här uppfattas som motsatsen till snabbt övergående. Enligt bestämmelsen är det inte avgörande huruvida åtgärderna i efterhand visade sig vara snabbt övergående. Avgörande är hur situationen ter sig när beslutet att tillgripa skyddsåtgärder fattas. Om emellertid svårigheterna är övergående, måste åtgärderna hävas när detta blir möjligt.

Inget försök har gjorts att i bestämmelsen precisera vilka åtgärder som får vidtas med anledning av svårigheterna. Valet ankommer på den avtalslutande part som vidtar åtgärderna. Valet begränsas dock av bestämmelserna i punkterna 2 och 3 bl.a. så, att åtgärderna inte får ha till syfte att vara diskriminerande.

I punkt 2 fastställs att skyddsåtgärderna med avseende på omfattning och varaktighet skall begränsas till vad som är helt nödvändigt. Bestämmelsen innebär att den avtalslutande part som vidtar skyddsåtgärder fortlöpande måste följa med hur den situation som har utlöst åtgärderna utvecklas och vilka effekter åtgärderna har. I den mån det visar sig att åtgärderna inte är helt nödvändiga måste de till övriga delar hävas. Om det finns möjlighet att välja mellan olika åtgärder, skall sådana åtgärder väljas som medför den minsta störningen i avtalets funktion.

Enligt punkt 3 skall skyddsåtgärderna vara tillämpliga gentemot alla avtalslutande parter. En skyddsåtgärd får, oavsett grunden för att den vidtas, inte avse endast en eller vissa av de avtalslutande parterna. Detta hindrar inte att

en skyddsåtgärd kan få olika verkningar för olika avtalslutande parter eller för individer eller företag från olika stater.

Artikel 113. Artikeln innehåller bestämmelser om förfarandet när en avtalslutande part vidtar en skyddsåtgärd. Den saknar motsvarighet i Romfördraget.

Enligt punkt 1 skall en avtalslutande part som överväger att vidta en skyddsåtgärd utan dröjsmål anmäla detta till de övriga avtalslutande parterna. En sådan anmälan skall således ske snarast efter det att den avtalslutande parten har blivit medveten om att en situation kan föranleda skyddsåtgärder. De övriga avtalslutande parterna skall lämnas all relevant information. De behöver information för att kunna bedöma om situationen är sådan att skyddsåtgärder över huvud taget är nödvändiga, hur omfattande åtgärder som är påkallade och hur de åtgärder som planeras kommer att verka. Eftersom information beträffande de åtgärder som planeras ofta är tillgänglig först i ett senare skede än information om att åtgärder kan vara nödvändiga, följer det av bestämmelsen att information måste lämnas i olika skeden allteftersom den blir tillgänglig.

När en avtalslutande part genom Gemensamma EES-kommittén har underrättat de övriga avtalslutande parterna om övervägandena att vidta skyddsåtgärder skall alla parter enligt punkt 2 samråda i frågan i Gemensamma EES-kommittén. Sådana samråd kan vara så brådskande att kommittén måste sammankallas till ett extraordinarie möte. Syftet med samrådet är att finna en för alla parter godtagbar lösning. En sådan kan bestå i t.ex. att de övriga avtalslutande parterna är eniga om att åtgärder är nödvändiga och om de planerade åtgärderna. Samrådet kan också leda till att de planerade åtgärderna modifieras.

Enligt punkt 3 får skyddsåtgärder normalt inte vidtas förrän en månad efter det att anmälan enligt punkt 1 har skett. De avtalslutande parterna kan emellertid redan tidigare ha funnit att det föreligger skäl att vidta skyddsåtgärder och att de planerade åtgärderna är nödvändiga. I så fall kan åtgärderna vidtas redan tidigare.

Skyddsåtgärder kan emellertid vara så brådskande att de inte tål dröjsmål för samråd i Gemensamma EES-kommittén. I sådana fall kan åtgärder undantagsvis vidtas utan föregående konsultationer.

Av bestämmelsen framgår vidare att skyddsåtgärder vad avser EG skall vidtas av EG-kommissionen, inte t.ex. av enskilda medlemsstater.

Oavsett föregående samråd skall en avtalslutande part som vidtar skyddsåtgärder enligt punkt 4 utan dröjsmål anmäla de vidtagna åtgärderna till Gemensamma EES-kommittén. Bestämmelsen gäller också eventuella tilläggsåtgärder som senare befins nödvändiga. Vid anmälan rörande vidtagna åtgärder skall den avtalslutande parten också tillhandahålla all information som behövs. Sådan information bör t.ex. lämnas angående hur den situation som tidigare kan ha beskrivits enligt punkt 1 har utvecklats, vilka erfarenheter man har haft av tidigare vidtagna åtgärder och hur man räknar med att de nya åtgärderna skall verka.

Enligt punkt 5 skall Gemensamma EES-kommittén utvärdera vidtagna skyddsåtgärder var tredje månad efter den dag då beslut om dem fattades. Dessutom kan varje avtalslutande part anmoda kommittén att också vid andra tidpunkter granska åtgärderna. Granskningen har till syfte att utvärdera huruvida det fortfarande föreligger skäl att vidmakthålla åtgärderna i den utsträckning de har vidtagits.

Artikel 114. Artikeln gäller en avtalslutande parts möjlighet att vidta motåtgärder mot skyddsåtgärder som någon annan avtalslutande part har vidtagit. Artikeln saknar motsvarighet i Romfördraget.

Enligt punkt 1 kan motåtgärder vidtas om skyddsåtgärderna skapar obalans mellan rättigheter och skyldigheter enligt avtalet. Kriteriet för motåtgärder är således objektivt: motåtgärder får inte vidtas i hämndsyfte om inte en obalans har uppkommit. Trots att skyddsåtgärder enligt artikel 112.3 skall vara tillämpliga gentemot alla avtalslutande parter kan deras verkningar vara olika i förhållande till olika avtalslutande parter. Förutsättningarna för att tillgripa motåtgärder kan följaktligen också de vara olika.

De motåtgärder som vidtas måste vara helt nödvändiga för att återställa balansen. Också motåtgärderna skall således begränsas till minsta möjliga. Däremot har man i avtalet inte försökt precisera hurdana motåtgärder som får vidtas. Motåtgärderna behöver inte nödvändigtvis hänföra sig till samma frågor som skyddsåtgärderna. I valet mellan olika motåtgärder måste deåtgärder väljas som medför den minsta störningen av avtalets funktion.

Enligt punkt 2 skall förfarandet enligt artikel 113 vara tillämpligt också på motåtgärderna. Det innebär bl.a. att planerade motåtgärder måste anmälas, att motåtgärder normalt inte får vidtas förrän en månad efter det att de har anmälts, men att särskilda omständigheter kan motivera att motåtgärder vidtas tidigare. Gemensamma EES-kommittén skall följa förutsättningarna att vidmakthålla motåtgärder på samma sätt och enligt samma förfaranden som den granskar skyddsåtgärder.

Del VIII Den finansiella mekanismen

Artikel 115. I denna artikel konstateras att de avtalsslutande parterna är överens om behovet att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna mellan sina regioner i syfte att främja ett fortgående och balanserat stärkande av handeln och de ekonomiska förbindelserna sinsemellan i enlighet med artikel 1 i avtalet.

Protokoll 42

Hänvisningen i artikeln avser protokoll 42, som innehåller de bilaterala avtalen mellan EG-länderna och de enskilda EFTA-länderna om en utvidgning av handeln med lantbrukets basprodukter. Regleringarna mellan Finland och EG gäller handeln med ost och kött och den s.k. kohesionslistan samt ursprungsreglerna för dessa produkter.

Ost- och köttavtalen

Finland och EG har kommit överens om åtgärder för att underlätta osthandeln varigenom exportkvoten till gemenskaperna höjs med 600 ton. Den nya kvoten är 9 850 ton, och de begränsningar angående ostkvaliteter och förpackningsstorlekar som gällt hittills avskaffas samtidigt. Vidare har det överenskommits att vissa importavgifter för ost sänks så att avgiften efter ändringen är 18 ecu per 100 kilogram för alla ostkvaliteter. Avtalet förutsätter att parterna prissätter sina produkter så att exporten av dessa inte förorsakar svårigheter på den importerande kontrahentens marknad. Beträffande Finland nämns i avtalet bl.a. förpliktelserna att inte exportera Finlandiaost till ett lägre pris än Emmentalost. EG:s exportkvot till

Finland höjs enligt överenskommelsen med 1 200 ton, varvid den nya kvoten är 2 700 ton, och samtidigt sänks även importavgifterna för vissa ostar. Importavgiften för Edam- och Emmentalostarna förblir dock proportionellt högre än avgiften för andra importerade ostar.

Angående kött handeln finns i anslutning till avtalet det första bilaterala avtalet mellan Finland och EG. Enligt detta får Finland i EG en exportkvot för svinkött på 4 000 ton, för vilken importavgiften sänks med 50 %. Av denna mängd är hälften kroppar och kroppshalvor, en fjärdedel köttstycken med ben och en fjärdedel benfritt kött. Export av enbart filé tillåts inte. EG får i Finland en nötköttkvot på 1 000 ton (bakfjärdingar) för vilken det beviljas en nedsättning av importavgiften om 8,5 mk per kilogram.

Vidare ingicks avtal om alkoholhaltiga drycker enligt vilket den obetydliga residualtull (1 ecu per 100 liter) som nu uppbärs för den finländska vodkan slopas. Avsikten är att exporten av de finländska bärlikörerna skall underlättas genom att EG godkänner naturbär som tjänliga råämnen för likörer.

Kohesionslista

Enligt avtalet gör EFTA-länderna vissa ensidiga lantbruksmedgivanden för att för sin del främja den ekonomiska och sociala utvecklingen i de mindre utvecklade EG-länderna. För Finlands vidkommande innehåller dessa regleringar över 50 benämningar på varor som kommer att vara tullfria vid import från EG-länderna. Dessa medgivanden gagnar särskilt EG:s medlemsländer inom Medelhavsområdet samt Irland. Sådana produkter är t.ex. olika frukter och grönsaker samt av dessa tillverkade konserver. Utom avtalet har lämnats sådana produkter som är av central betydelse för vårt lands trädgårdsnäring eller den handel som Finland driver med utvecklingsländerna. Till den första gruppen hör bl.a. tomat och gurka, snittblommor samt jordgubbar. Enligt den utredning som gjorts i Finland skulle de medgivanden som under förhandlingarna föreslagits för produkter som odlas under glas (en förlängning av den licensfria importperioden) främst ha gagnat producenter i Väst- och ingalunda i Sydeuropa.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Avtalen angående ost- och kötthandel förutsätter att lagen om importavgift delvis ändras. Slopandet av tullar i anslutning till kohesionslistan, förutsätter åter vissa ändringar i tulltariffen. Om ikraftträdandet av dessa avtal avläts särskilda regeringspropositioner.

* * *

Artikel 116. Enligt denna artikel skall EFTA-staterna upprätta en finansiell mekanism för att inom ramen för det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och utöver de ansträngningar som gemenskapen redan gör i detta hänseende bidra till de syften som anges i artikel 115.

Artikel 117. I denna artikel hänvisas till protokoll 38, som innehåller detaljerade bestämmelser om den finansiella mekanismen.

Protokoll 38

Artikel 1. Enligt punkt 1 skall ekonomiskt bistånd lämnas till utveckling och strukturanpassning i de regioner inom gemenskapens medlemsstater som anges i artikel 4, dels i form av räntesubventioner på lån, dels i form av direkta bidrag som EFTA-staterna betalar. Enligt punkt 2 skall den finansiella mekanismen, vad beträffar både räntesubventionerna och de direkta bidragen, finansieras av EFTA-staterna. Enligt bestämmelsen skall dessa ge Europeiska investeringsbanken ett uppdrag som denna skall utföra enligt artiklarna i protokollet. I punkt 2 bestäms därtill att EFTA-staterna skall upprätta en kommitté för den finansiella mekanismen, som skall fatta de beslut om räntesubventioner och direkta bidrag som krävs enligt artiklarna 2 och 3.

Artikel 2. Enligt punkt 1 i denna artikel skall de räntesubventioner som avses i artikel 1 lämnas i samband med lån som beviljas av Europeiska investeringsbanken och så vitt möjligt uttryckas i ecu. Enligt punkt 2 skall räntesubventionerna på lånen fastställas till tre procentenheter per år i förhållande till Europeiska investeringsbankens räntesatser och de skall ges under högst tio år för varje lån. Enligt punkt 3 skall en amorteringsfri period på två år ges innan kapitalet börjar återbetalas med lika stora amorteringar. Enligt punkt 4 skall räntesubventionerna godkännas av EFTA-kommit-

tén för den finansiella mekanismen. EG-kommissionen skall också yttra sig om dem. I punkt 5 bestäms att summan av de lån som skall vara berättigade till räntesubventioner enligt artikel 1 och som skall betalas ut i lika stora rater under perioden 1993—1997 skall vara sammanlagt 1,5 miljarder ecu.

Artikel 3. I punkt 1 i denna artikel bestäms att summan av de bidrag som avses i artikel 1 skall vara 500 miljoner ecu och betalas ut i lika stora rater under perioden 1993—1997. Enligt punkt 2 skall bidragen betalas ut av Europeiska investeringsbanken på grundval av förslag från de mottagande EG-medlemsstaterna sedan EG-kommissionen yttrat sig om och EFTA-kommittén för den finansiella mekanismen godkänt saken. I punkt 2 bestäms därtill att EG-kommissionen och EFTA-kommittén förlöpande skall informeras under hela processen.

Artikel 4. Enligt punkt 1 i denna artikel skall det ekonomiska biståndet enligt artikel 1 begränsas till projekt som genomförs av offentliga myndigheter och offentliga eller privata företag i Grekland, på ön Irland och i Portugal. I ett tillägg till protokollet ingår därtill en förteckning över de spanska regioner som är berättigade till ekonomiskt bistånd och räntesubventioner. Varje regions andel av det totala ekonomiska biståndet skall bestämmas av gemenskapen, som skall informera EFTA-staterna.

Enligt punkt 2 i denna artikel skall de projekt prioriteras som lägger särskild vikt vid miljön (inbegripet stadsplanering), transport (inbegripet transportinfrastrukturer) eller utbildning. När det gäller privata företags projekt skall särskild hänsyn tas till små och medelstora företag. I punkt 3 bestäms därtill att den högsta stödandelen för ett projekt som stöds av den finansiella mekanismen skall fastställas till en nivå som inte är oförenlig med EG-politiken i detta avseende.

Artikel 5. Enligt denna artikel skall EFTA-staterna komma överens med Europeiska investeringsbanken och EG-kommissionen om en ordning som av alla parter kan anses ändamålsenlig för att säkerställa att den finansiella mekanismen fungerar väl. I detta sammanhang skall man också fatta beslut om kostnaderna för administrationen av den finansiella mekanismen.

Artikel 6. Enligt denna artikel har Europeiska investeringsbanken rätt att som observatör delta i Gemensamma EES-kommitténs

sammanträden när ärenden som berör den finansiella mekanismen och banken står på dagordningen.

Artikel 7. Gemensamma EES-kommittén kan enligt denna artikel vid behov fastställa ytterligare bestämmelser om genomförandet av den finansiella mekanismen.

Del IX Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser

Artikel 118. Artikeln innehåller en s.k. utvecklingsklausul. Enligt punkt 1 skall en avtalslutande part, när den anser att det skulle ligga i alla parterers intresse att utveckla sina förbindelser enligt avtalet genom att utvidga dem till områden som inte omfattas av avtalet, lägga fram en motiverad begäran för övriga avtalslutande parter i EES-rådet. Rådet kan uppdraga åt Gemensamma EES-kommittén att göra de utredningar som behövs och att avge en rapport om saken. Rådet kan fatta sådana politiska beslut som det finner lämpliga i syfte att inleda förhandlingar. Enligt punkt 2 skall de avtalslutande parterna ratificera eller godkänna de avtal som följer av förhandlingarna i enlighet med deras egna förfaranden.

Artikel 119. Enligt denna artikel skall bilagorna och de rättsakter som det hänvisas till i dem, med anpassning för deras tillämpning inom ramen för avtalet, liksom protokollen, utgöra en integrerad del av själva avtalet. Utanför avtalet står därmed de förklaringar som gjorts i samband med undertecknandet och de gemensamma uttalanden som finns antecknade i slutdokumentet. De sistnämnda utgör dock enligt de allmänna traktatsrättsliga tolkningsprinciperna en del av det sammanhang enligt vilket avtalstexten skall tolkas (artikel 31.2 a i Wienkonventionen om traktatsrätten, FördrS 33/80).

Artikel 120. Denna artikel innehåller bestämmelser om förhållandet mellan EES-avtalet och andra gällande avtal. Bestämmelserna gäller avtal som binder å ena sidan Europeiska ekonomiska gemenskapen och å andra sidan en eller flera EFTA-stater. Däremot gäller artikeln inte avtal mellan EG-medlemsstater och EFTA-medlemsstater, och inte heller avtal mellan EFTA-medlemsstater.

Huvudregeln är att bestämmelserna i EES-avtalet tillämpas i första hand i de fall då det finns andra gällande avtal som har samma

tillämpningsområde. Detta innebär inte i sig att andra befintliga avtal måste sägas upp, utan endast att bestämmelserna i EES-avtalet ersätter bestämmelserna i det andra avtalet till de delar dessa står i konflikt med varandra. Ett undantag från denna princip utgör vissa avtal som Österrike och Schweiz ingått med EG, vilka finns uppräknade i protokoll 41, 43 och 44. Bestämmelserna i dem går före EES-avtalet.

I den gemensamma förklaring som de avtalslutande parterna har gett vid undertecknandet av avtalet fastslås det att till dess motsvarande rättigheter har uppnåtts enligt EES-avtalet, inverkar EES-avtalet inte på de rättigheter som har säkerställts genom gällande avtal som är bindande för en eller flera EG-medlemsstater och en eller flera EFTA-stater, såsom avtal avseende individer, företag, regionalt samarbete eller administrativa arrangemang.

Artikel 121. I denna artikel bestäms bl.a. om det nordiska samarbetet. Enligt stycke a skall bestämmelserna i avtalet inte hindra samarbetet inom ramen för det nordiska samarbetet i den utsträckning ett sådant samarbete inte hindrar avtalets tillfredsställande funktion. Denna samarbetsform har inte definierats närmare och den kan således också inkludera nya fördrag.

Enligt stycke b och c förhindrar avtalet inte heller samarbete inom ramen för den regionala unionen mellan Schweiz och Liechtenstein eller inom ramen för samarbetet mellan vissa regioner i Österrike och Italien.

En liknande bestämmelse, om än mera begränsad, ingår också i artikel 233 i Romfördraget, vilken gäller förekomsten och genomförandet av regionala unioner mellan Beneluxländerna.

Artikel 122. Denna artikel innehåller bestämmelser om tystnadsplikt. Enligt artikeln får de avtalslutande parternas ombud, delegater, experter, tjänstemän och övriga anställda som är verksamma enligt EES-avtalet inte heller efter det att deras uppdrag upphört lämna ut upplysningar som omfattas av sekretess, särskilt uppgifter om företag, deras affärsförbindelser eller deras kostnadsförhållanden. Motsvarande bestämmelse i artikel 214 i Romfördraget har i EG-domstolens praxis (145/83, Adams) tolkats så att den också gäller upplysningar som erhållits av fysiska personer, om de är av sådan karaktär att de skall hållas hemliga.

Artikel 123. Denna artikel innehåller bestämmelser om skyddsåtgärder i samband med sä-

kerhetsintressen. Avtalet hindrar inte en avtalslutande part från att vidta behövliga åtgärder i de fall som anges i punkterna a, b och c.

Punkt a innehåller en sedvanlig bestämmelse om avslöjande av information som strider mot säkerhetsintressen.

Punkt b gäller åtgärder som avser handel med vapen, ammunition, krigsmateriel eller andra varor som är nödvändiga för försvarsändamål eller för forskning, utveckling eller produktion som är oundgänglig för försvarsändamål. Motsvarande bestämmelse i artikel 223.1 b i Romfördraget är mera begränsad, och gäller endast åtgärder i samband med produktion av vapen, ammunition och krigsmateriel. Också motsvarande bestämmelse i artikel XXI b i GATT-avtalet är mera begränsad. Ett villkor för vidtagande av de åtgärder som nämns i b är att de inte försämrar konkurrensvillkoren för varor som inte är avsedda speciellt för försvarsändamål. Här kunde komma i fråga t.ex. vapen för sport- eller fritidsbruk. En motsvarande bestämmelse om konkurrensvillkor ingår i artikel 223.1 b i Romfördraget.

Punkt c gäller upprätthållande av den allmänna ordningen vid interna störningar, i krigstid eller vid en allvarlig internationell spänning och fullgörande av skyldigheter för att bevara fred och internationell säkerhet. De åtgärder som avses här kunde inbegripa också andra förbud eller restriktioner än de som nämns i artikel 13. Här kunde komma i fråga t.ex. prisstopp eller ransonering, beslag eller överlåtelse till staten av varor, vilket är åtgärder som inte är tillåtna enligt artikel 13.

Artikel 124. I artikeln garanteras EES-medborgare rätt enligt principen om icke-diskriminering att delta i kapitalbildning för bolag som avses i artikel 34. Denna rätt innebär möjligen att utlänningsklausulerna i aktiebolags bolagsordningar strider mot EES-avtalet. Detta gäller samtliga aktiebolag, varför offentligt noterade aktiebolag inte har en annorlunda ställning än andra bolag. Något avgörande av EG-domstolen finns dock inte i saken. Artikeln motsvarar artikel 221 i Romfördraget.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Enligt lagen om aktiebolag kan en aktie överlåtas utan begränsningar, om inte något annat följer av lag eller av bolagsordningen.

Enligt 3 kap. 2 § är endast inlösnings- och samtyckesklausuler tillåtna i bolagsordningen liksom även förbud enligt den s.k. begränsningslagen att överlåta aktier till utlänningar, utländska sammanslutningar och sådana finska sammanslutningar som avses i 2 § i lagen.

Kommittén för utländskt ägande föreslår i sitt betänkande (1991:23) att begränsningslagen skall upphävas. Samtidigt skulle också hänvisningen i lagen om aktiebolag slopas, vilket skulle medföra att bolagsordningarnas utlänningsklausuler blir ogiltiga. Därvid upphör alla rättsverkningar av förbudsanteckningar med stöd av en dylik klausul och aktierna kan överlåtas fritt.

Separata propositioner kommer att avlåtas om utländskt ägande.

Artikel 125. Enligt artikeln ingriper EES-avtalet inte i de avtalslutande parternas arrangemang angående äganderätten. Artikeln motsvarar artikel 222 i Romfördraget, vilken innebär att avtalet inte tar ställning till förhållandet mellan enskilt och allmänt ägande i medlemsstaterna. Bestämmelsen ger dock inte rätt till äganderättsarrangemang som strider mot diskrimineringsförbudet. Artikeln kan således inte åberopas som grund för nationell lagstiftning som innebär diskriminering i fråga om rätten till egendomsförvärv.

Artikeln tillåter t.ex. monopol som inte strider mot diskrimineringsförbudet. Det bör dock observeras att vissa slags monopol strider mot andra bestämmelser i EES-avtalet och därför är förbjudna.

Artikel 126. Denna artikel innehåller bestämmelser om avtalets territoriella tillämpning, bl.a. beträffande Åland. Enligt punkt 1 skall avtalet tillämpas på de territorier på vilka Romfördraget och fördraget om upprättandet av Europeiska stål- och kolgemenskapen är tillämpliga och på de villkor som anges i dessa fördrag samt på de sju EFTA-medlemsstaternas territorier.

Punkt 2 gäller Åland. Utgångspunkten är att avtalet inte tillämpas beträffande Åland, om inte en särskild anmälan görs om saken. Om man önskar tillämpa avtalet också för Ålands del, skall Finlands regering i samband med ratificeringen anmäla detta till depositarien, vilken sörjer för att detta meddelas de andra avtalslutande parterna. I den förklaring där anmälan ingår konstateras i detta fall att avtalet skall tillämpas beträffande Åland på samma villkor som gäller för andra delar av

Finland med följande förbehåll: Bestämmelserna i avtalet hindrar inte tillämpning av på Åland gällande bestämmelser om inskränkning i rätten för fysiska personer som saknar hembygdsrätt eller för juridiska personer att förvärva och inneha fast egendom på Åland eller i rätten för dessa att etablera sig eller tillhandahålla tjänster utan tillstånd av de åländska myndigheterna. Avtalet påverkar inte ålänningarnas rättigheter i Finland. Myndigheterna på Åland skall enligt punkt 2 c behandla de avtalslutande parternas alla fysiska och juridiska personer på samma sätt. Finska fysiska och juridiska personer har således i detta avseende ingen särställning i förhållande till fysiska och juridiska personer från EES-staterna.

Enligt protokoll 40 som hänför sig till artikeln kan Norge när EES-avtalet ratificeras undanta Spetsbergen (Svalbard) från avtalets tillämpningsområde.

Artikel 127. Denna artikel innehåller bestämmelser om uppsägning av avtalet. En avtalslutande part får säga upp avtalet genom att skriftligen meddela de övriga avtalslutande parterna om uppsägningen minst tolv månader tidigare. Omedelbart därefter skall de övriga avtalslutande parterna sammankalla en diplomatkonferens för att behandla de ändringar som behöver göras i avtalet.

Artikel 128. Denna artikel innehåller bestämmelser om hur en stat kan ansluta sig till avtalet. Varje europeisk stat som senare blir medlem av EG skall ansöka om att ansluta sig till avtalet. För europeiska stater som senare blir medlemmar av EFTA gäller att de kan göra en sådan ansökan. Ansökningarna skall ställas till EES-rådet. Enligt artikeln kan inga stater utanför EG eller EFTA ansluta sig till avtalet. Detta beror på den s.k. tvåpelarmodellen, som framgår av avtalets bestämmelser om beslutsproceduren och särskilt om övervakningssystemet.

I avtalet definieras inte närmare vad som avses med en "europeisk" stat. En motsvarande bestämmelse ingår i artikel 234 i Romfördraget, och den har inte setts som något hinder för Turkiets medlemskap i EG, trots att Turkiet till största delen ligger i Asien.

Enligt punkt 2 i artikeln skall betingelserna och villkoren för en anslutning bli föremål för ett avtal mellan de avtalslutande parterna och den ansökande staten. Avtalet skall ratificeras eller godkännas av de avtalslutande parterna enligt deras egna förfaranden.

Artikel 129. Denna artikel innehåller bestämmelser om avtalets versioner på olika språk och om ratificering och ikraftträdande. Enligt punkt 1 är alla versioner av avtalet, vilket upprättats på 13 olika språk, lika giltiga. Versionen på varje språk betraktas som original. I fråga om de texter till vilka det hänvisas i bilagorna konstateras att de är lika giltiga på EG:s nio uppräknade officiella språk så som de publicerats i EG:s officiella tidning, och att de för autentifiering skall upprättas också på finska, isländska, norska och svenska.

Enligt punkt 2 skall de avtalslutande parterna ratificera eller godkänna avtalet. Ratifikations- eller godkännandeinstrumenten skall deponeras hos EG:s råds generalsekretariat, som skall anmäla detta till alla övriga avtalslutande parter.

Enligt punkt 3 träder avtalet i kraft den 1 januari 1993, om alla de avtalslutande parterna har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument före den dagen. Därefter träder avtalet i kraft den första dagen i den andra månaden som följer efter den sista anmälan, dock så att en sådan anmälan skall ha gjorts senast den 30 juni 1993. Om avtalet inte till dess har trätt i kraft skall de återstående avtalslutande parterna sammankalla en diplomatkonferens för att bedöma situationen. Parterna har i samband med undertecknandet av avtalet kommit överens om att denna diplomatkonferens skall bedöma följderna av att avtalet eventuellt inte ratificerats av någon part och bedöma om det är möjligt att uppgöra ett protokoll över de ändringar som behövs, vilket parterna sedan skall godkänna enligt sina egna interna bestämmelser. I fråga om tidpunkten för en sådan konferens kom man överens om att den skall sammankallas så snart det blivit klart att någon part inte kommer att ratificera avtalet eller senast då ikraftträdandedagen inte har iakttagits.

1.2. Avtal som hänför sig till EFTA-arrangemangen

1.2.1. Avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

Artikel 1. I artikeln definieras begreppen "EES-avtalet" och "EFTA-stat".

Artikel 2. Enligt bestämmelserna i artikeln förbinder sig de avtalslutande parterna att vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter som följer av avtalet fullgörs samt att avstå från varje åtgärd som kan äventyra avtalets mål. Motsvarande bestämmelse finns i artikel 3 i EES-avtalet och i artikel 5 i Romfördraget.

Artikel 3. I punkt 1 bestäms om tolkningen och tillämpningen av bestämmelserna i protokoll 1—4 och i bilagorna I och II, i den mån de motsvarar bestämmelserna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen och de bestämmelser som har utfärdats för tillämpningen av dessa. Tolkning och tillämpning skall ske i enlighet med relevanta avgöranden av Europeiska gemenskapernas domstol, vilka har meddelats före dagen för undertecknande av EES-avtalet. Det ovan sagda skall dock inte begränsa utvecklingen av rättspraxis i framtiden.

Enligt punkt 2 skall EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen vid tolkningen och tillämpningen av detta avtal tavederbörlig hänsyn också till de principer som fastställs genom relevanta avgöranden av EG-domstolen, om avgörandena gäller tolkningen av EES-avtalet eller bestämmelser i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen. Ett villkor är att de till innehållet motsvarar bestämmelserna i EES-avtalet eller motsvarande bestämmelser i protokoll 1 — 4 och bilagorna I och II till detta avtal.

Punkt 1 motsvarar bestämmelsen i artikel 6 i EES-avtalet. EES-avtalet innehåller däremot ingen bestämmelse som motsvarar punkt 2. Fastän avgöranden av EG-domstolen som meddelas efter att EES-avtalet har undertecknats inte är bindande för de avtalslutande parterna, skall EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen "ta vederbörlig hänsyn" till dem vid tolkningen och tillämpningen av detta avtal. Motsvarande uttryck har använts i slutet av bilaga XIV till EES-avtalet i fråga om rättsakter som inte är bindande.

Artikel 4. Artikeln föreskriver att en oberoende övervakningsmyndighet för EFTA-staterna skall upprättas. Artikel 108.1 i EES-avtalet förutsätter att en sådan övervakningsmyndighet upprättas.

Artikel 5. Enligt punkt 1 skall EFTA:s

övervakningsmyndighet säkerställa att EFTA-staterna fullgör sina förpliktelser enligt EES-avtalet och detta avtal och säkerställa att EES-avtalets konkurrensregler tillämpas. Dessutom skall övervakningsmyndigheten övervaka att EES-avtalet tillämpas av de övriga avtalslutande parterna.

Enligt punkt 2 skall EFTA:s övervakningsmyndighet i detta syfte fatta beslut och vidta andra åtgärder i de fall som föreskrivs i detta avtal och i EES-avtalet. Vidare skall övervakningsmyndigheten avfatta rekommendationer och avge yttranden samt utfärda meddelanden eller riktlinjer i frågor som behandlas i EES-avtalet, om den anser att det är nödvändigt eller om EES-avtalet eller detta avtal uttryckligen föreskriver det. Dessutom skall övervakningsmyndigheten genomföra samarbete, informationsutbyte och samråd med EG-kommissionen i enlighet med bestämmelserna i detta avtal eller i EES-avtalet samt fullgöra de uppgifter som genom tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet, enligt vad som närmare anges i protokoll 1 till detta avtal.

Uppgifterna för EFTA:s övervakningsmyndighet enligt punkt 1 utgör en del av EG-kommissionens uppgifter enligt artikel 155 i Romfördraget.

I artikeln hänvisas till protokoll 1 som innehåller bestämmelser om vissa av övervakningsmyndighetens uppgifter vid tillämpningen av protokoll 1 till EES-avtalet.

Protokoll 1 om EFTA:s övervakningsmyndighets uppgifter och befogenheter som med tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till det avtalet

Artikel 1. I artikeln konstateras att de bestämmelser som avses i bilagorna till EES-avtalet innehåller bestämmelser om förfarandet som gäller de uppgifter som nämns i artikeln och som ankommer på EG-kommissionen. Dessa och motsvarande uppgifter skall för EFTA-staterna fullgöras av EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med de nämnda bestämmelserna. De av EG-kommissionens uppgifter som ankommer på EFTA:s övervakningsmyndighet nämns ämnesvis i punkt 1 i artikeln.

Till de av kommissionens uppgifter som ankommer på övervakningsmyndigheten hör att underrätta en medlemsstat om huruvida en förebyggande åtgärd eller skyddsåtgärd som har vidtagits kan anses vara befogad. På övervakningsmyndigheten ankommer därtill sådana av kommissionens rådgivande uppgifter där en medlemsstat skall höra kommissionen innan den kan låta bli att tillämpa en bestämmelse eller avvika från den.

Övervakningsmyndigheten har vidare samma rätt som kommissionen att på förhand ge en medlemsstat tillstånd att låta bli att tillämpa en bestämmelse eller att avvika från den. Övervakningsmyndigheten skall då ha kommissionens rätt att ange på vilka villkor tillståndet beviljas eller att fastställa detaljerade regler om dess tillämpning. På övervakningsmyndigheten ankommer också kommissionens uppgift att samråda med medlemsstaterna eller deras behöriga myndigheter i syfte att bilägga meningskiljaktigheter och tvister samt föreslå lämpliga lösningar.

Av uppgifterna på det veterinära och fytosanitära området ankommer följande av kommissionens uppgifter på övervakningsmyndigheten: den får göra eller föranstalta om utvärderingar, undersökningar och kontroller på platsen, ge godkännanden eller liknande, eller avge rekommendationer avseende planering, program, vaccinationer i nödsituationer, högriskområden samt göra förteckningar, såsom förteckningar över experter, godkända områden, godkända gårdar samt vidarebefordra dem till medlemsstaterna.

På det veterinära området får övervakningsmyndigheten med stöd av bestämmelserna om kommissionen vidta lämpliga åtgärder i samband med tvister.

På området tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering skall på övervakningsmyndigheten ankomma sådana av kommissionens uppgifter enligt vilka den skall underrätta medlemsstaterna om nationella tekniska specifikationer, som man antar motsvarar de viktigaste säkerhetskraven och, i förekommande fall, inleda förfaranden när den anser att ett sådant antagande inte är riktigt.

På livsmedelsområdet ankommer på övervakningsmyndigheten sådana av kommissionens uppgifter där den får besluta om vissa villkor är uppfyllda.

På energiområdet ankommer på övervakningsmyndigheten sådana av kommissionens

uppgifter där kommissionen skall genomföra de förfaranden som föreskrivs i gemenskapsrätten.

På området för offentlig upphandling ankommer kommissionens uppgifter på övervakningsmyndigheten i den mån kommissionen får begära information från medlemsstaterna eller deras behörigmyndigheter eller skall fastställa arten av den tilläggsstatistik som behövs samt därtill om kommissionen får upprätta förteckningar över de kategorier av verksamheter eller tjänster som den anser omfattas av ett undantag. På övervakningsmyndigheten ankommer ytterligare på området för offentlig upphandling sådana uppgifter där kommissionen skall fastställa villkoren för meddelanden från avtalslutande organ om resultaten av ett anbuds förfarande.

I punkt 2 bestäms att om kommissionen skulle åläggas andra liknande uppgifter, skall motsvarande uppgifter också fullgöras av EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 2. Enligt artikeln skall övervakningsmyndigheten ta emot information som en EFTA-stat eller en behörig myndighet i enlighet med EES-reglerna skall lämna den samt vidarebefordra informationen till kommissionen. EFTA:s övervakningsmyndighet skall också ta emot motsvarande information från EG-kommissionen för spridning till EFTA-staterna eller deras behöriga myndigheter.

Artikel 3. När EG-kommissionen enligt en sådan rättsakt som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet och som innehåller de förfaranden som beskrivs i artikel 1, skall lämna ett utkast till ett beslut om åtgärd som skall vidtas, till, eller på annat sätt samråda med, en EG-kommitté, skall EFTA:s övervakningsmyndighet, i enlighet med de motsvarande förfaranden som skall fastställas av Ständiga kommittén, samråda med en eventuell motsvarande kommitté som upprättas eller utses i enlighet med avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna.

Artikel 4. EFTA:s övervakningsmyndighet skall, om inte annat överenskomms med EG-kommissionen, i samarbete med kommissionen på lämpligt sätt upprätta rapporter, utvärderingar eller liknande med avseende på EFTA-staterna. Detta gäller fall som med tillämpning av punkt 5 i protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till avtalet och som inte direkt har samband med Ständiga kommitténs uppgifter.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall samråda och utbyta synpunkter med EG-kommissionen när deras respektive rapporter upprättas, av vilka kopior skall sändas till Gemensamma EES-kommittén.

* * *

Artikel 6. I enlighet med bestämmelserna i detta avtal och i EES-avtalet får EFTA:s övervakningsmyndighet, när den utför de uppgifter som ålagts den, begära in all nödvändig information från EFTA-staternas regeringar och behöriga myndigheter samt från företag eller företagssammanslutningar.

Artikel 7. Artikelns fastställer övervakningsmyndighetens sammansättning. Övervakningsmyndigheten skall bestå av sju medlemmar, som skall utses på grundval av sin allmänna duglighet och vilkas oberoende inte kan ifrågasättas. Artikelns motsvarar i tillämpliga delar bestämmelsen i artikel 157.1 i Romfördraget.

Artikel 8. I artikeln föreskrivs att medlemmarna av övervakningsmyndigheten skall vara helt oberoende när de fullgör sina skyldigheter. Medlemmarna skall vara självständiga och de får varken begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller något annat organ. De skall också avhålla sig från varje handling som är oförenlig med deras skyldigheter. Varje EFTA-stat förbjuds att försöka påverka medlemmarna när de fullgör sina uppgifter.

Medlemmarna får inte under den tid deras uppdrag består utöva någon annan avlönad eller oavlönad yrkesverksamhet och de skall såväl under som efter sin ämbetsperiod respektera de förpliktelser som följer med ämbetet. Medlemmarna skall också iaktta redlighet och omdöme vid mottagande av uppdrag eller förmåner efter ämbetsperioden. Om en medlem bryter mot dessa förpliktelser får EFTA-domstolen på begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet avsätta medlemmen från ämbetet eller beröva honom rätten till pension eller andra motsvarande förmåner. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i artikel 157.2 i Romfördraget.

Artikel 9. Enligt artikeln skall medlemmarna utses av EFTA-staternas regeringar i samförstånd. Medlemmarnas mandattid är fyra år och det kan förnyas. Bestämmelsen motsvarar artikel 158 i Romfördraget.

Artikel 10. Artikelns gäller ämbetets upphörande och hur ett ledigt mandat skall tillsättas.

Bestämmelsen motsvarar i huvuddrag artikel 159 i Romfördraget.

Artikel 11. Enligt artikeln kan EFTA-domstolen på begäran av övervakningsmyndigheten avsätta en medlem som inte längre uppfyller de krav som ställs för att han skall kunna utföra uppgifterna eller som har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i artikel 160 i Romfördraget.

Artikel 12. Enligt artikeln skall övervakningsmyndigheten utse ordföranden bland sina medlemmar för en period av två år i samförstånd med EFTA-staternas regeringar. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i första meningen i artikel 161 i Romfördraget.

Artikel 13. Enligt artikeln skall övervakningsmyndigheten själv anta sin arbetsordning. Artikelns bygger till denna del på bestämmelsen i artikel 162 i Romfördraget.

Artikel 14. Artikelns innehåller bestämmelser om tjänstemän och andra anställda som övervakningsmyndigheten skall utse för att kunna fungera. Övervakningsmyndigheten får för att kunna fullgöra sina uppgifter konsultera sakkunniga eller besluta att tillsätta kommittéer och andra organ. Tjänstemännen och den övriga personalen får varken begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller någon organisation utanför EFTA:s övervakningsmyndighet. Medlemmar, tjänstemän och övriga anställda samt kommittémedlemmar skall även efter det att deras uppdrag har upphört vara skyldiga att iaktta den tystnadsplikt som avses i artikelns fjärde stycke.

Artikel 15. Enligt bestämmelsen skall övervakningsmyndigheten fatta beslut med majoriteten av sina medlemmar. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. I arbetsordningen skall fastställas när beslutförhet föreligger. Bestämmelsen motsvarar till väsentliga delar artikel 163 i Romfördraget.

Artiklarna 16—18. I artiklarna ingår bestämmelser om motivering, ikraftträdelse och publicering av övervakningsmyndighetens beslut. Enligt bestämmelserna skall beslut motiveras och beslut skall delges dem som de riktar sig till, om inte något annat sägs i avtalet. Beslut träder i kraft när de delges och publiceras enligt detta avtal och EES-avtalet.

Artikel 19. Enligt artikeln skall beslut av övervakningsmyndigheten som medför betal-

ningsskyldighet för andra än stater vara verkställbara i enlighet med artikel 110 i EES-avtalet.

Artikel 20. Artikeln innehåller bestämmelser om de språk som skall användas. I ärenden som gäller anmälningar, ansökningar och klagomål skall enskilda personer och företag ha rätt att använda vilket som helst av EFTA-staternas eller EG-staternas officiella språk när de kommunicerar med EFTA:s övervakningsmyndighet och övervakningsmyndigheten är skyldig att använda detta språk när den kommunicerar med enskilda personer eller företag i samma ärenden. Detta gäller också alla stadier av ett förfarande vare sig detta har inletts genom anmälan, ansökan eller klagomål eller på eget initiativ av EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 21. Enligt artikeln skall övervakningsmyndigheten varje år offentliggöra en allmän rapport om sin verksamhet.

Artikel 22. Enligt artikeln skall övervakningsmyndigheten övervaka hur EFTA-staterna tillämpar bestämmelserna i EES-avtalet och detta avtal.

Artikel 23. I enlighet med artiklarna 22 och 37 i detta avtal samt artiklarna 65.1 och 109 i, och bilaga XVI till EES-avtalet och med förbehåll för bestämmelserna i protokoll 2 till detta avtal, skall övervakningsmyndigheten säkerställa att bestämmelserna om upphandling i EES-avtalet tillämpas av EFTA-staterna.

I artikeln hänvisas till protokoll 2 som fastställer övervakningsmyndighetens uppgifter i anslutning till offentlig upphandling.

Protokoll 2 om de uppgifter och befogenheter som EFTA:s övervakningsmyndighet har på upphandlingsområdet

I protokoll 2 fastställs vissa uppgifter och befogenheter för EFTA:s övervakningsmyndighet i fråga om offentlig upphandling. Till övervakningsmyndighetens uppgifter hör att övervaka att också bestämmelserna om offentlig upphandling följs inom EFTA-området i enlighet med de direktiv som nämns i bilaga XVI till EES-avtalet.

Enligt artikel 1 förpliktar rättsskyddsdirektivet 89/665/EEG i stycke 9 i bilaga XVI till EES-avtalet om tvistlösning och administration vid offentlig upphandling i första hand varje medlemsstat att skapa ett effektivt besvär- och

övervakningssystem. Denna skyldighet ankommer också på EFTA-staterna. Övervakningsmyndigheten har rätt att ingripa mot klara och konkreta överträdelse av EFTA-områdets upphandlingsenhet och har därmed samma slags befogenheter som EG-kommissionen har i liknande situationer. EFTA-staterna har 21 dagar på sig att bemöta övervakningsmyndighetens anmälan på det sätt som anges i punkt 3 i protokollet.

Det ovan nämnda rättsskyddsdirektivet kräver att EG-kommissionen följer att bestämmelser tillämpas och genomförs tillsammans med medlemsstaterna och den rådgivande kommittén för offentlig upphandling. Enligt artikel 2 i protokollet skall motsvarande förfarande gälla EFTA-området. EFTA-staterna skall också tillstålla övervakningsmyndigheten statistiska uppgifter.

* * *

Artikel 24. I artikeln bestäms att övervakningsmyndigheten i enlighet med artiklarna 49, 61—64 och 109 i, samt protokollen 14, 26, 27, bilagorna XIII, avsnitt I,iv och XV till EES-avtalet med förbehåll för bestämmelserna i protokoll 3 till detta avtal, skall förverkliga bestämmelserna om statsstöd i EES-avtalet. Övervakningsmyndigheten skall dessutom säkerställa att EFTA-staterna tillämpar dessa bestämmelser. Sedan detta avtal har trätt i kraft skall övervakningsmyndigheten med tillämpning av artikel 5.2 b meddela särskilda bestämmelser som motsvarar dem som är uppräknade i bilaga I.

I artikeln hänvisas till protokoll 3 som fastställer övervakningsmyndighetens uppgifter på statsstödsområdet.

Protokoll 3 om de uppgifter och befogenheter som EFTA:s övervakningsmyndighet har på statsstödsområdet

Protokollet gäller EFTA:s övervakningsmyndighets uppgifter och befogenheter på statsstödsområdet. Artiklarna i protokollet motsvarar till innehållet artikel 93 i Romfördraget som gäller EG-kommissionens uppgifter i fråga om statsstöd. Med stöd av artikel 3 i avtalet skall protokollets bestämmelser tolkas och tillämpas i enlighet med relevanta avgöranden av EG-domstolen som har meddelats före dagen för undertecknandet av EES-avtalet.

Artikel 1. Enligt punkt 1 hör till övervakningsmyndighetens uppgifter att i samarbete med EFTA-staterna fortlöpande granska alla stödprogram som förekommer i dessa stater och vid behov lämna förslag till lämpliga åtgärder för att utveckla formerna för stöden.

Enligt punkt 2 har övervakningsmyndigheten rätt att besluta att ett stöd som inte är förenligt med EES-avtalet inom en viss tid skall upphävas eller ändras. Om en stat inte rättar sig efter detta beslut kan övervakningsmyndigheten eller berörda EFTA-stater hänskjuta ärendet direkt till EFTA-domstolen.

EFTA-staterna kan i samförstånd besluta att på exceptionella grunder tillåta stöd som enligt bestämmelserna i artikel 61 i EES-avtalet inte är tillåtet. Om EFTA:s övervakningsmyndighet redan har inlett undersökningen om stödet kan tillåtas, skall den skjuta upp detta förfarande med tre månader, om en EFTA-stat begärt att EFTA-staterna skall behandla ärendet enligt stycke 3. Om inte EFTA-staterna inom utsatt tid har fattat beslut i saken, kan övervakningsmyndigheten fatta beslutet.

Enligt punkt 3 skall EFTA:s övervakningsmyndighet på förhand underrättas om planer på att vidta eller ändra stödåtgärder. Om övervakningsmyndigheten sedan den mottagit anmälan eller på eget initiativ beslutar att inleda undersökningar om det föreslagna stödet är tillåtet, får staten i fråga inte verkställa åtgärder förrän övervakningsmyndighetens förfarande har lett till ett slutgiltigt beslut.

EG-domstolens praxis och kommissionens anvisningar påverkar i betydande grad tolkningen av artikeln. För övervakningen av statsstöd har utvecklats ett system i enlighet med vilket EFTA:s övervakningsmyndighet också kommer att utöva övervakningsverksamhet. Huvuddragen av övervakningssystemet presenteras längre fram.

När EFTA-staterna har planer på att införa en ny stödform skall de meddela EFTA:s övervakningsmyndighet om planerna på ett sätt som är särskilt överenskommet innan stödet tas i bruk. Enskilda stöd skall anmälas på förhand, om de är betydande. För tröskelvärdena har meddelats särskilda anvisningar som också tillämpas inom EFTA.

Om övervakningsmyndigheten beslutar att inleda en undersökning med anledning av en anmälan, skall den stat som har gjort anmälan avhålla sig från att verkställa planerna. Enligt rättspraxis har övervakningsmyndigheten två

månader på sig att preliminärt undersöka om det är skäl att inleda en detaljerad undersökning (se mål 120/73, Lorenz v. Tyskland). Om inte övervakningsmyndigheten inom denna tid meddelar staten i fråga att den kommer att undersöka saken kan stödplanen verkställas.

Det bör observeras att övervakningsmyndigheten har rätt att undersöka alla stödssystem som staterna har, trots att den eventuellt har godkänt dem tidigare.

Om kommissionen beslutar att undersöka lagligheten av ett stöd, får medlemsstaten inte verkställa stödplanen. Enligt EG:s rättspraxis har den sista meningen i artikel 93.3 i Romfördraget, som motsvarar sista meningen i artikel 1.3 i protokoll 3 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol direkt rättsverkan (se mål 77/72, Capolongo v. Maya). Därför anses enskilda personer ha rätt att yrka skadestånd i nationella domstolar i fall där olagligt beviljade stöd har medfört skada för näringsverksamheten. Ett stöd anses vara olagligt, om det inte har anmälts till kommissionen i förväg eller om en stödplan har verkställts i strid med den ovan relaterade regeln.

När övervakningsmyndigheten granskar lagligheten hos en viss stödplan skall den begära de andra EFTA-staternas synpunkter i saken och publicera en anmälan där den också begär andra intresserade att lägga fram sina synpunkter. Innan övervakningsmyndigheten fattar beslut i saken, skall den ytterligare förhandla med den EFTA-stat som anmälde stödplanen.

Om övervakningsmyndigheten godkänner den föreslagna åtgärden upphör behandlingen av ärendet. Övervakningsmyndigheten kan emellertid också fatta beslut om att stöd inte alls får beviljas eller att villkoren måste ändras. Om övervakningsmyndigheten granskar ett stöd som inte alls har anmälts till den eller en åtgärd som har verkställts trots att övervakningsmyndigheten har anmält att den granskar saken, kan övervakningsmyndigheten också besluta att ett olagligt betalt stöd skall återbetalas (se t.ex. mål 70/72 kommissionen v. Tyskland).

Artikel 2. En rådgivande kommitté skall bistå EFTA:s övervakningsmyndighet vid granskningen av stöd som lämnats för transport på järnväg, landsväg och inre vattenvägar. Kommitténs beslutanderätt är inte bindande för övervakningsmyndigheten eller medlemsstaterna.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Det övervakningsförfarande som nämns i protokollet blir bindande för myndigheterna i Finland genom ikraftträdelselagen.

Det är nödvändigt att meddela detaljerade bestämmelser om hur statsstödsplaner skall anmälas till EFTA:s övervakningsmyndighet. Det bör också meddelas bestämmelser för den händelse att övervakningsmyndigheten beslutar att ett beviljat stöd skall återbetalas. I besluten om stöd måste därför sedan EES-avtalet har trätt i kraft finnas ett villkor enligt vilket stödet delvis eller helt kan återindrivas, om övervakningsmyndigheten har beslutat det. Ett särskilt omnämnande om statsrådets rätt att meddela sådana bestämmelser till alla myndigheter som ger offentligt stöd kommer att ingå i ikraftträdelselagen för avtalet.

* * *

Artikel 25. I artikeln bestäms att övervakningsmyndigheten i enlighet med artiklarna 53—60 och 109 i, samt protokollen 21—25 och bilaga XIV till, EES-avtalet och med förbehåll för bestämmelserna i protokoll 4 till detta avtal skall förverkliga bestämmelserna i EES-avtalet om genomförandet av konkurrensregler tillämpliga på företag. Övervakningsmyndigheten skall dessutom säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas. Med tillämpning av artikel 5.2 b skall EFTA:s övervakningsmyndighet, sedan detta avtal har trätt i kraft, i synnerhet anta rättsakter som motsvarar dem som är uppräknade i bilaga II.

I artikeln hänvisas det till protokoll 4 i vilket övervakningsmyndighetens befogenheter på konkurrensområdet anges.

Protokoll 4 om EFTA:s övervakningsmyndighets funktioner och befogenheter på konkurrensområdet

Del I Allmänna bestämmelser

Den behöriga myndighet i konkurrensärenden som avses i protokollet är EFTA:s övervakningsmyndighet. Om dess behörighet bestäms i artikel 56 i EES-avtalet.

Protokollet innehåller bestämmelser om verkställigheten av konkurrensreglerna i EES-

avtalet som skall tillämpas på företag och i synnerhet om verkställigheten av protokollen 21—25 i avtalet.

Kapitel I

INLEDNING

Bestämmelserna i kapitlen II—V samt XIII och XIV i protokollet gäller alla områden på vilka EES-avtalet tillämpas, om inte annat bestäms.

Bestämmelserna i kapitlen II—IV i protokollet gäller inte avtal, beslut eller samordnade förfaranden inom trafikområdet, med vilka avsikten är eller av vilka följer att transportpriser och transportvillkor fastställs, utbudet av transporttjänster begränsas eller övervakas eller att transportmarknaden delas upp. Bestämmelserna gäller inte heller missbruk av en dominerande ställning på transportmarknaden som avses i artikel 54 i EES-avtalet. Om dessa stadgas särskilt i kapitlen VI—XII.

Bestämmelserna i kapitlen II—V samt XIII och XIV i protokollet gäller inte fallen i kapitel XV.

De övergångsstadganden som tillämpas på kapitlen II—XV finns i kapitel XVI.

Kapitel II

ALLMÄNNA PROCEDURREGLER FÖR TILLÄMPNING AV ARTIKLARNA 53 OCH 54 I EES-AVTALET

Den viktigaste procedurregeln som gäller både artikel 53 och 54 finns i förordning (EEG) nr 17 av den 6 februari 1962. Avsikten med den är att åstadkomma en enhetlig tillämpning i medlemsstaterna av artiklarna 85 och 86 i Romfördraget som motsvarar artiklarna 53 och 54 då det arrangemang som förhindrar en snedridning av konkurrensen på gemenskapsmarknaden tas i bruk.

För tillämpning av förfarandet med undantag enligt artikel 53.3 i EES-avtalet beaktas tryggheten av en effektiv övervakning och behovet av en så enkel förvaltning som möjligt. Av detta skäl åläggs de företag som ansöker om undantag att anmäla sina avtal, beslut och samordnade förfaranden till övervakningsmyndigheten.

För tryggande av en enhetlig tillämpning av

artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet behövs regler med stöd av vilka övervakningsmyndigheten i nära och fortgående samverkan med behöriga myndigheter i medlemsstaterna kan vidta de åtgärder som tillämpningen av de nämnda artiklarna förutsätter. För detta ändamål behöver övervakningsmyndigheten samverka med de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna och den har befogenhet att kräva uppgifter och utföra undersökningar för att uppnå målen i de nämnda artiklarna.

Övervakningsmyndigheten har befogenhet att ge företag eller företagssammanslutningar rekommendationer samt att fatta beslut där avsikten är att få ett slut på brott mot artiklarna 53 och 54.

För att säkerställa att bestämmelserna i artiklarna 53 och 54 iakttas har övervakningsmyndigheten befogenhet att fastställa böter och viten för företag och företagssammanslutningar.

I samtliga beslut som övervakningsmyndigheten fattar med stöd av denna förordning kan ändring sökas hos EFTA-domstolen enligt de förfaranderegler som bestäms i EES-avtalet.

I artiklarna i kapitel II i protokollet upprepas i tillämpliga delar innehållet i förordning nr 17/61.

Principbestämmelse

I artikel 1 definieras förbudet mot att agera i strid med artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet så att det inte krävs föregående beslut om detta.

Icke-ingripandebesked

Övervakningsmyndigheten kan efter ansökan av berörda företag eller företagssammanslutningar fastslå att det på grundval av de omständigheter som kommit till dess kännedom inte finns anledning för den att ingripa med stöd av artikel 53.1 eller artikel 54.

Åläggande att upphöra med överträdelser

Övervakningsmyndigheten kan då överträdelse sker mot bestämmelserna i artikel 53 eller 54 genom sitt beslut bestämma att berörda företag eller företagssammanslutningar skall

upphöra med dylika överträdelser. Ansökan kan göras av en medlemsstat, en fysisk eller juridisk person som åberopar ett legitimt intresse i saken. Övervakningsmyndigheten kan också rikta rekommendationer till de berörda parterna för att få dem att upphöra med överträdelserna.

Anmälan av nya avtal, beslut och förfaranden

I artiklarna 4 och 5 i kapitlet stadgas om skyldighet att till övervakningsmyndigheten anmäla sådana avtal, beslut eller förfaranden beträffande vilka parterna önskar åberopa bestämmelserna i artikel 53.3.

Anmälan behövs inte om endast företag från en och samma EES-stat är parter och avtalen, besluten eller förfarandena inte berör import eller export mellan EES-avtalets avtalsparter, om högst två företag är parter och avtalen endast innebär att den ena partens frihet att bestämma priser eller affärsvillkor begränsas vid återförsäljning av varor som den förvärvat av den andra parten eller att den som förvärvat eller utnyttjar rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd — särskilt patent, bruksmönster, mönster eller varumärken — eller den som enligt avtal om överlåtelse eller upplåtelse har rätt att använda en tillverkningsmetod eller kunskaper om användning och tillämpning av industriella processer åläggs begränsningar i utnyttjandet av dessa rättigheter, om de endast syftar till utarbetande eller enhetlig tillämpning av standarder eller typer eller gemensam forskning avseende tekniska förbättringar under förutsättning att resultaten görs tillgängliga för samtliga parter och kan utnyttjas av var och en av dem.

Beslut enligt artikel 53.3

När övervakningsmyndigheten meddelar beslut enligt artikel 6 skall den ange den dag då beslutet träder i kraft. Denna dag skall inte sättas tidigare än dagen för anmälan.

Giltighetstid för och återkallande av beslut enligt artikel 53.3

Ett enskilt undantagslov ges för en bestämd period och kan förenas med villkor och ålägg-

ganden. Om villkoren uppfylls kan beslutet om undantagslov förnyas. Övervakningsmyndigheten kan återkalla eller ändra sitt beslut eller förbjuda parterna att vidta vissa åtgärder om de förhållanden som låg till grund för beslutet ändras i något avseende, om parterna åsidosätter ett åläggande som har förenats med beslutet, om beslutet grundar sig på oriktiga uppgifter eller har utverkats på ett bedrägligt sätt eller om parterna missbrukar undantag från bestämmelserna i artikel 53.1 i EES-avtalet som har beviljats dem genom beslutet.

I fall enligt b, c eller d kan beslutet återkallas med retroaktiv verkan.

Behörighet

Övervakningsmyndigheten ensam är behörig att förklara att artikel 53.1 inte är tillämplig. Övervakningsmyndigheten är behörig att tillämpa artikel 53.1 och artikel 54 i EES-avtalet, även om tidsfristerna för anmälan inte har löpt ut. För EFTA-staternas myndigheter kvarstår behörigheten att tillämpa artikel 53.1 och artikel 54 tills övervakningsmyndigheten inleder förfarandet.

Samverkan med EFTA-staternas myndigheter

I artikel 10 fastställs övervakningsmyndighetens skyldighet att till EFTA-staternas myndigheter översända kopior av ansökningar och anmälningar. Av nämnda skäl verkar övervakningsmyndigheten i dessa ärenden i nära och ständig samverkan med EFTA-staternas behöriga myndigheter. I samma artikel bestäms också om konkurrensbegränsningar och om hörande av den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor innan beslut fattas.

Begäran om upplysningar

Vid fullgörandet av de uppgifter som övervakningsmyndigheten har tilldelats genom artikel 55 och 58 i EES-avtalet samt protokoll 23 och bilaga XIV till det avtalet får den inhämta alla nödvändiga upplysningar hos EFTA-staternas regeringar och behöriga myndigheter samt hos företag och företagssammanslutningar. När en begäran om upplysningar riktas till ett företag, skall en kopia av denna begäran

samtidigt sändas till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium företaget har sitt säte. Skyldiga att lämna de begärda upplysningarna är företagets ägare eller deras företrädare och, när det gäller juridiska personer och bolag, eller sammanslutningar som inte är juridiska personer, de som är utsedda att företräda dem enligt lag eller stadgar.

Utredning av branscher

Om inom en bransch utvecklingen av handeln, prisrörelser, prisstelheter eller andra omständigheter inom EES tyder på att konkurrensen inom den gemensamma marknaden är begränsad eller snedvriden, kan övervakningsmyndigheten besluta att företa en utredning.

Undersökningar genomförda av EFTA-staternas myndigheter

På begäran av övervakningsmyndigheten skall EFTA-staternas behöriga myndigheter genomföra de undersökningar som övervakningsmyndigheten anser påkallade enligt artikel 14.1 eller som den har beslutat om enligt artikel 14.3. De tjänstemän hos EFTA-staternas behöriga myndigheter som har till uppgift att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt utfärdad av den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras. Fullmakten skall ange föremålet för och syftet med undersökningen.

Övervakningsmyndighetens befogenheter vid undersökningar

Artikel 14 handlar om undersökningar gällande företag och företagssammanslutningar. För utförande av dem har de av övervakningsmyndigheten bemyndigade tjänstemännen befogenhet att granska böcker och andra affärshandlingar, att göra kopior av eller utdrag ur böcker och affärshandlingar, att begära muntliga förklaringar på platsen, att få tillträde till företagets samtliga lokaler, markområden och transportmedel.

Den tjänsteman som genomför undersökningen skall utöva sina befogenheter efter

företeende av en skriftlig fullmakt, som anger föremålet för och syftet med undersökningen samt påföljderna om undersökningen förhindras eller bristfälliga uppgifter ges. Övervakningsmyndigheten skall i god tid före undersökningen underrätta den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om undersökningsuppdraget samt om de bemyndigade tjänstemännens identitet.

I övervakningsmyndighetens beslut om undersökning skall anges föremålet för och syftet med undersökningen, fastställas när den skall börja och anges eventuella påföljder samt upplysas om rätten att föra talan mot beslutet vid domstolen. Innan beslutet fattas skall övervakningsmyndigheten samråda med de behöriga myndigheterna i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras.

Tjänstemännen hos den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan vid behov hjälpa övervakningsmyndighetens tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

Om ett företag motsätter sig en undersökning som har beslutats med stöd av denna artikel, skall den berörda EFTA-staten lämna de av övervakningsmyndigheten bemyndigade tjänstemännen den hjälp som behövs för att de skall kunna utföra sitt undersökningsuppdrag.

Böter

Övervakningsmyndigheten kan ålägga företag eller företagssammanslutningar böter om lägst 100 och högst 5 000 ecu, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter i en ansökan enligt artikel 2 eller i en anmälan enligt artikel 4 i detta kapitel eller artikel 1 i kapitel XVI, lämnar oriktiga uppgifter till svar på en begäran enligt artiklarna 11.3, 11.5 eller 12 eller inte lämnar en uppgift inom den tidsfrist som har fastställts genom beslut enligt artikel 11.5, eller vid undersökningar som genomförs enligt artikel 13 eller 14 framlägger begärda böcker eller andra affärshandlingar på ett ofullständigt sätt eller inte underkastar sig en undersökning som har beslutats enligt artikel 14.3.

Övervakningsmyndigheten kan ålägga företag och företagssammanslutningar böter om lägst 1 000 och högst 1 000 000 ecu, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio %

av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet överträder bestämmelserna i EES-avtalets artikel 53.1 eller artikel 54 eller åsidosätter ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 8.1.

När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till överträdelsens svårighetsgrad och till dess varaktighet.

Beslut fattade med stöd av punkterna ovan har inte straffrättslig karaktär.

Böter kan inte åläggas för åtgärder som bryter mot artikel 53.1 eller artikel 54 i EES-avtalet, ifall de har vidtagits efter anmälan till övervakningsmyndigheten och före dess beslut om tillämpning av artikel 53.3 i EES-avtalet, förutsatt att åtgärderna ligger inom ramen för den verksamhet som har beskrivits i anmälan, eller ifall de har vidtagits före anmälan inom ramen för sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som föreligger när EES-avtalet träder i kraft, förutsatt att denna anmälan har gjorts inom de tidsfrister som anges i artikel 1.1 och 3.2 i kapitel XVI.

Bestämmelserna ovan är inte tillämpliga när övervakningsmyndigheten har meddelat de berörda företagen att den efter preliminär undersökning anser att artikel 53.1 i EES-avtalet är tillämplig och att det inte finns skäl att tillämpa avtalets artikel 53.3.

Viten

I artikel 16 bestäms att övervakningsmyndigheten kan förelägga företag eller företagssammanslutningar viten om lägst 50 och högst 1 000 ecu om dagen.

Genom vite kan övervakningsmyndigheten förmå företag eller företagssammanslutningar att upphöra med en överträdelse av artikel 53 eller 54 i EES-avtalet i överensstämmelse med övervakningsmyndighetens beslut enligt artikel 3 i detta kapitel, att upphöra med varje åtgärd som har förbjudits enligt artikel 8.3, att på ett fullständigt och riktigt sätt lämna upplysningar som övervakningsmyndigheten har begärt genom beslut enligt artikel 11.5, eller att underkasta sig en sådan undersökning som myndigheten beslutat om enligt artikel 14.3.

Om företag eller företagssammanslutningar har fullgjort skyldigheten för vars uppfyllande vitet har förelagts, kan övervakningsmyndighe-

ten fastställa det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som skulle ha följt av det ursprungliga beslutet.

EFTA-domstolens prövning

EFTA-domstolen har oinskränkt prövningsrätt med stöd av artikel 108.2 i EES-avtalet och enligt artikel 35 i föreliggande avtal i fråga om överklaganden av beslut genom vilka EFTA:s övervakningsmyndighet har fastställt böter eller viten.

Förhör med parterna och tredje man

I artikel 19 bestäms om tillfälle för de berörda företagen eller företagssammanslutningarna att yttra sig. Innan övervakningsmyndigheten fattar beslut enligt artiklarna 2, 3, 6, 8, 15 och 16 i detta kapitel samt artikel 3 i kapitel XVI, skall den lämna de berörda företagen och företagssammanslutningarna tillfälle att yttra sig över dess anmärkningar. Om övervakningsmyndigheten eller EFTA-staternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt, kan de även höra andra fysiska eller juridiska personer. Dyliga personer kan också begära att få yttra sig, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken.

Om övervakningsmyndigheten avser att utfärda icke-ingripandebesked med stöd av artikel 2 eller meddela beslut om undantagslov, skall den offentliggöra ansökan eller anmälan i sammandrag och lämna berörd tredje man tillfälle att framföra sina synpunkter inom den tidsfrist som övervakningsmyndigheten fastställer och som inte skall understiga en månad. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Sekretess

Upplysningar som har inhämtats med stöd av artikel 11—14 i kapitlet eller artikel 57 eller protokoll 23 till EES-avtalet får endast användas för det med begäran eller undersökningen avsedda ändamålet. Om inte annat följer av artiklarna 19 och 21 får övervakningsmyndigheten och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda

inte avslöja upplysningar som de har inhämtat med stöd av detta protokoll och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.

Bestämmelserna ovan skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagssammanslutningar.

Offentliggörande av beslut

Övervakningsmyndigheten skall offentliggöra de beslut den fattar enligt artiklarna 2, 3, 6 och 8 i detta kapitel eller artikel 3 i kapitel XVI. I offentliggörandet skall anges de berörda parternas namn och huvuddragen av beslutet. Därvid skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Särskild bestämmelse

Övervakningsmyndigheten får förelägga Ständiga kommittén förslag om att vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden i enlighet med artikel 53.3 inte skall omfattas av förbudet i artikel 53.1 i EES-avtalet.

Kapitel III

FORM, INNEHÅLL OCH ÖVRIGA ENSKILDHETER BETRÄFFANDE ANSÖKNINGAR OCH ANMÄLNINGAR

Kapitlet gäller form, innehåll och detaljer för ansökningar och anmälningar. Uppgörandet av ansökningar och anmälningar kan ha stor juridisk verkan på de företag som är parter i avtal, beslut eller samordnade förfaranden.

Företag och företagssammanslutningar skall till övervakningsmyndigheten lämna uppgifter om de faktorer och förhållanden som ansökan eller anmälan baserar sig på.

Enligt artikel 1 i kapitlet får varje företag som är part i ett avtal, beslut eller samordnat förfarande som avses i artikel 53 eller 54 i EES-avtalet ansöka om icke-ingripandebesked eller anmälan om avtal, beslut eller förfarande.

Enligt artikel 2 i kapitlet skall ansökan eller anmälan tillställas övervakningsmyndigheten i nio exemplar.

Verkan av ansökningarna och anmälningar-

na börjar den dag då de inkommer till övervakningsmyndigheten. Verkan av ett rekommenderat brev börjar dock från den dag då det har poststämpel på postanstalten.

Ansökningarna och anmälningarna skall inlämnas på de formulär som Ständiga kommittén eller EG:s kommission har utfärdat för ändamålet. Flera företag som är parter får göra ansökan eller anmälan på ett enda formulär.

Kapitel IV

FÖRHÖR ENLIGT ARTIKEL 19.1 OCH 2 I KAPITEL II

Innan EFTA:s övervakningsmyndighet samråder med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor skall den hålla ett förhör enligt artikel 19.1 i kapitel II.

Företag och företagssammanslutningar skall tryggas rätten att sedan undersökningen har slutförts bemöta alla de anmärkningar som riktats mot dem och som övervakningsmyndigheten har för avsikt att ta med i beslutet. Det kan också ligga i andra personers intresse att bli hörda än de företag och företagssammanslutningar som är föremål för undersökningen. Tillfälle till detta skall reserveras om de begär det och kan påvisa att de har tillräckligt stort intresse av saken.

EFTA:s övervakningsmyndighet får i sina beslut beakta endast sådana anmärkningar mot företag eller företagssammanslutningar som dessa har haft tillfälle att bemöta.

En person som med stöd av kapitel I har ansökt om att en överträdelse skall upphöra skall ges tillfälle att yttra sig ifall övervakningsmyndigheten anser att det på basis av de uppgifter myndigheten har inte finns tillräckligt skäl att bifalla ansökan. Yttrandet skall ges skriftligen men det kan kompletteras med muntligt förfarande.

Wilka rättigheter och i synnerhet vilka förutsättningar de personer som skall höras har att bli företrädare eller bistådda samt hur tidsfristerna sätts ut och beräknas måste preciseras.

I fråga om de avtal som gäller då EES-avtalet träder i kraft finns särskilda bestämmelser i protokoll 21 i EES-avtalet.

Kapitel V

PRESKRIPTION AV MÖJLIGHETEN ATT ÅLÄGGA EKONOMISKA PÅFÖLJDER ENLIGT TRANSPORT- OCH KONKURRENSREGLERNA I KAPITLEN II—IV OCH VI—XIV OCH ATT VERKSTÄLLA SÅDANA PÅFÖLJDER

Med stöd av transport- och konkurrensreglerna har övervakningsmyndigheten befogenhet att ålägga böter och viten för företag och företagssammanslutningar som bryter mot gemenskapsrätten i fråga om begäran om upplysningar eller genomförande av undersökningar eller förbud mot diskriminering, konkurrensbegränsningar och missbruk av dominerande ställning. I dessa regler sägs ingenting om preskriptionstider.

Med tanke på rättssäkerheten är det viktigt att i avtalet ta in regler om preskription. Därför preciseras i detta kapitel preskriptionstidernas längd, tidpunkterna från vilka de räknas och de faktorer som avbryter preskriptionen. I kapitlet beaktas å ena sidan företagets och företagssammanslutningarnas intressen och å andra sidan de krav som förvaltningspraxis ställer.

EFTA:s övervakningsmyndighets befogenhet att ålägga böter eller viten för brott mot EES-avtalets regler om transport och konkurrens begränsas av följande preskriptionstider. Preskriptionstiden är tre år för brott mot sådana bestämmelser som gäller företags eller företagssammanslutningars ansökningar eller anmälningar, begäran om upplysningar eller genomförande av undersökningar. Preskriptionstiden är fem år för brott mot andra bestämmelser.

Del II *Transport*

Kapitel VI

TILLÄMPNING AV KONKURRENSREGLER PÅ TRANSPORTER PÅ JÄRNVÄG, LANDSVÄG OCH INRE VATTENVÄGAR

Transportområdet avgränsades genom rådets förordning (EEG) nr 141/62 så att det inte omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 17/62. Senare ansågs det nödvändigt att

skapa ett särskilt konkurrensrättsligt regelverk för insjötrafiken. På basis av detta gav EG-rådet förordning nr 1017/68 om konkurrensregler som skall tillämpas på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar. Innehållet i detta kapitel av protokollet baserar sig på denna förordning.

Kapitlet gäller tillämpningen av konkurrensbestämmelserna i EES-avtalet om transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar. Kapitlet motsvarar i huvudsak kapitel II och därmed förordning (EEG) nr 17/62, men är till vissa delar mera omfattande än det.

Kapitlet tillämpas på inlandstransporter samt på vissa företag som erbjuder tjänster i anslutning till transportservice. Konkurrensbegränsningar förbjuds i fråga om inlandstransporter på grunder som motsvarar de allmänna konkurrensreglerna. Konkurrensbegränsningarna är på motsvarande sätt som i förordningen (EEG) nr 17/62 förbjudna utan särskilt beslut. I kapitlet har inbegripits de undantag och befrielser från förbudet som transportområdets särdrag förutsätter. Undantagen gäller tekniska avtal och befrielserna små och medelstora företag. En förbjuden konkurrensbegränsning kan tillåtas på motsvarande grunder som enligt de allmänna konkurrensreglerna.

Den viktigaste skillnaden mellan kapitlet och de allmänna konkurrensreglerna är att de konkurrensbegränsande åtgärderna enligt kapitlet i regel inte är underkastade anmälningsskyldighet. Initiativen till att inleda ett förfarande enligt förordningen baserar sig på klagomål enligt principen om missbruk eller på initiativ av övervakningsmyndigheten.

EFTA:s övervakningsmyndighets behörighet motsvarar dess behörighet enligt de allmänna konkurrensreglerna. På motsvarande sätt svarar de nationella behöriga myndigheternas uppgifter mot de uppgifter som enligt de allmänna konkurrensreglerna ankommer på dem.

I stället för Rådgivande kommittén för monopol- och kartellfrågor skall övervakningsmyndigheten höra Rådgivande kommittén för monopol- och kartellfrågor inom transportsektorn, där också trafikområdets sakkunnigtjänstemän är representerade. Också de bestämmelser som gäller böter, viten, ändringsökande, förfarande vid förhör och sekretess svarar mot motsvarande bestämmelser i de allmänna konkurrensreglerna.

Kapitel VII

FORM, INNEHÅLL OCH ÖVRIGA ENSKILDHETER BETRÄFFANDE KLAGOMÅL ENLIGT ARTIKEL 10, ANSÖKNINGAR ENLIGT ARTIKEL 12 OCH ANMÄLNINGAR ENLIGT ARTIKEL 14.1 I KAPITEL VI

Bestämmelserna i kapitel VII om form, innehåll och övriga enskildheter beträffande ansökningar och anmälningar samt i kapitel VIII om förfarandet för förhör svarar mot motsvarande bestämmelser i kapitlen III och IV.

Kapitel VIII

FÖRHÖR ENLIGT ARTIKEL 26.1 I KAPITEL VI

Bestämmelserna i kapitel VII om form, innehåll och övriga enskildheter beträffande ansökningar och anmälningar samt i kapitel VIII om förfarandet för förhör svarar mot motsvarande bestämmelser i kapitlen III och IV.

Kapitel IX

REGLER FÖR TILLÄMPNING AV ARTIKLARNA 53 OCH 54 I EES-AVTALET PÅ SJÖFARTEN

På sjötransporter tillämpas förbudet mot konkurrensbegränsningar enligt artikel 53 i EES-avtalet i begränsad utsträckning. På internationell trampfart, där verksamheten sker enligt principerna om ren ekonomisk konkurrens utan avtal företagen emellan om begränsning av konkurrensen, tillämpas bestämmelsen inte. Däremot bör artikel 53 i princip tillämpas på linjekonferenser, som utgör karteller till följd av avtalsvillkor om fraktnivån och andra dylika faktorer rederier och befraktare i olika länder emellan. Linjekonferenserna är dock av exceptionell betydelse särskilt i trafiken mellan kontinenterna, där fartygstransport är det enda alternativet. Därför beviljas linjekonferenser gruppundantag enligt EG:s förordning nr

4056/86 från kartellförbudet i artikel 53. Detta dock förutsatt att möjligheten till konkurrens utifrån kvarstår. Ifall det visar sig att konkurrensen förhindras eller begränsas med linjekonferenser kan gruppundantaget återtas.

Förbudet mot missbruk av dominerande ställning på marknaden enligt artikel 54 EES-avtalet tillämpas som sådant på den internationella linjetrafiken, där trafikens ena slutstation är en finsk hamn. Däremot tillämpas bestämmelsen inte på internationell trampfart, eftersom fraktpriserna och övriga transportvillkor i trampfarten enligt artikel 3 a i förordning nr 4056/86 bestäms från fall till fall på basis av utbud och efterfrågan, varvid det i praktiken inte kan uppkomma möjligheter att missbruka dominerande ställning på marknaden.

Detaljerade bestämmelser om tillämpningen av artikel 53 och 54 i EES-avtalet på sjötransporter finns i bilaga XIII till EES-avtalet, som också innehåller bestämmelser som motsvarar kommissionens förordning (EEG) nr 4260/88 om de anmälningar, besvär, ansökningar och förfaranden för förhör som verkställigheten av artikel 53 och 54 förutsätter.

Kapitel X

ANMÄLNINGSSKYLDIGHET, FORM, INNEHÅLL OCH ÖVRIGA ENSKILDHETER BETRÄFFANDE KLAGOMÅL, ANSÖKNINGAR OCH FÖRHÖR ENLIGT KAPITEL IX

Bestämmelserna om formen, innehållet och övriga enskildheter för ansökningar och anmälningar samt om förfarandet för förhör i kapitel X svarar mot motsvarande bestämmelser i kapitel III och IV.

Skiljedomar och rekommendationer som har godkänts av parterna och getts av förlikningsmännen skall delges övervakningsmyndigheten om de gäller avgörande av tvister om de sedvänjor inom konferenser som avses i artiklarna 4 och 5.2 och 3 i förordning (EEG) nr 4056/86 (punkt 11 i bilaga XIV till EES-avtalet).

De klagomål som avses ovan i artikel 10 i kapitel IX skall inlämnas skriftligen på något av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapernas officiella språk.

Klagomål kan inlämnas av en EFTA-stat, en

fysisk eller juridisk person som åberopar ett legitimt intresse i saken.

Innan EFTA:s övervakningsmyndighet hör Rådgivande kommittén för monopol- och kartellfrågor inom sjötransportsektorn skall den ordna ett sådant förhör som avses i artikel 23.1 i kapitel IX.

Övervakningsmyndigheten skall skriftligen meddela företagen och deras sammanslutningar de anmärkningar som framförts mot dem.

Kapitel XI

PROCEDUREN FÖR TILLÄMPNING AV KONKURRENSREGLERNA PÅ FÖRETAG INOM LUFTFARTSSEKTORN

I fråga om de företag som idkar luftfart innehåller bilaga XIII till EES-avtalet de detaljerade bestämmelser om tillämpningen av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet som motsvarar EG:s förordning (EEG) nr 3975/87 jämte ändringar och denna bilaga innehåller också bestämmelser som motsvarar förordning (EEG) nr 4261/88 om formen, innehållet och övriga enskildheter beträffande klagomål, ansökningar och förhör, vilka regleras i förordning nr 3975/87.

Detta kapitel gäller endast internationell luftfart mellan flygplatser inom det territorium där EES-avtalet tillämpas. I detta kapitel bestäms om proceduren på ett sätt som motsvarar principerna i kapitel III och IV.

Kapitel XII

FORM, INNEHÅLL OCH ÖVRIGA ENSKILDHETER BETRÄFFANDE KLAGOMÅL, ANSÖKNINGAR OCH FÖRHÖR ENLIGT KAPITEL XI, SOM FASTSTÄLLER PROCEDUREN FÖR TILLÄMPNING AV KONKURRENSREGLERNA PÅ FÖRETAG INOM LUFTFARTSSEKTORN

I kapitlet bestäms om proceduren på motsvarande sätt som i fråga om principerna i kapitel III och IV.

Del III *Kontroll av koncentrationer*

Utöver bestämmelserna i bilaga XIV definierar följande bestämmelser EG:s övervakningsorgans metoder och verksamhet i anslutning till konkurrensreglerna.

Kapitel XIII

REGLER FÖR KONTROLL AV FÖRETAGSKONCENTRATIONER

Bestämmelserna i artikel 57 samt protokollen 21 och 24 gäller kontrollen av företagskoncentrationer inom EES. Utöver dessa bestämmelser tillämpas förordning (EEG) nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer som det hänvisas till i bilaga XIV.

I ingressen till förordningen om företagskoncentrationer konstateras att avskaffandet av gränserna inom gemenskapen medför och även i fortsättningen kommer att medföra betydande strukturförändringar inom gemenskapens näringsliv, särskilt i form av koncentrationer. En sådan utveckling måste hälsas med tillfredsställelse eftersom den tillgodoser kraven på dynamisk konkurrens och kan öka den europeiska industrins konkurrenskraft, förbättra förutsättningarna för tillväxt och höja levnadsstandarden inom gemenskapen. Samtidigt måste åtgärder dock vidtas för att säkerställa att omstruktureringens process inte på längre sikt skadar konkurrensen. Gemensapsrätten skall därför innehålla bestämmelser om sådana koncentrationer som påtagligt kan hämma en effektiv konkurrens inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den.

Även om artiklarna 85 och 86 i Romfördraget som motsvarar artiklarna 53 och 54 enligt EG-domstolens rättspraxis är tillämpliga på vissa koncentrationer har de inte tillräcklig räckvidd för att omfatta alla de transaktioner som kan visa sig vara oförenliga med den ordning utan snedvridning av konkurrensen som Romfördraget förutsätter.

Enligt förordning (EEG) nr 4064/89 skall en koncentration med en gemenskapsdimension om den skapar eller förstärker en ställning som medför att en effektiv konkurrens inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den påtagligt hämmas, förklaras oförenlig med den gemensamma marknaden. Koncentra-

tioner som på grund av de berörda företagens begränsade marknadsandel inte riskerar att hämma en effektiv konkurrens kan antas vara förenliga med den gemensamma marknaden.

För att säkerställa en effektiv kontroll har företagen ålagts att förhandsanmäla koncentrationer med en gemenskapsdimension. I de fall som avses i artikel 57.2 b i EES-avtalet ankommer det på EFTA:s övervakningsmyndighet att tillämpa förordningen.

Övervakningsmyndigheten bör handla i nära och ständig samverkan med EFTA-staternas behöriga myndigheter från vilka den inhämtar synpunkter och upplysningar. Övervakningsmyndigheten skall erhålla medverkan från EFTA-staterna och den har även befogenhet att begära de upplysningar och genomföra de undersökningar som behövs för att bedöma koncentrationer.

För att säkerställa att bestämmelserna i kapitlet iakttas skall böter och viten kunna åläggas. Övervakningsmyndigheten kan genom beslut ålägga en person eller personer, som kontrollerar minst ett företag, eller ett företag eller en företagssammanslutning böter om lägst 1 000 och högst 50 000 ecu för uppsåtlighet eller oaktsamhet, som definieras enligt samma principer som i kapitel I. Enligt motsvarande principer kan böterna i vissa fall uppgå till högst 10 % av totalomsättningen för de företag som deltagit i koncentrationen. Vid fastställande av vite används också dessa principer.

Företag och företagssammanslutningar skall underkasta sig undersökningar om vilka EFTA:s övervakningsmyndighet har bestämt genom sitt beslut. I beslutet skall meddelas om påföljderna enligt artikel 14.1 d och 15.1 b och om rätten att inkomma med klagomål hos EFTA-domstolen med stöd av artikel 108.2 i EES-avtalet och de bestämmelser i detta avtal som gäller saken, särskilt artikel 35.

Innan beslut fattas som avses i artiklarna 7.2 eller 4, 8.2.2—8.2.5 eller 14 eller 15 i detta kapitel skall EFTA:s övervakningsmyndighet i varje skede av förfarandet tills Rådgivande kommittén hörs för de personer, företag och företagssammanslutningar saken gäller reservera tillfälle att bemötade anmärkningar som riktats mot dem.

EFTA:s övervakningsmyndighet offentliggör de beslut som fattas med stöd av artikel 8.2—8.5 i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Vid offentliggörandet skall parternas namn och sakinnehållet i beslu-

tet nämnas. Samtidigt skall hänsyn tas till att företagens affärshemligheter inte avslöjas.

Kapitel XIV

NÄRMARE BESTÄMMELSER OM ANMÄLNINGAR, TIDSFRISTER OCH FÖRHÖR BETRÄFFANDE FÖRETAGSKONCENTRATIONER

I anslutning till kapitel XIII finns i kapitlet detaljerade bestämmelser om anmälningar, tidsfrister och förhör vid kontroll av företagskoncentrationer.

Anmälan skall göras med iakttagande av det CO-formulär som Ständiga kommittén eller EG:s kommission har fastställt för ändamålet. Anmälan skall göras på något av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapernas officiella språk. Felaktiga eller vilseledande uppgifter anses som bristfälliga uppgifter.

De tidsfrister som avses i artikel 10.1 i kapitel XIII börjar löpa dagen efter den dag då verkningarna av anmälan enligt artikel 4.1 och 2 förordning (EEG) nr 4064/89 börjar. Om fristens första dag inte är en arbetsdag, börjar fristen löpa från följande arbetsdag.

Om övervakningsmyndigheten har för avsikt att med stöd av artikel 7.2 eller 4 i kapitel XIII fatta ett för parterna negativt beslut skall den enligt nämnda kapitel för parterna skriftligen tillkännage de anmälningar som framförts mot dem och ställa en tidsfrist inom vilken de kan komma med anmärkningar.

Övervakningsmyndigheten skall för de parter som i sina skriftliga bemötanden har bett om detta reservera tillfälle att muntligen komma med sina anmärkningar. Härvid förutsätts att de har ett tillräckligt stort intresse i ärendet eller att övervakningsmyndigheten har för avsikt att fastställa böter eller vite för dem.

Förhör verkställs av de personer som övervakningsmyndigheten har utsett för detta. Förhöret är inte offentligt. Personerna förhörs enskilt eller tillsammans med andra kallade personer. I det senare fallet skall hänsyn tas till företagets berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Övervakningsmyndigheten kan sända handlingar och kallelser till adressaterna antingen med bud mot kvitto, i rekommenderat brev

med mottagningsbevis, med telefax med begäran om mottagningserkännande eller med telex.

I detta kapitel avses med "arbetsdag" alla andra dagar än lördag, söndag, allmänna lediga dagar och andra dagar som övervakningsmyndigheten har fastställt och som vid ingången av året offentliggörs i EES-delen av Europeiska gemenskapernas offentliga tidning.

Del IV Kol och stål

Kapitel XV

BESTÄMMELSER TILLÄMPLIGA PÅ FÖRETAG PÅ KOL- OCH STÅL-OMRÅDET

Avsnitt I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OM AVTAL OCH KONCENTRATIONER

I protokoll 25 till EES-avtalet förbjuds vissa konkurrensbegränsningarna som gäller kol och stålprodukter.

Övervakningsmyndigheten kan dock på vissa villkor och för en begränsad tid ge tillstånd till specialiseringsavtal beträffande vissa produkter eller avtal om gemensamma anskaffningar eller gemensam försäljning. Övervakningsmyndigheten kan återkalla ett tillstånd eller ändra det till följd av förändrade förhållanden eller om de faktiska följderna av avtalet eller tillämpningen av det strider mot tillståndskraven.

Övervakningsmyndigheten får ålägga böter eller viten för ett företag som med hjälp av ett med stöd av artikel 1.3 i protokoll 25 till EES-avtalet ogiltigt avtal eller vid skiljedomsförfarande, med avtalsvite eller bojkott eller med någon annan åtgärd har tillämpat eller försökt tillämpa ett ogiltigt avtal eller beslut eller ett avtal vars tillstånd har vägrats eller återkallats. Anskaffande av tillstånd med medvetet felaktiga eller vilseledande uppgifter kan också leda till de nämnda påföljderna.

Om övervakningsmyndigheten i fråga om en koncentration konstaterar att den inte kan uppfylla de allmänna eller särskilda villkor som gäller för att tillstånd skall kunna ges, skall myndigheten med ett motiverat beslut förklara

att koncentrationen är otillåten och bestämma att de osakligt koncentrerade företagen eller medlen skall delas upp eller att den gemensamma beslutanderätten skall upphöra att gälla.

Övervakningsmyndigheten skall ge de berörda parterna en rimlig frist för fullgörande av dess beslut. När fristen har löpt ut får övervakningsmyndigheten förelägga dagsviten om högst en tiondedel av 1 % av värdet av ifrågakvarande rättigheter eller tillgångar.

Övervakningsmyndigheten har befogenhet att ge vederbörande EFTA-stater rekommendationer för att säkerställa att de åtgärder som avses ovan verkställs i dessa staters nationella lagstiftning.

Då övervakningsmyndigheten tillämpar protokoll 25 eller bestämmelserna i detta kapitel får den inte avslöja uppgifter som på grund av sin karaktär är sekretessbelagda. I synnerhet uppgifter om företag, deras affärshemligheter eller kostnadsförhållanden är underkastade sekretess. Detta gäller också de representanter för EG:s kommission och EG:s medlemsstater som deltar i Rådgivande kommitténs möten med stöd av artikel 10.4 i kapitel II.

Innan övervakningsmyndigheten ålägger böter eller viten enligt detta kapitel skall den ge den berörda parten tillfälle att framföra sina synpunkter.

Avsnitt II

UPPGIFTSSKYLDIGHET (ARTIKEL 4.2 I AVSNITT I)

Förpliktelserna i avsnittet att lämna uppgifter gäller alla fysiska och juridiska personer utom dem som idkar produktion eller distribution av kol eller stål inom EES, om de genomför sådana transaktioner som avses i detta avsnitt.

Sådana rättigheter och fullmakter genom vilka erhålls mer än 10 % av aktieägarnas eller övriga delägars röstetal vid ett möte i ett företag i kol- och stålbranschen som avses i protokoll 25 till EES-avtalet skall anmälas till övervakningsmyndigheten om värdet av dessa rättigheter totalt överstiger 100 000 ecu. Banker och deras ombud behöver dock inte anmäla ovan nämnda funktioner ifall rösträtten sammanhänger med aktier i fråga om vilka banken som ombud för sina kunder har rätt att

använda dylika rättigheter. Det som nämns ovan begränsar dock inte bankernas skyldigheter att på begäran lämna upplysningar om dylika transaktioner till övervakningsmyndigheten. Övervakningsmyndigheten kan medge undantag från anmälningsskyldigheten för börsmäklare ifall dessa inte utövar den rösträtt som sammanhänger med de värdepapper de innehar.

Ovan nämnda anmälningar skall göras inom fyra veckor från den dag då den uppgiftsskyldige får kännedom om transaktionen i fråga.

Övervakningsmyndigheten har rätt att på en särskild begäran få upplysningar som är nödvändiga för att artikel 2 i avsnitt I skall kunna tillämpas.

Avsnitt III

PRESKRPTIONSTIDER VID FÖRFARANDE OCH VERKSTÄLLANDE AV PÅFÖLJDER ENLIGT PROTOKOLL 25 TILL EES-AVTALET OCH DETTA KAPITEL

Övervakningsmyndighetens befogenhet att ålägga böter för överträdelse mot bestämmelserna i artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet och i detta kapitel begränsas av följande preskriptionstider: tre år vid överträdelse mot bestämmelser om parternas ansökningar eller meddelanden, begäran om upplysningar eller genomförande av undersökningar, och fem år vid övriga överträdelse. Tiden räknas från den dag då överträdelsen begås dock så att för fortsatta eller upprepade överträdelse räknas tiden från den dag då överträdelsen upphör.

Åtgärder av övervakningsmyndigheten för att preliminärt utreda överträdelsen eller förfarandet i anslutning till detta avbryter den preskriptionstid som skall tillämpas på förfarandet. Preskriptionstiden avbryts för alla som är delaktiga i överträdelsen. Preskriptionstiden upphör dock senast den dag då en tidfrist som till sin längd motsvarar den dubbla preskriptionstiden har förflutit utan att övervakningsmyndigheten har ålagt böter eller viten.

Preskriptionstiden på fem år begränsar övervakningsmyndighetens befogenhet att verkställa beslut med vilka böter eller viten har ålagts för överträdelse av bestämmelserna i EES-

avtalet eller föreskrifter som har utfärdats för dess tillämpning. Tiden räknas från den dag då beslutet träder i kraft.

Avsnitt IV

Befogenheter för EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän och befullmäktigade företrädare som har till uppgift att genomföra kontroller enligt bestämmelserna i protokoll 25 till EES-avtalet och i detta kapitel

I avsnittet anges hur långt de i rubriken nämnda tjänstemännens och företrädarnas rätt sträcker sig då det gäller att genomföra kontroller. För att det skall kunna konstateras om företagen följer bestämmelserna i EES-avtalet och besluten om tillämpning av det är det nödvändigt att genomföra kontroller i deras lokaler och undersöka deras bokföring.

Övervakningsmyndighetens tjänstemän och företrädare som har till uppgift att genomföra kontroller i företagen ges fullmakt att i nödvändig utsträckning granska bokföring och affärshandlingar oberoende av var bokföringen eller affärshandlingarna förvaras, göra kopior av eller utdrag ur bokföring och affärshandlingar, begära muntliga förklaringar på ort och ställe, få tillträde till samtliga lokaler, markområden och transportmedel som tillhör företagen eller utomstående, i vilkas besittning bokföringen eller affärskorrespondensen har getts, samt härvid få se nämnda bokföring och affärshandlingar för att av dessa kunna välja dem som är väsentliga och som skall ges för kontroll.

Företagen skall bistå övervakningsmyndighetens tjänstemän och företrädare då de utför dessa uppgifter. De personer som förrättar kontrollen skall förete en skriftlig fullmakt som anger syftet med kontrollen.

Företagen skall iaktta skyldigheterna i detta avsnitt utan att det krävs något särskilt beslut om detta. För försummelse av dessa skyldigheter kan de åläggas böter eller vite.

Del V Övergångsbestämmelser och övriga bestämmelser

Kapitel XVI

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER OCH ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Avsnitt I

Bestämmelser som är tillämpliga på kapitel II—XII och XV

Avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i EES-avtalet, som föreligger när EES-avtalet träder i kraft och i fråga om vilka parterna ansöker om tillämpning av artikel 53.3 i EES-avtalet skall inom sex månader från det EES-avtalet träder i kraft anmälas till EFTA:s övervakningsmyndighet.

Det ovan nämnda gäller inte de avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i EES-avtalet och som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 4.2 i kapitel II. De kan dock anmälas till EFTA:s övervakningsmyndighet.

I ett beslut som EFTA:s övervakningsmyndighet fattar med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet skall beslutet ikraftträdelsedag meddelas. Ikraftträdelsedagen får inte föregå anmälningsdagen.

Ansökningar och anmälningar som har tillställts EG:s kommission innan EES-avtalet träder i kraft anses stämma överens med bestämmelserna om ansökningar och anmälningar i detta avtal.

EFTA:s övervakningsmyndighet kan kräva att ett formulär som fastställts för tillämpningen av EES-avtalet och som är vederbörligen ifyllt skall inlämnas till myndigheten inom en viss tid. Härvid anses ansökningarna och anmälningarna ha skett på rätt sätt endast om formulären inlämnas inom utsatt tid och i enlighet med bestämmelserna i EES-avtalet och kapitlen II, III, V, VII, X, XII och XV i detta protokoll.

För överträdelser av artikel 53.1 i EES-avtalet får böter inte åläggas, ifall överträdelsen har skett före anmälan av sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i artikel 1 eller 2 i detta kapitel och den nämnda åtgärden har anmälts inom utsatt tid.

EFTA-staterna skall säkerställa att åtgärder vidtas inom sex månader från det EES-avtalet

trädde i kraft för nödvändigt bistånd till EFTA:s övervakningsmyndighets och EG-kommissionens tjänstemän för att de skall kunna genomföra de undersökningar som avses i avtalet.

Det förbud som avses i artikel 53.1 i EES-avtalet gäller inte de avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i punkten i fråga och som redan existerar då EES-avtalet träder i kraft, om avtalen, besluten eller förfarandena ändras inom sex månader från EES-avtalets ikraftträdande så att de inte längre är förbjudna enligt artikel 53.1.

Avtal, företagssammanslutningars beslut och samordnade förfaranden för vilka med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet har beviljats enskilt undantag innan EES-avtalet träder i kraft är vid tillämpningen av bestämmelserna i EES-avtalet fortfarande befriade från förbudet till den dag som har utsatts i det beslut med vilket undantaget beviljades eller tills övervakningsmyndigheten beslutar annorlunda, beroende på vilken av dessa dagar som infaller tidigare.

BESTÄMMELSER SOM ÄR TILL- LÄMPLIGA PÅ KAPITEL XIII—XIV

Den rättsakt som nämns i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet och kapitel XIII tillämpas inte på en koncentration som var föremål för ett avtal eller tillkännagivande eller om kontroll förvärvades enligt artikel 4.1 i nämnda rättsakt innan EES-avtalet träder i kraft.

Rättsaktern tillämpas inte heller på en koncentration i fråga om vilken den myndighet som svarar för konkurrensärendena i ifrågavarande EFTA-stat har inlett förfarande innan EES-avtalet träder i kraft.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

Genom konkurrensreglerna i EES-avtalet samt i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol får det finska rättssystemet nya, principiellt betydande övernationella drag. Den behörighet EFTA:s övervakningsmyndighet har enligt avtalet innebär att bruket av offentlig makt i interna finska uppgifter anförtros ett internationellt organ. Avtalet innebär till denna del ett undantag från regeringens stad-

ganden och förutsätter därför att de lagar genom vilka avtalen träder i kraft godkänns i den ordning som gäller för stiftande av grundlagar.

I lagen om EES-avtalets ikraftträdande stadgas om de nationella myndigheternas uppgifter. Det föreslås att i den lag genom vilken EES-avtalet träder i kraft dessutom skall ingå ett fullmakttsstadgande enligt vilket ändringar i de gruppundantagsförfordningar om konkurrens som nämns i bilagorna till EES-avtalet och de nya motsvarande förordningarna skall införas i Finland genom förordning.

Genom de materiella konkurrensreglerna i EES-avtalet ingriper man i betydande grad i avtalsfriheten och i företagets rättsliga ställning. Därför bör dessa regler anses höra till lagstiftningsområdet fastän de inte egentligen står i konflikt med den finska konkurrenslagstiftningen eftersom de sist nämnda har ett annat tillämpningsområde än konkurrensreglerna i EES-avtalet.

De materiella konkurrensreglerna i EES-avtalet medför inget behov av ändringar i den gällande lagstiftningen i Finland. Detta beror på att konkurrensartiklarna som sådana i allmänhet har rättstillämpning med ett annat tillämpningsområde än den finska lagstiftningen.

Enligt artikel 13 i förordning nr 17/62, som relateras i kapitel II i protokollet, skall medlemsstaternas behöriga myndigheter genomföra de kontroller i företag eller företagssammanslutningar som övervakningsmyndigheten anser påkallade. De behöriga myndigheterna skall genomföra kontrollerna efter företeende av en fullmakt utfärdad av den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium kontrollen skall genomföras. Den myndighet som genomför kontrollen kan sålunda vara en annan myndighet än den EFTA-stats myndighet inom vars territorium kontrollen skall genomföras. Om omfattningen av kontrollen beslutar övervakningsmyndigheten enligt artikel 14 i kapitlet, den kan t.ex. omfatta granskning av företagets bokföring. Övervakningsmyndighetens tjänstemän kan biträda den som genomför kontrollen.

* * *

Artikel 26. I artikeln konstateras att bestämmelser om samarbete, informationsutbyte och samråd mellan EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen om tillämpningen

av EES-avtalet finns i artikel 109 samt i artiklarna 58 och 62.2 i, och protokollen 1, 23, 24 och 27 till EES-avtalet.

Artiklarna 27 och 28. I artikel 27 bestäms att EFTA-domstolen skall upprättas. Domstolen skall vara verksam i enlighet med avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt i enlighet med EES-avtalet. Artikel 108 i EES-avtalet kräver att EFTA-staterna ingår ett särskilt avtal om EFTA-domstolen där domstolen får behörighet att behandla mål som hänför sig till det övervakningsförfarande som gäller EFTA-staterna, behörighet att avgöra överklaganden av EFTA:s övervakningsmyndighets beslut i konkurrensärenden och behörighet att avgöra tvister EFTA-staterna emellan.

Enligt artikel 28 skall domstolen ha sju domare. Antalet motsvarar antalet EFTA-stater.

Artikel 29. Enligt artikeln skall domstolen sammanträda i plenum. Domstolen skall vara behörig att fatta beslut endast i en sammansättning där ett ojämt antal domare deltar. En förutsättning för beslutförhet är att minst fem domare är närvarande. Dessa bestämmelser motsvarar första meningen i artikel 165.2 i Romfördraget samt artikel 15 i EG-domstolens stadga.

Enligt artikeln kan EFTA-staternas regeringar på begäran av domstolen genom ett gemensamt avtal låta domstolen inrätta avdelningar. EG-domstolen skall enligt artikel 165.2 Romfördraget sammanträda antingen i plenum eller i avdelningar med tre eller fem domare. Det har inte i detta skede ansetts vara ändamålsenligt att för EFTA-domstolens del skapa en möjlighet att avgöra ärenden i en mera begränsad sammansättning än plenum. Eftersom domstolens arbetsbörda dock i framtiden kan ge upphov till en annan bedömning har syftet varit att i avtalet reservera en möjlighet för domstolen och EFTA-staterna att flexibelt besluta om att inrätta avdelningar. Domstolens initiativ krävs för att avdelningar skall kunna tas i bruk. EFTA-staternas regeringar kan således inte utan att ändra själva avtalet besluta om att inrätta avdelningar mot domstolens ståndpunkt.

Artikel 30. Enligt första stycket väljs domarna bland personer vars oberoende är obestridlig och som i sitt hemland antingen uppfyller behörighetsvillkoren för de högsta domartjäns-

terna eller som är jurister med allmänt erkända kvalifikationer. Domarna utses av EFTA-staternas regeringar i samförstånd för sex år i sänder. För utnämningen av varje enskild domare behövs därmed enhällighet i alla EFTA-stater. Domarnas oberoende innebär att de inte får ta emot anvisningar från sitt hemlands regering eller från annat håll och de får inte heller annars låta nationella synpunkter på ett osakligt sätt påverka deras avgöranden. Särskilda bestämmelser om säkerställande av EFTA-domstolens domares oberoende finns i artikel 4 i domstolens stadga. Inom EG har man försökt förhindra den negativa verkan domarnas tidsbundenhet har på oberoendet bl.a. genom att i EG-domstolens avgöranden inte meddela om eventuella avvikande åsikter.

Artikeln ställer inte som formellt behörighetskrav att domarna är medborgare i EFTA-staterna. I praktiken är avsikten dock att organisera domstolens sammansättning så att den har en domare från varje EFTA-stat, för att domstolen skall ha tillräcklig kännedom om de nationella rättssystemen.

Enligt andra stycket ersätts en del av domarna vart tredje år. Genom detta arrangemang säkerställs förutom kontinuiteten i arbetet domstolens oberoende, eftersom EFTA-staternas regeringar inte kan besluta om att hela domstolen skall ersättas samtidigt. Domarna ersätts omväxlande tre och fyra åt gången. De tre domare som första gången står i tur att avgå avgörs genom lotten. Enligt tredje stycket kan en domare som står i tur att avgå väljas på nytt till sitt uppdrag.

Domarna skall enligt fjärde stycket bland sig välja EFTA-domstolens ordförande för tre år i sänder. En före detta ordförande kan återväljas.

Bestämmelserna i artikeln motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna i artikel 167 i Romfördraget. Bestämmelserna i första stycket om behörighetskraven för domarna innebär att för den finska domarens del skall i första hand behörighetskraven för domartjänster vid de högsta domstolarna iakttas. Enligt 2 § 1 mom. lagen om högsta domstolen (74/18) kan till ledamöter av högsta domstolen utses rättvisa och lagfarna personer som har skicklighet och erfarenhet i domarvärv. Enligt 2 § 1 mom. lagen angående högsta förvaltningsdomstolen kan till ledamöter i högsta förvaltningsdomstolen utses rättvisa och lagfarna personer som har skicklighet och erfarenhet i domar- eller

förvaltningsvärv. Minst hälften av högsta förvaltningsdomstolens ledamöter skall vara behöriga att sköta en domartjänst. I praktiken har EG-domstolens domare haft en bakgrund närmast som domare, tjänstemän, advokater och professorer.

Artikel 31. Artikeln innehåller motsvarande bestämmelser som artikel 169 i Romfördraget om EFTA:s övervakningsmyndighets möjligheter att föra ett förfarande av en EFTA-stat som står i strid med EES-avtalet eller avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol för handläggning i EFTA-domstolen. Artikeln gäller inte fall för vilka avtalet innehåller specialbestämmelser om det övervakningsförfarande som skall tillämpas. Om sådana specialförfaranden bestäms beträffande övervakningen av statstöd i protokoll 3.

Inom EG utgör inte det faktum att nationella rättsskyddsmetoder kan användas mot medlemsstaternas myndigheters förfarande något hinder för att ett övervakningsförfarande enligt artikel 169 i Romfördraget inleds. Det faktum att det är möjligt att ingripa i en EFTA-stats åtgärder genom nationella förfaranden är inte heller något hinder för att EFTA:s övervakningsmyndighet skall kunna inleda det förfarande som anges i artikeln.

Inom EG har det ansetts att ett förfarande enligt artikel 169 i Romfördraget kan inledas mot en medlemsstat oberoende av vilket statsorgan eller vilken myndighet i staten i fråga som har gjort sig skyldig till ett förfarande som strider mot medlemsförpliktelse. En medlemsstat kan därmed inte åberopa behörighets- eller förfarandestadganden i sin interna lagstiftning som en grund som gör överträdelsen berättigad. En medlemsstat är därmed ansvarig förutom för lagstiftarens, regeringens och de statliga myndigheternas verksamhet också för de kommunala myndigheternas eller självständiga domstolarnas verksamhet, även om inga förfaranden i praktiken har inletts mot en medlemsstat på gundval av domstolarnas avgöranden.

Om övervakningsmyndigheten anser att en EFTA-stat har gjort sig skyldig till ett förfarande som strider mot de nämnda avtalen skall den enligt punkt 1 i artikeln ge ett utlåtande i saken. Utlåtandet skall motiveras och den stat som saken gäller skall först ges tillfälle att lägga fram sina kommentarer om den påstådda överträdelsen.

Inom EG inleder kommissionen förfarandet enligt artikel 169 i Romfördraget genom att tillställa medlemsstaten i fråga ett anmärkningsbrev med anledning av överträdelsen. Ingen tidsfrist har fastställts för när anmärkningsbrevet skall tillställas.

Medlemsstaten får i anmärkningsbrevet i allmänhet en två månaders frist att besvara de anmärkningar som kommissionen har framställt. Ett motiverat yttrande om medlemsstatens förfarande kan ges först när fristen löpt ut. I praktiken avgörs en stor del av fallen genom förhandlingar mellan medlemsstaterna och kommissionen utan att kommissionen behöver ge ett motiverat yttrande i saken.

Enligt andra stycket kan EFTA:s övervakningsmyndighet föra ett ärende till EFTA-domstolen för handläggning, om EFTA-staten i fråga inte iakttar yttrandet inom den tid som EFTA:s övervakningsmyndighet har ställt i sitt yttrande.

Inom EG ger kommissionen ett motiverat yttrande enligt artikel 169, om medlemsstaten i fråga inte har gett kommissionen ett tillfredsställande svar på kommissionens anmärkningsbrev. Kommissionen preciserar i sitt yttrande till vilken del och på vilka grunder den anser att en medlemsstat bryter mot sina medlemsförpliktelser. Den tid som i yttrandet skall ges åt medlemsstaten för att avhjälpa situationen är i allmänhet 2—3 månader. Om en medlemsstat inte avhjälper situationen kan kommissionen, om den vill, sedan fristen löpt ut föra saken till domstolen för handläggning. Kommissionen kan inte föra saken till domstolen i större omfattning eller på andra grunder än den har behandlats i kommissionens yttrande. Om medlemsstaten iakttar kommissionens yttrande inom utsatt tid, kan kommissionen inte föra saken till domstolen. Om medlemsstatens förfarande kan orsaka oåterkallelig skada, kan kommissionen fastställa kortare tidsfrister. Den kan också begära att domstolen vidtar interimistiska åtgärder i saken.

Kommissionens övervakningsförfarande enligt artikel 169 i Romfördraget baserar sig ofta på klagomål från företag eller enskilda medborgare till kommissionen. En enskild blir dock inte part i förfarandet och har inte heller rätt att få kännedom om brevväxlingen mellan kommissionen och medlemsstaten i fråga. Kommissionen har bevisbördan med avseende på att en medlemsstat har brutit mot sina medlemsförpliktelser. Om medlemsstaten inte

lämnar de utredningar domstolen begär, kan domstolen avgöra ärendet på grundval av de bevis kommissionen har lagt fram i saken (se mål 272/86, kommissionen v. Grekland).

Vad ovan har anförts om förfarandet enligt artikel 169 i Romfördraget kan också tillämpas på övervakningsförfarandet med stöd av artikeln om EFTA:s övervakningsmyndighet. Bestämmelser om EFTA-domstolens möjligheter att besluta om interimistiska åtgärder finns i artikel 41.

Artikel 32. Enligt artikeln är EFTA-domstolen behörig att avgöra tvister mellan EFTA-stater som gäller tolkningen och tillämpningen av EES-avtalet, avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna samt avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol. Fastän ordalydelsen i artikel 111 i EES-avtalet inte i sig utesluter att dylika tvister mellan EFTA-stater handläggs i Gemensamma EES-kommittén, till den del de gäller tolkningen och tillämpningen av EES-avtalet, måste det med stöd av denna artikel och med artikel 108.2 anses att EFTA-domstolen har primär domsrätt i fråga om sådana meningsskiljaktigheter mellan EFTA-stater. Artikeln motsvarar till sitt sakinhåll artikel 170.1 i Romfördraget. I artikeln har dock inte som villkor för att en EFTA-stat skall kunna väcka talan ställts att saken först skall underställas EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikeln ställer inte som villkor för talan mot en EFTA-stat att den kärke EFTA-staten skall ha ett särskilt intresse i saken. En EFTA-stat kan alltså väcka talan mot en annan EFTA-stat på den grund att den senare statens lagstiftning strider mot EES-avtalet, även om konflikten inte orsakar skada för den första statens medborgare eller företag.

Inom EG är käromål med stöd av artikel 170 i Romfördraget synnerligen sällsynta och endast i ett fall har saken lett till ett avgörande av domstolen (se mål 141/78, Frankrike v. Förenade Konungariket). Detta beror på att en medlemsstat genom klagomål hos kommissionen kan få en annan medlemsstats förfarande mot medlemsförpliktelseerna behandlat i enlighet med artikel 169 i Romfördraget. Då undviker den de problem i de inbördes förhållandet staterna emellan som ett självständigt käromål orsakar. Det är däremot vanligt att medlemsstaterna står antingen på kärke- eller svaran-

desidan som intervenienter i en rättegång mellan kommissionen och en medlemsstat.

Artikel 33. Enligt artikeln måste de EFTA-stater som saken gäller vidta de åtgärder som behövs för att efterkomma domstolens beslut. Artikeln motsvarar till sitt sakinhåll artikel 171 i Romfördraget.

EG-domstolen har tolkat artikel 171 i Romfördraget så att skyldigheten att genomföra nödvändiga åtgärder för att följa domstolens beslut gäller alla medlemsstaters statsorgan i ärenden som hör till deras behörighet (se mål 314—316/71 och 83/82, Waterkeyn). Medlemsstaternas domstolar och myndigheter skall därmed beakta domstolens beslut i sin egen verksamhet. Om domstolen har konstaterat att lagstiftningen i en medlemsstat strider mot gemenskapsrätten, är det medlemsstatens lagstiftares sak att avlägsna kollisionen. EG-domstolen kan inte förklara en bestämmelse i en medlemsstats lagstiftning ogiltig men av gemenskapsrättens prioritet följer att en medlemsstats domstolar inte få tillämpa en nationell bestämmelse till den del den strider mot gemenskapsrätten.

EFTA-domstolens beslut kan leda till att Finland blir skyldigt att ändra sin lagstiftning. Till denna del påminner behörigheten för EFTA-domstolen och den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna om varandra. Grundlagsutskottet har ansett (GrU2/1990 rd.) att ett erkännande av den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna kräver att ikraftträdelselagen behandlas i grundlagsordning.

EG:s medlemsstater har tidigare följt EG-domstolens beslut tämligen samvetsgrant. Numera har det emellertid blivit allmännare att inte följa domstolens beslut, vilket har lett till att kommissionen på denna grund med stöd av artikel 169 i Romfördraget har väckt talan mot medlemsstaterna i fråga.

Romfördraget ger inte nu några möjligheter till sanktioner gentemot en medlemsstat som inte följer EG-domstolens beslut. Genom Maastrichtavtalet ändras emellertid artikel 171 i Romfördraget så att domstolen ges en möjlighet att ålägga en medlemsstat böter i en dylik situation.

EFTA-domstolen har däremot inga möjligheter till sanktioner gentemot EFTA-staterna. Däremot kan EFTA:s övervakningsmyndighet med stöd av artikel 31 på nytt väcka talan mot en EFTA-stat, om denna stat inte följer EFTA-

domstolens beslut. Domstolens beslut blir dock också i den senare rättegången endast fastställande till sin natur.

Artikel 34. Artikeln anger vilka möjligheter EFTA-staternas domstolar har att begära yttranden av EFTA-domstolen om tolkningen av EES-avtalet. Enligt första stycket är EFTA-domstolen behörig att ge rådgivande yttranden om tolkningen av EES-avtalet. Enligt andra stycket kan en domstol i en EFTA-stat begära att EFTA-domstolen skall ge ett yttrande om tolkningen av EES-avtalet om den nationella domstolen i fråga anser att det är nödvändigt. Enligt tredje stycket kan EFTA-staterna i den nationella lagstiftningen begränsa rätten att begära yttranden så att den endast gäller domstolar i vilkas beslut ändring inte får sökas enligt den nationella lagstiftningen.

Förebilden för artikeln är artikel 177 i Romfördraget. Där fastslås EG-domstolens rätt att i form av förhandsbesked avgöra frågor som kommit upp i medlemsstaternas domstolar och som gäller tolkningen av Romfördraget eller EG:s rättsakter eller deras giltighet. I synnerhet en del begrepp som är viktiga för tillämpningen av artikeln harmoniserar med artikel 177 i Romfördraget. Å andra sidan avviker samarbetsarrangemangen för lagskipningsorganen på internationell och nationell nivå enligt artikeln till sina viktigaste principer från artikel 177.

Ett yttrande enligt artikeln kan begäras av domstolarna i EFTA-staterna. I den franska texten till artikel 177 i Romfördraget används för detta uttrycket "une juridiction", vilket snarare skall förstås som ett materiellrättsligt begrepp som förutom begreppet formell domstol dessutom avser andra självständiga lagskipningsorgan. I motsvarande engelska text används uttrycket "courts and tribunals" vilket utöver de egentliga domstolarna täcker t.ex. de särskilda lagskipningsorgan som är talrika i Förenade konungariket. Uttrycket "ein Gericht" i den tyska texten liksom uttrycket "en ret" i den danska hänvisar såväl språkligt som formellt till lagskipningsorgan som är organiserade som domstolar.

Enligt EG-domstolens rättspraxis har begreppet domstol i artikel 177 i Romfördraget sitt eget gemenskapsrättsliga innehåll som inte nödvändigtvis harmoniserar med begreppet domstol i medlemsstaternas nationella lagstiftning. Domstolar enligt artikel 177 i Romfördraget kan därmed också vara andra organ än

de som i formellt hänseende är organiserade som domstolar. På bedömningen inverkar bl.a. följande omständigheter: organets verksamhet grundar sig på lag, organet är av fast natur, förfarandet vid organet är likartat med egentligt domstolsförfarande, ledamöternas ställning och organets beslutsverksamhet grundar sig på tillämpningen av rättsregler, organets avgöranden är av bindande karaktär i motsats till rekommendationer samt organets ställning som ett obligatoriskt lagskipningsorgan på området i fråga.

I den finskspråkiga texten till artikeln liksom i artikel 107 i EES-avtalet och protokoll 34 används begreppet "tuomioistuin" för de avtalspunkter som motsvarar artikel 177 i Romfördraget och i den svenskspråkiga texten används på motsvarande sätt "en domstol", eftersom ingetdera språket har en tillräckligt exakt term som hänvisar till det materiella begreppet domstol. Lösningen motsvarar de tyska och danska texterna till Romfördraget. Vid tillämpningen av artikeln och de tidigare nämnda andra avtalsbestämmelserna skall begreppet domstol i första hand ges samma betydelseinnehåll som i Romfördraget.

Domstolar enligt artikeln är i Finland de allmänna domstolarna och förvaltningsdomstolarna enligt 2 § 4 mom. regeringsformen samt de specialdomstolar som anges i dess 60 §. Också vissa särskilda myndigheter som har inrättats för att handlägga lagskipningsärenden men som inte formellt är domstolar skall anses vara domstolar i enlighet med artikeln.

Viktiga exempel för tillämpningen av EES-avtalet på sådana självständiga lagskipningsorgan kan vara den prövningsnämnd som nämns i 51 § sjukförsäkringslagen och den olycksfallsnämnd som nämns i 53 § lagen om olycksfallsförsäkring, pensionsnämnden i samband med pensionsskyddscentralen som nämns i 20—22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt konkurrensrådet.

Däremot kan inte sådana besvärsorgan som hör till någon förvaltningsmyndighet och kallas nämnd men är sammansatta enbart för att fatta beslut anses vara domstolar i artikelns bemärkelse. Sådana nämnder har inrättats vid en del centrala ämbetsverk såsom tullstyrelsen (tullnämnden), jordbruksstyrelsen (besvärnämnden) och arbetarskyddsstyrelsen (tillsynsnämnden). Det faktum att en förvaltningsmyndighet, t.ex. ett ministerium, ett centralt ämbetsverk eller en länsstyrelse handlägger be-

svärsärenden i förvaltningsrättslig lagskipningsordning gör inte myndigheten till en sådan domstol som avses i artikeln. Besvärsavdelningen för den interna ordningen för överklagande vid patent- och registerstyrelsen är inte heller en sådan domstol som avses i artikeln. Denna bedömning torde inte ändras av den föreslagna reformen i den proposition av den 20 mars 1992 (RP 25/1992 rd.) där besvärsavdelningen ombildas till besvärsnämnd.

Det arbetsråd som nämns i lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet (608/46) är ett specialorgan som lyder under arbetsministeriet. Arbetsrådetsuppgifter är enligt 10 e § (26/79) att avgöra besvär i ärenden som gäller undantagstillstånd. Enligt 13 § kan ändring i arbetsrådets beslut inte sökas genom besvär. Rådets medlemmar skall enligt 14 § avläggas domared. Enligt EG-domstolen får begreppet domstol i artikel 177 i Romfördraget inte tolkas så snävt att det i praktiken utesluter vissa grupper av ärenden som regleras genom gemenskapsbestämmelser från förfarandet med förhandsbesked (se målet 246/80, Broekmeulen). I skenet av detta är det inte uteslutet att arbetsrådet kan ses som en domstol i artikelns mening.

EG-domstolens praxis har inte ansett att skiljedomstolar mellan enskilda parter är sådana domstolar i medlemsstaterna som avses i artikel 177 i Romfördraget (se målet 102/81, Nordsee). Därmed kan sådana skiljemän som nämns i lagen om skiljemannaförfarande (46/28) inte begära utlåtande av EFTA-domstolen med stöd av artikeln. Däremot kan lagstadgade skiljedomstolar liksom också andra skiljedomstolar som myndigheterna erkänner och som är av permanent natur vara sådana domstolar som avses i artikeln. T.ex. i målet 109/88, HK v. Dansk Arbejdgiverforening ansågs en skiljedomstol i enlighet med dansk kollektivavtalslagstiftning vara en sådan domstol som avses i artikel 177. Lagstiftningen i Finland har en del bestämmelser om obligatoriskt skiljeförfarande. Dessa skiljedomstolar är dock inte permanenta utan utses särskilt för att avgöra en speciell tvist. Om sådana lagstadgade men tillfälliga skiljedomstolar har rätt att begära EFTA-domstolen om utlåtanden är en fråga som kommer att få sitt svar genom domstolens praxis.

Enligt artikeln kan EFTA-domstolen ge rådgivande yttranden om tolkningen av EES-

avtalet. I motsats till hur det är inom EG kan EFTA-domstolen inte ge yttranden om giltigheten av EES- eller EFTA-organens beslut av bestämmelsekaraktär. EG-domstolen är enligt Romfördraget behörig att ge förhandsbesked (statuer, à titre préjudiciel, give preliminary rulings) i ett mål som är anhängigt vid en nationell domstol. EG-domstolens förhandsbesked är inom EG bindande för den nationella domstolen, eftersom det är fråga om kompetensfördelning mellan den nationella domstolen och EG-domstolen så att det i tolkningsfrågor som gäller gemenskapsrätten är gemenskapsdomstolen som skall ha domsrätt. EFTA-domstolens yttranden är däremot enligt artikeln uttryckligen rådgivande, vilket i princip ger de nationella domstolarna rätt att anamma en annan tolkning än EFTA-domstolen. Detta innebär samtidigt att domsrätten inte till denna del överförs från EFTA-staternas domstolar till EFTA-domstolen. I praktiken torde EFTA-staternas domstolar knappast anse det vara befogat att avvika från den tolkning EFTA-domstolen har anammat, om det inte finns särskilda grunder för det.

Bestämmelsen i andra stycket i artikeln om de nationella domstolarnas rätt att begära yttrande av EFTA-domstolen motsvarar till sitt innehåll artikel 177.2 i Romfördraget. Enligt bestämmelsen skall den nationella domstolen pröva om det är nödvändigt för avgörandet att begära yttrande och om vilka frågor yttrande skall begäras. Frågan skall anknyta till ett mål som är anhängigt vid en domstol i en medlemsstat, vilket betyder att yttrande inte kan begäras om abstrakta rättsfrågor som inte behandlas av domstolen. Yttrande kan inte heller begäras om bevisfrågor. Däremot kan yttrande begäras om frågor som gäller fördelningen av bevisbördan vid tolkningen av EES-avtalet. Frågor som gäller fördelningen av bevisbördan kan t.ex. för den fria rörligheten för varor hänföra sig till eventuella begränsningar under exceptionella förhållanden. Det skall märkas att yttrande inte kan begäras om tolkningen av den nationella lagstiftningen utan endast om tolkningen av EES-avtalet. Det ankommer alltså på den nationella domstolen att avgöra vilka slutledningar i fråga om tillämpningen av nationell rätt som skall dras av EFTA-domstolens yttrande.

Den nationella domstolen skall i sin begäran om yttrande precisera de frågor om vilka yttrande begärs. EG-domstolen har emellertid

ofta ansett det vara nödvändigt att formulera om den nationella domstolens frågor eller att förena eller spjälka upp rättsfrågor i dem på ett annat sätt än den nationella domstolen. Den nationella domstolen kan själv avgöra i vilket skede av rättegången den begär yttrande av EFTA-domstolen. EG-domstolen har emellertid ansett att det är ändamålsenligt att förhandsbesked inte begärs förrän bevisfrågorna och tolkningen av den nationella lagstiftning som skall tillämpas har blivit klara och man har preciserat det tolkningsproblem som hänför sig till målet i fråga.

Artikel 177 i Romfördraget ställer inga hinder för att ändring söks hos en högre nationell rättsinstans i en nationell domstols beslut att begära EG-domstolen om förhandsbesked. EG-domstolen fortsätter dock handläggningen av ärendet till dess den lägre nationella rättsinstansens beslut att begära förhandsbesked har upphävts. Artikeln ställer inga hinder för att en EFTA-stats domstols beslut att begära yttrande är föremål för nationellt överklagande. För Finlands del kommer inte separata besvär över underrättens eller länsrättens beslut att under rättegången begära yttrande av EFTA-domstolen med hänsyn till bestämmelserna i 25 kap. 2§ 2 mom. rättegångsbalken i fråga, eftersom det i allmänhet är möjligt att anföra besvär över en domstols interlokutorieåtgärder bara om besvär särskilt har tillåtits.

Enligt tredje stycket kan en EFTA-stat i sin lagstiftning begränsa rätten att begära yttrande att gälla domstolar i vilkas beslut ändring inte enligt den nationella lagstiftningen kan sökas. I artikel 177.3 i Romfördraget har motsvarande nationella domstolar ålagts en skyldighet att begära förhandsbesked. Inom EG har bestämmelserna i artikel 177.3 ansetts gälla domstolar i vilkas beslut ändring inte längre får sökas i det mål som är för handen. Möjligheten att söka ändring skall därför bedömas konkret enligt det mål som handläggs och inte abstrakt på grundval av de regler för ändringssökande som domstolen i fråga i allmänhet tillämpar. Möjligheten till extraordinära rättsmedel är inte tillräcklig för att befria domstolen från skyldigheten att begära förhandsbesked. Finland har inte för avsikt att begränsa de lägre domstolarnas möjligheter att begära yttrande av EFTA-domstolen. Således är frågan om för vilken domstols del det i ett konkret fall inte längre är möjligt att söka ändring inte aktuell

för Finlands del. Eftersom ingen EFTA-stats domstol i artikeln åläggs en skyldighet att begära yttrande av EFTA-domstolen, kommer den fråga som har uppkommit i samband med tillämpningen av artikel 177 om när det för rättsfrågans klarhet är onödigt med förhandsbesked (acte clair-doktrinen) inte att bedömas vid tillämpningen av artikeln.

Artikel 35. Enligt artikeln har EFTA-domstolen obegränsad behörighet i fråga om de påföljder som EFTA:s övervakningsmyndighet har bestämt. EFTA:s övervakningsmyndighet är enligt protokoll 4 befogenhet att förelägga företag och företagssammanslutningar böter och vite för överträdelse av konkurrensbestämmelserna i EES-avtalet. EFTA:s övervakningsmyndighet har också med stöd av förordningen om avskaffande av diskriminering såvitt avser fraktsatser och befordringsvillkor (nr 11/60/EEG) som nämns i bilaga XIII rätt att förelägga böter och viten.

Förebilden för artikeln är artikel 172 i Romfördraget enligt vilken det är möjligt att genom de antagna förordningarna ge EG-domstolen oinskränkt prövningsrätt vad gäller de påföljder som anges i dessa förordningar. Begreppet oinskränkt prövningsrätt (pleine juridiction) kommer från fransk rätt och med det avses domstolens rätt att ändra det beslut som överklagas i motsats till att endast ha rätt att upphäva det.

EFTA-domstolen kan därmed med stöd av artikeln upphäva, sänka eller fastställa böter, viten eller avgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har förelagt. Enligt de av EG:s konkurrensförordningar som till sitt innehåll relateras i protokoll 4 kan domstolen i princip också skärpa en påföljd som övervakningsmyndigheten har ålagt. Enligt allmänna besvärprinciper kan domstolen dock inte utan parternas yrkande skärpa påföljder som fastställs i övervakningsmyndighetens beslut. EFTA:s övervakningsmyndighet torde inte kunna skärpa påföljder när den behandlar klagomål över sina beslut. Därför kan domstolen inte i praktiken komma fram till ett avgörande där den skärper de påföljder som EFTA:s övervakningsmyndighet har ålagt företag eller deras sammanslutningar.

Artikel 36. Artikeln gäller möjligheten att väcka talan mot EFTA:s övervakningsmyndighets beslut i EFTA-domstolen. Artikeln motsvarar till sina principer artiklarna 173 och 174 i Romfördraget. Dess tillämpningsområde är

dock väsentligen snävare än ovan nämnda bestämmelser i Romfördraget vilka inom EG reglerar övervakningen av lagenligheten av rådets och kommissionens rättsakter.

Enligt första stycket skall EFTA-domstolen vara behörig att pröva en EFTA-stats talan mot ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet. Grunderna för käromål som kommer i fråga bygger på fransk förvaltningsrätt och är: bristande behörighet, ett väsentligt fel i förfarandet, att beslutet är felaktigt till sitt innehåll och maktmissbruk. På grundval av bristande behörighet kan talan väckas bl.a. mot sådana beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet som faller under Ständiga kommitténs behörighet. Ett väsentligt fel i förfarandet kan t.ex. hänföra sig till fall där EFTA:s övervakningsmyndighet har försummat att höra en medlemsstat enligt protokoll 3 i ärenden som gäller statsstöd. Beslutet är felaktigt till sitt innehåll, om det strider mot EES-avtalet, avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol eller de rättsregler som gäller tillämpningen av dem. Maktmissbruk är det fråga om då det på objektiva grunder kan anses att EFTA:s övervakningsmyndighet har fattat sitt beslut i ett annat syfte än vad dess behörighet i saken tillåter. Enligt EG-domstolens praxis har begreppet maktmissbruk (*détournement de pouvoir*, *Ermessenmissbrauch*) i artikel 173 i Romfördraget en självständig innebörd som är oberoende av rättsordningarna i medlemsstaterna. Detta bygger på att innebörden hos begreppet i viss mån är olika i fransk och tysk förvaltningsrätt, vilka har haft stark inverkan på gemenskapsrätten.

De beslut som EFTA:s övervakningsmyndighet förelägger EFTA-staterna har huvudsakligen sin grund i artikel 31. Enligt andra stycket är det EFTA:s övervakningsmyndighets sak att underställa EFTA-domstolen sitt beslut, om EFTA-staten i fråga inte följer övervakningsmyndighetens beslut. Därmed blir det fråga om käromål enligt denna artikel närmast då EFTA:s övervakningsmyndighet har fattat beslut med stöd av protokollen 2 och 3.

Enligt andra stycket i artikeln får varje fysisk eller juridisk person på de villkor som nämns i första stycket väcka talan vid EFTA-domstolen mot ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet som är riktat mot honom eller mot någon annan person, om detta direkt och personligen berör honom. Exempel på beslut som direkt

berör en person är EFTA:s övervakningsmyndighets beslut i konkurrensärenden där de företag som är parter kan föra ärendet till EFTA-domstolen för laglighetsprövning.

Främst i konkurrensärenden kan övervakningsmyndighetens beslut "direkt och personligen" gälla andra än den som beslutet riktar sig till. Nämligen, om någon annan än den som är föremål för beslutet på grund av särskilda individuella egenskaper eller särskilda faktiska omständigheter i sak står i en sådan ställning att beslutet inverkar på hans rättsliga ställning i samma mån som på den persons ställning till vilken beslutet är riktat, kan det anses att ett beslut som är riktat till en annan person också kan gälla honom "direkt och personligen". Konkurrenter till det företag som beslutet riktar sig till har sålunda rätt att föra övervakningsmyndighetens beslut i konkurrensärenden till domstolen. Detsamma kan gälla övervakningsmyndighetens beslut mot EFTA-stater i fråga om offentlig upphandling och statsstöd. T.ex. i fall då kommissionen har förbjudit en medlemsstat att ge stöd till ett visst företag, kan detta företag enligt EG-domstolens praxis föra kommissionens beslut till domstolen för laglighetsprövning (se mål 730/79, Philip Morris).

Tredje stycket fastställer de besvärstider inom vilka talan enligt punkterna 1 och 2 skall väckas. Tiden är två månader från den dag då åtgärden offentliggjordes eller delgavs käranden. Om åtgärden inte har offentliggjorts eller delgivits räknas tiden från den dag då käranden fick kännedom om åtgärden. Besvärstiderna är desamma som i artikel 173.3 i Romfördraget. EES-avtalet innehåller ingen allmän bestämmelse om att EG:s förordning (EEG/Euratom) nr 1182/71 om regler för bestämning av perioder, datum och frister, skall tillämpas på alla bestämmelser om tidsfrister som nämns i EES-avtalet och i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol. Förordningen i fråga nämns däremot i bilaga XVI till EES-avtalet som gäller offentlig upphandling. Därmed får frågan om fastställande av de frister som nämns i artikeln avgöras genom EFTA-domstolens rättspraxis.

Enligt fjärde stycket skall ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet förklaras ogiltigt, om talan är välgrundad. Bestämmelsen motsvarar artikel 174.1 i Romfördraget. EFTA-domstolens beslut att förklara beslut av

EFTA:s övervakningsmyndighet ogiltigt verkar retroaktivt, dvs. beslutet anses ursprungligen ha varit ogiltigt. Med avseende på person är ogiltigheten absolut, dvs. den kan åberopas av var och en. EFTA:s övervakningsmyndighet är på grund av artikel 38.1 skyldig att vidta alla åtgärder som behövs för att undanröja verkningarna av det ogiltigförklarade beslutet.

Artikel 37. Artikelns fastställer möjligheterna att väcka talan mot EFTA:s övervakningsmyndighet på grundval av att den har underlåtit att vidta en sådan åtgärd som den borde ha vidtagit enligt EES-avtalet eller avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol. En sådan underlåtelsetalan (passivitetstalan) kan enligt första stycket väckas av en EFTA-stat. Enligt andra stycket är ett villkor för att en sådan talan skall behandlas att EFTA:s övervakningsmyndighet först har uppmanats att agera. Om EFTA:s övervakningsmyndighet inte inom två månader från uppmaningen har tagit ställning till uppmaningen, kan talan anhängiggöras inom en ytterligare frist om två månader. Enligt tredje stycket får varje fysisk eller juridisk person på de villkor som anges i första och andra stycket väcka talan vid EFTA-domstolen på grund av att EFTA:s övervakningsmyndighet har underlåtit att rikta ett beslut till personen i fråga. Artikelns motsvarar till sitt innehåll artikel 175 i Romfördraget.

Artikelns tillämpas i fall då EFTA:s övervakningsmyndighet har underlåtit att vidta en viss åtgärd som den är rättsligt skyldig att vidta. Sådana fall anknyter i allmänhet till beslut som övervakningsmyndigheten har att fatta inom en bestämd tid. Ställningstagandet i andra stycket innebär att övervakningsmyndigheten antingen vidtar en åtgärd eller beslutar att låta bli. I princip bör det vara möjligt att väcka talan på grund av övervakningsmyndighetens felaktiga förfarande enligt artikel 37 eller en passivitetstalan enligt denna artikel. Rätten att väcka talan på grund av passivitet betyder inte att käranden kan tvinga övervakningsmyndigheten att fatta det beslut han vill. Övervakningsmyndighetens beslut under den tid inom vilken talan skall väckas omöjliggör därmed en passivitetstalan, även om beslutet strider mot kärandens åsikt (se mål 8/71, Deutscher Komponistenverband v. kommissionen). Villkoren i tredje stycket om enskilda parter behörighet att väcka talan är mera restriktiva än i artikel 36.2. I skenet av EG-domstolens rättspraxis är

det dock möjligt att tolka bestämmelsen vidare så att också en fysisk eller juridisk person som direkt och personligen berörs av övervakningsmyndighetens underlåtelse får väcka passivitetstalan.

Artikel 38. Enligt första stycket skall EFTA:s övervakningsmyndighet vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa domstolens beslut, om dess eget beslut har förklarats ogiltigt eller om den har konstaterats skyldig till underlåtenhet. Enligt andra stycket skall denna skyldighet dock inte påverka de skyldigheter som övervakningsmyndigheten kan ha på grundval av artikel 46.2 om ersättning av utomobligatorisk skada. Artikelns motsvarar artikel 176 i Romfördraget.

Artikel 39. Enligt artikelns skall EFTA-domstolen, om inte annat föreskrivs i protokoll 7, vara behörig i mål mot EFTA:s övervakningsmyndighet i fråga om ersättning för skada i enlighet med bestämmelserna i artikel 46.2 om ansvar i utomobligatoriska förhållanden. Undantaget i protokoll 7 gäller trafikskador där ett fordon som ägs eller används av övervakningsmyndigheten är inblandat. Artikelns motsvarar artikel 178 i Romfördraget.

Artikel 40. Enligt artikelns skall talan som förs vid EFTA-domstolen inte hindra verkställighet. EFTA-domstolen får dock förordna om uppskov med verkställigheten av den påtalade åtgärden. Artikelns motsvarar artikel 185 i Romfördraget. Enligt artikel 110 i EES-avtalet är beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet som riktar sig till andra än stater verksällbara och enligt fjärde stycket har endast EFTA-domstolen befogenhet att förordna om uppskov med verkställigheten av övervakningsmyndighetens beslut. Artikelns kan i praktiken bli tillämplig i fall då ett företag eller en företagssammanslutning överklagar ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet som gäller tillämpningen av EES-avtalets konkurrensbestämmelser.

Artikel 41. Enligt artikelns får EFTA-domstolen besluta om nödvändiga interimistiska åtgärder. Artikelns motsvarar artikel 186 i Romfördraget. Enligt EG-domstolens praxis är interimistiska åtgärder möjliga, om sökandens yrkande i fråga om huvudsaken inte är uppenbart ogrundat och om sökanden har ett brådskande behov av rättsskydd och om de interimistiska åtgärderna till sin natur är tillfälliga. EG-domstolens omfattande praxis beträffande interimistiska åtgärder grundar sig å sin sida på

de mångfasetterade verkningar som gemenskapsrätten har i medlemsstaterna. Därför kommer inte alla de situationer där EG-domstolen har ansett det vara möjligt att vidta interimistiska åtgärder nödvändigtvis för inför EFTA-domstolen.

Artikel 42. I artikeln bestäms att protokollen och bilagorna till avtalet skall utgöra en integrerad del av det.

Artikel 43. Enligt punkt 1 finns EFTA-domstolens stadga i protokoll 5. Enligt punkt 2 skall domstolen anta sina procedurregler, som skall godkännas av EFTA-staternas regering i samförstånd.

Protokoll 5 om EFTA-domstolens stadga

I EFTA-domstolens organisation och verksamhet iakttas förutom avtalet bestämmelserna i protokoll 5 (artikel 1). Bestämmelserna i protokollet motsvarar i tillämpliga delar bestämmelserna i EG-domstolens stadga. EG-domstolens stadga finns som ett protokoll till Romfördraget.

Enligt artikel 2 i protokollet skall varje domare innan han tillträder sitt ämbete vid ett offentligt sammanträde avlägga ed att opartiskt och samvetsgrant utöva sitt ämbete och att inte yppa vad som förekommit vid domstolens överläggningar. Sedan eden har avlagts avgör domstolen genom lottning vilka domares verksamhetsperiod som upphör i slutet av den första treårsperioden (artikel 3).

I artikel 4 preciseras kravet på oberoende hos domarna så att dessa inte får inneha något politiskt uppdrag eller tjänst eller befattning inom den offentliga förvaltningen. De får inte heller utöva avlönad eller oavlönad yrkesverksamhet, om inte EFTA-staternas regeringar genom ett gemensamt avtal ger tillstånd till det. De skall vid sitt tillträde avge en högtidlig försäkran att såväl under som efter sin ämbets-tid respektera de förpliktelser som följer av ämbetet.

En domares ämbete upphör när han dör eller avgår eller då en annan domare utses i hans ställe i normal ordning (artikel 5). En domare får enligt artikel 6 skiljas från sitt ämbete eller berövas rätten till pension eller andra förmåner endast genom ett enhälligt beslut av domstolen i plenum. Den berörde domaren får inte delta i detta beslut. Om en domare skiljs från sitt

ämbete före ämbetstidens utgång skall en ersättare utses för den återstående mandattiden (artikel 7).

Domstolens beslut fattas enligt artikel 8 genom majoritetsbeslut bland de domare som är närvarande. Domstolen har en registrator som utses av domstolen och som skall avlägga ed (artiklarna 9 och 10). Registratorn har en ställföreträdare och domstolen har tjänstemän och annan personal som tjänstgör under registratorn under ordförandens överinseende (artiklarna 11 och 12). Domarna och registratorn är enligt artikel 13 skyldiga att vara bosatta där domstolen har sitt säte. Domstolen skall tjänstgöra permanent (artikel 14).

Enligt artikel 15 i protokollet får en domare inte delta i behandlingen av ett ärende i vilket han tidigare har uppträtt som en parts ombud, rådgivare eller advokat eller om han i någon egenskap har uttalat sig i ärendet. En domare skall meddela om han anser sig vara jävig. En part kan inte begära att domstolens sammansättning ändras på grund av en domares nationalitet eller den omständigheten att en domare av hans egen nationalitet inte tillhör domstolen. Det språk som används vid domstolen fastställs enligt artikel 16 i domstolens procedurregler.

EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, gemenskapen och EG-kommissionen skall enligt artikel 17 företrädas av ett ombud som utses för varje ärende. Han får biträdas av en rådgivare eller av en advokat som är behörig att uppträda inför någon domstol i EES-staterna. Övriga parter skall företrädas av en jurist som är behörig att uppträda inför domstol i någon av EES-staterna. Ombud, rådgivare och advokater skall i enlighet med de villkor som fastställs i domstolens procedurregler ha de rättigheter som behövs för att de oavhängigt skall kunna fullgöra sina uppgifter. Domstolen skall i enlighet med sina procedurregler gentemot de rådgivare och advokater som uppträder inför den ha de befogenheter som domstolar normalt har.

Förfarandet vid domstolen skall enligt artikel 18 bestå av en skriftlig och en muntlig del. Vid det skriftliga förfarandet skall parterna delges de handlingar som åberopas. Registratorn skall ombesörja delgivningen. Vid det muntliga förfarandet läses den föredragande domarens rapport upp och domstolen hör ombud, rådgivare och advokater samt eventuella vittnen och sakkunniga.

Enligt artikel 19 skall talan anhängiggöras vid domstolen genom enskiftlig ansökan som är ställd till registratören. Registratören skall anmäla att ärendet har anhängiggjorts till EFTA-staternas regeringar, EFTA:s övervakningsmyndighet, gemenskapen och EG-kommissionen som inom två månader efter meddelandet har rätt att till domstolen inkomma med inlagor eller skriftliga förklaringar (artikel 20).

Enligt artikel 21 i protokollet kan domstolen kräva att en part inkommer med alla de dokument och upplysningar som domstolen anser önskvärda. Domstolen kan också kräva att de EFTA-stater som inte är parter i målet skall lämna alla upplysningar som domstolen anser att behövs för handläggningen. Enligt artikel 22 får domstolen begära yttranden av sakkunniga enligt eget val.

Domstolen får enligt artikel 23 höra vittnen i enlighet med domstolens procedurregler. Vittnen och sakkunniga får enligt artikel 24 höras under ed så att de avlägger eden på det sätt som föreskrivs i domstolens procedurregler eller enligt den sakkunniges nationella lagstiftning. Domstolen kan enligt artikel 25 förordna att ett vittne eller en sakkunnig hörs av domstolen på hans bostadsort. Detta förordnande skall sändas till den behöriga domstolen för verkställighet. Domstolen skall stå för kostnaderna, om de inte påläggs parterna. I Finland ges rättshjälp åt EFTA-domstolen i enlighet med ikraftträdelselagen för avtalet med beaktande av stadgandena i lagen om handräckning, som i Finland bör meddelas vissa internationella organ, samt om sådana organs befogenhet (22/30). EFTA-domstolens förordnande sänds till de domstolar som anges i 2 § lagen om samverkan mellan finska och utländska myndigheter vid rättegång samt om verkställighet i vissa fall av utländsk domstols beslut (171/21). Förordnandet kan också sändas genom justitieministeriet.

Enligt artikel 26 skall en EFTA-stat behandla tredskande vittnen samt mened som begåtts av vittnen eller sakkunniga som om motsvarande brott hade begåtts inför en nationell domstol i tvistemål. Om domstolen gör en anmälan i saken, skall EFTA-staten i fråga väcka åtal mot gärningsmannen vid behörig nationell domstol. Det förelås att ikraftträdelselagen för avtalet skall innehålla bestämmelser som hänvisar till 17 kap. 36 och 37 §§ och för osanna utsagor av vittnen och sakkunniga till 17 kap. 1 § strafflagen.

Domstolens förhandlingar är enligt huvudregeln offentliga (artikel 27). Domstolen får enligt artikel 28 under förhandlingarna höra sakkunniga, vittnen och parterna själva. Parterna får dock uppträda vid domstolen endast genom ombud.

Enligt artikel 29 skall protokoll föras vid varje förhandling och det skall undertecknas av ordföranden och registratören. Uppropslistan för förhandlingarna skall enligt artikel 30 fastställas av ordföranden. Domstolens överläggningar skall enligt artikel 31 vara hemliga.

Enligt artikel 32 skall domarna motiveras och de skall uppta namnen på de domare som har deltagit i överläggningarna. Ordföranden och registratören skall underteckna domarna och de skall avkunnas vid ett offentligt sammanträde (artikel 33). Domstolen skall besluta om rättegångskostnaderna (artikel 34).

Enligt artikel 35 kan ordföranden besluta om ett förenklat förfarande samt om interimistiska åtgärder.

En EFTA-stat, EFTA:s övervakningsmyndighet, gemenskapen och EG-kommissionen får enligt artikel 36 intervensera i tvister som underställts domstolen.

Rätt till intervention har varje annan person som har ett berättigat intresse av utgången av den tvist som har underställts domstolen. De skall dock inte ha interventionsrätt i tvister mellan EFTA-staterna och inte heller i tvister mellan EFTA-staterna och EFTA:s övervakningsmyndighet.

I artiklarna 37—41 i protokollet finns bestämmelser om tredskodom, extraordinära rättsmedel och vissa frågor som gäller tidsfrister.

I artikel 42 finns bestämmelser om preskriptionstiderna för EFTA:s övervakningsmyndighets utomobligatoriska ansvar. Rätt att väcka ansvarstalan preskriberas enligt huvudregeln inom fem år efter skadehändelsen.

Artikel 43 innehåller bestämmelser om kompletterande bestämmelser till stadgan som får ges i EFTA-domstolens procedurregler.

EFTA-staternas regeringar får enligt artikel 44 på förslag av domstolen eller sedan de hört den genom ett gemensamt avtal ändra stadgan för domstolen.

* * *

Artikel 44. Enligt artikeln anges den rättskapacitet, de privilegier och den immunitet som EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-

domstolen skall erkännas och beviljas av EFTA-staterna i protokollen 6 och 7 till detta avtal. Domstolen och övervakningsmyndigheten får också ingå ett särskilt avtal om privilegier och immunitet med den stat på vars territorium de har sitt säte.

Protokoll 6 om rättskapacitet, privilegier och immunitet för EFTA:s övervakningsmyndighet

Artikel 1. I artikeln fastställs EFTA:s övervakningsmyndighets egenskap som juridisk person. I enlighet med detta är övervakningsmyndigheten en juridisk person som kan vara föremål för rättigheter och skyldigheter. I bestämmelsen räknas särskilt upp övervakningsmyndighetens rätt att ingå avtal, förvärva och avyttra lös och fast egendom samt att vara part i rättsliga förfaranden.

Artikel 2. Punkt 1 omfattar en huvudprincip som säger att EFTA:s övervakningsmyndighet inom ramen för sin officiella verksamhet skall åtnjuta immunitet mot rättsliga förfaranden och verkställighet. Detta gäller dock inte i den mån den uttryckligen har hävt immuniteten i något särskilt fall eller vad gäller talan i tvistemål som väckts av tredje man angående en skada till följd av en olycka orsakad av ett fordon eller ett annat transportmedel som tillhör EFTA:s övervakningsmyndighet eller framförs för dess räkning, eller när det är fråga om trafikbrott där ett sådant transportmedel varit inblandat. I artikeln bestäms vidare att immuniteten mot rättsliga förfaranden och verkställighet inte gäller i händelse av utmätning eller införsel, enligt beslut av en administrativ eller juridisk myndighet, i fråga om lön eller annan ersättning innefattande pension som EFTA:s övervakningsmyndighet är skyldig en ledamot, tjänsteman eller annan anställd, eller en tidigare ledamot, tjänsteman eller annan anställd och inte heller motkrav som har direkt samband med rättsliga förfaranden som har inletts av EFTA:s övervakningsmyndighet. I punkt 2 bestäms att övervakningsmyndighetens egendom skall åtnjuta immunitet mot varje form av rekvision, konfiskation eller expropriation. Dessutom bestäms att övervakningsmyndighetens egendom, med undantag för de fall som nämns i artikel 1.1 inte heller får vara föremål för beslag och administrativa eller interimistiska rättsliga tvångsåtgärder.

Artikel 3. Artikeln innehåller en princip som

är allmän för avtal som gäller internationell immunitet. Enligt den skall EFTA:s övervakningsmyndighets arkiv och alla dokument som tillhör eller innehas av denna vara okränkbara, var de än befinner sig.

Artikel 4. Enligt punkt 1 i bestämmelsen får EFTA:s övervakningsmyndighet inneha penningmedel eller valutor av alla slag och konton i vilken valuta som helst. Dessutom garanteras att övervakningsmyndigheten fritt får överföra sina penningmedel eller sin valuta från ett land till ett annat eller inom varje land. När övervakningsmyndigheten utövar sin rättigheter skall den dock enligt punkt 2 ta vederbörlig hänsyn till de invändningar som kan ha gjorts av någon stat som är part i detta protokoll.

Artikel 5. Artikeln innehåller en allmän princip om befrielse från skatter och vissa avgifter. Enligt punkt 1 skall EFTA:s övervakningsmyndighet, dess tillgångar, inkomster och annan egendom vara befriade från alla direkta skatter. Befrielsen gäller dock inte pålagor, skatter eller avgifter som påförs samhället för tjänster. Däremot gäller befrielsen tullar samt förbud och restriktioner avseende import och export av artiklar som importerats eller exporterats direkt av EFTA:s övervakningsmyndighet för användning i tjänsten. I punkt 2 bestäms att nödvändiga åtgärder skall vidtas för att i vissa fall efterskänka eller återbetala skatter eller avgifter för inköp eller tjänster som är nödvändiga för övervakningsmyndighetens tjänsteutövning.

Artikel 6. I punkt 1 bestäms om den behandling som uppfyller minimikravet på jämställdhet när övervakningsmyndigheten anlitar officiella informationskanaler. Varje stat som är part i protokollet skall erbjuda övervakningsmyndigheten samma behandling som den beviljar andra jämförbara internationella organisationer vad gäller förmåner, avgifter och skatter för post och telekommunikationer samt pressavgifter för information till press och radio. Enligt punkt 2 skall tjänstebrev och andra tjänstemeddelanden från EFTA:s övervakningsmyndighet befrias från censur. Enligt punkt 3 skall övervakningsmyndigheten ha rätt att använda koder och att avsända och ta emot skrivelser med kurir eller i förseglade säckar, som skall ha samma privilegier och immunitet som diplomatiska kurirer och kurirsäckar.

Artikel 7. Artikeln innehåller en huvudregel om privilegier och immunitet för övervakningsmyndighetens medlemmar, tjänstemän och

andra anställda. Enligt artikeln är dessa personer emellertid befriade från rättsligt förfarande så att immuniteten inte gäller trafikbrott som har begåtts av en medlem, tjänsteman eller annan anställd och inte heller i samband med en skada orsakad av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom. I punkt 1 garanteras i enlighet med internationell praxis immunitet för övervakningsmyndighetens medlemmar, tjänstemän och annan personals handlingar och dokument som gäller tjänsten. Dessutom skall dessa personer befrias från alla skyldigheter i fråga om nationell tjänstgöringsplikt, inbegripet militärtjänstgöring. De befrias för egen del och för de familjemedlemmar som ingår i hushållet från alla inreserestriktioner och formaliteter som gäller registreringen av utlänningar. Övervakningsmyndighetens medlemmar, tjänstemän och annan personal och de familjemedlemmar som ingår i hushållet skall ha samma möjligheter att återvända till hemlandet vid internationella kriser och få samma behandling i fråga om valuta- och växlingsbestämmelser som vanligen medges internationella organisationers personal. De löner och ersättningar som EFTA:s övervakningsmyndighet betalar åt nämnda personer skall vara befriade från all nationell inkomstskatt. Befrielsen skall dock inte gälla pensioner och andra liknande förmåner som övervakningsmyndigheten betalar ut. Enligt punkt 2 skall EFTA:s övervakningsmyndighet specificera de kategorier av tjänstemän och andra anställda som punkt 1 är tillämplig på.

Artikel 8. Bestämmelserna i artikeln kompletterar de privilegier och den immunitet som i artikel 7 föreskrivs för medlemmarna i EFTA:s övervakningsmyndighet. En medlem i övervakningsmyndigheten skall dessutom ha immunitet mot anhållande och annat frihetsberövande, utom när han ertappats med att begå, försöka begå eller just ha begått ett brott. Medlemmarna i övervakningsmyndigheten skall dessutom åtnjuta diplomatisk immunitet mot civil- och förvaltningsrättsligt förfarande och exekution, utom i samband med en skada orsakad av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom. Dessutom skall de enligt artikeln ha full immunitet mot straffrättsligt förfarande i enlighet med bestämmelserna i artikeln. Den straffrättsliga immuniteten gäller dock inte fall där det är fråga om trafikbrott orsakat av ett

fordon eller annat transportmedel som tillhör en medlem eller har framförts av en medlem. Enligt bestämmelsen skall övervakningsmyndighetens medlemmar dessutom ha samma lättnader vad avser tull på personligt bagage som medges diplomatiska företrädare.

Artikel 9. I artikeln bestäms om privilegier och immunitet för ledamöter av rådgivande organ som bistår övervakningsmyndigheten. Enligt punkt 1 har dessa personer immunitet mot rättsligt förfarande. Immuniteten gäller också efter avslutat uppdrag vad avser åtgärder, inbegripet muntliga och skriftliga uttalanden, som vidtagits vid fullgörandet av uppgifterna. Immunitet föreligger dock inte vid trafikbrott som begåtts av en ledamot av ett rådgivande organ och inte heller i samband med en skada orsakad av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom. Enligt bestämmelsen har dessa personer immunitet för alla handlingar och dokument som rör tjänsten. Enligt bestämmelsen är ledamöterna befriade från alla inreserestriktioner och registrering av utlänningar och skall få samma behandling beträffande valuta- och växlingsbestämmelser som medges företrädare för utländska regeringar med tillfälliga officiella uppdrag. I punkt 2 utvidgas bestämmelsens tillämpningsområde att också omfatta experter med särskilda uppdrag medan de utövar sina uppgifter för EFTA:s övervakningsmyndighet samt företrädare för EG-kommissionen och EG:s medlemsstater, som deltar i arbetet vid de rådgivande organ som det hänvisas till i punkt 1.

Artikel 10. I punkt 1 sägs att EFTA:s övervakningsmyndighet är skyldig att häva sin immunitet i samtliga fall när förlitan på denna skulle hindra rättvisans gång. Hävningen av immuniteten får emellertid inte skada övervakningsmyndighetens intressen. I punkt 2 bekräftas den allmänna principen enligt vilken privilegier och immunitet medges medlemmar, tjänstemän och andra anställda i EFTA:s övervakningsmyndighets intresse och inte för att ge personliga fördelar åt de enskilda själva.

Artikel 11. Enligt artikeln är ingen stat som är part i protokollet skyldig att bevilja sina egna medborgare eller fast bosatta invånare befrielse från alla skyldigheter i fråga om nationell tjänstgöringsplikt, befrielse från alla inreserestriktioner och registrering av utlänningar och samma möjligheter att återvända till

hemlandet vid internationella kriser som medges internationella organisationers personal.

Artikel 12. Enligt artikeln skall bestämmelserna i protokollet inte påverka rätten för någon stat som är part i det att vidta alla försiktighetsåtgärder som är nödvändiga med hänsyn till dess säkerhet.

Artikel 13. I artikeln finns bestämmelser om samråd mellan en stat som är part i protokollet och EFTA:s övervakningsmyndighet för den händelse att den stat som är part i protokollet anser att ett privilegium eller en immunitet har missbrukats. Dessutom bestäms att den stat som anser att missbruk har förelegat kan begära att den som har missbrukat privilegiet eller immuniteten lämnar dess territorium.

* * *

Protokoll 7 om rättskapacitet, privilegier och immunitet för EFTA-domstolen

Artiklarna 1—6. Bestämmelserna motsvarar till sitt materiella innehåll i tillämpliga delar artiklarna 1—6 i protokoll 6.

Artikel 7. Artikeln innehåller en huvudregel om att EFTA-domstolens domare skall ha immunitet mot rättsligt förfarande. Om inte domstolen genom beslut i plenum har hävt immuniteten kan talan inte väckas eller rättegång anhängiggöras gentemot dess domare. Immuniteten gäller åtgärder som har vidtagits i tjänsten också sedan uppdraget har upphört. När immuniteten har hävts kan ett brottmål prövas av en domstol i någon av EFTA-staterna som är behörig att döma ledamöterna av de högsta nationella domstolarna.

Artikel 8. Artikeln bestämmer om privilegier och immunitet för domare, registratorn, tjänstemän och annan personal samt om immunitet mot rättsligt förfarande för andra än domstolens ledamöter.

Enligt punkt 1 skall domstolens domare, registrator och andra anställda ha okränkbarhet för alla handlingar och dokument som rör tjänsten samt befrielse från alla skyldigheter i fråga om nationell tjänstgöringsplikt, inbegripet militärtjänstgöring. De är tillsammans med de familjemedlemmar som hör till hushållet befriade från inreserestriktioner och formaliteter i samband med registreringen av utlänningar och får, liksom familjemedlemmarna, vid internationella kriser samma möjligheter att återvända till hemlandet som vanligen medges internationella organisationers personal. Dess-

utom skall dessa personer få samma behandling i fråga om valuta- och växlingsbestämmelser som personalen vid internationella organisationer.

De skall vidare vara befriade från all nationell inkomstskatt på lön och ersättning, med undantag av pensioner och andra liknande förmåner, som betalats ut till dem av EFTA-domstolen. Enligt punkt 2 skall domstolens registrator, tjänstemän och annan personal, med undantag av vissa trafikbrott, ha immunitet mot rättsligt förfarande, vad avser åtgärder som de har vidtagit vid fullgörandet av sina uppgifter, även sedan de har lämnat domstolen.

Enligt punkt 3 skall domstolen specificera de kategorier av tjänstemän och andra anställda som punkterna 1 och 2 är tillämpliga på samt underrätta EFTA-staterna om sitt beslut.

Artikel 9. Bestämmelserna i artikeln kompletterar för domstolsledamöternas del de privilegier och den immunitet som föreskrivs i artikel 8. En domare skall ha samma immunitet mot civil- och förvaltningsrättsligt förfarande och exekution som diplomatiska företrädare har utom i samband med en skada orsakad av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom. Dessutom skall en domare ha samma lättnader vad avser tull på hans personliga bagage som medges diplomatiska företrädare.

Artikel 10. Enligt punkt 1 är domstolen skyldig att häva sin immunitet i samtliga fall när förlitan på denna skulle hindra rättvisans gång och när den kan hävas utan att domstolens intressen skadas. I punkt 2 bekräftas den princip enligt vilken registratorn, tjänstemän och andra anställda medges privilegier och immunitet i domstolens intresse och inte för att ge personliga fördelar åt de enskilda själva. Enligt bestämmelsen kan domstolen dessutom i vissa fall häva privilegierna och immuniteten.

Artikel 11. Enligt artikeln kan en stat som är part i protokollet vägra att bevilja sina egna medborgare eller fast bosatta invånare befrielse enligt artikel 8 från alla inreserestriktioner och registrering av utlänningar och privilegier i fråga om att återvända till hemlandet vid internationella kriser eller beträffande tillämpningen av valutabestämmelser.

Lagstiftningen i Finland och behovet av ändringar

I 7 § ikraftträdelselagen finns ett stadgande

om att i fråga om åtal mot en domare vid EFTA-domstolen och handläggningen av ett sådant åtal skall i tillämpliga delar gälla vad som stadgas om åtal mot presidenten eller en ledamot av högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen och handläggningen av ett sådant åtal.

* * *

Artikel 45. Enligt artikeln skall EFTA:s övervakningsmyndighets och EFTA-domstolens säte fastställas genom ett gemensamt avtal mellan EFTA-staternas regeringar.

Artikel 46. Enligt artikeln skall EFTA:s övervakningsmyndighets kontraktsmässiga ansvar regleras av den lag som är tillämpligt på avtalet. När det är fråga om utomobligatoriskt ansvar skall EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med allmänna rättsprinciper ersätta varje skada som den eller dess anställda har förorsakat under fullgörande av sina uppgifter. Artikeln motsvarar bestämmelsen i artikel 215 i Romfördraget, dock med den skillnaden att i Romfördraget hänvisas det till sådana allmänna rättsprinciper som är gemensamma för EG:s medlemsstater medan det i bestämmelsen i fråga endast hänvisas till allmänna rättsprinciper. Denna skillnad torde inte ha någon praktisk betydelse.

Artikel 47. Enligt bestämmelserna i artikeln skall EFTA-staternas regeringar på förslag av EFTA:s övervakningsmyndighet och efter samråd med EES gemensamma parlamentariskommitté, årligen före den 1 januari i samförstånd upprätta en budget för det kommande året samt fördela dessa utgifter mellan EFTA-staterna. Budgeten skall upprättas på förslag av övervakningsmyndigheten som skall höras innan ett beslut som på något sätt medför ändring i dess budgetförslag fattas. Budgetförslaget skall upprättas före den 1 januari varvid budgetåret blir detsamma som för EG.

Artikel 48. Enligt bestämmelserna i artikeln skall EFTA-staternas regeringar årligen före den 1 januari gemensamt upprätta en budget för EFTA-domstolen för det kommande året samt fördela dessa utgifter mellan sig. Budgetförslaget upprättas på förslag av EFTA-domstolen.

Artikel 49. Artikeln innehåller bestämmelser om ändring av huvudavtalet och protokollen 1—4 samt 6 och 7. En sådan ändring skall underställas EFTA-staterna för godkännande

och träda i kraft under förutsättning att alla EFTA-stater har godkänt den.

Artikel 50. Artikeln gäller de verkningar som följer om en EFTA-stat frånträder EES-avtalet samt om en part ansluter sig till EG. En EFTA-stat upphör automatiskt att vara part i detta avtal samma dag som anslutningen blir gällande. De återstående EFTA-staternas regeringar skall i samförstånd besluta om de nödvändiga ändringar som skall göras i detta avtal.

Artikel 51. Enligt artikeln skall varje EFTA-stat som ansluter sig till EES-avtalet ansluta sig till detta avtal på de villkor som fastställs genom ömsesidig överenskommelse mellan EFTA-staterna. Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos Sveriges regering.

Artikel 52. I enlighet med bestämmelserna i artikeln skall EFTA-staterna underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet om de åtgärder som har vidtagits för att genomföra detta avtal.

Artikel 53. Enligt artikeln skall avtalet ratificeras. Artikeln innehåller dessutom bestämmelser om originalet till avtalet, om deponenten, bestyrkta kopior, ratifikationsinstrumenten och ikraftträdandet. Enligt punkt 3 skall avtalet träda i kraft den 1 januari 1993, om EES-avtalet träder i kraft den dagen och under förutsättning att avtalet behörigen har ratificerats. Om EES-avtalet inte träder i kraft den dagen, träder detta avtal i kraft den dag då EES-avtalet träder i kraft eller när alla ratifikationsinstrument för detta avtal har deponerats av alla EFTA-stater, beroende på vilken dag som inträffar senast.

1.2.2. Avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna

Artikel 1. Enligt punkt 1 skall den ständiga kommittén för EFTA-staterna (nedan kallad Ständig kommittén) i enlighet med detta avtal och med EES-avtalet fullgöra uppgifter i fråga om beslutsfattande, administration och samråd mellan EFTA-staterna. I punkt 2 definieras begreppen "EES-avtalet" och "EFTA-stat".

Artikel 2. I artikeln konstateras att EFTA-staterna vid behov skall samråda inom Ständig kommittén i syfte att fatta beslut inom EES-rådet och Gemensamma EES-kommittén.

Artikel 3. I punkt 1 räknas Ständig kommitténs uppgifter upp. Dessa uppgifter inverkar

inte på behörigheten hos EFTA:s övervakningsmyndighet, som upprättas i enlighet med avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol.

Enligt artikeln skall Ständiga kommittén fatta de beslut som krävs för att genomföra bestämmelser i EES-avtalet eller antagna med stöd av detta, särskilt i enlighet med vad som närmare anges i artikel 1 i protokoll 1 till detta avtal i de fall som, med tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet, följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet. Ständiga kommittén skall därtill fatta beslut i fall som har hänskjutits till den enligt förfaranden som skall fastställas i enlighet med artikel 3 i protokoll 1 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av övervakningsmyndighet och en domstol.

Ständiga kommittén skall enligt artikeln ta emot information som en EFTA-stat eller en behörig myndighet enligt EES-bestämmelserna skall lämna till Ständiga kommittén eller till en eller flera andra EFTA-stater och föra informationen vidare till EG-kommissionen. På motsvarande sätt skall Ständiga kommittén ta emot information som en EG-medlemsstat skall lämna till en eller flera andra EG-medlemsstater för spridning till EFTA-staterna eller deras behöriga myndigheter.

Enligt punkt 1 skall Ständiga kommittén också fullgöra de uppgifter som fastställs i protokoll 2 till detta avtal i de frågor som gäller fri rörlighet för kapital i de fall som avses i artikel 43 i EES-avtalet. I frågor på veterinärområdet skall Ständiga kommittén fastställa de nödvändiga förfarandena om anmälan av sjukdomar. Vidare skall kommittén fastställa det förfarande som skall följas i samarbetet mellan EFTA-staternas administrativa myndigheter och mellan dessa och EFTA:s övervakningsmyndighet eller Ständiga kommittén. Med hänvisning till artiklarna 112—114 i EES-avtalet får Ständiga kommittén förlänga tidsperioden under vilken en EFTA-stat får behålla en skyddsåtgärd. Ständiga kommittén får dessutom tillåta någon EFTA-stat att avvika från en bestämmelse i en rättsakt i de fall som gäller tekniska hinder i kapitel XII om livsmedel och kapitel XVII om miljöskydd i bilaga II till EES-avtalet.

Enligt punkt 1 skall Ständiga kommittén dessutom fatta beslut i de fall då en EFTA-stat till kommittén har hänskjutit ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet som gäller

skyddsåtgärder i de fall som fastställts i kapitel XII om livsmedel och kapitel XIII om läkemedel i bilaga II till EES-avtalet.

Till Ständiga kommitténs beslutsbehörighet hör enligt punkt 1 ytterligare beslut i fall då en viss EFTA-stat har begärt att den skall återkalla eller ändra ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet i de fall som fastställts i bilaga V till EES-avtalet om fri rörlighet för arbetstagare.

Till Ständiga kommitténs behörighet hör dessutom att utreda ärenden som gäller kapitalrörelser och att upprätta rapporter om detta i de fall då EG:s monetära kommitté fullgör sådana uppgifter enligt de rättsakter som det hänvisas till i bilaga XII till EES-avtalet. Ständiga kommittén skall också vara behörig att lösa tvister mellan EFTA-staterna i de fall som fastställts i bilaga XIII till EES-avtalet.

Enligt punkt 2 skall Ständiga kommittén, om den inte kommer överens om annat med EG-kommissionen, samtidigt som denna utarbeta rapporter, utvärderingar eller liknande vad gäller EFTA-staterna i de fall som direkt relaterade till Ständiga kommitténs uppgifter enligt protokoll 1 till detta avtal och som med tillämpning av punkt 5 i protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till det avtalet.

Ständiga kommittén skall enligt punkt 3 dessutom fullgöra andra uppgifter som den har förelagts i EES-avtalet.

I artikeln hänvisas till protokollen 1 och 2 som kompletterar avtalet och som innehåller kompletterande bestämmelser om Ständiga kommitténs uppgifter och befogenheter liksom också bestämmelser om EFTA-staternas interna förfarande vid tillämpningen av skyddsåtgärder med stöd av artikel 43 i EES-avtalet.

* * *

Protokoll 1 om Ständiga kommitténs uppgifter och befogenheter som, med tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet, följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till det avtalet

Artikel 1. I artikeln konstateras att de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet innehåller bestämmelser om förfaranden som ålagts EG-kommissionen. Dessa och liknande uppgifter skall i EFTA-staterna utövas av Ständiga kommittén. De av EG-

kommissionens uppgifter som ankommer på Ständiga kommittén har i punkt 1 individualiserats enligt område.

Av kommissionens uppgifter ankommer på Ständiga kommittén uppgifter som gäller informationsutbytet mellan en särskilt angiven medlemsstat och kommissionen samt uppgifter som enligt bestämmelsen gäller förteckningar över anmälda organ, examensbevis och sammaslutningar och uppdateringen av dem.

På det veterinära och fytosanitära området skall Ständiga kommittén ha hand om kommissionens uppgifter när det gäller att utse referenslaboratorium i medlemsstaterna.

I frågor på området för tekniska bestämmelser, standarder, provning och certifiering har kommittén tilldelats uppgifter i den mån som kommissionen får uppgifter som gäller standardisering, som att utfärda bemyndiganden till europeiska standardiseringsinstitutioner och att inleda förfaranden för den händelse att harmoniserade standarder inte överensstämmer med de nödvändiga säkerhetskraven. Utöver dessa uppgifter skall Ständiga kommittén handlägga administrering av bedömningar om överensstämmelse.

På energiområdet skall uppgifterna överföras enligt bestämmelsen i den mån det är kommissionens uppgift att en gång i kvartalet samråda med medlemsstaterna.

I frågor som gäller fri rörlighet för arbetstagar, ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis samt yrkesutbildning ankommer på Ständiga kommittén uppgifter som gäller verksamheter för, samarbete med eller gemensamma andra åtgärder med medlemsstaterna. På yrkesutbildningens område ankommer på Ständiga kommittén dessutom kommissionens uppgift att utarbeta en struktur för utbildningsnivåer, bestämma på vilket sätt information skall tas fram och med vilka intervaller den skall spridas, fastställa enhetliga kriterier för bedömning av läget på arbetsmarknaden och på begäran skall den ge medlemsstaternas samordningsmyndigheter allt det bistånd och alla de råd som behövs.

På miljöområdet ankommer kommissionens uppgifter på Ständiga kommittén i den mån uppgiften gäller att upprätta ett register som medlemsstaterna förfogar över med information om olyckor som ägt rum. Detsamma gäller registerföringen. Kommissionens uppgifter överförs också i den mån det är dess uppgift att upprätta ett system för informationsutbyte

samt att administrera och övervaka medlemsstaternas anpassning till vissa specifika syften och krav.

På bolagrättens område ankommer uppgifterna på Ständiga kommittén i den mån det är kommissionens uppgift att underrätta medlemsstaterna om deras skyldighet att ändra sin lagstiftning så att den följer bestämmelserna om minimikapital för börsnoterade aktiebolag.

I punkt 2 bestäms att om EG-kommissionen skulle åläggas andra liknande uppgifter, skall motsvarande uppgifter också fullgöras av Ständiga kommittén.

* * *

Protokoll 2 om interna förfaranden mellan EFTA-staterna för tillämpning av säkerhetsåtgärder i enlighet med artikel 43 i EES-avtalet

Artikel 1. Enligt artikeln skall en EFTA-stat som avser att vidta åtgärder i enlighet med artikel 43 i EES-avtalet i god tid underrätta Ständiga kommittén om detta. Undantag från denna skyldighet kan göras av sekretessskäl eller om ärendet är brådskande dock så att Ständiga kommittén och de andra EFTA-staterna skall underrättas senast den dag då beslutet om åtgärden träder i kraft.

Artikel 2. Ständiga kommittén skall enligt artikeln undersöka situationen och ge ett utlåtande om införande av åtgärderna. Den får när som helst genom majoritetsbeslut ge rekommendationer om möjligheterna till ändring, uppskjutande och upphävande av de införda åtgärderna eller om andra åtgärder för att hjälpa den berörda EFTA-staten att komma över sina svårigheter.

* * *

Artikel 4. I punkt 1 bestäms att varje EFTA-stat skall vara företräd i Ständiga kommittén och ha en röst. Enligt punkt 2 kan Ständiga kommittén ha möten på ministernivå eller hög ämbetsmannanivå. Möten på andra nivåer skall hållas i underkommittéer och andra organ tillsatta i enlighet med artikel 5.1.

Artikel 5. Enligt artikeln får Ständiga kommittén besluta att tillsätta underkommittéer och andra organ för att bistå den då den fullgör sina uppgifter. Ständiga kommittén får också på förslag av EFTA:s övervakningsmyndighet tillsätta nya kommittéer eller utse redan befintliga kommittéer att bistå EFTA:s över-

vakningsmyndighet med att utföra sina uppdrag enligt EES-avtalet och enligt avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol.

Artikel 6. Enligt punkt 1 får Ständiga kommittén när den fullgör sina skyldigheter enligt artikel 3 fatta beslut som skall vara bindande för alla EFTA-stater samt ge rekommendationer till EFTA-staterna. Till Ständiga kommitténs befogenheter hör också att fatta beslut vars verkningar kan beröra de nationella administrativa myndigheternas verksamhet.

Enligt punkt 2 skall Ständiga kommitténs beslut fattas och rekommendationer ges enhälligt, om det inte i bilagan till avtalet bestäms annat om beslut som skall fattas med röstmajoritet. Beslut och rekommendationer skall betraktas som enhälliga, om inte någon EFTA-stat röstar emot dem. För beslut och rekommendationer som kräver majoritet krävs ja-röster från en majoritet av EFTA-staterna. I punkt 3 bestäms att Ständiga kommitténs beslut skall offentliggöras i enlighet med bestämmelserna i EES-avtalet.

* * *

Bilaga som avses i artikel 6.2

Ständiga kommittén skall fatta beslut och avge rekommendationer genom majoritetsbeslut i de fall som anges nedan och som följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet.

Punkt a. Enligt punkten skall förfarande med majoritetsbeslut tillämpas på fall enligt artikel 3.1 b som har hänskjutits till Ständiga kommittén enligt förfaranden som skall fastställas i enlighet med artikel 3 i protokoll 1 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol, i fall som närmare anges i tillägget. Sådana fall kan enligt tillägget gälla beslut som till där definierade delar gäller på det veterinära och fytosanitära området, på området för tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering, på livsmedelsområdet samt på området för farliga ämnen.

Punkt b. I punkten bestäms om förfarande med majoritetsbeslut i de fall som avses i artikel 3.1 e i detta avtal, om saken gäller skyddsåtgärder enligt protokoll 2.

Punkt c. Enligt punkten skall majoritetsbe-

slut tillämpas också i fall enligt artikel 3.1 f i detta avtal när de nödvändiga förfarandena fastställs om anmälningar av sjukdomar liksom om samarbete mellan administrativa myndigheter i EFTA-staterna och om samarbete mellan de senare och EFTA:s övervakningsmyndighet eller Ständiga kommittén i enlighet med kapitel I i bilaga 1 till EES-avtalet. Dessa fall kan gälla det veterinära området i enlighet med den nämnda punkten f.

Punkt d. Enligt punkten skall avvikelser beträffande vissa krav som avser särskilda produkter som närmare anges i kapitel I i bilaga 1 till EES-avtalet medges med majoritetsbeslut.

Punkt e. Enligt punkten skall majoritetsbeslut tillämpas i fall enligt artikel 1.1 d i protokoll 1 till detta avtal när referenslaboratorier utses i EFTA-staterna. Detta gäller enligt stycke d laboratorier på det veterinära och fytosanitära området.

Punkt f. Enligt punkten skall Ständiga kommittén genom majoritetsbeslut bestämma när den tidsperiod förlängs under vilken en EFTA-stat får behålla en skyddsåtgärd eller en avvikelse från en bestämmelse i en rättsakt enligt artikel 3.1 g i detta avtal.

Punkt g. Ständiga kommittén skall enligt punkten tillämpa majoritetsbeslut i ärenden enligt artikel 3.1 h som gäller skyddsåtgärder som har hänskjutits till den av en EFTA-stat.

Punkt h. Enligt punkten skall majoritetsbeslut därtill tillämpas i fall där en EFTA-stat i enlighet med 3.1 i detta avtal har begärt att Ständiga kommittén skall upphäva eller ändra ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet.

Punkt i. Enligt punkten skall majoritetsbeslut enligt artikel 3.1 k också gälla när tvister behandlas, som närmare i anges i bilaga XIII till EES-avtalet.

* * *

Tillägg som avses i bilagan till detta avtal

I tillägget fastställs att Ständiga kommittén skall fatta beslut som avses i a) i bilagan till detta avtal, beträffande ärenden som hänskjutits till den enligt förfaranden som skall fastställas i enlighet med artikel 3 i protokoll 1 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol, genom majoritetsbeslut i de fall som nämns i punkterna a — e i tillägget.

Punkt a. Enligt punkten skall majoritetsbeslut tillämpas på det veterinära och fytosanitära området när det avgörs om en säkerhetsåtgärd eller en skyddsåtgärd som har vidtagits av en EFTA-stat var berättigad. Detsamma gäller när det överenskomms eller medges att en EFTA-stat får införa ett undantag eller en avvikelse från en bestämmelse i en rättsakt. Majoritetsbeslut skall också iakttas när godkännanden eller liknande ges eller rekommendationer utfärdas beträffande planer, program, nödvaccinationer eller högriskområden.

Punkt b. På det veterinära området skall enligt punkten majoritetsbeslut tillämpas när lämpliga åtgärder vidtas i fall av tvister.

Punkt c. Enligt punkten skall majoritetsbeslut tillämpas på området för tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering, när det beslutas om nationella tekniska krav skall antas stå i överensstämmelse med de väsentliga säkerhetskraven.

Punkt d. På livsmedelsområdet skall majoritetsbeslut tillämpas när det beslutas om vissa villkor är uppfyllda.

Punkt e. Punkten gäller beslut om vissa farliga ämnen. Majoritetsbeslut skall tillämpas när beslut fattas om ytterligare information eller ändring i forskningsprogram till skydd för människor och miljön. Detsamma gäller när beslut fattas om huruvida och i så fall under vilka villkor åtgärder som har vidtagits av en EFTA-stat får vidhållas eller upprepas. Lämpliga åtgärder beträffande iakttagande av god laboratorised (Good Laboratory Practices, GLP) skall också vidtas genom majoritetsbeslut.

* * *

Artikel 7. Enligt artikeln skall Ständiga kommittén själv anta sin arbetsordning.

Artikel 8. EFTA-sekretariatet skall enligt artikeln tillhandahålla sekreteriatstjänsterna för Ständiga kommittén.

Artikel 9. Enligt artikeln får Ständiga kommittén rådfråga en kommitté bestående av de parlamentsledamöter från EFTA-staterna som är ledamöter i EES gemensamma parlamentariskommitté och EFTA:s konsultativa kommitté. Vardera kommittén får vidare lämna sina synpunkter till Ständiga kommittén i alla frågor som är relevanta för att EES skall fungera och utvecklas.

Artikel 10. I artikeln fastställs att protokol-

len och bilagan till detta avtal skall utgöra en integrerad del av det.

Artikel 11. Artikeln gäller ändring av avtalet. En ändring i detta avtal skall underställas EFTA-staterna för godtagande, om den har godkänts genom beslut av Ständiga kommittén. Ändringen träder i kraft när den har godtagits av alla EFTA-stater. Godtagandeinstrumenten skall deponeras hos Sveriges regering, som skall anmäla detta till alla övriga EFTA-stater.

Artikel 12. Artikeln innehåller bestämmelser om verkningarna av att avtalet frånträds och de avtalsslutande parterna ansluter sig till Europeiska gemenskapen.

Artikel 13. Enligt artikel skall varje EFTA-stat som ansluter sig till EES-avtalet också ansluta sig till detta avtal på de villkor och betingelser som får fastställas av EFTA-staterna i samförstånd. Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos Sveriges regering som skall anmäla detta till de övriga EFTA-staterna.

Artikel 14. Enligt artikeln skall avtalet ratificeras. Artikeln innehåller därtill sedvanliga bestämmelser om originalexemplaret av avtalet, deponenten, bestyrkta kopior, ratifikationsinstrument och ikraftträdande. Enligt artikeln träder avtalet i kraft den 1 januari 1993, om EES-avtalet träder i kraft den dagen och om alla EFTA-stater har deponerat sina ratifikationsinstrument beträffande avtalen. Om EES-avtalet inte träder i kraft denna dag, träder avtalen i kraft samma dag som EES-avtalet, eller sedan alla EFTA-stater har deponerat alla ratifikationsinstrument rörande avtalen, den av dessa dagar som infaller senare.

2. Motivering till lagförslagen

2.1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet

1 §. Enligt artikel 119 i EES-avtalet skall protokollen och bilagorna till avtalet samt de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna utgöra en integrerad del av avtalet. Däremot är de juridiskt icke-bindande EG-rättsakter som det inte hänvisas till i bilagorna i det tekniska hänseende som har använts i avtalet, utan som de avtalsslutande parterna eller i vissa fall EFTA:s övervakningsmyndighet skall fästa

uppmärksamhet vid eller som de skall beakta på ett påkallat sätt, inte en del av avtalet. De av EG:s rättsakter som i vissa fall nämns i protokollen till avtalet utgör inte heller en del av avtalet.

Genom 1 § sätts de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen och som ingår i huvudavtalet, protokollen och bilagorna till EES-avtalet i kraft. Stadgandet gäller också sådana bestämmelser i sådana EG-rättsakter på lagstiftningsområdet till vilka det hänvisas i bilagorna till avtalet. Enligt artikel 7.a skall de av EG:s förordningar till vilka det hänvisas i bilagorna till EES-avtalet som sådana verkställas som en del av de avtalslutande parternas rättsordningar. I paragrafen fullgörs denna skyldighet för de stadganden som hör till området för lagstiftningen för förordningarna i fråga.

Enligt artikel 7.b i EES-avtalet kan de avtalslutande parterna besluta om form och metod för hur de EEG-direktiv som det hänvisas till i bilagorna till avtalet skall genomföras. Enligt 15 § i lagförslaget skall om genomförande av direktiv stadgas särskilt. Syftet i enlighet med detta är att separat utfärda materiella stadganden och bestämmelser genom vilka innehållet i direktiven blir en del av Finlands rättsordning.

Direktiven har dock inte lämnats utanför tillämpningsområdet för 1 §. Det är nödvändigt att också kunna genomföra direktiven så att de som sådana blir en del av Finlands rättsordning, eftersom det i vissa fall är ändamålsenligt att i stadganden med materiellt innehåll hänvisa tillbaka till texten i ett direktiv, utan att upprepa texten i stadgandet i fråga. Ett annat skäl till att införa vissa bestämmelser i direktiven genom lag är att ett direktiv med stöd av 2 § i vissa fall kan ha omedelbar rättsverkan i Finland. Dessutom blir det genom att utsträcka 1 § till att omfatta direktiv möjligt att tillämpa bestämmelserna i ett direktiv tillräckligt exakt i sådana situationer där nationella stadganden eller bestämmelser som krävs i ett direktiv inte har utfärdats till följd av ett fel som har inträffat vid den nationella beredningen.

2 §. Enligt protokoll 35 till EES-avtalet skall EFTA-staterna vid behov genom lag utfärda en bestämmelse enligt vilken EES-reglerna får företräde i en eventuell kollision mellan EES-regelverk och nationell lagstiftning. I de övriga nordiska länderna är förfarandet detsamma, eftersom de likt Finland följer den s.k. dualis-

tiska principen i förhållandet mellan internationell och nationell rätt.

I Österrike och Schweiz grundar sig företrädet för internationellrättsliga förpliktelser, också de i EES-avtalet, framom den nationella lagstiftningen däremot på en monistisk uppfattning i ländernas statsförfattning om förhållandet mellan internationell och nationell lagstiftning. Därför behöver de inte separat lagstifta om företräde för EES-avtalet. Denna princip har fastställts i en gemensam deklaration som de avtalslutande parterna i EES-avtalet har avgivit i protokoll 35.

Enligt praxis skall nationell lagstiftning i mån av möjlighet tolkas så att den står i samklang med de internationella förpliktelser som är bindande för en stat. Denna princip kan också anses vara en del av gällande rätt i Finland. I Finland har dessutom, i motsats till hur det är i många andra stater som följer den dualistiska principen, internationella fördrag i stor utsträckning och konsekvent satts i kraft internt, beroende på fallet, antingen genom lag och förordning eller genom förordning.

På samma sätt är det möjligt enligt vedertagen rättspraxis i Finland att som en del av vederbörligen införda statsfördrag vid domstolar och hos myndigheter som sådan tillämpa den lagstiftningsakt som gäller ikraftträdandet av ett fördrag. Därigenom har enskilda personer kunnat få rättsskydd för de rättigheter som grundat sig på fördraget. I Finland är internationella fördrag därför inte endast en faktor som inverkar på tolkningen av den nationella lagstiftningen, utan huvudsakligen också som sådan en del av den nationella rättsordningen. Därför innebär paragrafen inte i praktiken någon större ändring i förhållande till gällande rättsläge.

Innehållet i protokoll 35 till EES-avtalet kan dock ur en principell synvinkel ses som något avvikande. Enligt internationell rätt är huvudprincipen nämligen den att en fördragsstat själv kan besluta om de metoder enligt vilka den säkerställer att förpliktelserna i fördraget följs. Om annat intehar överenskommits, innebär inte det faktum att den nationella lagstiftningen strider mot fördragsförpliktelser i allmänhet i sig någon överträdelse av förpliktelserna, om denna nationella lagstiftning inte i praktiken tillämpas på ett sätt som står i strid med förpliktelserna i fördraget. Protokoll 35 till och artikel 7 i EES-avtalet innebär dock en skyldighet att genomföra en innehållsmässig har-

monisering (abstrakt normharmoni) mellan avtalsförpliktelserna och den nationella rättsordningen.

Paragrafen innehåller stadganden om att bestämmelserna i EES-avtalet har företräde framom nationell lagstiftning. I 3 § finns ett stadgande om företräde för nya EES-bestämmelser som skall godkännas genom beslut av Gemensamma EES-kommittén.

Finland och de andra EFTA-staterna har under förhandlingarna ansett att den skyldighet som ingår i artikel 6 i EES-avtalet att följa EG-domstolens rättspraxis från tiden före undertecknandet av avtalet närmast gäller den rättspraxis som berör EG:s institutionella principer. I EG-domstolens rättspraxis har principen att gemenskapsrätten är primär och har omedelbar rättsverkan delvis motiverats med särdragen för EG:s kompetens och institutioner. Eftersom EES-avtalet är ett internationellt-rättsligt fördrag är dessa principer inte som sådana tillämpbara i EFTA-staterna. Å andra sidan är det för att säkerställa den rättsliga harmoniseringen, som är målet för avtalet, nödvändigt att på den nationella nivån genomföra de arrangemang som så långt som möjligt leder till ett likartat resultat som inom EG. Därför måste frågan om kollision mellan EES-bestämmelser och nationella stadganden ordnas genom nationella stadganden.

Regleringen av denna fråga i ikraftträdelselagen för EES-avtalet är nödvändig både för att fullgöra skyldigheten enligt protokoll 35 och för att stadgandet gör det möjligt att undvika situationer där Finland gör sig skyldigt till överträdelse av EES-avtalet på grund av att ingen kollision mellan EES-avtalet och ett nytt nationellt stadgande har upptäckts i samband med den nationella beredningen.

När förhållandet mellan EES-avtalet och finsk nationell lagstiftning klargörs skall utöver protokoll 35 också beaktas de mål och vissa andra bestämmelser och principer som framgår av ingressen till avtalet.

Enligt fjärde stycket i ingressen till avtalet är det de avtalslutande parternas mål att upprätta ett dynamiskt och homogent europeiskt ekonomiskt samarbetsområde, som är grundat på gemensamma regler och lika konkurrensvillkor och som tillhandahåller lämpliga medel för verkställighet, också på den rättsliga nivån. Enligt åttonde stycket i ingressen är de avtalslutande parterna övertygade om den betydelsefulla roll som enskilda kommer att spela

inom EES genom att utöva de rättigheter som de tillerkänns i avtalet och genom att rättsligt försvara dessa rättigheter.

I artikel 1.1 fastställs att syftet med avtalet är att skapa ett homogent Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde. Enligt artikel 3 skall de avtalslutande parterna vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter som följer av avtalet fullgörs och avstå från varje åtgärd som kan äventyra att avtalets mål uppnås. I artiklarna 105—107 finns specialbestämmelser som säkerställer en enhetlig rättspraxis.

Paragrafens stadganden om lösning av kollisioner mellan EES-regelverk och nationella stadganden blir tillämpliga bara i situationer där saken inte kan lösas genom tolkning. Vid lösningen av sådana kollisioner skall man primärt alltid försöka samordna nationella stadganden med EES-skyldigheter och först i situationer där detta inte är möjligt kan ett nationellt stadgande åsidosättas på det sätt som anges i paragrafen.

Många kollisionssituationer mellan EES-avtalet och nationella stadganden kan lösas på det sätt som EES-avtalet kräver genom att vedertagna rättsprinciper, även om de i viss mån lämnar rum för tolkning, tillämpas. T.ex. skulle principen om företräde för senare stiftade lagar, dvs. den s.k. lex posterior-regeln utan något särskilt kollisionssadgande leda till att en EES-bestämmelse som har satts i kraft genom lag åsidosätter det lagstadgande som är äldre än ikraftträdandelagen och som kolliderar med bestämmelsen. På motsvarande sätt åsidosätter en EES-bestämmelse som har satts i kraft genom förordning ett stadgande i en förordning som är äldre än ikraftträdelseförordningen. Enligt den s.k. lex superior-regeln åsidosätter en författning på en högre nivå de författningar på lägre nivå som står i strid med den. Denna regel har delvis uttryckts i 92 § regeringsformen enligt vilken förordningar som står i strid med grundlag eller lag inte får tillämpas. Enligt lex superior-regeln åsidosätter en bestämmelse i EES-avtalet som har satts i kraft på lagnivå ett stadgande på lägre nivå än lag som står i strid med den.

Alla kollisionssituationer kan emellertid inte lösas med stöd av vedertagen rättspraxis eller rättsprinciper som har uttryckts i regeringsformen på det sätt som EES-avtalet kräver. Därför behövs ett särskilt stadgande för lösning av kollisionssituationer. Paragrafens

största betydelse kommer fram i situationer där det efter att avtalet har trätt i kraft stiftas bestämmelser på lagnivå som strider mot bestämmelserna i avtalet. Paragrafen löser också kollisionen mellan två stadganden på förordningsnivå, om den ena förordningen gäller ikraftträdelsen av avtalet och den andra har utfärdats efter ikraftträdelseförordningen. I vartdera fallet åsidosätter ett stadgande som har sin grund i en förpliktelse i avtalet det stadgande som strider mot det. Paragrafen behövs dessutom för att fastställa den rättsliga betydelsen hos de EEG-direktiv som genom avtalet har blivit förpliktande för Finland.

I grundlagsutskottets utlåtande 5/1990 rd. som gällde statsrådets redogörelse om Finlands förhållande till den Västeuropeiska integrationsutvecklingen (1990) konstaterades: "Om det inte i grundlagen tas in särskilda stadganden om införande av författningar kan EES-lagstiftningen jämfört med den nationella lagstiftningen internt inte få en sådan prioritet som det senare inte vore möjligt att avskaffa genom en lag." Trots att utlåtandet hade formulerats enligt antagandena just då om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet gäller ståndpunkten i tillämpliga delar också det under tecknade EES-avtalet.

Det föreslagna kollisionssadgandet som skall stiftas som en undantagslag kan inte hindra riksdagen från att senare i vanlig handläggingsordning stifta en lag som upphäver undantagslagen. Detta gör dock inte att kollisionssadgandet saknar betydelse i förhållande till lagar som kommer att stiftas senare. Så länge som den nya lagen inte upphäver undantagslagens kollisionssadgande eller det inte heller annars uttrycks en avsikt att göra avsteg från EES-avtalet kan kollisionssadgandet anses vara i kraft. Riksdagen får alltså medvetet upphäva kollisionssadgandet eller göra ett avsteg från det, men kollisionssadgandet upphävs inte, om riksdagen senare på grund av ett förbiseende stiftar en lag som strider mot förpliktelserna i avtalet.

Den föreslagna lagstiftningsordningen för kollisionssadgandet kan med hänsyn till avtalsförhandlingarna anses vara tillräcklig, trots att stadgandet inte skapar ett vattentätt arrangemang för fullgörandet av förpliktelserna i avtalet. Finland har under avtalsförhandlingarna framhållit att Finland inte kommer att ändra ordalydelsen i grundlagen på grund av att EES-avtalet träder i kraft.

Beträffande bestämmelserna i EES-avtalet samt de direktiv som hör till avtalet kan paragrafens stadganden tillämpas endast i de fall då förpliktelsen i EES-avtalet med beaktande av EG:s rättspraxis är ovillkorlig och tillräckligt exakt, dvs. i fall då den inom EG kan få omedelbar rättsverkan. En bestämmelse i EES-avtalet eller ett direktiv som till sitt innehåll är villkorligt eller inexakt kan beaktas vid tolkningen av det nationella stadgandet i fråga, men kan inte leda till att det nationella stadgandet inte kan tillämpas, eftersom det i sådana situationer inte är fråga om en direkt kollision mellan EES-bestämmelsen och det nationella stadgandet, vilket avses i paragrafen. Utgångspunkten är å andra sidan att de EG-direktiv som hör till EES-avtalet åsidosätter de nationella stadganden som har samma tillämpningsområde.

Enligt punkt 1 får stadganden i lag eller förordning inte tillämpas om de står i strid med ovillkorliga och tillräckligt exakta bestämmelser i huvudavtalet för EES-avtalet, dess protokoll eller bilagor. Stadgandet är till sin natur en lagvalsregel, med stöd av vilken tillämparen kan låta bli att tillämpa ett stadgande i nationell lag i en kollisionssituation. Stadgandet innebär däremot inte att det nationella stadgandet är ogiltigt och att det inte kan tillämpas i fall som inte hör till tillämpningsområdet för bestämmelsen i fråga antingen i EES-avtalet eller i en EG-rättsakt.

Punkt 2 gäller fall där stadganden i lag eller förordning kolliderar med direktiv som hör till EES-avtalet. Om ett direktiv gäller enskilda personers förhållande till den offentliga makten får inte ett nationellt stadgande som strider mot en ovillkorlig och tillräckligt exakt bestämmelse i direktivet tillämpas. Förutsättningen är dock den att det ligger i den enskildes intresse att det nationella stadgandet inte tillämpas. En ovillkorlig och tillräckligt exakt bestämmelse i ett direktiv åsidosätter därmed ett nationellt stadgande i de fall där tillämpningen av det nationella stadgandet skulle medföra en olägenhet eller intresseförlust för den enskilde i förhållande till staten eller andra offentliga samfund eller deras myndigheter. Genom stadgandet i punkt 2 begränsas direktivets företrädare i förhållande till finska stadganden endast till de fall där det gäller förhållandet mellan enskilda och den offentliga makten och direktivets företrädare blir mera restriktivt än vad som avses i punkterna 1 och 3. I fall där ett

nationellt stadgande inte kan tillämpas på grund av en kollision mellan det och ett direktiv, tillämpas den uttryckliga bestämmelsen i direktivet i stället för det nationella stadgandet.

Stadgandet i punkt 2 om företräde för ovillkorliga och tillräckligt exakta bestämmelser i direktiv skall tillämpas t.ex. i situationer där en utlännings yrkesbehörighet enligt ett direktiv i EES-avtalet skall erkännas i Finland men denna skyldighet inte har beaktats i finsk lagstiftning. Stadgandet begränsar direktivens omedelbara rättsverkan på samma sätt som inom EG där en medlemsstat inte får tillämpa sin nationella lagstiftning till men för enskilda personer, om den nationella lagstiftningen strider mot en bestämmelse i ett direktiv som skall tillämpas omedelbart (vertikal omedelbar rättsverkan). Detta gäller i allmänhet situationer där innehållet i ett direktiv inte inom utsatt tid har införlivats med den nationella lagstiftningen eller där det har genomförts på fel sätt i den nationella lagstiftningen.

Direktivet får däremot inte företräde framom finska stadganden, om det är fråga om ett rättsförhållande mellan enskilda personer (horisontell omedelbar rättsverkan). T.ex. i ett fall där bestämmelserna i de bolagsrättsliga direktiven på fel sätt har genomförts i finsk lagstiftning skall bestämmelserna inte tillämpas i privaträttsliga tvister mellan enskilda. Detta klargör den allmänna principen att ett direktiv inte som sådant kan medföra förpliktelser för enskilda, utan att dessa förpliktelser alltid måste grunda sig på ett nationellt stadgande eller en nationell bestämmelse som å sin sida kan få sitt sakinnehåll som följd av en hänvisning till ett direktiv. På samma sätt åsidosätter inte ett direktiv vars innehåll inte behöri gen har genomförts i den nationella lagstiftningen sådana nationella stadganden enligt vilka enskilda personer har bättre rätt i förhållande till den offentliga makten än de har enligt direktivet.

Enligt punkt 3 åsidosätter EG-förordningar som hör till EES-avtalet de nationella stadganden som strider mot dem. Enligt artikel 7.a i huvudavtalet skall de EG-förordningar som hör till EES-avtalet som sådana införlivas med de avtalsslutande parternas rättsordningar. I detta ingår att de förordningar som hör till EES-avtalet åsidosätter sådana nationella stadganden som har samma tillämpningsområde som de. Med beaktande av förordningarnas rättsverkan inom EG och målet att säkerställa

homogenitet mellan EG:s rättsordning och EES är det inte motiverat att ställa materiella tilläggsvillkor för att bestämmelserna i förordningarna skall få företräde.

Uppkomsten av sådana kollisioner som avses i paragrafen bör förhindras genom en systematisk förhandsgranskning av att propositioner och förslag till förordningar följer EES-förpliktelserna. Om en lag som strider mot förpliktelser enligt EES-avtalet trots allt ges, måste situationen i mån av möjlighet avhjälpas genom tolkning, om inte riksdagen uttryckligen har haft för avsikt att avvika från en EES-förpliktelse. Om detta har varit riksdagens uttryckliga avsikt, måste domstolarna med avvikelse från EES-förpliktelserna tillämpa den senare lag som har givits i enlighet med riksdagens vilja.

3 §. Enligt paragrafen skall stadgandena i 2 § tillämpas också på beslut av Gemensamma EES-kommittén, om besluten har verkställts på behörigt sätt. Med beslut av Gemensamma EES-kommittén avses närmast sådana beslut av kommittén som nämns i artikel 7 i avtalet genom vilka nya EG-förordningar och direktiv införlivas med EES-avtalet. Ordföljden i paragrafen hindrar emellertid inte att den också tillämpas på andra beslut av Gemensamma EES-kommittén, förutsatt att de till sitt innehåll är sådana att de skall införas författningvägen. I detta skede har det inte slutgiltigt beslutats hur Gemensamma EES-kommitténs beslut skall utarbetas i tekniskt hänseende.

Paragrafens begränsning så att företräde tillämpas endast i fråga om behöri gen verkställda beslut bygger i första hand på att EES-avtalet inte överför lagstiftningsbehörighet på Gemensamma EES-kommittén. Avsikten är att kommitténs beslut införs i den ordning som gäller för statsfördrag och Gemensamma EES-kommittén är inte behöri g att stifta rättsregler som skall tillämpas nationellt.

Ett annat skäl till att som villkor ställa att besluten skall verkställas på behörigt sätt är att avsikten inte är att ett beslut av Gemensamma EES-kommittén som har införts på förordningsnivå skall kunna upphäva ett lagstadgande som har utfärdats före beslutet fastän det strider mot det. En sådan situation uppkommer bara om regeringen på felaktigt sätt införs kommitténs beslut genom förordning, fastän beslutet, eftersom det hör till lagstiftningsområdet skulle ha krävt att en ikraftträdelag stiftas. När det är fråga om ett felaktigt

förfarande hos regeringen är det inte motiverat att en förordning upphäver en lag som riksdagen har stiftat.

Paragrafens kollisionsslagande skiljer sig från kollisionsslagandet i 2 § så att 2 § inte innehåller något villkor om behörigt införande. Grunden för skillnaden är att kollisionsslagandet i 2 § gäller huvudavtalet, protokoll och bilagor till EES-avtalet och de rättsakter till vilka det hänvisas i bilagorna till avtalet. De bestämmelser som ingår i dessa skall införas genom lag i grundlagsordning i den mån de hör till området för lagstiftningen. Därmed kan det inte i de fall som avses i 2 § uppstå kollision mellan en avtalspunkt som har införts genom förordning och en lag som har trätt i kraft före EES-avtalet, eftersom ikraftträdelselagens ordalydelse i sig själv inbegriper alla avtalspunkter som står i strid med äldre lagstiftning i de avtalspunkter som har satts i kraft genom lag.

4 §. Enligt artikel 98 i huvudavtalet har Gemensamma EES-kommittén rätt att ändra bl.a. protokollen 2—4. De innehåller ursprungsreglerna i EES-avtalet och vissa andra bestämmelser som gäller produkter som hör till tillämpningsområdet för avtalet. Enligt paragrafen skall finansministeriet ha rätt att besluta om införandet av sådana ändringar. Finansministeriet har motsvarande rättighet enligt lagen om de ursprungsregler, som skall tillämpas i handeln mellan Republiken Finland och medlemsstaterna i Europeiska frihandelssammanslutningen (243/73) och enligt lagen om de ursprungsregler, som skall tillämpas i handeln mellan Republiken Finland samt Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska kol- och stålgemenskapen (996/73).

5 §. Med stöd av paragrafen kan handels- och industriministeriet närmare bestämma hur anmälan av investeringsprojekt och registrering av import enligt rådets förordningar (EEG) nr 1056/72, 1893/79 och 4152/88 på energiområdet skall ordnas.

6 §. Enligt paragrafen skall arbetsministeriet vara behörig myndighet i Finland när det gäller bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 som nämns i bilaga V till avtalet. Förordningen gäller fri rörlighet för arbetstagar. Förordningen innehåller bl.a. bestämmelser om samarbete mellan medlemsstaternas arbetskraftsmyndigheter. Enligt paragrafen skall arbetsministeriet på det sätt som anges i EES-avtalet och i förordningen ge handräckning åt Ständiga kommittén, EFTA:s övervak-

ningsmyndighet och EG-kommissionen. I fråga om den statistik som nämns i förordningen skall arbetsministeriet och statistikcentralen gemensamt vara behöriga nationella myndigheter enligt paragrafen.

7 §. Enligt 1 mom. skall behörig myndighet i Finland i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1191/69 som nämns i bilaga XIII vara trafikministeriet som kan meddela närmare bestämmelser om tillämpningen av förordningen. Förordningen gäller åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar. I förordningen förpliktas de behöriga nationella myndigheterna enligt huvudregeln antingen att slopa den allmänna trafikplikten eller att under vissa förutsättningar komma överens om den med trafikföretagen. Det närmare innehållet i förordningen har relaterats i detaljmotiveringen till del III kap. 6 (Transporter) i avtalet.

I Finland har det i lagen om tillståndsplikt persontrafik på väg (343/91) ålagts trafikministeriet att samordna de tjänster som kollektivtrafiken tillhandahåller. Därför är det ändamålsenligt att i Finland överlåta de nationella myndigheternas uppgifter på trafikministeriet. Tillämpningen i Finland av förordningen kräver närmare nationella bestämmelser som ministeriet bemyndigas att meddela.

Syftet med rådets förordning (EEG) nr 1192/69 är att avveckla den trafikplikt som myndigheterna har ålagt järnvägsföretagen där den innebär ekonomisk belastning eller då de skillnader som uppstår när myndigheterna beviljar sådana fördelar kan leda till en avsevärd snedvridning av konkurrensvillkoren. I förordningen avses med normalisering av konton att den ekonomiska belastning och de förmåner som har beviljats ett järnvägsföretag fastställs genom att järnvägsföretagets situation jämförs med den situation det skulle befinna sig i om de skulle vara verksamma på samma villkor som andra transportföretag samt betalning av ersättning på grundval av denna belastning och dessa förmåner.

Enligt 2 mom. skall trafikministeriet vara behörig myndighet i Finland i enlighet med förordning nr 1192/69. Frånsett den obetydliga lokala godstrafiken är det endast det nyombildade statliga affärsföretaget Statsjärnvägarna som bedriver järnvägstrafik i Finland och styrningen av dess verksamhet ankommer på trafikministeriet. Ministeriet skall också utveckla järnvägstrafiken och säkerställa förut-

sättningarna för dess verksamhet. Det är också trafikministeriet som fastställer de ersättningar som skall betalas åt Statsjärnvägarna. Därför är det ändamålsenligt att trafikministeriet också behandlar de ärenden som gäller normaliseringen av järnvägsföretagens konton som nämns i förordningen. Enligt momentet kan statsrådet meddela närmare föreskrifter om ersättningsförfarandet.

8 §. Rådets förordning (EEG) nr 3820/85 som nämns i bilaga XIII till avtalet gäller den sociala lagstiftningen om vägtransporter. Bestämmelserna i förordningen ersätter den gällande lagen om kör- och vilotider inom vägtrafiken (61/90). En separat proposition som upphäver lagen kommer att föreläggas riksdagen.

Förordningen tillåter nationella avvikelser i fråga om förarbidrädets undre åldersgräns samt minimitiden för raster i vissa begränsade fall. Enligt 1 mom. skall dessa undantag tillämpas i Finland. Enligt artikel 5.5 i förordningen kan den fastställda lägsta åldern 18 år för förarbidräden enligt artikel 5.3 undantagsvis sänkas till 16 år, om det vid sidan av annat är fråga om lokaltrafik och det sker med hänsyn till yrkesutbildning. Enligt artikel 7.3 är det i vissa fall i stadstrafik tillåtet att avvika från bestämmelsen i punkt 1 enligt vilken föraren efter 4 ½ timmars körning skall ta en minst 45 minuter lång rast, så att rasten förkortas till 30 minuter efter 4 timmars körning.

I artikel 13.1 räknas de kategorier av fordon upp på vilka förordningen inte behöver tillämpas. Trafiken med dessa kategorier av fordon är synnerligen obetydlig och möjligheten till undantag får sålunda ingen större betydelse. Enligt 2 mom. skall det i Finland stadgas genom förordning om tillämpningen av de undantag som nämns i artikel 13.1.

Enligt artikel 13.2 får i brådsakande fall medges ett tillfälligt undantag från bestämmelserna i förordningen i högst 30 dagar. Enligt 2 mom. i paragrafen kan trafikministeriet medge ett sådant undantag och också meddela närmare bestämmelser om sådana undantag.

Enligt artikel 17.1 skall det bl.a. stadgas om straff för brott mot artikeln på det nationella planet. Enligt 3 mom. i paragrafen skall straffet mot brott mot reglerna om kör- och vilotider och raster vara desamma som de för närvarande är för körtidsförseelse enligt 9 § lagen om kör- och vilotider.

Finland har inte för närvarande några stad-

ganden om lägsta ålder för förarbidräden och konduktörer enligt artikel 5. Däremot finns lagen om skydd för unga arbetstagare (669/67). Enligt 4 mom. skall en arbetsgivare eller dennes ombud som bryter mot artikel 5 i förordningen straffas i enlighet med 24 § lagen om skydd för unga arbetstagare.

Enligt 8 § lagen om kör- och vilotider inom vägtrafiken skall polisen övervaka att kör- och vilotiderna följs. I 5 mom. föreslås att övervakningen till denna del förblir som förr. Också arbetarskyddsmyndigheterna skall enligt momentet övervaka att åldersgränserna i artikel 5 följs.

9 §. Syftet med artikel 50 i huvudavtalet är att förhindra att diskriminerande fraktsatser och befordringsvillkor används. Om tillämpningen av motsvarande artikel 79 i Romfördraget har förordning nr 11/60 utfärdats. Det hänvisas till den i bilaga XIII till EES-avtalet. I 1 mom. bemyndigas konkurrensverket att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra diskriminering enligt artikel 50, och i 2 mom. bemyndigas konkurrensverket att i Finland ha hand om de uppgifter som ankommer på medlemsstaternas myndigheter enligt förordning nr 11/60. Det närmare innehållet i förordningen har relaterats i detaljmotiveringen till del III kapitel 6 (Transporter) i EES-avtalet. På grundval av förordningen måste straffstadganden ges om brott mot förpliktelser för transportföretag. Till denna del hänvisas det i 3 mom. till 27 § 1 mom. om konkurrensbegränsningsförseelser i den nya lagen om konkurrensbegränsning (480/92).

10 §. I EG:s konkurrensrättsliga rättsakter, som nämns i bilaga XIV till avtalet, finns ett flertal hänvisningar till medlemsstaternas behöriga myndigheter. Enligt 1 mom. skall behörig myndighet i Finland enligt rättsakterna vara konkurrensverket. Konkurrensverket skall ge handräckning åt EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen i enlighet med rättsakterna. I den mån det gäller samarbete med EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen för att utveckla de konkurrensregler i avtalet som nämns i bilaga XIV skall dock handels- och industriministeriet vara den behöriga myndighet, som skall samarbeta med finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet eller trafikministeriet, om samarbetet gäller verksamhet inom dessa ministeriers verksamhetsområde.

Enligt 2 mom. skall länsstyrelserna hjälpa

konkurrensverket att utföra de uppgifter som nämns i 1 mom. Momentet motsvarar regleringen i lagen om konkurrensbegränsning.

I artikel 53.3 finns bestämmelser som motsvarar artikel 85.3 i Romfördraget som gäller undantag för grupper av konkurrensbegränsningar. Enligt 3 mom. skall de beslut som nämns i artikel 53.3 genom vilka undantag görs för grupper av konkurrensbegränsningar från förbudet enligt punkt 1 i artikeln införas genom förordning.

Eftersom gruppundantagen under den tid EES-avtalet är i kraft avser undantag från förbudet i artikel 53.1, som har satts i kraft genom lag, torde ändringar i gruppundantagsförordningarna och nya gruppundantag kunna anses höra till lagstiftningsområdet. På följande grunder kan det dock inte anses vara ett ändamålsenligt förfarande att i Finland införa dem genom riksdagslagar, utan det är skäl att i lagen ge ett bemyndigande att införa dem genom förordning.

Inom EG hör gruppundantagen, som medges för viss tid, till området för kommissionens kompetens och det är inte skäl att jämställa riksdagen som innehavare av den lagstiftande makten med EG-kommissionen. När det gäller gruppundantagsförordningarna har EG inget lagstiftningsförfarande som grundar sig på förslag av kommissionen, utan kommissionen utfärdar gruppundantagsförordningarna efter att ha hört den rådgivande kommitté som behandlar konkurrensbegränsningar och dominerande marknadsställningar, varför förfarandet vid behandlingen av gruppundantagsförordningar också inom EES bör vara så snabb som möjligt. Det bör också beaktas att konkurrensrådet är behörigt att i Finland bevilja undantag från förbuden i konkurrensbegränsningslagen.

11 §. I bilaga XVI till EES-avtalet hänvisas det till rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1182/71, som gäller tillämpningen av de tidsfrister som allmänt utsätts i EG:s rättsakter. I EES-avtalet hänvisas det till förordningen i bilaga XVI som gäller offentlig upphandling.

Enligt paragrafen skall bestämmelserna i förordningen som delvis strider mot stadgandena i lagen om beräkning av laga tid (150/30) tillämpas i de fall som hör till tillämpningsområdet för bilaga XVI. De rättsakter som det hänvisas till i bilaga XVI är direktiv om offentlig upphandling och innehållet i dem genomförs i den finska lagstiftningen

genom separat lagstiftning. Därför är det nödvändigt att det bestäms att när de stadganden som har meddelats på basis av direktiven tillämpas, skall på de tidsfrister som nämns i dem tillämpas stadgandena i den nämnda förordningen och inte lagen om beräkning av laga tid.

12 §. För att artikel 95 i huvudavtalet skall kunna införas måste det meddelas stadganden om val av representanter till EES gemensamma parlamentarikerkommitté. I detta skede skall dock ännu två olika alternativ för hur saken skall ordnas utredas. Det första alternativet är att en separat lag ges i saken, som till sitt innehåll i tillämpliga delar motsvarar lagen om Finlands delegation i Europarådet (354/89). Det andra alternativet är att i riksdagsordningen förs in stadganden som allmänt reglerar val av riksdagsledamöter till parlamentariska samarbetsorgan som upprättas genom internationella fördrag och till annat internationellt parlamentariskt samarbete. Det senare alternativet innebär att det inte som undantag från grundlagen behöver meddelas stadganden om riksdagens deltagande i internationellt samarbete i samband med införandet av varje enskilt avtal. För- och nackdelarna med alternativet samt detaljerna i hur de skall genomföras utreds i riksdagens EES-kommission som har tillsatts av talmanskonferensen.

Enligt paragrafen skall det stadgas särskilt om val av representanter till EES gemensamma parlamentarikerkommitté. En proposition i saken kommer att föreläggas riksdagen på grundval av den beredning som nämndes så att stadgandena träder i kraft senast samtidigt som EES-avtalet.

13 §. I artikel 110 i huvudavtalet finns bestämmelser om verkställbarheten av fullgörelsedomar med stöd av EES-avtalet som meddelas av EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen samt EG- och EFTA-domstolarna. Artikeln motsvarar artikel 192 i Romfördraget. Enligt stycke 2 i artikeln skall beslut enligt artikeln verkställas så att de civilprocessrättsliga regler följssom gäller i den stat inom vars territorium verkställigheten sker. De avtalslutande parterna skall besluta vilken myndighet som utan att pröva annat än verkställighetshandlingens äkthet skall förordna om verkställighet. Därefter får den som ansöker om verkställighetsförordnandet hänskjuta ärendet direkt till den behöriga myndigheten för behandling.

Enligt paragrafen skall justitieministeriet förordna om verkställighet i enlighet med artikel 110.2, om inte uppgiften genom förordning har ålagts någon annan myndighet. Därefter kan sökanden hänskjuta ärendet till den exekutiva myndigheten. Besluten verkställs i samma ordning som en lagakraftvunnen dom som en finsk domstol har meddelat i ett tvistemål.

14 §. I artikel 122 i huvudavtalet finns sekretessbestämmelser som gäller de avtalslutande parternas ombud samt tjänstemän och övriga anställda vid de internationella organ som hör till EES. I de EG-rättsakter till vilka det hänvisas i bilagorna till avtalet finns också ett flertal särskilda sekretessbestämmelser. T.ex. i rådets direktiv (Euratom, EEG) nr 1588/90 om utlämnande av konfidentiella statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistiska kontor finns bestämmelser om tystnadsplikt i fråga om statistiska uppgifter samt medlemsstaternas skyldighet att sanktionera brott mot sekretessen också i den mån då den som gjort sig skyldig till en förseelse är anställd av gemenskaperna. EG:s sekretessbestämmelser är lagtekniskt annorlunda utformade än de finska och de måste också anses gälla brott mot sekretessen i form av olovligt avslöjande av handlingar. T.ex. i artikel 12 i det första bankdirektivet (77/780/EEG) finns allmänna bestämmelser om banktillsynsmyndigheternas tystnadsplikt och undantag från den som gäller lämnande av uppgifter. I detta skall anses ingå att avslöjande av sekretessbelagda handlingar i andra fall än de som anges i artikeln skall vara brott mot sekretessen enligt artikeln.

På grund av artikel 3 i huvudavtalet är Finland skyldigt att vidta alla allmänna och speciella åtgärder som är motiverade för att fullgöra skyldigheterna i avtalet. Därför måste stadganden om straffpåföljder vid brott mot sekretessbestämmelserna i avtalet meddelas.

Enligt paragrafen skall på brott mot tystnadsplikt enligt artikel 122 i huvudavtalet eller på annat ställe i avtalet stadgandena i 40 kap. 5 § strafflagen tillämpas, även om gärningsmannen inte är tjänsteman eller offentligt anställd i enlighet med stadgandena. En särskild hänvisning till 40 kap. 6 § strafflagen om olovligt avslöjande av handlingar har inte ansetts vara nödvändig, eftersom denna form av gärning starkt är knuten till begreppet icke-offentlig handling i finsk lagstiftning om handlingars offentlighet. Sekretess enligt EES-

avtalet måste också anses omfatta en skyldighet att inte avslöja handlingar som enligt EES-avtalet skall anses vara konfidentiella, varför brott mot en sådan tystnadsplikt med stöd av hänvisningen i paragrafen skall straffas som ett brott enligt 40 kap. 5 § strafflagen. Stadgandena om avsättning i dessa paragrafer kan inte tillämpas på andra än tjänstemän.

Paragrafen leder till att också gärningar där andra än finska tjänstemän och anställda vid finska offentliga samfund utanför Finland bryter mot sekretessbestämmelserna i EES-avtalet är straffbara i Finland. Detta gör det möjligt att döma sådana personer till straff i Finland, om de inte kan straffas i den stat där gärningen utfördes på grund av att de har flyttat till Finland, förutsatt att kravet på dubbel straffbarhet i enlighet med finsk lagstiftning uppfylls. På motsvarande sätt kan personerna i fråga, om de inte är finska medborgare, med hänsyn till 4 § 1 mom. lagen om utlämning för brott (456/70), i vissa fall på grundval av paragrafen utlämnas att dömas i EES-staten i fråga. En förutsättning för tillämpningen av paragrafen är att gärningsmannens eventuella straffrättsliga immunitet har hävts i behörig ordning.

15 §. Paragrafen innehåller ett sedvanligt bemyndigande att utfärda förordning, som gäller meddelande av närmare stadganden om verkställigheten av stadganden och bestämmelser enligt 1 §. I paragrafen konstateras dock särskilt att om verkställigheten av de EG-direktiv som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet stadgas särskilt. Avsikten är alltså, såsom ovan har relaterats, att separata materiella stadganden och bestämmelser alltid skall ges när direktiven införlivas med den nationella lagstiftningen. På grundval av paragrafen kan således genom förordning inte meddelas verkställighetsbestämmelser för de direktiv som innehåller bestämmelser som hör till lagstiftningens område, utan eventuella förordningsbemyndiganden ingår för deras del i de materiella ikraftträdelsetidlagarna.

16 §. Det föreslås i 1 mom. att tidpunkten för ikraftträdelsen skall fastställas genom förordning. Om ikraftträdelsetidpunkten för förordning (EEG) nr 2137/85 som nämns i bilaga XXII till avtalet skall dock stadgas särskilt genom lag. Denna förordning gäller europeiska ekonomiska intressegrupperingar och den skall införas genom den lag som ges i samband med att lagen om aktiebolag revideras.

Enligt 2 mom. är det möjligt att vidta åtgärder som verkställigheten av lagen kräver innan den träder i kraft.

Enligt 3 mom. skall lagen inte tillämpas på rättsakter till vilka det hänvisas i bilaga I i EES-avtalet. Översättningarna till svenska av dessa rättsakter, som gäller veterinära frågor och växtskyddsfrågor, har inte blivit klara innan föreliggande proposition överlämnas. Därför måste en separat proposition om godkännande och ikraftträdande av dessa rättsakter föreläggas senare. Avsikten är att förelägga propositionen så snart som möjligt. Motiveringarna till rättsakterna om veterinära och fyto-sanitära frågor ingår dock redan i föreliggande proposition. Översättningarna till finska av dessa rättsakter, till den del de hör till området för lagstiftningen, delges dock riksdagen separat samtidigt som denna proposition ges.

2.2. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt om tillämpningen av avtalet

1 §. Enligt artikel 42 i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol består avtalet utöver huvuddelen av protokollen och bilagorna till avtalet. De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft genom 1 §.

2 §. Enligt 2 § 1 mom. i lagförslaget skall den myndighet som beviljar statligt stöd enligt artikel 61 i EES-avtalet till de enskilda besluten om att bevilja stöd foga ett villkor enligt vilket ett olagligt beviljat stöd helt eller delvis kan krävas åter, om EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat det. Stadgandet är förpliktande för de myndigheter som beviljar statligt stöd men inte för den som tar emot det.

Enligt 2 mom. kan ett stöd som EFTA:s övervakningsmyndighet anser vara olagligt krävas åter av mottagaren, om ett villkor enligt 1 mom. har fogats till beslutet. Stadgandet i momentet ger uttryck för den praxis som har följts under de senaste åren, enligt vilken författningar om statsstöd (budgetlagarna, statsrådets och ministeriernas beslut) har förutsatts innehålla villkor om återkrav av stöd. Villkor om återkrav som har fogats till enskilda beslut om stöd har inte utan ett stadgande som

gör det berättigat att ställa villkoren ansetts vara en tillräcklig grund för återkrav.

Enligt 3 mom. kan statsrådet vid behov meddela närmare bestämmelser om det förfarande som skall tillämpas vid anmälan om stöd.

3 §. Lagförslagets 3 § gäller hörande av vittnen eller sakkunniga enligt artikel 25 i EFTA-domstolens stadga, vilket domstolen får förordna att skall ske vid domstolen på den ort där vittnet eller den sakkunnige är fast bosatt. Artikeln motsvarar bestämmelsen i artikel 26 i EG-domstolens stadga. Eftersom den begreppsapparat det är fråga om i någon mån kan skilja sig från bevisning genom vittnen och sakkunniga i Finland omnämns i 1 mom. också mottagande av andra bevis.

Enligt artikel 25 i EFTA-domstolens stadga skall förordnandet tillställas den behöriga domstolen i enlighet med EFTA-domstolens procedurregler. Samma bestämmelser skall följas när handlingar returneras. I detta skede har EFTA-domstolens procedurregler ännu inte gjorts upp. Med stöd av artikel 2 jämte bilaga i tillägget till EG-domstolens procedurregler skall begäran om handräckning i allmänhet sändas genom förmedling av medlemsstatens justitieministerium. Eftersom det är möjligt att EFTA-domstolen kommer att anamma ett system som påminner om EG-domstolens och eftersom handräckning begärs sällan är det ändamålsenligt att justitieministeriet är kontaktmyndighet. Eftersom EFTA-domstolens procedurregler emellertid inte ännu har gjorts upp och för att det vid behov skall vara möjligt att flexibelt stadga om kontaktmyndigheten kan ändringar enligt 2 mom. i fråga om kontaktmyndigheten vid behov göras genom förordning.

4 §. Enligt artikel 26 i EFTA-domstolens stadga skall EFTA-staterna behandla vittnes-tredska som en gärning som har företagits i någon av dess domstolar för tvistemål. Det tredskande vittnet skall därför dömas till böter och vid behov föreläggas att fullgöra sin skyldighet i enlighet med 36 — 38 §§ rättegångsbalken. Ärenden som gäller vittnes-tredska anhängiggörssedan EFTA-domstolen har gjort en anmälan om saken. Talan väcks på yrkande av allmänna åklagaren vid den under-rätt inom vars domkrets vittnet har sitt hemvist eller är bosatt.

5 §. Artikel 26 i EFTA-domstolens stadga innehåller en bestämmelse för den händelse att

ett vittne eller en sakkunnig begår mened. Sedan EFTA-domstolen har gjort en anmälan om saken är det den berörda EFTA-statens sak att väcka åtal vid en nationell domstol. Den som har avgivit den osanna utsagan skall enligt paragrafen dömas till straff i enlighet med 17 kap. 1 § strafflagen.

6 §. I artikel 14 finns bestämmelser om tystnadsplikt som gäller medlemmarna av EFTA:s övervakningsmyndighet, tjänstemän och andra anställda. Också kommittéer som den har upprättat har tystnadsplikt. I artikel 9 i protokoll 6 till avtalet finns vissa bestämmelser som gäller immunitet men enligt artikel 10 kan övervakningsmyndigheten häva denna. I artikel 20 i protokoll 4 finns också en bestämmelse om tystnadsplikt.

Med stöd av artikel 2 är Finland skyldigt att vidta sådana allmänna och särskilda åtgärder som är motiverade för att fullgöra skyldigheterna enligt avtalet. Därför föreslås ett straffstadgande för brott mot tystnadsplikten. Det föreslagna straffstadgandet är likadant som i 14 § lagen om införande av EES-avtalet.

7 §. Enligt artikel 7 i protokoll 7 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol skall EFTA-domstolens domare ha immunitet. EFTA-domstolen kan emellertid häva immuniteten. I det fall att immuniteten har hävts och åtal väcks mot en domare, kan målet enligt samma artikel behandlas endast av den domstol som är behörig att döma ledamöterna av de högsta nationella domstolarna. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna om EG-domstolens ledamöter i artikel 3 i EG-domstolens stadga.

I Finland är det riksätten som handlägger åtal för lagstridigt förfarande i ämbetsutövningen mot de högsta domstolarnas, högsta domstolens och högsta förvaltningsdomstolens ledamöter. Om detta finns ett stadgande i 59 § 1 mom. (1221/90) regeringsformen och 1 § 1 mom. (1223/90) lagen om riksätten.

Den nämnda bestämmelsen i protokoll 7 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol innebär att ett åtal i Finland mot en EFTA-domare skall handläggas av riksätten. Det är naturligtast att tolka bestämmelsen ur den finska rättsordningens synvinkel så att den endast gäller åtal som skall jämföras med lagstridigt förfarande i tjänsten, dvs. där det är fråga om gärningar som en domare har utfört

när han har skött sin uppgift som domare. För andra gärningar skall åtal i Finland väckas vid en annan domstol än riksätten på samma sätt som när det gäller ledamöterna av Finlands högsta domstolar.

Bestämmelsen förhindrar å ena sidan att ett åtal i fråga handläggs annanstans än i riksätten, men å andra sidan är det inte i sig en tillräcklig grund för att ge riksätten behörighet. För att handläggning i riksätten skall vara möjligt torde den lämpligaste lösningen vara att stadga om saken så som föreslås i 8 §.

Enligt gällande stadganden, i synnerhet enligt 12 § lagen om Högsta domstolen och 5 § instruktionen för riksdagens justitieombudsman skall statsrådets justitiekansler eller riksdagens justitieombudsman utföra åtal i riksätten, om en medlem av högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen står åtalad. Detta verkar vara ett ändamålsenligt arrangemang också i fråga om EFTA-domstolens domare, varför förande av åtal nämns i stadgandet vid sidan av handläggning av åtal.

8 §. Paragrafen innehåller ett vanligt bemyndigande att utfärda förordningar om tillämpningen av bestämmelser enligt 1 §.

9 §. Enligt förslaget skall det genom förordning stadgas om införandet av lagen. Enligt 2 mom. får åtgärder som tillämpningen av lagen förutsätter vidtas innan den träder i kraft.

2.3. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om upprättande av en ständig kommitté för EFTA-staterna

Lagförslaget innehåller ett vanligt blankettstadgande om införande av bestämmelser på lagstiftningsområdet samt ett bemyndigande att utfärda förordning som gäller tidpunkten för verkställigheten av avtalet och införandet av lagen. Till Ständiga kommitténs befogenheter hör att fatta sådana beslut vilkas verkningar kan utsträckas att omfatta de nationella förvaltningsmyndigheternas verksamhet. Dessutom skall Ständiga kommittén enligt artikel 2 i protokoll 1 till avtalet fullgöra sådana uppgifter som motsvarar eventuella nya uppgifter som åläggs EG-kommissionen och som kan jämföras med de uppgifter som avses i protokollet. På denna grund kan det anses att till avtalet hör bestämmelser på lagstiftningens område.

3. Närmare stadganden och bestämmelser

I ikraftträdelseförordningarna för avtalet skall ingå vanliga stadganden om införandet av avtalen och deras ikraftträdelseagar. Dessutom är avsikten att de skall innehålla sådana materiella behörighets- och övergångsstadganden på förordningsnivå som inte ingår i specialförordningarna i fråga. Om Ålands landsting ger sitt bifall till ikraftträdelseagarna skall detta nämnas i förordningarna liksom också den anmälan som gäller Åland enligt artikel 126.2 i EES-avtalet.

För att målen i de direktiv till vilka det hänvisas i bilagorna till EES-avtalet skall kunna nås krävs ett stort antal ikraftträdelsestadganden på lägre än nivå än lag. Också tillämpningen av de EG-förordningar till vilka det hänvisas i bilagorna till EES-avtalet kan kräva närmare bestämmelser.

4. Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft samtidigt som avtalet vid den tidpunkt som fastställs genom förordning. Avsikten är att avtalen skall träda i kraft den 1 januari 1993, förutsatt att de avtalsslutande parterna har deponerat sina ratifikationsinstrument före det. Den sista möjligheten att deponera ett ratifikationsinstrument är den 30 juni 1993. Om inte alla ratifikationsinstrument har deponerats före den dagen eller om det har framgått att någon av de avtalsslutande parterna inte kommer att ratificera avtalen, skall de avtalsslutande parterna sammankomma till en diplomatkonferens för att bedöma läget.

EFTA-staternas mål är att avtalen träder i kraft den 1 januari 1993 då beslutet om programmet för EG:s inre marknad torde vara fattat. På grund av att avtalsförhandlingarna har fördröjts och av bestämmelserna om förfarandet i vissa EFTA-staters författningar är det dock osäkert om målet kan uppnås.

Enligt artikel 126.2 i EES-avtalet skall avtalet inte tillämpas på landskapet Åland. Finland kan dock i samband med ratifikationen av avtalet genom en förklaring anmäla att avtalet med förbehåll för vissa bestämmelser i artikeln tillämpas i landskapet. I de avtal som gäller EFTA-arrangemangen finns inte någon mot-

svarande reglering för Ålands del. Eftersom dessa avtal gäller tillämpningen av EES-avtalet inom EFTA kan bestämmelserna i dem i praktiken inte tillämpas på Åland, om inte EES-avtalet kommer att träda i kraft för Ålands del.

Ikraftträdelseagarna i anslutning till propositionen kommer att lämnas till Ålands landsting för godkännande. Om landstinget ger sitt bifall, kommer Finland att avge en sådan förklaring som nämndes ovan. Om landstinget förkastar någon av ikraftträdelseagarna avges ingen förklaring varpå EES-avtalet inte träder i kraft på Åland. I det läget träder EFTA-avtalen visserligen formellt i kraft också på Åland men de kommer inte i praktiken att kunna tillämpas på landskapet. Om EES-avtalet inte träder i kraft på Åland, kommer regeringen att förelägga särskilda propositioner till lagstiftning som behövs för att lösa frågor som uppstår i en sådan situation, bl.a. problem i anknytning till den fria rörligheten för varor.

5. Lagstiftningsordning

Förslaget till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet skall behandlas på det sätt som 67 § och 69 § 1 mom. riksdagsordningen föreskriver av följande skäl.

Övervakningen av konkurrensreglerna enligt artiklarna 55—57 och 60 i huvudavtalet innebär att övervakningsbehörigheten som direkt berör företaget ges åt övervakningsmyndigheterna inom EES, dvs. från fall till fall antingen åt EFTA:s övervakningsmyndighet eller åt EG-kommissionen. I anslutning till dessa övervakningsuppgifter finns en möjlighet att granska företag på Finlands territorium och att förelägga företag böter och viten för överträdelser av konkurrensreglerna. Sådana beslut av övervakningsmyndigheterna är med stöd av artikel 110 i EES-avtalet verkställbara i Finland och de finska myndigheterna får endast kontrollera att beslutet är äkta. Överföringen av sådana myndighetsuppgifter, som direkt gäller företag, på internationella organisationers organ kan anses begränsa Finlands suveränitet och därför strida mot 1 § regeringsformen.

Enligt artikel 111.4 i huvudavtalet kan tvister som gäller tillämpningsområdet eller giltighets-

tiden för skyddsåtgärder enligt artiklarna 111.3 och 112 samt tvister som gäller åtgärder för att återställa balansen enligt artikel 114 hänskjutas till skiljeförfarande. Den skiljedom som meddelas i tvisten skall vara bindande. En skyddsåtgärd eller åtgärd för att återställa balansen kan i vissa fall också genomföras genom lag och då kan en direkt förpliktelse att ändra eller upphäva lagen följa av skiljedomen, om lagen konstateras strida mot EES-avtalet. I en skiljedom kan alltså ingå en förpliktelse att ändra lagstiftningen vilket med beaktande av grundlagsutskottets utlåtande om den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna måste anses strida mot den finska suveräniteten enligt regeringsformen.

Det är nödvändigt att det föreslagna kollisionstadsrådet stiftas i grundlagsordning eftersom det i vissa fall utgör ett undantag från vad som gäller enligt 92 § regeringsformen och enligt den vedertagna tolkningen av statsförfattningen. Dessutom kan det mera allmänt anses att lösningen av kollisioner mellan rättsregler i nuvarande omfattning hör till de saker som skall regleras i grundlagsordning. Det är lämpligt att använda grundlagsordning också till de delar där det i lag stadgas om prioritet mellan ikraftträdelseförordningen och förordningar som utfärdas efter den. Ett kollisionstadsråd innebär bl.a. att vissa s.k. självständiga förordningar enligt 28 § regeringsformen, sådana som de ikraftträdelseförordningar för statsfördrag som avses i 2 och 3 §§ är, får företräde i förhållande till de förordningar som grundar sig på delegering av lagstiftningsmakten. I detta hänseende inverkar kollisionstadsrådet i förordningen indirekt på kompetensfördelningen mellan republikens president och riksdagen. Det kan knappast anses vara möjligt att vare sig genom en lag som stiftas i vanlig ordning eller en förordning fastställa den inbördes prioriteten för olika slag av förordningar.

Bestämmelserna i artikel 2 i protokoll 28 till EES-avtalet om tillämpningen av den regionala principen om konsumtion av patenträttigheter innebär licensavtal för gällande patenträttigheter och begränsning av andra arrangemang i anslutning till nyttjande av ensamrätt, som från den 1 januari 1994 också skall tillämpas på gällande avtal och arrangemang. Eftersom innehavarna av immaterialrättigheter är skyddade av 6 § 1 mom. regeringsformen ser det ut

som om införandet av artikel 2 i protokollet kräver grundlagsordning.

Förslaget till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt om tillämpningen av avtalet skall behandlas på det sätt som 67 § och 69 § 1 mom. riksdagsordningen föreskriver av följande skäl.

Bestämmelserna i avtalet om EFTA:s övervakningsmyndighets och domstols kompetens i konkurrensärenden kräver att ikraftträdelselagen införs i grundlagsordning på samma grunder som konkurrensbestämmelserna i EES-avtalet. Också EFTA-domstolens befogenhet enligt artikel 33 att meddela avgöranden som kan medföra en skyldighet för Finland att ändra sin lagstiftning måste med beaktande av grundlagsutskottets utlåtande om den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna anses strida mot den finska suveräniteten enligt regeringsformen. Bestämmelserna i avtalet om handläggning av åtal mot EFTA-domstolens domare strider mot regeringsformen och mot lagen om riksätten, varför införandet av bestämmelserna kräver grundlagsordning.

6. Behovet av riksdagens samtycke

Regeringen anser att avtalen i anslutning till upprättandet av EES på grund av de omfattande verkningar de har på olika samhällsområden är så viktiga att godkännande av riksdagen hade begärts även om det inte annars hade funnits grunder för riksdagsbehandling av avtalen.

Avtalen medför såväl årsavgifter som avsevärda engångsutgifter som fördelas på flera år för staten. De binder därmed riksdagens budgetmakt så att godkännande av riksdagen krävs.

Såsom tidigare har redogjorts finns det också bestämmelser i avtalen som avviker från gällande lagstiftning eller på grund av vilka nya lagstiftningsåtgärder måste vidtas. De bestämmelser som nämns i avtalen kräver därmed riksdagens godkännande, eftersom de hör till lagstiftningen.

Med stöd av vad som anförts ovan samt i enlighet med 33 § regeringsformen och 69 § riksdagsordningen föreslås

att Riksdagen godkänner de bestämmelser i huvudavtalet, protokollen och bilagorna samt i bestämmelserna i de rättsakter till vilka det hänvisas i bilagorna och protokollen, med undantag av bilaga I, till det i Oporto den 2 maj 1992 mellan Republiken Finland, Republiken Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge, Schweiziska Edsförbundet, Konungariket Sverige och Republiken Österrike samt Europeiska ekonomiska gemenskapen, Europeiska kol- och stålgemenskapen, Konungariket Belgien, Konungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Hellenska Republiken, Konungariket Spanien, Franska Republiken, Irland, Italienska Republiken, Storbritannien och Nordirland ingångna avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, som kräver Riksdagens godkännande,

att Riksdagen godkänner de bestämmelser i det i Oporto den 2 maj mellan Republiken Finland, Republiken Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge, Schweiziska Edsförbundet, Konungariket Sverige och Republiken Österrike ingångna avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol, som kräver Riksdagens godkännande,

att Riksdagen godkänner de bestämmelser i det i Oporto den 2 maj 1992 ingångna avtalet mellan Republiken Finland, Republiken Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge, Schweiziska Edsförbundet, Konungariket Sverige och Republiken Österrike om upprättande av en ständig kommitté för EFTA-staterna, som kräver Riksdagens godkännande.

Eftersom avtalen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

1.

Lag**om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § och 69 § 1 mom. riksdagsordningen föreskriver, stadgas:

1 §

Bestämmelserna i det i Oporto den 2 maj 1992 mellan Republiken Finland, Republiken Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge, Schweiziska Edsförbundet, Konungariket Sverige och Republiken Österrike samt Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG), Europeiska kol- och stålgemenskapen, Konungariket Belgien, Konungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Helleniska Republiken, Konungariket Spanien, Franska Republiken, Irland, Italienska Republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Portugisiska Republiken och Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland ingångna avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) samt i bilagorna och protokollen till det och i bestämmelserna i de rättsakter till vilka det hänvisas i bilagorna till EES-avtalet är, om de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har överenskommit.

2 §

Ett stadgande i lag eller förordning får inte tillämpas, om det står i strid med:

1) ovillkorliga och tillräckligt exakta bestämmelser i EES-avtalets huvudavtal eller i dess protokoll eller bilagor,

2) en sådan bestämmelse i ett direktiv till vilken det hänvisas i EES-avtalets bilagor, om bestämmelsen i direktivet är ovillkorlig och tillräckligt exakt samt om den gäller enskilda personers förhållande till den offentliga makten och om det är förenligt med den enskildes rätt att inte tillämpa stadgandet i lagen eller förordningen, eller

3) en EEG-förordning som det hänvisas till i en bilaga till EES-avtalet.

3 §

Vad som sägs i 2 § gäller också bestämmelser i lag och förordning som står i strid med beslut av Gemensamma EES-kommittén, om besluten har verkställts på behörigt sätt.

4 §

Finansministeriet har rätt att besluta om sådana ändringar i de bestämmelser i protokoll 2—4 i EES-avtalet som gäller ursprungsregler och produkter som hör till avtalets tillämpningsområde och om vilka Gemensamma EES-kommittén med stöd av artikel 98 i huvudavtalet har rätt att besluta.

5 §

Handels- och industriministeriet får meddela närmare föreskrifter om verkställigheten av följande av rådets direktiv, till vilka det hänvisas i bilaga IV till EES-avtalet:

1) rådets förordning (EEG) nr 1056/72 om anmälan till kommissionen av investeringsprojekt av intresse för gemenskapen inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna,

2) rådets förordning (EEG) nr 1893/79 om införande av registrering i gemenskapen av import av råolja och/eller petroleumprodukter, samt

3) rådets förordning (EEG) nr 4152/88 om förlängning av giltighetstiden för förordningarna (EEG) nr 1893/79 och (EEG) nr 2592/79 om registrering av import av råolja.

6 §

Behörig myndighet enligt rådets förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen, som nämns i bilaga V till EES-avtalet, är i Finland arbetsministeriet som på det sätt som anges i avtalet och i förordningen ger handräckning åt EFTA:s ständiga kommitté, EFTA:s övervakningsmyndighet och Europeiska gemenskapernas (EG:s) kommission. I fråga om den statistikföring som nämns i förordningen är dock arbetsministeriet och statistikcentralen gemensamt behöriga nationella myndigheter.

7 §

Behörig myndighet i Finland i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1191/69 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän tra-

fikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar, till vilken det hänvisas i bilaga XIII till EES-avtalet är trafikministeriet, som kan meddela närmare föreskrifter om verkställigheten av förordningen.

Behörig myndighet i Finland enligt artikel 7—11 i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1192/69 om införande av enhetliga regler för järnvägsföretagens redovisning, till vilken det hänvisas i bilaga XIII till EES-avtalet, är trafikministeriet som skall behandla och avgöra ansökningar om normalisering av järnvägsföretagens konton samt publicera sina beslut med anledning av dem. Statsrådet får meddela närmare föreskrifter om det ersättningsförfarande som nämns i förordningen.

8 §

I fråga om rådets förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter, till vilken det hänvisas i bilaga XIII till EES-avtalet, tillämpas i Finland också vad som bestäms i artiklarna 5.5 och 7.3 i förordningen. Om tillämpningen av de undantag som anges i artikel 13.1 i förordningen bestäms i Finland genom förordning. Om de undantag som anges i artikel 13.2 i förordningen beslutar trafikministeriet, som kan meddela närmare föreskrifter om beviljande av undantag.

En chaufför, som bryter mot bestämmelserna om körtider, raster och vilotider i den förordning av rådet som nämns i 1 mom. samt en arbetsgivare eller dennes ombud som bryter mot artikel 10, skall för körtidsförseelse dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

En arbetsgivare eller dennes ombud som bryter mot artikel 5 i den förordning av rådet som nämns i 1 mom. skall straffas i enlighet med 24 § lagen om skydd för unga arbetstagare (669/67).

Polisen skall övervaka att den förordning av rådet som nämns i 1 mom. följs. Arbetarskyddsmyndigheterna skall också övervaka att artikel 5 följs.

9 §

Konkurrensverket skall vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra diskriminering som nämns i artikel 50 i huvudavtalet.

För de uppgifter i en medlemsstat som avses i rådets förordning (EEG) nr 11/60 om avskaffande av diskriminering såvitt avser fraktsatser och befodringsvillkor enligt artikel 79.3 i

Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, till vilken det hänvisas i bilaga XIII till EES-avtalet, svarar i Finland konkurrensverket.

Den som bryter mot en skyldighet i artikel 5.2 eller artiklarna 6, 11, 13 eller 16 c i rådets förordning nr 11/60 skall straffas enligt 27 § 1 mom. lagen om konkurrensbegränsning (480/92).

10 §

Behörig myndighet i Finland enligt de bestämmelser som nämns i bilaga XIV till avtalet är konkurrensverket, som skall ge handräckning åt EFTA:s övervakningsmyndighet och EG:s kommission enligt vad som därom har överenskommit. I den mån det är fråga om samarbete med EFTA:s övervakningsmyndighet och EG:s kommission för att utveckla de bestämmelser eller andra konkurrensregler i avtalet som nämns i bilaga XIV till avtalet skall dock handels- och industriministeriet vara behörig myndighet. Handels- och industriministeriet skall samarbeta med finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet eller trafikministeriet, om samarbetet gäller verksamhet inom dessa ministeriers verksamhetsområde.

Länsstyrelserna skall hjälpa konkurrensverket med att utföra de uppgifter som nämns i 1 mom.

Beslut som nämns i artikel 53.3 i avtalet, genom vilka undantag görs från förbud enligt artikel 53.1 i fråga om en kategori av avtal mellan företag, en kategori av beslut mellan företagsammanslutningar eller en grupp av samordnade förfaranden skall verkställas genom förordning.

11 §

Rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1182/71 om regler för bestämning av perioder, datum och frister som nämns i bilaga XVI till EES-avtalet skall utan hinder av lagen om beräkning av laga tid (150/30) tillämpas på tidsfrister, datum och tidpunkter som anges i de bestämmelser som nämns i bilagan.

12 §

Om val av representanter till EES gemensamma parlamentarikerkommitté stadgas särskilt.

13 §

Beslut enligt artikel 110 i huvudavtalet verk-

ställs i Finland på samma sätt som en laga-kraftvunnen dom som en domstol i Finland har meddelat i ett tvistemål. Justitieministeriet skall på ansökan förordna om verkställighet, om inte uppgiften genom förordning har ålagts någon annan myndighet.

14 §

Den som bryter mot tystnadsplikten enligt artikel 122 i huvudavtalet eller på något annat ställe i EES-avtalet skall för brott mot tystnadsplikt eller för brott mot tystnadsplikt av oaktsamhet dömas till straff i enlighet med 40 kap. 5 § strafflagen, även om gärningsmannen inte är tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare i paragrafens mening. Paragrafens stadgande om avsättning skall dock inte tillämpas på andra än tjänstemän.

15 §

Närmare stadganden om verkställigheten av de bestämmelser som nämns i 1 § utfärdas vid behov genom förordning. Om verkställighet av de EG-direktiv som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet stadgas dock särskilt.

16 §

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Om ikraftträdelse-tidpunkten för förordning (EEG) nr 2137/85 om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG), som nämns i bilaga XXII till avtalet stadgas särskilt genom lag.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Stadgandena i denna lag gäller inte rättsakter till vilka det hänvisas i bilaga I till avtalet.

2.

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt om tillämpningen av avtalet

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § och 69 § 1 mom. riksdagsordningen föreskriver, stadgas:

1 §

Bestämmelserna i det i Oporto den 2 maj 1992 mellan Republiken Finland, Republiken Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge, Schweiziska Edsförbundet, Konungariket Sverige och Republiken Österrike ingångna avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol (nedan *avtalet*) samt protokollen till det är, om de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har överenskommit.

2 §

När statligt stöd beviljas enligt artikel 61 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) skall till beslutet om att bevilja stödet fogas ett villkor enligt vilket ett olagligt beviljat stöd helt eller delvis kan krävas åter, om EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat det.

Om EFTA:s övervakningsmyndighet har konstaterat att ett stöd strider mot bestämmel-

serna i EES-avtalet och om till beslutet om stödet har fogats ett ovan nämnt villkor, kan stödet krävas åter av mottagaren.

Statsrådet meddelar vid behov närmare föreskrifter om det förfarande som skall tillämpas vid anmälan av stöd.

3 §

På grundval av ett beslut av EFTA-domstolen enligt artikel 25 i protokoll 5 i avtalet skall allmän underrätt lämna rättshjälp för att höra vittnen eller sakkunniga eller för att ta emot andra bevis i enlighet med lagen om handräckning, som i Finland bör meddelas vissa internationella organ, samt om sådana organs befogenhet (22/30).

Förordnandet skall sändas för verkställighet till en sådan domstol som avses i 2 § lagen om samverkan mellan finska och utländska myndigheter vid rättegång samt om verkställighet i vissa fall av utländsk domstols beslut (171/21). Justitieministeriet skall vara kontaktmyndighet

i rättshjälpsärenden enligt denna paragraf, om inte något annat stadgas genom förordning.

4 §

Om ett vittne som har kallats från Finland att höras av EFTA-domstolen uteblir utan laga förhinder eller avlägsnar sig utan tillstånd eller vägrar att avlägga vittnesed eller avge vittnesförsäkran eller att svara på frågor, skall han dömas till böter och vid behov föreläggas att fullgöra sin skyldighet på det sätt som stadgas i 17 kap. 36 — 38 §§ rättegångsbalken.

Sedan EFTA-domstolen har gjort en anmälan om vittnestredska anhängiggörs ett mål enligt 1 mom. på yrkande av allmänna åklagaren vid den underrätt inom vars domkrets vittnet har sitt hemvist eller är bosatt.

5 §

Ett vittne eller en sakkunnig som när han hördes av EFTA-domstolen har avgivit en osann utsaga eller utan laga skäl har förtigit någonting som skulle ha givit upplysning i saken, skall för osann utsaga dömas enligt 17 kap. 1 § strafflagen.

6 §

Den som bryter mot tystnadsplikten enligt

artikel 14 eller på något annat ställe i avtalet skall för brott mot tystnadsplikt eller för brott mot tystnadsplikt av oaktsamhet dömas till straff i enlighet med 40 kap. 5 § strafflagen, även om gärningsmannen inte är tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare i paragrafens mening. Paragrafens stadgande om avsättning skall dock inte tillämpas på andra än tjänstemän.

7 §

Om förande och handläggning av åtal mot en domare i EFTA-domstolen gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om förande och handläggning av åtal mot presidenten eller en ledamot av högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen.

8 §

Närmare stadganden om verkställigheten av bestämmelser enligt 1 § utfärdas vid behov genom förordning.

9 §

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som meddelas genom förordning.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag**om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om upprättande av en ständig kommitté för EFTA-staterna**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §
Bestämmelserna i det i Oporto den 2 maj 1992 mellan Republiken Finland, Republiken Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge, Schweiziska Edsförbundet, Konungariket Sverige och Republiken Österrike ingångna avtalet om upprättande av en ständig kommitté för EFTA-staterna samt protokollen och bilagan till det är, om de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har överenskommit.

2 §
Närmare stadganden om verkställigheten av bestämmelser enligt 1 § utfärdas vid behov genom förordning.

3 §
Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som meddelas genom förordning. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 12 juni 1992

Vid förfall för Republikens President
Statsminister
ESKO AHO

Minister *Pertti Salolainen*

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND II

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Protokoll 31—41, 45, 48 och 49 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

Protokoll 1, 2 och 5—7 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna

Protokoll och bilaga till avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna

	Sida
Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	3
Protokoll 31—41, 45, 48 och 49 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 31 om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna	29
Protokoll 32 om finansiella villkor för genomförande av artikel 82	33
Protokoll 33 om skiljeförfarande	36
Protokoll 34 om möjligheten för EFTA-staternas domstolar och andra dömande myndigheter att begära att europeiska gemenskapernas domstol beslutar om tolkningen av EES-regler som motsvarar EG-regler	36
Protokoll 35 om genomförandet av EES-regler	37
Protokoll 36 om stadgan för EES gemensamma parlamentariker kommitté	37
Protokoll 37 med den förteckning som avses i artikel 101	38
Protokoll 38 om den finansiella mekanismen	39
Protokoll 39 om ecun	41
Protokoll 40 om Svalbard	41
Protokoll 41 om befintliga avtal	41
Protokoll 45 om övergångsperioder för Spanien och Portugal	42
Protokoll 48 om artikel 105 och 111	42
Protokoll 49 om Ceuta och Melilla	42
Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	43
Protokoll 1, 2 och 5—7 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	
Protokoll 1 om EFTA:s övervakningsmyndighets uppgifter och befogenheter som med tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till det avtalet	52
Protokoll 2 om de uppgifter och befogenheter som EFTA:s övervakningsmyndighet har på upphandlingsområdet	54
Protokoll 5 om EFTA-domstolens stadga	55
Protokoll 6 om rättslig kapacitet, privilegier och immunitet för EFTA:s övervakningsmyndighet ...	60
Protokoll 7 om rättslig kapacitet, privilegier och immunitet för EFTA-domstolen	63
Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna	67
Protokoll och bilaga till avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna	
Protokoll 1 om ständiga kommitténs uppgifter och befogenheter som med tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till avtalet	72
Protokoll 2 om interna förfaranden mellan EFTA-staterna för tillämpning av säkerhetsåtgärder i enlighet med artikel 43 i EES-avtalet	73
Bilaga som avses i artikel 6.2	74

**AVTAL
OM EUROPEISKA EKONOMISKA
SAMARBETSOMRÅDET**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
INGRESS	5	Kapitel 2 Statligt stöd	15
DEL I MÅL OCH PRINCIPER	6	Kapitel 3 Andra gemensamma regler	16
DEL II FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR .	7	DEL V ÖVERGRIPANDE BESTÄMMELSER AVSEENDE DE FYRA FRIHETERNA	16
Kapitel 1 Grundläggande principer	7	Kapitel 1 Socialpolitik	16
Kapitel 2 Jordbruks- och fiskeprodukter	8	Kapitel 2 Konsumentskydd	16
Kapitel 3 Samarbete i tullfrågor och om handelslättnader	8	Kapitel 3 Miljö	17
Kapitel 4 Andra regler som avser fri rörlighet för varor	9	Kapitel 4 Statistik	17
Kapitel 5 Kol- och stålprodukter	9	Kapitel 5 Bolagsrätt	17
DEL III FRI RÖRLIGHET FÖR PERSONER, TJÄNSTER OCH KAPITAL	9	DEL VI SAMARBETE VID SIDAN OM DE FYRA FRIHETERNA	17
Kapitel 1 Arbetstagare och egenföretagare ...	9	DEL VII INSTITUTIONELLA BESTÄMMELSER	19
Kapitel 2 Etableringsrätt	10	Kapitel 1 Sammanslutningens struktur	19
Kapitel 3 Tjänster	10	Kapitel 2 Förfarande vid beslutsfattande	21
Kapitel 4 Kapital	11	Kapitel 3 Homogenitet, övervakningsförfarande och tvistlösning	23
Kapitel 5 Ekonomiskt och monetärt samarbete	12	Kapitel 4 Skyddsåtgärder	25
Kapitel 6 Transporter	12	DEL VIII FINANSIELL MEKANISM	25
DEL IV KONKURRENSREGLER OCH ANDRA GEMENSAMMA REGLER	13	DEL IX ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER	26
Kapitel 1 Regler tillämpliga på företag	13		

AVTAL OM EUROPEISKA EKONOMISKA SAMARBETSOMRÅDET

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPEN,

EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGE-
MENSKAPEN,

KONUNGARIKET BELGIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLICEN TYSKLAND,

HELLENSKA REPUBLIKEN,

KONUNGARIKET SPANIEN,

FRANSKA REPUBLIKEN,

IRLAND,

ITALIENSKA REPUBLIKEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

PORTUGISISKA REPUBLIKEN,

FÖRENADE KONUNGARIKET STOR-

BRITANNIEN OCH NORDIRLAND

SAMT

REPUBLICEN FINLAND,

REPUBLICEN ISLAND,

FURSTENDÖMET LIECHTENSTEIN,

KONUNGARIKET NORGE,

SCHWEIZISKA EDSFÖRBUNDET,

KONUNGARIKET SVERIGE,

REPUBLICEN ÖSTERRIKE,

härefter kallade de AVTALSSLUTANDE
PARTERNA,

SOM ÄR ÖVERTYGADE OM att ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde kommer att bidra till uppbyggnaden av ett Europa grundat på fred, demokrati och mänskliga rättigheter,

SOM PÅ NYTT BEKRÄFTAR den höga prioritet som givits åt det privilegierade förhållandet mellan Europeiska gemenskapen, dess medlemsstater och EFTA-staterna och som är grundat på närhet, långvariga gemensamma värderingar och europeisk identitet,

SOM ÄR FAST BESLUTNA att på grundval av marknadsekonomi medverka till världsomfattande liberalisering av handeln och till samarbete, särskilt enligt Allmänna tull- och handelsavtalet och Fördraget om upprättande

av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling,

SOM BEAKTAR målet att upprätta ett dynamiskt och homogent europeiskt ekonomiskt samarbetsområde, som är grundat på gemensamma regler och lika konkurrensvillkor och som tillhandahåller lämpliga medel för verkställighet, också på den rättsliga nivån, och som kan uppnås på grundval av jämlikhet och ömsesidighet samt allmän jämvikt i fråga om fördelar, rättigheter och skyldigheter för de avtalsslutande parterna,

SOM ÄR FAST BESLUTNA att vidta åtgärder för att så långt det är möjligt förverkliga fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital inom hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, liksom ett ökat och breddat samarbete i fråga om de angränsande och övergripande politikområdena,

SOM AVSER att främja en harmonisk utveckling av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som är övertygade om behovet att genom tillämpning av avtalet bidra till en minskning av de ekonomiska och sociala regionala olikheterna,

SOM ÖNSKAR bidra till att stärka samarbetet mellan ledamöterna av Europaparlamentet och av EFTA-staternas parlament samt mellan arbetsmarknadens parter inom Europeiska gemenskapen och i EFTA-staterna,

SOM ÄR ÖVERTYGADE OM den betydelsefulla roll som enskilda kommer att spela inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet genom att utöva de rättigheter som de tillerkänns i avtalet och genom att rättsligt försvara dessa rättigheter,

SOM ÄR FAST BESLUTNA att bevara, skydda och förbättra miljön samt att säkerställa ett varsamt och förnuftigt utnyttjande av naturresurserna, på grundval av särskilt principen om en varaktig utveckling samt av principen att försiktighetsåtgärder och förebyggande åtgärder bör vidtas,

SOM ÄR FAST BESLUTNA att vid den

vidare utvecklingen av regler bygga på en hög skyddsnivå vad gäller hälsa, säkerhet och miljö,

SOM ÄR MEDVETNA OM vikten av att utveckla den sociala dimensionen, däri inbegripet lika behandling av kvinnor och män, inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som önskar säkerställa ekonomiskt och socialt framåtskridande och främja förutsättningarna för full sysselsättning, en högre levnadsstandard och förbättrade arbetsvillkor inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

SOM ÄR FAST BESLUTNA att främja konsumenternas intressen och stärka deras ställning på marknaden genom att sträva efter en hög grad av konsumentskydd,

SOM HAR DE GEMENSAMMA MÅLEN att stärka den vetenskapliga och teknologiska grunden för europeisk industri och att stimulera den, så att den blir mer konkurrenskraftig på det internationella planet,

SOM ANSER att ingåendet av detta avtal inte på något sätt skall begränsa möjligheten för någon EFTA-stat att ansluta sig till Europeiska gemenskaperna,

SOM BEAKTAR ATT de avtalsslutande parternas mål, med full hänsyn till domstolarnas oberoende ställning, är att nå och upprätthålla en enhetlig tolkning och tillämpning av detta avtal och de bestämmelser i gemenskapslagstiftningen som i sak återges i detta avtal samt att nå lika behandling av enskilda och företag vad avser de fyra friheterna och konkurrensvillkoren.

SOM BEAKTAR ATT detta avtal inte inskränker de avtalsslutande parternas självständiga beslutanderätt eller befogenhet att ingå avtal, om inte annat följer av bestämmelserna i detta avtal och med de begränsningar som följer av folkrätten,

HAR BESLUTAT att träffa följande avtal:

DEL I MÅL OCH PRINCIPER

Artikel 1

1. Detta associationsavtals syfte är att främja ett fortgående och balanserat stärkande av handeln och de ekonomiska förbindelserna mellan de avtalsslutande parterna på lika konkurrensvillkor och med respekt för samma regler, i avsikt att skapa ett homogent Euro-

peiskt ekonomiskt samarbetsområde, härafter kallat EES.

2. För att nå de mål som anges i punkt 1 skall associeringen i enlighet med bestämmelserna i detta avtal leda till

- a) fri rörlighet för varor,
- b) fri rörlighet för personer,
- c) fri rörlighet för tjänster,
- d) fri rörlighet för kapital,

e) upprättande av ett system som säkerställer att konkurrensen inte snedvrids och att reglerna därom respekteras lika, samt till

f) ett närmare samarbete på andra områden, såsom forskning och utveckling, miljö, utbildning och socialpolitik.

Artikel 2

I detta avtal avses med

a) *avtal*: huvudavtalet, dess protokoll och bilagor samt de rättsakter som det hänvisas till i dessa,

b) *EFTA-staterna*: de avtalsslutande parter som är medlemmar av Europeiska frihandelsammanslutningen,

c) *avtalsslutande parter*, vad beträffar gemenskapen och EG-medlemsstaterna: gemenskapen och EG-medlemsstaterna, eller gemenskapen, eller EG-medlemsstaterna. Den innebörd som detta uttryck skall ges i varje enskilt fall skall härledas från de relevanta bestämmelserna i detta avtal och från gemenskapens och EG-medlemsstaternas respektive behörighet som den är bestämd i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen.

Artikel 3

De avtalsslutande parterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter som följer av detta avtal fullgörs.

De skall avstå från varje åtgärd som kan äventyra att avtalets mål uppnås.

De skall dessutom underlätta samarbetet inom ramen för detta avtal.

Artikel 4

Inom detta avtals tillämpningsområde och utan att det påverkar tillämpningen av någon särskild bestämmelse i avtalet, skall all diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden.

Artikel 5

En avtalslutande part får när som helst ta upp ett problem i Gemensamma EES-kommittén eller i EES-rådet i enlighet med de bestämmelser som anges i artiklarna 92.2 och 89.2.

Artikel 6

Utan att föregripa en framtida utveckling av rättspraxis skall bestämmelserna i detta avtal, i den mån de i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen samt med rättsakter som antagits med tillämpning av dessa två fördrag, vid genomförande och tillämpning tolkas i enlighet med relevanta avgöranden av Europeiska gemenskapernas domstol som meddelats före dagen för under-tecknandet av detta avtal.

Artikel 7

Rättsakter som det hänvisas till eller som ingår i bilagorna till detta avtal eller i beslut av Gemensamma EES-kommittén skall vara bindande för de avtalslutande parterna samt utgöra en del av, eller införlivas med deras interna rättsordning enligt följande:

a) En rättsakt som motsvarar en EEG-förordning skall som sådan införlivas med de avtalslutande parternas interna rättsordning.

b) En rättsakt som motsvarar ett EEG-direktiv skall ge de avtalslutande parternas myndigheter rätt att välja form och metod för genomförandet.

DEL II FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

KAPITEL 1 GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER

Artikel 8

1. Fri rörlighet för varor mellan de avtalslutande parterna skall åstadkommas i enlighet med bestämmelserna i detta avtal.

2. Om inte annat anges, skall artiklarna 10—15, 19, 20 och 25—27 tillämpas endast på varor med ursprung i en stat som är avtalslutande part.

3. Om inte annat anges, skall bestämmelserna i detta avtal tillämpas endast på

a) varor som faller under kapitlen 25—97 i

systemet för harmoniserad varubeskivning och kodifiering, med undantag för de varor som räknas upp i protokoll 2,

b) varor som anges i protokoll 3 i enlighet med de speciella arrangemang som anges i protokollet.

Artikel 9

1. Ursprungsreglerna finns i protokoll 4. De skall inte inverka på något internationellt åtagande som har gjorts eller kan komma att göras av de avtalslutande parterna i enlighet med Allmänna tull- och handelsavtalet,

2. I syfte att utveckla de resultat som nåtts i detta avtal kommer de avtalslutande parterna att fortsätta sina ansträngningar att ytterligare förbättra och förenkla ursprungsreglerna i alla avseenden och öka samarbetet om tullfrågor.

3. En första översyn kommer att äga rum före utgången av år 1993. Ytterligare översyner kommer att ske med tvåårsintervaller. På grundval av dessa översyner åtar sig de avtalslutande parterna att besluta om lämpliga åtgärder att regleras i avtalet.

Artikel 10

Tullar på import och export samt alla avgifter med motsvarande verkan skall vara förbjudna mellan de avtalslutande parterna. Utan att det påverkar tillämpningen av arrangemangen i protokoll 5 skall detta också gälla tullar av fiskal karaktär.

Artikel 11

Kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan skall vara förbjudna mellan de avtalslutande parterna.

Artikel 12

Kvantitativa exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan skall vara förbjudna mellan de avtalslutande parterna.

Artikel 13

Bestämmelserna i artiklarna 11 och 12 skall inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda industriell och kommersiell äganderätt. Sådana förbud eller restriktioner

får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan de avtalsslutande parterna.

Artikel 14

Ingen avtalsslutande part skall, direkt eller indirekt, på varor från andra avtalsslutande parter lägga interna skatter eller avgifter, av vilket slag de än är, som är högre än de avgifter som direkt eller indirekt läggs på liknande inhemska varor.

Vidare skall ingen avtalsslutande part på varor från andra avtalsslutande parter lägga sådana interna skatter eller avgifter som är av sådan art att de indirekt skyddar andra varor.

Artikel 15

För varor som exporteras till någon annan avtalsslutande parts territorium får återbetalning av interna skatter eller avgifter inte ske med belopp som överstiger de skatter eller avgifter som direkt eller indirekt lagts på varorna.

Artikel 16

1. De avtalsslutande parterna skall säkerställa att statliga handelsmonopol anpassas på sådant sätt att ingen diskriminering med avseende på anskaffnings- och marknadsföringsvillkor föreligger mellan medborgare i EG-medlemsstaterna och medborgare i EFTA-staterna.

2. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas på varje organ genom vilket de avtalsslutande parternas behöriga myndigheter, rättsligt eller i praktiken, direkt eller indirekt kontrollerar, styr eller märkbart påverkar import eller export mellan de avtalsslutande parterna. Dessa bestämmelser skall även tillämpas på monopol som staten överlätit på andra.

KAPITEL 2 JORDBRUKS- OCH FISKE- PRODUKTER

Artikel 17

Bilaga I innehåller särskilda bestämmelser och arrangemang som avser veterinära frågor och växtskyddsfrågor.

Artikel 18

Utan att det påverkar tillämpningen av de särskilda bestämmelserna om handeln med

jordbruksprodukter skall de avtalsslutande parterna säkerställa att arrangemangen som avses i artikel 17 samt artikel 23 första stycket a och b, så som de tillämpas på andra produkter än de som omfattas av artikel 8.3, inte äventyras genom andra tekniska handelshinder. Artikel 13 är tillämplig.

Artikel 19

1. De avtalsslutande parterna skall undersöka varje svårighet som kan uppstå i deras handel med jordbruksprodukter samt sträva efter att finna lämpliga lösningar.

2. De avtalsslutande parterna åtar sig att fortsätta sina ansträngningar för att nå en gradvis liberalisering av handeln med jordbruksprodukter.

3. I detta syfte skall de avtalsslutande parterna före utgången av år 1993 och därefter med tvåårsintervaller se över villkoren för handeln med jordbruksprodukter.

4. I ljuset av resultaten av dessa översyner, inom ramen för respektive parts jordbrukspolitik och med hänsyn till resultaten av Uruguay-rundan, skall de avtalsslutande parterna, inom ramen för detta avtal, besluta om ytterligare nedskärningar av alla slag av handelshinder inom jordbrukssektorn, bilateralt eller multilateralt, på grundval av preferenser, reciprocitet och ömsesidiga fördelar — inklusive sådana nedskärningar som följer av statliga handelsmonopol på jordbruksområdet.

Artikel 20

Bestämmelser och arrangemang som avser fisk och andra marina produkter finns i protokoll 9.

KAPITEL 3 SAMARBETE I TULL- FRÅGOR OCH OM HANDELSLÄTT- NADER

Artikel 21

1. För att underlätta handeln sinsemellan skall de avtalsslutande parterna förenkla kontroller och formaliteter vid sina gränser. Bestämmelser som syftar till detta finns i protokoll 10.

2. De avtalsslutande parterna skall lämna varandra bistånd i tullfrågor för att säkerställa en korrekt tillämpning av tulllagstiftningen. Bestämmelser som syftar till detta finns i protokoll 11.

3. De avtalsslutande parterna skall stärka

och bredda samarbetet i avsikt att förenkla de procedurer som rör handel med varor, särskilt i samband med de av gemenskapens program, projekt och verksamheter som syftar till att uppnå handelslättnader, i enlighet med reglerna i del VI.

4. Utan hinder av artikel 8.3 skall artikel 21 tillämpas på alla varor.

Artikel 22

En avtalsslutande part, som avser antingen att sänka den faktiskt tillämpade nivån på de tullar eller avgifter med motsvarande verkan som tillämpas gentemot tredje land som åtnjuter behandling som mest gynnad nation eller att inte tillämpa dessa, skall såvitt möjligt anmäla åtgärden till Gemensamma EES-kommittén senast trettio dagar innan den träder i kraft. Den avtalsslutande parten i fråga skall ta del av varje invändning från andra avtalsslutande parter om de snedvridningar som kan bli följden av åtgärden.

KAPITEL 4 ANDRA REGLER SOM AVSER FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

Artikel 23

Särskilda bestämmelser och arrangemang finns i

a) protokoll 12 och bilaga II vad gäller tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering,

b) protokoll 47 vad gäller avveckling av tekniska handelshinder vid handel med vin,

c) bilaga III vad gäller produktansvar.

De skall tillämpas på alla varor, om inte annat anges.

Artikel 24

Bilaga IV innehåller särskilda bestämmelser och arrangemang som avser energi.

Artikel 25

Om uppfyllandet av bestämmelserna i artiklarna 10 och 12 leder till

a) återutförelse till ett tredje land gentemot vilket den exporterande avtalsslutande parten, vad gäller varan i fråga, tillämpar kvantitativa exportrestriktioner, exporttullar eller åtgärder eller avgifter med motsvarande verkan, eller

b) en allvarlig brist, eller hot om en sådan, vad avser en vara som är nödvändig för den exporterande avtalsslutande parten,

och om de situationer som avses ovan ger

upphov till eller kan tänkas ge upphov till avsevärda svårigheter för den exporterande avtalsslutande parten, får denna avtalsslutande part vidta lämpliga åtgärder i enlighet med förfarandena i artikel 113.

Artikel 26

Anti-dumpningsåtgärder, utjämningsstullar och åtgärder för att motverka otillåtet handelsbruk från tredje lands sida skall inte tillämpas på förbindelser mellan de avtalsslutande parterna, om inte annat anges i detta avtal.

KAPITEL 5 KOL OCH STÅL-PRODUKTER

Artikel 27

Bestämmelser och arrangemang som avser kol och stålprodukter finns i protokollen 14 och 25.

DEL III FRI RÖRLIGHET FÖR PERSO- NER, TJÄNSTER OCH KAPITAL

KAPITEL 1 ARBETSTAGARE OCH EGENFÖRETAGARE

Artikel 28

1. Fri rörlighet för arbetstagare skall säkerställas mellan EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna.

2. Denna fria rörlighet skall innebära att all diskriminering av arbetstagare från EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna på grund av nationalitet skall avskaffas vad gäller anställning, ersättning och övriga arbets- och anställningsvillkor.

3. Den skall, med förbehåll för de begränsningar som grundas på hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa, innefatta rätt att

a) anta faktiska erbjudanden om anställning,

b) förflytta sig fritt inom EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas territorium för detta ändamål,

c) uppehålla sig inom en EG-medlemsstats eller en EFTA-stats territorium i syfte att inneha anställning där i överensstämmelse med

de lagar och andra författningar som gäller för anställning av medborgare i den staten,

d) stanna kvar inom en EG-medlemsstats eller EFTA-stats territorium efter att ha varit anställd där.

4. Bestämmelserna i denna artikel skall inte tillämpas på anställning i offentlig tjänst.

5. Bilaga V innehåller särskilda bestämmelser om fri rörlighet för arbetstagare.

Artikel 29

1. För att genomföra fri rörlighet för arbetstagare och egenföretagare skall de avtalsslutande parterna inom den sociala trygghetens område i enlighet med bestämmelserna i bilaga VI särskilt se till, vad avser arbetstagare och egenföretagare samt deras familjemedlemmar, att

a) alla perioder som beaktas enligt lagstiftningen i de olika länderna läggs samman för förvärvande och bibehållande av rätten till förmåner och för beräkning av förmånernas storlek,

b) förmåner betalas ut till personer bosatta inom de avtalsslutande parternas territorier.

Artikel 30

För att underlätta för personer att uppta och utöva förvärvsverksamhet som arbetstagare eller som egenföretagare skall de avtalsslutande parterna vidta de nödvändiga åtgärderna enligt bilaga VII, för ett ömsesidigt erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis samt samordning av de avtalsslutande parternas bestämmelser i lagar och andra författningar som rör arbetstagares och egenföretagares upptagande och utövande av förvärvsverksamhet.

KAPITEL 2 ETABLERINGSRÄTT

Artikel 31

1. Inom ramen för bestämmelserna i detta avtal får det inte förekomma några inskränkningar för medborgare i en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat att fritt etablera sig på vilken som helst av dessa staters territorium. Detta skall även gälla rätten för medborgare i varje EG-medlemsstat eller EFTA-stat som är etablerad i någon av dessa stater att upprätta kontor, filialer eller dotterbolag.

Etableringsfriheten skall innefatta rätt att uppta och utöva verksamhet som egen företa-

gare samt rätt att bilda och driva företag, särskilt bolag som de definieras i artikel 34 andra stycket, på de villkor som etableringslandets lagstiftning föreskriver för egna medborgare, om inte annat följer av bestämmelserna i kapitel 4.

2. Bilagorna VIII—XI innehåller särskilda bestämmelser om etableringsrätten.

Artikel 32

Bestämmelserna i detta kapitel skall för den avtalsslutande part som är berörd inte omfatta verksamhet som hos den avtalsslutande parten, om än endast tillfälligt, är förenad med myndighetsutövning.

Artikel 33

Bestämmelserna i detta kapitel och åtgärder som vidtagits med stöd av dessa skall inte hindra tillämpning av bestämmelser i lagar, andra författningar och myndighetsåtgärder som föreskriver särskild behandling av utländska medborgare och som grundas på hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän hälsa.

Artikel 34

Bolag som bildats i överensstämmelse med en EG-medlemsstats eller EFTA-stats lagstiftning och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom de avtalsslutande parternas territorium skall vid tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel likställas med fysiska personer som är medborgare i EG-medlemsstaterna eller EFTA-staterna.

Med "bolag" förstås bolag enligt civil- eller handelslagstiftning, inbegripet kooperativa sammanslutningar samt andra offentligrättsliga eller privaträttsliga juridiska personer, med undantag av sådana som inte drivs i vinstsyfte.

Artikel 35

Bestämmelserna i artikel 30 skall tillämpas på de frågor som regleras i detta kapitel.

KAPITEL 3 TJÄNSTER

Artikel 36

1. Inom ramen för bestämmelserna i detta avtal får det inte finnas några inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom de avtalsslutande parternas territorier för medbor-

gare i EG-medlemsstater och EFTA-stater som har etablerat sig i en annan EG-medlemsstat eller EFTA-stat än mottagaren av tjänsten.

2. Bilagorna IX—XI innehåller särskilda bestämmelser om friheten att tillhandahålla tjänster.

Artikel 37

Som "tjänster" i detta avtals mening skall anses prestationer som normalt utförs mot ersättning, i den utsträckning de inte faller under bestämmelserna om fri rörlighet för varor, kapital och personer.

Med *tjänster* skall särskilt avses verksamhet

- a) av industriell natur,
- b) av kommersiell natur,
- c) inom hantverk,
- d) inom fria yrken.

Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i kapitel 2 får den som tillhandahåller en tjänst i detta syfte tillfälligt utöva sin verksamhet i det land där tjänsten tillhandahålls på samma villkor som landet uppställer för sina egna medborgare.

Artikel 38

Fri rörlighet för tjänster på transportområdet regleras av bestämmelserna i kapitel 6.

Artikel 39

Bestämmelserna i artiklarna 30 och 32—34 skall tillämpas på de frågor som regleras i detta kapitel.

KAPITEL 4 KAPITAL

Artikel 40

Inom ramen för bestämmelserna i detta avtal får det inte finnas några restriktioner mellan de avtalslutande parterna avseende rörligheten för kapital som tillhör personer bosatta i EG-medlemsstater eller EFTA-stater och inte heller någon diskriminering som grundas på parternas nationalitet eller bostadsort eller på den ort där sådant kapital är placerat. Bilaga XII innehåller de bestämmelser som behövs för att genomföra och tillämpa denna artikel.

Artikel 41

Löpande betalningar som har samband med rörlighet för varor, personer, tjänster eller kapital mellan avtalslutande parter inom ram-

en för bestämmelserna i detta avtal, skall vara befriade från alla restriktioner.

Artikel 42

1. När nationella regler för kapitalmarknad och kreditväsende tillämpas på kapitalrörelser som liberaliserats i enlighet med bestämmelserna i detta avtal, skall detta ske på ett icke-diskriminerande sätt.

2. Lån för direkt eller indirekt finansiering av en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat eller dess regionala eller lokala myndigheter får inte emitteras eller placeras i andra EG-medlemsstater eller EFTA-stater utan att de stater som saken gäller har enats om detta.

Artikel 43

1. Om skillnader i EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas valutabestämmelser skulle kunna leda till att personer som är bosatta i en av dessa stater använder de mer liberala regler inom de avtalslutande parternas territorium som avses i artikel 40 för att kringgå någon av staternas regler för kapitalrörelser till och från tredje land, får den avtalslutande parten i fråga vidta lämpliga åtgärder för att övervinna dessa svårigheter.

2. Om kapitalrörelser medför störningar på kapitalmarknaden i en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat, får den avtalslutande part som saken gäller vidta lämpliga åtgärder på kapitalrörelseområdet.

3. Om en avtalslutande parts behöriga myndigheter genomför en ändring i växelkursen som allvarigt snedvrider konkurrensvillkoren, får de andra avtalslutande parterna för en strikt begränsad tid vidta nödvändiga åtgärder för att motverka följderna av en sådan ändring.

4. Om en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat har svårigheter eller allvarligt hotas av svårigheter beträffande sin betalningsbalans, antingen som följd av en omfattande obalans i betalningsbalansen eller som följd av sammansättningen av dess valutatillgångar, och om sådana svårigheter är ägnade att äventyra särskilt detta avtals funktion, får de avtalslutande parterna vidta lämpliga åtgärder.

Artikel 44

Gemenskapen, å ena sidan, och EFTA-staterna, å den andra, skall tillämpa sina interna förfaranden i enlighet med protokoll 18 för att genomföra bestämmelserna i artikel 43.

Artikel 45

1. Beslut, yttranden och rekommendationer i samband med de åtgärder som anges i artikel 43 skall anmälas till Gemensamma EES-kommittén.

2. Alla åtgärder skall bli föremål för förhandskonsultationer och informationsutbyte inom Gemensamma EES-kommittén.

3. I den situation som avses i artikel 43.2 får den berörda avtalsslutande parten dock, av sekretesskäl eller på grund av frågans bråds-kande karaktär, vidta åtgärder utan förhandskonsultationer och informationsutbyte, när detta visar sig vara nödvändigt.

4. I den situation som avses i artikel 43.4, när en plötslig kris inträffar i fråga om betalningsbalansen och de förfaranden som anges i punkt 2 inte kan följas, får den berörda avtalsslutande parten i förebyggande syfte vidta nödvändiga säkerhetsåtgärder. Sådana åtgärder skall medföra minsta möjliga störningar i detta avtals funktion och får inte gå utöver vad som är helt nödvändigt för att avhjälpa de plötsligt uppkomna svårigheterna.

5. När åtgärder vidtas i enlighet med punkterna 3 och 4, skall detta anmälas senast den dag då de träder i kraft, och informationsutbytet och konsultationerna samt de anmälningar som avses i punkt 1 skall därefter ske så snart som möjligt.

KAPITEL 5 EKONOMISKT OCH MONETÄRT SAMARBETE

Artikel 46

De avtalsslutande parterna skall utbyta åsikter och information rörande genomförandet av detta avtal och integrationens inverkan på ekonomisk verksamhet samt utformningen av den ekonomiska och monetära politiken. Dessutom kan de diskutera det makroekonomiska läget samt politiken och framtidsutsikterna på detta område. Åsikts- och informationsutbytet skall inte vara förpliktande.

KAPITEL 6 TRANSPORTER

Artikel 47

1. Artiklarna 48 — 52 skall gälla transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar.

2. Bilaga XIII innehåller särskilda bestämmelser om alla transportgrenar.

Artikel 48

1. En EG-medlemsstats eller en EFTA-stats bestämmelser om transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar, och vilka inte täcks av bilaga XIII, får inte vare sig direkt eller indirekt ge mindre gynnsamma effekter för andra staters transportföretag än för inhemska transportföretag.

2. Varje avtalsslutande part, som avviker från principen i punkt 1, skall anmäla detta till Gemensamma EES-kommittén. Övriga avtalsslutande parter, som inte godkänner avvikelserna, får vidta motsvarande motåtgärder.

Artikel 49

Stöd är förenligt med detta avtal, om det tillgodoser behovet av samordning av transporter eller om det innebär ersättning för allmän trafikplikt.

Artikel 50

1. Vid transporter inom de avtalsslutande parternas territorium får det inte förekomma någon diskriminering, som består i att transportföretag tillämpar olika fraktsatser och beföringvillkor för att frakta samma slag av gods samma väg på grund av godsets ursprungs- eller bestämmelseland.

2. Den behöriga myndigheten enligt del VII skall på eget initiativ eller på begäran av en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat undersöka de fall av diskriminering som avses i denna artikel och fatta nödvändiga beslut inom ramen för sina egna regler.

Artikel 51

1. Det är förbjudet att på transporter inom de avtalsslutande parternas territorium tillämpa fraktsatser och villkor som i något avseende innefattar stöd eller skydd till förmån för ett eller flera särskilda företag eller näringsgrenar, om inte tillstånd har getts av den behöriga myndighet som avses i artikel 50.2.

2. Den behöriga myndigheten skall på eget initiativ eller på begäran av en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat granska de fraktsatser och villkor som avses i punkt 1 och särskilt beakta, å ena sidan, krav på en ändamålsenlig regional-ekonomisk politik, de underutvecklade regionernas behov och problemen i regioner som allvarligt påverkas av politiska förhållanden

samt, å andra sidan, sådana fraktsatsers och villkors inverkan på konkurrensen mellan olika transportgrenar.

Den behöriga myndigheten skall inom ramen för sina egna regler fatta nödvändiga beslut.

3. Det förbud som anges i punkt 1 gäller inte tariffer som fastställts för att bemöta konkurrens.

Artikel 52

Pålagor eller avgifter vid gränspassage som transportföretag tar ut utöver fraktsatserna får inte överstiga vad som är skäligt, sedan de kostnader som gränspassagen faktiskt föranlett beaktats. De avtalsslutande parterna skall sträva efter att gradvis sänka dessa kostnader.

DEL IV KONKURRENSREGLER OCH ANDRA GEMENSAMMA REGLER

KAPITEL 1 REGLER TILLÄMPLIGA PÅ FÖRETAG

Artikel 53

1. Följande skall vara förbjudet såsom oförenligt med avtalets funktion: alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som kan påverka handeln mellan avtalsslutande parter och som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom det territorium som omfattas av detta avtal, särskilt sådana som innebär att

a) inköps- eller försäljningspriser eller andra affärsvillkor direkt eller indirekt fastställs,

b) produktion, marknader, teknisk utveckling eller investeringar begränsas eller kontrolleras,

c) marknader eller inköpskällor delas upp, d) olika villkor tillämpas för likvärdiga transaktioner med vissa handelspartners, varigenom dessa får en konkurrensnackdel,

e) det ställs som villkor för att ingå ett avtal att den andra parten åtar sig ytterligare förpliktelser, som varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med föremålet för avtalet.

2. Avtal eller beslut som är förbjudna enligt denna artikel är ogiltiga.

3. Bestämmelserna i punkt 1 får dock förklaras icke tillämpliga på

— avtal eller kategorier av avtal mellan företag,

— beslut eller kategorier av beslut av företagssammanslutningar,

— samordnade förfaranden eller grupper av samordnade förfaranden,

som bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen av varor eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande, samtidigt som konsumenterna tillförsäkras en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås och som inte

a) ålägger de berörda företagen begränsningar som inte är nödvändiga för att uppnå dessa mål,

b) ger dessa företag möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av varorna i fråga.

Artikel 54

Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning inom det territorium som täcks av detta avtal eller inom en väsentlig del av detta skall, i den mån det kan påverka handeln mellan avtalsslutande parter, vara förbjudet såsom oförenligt med detta avtals funktion.

Sådant missbruk kan särskilt bestå i att

a) direkt eller indirekt påtvinga någon oskäliga inköps- eller försäljningspriser eller andra oskäliga affärsvillkor,

b) begränsa produktion, marknader eller teknisk utveckling till nackdel för konsumenterna,

c) tillämpa olika villkor för likvärdiga transaktioner med vissa handelspartners, varigenom dessa får en konkurrensnackdel,

d) ställa som villkor för att ingå avtal att den andra parten åtar sig ytterligare förpliktelser, som varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med föremålet för avtalet.

Artikel 55

1. Utan att det påverkar de bestämmelser om tillämpningen av artiklarna 53 och 54 i detta avtal som finns i protokoll 21 och bilaga XIV till avtalet, skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet, som avses i artikel 108.1, säkerställa tillämpningen av de principer som anges i artiklarna 53 och 54.

Den behöriga övervakningsmyndighet som avses i artikel 56 skall, på eget initiativ eller på begäran av en stat inom respektive territorium eller av den andra övervakningsmyndigheten, undersöka fall av förmodade överträdelser av

dessa principer. Den behöriga övervakningsmyndigheten skall genomföra dessa undersökningar i samarbete med de behöriga nationella myndigheterna inom respektive territorium samt i samarbete med den andra övervakningsmyndigheten, vilken skall ge den sitt bistånd i enlighet med sina egna regler.

Om den finner att en överträdelse ägt rum, skall den föreslå lämpliga åtgärder för att få denna att upphöra.

2. Om överträdelsen inte upphör, skall den behöriga övervakningsmyndigheten genom ett motiverat beslut fastslå att en överträdelse av principerna föreligger.

Den behöriga övervakningsmyndigheten får offentliggöra sitt beslut och bemyndiga staterna inom respektive territorium att, på de villkor och enligt de regler som den fastställer, vidta de åtgärder som krävs för att avhjälpa situationen. Den kan även anmoda den andra övervakningsmyndigheten att bemyndiga stater inom respektive territorium att vidta sådana åtgärder.

Artikel 56

1. Enskilda ärenden enligt artikel 53 skall avgöras av övervakningsmyndigheterna enligt följande:

a) EFTA:s övervakningsmyndighet skall besluta i enskilda ärenden, där endast handeln mellan EFTA-staterna berörs,

b) utan att det påverkar tillämpningen av c skall EFTA:s övervakningsmyndighet besluta, i enlighet med bestämmelserna i artikel 58, protokoll 21 och de regler som antagits för deras genomförande, protokoll 23 och bilaga XIV, i ärenden där omsättningen i de berörda företagen inom EFTA-staternas territorium uppgår till 33 procent eller mer av deras omsättning inom det territorium som täcks av detta avtal,

c) EG-kommissionen beslutar i övriga ärenden samt i ärenden som avses i b när handeln mellan EG:s medlemsstater berörs, med beaktande av bestämmelserna i artikel 58, protokoll 21, protokoll 23 och bilaga XIV.

2. Enskilda ärenden enligt artikel 54 skall avgöras av övervakningsmyndigheten för det territorium där det konstateras att en dominerande ställning förekommer. Bestämmelserna i punkt 1 b och c skall tillämpas endast om dominans förekommer inom båda övervakningsmyndigheternas territorier.

3. Enskilda ärenden enligt punkt 1 c vilkas

följer för handeln mellan EG:s medlemsstater eller för konkurrensen inom gemenskapen inte är märkbara, skall avgöras av EFTA:s övervakningsmyndighet.

4. Vad som avses med ”företag” och ”omsättning” i denna artikel anges i protokoll 22.

Artikel 57

1. Företagskoncentrationer som skall kontrolleras enligt punkt 2 och som skapar eller stärker en dominerande ställning, till följd av vilken effektiv konkurrens skulle hindras i betydande omfattning inom det territorium som täcks av detta avtal eller en avsevärd del av detta, skall förklaras vara oförenliga med detta avtal.

2. Kontroll av företagskoncentrationer enligt punkt 1 skall verkställas av

a) EG-kommissionen i de ärenden som avses i förordning (EEG) 4064/89 i enlighet med den förordningen och i enlighet med protokollen 21 och 24 samt bilaga XIV i detta avtal. EG-kommissionen skall med förbehåll för EG-domstolens prövning ensam vara behörig att fatta beslut i dessa ärenden.

b) EFTA:s övervakningsmyndighet i de ärenden som inte omfattas av a, när de relevanta tröskelvärden som anges i bilaga XIV uppnås inom EFTA-staternas territorium i enlighet med protokollen 21 och 24 samt bilaga XIV. Detta begränsar inte EG-medlemsstaternas behörighet.

Artikel 58

För att utveckla och bevara en enhetlig övervakning på konkurrensområdet inom hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och för att främja att detta avtals bestämmelser därom genomförs, tillämpas och tolkas på ett homogent sätt, skall de behöriga myndigheterna samarbeta i enlighet med bestämmelserna i protokollen 23 och 24.

Artikel 59

1. Beträffande offentliga företag och företag som EG-medlemsstater och EFTA-stater beviljar särskilda eller exklusiva rättigheter, skall de avtals slutande parterna säkerställa att någon åtgärd inte vidtas och inte heller bibehålls som strider mot reglerna i detta avtal, i synnerhet reglerna i artiklarna 4 och 53—63.

2. Företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller som har karaktären av fiskala monopol skall

vara underkastade reglerna i detta avtal, särskilt konkurrensreglerna, i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs. Utvecklingen av handeln får inte påverkas i en omfattning som strider mot de avtalsslutande parternas intresse.

3. EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsorgan skall inom respektive behörighetsområde säkerställa att bestämmelserna i denna artikel tillämpas och, när det är nödvändigt, vidta lämpliga åtgärder vad avser stater inom respektive behörighetsområde.

Artikel 60

Bilaga XIV innehåller särskilda bestämmelser för tillämpning av de principer som anges i artiklarna 53, 54, 57 och 59.

KAPITEL 2 STATLIGT STÖD

Artikel 61

1. Om inte annat föreskrivs i detta avtal, är stöd som ges av EG-medlemsstater, EFTA-stater eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med detta avtal i den utsträckning det påverkar handeln mellan de avtalsslutande parterna.

2. Förenligt med detta avtal är

a) stöd av social karaktär som ges till enskilda konsumenter, under förutsättning att stödet ges utan diskriminering med avseende på varornas ursprung,

b) stöd för att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser.

c) stöd som ges till näringslivet i vissa områden av Förbundsrepubliken Tyskland och som påverkats genom Tysklands delning, i den utsträckning stödet är nödvändigt för att uppväga de ekonomiska nackdelar som uppkommit genom denna delning.

3. Som förenligt med detta avtal kan anses

a) stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning,

b) stöd för att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intres-

se eller för att avhjälpa en allvarlig störning i en EG-medlemsstats eller en EFTA-stats ekonomi,

c) stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset,

d) stöd av annat slag i enlighet med vad Gemensamma EES-kommittén kan komma att ange i enlighet med del VII.

Artikel 62

1. Alla befintliga former av statligt stöd inom de avtalsslutande parternas territorium samt alla planer på att ge eller ändra sådant stöd skall vara föremål för fortlöpande granskning med avseende på stödets förenlighet med artikel 61. Denna granskning skall genomföras

a) vad avser EG-medlemsstaterna: av EG-kommissionen i enlighet med bestämmelserna i artikel 93 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

b) vad avser EFTA-staterna: av EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i ett avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av EFTA:s övervakningsmyndighet, som har de befogenheter och uppgifter som anges i protokoll 26.

2. I syfte att säkerställa en enhetlig övervakning av statsstödet inom hela det territorium som omfattas av detta avtal skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet samarbeta i enlighet med bestämmelserna i protokoll 27.

Artikel 63

Bilaga XV innehåller särskilda bestämmelser om statligt stöd.

Artikel 64

1. Om någon av övervakningsmyndigheterna anser att den andra övervakningsmyndighetens tillämpning av artiklarna 61 och 62 i detta avtal samt artikel 5 i protokoll 14 inte är förenlig med upprätthållandet av lika konkurrensvillkor inom det territorium som täcks av detta avtal, skall utbyte av synpunkter ske inom två veckor i enlighet med förfarandet i protokoll 27 punkt f.

Om en gemensamt överenskommen lösning inte nåtts i slutet av denna tvåveckorsperiod, får den drabbade avtalsslutande partens behöriga myndighet omedelbart vidta lämpliga in-

terimistiska åtgärder för att avhjälpa den snedvridning av konkurrensen som uppkommit.

Samråd skall då äga rum i Gemensamma EES-kommittén i syfte att finna en gemensamt godtagbar lösning.

Om Gemensamma EES-kommittén inte inom tre månader har lyckats nå en lösning och om förfarandet i fråga orsakar eller hotar att orsaka en snedvridning av konkurrensen som påverkar handeln mellan de avtalsslutande parterna, får de interimistiska åtgärderna ersättas av slutliga åtgärder som är helt nödvändiga för att neutralisera följderna av snedvridningen. I första hand skall sådana åtgärder väljas som medför den minsta störningen av EES funktion.

2. Bestämmelserna i denna artikel skall också tillämpas på statliga handelsmonopol upprättade efter dagen för avtalets undertecknande.

KAPITEL 3 ANDRA GEMENSAMMA REGLER

Artikel 65

1. Bilaga XVI innehåller särskilda bestämmelser och arrangemang om offentlig upphandling som, om inte annat anges, skall tillämpas på alla där angivna varor och tjänster.

2. Protokoll 28 och bilaga XVII innehåller särskilda bestämmelser om immateriell äganderätt inbegripet industriell och kommersiell äganderätt; bestämmelser som, om inte annat anges, skall tillämpas på alla varor och tjänster.

DEL V ÖVERGRIPANDE BESTÄMMELSER OM DE FYRA FRIHETERNA

KAPITEL 1 SOCIALPOLITIK

Artikel 66

De avtalsslutande parterna är ense om behovet att främja en förbättring av arbetstagarnas arbetsvillkor och levnadsstandard.

Artikel 67

1. De avtalsslutande parterna skall särskilt sträva efter att, främst i fråga om arbetsmiljön, främja förbättringar av arbetstagares hälsa och säkerhet. För att medverka till att detta mål uppnås, skall minimikrav tillämpas, som skall

genomföras stegvis, varvid hänsyn skall tas till rådande förhållanden och tekniska bestämmelser hos var och en av de avtalsslutande parterna. Sådana minimikrav skall inte hindra någon avtalsslutande part från att bibehålla eller införa sådana mera långtgående bestämmelser för att värna om arbetsvillkor som är förenliga med detta avtal.

2. Bilaga XVIII anger närmare vilka bestämmelser de avtalsslutande parterna skall genomföra som minimikrav enligt punkt 1.

Artikel 68

Inom området arbetsrätt skall de avtalsslutande parterna genomföra de åtgärder som krävs för att säkerställa att detta avtal fungerar väl. Åtgärderna anges närmare i bilaga XVIII.

Artikel 69

1. Varje avtalsslutande part skall säkerställa och upprätthålla principen om lika lön för kvinnor och män för lika arbete.

I denna artikel skall med "lön" förstås den gängse grund- eller minimilönen samt alla övriga förmåner i form av kontanter eller naturaförmåner som arbetstagaren, direkt eller indirekt, får av arbetsgivaren på grund av anställningen.

Lika lön utan könsdiskriminering innebär att

a) ackordslön för lika arbete skall fastställas enligt samma beräkningsgrunder,

b) tidlön skall vara lika för lika arbete.

2. Bilaga XVIII innehåller särskilda bestämmelser för genomförande av punkt 1.

Artikel 70

De avtalsslutande parterna skall främja principen om lika behandling av kvinnor och män genom att genomföra och tillämpa de bestämmelser som anges närmare i bilaga XVIII.

Artikel 71

De avtalsslutande parterna skall sträva efter att främja dialogen på europeisk nivå mellan arbetsgivare och arbetstagare.

KAPITEL 2 KONSUMENTSKYDD

Artikel 72

Bilaga XIX innehåller bestämmelser om konsumentskydd.

KAPITEL 3 MILJÖ

Artikel 73

1. De avtalsslutande parternas åtgärder i fråga om miljön skall ha till syfte

- a) att bevara, skydda och förbättra miljön,
- b) att bidra till skyddet av människornas hälsa,
- c) att säkerställa ett varsamt och förnuftigt utnyttjande av naturresurserna.

2. De avtalsslutande parternas åtgärder i fråga om miljön skall grundas på principerna att förebyggande åtgärder bör vidtas, att miljöförstöring företrädesvis bör hejdas vid källan och att den som skadat miljön skall betala. Miljöskyddskraven skall vara en del av de avtalsslutande parternas politik i övrigt.

Artikel 74

Bilaga XX innehåller de särskilda bestämmelser om skyddsåtgärder som skall tillämpas enligt artikel 73.

Artikel 75

De skyddsåtgärder som avses i artikel 74 skall inte hindra någon avtalsslutande part från att bibehålla eller införa strängare skyddsåtgärder som är förenliga med detta avtal.

KAPITEL 4 STATISTIK

Artikel 76

1. De avtalsslutande parterna skall säkerställa framtagning och spridning av sammanhållna och jämförbara statistiska uppgifter för att beskriva och följa alla relevanta ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter på EES.

2. I detta syfte skall de avtalsslutande parterna utveckla och använda harmoniserade metoder, definitioner och klassificeringar samt gemensamma program och förfaranden och därvid organisera det statistiska arbetet på lämpliga administrativa nivåer och med tillräcklig hänsyn till behovet av skydd mot obehörig insyn i fråga om statistik.

3. Bilaga XXI innehåller särskilda bestämmelser om statistik.

4. Protokoll 30 innehåller särskilda bestämmelser om hur samarbetet på statistikområdet skall organiseras.

KAPITEL 5 BOLAGSRÄTT

Artikel 77

Bilaga XXII innehåller särskilda bestämmelser om bolagsrätt.

DEL VI SAMARBETE VID SIDAN OM DE FYRA FRIHETERNA

Artikel 78

De avtalsslutande parterna skall stärka och bredda samarbetet inom ramen för gemenskapens verksamhet inom följande områden:

- forskning och teknisk utveckling,
- informationstjänster,
- miljö,
- utbildning, yrkespraktik och ungdomsfrågor,
- socialpolitik,
- konsumentskydd,
- små och medelstora företag,
- turism,
- den audiovisuella sektorn och
- räddningstjänst,

i den utsträckning som dessa frågor inte regleras genom bestämmelser i andra delar av detta avtal.

Artikel 79

1. De avtalsslutande parterna skall med alla lämpliga medel förstärka den ömsesidiga dialogen, särskilt genom de förfaranden som anges i del VII, i syfte att visa på områden och verksamheter där ett närmare samarbete skulle kunna bidra till att deras gemensamma syften uppnås inom de områden som avses i artikel 78.

2. De skall särskilt utbyta information och, på begäran av en avtalsslutande part, samråda inom Gemensamma EES-kommittén vad gäller planer och förslag om upprättande eller ändring av ramprogram, särskilda program, verksamheter och projekt inom de områden som avses i artikel 78.

3. Bestämmelserna i del VII skall med nödvändiga ändringar tillämpas på del VI, när detta särskilt anges i del VI eller i protokoll 31.

Artikel 80

Det samarbete som avses i artikel 78 skall normalt ske i någon av följande former:

— EFTA-staternas deltagande i EG:s ramprogram, särskilda program, projekt eller andra verksamheter.

— Upprättande av gemensam verksamhet inom särskilda områden, som kan innefatta planering eller samordning av verksamheter, sammanslagning av pågående verksamheter och genomförande av tillfälliga gemensamma verksamheter.

— Formellt och informellt utbyte eller tillhandahållande av information.

— Gemensamma ansträngningar för att främja viss verksamhet inom de avtalsslutande parternas hela territorium.

— Parallell lagstiftning, när så är lämpligt, med identiskt eller likartat innehåll.

— Samordning, när detta är av gemensamt intresse, av ansträngningar och verksamheter genom eller inom ramen för internationella organisationer samt av samarbete med tredje land.

Artikel 81

När samarbetet sker i form av EFTA-staternas deltagande i EG:s ramprogram, särskilda program, projekt eller andra verksamheter, skall följande principer tillämpas:

a) EFTA-staterna skall ha tillgång till alla delar av ett program.

b) EFTA-staternas ställning i de kommittéer som bistår EG-kommissionen med genomförande och utveckling av en EG-verksamhet som EFTA-staterna eventuellt bidrar till finansiellt genom sitt deltagande, skall i full utsträckning återspegla detta bidrag.

c) Bestämmelserna i artikel 79.3 skall tillämpas på sådana beslut av gemenskapen som inte avser den allmänna budgeten, om dessa direkt eller indirekt berör ramprogram, särskilda program, projekt eller andra verksamheter som EFTA-staterna deltar i genom ett beslut enligt detta avtal. Villkor och betingelser för ett fortsatt deltagande i verksamheten i fråga får granskas av Gemensamma EES-kommittén i enlighet med artikel 86.

d) På projektnivå skall institutioner, företag, organisationer och medborgare i EFTA-stater ha samma rättigheter och skyldigheter vad avser ett EG-program eller annan verksamhet som de som är tillämpliga på institutioner, företag, organisationer och medborgare i EG-medlemsstaterna som deltar i samma verksamhet. Detta skall med nödvändiga ändringar

tillämpas på deltagare i utbyten mellan EG-medlemsstater och EFTA-stater inom ramen för verksamheten i fråga.

e) EFTA-staterna, deras institutioner, företag, organisationer och medborgare, skall ha samma rättigheter och skyldigheter vad gäller spridning, utvärdering och utnyttjande av resultaten som de som tillkommer EG:s medlemsstater, deras institutioner, företag, organisationer och medborgare.

f) De avtalsslutande parterna åtar sig att, i enlighet med sina respektive regler och förordningar och i den utsträckning det är nödvändigt, underlätta rörligheten för deltagare i ett program eller annan verksamhet.

Artikel 82

1. När samarbetet enligt denna del innefattar finansiell medverkan från EFTA-staterna, skall denna medverkan ske i någon av följande former:

a) EFTA-staternas bidrag, som följer av deras deltagande i gemenskapens verksamheter, skall fördelas i proportion till

— anslagen för ekonomiska åtaganden och anslagen för betalningar

vilka varje år fastställs i gemenskapens allmänna budget för de budgetposter som motsvarar verksamheterna i fråga.

Den "proportionalitetsfaktor" som skall bestämma EFTA-staternas medverkan skall utgöra summan av förhållandet mellan å ena sidan var och en av EFTA-staternas bruttonationalprodukter, till marknadspriser, och å andra sidan summan av gemenskapens och respektive EFTA-stats bruttonationalprodukter, till marknadspriser. Denna faktor skall för varje budgetår beräknas på grundval av de senaste tillgängliga statistiska uppgifterna.

EFTA-staternas bidragsbelopp skall, både för anslagen för ekonomiska åtaganden och anslagen för betalningar, utgöra tillägg till de belopp som fastställts för gemenskapen i den allmänna budgeten för varje budgetpost som motsvarar verksamheterna i fråga.

De bidrag som varje år skall betalas ut av EFTA-staterna skall fastställas på grundval av anslagen för betalningar.

Åtaganden som gemenskapen gjort innan EFTA-staterna börjat medverka i dessa verksamheter på grundval av detta avtal — samt de betalningar som följer härav — skall inte föranleda några bidrag från EFTA-staternas sida.

b) EFTA-staternas finansiella bidrag till följd av deras medverkan i vissa projekt eller andra verksamheter skall grundas på principen att varje avtalsslutande part skall stå för sina egna kostnader och därutöver betala ett skäligt bidrag, som skall fastställas av Gemensamma EES-kommittén till gemenskapens fasta kostnader.

c) Gemensamma EES-kommittén skall fatta de nödvändiga besluten om de avtalsslutande parternas bidrag till kostnaderna för verksamheten i fråga.

2. De närmare bestämmelserna för tillämpning av denna artikel finns i protokoll 32.

Artikel 83

När samarbetet sker i form av informationsutbyte mellan offentliga myndigheter, skall EFTA-staterna ha samma rättigheter att ta emot och samma skyldigheter att ge information som EG-medlemsstaterna samt vara underkastade de sekretesskrav som skall fastställas av Gemensamma EES-kommittén.

Artikel 84

Bestämmelser om samarbetet inom särskilda områden finns i protokoll 31.

Artikel 85

Om inte annat följer av protokoll 31, skall samarbete som redan upprättats mellan EG och enskilda EFTA-stater inom de områden som anges i artikel 78 vid tiden för detta avtals ikraftträdande framdeles ske enligt de tillämpliga bestämmelserna i denna del och i protokoll 31.

Artikel 86

Gemensamma EES-kommittén skall, i enlighet med del VII, fatta alla nödvändiga beslut om tillämpning av artiklarna 78 — 85 samt om de åtgärder som grundar sig på dessa artiklar, vilket bland annat kan innebära tillägg till och ändringar i bestämmelserna i protokoll 31 samt antagande av sådana övergångsbestämmelser som behövs för genomförandet av artikel 85.

Artikel 87

De avtalsslutande parterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att utveckla, stärka eller bredda samarbetet inom ramen för gemenskapens verksamhet inom områden som inte finns uppräknade i artikel 78, när sådant samarbete anses kunna bidra till förverkligandet av detta

avtals mål eller av de avtalsslutande parterna anses vara av gemensamt intresse. Sådana åtgärder kan innefatta ändring av artikel 78 genom att nya områden läggs till dem som finns uppräknade där.

Artikel 88

Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i andra delar av detta avtal skall bestämmelserna i denna del inte utesluta möjligheten för en avtalsslutande part att självständigt förbereda, vidta och genomföra åtgärder.

DEL VII INSTITUTIONELLA BESTÄMMELSER

KAPITEL I SAMMANSLUTNINGENS STRUKTUR

AVSNITT 1 EES-RÅDET

Artikel 89

1. Ett EES-råd upprättas härmed. Det skall särskilt svara för att ge politiska impulser vid genomförandet av detta avtal och för att fastställa de allmänna riktlinjerna för Gemensamma EES-kommittén.

I detta syfte skall EES-rådet bedöma hur avtalet i dess helhet fungerar och utvecklas. Det skall fatta de politiska beslut som leder till ändringar i avtalet.

2. De avtalsslutande parterna, vad avser gemenskapen och EG-medlemsstaterna inom sina respektive behörighetsområden, får, efter att ha diskuterat frågan i Gemensamma EES-kommittén eller direkt i synnerligen brådskande fall, i EES-rådet ta upp varje fråga som ger upphov till svårigheter.

3. EES-rådet skall genom beslut anta sin arbetsordning.

Artikel 90

1. EES-rådet skall bestå av medlemmarna av Europeiska gemenskapernas råd och ledamöter av EG-kommissionen samt av en regeringsmedlem från var och en av EFTA-staterna.

EES-rådets medlemmar får låta sig representeras i enlighet med de villkor som skall fastställas i rådets arbetsordning.

2. EES-rådets beslut skall fattas genom överenskommelse mellan å ena sidan gemenskapen och å andra sidan EFTA-staterna.

Artikel 91

1. Ordförandeskapet i EES-rådet skall innehas omväxlande, under en sexmånadersperiod, av en medlem av Europeiska gemenskapernas råd och en medlem av regeringen i en EFTA-stat.

2. EES-rådet skall sammankallas två gånger om året av dess ordförande. EES-rådet skall också sammanträda i enlighet med sin arbetsordning, närhelst omständigheterna kräver det.

AVSNITT 2 GEMENSAMMA EES-KOMMITTÉN

Artikel 92

1. En gemensam EES-kommitté upprättas härmed. Den skall säkerställa att avtalet genomförs på ett effektivt sätt. I detta syfte skall den se till att ett utbyte sker av åsikter och information samt fatta beslut i de fall som anges i detta avtal.

2. De avtalsslutande parterna, vad avser gemenskapen och EG-medlemsstaterna inom sina respektive behörighetsområden, skall i Gemensamma EES-kommittén samråda på varje punkt av betydelse för avtalet som ger upphov till svårigheter och som tagits upp av en av parterna.

3. Gemensamma EES-kommittén skall genom beslut anta sin arbetsordning.

Artikel 93

1. Gemensamma EES-kommittén skall bestå av företrädare för de avtalsslutande parterna.

2. Gemensamma EES-kommittén skall fatta beslut genom överenskommelse mellan å ena sidan gemenskapen och å andra sidan EFTA-staterna, som talar med en röst.

Artikel 94

1. Ordförandeskapet i Gemensamma EES-kommittén skall innehas omväxlande, under en sexmånadersperiod, av företrädaren för gemenskapen, det vill säga EG-kommissionen, och företrädaren för en av EFTA-staterna.

2. I syfte att fullgöra sina uppgifter skall Gemensamma EES-kommittén i allmänhet sammanträda minst en gång i månaden. Den skall även sammanträda på initiativ av sin ordförande eller på begäran av någon av de avtalsslutande parterna i enlighet med sin arbetsordning.

3. Gemensamma EES-kommittén kan beslu-

ta att inrätta underkommittéer eller arbetsgrupper för att bistå den vid fullgörandet av dess uppgifter. Gemensamma EES-kommittén skall i sin arbetsordning bestämma sådana underkommittéers och arbetsgruppers sammansättning och verksamhetsformer. Deras uppdrag skall i varje enskilt fall fastställas av Gemensamma EES-kommittén.

4. Gemensamma EES-kommittén skall i en årlig rapport redogöra för avtalets funktion och utveckling.

AVSNITT 3 PARLAMENTARISKT SAMARBETE

Artikel 95

1. En gemensam parlamentarikerkommitté för EES (EES gemensamma parlamentarikerkommitté) upprättas härmed. Den skall bestå av ett lika antal ledamöter av, å ena sidan, Europaparlamentet och, å andra sidan, EFTA-staternas parlament. Det sammanlagda antalet ledamöter i kommittén anges i stadgan i protokoll 36.

2. EES gemensamma parlamentarikerkommitté skall ha möten växelvis inom gemenskapen och i en EFTA-stat i enlighet med bestämmelserna i protokoll 36.

3. EES gemensamma parlamentarikerkommitté skall genom dialog och debatt bidra till en bättre förståelse mellan gemenskapen och EFTA-staterna inom de områden som täcks av detta avtal.

4. EES gemensamma parlamentarikerkommitté kan framlägga sina synpunkter i form av rapporter eller resolutioner, så som den finner lämpligt. Den skall särskilt granska Gemensamma EES-kommitténs årsrapport, upprättad i enlighet med artikel 94.4.

5. EES-rådets ordförande får inställa sig inför EES gemensamma parlamentarikerkommitté för att höras av denna.

6. EES gemensamma parlamentarikerkommitté skall anta sin arbetsordning.

AVSNITT 4 SAMARBETE MELLAN SAMHÄLLSLIVETS PARTER

Artikel 96

1. Medlemmar av Ekonomiska och sociala kommittén och andra organ, där arbetsmarknadens parter inom gemenskapen är represen-

terade och av motsvarande organ inom EFTA-staterna, skall sträva efter att stärka kontakt-erna sinsemellan och att samarbeta organiserat och regelbundet för att öka medvetenheten om de ekonomiska och sociala aspekterna av det ökande ömsesidiga beroendet mellan de avtalslutande parternas ekonomier och deras intressen i EES-sammanhang.

2. I detta syfte upprättas härmed en rådgivande EES-kommitté. Den skall bestå av ett lika antal medlemmar av, å ena sidan, Europeiska gemenskapernas ekonomiska och sociala kommitté och, å andra sidan, EFTA:s rådgivande kommitté. Kommittén kan lägga fram sina åsikter i form av rapporter eller resolutioner, så som den finner lämpligt.

3. Rådgivande EES-kommittén skall anta sin arbetsordning.

KAPITEL 2 FÖRFARANDET VID BESLUTSFATTANDE

Artikel 97

Detta avtal inskränker inte någon avtalslutande parts rätt att utan att det påverkar icke-diskrimineringsprincipen ändra sin interna lagstiftning inom de områden som täcks av avtalet under förutsättning att parten först har informerat övriga avtalslutande parter,

— om Gemensamma EES-kommittén finner att lagstiftningen i dess ändrade lydelse inte negativt påverkar avtalets tillfredsställande funktion, eller

— om förfarandet enligt artikel 98 har fullföljts.

Artikel 98

Bilagorna till detta avtal och protokollen 1—7, 9—11, 19—27, 30—32, 37, 39, 41 och 47, kan vid behov ändras genom beslut av Gemensamma EES-kommittén i enlighet med artiklarna 93.2, 99, 100, 102 och 103.

Artikel 99

1. Så snart ny lagstiftning är under utarbetande av EG-kommissionen på ett område som omfattas av detta avtal, skall kommissionen underhand rådfråga experter i EFTA-staterna på samma sätt som den rådfrågar experter i EG:s medlemsstater vid utarbetandet av sina förslag.

2. När EG-kommissionen överlämnar sitt

förslag till Europeiska gemenskapernas råd, skall den överlämna kopior av detta till EFTA-staterna.

På begäran av någon av de avtalslutande parterna skall ett preliminärt utbyte av åsikter äga rum inom Gemensamma EES-kommittén.

3. Under den fas som föregår ett beslut inom Europeiska gemenskapernas råd skall de avtalslutande parterna i en fortgående informations- och samrådsprocess, vid viktiga tillfällen, åter samråda med varandra i Gemensamma EES-kommittén, då detta begärs av någon av parterna.

4. De avtalslutande parterna skall med gott uppsåt samarbeta under informations- och samrådsfasen i syfte att underlätta beslutsfattandet i Gemensamma EES-kommittén i slutet av denna process.

Artikel 100

EG-kommissionen skall tillförsäkra experter från EFTA-staterna ett så omfattande deltagande som möjligt, med hänsyn till de områden som berörs, under beredningen av förslag till åtgärder, vilka därefter skall föreläggas de kommittéer som bistår kommissionen vid utövandet av dess verkställande befogenheter. När EG-kommissionen utarbetar förslag till åtgärder, skall den anlita experter i EFTA-staterna på samma sätt som den anlitar experter i EG:s medlemsstater.

I de fall då hänvändelse sker till Europeiska gemenskapernas råd i enlighet med det förfarande som är tillämpligt på det slags kommitté som berörs, skall kommissionen för rådet redovisa de synpunkter som lagts fram av EFTA-staternas experter.

Artikel 101

1. Vad gäller kommittéer som varken omfattas av artikel 81 eller artikel 100 skall experter från EFTA-staterna knytas till arbetet, när så behövs för att detta avtal skall fungera på ett tillfredsställande sätt.

Dessa kommittéer är uppräknade i protokoll 37. Villkoren för en sådan medverkan anges i de tillämpliga protokollen och bilagorna för respektive område, där de aktuella frågorna behandlas.

2. Om de avtalslutande parterna finner att en sådan medverkan skall utsträckas till andra kommittéer av liknande slag, kan Gemensamma EES-kommittén ändra protokoll 37.

Artikel 102

1. För att säkerställa rättssäkerheten och enhetligheten inom EES skall Gemensamma EES-kommittén fatta beslut om ändring av en bilaga till detta avtal så snart som möjligt efter det att gemenskapen har antagit den motsvarande nya EG-lagstiftningen i syfte att möjliggöra en samtidig tillämpning av denna samt av ändringarna i bilagorna till avtalet. Gemenskapen skall därför, varje gång den antar lagstiftning i en fråga som regleras i detta avtal, snarast underrätta övriga avtalslutande parter i Gemensamma EES-kommittén.

2. Gemensamma EES-kommittén bedömer vilken del av en bilaga till detta avtal som är direkt berörd av den nya lagstiftningen.

3. De avtalslutande parterna skall på allt sätt sträva efter att nå en överenskommelse i frågor som är relevanta för detta avtal.

Gemensamma EES-kommittén skall särskilt sträva efter att söka nå en ömsesidigt godtagbar lösning när en allvarlig svårighet uppstår på ett område som i EFTA-staterna omfattas av lagstiftarens behörighet.

4. Om, trots tillämpning av föregående punkt, en överenskommelse om en ändring av en bilaga till detta avtal inte kan nås, skall Gemensamma EES-kommittén undersöka alla ytterligare möjligheter att säkerställa att avtalet även fortsättningsvis fungerar tillfredsställande samt fatta varje beslut som kan vara nödvändigt i detta hänseende, däri inbegripet möjligheten att erkänna att lagstiftningen är likvärdig. Ett sådant beslut skall fattas senast vid utgången av sex månader från den dag då ärendet hänskjutits till Gemensamma EES-kommittén eller, om denna dag infaller senare, den dag då motsvarande EG-lagstiftning träder i kraft.

5. Om Gemensamma EES-kommittén vid utgången av den tidsfrist som anges i punkt 4 inte har fattat beslut om en ändring av en bilaga till detta avtal, skall den del som berörs härav, fastställd i enlighet med punkt 2, betraktas som provisoriskt suspenderad, om inte Gemensamma EES-kommittén beslutar om motsatsen. En sådan suspension skall börja gälla sex månader efter utgången av den tid som avses i punkt 4, men i inget fall tidigare än den dag då motsvarande EG-rättsakt genom-

förs i gemenskapen. Gemensamma EES-kommittén skall fullfölja sina strävanden att enas om en ömsesidigt godtagbar lösning, så att suspensionen kan återkallas så snart som möjligt.

6. De praktiska konsekvenserna av den suspensionen som avses i punkt 5 skall diskuteras i Gemensamma EES-kommittén. De rättigheter och skyldigheter som redan förvärvats av enskilda och företag enligt detta avtal skall kvarstå. De avtalslutande parterna skall, när så är lämpligt, besluta om de ändringar som blir nödvändiga på grund av suspensionen.

Artikel 103

1. Om ett av Gemensamma EES-kommittén fattat beslut kan bli bindande för en avtalslutande part först efter det att konstitutionella krav uppfyllts, skall beslutet, om det anger en viss dag, träda i kraft den dagen under förutsättning att den avtalslutande parten före den dagen har anmält till övriga avtalslutande parter att de konstitutionella kraven uppfyllts.

Om en sådan anmälan inte har gjorts före den dagen träder beslutet i kraft den första dagen i den andra månaden efter den sista anmälan.

2. Om en sådan anmälan inte har gjorts inom sex månader efter Gemensamma EES-kommitténs beslut, skall beslutet tillämpas provisoriskt i avvaktan på att de konstitutionella kraven skall uppfyllas, om inte en avtalslutande part anmäler att en sådan provisorisk tillämpning inte kan äga rum. I detta fall, eller om en avtalslutande part anmäler icke-ratifikation av ett beslut av Gemensamma EES-kommittén, skall det upphävande som anges i artikel 102.5 träda i kraft en månad efter en sådan anmälan, men inte i något fall tidigare än den dag då motsvarande EG-rättsakt genomförs i gemenskapen.

Artikel 104

Beslut som fattas av Gemensamma EES-kommittén i de fall som anges i detta avtal skall, om inte annat anges däri, vara bindande för de avtalslutande parterna sedan de trätt i kraft. De avtalslutande parterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa beslutens genomförande och tillämpning.

KAPITEL 3 HOMOGENITET, ÖVERVAKNINGSFÖRFARANDE OCH TVISTLÖSNING

AVSNITT 1 HOMOGENITET

Artikel 105

1. I syfte att uppnå de avtalslutande parternas mål att nå fram till en så enhetlig tolkning som möjligt av bestämmelserna i detta avtal och av de bestämmelser i EG-lagstiftningen som i sak återges i avtalet skall Gemensamma EES-kommittén vidta åtgärder i enlighet med denna artikel.

2. Gemensamma EES-kommittén skall fortlopande granska utvecklingen av rättspraxis inom Europeiska gemenskapernas domstol och den EFTA-domstol som avses i artikel 108.2. I detta syfte skall dessa domstolars domar överlämnas till Gemensamma EES-kommittén, som skall vidta åtgärder för att upprätthålla den homogena tolkningen av avtalet.

3. Om Gemensamma EES-kommittén inom två månader efter det att frågan om en skiljaktighet i rättspraxis mellan de båda domstolarna har väckts hos den inte har lyckats bevara en homogen tolkning av avtalet, får förfarandena enligt artikel 111 tillämpas.

Artikel 106

I syfte att främja en så enhetlig tolkning av detta avtal som möjligt, varvid full hänsyn skall tas till domstolars oberoende ställning, skall ett system för utbyte av information rörande domar av EFTA-domstolen, Europeiska gemenskapernas domstol och Europeiska gemenskapernas första instansrätt samt EFTA-staternas domstolar som utgör sista instans upprättas av Gemensamma EES-kommittén. Detta system skall omfatta

a) överlämnande till registratorn vid Europeiska gemenskapernas domstol av dessa domstolars domar när de avser tolkning och tillämpning av, å ena sidan, detta avtal och, å andra sidan, Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen med ändringar och tillägg, samt de rättsakter som antagits i överensstämmelse med dessa fördrag, i den mån de rör bestämmelser som i sak är identiska med bestämmelser i detta avtal,

b) klassificering av dessa domar verkställd av registratorn vid Europeiska gemenskapernas

domstol, vilket i den utsträckning det behövs innefattar utarbetande och publicering av översättningar och sammanfattningar,

c) överlämnande från registratorn vid Europeiska gemenskapernas domstol av relevanta handlingar till de behöriga nationella myndigheter som skall utses av varje avtalslutande part.

Artikel 107

Bestämmelser om möjligheten för en EFTA-stat att bemyndiga en domstol eller annan dömande myndighet att begära att Europeiska gemenskapernas domstol fattar beslut om tolkningen av en EES-regel finns i protokoll 34.

AVSNITT 2 ÖVERVAKNINGSFÖRFARANDE

Artikel 108

1. EFTA-staterna skall upprätta en oberoende övervakningsmyndighet (EFTA:s övervakningsmyndighet) samt skapa förfaranden liknande dem som finns inom gemenskapen, däri inbegripet förfaranden för att säkerställa att skyldigheterna enligt detta avtal uppfylls och för att kontrollera lagenligheten av åtgärder av EFTA:s övervakningsmyndighet gällande konkurrens.

2. EFTA-staterna skall upprätta en domstol (EFTA-domstolen).

EFTA-domstolen skall, i enlighet med ett särskilt avtal mellan EFTA-staterna, vad gäller tillämpningen av detta avtal, vara behörig särskilt för

a) mål eller ärenden som rör övervakningsförfarandet avseende EFTA-staterna,

b) överklaganden av beslut på konkurrensområdet i ärenden som fattats av EFTA:s övervakningsmyndighet,

c) lösning av tvister mellan två eller flera EFTA-stater.

Artikel 109

1. Fullgörandet av skyldigheterna enligt detta avtal skall övervakas av, å ena sidan, EFTA:s övervakningsmyndighet och, å andra sidan, EG-kommissionen, som skall handla i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen och detta avtal.

2. För att säkerställa en enhetlig övervak-

ning inom hela EES skall EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen samarbeta, utbyta information och samråda i frågor som rör övervakningspolitiken och enskilda ärenden.

3. Alla klagomål som rör tillämpningen av detta avtal skall lämnas till EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet. Dessa skall underrätta varandra om de klagomål som de tagit emot.

4. Vart och ett av dessa organ skall pröva de klagomål som faller inom dess behörighet och till det andra organet överlämna de klagomål som faller inom det organets behörighet.

5. Om dessa två organ är oeniga om vilken åtgärd som bör vidtas med anledning av ett klagomål, eller om de är oeniga vad avser resultatet av prövningen, har vart och ett av organen rätt att hänskjuta frågan till Gemensamma EES-kommittén, som skall handlägga ärendet i enlighet med artikel 111.

Artikel 110

Beslut enligt detta avtal av EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen, som medför betalningsskyldighet för andra än stater, skall vara verkställbara. Detsamma skall gälla domar som enligt detta avtal har meddelats av Europeiska gemenskapernas domstol, Europeiska gemenskapernas första instansrätt och EFTA-domstolen.

Verkställigheten skall följa de civilprocessrättsliga regler som gäller i den stat inom vars territorium den sker. Beslut om att verkställighet skall ske skall bifogas avgörandet utan andra formaliteter än kontroll av avgörandets äkthet genom den myndighet som varje avtalslutande part skall utse för detta ändamål och meddela de övriga avtalslutande parterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, EG-kommissionen, Europeiska gemenskapernas domstol, Europeiska gemenskapernas första instansrätt och EFTA-domstolen.

När dessa formaliteter har uppfyllts på begäran av den berörda parten, får denna part fullfölja verkställigheten i enlighet med lagen i den stat inom vars territorium verkställigheten skall äga rum genom att direkt hänskjuta ärendet till den behöriga myndigheten.

Verkställigheten får skjutas upp endast genom beslut av Europeiska gemenskapernas domstol, vad gäller beslut av EG-kommissionen, Europeiska gemenskapernas första instansrätt eller Europeiska gemenskapernas domstol, eller

genom beslut av EFTA-domstolen vad gäller beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet eller EFTA-domstolen. Domstolarna i de berörda staterna skall dock vara behöriga beträffande klagomål om att verkställigheten inte genomförs på regelrätt sätt.

AVSNITT 3 TVISTLÖSNING

Artikel 111

1. Gemenskapen eller en EFTA-stat får till Gemensamma EES-kommittén överlämna en tvist som rör tolkningen eller tillämpningen av detta avtal i enlighet med följande bestämmelser.

2. Gemensamma EES-kommittén får lösa tvisten. Kommittén skall förses med all den information som kan vara av betydelse för att möjliggöra en ingående undersökning av situationen för att finna en godtagbar lösning. I detta syfte skall kommittén undersöka alla möjligheter att säkerställa att avtalet fortsätter att fungera tillfredsställande.

3. Om en tvist gäller tolkningen av bestämmelser i detta avtal som i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen samt rättsakter som antagits med tillämpning av dessa två fördrag, och om tvisten inte har lösts inom tre månader efter det att den överlämnats till Gemensamma EES-kommittén, får de avtalslutande parterna i tvisten komma överens om att begära att Europeiska gemenskapernas domstol meddelar ett avgörande om tolkningen av de relevanta bestämmelserna.

Om Gemensamma EES-kommittén i en sådan tvist inte har nått en överenskommelse om en lösning inom sex månader från den dag då förfarandet inleddes, eller om de avtalslutande parterna i tvisten då inte har beslutat att begära ett avgörande om tolkningen från Europeiska gemenskapernas domstol, får en avtalslutande part, i syfte att avhjälpa eventuell obalans,

— antingen vidta en skyddsåtgärd i enlighet med artikel 112.2 och i enlighet med förfarandet i artikel 113,

— eller tillämpa artikel 102 med nödvändiga ändringar.

4. Om en tvist avser omfattningen eller varaktigheten av skyddsåtgärder som vidtagits

i enlighet med artikel 111.3 eller artikel 112 eller frågan om de motåtgärder som i enlighet med artikel 114 vidtagits för att återställa balansen står i ett rimligt förhållande till skyddsåtgärderna, och om Gemensamma EES-kommittén efter tre månader från den dag då ärendet överlämnades till den inte har lyckats lösa tvisten, får en avtalsslutande part hänskjuta tvisten till skiljedom enligt de förfaranden som anges i protokoll 33. Ingen fråga om tolkning av de bestämmelser i detta avtal som avses i punkt 3 får behandlas vid ett sådant förfarande. Skiljedomen skall vara bindande för parterna i tvisten.

KAPITEL 4 SKYDDSÅTGÄRDER

Artikel 112

1. Om det uppstår allvarliga ekonomiska, samhällseliga eller miljömässiga svårigheter på ett visst samhällsområde eller i en viss region och dessa kan tänkas bli bestående, får en avtalsslutande part ensidigt vidta lämpliga åtgärder i enlighet med de villkor och förfaranden som anges i artikel 113.

2. Sådana skyddsåtgärder skall, med avseende på omfattning och varaktighet, begränsas till vad som är helt nödvändigt för att avhjälpa situationen. I första hand skall sådana åtgärder väljas som medför den minsta störningen av detta avtals funktion.

3. Skyddsåtgärderna skall vara tillämpliga gentemot alla avtalsslutande parter.

Artikel 113

1. En avtalsslutande part som överväger att vidta skyddsåtgärder enligt artikel 112 skall utan dröjsmål anmäla detta till övriga avtalsslutande parter genom Gemensamma EES-kommittén och tillhandahålla all relevant information.

2. De avtalsslutande parterna skall omedelbart inleda samråd i Gemensamma EES-kommittén i syfte att finna en för alla parter godtagbar lösning.

3. Den berörda avtalsslutande parten får inte vidta skyddsåtgärder förrän en månad efter dagen för anmälan enligt punkt 1, för så vitt inte samrådsförfarandet enligt punkt 2 har avslutats före utgången av den angivna fristen. När särskilda omständigheter som kräver omedelbara åtgärder utesluter förhandsgranskning, får den berörda avtalsslutande parten genast

vidta de skyddande åtgärder som är helt nödvändiga för att avhjälpa situationen.

Vad avser gemenskapen, skall skyddsåtgärderna vidtas av EG-kommissionen.

4. Den berörda avtalsslutande parten skall utan dröjsmål anmäla de vidtagna åtgärderna till Gemensamma EES-kommittén och ställa all relevant information till förfogande.

5. De vidtagna skyddsåtgärderna skall var tredje månad efter den dag då beslut om dem fattades bli föremål för samråd i Gemensamma EES-kommittén syftande till att avskaffa dem före den dag då de avsetts upphöra eller att begränsa deras tillämpningsområde.

Varje avtalsslutande part får när som helst anmoda Gemensamma EES-kommittén att granska åtgärderna.

Artikel 114

1. Om en skyddsåtgärd som vidtagits av en avtalsslutande part skapar obalans mellan rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal, får varje annan avtalsslutande part gentemot den avtalsslutande parten i fråga vidta sådana proportionella motåtgärder som är helt nödvändiga för att återställa balansen. I första hand skall sådana åtgärder väljas som medför den minsta störningen av EES funktion.

2. Förfarandet enligt artikel 113 skall vara tillämpligt.

DEL VIII FINANSIELL MEKANISM

Artikel 115

I syfte att främja ett fortgående och balanserat stärkande av handeln och de ekonomiska förbindelserna mellan de avtalsslutande parterna i enlighet med artikel 1 är de avtalsslutande parterna överens om behovet att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna mellan sina regioner. De uppmärksammar i detta hänseende bestämmelserna på andra ställen i detta avtal och i protokollen till detta, inbegripet vissa av de arrangemang som avser jordbruk och fiske.

Artikel 116

En finansiell mekanism skall upprättas av EFTA-staterna för att inom ramen för EES och utöver de ansträngningar som EG redan gör i detta hänseende bidra till de syften som anges i artikel 115.

Artikel 117

Bestämmelser om den finansiella mekanismen finns i protokoll 38.

DEL IX ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 118

1. När en avtalslutande part anser att det skulle ligga i alla avtalslutande parter intresse att utveckla de förbindelser som knutits genom detta avtal genom att utvidga dem till områden som inte omfattas av avtalet, skall den för övriga avtalslutande parter i EES-rådet lägga fram en motiverad begäran. Rådet kan uppdra åt Gemensamma EES-kommittén att granska begäran i alla avseenden och att avge en rapport.

EES-rådet kan, när detta är lämpligt, fatta politiska beslut i syfte att inleda förhandlingar mellan de avtalslutande parterna.

2. De avtal som blir ett resultat av förhandlingarna enligt punkt 1 skall bli föremål för ratifikation eller godkännande av de avtalslutande parterna i enlighet med deras egna förfaranden.

Artikel 119

Bilagorna och de rättsakter som det hänvisas till där med anpassning för deras tillämpning inom ramen för detta avtal, liksom protokollen, skall utgöra en integrerad del av detta avtal.

Artikel 120

Om inte annat föreskrivs i detta avtal och särskilt i protokollen 41, 43 och 44, skall bestämmelserna i detta avtal ha företräde framför bestämmelserna i nu gällande bilaterala eller multilaterala avtal som binder Europeiska ekonomiska gemenskapen, å ena sidan, och en eller flera EFTA-stater, å andra sidan, i den utsträckning samma fråga regleras i detta avtal.

Artikel 121

Bestämmelserna i detta avtal skall inte hindra samarbete

a) inom ramen för det nordiska samarbetet, i den utsträckning som ett sådant samarbete inte hindrar att avtalet fungerar tillfredsställande,

b) inom ramen för den regionala unionen

mellan Schweiz och Liechtenstein, i den utsträckning som denna unions syften inte uppnås genom tillämpning av detta avtal och detta avtals tillfredsställande funktion inte hindras,

c) inom ramen för samarbete mellan Österrike och Italien rörande Tyrolen, Vorarlberg och Trentino — Sydtyrolen/Alto Adige, i den utsträckning som ett sådant samarbete inte hindrar att avtalet fungerar tillfredsställande.

Artikel 122

De avtalslutande parternas ombud, delegater och experter, samt tjänstemän och övriga anställda som är verksamma enligt detta avtal, skall även efter det att deras uppdrag upphört vara förpliktade att inte lämna ut upplysningar som omfattas av sekretess, särskilt uppgifter om företag, deras affärsförbindelser eller deras kostnadsförhållanden.

Artikel 123

Ingenting i detta avtal skall hindra en avtalslutande part från att vidta åtgärder

a) som den anser vara nödvändiga för att hindra att sådan information avslöjas som strider mot dess väsentliga säkerhetsintressen,

b) som avser tillverkning av eller handel med vapen, ammunition, krigsmateriel eller andra varor som oundgängligen behövs för försvarsändamål eller till forskning, utveckling eller produktion som är oundgänglig för försvarsändamål, under förutsättning att sådana åtgärder inte försämrar konkurrensvillkoren vad gäller varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål,

c) som den anser väsentliga för sin egen säkerhet i händelse av allvarliga interna störningar, som påverkar upprätthållandet av lag och ordning, i krigstid eller vid en allvarlig internationell spänning som innebär krigsfara, eller för att fullgöra de skyldigheter den har iklätt sig i syfte att bevara fred och internationell säkerhet.

Artikel 124

De avtalslutande parterna skall, utan att det påverkar tillämpningen av övriga bestämmelser i detta avtal, ge medborgare i EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna samma behandling som sina egna medborgare med avseende på kapitalplacering i bolag som avses i artikel 34.

Artikel 125

Detta avtal skall inte i något hänseende ingripa i de avtalsslutande parternas egendomsordning.

Artikel 126

1. Detta avtal skall vara tillämpligt på de territorier på vilka Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen är tillämpliga och på de villkor som anges i dessa fördrag, samt på Republiken Finlands, Republiken Islands, Furstendömet Liechtensteins, Konungariket Norges, Konungariket Sveriges, Schweiziska Edsförbundets samt Republiken Österrikes territorier.

2. Trots bestämmelserna i punkt 1 skall detta avtal inte tillämpas beträffande Åland. Finlands regering får dock genom en förklaring, vilken vid ratifikation av detta avtal deponeras hos depositarien som skall överlämnas en bestyrkt kopia av denna till var och en av de avtalsslutande parterna, anmäla att avtalet skall tillämpas beträffande Åland på samma villkor som gäller för dess tillämpning beträffande andra delar av Finland, med förbehåll för följande bestämmelser:

a) Bestämmelserna i avtalet skall inte hindra tillämpning av de bestämmelser som gäller vid varje given tidpunkt på Åland om

- i) inskränkningar i rätten för fysiska personer som inte har hembygdsvärd på Åland samt för juridiska personer att förvärva och inneha fast egendom på Åland utan tillstånd av Ålands behöriga myndigheter,
- ii) inskränkningar i etableringsrätten och i rätten att tillhandahålla tjänster för fysiska personer som inte har hembygdsvärd på Åland eller juridiska personer utan tillstånd av de behöriga myndigheterna på Åland.

b) De rättigheter som ålänningar har i Finland skall inte beröras av detta avtal.

c) Myndigheterna på Åland skall behandla de avtalsslutande parternas alla fysiska och juridiska personer på samma sätt.

Artikel 127

Varje avtalsslutande part kan säga upp detta avtal under förutsättning att den minst tolv månader dessförinnan skriftligen anmäler uppsägningen till de övriga avtalsslutande parterna.

Omedelbart efter anmälan av den avsedda

uppsägningen skall de övriga avtalsslutande parterna sammankalla en diplomatkonferens i syfte att behandla de ändringar som behöver göras i avtalet.

Artikel 128

1. Varje europeisk stat som blir medlem av gemenskapen skall, eller varje europeisk stat som blir medlem av EFTA kan, ansöka om att ansluta sig till detta avtal. Den skall ställa sin ansökan till EES-rådet.

2. Betingelserna och villkoren för en sådan anslutning skall bli föremål för ett avtal mellan de avtalsslutande parterna och den ansökande staten. Detta avtal skall föreläggas samtliga avtalsslutande parter för ratifikation eller godkännande i enlighet med deras egna förfaranden.

Artikel 129

1. Detta avtal är upprättat i ett enda original på danska, engelska, finska, franska, grekiska, isländska, italienska, norska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska, vilka samtliga texter är lika giltiga.

Texterna till de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna är lika giltiga på danska, engelska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, och tyska, så som dessa publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, och de skall för autentifiering upprättas på finska, isländska, norska och svenska.

2. Detta avtal skall ratificeras eller godkännas av de avtalsslutande parterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Det skall deponeras hos Europeiska gemenskapernas råds generalsekretariat, som skall överlämna bestyrkta kopior till alla övriga avtalsslutande parter.

Ratifikations- eller godkännandeinstrumenten skall deponeras hos Europeiska gemenskapernas råds generalsekretariat, som skall anmäla detta till alla övriga avtalsslutande parter.

3. Detta avtal träder i kraft den 1 januari 1993, under förutsättning att alla avtalsslutande parter har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument före den dagen. Efter nämnda dag träder detta avtal i kraft den första dagen i den andra månaden som följer efter den sista anmälan. Den slutliga tidpunkten för en sådan anmälan skall vara den 30 juni

1993. Efter den dagen skall de avtalsslutande parterna sammankalla en diplomatkonferens för att bedöma läget.

Till bevis härpå har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta avtal.

Som skedde i Oporto, Portugal den andra maj nittonhundranittiotvå.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 31

OM SAMARBETE INOM SÄRSKILDA OMRÅDEN VID SIDAN OM DE FYRA FRIHETERNA

Artikel 1

Forskning och teknisk utveckling

1. a) EFTA-staterna skall från detta avtals ikraftträdande medverka vid genomförandet av ramprogrammet för gemenskapens verksamhet inom forskning och teknisk utveckling (1990—1994)⁽¹⁾ genom deltagande i dess särskilda program.

b) EFTA-staterna skall bidra ekonomiskt till den verksamhet som avses i a i enlighet med artikel 82.1 a i avtalet.

c) Till följd av bestämmelsen i b skall EFTA-staterna delta i full omfattning i alla de EG-kommittéer som biträder EG-kommissionen vid genomförandet eller utvecklingen av nämnda ramprogram och dess särskilda program.

d) Med hänsyn till den särskilda karaktären av det samarbete som förutses inom forskning och teknisk utveckling skall företrädare för EFTA-staterna, i den utsträckning som behövs för att samarbetet skall fungera väl, även knytas till arbetet vid Kommittén för vetenskaplig och teknisk forskning (KVTF) och andra EG-kommittéer med vilka EG-kommissionen samråder på detta område.

2. För Islands del skall dock bestämmelserna i punkt 1 gälla först från den 1 januari 1994.

3. Utvärdering och mera genomgripande omorientering av arbetet inom ramprogrammet för gemenskapens verksamhet inom forskning och teknisk utveckling (1990—1994) skall efter avtalets ikraftträdande ske enligt det förfarandet som avses i artikel 79.3 i avtalet.

4. Detta avtal skall inte påverka vare sig det bilaterala samarbete som äger rum inom ramprogrammet för gemenskapens verksamhet inom forskning och teknisk utveckling (1987—

1991)⁽²⁾ eller, i den mån det rör sig om sådant samarbete som inte omfattas av detta avtal, de bilaterala ramprogrammen för forskning och teknisk utveckling mellan gemenskapen och EFTA-staterna.

Artikel 2

Informationstjänster

Gemensamma EES-kommittén skall från tidpunkten för detta avtals ikraftträdande besluta om villkoren för EFTA-staternas deltagande i de program för informationstjänster som har skapats enligt, eller grundas på, nedanstående beslut av EG-rådet:

— **388 D 0524:** Rådets beslut nr 88/524/EEG av den 26 juli 1988 om fastställandet av en handlingsplan för att skapa en marknad för informationstjänster (EGT nr L 288, 21.10.1988, s. 39).

— **389 D 0286:** Rådets beslut nr 89/286/EEG av den 17 april 1989 om genomförandet på gemenskapsnivå av huvudfasen i ett strategiskt program för innovationer och tekniköverföring (1989—1993) (Sprintprogrammet) (EGT nr L 112, 25.4.1989, s. 12).

Artikel 3

Miljö

1. Samarbetet på miljöområdet skall stärkas inom ramen för gemenskapens verksamhet, särskilt inom följande områden:

— miljöpolitik och åtgärdsprogram på miljöområdet,

— integrering av miljöskydds krav med annan politik,

— ekonomiska och fiskala instrument,

⁽¹⁾ 390 D 0221: Rådets beslut nr 90/221/EEG av den 23 april 1990 (1990—1994) (EGT nr L 117, 8.5.1990, s. 28).

⁽²⁾ 387 D 0516: Rådets beslut nr 87/516/EURATOM, EEG av den 28 september 1987 (EGT L 302, 24.10.1987, s. 1).

— miljöfrågor med gränsöverskridande verkningar,

— viktigare regionala och globala frågor som är föremål för diskussioner inom internationella organisationer.

Samarbetet skall bl.a. omfatta regelbundna möten.

2. Så snart som möjligt efter det att detta avtal har trätt i kraft skall, i den mån frågan inte har avgjorts före den tidpunkten, de nödvändiga besluten fattas för att säkerställa EFTA-staternas deltagande i Europeiska miljöbyrån, när detta organ har upprättats av gemenskapen.

3. Om det har bestämts av Gemensamma EES-kommittén att samarbetet skall bestå i att de avtalsslutande parterna inför parallell lagstiftning med identiskt eller likvärdigt innehåll, skall de förfaranden som avses i artikel 79.3 i avtalet i fortsättningen gälla för utarbetandet av sådan lagstiftning på området i fråga.

Artikel 4

Utbildning, yrkesutbildning- och ungdomsfrågor

1. EFTA-staterna skall från tidpunkten för detta avtals ikraftträdande delta i gemenskapsprogrammet Ungdom för Europa i enlighet med del VI.

2. Fr.o.m. den 1 januari 1995 skall EFTA-staterna delta enligt bestämmelserna i del VI i alla gemenskapens utbildnings- och ungdomsprogram som har inletts eller beslutats. Planeringen och utvecklingen av gemenskapens program på detta område skall fr.o.m. avtalets ikraftträdande ske enligt de förfaranden som avses i del VI, särskilt artikel 79.3.

3. EFTA-staterna skall i enlighet med artikel 82.1 a i avtalet bidra ekonomiskt till de program som anges i punkterna 1 och 2.

4. EFTA-staterna skall från det att de inleder samarbetet i program till vilka de enligt artikel 82.1 a bidrar ekonomiskt delta i full omfattning i alla de EG-kommittéer som biträder EG-kommissionen i genomförandet eller utvecklingen av dessa program.

5. EFTA-staterna skall från tidpunkten för avtalets ikraftträdande delta i gemenskapens olika verksamheter för informationsutbyte,

däribland, om så är lämpligt, kontakter och möten med experter samt seminarier och konferenser. Dessutom skall de avtalsslutande parterna, genom Gemensamma EES-kommittén eller på annat sätt, ta andra initiativ som kan vara lämpliga i detta sammanhang.

6. De avtalsslutande parterna skall främja ett ändamålsenligt samarbete mellan de behöriga organisationerna och institutionerna och andra organ inom sina respektive territorier, om detta bidrar till att stärka eller bredda samarbetet. Detta gäller särskilt de frågor som utgör verksamhetsområdet för Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildningen (CEDEFOP)⁽³⁾.

Artikel 5

Socialpolitik

1. På det socialpolitiska området skall den dialog som avses i artikel 79.1 i avtalet bl.a. bestå i att hålla möten och ordna kontakter mellan experter, undersöka frågor av gemensamt intresse inom särskilda områden, utbyta information om de avtalsslutande parternas verksamheter, inventera samarbetsläget samt gemensamt genomföra sådana aktiviteter som seminarier och konferenser.

2. De avtalsslutande parterna skall särskilt söka stärka samarbetet inom ramen för gemenskapsverksamhet som kan bli följden av följande gemenskapsrättsakter:

— **388 Y 0203**: Rådets resolution av den 21 december 1987 om säkerhet, hygien och hälsa i arbetslivet (EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 3),

— **391 Y 0531**: Rådets resolution av den 21 maj 1991 om tredje medelfristiga handlingsprogrammet för gemenskapen på medellång sikt för jämställdhet mellan kvinnor och män (1991—1995) (EGT nr C 142, 31.5.1991, s. 1),

— **390 Y 0627(06)**: Rådets resolution av den 29 maj 1990 om åtgärder för att hjälpa långvarigt arbetslösa (EGT nr C 157, 27.6.1990, s. 4),

— **386 X 0379**: Rådets rekommendation nr 86/379/EEG av den 24 juli 1986 om sysselsättning för de handikappade inom gemenskapen (EGT nr L 225, 12.8.1986, s. 43),

— **389 D 0457**: Rådets beslut nr 89/457/EEG av den 18 juli 1989 om upprättandet av ett

⁽³⁾ 375 R 0337: Rådets förordning (EEG) nr 337/75 av den 10 februari 1975 om inrättandet av ett europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildningen (EGT nr L 39, 13.2.1975, s. 1) i dess lydelse enligt

— 1 79 H: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 99),

— 1 85 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 170).

handlingsprogram för gemenskapen på medellång sikt för ekonomisk och social anpassning av de ekonomiskt och socialt missgynnade grupperna i samhället (EGT nr L 224, 2.8.1989, s. 10).

3. EFTA-staterna skall från tidpunkten för detta avtals ikraftträdande delta inom ramen för gemenskapens åtgärder för de äldre⁽⁴⁾.

EFTA-staterna skall bidra ekonomiskt enligt artikel 82.1 b i avtalet.

EFTA-staterna skall delta i full omfattning i de EG-kommittéer som biträder EG-kommissionen i genomförandet eller utvecklingen av programmet utom när det gäller frågor som rör fördelningen av EG:s ekonomiska resurser mellan gemenskapens medlemsstater.

4. Gemensamma EES-kommittén skall fatta de nödvändiga besluten för att underlätta samarbetet mellan de avtalslutande parterna i gemenskapens framtida program och verksamhet på det socialpolitiska området.

5. De avtalslutande parterna skall främja ett ändamålsenligt samarbete mellan de behöriga organisationerna och institutionerna och andra organ inom sina respektive territorier, där detta bidrar till att stärka eller bredda samarbetet. Detta gäller särskilt de frågor som utgör verksamhetsområdet för Europeiska fonden för förbättring av arbets- och levnadsvillkor⁽⁵⁾.

Artikel 6

Konsumentskydd

1. På konsumentskyddsområdet skall de avtalslutande parterna med alla lämpliga medel förstärka den ömsesidiga dialogen i syfte att bestämma områden och aktiviteter där ett närmare samarbete kan bidra till att deras mål uppnås.

2. De avtalslutande parterna skall söka stärka samarbetet inom ramen för gemenskapsverksamhet som kan bli följden av nedan nämnda gemenskapsrättsakter, särskilt när det gäller att säkerställa konsumenternas inflytande och medbestämmande.

389 Y 1122(01): Rådets resolution av den 9 november 1989 om framtida prioriteringar för

att åter slå fast ett program för konsumentskydd (EGT nr C 294, 22.11.1989, s. 1),

590 DC 0098: Treårig åtgärdsplan för konsumentpolitik inom EEG (1990—1992),

388 Y 1117(01): Rådets resolution av den 4 november 1988 om ökat konsumentdeltagande i standardiseringsarbetet (EGT nr C 293, 17.11.1988, s. 1).

Artikel 7

Små och medelstora företag

1. Samarbetet i fråga om små och medelstora företag skall främjas särskilt inom ramen för gemenskapens åtgärder för att

— undanröja onödiga administrativa, finansiella och rättsliga hinder för affärsverksamhet,

— informera och hjälpa företag, särskilt små och medelstora företag, när det gäller politik och program som skulle kunna vara av betydelse för dem,

— främja samarbete och samverkan mellan företag, särskilt små och medelstora företag, från olika regioner inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

2. De avtalslutande parterna skall särskilt söka stärka samarbete inom ramen för gemenskapsverksamhet som kan bli följden av följande gemenskapsrättsakter:

— **388 Y 0727(02):** Rådets resolution om förbättring av affärsmiljön och om exploateringsfrämjande åtgärder inom gemenskapen, speciellt i fråga om små och medelstora företag (EGT nr C 197, 27.7.1988, s. 6),

— **389 D 0490:** Rådets beslut nr 89/490/EEG av den 28 juli 1989 om förbättring av affärsmiljön och främjande av utvecklingen av företag inom gemenskapen, särskilt av små och medelstora företag (EGT nr L 239, 16.8.1989, s. 33),

— **389 Y 1007(01):** Rådets resolution av den 26 september 1989 om utvecklingen av legoproduktion inom gemenskapen (EGT nr C 254, 7.10.1989, s. 1),

— **390 X 0246:** Rådets resolution av den 28 maj 1990 om genomförandet av en politik syftande till administrativ förenkling till för-

⁽⁴⁾ 391 D 0049: Rådets beslut nr 91/49/EEG av den 26 november 1991 (EGT nr L 28, 2.2.1991, s. 29).

⁽⁵⁾ 375 R 1365: Rådets förordning (EEG) nr 1365/75 av den 26 maj 1975 om skapandet av en europeisk fond för förbättring av arbets- och levnadsvillkor (EGT nr L 139, 30.5.1975, s. 1) i dess lydelse enligt — 179 H: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 111), — 185 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 170).

mån för små och medelstora företag i medlemsstaterna (EGT nr L 141, 2.6.1990, s. 55),

— **391 Y 0605**: Rådets resolution av den 27 maj 1991 om handlingsprogrammet för små och medelstora företag, inklusive företag inom hantverksindustri (EGT nr C 146, 5.6.1991, s. 3),

— **391 D 0319**: Rådets beslut nr 91/319/EEG av den 18 juni 1991 om ändring av programmet för att förbättra affärsmiljön och främja utvecklingen av företag inom gemenskapen, särskilt små och medelstora företag, (EGT nr L 175, 4.7.1991, s. 32).

3. Gemensamma EES-kommittén skall från tidpunkten för avtalets ikraftträdande fatta de nödvändiga besluten om de villkor, inklusive villkoren beträffande EFTA-staternas ekonomiska bidrag, som skall gälla för samarbete inom ramen för gemenskapens verksamhet vid genomförandet av rådets beslut om förbättring av affärsmiljön och främjande av utvecklingen av företag, särskilt små och medelstora företag, inom gemenskapen⁽⁶⁾ samt den verksamhet som blir följderna av beslutet.

Artikel 8

Turism

På turismens område skall den dialog som avses i artikel 79.1 i avtalet syfta till att bestämma områden och åtgärder där ett närmare samarbete skulle kunna bidra till att främja turismen och förbättra de allmänna förutsättningarna för turistindustrin inom de avtalsslutande parternas territorier.

Artikel 9

Den audiovisuella sektorn

Så snart som möjligt efter det att detta avtal har trätt i kraft skall, såvida inte frågan har avgjorts före den tidpunkten, de nödvändiga besluten fattas för att säkerställa EFTA-staternas deltagande i de program som har upprättats enligt rådets beslut 90/685/EEG av den 21 december 1990 om genomförandet av ett handlingsprogram för att främja utvecklingen av den europeiska audiovisuella industrin (MEDIA) (1991—1995) (EGT nr L 380, 31.12.1990, s. 37).

Artikel 10

Räddningstjänst

1. De avtalsslutande parterna skall söka stärka det samarbete inom ramen för gemenskapsverksamhet som kan bli följderna av rådets och medlemsstaternas representanters inom rådet resolution 89/223/EEG av den 13 februari 1989 om förändringar i samarbetet på gemenskapsnivå avseende räddningstjänsten (EGT nr C 44, 23.2.1989, s. 3).

2. EFTA-staterna skall säkerställa att numret 112 införs inom deras territorier som enda europeiskt nödtelefonnummer i enlighet med bestämmelserna i rådets beslut 91/396/EEG av den 29 juli 1991 om införandet av ett enda europeiskt nödtelefonnummer (EGT nr L 217, 6.8.1991, s. 31).

⁽⁶⁾ 389 D 0490: Rådets beslut nr 89/490/EEG av den 28 juli 1989 (EGT nr C 239, 16.8.1989, s. 33).

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 32

OM FINANSIELLA VILLKOR FÖR GENOMFÖRANDE AV ARTIKEL 82

Artikel 1

Förfarande vid fastställandet av EFTA-stater-
nas finansiella medverkan

1. Förfarandet vid beräkningen av EFTA-staternas finansiella medverkan i gemenskapens verksamheter anges i följande punkter.

2. EG-kommissionen skall senast den 30 maj varje budgetår, med relevant bakgrundsmaterial, tillställa Gemensamma EES-kommittén uppgift om:

a) De belopp vilka tagits upp "för information" i förslagen till anslag för ekonomiska åtaganden och anslagen för betalningar i det preliminära förslaget till allmän budget för Europeiska gemenskapen och vilka motsvarar de verksamheter som EFTA-staterna deltar i och som har beräknats i enlighet med bestämmelserna i artikel 82.

b) Den beräknade storleken av bidragen för EFTA-staternas deltagande i dessa verksamheter, som "för information" tagits upp i inkomstberäkningen i det preliminära budgetförslaget.

3. Gemensamma EES-kommittén skall före den 1 juli varje år bekräfta att beloppen som avses i punkt 2 överensstämmer med bestämmelserna i artikel 82 i avtalet.

4. De belopp som tagits upp "för information" och som motsvarar EFTA-staternas medverkan såväl i anslagen för ekonomiska åtaganden som i anslagen för betalningar skall, liksom beloppen för bidragen, justeras när budgeten fastställs av den budgetansvariga myndigheten, så att bestämmelserna i artikel 82 blir iakttagna.

5. Så snart den allmänna budgeten slutligt fastställts av den budgetansvariga myndigheten skall EG-kommissionen meddela Gemensam-

ma EES-kommittén de belopp som redovisas där "för information", både i inkomstberäkningen och i utgiftsberäkningen, och som motsvarar EFTA-staternas medverkan.

Gemensamma EES-kommittén skall inom 15 dagar bekräfta att dessa belopp överensstämmer med bestämmelserna i artikel 82.

6. Senast den 1 januari varje budgetår skall EFTA-staternas ständiga kommitté meddela EG-kommissionen den slutliga fördelningen av bidraget mellan EFTA-staterna.

Denna fördelning skall vara av bindande karaktär för varje EFTA-stat.

Om denna information inte tillhandahållits före den 1 januari skall fördelningen från föregående år tillämpas provisoriskt.

Artikel 2

Förfarande för överföringen av EFTA-stater-
nas bidrag

1. På grundval av de uppgifter som EFTA-staternas ständiga kommitté lämnat i enlighet med bestämmelserna i artikel 1.6 skall EG-kommissionen upprätta följande:

a) Ett förslag till fordran i enlighet med artikel 28.1 i EG:s finansförordning⁽¹⁾ motsvarande beloppet för EFTA-staternas deltagande, beräknat på anslagen för ekonomiska åtaganden.

Upprättandet av förslaget till fordran skall föranleda EG-kommissionen att formellt öppna anslagen för ekonomiska åtaganden för berörda poster i den budgetstruktur som byggts upp för ändamålet.

Om gemenskapens budget inte fastställts vid budgetårets början skall bestämmelserna i artikel 9 i finansförordningen tillämpas.

b) En betalningsbegäran i enlighet med artikel 28.2 i finansförordningen motsvarande

⁽¹⁾ Finansförordningen från den 21 december 1977 som tillämpas på EG:s allmänna budget (EGT L 356 31.12.1977, s. 1) ändrad genom rådets förordning (Euratom, EKSG, EEG) nr 610/90 av den 13 mars 1990 (EGT L 70 16.3.1990, s. 1) i det följande kallad finansförordningen.

beloppet för EFTA-staternas deltagande, beräknat på anslagen för betalningar.

2. Denna betalningsbegäran skall baseras på att varje EFTA-stat erlägger sitt bidrag i två delbetalningar, varav:

— sex tolfte delar av bidraget senast den 20 januari,

— sex tolfte delar av bidraget senast den 15 juli.

De sex tolfte delar som skall betalas senast den 20 januari beräknas dock på det belopp som redovisas "för information" i det preliminära budgetförslaget; inkomstberäkning; korrigering av de belopp som betalats enligt denna beräkning sker vid betalningen av de tolfte delar som skall betalas senast den 15 juli.

Om budgeten inte fastställts före den 30 mars sker även den andra betalningen enligt det belopp som förutses "för information" i det preliminära budgetförslaget; korrigeringen skall i detta fall ske tre månader efter det att det förfarande som förutses i artikel 1.5 slutförts.

När EFTA-staternas betalning av bidragen mottagits skall EG-kommissionen i formell mening öppna betalningsanslagen för berörda poster i den budgetstruktur som byggts upp för ändamålet, utan att detta påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 9 i finansförordningen.

3. Bidragen skall anges och betalas i ecu.

4. I detta syfte skall varje EFTA-stat hos sin centralbank eller hos någon annan institution som den utser för ändamålet öppna ett konto i ecu för kommissionens räkning.

5. Vid varje tillfälle då inbetalning till det konto som anges i punkt 4 sker senare än de förfallodagar som anges i punkt 2 skall den berörda EFTA-staten betala dröjsmålsränta enligt en räntesats som motsvarar den räntesats för förfallodagens månad, med ett tillägg om 1,5 procentenheter, som Europeiska monetära samarbetsfonden tillämpar vid sina operationer i ecu och som publiceras varje månad i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, serie C.

Artikel 3

Efterhandsjusteringar av bidragen

1. De belopp för EFTA-staternas medverkan som fastställts för varje berörd budgetpost i enlighet med bestämmelserna i artikel 82 i avtalet skall normalt sett vara oförändrade under budgetåret.

2. Vid upprättandet av årsbokslut för varje budgetår (n) och inom ramen för inkomst- och utgiftsredovisningen skall EG-kommissionen justera redovisningen, såvitt avser EFTA-staternas medverkan, varvid skall beaktas:

— ändringar som har ägt rum under budgetåret, antingen genom omfördelning eller genom tilläggsbudget,

— anslagens slutliga utfall för budgetåret, med hänsyn till eventuella underutnyttjanden och överföringar av medel mellan budgetår,

— belopp avseende sådana gemenskapskostnader som EFTA-staterna täcker individuellt eller betalningar som de gör in natura, t.ex. genom administrativt stöd.

Denna justering skall ske inom ramen för fastställandet av budgeten för följande år (n+2).

3. Om synnerliga omständigheter föranleder det, och i den mån proportionalitetsfaktorn måste säkerställas, kan EG-kommissionen efter godkännande av Gemensamma EES-kommittén begära att EFTA-staterna betalar ett tilläggsbidrag under det budgetår då avvikelser inträffar. Sådana tilläggsbidrag skall bokföras på de konton som anges i artikel 2.4 vid ett datum som fastställs av Gemensamma EES-kommittén och som så långt möjligt sammanfaller med den justering som förutses i artikel 2.2. Om bidragen inte bokförts i tid skall bestämmelserna i artikel 2.5 tillämpas.

4. Tillägsregler för genomförande av punkt 1—3 skall vid behov beslutas av Gemensamma EES-kommittén.

Detta skall särskilt gälla i fråga om det sätt på vilket hänsyn skall tas till belopp avseende sådana gemenskapskostnader som EFTA-staterna täcker individuellt eller betalningar som de gör in natura.

Artikel 4

Översyn

Bestämmelserna i

— artikel 2.1,

— artikel 2.2,

— artikel 3.2 och

— artikel 3.3

skall före den 1 januari 1994 ses över av Gemensamma EES-kommittén, och ändras utifrån erfarenheterna från genomförandet och med hänsyn till EG-beslut rörande EG:s finansförordning och/eller presentationen av gemenskapens allmänna budget.

Artikel 5

Genomförandevillkor

1. Användningen av de anslag som hänförs sig till EFTA-staternas deltagande skall ske i enlighet med bestämmelserna i EG:s finansförordning.

2. I fråga om reglerna för anbudsförfaranden gäller dock att anbudsinfordran skall vara öppen för såväl alla EG-medlemsstater som alla EFTA-stater i den mån upphandlingen belastar budgetposter där EFTA-staterna medverkar.

Artikel 6

Information

1. Vid utgången av varje kvartal skall EG-kommissionen förse EFTA-staternas ständiga kommitté med ett utdrag ur sin redovisning med uppgift om läget, både vad gäller inkomster och utgifter, i fråga om genomförandet av de program och andra verksamheter där EFTA-staterna medverkar finansiellt.

2. När räkenskapsåret är avslutat skall EG-kommissionen till EFTA-staternas ständiga kommitté överlämna de uppgifter som avser program och andra verksamheter där EFTA-staterna medverkar finansiellt och som förekommer i inkomst- och utgiftsredovisningen samt i balansräkningen som upprättas i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 78 och 81 i EG:s finansförordning.

3. Gemenskapen skall förse EFTA-staternas ständiga kommitté med sådan ytterligare finansiell information som den senare skäligen kan begära i fråga om de program och andra verksamheter där EFTA-staterna medverkar finansiellt.

Artikel 7

Revision

1. Revisionen skall ske i enlighet med bestämmelserna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, EG:s finansförordning och tillämpliga föreskrifter inom de områden som anges i artiklarna 76 och 78 i avtalet, och den skall omfatta kontroll av inkomsternas beräkning och tillgänglighet lika väl som kontroll såvitt avser alla utgifter som hänförs sig till EFTA-staternas deltagande, av utgifternas uppkomst och fördelning över tiden.

2. Lämpliga former för kontakter mellan gemenskapens och EFTA-staternas officiella revisionsmyndigheter skall upprättas i syfte att underlätta revisionen av de inkomster och utgifter som hänförs sig till EFTA-staternas medverkan i gemenskapsaktiviteter enligt punkt 1.

Artikel 8

BNP-statistik som skall användas vid beräkning av proportionalitetsfaktorn

1. De BNP-uppgifter angivna till marknadspris som anges i avtalets artikel 82 skall vara de som offentliggörs som en följd av genomförandet av artikel 76 i avtalet.

2. Ett undantag från denna bestämmelse görs för budgetåren 1993 och 1994, då BNP-statistik som fastställts av OECD skall användas. Gemensamma EES-kommittén kan vid behov besluta att detta undantag skall gälla ett eller flera år därefter.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 33

OM SKILJEFÖRFARANDE

1. Om en tvist har hänskjutits till skiljeförfarande, skall det finnas tre skiljemän, om inte parterna i tvisten beslutar annorlunda.

2. De två sidorna i tvisten skall inom trettio dagar utse var sin skiljeman.

3. De sålunda utsedda skiljemännen skall gemensamt välja en ordförande, som skall vara medborgare hos en annan avtalsslutande part än de utsedda skiljemännen. Om de inte kan komma överens inom två månader från det att

de utsågs, skall de välja ordförande bland sju personer upptagna i en förteckning som upprättats av Gemensamma EES-kommittén. Kommittén skall upprätta och aktualisera denna förteckning i enlighet med sin arbetsordning.

4. Om inte de avtalsslutande parterna beslutar annorlunda, skall skiljedomstolen själv anta sin arbetsordning. Den fattar sina avgöranden genom majoritetsbeslut.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 34

OM MÖJLIGHETEN FÖR EFTA-STATERNAS DOMSTOLAR OCH ANDRA DÖMANDE MYNDIGHETER ATT BEGÄRA ATT EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL BESLUTAR OM TOLKNINGEN AV EES-REGLER SOM MOTSVARAR EG-REGLER

Artikel 1

Om det i ett mål eller ärende som är anhängigt vid en domstol eller annan dömande myndighet i en EFTA-stat uppstår en fråga om tolkningen av bestämmelser i avtalet som i sak överensstämmer med bestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna i den lydelse dessa har genom ändringar eller tillägg, eller i rättsakter antagna i enlighet med dessa fördrag, får domstolen om den anser det nödvändigt begära att Europeiska gemenskapernas domstol beslutar i frågan.

Artikel 2

En EFTA-stat som avser att använda sig av detta protokoll skall underrätta depositarien och Europeiska gemenskapernas domstol i vilken omfattning och under vilka förutsättningar protokollet skall gälla för dess domstolar eller andra dömande myndigheter.

Artikel 3

Depositarien skall underrätta de avtalsslutande parterna om varje underrättelse som avses i artikel 2.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 35

OM GENOMFÖRANDET AV EES-REGLER

Med beaktande av följande:

Syftet med detta avtal är att åstadkomma ett homogent europeiskt ekonomiskt samarbetsområde på grundval av gemensamma regler utan att någon avtalslutande part behöver överlämna normgivningsmakt till någon institution inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Detta måste följaktligen uppnås genom nationella förfaranden.

Enda artikel

För fall när det kan uppstå konflikter mellan genomförda EES-regler och andra författningsbestämmelser, förbinder sig EFTA-staterna att om det är növärdigt införa en författningsbestämmelse som innebär att EES-reglerna skall ha företräde i dessa fall.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 36

OM STADGAN FÖR ESS GEMENSAMMA PARLAMENTARIKER KOMMITTÉ

Artikel 1

EES gemensamma parlamentariker kommitté som upprättats genom artikel 95 i avtalet skall inrättas och fungera i enlighet med bestämmelserna i avtalet och denna stadga.

Artikel 2

EES gemensamma parlamentariker kommitté skall bestå av sextiosex ledamöter.

Europaparlamentet respektive parlamenten i EFTA-staterna skall utse ett lika stort antal ledamöter av EES gemensamma parlamentariker kommitté.

Artikel 3

EES gemensamma parlamentariker kommitté skall välja sin ordförande och viceordförande bland sina ledamöter.

Ordförandeskapet i kommittén skall utövas under perioder av ett år växelvis av en ledamot som utsetts av Europaparlamentet och en ledamot som utsetts av parlamentet i en EFTA-stat.

Kommittén skall utse sitt arbetsutskott.

Artikel 4

EES gemensamma parlamentariker kommitté skall hålla allmänna sammanträden två gånger om året, växelvis inom EG och i en EFTA-stat. Kommittén skall vid varje sammanträde besluta var nästa allmänna sammanträde skall hållas. Extra sammanträden får hållas när kommittén eller dess arbetsutskott beslutar om det i enlighet med kommitténs arbetsordning.

Artikel 5

EES gemensamma parlamentariker kommitté skall själv anta sin arbetsordning genom beslut med två tredjedels majoritet av kommitténs ledamöter.

Artikel 6

Kostnaderna för deltagande i EES gemensamma parlamentariska kommitté skall bäras av det parlament som utsett en ledamot.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 37

MED DEN FÖRTECKNING SOM AVSES I ARTIKEL 101

1. Vetenskapliga livsmedelskommittén (kommissionens beslut 74/234/EEG). trygghet för migrerande arbetare (rådets förordning (EEG) 1408/71).
2. Läkemedelskommittén (rådets beslut 75/320/EEG). 6. Kontaktkommittén för tvättning av pengar (rådets direktiv 91/308/EEG).
3. Vetenskapliga veterinärmedicinska kommittén (kommissionens beslut 81/651/EEG). 7. Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor (rådets förordning (EEG) 17/62.)
4. Kommittén för transportinfrastruktur (rådets beslut 78/174/EEG).
5. Administrativa kommissionen för social 8. Rådgivande kommittén för koncentrationer (rådets förordning (EEG) 4064/89).

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 38

OM DEN FINANSIELLA MEKANISMEN

Artikel 1

1. Genom den finansiella mekanismen skall ekonomiskt bistånd lämnas till utveckling och strukturanpassning i de regioner som anges i artikel 4 dels i form av räntesubventioner på lån, dels i form av direkta bidrag.

2. Den finansiella mekanismen skall finansieras av EFTA-staterna. Dessa skall ge Europeiska investeringsbanken ett uppdrag som den skall utföra enligt följande artiklar. EFTA-staterna skall upprätta en kommitté för den finansiella mekanismen, som skall fatta de beslut om räntesubventioner och bidrag som krävs enligt artiklarna 2 och 3.

Artikel 2

1. De räntesubventioner som avses i artikel 1 skall lämnas i samband med lån som beviljas av Europeiska investeringsbanken och skall så vitt möjligt uttryckas i ecu.

2. Räntesubventionerna på sådana lån skall fastställas till tre procentenheter per år i förhållande till Europeiska investeringsbankens räntesatser och skall ges under högst tio år för varje lån.

3. En amorteringsfri period på två år skall ges innan kapitalet börjar återbetalas med lika stora amorteringar.

4. Räntesubventionerna skall ges under förutsättning av godkännande från EFTA-kommittén för den finansiella mekanismen och med beaktande av EG-kommissionens yttrande.

5. Summan av de lån som skall vara berättigade till räntesubventioner enligt artikel 1 och som skall beviljas i lika stora rater skall under perioden 1993—1997 vara sammanlagt 1,5 miljarder ecu.

Artikel 3

1. Summan av de bidrag som avses i artikel 1 skall vara 500 miljarder ecu och skall beviljas i lika stora rater under perioden 1993—1997.

2. Dessa bidrag skall betalas ut av Europeiska investeringsbanken på grundval av förslag från de mottagande EG-medlemsstaterna efter inhämtande av EG-kommissionens yttrande och med godkännande av EFTA-kommittén för den finansiella mekanismen, som fortlöpande skall informeras under hela processen.

Artikel 4

1. Det ekonomiska bistånd som avses i artikel 1 skall begränsas till projekt som genomförs av offentliga myndigheter och offentliga eller privata företag i Grekland, ön Irland, i Portugal och de regioner i Spanien som är uppräknade i tillägget. Varje regions andel av det totala ekonomiska biståndet skall bestämmas av gemenskapen, som skall informera EFTA-staterna.

2. De projekt skall prioriteras som lägger särskild vikt vid miljön (inbegripet stadsplanering), transport (inbegripet transportinfrastruktur) eller utbildning. När det gäller projekt som presenteras av privata företag skall särskild hänsyn tas till små och medelstora företag.

3. Den högsta stödandelen för ett projekt som stöds av den finansiella mekanismen skall fastställas till en nivå som inte är oförenlig med EG-politiken i detta avseende.

Artikel 5

EFTA-staterna skall komma överens med Europeiska investeringsbanken och EG-kommissionen om en ordning som av alla parter kan anses ändamålsenlig för att säkerställa att den finansiella mekanismen fungerar väl. Beslut skall också fattas i detta sammanhang om kostnaderna för administrationen av den finansiella mekanismen.

Artikel 6

Europeiska investeringsbanken skall ha rätt att delta som observatör i Gemensamma

EES-kommitténs sammanträden när ärenden med anknytning till den finansiella mekanismen och som berör banken står på dagordningen.

Artikel 7

Ytterligare bestämmelser om genomförandet av den finansiella mekanismen kan vid behov fastställas av den gemensamma EES-kommittén för den finansiella mekanismen.

TILLÄGG TILL PROTOKOLL 38

Lista över spanska regioner som är berättigade till ekonomiskt bistånd

Andalucia
Asturias
Castilla y León
Castilla-La Mancha
Ceuta-Melilla

Valencia
Extremadura
Galicia
Islas Canarias
Murcia

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 39

OM ECUN

Med "ecu" avses i detta avtal ecun enligt den definition som har fastställts av gemenskapens behöriga myndigheter. I alla rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till avtalet skall "europeiska beräkningsenheter" ersättas med "ecu".

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 40

OM SVALBARD

1. När EES-avtalet ratificeras skall Norge ha rätt att undanta Svalbards territorium från avtalets tillämpningsområde.
2. Om Norge begagnar sig av denna rätt, skall gällande avtal som är tillämpliga på Svalbard, bl.a. Konventionen om upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, Frihandelsavtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Norge samt Frihandelsavtalet mellan, å ena sidan, medlemsstaterna i Europeiska kol- och stålgemenskapen och Europeiska kol- och stålgemenskapen och, å andra sidan, Norge, fortfarande vara tillämpliga på Svalbards territorium.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 41

OM BEFINTLIGA AVTAL

I enlighet med bestämmelserna i artikel 120 i EES-avtalet har de avtalsslutande parterna enats om att följande befintliga bilaterala eller multilaterala avtal som gäller mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen å ena sidan och en eller flera EFTA-stater å den andra, skall vara tillämpliga även efter ikraftträdandet av EES-avtalet.

29.4.1963/ 3.12.1976	Internationella kommissionen för skydd av floden Rhen mot miljöföroreningar. Blandavtal mellan Schweiziska Edsförbundet och Europeiska ekonomiska gemenskapen, Förbundsrepubliken Tyskland, Frankrike, Luxemburg och Nederländerna.
3.12.1976	Skydd av floden Rhen mot kemiska föroreningar. Blandavtal mellan Schweiziska Edsförbundet och Europeiska ekonomiska gemenskapen, Förbundsrepubliken Tyskland, Frankrike, Luxemburg och Nederländerna.
1.12.1987	Avtal mellan Republiken Österrike å ena sidan och Förbundsrepubliken Tyskland och Europeiska ekonomiska gemenskapen å den andra om samarbete vid vård av vattenresurserna i Donaubäckenet.
19.11.1991	Avtal i form av skriftväxling mellan Österrike och Europeiska ekonomiska gemenskapen om försäljning av bordsviner från gemenskapen och "lantvin" i flaskor inom Österrikes territorium.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 45

OM ÖVERGÅNGSPERIODER FÖR SPANIEN OCH PORTUGAL

De avtalsslutande parterna anser att avtalet inte inverkar på de övergångsperioder som har medgivits Spanien och Portugal genom akten om deras anslutning till Europeiska gemenska-

perna och som kan fortsätta att gälla efter avtalets ikraftträdande oberoende av de övergångsperioder som har fastställts i själva avtalet.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 48

OM ARTIKEL 105 OCH 111

Beslut som fattats av Gemensamma EES-kommittén enligt artikel 105 och 111 kan inte

påverka EG-domstolens rättspraxis.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 49

OM CEUTA OCH MELILLA

Produkter som omfattas av avtalet och som har sitt ursprung i EES-området skall, när de importeras till Ceuta eller Melilla, i alla avseenden åtnjuta samma tullordning som den som tillämpas på produkter med ursprung i gemenskapens tullterritorium enligt protokoll nr 2 i Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

EFTA-staterna skall, ifråga om import av produkter som omfattas av avtalet och som har sitt ursprung i Ceuta och Melilla, tillämpa samma tullordning som den som tillämpas på produkter som är importerade från och har sitt ursprung i EES-området.

**AVTAL MELLAN EFTA-STATERNA OM
UPPRÄTTANDE AV EN ÖVERVAKNINGS-
MYNDIGHET OCH EN DOMSTOL**

REPUBLIKEN FINLAND, REPUBLIKEN ISLAND, FURSTENDÖMET LIECHTENSTEIN, KONUNGARIKET NORGE, SCHWEIZISKA EDSFÖRBUNDET, KONUNGARIKET SVERIGE OCH REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,

SOM BEAKTAR EES-avtalet,

SOM BEAKTAR att EFTA-staterna, i enlighet med artikel 108.1 i EES-avtalet, skall upprätta en oberoende övervakningsmyndighet (EFTA:s övervakningsmyndighet) samt skapa förfaranden liknande dem som finns inom gemenskapen, liksom förfaranden för att säkerställa att skyldigheterna enligt EES-avtalet uppfylls och för att kontrollera lagenligheten av åtgärder av EFTA:s övervakningsmyndighet på konkurrensområdet,

SOM VIDARE BEAKTAR att EFTA-staterna i enlighet med artikel 108.2 i EES-avtalet skall upprätta en domstol för EFTA-staterna,

SOM ERINRAR om målsättningen för de avtalslutande parterna i EES-avtalet att, med full hänsyn till domstolarnas oberoende ställning, nå och upprätthålla en enhetlig tolkning och tillämpning av EES-avtalet samt de bestämmelser i gemenskapslagstiftningen som i sak återges i det avtalet samt att nå lika behandling av enskilda och företag vad avser de fyra friheterna och konkurrensvillkoren,

SOM UPPREPAR att EFTA:s övervakningsmyndighet och Europeiska gemenskapernas kommission skall samarbeta, utbyta information och samråda i frågor om övervakningspolicy och i enskilda ärenden,

SOM BEAKTAR att ingresserna till rättsakter som antagits med tillämpning av fördragen om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen och om Europeiska kol- och stål gemenskapen, i den mån som dessa rättsakter motsvarar bestämmelserna i protokollen 1—4 och bestämmelserna i de rättsakter som motsvarar dem som är uppräknade i bilagorna I och II till detta avtal, skall vara relevanta i den utsträckning som är nödvändig för en riktig tolkning och tillämpning av bestämmelserna i dessa protokoll och bilagor,

EFTERSOM, vid tillämpning av protokollen 1—4 till detta avtal, vederbörlig hänsyn skall tas till rättspraxis och administrativ sedvänja inom Europeiska gemenskapernas kommission från tiden före detta avtals ikraftträdande,

HAR BESLUTAT att ingå följande avtal.

DEL I

Artikel 1

I detta avtal avses med

a) "EES-avtalet" huvuddelen av EES-avtalet, dess protokoll och bilagor samt de rättsakter som det hänvisas till i dessa

b) "EFTA-stat" den avtalslutande part som är medlem av Europeiska frihandlssammanslutningen samt part i EES-avtalet och i förevarande avtal.

Artikel 2

EFTA-staterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter som följer av detta avtal fullgörs.

De skall avstå från varje åtgärd som kan äventyra att avtalets mål uppnås.

Artikel 3

1. Utan att föregripa en framtida utveckling av rättspraxis skall bestämmelserna i protokollen 1—4 och bestämmelserna i de rättsakter som motsvarar dem som är uppräknade i bilagorna I och II till detta avtal, i den mån de i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i Fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i Fördraget om upprättande av Europeiska kol- och stål gemenskapen samt med rättsakter som antagits med tillämpning av dessa två fördrag, vid genomförande och tillämpning tolkas i enlighet med relevanta avgöranden av Europeiska gemenskapernas domstol, vilka meddelats före dagen för undertecknandet av detta avtal.

2. Vid tolkning och tillämpning av EES-avtalet och förevarande avtal skall EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen ta vederbörlig hänsyn till de principer som fastställts genom relevanta avgöranden av Europeiska gemenskapernas domstol, som meddelats efter dagen för undertecknandet av EES-avtalet och som avser tolkningen av det avtalet eller av sådana bestämmelser i Fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i Fördraget om upprättande av Europeiska kol- och stål gemenskapen som i sak är identiska med bestämmelserna i EES-avtalet eller bestämmelserna i protokollen 1—4

och bestämmelserna i de rättsakter som motsvarar dem som finns förtecknade bilagorna I och II till förevarande avtal.

DEL II

EFTA:S ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

Artikel 4

En oberoende övervakningsmyndighet för EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, upprättas härmed.

Artikel 5

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall i enlighet med bestämmelserna i detta avtal och i EES-avtalet och i syfte att säkerställa att EES-avtalet fungerar väl,

a) säkerställa att EFTA-staterna uppfyller sina skyldigheter enligt EES-avtalet och förevarande avtal,

b) säkerställa att EES-avtalets konkurrensregler tillämpas,

c) övervaka att EES-avtalet tillämpas av de övriga avtalsslutande parterna i nämnda avtal.

2. I detta syfte skall EFTA:s övervakningsmyndighet

a) fatta beslut och vidta andra åtgärder i de fall som avses i detta avtal och i EES-avtalet,

b) avfatta rekommendationer, avge yttranden och utfärda meddelanden eller riktlinjer i frågor som behandlas i EES-avtalet, om det avtalet eller förevarande avtal uttryckligen föreskriver det eller om EFTA:s övervakningsmyndighet anser det nödvändigt,

c) genomföra samarbete, informationsutbyte och samråd med Europeiska gemenskapernas kommission i enlighet med bestämmelserna i detta avtal och i EES-avtalet,

d) fullgöra de uppgifter som, med tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet, följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till det avtalet, enligt vad som närmare anges i protokoll 1 till förevarande avtal.

Artikel 6

I enlighet med bestämmelserna i detta avtal och i EES-avtalet får EFTA:s övervakningsmyndighet, när den utför de uppgifter som ålagts den, begära in all nödvändig information från EFTA-staternas regeringar och behöriga

myndigheter samt från företag eller företagsammanslutningar.

Artikel 7

EFTA:s övervakningsmyndighet skall bestå av sju medlemmar, som skall utses på grundval av sin allmänna duglighet och vilkas oavoberoende inte kan ifrågasättas.

Endast medborgare i EFTA-staterna får vara medlemmar av EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 8

Medlemmarna av EFTA:s övervakningsmyndighet skall vara helt oberoende när de fullgör sina skyldigheter. Vid fullgörandet av dessa skyldigheter skall de inte vare sig begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller något annat organ. De skall avhålla sig från varje handling som är oförenlig med deras skyldigheter. Varje EFTA-stat förbinder sig att respektera denna princip och att inte söka påverka övervakningsmyndighetens medlemmar när de fullgör sina uppgifter.

Medlemmarna av EFTA:s övervakningsmyndighet får inte under sin ämbets tid utöva någon annan avlönad eller oavlönad yrkesverksamhet.

De skall när de tillträder avge en högtidlig försäkran att såväl under som efter sin ämbets tid respektera de förpliktelser som följer med ämbetet, särskilt skyldigheten att iaktta redlighet och omdöme vid mottagande av vissa uppdrag eller förmåner efter ämbets tiden. Om dessa förpliktelser åsidosätts får EFTA-domstolen, på begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet, allt efter omständigheterna besluta antingen att den berörda medlemmen skall avsättas från ämbetet eller berövas rätten till pension eller andra förmåner i dess ställe.

Artikel 9

Medlemmarna av EFTA:s övervakningsmyndighet skall utses av EFTA-staternas regeringar i samförstånd.

Deras mandattid är fyra år. Mandatet kan förnyas.

Artikel 10

Frånsett vid normala nytillsättningar och vid dödsfall, skall ämbetet för en medlem i EFTA:s övervakningsmyndighet upphöra när medlemmen begär sitt entledigande eller avsätts. För

den avgående medlemmens återstående mandattid skall en ersättare utses.

Artikel 11

Om en medlem av EFTA:s övervakningsmyndighet inte längre uppfyller de krav som ställs för att han skall kunna fullgöra sina uppgifter eller om han gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse, får EFTA-domstolen på begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet avsätta honom.

Artikel 12

Ordföranden i EFTA:s övervakningsmyndighet skall utses bland dess medlemmar för en period av två år i samförstånd mellan EFTA-staternas regeringar.

Artikel 13

EFTA:s övervakningsmyndighet skall själv anta sin arbetsordning.

Artikel 14

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utse tjänstemän och andra anställda, så att den kan fungera.

EFTA:s övervakningsmyndighet får konsultera experter eller besluta att tillsätta sådana kommittéer och andra organ som den anser vara nödvändiga för att bistå den med att fullgöra sina uppgifter.

När de fullgör sina skyldigheter, får tjänstemän och andra anställda i EFTA:s övervakningsmyndighet varken begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller någon organisation utanför EFTA:s övervakningsmyndighet.

Medlemmar av EFTA:s övervakningsmyndighet, tjänstemän och övriga anställda samt ledamöter i kommittéer skall, även efter det att deras uppdrag upphört, vara förpliktade att inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikt, särskilt uppgifter om företag, deras affärsförbindelser eller deras kostnadsförhållanden.

Artikel 15

EFTA:s övervakningsmyndighet skall fatta beslut med majoriteten av sina medlemmar. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

I arbetsordningen skall fastställas när beslutförhållanden föreligger.

Artikel 16

Beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet skall ange vilka skäl de grundas på.

Artikel 17

Om inte annat anges i detta avtal eller i EES-avtalet, skall beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet delges dem som de riktar sig till och bli gällande efter en sådan delgivning.

Artikel 18

Beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet skall offentliggöras i enlighet med bestämmelserna i detta avtal och i EES-avtalet.

Artikel 19

Beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet som medför betalningsskyldighet för andra än stater skall vara verkställbara i enlighet med artikel 110 i EES-avtalet.

Artikel 20

Enskilda personer och företag skall ha rätt att kommunicera med EFTA:s övervakningsmyndighet på något av EFTA-staternas och Europeiska gemenskapernas alla officiella språk vad gäller anmälningar, ansökningar och klagomål. Detta skall även gälla alla stadier av ett förfarande i ett ärende, vare sig detta inlett genom anmälan, ansökan eller klagomål eller på eget initiativ av EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 21

EFTA:s övervakningsmyndighet skall varje år offentliggöra en allmän rapport om sin verksamhet.

DEL III

EFTA-STATERNAS FULLGÖRANDE AV SINA SKYLDIGHETER ENLIGT EES-AVTALET OCH FÖREVARANDE AVTAL

Artikel 22

För att säkerställa en riktig tillämpning av EES-avtalet skall EFTA:s övervakningsmyndighet övervaka hur EFTA-staterna tillämpar bestämmelserna i EES-avtalet och i förevarande avtal.

Artikel 23

EFTA:s övervakningsmyndighet skall, i enlighet med artiklarna 22 och 37 i detta avtal samt artiklarna 65.1 och 109 i, och bilaga XVI till, EES-avtalet och med förbehåll för bestämmelserna i protokoll 2 till förevarande avtal, säkerställa att bestämmelserna om upphandling i EES-avtalet tillämpas av EFTA-staterna.

Artikel 24

EFTA:s övervakningsmyndighet skall, i enlighet med artiklarna 49, 61—64 och 109 i, samt protokollen 14, 26, 27, bilagorna XIII, avsnitt I.iv och XV till, EES-avtalet och med förbehåll för bestämmelserna i protokoll 3 till förevarande avtal, förverkliga bestämmelserna om statsstöd i EES-avtalet samt säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas av EFTA-staterna.

Med tillämpning av artikel 5.2 b skall EFTA:s övervakningsmyndighet, sedan detta avtal har trätt i kraft, i synnerhet anta rättsakter som motsvarar dem som är uppräknade i bilaga I.

Artikel 25

EFTA:s övervakningsmyndighet skall, i enlighet med artiklarna 53—60 och 109 i, samt protokollen 21—25 och bilaga XIV till, EES-avtalet och med förbehåll för bestämmelserna i protokoll 4 till förevarande avtal, förverkliga bestämmelserna i EES-avtalet om genomförandet av konkurrensregler tillämpliga på företag samt säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas.

Med tillämpning av artikel 5.2 b skall EFTA:s övervakningsmyndighet, sedan detta avtal har trätt i kraft, i synnerhet anta rättsakter som motsvarar dem som är uppräknade i bilaga II.

Artikel 26

Bestämmelser om samarbete, informationsutbyte och samråd mellan EFTA:s övervakningsmyndighet och Europeiska gemenskapernas kommission om tillämpningen av EES-avtalet finns i artikel 109 samt i artiklarna 58 och 62.2 i, och protokollen 1, 23, 24 och 27 till EES-avtalet.

DEL IV

EFTA-DOMSTOLEN

Artikel 27

En domstol för EFTA-staterna, nedan kallad

EFTA-domstolen, upprättas härmed. Den skall fullgöra de uppgifter som följer av bestämmelserna i detta avtal och i EES-avtalet.

Artikel 28

Domstolen skall bestå av sju domare.

Artikel 29

EFTA-domstolen skall sammanträda i plenum. Domstolens beslut skall vara giltiga endast om ett ojämnt antal av dess ledamöter är närvarande. Domstolens beslut skall vara giltiga om fem ledamöter är närvarande. På domstolens begäran får EFTA-staternas regeringar i samförstånd bemyndiga domstolen att inrätta avdelningar.

Artikel 30

Domarna skall utses bland personer vilkas oavhängighet inte kan ifrågasättas och som uppfyller nödvändiga villkor för utnämning till de högsta domarämbetena i hemlandet eller är jurister med allmänt erkända kvalifikationer. De skall utses för sex år av EFTA-staternas regeringar i samförstånd.

En partiell nytillsättning av domarna skall äga rum vart tredje år. Den skall gälla omväxlande tre och fyra domare. De tre domare som skall ersättas efter de första tre åren skall utses genom lottning.

Avgående domare kan utnännas på nytt.

Domarna skall bland sig välja domstolens ordförande för en tid av tre år. Han kan återväljas.

Artikel 31

Om EFTA:s övervakningsmyndighet anser att en EFTA-stat har underlåtit att uppfylla en skyldighet enligt EES-avtalet eller förevarande avtal, skall den, om inte annat föreskrivs i förevarande avtal, avge ett motiverat yttrande i ärendet efter att ha givit den berörda staten möjlighet att inkomma med sina synpunkter.

Om den berörda staten inte rättar sig efter yttrandet inom den tid som angivits av EFTA:s övervakningsmyndighet, får denna föra ärendet vidare till EFTA-domstolen.

Artikel 32

EFTA-domstolen skall vara behörig att avgöra tvister mellan två eller flera EFTA-stater angående tolkningen eller tillämpningen av EES-avtalet, avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna eller förevarande avtal.

Artikel 33

De berörda EFTA-staterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att efterkomma EFTA-domstolens domar.

Artikel 34

EFTA-domstolen skall vara behörig att avge rådgivande yttranden angående tolkningen av EES-avtalet.

När en sådan fråga väcks vid en domstol i en EFTA-stat, får den domstolen, om den anser att det är nödvändigt för att döma i saken, begära att EFTA-domstolen avger ett sådant yttrande.

I sin interna lagstiftning kan en EFTA-stat begränsa rätten att begära ett sådant rådgivande yttrande till domstolar mot vilkas avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning.

Artikel 35

EFTA-domstolen skall ha obegränsad behörighet i fråga om påföljder som ålagts av EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 36

EFTA-domstolen skall vara behörig att pröva en EFTA-stats talan mot ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet rörande bristande behörighet, åsidosättande av väsentliga formföreskrifter, åsidosättande av detta avtal, av EES-avtalet eller av någon bestämmelse som gäller dessas tillämpning eller rörande maktmissbruk.

Varje fysisk eller juridisk person får på samma villkor föra talan vid EFTA-domstolen mot ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet som är riktat till honom eller mot ett beslut riktat till en annan person, om detta direkt och personligen berör honom.

Talan som avses i denna artikel skall anhängiggöras inom två månader från dagen då åtgärden offentliggjorts eller delgivits klaganden eller, om så inte skett, från den dag då denne fick kännedom om åtgärden, allt efter omständigheterna.

Om talan är välgrundad, skall beslutet av EFTA:s övervakningsmyndighet förklaras ogiltigt.

Artikel 37

Om EFTA:s övervakningsmyndighet, i strid med detta avtal eller bestämmelserna i EES-avtalet, underlåter att vidta åtgärder, får en

EFTA-stat anhängiggöra talan vid EFTA-domstolen för att få överträdelsen fastslagen.

En sådan talan skall endast tas upp om EFTA:s övervakningsmyndighet dessförinnan anmodats att vidta åtgärder. Om myndigheten inom två månader efter denna anmodan inte tagit ställning, får talan anhängiggöras inom en ytterligare frist av två månader.

Varje fysisk eller juridisk person får på de villkor som slagits fast i föregående stycken föra talan vid EFTA-domstolen över att EFTA:s övervakningsmyndighet har underlåtit att rikta ett beslut till personen i fråga.

Artikel 38

Om ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet har förklarats ogiltigt, eller om det har fastställts att EFTA:s övervakningsmyndighet i strid med detta avtal eller bestämmelserna i EES-avtalet underlåtit att vidta åtgärder, skall EFTA:s övervakningsmyndighet vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa domen.

Denna skyldighet skall inte påverka någon skyldighet som kan följa av tillämpningen av artikel 46 andra stycket.

Artikel 39

Om inte annat föreskrivs i protokoll 7 till detta avtal, skall EFTA-domstolen vara behörig i mål mot EFTA:s övervakningsmyndighet avseende ersättning för skada i enlighet med bestämmelserna i artikel 46 andra stycket.

Artikel 40

Talan som förs vid EFTA-domstolen skall inte hindra verkställighet. EFTA-domstolen får dock, om den anser att omständigheterna så kräver, förordna om uppskov med verkställigheten av den påtalade åtgärden.

Artikel 41

I ärenden som anhängiggjorts vid EFTA-domstolen får denna föreskriva nödvändiga interimistiska åtgärder.

DEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 42

Protokollen och bilagorna till detta avtal skall utgöra en integrerad del av avtalet.

Artikel 43

1. EFTA-domstolens stadga finns i protokoll 5 till detta avtal.

2. EFTA-domstolen skall anta sina procedurregler, som skall godkännas av EFTA-staternas regeringar i samförstånd.

Artikel 44

1. Den rättskapacitet, de privilegier och den immunitet som skall erkännas och beviljas av EFTA-staterna vad gäller EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen är angivna i protokollen 6 och 7 till detta avtal.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-domstolen får med regeringen i den stat på vars territorium de har sitt säte ingå ett avtal avseende de privilegier och den immunitet som skall erkännas och beviljas i samband härmed.

Artikel 45

EFTA:s övervakningsmyndighets och EFTA-domstolens säte skall fastställas av EFTA-staternas regeringar i samförstånd.

Artikel 46

EFTA:s övervakningsmyndighets kontraktsmässiga ansvar skall regleras av den lag som är tillämplig på avtalet i fråga.

När det är fråga om icke kontraktsmässigt ansvarig, skall EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med allmänna rättsprinciper ersätta varje skada som den eller dess anställda har förorsakat under fullgörande av sina uppgifter.

Artikel 47

EFTA-staternas regeringar skall, på förslag av EFTA:s övervakningsmyndighet och efter samråd med en kommitté bestående av de parlamentsledamöter från EFTA-staterna som är ledamöter i EES gemensamma parlamentarikerkommitté, årligen före den 1 januari i samförstånd upprätta en budget för det nästkommande året samt fördela dessa utgifter mellan EFTA-staterna.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall höras innan ett beslut fattas som på något sätt medför ändring i dess budgetförslag.

Artikel 48

EFTA-staternas regeringar skall, på förslag av EFTA-domstolen, årligen före den 1 januari gemensamt upprätta en budget för EFTA-domstolen för det nästkommande året samt

fördela dessa utgifter mellan sig.

Artikel 49

EFTA-staternas regeringar får, om inte annat föreskrivs i detta avtal, på förslag av eller efter att ha hört EFTA:s övervakningsmyndighet, i samförstånd ändra huvudavtalet och protokollen 1 — 4 samt 6 och 7. En sådan ändring skall underställas EFTA-staterna för godtagande och träda i kraft under förutsättning att den godkänts av alla EFTA-stater. Godtagandeinstrumenten skall deponeras hos Sveriges regering, som skall anmäla detta till alla andra EFTA-stater.

Artikel 50

1. Varje EFTA-stat som frånträder EES-avtalet skall upphöra att vara part i detta avtal samma dag som frånträdanen blir gällande.

2. Varje EFTA-stat som ansluter sig till Europeiska gemenskapen skall upphöra att vara part i detta avtal samma dag som anslutningen blir gällande.

3. Regeringarna i de återstående EFTA-staterna skall i samförstånd besluta om de nödvändiga ändringar som skall göras i detta avtal.

Artikel 51

Varje EFTA-stat som ansluter sig till EES-avtalet skall ansluta sig till förevarande avtal på de villkor och betingelser som får fastställas av EFTA-staterna i samförstånd. Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos Sveriges regering, som skall anmäla detta till övriga EFTA-stater.

Artikel 52

EFTA-staterna skall underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet om de åtgärder som vidtagits för att genomföra detta avtal.

Artikel 53

1. Detta avtal, som upprättats i ett enda original på engelska språket, skall ratificeras av de avtalslutande parterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Innan detta avtal träder i kraft skall det också upprättas och autentifieras på finska, franska, isländska, italienska, norska, svenska och tyska språken.

2. Detta avtal skall deponeras hos Sveriges regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje EFTA-stat.

Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Sveriges regering som skall anmäla detta till alla övriga EFTA-stater.

3. Detta avtal träder i kraft den 1 januari 1993 om EES-avtalet träder i kraft den dagen och under förutsättning att ratifikationsinstrumenten för förevarande avtal har deponerats av alla EFTA-stater.

Om EES-avtalet inte träder i kraft den dagen, träder förevarande avtal i kraft den dag då EES-avtalet träder i kraft eller när alla ratifikationsinstrument för förevarande avtal har deponerats av alla EFTA-stater, beroende på vilken dag som inträffar senast.

Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

PROTOKOLL 1

OM EFTA:S ÖVERVAKNINGSMYNDIGHETS UPPGIFTER OCH BEFOGENHETER SOM MED TILLÄMPNING AV PROTOKOLL 1 TILL EES-AVTALET FÖLJER AV DE RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL I BILAGORNA TILL DET AVTALET

SOM BEAKTAR EES-avtalet och särskilt protokoll 1 till detta,

SOM BEAKTAR att punkterna 4 d och 5 i protokoll 1 till EES-avtalet innehåller hänvisningar till EFTA:s övervakningsmyndighet och till Ständiga kommittén,

SOM VIDARE BEAKTAR att det i punkt 4 d i protokoll 1 till EES-avtalet hänvisas till förfaranden som fastställts mellan EFTA-staterna,

EFTERSOM det för en riktig tillämpning av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet är nödvändigt att bland EFTA-staterna fastställa de uppgifter som motsvarar EG-kommissionens uppgifter, som genom tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet skall fullgöras antingen av EFTA:s övervakningsmyndighet eller Ständiga kommittén, samt att fastställa vilka förfaranden som skall tillämpas mellan EFTA-staterna för detta ändamål.

Artikel 1

1. När de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet innehåller bestämmelser om förfaranden enligt vilka EG-kommissionen

a) underrättar en medlemsstat om huruvida en förebyggande åtgärd eller skyddsåtgärd som vidtagits av en medlemsstat var befogad,

b) skall höras av en medlemsstat innan ett undantag eller en avvikelse från en bestämmelse i en rättsakt beviljas eller genomförs av staten i fråga,

c) kan, innan ett undantag eller en avvikelse från en bestämmelse i en rättsakt beviljas eller genomförs av en medlemsstat, ge sitt samtycke eller bemyndiga staten att göra detta, samt vid behov närmare ange på vilka villkor som tillståndet beviljas eller fastställa detaljerade regler rörande dess tillämpning,

d) skall vid behov samråda med de berörda medlemsstaterna eller deras behöriga myndig-

heter i syfte att bilägga meningsskiljaktigheter och tvister samt, i förekommande fall, föreslå lämpliga lösningar,

e) på det veterinära och fytosanitära området

— kan göra eller föranstalta om utvärderingar, undersökningar och kontroller på platsen,

— kan ge godkännanden eller liknande, eller avge rekommendationer avseende planering, program, vaccinationer i nödsituationer, högriskområden, m.m.

— skall göra förteckningar, såsom förteckningar över experter, godkända områden, godkända gårdar osv., och i förekommande fall vidarebefordra dem till medlemsstaterna,

f) på det veterinära området

— får vidta lämpliga åtgärder i samband med tvister,

g) på området tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering

— skall underrätta medlemsstaterna om nationella tekniska föreskrifter, som antas överensstämma med de väsentliga säkerhetskraven och, i förekommande fall, inleda förfaranden när den anser att ett sådant antagande om överensstämmelse måste återkallas,

h) på livsmedelsområdet

— kan besluta om huruvida vissa villkor är uppfyllda,

i) på energiområdet

— skall genomföra de förfaranden som föreskrivs i gemenskapsrätten,

j) på området för offentlig upphandling

— kan begära information från medlemsstaterna eller deras behöriga myndigheter och/eller skall fastställa arten av den tilläggsstatistik som behövs,

— kan upprätta förteckningar över de kategorier av verksamheter eller tjänster som den anser omfattas av ett undantag,

— skall fastställa villkoren för meddelanden

från upphandlande enheter om resultaten av ett anbudsförfarande,

skall dessa och liknande uppgifter för EFTA-staterna utföras av EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med de förfaranden som anges i de rättsakter som det hänvisas till.

2. Om EG-kommissionen skulle åläggas andra liknande uppgifter, skall motsvarande uppgifter också fullgöras av EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 2

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall ta emot information som en EFTA-stat eller en behörig myndighet i enlighet med EES-reglerna skall lämna den samt vidarebefordra informationen till EG-kommissionen.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall vidare ta emot motsvarande information från EG-kommissionen för spridning till EFTA-staterna eller deras behöriga myndigheter.

Artikel 3

När EG-kommissionen, enligt en rättsakt som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet i som innehåller de förfaranden som beskrivs i artikel 1, skall lämna ett utkast till ett beslut

om åtgärd som skall vidtas, till eller på annat sätt samråda med, en EG-kommitté, skall EFTA:s övervakningsmyndighet, i enlighet med motsvarande förfaranden som skall fastställas av Ständiga kommittén, samråda med en eventuell motsvarande kommitté, som upprättas eller utses i enlighet med avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna.

Artikel 4

EFTA:s övervakningsmyndighet skall, om inte annat överenskomms med EG-kommissionen, samtidigt med EG-kommissionen på lämpligt sätt upprätta rapporter, utvärderingar eller liknande med avseende på EFTA-staterna i de ärenden som med tillämpning av punkt 5 i protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till det avtalet och som inte direkt har samband med Ständiga kommitténs uppgifter enligt protokoll 1 till avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna. EFTA:s övervakningsmyndighet skall samråda och utbyta synpunkter med EG-kommissionen när deras respektive rapporter upprättas, av vilka kopior skall sändas till Gemensamma EES-kommittén.

Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

PROTOKOLL 2

OM DE UPPGIFTER OCH BEFOGENHETER SOM EFTA:S ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET HAR PÅ UPPHANDLINGSOMRÅDET

Artikel 1

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 31 i detta avtal kan EFTA:s övervakningsmyndighet inleda det förfarande som förevarande artikel föreskriver när den, innan ett avtal har träffats, anser att en klar och konkret överträdelse av bestämmelserna i EES-avtalet på upphandlingsområdet har ägt rum i samband med ett upphandlingsförfarande inom tillämpningsområdet för de rättsakter som det hänvisas till i punkterna 2 och 3 i bilaga XVI i EES-avtalet.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall underrätta EFTA-staten och den upphandlande enheten som berörs om skälen till varför man anser att en klar och konkret överträdelse ägt rum och begära att rättelse sker.

3. Inom 21 dagar efter mottagande av underrättelsen enligt punkt 2 skall den berörda EFTA-staten till EFTA:s övervakningsmyndighet översända:

a) dess bekräftelse på att överträdelsen rättsats, eller

b) en motiverad inlaga om varför ingen rättelse skett, eller

c) ett meddelande om att upphandlingsförfarandet har ställts in tills vidare antingen av den upphandlande enheten på eget initiativ eller med stöd av de befogenheter som anges i artikel 2.1.a i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 5 i bilaga XVI i EES-avtalet.

4. Den motiverade inlagan enligt punkt 3.b i denna artikel kan bland annat grundas på det faktum att den påstådda överträdelsen redan är föremål för rättsligt förfarande eller annan granskning eller översyn enligt artikel 2.8 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 5 i bilaga XVI i EES-avtalet. I så fall skall EFTA-staten

informera EFTA:s övervakningsmyndighet om resultaten av dessa förfaranden så snart de blir kända.

5. När meddelande har lämnats att ett upphandlingsförfarande har ställts in tills vidare enligt punkt 3.c i denna artikel skall EFTA-staten anmäla till EFTA:s övervakningsmyndighet när upphandlingen återupptagits eller annat upphandlingsförfarande inletts avseende samma ärende i dess helhet eller del därav. Denna anmälan skall bekräfta att den påstådda överträdelsen har rättats eller innefatta en motiverad inlaga om varför rättelse inte skett.

Artikel 2

1. Senast den 1 januari 1996 skall EFTA:s övervakningsmyndighet tillsammans med en rådgivande kommitté, sammansatt av representanter från EFTA-staterna, granska det sätt varpå bestämmelserna i detta protokoll samt bestämmelserna i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 5 i bilaga XVI i EES-avtalet har genomförts och, om så anses nödvändigt, komma med förslag till ändringar. Till ordförande i denna kommitté skall utses en representant från EFTA:s övervakningsmyndighet.

Ordföranden sammankallar kommittén på eget initiativ eller på begäran av en av dess ledamöter.

2. Senast den 1 mars varje år skall EFTA-staterna till EFTA:s övervakningsmyndighet översända information om granskningsförfaranden som förekommit på det nationella planet under föregående kalenderår. Vad denna information skall innehålla fastställs av EFTA:s övervakningsmyndighet i samråd med rådgivande kommittén.

Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

PROTOKOLL 5

OM EFTA-DOMSTOLENS STADGA

Artikel 1

Den domstol som inrättats genom artikel 27 i detta avtal skall bildas och fullgöra sina uppgifter i enlighet med bestämmelserna i detta avtal och denna stadga.

het och omdöme vid mottagande av vissa uppdrag eller förmåner efter ämbetstiden.

I tveksamma fall skall domstolen fatta beslut.

DEL I

DOMARE

Artikel 2

Varje domare skall, innan han tillträder sitt ämbete, vid offentligt sammanträde avlägga ed att opartiskt och samvetsgrant utöva sitt ämbete och att inte yppa vad som förekommit vid domstolens överläggningar.

Artikel 5

En domares ämbete skall, fränsett vid normala nytillsättningar och vid dödsfall, upphöra genom att domaren begär sitt entledigande.

Om en domare begär sitt entledigande, skall avskedansökan ställas till domstolens ordförande för vidarebefordran till EFTA-staternas regeringar. När så skett, skall platsen anses vakant.

Utom i fall som avses i artikel 6, skall domaren kvarstå i ämbetet till dess hans efterträdare har tillträtt.

Artikel 3

Omedelbart efter edsavläggelsen skall domstolen övergå till att genom lottning välja ut de domare vars ämbetstid skall upphöra vid utgången av de första tre åren i enlighet med artikel 30 i avtalet.

Artikel 4

Domarna får inte inneha något politiskt eller administrativt ämbete.

De får inte utöva någon avlönad eller oavlönad yrkesverksamhet om inte EFTA-staterna i samförstånd undantagsvis medger avvikelser härifrån.

De skall vid sitt tillträde avge en högtidlig försäkran att såväl under som efter sin ämbetstid respektera de förpliktelser som följer av ämbetet, särskilt skyldigheten att iakttä redbar-

Artikel 6

En domare får endast skiljas från sitt ämbete eller berövas rätten till pension eller andra motsvarande förmåner, om han enligt enhälligt beslut av domstolen i plenum inte längre uppfyller de förutsättningar som krävs eller fullgör de skyldigheter som följer av ämbetet. Den berörde domaren får inte delta i detta beslut.

Domstolens registrator skall underrätta EFTA-staternas regeringar om ett sådant beslut.

Artikel 7

En domare som skall ersätta en ledamot i domstolen vars ämbetstid inte har gått ut, skall

utses för återstoden av företrädarens mandat-tid.

DEL II

ORGANISATION

Artikel 8

Domstolen skall fatta beslut med en majoritet av de närvarande domarna och i enlighet med de villkor som anges i procedurreglerna.

Artikel 9

Domstolen skall utse sin registrator och fastställa instruktion för denne.

Artikel 10

Registratorn skall inför domstolen avlägga ed att opartiskt och samvetsgrant utöva sitt ämbete och att inte yppa vad som förekommit vid domstolens överläggningar.

Artikel 11

Domstolen skall utse en ställföreträdare för registratorn i händelse av förhinder för denne.

Artikel 12

Till domstolen skall knytas tjänstemän och andra anställda så att den kan fungera. Dessa skall ansvara inför registratorn under ordförandens överinseende.

Artikel 13

Domarna och registratorn är skyldiga att vara bosatta där domstolen har sitt säte.

Artikel 14

Domstolen skall tjänstgöra permanent. Den skall fastställa semesterperioder med vederbörlig hänsyn till verksamhetens krav.

Artikel 15

En domare får inte delta i behandlingen av ett ärende i vilket han tidigare uppträtt som parts ombud, rådgivare eller advokat eller i vilket han som medlem av en domstol, undersökningskommission eller i annan egenskap haft i uppgift att uttala sig.

Om en domare av särskilda skäl inte anser att han bör delta i avgörandet eller handläggningen av ett visst ärende, skall han underrätta ordföranden om detta. Om ordföranden av

någon anledning anser att en domare inte bör delta i ett visst ärende, skall han underrätta vederbörande om detta.

Vid svårighet att tillämpa denna artikel skall domstolen besluta i saken.

En part får inte åberopa en domares nationalitet eller att en domare av hans egen nationalitet inte tillhör domstolen som skäl för att begära ändring i domstolens sammansättning.

Artikel 16

Regler för språken vid domstolen skall fastställas i domstolens procedurreglar.

DEL III

PROCEDUR

Artikel 17

EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, Europeiska gemenskapen och EG-kommissionen skall vid domstolen företrädas av ett ombud som utses för varje ärende; ombudet får biträdas av en rådgivare eller av en advokat som är behörig att uppträda inför domstol hos någon av de avtalslutande parterna i EES-avtalet.

Övriga parter skall företrädas av en jurist som är behörig att uppträda inför domstol hos någon av de avtalslutande parterna i EES-avtalet.

Ombud, rådgivare och advokater som uppträder inför domstolen skall i enlighet med de villkor som föreskrivs i procedurreglerna ha de rättigheter och den immunitet som behövs för att de oavhängigt skall kunna fullgöra sina uppgifter.

Domstolen skall i enlighet med procedurreglerna gentemot de rådgivare och advokater som uppträder inför domstolen ha de befogenheter som domstolar normalt har.

Artikel 18

Förfarandet vid domstolen skall bestå av en skriftlig och en muntlig del.

Det skriftliga förfarandet skall innebära att parterna delges ansökningar, inlagor, svaromål samt förklaringar och eventuella bemötanden

samt alla handlingar och dokument som åbe-ropas, eller bestyrkta kopior av dessa.

Delgivning skall ombesörjas av registratorn i den ordning och inom de tidsfrister som föreskrivs i procedurreglerna.

Det muntliga förfarandet skall bestå i uppläsning av den föredragande domarens rapport, hörande av ombud, rådgivare och advokater samt i förekommande fall förhör med vittnen och sakkunniga.

Artikel 19

Talan skall anhängiggöras vid domstolen genom en skriftlig ansökan som är ställd till registratorn. Ansökningen skall innehålla uppgifter om sökandens namn och hemvist samt den undertecknandes ställning, motpartens namn, tvisteföremålet, yrkanden samt en kort framställning av grunderna för talan.

Ansökningen skall i förekommande fall åtföljas av uppgift om den åtgärd som begärs ogiltigförklarad eller av andra relevanta dokument. Om ansökningen inte åtföljs av dessa handlingar, skall registratorn anmoda vederbörande att inom skälig tid inge dem; dock får talan inte avvisas på den grund att dessa handlingar inkommit först efter att tiden för att väcka talan gått ut.

Artikel 20

Så snart ett ärende anhängiggjorts vid domstolen skall registratorn underrätta EFTA-staternas regeringar, EFTA:s övervakningsmyndighet, gemenskapen och EG-kommissionen. Inom två månader efter underrättelsen har EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, gemenskapen och EG-kommissionen rätt att till domstolen inkomma med inlagor eller skriftliga synpunkter.

Artikel 21

Domstolen får begära att en part inkommer med alla de dokument och upplysningar som domstolen anser önskvärda. Om parten vägrar skall domstolen ta detta till protokollet.

Domstolen får även begära att EFTA-stater som inte är parter i målet skall lämna alla upplysningar som domstolen anser behövs för handläggningen.

Artikel 22

Domstolen får när som helst efter eget val anförtro sakkunniguppdrag åt enskilda perso-

ner, organ, myndigheter, kommittéer eller organisationer.

Artikel 23

Vittnen får höras i enlighet med procedurreglerna.

Artikel 24

Vittnen och sakkunniga får höras under ed enligt procedurreglerna eller på det sätt som lagstiftningen i vittnets eller den sakkunniges hemland föreskriver.

Artikel 25

Domstolen får förordna att ett vittne eller en sakkunnig skall höras av den behöriga rättsliga myndigheten på hans bostadsort.

Detta förordnande skall tillställas den behöriga rättsliga myndigheten för åtgärd i enlighet med föreskrifter som fastställts i procedurreglerna. De handlingar som utfärdats med anledning av verkställelsen skall återsändas till domstolen enligt samma regler.

Domstolen skall stå för kostnaderna med förbehåll för att de i förekommande fall påläggs parterna.

Artikel 26

En EFTA-stat skall behandla tredskande vittnen eller mened som begåtts av ett vittne eller en sakkunnig som om motsvarande brott begåtts inför nationell domstol i tvistemål. På anmodan av domstolen skall den berörda EFTA-staten väcka åtal mot gärningsmannen vid behörig nationell domstol.

Artikel 27

Domstolens förhandlingar skall vara offentliga om inte domstolen när synnerliga skäl föreligger, på eget initiativ eller på begäran av parterna, förordnar annorlunda.

Artikel 28

Domstolen får under förhandlingarna höra sakkunniga och vittnen samt parterna själva. De sistnämnda får dock föra sin talan muntligt endast genom ombud.

Artikel 29

Protokoll skall föras vid varje förhandling

och undertecknas av ordföranden och registratorn.

Artikel 30

Uppropslista för förhandlingarna skall fastställas av ordföranden.

Artikel 31

Domstolens överläggningar skall vara och förbli hemliga.

Artikel 32

Domar skall ange skälen för domsluten. De skall uppta namnen på de domare som deltog i överläggningarna.

Artikel 33

Domar skall undertecknas av ordföranden och registratorn. De skall avkunnas vid offentligt sammanträde.

Artikel 34

Domstolen skall besluta i fråga om rättegångskostnader.

Artikel 35

Genom ett förenklat förfarande, som vid behov får avvika från enskilda föreskrifter i detta avtal och som skall fastställas i procedurreglerna, får domstolens ordförande besluta i fråga om framställning om uppskov som avses i artikel 40 i detta avtal, om tillämpning av interimistiska åtgärder enligt artikel 41 i detta avtal, eller om uppskov med verkställighet enligt artikel 110, sista stycket, i EES-avtalet.

Vid förhinder för ordföranden skall denne ersättas av annan domare i enlighet med procedurreglerna.

Avgöranden av ordföranden eller den domare som ersätter honom skall endast vara interimistiska och på intet sätt föregripa domstolens beslut i huvudsaken.

Artikel 36

EFTA-stater, EFTA:s övervakningsmyndighet, Europeiska gemenskapen och EG-kommisionen får intervensera i tvister inför domstolen.

Samma rätt skall gälla för varje annan person som har ett berättigat intresse av utgången av den tvist som underställts domsto-

len; undantag utgör tvister mellan EFTA-stater eller mellan EFTA-stater och EFTA:s övervakningsmyndighet.

Genom yrkanden i interventionsansökan får endast ena partens yrkanden biträdas.

Artikel 37

Om en rätteligen instämde part inte inkommer med skriftligt svaromål, skall tredskodom meddelas mot honom. Talan mot domen får föras inom en månad efter delgivning. Sådan talan skall inte medföra uppskov med verkställigheten av tredskodomen om inte domstolen beslutar annorlunda.

Artikel 38

EFTA-stater och fysiska och juridiska personer i övrigt får, i de fall och på de villkor som skall anges i procedurreglerna, i egenskap av tredje part föra talan mot en dom som meddelats utan att de blivit hörda, om domen berör deras rätt.

Artikel 39

I händelse av tveksamhet rörande innebörden och räckvidden av en dom, skall det ankomma på domstolen att klargöra dess rätta innebörd på begäran av en part som har ett berättigat intresse därav, eller på begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 40

Framställning hos domstolen om ändring av en dom får endast grundas på upptäckten av en omständighet som kan utöva ett avgörande inflytande på målets utgång och som när domen meddelats var okänd för domstolen och för den som begär ändring.

Ändringsförfarandet skall inledas med ett beslut av domstolen i vilket uttryckligen konstateras att förekomsten av den nya omständigheten är av sådan art att det finns anledning till ändring och att framställningen av denna anledning kan tas upp till prövning.

Framställning om ändring får inte göras senare än tio år från den dag domen gavs.

Artikel 41

Tidsfrister med hänsyn till avstånd skall fastställas i domstolens procedurregler.

Försutten tid skall inte medföra rättsförlust,

om vederbörande styrker förekomsten av oförutsebara omständigheter eller force majeure.

Artikel 42

Talan mot EFTA:s övervakningsmyndighet om ansvar i utomobligatoriska rättsförhållanden skall preskriberas fem år efter den händelse som föranleder talan. Preskription skall avbrytas genom att ansvarstalan väcks vid domstolen eller genom att den skadelidande dessförinnan gör framställning hos EFTA:s övervakningsmyndighet. I sistnämnda fall skall talan väckas inom två månader från åtgärdens ofentliggörande, från dess delgivning med kändanden, eller i avsaknad härav, från dagen då denne fick kännedom om den.

DEL IV

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 43

Domstolens procedurregler skall, förutom de bestämmelser som anges i denna stadga, innehålla alla övriga bestämmelser som behövs för stadgans tillämpning och, vid behov, för dess komplettering.

Artikel 44

EFTA-staternas regeringar får, på förslag av domstolen, eller efter dess hörande i samförstånd vidta ändringar av denna stadga.

Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

PROTOKOLL 6

OM RÄTTSKAPACITET, PRIVILEGIER OCH IMMUNITET FÖR EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

DEL I

EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

Artikel 1

EFTA:s övervakningsmyndighet skall vara en juridisk person. Den skall särskilt ha befogenhet att ingå avtal, förvärva och avyttra lös och fast egendom samt vara part i rättsliga förfaranden.

Artikel 2

1. Inom ramen för sin officiella verksamhet skall EFTA:s övervakningsmyndighet åtnjuta immunitet mot rättsliga förfaranden och verkställighet utom

a) i den mån den uttryckligen har hävt sådan immunitet i något särskilt fall,

b) vad gäller talan i tvistemål som väckts av tredje man angående skada till följd av olycka orsakad av ett fordon eller ett annat transportmedel som tillhör EFTA:s övervakningsmyndighet eller framförs för dess räkning, eller när det är fråga om trafikbrott där ett sådant transportmedel varit inblandat,

c) i händelse av utmätning eller införsel, enligt beslut av administrativ eller juridisk myndighet, avseende lön eller annan ersättning, innefattande pension, som EFTA:s övervakningsmyndighet är skyldig en medlem, tjänsteman eller annan anställd, eller en tidigare ledamot, tjänsteman eller annan anställd,

d) vad gäller motkrav som har direkt samband med rättsliga förfaranden som inlett av EFTA:s övervakningsmyndighet,

2. EFTA:s övervakningsmyndighets egendom skall, var den än befinner sig, åtnjuta immunitet mot

a) varje form av rekvisition, konfiskation eller expropriation,

b) varje form av beslagtagande eller kvarstadsbeläggande samt administrativa eller inte-

rimistiska rättsliga tvångsåtgärder, utom i de fall som föreskrivs i föregående punkt.

Artikel 3

EFTA:s övervakningsmyndighets arkiv och alla dokument som tillhör eller innehas av denna skall vara okränkbara, var de än befinner sig.

Artikel 4

1. Utan hinder av finansiella kontroller, regleringar eller moratorier av något slag får EFTA:s övervakningsmyndighet

a) inneha penningmedel eller valutor av alla slag och konton i vilken valuta som helst,

b) fritt överföra sina penningmedel eller sin valuta från ett land till ett annat eller inom varje land samt växla vilken valuta som helst, som den innehar, till vilken annan valuta som helst.

2. När EFTA:s övervakningsmyndighet utövar sina rättigheter enligt punkt 1 i denna artikel, skall den ta vederbörlig hänsyn till de invändningar som kan ha gjorts av någon stat som är part i detta protokoll och skall tillgodose sådana invändningar i den mån det anses möjligt att göra det utan att skada EFTA:s övervakningsmyndighets intressen.

Artikel 5

1) EFTA:s övervakningsmyndighet, dess tillgångar, inkomster och annan egendom skall vara befriade

a) från alla direkta skatter; EFTA:s övervakningsmyndighet får dock inte kräva befrielse från pålagor, skatter eller avgifter som påförs för samhällets tjänster,

b) från tullar samt förbud och restriktioner avseende import och export av artiklar som importerats eller exporterats direkt av EFTA:s övervakningsmyndighet för användning i tjänsten. Artiklar som importerats enligt ett sådant undantag får inte säljas inom den stats territo-

rium som de importerats till, utom vid import på villkor som överenskommit med ifrågavarande stats regering.

c) från tullar samt förbud och restriktioner avseende import och export av dess publikationer.

2) När inköp eller tjänster av betydande värde, vilka är nödvändiga för EFTA:s övervakningsmyndighets tjänsteutövning, görs eller utnyttjas av EFTA:s övervakningsmyndighet, och när priset på sådana inköp och tjänster inkluderar skatter eller avgifter, skall den stat som är part i detta protokoll och har tagit ut skatterna och avgifterna vidta nödvändiga åtgärder för att efterskänka eller återbetala dem, om de kan identifieras.

Artikel 6

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall på varje territorium som tillhör en stat som är part i detta protokoll för sina tjänstemeddelanden åtnjuta en behandling som inte är mindre förmånlig än den som ifrågavarande stats regering beviljar andra jämförbara internationella organisationer vad gäller företrädesrättigheter, avgifter och skatter för post och telekommunikationer samt pressavgifter för information till press och radio.

2. Tjänstebrev och andra tjänstemeddelanden från EFTA:s övervakningsmyndighet skall inte beläggas med censur.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet skall äga rätt att använda koder och att avsända och ta emot skrivelser med kurir eller i förseglade säckar, som skall åtnjuta samma immunitet och privilegier som diplomatiska kurirer och kurirsäckar.

DEL II

MEDLEMMAR, TJÄNSTEMÄN OCH ANDRA ANSTÄLLDA VID EFTA:S ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

Artikel 7

1. Medlemmarna av EFTA:s övervakningsmyndighet, tjänstemännen och de andra anställda vid denna skall åtnjuta följande privilegier och immunitet:

a) immunitet mot rättsligt förfarande, även sedan deras tjänstgöring vid EFTA:s övervakningsmyndighet har upphört, vad avser åtgärder, inbegripet muntliga och skriftliga uttalanden, som de vidtagit vid fullgörandet av sina

uppgifter. Sådan immunitet skall dock inte föreligga vid trafikbrott som begåtts av en medlem, tjänsteman eller annan anställd, och inte heller i samband med skada orsakad av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom,

b) okränkbarhet för alla sina handlingar och dokument som rör tjänsten,

c) befrielse från alla skyldigheter i fråga om nationell tjänstgöringsplikt, inbegripet militärtjänstgöring,

d) för egen del och för de familjemedlemmar som ingår i hushållet, befrielse från alla inrestraktioner och formaliteter för registrering av utlännningar,

e) för egen del och för de familjemedlemmar som ingår i hushållet, samma möjligheter att återvända till hemlandet vid internationella kriser som vanligen medges internationella organisationers personal,

f) samma behandling i fråga om valuta- och växlingsbestämmelser som vanligen medges internationella organisationers personal,

g) befrielse från all nationell inkomstskatt på lön och ersättning som betalats ut till dem av EFTA:s övervakningsmyndighet, med undantag av pensioner och andra liknande förmåner som betalats av EFTA:s övervakningsmyndighet. De stater som är parter i detta protokoll förbehåller sig rätten att ta hänsyn till sådan lön och ersättning vid beräkning av skatt på inkomst från andra inkomstkällor.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall specificera de kategorier av tjänstemän och andra anställda som punkt 1 är tillämplig på samt underrätta EFTA-staterna om sitt beslut. Namnen på de tjänstemän och andra anställda som ingår i dessa kategorier skall regelbundet lämnas till EFTA-staterna för kännedom.

Artikel 8

Utöver de privilegier och den immunitet som föreskrivs i artikel 7.1 skall en medlem i EFTA:s övervakningsmyndighet åtnjuta

a) immunitet mot anhållande eller annat frihetsberövande, utom när han ertappas med att begå, försöka begå eller just ha begått ett brott,

b) den immunitet mot civil- och förvaltningsrättsligt förfarande och verkställighet som tillkommer diplomatiska företrädare, utom i samband med skada orsakad av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom,

c) full immunitet mot straffrättsligt förfarande, utom när det är fråga om trafikbrott orsakat av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom, med förbehåll för bestämmelserna i a),

d) samma lättnader vad avser tull på hans personliga bagage som medges diplomatiska företrädare.

DEL III

LEDAMÖTER AV RÅDGIVANDE ORGAN OCH EXPERTER

Artikel 9

1. Ledamöter av rådgivande organ som bistår EFTA:s övervakningsmyndighet i dess arbete skall åtnjuta följande privilegier och immunitet då de fullgör sina uppgifter för EFTA:s övervakningsmyndighet eller genomför uppdrag för dennas räkning:

a) immunitet mot rättsligt förfarande, även efter avslutat uppdrag, vad avser åtgärder, inbegripet muntliga och skriftliga uttalanden, som de vidtagit vid fullgörandet av sina uppgifter. Sådan immunitet skall dock inte föreligga vid trafikbrott som begåtts av en ledamot av ett rådgivande organ, och inte heller i samband med skada orsakad av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom,

b) okränkbarhet för alla handlingar och dokument som rör uppdraget,

c) befrielse från alla inreserestriktioner och formaliteter för registrering av utlänningar,

d) samma behandling i fråga om valuta- och växlingsbestämmelser som medges företrädare för utländska regeringar med tillfälliga officiella uppdrag.

2. Punkt 1 skall också tillämpas på experter som utför uppdrag för EFTA:s övervakningsmyndighet då de fullgör sina uppgifter samt på företrädare för Europeiska gemenskapernas kommission och EG:s medlemsstater, som deltar i arbetet vid de rådgivande organ som det avses i punkt 1.

DEL IV

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 10

1. EFTA:s övervakningsmyndighet har skyldighet att häva sin immunitet i samtliga fall när förlitan på denna skulle hindra rättvisans gång och när den kan hävas utan att myndighetens intressen skadas.

2. Privilegier och immunitet medges medlemmar, tjänstemän och andra anställda i EFTA:s övervakningsmyndighets intresse och inte för att ge personliga fördelar åt de enskilda själva. EFTA:s övervakningsmyndighet har rätt, och är skyldig, att häva immuniteten för en medlem, en tjänsteman eller en annan anställd i samtliga fall när den, enligt myndighetens åsikt, skulle hindra rättvisans gång och kan hävas utan att myndighetens intressen skadas.

Artikel 11

Ingen stat som är part i detta protokoll är skyldig att bevilja sina egna medborgare eller fast bosatta invånare de privilegier och den immunitet som avses i artikel 7.1 c, d och e.

Artikel 12

Bestämmelserna i detta protokoll skall inte påverka rätten för någon stat som är part i detta protokoll att vidta alla försiktighetsåtgärder som är nödvändiga med hänsyn till dess säkerhet.

Artikel 13

Om någon stat som är part i detta protokoll anser att det förelegat missbruk av ett privilegium eller en immunitet som medges enligt detta protokoll, skall samråd äga rum mellan den staten och EFTA:s övervakningsmyndighet för att fastställa huruvida något sådant missbruk har ägt rum och, om så är fallet, för att säkerställa att detta inte upprepas. En stat som anser att en person har missbrukat något privilegium eller någon immunitet som medges honom enligt detta protokoll, får begära att han lämnar dess territorium.

Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

PROTOKOLL 7

OM RÄTTSKAPACITET, PRIVILEGIER OCH IMMUNITET FÖR EFTA-DOMSTOLEN

DEL I

EFTA-DOMSTOLEN

Artikel 1

EFTA-domstolen skall vara en juridisk person. Den skall särskilt ha befogenhet att ingå avtal, förvärva och avyttra lös och fast egendom samt vara part i rättsliga förfaranden.

Artikel 2

1. Inom ramen för sin officiella verksamhet skall domstolen åtnjuta immunitet mot rättsliga förfaranden och verkställighet utom

a) i den mån den uttryckligen har hävt sådan immunitet i något särskilt fall,

b) vad gäller talan i tvistemål som väckts av tredje man angående skada till följd av olycka orsakad av ett fordon eller ett annat transportmedel som tillhör EFTA-domstolen eller framförs för dess räkning, eller när det är fråga om trafikbrott där ett sådant transportmedel varit inblandat,

c) i händelse av utmätning eller införsel, enligt beslut av administrativ eller juridisk myndighet, avseende lön eller annan ersättning, innefattande pension, som domstolen är skyldig en domare, registratorn, en tjänsteman eller annan anställd, eller en tidigare domare, registrator, tjänsteman eller annan anställd,

d) vad gäller motkrav som har direkt samband med rättsliga förfaranden som inletts av domstolen,

2. Domstolens egendom skall, var den än befinner sig, åtnjuta immunitet mot

a) varje form av rekvisition, konfiskation eller expropriation,

b) varje form av beslagtagande och kvarstadsbeläggande samt administrativa eller interimistiska rättsliga tvångsåtgärder, utom i de fall som föreskrivs i föregående punkt.

Artikel 3

Domstolens arkiv och alla dokument som tillhör eller innehas av denna skall vara okränkbara, var de än befinner sig.

Artikel 4

1. Utan hinder av finansiella kontroller, regleringar eller moratorier av något slag får domstolen

a) inneha penningmedel eller valutor av alla slag och konton i vilken valuta som helst,

b) fritt överföra sina penningmedel eller sin valuta från ett land till ett annat eller inom varje land samt växla vilken valuta som helst, som den innehar, till vilken annan valuta som helst.

2. När domstolen utövar sina rättigheter enligt punkt 1 i denna artikel, skall den ta vederbörlig hänsyn till de invändningar som kan ha gjorts av någon stat som är part i detta protokoll och skall tillgodose sådana invändningar i den mån det anses möjligt att göra det utan att skada domstolens intressen.

Artikel 5

1) Domstolen, dess tillgångar, inkomster och annan egendom skall vara befriade

a) från alla direkta skatter; domstolen får dock inte kräva befrielse från pålagor, skatter eller avgifter som påförs för samhällets tjänster,

b) från tullar samt förbud och restriktioner avseende import och export av artiklar som importerats eller exporterats direkt av domstolen för användning i tjänsten. Artiklar som importerats enligt ett sådant undantag får inte säljas inom den stats territorium som de importerats till, utom vid import på villkor som överenskommit med ifrågavarande stats regering,

c) från tullar samt förbud och restriktioner avseende import och export av dess publikationer.

2) När inköp eller tjänster av betydande

värde, vilka är nödvändiga för domstolens tjänsteutövning, görs eller utnyttjas av domstolen, och när priset på sådana inköp och tjänster inkluderar skatter eller avgifter, skall den stat som är part i detta protokoll och har tagit ut skatterna och avgifterna vidta nödvändiga åtgärder för att efterskänka eller återbetala dem, om de kan identifieras.

Artikel 6

1. Domstolen skall på varje territorium som tillhör en stat som är part i detta protokoll för sina tjänstemeddelanden åtnjuta en behandling som inte är mindre förmånlig än den som ifrågavarande stats regering beviljar andra jämförbara internationella organisationer vad gäller företrädesrättigheter, avgifter och skatter för post och telekommunikationer samt pressavgifter för information till press och radio.

2. Tjänstebrev och andra tjänstemeddelanden från domstolen skall inte beläggas med censur.

3. Domstolen skall äga rätt att använda koder och att avsända och ta emot skrivelser med kurir eller i förseglade säckar, som skall ha samma privilegier och immunitet som diplomatiska kurirer och kurirsäckar.

DEL II

DOMARE, REGISTRATOR, TJÄNSTEMÄN OCH ANDRA ANSTÄLLDA VID DOMSTOLEN

Artikel 7

1. Domare skall åtnjuta immunitet mot rättsligt förfarande. De skall åtnjuta immunitet vad avser åtgärder, inbegripet muntliga och skriftliga uttalanden, som de vidtagit i sin tjänsteutövning, även sedan deras uppdrag har upphört.

2. Domstolen får, efter beslut i plenum, häva immuniteten.

3. När immuniteten har hävts och straffrättsliga förfaranden vidtas mot en domare, får denne ställas inför rätta i någon av EFTA-staterna endast vid den domstol som är behörig att döma ledamöterna av de högsta nationella domstolarna.

Artikel 8

1. Domare, registrator, tjänstemän och andra anställda vid domstolen skall åtnjuta följande privilegier och immunitet:

a) okränkbarhet för alla handlingar och dokument som rör tjänsten,

b) befrielse från alla skyldigheter i fråga om nationell tjänstgöringsplikt, inbegripet militärtjänstgöring,

c) för egen del och för de familjemedlemmar som ingår i hushållet, befrielse från alla inrestraktioner och formaliteter för registrering av utlänningar,

d) för egen del och för de familjemedlemmar som ingår i hushållet, samma möjligheter att återvända till hemlandet vid internationella kriser som vanligen medges internationella organisationers personal,

e) samma behandling i fråga om valuta- och växlingsbestämmelser som vanligen medges internationella organisationers personal,

f) befrielse från all nationell inkomstskatt på lön och ersättning som betalats ut till dem av domstolen, med undantag av pensioner och andra liknande förmåner som betalats av domstolen. De stater som är parter i detta protokoll förbehåller sig rätten att ta hänsyn till sådan lön och ersättning vid beräkning av skatt på inkomst från andra inkomstkällor.

2. Utöver de privilegier och den immunitet som föreskrivs ovan skall registratorn, tjänstemännen och andra anställda åtnjuta immunitet mot rättsligt förfarande, även sedan deras tjänstgöring vid domstolen har upphört, vad avser åtgärder, inbegripet muntliga och skriftliga uttalanden, som de vidtagit vid fullgörandet av sina uppgifter. Sådan immunitet skall dock inte föreligga vid trafikbrott som begåtts av registratorn, en tjänsteman eller annan anställd, och inte heller i samband med skada orsakad av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom.

3. Domstolen skall specificera de kategorier av tjänstemän och andra anställda som punkterna 1 och 2 är tillämpliga på samt underrätta EFTA-staterna om sitt beslut. Namnen på de tjänstemän och andra anställda som ingår i dessa kategorier skall regelbundet lämnas till EFTA-staterna för kännedom.

Artikel 9

Utöver de privilegier och den immunitet som föreskrivs i artikel 8.1 skall en domare åtnjuta

a) den immunitet mot civil- och förvaltningsrättsligt förfarande och verkställighet som tillkommer diplomatiska företrädare, utom i

samband med skada orsakad av ett fordon eller annat transportmedel som tillhör honom eller har framförts av honom,

b) samma lättnader vad avser tull på hans personliga bagage som medges diplomatiska företrädare.

DEL III

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 10

1. Domstolen har skyldighet att häva sin immunitet i samtliga fall när förlitan på denna skulle hindra rättvisans gång och när den kan hävas utan att domstolens intressen skadas.

2. Privilegier och immunitet medges registratorn, tjänstemän och andra anställda i domstolens intresse och inte för att ge personliga fördelar åt de enskilda själva. Domstolen har rätt, och är skyldig, att häva immuniteten för registratorn, en tjänsteman eller en annan anställd i samtliga fall när den, enligt domstolens åsikt, skulle hindra rättvisans gång och kan hävas utan att domstolens intressen skadas.

Artikel 11

Ingen stat som är part i detta protokoll är skyldig att bevilja sina egna medborgare eller fast bosatta invånare de privilegier och den immunitet som avses i artikel 8.1 b, c och d.

Artikel 12

Bestämmelserna i detta protokoll skall inte påverka rätten för någon stat som är part i detta protokoll att vidta alla försiktighetsåtgärder som är nödvändiga med hänsyn till dess säkerhet.

Artikel 13

Om någon stat som är part i detta protokoll anser att det förelegat missbruk av ett privilegium eller en immunitet som medges enligt detta protokoll, skall samråd äga rum mellan den staten och domstolen för att fastställa huruvida något sådant missbruk har ägt rum och, om så är fallet, säkerställa att detta inte upprepas. En stat som anser att en person har missbrukat något privilegium eller någon immunitet som medges honom enligt detta protokoll, får begära att han lämnar dess territorium.

**AVTAL
OM EN STÄNDIG KOMMITTÉ
FÖR EFTA-STATERNA**

REPUBLIKEN FINLAND, REPUBLIKEN ISLAND, FURSTENDÖMET LIECHTENSTEIN, KONUNGARIKET NORGE, SCHWEIZISKA EDSFÖRBUNDET, KONUNGARIKET SVERIGE OCH REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,

SOM BEAKTAR EES-avtalet,

SOM ERINRAR om målet att upprätta ett dynamiskt och homogent europeiskt ekonomiskt samarbetsområde,

SOM ÄSYFTAR att underlätta utarbetande av beslut som skall fattas av EES-rådet och Gemensamma EES-kommittén,

SOM BEAKTAR att, vad gäller EES, uppgifter som avser beslutsfattande, administration och förvaltning samt samråd måste utövas av EFTA-staterna tillsammans,

SOM ERINRAR om konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen,

EFTERSOM ingenting i detta avtal skall inverka på behörigheten hos den övervakningsmyndighet som anges i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol,

HAR BESLUTAT att träffa följande avtal.

Artikel 1

1. En ständig kommitté för EFTA-staterna, nedan kallad Ständiga kommittén, skall i enlighet med bestämmelserna i

detta avtal och i EES-avtalet fullgöra uppgifter i fråga om beslutsfattande, administration, förvaltning samt samråd mellan EFTA-staterna.

2. I detta avtal avses med

a) "EES-avtalet" huvuddelen av EES-avtalet, dess protokoll och bilagor samt de rättsakter som det hänvisas till i dessa,

b) "EFTA-stat" en avtalsslutande part som är medlem av Europeiska frihandelssammanslutningen samt part i EES-avtalet och i förevarande avtal.

Artikel 2

EFTA-staterna skall, när så är lämpligt, samråda inom Ständiga kommittén i syfte att fatta beslut inom EES-rådet och Gemensamma EES-kommittén.

Artikel 3

1. Ständiga kommittén skall, utan att detta inverkar på behörigheten hos EFTA:s övervakningsmyndighet som upprättas i enlighet med

avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol, fullgöra följande uppgifter:

a) fatta de beslut som krävs för att genomföra bestämmelser i EES-avtalet eller antagna med stöd av detta, särskilt i enlighet med vad som närmare anges i artikel 1 i protokoll 1 till förevarande avtal, i de fall som, med tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet, följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till det avtalet,

b) fatta beslut i ärenden som hänskjutits till den enligt förfaranden som skall fastställas i enlighet med artikel 3 i protokoll 1 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol,

c) ta emot information som en EFTA-stat eller en behörig myndighet enligt EES-bestämmelserna skall lämna till Ständiga kommittén, eller till en eller flera andra EFTA-stater utöver Ständiga kommittén, och i det sistnämnda fallet sända informationen vidare till EG-kommissionen,

d) ta emot information från EG-kommissionen, som en EG-medlemsstat skall lämna till en eller flera andra EG-medlemsstater, för spridning till EFTA-staterna eller deras behöriga myndigheter,

e) fullgöra de uppgifter som fastställts i protokoll 2 till detta avtal, i de fall som avses i artikel 43 i EES-avtalet,

f) på veterinärområdet fastställa de nödvändiga förfarandena om anmälan av sjukdomar samt om samarbete mellan EFTA-staternas administrativa myndigheter och mellan dessa och EFTA:s övervakningsmyndighet och/eller Ständiga kommittén,

g) förlänga tidsperioden under vilken en EFTA-stat får behålla en skyddsåtgärd eller en avvikelse från en bestämmelse i en rättsakt, i de fall som fastställts i kapitel XII, Livsmedel, och kapitel XVII, Miljöskydd, i bilaga II, Tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering, till EES-avtalet,

h) besluta i de fall då en EFTA-stat till Ständiga kommittén har hänskjutit ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet beträffande skyddsåtgärder, i de fall som fastställts i kapitel XII, Livsmedel, och kapitel XIII, Läkemedel, i bilaga II, Tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering, till EES-avtalet,

i) besluta i de fall då en EFTA-stat har begärt att den skall upphäva eller ändra ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet i de

fall som fastställts i bilaga V, Arbetstagares fria rörlighet, till EES-avtalet,

j) utreda ärenden avseende kapitalrörelser och upprätta rapporter om detta i de fall då EG:s monetära kommitté, enligt de rättsakter som det hänvisas till i bilaga XII till EES-avtalet, fullgör sådana uppgifter,

k) lösa tvister mellan EFTA-staterna, i de fall som fastställts i bilaga XIII till EES-avtalet.

2. Ständiga kommittén skall, om den inte kommer överens om annat med EG-kommissionen, samtidigt som denna, när det är lämpligt, utarbeta rapporter, utvärderingar eller liknande vad gäller EFTA-staterna i de fall som är direkt relaterade till Ständiga kommitténs uppgifter enligt protokoll 1 till detta avtal och som med tillämpning av punkt 5 i protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till det avtalet. Ständiga kommittén skall samråda och utbyta synpunkter med EG-kommissionen vid upprättandet av respektive rapporter, av vilka kopior skall sändas till Gemensamma EES-kommittén.

3. Ständiga kommittén skall vidare fullgöra andra uppgifter som ålagts den i EES-avtalet.

Artikel 4

1. Varje EFTA-stat skall vara företrädd i Ständiga kommittén och ha en röst.

2. Ständiga kommittén kan ha möten på ministernivå eller hög ämbetsmannanivå. Möten på andra nivåer skall hållas i underkommittéer och andra organ tillsatta i enlighet med artikel 5.1.

Artikel 5

1. Ständiga kommittén får besluta att tillsätta underkommittéer och andra organ för att bistå den då den fullgör sina uppgifter.

2. Ständiga kommittén får också, på förslag av EFTA:s övervakningsmyndighet, tillsätta nya kommittéer eller utse redan befintliga kommittéer för att bistå EFTA:s övervakningsmyndighet med att fullgöra sina uppdrag enligt EES-avtalet och enligt avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol.

Artikel 6

1. När Ständiga kommittén fullgör sina skyldigheter enligt artikel 3, får den fatta beslut som skall vara bindande för alla EFTA-stater samt ge rekommendationer till EFTA-stater.

2. För beslut och rekommendationer av

Ständiga kommittén krävs enhällighet, om inte annat följer av bilagan till detta avtal. Beslut och rekommendationer skall betraktas som enhälliga om inte någon EFTA-stat röstar emot. För beslut och rekommendationer som kräver majoritet krävs ja-röster från en majoritet av EFTA-staterna.

3. Ständiga kommitténs beslut skall offentliggöras i enlighet med bestämmelserna i EES-avtalet.

Artikel 7

Ständiga kommittén skall själv anta sin arbetsordning.

Artikel 8

Sekretariatstjänsterna för Ständiga kommittén skall tillhandahållas av EFTA-sekretariatet.

Artikel 9

Ständiga kommittén får rådfråga en kommitté bestående av de parlamentsledamöter från EFTA-länderna som är ledamöter i EES Gemensamma parlamentariker kommitté samt rådfråga EFTA:s konsultativa kommitté.

Var och en av dessa kommittéer får vidare inkomma med sina synpunkter till Ständiga kommittén i alla frågor som är relevanta för att EES skall fungera och utvecklas.

Artikel 10

Protokollen och bilagan till detta avtal skall utgöra en integrerad del härav.

Artikel 11

En ändring i detta avtal skall underställas EFTA-staterna för godtagande om den godkänns genom beslut av Ständiga kommittén, och skall träda i kraft när den godtagits av alla EFTA-stater.

Godtagandeinstrumenten skall deponeras hos Sveriges regering, som skall anmäla detta till alla övriga EFTA-stater.

Artikel 12

1. Varje EFTA-stat som frånträder EES-avtalet skall upphöra att vara part i detta avtal samma dag som frånträdanen blir gällande.

2. Varje EFTA-stat som ansluter sig till Europeiska gemenskapen skall upphöra att vara part i detta avtal samma dag som anslutningen blir gällande.

3. Regeringarna i de återstående EFTA-

staterna skall i samförstånd besluta om de nödvändiga ändringar som skall göras i detta avtal.

Artikel 13

Varje EFTA-stat som ansluter sig till EES-avtalet skall ansluta sig till förevarande avtal på de villkor och betingelser som får fastställas av EFTA-staterna i samförstånd. Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos Sveriges regering, som skall anmäla detta till övriga EFTA-stater.

Artikel 14

1. Detta avtal, som upprättats i ett enda original på engelska språket, skall ratificeras av de avtalsslutande parterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Innan detta avtal träder i kraft skall det

också upprättas och autentifieras på finska, franska, isländska, italienska, norska, svenska och tyska språken.

2. Detta avtal skall deponeras hos Sveriges regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje EFTA-stat.

Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Sveriges regering som skall anmäla detta till alla övriga EFTA-stater.

3. Detta avtal träder i kraft den 1 januari 1993 om EES-avtalet träder i kraft den dagen och under förutsättning att ratifikationsinstrumenten för förevarande avtal har deponerats av alla EFTA-stater.

Om EES-avtalet inte träder i kraft den dagen, träder förevarande avtal i kraft den dag då EES-avtalet träder i kraft eller när alla ratifikationsinstrument för förevarande avtal har deponerats av alla EFTA-stater, beroende på vilken dag som inträffar senast.

Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna

PROTOKOLL 1

OM STÄNDIGA KOMMITTÉNS UPPGIFTER OCH BEFOGENHETER SOM MED TILLÄMPNING AV PROTOKOLL 1 TILL EES-AVTALET FÖLJER AV DE RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL I BILAGORNA TILL DET AVTALET

SOM BEAKTAR på EES-avtalet och särskilt protokoll 1 till detta,

SOM BEAKTAR hänvisningarna i punkt 4 d i protokoll 1 till EES-avtalet till EFTA:s övervakningsmyndighet och Ständiga kommittén,

SOM VIDARE BEAKTAR hänvisningen i punkt 4 d i protokoll 1 till EES-avtalet till förfaranden som upprättats mellan EFTA-staterna,

EFTERSOM det för en riktig tillämpning av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet är nödvändigt att bland EFTA-staterna fastställa de uppgifter som motsvarar EG-kommissionens uppgifter, vilka genom tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet skall fullgöras antingen av EFTA:s övervakningsmyndighet eller Ständiga kommittén, samt att fastställa vilka förfaranden som skall tillämpas mellan EFTA-staterna för detta ändamål.

Artikel 1

1. När de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet innehåller bestämmelser om förfaranden enligt vilka EG-kommissionen,

a) skall sammanfatta, sammanställa eller på annat sätt förbereda erhållen information och/eller sprida denna information till medlemsstaterna,

b) handlägger administrering av förteckningar, såsom förteckningar över anmälda organ, utbildnings- och examensbevis m.m.

c) får uppdatera förteckningar över enheter,

d) på det veterinära och fytosanitära området

— skall utse minst ett referenslaboratorium i varje medlemsstat,

e) på området för tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering,

— tilldelats uppgifter som avser standardi-

sering, som att utfärda bemyndiganden till europeiska standardiseringsinstitutioner och att inleda förfaranden avseende harmoniserade standarder som inte överensstämmer med de väsentliga säkerhetskraven,

— handlägger administrering av bedömningar om överensstämmelse,

f) på energiområdet

— skall samråda en gång i kvartalet med medlemsstaterna,

g) på områdena fri rörlighet för arbetstagar, ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis samt yrkesutbildning,

— skall eller får ta initiativet till eller samordna verksamheter för, samarbeta med eller vidta andra gemensamma åtgärder med medlemsstaterna,

h) på yrkesutbildningens område

— skall utarbeta en struktur för utbildningsnivåer,

— skall bestämma på vilket sätt information skall tas fram och med vilka intervaller den skall spridas, samt fastställa enhetliga kriterier för bedömning av läget på arbetsmarknaden i medlemsstaterna,

— skall på begäran ge medlemsstaternas samordningsmyndigheter allt det bistånd och alla de råd som behövs,

i) på miljöområdet

— skall upprätta och till medlemsstaternas förfogande ställa ett register med information om olyckor som ägt rum,

— skall upprätta ett system för informationsutbyte,

— handlägger administrering och övervakning av medlemsstaternas anpassning till vissa specifika syften och krav,

j) på bolagsrättens område,

— skall underrätta en medlemsstat om att den måste ändra sin lagstiftning så att denna uppfyller bestämmelserna om minimikapital i

fråga om börsnoterade aktiebolag, skall dessa och liknande uppgifter i EFTA-staterna utövas av Ständiga kommittén i enlighet med de förfaranden som anges i de rättsakter som det hänvisas till.

2. Om EG-kommissionen skulle åläggas andra liknande uppgifter, skall motsvarande uppgifter också fullgöras av Ständiga kommittén.

Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna

PROTOKOLL 2

OM INTERNA FÖRFARANDEN MELLAN EFTA-STATERNA FÖR TILLÄMPNING AV SÄKERHETSÅTGÄRDER I ENLIGHET MED ARTIKEL 43 I EES-AVTALET

Artikel 1

1. En EFTA-stat som avser att vidta åtgärder i enlighet med artikel 43 i EES-avtalet skall i god tid underrätta Ständiga kommittén om detta.

2. Om det är fråga om sekretess eller om ärendet är brådskande, skall Ständiga kommittén och de andra EFTA-staterna dock underrättas senast den dag då beslutet om åtgärder träder i kraft.

Artikel 2

Ständiga kommittén skall undersöka situationen och avge ett yttrande om de beslutade åtgärderna. Den skall hålla situationen under uppsikt och får när som helst genom majoritetsbeslut avge rekommendationer om möjligheterna till ändring, suspension eller upphävande av de införda åtgärderna eller om andra åtgärder för att hjälpa den berörda EFTA-staten att komma tillrätta med sina svårigheter.

BILAGA

SOM AVSES I ARTIKEL 6.2

Ständiga kommittén skall fatta beslut och avge rekommendationer genom majoritetsbeslut i de fall som anges nedan och som följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet:

a) enligt artikel 3.1 b i detta avtal beträffande beslut i ärenden som hänskjutits till den enligt förfaranden som skall fastställas i enlighet med artikel 3 i protokoll 1 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol, i fall som närmare anges i tillägget,

b) enligt artikel 3.1 e i detta avtal beträffande förfarandet som anges i protokoll 2,

c) enligt artikel 3.1 f, när de nödvändiga förfaranden fastställs om anmälningar av sjukdomar liksom om samarbete mellan administrativa myndigheter i EFTA-staterna och om samarbete mellan de senare och EFTA:s övervakningsmyndighet och/eller Ständiga kommittén i enlighet med kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

d) när avvikelser medges beträffande vissa krav som avser särskilda produkter som närmare anges i kapitel I i bilaga 1 till EES-avtalet,

e) enligt artikel 1.1 d i protokoll 1 till detta avtal, när referenslaboratorier utses i EFTA-staterna,

f) enligt artikel 3.1 g i detta avtal när den tidsperiod förlängs under vilken en EFTA-stat får behålla en skyddsåtgärd eller en avvikelse från en bestämmelse i en rättsakt,

g) enligt artikel 3.1 h i detta avtal när beslut fattas i ärenden avseende skyddsåtgärder som hänskjutits till den av en EFTA-stat,

h) enligt artikel 3.1 i i detta avtal när beslut fattas i ärenden där en EFTA-stat begärt att den skall upphäva eller ändra ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet,

i) enligt artikel 3.1 k i detta avtal när tvister behandlas som närmare anges i bilaga XIII till EES-avtalet.

TILLÄGG

SOM AVSES I BILAGAN TILL DETTA AVTAL

Ständiga kommittén skall fatta beslut som avses i a) i bilagan till detta avtal, beträffande ärenden som hänskjutits till den enligt förfaranden som skall fastställas i enlighet med artikel 3 i protokoll 1 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol, genom majoritetsbeslut i följande fall:

a) På det veterinära och fytosanitära området:

i) när det avgörs om en säkerhetsåtgärd eller en skyddsåtgärd som vidtagits av en EFTA-stat var berättigad

ii) när, innan ett undantag eller en avvikelse från en bestämmelse i en rättsakt medges eller vidtas av en EFTA-stat, det överenskomms eller medges att staten får göra detta, iii) när godkännanden ges, eller liknande, eller rekommendationer utfärdas beträffande planer, program, nödvaccinationer, högrisområden etc.

b) På det veterinära området när lämpliga åtgärder vidtas i fall av tvister.

c) På området för tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering, när det beslutas om huruvida nationella tekniska krav skall antas stå i överensstämmelse med de väsentliga säkerhetskraven.

d) På livsmedelsområdet, när det beslutas om huruvida vissa villkor är uppfyllda.

e) På området för farliga ämnen:

i) när beslut fattas om ytterligare information eller ändring i forskningsprogram till skydd för människor och miljön,

ii) när beslut fattas om huruvida, och i så fall under vilka villkor, åtgärder som vidtagits av en EFTA-stat får vidhållas eller upprepas,

iii) när lämpliga åtgärder vidtas beträffande iakttagande av god laboratiesed (Good Laboratory Practices, GLP).

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND III

Protokoll 2—14, 42, 46 och 47 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

	Sida
Protokoll 2—14, 42, 46 och 47 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 2 om varor som undantagits från avtalets tillämpningsområde i enlighet med artikel 8.3 a	3
Protokoll 3 om produkter som avses i artikel 8.3 b i avtalet	4
Protokoll 4 om ursprunsregler	17
Protokoll 5 om fiskala tullar (Liechtenstein/Schweiz)	121
Protokoll 6 om uppbyggnaden av obligatoriska reservförråd i Schweiz och Liechtensteinin	123
Protokoll 7 om kvantitativa restriktioner som Island får behålla	123
Protokoll 8 om statliga monopol	123
Protokoll 9 om handeln med fisk och andra marina produkter	124
Protokoll 10 om förenkling av kontroller och formaliteter vid godsbefordran	131
Protokoll 11 om ömsesidigt bistånd i tullfrågor	135
Protokoll 12 om avtal med tredje länder om bedömning av överensstämmelse	139
Protokoll 13 om icke-tillämpligheten av antidumpningsåtgärder och utjämningstullar	139
Protokoll 14 om handel med kol och stål	140
Protokoll 42 om bilaterala arrangemang för vissa jordbruksprodukter	141
Protokoll 46 om utvecklingen av samarbetet inom fiskerisektorn	141
Protokoll 47 om avskaffande av tekniska handelshinder för vin	142

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 2

OM VAROR SOM UNDANTAGITS FRÅN AVTALETS TILLÄMPNINGSSOMRÅDE
I ENLIGHET MED ARTIKEL 8.3 a

Följande varor som faller under kapitel 25—97 i HS-systemet är undantagna från avtalets tillämpningsområde.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning
3501	Kasein, kaseinater och andra kaseinderivat; kaseinlim
3502	Albuminer, albuminater och andra albuminderivat:
10	— Äggalbumin:
ur 10	— — — Annat än otjänligt eller avsett att göras otjänligt till människoföda
90	— Andra slag:
ur 90	— — — Mjölkalbumin (laktalbumin), annat än otjänligt eller avsett att göras otjänligt till människoföda
3505	Dextrin och annan modifierad stärkelse (t.ex. förklistrad eller förestrad stärkelse); lim och klister på basis av stärkelse, dextrin eller annan modifierad stärkelse:
10	— Dekstrin och annan modifieras stärkelse:
ur 10	— — — Förestrad eller företad stärkelse

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 3

OM PRODUKTER SOM AVSES I ARTIKEL 8.3 b I AVTALET

KAPITEL I

ALLMÄN BESTÄMMELSE

Artikel 1

Tillämpning av EES-bestämmelserna

Om inte annat följer av bestämmelserna i detta protokoll eller anges i avtalet, skall bestämmelserna i avtalet tillämpas på de produkter som upptagits i tabellerna I och II.

KAPITEL II

SYSTEM FÖR PRISUTJÄMNING

Artikel 2

Allmän princip för prisutjämning

1. För att ta hänsyn till prisskillnaderna på jordbruksråvaror som används vid tillverkningen av de produkter som anges i tabell I till detta protokoll, utgör avtalet inget hinder för tillämpningen av prisutjämningsåtgärder på dessa produkter, d v s att en rörlig avgift tas ut vid import och att exportbidrag beviljas vid export.

2. Om en avtalsslutande part vidtar interna åtgärder som reducerar priset på råvaror till bearbetningsindustrin, skall hänsyn tas till dessa åtgärder vid beräkning av prisutjämningsbelopp.

Artikel 3

Ny beräkningsgrund

1. Med förbehåll för de villkor och särskilda bestämmelser som anges i artiklarna 4—9, skall prisutjämnningen beräknas på grundval av den kvantitet råvaror som faktiskt använts vid tillverkningen av en produkt och på grundval av gemensamt godkända referenspriser.

2. Om inte annat anges i artikel 1 i tillägg 1, skall de avtalsslutande parterna inte ta ut tullar eller andra fasta avgifter på importerade varor för vilka det system som avses i punkt 1 tillämpas.

3. Listan över råvaror för vilka de avtalsslutande parterna får tillämpa prisutjämning är fastställd i tillägg 2. Förfarandet för ändring av listan är fastställd i tillägg 3.

Artikel 4

Deklaration av råvaror

1. Närhelst en deklARATION av råvaror som använts i produktionsprocessen avlämnas till myndigheterna i den importerande staten i samband med införseln skall dessa, om de inte har skälig anledning att betvivla riktigheten av uppgifterna i deklARATIONEN, beräkna den rörliga avgiften i förhållande till nettovikten av den vara som anmäls till klarering och de kvantiteter råvaror som anges i deklARATIONEN.

2. Regler beträffande de deklARATIONER som skall användas och förfarandet för deras avlämnande är fastställda i tillägg 4.

Artikel 5

Kontroll av deklARATIONER

1. De avtalsslutande parterna skall bistå varandra vid kontroll av riktigheten av deklARATIONERNA.

2. Närmare anvisningar om kontrollförfarandet är fastställda i tillägg 5.

Artikel 6

Referenspriser

1. De avtalsslutande parterna skall till Gemensamma EES-kommittén anmäla priserna på råvaror för vilka prisutjämningsåtgärder tillämpas. De anmälda priserna skall avspegla den aktuella prissituationen inom den avtals-

slutande partens territorium. De skall utgöra de priser som normalt betalas i grossist- eller tillverkningsledet av beredningsindustrierna. Om en jordbruksråvara är tillgänglig för beredningsindustrin eller en del av denna till ett lägre pris än det som annars råder på den inhemska marknaden, skall anmälan anpassas i enlighet härmed.

2. Gemensamma EES-kommittén skall på grundval av anmälningarna regelbundet godkänna de referenspriser som skall användas vid beräkning av prisutjämningsbelopp.

3. Närmare anvisningar om de referenspriser som skall användas, anmälningssystemet och förfarandena för godkännande av referenspriserna är fastställda i tillägg 6.

Artikel 7

Koefficienter

1. När kvantiteter av råvaror skall omvandlas till kvantiteter av råvaror för vilka ett referenspris godkänts, skall de avtalsslutande parterna använda överenskomna koefficienter.

2. En lista över de koefficienter som skall användas finns i tillägg 7.

Artikel 8

Skillnad mellan referenspriserna

För var och en av de berörda råvarorna skall prisutjämningsbeloppet inte överstiga skillnaden mellan det inhemska referenspriset och det lägsta referenspriset i någon av de avtalsslutande parterna.

Artikel 9

Begränsning av prisutjämningsbelopp

En avtalsslutande part skall inte på en produkt som kommer från en annan avtalsslutande part ta ut en rörlig prisutjämningsavgift som är högre än den tull eller fasta avgift som den tillämpade den 1 januari 1992 på den berörda produkten från samma avtalsslutande part. Denna begränsning gäller också när tullen eller den fasta avgiften hanterades genom en tullkontingent, men gäller inte när produkten ifråga förutom tullen eller den fasta avgiften var föremål för prisutjämningsåtgärd den 1 januari 1992.

KAPITEL III

ANDRA BESTÄMMELSER

Artikel 10

Icke-tillämpning av kapitel II på varor i tabell II

1. Bestämmelserna i kapitel II skall inte tillämpas på produkter upptagna i tabell II. Särskilt gäller i fråga om dessa produkter att de avtalsslutande parterna inte får ta ut importtullar eller avgifter med motsvarande verkan, inbegripet rörliga avgifter, eller bevilja exportbidrag.

2. För de produkter som avses i punkt 1 är särskilda arrangemang beträffande importtullar och andra fasta avgifter angivna i artikel 2 i tillägg 1.

Artikel 11

Tillämpning av protokoll 2

Beträffande handeln mellan en EFTA-stat och Gemenskapen med en produkt som omfattas av respektive tabell i protokoll 2 till frihandelsavtalet i fråga skall, utan inskränkning av bestämmelserna i artikel 6 i tillägg 1 till detta protokoll, bestämmelserna i protokoll 2 och protokoll 3 till respektive frihandelsavtal liksom alla andra relevanta bestämmelser i frihandelsavtalet tillämpas:

— om varan är upptagen i tabell I men villkoren för tillämpning av det i artikel 3—9 angivna systemet inte är uppfyllda, eller

— om varan faller inom kapitel 1—24 i HS-nomenklaturen men inte är upptagen i tabell I eller II, eller

— om varan är upptagen i protokoll 2 till detta avtal.

Artikel 12

Insyn

1. De avtalsslutande parterna skall förse Gemensamma EES-kommittén med en detaljerad redogörelse för alla prisutjämningsåtgärder som tillämpas på grundval av det system som anges i artikel 3—9, så snart som möjligt och senast två veckor efter dessas ikraftträdande. Varje avtalsslutande part får begära en granskning i Gemensamma EES-kommittén av sådana åtgärder i ljuset av ovanstående bestämmelser.

2. Om en avtalsslutande part, autonomt eller avtalsmässigt, tillämpar ett system liknande det som anges i artiklarna 3—9 på produkter som inte är upptagna i tabell I eller på varor som är upptagna där men kommer från tredje land, skall den avtalsslutande parten underrätta Gemensamma EES-kommittén.

3. De avtalsslutande parterna skall också underrätta Gemensamma EES-kommittén om interna åtgärder som sänker priset på råvaror till beredningsindustrier.

4. Varje avtalsslutande part får begära en diskussion i Gemensamma EES-kommittén av de system och åtgärder som avses i punkterna 2 och 3.

Artikel 13

Länderspecifika arrangemang

Artiklarna 4—6 i tillägg 1 till detta protokoll

innehåller särskilda arrangemang beträffande Finland, Island, Norge och Österrike.

Artikel 14

Översyn

De avtalsslutande parterna skall vartannat år se över utvecklingen av sin handel med bearbetade jordbruksprodukter. En första översyn skall göras före utgången av 1993. I ljuset av dessa översyner skall de avtalsslutande parterna besluta om en eventuell utvidgning av protokollet till andra produkter liksom om ett eventuellt avskaffande av de tullar och andra avgifter som avses i artiklarna 1 och 2 i tillägg 1.

TILLÄGG 1

Artikel 1

1. De avtalsslutande parterna får, utöver rörliga prisutjämningsavgifter, tillämpa tullar eller andra fasta avgifter som inte överstiger 10 % på följande produkter:

2007 Sylter, frukt- och bärgeléeer, marmelader, mos och pastor av frukt, bär eller nötter, beredda genom kokning eller annan värmebehandling, med eller utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel

2. De avtalsslutande parterna skall stegvis avskaffa tullar och andra fasta avgifter på nedanstående produkter enligt följande tidtabell:

a) Den 1 januari 1993 skall alla tullar sänkas till fem sjättedelar av bastullen.

b) Fem ytterligare sänkningar om en sjättedel vardera skall göras den 1 januari 1994, den 1 januari 1995, den 1 januari 1996, den 1 januari 1997 och den 1 januari 1998.

1302 Växtsafter och växtextrakter; pektinämnen, pektinater och pektater; agar-agar samt annat växtslem och andra förtjockningsmedel, även modifierade, erhållna ur vegetabiliska produkter:

20 — Pektinämnen, pektinater och pektater:

ur 20	— Innehållande minst 5 viktprocent tillsatt socker
1517	Margarin; ätbara blandningar och beredningar av animaliska eller vegetabiliska fetter eller oljor eller av fraktioner av olika fetter eller oljor enligt detta kapitel, andra än ätbara fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor enligt nr 15.16:
10	— Margarin med undantag av flytande margarin:
ur 10	— Innehållande mer än 10 men inte mer än 15 viktprocent mjölkfett
90	— Andra slag:
ur 90	Innehållande mer än 10 men inte mer än 15 viktprocent mjölkfett
2106	Livsmedelsberedningar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:
ur 2106	— Andra än sirap och andra sockerlösningar, aromatiserade eller färgade:
	— innehållande mer än 15 % mjölkfett

3. De avtalsslutande parterna skall stegvis sänka tullar och andra fasta avgifter på nedanstående produkt enligt följande tidtabell:

a) Den 1 januari 1993 skall alla tullar minskas till 90 % av bastullen.

b) Fyra ytterligare sänkningar om 10 % vardera skall göras den 1 januari 1994, den 1 januari 1995, den 1 januari 1996 och den 1 januari 1997.

1702 Annat socker, inbegripet kemiskt ren laktos, maltos, glukos och fruktos, i fast form; sirap och andra sockerlösningar utan tillsats av aromämnen eller färgämnen; konstgjord honung, även blandad med naturlig honung; sockerkulör:

50 — Kemiskt ren fruktos.

Artikel 2

1. De avtalsslutande parterna skall stegvis enligt följande tidtabell avskaffa importtullar och avgifter med motsvarande verkan på nedanstående produkter:

a) Den 1 januari 1993 skall alla tullar sänkas till fem sjättedelar av bastullen.

b) Fem ytterligare sänkningar om en sjättedel vardera skall göras den 1 januari 1994, den 1 januari 1995, den 1 januari 1996, den 1 januari 1997 och den 1 januari 1998.

1302 Växtsafter och växtextrakter; pektinämnen, pektinater och pektater; agar-agar samt annat växtslem och andra förtjockningsmedel, även modifierade, erhållna ur vegetabiliska produkter:

20 — Pektinämnen, pektinater och pektater:

ur 20 — Innehållande mindre än 5 viktprocent tillsatt socker

2. De avtalsslutande parterna skall stegvis enligt följande tidtabell sänka importtullar och avgifter med motsvarande verkan på nedanstående produkt:

a) Den 1 januari 1993 skall alla tullar minskas till 90 % av bastullen.

b) Fyra ytterligare sänkningar om 10 % vardera skall göras den 1 januari 1994, den 1 januari 1995, den 1 januari 1996 och den 1 januari 1997.

1702 Annat socker, inbegripet kemiskt ren laktos, maltos, glukos och fruktos, i fast form; sirap och andra sockerlösningar utan tillsats av aromämnen eller färgämnen; konstgjord honung, även blandad med naturlig honung; sockerkulör:

90 — Andra slag, inbegripet invert-

socker:

— Kemiskt ren maltos

Artikel 3

1. För varje produkt är den bastull från vilken de i artiklarna 1 och 2 angivna successiva sänkningarna skall företas den tull som faktiskt tillämpades av en avtalsslutande part på produkter från de andra avtalsslutande parterna den 1 januari 1992. Om tullsänkningar genomförs efter den 1 januari 1992 som ett resultat av de multilaterala handelsförhandlingarna i Uruguayrundan, skall de sålunda sänkta tullarna användas som bastullar.

2. De sänkta tullarna skall tillämpas med avrundning till en decimal genom att den andra decimalen stryks.

Artikel 4

1. Beträffande Finland skall bestämmelserna i artikel 9 i protokollet inte tillämpas på produkter hänförliga till nr 1517 och 2007.

2. Beträffande Norge skall bestämmelserna i artikel 9 i protokollet inte tillämpas på produkter hänförliga till nr 2007, 2008 och 2104.

Artikel 5

1. Beträffande Island skall bestämmelserna i protokollet inte tillämpas på följande produkter:

2105 Glassvaror, även innehållande kakao

2106 Livsmedelsberedningar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:

90 — Andra slag

ur 90 — Beredningar huvudsakligen bestående av fett och vatten, innehållande mer än 15 viktprocent smör eller annat mjölkfett

Detta tillfälliga arrangemang skall ses över av de avtalsslutande parterna före utgången av 1998.

2. Beträffande Island skall begränsningen i artikel 9 i protokollet av den prisutjämningsavgift som kan tas ut på importprodukter inte tillämpas på Island för produkter hänförliga till HS nr 04.03, 15.17, 18.06, 19.01, 19.02, 19.05, 20.07, 21.03 och 21.04

De importavgifter som tas ut vid gränsen skall dock i inget fall överstiga den nivå som tillämpades av Island under 1991 på import från någon avtalsslutande part.

Artikel 6

1. Besträffande Österrike skall artikel 16 i avtalet tillämpas på produkter hänförliga till nr 2208 senast från den 1 januari 1996. Det av Österrike tillämpade licenssystemet för dessa produkter skall dock liberaliseras och licenser utfärdas automatiskt från och med den 1 januari 1993.

Österrike skall stegvis enligt följande tidtabell under perioden den 1 januari 1993 till den 1 januari 1996 avskaffa de tullar som tas ut vid gränsen på spritdrycker och odenaturerad etylalkohol med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent, hänförliga till nr 2208:

a) Den 1 januari 1993 skall den tull som faktiskt utgick den 1 januari 1991 sänkas med 15%.

b) En ytterligare sänkning om 15 % skall göras den 1 januari 1994.

c) En ytterligare sänkning om 30 % skall göras den 1 januari 1995.

d) En slutlig sänkning om 40 % skall göras den 1 januari 1996.

De sänkta tullarna skall tillämpas med avrundning till en decimal genom att den andra decimalen stryks.

Trots vad som sagts ovan skall Österrike, med beaktande av de tullkoncessioner som givits Europeiska ekonomiska gemenskapen i handelsarrangemangen för vissa jordbruksprodukter med ursprung i Gemenskapen, avskaffa importtullarna för följande varor från den 1 januari 1993:

2208 ur 30 Irländsk whisky

40 Rom och taffia

ur 90 Irish cream-likör och Ouzo

2. Beträffande andra tullar och skatter som tas ut på spritdrycker hänförliga till nr 22.08 skall Österrike uppfylla bestämmelserna i artikel 14 i avtalet.

3 a) Österrike skall tillämpa bestämmelserna i avtalet för följande produkter senast den 1 januari 1997:

3505 Dextrin och annan modifierad stärkelse (t ex förklistrad eller förestrad stärkelse); lim och klister på basis av stärkelse, dextrin eller annan modifierad stärkelse:

10 — Dextrin och annan modifierad stärkelse

ur 10 — Annan än förestrad eller förestrad stärkelse

20 — Lim och klister

3809 Appreturmedel, preparat för på-

skyndande av färgning eller för fixering av färgämnen samt andra produkter och preparat (t ex glättmedel och betmedel), av sådana slag som används inom textil-, pappers- eller läderindustrin eller inom liknande industrier, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:

10 — På basis av stärkelse eller stärkelseprodukter

— Andra slag:

ur 91 — Av sådana slag som används inom textilindustrin:

— Innehållande stärkelse eller stärkelseprodukter

ur 92 — Av sådana slag som används inom pappersindustrin:

— Innehållande stärkelse eller stärkelseprodukter

ur 99 — Andra slag:

— Innehållande stärkelse eller stärkelseprodukter

3823 Beredda bindemedel för gjutformar eller gjutkärnor; kemiska produkter samt preparat från kemiska eller närstående industrier (inbegripet sådana som består av blandningar av naturprodukter), inte nämnda eller inbegripna någon annanstans; restprodukter från kemiska eller närstående industrier, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:

10 — Beredda bindemedel för gjutformar eller gjutkärnor:

ur 10 — Innehållande stärkelse eller stärkelseprodukter

90 — Andra slag:

ur 90 — Med ett totalt innehåll av socker, stärkelse, stärkelseprodukter eller varor hänförliga till nr 0401—0404 om minst 30 % viktprocent

b) Så länge Österrike inte tillämpar bestämmelserna i avtalet på ovan angivna produkter skall bestämmelserna i frihandelsavtalet mellan EEG och Österrike avseende den bilaterala handeln inom denna sektor, inbegripet ursprungsreglerna i protokoll 3 och alla andra relevanta bestämmelser, fortsätta att tillämpas. Under samma förutsättning skall, i handeln med dessa produkter mellan Österrike och de andra EFTA-staterna, artikel 21 och bilaga B

till EFTA-konventionen och alla andra relevanta bestämmelser fortsätta att tillämpas.

TILLÄGG 2

Lista över råvaror som får bli föremål för prisutjämning enligt artikel 3.3 i detta protokoll.

TILLÄGG 3

Förfarande för ändring av den i artikel 3.3 och tillägg 2 i detta protokoll avsedda listan över råvaror som får bli föremål för prisutjämning.

TILLÄGG 4

Regler beträffande de deklARATIONER som skall användas och förfaranden för deras avlämnande enligt artikel 4.2 i detta protokoll.

TILLÄGG 5

Närmare anvisningar om förfarandet för kontroll av deklARATIONER enligt artikel 5.2 i detta protokoll.

TILLÄGG 6

Närmare anvisningar om anmälningssystemet och förfaranden för godkännande av referenspriserna enligt artikel 6.3 i detta protokoll.

TILLÄGG 7

Lista över koefficienter som skall användas enligt artikel 7.2 i detta protokoll.

TABELL I

HS-nr	Varuslag
0403	Kärnmjök, filmjök, gräddfil, yoghurt, kefir och annan fermenterad eller syrad mjök och grädde, även koncentrerade, med socker eller annat sötningsmedel tillsatt, smaksatta eller innehållande frukt, bär, nötter eller kakao:
10	— Yoghurt:
ur 10	— — Smaksatt eller innehållande frukt, bär, nötter eller kakao
90	— Andra slag:
ur 90	— — Smaksatta eller innehållande frukt, bär, nötter eller kakao
0710	Köksväxter (även ångkokta eller kokta i vatten), frysta:
40	— Sockermajs (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
0711*	Köksväxter tillfälligt konserverade (t.ex. med svaveldioxidgas eller i saltvatten, svavelsyrighetsvatten eller andra konserverade lösningar) men olämpliga för direkt konsumtion i detta tillstånd:
90	— Andra köksväxter; blandningar av köksväxter:
ur 90	— — Sockermajs (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
1302	Växtsafter och växtextrakter; pektinämnen, pektinater och pektater; agar-agar samt annat växtslem och andra förtjockningsmedel, även modifierade, erhållna ur vegetabiliska produkter:
20	— Pektinämnen, pektinater och pektater:
ur 20	— — Innehållande minst 5 viktprocent tillsatt socker
1517	Margarin; ätbara blandningar och beredningar av animaliska eller vegetabiliska fetter eller oljor eller av fraktioner av olika fetter eller oljor enligt detta kapitel, andra än ätbara fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor enligt nr 15.16:
10	— Margarin med undantag av flytande margarin:
ur 10	— — Innehållande mer än 10 men inte mer än 15 viktprocent mjölkfett
90	— Andra slag:
ur 90	— — Innehållande mer än 10 men inte mer än 15 viktprocent mjölkfett
1702	Annat socker, inbegripet kemiskt ren laktos, maltos, glukos och fruktos, i fast form; sirap och andra sockerlösningar utan tillsats av aromämnen eller färgämnen; konstgjord honung, även blandad med naturlig honung; sockerkulör:
50	— Kemiskt ren fruktos
1704	Sockerkonfektyrer (inbegripet vit choklad), inte innehållande kakao
1806	Choklad och andra livsmedelsberedningar innehållande kakao

* Anmärkning: HS-nr 0711, 2001, 2004: Sockermajs enligt dessa nummer inbegriper inte blandningar av sockermajs och andra varor under dessa nummer.

HS-nr	Varuslag
1901	Maltextrakt; livsmedelsberedningar av mjöl, stärkelse eller matextrakt, som inte innehåller kakaopulver eller innehåller mindre än 50 viktprocent kakaopulver, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans; livsmedelsberedningar av varor enligt nr 04.01—04.04, som inte innehåller kakaopulver eller innehåller mindre än 10 viktprocent kakaopulver, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans
1902	Pastaprodukter, såsom spagetti, makaroner, nudlar, lasagne, gnocchi, ravioli och cannelloni, även kokta, fyllda (med kött eller andra födoämnen) eller på annat sätt beredda; couscous, även beredd: — Okokta pastaprodukter, inte fyllda eller på annat sätt beredda:
11	— — Innehållande ägg
19	— — Andra
20	— Fyllda pastaprodukter, även kokta eller på annat sätt beredda:
ur 20	— Andra än varor innehållande mer än 20 viktprocent korn, kött, andra djurdelar eller blod eller en kombination av dessa
30	— Andra pastaprodukter
40	— Couscous
1903	Flingor, gryn, o.d., framställda av stärkelse
1904	Livsmedelsberedningar erhållna genom svällning eller rostning av spannmål eller spannmålsprodukter (t.ex. majsflingor); spannmål, annan än majs, i form av korn, förkokt eller på annat sätt beredd
1905	Bakverk, även innehållande kakao; nattvarvsbröd, tomma oblatkapslar av sådana slag som är lämpliga för farmaceutiskt bruk, sigilloblater och liknande produkter
2001	Köksväxter, frukt, bär, nötter och andra ätbara växtdelar, beredda eller konserverade med ättika eller ättiksyra:
90	— Andra slag:
ur 90	— — Sockermajs (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>); jams, batater (sötpotatis) och liknande ätbara växtdelar innehållande minst 5 viktprocent stärkelse
2004	Andra köksväxter, beredda eller konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra, frysta:
10	— Potatis:
ur 10	— — I form av mjöl, gryn eller flingor
90	— Andra köksväxter samt blandningar av köksväxter:
ur 90	— — Sockermajs (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
2005	Andra köksväxter, beredda eller konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra, inte frysta:
20	— Potatis:
ur 20	— — I form av mjöl, gryn eller flingor
80	— Sockermajs (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
2007	Sylter, frukt- och bärgeleér, mos och pastor av frukt, bär eller nötter, beredda genom kokning eller annan värmebehandling, med eller utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel
2008	Frukt, bär, nötter och andra ätbara växtdelar, på annat sätt beredda eller konserverade, med eller utan tillsats av socker, annat sötningsmedel eller alkohol, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:
11	— Nötter, jordnötter och andra frön, även blandade med varandra:
ur 11	— — — Jordnötter:
ur 11	— — — Jordnötssmör
	— Andra slag, inbegripet blandningar, andra än blandningar enligt nr 200819:

HS-nr	Varuslag
92	— — Blandningar:
ur 92	— — — Baserade på spannmål
99	— — Andra:
ur 99	— — — Majs, annan än sockermajs (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
2101	Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe, te eller matte samt beredningar på basis av dessa produkter eller på basis av kaffe, te eller matte; rostad cikoriarot och andra rostade kaffesurrogat samt extrakter, essenser och koncentrat av dessa produkter:
10	— Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe samt beredningar på basis av sådana extrakter, essenser eller koncentrat eller på basis av kaffe:
ur 10	— — Innehållande minst 1,5 viktprocent mjölkfett, 2,5 viktprocent mjölkprotein, 5 viktprocent socker eller 5 viktprocent stärkelse
20	— extrakter, essenser och koncentrat av te eller matte samt beredningar på basis av sådana extrakter, essenser eller koncentrat eller på basis av te eller matte:
ur 20	— — Innehållande minst 1,5 viktprocent mjölkfett, 2,5 viktprocent mjölkprotein, 5 viktprocent socker eller 5 viktprocent stärkelse
30	— Rostad cikoriarot och andra rostade kaffesurrogat samt extrakter, essenser och koncentrat av dessa produkter:
ur 30	— — Rostade kaffesurrogat andra än rostad cikoriarot; extrakter, essenser och koncentrat av kaffesurrogat, andra än rostad cikoriarot
2102	Jäst (aktiv eller inaktiv); andra encelliga mikroorganismer, döda (med undantag av vacciner enligt nr 3002); beredda bakpulver:
10	— Aktiv jäst:
ur 10	— — Annan än bagerijäst och jäst till djurfoder
20	— Inaktiv jäst; andra encelliga mikroorganismer, döda:
ur 20	— — Annan än till djurfoder
30	— Beredda bakpulver
2103	Såser samt beredningar för tillredning av såser; blandningar för smaksättningsändamål; senapspulver och beredd senap:
20	— Tomatketchup och annan tomatsås
30	— Senapspulver och beredd senap:
ur 30	— — Beredd senap innehållande minst 5 viktprocent tillsatt socker
90	— Andra slag:
ur 90	— — Andra än flytande mango-chutney
2104	Soppor och buljonger samt beredningar för tillredning av soppor eller buljonger; homogeniserade sammansatta livsmedelsberedningar
2105	Glassvaror, även innehållande kakao
2106	Livsmedelsberedningar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:
ur 2106	— Andra än sirap och andra sockerlösningar med tillsats av aromämnen eller färgämnen
2203	Maltdrycker
2205	Vermut och annat vin av färskas druvor, smaksatt med växter eller aromatiska ämnen
2208	Odenaturerad etylalkohol med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent; sprit, likör och andra spritdrycker; sammansatta alkoholhaltiga beredningar av sådana slag som används för framställning av drycker:

HS-nr	Varuslag
50	— Gin och genever
90	— Andra slag:
ur 90	— Likörer innehållande mer än 5 viktprocent tillsatt socker; vodka och akvavit
2209	Ättika
2905	Acykliska alkoholer samt halogen-, sulfo-, nitro- och nitrosderivat av sådana alkoholer:
	— Andra polyoler:
43	— — Mannitol
44	— — D-glucitol (sorbitol)
3505	Dextrin och annan modifierad stärkelse (t.ex. förklistrad eller förestrad stärkelse); lim och klister på basis av stärkelse, dextrin eller annan modifierad stärkelse:
ur 3505	— Annan än förestrad eller företrad stärkelse (ur 10)
3809	Appreturmedel, preparat för påskyndande av färgning eller för fixering av färgämnen samt andra produkter och preparat (t.ex. glättmedel och betmedel), av sådana slag som används inom textil-, pappers- eller läderindustrin eller inom liknande industrier, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:
10	— På basis av stärkelse eller stärkelseprodukter
3823	Beredda bindemedel för gjutformar eller gjutkärnor; kemiska produkter samt preparat från kemiska eller närstående industrier (inbegripet sådana som består av blandningar av naturprodukter), inte nämnda eller inbegripna någon annanstans; restprodukter från kemiska eller närstående industrier, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:
60	— Sorbitol, annan än sorbitol enligt nr 290544

TABELL II

HS-nr	Varuslag
0901	Kaffe, även rostat eller befriat från koffein; skal och hinnor av kaffe; kaffesurrogat innehållande kaffe, oavsett mängden
0902	Te
1302	Växtsafter och växtextrakter; pektinämnen, pektinater och pektater; agar-agar samt annat växtslem och andra förtjockningsmedel, även modifierade, erhållna ur vegetabiliska produkter: — Växtsafter och växtextrakter:
12	— — Laktritsextrakt
13	— — Humleextrakt
20	— Pektinämnen, pektinater och pektater:
ur 20	— Innehållande mindre än 5 viktprocent tillsatt socker
	— Växtslem och andra förtjockningsmedel, även modifierade, erhållna ur vegetabiliska produkter:
31	— — Agar-agar
32	— — Växtslem och andra förtjockningsmedel, även modifierade, erhållna ur frukter eller frön från johannesbröd eller ur guarfrön
39	— — Andra slag
1404	Vegetabiliska produkter, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:
20	Bomullslinters
1516	Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, som helt eller delvis hydraterats, omförestrats (även internt) eller elaidiniserats, även raffinerade men inte vidare bearbetade:
20	— Vegetabiliska fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor:
ur 20	— — Hydrerad ricinolja, s.k. opalvax
1518	Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, kokta, oxiderade, dehydratiserade, faktiserade, blåsta, polymeriserade genom upphettning i vakuum eller i inert gas eller på annat sätt kemiskt modifierade, med undantag av produkter enligt nr 15.16; oätliga blandningar eller beredningar av animaliska eller vegetabiliska fetter eller oljor eller av fraktioner av olika fetter eller oljor enligt detta kapitel, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:
ur 1518	— Linoxyn
1519	Tekniska enbasiska fettsyror; sura oljor från raffinering; tekniska fettalkoholer:
ur 1519	— Andra än till djurfoder
1520	Glycerol (glycerin), även ren; glycerolvatten och glycerollut
1521	Vegetabiliska vaxer (andra än triglycerider), bivax, andra insektsvaxer samt spermaceti (valrav), även raffinerade eller färgade
1522	Degras; återstoder från bearbetning av fetter, feta oljor eller andra fettartade ämnen eller av animaliska eller vegetabiliska vaxer
1702	Annat socker, inbegripet kemiskt ren laktos, maltos, glukos och fruktos, i fast form; sirap och andra sockerlösningar utan tillsats av aromämnen eller färgämnen; konstgjord honung, även blandad med naturlig honung; sockerkulör:
90	— Andra slag, inbegripet invertsocker:
ur 90	— — Kemiskt ren maltos
1803	Kakaomassa, även avfettad
1804	Kakaosmör (fett och olja)

HS-nr	Varuslag
1805	Kakaopulver utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel
2002	Tomater, beredda eller konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra:
90	— Andra än hela eller i bitar
2008	Frukt, bär, nötter och andra ätbara växtdelar, på annat sätt beredda eller konserverade, med eller utan tillsats av socker, annat sötningsmedel eller alkohol, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:
91	— Andra slag, inbegripet blandningar, andra än blandningar enligt nr 2008.19:
91	— — Palmhjärtan
2101	Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe, te eller matte samt beredningar på basis av dessa produkter eller på basis av kaffe, te eller matte; rostad cikoriarot och andra rostade kaffesurrogat samt extrakter, essenser och koncentrat av dessa produkter:
10	— Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe samt beredningar på basis av sådana extrakter, essenser eller koncentrat eller på basis av kaffe:
ur 10	— — Inte innehållande mjölkfett, mjölkproteiner, socker eller stärkelse eller innehållande mindre än 1,5 viktprocent mjölkfett, 2,5 viktprocent mjölkproteiner, 5 viktprocent socker eller 5 viktprocent stärkelse
20	— Extrakter, essenser och koncentrat av te eller matte samt beredningar på basis av sådana extrakter, essenser eller koncentrat eller på basis av te eller matte:
ur 20	— — Inte innehållande mjölkfett, mjölkproteiner, socker eller stärkelse eller innehållande mindre än 1,5 viktprocent mjölkfett, 2,5 viktprocent mjölkproteiner, 5 viktprocent socker eller 5 viktprocent stärkelse
30	— Rostad cikoriarot och andra rostade kaffesurrogat samt extrakter, essenser och koncentrat av dessa produkter:
ur 30	— — Rostad cikoriarot; extrakter, essenser och koncentrat av rostad cikoriarot
2103	Såser samt beredningar för tillredning av såser; blandningar för smaksättningsändamål; senapspulver och beredd senap:
10	— Sojasås
30	— Senapspulver och beredd senap:
ur 30	— — Senapspulver; beredd senap innehållande mindre än 5 viktprocent tillsatt socker
90	— Andra slag:
ur 90	— — Flytande mango-chutney
2201	Vatten, inbegripet naturligt eller konstgjort mineralvatten samt kolsyrat vatten, utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel eller av aromämne; is och snö
2208	Odenaturerad etylalkohol med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent; sprit, likör och andra spritdrycker; sammansatta alkoholhaltiga beredningar av sådana slag som används för framställning av drycker:
20	— Sprit erhållen genom destillering av druvvin eller pressåterstoder av druvor
30	— Whisky
40	— Rom och taffia
90	— Andra slag:
ur 90	— — Andra än likörer innehållande mer än 5 viktprocent tillsatt socker; vodka och akvavit

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 4
OM URSPRUNGSREGLER

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
AVDELNING I — ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	20	Art. 21 Villkor för utfärdande av faktura- deklaration	26
Art. 1 Definitioner	20	Art. 22 Godkänd exportör	26
AVDELNING II — DEFINITION AV BEGREPPET "URSPRUNGSVAROR"	20	Art. 23 Ursprungsintygens giltighet	27
Art. 2 Ursprungskriterier	20	Art. 24 Företeende av ursprungsintyg	27
Art. 3 Helt framställda produkter	20	Art. 25 Införsel i delposter	27
Art. 4 Tillräckligt bearbetade eller be- handlade produkter	21	Art. 26 Undantag från formellt ursprungs- tyg	27
Art. 5 Otillräckliga bearbetnings- eller be- handlingsåtgärder	21	Art. 27 Leverantörsdeklaration	27
Art. 6 Bedömningsenhet	22	Art. 28 Styrkande dokument	28
Art. 7 Tillbehör, reservdelar och verktyg	22	Art. 29 Bevarande av ursprungsintyg, leve- rantörsdeklaration och styrkande do- kument	28
Art. 8 Satser	22	Art. 30 Avvikelser och formella fel	29
Art. 9 Neutrala element	22	Art. 31 Belopp i ecu	29
AVDELNING III — TERRITORIELLA KRAV	22	AVDELNING VI — ARRANGEMANG FÖR ADMINISTRATIVT SAMARBETE	29
Art. 10 Territorialprincip	22	Art. 32 Ömsesidigt bistånd	29
Art. 11 Bearbetning eller behandling utanför EES	22	Art. 33 Kontroll av ursprungsintyg	29
Art. 12 Återinförsel av varor	23	Art. 34 Kontroll av leverantörsdeklarationer	30
Art. 13 Direkttransport	23	Art. 35 Tvistlösning	30
Art. 14 Utställningar	23	Art. 36 Påföljder	30
AVDELNING IV — TULLRESTITUTION ELLER TULLBEFRIELSE	24	AVDELNING VII — CEUTA OCH MELILLA	30
Art. 15 Förbud mot restitution av eller be- frielse från tullar	24	Art. 37 Bestämmelser rörande Ceuta och Melilla	30
AVDELNING V — URSPRUNGSINTYG	24	Art. 38 Särskilda villkor	31
Art. 16 Allmänna krav	24	FÖRTECKNING ÖVER TILLÄGG	32
Art. 17 Förfarande för utfärdande av varu- certifikat EUR.1	25	Tillägg I Inledande anmärkningar till lis- tan i tillägg II	32
Art. 18 Varucertifikat EUR.1 utfärdade i ef- terhand	25	Tillägg II Lista över bearbetning eller be- handling som måste utföras på icke-ursprungsmaterial för att den framställda produkten skall erhålla karaktär av ursprungs- vara	35
Art. 19 Utfärdande av duplikat av varucer- tifikat EUR.1	25	Tillägg III Varucertifikat EUR.1 och ansö- kan om varucertifikat EUR.1 ..	105
Art. 20 Utfärdande av varucertifikat EUR.1 med stöd av tidigare utfärdade ur- sprungsintyg	26	Tillägg IV Fakturadeklaration	110

Tillägg V	Leverantörsdeklaration	113	bestämmelserna i avdelningarna IV—VI	119	
Tillägg VI	Långtids-leverantörsdeklaration	116			
Tillägg VII	Lista över produkter som avses i artikel 2.3 vilka tills vidare är uteslutna från tillämpningen av detta protokoll med undantag av		Tillägg VIII	Lista över produkter som avses i artikel 2.2 i fråga om vilka Ös- terrikes territorium är uteslutet från EES-området vad gäller fastställande av ursprung	120

AVDELNING I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Definitioner

I detta protokoll används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) "Tillverkning": vilken sorts bearbetning eller behandling som helst, inbegripet sammansättning eller särskilda åtgärder.

b) "Material": alla ingredienser, råmaterial, komponenter eller delar etc som används vid tillverkningen av produkten.

c) "Produkt": den vara som framställs, även om den är avsedd för senare användning i en annan tillverkningsprocess.

d) "Vara": både material och produkter.

e) "Tullvärde": värde enligt överenskommelsen i Genève den 12 april 1979 om tillämpning av artikel VII i det allmänna tull- och handelsavtalet.

f) "Pris fritt fabrik": det pris fritt fabrik som betalas till den tillverkare inom EES i vars företag den sista bearbetningen eller behandlingen ägt rum eller till den person inom EES som ombesörjt att den sista bearbetningen eller behandlingen utförts utanför EES, förutsatt att priset innefattar värdet av allt använt material, med avdrag för eventuella skatter som återbetalas, eller kan återbetalas, när produkten exporteras.

g) "Värdet av material" avses de använda icke-ursprungsmaterialens tullvärde vid importtillfället, eller om detta inte är känt och inte kan fastställas, det tidigaste fastställbara pris som betalats för materialen inom EES.

h) "Värdet av ursprungsmaterial" avses värdet av sådant material motsvarande definitionen i g tillämpad med nödvändiga ändringar.

i) "Kapitel" och "tulltaxenummer": de kapitel och tulltaxenummer (med fyrställig sifferkod), som används i den nomenklatur som "system för harmoniserad produktbeskrivning och kodifiering" utgör, (i detta protokoll benämnt det harmoniserade systemet eller "HS").

j) "Klassificeras": klassificeringen av en produkt eller ett material enligt ett visst tulltaxenummer.

k) "Försändelse": produkter som antingen sänts samtidigt från en exportör till en mottagare eller som täcks av ett enda transportdo-

kument, vilket omfattar transporten från exportören till mottagaren eller, i avsaknad av ett sådant dokument, täcks av en enda faktura.

AVDELNING II

DEFINITION AV BEGREPPET
"URSPRUNGSVAROR"

Artikel 2

Ursprungskriterier

1. En produkt skall anses ha ursprung inom EES i den mening som avses i detta avtal om den har antingen helt framställts eller undergått tillräcklig bearbetning eller behandling inom EES. För detta ändamål skall avtalsparternas territorier, inbegripna de territorialvatten på vilka detta avtal är tillämpligt, anses som ett territorium.

2. Utan hinder av punkt 1 skall till den 1 januari 1997 Österrikes territorium vara uteslutet från EES-området vad gäller fastställandet av ursprunget på de produkter som avses i tillägg VIII. Sådana produkter skall endast anses ha ursprung inom EES om de antingen har helt framställts eller undergått tillräcklig bearbetning eller behandling inom de övriga avtalsslutande parternas områden.

3. De produkter som omfattas av tillägg VII skall tills vidare vara uteslutna från tillämpningen av detta protokoll. Bestämmelserna i avdelningarna IV till VI skall dock tillämpas även för dessa varor.

Artikel 3

Helt framställda produkter

1. Följande produkter skall anses som helt framställda inom EES:

a) Mineraliska produkter som utvunnits ur dess jord eller havsbotten.

b) Vegetabiliska produkter som skördats där.

c) Levande djur, som fötts och uppfötts där.

d) Produkter som erhållits från levande djur, som uppfötts där.

e) Produkter från jakt och fiske som utövats där.

f) Produkter från havsfiske och andra produkter som hämtats från havet utanför de avtalsslutande parternas territorialvatten av deras fartyg.

g) Produkter som framställts ombord på de

avtalslutande parternas flytande fabriker utslutande av produkter som avses under f).

h) Begagnade föremål som tillvaratagits där och som endast kan användas för återvinning av råvaror, inbegripet begagnade däck som endast kan användas för regummering eller som skrot.

i) Avfall som uppkommit vid tillverkningsprocesser som ägt rum där.

j) Varor som framställts där utslutande av produkter som avses under punkterna a — i.

2. Uttrycken "deras fartyg" och "de avtalslutande parternas "flytande fabriker" i punkt 1f och g skall endast avse fartyg

a) som är registrerade i en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat,

b) som för flagga från någon stat som antingen är EG-medlem eller EFTA-medlem,

c) som till minst hälften tillhör medborgare i EG-medlemsstater eller EFTA-stater eller ett bolag vars huvudsäte är beläget i ett av dessa länder och i vilket verkställande direktören eller direktörerna, ordföranden i styrelsen eller i tillsynsorganet samt majoriteten av medlemmarna i dessa organ är medborgare i EG-medlemsstater eller EFTA-stater och vidare, i fråga om handelsbolag eller bolag med begränsad ansvarighet, vars kapital till minst hälften tillhör dessa länder, offentliga organ eller medborgare i dessa länder,

d) vars befäl helt består av medborgare i EG-medlemsstater eller EFTA-stater, och

e) vars besättning till minst 75 procent består av medborgare i EG:s medlemsstater eller EFTA-stater.

Artikel 4

Tillräckligt bearbetade eller behandlade produkter

1. Vid tillämpning av artikel 2 skall varor som inte är helt framställda inom EES anses vara tillräckligt bearbetade eller behandlade där när villkoren i listan i bilaga II är uppfyllda.

Dessa villkor anger för alla produkter som täcks av avtalet den bearbetning eller behandling som måste utföras på icke-ursprungsmaterial som används i tillverkningen av dessa produkter, och gäller endast för sådant material. Om en produkt endast har erhållit ursprungsstatus genom att de villkor som anges i listan för den produkten har uppfyllts, används vid tillverkning av en annan produkt, är

följaktligen de villkor som gäller för den produkt i vilken den ingår inte tillämpliga på densamma, och hänsyn skall inte tas till det icke-ursprungsmaterial som kan ha använts vid dess tillverkning.

2. Utan hinder av punkt 1 och med undantag av föreskrifterna i artikel 11.4 får icke-ursprungsmaterial, som enligt de villkor som anges i listan för en viss produkt inte får användas, ändå användas under förutsättning att

a) deras sammanlagda värde inte överstiger 10 procent av produktens pris fritt fabrik,

b) om en eller flera procentsatser anges i listan för det högsta värdet av icke-ursprungsmaterial, dessa procentsatser inte överskrider genom tillämpning av denna punkt.

Denna punkt skall inte tillämpas på produkter enligt kapitlet 50—63 i det harmoniserade systemet.

3. Punkterna 1 och 2 skall tillämpas med undantag av vad som föreskrivs i artikel 5.

Artikel 5

Otillräckliga bearbetnings- eller behandlingsåtgärder

1. Följande åtgärder skall anses som otillräcklig bearbetning eller behandling för att ge ursprungsstatus, oavsett om kraven i artikel 4 är uppfyllda eller ej:

a) Behandling med syfte att säkerställa att produkterna bevaras i gott skick under transport eller lagring (luftning, utspridning, torkning, kylning, inläggning i saltvatten, i svavel-syrlighetsvatten eller i andra konserverande vattenlösningar, avlägsnande av skadade delar och liknande åtgärder).

b) Enkel behandling bestående i avlägsnande av damm, siktning eller sållning, sortering, klassificering, hoppassning (inklusive sammanföring av artiklar till satser), tvättning, målning eller delning.

c) i) Ompackning, uppdelning eller sammanföring av kollen.

ii) Förpackning på flaskor, i säckar, fodral eller askar, uppsättning på kartor m.m. samt alla andra enkla förpackningsåtgärder.

d) Anbringande av märken, etiketter eller liknande utmärkande beteckningar på produkter eller förpackningar.

e) Enkel blandning av produkter, även av skilda slag, om en eller flera i blandningen

ingående beståndsdelar inte uppfyller villkoren enligt detta protokoll för att kunna anses ha ursprung i EES.

f) Enkel sammansättning av delar av artiklar i avsikt att framställa en komplett artikel.

g) En kombination av två eller flera av de åtgärder som anges under a)-f).

h) Slakt av djur.

2. Alla åtgärder som vidtas inom EES beträffande en viss produkt skall beaktas tillsammans vid bedömningen huruvida den bearbetning eller behandling som denna produkt underkastats skall bedömas som otillräcklig i den mening som avses i punkt 1.

Artikel 6

Bedömningsenhet

1. Den bedömningsenhet som gäller vid tillämpning av föreskrifterna i detta protokoll är den särskilda produkt som anses som grundenhet vid klassificeringen enligt nomenklaturen i det harmoniserade systemet.

Av detta följer att

a) när en produkt som består av en grupp eller samling av artiklar klassificeras under ett enda tulltaxenummer enligt reglerna i det harmoniserade systemet, utgör det hela bedömningsenheten,

b) när en sändning består av flera identiskt lika produkter som klassificeras under samma tulltaxenummer i det harmoniserade systemet, skall varje produkt behandlas för sig vid tillämpning av föreskrifterna i detta protokoll.

2. Om emballage skall tulltaxeras tillsammans med produkten i enlighet med tolkningsregel 5 i det harmoniserade systemet, skall det inbegripas även vid ursprungsbestämningen.

Artikel 7

Tillbehör, reservdelar och verktyg

Tillbehör, reservdelar och verktyg som leveras tillsammans med en utrustning, en maskin, en apparat eller ett fordon skall tillsammans med dessa anses som en enhet när de utgör standardutrustning och ingår i priset för ifrågavarande utrustning, maskin, apparat eller fordon eller inte har fakturerats särskilt.

Artikel 8

Satser

Varor i satser, i den mening som avses i

allmänna tolkningsregeln 3 i det harmoniserade systemet, anses som ursprungsvaror under förutsättning att alla i satsen ingående komponenter utgör ursprungsvaror. Varor i satser som består av såväl ursprungsvaror som icke-ursprungsvaror skall dock i sin helhet anses som ursprungsvaror, förutsatt att värdet av icke-ursprungsvarorna uppgår till högst 15 procent av satsens pris fritt fabrik.

Artikel 9

Neutrala element

Vid bestämmande av om en produkt har ursprung i EES skall bortses från om energi, anläggningar och utrustningar liksom maskiner och verktyg som använts för framställning av denna produkt, eller om någon vara som använts under produktionen och som inte ingått och som inte var avsedd att ingå i den slutliga sammansättningen av produkten, är ursprungsvaror eller ej.

AVDELNING III

TERRITORIELLA KRAV

Artikel 10

Territorialprincip

De villkor som anges i avdelning II i fråga om erhållande av ursprungsstatus måste uppfyllas inom EES utan avbrott. För detta ändamål skall erhållandet av ursprungsstatus anses ha avbrutits när varor som undergått bearbetning eller behandling inom EES har lämnat EES oavsett om åtgärder vidtagits utanför detta område, om inte annat föreskrivs i artiklarna 11 och 12.

Artikel 11

Bearbetning eller behandling utanför EES

1. Förvärvandet av ursprungsstatus enligt villkoren i avdelning II skall inte påverkas av bearbetning eller behandling som skett utanför EES av material som förs ut från EES och senare återinförs dit, förutsatt att

a) nämnda material är helt framställda inom EES eller har undergått bearbetning eller be-

handling där som går utöver de otillräckliga åtgärder som förtecknats i artikel 5 före utförelse utanför EES, och

b) det kan nöjaktigt visas för tullmyndigheterna att:

i) de återinförda varorna är resultatet av bearbetningen eller behandlingen av de utförda materialen, och

ii) det totala mervärde som uppstått utanför EES genom tillämpningen av denna artikel inte överstiger 10 procent av priset fritt fabrik för den slutliga produkt för vilken ursprungsstatus påyrkas.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 skall villkoren enligt avdelning II för förvärvandet av ursprungsstatus inte gälla i förhållande till bearbetning eller behandling som utförs utanför EES. Dock får, i det fall en regel i listan i bilaga II föreskriver ett högsta värde av alla använda icke-ursprungsmaterial vid bestämningen av den berörda slutliga produktens ursprungsstatus, det sammanlagda värdet av icke-ursprungsmaterial som använts inom EES och det sammanlagda mervärde som förvärvats utanför EES genom tillämpning av denna artikel tillsammans inte överstiga den föreskrivna procentsatsen.

3. Vid tillämpning av punkterna 1 och 2 skall med "det sammanlagda mervärdet" avses alla kostnader som ackumulerats utanför EES, inbegripet värdet av alla material som tillförts där.

4. Punkterna 1 och 2 skall inte tillämpas på produkter som inte uppfyller villkoren i listan i bilaga II och som endast kan anses som tillräckligt bearbetade eller behandlade genom tillämpning av den allmänna toleransregeln i artikel 4.2.

5. Punkterna 1 och 2 gäller inte för produkter enligt kapitlen 50—63 i det harmoniserade systemet.

Artikel 12

Återinförelse av varor

Varor, som utförts från en av de avtalslutande parterna till ett tredje land och senare återinförs, skall anses aldrig ha lämnat EES, om det kan tillfredsställande visas för tullmyndigheterna att:

a) de återinförda varorna är desamma som de utförda, och

b) de inte har underkastats någon åtgärd

utöver sådan som behövts för att bevara dem i gott skick under tiden de befunnit sig i det landet eller under utförelse.

Artikel 13

Direkttransport

1. Den förmånsbehandling som avses i avtalet gäller endast för produkter under transport inom EES som uppfyller kraven i detta protokoll. Dock får produkter som bildar en enda försändelse transporterats genom andra områden än EES i förekommande fall med omlastning eller tillfällig lagring inom sådana andra områden, förutsatt att varorna stått under uppsikt av tullmyndigheterna i transit- eller lagringslandet och inte undergått annan behandling än lossning och lastning eller någon åtgärd för att bevara dem i gott skick.

2. För att styrka att villkoren i punkt 1 uppfyllts skall för tullmyndigheten i importlandet företes

a) en genomgående transporthandling som utfärdats i exportlandet och som täcker transporten genom transitlandet, eller

b) ett intyg utfärdat av tullmyndigheterna i transitlandet innehållande

i) en noggrann produktbeskrivning,

ii) datum för produktens lossning och lastning samt, i förekommande fall, de använda fartygens namn, och

iii) uppgift om de villkor under vilka produkterna befunnit sig i transitlandet, eller

c) i avsaknad härav, andra bevishandlingar.

Artikel 14

Utställningar

1. Produkt som sänts från en avtalslutande part till en utställning i ett tredje land och som efter utställningen sålts för att införas till en annan avtalslutande part, skall vid införelsen åtnjuta förmånerna i avtalet, om varorna uppfyller villkoren i detta protokoll för att anses ha ursprung i EES och om det styrks för tullmyndigheterna på ett tillfredsställande sätt

a) att en exportör har sänt produkterna från

en av de avtalsslutande parterna till utställningslandet och ställt ut dem där,

b) att denne exportör har sålt produkterna eller överlåtit dem till någon hos en annan avtalsslutande part,

c) att produkterna under utställningen eller omedelbart därefter har sänts till den senare avtalsslutande parten i samma skick som de sänts till utställningen, och

d) att produkterna, sedan de sänts till utställningen, inte har använts för annat ändamål än demonstration på utställningen.

2. Ursprungsintyg skall utfärdas enligt föreskrifterna i avdelning V och i vanlig ordning inges till tullmyndigheterna i importlandet. Utställningens namn och adress skall anges i intyget. Vid behov kan ytterligare handlingar begäras för att styrka produkternas egenskaper och de omständigheter under vilka de ställts ut.

3. Bestämmelserna i punkt 1 är tillämpliga på alla handels-, industri-, jordbruks- och hantverksutställningar samt på mässor eller offentliga visningar av liknande karaktär under vilka produkterna förblir under tullkontroll, dock med undantag av sådana som i privat syfte anordnas i butiker eller affärslokaler för försäljning av utländska varor.

återbetalning eller sådant efterskänkande uttryckligen eller faktiskt tillämpas, i de fall de med detta material framställda produkterna exporteras men inte om de behålls för inhemsk förbrukning i denna avtalspart.

3. Exportören av produkter som täcks av ursprungsintyg skall vara beredd att vid varje tillfälle, på begäran av tullmyndigheterna, förete alla dokument som visar att ingen tullrestitutions har erhållits i fråga om de icke-ursprungsmaterial som använts vid tillverkningen av ifrågavarande produkter och att tullar och avgifter med motsvarande verkan vilka är tillämpliga i fråga om sådant material faktiskt har erlagts.

4. Föreskrifterna i punkterna 1—3 skall också tillämpas i fråga om emballage i den mening som avses i artikel 6.2, tillbehör, reservdelar och verktyg i den mening som avses i artikel 7 och produkter i en sats i den mening som avses i artikel 8, när sådana artiklar inte är ursprungsvaror.

5. Föreskrifterna i punkterna 1—4 skall endast tillämpas i fråga om material som är av sådant slag som omfattas av avtalet. De skall dessutom inte utesluta att prisutjämningsåtgärder vidtas av någon avtalsslutande part i fråga om jordbruksprodukter och tillämpas vid export enligt bestämmelserna i avtalet.

AVDELNING IV

TULLRESTITUTION ELLER TULLBEFRIELSE

Artikel 15

Förbud mot restitution av eller befrielse från tullar

1. Icke-ursprungsmaterial som används vid tillverkning av produkter som har ursprung i EES i den mening som avses i detta protokoll och för vilka ursprungsintyg utfärdas eller upprättas enligt bestämmelserna i avdelning V får inte bli föremål hos någon avtalsslutande part för restitution av eller befrielse från tull av något slag.

2. Förbudet i punkt 1 skall gälla i fråga om varje föranstaltande om återbetalning eller efterskänkande, helt eller delvis, av tullar eller avgifter med motsvarande verkan som tillämpas av någon av avtalssparterna för material som används i tillverkningen, såvida sådan

AVDELNING V

URSPRUNGSINTYG

Artikel 16

Allmänna krav

1. Ursprungsvaror enligt detta protokoll skall vid import till någon av de avtalsslutande parterna åtnjuta förmånerna enligt avtalet mot företeende av antingen

a) ett varucertifikat EUR.1 vars formulär framgår av bilaga 3, eller

b) i de fall som anges i artikel 21 punkt 1, en deklARATION, vars text framgår av bilaga 4, avgiven av exportören på en faktura, packsedel eller någon annan kommersiell handling med tillräckligt detaljerad beskrivning av produkterna för att göra det möjligt att identifiera dem (i det följande benämnd "fakturadeklARATION").

2. Trots vad som sägs i punkt 1 skall

ursprungsvaror i den mening som avses i detta protokoll i de fall som anges i artikel 26 åtnjuta förmånerna enligt avtalet utan att någon av de handlingar som anges ovan behöver företes.

Artikel 17

Förfarande för utfärdande av varucertifikat EUR.1

1. Ett varucertifikat EUR.1 skall utfärdas av tullmyndigheten i exportlandet på skriftlig ansökan av exportören eller, på exportörens ansvar, av dennes befullmäktigade ombud.

2. För detta ändamål skall exportören eller hans befullmäktigade ombud fylla i både varucertifikatet EUR.1 och ansökningsblanketten vars formulär framgår av bilaga 3.

Dessa blanketter skall upprättas på ett av de språk som avtalet är avfattat på och i överensstämmelse med bestämmelserna i exportlandets interna lag. Om de skrivs ut för hand, skall de fyllas i med bläck och med tryckbokstäver. Produktbeskrivningen skall fyllas i i det fält som är avsett för denna utan att någon blank rad lämnas. I de fall då fältet inte är helt ifyllt skall ett vågrätt streck dras under sista linjen i produktbeskrivningen och det tomma utrymme överkorsas.

3. Den exportör som ansöker om utfärdande av ett varucertifikat EUR.1 skall vara beredd att när som helst, på begäran av tullmyndigheten i det exportland där varucertifikatet EUR.1 utfärdas, förete all nödvändig bevisning som styrker de berörda produkternas ursprungsstatus liksom att de övriga kraven i detta protokoll är uppfyllda.

4. Varucertifikat EUR.1 skall utfärdas av tullmyndigheten i en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat om de berörda produkterna kan anses utgöra produkter med ursprung i EES och uppfylla de övriga kraven i detta protokoll.

5. De utfärdande tullmyndigheterna skall vidta varje nödvändig åtgärd för att verifiera att produkterna har ursprungsstatus och att övriga krav i detta protokoll är uppfyllda. För detta ändamål skall de ha rätt att begära all bevisning och utföra all granskning av exportörens bokföring eller all annan kontroll som de anser lämplig.

De utfärdande tullmyndigheterna skall också se till att de blanketter som avses i punkt 2 är vederbörligen ifyllda. De skall särskilt kontrollera om utrymmet för produktbeskrivningen

har fyllts i på sådant sätt att det utesluter varje möjlighet till bedrägliga tillägg.

6. Datum för utfärdande av varucertifikat EUR.1 skall anges i den del av certifikatet som är reserverad för tullmyndigheten.

7. Varucertifikat EUR.1 skall utfärdas av tullmyndigheten i exportlandet när produkterna som det gäller exporteras. Det skall ställas till exportörens förfogande så snart utförelsen ägt rum eller säkerställts.

Artikel 18

Varucertifikat EUR.1 utfärdade i efterhand

1. Utan hinder av artikel 17.7 kan varucertifikat EUR.1 undantagsvis utfärdas efter utförelsen av de produkter som certifikatet avser, om:

a) det inte utfärdats vid exporttillfället på grund av misstag, förbiseende eller särskilda omständigheter, eller

b) det nöjaktigt visas för tullmyndigheten att varucertifikat EUR.1 utfärdats men inte godtagits vid införelsen av tekniska skäl.

2. För tillämpning av punkt 1 måste exportören i sin ansökan ange plats och datum för exporten av de produkter som varucertifikatet EUR.1 avser och ange skälen för sin ansökan.

3. Tullmyndigheten får utfärda varucertifikat EUR.1 i efterhand endast efter att ha kontrollerat att uppgifterna som lämnas i exportörens ansökan överensstämmer med dem i motsvarande akt.

4. Varucertifikat EUR.1 utfärdat i efterhand skall förses med en av följande påteckningar:

"EXPEDIDO A POSTERIORI", "UDSTEDT EFTERFØLGENDE", "NACHTRÄGLICH AUSGESTELLT", "ΕΚΔΟΘΕΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ", "ISSUED RETROSPECTIVELY", "DELIVRE A POSTERIORI", "RILASCIATO A POSTERIORI", "AFGEGEVEN A POSTERIORI", "EMITIDO A POSTERIORI", "ÚTGEFID EFTIR Á", "UTSTEDT SENERE", "ANNETTU JÄLKI-KÄTEEN", "UTFÄRDAT I EFTERHAND".

5. Den påteckning som avses i punkt 4 skall införas i fältet för "Anmärkningar" på varucertifikatet EUR.1.

Artikel 19

Utfärdande av duplikat av varucertifikat EUR.1

1. Om ett certifikat EUR.1 stulits, förlorats

eller förstörts, kan exportören hos den tullmyndighet som utfärdat det begära ett duplikat upprättat på grundval av de utförelsehandlingar som denna förfogar över.

2. Duplikat som utfärdats på detta sätt skall förses med en av följande påteckningar:

"DUPLICADO", "DUPLIKAT", "DUPLIKAT", "ANTIΓΡΑΦΟ", "DUPLICATE", "DUPLICATA", "DUPLICATO", "DUPLICAAT", "SEGUNDA VIA", "EFTIRRIT", "DUPLIKAT", "KAKSOISKAPPALE", "DUPLIKAT".

3. Den påteckning som avses i punkt 2 skall införas i fältet för "Anmärkningar" i duplikatet av varucertifikat EUR.1.

4. Duplikatet, skall dagtecknas samma dag som det ursprungliga certifikatet EUR.1, och gälla från samma dag.

Artikel 20

Utfärdande av varucertifikat EUR.1 med stöd av tidigare utfärdade ursprungsintyg.

Om produkter som bildar en enda försändelse vilken täcks av ett varucertifikat EUR.1 eller en fakturadeklaration befinner sig under kontroll av en tullmyndighet i en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat skall det vara möjligt att ersätta det ursprungliga ursprungsintyget med ett eller flera varucertifikat EUR.1 utfärdade av denna tullmyndighet i avsikt att sända alla eller några av produkterna till andra tullmyndigheter vare sig de är belägna i samma en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat eller ej.

Artikel 21

Villkor för utfärdande av fakturadeklaration

1. Fakturadeklaration som avses i artikel 16 punkt 1 b får utfärdas:

a) av en godkänd exportör enligt i den mening som avses i enligt artikel 22,

b) av vilken exportör som helst för vilken försändelse som helst som består av ett eller flera kollar innehållande ursprungsvaror vars totala värde inte överstiger 6 000 ecu.

2. Fakturadeklaration får utfärdas om ifrågavarande produkter kan anses som produkter med ursprung i EES och uppfyller övriga krav i detta protokoll.

3. Den exportör som upprättar en fakturadeklaration skall vara beredd att när som helst, på begäran av tullmyndigheten i hemlandet, förete all tillämplig dokumentation som visar

de berörda produkternas ursprungsstatus liksom att de uppfyller övriga krav i detta protokoll.

4. Fakturadeklaration skall upprättas av exportören genom maskinskrivning, stämpling eller tryckning på fakturan, packsedeln eller annan kommersiell handling, enligt formuläret i bilaga 4 med användning av en av de språkliga versioner som anges i denna bilaga enligt bestämmelserna i exportlandets interna lag. Deklarationen får också skrivas för hand; i sådant fall skall den skrivas med bläck med tryckbokstäver.

5. Exportörsdeklarationer skall undertecknas för hand av exportören.

En godkänd exportör i den mening som avses i artikel 22 behöver dock inte underteckna sådan deklARATION, förutsatt att han lämnar en skriftlig förbindelse till tullmyndigheten i exportlandet att han ikläder sig fullt ansvar för varje fakturadeklaration som identifierar honom som om den undertecknats av honom för hand.

6. En fakturadeklaration får utfärdas av exportören när de produkter som den avser exporteras, eller i efterhand. Om fakturadeklarationen utfärdas efter det att de produkter till vilken den hänförs har anmälts hos tullmyndigheten i importlandet, måste den innehålla en hänvisning till de dokument som redan avlämnats till denna myndighet.

Artikel 22

Godkänd exportör

1. Tullmyndigheten i exportlandet kan ge tillstånd till en exportör, i det följande kallad "godkänd exportör", som ofta exporterar produkter enligt avtalet och som lämnar de garantier som tullmyndigheterna anser nödvändiga för att styrka produkternas ursprungsstatus liksom att övriga krav i detta protokoll är uppfyllda att upprätta exportörsdeklarationer oavsett de berörda produkternas värde.

2. Tullmyndigheten får medge tillstånd som godkänd exportör på de villkor som den anser lämpliga.

3. Tullmyndigheten skall tilldela den godkände exportören ett tillståndsnummer som skall anges i fakturadeklarationen.

4. Tullmyndigheten skall ha tillsyn över användningen av den godkände exportörens tillstånd.

5. Tullmyndigheten kan återkalla tillståndet

när som helst. Den skall göra det när den godkände exportören inte längre lämnar de garantier som avses i punkt 1, inte uppfyller villkoren som avses i punkt 2 eller eljest använder tillståndet oriktigt.

Artikel 23

Ursprungsintygens giltighet

1. Varucertifikat EUR.1 gäller i fyra månader från dagen för utfärdandet i exportlandet och måste företes inom denna tid för tullmyndigheten i importlandet.

Fakturadeklaration gäller i fyra månader från den dag då den upprättas av exportören och måste företes inom denna tid för tullmyndigheten i importlandet.

2. Varucertifikat EUR.1 och fakturadeklARATIONER som företes för tullmyndigheten i importlandet efter sista dagen för dessas företeende enligt punkt 1 får godtas för förmånsbehandling om underlåtenheten att förete dessa handlingar senast den föreskrivna dagen beror på force majeure eller exceptionella omständigheter.

3. I övriga fall av för sent företeende kan tullmyndigheten i importlandet godta varucertifikat EUR.1 eller fakturadeklARATIONER om produkterna har anmälts för den före ovan nämnda sista dag.

Artikel 24

Företeende av ursprungsintyg

Varucertifikat EUR.1 och fakturadeklARATIONER skall företes för tullmyndigheten i importlandet enligt de bestämmelser som gäller i detta land. Denna tullmyndighet kan begära en översättning av ett varucertifikat eller en fakturadeklARATION. Den kan också kräva att importanmälan kompletteras med en försäkran av importören att produkterna uppfyller de villkor som gäller för tillämpning av avtalet.

Artikel 25

Införsel i delposter

Om införsel sker i delposter, på importörens begäran och enligt de villkor som föreskrivits av tullmyndigheten i importlandet, av isärtagna eller icke hopsatta produkter i den mening som avses i det harmoniserade systemets allmänna regel 2 a hänförliga till avdelningarna XVI och XVII eller tulltaxenummer 7308 och 9406 i

det harmoniserade systemet skall ett enda ursprungsintyg för sådana produkter företes för tullmyndigheten vid importen av den första delposten.

Artikel 26

Undantag från formellt ursprungsintyg

1. Produkter som sänds som småförsändelser från privatpersoner till privatpersoner eller som ingår i resandes personliga bagage skall godtas som ursprungsvaror utan att ett formellt ursprungsintyg krävs, förutsatt att importen av sådana produkter inte har kommersiell karaktär och produkterna deklarerats uppfylla kraven i detta protokoll samt att det inte råder något tvivel om riktigheten av sådan deklARATION. I fråga om produkter som sänts med post kan denna deklARATION avges på den postala tulldeklARATIONEN C2/CP3 eller på ett papper som biläggs detta dokument.

2. Införsel som har tillfällig karaktär och som uteslutande avser produkter för mottagarens eller den resandes eller hans familjs personliga bruk, som införsel utan kommersiell karaktär skall anses förutsatt att det av produkternas natur och mängd framgår att något kommersiellt syfte inte föreligger.

3. Dessutom skall det sammanlagda värdet av dessa produkter inte överstiga 500 ecu i fråga om småförsändelser och 1 200 ecu i fråga om produkter som ingår i resandes personliga bagage.

Artikel 27

LeverantörsdeklARATION

1. Om varucertifikat EUR.1 utfärdas eller fakturadeklARATION upprättas hos någon av de avtalsslutande parterna för ursprungsvaror i vars tillverkning använts varor som härrör från andra avtalsslutande parter och som har undergått bearbetning eller behandling inom EES utan att ha erhållit ursprungstatus, skall hänsyn tas till leverantörsdeklARATIONER som avlämnas för dessa varor enligt denna artikel.

2. Den leverantörsdeklARATION som avses i punkt 1 skall tjäna som bevis för den bearbetning eller behandling som de berörda varorna undergått inom EES vid bedömningen av huruvida de produkter i vars tillverkning dessa varor används kan anses ha ursprung inom EES och uppfylla övriga krav enligt detta protokoll.

3. En särskild leverantörsdeklARATION skall,

utom i de fall som avses i punkt 4, utfärdas av leverantören för varje varuförsändelse, i den form som föreskrivs i tillägg V på ett papper som biläggs fakturan, följesedeln eller någon annan kommersiell handling som beskriver varorna tillräckligt detaljerat för att de skall kunna identifieras.

4. Om en leverantör till en särskild kund regelbundet levererar varor för vilka den bearbetning eller behandling som dessa undergår inom EES förväntas bli oförändrad under en avsevärd tid, kan han tillhandahålla en enda leverantörsdeklaration som täcker kommande leveranser av dessa varor, i det följande kallad "långtids-leverantörsdeklaration".

En långtids-leverantörsdeklaration skall normalt gälla för en tid av högst ett år från den dag då den upprättas. Tullmyndigheten i det land där deklarationen upprättas föreskriver de villkor under vilka längre tidsperioder kan användas.

Långtids-leverantörsdeklaration skall utfärdas av leverantören i den form som anges i tillägg VI och skall beskriva de berörda varorna tillräckligt detaljerat för att de skall kunna identifieras. Den skall ställas till kundens förfogande innan han erhåller den första leveransen av de varor som täcks av denna deklaration eller tillsammans med hans första leverans.

Leverantören skall omedelbart underrätta sin kund om långtidsleverantörsdeklarationen inte längre gäller för de levererade varorna.

5. Leverantörsdeklarationen som avses i punkterna 3 och 4 skall maskinskrivas eller tryckas med användning av ett av de språk på vilka avtalet är upprättat, i överensstämmelse med föreskrifterna i lagen i det land där den upprättas, och skall innehålla leverantörens originalunderskrift för hand. Deklarationen får även skrivas för hand. I sådant fall skall den skrivas med bläck och med tryckbokstäver.

6. Den leverantör som upprättar en deklaration måste vara beredd att när som helst, på begäran av tullmyndigheten i det land där deklarationen upprättas, förete all tillämplig dokumentation som visar att uppgifterna som lämnas i deklarationen är riktiga.

Artikel 28

Styrkande dokument

De dokument som avses i artiklarna 17.3, 21.3 och 27.6 och som används för att styrka att produkter som täcks av ett varucertifikat

EUR.1 eller en fakturadeklaration kan anses som produkter med ursprung i EES och uppfylla de övriga kraven i detta protokoll och att uppgifterna som lämnas i en leverantörsdeklaration är riktiga, kan bestå bland annat av följande:

a) Direkt bevis på de bearbetningar som utförts av exportören eller leverantören vid framställningen av de berörda varorna, ingående t ex i hans räkenskaper eller interna bokföring.

b) Dokument som bevisar ursprungsstatusen på de material som använts vid tillverkningen av de berörda varorna, vilka utfärdats eller upprättats hos den avtalsslutande part, där dessa dokument används, i enlighet med den avtalsslutande partens inhemska lagstiftning.

c) Dokument utvisande den bearbetning eller behandling som skett inom EES av material som använts vid tillverkningen av de berörda varorna, vilka utfärdats eller upprättats hos den avtalsslutande part, där dessa dokument används, i enlighet med den avtalsslutande partens inhemska lagstiftning.

d) Varucertifikat EUR.1 eller fakturadeklarationer som bevisar ursprungsstatusen på det material som använts vid tillverkningen av de berörda varorna, och som utfärdats eller upprättats hos andra avtalsslutande parter i enlighet med detta protokoll.

e) Leverantörsdeklarationer som utvisar den bearbetning eller behandling som skett inom EES av material som använts vid tillverkningen av de berörda varorna, vilka upprättats hos andra avtalsslutande parter i enlighet med detta protokoll.

f) Vederbörligt bevis beträffande bearbetning eller behandling som utförts utanför EES med tillämpning av artikel 11, vilket styrker att kraven i nämnda artikel är uppfyllda.

Artikel 29

Bevarande av ursprungsintyg, leverantörsdeklarationer och styrkande dokument

1. Den exportör som ansöker om utfärdande av varucertifikat EUR.1 skall under minst två år bevara de dokument som avses i artikel 17.3.

2. Den exportör som upprättar en fakturadeklaration skall under minst två år bevara en kopia av sin fakturadeklaration liksom de dokument som avses i artikel 21.3.

3. Den leverantör som upprättar en leverantörsdeklaration skall under minst två år bevara

kopior av deklARATIONEN och av fakturan, följandedelen eller andra kommersiella dokument till vilka denna deklARATION är bilagd liksom de dokument som avses i artikel 27.6.

Den leverantör som upprättar en långtidsleverantörsdeklARATION skall under minst två år bevara kopior av deklARATIONEN och av alla fakturor, packsedlar eller andra kommersiella dokument beträffande varor som täcks av denna deklARATION som sänts till den berörda kunden liksom dokument som avses i artikel 27.6. Denna period skall börja den dag då giltighetstiden för långtidsleverantörsdeklARATIONERNA upphör.

4. Den tullmyndighet i exportlandet som utfärdar varucertifikat EUR.1 skall under minst två år behålla den ansökningsblankett som avses i artikel 17.2.

5. Tullmyndigheten i importlandet skall under minst två år behålla varucertifikat EUR.1 och fakturadeklARATIONER som avlämnats till den.

Artikel 30

Avvikelser och formella fel

1. Mindre avvikelser mellan uppgifterna i certifikat EUR.1 eller en fakturadeklARATION och uppgifterna i de dokument som ingivits till tullanstalten i syfte att uppfylla formaliteterna för import av produkterna medför ej i och för sig att certifikatet EUR.1 eller fakturadeklARATIONEN blir ogiltig, förutsatt att det vederbörligen fastställs att detta dokument svarar mot de företedda produkterna.

2. Uppenbara formella fel såsom skrivfel i ett varucertifikat EUR.1, en fakturadeklARATION eller en leverantörsdeklARATION skall inte medföra att detta dokument avvisas,

såvida dessa fel inte är sådana att de skapar tvivel om riktigheten av uppgifterna i dokumentet.

Artikel 31

Belopp i ecu

1. Belopp angivna i exportlandets valuta, motsvarande de belopp som angivits i ecu, skall fastställas av exportlandet och meddelas övriga avtalsslutande parter.

Om beloppen överstiger de motsvarande belopp som fastställts av importlandet skall importlandet godta dem om produkterna är fakturerade i exportlandets valuta. Om produk-

terna är fakturerade i valuta tillhörande en annan EG-medlemsstat eller EFTA-stat, skall importlandet godta det belopp som meddelats av det berörda landet.

2. För tiden fram till och med den 30 april 1998 skall de belopp som skall användas i varje angiven nationell valuta utgöra motsvarigheten i denna nationella valuta till beloppen uttryckta i ecu den 1 oktober 1992.

För varje följande femårsperiod, skall beloppen uttryckta i ecu och deras motsvarigheter i valutor tillhörande EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna revideras av Gemensamma EES-kommittén på basis av växelkursen för ecu den första arbetsdagen i oktober det år som omedelbart föregår denna femårsperiod.

Vid denna revidering skall Gemensamma EES-kommittén se till att det inte blir någon sänkning i någon nationell valuta av de belopp som skall användas och skall dessutom beakta önskemål om att bevara effekten av berörda gränser i reella termer. För detta ändamål får den besluta om att jämka beloppen uttryckta i ecu.

AVDELNING VI

ARRANGEMANG FÖR ADMINISTRATIVT SAMARBETE

Artikel 32

Ömsesidigt bistånd

För att säkerställa en riktig tillämpning av detta protokoll skall de avtalsslutande parterna lämna varandra ömsesidigt bistånd genom sina behöriga tullmyndigheter för kontroll av äktheten av varucertifikaten EUR.1, fakturadeklARATIONERNA och leverantörsdeklARATIONERNA och riktigheten av de uppgifter som lämnas i dessa dokument.

Artikel 33

Kontroll av ursprungsintyg

1. Kontroll i efterhand av varucertifikat EUR.1 och av fakturadeklARATIONER skall utföras stickprovsvis eller närhelst tullmyndigheten i importlandet har grundad anledning att betvivla äktheten av sådana dokument, produkternas ursprungsstatus eller att övriga krav i detta protokoll är uppfyllda.

2. Vid tillämpning av bestämmelserna i punkt 1 skall tullmyndigheten i importlandet återsända varucertifikatet EUR.1 och fakturan, om sådan avlämnats, eller fakturadeklarationen eller kopia av dessa dokument, till tullmyndigheten i exportlandet och, när det är lämpligt, ange skälen i sak och form för en undersökning.

Den skall, till stöd för begäran om kontroll i efterhand, lämna alla handlingar och upplysningar som erhållits och som ger anledning att anta att uppgifterna i varucertifikatet EUR.1 eller fakturadeklarationen är oriktiga.

3. Kontrollen skall utföras av tullmyndigheten i exportlandet. För detta ändamål skall den ha rätt att begära den bevisning och utföra den kontroll av exportörens räkenskaper eller den ytterligare kontroll som den anser lämplig.

4. Om tullmyndigheten i importlandet beslutar att uppskjuta medgivandet av förmånsbehandling av produkterna i avvaktan på resultatet av kontrollen skall den erbjuda importören att produkterna utlämnas, med förbehåll för de säkerhetsåtgärder som bedöms nödvändiga.

5. Den tullmyndighet som begärt kontrollen skall underrättas om resultatet av denna kontroll så snart som möjligt. Detta resultat måste klart utvisa om dokumenten är äkta och om de berörda produkterna kan anses som produkter med ursprung i EES och uppfylla de övriga kraven i detta protokoll.

Artikel 34

Kontroll av leverantörsdeklarationer

1. Kontroll i efterhand av leverantörsdeklarationer eller långtidsleverantörsdeklarationer får utföras stickprovsvis, eller närhelst tullmyndigheten i det land där sådana deklarationer har beaktats vid utfärdandet av varucertifikat EUR.1 eller upprättandet av fakturadeklaration har grundad anledning att betvivla äktheten av dokumentet eller riktigheten av de uppgifter som lämnats i detta dokument.

2. Vid tillämpning av bestämmelserna i punkt 1 skall tullmyndigheten i ovannämnda land återsända leverantörsdeklarationen och fakturan, följesedeln eller annat kommersiellt dokument som avser varor som täcks av denna deklaration, till tullmyndigheten i det land där deklarationen upprättats med angivande, när det är lämpligt, av skälen i sak och form för en undersökning.

Den skall, till stöd för begäran om kontroll i efterhand, lämna alla handlingar och upplysningar som erhållits och som ger anledning att anta att uppgifterna i leverantörsdeklarationen är oriktiga.

3. Kontrollen skall utföras av tullmyndigheten i det land där leverantörsdeklarationen upprättats. För detta ändamål skall den ha rätt att begära den bevisning och utföra den kontroll av leverantörens räkenskaper eller den ytterligare kontroll som den anser lämplig.

4. Den tullmyndighet som begärt kontrollen skall underrättas om resultatet av denna kontroll så snart som möjligt. Detta resultat måste klart utvisa om uppgifterna som lämnats i leverantörsdeklarationen är riktiga och möjliggöra för tullmyndigheten att avgöra om och i vilken utsträckning denna leverantörsdeklaration kan beaktas vid utfärdandet av varucertifikat EUR.1 eller upprättande av fakturadeklaration.

Artikel 35

Twistlösning

Om tvister uppstår rörande kontrollförfaranden enligt artiklarna 33 och 34 som inte kan lösas mellan den tullmyndighet som begärt kontrollen och den tullmyndighet som är ansvarig för att denna kontroll utförs, eller om därvid fråga uppkommer om tolkningen av detta protokoll, skall tvisterna hänskjutas till Gemensamma EES-kommittén.

Artikel 36

Påföljder

Det skall vara straffbelagt att, i syfte att erhålla förmånsbehandling för produkter, upprätta eller låta upprätta dokument som innehåller oriktiga uppgifter.

AVDELNING VII

CEUTA OCH MELILLA

Artikel 37

Föreskrifter tillämpliga på Ceuta och Melilla

1. Begreppet "EES" som används i detta protokoll omfattar inte Ceuta och Melilla. Begreppet "produkter med ursprung i EES"

omfattar inte produkter med ursprung i Ceuta och Melilla.

2. För tillämpning av protokoll 49 till detta avtal angående produkter med ursprung i Ceuta och Melilla skall detta protokoll också tillämpas med nödvändiga ändringar enligt de särskilda villkor som anges i artikel 38.

Artikel 38

Särskilda villkor

1. Följande skall anses som

a) produkter med ursprung i Ceuta och Melilla:

i) produkter helt framställda i Ceuta och Melilla,

ii) produkter framställda i Ceuta och Melilla vid vars framställning använts material som inte är helt framställda där under förutsättning att dessa produkter har undergått tillräcklig bearbetning eller behandling i Ceuta och Melilla. Denna förutsättning skall dock inte gälla i fråga om material som har ursprung i EES i den mening som avses i detta protokoll.

b) produkter med ursprung i EES:

i) produkter helt framställda i EES,

ii) produkter framställda i EES vid vars framställning använts material som inte är helt framställda där under förutsättning att dessa produkter har undergått tillräcklig bearbetning eller behandling inom EES. Denna förutsättning skall dock inte gälla i fråga om material som har ursprung i Ceuta och Melilla i den mening som avses i detta protokoll.

2. Ceuta och Melilla skall anses som ett enda område.

3. Om ett ursprungsintyg som utfärdas eller upprättas enligt detta protokoll avser produkter som har ursprung i Ceuta och Melilla, skall exportören klart ange dem med beteckningen "CM".

I fråga om varucertifikat EUR.1 skall detta anges i fält 4 på certifikatet.

I fråga om fakturadeklaration skall detta anges i det dokument på vilket deklARATIONEN är upprättad.

4. Den spanska tullmyndigheten skall ansvara för tillämpningen av detta protokoll i Ceuta och Melilla.

5. Artikel 15 gäller inte i handeln mellan Ceuta och Melilla å ena sidan och EFTA-staterna å den andra.

TILLÄGG I

INLEDANDE ANMÄRKNINGAR TILL LISTAN I TILLÄGG II

Anmärkning 1

Listan anger för alla produkter som omfattas av avtalet de villkor som krävs för att dessa produkter skall anses som tillräckligt bearbetade eller behandlade i den mening som avses i artikel 4.1 i detta protokoll.

Anmärkning 2

2.1. De två första kolumnerna i listan beskriver den framställda produkten. Den första kolumnen innehåller det tulltaxe- eller kapitelnummer som används i det harmoniserade systemet, och den andra kolumnen innehåller den produktbeskrivning som används i detta system för detta tulltaxe- eller kapitelnummer. För varje post i de två första kolumnerna finns en regel angiven i kolumnerna 3 eller 4. Då, i vissa fall, en post i den första kolumnen föregås av ordet "ur", anger detta att regeln i kolumn 3 eller kolumn 4 endast gäller för den del av tulltaxe- eller kapitelnumret som anges i kolumn 2.

2.2. Om i kolumn 1 flera tulltaxenummer är grupperade tillsammans eller ett kapitelnummer angivits och produktbeskrivningen i kolumn 2 därför angivits i allmänna termer, gäller den motsvarande regeln i kolumn 3 eller kolumn 4 för alla produkter som, enligt det harmoniserade systemet, klassificeras enligt tulltaxenummer inom kapitlet eller enligt något av de tulltaxenummer som grupperats tillsammans i kolumn 1.

2.3. Om olika regler i listan gäller för olika produkter inom samma tulltaxenummer, innehåller varje strecksats beskrivningen av den del av tulltaxenumret för vilken bredvidstående regel i kolumn 3 eller kolumn 4 gäller.

2.4. Om en regel är föreskriven både i kolumnerna 3 och 4 för en position i de två första kolumnerna, kan exportören välja alternativt den regel som föreskrivs i kolumn 3 eller den som föreskrivs i kolumn 4. Om ingen regel

är föreskriven i kolumn 4, skall den regel som är föreskriven i kolumn 3 tillämpas.

Anmärkning 3

3.1. Föreskrifterna i artikel 4.1 i protokollet angående produkter som erhållit ursprungsstatus och som används vid tillverkning av andra produkter gäller oavsett om denna status har erhållits inom den fabrik där dessa produkter används, i en annan fabrik i samma land eller i ett annat EES-land.

Exempel:

En maskin enligt tulltaxenr 8407, för vilken regeln föreskriver att värdet av det icke ursprungsmaterial som ingår inte får överstiga 40 procent av priset fritt fabrik, tillverkas av "annat legerat stål grovt tillformat genom smidning" enligt tulltaxenr 7224.

Om detta smide har smitts inom EES av en tacka med icke-ursprungsstatus, har det redan fått ursprungsstatus, med stöd av regeln för tulltaxenr ur 7224 i listan. Smidet kan sedan räknas som ursprungsvara vid värdeberäkningen för maskinen utan hänsyn till om den framställts i samma fabrik, i en annan fabrik i samma land eller i ett annat EES-land. Värdet av tackan med icke-ursprungsstatus skall därför inte räknas när värdet av ickeursprungsmaterialet läggs samman.

3.2. Regeln i listan anger den minsta bearbetning eller behandling som erfordras, och utförande av mera bearbetning eller behandling ger också ursprungsstatus. Däremot kan utförande av mindre bearbetning eller behandling inte ge ursprungsstatus. Om alltså en regel säger att icke-ursprungsmaterial i ett särskilt tillverkningsstadium får användas, är användning av sådant material i ett tidigare tillverkningsstadium tillåten och användning av sådant material i ett senare tillverkningsstadium inte tillåten.

3.3. Om en regel i listan anger att en produkt får tillverkas av mer än ett material innebär detta att vilket som helst eller flera av dessa material får användas. Det krävs inte att alla material används.

Exempel:

Regeln för vävnader ur 50 — 55 kap. säger att naturliga fibrer får användas och att kemiska material bland andra också får användas. Detta innebär inte att båda måste användas. Man kan använda det ena eller det andra eller båda.

3.4. Om en regel i listan anger att en vara måste tillverkas av ett speciellt material, hindrar villkoret självklart inte användningen av andra material som, på grund av sin beskaffenhet, inte kan uppfylla regeln. (Se även anmärkning 6.2 nedan i samband med textilier).

Exempel:

Regeln för bearbetade livsmedel enligt tulltaxenr 1904, som uttryckligen utesluter användningen av spannmål och produkter därav, hindrar inte användningen av mineralsalter, kemikalier och andra tillsatser som inte är framställda av spannmål.

Detta gäller dock inte produkter vilka, trots att de inte kan tillverkas av det speciella material som anges i listan, kan tillverkas av material av samma slag i ett tidigare tillverkningsstadium.

Exempel:

I fråga om ett klädesplagg enligt 62 kap. tillverkat av bondad duk, om endast garn som utgör icke-ursprungsvara är tillåtet utgångsmaterial, är det inte möjligt att utgå från bondad duk som utgör icke-ursprungsvara — även om bondad duk normalt inte kan tillverkas av garn. I sådana fall skulle utgångsmaterialet normalt vara i stadiet före garnstadiet, d v s fiberstadiet.

3.5. Om två eller flera procentsatser är angivna i en regel i listan för det högsta värdet av tredjelandsmaterial som kan användas, får dessa procentsatser inte läggas samman. Värdet av allt icke-ursprungsmaterial som används får med andra ord aldrig överstiga den högsta av de angivna procentsatserna. Dessutom får de enskilda procentsatserna inte överskridas i förhållande till det speciella material som de avser.

Anmärkning 4

4.1. Uttrycket "naturliga fibrer" används i listan till att ange andra fibrer än regenat- eller syntetfibrer. Det är begränsat till stadiet innan spinningen äger rum, inbegripet avfall, och, om ej annat anges, inbegriper uttrycket "naturliga fibrer" sådana fibrer som kammats, kardats eller på annat sätt bearbetats men inte spunnits.

4.2. Uttrycket "naturliga fibrer" inbegriper tagel enligt tulltaxenr 0503, silke enligt nr 5002 och 5003 liksom ullfibrer och fina eller grova djurhår enligt nr 5101—5105, bomullsfibrer enligt nr 5201—5203 och övriga vegetabiliska fibrer enligt nr 5301—5305.

4.3. Uttrycken "dissolvingmassa", "kemiskt material" och "material för papperstillverkning" används i listan för att ange de material som inte klassificeras enligt kapiteln 50—63 och som kan användas för tillverkning av regenat-, syntet- eller pappersfibrer eller -garn.

4.4. Uttrycket "konststapelfibrer" används i listan för att ange fiberkabel, stapelfibrer eller avfall av syntet- eller regenatmaterial enligt tulltaxenr 5501—5507.

Anmärkning 5

5.1. När det för en viss produkt i listan hänvisas till denna inledande anmärkning skall de villkor som angivits i kolumn 3 i listan inte tillämpas för några grundtextilmaterial som använts vid tillverkningen av produkten vilka tillsammans utgör högst 10% av den sammanlagda vikten av alla använda grundtextilmaterial. (Se även anmärkningarna 5.3 och 5.4 nedan.)

5.2. Denna tolerans får dock tillämpas endast för blandvaror som framställts av två eller flera grundtextilmaterial.

Grundtextilmaterialen är följande:

- silke,
- ull,
- grova djurhår,
- fina djurhår,
- tagel,
- bomull,
- material för papperstillverkning samt papper,
- lin,
- mjukhampa,
- jute och andra bastfibrer för textilt ändamål,
- sisal och andra textilfibrer av släktet Agave,

- kokos, manillahampa, rami och andra vegetabiliska textilfibrer,
- syntetiska konstfilament,
- regenatkonstfilament,
- syntetiska konststapelfibrer,
- regenatkonststapelfibrer.

Exempel:

Ett garn enligt tulltaxenr 5205 tillverkat av bomullsfibrer enligt nr 5203 och syntetiska stapelfibrer enligt 5506 är ett blandgarn. Därför får syntetiska stapelfibrer som inte uppfyller ursprungsreglerna (vilka kräver tillverkning från kemiskt material eller dissolvingmassa) användas upp till 10 procent av garnets vikt.

Exempel:

En ylleväv enligt tulltaxenummer 5112 tillverkad av yllegarn enligt nr 5107 och garn av syntetiska stapelfibrer enligt nr 5509 utgör en blandväv. Därför får syntetiskt garn som inte uppfyller ursprungsreglerna (vilka kräver tillverkning från kemiskt material eller dissolvingmassa) eller yllegarn som inte uppfyller ursprungsreglerna (vilka kräver tillverkning från naturliga fibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt förberedda för spinning) eller en kombination av dessa två användas förutsatt att dessas totala vikt inte överstiger 10 procent av vävens vikt.

Exempel:

En tuftad dukvara av textilmaterial enligt tulltaxenr 5802 tillverkad av bomullsgarn enligt nr 5205 och bomullsväv enligt nr 5210 är en blandvara endast om bomullsväven själv är en blandväv tillverkad av garn enligt två skilda tulltaxenummer eller om de använda bomullsgarnerna själva utgör blandgarn.

Exempel:

Om den tuftade dukvaran av textilmaterial varit tillverkad av bomullsgarn enligt tulltaxenr 5205 och syntetväv enligt nr 5407, är självklart de använda garnerna två skilda grundtextilmaterial, och den tuftade dukvaran av textilmaterial är följaktligen en blandprodukt.

Exempel:

En matta med tuft tillverkad av både rege-

natgarn och bomullsgarn och med baksidan av jute är en blandvara eftersom tre olika grundtextilmaterial använts. Allt icke-ursprungsmaterial som använts i ett senare tillverkningsstadium än vad regeln tillåter får således användas, förutsatt att dess sammanlagda vikt inte överstiger 10 procent av textilmaterialen i mattan. Alltså skulle jutebaksidan och/eller regenatgarnen kunna vara importerade i detta tillverkningsstadium, förutsatt att viktvillkoren är uppfyllda.

5.3. I fråga om produkter innehållande "garn av segmenterat polyuretan med mjuka segment av polyeter, även överspunnet" är denna tolerans 20 procent för sådant garn.

5.4. I fråga om produkter innehållande garn som utgöres av en kärna, bestående av antingen aluminiumfolie eller av plastfilm med eller utan överdrag av aluminiumpulver, med en bredd icke överstigande 5 mm, sammanfogad mellan två plastfilmer med hjälp av klister, är denna tolerans 30 procent för sådant garn.

Anmärkning 6

6.1. I fråga om de textilvaror som är utmärkta i listan genom en fotnot med hänvisning till denna inledande anmärkning får textilmaterial, med undantag av foder och mellanfoder, som inte uppfyller regeln i kolumn 3 i listan för den ifrågasvarande konfektionerade produkten användas, förutsatt att de klassificeras enligt ett annat tulltaxenummer än produkten och förutsatt att deras värde inte överstiger 8 procent av varans pris fritt fabrik.

6.2. Material som inte klassificeras enligt 50 — 63 kap. får användas fritt, vare sig de innehåller textilmaterial eller inte.

Exempel:

Om en regel i listan föreskriver för en speciell textilposition, såsom för byxor, att garn måste användas, hindrar detta inte användning av metallföremål, såsom knappar, eftersom knappar inte klassificeras enligt 50 — 63 kap. Av samma skäl hindrar den inte användningen av blytlås även om blytlås normalt innehåller textilmaterial.

6.3. Då en procentregel gäller, måste hänsyn tas till värdet av material som inte klassificeras enligt 50 — 63 kap. vid beräkningen av värdet av ingående icke-ursprungsmaterial.

TILLÄGG II

LISTA ÖVER BEARBETNING ELLER BEHANDLING SOM MÅSTE UTFÖRAS PÅ ICKE-URSPRUNGSMATERIAL FÖR ATT DEN FRAMSTÄLLDA PRODUKTEN SKALL ERHÅLLA KARAKTÄR AV URSPRUNGSVARA

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus
(1)	(2)	(3) eller (4)
ur 0208	Kött och andra ätbara delar av val, färska, kylda eller frysta	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten
3 kap.	Fisk samt kräftdjur, blötdjur och andra ryggradslösa vattendjur	Tillverkning varvid allt använt material enligt 3 kap. skall vara helt framställt
ur 0403	Kärnmjök, filmjök, gräddfil, yoghurt, kefir och annan fermenterad eller syrad mjök och grädde, smaksatta eller innehållande frukt, bär, nötter eller kakao	Tillverkning varvid: — allt använt material enligt 4 kap. skall vara helt framställt, — allt slags använd fruktsaft (med undantag av ananas, limefrukt- eller grapefruktsaft) enligt nr 2009 skall utgöra ursprungsvara, och — värdet av allt slags använt material enligt 17 kap. inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
ur 0710 och ur 0711	Sockermajs, (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten
0901	Kaffe, även rostat eller befriat från koffein; skal och hinnor av kaffe; kaffesurrogat innehållande kaffe, oavsett mängden	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst
0902	Te, även aromatiserat	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst
ur 1302	Växtsafter samt lakrits- och humleextrakter; pektinämnen, pektinater och pektater; agaragar samt annat växtslem och andra förtjockningsmedel, även modifierade, erhållna ur vegetabiliska produkter:	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 1404	<p>— växtslem och andra förtjockningsmedel erhållna ur vegetabiliska produkter, modifierade</p> <p>— andra</p> <p>Bomullslinters</p>	<p>Tillverkning utgående från icke modifierat växtslem och icke modifierade förtjockningsmedel</p> <p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten</p>	
1504	<p>Fetter och oljor av fisk eller havsdäggdjur samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade:</p> <p>— fasta fraktioner av fiskolja och fiskfetter samt oljor av havsdäggdjur</p> <p>— andra</p>	<p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst inbegripet annat material enligt nr 1504</p> <p>Tillverkning varvid allt använt material enligt 2 och 3 kap. skall vara helt framställt</p>	
ur 1516	<p>Animaliska fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, som helt eller delvis hydraterats, omförestrats (även internt) eller elaidiniserats, även raffinerade men inte vidare bearbetade framställda helt ur fisk eller havsdäggdjur</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material enligt 2 och 3 kap. skall vara helt framställt</p>	
ur 1516	<p>Hydrerad ricinolja, s.k. opalvax</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten</p>	
ur 1517	<p>Margarin och ätbara blandningar och beredningar av animaliska eller vegetabiliska fetter eller oljor eller av fraktioner av olika fetter eller oljor enligt detta kapitel, andra än ätbara fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor enligt nr 1516, innehållande över 10 viktprocent men inte över 15 viktprocent mjölkfett</p>	<p>Tillverkning varvid:</p> <p>— allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och</p> <p>— allt använt material enligt 4 kap. skall vara helt framställt</p>	
ur 1518	<p>Linoxyn</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten</p>	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 1519	<p>Tekniska enbasiska fettsyror, sura oljor från raffinering eller tekniska fettalkoholer, ej för utfodring av djur:</p> <p>— tekniska enbasiska fettsyror, sura oljor från raffinering</p> <p>— tekniska fettalkoholer</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten</p> <p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst inbegripet andra material enligt nr 1519</p>	
1520	Glycerol (glycerin), även ren; glycerolvatten och glycerollut	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
1521	Vegetabiliska vaxer (andra än triglycerider), bivax, andra insektsvaxer samt spermaceti (valrav), även raffinerade eller färgade	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
1522	Degras; återstoder från bearbetning av fetter, feta oljor eller andra fettartade ämnen eller av animaliska eller vegetabiliska vaxer	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 1603	Extrakter och safter av valkött, fisk, kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur	Tillverkning varvid allt använt material enligt 2 och 3 kap. skall vara helt framställt	
1604	Fisk, beredd eller konserverad; kaviar	Tillverkning varvid all använd fisk eller fiskrom skall vara helt framställd	
1605	Kräftdjur, blötdjur och andra ryggradslösa vattendjur, beredda eller konserverade	Tillverkning varvid alla använda kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur skall vara helt framställda	
ur 1702	Kemiskt ren fruktos och maltos	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst inbegripet andra material enligt nr 1702	
1704	Sockerkonfektyrer (inbegripet vit choklad), inte innehållande kakao	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, förutsatt att värdet av allt använt material av annat slag enligt 17 kap. inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
1803	Kakaomassa, även avfettad	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
1804	Kakaosmör (fett eller olja)	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
1805	Kakaopulver utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
1806	Choklad och andra livsmedelsberedningar innehållande kakao	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, förutsatt att värdet av allt slags använt material enligt 17 kap. inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	
1901	Maltextrakt; livsmedelsberedningar av mjöl, stärkelse eller maltextrakt, som inte innehåller kakaopulver eller innehåller mindre än 50 viktprocent kakaopulver, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans; livsmedelsberedningar av varor enligt nr 0401—0404, som inte innehåller kakaopulver eller innehåller mindre än 10 viktprocent kakaopulver, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:		
	— maltextrakt	Tillverkning utgående från spannmål enligt 10 kap.	
	— andra	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, förutsatt att värdet av allt slags använt material enligt 17 kap. inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 1902	Pastaprodukter, såsom spagetti, makaroner, nudlar, lasagne, gnocchi, ravioli och cannelloni, även kokta, fyllda (med kött eller andra födoämnen) eller på annat sätt beredda — med undantag av sådana produkter som innehåller mer än 20 viktprocent korv, kött och andra djurdelar eller blod eller mer än 20 viktprocent av någon som helst kombination av dessa produkter; couscous, även beredd	Tillverkning varvid all använd spannmål och alla produkter därav, med undantag av durumvete och produkter därav, skall vara helt framställda	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
1903	Flingor, gryn o.d., framställda av stärkelse	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst utom från potatisstärkelse enligt nr 1108	
1904	<p>Livsmedelsberedningar erhållna genom svällning eller rostning av spannmål eller spannmålsprodukter (t.ex. majsflingor); spannmål annan än majs, i form av korn, förkokt eller på annat sätt beredd:</p> <p>— inte innehållande kakao:</p> <p>— — spannmål, annan än majs, i form av korn, förkokt eller på annat sätt beredd</p> <p>— — — andra</p> <p>— innehållande kakao</p>	<p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst. Korn och kolvar av sockermajs, beredda eller konserverade, enligt nr 2001, 2004 och 2005 samt sockermajs, okokt, ångkokt eller kokt i vatten, fryst, enligt nr 0710 får dock inte användas</p> <p>Tillverkning varvid:</p> <p>— all använd spannmål och alla produkter därav, med undantag av majs av typen Zea Indurata och durumvete och produkter därav, skall vara helt framställda, och</p> <p>— värdet av allt slags använt material enligt 17 kap. inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning utgående från material som inte klassificeras enligt nr 1806, förutsatt att värdet av allt slags använt material enligt 17 kap. inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik</p>	
1905	Bakverk, även innehållande kakao; nattvardsbröd, tomma oblatkapslar av sådana slag som är lämpliga för farmaceutiskt bruk, sigilloblater och liknande produkter	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, utom från material enligt 11 kap. ¹⁾	

¹⁾ Till och med den 30 november 1993 får dock finmalet mjöl av majs ("masa" mjöl), som framställts enligt "nixtamalisteringsmetoden" (lutbehandling) användas.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 2001	Sockermajs (Zea mays var. saccharata), beredd eller konserverad med ättika eller ättiksyra; jams, sötpotatis och liknande ätbara växtdelar innehållande 5 viktprocent eller mer av stärkelse, beredda eller konserverade med ättika eller ättiksyra	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 2002	Tomater, beredda eller konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra, ej hela eller i bitar	Tillverkning varvid all använd tomatråvara enligt 7 eller 20 kap. måste vara helt framställd	
ur 2004 och ur 2005	Potatis i form av mjöl och flingor, beredd eller konserverad på annat sätt än med ättika eller ättiksyra; sockermajs (Zea mays var. saccharata), beredd eller konserverad på annat sätt än med ättika eller ättiksyra	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
2007	Sylter, frukt- och bärgeléeer, marmelader, mos och pastor av frukt, bär eller nötter, beredda genom kokning eller annan värmebehandling, med eller utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt slags använt material enligt 17 kap. inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 2008	Jordnötsmör; blandningar baserade på spannmål; palmhjärtan; majs, annan än sockermajs (Zea mays var. saccharata)	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
2101	Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe, te eller matte samt beredningar på basis av dessa produkter eller på basis av kaffe, te eller matte; rostad cikoriarot och andra rostade kaffesurrogat samt extrakter, essenser och koncentrat av dessa produkter	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 2102	Aktiv jäst, annan än jäst för bakning eller för utfodring av djur; inaktiv jäst, ej för utfodring av djur; andra encelliga mikroorganismer, döda, ej för utfodring av djur; beredda bakpulver	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
2103	Såser samt beredningar för tillredning av såser; blandningar för smaksättningsändamål; senapspulver och beredd senap:		

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	— såser samt beredningar för tillredning av såser; blandningar för smaksättningsändamål	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Senapspulver eller beredd senap får dock användas	
2104	— senapspulver och beredd senap	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst	
	Soppor och buljonger samt beredningar för tillredning av soppor eller buljonger; homogeniserade sammansatta livsmedelsberedningar:		
	— soppor och buljonger samt beredningar för tillredning av soppor eller buljonger	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst utom från beredda eller konserverade köksväxter enligt nr 2002—2005	
	— homogeniserade sammansatta livsmedelsberedningar	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
2105	Glassvaror, även innehållande kakao	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 2106	Livsmedelsberedningar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
2201	Vatten, inbegripet naturligt eller konstgjort mineralvatten samt kolsyrat vatten, utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel eller av aromämnen; is och snö	Tillverkning varvid allt använt vatten enligt 22 kap. skall utgöra ursprungsvara	
2203	Maltdrycker	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
2205	Vermut och annat vin av färska druvor, smaksatt med växter eller aromatiska ämnen	Tillverkning varvid alla använda druvor eller allt slags använt material erhållet ur druvor skall vara helt framställda	
ur 2208	Odenaturerad etylalkohol med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent; sprit, likör och andra spritdrycker		

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	— ouzo	Tillverkning: — utgående från material som inte klassificeras enligt nr 2207 eller 2208, och — vid vilken alla använda druvor eller allt slags använt material erhållet ur druvor skall vara helt framställda	
	— andra slag	Tillverkning: — utgående från material som inte klassificeras enligt nr 2207 eller 2208, och — vid vilken alla använda druvor eller allt slags använt material erhållet ur druvor skall vara helt framställda ELLER om allt övrigt använt material utgör ursprungsvara, får högst 5 volymprocent arrak användas	
2209	Ättika	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — alla använda druvor eller allt slags använt material erhållet ur druvor skall vara helt framställda	
ur 2301	Mjöl av val; mjöl och pelletar av fisk eller av kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur	Tillverkning varvid allt använt material enligt 2 och 3 kap. skall vara helt framställt	
ur 2309	"Fish solubles"	Tillverkning varvid allt använt material enligt 3 kap. skall vara helt framställt	
ur 25 kap.	Salt; svavel; jord och sten; gips, kalk och cement; med undantag av ur 2504, ur 2515, ur 2516, ur 2518, ur 2519, ur 2520, ur 2524, ur 2525 och ur 2530 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 2504	Naturlig kristallinisk grafit, anrikad på kol, renad och malen	Förhöjning av kolinnehållet genom anrikning samt rening och malning av kristallinisk, rå grafit	
ur 2515	Marmor, endast sönderdelad, genom sågning eller på annat sätt, till block eller plattor av kvadratisk eller rektangulär form, med en tjocklek som inte överstiger 25 cm	Sönderdelning, genom sågning eller på annat sätt, av marmor, inbegripet sågad marmor, vars tjocklek överstiger 25 cm	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 2516	Granit, porfyr, basalt, sandsten och annan monument- eller byggnadssten, endast sönderdelad, genom sågning eller på annat sätt, till block eller plattor av kvadratisk eller rektangulär form, med en tjocklek som inte överstiger 25 cm	Sönderdelning, genom sågning eller på annat sätt, av sten, inbegripet sågad sten, vars tjocklek överstiger 25 cm	
ur 2518	Bränd dolomit	Bränning av rådolomit	
ur 2519	Naturligt magnesiumkarbonat (magnesit) krossat och förpackat i hermetiskt tillslutna behållare; magnesiumoxid, även ren, annan än smält magnesia och dödbränd (sintrad) magnesia	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Naturligt magnesiumkarbonat (magnesit) får dock användas	
ur 2520	Gips speciellt beredd för dentalbruk	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 2524	Naturliga asbestfibrer	Tillverkning utgående från asbestkoncentrat	
ur 2525	Glimmerpulver	Malning av glimmer eller av avfall av glimmer	
ur 2530	Brända eller pulveriserade jordpigment	Bränning eller malning av jordpigment	
26 kap.	Malm, slagg och aska	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 27 kap.	Mineraliska bränslen, mineraloljor och destillationsprodukter av dessa; bituminösa ämnen; mineralvaxer; med undantag av ur 2707 och 2709—2715 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 2707	Oljor i vilka vikten av de aromatiska beståndsdelarna överstiger vikten av de ickearomatiska beståndsdelarna, utgörande oljor liknande mineraloljor erhållna genom destillation av högtemperaturtjära från stenkol och som vid temperaturer upp till 250°C ger mer än 65 volymprocent destillat (inbegripet blandningar av bensin (petroleumspirit) och bensen) avsedda att användas som drivmedel eller bränsle	Dessa produkter är upptagna i tillägg VII	
2709—2715	Mineraloljor och destillationsprodukter av dessa; bituminösa ämnen; mineralvaxer	Dessa produkter är upptagna i tillägg VII	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 28 kap.	Oorganiska kemikalier; organiska och oorganiska föreningar av ädla metaller, av sällsynta jordartsmetaller, av radioaktiva grundämnen och av isotoper; med undantag av ur 2811, ur 2833 och ur 2840 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 2811	Svavelsyraanhydrid	Tillverkning utgående från svaveldioxid	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 2833	Aluminiumsulfat	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 2840	Natriumperborat	Tillverkning utgående från dinatriumtetraboratpentahydrat	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 29 kap.	Organiska kemikalier; med undantag av ur 2901, ur 2902, ur 2905, 2915, 2932, 2933 och 2934 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 2901	Acykliska kolväten, avsedda för motordrift eller uppvärmning	Dessa produkter är upptagna i tillägg VII	
ur 2902	Cyklaner och cyklener (andra än azulener), bensen, toluen och xylener, avsedda för motordrift eller uppvärmning	Dessa produkter är upptagna i tillägg VII	
ur 2905	Metallalkoholater av alkoholer enligt detta samt av etanol eller glycerol	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst inbegripet andra material enligt nr 2905. Metallalkoholater enligt detta tulltaxenummer får dock användas, förutsatt att värdet av dessa inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
2915	Mättade acykliska monokarboxylsyror samt deras anhydrider, halogenider, peroxider och peroxisyror: halogen-, sulfo-, nitro- och nitrosoderivat av sådana föreningar	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst. Värdet av allt använt material enligt nr 2915 och 2916 får dock inte överstiga 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
2932	<p>Heterocykliska föreningar med enbart oxygen som heteroatom(er):</p> <p>— inre etrar samt halogen-, sulfo-, nitro- och nitrosoderivat av dessa</p> <p>— cykliska acetaler och inre hemiacetaler samt halogen-, sulfo-, nitro- och nitrosoderivat av dessa</p> <p>— andra</p>	<p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst. Värdet av allt använt material enligt nr 2909 får dock inte överstiga 20 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst</p> <p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material enligt detta tulltaxenummer får dock användas förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p>
2933	Heterocykliska föreningar med enbart nitrogen som heteroatom(er); nukleinsyror och salter av nukleinsyror	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst. Värdet av allt använt material enligt nr 2932 och 2933 får dock inte överstiga 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
2934	Andra heterocykliska föreningar	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst. Värdet av allt använt material enligt nr 2932, 2933 och 2934 får dock inte överstiga 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 30 kap.	Farmaceutiska produkter; med undantag av 3002, 3003 och 3004 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	
3002	Människoblod; djurblod berett för terapeutiskt, profylaktiskt eller diagnostiskt bruk; immunsera och andra fraktioner av blod; vacciner, toxiner, kulturer av mikroorganismer (med undantag av jäst) och liknande produkter:		

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	<p>— produkter bestående av två eller flera beståndsdelar som har blandats med varandra för terapeutiskt eller profylaktiskt bruk eller oblandade produkter avsedda för sådant bruk vilka föreligger i avdelade doser eller i former eller förpackningar för detaljhandelsförsäljning</p> <p>— andra:</p> <p>— — människoblod</p> <p>— — djurblood berett för terapeutiskt eller profylaktiskt bruk</p> <p>— — fraktioner av blod, andra än immunsera, hemoglobin, och serumglobulin</p> <p>— — hemoglobin, blodglobulin och serumglobulin</p>	<p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, inbegripet annat material enligt nr 3002. Även material som motsvarar produktbeskrivningen får användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, inbegripet annat material enligt nr 3002. Även material som motsvarar produktbeskrivningen får användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, inbegripet annat material enligt nr 3002. Även material som motsvarar produktbeskrivningen får användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, inbegripet annat material enligt nr 3002. Även material som motsvarar produktbeskrivningen får användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p>	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
3003 och 3004	— — andra Medikamenter (med undantag av varor enligt nr 3002, 3005 eller 3006)	Tillverkningen utgående från material enligt vilket tulltaxe- nummer som helst, inbegripet annat material enligt nr 3002. Även material som motsvarar produktbeskrivningen får an- vändas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid: — allt använt material klassifi- ceras enligt annat tulltaxe- nummer än produkten. Ma- terial enligt nr 3003 eller 3004 får dock användas, för- utsatt att sammanlagda vär- det av dessa inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt mate- riäl inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 31 kap.	Gödselmedel; med undantag av ur 3105 för vilka regeln anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt an- nat tulltaxenummer än produk- ten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock använ- das, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av pro- duktens pris fritt fabrik	
ur 3105	Mineraliska eller kemiska göd- selmedel som innehåller två eller tre av grundämnena nitrogen (kväve), fosfor och kalium; andra gödselmedel; varor enligt detta kapitel i tablettform eller liknande former eller i förpack- ningar med en bruttovikt av högst 10 kg, med undantag av: — natriumnitrat — kalciumcyanamid — kaliumsulfat — kaliummagnesium sulfat	Tillverkning varvid: — allt använt material klassifi- ceras enligt annat tulltaxe- nummer än produkten. Ma- terial som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock använ- das, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt mate- riäl inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 32 kap.	Garvämnes- och färgämnesext- rakter; garvsyror och garvsyra- derivat; pigment och andra färg- ämnen; lacker och andra mål- ningsfärger; kitt och andra tät- nings- och utfyllningsmedel; tryckfärger, bläck och tusch; med undantag av ur 3201 och 3205 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt an- nat tulltaxenummer än produk- ten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock använ- das, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av pro- duktens pris fritt fabrik	
			Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 3201	Garvsyror (tanniner) samt salter, etrar, estrar och andra derivat av garvsyror	Tillverkning utgående från garvämnesextrakter av vegetabiliskt ursprung	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
3205	Substratpigment; preparat enligt anm. 3 till detta kapitel på basis av substratpigment ¹⁾	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, utom från material enligt nr 3203, 3204 och 3205. Material enligt nr 3205 får dock användas förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 33 kap.	Eteriska oljor och resinoider; parfymningsmedel, kosmetiska preparat och toalettmedel; med undantag av 3301 för vilket regeln anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än varan. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som varan får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
3301	Eteriska oljor (även terpen-fria), inbegripet "concretes" och "absolutes"; resinoider; koncentrat av eteriska oljor i fett, icke flyktig olja, vax e.d., erhållna genom s.k. enfleurage eller maceration; terpenhaltiga biprodukter erhållna vid avterpenisering av eteriska oljor; vatten från destillation av eteriska oljor och vattenlösningar av sådana oljor	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, inbegripet material ur en annan "grupp" ²⁾ inom detta tulltaxenummer. Dock får material ur samma grupp användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 34 kap.	Tvål och såpa, organiska yaktiva ämnen, tvättmedel, smörjmedel, konstgjorda vaxer, beredda vaxer, puts- och skurmedel, ljus och liknande artiklar, modelleringspasta, s.k. dentalvax samt dentalpreparat på basis av gips; med undantag av ur 3403 och 3404 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 3403	Beredda smörjmedel innehållande oljor erhållna av petroleum eller ur bituminösa mineral, förutsatt att dessa utgör mindre än 70 viktprocent	Dessa produkter är upptagna i tillägg VII	

¹⁾ Enligt lydelsen av anm. 3 till 32 kap. är dessa preparat av sådana slag som används för att färga alla slags material eller för att ingå som beståndsdelar vid tillverkning av färgberedningar, förutsatt att de inte klassificeras enligt något annat tulltaxenummer i 32 kap.

²⁾ Med "grupp" avses vilken del av tulltaxenumret som helst som är åtskild från den övriga texten med semikolon.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
3404	<p>Konstgjorda vaxer och beredda vaxer:</p> <p>— vaxer baserade på paraffin, petroleum-vaxer, vaxer erhållna ur bituminösa mineral, "slack wax" eller "scale wax"</p> <p>— andra</p>	<p>Dessa produkter är upptagna i tillägg VII</p> <p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst med undantag av:</p> <p>— hydrerade oljor enligt nr 1516 som har karaktär av vaxer</p> <p>— fettsyror, inte kemiskt definierade, eller tekniska fettalkoholer enligt nr 1519, som har karaktär av vaxer</p> <p>— material enligt nr 3404</p> <p>Nämnda material får dock användas förutsatt att värdet av dessa inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p>
ur 35 kap.	<p>Proteiner; modifierad stärkelse; lim och klister; enzymer; med undantag av 3501, 3502, 3505 och ur 3507. Reglerna för ur 3502, ur 3505 och ur 3507 anges nedan.</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p>
ur 3502	<p>Äggalbumin otjänligt, eller avsett att göras otjänligt, till människoföda; mjölkalbumin (laktalbumin) otjänligt, eller avsett att göras otjänligt, till människoföda</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p>
ur 3505	<p>Dextrin och annan modifierad stärkelse med undantag av förestrad eller föetrad stärkelse; lim och klister på basis av stärkelse, dextrin eller annan modifierad stärkelse</p>	<p>Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, utom från material enligt nr 1108</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p>
ur 3507	<p>Enzympreparat, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik</p>	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
36 kap.	Krut och sprängämnen; pyrotekniska produkter; tändstickor; pyrofora legeringar; vissa brännbara produkter	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 37 kap.	Varor för foto- eller kinobruk; med undantag av 3701, 3702 och 3704 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
3701	Fotografiska plåtar och fotografisk bladfilm, strålningskänsliga, oexponerade, av annat material än papper, papp eller textilvara; bladfilm, strålningskänslig, oexponerad, avsedd för omedelbar bildframställning, även i form av filmpaket: — färgfilm, avsedd för omedelbar bildframställning, i form av filmpaket — andra	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än nr 3701 eller 3702. Material från nr 3702 får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än nr 3701 eller 3702. Material från nr 3701 och 3702 får dock användas, förutsatt att det sammanlagda värdet av dessa inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
3702	Fotografisk film i rullar, strålningskänslig, oexponerad, av annat material än papper, papp eller textilvara; film i rullar, strålningskänslig, oexponerad, avsedd för omedelbar bildframställning	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än nr 3701 eller 3702	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
3704	Fotografiska plåtar, fotografisk film, fotografiskt papper, fotografisk papp och fotografisk textilvara, exponerade men inte framkallade	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än nr 3701—3704	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 38 kap.	Diverse kemiska produkter; med undantag av 3801, ur 3803, ur 3805, ur 3806, ur 3807, 3808—3814, 3818—3820, 3822 och 3823 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
3801	<p>Konstgjord grafit; kolloidal och halv-kolloidal grafit; preparat på basis av grafit eller annat kol, i pastaform eller i form av block, plattor eller andra halvfabrikat:</p> <p>— kolloidal grafit, suspenderad i olja samt halv-kolloidal grafit; kolhaltig elektrodmassa</p> <p>— grafit i pastaform, utgörande blandning av grafit och mineraloljor vari grafit ingår med mer än 30 viktprocent</p> <p>— andra</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning varvid värdet av allt ingående material enligt nr 3403 inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material enligt detta tulltaxenummer får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p>
ur 3803	Raffinerad tallolja	Raffinering av rå tallolja	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 3805	Sulfatterpentin, renad	Rening bestående av destillering eller raffinering av rå sulfatterpentin	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 3806	Hartsestrar	Tillverkning utgående från hartssyror	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 3807	Trätjärbeck	Destillation av trätjära	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
3808	Insekts-, svamp- och ogräsbe- kämpningsmedel, groningshind- rande medel, tillväxtreglerande medel för växter, desinfektions- medel, bekämpningsmedel mot gnagare och liknande produkter, föreliggande i former eller för- packningar för försäljning i de- taljhandeln eller som preparat eller utformade artiklar (t.ex. band, vekar och ljus, preparera- de med svavel, samt flugpapper)	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3809	Appreturmedel, preparat för påskyndande av färgning eller för fixering av färgämnen samt andra produkter och preparat (t.ex. glättmedel och betmedel), av sådana slag som används inom textil-, pappers- eller läder- industrin eller inom liknande in- dustrier, inte nämnda eller inbe- gripna någon annanstans	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3810	Betmedel för metaller; flussme- del och andra preparat, utgöran- de hjälpmedel vid lödning eller svetsning; pulver och pastor för lödning eller svetsning, beståen- de av metall och andra ämnen; preparat av sådana slag som används för fyllning eller be- läggning av svetselektroder eller svetstråd	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3811	Preparat för motverkande av knackning, oxidation, korrosion eller hartsbildning, viskositets- förbättrande preparat och andra beredda tillsatsmedel för mine- raloljor (inbegripet bensin) eller för andra vätskor som används för samma ändamål som mine- raloljor: — beredda tillsatsmedel för smörjoljor, innehållande ol- jor erhållna ur petroleum el- ler ur bituminösa mineral — andra	Dessa produkter är upptagna i bilaga VII Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 50 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
3812	Beredda vulkningsacceleratorer; sammansatta mjukningsmedel för gummi eller plast, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans; antioxidanter och andra sammansatta stabiliseringsmedel för gummi eller plast	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3813	Preparat och laddningar till brandsläckningsapparater; brandsläckningsbomber	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3814	Sammansatta organiska lösnings- och spådningsmedel, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans; beredda färg- eller lackborttagningsmedel	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3818	Kemiska grundämnen, dopade för användning inom elektroniken, i form av skivor, plattor eller liknande former; kemiska föreningar, dopade för användning inom elektroniken	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3819	Hydrauliska bromsvätskor och andra beredda vätskor för hydraulisk kraftöverföring, inte innehållande oljor erhållna ur petroleum eller ur bituminösa mineral eller innehållande mindre än 70 viktprocent sådana oljor	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3820	Frysskyddsmedel och beredda flytande avisningsmedel	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3822	Sammansatta reagens för diagnostiskt bruk eller laboratoriebruk, andra än sådana som omfattas av nr 3002 eller 3006	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
3823	Beredda bindemedel för gjutformor eller gjutkärnor; kemiska produkter samt preparat från kemiska eller närstående industrier (inbegripet sådana som består av blandningar av naturprodukter), inte nämnda eller inbegripna någon annanstans; restprodukter från kemiska eller närstående industrier, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:		

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 3901 — 3915	<p>— följande produkter enligt detta tulltaxenummer:</p> <p>— — beredda bindemedel för gjutformar eller gjutkärnor på basis av naturliga hartsartade produkter</p> <p>— — naftensyror, vattenolösliga salter av naftensyror samt estrar av naftensyror</p> <p>— — sorbitol, annan än sorbitol enligt nr 2905</p> <p>— — petroleumulfonater, med undantag av petroleumulfonater av alkalimetaller, av ammonium eller av etanolaminer; tiofenhaltiga sulfonerade destillat av bituminösa skiffrar samt salter därav</p> <p>— — jonbytare</p> <p>— — getter för vakuumrör</p> <p>— — alkalisk järnoxid för rening av gas</p> <p>— — gasvatten och använd gasreningsmassa</p> <p>— — sulfonafte-syror, deras icke vattenlösliga salter och deras estrar</p> <p>— — finkelolja och dippelolja</p> <p>— — blandningar av salter vilka har olika anjoner</p> <p>— — pastor eller massor på basis av gelatin för kopieringsändamål, även på underlag av papper eller textil</p> <p>— andra</p> <p>Plaster i obearbetad form; avklipp och annat avfall av plast samt plastskrot; med undantag av ur 3907 för vilket regeln anges nedan:</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p>

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	— additionshomo-polymerer	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt slags använt material enligt 39 kap. inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik ¹⁾	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
ur 3907	— andra Sampolymer tillverkad av polykarbonat och sampolymer av akrylnitril-butadien-styren (ABS)	Tillverkning varvid värdet av allt slags använt material enligt 39 kap. inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik ¹⁾	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
ur 3916 — 3921	Halvfabrikat av plast och andra plastvaror; med undantag av ur 3916, ur 3917 och ur 3920 för vilka reglerna anges nedan:	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten får dock användas, förutsatt att värdet av detta inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik ¹⁾	
	— platta produkter, bearbetade utöver endast ytbearbetning eller nedskurna till annan form än rektangulär (inklusive kvadratisk); andra produkter, bearbetade utöver endast ytbearbetning	Tillverkning varvid värdet av allt slags använt material enligt 39 kap. inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
	— andra: — — additionshomopolymerer	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt slags använt material enligt 39 kap. inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
	— — andra	Tillverkning varvid värdet av allt slags använt material enligt 39 kap. inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik ¹⁾	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik

¹⁾ Då fråga är om produkter tillverkade av material enligt såväl nr 3901—3906 å ena sidan som enligt nr 3907—3911 å andra sidan, skall denna inskränkning tillämpas endast med avseende på den materialkategori som överväger viktmissigt i produkten.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 3916 och ur 3917	Profilerade stänger och strängar samt rör och slangar	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt mate- rial inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt slags använt material enligt samma tullta- xenummer som produkten inte överstiger 20 % av pro- duktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
ur 3920	Ark, folier eller film av jonomer	Tillverkning utgående från ett termoplastiskt partiellt salt utgö- rande en sampolymer av eten och metakrylsyra, delvis neutra- liserad med metalljoner (främst zink- och natriumjoner)	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
3922 — 3926	Artiklar av plast	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 40 kap.	Gummi och gummivaror; med undantag av ur 4001, 4005, 4012 och ur 4017 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt an- nat tulltaxenummer än produk- ten	
ur 4001	Laminerade plattor av sulkräpp	Hopvalsning av kräppplattor av naturligt gummi	
4005	Ovulkat gummi med inbland- ning av tillsatsämnen, i obearbe- tad form eller i form av plattor, duk eller remsor	Tillverkning varvid värdet av allt använt material bortsett från naturligt gummi, inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
4012	Regummerade eller begagnade däck, andra än massivdäck, av gummi; massivdäck, utbytbara slitbanor samt fälgband, av gummi:	Regummering av begagnade däck	
	— regummerade däck (även massivdäck och s.k. slanglö- sa däck) av gummi		
	— andra	Tillverkning utgående från ma- terial enligt vilket tulltaxenum- mer som helst med undantag av nr 4011 eller 4012	
ur 4017	Varor av hårdgummi	Tillverkning utgående från hård- gummi	
ur 41 kap.	Oberedda hudar och skinn (andra än pälskinn) samt läder; med undantag av ur 4102, 4104—4109 och 4109 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt an- nat tulltaxenummer än produk- ten	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 4102	Oberedda skinn av får eller lamm, avhårade	Borttagning av ull från skinn av får eller lamm, med ullbeklädnad	
4104 — 4107	Läder, annat än läder enligt 4108 eller 4109	Garvning av förgarvat läder ELLER Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
4109	Lackläder och laminerat lackläder; metalliserat läder	Tillverkning utgående från läder enligt nr 4104—4107, förutsatt att dess värde inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
42 kap.	Lädervaror; sadelmakeriarbeten; reseffekter, handväsor och liknande artiklar; varor av tarmar	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 43 kap.	Pälsskinn och konstgjord päls; varor av dessa material; med undantag av ur 4302 och 4303 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 4302	Garvade eller på annat sätt beredda pälsskinn, hopfogade:		
	— taylor, kors och liknande former	Blekning eller färgning förutom tillskärning och hopfogning av inte hopfogade, garvade eller beredda skinn	
	— andra	Tillverkning utgående från inte hopfogade, garvade eller beredda pälsskinn	
4303	Kläder och tillbehör till kläder samt andra varor av pälsskinn	Tillverkning utgående från inte hopfogade garvade eller beredda pälsskinn, enligt nr 4302	
ur 44 kap.	Trä och varor av trä; träkol; med undantag av ur 4403, ur 4407, ur 4408, 4409, ur 4410—4413, ur 4415, ur 4416, 4418 och ur 4421 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 4403	Virke, bilat eller grovt sågat på två eller fyra sidor	Tillverkning utgående från obearbetat virke, även barkat eller endast befriat från splintved	
ur 4407	Virke, sågat eller klivet i längdriktningen eller skuret eller svarvat till skivor med en tjocklek av mer än 6 mm, hyvlat, slipat eller fingerskarvat	Hyvling, slipning eller fingerskarvning	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 4408	Skarvat faner med en tjocklek ej överstigande 6 mm samt annat virke, sågat i längdriktningen, skuret eller svarvat till skivor med en tjocklek ej överstigande 6 mm, hyvlat, slipat eller fingerskarvat	Skarvning, hyvling, slipning eller fingerskarvning	
4409	Virke (inbegripet icke sammansatt parkettstav), likformigt bearbetat utefter hela längden (spontant, falsat, fasat, försett med pärlstav, profilerat, bearbetat till rund form e.d.) på kanter eller sidor, slipat eller fingerskarvat: — slipat eller fingerskarvat — profilerade lister — andra	Slipning eller fingerskarvning Profilering Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 4410 — 4413	Profilerade lister, inbegripet profilerade socklar och andra profilerade skivor eller bräder	Profilering	
ur 4415	Packlådor, förpackningsaskar, häckar, tunnor, andra än tunnor enligt nr 4416, och liknande förpackningar, av trä	Tillverkning utgående från bräder eller skivor med icke avpassade dimensioner	
ur 4416	Fat, tunnor, kar, baljor och andra tunnbinderiarbeten samt delar till sådana arbeten, av trä	Tillverkning utgående från kliven tunnstav, ej bearbetad vidare än genom sågning på de båda huvudsidorna	
4418	Byggnadssnickerier och timmermansarbeten, av trä, inbegripet cellplattor, sammansatt parkettstav samt vissa takspån ("shingles" and "shakes"): — byggnadssnickerier och timmermansarbeten, av trä — profilerade lister — andra	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Dock får cellplattor och vissa takspån ("shingles and shakes") användas Profilering Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus
(1)	(2)	(3) eller (4)
ur 4421	Tändstickssplint; skoppligg av trä	Tillverkning utgående från trä enligt vilket tulltaxenummer som helst utom från trätråd enligt nr 4409
ur 45 kap.	Kork och varor av kork; med undantag av 4503 för vilket regeln anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten
4503	Varor av naturkork	Tillverkning utgående från kork enligt nr 4501
46 kap.	Varor av halm, esparto eller andra flättningsmaterial; korgmakeriarbeten	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten
47 kap.	Massa av ved eller andra fibrösa cellulosahaltiga material; avfall och förbrukade varor av papper eller papp	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten
ur 48 kap.	Papper och papp; varor av pappersmassa, papper och papp; med undantag av ur 4811, 4816, 4817, ur 4818, ur 4819, ur 4820 och ur 4823 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten
ur 4811	Papper och papp, endast linjerade eller rutade	Tillverkning utgående från material för papperstillverkning enligt 47 kap.
4816	Karbonpapper, självkopierande papper och annat kopierings- eller övertryckspapper (med undantag av papper enligt nr 4809), pappersstenciler och offsetplåtar av papper, även förpackade i askar	Tillverkning utgående från material för papperstillverkning enligt 47 kap.
4817	Kuvert, kortbrev, brevkort med enbart postalt tryck samt korrespondenskort, av papper eller papp; askar, mappar o.d. av papper eller papp, innehållande ett sortiment av brevpapper, papperskuvert e.d.	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik
ur 4818	Toalettpapper	Tillverkning utgående från material för papperstillverkning enligt 47 kap.
ur 4819	Kartonger, askar, lådor, säckar, påsar och andra förpackningar av papper, papp, cellulosavadd eller duk av cellulosafibrer	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 4820	Brevpapper i block	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 4823	Andra slag av papper, papp, cellulosaavadd eller duk av cellulosa-fibrer, tillskurna till bestämd storlek eller form	Tillverkning utgående från material för papperstillverkning enligt 47 kap.	
ur 49 kap.	Tryckta böcker, tidningar, bilder och andra produkter av den grafiska industrin; handskrifter, maskinskrivna texter samt ritningar; med undantag av 4909 och 4910 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
4909	Brevkort och vykort, med bildtryck eller annat tryck; tryckta kort med personliga hälsningar, meddelanden eller tillkännagivanden, även med bildtryck, med eller utan kuvert eller utstyrsel	Tillverkning utgående från material som inte klassificeras enligt nr 4909 eller 4911	
4910	Almanackor av alla slag, tryckta, inbegripet almanacksblock: — s.k. evighetskalendrar samt almanackor med utbytbara block som är monterade på underlag av annat material än papper eller papp — andra	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning utgående från material som inte klassificeras enligt nr 4909 eller 4911	
ur 50 kap.	Naturesilke; med undantag av ur 5003, 5004 — ur 5006 och 5007 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 5003	Avfall av naturesilke (inbegripet silkeskokonger, inte lämpliga för avhaspling, garnavfall samt rivet avfall och riven lump), kardat eller kammat	Kardning eller kamning av avfall av naturesilke	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
5004 — ur 5006	Garn av natursilke och garn spunnet av avfall av natursilke	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — råsilke eller avfall av natur- silke, kardat eller kammat eller på annat sätt berett för spinning, — andra naturliga fibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spin- ning, — kemiskt material, eller dissol- vingmassa, eller — material för papperstillverk- ning	
5007	Vävnader av natursilke eller av avfall av natursilke: — i förening med gummitråd — andra	Tillverkning utgående från en- kelt garn ¹⁾ Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissol- vingmassa, eller — papper ELLER Tryckning jämte åtminstone två förberedande eller avslutande behandlingar (t.ex. tvättning, blekning, mercerisering, värme- fixering, ruggning, kalandrering, krympfri-behandling, varaktig appretering, dekatering, impreg- nering, stoppning och noppning) av vävnad vars värde inte över- stiger 47,5% av produktens pris fritt fabrik	
ur 51 kap.	Ull samt fina eller grova djur- hår; garn och vävnader av tagel; med undantag av 5106—5110 och 5111—5113 för vilka regler- na anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt an- nat tulltaxenummer än produk- ten	

¹⁾ *Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.*

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
		(3)	(4)
5106 — 5110	Garn av ull, av fina eller grova djurhår eller av tagel	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — råsilke eller avfall av natur- silke, kardat eller kammat eller på annat sätt berett för spinning, — andra naturliga fibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spin- ning, — kemiskt material eller dissol- vingmassa, eller — material för papperstillverk- ning	
5111 — 5113	Vävnader av ull, av fina djurhår, av grova djurhår eller av tagel: — i förening med gummitråd — andra	Tillverkning utgående från en- kelt garn ¹⁾ Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte karda- de, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissol- vingmassa, eller — papper ELLER Tryckning jämte åtminstone två förberedande eller avslutande behandlingar (t.ex. tvättning, blekning, mercerisering, värme- fixering, ruggning, kalandrering, krympfribehandling, varaktig appretering, dekatering, impreg- nering, stoppning och noppning) av vävnad vars värde inte över- stiger 47,5 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 52 kap.	Bomull; med undantag av 5204—5207 och 5208—5212 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt an- nat tulltaxenummer än produk- ten	

¹⁾ *Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.*

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Beredning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
5204 — 5207	Garn och tråd av bomull	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — råsilke eller avfall av natur- silke, kardat eller kammat eller på annat sätt berett för spinning, — andra naturliga fibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spin- ning, — kemiskt material eller dissol- vingmassa, eller — material för papperstillverk- ning	
5208 — 5212	Vävnader av bomull: — i förening med gummitråd — andra	Tillverkning utgående från en- kelt garn ¹⁾ Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte karda- de, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissol- vingmassa, eller — papper ELLER Tryckning jämte åtminstone två förberedande eller avslutande behandlings (t.ex. tvättning, blekning, mercerisering, värme- fixering, ruggning, kalandrering, krympfri-behandling, varaktig appretering, dekatering, impreg- nering, stoppning och noppning) av vävnad vars värde inte över- stiger 47,5 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 53 kap.	Andra vegetabiliska textilfibrer; pappersgarn och vävnader av pappersgarn; med undantag av 5306—5308 och 5309—5311 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt an- nat tulltaxenummer än produk- ten	
5306 — 5308	Garn av andra vegetabiliska tex- tilfibrer; pappersgarn	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — råsilke eller avfall av natur- silke, kardat eller kammat eller på annat sätt berett för spinning, — andra naturliga fibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spin- ning, — kemiskt material eller dissol- vingmassa, eller — material för papperstillverk- ning	

¹⁾ *Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.*

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 5309 — 5311	Vävnader av andra vegetabiliska textilfibrer; vävnader av papp- ersgarn: — i förening med gummitråd — andra	Tillverkning utgående från enkelt garn ¹⁾ Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissolvingmassa, eller — papper ELLER Tryckning jämte åtminstone två förberedande eller avslutande behandlingar (t.ex. tvättning, blekning, mercerisering, värmefixering, ruggning, kalandrering, krympfri-behandling, varaktig appretering, dekatering, impregnering, stoppning och noppning) av vävnader vars värde inte överstiger 47,5 % av produktens pris fritt fabrik	
5401 — 5406	Garn, monofilamentgarn och tråd av konstfilament	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — råsilke eller avfall av natursilke, kardat eller kammat eller på annat sätt berett för spinning, — andra naturliga fibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissolvingmassa, eller — material för papperstillverkning	
5407 och 5408	Vävnader av garn av konstfilament: — i förening med gummitråd	Tillverkning utgående från enkelt garn ¹⁾	

¹⁾ Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	— andra	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissolvingmassa, eller — papper ELLER Tryckning jämte åtminstone två förberedande eller avslutande behandlingar (t.ex. tvättning, blekning, mercerisering, värme-fixering, ruggning, kalandrering, krympfribehandling, varaktig appretering, dekatering, impregnering, stoppning och noppning) av vävnad vars värde inte överstiger 47,5% av produktens pris fritt fabrik	
5501 — 5507	Konststapelfibrer	Tillverkning utgående från kemiskt material eller dissolvingmassa	
5508 — 5511	Garn och sytråd av konststapelfibrer	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — råsilke eller avfall av natursilke, kardat eller kammad eller på annat sätt berett för spinning, — andra naturliga fibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissolvingmassa, eller — material för papperstillverkning	
5512 — 5516	Vävnader av konststapelfibrer: — i förening med gummitråd	Tillverkning utgående från enkelt garn ¹⁾	

¹⁾ *Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.*

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 56 kap. 5602	— andra	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissolvingmassa, eller — papper ELLER Tryckning jämte åtminstone två förberedande eller avslutande behandlingar (t.ex. tvättning, blekning, mercerisering, värmefixering, ruggning, kalandrering, krympfribehandling, varaktig appretering, dekatering, impregnering, stoppning och noppning) av vävnad vars värde inte överstiger 47,5 % av produktens pris fritt fabrik	
	Vadd, filt och bondad duk; specialgarn; surmingsgarn och tågvirke samt varor av sådana produkter; med undantag av 5602, 5604, 5605 och 5606 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — naturliga fibrer, — kemiskt material eller dissolvingmassa, eller — material för papperstillverkning	
	Filt, även impregnerad, överdragen, belagd eller laminerad: — nålfilt	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — naturliga fibrer, eller — kemiskt material eller dissolvingmassa Dock får — filament av polypropen enligt nr 5402, — fibrer av polypropen enligt nr 5503 eller 5506 eller — fiberkabel av polypropen enligt nr 5501 i vilka varje enskilt filament eller enskild fiber har en längdvikt understigande 9 decitex användas, förutsatt att värdet av dessa inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	

¹⁾ *Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.*

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
5604	<p>— andra</p> <p>Tråd och rep av gummi, textilöverdragna; textilgarn samt remsor o.d. enligt nr 5404 eller 5405, impregnerade, överdragna eller belagda med gummi eller plast eller försedda med hölje av gummi eller plast:</p> <p>— tråd och rep av gummi, textilöverdragna</p> <p>— andra</p>	<p>Tillverkning utgående från¹⁾:</p> <p>— naturliga fibrer, — konststapelfibrer av kasein, eller — kemiskt material eller dissolvingsmassa</p>	
5605	<p>Metalliserat garn (även överspunnet), dvs. textilgarn eller remsor o.d. enligt nr 5404 eller 5405, i förening med metall i form av tråd eller pulver eller överdragna med metall</p>	<p>Tillverkning utgående från tråd eller rep av gummi, inte textilöverdragna</p> <p>Tillverkning utgående från¹⁾:</p> <p>— naturliga fibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissolvingsmassa, eller — material för papperstillverkning</p>	
5606	<p>Överspunnet garn samt remsor o.d. enligt nr 5404 eller 5405, överspunna (dock inte garn enligt nr 5605 och överspunnet tagelgarn); sniljgarn (inbegripet sniljgarn framställt av textilflock); chainettegarn</p>	<p>Tillverkning utgående från¹⁾:</p> <p>— naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, — kemiskt material eller dissolvingsmassa, eller — material för papperstillverkning</p>	
57 kap.	<p>Mattor och annan golvbeläggning av textilmaterial:</p>		

¹⁾ Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 58 kap.	— av nålfilt	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — naturliga fibrer, eller — kemiskt material eller dissolv- vingmassa	
	— av annan filt	Dock får — filament av polypropen en- ligt nr 5402, — fibrer av polypropen enligt nr 5503 eller 5506 eller — fiberkabel av polypropen en- ligt nr 5501, i vilka varje enskilt filament eller enskild fiber har en längdvikt understigande 9 decitex använ- das, förutsatt att värdet av dessa inte överstiger 40 % av pro- duktens pris fritt fabrik	
	— andra	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — naturliga fibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, eller — kemiskt material eller dissolv- vingmassa	
	Speciella vävnader; tuftade duk- varor av textilmaterial; spetsar, tapisserier; snörmakeriarbeten; broderier; med undantag av 5805 och 5810 för vilka reglerna anges nedan: — i förening med gummitråd	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — garn av syntetfilament eller av regenatfilament, — naturliga fibrer, eller — konststapelfibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning Tillverkning utgående från en- kelt garn ¹⁾	

¹⁾ *Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.*

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	— andra	<p>Tillverkning utgående från¹⁾:</p> <ul style="list-style-type: none"> — naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning eller — kemiskt material eller dissolvingsmassa ELLER <p>Tryckning jämte åtminstone två förberedande eller avslutande behandlingar (t.ex. tvättning, blekning, mercerisering, värme-fixering, ruggning, kalandrering, krympfribehandling, varaktig appretering, dekatering, impregnering, stoppning och nopprning) av vävnad vars värde inte överstiger 47,5 % av produktens pris fritt fabrik</p>	
5805	Handvävda tapisserier av typerna Gobelins, Flandern, Aubusson, Beauvais och liknande samt handbroderade tapisserier (t.ex. med petits points eller korsstyggn), även konfektionerade	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
5810	Broderier som längdvara eller i form av motiv	<p>Tillverkning varvid:</p> <ul style="list-style-type: none"> — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik 	
5901	Textilvävnader överdragna med gummi arabicum e.d. eller med stärkelseprodukter, av sådana slag som används till bokpärmar o.d.; kalkerväv; preparerad målarduk; kanfas och liknande styva textilvävnader av sådana slag som används till hattstommar	Tillverkning utgående från garn	
5902	<p>Kordväv av högstyrkegarn av nylon eller andra polyamider, polyestrar eller viskos:</p> <ul style="list-style-type: none"> — innehållande högst 90 viktprocent textilmaterial — andra 	<p>Tillverkning utgående från garn</p> <p>Tillverkning utgående från kemiskt material eller dissolvingsmassa</p>	

¹⁾ Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
5903	Textilvävnader, impregnerade, överdragna, belagda eller laminerade med plast, andra än vävnader enligt nr 5902	Tillverkning utgående från garn	
5904	Linoleummattor o.d., även i tillskurna stycken; golvbeläggning bestående av en textiltotten med överdrag eller beläggning, även i tillskurna stycken	Tillverkning utgående från garn ¹⁾	
5905	Textiltapeter: — impregnerade, överdragna, belagda eller laminerade med gummi, plast eller andra material — andra	Tillverkning utgående från garn Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte karda- de, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, eller — kemiskt material eller dissol- vingmassa ELLER Tryckning jämte åtminstone två förberedande eller avslutande behandlingar (t.ex. tvättning, blekning, mercerisering, värme- fixering, ruggning, kalandring, krympfribehandling, varaktig appretering, dekatering, impreg- nering, stoppning och noppning) av vävnad vars värde inte över- stiger 47,5 % av produktens pris fritt fabrik	
5906	Gummibehandlade textilvävnader, andra än vävnader enligt nr 5902: — dukvaror av trikä — andra vävnader, av garn av syntetfilament, innehållande mer än 90 viktprocent textilmaterial	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — naturliga fibrer — konststapelfibrer, inte karda- de, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, eller — kemiskt material eller dissol- vingmassa Tillverkning utgående från ke- miskt material	

¹⁾ Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
5907	— andra Textilvävnader med annan impregnering, annat överdrag eller annan beläggning; målade teaterkulisser, ateljéfonder o.d., av textilvävnad	Tillverkning utgående från garn	
5908	Vekar av vävt, flätat eller stickat textilmaterial, för lampor, kaminer, tändare, ljus e.d.; glödstrumpor och rundstickad glödstrumpsväv, även impregnerade: — glödstrumpor, impregnerade	Tillverkning utgående från garn	
— 5909 — 5911	— andra Produkter och artiklar av textilmaterial av sådana slag som lämpar sig för industriellt bruk: — polerskivor eller polerringar enligt nr 5911 av annat material än filt — andra	Tillverkning utgående från rundstickad glödstrumpsväv Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
60 kap.	Dukvaror av trikå	Tillverkning utgående från garn eller från lump (inbegripet klipp och liknande avfall) enligt nr 6310	
61 kap.	Kläder och tillbehör till kläder, av trikå:	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — garn av kokosfibrer, — naturliga fibrer, — konststapelfibrer, inte kardade, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, eller — kemiskt material eller dissolvingmassa	

¹⁾ Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	— tillverkade genom sömnad eller annan hopfogning av två eller flera stycken av trikå som antingen tillskurits eller formats direkt vid framställningen — andra	Tillverkning utgående från garn ¹⁾	
ur 62 kap.	Kläder och tillbehör till kläder, av annan textilvara än trikå; med undantag av ur 6202, ur 6204, ur 6206, ur 6209, ur 6210, 6213, 6214, ur 6216 och 6217 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning utgående från garn ^{1, 2)}	
ur 6202, ur 6204, ur 6206 och ur 6209	Kläder för kvinnor och flickor, broderade; babykläder och tillbehör till babykläder, broderade	Tillverkning utgående från garn ¹⁾ ELLER Tillverkning utgående från obroderad vävnad, förutsatt att värdet av använd sådan vävnad inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik ¹⁾	
ur 6210 och ur 6216	Brandutrustning av väv överdragen med aluminiumbehandlad polyesterfolie	Tillverkning utgående från garn ¹⁾ ELLER Tillverkning utgående från väv, inte belagd, förutsatt att värdet av använd sådan väv inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik ¹⁾	
6213 och 6214	Näsdukar; sjalar, scarfar, halsdukar, mantiljer, slöjor o.d.: — broderade	Tillverkning utgående från obekant enkelt garn ^{1, 2)} . ELLER Tillverkning utgående från obroderad vävnad, förutsatt att värdet av använd sådan vävnad inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik ¹⁾	

¹⁾ Se inledande anmärkning 6.

²⁾ Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
6217	<p>— andra</p> <p>Andra konfektionerade tillbehör till kläder; delar till kläder eller till tillbehör till kläder, andra än sådana enligt nr 6212:</p> <p>— broderade</p> <p>— brandutrustning av väv överdragen med aluminiumbehandlad polyesterfolie</p> <p>— tillskurna mellanlägg till kragar och manschetter</p> <p>— andra</p>	<p>Tillverkning utgående från objekt enkelt garn^{1,2)}</p> <p>Tillverkning utgående från garn¹⁾</p> <p>ELLER</p> <p>Tillverkning utgående från obroderad vävnad, förutsatt att värdet av använd sådan vävnad inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik¹⁾</p> <p>Tillverkning utgående från garn¹⁾</p> <p>ELLER</p> <p>Tillverkning utgående från väv, icke belagd, förutsatt att värdet av använd sådan väv inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik¹⁾</p> <p>Tillverkning varvid:</p> <p>— allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och</p> <p>— värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning utgående från garn¹⁾</p>	
ur 63 kap.	Andra konfektionerade textilvaror; handarbetssatser; begagnade kläder och andra begagnade textilvaror; lump; med undantag av 6301—6304, 6305, 6306, ur 6307 och 6308 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
6301 — 6304	Res- och sängfiltar; sänglinne m.m.; gardiner m.m.; andra inredningsartiklar: — av filt eller av bondad duk	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — naturliga fibrer, eller — kemiskt material eller dissolvingsmassa	

¹⁾ Se inledande anmärkning 6.

²⁾ Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	— andra: — — broderade	Tillverkning utgående från ob- lekt enkelt garn ^{1,2)} ELLER Tillverkning utgående från ob- roderad vävnad (annan än tri- kå), förutsatt att värdet av an- vänd sådan vävnad inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
6305	— — andra Säckar och påsar av sådana slag som används för förpackning av varor	Tillverkning utgående från ob- lekt enkelt garn ^{1,2)} Tillverkning utgående från ¹⁾ : — naturliga fibrer — konststapelfibrer, inte karda- de, kammade eller på annat sätt beredda för spinning, eller — kemiskt material eller dissol- vingmassa	
6306	Presenningar och markiser; tält; segel till båtar, segelbrädor eller fordon; kampingartiklar: — av bondad duk — andra	Tillverkning utgående från ¹⁾ : — naturliga fibrer, eller — kemiskt material eller dissol- vingmassa Tillverkning utgående från ob- lekt enkelt garn ¹⁾	
6307	Andra konfektionerade artiklar, inbegripet tillskärningsmönster	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
6308	Satser bestående av vävnads- stycken och garn, med eller utan tillbehör, och avsedda för till- verkning av mattor, tapisserier, broderade borddukar eller ser- vetter eller liknande artiklar av textilmaterial samt föreliggande i detaljhandelsförpackningar	Varje enskild vara i satsen måste uppfylla de ursprungsvillkor som skulle gälla för sådan vara om den inte ingick i satsen. Icke- ursprungsvaror får dock ingå, förutsatt att sammanlagda värdet av dessa inte överstiger 15 % av satsens pris fritt fabrik	
6401 — 6405	Skodon	Tillverkning utgående från ma- terial enligt vilket tulltaxenum- mer som helst utom från sam- mansatta skodelar bestående av överdelar som fastsatts vid bind- solor eller vid andra underdelar enligt nr 6406	

¹⁾ Beträffande särskilda villkor som gäller för produkter som tillverkats av en blandning av textilmaterial, se inledande anmärkning 5.

²⁾ Beträffande trikåvaror, inte elastiska eller gummibehandlade, som framställts genom sömnad eller annan hopfogning av stycken av trikå (utskurna till eller direkt stickade i avsedd form), se inledande anmärkning 6.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
6406	Delar till skodon; lösa inläggsulor, hämlinlägg o.d.; damasker, benläder och liknande artiklar samt delar till sådana artiklar	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 65 kap.	Huvudbonader och delar till huvudbonader; med undantag av 6503 och 6505 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
6503	Filthattar och andra huvudbonader av filt, tillverkade av hattstumpar eller plana hattämnen enligt nr 6501, även ofodrade och ogarnerade	Tillverkning utgående från garn eller textilfibrer ¹⁾	
6505	Hattar och andra huvudbonader, av trikå eller tillverkade av spetsar, filt eller annan textilvara i längder (dock inte av band eller remсор), även ofodrade och ogarnerade; hårnät av alla slags material, även fodrade och garnerade	Tillverkning utgående från garn eller textilfibrer ¹⁾	
ur 66 kap.	Paraplyer, parasoller, promenadkäppar, sittkäppar, piskor och ridspön samt delar till sådana artiklar; med undantag av 6601 för vilka regeln anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
6601	Paraplyer och parasoller (inbegripet käpparaplyer, trädgårdsparasoller och liknande parasoller)	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
67 kap.	Bearbetade fjädrar och dun samt varor tillverkade av fjädrar eller dun; konstgjorda blommor; varor av människohår	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 68 kap.	Varor av sten, gips, cement, asbest, glimmer eller liknande material; med undantag av ur 6803, ur 6812 och ur 6814 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 6803	Varor av skiffer eller agglomererad skiffer	Tillverkning utgående från bearbetad skiffer	
ur 6812	Varor av asbest: varor av blandningar på basis av asbest eller på basis av asbest och magnesiumkarbonat	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst	
ur 6814	Varor av glimmer, agglomererad eller rekonstruerad glimmer på underlag av papper, papp eller andra material	Tillverkning utgående från bearbetad glimmer, inbegripet agglomererad eller rekonstruerad glimmer	

¹⁾ Se inledande anmärkning 6.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
69 kap.	Keramiska produkter	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 70 kap.	Glas och glasvaror; med undantag av 7006, 7007, 7008, 7009, 7010, 7013 och ur 7019 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
7006	Glas enligt nr 7003, 7004 eller 7005, böjt, bearbetat på kanterna, graverat, borrarat, emaljerat eller på annat sätt bearbetat, men inte inramat och inte i förening med annat material	Tillverkning utgående från material enligt nr 7001	
7007	Säkerhetsglas bestående av härdat eller laminerat glas	Tillverkning utgående från material enligt nr 7001	
7008	Flerväggiga isolerrutor av glas	Tillverkning utgående från material enligt nr 7001	
7009	Spegel av glas, inbegripet backspeglar, även inramade	Tillverkning utgående från material enligt nr 7001	
7010	Damejeanner, flaskor, burkar, krukor, ampuller och andra behållare av glas, av sådana slag som används för transport eller förpackning av varor; konserveringsburkar av glas; proppar, lock och andra tillslutningsanordningar av glas	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten ELLER Slipning av glasvaror, förutsatt att värdet av sådan vara i oslipat skick inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
7013	Glasvaror av sådana slag som används som bords-, köks-, toalett- eller kontorsartiklar, för prydnadsändamål inomhus eller för liknande ändamål (andra än sådana som omfattas av nr 7010 eller 7018)	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten ELLER Slipning av glasvaror, förutsatt att värdet av sådan vara i oslipat skick inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik ELLER Dekorering för hand (med undantag av serigrafiskt tryck) av munblåsta glasvaror, förutsatt att värdet av den munblåsta glasvaran inte översiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 7019	Varor (andra än garn) av glasfiber	Tillverkning utgående från: — ofärgade fiberband, roving, garn eller huggna fiberknippen, eller — glasull	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 71 kap.	Naturpärlor och odlade pärlor, ädelstenar och halvädelsstenar, ädla metaller och metaller med plätering av ädel metall samt varor av sådana produkter; bijouterivaror; mynt; med undantag av ur 7102, ur 7103, ur 7104, 7106, ur 7107, 7108, ur 7109, 7110, ur 7111, 7116 och 7117 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 7102, ur 7103 och ur 7104	Ädelstenar eller halvädelsstenar (naturliga, syntetiska eller rekonstruerade), bearbetade	Tillverkning utgående från obearbetade ädelstenar eller obearbetade halvädelsstenar	
7106, 7108 och 7110	Ädla metaller: — obearbetade	Tillverkning utgående från material enligt annat tulltaxenummer än nr 7106, 7108 eller 7110 ELLER Elektrolytisk, termisk eller kemisk separation av ädla metaller enligt nr 7106, 7108 eller 7110 ELLER Legering av ädla metaller enligt nr 7106, 7108 eller 7110, med varandra eller med oädla metaller	
	— i form av halvfabrikat eller pulver	Tillverkning utgående från obearbetade ädla metaller	
ur 7107, ur 7109 och ur 7111	Metall med plätering av ädel metall i form av halvfabrikat	Tillverkning utgående från metall med plätering av ädel metall, obearbetad	
7116	Varor bestående av naturpärlor eller odlade pärlor eller av ädelstenar eller halvädelsstenar (naturliga, syntetiska eller rekonstruerade)	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
7117	Bijouterivaror som inte omfattas av nr 7113 eller 7116	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten ELLER Tillverkning utgående från delar av oädel metall, inte förgyllda, försilvrade eller platinerade, förutsatt att värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 72 kap.	Järn och stål; med undantag av 7207, 7208—7216, 7217, ur 7218, 7219-7222, 7223, ur 7224, 7225-7227, 7228 och 7229 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
7207	Halvfärdiga produkter av järn eller olegerat stål	Tillverkning utgående från material enligt nr 7201, 7202, 7203, 7204 eller 7205	
7208 — 7216	Valsade platta produkter, stång och profiler, av järn eller olegerat stål	Tillverkning utgående från göt eller andra obearbetade former enligt nr 7206	
7217	Tråd av järn eller olegerat stål	Tillverkning utgående från halvfärdigt material enligt nr 7207	
ur 7218, 7219 — 7222	Halvfärdiga produkter, valsade platta produkter, stång och profiler, av rostfritt stål	Tillverkning utgående från göt eller andra obearbetade former enligt nr 7218	
7223	Tråd av rostfritt stål	Tillverkning utgående från halvfärdigt material enligt nr 7218	
ur 7224, 7225 — 7227	Halvfärdiga produkter, valsade produkter samt stång i oregelbundet upprullade ringar, av annat legerat stål	Tillverkning utgående från göt eller andra obearbetade former enligt nr 7224	
7228	Annat stång av annat legerat stål; profiler av annat legerat stål; ihåligt borrhållare av legerat eller olegerat stål	Tillverkning utgående från göt eller andra obearbetade former enligt nr 7206, 7218 eller 7224	
7229	Tråd av annat legerat stål	Tillverkning utgående från halvfärdigt material enligt nr 7224	
ur 73 kap.	Varor av järn eller stål; med undantag av ur 7301, 7302, 7304, 7305, 7306, ur 7307, 7308 och ur 7315 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 7301	Spont	Tillverkning utgående från material enligt nr 7206	
7302	Banbyggnadsmateriel av järn eller stål för järnvägar eller spårvägar, nämligen räler, moträler och kuggskenor, växeltungor, spårkorsningar, växelsteg och andra delar till spårväxlar, sliprar, rälskarvjärn, rälsstolar, rälsstolskilar, underläggsplattor, klämplattor, spårhållare, spårplattor och annan speciell materiel för sammanbindning eller fästande av räler	Tillverkning utgående från material enligt nr 7206	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
7304, 7305 och 7306	Rör och ihåliga profiler, av järn (annat än gjutjärn) eller stål	Tillverkning utgående från material enligt nr 7206, 7207, 7218 eller 7224	
ur 7307	Rördelar av rostfritt stål (ISO Nr X5CrNiMo 1712), som består av flera delar	Svarvning, borring, brotschning, gängning, gradning och sandblästring av smidda ämnen vars värde inte överstiger 35 % av produktens pris fritt fabrik	
7308	Konstruktioner (med undantag av monterade eller monteringsfärdiga byggnader enligt nr 9406) och delar till konstruktioner (t.ex. broar, brosektioner, slussportar, torn, fackverksmaster, tak, fackverk till tak, dörrar, fönster, dörr- och fönsterkarmar, dörrtrösklar, fönsterluckor, räcken och pelare), av järn eller stål; plåt, stång, profiler, rör o.d. av järn eller stål, bearbetade för användning i konstruktioner	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Dock får profiler framställda genom svetsning enligt nr 7301 inte användas	
ur 7315	Snökedjor	Tillverkning varvid värdet av allt använt material enligt nr 7315 inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 74 kap.	Koppar och varor av koppar; med undantag av 7401, 7402, 7403, 7404 och 7405 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
7401	Kopparskärsten; cementkoppar (utfälld koppar)	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
7402	Oraffinerad koppar; kopparanoder för elektrolytisk raffinering	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
7403	Raffinerad koppar och kopparlegeringar, i obearbetad form:	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
	— raffinerad koppar		
	— kopparlegeringar	Tillverkning utgående från raffinerad koppar i obearbetad form eller från avfall och skrot	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
7404	Avfall och skrot av koppar	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
7405	Kopparförlegeringar	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 75 kap.	Nickel och varor av nickel; med undantag av 7501—7503 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
7501 — 7503	Nickelskärsten, nickeloxidsinter och andra mellanprodukter vid framställning av nickel; nickel i obearbetad form; avfall och skrot av nickel	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 76 kap.	Aluminium och varor av aluminium; med undantag av 7601, 7602 och ur 7616 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
7601	Aluminium i obearbetad form	Tillverkning genom termisk eller elektrolytisk behandling utgående från olegerat aluminium eller från avfall och skrot av aluminium	
7602	Avfall och skrot av aluminium	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 7616	Varor av aluminium, andra än duk, galler, nät, stängselnät, armeringsnät och liknande produkter, inbegripet ändlösa band, av aluminiumtråd och klippnät av aluminium	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Duk, galler, nät, stängselnät, armeringsnät och liknande produkter, inbegripet ändlösa band, av aluminiumtråd eller klippnät av aluminium får dock användas, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 78 kap.	Bly och varor av bly; med undantag av 7801 och 7802 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
7801	Bly i obearbetad form: — raffinerat bly — andra	Tillverkning utgående från verkbley Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Avfall och skrot enligt nr 7802 får dock inte användas	
7802	Avfall och skrot av bly	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 79 kap.	Zink och varor av zink; med undantag av 7901 och 7902 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
7901	Zink i obearbetad form	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Avfall och skrot enligt nr 7902 får dock inte användas	
7902	Avfall och skrot av zink	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 80 kap.	Tenn och varor av tenn; med undantag av 8001, 8002 och 8007 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
8001	Tenn i obearbetad form	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Avfall och skrot enligt nr 8002 får dock inte användas.	
8002 och 8007	Avfall och skrot av tenn; andra varor av tenn	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
81 kap.	<p>Andra oädla metaller; kermeter; varor av dessa material:</p> <p>— andra oädla metaller, bearbetade; varor av dessa material</p> <p>— andra</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material som klassificeras enligt samma tulltaxenummer som produkten inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten</p>	
ur 82 kap.	<p>Verktyg, redskap, knivar, skedar och gafflar av oädel metall; delar av oädel metall till sådana artiklar; med undantag av 8206, 8207, 8208, ur 8211, 8214 och 8215 för vilka reglerna anges nedan</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten</p>	
8206	<p>Satser av handverktyg enligt två eller flera av numren 8202—8205, föreliggande i detaljhandelsförpackningar</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än nr 8202—8205. Handverktyg enligt nr 8202—8205 får dock ingå i satsen, förutsatt att värdet av dessa inte överstiger 15 % av satsens pris fritt fabrik</p>	
8207	<p>Utbytbara verktyg för handverktyg, även mekaniska, eller för verktygsmaskiner (t.ex. för pressning, stansning, gängning, borrar, arbörning, driftning, fräsning, svarvning eller skruvdragnings), inbegripet dragskivor för dragning och matriser för strängpressning av metall, samt verktyg för berg- eller jordborring</p>	<p>Tillverkning varvid:</p> <p>— allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och</p> <p>— värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p>	
8208	<p>Knivar och skärstål för maskiner eller mekaniska apparater</p>	<p>Tillverkning varvid:</p> <p>— allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och</p> <p>— värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik</p>	
ur 8211	<p>Knivar med skärande egg, även tandad (inbegripet trädgårdsknivar), inte nämnda eller inbegripna någon annanstans</p>	<p>Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Dock får knivblad och knivskaft av oädel metall användas</p>	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8214	Andra skär- och klippverktyg (t.ex. hårklippningsmaskiner, huggknivar och hackknivar för slakterier och charkuterier eller för hushållsbruk, pappersknivar); artiklar och satser av artiklar för manikyrt eller pedikyrt (inbegripet nagelfilar)	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Dock får handtag och skaft av oädel metall användas	
8215	Skedar, gafflar, slevor, tårtspadar, fiskknivar, smörknivar, sockertänger och liknande köks- och bordsartiklar	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Dock får handtag och skaft av oädel metall användas	
ur 83 kap.	Diverse varor av oädel metall; med undantag av ur 8306 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 8306	Statyetter och andra prydnadsföremål, av oädel metall	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Dock får andra material enligt nr 8306 användas, förutsatt att värdet av dessa inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 84 kap.	Kärnreaktorer, ångpannor, maskiner och apparater samt mekaniska redskap; delar till sådana varor; med undantag av ur 8401, 8402, 8403, ur 8404, 8406—8409, 8411, 8412, ur 8413, ur 8414, 8415, 8418, ur 8419, 8420, 8423, 8425—8430, ur 8431, 8439, 8441, 8444—8447, ur 8448, 8452, 8456—8466, 8469—8472, 8480, 8482, 8484 och 8485 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik 11
ur 8401	Bränsleelement för kärnreaktorer ¹⁾	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
8402	Ångpannor och andra ånggeneratorer (andra än sådana varmvattenpannor för centraluppvärmning som också kan producera lågtrycksånga); hetvattenpannor	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik

¹⁾ Denna regel skall tillämpas till och med den 31 december 1993.

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 8403 och ur 8404	Värmepannor för centralupp- värmning, andra än sådana en- ligt nr 8402 samt hjälpapparater för användning tillsammans med värmepannor för centralupp- värmning	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt an- nat tulltaxenummer än nr 8403 eller 8404	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
8406	Ångturbiner	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8407	Förbränningskolvmotorer med gnisttändning och med fram- och återgående eller roterande kolvar	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8408	Förbränningskolvmotorer med kompressionständning (diesel- eller semidieselmotorer)	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8409	Delar som är lämpliga att an- vändas uteslutande eller huvud- sakligen för motorer enligt nr 8407 eller 8408	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8411	Turbojetmotorer, turbopropmo- torer och andra gasturbinmoto- rer	Tillverkning varvid: — allt använt material klassifi- ceras enligt annat tulltaxe- nummer än produkten, och — värdet av allt använt mate- rial inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
8412	Andra motorer	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte översti- ger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 8413	Positiva roterande förträng- ningspumpar	Tillverkning varvid: — allt använt material klassifi- ceras enligt annat tulltaxe- nummer än produkten, och — värdet av allt använt mate- rial inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
ur 8414	Fläktar, blåsmaskiner och lik- nande maskiner för industriellt bruk	Tillverkning varvid: — allt använt material klassifi- ceras enligt annat tulltaxe- nummer än produkten, och — värdet av allt använt mate- rial inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8415	Luftkonditioneringsapparater bestående av en motordriven fläkt samt anordningar för reglering av temperatur och fuktighet, inbegripet sådana apparater i vilka fuktigheten inte kan regleras separat	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8418	Kylskåp, frysar och annan kyl- eller frysutrustning, elektriska och andra; värmepumpar, andra än luftkonditioneringsapparater enligt nr 8415	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	
ur 8419	Maskiner och apparater för trä-, pappersmassa- och pappindustrierna	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt samma tulltaxenummer som produkten används inom ovanstående procentsats endast till ett värde av högst 25 % av produktens pris fritt fabrik	
8420	Kalandrar och andra valsmaskiner, andra än maskiner för bearbetning av metall eller glas, samt valsar till sådana maskiner	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt samma tulltaxenummer som produkten används inom ovanstående procentsats endast till ett värde av högst 25 % av produktens pris fritt fabrik	
8423	Vågar (med undantag av vågar känsliga för 0,05 g eller mindre), inbegripet räkne- och kontrollvågar; vikter av alla slag för vågar	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
		Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik	
		Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	
		Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	
		Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8425 — 8428	Maskiner och apparater för lyftning eller annan hantering, lastning, lossning eller transport	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8429	Självgående bladschaktmaskiner, vägghyvlar, skrapor, grävmaskiner, lastare, stampmaskiner och vägvältar: — vägvältar — andra	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8430	Andra maskiner och apparater för grävning, hyvling, planering, stampning, tillpackning, schaktning, borring eller brytning av jord, sten, mineral eller malm; pålningsmaskiner och påluppdragningsmaskiner; snöplogar och snöslungor	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt nr 8431 används inom ovanstående procentsats endast till ett värde av högst 10 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
ur 8431	Delar för vägvältar	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8439	Maskiner och apparater, för tillverkning av massa av fibrösa cellulosahaltiga material eller för tillverkning eller efterbehandling av papper eller papp	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt samma tulltaxenummer som produkten används inom ovanstående procentsats endast till ett värde av högst 25 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8441	Andra maskiner och apparater för bearbetning av pappersmasa, papper eller papp, inbegripet skärmaskiner av alla slag	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt samma tulltaxenummer som produkten används inom ovanstående procentsats endast till ett värde av högst 25 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8444 — 8447	Maskiner enligt dessa nummer för användning inom textilindustrin	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 8448	Hjälpmaskiner och hjälpapparater för användning tillsammans med maskiner enligt nr 8444 och 8445	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8452	Symaskiner, andra än trådhäftmaskiner enligt nr 8440; möbler, stativ och överdrag, speciellt konstruerade för symaskiner; symaskinsnålar: — symaskiner (endast för skytelsöm) med överdel, vars vikt inte överstiger 16 kg utan motor eller 17 kg med motor — andra	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, — värdet av allt icke-ursprungsmaterial som använts vid monteringen av överdelen (exklusive motor) inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial, och — mekanismen för trådspänning, gripmekanismen och mekanismen för zigzagsöm utgör ursprungsvaror	
8456 — 8466	Verktygsmaskiner och andra maskiner samt delar och tillbehör till sådana maskiner enligt nr 8456—8466	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8469 — 8472	Maskiner och apparater för kontorsbruk (t.ex. skrivmaskiner, räknemaskiner, datorer, dupliceringsmaskiner, häftapparater)	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8480	Formflaskor för metallgjuterier; bottenplattor till gjutformar; gjutmodeller; gjutformar och andra formar för metall (andra än götkokiller), hårdmetall, glas, mineraliska ämnen, gummi eller plast	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
8482	Kullager och rullager	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxe-nummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8484	Packningar av metallplåt i förening med annat material eller av två eller flera skikt av metall; satser av packningar av skilda material, i påsar, kuvert eller liknande förpackningar	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8485	Delar till maskiner och apparater, inte försedda med elektriska kopplingsanordningar, isolatorer, spolar, kontaktelement eller andra elektriska anordningar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans i detta kapitel	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 85 kap.	Elektriska maskiner och apparater, elektrisk materiel samt delar till sådana varor; apparater för inspelning eller återgivning av ljud, apparater för inspelning eller återgivning av bilder och ljud för television samt delar och tillbehör till sådana apparater; med undantag av 8501, 8502, ur 8518, 8519—8529, 8535—8537, ur 8541, 8542, 8544—8548 för vilka reglerna nedan anges	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxe-nummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8501	Elektriska motorer och generatorer (med undantag av generatoraggregat)	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt nr 8503 används inom ovanstående procentsats endast till ett värde av högst 10 % av produktens pris fritt fabrik	
		Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik	
		Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	
		Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8502	Elektriska generatoraggregat och roterande omformare	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt nr 8501 eller 8503 inom ovanstående procentsats används endast till ett värde av sammanlagt högst 10 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
ur 8518	Mikrofoner och mikrofonstativ; högtalare, med eller utan hölje; tonfrekvensförstärkare; elektriska ljudförstärkningsanläggningar	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
8519	Skivspelare, elektriska grammo- foner, kassettbandspelare (andra än sådana enligt nr 8520) och andra apparater för ljudåtergiv- ning, inte försedda med anord- ning för ljudinspelning: — elektriska grammofofoner — andra	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8520	Bandspelare och andra apparater för ljudinspelning, även innehållande anordning för ljudåtergivning	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8521	Apparater för inspelning eller återgivning av videosignaler	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8522	Delar och tillbehör till apparater enligt nr 8519—8521	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8523	Beredda oinspelade media för inspelning av ljud eller för liknande inspelning av andra fenomen, andra än produkter enligt 37 kap.	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8524	Grammofonskivor, inspelade band och andra media med inspelningar av ljud eller av andra fenomen, inbegripet matriser för tillverkning av grammofonskivor men inte produkter enligt 37 kap.:		
	— matriser för tillverkning av grammofonskivor	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
	— andra	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt nr 8523 inom ovanstående procentsats används endast till ett värde av högst 10 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8525	Apparater för sändning av radiotelefoni, radiotelegrafi, rundradio eller television, även med inbyggd utrustning för mottagning, ljudinspelning eller ljudåtergivning; televisionskameror	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8526	Radarapparater, apparater för radionavigering samt apparater för radiomanövrering eller radiostyrning	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
8527	Apparater för mottagning av radiotelefoni, radiotelegrafi eller rundradio, även med inbyggd utrustning för inspelning eller återgivning av ljud eller med inbyggt ur	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
8528	Televisionsmottagare (inbegripet videomonitorer och videoprojektorer), även med inbyggd rundradiomottagare, inbyggd utrustning för inspelning eller återgivning av ljud eller inbyggd utrustning för inspelning eller återgivning av videosignaler: — apparater för inspelning eller återgivning av videosignaler med inbyggd mottagardel för television — andra	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
8529	Delar som är lämpliga att användas uteslutande eller huvudsakligen till apparater enligt nr 8525—8528: — lämpliga att användas uteslutande eller huvudsakligen till apparater för inspelning eller återgivning av videosignaler	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	— andra	Tillverkning varvid — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
8535 och 8536	Elektriska apparater för brytning, omkoppling eller skyddande av elektriska kretsar eller för åstadkommande av anslutning till eller förbindelse i elektriska kretsar	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt nr 8538 används inom ovanstående procent-sats endast till ett värde av högst 10 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8537	Tavlor, paneler, hyllor, bänkar, skåp o.d. (inbegripet styrskåp för numeriska styrsystem), utrustade med två eller flera apparater enligt nr 8535 eller 8536 och avsedda att tjänstgöra som elektriska manöver- eller kopplingsorgan, inbegripet sådana tavlor etc. som innehåller instrument eller apparater enligt 90 kap., dock inte kopplingsanordningar enligt nr 8517	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt nr 8538 används inom ovanstående procentsats endast till ett värde av högst 10 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
ur 8541	Dioder, transistorer och liknande halvledarkomponenter eller halvledarelement, med undantag av wafers som ännu inte nedskurits till chips	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
8542	Elektroniska integrerade kretsar och andra elektroniska mikro-kretsar	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt nr 8541 eller 8542 används inom ovanstående procentsats endast till ett värde av sammanlagt högst 10 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8544	Isolerad (inbegripet lackerad eller anodoxiderad) tråd och kabel (även koaxialkabel) och andra isolerade elektriska ledare, även försedda med kopplingsanordningar; optiska fiberkablar, i vilka varje enstaka fiber är försedd med eget hölje, även i förening med elektriska ledare eller försedda med kopplingsanordningar	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8545	Kolektroder, kolborstar, lampkol, kol för galvaniska element och andra artiklar av grafit eller annat kol, även i förening med metall, av sådana slag som används för elektriskt ändamål	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8546	Elektriska isolatorer, oavsett materialet	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8547	Isolerdetaljer (med undantag av isolatorer enligt nr 8546) för elektriska maskiner eller apparater eller för annat elektriskt ändamål, utgörande detaljer helt av isolermaterial bortsett från mindre metalldelar (t.ex. gängade hylsor) som ingjuts eller inpressats i massan i samband med tillverkningen och som är avsedda uteslutande för sammanfogning; elektriska isolerrör samt förbindningsdetaljer till sådana, av oädel metall, invändigt belagda med isolermaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8548	Elektriska delar till maskiner och apparater, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans i detta kapitel	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8601 — 8607	Lok och annan rullande järnvägs- och spårvägsmateriel samt delar till sådan materiel	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8608	Stationär järnvägs- och spårvägsmateriel; mekanisk (inbegripet elektromekanisk) signalerings-, säkerhets- och trafikövervakningsutrustning för järnvägar, spårvägar, landsvägar, gator, floder, kanaler, parkeringsplatser, hamnanläggningar eller flygfält; delar till sådan materiel och utrustning	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
8609	Godsbehållare (containrar), inbegripet sådana för transport av vätskor, speciellt konstruerade och utrustade för befordran med ett eller flera slag av transportmedel	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 87 kap.	Fordon, andra än rullande järnvägs- eller spårvägsmateriel, samt delar och tillbehör till fordon; med undantag av 8709—8711, ur 8712, 8715 och 8716 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8709	Truckar, inte försedda med lyft- eller hanteringsutrustning, av sådana slag som används i fabriker, magasin, hamnområden eller på flygplatser för korta transporter av gods; dragtruckar av sådana slag som används på järnvägsperronger; delar till i detta nummer nämnda fordon	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8710	Stridsvagnar och andra motordrivna pansrade stridsfordon, även utrustade med vapen, samt delar till sådana fordon	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
8711	Motorcyklar (inbegripet mopeder) samt cyklar försedda med hjälpmotor, med eller utan sidvagn; sidvagnar: — med förbränningskolvmotor med fram- och återgående kolv eller kolvar: — — med en cylindervolym av högst 50 cm	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 20 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
	<p>— — med en cylindervolym överstigande 50 cm</p> <p>— andra</p>	<p>Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial</p> <p>Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial</p>	<p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik</p> <p>Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik</p>
ur 8712	Cyklar, inte försedda med kullager	Tillverkning utgående från material som inte klassificeras enligt nr 8714	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8715	Barnvagnar och delar till barnvagnar	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
8716	Släpfordon och påhängsvagnar; andra fordon, utan mekanisk framdrivningsanordning; delar till fordon enligt detta nummer	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
ur 88 kap.	Luftfartyg och rymdfarkoster samt delar till sådana; med undantag av ur 8804 och 8805 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 8804	S.k. rotochutes	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, inbegripet andra material enligt nr 8804	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
8805	Startanordningar för luftfartyg; inbromsningsanordningar av sådana slag som används på hangarfartyg samt liknande utrustning; markträningsapparater för flygutbildning; delar till i detta nummer nämnda varor	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
89 kap.	Fartyg samt annan flytande materiel	Tillverkning varvid allt ingående material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Fartygsskrov enligt nr 8906 får dock inte användas	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik
ur 90 kap.	Optiska instrument och apparater, foto- och kinoapparater, instrument och apparater för mätning eller kontroll, medicinska och kirurgiska instrument och apparater; delar och tillbehör till sådana artiklar; med undantag av 9001, 9002, 9004, ur 9005, ur 9006, 9007, 9011, ur 9014, 9015—9020 och 9024—9033 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
9001	Optiska fibrer och optiska fiberknippen; optiska fiberkablar, andra än sådana enligt nr 8544; skivor och plattor av polariserande material; linser (inbegripet kontaktlinser), prismor, speglar och andra optiska element, oavsett materialet, omonterade, andra än sådana element av glas som inte är optiskt bearbetade	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9002	Linser, prismor, speglar och andra optiska element, oavsett materialet, monterade, utgörande delar eller tillbehör till instrument eller apparater, andra än sådana element av glas som inte är optiskt bearbetade	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9004	Glasögon o.d., avsedda för synkorrektin, som skydd för ögonen eller för annat ändamål	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 9005	Kikare (monokulära och bino-kulära), inbegripet teleskop, samt stativ till sådana, med undantag av astronomiska tuber (refraktor) och stativ till sådana	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 9006	Stillbildskameror; blyxtljusapparater och blyxtlampor, för fotografiskt bruk, andra än blyxtlampor med elektrisk tändning	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
9007	Kinokameror och kinoprojektorer, även med inbyggd utrustning för inspelning eller återgivning av ljud	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
9011	Optiska mikroskop, inbegripet sådana för fotomikrografi; kinefotomikrografi eller mikroprojektion	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
ur 9014	Instrument och apparater för navigering, andra än kompasser	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9015	Instrument och apparater för geodesi (inbegripet fotogrammetrisk geodesi), lantmåteri, hydrografi, oceanografi, hydrologi, meteorologi eller geofysik, med undantag av kompasser; avståndsmätare	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9016	Vågar känsliga för 0,05 g eller mindre, även med tillhörande vikter	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
9017	Ritinstrument, ritsinstrument och räkninstrument (t.ex. ritapparater, pantografer, gradskivor, ritbestick, räknestickor och räkneskivor); instrument som hålls i handen för längdmätning (t.ex. mätstockar, mätband, mikrometrar och skjutmått), inte nämnda eller inbegripna någon annanstans i detta kapitel	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9018	Instrument och apparater som används för medicinskt, kirurgiskt, dentalt eller veterinärt bruk, inbegripet scintigrafer, andra elektromedicinska apparater samt instrument för synprovning: — tandläkarstolar med inbyggd tandläkarutrustning eller spottkopp — andra	Tillverkning utgående från material enligt vilket tulltaxenummer som helst, inbegripet annat material enligt nr 9018 Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik
9019	Apparater för mekanoterapi; massageapparater; apparater för psykotekniska undersökningar; apparater för ozonterapi, syreterapi, aerosolterapi eller konstgjord andning samt andra andningsapparater för terapeutiskt bruk	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9020	Andra andningsapparater, inbegripet gasmasker men inte sådana enkla skyddsmasker som varken har mekaniska delar eller utbytbart filter	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9024	Maskiner och apparater för provning av hårdhet, hållfasthet, sammanpressbarhet, elasticitet eller andra mekaniska egenskaper hos material (t.ex. metaller, trä, textilvaror, papper eller plast)	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
9025	Areometrar och liknande instrument, termometrar, pyrometrar, barometrar, hygrometrar och psykrometrar, även registrerande, samt alla slags kombinationer av dessa instrument	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9026	Instrument och apparater för mätning eller kontroll av gasers eller vätskors strömning, nivå, tryck e.d. (t.ex. genomströmningsmätare, nivåmätare, manometrar och värmeförbrukningsmätare), med undantag av instrument och apparater enligt nr 9014, 9015, 9028 eller 9032	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9027	Instrument och apparater för fysikalisk eller kemisk analys (t.ex. polarimetrar, refraktometrar, spektrometrar samt gas- eller rökanalysapparater); instrument och apparater för mätning eller kontroll av viskositet, porositet, dilatation, ytspänning e.d.; instrument och apparater för mätning eller kontroll av värmemängd, ljudnivå eller ljusintensitet (inbegripet exponeringsmätare); mikrotomer	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9028	Förbruknings- och produktionsmätare för gaser, vätskor eller elektricitet, inbegripet kalibreringsmätare för sådana instrument: — delar och tillbehör — andra	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
9029	Varvräknare, produktionsräknare, taxametrar, vägmätare, stegräknare o.d.; hastighetsmätare och takometrar, andra än artiklar enligt nr 9015; stroboskop	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
9030	Oscilloskop, spektrumanalysapparater samt andra instrument och apparater för mätning eller kontroll av elektriska storheter, med undantag av mätare enligt nr 9028; instrument och apparater för mätning eller påvisande av alfa-, beta-, gamma- eller röntgenstrålning, kosmisk strålning eller annan joniserande strålning	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9031	Instrument, apparater och maskiner för mätning eller kontroll, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans i detta kapitel; profilprojektorer	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9032	Instrument och apparater för automatisk reglering	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9033	Delar och tillbehör (inte nämnda eller inbegripna någon annanstans i detta kapitel) till maskiner, instrument och apparater enligt 90 kap.	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 91 kap.	Ur och delar till ur; med undantag av 9105 och 9109—9113 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
9105	Andra ur	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
9109	Andra urverk, kompletta och sammansatta	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — värdet av använt icke-ursprungsmaterial inte överstiger värdet av använt ursprungsmaterial	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
9110	Kompletta urverk, inte sammansatta eller delvis sammansatt (urverkssatser); ofullständiga urverk, sammansatta; råurverk	Tillverkning varvid: — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik, och — material enligt nr 9114 används inom ovanstående procentsats endast till ett värde av högst 10 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
9111	Boetter till ur enligt nr 9101 eller 9102 samt delar till sådana	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
9112	Urfoder och andra höljen till varor enligt detta kapitel samt delar till sådana	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik
9113	Urarmband och delar till urarmband: — av oädel metall, även förgyllda, försilvrade eller platinerade eller av pläterad ädel metall — andra	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
92 kap.	Musikinstrument; delar och tillbehör till musikinstrument	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 40 % av produktens pris fritt fabrik	
93 kap.	Vapen och ammunition; delar och tillbehör till vapen och ammunition	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
ur 94 kap.	Möbler; sängkläder, madrasser, resårbottnar till sängar, kuddar och liknande stoppade inredningsartiklar; belysningsarmatur och andra belysningsartiklar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans; ljusskyltar, namnplåtar med belysning, o.d.; monterade eller monteringsfärdiga byggnader; med undantag av ur 9401, ur 9403, 9405 och 9406 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid värdet av allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 9401 och ur 9403	Möbler av oädel metall varingår bomullsväv varvid vävens vikt inte överstiger 300 g/m ²	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
9405	Belysningsarmatur och andra belysningsartiklar (inbegripet strålkastare) samt delar till sådana artiklar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans; ljusskyltar, namnplåtar med belysning, o.d. med fast, varaktigt monterad ljuskälla samt delar till sådan artiklar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans	Tillverkning utgående från stycken av bomullsväv, i tillformade stycken för direkt användning, enligt nr 9401 eller 9403, förutsatt att: — värdet av sådant material inte överstiger 25 % av produktens pris fritt fabrik, och — allt övrigt ingående material utgör ursprungsvaror och klassificeras enligt annat tulltaxenummer än nr 9401 eller 9403	
9406	Monterade eller monteringsfärdiga byggnader	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 95 kap.	Leksaker, spel och sportartiklar; delar till sådana artiklar; med undantag av 9503 och ur 9506 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
9503	Andra leksaker; skalenliga modeller och liknande modeller för förströelse, mekaniska eller icke mekaniska; pussel av alla slag	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 9506	Redskap och annan utrustning för gymnastik, idrott, annan sport (utom bordtennis), utomhusspel eller utomhuslek, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans i detta kapitel; simbassänger och plaskdammar	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten. Dock får grovt tillformade ämnen till golfklubbshuvuden användas.	
ur 96 kap.	Diverse artiklar; med undantag av ur 9601, ur 9602, ur 9603, 9605, 9606, 9612, ur 9613 och ur 9614 för vilka reglerna anges nedan	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	
ur 9601 och ur 9602	Varor av animaliska, vegetabiliska eller mineraliska snidningsmaterial	Tillverkning utgående från "bearbetade" snidningsmaterial enligt samma tulltaxenummer som produkten	
ur 9603	Kvistar, borstar och penslar (med undantag av viskor och liknande endast hopbundna artiklar samt borstar och penslar av mård- eller ekorrhår), mekaniska mattsopare utan motor, målardynor och målningsrullar, avtorkare o.d. av gummi eller annat mjukt material samt moppar	Tillverkning varvid värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
9605	Resetuier med artiklar för toalettändamål, för sömnad eller för rengöring av skor eller kläder	Varje enskild vara i satsen måste uppfylla de ursprungsvillkor som skulle gälla för sådan vara om den inte ingick i satsen. Icke-ursprungsvaror får dock ingå, förutsatt att sammanlagda värdet av dessa inte överstiger 15 % av satsens pris fritt fabrik	
9606	Knappar samt knappformar och andra delar till knappar; knappännen	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	

Tulltaxe- nummer	Produktbeskrivning	Bearbetning eller behandling av icke-ursprungsmaterial som ger ursprungsstatus	
(1)	(2)	(3)	eller (4)
9612	Färgband för skrivmaskiner och liknande färgband, indränkta med färg eller på annat sätt preparerade för att kunna ge ett avtryck, även på spolar eller i patroner; färgdynor, även indränkta med färg, med eller utan ask	Tillverkning varvid: — allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten, och — värdet av allt använt material inte överstiger 50 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 9613	Piezoelektriska tändare	Tillverkning varvid värdet av allt använt material enligt nr 9613 inte överstiger 30 % av produktens pris fritt fabrik	
ur 9614	Rökpipor och piphuvuden	Tillverkning utgående från grovt tillformade ämnen	
97 kap.	Konstverk, föremål för samlingar samt antikviteter	Tillverkning varvid allt använt material klassificeras enligt annat tulltaxenummer än produkten	

TILLÄGG III

VARUCERTIFIKAT EUR.1 OCH ANSÖKAN OM VARUCERTIFIKAT EUR.1

Tryckningsföreskrifter:

1. Varje blankett skall ha formatet 210 x 297 mm. En tolerans på längden om högst plus 8 mm eller minus 5 mm kan tillåtas. Det papper som användes skall vara vitt och inte innehålla slipmassa och väga minst 25 g/m². Det skall vara försett med guillocherad botten i grön färg för att på mekanisk eller kemisk väg utförd förfalskning skall bli synlig.

2. EES-ländernas myndigheter kan förbehålla sig rätten till tryckning av blanketterna eller

anförtra denna åt godkända tryckerier. I sistnämnda fall skall på varje blankett finnas uppgift om godkännande. Varje blankett skall förses med uppgift om tryckeriets namn och adress eller med tecken som möjliggör identifiering av tryckeriet. För särskiljande av certifikaten skall varje certifikat dessutom genom tryck eller på annat sätt förses med serienummer.

VARUCERTIFIKAT

1. Exportör (namn, fullständig adress, land)	EUR. 1 Nr		
<small>Se anmärkingar på omslående sida även blanketten flytes</small>			
3. Mottagare (namn, fullständig adress, land) (uppgiften ej obligatorisk)	2. Certifikat för användning i den förmånsberättigade handeln mellan och (ange berörda länder, grupper av länder eller områden)		
4. Land, grupp av länder eller område där varorna anses ha ursprung		5. Mottagande land, grupp av länder eller område	
6. Upplysningar om transporten (ej obligatorisk)	7. Anmärkningar		
8. Positionnummer; tolls märke och nummer, antal och slag (1); varuslag	9. Bruttovikt (kg) eller annan kvantitet (l, m ³ etc)	10. Fakturor (uppgiften ej obligatorisk)	
11. TULLMYNDIGHETENS INTYG Deklarationen granskad utan anmärkning Stampel Exporthandling (2) typ nr Tullanstalt Land eller område Datum (Namnteckning)		12. EXPORTÖRENS DEKLARATION Undertecknad försäkrar härmed att ovan angivna varor uppfyller villkoren för certifikatets erhållande Ort och datum Namnteckning	

(1) För ombelärade varor anges alltid omslängningens antalet artiklar eller "bulk"

(2) Flytes endast i de fall då det exportörande landets eller områdets bestämmelser så erfordras

<p>13. BEGÄRAN OM KONTROLL, till</p>	<p>14. RESULTAT AV KONTROLLEN</p> <p>Vid den undersökning som verkstälts har befunnits att detta certifikat (1)</p> <p>☐ utfärdats av angiven tullanstalt och att de uppgifter som det innehåller är riktiga.</p> <p>☐ ej uppfyller de fastställda förordningarna (se bifogade anmärkningar).</p>
<p>Anhålls: om kontroll av riktigheten av detta certifikat</p> <p>.....</p> <p>(Ort och datum)</p> <p style="text-align: right;">Stämpel</p> <p>.....</p> <p>(Namnteckning)</p>	<p>.....</p> <p>(Ort och datum)</p> <p style="text-align: right;">Stämpel</p> <p>.....</p> <p>(Namnteckning)</p> <p>(1) Sätt kryss i tillämplig ruta</p>

ANVISNINGAR

1. Certifikatet får inte innehålla raderingar eller överskrivningar. Ändringar som vidtages skall göras genom överstrykning av de felaktiga uppgifterna i förekommande fall med angivande av de riktiga uppgifterna. Varje sådan ändring måste signeras av den som upprättat certifikatet och bestyrkas av tullmyndigheten i det utfärdande landet eller området.
2. Mellanrum får inte lämnas mellan varuposterna på certifikatet och varje varupost skall föregås av ett positionsnummer. Omedelbart under sista textradens skall en horisontell linje dragas. Outnyttjat utrymme skall spärras på sådant sätt att ytterligare tillägg ej kan göras.
3. Varorna anges enligt handelsbruk och tillräckligt noggrant för att möjliggöra identifiering.

ANSÖKAN OM VARUCERTIFIKAT

1. Exportör (namn, fullständig adress, land)	EUR. 1 Nr		
	<small>Se anmärkingar på omslående sida innan blanketten fylls</small>		
3. Mottagare (namn, fullständig adress, land) (uppgiften ej obligatorisk)	2. Certifikat för användning i den förmånsberättigade handeln mellan och (ange berörda länder, grupper av länder eller områden)		
	4. Land, grupp av länder eller område där varorna anses ha ursprung	5. Mottagande land, grupp av länder eller område	
6. Upplysningar om transporten (ej obligatorisk)	7. Anmärkningar		
8. Positionsnummer, kollets märke och nummer, antal och slag (1); varuslag	9. Bruttovikt (kg) eller annan kvantitet (l, m ³ etc)	10. Fakturor (uppgiften ej obligatorisk)	

(1) För ombelagrade varor anges alla för omslängigheterna antalet artiklar eller "bukt"

EXPORTÖRENS DEKLARATION

Undertecknad, exportör av på omstående sida upptagna varor,

FÖRKLARAR att varorna uppfyller villkoren för erhållande av bifogade certifikat

ANGER i det följande de omständigheter som gör att varorna uppfyller ovannämnda villkor

.....
 .....
 .....

FÖRETER följande bevismaterial ¹

.....
 .....
 .....

ÄR BEREDD att, på begäran av vederbörande myndighet, förete bevisning som denna finner nödvändig för att utfärda bifogade certifikat, och godtar, om så erfordras, varje kontroll från myndigheten av bokföringen och omständigheterna kring tillverkningen av varorna.

ANSÖKER HÄRMED om utfärdande av bifogade certifikat för varorna.

.....
 (Ort och datum)

.....
 (Namnteckning)

¹ T.ex. importhandlingar, varucertifikat, fakturor, producentdeklarationer etc., som hänför sig till varor som använts vid bearbetningen eller behandlingen till varor som återutföres i oförändrat skick.

TILLÄGG IV

FAKTURADEKLARATION

Fakturadeklarationen vars text är återgiven på följande blad, måste upprättas enligt fotnoterna. Fotnoterna behöver dock inte återges.

Svensk version

Exportören av de varor som omfattas av detta dokument (tullmyndighetens tillstånd nr... ⁽¹⁾) försäkrar att dessa varor, om inte annat tydligt markerats, har förmånsberättigande EES-ursprung ⁽²⁾

Engelsk version

The exporter of the products covered by this document (customs authorization No. ... ⁽¹⁾) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of EEA preferential origin ⁽²⁾

Spansk version

El exportador de los productos incluidos en el presente documento (autorización aduanera n° ... ⁽¹⁾) declara que, salvo indicación en sentido contrario, estos productos gozan de un origen preferencial EEE ⁽²⁾

Dansk version

Eksportøren af varer, der er omfattet af nærværende dokument, (toldmyndighedernes tilladelse nr. ... ⁽¹⁾), erklærer, at varerne, medmindre andet tydeligt er angivet, har præferencoprindelse i EØS ⁽²⁾

Tysk version

Der Ausfühler (Ermächtiger Ausfühler; Bewilligungs-Nr. ... ⁽¹⁾) der Waren, auf die sich dieses Handelspapier bezieht, erklärt, dass diese Waren, soweit nicht anders angegeben, präferenzbegünstigte EWR-Ursprungswaren sind ⁽²⁾

Grekisk version

Ο εξαγωγέας των προϊόντων που καλύπτονται από το παρόν έγγραφο (άδεια

τεγωνείου υπ αριθ. .... ⁽¹⁾) δηλώνει ότι, εκτός εάν δηλώνεται σαφώς άλλως, τα προϊόντα αυτά είναι προτιμησακτής καταγωγής EOX ⁽²⁾

Fransk version

L'exportateur des produits couverts par le présent document (autorisation douanière n° ... ⁽¹⁾) déclare que, sauf indication claire du contraire, ces produits ont l'origine préférentielle EEE ⁽²⁾

Italiensk version

L'esportatore delle merci contemplate nel presente documento (autorizzazione doganale n. ... ⁽¹⁾) dichiara che, salvo indicazione contraria, le merci sono di origine preferenziale SEE ⁽²⁾

Holländsk version

De exporteur van de goederen waarop dit document van toepassing is (douanevergunning nr. ... ⁽¹⁾), verklaart dat, behoudens uitdrukkelijke andersluidende vermelding, deze goederen van preferentiële EER-oorsprong zijn ⁽²⁾

Portugisisk version

O abaixo assinado, exportador dos produtos cobertos pelo presente documento (autorização aduaneira n° ... ⁽¹⁾), declara que, salvo expressemente indicado em contrário, estes produtos são de origem preferencial EEE ⁽²⁾

Isländsk version

Útflytjandi framleiðsluvara sem skjal þetta tekur til (leyfi tollyfirvalda nr. ... ⁽¹⁾), lýsir því yfir að vörurnar séu, ef annars er ekki greinilega getið, af EES friðindauppruna ⁽²⁾

Norsk version

Eksportøren av produktene omfattet av dette dokument (tollmyndighetenes autorisasjonsnr. ... ⁽¹⁾) erklærer at disse produktene, unntatt hvor annet er tydelig angitt, har EØS preferanseopprinnelse ⁽²⁾

Finsk version

Tässä asiakirjassa mainittujen tuotteiden viedä (tullin lupanumero ... ⁽¹⁾) ilmoittaa, että nämä tuotteet ovat, ellei toisin ole selvästi merkitty, etuuskohteluun oikeuttavaa ETA-alkuperää ⁽²⁾

..... (3)
(Plats och datum)

..... (4)
(Exportörens namnteckning. Namnet på den som undertecknat deklARATIONEN skall förtydligas genom textning.)

¹⁾ Om fakturadeklarationen upprättas av en godkänd exportör i den mening som avses i artikel 22 i protokollet, måste den godkände exportörens tillståndsnummer anges i detta utrymme. Om fakturadeklarationen inte upprättats av en godkänd exportör skall orden inom parentes uteslutas eller utrymmet lämnas blankt.

²⁾ Om fakturadeklarationen helt eller delvis hänför sig till produkter med ursprung i Ceuta och Melilla i den mening som avses i artikel 38 i protokollet, måste exportören klart ange dem i det dokument på vilket deklARATIONEN upprättas med hjälp av symbolen "CM".

³⁾ Dessa angivelser kan uteslutas om upplysningen finns i själva dokumentet.

⁴⁾ Se artikel 21 punkt 5 i protokollet. I de fall då exportörens underskrift inte erfordras innebär undantaget från underskrift också undantag från angivande av vederbörandes namn.

TILLÄGG V

LEVERANTÖRSDEKLARATION

Leverantörsdeklarationen, vars text är återgiven på nästa blad, måste upprättas enligt fotnoterna. Fotnoterna behöver dock inte återges.

LEVERANTÖRSDEKLARATION

för varor som undergått bearbetning eller behandling inom EES utan att ha erhållit förmånsberättigande ursprungsstatus

Undertecknad, leverantör av de varor som täcks av bilagda dokument, förklarar att

1. Följande material som inte har ursprung i EES har använts i EES för att framställa dessa varor.

Beskrivning av de levererade varorna ⁽¹⁾	Beskrivning av använt icke-ursprungsmaterial	Tulltaxenummer för använt icke-ursprungsmaterial ⁽²⁾	Värdet av använt icke-ursprungsmaterial ⁽²⁾⁽³⁾
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	Totalt värde:	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	Totalt värde:	.....

2. Alla andra material som använts i EES för att framställa dessa varor har ursprung i EES;

3. Följande varor har undergått bearbetning eller behandling *utanför* EES enligt artikel 11 i protokoll 4 till EES-avtalet och har erhållit följande mervärde där:

Beskrivning av levererade varor ⁽¹⁾	Totalt mervärde erhållit utanför EES ⁽⁴⁾
.....	.....
.....	.....
.....	.....

(Plats och datum)

(Leverantörens adress och namnteckning.
Nämnet på den som undertecknat
deklarationen skall förtydligas
genom textning)

- (1) Om fakturan, följesedeln eller annat kommersiellt dokument som deklarationen är bifogad till omfattar olika varuslag, eller varor som inte innehåller icke-ursprungsmaterial i samma utsträckning, måste leverantören tydligt skilja dem åt.

Exempel:

Dokumentet hänför sig till olika modeller av elektriska motorer enligt tulltaxenr 8501 för tillverkning av tvättmaskiner enligt tulltaxenr 8450. Typen och värdet av icke-ursprungsmaterial som används vid tillverkningen av dessa motorer skiljer sig från en modell till en annan. Modellerna måste därför skiljas åt i den första kolumnen och uppgifterna i de andra kolumnerna måste anges särskilt för var och en av modellerna för att möjliggöra för tillverkaren av tvättmaskinerna att korrekt bedöma ursprungsstatusen av sina produkter beroende på vilken modell av elektriska motorer han använder.

- (2) Uppgifterna som avses i dessa kolumner skall lämnas endast om det behövs.

Exempel:

Regeln för klädesplagg enligt 62 kap. anger att icke-ursprungsgarn får användas. Om en tillverkare av sådana plagg i Frankrike använder väv importerad från Schweiz som har framställts där genom vävning av icke-ursprungsgarn, är det tillräckligt för den schweiziske leverantören att ange det använda icke-ursprungsmaterialet som garn i sin deklaration, utan att ange tulltaxenumret och värdet av sådant garn.

En tillverkare av järntråd enligt tulltaxenr 7217 som tillverkat den av järnstänger som inte har ursprungsstatus skall i den andra kolumnen ange "stänger av järn" om denna tråd skall användas vid tillverkningen av en maskin, för vilken ursprungsregeln innehåller en begränsning av allt använt icke-ursprungsmaterial till en viss värdeprocent, samtidigt som det är nödvändigt att i den tredje kolumnen ange värdet av stängerna av icke-ursprungsstatus.

- (3) "Värdet av material" betyder tullvärdet av det använda icke-ursprungsmaterialet vid importtillfället, eller, om detta inte är känt och inte kan fastställas, det tidigaste fastställbara pris som betalats för materialet i EES. Det exakta värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial måste anges per enhet av de varor som specificerats i den första kolumnen.
- (4) "Totalt mervärde" betyder alla sammanlagda kostnader som uppstått utanför EES, inbegripet värdet av allt material som tillförts där. Det exakta totala mervärdet som erhållits utanför EES måste anges per enhet av de varor som specificerats i den första kolumnen.

TILLÄGG VI

LÅNGTIDS-LEVERANTÖRSDEKLARATION

Långtids-leverantörsdeklarationen, vars text är återgiven på följande blad, måste upprättas enligt fotnoterna. Fotnoterna behöver dock inte återges.

LÅNGTIDS-LEVERANTÖRSDEKLARATION

för varor som undergått bearbetning eller behandling i EES utan att ha erhållit karaktär av ursprungsvara

Undertecknad, leverantör av de varor som omfattas av detta dokument, vilka regelbundet levereras till

..... (1),
förklarar att:

1. Följande material som inte har ursprung i EES har använts i EES för att framställa dessa varor.

Beskrivning av de levererade varorna ⁽²⁾	Beskrivning av använt icke-ursprungsmaterial	Tulltaxenummer för använt icke-ursprungsmaterial ⁽³⁾	Värdet av använt icke-ursprungsmaterial ^{(3) (4)}
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	Totalt värde:	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	Totalt värde:	.....

2. Alla andra material som använts i EES för att framställa dessa varor har ursprung i EES;

3. Följande varor har undergått bearbetning eller behandling *utanför* EES enligt artikel 11 i protokoll 4 till EES-avtalet och har erhållit följande mervärde där:

Beskrivning av levererade varor	Totalt mervärde erhållit utanför EES ⁽⁵⁾
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Denna deklaration gäller för alla kommande försändelser av dessa varor levererade

från och med .....

från och med ..... ⁽⁶⁾

Jag åtar mig att underrätta ..... (1)
omedelbart om denna deklaration inte längre gäller.

.....
(Plats och datum)

.....
(Leverantörens adress och namnteckning.
Namnet på den som undertecknat
deklarationen skall förtydligas
genom textning)

- (1) Kundens namn och adress.
- (2) Om fakturan, följesedeln eller annat kommersiellt dokument som deklARATIONEN är bifogad till omfattar olika varuslag, eller varor som inte innehåller icke-ursprungsmaterial i samma utsträckning, måste leverantören tydligt skilja dem åt.
Exempel:
Dokumentet hänför sig till olika modeller av elektriska motorer enligt tulltaxenr 8501 för tillverkning av tvättmaskiner enligt tulltaxenr 8450. Typen och värdet av icke-ursprungsmaterial som används vid tillverkningen av dessa motorer skiljer sig från en modell till en annan. Modellerna måste därför skiljas åt i den första kolumnen och uppgifterna i de andra kolumnerna måste anges särskilt för var och en av modellerna för att möjliggöra för tillverkaren av tvättmaskinerna att korrekt bedöma ursprungsstatusen av sina produkter beroende på vilken modell av elektriska motorer han använder.
- (3) Uppgifterna som avses i dessa kolumner skall lämnas endast om det behövs.
Exempel:
Regeln för klädesplagg enligt 62 kap. anger att icke-ursprungsgarn får användas. Om en tillverkare av sådana plagg i Frankrike använder väv importerad från Schweiz som har framställts där genom vävning av icke-ursprungsgarn, är det tillräckligt för den schweiziske leverantören att ange det använda icke-ursprungsmaterialet som garn i sin deklARATIONEN, utan att ange tulltaxenumret och värdet av sådant garn.
En tillverkare av järntråd enligt tulltaxenr 7217 som tillverkat den av järnstänger som inte har ursprungsstatus skall i den andra kolumnen ange "stänger av järn" om denna tråd skall användas vid tillverkningen av en maskin, för vilken ursprungsregeln innehåller en begränsning av allt använt icke-ursprungsmaterial till en viss värdeprocent, samtidigt som det är nödvändigt att i den tredje kolumnen ange värdet av stängerna av icke-ursprungsstatus.
- (4) "Värdet av material" betyder tullvärdet av det använda icke-ursprungsmaterialet vid importtillfället, eller, om detta inte är känt och inte kan fastställas, det tidigaste fastställbara pris som betalats för materialet i EES. Det exakta värdet av allt använt icke-ursprungsmaterial måste anges per enhet av de varor som specificerats i den första kolumnen.
- (5) "Totalt mervärde" betyder alla sammanlagda kostnader som uppstått utanför EES, inbegripet värdet av allt material som tillförts där. Det exakta totala mervärdet som erhållits utanför EES måste anges per enhet av de varor som specificerats i den första kolumnen.
- (6) Ange datum. LeverantörsdeklARATIONENS giltighetstid bör normalt inte överstiga 12 månader, med iakttagande av de villkor som föreskrivs av tullmyndigheten i det land där leverantörsdeklARATIONEN upprättas.

TILLÄGG VII

LISTA ÖVER PRODUKTER SOM AVSES I ARTIKEL 2.3 VILKA TILLS VIDARE ÄR UTESLUTNA FRÅN TILLÄMPNINGEN AV DETTA PROTOKOLL MED UNDANTAG AV BESTÄMMELSERNA I AVDELNINGARNA IV—VI

Tulltaxenummer	Produktbeskrivning
ur 2707	Oljor i vilka vikten av de aromatiska beståndsdelarna överstiger vikten av de ickearomatiska beståndsdelarna, utgörande oljor liknande mineraloljor erhållna genom destillation av högttemperaturtjära från stenkol och som vid temperaturer upp till 250°C ger mer än 65 volymprocent destillat (inbegripet blandningar av bensin (petroleum spirit) och bensen) avsedda att användas som drivmedel eller bränsle
2709—2715	Mineraloljor och destillationsprodukter av dessa; bituminösa ämnen; mineralvaxer
ur 2901	Acykliska kolväten avsedda att användas som drivmedel eller bränsel
ur 2902	Cyklaner och cyklener (andra än azulener), bensen, toluen och xylener, avsedda att användas som drivmedel eller bränsle
ur 3403	Beredda smörjmedel innehållande oljor erhållna ur petroleum eller ur bituminösa mineral, förutsatt att sådana oljor ingår med mindre än 70 viktprocent
ur 3404	Konstgjorda vaxer och beredda vaxer baserade på paraffin, petroleumvaxer, vaxer erhållna ur bituminösa mineral, "slack wax" eller "scale wax"
ur 3811	Beredda tillsatsmedel för smörjoljor, innehållande oljor erhållna ur petroleum eller ur bituminösa mineral

TILLÄGG VIII

LISTA ÖVER PRODUKTER SOM AVSES I ARTIKEL 2.2 I FRÅGA OM VILKA
ÖSTERRIKES TERRITORIUM ÄR UTESLUTET FRÅN EES-OMRÅDET VAD GÄLLER
FASTSTÄLLANDE AV URSPRUNG

Tulltaxenummer	Produktbeskrivning
ur 3505	Dextrin och annan modifierad stärkelse, annan än företrad eller företrad stärkelse; lim och klister
ur 3809	Appreturmedel, preparat för påskyndande av färgning eller för fixering av färgämnen samt andra produkter och preparat (t.ex glättmedel och betmedel), av sådana slag som används inom textil-, pappers- eller läderindustrin eller inom liknande industrier, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans, på basis av stärkelse eller stärkelseprodukter eller innehållande stärkelse eller produkter som utvunnits från stärkelse
ur 3823	Beredda bindemedel för gjutformor eller gjutkärnor; kemiska produkter samt preparat från kemiska eller närstående industrier (inbegripet sådana som består av blandningar av naturprodukter), inte nämnda eller inbegripna någon annanstans, restprodukter från kemiska eller närstående industrier, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans: — Beredda bindemedel för gjutformor eller gjutkärnor, innehållande stärkelse eller produkter som utvunnits från stärkelse — Andra (än naftensyror, vattenolösliga salter av naftensyror och estrar av naftensyror, osintrade metallkarbider, blandade med varandra eller med metalliska bindemedel, beredda tillsatsmedel för cement, murbruk eller betong, murbruk och betong, inte eldfasta samt sorbitol annan än sorbitol enligt nr 290544), med ett totalt innehåll av socker stärkelse, produkter som utvunnits från stärkelse eller varor enligt nr 0401 till och med 0404 som uppgår till 30 procent eller mer av vikten

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 5

OM FISKALA TULLAR
(Liechtenstein, Schweiz)

1. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 i detta protokoll får Liechtenstein och Schweiz tillfälligt behålla fiskaltullar i fråga om varor som faller under de tulltaxenummer som anges i bifogade tabell, med iakttagande av artikel 14 i avtalet. Vad gäller tulltaxenummer 0901 och ur 2101 skall dessa tullar vara avskaffade senast den 31 december 1996.

2. Om det i Liechtenstein eller Schweiz påbörjas tillverkning av en vara av samma slag som någon av dem som anges i tabellen, måste fiskaltullen för den sistnämnda varan avskaffas.

3. Gemensamma EES-kommittén skall utvärdera läget före utgången av 1996.

Tabell

Tulltaxenummer	Produktbeskrivning
0901	Kaffe, även rostat eller befriat från koffein; skal och hinnor av kaffe; kaffesurrogat innehållande kaffe, oavsett mängden (för en övergångsperiod av 4 år)
ur 2101	Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe samt beredningar på basis av sådana extrakter, essenser och koncentrat (för en övergångsperiod av 4 år)
2707. 1010/9990 2709. 0010/0090 2710. 0011/0029	Mineraloljor och destillationsprodukter av dessa
2711. 1110/2990	Petroleumgaser och andra gasformiga kolväten
ur alla kapitel i tulltaxan	Produkter som används som motorbränslen
ur 8407	Förbränningskolvmotorer med gnisttändning och med fram- och återgående eller roterande kolvar för motorfordon enligt nr 8702.9010, 8703.1000/2420, 9010/9030, 8704.3110/3120, 9010/9020
ur 8408	Förbränningskolvmotorer med kompressionständning (diesel- eller semidieselmotorer) för motorfordon enligt nr 8702.1010, 8703.1000, 3100/3320 och 8704.2110/2120
ur 8409	Delar som är lämpliga att användas uteslutande eller huvudsakligen till motorer enligt nr 8407 eller 8408 och motorfordon enligt nr 8702.1010, 9010, 8703.1000/2420, 3100/3320, 8704.2110/2120, 3110/3120
ur 8702	Motorfordon av sådana slag som används för befordran av passagerare i kollektivtrafik och som vart och ett väger högst 1600 kg
ur 8703	Bilar och andra motorfordon, konstruerade huvudsakligen för personbefordran (andra än sådana enligt nr 87.02), inbegripet stationsvagnar och tävlingsbilar
ur 8704	Motorfordon för godsbefordran och som vart och ett väger högst 1600 kg
ur 8706	Underreden försedda med motor, till motorfordon enligt nr 8702.1010, 9010, 8703.1000/9030, 8704.2110/2120, 3110/3120, 9010/9020
ur 8707	Karosserier (inbegripet förarhytter) till motorfordon enligt nr 8702.1010, 9010, 8703.1000/9030, 8704.2110/2120, 3110/3120, 9010/9020
ur 8708	Delar och tillbehör till motorfordon enligt nr 8702.1010, 9010, 8703.1000/9030, 8704.2110/2120, 3110/3120, 9010/9020:
1000	— stötfångare och delar till stötfångare:
2990	— andra delar och tillbehör till karosserier (inbegripet förarhytter), andra än de enligt nr 8708.1000/2010, ej inkluderande bagageräck, nummerskyltar och skidhållare
3100	— bromsar och servobromsar samt delar till sådana
3990	— monterade bromsbelägg
4090	— andra slag än tryckluftstankar för bromsar
5090	— växellådor:
6090	— drivaxlar med differential, även utrustade med andra transmissionsdelar
7090	— icke drivande axlar och delar till sådana axlar
9299	— hjul samt delar och tillbehör till hjul, andra än fälgar och delar till dessa, ej ytbehandlade, samt fälgar och delar till dessa som ej är färdigbearbetade
9390	— ljuddämpare och avgasrör andra än ordinära ljuddämpare med sidorör vars längd ej överstiger 15 cm
9490	— kopplingar och delar tillkopplingar
9999	— rattar, styrkolonner och styrväxlar
	— andra, med undantag av rattskydd

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 6OM UPPBYGGNADEN AV OBLIGATORISKA RESERVFÖRRÅD
I SCHWEIZ OCH LIECHTENSTEIN

Schweiz och Liechtenstein får upprätta ett system med obligatoriska reservförråd av varor som är nödvändiga för befolkningens överlevnad och, i fråga om Schweiz, för försvarsmakten vid allvarliga försörjningskriser, om dessa varor i Schweiz och Liechtenstein produceras i otillräckliga mängder eller inte alls och på grund av sina egenskaper och sin natur är sådana att det är möjligt att bygga upp

reservförråd av dem.

Schweiz och Liechtenstein skall tillämpa detta system på ett sätt som inte innebär någon diskriminering, vare sig direkt eller indirekt, mellan varor som importeras från de andra avtalsslutande parterna och likartade varor eller ersättningsvaror som produceras i de egna länderna.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 7

OM KVANTITATIVA RESTRIKTIONER SOM ISLAND FÅR BEHÅLLA

Trots artikel 11 i avtalet får Island behålla kvantitativa restriktioner för nedan angivna varor:

Tulltaxenummer enligt isländsk nomenklatur	Varuslag
96.03.	Kvastar, viskor, borstar (inbegripet borstar som utgör delar till maskiner, apparater eller fordon), penslar, mekaniska mattsopare utan motor samt moppar och dammvippor; bindlar för borstillverkning; målningsrullar och målardynor; avtorkare o.d. av gummi eller annat mjukt material: — Tandborstar, rakborstar, hårborstar, nagelborstar, ögonfransborstar och andra toalettborstar för personligt bruk, inbegripet borstar som utgör delar till apparater:
96.03.29	— — Andra slag:
96.03.29 01	— — — Med borstskäft av plastmaterial
96.03.29 09	— — — Andra slag

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 8

OM STATLIGA MONOPOL

1. Artikel 16 i avtalet skall börja gälla senast den 1 januari 1995 i fråga om följande statliga handelsmonopol:

- Österrikes saltmonopol,
- Islands monopol på gödningsmedel,

— Schweiz och Liechtensteins monopol på salt och krut.

2. Artikel 16 skall också vara tillämplig på vin (tulltaxenr 22.04).

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 9

OM HANDELN MED FISK OCH ANDRA MARINA PRODUKTER

Artikel 1

1. Med förbehåll för bestämmelserna i tillägg 1 skall EFTA-staterna vid avtalets ikraftträdande avskaffa importtullar och avgifter med motsvarande verkan på de produkter som är upptagna i tabell I i tillägg 2.

2. Med förbehåll för bestämmelserna i tillägg 1 skall EFTA-staterna inte tillämpa kvantitativa importrestriktioner eller åtgärder med motsvarande verkan på de produkter som är upptagna i tabell I i tillägg 2. I detta sammanhang skall bestämmelserna i artikel 13 i avtalet tillämpas.

Artikel 2

1. Gemenskapen skall vid avtalets ikraftträdande avskaffa importtullar och avgifter med motsvarande verkan på de produkter som är upptagna i tabell II i tillägg 2.

2. Gemenskapen skall stegvis sänka tullarna på de varor som är upptagna i tabell III i tillägg 2 enligt följande tidtabell:

a) den 1 januari 1993 skall varje tull sänkas till 86 procent av bastullen

b) fyra ytterligare sänkningar om vardera 14 procent av bastullen skall göras den 1 januari 1994, den 1 januari 1995, den 1 januari 1996 och den 1 januari 1997.

3. För varje produkt är den bastull, från vilken de i punkt 2 angivna successiva sänkningarna skall företas, den av gemenskapen i GATT bundna tullen eller, där tullen inte är bunden, den autonoma tullen den 1 januari 1992. Om tullsänkningar som ett resultat av de multilaterala handelsförhandlingarna i Uruguayrundan genomförs efter den 1 januari 1992, skall de sålunda sänkta tullarna utgöra bastullar.

Där reducerade tullar gäller för enskilda varor i enlighet med bilaterala avtal mellan gemenskapen och enskilda EFTA-stater, skall dock dessa tullar anses som bastullar för den berörda EFTA-staten.

4. De tullnivåer som beräknas enligt punkterna 2 och 3 skall tillämpas med avrundning till den första decimalen genom att den andra decimalen stryks.

5. Gemenskapen skall inte tillämpa kvantitativa importrestriktioner eller åtgärder med motsvarande verkan på produkter upptagna i tillägg 2. I detta sammanhang skall bestämmelserna i artikel 13 i avtalet tillämpas.

Artikel 3

Bestämmelserna i artiklarna 1 och 2 skall tillämpas på varor med ursprung i de avtalslutande parterna. Ursprungsreglerna återfinns i protokoll 4 till avtalet.

Artikel 4

1. Statligt stöd till fiskerisektorn som snedvrider konkurrensen skall avskaffas.

2. Lagstiftning rörande marknadsordningar inom fiskerisektorn skall ändras så att den inte snedvrider konkurrensen.

3. De avtalslutande parterna skall söka säkerställa konkurrensvillkor som gör det möjligt för de andra avtalslutande parterna att avstå från att tillämpa antidumpningsåtgärder och utjämningstullar.

Artikel 5

De avtalslutande parterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att alla fiskefartyg som seglar under någon annan avtalslutande parts flagg medges tillträde till hamnar och installationer för förstahandsmottagning med därtill hörande utrustning och tekniska installationer på samma villkor som deras egna fartyg.

Utän hinder av bestämmelserna i föregående stycke får en avtalslutande part vägra landning av fisk från ett fiskbestånd av gemensamt intresse över vars förvaltning allvarlig oenighet råder.

Artikel 6

Om nödvändiga anpassningar av lagstift-

ningen inte gjorts till de avtalslutande parternas belåtenhet vid tidpunkten för avtalets ikraftträdande, kan de frågor det rör sig om underställas Gemensamma EES-kommittén. Om parterna misslyckas att nå en överenskommelse, skall bestämmelserna i artikel 114 i avtalet tillämpas i tillämpliga delar.

Artikel 7

Bestämmelserna i de i tillägg 3 uppräknade avtalen skall ha företräde framför bestämmelserna i detta protokoll i den utsträckning dessa ger de berörda EFTA-staterna fördelaktigare handelsvillkor än detta protokoll.

TILLÄGG 1

Artikel 1

För nedan angivna varor får Finland tillfälligt upprätthålla sin nuvarande ordning. Senast den 31 december 1992 skall Finland presentera en fastställd tidtabell för avskaffandet av dessa undantag.

HS-tulltaxenr	Varuslag
ur 0302	Fisk, färsk eller kyld, med undantag av fiskfiléer och annat fiskkött enligt nr 0304: — lax — strömming
ur 0303	Fisk, fryst, med undantag av fiskfiléer och annat fiskkött enligt nr 0304: — lax — strömming
ur 0304	Fiskfiléer och annat fiskkött (även hackat eller malet), färska, kylda eller frysta: — Färska eller kylda filéer av lax — Färska eller kylda filéer av strömming (Med "filé" skall också avses filéer där de två sidorna är förenade, t.ex. i ryggen eller magen.)

Artikel 2

1. Liechtenstein och Schweiz får behålla importtullar på följande varor

HS-tulltaxenr	Varuslag
ur 0301—0305	Fisk, utom ur 0304 frysta filéer, andra än saltvattensfisk, ål och lax

Dessa arrangemang skall ses över före den 1 januari 1993.

2. Med förbehåll för eventuell tariffiering som ett resultat av de multilaterala handelsförhandlingarna i Uruguayrundan, får Schweiz och Liechtenstein behålla rörliga avgifter i samband med sin jordbrukspolitik för följande fiskslag och andra marina produkter.

HS-tulltaxenr	Varuslag
ur kapitel 15	Fetter och oljor avsedda till människoföda
ur kapitel 23	Fodermedel för uppfödning av djur

Artikel 3

1. För nedan angivna varor får Sverige till den 31 december 1993 tillämpa kvantitativa importrestriktioner i den utsträckning detta är nödvändigt för att undvika allvarliga störningar på den svenska marknaden.

HS-tulltaxenr	Varuslag
ur 0302	Fisk, färsk eller kyld, med undantag av fiskfiléer och annat fiskkött enligt nr 0304: — sill och strömming — torsk

2. Så länge Finland tillfälligt upprätthåller sin nuvarande ordning för strömming kan Sverige tillämpa kvantitativa importrestriktioner vid import av denna vara när den har ursprung i Finland.

TILLÄGG 2

Tabell I

HS-tulltaxenr	Varuslag
0208	Annat kött och andra ätbara djurdelar, färska, kylda eller frysta:
ur 0208 90	— Andra slag: — — Av val
Kapitel 3	Fisk samt kräftdjur, blötdjur och andra ryggradslösa vattendjur
1504	Fetter och oljor av fisk eller havsdäggdjur samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
1516	Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, som helt eller delvis hydrerats, omförestrats (även internt) eller elaidiniserats, även raffinerade men inte vidare bearbetade:
ur 1516 10	— Animaliska fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor: — — Helt från fisk eller havsdäggdjur
1603	Extrakter och safter av kött, fisk, kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur:
ur 1603 00	Extrakter och safter av valkött, fisk, kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur
1604	Fisk, beredd eller konserverad; kaviar
1605	Kräftdjur, blötdjur och andra ryggradslösa vattendjur, beredda eller konserverade
2301	Mjöl och pelletar av kött eller andra djurdelar eller av fisk, kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur, otjänliga till människoföda; grevar:
ur 2301 10	— Mjöl och pelletar av kött eller andra djurdelar; grevar: — — Mjöl av valkött
2301 20	— Mjöl och pelletar av fisk eller kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur
2309	Beredningar av sådana slag som används vid utfodring av djur
ur 2309 90	— Andra slag: — — "Fish solubles"

Tabell II

CN-tulltaxenr	Varuslag
0302 50	Torsk (<i>Gadus morhua</i> , <i>Gadus ogac</i> , <i>Gadus macrocephalus</i>) och fisk av arten <i>Boreogadus saida</i> , färsk, kyld eller fryst, inbegripet filéer, färska eller kylda
0302 69 35	
0303 60	
0303 79 41	
0304 10 31	
0302 62 00	Kolja (<i>Melanogrammus aeglefinus</i>), färsk, kyld eller fryst, inbegripet filéer, färska eller kylda
0303 72 00	
ur 0304 10 39	
0302 63 00	Gråsej (<i>Pollachius virens</i>), färsk, kyld eller fryst, inbegripet filéer, färska eller kylda
0303 73 00	
ur 0304 10 39	
0302 21 10	Liten helgeflundra eller blåkveite (<i>Reinhardtius hippoglossoides</i>) och helgeflundra (<i>Hippoglossus hippoglossus</i>), färsk, kyld eller fryst, inbegripet filéer, färska eller kylda
0302 21 30	
0303 31 10	
0303 31 30	
ur 0304 10 39	
0305 62 00	Torsk (<i>Gadus morhua</i> , <i>Gadus ogac</i> , <i>Gadus macrocephalus</i>) och fisk av arten <i>Boreogadus saida</i> , saltad, inte torkad eller rökt
0305 69 10	
0305 51 10	Torsk (<i>Gadus morhua</i> , <i>Gadus ogac</i> , <i>Gadus macrocephalus</i>) och fisk av arten <i>Boreogadus saida</i> , saltad, torkad, osaltad
0305 59 11	
0305 30 11	Filéer av torsk (<i>Gadus morhua</i> , <i>Gadus ogac</i> , <i>Gadus macrocephalus</i>) och av arten <i>Boreogadus saida</i> , torkad, saltad men inte rökt
0305 30 19	
0305 30 90	Andra filéer, torkade eller saltade men inte rökta
1604 19 91	Andra filéer, råa, endast panerade, även förstekta i olja, djupfrysta
1604 30 90	Kaviar, annan än störröm

Tabell III

Inom vart och ett av följande tulltaxenummer skall de av gemenskapen beviljade koncessionerna inte omfatta någon av de varor som anges i tabell II eller i bihanget till tabell III.

CN-tulltaxenr	Varuslag
0301	Levande fisk
0302	Fisk, färsk eller kyld, med undantag av fiskfiléer och annat fiskkött enligt nr 0304
0303	Fisk, fryst, med undantag av fiskfiléer och annat fiskkött enligt nr 0304
0304	Fiskfiléer och annat fiskkött (även hackat eller malet), färska, kylda eller frysta
0305	Fisk, torkad eller saltad; rökt (även varmrökt) fisk; mjöl och pelletar av fisk, tjänliga till människoföda
0306	Kräftdjur, även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade eller saltade; kräftdjur med skal, ångkokta eller kokta i vatten, även kylda, frysta, torkade eller saltade; mjöl och pelletar av kräftdjur, tjänliga till människoföda
0307	Blötdjur, även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade eller saltade; ryggradslösa vattendjur, andra än kräftdjur och blötdjur, levande, färska, kylda, frysta, torkade eller saltade; mjöl och pelletar av andra ryggradslösa vattendjur än kräftdjur, tjänliga till människoföda
1604	Fisk, beredd eller konserverad; kaviar
1605	Kräftdjur, blötdjur och andra ryggradslösa vattendjur, beredda eller konserverade

Bihang till tabell III

CN-tulltaxenr	Varuslag
	a) Lax Stillahavslax (<i>Oncorhynchus</i> spp.), atlantlax (<i>Salmo salar</i>) och donaulax (<i>Hucho Hucho</i>)
0301 99 11	levande
0302 12 00	färsk eller kyld
0303 10 00	frost stillahavslax
0303 22 00	frost atlant- och donaulax
0304 10 13	färska eller kylda filéer
0304 20 13	frysta filéer
ur 0304 90 97	annat frost kött av lax
0305 30 30	filéer, saltade, inte rökta
0305 41 00	rökt, inbegripet filéer
0305 69 50	saltad, inte torkad eller rökt
1604 11 00	hel eller i bitar, beredd eller konserverad
1604 20 10	annan beredd eller konserverad
	b) Sill (<i>Clupea harengus</i> , <i>Clupea pallasii</i>)
0302 40 90	färsk eller kyld, från 16.6 till 14.2
ur 0302 70 00	lever, rom och mjölke
0303 50 90	frost, från 16.6 till 14.2
ur 0303 80 00	lever, rom och mjölke, frost
ur 0304 10 39	färska filéer av sill
0304 10 93	färska lappar, från 16.6 till 14.2
ur 0304 10 98	annat färskt kött av sill
0304 20 75	frysta filéer
0304 90 25	annat frost kött av sill, från 16.6 till 14.2
ur 0305 20 00	lever, rom och mjölke av sill, torkade, rökta eller saltade
0305 42 00	rökt, inbegripet filéer
0305 59 30	torkad, även saltad men inte rökt
0305 61 00	saltad, inte torkad eller rökt
1604 12 10	filéer, råa, endast panerade, även förstekta i olja, djupfrysta
1604 12 90	beredd eller konserverad sill, hel eller i bitar men inte hackad eller malen
ur 1604 20 90	annan beredd eller konserverad sill
	c) Makrill (<i>Scomber scombrus</i> , <i>Scomber australasicus</i> , <i>Scomber japonicus</i>)
0302 64 90	färsk eller kyld, från 16.6 till 14.2
0303 74 19	frost, från 16.6 till 14.2
	(<i>Scomber scombrus</i> , <i>Scomber japonicus</i>)
0303 74 90	frost, från 16.6 till 14.2
	(<i>Scomber australasicus</i>)
ur 0304 10 39	färska filéer av makrill
0304 20 51	frysta filéer (<i>Scomber australasicus</i>)
ur 0304 20 53	frysta filéer
	(<i>Scomber scombrus</i> , <i>Scomber japonicus</i>)
ur 0304 90 97	annat, frost kött av makrill
0305 49 30	rökt, inbegripet filéer
1604 15 10	hel eller i bitar, beredd eller konserverad
	(<i>Scomber scombrus</i> , <i>Scomber japonicus</i>)
1604 15 90	hel eller i bitar, beredd eller konserverad (<i>Scomber australasicus</i>)
ur 1604 20 90	annan beredd eller konserverad makrill

CN-tulltaxenr	Varuslag
	d) Räkor
0306 13 10	av familjen Pandalidae, frysta
0306 13 30	av släktet Crangon, frysta
0306 13 90	andra räkor, frysta
0306 23 10	av familjen Pandalidae, inte frysta
0306 23 31	av släktet Crangon, färska, kylda eller ångkokta eller kokta i vatten
0306 23 39	andra räkor av släktet Crangon
0306 23 90	andra räkor, inte frysta
1605 20 00	beredda eller konserverade
	e) Kammusslor (<i>Pecten maximus</i>)
ur 0307 21 00	levande, färska eller kylda
0307 29 10	frysta
ur 1605 90 10	beredda eller konserverade
	f) Havskräftor (<i>Nephrops norvegicus</i>)
0306 19 30	frysta
0306 29 30	inte frysta
ur 1605 40 00	beredda eller konserverade

TILLÄGG 3

Avtal mellan gemenskapen och enskilda EFTA-stater som avses i artikel 7:

Avtal mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Konungariket Sverige, undertecknat den 22 juli 1972 och en efterföljande skriftväxling rörande jordbruk och fiske, undertecknat den 15 september 1986.

Avtal mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Schweiziska Edsförbundet, undertecknat den 22 juli 1972 och en efterföljande

skriftväxling rörande jordbruk och fiske, undertecknad den 14 juli 1986.

Avtal mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Konungariket Norge, undertecknat den 14 maj 1973 och en efterföljande skriftväxling rörande jordbruk och fiske, undertecknat den 14 juli 1986.

Artikel 1 i protokoll nr 6 till avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Republiken Island, undertecknat den 22 juli 1972.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 10

OM FÖRENKLING AV KONTROLLER OCH FORMALITETER VID GODSBEFORDRAN

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Definitioner

I detta protokoll avses med

a) *kontroller*: en tullmyndighets eller något annat kontrollorgans genomförande av en förrättning som innebär fysisk undersökning, inbegripet okulärbesiktning, av transportmedel och/eller själva varorna i syfte att fastställa att deras art, ursprung, tillstånd, kvantitet eller värde överensstämmer med de uppgifter som lämnats i de företedda handlingarna,

b) *formaliteter*: varje formalitet som myndigheterna ålagt transportföretagen och som innebär att handlingar och intyg som åtföljer varor, eller andra uppgifter, oberoende av form och informationsmedium, som rör varorna eller transportmedlet, skall lämnas eller granskas.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Utan att det påverkar tillämpningen av de särskilda bestämmelser som gäller enligt avtal slutna mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och EFTA-stater skall detta protokoll tillämpas på kontroller och formaliteter vid sådan godsbefordran som innebär att en gräns mellan en EFTA-stat och EG eller mellan EFTA-stater måste passeras.

2. Detta protokoll skall inte tillämpas på kontroller och formaliteter

— som rör fartyg och luftfartyg använda som transportmedel; det skall dock tillämpas på fordon och varor som transporteras med sådana transportmedel,

— som behövs för utfärdande av hälsointyg eller sundhetsintyg för växter i godsets ursprungs- eller avsändningsland.

KAPITEL II

FÖRFARANDEN

Artikel 3

Stickprovskontroller och formaliteter

1. Om inte annat uttryckligen föreskrivs i detta protokoll skall de avtalsslutande parterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa

— att de olika kontroller och formaliteter som avses i artikel 2.1 utförs med största möjliga skyndsamhet och, så långt detta är möjligt, på ett och samma ställe,

— att kontrollerna genomförs som stickprovskontroller, om inte särskilda omständigheter föranleder annat.

2. Vid tillämpningen av andra strecksatsen i punkt 1 skall till grund för genomförandet av stickprovskontrollerna läggas det totala antalet sändningar som passerar en gränsstation och anmäls för en tullmyndighet eller annan kontrollmyndighet under en viss period och inte det totala antalet varor som varje sändning består av.

3. De avtalsslutande parterna skall underlätta användningen på varornas avsändnings- och bestämmelseorter av förenklade förfaranden och tekniker för databehandling och dataöverföring vid export, transitering och import av varor.

4. De avtalsslutande parterna skall eftersträva att förlägga tullkontor, även sådana som är belägna i det inre av deras territorier, på ett sådant sätt att kraven från näringsidkare tillgodoses på bästa sätt.

Artikel 4

Veterinära bestämmelser

På de områden som har anknytning till skyddet av människors och djurs hälsa och till

djurskydd skall formerna för tillämpningen av de principer som anges i artiklarna 3, 7 och 13 och de regler som gäller avgifterna för utförda formaliteter och kontroller beslutas av Gemensamma EES-kommittén enligt artikel 93.2 i avtalet.

Artikel 5

Växtskyddsbestämmelser

1. Växtskyddskontroller vid import skall endast ske stickprovvis och genom undersökning av prover, om inte särskilda omständigheter föranleder annat. Sådana kontroller skall utföras antingen på bestämmelseorten för varorna eller på någon annan ort som har utsetts inom respektive territorier förutsatt att varornas transportväg påverkas i minsta möjliga utsträckning.

2. Reglerna för hur identitetskontroll av importerade varor skall utföras då det gäller varor som omfattas av växtskyddslagstiftning skall fastställas genom beslut av Gemensamma EES-kommittén enligt artikel 93.2 i avtalet. De åtgärder som gäller avgifter för formaliteter och kontroller avseende växtskydd skall beslutas av Gemensamma EES-kommittén enligt artikel 93.2 i avtalet.

3. Punkterna 1 och 2 skall endast gälla varor med ursprung inom EG eller i en EFTA-stat med undantag av de fall då de på grund av sin art inte medför någon växthälsorisk eller då de har genomgått en växtskyddskontroll vid införseln till de avtalsslutande parternas respektive territorier och vid denna kontroll har befunnits uppfylla de krav för växtskydd som har fastlagts i de avtalsslutande parternas lagstiftning.

4. Om någon avtalsslutande part finner att det finns överhängande fara för att skadliga organismer skall införas eller spridas inom dess territorium, kan denna part besluta om de tillfälliga åtgärder som är nödvändiga till skydd mot denna fara. De avtalsslutande parterna skall utan dröjsmål underrätta varandra om de åtgärder som har vidtagits och orsakerna till att dessa åtgärder har blivit nödvändiga.

Artikel 6

Delegering av befogenheter

De avtalsslutande parterna skall se till att behöriga myndigheter uttryckligen bemyndigar någon av de andra myndigheter som är representerade, företrädesvis en tullmyndighet, att

för deras räkning utföra sådana kontroller som de behöriga myndigheterna ansvarar för och, i den utsträckning sådana kontroller har samband med kravet att visa upp nödvändiga handlingar, kontroller av dessa handlingars giltighet och äkthet och identitetskontroller av de varor som har deklarerats i dessa handlingar. I detta fall skall de berörda myndigheterna se till att de medel som krävs för att utföra sådana kontroller ställs till förfogande.

Artikel 7

Godkännande av kontroller och handlingar

Vid tillämpningen av detta protokoll och utan att det påverkar möjligheterna att utföra stickprovskontroller skall de avtalsslutande parterna, i fråga om varor som importerats eller transiteras, godta de kontroller som har utförts av andra avtalsslutande parter behöriga myndigheter och de handlingar som dessa myndigheter har upprättat för att intyga att varorna uppfyller kraven i importlandets lagstiftning eller motsvarande krav i exportlandets lagstiftning.

Artikel 8

Öppettider på gränsstationerna

1. De avtalsslutande parterna skall, om trafikvolymen motiverar detta, se till att

a) gränsstationerna hålls öppna, utom då trafik inte är tillåten, så att

— gränserna kan passeras dygnet runt med de kontroller och formaliteter som gäller i fråga om varor som omfattas av ett transiteringsförfarande, i fråga om de transportmedel som används för dessa och i fråga om olastade fordon, utom då gränskontroll är nödvändig för att förhindra spridning av sjukdomar eller i djurskyddssyfte,

— de kontroller och formaliteter som gäller i fråga om transportmedel och i fråga om varor som inte omfattas av ett transiteringsförfarande, kan utföras från och med måndag till och med fredag under sammanhängande perioder på minst tio timmar och på lördagar under en sammanhängande period på minst sex timmar, utom då dessa dagar är allmänna helgdagar,

b) vad gäller fordon och varor som transporteras luftvägen, de perioder som avses i andra strecksatsen i a anpassas så att de motsvarar de aktuella behoven och därför, om så är nödvändigt, uppdelas eller förlängs.

2. Om det medför problem för veterinär-

myndigheterna att iaktta de tider som avses i 1 a andra strecksatsen och i 1 b, skall de avtalslutande parterna se till att en veterinärmedicinsk expert är tillgänglig under dessa perioder, förutsatt att transportföretaget har anmält behovet av detta minst 12 timmar i förväg. Vid transport av levande djur kan dock denna förvarningstid utsträckas till 18 timmar.

3. Om flera gränstationer är belägna i omedelbar närhet av samma gränzon, kan de avtalsparter som berörs gemensamt komma överens om avsteg från punkt 1 för vissa av dessa gränstationer, förutsatt att andra stationer i samma zon kan klarera varor och fordon enligt bestämmelserna i punkt 1.

4. I fråga om de gränstationer och tullmyndigheter som avses i punkt 1 och på de villkor som har fastställts av de avtalslutande parterna skall de behöriga myndigheterna möjliggöra att kontroller och formaliteter undantagsvis kan genomföras på andra tider än expeditionstider, om detta uttryckligen har begärts under expeditionstid och på goda grunder samt på villkor i förekommande fall att ersättning erläggs för denna tjänst.

Artikel 9

Expressfiler

De avtalslutande parterna skall eftersträva att, om detta är tekniskt genomförbart och motiveras av trafikvolymen, vid gränstationerna ordna expressfiler som är reserverade för varor som omfattas av ett transiteringsförfarande, för de transportmedel som används för dem och för olastade fordon samt alla varor som är underkastade kontroller och formaliteter för vilka kraven inte är högre än de som gäller för varor som omfattas av ett transiteringsförfarande.

KAPITEL III

SAMARBETE

Artikel 10

Samarbete mellan myndigheter

1. I syfte att underlätta gränspassager skall de avtalslutande parterna besluta om nödvändiga åtgärder för att utöka samarbetet på såväl nationell som regional eller lokal nivå mellan

de myndigheter som ansvarar för organisationen av kontrollerna och mellan de olika enheter som utför kontroller och formaliteter på respektive sidor av gränserna.

2. Varje avtalslutande part skall i den utsträckning den berörs se till att de som sysslar med sådan handel som ligger inom detta protokolls tillämpningsområde ges möjlighet att snabbt underrätta de behöriga myndigheterna om de problem de har mött vid gränspassagera.

3. Det samarbete som avses i punkt 1 skall särskilt gälla

a) utformning av gränstationerna så att de motsvarar trafiktekniska krav,

b) omvandling av gränstationer till intill varandra placerade kontrollstationer, i den utsträckning detta är möjligt,

c) harmonisering av de uppgifter som gränstationer och tullmyndigheter ansvarar för på respektive sidor av gränsen,

d) att söka uppnå lämpliga lösningar på problem som rapporteras.

4. De avtalslutande parterna skall samarbeta i syfte att samordna expeditionstiderna för de olika enheter som utför kontroll och formaliteter på respektive sidor av gränsen.

Artikel 11

Anmälan av nya kontroller och formaliteter

Om en avtalslutande part avser att införa ett nytt slag av kontroll eller formalitet, skall denna part underrätta de andra avtalslutande parterna om detta. Den avtalslutande parten i fråga skall se till att de åtgärder som har vidtagits för att underlätta gränspassager inte görs verkningslösa genom tillämpningen av de nya kontrollerna eller formaliteterna.

Artikel 12

Fritt trafikflöde

1. De avtalslutande parterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den väntetid som orsakas av de olika kontrollerna och formaliteterna inte överstiger den tid som krävs för att dessa skall kunna fullgöras på ett fullgott sätt. I detta syfte skall de organisera expeditionstiderna för de avdelningar som skall utföra kontroller och formaliteter, den tillgängliga personalen och de praktiska arrangemangen för behandlingen av varor och handlingar i samband med utförandet av kontrollerna och

formaliteterna på så sätt att väntetiden i trafikflödet i största möjliga utsträckning begränsas.

2. De behöriga myndigheterna hos de avtalslutande parter inom vars territorium det inträffar en allvarlig störning på varustransportområdet som sannolikt äventyrar målet att förenkla och påskynda gränspassager, skall omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna hos de andra avtalslutande parter som berörs av en sådan störning.

3. De behöriga myndigheterna hos varje avtalslutande part som berörs på detta sätt, skall omedelbart vidta lämpliga åtgärder för att så långt möjligt säkerställa ett fritt trafikflöde. Dessa åtgärder skall anmälas till Gemensamma EES-kommittén som, när så är lämpligt, på begäran av en avtalspart skall samlas till ett krismöte för att diskutera dessa åtgärder.

Artikel 13

Administrativt bistånd

I syfte att uppnå en friktionsfritt fungerande handel mellan de avtalslutande parterna och göra det lättare att upptäcka eventuella oegentligheter och överträdelser, skall de avtalslutande parternas behöriga myndigheter samarbeta med varandra med tillämpning av bestämmelserna i protokoll 11 med nödvändiga ändringar.

Artikel 14

Samrådsgrupper

1. De berörda avtalslutande parternas behöriga myndigheter kan tillsätta samrådsgrupper som skall svara för frågor av praktisk,

teknisk eller organisatorisk natur på regional eller lokal nivå.

2. Sådana samrådsgrupper skall vid behov sammanträda på begäran av en avtalslutande parts behöriga myndigheter. Gemensamma EES-kommittén skall regelbundet informeras om samrådsgruppernas överläggningar av de avtalslutande parter som ansvarar för dem.

KAPITEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 15

Underlättande av betalningar

De avtalslutande parterna skall se till att belopp som skall betalas för kontroller och formaliteter som har tillämpats på handelsverksamhet även kan betalas med garanterade eller bekräftade internationella checkar som är utställda i valutan i det land där beloppen skall betalas.

Artikel 16

Förhållande till andra avtal och nationell lagstiftning

Detta protokoll hindrar inte två eller flera avtalslutande parter från att tillämpa större lättnader som de har beviljat varandra ömsesidigt; detta protokoll inskränker inte heller de avtalslutande parternas rätt att tillämpa sin egen lagstiftning på kontroller och formaliteter vid sina gränser, förutsatt att detta inte på något sätt medför någon begränsning av de lättnader som följer av detta protokoll.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 11

OM ÖMSESIDIGT BISTÅND I TULLFRÅGOR

Artikel 1

Definitioner

I detta protokoll avses med

a) *tullagstiftning*: bestämmelser som antagits av de avtalsslutande parterna och som är tillämpliga inom dessas territorier och som reglerar import, export, transitering av varor samt tullklarering i varje annan form, häri inbegripet åtgärder i form av förbud, restriktioner och kontroll som antagits av de avtalsslutande parterna,

b) *tullar*: alla tullar, skatter, taxor och andra avgifter som fastställs och uppbärs i de avtalsslutande parternas territorier vid tillämpning av tullagstiftning, dock med undantag av taxor och avgifter som avser ersättning för tjänster som myndigheten tillhandahåller, begränsade till belopp som motsvarar myndighetens ungefärliga kostnader för tjänsterna,

c) *begärande myndighet*: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som gör en framställning om bistånd i tullfrågor,

d) *anmodad myndighet*: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som tar emot en framställning om bistånd i tullfrågor,

e) *överträdelse*: varje överträdelse av tullagstiftningen liksom varje försök till sådan överträdelse.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. De avtalsslutande parterna skall lämna varandra bistånd på det sätt och i enlighet med de villkor som är fastställda i detta protokoll för att säkerställa en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, särskilt genom att förebygga, upptäcka och utreda överträdelser av denna lagstiftning.

2. Det bistånd i tullfrågor som avses i detta

protokoll är tillämpligt på varje administrativ myndighet hos de avtalsslutande parterna som är behörig att tillämpa detta protokoll. Detta får ej påverka reglerna om ömsesidigt bistånd i brottsutredningar.

Artikel 3

Bistånd på begäran

1. På framställning av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten lämna alla relevanta upplysningar som kan göra det möjligt för denna att säkerställa en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, däri inbegripet upplysningar om begångna eller planerade handlingar som innebär eller skulle innebära en överträdelse av sådan lagstiftning.

2. På framställning av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten lämna denna upplysningar om huruvida varor som exporterats från en avtalsslutande parts territorium har importerats på rätt sätt till den andra avtalsslutande partens territorium och, där så är tillämpligt, också ange använd tullklaringsform.

3. På framställning av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa övervakning av

a) fysiska eller juridiska personer som skäligen kan antas hålla på att överträda eller ha överträtt tullagstiftningen,

b) varurörelser som rapporterats möjligen kunna ge upphov till omfattande överträdelser av tullagstiftningen,

c) transportmedel som skäligen kan antas ha använts, bli använda eller komma att användas vid överträdelser av tullagstiftningen.

Artikel 4

Bistånd på eget initiativ

De avtalsslutande parterna skall inom re-

spektive behörighetsområde bistå varandra, om detta anses vara nödvändigt för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, i synnerhet när de får in upplysningar som hänför sig till

— handlingar som har inneburit, innebär eller skulle innebära en överträdelse av sådan lagstiftning och som kan vara av intresse för andra avtalslutande parter,

— nya medel och metoder som används för att genomföra sådana handlingar,

— varor som är kända för att vara föremål för omfattande överträdelser av tullagstiftningen vid import, export, transitering eller annan tullklarering.

Artikel 5

Delgivning

På framställning av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten i enlighet med sin lagstiftning vidta alla nödvändiga åtgärder för att till mottagare som är bosatta eller etablerade inom dess territorium

— delge alla handlingar,

— delge alla beslut,

som faller inom protokollets tillämpningsområde.

Artikel 6

Biståndsframställningens form och innehåll

1. Framställningar om bistånd enligt detta protokoll skall göras skriftligen. De handlingar som behövs för att framställningen skall kunna efterkommas skall medfölja framställningen. I brådskande fall kan muntliga framställningar godtas, men sådana måste omgående bekräftas skriftligen.

2. Framställningar i enlighet med punkt 1 skall innehålla följande upplysningar:

a) Den myndighet som gör framställningen.

b) Begärd åtgärd.

c) Föremålet och grunden för framställningen.

d) Tillämpliga lagar och andra författningar.

e) Så exakta och fullständiga upplysningar som möjligt om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för utredningen.

f) Kortfattad redogörelse för relevanta uppgifter i saken, med undantag för ärenden som avses i artikel 5.

3. Framställningar skall göras på något av

den anmodade myndighetens officiella språk eller på något annat språk som är godtagbart för denna myndighet.

4. Om en framställning inte uppfyller de formella kraven, får rättelse eller komplettering begäras. Beslut om säkerhetsåtgärder får dock meddelas.

Artikel 7

Handläggning av framställningar

1. För att efterkomma en biståndsframställning skall den anmodade myndigheten eller, då denna inte är behörig, det administrativa organ till vilken den anmodade myndigheten ställt framställningen, handla inom ramen för sin behörighet och tillgängliga resurser som om den handlade för egen räkning eller på begäran av någon annan myndighet hos samma avtalslutande part, genom att lämna tillgängliga upplysningar eller genom att antingen företa lämpliga undersökningar eller se till att sådana företas.

2. Biståndsframställningar skall handläggas i enlighet med den anmodade avtalspartens lagar och andra författningar.

3. Särskilt bemyndigade tjänstemän hos en avtalslutande part får, efter tillstånd av den andra berörda avtalslutande parten och på de villkor som denna ställt, från den anmodade myndigheten eller från någon annan myndighet för vilken den anmodade myndigheten är ansvarig, skaffa fram de upplysningar om överträdelser av tullagstiftningen som den begärande myndigheten behöver för tillämpningen av detta protokoll.

4. Tjänstemän hos en avtalslutande part får, med tillstånd av den andra avtalslutande parten, närvara vid undersökningar som genomförs på den senares territorium.

Artikel 8

Former för informationsutbyte

1. Den anmodade myndigheten skall till den begärande myndigheten meddela resultatet av företagna undersökningar i form av handlingar, bestyrkta kopior av handlingar, rapporter och liknande.

2. De dokument som avses i punkt 1 kan ersättas av datoriserad information framställd i valfri form för samma ändamål.

Artikel 9

Undantag från skyldigheten att lämna bistånd

1. De avtalsslutande parterna får vägra lämna bistånd enligt detta protokoll, om biståndet skulle

a) strida mot suveränitet, allmän ordning (l'ordre public), säkerhet eller andra väsentliga intressen, eller

b) gälla valuta- eller skattebestämmelser som inte kan hänföras till bestämmelser om tullar, eller

c) inkräkta på industri-, handels- eller yrkeshemligheter.

2. Om den begärande myndigheten gör en framställning om bistånd som den själv inte skulle kunna lämna på anmodan, skall den framhålla detta i sin framställning. I sådant fall skall den anmodade myndigheten ha frihet att avgöra hur framställningen skall behandlas.

3. Om en framställning om bistånd inte kan efterkommas eller om den avslås, skall den begärande myndigheten utan dröjsmål underättas om detta.

Artikel 10

Skyldighet att iaktta sekretess

Alla upplysningar som lämnats enligt detta protokoll skall, oavsett form, vara konfidentiella. De skall omfattas av sekretess och åtnjuta det skydd som gäller samma slags upplysningar enligt de tillämpliga lagarna hos den avtalsslutande part som mottagit upplysningarna, och enligt motsvarande bestämmelser tillämpliga på gemenskapens myndigheter.

Artikel 11

Användning av upplysningar

1. Upplysningar som erhållits skall användas enbart för detta protokolls syften. De får användas av varje avtalsslutande part för annat ändamål endast efter skriftligt medgivande av den administrativa myndighet som lämnat uppgifterna och med de förbehåll som denna kan ha uppställt. Dessa bestämmelser är inte tillämpliga på upplysningar som avser brott rörande narkotika eller psykotropa ämnen. Sådana upplysningar får meddelas andra myndigheter som är direkt verksamma i narkotikabekämpning.

2. Punkt 1 skall inte hindra användningen av upplysningar i rättsliga eller administrativa

förfaranden som inleds därefter med anledning av att tullagstiftningen överträtts.

3. De avtalsslutande parterna får vid registrering av bevis, rapporter och vittnesmål och i förfaranden som inletts inför domstol använda som bevis upplysningar som de erhållit och handlingar som de tagit del av i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 12

Sakkunniga och vittnen

En tjänsteman vid en anmodad myndighet får bemyndigas att, inom ramen för detta bemyndigande, inställa sig som sakkunnig eller vittne vid ett rättsligt eller administrativt förfarande rörande ärenden som omfattas av detta protokoll inom en annan avtalsslutande parts jurisdiktion. Tjänstemannen får också förete sådana föremål eller handlingar, eller bestyrkta kopior därav, som kan behövas vid dessa förfaranden. Av framställningen om inställelse skall klart framgå i vilket ärende och i vilken egenskap tjänstemannen skall höras.

Artikel 13

Kostnader för bistånd

De avtalsslutande parterna skall avstå från att kräva ersättning av varandra för kostnader som föranletts av tillämpningen av detta protokoll utom, när så är skäligt, för ersättning till sakkunniga och vittnen samt till tolkar och översättare som inte är anställd i offentlig tjänst.

Artikel 14

Genomförande

1. Tillämpningen av detta protokoll skall anförtros åt, å ena sidan, de centrala tullmyndigheterna i EFTA-staterna och, å andra sidan, de behöriga enheterna inom EG-kommissionen och, där så är lämpligt, tullmyndigheterna i EG-medlemsstater. Dessa skall fatta beslut om alla praktiska åtgärder och arrangemang som är nödvändiga för protokollets tillämpning och härvid ta hänsyn till regler om dataskydd. De kan föreslå för behöriga organ att vidta de ändringar i detta protokoll som de anser bör göras.

2. De avtalsslutande parterna skall överlämna till varandra förteckningar över de myndig-

heter som bemyndigats att vara kontaktorgan för den praktiska tillämpningen av detta protokoll.

Vad gäller ärenden som ligger inom gemenskapens behörighet skall i detta avseende vederbörlig hänsyn tas till särskilda situationer som, på grund av sin brådskande natur eller det faktum att endast två länder är berörda av en framställning eller ett informationsutbyte, kan erfordra direktkontakter mellan behöriga myndigheter i EFTA-staterna och EG-medlemsstaterna för handläggning av framställningar eller utbyte av upplysningar. Denna information skall kompletteras av förteckningar, som vid behov skall revideras, över tjänstemän vid de myndigheter som är ansvariga för att förhindra, utreda och bekämpa överträdelser av tullagstiftningen.

Därutöver skall de avtalsslutande parterna, för att säkerställa maximal effektivitet vid tillämpningen av detta protokoll, vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de enheter som är ansvariga för smugglingsbekämpning etablerar direkta personliga kontakter, där så är lämpligt även på lokal myndighetsnivå, för att underlätta utbyte av upplysningar och

handläggning av framställningar.

3. De avtalsslutande parterna skall rådgöra med varandra och därefter informera varandra om de detaljerade tillämpningsföreskrifter som antas i enlighet med bestämmelserna i denna artikel.

Artikel 15

Protokollets kompletterande karaktär

1. Detta protokoll skall komplettera och inte hindra tillämpningen av andra avtal om ömsesidigt bistånd som har slutits eller kan komma att slutas mellan EG-medlemsstater och EFTA-stater såväl som mellan EFTA-stater. Det skall ej heller utesluta ett mera vittgående ömsesidigt bistånd som lämnas med stöd av sådana avtal.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 11, påverkar dessa avtal inte de EG-bestämmelser som reglerar utbyte mellan EG-kommissionens behöriga enheter och medlemsstaternas tullmyndigheter av sådana upplysningar i samband med tullärenden som kan vara av intresse för EG.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 12

OM AVTAL MED TREDJE LÄNDER OM BEDÖMNING AV ÖVERENSSTÄMMELSE

Förhandlingar om avtal med tredje länder om ömsesidigt erkännande av bedömning av överensstämmelse för varor för vilka användning av ett märke finns föreskrivet i EG-lagstiftningen skall föras på initiativ av gemenskapen. Gemenskapen skall förhandla med utgångspunkt från att berörda tredje länder kommer att sluta parallella avtal med EFTA-staterna om ömsesidigt erkännande motsvaran-

de de avtal som skall slutas med gemenskapen. De avtalsslutande parterna skall samarbeta i enlighet med de allmänna informations- och konsultationsförfaranden som anges i EES-avtalet. Om en skillnad skulle uppkomma i relationerna med tredje länder, skall skillnaden behandlas i enlighet med tillämpliga bestämmelser i EES-avtalet.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 13

OM ICKE-TILLÄMPLIGHETEN AV ANTIDUMPNINGSÅTGÄRDER OCH UTJÄMNINGSTULLAR

Tillämpningen av artikel 26 i avtalet är begränsad till de områden som omfattas av avtalets bestämmelser och inom vilka gemenskapsrättsakterna fullständigt har integrerats med avtalet.

Såvida inte de avtalsslutande parterna enas om andra lösningar, utgör tillämpningen av denna artikel inte heller något hinder för

åtgärder som vidtas av de avtalsslutande parterna för att förhindra försök att kringgå följande åtgärder riktade mot tredje land:

- antidumpningsåtgärder,
- utjämningstullar,
- åtgärder mot otillåtet handelsbruk som kan tillskrivas tredje land.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 14

OM HANDEL MED KOL OCH STÅL

Artikel 1

Detta protokoll är tillämpligt på de produkter som omfattas av de bilaterala frihandelsavtal (härefter kallade "frihandelsavtalen") som har träffats mellan Europeiska kol- och stålgemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och de individuella EFTA-staterna å den andra, eller i förekommande fall mellan medlemsstaterna i Europeiska kol- och stålgemenskapen och respektive EFTA-stater.

Artikel 2

1. Om inte annat följer av detta protokoll, påverkas inte frihandelsavtalen. Om inte frihandelsavtalen är tillämpliga, gäller bestämmelserna i detta avtal. Vid fortsatt tillämpning av de materiella bestämmelserna i frihandelsavtalen skall också de institutionella bestämmelserna i avtalen vara tillämpliga.

2. Kvantitativa restriktioner i fråga om export eller åtgärder med motsvarande verkan, tullavgifter samt avgifter med motsvarande verkan och som är tillämpliga på handeln inom EES skall avskaffas.

Artikel 3

De avtalsslutande parterna skall inte införa restriktioner eller administrativa och tekniska föreskrifter som i handeln mellan de avtalsslutande parterna kan utgöra hinder för fri rörlighet för de produkter som omfattas av detta protokoll.

Artikel 4

Protokoll 25 innehåller de materiella konkurrensregler som är tillämpliga på företag och som avser de produkter som omfattas av detta protokoll. Härledd lagstiftning återfinns i protokoll 21 och bilaga XIV.

Artikel 5

De avtalsslutande parterna skall iakttå reglerna för stöd till stålindustrin. De erkänner särskilt relevansen och tillämpligheten av de gemenskapsregler om stöd till stålindustrin som anges i kommissionens beslut 322/89/EKSG, som upphör att gälla den 31 december 1991. De avtalsslutande parterna utfäster sig att vid ikraftträdandet av EES-avtalet införliva nya gemenskapsregler om stöd till stålindustrin med avtalet, förutsatt att dessa i huvudsak är likartade med reglerna i nyss nämnda rättsakt.

Artikel 6

1. De avtalsslutande parterna skall utbyta information om marknader. Efta-staterna skall på allt sätt verka för att stålproducenter, konsumenter och återförsäljare tillhandahåller sådan information.

2. EFTA-staterna skall på allt sätt verka för att de stålproducerande företagen inom dessas territorier medverkar vid de årliga investeringundersökningar som avses i artikel 15 i kommissionens beslut 3302/81/EKSG av den 18 november 1981. De avtalsslutande parterna skall, med beaktande av skyldigheten att skydda affärshemligheter, utbyta information om större investerings- eller desinvesteringsprojekt.

3. Alla frågor som rör informationsutbyte mellan de avtalsslutande parterna skall omfattas av de allmänna institutionella bestämmelserna i detta avtal.

Artikel 7

De avtalsslutande parterna konstaterar att de ursprungsregler som anges i protokoll 3 till frihandelsavtalen mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och enskilda EFTA-stater ersätts av protokoll 4 i detta avtal.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 42

OM BILATERALA ARRANGEMANG FÖR VISSA JORDBRUKSPRODUKTER

De avtalsslutande parterna noterar att bilaterala överenskommelser om handel med jordbruksprodukter har undertecknats samtidigt som detta avtal. Dessa överenskommelser som ytterligare utvecklar eller kompletterar överenskommelser som träffats tidigare av de avtals-

slutande parterna och dessutom återspeglar bl.a. deras gemensamt beslutade mål att bidra till att minska sociala och ekonomiska skillnader mellan deras regioner, skall träda i kraft senast vid tidpunkten för ikraftträdandet av detta avtal.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 46

OM UTVECKLINGEN AV SAMARBETET INOM FISKERISEKTORN

De avtalsslutande parterna skall i ljuset av resultaten av översyner vartannat år av läget i samarbetet inom fiskerisektorn söka utveckla detta samarbete på en harmonisk och ömsesi-

digt förmånlig grundval och inom ramen för sin respektive fiskeripolitik. Den första översynen skall äga rum före utgången av 1993.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 47

OM AVSKAFFANDE AV TEKNISKA HANDELSHINDER FÖR VIN

De avtalslutande parterna skall tillåta import av och handel med vinprodukter som har sitt ursprung i deras respektive territorier och i överensstämmelse med gemenskapsrätten, såsom den anpassats inom ramen för detta avtal och som framgår av tillägget till detta protokoll vad beträffar produktdefinitioner, oenologisk praxis, sammansättning av produkter och regler när det gäller omsättning och handel.

I detta protokoll skall beteckningen "ursprungsprodukter" förstås som "vinprodukter, i vilka alla druvor eller andra ämnen erhållna

från druvor som används i produkten är helt framställda inom EES-området".

För alla andra ändamål än handel mellan EFTA-länderna och gemenskapen får EFTA-länderna fortsätta att tillämpa sin nationella lagstiftning.

Bestämmelserna i protokoll 1 om övergripande anpassning skall tillämpas på de rättsakter som anges i tillägget till detta protokoll. EFTA-ländernas ständiga kommitté skall fullgöra de funktioner som nämns i punkterna 4.d och 5 i protokoll.

TILLÄGG

1. **373 R 2805:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2805/73/EEG av den 12 oktober 1973 som fastställer en lista över vita kvalitetsviner, framställda i specificerade områden och importerade vita kvalitetsviner, som har en viss halt svaveldioxid, och fastställer vissa övergångsbestämmelser som hänför sig till halten svaveldioxid i vin, framställt före 1 oktober 1973 (EGT nr L 289, 16.10.1973, s. 21), ändrad genom:

— 373 R 3548: Kommissionens förordning (EEG) nr 3548/73 av den 21 december 1973 (EGT nr L 361, 29.12.1973, s. 35).

— 375 R 2160: Kommissionens förordning (EEG) nr 2160/75 av den 19 augusti 1975 (EGT nr L 220, 20.8.1975, s. 7).

— 377 R 0966: Kommissionens förordning (EEG) nr 966/77 av den 4 maj 1977 (EGT nr L 115, 6.5.1977, s. 7).

Bestämmelserna i förordningen skall inom ramen för detta avtal tillämpas med följande anpassning:

— Viner som har sitt ursprung i EFTA-

länder och för vilka bestämmelserna i denna förordning är relevanta skall fortsätta att omfattas av avsnitt B i artikel 1.

2. **374 R 2319:** Kommissionens förordning nr 2319/74/EEG av den 10 september 1974 som specificerar vissa vinodlande områden som får framställa bordsvin med en maximal total alkoholhalt av 17% (EGT nr L 248, 11.9.1974, s. 7).

3. **378 R 1972:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1972/78 av den 16 augusti 1978 som fastställer detaljerade regler för oenologisk praxis (EGT nr L 226, 17.8.1978, s. 11), i dess lydelse enligt:

— 380 R 0045: Kommissionens förordning (EEG) nr 45/80 av den 10 januari 1980 (EGT nr L 7, 11.1.1980, s. 12).

4. **379 R 0358:** Rådets förordning (EEG) nr 358/79 av den 5 februari 1979 om mousserande vin som framställts i gemenskapen och som definieras i punkt 13 i bilaga 2 till förordning (EEG) nr 337/79 (EGT nr L 54, 5.3.1979, s. 130), i dess lydelse enligt:

— 379 R 2383: Rådets förordning (EEG) nr 2383/79 av den 29 oktober 1979 (EGT nr L 274, 31.10.1979, s. 8).

— 179 H: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 292, 19.11.1979, s. 83).

— 380 R 3456: Rådets förordning (EEG) nr 3456/80 av den 22 december 1980 (EGT nr L 360, 31.12.1980, s. 18).

— 384 R 3686: Rådets förordning (EEG) nr 3686/84 av den 19 december 1984 (EGT nr L 341, 29.12.1984, s. 3).

— 385 R 3310: Rådets förordning (EEG) nr 3310/85 av den 18 november 1985 (EGT nr L 320, 29.11.1985, s. 19).

— 385 R 3805: Rådets förordning (EEG) nr 3805/85 av den 20 december 1985 (EGT nr L 367, 31.12.1985, s. 39).

— 389 R 2044: Rådets förordning (EEG) nr 2044/89 av den 19 juni 1989 (EGT nr L 202, 14.7.1989, s. 8).

— 390 R 1328: Rådets förordning (EEG) nr 1328/90 av den 14 maj 1990 (EGT nr L 132, 23.5.1990, s. 74).

— 391 R 1735: Rådets förordning (EEG) nr 1735/91 av den 13 juni 1991 (EGT nr L 163, 26.6.1991, s. 9).

5. **383 R 2510:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2510/83 av den 7 september 1983 med bestämmelser om ett undantag gällande halten av flyktiga syror i vissa viner (EGT nr L 248, 8.9.1983, s. 16).

6. **384 R 2394:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2394/84 av den 20 augusti 1984 som fastställer villkor för jonbytarmassor och detaljerade genomföranderegler vid framställning av renad, koncentrerad druvmust (EGT nr L 224, 21.8.1984, s. 8), i dess lydelse enligt:

— 385 R 0888: Kommissionens förordning (EEG) nr 888/85 av den 2 april 1985 (EGT nr L 96, 3.4.1985, s. 14).

— 386 R 2751: Kommissionens förordning (EEG) nr 2751/86 av den 4 september 1986 (EGT nr L 253, 5.9.1986, s. 11).

7. **385 R 3309:** Rådets förordning (EEG) nr 3309/85 av den 18 november 1985 som anger allmänna regler för beskrivning och presentation av mousserande vin och mousserande vin med tillsatt kolsyra (EGT nr L 320, 29.11.1985, s. 9), i dess lydelse enligt:

— 385 R 3805: Rådets förordning (EEG) nr 3805/85 av den 20 december 1985 (EGT nr L 367, 31.12.1985, s. 39).

— 386 R 1626: Rådets förordning (EEG) nr 1626/86 av den 6 maj 1986 (EGT nr L 144, 29.5.1986, s. 3).

— 387 R 0538: Rådets förordning (EEG) nr 538/87 av den 23 februari 1987 (EGT nr L 55, 25.2.1987, s. 4).

— 389 R 2045: Rådets förordning (EEG) nr 2045/89 av den 19 juni 1989 (EGT nr L 202, 14.7.1989, s. 12).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Första strecksatsen i artikel 3.4 skall inte tillämpas.

b) Artikel 5.2 skall kompletteras på följande sätt:

h) när det gäller mousserande kvalitetsvin som anges i avdelning 3 i förordningen (EEG) nr 358/79, och med ursprung i

— Österrike: "Qualitätsschaumwein", "Qualitätssekt".

c) Artikel 6 skall kompletteras på följande sätt:

5.b Termen "Hauersekt" skall reserveras för mousserande kvalitetsvin som motsvarar mousserande kvalitetsvin som producerats i ett specificerat område i enlighet med avdelning 3 i förordningen (EEG) nr 358/79 och artikel 6.4 i förordningen (EEG) nr 3309/85, under förutsättning att de

— är framställda i Österrike,

— är framställda av druvor som är skördade i samma vingård där producenten tillverkar vin från druvor, avsedda för framställning av mousserande kvalitetsvin,

— säljs av producenten med etiketter som anger vingården, vinsorten och året,

— regleras av österrikisk lag.

8. **385 R 3803:** Rådets förordning (EEG) nr 3803/85 av den 20 december 1985 som fastställer bestämmelser som gör det möjligt att härleda ursprunget hos spanska röda bordsviner och gör det möjligt att följa deras kommersiella spridning (EGT nr L 367, 31.12.1985, s. 36).

9. **385 R 3804:** Rådets förordning (EEG) nr 3804/85 av den 20 december 1985 som upprättar en förteckning över marker under vinodling i vissa spanska områden, där bordsvin får ha en faktisk alkoholhalt som är lägre än gemenskapens krav (EGT nr L 367, 31.12.1985, s. 37).

10. **386 R 0305:** Kommissionens förordning

nr 305/86/EEG av den 12 februari 1986 om den maximala, totala halten av svaveldioxid i vin som tillverkats i gemenskapen före den 1 september 1986 och under en övergångsperiod i importerat vin (EGT nr L 38, 13.2.1986, s. 13).

11. **386 R 1627:** Rådets förordning nr 1627/86/EEG av den 6 maj 1986 som fastställer regler för beskrivning av speciella viner med hänsyn till angivande av alkoholstyrka (EGT nr L 144, 29.5.1986, s. 4).

12. **386 R 1888:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1888/86 av den 18 juni 1986 om den maximala, totala halten av svaveldioxid i vissa mousserande viner som härrör från gemenskapen och är framställda före den 1 september 1986 och under en övergångsperiod i importerade mousserande viner (EGT nr L 163, 19.6.1986, s. 19).

13. **386 R 2094:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2094/86 av den 3 juli 1986 som fastställer detaljerade regler för användning av vinsyra för reducering eller borttagande av syror i specificerade vinprodukter i vissa regioner i zon A (EGT nr L 180, 4.7.1986, s. 17), i dess lydelse enligt:

— 386 R 2736: Kommissionens förordning (EEG) nr 2736/86 (EGT nr L 252, 4.9.1986, s. 15).

14. **386 R 2707:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2707/86 av den 28 augusti 1986 som fastställer detaljerade regler för beskrivning och presentation av mousserande vin och mousserande vin med tillsatt kolsyra (EGT nr 246, 30.8.1986, s. 71), i dess lydelse enligt:

— 386 R 3378: Kommissionens förordning (EEG) nr 3378/86 av den 4 november 1986 (EGT nr L 310, 5.11.1986, s. 5).

— 387 R 2249: Kommissionens förordning (EEG) nr 2249/87 av den 28 juli 1987 (EGT nr L 207, 29.7.1987, s. 26).

— 388 R 0575: Kommissionens förordning (EEG) nr 575/88 av den 1 mars 1988 (EGT nr L 56, 2.3.1988, s. 22).

— 388 R 2657: Kommissionens förordning (EEG) nr 2657/88 av den 25 augusti 1988 (EGT nr L 237, 27.8.1988, s. 17).

— 389 R 0596: Kommissionens förordning (EEG) nr 596/89 av den 8 mars 1989 (EGT nr L 65, 9.3.1989, s. 9).

— 390 R 2776: Kommissionens förordning

(EEG) nr 2776/90 av den 27 september 1990 (EGT nr L 267, 29.9.1990, s. 30).

— 390 R 3826: Kommissionens förordning (EEG) nr 3826/90 av den 18 december 1990 (EGT nr L 366, 29.12.1990, s. 58).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

— i bilaga 2 skall inte punkt 1 tillämpas.

15. **387 R 0822:** Rådets förordning (EEG) nr 822/87 av den 16 mars 1987 om den gemensamma marknadsordningen för vin (EGT nr L 84, 27.3.1987, s. 1), i dess lydelse enligt:

— 387 R 1390: Rådets förordning (EEG) nr 1390/87 av den 18 maj 1987 (EGT nr L 133, 22.5.1987, s. 3).

— 387 R 1972: Rådets förordning (EEG) nr 1972/87 av den 2 juli 1987 (EGT nr L 184, 3.7.1987, s. 26).

— 387 R 3146: Rådets förordning (EEG) nr 3146/87 av den 19 oktober 1987 (EGT nr L 300, 23.10.1987, s. 4).

— 387 R 3992: Kommissionens förordning (EEG) nr 3992/87 av den 23 december 1987 (EGT nr L 377, 31.12.1987, s. 20).

— 388 R 1441: Rådets förordning (EEG) nr 1441/88 av den 24 maj 1988 (EGT nr L 132, 28.5.1988, s. 1).

— 388 R 2253: Rådets förordning (EEG) nr 2253/88 av den 19 juli 1988 (EGT nr L 198, 26.7.1988, s. 35).

— 388 R 2964: Rådets förordning (EEG) nr 2964/88 av den 26 september 1988 (EGT nr L 269, 29.9.1988, s. 5).

— 388 R 4250: Rådets förordning (EEG) nr 4250/88 av den 21 december 1988 (EGT nr L 373, 31.12.1988, s. 55).

— 389 R 1236: Rådets förordning (EEG) nr 1236/89 av den 3 maj 1989 (EGT nr L 128, 11.5.1989, s. 31).

— 390 R 0388: Rådets förordning (EEG) nr 388/90 av den 12 februari 1990 (EGT nr L 42, 16.2.1990, s. 9).

— 390 R 1325: Rådets förordning (EEG) nr 1325/90 av den 14 maj 1990 (EGT nr L 132, 23.5.1990, s. 19).

— 390 R 3577: Rådets förordning (EEG) nr 3577/90 av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 23).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 1.1, 1.4.c, 1.4.e, 1.4.g och andra

stycket av 1.4 skall inte tillämpas.

b) Med avvikelse från artikel 1.6 för Schweiz börjar marknadsåret för vin den 1 juli varje år och slutar den 30 juni följande år.

c) Avdelningarna 1, med undantag av artikel 13, 3 och 4 skall inte tillämpas.

d) Österrike, Schweiz och Liechtenstein skall skapa ett klassificeringsschema för vinsorter som skall upprättas i enlighet med de principer som fastlagts i artikel 13.

e) I artikel 16.7 "Blandning av vin som härrör från ett tredje land" skall läsas "Blandning av vin som härrör från ett tredje land eller en EFTA-stat.

f) För produkter som framställts på sina respektive territorier, får Österrike, Schweiz och Liechtenstein tillämpa sin nationella lagstiftning i fråga om praxis som hänvisas till i artiklarna 18, 19, 21, 22, 23 och 24.

g) Artikel 20 skall inte tillämpas.

h) Med avvikelse från artikel 66.1 får följande kvalitetsviner som framställts i Österrike enligt speciella metoder överstiga 18 men inte 22 milliekvivalenter av flyktiga syror per liter: "Ausbruch", "Beerenauslese", "Trockenbeerenauslese", "Eiswein" och "Strohwein".

i) Artiklarna 70, 75, 76, 80 och 85 skall inte tillämpas.

j) Artikel 78 skall omfattas av punkt 3 i protokoll 1.

k) Bilaga 1 skall kompletteras på följande sätt

a) "Strohwein": Produkten med ursprung i Österrike och framställd enligt de bestämmelser som är fastställda i artikel 17.3.1 i den österrikiska vinlagen (Österreichisches Weingesetz, 1985).

b) Druvmust under jäsning, som är framställd i enlighet med de bestämmelser som finns i punkt 3 av bilaga 1, får betecknas som

— "Sturm": Om den har sitt ursprung i Österrike.

— "Federweiss" eller "Federweisser": Om den har sitt ursprung i Schweiz eller Liechtenstein.

Av tekniska skäl kan emellertid den verkliga alkoholstyrkan i volymprocent undantagsvis överstiga 3/5 av den totala alkoholhalten i volymprocent.

c) Termen "Tafelwein" och dess motsvarigheter som det hänvisas till i punkt 13 skall inte användas för vin som har sitt ursprung i Österrike.

l) Bilagorna 3, 5 och 7 skall inte tillämpas.

m) I bilaga 4, skall Österrike, Liechtenstein och Schweiz anses tillhöra vinproducerande zon B.

n) Med avvikelse från bilaga 6

— Österrike får behålla det allmänna förbudet mot sorbinsyra

— Norge och Sverige får upprätthålla det allmänna förbudet mot metavinsyra

— Vin som har sitt ursprung i Österrike, Liechtenstein och Schweiz får behandlas med silverklorid enligt ländernas respektive vinlagar

16. **387 R 0823:** Rådets förordning (EEG) nr 823/87 av den 16 mars 1987 som fastställer speciella bestämmelser med avseende på kvalitetsvin som tillverkas i specificerade områden (EGT nr L 084, 27.3.1987, s. 59), i dess lydelse enligt:

— 389 R 2043: Rådets förordning (EEG) nr 2043/89 av den 19 juni 1989 (EGT nr L 202, 14.7.1989, s. 1).

— 390 R 3577: Rådets förordning (EEG) nr 3577/90 av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 23).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

— Vinprodukter som härrör från EFTA-länder skall anses motsvara kvalitetsvin som framställts i specificerade områden ("KVFSO"), under förutsättning att de överensstämmer med nationell lagstiftning som inom ramen för detta protokoll skall överensstämma med principerna i artikel 2.

— Beskrivningen "KVFSO" samt de andra beskrivningarna som anges i artikel 1.2 andra stycket i denna förordning får emellertid inte användas för dessa viner.

— Förteckningarna över kvalitetsvin som upprättats av vinproducerande EFTA-länder skall publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

17. **387 R 1069:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1069/87 av den 15 april 1987 som fastställer detaljerade regler beträffande angivande av alkoholstyrkan på etiketterna till specialvin (EGT nr L 104, 16.4.1987, s. 14).

18. **388 R 3377:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3377/88 av den 28 oktober 1988 som ger Storbritannien tillstånd att under vissa förhållanden tillåta en ytterligare ökning av alkoholstyrkan i vissa bordsviner (EGT nr L 296, 29.10.1988, s. 69).

19. **388 R 4252:** Rådets förordning (EEG) nr 4252/88 av den 21 december 1988 om tillverkning av och handel med likörvin som framställts i gemenskapen (EGT nr L 373, 31.12.1988, s. 59), ändrad genom:

— 390 R 1328: Förordning (EEG) nr 1328/90 av den 14 maj 1990 (EGT nr L 132, 25.3.1990, s. 24).

20. **389 R 0986:** Kommissionens förordning (EEG) nr 986/89 av den 10 april 1989 om följensedlar för transport av vinprodukter och de relevanta förteckningar som skall föras (EGT nr L 106, 18.4.1989, s. 1), i dess lydelse enligt:

— 389 R 2600: Kommissionens förordning (EEG) nr 2600/89 av den 25 augusti 1989 (EGT nr L 251, 29.8.1989, s. 5).

— 390 R 2246: Kommissionens förordning (EEG) nr 2245/90 av den 31 juli 1990 (EGT nr L 203, 1.8.1990, s. 50).

— 390 R 2776: Kommissionens förordning (EEG) nr 2776/90 av den 27 september 1990 (EGT nr L 267, 29.9.1990, s. 30).

— 391 R 0592: Kommissionens förordning (EEG) nr 592/91 av den 12 mars 1991 (EGT nr L 66, 13.3.1991, s. 13).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 10.4 och avdelning 2 skall inte tillämpas.

21. **389 R 2202:** Kommissionens förordning nr 2202/89/EEG av den 20 juli 1989 som definierar termerna "blandning", "vinifiering", "tappare" och "tappning" (EGT nr L 209, 21.7.1989, s. 31).

22. **389 R 2392:** Rådets förordning (EEG) nr 2392/89 av den 24 juli 1989 som fastställer allmänna regler för beskrivning och presentation av vin och druvmust (EGT nr L 232, 9.8.1989, s. 13), ändrad genom:

— 389 R 3886: Rådets förordning (EEG) nr 3886/89 av den 11 december 1989 (EGT nr L 378, 27.12.1989, s. 12).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) För vinprodukter med ursprung i Österrike, Schweiz och Liechtenstein skall beskrivningskraven i kapitel 2 tillämpas i stället för kraven i kapitel 1.

b) I enlighet med kraven i artikel 25.1.d skall

beteckningen "bordsvin" eller "lantvin" och dess motsvarigheter användas i kombination med namnet på ursprungslandet.

c) För bordsvin som har sitt ursprung i Schweiz respektive Liechtenstein får termerna "Landwein", "Vin de pays" och "Vino tipico" användas under förutsättning att producentlandet i fråga har fastställt regler för användning i enlighet med åtminstone följande villkor:

— Specifik geografisk hänvisning.

— Vissa produktionskrav, särskilt när det gäller druvsorter, minsta naturliga alkoholstyrka räknat i volymprocent och organoleptiska egenskaper.

23. **389 R 3677:** Rådets förordning nr 3677/89/EEG av den 7 december 1989 om den totala alkoholstyrkan i volymprocent och den totala syrahalten hos vissa importerade kvalitetsviner samt upphävande av förordning (EEG) nr 2931/80 (EGT nr L 360, 9.12.1989, s. 1), i dess lydelse enligt:

— 390 R 2178: Rådets förordning (EEG) nr 2178/90 av den 24 juli 1990 (EGT nr L 198, 28.7.1990, s. 9).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

— Artikel 1.1.a och 1.1.c skall inte tillämpas.

24. **390 R 0743:** Kommissionens förordning (EEG) nr 743/90 av den 28 mars 1990 som föreskriver en avvikelse från vissa bestämmelser om halten av flyktiga syror i vissa viner (EGT nr L 82, 29.3.1990, s. 20).

25. **390 R 2676:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2676/90 av den 17 september 1990 som bestämmer gemenskapens metoder för analys av vin (EGT nr L 272, 3.10.1990, s. 1).

26. **390 R 3201:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3201/90 av den 16 oktober 1990 som fastställer detaljerade regler för beskrivning och presentation av vin och druvmust (EGT nr L 309, 8.11.1990, s. 1).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 5.3 första stycket, andra strecksatsen skall följande termer läggas till: "Weinhauer" och "Hauer".

b) I bilaga 1 punkt 4 (Österrike) skall följande termer läggas till

— "Strohwein"

— "Qualitätswein".
 c) I bilaga 1, punkt 12 (Schweiz) skall följande termer läggas till

- "La Gerle"
- "appellation d'origine contrôlée"
- "appellation d'origine".

d) I bilaga 2 skall följande läggas till punkt 17 under A (Schweiz)

"19. Kantonen Jura

Namn på de lokala administrativa området: Buix".

e) Bilaga 2 skall kompletteras på följande sätt

23. LIECHTENSTEIN

Viner som har ett av följande namn som ursprungsbeteckning för vinodlingsområdet:

- Balzers
- Bendern
- Eschen
- Mauren
- Schaan
- Triesen
- Vaduz

f) Bilaga 4, stycket 17 (Schweiz) skall kompletteras enligt följande:

i) Den vänstra kolumnen skall kompletteras med följande sorter:

- Rèze
- Kerner
- Charmont
- Bacchus
- Gamay
- Humagne rouge
- Cornalin

— Cabernet franc

— Diolinoir

— Gamaret

— Granoir

ii) Termen "Humagne blanche" läggs till i högra kolumnen som synonym för "Humagne".

g) I bilaga 5, stycket 2, skall följande tilläggas:

"4. I Österrike, följande viner producerade i vinodlingsområdena i Burgenland, Niederösterreich, Steiermark och Wien

— Kvalitetsvin gjort av "Gewürztraminer" och "Muskat-Ottonel"

— Beerenauslese, Trockenbeerenauslese, Eiswein, Strohwein, Ausbruch"

27. **390 R 3220:** Kommissionens förordning nr 3220/90/EEG av den 7 november 1990 som fastställer bestämmelser för användning av viss oenologisk praxis som föreskrivs i rådets förordning (EEG) nr 822/87 (EGT nr L 308, 8.11.1990, s. 22).

28. **390 R 3825:** Kommissionens förordning nr 3825/90/EEG av den 19 december 1990 om övergångsåtgärder som är tillämpliga i Portugal från och med den 1 januari till den 1 september 1991 inom vinsektorn (EGT nr L 366, 29.12.1990, s. 56).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

— Artiklarna 2, 4 och 5 skall inte tillämpas.

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND IV

Protokoll 15—20, 28—30, 43 och 44 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

	Sida
Protokoll 15—20, 28—30, 43 och 44 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 15 om övergångsperioder för fri rörlighet för personer (Schweiz och Liechtenstein)	3
Protokoll 16 om åtgärder på den sociala trygghetens område avseende övergångsperioder för fri rörlighet för personer (Schweiz och Liechtenstein)	5
Protokoll 17 angående artikel 34	6
Protokoll 18 om interna förfaranden för genomförande av artikel 43	6
Protokoll 19 om sjöfart	7
Protokoll 20 om tillgång till inre vattenvägar	8
Protokoll 28 om immateriell äganderätt	9
Protokoll 29 om yrkesutbildning	12
Protokoll 30 om särskilda bestämmelser om organisation av samarbetet på statistikens område . . .	12
Protokoll 43 om avtalet mellan EEG och Österrike om godstransporter i transit på väg och järnväg	13
Protokoll 44 om avtalet mellan EEG och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg	13

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 15

OM ÖVERGÅNGSPERIODER FÖR FRI RÖRLIGHET FÖR PERSONER (SCHWEIZ OCH LIECHTENSTEIN)

Artikel 1

Bestämmelserna i avtalet och dess bilagor i fråga om fri rörlighet för personer mellan EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna skall tillämpas om inte annat följer av de övergångsbestämmelser som anges i detta protokoll.

Artikel 2

1. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 4 kan Schweiz, å ena sidan, och EG-medlemsstater och andra EFTA-stater, å andra sidan, till den 1 januari 1998 behålla bestämmelser i nationell lagstiftning som kräver förhandsgodkännande för att medborgare i EG-medlemsstater och i andra EFTA-stater respektive schweiziska medborgare skall beviljas tillstånd till inresa, bosättning och anställning.

2. Schweiz får till den 1 januari 1998 behålla kvantitativa begränsningar för ny bosättning och säsongsarbete i fråga om medborgare i EG-medlemsstater och andra EFTA-stater. Dessa kvantitativa begränsningar kommer att gradvis minskas fram till och med slutet av övergångsperioden.

Artikel 3

1. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 3 får Schweiz till den 1 januari 1998 behålla bestämmelser i nationell lagstiftning som begränsar säsongsarbetarnas yrkesmässiga och geografiska rörlighet, däri inbegripet kravet att sådana arbetare under minst tre månader skall lämna schweiziskt territorium vid utgången av deras tidsbegränsade tillstånd. Från och med den 1 januari 1993 kommer tidsbegränsade tillstånd att förnyas automatiskt för säsongsarbetare som har ett kontrakt för säsongsarbete, då de återvänder till schweiziskt territorium.

2. Artiklarna 10 — 12 i förordning (EEG) nr 1612/68 så som den upptas i punkt 2 i bilaga 5 till avtalet skall tillämpas i Schweiz i fråga om

säsongsarbetare från och med den 1 januari 1997.

3. Från och med den 1 januari 1993 och utan hinder av bestämmelserna i artikel 2 i detta protokoll skall bestämmelserna i artikel 28 i avtalet och bilaga 5 till detta tillämpas på säsongsarbetare i Schweiz, förutsatt att dessa arbetare har fullgjort 30 månaders säsongsarbete inom schweiziskt territorium under en föregående referensperiod som omfattar fyra på varandra följande år.

Artikel 4

Schweiz får till angivna tidpunkter bibehålla följande bestämmelser i nationell lagstiftning:

— Till den 1 januari 1996, bestämmelser som kräver att en arbetstagare som är anställd inom schweiziskt territorium och är bosatt inom en annan stats territorium (gränsarbetare) varje dag skall återvända till det territorium där han är bosatt.

— Till den 1 januari 1998, bestämmelser som kräver att en arbetstagare som är anställd inom schweiziskt territorium och är bosatt inom en annan stats territorium (gränsarbetare) varje vecka skall återvända till det territorium där han är bosatt.

— Till den 1 januari 1997, bestämmelser om begränsningar för anställning av gränsarbetare inom angivna gränzoner.

— Till den 1 januari 1995, bestämmelser om krav på förhandstillstånd för att gränsarbetare skall kunna ta anställning i Schweiz.

Artikel 5

1. Liechtenstein, å ena sidan, och EG-medlemsstater och andra EFTA-stater, å andra sidan, får till den 1 januari 1998 bibehålla bestämmelser i nationell lagstiftning som kräver förhandsgodkännande för att medborgare i EG-medlemsstater och i andra EFTA-stater respektive liechtensteinska medborgare skall

beviljas tillstånd till inresa, bosättning och anställning.

2. Liechtenstein kan till den 1 januari 1998 behålla kvantitativa begränsningar för ny bosättning, säsongarbete och gränsarbete i fråga om medborgare i EG-medlemsstater och andra EFTA-stater. Dessa kvantitativa begränsningar kommer att gradvis minska.

Artikel 6

1. Liechtenstein får till den 1 januari 1998 bibehålla bestämmelser i nationell lagstiftning som begränsar säsongarbetarnas yrkesmässiga rörlighet, däri inbegripet kravet att sådana arbetare under minst tre månader skall lämna Liechtensteins territorium vid utgången av deras tidsbegränsade tillstånd. Från och med den 1 januari 1993 kommer tidsbegränsade tillstånd att förnyas automatiskt för säsongarbetare som har ett kontrakt för säsongarbete, då de återvänder till Liechtensteins territorium.

2. Artiklarna 10 — 12 i förordning (EEG) nr 1612/68 så som den är upptagen i punkt 2 i bilaga 5 till avtalet skall tillämpas i Liechtenstein i fråga om uppehållstillstånd från och med den 1 januari 1995 och i fråga om säsongarbetare från och med den 1 januari 1997.

3. De bestämmelser som avses i punkt 2 skall även gälla medlemmar av en egenföretagares familj inom Liechtensteins territorium.

Artikel 7

Liechtenstein får till angivna tidpunkter behålla följande bestämmelser i nationell lagstiftning:

— Till den 1 januari 1998, bestämmelser som kräver att en arbetstagare som är anställd inom Liechtensteins territorium och är bosatt inom en annan stats territorium (gränsarbetare) varje dag skall återvända till det territorium där han är bosatt.

— Till den 1 januari 1998, bestämmelser om begränsningar av yrkesmässig rörlighet och tillträde till yrken för alla arbetstagarkategorier.

— Till den 1 januari 1995, bestämmelser om begränsningar för tillträde till yrkesmässiga verksamheter för egenföretagare som är bosatta inom Liechtensteins territorium. Sådana

begränsningar får bibehållas till den 1 januari 1997 för egenföretagare som är bosatta utanför Liechtensteins territorium.

Artikel 8

1. Förutom de begränsningar som avses i artikel 2 — 7 skall Schweiz och Liechtenstein från och med dagen för undertecknandet av avtalet inte införa några nya restriktiva åtgärder i fråga om arbetstagares och egenföretagares inresa, anställning och bosättning.

2. Schweiz och Liechtenstein skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att medborgare i EG-medlemsstater och i andra EFTA-stater under övergångsperioderna skall ha lika möjligheter att påbörja en tillgänglig anställning inom Schweiz och Liechtensteins territorium som medborgare i Schweiz respektive Liechtenstein.

Artikel 9

1. Med början den 1 januari 1996 skall de avtalslutande parterna granska resultaten av tillämpningen av de övergångsperioder som anges i artikel 2 — 4. Då denna granskning har avslutats kan de avtalslutande parterna på grundval av nya uppgifter och i syfte att förkorta övergångsperioden föreslå bestämmelser som syftar till en justering av övergångsperioderna.

2. Vid slutet av den övergångsperiod som gäller Liechtenstein skall de avtalslutande parterna gemensamt utvärdera övergångsåtgärderna, med vederbörligt beaktande av Liechtensteins speciella geografiska läge.

Artikel 10

Under övergångsperioderna skall befintliga bilaterala avtal fortsätta att gälla, såvida inte detta avtal innehåller bestämmelser som är mer fördelaktiga för medborgarna i EG-medlemsstaterna och i EFTA-staterna.

Artikel 11

I detta protokoll skall uttrycken *säsongarbetare* och *gränsarbetare* ha samma innebörd som enligt Schweiz respektive Liechtensteins nationella lagstiftning vid tiden för undertecknandet av avtalet.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 16

OM ÅTGÄRDER PÅ DEN SOCIALA TRYGGHETENS OMRÅDE AVSEENDE ÖVERGÅNGSPERIODER FÖR FRI RÖRLIGHET FÖR PERSONER

(SCHWEIZ OCH LIECHTENSTEIN)

Artikel 1

För tillämpningen av detta protokoll och förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet på arbetstagare och egenföretagare samt deras familjemedlemmar som flyttar inom gemenskapen (EGT L 149, 5.7.1971, s. 416) skall, beträffande Schweiz och Liechtenstein, med *säsongsarbetare* avses varje arbetstagare som är medborgare i en EG-medlemsstat eller i en annan EFTA-stat och som innehar ett säsongstillstånd i den mening som avses i den schweiziska respektive den liechtensteinska lagstiftningen för en längsta period om nio månader.

Artikel 2

Under tillståndets giltighetsperiod skall säsongsarbetaren ha rätt till arbetslöshetsförmåner enligt schweizisk respektive liechtensteinska lagstiftning på samma villkor som schweiziska respektive liechtensteinska medborgare och enligt bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71.

Artikel 3

En del av avgifterna till arbetslöshetsförsäkring som har erlagts av säsongsarbetarna skall återbetalas av Schweiz respektive Liechtenstein till dessa arbetstagares bosättningsstater enligt följande förfarande:

a) För varje stat skall det totala avgiftsbeloppet fastställas i förhållande till antalet sä-

songarbetare som är medborgare i denna stat och närvarande i Schweiz respektive Liechtenstein vid utgången av augusti månad, till säsongens genomsnittslängd, till lönerna och till avgiftssatserna till schweizisk respektive liechtensteinska arbetslöshetsförsäkring (arbetsgivares och arbetstagares andel).

b) Det belopp som skall återbetalas till varje stat skall motsvara 50 procent av det totala avgiftsbeloppet, beräknat enligt a.

c) Återbetalning skall endast ske om det totala antalet säsongsarbetare som är bosatta i den berörda staten under räkenskapsperioden överstiger 500 avseende Schweiz eller 50 avseende Liechtenstein.

Artikel 4

Bestämmelserna om återbetalning av avgifter till arbetslöshetsförsäkring som ingår i de konventioner om arbetslöshetsförsäkring som Schweiz slutit med Frankrike (konvention den 14 december 1978), med Italien (konvention den 12 december 1978), med Förbundsrepubliken Tyskland (konvention den 17 november 1982), med Österrike (konvention den 14 december 1978) och med Furstendömet Liechtenstein (konvention den 15 januari 1979), skall fortsätta att gälla under övergångsperioderna.

Artikel 5

Giltigheten av detta protokoll skall begränsas till längden av de övergångsperioder som anges i protokoll 15.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 17

ANGÅENDE ARTIKEL 34

1. Artikel 34 i avtalet skall inte hindra avtalsparterna från att anta lagstiftning eller genomföra åtgärder som avser ett tredje lands tillträde till deras marknader.

All lagstiftning inom ett område som regleras av avtalet skall behandlas enligt det förfarande som anges i avtalet och avtalsparterna skall sträva efter att utarbeta motsvarande EES-regler.

I alla andra fall skall avtalsparterna underätta Gemensamma EES-kommittén om sina åtgärder och, om det behövs, sträva efter att anta bestämmelser som garanterar att åtgärder-

na inte kringgås via de andra avtalsparternas territorium.

Om överenskommelse inte kan träffas om sådana regler eller bestämmelser, får den berörda avtalsparten vidta de åtgärder som behövs för att hindra ett kringgående.

2. Vid bestämningen av vem som innehar rättigheter som grundas på artikel 34, skall avsnitt I i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten (EGT nr 2, 15.1.1962 s. 36/62) tillämpas med samma rättsliga verkan som inom gemenskapen.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 18

OM INTERNA FÖRFARANDE FÖR GENOMFÖRANDE AV ARTIKEL 43

De förfaranden som inom gemenskapen skall iakttas för tillämpning av artikel 43 i avtalet anges i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Vad beträffar EFTA-staterna återfinns förfarandena i avtalet om EFTA-staternas ständiga kommitté och omfattar följande punkter:

En EFTA-stat som avser att vidta åtgärder enligt artikel 43 i avtalet skall i god tid underrätta EFTA-staternas ständiga kommitté om detta.

I ärenden av hemlig eller brådskande karaktär skall dock de andra EFTA-staterna och EFTA-staternas ständiga kommitté underrättas

senast vid tidpunkten för åtgärdernas ikraftträdande.

EFTA-staternas ständiga kommitté skall undersöka situationen och avge ett yttrande beträffande införandet av åtgärderna. Kommittén skall följa utvecklingen och av åtgärderna. Kommittén skall följa utvecklingen och får när som helst genom majoritetsbeslut utfärda rekommendationer om ändring, tillfälligt upphävande eller avskaffande av de införda åtgärderna eller om åtgärder för att biträda den berörda EFTA-staterna så att den kan övervinna sina svårigheter.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 19

OM SJÖFART

De avtalsslutande parterna skall inte sinsemellan tillämpa de åtgärder som avses i rådets förordningar (EEG) nr 4057/86 (EGT L 378, 31.12.1986, s. 14) och (EEG) nr 4058/86 (EGT L 378, 31.12.1986, s. 21) och rådets beslut nr 83/573/EEG (EGT L 332, 28.11.1983, s. 37) eller andra liknande åtgärder förutsatt att de regler angående sjöfart som är upptagna i avtalet genomförs i sin helhet.

De avtalsslutande parterna skall samordna sitt handlande och sina åtgärder gentemot tredje land och tredje lands-företag på sjöfartsområdet i enlighet med följande bestämmelser.

1. Om en avtalsslutande part beslutar att övervaka vissa tredje länders verksamhet inom lastsjöfarten skall den informera Gemensamma EES-kommittén och ha rätt att föreslå andra avtalsslutande parter att de skall delta i åtgärden.

2. Om en avtalsslutande part beslutar att göra en diplomatisk uppvaktning hos ett tredje land som svar på begränsningar av eller hot om att införa begränsningar av fri tillgång till last på oceantrader, skall parten underrätta Gemensamma EES-kommittén. Övriga avtalsslutande parter får besluta att delta i en sådan diplomatisk uppvaktning.

3. Om någon av de avtalsslutande parterna avser att vidta åtgärder gentemot ett tredje land eller redare i ett tredje land för att bl.a. reagera på illojal prissättning av vissa rederier i tredje länder som deltar i internationell lastlinjesjöfart eller för att reagera på begränsningar eller hot om att införa begränsningar vad avser fri tillgång till laster på oceantrader skall parterna underrätta Gemensamma EES-kommittén. Närhelst detta är lämpligt får den avtalsslutande part som inlett dessa förfaranden begära att övriga avtalsslutande parter deltar i dem.

Övriga avtalsslutande parter får besluta att vidta samma handlingar eller åtgärder ifråga

om sina egna territorier. Där sådana handlingar eller åtgärder som en avtalsslutande part vidtar kringgås med utnyttjande av andra avtalsslutande parters territorier, och om dessa parter inte har beslutat om sådana handlingar eller åtgärder, får den avtalsslutande part vars handlingar eller åtgärder kringgås vidta lämpliga åtgärder för att rätta till situationen.

4. Om någon av de avtalsslutande parterna avser att sluta ett lastdelningsavtal av den typ som anges i artikel 5.1 och 6 i Rådets förordning (EEG) nr 4055/86 (EGT L 378, 31.12.1986, s. 1) eller utsträcka denna förordnings bestämmelser till att avse medborgare i ett tredje land på sätt som sägs i förordningens artikel 7, skall den avtalsslutande parten underrätta Gemensamma EES-kommittén.

Om en eller flera av de övriga avtalsslutande parterna har invändningar mot den avsedda åtgärden skall en nöjaktig lösning sökas inom Gemensamma EES-kommittén. Om de avtalsslutande parterna inte når någon överenskommelse, får lämpliga åtgärder vidtas. Om inga andra medel finns att tillgå, får sådana åtgärder innefatta återkallande mellan de avtalsslutande parterna av den princip om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet som stadgas i artikel 1 i förordningen.

5. De uppgifter som anges i punkterna 1 — 4 skall alltid när det är möjligt lämnas i god tid, för att de avtalsslutande parterna skall kunna samordna sitt handlande.

6. På begäran av en avtalsslutande part skall samråd äga rum mellan de avtalsslutande parterna beträffande angelägenheter som rör sjöfartsfrågor och som behandlas i internationella organisationer och beträffande olika aspekter av den utveckling som ägt rum i relationerna mellan de avtalsslutande parterna och tredje länder i sjöfartsfrågor och om hur bilaterala och multilaterala överenskommelser som slutits på området tillämpas.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 20

OM TILLGÅNG TILL INRE VATTENVÄGAR

1. Ömsesidig tillgång till varandras inlands-vattenvägar skall lämnas av var och en av de avtalsslutande parterna. Såvitt avser Rhen och Donau skall de avtalsslutande parterna vidta alla behövliga åtgärder för att samtidigt uppnå målsättningen att tillgång skall lämnas på lika villkor och etableringsfrihet råda inom inlands-vattenvägsområdet.

2. Arrangemang för att tillförsäkra ömsesidig tillgång på lika villkor till inre vattenvägar inom de avtalsslutande parternas territorium med avseende på alla avtalsslutande parter skall ha utarbetats inom berörda internationella organisationer till den första januari 1996, med beaktande av de åligganden som följer av tillämpliga multilaterala överenskommelser.

3. Alla relevanta rättsakter med avseende på inre vattenvägar skall gälla från den tidpunkt då detta avtal träder i kraft beträffande de EFTA-stater som vid den tidpunkten har tillgång till gemenskapens inre vattenvägar och beträffande övriga EFTA-stater så snart de erhållit sådan tillgång på lika villkor.

Emellertid skall artikel 8 i förordning (EEG) nr 1101/89 av den 27 april 1989 (EGT L 116, 28.4.1989, s. 25) i den lydelse den har då den anpassats till avtalet, gälla för sådana inlands-vattenvägsfartyg från de sistnämnda EFTA-staterna som tas i bruk efter den 1 januari 1993, så snart dessa stater får tillgång till gemenskapens inre vattenvägar.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 28

OM IMMATERIELL ÄGANDERÄTT

Artikel 1

Skyddets omfattning

1. I detta protokoll skall uttrycket *immateriell äganderätt* även omfatta skyddet för den industriella och kommersiella äganderätten enligt artikel 13 i avtalet.

2. Vid detta avtals ikraftträdande skall de avtalsslutande parterna anpassa sina rättsregler om immateriell äganderätt så att de blir förenliga med principerna om varors och tjänsters fria rörlighet samt med den skyddsnivå som gemenskapsrätten ger den immateriella äganderätten, inbegripet möjligheterna att på rättslig väg hävda dessa rättigheter, dock utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i detta protokoll och bilaga XVII.

3. I enlighet med förfarandereglerna i detta avtal och utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i detta protokoll och i bilaga XVII, kommer EFTA-staterna, på begäran av och efter samråd mellan de avtalsslutande parterna, att anpassa sina rättsregler om immateriell äganderätt så att dessa åtminstone når upp till den skyddsnivå för den immateriella äganderätten som råder i Europeiska gemenskapen vid undertecknandet av detta avtal.

Artikel 2

Konsumtion av rättigheter

1. I den mån gemenskapsåtgärder eller rättsbildningen i gemenskapen behandlar konsumtion, skall de avtalsslutande parterna bestämma om sådan konsumtion för den immateriella äganderätten i enlighet med gemenskapsrätten. Utan att föregripa en framtida utveckling av rättspraxis skall denna bestämmelse tolkas i enlighet med innebörden i de avgöranden av betydelse i sammanhanget som meddelats av Europeiska gemenskapens domstol före detta avtals undertecknande.

2. Beträffande patenträtt skall denna bestämmelse börja tillämpas senast ett år efter detta avtals ikraftträdande.

Artikel 3

Gemenskapspatent

1. De avtalsslutande parterna åtar sig att i möjligaste mån sträva efter att, inom tre år från det att avtalet om gemenskapspatent (89/695/EEG) har trätt i kraft, slutföra förhandlingar om EFTA-staternas anslutning till det avtalet. För Islands del skall denna tidpunkt dock inte inträda tidigare än den 1 januari 1998.

2. De särskilda villkoren för EFTA-staternas anslutning till avtalet om gemenskapspatent (89/695/EEG) skall vara föremål för framtida förhandlingar.

3. Gemenskapen åtar sig att, efter det att avtalet om gemenskapspatent har trätt i kraft, inbjuda de EFTA-stater som begär det till förhandlingar i enlighet med artikel 8 i avtalet om gemenskapspatent, förutsatt att de berörda staterna vid tidpunkten i fråga har uppfyllt bestämmelserna i punkt 4 och 5 nedan.

4. EFTA-staternas rättsregler skall överensstämma med de materiella bestämmelserna i Europeiska patentkonventionen av den 5 oktober 1973.

5. Beträffande farmaceutiska produkters och livsmedelsprodukters patenterbarhet skall Finland före den 1 januari 1995 ha uppfyllt bestämmelserna i punkt 4. Beträffande farmaceutiska produkters patenterbarhet skall Island senast den 1 januari 1997 ha uppfyllt bestämmelserna i punkt 4. Gemenskapen skall emellertid inte rikta en sådan inbjudan som anges i punkt 3 till Finland och Island före dessa respektive tidpunkter.

6. I fråga om patent för en produkt som anges i punkt 5, som har patentsökts hos någon av de avtalsslutande parterna vid en

tidpunkt när produktpatent för den berörda produkten inte kunde erhållas i Finland eller Island, får patenthavaren eller dennes rättsinnehavare, utan hinder av artikel 2, använda sig av sin patenträtt för att förhindra att produkten importerats till eller marknadsförs i de avtalsslutande parter där produkten åtnjuter patentskydd, även om produkten första gången fördes ut på marknaden i Finland eller Island av patenthavaren själv eller med dennes samtycke.

Denna rätt får åberopas med avseende på de i punkt 5 angivna produkterna under högst två år efter det att Finland respektive Island har gjort de berörda produkterna patenterbara.

Artikel 4

Halvledarprodukter

1. De avtalsslutande parterna skall ha rätt att besluta om utsträckning av rättsligt skydd för halvledarprodukters kretsmönster till personer från sådant tredje land eller territorium som inte är avtalspart, vilka inte åtnjuter rätt till skydd enligt bestämmelserna i detta avtal. De avtalsslutande parterna får även ingå avtal om sådan utsträckning.

2. När en avtalsslutande part utsträcker rätten till skydd för halvledarprodukters kretsmönster till en icke avtalsslutande part, skall den avtalsslutande parten sträva efter att säkerställa att den icke avtalsslutande parten ger de övriga avtalsslutande parterna rätt till skydd på villkor som är likvärdiga med dem som den berörda avtalsslutande parten har fått.

3. Rättigheter som utsträcks genom parallella eller likvärdiga avtal eller överenskommelser eller genom likvärdiga beslut mellan en avtalsslutande part och tredje land skall erkännas och respekteras av alla de avtalsslutande parterna.

4. För punkterna 1 — 3 gäller att reglerna i detta avtal om information, samråd och tvistlösningsförfarande skall tillämpas.

5. Som olikartade förhållanden i rättskyddet uppkommer mellan någon av de avtalsslutande parterna och ett tredje land, skall samråd enligt punkt 4 inledas utan dröjsmål med avseende på vad en sådan olikhet kan innebära för varors fortsatta fria rörlighet enligt detta avtal. Varje gång ett avtal, en överenskommelse eller ett beslut antas, trots att skiljaktigheter kvarstår mellan gemenskapen och någon annan av de

avtalsslutande parterna, skall del VII i detta avtal tillämpas.

Artikel 5

Internationella konventioner

1. De avtalsslutande parterna åtar sig att före den 1 januari 1995 tillträda följande multilaterala konventioner om industriell, immateriell och kommersiell äganderätt:

a) Pariskonventionen om industriellt rättskydd (Stockholmstexten, 1967).

b) Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (Paristexten, 1971).

c) Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag (Rom, 1961).

d) Protokollet till Madridöverenskommelsen om internationell registrering av varumärken (Madrid, 1989).

e) Niceöverenskommelsen om internationell klassificering av varor och tjänster vid registrering av varumärken (Geneve 1977, ändrad 1979).

f) Budapestkonventionen om deponering av mikroorganismer för patentändamål (1980).

g) Konventionen om patentsamarbete (1984).

2. Beträffande Finlands, Irlands och Norges tillträde till protokollet till Madridöverenskommelsen, skall den i punkt 1 angivna tidpunkten ersättas av den 1 januari 1996 och beträffande Islands tillträde av den 1 januari 1997.

3. Vid detta protokolls ikraftträdande skall de avtalsslutande parternas rättsregler överensstamma med de materiella bestämmelserna i de konventioner som anges i punkt 1 a — c. Irlands rättsregler skall dock senast den 1 januari 1995 överensstamma med de materiella bestämmelserna i Bernkonventionen.

Artikel 6

Förhandlingar om Allmänna tull- och handelsavtalet

De avtalsslutande parterna är, utan att detta påverkar gemenskapens och dess medlemsstaters behörighet beträffande den immateriella äganderätten, överens om att förbättra den i detta avtal fastställda ordningen beträffande den immateriella äganderätten mot bakgrund

av utgången av förhandlingarna i Uruguayrundan.

Artikel 7

Ömsesidigt informations- och samrådsförfarande

De avtalsslutande parterna åtar sig att informera varandra om arbete som de bedriver inom ramen för internationella organisationer och i samband med avtal som behandlar immateriell äganderätt.

De avtalsslutande parterna åtar sig också att, inom områden som omfattas av en i gemenskapsrätten beslutad åtgärd, på begäran samråda i förväg i sådana situationer som nämnts ovan.

Artikel 8

Övergångsbestämmelser

De avtalsslutande parterna är överens om att

inleda förhandlingar för att säkerställa att EFTA-stater som så önskar fullt ut får delta i sådana framtida system beträffande immateriell äganderätt som kan komma att antas i gemenskapsrätten.

Om sådana system antas före detta avtals ikraftträdande, skall förhandlingar om deltagande i dessa system påbörjas snarast möjligt.

Artikel 9

Behörighet

Bestämmelserna i detta protokoll påverkar inte gemenskapens och dess medlemsstaters behörighet beträffande den immateriella äganderätten.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 29

OM YRKESUTBILDNING

För att främja unga människors rörlighet i EES-området överenskommer de avtalsslutande parterna om att stärka sitt samarbete på yrkesutbildningens område och att sträva efter att förbättra villkoren för studerande som önskar studera i en annan EES-stat än sin egen. I detta sammanhang överenskommer de

om att föreskrifterna i avtalet om studenters uppehållstillstånd inte skall ändra enskilda avtalsslutande parterers möjligheter rörande terminsavgifter som debiteras utländska studerande, om sådana möjligheter fanns innan avtalet trädde i kraft.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 30

OM SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM ORGANISATION AV SAMARBETET PÅ STATISTIKENS OMRÅDE

1. En konferens med företrädare för de avtalsslutande parternas statistikmyndigheter, Europeiska gemenskapernas statistikkontor (Eurostat) och EFTA-staternas statistikrådgivningskontor (OSA EFTA) skall inrättas. Konferensen skall ge riktlinjer för det statistiska samarbetet, utveckla arbetsprogram och förfaranden för statistiskt samarbete i nära anslutning till gemenskapens arbetsprogram och förfaranden och följa dessas genomförande.

2. EFTA-staterna skall från den tidpunkt då avtalet träder i kraft delta i arbetet inom ramen för planerna för angelägna åtgärder på den statistiska informationens område¹.

EFTA-staterna skall bidra ekonomiskt till sådana åtgärder i enlighet med artikel 82.1 a i avtalet och därtill knutna finansförordningar.

EFTA-staterna skall på lika villkor delta i de EG-kommittéer som biträder EG-kommissionen

vid genomförande eller utveckling av sådana åtgärder i den mån de frågor som behandlas omfattas av avtalet.

3. Statistisk rapportering från EFTA-staterna avseende förhållanden som omfattas av avtalet skall samordnas av OSA EFTA och sändas till Eurostat. Lagring och bearbetning av uppgifterna skall ske hos Eurostat.

4. Eurostat och OSA EFTA skall se till, att EES-statistik sprids till olika användare och till allmänheten.

5. EFTA-staterna skall bestrida Eurostats merkostnader för lagring, bearbetning och spridning av uppgifter från EFTA-staterna i enlighet med bestämmelserna i detta avtal. De belopp som skall erläggas skall för varje period fastställas av gemensamma EES-kommittén.

6. Insynsskyddade statistiska uppgifter får endast användas för statistiska ändamål.

¹) D.v.s. framtida planer av samma slag som de som fastställdes i rådets resolution 389 Y 0628 (01) av den 19 juni 1989 om genomförande av en plan för angelägna åtgärder på statistikens område: Statistiskt arbetsprogram för Europeiska gemenskaperna 1989—1992 (EGT nr C 161, 28.6.1989, s. 1).

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 43

OM AVTALET MELLAN EEG OCH ÖSTERRIKE OM GODSTRANSPORTER I TRANSIT PÅ VÄG OCH JÄRNVÄG

De avtalsslutande parterna noterar att samtidigt med föreliggande avtal har ett bilateralt avtal undertecknats mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Österrike om godstransporter i transit på väg och järnväg.

Bestämmelserna i det bilaterala avtalet skall ha företräde framför bestämmelserna i föreliggande avtal i den mån de täcker samma

ämnesområde och i enlighet med vad som anges i detta avtal.

Sex månader innan avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Österrike om godstransporter i transit på väg eller järnväg upphör att gälla, skall parterna tillsammans granska situationen inom vägtransportområdet.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 44

OM AVTALET MELLAN EEG OCH SCHWEIZ OM GODSTRANSPORTER PÅ VÄG OCH JÄRNVÄG

De avtalsslutande parterna noterar att samtidigt med föreliggande avtal har ett bilateralt avtal undertecknats mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg.

Bestämmelserna i det bilaterala avtalet skall ha företräde framför bestämmelserna i föreliggande avtal i den mån de täcker samma

ämnesområde och i enlighet med vad som anges i detta avtal.

Sex månader innan avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg upphör att gälla, skall parterna tillsammans granska situationen inom vägtransportområdet.

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND V

Protokoll 21—27 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Protokollen 3 och 4 samt bilagor till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

	Sida
Protokoll 21—27 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 21 om genomförandet av konkurrensregler tillämpliga på företag	3
Protokoll 22 om definitionen av "företag" och "omsättning" (artikel 56)	7
Protokoll 23 om samarbetet mellan övervakningsmyndigheterna (artikel 58)	8
Protokoll 24 om samarbete vid kontroll av företagskoncentrationer	11
Protokoll 25 om konkurrens beträffande kol och stål	15
Protokoll 26 om befogenheterna och uppgifterna för EFTA:s övervakningsmyndighet på statsstödsområdet	17
Protokoll 27 om samarbete på statsstödsområdet	17
Protokollen 3 och 4 samt bilagor till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	
Protokoll 3 om de uppgifter och befogenheter som EFTA:s övervakningsmyndighet har på statsstödsområdet	18
Protokoll 4 om de funktioner och befogenheter som EFTA:s övervakningsmyndighet har på konkurrensområdet	19
Bilaga I förteckning som avses i artikel 24, andra stycket, i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	79
Bilaga II förteckning som avses i artikel 25, andra stycket, i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	81

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 21

OM GENOMFÖRANDET AV KONKURRENSREGLER TILLÄMPLIGA PÅ FÖRETAG

Artikel 1

EFTA:s övervakningsmyndighet skall vid tidpunkten för undertecknandet av detta avtal genom överenskommelse mellan EFTA-staterna anförtros befogenheter och funktioner motsvarande EG-kommissionens för tillämpning av konkurrensreglerna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen för att den skall kunna förverkliga de principer som anges i artikel 1.2 e och artikel 53—60 i avtalet och i protokoll 25.

Gemenskapen skall i förekommande fall utfärda bestämmelser avseende tillämpningen av de principer som anges i artikel 1.2 e och artikel 53—60 i avtalet och i protokoll 25 för att säkerställa att EG-kommissionen enligt detta avtal har befogenheter och funktioner som motsvarar dem som den vid tidpunkten för undertecknandet av avtalet förfogar över för tillämpning av konkurrensreglerna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen.

Artikel 2

Om nya rättsakter om tillämpningen av artikel 1.2 e och artikel 53—60 och av protokoll 25 eller ändringar i de rättsakter som uppräknas i artikel 3 i detta protokoll utfärdas i enlighet med de förfaranden som anges i del VII i avtalet, skall motsvarande ändringar införas i avtalet om upprättandet av EFTA:s övervakningsmyndighet för att säkerställa att EFTA:s övervakningsmyndighet samtidigt anförtros befogenheter och funktioner motsvarande dem som tillkommer EG-kommissionen.

Artikel 3

1. Förutom av de rättsakter som finns uppräknade i bilaga XIV belyses EG-kommissionens befogenheter och funktioner vid

tillämpning av konkurrensreglerna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen av följande rättsakter:

Kontroll av koncentrationer

1. **389 R 4064:** Artikel 6—25 i rådets förordning nr 4064/89/EEG av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 1)

2. **390 R 2367:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2367/90 av den 25 juli 1990 om de anmälningar, frister och förhör som avses i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT nr L 219, 14.8.1990, s. 5)

Allmänna procedurreglerna

3. **362 R 0017:** Rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962. Första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 (EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62) i dess lydelse enligt

— **362 R 0059:** Förordning nr 59/62/EEG av den 3 juli 1962 (EGT nr 58, 10.7.1962, s. 1655/62)

— **363 R 0118:** Förordning nr 118/63/EEG av den 5 november 1963 (EGT nr 162, 7.11.1963, s. 2696/63)

— **371 R 2822:** Förordning (EEG) nr 2822/71 av den 20 december 1971 (EGT nr L 285, 29.12.1971, s. 49)

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.03.1972, s. 92)

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 93)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 165)

4. **362 R 0027:** Kommissionens förordning

(EEG) nr 27 av den 3 maj 1962. Första tillämpningsförfordning till rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962 (Form, innehåll och övriga detaljer beträffande ansökningar och anmälningar) (EGT nr 35, 10.5.1962, s. 1118/62) i dess lydelse enligt

— **368 R 1133:** Förfordning (EEG) nr 1133/68 av den 26 juli 1968 (EGT nr L 189, 1.8.1968, s. 1)

— **375 R 1699:** Förfordning (EEG) nr 1699/75 av den 2 juli 1975 (EGT nr L 172, 3.7.1975, s. 11)

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 93)

— **385 R 2526:** Förfordning (EEG) nr 2526/85 av den 5 augusti 1985 (EGT nr L 240, 7.9.1985, s. 1)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 16)

5. **363 R 0099:** Kommissionens förfordning (EEG) nr 99/63 av den 25 juli 1963 om sådana förhör som avses i artikel 19.1 och 19.2 i rådets förfordning (EEG) nr 17/62 (EGT nr 127, 20.8.1963, s. 2268/63)

Transport

6. **362 R 0141:** Rådets förfordning (EEG) nr 141/62 av den 26 november 1962 om undantag från tillämpning av rådets förfordning nr 17 för transportområdet, ändrad genom förfordningar nr 165/65/EEG och 1002/67/EEG (EGT nr 124, 28.11.1962, s. 2751/62)

7. **368 R 1017:** Artikel 6 och artikel 10 - 31 i rådets förfordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 om tillämpning av konkurrensregler på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar (EGT nr L 175, 23.7.1968, s. 1)

8. **369 R 1629:** Kommissionens förfordning (EEG) nr 1629/69 av den 8 augusti 1969 om form, innehåll och övriga detaljer beträffande klagomål enligt artikel 10, ansökningar enligt artikel 12 och anmälningar enligt artikel 14.1 i rådets förfordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 (EGT nr L 209, 21.8.1969, s. 1)

9. **369 R 1630:** Kommissionens förfordning (EEG) nr 1630/69 av den 8 augusti 1969 om förhör enligt artikel 26.1 och 2 i rådets förfordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 (EGT nr L 209, 21.8.1969, s. 11)

10. **374 R 2988:** Rådets förfordning (EEG) nr

2988/74 av den 26 november 1974 om preskriptionstider i fråga om förfaranden och verkställande av påföljder enligt Europeiska ekonomiska gemenskapens transport- och konkurrensregler (EGT nr L 319, 29.11.1974, s. 1)

11. **386 R 4056:** Avsnitt II i rådets förfordning (EEG) nr 4056/86 av den 22 december 1986 om detaljerade regler för tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget på sjöfarten (EGT nr L 378, 31.12.1986, s. 4)

12. **388 R 4260:** Kommissionens förfordning (EEG) nr 4260/88 av den 16 december 1988 om de anmälningar, klagomål, ansökningar och muntliga förhandlingar som avses i rådets förfordning (EEG) nr 4056/86 av den 22 december 1986 med detaljerade regler för hur artiklarna 85 och 86 i fördraget skall tillämpas på sjöfarten (EGT nr L 376, 31.12.1988, s. 1)

13. **387 R 3975:** Rådets förfordning (EEG) nr 3975/87 av den 14 december 1987 om förfarandet för tillämpning av konkurrensreglerna på företag inom luftfartssektorn (EGT nr L 374, 31.12.1987, s. 1) i dess lydelse enligt

— **391 R 1284:** Rådets förfordning (EEG) nr 1284/91 av den 14 maj 1991 (EGT nr L 122, 15.5.1991, s. 2)

14. **388 R 4261:** Kommissionens förfordning (EEG) nr 4261/88 av den 16 december 1988 om de klagomål, ansökningar och förhör som avses i rådets förfordning (EEG) nr 3975/87 om förfarandet för tillämpning av konkurrensreglerna på företag inom luftfartssektorn (EGT nr L 376, 31.12.1988, s. 10).

2. Förutom av de rättsakter som finns uppräknade i bilaga XIV belyses EG-kommissionens befogenheter och funktioner vid tillämpning av konkurrensreglerna i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stål-gemenskapen av följande rättsakter:

1. Artikel (EKSG) 65.2 tredje till femte stycket, 65.3, 65.4 andra stycket och 65.5.

2. Artikel (EKSG) 66.2, andra till fjärde stycket, och 66.4—6.

3. **354 D 7026:** Höga myndighetens beslut nr 26/54 av den 6 maj 1954 med en förfordning om uppgiftsskyldighet enligt fördragets artikel 66.4 (ECE, 11.5.1954, s. 350/54)

4. **378 S 0715:** Kommissionens beslut nr 715/78/EKSG av den 6 april 1978 om preskriptionstider för förfaranden och verkställande av påföljder enligt fördraget om upprättandet av

Europeiska kol- och stålgemenskapen (EGT nr L 94, 8.4.1978, s. 22).

5. **384 S 0379:** Kommissionens beslut nr 379/84/EKSG av den 15 februari 1984 om fastställande av befogenheter för kommissionens tjänstemän och befullmäktigade företärdare som har till uppgift att genomföra kontroller enligt EKSG-fördraget och beslut avseende dess tillämpning (EGT nr L 46, 16.2.1984, s. 23).

Artikel 4

1. Sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1, som har tillkommit efter det att avtalet har trätt i kraft och beträffande vilka parterna önskar återropa bestämmelserna i artikel 53.3 skall enligt artikel 56, protokoll 23 och de regler som avses i artikel 1—3 i detta protokoll anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten. Så länge en sådan anmälan inte har gjorts, kan beslut om tillämpning av artikel 53.3 inte fattas.

2. Punkt 1 gäller inte avtal, beslut och samordnade förfaranden om

a) endast företag från en EG-medlemsstat eller EFTA-stat är parter och avtalen, besluten eller de samordnade förfarandena inte berör import eller export mellan de avtalslutande parterna,

b) högst två företag är parter och avtalen endast innebär

i) att ena avtalspartens frihet att bestämma priser eller affärsvillkor begränsas vid återförsäljning av varor som denne har förvärvat av den andra parten, eller

ii) att den som förvärvar eller utnyttjar rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd

— särskilt patent, bruksmönster, mönster eller varumärken — eller den som enligt avtal om överlåtelse eller upplåtelse har rätt att använda en tillverkningsmetod eller kunskaper om användning och tillämpning av industriella processer åläggs begränsningar i utnyttjandet av dessa rättigheter,

c) de endast syftar till

i) utarbetande eller enhetlig tillämpning av normer eller typer, eller

ii) gemensam forskning eller utveckling,

iii) specialisering av tillverkningen av produkter, inklusive avtal som är nödvändiga för att uppnå detta

— om de varor som är föremål för specialisering inte inom en väsentlig del av det territorium som omfattas av detta avtal utgör mer än 15 procent av affärsvolymen för varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, sitt pris och sin användning av konsumenterna betraktas som likartade, och

— om den sammanlagda årsomsättningen för de berörda företagen inte överstiger 200 miljoner ecu.

Dessa avtal, beslut och samordnade förfaranden kan anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten i enlighet med artikel 56, protokoll 23 och de regler som avses i artikel 1—3 i detta protokoll.

Artikel 5

1. Sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1, som föreligger när avtalet träder i kraft och beträffande vilka parterna önskar återropa bestämmelserna i artikel 53.3 skall anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten i enlighet med bestämmelserna i artikel 56, protokoll 23 och de regler som avses i artikel 1—3 i detta protokoll inom sex månader från det att avtalet har trätt i kraft.

2. Punkt 1 gäller inte sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i avtalet och som omfattas av artikel 4.2 i detta protokoll. Dessa kan anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten i enlighet med artikel 56, protokoll 23 och de regler som avses i artikel 1—3 i detta protokoll.

Artikel 6

Den behöriga övervakningsmyndigheten skall i sina beslut enligt artikel 53.3 ange den dag då beslutet skall gälla. Denna dag kan sättas tidigare än dagen för anmälan när det gäller sådana avtal, beslut av företagssammanslutningar eller samordnade förfaranden som omfattas av artiklarna 4.2 och 5.2 i detta protokoll eller som omfattas av artikel 5.1 i detta protokoll och som har anmälts inom den tidsfrist som anges i artikel 5.1.

Artikel 7

1. Om sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1, som föreligger när avtalet träder i kraft och som har anmälts inom den tidsfrist som anges i artikel 5.1 i detta protokoll inte uppfyller villkoren i artikel 53.3 och de berörda företagen eller

företagssammanslutningarna upphör att tillämpa dem eller ändrar dem på sådant sätt att de inte längre faller under förbudet i artikel 53.1 eller så att de uppfyller villkoren i artikel 53.3, skall förbudet i artikel 53.1 endast gälla för den tidsperiod som den behöriga övervakningsmyndigheten fastställer. Beslut av den behöriga övervakningsmyndigheten i enlighet med föregående mening gäller inte företag och företagsammanslutningar som inte uttryckligen har samtyckt till anmälan.

2. Punkt 1 gäller sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i artikel 4.2 i detta protokoll och som föreligger när avtalet träder i kraft, om de har anmälts inom sex månader från den dagen.

Artikel 8

Ansökningar och anmälningar som har inlämnats till EG-kommissionen innan avtalet träder i kraft skall anses uppfylla bestämmelserna om ansökningar och anmälningar enligt detta avtal.

Den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i avtalet och artikel 10 i protokoll 23 kan kräva att ett vederbörligen ifyllt formulär, såsom är föreskrivet för tillämpningen av avtalet, inlämnas till den inom en tidsfrist som den bestämmer. I så fall skall ansökningar och anmälningar anses ha skett på rätt sätt endast om formulären inlämnas inom den fastställda tiden och i enlighet med bestämmelserna i avtalet.

Artikel 9

Böter för överträdelse av bestämmelserna i artikel 53.1 skall inte åläggas med avseende på en åtgärd som har vidtagits före anmälan av sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artiklarna 5 och 6 i detta protokoll och som har anmälts inom den tidsfrist som anges där.

Artikel 10

De avtalslutande parterna skall säkerställa att åtgärder vidtas inom sex månader från det att avtalet har trätt i kraft för att ge EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionens tjänstemän det biträde de behöver för att kunna genomföra sina undersökningar enligt detta avtal.

Artikel 11

Beträffande avtal, beslut och samordnade förfaranden som föreligger när avtalet träder i kraft och som omfattas av artikel 53.1 skall förbudet i artikel 53.1 inte gälla om avtalen, besluten eller förfarandena inom sex månader från det att avtalet har trätt i kraft ändras på sådant sätt att de uppfyller villkoren för gruppundantag enligt bilaga 14.

Artikel 12

Beträffande avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som föreligger när avtalet träder i kraft och som omfattas av artikel 53.1 skall förbudet i artikel 53.1 inte gälla från dagen för avtalets ikraftträdande om avtalen, besluten eller förfarandena inom sex månader från det att avtalet har trätt i kraft ändras på sådant sätt att de inte längre omfattas av förbudet i artikel 53.1.

Artikel 13

Avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som före avtalets ikraftträdande har medgetts ett individuellt undantag enligt artikel 85.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen skall även i fortsättningen vara undantagna i förhållande till bestämmelserna i avtalet till utgången av den period som har angetts i undantagsbeslutet eller till den tidpunkt som EG-kommissionen annars bestämmer, om denna infaller tidigare.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 22

OM DEFINITIONEN AV "FÖRETAG" OCH "OMSÄTTNING" (ARTIKEL 56)

Artikel 1

När det gäller tilldelning av enskilda ärenden enligt artikel 56 i avtalet avses med "företag" varje enhet som bedriver verksamhet av kommersiell eller ekonomisk art.

Artikel 2

Med "omsättning" enligt artikel 56 i avtalet avses de berörda företagens intäkter inom det territorium som omfattas av detta avtal under föregående räkenskapsår från försäljning av varor och tjänster inom ramen för företagens ordinarie verksamhet efter avdrag för försäljningsrabatter samt mervärdesskatt och andra skatter som direkt hänför sig till omsättningen.

Artikel 3

I stället för omsättning används följande:

a) för kreditinstitut och andra finansinstitut, deras totala tillgångar multiplicerade med förhållandet mellan utlåning till kreditinstitut och kunder vid transaktioner med invånare inom det territorium som omfattas av avtalet och den totala summan av denna utlåning,

b) för försäkringsbolag, värdet av de bruttopremier som mottas från invånare inom det territorium som omfattas av avtalet, som skall omfatta samtliga mottagna och utestående belopp enligt försäkringsavtal som har tecknats av försäkringsbolagen eller för deras räkning, inklusive utgående återförsäkringspremier, efter avdrag för skatter och skattelikhande avgifter som debiteras på grundval av de individuella premiebeloppen eller premiernas totala värde.

Artikel 4

1. Med avvikelse från den definition av omsättning som gäller vid tillämpning av artikel 56 i avtalet och som anges i artikel 2 i detta protokoll, består omsättningen

a) i fråga om avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som avser system för distribution och inköp mellan företag som inte är konkurrenter, av intäkter från försäljning av de varor eller tjänster som avtalen, besluten eller de samordnade förfarandena avser och av andra varor eller tjänster som på grund av sina egenskaper, sitt pris och sin användning av konsumenterna betraktas som likartade,

b) i fråga om avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som avser överföring av teknik mellan företag som inte är konkurrenter, av intäkter från försäljningen av de varor eller tjänster som produceras med den teknik som avtalen, besluten eller de samordnade förfarandena avser och av intäkterna från försäljningen av de varor eller tjänster som tekniken i fråga är avsedd att förbättra eller ersätta.

2. Om det vid tidpunkten för tillkomsten av sådana system som avses i punkt 1 a och b inte föreligger någon omsättning avseende försäljning av varor eller tjänster, skall dock den allmänna bestämmelsen i artikel 2 vara tillämplig.

Artikel 5

1. Om ett enskilt ärende berör varor som omfattas av protokoll 25, är det omsättningen av dessa varor som skall ligga till grund för tilldelningen av ärendet.

2. Om ett enskilt ärende berör både varor som omfattas av protokoll 25 och varor eller tjänster som omfattas av artiklarna 53 och 54 i avtalet, skall ifrågavarande omsättning beräknas på grundval av alla varor och tjänster enligt artikel 2.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 23

OM SAMARBETET MELLAN ÖVERVAKNINGSMYNDIGHETERNA (ARTIKEL 58)

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 1

EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall på begäran av endera av övervakningsmyndigheterna utbyta information och samråda med varandra beträffande allmänna policyfrågor.

EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall, i överensstämmelse med sina interna regler, med beaktande av artikel 56 i avtalet och protokoll 22 samt av båda sidors beslutsautonomi, samarbeta vid handläggningen av individuella ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 på det sätt som föreskrivs i nedanstående bestämmelser

Inom ramen för detta protokoll avses med termen "en övervakningsmyndighets territorium", vad EG-kommissionen beträffar, EG-medlemsstaternas territorium, på vilket Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen respektive Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stål gemenskapen enligt bestämmelserna i dessa fördrag är tillämpligt och, vad EFTA:s övervakningsmyndighet beträffar, EFTA-staternas territorier, på vilka avtalet är tillämpligt.

FÖRFARANDENAS INLEDNINGSFAS

Artikel 2

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, skall EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen så snart som möjligt till varandra översända anmälningar och klagomål, om det inte klart framgår att dessa är riktade till båda övervakningsmyndigheterna. De skall också meddela varandra när de vidtar åtgärder på eget initiativ.

Den övervakningsmyndighet som har mottagit ett meddelande enligt första stycket kan framföra sina synpunkter på detta inom 40 arbetsdagar från mottagandet.

Artikel 3

Den behöriga övervakningsmyndigheten skall i ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, samråda med den andra övervakningsmyndigheten när den

— offentliggör sin avsikt att utfärda icke-ingripandebesked,

— offentliggör sin avsikt att fatta ett beslut enligt artikel 53.3, eller

— riktar en skrivelse med anmärkningar till de berörda företagen eller företagssammanslutningarna.

Den andra övervakningsmyndigheten kan framföra sina synpunkter inom den tidsfrist som anges i offentliggörandet eller skrivelsen med anmärkningar.

Synpunkter som mottas från de berörda företagen eller tredje man skall vidarebefordras till den andra övervakningsmyndigheten.

Artikel 4

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, skall den behöriga övervakningsmyndigheten till den andra övervakningsmyndigheten översända de administrativa skrivelser genom vilka en akt avslutas eller ett klagomål avvisas.

Artikel 5

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, skall den behöriga övervakningsmyndigheten inbjuda den andra övervakningsmyndigheten att låta sig företrädas vid förhör med

de berörda företagen. Inbjudan skall också riktas till de stater som ligger inom den andra övervakningsmyndighetens behörighet.

RÅDGIVANDE KOMMITTÉER

Artikel 6

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, skall den behöriga övervakningsmyndigheten i rätt tid meddela den andra övervakningsmyndigheten om tidpunkten för mötet med Rådgivande kommittén och överlämna de handlingar som är av betydelse.

Alla handlingar som överlämnas för detta ändamål av den andra övervakningsmyndigheten skall läggas fram för Rådgivande kommittén hos den övervakningsmyndighet som är behörig att fatta beslut i ett ärende enligt artikel 56 i avtalet tillsammans med det material som har skickats ut av denna övervakningsmyndighet.

Vardera övervakningsmyndigheten samt de stater som ligger inom dess behörighet har rätt att närvara vid möten med den andra övervakningsmyndighetens rådgivande kommittéer och att framföra sina synpunkter där. De har dock inte rösträtt.

BEGÄRAN OM HANDLINGAR OCH RÄTTEN ATT FRAMFÖRA SYNUNKTER

Artikel 7

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, får den övervakningsmyndighet som inte är behörig att avgöra ett ärende enligt artikel 56 i varje skede av handläggningen begära kopior av de viktigaste handlingar som överlämnas till den behöriga övervakningsmyndigheten för fastställande av överträdelser av artiklarna 53 och 54 eller erhållande av icke-ingripandebesked eller undantag och får dessutom innan det slutgiltiga beslutet fattas framföra sådana synpunkter som den anser påkallade.

ADMINISTRATIVT BITRÄDE

Artikel 8

1. När den övervakningsmyndighet som är

behörig enligt artikel 56 i avtalet riktar en begäran om uppgifter till ett företag eller en företagsammanslutning inom den andra övervakningsmyndighetens territorium skall den samtidigt översända en kopia av begäran till den andra övervakningsmyndigheten.

2. Om ett företag eller en företagsammanslutning inte lämnar de begärda uppgifterna inom den tidsfrist som har bestämts av den behöriga övervakningsmyndigheten, eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall den behöriga övervakningsmyndigheten genom beslut kräva att dessa uppgifter lämnas. När det gäller företag eller företagsammanslutningar inom den andra övervakningsmyndighetens territorium skall den behöriga övervakningsmyndigheten översända en kopia av beslutet till den andra övervakningsmyndigheten.

3. På begäran av den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i avtalet skall den andra övervakningsmyndigheten inom sitt territorium företa undersökningar i enlighet med sina interna bestämmelser, om den behöriga övervakningsmyndigheten som framställer begäran anser det nödvändigt.

4. Den behöriga övervakningsmyndigheten har rätt att vara representerad vid, och aktivt delta i, undersökningar som genomförs av den andra övervakningsmyndigheten enligt punkt 3.

5. Alla uppgifter som inhämtas under sådana undersökningar som sker på begäran skall överlämnas till den övervakningsmyndighet som begärde undersökningarna så snart de har avslutats.

6. Om den behöriga övervakningsmyndigheten i ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, artikel 56.2, andra meningen och artikel 56.3, genomför undersökningar inom sitt territorium, skall den underrätta den andra övervakningsmyndigheten om att sådana undersökningar har ägt rum och på begäran överlämna resultaten av undersökningarna till den övervakningsmyndigheten.

Artikel 9

1. Uppgifter som har inhämtats enligt bestämmelserna i detta protokoll skall endast användas för sådana åtgärder som vidtas med stöd av artiklarna 53 och 54 i avtalet.

2. EG-kommissionen, EFTA:s övervakningsmyndighet, EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt

dessas tjänstemän och övriga anställda skall inte avslöja uppgifter som de har inhämtat med stöd av detta protokoll och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.

3. Regler om sekretess och sekretessbelagda uppgifter enligt detta avtal eller de avtalsslutande parternas lagstiftning skall inte utgöra något hinder för det informationsutbyte som föreskrivs i detta protokoll.

Artikel 10

1. Företag skall sända anmälningar av avtal till den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56. Klagomål får sändas till vilken som helst av övervakningsmyndigheterna.

2. Anmälningar eller klagomål som har sänts till den övervakningsmyndighet som enligt artikel 56 i avtalet inte är behörig att avgöra ett visst ärende skall överlämnas utan dröjsmål till den behöriga övervakningsmyndigheten.

3. Om det vid förberedelser för eller inledande av förfaranden på eget initiativ visar sig att den andra övervakningsmyndigheten enligt artikel 56 i avtalet är behörig att pröva ärendet, skall ärendet överlämnas till den behöriga övervakningsmyndigheten.

4. När ett ärende har överlämnats till den andra övervakningsmyndigheten enligt punkt 2 eller 3 får ärendet inte återlämnas. Ett ärende får inte överlämnas efter det att avsikten att utfärda icke-ingripandebesked eller att fatta ett

beslut enligt artikel 53.3 i avtalet har offentliggjorts eller efter det att en skrivelse med anmärkningar har skickats till de berörda företagen eller företagssammanslutningarna eller en skrivelse har skickats till sökanden med ett meddelande om att det inte finns tillräckliga skäl för att fullfölja klagomålet.

Artikel 11

Datum för inlämnande av en ansökan eller anmälan skall anses vara den dag när den inkommer till EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet, oavsett vilken av dessa som är behörig att besluta i ärendet enligt artikel 56 i avtalet. Om ansökan eller anmälan skickas med rekommenderat brev, skall den dock anses ha inkommit den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

SPRÅK

Artikel 12

Företag skall i samband med anmälningar, ansökningar och klagomål ha rätt att kommunicera med EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen på ett av EFTA-staternas eller EG:s officiella språk som de väljer. Detta gäller även i fråga om samtliga stadier av ett förfarande, oavsett om det inleds av den behöriga övervakningsmyndigheten med anledning av en anmälan, ansökan eller klagomål eller på eget initiativ.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 24

OM SAMARBETE VID KONTROLL AV FÖRETAGSKONCENTRATIONER

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 1

1. EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall på begäran av endera av övervakningsmyndigheterna utbyta information och samråda med varandra beträffande allmänna policyfrågor.

2. När det gäller ärenden som omfattas av artikel 57.2 a skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet samarbeta vid handläggningen av företagskoncentrationer i enlighet med nedanstående bestämmelser.

3. I detta protokoll avses med termen *en övervakningsmyndighets territorium*, vad EG-kommissionen beträffar, EG-medlemsstaternas territorium på vilket Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen alternativt Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen enligt bestämmelserna i dessa fördrag är tillämpligt och, vad EFTA:s övervakningsmyndighet beträffar, EFTA-staternas territorier på vilka avtalet är tillämpligt.

Artikel 2

1. Samarbete skall förekomma enligt bestämmelserna i detta protokoll, om:

a) de berörda företagens omsättning inom EFTA-staternas territorium uppgår till 25 procent eller mer av deras sammanlagda omsättning inom det territorium som omfattas av detta avtal, eller

b) minst två av de berörda företagens omsättning överstiger 250 miljoner ecu inom EFTA-staternas territorium, eller

c) koncentrationen kan skapa eller stärka en dominerande ställning som skulle medföra att en effektiv konkurrens inom EFTA-staternas territorium eller en väsentlig del av det påtagligt hämmades.

2. Samarbete skall också förekomma om:

a) koncentrationen hotar att skapa eller

stärka en dominerande ställning som skulle medföra att en effektiv konkurrens påtagligt hämmades på en marknad i en EFTA-stat som uppvisar alla kännetecken på en avgränsad marknad, oavsett om det rör sig om en väsentlig del av det territorium som omfattas av detta avtal, eller

b) en EFTA-stat önskar vidta åtgärder för att skydda legitima intressen enligt artikel 7.

FÖRFARANDENAS INLEDNINGSFAS

Artikel 3

1. EG-kommissionen skall till EFTA:s övervakningsmyndighet överlämna kopior av anmälningar av ärenden enligt artikel 2.1 och 2 a inom tre arbetsdagar och kopior av de viktigaste handlingar som tas emot eller utfärdas av EG-kommissionen så snart som möjligt.

2. EG-kommissionen skall i nära och ständigt samverkan med EFTA:s övervakningsmyndighet vidta de åtgärder som föreskrivs för tillämpning av artikel 57 i avtalet. EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna får framföra synpunkter på dessa åtgärder. För tillämpningen av artikel 6 i detta protokoll skall EG-kommissionen inhämta uppgifter från den behöriga myndigheten i den berörda EFTA-staten och lämna den tillfälle att framföra sina synpunkter i varje skede i förfarandet fram till dess att ett beslut enligt den nämnda artikeln fattas. I detta syfte skall den låta myndigheten ta del av akten.

FÖRHÖR

Artikel 4

I ärenden som omfattas av artikel 2.1 och 2 a skall EG-kommissionen inbjuda EFTA:s övervakningsmyndighet att låta sig företrädas vid förhör med de berörda företagen. På

samma sätt får EFTA-staterna representeras vid dessa förhör.

EG:s RÅDGIVANDE KOMMITTÉ FÖR KONCENTRATIONER

Artikel 5

1. I ärenden som omfattas av artikel 2.1 och 2 a skall EG-kommissionen i rätt tid underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet om tidpunkten för möten som hålls av Rådgivande kommittén för koncentrationer och överlämna de handlingar som är av betydelse.

2. Alla handlingar som överlämnas för detta ändamål av EFTA:s övervakningsmyndighet, inklusive sådana handlingar som härrör från EFTA-stater, skall läggas fram för Rådgivande kommittén för koncentrationer tillsammans med övriga handlingar av betydelse som har skickats ut av EG-kommissionen.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna har rätt att närvara vid möten i Rådgivande kommittén för koncentrationer och att framföra sina synpunkter där. De har dock inte rösträtt.

ENSKILDA STATERS RÄTTIGHETER

Artikel 6

1. EG-kommissionen kan genom ett beslut som utan dröjsmål meddelas de berörda företagen, EG-medlemsstaternas behöriga myndigheter och EFTA:s övervakningsmyndighet hänskjuta en anmäld koncentration till en EFTA-stat, om den hotar att skapa eller stärka en dominerande ställning som skulle medföra att en effektiv konkurrens påtagligt hämmades på en marknad i den staten som uppvisar alla kännetecken på en avgränsad marknad, oavsett om det rör sig om en väsentlig del av det territorium som omfattas av detta avtal eller ej.

2. I sådana fall som avses i punkt 1 kan en EFTA-stat, på samma grunder och villkor som en EG-medlemsstat enligt artikel 173 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, överklaga vid EG-domstolen och särskilt begära att interimbestämmelser tillämpas för att dess nationella konkurrensregler skall kunna tillämpas.

Artikel 7

1. Trots att EG-kommissionen enligt förord-

ning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 1) ensam är behörig att behandla koncentrationer med en gemenskapsdimension, får EFTA-staterna vidta lämpliga åtgärder för att skydda andra legitima intressen än de som omfattas av förordningen, förutsatt att sådana åtgärder är förenliga med de allmänna principer och övriga bestämmelser som direkt eller indirekt fastställs i detta avtal.

2. Med legitima intressen enligt punkt 1 avses allmän säkerhet, mediernas mångfald och regler om tillräckliga reserver.

3. Alla andra allmänna intressen skall meddelas EG-kommissionen och skall erkännas av EG-kommissionen efter en bedömning av deras förenlighet med de allmänna principer och övriga bestämmelser som direkt eller indirekt fastställs i detta avtal innan ovannämnda åtgärder kan vidtas. EG-kommissionen skall underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet och den berörda EFTA-staten om sitt beslut inom en månad efter meddelandet.

ADMINISTRATIVT BITRÄDE

Artikel 8

1. För att fullgöra de uppgifter som har anförtrots den för tillämpningen av artikel 57 får EG-kommissionen inhämta alla uppgifter som behövs från EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna.

2. När EG-kommissionen riktar en begäran om uppgifter till en person, ett företag eller en företagssammanslutning inom EFTA-staternas territorium skall den samtidigt översända en kopia av begäran till EFTA:s övervakningsmyndighet.

3. Om dessa personer, företag eller företagsammanslutningar inte lämnar de begärda uppgifterna inom den tidsfrist som har bestämts av EG-kommissionen, eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall EG-kommissionen genom beslut kräva att uppgifterna lämnas och översända en kopia av beslutet till EFTA:s övervakningsmyndighet.

4. På begäran av EG-kommissionen skall EFTA:s övervakningsmyndighet företa undersökningar inom sitt territorium.

5. EG-kommissionen har rätt att vara representerad vid och aktivt delta i undersökningar som genomförs enligt punkt 4.

6. Alla uppgifter som inhämtas under så-

dana begärda undersökningar skall överlämnas till EG-kommissionen så snart undersökningarna har avslutats.

7. Om EG-kommissionen i ärenden som omfattas av artikel 2.1 och 2 a genomför undersökningar inom gemenskapens territorium, skall den underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet om att sådana undersökningar har ägt rum och på begäran på lämpligt sätt överlämna resultaten av undersökningarna.

SEKRETESS

Artikel 9

1. Upplysningar som har inhämtats enligt bestämmelserna i detta protokoll skall endast användas i samband med sådana åtgärder som vidtas med stöd av artikel 57 i avtalet.

2. EG-kommissionen, EFTA:s övervakningsmyndighet, EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda skall inte avslöja upplysningar som de har inhämtat med stöd av detta protokoll och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.

3. Regler om sekretess och sekretessbelagda uppgifter enligt avtalet eller de avtalslutande parternas lagstiftning skall inte utgöra något hinder för det utbyte och den användning av information som föreskrivs i detta protokoll.

ANMÄLNINGAR

Artikel 10

1. Företag skall sända anmälningar till den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 57.2 i avtalet.

2. Anmälningar eller klagomål som har sänts till den myndighet som enligt artikel 57 inte är behörig att avgöra ett visst ärende skall utan dröjsmål överlämnas till den behöriga övervakningsmyndigheten.

Artikel 11

Datum för inlämnande av en anmälan skall vara den dag när den inkommer till den behöriga övervakningsmyndigheten.

Om ärendet har anmälts enligt tillämpningsföreskrifterna i artikel 57, men omfattas av artikel 53, skall datum för inlämnande av en

anmälan vara den dag när den inkommer till EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet.

SPRÅK

Artikel 12

1. Företag skall i samband med anmälningar ha rätt att kommunicera med EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen på ett av EFTA-staternas eller gemenskapens officiella språk som de väljer. Detta gäller även i fråga om alla stadier i förfarandet.

2. Om företag väljer att kommunicera med en övervakningsmyndighet på ett språk som varken är officiellt språk i någon av de stater som ligger inom den myndighetens behörighet eller ett av myndighetens arbetspråk, skall de samtidigt till samtliga handlingar bifoga en översättning till ett av myndighetens officiella språk.

3. I den mån företag som inte har deltagit i anmälan berörs, skall de också ha rätt att ta emot meddelanden från EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen på ett lämpligt språk som är officiellt språk i en EFTA-stat eller gemenskapen eller på ett av dessa myndigheters arbetspråk. Om de väljer att kommunicera med en övervakningsmyndighet på ett språk som varken är officiellt språk i någon av de stater som ligger inom den myndighetens behörighet eller ett av myndighetens arbetspråk, gäller punkt 2.

4. Det språk som väljs för översättningen skall avgöra vilket språk som skall användas av den behöriga myndigheten när den kommunicerar med företagen.

TIDSRISTER OCH ANDRA PROCEDURFRÅGOR

Artikel 13

När det gäller tidsfrister och andra procedurbestämmelser skall, om inte annat följer av detta protokoll, bestämmelserna för tillämpning av artikel 57 vara tillämpliga även på samarbetet mellan EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna.

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSE

Artikel 14

Artikel 57 gäller inte koncentrationer som

var föremål för ett avtal eller meddelande, eller om kontroll förvärvades före avtalets ikraftträdande. Artikeln är under inga omständigheter tillämplig på en koncentration beträffande vil-

ken ett förfarande har inletts före den tidpunkten av en nationell myndighet som är ansvarig för konkurrensfrågor.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 25

OM KONKURRENS BETRÄFFANDE KOL OCH STÅL

Artikel 1

1. Alla avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfaranden avseende särskilda varor enligt den förteckning som avses i protokoll 14 vilka kan påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna och direkt eller indirekt kan hindra, begränsa eller snedvrیدا den normala konkurrensen inom det territorium som omfattas av detta avtal är förbjudna, särskilt de som innebär att

- a) priser fastställs eller bestäms,
- b) produktion, teknisk utveckling eller investeringar begränsas eller kontrolleras,
- c) marknader, varor, kunder eller inköpskällor delas upp.

2. Den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i avtalet skall dock tillåta specialiseringsavtal eller avtal om gemensamma inköp eller gemensam försäljning i fråga om de varor som avses i punkt 1, om den konstaterar att

a) sådan specialisering eller sådana gemensamma inköp eller gemensam försäljning medför en väsentlig förbättring av produktionen eller distributionen av dessa varor,

b) avtalet i fråga är nödvändigt för att uppnå dessa resultat och inte är mer konkurrensbegränsande än vad som behövs för detta ändamål, och

c) avtalet inte är ägnat att ge de berörda företagen möjlighet att bestämma priserna för, eller kontrollera eller begränsa produktionen eller marknadsföringen av, en väsentlig del av varorna i fråga inom det territorium som omfattas av detta avtal eller att avskärma företagen från effektiv konkurrens från andra företag inom det territorium som omfattas av detta avtal.

Om den behöriga övervakningsmyndigheten, med särskilt beaktande av att denna punkt avser distributionsföretag, finner att vissa avtal

till sin karaktär och sina följder är helt likvärdiga med dem som avses ovan, skall den, när den har förvässat sig om att de uppfyller samma villkor, tillåta även dessa avtal.

3. Avtal eller beslut som är förbjudna enligt punkt 1 är automatiskt ogiltiga och kan inte åberopas vid någon domstol i EG-medlemsstaterna eller EFTA-staterna.

Artikel 2

1. Om inte annat följer av bestämmelserna i punkt 3 i denna artikel, kräver varje transaktion ett förhandsgodkännande från den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i detta avtal, om den i sig direkt eller indirekt orsakar inom det territorium som omfattas av detta avtal, till följd av en åtgärd av en person eller ett företag eller en grupp av personer eller företag, en koncentration av företag, av vilka minst ett omfattas av artikel 3, som kan påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna, oavsett om transaktionen berör en enda vara eller ett antal olika varor och om den genomförs genom fusion, förvärv av aktier eller delar av företaget eller tillgångar, lån, avtal eller någon annan form av kontroll.

2. Den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i detta avtal skall bevilja det godkännande som avses i punkt 1 om den konstaterar att den planerade transaktionen inte kommer att ge de berörda personerna eller företagen möjlighet, med avseende på den vara eller de varor som omfattas av dess jurisdiktion,

— att bestämma priser, kontrollera eller begränsa produktion eller distribution eller hindra en effektiv konkurrens på en väsentlig del av marknaden för dessa varor, eller

— att kringgå de konkurrensregler som fastställs enligt detta avtal, särskilt genom att med konstgjorda medel skapa en gynnad ställning

som innebär en betydande fördel när det gäller tillgång till inköpskällor eller marknader.

3. Vissa grupper av transaktioner kan med hänsyn till storleken av de berörda tillgångarna eller företagen sammantaget med karaktären av den koncentration som skall genomföras undantas från kravet på förhandsgodkännande.

4. Om den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i detta avtal finner att offentliga eller privata företag som, faktiskt eller rättsligt, innehar eller förvärvar på marknaden för en av varorna inom dess jurisdiktion en dominerande ställning som avskärmar dem från effektiv konkurrens inom en väsentlig del av det territorium som omfattas av detta avtal, använder denna ställning för syften som strider mot målen för detta avtal och om sådant missbruk kan påverka handeln mellan de avtalslutande parterna, skall den till dem rikta sådana rekommendationer som är ägnade att förhindra att ställningen utnyttjas på det sättet.

Artikel 3

När det gäller artiklarna 1 och 2 samt de uppgifter som behövs för deras tillämpning och för de förfaranden som grundas på dessa artiklar, avses med "företag" varje företag som inom det territorium som omfattas av detta avtal är verksam inom produktion inom kol- och stålindustrin och varje företag eller agentur som regelmässigt är verksam inom annan

distribution än försäljning till hushåll eller hantverksindustri.

Artikel 4

Bilaga XIV i avtalet innehåller särskilda bestämmelser för genomförande av de principer som anges i artiklarna 1 och 2.

Artikel 5

EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall säkerställa tillämpningen av de principer som anges i artiklarna 1 och 2 i detta protokoll i överensstämmelse med bestämmelserna för genomförandet av artiklarna 1 och 2 enligt protokoll 21 och bilaga XIV i avtalet.

Artikel 6

Beslut i enskilda ärenden som avses i artiklarna 1 och 2 i detta protokoll skall fattas av EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med artikel 56 i avtalet.

Artikel 7

Med inriktning på utveckling och upprätthållande av en enhetlig övervakning på konkurrensområdet inom hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och för att i detta syfte främja enhetlighet i genomförande, tillämpning och tolkning av bestämmelserna i detta avtal, skall de behöriga myndigheterna samarbeta enligt bestämmelserna i protokoll 23.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 26

OM BEFOGENHETERNA OCH UPPGIFTERNA FÖR EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET PÅ STATSSTÖDSOMRÅDET

EFTA:s övervakningsmyndighet skall, i ett avtal mellan EFTA-staterna, få motsvarande befogenheter och likartade uppgifter som EG-kommissionen har, vid tiden för detta avtals undertecknande, beträffande tillämpningen av de konkurrensregler som gäller för statligt stöd i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, vilket gör det möjligt för EFTA:s övervakningsmyndighet att

tillämpa de principer som anges i artiklarna 1.2 e, 49 och 61—63 i avtalet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall även ha befogenhet att tillämpa de konkurrensregler som gäller för statligt stöd med avseende på produkter som faller inom ramen för Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen i enlighet med protokoll 14.

*Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*PROTOKOLL 27

OM SAMARBETE PÅ STATSSTÖDSOMRÅDET

För att säkerställa enhetlighet ifråga om genomförande, tillämpning och tolkning av reglerna för statligt stöd inom de avtalsslutande parternas territorium och för att se till att dessa regler utvecklas på ett enhetligt sätt, skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet iaktta följande regler:

a) Utbyte av information och åsikter i allmänna frågor om t.ex. genomförande, tillämpning och tolkning av de i avtalet fastslagna reglerna för statligt stöd skall ske regelbundet eller på begäran av någon av övervakningsmyndigheterna.

b) EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet skall regelbundet göra uppföljningar av statligt stöd i respektive stater. Dessa uppföljningar skall göras tillgängliga för den andra övervakningsmyndigheten.

c) Om det förfarande som anges i artikel 93.2, punkt 1 och 2, i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen eller motsvarande förfarande som anges i ett avtal

mellan EFTA-staterna om inrättande av EFTA:s övervakningsmyndighet har inletts för statsstödsprogram och ärenden, skall EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet underrätta den andra övervakningsmyndigheten samt de berörda parterna så att de kan komma in med synpunkter.

d) Övervakningsmyndigheterna skall underrätta varandra om alla beslut så snart dessa har fattats.

e) Inledningen av det förfarande som avses i punkt c och de beslut som avses i punkt d skall offentliggöras av de behöriga övervakningsmyndigheterna.

f) Utan hinder av bestämmelserna i detta protokoll skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet, på begäran av den andra övervakningsmyndigheten, lämna upplysningar i enskilda fall och utbyta åsikter om enskilda statsstödsprogram och ärenden.

g) Uppgifter som erhållits i enlighet med punkt f skall behandlas som konfidentiella.

PROTOKOLL 3

OM DE UPPGIFTER OCH BEFOGENHETER SOM EFTA:S ÖVERVAKNINGS- MYNDIGHET HAR PÅ STATSSTÖDSOMRÅDET

Artikel 1

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall i samarbete med EFTA-staterna fortlöpande granska alla stödprogram som förekommer i dessa stater. Den skall till EFTA-staterna lämna förslag till lämpliga åtgärder som krävs med hänsyn till den pågående utvecklingen eller EES-avtalets funktion.

2. Om EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig, finner att stöd som lämnas av en EFTA-stat eller med medel från en EFTA-stat inte är förenligt med EES-avtalet med avseende på artikel 61 i EES-avtalet, eller att sådant stöd missbrukas, skall den besluta om att EFTA-staten i fråga skall upphäva eller ändra dessa stödåtgärder inom den tidsfrist som övervakningsmyndigheten fastställer.

Om EFTA-staten i fråga inte rättar sig efter detta beslut inom föreskriven tid får EFTA:s övervakningsmyndighet eller andra berörda EFTA-stater, med avvikelse från artiklarna 31 och 32 i detta avtal, hänskjuta ärendet direkt till EFTA-domstolen.

På ansökan av en EFTA-stat kan EFTA-staterna i samförstånd besluta att stöd som denna stat lämnar eller avser att lämna skall anses vara förenligt med EES-avtalets funktion, ed avvikelse från bestämmelserna i artikel 61 i EES-avtalet, om ett sådant beslut är motiverat på grund av exceptionella omständigheter. Om EFTA:s övervakningsmyndighet beträffande stödet i fråga redan inlett det förfarande som anges i denna punkts första stycke, skall den i de fall staten i fråga har lämnat in en ansökan till EFTA-staterna skjuta upp detta förfarande tills EFTA-staterna i samförstånd har tagit ställning till ansökan.

Om EFTA-staterna inte har tagit ställning

till nämnda ansökan inom tre månader efter det att den inlämnats, skall EFTA:s övervakningsmyndighet fatta beslut i ärendet.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet skall underrättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder. Om den anser att någon sådan plan inte är förenlig med EES-avtalet med avseende på artikel 61 i EES-avtalet, skall den utan dröjsmål inleda det förfarande som anges i punkt 2. Staten i fråga får inte genomföra åtgärden förrän detta förfarande lett till ett slutgiltigt beslut.

Artikel 2

1. En rådgivande kommitté skall bistå EFTA:s övervakningsmyndighet vid granskningen av stöd som lämnats för transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar. Kommittén skall som ordförande ha en representant från EFTA:s övervakningsmyndighet och skall bestå av representanter utnämnda av varje enskild EFTA-stat. Kallelse till kommitténs sammanträden skall skickas ut minst tio dagar i förväg och innehålla en detaljerad dagordning. Denna tid kan dock i brådskande fall förkortas.

2. Kommittén får granska och lämna synpunkter på samtliga frågor som rör tillämpningen av bestämmelserna i EES-avtalet beträffande stöd inom transportsektorn.

3. Kommittén skall hållas underrättad om arten och omfattningen av det stöd som lämnats till transportföretag och, i allmänhet, om alla relevanta detaljer om sådant stöd, så snart detta anmälts till EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i bilaga XIII, avsnitt I.iv, i EES-avtalet som reglerar stödåtgärder inom transportsektorn.

Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

PROTOKOLL 4

OM DE FUNKTIONER OCH BEFOGENHETER SOM EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET HAR PÅ KONKURRENSOMRÅDET

Innehållsförteckning

med hänvisningar till motsvarande EG-rättsakter eller bestämmelser i EES-avtalet

	Sida		Sida
DEL I ALLMÄNNA REGLER	21	ande klagomål, ansökningar och	
Kapitel I Inledning	21	förhör enligt kapitel IX (jmf. förordning nr 4260/88)	46
Kapitel II Allmänna procedurregler för tillämpning av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet (jmf. förordning nr 17/62)	21	Avsnitt I Anmälningar, klagomål och ansökningar	46
Kapitel III Form, innehåll och övriga enskildheter beträffande ansökningar och anmälningar (jmf. förordning nr 27/62)	27	Avsnitt II Förhör	47
Kapitel IV Förhör enligt artikel 19.1 och 2 i kapitel II (jmf. förordning nr 99/63)	28	Kapitel XI Proceduren för tillämpning av konkurrensreglerna på företag inom luftfartssektorn (jmf. förordning nr 3975/87)	48
Kapitel V Preskription av möjligheten att ålägga ekonomiska påföljder enligt transport- och konkurrensreglerna i kapitel II-IV och VI-XIV och att verkställa sådana påföljder (jmf. förordning nr 2988/74)	30	Kapitel XII Form, innehåll och övriga enskildheter beträffande klagomål, ansökningar och förhör enligt kapitel XI, som fastställer proceduren för tillämpning av konkurrensreglerna på företag inom luftfartssektorn (jmf. förordning nr 4261/88)	54
DEL II TRANSPORT	31	Avsnitt I Klagomål och ansökningar	54
Kapitel VI Tillämpning av konkurrensregler på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar (jmf. förordning nr 1017/68, artikel 6 och artikel 10—31)	31	Avsnitt II Förhör	55
Kapitel VII Form, innehåll och övriga enskildheter beträffande klagomål enligt artikel 10, ansökningar enligt artikel 12 och anmälningar enligt artikel 14.1 i kapitel VI (jmf. förordning nr 1629/69)	38	DEL III KONTROLL AV KONCENTRATIONER	57
Kapitel VIII Förhör enligt artikel 26.1 i kapitel VI (jmf. förordning nr 1630/69) ...	38	Kapitel XIII Regler för kontroll av företagskoncentrationer (jmf. förordning nr 4064/89, artikel 6—25)	57
Kapitel IX Regler för tillämpning av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet på sjöfarten (jmf. förordning nr 4056/86, avsnitt II)	40	Kapitel XIV Närmare bestämmelser om anmälningar, tidsfrister och förhör beträffande företagskoncentrationer (jmf. förordning nr 2367/90)	65
Avsnitt I	40	Avsnitt I Anmälningar	65
Avsnitt II Procedurregler	40	Avsnitt II Tidsfrister för inledande av förfaranden och för beslut	67
Kapitel X Anmälningsskyldighet, form, innehåll och övriga enskildheter beträff-		Avsnitt III Förhör med parterna och tredje man	68
		Avsnitt IV Diverse bestämmelser	69
		DEL IV KOL OCH STÅL	70
		Kapitel XV Bestämmelser tillämpliga på företag på kol- och stålområdet (jmf. artikel 65.2, styckena 3—5, punkt 3, punkt 4, stycke 2, och punkt 5, artikel 66.2, styckena 2—4, och punkt 4—6	

	samt artikel 47, 36.1. och 82 i CECA-fördraget)	70			
Avsnitt I	Allmänna bestämmelser om avtal och koncentrationer	70			
Avsnitt II	Uppgiftsskyldighet (artikel 2.4 i av- snitt I) (jmf. beslut nr 26/54)	73			
Avsnitt III	Preskriptionstider vid förfaranden och verkställande av påföljder enligt protokoll 25 till EES-avtalet och detta kapitel (jmf. beslut nr 715/78)	74			
Avsnitt IV	Befogenheter för EFTA:s övervak- ningsmyndighets tjänstemän och be- fullmäktigade företrädare som har till uppgift att genomföra kontroller enligt bestämmelserna i protokoll 25 till EES-avtalet och i detta kapitel (jmf. beslut nr 379/84)	75			
DEL V	ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER OCH ÖVRIGA BESTÄMMELSER	76			
Kapitel XVI	Övergångsbestämmelser och övriga bestämmelser	76			
Avsnitt I	Bestämmelser som är tillämpliga på kapitel II-XII och XV (jmf. artikel 5 o.f. i protokoll 21 till EES-avtalet)	76			
Avsnitt II	Bestämmelser som är tillämpliga på kapitel XIII och XIV (jmf. artikel 25.2. i förordning nr 4064/89)	77			
			TILLÄGG		77
			Tillägg 1	Formulär som avses i artikel 4.1 och 4 i kapitel III	
			Tillägg 2	Förteckning över helgdagar som av- ses i artikel 11.3 i kapitel IV, artikel 11.3. i kapitel VIII, artikel 15.3 i kapitel X och artikel 14.3 i kapitel XII	
			Tillägg 3	Formulär som avses i artikel 1.1 i kapitel VII	
			Tillägg 4	Formulär som avses i artikel 3.1 i kapitel VII	
			Tillägg 5	Formulär som avses i artikel 3.2 i kapitel VII	
			Tillägg 6	Formulär som avses i artikel 4.1 i kapitel VII	
			Tillägg 7	Förteckning över vissa tekniska av- tal inom luftfartssektorn som avses i artikel 2 i kapitel XI	77
			Tillägg 8	Formulär som avses i artikel 3.1 i kapitel XII	
			Tillägg 9	Formulär som avses i artikel 2.1 i kapitel XIV	
			Tillägg 10	Förteckning över helgdagar som av- ses i artikel 19 i kapitel XIV	

DEL I ALLMÄNNA REGLER

KAPITEL I INLEDNING

Artikel 1

Detta protokoll innehåller bestämmelser för genomförandet av EES-avtalets konkurrensregler som är tillämpliga på företag, särskilt beträffande genomförandet av protokoll 21—25 till det avtalet.

Artikel 2

1. Om inte annat anges, är kapitel II—V, XIII och XIV tillämpliga på samtliga områden som omfattas av EES-avtalet.

2. Kapitlen II—IV skall inte tillämpas på avtal, beslut eller samordnade förfaranden på transportområdet som har till syfte eller resultat att fastställa transportpriser och transportvillkor, begränsa eller kontrollera transportutbudet eller dela upp transportmarknader. De skall inte heller tillämpas på missbruk av en dominerande ställning, som avses i artikel 54 i EES-avtalet, på transportmarknaden. Sådana fall omfattas av kapitlen VI—XII.

3. Kapitlen II—V, XIII och XIV skall inte tillämpas på sådana fall som omfattas av kapitel XV enligt de förutsättningar som anges där.

Artikel 3

Kapitel XVI innehåller de övergångsbestämmelser som skall tillämpas beträffande kapitlen II—XV.

Artikel 4

EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlighet med artikel 49 i detta avtal till EFTA-staternas regeringar lämna förslag till ändringar i detta protokoll med bilagor.

KAPITEL II ALLMÄNNA PROCEDUR-
REGLER FÖR TILLÄMPNING AV
ARTIKLARNA 53 OCH 54
I EES-AVTALET

Artikel 1

Principbestämmelse

Om inte annat följer av bestämmelserna i

artikel 6 i detta kapitel och artikel 3 i kapitel XVI, är sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i EES-avtalet samt sådant missbruk av en dominerande ställning på marknaden som avses i artikel 54 i EES-avtalet förbjudna utan att det krävs föregående beslut om detta.

Artikel 2

Icke-ingripandebesked

EFTA:s övervakningsmyndighet kan efter ansökan av berörda företag eller företagssammanslutningar fastslå att det på grundval av de omständigheter som har kommit till dess kännedom inte finns anledning för den att ingripa med stöd av artikel 53.1 eller artikel 54 i EES-avtalet mot ett avtal, beslut eller förfarande.

Artikel 3

Åläggande att upphöra med överträdelser

1. Konstaterar EFTA:s övervakningsmyndighet, efter ansökan eller på eget initiativ, en överträdelse av bestämmelserna i artikel 53 eller artikel 54 i EES-avtalet, kan den ålägga de berörda företagen eller företagssammanslutningarna att upphöra med överträdelser.

2. Rätt att framställa ansökan om detta har

a) EFTA-stater,
b) fysiska eller juridiska personer som åbe-ropar ett legitimt intresse i saken.

3. Om inte annat följer av andra bestämmelser i detta protokoll kan EFTA:s övervakningsmyndighet, innan den fattar beslut enligt punkt 1, rikta rekommendationer till de berörda företagen eller företagssammanslutningarna för att få dem att upphöra med överträdelser.

Artikel 4

Anmälan av nya avtal, beslut och förfaranden

1. Sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i EES-avtalet, som har tillkommit efter det att EES-avtalet

har trätt i kraft och beträffande vilka parterna önskar åberopa bestämmelserna i artikel 53.3 i EES-avtalet skall anmälas till EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med artikel 56 i EES-avtalet, de regler som anges i artikel 1—3 i protokoll 21 och i protokoll 23 till EES-avtalet samt i kapitlen III, VI, VII, IX, X, XI, XII och XV. Så länge en sådan anmälan inte har gjorts, kan beslut om tillämpning av artikel 53.3 inte fattas.

2. Punkt 1 gäller inte avtal, beslut och samordnade förfaranden om

a) endast företag från en och samma EG-medlemsstat eller EFTA-stat är parter och avtalen, besluten eller förfarandena inte berör import eller export mellan avtalsslutande parter i EES-avtalet,

b) högst två företag är parter och avtalen endast innebär

i) att en partens frihet att bestämma priser eller affärsvillkor begränsas vid återförsäljning av varor som denne förvärvat av den andra parten, eller

ii) att den som förvärvar eller utnyttjar rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd — särskilt patent, bruksmönster, mönster eller varumärken — eller den som enligt avtal om överlåtelse eller upplåtelse har rätt att använda en tillverkningsmetod eller kunskaper om användning och tillämpning av industriella processer åläggs begränsningar i utnyttjandet av dessa rättigheter,

c) de endast syftar till

i) utarbetande eller enhetlig tillämpning av standarder eller typer, eller

ii) gemensam forskning eller utveckling, eller
iii) specialisering beträffande tillverkningen av produkter, inklusive de avtal som är nödvändiga för att genomföra denna

— om de produkter som är föremål för specialisering inte inom en väsentlig del av det territorium som omfattas av detta avtal svarar för mer än 15 procent av affärsvolymen för identiska produkter eller produkter som med hänsyn till sina egenskaper, sitt pris och sin användning av konsumenterna uppfattas som likartade, och

— om de berörda företagens sammanlagda årsomsättning inte överstiger 200 milj. ecu.

Dessa avtal, beslut och samordnade förfaranden kan anmälas till EFTAs övervakningsmyndighet i enlighet med artikel 56 i EES-avtalet, de regler som anges i artikel 1—3 i

protokoll 21 och i protokoll 23 till EES-avtalet samt i kapitlen III, VI, VII, IX, X, XI, XII och XV.

Artikel 5

Anmälan av gällande avtal, beslut och förfaranden

(Se artikel 1 i kapitel XVI)

Artikel 6

Beslut enligt artikel 53.3 i EES-avtalet

1. När EFTA:s övervakningsmyndighet meddelar beslut enligt artikel 53.3 i EES-avtalet skall den ange den dag då beslutet träder i kraft. Denna dag skall inte sättas tidigare än dagen för anmälan.

2. Andra meningen i punkt 1 gäller inte sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 4.2 i detta kapitel och artikel 1.2 i kapitel XVI och inte heller sådana som avses i artikel 1.1 i kapitel XVI och som har anmälts inom den tidsfrist som anges där.

Artikel 7

Särskilda bestämmelser om befintliga avtal, beslut och förfaranden

(Se artikel 3 i kapitel XVI)

Artikel 8

Giltighetstid för och återkallande av beslut enligt artikel 53.3

1. Beslut enligt artikel 53.3 i EES-avtalet ges för en bestämd period och kan förenas med villkor och ålägganden.

2. Beslut kan på ansökan förnyas, om villkoren i artikel 53.3 i EES-avtalet fortfarande är uppfyllda.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet kan återkalla eller ändra sitt beslut eller förbjuda parterna att vidta vissa åtgärder

a) om de faktiska förhållanden som låg till grund för beslutet ändras i något väsentligt avseende,

b) om parterna åsidosätter ett åläggande som har förenats med beslutet,

c) om beslutet grundar sig på oriktiga uppgifter eller har utverkats på ett bedrägligt sätt, eller

d) om parterna missbrukar undantag från

bestämmelsen i artikel 53.1 i EES-avtalet som har beviljats dem genom beslutet.

I fall enligt b, c och d kan beslutet återkallas med retroaktiv verkan.

Artikel 9

Behörighet

1. Med förbehåll för EFTA-domstolens prövning av beslutet enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och tillämpliga bestämmelser i förevarande avtal är EFTA:s övervakningsmyndighet ensam behörig att i enlighet med de villkor som anges i artikel 56 i EES-avtalet förklara med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet att bestämmelserna i artikel 53.1 inte är tillämpliga.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet är behörig att tillämpa artiklarna 53.1 och 54 i EES-avtalet, även om de tidsfrister för anmälan som anges i artiklarna 1.1 och 3.2 i kapitel XVI inte har löpt ut.

3. Så länge EFTA:s övervakningsmyndighet inte har inlett ett förfarande enligt artiklarna 2, 3 eller 6, är myndigheterna i de berörda EFTA-staterna alltjämt behöriga att tillämpa artiklarna 53.1 och 54, även om de tidsfrister för anmälan som anges i artiklarna 1.1 och 3.2 i kapitel XVI inte har löpt ut.

Artikel 10

Samverkan med EFTA-staternas myndigheter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av ansökningar och anmälningar samt även av de viktigaste handlingarna som tillställs EFTA:s övervakningsmyndighet för att överträdelse av artikel 53 eller 54 i EES-avtalet skall kunna konstateras eller för att negativtest eller beslut om tillämpning av artikel 53.3 skall kunna erhållas.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av anmälningar, klagomål och uppgifter om inledande av förfaranden på eget initiativ som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artiklarna 2 och 10 i protokoll 23 till EES-avtalet.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av handlingar som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artikel 7 i protokoll 23 till EES-avtalet.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall vid-

ta åtgärder enligt punkt 1, första stycket, i nära och ständig samverkan med EFTA-staternas behöriga myndigheter, som har rätt att framföra sina synpunkter på dessa åtgärder.

3. Samråd skall ske med en Rådgivande kommitté för kartell- och monopolfrågor före beslut som följer på åtgärder enligt punkt 1 samt beslut om att förnya, ändra eller återkalla beslut enligt artikel 53.3 i EES-avtalet.

Samråd skall ske med Rådgivande kommittén innan ett sådant förslag som avses i artikel 22 läggs fram.

4. Rådgivande kommittén skall vara sammansatt av tjänstemän som är sakkunniga i kartell- och monopolfrågor. Varje EFTA-stat skall utse en tjänsteman som representant, som vid förhinder kan ersättas av en annan tjänsteman.

EG-kommissionen och EG-medlemsstaterna skall ha rätt att närvara vid Rådgivande kommitténs sammanträden och att framföra sina synpunkter där. Deras representanter skall dock inte ha rösträtt.

5. Samrådet skall äga rum vid ett gemensamt sammanträde som sammankallas av EFTA:s övervakningsmyndighet och som hålls tidigast 14 dagar efter det att kallelse har skett. Till kallelsen skall fogas en redogörelse för varje ärende som skall behandlas, med uppgift om de viktigaste handlingarna samt ett preliminärt utkast till beslut.

Med hänsyn till det deltagande som avses i punkt 4, andra stycket, skall EG-kommissionen erhålla en inbjudan till sammanträdet samt den information som avses i artikel 6 i protokoll 23 till EES-avtalet.

6. Rådgivande kommittén kan avge ett yttrande även om en del ledamöter eller deras ersättare inte är närvarande. En redogörelse för resultatet av överläggningarna skall bifogas utkastet till beslut. Redogörelsen skall inte offentliggöras.

Artikel 11

Begäran om upplysningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 55 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 23 och bilaga XIV till EES-avtalet eller genom bestämmelserna i detta kapitel får EFTA:s övervakningsmyndighet inhämta alla nödvändiga upplysningar hos EFTA-staternas regeringar och

behöriga myndigheter samt hos företag och företagssammanslutningar.

2. När EFTA:s övervakningsmyndighet riktar en begäran om upplysningar till ett företag eller en företagssammanslutning, skall den samtidigt sända en kopia av denna begäran till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium företaget eller företagssammanslutningen har sitt säte.

3. I sin begäran skall EFTA:s övervakningsmyndighet ange den rättsliga grunden för och syftet med begäran samt de påföljder som avses i artikel 15.1 b om oriktiga uppgifter lämnas.

4. Skyldiga att lämna de begärda upplysningarna är företagets ägare eller deras företrädare och, när det gäller juridiska personer och bolag, eller sammanslutningar som inte är juridiska personer, de som är utsedda att företräda dessa enligt lag eller stadgar.

5. Om ett företag eller en företagssammanslutning inte lämnar de begärda upplysningarna inom den tidsfrist som har fastställts av EFTA:s övervakningsmyndighet eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall EFTA:s övervakningsmyndighet begära upplysningarna genom beslut. I beslutet skall anges vilka upplysningar som begärs, fastställas en lämplig tidsfrist inom vilken upplysningarna skall lämnas och anges de påföljder som avses i artiklarna 15.1 b och 16.1 c samt upplysas om rätten att enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal, särskilt artikel 36, föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

6. EFTA:s övervakningsmyndighet skall samtidigt sända en kopia av sitt beslut till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium företaget eller företagssammanslutningen har sitt säte.

Artikel 12

Utredning av branscher

1. Om inom en bransch utvecklingen av handeln, prisrörelser, prisstelheter eller andra omständigheter tyder på att konkurrensen inom det territorium som omfattas av EES-avtalet är begränsad eller snedvriden i branschen i fråga, kan EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i protokoll 23 till EES-avtalet besluta att företa en allmän utredning och i samband därmed begära att företagen i denna bransch lämnar de upplysningar som är nödvändiga för att förverkliga de principer som är uppställda i artiklarna 53

och 54 i EES-avtalet och för att fullgöra de uppgifter som har anförtrotts EFTA:s övervakningsmyndighet.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan särskilt begära att alla företag och företagsgrupper inom den berörda branschen informerar den om samtliga avtal, beslut och samordnade förfaranden som i enlighet med artikel 4.2 i detta kapitel och artikel 1.2 i kapitel XVI är undantagna från anmälningsskyldighet.

3. När EFTA:s övervakningsmyndighet företar utredningar enligt punkt 2, skall den även begära att företag eller företagsgrupper, vars storlek tyder på att de har en dominerande ställning på det territorium som omfattas av EES-avtalet eller på en väsentlig del av det, lämnar de uppgifter om företagets struktur och beteende som är nödvändiga för att bedöma deras ställning mot bakgrund av bestämmelserna i artikel 54 i EES-avtalet.

4. Artiklarna 10.3—6, 11, 13 och 14 äger motsvarande tillämpning.

Artikel 13

Undersökningar genomförda av EFTA-staternas myndigheter

1. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet skall EFTA-staternas behöriga myndigheter genomföra de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet anser påkallade enligt artikel 14.1 eller som den har beslutat om enligt artikel 14.3. De tjänstemän hos EFTA-staternas behöriga myndigheter som har till uppgift att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt utfärdad av den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras. Fullmakten skall ange föremålet för och syftet med undersökningen.

2. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet eller den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän biträda myndighetens tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

Artikel 14

EFTA:s övervakningsmyndighets befogenheter vid undersökningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som

EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 55 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 23 och bilaga XIV till EES-avtalet eller genom bestämmelserna i detta kapitel får den genomföra alla nödvändiga undersökningar hos företag och företagssammanslutningar inom en EFTA-stats territorium. För detta ändamål har de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen befogenhet

- a) att granska böcker och andra affärshandlingar,
- b) att göra kopior av eller utdrag ur böcker och affärshandlingar,
- c) att begära muntliga förklaringar på platsen,
- d) att få tillträde till företagens samtliga lokaler, markområden och transportmedel.

2. De tjänstemän som av EFTA:s övervakningsmyndighet har fått i uppdrag att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av skriftlig fullmakt, som anger föremålet för och syftet med undersökningen samt de påföljder som avses i artikel 15.1 c för det fall att begärda böcker eller andra affärshandlingar inte framläggs på ett fullständigt sätt. EFTA:s övervakningsmyndighet skall i god tid före undersökningen underätta den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om undersökningssupplet samt om de bemyndigade tjänstemännens identitet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall också utfärda sådant bemyndigande för de representanter för EG-kommissionen som skall delta i undersökningen enligt artikel 8.4 i protokoll 23 till EES-avtalet

3. Företag och företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om. I beslutet skall anges föremålet för och syftet med undersökningen, fastställas när den skall börja och anges de påföljder som avses i artiklarna 15.1 c och 16.1 d samt upplysas om rätten att enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal, särskilt artikel 36, föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet skall fatta beslut enligt punkt 3 efter att ha samrått med den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras.

5. Tjänstemännen hos den behöriga myndig-

heten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan, på begäran av myndigheten eller EFTA:s övervakningsmyndighet, hjälpa EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

6. Om ett företag motsätter sig en undersökning som har beslutats med stöd av denna artikel, skall den berörda EFTA-staten lämna de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen den hjälp som behövs för att de skall kunna utföra sitt undersökningssupplet.

7. För detta ändamål skall EFTA-staterna, efter samråd med EFTA:s övervakningsmyndighet vidta nödvändiga åtgärder inom sex månader efter det att EES-avtalet har trätt i kraft.

Artikel 15

Böter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ålägga företag eller företagssammanslutningar böter om lägst 100 och högst 5 000 ecu, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter i en ansökan enligt artikel 2 eller i en anmälan enligt artikel 4 i detta kapitel eller artikel 1 i kapitel XVI, eller

b) lämnar oriktiga uppgifter till svar på en begäran enligt artiklarna 11.3, 11.5 eller 12 eller inte lämnar en uppgift inom den tidsfrist som har fastställts genom beslut enligt artikel 11.5, eller

c) vid undersökningar som genomförs enligt artikel 13 eller 14 framlägger begärda böcker eller andra affärshandlingar på ett ofullständigt sätt eller inte underkastar sig en undersökning som har beslutats enligt artikel 14.3.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ålägga företag och företagssammanslutningar böter om lägst 1 000 och högst 1 000 000 ecu, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio % av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) överträder bestämmelserna i artikel 53.1 eller artikel 54 i EES-avtalet, eller

b) åsidosätter ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 8.1.

När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas

både till överträdelsens svårighetsgrad och till dess varaktighet.

3. Artikel 10.3—6 är tillämplig.

4. Beslut fattade med stöd av punkterna 1 och 2 har inte straffrättslig karaktär.

5. Böter enligt punkt 2 a kan inte åläggas för åtgärder

a) som har vidtagits efter anmälan till EFTA:s övervakningsmyndighet och före dess beslut om tillämpning av artikel 53.3 i EES-avtalet, förutsatt att åtgärderna ligger inom ramen för den verksamhet som har beskrivits i anmälan,

b) som har vidtagits före anmälan inom ramen för sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som föreligger när EES-avtalet träder i kraft, förutsatt att denna anmälan har gjorts inom de tidsfrister som anges i artikel 1.1 och artikel 3.2 i kapitel XVI.

6. Bestämmelserna i punkt 5 är inte tillämpliga när EFTA:s övervakningsmyndighet har meddelat de berörda företagen att den efter preliminär undersökning anser att artikel 53.1 i EES-avtalet är tillämplig och att det inte finns skäl att tillämpa artikel 53.3.

Artikel 16

Viten

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom beslut förelägga företag eller företagssammanslutningar viten om lägst 50 och högst 1 000 ecu om dagen, räknat från den dag som anges i beslutet, för att förmå dessa

a) att upphöra med en överträdelse av artikel 53 eller 54 i EES-avtalet i överensstämmelse med EFTA:s övervakningsmyndighets beslut enligt artikel 3 i detta kapitel,

b) att upphöra med varje åtgärd som har förbjudits enligt artikel 8.3,

c) att på ett fullständigt och riktigt sätt lämna upplysningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har begärt genom beslut enligt artikel 11.5,

d) att underkasta sig en sådan undersökning som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om enligt artikel 14.3.

2. Om företag eller företagssammanslutningar har fullgjort skyldigheten för vars uppfyllande vitet har förelagts, kan EFTA:s övervakningsmyndighet fastställa det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som skulle ha följt av det ursprungliga beslutet.

3. Artikel 10.3—6 är tillämplig.

Artikel 17

EFTA-domstolens prövning

EFTA-domstolen har enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal oinskränkt prövningsrätt, på det sätt som anges i artikel 35 i förevarande avtal, i fråga om överklaganden av beslut genom vilka EFTA:s övervakningsmyndighet har fastställt böter eller viten. Domstolen kan upphäva, sätta ned eller höja ålagda böter eller viten.

Artikel 18

Ecu

Vid tillämpning av artiklarna 15—17 skall med ecu förstås ecun såsom den har definierats av Europeiska gemenskapernas behöriga myndigheter.

Artikel 19

Förhör med parterna och tredje man

1. Innan EFTA:s övervakningsmyndighet fattar beslut enligt artiklarna 2, 3, 6, 8, 15 och 16 i detta kapitel och artikel 3 i kapitel XVI skall den lämna de berörda företagen och företagssammanslutningarna tillfälle att yttra sig över dess anmärkningar.

2. Om EFTA:s övervakningsmyndighet eller EFTA-staternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt, kan de även höra andra fysiska eller juridiska personer. Begäran från sådana personer att få yttra sig skall bifallas, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att utfärda icke-ingripandebesked med stöd av artikel 2 eller meddela beslut med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet, skall den offentliggöra ansökan eller anmälan i sammandrag och lämna berörd tredje man tillfälle att framföra sina synpunkter inom den tidsfrist som EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer och som inte skall understiga en månad. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagets legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 20

Sekretess

1. Om inte annat följer av artikel 9.3 i

protokoll 23 till EES-avtalet, får upplysningar som har inhämtats med stöd av artikel 11—14 i detta kapitel eller artikel 58 i EES-avtalet samt protokoll 23 till avtalet endast användas för det med begäran eller undersökningen avsedda ändamålet.

2. Om inte annat följer av artiklarna 19 och 21, får EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda inte avslöja upplysningar som de har inhämtat med stöd av detta protokoll eller artikel 58 i EES-avtalet samt protokoll 23 till avtalet och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess. Denna skyldighet skall gälla även representanter för EG-kommissionen och de EG-medlemsstater som deltar i Rådgivande kommittén enligt artikel 10.4 och i förhör enligt artikel 8.2 i kapitel IV.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagssammanslutningar.

Artikel 21

Offentliggörande av beslut

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall offentliggöra de beslut den fattar enligt artiklarna 2, 3, 6, och 8 i detta kapitel och artikel 3 i kapitel XVI.

2. I offentliggörandet skall anges de berörda parternas namn och huvuddragen av beslutet. Därvid skall hänsyn tas till företagets legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 22

Särskild bestämmelse

EFTA:s övervakningsmyndighet får förelägga EFTA-staterna, för samråd inom Ständiga kommittén enligt artikel 2 i avtalet om EFTA-staternas Ständiga kommitté, förslag om att med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet undanta vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden från förbudet i artikel 53.1 i sistnämnda avtal.

KAPITEL III FORM, INNEHÅLL OCH ÖVRIGA ENSKILDHETER BETRÄFFANDE ANSÖKNINGAR OCH ANMÄLNINGAR

Artikel 1

Personer som är berättigade att inlämna ansökningar och anmälningar

1. Varje företag som deltar i sådana avtal, beslut eller förfaranden som avses i artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet får inlämna en ansökan enligt artikel 2 i kapitel II eller en anmälan enligt artikel 4 i kapitel II och artikel 1 i kapitel XVI. Om ansökan eller anmälan inlämnas av några av de berörda företagen, men inte av alla, skall de underrätta de övriga företagen om detta.

2. Om ansökningar eller anmälningar enligt artiklarna 2, 3.1, 3.2 b och 4 i kapitel II och artikel 1 i kapitel XVI undertecknas av företrädare för företag, företagssammanslutningar eller fysiska eller juridiska personer, skall de förete skriftlig fullmakt.

3. Vid gemensamma ansökningar eller anmälningar bör en gemensam företrädare utses.

Artikel 2

Inlämnande av ansökningar och anmälningar

1. Varje ansökan och anmälan skall inlämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet i tio exemplar.

2. De bifogade handlingarna skall vara antingen original eller kopior. Kopiornas överensstämmelse med originalen skall bestyrkas.

3. Ansökningar och anmälningar skall vara avfattade på ett av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk. Övriga handlingar skall lämnas in på originalspråket. Om originalspråket inte är något av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk, skall en översättning till ett av dessa språk bifogas.

Artikel 3

Giltighetsdatum för ansökningar och anmälningar

Datum för ansökan eller anmälan skall, om

inte annat följer av artikel 11 i protokoll 23 till EES-avtalet, vara den dag när den inkommer till EFTA:s övervakningsmyndighet. Om ansökan eller anmälan skickas med rekommenderat brev, skall den dock anses ha inkommit den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

Artikel 4

Innehållet i ansökningar och anmälningar

1. Ansökningar enligt artikel 2 i kapitel II som avser tillämpligheten av artikel 53.1 i EES-avtalet samt anmälningar enligt artikel 4 i kapitel II eller artikel 1.2 i kapitel XVI skall inlämnas på de formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar i samförstånd, enligt vad som framgår av tillägg 1, eller av EG-kommissionen.

2. Ansökningarna och anmälningarna skall innehålla de uppgifter som begärs i formulären.

3. Flera deltagande företag får göra ansökan eller anmälan på ett enda formulär.

4. Ansökningar enligt artikel 2 i kapitel II som avser tillämpligheten av artikel 54 i EES-avtalet skall innehålla en fullständig redogörelse för förhållandena och skall särskilt ange förfarandet i fråga samt företagets eller företagens ställning inom det territorium som omfattas av EES-avtalet, eller en väsentlig del av det, beträffande de varor eller tjänster som omfattas av förfarandet. De formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar i samförstånd, enligt vad som framgår av tillägg 1, eller av EG-kommissionen, kan användas.

Artikel 5

Särskild bestämmelse

EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlighet med bestämmelserna i artikel 49 i detta avtal förelägga EFTA-staternas regeringar förslag om formulär och kompletterande anmärkningar.

KAPITEL IV FÖRHÖR ENLIGT ARTIKEL 19.1 OCH 2 I KAPITEL II

Artikel 1

Innan EFTA:s övervakningsmyndighet samråder med Rådgivande kommittén för kartell-

och monopolfrågor skall den hålla ett förhör enligt artikel 19.1 i kapitel II.

Artikel 2

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall skriftligt meddela företag och företagssammanslutningar de anmärkningar som har framställts mot dem. Meddelandet skall tillställas vart och ett av dem eller ett gemensamt ombud som de har utsett.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan meddela parterna genom kungörelse i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning, om omständigheterna i ärendet motiverar detta, särskilt om meddelandet skall riktas till flera företag och inget gemensamt ombud har utsetts. I kungörelsen skall hänsyn tas till företagets legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

3. Böter eller viten kan åläggas företag eller företagssammanslutningar endast om anmärkningarna har meddelats på det sätt som anges i punkt 1.

4. Då EFTA:s övervakningsmyndighet meddelar anmärkningar skall den fastställa en tidsfrist inom vilken företagen och företagsammanslutningarna kan framföra sina synpunkter till EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 3

1. Företag och företagssammanslutningar skall inom den fastställda tidsfristen skriftligt framföra sina synpunkter på de anmärkningar som har framställts mot dem.

2. De får i sina skriftliga yttranden anföra alla omständigheter som är av betydelse för deras försvar.

3. De får bifoga alla handlingar som behövs för att styrka de åberopade omständigheterna. De får även föreslå att EFTA:s övervakningsmyndighet hör personer som kan bekräfta dessa omständigheter.

Artikel 4

EFTA:s övervakningsmyndighet skall i sina beslut endast ta upp sådana anmärkningar mot företag och företagssammanslutningar beträffande vilka dessa har haft tillfälle att yttra sig.

Artikel 5

Om fysiska eller juridiska personer som kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken begär att få yttra sig enligt artikel 19.2 i kapitel II, skall EFTA:s övervakningsmyndighet lämna dem tillfälle att yttra sig skriftligt inom den tidsfrist som den fastställer.

Artikel 6

Om EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha mottagit en ansökan enligt artikel 3.2 i kapitel II, anser att det på grundval av den information som den har tillgång till inte finns tillräckligt underlag för att bifalla ansökan, skall den meddela sökandena sina skäl och fastställa en tidsfrist inom vilken de får inkomma med ytterligare skriftliga synpunkter.

Artikel 7

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall lämna personer, som i sina skriftliga yttranden begärt att få framföra sina synpunkter muntligt, tillfälle att göra detta, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken eller om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att ålägga dem böter eller viten.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan även lämna varje annan person tillfälle att muntligt framföra sina synpunkter.

Artikel 8

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall kalla de personer som skall höras att infinna sig vid den tidpunkt som den bestämmer.

2. Den skall genast översända en kopia av kallelsen till EFTA-staternas behöriga myndigheter, som kan utse en tjänsteman att delta i förhöret. EFTA:s övervakningsmyndighet skall även bjuda in EG-kommissionen att låta sig representeras vid förhöret. Inbjudan skall även omfatta EG-medlemsstaterna.

Artikel 9

1. Förhören skall ledas av de personer som EFTA:s övervakningsmyndighet utser för detta ändamål.

2. Personer som kallas att närvara skall infinna sig personligen eller genom sina juridiska ombud eller stadgeenliga ställföreträdare.

Företag och företagsammanslutningar kan dessutom företrädas av ett vederbörligen befullmäktigat ombud som har utsetts bland deras ordinarie personal.

Personer som hörs av EFTA:s övervakningsmyndighet kan biträdas av advokater eller akademiska lärare som har rätt att föra talan vid EFTA-domstolen eller av andra kvalificerade personer.

3. Förhören skall inte vara offentliga. Personerna skall höras enskilt eller i närvaro av andra personer som har kallats. I det senare fallet skall hänsyn tas till företagets legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

4. Det väsentliga innehållet i de yttranden som avges av varje person som hörs skall antecknas i ett protokoll som skall läsas och godkännas av honom.

Artikel 10

Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 2.2 skall meddelanden och kallelser från EFTA:s övervakningsmyndighet skickas till mottagarna i rekommenderat brev med motagningsbevis eller överlämnas till dem mot kvitto.

Artikel 11

1. När EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer de tidsfrister som anges i artiklarna 2, 5 och 6 skall den ta hänsyn till den tid som behövs för att förbereda yttranden och till om ärendet är av brådskande natur. Tidsfristen skall inte understiga två veckor och skall kunna förlängas.

2. När tidsfristerna fastställs skall inte den dag inräknas då handlingen har tagits emot eller getts in.

3. Skriftliga yttranden skall inkomma till EFTA:s övervakningsmyndighet eller vara avsända i rekommenderat brev före tidsfristens utgång. Infaller tidsfristens sista dag på en söndag eller helgdag, skall den förlängas till utgången av påföljande arbetsdag. Vid beräkningen av den förlängda tidsfristen skall hänsyn tas, när det gäller dagen för mottagandet av skriftliga yttranden, till de helgdagar som anges i tillägg 2 till detta protokoll och när det gäller avsändningsdagen till de lagstadgade helgdagarna i avsändningslandet.

KAPITEL V PRESKRPTION AV
MÖJLIGHETEN ATT ÅLÄGGA
EKONOMISKA PÅFÖLJDER ENLIGT
TRANSPORT- OCH KONKURRENS-
REGLERNA I KAPITLEN II-IV OCH
VI—XIV OCH ATT VERKSTÄLLA
SÅDANA PÅFÖLJDER

Artikel 1

Preskription vid förfaranden

1. Följande preskriptionstider gäller EFTA:s övervakningsmyndighets befogenhet att ålägga böter eller viten för överträdelser av transport- och konkurrensreglerna i EES-avtalet:

a) tre år vid överträdelser av bestämmelser om företags eller företagssammanslutningars ansökningar eller anmälningar, begäran om upplysningar eller genomförande av undersökningar,

b) fem år vid övriga överträdelser.

2. Preskriptionstiden skall räknas från den dag när överträdelsen begås. När det gäller fortsatta eller upprepade överträdelser skall dock tiden räknas från den dag när överträdelsen upphör.

Artikel 2

Avbrott i preskriptionstiden vid förfaranden

1. Preskriptionstiden vid förfaranden avbryts av åtgärder som vidtas av EFTA:s övervakningsmyndighet eller av EG-kommissionen på EFTA:s övervakningsmyndighets begäran enligt artikel 8 i protokoll 23 till EES-avtalet eller av en EFTA-stat på EFTA:s övervakningsmyndighets begäran i syfte att få till stånd en förberedande undersökning eller ett förfarande beträffande en överträdelse. Avbrottet i preskriptionstiden gäller från den dag när minst ett företag eller en företagssammanslutning som har deltagit i överträdelsen har underrättats om åtgärden.

Åtgärder som avbryter preskriptionstiden omfattar särskilt

a) skriftliga framställningar om upplysningar, som görs av EFTA:s övervakningsmyndighet eller av den behöriga myndigheten i en EFTA-stat på EFTA:s övervakningsmyndighets begäran, eller beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet i vilka de begärda upplysningarna krävs,

b) skriftliga bemyndiganden att genomföra undersökningar som har lämnats till dess tjäns-

temän av EFTA:s övervakningsmyndighet eller, på EFTA:s övervakningsmyndighets begäran, av den behöriga myndigheten i en EFTA-stat, eller beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet om att beordra en undersökning,

c) EFTA:s övervakningsmyndighets inledande av ett förfarande,

d) meddelanden om EFTA:s övervakningsmyndighets anmärkningar.

2. Avbrottet i preskriptionstiden gäller alla företag eller företagssammanslutningar som har deltagit i överträdelsen.

3. Efter varje avbrott börjar preskriptionstiden att löpa på nytt. Preskriptionstiden skall dock utlöpa senast när en period som är lika med dubbla preskriptionstiden har förflutit utan att EFTA:s övervakningsmyndighet har ålagt böter eller viten. Denna period skall förlängas med den tid under vilken preskriptionen tillfälligt har upphävts enligt artikel 3.

Artikel 3

Tillfälligt avbrott i preskriptionstiden
vid förfaranden

Preskriptionstiden beträffande påföljder löper inte så länge EFTA:s övervakningsmyndighets beslut är föremål för prövning vid EFTA-domstolen enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal.

Artikel 4

Preskriptionstiden vid verkställande av
påföljder

1. En preskriptionstid på fem år gäller för EFTA:s övervakningsmyndighets befogenhet att genomdriva beslut om åläggande av böter, sanktionsavgifter eller viten för överträdelser av transport- eller konkurrensreglerna i EES-avtalet.

2. Preskriptionstiden skall räknas från den tidpunkt när beslutet träder i kraft.

Artikel 5

Avbrott i preskriptionstiden vid verkställande
av påföljder

1. Preskriptionstiden vid verkställande av påföljder avbryts

a) genom meddelande av ett beslut om ändring av det ursprungliga bötes-, sanktionsavgifts- eller vitesbeloppet eller om avslag på en begäran om en sådan ändring,

b) genom åtgärder som vidtas av EFTA:s övervakningsmyndighet eller av en EFTA-stat på EFTA:s övervakningsmyndighets begäran för att driva in böter, sanktionsavgifter eller viten.

2. Efter varje avbrott börjar preskriptionstiden att löpa på nytt.

Artikel 6

Tillfälligt avbrott i preskriptionstiden vid verkställande av påföljder

Preskriptionstiden vid verkställande av påföljder skall ej löpa så länge som

a) en betalningsfrist har medgetts, eller

b) indrivningen har skjutits upp enligt ett beslut av EFTA-domstolen enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal.

DEL II TRANSPORT

KAPITEL VI TILLÄMPNING AV KONKURRENSREGLER PÅ TRANSPORTER PÅ JÄRNVÄG, LANDSVÄG OCH INRE VATTENVÄGAR

På grund av uppdelningen av texten i förordning (EEG) nr 1017/68 mellan bilaga XIV till EES-avtalet (materiella bestämmelser) och detta kapitel (procedurbestämmelser) återfinns texten till artikel 1—5 och 7—9, med anpassningar, i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68). EFTA:s övervakningsmyndighet skall besluta om sådana fall enligt bestämmelserna i artikel 56 i EES-avtalet, särskilt punkt 1 a och b och punkt 3.

Artikel 1—5

(Ingen text)

Artikel 6

Avtal avsedda att minska störningar till följd av transportmarknadens struktur

1. Till dess att lämpliga åtgärder vidtas för

att säkerställa en stabil transportmarknad kan förbudet i artikel 2 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68) förklaras icke tillämpligt på avtal, beslut och samordnade förfaranden som kan minska störningar på marknaden i fråga.

2. Beslut enligt det förfarande som anges i artikel 14 om att inte tillämpa förbudet i artikel 2 i nämnda rättsakt får inte fattas förrän Ständiga kommittén på grundval av ett utlåtande från EFTA:s övervakningsmyndighet har konstaterat att det föreligger ett krisläge på hela transportmarknaden eller en del av den.

3. Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 2, kan förbudet i artikel 2 i nämnda rättsakt förklaras ej tillämpligt endast om

a) avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet inte ålägger de berörda företagen begränsningar som inte är nödvändiga för att minska störningarna, och

b) inte ger dessa företag möjlighet att sätta konkurrensen ur spel när det gäller en väsentlig del av den berörda transportmarknaden.

Artikel 7—9

(Ingen text)

Artikel 10

Förfaranden efter klagomål eller på EFTA:s övervakningsmyndighets eget initiativ

EFTA:s övervakningsmyndighet skall efter att ha mottagit klagomål eller på eget initiativ inleda förfaranden för att få överträdelser av bestämmelserna i artikel 2 eller 8 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68) att upphöra eller för att säkerställa att artikel 4.2 i nämnda rättsakt iakttas.

Rätt att framställa klagomål har

a) EFTA-staterna,

b) fysiska eller juridiska personer som åberopar ett legitimt intresse i saken.

Artikel 11

Genomförandet av förfaranden efter klagomål eller på EFTA:s övervakningsmyndighets eget initiativ

As övervakningsmyndighet att det har skett en överträdelse av artikel 2 eller 8 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till

EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68), kan den genom beslut ålägga de berörda företagen eller företagssammanslutningarna att upphöra med överträdelsen.

Om inte annat följer av andra bestämmelser i detta kapitel och i nämnda rättsakt, kan EFTA:s övervakningsmyndighet, innan den fattar beslut enligt föregående stycke, rikta rekommendationer till de berörda företagen eller företagssammanslutningarna för att få dem att upphöra med överträdelsen.

2. Punkt 1 gäller även sådana fall som avses i artikel 4.2 i nämnda rättsakt.

3. Finner EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha mottagit klagomål, att det på grundval av den information som den har tillgång till inte finns skäl för att ingripa med stöd av artikel 2, 4.2 eller 8 i nämnda rättsakt mot ett avtal, beslut eller förfarande, skall den genom beslut tillbakavisa klagomålet som obefogat.

4. Finner EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha mottagit klagomål eller på eget initiativ, att ett avtal, beslut eller samordnat förfarande uppfyller villkoren i både artiklarna 2 och 5 i nämnda rättsakt, skall den meddela ett beslut om tillämpning av artikel 5. I beslutet skall anges tidpunkten då det träder i kraft. Denna tidpunkt kan vara tidigare än tidpunkten för beslutet.

Artikel 12

Tillämpningen av artikel 5 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68) —
invändningar

1. Företag och företagssammanslutningar som önskar återropa artikel 5 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68) beträffande sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i artikel 2 i nämnda rättsakt och i vilka de deltar kan framställa ansökningar till EFTA:s övervakningsmyndighet.

2. Finner EFTA:s övervakningsmyndighet att den förfogar över allt tillgängligt bevismaterial och att en ansökan kan medges och har inga åtgärder enligt artikel 10 vidtagits mot det ifrågavarande avtalet, beslutet eller samordnade förfarandet, skall den snarast offentliggöra ansökan i sammandrag i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning och

lämna berörda tredje män tillfälle att framföra synpunkter till EFTA:s övervakningsmyndighet inom 30 dagar. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet inte inom 90 dagar från tidpunkten för ett sådant offentliggörande i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning meddelar sökandena att det finns allvarliga tvivel beträffande tillämpligheten av artikel 5 i nämnda rättsakt, skall avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet, förutsatt att det överensstämmer med den beskrivning som har lämnats i ansökan, anses undantaget från förbudet för den tid som redan har förflutit och under ytterligare högst tre år från offentliggörandet av ansökan i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Konstaterar EFTA:s övervakningsmyndighet, efter utgången av nittiodagarsfristen men före utgången av treårsfristen, att villkoren för tillämpning av artikel 5 i nämnda rättsakt inte är uppfyllda, skall den genom beslut meddela att förbudet i artikel 2 i nämnda rättsakt gäller. Detta beslut kan ges retroaktiv verkan, om de berörda parterna har lämnat oriktiga uppgifter eller missbrukat undantaget från bestämmelserna i artikel 2 i nämnda rättsakt.

4. Om EFTA:s övervakningsmyndighet inom nittiodagarsfristen lämnar sökandena meddelande i enlighet med punkt 3, första stycket, skall den undersöka om villkoren i artiklarna 2 och 5 i nämnda rättsakt är uppfyllda.

Finner EFTA:s övervakningsmyndighet att villkoren i artiklarna 2 och 5 i nämnda rättsakt är uppfyllda, skall den besluta om tillämpning av artikel 5. I beslutet skall anges tidpunkten då det träder i kraft. Denna tidpunkt kan vara tidigare än tidpunkten för ansökan.

Artikel 13

Giltighetstiden för och återkallande av beslut om tillämpning av artikel 5 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68)

1. I beslut om tillämpning av artikel 5 i nämnda rättsakt som fattas med stöd av artikel 11.4 eller 12.4, andra stycket, skall anges för vilken tid det skall gälla. Normalt skall denna tid inte understiga sex år. Beslutet kan förenas med villkor och ålägganden.

2. Beslutet kan förnyas, om förutsättningarna för tillämpning av artikel 5 i nämnda rättsakt fortfarande gäller.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet kan återkalla eller ändra sitt beslut eller förbjuda parterna att vidta vissa åtgärder

a) om de faktiska förhållanden som låg till grund för beslutet har ändrats i något väsentligt avseende,

b) om parterna åsidosätter ett åläggande som har förenats med beslutet,

c) om beslutet grundar sig på oriktiga uppgifter eller har utverkats på ett bedrägligt sätt, eller

d) om parterna missbrukar det undantag från bestämmelserna i artikel 2 i nämnda rättsakt som har beviljats dem genom beslutet.

I fall enligt b, c och d kan beslutet återkallas med retroaktiv verkan.

Artikel 14

Beslut om tillämpning av artikel 6

1. Sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 2 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68) och beträffande vilka parterna önskar åberopa artikel 6 skall anmälas till EFTA:s övervakningsmyndighet.

2. Beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet om tillämpning av artikel 6 i nämnda rättsakt skall träda i kraft först vid tidpunkten för beslutet. I beslutet skall anges för vilken tid det skall gälla. Denna tid skall inte överstiga tre år från den tidpunkt när Ständiga kommittén konstaterar att det föreligger ett krisläge enligt artikel 6.2.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet kan förnya beslutet, om Ständiga kommittén i enlighet med det förfarande som anges i artikel 6.2 på nytt konstaterar att det föreligger ett krisläge och om de övriga villkoren i artikel 6 fortfarande är uppfyllda.

4. Beslutet kan förenas med villkor och ålägganden.

5. EFTA:s övervakningsmyndighets beslut skall upphöra att gälla senast sex månader efter det att de åtgärder som anges i artikel 6.1 har genomförts.

6. Artikel 13.3 är tillämplig.

Artikel 15

Behörighet

Med förbehåll för EFTA-domstolens prövning av beslutet enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och tillämpliga bestämmelser i förevarande avtal är EFTA:s övervakningsmyndighet ensam behörig att i enlighet med villkoren i artikel 56 i EES-avtalet

— ålägga skyldigheter enligt artikel 4.2 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68),

— meddela beslut enligt artiklarna 5 i nämnda rättsakt och 6 i detta kapitel.

Så länge EFTA:s övervakningsmyndighet varken har inlett ett förfarande för att meddela beslut i ett visst fall eller översänt ett meddelande enligt artikel 12.3, första stycket, är EFTA-staternas myndigheter behöriga att avgöra om bestämmelserna i artikel 2 eller 8 i nämnda rättsakt är tillämpliga på fallet.

Artikel 16

Samverkan med EFTA-staternas myndigheter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall genomföra de förfaranden som föreskrivs i detta kapitel i nära och ständig samverkan med EFTA-staternas behöriga myndigheter, som har rätt att framföra sina synpunkter på dessa förfaranden.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av klagomål och ansökningar samt även av de viktigaste handlingarna som tillställs EFTA:s övervakningsmyndighet eller som den skickar ut i samband med dessa förfaranden.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av anmälningar, klagomål och uppgifter om inledande av förfaranden på eget initiativ som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artiklarna 2 och 10 i protokoll 23 till EES-avtalet.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av handlingar som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artikel 7 i protokoll 23 till EES-avtalet.

3. Samråd skall ske med en Rådgivande

kommitté för kartell- och monopolfrågor inom transportsektorn före beslut som följer på ett förfarande enligt artikel 10 eller beslut enligt artikel 12.3, andra stycket, eller enligt punkt 4, andra stycket, i samma artikel eller enligt punkt 2 eller 3 i artikel 14. Samråd skall också ske med Rådgivande kommittén före överlämnandet av sådana förslag som avses i artikel 29.

4. Rådgivande kommittén skall vara sammansatt av tjänstemän som är sakkunniga i kartell- och monopolfrågor på transportområdet. Varje EFTA-stat skall utse två tjänstemän som representanter, som var och en vid förhinder kan ersättas av en annan tjänsteman.

EG-kommissionen och EG-medlemsstaterna skall ha rätt att närvara vid Rådgivande kommitténs sammanträden och att framföra sina synpunkter där. Deras representanter skall dock inte ha rösträtt.

5. Samrådet skall äga rum vid ett gemensamt sammanträde som sammankallas av EFTA:s övervakningsmyndighet och som hålls tidigast 14 dagar efter det att kallelse har skett. Till kallelsen skall fogas en redogörelse för varje ärende som skall behandlas, med uppgift om de viktigaste handlingarna samt ett preliminärt utkast till beslut.

Med hänsyn till det deltagande som avses i punkt 4, andra stycket, skall EG-kommissionen erhålla en inbjudan till sammanträdet samt den information som avses i artikel 6 i protokoll 23 till EES-avtalet.

6. Rådgivande kommittén kan avge ett yttrande även om en del ledamöter eller deras ersättare inte är närvarande. En redogörelse för resultatet av överläggningarna skall bifogas utkastet till beslut. Redogörelsen skall inte offentliggöras.

Artikel 17

Ständiga kommitténs behandling av de principfrågor rörande transportbestämmelserna i EES-avtalet som uppkommer i särskilda fall

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall inte meddela ett beslut för vilket samråd enligt artikel 16 är obligatoriskt förrän efter utgången av en frist på 20 dagar från den dag när Rådgivande kommittén har avgett sitt yttrande.

2. Före utgången av den frist som anges i punkt 1 får varje EFTA-stat begära att Ständiga kommittén sammankallas för att tillsammans med EFTA:s övervakningsmyndighet behandla de principfrågor rörande transportbes-

tämmelserna i EES-avtalet som enligt EFTA-statens uppfattning har samband med det ärende som skall avgöras.

Ständiga kommittén skall inom 30 dagar efter en begäran från den berörda EFTA-staten sammanträda uteslutande för att behandla sådana principfrågor.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall inte meddela sitt beslut förrän efter Ständiga kommitténs sammanträde.

3. Ständiga kommittén kan vidare när som helst på begäran av en EFTA-stat eller EFTA:s övervakningsmyndighet behandla allmänna frågor som uppkommer i samband med genomförandet av konkurrenspolitiken inom transportsektorn.

4. I samtliga fall där det begärs att Ständiga kommittén sammanträder för att behandla principfrågor enligt punkt 2 eller allmänna frågor enligt punkt 3 skall EFTA:s övervakningsmyndighet inom ramen för detta kapitel ta hänsyn till de riktlinjer som framkommer vid sammanträdet.

Artikel 18

Utredningar av transportbranscher

1. Om transportutvecklingen, prisrörelser eller prisstelheter på transportområdet eller andra omständigheter tyder på att konkurrensen på transportområdet är begränsad eller snedvriden inom det territorium som omfattas av EES-avtalet i ett särskilt geografiskt område eller i samband med en eller flera transportleder, eller i fråga om person- eller godsbefordran av en eller flera bestämda kategorier, kan EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i protokoll 23 till EES-avtalet besluta att företa en allmän utredning av den berörda branschen och i samband därmed begära att transportföretagen i denna bransch lämnar de upplysningar och de handlingar som är nödvändiga för att förverkliga de principer som är uppställda i artiklarna 2—5, 7 och 8 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68) och i artikel 6 i detta kapitel.

2. När EFTA:s övervakningsmyndighet företar utredningar enligt punkt 1, skall den även begära att företag eller grupper av företag, vars storlek tyder på att de har en dominerande ställning inom det territorium som omfattas av EES-avtalet eller en väsentlig del av det, lämnar de uppgifter om företagets struktur och

beteende som är nödvändiga för att bedöma deras ställning mot bakgrund av bestämmelserna i artikel 8 i nämnda rättsakt.

3. Artiklarna 16.2—6, 17, 19, 20 och 21 är tillämpliga.

Artikel 19

Begäran om upplysningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 55 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 23 och bilaga XIV till EES-avtalet eller genom bestämmelserna i detta kapitel får EFTA:s övervakningsmyndighet inhämta alla nödvändiga upplysningar hos EFTA-staternas regeringar och behöriga myndigheter samt hos företag och företagssammanslutningar.

2. När EFTA:s övervakningsmyndighet riktar en begäran om upplysningar till ett företag eller en företagssammanslutning, skall den samtidigt sända en kopia av denna begäran till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium företaget har sitt säte.

3. I sin begäran skall EFTA:s övervakningsmyndighet ange den rättsliga grunden för och syftet med begäran samt de påföljder som avses i artikel 22.1 b om oriktiga uppgifter lämnas.

4. Skyldiga att lämna de begärda upplysningarna är företagets ägare eller deras företrädare och, när det gäller juridiska personer och bolag, eller sammanslutningar som inte är juridiska personer, de som är utsedda att företräda dessa enligt lag eller stadgar.

5. Om ett företag eller en företagssammanslutning inte lämnar de begärda upplysningarna inom den tidsfrist som har fastställts av EFTA:s övervakningsmyndighet eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall EFTA:s övervakningsmyndighet begära upplysningarna genom beslut. I beslutet skall anges vilka upplysningar som begärs, fastställas en lämplig tidsfrist inom vilken upplysningarna skall lämnas och anges de påföljder som avses i artiklarna 22.1 b och 23.1 c samt upplysas om rätten att enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal, särskilt artikel 36, föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

6. EFTA:s övervakningsmyndighet skall samtidigt sända en kopia av sitt beslut till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom

vars territorium företaget eller företagssammanslutningen har sitt säte.

Artikel 20

Undersökningar genomförda av EFTA-staternas myndigheter

1. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet skall EFTA-staternas behöriga myndigheter genomföra de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet anser påkallade enligt artikel 21.1 eller som den har beslutat om enligt artikel 21.3. De tjänstemän hos EFTA-staternas behöriga myndigheter som har till uppgift att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt utfärdad av den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras. Fullmakten skall ange föremålet för och syftet med undersökningen.

2. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet eller den behöriga myndigheten i den EFTA-stat vars territorium undersökningen skall genomföras kan EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän biträda myndighetens tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

Artikel 21

EFTA:s övervakningsmyndighets befogenheter vid undersökningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 55 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 23 och bilaga XIV till EES-avtalet eller genom bestämmelserna i detta kapitel får den genomföra alla nödvändiga undersökningar hos företag och företagssammanslutningar inom en EFTA-stats territorium. För detta ändamål har de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen befogenhet

a) att granska böcker och andra affärshandlingar,

b) att göra kopior av eller utdrag ur böcker och affärshandlingar,

c) att begära muntliga förklaringar på platsen,

d) att få tillträde till företagets samtliga lokaler, markområden och transportmedel.

2. De tjänstemän som av EFTA:s övervakningsmyndighet har fått i uppdrag att genomföra undersökningarna skall utöva sina befo-

genheter efter företeende av en skriftlig fullmakt, som anger föremålet för och syftet med undersökningen samt de påföljder som avses i artikel 22.1 c för det fall att begärda böcker eller andra affärshandlingar inte framläggs på ett fullständigt sätt.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall i god tid före undersökningen underrätta den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om undersökningsuppdraget samt om de bemyndigade tjänstemännens identitet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall också utfärda sådant bemyndigande för de representanter för EG-kommissionen som skall delta i undersökningen enligt artikel 8.4 i protokoll 23 till EES-avtalet.

3. Företag och företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om. I beslutet skall anges föremålet för och syftet med undersökningen, fastställas när den skall börja och anges de påföljder som avses i artiklarna 22.1 c och 23.1 d samt upplysas om rätten att föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet skall fatta beslut enligt punkt 3 efter att ha samrått med den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras.

5. Tjänstemännen hos den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan, på begäran av myndigheten eller EFTA:s övervakningsmyndighet, hjälpa EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

6. Om ett företag motsätter sig en undersökning som har beslutats med stöd av denna artikel, skall den berörda EFTA-staten lämna de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen den hjälp som behövs för att de skall kunna utföra sitt undersökningssupdrag. För detta ändamål skall EFTA-staterna efter samråd med EFTA:s övervakningsmyndighet vidta nödvändiga åtgärder inom sex månader efter det att EES-avtalet har trätt i kraft.

Artikel 22

Böter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan

ålägga företag eller företagssammanslutningar böter om lägst 100 och högst 5 000 ecu, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter i en ansökan enligt artikel 12 eller i en anmälan enligt artikel 14, eller

b) lämnar oriktiga uppgifter till svar på en begäran enligt artikel 18 eller 19, punkt 3 eller 5, eller inte lämnar en uppgift inom den tidsfrist som har fastställts genom beslut enligt artikel 19.5, eller

c) vid undersökningar som genomförs enligt artikel 20 eller 21 framlägger begärda böcker eller andra affärshandlingar på ett ofullständigt sätt eller inte underkastar sig en undersökning som har beslutats enligt artikel 21.3.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ålägga företag och företagssammanslutningar böter om lägst 1 000 och högst 1 000 000 ecu, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio % av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) överträder bestämmelserna i artikel 2 eller 8 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68), eller

b) åsidosätter ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 13.1 eller 14.4.

När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till överträdelsens svårighetsgrad och till dess varaktighet.

3. Artiklarna 16.3—6 och 17 är tillämpliga.

4. Beslut fattade med stöd av punkterna 1 och 2 har inte straffrättslig karaktär.

Artikel 23

Viten

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom beslut förelägga företag eller företagssammanslutningar viten om lägst 50 och högst 1 000 ecu om dagen, räknat från den dag som anges i beslutet, för att förmå dessa

a) att upphöra med en överträdelse av artikel 2 eller 8 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68) enligt ett åläggande med stöd av artikel 11 eller att efterkomma ett åläggande enligt artikel 4.2 i nämnda rättsakt,

b) att upphöra med varje åtgärd som har förbjudits enligt artikel 13.3,

c) att på ett fullständigt och riktigt sätt lämna upplysningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har begärt genom beslut enligt artikel 19.5,

d) att underkasta sig en sådan undersökning som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om enligt artikel 21.3.

2. Om företag eller företagssammanslutningar har fullgjort skyldigheten för vars uppfyllande vitet har förelagts, kan EFTA:s övervakningsmyndighet fastställa det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som skulle ha följt av det ursprungliga beslutet.

3. Artiklarna 16.3—6 och 17 är tillämpliga.

Artikel 24

EFTA-domstolens prövning

EFTA-domstolen har enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal oinskränkt prövningsrätt, på det sätt som anges i artikel 35 i föreliggande avtal, i fråga om överklagande av beslut genom vilka EFTA:s övervakningsmyndighet har fastställt böter eller viten. Domstolen kan upphäva, sätta ned eller höja ålagda böter eller viten.

Artikel 25

Ecu

Vid tillämpning av artiklarna 22—24 skall med ecu förstås ecun såsom den har definierats av Europeiska gemenskapernas behöriga myndigheter.

Artikel 26

Förhör med parterna och tredje man

1. Innan EFTA:s övervakningsmyndighet fattar beslut enligt artiklarna 11, 12.3, andra stycket, 12.4, 13.3, 14.2 och 3, 22 och 23, skall den lämna berörda företag och företagssammanslutningar tillfälle att yttra sig över dess anmärkningar.

2. Om EFTA:s övervakningsmyndighet eller EFTA-staternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt, kan de även höra andra fysiska eller juridiska personer. Begäran från sådana personer att få yttra sig skall bifallas, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att utfärda icke-ingripandebesked med stöd av artikel 5 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet

(förordning (EEG) nr 1017/68) eller artikel 6 i detta kapitel, skall den offentliggöra ifrågavarande avtal, beslut eller samordnade förfarande i sammandrag och lämna varje berörd tredje man tillfälle att framföra sina synpunkter inom den tidsfrist som EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer och som inte skall understiga en månad. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 27

Sekretess

1. Om inte annat följer av artikel 9 i protokoll 23 till EES-avtalet, får upplysningar som har inhämtats med stöd av artikel 18—21 i detta kapitel eller artikel 58 i EES-avtalet samt protokoll 23 till avtalet endast användas för det med begäran eller undersökningen avsedda ändamålet.

2. Om inte annat följer av artiklarna 26 och 28 får EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda inte avslöja upplysningar som de har inhämtat med stöd av detta protokoll eller artikel 58 i EES-avtalet samt protokoll 23 till avtalet och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess. Denna skyldighet skall gälla även representanter för EG-kommissionen och de EG-medlemsstater som deltar i Rådgivande kommittén enligt artikel 16.4 och i förhör enligt artikel 8.2 i kapitel VIII.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagssammanslutningar.

Artikel 28

Offentliggörande av beslut

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall offentliggöra de beslut den fattar enligt artiklarna 11, 12.3, andra stycket, 12.4, 13.3 och 14.2 och 3.

2. I offentliggörandet skall anges de berörda parterna och huvuddragen av beslutet. Därvid skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 29

Särskild bestämmelse

EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlig-

het med bestämmelserna i artikel 49 i detta avtal förelägga EFTA-staternas regeringar förslag om formulär som skall användas för klagomål enligt artikel 10, ansökningar enligt artikel 12 och anmälningar enligt artikel 14.1 samt förslag till kompletterande anmärkningar till dessa formulär.

**KAPITEL VII FORM, INNEHÅLL
OCH ÖVRIGA ENSKILDHETER
BETRÄFFANDE KLAGOMÅL ENLIGT
ARTIKEL 10, ANSÖKNINGAR ENLIGT
ARTIKEL 12 OCH ANMÄLNINGAR
ENLIGT ARTIKEL 14.1 I KAPITEL VI**

**Artikel 1
Klagomål**

1. Klagomål enligt artikel 10 i kapitel VI skall inlämnas skriftligt på ett av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk. De kan inlämnas på de formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar i samförstånd enligt vad som framgår av tillägg 3, eller av EG-kommissionen.

2. Om sådana klagomål undertecknas av ombud för företag, företagssammanslutningar eller fysiska eller juridiska personer, skall de förete skriftlig fullmakt.

Artikel 2

Personer som är berättigade att inlämna ansökningar och anmälningar

1. Varje företag som deltar i sådana avtal, beslut eller förfaranden som avses i artikel 2 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 10 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68) får inlämna en ansökan enligt artikel 12 eller en anmälan enligt artikel 14.1 i kapitel VI. Om ansökan eller anmälan inlämnas av några av de berörda företagen, men inte av alla, skall de underrätta de övriga företagen om detta.

2. Om ansökningar eller anmälningar enligt artiklarna 12 och 14.1 i kapitel VI undertecknas av ombud för företag, företagssammanslutningar eller fysiska eller juridiska personer, skall de förete skriftlig fullmakt.

3. Vid gemensamma ansökningar eller anmälningar skall ett gemensamt ombud utses.

Artikel 3

Inlämning av ansökningar och anmälningar

1. Ansökningar enligt artikel 12 i kapitel VI

skall inlämnas på de formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar i samförstånd enligt vad som framgår av tillägg 4, eller av EG-kommissionen.

2. Anmälningar enligt artikel 14.1 i kapitel VI skall inlämnas på de formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar i samförstånd enligt vad som framgår av tillägg 5 eller av EG-kommissionen.

3. Flera deltagande företag får göra ansökan eller anmälan på ett enda formulär.

4. Ansökningarna och anmälningarna skall innehålla de uppgifter som begärs i formulären.

5. Varje ansökan, anmälan och bifogad handling skall inlämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet i nio exemplar.

6. De bifogade handlingarna skall vara antingen original eller kopior. Kopiornas överensstämmelse med originalen skall bestyrkas.

7. Ansökningar och anmälningar skall vara avfattade på ett av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk. Övriga handlingar skall lämnas in på originalspråket. Om originalspråket inte är något av de officiella språken, skall en översättning till ett av dessa språk bifogas.

Artikel 4

Särskild bestämmelse

EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlighet med bestämmelserna i artikel 49 i detta avtal förelägga EFTA-staternas regeringar förslag om formulär och kompletterande anmärkningar.

**KAPITEL VIII FÖRHÖR ENLIGT
ARTIKEL 26.1 I KAPITEL VI**

Artikel 1

Innan EFTA:s övervakningsmyndighet samråder med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor inom transportsektorn skall den hålla ett förhör enligt artikel 26.1 i kapitel VI.

Artikel 2

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall skriftligt meddela företag och företagssammanslutningar de anmärkningar som har framställts mot dem. Meddelandet skall tillställas vart och ett av dem eller ett gemensamt ombud som de har utsett.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan meddela parterna genom kungörelse i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning, om omständigheterna i ärendet motiverar detta, särskilt om meddelandet skall riktas till flera företag och inget gemensamt ombud har utsetts. I kungörelsen skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

3. Böter eller viten kan åläggas företag eller företagssammanslutningar endast om anmärkningarna har meddelats på det sätt som anges i punkt 1.

4. Då EFTA:s övervakningsmyndighet meddelar anmärkningar skall den fastställa en tidsfrist inom vilken företagen och företagssammanslutningarna kan framföra sina synpunkter till EFTA:s övervakningsmyndighet.

Artikel 3

Företag och företagssammanslutningar skall inom den fastställda tidsfristen skriftligt framföra sina synpunkter på de anmärkningar som har framställts mot dem.

2. De får i sina skriftliga yttranden anföra alla omständigheter som är av betydelse för deras försvar.

3. De får bifoga alla handlingar som behövs för att styrka de åberopade omständigheterna. De får även föreslå att EFTA:s övervakningsmyndighet hör personer som kan bekräfta dessa omständigheter.

Artikel 4

EFTA:s övervakningsmyndighet skall i sina beslut endast ta upp sådana anmärkningar mot företag och företagssammanslutningar beträffande vilka dessa har haft tillfälle att yttra sig.

Artikel 5

Om fysiska eller juridiska personer som kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken begär att få yttra sig enligt artikel 26.2 i kapitel VI, skall EFTA:s övervakningsmyndighet lämna dem tillfälle att yttra sig skriftligt inom den tidsfrist som den fastställer.

Artikel 6

Om EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha mottagit en ansökan enligt artikel 10.2 i kapitel VI, anser att det på grundval av den information som den har tillgång till inte finns tillräckligt underlag för att bifalla ansökan, skall den meddela sökandena sina skäl och

fastställa en tidsfrist inom vilken de får inkomma med ytterligare skriftliga synpunkter.

Artikel 7

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall lämna personer, som i sina skriftliga yttranden begärt att få framföra sina synpunkter muntligt, tillfälle att göra detta, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken eller om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att ålägga dem böter eller viten.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan även lämna varje annan person tillfälle att muntligt framföra sina synpunkter.

Artikel 8

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall kalla de personer som skall höras att infinna sig vid den tidpunkt som den bestämmer.

2. Den skall genast översända en kopia av kallelsen till EFTA-staternas behöriga myndigheter, som kan utse en tjänsteman att delta i förhöret. EFTA:s övervakningsmyndighet skall även bjuda in EG-kommissionen att låta sig representeras vid förhöret. Inbjudan skall även omfatta EG-medlemsstaterna.

Artikel 9

1. Förhören skall ledas av de personer som EFTA:s övervakningsmyndighet utser för detta ändamål.

2. Personer som kallas att närvara skall infinna sig personligen eller genom sina juridiska ombud eller stadgeenliga ställföreträdare. Företag och företagssammanslutningar kan dessutom företrädas av ett vederbörligen befullmäktigat ombud som har utsetts bland deras ordinarie personal.

Personer som hörs av EFTA:s övervakningsmyndighet kan biträdas av jurister eller akademiska lärare som har rätt att föra talan vid EFTA-domstolen eller av andra kvalificerade personer.

3. Förhören skall inte vara offentliga. Personerna skall höras enskilt eller i närvaro av andra personer som har kallats. I det senare fallet skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

4. Det väsentliga innehållet i de yttranden som avges av varje person som hörs skall antecknas i ett protokoll som skall läsas och godkännas av honom.

Artikel 10

Med förbehåll för bestämmelserna i artikel

2.2 skall meddelanden och kallelser från EFTA:s övervakningsmyndighet skickas till mottagarna i rekommenderat brev med mottagningsbevis eller överlämnas till dem mot kvitto.

Artikel 11

1. När EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer de tidsfrister som anges i artiklarna 2, 5 och 6 skall den ta hänsyn till den tid som behövs för att förbereda yttranden och till om ärendet är av brådskande natur. Tidsfristen skall inte understiga två veckor och skall kunna förlängas.

2. När tidsfristerna fastställs skall inte den dag inräknas då handlingen har tagits emot eller getts in.

3. Skriftliga yttranden skall inkomma till EFTA:s övervakningsmyndighet eller vara avsända i rekommenderat brev före tidsfristens utgång. Infaller tidsfristens sista dag på en söndag eller helgdag, skall den förlängas till utgången av påföljande arbetsdag. Vid beräkningen av den förlängda tidsfristen skall hänsyn tas, när det gäller dagen för mottagandet av skriftliga yttranden, till de helgdagar som anges i tillägg 2 till detta protokoll och när det gäller avsändningsdagen till de lagstadgade helgdagarna i avsändningslandet.

KAPITEL IX REGLER FÖR TILLÄMPNING AV ARTIKLARNA 53 OCH 54 I EES-AVTALET PÅ SJÖFARTEN

På grund av uppdelningen av texten i förordning (EEG) nr 4056/86 mellan bilaga XIV till EES-avtalet (materiella bestämmelser) och detta kapitel (procedurbestämmelser) återfinns texten till avsnitt I, artikel 1—9, med anpassningar, i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 11 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4056/86). EFTA:s övervakningsmyndighet skall besluta om sådana fall enligt bestämmelserna i artikel 56 i EES-avtalet, särskilt punkt 1 a och b och punkt 3.

AVSNITT I

Artikel 1—3

(Ingen text)

AVSNITT II PROCEDURE REGLER

Artikel 10

Förfaranden efter klagomål eller på EFTA:s övervakningsmyndighets eget initiativ

EFTA:s övervakningsmyndighet skall efter att ha mottagit klagomål eller på eget initiativ inleda förfaranden för att få överträdelser av bestämmelserna i artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet att upphöra eller för att säkerställa att artikel 7 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 11 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4056/86) iakttas.

Rätt att framställa klagomål har

- a) EFTA-staterna,
- b) fysiska eller juridiska personer som åberopar ett legitimt intresse i saken.

Artikel 11

Genomförandet av förfaranden efter klagomål eller på EFTA:s övervakningsmyndighets eget initiativ

1. Konstaterar EFTA:s övervakningsmyndighet att det har skett en överträdelse av artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet, kan den genom beslut ålägga de berörda företagen eller företagssammanslutningarna att upphöra med överträdelserna.

Om inte annat följer av andra bestämmelser i detta kapitel eller i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 11 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4056/86) kan EFTA:s övervakningsmyndighet, innan den fattar beslut enligt föregående stycke, rikta rekommendationer till de berörda företagen eller företagssammanslutningarna för att få dem att upphöra med överträdelserna.

2. Punkt 1 gäller även sådana fall som avses i artikel 7 i nämnda rättsakt.

3. Finner EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha mottagit klagomål, att det på grundval av den information som den har tillgång till inte finns skäl för att ingripa med stöd av artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet eller artikel 7 i nämnda rättsakt mot ett avtal, beslut

eller förfarande, skall den genom beslut tillbakavisas klagomålet som obefogat.

4. Finner EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha mottagit klagomål eller på eget initiativ, att ett avtal, beslut eller samordnat förfarande uppfyller villkoren i både artikel 53.1 och 53.3 i EES-avtalet, skall den meddela ett beslut om tillämpning av artikel 53.3. I beslutet skall anges tidpunkten då det träder i kraft. Denna tidpunkt kan vara tidigare än tidpunkten för beslutet.

Artikel 12

Tillämpningen av artikel 53.3 i EES-avtalet —
invändningar

1. Företag och företagssammanslutningar som önskar återopa artikel 53.3 i EES-avtalet beträffande sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 och i vilka de deltar skall, om inte annat följer av artikel 11 i protokoll 23 till EES-avtalet, framställa ansökningar till EFTA:s övervakningsmyndighet.

2. Finner EFTA:s övervakningsmyndighet att den förfogar över allt tillgängligt bevismaterial och att en ansökan kan medges och har inga åtgärder enligt artikel 10 vidtagits mot det ifrågavarande avtalet, beslutet eller samordnade förfarandet, skall den snarast offentliggöra ansökan i sammandrag i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning och lämna berörda tredje män och EFTA-staterna tillfälle att framföra synpunkter till EFTA:s övervakningsmyndighet inom 30 dagar. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagets legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet inte inom 90 dagar från tidpunkten för ett sådant offentliggörande i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning meddelar sökandena att det finns allvarliga tvivel beträffande tillämpligheten av artikel 53.3, skall avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet, i den mån som det överensstämmer med den beskrivning som har lämnats i ansökan, anses undantaget från förbudet för den tid som redan har förflutit och under ytterligare högst sex år från offentliggörandet av ansökan i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Konstaterar EFTA:s övervakningsmyn-

dighet, efter utgången av nittiodagarsfristen före utgången av sexårsfristen, att villkoren för tillämpning av artikel 53.3 inte är uppfyllda, skall den genom beslut meddela att förbudet i artikel 53.1 gäller. Detta beslut kan ges retroaktiv verkan, om de berörda parterna har lämnat oriktiga uppgifter eller missbrukat undantaget från bestämmelserna i artikel 53.1.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet kan lämna sökandena meddelande i enlighet med punkt 3, första stycket, och skall göra detta om en EFTA-stat så begär inom 45 dagar från det att en ansökan har skickats till staten enligt artikel 15.2. Denna begäran skall vara motiverad med hänsyn till konkurrensreglerna i EES-avtalet.

Finner EFTA:s övervakningsmyndighet att villkoren i artiklarna 53.1 och 53.3 är uppfyllda, skall den besluta om tillämpning av artikel 53.3. I beslutet skall anges tidpunkten då det träder i kraft. Denna tidpunkt kan vara tidigare än tidpunkten för ansökan.

Artikel 13

Giltighetstiden för och återkallande av beslut om tillämpning av artikel 53.3 i EES-avtalet

1. I ett beslut om tillämpning av artikel 53.3 som fattas med stöd av artikel 11.4 eller 12.4, andra stycket, skall anges för vilken tid det skall gälla. Normalt skall denna tid inte understiga sex år. Beslutet kan förenas med villkor och ålägganden.

2. Beslutet kan förnyas, om förutsättningarna för tillämpning av artikel 53.3 fortfarande gäller.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet kan återkalla eller ändra sitt beslut eller förbjuda parterna att vidta vissa åtgärder

a) om de faktiska förhållanden som låg till grund för beslutet har ändrats i något väsentligt avseende,

b) om parterna åsidosätter ett åläggande som har förenats med beslutet,

c) om beslutet grundar sig på oriktiga uppgifter eller har utverkats på ett bedrägligt sätt, eller

d) om parterna missbrukar det undantag från bestämmelserna i artikel 53.1 som har beviljats dem genom beslutet.

I fall enligt b, c och d kan beslutet återkallas med retroaktiv verkan.

Artikel 14

Behörighet

Med förbehåll för EFTA-domstolens prövning av beslutet enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och tillämpliga bestämmelser i förevarande avtal är EFTA:s övervakningsmyndighet ensam behörig att i enlighet med de villkor som anges i artikel 56 i EES-avtalet

— ålägga skyldigheter enligt artikel 7 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 11 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4056/86),

— meddela beslut med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet.

Så länge EFTA:s övervakningsmyndighet varken har inlett ett förfarande för att meddela beslut i ett visst fall eller översänt ett meddelande enligt artikel 12.3, första stycket, är EFTA-staternas myndigheter behöriga att avgöra om bestämmelserna i artikel 53.1 eller 54 är tillämpliga på fallet.

Artikel 15

Samverkan med EFTA-staternas myndigheter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall genomföra de förfaranden som föreskrivs i detta kapitel i nära och ständig samverkan med EFTA-staternas behöriga myndigheter, som har rätt att framföra sina synpunkter på dessa förfaranden.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av klagomål och ansökningar samt även av de viktigaste handlingarna som tillställs EFTA:s övervakningsmyndighet eller som den skickar ut i samband med dessa förfaranden.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av anmälningar, klagomål och uppgifter om inledande av förfaranden på eget initiativ som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artiklarna 2 och 10 i protokoll 23 till EES-avtalet.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av handlingar som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artikel 7 i protokoll 23 till EES-avtalet.

3. Samråd skall ske med en Rådgivande kommitté för kartell- och monopolfrågor inom sjöfartssektorn före beslut som följer på ett

förfarande enligt artikel 10 eller beslut enligt artikel 12.3, andra stycket, eller enligt punkt 4, andra stycket, i samma artikel. Samråd skall också ske med Rådgivande kommittén före överlämnandet av sådana förslag som avses i artikel 26.

4. Rådgivande kommittén skall vara sammansatt av tjänstemän som är sakkunniga i sjötransportfrågor samt frågor om karteller och monopol. Varje EFTA-stat skall utse två tjänstemän som representanter, som var och en vid förhinder kan ersättas av en annan tjänsteman.

EG-kommissionen och EG-medlemsstaterna skall ha rätt att närvara vid Rådgivande kommitténs sammanträden och att framföra sina synpunkter där. Deras representanter skall dock inte ha rösträtt.

5. Samrådet skall äga rum vid ett gemensamt sammanträde som sammankallas av EFTA:s övervakningsmyndighet och som hålls tidigast 14 dagar efter det att kallelse har skett. Till kallelsen skall fogas en redogörelse för varje ärende som skall behandlas, med uppgift om de viktigaste handlingarna samt ett preliminärt utkast till beslut.

Med hänsyn till det deltagande som avses i punkt 4, andra stycket, skall EG-kommissionen erhålla en inbjudan till sammanträdet samt den information som avses i artikel 6 i protokoll 23 till EES-avtalet.

6. Rådgivande kommittén kan avge ett yttrande även om en del ledamöter eller deras ersättare inte är närvarande. En redogörelse för resultatet av överläggningarna skall bifogas utkastet till beslut. Redogörelsen skall inte offentliggöras.

Artikel 16

Begäran om upplysningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 55 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 23 och bilaga XIV till EES-avtalet eller genom bestämmelserna i detta kapitel får EFTA:s övervakningsmyndighet inhämta alla nödvändiga upplysningar hos EFTA-staternas regeringar och behöriga myndigheter samt hos företag och företagssammanslutningar.

2. När EFTA:s övervakningsmyndighet riktar en begäran om upplysningar till ett företag eller en företagssammanslutning, skall den samtidigt sända en kopia av denna begäran till

den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium företaget eller företagsammanslutningen har sitt säte.

3. I sin begäran skall EFTA:s övervakningsmyndighet ange den rättsliga grunden för och syftet med begäran samt de påföljder som avses i artikel 19.1 b om oriktiga uppgifter lämnas.

4. Skyldiga att lämna de begärda upplysningarna är företagets ägare eller deras företrädare och, när det gäller juridiska personer och bolag, eller sammanslutningar som inte är juridiska personer, de som är utsedda att företräda dessa enligt lag eller stadgar.

5. Om ett företag eller en företagssammanslutning inte lämnar de begärda upplysningarna inom den tidsfrist som har fastställts av EFTA:s övervakningsmyndighet eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall EFTA:s övervakningsmyndighet begära upplysningarna genom beslut. I beslutet skall anges vilka upplysningar som begärs, fastställas en lämplig tidsfrist inom vilken upplysningarna skall lämnas och anges de påföljder som avses i artiklarna 19.1 b och 20.1 c samt upplysas om rätten att enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal, särskilt artikel 36, föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

6. EFTA:s övervakningsmyndighet skall samtidigt sända en kopia av sitt beslut till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium företaget eller företagssammanslutningen har sitt säte.

Artikel 17

Undersökningar genomförda av EFTA-staternas myndigheter

1. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet skall EFTA-staternas behöriga myndigheter genomföra de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet anser påkallade enligt artikel 18.1 eller som den har beslutat om enligt artikel 18.3. De tjänstemän hos EFTA-staternas behöriga myndigheter som har till uppgift att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt utfärdad av den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras. Fullmakten skall ange föremålet för och syftet med undersökningen.

2. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet eller den behöriga myndigheten i den

EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän biträda myndighetens tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

Artikel 18

EFTA:s övervakningsmyndighets befogenheter vid undersökningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 55 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 23 och bilaga XIV till EES-avtalet eller genom bestämmelserna i detta kapitel får den genomföra alla nödvändiga undersökningar hos företag och företagssammanslutningar inom en EFTA-stats territorium.

För detta ändamål har de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen befogenhet

a) att granska böcker och andra affärshandlingar,

b) att göra kopior av eller utdrag ur böcker och affärshandlingar,

c) att begära muntliga förklaringar på platsen,

d) att få tillträde till företagets samtliga lokaler, markområden och transportmedel.

2. De tjänstemän som av EFTA:s övervakningsmyndighet har fått i uppdrag att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av skriftlig fullmakt, som anger föremålet för och syftet med undersökningen samt de påföljder som avses i artikel 19.1 c för det fall att begärda böcker eller andra affärshandlingar inte framläggs på ett fullständigt sätt. EFTA:s övervakningsmyndighet skall i god tid före undersökningen underrätta den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om undersökningsuppdraget samt om de bemyndigade tjänstemännens identitet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall också utfärda sådant bemyndigande för de representanter för EG-kommissionen som skall delta i undersökningen enligt artikel 8.4 i protokoll 23 till EES-avtalet.

3. Företag och företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om. I beslutet skall anges föremålet för och syftet med undersökningen, fastställas när

den skall börja och anges de påföljder som avses i artiklarna 19.1 c och 20.1 d samt upplysas om rätten att enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal, särskilt artikel 36, föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet skall fatta beslut enligt punkt 3 efter att ha samrått med den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras.

5. Tjänstemännen hos den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan, på begäran av myndigheten eller EFTA:s övervakningsmyndighet, hjälpa EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

6. Om ett företag motsätter sig en undersökning som har beslutats med stöd av denna artikel, skall den berörda EFTA-staten lämna de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen den hjälp som behövs för att de skall kunna utföra sitt undersökningssupdrag. För detta ändamål skall EFTA-staterna efter samråd med EFTA:s övervakningsmyndighet vidta nödvändiga åtgärder inom sex månader efter det att EES-avtalet har trätt i kraft.

Artikel 19

Böter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ålägga företag eller företagssammanslutningar böter om lägst 100 och högst 5 000 ecu, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter i en anmälan enligt artikel 5.5 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 11 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4056/86) eller i en ansökan enligt artikel 12 i detta kapitel, eller

b) lämnar oriktiga uppgifter till svar på en begäran enligt artikel 16.3 eller 5 eller inte lämnar en uppgift inom den tidsfrist som har fastställts genom beslut enligt artikel 16.5, eller

c) vid undersökningar som genomförs enligt artikel 17 eller 18 framlägger begärda böcker eller andra affärshandlingar på ett ofullständigt sätt eller inte underkastar sig en undersökning som har beslutats enligt artikel 18.3.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ålägga företag och företagssammanslutningar

böter om lägst 1 000 och högst 1 000 000 ecu, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio % av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) överträder bestämmelserna i artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet, eller inte fullgör en skyldighet som har ålagts enligt artikel 7 i nämnda rättsakt,

b) åsidosätter ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 5 i nämnda rättsakt eller artikel 13.1.

När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till överträdelsens svårighetsgrad och till dess varaktighet.

3. Artikel 15.3 och 4 är tillämplig.

4. Beslut fattade med stöd av punkterna 1 och 2 har inte straffrättslig karaktär.

Böter enligt punkt 2 a skall inte åläggas för åtgärder som har vidtagits efter anmälan till EFTA:s övervakningsmyndighet och före dess beslut om tillämpning av artikel 53.3 i EES-avtalet, förutsatt att åtgärderna ligger inom ramen för den verksamhet som har beskrivits i anmälan.

Denna bestämmelse är dock inte tillämplig om EFTA:s övervakningsmyndighet har meddelat de berörda företagen att den efter preliminär undersökning anser att artikel 53.1 i EES-avtalet är tillämplig och att det inte finns skäl att tillämpa artikel 53.3.

Artikel 20

Viten

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom beslut förelägga företag eller företagssammanslutningar viten om lägst 50 och högst 1 000 ecu om dagen, räknat från den dag som anges i beslutet, för att förmå dessa

a) att upphöra med en överträdelse av artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet enligt ett åläggande med stöd av artikel 11 eller att fullgöra en skyldighet som har ålagts enligt artikel 7 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 11 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4056/86),

b) att upphöra med varje åtgärd som har förbjudits enligt artikel 13.3,

c) att på ett fullständigt och riktigt sätt lämna upplysningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har begärt genom beslut enligt artikel 16.5,

d) att underkasta sig en sådan undersökning som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om enligt artikel 18.3.

2. Om företag eller företagsammanslutningar har fullgjort skyldigheten för vars uppfyllande vitet har förelagts, kan EFTA:s övervakningsmyndighet fastställa det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som skulle ha följt av det ursprungliga beslutet.

3. Artikel 15.3 och 4 är tillämplig.

Artikel 21

EFTA-domstolens prövning

EFTA-domstolen har enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal oinskränkt prövningsrätt, på det sätt som anges i artikel 35 i förevarande avtal, att avgöra överklagande av beslut genom vilka EFTA:s övervakningsmyndighet har fastställt böter eller viten. Domstolen kan upphäva, sätta ned eller höja ålagda böter eller viten.

Artikel 22

Ecu

Vid tillämpning av artiklarna 19—21 skall med ecu förstås ecun såsom den har definierats av Europeiska gemenskapernas behöriga myndigheter.

Artikel 23

Förhör med parterna och tredje man

1. Innan EFTA:s övervakningsmyndighet fattar beslut enligt artiklarna 11, 12.3, andra stycket, 12.4, 13.3, 19 och 20, skall den lämna berörda företag och företagsammanslutningar tillfälle att yttra sig över dess anmärkningar.

2. Om EFTA:s övervakningsmyndighet eller EFTA-staternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt, kan de även höra andra fysiska eller juridiska personer. Begäran från sådana personer att få yttra sig skall bifallas, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att utfärda icke-ingripandebesked med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet, skall den offentliggöra ifrågavarande avtal, beslut eller samordnade förfarande i sammandrag och lämna varje berörd tredje man tillfälle att framföra sina synpunkter inom den tidsfrist som EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer och som inte

skall understiga en månad. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 24

Sekretess

1. Om inte annat följer av artikel 9 i protokoll 23 till EES-avtalet, får upplysningar som har inhämtats med stöd av artiklarna 17 och 18 i detta kapitel eller artikel 58 i EES-avtalet samt protokoll 23 till avtalet endast användas för det med begäran eller undersökningen avsedda ändamålet.

2. Om inte annat följer av artiklarna 23 och 25 får EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda inte avslöja upplysningar som de har inhämtat med stöd av detta protokoll eller artikel 58 i EES-avtalet samt protokoll 23 till avtalet och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess. Denna skyldighet skall gälla även representanter för EG-kommissionen och de EG-medlemsstater som deltar i Rådgivande kommittén enligt artikel 15.4 och i förhör enligt artikel 12.2 i kapitel X.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagsammanslutningar.

Artikel 25

Offentliggörande av beslut

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall offentliggöra de beslut den fattar enligt artiklarna 11, 12.3, andra stycket, 12.4 och 13.3.

2. I offentliggörandet skall anges de berörda parterna och huvuddragen av beslutet. Därvid skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 26

Särskild bestämmelse

EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlighet med bestämmelserna i artikel 49 i detta avtal förelägga EFTA-staternas regeringar förslag om formulär som skall användas för klagomål enligt artikel 10 och ansökningar

enligt artikel 12 samt förslag till kompletterande anmärkningar till dessa formulär.

**KAPITEL X ANMÄLNINGS-
SKYLDIGHET, FORM, INNEHÅLL OCH
ÖVRIGA ENSKILDHETER
BETRÄFFANDE KLAGOMÅL,
ANSÖKNINGAR OCH FÖRHÖR
ENLIGT KAPITEL IX**

AVSNITT I

**ANMÄLNINGAR, KLAGOMÅL OCH
ANSÖKNINGAR**

Artikel 1

Anmälningar

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall underrättas om av parterna godtagna skiljedomar och rekommendationer av förlikningsmän när dessa avser lösning av tvister om de sedvänjor inom konferenser som avses i artiklarna 4 och 5.2 och 3 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 11 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4056/86).

2. Anmälningsskyldigheten gäller varje part i en tvist som har lösts genom skiljedom eller rekommendation.

3. Anmälningar skall inlämnas utan dröjsmål i rekommenderat brev med mottagningsbevis eller överlämnas mot kvitto. De skall vara avfattade på ett av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk.

Övriga handlingar skall vara antingen original eller kopior. Kopiornas överensstämmelse med originalen skall bestyrkas. De skall inlämnas på originalspråket. Om originalspråket inte är något av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk, skall en översättning till ett av dessa språk bifogas.

4. Om sådana anmälningar undertecknas av företrädare för företag, företagssammanslutningar eller fysiska eller juridiska personer, skall de förete skriftlig fullmakt.

Artikel 2

Klagomål

1. Klagomål enligt artikel 10 i kapitel IX skall inlämnas skriftligt på ett av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk. Klagandena får själva bestämma

deras form, innehåll och övriga enskildheter efter eget gottfinnande.

2. Rätt att framställa klagomål har

a) EFTA-staterna,

b) fysiska eller juridiska personer som åberopar ett legitimt intresse i saken.

3. Om sådana klagomål undertecknas av företrädare för företag, företagssammanslutningar eller fysiska eller juridiska personer, skall dessa företrädare förete en skriftlig fullmakt.

Artikel 3

Personer som har rätt att inlämna ansökningar

1. Varje företag som deltar i sådana avtal, beslut eller förfaranden som avses i artikel 53.1 i EES-avtalet får inlämna en ansökan enligt artikel 12 i kapitel IX. Om ansökan inlämnas av några av de berörda företagen, men inte av alla, skall de underrätta de övriga företagen om detta.

2. Om ansökningar enligt artikel 12 i kapitel IX undertecknas av företrädare för företag, företagssammanslutningar eller fysiska eller juridiska personer, skall de förete skriftlig fullmakt.

3. Vid gemensamma ansökningar bör en gemensam företrädare utses.

Artikel 4

Inlämnande av ansökningar

1. Ansökningar enligt artikel 12 i kapitel IX skall inlämnas på de formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar enligt gemensam överenskommelse eller av EG-kommissionen.

2. Flera deltagande företag får göra ansökan på ett enda formulär.

3. Ansökningar skall innehålla de uppgifter som begärs i formuläret.

4. Varje ansökan och bifogad handling skall inlämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet i nio exemplar.

5. De bifogade handlingarna skall vara antingen original eller kopior. Kopiornas överensstämmelse med originalen skall bestyrkas.

6. Ansökningar skall vara avfattade på ett av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk. Övriga handlingar skall lämnas in på originalspråket. Om originalspråket inte är något av EFTA-staternas eller

Europeiska gemenskapens officiella språk, skall en översättning till ett av dessa språk bifogas.

7. Datum för ansökan skall, om inte annat följer av artikel 11 i protokoll 23 till EES-avtalet, vara den dag när den inkommer till EFTA:s övervakningsmyndighet. Om ansökan skickas med rekommenderat brev, skall den dock anses ha inkommit den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

8. Om en ansökan enligt artikel 12 i kapitel IX faller utanför det kapitlets tillämpningsområde, skall EFTA:s övervakningsmyndighet utan dröjsmål meddela sökanden att den avser att pröva ansökan enligt bestämmelserna i den av de övriga i bilaga XIV till EES-avtalet avsedda rättsakter som är tillämplig på fallet. Datum för inlämnande av en ansökan skall dock vara den dag som följer av punkt 7. EFTA:s övervakningsmyndighet skall meddela sökanden sina skäl och bestämma en tidsfrist inom vilken han skriftligt får framföra sina synpunkter innan den gör sin bedömning enligt bestämmelserna i den tillämpliga rättsakten.

AVSNITT II FÖRHÖR

Artikel 5

Innan EFTA:s övervakningsmyndighet samråder med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor inom sjöfartssektorn skall den hålla ett förhör enligt artikel 23.1 i kapitel IX.

Artikel 6

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall skriftligt meddela företag och företagssammanslutningar de anmärkningar som har framställts mot dem. Meddelandet skall tillställas vart och ett av dem eller ett gemensamt ombud som de har utsett.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan meddela parterna genom kungörelse i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning, om omständigheterna i ärendet motiverar detta, särskilt om meddelandet skall riktas till flera företag och inget gemensamt ombud har utsetts. I kungörelsen skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

3. Böter eller viten kan åläggas företag eller företagssammanslutningar endast om anmärkningarna har meddelats på det sätt som anges i punkt 1.

4. Då EFTA:s övervakningsmyndighet med-

delar anmärkningar skall den fastställa en tidsfrist inom vilken företagen och företagssammanslutningarna kan framföra sina synpunkter till den.

Artikel 7

1. Företag och företagssammanslutningar skall inom den fastställda tidsfristen skriftligt framföra sina synpunkter på de anmärkningar som har framställts mot dem.

2. De får i sina skriftliga yttranden anföra alla omständigheter som är av betydelse för deras försvar.

3. De får bifoga alla handlingar som behövs för att styrka de åberopade omständigheterna. De får även föreslå att EFTA:s övervakningsmyndighet hör personer som kan bekräfta dessa omständigheter.

Artikel 8

EFTA:s övervakningsmyndighet skall i sina beslut endast ta upp sådana anmärkningar mot företag och företagssammanslutningar beträffande vilka dessa har haft tillfälle att yttra sig.

Artikel 9

Om fysiska eller juridiska personer som kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken begär att få yttra sig enligt artikel 23.2 i kapitel IX, skall EFTA:s övervakningsmyndighet lämna dem tillfälle att yttra sig skriftligt inom den tidsfrist som den fastställer.

Artikel 10

Om EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha mottagit ett klagomål enligt artikel 10 i kapitel IX, anser att det på grundval av den information som den har tillgång till inte finns tillräckligt underlag för att bifalla klagomålet, skall den meddela klagandena sina skäl och fastställa en tidsfrist inom vilken de får inkomma med ytterligare skriftliga synpunkter.

Artikel 11

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall lämna personer, som i sina skriftliga yttranden begärt att få framföra sina synpunkter muntligt, tillfälle att göra detta, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken eller om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att ålägga dem böter eller viten.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan även lämna varje annan person tillfälle att muntligt framföra sina synpunkter.

Artikel 12

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall kalla de personer som skall höras att infinna sig vid den tidpunkt som den bestämmer.

2. Den skall genast översända en kopia av kallelsen till EFTA-staternas behöriga myndigheter, som kan utse en tjänsteman att delta i förhöret. EFTA:s övervakningsmyndighet skall även bjuda in EG-kommissionen att låta sig representeras vid förhöret. Inbjudan skall även omfatta EG-medlemsstaterna.

Artikel 13

1. Förhören skall ledas av de personer som EFTA:s övervakningsmyndighet utser för detta ändamål.

2. Personer som kallas att närvara skall infinna sig personligen eller genom sina juridiska ombud eller stadgeenliga ställföreträdare. Företag och företagssammanslutningar kan dessutom företrädas av ett vederbörligen befullmäktigat ombud som har utsetts bland deras ordinarie personal.

Personer som hörs av EFTA:s övervakningsmyndighet kan biträdas av jurister eller akademiska lärare som har rätt att föra talan vid EFTA-domstolen eller av andra kvalificerade personer.

3. Förhören skall inte vara offentliga. Personerna skall höras enskilt eller i närvaro av andra personer som har kallats. I det senare fallet skall hänsyn tas till företagets legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

4. Det väsentliga innehållet i de yttranden som avges av varje person som hörs skall antecknas i ett protokoll som skall läsas och godkännas av honom.

Artikel 14

Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 6.2 skall meddelanden och kallelser från EFTA:s övervakningsmyndighet skickas till mottagarna i rekommenderat brev med motagningsbevis eller överlämnas till dem mot kvitto.

Artikel 15

1. När EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer de tidsfrister som anges i artiklarna 4.8, 6, 9 och 10 skall den ta hänsyn till den tid som

behövs för att förbereda yttranden och till om ärendet är av brådskande natur. Tidsfristen skall inte understiga två veckor och skall kunna förlängas.

2. När tidsfristerna fastställs skall inte den dag inräknas då handlingen har tagits emot eller getts in.

3. Skriftliga yttranden skall inkomma till EFTA:s övervakningsmyndighet eller vara avsända i rekommenderat brev före tidsfristens utgång. Infaller tidsfristens sista dag på en söndag eller helgdag, skall den förlängas till utgången av påföljande arbetsdag. Vid beräkningen av den förlängda tidsfristen skall hänsyn tas, när det gäller dagen för mottagandet av skriftliga yttranden, till de helgdagar som anges i tillägg 2 till detta protokoll och när det gäller avsändningsdagen till de lagstadgade helgdagarna i avsändningslandet.

Artikel 16

Särskild bestämmelse

EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlighet med bestämmelserna i artikel 49 i detta avtal förelägga EFTA-staternas regeringar förslag om formulär och kompletterande anmärkningar.

KAPITEL XI PROCEDUR FÖR TILLÄMPNING AV KONKURRENS- REGLERNA PÅ FÖRETAG INOM LUFTFARTSSEKTORN

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. I detta kapitel anges detaljerade regler för tillämpning av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet på lufttransporttjänster.

2. Detta kapitel skall tillämpas endast på internationell luftfart mellan flygplatser inom det territorium som omfattas av EES-avtalet.

Artikel 2

Undantag för vissa tekniska avtal

1. Det förbud som anges i artikel 53.1 i EES-avtalet skall inte gälla de avtal, beslut och samordnade förfaranden som uppräknas i tillägg 7 till detta protokoll i den mån de endast har till syfte och resultat att uppnå tekniska förbättringar eller samarbete. Uppräkningen är inte uttömmande.

2. Vid behov får EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med artikel 49 i detta avtal till EFTA-staternas regeringar lämna förslag till ändringar i utvärderingen i tillägg 7.

Artikel 3

Förfaranden efter klagomål eller på EFTA:s övervakningsmyndighets eget initiativ

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall efter att ha mottagit klagomål eller på eget initiativ inleda förfaranden för att få överträdelser av bestämmelserna i artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet att upphöra.

Rätt att framställa klagomål har

- a) EFTA-staterna,
- b) fysiska eller juridiska personer som åberopar ett legitimt intresse i saken.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan efter ansökan av berörda företag eller företagssammanslutningar fastslå att det på grundval av de omständigheter som har kommit till dess kännedom inte finns anledning för den att ingripa med stöd av artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet mot ett avtal, beslut eller samordnat förfarande.

Artikel 4

Genomförandet av förfaranden efter klagomål eller på EFTA:s övervakningsmyndighets eget initiativ

1. Konstaterar EFTA:s övervakningsmyndighet att det har skett en överträdelse av artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet, kan den genom beslut ålägga de berörda företagen eller företagssammanslutningarna att upphöra med överträdelsen.

Om inte annat följer av andra bestämmelser i detta kapitel kan EFTA:s övervakningsmyndighet, innan den fattar beslut enligt föregående stycke, rikta rekommendationer till de berörda företagen eller företagssammanslutningarna för att få dem att upphöra med överträdelsen.

2. Finner EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha mottagit klagomål, att det på grundval av den information som den har tillgång till inte finns skäl för att ingripa med stöd av artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet mot ett avtal, beslut eller samordnat förfarande, skall den genom beslut tillbakavisa klagomålet som obefogat.

3. Finner EFTA:s övervakningsmyndighet,

efter att ha mottagit klagomål eller på eget initiativ, att ett avtal, beslut eller samordnat förfarande uppfyller villkoren i både artikel 53.1 och 53.3 i EES-avtalet, skall den meddela ett beslut om tillämpning av punkt 3 i samma artikel. I beslutet skall anges tidpunkten då det träder i kraft. Denna tidpunkt kan vara tidigare än tidpunkten för beslutet.

Artikel 4 a

Interimsåtgärder mot konkurrensbegränsande förfaranden

1. Om inte annat följer av tillämpningen av artikel 4.1 kan EFTA:s övervakningsmyndighet, om den förfogar över klara prima facie-bevis för att vissa förfaranden strider mot artikel 53 eller 54 i EES-avtalet och har till syfte eller resultat att direkt hota en flygförbindelses existens och om begagnandet av det normala förfarandet kan vara otillräckligt för att skydda flygförbindelsen eller det berörda flygbolaget, genom beslut vidta interimsåtgärder för att säkerställa att dessa förfaranden inte vidtas eller att de upphör samt lämna sådana anvisningar som behövs för att hindra förekomsten av dessa förfaranden till dess att ett beslut fattas enligt artikel 4.1.

2. Ett beslut som fattas i enlighet med punkt 1 skall gälla i högst sex månader. Artikel 8.5 är inte tillämplig.

EFTA:s övervakningsmyndighet kan under en tid av högst tre månader med eller utan ändring ompröva det ursprungliga beslutet. I så fall skall artikel 8.5 vara tillämplig.

Artikel 5

Tillämpningen av artikel 53.3 i EES-avtalet — invändningar

1. Företag och företagssammanslutningar som önskar åberopa artikel 53.3 i EES-avtalet beträffande sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i punkt 1 i samma artikel och i vilka de deltar skall framställa ansökningar till EFTA:s övervakningsmyndighet.

2. Finner EFTA:s övervakningsmyndighet att den förfogar över allt tillgängligt bevismaterial och att en ansökan kan medges och har inga åtgärder enligt artikel 3 vidtagits mot det ifrågavarande avtalet, beslutet eller samordnade förfarandet, skall den snarast offentliggöra ansökan i sammandrag i EES-delen av Euro-

peiska gemenskapernas officiella tidning och lämna berörda tredje män och EFTA-staterna tillfälle att framföra synpunkter till EFTA:s övervakningsmyndighet inom 30 dagar. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet inte inom 90 dagar från tidpunkten för ett sådant offentliggörande i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning meddelar sökandena att det finns allvarliga tvivel beträffande tillämpligheten av artikel 53.3 i EES-avtalet, skall avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet, i den mån som det överensstämmer med den beskrivning som har lämnats i ansökan, anses undantaget från förbudet för den tid som redan har förflutit och under ytterligare högst sex år från offentliggörandet av ansökan i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Konstaterar EFTA:s övervakningsmyndighet, efter utgången av nittiodagarsfristen men före utgången av sexårsfristen, att villkoren för tillämpning av artikel 53.3 i EES-avtalet inte är uppfyllda, skall den genom beslut meddela att förbudet i artikel 53.1 gäller. Detta beslut kan ges retroaktiv verkan, om de berörda parterna har lämnat oriktiga uppgifter eller missbrukat undantaget från bestämmelserna i artikel 53.1 eller har överträtt artikel 54.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet kan lämna sökandena meddelandet i enlighet med punkt 3, första stycket, och skall göra detta om en EFTA-stat så begär inom 45 dagar från det att en ansökan har skickats till staten enligt artikel 8.2. Denna begäran skall vara motive-rad med hänsyn till konkurrensreglerna i EES-avtalet.

Finner EFTA:s övervakningsmyndighet att villkoren i artiklarna 53.1 och 53.3 i EES-avtalet är uppfyllda, skall den besluta om tillämpning av artikel 53.3. I beslutet skall anges tidpunkten då det träder i kraft. Denna tidpunkt kan vara tidigare än tidpunkten för ansökan.

Artikel 6

Giltighetstiden för och återkallande av beslut om tillämpning av artikel 53.3 i EES-avtalet

1. I ett beslut om tillämpning av artikel 53.3 som fattas med stöd av artikel 4 eller 5 i detta kapitel skall anges för vilken tid det skall gälla.

Normalt skall denna tid inte understiga sex år. Beslutet kan förenas med villkor och ålägganden.

2. Beslutet kan förnyas, om förutsättningarna för tillämpning av artikel 53.3 fortfarande gäller.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet kan återkalla eller ändra sitt beslut eller förbjuda parterna att vidta vissa åtgärder

a) om de faktiska förhållanden som låg till grund för beslutet har ändrats i något väsentligt avseende,

b) om parterna åsidosätter ett åläggande som har förenats med beslutet,

c) om beslutet grundar sig på oriktiga uppgifter eller har utverkats på ett bedrägligt sätt, eller

d) om parterna missbrukar det undantag från bestämmelserna i artikel 53.1 i EES-avtalet som har beviljats dem genom beslutet.

I fall enligt b, c och d kan beslutet återkallas med retroaktiv verkan.

Artikel 7

Behörighet

Med förbehåll för EFTA-domstolens prövning av beslutet enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och tillämpliga bestämmelser i föreliggande avtal är EFTA:s övervakningsmyndighet ensam behörig att i enlighet med de villkor som anges i artikel 56 i EES-avtalet meddela beslut med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet.

Så länge EFTA:s övervakningsmyndighet varken har inlett ett förfarande för att meddela beslut i ett visst fall eller översänt ett meddelande enligt artikel 5.3, första stycket, i detta kapitel är EFTA-staternas myndigheter behöriga att avgöra om bestämmelserna i artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet är tillämpliga på fallet.

Artikel 8

Samverkan med EFTA-staternas myndigheter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall genomföra de förfaranden som föreskrivs i detta kapitel i nära och ständig samverkan med EFTA-staternas behöriga myndigheter, som har rätt att framföra sina synpunkter på dessa förfaranden.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall

utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av klagomål och ansökningar samt även av de viktigaste handlingarna som tillställs EFTA:s övervakningsmyndighet eller som den skickar ut i samband med dessa förfaranden.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av anmälningar, klagomål och uppgifter om inledande av förfaranden på eget initiativ som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artiklarna 2 och 10 i protokoll 23 till EES-avtalet.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av handlingar som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artikel 7 i protokoll 23 till EES-avtalet.

3. Samråd skall ske med en Rådgivande kommitté för kartell- och monopolfrågor inom luftfartssektorn före beslut som följer på ett förfarande enligt artikel 3 eller beslut enligt artikel 5.3, andra stycket, eller enligt punkt 4, andra stycket, i samma artikel eller enligt artikel 6. Samråd skall också ske med Rådgivande kommittén före överlämnandet av sådana förslag som avses i artikel 19.

4. Rådgivande kommittén skall vara sammansatt av tjänstemän som är sakkunniga i luftfartsfrågor samt frågor om karteller och monopol. Varje EFTA-stat skall utse två tjänstemän som representanter, som var och en vid förhinder kan ersättas av en annan tjänsteman.

EG-kommissionen och EG-medlemsstaterna skall ha rätt att närvara vid Rådgivande kommitténs sammanträden och att framföra sina synpunkter där. Deras representanter skall dock inte ha rösträtt.

5. Samrådet skall äga rum vid ett gemensamt sammanträde som sammankallas av EFTA:s övervakningsmyndighet och som hålls tidigast 14 dagar efter det att kallelse har skett. Till kallelsen skall fogas en redogörelse för varje ärende som skall behandlas, med uppgift om de viktigaste handlingarna samt ett preliminärt utkast till beslut.

Med hänsyn till det deltagande som avses i punkt 4, andra stycket, skall EG-kommissionen erhålla en inbjudan till sammanträdet samt den information som avses i artikel 6 i protokoll 23 till EES-avtalet.

6. Rådgivande kommittén kan avge ett yttrande även om en del ledamöter eller deras ersättare inte är närvarande. En redogörelse för

resultatet av överläggningarna skall bifogas utkastet till beslut. Redogörelsen skall inte offentliggöras.

Artikel 9

Begäran om upplysningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 55 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 23 och bilaga XIV till EES-avtalet eller genom bestämmelserna i detta kapitel får EFTA:s övervakningsmyndighet inhämta alla nödvändiga upplysningar hos EFTA-staternas regeringar och behöriga myndigheter samt hos företag och företagssammanslutningar.

2. När EFTA:s övervakningsmyndighet riktar en begäran om upplysningar till ett företag eller en företagssammanslutning, skall den samtidigt sända en kopia av denna begäran till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium företaget eller företagsammanslutningen har sitt säte.

3. I sin begäran skall EFTA:s övervakningsmyndighet ange den rättsliga grunden för och syftet med begäran samt de påföljder som avses i artikel 12.1 b om oriktiga uppgifter lämnas.

4. Skyldiga att lämna de begärda upplysningarna är företagets ägare eller deras företrädare och, när det gäller juridiska personer och bolag, eller sammanslutningar som inte är juridiska personer, de som är utsedda att företräda dessa enligt lag eller stadgar.

5. Om ett företag eller en företagssammanslutning inte lämnar de begärda upplysningarna inom den tidsfrist som har fastställts av EFTA:s övervakningsmyndighet eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall EFTA:s övervakningsmyndighet begära upplysningarna genom beslut. I beslutet skall anges vilka upplysningar som begärs, fastställas en lämplig tidsfrist inom vilken upplysningarna skall lämnas och anges de påföljder som avses i artiklarna 12.1 b och 13.1 c samt upplysas om rätten att enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i föreliggande avtal, särskilt artikel 36, föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

6. EFTA:s övervakningsmyndighet skall samtidigt sända en kopia av sitt beslut till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium företaget eller företagsammanslutningen har sitt säte.

Artikel 10

Undersökningar genomförda av EFTA-staternas myndigheter

1. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet skall EFTA-staternas behöriga myndigheter genomföra de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet anser påkallade enligt artikel 11.1 eller som den har beslutat om enligt artikel 11.3. De tjänstemän hos EFTA-staternas behöriga myndigheter som har till uppgift att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt utfärdad av den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras. Fullmakten skall ange föremålet för och syftet med undersökningen.

2. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet eller den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän biträda myndighetens tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

Artikel 11

EFTA:s övervakningsmyndighets befogenheter vid undersökningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 55 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 23 och bilaga XIV till EES-avtalet eller genom bestämmelserna i detta kapitel får den genomföra alla nödvändiga undersökningar hos företag och företagssammanslutningar. För detta ändamål har de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen befogenhet

a) att granska böcker och andra affärshandlingar,

b) att göra kopior av eller utdrag ur böcker och affärshandlingar,

c) att begära muntliga förklaringar på platsen,

d) att få tillträde till företagens samtliga lokaler, markområden och transportmedel.

2. De av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen skall utöva sina befogenheter efter företeende av skriftlig fullmakt, som anger föremålet för och syftet med undersökningen samt de påföljder som avses i

artikel 12.1 c för det fall att begärda böcker eller andra affärshandlingar inte framläggs på ett fullständigt sätt. EFTA:s övervakningsmyndighet skall i god tid före undersökningen underrätta den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om undersökningssupdraget samt om de bemyndigade tjänstemännens identitet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall också utfärda sådant bemyndigande för de representanter för EG-kommissionen som skall delta i undersökningen enligt artikel 8.4 i protokoll 23 till EES-avtalet.

3. Företag och företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om. I beslutet skall anges föremålet för och syftet med undersökningen, fastställas när den skall börja och anges de påföljder som avses i artiklarna 12.1 c och 13.1 d samt upplysas om rätten att föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet skall fatta beslut enligt punkt 3 efter att ha samrått med den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras.

5. Tjänstemännen hos den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan, på begäran av myndigheten eller EFTA:s övervakningsmyndighet, hjälpa EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

6. Om ett företag motsätter sig en undersökning som har beslutats med stöd av denna artikel, skall den berörda EFTA-staten lämna de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen den hjälp som behövs för att de skall kunna utföra sitt undersökningssupdrag. För detta ändamål skall EFTA-staterna efter samråd med EFTA:s övervakningsmyndighet vidta nödvändiga åtgärder inom sex månader efter det att EES-avtalet har trätt i kraft.

Artikel 12

Böter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ålägga företag eller företagssammanslutningar böter om lägst 100 och högst 5 000 ecu, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter i en ansökan enligt artikel 3.2 eller artikel 5, eller

b) lämnar oriktiga uppgifter till svar på en begäran enligt artikel 9.3 eller 5 eller inte lämnar en uppgift inom den tidsfrist som har fastställts genom beslut enligt artikel 9.5, eller

c) vid undersökningar som genomförs enligt artikel 10 eller 11 framlägger begärda böcker eller andra affärshandlingar på ett ofullständigt sätt eller inte underkastar sig en undersökning som har beslutats enligt artikel 11.3.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ålägga företag och företagssammanslutningar böter om lägst 1 000 och högst 1 000 000 ecu, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio % av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet

a) överträder bestämmelserna i artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet, eller

b) åsidosätter ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 6.1 i detta kapitel.

När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till överträdelsens svårighetsgrad och till dess varaktighet.

3. Artikel 8 är tillämplig.

4. Beslut fattade med stöd av punkterna 1 och 2 har inte straffrättslig karaktär.

5. Böter enligt punkt 2 a skall inte åläggas för åtgärder som har vidtagits efter anmälan till EFTA:s övervakningsmyndighet och före dess beslut om tillämpning av artikel 53.3 i EES-avtalet, förutsatt att åtgärderna ligger inom ramen för den verksamhet som har beskrivits i anmälan.

Denna bestämmelse är dock inte tillämplig om EFTA:s övervakningsmyndighet har meddelat de berörda företagen eller företagssammanslutningarna att den efter preliminär undersökning anser att artikel 53.1 i EES-avtalet är tillämplig och att det inte finns skäl att tillämpa artikel 53.3.

Artikel 13

Viten

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom beslut förelägga företag eller företagssammanslutningar viten om lägst 50 och högst 1 000 ecu om dagen, räknat från den dag som anges i beslutet, för att förmå dessa

a) att upphöra med en överträdelse av artikel 53.1 eller 54 i EES-avtalet enligt ett åläggande med stöd av artikel 4 i detta kapitel,

b) att upphöra med varje åtgärd som har förbjudits enligt artikel 6.3,

c) att på ett fullständigt och riktigt sätt lämna upplysningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har begärt genom beslut enligt artikel 9.5,

d) att underkasta sig en sådan undersökning som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om enligt artikel 11.3,

e) att vidta varje åtgärd som har beslutats enligt artikel 4 a.

2. Om företag eller företagssammanslutningar har fullgjort skyldigheten för vars uppfyllande vitet har förelagts, kan EFTA:s övervakningsmyndighet fastställa det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som skulle ha följt av det ursprungliga beslutet.

3. Artikel 8 är tillämplig.

Artikel 14

EFTA-domstolens prövning

EFTA-domstolen har enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i föreliggande avtal oinskränkt prövningsrätt, på det sätt som anges i artikel 35 i förevarande avtal, att avgöra överklaganden av beslut genom vilka EFTA:s övervakningsmyndighet har fastställt böter eller viten. Domstolen kan upphäva, sätta ned eller höja ålagda böter eller viten.

Artikel 15

Ecu

Vid tillämpning av artiklarna 12—14 skall med ecu förstås ecun såsom den har definierats av Europeiska gemenskapernas behöriga myndigheter.

Artikel 16

Förhör med parterna och tredje man

1. Innan EFTA:s övervakningsmyndighet avslår en ansökan om attest enligt artikel 3.2 eller fattar beslut enligt artiklarna 4, 4a, 5.3, andra stycket, 5.4, 6.3, 12 och 13, skall den lämna berörda företag och företagssammans-

lutningar tillfälle att yttra sig över dess anmärkningar.

2. Om EFTA:s övervakningsmyndighet eller EFTA-staternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt, kan de även höra andra fysiska eller juridiska personer. Begäran från sådana personer att få yttra sig skall bifallas, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att utfärda icke-ingripandebesked med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet, skall den offentliggöra ifrågavarande avtal, beslut eller samordnade förfarande i sammandrag och lämna varje berörd tredje man tillfälle att framföra sina synpunkter inom den tidsfrist som EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer och som inte skall understiga en månad. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 17

Sekretess

1. Om inte annat följer av artikel 9 i protokoll 23 till EES-avtalet, får upplysningar som har inhämtats med stöd av artiklarna 9—11 i detta kapitel eller artikel 58 i EES-avtalet samt protokoll 23 till avtalet endast användas för det med begäran eller undersökningen avsedda ändamålet.

2. Om inte annat följer av artiklarna 16 och 18, får EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda inte avslöja upplysningar som de har inhämtat med stöd av detta protokoll eller artikel 58 i EES-avtalet samt protokoll 23 till avtalet och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess. Denna skyldighet skall gälla även representanter för EG-kommissionen och de EG-medlemsstater som deltar i Rådgivande kommittén enligt artikel 8.4 och i förhör enligt artikel 11.2 i kapitel XII.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagssammanslutningar.

Artikel 18

Offentliggörande av beslut

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall offentliggöra de beslut den fattar enligt artiklarna

3.2, 4, 5.3, andra stycket, 5.4 och 6.3.

2. I offentliggörandet skall anges de berörda parterna och huvuddragen av beslutet. Därvid skall hänsyn tas till företagens legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 19

Särskild bestämmelse

EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlighet med bestämmelserna i artikel 49 i detta avtal förelägga EFTA-staternas regeringar förslag om formulär som skall användas för klagomål enligt artikel 3 och ansökningar enligt artikel 3.2 och artikel 5 samt förslag till kompletterande anmärkningar till dessa formulär.

KAPITEL XII FORM, INNEHÅLL OCH ÖVRIGA ENSKILDHETER BETRÄFFANDE KLAGOMÅL, ANSÖKNINGAR OCH FÖRHÖR ENLIGT KAPITEL XI, SOM FAST- STÄLLER PROCEDUREN FÖR TILLÄMPNING AV KONKURRENSREGLERNA PÅ FÖRETAG INOM LUFTFARTSSEKTORN

AVSNITT I

KLAGOMÅL OCH ANSÖKNINGAR

Artikel 1

Klagomål

1. Klagomål enligt artikel 3.1 i kapitel XI skall inlämnas skriftligt på ett av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk. Klagandena får själva bestämma deras form, innehåll och övriga enskildheter efter eget gottfinnande.

2. Rätt att framställa klagomål har

- EFTA-staterna,
- fysiska eller juridiska personer som åberopar ett legitimt intresse i saken.

3. Om sådana klagomål undertecknas av företrädare för företag, företagssammanslut-

ningar eller fysiska eller juridiska personer, skall dessa företrädare förete en skriftlig fullmakt.

Artikel 2

Personer som har rätt att inlämna ansökningar

1. Varje företag som deltar i sådana avtal, beslut eller förfaranden som det hänvisas till i artiklarna 53 och 53.1 i EES-avtalet får inlämna en ansökan enligt artikel 3.2 och artikel 5 i kapitel XI. Om ansökan inlämnas av några av de berörda företagen, men inte av alla, skall de underrätta de övriga företagen om detta.

2. Om ansökningar enligt artikel 3.2 och artikel 5 i kapitel XI undertecknas av företrädare för företag, företagssammanslutningar eller fysiska eller juridiska personer, skall de förete skriftlig fullmakt.

3. Vid gemensamma ansökningar bör en gemensam företrädare utses.

Artikel 3

Inlämnande av ansökningar

1. Ansökningar enligt artikel 3.2 och artikel 5 i kapitel XI skall inlämnas på de formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar enligt gemensam överenskommelse eller av EG-kommissionen och som framgår av bilaga 8.

2. Flera deltagande företag får göra ansökan på ett enda formulär.

3. Ansökningar skall innehålla de uppgifter som begärs i formuläret.

4. Varje ansökan och bifogad handling skall inlämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet i nio exemplar.

5. De bifogade handlingarna skall vara antingen original eller kopior. Kopiornas överensstämmelse med originalen skall bestyrkas.

6. Ansökningar skall vara avfattade på ett av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk. Övriga handlingar skall lämnas in på originalspråket. Om originalspråket inte är något av EFTA-staternas eller Europeiska gemenskapens officiella språk, skall en översättning till ett av dessa språk bifogas.

7. Datum för ansökan skall, om inte annat följer av artikel 11 i protokoll 23 till EES-avtalet, vara den dag när den inkommer till EFTA:s övervakningsmyndighet. Om ansökan skickas med rekommenderat brev, skall den

dock anses ha inkommit den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

8. Om en ansökan enligt artikel 3.2 och artikel 5 i kapitel XI faller utanför det kapitlets tillämpningsområde, skall EFTA:s övervakningsmyndighet utan dröjsmål meddela sökanden att den avser att pröva ansökan enligt bestämmelserna i den av de övriga i bilaga XIV till EES-avtalet avsedda rättsakter som är tillämplig på fallet. Datum för inlämnande av en ansökan skall dock vara den dag som följer av punkt 7. EFTA:s övervakningsmyndighet skall meddela sökanden sina skäl och bestämma en tidsfrist inom vilken han skriftligt får framföra sina synpunkter innan den gör sin bedömning enligt bestämmelserna i den tillämpliga rättsakten.

AVSNITT II

FÖRHÖR

Artikel 4

Innan EFTA:s övervakningsmyndighet samråder med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor inom luftfartssektorn skall den hålla ett förhör enligt artikel 16.1 i kapitel XI.

Artikel 5

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall skriftligt meddela företaget och företagssammanslutningarna de anmärkningar som har framställts mot dem. Meddelandet skall tillställas vart och ett av dem eller ett gemensamt ombud som de har utsett.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan meddela parterna genom kungörelse i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning, om omständigheterna i ärendet motiverar detta, särskilt om meddelandet skall riktas till flera företag och inget gemensamt ombud har utsetts. I kungörelsen skall hänsyn tas till företagets legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

3. Böter eller viten kan åläggas företag eller företagssammanslutningar endast om anmärkningarna har meddelats på det sätt som anges i punkt 1.

4. Då EFTA:s övervakningsmyndighet meddelar anmärkningar skall den fastställa en

tidsfrist inom vilken företagen och företagsammanslutningarna kan framföra sina synpunkter till den.

Artikel 6

1. Företag och företagsammanslutningar skall inom den fastställda tidsfristen skriftligt framföra sina synpunkter på de anmärkningar som har framställts mot dem.

2. De får i sina skriftliga yttranden anföra alla omständigheter som är av betydelse för deras försvar.

3. De får bifoga alla handlingar som behövs för att styrka de åberopade omständigheterna. De får även föreslå att EFTA:s övervakningsmyndighet hör personer som kan bekräfta dessa omständigheter.

Artikel 7

EFTA:s övervakningsmyndighet skall i sina beslut endast ta upp sådana anmärkningar mot företag och företagsammanslutningar beträffande vilka dessa har haft tillfälle att yttra sig.

Artikel 8

Om fysiska eller juridiska personer som kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken begär att få yttra sig enligt artikel 16.2 i kapitel XI, skall EFTA:s övervakningsmyndighet lämna dem tillfälle att yttra sig skriftligt inom den tidsfrist som den fastställer.

Artikel 9

Om EFTA:s övervakningsmyndighet, efter att ha mottagit ett klagomål enligt artikel 3.1 i kapitel XI, anser att det på grundval av den information som den har tillgång till inte finns tillräckligt underlag för att bifalla klagomålet, skall den meddela klagandena sina skäl och fastställa en tidsfrist inom vilken de får inkomma med ytterligare skriftliga synpunkter.

Artikel 10

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall lämna personer, som i sina skriftliga yttranden begärt att få framföra sina synpunkter muntligt, tillfälle att göra detta, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken eller om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att ålägga dem böter eller viten.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan även lämna varje annan person tillfälle att muntligt framföra sina synpunkter.

Artikel 11

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall kalla de personer som skall höras att infinna sig vid den tidpunkt som den bestämmer.

2. Den skall genast översända en kopia av kallelsen till EFTA-staternas behöriga myndigheter, som kan utse en tjänsteman att delta i förhöret. EFTA:s övervakningsmyndighet skall även bjuda in EG-kommissionen att låta sig representeras vid förhöret. Inbjudan skall även omfatta EG-medlemsstaterna.

Artikel 12

1. Förhören skall ledas av de personer som EFTA:s övervakningsmyndighet utser för detta ändamål.

2. Personer som kallas att närvara skall infinna sig personligen eller genom sina juridiska ombud eller stadgeenliga ställföreträdare. Företag och företagsammanslutningar kan dessutom företrädas av ett vederbörligen befullmäktigt ombud som har utsetts bland deras ordinarie personal.

Personer som hörs av EFTA:s övervakningsmyndighet kan biträdas av advokater eller akademiska lärare som har rätt att föra talan vid EFTA-domstolen eller av andra kvalificerade personer.

3. Förhören skall inte vara offentliga. Personerna skall höras enskilt eller i närvaro av andra personer som har kallats. I det senare fallet skall hänsyn tas till företagets legitima intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

4. Det väsentliga innehållet i de yttranden som avges av varje person som hörs skall antecknas i ett protokoll som skall läsas och godkännas av honom.

Artikel 13

Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 5.2 skall meddelanden och kallelser från EFTA:s övervakningsmyndighet skickas till mottagarna i rekommenderat brev med motagningsbevis eller överlämnas till dem mot kvitto.

Artikel 14

1. När EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer de tidsfrister som anges i artiklarna 3.8, 5, 8 och 9 skall den ta hänsyn till den tid som

behövs för att förbereda yttranden och till om ärendet är av brådskande natur. Tidsfristen skall inte understiga två veckor och skall kunna förlängas.

2. När tidsfristerna fastställs skall inte den dag inräknas då handlingen har tagits emot eller getts in.

3. Skriftliga yttranden skall inkomma till EFTA:s övervakningsmyndighet eller vara avsända i rekommenderat brev före tidsfristens utgång. Infaller tidsfristens sista dag på en söndag eller helgdag, skall den förlängas till utgången av påföljande arbetsdag. Vid beräkningen av den förlängda tidsfristen skall hänsyn tas, när det gäller dagen för mottagandet av skriftliga yttranden, till de helgdagar som anges i tillägg 2 till detta protokoll och när det gäller avsändningsdagen till de lagstadgade helgdagarna i avsändningslandet.

Artikel 15

Särskild bestämmelse

EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlighet med bestämmelserna i artikel 49 i detta avtal förelägga EFTA-staternas regeringar förslag om formulär och kompletterande anmärkningar.

DEL III KONTROLL AV KONCENTRATIONER

KAPITEL XIII REGLER FÖR KONTROLL AV FÖRETAGSKONCENTRATIONER

På grund av uppdelningen av texten i förordning (EEG) nr 4064/89 mellan bilaga XIV till EES-avtalet (materiella bestämmelser) och detta kapitel (procedurbestämmelser) återfinns texten till artikel 1—5, med anpassningar, i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89). EFTA:s övervakningsmyndighet skall genomföra kontrollen av koncentrationer enligt bestämmelserna i artikel 57 i EES-avtalet, särskilt punkt 2 b.

Artikel 1—5

(Ingen text)

Artikel 6

Prövning av ansökan och inledande av förfaranden

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall

pröva ansökan så snart den har mottagits.

a) Om EFTA:s övervakningsmyndighet finner att den anmälda koncentrationen inte omfattas av den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89), skall den fastslå detta genom beslut.

b) Om EFTA:s övervakningsmyndighet finner att den anmälda koncentrationen, fastän den omfattas av nämnda rättsakt, inte ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med EES-avtalets funktion, skall den besluta att inte göra invändning mot den och skall förklara att den är förenlig med EES-avtalets funktion.

c) Om EFTA:s övervakningsmyndighet däremot finner att den anmälda koncentrationen omfattas av nämnda rättsakt och ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med EES-avtalets funktion, skall den besluta att inleda ett förfarande.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall snarast underrätta de berörda företagen och EFTA-staternas behöriga myndigheter om sitt beslut.

Artikel 7

Uppskjutande av koncentrationer

1. Vid tillämpningen av punkt 2 skall en koncentration enligt artikel 1 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) varken genomföras före ansökan eller inom de första tre veckorna efter ansökan.

2. Om EFTA:s övervakningsmyndighet efter en preliminär prövning av ansökan inom den tidsfrist som anges i punkt 1 bedömer det nödvändigt för att säkerställa den fulla verkan av ett senare beslut som fattas med stöd av artikel 8.3 och 4, kan den på eget initiativ besluta att en koncentration inte får genomföras, helt eller delvis, till dess att EFTA:s övervakningsmyndighet fattar ett slutligt beslut eller att vidta andra interimistiska åtgärder med samma innebörd.

3. Punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för genomförandet av ett offentligt bud om övertagande som har anmälts till EFTA:s övervakningsmyndighet enligt artikel 4.1 i nämnda rättsakt före den tidpunkt när det offentliggörs, förutsatt att förvärvaren inte utövar de rösträttigheter som följer med värdepapparen i fråga eller gör det endast för att

upprätthålla det fulla värdet av dessa investeringar och på grundval av en dispens som har lämnats av EFTA:s övervakningsmyndighet enligt punkt 4.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet kan på begäran medge dispens från de skyldigheter som åläggs enligt punkterna 1, 2 eller 3 för att förhindra att ett eller flera företag som berörs av en koncentration eller tredje man åsamkas allvarlig skada. En sådan dispens kan förenas med villkor och ålägganden för att säkerställa förutsättningarna för en effektiv konkurrens. En dispens kan begäras och medges när som helst, även före anmälan eller efter transaktionen.

5. Giltigheten av en transaktion som genomförs i strid mot punkt 1 eller 2 skall vara beroende av ett beslut enligt artikel 6.1 b eller 8.2 eller 3 eller det antagande som avses i artikel 10.6.

Denna artikel skall dock inte påverka giltigheten av transaktioner med värdepapper, inklusive sådana som kan konverteras till andra värdepapper, som kan vara föremål för handel på en marknad som står under offentligt erkända myndigheters kontroll och tillsyn, som fungerar regelmässigt och som direkt eller indirekt är tillgänglig för allmänheten, såvida inte köparen och säljaren visste eller borde ha vetat att transaktionen genomfördes i strid mot punkt 1 eller 2.

Artikel 8

EFTA:s övervakningsmyndighets befogenhet att fatta beslut

1. Om inte annat följer av artikel 9, skall varje förfarande som inleds med stöd av artikel 6.1 c avslutas genom beslut enligt punkt 2—5.

2. Om EFTA:s övervakningsmyndighet finner att en koncentration som har anmälts uppfyller det kriterium som anges i artikel 2.2 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89), eventuellt sedan de berörda företagen har vidtagit ändringar, skall den meddela ett beslut enligt vilket koncentrationen förklaras förenlig med EES-avtalets funktion.

EFTA:s övervakningsmyndighet kan förena beslutet med villkor och ålägganden i syfte att säkerställa att de berörda företagen fullgör sina åtaganden gentemot EFTA:s övervakningsmyndighet när det gäller att ändra den ursprungliga koncentrationsplanen. Beslutet om

att koncentrationen är förenlig med EES-avtalets funktion skall även omfatta sådana begränsningar som har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet finner att en koncentration uppfyller det kriterium som anges i artikel 2.3 i nämnda rättsakt, skall den meddela ett beslut enligt vilket koncentrationen förklaras oförenlig med EES-avtalets funktion.

4. Om en koncentration redan har genomförts kan EFTA:s övervakningsmyndighet genom ett beslut enligt punkt 3 eller genom ett särskilt beslut kräva att de sammanförda företagen eller tillgångarna delas upp eller att den gemensamma kontrollen upphör eller att andra åtgärder som är nödvändiga för att återupprätta förutsättningarna för en effektiv konkurrens vidtas.

5. EFTA:s övervakningsmyndighet kan återkalla det beslut som den har fattat enligt punkt 2, om

a) förklaringen om förenlighet med EES-avtalets funktion grundar sig på oriktiga uppgifter för vilka ett av de berörda företagen är ansvarigt eller om den har utverkats på ett bedrägligt sätt, eller

b) de berörda företagen åsidosätter ett åläggande som var förenat med beslutet.

6. I sådana fall som avses i punkt 5 kan EFTA:s övervakningsmyndighet fatta ett beslut enligt punkt 3 utan att vara bunden av den tidsfrist som avses i artikel 10.3.

Artikel 9

Hänskjutande till EFTA-staternas behöriga myndigheter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom ett beslut som snarast meddelas de berörda företagen och de övriga EFTA-staternas behöriga myndigheter hänskjuta en anmäld koncentration till den berörda EFTA-statens behöriga myndigheter under följande omständigheter.

2. Inom tre veckor från det att den har mottagit en kopia av anmälan kan en EFTA-stat underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet, som skall underrätta de berörda företagen, om att en koncentration hotar att skapa eller förstärka en sådan dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen märk-

bart skulle hämmas på en marknad inom EFTA-staten som uppvisar alla kännetecken på en avgränsad marknad, oavsett om det rör sig om en väsentlig del av EFTA-staternas territorium.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet med hänsyn till marknaden för ifrågavarande varor och tjänster och den geografiska referensmarknaden enligt definitionen i punkt 7 anser att det föreligger en sådan avgränsad marknad och ett sådant hot, skall den antingen

a) själv behandla fallet för att upprätthålla eller återupprätta en effektiv konkurrens på marknaden i fråga, eller

b) hänskjuta fallet till den berörda EFTA-statens behöriga myndigheter för att denna stats nationella konkurrenslagstiftning skall tillämpas.

Om EFTA:s övervakningsmyndighet däremot anser att en sådan avgränsad marknad eller ett sådant hot inte föreligger, skall den fatta ett beslut med den innebörden som den skall rikta till den berörda EFTA-staten.

4. Ett beslut om hänskjutande enligt punkt 3 skall fattas

a) som huvudregel inom den sexveckorsfrist som anges i artikel 10.1 om EFTA:s övervakningsmyndighet inte har inlett ett förfarande enligt artikel 6.1 b, eller

b) senast inom tre månader efter det att den berörda koncentrationen har anmälts, om EFTA:s övervakningsmyndighet har inlett ett förfarande enligt artikel 6.1 c utan att ha gjort förberedelser i syfte att vidta nödvändiga åtgärder enligt artikel 8.2, andra stycket, 3 eller 4 för att upprätthålla eller återupprätta en effektiv konkurrens på marknaden i fråga.

5. Om EFTA:s övervakningsmyndighet trots påminnelse från den berörda EFTA-staten inte inom den tremånadersfrist som avses i punkt 4 b har fattat något beslut om hänskjutande enligt punkt 3 eller gjort de förberedelser som avses i punkt 4 b, skall den anses ha beslutat att hänskjuta fallet till den berörda EFTA-staten enligt punkt 3 b.

6. Rapporter om eller tillkännagivanden av resultatet av den berörda EFTA-statens behöriga myndighets undersökning av koncentrationen skall offentliggöras senast fyra månader efter EFTA:s övervakningsmyndighets hänskjutande.

7. Med geografisk referensmarknad skall förstås det område inom vilket de berörda företagen medverkar i utbudet av varor eller

tjänster, där konkurrensförhållandena är tillräckligt likartade och som kan skiljas från angränsande områden framför allt därför att konkurrensvillkoren är väsentligt annorlunda inom de områdena. Vid denna bedömning skall hänsyn tas bl.a. till de berörda varornas eller tjänsternas beskaffenhet och egenskaper, eventuella hinder för inträde på marknaden, konsumentpreferenser, väsentliga skillnader i företagens marknadsandelar inom angränsande områden eller betydande prisskillnader.

8. Vid tillämpningen av denna artikel får den berörda EFTA-staten endast vidta sådana åtgärder som är absolut nödvändiga för att säkerställa eller återupprätta en effektiv konkurrens på marknaden i fråga.

9. Enligt de tillämpliga bestämmelserna i EES-avtalet kan varje EFTA-stat enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i föreliggande avtal anföra besvär till EFTA-domstolen, och särskilt begära tillämpning av artikel 41 i förevarande avtal, för att få tillämpa sin nationella konkurrenslagstiftning.

10. Denna artikel kommer att tas upp till förnyad prövning före utgången av 1993.

Artikel 10

Tidsfristerna för inledande av förfaranden och för beslut

1. De beslut som avses i artikel 6.1 skall fattas senast inom en månad. Denna frist skall löpa från dagen efter det att en anmälan har mottagits eller, om de upplysningar som skall lämnas med anmälan är ofullständiga, från dagen efter det att de fullständiga uppgifterna har mottagits. Denna frist skall förlängas till sex veckor om EFTA:s övervakningsmyndighet mottar en begäran från en EFTA-stat enligt artikel 9.2.

2. Beslut enligt artikel 8.2 om anmälda koncentrationer skall fattas så snart det visar sig att de allvarliga tvivel som avses i artikel 6.1 c har avlägsnats, särskilt till följd av ändringar som har vidtagits av de berörda företagen, och senast före utgången av den frist som anges i punkt 3.

3. Om inte annat följer av artikel 8.6, skall beslut enligt artikel 8.3 om anmälda koncentrationer fattas inom högst fyra månader efter den tidpunkt när förfarandet har inletts.

4. Den tidsfrist som anges i punkt 3 skall i undantagsfall tillfälligt avbrytas om EFTA:s övervakningsmyndighet på grund av omstän-

digheter för vilka ett av de företag som deltar i koncentrationen är ansvarigt har varit tvungen att begära upplysningar genom beslut enligt artikel 11 eller beordra en undersökning genom beslut enligt artikel 13.

5. Om domstolen avkunnar en dom som helt eller delvis upphäver ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet enligt detta kapitel, skall de tidsfrister som anges i detta kapitel börja löpa på nytt från dagen när domen avkunnades.

6. Om EFTA:s övervakningsmyndighet inte har fattat något beslut enligt artikel 6.1 b eller c eller artikel 8.2 eller 3 inom de tidsfrister som anges i punkt 1 respektive punkt 3, skall koncentrationen anses ha förklarats förenlig med EES-avtalets funktion, om inte annat följer av artikel 9.

Artikel 11

Begäran om upplysningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 57 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 24 och bilaga XIV till EES-avtalet och genom bestämmelserna i detta kapitel får EFTA:s övervakningsmyndighet inhämta alla nödvändiga upplysningar hos EFTA-staternas regeringar och behöriga myndigheter, från de personer som det hänvisas till i artikel 3.1 b i den rättsakt som avses i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) samt från företag och företagssammanslutningar.

2. När EFTA:s övervakningsmyndighet riktar en begäran om upplysningar till en person, ett företag eller en företagssammanslutning, skall den samtidigt sända en kopia av denna begäran till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium personen är bosatt eller företaget eller företagssammanslutningen har sitt säte.

3. I sin begäran skall EFTA:s övervakningsmyndighet ange den rättsliga grunden för och syftet med begäran samt de påföljder som avses i artikel 14.1 c för det fall att oriktiga uppgifter lämnas.

4. Skyldiga att lämna de begärda upplysningarna är, när det gäller företag, företagens ägare eller deras företrädare och, när det gäller

juridiska personer, bolag eller företag, eller sammanslutningar som inte är juridiska personer, de som är utsedda att företräda dessa enligt lag eller stadgar.

5. Om en person, ett företag eller en företagssammanslutning inte lämnar de begärda upplysningarna inom den tidsfrist som har fastställts av EFTA:s övervakningsmyndighet eller lämnar ofullständiga upplysningar, skall EFTA:s övervakningsmyndighet begära upplysningarna genom beslut. I beslutet skall anges vilka upplysningar som begärs, fastställas en lämplig tidsfrist inom vilken upplysningarna skall lämnas och anges de påföljder som avses i artiklarna 14.1 c och 15.1 a samt upplysas om rätten att enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal, särskilt artikel 36, föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

6. EFTA:s övervakningsmyndighet skall samtidigt sända en kopia av sitt beslut till den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium personen är bosatt eller företaget eller företagssammanslutningen har sitt säte.

Artikel 12

Undersökningar genomförda av EFTA-staternas myndigheter

1. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet skall EFTA-staternas behöriga myndigheter genomföra de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet anser nödvändiga enligt artikel 13.1 eller som den har beslutat om enligt artikel 13.3. De tjänstemän hos EFTA-staternas behöriga myndigheter som har till uppgift att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt utfärdad av den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras. Fullmakten skall ange föremålet för och syftet med undersökningen.

2. På begäran av EFTA:s övervakningsmyndighet eller den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän biträda myndighetens tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

Artikel 13

EFTA:s övervakningsmyndighets befogenheter vid undersökningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet har tilldelats genom artiklarna 57 och 58 i EES-avtalet, genom bestämmelserna i protokoll 24 och bilaga XIV till EES-avtalet och genom bestämmelserna i detta kapitel får den genomföra alla nödvändiga undersökningar hos företag och företagssammanslutningar.

För detta ändamål har de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen befogenhet

- a) att granska böcker och andra affärshandlingar,
- b) att göra eller begära kopior av eller utdrag ur böcker och affärshandlingar,
- c) att begära muntliga förklaringar på platsen,
- d) att få tillträde till företagens lokaler, markområden och transportmedel.

2. De tjänstemän som av EFTA:s övervakningsmyndighet har fått i uppdrag att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt, som anger föremålet för och syftet med undersökningen samt de påföljder som avses i artikel 14.1 d för det fall att begärda böcker eller andra affärshandlingar inte framläggs på ett fullständigt sätt. EFTA:s övervakningsmyndighet skall i god tid före undersökningen skriftligt underrätta den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om undersökningen samt om de bemyndigade tjänstemännens identitet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall också utfärda ett sådant bemyndigande för de representanter för EG-kommissionen som skall delta i undersökningen enligt artikel 8.5 i protokoll 24 till EES-avtalet.

3. Företag och företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig de undersökningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om. I beslutet skall anges föremålet för och syftet med undersökningen, fastställas när den skall börja och anges de påföljder som avses i artiklarna 14.1 d och 15.1 b samt upplysas om rätten att enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i föreliggande avtal, särskilt artikel 36, föra talan mot beslutet vid EFTA-domstolen.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet skall i

god tid skriftligt underrätta den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om sin avsikt att fatta beslut enligt punkt 3. Den skall samråda med den behöriga myndigheten innan den fattar sitt beslut.

5. Tjänstemännen hos den behöriga myndigheten i den EFTA-stat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan, på begäran av myndigheten eller EFTA:s övervakningsmyndighet, hjälpa EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

6. Om ett företag motsätter sig en undersökning som har beslutats med stöd av denna artikel, skall den berörda EFTA-staten lämna de av EFTA:s övervakningsmyndighet bemyndigade tjänstemännen den hjälp som behövs för att de skall kunna utföra sitt undersökningssupdrag. För detta ändamål skall EFTA-staterna efter samråd med EFTA:s övervakningsmyndighet vidta nödvändiga åtgärder inom sex månader efter det att EES-avtalet har trätt i kraft.

Artikel 14

Böter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom beslut ålägga sådana personer som avses i artikel 3.1 b i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89), företag eller företagsammanslutningar böter om lägst 1 000 och högst 50 000 ecu, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

- a) underlåter att anmäla en koncentration enligt artikel 4 i nämnda rättsakt,
- b) lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter i en anmälan enligt artikel 4 i nämnda rättsakt,
- c) lämnar oriktiga uppgifter till svar på en begäran enligt artikel 11 eller inte lämnar en uppgift inom den tidsfrist som har fastställts genom beslut enligt artikel 11,
- d) vid undersökningar som genomförs enligt artikel 12 eller 13 framlägger begärda böcker eller andra affärshandlingar på ett ofullständigt sätt eller inte underkastar sig en undersökning som har beslutats enligt artikel 13.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom beslut ålägga de berörda personerna eller företagen böter som inte överstiger tio % av de

berörda företagens sammanlagda omsättning enligt artikel 5 i nämnda rättsakt, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) åsidosätter ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 7.4 eller 8.2, andra stycket,

b) genomför en koncentration i strid mot artikel 7.1 eller åsidosätter ett beslut enligt artikel 7.2,

c) genomför en koncentration som genom beslut enligt artikel 8.3 har förklarats oförenlig med EES-avtalets funktion eller underlåter att vidta de åtgärder som har beslutats enligt artikel 8.4.

3. När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till överträdelsens art och svårighetsgrad.

4. Beslut fattade med stöd av punkterna 1 och 2 har inte straffrättslig karaktär.

Artikel 15

Viten

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom beslut förelägga sådana personer som avses i artikel 3.1 b i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) eller berörda företag eller företagssammanslutningar viten om högst 25 000 ecu för varje dag som dröjsmålet varar, räknat från den dag som anges i beslutet, för att förmå dem

a) att på ett fullständigt och riktigt sätt lämna de upplysningar som EFTA:s övervakningsmyndighet har begärt genom beslut enligt artikel 11, eller

b) att underkasta sig en sådan undersökning som EFTA:s övervakningsmyndighet har beslutat om enligt artikel 13.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom beslut förelägga sådana personer som avses i artikel 3.1 b i nämnda rättsakt eller företag viten om högst 100 000 ecu för varje dag som dröjsmålet varar, räknat från den dag som anges i beslutet, för att förmå dem

a) att iaktta ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 7.4 eller 8.2, andra stycket, eller

b) att vidta de åtgärder som har beslutats enligt artikel 8.4.

3. Om de personer som avses i artikel 3.1 b i nämnda rättsakt eller företag eller företagssammanslutningar har fullgjort skyldigheten för vars uppfyllande vitet har förelagts, kan

EFTA:s övervakningsmyndighet fastställa det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som skulle ha följt av det ursprungliga beslutet.

Artikel 16

EFTA-domstolens prövning

EFTA-domstolen har enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal oinskränkt prövningsrätt, på det sätt som anges i artikel 35 i förevarande avtal, i fråga om överklaganden av beslut genom vilka EFTA:s övervakningsmyndighet har fastställt böter eller viten. Domstolen kan upphäva, sätta ned eller höja ålagda böter eller viten.

Artikel 17

Sekretess

1. Om inte annat följer av artikel 9 i protokoll 24 till EES-avtalet, får upplysningar som har inhämtats med stöd av artiklarna 57 och 58 i EES-avtalet, protokoll 24 till avtalet och artiklarna 11, 12, 13 och 18 i detta kapitel endast användas för det med begäran, undersökningen eller förhöret avsedda ändamålet.

2. Om inte annat följer av artiklarna 4.3 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) och artiklarna 18 och 20 i detta kapitel, får EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda inte avslöja upplysningar som de har inhämtat med stöd av protokoll 24 till EES-avtalet, den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) eller detta kapitel och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.

3. Punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagssammanslutningar.

Artikel 18

Förhör med parterna och tredje man

1. Innan EFTA:s övervakningsmyndighet fattar beslut enligt artikel 7.2 och 4, artikel 8.2, andra stycket, och 3—5, artikel 14 och artikel 15, skall den lämna de berörda personerna, företagen och företagssammanslutningarna till-

fälle att i varje skede av förfarandet fram till samrådet med Rådgivande kommittén yttra sig över de anmärkningar som framförs mot dem.

2. Med avvikelse från punkt 1 kan ett interimistiskt beslut om att förlänga tidsfristen under vilken en koncentration uppskjuts eller medge dispens enligt artikel 7.2 respektive 4 fattas utan att de berörda personerna, företagen eller företagssammanslutningarna lämnas tillfälle att på förhand framföra sina synpunkter, förutsatt att EFTA:s övervakningsmyndighet lämnar dem tillfälle att göra detta så snart som möjligt efter det att den har fattat sitt beslut.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet skall fatta sitt beslut endast på grundval av de anmärkningar beträffande vilka parterna har haft möjlighet att framföra synpunkter. Vid förfarandet skall parternas rätt att gå i svaromål respekteras till fullo. Åtminstone de direkt berörda parterna skall få ta del av akten, varvid hänsyn skall tas till företagets berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

4. I den mån EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt kan de inhämta yttranden även från andra fysiska eller juridiska personer. Fysiska eller juridiska personer som kan påvisa ett berättigat intresse i saken, särskilt ledamöter av de berörda företagens administrativa eller styrande organ eller erkända arbetstagarrepresentanter från dessa företag, skall efter ansökan ha rätt att yttra sig.

Artikel 19

Samverkan med EFTA-staternas myndigheter

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall inom tre arbetsdagar till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av anmälningar samt, så snart som möjligt, även av de viktigaste handlingar som tillställs eller utfärdas av EFTA:s övervakningsmyndighet enligt den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) och detta kapitel.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall vidta åtgärder enligt nämnda rättsakt och detta kapitel i nära och ständig samverkan med EFTA-staternas behöriga myndigheter, som har rätt att framföra sina synpunkter på dessa åtgärder. För tillämpningen av artikel 9 skall den inhämta upplysningar från EFTA-statens

behöriga myndighet enligt punkt 2 i samma artikel och lämna den tillfälle att yttra sig i varje skede av förfarandet fram till det att ett beslut fattas i enlighet med punkt 3 i samma artikel. För detta ändamål skall EFTA:s övervakningsmyndighet låta den ta del av akten.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av anmälningar och uppgifter som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artiklarna 3 och 10 i protokoll 24 till EES-avtalet.

EFTA:s övervakningsmyndighet skall utan dröjsmål till EFTA-staternas behöriga myndigheter översända kopior av handlingar som den har mottagit från EG-kommissionen enligt artikel 8 i protokoll 24 till EES-avtalet.

3. Samråd skall ske med en Rådgivande kommitté för koncentrationer innan beslut fattas enligt artikel 8.2—5, 14 eller 15 eller ett sådant förslag som avses i artikel 23 överlämnas.

4. Rådgivande kommittén skall vara sammansatt av representanter för EFTA-staternas myndigheter. Varje EFTA-stat skall utse en eller två representanter, som vid förhinder kan ersättas av andra representanter. Minst en av dessa representanter skall vara sakkunnig i frågor som rör karteller och monopol.

5. Samråd skall äga rum vid ett gemensamt sammanträde som sammankallas av EFTA:s övervakningsmyndighet och med EFTA:s övervakningsmyndighet som ordförande. Till kallelsen skall fogas en redogörelse för varje ärende som skall behandlas, med de viktigaste handlingarna samt ett preliminärt utkast till beslut. Sammanträdet skall hållas tidigast 14 dagar efter det att kallelse har skett. I undantagsfall kan EFTA:s övervakningsmyndighet förkorta denna frist där så är påkallat för att förhindra att ett eller flera av de företag som berörs av en koncentration åsamkas allvarlig skada.

6. Rådgivande kommittén skall avge ett yttrande om EFTA:s övervakningsmyndighets utkast till beslut, efter omröstning om så behövs. Rådgivande kommittén kan avge ett yttrande även om några ledamöter är frånvarande och orepresenterade. Yttrandet skall vara skriftligt och skall bifogas utkastet till beslut. EFTA:s övervakningsmyndighet skall ta största möjliga hänsyn till kommitténs yttrande. Den skall underrätta kommittén om i vilken utsträckning dess yttrande har beaktats.

7. Rådgivande kommittén kan förorda att dess yttrande offentliggörs. EFTA:s övervakningsmyndighet kan företa ett sådant offentliggörande. I beslutet att offentliggöra yttrandet skall vederbörlig hänsyn tas till företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas och till de berörda företagens intresse av att ett sådant offentliggörande sker.

Artikel 20

Offentliggörande av beslut

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall offentliggöra de beslut som den fattar enligt artikel 8.2—5 i EES-delen av Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

2. I offentliggörandet skall anges parternas namn och huvuddragen av beslutet. Därvid skall hänsyn tas till företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 21

Behörighet

1. Med förbehåll för EFTA-domstolens prövning enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och tillämpliga bestämmelser i förevarande avtal är EFTA:s övervakningsmyndighet ensam behörig att i enlighet med de villkor som anges i artikel 58 i EES-avtalet meddela sådana beslut som avses i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) och detta kapitel.

2. EFTA-staterna skall inte tillämpa sin nationella konkurrenslagstiftning på en koncentration med en EFTA-dimension enligt definitionen i artikel 1 i nämnda rättsakt.

Bestämmelsen i första stycket skall inte utgöra hinder för en EFTA-stats befogenhet att företa de undersökningar som behövs för tillämpning av artikel 9.2 eller att efter hänskjutande enligt artikel 9.3 b eller 9.5 vidta de åtgärder som absolut är nödvändiga för tillämpning av artikel 9.8.

3. Utan hinder av punkterna 1 och 2 kan EFTA-staterna vidta nödvändiga åtgärder för att skydda andra legitima intressen än de som omfattas av nämnda rättsakt och detta kapitel och som är förenliga med de allmänna principer och övriga bestämmelser som direkt eller indirekt fastställs i EES-avtalet.

Med legitima intressen enligt första stycket avses allmän säkerhet, mediernas mångfald och tillsynsregler.

Alla andra allmänna intressen skall meddelas

EFTA:s övervakningsmyndighet av den berörda EFTA-staten och skall erkännas av EFTA:s övervakningsmyndighet efter en bedömning av deras förenlighet med gemenskapsrättens allmänna principer och övriga bestämmelser innan ovannämnda åtgärder kan vidtas. EFTA:s övervakningsmyndighet skall underrätta den berörda EFTA-staten om sitt beslut inom en månad efter meddelandet.

Artikel 22

Tillämpningen av den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) och av detta kapitel

1. Endast den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) och detta kapitel är tillämpliga på koncentrationer enligt definitionen i artikel 3 i nämnda rättsakt.

2. Kapitlen II, VI, IX och XI och de rättsakter som det hänvisas till i punkterna 10 och 11 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 1017/68 och förordning (EEG) nr 4056/86) är inte tillämpliga på koncentrationer enligt definitionen i artikel 3 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89).

3. Om på begäran av en EFTA-stat EFTA:s övervakningsmyndighet konstaterar att en koncentration enligt definitionen i artikel 3 i nämnda rättsakt som inte har någon EFTA-dimension enligt artikel 1 i nämnda rättsakt skapar eller förstärker en sådan dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen inom den berörda EFTA-statens territorium märkbart skulle hämmas, kan den, i den mån koncentrationen påverkar handeln mellan EFTA-staterna, fatta beslut enligt artikel 8.2, andra stycket, 3 och 4.

4. Artiklarna 2.1 a och b och 5 i nämnda rättsakt och artiklarna 6, 8 och 10—20 i detta kapitel är tillämpliga. Den frist inom vilken ett förfarande enligt artikel 10.1 kan inledas skall löpa från dagen när begäran från EFTA-staten inkommer. En sådan begäran skall framställas senast en månad efter det att koncentrationen har anmälts till EFTA-staten eller genomförts. Denna frist skall löpa från den tidpunkt när den första av dessa händelser inträffar.

5. Enligt punkt 3 skall EFTA:s övervakningsmyndighet endast vidta de åtgärder som absolut är nödvändiga för att upprätthålla eller

återupprätta en effektiv konkurrens inom territoriet i den EFTA-stat på vars begäran den ingriper.

6. Punkt 3—5 skall gälla till dess att de tröskelvärden som anges i artikel 1.2 i nämnda rättsakt har tagits upp till förnyad prövning.

Artikel 23

Särskild bestämmelse

EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlighet med bestämmelserna i artikel 49 i detta avtal förelägga EFTA-staternas regeringar förslag om formulär som skall användas för anmälningar enligt artikel 4 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) samt förslag till kompletterande anmärkningar till dessa formulär.

Artikel 24

Relationer med länder som inte är parter i EES-avtalet

1. EFTA-staterna skall underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet om allmänna svårigheter som deras företag möter när det gäller koncentrationer enligt definitionen i artikel 3 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) i länder som inte är parter i EES-avtalet.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall, första gången senast ett år efter det att EES-avtalet har trätt i kraft och därefter med jämna mellanrum, utarbeta en rapport om behandlingen av EFTA-företag ur de synpunkter som avses i punkt 3—4 när det gäller koncentrationer i länder som inte är parter i EES-avtalet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall lägga fram dessa rapporter, tillsammans med eventuella rekommendationer, för Ständiga kommittén.

3. Om EFTA:s övervakningsmyndighet, antingen på grundval av de rapporter som avses i punkt 2 eller andra upplysningar, konstaterar att ett tredje land inte behandlar EFTA-företag på ett sätt som motsvarar EFTA-staternas behandling av företag från landet i fråga, kan den lägga fram förslag för EFTA-staternas regeringar i syfte att uppnå motsvarande behandling för EFTA-företag.

4. Åtgärder som vidtas med stöd av denna artikel skall vara i överensstämmelse med

EFTA-staternas förpliktelser enligt internationella överenskommelser, vare sig dessa är bilaterala eller multilaterala.

Artikel 25

(Se artikel 10 i kapitel XVI)

KAPITEL XIV NÄRMARE BESTÄMMELSER OM ANMÄLNINGAR, TIDFRISTER OCH FÖRHÖR BETRÄFFANDE FÖRETAGSKONCENTRATIONER

AVSNITT I

ANMÄLNINGAR

Artikel 1

Personer som är berättigade att inlämna anmälningar

1. Anmälningar skall inlämnas av de personer eller företag som det hänvisas till i artikel 4.2 i den rättsakt som avses i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89).

2. Om anmälningar undertecknas av ställföreträdare för personer eller företag, skall dessa ställföreträdare förete en skriftlig fullmakt.

3. Gemensamma anmälningar bör inlämnas av en gemensam ställföreträdare som har fullmakt att överlämna och ta emot handlingar för alla anmälarnas räkning.

Artikel 2

Inlämnande av anmälningar

1. Anmälningar skall inlämnas på det sätt som föreskrivs i det formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar enligt gemensam överenskommelse eller av EG-kommissionen och som framgår av bilaga 9. Gemensamma anmälningar skall inlämnas på ett enda formulär.

2. Nio exemplar av varje anmälan och av de bifogade handlingarna skall inlämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet under den adress som anges i det formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar enligt gemensam överenskommelse.

3. De bifogade handlingarna skall vara antingen original eller kopior. I det senare fallet

skall anmälarna bestyrka att kopiorna överensstämmer med originalen och att de är fullständiga.

4. Anmälningar skall vara avfattade på ett av EFTA-staternas eller gemenskapens officiella språk. Om företag väljer att kommunicera med EFTA:s övervakningsmyndighet på ett språk som varken är officiellt språk i någon av de stater som ligger inom myndighetens behörighet eller ett av dess arbetsspråk, skall de samtidigt till samtliga handlingar bifoga en översättning till ett av myndighetens officiella språk eller ett av dess arbetsspråk. Det språk som väljs för översättningen skall avgöra vilket språk som skall användas av EFTA:s övervakningsmyndighet när den kommunicerar med företaget. Bifogade handlingar skall lämnas in på originalspråket. Om originalspråket inte är något av de officiella språk som avses ovan, skall en översättning till språket för förfarandet bifogas.

Artikel 3

Uppgifter som skall lämnas

1. Anmälningar skall innehålla de uppgifter som begärs i det formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar enligt gemensam överenskommelse eller av EG-kommissionen. Uppgifterna skall vara korrekta och fullständiga.

2. Väsentliga förändringar i de i anmälan redovisade förhållanden som anmälarna känner till eller borde känna till skall meddelas EFTA:s övervakningsmyndighet utan anmodan och så snart som möjligt.

3. Oriktiga eller vilseledande uppgifter skall anses vara ofullständiga uppgifter.

Artikel 4

Giltighetsdatum för anmälningar

1. Om inte annat följer av punkt 2 eller av artikel 11 i protokoll 24 till EES-avtalet, skall anmälningar gälla från den dag när de inkommer till EFTA:s övervakningsmyndighet.

2. Om uppgifter i anmälan är ofullständiga i något väsentligt avseende, skall EFTA:s övervakningsmyndighet, om inte annat följer av punkt 3, snarast skriftligt underrätta anmälar-

na eller den gemensamma ställföreträdaren om detta och bestämma en lämplig tidsfrist inom vilken uppgifterna skall kompletteras. I sådana fall skall anmälan gälla från den dag när de fullständiga uppgifterna har inkommit till EFTA:s övervakningsmyndighet.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ge dispens från skyldigheten att lämna vissa uppgifter som begärs i det formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar enligt gemensam överenskommelse eller av EG-kommissionen, om den anser att dessa uppgifter inte behövs för ärendets prövning.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet skall snarast lämna anmälarna eller den gemensamma ställföreträdaren skriftlig bekräftelse om att den har mottagit anmälan och svar på ett brev som den har skickat enligt punkt 2 ovan.

Artikel 5

Omvandling av anmälningar

1. Om EFTA:s övervakningsmyndighet konstaterar att den anmälda transaktionen inte utgör en koncentration enligt artikel 3 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89), skall den skriftligt underrätta anmälnarna eller den gemensamma ställföreträdaren om detta. Om anmälnarna begär det, kan EFTA:s övervakningsmyndighet i sådana fall, där så är lämpligt och om inte annat följer av punkt 2 nedan, behandla anmälan som en ansökan enligt artikel 2 eller en anmälan enligt artikel 4 i kapitel II, som en ansökan enligt artikel 12 i kapitel VI, som en ansökan enligt artikel 12 i kapitel IX eller som en ansökan enligt artikel 3.2 eller artikel 5 i i kapitel XI.

2. I sådana fall som avses i punkt 1, andra meningen, kan EFTA:s övervakningsmyndighet kräva att de uppgifter som lämnas i anmälan kompletteras inom en lämplig tidsfrist som den bestämmer, i den mån detta behövs för att bedöma transaktionen på grundval av ovannämnda kapitel. Ansökan eller anmälan skall anses uppfylla kraven i dessa kapitel från tidpunkten för den ursprungliga anmälan, förutsatt att EFTA:s övervakningsmyndighet mottar de kompletterande uppgifterna inom den bestämda tidsfristen.

AVSNITT II

TIDSFRISTER FÖR INLEDANDE AV
FÖRFARANDE OCH FÖR BESLUT

Artikel 6

Tidsfristens början

1. De tidsfrister som anges i artikel 10.1 i kapitel XIII skall börja löpa från och med dagen efter giltighetsdatum för anmälan enligt artikel 4.1 och 2 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89).

2. Den tidsfrist som anges i artikel 10.3 i kapitel XIII skall börja löpa från och med dagen efter den dag när förfarandet inleddes.

3. Om den första dagen i en frist inte är en arbetsdag enligt artikel 19, skall fristen löpa från och med följande arbetsdag.

Artikel 7

Tidsfristens utgång

1. Den frist som avses i artikel 10.1, första stycket, i kapitel XIII skall löpa ut vid utgången av den dag i månaden efter den månad i vilken fristen började att löpa, som har samma datum som den dag då fristen börjar löpa. Om en sådan dag inte förekommer i den månaden, skall fristen löpa ut vid utgången av månadens sista dag.

2. Den frist som avses i artikel 10.1, andra stycket, i kapitel XIII skall löpa ut vid utgången av den dag i sjätte veckan efter den vecka i vilken fristen började att löpa, som är samma veckodag som den dag då fristen började löpa.

3. Den frist som avses i artikel 10.3 i kapitel XIII skall löpa ut vid utgången av den dag i fjärde månaden efter den månad i vilken fristen började att löpa, som har samma datum som den dag då fristen började löpa. Om en sådan dag inte förekommer i den månaden, skall fristen löpa ut vid utgången av månadens sista dag.

4. Om sista dagen i fristen inte är en arbetsdag enligt artikel 19, skall fristen löpa ut vid utgången av följande arbetsdag.

5. Punkt 1—4 ovan gäller om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 8.

Artikel 8

Förlängning av tidsfrister vid helgdagar

Om helgdagar eller andra fridagar fastställda

av EFTA:s övervakningsmyndighet enligt artikel 19 infaller inom de frister som avses i artikel 10.1 och 3 i kapitel XIII, skall dessa frister förlängas med motsvarande antal dagar.

Artikel 9

Tillfälligt avbrytande av tidsfristen

1. Den frist som avses i artikel 10.3 i kapitel XIII skall tillfälligt upphöra att löpa om EFTA:s övervakningsmyndighet måste fatta beslut enligt artikel 11.5 eller 13.3 i kapitel XIII därför att

a) uppgifter som EFTA:s övervakningsmyndighet med stöd av artikel 11.2 i kapitel XIII har begärt från ett företag som deltar i en koncentration inte lämnas, eller inte lämnas på ett fullständigt sätt, inom den tidsfrist som har bestämts av EFTA:s övervakningsmyndighet,

b) ett företag som deltar i koncentrationen har vägrat att underkasta sig en undersökning som EFTA:s övervakningsmyndighet anser nödvändig med stöd av artikel 13.1 i kapitel XIII eller att samarbeta vid genomförandet av en sådan undersökning enligt ovannämnda bestämmelse,

c) anmälarna har underlåtit att underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet om väsentliga förändringar i de förhållanden som redovisas i anmälan.

2. Den frist som avses i artikel 10.3 i kapitel XIII skall tillfälligt upphöra att löpa,

a) i sådana fall som avses i punkt 1 a ovan, under tiden mellan utgången av den tidsfrist som har bestämts i begäran om uppgifter och mottagandet av de fullständiga och korrekta uppgifter som krävs genom beslutet,

b) i sådana fall som avses i punkt 1 b ovan, under tiden mellan det misslyckade försöket att genomföra undersökningen och avslutandet av den genom beslutet beordrade undersökningen,

c) i sådana fall som avses i punkt 1 c ovan, under tiden mellan det att den förändring i förhållandena som omtalas där inträffar och mottagandet av de fullständiga och korrekta uppgifter som krävs genom beslutet eller avslutandet av den genom beslutet beordrade undersökningen.

3. Avbrottet i tidsfristen börjar dagen efter den dag när händelsen som föranledde avbrytandet inträffade. Avbrottet skall upphöra vid utgången av den dag när anledningen därtill bortfaller. Om denna dag inte är en arbetsdag

enligt artikel 19, skall avbrottet i tidsfristen upphöra vid utgången av följande arbetsdag.

Artikel 10

Iakttagande av tidsfristen

De tidsfrister som avses i artikel 10.1 och 3 i kapitel XIII skall iakttagas om EFTA:s övervakningsmyndighet har fattat beslutet i fråga före utgången av fristen. De berörda företagen skall meddelas beslutet utan dröjsmål.

AVSNITT III

FÖRHÖR MED PARTERNA OCH TREDJE MAN

Artikel 11

Beslut om uppskjutande av koncentrationer

1. Om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att fatta ett beslut enligt artikel 7.2 i kapitel XIII eller enligt artikel 7.4 i samma kapitel som är till nackdel för parterna, skall den enligt artikel 18.1 i samma kapitel skriftligt meddela de berörda parterna sina anmärkningar och bestämma en tidsfrist inom vilken de får yttra sig.

2. Om EFTA:s övervakningsmyndighet enligt artikel 18.2 i kapitel XIII interimistiskt har fattat ett sådant beslut som avses i punkt 1 utan att ha lämnat de berörda parterna tillfälle att yttra sig, skall den snarast och i varje fall före utgången av den period under vilken koncentrationen uppskjuts skicka dem texten till det interimistiska beslutet samt bestämma en tidsfrist inom vilken de får yttra sig.

När de berörda parterna har yttrat sig skall EFTA:s övervakningsmyndighet fatta ett slutligt beslut om att upphäva, ändra eller bekräfta det interimistiska beslutet. Om de berörda parterna inte har yttrat sig inom den bestämda tidsfristen blir EFTA:s övervakningsmyndighets interimistiska beslut slutligt vid utgången av denna frist.

3. De berörda parterna skall yttra sig skriftligt eller muntligt inom den bestämda tidsfristen. De kan skriftligt bekräfta sina muntliga yttranden.

Artikel 12

Beslut i sak

1. Om EFTA:s övervakningsmyndighet av-

ser att fatta ett beslut enligt artikel 8.2, andra stycket, artikel 8.3, 4 och 5, artikel 14 eller artikel 15 i kapitel XIII, skall den innan den samråder med den rådgivande kommittén för koncentrationer inhämta yttranden från de berörda parterna enligt artikel 18 i nämnda kapitel.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall skriftligt meddela de berörda parterna sina anmärkningar. Sådant meddelande skall riktas till anmälarna eller den gemensamme företrädaren. När EFTA:s övervakningsmyndighet meddelar sina anmärkningar skall den bestämma en tidsfrist inom vilken de berörda parterna får framföra sina synpunkter till EFTA:s övervakningsmyndighet.

3. När EFTA:s övervakningsmyndighet har meddelat parterna sina anmärkningar skall den på begäran låta de berörda parterna ta del av akten för att kunna förbereda sina yttranden. De skall dock inte ges tillgång till handlingar som innehåller andra berörda parter eller tredje mans affärshemligheter eller andra konfidentiella uppgifter, inklusive känslig kommersiell information vars avslöjande skulle kunna vara till betydande skada för den som har lämnat den, eller till myndigheternas interna handlingar.

4. De berörda parterna skall inom den bestämda tidsfristen skriftligt yttra sig om EFTA:s övervakningsmyndighets anmärkningar. De får i sina skriftliga yttranden redogöra för alla förhållanden som är av betydelse för ärendet och får bifoga alla handlingar som kan styrka förhållandena. De kan även föreslå att EFTA:s övervakningsmyndighet hör personer som kan styrka förhållandena.

Artikel 13

Muntliga förhör

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall lämna de berörda parter, som i sina skriftliga yttranden har begärt det, tillfälle att framföra sina synpunkter muntligt, om dessa personer visar att de har ett berättigat intresse därav eller om EFTA:s övervakningsmyndighet avser att ålägga dem böter eller viten. Den kan även i andra fall ge de berörda parterna tillfälle att framföra sina synpunkter muntligt.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall kalla de personer som skall höras att infinna sig vid den tidpunkt som den bestämmer.

3. Den skall genast översända en kopia av

kallelsen till EFTA-staternas behöriga myndigheter, som kan utse en tjänsteman att delta i förhöret.

samma sätt lämna varje annan person tillfälle att framföra sina synpunkter.

Artikel 14

Förhör

1. Förhören skall ledas av de personer som EFTA:s övervakningsmyndighet utser för detta ändamål.

2. Personer som kallas att närvara skall infinna sig personligen eller genom ombud eller ställföreträdare. Företag och företagssammanslutningar kan företrädas av ett vederbörligen befullmäktigat ombud som har utsetts bland deras ordinarie personal.

3. Personer som hörs av EFTA:s övervakningsmyndighet kan biträdas av jurister eller rådgivare som har rätt att föra talan vid EFTA-domstolen eller av andra kvalificerade personer.

4. Förhören skall inte vara offentliga. Personerna skall höras enskilt eller i närvaro av andra personer som har kallats. I det senare fallet skall hänsyn tas till företagets berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

5. De yttranden som avges av varje person som hörs skall protokollföras.

Artikel 15

Yttranden från tredje man

1. Om fysiska eller juridiska personer som kan påvisa ett berättigat intresse i saken, särskilt medlemmar av de berörda företagens administrativa eller styrande organ eller erkända arbetstagarrepresentanter från dessa företag, skriftligt begär att få yttra sig enligt artikel 18.4, andra meningen, i kapitel XIII, skall EFTA:s övervakningsmyndighet skriftligt underrätta dem om förfarandets karaktär och innehåll och fastställa en tidsfrist inom vilken de kan framföra sina synpunkter.

2. De personer som avses i punkt 1 ovan skall yttra sig skriftligt eller muntligt inom den fastställda tidsfristen. De kan skriftligt bekräfta sina muntliga yttranden.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet kan på

AVSNITT IV

DIVERSE BESTÄMMELSER

Artikel 16

Överlämnande av handlingar

1. Handlingar och kallelser från EFTA:s övervakningsmyndighet kan tillställas adressaterna på något av följande sätt:

- a) med bud mot kvitto,
- b) i rekommenderat brev med mottagningsbevis,
- c) med telefax med begäran om mottagningserkännande,
- d) med telex.

2. Om inte annat följer av artikel 18.1, gäller punkt 1 ovan även när berörd part eller tredje man tillställer EFTA:s övervakningsmyndighet handlingar.

3. Om en handling skickas med telex eller telefax skall den anses ha kommit adressaten tillhanda samma dag som den har avsänts.

Artikel 17

Fastställande av tidsfrister

1. När EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer de tidsfrister som anges i artiklarna 4.2, 5.2, 11.1 och 2, 12.2 och 15.1 skall den ta hänsyn till den tid som behövs för att förbereda yttranden och till om ärendet är av brådskande natur. Den skall också ta hänsyn till helgdagar i mottagarlandet.

2. Tidsfrist börjar löpa dagen efter den dag då adressaten mottar ett meddelande.

Artikel 18

EFTA:s övervakningsmyndighets mottagande av handlingar

1. Om inte annat följer av artikel 4.1, skall anmälningar överlämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet under den adress som anges i det formulär som för detta ändamål utfärdas av EFTA-staternas regeringar enligt gemensam överenskommelse eller av EG-kommissionen eller skickas i rekommenderat brev före utgången av den frist som anges i artikel 4.1 i den

rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89). Ytterligare uppgifter som begärs för att göra anmälningar fullständiga enligt artikel 4.2 eller för att komplettera anmälningar enligt artikel 5.2 i nämnda rättsakt skall vara EFTA:s övervakningsmyndighet tillhanda under ovan nämnda adress eller skickas i rekommenderat brev före utgången av den tidsfrist som har bestämts i varje särskilt fall. Skriftliga yttranden över EFTA:s övervakningsmyndighets meddelanden enligt artiklarna 11.1 och 2, 12.2 och 15.1 skall överlämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet under ovan nämnda adress före utgången av den tidsfrist som har bestämts i varje särskilt fall.

2. Om sista dagen i en frist för mottagande av handlingar som avses i punkt 1 inte är en arbetsdag enligt definitionen i artikel 19, skall fristen löpa ut vid utgången av följande arbetsdag.

3. Om sista dagen i en frist för avsändande av handlingar som avses i punkt 1 är en lördag, söndag eller helgdag i avsändningslandet, skall fristen löpa ut vid utgången av följande arbetsdag i det landet.

Artikel 19

Definition av EFTA:s övervakningsmyndighets arbetsdagar

Med arbetsdagar i artiklarna 6.3, 7.4, 9.3 och 18.2 avses alla andra dagar än lördagar, söndagar, helgdagar enligt bilaga 10 till detta protokoll och andra fridagar som fastställs av EFTA:s övervakningsmyndighet och offentliggörs i EES-delen av Europeiska gemenskaper-nas officiella tidning före början av varje år.

DEL IV KOL OCH STÅL

KAPITEL XV BESTÄMMELSER TILLÄMPLIGA PÅ FÖRETAG PÅ KOL- OCH STÅLOMRÅDET

AVSNITT I

ALLMÄNNA BESTÄM- MELSER OM AVTAL OCH KONCENTRATIONER

Artikel 1

1. Ett godkännande enligt artikel 1.2 i

protokoll 25 till EES-avtalet kan ges på vissa villkor och för en begränsad tid. I sådana fall skall EFTA:s övervakningsmyndighet förnya godkännandet en eller flera gånger om den konstaterar att kraven i artikel 1.2 a—c i protokoll 25 till EES-avtalet vid tidpunkten för förnyelsen fortfarande är uppfyllda.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet skall återkalla eller ändra godkännandet om den konstaterar att avtalet till följd av ändrade förhållanden inte längre uppfyller dessa krav eller att de faktiska följderna av avtalet eller av dess tillämpning strider mot de krav som har uppställts för godkännandet.

3. Beslut som innebär att godkännanden ges, förnyas, ändras, vägras eller återkallas, liksom grunderna för besluten, skall offentliggöras. De begränsningar som åläggs enligt artikel 3.2 skall inte vara tillämpliga.

4. EFTA:s övervakningsmyndighet får i enlighet med artikel 3 inhämta alla uppgifter som behövs för tillämpningen av artikel 1 i protokoll 25 till EES-avtalet och av denna artikel, antingen genom en särskild begäran till de berörda parterna eller genom beslut som anger vilka slags avtal, beslut eller förfaranden som skall anmälas.

5. EFTA:s övervakningsmyndighet är, med förbehåll för rätten att föra talan vid EFTA-domstolen enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal, ensam behörig att i enlighet med de villkor som anges i artikel 55 i EES-avtalet samt protokollen 22 och 25 till avtalet avgöra om sådana avtal eller beslut står i överensstämmelse med artikel 1 i protokoll 25 till EES-avtalet.

6. EFTA:s övervakningsmyndighet får åläga ett företag böter eller viten om det har ingått ett avtal som automatiskt är ogiltigt enligt artikel 1.3 i protokoll 25 till EES-avtalet eller om det genom skiljedomsförfarande, avtalsvite, bojkott eller på något annat sätt har tillämpat, eller försökt tillämpa, ett avtal eller beslut som automatiskt är ogiltigt eller ett avtal för vilket godkännande har vägrats eller återkallats eller har utverkat ett godkännande genom medvetet oriktiga eller vilseledande uppgifter eller har deltagit i förfaranden som är förbjudna enligt artikel 1.1 i protokoll 25 till EES-avtalet. Det högsta bötes- eller vitesbeloppet får inte överstiga det dubbla värdet av omsättningen för de varor som berörs av det i artikel 1.1 i protokoll 25 till EES-avtalet

förbjudna avtalet, beslutet eller förfarandet. Om syftet med avtalet, beslutet eller förfarandet har varit att begränsa produktion, teknisk utveckling eller investeringar, kan detta belopp dock höjas, vad gäller böter, till 10 % av det berörda företagens årsomsättning och, vad gäller viten, till 20 % av dagsomsättningen.

Artikel 2

1. Vid bedömningen av huruvida kraven i artikel 2.2 i protokoll 25 till EES-avtalet är uppfyllda skall EFTA:s övervakningsmyndighet, i överensstämmelse med principen om icke-diskriminering, ta hänsyn till storleken på liknande företag inom det territorium som omfattas av EES-avtalet i den utsträckning som den anser det motiverat för att undvika eller utjämna de nackdelar som har uppkommit till följd av skillnader i konkurrensvillkoren.

2. EFTA:s övervakningsmyndighet får uppställa de villkor för godkännandet som den anser nödvändiga för att uppnå syftet med artikel 2.2 i protokoll 25 till EES-avtalet.

3. Innan EFTA:s övervakningsmyndighet tar ställning till en transaktion som berör företag av vilka minst ett inte omfattas av artikel 3 i protokoll 25 till EES-avtalet, skall den inhämta de berörda regeringarnas synpunkter.

4. Om inte annat följer av tillämpningen av artikel 3 på företag som lyder under EFTA:s övervakningsmyndighet, får denna från de fysiska eller juridiska personer som har förvärvat eller sammanslagit, eller avser att förvärva eller sammanslå, ifrågakavande rättigheter eller tillgångar inhämta alla de uppgifter som behövs för tillämpningen av artikel 2 i protokoll 25 till EES-avtalet och av förevarande artikel beträffande transaktioner som kan leda till det resultat som avses i artikel 2.1 i protokoll 25 till EES-avtalet.

5. Om en koncentration har kommit till stånd beträffande vilken EFTA:s övervakningsmyndighet konstaterar att den har genomförts i strid med bestämmelserna i artikel 2.1 i protokoll 25 till EES-avtalet men trots detta uppfyller kraven i artikel 2.2 i protokoll 25 till EES-avtalet, skall den godkänna koncentrationen endast under förutsättning att de personer som har förvärvat eller sammanslagit ifrågakavande rättigheter eller tillgångar erlägger böter enligt punkt 12 b. Om det är uppenbart att ett godkännande borde ha sökts, skall bötesbeloppet

inte understiga hälften av det högsta belopp som anges i punkt 12 b. Erläggas inte detta belopp, skall EFTA:s övervakningsmyndighet vidta de åtgärder som anges nedan i fråga om koncentrationer som befins vara otillåtna.

6. Om en koncentration har kommit till stånd beträffande vilken EFTA:s övervakningsmyndighet konstaterar att de allmänna eller särskilda villkor som har uppställts för ett godkännande enligt artikel 2.2 i protokoll 25 till EES-avtalet inte är uppfyllda, skall EFTA:s övervakningsmyndighet genom ett motiverat beslut förklara att koncentrationen är otillåten och, efter ha gett de berörda parterna tillfälle att framföra sina synpunkter, förordna om uppdelning av de sammanförda företagen eller tillgångarna eller om upphörande av den gemensamma kontrollen samt om vidtagande av alla andra åtgärder som den anser nödvändiga för att de berörda företagen åter skall drivas eller tillgångarna utnyttjas självständigt och för att återupprätta normala konkurrensvillkor. Varje direkt berörd person kan i enlighet med artikel 108.2 b i EES-avtalet och artikel 18 i förevarande avtal föra talan mot sådana beslut. EFTA-domstolen har enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal oinskränkt rätt att pröva huruvida den genomförda transaktionen utgör en koncentration enligt artikel 2.1 i protokoll 25 till EES-avtalet och de rättsakter om kol och stål som anges i bilaga XIV till EES-avtalet. Väckande av sådan talan skall medföra att beslutet skjuts upp. Talan får endast väckas efter det att ovannämnda åtgärder har påbjudits, såvida inte EFTA:s övervakningsmyndighet samtycker till att särskild talan väcks mot det beslut genom vilket transaktionen har förklarats otillåten.

7. EFTA:s övervakningsmyndighet kan när som helst, med förbehåll för tillämpning av artikel 41 i EES-avtalet, vidta eller föranstalta om sådana förebyggande interimsåtgärder som den anser nödvändiga för att skydda konkurrerande företags eller tredje mans intressen samt för att avvärja varje åtgärd som skulle kunna hindra att dess beslut verkställs. Om inte EFTA-domstolen beslutar annorlunda, skall talan inte medföra anstånd i fråga om sådana interimsåtgärder.

8. EFTA:s övervakningsmyndighet skall medge de berörda parterna en skälig frist för att efterkomma dess beslut. Efter utgången av denna frist får den förelägga eller tillgångar.

9. Om de berörda parterna inte uppfyller sina skyldigheter, skall EFTA:s övervakningsmyndighet dessutom själv vidta åtgärder för att få sitt beslut verkställt.

10. EFTA:s övervakningsmyndighet har dessutom befogenhet att rikta sådana rekommendationer till de berörda EFTA-staterna som kan behövas för att säkerställa att de åtgärder som avses i föregående stycken verkställs inom ramen för deras nationella lagstiftning.

11. Vid utövandet av sina befogenheter skall EFTA:s övervakningsmyndighet beakta de rättigheter som tredje man har förvärvat i god tro.

12. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ålägga böter till ett belopp som inte överstiger

a) 3 % av värdet av de tillgångar som har förvärvats eller sammanslagits, eller som skall förvärvas eller sammanslås, för fysiska eller juridiska personer som har undandragit sig de skyldigheter som anges i punkt 4,

b) 10 % av värdet av de tillgångar som har förvärvats eller sammanslagits för fysiska eller juridiska personer som har undandragit sig de skyldigheter som anges i artikel 2.1 i protokoll 25 till EES-avtalet, varvid detta maximibelopp efter utgången av tolfte månaden efter det att transaktionen har genomförts skall höjas med en tjugofjärdedel för varje ytterligare månad som förflyter till dess att EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer att en överträdelse har skett,

c) 10 % av värdet av de tillgångar som har förvärvats eller sammanslagits, eller som skall förvärvas eller sammanslås, för fysiska eller juridiska personer som genom oriktiga eller vilseledande uppgifter har erhållit eller försökt erhålla ett godkännande enligt artikel 2.2 i protokoll 25 till EES-avtalet,

d) 15 % av värdet av de tillgångar som har förvärvats eller sammanslagits för företag under dess behörighet som har deltagit i eller medverkat vid transaktioner som strider mot bestämmelserna i artikel 2 i protokoll 25 till EES-avtalet eller i denna artikel.

13. Personer som åläggs böter enligt punkt 12 får väcka talan vid EFTA-domstolen enligt artikel 36 i detta avtal.

Artikel 3

1. EFTA:s övervakningsmyndighet får inhämta de uppgifter som den behöver för att

fullgöra sina uppgifter. Den får låta utföra nödvändiga kontrollundersökningar.

2. Om inte annat följer av artikel 9 i protokoll 23 till EES-avtalet, får inte EFTA:s övervakningsmyndighet utlämna uppgifter som har erhållits till följd av tillämpningen av artiklarna 55 och 58 i EES-avtalet, protokoll 25 till avtalet och bestämmelserna i detta kapitel och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess, särskilt uppgifter om företag, deras affärsförbindelser eller kostnadsfaktorer. Denna skyldighet skall också omfatta representanter för EG-kommissionen och EG-medlemsstaterna som deltar i Rådgivande kommittén enligt artikel 10.4 i kapitel II och i förhör enligt artikel 8.2 i kapitel IV.

Med detta förbehåll skall EFTA:s övervakningsmyndighet offentliggöra sådana uppgifter som kan vara till nytta för regeringar eller övriga berörda parter.

3. EFTA:s övervakningsmyndighet kan ålägga böter eller viten för företag som undandrar sig de skyldigheter som följer av beslut fattade enligt denna artikel eller som medvetet lämnar oriktiga uppgifter. Bötesbeloppet får uppgå till 1 % av årsomsättningen, och vitesbeloppet får för varje dags dröjsmål uppgå till högst 5 % av den genomsnittliga dagsomsättningen.

4. Om ett företag har åsamkats skada genom att EFTA:s övervakningsmyndighet har kränkt sekretessen, får skadeståndstalan väckas vid EFTA-domstolen i enlighet med artikel 108.2 i EES-avtalet och de tillämpliga bestämmelserna i förevarande avtal, särskilt artikel 39.

Artikel 4

Innan EFTA:s övervakningsmyndighet ålägger böter eller viten enligt detta kapitel skall den ge den berörda parten tillfälle att framföra sina synpunkter.

Artikel 5

Den omsättning som skall ligga till grund för beräkning av böter och viten som åläggs företag enligt detta kapitel skall vara omsättningen på de varor som avses i protokoll 14 till EES-avtalet.

AVSNITT II

UPPGIFTSSKYLDIGHET
(ARTIKEL 2.4 I AVSNITT I)

DEL I

Anmälningsskyldighet

Artikel 1

Alla fysiska och juridiska personer, utom personer som inom det territorium som omfattas av EES-avtalet är verksamma inom produktion av kol och stål eller annan distribution av dessa produkter än försäljning till hushåll eller hantverksindustri, skall lämna de uppgifter som avses i detta avsnitt, om de genomför sådana transaktioner som avses i nedanstående artiklar.

Artikel 2

De personer som avses i artikel 1 skall till EFTA:s övervakningsmyndighet anmäla varje förvärv av rättigheter i ett företag som avses i artikel 3 i protokoll 25 till EES-avtalet samt varje förvärv av befogenhet att för egen eller tredje mans räkning utöva rättigheter i ett sådant företag, varigenom de förvärvar mer än 10 % av rösträttigheterna vid sammanträden med företagets aktieägare eller andra delägare, om det sammanlagda värdet av deras rättigheter överstiger 100 000 ecu. Vid beräkningen skall medräknas alla rättigheter eller befogenheter att för annans räkning utöva rättigheter som innehas av de berörda personerna före transaktionen i fråga.

Artikel 3

Artikel 1 gäller även förvärv av rättigheter i ett företag som utövar kontroll över ett företag som avses i artikel 3 i protokoll 25 till EES-avtalet.

Artikel 4

1. Banker och deras ombud är befriade från skyldigheten att anmäla de transaktioner som anges i artiklarna 2 och 3, om utövandet av rösträttigheterna hänför sig till

— aktier tillhörande kunder i dessa eller andra banker, eller

— aktier utställda på viss person eller beträffande vilka banken i egenskap av förvaltare har befogenhet att utöva rättigheterna för sina kunders räkning.

2. Punkt 1 påverkar inte

— bankernas skyldighet att lämna uppgifter om sådana transaktioner enligt artikel 7,

— kundernas skyldighet att anmäla sådana transaktioner enligt artiklarna 2 och 3 eller lämna uppgifter enligt artikel 7.

Artikel 5

EFTA:s övervakningsmyndighet kan genom särskilt tillstånd och på vissa villkor medge vederbörligen ackrediterade börsmäklare undantag från skyldigheten att anmäla de transaktioner som anges i artiklarna 2 och 3, om de inte utövar de rösträttigheter som är förenade med de värdepapper som de innehar.

Artikel 6

Den anmälan som avses i artiklarna 2 och 3 skall göras inom fyra veckor från den dag när den uppgiftsskyldige får kännedom om transaktionen i fråga.

DEL II

Särskild begäran om uppgifter

Artikel 7

1. EFTA:s övervakningsmyndighet kan från de personer som avses i artikel 1 genom särskild begäran inhämta alla uppgifter som behövs för tillämpning av artikel 2 i avsnitt I beträffande

1) förvärv av äganderätten till eller rätten att använda ett företags fastigheter, industrianläggningar eller koncessioner, om dessa fastigheter, anläggningar eller koncessioner före förvärvet användes i driften av företaget,

2) förvärv av rättigheter i ett företag som medför rösträtt vid sammanträden med företagets aktieägare eller andra delägare,

3) förvärv av befogenheten att för egen eller tredje mans räkning utöva sådana rättigheter som avses i 2) och som innehas av tredje man,

4) förvärv genom avtal av rätten att fatta beslut om redovisning eller disposition av ett företags vinster,

5) förvärv av rätten att ensam eller tillsammans med andra delta i ledningen av ett företag, antingen som ägare, förmånshavare, företagsledare eller medlem av de styrande organen,

6) utnämning till styrelseledamot i ett företag.

2. Likaså skall uppgiftsskyldiga på EFTA:s

övervakningsmyndighets begäran för denna uppgift den faktiska rättsinnehavarens namn och adress, om de har befogenhet

— att utöva de rättigheter som avses i punkt 1 i egenskap av förvaltare för tredje mans räkning,

— att för egen eller tredje mans räkning utöva sådana rättigheter som avses i punkt 1 och som innehas av tredje man.

AVSNITT III

PRESKRIPTIONSTIDER VID FÖRFARANDE OCH VERKSTÄLLANDE AV PÅFÖLJDER ENLIGT PROTOKOLL 25 TILL EES-AVTALET OCH DETTA KAPITEL

Artikel 1

Preskriptionstider vid förfaranden

1. För EFTA:s övervakningsmyndighets befogenhet att ålägga böter för överträdelse av bestämmelserna i artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet samt protokoll 25 till avtalet eller av bestämmelserna i detta kapitel gäller följande preskriptionstider:

a) tre år vid överträdelse av bestämmelser om parternas ansökningar eller meddelanden, begäran om upplysningar eller genomförande av undersökningar,

b) fem år vid övriga överträdelse.

2. Preskriptionstiden skall räknas från den dag när överträdelsen begås. När det gäller fortsatta eller upprepade överträdelse skall dock tiden räknas från den dag när överträdelsen upphör.

Artikel 2

Avbrott i preskriptionstiden vid förfaranden

1. Preskriptionstiden skall avbrytas av åtgärder som vidtas av EFTA:s övervakningsmyndighet i samband med en preliminär utredning eller ett förfarande avseende en överträdelse. Avbrottet i preskriptionstiden gäller från den dag när minst en part som har deltagit i

överträdelsen har underrättats om åtgärden.

Preskriptionstiden skall avbrytas till följd av bl.a. följande åtgärder:

a) skriftliga framställningar om upplysningar från EFTA:s övervakningsmyndighet eller beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet i vilka de begärda upplysningarna krävs,

b) EFTA:s övervakningsmyndighets utfärdande av skriftliga fullmakter för dess tjänstemän att genomföra undersökningar eller beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet om att en undersökning skall genomföras,

c) EFTA:s övervakningsmyndighets inledande av ett förfarande,

d) skriftliga meddelanden från EFTA:s övervakningsmyndighet om att den berörda parten enligt artikel 4 i avsnitt I skall ges tillfälle att framföra sina synpunkter.

2. Avbrottet i preskriptionstiden gäller alla parter som har deltagit i överträdelsen.

3. Efter varje avbrott börjar preskriptionstiden löpa på nytt. Preskriptionstiden skall dock löpa ut senast när en period som är lika med dubbla preskriptionstiden har förflutit utan att EFTA:s övervakningsmyndighet har ålagt böter eller viten. Denna period skall förlängas med den tid under vilken preskriptionen tillfälligt har upphävts enligt artikel 3.

Artikel 3

Tillfälligt avbrott i preskriptionstiden vid förfaranden

Preskriptionstiden vid förfaranden löper inte under den tid som EFTA:s övervakningsmyndighets beslut är föremål för prövning vid EFTA-domstolen.

Artikel 4

Preskriptionstiden vid verkställande av påföljder

1. En preskriptionstid på fem år gäller för EFTA:s övervakningsmyndighets befogenhet att genomdriva beslut om åläggande av böter eller viten för överträdelse av bestämmelser i EES-avtalet eller föreskrifter som har utfärdats för dess tillämpning.

2. Preskriptionstiden skall räknas från den dag när beslutet träder i kraft.

Artikel 5

Avbrott i preskriptionstiden vid verkställande av påföljder

1. Preskriptionstiden vid verkställande av påföljder skall avbrytas

a) genom meddelande av ett beslut om ändring av det ursprungliga bötes- eller vitesbeloppet eller om avslag på en begäran om en sådan ändring,

b) genom åtgärder som vidtas av EFTA:s övervakningsmyndighet eller av en EFTA-stat på EFTA:s övervakningsmyndighets begäran för att driva in böter eller viten.

2. Efter varje avbrott börjar preskriptionstiden löpa på nytt.

Artikel 6

Tillfälligt avbrott i preskriptionstiden vid verkställande av påföljder

Preskriptionstiden vid verkställande av påföljder skall ej löpa under den tid som

a) en betalningsfrist har medgetts, eller

b) indrivningen har skjutits upp enligt ett beslut av EFTA-domstolen.

AVSNITT IV

**BEOGENHETER FÖR EFTA:S
ÖVERVAKNINGSMYNDIGHETS
TJÄNSTEMÄN OCH BEFULL-
MÄKTIGADE FÖRETRÄDARE SOM
HAR TILL UPPGIFT ATT
GENOMFÖRA KONTROLLER
ENLIGT BESTÄMSELSENA
I PROTOKOLL 25 TILL
EES-AVTALET OCH
I DETTA KAPITEL**

Artikel 1

1. EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän och befullmäktigade ombud som har till uppgift att genomföra kontroller av företag enligt protokoll 25 och bilaga XIV till EES-avtalet samt bestämmelserna i detta kapitel,

särskilt artikel 3.1 i avsnitt I, har befogenhet

a) att i den omfattning som behövs med hänsyn till syftet med kontrollen granska böcker och affärshandlingar, inklusive all dokumentation som finns lagrad i automatiserade system, oavsett var bokföringen och handlingarna förvaras,

b) att göra kopior eller fotokopior av eller utdrag ur böckerna och affärshandlingarna, inklusive all dokumentation som finns lagrad i automatiserade system,

c) att begära muntliga förklaringar på platsen,

d) att få tillträde till samtliga lokaler, markområden och transportmedel hos företaget eller tredje man hos vilken dess böcker eller affärshandlingar förvaras, och att därvid få ta del av dessa handlingar för att kunna välja ut allt material som är av betydelse och som skall läggas fram för kontroll.

2. Den berörda staten skall underrättas i vederbörlig ordning om kommande besök av kontrollanter och om dessas ställning. Statens tjänstemän kan, på begäran av staten eller av EFTA:s övervakningsmyndighet, bistå EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

3. Företagen skall bistå EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän och befullmäktigade ombud vid fullgörandet av deras uppgifter.

Artikel 2

EFTA:s övervakningsmyndighets tjänstemän och befullmäktigade ombud som har till uppgift att genomföra kontroller skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt som anger syftet med kontrollen. EFTA:s övervakningsmyndighet skall även förse representanter för EG-kommissionen som enligt artikel 8.4 i protokoll 23 till EES-avtalet skall delta i undersökningen med en sådan fullmakt.

Artikel 3

Företagen skall fullgöra de skyldigheter som följer av artikel 1 i detta avsnitt utan att det behövs ett särskilt beslut om detta. I annat fall kan de åläggas böter och viten enligt artikel 3.3 i avsnitt I.

DEL V ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER OCH ÖVRIGA BESTÄMMELSER

KAPITEL XVI ÖVERGÅNGS- BESTÄMMELSER OCH ÖVRIGA BESTÄMMELSER

AVSNITT I

BESTÄMMELSER SOM ÄR TILLÄMPLIGA PÅ KAPITEL II—XII OCH XV

Artikel 1

Anmälan av befintliga avtal, beslut och förfaranden

1. Sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i EES-avtalet, som föreligger när avtalet träder i kraft och beträffande vilka parterna önskar återropa bestämmelserna i artikel 53.3 i EES-avtalet skall anmälas till EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i artikel 56 i EES-avtalet, de regler som avses i artikel 1—3 i protokoll 21 och protokoll 23 till EES-avtalet, liksom kapitlen III, VI, VII, IX, X, XI, XII och XV inom sex månader från det att EES-avtalet har trätt i kraft.

2. Punkt 1 gäller inte sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i EES-avtalet och som omfattas av artikel 4.2 i kapitel II. Dessa kan anmälas till EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med artikel 56 i EES-avtalet, de regler som avses i artikel 1—3 i protokoll 21 och protokoll 23 till EES-avtalet, liksom kapitlen III, VI, VII, IX, X, XI, XII och XV.

Artikel 2

Beslut enligt artikel 53.3 i EES-avtalet

1. När EFTA:s övervakningsmyndighet fattar beslut enligt artikel 53.3 i EES-avtalet, skall den ange den dag från vilken beslutet skall ha verkan. Denna dag skall inte sättas tidigare än dagen för anmälan.

2. Andra meningen i punkt 1 skall inte vara tillämplig på sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som omfattas av artikel 4.2 i kapitel II och artikel 1.2 i detta kapitel eller

som omfattas av artikel 1.1 och som har anmälts inom den tidsfrist som anges i artikel 1.1.

Artikel 3

Särskilda bestämmelser beträffande befintliga avtal, beslut och förfaranden

1. Om sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i EES-avtalet, som föreligger när EES-avtalet träder i kraft och som har anmälts inom den tidsfrist som anges i artikel 1.1 i detta kapitel inte uppfyller villkoren i artikel 53.3 i EES-avtalet och de berörda företagen eller företagssammanslutningarna upphör att tillämpa dem eller ändrar dem på sådant sätt att de inte längre faller under förbudet i artikel 53.1 eller så att de uppfyller villkoren i artikel 53.3, skall förbudet i artikel 53.1 endast gälla för den tidsperiod som EFTA:s övervakningsmyndighet fastställer. Beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med föregående mening gäller inte företag och företagssammanslutningar som inte uttryckligen har samtyckt till anmälan.

2. Punkt 1 gäller sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i artikel 4.2 i kapitel II och som föreligger när EES-avtalet träder i kraft, om de har anmälts inom sex månader från den dagen.

Artikel 4

Ansökningar och anmälningar som har inlämnats till EG-kommissionen innan EES-avtalet träder i kraft skall anses uppfylla bestämmelserna om ansökningar och anmälningar enligt detta avtal.

Den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i EES-avtalet och artikel 10 i protokoll 23 till EES-avtalet kan kräva att ett vederbörligen ifyllt formulär, såsom är föreskrivet för tillämpningen av EES-avtalet, inlämnas till den inom en tidsfrist som den bestämmer. I så fall skall ansökningar och anmälningar anses ha skett på rätt sätt endast om formulären inlämnas inom den fastställda tiden och i enlighet med bestämmelserna i EES-avtalet och i kapitlen II, III, V, VII, X, XII och XV i detta protokoll.

Artikel 5

Böter

Böter för överträdelse av bestämmelserna i

artikel 53.1 i EES-avtalet skall inte åläggas med avseende på en åtgärd som har vidtagits före anmälan av sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artiklarna 1 och 2 i detta kapitel och som har anmälts inom den tidsfrist som anges där.

Artikel 6

EFTA-staterna skall säkerställa att åtgärder vidtas inom sex månader från det att EES-avtalet har trätt i kraft för att ge EFTA:s övervakningsmyndighets och EG-kommissionens tjänstemän det biträde de behöver för att kunna genomföra sina undersökningar enligt avtalet.

Artikel 7

Beträffande avtal, beslut och samordnade förfaranden som föreligger när EES-avtalet träder i kraft och som omfattas av artikel 53.1 i EES-avtalet skall förbudet i artikel 53.1 inte gälla om avtalen, besluten eller förfarandena inom sex månader från det att EES-avtalet har trätt i kraft ändras på sådant sätt att de uppfyller villkoren för gruppundantag enligt bilaga XIV till EES-avtalet.

Artikel 8

Beträffande avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som föreligger när EES-avtalet träder i kraft och som omfattas av artikel 53.1 i EES-avtalet skall förbudet i artikel 53.1 inte gälla från dagen för avtalets ikraftträdande om avtalen, besluten eller förfarandena inom sex månader från det att EES-avtalet har trätt i kraft ändras på sådant sätt att de inte längre omfattas av förbudet i artikel 53.1.

Artikel 9

Avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som före EES-avtalets ikraftträdande har medgetts individuellt undantag enligt artikel 85.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen skall även i fortsättningen vara undantagna i förhållande till bestämmelserna i EES-avtalet till utgången av den period som har angetts i undantagsbeslutet eller till den tidpunkt som EG-kommissionen annars bestämmer, om denna infaller tidigare.

AVSNITT II

BESTÄMMELSER SOM ÄR TILLÄMPLIGA PÅ KAPITEL XIII OCH XIV

Artikel 10

Varken den rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 i bilaga XIV till EES-avtalet (förordning (EEG) nr 4064/89) eller kapitel XIII gäller koncentrationer som var föremål för ett avtal eller tillkännagivande eller om kontroll förvärvades enligt artikel 4.1 i nämnda rättsakt före tidpunkten för EES-avtalets ikraftträdande och de gäller inte under några omständigheter koncentrationer beträffande vilka en EFTA-stats myndighet med ansvar för konkurrens har inlett ett förfarande före den tidpunkten.

TILLÄGG

(...)

TILLÄGG 7

FÖRTECKNING ÖVER VISSA TEKNISKA AVTAL INOM LUFTFARTSSEKTORN SOM AVSES I ARTIKEL 2 I KAPITEL XI

- a) Införande eller enhetlig tillämpning av obligatoriska eller rekommenderade tekniska standarder för flygplan, flygplansdelar, -utrustning och -tillbehör, om sådana standarder har fastställts av en organisation som normalt åtnjuter internationellt erkännande eller av en tillverkare av flygplan eller flygplansutrustning,
- b) införande eller enhetlig tillämpning av tekniska standarder för fasta installationer för flygplan, om sådana standarder har fastställts av en organisation som normalt åtnjuter internationellt erkännande,
- c) utbyte, leasing, gemensam användning eller underhåll av flygplan, flygplansdelar, flygplansutrustning eller fasta installationer för flygtrafik samt gemensamt inköp av flygplansdelar, förutsatt att sådan verksamhet drivs på icke-diskriminerande grund,
- d) införande, drift och underhåll av tekniska

kommunikationsnät, förutsatt att sådan verksamhet drivs på icke-diskriminerande grund,

e) utbyte, gemensam användning eller utbildning av personal för tekniska eller driftsmässiga ändamål,

f) organisation och utförande av ersättningstransporter för passagerare, post och resgods vid flygplanshaverier/ -förseningar, antingen enligt charteravtal eller avtal om tillhandahållande av ersättningsflygplan,

g) organisation och utförande av successiva eller kompletterande flygtransporter och fastställande och tillämpning av totalpriser och -villkor för sådan verksamhet,

h) sammanslagning av enstaka försändelser,

i) uppställande av enhetliga regler för tariffernas struktur och villkoren för tillämpningen

av dessa, förutsatt att dessa regler inte direkt eller indirekt innebär att transportpriser och -villkor fastställs,

j) arrangemang för försäljning, endossement och accept av biljetter mellan flygbolag interlining samt de för dessa ändamål upprättade återbetalnings-, proratafördelnings- och redovisningssystemen,

k) clearing och avräkning mellan flygbolag genom en clearingcentral, inklusive sådana tjänster som är nödvändiga för detta eller hänger samman därmed, clearing och avräkning mellan flygbolag och deras utsedda ombud genom ett centraliserat och automatiserat avräkningssystem, inklusive sådana tjänster som är nödvändiga för detta eller hänger samman därmed.

(...)

BILAGA I

FÖRTECKNING SOM AVSES I ARTIKEL 24, ANDRA STYCKET, I AVTALET MELLAN EFTA-STATERNA OM UPPRÄTTANDE AV EN ÖVER- VAKNINGSMYNDIGHET OCH EN DOMSTOL¹⁾

Anmälan i förväg av statliga stödprogram och andra procedurregler

1. C/252/80/s.2: Anmälan av statligt stöd till kommissionen enligt artikel 93.3 i Romfördraget. Medlemsstaternas underlåtenhet att iaktta sina förpliktelser (EGT nr C 252, 30.9.1980, s.2).

2. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(81) 12740 av den 2 oktober 1981.

3. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(89) D/5521 av den 27 april 1989.

4. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(87) D/5540 av den 30 april 1989. Förfarande enligt artikel 93.2 i Romfördraget — Tidsfrister.

5. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(90) D/28091 av den 11 oktober 1990. Statligt stöd — information till medlemsstaterna om fall av stödåtgärder som kommissionen inte har invändningar mot.

6. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(91) D/4577 av den 4 mars 1991. Meddelande till medlemsstaterna om förfaranden vid anmälan av planerade stödprogram och om förfaranden som är tillämpliga när stöd ges i strid mot bestämmelserna i artikel 93.3 i Romfördraget.

Bedömning av stöd av mindre betydelse

7. C/40/90/s.2: Anmälan av stödprogram av mindre betydelse (EGT nr C 40, 20.2.1990, s.2).

Offentliga myndigheters innehav av kapital

8. Tillämpning av artikel 92 och 93 i Rom-

fördraget på offentliga myndigheters innehav av kapital (Bulletin EC 9—1984).

Olagliga stödåtgärder

9. C/318/83/s.3: Meddelande från kommissionen om olagliga stödåtgärder (EGT nr C 318, 24.11.1983, s.3).

Statliga garantier

10. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(89) D/4328 av den 5 april 1989.

11. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(89) D/12772 av den 12 oktober 1989.

Textil- och beklädnadsindustrin

12. Meddelande från kommissionen till medlemsstaterna om gemenskapens rambestämmelser för stöd till textilindustrin (SEC(71) 363 Slutlig version — juli 1971).

13. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(77) D/1190 av den 4 februari 1977 och bilaga (dokument SEC(77) 317, 25.1.1977). Undersökning av nuläget beträffande stöd till textil- och beklädnadsindustrin.

Syntetfiberindustrin

14. C/173/89/s.5: Meddelande från kommis-

¹⁾ Det följer av artiklarna 5.2.b och 24 i detta avtal att EFTA:s övervakningsmyndighet, efter avtalets ikraftträdande är skyldig att anta rättsakter som motsvarar dem som är upptagna i denna bilaga. Beträffande ändringar i dessa rättsakter eller antagandet av andra eller kommande rättsakter på detta område, har EFTA:s övervakningsmyndighet skyldigheter i överensstämmelse med sin behörighet enligt detta avtal.

sionen om stöd till syntetfiberindustrin inom EG (EGT nr C 173, 8.7.1989, s.5).

Bilindustrin

15. C/123/89/s.3: Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till bilindustrin (EGT nr C 123, 18.5.1989, s. 3).

16. C/81/91/s.4: Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till bilindustrin (EGT nr C 81, 26.3.1991, s. 4).

Rambestämmelser för allmänna program för regionalt stöd

17. 471 Y 1104: Rådets resolution av den 20 oktober 1971 om allmänna program för regionalt stöd (EGT nr C 111, 4.11.1971, s.1).

18. C/111/71/s.7: Meddelande från kommissionen om rådets resolution av den 20 oktober 1971 om allmänna regionala stödprogram (EGT nr C 111, 4.11.1971, s.7).

19. Meddelande från kommissionen till rådet om allmänna regionala stödprogram (COM(75)77, slutlig version).

20. C/31/79/s.9: Meddelande från kommissionen om regionala stödprogram (EGT nr C 31, 3.2.1979, s.9).

21. C/212/88/s.2: Meddelande från kommissionen om metoden för tillämpning av artikel 92.3 a och 92.3 c på regionalt stöd (EGT nr C 212, 12.8.1988, s.2).

22. C/10/90/s.8: Meddelande från kommissionen om revidering av meddelande av den 3 februari 1979 (EGT nr C 10, 16.1.1990, s.8).

23. C/163/90/s.5: Meddelande från kommissionen om metoden vid tillämpningen av artikel 92.3 c på regionalt stöd (EGT nr C 163, 4.7.1990, s.5).

24. C/163/90/s.6: Meddelande från kommissionen om metoden vid tillämpningen av artikel 92.3 a på regionalt stöd (EGT nr C 163, 4.7.1990, s.6).

Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd på miljöområdet

25. Brev från kommissionen till medlemssta-

terna S/74/30.807 av den 7 november 1974.

26. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(80) D/8287 av den 7 juli 1980.

27. Meddelande från kommissionen till medlemsstaterna (Bilaga till brev av den 7 juli 1980).

28. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(87) D/3795 av den 29 mars 1987.

Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning och utveckling

29. C/83/86/s.2: Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning och utveckling (EGT nr C 83, 11.4.1986, s.2).

30. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(90) D/01620 av den 5 februari 1990.

Tillämpningsregler för allmänna stödprogram

31. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(79) D/10478 av den 14 september 1979.

32. Övervakning av undsättnings- och omstruktureringstöd (Åttonde rapporten om konkurrenspolitik, punkt 228).

Tillämpningsregler vid kumulation av stöd för olika ändamål

33. C/3/85/s.3: Meddelande från kommissionen om kumulation av stöd för olika ändamål (EGT nr C 3, 5.1.1985, s.3).

Sysselsättningsstöd

34. Sextonde rapporten om konkurrenspolitik, punkt 253.

35. Tjugonde rapporten om konkurrenspolitik, punkt 280.

Övervakning av stöd till stålindustrin

36. C/320/88/s.3: Rambestämmelser för vissa stålsektorer som inte omfattas av EKSG-fördraget (EGT nr C 320, 13.12.1988, s.3).

BILAGA IIFÖRTECKNING SOM AVSES I ARTIKEL 25, ANDRA STYCKET,
I AVTALET MELLAN EFTA-STATERNA OM UPPRÄTTANDE AV EN
ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET OCH EN DOMSTOL¹*Kontroll av koncentrationer*

1. C/203/90/s.5: Kommissionens tillkännagivande om accessoriska begränsningar i samband med koncentrationer (EGT nr C 203, 14.8.1990, s. 5)
2. C/203/90/s.10: Kommissionens tillkännagivande om begreppen koncentration och samarbete med avseende på rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT nr C 203, 14.8.1990, s. 10)

Ensamåterförsäljaravtal

3. C/101/84/s.2: Kommissionens tillkännagivande om kommissionens förordningar (EEG) nr 1983/83 och (EEG) nr 1984/83 av den 22 juni 1983 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av ensamåterförsäljaravtal och exklusiva inköpsavtal (EGT nr C 101, 13.4.1984, s. 2)
4. C/17/85/s.4: Kommissionens tillkännagivande om förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon (EGT nr C 17, 18.1.1985, s. 4)

Övrigt

5. 362 X 1224 (01): Kommissionens tillkännagivande om ensamåterförsäljaravtal med handelsagenter (EGT nr 139, 24.12.1962, s. 2921)
6. C/75/68/s.39: Kommissionens tillkännagivande om avtal, beslut och samordnade förfaranden som avser samarbete mellan företag (EGT nr C 75, 29.7.1968, s. 39) i dess lydelse enligt EGT nr C 84, 28.8.1968, s. 14)
7. C/111/72/s.13: Kommissionens tillkännagivande av den 21 oktober 1972 om import till gemenskapen av japanska varor som omfattas av Romfördraget (EGT nr C 111, 21.10.1972, s. 13)
8. C/1/79/s.2: Kommissionens tillkännagivande av den 18 december 1978 om dess bedömning av vissa underleverantörsavtal i förhållande till artikel 85.1 i EEG-fördraget (EGT nr C 1, 3.1.1979, s. 2)
9. C/231/86/s.2: Kommissionens tillkännagivande om avtal av mindre betydelse som inte omfattas av artikel 85.1 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT nr C 231, 12.9.1986, s. 2)
10. C/233/91/s.2: Riktlinjer för tillämpningen av EEG:s konkurrensregler inom telekommunikationssektorn (EGT nr C 233, 6.9.1991, s. 2)

¹ Det följer av artiklarna 5.2 b och 25 i detta avtal att EFTA:s övervakningsmyndighet efter avtalets ikraftträdande är skyldig att anta rättsakter som motsvarar dem som är upptagna i denna bilaga. Beträffande ändringar i dessa rättsakter eller antagandet av andra eller framtida rättsakter på detta område, har EFTA:s övervakningsmyndighet skyldigheter i överensstämmelse med sin behörighet enligt detta avtal.

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND VI

Bilaga I, II och IV till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga I Veterinära frågor och växtskyddsfrågor

Bilaga II Tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering

Bilaga IV Energi

BILAGA I

VETERINÄRA FRÅGOR OCH VÄXTSKYDDSFÖRÅGOR

Förteckning enligt artikel 17

	Sida		Sida
INLEDNING	3	Ömsesidigt bistånd	17
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	1.4. AVEL	17
I VETERINÄRA FRÅGOR	3	Nötkreatur	17
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL .	5	Svin	18
1. GRUNDTEXTER	5	Får och gätter	18
1.1. DJURHÄLSA	5	Hästdjur	18
1.1.1. Handel och utsläppande på mark-		Renrasiga djur	18
naden	5	2. TILLÄMPNINGSTEXTER	18
Nötkreatur/svin	5	2.1. DJURHÄLSA	18
Får och getter	7	2.2. LIVSMEDELSHYGIEN	19
Hästdjur	8	2.3. BLANDAD GRUPP	20
Fjäderfä/kläckningsägg	8	2.4. AVEL	21
Vattenbruk	9	3. RÄTTSAKTER SOM EFTA-STATERNA	
Embryon från nötkreatur	9	OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIG-	
Sperma från nötkreatur	9	HET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN	
Sperma från svin	9	TILL	22
Färskt kött	9	3.1. DJURHÄLSA	22
Fjäderfäkött	10	3.2. LIVSMEDELSHYGIEN	22
Köttvaror	10	4. RÄTTSAKT SOM DE AVTALSSLUTANDE	
1.1.2. Bekämpningsåtgärder	11	PARTERNA SKALL BEAKTA	23
Mul- och klövsjuka	11	II DJURFODER	23
Klassisk svinpest	11	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL .	24
1.1.3. Anmälning av sjukdomar	12	Tillsatser	24
1.2. LIVSMEDELSHYGIEN	12	Foderråvaror och foderblandningar	24
Färskt kött	12	Bioproteiner och motsvarande	25
Köttprodukter	14	Metoder för analys och kontroll	26
Malet kött	14	Främmande ämnen och produkter	27
Äggprodukter	15	III VÄXTSKYDDSFÖRÅGOR	27
Fiskprodukter	15	UTSÄDE	27
Mollusker	16	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL .	27
Hormoner	16	1. GRUNDTEXTER	27
Restsubstanser	16	2. TILLÄMPNINGSTEXTER	32
BST	16	3. RÄTTSAKTER SOM EFTA-STATERNA	
1.3. BLANDAD GRUPP	16	OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIG-	
Mjölk	16	HET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN	
Animaliskt avfall, patogener	17	TILL	32
Foderläkemedel	17		
Kaninkött och kött från vilda djur i			
hågn	17		

BILAGA I

VETERINÄRA FRÅGOR OCH VÄXTSKYDDSFÖRÅGOR

Förteckning enligt artikel 17

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

Schweiz och Liechtenstein skall med avseende på de rättsakter som anges i denna bilaga betraktas som en enhet.

I VETERINÄRA FRÅGOR

1. a) Bestämmelserna om relationer med tredje land, i de rättsakter som anges i detta kapitel, är inte tillämpliga. Följande allmänna principer är däremot tillämpliga:

— De avtalsslutande parterna får inte tillämpa gynnsammare regler för import från tredje land än för den import som härrör från avtalet.

När det gäller ämnen med hormonell eller tyreostatisk verkan får EFTA-staterna trots detta bibehålla sin nationella lagstiftning på import från tredje land.

— Vid handel mellan EFTA-staterna eller

mellan en EFTA-stat och gemenskapen skall djur och varor från tredje land, eller som delvis eller helt härrör därifrån, uppfylla den importerande avtalsslutande partens regler gentemot tredje land.

Den exporterande avtalsslutande parten skall se till att behörig myndighet, i varje enskilt fall, vidtar de åtgärder som behövs för att säkerställa att bestämmelserna i detta stycke uppfylls.

b) De avtalsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

2. Bestämmelserna om gränskontroll, djurskydd och finansiella arrangemang, i de rättsakter som anges i detta kapitel, är inte tillämpliga. De avtalsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

3. För att EFTA:s övervakningsmyndighet skall kunna vidta de åtgärder som behövs skall bestämmelserna i de rättsakter som anges i detta kapitel, inom ramen för detta avtal, tillämpas från och med nio månader efter avtalets ikraftträdande och senast från den 1 januari 1994.

4. De rättsakter som avses i detta kapitel, med undantag för direktiv 91/67/EEG, 91/492/EEG och 91/493/EEG gäller inte Island. Övriga avtalsslutande parter får bibehålla sitt nuvarande regelsystem för tredje land vid handel med Island på områden som inte omfattas av nämnda rättsakter. De avtalsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

5. EFTA-staterna får tillämpa sina nationella regler, trots att gemenskapslagstiftningen beträffande BSE införlivats i detta avtal och i avvaktan på resultatet av de pågående diskussioner som har till syfte att snarast möjligt nå ett heltäckande avtal för EFTA-staternas tillämpning av denna lagstiftning. De förbinder sig emellertid att tillämpa tydliga nationella regler, grundade på objektiva kriterier, på ett icke-diskriminerande och förutsebart sätt. Sådana nationella regler skall överlämnas till

gemenskapen enligt reglerna i protokoll 1 punkt 4 då avtalet träder i kraft. Gemenskapen förbehåller sig rätten att tillämpa liknande regler vid handel med berörda EFTA-stater. De avtalsslutande parterna skall se över situationen under år 1995.

6. Norge får tillämpa egna skyddsregler, grundade på en definition av icke-drabbade regioner, för levande svin, färskt kött, köttvaror och sperma från svin, trots att gemenskapslagstiftningen beträffande new pig disease införlivats i detta avtal och i avvaktan på resultatet av de pågående diskussioner som har till syfte att snarast möjligt nå ett heltäckande avtal för Norges tillämpning av denna lagstiftning. De övriga avtalsslutande parterna förbehåller sig rätten att tillämpa liknande regler i handeln med Norge. De avtalsslutande parterna skall se över situationen under år 1995.

7. Finland, Norge och Österrike får tillämpa sin nationella lagstiftning i stället för rådets direktiv 91/68/EEG om djurhälsovillkor vid handel inom gemenskapen med får och getter trots att direktivet införlivats i detta avtal och i avvaktan på resultatet av de pågående diskussioner som har till syfte att snarast möjligt nå ett heltäckande avtal för dessa avtalsslutande parter tillämpning av denna lagstiftning. Övriga avtalsslutande parter får på detta område bibehålla sina regelsystem för tredje land gentemot dessa länder. De avtalsslutande parterna skall se över situationen under år 1995.

8. Finland, Island och Norge får tillämpa sin nationella lagstiftning för levande fisk och skaldjur samt för ägg och könsceller från fisk och skaldjur för odling eller inplantering, istället för rådets direktiv 91/67/EEG om djurhälsovillkor för utsläppande på marknaden av djur och varor från vattenbruk trots att direktivet införlivats i detta avtal och i avvaktan på resultatet av de pågående diskussioner som har till syfte att så snart som möjligt nå ett heltäckande avtal för dessa avtalsslutande parter tillämpning av denna lagstiftning. Övriga avtalsslutande parter får på dessa områden behålla sina regelsystem för tredje land gentemot dessa avtalsslutande parter. De avtalsslutande parterna skall se över situationen under år 1995.

9. Skyddsklausul

1. a) Gemenskapen och en EFTA-stat får, på grund av allvarliga skäl som rör människors eller djurs hälsa, vidta tillfälliga säkerhetsåtgär-

der enligt eget förfarande i fråga om införande på deras territorium av djur eller animalieprodukter.

Dessa åtgärder skall utan dröjsmål anmälas till alla avtalsslutande parter samt till EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet.

b) Samråd beträffande situationen skall hållas inom 10 dagar från dagen för anmälan.

EG-kommissionen och/eller EFTA:s övervakningsmyndighet skall, inom sina respektive ansvarsområden, vidta de åtgärder som behövs och vederbörligen beakta resultaten från sådana samråd.

2. EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet får hålla samråd om alla aspekter av situationen för djurhälsan och hälsovården. Bestämmelserna i punkt 1 b är tillämpliga.

3. a) EG-kommissionen skall till EFTA:s övervakningsmyndighet överlämna alla beslut om skyddsåtgärder som rör handeln inom gemenskapen. Om EFTA:s övervakningsmyndighet anser att beslutet är olämpligt är bestämmelserna i punkt 2 tillämpliga.

b) EFTA:s övervakningsmyndighet skall till EG-kommissionen överlämna alla beslut om skyddsåtgärder som rör handeln mellan EFTA-stater. Om kommissionen anser att beslutet är olämpligt är bestämmelserna i punkt 2 tillämpliga.

10. Besiktning på platsen

1. EFTA:s övervakningsmyndighet skall ansvara för EFTA-staterna då det gäller tillämpningen av bestämmelserna om stickprovskontroller, inspektioner eller tvister som kräver expertmedverkan och som avses i detta kapitel.

2. Följande principer skall gälla:

a) Inspektioner skall utföras enligt program som motsvarar dem som används inom gemenskapen.

b) EFTA:s övervakningsmyndighet skall, för inspektioner i EFTA-staterna, ha en struktur som motsvarar gemenskapens.

c) Samma kriterier skall gälla för inspektionerna.

d) Inspektören skall vara ojävig när han fullgör sina uppdrag.

e) Inspektörerna skall ha jämförbar nivå vad gäller utbildning och erfarenhet.

f) Information om inspektioner skall utväxlas mellan EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet.

g) Uppföljningen av inspektionerna skall

samordnas mellan EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet.

3. Nödvändiga regler för genomförandet av bestämmelserna om stickprovskontroller, inspektioner eller tvister som kräver expertmedverkan kommer att fastställas i nära samarbete mellan EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet.

4. Reglerna om stickprovskontroller, inspektioner eller tvister som kräver expertmedverkan och som avses i detta kapitel är endast giltiga i fråga om rättsakter eller delar därav som tillämpas av EFTA-staterna.

11. Val av gemensamma referenslaboratorier

Om inte annat följer av de ekonomiska konsekvenserna skall gemenskapens referenslaboratorier fungera som referenslaboratorier för alla parter i detta avtal.

Samråd skall ske mellan de avtalslutande parterna för bestämma arbetsvillkoren.

12. Vetenskapliga veterinära kommittén

EG-kommissionen skall, utöver det antal som fastställts i artikel 3 i kommissionens beslut 81/651/EEG¹⁾ bland högt kvalificerade personer från EFTA-staterna utse två personer för varje avdelning som avses i artikel 2.1 och artikel 3 i beslutet och dessa skall till fullo delta i Vetenskapliga veterinära kommitténs arbete. De kommer inte att delta vid omröstning och deras ställningstagande kommer att protokollföras separat.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. GRUNDTEXTER

1.1. DJURHÄLSA

1.1.1. Handel och utsläppande på marknaden

Nötkreatur/svin

1. **364 L 0432:** Rådets direktiv 64/432/EEG av den 26 juni 1964 om djurhälsoproblem som påverkar handeln inom gemenskapen med nötkreatur och svin (EGT nr 121, 29.7.1964, s. 1977), i dess lydelse enligt

— **366 L 0600:** Rådets direktiv 66/600/EEG av den 25 oktober 1966 (EGT nr L 192, 27.10.1966, s. 3294)

— **371 L 0285:** Rådets direktiv 71/285/EEG av den 19 juli 1971 (EGT nr L 179, 9.8.1971, s. 1)

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 76)

— **372 L 0445:** Rådets direktiv 72/445/EEG av den 28 december 1972 (EGT nr L 298, 31.12.1972, s. 49)

— **373 L 0150:** Rådets direktiv 73/150/EEG av den 5 juni 1973 (EGT nr L 172, 28.6.1973, s. 18)

— **377 L 0098:** Rådets direktiv 77/98/EEG av den 21 december 1976 (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 81)

— **379 L 0109:** Rådets direktiv 79/109/EEG av den 24 januari 1979 (EGT nr L 29, 3.2.1979, s. 20)

— **379 L 0111:** Rådets direktiv 79/111/EEG av den 24 januari 1979 (EGT nr L 29, 3.2.1979, s. 26)

— **380 L 0219:** Rådets direktiv 80/219/EEG av den 22 januari 1980 (EGT nr L 47, 21.2.1980, s. 25)

— **380 L 1098:** Rådets direktiv 80/1098/EEG av den 11 november 1980 (EGT nr L 325, 1.12.1980, s. 11)

— **380 L 1274:** Rådets direktiv 80/1274/EEG av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 75)

— **381 L 0476:** Rådets direktiv 81/476/EEG av den 24 juni 1981 (EGT nr L 186, 8.7.1981, s. 20)

— **382 L 0061:** Rådets direktiv 82/61/EEG av den 26 januari 1982 (EGT nr L 29, 6.2.1982, s. 13)

— **382 L 0893:** Rådets direktiv 82/893/EEG av den 21 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 57)

— **383 L 0642:** Rådets direktiv 83/642/EEG av den 12 december 1983 (EGT nr L 358, 22.12.1983, s. 41)

— **383 L 0646:** Rådets direktiv 83/646/EEG av den 13 december 1983 (EGT nr L 360, 23.12.1983, s. 44)

— **384 L 0336:** Rådets direktiv 84/336/EEG av den 19 juni 1984 (EGT nr L 177, 4.7.1984, s. 22)

— **384 L 0643:** Rådets direktiv 84/643/EEG

¹⁾ EGT nr L 233, 19.8.1981, s. 32.

av den 11 december 1984 (EGT nr L 339, 27.12.1984, s. 27)

— **384 L 0644:** Rådets direktiv 84/644/EEG av den 11 december 1984 (EGT nr L 339, 27.12.1984, s. 30)

— **385 L 0320:** Rådets direktiv 85/320/EEG av den 12 juni 1985 (EGT nr L 168, 28.6.1985, s. 36)

— **385 L 0586:** Rådets direktiv 85/586/EEG av den 20 december 1985 (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 44)

— **387 D 0231:** Rådets beslut 87/231/EEG av den 7 april 1987 (EGT nr L 99, 11.4.1987, s. 18)

— **387 L 0489:** Rådets direktiv 87/489/EEG av den 22 september 1987 (EGT nr L 280, 3.10.1987, s. 28)

— **388 L 0406:** Rådets direktiv 88/406/EEG av den 14 juni 1988 (EGT nr L 194, 22.7.1988, s. 1)

— **389 L 0360:** Rådets direktiv 89/360/EEG av den 30 maj 1989 (EGT nr L 153, 6.6.1989, s. 29)

— **389 D 0469:** Kommissionens beslut 89/469/EEG av den 28 juli 1989 (EGT nr L 225, 3.8.1989, s. 51)

— **389 L 0662:** Rådets direktiv 89/662/EEG av den 11 december 1989 (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 13)

— **390 L 0422:** Rådets direktiv 90/422/EEG av den 26 juni 1990 (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 9)

— **390 L 0423:** Rådets direktiv 90/423/EEG av den 26 juni 1990 (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 13)

— **390 L 0425:** Rådets direktiv 90/425/EEG av den 26 juni 1990 (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 29)

— **391 D 0013:** Kommissionens beslut 91/13/EEG av den 17 december 1990 (EGT nr L 8, 11.1.1991, s. 26)

— **391 D 0177:** Kommissionens beslut 91/177/EEG av den 26 mars 1991 (EGT nr L 86, 6.4.1991, s. 32)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 2 o beträffande regioner skall följande tillägg göras:

- ”— Finland lääni/län
- Liechtenstein Liechtenstein
- Norge fylke
- Schweiz Kanton/canton/cantone
- Sverige län

— Österrike Bundesland”

b) Artikel 4 b är inte tillämplig. Ny lagstiftning kommer att fastställas enligt det förfarande som anges i detta avtal.

c) I artikel 10.2 skall tidsangivelserna 1 juli 1991 och 1 januari 1992, i punktens sista mening, med avseende på EFTA-staterna ersättas med 1 januari 1993 och 1 juli 1993.

d) I bilaga B.12 skall följande tillägg göras för statliga institutioner med ansvar för officiell testning av tuberkulin:

”m) Finland Veterinærinstituttet, Oslo

n) Norge Veterinærinstituttet, Oslo

o) Sverige Institution i det land varifrån varan levereras

p) Schweiz/

Liechtenstein Viruskrankheiten und Immunprophylaxe, Mittelhäusern

q) Österrike Bundesanstalt für Tierseuchenbekämpfung, Mödling”

e) I bilaga C.9 skall följande tillägg göras då det gäller officiella institutioner med ansvar för officiell testning av antigener:

”m) Finland Veterinærinstituttet, Oslo

n) Norge Veterinærinstituttet, Oslo

o) Sverige Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala

p) Schweiz/

Liechtenstein Institut für Veterinär-Bakteriologie, Bern

q) Österrike Bundesanstalt für Tierseuchenbekämpfung, Mödling”

f) I bilaga F

Mall I, not 4,

Mall II, not 5,

Mall III, not 4 och

Mall IV, not 5,

skall följande tillägg göras beträffande namn på veterinära tjänstebenämningar:

”m) Finland: Kunnaneläinlääkäri/ Kaupungineläinlääkäri eller Läänineläinlääkäri/

Kommunalveterinär, Stadsveterinär eller Länsveterinär

n) Norge: Distriktsveterinær

o) Sverige: Gränsveterinär eller Distriktsveterinär

p) Schweiz/

Liechtenstein: Kontrolltierarzt/ Vétérinaire de contrôle/Veterinario di controllo

q) Österrike: Amtstierarzt”

g) I bilaga G punkt A.2 skall följande tillägg göras beträffande de officiella institutionerna.

"m) Finland: Valtion eläinlääketieteellinen laitos, Helsingki/ Statens veterinärmedicinska anstalt, Helsingfors

n) Norge: Veterinærinstituttet, Oslo

o) Sverige: Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala

p) Schweiz/

Liechtenstein: Eidgenössisches Institut für Viruskrankheiten und Immunprophylaxe, Mittelhäusern

q) Österrike: Bundesanstalt für Tierseuchenbekämpfung, Mödling"

Får och getter

2. 391 L 0068: Rådets direktiv 91/68/EEG av den 28 januari 1991 om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen med får och getter (EGT nr L 46, 19.2.1991, s. 19)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 2.3 skall ersättas med

"Med anläggning skall avses en jordbruksanläggning eller en fastighet som tillhör en person vilken bedriver handel, enligt definition i gällande nationella regler, och som är belägen på en EG-medlemsstats eller en EFTA-stats territorium och där nötkreatur, svin, får, getter, levande fjäderfä och tama kaniner förvaras eller regelbundet hålls samt en anläggning enligt definitionen i artikel 2 a i rådets direktiv 90/426/EEG av den 26 juni 1990 om djurhälsovillkor som reglerar rörelse och import från tredje land av levande hästdjur."²⁾

b) Artikel 2.9 skall ersättas med

"Med en godkänd marknad eller ett godkänt uppsamlingscentrum avses varje plats, med undantag för anläggningen, där får eller getter säljs, köps och/eller samlas eller lastas och som uppfyller kraven i artikel 3.7 i rådets direktiv 64/432/EEG och som har godkänts."

c) Artikel 4.1 a skall ersättas med

"skall identifieras och registreras på ett sådant sätt att det går att spåra den ursprungliga eller tillfälliga anläggningen, centret eller organisationen. För identifieringen förbinder sig EFTA-staterna att samordna sina system med EG:s system.

Före den 1 september 1993 skall EFTA-

staterna vidta lämpliga åtgärder för att garantera att de identifierings- och registrerings-system som är tillämpliga vid handel inom EES utsträcks till förflyttning av djur inom deras territorier. Nationella identifierings- eller registrerings-system skall anmälas till EFTA:s övervakningsmyndighet före den 1 juli 1993."

d) Artikel 4.2, första strecksatsen, skall ersättas med

"— Får och getter som kan behöva slaktas enligt ett nationellt program för utrotning av sjukdomar som inte finns upptagna i följande förteckning eller i kapitel I i bilaga B till detta direktiv:

- Mul och klövsjuka (FMD)
- Klassisk svinpest (CSF)
- Afrikansk svinpest (ASF)
- Swine vesicular disease (SVD)
- Newcastlejuka
- Boskapspest
- Pest hos mindre idisslare (PPR)
- Vesikulär stomatit (VS)
- Blue tongue
- Afrikansk hästpest (AHS)
- Viral encefalmyelit hos häst
- Teschensjuka/svinlamhet
- Hönspest
- Koppor hos får och get
- Lumpy skin disease
- Rift valley fever
- Elakartad lungsjuka hos nötkreatur."

e) Artikel 4.2, andra strecksatsen, skall ersättas med

"— får och getter som av skäl som rör människors eller djurs hälsa inte kan marknadsföras på det egna territoriet."

f) Artikel 6 b i, första strecksatsen, skall ersättas med

"— anläggningen är föremål för regelbundna officiella veterinärkontroller i överensstämmelse med följande krav:

Utän att de övervakningsuppgifter som åligger officiell veterinär enligt detta avtal påverkas, skall den behöriga myndigheten utföra kontroller vid anläggningar, godkända marknader och uppsamlingscentra, centra eller organisationer för att förvissa sig om att sådana djur och varor som är avsedda för handel uppfyller kraven i detta direktiv, i synnerhet villkoren i artikel 4.1 a om identifiering och

²⁾ EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 42.

registrering samt att de på väg till bestämmelseorten åtföljs av hälsointyg, enligt föreskrifterna i detta direktiv.”

g) I artikel 8.2, sista meningen, skall för EFTA-staternas vidkommande tidsangivelserna 1 januari 1992 och 1 juli 1992 ersättas med 1 januari 1993 och 1 juli 1993.

h) Artikel 10 skall inte gälla.

i) I bilaga A, kapitel 2.D.2 skall den första meningen ersättas med

”till den 1 september 1993 får och getter från andra anläggningar än sådana som avses i 1, under förutsättning att de uppfyller följande villkor:”

j) Bilaga C skall ersättas med

”Diagnostiska prov på brucellos (*B. melitensis*)

Om en anläggning skall kunna förklaras fri från brucellos skall diagnostiskt prov på brucellos (*B. melitensis*) utföras med användning av Rose Bengal-metoden eller med komplementbindningsmetoden som beskrivs i punkterna 1 och 2 eller genom någon annan metod som godkänts enligt förfarandet i artikel 15 i detta direktiv. Komplementbindningsmetoden används vid undersökning av enstaka djur.

1. Rose Bengal-metoden

Rose Bengal-metoden får användas för att kontrollera anläggningar med får eller getter för att utröna om dessa är officiellt fria från brucellos eller fria från brucellos.

2. Komplementbindningsmetoden

a) Komplementbindningsmetoden skall användas vid alla undersökningar av enstaka djur.

b) Komplementbindningsmetoden får användas vid anläggningar med får eller getter för att utröna om anläggningarna är officiellt fria från brucellos eller fria från brucellos.

Om mer än 5 procent av djuren i en anläggning uppvisar en positiv reaktion vid användning av Rose Bengal-metoden skall ytterligare en undersökning utföras på varje enskilt djur i anläggningen med hjälp av komplementbindningsmetoden.

Serum som innehåller 20 eller fler ICFT-enheter per ml skall anses som positivt vid komplementbindningsmetoden.

De antigener som används skall vara godkända av det nationella laboratoriet och skall följa den andra internationella standarden för antiserum mot *Brucella abortus*.”

k) Bilaga E

Mall I (III) (b) och (V) (e) tredje strecksatsen

Mall II (III) (b) och (V) (f) tredje strecksatsen och

Mall III (III) (b) och (V) (i) tredje strecksatsen skall inte tillämpas.

Hästdjur

3. **390 L 0426:** Rådets direktiv 90/426/EEG av den 26 juni 1990 om djurhälsovillkor vid rörelse och import av hästdjur från tredje land (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 42)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 9 skall inte gälla.

b) I bilaga C not 1 skall följande tillägg göras:

”m) Finland Kunnaneläinlääkäri/Kaupungin-eläinlääkäri eller Läänineläinlääkäri/

Kommunalveterinär, Stadsveterinär eller Länsveterinär

n) Norge Distriktsveterinær

o) Sverige Gränsveterinär eller Distriktsveterinär

p) Schweiz/

Liechtenstein Kontrolltierarzt/ Vétérinaire de contrôle/Veterinario di controllo

q) Österrike Amtstierarzt”

Fjäderfä/Kläckningsägg

4. **390 L 0539:** Rådets direktiv 90/539/EEG av den 15 oktober 1990 om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen och för import från tredje land av fjäderfä och kläckningsägg (EGT nr L 303, 31.10.1990 s. 6)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 3.1, första meningen, skall tidsangivelsen 1 juli 1991 för EFTA-staternas vidkommande ersättas med 1 januari 1993.

b) Vid tillämpningen av artikel 7.1 b är bestämmelserna om märkning som finns i kommissionens förordning (EEG) nr 1868/77³⁾ relevanta. Vid tillämpningen av dessa bestämmelser gäller följande förkortningar för EFTA-staternas vidkommande:

³⁾ EGT nr L 209, 17.8.1977, s. 1.

FI för Finland
 NO för Norge
 CH eller FL för Schweiz/Liechtenstein
 SE för Sverige
 AT för Österrike

c) I artikel 13.2, andra stycket, skall tidssangivelserna 1 juli 1991 och 1 januari 1992 för EFTA-staternas vidkommande ersättas med 1 januari 1993 och 1 juli 1993.

d) I artikel 14.2, sista meningen, skall tidssangivelserna 1 juli 1991 och 1 januari 1992 för EFTA-staternas vidkommande ersättas med 1 januari 1993 och 1 juli 1993.

e) Artikel 29 skall inte gälla.

f) Artikel 30 skall inte gälla.

g) I bilaga 1 skall följande tillägg göras beträffande nationella referenslaboratorier för sjukdomar som drabbar fjäderfä:

”Finland Valtion eläinlääketieteellinen laitos, Helsinki/Statens veterinärmedicinska anstalt, Helsingfors

Norge Veterinærinstituttet, Oslo

Schweiz/

Liechtenstein Eidgenössisches Institut für Viruskrankheiten und Immunprophylaxe, Mittelhäusern

Sverige Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala

Österrike Bundesanstalt für Virusseuchenbekämpfung bei Haustieren, Wien-Hetzendorf”

h) I bilaga 2 kapitel I.2 skall hänvisningen till EEG-förordningen 2782/75 inte gälla.

Vattenbruk

5. **391 L 0067:** Rådets direktiv 91/67/EEG av den 28 januari 1991 om djurhälsovillkor för utsläppande på marknaden av djur och produkter från vattenbruk (EGT nr L 46, 19.2.1991, s. 1)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 16 skall inte gälla.

Embryon från nötkreatur

6. **389 L 0556:** Rådets direktiv 89/556/EEG av den 25 september 1989 om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen med och import

från tredje land av embryon från tamdjur av nötkreatur (EGT nr L 302, 19.10.1989, s. 1), i dess lydelse enligt

— **390 L 0425:** Rådets direktiv 90/425/EEG av den 26 juni 1990 (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 29)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 14 skall inte gälla.

Sperma från nötkreatur

7. **388 L 0407:** Rådets direktiv 88/407/EEG av den 14 juni 1988 om djurhälsovillkor som är tillämpliga vid handel inom gemenskapen med och import av djupfryst sperma från tamdjur av nötkreatur (EGT nr L 194, 22.7.1988, s. 10), i dess lydelse enligt

— **390 L 0120:** Rådets direktiv 90/120/EEG av den 5 mars 1990 (EGT nr L 71, 17.3.1990, s. 37)

— **390 L 0425:** Rådets direktiv 90/425/EEG av den 26 juni 1990 (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 29)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 15 skall inte gälla.

Sperma från svin

8. **390 L 0429:** Rådets direktiv 90/429/EEG av den 26 juni 1990 om djurhälsovillkor som är tillämpliga vid handel inom gemenskapen med och import av sperma från tamdjur av svin (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 62)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 6.2 skall inte gälla.

b) Artikel 14 skall inte gälla.

c) Artikel 15 skall inte gälla.

Färskt kött

9. **372 L 0461:** Rådets direktiv 72/461/EEG av den 12 december 1972 om hälsoproblem som påverkar handeln inom gemenskapen med färskt kött (EGT nr L 302, 31.12.1972, s. 24), i dess lydelse enligt

— **377 L 0098:** Rådets direktiv 77/98/EEG av den 21 december 1976 (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 81)

— **380 L 0213:** Rådets direktiv 80/213/EEG av den 22 januari 1980 (EGT nr L 47, 21.2.1980, s. 1)

— **380 L 1099:** Rådets direktiv 80/1099/EEG av den 11 november 1980 (EGT nr L 325, 1.12.1980, s. 14)

— **381 L 0476:** Rådets direktiv 81/476/EEG av den 24 juni 1981 (EGT nr L 186, 8.7.1981, s. 20)

— **382 L 0893:** Rådets direktiv 82/893/EEG av den 21 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 57)

— **383 L 0646:** Rådets direktiv 83/646/EEG av den 13 december 1983 (EGT nr L 360, 23.12.1983, s. 44)

— **384 L 0336:** Rådets direktiv 84/336/EEG av den 19 juni 1984 (EGT nr L 177, 4.7.1984, s. 22)

— **384 L 0643:** Rådets direktiv 84/643/EEG av den 11 december 1984 (EGT nr L 339, 27.12.1984, s. 27)

— **385 L 0322:** Rådets direktiv 85/322/EEG av den 12 juni 1985 (EGT nr L 168, 28.6.1985, s. 41)

— **387 L 0064:** Rådets direktiv 87/64/EEG av den 30 december 1986 (EGT nr L 34, 5.2.1987, s. 52)

— **387 D 0231:** Rådets beslut 87/231/EEG av den 7 april 1987 (EGT nr L 99, 11.4.1987, s. 18)

— **387 L 0489:** Rådets direktiv 87/489/EEG av den 22 september 1987 (EGT nr L 280, 3.10.1987, s. 28)

— **389 L 0662:** Rådets direktiv 89/662/EEG av den 11 december 1989 (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 13)

— **391 L 0266:** Rådets direktiv 91/266/EEG av den 21 maj 1991 (EGT nr L 134, 29.5.1991, s. 45)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 5.1 skall hänvisningen till ”kapitel IX i bilaga 1” ersättas med ”kapitel XI i bilaga 1”.

b) Vid tillämpningen av artikel 8 a. 2 skall

hänvisningen till ”artikel 9 i rådets direktiv 89/662/EEG” ändras till ”punkt 9 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet”.

c) Artikel 13a skall inte gälla. Ny lagstiftning kommer att fastställas enligt förfarandet i detta avtal.

d) Artikel 15 skall inte gälla.

e) I bilagan, punkt 2 tredje strecksatsen, skall följande tillägg göras:
”EFTA”.

Fjäderfäkött

10. **391 L 0494:** Rådets direktiv 91/494/EEG av den 26 juni 1991 om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen med och import från tredje land av färskt fjäderfäkött (EGT nr L 268, 24.9.1991, s. 35)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 6 skall inte gälla.

Köttvaror

11. **380 L 0215:** Rådets direktiv 80/215/EEG av den 22 januari 1980 om djurhälsoproblem som påverkar handeln med köttprodukter inom gemenskapen (EGT nr L 47, 21.2.1980, s. 4), i dess lydelse enligt

— **380 L 1100:** Rådets direktiv 80/1100/EEG av den 11 november 1980 (EGT nr L 325, 1.12.1980, s. 16)

— **381 L 0476:** Rådets direktiv 81/476/EEG av den 24 juni 1981 (EGT nr L 186, 8.7.1981, s. 20)

— **385 L 0321:** Rådets direktiv 85/321/EEG av den 12 juni 1985 (EGT nr L 168, 28.6.1985, s. 39)

— **387 L 0491:** Rådets direktiv 87/491/EEG av den 22 september 1987 (EGT nr L 279, 2.10.1987, s. 27)

— **388 L 0660:** Rådets direktiv 88/660/EEG av den 19 december 1988 (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 35)

— **389 L 0662:** Rådets direktiv 89/662/EEG av den 11 december 1989 (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 13)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Vid tillämpningen av artikel 7a.1 och 7a.2

skall hänvisningarna till "artikel 9 i rådets direktiv 89/662/EEG" ändras till "punkt 9 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet".

b) Artikel 10 skall inte gälla. Ny lagstiftning kommer att fastställas enligt förfarandet i detta avtal.

c) Artikel 15 skall inte gälla.

1.1.2. Bekämpningsåtgärder

Mul- och klövsjuka

12. **385 L 0511:** Rådets direktiv 85/511/EEG av den 18 november 1985 om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka (EGT nr L 315, 26.11.1985, s. 11), i dess lydelse enligt

— **390 L 0423:** Rådets direktiv 90/423/EEG av den 26 juni 1990 (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 13)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga A skall följande tillägg göras beträffande godkända institutioner:

Offentliga

"m) Finland —

n) Norge Veterinærinstituttet, Oslo

o) Sverige Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala

p) Schweiz/

Liechtenstein Eidgenössisches Institut für Viruskrankheiten und Immunprophylaxe, Mittelhäusern

q) Österrike Bundesanstalt für Viruseuchenbekämpfung bei Haustieren, Wien"

Privata "—"

b) I bilaga B skall följande tillägg göras beträffande nationella laboratorier:

"m) Finland Statens veterinære Institut for virusforskning, Lindholm, Danmark

Animal Virus Research Institute, Pirbright Woking, Surrey

n) Norge Statens veterinære Institut for virusforskning, Lindholm, Danmark

Animal Virus Research Institute, Pirbright Woking, Surrey

o) Sverige Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala

p) Schweiz/

Liechtenstein Eidgenössisches Institut für Viruskrankheiten und Immunprophylaxe, Mittelhäusern

q) Österrike Bundesanstalt für Viruseuchenbekämpfung bei Haustieren, Wien-Hetzendorf"

13. **390 L 0423:** Rådets direktiv 90/423/EEG av den 26 juni 1990 om ändring av direktiv 85/511/EEG om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka, direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln inom gemenskapen med nötkreatur och svin samt direktiv 72/462/EEG om hälsoproblem och problem som rör veterinär besiktning vid import från tredje land av nötkreatur, svin och färskt kött eller köttvaror (EGT nr 224, 18.8.1990, s. 13)

Klassisk svinpest

Bestämmelserna i rådets beslut 90/678/EEG av den 13 december 1990 om erkännande av vissa delar av gemenskapens territorium såsom varande officiellt fria från svinpest eller fria från svinpest har reviderats och kommer därför inte att tas över av EFTA-staterna. Gemenskapens nya regler på området kommer att behandlas enligt det förfarande som fastställts i avtalet.

14. **380 L 0217:** Rådets direktiv 80/217/EEG av den 22 januari 1980 om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av klassisk svinpest (EGT nr L 47, 21.2.1980, s. 11), i dess lydelse enligt

— **380 L 1274:** Rådets direktiv 80/1274/EEG av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 75)

— **381 L 0476:** Rådets direktiv 81/476/EEG av den 24 juni 1981 (EGT nr L 186, 8.7.1981, s. 20)

— **384 L 0645:** Rådets direktiv 84/645/EEG av den 11 december 1984 (EGT nr L 339, 27.12.1984, s. 33)

— **385 L 0586:** Rådets direktiv 85/586/EEG av den 20 december 1985 (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 44)

— **387 L 0486:** Rådets direktiv 87/486/EEG av den 22 september 1987 (EGT nr L 280, 3.10.1987, s. 21)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga 2 skall följande tillägg göras beträffande nationella laboratorier för svinpest:

m) Finland Statens veterinære Institut for virusforskning, Lindholm, Danmark

n) Norge Statens veterinære Institut for virusforskning, Lindholm, Danmark

o) Sverige Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala

p) Schweiz/

Liechtenstein Eidgenössisches Institut für Viruserkrankheiten und Immunprophylaxe, Mittelhäusern

q) Österrike Bundesanstalt für Viruseuchenbekämpfung bei Haustieren, Wien-Hetzendorf

b) Vid tillämpningen av bilaga 3 skall EFTA-staterna upprätta ett motsvarande anmälnings- och informationssystem som kommer att fungera enligt protokoll 1 till avtalet och som kommer att samordnas med EG:s system.

1.1.3. Anmälning av sjukdomar

15. **382 L 0894:** Rådets direktiv 82/894/EEG av den 21 december 1982 om anmälan av djursjukdomar inom gemenskapen (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 58), i dess lydelse enligt

— **389 D 0162:** Kommissionens beslut 89/162/EEG av den 10 februari 1989 (EGT nr L 61, 4.3.1989, s. 48)

— **390 D 0134:** Kommissionens beslut 90/134/EEG av den 6 mars 1990 (EGT nr L 76, 22.3.1990, s. 23)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

EFTA-staterna kommer att upprätta ett motsvarande anmälnings- och informationssystem som kommer att fungera enligt protokoll 1 till avtalet och som kommer att samordnas med EG:s system (ADNS), i princip före den 1 september 1993.

16. **384 D 0090:** Kommissionens beslut 84/90/EEG av den 3 februari 1984 om fastställande av en kodad form för anmälan av djursjukdomar enligt rådets direktiv 82/894/EEG (EGT nr L 50, 21.2.1984, s. 10), i dess lydelse enligt

— **389 D 0163:** Kommissionens beslut 89/163/EEG av den 13 februari 1989 (EGT nr L 61, 4.3.1989, s. 49)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

EFTA-staterna kommer att upprätta ett motsvarande anmälnings- och informationssy-

stem som kommer att fungera enligt protokoll 1 till avtalet och som kommer att samordnas med EG:s system (ADNS), i princip före den 1 september 1993.

17. **390 D 0442:** Kommissionens beslut 90/442/EEG av den 25 juli 1990 om fastställande av koder för anmälan av djursjukdomar (EGT nr L 227, 21.8.1990, s. 39)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

EFTA-staterna kommer att upprätta ett motsvarande anmälnings- och informationssystem som kommer att fungera enligt protokoll 1 till avtalet och som kommer att samordnas med EG:s system (ADNS), i princip före den 1 september 1993.

1.2. LIVSMEDELSHYGIEN

Färskt kött

18. **364 L 0433:** Rådets direktiv 64/433/EEG av den 26 juni 1964 om hygienkrav vid framställning och marknadsföring av färskt kött (EGT nr 121, 29.7.1964, s. 2012), i dess lydelse enligt

— **391 L 0497:** Rådets direktiv 91/497/EEG av den 29 juli 1991 (EGT nr L 268, 24.9.1991, s. 69)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 4 A skall datumen 1 januari 1993 och 31 december 1991, som nämns i första meningen i stycket, då det gäller EFTA-staterna ersättas med den 1 september 1993 respektive den 31 december 1992.

b) Artikel 5.1 a i skall ersättas med: "hos vilka, utan att detta medför någon ändring beträffande följande sjukdomar:

— mul- och klövsjuka

— klassisk svinpest

— afrikansk svinpest

— swine vesicular disease

— newcastlesjuka

— boskapspest

— peste des petits ruminants (TTR)

— vesikulär stomatit

— bluetongue

— afrikansk hästpest

— virala hästencefaliter

— Teschensjuka/svinlamhet

— hönspäst
 — får- och getkoppor
 — lumpy skin disease
 — Rift valleyfeber
 — elakartad lungsjuka hos nötkreatur,
 någon av följande sjukdomar diagnostiserats:
 — generaliserad aktinobacillos eller stråls-
 vampsjuka

— mjältbrand och frasbrand
 — generaliserad tuberkulos
 — generaliserad lymfkörtelinflammation
 — rots
 — rabies
 — stelkramp
 — akut salmonellos
 — akut brucellos
 — rödsjuka hos svin
 — botulism
 — septikemi, pyemi, toxemi eller viremi”

c) Vad gäller artikel 6.1 a skall rådets direktiv 77/96/EEG av den 21 december 1976⁴⁾ om trikinkontroll (*Trichinella spiralis*) vid import från tredje land av färskt kött från tamsvin tillämpas.

d) I fråga om tillämpningen av artikel 6.2 skall EFTA:s ständiga kommitté fatta de nödvändiga besluten beträffande EFTA-staterna före den 1 september 1993.

e) I artikel 10.1, sjätte stycket, skall början av sista meningen ha följande lydelse: ”Övriga medlemsstater, EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall underrättas”.

f) I artikel 13.1 b skall datumet 1 juli 1991 som nämns där för EFTA-staternas del ersättas med den 1 januari 1993.

g) Artikel 18 skall inte gälla.

h) I bilaga 1, kapitel VI, punkt 26 b, skall hänvisningen till ”gemenskapsregler om djurskydd” ersättas med ”nationell djurskyddslagstiftning”.

i) Vad gäller bilaga 1, kapitel VIII, punkt 42 A 3, tredje stycket, skall bilaga 1.I till rådets direktiv 77/96/EEG av den 21 december 1976⁵⁾ om trikinkontroll (*Trichinella spiralis*) vid import från tredje land av färskt kött från tamsvin tillämpas.

j) I bilaga 1, kapitel VIII, punkt 50 a, första strecksatsen, skall följande tilläggas:

”— AT — FI — NO — SE — CH — FL”

k) I bilaga 1, kapitel XI, punkt 50 a, andra strecksatsen och 50 b, tredje strecksatsen, skall följande tilläggas:

”EFTA”

19. **391 L 0498:** Rådets direktiv 91/498/EEG av den 29 juli 1991 om villkoren för beviljande av tillfälliga och begränsade avvikelser från särskilda hälsoföreskrifter inom gemenskapen beträffande framställning och marknadsföring av färskt kött (EGT nr L 268, 24.9.1991, s. 105)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 2.1 skall ”det datum då detta direktiv anmäls” för EFTA-staternas del ersättas med den 1 januari 1993.

b) I artikel 2.2 skall:

— datumet 1 april 1992, som nämns i första stycket, för EFTA-staternas del ersättas med den 1 april 1993,

— datumet 1 juli 1992, som nämns i fjärde stycket, för EFTA-staternas del ersättas med den 1 juli 1993 och

— datumet 1 januari 1993, som nämns i femte stycket, för EFTA-staternas del ersättas med den 1 september 1993.

20. **371 L 0118:** Rådets direktiv 71/118/EEG av den 15 februari 1971 om hygienfrågor som påverkar handeln med färskt kött av fjäderfä (EGT nr L 55, 8.3.1971, s. 23), i dess lydelse enligt

— **375 L 0431:** Rådets direktiv 75/431/EEG av den 10 juli 1975 (EGT nr L 192, 24.7.1975, s. 6)

— **378 L 0050:** Rådets direktiv 78/50/EEG av den 13 december 1977 (EGT nr L 15, 19.1.1978, s. 28)

— **380 L 0216:** Rådets direktiv 80/216/EEG av den 22 januari 1980 (EGT nr L 47, 21.2.1980, s. 8)

— **380 L 0879:** Kommissionens direktiv 80/879/EEG av den 3 september 1980 (EGT nr L 251, 24.9.1980, s. 10)

— **381 L 0476:** Rådets direktiv 81/476/EEG av den 24 juni 1981 (EGT nr L 186, 8.7.1981, s. 20)

— **384 L 0642:** Rådets direktiv 84/642/EEG av den 11 december 1984 (EGT nr L 339, 27.12.1984, s. 26)

— **385 L 0324:** Rådets direktiv 85/324/EEG

⁴⁾ EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 67.

⁵⁾ EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 67.

av den 12 juni 1985 (EGT nr L 168, 28.6.1985, s. 45)

— **385 L 0326:** Rådets direktiv 85/326/EEG av den 12 juni 1985 (EGT nr L 168, 28.6.1985, s. 48)

— **387 R 3805:** Rådets förordning nr (EEG) 3805/87 av den 15 december 1987 (EGT nr L 357, 19.12.1987, s. 1)

— **388 L 0657:** Rådets direktiv 88/657/EEG av den 14 december 1988 (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 3)

— **389 L 0662:** Rådets direktiv 89/662/EEG av den 11 december 1989 (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 13)

— **390 D 0484:** Kommissionens beslut 90/484/EEG av den 27 september 1990 (EGT nr L 267, 29.9.1990, s. 45)

— **390 L 0654:** Rådets direktiv 90/654/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 48)

— **391 L 0494:** Rådets direktiv 91/494/EEG av den 26 juni 1991 (EGT nr L 268, 24.9.1991, s. 35)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 5.1, fjärde stycket, skall början av sista meningen ha följande lydelse: "Övriga medlemsstater, EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall underrättas".

b) Artikel 19 skall inte gälla.

c) I bilaga 1, kapitel X, punkt 44.1 a, första strecksatsen, skall följande tilläggas:

"— AT — FI — NO — SE — CH — FL"

d) I bilaga 1, kapitel X, punkt 44.1 a, tredje strecksatsen, skall följande tilläggas:

"EFTA"

av den 20 december 1985 (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 44)

— **387 R 3805:** Rådets förordning nr (EEG) 3805/87 av den 15 december 1987 (EGT nr L 357, 19.12.1987, s. 1)

— **388 L 0658:** Rådets direktiv 88/658/EEG av den 14 december 1988 (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 15)

— **389 L 0227:** Rådets direktiv 89/227/EEG av den 21 mars 1989 (EGT nr L 93, 6.4.1989, s. 25)

— **389 L 0662:** Rådets direktiv 89/662/EEG av den 11 december 1989 (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 13)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 7.1, tredje stycket, skall början av sista meningen ha följande lydelse: "Övriga medlemsstater, EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall underrättas".

b) Artikel 24 skall inte gälla.

c) I bilaga A, kapitel VI, punkt 39 a i, första strecksatsen, skall följande tilläggas:

"/AT/FI/NO/SE/CH/FL"

d) I bilaga A, kapitel VI, punkt 39 a i, andra strecksatsen, och ii, tredje strecksatsen, skall följande tilläggas:

"EFTA"

Malet kött

22. **388 L 0657:** Rådets direktiv 86/657/EEG av den 14 december 1988 om fastställande av krav vid framställning av och handel med malet kött, kött i stycken på mindre än 100 gram och köttprodukter samt om ändring av direktiven 64/433/EEG, 71/118/EEG och 72/462/EEG (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 3), i dess lydelse enligt

— **389 L 0662:** Rådets direktiv 89/662/EEG av den 11 december 1989 (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 13)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 7.3 skall början av sista meningen ha följande lydelse: "Övriga medlemsstater, EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall underrättas".

Köttprodukter

21. **377 L 0099:** Rådets direktiv 77/99/EEG av den 21 december 1976 om hygienfrågor som påverkar handeln med köttprodukter inom gemenskapen (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 85), i dess lydelse enligt

— **381 L 0476:** Rådets direktiv 81/476/EEG av den 24 juni 1981 (EGT nr L 186, 8.7.1981, s. 20)

— **385 L 0327:** Rådets direktiv 85/327/EEG av den 12 juni 1985 (EGT nr L 168, 28.6.1985, s. 49)

— **385 L 0586:** Rådets direktiv 85/586/EEG

b) Artikel 18 skall inte gälla.

Äggprodukter

23. **389 L 0437:** Rådets direktiv 89/437/EEG av den 20 juni 1989 om hygienfrågor och hälsorisker i samband med tillverkning och utsläppande på marknaden av äggprodukter (EGT nr L 212, 22.7.1989, s. 87), i dess lydelse enligt

— **389 L 0662:** Rådets direktiv 89/662/EEG av den 11 december 1989 (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 13)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 2 skall den första meningen ersättas med:

”I detta direktiv avses med:

— ägg: hönsägg med skal, som är lämpade för omedelbar konsumtion eller för användning inom livsmedelsindustrin, med undantag av ägg som behandlats i äggkläckningsmaskin och som inte uppfyller följande krav:

a) de skall ha märkts innan de placerades i kläckningsmaskinen,

b) de får inte vara befruktade och skall vara helt genomskinliga vid genomlysning,

c) luftkammaren får inte överstiga en höjd av 9 mm,

d) de får inte ha förvarats i en kläckningsmaskin längre än sex dagar,

e) de får inte vara behandlade med antibiotika,

f) de skall vara avsedda att användas i en anläggning för framställning av pastöriserade äggprodukter.

Industriägg: andra hönsägg med skal än sådana som avses i den föregående strecksatsen.

Följande definitioner skall även gälla:”

b) Artikel 2.11 skall ersättas med följande:

”1) utsläppande på marknaden: marknadsföring av äggprodukter i betydelsen lagerhållning eller skyltning i försäljningssyfte, salubjudande, försäljning, leverans eller annan form av marknadsföring.”

c) I artikel 6.1, andra stycket, skall början av sista meningen ha följande lydelse: ”Övriga medlemsstater, EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall underrättas”.

d) Artikel 17 skall inte gälla.

e) I bilagan skall kapitel IV, punkt 1, ersättas med följande:

”1) Ägg som används vid framställning av äggprodukter skall förpackas enligt följande föreskrifter:

a) i) Förpackningarna, och även det inre förpackningsmaterialet, skall vara stöttåliga, torra, rena och i gott skick samt tillverkade av ett material som skyddar äggen mot yttre odör och risk för kvalitetsförsämring.

ii) Stora förpackningar som används vid transport och spedition av ägg, och även det inre förpackningsmaterialet, får endast återanvändas om de är i nyskick och motsvarar kraven i punkt 1. På stora förpackningar som återanvänds får det inte finnas kvar någon tidigare förpackningstext som kan orsaka missförstånd.

iii) Små förpackningar får inte återanvändas.

b) i) Ägg skall lagras i rena och torra lokaler som är fria från yttre odör.

ii) Ägg som transporteras eller lagras skall förvaras rent, torrt och fritt från yttre odör samt skyddas effektivt mot stötar och påverkan av väderlek och ljus.

iii) Ägg som transporteras eller lagras skall skyddas mot extrema temperaturförhållanden.”

f) I bilagens kapitel XI, punkt 1 i, första strecksatsen, skall följande tilläggas:

”/AT/FI/NO/SE/CH/FL”

g) I bilagens kapitel XI, punkt 1 i, andra strecksatsen, och 1 ii, tredje strecksatsen, skall följande tilläggas:

”EFTA”

Fiskprodukter

24. **391 L 0493:** Rådets direktiv 91/493/EEG av den 22 juli 1991 om fastställande av hygienkrav för produktionen och marknadsföringen av fiskprodukter (EGT nr L 268, 24.9.1991, s. 15)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 7.2 skall datumen 31 december 1991 och 1 juli 1992, som nämns i andra meningen i stycket, för EFTA-staternas del ersättas med den 31 december 1992 respektive den 1 april 1993.

b) Artikel 9 skall inte gälla.

c) Vid tillämpningen av bilagens kapitel V,

punkt II 1, skall de gemensamma marknadsföringsstandarder som fastställts enligt artikel 2 i rådets förordning (EEG) 3796/81 gälla.

Mollusker

25. **391 L 0492:** Rådets direktiv 91/492/EEG av den 15 juli 1991 om fastställande av hygienkrav för produktionen och marknadsföringen av levande tvåskaliga mollusker (EGT nr L 268, 24.9.1991, s. 1)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 5.1 a skall datumen 31 december 1991 och 1 juli 1992, som nämns i andra meningen i andra stycket, för EFTA-staternas del ersättas med den 31 december 1992 respektive den 1 april 1993.

b) Artikel 7 skall inte gälla.

Hormoner

26. **381 L 0602:** Rådets direktiv 81/602/EEG av den 31 juli 1981 om förbud för vissa ämnen med hormonell verkan samt ämnen med tyreostatisk verkan (EGT nr L 222, 7.8.1985, s. 32), i dess lydelse enligt

— **385 L 0358:** Rådets direktiv 85/358/EEG av den 16 juli 1985 (EGT nr L 191, 23.7.1985, s. 46)

27. **385 L 0358:** Rådets direktiv 85/358/EEG av den 16 juli 1985 om tillägg till direktiv 81/602/EEG om förbud för vissa ämnen med hormonell verkan samt ämnen med tyreostatisk verkan (EGT nr L 191, 23.7.1985, s. 46), i dess lydelse enligt

— **388 L 0146:** Rådets direktiv 88/146/EEG av den 7 mars 1988 (EGT nr L 70, 16.3.1988, s. 16)

28. **388 L 0146:** Rådets direktiv 88/146/EEG av den 7 mars 1988 om förbud att använda vissa ämnen med hormonell verkan inom husdjursproduktionen (EGT nr L 70, 16.3.1988, s. 16)

Restsubstanser

29. **386 L 0469:** Rådets direktiv 86/469/EEG av den 16 september 1986 om undersökning av djur och färskt kött med avseende på före-

komsten av restsustanser (EGT nr L 275, 26.9.1986, s. 36)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande:

a) I artikel 2 skall hänvisningen till direktiv 85/649/EEG ersättas med en hänvisning till direktiv 88/146/EEG.

b) I artikel 4.1 skall datumet 31 maj 1987, som nämns i första meningen i stycket, för EFTA-staternas del ersättas med den 1 januari 1993.

c) I artikel 4.3 skall datumet 30 september 1987, som nämns i tredje meningen i stycket, för EFTA-staternas del ersättas med den 1 september 1993.

d) I artikel 9.1 skall datumet 16 september 1986, som nämns i första meningen i stycket, för EFTA-staternas del ersättas med den 1 januari 1993.

BST

30. **390 D 0218:** Rådets beslut 90/218/EEG av den 25 april 1980 om tillförsel av bovin somatotropin (BST) (EGT nr L 116, 8.5.1990, s. 27)

1.3. BLANDAD GRUPP

Mjölk

31. **385 L 0397:** Rådets direktiv 85/397/EEG av den 5 augusti 1985 om frågor om livsmedelshygien och djurhälsa som påverkar handeln inom gemenskapen med värmebehandlad mjölk (EGT nr L 226, 24.8.1985, s. 13), i dess lydelse enligt

— **389 D 0159:** Kommissionens beslut 89/159/EEG av den 21 februari 1989 (EGT nr L 59, 2.3.1989, s. 40)

— **389 D 0165:** Kommissionens beslut 89/165/EEG av den 22 februari 1989 (EGT nr L 61, 4.3.1989, s. 57)

— **389 L 0662:** Rådets direktiv 89/662/EEG av den 11 december 1989 (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 13)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Vid tillämpningen av bilaga A, kapitel VIII, punkt 4, skall hänvisningen till rådets

direktiv 79/112/EEG⁶⁾ gälla.

b) I bilaga A, kapitel VIII, punkt 4 c, skall följande tilläggas:
"EFTA"

Animaliskt avfall, patogener

32. **390 L 0667:** Rådets direktiv 90/667/EEG av den 27 november 1990 om fastställande av veterinära bestämmelser för kvittblivning och bearbetning av animaliskt avfall och för att släppa ut detta på marknaden samt förebyggande av patogener i foder av animaliskt ursprung och om ändring av direktiv 90/425/EEG (EGT nr L 363, 27.12.1990, s. 51)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 3.1 skall uttrycken "gemenskapslagstiftning" och "gemenskapsbestämmelser" för EFTA-staternas del ersättas med "den nationella lagstiftningen i respektive EFTA-stat".

b) Artikel 7 iii skall inte gälla.

c) Artikel 13 skall inte gälla.

Foderläkemedel

33. **390 L 0167:** Rådets direktiv 90/167/EEG av den 26 mars 1990 om fastställande av villkor för framställning, marknadsföring och användning av foderläkemedel inom gemenskapen (EGT nr L 92, 7.4.1990, s. 42)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 8.2 skall uttrycket "det datum som anges i första strecksatsen i första stycket i artikel 15", som förekommer i första meningen i andra stycket, för EFTA-staternas del ersättas med den 1 april 1993.

b) Artikel 11 skall inte gälla.

Kaninkött och kött från vilda djur i hägn

34. **391 L 0495:** Rådets direktiv 91/495/EEG av den 27 november 1990 om frågor om livsmedelshygien som påverkar produktionen

och marknadsföringen av kaninkött och kött från vilda djur i hägn (EGT nr L 268, 24.9.1991, s. 41)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Vid tillämpningen av sista stycket i artikel 6.1 skall rådets direktiv 77/96/EEG av den 21 december 1976⁷⁾ om trikinkontroll (*trichinella spiralis*) vid import från tredje land av färskt kött från tamsvin gälla.

b) I artikel 6.2, sjätte strecksatsen, skall hänvisningen till rådets direktiv 74/577/EEG för EFTA-staternas del ersättas med en hänvisning till "tillämplig nationell lagstiftning".

c) Artikel 16 skall inte gälla.

d) Artikel 21 skall inte gälla.

e) I bilaga 1, kapitel III, punkt 11.1 a, första strecksatsen, skall följande tilläggas:

"AT, FI, NO, SE, CH, FL"

f) I bilaga 1, kapitel III, punkt 11.1 a, tredje strecksatsen, skall följande tilläggas:

"EFTA"

Ömsesidigt bistånd

35. **389 L 0608:** Rådets direktiv 89/608/EEG av den 21 november 1989 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas myndigheter och samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av lagstiftningen om veterinära frågor och avelsfrågor (EGT nr L 351, 2.12.1989, s. 34)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

EFTA-staterna skall upprätta ett liknande samarbetssystem som skall överensstämma med bestämmelserna i detta direktiv och samordnas med EG:s system.

1.4. AVEL

Nötkreatur

36. **377 L 0504:** Rådets direktiv 77/504/EEG av den 25 juli 1977 om renrasiga avelsdjur av nötkreatur (EGT nr L 206, 12.8.1977, s. 8), i dess lydelse enligt

⁶⁾ EGT nr L 33, 8.2.1979, s. 1

⁷⁾ EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 67.

— **379 L 0268:** Rådets direktiv 79/268/EEG av den 5 mars 1979 (EGT nr L 62, 13.3.1979, s. 5)

— **385 L 0586:** Rådets direktiv 85/586/EEG av den 20 december 1985 (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 44)

— **391 L 0174:** Rådets direktiv 91/174/EEG av den 25 mars 1991 (EGT nr L 85, 5.4.1991, s. 37)

Svin

37. **388 L 0661:** Rådets direktiv 88/661/EEG av den 19 december 1988 om avelsmässiga normer för avelssvin (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 36)

Får och getter

38. **389 L 0361:** Rådets direktiv 89/361/EEG av den 30 maj 1989 om renrasiga avelsfår och avelsgetter (EGT nr L 153, 6.6.1989, s. 30)

Hästdjur

39. **390 L 0427:** Rådets direktiv 90/427/EEG av den 26 juni 1990 om avelsmässiga och genealogiska villkor för handeln med hästdjur inom gemenskapen (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 55)

40. **390 L 0428:** Rådets direktiv 90/428/EEG av den 26 juni 1990 om handel med hästdjur som är avsedda för tävlingar och om villkor för deltagande i tävlingar (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 60)

Renrasiga djur

41. **391 L 0174:** Rådets direktiv 91/174/EEG av den 25 mars 1991 om krav beträffande avel och härstamning vid marknadsföring av renrasiga djur samt om ändring av direktiv 77/504/EEG och 90/425/EEG (EGT nr L 85, 5.4.1991, s. 37)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 1 skall uttrycket "som täcks av bilaga 2 till Romfördraget" inte gälla.

2. TILLÄMPNINGSTEXTER

2.1. DJURHÄLSA

42. **373 D 0053:** Kommissionens beslut

73/53/EEG av den 26 februari 1973 om de skyddsåtgärder mot swine vesicular disease som skall vidtas av medlemsstaterna (EGT nr L 83, 30.3.1973, s. 43)

43. **385 D 0445:** Kommissionens beslut 85/445/EEG av den 31 juli 1985 om vissa åtgärder till skydd för djurhälsan i fråga om enzootisk bovin leukos (EGT nr L 260, 2.10.1985, s. 18)

44. **389 D 0091:** Kommissionens beslut 89/91/EEG av den 16 januari 1989 om tillstånd för Spanien att tillämpa ytterligare hälsogarantier till skydd mot enzootisk bovin leukos i fråga om nötkreatur som importeras för avel eller produktion (EGT nr L 32, 3.3.1989, s. 37)

45. **390 D 0552:** Kommissionens beslut 90/552/EEG av den 9 november 1990 om fastställande av gränserna för det territorium som smittats av afrikansk hästpest (EGT nr L 313, 13.11.1990, s. 38)

46. **390 D 0553:** Kommissionens beslut 90/553/EEG av den 9 november 1990 om fastställande av identifikationsmärke för hästdjur som vaccinerats mot afrikansk hästpest (EGT nr L 313, 13.11.1990, s. 40)

47. **391 D 0093:** Kommissionens beslut 91/93/EEG av den 11 februari 1991 om fastställande av den del av året då Portugal får sända vissa hästdjur från den del av dess territorium som anses vara smittad av afrikansk hästpest (EGT nr L 50, 23.2.1991, s. 27)

48. **388 D 0397:** Kommissionens beslut 88/397/EEG av den 12 juli 1988 om samordning av de föreskrifter som fastställts av medlemsstaterna för tillämpningen av artikel 6 i rådets direktiv 85/511/EEG (EGT nr L 189, 20.7.1988, s. 25)

49. **389 D 0531:** Rådets beslut 89/531/EEG av den 25 september 1989 om utseende av referenslaboratorium för identifiering av mul- och klövsjukevirus samt om fastställande av detta laboratoriums uppgifter (EGT nr L 279, 28.9.1989, s. 32)

50. **391 D 0042:** Kommissionens beslut 91/42/EEG av den 8 januari 1991 om fastställande av de kriterier som skall tillämpas vid upprättandet av katastrofplaner för bekämpning av mul- och klövsvjuka enligt artikel 5 i rådets direktiv 90/423/EEG (EGT nr L 23, 29.1.1991, s. 29)

51. **381 D 0859:** Rådets beslut 81/859/EEG av den 19 oktober 1981 om utseende av ett

sambandslaboratorium för klassisk svinpest samt om dess verksamhetsformer (EGT nr L 319, 7.11.1981, s. 20)

52. **387 D 0065:** Rådets beslut 87/65/EEG av den 19 januari 1987 om utsträckt tid för den åtgärd som föreskrivits i beslut 81/859/EEG om utseende av ett sambandslaboratorium för klassisk svinpest samt om dess verksamhetsformer (EGT nr L 34, 5.2.1987, s. 54)

53. **383 D 0138:** Kommissionens beslut 83/138/EEG av den 25 mars 1983 om vissa åtgärder för att förhindra spridningen av afrikansk svinpest (EGT nr L 93, 13.4.1983, s. 17), i dess lydelse enligt

— **383 D 0300:** Kommissionens beslut 83/300/EEG av den 8 juni 1983 (EGT nr L 160, 18.6.1983, s. 44)

— **384 D 0343:** Kommissionens beslut 84/343/EEG av den 18 juni 1984 (EGT nr L 180, 7.7.1984, s. 38)

54. **389 D 0021:** Rådets beslut 89/21/EEG av den 14 december 1988 om avsteg från förbud i fråga om afrikansk svinpest för vissa regioner i Spanien (EGT nr L 9, 12.1.1989, s. 24), i dess lydelse enligt

— **391 D 0112:** Kommissionens beslut 91/112/EEG av den 12 februari 1991 (EGT nr L 58, 5.3.1991, s. 29)

55. **390 D 0208:** Kommissionens beslut 90/208/EEG av den 18 april 1990 om vissa skyddsåtgärder mot smittsam lunginflammation hos nötkreatur i Spanien (EGT nr L 108, 28.4.1990, s. 102)

56. **391 D 0052:** Kommissionens beslut 91/52/EEG av den 14 januari 1991 om vissa skyddsåtgärder mot smittsam lunginflammation hos nötkreatur i Portugal (EGT nr L 34, 6.2.1991, s. 12)

57. **391 D 0056:** Kommissionens beslut 91/56/EEG av den 21 januari 1991 om vissa skyddsåtgärder mot smittsam lunginflammation hos nötkreatur i Italien (EGT nr L 35, 7.2.1991, s. 29)

58. **389 D 0469:** Kommissionens beslut 89/469/EEG av den 28 juli 1989 om vissa skyddsåtgärder mot bovin spongiform encefalopati i Storbritannien (EGT nr L 225, 3.8.1989, s. 51), i dess lydelse enligt

— **390 D 0059:** Kommissionens beslut 90/59/EEG av den 7 februari 1990 (EGT nr L 41, 15.2.1990, s. 23)

— **390 D 0261:** Kommissionens beslut 90/261/EEG av den 8 juni 1990 (EGT nr L 146, 9.6.1990, s. 29)

59. **390 D 0200:** Kommissionens beslut 90/200/EEG av den 9 april 1990 om ytterligare krav för vissa vävnader och organ i fråga om bovin spongiform encefalopati (BSE) (EGT nr L 105, 25.4.1990, s. 24), i dess lydelse enligt

— **390 D 0261:** Kommissionens beslut 90/261/EEG av den 8 juni 1990 (EGT nr L 146, 9.6.1990, s. 29)

60. **391 D 0237:** Kommissionens beslut 91/237/EEG av den 25 april 1991 om ytterligare skyddsåtgärder mot en ny sjukdom hos svin (EGT nr L 183, 9.7.1991, s. 15), i dess lydelse enligt

— **391 D 0332:** Kommissionens beslut 91/332/EEG av den 8 juli 1991 (EGT nr L 183, 9.7.1991, s. 15)

2.2. LIVSMEDELSHYGIEN

61. **384 D 0371:** Kommissionens beslut 84/371/EEG av den 3 juli 1984 om fastställande av utformningen av den särskilda märkning av färskt kött som avses i artikel 5 a i direktiv 64/433/EEG (EGT nr L 196, 26.7.1984, s. 46)

62. **385 D 0446:** Kommissionens beslut 85/446/EEG av den 18 september 1985 om de inspektioner på platsen som skall göras i samband med handeln med färskt kött inom gemenskapen (EGT nr L 260, 2.10.1985, s. 19), i dess lydelse enligt

— **389 D 0136:** Kommissionens beslut 89/136/EEG av den 8 februari 1989 (EGT nr L 49, 21.2.1989, s. 36)

— **390 D 0011:** Kommissionens beslut 90/11/EEG av den 20 december 1989 (EGT nr L 7, 10.1.1990, s. 12)

63. **390 D 0515:** Kommissionens beslut 90/515/EEG av den 26 september 1990 om fastställande av referensmetoder för att påvisa rester av tungmetaller och arsenik (EGT nr L 268, 18.10.1990, s. 33)

64. **387 D 0266:** Kommissionens beslut 87/266/EEG av den 8 maj 1987 om erkännande av att Nederländernas system för hälsokontroll av personal ger likvärdiga garantier (EGT nr L 126, 15.5.1987, s. 20)

65. **390 D 0514:** Kommissionens beslut 90/514/EEG av den 25 september 1990 om erkännande av att Danmarks system för hälsokontroll av personal ger likvärdiga garantier (EGT nr L 286, 18.10.1990, s. 29)

66. **389 D 0610:** Kommissionens beslut 89/610/EEG av den 14 november 1989 om

fastställande av referensmetoder och förteckning över nationella referenslaboratorier för påvisande av rests substanser (EGT nr L 351, 2.12.1989, s. 39)

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen

för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 2 skall följande tilläggas i fråga om nationella referenslaboratorier:

Medlemsstat	Referenslaboratorium	Restämnesgrupper
"Finland:	Valtion eläinlääketieteellinen laitos, Helsinki/ Statens veterinär medicinska anstalt, Helsingfors	samtliga grupper
	Valtion maitovalmis teiden tarkastuslaitos, Helsinki Statens kontrollanstalt för mjölkprodukter, Helsingfors	grupp A III (a, b); grupp B II (c)
Norge:	Norges Veterinær høyskole/ Veterinærinstituttet, Oslo	grupp A I (b); grupp A III; grupp B I (a, f); grupp B II
	Hormonlaboratoriet, Aker Sykehus, Oslo	grupp A I (a, c); grupp A II
	Bavarian Animal Health Service, Grub	grupp B I (b)
Schweiz/ Liechtenstein:	Bundesamt für Veterinärwesen, Sektion Chemie,	samtliga grupper
Sverige:	Statens livsmedelsverk, Uppsala	samtliga grupper
Österrike:	Bundesanstalt für Tierseuchenbekämpfung, Mödling	samtliga grupper"

67. **380 L 0879:** Kommissionens direktiv 80/879/EEG av den 3 september 1980 om kontrollmärkning av stora förpackningar färskt kött av fjäderfä (EGT nr L 251, 24.9.1980 s. 10)

68. **383 L 0201:** Kommissionens direktiv 83/201/EEG av den 12 april 1983 om fastställande av undantag från rådets direktiv 77/99/EEG för vissa produkter som innehåller andra livsmedel och endast en procentuellt liten andel kött eller köttprodukt (EGT nr L 112, 28.4.1983, s. 28), i dess lydelse enligt

— **383 L 0577:** Kommissionens direktiv 83/577/EEG av den 15 november 1983 (EGT nr L 334, 29.11.1983, s. 21)

69. **387 D 0410:** Kommissionens beslut 87/410/EEG av den 14 juli 1987 om fastställande av metoder för att spåra resthalter av ämnen med hormonell verkan samt av ämnen med tyreostatisk verkan (EGT nr L 223, 11.8.1987, s. 18)

70. **389 D 0153:** Kommissionens beslut 89/153/EEG av den 13 februari 1989 om sambandet mellan prov tagna för undersökning av rests substanser och djuren och den gård djuren kommer från (EGT nr L 59, 2.3.1989, s. 33)

71. **389 D 0358:** Kommissionens beslut 89/358/EEG av den 23 maj 1989 om fastställande av åtgärder för tillämpningen av artikel 8 i rådets direktiv 85/358/EEG (EGT nr L 151, 3.6.1989, s. 39)

72. **389 D 0187:** Rådets beslut 89/187/EEG av den 6 mars 1989 om fastställande av befogenheter och arbetsformer för de referenslaboratorier inom gemenskapen som avses i direktiv 86/469/EEG om undersökning av djur och färskt kött med avseende på förekomsten av rests substanser (EGT nr L 66, 10.3.1989, s. 37)

73. **388 L 0299:** Rådets direktiv 88/299/EEG av den 17 maj 1988 om handeln med djur som behandlats med vissa ämnen med hormonell påverkan samt med kött från sådana djur, enligt vad som sägs i artikel 7 i direktiv 88/146/EEG (EGT nr L 128, 21.5.1988, s. 36)

2.3. BLANDAD GRUPP

74. **389 L 0362:** Kommissionens direktiv 89/362/EEG av den 26 maj 1989 om allmänna hygieniska villkor vid mjölkproducerande anläggningar (EGT nr L 156, 8.6.1989, s. 30)

75. **389 L 0384:** Rådets direktiv 89/384/EEG

av den 20 juni 1989 om fastställande av det detaljerade förfarandet vid utförandet av kontroller av att obehandlad mjölk har den fryspunkt som anges i bilaga A till direktiv 85/397/EEG (EGT nr L 181, 28.6.1989, s. 50)

76. **391 D 0180:** Kommissionens beslut 91/180/EEG av den 14 februari 1991 om fastställande av vissa metoder för analys och provtagning av obehandlad och värmebehandlad mjölk (EGT nr L 93, 13.4.1991, s. 1)

2.4. AVEL

77. **384 D 0247:** Kommissionens beslut 84/247/EEG av den 27 april 1984 om villkor för godkännande av avelsorganisationer och avelsföreningar som upprättar eller för stamböcker för renrasiga avelsdjur av nötkreatur (EGT nr L 125, 12.5.1984, s. 58)

78. **384 D 0419:** Kommissionens beslut 84/419/EEG av den 19 juli 1984 om villkor för stambokföring av nötkreatur (EGT nr L 237, 5.9.1984, s. 11)

79. **386 D 0130:** Kommissionens beslut 86/130/EEG av den 11 mars 1986 om metoder för individprovning och beräkning av avelsvärdet hos renrasiga avelsdjur av nötkreatur (EGT nr L 101, 17.4.1986, s. 37)

80. **386 D 0404:** Kommissionens beslut 86/404/EEG av den 29 juli 1986 om utformning och innehåll i fråga om härstamningsintyg för renrasiga avelsdjur av nötkreatur (EGT nr L 233, 20.8.1986, s. 19)

81. **387 L 0328:** Rådets direktiv 87/328/EEG av den 18 juni 1987 om godkännande för avel av renrasiga avelsdjur av nötkreatur (EGT nr L 167, 26.6.1987, s. 54)

82. **388 D 0124:** Kommissionens beslut 88/124/EEG av den 21 januari 1988 om härstamningsbevis för sperma och embryon från renrasiga avelsdjur av nötkreatur samt de uppgifter som skall införas i beviset (EGT nr L 62, 8.3.1988, s. 32)

83. **389 D 0501:** Kommissionens beslut 89/501/EEG av den 18 juli om villkor för godkännande och tillsyn av avelsföreningar och avelsorganisationer som upprättar eller för stamböcker för renrasiga avelssvin (EGT nr L 247, 23.8.1989, s. 19)

84. **389 D 0502:** Kommissionens beslut

89/502/EEG av den 18 juli 1989 om villkor för stambokföring av renrasiga avelssvin (EGT nr L 247, 23.8.1989, s. 21)

85. **389 D 0503:** Kommissionens beslut 89/503/EEG av den 18 juli 1989 om intyg för renrasiga avelssvin och för sperma, ägg och embryon från sådana djur (EGT nr L 247, 23.8.1989, s. 22)

86. **389 D 0504:** Kommissionens beslut 89/504/EEG av den 18 juli 1989 om villkor för godkännande och tillsyn av avelsföreningar, avelsorganisationer och privata företag som upprättar eller för register för hybridavelssvin (EGT nr L 247, 23.8.1989, s. 31)

87. **389 D 0505:** Kommissionens beslut 89/505/EEG av den 18 juli 1989 om villkor för registrering av hybridavelssvin (EGT nr L 247, 23.8.1989, s. 33)

88. **389 D 0506:** Kommissionens beslut 89/506/EEG av den 18 juli 1989 om intyg för hybridavelssvin och för sperma, ägg och embryon från sådana djur (EGT nr L 247, 23.8.1989, s. 34)

89. **389 D 0507:** Kommissionens beslut 89/507/EEG av den 18 juli 1989 om metoder för individprovning och beräkning av avelsvärdet hos renrasiga avelssvin och hybridavelssvin (EGT nr L 247, 23.8.1989, s. 43)

90. **390 L 0118:** Rådets direktiv 90/118/EEG av den 5 mars 1990 om godkännande av renrasiga avelssvin för avel (EGT nr L 71, 17.3.1990, s. 34)

91. **390 L 0119:** Rådets direktiv 90/118/EEG av den 5 mars 1990 om godkännande av hybridavelssvin för avel (EGT nr L 71, 17.3.1990, s. 36)

92. **390 D 0254:** Kommissionens beslut 90/254/EEG av den 10 maj 1990 om villkor för godkännande av avelsorganisationer och avelsföreningar som upprättar eller för stamböcker för renrasiga avelsfår och avelsgetter (EGT nr L 145, 8.6.1990, s. 30)

93. **390 D 0255:** Kommissionens beslut 90/255/EEG av den 10 maj 1990 om villkor för stambokföring av renrasiga avelsfår och avelsgetter (EGT nr L 145, 8.6.1990, s. 21)

94. **390 D 0256:** Kommissionens beslut 90/256/EEG av den 10 maj 1990 om metoder för individprovning och beräkning av avelsvärdet hos renrasiga avelsfår och avelsgetter (EGT nr L 145, 8.6.1990, s. 35)

95. **390 D 0257:** Kommissionens beslut 90/257/EEG av den 10 maj 1990 om villkor för godkännande för avel av renrasiga avelsfår och

avelsgetter och för användning av deras sperma, ägg eller embryon (EGT nr L 145, 8.6.1990, s. 38)

96. **390 D 0258:** Kommissionens beslut 90/258/EEG av den 10 maj 1990 om härstamningsbevis för renrasiga avelsfår och avelsgetter samt för deras sperma, ägg och embryon (EGT nr L 145, 8.6.1990, s. 39)

3. RÄTTSAKTER SOM EFTA-STATERNA OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL

3.1. DJURHÄLSA

97. **379 D 0837:** Kommissionens beslut 79/837/EEG av den 25 september 1979 om fastställande av kontrollmetoder för att vidmakthålla Danmarks officiellt brucellosfria status i fråga om nötkreatursbesättningar (EGT nr L 257, 12.10.1979, s. 46)

98. **380 D 0775:** Kommissionens beslut 80/775/EEG av den 25 juli 1980 om fastställande av kontrollmetoder för att vidmakthålla vissa regioners i Förbundsrepubliken Tyskland officiellt brucellosfria status i fråga om nötkreatursbesättningar (EGT nr L 224, 27.8.1980, s. 14), i dess lydelse enligt

— **389 D 0031:** Kommissionens beslut 89/31/EEG av den 21 december 1988 (EGT nr L 15, 19.1.1989, s. 20)

— **390 D 0029:** Kommissionens beslut 90/29/EEG av den 10 januari 1990 (EGT nr L 16, 20.1.1990, s. 34)

99. **380 D 0984:** Kommissionens beslut 80/984/EEG av den 2 oktober 1980 om fastställande av kontrollmetoder för att vidmakthålla Danmarks officiellt tuberkulosfria status i fråga om nötkreatursbesättningar (EGT nr L 281, 25.10.1980, s. 31)

100. **388 D 0267:** Kommissionens beslut 88/267/EEG av den 13 april 1988 om fastställande av tidsmellanrummen mellan de serologiska kontroller som avser brucellos i vissa regioner i Storbritannien (EGT nr L 107, 28.4.1988, s. 51)

3.2. LIVSMEDELSHYGIEN

101. **388 D 0196:** Kommissionens beslut 88/196/EEG av den 18 februari 1988 om

godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Storbritannien (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 22)

102. **388 D 0197:** Kommissionens beslut 88/197/EEG av den 18 februari 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Danmark (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 23)

103. **388 D 0198:** Kommissionens beslut 88/198/EEG av den 18 februari 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Förbundsrepubliken Tyskland (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 24)

104. **388 D 0199:** Kommissionens beslut 88/199/EEG av den 18 februari 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Italien (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 25)

105. **388 D 0200:** Kommissionens beslut 88/200/EEG av den 18 februari 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Belgien (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 26)

106. **388 D 0201:** Kommissionens beslut 88/201/EEG av den 18 februari 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Spanien (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 27)

107. **388 D 0202:** Kommissionens beslut 88/202/EEG av den 18 februari 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Irland (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 28)

108. **388 D 0203:** Kommissionens beslut 88/203/EEG av den 18 februari 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Frankrike (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 29)

109. **388 D 0204:** Kommissionens beslut 88/204/EEG av den 18 februari 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Luxemburg (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 30)

110. **388 D 0205:** Kommissionens beslut 88/205/EEG av den 18 februari 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Grekland (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 31)

111. **388 D 0206:** Kommissionens beslut 88/206/EEG av den 18 februari 1988 om

godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Nederländerna (EGT nr L 94, 12.4.1988, s. 32)

112. **389 D 0240:** Kommissionens beslut 88/240/EEG av den 14 mars 1988 om godkännande av den plan för kontroll av hormonrester som inlämnats av Portugal (EGT nr L 105, 26.4.1988, s. 28)

113. **389 D 0265:** Kommissionens beslut 89/265/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Spanien (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 20)

114. **389 D 0266:** Kommissionens beslut 89/266/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Danmark (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 21)

115. **389 D 0267:** Kommissionens beslut 89/267/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Italien (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 22)

116. **389 D 0268:** Kommissionens beslut 89/268/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Frankrike (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 23)

117. **389 D 0269:** Kommissionens beslut 89/269/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Belgien (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 24)

118. **389 D 0270:** Kommissionens beslut 89/270/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Förbundsrepubliken Tyskland (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 25)

119. **389 D 0271:** Kommissionens beslut 89/271/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Portugal (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 26)

120. **389 D 0272:** Kommissionens beslut 89/272/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen

än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Luxemburg (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 27)

121. **389 D 0273:** Kommissionens beslut 89/273/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Nederländerna (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 28)

122. **389 D 0274:** Kommissionens beslut 89/274/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Storbritannien (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 29)

123. **389 D 0275:** Kommissionens beslut 89/275/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Grekland (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 30)

124. **389 D 0276:** Kommissionens beslut 89/276/EEG av den 30 mars 1989 om godkännande av den plan för kontroll av andra ämnen än sådana som utövar hormonell påverkan som inlämnats av Irland (EGT nr L 108, 19.4.1989, s. 31)

4. RÄTTSAKT SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna skall beakta innehållet i följande rättsakt:

125. **389 X 0214:** Kommissionens rekommendation 89/214/EEG av den 24 februari 1989 om riktlinjer för inspektioner på företag som godkänts för handel med färskt kött inom gemenskapen (EGT nr L 87, 31.3.1989, s. 1)

II DJURFODER

1. Utan hinder av bestämmelserna i de rättsakter som anges i detta kapitel skall Schweiz och Liechtenstein senast den 1 januari 1995 införa nationell lagstiftning i fråga om foder till sällskapsdjur i överensstämmelse med dessa rättsakter. Från den 1 januari 1993 får Schweiz och Liechtenstein inte förbjuda utsläppande på marknaden av varor som uppfyller bestämmelserna i dessa rättsakter.

2. Varor med animaliskt ursprung som erhållits från foder i överensstämmelse med be-

stämmelelserna i de rättsakter som anges i denna bilaga får inte omfattas av handelshinder till följd av de överenskommelser som fastställts i detta kapitel.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

Tillsatser

1. **370 L 0524:** Rådets direktiv nr 70/524/EEG av den 23 november 1970 om fodertillsatser (EGT nr L 270, 14.12.1970, s. 1), i dess lydelse enligt

— **373 L 0103:** Rådets direktiv 73/103/EEG av den 28 april 1973 (EGT nr L 124, 10.5.1973, s. 17)

— **384 L 0587:** Rådets direktiv nr 84/587/EEG av den 30 juni 1984 (EGT nr L 319, 8.12.1984, s. 13)

— **387 L 0153:** Rådets direktiv 87/153/EEG av den 16 februari 1987 (EGT nr L 64, 7.3.1987, s. 19)

— **391 L 0248:** Kommissionens direktiv 91/248/EEG av den 12 april 1991 (EEG nr L 124, 18.5.1991, s. 1)

— **391 L 0249:** Kommissionens direktiv 91/249/EEG av den 19 april 1991 (EGT nr L 124, 18.5.1991, s. 43)

— **391 L 0336:** Kommissionens direktiv 91/336/EEG av den 10 juni 1991 (EGT nr L 185, 11.7.1991, s. 31)

EFTA-staterna kommer att ta över bestämmelserna i direktivet från den 1 januari 1993 med följande villkor:

— Tillväxtbefrämjande medel: EFTA-staterna får behålla sin nationella lagstiftning. De fördragsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

— Övriga tillsatser som är upptagna i bilaga 1: EFTA-staterna får tillämpa sin nationella lagstiftning fram till den 31 december 1994.

Dessutom gäller följande:

FINLAND:

— Antibiotika: Finland får behålla sin nationella lagstiftning. De fördragsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

ISLAND:

— Antibiotika: Island får behålla sin nationella lagstiftning. De fördragsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

— Antioxidanter, arom- och smakämnen samt färgämnen, inklusive pigment: Island får tillämpa sin nationella lagstiftning fram till den 31 december 1995.

NORGE:

— Antibiotika, coccidiostatika och andra läkemedel, konserveringsmedlen svavelsyra och saltsyra samt spårämnet koppar i egenskap av tillväxtbefrämjande medel: Norge får behålla sin nationella lagstiftning. De fördragsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

— Vitaminer, provitaminer samt kemiskt väl definierade ämnen med liknande verkan: Norge får tillämpa sin nationella lagstiftning under en period som löper ut den 31 december 1994. De fördragsslutande parterna får komma överens om att förlänga denna period.

SVERIGE:

— Antibiotika, coccidiostatika och andra läkemedel samt konserveringsmedlet myrsyra: Sverige får behålla sin nationella lagstiftning. De fördragsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Vid tillämpningen av artiklarna 4 och 5

— skall EFTA-staterna, senast den 1 januari 1993, överlämna dokumentation om de tillsatser som är tillåtna i EFTA-länderna men inte i gemenskapen. Dokumentationen skall vara framtagen enligt de riktlinjer som anges i direktiv nr 87/153/EEG.

Dokumentationen skall, om det är lämpligt, överlämnas åtminstone på engelska. Dessutom skall en kort sammanfattning av den grundläggande informationen, avsedd för offentliggörande, överlämnas på engelska, franska och tyska.

— De nationella tillstånd som lämnats av EFTA-staterna skall, före den 1 januari 1995, bli föremål för beslut enligt förfarandet i artikel 23. Tills dess att Europeiska ekonomiska gemenskapen fattat ett beslut får EFTA-staterna behålla sina nationella tillstånd för varor som marknadsförs på deras territorium.

2. **387 L 0153:** Rådets direktiv 87/153/EEG av den 16 februari 1987 om fastställande av riktlinjer för bedömningen av tillsatser i djurfoder (EGT nr L 64, 7.3.1987, s. 19)

Foderråvaror och foderblandningar

3. **377 L 0101:** Rådets direktiv 77/101/EEG av den 23 november 1976 om marknadsföring

av foderråvaror (EGT nr L 32, 3.2.1977, s. 1), i dess lydelse enligt

— **379 L 0372:** Rådets direktiv 79/372/EEG av den 2 april 1979 (EGT nr L 86, 6.4.1979, s. 29)

— **379 L 0797:** Kommissionens första direktiv nr 79/797/EEG av den 10 augusti 1979 (EGT nr L 239, 22.9.1979, s. 53)

— **380 L 0510:** Kommissionens andra direktiv nr 80/510/EEG av den 2 maj 1980 (EGT nr L 126, 21.5.1980, s. 12)

— **382 L 0937:** Kommissionens tredje direktiv 82/937/EEG av den 21 december 1982 (EGT nr L 383, 31.12.1982, s. 11)

— **386 L 0354:** Rådets direktiv 86/354/EEG av den 21 juli 1986 (EGT nr L 212, 2.8.1986, s. 27)

— **387 L 0234:** Kommissionens direktiv 87/234/EEG av den 31 mars (EGT nr L 102, 14.4.1987, s. 31)

— **390 L 0654:** Rådets direktiv 90/654/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 48)

Utän hinder av direktivets bestämmelser gäller följande:

— Sverige får behålla sin nationella lagstiftning om köttmjöl och andra produkter som framställts av högriskmaterial i den mening som avses i artikel 3 i Rådets direktiv 90/667. De fördragsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

— Schweiz och Liechtenstein får behålla sin nationella lagstiftning om förbud mot jordnöter fram till den 31 december 1994.

4. **379 L 0373:** Rådets direktiv 79/373/EEG av den 2 april 1979 om marknadsföring av foderblandningar (EGT nr L 86, 6.4.1979, s. 30), i dess lydelse enligt

— **380 L 0509:** Kommissionens första direktiv 80/509/EEG av den 2 maj 1980 (EGT nr L 126, 21.5.1980, s. 9)

— **380 L 0695:** Kommissionens andra direktiv 80/695/EEG av den 27 juni 1980 (EGT nr L 188, 22.7.1980, s. 23)

— **382 L 0957:** Kommissionens tredje direktiv 82/957/EEG av den 21 december 1982 (EGT nr L 386, 31.12.1982, s. 46)

— **386 L 0354:** Rådets direktiv 86/354/EEG av den 21 juli 1986 (EGT nr L 212, 2.8.1986, s. 27)

— **387 L 0235:** Kommissionens direktiv 87/235/EEG av den 31 mars 1987 (EGT nr L 102, 14.4.1987, s. 34)

— **390 L 0044:** Rådets direktiv 90/44/EEG

av den 22 januari 1990 (EGT nr L 27, 31.1.1990, s. 35)

Utän hinder av direktivets bestämmelser gäller följande:

— Sverige får behålla sin nationella lagstiftning om köttmjöl och andra produkter som framställts av högriskmaterial i den mening som avses i artikel 3 i rådets direktiv 90/667. De fördragsslutande parterna skall se över frågan under år 1995.

— Schweiz och Liechtenstein får behålla sin nationella lagstiftning om förbud mot jordnöter fram till den 31 december 1994.

5. **380 L 0511:** Kommissionens direktiv 80/511/EEG av den 2 maj 1980 om tillstånd i vissa fall för marknadsföring av foderblandningar i oförseglade förpackningar eller containrar (EGT nr L 126, 21.5.1980, s. 14)

6. **382 L 0475:** Kommissionens direktiv 82/475/EEG av den 23 juni 1982 om fastställande av gruppbetäckningar för råvaror som får användas vid märkning av foderblandningar till sällskapsdjur (EGT nr L 213, 21.7.1982, s. 27), i dess lydelse enligt

— **391 L 0334:** Kommissionens direktiv 91/334/EEG av den 6 juni 1991 (EGT nr L 184, 10.7.1991, s. 27)

— **391 L 0336:** Kommissionens direktiv 91/336/EEG av den 10 juni 1991 (EGT nr L 185, 17.7.1991, s. 31)

7. **386 L 0174:** Kommissionens direktiv 86/174/EEG av den 9 april 1986 om fastställande av metod för beräkning av energivärdet i foderblandningar till fjäderfä (EGT nr L 130, 6.5.1986, s. 53)

8. **391 L 0357:** Kommissionens direktiv 91/357/EEG av den 13 juni 1991 om fastställande av gruppbetäckningar för råvaror som får användas vid märkning av foderblandningar till andra djur än sällskapsdjur (EGT nr L 185, 17.7.1991, s. 34)

Bioproteiner och motsvarande

9. **382 L 0471:** Rådets direktiv 82/471/EEG av den 30 juni 1982 om vissa produkter som används i djurfoder (EGT nr L 213, 21.7.1982, s. 8), i dess lydelse enligt

— **385 L 0509:** Kommissionens andra direktiv 85/509/EEG av den 6 november 1985 (EGT nr L 314, 23.11.1985, s. 25)

— **386 L 0530:** Kommissionens direktiv

86/530/EEG av den 28 oktober 1986 (EGT nr L 312, 7.11.1986, s. 39)

— **388 L 0485:** Kommissionens direktiv 88/485/EEG av den 26 juli 1988 (EGT nr L 239, 30.8.1988, s. 36)

— **389 L 0520:** Kommissionens direktiv 89/520/EEG av den 6 september 1989 (EGT nr L 270, 19.9.1989, s. 13)

— **390 L 0439:** Kommissionens direktiv 90/439/EEG av den 24 juli 1990 (EGT nr L 227, 21.8.1990, s. 33)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Vid tillämpningen av direktivet gäller följande:

— EFTA-staterna skall senast den 1 januari 1993 överlämna dokumentation om produkter som ingår i de grupper av mikroorganismer som finns upptagna under punkt 1.1 och 1.2 i bilagan och som är tillåtna i EFTA-staterna men inte i gemenskapen. Dokumentationen skall vara framtagen enligt riktlinjerna i direktiv 83/228/EEG.

Dokumentationen skall överlämnas åtminstone på engelska. Dessutom skall det finnas en kort sammanfattning av den grundläggande informationen, avsedd för offentliggörande, på engelska, franska och tyska.

— De nationella tillstånd som lämnats av EFTA-staterna skall, före den 1 januari 1995, bli föremål för beslut enligt förfarandet i artikel 13. Tills dess att Europeiska ekonomiska gemenskapen fattat ett beslut får EFTA-staterna behålla sina nationella tillstånd för varor som marknadsförs på deras territorium.

10. **383 L 0228:** Rådets direktiv 83/228/EEG av den 18 april 1983 om riktlinjer för bedömningen av vissa produkter som används i djurfoder (EGT nr L 126, 13.5.1983, s. 23)

11. **385 D 0382:** Kommissionens beslut 85/382/EEG av den 10 juli 1985 om förbud mot användning i foder av proteinprodukter som erhållits från *Candida-jästsvampar* som odlats på n-alkaner (EGT nr L 217, 14.8.1985, s. 27)

Metoder för analys och kontroll

12. **370 L 0373:** Rådets direktiv 70/373/EEG av den 20 juli 1970 om införande av gemenskapsmetoder för provtagning och analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 170, 3.8.1970, s. 2), i dess lydelse enligt

— **372 L 0275:** Rådets direktiv 72/275/EEG av den 20 juli 1972 (EGT nr L 171, 29.7.1972, s. 39)

13. **371 L 0250:** Kommissionens första direktiv 71/250/EEG av den 15 juni 1971 om gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 155, 12.7.1971, s. 13), i dess lydelse enligt

— **381 L 0680:** Kommissionens direktiv 81/680/EEG av den 30 juli 1981 (EGT nr L 246, 29.8.1981, s. 32)

14. **371 L 0393:** Kommissionens andra direktiv 71/393/EEG av den 18 november 1971 om gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 279, 20.12.1971, s. 7), i dess lydelse enligt

— **373 L 0047:** Kommissionens direktiv 73/47/EEG av den 5 december 1972 (EGT nr L 83, 30.3.1973, s. 35)

— **381 L 0680:** Kommissionens direktiv 81/680/EEG av den 30 juli 1981 (EGT nr L 246, 29.8.1981, s. 32)

— **384 L 0004:** Kommissionens direktiv 84/4/EEG av den 20 december 1983 (EGT nr L 15, 18.1.1984, s. 28)

15. **372 L 0199:** Kommissionens tredje direktiv 72/199/EEG av den 27 april 1972 om gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 123, 29.5.1972, s. 6) i dess lydelse enligt

— **381 L 0680:** Kommissionens direktiv 81/680/EEG av den 30 juli 1981 (EGT nr L 246, 29.8.1981, s. 32)

— **384 L 0004:** Kommissionens direktiv 84/4/EEG av den 20 december 1983 (EGT nr L 15, 18.1.1984, s. 28)

16. **373 L 0046:** Kommissionens fjärde direktiv 73/46/EEG av den 5 december 1972 om gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 83, 30.3.1973, s. 21), i dess lydelse enligt

— **381 L 0680:** Kommissionens direktiv 81/680/EEG av den 30 juli 1981 (EGT nr L 246, 29.8.1981, s. 32)

17. **374 L 0203:** Kommissionens femte direktiv 74/203/EEG av den 25 mars 1974 om gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 108, 22.4.1974, s. 7), i dess lydelse enligt

— **381 L 680:** Kommissionens direktiv 81/680/EEG av den 30 juli 1981 (EGT nr L 246, 29.8.1981, s. 32)

18. **375 L 0084:** Kommissionens sjätte direktiv 75/84/EEG av den 20 december 1974 om

gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 32, 5.2.1975, s. 26), i dess lydelse enligt

— **381 L 0680:** Kommissionens direktiv 81/680/EEG av den 30 juli 1981 (EGT nr L 246, 29.8.1981, s. 32)

19. **376 L 0371:** Kommissionens första direktiv 76/371/EEG av den 1 mars 1976 om gemenskapsmetoder för provtagning vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 102, 15.4.1976, s. 1)

20. **376 L 0372:** Kommissionens sjunde direktiv 76/372/EEG av den 1 mars 1976 om gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 102, 15.4.1976, s. 8), i dess lydelse enligt

— **381 L 0680:** Kommissionens direktiv 81/680/EEG av den 30 juli 1981 (EGT nr L 246, 29.8.1981, s. 32)

21. **378 L 0633:** Kommissionens åttonde direktiv 78/663/EEG av den 15 juni 1978 om gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 206, 29.7.1978, s. 43), i dess lydelse enligt

— **381 L 0680:** Kommissionens direktiv 81/680/EEG av den 30 juli 1981 (EGT nr L 246, 29.8.1981, s. 32)

— **384 L 0004:** Kommissionens direktiv 84/4/EEG av den 20 december 1983 (EGT nr L 15, 18.1.1984, s. 28)

22. **381 L 0715:** Kommissionens nionde direktiv 81/715/EEG av den 31 juli 1981 om gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 257, 10.9.1981, s. 38)

23. **384 L 0425:** Kommissionens tionde direktiv 84/425/EEG av den 25 juli 1984 om gemenskapsmetoder för analys vid den officiella foderkontrollen (EGT nr L 238, 6.9.1984, s. 34)

Främmande ämnen och produkter

24. **374 L 0063:** Rådets direktiv 74/63/EEG av den 17 december 1973 om främmande ämnen och produkter i djurfoder (EGT nr L 38, 11.2.1974, s. 31), i dess lydelse enligt

— **376 L 0934:** Kommissionens direktiv 76/934/EEG av den 1 december 1976 (EGT nr L 364, 31.12.1976, s. 20)

— **380 L 0502:** Rådets direktiv 80/502/EEG av den 6 maj 1980 (EGT nr L 124, 20.5.1980, s. 17)

— **383 L 0381:** Kommissionens tredje direktiv 83/381/EEG av den 28 juli 1983 (EGT nr L 222, 13.8.1983, s. 31)

— **386 L 0299:** Kommissionens fjärde direktiv 86/299/EEG av den 3 juni 1986 (EGT nr L 189, 11.7.1986, s. 40)

— **386 L 0354:** Rådets direktiv 86/354/EEG av den 21 juli 1986 (EGT nr L 212, 2.8.1986, s. 27)

— **387 L 0238:** Kommissionens direktiv 87/238/EEG av den 1 april 1987 (EGT nr L 110, 25.4.1987, s. 25)

— **387 L 0519:** Rådets direktiv 87/519/EEG av den 19 oktober 1987 (EGT nr L 304, 27.10.1987, s. 38)

— **391 L 0126:** Kommissionens direktiv 91/126/EEG av den 13 februari 1991 (EGT nr L 60, 7.3.1991, s. 16)

— **391 L 0132:** Rådets direktiv 91/132/EEG av den 4 mars 1991 (EGT nr L 66, 13.3.1991, s. 16)

Utän hinder av direktivets bestämmelser om aflatoxin får Sverige behålla sin nationella lagstiftning. De fördrags-slutande parterna skall se över frågan under år 1995.

III VÄXTSKYDDSFÖRÅGOR

Bestämmelser som rör relationer med tredje land och gränskontroller och som återfinns i de rättsakter som anges i detta kapitel i bilagan är inte tillämpliga.

UTSÄDE

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. GRUNDTEXTER

1. **366 L 0400:** Rådets direktiv 66/400/EEG av den 14 juni 1966 om marknadsföring av betutsäde (EGT nr 125, 11.7.1966, s. 2290/66), i dess lydelse enligt

— **369 L 0061:** Rådets direktiv 69/61/EEG av den 18 februari 1969 (EGT nr L 48, 26.2.1969, s. 4)

— **371 L 0162:** Rådets direktiv 71/162/EEG av den 30 mars 1971 (EGT nr L 87, 17.4.1971, s. 24)

— **372 L 0274:** Rådets direktiv 72/274/EEG av den 20 juli 1972 (EGT nr L 171, 29.7.1972, s. 37)

— **372 L 0418:** Rådets direktiv 72/418/EEG av den 6 december 1972 (EGT nr L 287, 26.12.1972, s. 22)

— **373 L 0438:** Rådets direktiv 73/438/EEG av den 11 december 1973 (EGT nr L 356, 27.12.1973, s. 79)

— **375 L 0444:** Rådets direktiv 75/444/EEG av den 26 juni 1975 (EGT nr L 196, 26.7.1975, s. 6)

— **376 L 0331:** Kommissionens första direktiv 76/331/EEG av den 29 mars 1976 (EGT nr L 83, 30.3.1976, s. 34)

— **378 L 0055:** Rådets direktiv 78/55/EEG av den 19 december 1977 (EGT nr L 16, 20.1.1978, s. 23)

— **378 L 0692:** Rådets direktiv 78/692/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 236, 26.8.1978, s. 13)

— **387 L 0120:** Kommissionens direktiv 87/120/EEG av den 14 januari 1987 (EGT nr L 49, 18.2.1987, s. 39)

— **388 L 0095:** Kommissionens direktiv 88/95/EEG av den 8 januari 1988 (EGT nr L 56, 2.3.1988, s. 42)

— **388 L 0332:** Rådets direktiv 88/332/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 151, 17.6.1988, s. 82)

— **388 L 0380:** Rådets direktiv 88/380/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 31)

— **390 L 0654:** Rådets direktiv 90/654/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 48)

2. **366 L 0401:** Rådets direktiv 66/401/EEG av den 14 juni 1966 om marknadsföring av utsäde av foderväxter (EGT nr 125, 11.7.1966, s. 2298), i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 76)

— **378 L 0055:** Rådets direktiv 78/55/EEG av den 19 december 1977 (EGT nr L 16, 20.1.1978, s. 23)

— **378 L 0386:** Kommissionens första direk-

tiv 78/386/EEG av den 18 april 1978 (EGT nr L 113, 25.4.1978, s. 1)

— **378 L 0692:** Rådets direktiv 78/692/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 236, 26.8.1978, s. 13)

— **378 L 1020:** Rådets direktiv 78/1020/EEG av den 5 december 1978 (EGT nr L 350, 14.12.1978, s. 27)

— **379 L 0641:** Kommissionens direktiv 79/641/EEG av den 27 juni 1979 (EGT nr L 183, 19.7.1979, s. 13)

— **379 L 0692:** Rådets direktiv 79/692/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 1)

— **380 L 0754:** Kommissionens direktiv 80/754/EEG av den 17 juli 1980 (EGT nr L 207, 9.8.1980, s. 36)

— **381 L 0126:** Kommissionens direktiv 81/126/EEG av den 16 februari 1981 (EGT nr L 67, 12.3.1981, s. 36)

— **382 L 0287:** Kommissionens direktiv 82/287/EEG av den 13 april 1982 (EGT nr L 131, 13.5.1982, s. 24)

— **385 L 0038:** Kommissionens direktiv 85/38/EEG av den 14 december 1984 (EGT nr L 16, 19.1.1985, s. 41)

— **385 D 0370:** Kommissionens beslut 85/370/EEG av den 8 juli 1985 (EGT nr L 209, 6.8.1985, s. 41)

— **386 D 0153:** Kommissionens beslut 86/153/EEG av den 25 mars 1986 (EGT nr L 115, 3.5.1986, s. 26)

— **386 L 0155:** Rådets direktiv 86/155/EEG av den 22 april 1986 (EGT nr L 118, 7.5.1986, s. 23)

— **387 L 0120:** Kommissionens direktiv 87/120/EEG av den 14 januari 1987 (EGT nr 49, 18.2.1987, s. 39)

— **387 L 0480:** Kommissionens direktiv 87/480/EEG av den 9 september 1987 (EGT nr L 273, 26.9.1987, s. 43)

— **388 L 0332:** Rådets direktiv 88/332/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 151, 17.6.1988, s. 82)

— **388 L 0380:** Rådets direktiv 88/380/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 31)

— **389 L 0100:** Kommissionens direktiv 89/100/EEG av den 20 januari 1989 (EGT nr L 38, 10.2.1989, s. 36)

— **390 L 0654:** Rådets direktiv 90/654/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 48)

Utan hinder av direktivets bestämmelser gäller följande:

a) Finland får, fram till och med den 31 december 1996, om inte de fördragsslutande parterna kommit överens om annat, tillåta marknadsföring på sitt territorium av

— utsäde som producerats inom landet och som inte uppfyller Europeiska ekonomiska gemenskapens krav i fråga om grobarhet,

— alla typer av utsäde som ingår i kategorin "handelsutsäde" ("kauppasiemen"/"handelsutsäde") enligt definitionen i den nuvarande finska lagstiftningen.

b) Norge får, fram till och med den 31 december 1996, om inte de fördragsslutande parterna kommit överens om annat, tillåta marknadsföring på sitt territorium av utsäde som är producerat inom landet och som inte uppfyller Europeiska ekonomiska gemenskapens krav i fråga om grobarhet.

3. **366 L 0402:** Rådets direktiv 66/402/EEG av den 14 juni 1966 om marknadsföring av utsäde av stråsäd (EGT nr 125, 11.7.1966, s. 2309/66), i dess lydelse enligt

— **369 L 0060:** Rådets direktiv 69/60/EEG av den 18 februari 1969 (EGT nr L 48, 26.2.1969, s. 1)

— **371 L 0162:** Rådets direktiv 71/162/EEG av den 30 mars 1971 (EGT nr L 87, 17.4.1971, s. 24)

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 76)

— **372 L 0274:** Rådets direktiv 72/274/EEG av den 20 juli 1972 (EGT nr L 171, 29.7.1972, s. 37)

— **372 L 0418:** Rådets direktiv 74/418/EEG av den 6 december 1972 (EGT nr L 287, 26.12.1972, s. 22)

— **373 L 0438:** Rådets direktiv 73/438/EEG av den 11 december 1973 (EGT nr L 356, 27.12.1973, s. 79)

— **375 L 0444:** Rådets direktiv 75/444/EEG av den 26 juni 1975 (EGT nr L 196, 26.7.1975, s. 6)

— **378 L 0055:** Rådets direktiv 78/55/EEG av den 19 december 1977 (EGT nr L 16, 20.1.1978, s. 23)

— **378 L 0387:** Kommissionens första direktiv 78/387/EEG av den 18 april 1978 (EGT nr L 113, 25.4.1978, s. 13)

— **378 L 0692:** Rådets direktiv 78/692/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 236, 26.8.1978, s. 13)

— **378 L 1020:** Rådets direktiv 78/1020/EEG av den 5 december 1978 (EGT nr L 350, 14.12.1978, s. 27)

— **379 L 0641:** Kommissionens direktiv 79/641/EEG av den 27 juni 1979 (EGT nr L 183, 19.7.1979, s. 13)

— **379 L 0692:** Rådets direktiv 79/692/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 1)

— **381 L 0126:** Kommissionens direktiv 81/126/EEG av den 16 februari 1981 (EGT nr L 67, 12.3.1981, s. 36)

— **386 D 0153:** Kommissionens beslut 86/153/EEG av den 25 mars 1986 (EGT nr L 115, 3.5.1986, s. 26)

— **386 L 0155:** Rådets direktiv 86/155/EEG av den 22 april 1986 (EGT nr L 118, 7.5.1986, s. 23)

— **386 L 0320:** Kommissionens direktiv 86/320/EEG av den 20 juni 1986 (EGT nr L 200, 23.7.1986, s. 38)

— **387 L 0120:** Kommissionens direktiv 87/120/EEG av den 14 januari 1987 (EGT nr L 49, 18.2.1987, s. 39)

— **388 L 0332:** Rådets direktiv 88/332/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 151, 17.6.1988, s. 82)

— **388 L 0380:** Rådets direktiv 88/380/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 31)

— **388 L 0506:** Kommissionens direktiv 88/506/EEG av den 13 september 1988 (EGT nr L 274, 6.10.1988, s. 44)

— **389 D 0101:** Kommissionens beslut 89/101/EEG av den 20 januari 1989 (EGT nr L 38, 10.2.1989, s. 37)

— **389 L 0002:** Kommissionens direktiv 89/2/EEG av den 15 december 1988 (EGT nr L 5, 7.1.1989, s. 31)

— **390 L 0623:** Kommissionens direktiv 90/623/EEG av den 7 november 1990 (EGT nr L 333, 30.11.1990, s. 65)

— **390 L 0654:** Rådets direktiv 90/654/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 48)

Utan hinder av direktivets bestämmelser gäller följande:

a) Finland får, fram till och med den 31 december 1996, om inte de fördragsslutande parterna kommer överens om annat, tillåta marknadsföring på sitt territorium av

— utsäde av arterna havre, korn, vete och råg som inte uppfyller kraven i detta direktiv i

fråga om största antal utsädesgenerationer av kategorin "certifikatutsäde" ("valiosiemenn"/"elitutsäde"),

— utsäde som är producerat inom landet och som inte uppfyller Europeiska ekonomiska gemenskapens krav i fråga om grobarhet,

— utsäde av alla arter av kategorin "handelsutsäde" ("kauppasiemen"/"handelsutsäde") enligt definitionen i nuvarande finsk lagstiftning.

b) Norge får, fram till och med den 31 december 1996, om inte de fördragsslutande parterna kommer överens om annat, tillåta marknadsföring på sitt territorium av utsäde som producerats inom landet och som inte uppfyller Europeiska ekonomiska gemenskapens krav i fråga om grobarhet.

4. **369 L 0208:** Rådets direktiv 69/208/EEG av den 30 juni 1969 om marknadsföring av utsäde från olje- och fiberväxter (EGT nr L 169, 10.7.1969, s. 3), i dess lydelse enligt

— **371 L 0162:** Rådets direktiv 71/162/EEG av den 30 mars 1971 (EGT nr L 87, 17.4.1971, s. 24)

— **372 L 0274:** Rådets direktiv 72/274/EEG av den 20 juli 1972 (EGT nr L 171, 29.7.1972, s. 37)

— **372 L 0418:** Rådets direktiv 72/418/EEG av den 6 december 1972 (EGT nr L 287, 26.12.1972, s. 22)

— **373 L 0438:** Rådets direktiv 73/438/EEG av den 11 december 1973 (EGT nr L 356, 27.12.1973, s. 79)

— **375 L 0444:** Rådets direktiv 75/444/EEG av den 26 juni 1975 (EGT nr L 196, 26.7.1975, s. 6)

— **378 L 0055:** Rådets direktiv 78/55/EEG av den 19 december 1977 (EGT nr L 16, 20.1.1978, s. 23)

— **378 L 0388:** Kommissionens första direktiv 78/388/EEG av den 18 april 1978 (EGT nr L 113, 25.4.1978, s. 20)

— **378 L 0692:** Rådets direktiv 78/692/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 236, 26.8.1978, s. 13)

— **378 L 1020:** Rådets direktiv 78/1020/EEG av den 5 december 1978 (EGT nr L 350, 14.12.1978, s. 27)

— **379 L 0641:** Kommissionens direktiv 79/641/EEG av den 27 juni 1979 (EGT nr L 183, 19.7.1979, s. 13)

— **380 L 0304:** Kommissionens direktiv 80/304/EEG av den 25 februari 1980 (EGT nr L 68, 14.3.1980, s. 33)

— **381 L 0126:** Kommissionens direktiv 81/126/EEG av den 16 februari 1981 (EGT nr L 67, 12.3.1981, s. 36)

— **382 L 0287:** Kommissionens direktiv 82/287/EEG av den 13 april 1982 (EGT nr L 131, 13.5.1982, s. 24)

— **382 L 0727:** Rådets direktiv 82/727/EEG av den 25 oktober 1982 (EGT nr L 310, 6.11.1982, s. 21)

— **382 L 0859:** Kommissionens direktiv 82/859/EEG av den 2 december 1982 (EGT nr L 357, 18.12.1982, s. 31)

— **386 L 0155:** Rådets direktiv 86/155/EEG av den 22 april 1986 (EGT nr L 118, 7.5.1986, s. 23)

— **387 L 0120:** Kommissionens direktiv 87/120/EEG av den 14 januari 1987 (EGT nr L 49, 18.2.1987, s. 39)

— **387 L 0480:** Kommissionens direktiv 87/480/EEG av den 9 september 1987 (EGT nr L 273, 26.9.1987, s. 43)

— **388 L 0332:** Rådets direktiv 88/332/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 151, 17.6.1988, s. 82)

— **388 L 0380:** Rådets direktiv 88/380/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 31)

— **390 L 0654:** Rådets direktiv 90/654/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 48)

5. **370 L 0457:** Rådets direktiv 70/457/EEG av den 29 september 1970 om den gemensamma sortlistan för lantbruksväxter (EGT nr L 225, 12.10.1970, s. 1), i dess lydelse enligt

— **372 L 0418:** Rådets direktiv 72/418/EEG av den 6 december 1972 (EGT nr L 287, 26.12.1972, s. 22)

— **373 L 0438:** Rådets direktiv 73/438/EEG av den 11 december 1973 (EGT nr L 356, 27.12.1973, s. 79)

— **376 D 0687:** Kommissionens beslut 76/687/EEG av den 30 juni 1976 (EGT nr L 235, 26.8.1976, s. 21)

— **378 D 0122:** Kommissionens beslut 78/122/EEG av den 28 december 1977 (EGT nr L 41, 11.2.1978, s. 34)

— **379 D 0095:** Kommissionens beslut 79/95/EEG av den 29 december 1978 (EGT nr L 22, 31.1.1979, s. 21)

— **379 L 0692:** Rådets direktiv 79/692/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 1)

— **379 L 0967:** Rådets direktiv 79/967/EEG

av den 12 november 1979 (EGT nr L 293, 20.11.1979, s. 16)

— **381 D 0436:** Kommissionens beslut 81/436/EEG av den 8 maj 1981 (EGT nr L 167, 24.6.1981, s. 29)

— **381 D 0888:** Kommissionens beslut 81/888/EEG av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 324, 12.11.1981, s. 28)

— **382 D 0041:** Kommissionens beslut 82/41/EEG av den 29 december 1981 (EGT nr L 16, 22.1.1982, s. 50)

— **383 D 0297:** Kommissionens beslut 83/297/EEG av den 6 juni 1983 (EGT nr L 157, 15.6.1983, s. 35)

— **386 L 0155:** Rådets direktiv 86/155/EEG av den 22 april 1986 (EGT nr L 118, 7.5.1986, s. 23)

— **388 L 0380:** Rådets direktiv 88/380/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 31)

— **390 L 0654:** Rådets direktiv 90/654/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 48)

Utan hinder av direktivets bestämmelser gäller följande:

— De fördragsslutande parterna skall från ikraftträdandet av avtalet tillsammans utarbeta en gemensam sortlista som också inbegriper sådana sorter från EFTA-staterna som uppfyller direktivets krav. De skall sträva efter att få den gemensamma sortlistan färdig senast den 31 december 1995.

— Innan den gemensamt utarbetade sortlistan trätt i kraft skall EFTA-staterna fortsätta att tillämpa nationella sortlistor.

6. **370 L 0458:** Rådets direktiv 70/458/EEG av den 29 september 1970 om marknadsföring av utsäde av köksväxter (EGT nr L 225, 12.10.1970, s. 7), i dess lydelse enligt

— **371 L 0162:** Rådets direktiv 71/162/EEG av den 30 mars 1971 (EGT nr L 87, 17.4.1971, s. 24)

— **372 L 0274:** Rådets direktiv 72/274/EEG av den 20 juli 1972 (EGT nr L 171, 29.7.1972, s. 37)

— **372 L 0418:** Rådets direktiv 72/418/EEG av den 6 december 1972 (EGT nr L 287, 26.12.1972, s. 22)

— **373 L 0438:** Rådets direktiv 73/438/EEG av den 11 december 1973 (EGT nr L 356, 27.12.1973, s. 79)

— **376 L 0307:** Rådets direktiv 76/307/EEG av den 15 mars 1976 (EGT nr L 72, 18.3.1976, s. 16)

— **378 L 0055:** Rådets direktiv 78/55 EEG av den 19 december 1977 (EGT nr L 16, 20.1.1978, s. 23)

— **378 L 0692:** Rådets direktiv 78/692/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 236, 26.8.1978, s. 13)

— **379 D 0355:** Kommissionens beslut 79/355/EEG av den 20 mars 1979 (EGT nr L 84, 4.4.1979, s. 23)

— **379 L 0641:** Kommissionens direktiv 79/641/EEG av den 27 juni 1979 (EGT nr L 183, 19.7.1979, s. 13)

— **379 L 0692:** Rådets direktiv 79/692/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 1)

— **379 L 0967:** Rådets direktiv 79/967/EEG av den 12 november 1979 (EGT nr L 293, 20.11.1979, s. 16)

— **381 D 0436:** Kommissionens beslut 81/436/EEG av den 8 maj 1981 (EGT nr L 167, 24.6.1981, s. 29)

— **381 D 0888:** Kommissionens beslut 81/888/EEG av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 324, 12.11.1981, s. 28)

— **387 L 0120:** Kommissionens direktiv 87/120/EEG av den 14 januari 1987 (EGT nr L 49, 18.2.1987, s. 39)

— **387 L 0481:** Kommissionens direktiv 87/481/EEG av den 9 september 1987 (EGT nr L 273, 26.9.1987, s. 45)

— **388 L 0332:** Rådets direktiv 88/332/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 151, 17.6.1988, s. 82)

— **388 L 0380:** Rådets direktiv 88/380/EEG av den 13 juni 1988 (EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 31)

— **390 L 0654:** Rådets direktiv 90/654/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 48)

7. **372 L 0168:** Kommissionens direktiv 72/168/EEG av den 14 april 1972 om fastställande av egenskaper och minimikrav för besiktning av sorter av köksväxter (EGT nr L 103, 2.5.1972, s. 6)

8. **372 L 0180:** Kommissionens direktiv 72/180/EEG av den 14 april 1972 om fastställande av egenskaper och minimikrav för kontroll av sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 108, 8.5.1972, s. 8)

9. **374 L 0268:** Kommissionens direktiv 74/268/EEG av den 2 maj 1974 med särskilda krav rörande förekomst av flyghavre (*Avena*

fatua) i utsäde av foderväxter och stråsåd (EGT nr L 141, 24.5.1974, s. 19), i dess lydelse enligt

— **378 L 0511:** Kommissionens direktiv 78/511/EEG av den 24 maj 1978 (EGT nr L 157, 15.6.1978, s. 34)

2. TILLÄMPNINGSTEXTER

10. **375 L 0502:** Kommissionens direktiv 75/502/EEG av den 25 juli 1975 om begränsning av marknadsföringen av utsäde av ängsgröe (*Poa pratensis* L.) till utsäde som blivit officiellt godkänt som "basutsäde" eller "certifikatutsäde" (EGT nr L 228, 29.8.1975, s. 23)

11. **380 D 0755:** Kommissionens beslut 80/755/EEG av den 17 juli 1980 om tillstånd att trycka föreskriven information med outplånlig text på förpackningar med utsäde av stråsåd (EGT nr L 207, 9.8.1980, s. 37), i dess lydelse enligt

— **381 D 0109:** Kommissionens beslut 81/109/EEG av den 10 februari 1981 (EGT nr L 64, 11.3.1981, s. 13)

12. **381 D 0675:** Kommissionens beslut 81/675/EEG av den 28 juli 1981 som fastställer att vissa förseglingssystem är avsedda för "engångsbruk", i den mening som avses i rådets direktiv 66/400/EEG, 66/401/EEG, 66/402/EEG, 69/208/EEG och 70/458/EEG (EGT nr L 246, 29.8.1981, s. 26), i dess lydelse enligt

— **386 D 0563:** Kommissionens beslut 86/563/EEG av den 12 november 1986 (EGT nr L 327, 22.12.1986, s. 50)

13. **386 L 0109:** Kommissionens direktiv 86/109/EEG av den 27 februari 1986 om begränsning av marknadsföringen av utsäde av vissa arter av foderväxter samt olje- och fiberväxter till sådant utsäde som officiellt godkänts som "basutsäde" eller "certifikatutsäde" (EGT nr L 93, 8.4.1986, s. 21), i dess lydelse enligt

— **389 L 0424:** Kommissionens direktiv 89/424/EEG av den 30 juni 1989 (EGT nr L 196, 12.7.1989, s. 50)

— **391 L 0376:** Kommissionens direktiv 91/376/EEG av den 25 juni 1991 (EGT nr L 203, 26.7.1991, s. 108)

14. **387 D 0309:** Kommissionens beslut 87/309/EEG av den 2 juni 1987 om tillstånd att trycka föreskriven information med outplånlig

text på förpackningar av utsäde av vissa foderväxter (EGT nr L 155, 16.6.1987, s. 26), i dess lydelse enligt

— **388 D 0493:** Kommissionens beslut 88/493/EEG av den 8 september 1988 (EGT nr L 261, 21.9.1988, s. 27)

15. **389 L 0014:** Kommissionens direktiv 89/14/EEG av den 15 december 1988 om fastställande av grupper av sorter av mangold och rödbeta med avseende på villkoren för grödans fribelägenhet enligt bilaga 1 till rådets direktiv 70/458/EEG om marknadsföring av utsäde av köksväxter (EGT nr L 8, 11.1.1989, s. 9)

16. **389 D 0374:** Kommissionens beslut 89/374/EEG av den 2 juni 1989 om anordnande av ett tillfälligt experiment enligt rådets direktiv 66/402/EEG om marknadsföring av utsäde av stråsåd, för att fastställa de villkor som skall uppfyllas beträffande grödan och utsädet av hybridråg (EGT nr L 166, 16.6.1989, s. 66)

17. **389 D 0540:** Kommissionens beslut 89/540/EEG av den 22 september 1989 om anordnande av ett tillfälligt experiment med marknadsföring av utsäde och förökningsmaterial (EGT nr L 286, 4.10.1989, s. 24)

18. **390 D 0639:** Kommissionens beslut 90/639/EEG av den 12 november 1990 om fastställande av namn på de sorter som härstammar från sorter av köksväxter, förtecknade i beslut 89/7/EEG (EGT nr L 348, 12.12.1990, s. 1)

3. RÄTTSAKTER SOM EFTA-STATERNA OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL

19. **370 D 0047:** Kommissionens beslut 70/47/EEG av den 22 december 1969 om tillstånd för Frankrike att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv av den 14 juni 1966 om marknadsföring av utsäde av foderväxter och stråsåd (EGT nr L 13, 19.1.1970, s. 26), i dess senaste lydelse enligt

— **380 D 0301:** Kommissionens beslut 80/301/EEG av den 25 februari 1980 (EGT nr L 68, 14.3.1980, s. 30)

20. **373 D 0083:** Rådets beslut 73/83/EEG av den 26 mars 1973 om jämförbarhet vid fältbesiktning av utsädesproducerande grödor i Dan-

mark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 106, 20.4.1973, s. 9), i dess lydelse enligt

— **374 D 0350:** Rådets beslut 74/350/EEG av den 27 juni 1974 (EGT nr L 191, 15.7.1974, s. 27)

21. **373 D 0188:** Kommissionens beslut 73/188/EEG av den 4 juni 1973 om tillstånd för Storbritannien att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv av den 29 september 1970 om marknadsföring av utsäde av köksväxter (EGT nr L 194, 16.7.1973, s. 16)

22. **374 D 0005:** Kommissionens beslut 74/5/EEG av den 6 december 1973 om tillstånd för Danmark att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv av den 14 juni 1966 om marknadsföring av utsäde av stråsäd (EGT nr L 12, 15.1.1974, s. 13)

23. **374 D 0269:** Kommissionens beslut 74/269/EEG av den 2 maj 1974 om tillstånd för vissa medlemsstater att anta strängare bestämmelser för flyghavre (*Avena fatua*) i utsäde av foderväxter och stråsäd (EGT nr L 141, 24.5.1974, s. 20), i dess lydelse enligt

— **378 D 0512:** Kommissionens beslut 78/512/EEG av den 24 maj 1978 (EGT nr L 157, 15.6.1978, s. 35)

24. **374 D 0358:** Kommissionens beslut 74/358/EEG av den 13 juni 1974 om tillstånd för Irland att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv av den 29 september 1970 om marknadsföring av utsäde av köksväxter (EGT nr L 196, 19.7.1974, s. 15), i dess lydelse enligt

— **390 D 0209:** Kommissionens beslut 90/209/EEG av den 19 april 1990 (EGT nr L 108, 28.4.1990, s. 104)

25. **374 D 0360:** Kommissionens beslut 74/360/EEG av den 13 juni 1974 om tillstånd för Storbritannien att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv av den 30 juni 1969 om marknadsföring av utsäde av olje- och fiberväxter (EGT nr L 196, 19.7.1974, s. 18)

26. **374 D 0361:** Kommissionens beslut 74/361/EEG av den 13 juni 1974 om tillstånd för Storbritannien att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv av den 14 juni 1966 om marknadsföring av utsäde av stråsäd (EGT nr L 196, 19.7.1974, s. 19)

27. **374 D 0362:** Kommissionens beslut 74/362/EEG av den 13 juni 1974 om tillstånd för Storbritannien att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv av den 14 juni

1966 om marknadsföring av utsäde av foderväxter (EGT nr L 196, 19.7.1974, s. 20)

28. **374 D 0366:** Kommissionens beslut 74/366/EEG av den 13 juni 1974 om tillfällig medgivande för Frankrike att förbjuda marknadsföring, i Frankrike, av brytbönor av sorten "Sim" (EGT nr L 196, 19.7.1974, s. 24)

29. **374 D 0367:** Kommissionens beslut 74/367/EEG av den 13 juni 1974 om tillfällig medgivande för Frankrike att förbjuda marknadsföring, i Frankrike, av brytbönor av sorten "Dustor" (EGT nr L 196, 19.7.1974, s. 25)

30. **374 D 0491:** Kommissionens beslut 74/491/EEG av den 17 september 1974 om tillstånd för Danmark att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv av den 30 juni 1969 om marknadsföring av utsäde av olje- och fiberväxter (EGT nr L 267, 3.10.1974, s. 18)

31. **374 D 0531:** Kommissionens beslut 74/531/EEG av den 16 oktober 1974 om tillstånd för Nederländerna att anta strängare bestämmelser för flyghavre (*Avena fatua*) i utsäde av stråsäd (EGT nr L 299, 7.11.1974, s. 13)

32. **374 D 0532:** Kommissionens beslut 74/532/EEG av den 16 oktober 1974 om tillstånd för Irland att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv av den 14 juni 1966 om marknadsföring av utsäde av foderväxter och stråsäd samt av rådets direktiv av den 30 juni 1969 om marknadsföring av utsäde av olje- och fiberväxter (EGT nr L 299, 7.11.1974, s. 14)

33. **375 D 0577:** Kommissionens beslut 75/577/EEG av den 30 juni 1975 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde och groddplantor av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 253, 30.9.1975, s. 41)

34. **375 D 0578:** Kommissionens beslut 75/578/EEG av den 30 juni 1975 om tillstånd för Luxemburg att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 253, 30.9.1975, s. 45), i dess lydelse enligt

— **378 D 0285:** Kommissionens beslut 78/285/EEG av den 22 februari 1978 (EGT nr L 74, 16.3.1978, s. 29)

35. **375 D 0752:** Kommissionens beslut 75/752/EEG av den 20 november 1975 om tillstånd för Storbritannien att, för vissa köksväxter, inte behöva tillämpa rådets direktiv 70/458/EEG (EGT nr L 319, 10.12.1975, s. 12)

36. **376 D 0219:** Kommissionens beslut

76/219/EEG av den 30 december 1975 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde eller förökningsmaterial av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 46, 21.2.1975, s. 30)

37. **376 D 0221:** Kommissionens beslut 76/221/EEG av den 30 december 1975 om tillstånd för Luxemburg att begränsa marknadsföringen av utsäde eller förökningsmaterial av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 46, 21.2.1976, s. 33)

38. **376 D 0687:** Kommissionens beslut 76/687/EEG av den 30 juni 1976 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 235, 26.8.1976, s. 21), i dess lydelse enligt

— **378 D 0615:** Kommissionens beslut 78/615/EEG av den 23 juni 1978 (EGT nr L 198, 22.7.1978, s. 12)

39. **376 D 0688:** Kommissionens beslut 76/688/EEG av den 30 juni 1976 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 235, 26.8.1976, s. 24)

40. **376 D 0689:** Kommissionens beslut 76/689/EEG av den 30 juni 1976 om tillstånd för Luxemburg att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 235, 26.8.1976, s. 27)

41. **376 D 0690:** Kommissionens beslut 76/690/EEG av den 30 juni 1976 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 235, 26.8.1976, s. 29)

42. **377 D 0147:** Kommissionens beslut 77/147/EEG av den 29 december 1976 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 47, 18.2.1977, s. 66)

43. **377 D 0149:** Kommissionens beslut 77/149/EEG av den 29 december 1976 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 47, 18.2.1977, s. 70)

44. **377 D 0150:** Kommissionens beslut 77/150/EEG av den 29 december 1976 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av en viss sort av stråsäd (EGT nr L 47, 18.2.1977, s. 72)

45. **377 D 0282:** Kommissionens beslut 77/282/EEG av den 30 mars 1977 om tillstånd

för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 95, 19.4.1977, s. 21)

46. **377 D 0283:** Kommissionens beslut 77/283/EEG av den 30 mars 1977 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 95, 19.4.1977, s. 23)

47. **377 D 0406:** Kommissionens beslut 77/406/EEG av den 1 juni 1977 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 148, 16.6.1977, s. 25)

48. **378 D 0124:** Kommissionens beslut 78/124/EEG av den 28 december 1977 om tillstånd för Luxemburg att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 41, 11.2.1978, s. 38)

49. **378 D 0126:** Kommissionens beslut 78/126/EEG av den 28 december 1977 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 41, 11.2.1978, s. 41)

50. **378 D 0127:** Kommissionens beslut 78/127/EEG av den 28 december 1977 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 41, 11.2.1978, s. 43)

51. **378 D 0347:** Kommissionens beslut 78/347/EEG av den 30 mars 1978 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 99, 12.4.1978, s. 26)

52. **378 D 0348:** Kommissionens beslut 78/348/EEG av den 30 mars 1978 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 99, 12.4.1978, s. 28)

53. **378 D 0349:** Kommissionens beslut 78/349/EEG av den 30 mars 1978 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 99, 12.4.1978, s. 30)

54. **379 D 0092:** Kommissionens beslut 79/92/EEG av den 29 december 1978 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 22, 31.1.1979, s. 14)

55. **379 D 0093:** Kommissionens beslut 79/93/EEG av den 29 december 1978 om tillstånd för Storbritannien att begränsa mark-

nadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 22, 31.1.1979, s. 17)

56. **379 D 0094:** Kommissionens beslut 79/94/EEG av den 29 december 1978 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 22, 31.1.1979, s. 19)

57. **379 D 0348:** Kommissionens beslut 79/348/EEG av den 14 mars 1979 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 84, 4.4.1979, s. 12)

58. **379 D 0355:** Kommissionens beslut 79/355/EEG av den 20 mars 1979 om tillstånd för Danmark att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv 70/458/EEG om marknadsföring av utsäde av köksväxter (EGT nr L 84, 4.4.1979, s. 23)

59. **380 D 0128:** Kommissionens beslut 80/128/EEG av den 28 december 1979 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 29, 6.2.1980, s. 35)

60. **380 D 0446:** Kommissionens beslut 80/446/EEG av den 31 mars 1980 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av en viss sort av lantbruksväxter (EGT nr L 110, 29.4.1980, s. 23)

61. **380 D 0512:** Kommissionens beslut 80/512/EEG av den 2 maj 1980 om tillstånd för Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Luxemburg, Nederländerna och Storbritannien att inte behöva tillämpa villkoren i rådets direktiv 66/401/EEG om marknadsföring av utsäde av foderväxter, då det gäller vikten på prover för bestämning av fröer av snärja (*Cuscuta*) (EGT nr L 126, 21.5.1980, s. 15)

62. **380 D 1359:** Kommissionens beslut 80/1359/EEG av den 30 december 1980 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 384, 31.12.1980, s. 42)

63. **380 D 1360:** Kommissionens beslut 80/1360/EEG av den 30 december 1980 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 384, 31.12.1980, s. 44)

64. **380 D 1361:** Kommissionens beslut 80/1361/EEG av den 30 december 1980 om tillstånd för Storbritannien att begränsa mark-

nadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 384, 31.12.1980, s. 46)

65. **381 D 0277:** Kommissionens beslut 81/277/EEG av den 31 mars 1981 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 123, 7.5.1981, s. 32)

66. **381 D 0436:** Kommissionens beslut 81/436/EEG av den 8 maj 1981 om tillstånd för Storbritannien att förlänga tidsgränsen för godkännande av vissa sorter av lantbruksväxter och köksväxter (EGT nr L 167, 24.6.1981, s. 29)

67. **382 D 0041:** Kommissionens beslut 82/41/EEG av den 29 december 1981 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 16, 22.1.1982, s. 50)

68. **382 D 0947:** Kommissionens beslut 82/947/EEG av den 30 december 1982 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 383, 31.12.1982, s. 23), i dess lydelse enligt

— **388 D 0625:** Kommissionens beslut 88/625/EEG av den 8 december 1988 (EGT nr L 347, 16.12.1988, s. 74)

69. **382 D 0948:** Kommissionens beslut 82/948/EEG av den 30 december 1982 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 383, 31.12.1982, s. 25)

70. **382 D 0949:** Kommissionens beslut 82/949/EEG av den 30 december 1982 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 383, 31.12.1982, s. 27)

71. **384 D 0019:** Kommissionens beslut 84/19/EEG av den 22 december 1983 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 18, 21.1.1984, s. 43)

72. **384 D 0020:** Kommissionens beslut 84/20/EEG av den 22 december 1983 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 18, 21.1.1984, s. 45)

73. **384 D 0023:** Kommissionens beslut 84/23/EEG av den 22 december 1983 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att

begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruks-växter (EGT nr L 20, 25.1.1984, s. 19)

74. **385 D 0370:** Kommissionens beslut 85/370/EEG av den 8 juli 1985 om tillstånd för Nederländerna att fastställa nivån på sortrenhetsstandarden som fastställts i bilaga 2 till rådets direktiv 66/401/EEG för utsäde av apomiktiska enklonssorter av ängsgröe (*Poa pratensis*), också på grundval av resultaten av frö- och groddplantsundersökning (EGT nr L 209, 6.8.1985, s. 41)

75. **385 D 0623:** Kommissionens beslut 85/623/EEG av den 16 december 1985 om tillstånd för Frankrike att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 379, 31.12.1985, s. 18)

76. **385 D 0624:** Kommissionens beslut 85/624/EEG av den 16 december 1985 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 379, 31.12.1985, s. 20)

77. **386 D 0153:** Kommissionens beslut 86/153/EEG av den 25 mars 1986 om tillstånd för Grekland att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv 66/401/EEG, 66/402/EEG och 69/208/EEG om marknadsföring av utsäde av foderväxter, stråsäd och olje- och fiberväxter (EGT nr L 115, 3.5.1986, s. 26)

78. **387 D 0110:** Kommissionens beslut 87/110/EEG av den 22 december 1986 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 48, 17.2.1987, s. 27)

79. **387 D 0111:** Kommissionens beslut 87/111/EEG av den 22 december 1986 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 48, 17.2.1987, s. 29)

80. **387 D 0448:** Kommissionens beslut 87/448/EEG av den 31 juli 1987 om tillstånd för Storbritannien att begränsa marknadsföringen av utsäde av en viss sort av lantbruksväxter (EGT nr L 240, 22.8.1987, s. 39)

81. **389 D 0078:** Kommissionens beslut 89/78/EEG av den 29 december 1988 om

liberalisering av handeln med utsäde av vissa lantbruksväxter mellan Portugal och andra medlemsstater (EGT nr L 30, 1.2.1989, s. 75)

82. **389 D 0101:** Kommissionens beslut 89/101/EEG av den 20 januari 1989 om tillstånd för Belgien, Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Spanien, Irland, Luxemburg och Storbritannien att, för vissa arter, inte behöva tillämpa rådets direktiv 66/401/EEG, 66/402/EEG, 69/208/EEG och 70/458/EEG om marknadsföring av utsäde av foderväxter, stråsäd, olje- och fiberväxter samt av köksväxter (EGT nr L 38, 10.2.1989, s. 37)

83. **389 D 0421:** Kommissionens beslut 89/421/EEG av den 22 juni 1989 om tillstånd för Grekland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 193, 8.7.1989, s. 41)

84. **389 D 0422:** Kommissionens beslut 89/422/EEG av den 23 juni 1989 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland att begränsa marknadsföringen av utsäde av en viss sort av lantbruks-växter och om ändring av beslut 89/77/EEG (EGT nr L 193, 8.7.1989, s. 43)

85. **390 D 0057:** Kommissionens beslut 90/57/EEG av den 24 januari 1990 om liberalisering av handeln med utsäde av vissa lantbruksväxter mellan Portugal och andra medlemsstater (EGT nr L 40, 14.2.1990, s. 13)

86. **390 D 0209:** Kommissionens beslut 90/209/EEG av den 19 april 1990 om tillstånd för medlemsstaterna att, för vissa arter, inte behöva tillämpa bestämmelserna i rådets direktiv 70/458/EEG om marknadsföring av utsäde av köksväxter och om ändring av beslut 73/122/EEG och 74/358/EEG och om upphävande av beslut 74/363/EEG (EGT nr L 108, 28.4.1990, s. 104)

87. **391 D 0037:** Kommissionens beslut 91/37/EEG av den 20 december 1990 om tillstånd för Förbundsrepubliken Tyskland och Grekland att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter och om ändring av vissa beslut som ger Förbundsrepubliken Tyskland tillstånd att begränsa marknadsföringen av utsäde av vissa sorter av lantbruksväxter (EGT nr L 18, 24.1.1991, s. 19)

BILAGA II

TEKNISKA FÖRESKRIFTER, STANDARDER, PROVNING OCH CERTIFIERING

Förteckning enligt artikel 23

	Sida		Sida
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	18
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	IX. MÄTINSTRUMENT	18
I. MOTORFORDON	3	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	18
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	3	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	23
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	11	X. ELEKTRISK MATERIEL	23
II. JORDBRUKS- OCH SKOGS- BRUKSTRAKTORER	11	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	23
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	11	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	24
III. LYFTANORDNINGAR OCH ME- KANISKA HANTERINGSANORD- NINGAR	14	XI. TEXTILER	25
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	14	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	25
IV. HUSHÅLLSAPPARATER	15	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	26
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	15	XII. LIVSMEDEL	26
V. GASAPPARATER	16	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	26
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	16	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	35
VI. BYGG- OCH ANLÄGGNINGSUT- RUSTNING	16	XIII. LÄKEMEDEL	35
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	16	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	36
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	17	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	37
VII. ÖVRIGA MASKINER	17	XIV. GÖDSELMEDEL	37
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	17	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	37
VIII. TRYCKKÄRL	17	XV. FARLIGA ÄMNEN	38
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	17		

	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	38
	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	41
XVI.	KOSMETIKA	41
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	41
XVII.	MILJÖSKYDD	42
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	42
XVIII.	INFORMATIONSTEKNOLOGI, TE- LEKOMMUNIKATION OCH DA- TABEARBETNING	42
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	42
	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	43
XIX.	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER INOM TEKNISKA HANDELSHIN- DEROMRÅDET	43
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	43
	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	45
XX.	VARORS FRIA RÖRLIGHET — ALLMÄNT	45
	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	45
XXI.	BYGGPRODUKTER	45
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	45
XXII.	PERSONLIG SKYDDSUTRUST- NING	45
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	45
XXIII.	LEKSAKER	45
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	45
XXIV.	MASKINER	46
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	46
XXV.	TOBAK	46
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	46
XXVI.	ENERGI	46
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	46
XXVII.	SPRITDRYCKER	46

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL	46
---	----

	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVI- SAS TILL*	
X.	ELEKTRISK MATERIEL	
	373 L 0023	
	376 L 0117	
	379 L 0196	
	384 L 0047	
	388 L 0571	
	388 L 0665	
	390 L 0487	
	382 L 0130	
	388 L 0035	
	391 L 0269	
	389 L 0336	
XII.	LIVSMEDEL	
	389 L 0397	
XIII.	LÄKEMEDEL	
	365 L 0065	
	(375 L 0319)	
	(383 L 0570)	
	387 L 0021	
	(389 L 0341)	
	375 L 0319	
	378 L 0420	
	383 L 0570	
	389 L 0341	
	381 L 0851	
	390 L 0676	
XIV.	GÖDSELMEDEL	
	376 L 0116	
	388 L 0183	
	389 L 0284	
	389 L 0530	
	380 L 0876	
	387 L 0094	
	388 L 0126	
XV.	FARLIGA ÄMNEN	
	388 L 0379	
	389 L 0178	
	390 L 0035	
	390 L 0492	
	391 L 0155	
XXI.	BYGGPRODUKTER	
	389 L 0106	
XXIV.	MASKINER	
	389 L 0392	
	391 L 0368	
XXV.	TOBAK	
	389 L 0622	
	390 L 0239	
XXVII.	SPRITDRYCKER	
	389 R 1576	

* endast de rättsakter som innehåller bestämmelser som tillhör lagstiftningens område

BILAGA II

TEKNISKA FÖRESKRIFTER, STANDARDER, PROVNING OCH CERTIFIERING

Förteckning enligt artikel 23

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas, om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

att registrera och förbjuda försäljning, tagande i tjänst eller bruk av motorfordon som omfattas av de ifrågavarande direktiven, och vilka uppfyller kraven i direktiv 70/157/EEG, 70/220/EEG, 72/306/EEG och 88/77/EEG enligt deras senaste lydelse, och vilka har typgodkänts enligt kraven i direktiv 70/156/EEG. Från och med den 1 januari 1995 får EFTA-länderna fortsätta att tillämpa sin nationella lagstiftning men de skall tillåta fri rörlighet i enlighet med EG:s regelverk. Alla förslag till ändring, uppdatering, utvidgning eller annan utveckling av EG:s regelverk om frågor som omfattas av dessa direktiv skall underkastas de allmänna bestämmelserna om beslutsfattande i avtalet.

EFTA-länderna skall inte förrän den 1 januari 1995 vara berättigade att bevilja EEG-typgodkännande för helt fordon eller separata direktivcertifikat för system, komponenter eller separata tekniska enheter enligt de direktiv som nämns i första stycket.

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

Hänvisningar till artikel 30 och 36 eller 30—36 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen skall ersättas med hänvisningar till artikel 11 och 13 eller 11—13 och när det är tillämpligt till artikel 18 i detta avtal.

I. MOTORFORDON

EFTA-länderna får av skäl som hänför sig till gasformiga utsläpp från alla motorer, partiklar från dieselmotorer samt buller, fram till den 1 januari 1995 tillämpa sin nationella lagstiftning, inbegripet möjligheten att vägra

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **370 L 0156:** Rådets direktiv 70/156/EEG av den 6 februari 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om typgodkännande av motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 42, 23.2.1970, s. 1) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 115)

— **378 L 0315:** Rådets direktiv 78/315/EEG av den 21 december 1977 (EGT nr L 81, 28.3.1978, s. 1)

— **378 L 0547:** Rådets direktiv av den 12 juni 1978 (EGT nr L 168, 26.6.1978, s. 39)

— **179:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 108)

— **380 L 1267:** Rådets direktiv 80/1267/EEG av den 16 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 34)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 211)

— **387 L 0358:** Rådets direktiv 87/358/EEG av den 25 juni 1987 (EGT nr L 192, 11.7.1987, s. 51)

— **387 L 0403:** Rådets direktiv 87/403/EEG av den 25 juni 1987 om tillägg till bilaga 1 till direktiv 70/156/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om typgodkännande av motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 220, 8.8.1987, s. 44).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 2 a, skall följande strecksatser läggas till:

— ”typpihyväsytä”/”typgodkännande” i finsk lag,

— ”gerðarviðurkenning” i isländsk lag,

— ”Typengenehmigung” i liechtensteinsk lag,

— ”typegodkjenning” i norsk lag,

— ”Typengenehmigung”/”approbation du type”/”approvazione del tipo” i schweizisk lag”.

— ”typgodkännande” i svensk lag,

— ”Typengenehmigung” i österrikisk lag”.

2. **370 L 0157:** Rådets direktiv 70/157/EEG av den 6 februari 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tillåten ljudnivå och avgassystemet för motorfordon (EGT nr L 42, 23.2.1970, s. 16), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 115)

— **373 L 0350:** Kommissionens direktiv 73/350/EEG av den 7 november 1973 (EGT nr L 321, 22.11.73, s. 33)

— **377 L 0212:** Rådets direktiv 77/212/EEG av den 8 mars 1977 (EGT nr L 66, 12.3.1977, s. 33)

— **381 L 0334:** Kommissionens direktiv 81/334/EEG av den 13 april 1981 (EGT nr L 131, 18.5.1981, s. 6)

— **384 L 0372:** Kommissionens direktiv 84/372/EEG av den 3 juli 1984 (EGT nr L 196, 26.7.1984, s. 47)

— **384 L 0424:** Rådets direktiv 84/424/EEG

av den 3 september 1984 (EGT nr L 238, 6.9.1984, s. 31)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 211)

— **389 L 0491:** Kommissionens direktiv 89/491/EEG av den 17 juli 1989 (EGT nr L 238, 15.8.1989, s. 43).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga 2 skall följande läggas till i fotnoten till punkt 3.1.3:

”A = Österrike, CH = Schweiz, FL = Liechtenstein, IS = Island, N = Norge, S = Sverige, SF = Finland”

b) I bilaga 4 skall följande läggas till i fotnoten om särskiljande bokstäver för det landet som beviljar typgodkännande”:

”A = Österrike, CH = Schweiz, FL = Liechtenstein, IS = Island, N = Norge, S = Sverige, SF = Finland”.

3. **370 L 0220:** Rådets direktiv 70/220/EEG av den 20 mars 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot luftföroreningar genom avgaser från motorfordon (EGT nr L 76, 6.4.1970, s.1), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 115);

— **374 L 0290:** Rådets direktiv 74/290/EEG av den 28 maj 1974 (EGT nr L 159, 15.6.1974, s. 61)

— **377 L 0102:** Kommissionens direktiv 77/102/EEG av den 30 november 1976 (EGT nr L 32, 3.2.1977, s. 32)

— **378 L 0665:** Kommissionens direktiv 78/665/EEG av den 14 juli 1978 (EGT nr 223, 14.8.1978, s. 48)

— **383 L 0351:** Rådets direktiv 83/351/EEG av den 16 juni 1983 (EGT nr L 197, 20.7.1983, s. 1)

— **388 L 0076:** Rådets direktiv 88/76/EEG av den 3 december 1987 (EGT nr L 36, 9.2.1988, s. 1)

— **388 L 0436:** Rådets direktiv 88/436/EEG av den 16 juni 1988 (EGT nr L 214, 6.8.1988, s. 1)

— **389 L 0458:** Rådets direktiv 89/458/EEG av den 18 juli 1989 (EGT nr L 226, 3.8.1989, s. 1)

— **389 L 0491:** Kommissionens direktiv

89/491/EEG av den 17 juli 1989 (EGT L 238, 15.8.1989, s. 43)

— **391 L 0441:** Rådets direktiv 91/441/EEG av den 26 juni 1991 (EGT nr L 242, 30.8.1991, s. 1).

4. **370 L 0221:** Rådets direktiv 70/221/EEG av den 20 mars 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tankar för flytande bränsle och bakre underkörningsskydd för motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 76, 6.4.1970, s. 23), s. 42, i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 116)

— **379 L 0490:** Kommissionens direktiv 79/490/EEG av den 18 april 1979 (EGT nr L 128, 25.5.1979, s. 22), i dess lydelse enligt kommissionens direktiv 81/333/EEG av den 13 april 1981

— **381 L 0333:** Kommissionens direktiv 81/333/EGT av den 13 april 1981 (EGT nr L 131, 18.5.1981, s. 4).

5. **370 L 0222:** Rådets direktiv 70/222/EEG av den 20 mars 1970 om tillnämning av medlemsstaternas lagstiftning om monteringsutrymmet för och fastsättningen av bakre registreringsskyltar på motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 76, 6.4.1970, s. 25), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 116).

6. **370 L 0311:** Rådets direktiv 70/311/EEG av den 8 juni 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om styrinrättningar för motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 133, 18.6.1970, s. 10) i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 116).

7. **370 L 0387:** Rådets direktiv 70/387/EEG av den 27 juli 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om dörrar på motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 176, 10.8.1970, s. 5), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 116).

8. **370 L 0388:** Rådets direktiv 70/388/EGT av den 27 juli 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om ljudsignalanord-

ningar på motorfordon (EGT nr L 176, 10.8.1970, s. 12), 25.11.1982, s. 31, i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 116)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 108)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 212).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 1, punkt 1.4.1, skall följande läggas till i texten inom parentes:

”17 för Finland, IS för Island, FL för Liechtenstein, 16 för Norge, 14 för Schweiz, 5 för Sverige, 12 för Österrike”

9. **371 L 0127:** Rådets direktiv 71/127/EEG av den 1 mars 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om backspeglar för motorfordon (EGT nr L 68, 22.3.1971, s. 1), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 116)

— **379 L 0795:** Kommissionens direktiv 79/795/EEG av den 20 juli 1979 (EGT nr L 239, 22.9.1979, s. 1)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **385 L 0205:** Kommissionens direktiv 85/205/EEG av den 18 februari 1985 (EGT nr L 90, 29.3.1985, s. 1)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 212)

— **386 L 0562:** Kommissionens direktiv 86/562/EEG av den 6 november 1986 (EGT nr L 327, 22.11.1986, s. 49)

— **388 L 0321:** Kommissionens direktiv 88/321/EEG av den 16 maj 1988 (EGT nr L 147, 14.6.1988, s. 77).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I tillägg 2 till bilaga 2 skall följande läggas till i uppräkningsnumret av särskiljande nummer i punkt 4.2:

”17 för Finland, IS för Island, FL för Liechtenstein, 16 för Norge, 14 för Schweiz, 5 för Sverige, 12 för Österrike”.

10. **371 L 0320:** Rådets direktiv 71/320/EEG av den 26 juli 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om bromsutrustning

på vissa kategorier av motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 202, 6.9.1971, s. 37), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 118)

— **374 L 0132:** Kommissionens direktiv 74/132/EEG av den 11 februari 1974 (EGT nr L 74, 19.3.1974, s. 7)

— **375 L 0524:** Kommissionens direktiv 75/524/EEG av den 25 juli 1975 (EGT nr L 236, 8.9.1975, s. 3),

— **379 L 0489:** Kommissionens direktiv 79/489/EEG av den 18 april 1979 (EGT nr L 128, 26.5.1979, s. 12),

— **385 L 0647:** Kommissionens direktiv 85/647/EEG av den 23 december 1985 (EGT nr L 380, 31.12.1985, s. 1)

— **388 L 0194:** Kommissionens direktiv 88/194/EEG av den 24 mars 1988 (EGT nr L 92, 9.4.1988, s. 47).

11. **372 L 0245:** Rådets direktiv 72/245/EEG av den 20 juni 1972 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om undertryckning av radiostörningar som orsakas av ottomotorer i motorfordon (EGT nr L 152, 6.7.1972, s. 15), i dess lydelse enligt

— **389 L 0491:** Kommissionens direktiv 89/491/EEG av den 17 juli 1989 (EGT nr L 238, 15.8.1989, s. 43).

12. **372 L 0306:** Rådets direktiv 72/306/EEG av den 2 augusti 1972 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot utsläpp av föroreningar från dieselbränsle som används i fordon (EGT nr L 190, 20.8.1972, s. 1), i dess lydelse enligt

— **389 L 0491:** Kommissionens direktiv 89/491/EEG av den 17 juli 1989 (EGT nr L 238, 15.8.1989, s. 43).

13. **374 L 0060:** Rådets direktiv 74/60/EEG av den 17 december 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om inredningsdetaljer i motorfordon (passagerarutrymmets inre delar fränsett inre backspeglar, manöverorganens utformning, taket eller det öppningsbara taket, utrustningen och sätenas baksida) (EGT nr L 38, 11.2.1974, s. 2), s. 30, i dess lydelse enligt

— **378 L 0632:** Kommissionens direktiv 78/632/EEG av den 19 maj 1978 (EGT nr L 206, 29.7.1978, s. 26).

14. **374 L 0061:** Rådets direktiv 74/61/EEG av den 17 december 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om anordningar

för att förhindra obehörigt nyttjande av motorfordon (EGT nr L 38, 11.2.1974, s. 22).

15. **374 L 0297:** Rådets direktiv 74/297/EEG av den 4 juni 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om inredningsdetaljer i motorfordon (sturmekanismens uppförande i händelse av en sammanstötning) (EGT nr L 165, 20.6.1974, s. 16).

16. **374 L 0408:** Rådets direktiv 74/408/EEG av den 22 juli 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om inredningsdetaljer i motorfordon (hållfastheten hos sätena och fästnanordningarna för dessa) (EGT nr L 221, 12.8.1974, s. 1), i dess lydelse enligt

— **381 L 0577:** Rådets direktiv 81/577/EEG av den 20 juli 1981 (EGT nr L 209, 29.7.1981, s. 34).

17. **374 L 0483:** Rådets direktiv 74/483/EEG av den 17 september 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om utskjutande delar på motorfordon (EGT nr L 266, 2.10.1974, s. 4), i dess lydelse enligt

— **379 L 0488:** Kommissionens direktiv 79/488/EEG av den 18 april 1979 (EGT nr L 128, 26.5.1979, s. 1)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 212).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 1, punkt 3.2.2.2, skall följande läggas till i fotnoten:

”17 för Finland, IS för Island, FL för Liechtenstein, 16 för Norge, 14 för Schweiz, 5 för Sverige, 12 för Österrike”.

18. **375 L 0443:** Rådets direktiv 75/443/EEG av den 26 juni 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om backväxeln och hastighetsmätarutrustning på motorfordon (EGT nr L 196, 26.7.1975, s. 1).

19. **376 L 0114:** Rådets direktiv 76/114/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om föreskrivna skyltar och märkningar samt deras placering och fastsättningsätt på motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 1), i dess lydelse enligt

— **378 L 0507:** Kommissionens direktiv 78/507/EEG av den 19 maj 1978 (EGT nr L 155, 13.6.1978, s. 31)

— **179 H:** Akt om villkoren för republiken

Greklands anslutning samt jämkningar av fördragen (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilagan, punkt 2.1.2, skall följande läggas till i texten inom parentes:

”17 för Finland, IS för Island, FL för Liechtenstein, 16 för Norge, 14 för Schweiz, 5 för Sverige, 12 för Österrike”.

20. **376 L 0115:** Rådets direktiv 76/115/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om förankring av bilbälten i motorfordon (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 6), i dess lydelse enligt

— **381 L 0575:** Rådets direktiv 81/575/EEG av den 20 juli 1981 (EGT nr L 209, 29.7.1981, s. 30)

— **382 L 0318:** Kommissionens direktiv 82/318/EEG av den 2 april 1982 (EGT nr L 139, 19.5.1982, s. 9).

21. **376 L 0756:** Rådets direktiv 76/756/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om montering av belysning och ljussignalanordningar på motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 1), i dess lydelse enligt

— **380 L 0233:** Kommissionens direktiv 80/233/EEG av den 21 november 1979 (EGT nr L 51, 25.2.1980, s. 8)

— **382 L 0244:** Kommissionen direktiv 82/244/EEG av den 17 mars 1982 (EGT nr L 109, 22.4.1982, s. 31)

— **383 L 0276:** Rådets direktiv 83/276/EEG av den 26 maj 1983 (EGT nr L 151, 9.6.1983, s. 47)

— **384 L 0008:** Kommissionens direktiv 84/8/EEG av den 14 december 1983 (EGT nr L 9, 12.1.1984, s. 24)

— **389 L 0278:** Kommissionens direktiv 89/278/EEG av den 28 mars 1989 (EGT nr L 109, 20.4.1989, s. 38).

22. **376 L 0757:** Rådets direktiv 76/757/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om reflexanordningar på motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 32), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Danmark,

Irland och Storbritannien (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 3, punkt 4.2, skall följande läggas till:

”17 för Finland
IS för Island
FL för Liechtenstein
16 för Norge
14 för Schweiz
5 för Sverige
12 för Österrike”.

23. **376 L 0758:** Rådets direktiv 76/758/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om breddmarkeringslyktor, främre sidopositionslyktor, bakre sidopositionslyktor och stopplyktor på motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 54), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Akt om villkoren för republiken Greklands anslutning samt jämkningar av fördragen (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213)

— **389 L 0516:** Kommissionens direktiv 89/516/EEG av den 1 augusti 1989 (EGT nr L 265, 12.9.1989, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 3, punkt 4.2, skall följande läggas till:

”17 för Finland
IS för Island
FL för Liechtenstein
16 för Norge
14 för Schweiz
5 för Sverige
12 för Österrike”.

24. **376 L 0759:** Rådets direktiv 76/759/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om körriktningssystem för motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 71), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213)

— **389 L 0277:** Kommissionens direktiv

89/277/EEG av den 28 mars 1989 (EGT nr L 109, 20.4.1989, s. 25), rättat genom EGT nr L 114, 27.4.1989, s. 52.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 3, punkt 4.2, skall följande läggas till:

”17 för Finland
IS för Island
FL för Liechtenstein
16 för Norge
14 för Schweiz
5 för Sverige
12 för Österrike”.

25. **376 L 0760:** Rådets direktiv 76/760/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om bakre skyltlyktor för motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 85), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 1, punkt 4.2, skall följande läggas till:

”17 för Finland
IS för Island
FL för Liechtenstein
16 för Norge
14 för Schweiz
5 för Sverige
12 för Österrike”.

26. **376 L 0761:** Rådets direktiv 76/761/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om motorfordonsstrålkastare för helljus eller halvljus och om elektriska glödlampor till dessa strålkastare (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 96), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213)

— **389 L 0517:** Kommissionens direktiv 89/517/EEG av den 1 augusti 1989 (EGT nr L 265, 12.9.1989, s. 15).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 6, punkt 4.2, skall följande läggas till:

”17 för Finland
IS för Island
FL för Liechtenstein
16 för Norge
14 för Schweiz
5 för Sverige
12 för Österrike”.

27. **376 L 0762:** Rådets direktiv 76/762/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om främre dimstrålkastare och glödlampor för sådana strålkastare (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 122), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 2 punkt 4.2, skall följande läggas till:

”17 för Finland
IS för Island
FL för Liechtenstein
16 för Norge
14 för Schweiz
5 för Sverige
12 för Österrike”.

28. **377 L 0389:** Rådets direktiv 77/389/EEG av den 17 maj 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om bogseringsanordningar till motorfordon (EGT nr L 145, 13.6.1977, s. 41).

29. **377 L 0538:** Rådets direktiv 77/538/EEG av den 28 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om dimbaklyktor för motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 220, 29.8.1977, s. 60), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213)

— **389 L 0518:** Kommissionens direktiv 89/518/EEG av den 1 augusti 1989 (EGT nr L 265, 12.9.1989, s. 24).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 2 punkt 4.2, skall följande läggas till:
”17 för Finland
IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

30. **377 L 0539:** Rådets direktiv 77/539/EEG av den 28 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om backningsstrålkastare till motorfordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 220, 29.8.1978, s. 72), s. 11, i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 2 punkt 4.2, skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

31. **377 L 0540:** Rådets direktiv 77/540/EEG av den 28 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om parkeringslyktor på motorfordon (EGT nr L 220, 29.8.1978, s. 83), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 4 punkt 4.2, skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

32. **377 L 0541:** Rådets direktiv 77/541/EEG av den 28 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om bilbälten och fasthållningsanordningar i motorfordon (EGT nr L 220, 29.8.1977, s. 95), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **381 L 0576:** Rådets direktiv 81/576/EEG av den 20 juli 1981 (EGT nr L 209, 29.7.1981, s. 32)

— **382 L 0319:** Kommissionens direktiv 82/319/EEG av den 2 april 1982 (EGT nr L 139, 19.5.1982, s. 17)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214)

— **390 L 0628:** Kommissionens direktiv 90/628/EEG av den 30 oktober 1990 (EGT nr L 341, 6.12.1990, s. 1).

De avtalslutande parterna får fram till den 1 juli 1997 vägra att släppa ut på marknaden fordon av kategori M1, M2 och M3 (enligt EG:s nomenklatur) vars säkerhetsbälten eller fasthållningsanordningar inte är i överensstämmelse med kraven i direktiv 77/541/EEG, senast ändrat genom direktiv 90/628/EEG, men skall tillåta att fordon som uppfyller dessa krav släpps ut på marknaden. EFTA-länderna skall endast vara berättigade att bevilja EEG-typgodkännande enligt dessa direktiv från den tidpunkt då direktiven ifråga tillämpas till fullo av EFTA-länderna.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 3, punkt 1.1.1, skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

33. **377 L 0649:** Rådets direktiv 77/649/EEG av den 27 september 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om siktfältet i motorfordon (EGT nr L 267, 19.10.1977, s. 1), i dess lydelse enligt

— **381 L 0643:** Kommissionens direktiv 81/643/EEG av den 29 juli 1981 (EGT nr L 231, 15.8.1981, s. 41)

— **388 L 0366:** Kommissionens direktiv 88/366/EEG av den 17 maj 1988 (EGT nr L 181, 12.7.1988, s. 40).

34. **378 L 0316:** Rådets direktiv 78/316/EEG av den 21 december 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om inredningsdetaljer i motorfordon (märkning av manöverorgan, kontrollampor och visare) (EGT nr L 81, 28.3.1978, s. 3).

35. **378 L 0317:** Rådets direktiv 78/317/EEG

av den 21 december 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om avfrostning och avimning av glasrutor i motorfordon (EGT nr L 81, 28.3.1978, s. 27).

36. **378 L 0318:** Rådets direktiv 78/318/EEG av den 21 december 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om torkar- och spolarsystem för motorfordon (EGT nr L 81, 28.3.1978, s. 49).

37. **378 L 0548:** Rådets direktiv 78/548/EEG av den 12 juni 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om värmesystem för passagerarutrymmet i motorfordon (EGT nr L 168, 26.6.1978, s. 40).

38. **378 L 0549:** Rådets direktiv 78/549/EEG av den 12 juni 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om hjulskydd på motorfordon (EGT nr L 168, 26.6.1978, s. 45).

39. **378 L 0932:** Rådets direktiv 78/932/EEG av den 16 oktober 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om huvudstöd på säten i motorfordon (EGT nr L 325, 20.11.1978, s. 1), s. 31, i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 6 punkt 1.1.1, skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

40. **378 L 1015:** Rådets direktiv 78/1015/EEG av den 23 november 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tillåten ljudnivå och avgassystemet för motorcyklar (EGT nr L 349, 13.12.1978, s. 21), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214)

— **387 L 0056:** Rådets direktiv 87/56/EEG av den 18 december 1986 (EGT nr L 24, 27.1.1987, s. 42)

— **389 L 0235:** Rådets direktiv 89/235/EEG

av den 13 mars 1989 (EGT nr L 98, 11.4.1989, s. 1).

EFTA-länderna får av skäl som hänför sig till buller och avgassystem, fram till den 1 januari 1995 tillämpa sin nationella lagstiftning inbegripet möjligheten att vägra att registrera och förbjuda försäljning, tagande i tjänst eller bruk av motorcyklar som omfattas av ifrågasvarande direktiv, vilket uppfyller kraven i direktiv 78/1015/EEG, enligt dess senaste lydelse. Från och med den 1 januari 1995 får EFTA-länderna fortsätta att tillämpa sin nationella lagstiftning men de skall tillåta fri rörlighet i enlighet med EG:s regelverk. Alla förslag till ändring, uppdatering, utvidgning eller annan utveckling av EG:s regelverk om frågor som omfattas av dessa direktiv skall underkastas de allmänna bestämmelserna om beslutsfattande i detta avtal.

EFTA-länderna skall inte vara berättigade att bevilja certifikat i enlighet med direktivet förrän den 1 januari 1995.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 2 skall följande strecksatser läggas till:

— ”typpihyväksyntä”/”typgodkännande” i finsk lag,

— ”gerðarviðurkenning” i isländsk lag,

— ”Typengenehmigung” i liechtensteinsk lag,

— ”typegodkjenning” i norsk lag,

— ”Typengenehmigung”/”approbation du type”/”approvazione del tipo” i schweizisk lag,

— ”typgodkännande” i svensk lag,

— ”Typengenehmigung” i österrikisk lag”.

b) I bilaga 2, punkt 3.1.3, skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

41. **380 L 0780:** Rådets direktiv 80/780/EEG av den 22 juli 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om backspeglar för tvåhjuliga motorfordon med eller utan sidvagn, samt backspeglarnas montering på sådana for-

don (EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 49), i dess lydelse enligt

— **380 L 1272:** Rådets direktiv 80/1272/EEG av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 73)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 8 skall följande läggas till:

”—”tyyppihyväsytä”/”tyygodkännande” i finsk lag,

— ”gerðarviðurkenning” i isländsk lag,

— ”Typengenehmigung” i liechtensteinsk lag,

— ”typegodkjenning” i norsk lag,

— ”Typengenehmigung”/”approbation du type”/”approvazione del tipo” i schweizisk lag,

— ”tyygodkännande” i svensk lag,

— ”Typengenehmigung” i österrikisk lag”.

42. **380 L 1268:** Rådets direktiv 80/1268/EEG av den 16 december 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om motorfordons bränsleförbrukning (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 36), i dess lydelse enligt

— **389 L 0491:** Kommissionens direktiv 89/491/EEG av den 17 juli 1989 (EGT nr L 238, 15.8.1989, s. 43).

43. **380 L 1269:** Rådets direktiv 80/1269/EEG av den 16 december 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om motoreffekten hos motorfordon (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 46), i dess lydelse enligt

— **388 L 0195:** Kommissionens direktiv 88/195/EEG av den 24 mars 1988 (EGT nr L 92, 9.4.1988, s. 50)

— **389 L 0491:** Kommissionens direktiv 89/491/EEG av den 17 juli 1989 (EGT nr L 238, 15.8.1989, s. 43).

44. **388 L 0077:** Rådets direktiv 88/77/EEG av den 3 december 1987 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot utsläpp av gasformiga föroreningar från dieselmotorer som används i fordon (EGT nr L 36, 9.2.1988, s. 33).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 1 punkt 5.1.3, skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

45. **389 L 0297:** Rådets direktiv 89/297/EEG av den 13 april 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om sidoskydd på vissa fordon och släpvagnar till dessa fordon (EGT nr L 124, 5.5.1989, s. 1).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

46. **377 Y 0762(01):** Rådets resolution av den 29 juni 1977 om EEG-typgodkännande av personbilar avseende helt fordon (EGT nr C 177, 26.7.1977, s. 1).

47. **C/281/88/s. 9:** Kommissionens skrivelse om förfarandet för typgodkännande och registrering av fordon som tidigare registrerats i ett annat medlemsland (EGT nr C 281, 4.11.1988, s. 9).

II. JORDBRUKS- OCH SKOGSBRUKS-TRAKTORER

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **374 L 0150:** Rådets direktiv 74/150/EEG av den 4 mars 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om typgodkännande av jordbruks- och skogstraktorer med hjul (EGT nr L 84, 28.3.1974, s. 10), i dess lydelse enligt

— **379 L 0694:** Rådets direktiv 79/694/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 17)

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 17)

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEC av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 212)

— **388 L 0297:** Rådets direktiv 88/297/EEG av den 3 maj 1988 (EGT nr L 126, 20.5.1988, s. 52).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 2 a skall följande strecksatser läggas till:

— ”typpihyväsytä”/”typgodkännande” i finsk lag,

— ”gerðarviðurkenning” i isländsk lag,

— ”Typengenehmigung” i liechtensteinsk lag,

— ”typegodkjenning” i norsk lag,

— ”Typengenehmigung”/”approbation du type”/”approvazione del tipo” i schweizisk lag,

— ”typgodkännande” i svensk lag,

— ”Typengenehmigung” i österrikisk lag”.

2. **374 L 0151:** Rådets direktiv 74/151/EEG av den 4 mars 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om vissa delar och egenskaper hos jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 84, 28.3.1974, s. 25), s. 16, i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45)

— **388 L 0410:** Kommissionens direktiv 88/410/EEG av den 21 juni 1988 (EGT nr L 200, 26.7.1988, s. 27).

3. **374 L 0152:** Rådets direktiv 74/152/EEG av den 4 mars 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om högsta konstruktiva hastighet och lastplattformar för jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 84, 28.3.1974, s. 33), 18.8.1976, s. 16, i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45)

— **388 L 0412:** Kommissionens direktiv 88/412/EEG av den 22 juni 1988 (EGT nr L 200, 26.7.1988, s. 31).

4. **374 L 0346:** Rådets direktiv 74/346/EEG av den 25 juni 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om backspeglar på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 191, 15.7.1974, s. 1), i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

5. **374 L 0347:** Rådets direktiv 74/347/EEG av den 25 juni 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om siktfältet och vindrutetorkare för jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 191, 15.7.1974, s. 5), s. 16, i dess lydelse enligt

— **379 L 1073:** Kommissionens direktiv

79/1073/EEG av den 22 november 1979 (EGT nr L 331, 27.12.1979, s. 20)

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

6. **375 L 0321:** Rådets direktiv 75/321/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om styrinrättningen på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 24), s. 16, i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45)

— **388 L 0411:** Kommissionens direktiv 88/411/EEG av den 21 juni 1988 (EGT nr L 200, 26.7.1988, s. 30).

7. **375 L 0322:** Rådets direktiv 75/322/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om dämpning av radiostörningar som orsakas av gnisttändningsmotorer i jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 28), i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

8. **376 L 0432:** Rådets direktiv 76/432/EEG av den 6 april 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om bromsutrustning på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 122, 8.5.1976, s. 1), s. 16, i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

9. **376 L 0763:** Rådets direktiv 76/763/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om passagerarsäten för jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 135), i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

10. **377 L 0311:** Rådets direktiv 77/311/EEG av den 29 mars 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om bullernivån på förarplatsen i hjulburna jordbruks- eller skogstraktorer (EGT nr L 105, 28.4.1977, s. 1), i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

11. **377 L 0536:** Rådets direktiv 77/536/EEG av den 28 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skyddsågar för jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 220, 29.8.1977, s. 1), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213)

— **389 L 0680:** Rådets direktiv 89/680/EEG av den 21 december 1989 (EGT nr L 398, 30.12.1989, s. 26).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 6 skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

12. **377 L 0537:** Rådets direktiv 77/537/EEG av den 28 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot utsläpp av föroreningar från motorer som används i jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 220, 29.8.1977, s. 38), i dess lydelse enligt:

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

13. **378 L 0764:** Rådets direktiv 78/764/EEG av den 25 juli 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om förarsätet på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 255, 18.9.1978, s. 1), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45)

— **383 L 0190:** Kommissionens direktiv 83/190/EEG av den 28 mars 1983 (EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 13)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214)

— **388 L 0465:** Kommissionens direktiv 88/465/EEG av den 30 juni 1988 (EGT nr L 228, 17.8.1988, s. 31).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-

men för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 2, punkt 3.5.2.1, skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

14. **378 L 0933:** Rådets direktiv 78/933/EEG av den 17 oktober 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om installation av belysnings- och ljussignalanordningar på jordbruks- och skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 325, 20.11.1978, s. 16), i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

15. **379 L 0532:** Rådets direktiv 79/532/EEG av den 17 maj 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om typgodkännande av delar för belysnings- och ljussignalanordningar på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 145, 13.6.1979, s. 16), i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

16. **379 L 0533:** Rådets direktiv 79/533/EEG av den 17 maj 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kopplingsanordningen och backväxeln på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 145, 13.6.1979, s. 20), i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).

17. **379 L 0622:** Rådets direktiv 79/622/EEG av den 25 juni 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skyddsågar på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (statiska provningar) (EGT nr L 179, 17.7.1979, s. 1), i dess lydelse enligt

— **382 L 0953:** Kommissionens direktiv 82/953/EEG av den 15 december 1982 (EGT nr L 386, 31.12.1982, s. 31)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214)

— **388 L 0413:** Kommissionens direktiv 88/413/EEG av den 22 juni 1988 (EGT nr L 200, 26.7.1988, s. 32).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 6 skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

18. **380 L 0720:** Rådets direktiv 80/720/EEG av den 24 juni 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om förarutrymme, tillträde till förarplats samt dörrar och fönster på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 194, 28.7.1980, s. 1), i dess lydelse enligt

— **382 L 0890:** Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45)

— **388 L 0414:** Kommissionens direktiv 88/414/EEG av den 22 juni 1988 (EGT nr L 200, 26.7.1988, s. 34).

19. **386 L 0297:** Rådets direktiv 86/297/EEG av den 26 maj 1986 om tillnärmning av medlemstaternas lagstiftning om kraftuttagen på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul samt skydd av dessa uttag (EGT nr L 186, 8.7.1986, s. 19).

20. **386 L 0298:** Rådets direktiv 86/298/EEG av den 26 maj 1986 om baktill monterade skyddsågar på smalspåriga jordbruks- och skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 186, 8.7.1986, s. 26), i dess lydelse enligt

— **389 L 0682:** Rådets direktiv 89/682/EEG av den 21 december 1989 (EGT nr L 398, 31.12.1989, s. 29).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 6 skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

21. **386 L 0415:** Rådets direktiv 86/415/EEG av den 24 juli 1986 om montering, placering, manövrering och märkning av manöverorgan i jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 240, 26.8.1986, s. 1).

22. **387 L 0402:** Rådets direktiv 87/402/EEG av den 25 juni 1987 om skyddsågar monterade framför förarsätet på smalspåriga jordbruks- och skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 220, 8.8.1987, s. 1), i dess lydelse enligt

— **389 L 0681:** Rådets direktiv 89/681/EEG av den 21 december 1989 (EGT nr L 398, 30.12.1989, s. 27).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 7 skall följande läggas till:

”17 för Finland

IS för Island

FL för Liechtenstein

16 för Norge

14 för Schweiz

5 för Sverige

12 för Österrike”.

23. **389 L 0173:** Rådets direktiv 89/173/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om vissa delar och egenskaper på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul (EGT nr L 67, 10.3.1989, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga 3 A, punkt 5.4.1, skall följande läggas till i fotnot 1:

”17 för Finland, IS för Island, FL för Liechtenstein, 16 för Norge, 14 för Schweiz, 5 för Sverige, 12 för Österrike”

b) I bilaga 5, punkt 2.1.3, skall följande läggas till i texten inom parentes:

”17 för Finland, IS för Island, FL för Liechtenstein, 16 för Norge, 14 för Schweiz, 5 för Sverige, 12 för Österrike”.

III. LYFTANORDNINGAR OCH MEKANISKA HANTERINGSANORDNINGAR

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **373 L 0361:** Rådets direktiv 73/361/EEG av den 19 november 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om certifiering och märkning av ställinor, kätting och krokare (EGT nr L 335, 5.12.1973, s. 51), i dess lydelse enligt

— **376 L 0434:** Kommissionens direktiv

76/434/EEG av den 13 april 1976 (EGT nr L 122, 8.5.1976, s. 20).

2. **384 L 0528:** Rådets direktiv 84/528/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om allmänna bestämmelser för anordningar lyft och mekaniserad hantering (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 72), i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214)

— **388 L 0665:** Rådets direktiv 88/665/EEG av den 21 december 1988 (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 42).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 1, punkt 3, skall följande läggas till i texten inom parentes:

”A för Österrike, CH för Schweiz, FL för Liechtenstein, IS för Island, N för Norge, S för Sverige, SF för Finland”.

3. **384 L 0529:** Rådets direktiv 84/529/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning i fråga om eldrivna hissar (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 86), i dess lydelse enligt

— **386 L 0312:** Kommissionens direktiv 86/312/EEG av den 18 juni 1986 (EGT nr L 196, 18.7.1986, s. 56)

— **390 L 0486:** Rådets direktiv 90/486/EEG av den 17 september 1990 (EGT nr L 270, 2.10.1990, s. 21).

4. **386 L 0663:** Rådets direktiv 86/663/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om motordrivna industritruckar (EGT nr L 384, 31.12.1986, s. 12), i dess lydelse enligt

— **389 L 0240:** Kommissionens direktiv 89/240/EEG av den 16 december 1988 (EGT nr L 100, 12.4.1989, s. 1).

IV. HUSHÅLLSAPPARATER

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **379 L 0530:** Rådets direktiv 79/530/EEG av den 14 maj 1979 om märkning som anger hushållsapparaters energiförbrukning (EGT nr L 145, 13.6.1979, s. 1).

2. **379 L 531:** Rådets direktiv 79/531/EEG av den 14 maj 1979 om tillämpning på elektriska ugnar av direktiv 79/530/EEG om märkning som anger hushållsapparaters energiförbruk-

ning (EGT nr L 145, 13.6.1979, s. 7), i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 227).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga 1, punkt 3.1.1, skall följande läggas till:

”sähkouuni, på finska (FI)
rafmagnsbökunarofn, på isländska (IS)
elektrisk stekeovn, på norska (N)
elektrisk ugn, på svenska (S)”.

b) I bilaga 1, punkt 3.1.3, skall följande läggas till:

”käyttötilavuus, på finska (FI)
nytanlegt rymi, på isländska (IS)
nyttevolym, på norska (N)
nyttvolym, på svenska (S)”.

c) I bilaga 1, punkt 3.1.5.1, skall följande läggas till:

”esilämmityskulutut 200 °C:een, på finska (FI)

forhitunarnotkun í 200 °C, på isländska (IS)
energiförbruk ved oppvarming till 200 °C, på norska (N)

Energiförbrukning vid uppvärmning till 200 °C, på svenska (S)

vakiokulutut (yhden tunnin aikana 200 °C:ssa), på finska (FI)

jafnstöðunotkun (ein klukkustund við 200 °C), på isländska (IS)

energiförbruk for å opprettholde en bestemt temperatur (en time på 200 °C), på norska (N)

Energiförbrukning för att upprätthålla en temperatur (på 200 °C i en timme), på svenska (S)

KOKONAISKULUTUS, på finska (FI)

ALLS, på isländska (IS)

TOTALT, på norska (N)

TOTALT, på svenska (S)”.

d) I bilaga 1, punkt 3.1.5.3, skall följande läggas till:

”puhdistusvaiheen kulutus, på finska (FI)

hreinsilotunotkun, på isländska (IS)

energiförbruk for en rengjøringsperiode, på norska (N)

Energiförbrukning vid en rengöringsprocess, på svenska (S)”.

e) Följande bilagor skall läggas till:

BILAGA 2 h

(ritningar med anpassningen på finska)

BILAGA 2 i

(ritningar med anpassningen på isländska)

BILAGA 2 j

(ritningar med anpassningen på norska)

BILAGA 2 k

(ritningar med anpassningen på svenska)

3. **386 L 0594:** Rådets direktiv 86/594/EEG av den 1 december 1986 om luftburet buller från hushållsapparater (EGT nr L 344, 6.12.1986, s. 24).

V. GASAPPARATER**RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL**

1. **378 L 0170:** Rådets direktiv 78/170/EEG av den 13 februari 1978 om funktionen hos värmeanordningar för rumsuppvärmning och varmvattenförsörjning i nya eller befintliga icke-industriella byggnader samt värmeisolering och varmvattenförsörjning i hushåll i nya, icke-industriella byggnader (EGT nr L 52, 23.2.1978, s. 32)¹⁾, i dess lydelse enligt

— **382 L 0885:** Rådets direktiv 82/885/EEG av den 10 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 19).

2. **390 L 0396:** Rådets direktiv 90/396/EEG av den 29 juni 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om anordningar för förbränning av gasformiga bränslen (EGT nr L 196, 26.7.1990, s. 15).

VI. BYGG- OCH ANLÄGGNINGSUTRUSTNING**RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL**

1. **379 L 0113:** Rådets direktiv 79/113/EEG av den 19 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om bestämning av buller från bygg- och anläggningsutrustning (EGT nr L 33, 8.2.1979, s. 15), i dess lydelse enligt

— **381 L 1051:** Rådets direktiv 81/1051/EEG av den 7 december 1981 (EGT nr L 376, 30.12.1981, s. 49)

— **385 L 0405:** Kommissionens direktiv 85/405/EEG av den 11 juli 1985 (EGT nr L 233, 30.8.1985, s. 9).

2. **384 L 0532:** Rådets direktiv 84/532/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gemensamma

bestämmelser för bygg- och anläggningsutrustning (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 111), s. 15, i dess lydelse enligt

— **388 L 0665:** Rådets direktiv 88/665/EEG av den 21 december 1988 (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 42).

3. **384 L 0533:** Rådets direktiv 84/533/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tillåten ljudeffektnivå hos kompressorer (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 123), i dess lydelse enligt

— **385 L 0406:** Kommissionens direktiv 85/406/EEG av den 11 juli 1985 (EGT nr L 233, 30.8.1985, s. 11).

4. **384 L 0534:** Rådets direktiv 84/534/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillåten ljudeffektnivå för tornkranar (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 130), s. 15, i dess lydelse enligt

— **387 L 0405:** Rådets direktiv 87/405/EEG av den 25 juni 1987 (EGT nr L 220, 8.8.1987, s. 60).

5. **384 L 0535:** Rådets direktiv 84/535/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillåten ljudeffektnivå hos svetsgeneratorer (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 142), i dess lydelse enligt

— **385 L 0407:** Kommissionens direktiv 85/407/EEG av den 11 juli 1985 (EGT nr L 233, 30.8.1985, s. 16).

6. **384 L 0536:** Rådets direktiv 84/536/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tillåten ljudeffektnivå hos kraftgeneratorer (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 149), s. 17, i dess lydelse enligt

— **385 L 0408:** Kommissionens direktiv 85/408/EEG av den 11 juli 1985 (EGT nr L 233, 30.8.1985, s. 18).

7. **384 L 0537:** Rådets direktiv 84/537/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tillåten ljudeffektnivå för maskindrivna handhållna betongspett och mejselhammare (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 156), i dess lydelse enligt

— **385 L 0409:** Kommissionens direktiv 85/409/EEG av den 11 juli 1985 (EGT nr L 233, 30.8.1985, s. 20).

8. **386 L 0295:** Rådets direktiv 86/295/EEG av den 26 maj 1986 om tillnärmning av

¹⁾ Listad här enbart i informationssyfte. Vad gäller tillämpning, se bilaga 4 om energi.

medlemsstaternas lagstiftning om överrullningsskydd (ROPS-skydd) på vissa anläggningsmaskiner (EGT nr L 186, 8.7.1986, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 4 skall följande läggas till i texten inom parentes:

”A för Österrike, CH för Schweiz, FL för Liechtenstein, IS för Island, N för Norge, S för Sverige, SF för Finland”.

9. **386 L 0296:** Rådets direktiv 86/296/EEG av den 26 maj 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skyddsanordningar mot fallande föremål (FOPS-skydd) på vissa anläggningsmaskiner (EGT nr L 186, 8.7.1986, s. 10).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 4 skall följande läggas till i texten inom parentes:

”A för Österrike, CH för Schweiz, FL för Liechtenstein, IS för Island, N för Norge, S för Sverige, SF för Finland”.

10. **386 L 0662:** Rådets direktiv 86/662/EEG av den 22 december 1986 om begränsning av buller från hydrauliska grävmaskiner, lingrävmaskiner, schaktmaskiner, lastmaskiner och grävlastare (EGT nr L 384, 31.12.1986, s. 1), i dess lydelse enligt

— **389 L 0514:** Kommissionens direktiv 89/514/EEG av den 2 augusti 1989 (EGT nr L 253, 30.8.1989, s. 35).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

11. Kommissionens meddelande om harmoniserade mätmetoder för bygg- och anläggningsutrustning (antagen den 3.1.1981).

12. **386 X 0666:** Rådets rekommendation 86/666/EEG av den 22 december 1986 om brandsäkerhet i befintliga hotell (EGT nr L 384, 31.12.1986, s. 60).

VII. ÖVRIGA MASKINER

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **384 L 0538:** Rådets direktiv 84/538/EEG

av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tillåten ljud-effektnivå för gräsklippare (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 171), i dess lydelse enligt

— **387 L 0252:** Kommissionens direktiv 87/252/EEG av den 7 april 1987 (EGT nr L 117, 5.5.1987, s. 22)

— **388 L 0180:** Rådets direktiv 88/180/EEG av den 22 mars 1988 (EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 69)

— **388 L 0181:** Rådets direktiv 88/181/EEG av den 22 mars 1988 (EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 71).

VIII. TRYCKKÄRL

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **375 L 0324:** Rådets direktiv 75/324/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande aerosolbehållare (EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 40).

2. **376 L 0767:** Rådets direktiv 76/767/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar med gemensamma föreskrifter för tryckkärl och metoder för kontroll av dem (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 153), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 213)

— **388 L 0665:** Rådets direktiv 88/665/EEG av den 21 december 1988 (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 42).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 1, punkt 3.1, första strecksatsen och i bilaga 2, punkt 3.1.1.1.1, första strecksatsen skall följande läggas till i texten inom parentes:

”A för Österrike, CH för Schweiz, FL för Liechtenstein, IS för Island, N för Norge, S för Sverige, SF för Finland”.

3. **384 L 0525:** Rådets direktiv 84/525/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om sömlösa gasflaskor av stål (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 1).

4. **384 L 0526:** Rådets direktiv 84/526/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar

om sömlösa olegerade och legerade aluminiumgasflaskor (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 20).

5. **384 L 0527:** Rådets direktiv 84/527/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om svetsade, olegerade gasflaskor av stål (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 48).

6. **387 L 0404:** Rådets direktiv 87/404/EEG av den 25 juni 1987 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning i fråga om enkla tryckkärl (EGT nr L 220, 8.8.1987, s. 48), i dess lydelse enligt

— **390 L 0488:** Rådets direktiv 90/488/EEG av den 17 september 1990 (EGT nr L 270, 2.10.1990, s. 25).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalslutande parterna beaktar följande rättsakter:

7. **389 X 0349:** Kommissionens rekommendation 89/349/EEG av den 13 april 1989 om minskning av klorfluorkarboner i aerosolindustrin (EGT nr L 144, 27.5.1989, s. 56).

IX. MÄTINSTRUMENT

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **371 L 0316:** Rådets direktiv 71/316/EEG av den 26 juli 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gemensamma föreskrifter för både mätdon och metrologiska kontrollmetoder (EGT nr L 202, 6.9.1971, s. 1), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 118)

— **372 L 0427:** Rådets direktiv 72/427/EEG av den 19 december 1972 (EGT nr L 291, 28.12.1972, s. 156)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **383 L 0575:** Rådets direktiv 83/575/EEG av den 26 oktober 1983 (EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 43)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 212)

— **387 L 0354:** Rådets direktiv 87/354/EEG av den 25 juni 1987 (EGT nr L 192, 11.7.1987, s. 43)

— **388 L 0665:** Rådets direktiv 88/665/EEG

av den 21 december 1988 (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 42).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga 1, punkt 3.1, första strecksatsen och i bilaga 2, punkt 2.3.1.1.1 a skall följande läggas till i texten inom parentes:

”A för Österrike, CH för Schweiz, FL för Liechtenstein, IS för Island, N för Norge, S för Sverige, SF för Finland”.

b) De ritningar som avses i bilaga 2, punkt 3.2.1 skall kompletteras med de bokstäver som behövs för symbolerna A, CH, FL, IS, N, S, SF.

2. **371 L 0317:** Rådets direktiv 71/317/EEG av den 26 juli 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om parallelepipediska handelsvikter från 5 till 50 kg och cylindriska handelsvikter från 1 gram till 10 kg (EGT nr L 202, 6.9.1971, s. 14).

3. **371 L 0318:** Rådets direktiv 71/318/EEG av den 26 juli 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gasvolymmätare (EGT nr L 202, 6.9.1971, s. 21), i dess lydelse enligt

— **374 L 0331:** Kommissionens direktiv 74/331/EEG av den 12 juni 1974 (EGT nr L 189, 12.7.1974, s. 9)

— **378 L 0365:** Kommissionens direktiv 78/365/EEG av den 31 mars 1978 (EGT nr L 104, 18.4.1978, s. 26)

— **382 L 0623:** Kommissionens direktiv 82/623/EEG av den 1 juli 1982 (EGT nr L 252, 27.8.1982, s. 5).

4. **371 L 0319:** Rådets direktiv 71/319/EEG av den 26 juli 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning för mätare för andra vätskor än vatten (EGT nr L 202, 6.9.1971, s. 32).

5. **371 L 0347:** Rådets direktiv 71/347/EEG av den 12 oktober 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om hektolitervikt av säd (EGT nr L 239, 25.10.1971, s. 1), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 119)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 212).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-

men för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 1 a skall följande läggas till inom parentes:

””EY hehtolitrapiaino” (på finska)

”EB hektolitrapiynd” (på isländska)

”EF hektolitervekt” (på norska)

”EG hektolitervekt” (på svenska)”.

6. **371 L 0348:** Rådets direktiv 71/348/EEG av den 12 oktober 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tillsatsutrustning till mätare för andra vätskor än vatten (EGT nr L 239, 25.10.1971, s. 9), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 119)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 212).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilagans kapitel 4 skall följande läggas till i slutet av avsnitt 4.8.1:

”10 penniä/10 penni (Finland)

10 aurar (Island)

1 rappen (Liechtenstein)

10 øre (Norge)

1 rappen/1 centime/1 centesimo (Schweiz)

1 öre (Sverige)

10 groschen (Österrike)”.

7. **371 L 0349:** Rådets direktiv 71/349/EEG av den 12 oktober 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kalibrering av tankvolym på fartyg (EGT nr L 239, 25.10.1971, s. 15).

8. **373 L 0360:** Rådets direktiv 73/360/EEG av den 19 november 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om icke-automatiska vågar (EGT nr L 335, 5.12.1973, s. 1), i dess lydelse enligt

— **376 L 0696:** Kommissionens direktiv 76/696/EEG av den 27 juli 1976 (EGT nr L 236, 27.8.1976, s. 26)

— **382 L 0622:** Kommissionens direktiv 82/622/EEG av den 1 juli 1982 (EGT nr L 252, 27.8.1982, s. 2)

— **390 L 0384:** Rådets direktiv 90/384/EEG av den 20 juni 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om icke-automatiska vågar (EGT nr L 189, 20.7.1990, s. 1).

9. **373 L 0362:** Rådets direktiv 73/362/EEG

av den 19 november 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om längdmått (EGT nr L 335, 5.12.1973, s. 56), i dess lydelse enligt

— **378 L 0629:** Rådets direktiv 78/629/EEG av den 19 juni 1978 (EGT nr L 206, 29.7.1978, s. 8)

— **385 L 0146:** Kommissionens direktiv 85/146/EEG av den 31 januari 1985 (EGT nr L 54, 23.2.1985, s. 29).

10. **374 L 0148:** Rådets direktiv 74/148/EEG av den 4 mars 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om precisionsvikter från 1 mg till 50 kg (EGT nr L 84, 28.3.1974, s. 3).

11. **375 L 0033:** Rådets direktiv 75/33/EEG av den 17 december 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kallvattenmätare (EGT nr L 14, 20.1.1975, s. 1).

12. **375 L 0106:** Rådets direktiv 75/106/EEG av den 19 december 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om färdigförpackning av vissa vätskor efter volym (EGT nr L 42, 15.2.1975, s. 1), i dess lydelse enligt

— **378 L 0891:** Kommissionens direktiv 78/891/EEG av den 28 september 1978 (EGT nr L 311, 4.11.1978, s. 21)

— **379 L 1005:** Rådets direktiv 79/1005/EEG av den 23 november 1979 (EGT nr L 308, 4.12.1979, s. 25)

— **385 L 0010:** Rådets direktiv 85/10/EEG av den 18 december 1984 (EGT nr L 4, 5.1.1985, s. 20)

— **388 L 0316:** Rådets direktiv 88/316/EEG av den 7 juni 1988 (EGT nr L 143, 10.6.1988, s. 26)

— **389 L 0676:** Rådets direktiv 89/676/EEG av den 21 december 1989 (EGT nr L 398, 30.12.1989, s. 18).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I de fall de produkter som förtecknats i bilaga 3.1 a inryms i returförpackningar får dessa marknadsföras i följande volymer t.o.m. den 31 december 1996.

i Schweiz och Liechtenstein: 0,7 liter

i Sverige: 0,7 liter

i Norge: 0,35—0,7 liter

i Österrike: 0,7 liter.

I de fall de produkter som förtecknats i bilaga 3.3 a inryms i returförpackningar får dessa marknadsföras i Norge i volymerna 0,35—0,7 liter t.o.m. den 31 december 1996.

I de fall de produkter som förtecknats i bilaga 3.4 inryms i returförpackningar får dessa marknadsföras i Sverige i volymerna 0,375—0,75 liter t.o.m. den 31 december 1996.

I de fall de produkter som förtecknats i bilaga 3.8 a och 3.8 b inryms i returförpackningar får dessa marknadsföras i Norge i volymen 0,35 liter t.o.m. den 31 december 1996.

Från och med 1 januari 1993 skall EFTA-länderna garantera fri rörlighet för produkter som marknadsförts enligt bestämmelserna i direktiv 75/106, i dess senaste lydelse.

b) Vänstra kolumnen i bilaga 3 skall ersättas av följande:

Vätskor

1.a) Vin av färska druvor; färsk druvmust vars jäsningsavbrutits genom tillsats av alkohol inbegripet vin av ojäst druvmust blandad med alkohol, med undantag av viner upptagna i den Gemensamma tulltaxans positioner 22.05 A och B / HS positioner 2204.10, 2204.21 och 2204.29 samt starkviner (CCT position ur 22.05 C / HS position ur 22.04); druvmust i jäsningsävensom druvmust vars jäsningsavbrutits på annat sätt än genom tillsats av alkohol (CCT position 22.04 / HS position 2204.30)

b) "Gula" viner med rätt att använda följande ursprungsbeteckningar: Côtes du Jura", "Arbois", "L'Etoile" och "Château-Chalon"

c) Andra ej mousserande jästa drycker, t ex cider, päronvin och mjöd (CCT position 22.07 B II / HS position 2206.00)

d) Vermut och annat vin av färska druvor, smaksatt med aromatiska extrakter (CCT position 22.06 / HS position 22.05); starkviner (CCT position ur 22.05 C / HS position ur 22.04)

2.a) — Mousserande viner (CCT position 22.05 A / HS position 2204.10)

— Andra viner än sådana som hänvisas till i position 2204.10 i flaskor med "champagnekorkar" vilka hålls på plats med band eller fästansordningar samt vin som på annat sätt förpackats med ett övertryck på minst en bar men mindre än tre bar, mätt vid en temperatur av 20°C (CCT position 22.05 B / HS position ur 2204.21 och ur 2204.29)

b) Andra jästa mousserande drycker, t ex cider, päronvin och mjöd (CCT position 22.07 B I / HS position 2206.00)

3.a) Öl bryggt av malt (CCT position 22.03 / HS position 2203.00), med undantag av syrliga ölsorter

b) Syrliga ölsorter, gueuze

---

4. Spritdrycker (med undantag av sådana som nämns i CCT position 22.08 / HS position 22.07); likörer och andra sprithaltiga drycker; sammansatta alkoholhaltiga beredningar (s k "koncentrerade extrakt") för framställning av drycker (CCT position 22.09 / HS position 22.08)

---

5. Ättika och ersättningar för ättika (CCT position 22.10 / HS position 2209.00)

---

6. Olivoljor (CCT position 15.07 A / HS position 1509.10 och 1509.90, och HS position 15.10), andra matoljor (CCT position 15.07 D II / HS position 15.07 och 15.08 samt 15.11—15.17)

---

7. — Mjölk, ej konserverad, koncentrerad eller sötad (CCT position ur 04.01 / HS position 04.01), med undantag av yoghurt, kefir, filmjölk, vassla och annan jäst eller syrad mjölk

— Mjölkbaserade drycker (CCT position 22.02 B / HS position ur 0403.10 och ur 0304.90)

8.a) Vatten, inbegripet mineralvatten och kolsyrat vatten (CCT position 22.01 / HS position 22.01)

b) Lemonad, aromatiserat mineralvatten och aromatiserat kolsyrat vatten och andra alkoholfria drycker som inte innehåller mjölk eller mjölkfetter (CCT position 22.02 A / HS position 22.02), med undantag av frukt- och grönsakssaft häfnörliga till CCT position 22.07 / HS position 22.09) samt koncentrat

c) Drycker med beteckningen "alkoholfri aperitif"

---

9. Fruktsafter (inbegripet druvmust) eller grönsakssaft, sötade eller osötade men ojästa och alkoholfria, häfnörliga till CCT position 20.07 B / HS position 20.09, fruktnektar (rådets direktiv 75/726/EEG av den 17 november 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om fruktjuice och vissa liknande varor¹⁾)

¹⁾ EGT nr L 311, 1.12.1975, s. 40"

13. 375 L 0107: Rådets direktiv 75/107/EEG av den 19 december 1974 om tillnärmning av

medlemsstaternas lagstiftning om flaskor som tjänar som mätbehållare (EGT nr L 42, 15.2.1975, s. 14).

14. **375 L 0410:** Rådets direktiv 75/410/EEG av den 24 juni 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om bandvågar (EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 25).

15. **376 L 0211:** Rådets direktiv 76/211/EEG av den 20 januari 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om färdigförpackning av vissa varor efter vikt eller volym (EGT nr L 46, 21.2.1976, s. 1), i dess lydelse enligt

— **378 L 0891:** Kommissionens direktiv 78/891/EEG av den 28 september 1978 (EGT nr L 311, 4.11.1978, s. 21).

16. **376 L 0764:** Rådets direktiv 76/764/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kliniska maximalvisande kvicksilvertermometrar (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 139), i dess lydelse enligt

— **383 L 0128:** Rådets direktiv 83/128/EEG av den 28 mars 1983 (EGT nr L 91, 9.4.1983, s. 29)

— **384 L 0414:** Kommissionens direktiv 84/414/EEG av den 18 juli 1984 (EGT nr L 228, 25.8.1984, s. 25).

17. **376 L 0765:** Rådets direktiv 76/765/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om alkoholmätare och alkoholaerometrar (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 143), i dess lydelse enligt

— **382 L 0624:** Kommissionens direktiv 82/624/EEG av den 1 juli 1982 (EGT nr L 252, 27.8.1982, s. 8).

18. **376 L 0766:** Rådets direktiv 76/766/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om alkoholtabeller (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 149).

19. **376 L 0891:** Rådets direktiv 76/891/EEG av den 4 november 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning för mätare för elektrisk energi (EGT nr L 336, 4.12.1976, s. 30), i dess lydelse enligt

— **382 L 0621:** Kommissionens direktiv 82/621/EEG av den 1 juli 1982 (EGT nr L 252, 27.8.1982, s. 1).

20. **377 L 0095:** Rådets direktiv 77/95/EEG av den 21 december 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om taxametrar (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 59).

21. **377 L 0313:** Rådets direktiv 77/313/EEG av den 7 april 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om mätsystem

för andra vätskor än vatten (EGT nr L 105, 28.4.1977, s. 18), i dess lydelse enligt

— **382 L 0625:** Kommissionens direktiv 82/625/EEG av den 1 juli 1982 (EGT nr L 252, 27.8.1982, s. 10).

22. **378 L 1031:** Rådets direktiv 78/1031/EEG av den 5 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om automatiska kontroll- och sorteringsvågar (EGT nr L 364, 27.12.1978, s. 1).

23. **379 L 0830:** Rådets direktiv 79/830/EEG av den 11 september 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om varmvattenmätare (EGT nr L 259, 15.10.1979, s. 1).

24. **380 L 0181:** Rådets direktiv 80/181/EEG av den 20 december 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning för måttenheter och om upphävande av direktiv 71/354/EEG (EGT nr L 39, 15.2.1980, s. 40), i dess lydelse enligt

— **385 L 0001:** Rådets direktiv 85/1/EEG av den 18 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 11)

— **387 L 0355:** Rådets direktiv 87/355/EEG av den 25 juni 1987 (EGT nr L 192, 11.7.1987, s. 46)

— **389 L 0617:** Rådets direktiv 89/617/EEG av den 27 november 1989 (EGT nr L 357, 7.12.1989, s. 28).

25. **380 L 0232:** Rådets direktiv 80/232/EEG av den 15 januari 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om de nominella vikter och volymer samt volymer för behållare som är tillåtna för vissa färdigpackade varor (EGT nr L 51, 25.2.1980, s. 1), i dess lydelse enligt

— **386 L 0096:** Rådets direktiv 86/96/EEG av den 18 mars 1986 (EGT nr L 80, 25.3.1986, s. 55)

— **387 L 0356:** Rådets direktiv 87/356/EEG av den 25 juni 1987 (EGT nr L 192, 11.7.1987, s. 48).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Bilaga 1, punkt 1—1.6 skall ersättas av följande

"1. MATVAROR SOM SÄLJS EFTER VIKT (kvantitet i g)

1.1. Smör (CCT position 04.03 / HS position

0405.00), margarin, emulgerade eller icke-animaliska och vegetabiliska fetter (bordsmargarin med låg fetthalt)

125 — 250 — 500 — 1 000 — 1 500 — 2 000 — 2 500 — 5 000

1.2. Färskostar utom "petits suisses" och andra ostar förpackade på samma sätt (CCT position ur 04.04 E I C / HS position 04.06.10)

62,5 — 125 — 250 — 500 — 1 000 — 2 000 — 5 000

1.3. Bords- och koksalt (CCT position 25.01 A / HS position 25.01)

125 — 250 — 500 — 750 — 1 000 — 1 500 — 5 000

1.4. Florsocker, rött och brunt socker, socker för dekorativt ändamål

125 — 250 — 500 — 750 — 1 000 — 1 500 — 2 000 — 2 500 — 3 000 — 4 000 — 5 000

1.5. Spannmålsprodukter (utom barnmat)

1.5.1. Mjöl, gryn och flingor av spannmål samt mjöl, flingor och grovmjöl av havre (med undantag för produkterna under 1.5.4)

125 — 250 — 500 — 1 000 — 1 500 — 2 000 — 2 500¹⁾ — 5 000 — 10 000

1.5.2. Pastaprodukter (CCT position 19.03 / HS position 19.02)

125 — 250 — 500 — 1 000 — 1 500 — 2 000 — 3 000 — 4 000 — 5 000 — 10 000

1.5.3. Ris (CCT position 10.06 / HS position 10.06)

125 — 250 — 500 — 1 000 — 2 000 — 2 500 — 5 000

1.5.4. Färdig mat som producerats genom att låta spannmål eller spannmålsprodukter svälla eller genom rostning (rispudding, cornflakes och liknande produkter) (CCT position 19.05 / HS position 19.04)

250 — 375 — 500 — 750 — 1 000 — 1 500 — 2 000

1.6. Torkade grönsaker (CCT position 07.05 / HS position 07.12 — 07.13)²⁾, torkad frukt (CCT position ur 08.01, 08.03 B, 08.04 B, 08.12 / HS position ur 08.03, ur 08.04, ur 08.05, ex 08.06, ur 08.13)

125 — 250 — 500 — 1 000 — 1 500 — 2 000 — 5 000 — 7 500 — 10 000

¹⁾ Gäller ej havremjöl eller havregryn.

²⁾ Med undantag för potatis och torkade grönsaker."

b) Punkt 4 i bilaga 1 skall ersättas av följande:

" 4. FÄRDIGBLANDADE FÄRGER OCH FERNISSOR (med eller utan tillsats av lösningsmedel; CCT position 32.09 A II / HS position 32.08, 32.09, 32.10 utom spridda pigment och lösningar) (kvantitet i ml)

25 — 50 — 125 — 250 — 375 — 500 — 750 — 1 000 — 2 000 — 2 500 — 4 000 — 5 000 — 10 000"

c) Punkt 6 i bilaga 1 skall ersättas av följande:

" 6. RENGÖRINGSMEDEL

(i fast form och i pulverform angivet i g, i lättflytande eller tjockflytande form angivet i ml) bl.a. produkter för läder och skodon, trä och golvbeläggningar, ugnar och metaller inklusive bilar, fönster och speglar inklusive i bilar (CCT position 34.05 / HS position 34.05); fläckborttagningsmedel, stärkelse och färgämnen för hushållsbruk (CCT position 38.12 A och 32.09 C / HS position 3809.10 och ex 3212.90), bekämpningsmedel mot insekter för hushållsbruk (CCT position ex 38.11 / HS position 3808.10), avkalkningsmedel (CCT position 34.02 / HS position ex 34.01, ex 34.02), luktorttagningsmedel för hushållsbruk (CCT position 33.06 B / HS position 3307.20, 3307.41 och 3307.49), icke-farmaceutiska desinfektionsmedel

25 — 50 — 75 — 100 — 150 — 200 — 250 — 375 — 500 — 750 — 1 000 — 1 500 — 2 000 — 5 000 — 10 000"

d) Punkt 7 i bilaga 1 skall ersättas av följande:

" 7. KOSMETIKA, SKÖNHETS- OCH TOALETTARTIKLAR (CCT position 33.06 A och B / HS position 33.03, ex 33.07) (i fast form och pulverform angivet i g, i lättflytande eller tjockflytande form angivet i ml)"

e) Bilaga 1, punkt 8 — 8.4 skall ersättas av följande:

" 8. TVÄTTMEDEL

8.1. Toalett- och hushållstvålar i fast form (g) (CCT position ur 34.01 / HS position ur 3401.11 och ur 3401.19)

25 — 50 — 75 — 100 — 150 — 200 — 250 — 300 — 400 — 500 — 1 000

8.2. Flytande tvål (g) CCT position 34.01 / HS position 34.01 (20)

125 — 250 — 500 — 750 — 1 000 — 5 000 — 10 000

- 8.3. Tvåflingor etc (g) (CCT position ur 34.01 / HS position ex 3401.20
250 — 500 — 750 — 1 000 — 3 000 —
5 000 — 10 000
- 8.4. Tvätt-, rengörings- och skurmedel i vätskeform samt övriga dylika hjälpmedel (CCT position 34.02 / HS position 34.02) och hypokloritpreparat (utom de produkter som omnämns under punkt 6) (kvantitet i ml)
125 — 250 — 500 — 750 — 1 000 —
1 250¹⁾ — 1 500 — 2 000 — 3 000 — 4 000
— 5 000 — 6 000 — 7 000 — 10 000

¹⁾ Endast för hypokloriter"

26. **386 L 0217:** Rådets direktiv 86/217/EEG av den 26 maj 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om manometrar för bestämning av lufttrycket i fordonsdäck (EGT nr L 152, 6.6.1986, s. 48).

27. **390 L 0384:** Rådets direktiv 90/384/EEG av den 20 juni 1990 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om icke-automatiska vägar (EGT nr L 189, 20.7.1990, s. 1).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

28. **376 X 0223:** Kommissionens rekommendation 76/223/EEG av den 5 februari 1976 till medlemsstaterna om måttenheter hänvisade till i patentkonventioner (EGT nr L 43, 19.2.1976, s. 22).

29. **C/64/73/s. 26:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 64, 6.8.1973, s. 26).

30. **C/29/74/s. 33:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 29, 18.3.1974, s. 33).

31. **C/108/74/s. 8:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 108, 18.9.1974, s. 8).

32. **C/50/75/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 50, 3.3.1975, s. 1).

33. **C/66/76/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 66, 22.3.1976, s. 1).

34. **C/247/76/s. 1:** Meddelande från kommis-

sionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 247, 20.10.1976, s. 1).

35. **C/298/76/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 298, 17.12.1976, s. 1).

36. **C/9/77/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 9, 13.1.1977, s. 1).

37. **C/53/77/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 53, 3.3.1977, s. 1).

38. **C/176/77/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 176, 25.7.1977, s. 1).

39. **C/79/78/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 79, 3.4.1978, s. 1).

40. **C/221/78/s. 1:** Meddelande från kommissionen i om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 221, 18.9.1978, s. 1).

41. **C/47/79/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 47, 21.2.1979, s. 1).

42. **C/194/79/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 194, 31.7.1979, s. 1).

43. **C/40/80/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 40, 18.2.1980, s. 1).

44. **C/349/80/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 349, 31.12.1980, s. 1).

45. **C/297/81/s. 1:** Meddelande från kommissionen om tillämpningen av rådets direktiv nr 71/316/EEG (EGT nr C 297, 16.11.1981, s. 1).

X. ELEKTRISK MATERIEL

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **373 L 0023:** Rådets direktiv 73/23/EEG av den 19 februari 1973 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser (EGT nr L 77, 26.3.1973, s. 29).

Finland, Island och Sverige skall tillämpa bestämmelserna i direktivet fr.o.m den 1 januari 1994.

2. **376 L 0117:** Rådets direktiv 76/117/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk ut-

rustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 45).

3. **379 L 0196:** Rådets direktiv 79/196/EEG av den 6 februari 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar med användning av vissa typer av skydd (EGT nr L 43, 20.2.1979, s. 20), i dess lydelse enligt

— **384 L 0047:** Kommissionens direktiv 84/47/EEG av den 16 januari 1984 (EGT nr L 31, 2.2.1984, s. 19)

— **388 L 0571:** Kommissionens direktiv 88/571/EEG av den 10 november 1988 (EGT nr L 311, 17.11.1988, s. 46)

— **388 L 0665:** Rådets direktiv 88/665/EEG av den 21 december 1988 (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 42)

— **390 L 0487:** Rådets direktiv 90/487/EEG av den 17 september 1990 (EGT nr L 270, 2.10.1990, s. 23).

4. **382 L 0130:** Rådets direktiv 82/130/EEG av den 15 februari 1982 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas (EGT nr L 59, 2.3.1982, s. 10), i dess lydelse enligt

— **388 L 0035:** Kommissionens direktiv 88/35/EEG av den 2 december 1987 (EGT nr L 20, 26.1.1988, s. 28)

— **391 L 0269:** Kommissionens direktiv 91/269/EEG av den 30 april 1991 (EGT nr L 134, 29.5.1991, s. 51).

5. **384 L 0539:** Rådets direktiv 84/539/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektromedicinsk utrustning inom human- och veterinärmedicin (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 179).

6. **389 L 0336:** Rådets direktiv 89/336/EEG av den 3 maj 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektromagnetisk kompatibilitet (EGT nr L 139, 23.5.1989, s. 19).

7. **390 L 0385:** Rådets direktiv 90/385/EEG av den 20 juni 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om aktiva medicintekniska produkter för implantation (EGT nr L 189, 20.7.1990, s. 17).

8. **C/184/79/s. 1:** Kommissionens meddelande inom ramen för rådets direktiv 73/23/EEG av den 19 februari 1973 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser (EGT nr C 184, 23.7.1979, s. 1) i dess lydelse enligt:

— **C/26/80/s. 2:** Ändring till kommissionens meddelande (EGT nr C 26, 2.2.1980, s. 2).

9. **C/107/80/s. 2:** Kommissionens meddelande inom ramen för rådets direktiv 73/23/EEG av den 19 februari 1973 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser (EGT nr C 107, 30.4.1980, s. 2).

10. **C/199/80/s. 2:** Kommissionens tredje meddelande inom ramen för rådets direktiv 73/23/EEG av den 19 februari 1973 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser (EGT nr C 199, 5.8.1980, s. 2).

11. **C/59/82/s. 2:** Kommissionens meddelande av den 15 december 1981 om verkan av rådets direktiv 73/23/EEG av den 19 februari 1973 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser — ”lågspänningsdirektivet” (EGT nr C 59, 9.3.1982, s. 2).

12. **C/235/84/s. 2:** Kommissionens fjärde meddelande inom ramen för rådets direktiv 73/23/EEG av den 19 februari 1973 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser (EGT nr C 235, 5.9.1984, s. 2).

13. **C/166/85/s. 7:** Kommissionens femte meddelande i samband med genomförandet av rådets direktiv 73/23/EEG av den 19 februari 1973 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser (EGT nr C 166, 5.7.1985, s. 7).

14. **C/168/88/s. 5:** Kommissionens meddelande inom ramen för rådets direktiv 73/23/EEG av den 19 februari 1973 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser (EGT nr C 168, 27.6.1988, s. 5), rättat genom EGT nr C 238, 13.9.1988, s. 4.

15. **C/46/81/s. 3:** Kommissionens meddelande inom ramen för rådets direktiv 76/117/EEG

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar (EGT nr C 46, 5.3.1981, s. 3).

16. **C/149/81/s. 1:** Kommissionens meddelande med tillämpning av rådets direktiv 76/117/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar (EGT nr C 149, 18.6.1981, s. 1).

17. **382 X 0490:** Kommissionens rekommendation 82/490/EEG av den 6 juli 1982 om överensstämmelseintyg som föreskrivs i rådets direktiv 76/117/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar (EGT nr L 218, 27.7.1982, s. 27).

18. **C/328/82/s. 2:** Kommissionens första meddelande enligt rådets direktiv 79/196/EEG av den 6 februari 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar med användning av vissa typer av skydd (EGT nr C 328, 14.12.1982, s. 2) och bilaga (EGT nr C 328A, 14.12.1982, s. 1).

19. **C/356/83/s. 20:** Kommissionens andra meddelande enligt rådets direktiv 79/196/EEG av den 6 februari 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar med användning av vissa typer av skydd (EGT nr C 356, 31.12.1983, s. 20) och bilaga (EGT nr C 356A, 31.12.1983, s. 1).

20. **C/194/86/s. 3:** Meddelande från kommissionen inom ramen för rådets direktiv 76/117/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar (EGT nr C 194, 1.8.1986, s. 3).

21. **C/311/87/s. 3:** Meddelande från kommissionen enligt rådets direktiv 82/130/EEG av den 15 februari 1982 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas (EGT nr C 311, 21.11.1987, s. 3).

XI. TEXTILIER

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **371 L 0307:** Rådets direktiv 71/307/EEG av den 26 juli 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om benämningar på textilier (EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 16), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 118)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 109)

— **383 L 0623:** Rådets direktiv 83/623/EEG av den 25 november 1983 (EGT nr L 353, 15.12.1983, s. 8)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 219)

— **387 L 0140:** Kommissionens direktiv 87/140/EEG av den 6 februari 1987 (EGT nr L 56, 26.2.1987, s. 24).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 5.1 skall följande läggas till:

”— uusi villa

— ný ull

— ren ull

— kamull”.

2. **372 L 0276:** Rådets direktiv 72/276/EEG av den 17 juli 1972 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om vissa metoder för kvantitativ analys av binära textilfiberblandningar (EGT nr L 173, 31.7.1972, s. 1), i dess lydelse enligt

— **379 L 0076:** Kommissionens direktiv 79/76/EEG av den 21 december 1978 (EGT nr L 17, 24.1.1979, s. 17)

— **381 L 0075:** Rådets direktiv 81/75/EEG av den 17 februari 1981 (EGT nr L 57, 4.3.1981, s. 23)

— **387 L 0184:** Kommissionens direktiv 87/184/EEG av den 6 februari 1987 (EGT nr L 75, 17.3.1987, s. 21).

3. **373 L 0044:** Rådets direktiv 73/44/EEG av den 26 februari 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kvantitativ analys av ternära fiberblandningar (EGT nr L 83, 30.3.1973, s. 1).

4. **375 L 0036:** Rådets direktiv 75/36/EEG av den 17 december 1974 som kompletterar direktiv 71/307/EEG om tillnärmning av medlems-

staternas lagstiftning om benämningar på textilier (EGT nr L 14, 20.1.1975, s. 15).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

5. **387 X 0142:** Kommissionens rekommendation 87/142/EEG av den 6 februari 1987 om vissa metoder för avlägsnandet av fiberfrämmande material före kvantitativ analys av fiberblandningar (EGT nr L 57, 27.2.1987, s. 52).

6. **387 X 0185:** Kommissionens rekommendation 87/185/EEG av den 6 februari 1987 om kvantitativa analysmetoder för identifiering av akryl- och modakrylfibrer, klorfibrer och trivnyl fibrer (EGT nr L 75, 17.3.1987, s. 28).

XII. LIVSMEDEL

EG-kommissionen utser minst en person bland högt meriterade vetenskapsmän från EFTA-länder som ska närvara i Vetenskapliga Livsmedelskommittén och som skall ha rätt att framföra sina synpunkter i kommittén. Dennes ståndpunkt skall protokollföras för sig.

EG-kommissionen skall i rimlig tid informera denne om tidpunkt för kommitténs möte samt överlämna relevant information.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **362 L 2645:** Rådets direktiv av den 23 oktober 1962 om tillnärmning av medlemsstaternas bestämmelser om färgämnen som är godkända för användning i livsmedel (EGT nr L 115, 11.11.1962, s. 2645/62), i dess lydelse enligt

— **365 L 0469:** Rådets direktiv 65/469/EEG av den 25 oktober 1965 (EGT nr P 178, 26.10.1965, s. 2793/65)

— **367 L 0653:** Rådets direktiv 67/653/EEG av den 24 oktober 1967 (EGT nr P 263, 30.10.1967, s. 4)

— **368 L 0419:** Rådets direktiv 68/419/EEG av den 20 december 1968 (EGT nr L 309, 24.12.1968, s. 24)

— **370 L 0358:** Rådets direktiv 70/358/EEG

av den 13 juli 1970 (EGT nr L 157, 18.7.1970, s. 36)

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 120)

— **376 L 0399:** Rådets direktiv 76/399/EEG av den 6 april 1976 (EGT nr L 108, 26.4.1976, s. 19)

— **378 L 0144:** Rådets direktiv 78/144/EEG av den 30 januari 1978 (EGT nr L 44, 15.2.1978, s. 20)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **381 L 0020:** Rådets direktiv 81/20/EEG av den 20 januari 1981 (EGT nr L 43, 14.2.1981, s. 11)

— **385 L 0007:** Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214).

2. **364 L 0054:** Rådets direktiv 64/54/EEG av den 5 november 1963 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om konserveringsmedel som är godkända för användning i livsmedel (EGT nr 12, 27.1.1964, s. 161/64), i dess lydelse enligt

— **371 L 0160:** Rådets direktiv 71/160/EEG av den 30 mars 1971 (EGT nr L 87, 17.4.1971, s. 12)

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 121)

— **372 L 0444:** Rådets direktiv 72/444/EEG av den 26 december 1972 (EGT nr L 298, 31.12.1972, s. 48)

— **374 L 0062:** Rådets direktiv 74/62/EEG av den 17 december 1973 (EGT nr L 38, 11.2.1974, s. 29)

— **374 L 0394:** Rådets direktiv 74/394/EEG av den 22 juli 1974 (EGT nr L 208, 30.7.1974, s. 25)

— **376 L 0462:** Rådets direktiv 76/462/EEG av den 4 maj 1976 (EGT nr L 126, 14.5.1976, s. 31)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **381 L 0214:** Rådets direktiv 81/214/EEG av den 16 mars 1981 (EGT nr L 101, 11.4.1981, s. 10)

— **383 L 0636:** Rådets direktiv 83/636/EEG av den 13 december 1983 (EGT nr L 357, 21.12.1983, s. 40)

— **384 L 0458:** Rådets direktiv 84/458/EEG

av den 18 september 1984 (EGT nr L 256, 26.9.1984, s. 19)

— **385 L 0007**: Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22)

— **1 85 I**: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 215)

— **385 L 0585**: Rådets direktiv 85/585/EEG av den 20 december 1985 (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 43).

3. **365 L 0066**: Rådets direktiv 65/66/EEG av den 26 januari 1965 om särskilda renhetskriterier för konserveringsmedel som får användas i livsmedel (EGT nr 22, 9.2.1965, s. 373), i dess lydelse enligt

— **367 L 0428**: Rådets direktiv 67/428/EEG av den 27 juni 1967 (EGT nr P 148, 11.7.1967, s. 10)

— **376 L 0463**: Rådets direktiv 76/463/EEG av den 4 maj 1976 (EGT nr L 126, 14.5.1976, s. 33)

— **386 L 0604**: Rådets direktiv 86/604/EEG av den 8 december 1986 (EGT nr L 352, 13.12.1986, s. 45).

4. **367 L 0427**: Rådets direktiv 67/427/EEG av den 27 juni 1967 om användning av vissa konserveringsmedel för ytbehandling av citrusfrukter och om kontrollåtgärder som skall användas för den kvalitativa och kvantitativa analysen av konserveringsmedel i och på citrusfrukter (EGT nr L 148, 11.7.1967).

5. **370 L 0357**: Rådets direktiv 70/357/EEG av den 13 juli 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om antioxidationsmedel som får användas i livsmedel (EGT nr L 157, 18.7.1970, s. 31), i dess lydelse enligt

— **1 72 B**: Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 121)

— **378 L 0143**: Rådets direktiv 78/143/EEG av den 30 januari 1978 (EGT nr L 44, 15.2.1978, s. 18)

— **1 79 H**: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **381 L 0962**: Rådets direktiv 81/962/EEG av den 24 november 1981 (EGT nr L 354, 9.12.1981, s. 22)

— **385 L 0007**: Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22)

— **1 85 I**: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 215)

— **387 L 0055**: Rådets direktiv 87/55/EEG

av den 18 december 1986 (EGT nr L 24, 27.1.1987, s. 41).

6. **373 L 0241**: Rådets direktiv 73/241/EEG av den 24 juli 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kakao och chokladvaror avsedda som livsmedel (EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 23), i dess lydelse enligt

— **374 L 0411**: Rådets direktiv 74/411/EEG av den 1 augusti 1974 (EGT nr L 221, 12.8.1974, s. 17)

— **374 L 0644**: Rådets direktiv 74/644/EEG av den 19 december 1974 (EGT nr L 349, 28.12.1974, s. 63)

— **375 L 0155**: Rådets direktiv 75/155/EEG av den 4 mars 1975 (EGT nr L 64, 11.3.1975, s. 21)

— **376 L 0628**: Rådets direktiv 76/628/EEG av den 20 juli 1976 (EGT nr L 223, 16.8.1976, s. 1)

— **378 L 0609**: Rådets direktiv 78/609/EEG av den 29 juni 1978 (EGT nr L 197, 22.7.1978, s. 10)

— **378 L 0842**: Rådets direktiv 78/842/EEG av den 10 oktober 1978 (EGT nr L 291, 17.10.1978, s. 15)

— **1 79 H**: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **380 L 0608**: Rådets direktiv 80/608/EEG av den 30 juni 1980 (EGT nr L 170, 3.7.1980, s. 33)

— **385 L 0007**: Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22)

— **1 85 I**: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 216)

— **389 L 0344**: Rådets direktiv 89/344/EEG av den 3 maj 1989 (EGT nr L 142, 25.5.1989, s. 19).

7. **373 L 0437**: Rådets direktiv 73/437/EEG av den 11 december 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om vissa sockerarter avsedda som livsmedel (EGT nr L 356, 27.12.1973, s. 71), i dess lydelse enligt

— **1 79 H**: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **1 85 I**: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 216).

8. **374 L 0329**: Rådets direktiv 74/329/EEG av den 18 juni 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om emulgerings-, stabiliserings-, förtjocknings- och geleringsme-

del för användning i livsmedel (EGT nr L 189, 12.7.1974, s. 1), i dess lydelse enligt

— **378 L 0612:** Rådets direktiv 78/612/EEG av den 29 juni 1978 (EGT nr L 197, 22.7.1978, s. 22)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **380 L 0597:** Rådets direktiv 80/597/EEG av den 29 maj 1980 (EGT nr L 155, 23.6.1980, s. 23)

— **385 L 0006:** Rådets direktiv 85/6/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 21)

— **385 L 0007:** Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 216)

— **386 L 0102:** Rådets direktiv 86/102/EEG av den 24 mars 1986 (EGT nr L 88, 3.4.1986, s. 40)

— **389 L 0393:** Rådets direktiv 89/393/EEG av den 14 juni 1989 (EGT nr L 186, 30.6.1989, s. 13).

9. **374 L 0409:** Rådets direktiv 74/409/EEG av den 22 juli 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om honung (EGT nr L 221, 12.8.1974, s. 10), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 216).

10. **375 L 0726:** Rådets direktiv 75/726/EEG av den 17 november 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om fruktjuice och vissa liknande varor (EGT nr L 311, 1.12.1975, s. 40), i dess lydelse enligt

— **379 L 0168:** Rådets direktiv 79/168/EEG av den 5 februari 1979 (EGT nr L 37, 13.2.1979, s. 27)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 17)

— **381 L 0487:** Rådets direktiv 81/487/EEG av den 30 juni 1981 (EGT nr L 189, 11.7.1981, s. 43)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 216 och 217)

— **389 L 0394:** Rådets direktiv 89/394/EEG av den 14 juni 1989 (EGT nr L 186, 30.6.1989, s. 14).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande skall läggas till artikel 3.2:

”f) ”Must” tillsammans med namnet (på svenska) på den frukt som använts, för fruktjuicer.”

11. **376 L 0118:** Rådets direktiv 76/118/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om vissa former av konserverad, helt eller delvis, dehydratiserad mjölk avsedd för konsumtion (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 49), i dess lydelse enligt

— **378 L 0630:** Rådets direktiv 78/630/EEG av den 19 juni 1978 (EGT nr L 206, 29.7.1978, s. 12)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **383 L 0635:** Rådets direktiv 83/635/EEG av den 13 december 1983 (EGT nr L 357, 21.12.1983, s. 37)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 216 och 217).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 3.2 c skall ha följande lydelse:

c) ”flødepulver” i Danmark, ”Rahmpulver” och ”Sahnepulver” i Tyskland och Österrike, ”gräddpulver” i Sverige, ”niðurseydd nýmjólk” i Island ”kermajauhe/gräddpulver” i Finland och ”fløtepulver” i Norge för att beteckna varan som definieras i bilagans punkt 2 d.

12. **376 L 0621:** Rådets direktiv 76/621/EEG av den 20 juli 1976 om högsta tillåtna halt av eurukasyra i oljor och fetter avsedda som människoföda och i livsmedel med tillsatta oljor och fetter (EGT nr L 202, 28.7.1976, s. 35), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 216).

13. **376 L 0895:** Rådets direktiv 76/895/EEG av den 23 november 1976 om fastställande av gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i och på frukt och grönsaker (EGT nr L 340, 9.12.1976, s. 26), i dess lydelse enligt

— **380 L 0428:** Kommissionens direktiv 80/428/EEG av den 28 mars 1980 (EGT nr L 102, 19.4.1980, s. 26)

— **381 L 0036:** Rådets direktiv 81/36/EEG av den 9 februari 1981 (EGT nr L 46, 19.2.1981, s. 33)

— **382 L 0528:** Rådets direktiv 82/528/EEG

av den 19 juli 1982 (EGT nr L 234, 9.8.1982, s. 1)

— **388 L 0298**: Rådets direktiv 88/298/EEG av den 16 maj 1988 (EGT nr L 126, 20.5.1988, s. 53)

— **389 L 0186**: Rådets direktiv 89/186/EEG

av den 6 mars 1989 (EGT nr L 66, 10.3.1989, s. 36).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Bilaga 1 skall ersättas med följande:

”Bilaga 1

Förteckning över produkter som hänvisas till i artikel 1

HS rubrik nr	CCT rubrik nr	Benämning
0704	07.01 B	Kålarter, blomkål och brysselkål, färsk eller kyld
0709 70	07.01 C	Spenat, färsk eller kyld
ur 0709 90, 0705	07.01 D	Salladsgrönsaker, inklusive endiv och cikoria, färsk eller kyld
ur 0709 90	07.01 E	Mangold (eller bladbeta) och kardon, färska eller kylda
0708	07.01 F	Baljväxter, med eller utan skal, färska eller kylda
0706	07.01 G	Morötter, kålrötter, rödbeta, haverrot, rotselleri, rädisor och liknande ätbara rötter, färska eller kylda
0703 10, 0703 20	07.01 H	Lök, schalottenlök och vitlök, färsk eller kyld
0703 90	07.01 IJ	Purjolök och andra lökväxter, färsk eller kyld
0709 20	07.01 K	Sparris, färsk eller kyld
0709 10	07.01 L	Kronärtskockor, färska eller kylda
0702	07.01 M	Tomater, färska eller kylda
ur 0709 90	07.01 N	Oliver, färska eller kylda
ur 0709 90	07.01 O	Kapris, färsk eller kyld
0707	07.01 P	Gurkor och smågurkor, färska eller kylda
0709 51, 0709 52	07.01 Q	Svamp och tryffel, färsk eller kyld
ur 0709 90	07.01 R	Fänkål, färsk eller kyld
ur 0709 60	07.01 S	Sötpaprika, färsk eller kyld
ur 0709	07.01 T	Övriga, färska eller kylda
ur 0710	ur 07.02	Grönsaker, råa, frysta
ur 0801, ur 0803, ur 0804	ur 08.01	Dadlar, bananer, kokosnötter, paranötter, cashewnötter ¹⁾ , avokado, mango, guava och mangostan, färska, skalade eller urkärnade
ur 0805	ur 08.02	Citrusfrukter, färska ¹⁾
ur 0804	ur 08.03	Fikon, färska ¹⁾
ur 0806	ur 08.04	Druvor, färska ¹⁾
ur 0802	ur 08.05	Nötter, andra än de som faller under nr 08.01, färska ¹⁾ , skalade
0808	08.06	Äpplen, päron och kvitten, färska ¹⁾
0809	08.07S	tenfrukter, färska ¹⁾
ur 0810, 0807 10	08.09	Övrig frukt, färsk ¹⁾
ur 0811	ur 08.10	Frukt, inte tillagad, konserverad genom frysning, utan tillsats av socker ¹⁾

¹⁾ Kyld frukt behandlas på samma sätt som färsk frukt.

14. **377 L 0436:** Rådets direktiv 77/436/EEG av den 27 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kaffe- och cikoriaextrakt (EGT nr L 172, 12.7.1977, s. 20), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 110)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 217)

— **385 L 0007:** Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22)

— **385 L 0573:** Rådets direktiv 85/573/EEG av den 19 december 1985 (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 22).

15. **378 L 0142:** Rådets direktiv 78/142/EEG av den 30 januari 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om material och produkter som innehåller vinylkloridmonomer och är avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EGT nr L 44, 15.2.1978, s. 15).

16. **378 L 0663:** Rådets direktiv 78/663/EEG av den 25 juli 1978 om särskilda renhetskriterier för emulgerings-, stabiliserings-, förtjocknings- och geleringsmedel för användning i livsmedel (EGT nr L 223, 14.8.1978, s. 7), i dess lydelse enligt

— **382 L 0504:** Rådets direktiv 82/504/EEG av den 12 juli 1982 (EGT nr L 230, 5.8.1982, s. 35)

— **390 L 0612:** Kommissionens direktiv 90/612/EEG av den 26 oktober 1990 (EGT nr L 326, 24.11.1990, s. 58).

17. **378 L 0664:** Rådets direktiv 78/664/EEG av den 25 juli 1978 om särskilda renhetskriterier för antioxidationsmedel som får användas i livsmedel (EGT nr L 223, 14.8.1978, s. 30), i dess lydelse enligt

— **382 L 0712:** Rådets direktiv 82/712/EEG av den 18 oktober 1982 (EGT nr L 297, 23.10.1982, s. 31).

18. **379 L 0112:** Rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel (EGT nr L 33, 8.2.1979, s. 1), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 218)

— **385 L 0007:** Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22)

— **386 L 0197:** Rådets direktiv 86/197/EEG av den 26 maj 1986 (EGT nr L 144, 29.5.1986, s. 38)

— **389 L 0395:** Rådets direktiv 89/395/EEG av den 14 juni 1989 (EGT nr L 186, 30.6.1989, s. 17).

— **391 L 0072:** Rådets direktiv 91/72/EEG av den 16 januari 1991 (EGT nr L 42, 15.2.1991, s. 27).

Livsmedel som märkts innan detta avtal träder i kraft och i enlighet med den då gällande nationella lagstiftningen i EFTA-staterna får släppas ut på de egna marknaderna till den 1 januari 1995.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande skall läggas till artikel 5.3:

— På finska "säteilytetty, käsitelty ionisoivalla säteilyllä".

— På isländska "geislað, meðhöndlað með jónandi geislun".

— På norska "bestrålt, behandlet med ioniserende stråling".

— På svenska "bestrålad, behandlad med joniserande strålning".

b) I artikel 9.6 är den motsvarande positionen i det Harmoniserade systemet till den kombinerade nomenklaturen 2206 00 91, 2206 00 93 och 2206 00 99 lika med 22.06

c) Följande skall läggas till artikel 9a.2:

— På finska "viimeinen käyttöajankohta".

— På isländska "síðasti neysludagur".

— På norska "holdbar til".

— På svenska "sista förbrukningsdagen".

d) I artikel 10a är den motsvarande positionen i det Harmoniserade systemet till tulltaxepositionerna 22.04 och 22.05 lika med 22.04.

19. **379 L 0693:** Rådets direktiv 79/693/EEG av den 24 juli 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om sylt, gelé och marmelad samt kastanjemos (EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 5), i dess lydelse enligt

— **380 L 1276:** Rådets direktiv 80/1276/EEG av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 77)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 217)

— **388 L 0593:** Rådets direktiv 88/593/EEG av den 18 november 1988 (EGT nr L 318, 25.11.1988, s. 44).

20. **379 L 0700:** Kommissionens direktiv 79/700/EEG av den 24 juli 1979 om fastställande av gemenskapens provtagningsmetoder

för den offentliga kontrollen av bekämpningsmedelsrester i och på frukt och grönsaker (EGT nr L 207, 15.8.1979, s. 26).

21. **379 L 0796:** Kommissionens första direktiv 79/796/EEG av den 26 juli 1979 om fastställande av gemenskapens analysmetoder för undersökning av vissa sockerarter som är avsedda för livsmedel (EGT nr L 239, 22.9.1979, s. 24).

22. **379 L 1066:** Kommissionens första direktiv 79/1066/EEG av den 13 november 1979 som fastställer gemenskapens analysmetoder för test av kaffe- och cikoriaextrakt (EGT nr L 327, 24.12.1979, s. 17).

23. **379 L 1067:** Kommissionens första direktiv 79/1067/EEG av den 13 november 1979 om fastställandet av gemenskapens analysmetoder för test av vissa former av konserverad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk avsedd för konsumtion (EGT nr L 327, 24.12.1979, s. 29).

24. **380 L 0590:** Kommissionens direktiv 80/590/EEG av den 9 juni 1980 om fastställande av den symbol som får åtfölja material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EGT nr L 151, 19.6.1980, s. 21), i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 217).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande skall läggas till bilagans titel:

”LIITE” (finska)

”VIDAUKI” (isländska)

”VEDLEGG” (norska)

”BILAGA” (svenska)”.

b) Följande skall läggas till bilagans text:

”tunnus” (finska)

”merki” (isländska)

”symbol” (norska)

”symbol” (svenska)”.

25. **380 L 0766:** Kommissionens direktiv 80/766/EEG av den 8 juli 1980 om fastställande av gemenskapens analysmetod för den offentliga kontrollen av halten vinylkloridmonomer i material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EGT nr L 213, 16.8.1980, s. 42).

26. **380 L 0777:** Rådets direktiv 80/777/EEG av den 15 juli 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om utvinning och saluförande av naturliga mineralvatten (EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 1), i dess lydelse enligt

— **380 L 1276:** Rådets direktiv 80/1276/EEG av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 77)

— **385 L 0007:** Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 217).

27. **380 L 0891:** Kommissionens direktiv 80/891/EEG av den 25 juli 1980 om gemenskapens analysmetod för bestämning av halten eurukasyra i oljor och fetter avsedda som människoföda och i livsmedel tillsatta med oljor och fetter (EGT nr L 254, 27.9.1980, s. 35).

28. **381 L 0432:** Kommissionens direktiv 81/432/EEG av den 29 april 1981 om fastställande av gemenskapens analysmetod för den offentliga kontrollen av vinylklorid från material och produkter till livsmedel (EGT nr L 167, 24.6.1981, s. 6).

29. **381 L 0712:** Kommissionens första direktiv 81/712/EEG av den 28 juli 1981 om analysmetoder för kontroll av att vissa livsmedelstillsatser uppfyller renhetskriterier (EGT nr L 257, 10.9.1981, s. 1).

30. **382 L 0711:** Rådets direktiv 82/711/EEG av den 18 oktober 1982 om fastställelse av de grundregler som behövs för undersökning av migration av beståndsdelar i material och produkter av plast avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EGT nr L 297, 23.10.1982, s. 26).

31. **383 L 0229:** Rådets direktiv 83/229/EEG av den 25 april 1983 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om material och produkter tillverkade av regenererad cellulosa-film avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EGT nr L 123, 11.5.1983, s. 31), i dess lydelse enligt

— **386 L 0388:** Kommissionens direktiv 86/388/EEG av den 23 juli 1986 (EGT nr L 228, 14.8.1986, s. 32).

32. **383 L 0417:** Rådets direktiv 83/417/EEG av den 25 juli 1983 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om vissa mjölkproteiner (kaseiner och kaseinater) avsedda som livsmedel (EGT nr L 237, 26.8.1983, s. 25), i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 217).

33. **383 L 0463:** Kommissionens direktiv 83/463/EEG av den 22 juli 1983 med tillfälliga åtgärder för att beteckna vissa ingredienser vid

märkning av livsmedel som är avsedda för konsumenten (EGT nr L 225, 15.9.1983, s. 1).

34. **384 L 0500:** Rådets direktiv 84/500/EEG av den 15 oktober 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om keramiska föremål avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EGT nr L 277, 20.10.1984, s. 12).

Norge och Sverige skall tillämpa bestämmelserna i direktivet från och med den 1 januari 1995.

35. **385 L 0503:** Kommissionens första direktiv 85/503/EEG av den 25 oktober 1985 om metoder för analys av ätliga kaseiner och kaseinater (EGT nr L 308, 20.11.1985, s. 12).

36. **385 L 0572:** Rådets direktiv 85/572/EEG av den 19 december 1985 om förteckning över simulatorer som skall användas för undersökning av migration av beståndsdelar i material och produkter av plast avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 14).

37. **385 L 0591:** Rådets direktiv 85/591/EEG av den 20 december 1985 om införande av provtagnings- och analysmetoder vid kontroll av livsmedel inom gemenskapen (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 50).

38. **386 L 0362:** Rådets direktiv 86/362/EEG av den 24 juli 1986 om fastställande av gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i och på spannmål (EGT nr L 221, 7.8.1986, s. 37), i dess lydelse enligt

— **388 L 0298:** Rådets direktiv 88/298/EEG

av den 16 maj 1988 (EGT nr L 126, 20.5.1988, s. 53).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Bilaga 1 skall ersättas med följande:

”Bilaga 1

HS position nr	CCT position nr	Benämning
ur 1001	ur 10.01	Vete
1002	10.02	Råg
1003	10.03	Korn
1004	10.04	Havre
ur 1005	ur 10.05	Majs
ur 1006	ur 10.06	Ris
ur 1007	ur 10.07	Bovete, hirs, durra, triticale och övrig spannmål”

39. **386 L 0363:** Rådets direktiv 86/363/EEG av den 24 juli 1986 om fastställande av gränsvärden för bekämpningsmedelsrester på och i livsmedel av animaliskt ursprung (EGT nr L 221, 7.8.1986, s. 43).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Bilaga 1 skall ersättas med följande:

”Bilaga 1

HS position nr	CCT position nr	Benämning
0201, 0202, 0203, 0204, 0205, 0206	ur 02.01	Kött och andra ätbara delar av häst, åsna, mula och mulåsna, nötkreatur, svin, får och get, färska, kylda eller frysta
ur 0207	02.02	Kött och andra ätbara delar av fjäderfä (dvs höns, ankor, gäss, kalkoner och pärlhöns) (med undantag av lever), färska, kylda eller frysta
0207 31, ur 0207 39, 0207 50 ur 0210 90	02.03	Fjäderfälever, färsk, kyld, fryst, saltad eller i saltlake
0208 10, ur 0208 90	ur 02.04	Annat kött och andra ätbara djurdelar, färska, kylda eller frysta, av tamduva, tamkanin och vilt
0209	ur 02.05	Svinfett och fjäderfäfett, färskt, kylt, fryst, saltat, i saltlake, torkat eller rökt
0210	02.06	Kött och andra ätbara delar (med undantag av fjäderfälever), saltade, i saltlake, torkade eller rökta
ur 0401, ur 0403, ur 0404	04.01	Mjölk och grädde, färsk, inte koncentrerad och osötad
ur 0401, 0402, ur 0403, ur 0404	04.02	Mjölk och grädde, konserverad, koncentrerad eller sötad
0405	04.03	Smör
0406	04.04	Ost och ostmassa
ur 0407, ur 0408	ur 04.05	Fågelägg och äggula, färska, torkade eller på annat sätt konserverade, sötade eller osötade, med undantag av ägg för kläckning samt ägg och äggula avsedda för andra ändamål än födoämne
1601, ur 1902 20	16.01	Korv och liknande produkter av kött, andra djurdelar eller blod
ur 0210 90, 1602, ur 1902 20	16.02	Annat kött eller andra ätbara djurdelar, beredda eller konserverade”

40. **386 L 0424:** Kommissionens första direktiv 86/424/EEG av den 15 juli 1986 om provtagningsmetoder för kemisk analys av ätliga kaseiner och kaseinater (EGT nr L 243, 28.8.1986, s. 29).

41. **387 L 0250:** Kommissionens direktiv 87/250/EEG av den 15 april 1987 om märkning som anger alkoholhalten efter volym i alkoholhaltiga drycker som är avsedda för konsumenten (EGT nr L 113, 30.4.1987, s. 57).

42. **387 L 0524:** Kommissionens första

direktiv 87/524/EEG av den 6 oktober 1987 om gemenskapens stickprovsmetoder för kemisk analys för kontrollen av konserverade mjölkprodukter (EGT nr L 306, 28.10.1987, s. 24).

43. **388 L 0344:** Rådets direktiv 88/344/EEG av den 13 juni 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om extraktionsmedel vid framställning av livsmedel och livsmedelsingredienser (EGT nr L 157, 24.6.1988, s. 28).

44. **388 L 0388:** Rådets direktiv 88/388/EEG

av den 22 juni 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om aromer för användning i livsmedel och om ursprungsmaterial vid framställning av sådana aromer (EGT nr L 184, 15.7.1988, s. 61), rättat genom EGT nr L 345, 14.12.1988, s. 29, i dess lydelse enligt

— **391 L 0071:** Kommissionens direktiv 91/71/EEG av den 16 januari 1991 (EGT nr L 42, 15.2.1991, s. 25).

45. **388 D 0389:** Rådets beslut 88/389/EEG av den 22 juni 1988 om kommissionens upprättande av en förteckning över ursprungsmaterial och ämnen som används vid framställning av aromer (EGT nr L 184, 15.7.1988, s. 67).

46. **389 L 0107:** Rådets direktiv 89/107/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om livsmedelstillsatser som är godkända för användning i livsmedel (EGT nr L 40, 11.2.1989, s. 27).

47. **389 L 0108:** Rådets direktiv 89/108/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om djupfrysta livsmedel (EGT nr L 40, 11.2.1989, s. 34).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande skall läggas till i artikel 8.1 a:

- ”— på finska ”pakastettu”
- på isländska ”hraðfryst”
- på norska ”dypfryst”
- på svenska ”djupfryst”.”

48. **389 L 0109:** Rådets direktiv 89/109/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EGT nr L 40, 11.2.1989, s. 38).

49. **389 L 0396:** Rådets direktiv 89/396/EEG av den 14 juni 1989 om identifikationsmärkning av livsmedelspartier (EGT nr L 186, 30.6.1986, s. 21), i dess lydelse enligt

— **391 L 0238:** Rådets direktiv 91/238/EEG av den 22 april 1991 (EGT nr L 107, 27.4.1991, s. 50).

50. **389 L 0397:** Rådets direktiv 89/397/EEG av den 14 juni 1989 om offentlig kontroll av livsmedel (EGT nr L 186, 30.6.1986, s. 23).

51. **389 L 0398:** Rådets direktiv 89/398/EEG av den 3 maj 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om specialdestinerade livsmedel (EGT nr L 186, 30.6.1989, s. 27).

52. **390 L 0128:** Kommissionens direktiv 90/128/EEG av den 23 februari 1990 om

material och varor av plast som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EGT nr L 75, 21.3.1990, s. 19).

53. **390 L 0496:** Rådets direktiv 90/496/EEG av den 24 september 1990 om näringsvärdesdeklaration för livsmedel (EGT nr L 276, 6.10.1990, s. 40).

54. **390 L 0642:** Rådets direktiv 90/642/EEG av den 27 november 1990 om fastställande av gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i och på vissa produkter av vegetabiliskt ursprung inklusive frukt och grönsaker (EGT nr L 350, 14.12.1990, s. 71).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

55. **378 X 0358:** Kommissionens rekommendation 78/358/EEG av den 29 mars 1978 till medlemsstaterna om användning av sackarin som livsmedelsingrediens och som i tablettform saluhålls som sådan till konsumenten (EGT nr L 103, 15.4.1978, s. 32).

56. **380 X 1089:** Kommissionens rekommendation 80/1089/EEG av den 11 november 1980 till medlemsstaterna om testmetoder för riskvärdering av livsmedelstillsatser (EGT nr L 320, 27.11.1980, s. 36).

57. **C/271/89/s. 3:** Kommissionens tolkningsmeddelande om fri rörlighet av livsmedel inom gemenskapen COM (89) 256 (EGT nr C 271, 24.10.1989, s. 3).

XIII. LÄKEMEDEL

EFTA:s övervakningsmyndighet får, i enlighet med sin beslutsgång, utse två observatörer berättigade att delta i den kommittés arbetsuppgifter, vilka beskrivs i artikel 2, första strecksatsen i rådets beslut 75/320/EEG av den 20 maj 1975 om inrättande av en läkemedelskommitté.

Utan hinder av artikel 101 i avtalet skall EG-kommissionen bjuda in experter från EFTA-staterna, enligt artikel 99 i avtalet, för att delta i de arbetsuppgifter vilka beskrivs i artikel 2, andra strecksatsen i rådets beslut 75/320/EEG av den 20 maj 1975.

EG-kommissionen skall i rimlig tid infor-

mera EFTA:s övervakningsmyndighet om tidpunkten för kommitténs möte samt överlämna relevant information.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **365 L 0065:** Rådets direktiv 65/65/EEG av den 26 januari 1965 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som rör farmaceutiska specialiteter (EGT nr 22, 9.2.1965, s. 369/65), i dess lydelse enligt

— **375 L 0319:** Andra rådsdirektivet 75/319/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som rör farmaceutiska specialiteter (EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 13)

— **383 L 0570:** Rådets direktiv 83/570/EEG av den 26 oktober 1983 (EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 1)

— **387 L 0021:** Rådets direktiv 87/21/EEG av den 22 december 1986 (EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 36)

— **389 L 0341:** Rådets direktiv 89/341/EEG av den 3 maj 1989 (EGT nr L 142, 25.5.1989, s. 11).

2. **375 L 0318:** Rådets direktiv 75/318/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analytiska, farmakologiska, toxikologiska, och kliniska normer och prövningsplaner för undersökning av farmaceutiska specialiteter (EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 1), i dess lydelse enligt

— **383 L 0570:** Rådets direktiv 83/570/EEG av den 26 oktober 1983 (EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 1)

— **387 L 0019:** Rådets direktiv 87/19/EEG av den 22 december 1986 (EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 31)

— **389 L 0341:** Rådets direktiv 89/341/EEG av den 3 maj 1989 (EGT nr L 142, 25.5.1989, s. 11).

3. **375 L 0319:** Rådets andra direktiv 75/319/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter (EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 13), i dess lydelse enligt

— **378 L 0420:** Rådets direktiv 78/420/EEG av den 2 maj 1978 (EGT nr L 123, 11.5.1978, s. 26)

— **383 L 0570:** Rådets direktiv 83/570/EEG

av den 26 oktober 1983 (EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 1)

— **389 L 0341:** Rådets direktiv 89/341/EEG av den 3 maj 1989 (EGT nr L 142, 25.5.1989, s. 11).

4. **378 L 0025:** Rådets direktiv 78/25/EEG av den 12 december 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om färgämnen som får tillsättas läkemedel (EGT nr L 11, 14.1.1978, s. 18), i dess lydelse enligt

— **381 L 0464:** Rådets direktiv 81/464/EEG av den 24 juni 1981 (EGT nr L 183, 4.7.1981, s. 33).

5. **381 L 0851:** Rådets direktiv 81/851/EEG av den 28 september 1981 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om veterinärmedicinska läkemedel (EGT nr L 317, 6.11.1981, s. 1), i dess lydelse enligt

— **390 L 0676:** Rådets direktiv 90/676/EEG av den 13 december 1990 (EGT nr L 373, 31.12.1990, s. 15).

6. **381 L 0852:** Rådets direktiv 81/852/EEG av den 28 september 1981 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analytiska, farmakologiska, toxikologiska och kliniska normer och prövningsplaner för prövning av veterinärmedicinska läkemedel (EGT nr L 317, 6.11.1981, s. 16), i dess lydelse enligt

— **387 L 0020:** Rådets direktiv 87/20/EEG av den 22 december 1986 (EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 34).

7. **386 L 0609:** Rådets direktiv 86/609/EEG av den 24 november 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål (EGT nr L 358, 18.12.1986, s. 1).

8. **387 L 0022:** Rådets direktiv 87/22/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas åtgärder vad gäller meddelande av försäljningstillstånd för högteknologiska läkemedel på marknaden, särskilt sådana som framställts genom bioteknologi (EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 38).

9. **389 L 0105:** Rådets direktiv 89/105/EEG av den 21 december 1988 om insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de nationella sjukförsäkringssystemen (EGT nr L 40, 11.2.1989, s. 8).

10. **389 L 0342:** Rådets direktiv 89/342/EEG av den 3 maj 1989 om utvidgning av tillämpningsområdet för direktiven 65/65/EEG och 75/319/EEG om fastställande av ytterligare

bestämmelser för immunologiska läkemedel som består av vacciner, toxiner eller sera och allergener (EGT nr L 142, 25.5.1989, s. 14).

11. **389 L 0343:** Rådets direktiv 89/343/EEG av den 3 maj 1989 om utvidgning av tillämpningsområdet för direktiven 65/65/EEG och 75/319/EEG och fastställande av ytterligare bestämmelser ifråga om radioaktiva läkemedel (EGT nr L 142, 25.5.1989, s. 16).

12. **389 L 0381:** Rådets direktiv 89/381/EEG av den 14 juni 1989 om utvidgning av tillämpningsområdet för direktiven 65/65/EEG och 75/319/EEG om tillnärmning av bestämmelser som fastställs genom lagar eller andra författningar som rör farmaceutiska specialiteter och som fastställer särskilda bestämmelser för läkemedel som härrör från blod eller plasma från människa (EGT nr L 181, 28.6.1989, s. 44).

13. **390 L 0677:** Rådets direktiv 90/677/EEG av den 13 december 1990 som utvidgar räckvidden av direktivet 81/851/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om veterinärmedicinska läkemedel och fastställer ytterligare bestämmelser om immunologiska veterinärmedicinska läkemedel (EGT nr L 373, 31.12.1990, s. 26).

14. **390 R 2377:** Rådets förordning nr 2377/90 av den 26 juni 1990 om inrättandet av ett gemenskapsförfarande för att fastställa maximalt tillåtna restmängder av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel med animaliskt ursprung (EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 1).

15. **391 L 0356:** Kommissionens direktiv 91/356/EEG av den 13 juni 1991 om fastställande av principer och riktlinjer för god tillverkningssed i fråga om läkemedel för humant bruk (EGT nr L 193, 17.7.1991, s. 30).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar innehållet i följande rättsakter:

16. **C/310/86/s. 7:** Meddelande från kommissionen om i vilken mån åtgärder som vidtagits av medlemsstaterna ifråga om priskontroll och rabatter av läkemedel står i överensstämmelse med artikel 30 i Romfördraget (EGT nr C 310, 4.12.1986, s. 7).

17. **C/115/82/s. 5:** Kommissionens meddelande om parallellimport av farmaceutiska specialiteter för vilka försäljningstillstånd redan har givits (EGT nr C 115, 6.5.1982, s. 5).

XIV. GÖDSELMEDEL

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **376 L 0116:** Rådets direktiv 76/116/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om gödselmedel (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 21), i dess lydelse enligt

— **388 L 0183:** Rådets direktiv 88/183/EEG av den 22 mars 1988 (EGT nr L 83, 29.3.1988, s. 33)

— **389 L 0284:** Rådets direktiv 89/284/EEG av den 13 april 1989 om komplettering och ändring av direktiv 76/116/EEG såvitt avser halten av kalcium, magnesium, natrium och svavel i gödselmedel (EGT nr L 111, 22.4.1989, s. 34)

— **389 L 0530:** Rådets direktiv 89/530/EEG av den 18 september 1989 om komplettering och ändring av direktiv 76/116/EEG ifråga om spårämnen bor, kobolt, koppar, järn, mangan, molybden och zink i gödselmedel (EGT nr L 281, 30.9.1989, s. 116).

EFTA-länderna har rätt att begränsa tillträde till sina marknader i enlighet med de vid tidpunkten för detta avtals ikraftträdande existerande nationella bestämmelserna vad gäller kadmium i gödselmedel. De avtalsslutande parterna skall gemensamt se över situationen under år 1995.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga 1, kapitel A II, nr 1 sjätte kolumnen, tredje stycket, skall följande läggas till i texten inom parentes:

”Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige, Österrike”.

b) I bilaga 1, kapitel B 1, 2 och 4, nionde kolumnen, punkt 3, skall följande läggas till i texten inom parentes efter 6 b:

”Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige, Österrike”.

2. **377 L 0535:** Kommissionens direktiv 77/535/EEG av den 22 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om provtagnings- och analysmetoder för gödselmedel (EGT nr L 213, 22.8.1977, s. 1), i dess lydelse enligt

— **379 L 0138:** Kommissionens direktiv 79/138/EEG av den 14 december 1978 (EGT nr L 39, 14.2.1979, s. 3)

— **387 L 0566:** Kommissionens direktiv 87/566/EEG av den 24 november 1987 (EGT nr L 342, 4.12.1987, s. 32)

— **389 L 0519:** Kommissionens direktiv 89/519/EEG av den 1 augusti 1989 om komplettering och ändring av direktiv 77/535/EEG (EGT nr L 265, 12.9.1989, s. 30).

3. **380 L 0876:** Rådets direktiv 80/876/EEG av den 15 juli 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt (EGT nr L 250, 23.9.1980, s. 7).

4. **387 L 0094:** Kommissionens direktiv 87/94/EEG av den 8 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om förfaranden för kontroll av egenskaper, gränsvärden och detonationssäkerhet hos enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt (EGT nr L 38, 7.2.1987, s. 1), i dess lydelse enligt

— **388 L 0126:** Kommissionens direktiv 88/126/EEG av den 22 december 1987 (EGT nr L 63, 9.3.1988, s. 12).

5. **389 L 0284:** Rådets direktiv 89/284/EEG av den 13 april 1989 om komplettering och ändring av direktiv 76/116/EEG i fråga om halten av kalcium, magnesium, natrium och svavel i gödselmedel (EGT nr L 111, 22.4.1989, s. 34).

6. **389 L 0519:** Kommissionens direktiv 89/519/EEG av den 1 augusti 1989 om komplettering och ändring av direktiv 77/535/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om provtagnings- och analysmetoder för gödselmedel (EGT nr L 265, 12.9.1989, s. 30).

7. **389 L 0530:** Rådets direktiv 89/530/EEG av den 18 september 1989 om komplettering och ändring av direktiv 76/116/EEG ifråga om spårämnen bor, kobolt, koppar, järn, mangan, molybden och zink i gödselmedel (EGT nr L 281, 30.9.1989, s. 116).

XV. FARLIGA ÄMNEN

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **367 L 0548:** Rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (EGT nr 196, 16.8.1967, s. 1), i dess lydelse enligt

— **379 L 0831:** Rådets direktiv 79/831/EEG av den 18 september 1979 (EGT nr L 259, 15.10.1979, s. 10)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 17)

— **384 L 0449:** Kommissionens direktiv 84/449/EEG av den 25 april 1984 (EGT nr L 251, 19.9.1984, s. 1)

— **388 L 0302:** Kommissionens direktiv 88/302/EEG av den 18 november 1987 (EGT nr L 133, 30.5.1988, s. 1)

— **390 D 0420:** Kommissionens beslut 90/420/EEG av den 25 juli 1990 om klassificering och märkning av di(2-etylhexyl)-ftalat enligt artikel 23 i rådets direktiv 67/548/EEG (EGT nr L 222, 17.8.1990, s. 49)

— **391 L 0325:** Kommissionens direktiv 91/325/EEG av den 1 mars 1991 om anpassning av direktiv 67/548/EEG till den tekniska utvecklingen (EGT nr L 180, 8.7.1991, s. 1)

— **391 L 0326:** Kommissionens direktiv 91/326/EEG av den 5 mars 1991 om anpassning av direktiv 67/548/EEG till den tekniska utvecklingen (EGT nr L 180, 8.7.1991, s. 79).

De avtalsslutande parterna är överens om målsättningen att bestämmelserna i gemenskapens rättsakter om farliga ämnen och preparat skall tillämpas från den 1 januari 1995. Finland skall tillämpa bestämmelserna i rättsakterna när den 7:e ändringen till rådets direktiv 67/548/EEG träder i kraft. Som en följd av det samarbete som skall påbörjas vid undertecknandet av detta avtal för att lösa återstående problem, skall en översyn av situationen äga rum under år 1994, då även frågor som inte omfattas av gemenskapslagstiftning skall behandlas. Om ett EFTA-land finner att det behöver göra undantag från gemenskapens rättsakter om klassificering och märkning skall dessa inte gälla det landet såvida inte Gemensamma EES-kommittén kommer överens om en annan lösning.

Följande skall gälla för utväxling av information:

i) De EFTA-länder som tillämpar EG:s regelverk om farliga ämnen och preparat skall ge garantier motsvarande de som finns inom gemenskapen så att

— i de fall informationen behandlas som konfidentiell på grund av industriell och kommersiell sekretess inom gemenskapen, enligt bestämmelserna i direktivet, endast de EFTA-

länder som infört relevanta EG-regelverk i sin lagstiftning skall delta i utväxlingen av information

— konfidentiell information ges samma grad av skydd i EFTA-länderna som den erhåller inom gemenskapen.

ii) Samtliga EFTA-länder skall delta i utväxlingen av information i alla de andra i direktivet föreskrivna sammanhangen.

2. **373 L 0404:** Rådets direktiv 73/404/EEG av den 22 november 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tvätt- och rengöringsmedel (EGT nr L 347, 17.12.1973, s. 51), i dess lydelse enligt

— **382 L 0242:** Rådets direktiv 82/242/EEG av den 31 mars 1982 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om testmetoder för icke-joniska ytaktiva ämnens biologiska nedbrytbarhet och om ändring i direktiv 73/404/EEG (EGT nr L 109, 22.4.1982, s. 1)

— **386 L 0094:** Rådets direktiv 86/94/EEG av den 10 mars 1986 (EGT nr L 80, 25.3.1986, s. 51).

3. **373 L 0405:** Rådets direktiv 73/405/EEG av den 22 november 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om testmetoder för anjoniska ytaktiva ämnens biologiska nedbrytbarhet (EGT nr L 347, 17.12.1973, s. 53), i dess lydelse enligt

— **382 L 0243:** Rådets direktiv 82/243/EEG av den 31 mars 1982 (EGT nr L 109, 22.4.1982, s. 18).

4. **376 L 0769:** Rådets direktiv 76/769/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 201), i dess lydelse enligt

— **379 L 0663:** Rådets direktiv 79/663/EEG av den 24 juli 1979 om tillägg till bilagan till rådets direktiv 76/769/EEG (EGT nr L 197, 3.8.1979, s. 37)

— **382 L 0806:** Rådets direktiv 82/806/EEG av den 22 november 1982 (EGT nr L 339, 1.12.1982, s. 55)

— **382 L 0828:** Rådets direktiv 82/828/EEG av den 3 december 1982 (EGT nr L 350, 10.12.1982, s. 34)

— **383 L 0264:** Rådets direktiv 83/264/EEG av den 16 maj 1983 (EGT nr L 147, 6.6.1983, s. 9)

— **383 L 0478:** Rådets direktiv 83/478/EEG

av den 19 september 1983 (EGT nr L 263, 24.9.1983, s. 33)

— **385 L 0467:** Rådets direktiv 85/467/EEG av den 1 oktober 1985 (EGT nr L 269, 11.10.1985, s. 56)

— **385 L 0610:** Rådets direktiv 85/610/EEG av den 20 december 1985 (EGT nr L 375, 31.12.1985, s. 1)

— **389 L 0677:** Rådets direktiv 89/677/EEG av den 21 december 1989 (EGT nr L 398, 30.12.1989, s. 19)

— **389 L 0678:** Rådets direktiv 89/678/EEG av den 21 december 1989 (EGT nr L 398, 30.12.1989, s. 24)

— **391 L 0173:** Rådets direktiv 91/173/EEG av den 21 mars 1991 (EGT nr L 85, 5.4.1991, s. 34)

— **391 L 0338:** Rådets direktiv 91/338/EEG av den 18 juni 1991 (EGT nr L 186, 12.7.1991, s. 59)

— **391 L 0339:** Rådets direktiv 91/339/EEG av den 18 juni 1991 (EGT nr L 186, 12.7.1991, s. 64).

EFTA-länderna har rätt att begränsa tillträde till sina marknader i enlighet med de vid tidpunkten för detta avtals ikraftträdande existerande nationella bestämmelserna vad gäller

— klorerade organiska lösningsmedel,

— asbestfibrer,

— kvicksilverföreningar,

— arsenikföreningar,

— organiska tennföreningar,

— pentaklorfenol,

— kadmium,

— batterier.

De avtalslutande parterna skall gemensamt se över situationen under år 1995.

5. **378 L 0631:** Rådets direktiv 78/631/EEG av den 26 juni 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (bekämpningsmedel) (EGT nr L 206, 29.7.1978, s. 13), i dess lydelse enligt

— **381 L 0187:** Rådets direktiv 81/187/EEG av den 26 mars 1981 (EGT nr L 88, 2.4.1981, s. 29)

— **384 L 0291:** Kommissionens direktiv 84/291/EEG av den 18 april 1984 (EGT nr L 144, 30.5.1984, s. 1)

EFTA-länderna har rätt att begränsa tillträde till sina marknader i enlighet med de vid tidpunkten för detta avtals ikraftträdande existerande nationella bestämmelserna. Nya EG-

bestämmelser skall behandlas enligt de förfaranden som fastställts i artikel 97 — 104 i avtalet.

6. **379 L 0117:** Rådets direktiv 79/117/EEG av den 21 december 1978 om förbud mot att växtskyddsprodukter som innehåller vissa verksamma ämnen släpps ut på marknaden och används (EGT nr L 33, 8.2.1979, s. 36), i dess lydelse enligt

— **383 L 0131:** Kommissionens direktiv 83/131/EEG av den 14 mars 1983 (EGT nr L 91, 9.4.1983, s. 35)

— **385 L 0298:** Kommissionens direktiv 85/298/EEG av den 22 maj 1985 (EGT nr L 154, 13.6.1985, s. 48)

— **386 L 0214:** Rådets direktiv 86/214/EEG av den 26 maj 1986 (EGT nr L 152, 6.6.1986, s. 45)

— **386 L 0355:** Rådets direktiv 86/355/EEG av den 21 juli 1986 (EGT nr L 212, 2.8.1986, s. 33)

— **387 L 0181:** Rådets direktiv 87/181/EEG av den 9 mars 1987 (EGT nr L 71, 14.3.1987, s. 33)

— **387 L 0477:** Kommissionens direktiv 87/477/EEG av den 9 september 1987 (EGT nr L 273, 26.9.1987, s. 40)

— **389 L 0365:** Rådets direktiv 89/365/EEG av den 30 maj 1989 (EGT nr L 159, 10.6.1989, s. 58)

— **390 L 0533:** Rådets direktiv 90/533/EEG av den 15 oktober 1990 (EGT nr L 296, 27.10.1990, s. 63)

— **391 L 0188:** Kommissionens direktiv 91/188/EEG av den 19 mars 1991 (EGT nr L 92, 13.4.1991, s. 42).

EFTA-länderna har rätt att begränsa tillträde till sina marknader i enlighet med de vid tidpunkten för detta avtals ikraftträdande existerande nationella bestämmelserna. Nya EG-bestämmelser skall behandlas enligt de förfaranden som fastställts i artikel 97 — 104 i avtalet.

7. **382 L 0242:** Rådets direktiv 82/242/EEG av den 31 mars 1982 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om testmetoder för icke-joniska ytaktiva ämnens biologiska nedbrytbarhet och om ändring i direktiv 73/404/EEG (EGT nr L 109, 22.4.1982, s. 1).

8. **387 L 0018:** Rådets direktiv 87/18/EEG av den 18 december 1986 om harmonisering av lagar och andra författningar om tillämpningen av principerna för god labororiesed och kontrollen av tillämpningen vid prov med

kemiska ämnen (EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 29).

9. **388 L 0320:** Rådets direktiv 88/320/EEG av den 9 juni 1988 om tillsyn och kontroll avseende god labororiesed (GLP) (EGT nr L 145, 11.6.1988, s. 35), i dess lydelse enligt

— **390 L 0018:** Kommissionens direktiv 90/18/EEG av den 18 december 1989 (EGT nr L 11, 13.1.1990, s. 37).

10. **388 L 0379:** Rådets direktiv 88/379/EEG av den 7 juni 1988 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (beredningar) (EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 14), i dess lydelse enligt

— **389 L 0178:** Kommissionens direktiv 89/178/EEG av den 22 februari 1989 (EGT nr L 64, 8.3.1989, s. 18)

— **390 L 0035:** Kommissionens direktiv 90/35/EEG av den 19 december 1989 (EGT nr L 19, 24.1.1990, s. 14)

— **390 L 0492:** Kommissionens direktiv 90/492/EEG av den 5 september 1990 (EGT nr L 275, 5.10.1990, s. 35)

— **391 L 0155:** Kommissionens direktiv 91/155/EEG av den 5 mars 1991 (EGT nr L 76, 22.3.1991, s.35).

De avtalslutande parterna är överens om målsättningen att bestämmelserna i gemenskapens rättsakter om farliga ämnen och preparat skall tillämpas från och med den 1 januari 1995. Finland skall tillämpa bestämmelserna i rättsakterna när den 7:e ändringen till rådets direktiv 67/548/EEG träder i kraft. Som en följd av det samarbete som skall påbörjas vid undertecknandet av detta avtal för att lösa återstående problem, skall en översyn av situationen äga rum under år 1994, då även frågor som inte omfattas av gemenskapslagstiftning skall behandlas. Om ett EFTA-land finner att det behöver göra undantag från gemenskapens rättsakter om klassificering och märkning skall dessa inte gälla det landet såvida inte Gemensamma EES-kommittén kommer överens om en annan lösning.

Följande skall gälla för utväxling av information:

i) De EFTA-länder som tillämpar EG:s regelverk om farliga ämnen och preparat skall ge garantier motsvarande de som finns inom gemenskapen så att

— i de fall informationen behandlas som konfidentiell på grund av industriell och kommersiell sekretess inom gemenskapen, enligt

bestämmelserna i direktivet, endast de EFTA-länder som infört relevanta EG-regelverk i sin lagstiftning skall delta i utväxlingen av information,

— **379 L 0661:** Rådets direktiv 79/661/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 192, 31.7.1979, s. 35)

ii) Samtliga EFTA-länder skall delta i utväxlingen av information i alla de andra i direktivet föreskrivna sammanhangen.

11. **391 L 0157:** Rådets direktiv 91/157/EEG av den 18 mars 1991 om batterier och ackumulatörer som innehåller vissa farliga ämnen (EGT nr L 78, 26.3.1991, s. 38).

EFTA-länderna har rätt att begränsa tillträde till sina marknader i enlighet med de vid tidpunkten för detta avtals ikraftträdande existerande nationella bestämmelserna vad gäller batterier. De avtalslutande parterna skall gemensamt se över situationen under år 1995.

12. **391 R 0594:** Rådets förordning (EEG) Nr 594/91 av den 4 mars 1991 om ämnen som bryter ned ozonskiktet (EGT nr L 67, 14.3.1991, s. 1).

EFTA-länderna får tillämpa sin vid tidpunkten för detta avtals ikraftträdande existerande nationella lagstiftning. De avtalslutande parterna skall organisera praktiska samarbetsformer. De skall gemensamt se över situationen under år 1995.

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalslutande parterna beaktar följande rättsakter:

13. **389 X 0542:** Kommissionens rekommendation 89/542/EEG av den 13 september 1989 om märkning av tvätt- och rengöringsmedel (EGT nr L 291, 10.10.1989, s. 55).

14. **C/79/82/s. 3:** Meddelande angående kommissionens beslut 81/437/EEG av den 11 maj 1981 om kriterier för hur uppgifter avseende inventeringen av kemiska ämnen tillhandahålls kommissionen av medlemsstaterna (EGT nr C 79, 31.3.1982, s. 3).

15. **C/146/90/s. 4:** Publicering av Einecs-inventeringen (EGT nr C 146, 15.6.1990, s. 4).

XVI. KOSMETIKA

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **376 L 0768:** Rådets direktiv 76/768/EEG

av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kosmetiska produkter (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 169), i dess lydelse enligt

— **379 L 0661:** Rådets direktiv 79/661/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 192, 31.7.1979, s. 35)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 108)

— **382 L 0147:** Kommissionens direktiv 82/147/EEG av den 11 februari 1982 (EGT nr L 63, 6.3.1982, s.26)

— **382 L 0368:** Rådets direktiv 82/368/EEG av den 17 maj 1982 (EGT nr L 167, 15.6.1982, s. 1)

— **383 L 0191:** Kommissionens andra direktiv 83/191/EEG av den 30 mars 1983 (EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 25)

— **383 L 0341:** Kommissionens tredje direktiv 83/341/EEG av den 29 juni 1983 (EGT nr L 188, 13.7.1983, s. 15)

— **383 L 0496:** Kommissionens fjärde direktiv 83/496/EEG av den 22 september 1983 (EGT nr L 275, 8.10.1983, s. 20)

— **383 L 0574:** Rådets direktiv 83/574/EEG av den 26 oktober 1983 (EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 38)

— **384 L 0415:** Kommissionens femte direktiv 84/415/EEG av den 18 juli 1984 (EGT nr L 228, 25.8.1984, s. 31)

— **385 L 0391:** Kommissionens sjätte direktiv 85/391/EEG av den 16 juli 1985 (EGT nr L 224, 22.8.1985, s. 40)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 218)

— **386 L 0179:** Kommissionens sjunde direktiv 86/179/EEG av den 28 februari 1986 (EGT nr L 138, 24.5.1986, s. 40)

— **386 L 0199:** Kommissionens åttonde direktiv 86/199/EEG av den 26 mars 1986 (EGT nr L 149, 3.6.1986, s. 38)

— **387 L 0137:** Kommissionens nionde direktiv 87/137/EEG av den 2 februari 1987 (EGT nr L 56, 26.2.1987, s. 20)

— **388 L 0233:** Kommissionens tionde direktiv 88/233/EEG av den 2 mars 1988 (EGT nr L 105, 26.4.1988, s. 11)

— **388 L 0667:** Rådets direktiv 88/667/EEG av den 21 december 1988 (EGT nr L 382, 31.12.1988, s. 46)

— **389 L 0174:** Kommissionens elfte direktiv 89/174/EEG av den 21 februari 1989 (EGT nr L 64, 8.3.1989, s. 10)

— **389 L 0679:** Rådets direktiv 89/679/EEG

av den 21 december 1989 (EGT nr L 398, 30.12.1989, s. 25)

— **390 L 0121:** Kommissionens tolfte direktiv 90/121/EEG av den 20 februari 1990 (EGT nr L 71, 17.3.1990, s. 40)

— **391 L 0184:** Kommissionens trettonde direktiv 91/184/EEG av den 12 mars 1991 (EGT nr L 91, 12.4.1991, s. 59).

2. **380 L 1335:** Kommissionens första direktiv 80/1335/EEG av den 22 december 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analysmetoder för kontroll av kosmetiska produkters sammansättning (EGT nr L 383, 31.12.1980, s. 27), i dess lydelse enligt

— **387 L 0143:** Kommissionens direktiv 87/143/EEG av den 10 februari 1987 (EGT nr L 57, 27.2.1987, s. 56).

3. **382 L 0434:** Kommissionens andra direktiv 82/434/EEG av den 14 maj 1982 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analysmetoder för kontroll av kosmetiska produkters sammansättning (EGT nr L 185, 30.6.1982, s. 1), i dess lydelse enligt

— **390 L 0207:** Kommissionens direktiv 90/207/EEG av den 4 april 1990 (EGT nr L 108, 28.4.1990, s. 92).

4. **383 L 0514:** Kommissionens tredje direktiv 83/514/EEG av den 27 september 1983 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analysmetoder för kontroll av kosmetiska produkters sammansättning (EGT nr L 291, 24.10.1983, s. 9).

5. **385 L 0490:** Kommissionens fjärde direktiv 85/490/EEG av den 11 oktober 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analysmetoder för kontroll av kosmetiska produkters sammansättning (EGT nr L 295, 7.11.1985, s. 30).

XVII. MILJÖSKYDD

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **375 L 0716:** Rådets direktiv 75/716/EEG av den 24 november 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om svavelhalten i vissa flytande bränslen (EGT nr L 307, 27.11.1975, s. 22), i dess lydelse enligt

— **387 L 0219:** Rådets direktiv 87/219/EEG av den 30 mars 1987 (EGT nr L 91, 3.4.1987, s. 19).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-

men för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 1.1.a är motsvarande position i det Harmoniserade systemet till position 27.10 C I i det Gemensamma tullavtalet ex 2710.

2. **380 L 0051:** Rådets direktiv 80/51/EEG av den 20 december 1979 om begränsning av buller från underljudsluftfartyg (EGT nr L 18, 24.1.1980, s. 26), i dess lydelse enligt

— **383 L 0206:** Rådets direktiv 83/206/EEG av den 21 april 1983 (EGT nr L 117, 4.5.1983, s. 15).

3. **385 L 0210:** Rådets direktiv 85/210/EEG av den 20 mars 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om blyhalten i bensin (EGT nr L 96, 3.4.1985, s. 25), i dess lydelse enligt

— **385 L 0581:** Rådets direktiv 85/581/EEG av den 20 december 1985 (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 37)

— **387 L 0416:** Rådets direktiv 87/416/EEG av den 21 juli 1987 (EGT nr L 225, 13.8.1987, s.33).

4. **385 L 0339:** Rådets direktiv 85/339/EEG av den 27 juni 1985 om förpackning för drycker och flytande livsmedel (EGT nr L 176, 6.7.1985, s. 18).

5. **389 L 0629:** Rådets direktiv 89/629/EEG av den 4 december 1989 om begränsning av buller från civila jetmotordrivna underljuds-flygplan (EGT nr L 363, 13.12.1989, s.27).

XVIII. INFORMATIONSTEKNOLOGI, TELEKOMMUNIKATION OCH DATABÄRBETNING

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **386 L 0529:** Rådets direktiv 86/529/EEG av den 3 november 1986 om antagande av gemensamma tekniska specifikationer för gruppen av standarder för MAC-paket för direkt televisionsutsändning via satellit (EGT nr L 311, 6.11.1986, s. 28).

2. **387 D 0095:** Rådets beslut 87/95/EEG av den 22 december 1986 om standardisering inom området informationsteknologi och telekommunikation (EGT nr L 36, 7.2.1987, s. 31).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Med "Europeisk standard", som hänvisas till i artikel 1.7 i beslutet, menas en standard som

godkänts av ETSI, CEN/Cenelec, CEPT och andra organ som de avtalsslutande parterna kommer överens om. Med ”Europeisk förstandard”, som hänvisas till i artikel 8.1 i beslutet, menas en standard som antagits av ovan nämnda organ.

3. **389 D 0337:** Rådets beslut 89/337/EEG av den 27 april 1989 om högupplösande television (EGT nr L 142, 25.5.1989, s. 1).

4. **391 L 0263:** Rådets direktiv 91/263/EEG av den 29 april 1991 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om teleterminalutrustning och ömsesidigt erkännande av utrustningens överensstämmelse (EGT nr L 128, 23.5.1991, s. 1).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

5. **384 X 0549:** Rådets rekommendation 84/459/EEG av den 12 november 1984 om genomförandet av harmonisering inom telekommunikationsområdet (EGT nr L 298, 16.11.1984, s.49).

6. **389 Y 0511(01):** Rådets resolution 89/C 117/01 av den 27 april 1989 om standardisering inom området informationsteknologi och telekommunikation (EGT nr C 117, 11.5.1989, s. 1).

XIX. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER INOM TEKNISKA HANDELSHINDEROMRÅDET

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **383 L 0189:** Rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter (EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8), i dess lydelse enligt

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 214)

— **388 L 0182:** Rådets direktiv 88/182/EEG av den 22 mars 1988 (EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 75).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 1.7 ersätts med följande:

”7. ”vara”, samtliga industritillverkade varor och samtliga jordbruksprodukter, inklusive fiskprodukter”.

b) I artikel 8.1, slutet av första stycket, skall följande läggas till:

”Hela texten till det förslag till tekniska föreskrifter som anmäls skall tillhandahållas såväl på originalspråket som i fullständig översättning till något av de officiella EG-språken”.

c) I artikel 8.1, andra stycket, skall följande läggas till:

”Gemenskapen, å ena sidan, och EFTA:s övervakningsmyndighet eller EFTA-länderna genom EFTA:s övervakningsmyndighet, å den andra, får begära ytterligare upplysningar om en föreslagen teknisk föreskrift, som har anmälts”.

d) I artikel 8.2 skall följande läggas till:

”Kommentarer från EFTA-länderna skall av EFTA:s övervakningsmyndighet överlämnas till EG-kommissionen i form av ett enda samordnat meddelande, och gemenskapens kommentarer skall av kommissionen översändas till EFTA:s övervakningsmyndighet. De avtalsslutande parterna skall, när sex månaders uppskov påkallas i enlighet med reglerna i deras respektive system för utbyte av information, upplysa varandra om detta på liknande sätt”.

e) Första stycket i artikel 8.4 skall ersättas med följande:

”Informationen, som lämnas i enlighet med denna artikel, skall på begäran vara konfidentiell”.

f) Artikel 9 skall ersättas med följande:

”Behöriga myndigheter i EG:s och EFTA:s medlemsstater skall uppskjuta antagandet av förslag till tekniska föreskrifter, som har anmälts under tre månader räknat från den dag när förslaget mottagits:

— av EG-kommissionen när förslag har anmälts av gemenskapens medlemsstater,

— av EFTA:s övervakningsmyndighet när förslag har anmälts av EFTA-länderna.

Detta tre månaders uppskov skall emellertid inte tillämpas när de behöriga myndigheterna av tvingande skäl, som rör allmän säkerhet eller skyddet av människors och djurs hälsa och liv eller skyddet av växter, måste utarbeta tekniska föreskrifter på mycket kort tid, i syfte att anta och införa dem omedelbart, utan att samråd är möjligt. De skäl som utgör berättigad anledning för att skyndsamt vidta de föreslagna åtgärderna skall anges. Skälen skall

anges ingående och på ett tydligt förklarande sätt, med särskild tonvikt på oförutsägbarheten och allvaret i den fara som de berörda myndigheterna står inför, liksom på den absoluta nödvändigheten av att vidta en omedelbar åtgärd för att avvärja den”.

g) I bilagans första förteckning skall följande läggas till:

”SFS (Finland)

Suomen Standardisoimisliitto SFS r.y.

PL 205

SF — 00121 Helsinki

SESKO (Finland)

Suomen Sähköteknillinen Standardisoimisyhdistys Sesko r.y.

Särkiniementie 3

SF — 00210 Helsinki

STRI (Island)

Staðlaráð Íslands

Keldnaholti

IS — 112 Reykjavík

SNV (Schweiz)

Schweizerische Normen-Vereinigung

Kirchenweg 4

Postfach

CH — 8032 Zürich

NSF (Norge)

Norges Standardiseringsforbund

Pb 7020 Homansbyen

N — 0306 Oslo 3

NEK (Norge)

Norsk Elektroteknisk Komite

Pb 280 Skøyen

N — 0212 Oslo 2

SNV (Schweiz)

Schweizerische Normen-Vereinigung

Kirchenweg 4

Postfach

CH — 8032 Zürich

CES (Schweiz)

Schweizerisches Elektrotechnisches Komitee

Postfach

CH — 8034 Zürich

SIS (Sverige)

Standardiseringskommissionen i Sverige

Box 3295

S — 103 66 Stockholm

SEK (Sverige)

Svenska Elektriska Kommissionen

Box 1284

S — 164 28 Kista

ON (Österrike)

Österreichisches Normungsinstitut

Heinestrasse 38

A — 1020 Wien

ÖVE (Österrike)

Österreichischer Verband für Elektrotechnik

Eschenbachgasse 9

A — 1010 Wien”

h) För tillämpning av direktivet anses nödvändigt att följande meddelanden överförs på elektronisk väg:

1. Anmälningsblanketter. Dessa kan överföras före eller tillsammans med den kompletta texten.

2. Bekräftelse av mottagandet av textförslag med angivande av bl a gällande tidsfrist, som fastställts i enlighet med respektive systems regler.

3. Begäran om kompletterande information.

4. Svar på begäran om kompletterande information.

5. Kommentarer.

6. Begäran om ad hoc-möten.

7. Svar på begäran om ad hoc-möten.

8. Begäran om slutgiltig text.

9. Information om att ett uppskov om sex månader har begärts.

Följande meddelanden kan för närvarande sändas med vanlig post:

10. Den fullständiga texten till det anmälda förslaget.

11. Bakomliggande lagar eller andra föreskrifter.

12. Slutgiltig text.

i) De avtalsslutande parterna skall gemensamt komma överens om administrativa procedurer för meddelandena.

2. **389 D 0045:** Rådets beslut 89/45/EEG av den 21 december 1988 om ett gemenskapssystem för snabbt informationsutbyte om faror som härrör från användning av konsumentprodukter (EGT nr L 17, 21.1.1989, s. 51), i dess lydelse enligt

— **390 D 0352:** Rådets beslut 90/352/EEG av den 29 juni 1990 (EGT nr L 173, 6.7.1990, s. 49).

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Det organ som utsetts av EFTA-länderna skall omedelbart till EG-kommissionen vidarebefordra den information det sänder till EFTA-länderna eller deras behöriga myndigheter. EG-kommissionen skall omedelbart till det organ som utsetts av EFTA-länderna vidare-

befordra den information den sänder till EG:s medlemsstater eller deras behöriga myndigheter.

3. **390 D 0683:** Rådets beslut 90/683/EEG av den 13 december 1990 om moduler för olika stadier i förfaranden vid bedömning av överensstämmelse, avsedda att användas i tekniska harmoniseringsdirektiv (EGT nr L 380, 21.12.1990, s. 13).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

4. **C/136/85/s. 2:** Slutsatser om standardisering, godkända av rådet den 16 juli 1984 (EGT nr C 136, 4.6.1985, s. 2).

5. **385 Y 0604(01):** Rådets resolution 83/C 176/02 av den 7 maj 1985 om en ny metod för teknisk harmonisering och standarder (EGT nr C 136, 4.6.1985, s. 1).

6. **386 Y 1001(01):** Meddelande från kommissionen om åsidosättandet av vissa bestämmelser i rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter (EGT nr C 245, 1.10.1986, s.4).

7. **C/67/89/s. 3:** Meddelande från kommissionen om publicering i Europeiska gemenskapernas officiella tidning av rubriker på förslag till tekniska föreskrifter som anmäls av medlemsstaterna i enlighet med rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983, ändrat genom rådets direktiv 88/182/EEG av den 22 mars 1988 (EGT nr C 67, 17.3.1989, s. 3).

8. **390 Y 0116(01):** Rådets resolution av den 21 december 1989 om en helhetssyn på bedömning av överensstämmelse (EGT nr C 10, 16.1.1990, s. 1).

9. **590 DC 0456:** Kommissionens grönbok om den europeiska standardiseringens utveckling: åtgärder för en snabbare teknologisk integration i Europa (EGT nr C 20, 28.1.1991, s. 1).

XX. VARORS FRIA RÖRLIGHET — ALLMÄNT

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

1. **380 Y 1003(01):** Meddelande från kommissionen angående konsekvenserna av EG-domstolens dom den 20 februari 1979 i målet 120/78 (Cassis de Dijon) (EGT nr C 256, 3.10.1980, s. 2).

2. **585 PC 0310:** Kommissionens meddelande om förverkligandet av den inre marknaden COM(85)310 Final ("vitboken").

XXI. BYGGPRODUKTER

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **389 L 0106:** Rådets direktiv 89/106/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmning av medlemstaternas lagar och andra författningar om byggprodukter (EGT nr L 40, 11.2.1989, s. 12).

Vad gäller EFTA-ländernas deltagande i arbetet inom "European Organization of Technical Approval", omnämnd i direktivets bilaga 2, skall artikel 100 i de institutionella bestämmelserna tillämpas.

XXII. PERSONLIG SKYDDSUTRUSTNING

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **389 L 0686:** Rådets direktiv 89/686/EEG av den 21 december 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om personlig skyddsutrustning (EGT nr L 399, 30.12.1989, s. 18).

XXIII. LEKSAKER

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **388 L 0378:** Rådets direktiv 88/378/EEG av den 3 maj 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om leksakers säkerhet (EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 1).

Norge skall tillämpa bestämmelserna i direktivet från och med den 1 januari 1995.

Bestämmelser i detta avtal om klassificering och märkning och om begränsningar i marknadsföring och användning av farliga ämnen

och preparat skall även gälla för bestämmelserna i direktivets bilaga 2.II.3.

XXIV. MASKINER

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **389 L 0392:** Rådets direktiv 89/392/EEG av den 14 juni 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner (EGT nr L 183, 29.6.1989, s. 9), i dess lydelse enligt

— **391 L 0368:** Rådets direktiv 91/368/EEG av den 20 juni 1991 (EGT nr L 198, 22.7.1991, s. 16).

Sverige skall tillämpa bestämmelserna i direktivet från och med den 1 januari 1994.

XXV. TOBAK

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **389 L 0622:** Rådets direktiv 89/622/EEG av den 13 november 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om märkning av tobaksvaror (EGT nr L 359, 8.12.1989, s. 1).

2. **390 L 0239:** Rådets direktiv 90/239/EEG av den 17 maj 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om högsta tillåtna tjärhalt i cigaretter (EGT nr L 137, 30.5.1990, s.36).

XXVI. ENERGI

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **385 L 0536:** Rådets direktiv 85/536/EEG av den 5 december 1985 om besparing av råolja genom användning av ersättningsbränslekomponenter i bensin (EGT nr L 334, 12.12.1985, s. 20)¹⁾, i dess lydelse enligt

— **387 L 0441:** Kommissionens direktiv 87/441/EEG av den 29 juli 1987 (EGT nr L 238, 21.8.1987, s. 40).

XXVII. SPRITDRYCKER

De avtalsslutande parterna skall tillåta im-

port och marknadsföring av spritdrycker som är i överensstämmelse med gemenskapsrätten såsom förtecknad i detta kapitel. För alla andra syften får EFTA-länderna fortsätta att tillämpa sin nationella lagstiftning.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **389 R 1576:** Rådets förordning (EEG) nr 1576/89 av den 29 maj 1989 om allmänna regler för definition, beskrivning och presentation av spritdrycker (EGT nr L 190, 12.6.1989, s. 1).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Bestämmelserna i denna förordning skall inte utgöra hinder för EFTA-ländernas rätt att på en icke-diskriminerande grundval förbjuda utsläppandet på deras nationella marknader av spritdrycker för direkt konsumtion som har en alkoholhalt överstigande 60 %.

b) I artikel 1.2, motsvarande rubriker i det harmoniserade systemet till KN-koderna 2203 00, 2204, 2205, 2206 00 och 2207 är 2203, 2204, 2205, 2206 och 2207.

c) Beträffande definitionen av fruktbrännvin i artikel 1.4.1: för Österrike gäller att tillsatsen av jordbruksalkohol får göras på vilket tillverkningsstadium som helst, under förutsättning att minst 33 % av den alkohol som finns i slutprodukten kommer från den frukt som namnet tagits från.

d) Beträffande artikel 1.4.q: Finland, Island, Norge och Sverige får förbjuda marknadsföring av vodka som framställts av andra råvaror än säd och potatis.

e) Vid tillämpning av artikel 6.1 får följande termer komplettera försäljningsbeskrivningen

— Orden "Suomalainen punssi/Finsk Punsch/Finnish punch" och "Svensk Punsch/Swedish punch" kan användas för en spritdryck framställd av destillat med sockerrör som råvara. Den får blandas med jordbruksalkohol och med sötningsmedel. Den får smaksättas med vin eller juice eller naturliga råämnen från citrusfrukter eller andra frukter eller bär.

— Ordet "Spritglögg" kan användas för en spritdryck som framställts genom att jordbruksalkohol försätts med aromämnen, som naturligt extrakt av nejlikor eller andra växter som

¹⁾ Listad här enbart i informationssyfte för tillämpning se bilaga 4 om energi.

innehåller samma principiella aromämnen, och genom att en av följande processer används

— Lakning och/eller destillation.

— Omdestillation av alkohol i närvaro av knoppar eller andra delar av de växter som omnämns ovan.

— Tillsats av naturligt destillerade extrakt av nejlikväxter.

— En kombination av dessa tre metoder.

Andra naturliga växtextrakt eller aromatiska frön kan också användas, men nejliksmaken måste förbli den dominerande.

— Ordet "Jägertee" kan användas för en spritdryck som normalt späds ut före konsumtion med hett vatten eller te, och som har sitt ursprung i Österrike. Denna spritdryck framställs av jordbruksalkohol, essenser av vissa spritdrycker eller te till vilket flera naturliga aromämnen har tillsatts. Alkoholstyrkan är minst 22,5 volym %. Sockerhalten är minst 100 g per liter uttryckt som invertsocker.

Denna spritdryck får också beskrivas som "Jager-tee" eller "Jagatee".

f) I artikel 3.2 skall "förordning" läsas "EES-avtal".

g) Artiklarna 7.6, 7.7, 10.2, 11 och 12 skall inte vara tillämpliga.

h) Bilaga 2 skall kompletteras på följande sätt:

5. Brandy

Wachauer Weinbrand

Weinbrand Dürnstein

6. Brännvin av vindruvor

Balzner Marc

Baselbieter Marc

Benderer Marc

Eschner Marc

Grappa del Ticino/Grappa Ticinese

Grappa della Val Calanca

Grappa della Val Bregaglia

Grappa della Val Mesolcina

Grappa della Valle di Poschiavo

Marc d'Auvernier

Marc de Dôle du Valais

Schaaner Marc

Triesner Marc

Vaduzer Marc

7. Fruktrännvin

Aargauer Bure Kirsch

Abricotine du Valais/Walliser Aprikosenwasser

Baselbieterkirsch

Baselbieter Zwetschgenwasser

Bernbieter Birnenbrand

Bernbieter Kirsch

Bernbieter Mirabellen

Bernbieter Zwetschgenwasser

Bérudges de Cornaux

Emmentaler Kirsch

Freiämter Theilersbirnenbranntwein

Freiämter Zwetschgenwasser

Fricktaler Kirsch

Kirsch de la Béroche

Luzerner Birnenträsch

Luzerner Kirsch

Luzerner Theilersbirnenbranntwein

Luzerner Zwetschgenwasser

Mirabelle du Valais

Rigi Kirsch

Seeländer Pflümliwasser

Urschwyzerkirsch

Wachauer Marillenbrand

William du Valais/Walliser Williams

Zuger Kirsch

9. Gentianabrännvin

Gentiane du Jura

11. Enbärskryddat brännvin

Genièvre du Jura

12. Kumminkryddat brännvin

Islenskt Brennivin/Icelandic Aquavit

Norsk Aquavit/Norsk Akvavit/Norwegian

Aquavit

Svensk Aquavit/Svensk Akvavit/Swedish

Aquavit

14. Likör

Bernbieter Griottes Liqueur

Bernbieter Kirschen Liqueur

Genépi du Valais

Grossglockner Alpenbitter

Mariazeller Magenlikör

Mariazeller Jagasaftl

Puchheimer Bitter

Puchheimer Schlossgeist

Steinfelder Magenbitter

Wachauer Marillenlikör

15. Övriga spritdrycker

Bernbieter Cherry Brandy Liqueur

Bernbieter Kräuterbitter

Eau-de-vie d'herbes du Jura

Gotthard Kräuterbranntwein

Luzerner Chrüter (Kräuterbranntwein)

Suomalainen punssi/Finsk Punsch/Finnish punch

Svensk Punsch/Swedish punch

Vieille lie du Mandement

Walliser Chrüter (Kräuterbranntwein)

De geografiska namn som anges under punkt 15 rör produkter som inte är definierade i

förordningen. Därför måste de förses med försäljningsbeteckningen "spritdrycker".

EFTA-länder som producerar dessa spritdrycker skall informera de andra avtalsslutande parterna om de nationella definitionerna för dessa produkter.

16. Vodka

Islenskt Vodka/Icelandic Vodka

Norsk Vodka/Norwegian Vodka

Suomalainen Vodka/Finsk Vodka/Vodka of Finland

Svensk Vodka/Swedish Vodka

2. **390 R 1014:** Kommissionens förordning 90/1014/EEG av den 24 april 1990 om detaljerade tillämpningsföreskrifter för definitioner, beskrivningar och presentation av spritdrycker (EGT nr L 105, 25.4.1990, s. 9) i dess lydelse enligt

— **391 R 1180** Kommissionens förordning (EEG) 1180/91 av den 6 maj 1991 (EGT nr L 115, 8.5.1991, s. 5),

— **391 R 1781** Kommissionens förordning (EEG) 1781/91 av den 19 juni 1991 (EGT nr L 160, 25.6.1991, s. 6).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

För tillämpning av artiklarna 2 och 6 får Finland, Island, Norge och Sverige tillåta en maximal metanolhalt av 1 200 g per hektoliter 100 % alkohol.

3. **391 R 1601:** Rådets förordning 1601/91/EEG av den 10 juni 1991 om allmänna regler för definition, beskrivning och presentation av aromatiserade viner, aromatiserade vinbaserade drycker och aromatiserade drinkar baserade på vinprodukter (EGT nr L 149, 14.6.1991, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 2 skall kompletteras som följer

d) Starkvinsglögg:

Aromatiserat vin som har framställts av vin som anges i paragraf 1.a, och där den karaktäristiska smaken erhålls genom användning av nejlikor som alltid måste användas tillsammans med andra kryddor. Denna dryck får sötas enligt artikel 3.a.

b) I rubriken och texten till artikel 2.3.f, skall "eller vinglögg" sättas in efter "Glühwein".

c) Artiklarna 8.7, 8.8, 9.2, 10 och 11 skall inte vara tillämpliga.

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 februari 1973

**om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning
avsedd för användning inom vissa spänningsgränser**

(73/23/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

med beaktande av följande:

Gällande bestämmelser i medlemsstaterna, avsedda att garantera säkerhet vid användning av elektrisk utrustning, som används inom vissa spänningsgränser, kan variera och på så sätt utgöra handelshinder.

Säkerhetslagstiftningen i vissa medlemsländer i fråga om viss elektrisk utrustning, tar sig uttryck i form av förebyggande och repressiva åtgärder genom bindande föreskrifter.

Säkerhetslagstiftningen avsedd att uppnå samma mål i andra medlemsstater, bygger på hänvisning till tekniska standarder, utarbetade av standardiseringsorgan. Ett sådant system erbjuder fördelen av snabb anpassning till tekniska framsteg utan att säkerhetskraven försummas.

Vissa medlemsstater har ett administrativt system för att godkänna standarder. Sådant godkännande påverkar varken standardernas tekniska innehåll på något sätt eller begränsar deras användningsvillkor. Sådant godkännande kan därför inte ur gemenskapens synvinkel ändra verkningarna av harmoniserade och publicerade standarder.

Fri handel med elektrisk utrustning inom gemenskapen bör kunna genomföras, när denna utrustning överensstämmer med vissa säkerhetskrav som erkänns av alla medlemsstater. Utan hinder för någon annan form av bevis, kan beviset på överensstämmelse med dessa krav fastställas genom hänvisning till harmoniserade standarder, som innefattar dessa villkor. Dessa harmoniserade standarder bör upprättas genom gemensam överenskommelse mellan organisationer som skall meddelas av varje medlemsstat till de övriga medlemsstaterna och till kommissionen och bör offentliggöras i så vida kretsar som möjligt. Sådant harmoniseringsarbete bör för handelsändamål eliminera de olägenheter som olikheter i nationella standarder medför.

Utän att det påverkar möjligheterna att föra bevisning på annat sätt kan elektrisk utrustnings överensstämmelse med harmoniserade standarder förutsättas genom att behöriga organ sätter på eller utfärdar märken eller intyg eller, i avsaknad av detta, genom att tillverkaren avger en försäkran om överensstämmelse. För att förenkla borttagandet av handelshinder bör medlemsstaterna erkänna sådana märken eller intyg eller en sådan försäkran som bevis. Med detta mål i sikte, bör nämnda

märken eller intyg offentliggöras, särskilt genom publicering i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Som en övergångsåtgärd kan den fria handeln med elektrisk utrustning för vilken harmoniserade standarder ännu inte finns, åstadkommas genom tillämpning av de säkerhetsbestämmelser eller standarder som redan fastställts av andra internationella organ eller av ett av de organ som upprättar harmoniserade standarder.

Det är möjligt att elektrisk utrustning fritt kan marknadsföras, även om den inte överensstämmer med säkerhetsbestämmelserna, och det är därför önskvärt att fastställa lämpliga bestämmelser för att minimera denna risk.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med *elektrisk utrustning* all utrustning konstruerad för användning vid en märkspänning mellan 50 och 1 000 V för växelström och mellan 75 och 1 500 V för likström med undantag för utrustning och fenomen som anges i bilaga 2.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta alla skäliga åtgärder för att säkerställa att elektrisk utrustning endast får marknadsföras om den, efter att ha tillverkats i enlighet med inom gemenskapen gällande god säkerhetsteknisk praxis, inte riskerar säkerheten för människor, husdjur eller egendom, då den är korrekt installerad och underhållen och används för de ändamål den är avsedd för.

2. De viktigaste säkerhetskraven som avses i punkt 1 anges i bilaga 1.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall vidta alla skäliga åtgärder för att säkerställa att om elektrisk utrustning är så utförd, att den uppfyller bestämmelserna i artikel 2 under de villkor som fastställts i artiklarna 5, 6, 7 och 8, skall den fria handeln med sådan utrustning inom gemenskapen inte hämmas av säkerhetsskäl.

Artikel 4

När det gäller elektrisk utrustning skall medlemsstaterna se till att strängare säkerhetskrav än de som anges i artikel 2 inte

införs av elleverantörer för anslutning till ledningsnät, eller för elleverans till användare av elektrisk utrustning.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidta alla skäliga åtgärder för att säkerställa att, särskilt elektrisk utrustning, som överensstämmer med säkerhetsbestämmelserna eller harmoniserade standarder, skall av sina behöriga administrativa myndigheter anses som överensstämmande med bestämmelserna i artikel 2 för marknadsföringsändamål och för den fria handel som avses i artikel 2 respektive 3.

Standarder skall anses vara harmoniserade så snart de upprättats genom gemensam överenskommelse mellan de organ som meddelats av medlemsstaterna i enlighet med den procedur som anges i artikel 11 och de offentliggjorts enligt nationella föreskrifter. Standarderna skall hållas aktuella mot bakgrund av tekniska framsteg och god säkerhetsteknisk praxis.

För informationsändamål skall förteckningen över harmoniserade standarder och deras referenser publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 6

1. När harmoniserade standarder, såsom de definierats i artikel 5, ännu inte har upprättats och offentliggjorts, skall medlemsstaterna vidta alla vederbörliga åtgärder för att, för marknadsföringsändamål eller för den fria handel som avses i artikel 2 respektive 3, säkerställa att deras behöriga administrativa myndigheter, såsom överensstämmande med bestämmelserna i artikel 2, också skall betrakta elektrisk utrustning som överensstämmer med Internationella kommissionen för regler för godkännande av elektrisk utrustning, CEEs EG eller Internationella elektrotekniska kommissionens IECs EG säkerhetsbestämmelser för vilka publikationsproceduren enligt punkterna 2 och 3 har tillämpats.

2. De säkerhetsbestämmelser som avses i punkt 1 skall meddelas medlemsstaterna av kommissionen från och med att detta direktiv träder i kraft, och därefter i och med att de offentliggörs. Kommissionen skall, efter samråd med medlemsstaterna, ange de bestämmelser och särskilt de varianter som den rekommenderar skall offentliggöras.

3. Medlemsstaterna skall inom tre månader underrätta kommissionen om sådana invändningar som de kan ha mot de

bestämmelser, som sålunda har meddelats, med angivande av de säkerhetsskäl enligt vilka bestämmelserna inte bör godtas.

I informationssyfte skall de säkerhetsbestämmelser, mot vilka ingen invändning gjorts, publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 7

När harmoniserade standarder, i enlighet med innebörden i artikel 5 eller säkerhetsbestämmelser publicerade enligt artikel 6 ännu inte finns, skall medlemsstaterna vidta alla skäliga åtgärder för att säkerställa, att deras behöriga administrativa myndigheter, för marknadsföringsändamål och för fri handel som anges i artikel 2 respektive 3, också skall anse elektrisk utrustning vara i överensstämmelse med bestämmelserna i artikel 2 om den är tillverkad i överensstämmelse med säkerhetsbestämmelserna i gällande standarder i tillverkarens medlemsland och om den uppfyller en säkerhetsnivå som motsvarar den som krävs i deras eget land.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall vidta alla skäliga åtgärder för att garantera, att deras behöriga administrativa myndigheter också skall tillåta marknadsföring och fri handel, enligt vad som anges i artikel 2 respektive 3, av elektrisk utrustning som, även om den inte överensstämmer med de harmoniserade standarder som anges i artikel 5 eller bestämmelserna i artiklarna 6 och 7, dock uppfyller bestämmelserna i artikel 2.

2. I händelse av invändningar kan tillverkaren eller importören framlägga en rapport från ett organ, som anmälts i enlighet med den procedur som anges i artikel 11, vilken visar att den elektriska utrustningen överensstämmer med bestämmelserna i artikel 2.

Artikel 9

1. Om en medlemsstat av säkerhetsskäl förbjuder marknadsföring av någon elektrisk utrustning eller hindrar fri handel med denna skall medlemsstaten i fråga omedelbart underrätta övriga berörda medlemsstater och kommissionen med angivande av orsakerna till beslutet och speciellt ange följande:

— Om dess bristande överensstämmelse med artikel 2 är att hänföra till brister i de harmoniserade standarder som anges i artikel 5, bestämmelserna i artikel 6 eller standarderna som anges i artikel 7.

— Om dess bristande överensstämmelse är att hänföra till felaktig tillämpning av sådana standarder eller publikationer eller att god säkerhetsteknisk praxis ej har följts, såsom anges i artikel 2.

2. Om andra medlemsstater gör invändningar mot det beslut som avses i punkt 1, skall kommissionen omedelbart samråda med berörda medlemsstater.

3. Om en överenskommelse inte har träffats inom tre månader efter dagen för anmälan som avses i punkt 1, skall kommissionen inhämta yttrande från ett av de organ som mottagit anmälan enligt den procedur som anges i artikel 11 och som har sitt registrerade säte utanför de berörda medlemsstaternas område, och som inte har varit delaktigt i den procedur som anges i artikel 8. I yttrandet skall anges i vilken utsträckning bestämmelserna i artikel 2 inte har uppfyllts.

4. Kommissionen skall överlämna detta organs yttrande till alla medlemsstaterna, vilka inom en månad kan meddela kommissionen sina kommentarer. Kommissionen skall samtidigt notera de berörda parternas kommentarer med anledning av ovannämnda yttrande.

5. Efter att ha tagit del av dessa kommentarer skall kommissionen, om så erfordras, formulera lämpliga rekommendationer eller yttranden.

Artikel 10

1. Utan att utesluta andra bevismetoder skall medlemsstaterna vidta alla skäliga åtgärder för att säkerställa att deras behöriga administrativa myndigheter skall acceptera att det förutsätts råda överensstämmelse med bestämmelserna i artiklarna 5, 6 och 7 då ett märke har satts på den elektriska utrustningen för att ange överensstämmelse eller då ett intyg om överensstämmelse har utfärdats eller, i avsaknad av sådant, och särskilt då det gäller industriell utrustning, tillverkaren har avgett en försäkran om överensstämmelse.

2. Märkena eller intygen skall fastställas, separat eller genom gemensam överenskommelse, av de organ som underrättats enligt den procedur som anges i artikel 11. Prov på dessa märken eller intyg skall publiceras av dessa organ och i informationssyfte i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 11

Varje medlemsstat skall underrätta de övriga medlemsstaterna och kommissionen om följande:

— De organ som anges i artikel 5.

— De organ som kan fastställa märken och intyg i enlighet med bestämmelserna i artikel 10.

— De organ som kan utfärda sådan rapport som avses i artikel 8 eller avge sådant yttrande som avses i artikel 9.

— utgivningsort för publikation som anges i artikel 5.2.

Varje medlemsstat skall underrätta de övriga medlemsstaterna och kommissionen om varje ändring i ovanstående.

Artikel 12

Detta direktiv skall inte gälla elektrisk utrustning som är avsedd för export till tredje land.

Artikel 13

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar, som är nödvändiga för att uppfylla kraven i detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

När det gäller Danmark skall emellertid tidsgränsen utsträckas till fem år.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 februari 1973.

På rådets vägnar

A. LAVENS

Ordförande

BILAGA 1

DE VIKTIGASTE SÄKERHETSKRAVEN FÖR ELEKTRISK UTRUSTNING KONSTRUERAD FÖR ANVÄNDNING INOM VISSA SPÄNNINGSGRÄNSER

1. Allmänna villkor

- a) För att säkerställa att den elektriska utrustningen används säkert och i tillämpningar som den är avsedd för, skall de väsentliga uppgifterna anges på utrustningen eller, om detta inte är möjligt, på en medföljande anvisning.
- b) Tillverkarens eller fabrikkets namn eller varumärke anges klart och tydligt på den elektriska utrustningen eller, då detta inte låter sig göras, på förpackningen.
- c) Den elektriska utrustningen, tillsammans med tillhörande komponenter, utförs på ett sådant sätt att det finns garantier för att den kan monteras och anslutas på ett säkert och korrekt sätt.
- d) Den elektriska utrustningen konstrueras och tillverkas så att skydd mot sådana risker som anges i punkterna 2 och 3 i denna bilaga garanteras, förutsatt att utrustningen används till de ändamål den är avsedd för och underhålls på ett nöjaktigt sätt.

2. Skydd mot risker orsakade av elektrisk utrustning

Åtgärder av teknisk art föreskrivs i överensstämmelse med punkt 1 för att säkerställa:

- a) att människor och husdjur är tillfredsställande skyddade mot fara för fysisk skada eller annan skada som kan orsakas av direkt eller indirekt beröring med spänningsförande delar.
- b) att temperaturer, ljusbågar eller strålning, som skulle kunna orsaka fara, inte kan uppstå.
- c) att människor, husdjur och egendom är tillfredsställande skyddade mot faror som inte är av elektrisk natur, vilka enligt erfarenhet kan orsakas av den elektriska utrustningen.
- d) att isoleringen måste vara lämplig för de förhållanden som kan förutses.

3. Skydd mot risker som kan orsakas av yttre påverkan på den elektriska utrustningen

Tekniska åtgärder skall fastställas i överensstämmelse med punkt 1 för att säkerställa:

- a) att den elektriska utrustningen uppfyller de förväntade mekaniska kraven på ett sådant sätt att människor, husdjur och egendom inte utsätts för fara.
- b) att den elektriska utrustningen skall vara motståndskraftig mot påverkan som inte är av mekanisk natur under de förväntade miljöbetingelserna på ett sådant sätt att människor, husdjur och egendom inte utsätts för fara.
- c) att den elektriska utrustningen inte skall utsätta människor, husdjur och egendom för fara vid överbelastningsförhållanden som kan förutses.

BILAGA 2**UTRUSTNING OCH FENOMEN SOM
LIGGER UTANFÖR RAMEN FÖR DETTA DIREKTIV**

Elektrisk utrustning för användning i explosionsfarlig miljö

Elektrisk utrustning för radiologi och medicinska ändamål

Elektriska delar för varu- och personhissar

Elmätare

Stickproppar och uttag för allmänbruk

Elstängselapparater

Radiostörning

Specialiserad elektrisk utrustning för användning på fartyg, i flygplan eller på tåg, som uppfyller säkerhetsbestämmelser, utarbetade av internationella organ i vilka medlemsstaterna är representerade.

SLUTGRANSKAD

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 december 1975

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar

(76/117/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Gällande nationell lagstiftning i medlemsstaterna, avsedd att garantera säkerheten hos elektrisk utrustning som används i explosionsfarliga omgivningar, kan variera från en medlemsstat till en annan och på så sätt utgöra ett handelshinder.

Sådana skillnader kan avlägsnas om krav ställs på att elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar skall överensstämma med harmoniserade tekniska standarder.

Det bör emellertid beaktas att vissa typer av utrustning i vissa fall kan erbjuda en säkerhetsgrad likvärdig med den som anges i de harmoniserade standarderna utan att överensstämma med dessa.

Föreskrifter bör utfärdas om att ett godkänt organ skall kontrollera att en sådan utrustning överensstämmer med de harmoniserade standarderna eller erbjuder en säkerhetsgrad som är minst likvärdig. Kontrollerna måste förutom dokumentationen även omfatta konstruktion och montering av utrustningen.

Certifikat och märken erkända i alla medlemsländer måste användas för att intyga att utrustningen har klarat dessa kontroller. De tekniska specifikationer som föreskrivs i

direktiven om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar, måste omedelbart anpassas i takt med de tekniska framstegen. För att underlätta genomförandet av lämpliga, erforderliga åtgärder bör en procedur fastställas inom en kommitté för ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen för anpassning till tekniska framsteg av direktiven om avlägsnande av tekniska handelshinder för elektrisk utrustning, avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar.

Det kan inträffa att utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar utgör en säkerhetsrisk trots att den har godkänts och märkts för fri handel. En procedur bör därför fastställas för att undanröja denna risk.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv skall tillämpas på elektrisk utrustning som lämpar sig för användning i explosionsfarlig omgivning med undantag för utrustning konstruerad för arbete under jord i gruvor med lättantändlig gruvgas, och med undantag för medicinsk utrustning.

Artikel 2

I detta direktiv avses med *elektrisk utrustning* varje i en elektrisk installation ingående del eller varje annan elektrisk anordning.

Artikel 3

"Explosionsfarlig omgivning" föreligger i utrymmen i vilka farliga mängder av brandfarliga ämnen kan uppträda i form av gas, ånga, rök eller damm som i kombination med luft kan bilda explosionsfarliga blandningar.

¹ EGT nr C 87, 2.9.1971, s. 4.

² EGT nr C 41, 29.4.1971, s. 6.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna får inte, med hänvisning till säkerhetskrav som berör konstruktion eller tillverkning av elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarlig omgivning förbjuda försäljning eller fri handel eller användning för rätt ändamål av elektrisk utrustning som avses i artikel 1 och 2.

— om dess överensstämmelse med harmoniserade standarder intygas genom det intyg om överensstämmelse som avses i artikel 8 och bekräftas genom att ett särskiljande märke enligt artikel 10 är påsatt,

— om den avviker från harmoniserade standarder, men en speciell kontroll av dess tillverkning har fastställt att den erbjuder en säkerhetsgrad som minst är likvärdig med den som anges i motsvarande standarder och detta har styrkts genom ett kontrollintyg utfärdat enligt villkoren i artikel 9 och bekräftat genom att ett särskiljande märke enligt artikel 10 är påsatt.

2. I denna artikel betyder användning för rätt ändamål användning av utrustning i närvaro av gaser, ångor, rök eller damm som i kombination med luft kan bilda explosionsfarliga blandningar, enligt bestämmelserna i de harmoniserade standarderna för tillverkning och såsom antecknats i överensstämmelse- eller kontrollintygen.

Nationella lagar och andra författningar som reglerar installationsvillkoren får inte leda till begränsningar i användningen av elektrisk utrustning som omfattas av detta direktiv och är tillverkad i andra medlemsstater.

3. Installationsvillkoren skall förbli föremål för lagar och andra författningar i avnämrandet, om dessa villkor inte är föremål för andra gemenskapsbestämmelser.

4. I detta direktiv avses med harmoniserade standarder sådana som i det följande kommer att anges i särskilda rådsdirektiv.

5. De särskilda direktiven som avses i punkt 4 kan i de fall en viss utrustning med förenklat skydd är konstruerad för användning uteslutande i utrymmen där risken är begränsad, föreskriva att överensstämmelse med motsvarande harmoniserade standarder kan bestyrkas genom en mindre komplicerad procedur, som helt enkelt kan bestå i att tillverkaren utfärdar ett intyg om överensstämmelse (tillverkarintyg).

Artikel 5

1. Alla ändringar som behövs för anpassning av bestämmelser i de särskilda direktiven till tekniska framsteg, bestämmelser som uttryckligen kommer att anges i vart och ett av dessa direktiv, skall antas i enlighet med proceduren i artikel 7.

2. Varje fråga som berör de kontrollintyg som avses i andra strecksatsen i artikel 4.1 och utfärdas enligt villkoren i artikel 9, kan också undersökas enligt denna procedur.

Artikel 6

1. En kommitté för anpassning av direktiven till tekniska framsteg för borttagande av tekniska hinder för handeln med elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar, i det följande kallad "kommittén", är härmed tillsatt. Kommittén skall bestå av representanter för medlemsstaterna under ordförandeskap av en representant för kommissionen.

2. Kommittén skall själv upprätta sina procedurregler.

Artikel 7

1. När det i denna artikel bestämda tillvägagångssättet påkallas skall ärendet föredragas för kommittén av dess ordförande, på hans eget initiativ eller på begäran av en representant för en medlemsstat.

2. Kommissionens representant skall för kommittén lägga fram ett förslag till åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall avge sitt yttrande om förslaget inom en tidsperiod som kan bestämmas av ordföranden med hänsyn till frågans angelägenhet. Minst 41 röstberättigade behövs för att kommittén skall kunna avge sitt yttrande varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt bestämmelserna i artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden skall inte rösta.

3. a) Kommissionen skall besluta om de föreslagna åtgärderna om dessa överensstämmer med kommitténs yttrande.

b) Om de föreslagna åtgärderna inte överensstämmer med kommitténs yttrande eller om inget yttrande har avgetts, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall vidta åtgärder vid kvalificerad majoritet.

c) Om rådet inte har vidtagit några åtgärder inom tre månader från datum för framläggande av förslaget, skall kommissionen godkänna de föreslagna åtgärderna.

Artikel 8

1. Det intyg om överensstämmelse som avses i första strecksatsen i artikel 4.1, skall utfärdas av ett av de godkända organ som avses i artikel 14. Det skall intyga att typen av utrustning följer de harmoniserade standarderna.

En kopia av huvudpunkterna i intyget om överensstämmelse skall överlämnas till medlemsstaterna inom en månad från datum för utfärdandet av certifikatet.

Det godkända organ som har undersökt utrustningen skall upprätta en rapport som skall finnas tillgänglig för medlemsstaterna.

2. Det godkända organ som utfärdar intyget om överensstämmelse kan upphäva detta certifikat om det finner att det inte borde ha utfärdats eller om de villkor som föreskrivits av det godkända organet inte har uppfyllts inom en rimlig, angiven tid. Dessutom kan det upphäva intyget om överensstämmelse om tillverkaren distribuerar elektrisk utrustning som inte överensstämmer med den godkända prototypen.

Artikel 9

1. Det kontrollintyg som avses i andra strecksatsen i artikel 4.1 skall utfärdas av ett av de godkända organ som avses i artikel 14. Det skall intyga att en viss typ av utrustning erbjuder en säkerhetsgrad som minst är likvärdig med den säkerhetsgrad som anges i de harmoniserade standarderna.

2. Innan kontrollintyget utfärdas skall det godkända organ som har kontrollerat utrustningen skicka utrustningens specifikationer, kontrollanteckningarna och förslagen till kontrollintyget till de andra medlemsstaterna, och/eller till deras godkända tillsynsorgan vilka inom fyra månader efter mottagandet av denna information kan inkomma med synpunkter, begära ytterligare kontroller och då så är lämpligt hänskjuta ärendet till kommittén i överensstämmelse med artikel 7. Denna korrespondens skall vara konfidentiell.

3. Om ingen medlemsstat före den fastställda periodens utgång begär att ärendet skall hänskjutas till kommittén skall det godkända organet, efter att ha granskat de kommentarer som framlagts enligt proceduren i punkt 2, utfärda kontrollintyget, om resultatet av alla ytterligare kontroller är tillfredsställande.

4. Om ärendet hänskjuts till kommittén i enlighet med den procedur som anges i artikel 7 och om kommitténs yttrande är positivt skall det godkända organet utfärda kontrollintyget.

5. En kopia av huvudpunkterna i kontrollintyget skall överlämnas till medlemsstaterna inom en månad efter utfärdandet av certifikatet.

6. Det godkända organ som utfärdar intyget om överensstämmelse kan upphäva detta certifikat om organet finner att det inte borde ha utfärdats eller om de villkor som fastställts av det godkända organet inte har uppfyllts inom en rimlig, angiven tid. Dessutom kan det upphäva intyget om överensstämmelse om tillverkaren distribuerar elektrisk utrustning som inte överensstämmer med den godkända prototypen.

Artikel 10

1. Det av tillverkaren påsatta, särskiljande märket på utrustningen skall anses innebära att sådan utrustning överensstämmer med den typ av utrustning, som erhållit ett intyg om överensstämmelse eller ett kontrollintyg, att den har underkastats individuella provningar föreskrivna i de harmoniserade standarderna och uppfyller de villkor som anges i artikel 8.2 och 9.6.

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att ovannämnda märken sätts på av tillverkaren endast om denne förfogar över ett överensstämmelse- eller kontrollintyg.

2. Då så krävs enligt överensstämmelse- eller kontrollintyget måste utrustningen åtföljas av anvisningar, som anger de speciella villkor som gäller för dess användning.

Artikel 11

Medlemsstaterna skall vidta alla erforderliga åtgärder för att säkerställa en tillräcklig övervakning av tillverkningen av utrustning som omfattas av detta direktiv.

Artikel 12

1. Om en medlemsstat på grundval av vederhäftigt underlag beslutar att en utrustning, trots att den uppfyller kraven enligt det därför relevanta direktivet utgör en säkerhetsrisk, kan den

temporärt förbjuda försäljning av utrustningen inom sitt territorium eller underkasta den speciella villkor. Medlemsstaten skall omedelbart informera de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta och ange skälen för sitt beslut.

2. Kommissionen skall inom sex veckor samråda med de berörda medlemsstaterna varefter den utan dröjsmål skall avge sitt yttrande och vidta lämpliga åtgärder.

3. Om kommissionen anser att tekniska anpassningar av direktivet är nödvändiga skall sådana anpassningar genomföras antingen av kommissionen eller av rådet i enlighet med den procedur som anges i artikel 7. Om så är fallet kan den medlemsstat som vidtagit skyddsåtgärder upprätthålla dessa tills anpassningarna trätt i kraft.

Artikel 13

De förebilder för märken och certifikat som används av medlemsstaterna skall publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 14

Varje medlemsstat skall till de övriga medlemsstaterna och till kommissionen överlämna en förteckning över de organ som

godkänts av medlemsstaten för att utföra kontroll av utrustningen och/eller utfärda överensstämmelse- och kontrollintyg samt meddela adresser för den skriftväxling som avses i artiklarna 8.1 och 9.2. och 9.5. Den skall också rapportera alla ändringar i dessa förteckningar.

Ovannämnda underrättelse skall påbörjas senast tre månader efter tillkännagivandet av detta direktiv.

Artikel 15

Medlemsstaterna skall vidta alla erforderliga, förberedande åtgärder för att detta direktiv skall träda i kraft inom 18 månader efter tillkännagivandet av det första särdirektivet.

Artikel 16

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 december 1975.

På rådets vägnar

M. TOROS

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 6 februari 1979

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar med användning av vissa typer av skydd

(79/196/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Gällande nationell säkerhetslagstiftning i medlemsstaterna, avsedd att garantera säkerheten hos elektrisk utrustning som används i explosionsfarliga omgivningar, kan variera från en stat till en annan och på så sätt utgöra handelshinder. Dessa lagar bör därför tillnämas.

I rådets direktiv 76/117/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar rörande elektrisk utrustning för användning i explosionsfarliga omgivningar⁴, har särskilt fastställt kontrollprocedurer som denna utrustning måste genomgå för att kunna importeras, släppas ut på marknaden och fritt användas efter att ha genomgått provning och försett med föreskrivet märke och märkning.

Artikel 4.4 i direktiv 76/117/EEG föreskriver att särskilda direktiv skall specificera de harmoniserade standarder, som skall tillämpas i alla medlemsstater med avseende på denna utrustning.

Artikel 5 i direktiv 76/117/EEG föreskriver, att de särdirektiven tydligt skall ange vilka bestämmelser som får anpassas till tekniska framsteg i enlighet med den procedur, som fastställts i artikel 7 i detta direktiv.

Artikel 8.1 andra stycket och artikel 9.5 i direktiv 76/117/EEG föreskriver att kopior av överensstämmelse- och kontrollintyg endast skall översändas till medlemsstaterna. För att säker-

ställa fri handel med denna utrustning, bör kommissionen kunna publicera utdrag ur dessa intyg i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, och det är därför nödvändigt att kommissionen också erhåller sådana kopior.

Artikel 8.2 och 9.6 i direktiv 76/117/EEG anger en procedur för att återkalla intyget. Medlemsstaterna, kommissionen och den berörda parten bör informeras om sådant återkallande och skälen för det.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv skall gälla elektrisk utrustning för användning i explosionsfarlig omgivning, för vilken ett eller flera av följande skydd har tillämpats:

- Utförande med olja "o".
- Utförande med övertrycksventilation "p".
- Utförande med sand "q".
- Utförande med explosionstät kapsling "d".
- Utförande med höjd säkerhet "e".
- Utförande med egensäkerhet "i".

Artikel 2

1. Medlemsstaterna får inte med hänvisning till säkerhetskrav som berör konstruktion eller tillverkning av elektrisk utrustning, förbjuda försäljning eller fri handel eller användning för rätt ändamål av elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarlig omgivning, som uppfyller bestämmelserna i detta direktiv och i direktiv 76/117/EEG med hänsyn till de säkerhetsegenskaper som omfattas av detta direktiv.

2. I fråga om säkerhetsegenskaper som inte omfattas av detta direktiv, skall nationella bestämmelser fortsätta att gälla under förutsättning att inga bestämmelser existerar inom gemenskapen.

¹ EGT nr C 4, 6.1.1978, s. 2.

² EGT nr C 131, 5.6.1978, s. 84.

³ EGT nr C 269, 13.11.1978, s. 45.

⁴ EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 45.

Artikel 3

I detta direktiv skall harmoniserade standarder som omfattas av artikel 4.4 i direktiv 76/117/EEG avse de standarder, som anges i bilaga 1 det direktivet.

Artikel 4

1. Elektrisk utrustning för användning i explosionsfarliga omgivningar skall vara föremål för de procedurer som fastställts i artikel 4.1 i direktiv 76/117/EEG. Den information som lämnas till de godkända organen i samband med dessa procedurer skall behandlas som konfidentiell.

2. I detta direktiv skall gemenskapens särskiljande märke enligt vad som anges i artikel 4.1 och 10 i direktiv 76/117/EEG överensstämma med bilaga 2 och detta märke skall vara fäst på varje enhet av utrustningen på ett sådant sätt att det är synligt, läsbart och beständigt.

3. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att förbjuda användning av märkning eller inskrifter som sannolikt kan förväxlas med det märke som visas i bilaga 2 på utrustning, som omfattas av detta direktiv.

Artikel 5

I enlighet med artikel 5.1 i direktiv 76/117/EEG, kan innehålllet i de harmoniserade standarder som avses i bilaga 1 och bilaga 2 ändras enligt den procedur som fastställts i artikel 7 i direktiv 76/117/EEG.

Artikel 6

1. Inom en månad från dagen för utfärdandet av överensstämmelse- eller kontrollintyg skall en kopia av intyget sändas till kommissionen som på begäran även skall erhålla kopior av utrustningens slutgiltiga tekniska specifikationer och protokollen från de provningar eller kontroller som utrustningen har genomgått. Denna information skall behandlas som konfidentiell.

2. Kommissionen skall säkerställa att relevanta utdrag ur dessa intyg publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 7

1. Om det organ som har utfärdat överensstämmelse- eller kontrollintyget återkallar intyget av de skäl som anges i artikel 8.2 och 9.6 i direktiv 76/117/EEG, skall organet informera de andra medlemsstaterna och kommissionen om att detta gjorts. Skälen för återkallelsen skall anges detaljerat. Meddelande om återkallelsen skall publiceras i enlighet med artikel 6.2.

2. Den berörda parten skall genast underrättas om varje sådan återkallelse och om varje vägran att utfärda överensstämmelse- eller kontrollintyg. Underrättelsen skall också ange vilka möjligheter som enligt medlemsstatens lagstiftning står till buds att få beslutet prövat och inom vilken tid prövning skall begäras.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 6 februari 1979.

På rådets vägnar

J. FRANÇOIS-PONCET

Ordförande

BILAGA 1**HARMONISERADE STANDARDER**

De harmoniserade standarder som utrustningen måste överensstämma med, beroende på skyddssystemet, är de europeiska standarder som anges i tabellen nedan.

Europeiska standarder

(upprättade av CENELEC, 2, rue de Bréderode, PO Box 5, 1000 Bryssel)

Nummer	Titel	Utgåva	Datum
EN 50 014	Elektriska apparater för explosionsfarliga omgivningar: allmänna fordringar	1	1 mars 1977
EN 50 015	Elektriska apparater för explosionsfarliga omgivningar: utförande med olja "o"	1	1 mars 1977
EN 50 016	Elektriska apparater för explosionsfarliga omgivningar: utförande med övertrycksventilation "p"	1	1 mars 1977
EN 50 017	Elektriska apparater för explosionsfarliga omgivningar: utförande med sand "q"	1	1 mars 1977
EN 50 018	Elektriska apparater för explosionsfarliga omgivningar: utförande med explosionstät kapsling "d"	1	1 mars 1977
EN 50 019	Elektriska apparater för explosionsfarliga omgivningar: utförande med höjd säkerhet "e"	1	1 mars 1977
EN 50 020	Elektriska apparater för explosionsfarliga omgivningar: utförande med egensäkerhet "i"	1	1 mars 1977

BILAGA 2**GEMENSKAPENS SÄRSKILJANDE MÄRKE**

/Symbol/

b = 0,4 a
 c = 0,25 a
 e min. = 0,03 a

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 16 januari 1984

om anpassning till tekniska framsteg av rådets direktiv 79/196/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar med användning av vissa typer av skydd

(84/47/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 76/117/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar¹ och särskilt artikel 5 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 79/196/EEG av den 6 februari 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar med användning av vissa typer av skydd², och särskilt artikel 5 i detta, och

med beaktande av följande:

Med hänsyn till nuvarande stadium i fråga om tekniska framsteg är det nu nödvändigt att anpassa innehållet i de harmoniserade standarder som anges i bilaga 1 till direktiv 79/196/EEG.

Med hänsyn till den erfarenhet som vunnits sedan direktiv 79/196/EEG antogs, förefaller det lämpligt att ändra utformningen av gemenskapens särskiljande märke som anges i bilaga 2 i detta.

De åtgärder som anges i detta direktiv är i enlighet med yttrandet från Kommittén för anpassning till tekniska framsteg av direktiven för avskaffande av tekniska handelshinder inom

området elektrisk utrustning för användning i potentiellt explosiva omgivningar.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Bilagorna 1 och 2 till direktiv 79/196/EEG skall ersättas av bilagorna 1 och 2 till detta direktiv.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1985 och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall fram till och med den 1 januari 2005 emellertid fortsätta att tillämpa de åtgärder som fastställts i artikel 4 av direktiv 76/117/EEG vad gäller utrustning för vilken överensstämmelse med harmoniserade standarder enligt direktiv 79/196/EEG i dess version av den 6 februari 1979 har intygats genom det intyg om överensstämmelse som anges i artikel 8 av direktiv 76/117/EEG, under förutsättning att detta intyg har utfärdats före den 31 december 1987.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 16 januari 1984.

På kommissionens vägnar

Karl-Heinz NARJES

Medlem av kommissionen

¹ EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 45.

² EGT nr L 43, 20.2.1979, s. 20.

BILAGA 1

HARMONISERADE STANDARDER

De harmoniserade standarder med vilka utrustningen beroende på skyddsform måste överensstämma är de europastandarder som anges i tabellen nedan.

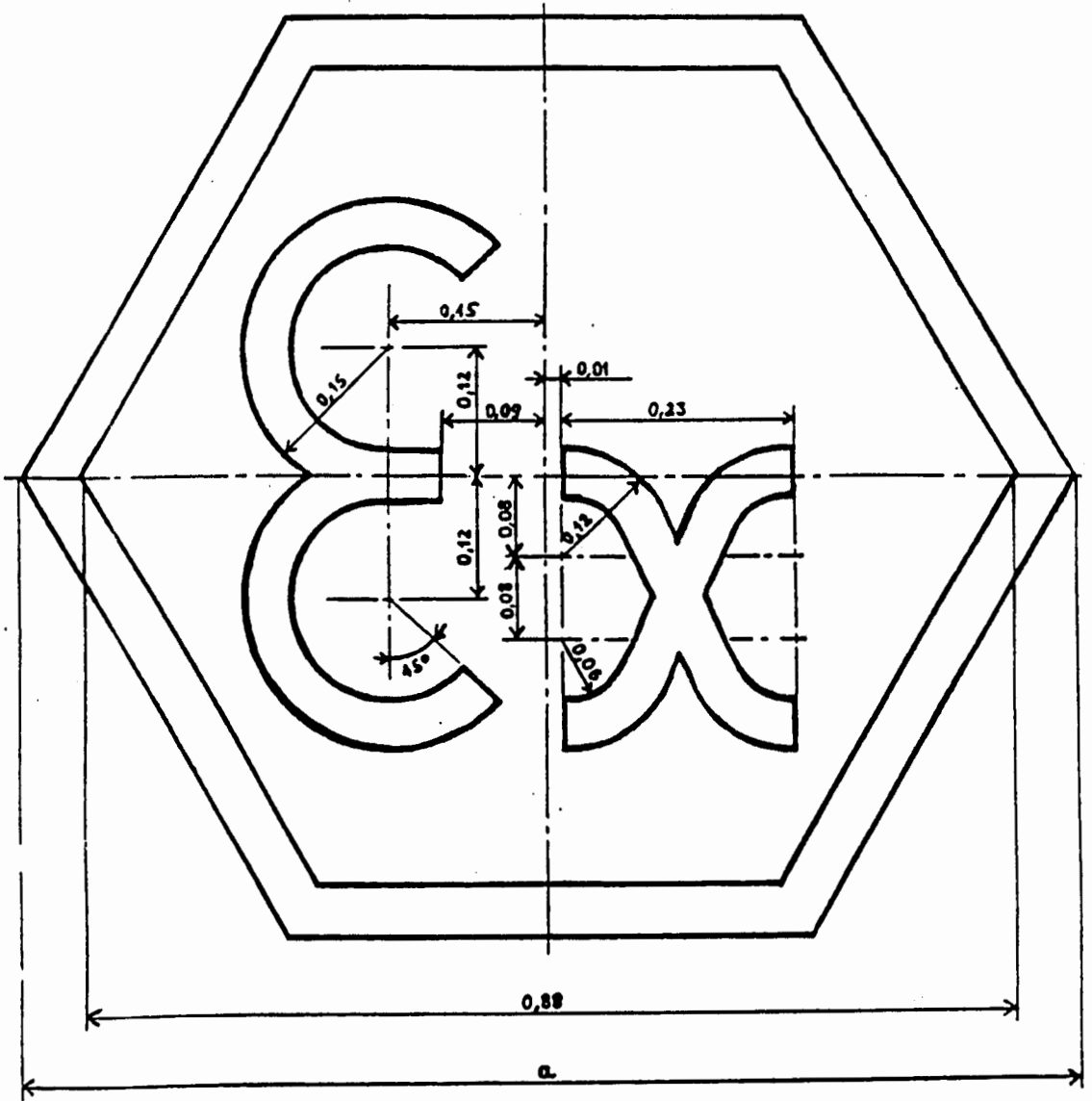
Europastandarder

(upprättade av CENELEC, 2, rue de Bréderode, PO Box 5, B-1000 Bryssel)

Nummer	Titel	Utgåva	Datum
EN 50014	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Allmänna fordringar — Ändring 1 — Ändring 2 — Ändring 3 och 4	1	mars 1977 juli 1979 juni 1982 december 1982
EN 50015	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med olja "o" — Ändring 1	1	mars 1977 juli 1979
EN 50016	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med övertrycksventilation "p" — Ändring 1	1	mars 1977 juli 1979
EN 50017	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med sand "q" — Ändring 1	1	mars 1977 juli 1979
EN 50018	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med explosionstät kapsling "d" — Ändring 1 — Ändring 2	1	mars 1977 juli 1979 december 1982
EN 50019	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med höjd säkerhet "e" — Ändring 1 — Ändring 2	1	mars 1977 juli 1979 september 1983
EN 50020	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med egensäkerhet "j" — Ändring 1	1	mars 1977 juli 1979

BILAGA 2

Gemenskapens särskiljande märke

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 10 november 1988

om anpassning till tekniska framsteg av rådets direktiv 79/196/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar med användning av vissa typer av skydd

(88/571/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

Med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 76/117/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning för användning i explosionsfarliga omgivningar¹ och särskilt artikel 5 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 79/196/EEG av den 6 februari 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar med användning av vissa typer av skydd², senast ändrat genom direktiv 84/47/EEG³ och särskilt artikel 5 i detta, och

med beaktande av följande:

Med hänsyn till nuvarande stadium av tekniska framsteg är det nu nödvändigt att anpassa innehållet i de harmoniserade standarder som anges i bilaga 1 till direktiv 79/196/EEG.

Med hänsyn till den berörda utrustningens beskaffenhet måste en övergångsperiod fastställas för att göra det möjligt för industrin att på ett adekvat sätt anpassa sig till de ändringar som införs i dessa standarder.

De åtgärder som anges i detta direktiv är i enlighet med yttrandet från Kommittén för anpassning till tekniska framsteg av direktiven för avskaffande av tekniska handelshinder inom området elektrisk utrustning för användning i potentiellt explosiva omgivningar.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Bilaga 1 till direktiv 79/196/EEG ersätts härmed av bilagan till detta direktiv.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1989 och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall emellertid fram till och med den 31 december 2009 fortsätta att vidta de åtgärder som anges i artikel 4 i direktiv 76/117/EEG beträffande den utrustning för vilken överensstämmelse med de harmoniserade standarder som anges i direktiv 79/196/EEG i dess version av den 16 januari 1984 intygas genom det intyg om överensstämmelse som anges i artikel 8 i direktiv 76/117/EEG under förutsättning att detta intyg har utfärdats före den 1 januari 1993.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 10 november 1988.

På kommissionens vägnar

COCKFIELD

Vice ordförande

¹ EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 45.

² EGT nr L 43, 20.2.1979, s. 20.

³ EGT nr L 31, 2.2.1984, s. 19.

*BILAGA**"BILAGA 1***HARMONISERADE STANDARDSER**

De harmoniserade standarder som utrustningen måste överensstämma med, beroende på typen av skydd, är de europastandarder som anges i tabellen nedan.

Europastandarder

(upprättade av CENELEC, 2, Rue Bréderoede, PO Box 5, B-1000 Bryssel)

Nummer	Titel	Utgåva	Datum
EN 50014	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Allmänna fordringar	1	mars 1977
	— Ändring 1		juli 1979
	— Ändring 2		juni 1982
	— Ändring 3 och 4		december 1982
	— Ändring 5		februari 1986
EN 50015	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med olja "o"	1	mars 1977
	— Ändring 1		juli 1979
EN 50016	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med övertrycksventilation "p"	1	mars 1977
	— Ändring 1		juli 1979
EN 50017	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med sand "q"	1	mars 1977
	— Ändring 1		juli 1979
EN 50018	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med explosionstät kapsling "d"	1	mars 1977
	— Ändring 1		juli 1979
	— Ändring 2		december 1982
	— Ändring 3		november 1985
EN 50019	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med höjd säkerhet "e"	1	mars 1977
	— Ändring 1		juli 1979
	— Ändring 2		september 1983
	— Ändring 3		december 1985
EN 50020	— Elektriska apparater för potentiellt explosiva omgivningar: Utförande med egensäkerhet "i"	1	mars 1977
	— Ändring 1		juli 1979
	— Ändring 2		december 1985*

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 december 1988

om ändring av flera direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning då det i dessa direktiv finns en bestämmelse om offentliggörande av intyg och certifikat i
Europeiska gemenskapernas officiella tidning

(88/665/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

Med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

i samarbete med Europaparlamentet¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Flera gemenskapsdirektiv har fastställt allmänna bestämmelser som särskilt berör procedurer för EEG-godkännande, EEG-typkontroll, EEG-verifiering och andra EEG-certifieringar. Andra specifika direktiv refererar till dessa procedurer.

I anslutning till procedurerna för EEG-godkännande och EEG-typkontroll finns bestämmelser om ett ömsesidigt system för informationsutbyte mellan medlemsstaterna och/eller behöriga organ liksom anmälan till kommissionen om de certifikat som beviljats. Ett utdrag ur certifikaten skall också publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

De erfarenheter som gjorts har visat att publiceringen i den officiella tidningen av utdrag ur certifikat och intyg inte märkbart förbättrar insynen i saken eftersom detta redan säkerställts med andra medel på ett tillfredsställande sätt. Publiceringen är därför inte viktig och borde kunna upphöra.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Följande direktiv ändras på följande sätt:

1. Rådets direktiv 71/316/EEG av den 26 juli 1971 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om allmän-

na bestämmelser för både mätinstrument och metoder för metrologisk kontroll³, senast ändrat genom direktiv 87/355/EEG⁴.

I bilaga 1 skall punkt 5.1 utgå och i punkt 5.3 skall hänvisningen till punkt 5.1 utgå.

2. Rådets direktiv 76/767/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om allmänna bestämmelser för tryckkärl och metoder för inspektion av dessa⁵, senast ändrat genom direktiv 87/354/EEG⁶.

I bilaga 1 skall punkt 4.1 utgå och i punkt 4.3 skall hänvisningen till punkt 4.1 utgå.

3. Rådets direktiv 79/196/EEG av den 6 februari 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning för användning i potentiellt explosiva omgivningningar med användning av vissa typer av skydd⁷, senast ändrat genom direktiv 84/47/EEG⁸.

I artikel 6 skall stycket 2 utgå och i artikel 7.1 skall hänvisningen till artikel 6 utgå.

4. Rådets direktiv 84/528/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om allmänna bestämmelser för anordningar för lyft och mekaniserad hantering⁹, senast ändrat genom direktiv 87/354/EEG.

I bilaga 1 skall punkt 5.1 utgå och i punkt 5.3 skall hänvisningen till punkt 5.1 utgå.

5. Rådets direktiv 84/530/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om allmänna bestämmelser för apparater för gasformiga bränslen, säkerhet och kontrollanordningar för sådana apparater och metoder för övervakning av dessa¹⁰, senast ändrat genom direktiv 87/354/EEG.

³ EGT nr L 202, 6.9.1971, s. 1.

⁴ EGT nr L 192, 11.7.1987, s. 46.

⁵ EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 153.

⁶ EGT nr L 192, 11.7.1987, s. 43.

⁷ EGT nr L 43, 20.2.1979, s. 20.

⁸ EGT nr L 31, 2.2.1984, s. 19.

⁹ EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 72.

¹⁰ EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 95.

¹ EGT nr C 156, 15.6.1987, s. 190 och

EGT nr C 309, 5.12.1988.

² EGT nr C 232, 31.8.1987, s. 7.

I bilaga 1 skall punkt 5.1 utgå och i punkt 5.3 skall hänvisningen till punkt 5.1 utgå.

Artikel 2

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

6. Rådets direktiv 84/532/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om allmänna bestämmelser för byggnadsindustri och byggnadsutrustning¹, senast ändrat genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

Utfärdat i Bryssel den 21 december 1988.

På rådets vägnar
V. PAPANDREOU
Ordförande

I bilaga 1 skall punkt 4.1 utgå och i punkt 4.3 skall hänvisningen till punkt 4.1 utgå.

---

¹ EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 111.

RÅDETS DIREKTIV
av den 17 september 1990
om ändring av direktiv 79/196/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om elektrisk utrustning avsedd för användning i potentiellt explosiva omgivningar med användning av vissa typer av skydd

(90/487/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag, i samarbete med Europaparlamentet⁽¹⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁽²⁾, och

med beaktande av följande:

Rådets direktiv 76/177/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om elektrisk utrustning avsedd för användning i potentiellt explosiva omgivningar⁽³⁾, senast ändrat genom anslutningsakten för Spanien och Portugal, har framfört allt fastställt de kontrollprocedurer, som denna utrustning måste genomgå på ett tillfredsställande sätt för att importeras, släppas ut på marknaden och fritt användas efter att ha genomgått provningarna och försetts med föreskrivet märke och märkning.

Artikel 4.4 i direktiv 76/117/EEG föreskriver att särskilda direktiv skall specificera de harmoniserade standarder, som skall tillämpas i alla medlemsstater i fråga om sådan utrustning.

1. Till artikel 1 görs följande tillägg:
  - "kapsling 'm'
  - egensäkra elektriska system 'i'"
2. Hänvisningar till följande Europastandarder läggs till i bilaga 1:

"EN 50028	Elektrisk apparater för potentiellt explosiv atmosfär: kapsling 'm'	1	1 februari 1987
EN 50039	Elektrisk utrustning för potentiellt explosiv atmosfär: egensäkra elektriska system 'I'	1	1 mars 1980
EN 50050	Elektrostatisk handhållen sprututrustning	1	1 januari 1986
EN 50053 DEL 1	Handhållna elektrostatiska färgsprutpistoler med en energigräns på 0,24 mJ och tillhörande utrustning	1	1 februari 1987 ^(c)
EN 50053 DEL 2	Handhållna elektrostatiska pulversprutpistoler med en energigräns på 5 mJ och tillhörande utrustning	1	1 juni 1989 ^(c)
EN 50053 DEL 3	Handhållna elektrostatiska flocksprutpistoler med en energigräns på 0,24 mJ eller 5 mJ och tillhörande utrustning	1	1 juni 1989 ^(c)

^(c) Endast de stycken rörande apparaternas konstruktion som finns angivna i standarderna EN 50053, del 1, 2 och 3 skall gälla"

Direktiv 79/196/EEG⁽⁴⁾, senast ändrat genom direktiv 88/665/EEG⁽⁵⁾, uppnådde den fria rörligheten för elektrisk utrustning genom att tillämpa de typer av skydd som anges i artikel 1 i detta direktiv och anger i detalj de relevanta harmoniserade standarderna i bilaga 1.

Med hänsyn till nuvarande utvecklingsstadium finns harmoniserade standarder för andra typer av skydd och för specifik utrustning tillgängliga och för att uppnå fri rörlighet för utrustning som använder dessa nya typer av skydd är det nödvändigt att utvidga omfattningen av direktiv 79/196/EEG så att det omfattar dessa typer, varför det nämnda direktivet måste ändras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE:

Artikel 1

Direktiv 79/196/EEG ändras härmed enligt följande:

⁽¹⁾ EGT Nr C 149, 18.6.1990, s. 143 och beslut av den 12 september 1990 (ännu ej publicerat i Europeiska gemenskapernas officiella tidning)

⁽²⁾ EGT Nr C 168, 10.7.1990, s. 4

⁽³⁾ EGT Nr L 24, 30.1.1976, s. 45

⁽⁴⁾ EGT Nr L 43, 20.2.1979, s. 20

⁽⁵⁾ EGT Nr L 382, 31.12.1988, s. 42

Artikel 2

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 juli 1992. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 september 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 februari 1982

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas

(82/130/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Gällande säkerhetslagstiftning i medlemsstaterna, avsedd att garantera säkerheten hos elektrisk utrustning som används i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas, kan skilja sig från en medlemsstat till en annan och dessa skillnader kan på så sätt utgöra handelshinder.

Sådana skillnader kan avlägsnas genom tillnärmning av medlemsstaternas lagar för att möjliggöra att elektrisk utrustning som överensstämmer med de harmoniserade standar-

derna för användning i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas kan släppas ut på marknaden i hela gemenskapen.

Bestämmelser bör även utfärdas som gör det möjligt att på marknaden släppa ut elektrisk utrustning som använder tekniska processer vilka skiljer sig från dem som anges i dessa harmoniserade standarder, under förutsättning att sådan utrustning garanterar en säkerhetsnivå likvärdig den som uppnås av utrustning som överensstämmer med de harmoniserade standarderna.

Emellertid bör överensstämmelsen med de harmoniserade standarderna eller likvärdigheten hos säkerhetsnivåerna med nivån hos utrustning som överensstämmer med de harmoniserade standarderna verifieras och provas av ett organ, godkänt av den berörda medlemsstaten.

Ett positivt resultat av sådana verifikationer och provningar bör bekräftas både genom ett intyg och märket, erkända i alla medlemsstater.

De tekniska krav som föreskrivs i de harmoniserade standarderna för elektrisk utrustning, avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas, måste snabbt anpassas för att det tekniska framåtskridande skall kunna beaktas och för att underlätta genomförandet av de åtgärder som krävs i detta sammanhang bör en procedur fastställas för att säkerställa ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen genom kommittén om anpassningen till det tekniska framåtskridandet av direktiven om avlägsnande av tekniska hinder i handeln inom gemen-

¹ EGT nr C 104, 28.4.1980, s. 92.

² EGT nr C 197, 4.8.1980, s. 66.

³ EGT nr C 205, 11.8. 1980, s. 28.

skapen med elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar, avsedd för användning i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas.

Det är möjligt att elektrisk utrustning, avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas, kan utgöra en säkerhetsrisk trots att utrustningen har certifierats och märkts för fri handel. En procedur bör därför fastställas för att undanröja denna risk.

Lagstiftning gällande gruvnäringen i olika medlemsstater gäller också för installationer ovan jord i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas. Elektrisk utrustning avsedd för användning i sådana installationer måste därför innefattas i detta direktiv. Det är därför nödvändigt att avvika från rådets direktiv 76/117/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om elektrisk utrustning för användning i explosionsfarliga omgivningar¹ och från rådets direktiv 79/196/EEG av den 6 februari 1979 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om elektrisk utrustning i explosionsfarliga omgivningar med användning av vissa typer av skydd².

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv skall gälla elektrisk utrustning för användning i underjordiska delar av gruvor med risk för lättantändlig gruvgas vilka kan utsättas för fara genom lättantändlig gruvgas.

Med avvikelse från direktiven 76/117/EEG och 79/196/EEG skall detta direktiv också gälla elektrisk utrustning avsedd för användning i sådana delar av installationer ovan jord som kan utsättas för fara genom explosiv gruvgas från ventilation under jord.

Artikel 2

I detta direktiv avses med *elektrisk utrustning* varje i en elektrisk installation ingående del eller varje annan elektrisk anordning.

Artikel 3

Fastställandet av vilka underjordiska delar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas som kan bli utsatta för fara genom lättantändlig gruvgas och vilka installationer ovan jord som kan bli utsatta för fara genom lättantändlig gruvgas från ventilation under jord överlätes åt medlemsstaternas initiativ.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna får inte med hänvisning till säkerhetsskäl som berör gruvgasantändning förbjuda försäljning eller fri handel eller användning för rätt ändamål av elektrisk utrustning som avses i artikel 1 och 2:

— om dess överensstämmelse med de harmoniserade standarderna intygas genom ett intyg om överensstämmelse enligt de villkor som fastställs i artikel 8 och genom att ett särskiljande märke som anges i artikel 11 används,

— om den avviker från harmoniserade standarder till följd av att ingen bestämmelse har införts i sådana standarder som gäller dess konstruktion och tillverkning, men verifieringarna och provningarna har fastställt att den erbjuder en säkerhetsgrad minst likvärdig med den som uppnås med utrustning som överensstämmer med de harmoniserade standarderna och detta är styrkt genom ett kontrollintyg utfärdat enligt de villkor som fastställs i artikel 9 och genom att det särskiljande märke som anges i artikel 11 används.

2. I detta direktiv betyder användning för rätt ändamål en användning av den elektriska utrustningen som är fastställd i bestämmelserna i de harmoniserade standarderna och an-tecknats i överensstämmelse- eller kontrollintyget, på platser där det finns risk för att gruvgas skall bilda en explosiv blandning med luft.

3. Installations- och användningsvillkoren skall förbli föremål för lagar och andra författningar i den berörda medlemsstaten, om de inte är föremål för andra gemenskapsbestämmelser.

4. Med de harmoniserade standarderna avses i detta direktiv Europastandarderna (EN) som anges i bilaga A och som ändrats i enlighet med bilaga B.

Artikel 5

1. Alla ändringar i bilagornas innehåll som behövs för att tekniska framsteg skall kunna beaktas skall antas i enlighet med den procedur som anges i artikel 7.

¹ EGT nr L 24, 30. 1. 1976, s. 45.

² EGT nr L 43, 20. 2. 1979, s. 20.

2. Varje fråga som berör de kontrollintyg som avses i andra strecksatsen i artikel 4.1 kan också undersökas enligt denna procedur.

Artikel 6

1. Den kommitté med begränsade befogenheter inom kommissionen för säkerhet och hälsa för gruvindustrin och andra utvinningsindustrier, bildad genom rådets beslut av den 9 juli 1957, den 11 mars 1965 och den 27 juni 1974 åläggs härmed att utföra de uppgifter som anges i artikel 5. Denna kommitté skall bestå av representanter för medlemsstaterna med en representant för kommissionen som ordförande.

2. Kommittén skall själv besluta om sina procedurreglar.

Artikel 7

1. Om det förfarande som behandlas i denna artikel tillgrips, skall ärendet föredras för kommittén av dess ordförande, antingen på hans eget initiativ eller på begäran från en representant för en medlemsstat.

2. Ordföranden skall för kommittén lägga fram ett förslag till åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall avge sitt yttrande om förslaget inom en tidsperiod som kan bestämmas av ordföranden med hänsyn till frågans angelägenhet. Minst 45 röster behövs för att kommittén skall kunna avge sitt yttrande, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt bestämmelserna i artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden skall inte rösta.

3. a) Kommissionen skall anta de föreslagna åtgärderna om dessa överensstämmer med kommitténs yttrande.
- b) Om de föreslagna åtgärderna inte överensstämmer med kommitténs yttrande eller om inget yttrande har lämnats, skall kommissionen utan dröjsmål lämna ett förslag till rådet om vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.
- c) Om rådet inte har vidtagit några åtgärder inom tre månader från datum för framläggande av förslaget, skall kommissionen godkänna de föreslagna åtgärderna.

Artikel 8

1. Det intyg om överensstämmelse som avses i första strecksatsen i artikel 4.1 skall utfärdas av ett av de godkända

organ som avses i artikel 14. Det skall intyga att typen av elektrisk utrustning ifråga överensstämmer med de harmoniserade standarderna.

En kopia av intyget om överensstämmelse skall överlämnas till medlemsstaterna och till kommissionen inom en månad från datum för utfärdandet av intyget.

Det godkända organ som har verifierat och provat den elektriska utrustningen skall upprätta en rapport, som skall finnas tillgänglig för medlemsstaterna.

2. Det godkända organ, som utfärdar intyget kan återkalla detta om den finner att det inte borde ha utfärdats eller om de villkor som föreskrivits av det godkända organet inte har uppfyllts. Det kan också återkalla intyget om tillverkaren släpper ut elektrisk utrustning på marknaden som inte överensstämmer med den typ av utrustning för vilken intyget har utfärdats.

Det godkända organet skall överlämna en kopia av dokumentet om återkallelse till kommissionen och till medlemsstaterna som skall se till att detta vidarebefordras till de godkända organen.

Skälen för en sådan återkallelse skall anges detaljerat. Återkallelsen skall offentliggöras i enlighet med punkt 4.

Sådana återkallelser samt varje vägran att utfärda ett intyg om överensstämmelse skall genast meddelas den berörda parten med ett besked om de möjligheter till prövning av besluten som står till förfogande enligt de lagar som gäller i medlemsstaterna och inom vilken tid en sådan prövning skall begäras.

3. Alla dokument som används för certifiering av elektrisk utrustning måste förvaras hos ursprungsorganet och skall om så behövs ställas till kommissionens och de andra medlemsstaternas förfogande för varje särskild undersökning som gäller säkerhet. Den konfidentiella karaktären hos sådana dokument skall respekteras.

4. Kommissionen skall säkerställa att relevanta utdrag ur dessa intyg om överensstämmelse publiceras i *Europeiska gemenskapens officiella tidning*.

Artikel 9

1. Det kontrollintyg som avses i andra strecksatsen i artikel 4.1 skall vara utfärdat av ett av de godkända organ som avses i artikel 14. Det skall bekräfta att en viss typ av elektrisk utrustning erbjuder en säkerhetsgrad som är minst likvärdig

med den som uppnås av utrustning som överensstämmer med de harmoniserade standarderna.

2. Innan det relevanta, godkända organet utfärdar kontrollintyget, skall medlemsstaten på intiativ av det godkända organet översända de dokument som har använts för certifieringen av den elektriska utrustningen, dvs specifikationerna för utrustningen, rapport om de verifieringar och provningar som genomförts av detta organ samt förslaget till kontrollintyg till kommissionen och de andra medlemsstaterna, vilka skall se till att detta översänds till de organ som de har godkänt. Inom fyra månader efter mottagandet av denna information kan sådana medlemsstater meddela den berörda medlemsstaten att de är av annan åsikt eller begära att ärendet hänskjuts till den kommitté, som anges i artikel 6. En kopia av varje meddelande skall tillställas kommissionen. All korrespondens skall vara konfidentiell.

3. Om ingen medlemsstat inom den i punkt 2 angivna tiden vare sig anmält avvikande mening eller begärt att ärendet skall hänskjutas till kommittén, skall medlemsstaten besluta om utfärdande av kontrollintyget.

4. Om så inte är fallet, skall kommissionen ta ställning till ansökan om kontrollintyget efter att ha erhållit kommitténs yttrande.

5. En kopia av kontrollintyget skall översändas till kommissionen och medlemsstaterna inom en månad efter utfärdandet av intyget. Medlemsstaterna skall se till att det vidarebefordras till de organ som de har godkänt. Det godkända organ som har verifierat och provat den elektriska utrustningen skall upprätta en slutrapport. Denna skall ställas till medlemsstaternas förfogande.

6. Det godkända organ som utfärdar ett kontrollintyg kan upphäva detta intyg om det finner att det inte borde ha utfärdats eller att de föreskrivna villkoren inte har uppfyllts. Det kan även upphäva ett sådant intyg om tillverkaren släpper ut elektrisk utrustning på marknaden som inte överensstämmer med den typ av utrustning, för vilken kontrollintyget har utfärdats.

Det godkända organet skall skicka en kopia av dokumenten om upphävande till kommissionen och till alla medlemsstater vilka skall se till att denna vidarebefordras till de organ som de har godkänt.

Orsakerna till ett sådant upphävande skall anges i detalj. Ett meddelande om upphävandet skall offentliggöras i enlighet med paragraf 8.

Sådana upphävanden och vägran att utfärda kontrollintyg skall omedelbart meddelas den berörda parten med ett besked om de

möjligheter till prövning av besluten som står till förfogande enligt de lagar som gäller i medlemsstaterna och inom vilken tid en sådan prövning skall begäras.

7. Alla dokument som används för certifiering av den elektriska utrustningen måste förvaras hos ursprungsorganet och skall om så behövs ställas till kommissionens och de andra medlemsstaternas förfogande för alla speciella undersökningar som gäller säkerhet. Den konfidentiella karaktären hos sådana dokument skall respekteras.

8. Kommissionen skall säkerställa att relevanta utdrag ur dessa kontrollintyg publiceras i *Europeiska gemenskapens officiella tidning*.

Artikel 10

Kopior av de dokument som anges i artikel 8.3 och artikel 9.7 skall överlämnas till innehavare av intyget på dennes begäran. Denne får fritt använda dem enligt eget önskemål.

Artikel 11

1. Gemenskapens särskiljande märke som fästs på utrustningen av tillverkaren skall intyga att utrustningen överensstämmer med den typ av utrustning som erhållit ett överensstämmelse- eller kontrollintyg och att den har genomgått alla tester och provningar antingen föreskrivna i de harmoniserade standarderna, om överensstämmelseintyg har utfärdats, eller åberopade i själva kontrollintyget.

Gemenskapens särskiljande märke är avbildat i stycket 1 i bilaga C. Detta märke skall påfästas på så sätt att det blir synligt, läsbart och varaktigt.

2. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att gemenskapens särskiljande märke är påsatt av tillverkaren endast om denne förfogar över ett giltigt överensstämmelse- eller kontrollintyg. De skall även vidta alla erforderliga åtgärder för att förbjuda att på utrustning, som inte omfattas av ett överensstämmelse- eller kontrollintyg används märken eller tecken som skulle kunna förväxlas med gemenskapens särskiljande märke.

3. Överensstämmelse- eller kontrollintyget kan föreskriva, att den elektriska utrustningen måste åtföljas av anvisningar som

förklarar de speciella villkoren för dess användning.

4. När kontrollintyget i enlighet med artikel 9 har utfärdats för en typ av elektrisk utrustning som inte överensstämmer med de harmoniserade standarderna, måste gemenskapens särskiljande märke kompletteras med den märkning som är angiven i avsnitt II i bilaga C.

5. En förebild för intyg om överensstämmelse finns i bilaga D.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall vidta alla erforderliga åtgärder för att säkerställa en tillräcklig övervakning av tillverkningen av elektrisk utrustning som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

1. Om en medlemsstat på grundval av en noggrann undersökning beslutar att elektrisk utrustning, trots att den överensstämmer med en typ av utrustning för vilken överensstämmelse- eller kontrollintyget har utfärdats utgör en säkerhetsrisk kan den temporärt förbjuda försäljning av utrustningen inom sitt territorium eller förelägga speciella villkor för den. Medlemsstaten skall omgående underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta och ange skälen för sitt beslut.

2. Kommissionen skall inom sex veckor samråda med medlemsstaterna. Den skall sedan utan dröjsmål avge sitt yttrande och vidta lämpliga åtgärder.

3. Om kommissionen anser att tekniska anpassningar till de harmoniserade standarderna är nödvändiga skall sådana anpassningar antas enligt den procedur som fastställts i artikel 7. Om så är fallet kan den medlemsstat som vidtagit skyddsåtgärder upprätthålla dessa tills anpassningarna träder i kraft.

Artikel 14

Varje medlemsstat skall till de övriga medlemsstaterna och till kommissionen överlämna en förteckning över de organ som godkänts av medlemsstaten för att verifiera och prova utrustningen och/eller utfärda överensstämmelse- och kontrollintyg samt meddela adresser för den skriftväxling som avses i artiklarna 8 och 9.

Ovan nämnda anmälan måste vara avslutad senast sex månader efter detta direktivs offentliggörande.

Varje medlemsstat skall genast rapportera varje förändring i dessa förteckningar.

Artikel 15

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning, som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 16

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 februari 1982.

På rådets vägnar

P. de KEERSMAEKER

Ordförande

*BILAGA A***EUROPASTANDARDER UPPRÄTTADE AV DEN EUROPEISKA KOMMITTÉN FÖR
ELEKTROTEKNISK STANDARDISERING CENELEC (COMITÉ EUROPÉEN DE
COORDINATION DES NORMES ELECTROTECHNIQUES)**

1. Explosionsskyddad elektrisk materiel. Allmänna fordringar. EN 50 014 (första upplagan, mars 1977) med ändring nr 1.
  2. Explosionsskyddad elektrisk materiel – Utförande med olja "o". EN 50 015 (första upplagan, mars 1977) med ändring nr 1.
  3. Explosionsskyddad elektrisk materiel – Utförande med övertrycksventilation "p". EN 50 016 (första upplagan, mars 1977) med ändring nr 1.
  4. Explosionsskyddad elektrisk materiel – Utförande med sand "q". EN 50 017 (första upplagan, mars 1977) med ändring nr 1.
  5. Explosionsskyddad elektrisk materiel – Utförande med explosionstät kapsling "d". EN 50 018 (första upplagan, mars 1977) med ändring nr 1.
  6. Explosionsskyddad elektrisk materiel – Utförande med höjd säkerhet "e". EN 50 019 (första upplagan, mars 1977) med ändring nr 1.
  7. Explosionsskyddad elektrisk materiel – Utförande med egensäkerhet "i". EN 50 020 (första upplagan, mars 1977) med ändring nr 1.
-

BILAGA B**Ändringar gjorda i de Europastandarder som är upptagna i bilaga A.****Tillägg 1****ELEKTRISKA APPARATER FÖR EXPLOSIONSFARLIGA OMGIVNINGAR I GRUPP I****ALLMÄNNA FORDRINGAR**

1. Ersätt texten i punkt 6.3 i Europastandard EN 50 014 (första upplagan, mars 1977) med:
"Kapslingar av plastmaterial med en yta projicerad i en godtycklig riktning större än 100 cm² eller som innehåller oskyddade metalldelar med en kapacitans till jord större än 3 pF under de mest ogynnsamma förhållanden som förekommer i praktiken skall vara så konstruerade att fara för antändning på grund av elektrostatiska laddningar är förebyggda under normala användningsförhållanden, underhåll och rengöring.

Detta krav skall uppfyllas:

- antingen genom lämpligt val av material, vars isolationsresistans, mätt enligt den metod som anges i punkt 22.4.7 i denna bilaga, inte får överskrida
  - 1 GΩ vid 23 ± 2 °C och 50 ± 5 % relativ fuktighet,
- eller
- 100 GΩ under extrema driftförhållanden med avseende på temperatur och fuktighet, specificerade för den elektriska apparaten. Tecknet "X" skall då placeras efter intygsreferensen såsom anges i punkt 26.2.9,
  - eller genom storleken, formen, utformningen eller genom andra skyddsmetoder, varvid frånvaron av farliga elektrostatiska laddningar skall verifieras genom faktiska provningar för antändning av en luft-metangasblandning med 8,5 ± 0,5 % metangas.

Om emellertid varje fara för antändning inte kan undvikas i konstruktionen, skall en varningsskylt ange vilka säkerhetsåtgärder som skall tillämpas under drift."

2. Ersätt texten i punkt 22.4.7 i Europastandard EN 50 014 (första upplagan, mars 1977) med:
"Resistansen skall provas direkt på själva delen om dess storlek medger detta, eller på ett provstycke bestående av en rektangulär platta med mått enligt figur 2, på vilken två parallella elektroder är målade på ytan med en ledande färg innehållande ett lösningsmedel som inte har någon inverkan på isolationsresistansen.

*Figur 2***Provstycke med elektroder målade med ledande färg.**

/Symbol/

(Mått i millimeter)

Provstyckets yta skall vara intakt och skall rengöras med destillerat vatten och sedan med isopropanol (eller något annat lösningsmedel som kan blandas med vatten och som inte kommer att påverka materialet i provstycket) och därefter på nytt med destillerat vatten, innan den torkas. Utan att ha blivit vidrörd av bara händer skall den sedan behandlas under 24 timmar under inverkan av den temperatur och fuktighet som krävs i punkt 6.3. Provet skall genomföras under samma förhållanden.

Den likspänning som appliceras mellan elektroderna i en minut skall vara $500 \text{ V} \pm 10 \text{ V}$.

Spänningen skall under provet vara så stabil, att man skall kunna bortse från den laddningsström som förorsakas av spänningsvariationer i jämförelse med den ström som flyter genom provstycket. I vissa fall kan detta innebära att batterier eller ackumulatörer måste användas.

Isolationsresistansen är lika med förhållandet mellan den likspänning som appliceras på elektroderna och den totala ström som flyter mellan dessa när spänningen har applicerats under en minut.

Möjliga metoder anges i bilaga C.

I de fall då rengöring skulle få en negativ inverkan på tillförlitligheten hos provningsresultaten kan en ytterligare provning genomföras utan föregående rengöring av provstycket."

Tillägg 2

ELEKTRISKA APPARATER FÖR EXPLOSIONSFARLIGA OMGIVNINGAR I GRUPP I

EXPLOSIONSTÄTA KAPSLINGAR "d"

1. Lägg till följande till Europastandard EN 50 018 (första upplagan, mars 1977):

"11.7. Isolationsmaterial i explosionstäta kapslingar i grupp I, som är utsatta för elektriska påkänningar som kan förorsaka ljusbågar i luft och som beror på märkströmmar högre än 16 A (i kopplingsanordningar som effektbrytare, kontaktorer, fränskiljare), skall klara en provning av krypströmshållfastheten enligt IEC-publikation 112. Denna provning skall genomföras med 50 droppar vid 400 V spänning, men med en lösning innehållande $(0,1 \pm 0,002)$ viktprocent ammoniumklorid och $(0,5 \pm 0,002)$ viktprocent natriumalkylnaftalinsulfonat i destillerat eller avjoniserat vatten. Lösningens resistivitet vid $(23 \pm 1 \text{ }^\circ\text{C})$ är $(170 \pm 5) \Omega\cdot\text{cm}$.

De ovan nämnda isolationsmaterial, som inte blir godkända i denna provning kan emellertid användas, om deras volym är begränsad till 1 procent av den tomma kapslingens totala volym eller om en lämplig detektoranordning möjliggör att strömtillförseln till kapslingen bryts på matningssidan, innan isolationsmaterialets eventuella sönderfall leder till farliga tillstånd. Provningsanstalten skall bekräfta, att en sådan anordning finns och att den fungerar."

2. Ersätt texten i punkt 12.3 i Europastandard EN 50 018 (första upplagan, mars 1977) med följande:

"12.3.1. Hos mekaniskt eller elektriskt förreglade stickproppar och uttag skall bredden och gapet hos de explosionsskyddade spalterna i den explosionstäta kapslingen bestämmas av den volym, som existerar i kontaktöppningsögonblicket.

12.3.2. Den explosionstäta kapslingens egenskaper, skyddstyp "d" för mekaniskt eller elektriskt förreglade stickproppar och uttag skall bibehållas i händelse av en intern explosion, både när stickproppar och uttag är sammankopplade och i kontaktöppningsögonblicket.

12.3.3 Den fasta delen i ett kontaktdon med propp och uttag skall bibehålla samma explosionsbeständiga egenskaper som den kapsling i vilken den är monterad, även om den rörliga delen avlägsnas."

3. Lägg till följande anmärkning efter den andra paragrafen i punkt 14.1.1 i Europastandard EN 50 018 (första upplagan, mars 1977):

"Anmärkning: Framför allt är det möjligt att prova kapslingarna utan de inneslutna apparaterna. I så fall skall provningsanstalten, på grundval av förslag från tillverkaren, i intyget ange vilka typer av inkapslade apparater som är tillåtna samt hur de skall monteras."

4. Lägg till ett nytt avsnitt i Europastandard EN 50 018 (första upplagan, mars 1977):

AVSNITT IV

ÖVRIGA FORDRINGAR

16. Kopplingsutrustningar

Explosionstäta kapslingar i grupp I innehållande elkopplare vilka under drift förorsakar ljusbågar eller gnistor som skulle kunna antända en explosiv blandning skall uppfylla följande krav.

16.1 Frånskiljaranordningar

Alla åtkomliga ledare med undantag av dem som ingår i kretsar med egensäkerhet i överensstämmelse med Europastandard EN 50 020 eller dem som är avsedda för jordning, skall kunna skiljas från strömkällan med hjälp av en frånskiljningsanordning innan den explosionstäta kapslingen öppnas.

Frånskiljaranordningar i sådana explosionstäta kapslingar skall vara

16.1.1. antingen monterade inuti den explosionstäta kapslingen och i detta fall skall de delar, som fortfarande är spänningssatta efter det att frånskiljaranordningen har öppnats, skyddas av en av de standardskyddstyper som är angivna i Europastandard EN 50 014, "Allmänna fordringar", och åtkomlighet till dem skall förhindras genom ett lock med skylten "FÅR EJ ÖPPNAS UNDER SPÄNNING". Detta gäller inte de alljämt spänningssatta delar, som hör till kretsar med egensäkerhet i överensstämmelse med Europastandard EN 50 020 "egensäkerhet "I".

(Anmärkning: När det gäller skyddstypen "förhöjd säkerhet "e" enligt Europastandard EN 50 019, kan den angivna skyddsformen IP 54 sänkas till IP 20.)

16.1.2. eller monterade inuti en annan kapsling som överensstämmer med en av de standardskyddstyper som är angivna i Europastandard EN 50 014, "Allmänna fordringar".

16.1.3. eller består av en stickpropp och uttag som överensstämmer med kraven i punkt 12.3 i denna europeiska standard.

16.2 Luckor eller lock

16.2.1. Snabbverkande luckor eller lock

Dessa luckor eller lock skall vara mekaniskt förreplade med en frånskiljare så att

- a) kapslingen bibehåller egenskaperna hos en explosionstät kapsling av skyddstyp "d" så länge frånskiljaren är sluten, och
- b) frånskiljaren kan slutas endast när dessa luckor eller lock garanterar egenskaperna hos den explosionstäta kapslingen, skyddstyp "d".

16.2.2. Luckor eller lock fastsatta med skruvar:

Dessa luckor eller lock skall förses med skylten "FÅR EJ ÖPPNAS UNDER SPÄNNING"

16.3 Kompletterande villkor

Alla explosionstäta kapslingar med luckor eller lock fastsatta med skruvar (se punkt 16.2.2) är föremål för följande kompletterande villkor:

16.3.1 Märkningen skall innefatta tecknet "X", definierat i Europastandard EN 50 014, "Allmänna fordringar".

16.3.2. Intyget skall ange de villkor för användningen, som måste iaktas för att garantera säkerheten.

Anmärkning: De användningsvillkor som skall specificeras i intyget, beror på vilken typ av apparat som finns i den explosionstäta kapslingen:

- Om kapslingen endast innehåller en frånskiljare, möjligen med hjälpkontakter samt samlingskenor och kopplingar, skall intyget ange att kapslingen inte får innehålla någon annan elektrisk komponent.
- Om kapslingen får innehålla andra elektriska komponenter, skall intyget ange att en frånskiljaranordning skall installeras nära kapslingen.

17. Lamphållare och lampsocklar

17.1 Följande krav gäller för lamphållare och lampsocklar som tillsammans skall bilda en explosionstät kapsling av skyddstyp "d", så att de kan användas i armaturer med förhöjd säkerhet, skyddstyp "e".

17.2 Den anordning som förhindrar att lampor lossnar, vilken krävs i punkt 4.3.3 i Europastandard EN 50 019,

"förhöjd säkerhet "e", kan utelämnas i gängade lamphållare försedda med en snabbverkande brytare i en explosionstät kapsling, skyddstyp "d", som bryter alla poler i lampkretsen innan kontakten upphör.

17.3 Hållare för cylindriska socklar

17.3.1. Hållare för lysrör skall:

- vara av enstiftstyp samt
- överensstämma med IEC-publikation 61.2.

17.3.2. Andra hållare: Bredden av den explosionsskyddade spalten mellan hållare och sockel i kontaktöppningsögonblicket skall vara minst 10 mm.

17.4. Hållare för gängade socklar

Den gängade delen av hållaren skall vara av ett material som är korrosionsbeständigt under de driftförhållanden som kan förväntas.

17.4.2. När lampan skruvas ur skall i kontaktöppningsögonblicket minst två hela gängvarv kvarstå i kontakt.

17.4.3. I gängade lamphållare E 27 och E 40 för elektriska apparater i grupp IIB och IIC, skall elektrisk kontakt åstadkommas med hjälp av fjäderbelastade kontakter. Vid isättning och borttagning av lampan skall dessutom kontakten slutas och brytas inne i den explosionståta kapslingen, skyddstyp "d", i grupp IIC.

Anmärkning: Kraven i 17.4.3. är inte obligatoriska för elektriska apparater i grupp I och IIA och inte heller för gängade lamphållare E 10 och E 14."

Tillägg 3

ELEKTRISKA APPARATER FÖR EXPLOSIONSFARLIGA OMGIVNINGAR I GRUPP I

EGENSÄKERHET "I"

EGENSÄKRA ELEKTRISKA SYSTEM

Anmärkning: I gruvor med risk för lättantändlig gruvgas i Förbundsrepubliken Tyskland används ordet "Anlage" i stället för "system".

1. Omfattning

1.1. Denna bilaga innehåller de särskilda kraven för konstruktion och provning av egensäkra elektriska system som helt eller delvis är avsedda för installation i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas, för att säkerställa att sådana elektriska system inte skall försaka en explosion i den omgivande atmosfären.

1.2. Detta tillägg kompletterar Europastandard En 50 020, "egensäkerhet "i", (första upplagan, mars 1977), vars krav gäller konstruktion och provning av egensäkra elektriska apparater och tillhörande elektriska apparater.

1.3. Denna bilaga ersätter inte installationsföreskrifterna för egensäkra elektriska apparater, tillhörande elektriska apparater och egensäkra elektriska system.

2. Definitioner

2.1 Följande definitioner, specifika för egensäkra elektriska system, gäller i denna bilaga. De kompletterar de definitioner som anges i Europastandarderna EN 50 014 "Allmänna fordringar" och EN 50 020, "Egensäkerhet "i" ".

2.2. Egensäkert elektriskt system

En grupp sammankopplade elektriska apparater, definierad i ett beskrivande systemdokument, i vilken sammankopplingskretsarna eller delar av sådana kretsar, avsedda för användning i en explosionsfarlig omgivning, är egensäkra kretsar och som uppfyller kraven i denna bilaga.

2.3 Certifierade egensäkra elektriska system

Ett elektriskt system som överensstämmer med punkt 2.2, för vilket en provningsanstalt har utfärdat ett systemintyg som intyggar att det elektriska systemet är av en typ som överensstämmer med denna bilaga.

Anm. 1: Det är inte nödvändigt att varje elektrisk apparat i ett egensäkert elektriskt system certifieras separat, men den måste kunna identifieras på lämpligt sätt.

Anm. 2: I den utsträckning som de nationella installationsföreskrifterna gör det möjligt kan elektriska system installeras utan ytterligare intyg, om de överensstämmer med punkt 2.2, för vilka kännedom om de elektriska parametrarna för de enheter av certifierade egensäkra elektriska apparater, certifierade, tillhörande elektriska apparater, icke certifierade anordningar som överensstämmer med punkt 1.3 i Europastandard EN 50 014, "Allmänna fordringar" samt kännedom om komponenternas och det förbindande kablagens elektriska och fysikaliska parametrar gör det möjligt att entydigt dra slutsatsen att egensäkerheten är bibehållen.

2.4. Tillbehör

Elektriska apparater som endast innehåller komponenter för anslutning och omkoppling av egensäkra kretsar och som inte inverkar på systemets egensäkerhet, till exempel anslutningsdosor, kopplingsdosor, stickproppar och uttag samt liknande enheter, strömmställare m.m.

3. Kategorier av egensäkra elektriska system

3.1. Egensäkra elektriska system eller delar därav skall placeras i en av de båda kategorierna "ia" eller "ib". Kraven i denna bilaga gäller för båda kategorierna, om inget annat specificerats.

Anmärkning: Egensäkra elektriska system eller delar därav kan tillhöra kategorier som skiljer sig från kategorierna för egensäkra elektriska apparater och tillhörande elektriska apparater som ingår i systemet eller i en del av detta. Olika delar av ett egensäkert elektriskt system kan också tillhöra olika kategorier.

3.2. Kategori "ia"

Egensäkra elektriska system eller delar därav, tillhör kategori "ia" om de uppfyller kraven för egensäkra elektriska apparater inom kategori "ia" (se punkt 4.1 i Europastandard EN 50 020, "Egensäkerhet") bortsett från att det egensäkra elektriska systemet i sin helhet skall betraktas som en enskild elektrisk apparat.

3.3. Kategori "ib"

Egensäkra elektriska system eller delar därav tillhör kategori "ib" om de uppfyller kraven för elektriska apparater inom kategori "ib" (se punkt 4.2 i Europastandard EN 50 020, "Egensäkerhet") bortsett från att det egensäkra elektriska systemet i sin helhet skall anses vara en enskild elektrisk apparat.

4. Förbindelseledningar i ett egensäkert elektriskt system

4.1. De elektriska parametrarna och alla kännetecken för förbindelseledningarna som är specifika för ett egensäkert elektriskt system skall i den utsträckning som egensäkerheten är beroende av dem specificeras i certifieringsdokumenten för detta elektriska system.

4.2. Om en flerledarkabel innehåller förbindningar vilka ingår i mer än en egensäker krets, skall kabeln uppfylla följande krav:

4.2.1. Isoleringens radiella tjocklek skall anpassas till ledarens diameter. Om polyeten används får den radiella tjockleken inte understiga 0,2 mm.

4.2.2. Innan en flerledarkabel levereras från tillverkarens fabrik skall den genomgå dielektriska växelspanningsprov, specificerade antingen i punkt 4.2.2.1. eller i 4.2.2.2. Att dessa provningar varit framgångsrika skall intygas genom ett provningsintyg, som utfärdas av kabeltillverkaren.

4.2.2.1. Antingen provas varje ledare innan den monteras i kabeln vid en spänning lika med 3000 V (effektivvärde) + (2000 gånger den radiella tjockleken av isoleringen i mm) V. Den färdiga kabeln provas då enligt följande:

- Först under en spänning lika med 500 V (effektivvärde), applicerad mellan alla kabelns armeringar eller skärmar sammankopplade elektriskt och bunten med alla elektriskt sammankopplade ledare.
- Därefter under en spänning lika med 1 000 V (effektivvärde) applicerad mellan en bunt som består av ena hälften av alla elektriskt sammankopplade ledare och bunten med den andra hälften av ledarna.

4.2.2.2. Eller också provas den färdiga kabeln enligt följande:

- Först under en spänning lika med 1 000 V (effektivvärde), applicerad mellan alla armeringar eller skärmar i kabeln, elektriskt sammankopplade och en bunt med alla ledare elektriskt sammankopplade.
- Därefter under en spänning lika med 2 000 V (effektivvärde) applicerad successivt mellan varje ledare i kabeln och den bunt som bildas av alla de andra ledarna elektriskt sammankopplade.

4.2.3. De provningar som föreskrivs i 4.2.2. skall genomföras med en växelspanning med i huvudsak sinusformad våg vid en frekvens mellan 48 och 62 Hz, erhållen från en transformator med lämplig effekt med hänsyn till kabelns kapacitet. När dielektriska prov genomförs med färdiga kablar, skall spänningen jämnt ökas upp till det specificerade värdet under en tidsperiod som inte understiger 10 sekunder och sedan verka under minst 60 sekunder.

Dessa provningar genomförs av kabeltillverkaren.

4.3. Inget fel mellan ledare i en flerledarkabel behöver beaktas om ett av följande två villkor är uppfyllt:

4.3.1. Kabeln överensstämmer med punkt 4.2 och varje enskild egensäker krets är omsluten av en ledande skärm med minst 60 procent täckning.

Anmärkning: Den eventuella förbindelsen mellan skärmen och jord eller ramverk kommer att specificeras i installationsföreskrifterna.

4.3.2. Kabeln överensstämmer med punkt 4.2, är effektivt skyddad mot skador och varje egensäker krets i kabeln har vid normal drift en toppspänning lika med eller mindre än 60 volt.

Om en flerledarkabel överensstämmer med punkt 4.2 men inte med 4.3 och endast innehåller egensäkra kretsar som utgör delar av ett enda egensäkert elektriskt system, skall fel beaktas mellan upp till 4 ledare i kabeln, utöver tillämpningen av antingen punkt 3.2 eller 3.3.

4.5. Om en flerledarkabel överensstämmer med punkt 4.2 men inte med 4.3 och innehåller egensäkra kretsar som utgör delar av olika egensäkra elektriska system, skall varje egensäker krets som ingår i kabeln ha en säkerhetsfaktor minst 4 gånger den som krävs antingen i 3.2 eller i 3.3.

4.6. Om en flerledarkabel inte överensstämmer med 4.2 och 4.3, skall varje antal fel mellan kabelns ledare beaktas utöver tillämpningen av 3.2 eller 3.3.

4.7. Certifieringsdokumenten för det egensäkra elektriska systemet skall specificera de användningsvillkor som härrör från tillämpningen av 4.3 till 4.6.

5. Tillbehör som används i egensäkra elektriska system

De tillbehör som är upptagna i certifieringsdokumenten såsom delar av ett egensäkert elektriskt system skall uppfylla följande :

- punkt 6 och 7 i Europastandard EN 50 014, "Allmänna fordringar",
- punkt 5 och punkt 10.3 i Europastandard EN 50 020 ,
"Egensäkerhet "I".

Tillbehörens märkning skall minst omfatta tillverkarens namn och registrerat varumärke.

Anmärkning: Användning av ej certifierade tillbehör är beroende av installationsbestämmelserna.

6. Typprovningar

Egensäkra elektriska system skall typprovas i enlighet med de typprovningskrav som anges i punkt 9 i Europastandard En 50 020, "Egensäkerhet "I"", men med beaktande av punkt 4 i denna bilaga.

7. Märkning av egensäkra elektriska system

Certifierade egensäkra elektriska system skall märkas av innehavaren av intyget för detta system på minst en elektrisk apparat placerad på ett strategiskt ställe. Märkningen skall innefatta minimimärkningen enligt punkt 26.5 i Europastandard EN 50014, "Allmänna fordringar", samt bokstäverna "SYST".

BILAGA C

ELEKTRISKA APPARATER FÖR EXPLOSIONSFARLIGA OMGIVNINGAR I
GRUPP I

I. GEMENSKAPENS SÄRSKILJANDE MÄRKE

/Symbol/

b = 0,5 a

C = 0,25 a

e ≥ 0,03 a

II. MÄRKNING AV ELEKTRISKA APPARATER SOM OMFATTAS AV ETT KONTROLL-
INTYG

Om en typ av elektriska apparater som inte överensstämmer med de harmoniserade standarderna har beviljats ett kontrollintyg enligt vad som anges i artikel 9, måste gemenskapens särskiljande märke kompletteras med minst följande:

1. Symbolen "S" som anger att detta är en elektrisk apparat som är lämplig för användning i gruvor med lättantändlig gruvgas och som erhållit kontrollintyg. Denna symbol skall anges omedelbart efter det särskiljande märket som visas här nedan.
2. De sista två siffrorna i det år då kontrollintyget utfärdats.
3. Kontrollintygets serienummer för detta år.
4. Namnet på eller symbolen för det organ som godkänts för att utfärda intyget.
5. Tillverkarens namn eller dennes registrerade varumärke.
6. Tillverkarens typbeteckning.
7. Tillverkarens serienummer.
8. Om provningsanstalten anser att det är nödvändigt att ange speciella villkor för säker användning, skall tecknet "X" placeras efter intyghänvisningen.
9. Varje märkning som normalt krävs i konstruktionsstandarderna för den elektriska apparaten.
10. Varje ytterligare märkning som anses nödvändig av det organ som godkänts för att utfärda intygen.

/(symbol/

$$b = 0,5 a$$

$$c = 0,25 a$$

$$e \geq 0,03 a$$

BILAGA D

Plats för namn och adress, telefon och telexnummer för det organ som godkänts för att utfärda intygen.

ELEKTRISKA APPARATER ELLER SYSTEM FÖR GRUVOR MED RISK FÖR LÄTTAN-
TÄNDLIG GRUVGAS

1. **INTYG OM ÖVERENSSTÄMMELSE**
  2. Namn eller symbol för det organ som godkänts för att utfärda intygen – de sista två siffrorna i det år då intyget utfärdats – intygets serienummer – och då så är tillämpligt tecknet "X".
  3. Detta intyg utfärdas för följande:
    - Identifiering av den elektriska apparat eller det system som certifierats.
    - Typ eller typer som certifierats.
  4. a) Tillverkad av:
Tillverkarens namn och adress.
  - b) Inlämnad för certifiering av:
Sökandens namn och adress.
  5. Dessa elektriska apparater eller system och godtagbara varianter därav är specificerade i bilagan till detta intyg och i de beskrivande dokument som åberopats däri.
  6. Namn och symbol, godkänt organ i enlighet med artikel 14 i rådets direktiv 82/130/EEG av den 15 februari 1982:
    - intygar att dessa elektriska apparater har befunnits överensstämma med följande harmoniserade Europastandarder:

(Räkna upp alla tillämpliga Europastandarder, deras utgivningsår, räkna upp tillämpliga nationella standarder. Ange, om så behövs, tillämplig bilaga till det rådsdirektiv som anges ovan.)

och har med framgång klarat typverifieringen och provningskraven enligt dessa standarder,
    - intygar att en konfidentiell provningsrapport har upprättats om dessa verifieringar och provningar.

(Om tillämpligt ge provningsrapportens nummer.)
  7. Koderna för den elektriska apparaten är:
EEx, symbolen/symbolerna för skyddstypen/typerna, I.
  8. Detta intyg får endast reproduceras i sin helhet och utan någon ändring.
- Blad /...
- Siffran på vänster sida om snedstreckat anger sidnummer, siffran på höger sida om snedstreckat anger antal sidor i intyget inklusive bilaga.
9. Intyg om överensstämmelse – upprepa punkt 2 ovan.
  10. Genom märkning av levererade elektriska apparater, intygar tillverkaren på eget ansvar, att dessa elektriska apparater överensstämmer med de beskrivande dokument som anges i bilagan till detta intyg och att den har uppfyllt de alltester och provningar som krävs i de harmoniserade Europastandarder som anges i punkt 6 ovan.

11. Den levererade elektriska apparaten har rätt att bära gemenskapens särskiljande märke, definierat i bilaga C till det rådsdirektiv som anges i punkt 6 ovan. Märket är återgivet på detta intygets första sida och skall anbringas på den elektriska apparaten på ett sådant sätt att det blir synligt, läsbart och varaktigt.
  12. Om tecknet "X" har placerats efter intygets nummer, innebär detta att den elektriska apparaten är föremål för speciella villkor för säker användning, specificerade i bilagan till detta intyg.
  13. Plats och datum (år, månad och dag) för utfärdande av intyget.
  14. Chef för det organ som utfärdar intyget (underskrift).
-

Bilaga

- A1. — Identifiering av den certifierade elektriska apparaten eller det certifierade elektriska systemet
— Certifierad typ/certifierade typer

- A2. **Beskrivning av den certifierade elektriska apparaten eller det certifierade elektriska systemet**
- .....
- .....

- A3. **Beskrivande dokument**
- .....
- .....

- A4. **Särskilda data för den eller de typer av skydd som berörs¹**
- .....
- .....

- A5. **Märkning av den certifierade elektriska apparaten**

Märkningen skall vara synlig, läsbar och varaktig och skall innehålla följande:

1. Se punkt 26 i Europastandard EN 50 014 "Allmänna fordringar", och om så är tillämpligt de specifika Europastandarder för den typ/de typer av skydd som berörs. Om intyget omfattar mer än en certifierad typ skall varje typ specificeras fullständigt. Ordet "eller" skall infogas mellan varje typ.
2. Den märkning som normalt krävs i standarderna för konstruktion av den berörda elektriska apparaten.

Se punkt 26.2.11 i Europastandard EN 50 014, "Allmänna fordringar".

- A6. **Tester och provningar**

Ange vilka tester och provningar varje elektrisk apparat skall genomgå innan den levereras i enlighet med kraven i Europastandard EN 50 014, "Allmänna fordringar", och enligt de specifika Europastandarderna för den eller de typer av skydd som berörs. Hänvisning skall ges till dessa krav.

Skriv "Inga" om detta ej är tillämpligt.

- A7. **Speciella villkor för säker användning**

Ange villkoren när tecknet "X" har placerats efter intygets serienummer. Skriv "Inga" om detta ej är tillämpligt.

---

¹ Till exempel i fråga om egensäkerhet, begränsande kännetecken för externa kretsar (se punkt 10.1 i Europastandard EN 50 020 "Egensäkerhet "i").

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 2 december 1987

om anpassning till tekniska framsteg av rådets direktiv 82/130/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas

(88/35/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 82/130/EEG¹, och särskilt artikel 7 i detta, och

med beaktande av följande:

Med hänsyn till det aktuella läget i fråga om tekniska framsteg, är det nödvändigt att anpassa innehållet i de harmoniserade standarder som anges i bilaga A till direktiv 82/130/EEG.

För att ta de harmoniserade standardernas aktuella tillstånd med i beräkningen är det nödvändigt att ändra bilaga B till direktivet 82/130/EEG.

Med tanke på de erfarenheter som gjorts efter det att direktiv 82/130/EEG antogs förefaller det lämpligt att ändra bilaga C till detta.

De åtgärder, som fastställs i detta direktiv, överensstämmer med det yttrande som avgetts av kommittén med begränsade befogenheter inom kommissionen för säkerhet och hälsa för gruvindustrin och andra utvinningsindustrier, som ålagts att genomföra en anpassning till tekniska framsteg av direktivet om avskaffande av tekniska handelshinder inom området elektrisk utrustning för användning i explosionsfarliga omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 82/130/EEG ändras på följande sätt:

1. Bilagorna A och C ersätts av bilagorna A och C till detta direktiv.

2. Bilaga B ändras i enlighet med bilaga B till detta direktiv.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1988. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Till den 1 januari 2005 skall medlemsstaterna emellertid fortsätta att tillämpa de åtgärder som anges i artikel 4 i direktiv 82/130/EEG i fråga om elektrisk utrustning, vars överensstämmelse med de harmoniserade standarderna intygas genom det intyg om överensstämmelse som avses i artikel 8 i direktiv 82/130/EEG, förutsatt att intyget har utfärdats före den 31 december 1988.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 2 december 1987.

På kommissionens vägnar

Manuel MARIN

Vice ordförande

¹ EGT nr L 59, 2.3.1982, s. 10.

BILAGA A

EUROPASTANDARDER

fastställda av CENELEC, rue Bréderode, PO Box 5, B-1000 Bryssel

De intyg som utfärdas i överensstämmelse med detta direktiv skall betecknas som "intyg av generation B". Bokstaven B skall sättas i början av serienumret för varje sådant intyg.

Nummer	Rubrik	Utgåva	Datum	Anm.
EN 50014	Explosionsskyddad elektrisk materiel: allmänna fordringar Ändring 1 Ändring 2 Ändring 3 och 4	1	mars 1977 juli 1979 juni 1982 december 1982	1 1
EN 50015	Explosionsskyddad elektrisk materiel: Utförande med olja "o" Ändring 1	1	mars 1977 juli 1979	
EN 50016	Explosionsskyddad elektrisk materiel: Utförande med övertrycksventilation "p" Ändring 1	1	mars 1977 juli 1979	
EN 50017	Explosionsskyddad elektrisk materiel: Utförande med sand "q" Ändring 1	1	mars 1977 juli 1979	
EN 50018	Explosionsskyddad elektrisk materiel: Utförande med explosionstät kapsling "d" Ändring 1 Ändring 2	1	mars 1977 juli 1979 december 1982	
EN 50019	Explosionsskyddad elektrisk materiel: Utförande med höjd säkerhet "e" Ändring 1 Ändring 2	1	mars 1977 juli 1979 september 1983	
EN 50020	Explosionsskyddad elektrisk materiel: Utförande med egen-säkerhet "i" Ändring 1	1	mars 1977 Ändring 1979	1

¹ se bilaga B.

BILAGA B

Ändringar och tillägg till de Europastandarder som specificerats i bilaga A

TILLÄGG 1**ELEKTRISKA APPARATER FÖR EXPLOSIONSFARLIGA OMGIVNINGAR I GRUPP I****ALLMÄNNA FORDRINGAR**

(Europastandard EN 50 014)

Ersätt texten i 6.3.1 i tillägg 3 (december 1982) till Europastandard 50 014 med följande text:

"6.3.1 Elektrisk materiel i grupp 1

"Kapslingar av plastmaterial med en yta projicerad i godtycklig riktning större än 100 cm² eller som innehåller oskyddade metalldelar med en kapacitans till jord större än 3 pF under de mest ogynnsamma förhållanden som förekommer i praktiken skall vara så konstruerade att fara för antändning på grund av elektrostatiska laddningar är förebyggda under normala användningsförhållanden, underhåll och rengöring.

Detta krav skall uppfyllas

- antingen genom lämpligt val av material, vars isolationsresistans, mätt enligt den metod som anges i punkt 22.4.7 i denna Europastandard, inte får överskrida
  - 1 GΩ vid 23 ± 2 °C och 50 ± 5 % relativ fuktighet,eller
- 100 GΩ under extrema driftförhållanden med avseende på temperatur och fuktighet, specificerade för den elektriska apparaten. Tecknet "X" skall då placeras efter intygspreferensen såsom anges i punkt 26.2.9,
- eller genom storleken, formen, utformningen eller genom andra skyddsmetoder. Frånvaron av farliga elektrostatiska laddningar skall verifieras genom faktiska provningar för antändning av en luft-metanblandning med 8,5 ± 0,5 % metan.

Om emellertid faran för antändning inte kan undvikas i konstruktionen, skall en varnings-skylt ange vilka säkerhetsåtgärder som skall tillämpas under drift."

Tillägg 2

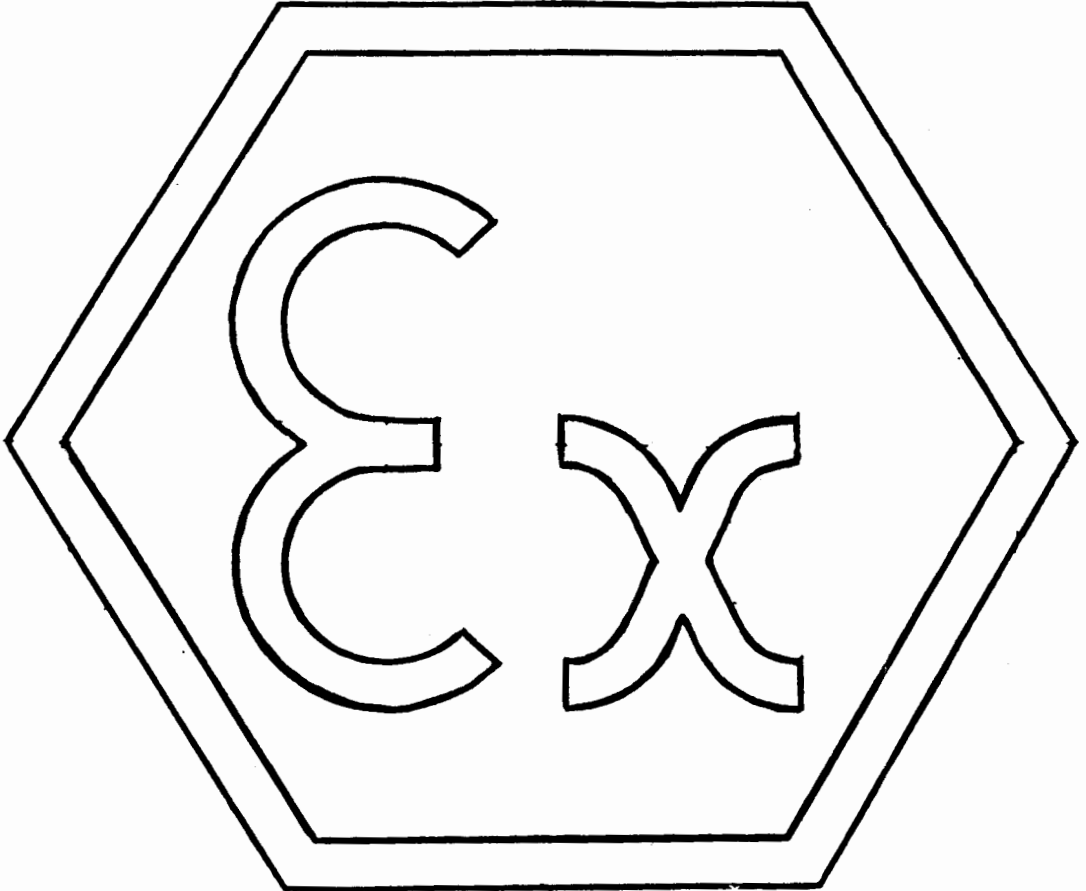
Makulera hela texten i tillägg 2 i bilaga B till direktivet 82/130/EEG.

Tillägg 3

Behåll texten i tillägg 3 i bilaga B till direktivet 82/130/EEG utan ändring.

---

*BILAGA C***ELEKTRISKA APPARATER FÖR EXPLOSIONSFARLIGA OMGIVNINGAR I GRUPP I****I. GEMENSKAPENS SÄRSKILJANDE MÄRKE****II. MÄRKNING AV ELEKTRISKA APPARATER SOM OMFATTAS AV ETT KONTROLLINTYG**

Om en typ av elektriska apparater som inte överensstämmer med de harmoniserade standarderna har beviljats ett kontrollintyg enligt vad som anges i artikel 9, måste gemenskapens särskiljande märke kompletteras med minst följande:

1. Symbolen "S" som anger att detta är en elektrisk apparat som är lämplig för användning i gruvor med lättantändlig gruvgas och som omfattas av ett kontrollintyg. Denna symbol skall anges omedelbart efter det särskiljande märket som visas här nedan.
  1. a) Symbolen "I" för gruppen av apparater.
  2. De sista två siffrorna i det år då kontrollintyget utfärdats.
  3. Kontrollintygets serienummer för detta år.

4. Namn eller symbol för det organ som godkänts för att utfärda intyget.
5. Tillverkarens namn eller dennes registrerade varumärke.
6. Tillverkarens typbeteckning.
7. Tillverkarens serienummer.
8. Om provningsanstalten anser att det är nödvändigt att ange speciella villkor för säker användning, skall tecknet "X" placeras efter intygshänvisningen.
9. Varje märkning som normalt krävs i konstruktionsstandarderna för den elektriska apparaten.
10. Varje ytterligare märkning som anses nödvändig av det organ som godkänts för att utfärda intygen.

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 30 april 1991

om anpassning till tekniska framsteg av rådets direktiv 82/130/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om elektrisk utrustning avsedd för användning i potentiellt explosiva omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas.

(91/269/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

2. Bilaga B ändras i enlighet med bilaga B till detta direktiv.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

Artikel 2

med beaktande av rådets direktiv 82/130/EEG av den 15 februari 1982 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om elektrisk utrustning för användning i potentiellt explosiva omgivningar i gruvor med risk för lättantändlig gruvgas¹, senast ändrad genom direktiv 88/35/EEG², och särskilt artikel 7 där, och

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som krävs för att följa detta direktiv senast den 30 juni 1992 och skall genast underrätta kommissionen om detta.

med beaktande av följande:

När medlemsstaterna antar dessa bestämmelser, skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning vid tiden för deras officiella offentliggörande. Proceduren för en sådan hänvisning skall fastställas av medlemsstaterna.

Med hänsyn till de tekniska framstegens nuvarande nivå är det nu nödvändigt att anpassa innehållet i de harmoniserade standarder som anges i bilaga A i direktiv 82/130/EEG.

Medlemsstaterna skall till kommissionen översända texten till de nationella åtgärder som de beslutar om i enlighet med detta direktiv.

Med hänsyn till de erfarenheter som gjorts sedan direktiv 82/130/EEG antogs, förefaller det lämpligt att ändra bilaga C till detta direktiv.

2. Till den 31 december 2009 skall emellertid medlemsstaterna fortsätta att tillämpa de åtgärder som anges i artikel 4 i direktiv 82/130/EEG vad beträffar utrustning, för vilken överensstämmelse med de harmoniserade standarderna bekräftas av det typcertifikat som anges i artikel 8 i direktiv 82/130/EEG, under förutsättning att detta certifikat utfärdats före den 1 januari 1993.

Med hänsyn till beskaffenheten hos ovan nämnda utrustning är det nödvändigt att vidta åtgärder för en övergångsperiod för att göra det möjligt för industrin att anpassa sig till ändringarna i standarderna.

Artikel 3

De åtgärder som anges i detta direktiv står i överensstämmelse med det yttrande som avgetts av kommittén med begränsade befogenheter för säkerhet och hälsa, för gruvindustrin och andra utvinningsindustrier.

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Utfärdat i Bryssel den 30 april 1991.

Artikel 1

Direktiv 82/130/EEG ändras härmed enligt följande:

1. Bilagorna A och C ersätts av bilagorna A och C till detta direktiv.

För kommissionen

Vasso PAPANDREOU

Medlem av kommissionen

¹ EGT nr L 59, 2.3.1982, s. 10.

² EGT nr L 20, 26.1.1988, s. 28.

RÅDETS DIREKTIV

av den 3 maj 1989

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektromagnetisk kompatibilitet

(89/336/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att vidta åtgärder i syfte att successivt etablera den inre marknaden fram till 31 december 1992, en inre marknad som omfattar ett område utan inre gränser, inom vilket fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital garanteras.

Medlemsstaterna är ansvariga för att tillhandahålla tillfredsställande skydd för radiokommunikation och utrustning, apparater eller system, vars funktion kan försämrats av elektromagnetiska störningar som orsakas av elektriska och elektroniska apparater, mot försämring orsakad av sådana störningar.

Medlemsstaterna är också ansvariga för att nät för distribution av elektrisk energi skyddas från elektromagnetiska störningar som kan påverka dem och som en följd därav utrustning som försörjs av dem.

Rådets direktiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om det inledande skedet av erkännandet av typgodkännande av terminalutrustning för telekommunikation⁴ omfattar i synnerhet de signaler som utsänds av sådan utrustning när den fungerar normalt och skyddet av allmänt tillgängliga telenät

från skada, vilket gör att det alljämt är nödvändigt att tillfredsställande skydda dessa nät inklusive den utrustning som anslutits till dem mot tillfälliga störningar orsakade av signaler av oavsiktlig natur som kan sändas ut av denna utrustning.

I vissa medlemsländer definierar obligatoriska bestämmelser i detalj de tillåtna störningsnivåerna som denna utrustning kan ge upphov till och dess grad av tålighet mot sådana signaler. Dessa bestämmelser leder inte nödvändigtvis till skilda skyddsnivåer mellan en medlemsstat och en annan men genom sina olikheter hindrar de handel inom gemenskapen.

Nationella bestämmelser för att säkra sådant skydd måste harmoniseras för att garantera fri rörlighet av elektriska och elektroniska apparater utan att sänka befintliga och berättigade skyddsnivåer i medlemsstaterna.

Gemenskapens lagstiftning som den föreligger för närvarande föreskriver – trots att den inte överensstämmer med en av gemenskapens fundamentala regler, nämligen regeln om den fria rörligheten för varor – att hinder för handel inom gemenskapen på grund av olikheter i nationella lagar om marknadsföring av varor måste accepteras i den utsträckning dessa bestämmelser kan anses nödvändiga för att tillfredsställa väsentliga krav, vilket gör att harmoniseringen av lagar i detta fall måste begränsas till de bestämmelser som behövs för att följa skyddskraven för elektromagnetisk kompatibilitet, vilka måste ersätta motsvarande nationella bestämmelser.

Detta direktiv anger därför endast skyddskrav avseende elektromagnetisk kompatibilitet, och för att göra det lättare att bevisa överensstämmelse med dessa krav, är det viktigt att ha harmoniserade standarder på europeisk nivå avseende elektromagnetisk kompatibilitet, så att varor som överensstämmer med dem får antas uppfylla skyddskraven. Dessa standarder

¹ EGT nr C 322, 2.12.1987, s. 4.

² EGT nr C 262, 10.10.1988, s. 82 och EGT nr C 69, 20.3.1989, s. 72.

³ EGT nr C 134, 24.5.1988, s. 2.

⁴ EGT nr L 217, 5.8.1986, s. 21.

harmoniserade på europeisk nivå har upprättats av privata organisationer och måste förbli icke-bindande texter. För detta ändamål har Europeiska organisationen för standardisering inom elområdet CENELEC erkänts som behörigt organ inom det område som berörs av detta direktiv för antagande av harmoniserade standarder i enlighet med de allmänna riktlinjerna för samarbete mellan kommissionen och Europeiska organisationen för standardisering CEN och CENELEC, undertecknade den 13 november 1984. I detta direktiv avses med en harmoniserad standard en teknisk specifikation (europeisk standard eller harmoniseringsdokument) antagen av CENELEC sedan det remitterats dit av kommissionen i enlighet med bestämmelserna i rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 som fastställer en procedur för tillhandahållande av information inom området tekniska standarder och regler¹, senast ändrat genom direktiv 88/182/EEG² och i enlighet med ovan angivna allmänna riktlinjer.

I avvaktan på antagandet av harmoniserade standarder för detta direktivs syften skall den fria rörligheten av varor underlättas genom att som en övergångsåtgärd på gemenskapsnivå godta apparater som överensstämmer med de nationellt antagna standarderna, i enlighet med gemenskapens kontrollprocedur som säkerställer att sådana nationella standarder motsvarar detta direktivs skyddskrav.

EG-försäkran om överensstämmelse för apparater förutsätter deras överensstämmelse med detta direktiv, och denna försäkran måste ha enklast möjliga utformning.

För apparater som omfattas av direktiv 86/361/EEG bör, för att uppnå effektivt skydd i fråga om elektromagnetisk kompatibilitet, överensstämmelse med bestämmelserna i detta direktiv icke desto mindre bekräftas genom märkning eller intyg om överensstämmelse, utfärdade av organ som anmälts av medlemsstaterna, och för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av märken och intyg utfärdade av dessa organ bör de kriterier som måste beaktas för att utse dem harmoniseras.

Det är icke desto mindre möjligt att utrustning kan störa radiokommunikation och telenät varför bestämmelser bör utarbetas för en procedur för att minska denna risk.

Detta direktiv avser apparater och utrustning som täcks av direktiven 76/889/EEG³ och 76/890/EEG⁴, vilka avser tillnärmningen av medlemsstaternas lagar om radiostörningar

orsakade av elektriska hushållsapparater, bärbara verktyg och liknande utrustning och avseende begränsning av radiostörningar från lysrörsarmaturer försedda med tändare. Dessa direktiv bör därför upphävas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med

1. *apparater* alla elektriska och elektroniska apparater tillsammans med utrustning och apparater och installationer som innehåller elektriska och/eller elektroniska komponenter.
2. *elektromagnetisk störning* varje elektromagnetiskt fenomen som kan försämra funktionen hos en anordning, en utrustningsenhet eller ett system. En elektromagnetisk störning kan vara elektromagnetiskt brus, en oönskad signal eller en förändring i själva överföringsmediet.
3. *tdlighet* en anordnings, en utrustnings eller ett systems förmåga att fungera utan kvalitetsförsämring i närvaro av en elektromagnetisk störning.
4. *elektromagnetisk kompatibilitet* en anordnings, en utrustnings eller ett systems förmåga att fungera tillfredsställande i sin elektromagnetiska omgivning utan att introducera oacceptabla elektromagnetiska störningar till någonting i denna omgivning.
5. *behörigt organ* varje organ som uppfyller de krav som anges i bilaga 2 och är erkänt som sådant.
6. *EG-typintyg* ett dokument i vilket ett anmält organ enligt artikel 10.6 bekräftar att den undersökta typen av utrustning följer de bestämmelser i detta direktiv som berör den.

Artikel 2

1. Detta direktiv avser apparater som kan ge upphov till elektromagnetisk störning eller vars funktion kan påverkas av sådan störning.

Det definierar skyddskrav och kontrollprocedurer i anslutning därtill.

¹ EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

² EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 75.

³ ETG nr L 336, 4.12.1976, s. 1.

⁴ ETG nr L 336, 4.12.1976, s. 22.

2. I den mån som de skyddskrav som är specificerade i detta direktiv är harmoniserade skall detta direktiv, i fråga om vissa apparater som omfattas av särskilda direktiv, inte gälla eller upphöra att gälla för sådana apparater eller sådana skyddskrav då dessa särskilda direktiv träder i kraft.

3. Radioutrustning som används av sändaramatörer inom ramen för artikel 1, definition 53 av radioreglementet i den internationella telekonventionen skall vara undantagen från vad som omfattas av detta direktiv, såvida inte apparaterna är kommersiellt tillgängliga.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att apparater enligt artikel 2 får släppas ut på marknaden eller tas i bruk endast om den uppfyller de krav som anges i detta direktiv då den är korrekt installerad och underhållen samt används för avsedda ändamål.

Artikel 4

Apparater enligt artikel 2 skall vara så konstruerade att

- a) den elektriska störning den alstrar inte överstiger en nivå som tillåter radio- och teleutrustning och andra apparater att fungera som avsett,
- b) apparaten har en tillräcklig inbyggd tålighet mot elektromagnetisk störning så att den kan fungera som avsett.

De viktigaste skyddskraven anges i bilaga 3.

Artikel 5

Medlemsstaterna får inte inom sina territorier, med hänvisning till skäl som står i samband med elektromagnetisk kompatibilitet, hindra att apparater som omfattas av detta direktiv och som uppfyller dess krav släpps ut på marknaden och tas i drift.

Artikel 6

1. Kraven i detta direktiv får inte förhindra att följande särskilda åtgärder vidtas i någon medlemsstat:

- a) Åtgärder beträffande idrifttagning och användning av apparater på en speciell plats vidtagna i avsikt att bemästra ett befintligt eller förutsett problem rörande elektromagnetisk kompatibilitet.
- b) Åtgärder som avser installation av apparater vidtagna i avsikt att skydda allmänt tillgängliga telenät eller mottagar- eller sändarstationer som används för säkerhetsändamål.

2. Utan hinder av direktiv 83/189/EEG skall medlemsstaterna underrätta kommissionen och övriga medlemsstater om de särskilda åtgärder som vidtagits enligt punkt 1.

3. De särskilda åtgärder som har bedömts som berättigade skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* anges i ett lämpligt meddelande utfärdat av kommissionen.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall förutsätta uppfyllande av de skyddskrav som anges i artikel 4 i fråga om apparater som överensstämmer med

- a) relevanta nationella standarder som överför de harmoniserade standarder vars referensnummer har publicerats i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*. Medlemsstaterna skall publicera referensnummer för sådana nationella standarder,
- b) eller relevanta nationella standarder till vilka hänvisas i punkt 2 i den utsträckning dessa standarder avser områden där harmoniserade standarder inte finns.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de nationella standarder som anges i punkt 1 b, och som de betraktar som överensstämmande med skyddskraven enligt artikel 4. Kommissionen skall omedelbart vidarebefordra sådana texter till övriga medlemsstater. I enlighet med den procedur som anges i artikel 8.2 skall den underrätta medlemsstaterna om de nationella standarder i fråga om vilka kan antas, att de överensstämmer med skyddskraven som anges i artikel 4.

Medlemsstaterna skall publicera referensnumren på dessa standarder. Kommissionen skall också publicera dem i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

3. Medlemsstaterna skall då tillverkare inte har tillämpat, eller endast till viss del har tillämpat standarder till vilka hänvisas i punkt 1, eller där sådana standarder inte finns, godta att apparater anses uppfylla de skyddskrav som har certifierats genom det intygande som anges i artikel 10.2.

Artikel 8

1. Om en medlemsstat eller kommissionen anser att de harmoniserade standarderna enligt artikel 7.1 a inte helt uppfyller de krav som anges i artikel 4 skall medlemsstaten i fråga eller kommissionen ta upp frågan inför den permanenta kommitté som tillsatts genom direktiv 83/189/EEG, i det följande kallad "kommittén" och ange skälen härför. Kommittén skall utan dröjsmål avge ett yttrande.

Vid mottagandet av kommitténs yttrande skall kommissionen så snart som möjligt underrätta medlemsstaterna om huruvida det är nödvändigt att helt eller delvis dra tillbaka dessa standarder från de publikationer som anges i artikel 7.1 a.

2. Efter mottagandet av texterna enligt artikel 7.2 skall kommissionen samråda med kommittén. Vid erhållande av kommitténs yttrande skall kommissionen underrätta medlemsstaterna så snart som möjligt om huruvida den nationella standarden i fråga skall eller inte skall anses motsvara antagandet om överensstämmelse och, om så är fallet, skall referenser härom publiceras nationellt.

Om kommissionen eller en medlemsstat anser att en nationell standard inte längre uppfyller nödvändiga villkor för antagandet om överensstämmelse med skyddskrav enligt artikel 4 skall kommissionen samråda med kommittén vilken skall avge sitt yttrande utan dröjsmål. Vid mottagandet av kommitténs yttrande skall kommissionen underrätta medlemsstaterna så snart som möjligt om huruvida standarden i fråga skall eller inte skall fortsätta att anses motsvara antagandet om överensstämmelse och, om så inte är fallet, att den måste dras tillbaka helt eller delvis från de i artikel 7.2 angivna publikationerna.

Artikel 9

1. Om en medlemsstat konstaterar att en apparat åtföljd av någon av de olika slag av intyganden som anges i artikel 10 inte uppfyller de skyddskrav som anges i artikel 4, skall den vidta alla lämpliga åtgärder för att dra tillbaka apparaten från marknaden, förbjuda att den släpps ut på marknaden eller begränsa dess fria rörlighet.

Medlemsstaten i fråga skall omgående underrätta kommissionen om varje sådan åtgärd, med angivande av skälen för sitt beslut och i synnerhet om den bristande överensstämmelsen beror på

- a) underlåtenhet att uppfylla de skyddskrav som anges i artikel 4, då apparaten inte motsvarar de standarder som anges i artikel 7.1,
- b) felaktig tillämpning av de standarder som anges i artikel 7.1,
- c) brister i de standarder till vilka hänvisas i artikel 7.1.

2. Kommissionen skall samråda med de berörda parterna så snart som möjligt. Om kommissionen efter sådant samråd finner att åtgärden är berättigad skall den omedelbart underrätta den medlemsstat som vidtog åtgärden och övriga medlemsstater.

Om beslutet som anges i punkt 1 hänför sig till brister i standarderna skall kommissionen, efter samråd med parterna, ta upp frågan inför kommittén inom två månader om den medlemsstat som har vidtagit åtgärderna avser att hålla fast vid dem och skall inleda de procedurer som anges i artikel 8.

3. Om apparater som inte uppfyller fordringarna åtföljs av något av de intyg till vilka hänvisas i artikel 10, skall den behöriga medlemsstaten vidta lämpliga åtgärder mot den som

utfärdat intyget och skall underrätta kommissionen och övriga medlemsstater härom.

4. Kommissionen skall säkerställa att medlemsstaterna hålls informerade om hur denna procedur fortskrider samt om resultatet.

Artikel 10

1. I fråga om apparater för vilka tillverkaren har tillämpat standarder enligt artikel 7.1, skall apparaternas överensstämmelse med detta direktiv certifieras av en EG-försäkran om överensstämmelse utställd av tillverkaren eller den som representerar honom inom gemenskapen. Försäkran skall hållas tillgänglig för den behöriga myndigheten under tio år efter det att apparaten släppts ut på marknaden.

Tillverkaren eller den som representerar honom inom gemenskapen skall också anbringa EG-märket på apparaten eller i annat fall på förpackningen, i bruksanvisningen eller på garantisedeln.

Om varken tillverkaren eller den som representerar honom har säte inom gemenskapen skall det ovan nämnda ansvaret för att hålla EG-försäkran om överensstämmelse tillgängligt vila på den person som släpper ut apparaten på marknaden inom gemenskapen.

De bestämmelser som styr EG-försäkran och EG-märket finns angivna i bilaga 1.

2. I fråga om en apparat för vilken tillverkaren inte alls eller endast delvis har tillämpat de standarder som anges i artikel 7.1 eller i avsaknad av sådana standarder skall tillverkaren eller den som representerar honom inom gemenskapen hålla tekniskt konstruktionsunderlag tillgängligt för tillämpliga behöriga myndigheter, så snart apparaten har släppts ut på marknaden. Sådant konstruktionsunderlag skall beskriva apparaten, ange de procedurer som använts för att säkerställa apparatens överensstämmelse med de skyddskrav som anges i artikel 4 och inkludera en teknisk rapport eller ett intyg som i båda fallen skall ha erhållits från ett behörigt organ.

Underlaget skall finnas tillgängligt för behöriga myndigheter under tio år efter det att apparaten har släppts ut på marknaden.

Om varken tillverkaren eller den som representerar honom har säte inom gemenskapen ligger ansvaret för att hålla konstruktionsunderlaget tillgängligt på den person som släpper ut apparaten på marknaden inom gemenskapen.

Apparatens överensstämmelse med beskrivningen i det tekniska konstruktionsunderlaget skall certifieras i överensstämmelse med den procedur som anges i punkt 1.

Medlemsstaterna skall enligt bestämmelserna i denna punkt förutsätta att sådana apparater uppfyller de skyddskrav som anges i artikel 4.

3. Om de standarder som anges i artikel 7.1 ännu inte existerar och utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i punkt 2 i denna artikel kan ifrågavarande apparat övergångsvis och senast till 31 december 1992 fortsätta att regleras av de nationella regleringar som är i kraft vid dagen för antagandet av detta direktiv, under förutsättning att sådana regleringar överensstämmer med bestämmelserna i fördraget.

4. Överensstämelsen hos en apparat som omfattas av artikel 2.2 i direktiv 86/361/EEG, med bestämmelserna i detta direktiv skall certifieras i överensstämmelse med den procedur som fastställts i punkt 1 så snart tillverkaren eller den som representerar honom inom gemenskapen har erhållit ett EG-typintyg för denna apparat, utfärdat av ett av de behöriga organ som anges i punkt 6 i denna artikel.

5. Att en apparat konstruerad för radiosändning enligt definition i den internationella telekonventionen uppfyller bestämmelserna i detta direktiv skall certifieras i enlighet med den procedur som fastställts i punkt 1 så snart tillverkaren eller den som representerar honom inom gemenskapen har erhållit ett EG-typintyg för denna apparat utfärdat av ett av de behöriga organ som anges i punkt 6 nedan.

Denna bestämmelse skall inte gälla ovan nämnda apparater som är konstruerade och avsedda uteslutande för radioamatörer i den betydelse som anges i artikel 2.3.

6. Varje medlemsstat skall underrätta kommissionen och övriga medlemsstater om de behöriga myndigheter som åsytas i denna artikel och de organ som är ansvariga för utfärdandet av EG-typkontrollintyg enligt punkterna 4 och 5. Kommissionen skall i informationssyfte publicera en lista över sådana myndigheter och organ i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* och skall säkerställa att den hålls aktuell.

Sådan underrättelse skall ange om dessa organ är behöriga för alla apparater som omfattas av detta direktiv eller om deras ansvar är begränsat till vissa områden.

Medlemsstaterna skall tillämpa de kriterier som finns förtecknade i bilaga 2 för bedömning av de organ som skall anmälas.

Organ som uppfyller de bedömningskriterier som fastställs genom tillämpliga harmoniserade standarder skall antas uppfylla de tidigare nämnda kriterierna.

En medlemsstat som har anmält ett organ måste dra in detta godkännande om den finner att organet inte längre uppfyller de kriterier som anges i bilaga 2. Den skall skyndsamt underrätta kommissionen och övriga medlemsstater därom.

Artikel 11

Direktiv 76/889/EEG och direktiv 76/890/EEG skall upphävas fr.o.m. den 1 januari 1992.

Artikel 12

1. Den 1 juli 1991 skall medlemsstaterna anta och publicera de lagar, förordningar och administrativa bestämmelser som erfordras för att uppfylla detta direktiv. De skall underrätta kommissionen därom.

De skall tillämpa dessa bestämmelser fr.o.m. den 1 januari 1992.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna de texter till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 3 maj 1989

På rådets vägnar

P. SOLBES

Ordförande

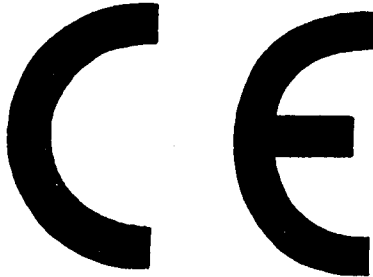
*BILAGA 1***1. EG-försäkran om överensstämmelse**

EG-försäkran om överensstämmelse måste innehålla följande:

- beskrivning av den apparat som försäkran avser,
- hänvisning till de specifikationer med vilka överensstämmelse deklarerats och, då så är tillämpligt, de nationella åtgärder som vidtagits för att garantera apparatens överensstämmelse med direktivets bestämmelser,
- identifiering av den undertecknare som har befogenhet att teckna tillverkarens eller hans befullmäktigade ombuds firma,
- där så är lämpligt, referens till EG-typintyg, utfärdat av ett anmält organ.

2. EGs överensstämmelsemärke

- EGs överensstämmelsemärke skall bestå av bokstäverna CE såsom nedan angivits och ett tal som anger det år, då märket anbringades.

- Detta märke skall, där så är lämpligt, åtföljas av särskiljande bokstäver som använts av det anmälda organet som utfärdar EG-typintyg.
- Om apparaten är föremål för andra direktiv som kräver ett EGs överensstämmelsemärke, skall anbringandet av EG-märket också indikera överensstämmelse med relevanta krav i dessa andra direktiv.

---

*BILAGA 2***Kriterier för bedömning av organ som skall anmälas**

De organ som utsetts av medlemsstaterna måste uppfylla följande minimivillkor:

1. Tillgång till personal och nödvändiga medel och utrustning.
2. Teknisk kompetens och professionell integritet hos personalen.
3. Oberoende ställning vid utförande av provningarna, utarbetande av rapporterna, utfärdande av intygen och utförande av de kontrollfunktioner som föreskrivs i detta direktiv hos ledning och teknisk personal i förhållande till alla kretsar, grupper eller personer med direkt eller indirekt anknytning till varan i fråga.
4. Vidmakthållande av professionell sekretess hos personalen.
5. Innehav av civil ansvarighetsförsäkring såvida sådant ansvar inte täcks av staten enligt nationell lag.

Uppfyllandet av villkoren under punkt 1 och 2 skall regelbundet kontrolleras av behöriga myndigheter i medlemsstaterna.

BILAGA 3**Klargörande förteckning över de viktigaste skyddskraven**

Den maximala elektromagnetiska störning som alstras av apparaten skall vara sådan att den inte hindrar användning i synnerhet av följande apparater:

- a) Radio- och TV-mottagare för privatbruk.
- b) Industriell produktionsutrustning.
- c) Mobilradioutrustning.
- d) Mobilradio och kommersiell radiotelefonutrustning.
- e) Medicinska och vetenskapliga apparater.
- f) Informationsteknologisk utrustning.
- g) Hushållsapparater och elektronisk utrustning för privatbruk.
- h) Radioapparater för luft- och sjöfart.
- i) Elektronisk utrustning för undervisningsändamål.
- j) Telenät och teleapparater.
- k) TV- och rundradiosändare
- l) Belysningar och lysrör.

Apparatur, och i synnerhet apparatur som uppräknas under a) till l), skall vara konstruerad på ett sådant sätt att den har en tillräcklig grad av elektromagnetisk tålighet i den vanliga elektromagnetiska kompatibilitetsmiljö, där apparaturen är avsedd att fungera och sålunda tillåta obehindrad användning med beaktande av de störningsnivåer som alstras av apparatur som uppfyller de standarder som anges i artikel 7.

Den information som krävs för att möjliggöra användning i överensstämmelse med för apparaten avsett ändamål måste ingå i den bruksanvisning som åtföljer apparaten.

RÅDETS DIREKTIV

av den 14 juni 1989

om offentlig kontroll av livsmedel

(89/397/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Handeln med livsmedel är en av de viktigaste aspekterna på den gemensamma marknaden; alla medlemsstater måste sträva efter att skydda sina medborgares hälsa och ekonomiska intressen; hälsoskyddet måste ges ovillkorlig prioritet och därför måste den offentliga kontrollen av livsmedel harmoniseras och göras mer effektiv.

Skillnaderna mellan nationell lagstiftning med avseende på kontroll av detta slag är dock så stora att de hindrar den fria rörligheten för varor.

Det är därför nödvändigt att närma dessa lagstiftningar till varandra.

I första hand måste de allmänna principer som styr genomförandet av denna kontroll harmoniseras.

Särskilda bestämmelser utöver de allmänna principerna får vid behov antas senare.

Syftet med detta direktiv är att kontrollera att livsmedel överensstämmer med livsmedelslagstiftningen; sådan lagstiftning innehåller bestämmelser om hälsa, regler för sammansättning och regler om kvalitet vilka upprättats för att skydda konsumenters ekonomiska intressen såväl som bestämmelser för konsumentinformation och hederliga handelstransaktioner.

Samtidigt med livsmedel bör material och föremål avsedda att komma i kontakt med sådana livsmedel kontrolleras.

För att kunna genomföra den inre marknaden måste livsmedel som är avsedda att sändas över gränserna mellan gemenskapens länder kontrolleras med samma omsorg som de som är avsedda att saluföras i den medlemsstat där de producerats.

Kontrollen måste därför i princip baseras på de bestämmelser som gäller i det medlemsland där varan tillverkas; denna princip bör dock inte gälla, om man med lämpliga medel på ett för den kontrollerande myndigheten tillfredsställande sätt, inklusive uppvisande av handelsdokument, har konstaterat att varan i fråga är avsedd att sändas till en annan medlemsstat och att den överensstämmer med de bestämmelser som gäller i denna stat.

Kontroller måste för att vara effektiva utföras regelbundet; de får inte begränsas i fråga om föremål, skede eller lämplig tidpunkt och de måste utföras på det mest effektiva sättet.

För att säkerställa att kontrollerna verkligen kommer till stånd är det nödvändigt att föreskriva att medlemsstaterna inte skall utesluta någon produkt från tillbörlig kontroll på grund av att den är avsedd för export utanför gemenskapen.

Inspektörerna måste ges tillräckliga befogenheter.

Företag bör visserligen å ena sidan inte ha rätt att motsätta sig kontroll medan å andra sidan deras legitima rättigheter måste upprätthållas, i synnerhet rätten till tillverkningshemligheter och rätten att överklaga.

De myndigheter som ansvarar för kontrollen av livsmedel kan skilja sig från den ena medlemsstaten till den andra; det är därför önskvärt att en lista publiceras över ansvariga myndigheter på området i varje stat med uppgift om de områden där de är behöriga, liksom över godkända laboratorier för de analyser som skall utföras i samband med kontrollen.

Offentliga kontroller bör effektivt bidra till att förebygga överträdelse av lagstiftning som avser livsmedel; program i detta syfte bör utarbetas på basis av lämpliga kriterier.

Det åligger i första hand medlemsstaterna att fastställa sina egna kontrollprogram, men med hänsyn till att den inre marknaden måste förverkligas och fungera är det nödvändigt att även sörja för samordnade program på gemenskapsnivå.

Om de nationella och de samordnade programmen genomförs samtidigt kommer detta att ge erfarenheter som i stor utsträck-

¹ EGT nr C 20, 27.1.1987, s. 6,
EGT nr C 88, 5.4.1987, s. 14, och
EGT nr C 131, 27.5.1989, s. 6.

² EGT nr C 345, 21.12.1987, s. 80, och
EGT nr C 120, 16.5.1989.

³ EGT nr C 347, 22.12.1987, s. 1.

ning fortfarande saknas; det kan mot bakgrund av dessa erfarenheter visa sig nödvändigt att revidera detta direktiv för att därmed förbättra den ordning som införs genom direktivet.

Medlemsstaterna bör tillåtas en viss grad av frihet i fråga om det praktiska genomförandet av kontrollen för att inte inkräkta på sådana system av beprövat värde som är bäst lämpade för de speciella förhållandena i varje medlemsstat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv fastställer de allmänna principerna för hur den offentliga kontrollen av livsmedel skall genomföras.
2. I detta direktiv avses med *offentlig kontroll av livsmedel* – i det följande kallat "kontroll" – att ansvariga myndigheter
  - i fråga om livsmedel,
  - i fråga om livsmedelstillsatser, vitaminer, mineralsalter, spårämnen och andra tillsatser avsedda att säljas som sådana,
  - i fråga om material och föremål avsedda att komma i kontakt med livsmedel

genom inspektion kontrollerar efterlevnaden av bestämmelser som syftar till att förebygga risker för människors hälsa, garantera hederliga handelstransaktioner eller skydda konsumentens intressen, inklusive bestämmelser om konsumentupplysning.

3. Detta direktiv skall gälla med beaktande av de bestämmelser som antagits i samband med mer detaljerade gemenskapsregler.
4. Detta direktiv skall inte gälla för metrologisk kontroll.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att kontrollen utförs i enlighet med detta direktiv.
2. Medlemsstaterna skall se till att varor avsedda att sändas till andra medlemsstater kontrolleras med samma omsorg som de som är avsedda att saluföras inom det egna landet.

Artikel 3

Medlemsstaterna får inte utesluta någon produkt från tillbörlig kontroll med motivering att den är avsedd för export utanför

gemenskapen.

Artikel 4

1. Kontroller skall genomföras
  - a) regelbundet,
  - b) vid misstanke om att gällande regler inte följs.
2. Kontrollerna skall genomföras med åtgärder som står i proportion till syftet med dessa.
3. Kontrollerna skall omfatta alla stadier av produktion, tillverkning, import till gemenskapen, bearbetning, förvaring, transport, distribution och handel.
4. Som en allmän regel gäller att kontrollerna skall utföras utan föregående varning.
5. Som en allmän regel gäller att för kontroll av de i punkt 3 uppräknade stadierna skall i varje enskilt fall väljas det eller de som anses mest lämpade för undersökning.

Artikel 5

Kontroll skall omfatta en eller flera av följande verksamheter i enlighet med de villkor som föreskrivs i artiklarna 6 – 9 och mot bakgrund av den undersökning som skall utföras:

1. Inspektion.
2. Provtagning och analys.
3. Kontroll av personalhygien.
4. Undersökning av skriftligt och dokumentariskt material.
5. Undersökning av program för egenkontroll samt av resultat som därvid uppnåtts.

Artikel 6

1. Inspektionerna skall omfatta
  - a) tomt, lokaler, kontor, anläggningens omgivning, transportmedel, maskiner och utrustning, såvitt gäller dessas tillstånd och användning vid de olika stadier som räknas upp i artikel 4.3,
  - b) råvaror, ingredienser, teknologiska hjälpmedel och andra varor som används för beredning och framställning av livsmedel,
  - c) halvfabrikat,
  - d) färdigvaror,
  - e) material och föremål avsedda att komma i kontakt med livsmedel,

- f) produkter och metoder för rengöring och underhåll samt bekämpningsmedel,
- g) metoder som används vid framställning eller behandling av livsmedel,
- h) märkning och presentation av livsmedel,
- i) konserveringsmetoder.

2. De kontrollmoment som räknas upp i punkt 1 får vid behov kompletteras med

- intervjuer med chefen för det inspekterade företaget och med personer som arbetar i detta företag,
- avläsning av mätvärden som registreras av instrument som installerats av företaget,
- kontroll som företas av ansvarig myndighet med dennas egna instrument av mätresultaten från de av företaget installerade instrumenten.

Artikel 7

1. Prover på de produkter som räknas upp i artikel 6.1 b — f får tas för analys.

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att de som blir föremål för inspektion har möjlighet att begära utlåtande från annat laboratorium.

2. Analyserna skall utföras av godkända laboratorier.

Medlemsstaterna får också bemyndiga andra laboratorier att göra dessa analyser.

Artikel 8

Personer som i sin verksamhet direkt eller indirekt kommer i kontakt med de material och föremål som anges i artikel 6.1 b — f skall genomgå den hygienkontroll som avses i artikel 5.3.

Kontrollen har till syfte att se till att reglerna om personlig hygien och klädsel respekteras. Denna undersökning påverkar inte föreskriven läkarkontroll.

Artikel 9

1. Inspektörer får beakta skriftligt och dokumentariskt material som finns hos fysiska och juridiska personer i de olika stadier som anges i artikel 4.3.

2. Inspektörer får också ta kopior eller göra utdrag från skriftligt och dokumentariskt material som överlämnats till dem för granskning.

Artikel 10

Inspektörer som upptäcker eller misstänker någon oegentlighet skall vidta de åtgärder som behövs.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall se till att inspektörer har rätt att utöva de verksamheter som fastställts i artiklarna 6–10.

2. Medlemsstater skall föreskriva att berörda fysiska och juridiska personer skall vara skyldiga att underkasta sig varje slag av kontroll som utförs i enlighet med detta direktiv och att hjälpa inspektörerna när dessa fullgör sina uppgifter.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att de fysiska och juridiska personer som berörs av en kontroll har rätt att överklaga åtgärder som vidtagits av ansvarig myndighet i samband med kontrollen.

2. De skall föreskriva att inspektörer skall åläggas tystnadsplikt.

Artikel 13

För att säkerställa att detta direktiv tillämpas enhetligt i samtliga medlemsländer skall kommissionen inom ett år efter det att detta direktiv antagits sammanställa en rapport till Europaparlamentet och rådet om

- a) gällande bestämmelser i medlemsstaterna för utbildning av livsmedelsinspektörer,
- b) möjligheten att införa gemenskapsbestämmelser för grund- och vidareutbildning av inspektörer,
- c) möjligheten att inom gemenskapen införa kvalitetsnormer för alla laboratorier som har med inspektion och provtagning att göra enligt detta direktiv, och
- d) möjligheten att inom gemenskapen skapa en inspektionsservice som ger alla institutioner och personer som deltar i inspektionsarbetet tillfälle att utbyta informationer.

Artikel 14

1. Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall utarbeta program som fastställer vad de inspektioner som regelbundet skall utföras i enlighet med artikel 4.1 a under en bestämd period skall omfatta och hur ofta de skall genomföras.

2. Senast den 1 maj varje år skall medlemsstaterna till kommissionen sända in all nödvändig information om hur de program som anges i punkt 1 genomförts under det föregående året med uppgifter om

- de kriterier som tillämpats när dessa program utarbetats,
- antalet och arten av utförda kontroller, och
- antalet och arten av konstaterade överträdelser.

3. Kommissionen skall senast den 16 oktober varje år och första gången år 1991 till medlemsstaterna översända en rekommendation till ett samordnat kontrollprogram för det följande året, efter att ha samrått med medlemsstaterna inom ramen för Ständiga livsmedelskommittén. Denna rekommendation kan i efterhand vid behov justeras medan det samordnade programmet genomförs.

Det samordnade programmet skall särskilt ange de kriterier som företrädesvis skall tillämpas vid genomförandet.

Den information som anges i punkt 2 skall innehålla ett speciellt separat avsnitt om hur det samordnade programmet skall genomföras.

4. Fem år efter anmälan av detta direktiv skall kommissionen till rådet översända en rapport om hur denna artikel har tillämpats, vid behov tillsammans med lämpliga förslag.

Artikel 15

Varje medlemsstat skall till kommissionen meddela namnen på

- behöriga myndigheter samt omfattningen av deras geografiska ansvarsområde och funktioner, och
- myndighetslaboratorier eller laboratorier som godkänts av de myndigheter som är ansvariga för de analyser som skall utföras i samband med kontrollen.

Dessa listor skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, serie C.

Artikel 16

Medlemsstaterna skall senast 12 månader efter anmälan av detta direktiv anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast 24 månader efter dagen för anmälan¹. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 17

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 4 juni 1989.

På rådets vägnar

P. SOLBES

Ordförande

¹ Detta direktiv anmäldes hos medlemsländerna den 20 juni 1989.

365L0065/S

9.2.65

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

369/65

RÅDETS DIREKTIV

av den 26 januari 1965

om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter

(65/65/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Det primära syftet med alla regler om tillverkning och distribution av farmaceutiska specialiteter skall vara att värna om folkhälsan.

Dock gäller att medlen för att uppnå detta syfte inte får hindra utvecklingen av farmaceutiska specialiteter eller handeln med läkemedel inom gemenskapen.

Handeln med farmaceutiska specialiteter inom gemenskapen hindras genom bristande överensstämmelse mellan de nationella bestämmelserna, i synnerhet vad gäller bestämmelserna för läkemedel (med undantag av substanser eller kombinationer av substanser som utgör livsmedel, fodermedel eller kosmetiska preparat), eftersom dessa skillnader direkt påverkar upprättandet av en väl fungerande gemensam marknad.

Dessa hinder måste följaktligen undanröjas, något som kräver en tillnärmning av bestämmelserna.

Tillnärmningen kan dock endast ske stegvis, samtidigt som det i första hand gäller att undanröja de skillnader som tenderar att ha störst effekt på den gemensamma marknadens funktion.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Definitioner och räckvidd

Artikel 1

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelse som här anges:

1. *Farmaceutisk specialitet:*

varje färdigberett läkemedel som försäljs under ett särskilt namn och i en särskild förpackning.

2. *Läkemedel:*

varje substans eller kombination av substanser som tillhandahålls för att behandla eller förebygga sjukdom hos människor eller djur,

varje substans eller kombination av substanser som är avsedd att tillföras människor eller djur i syfte att ställa diagnos eller att återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner.

¹ EGT nr 84.4.6.1963, s. 1571/63.

² EGT nr 158, 16.10.1964, s. 2508/64.

3. *substans:*

varje ämne oavsett ursprung, såsom

- humant, t.ex.
blod och blodprodukter från människa,
- animaliskt, t.ex.
mikroorganismer, hela djur, delar av organ, animala sekret, toxiner, extrakt, blodprodukter etc,
- vegetabiliskt, t.ex.
mikroorganismer, växter, växtdelar, växtsekret, extrakter etc
- kemiskt, t.ex.
grundämnen, naturligt förekommande kemiska ämnen samt kemiska produkter erhållna genom kemisk omvandling eller syntes.

Artikel 2

Bestämmelserna i kapitel II–V gäller endast sådana farmaceutiska specialiteter som är avsedda för människor och för försäljning i medlemsstaterna.

KAPITEL II

Tillstånd att saluföra läkemedel

Artikel 3

En farmaceutisk specialitet får saluföras i en medlemsstat endast om den ansvariga myndigheten i medlemsstaten givit tillstånd till försäljningen.

Artikel 4

För att få tillstånd att försälja en farmaceutisk specialitet enligt artikel 3 krävs att den som skall svara för försäljningen ansöker hos den ansvariga myndigheten i medlemsstaten.

Ansökan skall åtföljas av följande uppgifter och dokumentation:

1. Sökandens namn eller firma och postadress samt i tillämpliga fall motsvarande uppgifter för tillverkaren.

2. Specialitetens namn (varumärkesnamn eller gängse benämning tillsammans med varumärket eller tillverkarens namn eller vetenskaplig benämning tillsammans med varumärket eller tillverkarens namn).

3. Uppgifter om art och mängd av samtliga beståndsdelar som ingår i specialiteten i enlighet med gängse nomenklatur, med uteslutande av kemiska bruttoformler, men med angivande av de internationella generiska benämningar som rekommenderats av Världshälsoorganisationen i de fall det finns någon sådan benämning.

4. Kortfattad beskrivning av framställningsmetoden.

5. Terapeutiska indikationer, kontraindikationer och biverkningar.

6. Dosering, läkemedelsform, väg och sätt att administrera samt förväntad hållbarhet, om den understiger tre år.

7. Kontrollmetoder som tillämpats av tillverkaren (analys och haltbestämning av beståndsdelarna och av den färdiga slutprodukten, speciella undersökningar, t ex avseende sterilitet, stabilitet, närvaro av pyrogener och tungmetaller, stabilitet samt biologiska och toxikologiska undersökningar).

8. Resultat av

- fysikalisk-kemiska, biologiska eller mikrobiologiska undersökningar,
- farmakologiska och toxikologiska undersökningar,
- kliniska prövningar.

Dock gäller följande undantag:

- a) I stället för resultat av farmakologiska och toxikologiska undersökningar eller kliniska prövningar räcker det att hänvisa till publicerade referenser när det rör sig om
  - i) en specialitet med väletablerad användning som prövats i tillfredsställande utsträckning på människa, varigenom dess effekter och biverkningar redan är kända och publicerade i referenslitteraturen,
  - ii) en ny specialitet i vilken kombinationen av verk samma beståndsdelar är identisk med en känd specialitet med väletablerad användning,

- iii) ett ny specialitet som består av enbart kända beståndsdelar som i kombination ingått i jämförbara proportioner i läkemedel med etablerad användning och som testats i tillfredsställande omfattning.
- b) I fråga om ett ny specialitet som innehåller kända beståndsdelar i en kombination som hittills inte använts för terapeutiskt bruk räcker det med att hänvisa till publicerade data.

9. Ett eller flera prover på den produktpresentation som skall användas för specialiteten tillsammans med en bipacksedel när en sådan skall bifogas.

10. Dokument som visar att tillverkaren har rätt att i sitt hemland framställa specialiteter.

11. Bevis om tillstånd till försäljning av specialiteten som utfärdats i en annan medlemsstat eller tredje land.

Artikel 5

Tillstånd enligt artikel 3 skall inte meddelas, om det efter granskning av de uppgifter och dokument som uppräknas i artikel 4 framgår att den farmaceutiska specialiteten är skadlig vid normal användning, eller att terapeutisk effekt saknas eller av sökanden inte har tillfredsställande dokumenterats, eller att produktens sammansättning till art och mängd inte överensstämmer med deklARATIONEN.

Tillstånd skall inte heller meddelas om de uppgifter och den dokumentation som bifogats inte är i överensstämmelse med artikel 4.

Artikel 6

De ansvariga myndigheterna i medlemsstaterna kan vägra tillstånd till försäljning av en farmaceutisk specialitet för användning som preventivmedel, om försäljning av sådana medel är förbjuden enligt landets lagstiftning.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder säkerställa att ansökan om tillstånd till försäljning av en farmaceutisk

specialitet färdigbehandlas inom 120 dagar räknat från den dag då ansökan kom in.

I undantagsfall kan denna frist förlängas med ytterligare 90 dagar. Sökanden skall underrättas om sådan förlängning före utgången av den ordinarie fristen.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder säkerställa att en sökande som fått tillstånd till försäljning visar att kontrollerna av slutprodukten genomförts i enlighet med de metoder som redovisats av sökanden enligt artikel 4 andra stycket punkt 7.

Artikel 9

Ett tillstånd medför ingen ändring av tillverkarens civil- och straffrättsliga ansvar. Detta gäller i tillämpliga fall även i fråga om den som svarar för saluförandet av den farmaceutiska specialiteten.

Artikel 10

Ett tillstånd skall gälla i fem år och skall förnyas för varje ny femårsperiod. Den som beviljats försäljningstillstånd skall lämna in en ny ansökan minst tre månader före periodens utgång.

KAPITTEL III

Tillfällig indragning och återkallelse av tillstånd att försälja farmaceutiska specialiteter

Artikel 11

Den ansvariga myndigheten i medlemsstaten skall tillfälligt dra in eller återkalla tillståndet till försäljning av en farmaceutisk specialitet, om produkten visas vara skadlig vid normal användning eller om den visar sig sakna terapeutisk effekt eller om sammansättningen till art och mängd inte överensstämmer med den uppgivna. Terapeutisk effekt saknas, om det kan fastställas att terapeutiska resultat inte kan uppnås med specialiteten.

Tillståndet skall vidare tillfälligt dras in eller återkallas om de uppgifter som lämnats som stöd för ansökan i enlighet med artikel 4 befunnits oriktiga eller om de kontroller av slutprodukten som avses i artikel 8 inte utförts.

Artikel 12

Alla beslut som tagits i enlighet med artiklarna 5, 6 eller 11 skall motiveras utförligt. Beslutet skall delges den berörda parten tillsammans med uppgifter om vilka möjligheter till prövning av beslutet som står till buds enligt gällande lagstiftning och inom vilken tid prövning skall begäras.

Beslut om tillstånd att försälja en viss specialitet eller återkallelse av tillståndet skall offentliggöras av varje medlemsstat genom lämplig officiell publikation.

KAPITEL IV

Märkning av farmaceutiska specialiteter*Artikel 13*

Följande uppgifter skall återfinnas på farmaceutiska specialiteters behållare och yttre förpackning:

1. Namnet på specialiteten, antingen i form av varumärkesnamnet eller en gängse benämning tillsammans med varumärket eller namnet på tillverkaren eller den vetenskapliga benämningen tillsammans med varumärket eller namnet på tillverkaren.
2. I anslutning till namnet på specialiteten skall finnas en förteckning över de verksamma beståndsdelarna med angivande av såväl art som mängd per dosenheter eller procent, beroende på läkemedelsformen. De internationella generiska benämningar (INN-namn) som rekommenderas av Världshälsoorganisationen skall användas om sådana finns.
3. Kontrollnummer för produktidentifiering (tillverkarens satsnummer).
4. Diarienummer.
5. Sökandens namn eller firmanamn och adress samt i förekommande fall motsvarande uppgifter om tillverkaren.
6. Anvisning om administreringsättet.
7. Sista förbrukningsdag för specialiteter med en hållbarhetstid som är mindre än tre år.

8. Särskilda förvaringsföreskrifter, om det behövs.

Läkemedelsform och mängdangivelse genom vikt, volym eller antal dosenheter behöver endast anges på den yttre förpackningen.

Artikel 14

I fråga om ampuller skall uppgifterna enligt i artikel 13 punkt 1 anges på ytterhöljet. På läkemedelsbehållaren räcker det med följande uppgifter:

- Den farmaceutiska specialitetens namn
- Mängden verksamma beståndsdelar
- Administreringsätt
- Sista förbrukningsdag.

Artikel 15

I fråga om andra små endosbehållare än ampuller, på vilka det inte är möjligt att sätta ut uppgifterna enligt artikel 14, skall föreskrifterna i artikel 13 gälla endast för den yttre förpackningen.

Artikel 16

I fråga om narkotika skall, utöver de uppgifter som nämns i artikel 13, en speciell symbol i form av en dubbel röd linje finnas både på den yttre förpackningen och läkemedelsbehållaren.

Artikel 17

När yttre förpackning saknas skall uppgifterna enligt föregående artiklar anges på läkemedelsbehållaren.

Artikel 18

De uppgifter som nämns i artikel 13 punkterna 6, 7 och 8 skall anges på den yttre förpackningen och på läkemedelsbehållaren på de språk som används i det land där läkemedlet skall försälas.

Artikel 19

Bestämmelserna i detta kapitel utgör inte något hinder mot att på ytterhöljet eller läkemedelsbehållaren tillfoga andra obligatoriska uppgifter utöver vad som påbjuds i detta direktiv.

Artikel 20

Om någon bryter mot bestämmelserna i detta kapitel och trots anmaning underlåter att rätta sig efter dessa, får de ansvariga myndigheterna i medlemsstaterna tillfälligt dra in eller återkalla tillståndet till försäljning av den farmaceutiska specialitet.

Alla beslut som fattas i enlighet med föregående stycke skall innehålla en utförlig motivering. Beslutet skall delges den berörda parten och åtföljas av uppgifter om vilka möjligheter till prövning av beslutet som står till buds enligt gällande lagstiftning och inom vilken tid prövning skall begäras.

KAPITEL V**Allmänna och slutbestämmelser***Artikel 21*

Ett tillstånd att försälja en farmaceutisk specialitet får inte vägras, tillfälligt dras in eller återkallas annat än på de grunder som fastställts genom detta direktiv.

Artikel 22

Medlemsstaterna skall genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter

dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 23

Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 24

De regler som fastställts i detta direktiv skall under loppet av fem år efter anmälan enligt artikel 22 successivt tillämpas på farmaceutiska specialiteter för vilka enligt tidigare bestämmelser tillstånd till försäljning krävts för saluförande.

Artikel 25

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 januari 1965.

På rådets vägnar

M. COUVE DE MURVILLE

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 december 1986

om ändring av direktiv 65/65/EEG om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar och andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter

(87/21/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Punkt 8, andra stycket i artikel 4 i rådets direktiv 65/65/EEG⁴ efter senaste ändringen genom direktiv 83/570/EEG⁵ föreskriver att bevis i olika former på säkerheten och effekten hos en farmaceutisk specialitet får framläggas i en ansökan om försäljningstillstånd, beroende på den objektiva situationen för specialiteten.

Erfarenheten har visat att det är lämpligt att närmare precisera de fall där resultaten av farmakologiska och toxikologiska undersökningar eller resultat av kliniska prövningar inte behöver framläggas för att erhålla tillstånd till försäljning av en farmaceutisk specialitet som i allt väsentligt är likartad med en tillåten produkt och samtidigt säkerställa att innovativa företag inte åsamkas nackdelar.

Ytterligare detaljer vad gäller tillämpningen av nämnda bestämmelse har meddelats genom rådets direktiv 75/318/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analytiska, farmakologiska, toxikologiska och kliniska normer och provningsplaner för undersökning av farmaceutiska specialiteter⁶ med de ändringar som föreskrivits genom direktiv 87/19/EEG⁷.

Det finns däremot allmänpolitiska skäl mot att upprepa tidigare undersökningar på människor eller djur om det inte finns övergripande skäl att göra det.

Det är också tillrådligt att göra förpackningarna för vissa farmaceutiska specialiteter som är speciellt begärliga för läkemedelsmissbrukare svårare att känna igen genom att upphäva skyldigheten att med en särskild symbol märka den yttre förpackningen och behållaren till farmaceutiska specialiteter vilka klassificerats såsom narkotika.

Grekland, Spanien och Portugal bör ges ytterligare tid att överföra detta direktiv för att de i första hand skall kunna slutföra genomgången av äldre farmaceutiska specialiteter i enlighet med artikel 39 i rådets direktiv 75/319/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter⁸ och som senast ändrats genom direktivet 83/570/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktivet 65/65/EEG ändras på följande sätt:

1. Punkt 8 i andra stycket av artikel 4 skall ersättas med följande text:

"8. Resultat av

- fysikalisk-kemiska, biologiska eller mikrobiologiska undersökningar,
- farmakologiska och toxikologiska undersökningar,
- kliniska prövningar.

Dock skall med förbehåll för vad som gäller enligt lagstiftningen till skydd för industriell och kommersiell egendom

a) sökanden inte åläggas att lägga fram resultat av farmakologiska och toxikologiska undersökningar eller resultat av kliniska prövningar om han kan visa

i) antingen att den farmaceutiska specialiteten i allt väsentligt är jämförbar med en produkt som godkänts i det land som berörs av ansökan och att den person som ansvarar för försäljningen av den ursprungliga farmaceutiska specialiteten lämnat sitt medgivande till att de farmakologiska, toxikologiska och kliniska referenser som framlagts i den ursprungliga ansökan om försäljningstillstånd används som stöd för den aktuella ansökan,

ii) eller, genom utförliga referenser till publicerad vetenskaplig litteratur som framlagts i enlighet med artikel 1 andra stycket i direktiv 75/318/EEG, att beståndsdelarna eller beståndsdelarna i den farmaceutiska specialiteten har en väletablerad medicinsk användning med erkänd effekt och en godtagbar säkerhetsmarginal,

¹ EGT nr C 293, 5.11.1984, s. 8.

² EGT nr C 36, 17.2.1986, s. 152.

³ EGT nr C 160, 1.7.1985, s. 18.

⁴ EGT nr 22, 9.2.1965, s. 369/65.

⁵ EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 1.

⁶ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 1.

⁷ EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 31.

⁸ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 13.

iii) eller att den farmaceutiska specialiteten i allt väsentligt överensstämmer med en produkt som under minst sex år varit tillåten för försäljning inom gemenskapen i enlighet med gemenskapens gällande bestämmelser och som säljs inom den medlemsstat där ansökan inlämnats; denna period skall utsträckas till 10 år i fråga om högteknologiska specialiteter in den mening som avses i del A i bilagan till direktiv 87/22/EEG¹ eller i fråga om ett läkemedel i den mening som avses i Del B i bilagan till samma direktiv, för vilken tillämpats den procedur som fastställts i dess artikel 2; vidare får en medlemsstat utsträcka denna period till 10 år genom ett enda beslut som innefattar alla de produkter som saluförs inom medlemsstatens territorium när den anser det nödvändigt med hänsyn till folkhälsan; det står medlemsstater fritt att inte tillämpa den angivna sexårsperioden efter det att ett patent som skyddar originalprodukten upphört att gälla.

När den farmaceutiska specialiteten är avsedd för ett annat terapeutiskt ändamål än det som angivits för den farmaceutiska specialiteten som försäljs eller om den är avsedd att administreras på annat sätt eller i andra doser, måste emellertid resultaten av lämpliga farmakologiska och toxikologiska undersökningar och/eller lämpliga kliniska prövningar läggas fram.

b) I fråga om en ny farmaceutisk specialitet som innehåller kända substanser vilka hittills inte använts i

kombination för terapeutiska ändamål skall resultaten av farmakologiska och toxikologiska undersökningar och av kliniska prövningar som avser samma kombination ges in men det är inte nödvändigt att lämna in referenser för varje enskild beståndsdel.

¹ EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 38."

2. Artikel 16 upphör härmed att gälla.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 juli 1987. De skall genast underrätta kommissionen.

Dock skall vad beträffar Grekland, Spanien och Portugal den datum som angivits i första stycket ersättas med den 1 januari 1992.

Artikel 3

Detta direktiv är riktat sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 december 1986

På rådets vägnar

G. SHAW

Ordförande

RÅDETS ANDRA DIREKTIV

av den 20 maj 1975

om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter.

(75/319/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Den tillnärmning som påbörjades genom rådets direktiv 65/65/EEG³ av den 26 januari 1965 om tillnärmning av lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter skall fortsätta och genomförandet av principerna i det direktivet skall säkerställas.

I syfte att minska kvarstående olikheter måste regler för kontrollen av farmaceutiska specialiteter fastställas och de skyldigheter som åligger de ansvariga myndigheterna hos medlemsstaterna klargöras för att säkerställa att dessa överensstämmer med de rättsliga kraven.

För att uppnå en friare rörlighet för farmaceutiska specialiteter måste förfarandet vid tillståndsprövningen för en och samma farmaceutisk specialitet i två eller flera medlemsstater förenklas.

För detta ändamål bör tillsättas en kommitté för farmaceutiska specialiteter, bestående av representanter för medlemsstaterna och kommissionen. Kommittén skall ha till uppgift att ge yttrande om en viss farmaceutisk specialitet uppfyller de krav som angivits i direktiv 65/65/EEG.

Detta direktiv är endast ett steg i riktning mot målet att uppnå fri rörlighet för farmaceutiska specialiteter, varför det kommer att krävas ytterligare åtgärder för att med ledning av de erfarenheter som gjorts, särskilt inom den ovannämnda kommittén, avskaffa varje återstående hinder mot fri rörlighet för farmaceutiska specialiteter.

För att underlätta rörligheten för farmaceutiska specialiteter och förebygga att kontrollproceduren som utförts i ett medlemsland upprepas i andra bör vissa minimikrav fastställas för tillverkning i och import från tredje land och för försäljnings-tillstånd som bygger på dessa.

Garantier måste skapas inom medlemsstaterna för att de som skall svara för övervakningen och kontrollen av tillverkningen av farmaceutiska specialiteter uppfyller vissa minimikrav på kompetens.

De bestämmelser i detta direktiv och i direktiv 65/65/EEG som gäller farmaceutiska specialiteter är visserligen adekvata för dessa produkter. De är emellertid otillräckliga för vacciner, toxiner och sera, farmaceutiska specialiteter baserade på blod eller blodkomponenter från människa, farmaceutiska specialiteter baserade på radioaktiva isotoper och homeopatiska farmaceutiska specialiteter. Dessa bestämmelser bör följaktligen inte tillämpas på sådana farmaceutiska specialiteter för närvarande.

Vissa föreskrifter i detta direktiv innebär ändringar av olika bestämmelser i direktiv 65/65/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

**Ansökan om försäljningstillstånd för
farmaceutisk specialitet**

Artikel 1

Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att de dokument och uppgifter som anges i artikel 4 andra

¹ EGT nr 96, 2.6.1965, s. 1677/65.

² EGT nr 107, 19.6.1965, s. 1825/65.

³ EGT nr 22, 9.2.1965, s. 369/65.

stycket punkterna 7 och 8 i direktiv 65/65/EEG sammanställs av experter som har tillräckliga tekniska och yrkesmässiga kvalifikationer och därefter överlämnas till den ansvariga myndigheten. Dokumenten och uppgifterna skall undertecknas av experterna.

Artikel 2

De experter som avses i artikel 1 skall, beroende på sina särskilda kvalifikationer

- a) svara för uppgifter som faller inom deras kompetensområden (analys, farmakologi och liknande experimentella vetenskapsgrenar, kliniska prövningar) och objektivt redovisa erhållna resultat (kvalitativt och kvantitativt),
- b) lägga fram resultat och data i enlighet med rådets direktiv 75/318/EEG¹ av den 20 maj 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analytiska, farmakologiska, toxikologiska och kliniska normer och prövningsplaner för undersökning av farmaceutiska specialiteter, samt därvid särskilt redovisa
  - i fråga om analytikern, att produkten överensstämmer med deklarerad sammansättning och samtidigt ange vilka kontrollmetoder som tillämpas av tillverkaren,
  - i fråga om farmakologen eller specialisten med motsvarande experimentella kompetens data över produktens toxicitet och observerade farmakologiska egenskaper,
  - i fråga om den som ansvarat för den kliniska prövningen, i vad mån man lyckats fastställa effekter hos patienter som behandlats med produkten vilka överensstämmer med den dokumentation som sökanden överlämnat enligt artikel 4 i direktiv 65/65/EEG, huruvida patienterna tolererat produkten väl, vilken dosering som den prövningsansvarige rekommenderar samt eventuella kontraindikationer och biverkningar,
- c) i tillämpliga fall, på vilka grunder man hänvisat till publicerade referenser av det slag som avses i artikel 4 andra stycket punkt 8a och b i direktiv 65/65/EEG, enligt de villkor som angivits i direktiv 75/318/EEG.

Artikel 3

Om artikel 2 i detta direktiv inte uppfylls, skall artikel 5 andra stycket i direktiv 65/65/EEG gälla.

KAPITEL II

Granskning av ansökan om försäljningstillstånd för farmaceutiska specialiteter

Artikel 4

Vid granskningen av ansökan enligt artikel 4 i direktiv 65/65/EEG gäller att den ansvariga myndigheten

- a) skall se till att de uppgifter som lämnats som stöd för ansökan står i överensstämmelse med vad som föreskrivs i artikel 4 och granska i vad mån villkoren för att medge tillstånd att försälja (försäljningstillstånd) är uppfyllda,
- b) får underkasta den farmaceutiska specialiteten undersökning av ett statligt eller annat godkänt laboratorium som är inrättat för detta ändamål, i syfte att säkerställa att de kontrollmetoder som använts av tillverkaren och redovisats i anslutning till ansökan i enlighet med artikel 4 andra stycket punkt 7 i direktiv 65/65/EEG är tillfredsställande,
- c) får när så är lämpligt ålägga sökanden att komplettera den dokumentation som fogats till ansökan på de punkter som innefattas i andra stycket i artikel 4 i direktiv 65/65/EEG; när de ansvariga myndigheterna begagnar sig av denna möjlighet skall de frister som angivits i artikel 7 i det direktivet börja löpa först när den begärda kompletteringen kommit in; likaså skall dessa frister förlängas med den tid som sökanden kan behöva för att avge en muntlig eller skriftlig förklaring.

Artikel 5

- a) Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att de ansvariga myndigheterna verifierar att tillverkare och importörer av produkter från tredje land är i stånd att genomföra tillverkningen i enlighet med artikel 4 andra stycket punkt 4 i direktiv 65/65/EEC och/eller genomföra kontroll enligt de metoder som angivits i de uppgifter som skall åtfölja ansökan enligt artikel 4, andra stycket punkt 7 i samma direktiv.

Detaljerade rapporter från experterna skall ingå i den dokumentation som åtföljer ansökan om försäljningstillstånd när den inges till den ansvariga myndigheten.

¹ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 1.

b) I undantagsfall får de ansvariga myndigheterna medge tillverkare och importörer av produkter från tredje land att till tredje man överlåta vissa steg i tillverkningsproceduren och/eller vissa av de kontroller som åsyftas i a. I sådana fall skall de ansvariga myndigheterna hos de berörda parterna verkställa den föreskrivna verifieringen.

Artikel 6

I de fall en bipacksedel medföljer förpackningen av en farmaceutisk specialitet skall medlemsstaterna genom lämpliga åtgärder säkerställa att den gäller enbart den avsedda produkten.

All den information som återges på bipacksedeln måste stå i överensstämmelse med de uppgifter och den dokumentation som inlämnats enligt artikel 4 i direktiv 65/65/EEG och måste godkännas av de ansvariga myndigheterna.

Bipacksedeln skall innehålla minst följande information:

- a) Namn på och adress till den person som ansvarar för försäljningen av produkten eller, i fråga om företag, namn och firmaadress samt i förekommande fall motsvarande uppgifter beträffande tillverkaren.
- b) Produktens namn samt uppgift om art och mängd av ingående aktiva beståndsdelar.

De internationella generiska benämningar som rekommenderas av Världshälsoorganisationen skall användas när sådana finns.

- c) Om inget annat bestämts av den ansvariga myndigheten

- terapeutiska indikationer,
- kontraindikationer, biverkningar och särskilda försiktighetsåtgärder vid användningen.

Informationen och besluten enligt första och andra strecksatsen skall ta hänsyn till resultaten av de kliniska prövningar och farmakologiska undersökningar som avses i artikel 4 andra stycket punkt 8 i direktiv 65/65/EEG och, ifråga om sådan information som avses i den andra strecksatsen till de erfarenheter som insamlats under den tid produkten varit på marknaden.

- d) Användningsföreskrifter för produkten (administrationsätt, behandlingstidens längd om sådan begränsning bör iaktas, samt normaldosering).

- e) Särskilda förvaringsföreskrifter i förekommande fall.

Övrig information skall klart särskiljas från de uppgifter som berörts ovan.

Medlemsstaten kan kräva att en bipacksedel skall medfölja varje förpackning.

Artikel 7

Utan hinder av vad som sägs i kapitel IV och artikel 21 i direktiv 65/65/EEG får medlemsstaterna kräva att märkningen av den farmaceutiska specialitetens läkemedelsbehållare och/eller dess yttre förpackning och/eller texten på bipacksedeln innefattar andra uppgifter som kan ha betydelse för säkerheten eller kan vara till skydd för folkhälsan, däribland eventuella försiktighetsåtgärder som bör iaktas vid produktens användning och andra varningar baserade på de resultat av kliniska prövningar och farmakologiska studier som avses i artikel 4 punkt 8 andra stycket i direktiv 65/65/EEG eller som framkommit genom erfarenheter som samlats in under den tid som den farmaceutiska specialiteten funnits på marknaden.

KAPITEL III

Kommitté för farmaceutiska specialiteter

Artikel 8

1. I syfte att underlätta för medlemsländerna att enas om en gemensam ståndpunkt i fråga om försäljningstillstånd för farmaceutiska specialiteter inrättas härmed en kommitté för farmaceutiska specialiteter, i det följande kallad 'kommittén'. Denna skall bestå av representanter för medlemsstaterna och kommissionen.

2. Kommittén skall ha till uppgift att i enlighet med artiklarna 9-14 granska de frågor angående tillämpningen av artiklarna 5, 11 eller 20 i direktiv 65/65/EEG som överlämnats av en medlemsstat.

3. Kommittén skall utarbeta sin egen arbetsordning.

Artikel 9

1. Den medlemsstat som har utfärdat försäljningstillstånd för en farmaceutisk specialitet skall tillstålla kommittén en akt som innehåller en kopia av försäljningstillståndet tillsammans med de uppgifter och den dokumentation som angivits i artikel

4 andra stycket i direktiv 65/65/EEG, om den som är ansvarig för försäljningen önskar att det utsträcks till minst fem andra medlemsstater.

2. Kommittén skall utan dröjsmål vidarebefordra akten till de ansvariga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna.

3. Denna åtgärd från kommitténs sida skall anses likvärdig med en ansökan om försäljningstillstånd hos nämnda myndigheter i enlighet med artikel 4 i direktiv 65/65/EEG.

Artikel 10

1. Om inom en period av 120 dagar efter det datum för den vidarebefordran som avses i artikel 9.2 ingen invändning anmäls till kommittén av de ansvariga myndigheterna i de angivna medlemsstaterna, skall kommittén göra en formell anteckning härom och omedelbart underrätta de berörda medlemsstaterna.

2. Om en medlemsstat inte anser sig kunna ge försäljningstillstånd för en farmaceutisk specialitet skall den överlämna sitt beslut jämte motivering inom 120 dagar enligt artikel 5 i direktiv 65/65/EEG.

Artikel 11

1. I de fall som åsyftas i artikel 10.2 skall kommittén överväga ärendet och avge ett yttrande med motivering inom högst 60 dagar efter utgången av den frist som angivits i artikel 10.

2. Kommitténs yttrande skall avse frågan om den farmaceutiska specialiteten uppfyller de krav som uppställts i artikel 5 i direktiv 65/65/EEG.

Kommittén skall utan dröjsmål underrätta de berörda medlemsstaterna om sitt ställningstagande eller, i händelse av skiljaktiga meningar, om de olika ledamöternas meningar.

3. De berörda medlemsstaterna skall fatta beslut i ärendet inom högst 30 dagar efter den dag när de informerats enligt artikel 10.1 eller punkt 2 i denna artikel. Därefter skall de omedelbart underrätta kommittén om sina beslut.

Artikel 12

1. Om flera ansökningar om tillstånd att försälja en viss farmaceutisk specialitet lämnats in i enlighet med artikel 4 i direktiv 65/65/EEG och en eller flera medlemsstater beviljat

ansökan, medan en eller flera andra avslagit den, kan en av de berörda medlemsstaterna hänskjuta frågan till kommittén.

Detsamma skall gälla när en eller flera medlemsstater tillfälligt dragit in eller återkallat försäljningstillståndet under det att andra inte har gjort det.

2. Kommittén skall behandla ärendet och avge sitt yttrande med motivering inom högst 120 dagar.

3. Kommitténs yttrande skall enbart avse grunderna till att tillstånd vägrats, tillfälligt dragits in eller återkallats.

Kommittén skall utan dröjsmål informera de berörda medlemsstaterna om sin uppfattning eller, i händelse av skiljaktiga meningar, om ledamöternas meningar.

4. De berörda medlemsstaterna skall inom 30 dagar tillkännage vilka åtgärder de ämnar vidta med anledning av kommitténs yttrande.

Artikel 13

Kommittén får bestämma en frist för att med ledning av de villkor som formulerats i artiklarna 5, 11 eller 20 i direktiv 65/65/EEG verkställa en ny granskning med ledning av de uppgifter som under tiden erhållits inom medlemsstaterna, särskilt från dem som gett försäljningstillstånd för den farmaceutiska specialiteten.

Artikel 14

De ansvariga myndigheterna inom medlemsstaterna får, i de särskilda fall då gemenskapens intressen berörs, hänskjuta ärendet till kommittén innan de tar ställning till en ansökan om försäljningstillstånd eller beslutar om att tillfälligt dra in eller återkalla ett tillstånd.

Artikel 15

1. Kommissionen skall varje år rapportera till rådet om genomförandet av den procedur som fastställts i detta kapitel och dess effekter på utvecklingen av handeln inom gemenskapen. Den första rapporten skall lämnas två år efter det att detta direktiv trätt i kraft.

2. Med ledning av sina erfarenheter skall kommissionen senast fyra år efter ikraftträdandet av detta direktiv överlämna till rådet ett förslag som innehåller lämpliga åtgärder i syfte att avlägsna återstående hinder mot den fria rörligheten för farmaceutiska specialiteter. Rådet skall fatta beslut om kommissionens förslag senast ett år efter att det framlagts.

KAPITEL IV

Tillverkning i och import från tredje land

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att tillverkningen av de farmaceutiska specialiteter sker endast med särskilt tillstånd.

2. Det tillstånd som åsyftas i punkt 1 krävs oavsett om tillverkningen avser hela eller delar av produkten, vissa steg i tillverkningsprocessen eller olika procedurer för uppdelning, förpackning eller emballering.

Sådant tillstånd skall dock inte krävas för beredning, uppdelning och ändring av förpackning eller emballage när dessa procedurer utförs uteslutande i samband med utlämnande till enskilda genom farmaceuter på apotek eller av de som enligt gällande lagstiftning inom medlemsstaterna är behöriga att ombesörja detta.

3. Tillstånd enligt punkt 1 krävs också för import till en medlemsstat från tredje land. Detta kapitel och artikel 29 skall tillämpas på sådan import på samma sätt som de tillämpas på tillverkning.

Artikel 17

För tillstånd enligt artikel 16 krävs minst följande:

- a) Att sökanden specificerar de farmaceutiska specialiteter och läkemedelsformer som skall tillverkas eller importeras samt platsen där tillverkningen och/eller kontrollen skall äga rum.
- b) Att sökanden utöver ändamålsenliga och tillräckliga utrymmen för tillverkning eller import av specialiteterna förfogar över teknisk utrustning och kontrollmöjligheter som motsvarar de krav i fråga om tillverkning, kontroll och förvaring av produkterna som medlemsstaten ställt upp i enlighet med artikel 5 a.
- c) Att sökanden bland sina anställda har minst en person med den kompetens som avses i artikel 21.

I sin ansökan måste sökanden lämna uppgifter som styrker att han uppfyller fordringarna enligt ovan.

Artikel 18

1. Den ansvariga myndigheten i medlemsstaten skall utfärda tillstånd enligt artikel 16 först sedan den genom undersökningar utförda av dess företrädare försäkrat sig om riktigheten av de uppgifter som lämnats i enlighet med artikel 17.

2. I syfte att se till att de krav som åsyftas i artikel 17 uppfylls får som villkor för tillståndet krävas att sökanden åläggs vissa förpliktelser antingen när det utfärdas eller vid något senare tillfälle.

3. Tillståndet skall gälla endast för de lokaler som beskrivits i ansökan och endast för de farmaceutiska specialiteter och läkemedelsformer som angivits i samma ansökan.

Artikel 19

Den som beviljats tillstånd enligt artikel 16 skall minst vara skyldig att

- a) ha tillgång till personal med sådan kompetens som föreskrivits i medlemsstaten såväl i fråga om tillverkning som kontroll,
- b) endast hantera de farmaceutiska specialiteter för vilka tillstånd givits i enlighet med den lagstiftning som gäller i de berörda medlemsstaterna,
- c) lämna besked i förväg till den ansvariga myndigheten om de ändringar som sökanden kan önska göra i fråga om någon eller några av de uppgifter som lämnats i enlighet med artikel 17; den ansvariga myndigheten skall alla händelser omedelbart underrättas ifall den person med särskild kompetens som avses i artikel 21 oväntat skulle ersättas med någon annan,
- d) medge att företrädare för den ansvariga myndigheten inom den berörda medlemsstaten när som helst bereds tillträde till sökandens lokaler,
- e) möjliggöra för den person med särskild behörighet som avses i artikel 21 att fullgöra sina åligganden t.ex. genom att ställa alla nödvändiga hjälpmedel till hans förfogande.

Artikel 20

1. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att besked om tillstånd enligt artikel 16 lämnas senast inom 90 dagar räknat från den dag då ansökan kommit in till den ansvariga myndigheten.

2. Om innehavaren av tillståndet skulle begära ändring i något av de förhållanden som avses i artikel 17 a och b, får handläggningstiden för denna begäran inte överskrida 30 dagar. Undantagsvis kan denna tid utsträckas till 90 dagar.

3. Medlemsstaterna får kräva att sökanden lämnar kompletterande uppgifter enligt artikel 17 och vad beträffar den person med särskild kompetens som avses i artikel 21. I de fall den ansvariga myndigheten begagnar sig av denna möjlighet skall de i punkterna 1 och 2 angivna fristerna börja löpa först när de kompletterande uppgifterna lämnats in.

Artikel 21

1. Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder se till att innehavaren av tillståndet enligt artikel 16 stadigvarande och fortlöpande har tillgång till minst en person med den särskilda kompetens som föreskrivits i artikel 23, med uppgift att svara för de skyldigheter som specificeras i artikel 22.

2. Om innehavaren av tillståndet själv uppfyller de villkor som stipulerats i artikel 23 kan han personligen åta sig de uppgifter som annars den som avses i punkt 1 ovan skall fullgöra.

Artikel 22

1. Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder säkerställa att den person med särskild kompetens som avses i artikel 21 utan hänsyn till sin relation till innehavaren av tillståndet enligt artikel 16, vad gäller de procedurer som åsyftas i artikel 25, bär ansvaret för

- a) att varje tillverkningsstats av farmaceutiska specialiteter som framställts inom de berörda medlemsstaterna har tillverkats och underkastats kontroll i enlighet med i medlemsstaten gällande lagstiftning och i överensstämmelse med villkoren för tillståndet,
- b) att varje tillverkningsstats av farmaceutiska specialiteter som härrör från tredje land undergått en fullständig kvalitativ analys i det importerande landet och en kvantitativ analys av åtminstone de aktiva beståndsdelarna och samtliga övriga undersökningar och kontroller som krävs för att garantera specialiteternas kvalitet i enlighet med de krav som legat till grund för försäljningstillståndet för produkterna.

De tillverkningsstatser som genomgått sådan kontroll i en medlemsstat skall undantas från nämnda kontroller om de vid införseln till annan medlemsstat åtföljs av ett analysbesked som undertecknats av en person med särskild kompetens.

En medlemsstat får medge dispens från kravet på kontroll verkställd av en person med särskild kompetens i enlighet med vad som föreskrivits under b för importerade farmaceutiska specialiteter, om de är avsedda att förbli inom medlemsstaten i fråga, förutsatt dock att överenskommelse träffats om adekvata åtgärder i syfte att säkerställa att dessa kontroller verkställs i det exporterande landet. I de fall produkterna importeras i den förpackning i vilken läkemedlet är avsett att tillhandahållas i detaljhandeln har medlemsstaten rätt att medge undantag från de genom artikel 17 fastställda bestämmelserna.

2. I samtliga fall, och särskilt ifråga om farmaceutiska specialiteter som omfattas av försäljningstillstånd, gäller att den som besitter särskild kompetens måste intyga i en journal eller någon annan likvärdig handling som upprättats för detta

ändamål, att varje produktionsstats uppfyller bestämmelserna i denna artikel. Journalen eller den därmed likvärdiga handlingen skall hållas aktuell och disponibel för kontrollmyndighetens företrädare under den tid som fastställts i medlemsstatens bestämmelser och i varje fall under minst fem år.

Artikel 23

Medlemsstaterna skall se till att den person med särskild kompetens som avses i artikel 21 uppfyller minst följande krav:

- a) Innehav av diplom, certifikat eller annat bevis på formella kvalifikationer som uppnåtts efter genomgången högskoleutbildning eller annan utbildning som i den berörda medlemsstaten betraktas såsom likvärdig. Utbildningen skall omfatta åtminstone fyra års teoretiska och praktiska studier inom en av följande vetenskapliga discipliner: farmaci, medicin, veterinärmedicin, kemi, farmaceutisk kemi och teknologi samt biologi. Dock gäller följande:
  - Om utbildningen följs av en period med teoretisk och praktisk utbildning under minst ett år och innefattar en period av minst sex månader på ett apotek som är öppet för allmänheten och bekräftats genom en examen på högskolenivå, kan minimilängden av universitetskursen reduceras till 3 1/2 år.
  - Om det i medlemsstaten parallellt existerar två högskoleutbildningar eller motsvarande vilka erkänns av staten såsom likvärdiga och den ena sträcker sig över fyra år och den andra över tre år, varvid treårskursen leder till diplom, certifikat eller annat formellt utbildningsbevis efter fullbordad högskoleutbildning eller motsvarande, skall den senare anses uppfylla villkoret om utbildningslängd enligt a, under förutsättning att de diplom, certifikat eller formella utbildningsbevis som utfärdas efter genomgång av respektive utbildning av staten i fråga betraktas såsom likvärdiga.

Utbildningen skall omfatta teoretiska och praktiska studier med inriktning på åtminstone följande ämnesområden:

Tillämpad fysik
Allmän och oorganisk kemi
Organisk kemi
Analytisk kemi
Farmaceutisk kemi, inklusive analys av läkemedel
Allmän och tillämpad biokemi (medicinsk)
Fysiologi
Mikrobiologi

Farmakologi**Farmaceutisk teknologi****Toxikologi**

Farmakognosi (medicinska aspekter), d v s studiet av innehållsämnen och effekterna av de verksamma beståndsdelarna i naturligt förekommande ämnen av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung.

Studierna av dessa ämnen skall avvägas så att den som genomgått utbildningen är kapabel att fullgöra de åligganden som specificerats i artikel 22.

Skulle något av de diplom, certifikat eller andra formella utbildningsbevis som nämns under a inte motsvara vad som föreskrivits ovan skall den ansvariga myndigheten i medlemsstaten se till att den som berörs kan styrka tillräckliga kunskaper inom de ämnesområden som här avses.

- b) Minst två års praktisk erfarenhet från ett eller flera företag som är behöriga att tillverka farmaceutiska specialiteter, inom den del av verksamheten som omfattar kvalitativ analys av läkemedel och kvantitativ analys av aktiva läkemedelssubstanser, samt kvalitetskontroll av farmaceutiska specialiteter.

Längden av den praktiska erfarenheten får reduceras med ett år om högskoleutbildningen omfattat minst fem år och med ett och ett halvt år om den omfattat minst sex år.

Artikel 24

1. Den som i en medlemsstat fullgör de uppgifter som avses i artikel 21, men som inte uppfyllt kraven i bestämmelserna enligt artikel 23 när detta direktiv träder i kraft inom den berörda staten, skall ha rätt att där fortsätta med samma verksamhet.

2. Den som innehar diplom, certifikat eller något annat formellt utbildningsbevis, som utfärdats efter genomgång av en högskoleutbildning – eller en utbildning som av ifrågavarande medlemsstat anses likvärdig – inom en vetenskaplig disciplin som gör honom kvalificerad att fullgöra de uppgifter som enligt landets lag en person som avses i artikel 21 är skyldig att göra får, om han påbörjat sin utbildning innan detta direktiv anmäls, anses kvalificerad att inom medlemsstaten fullgöra de skyldigheter som tillkommer den som avses i artikel 21, förutsatt att han före utgången av det tionde året efter anmälan av detta direktiv kan hänvisa till minst två års erfarenhet inom ett eller flera av de verksamhetsområden som kräver tillstånd enligt artikel 16. Härmed avses tillverkningskontroll och/eller kvalitativ analys, kvantitativ analys av aktiva substanser samt erforderlig undersökning och kontroll för att säkerställa kvalitén av farmaceutiska specialiteter enligt uppställda

kvalitetsnormer, under direkt ledning av en person med särskild kompetens enligt artikel 21.

Om personen ifråga förvärvat praktisk erfarenhet av det slag som åsyftas ovan mer än tio år före anmälan av detta direktiv, krävs ytterligare ett års praktik i enlighet med de villkor som uppställts i föregående stycke. Denna praktik skall fullgöras omedelbart innan vederbörande anlitas för de uppgifter som anges i denna artikel.

3. Den som vid tiden för ikraftträdandet av detta direktiv är sysselsatt i direkt samarbete med en sådan person som avses i artikel 21 med tillverkningskontroll och/eller kvalitativ och kvantitativ analys av aktiva substanser eller kontroll av att farmaceutiska specialiteter uppfyller uppställda kvalitetsnormer, får under en period av fem år efter att detta direktiv trätt i kraft anses kvalificerad att i samma stat fullgöra de åligganden som tillkommer en sådan person, förutsatt att medlemsstaten försäkras sig om att han besitter tillräckliga teoretiska och praktiska kunskaper och har varit verksam inom nyssnämnda områden under en tid av minst fem år.

Artikel 25

Medlemsstaterna skall säkerställa att de skyldigheter uppfylls som tillkommer den som har särskild kompetens enligt artikel 21. Detta kan ske antingen genom lämpliga myndighetsåtgärder eller genom att ställa upp yrkesetiska regler för befattningsen.

Medlemsstaterna får, om den person med särskild kompetens som avses i artikel 21 brister i fullgörandet av sina åligganden, besluta om tillfällig avstängning efter att ha inlett administrativt eller disciplinärt förfarande mot densamme.

KAPITEL V**Tillsyn och sanktioner***Artikel 26*

Den ansvariga myndigheten i den berörda medlemsstaten skall genom inspektioner säkerställa att de rättsliga kraven i fråga om farmaceutiska specialiteter uppfylls.

Sådana inspektioner skall verkställas genom tjänstemän vid den ansvariga myndigheten som har befogenhet att

- a) inspektera tillverkningsenheter eller försäljningsavdelningar och varje laboratorium som tillståndsinnehavare som avses i artikel 16 anförtrott uppgiften att svara för kontroller som

- sågs i artikel 5 b,
- b) ta prover,
- c) granska alla dokument av betydelse för inspektionen under iakttagande av de bestämmelser som vid tiden för anmälan av detta direktiv gäller i medlemsstaterna och som innebär inskränkningar i rätten att kräva redovisning av tillverkningsmetoder.

Artikel 27

Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder se till att den person som ansvarar för försäljningen av en farmaceutisk specialitet och, i förekommande fall tillståndsinnehavaren enligt artikel 16, visar att kontroll av slutprodukten och/eller beståndsdelarna utförts. Samma sak gäller även mellansteg i tillverkningsprocessen, allt enligt de metoder som redovisats i anslutning till ansökan om tillstånd.

Artikel 28

1. Utan hinder av de åtgärder som föreskrivits i artikel 11 i direktiv 65/65/EEG skall medlemsstaterna genom lämpliga åtgärder se till att tillhandahållandet av en viss farmaceutisk specialitet förbjuds och produkten dras in från marknaden om

- a) den farmaceutiska specialiteten visar sig ha skadliga effekter vid normal användning,
- b) den brister i terapeutisk effektivitet,
- c) dess sammansättning till art och mängd inte överensstämmer med vad som deklarerats,
- d) kontrollerna av den färdiga produkten och/eller beståndsdelarna eller av mellanstegen i tillverkningsprocessen eller under processens gång inte har utförts eller något annat krav eller åliggande, som utgjort en förutsättning för tillstånd enligt artikel 16 inte har uppfyllts.

2. Den ansvariga myndigheten får begränsa ett beslut om indragning eller förbud att tillhandahålla produkten till att gälla de tillverkningssatser som ifrågasatts.

Artikel 29

1. Den ansvariga myndigheten i en medlemsstat skall tillfälligt dra in eller återkalla tillståndet som avses i artikel 16 för en läkemedelsgrupp eller samtliga läkemedel för vilka något av kraven enligt artikel 17 inte längre uppfylls.

2. Utöver de åtgärder som specificerats i artikel 28 kan den ansvariga myndigheten i en medlemsstat beordra att tillverkningen eller importen av en farmaceutisk specialitet från tredje land skall upphöra, eller tillfälligt dra in eller återkalla det tillstånd som avses i artikel 16 för en viss kategori av läkemedel eller samtliga specialiteter för vilka kraven i artiklarna 18, 19, 22 och 27 inte uppfylls.

KAPITEL VI

Diverse föreskrifter

Artikel 30

Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder se till att de berörda myndigheterna utbyter information som är av betydelse för att garantera att de krav för tillverkningstillstånd som anges i artikel 16 eller för försäljningstillstånd uppfylls.

Artikel 31

Alla beslut som fattas i enlighet med artiklarna 18, 28 och 29 och alla negativa beslut som fattas i enlighet med artiklarna 5 b och 11.3 skall utförligt motiveras. Sådana beslut skall delges den berörda parten som samtidigt skall informeras om vilka möjligheter till prövning av beslutet som står till buds inom ramen för gällande lagstiftning och inom vilken tid prövning skall begäras.

Artikel 32

Ett beslut som innebär förbud mot att tillverka eller att importera farmaceutiska specialiteter från tredje land eller förbud mot att tillhandahålla farmaceutisk specialitet eller avser indragning av farmaceutisk specialitet får inte fattas på andra grunder än de som angivits i artiklarna 28 och 29.

Artikel 33

Varje medlemsstat skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att beslut rörande en produkt, som innebär att försäljningstillstånd beviljas, avslås eller återkallas, att tidigare beslut om detta upphävs eller innebär att en produkt inte längre får tillhandahållas eller måste dras in från marknaden, utan dröjsmål meddelas kommittén jämte de skäl som legat till grund för beslutet.

Artikel 34

Detta direktiv skall uteslutande gälla för farmaceutiska specialiteter avsedda för människor.

Kapitlen II-V i direktiv 65/65/EEG liksom detta direktiv skall inte gälla för farmaceutiska specialiteter som utgör vacciner, toxiner eller sera, och inte heller i fråga farmaceutiska specialiteter baserade på blod eller beståndsdelar i blod från människa, radioaktiva isotoper eller homeopatiska farmaceutiska specialiteter. En förteckning över dessa vacciner toxiner och sera har givits i informationssyfte i en särskild bilaga till detta direktiv.

Artikel 35

Artikel 4 andra stycket punkt 7 i direktiv 65/65/EEG skall ersättas med följande:

"Beskrivning av de kontrollmetoder som tillämpas av tillverkaren (kvalitativ och kvantitativ analys av beståndsdelarna och av slutprodukten, speciella undersökningar, t.ex. sterilitetstest, undersökningar som avser förekomst av pyrogener och tungmetaller, stabilitet, toxicitet, biologiska undersökningar, kontroller utförda under tillverkningsprocessens gång)".

Artikel 36

Artikel 11 andra stycket i direktivet 65/65/EEG skall ersättas med följande:

"Tillstånd skall även tillfälligt dras in eller återkallas när de uppgifter som lämnats som stöd för ansökan i enlighet med artikel 4 befunnits vara felaktiga eller vid underlåtenhet att utföra de kontroller som anges i artikel 8 i detta direktiv eller i artikel 27 i rådets andra direktiv 75/319/EEG¹ av den 20 maj 1975 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter".

¹ EGT Nr L 147, 9.6.1975, s. 13.

Artikel 37

Artikel 24 i direktivet 65/65/EEG skall ersättas med följande:

"Föreskrifterna i detta direktiv skall inom de tidsperioder som fastställts i artikel 39.2 och 39.3 i direktiv 75/319/EEG tillämpas efter hand på de farmaceutiska specialiteter

som omfattas av ett försäljningstillstånd som meddelats i enlighet med tidigare bestämmelser".

KAPITEL VII

Tillämpnings- och övergångsbestämmelser

Artikel 38

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 39

1. I fråga om de tillstånd enligt artikel 16 som utfärdats före utgången av den tidsfrist som fastställts i artikel 38 kan medlemsstaterna medge förlängning med ytterligare ett år för att möjliggöra för berörda företag att uppfylla de krav som anges i kapitel IV.

2. Övriga föreskrifter i detta direktiv skall under en tid av 15 år efter den anmälan som avses i artikel 38 tillämpas efter hand på de farmaceutiska specialiteter som säljs med stöd av de tidigare bestämmelserna.

3. Medlemsstaterna skall inom tre år efter anmälan av detta direktiv underrätta kommissionen om det antal farmaceutiska specialiteter som omfattas av punkt 2 ovan samt, under varje efterföljande år, om det antal av dessa produkter för vilka tillstånd enligt artikel 3 i direktiv 65/65/EEG ännu inte utfärdats.

Artikel 40

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 maj 1975.

På rådets vägnar

R. RYAN

Ordförande

BILAGA

Uttrycket 'vacciner, toxiner eller sera' som återfinnes i artikel 34 avser särskilt:

- *medel som används för att framkalla aktiv immunitet*
(såsom koleravaccin, BCG, poliovaccin, smittkoppsvaccin)

  - *medel som används för att diagnosticera immunstatus*
innefattande särskilt tuberkulin och tuberkulin PPD, toxiner för Schicks och Dicks test, brucellin

  - *medel avsedda att framkalla passiv immunitet*
(såsom difteriantitoxin, antismittkoppsglobulin, antilymfocytglobulin).
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 2 maj 1978

om ändring av rådets andra direktiv 75/319/EEG om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter

(78/420/EEG)

EUROPEISKA GEMSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Rådets andra direktiv 75/319/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter³ föreskrev inrättande av en kommitté för farmaceutiska specialiteter, i det följande kallad "kommittén" och uppdrog åt den att avge yttrande om vissa farmaceutiska specialiteter uppfyller kraven i rådets direktiv 65/65/EEG av den 26 januari 1965 om tillnärmning av bestämmelser fastställda genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter⁴.

Artiklarna 9 och 10 i direktiv 75/319/EEG föreskrev att när gemenskapsförfarandet skall tillämpas, skall den medlemsstat som har utfärdat ett försäljningstillstånd överlämna en akt till kommittén, som utan dröjsmål skall vidarebefordra akten till de ansvariga myndigheterna i de medlemsstater som angivits av den som ansvarar för försäljningen av läkemedlet.

Erfarenheten har visat att föreskriften om att akten skall befordras via kommittén i stället för att sändas direkt till de berörda medlemsstaterna orsakar administrativa problem vid överföringen av skrymmande dokumentation och förseningar i kommitténs arbete.

För att lösa dessa problem och minska förseningarna måste dessa bestämmelser ändras i syfte att göra det möjligt för den medlemsstat som först utfärdat försäljningstillstånd att sända akten såväl direkt till de berörda medlemsstaterna som till kommittén.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Artikel 9 i direktiv 75/319/EEG skall ersättas med följande:

"Artikel 9

1. Den medlemsstat som har utfärdat ett försäljningstillstånd för en farmaceutisk specialitet skall, om den som är ansvarig för försäljningen har begärt vidarebefordran till minst fem andra medlemsstater, till kommittén och till de ansvariga myndigheterna i de angivna medlemsstaterna skicka en akt innehållande en kopia av denna begäran och en kopia av tillståndet tillsammans med de uppgifter och dokument som angivits i artikel 4 andra stycket i direktiv 65/65/EEG.

2. Vidarebefordran enligt ovan skall anses likvärdig med att lämna in en ansökan till de berörda myndigheterna i enlighet med artikel 4 i direktiv 65/65/EEG.

3. Kommittén skall utan dröjsmål meddela de berörda medlemsstaterna så snart den tagit emot akten."

Artikel 2

I artikel 10.1 i direktiv 75/319/EEG skall "den vidarebefordran som avses i artikel 9.2" ersättas med orden "överföring av de uppgifter som avses i artikel 9.3".

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 2 maj 1978.

På rådets vägnar

K. B. ANDERSEN

Ordförande

¹ EGT nr C 266, 7.11.1977, s. 45.

² EGT nr C 18, 23.1.1978, s. 11.

³ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 13.

⁴ EGT nr 22, 9.2.1965, s. 369/65.

RÅDETS DIREKTIV

av den 26 oktober 1983

om ändring av direktiven 65/65/EEG, 75/318/EEG och 75/319/EEG om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter.

(83/570/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Direktiven om tillnärmning av den lagstiftning som gäller farmaceutiska specialiteter måste ta hänsyn till de vetenskapliga framstegen och till de erfarenheter som erhållits sedan de antagits.

Artikel 15.2 i rådets andra direktiv 75/319/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter³ föreskriver att kommissionen skall tillställa rådet ett förslag som innehåller lämpliga åtgärder för att avskaffa alla återstående hinder mot en fri rörlighet av farmaceutiska specialiteter senast fyra år efter att det nämnda direktivet har trätt i kraft.

Det är av hänsyn till folkhälsan och den fria rörligheten av läkemedel nödvändigt för de ansvariga myndigheterna att ha tillgång till ändamålsenlig information om tillåtna farmaceutiska specialiteter, särskilt sådan som bygger på sammanfattningar av vad som kännetecknar produkterna och som antagits i de andra medlemsstaterna.

Det är vidare nödvändigt att hänvisa till vissa bestämmelser i fråga om fysikalisk-kemiska, biologiska och mikrobiologiska undersökningar av farmaceutiska specialiteter och att införa principen om biotillgänglighet och undersökningar av mutagena egenskaper för att slå vakt om folkhälsan.

¹ EGT nr C 287, 9.11.1981, s. 127.

² EGT nr C 189, 30.7.1981, s. 39.

³ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 13.

SLUTGRANSKAD

Den tillnärmning av lagstiftningen som uppnåts i detta sammanhang måste göra det möjligt för en specialitet som tillverkats och försålts i en medlemsstat att med stöd av harmoniserade bestämmelser tillåtas i en annan medlemsstat, varvid skälig hänsyn skall tas till det första tillståndet, utom i sådana undantagsfall som hänskjutits till Kommittén för farmaceutiska specialiteter som inrättats genom direktiv 75/319/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Rådets direktiv 65/65/EEG av den 26 januari 1965 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter¹ ändras på följande sätt:

1. Andra stycket i artikel 4 skall ändras på följande sätt:
  - a) I punkt 6 utgår "om den understiger tre år".
  - b) I punkt 8 a i den engelska versionen ändras uttrycket "a List of published references" till "a bibliography".
  - c) Punkt 9 ges följande lydelse:

"9. En sammanfattning, i överensstämmelse med artikel 4a, av produktens viktigare egenskaper, ett eller flera prover på den produktpresentation som skall användas för specialiteter tillsammans med en bipacksedel, när en sådan skall bifogas".
2. Följande artikel 4a skall införas:

"Artikel 4a

Den sammanfattning av produktens viktigare egenskaper som avses under punkt 9 i andra stycket av artikel 4 skall innehålla följande uppgifter:

1. Den farmaceutiska specialitetens namn.
2. Den kvalitativa och kvantitativa sammansättningen med avseende på de verksamma beståndsdelarna och beståndsdelarna i de hjälpsubstanter som det är väsentligt att känna till för att korrekt administrera läkemedlet. De internationella generiska namn som rekommenderats av Världhälsoorganisationen skall användas när sådana benämningar finns, i annat fall gängse benämning eller kemiska beteckningar.
3. Läkemedelsform.
4. Farmakologiska egenskaper och i den mån sådan information är av betydelse för den terapeutiska användningen, farmakokinetiska data.
5. Kliniska uppgifter:
  - 5.1 indikationer,
  - 5.2 kontraindikationer,
  - 5.3 biverkningar (frekvens och svårighetsgrad),
  - 5.4 särskilda försiktighetsmått vid användningen,
  - 5.5 användning under graviditet och amning,
  - 5.6 interaktion med andra läkemedel och andra former av interaktion,
  - 5.7 dosering och administreringsätt för vuxna och, om så erfordras, för barn,

¹ EGT nr 22, 9.2.1965, s. 369/65.

- 5.8 överdosering (symtom, åtgärder vid akut förgiftning, antidoter),
- 5.9 särskilda varningar,
- 5.10 inverkan på förmågan att köra bil och sköta maskiner.

6. Farmaceutiska uppgifter:

- 6.1 inkompatibiliteter (viktigare),
- 6.2 hållbarhet, om så erfordras efter upplösning av läkemedlet eller efter det att behållaren först öppnats,
- 6.3 särskilda förvaringsföreskrifter,
- 6.4 läkemedelsbehållarens art och innehåll,
- 6.5 namn eller firmanamn och adress eller firmaadress till den som meddelats försäljningstillstånd."

3. Följande skall införas som artikel 4b:

"Artikel 4b

När det tillstånd till försäljning som avses i artikel 3 har meddelats, skall de ansvariga myndigheterna i ifrågavarande medlemsstat informera den som skall svara för försäljningen av produkten om den sammanfattning av produktens viktigare egenskaper som de har godkänt. De ansvariga myndigheterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den information som lämnats i sammanfattningen överensstämmer med den som godkänts när tillstånd till försäljning meddelades eller senare."

4. Följande skall införas som artikel 9a:

"Artikel 9a

Efter det att tillstånd till försäljning meddelats måste den som är ansvarig för försäljningen av en produkt, när det gäller de kontrollmetoder som föreskrivits i artikel 4.7, ta hänsyn till tekniska och vetenskapliga framsteg och införa de ändringar som kan krävas för att den farmaceutiska specialiteten skall kunna kontrolleras i enlighet med allmänt godtagbara vetenskapliga metoder. Dessa ändringar måste godkännas av de ansvariga myndigheterna i ifrågavarande medlemsstat."

5. Artikel 10 skall ändras på följande sätt:

"Artikel 10

Ett tillstånd till försäljning skall gälla i fem år och kunna förnyas för en femårsperiod i taget sedan ansökan av den som beviljats försäljningstillstånd inlämnats minst tre månader före periodens utgång."

6. Andra stycket i artikel 11 skall ändras på följande sätt:

Tillståndet skall också tillfälligt dras in eller återkallas om de uppgifter som lämnats till stöd för ansökan i enlighet med artiklarna 4 och 4a är felaktiga eller inte har ändrats i enlighet med artikel 9a eller om inte de kontroller utförts som avses i artikel 8 i detta direktiv eller i artikel 27 i rådets andra direktiv 75/319/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter¹.

¹ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 13.

7. I första stycket i artikel 13 skall punkterna 1, 2 och 7 ändras på följande sätt:

"1. Specialitetens namn, i form av ett varumärkesnamn eller en gängse benämning tillsammans med varumärket eller namnet på tillverkaren eller en vetenskaplig benämning tillsammans med ett varumärke eller namnet på tillverkaren.

När den särskilda benämningen på ett läkemedel som innehåller endast en verksamma beståndsdel är ett varumärkesnamn måste detta namn åtföljas i läslig form av den internationella generiska benämning som rekommenderats av Världshälsoorganisationen, om en sådan benämning finns eller, när sådan saknas, av den gängse benämningen.

2. En redovisning till art och mängd av de verksamma beståndsdelarna per dosenhet eller, om läkemedelsformen motiverar detta, för en viss volym eller viktmängd med användning av de internationella generiska benämningar som rekommenderats av Världshälsoorganisationen när sådana finns eller, när sådana saknas, av den gängse benämningen.
7. Utgångsdatum i klartext."

Artikel 2

Bilagan till rådets direktiv 75/318/EG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analytiska, farmakologiska, toxikologiska och kliniska normer och provningsplaner för undersökning av farmaceutiska specialiteter¹ ändras på följande sätt:

1. I del 1 C.1 sjunde stycket skall ersättas med följande:

"De rutinkontroller som görs på varje tillverkningssats av utgångsmaterialet måste stå i överensstämmelse med vad som angivits i ansökan om försäljningstillstånd. Om andra undersökningsmetoder används än de som nämns i farmakopén, måste det visas att utgångsmaterialet uppfyller kvalitetskraven enligt den farmakopén."

Följande tillägg skall göras till åttonde stycket:

"De ansvariga myndigheterna skall informera de myndigheter som är ansvariga för ifrågavarande farmakopé."

2. I del 1 C skall följande stycke 3 införas:

"3. Fysikalisk-kemiska egenskaper som kan påverka biotillgängligheten

Följande uppgifter om verksamma beståndsdelar, vare sig de är intagna i farmakopéerna eller inte, skall lämnas som en del av den allmänna beskrivningen av de verksamma substanserna om de är av betydelse för läkemedlets biotillgänglighet:

- kristallform och löslighetskoefficienter,
- partikelstorlek, när så är lämpligt efter pulverisering,
- hydratiseringsgrad,
- fördelningskoefficient olja/vatten¹.

De tre första strecksatserna gäller inte substanser som enbart används i lösning.

¹ De ansvariga myndigheterna får också begära in pK- och pH-värdena om de anser dessa uppgifter vara väsentliga."

3. I del 1 E skall följande införas som första stycke:

"För kontrollen av slutprodukten omfattar en tillverkningssats av en farmaceutisk specialitet samtliga dosenheter av varje läkemedelsform som tillverkats från en och samma massa av

¹ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 1.

utgångsmaterial och som har undergått en enda serie av tillverkningsoperationer eller en steriliseringsprocess eller, i fråga om en kontinuerlig tillverkningsprocess, alla enheter som tillverkats inom en viss tidsperiod."

4. I del 1 E 1 skall följande fjärde stycke införas:

"Vidare skall fasta läkemedelsformer som skall intas oralt underkastas undersökningar *in vitro* av frisättnings- och upplösningshastighet av den verksamma beståndsdelen eller beståndsdelarna. Dessa undersökningar skall också utföras för andra administreringsätt, om de ansvariga myndigheterna i medlemsstaterna anser det nödvändigt. En exakt beskrivning av undersökningsbetingelserna, den använda apparaturen och normerna för tillstånd skall lämnas, såvida de inte återfinns i den Europeiska farmakopén eller i medlemsstaternas nationella farmakopé. Samma sak skall gälla i de fall när de metoder som föreskrivs i dessa farmakopéer inte är tillämpliga."

5. I del 1 E 2 skall följande nya stycken införas mellan andra och tredje stycket:

"Om det inte finns tillräckliga skäl för annat skall den maximalt tillåtna avvikelser i innehållet av verksamma beståndsdelar i slutprodukten inte överstiga $\pm 5\%$ vid tillverkningsstillfället.

Tillverkaren måste med ledning av hållbarhetsundersökningar föreslå och motivera maximalt godtagbara avvikelser i halten av verksamma beståndsdelar i slutprodukten ända till slutet av den föreslagna hållbarhetstiden."

6. I del 1 E 3 skall tredje stycket ersättas med följande:

"En obligatorisk undersökning krävs av den övre gränsen för tillåten halt konserveringsmedel och varje annan hjälpsubstans om det finns risk för en ogynnsam inverkan på fysiologiska funktioner. En undersökning av den övre och nedre gränsen skall vara obligatorisk i fråga om hjälpsubstanser om det finns risk för att biotillgängligheten av en verksamma beståndsdel påverkas, såvida den inte säkerställs genom andra lämpliga undersökningar."

7. I del 1 E 5 skall första stycket ersättas med följande:

"Om allmänna monografier om läkemedelsformer finns upptagna i den Europeiska farmakopén eller, om så inte är fallet, i medlemsstaternas nationella farmakopéer, måste slutprodukterna uppfylla där uppställda krav. Om inte, skall specifikationerna för slutprodukterna innefatta följande undersökningar alltefter läkemedelsformen."

Dessutom skall 9:e 12:e, 13:e och 15:e stycket ändras på följande sätt:

Injektionspreparat: "10 ml" ersätts med "15 ml".

Salvor, krämer, etc.: färg och konsistens, partikelstorlek för de aktiva beståndsdelarna, vikt och tillåten viktvariation, slag av behållare, mikrobiologiska undersökningar om så erfordras."

Suspensioner: färg, sedimentationshastighet; om bottensats uppstår, hur lätt suspensionen kan återställas."

Suppositorier och vagitorier: färg, partikelstorlek för de aktiva beståndsdelarna, vikt och tillåtna viktvariationer för dosenheten, smälttemperatur eller sönderfallstid med angivande av med de använda metoderna för att bestämma dessa."

8. I del 2, kapitel 1 skall följande avsnitt Da införas mellan titlarna D och E:

"Da. MUTAGEN POTENTIAL

Syftet med att studera den mutagena potentialen är att påvisa de förändringar som en substans kan orsaka i det genetiska materialet hos individer eller i celler och vilka har som effekt att göra efterföljare permanent och hereditärt olika sina föregångare. Denna undersökning är obligatorisk för alla nya substanser.

Antalet och typen av resultat och kriterierna för utvärdering av dessa skall vara beroende av vetenskaplig kunskap vid den tiden när ansökan lämnas in."

9. I del 2, kapitel 1 skall avsnitt E ersättas med:

"E.CANCEROGEN POTENTIAL

Undersökningar för att upptäcka cancerogen effekt skall normalt krävas:

1. i fråga om substanser som uppvisar nära kemisk släktskap med kända cancerogena eller ko-karcinogena föreningar,
2. i fråga om substanser som har gett upphov till misstänkta förändringar vid undersökningar av långtidstoxicitet,
3. i fråga om substanser som har gett upphov till misstänkta resultat vid undersökningar av mutagen potential eller andra korttidsundersökningar av den cancerframkallande effekten.

Sådana undersökningar kan också krävas i fråga om substanser som är avsedda att ingå i farmaceutiska specialiteter och som eventuellt skall intagas regelbundet under långa perioder av patientens liv.

När det gäller att fastställa detaljerna i undersökningarna skall hänsyn tas till vetenskaplig kunskap vid den tidpunkt när ansökan ges in."

10. I del 2, kapitel 1 G skall följande nya stycke införas mellan fjärde och femte stycket:

"För läkemedel som måste underkastas undersökningar av biotillgängligheten måste uppgifterna innefatta förändringar i resultaten som en funktion av tiden och, mera generellt, ge en bild av biotillgängligheten för läkemedlet eller dess metaboliter."

11. I del 3, kapitel 3, skall följande ändring göras:

— titeln ersätts av:

"A. FARMAKOLOGISKA UPPGIFTER (Klinisk farmakologi och biotillgänglighet)"

— följande stycke skall läggas till:

- "5. undersökning av biotillgängligheten måste göras i samtliga fall där det är viktigt av hänsyn till patienterna, t.ex. när den terapeutiska bredden är liten eller när tidigare undersökningar har påvisat avvikelser som kan ha samband med varierande absorption eller om denna procedur är nödvändig för de farmaceutiska specialiteter som avses i artikel 4.8 i direktiv 65/65/EEG."

Artikel 3

Kapitel III i direktiv 75/319 skall ersättas med följande:

"KAPITEL III**Kommittén för farmaceutiska specialiteter***Artikel 8*

1. För att göra det lättare att uppnå en gemensam ståndpunkt bland medlemsstaterna vad beträffar beslut om att meddela försäljningstillstånd och därigenom främja den fria rörligheten av farmaceutiska specialiteter inrättas härmed en kommitté för farmaceutiska specialiteter, i fortsättningen kallad "kommittén". Den skall bestå av representanter för medlemsstaterna och för kommissionen.
2. Kommitténs uppgift skall vara att på begäran av medlemsstaterna eller kommissionen och i enlighet med artikel 9 och 14 pröva frågor om tillämpningen av artiklarna 5, 11 eller 20 i direktiv 65/65/EEG.
3. Kommittén skall utarbeta sina egna procedurregler.

Artikel 9

1. För att göra det lättare att få tillstånd till försäljning i åtminstone två andra medlemsstater under hänvisning till ett tillstånd som beviljats i en medlemsstat i enlighet med artikel 3 i direktiv 65/65/EEG, får innehavaren av det senaste tillståndet lämna in en ansökan till de ansvariga myndigheterna i medlemsstaten tillsammans med den information och dokumentation som avses i artiklarna 4, 4a och 4b i direktiv 65/65/EEG. Han skall avge en försäkran om att den inlämnade dokumentationen överensstämmer med det registreringsunderlag som godkänts av den första medlemsstaten och specificera alla eventuella tillägg och intyga att alla handlingar som lämnats in som ett led i denna procedur är identiska.
2. Innehavaren av tillståndet skall underrätta kommittén om denna ansökan, lämna uppgift om vilka medlemsländer som berörs och översända en kopia av tillståndet. Han skall också underrätta den medlemsstat som först beviljade tillstånd och meddela eventuella tillägg till de ursprungligen insända handlingarna. Den berörda staten kan anmoda sökanden att förse den med alla de uppgifter och dokument som krävs för att kontrollera att de insända handlingarna överensstämmer med det underlag som låg till grund för dess beslut.
3. Innehavaren av tillståndet skall meddela vilka datum ansökningshandlingarna överlämnades till de berörda medlemsstaterna. Så snart kommittén fått bekräftelse på att alla berörda medlemsstater har fått in handlingarna skall den genast underrätta alla medlemsstater och sökanden om det datum då den sista berörda medlemsstaten mottog handlingarna. Den berörda medlemsstaten eller medlemsstaterna skall antingen bevilja tillstånd för sina marknader inom en frist av 120 dagar från nämnda datum med hänsyn tagen till det tillstånd som meddelats i enlighet med punkt 1 eller meddela sina skäl för att inte göra det.

Artikel 10

1. När en medlemsstat anser sig inte kunna medge ett tillstånd, skall den tillstålla kommittén och den som svarar för försäljningen av den farmaceutiska specialiteten ett besked om avslaget och skälen för detta i enlighet med artikel 5 i direktiv 65/65/EEG, inom den tidsfrist som angivits i artikel 9.3.

2. Efter utgången av denna frist skall ärendet hänskjutas till kommittén och den procedur som anges i artikel 14 skall tillämpas.

3. När den person som svarar för försäljning av den farmaceutiska specialiteten mottagit sådant besked som avses under punkt 1, skall han tillställa kommittén en kopia av de uppgifter och dokument som uppräknas i artikel 9.1.

Artikel 11

Om flera ansökningar för en viss farmaceutisk specialitet inlämnats i enlighet med artikel 4 och 4a i direktiv 65/65/EEG och en eller flera medlemsstater har beviljat tillstånd under det att en eller flera av medlemsstaterna inte har gjort det, får en av de berörda medlemsstaterna eller kommissionen hänskjuta ärendet till kommittén för att tillämpa den procedur som avses i artikel 14 nedan.

Samma sak skall gälla när en eller flera medlemsstater tillfälligt dragit in eller återkallat ett tillstånd under det att en eller flera andra medlemsstater inte har gjort det.

I båda fallen skall den som ansvarar för försäljningen av den farmaceutiska specialiteten informeras om vad kommittén beslutat för att kunna tillämpa den procedur som fastslagits i artikel 14.

Artikel 12

De ansvariga myndigheterna i medlemsstaterna får i särskilda fall när gemenskapens intressen berörs hänskjuta ärendet till kommittén innan de tar ställning till en begäran om försäljningstillstånd eller till att tillfälligt dra in eller återkalla ett tillstånd.

Artikel 13

1. De ansvariga myndigheterna skall utarbeta ett granskningsprotokoll och kommentarer till handlingarna i ärendet vad beträffar resultaten av de analytiska och farmakologisk-toxikologiska undersökningarna och de kliniska prövningarna för varje specialitet som innehåller en ny aktiv substans och som är föremål för ansökan om försäljningstillstånd i medlemsstaten för första gången.

2. Så snart de meddelanden som avses i artikel 9 kommit in skall de ansvariga myndigheterna omedelbart låta de berörda medlemsstaterna ta del av granskningsprotokoll tillsammans med sammanfattning av dokumentationen för en viss specialitet. Detta protokoll skall också tillställas kommittén när en fråga hänskjuts till den i enlighet med artikel 10.

Granskningsprotokollet skall också tillställas de andra berörda medlemsstaterna och kommittén så snart ärendet hänskjuts till den i enlighet med den procedur som fastlagts i artikel 11. Alla granskningsprotokoll som översänts i enlighet med detta skall vara konfidentiella.

De ansvariga myndigheterna skall uppdatera granskningsprotokollet så snart de har fått in uppgifter som är av betydelse för att bedöma effekten i förhållande till biverkningarna.

Artikel 14

1. När hänvisning görs till den procedur som beskrivs i denna artikel skall kommittén överväga det aktuella ärendet och avge ett utlåtande med motivering inom 60 dagar efter det datum då ärendet hänsköts till den.

I de fall som avses i artikel 10 får den som ansvarar för försäljningen av den farmaceutiska specialiteten på egen begäran inkomma med en muntlig eller skriftlig förklaring innan kommittén avger sitt utlåtande. Kommittén får utsträcka fristen enligt föregående stycke för att ge sökanden tid att inkomma med sin muntliga eller skriftliga förklaring.

I det fall som avses i artikel 11 kan den som ansvarar för försäljningen av den farmaceutiska specialiteten anmodas att inkomma med en muntlig eller skriftlig förklaring.

2. Kommitténs utlåtande skall ta sikte på skälen för den invändning som artikel 10.1 gett utrymme för och de skäl på vilka tillstånd till försäljning vägrats, tillfälligt dragits in eller återkallats i de fall som beskrivs i artikel 11.

Kommittén skall omedelbart informera den berörda medlemsstaten eller de berörda medlemsstaterna och den person som ansvarar för saluförandet av den farmaceutiska specialiteten om sin mening eller, i händelse av skiljaktiga meningar, om dess ledamöters meningar.

3. Den berörda medlemsstaten eller de berörda medlemsstaterna skall inom 60 dagar besluta om vilka åtgärder som bör vidtas med anledning av kommitténs utlåtande efter mottagandet av det meddelande som avses i andra stycket. De skall omedelbart underrätta kommittén om sina beslut.

Artikel 15

1. Kommissionen skall avge en rapport till rådet vartannat år om utfallet av den procedur som beskrivs i detta kapitel och dess effekter på handelsutbytet inom gemenskapen.

2. Med ledning av erfarenheterna skall kommissionen senast inom fyra år efter att detta direktiv trätt i kraft tillstålla rådet ett förslag till lämpliga åtgärder i syfte att avskaffa alla återstående hinder mot den fria rörligheten av farmaceutiska specialiteter.

3. Rådet skall ta ställning till kommissionens förslag senast ett år efter att det avgivits.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall inom 24 månader efter anmälan¹ av detta direktiv sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Ansökningar om försäljningstillstånd som lämnats in efter utgången av den tidsfrist som angivits i första stycket måste underkastas bestämmelserna i detta direktiv.

---

¹ Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 31 oktober 1983.

Artiklarna 1 och 2 i detta direktiv skall i tillämpliga fall utsträckas till att efter hand tillämpas på befintliga farmaceutiska specialiteter vid slutet av den period som angivits i artikel 39.2 i direktiv 75/319/EEG.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemborg den 26 oktober 1983.

På rådets vägnar

G. MORAITIS

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 3 maj 1989

om ändring av direktiven 65/65/EEG, 75/318/EEG och 75/319/EEG om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som rör farmaceutiska specialiteter

(89/341/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det främsta syftet med alla föreskrifter som reglerar tillverkningen, distributionen eller användningen av läkemedel måste vara att värna om folkhälsan.

Direktiven om tillnärmning av den lagstiftning som gäller farmaceutiska specialiteter måste anpassas till de vetenskapliga framstegen och ta hänsyn till de erfarenheter som uppnåtts sedan de antagits för att därigenom säkerställa förbättrad kvalitet och ökad säkerhet och effektivitet.

I sina slutsatser av den 15 maj 1987 om förbättring av konsumenters användning av farmaceutiska specialiteter⁴ har rådet ansett att systemet med bipacksedlar, som åtföljer farmaceutiska specialiteter avsedda för människor som försäljs inom gemenskapen, bör förbättras.

Kvalitetsgarantierna för de läkemedel som tillverkas inom gemenskapen bör upprätthållas genom att principerna om god tillverkningssed för läkemedel följs oavsett produkternas slutliga destination.

Kommissionen bör bemyndigas att i detalj definiera principerna för god tillverkningssed för läkemedel i nära samarbete med kommittén för tillnärmning av direktiven för att avlägsna tekniska hinder inom sektorn för farmaceutiska specialiteter.

I enlighet med Europaparlamentets resolution av den 13 juni 1986 om export av läkemedel till tredje världen bör åtgärder

vidtas för att förbättra informationen till tredje land om bestämmelserna och villkoren för användning av läkemedel inom medlemsstaterna.

Tillämpningsområdet för direktiv 65/65/EEG⁵, senast ändrat genom direktiv 87/21/EEG⁶, för direktiv 75/318/EEG⁷ senast ändrat genom direktiv 87/19/EEG⁸ och för direktiv 75/319/EEG⁹, senast ändrat genom direktiv 83/570/EEG¹⁰, bör utvidgas till att omfatta även andra fabriksframställda läkemedel som hittills varit undantagna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 65/65/EEG ändras på följande sätt:

1. I titeln, inledningen och kapitlen II till V ersätts alla hänvisningar till "farmaceutisk specialitet" med "läkemedel".
2. I artikel 1 skall följande punkter införas:

"4. *Receptpliktiga läkemedel*

varje läkemedel som beretts på apotek enligt ett recept som utfärdats för en enskild patient.

5. *Icke receptpliktiga läkemedel:*

varje läkemedel som beretts på apotek enligt en farmakopéföreskrift och är avsett att säljas direkt till de patienter som betjänas av apoteket."

3. Artikel 2 skall ersättas med följande:

"Artikel 2

1. Kapitlen II-V skall gälla sådana farmaceutiska specialiteter som är avsedda för människor och för försäljning inom medlemsstaterna.

¹ EGT nr C 36, 8.2.1988, s. 22.

² EGT nr C 290, 14.11.1988, s. 128; EGT nr C 120, 16.5.1989.

³ EGT nr C 208, 8.8.1988, s. 64.

⁴ EGT nr C 178, 7.7.1987, s. 2.

⁵ EGT nr 22, 9.2.1965, s. 369/65.

⁶ EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 36.

⁷ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 1.

⁸ EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 31.

⁹ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 13.

¹⁰ EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 1. **SLUTGRANSKAD**

2. När en medlemsstat beviljar försäljningstillstånd för fabriksframställda läkemedel som inte överensstämmer med definitionerna på en farmaceutisk specialitet, skall även kapitel II-V tillämpas på dessa.

3. Kapitel II-V skall inte gälla:

- läkemedel som beretts i enlighet med ett läkarrecept eller på ett apotek utan recept,
- läkemedel avsedda för prövning i anslutning till forskning och utveckling,
- mellanprodukter avsedda att bearbetas vidare av den som har tillstånd till tillverkning.

4. En medlemsstat får, i enlighet med gällande lagstiftning och för att tillgodose speciella behov, undanta från att omfattas av kapitlen II-V läkemedel som tillhandahålls mot en spontan och i god tro avgiven beställning i enlighet med föreskrifter som lämnats av en behörig person inom hälso- och sjukvården att användas av hans patienter och under hans direkta personliga ansvar."

4. I artikel 4a skall följande punkt läggas till:

"6.6. särskilda försiktighetsmått för att göra sig av med oanvända produkter eller avfallsämnen härrörande från sådana produkter, om så befinnes lämpligt."

5. I artikel 13 skall följande punkt läggas till:

"9. särskilda försiktighetsmått för att göra sig av med oanvända produkter eller avfallsämnen härrörande från sådana produkter, om så befinnes lämpligt."

6. I artikel 14 skall en femte strecksats läggas till:

"— tillverkarens satsnummer."

Artikel 2

I direktiv 75/318/EEG skall alla hänvisningar till "farmaceutiska specialiteter" ersättas med "läkemedel".

Artikel 3

Direktiv 75/319/EEG ändras på följande sätt:

1. I artikel 4 skall b ersättas med följande:

"b) får underkasta läkemedlet, dess utgångsmaterial och, om så befinnes nödvändigt, dess mellanprodukter eller andra beståndsdelar undersökning av ett statligt laboratorium eller ett laboratorium som är inrättat för detta ändamål, i syfte att säkerställa att de kontrollmetoder, som används av tillverkaren och som

redovisats i anslutning till ansökan om försäljningstillstånd i enlighet med artikel 4 andra stycket punkt 7 i direktiv 65/65/EEG, är tillfredsställande."

2. I artikel 6 skall sista stycket ersättas med följande:

"En bipacksedel skall ingå i läkemedelsförpackningen såvida inte all nödvändig information enligt denna artikel anges på själva behållaren eller den yttre förpackningen."

3. Artikel 16.1 skall ersättas med följande:

1. "Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att läkemedelstillverkning sker endast med särskilt tillstånd. Sådant tillstånd till tillverkning skall krävas även i de fall läkemedlen är avsedda för export."

4. I artikel 19 skall följande punkt läggas till:

"f) rätta sig efter principerna och riktlinjerna för god tillverkningssed för läkemedel i enlighet med gemenskapens lagstiftning."

5. Följande artikel skall införas:

"Artikel 19a

De principer och riktlinjer för god tillverkningssed för läkemedel som avses i artikel 19f skall antas i form av ett direktiv riktat till medlemsstaterna, i enlighet med det förfarande som fastställts i artikel 2c i direktiv 75/318/EEG. Utförliga riktlinjer i överensstämmelse med dessa principer kommer att publiceras av kommissionen och revideras när så anges nödvändigt med hänsyn till utvecklingen inom teknik och vetenskap."

6. I artikel 26 skall

— första stycket ersättas med följande:

"Den ansvariga myndigheten i den berörda medlemsstaten skall genom upprepade inspektioner säkerställa att de rättsliga kraven i fråga om läkemedel uppfylls.",

— följande stycke skall införas:

"Efter varje sådan inspektion som avses i första stycket skall företrädarna för den ansvariga myndigheten rapportera i vad mån tillverkaren rättar sig efter de principer och riktlinjer för god tillverkningssed som fastställts i gemenskapens lagstiftning. Innehållet i denna rapport skall överlämnas till den tillverkare som varit föremål för inspektionen."

7. Följande artikel skall införas:

"Artikel 28a

Medlemsstaterna skall på begäran av tillverkaren, exportören eller myndigheterna i det importerande tredje landet intyga att en läkemedelstillverkare innehar det

tillstånd som avses i artikel 16.1. Sådant intyg skall utfärdas i enlighet med följande villkor:

1. Medlemsstaterna skall ta hänsyn till de rådande administrativa förhållandena inom Världshälsoorganisationen.
2. För läkemedel avsedda för export som redan tillåts inom det egna landet skall medlemsstaterna tillhandahålla den sammanfattning av läkemedlets viktigare egenskaper som tillåts i enlighet med artikel 4 b i direktiv 65/65/EEG.
3. Om tillverkaren inte har något försäljningstillstånd skall han tillställa de myndigheter, som har att utfärda det intyg som anges i första stycket en förklaring till varför inget försäljningstillstånd finns."

8. I artikel 30 läggs följande stycke till:

"Efter skälig begäran skall medlemsstaterna utan dröjsmål överlämna de protokoll som avses i artikel 26 tredje stycket till de ansvariga myndigheterna i en annan medlemsstat. Om den medlemsstat som tillställts protokollen efter att ha tagit del av dem inte anser sig kunna godkänna de slutsatser som dragits av de ansvariga myndigheterna i den stat i vilken rapporten upprättats, skall den meddela de berörda ansvariga myndigheterna skälen till detta och ha rätt att begära ytterligare uppgifter. Medlemsstaterna skall sträva efter att nå enighet. Om så anses nödvändigt på grund av starka meningsskiljaktigheter skall en av de berörda medlemsstaterna underrätta kommissionen."

9. Följande stycken fogas till artikel 33:

"2. Den person som ansvarar för försäljningen av ett läkemedel skall vara skyldig att utan dröjsmål delge de berörda medlemsstaterna varje åtgärd som han vidtagit för att dra in eller inte längre tillhandahålla en produkt och samtidigt uppge orsakerna till detta, om de sammanhänger med läkemedlets effekt eller är av betydelse för folkhälsan. Medlemsstaterna skall säkerställa att denna information kommer till kommissionens kännedom.

3. Medlemsstaterna skall säkerställa att lämplig information om en åtgärd som vidtagits i enlighet med punkt 1 och 2 och som kan vara av betydelse för folkhälsan i tredje land utan dröjsmål kommer till Världshälsoorganisationens kännedom tillsammans med en kopia till kommittén.

4. Kommissionen skall en gång om året publicera en förteckning över alla läkemedel som är förbjudna inom gemenskapen."

10. Första stycket i artikel 34 ändras på följande sätt:

"Detta direktiv skall gälla läkemedel avsedda för människor inom de gränser som angivits i artikel 2 i direktiv 65/65/EEG."

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1992 vidta de åtgärder som krävs för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Ansökningar om försäljningstillstånd som lämnats in efter den tidsfrist som angivits i punkt 1 måste stå i överensstämmelse med detta direktiv.

3. Giltigheten av artiklarna 1, 2 och 3 skall i tillämpliga fall utvidgas till att efter hand omfatta befintliga läkemedel senast den 31 december 1992.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 3 maj 1989.

På rådets vägnar

P. SOLBES

Ordförande

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 september 1981

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om veterinärmedicinska läkemedel

(81/851/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
FÖLJANDE DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samråd med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det främsta syftet med alla föreskrifter som reglerar tillverkningen och distributionen av veterinärmedicinska läkemedel måste vara att värna om folkhälsan.

Härvid gäller dock att detta syfte måste uppnås genom medel som inte hindrar utvecklingen av industri och handel med läkemedel inom gemenskapen.

Bland de medlemsstater som redan har vissa bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som rör veterinärmedicinska läkemedel finns skillnader i fråga om viktiga principer. Detta leder till att handeln med läkemedel inom gemenskapen hindras och påverkar därigenom direkt etableringen av en väl fungerande gemensam marknad.

Sådana hinder måste följaktligen avlägsnas, något som nödvändiggör en tillnärmning av de relevanta bestämmelserna.

Även om de bestämmelser i detta direktiv som rör veterinärmedicinska läkemedel är ändamålsenliga, är de dock otillräckliga för veterinärmedicinska läkemedel som är avsedda att framkalla aktiv immunitet, diagnosticera immunstatus eller framkalla passiv immunitet och detta gäller också läkemedel som är baserade på radioaktiva isotoper. Att föreskriva att de skall tillämpas på sådana produkter är därför inte lämpligt för närvarande.

Fodermedel som innehåller läkemedel faller inte inom tillämpningsområdet för detta direktiv. Det är dock nödvändigt, såväl av folkhälsoskäl som av ekonomiska orsaker, att förbjuda användning av icke godkända läkemedel för framställning av foderläkemedel.

Försäljningstillstånd skall vägras om läkemedlet saknar terapeutisk effekt eller om effekten är otillräckligt dokumenterad. Med terapeutisk effekt skall avses den effekt som utlovas av tillverkarna.

¹ EGT nr C 152, 5.7.1976, s. 1.

² EGT nr C 293, 13.12.1976, s. 64.

³ EGT nr C 299, 18.12.1976, s. 12.

Försäljningstillstånd skall likaledes vägras om den angivna karenstiden är otillräcklig för att eliminera de hälsorisker som härrör från restmängder.

I syfte att successivt åstadkomma en fri rörlighet för veterinärmedicinska läkemedel bör det göras lättare att få försäljnings-tillstånd för ett och samma läkemedel i flera medlemsstater.

I detta syfte bör inrättas en kommitté för veterinärmedicinska läkemedel i vilken ingår representanter för medlemsstaterna och kommissionen. Denna bör ha till uppgift att avge yttrande över om ett veterinärmedicinskt läkemedel står i överensstämmelse med de villkor som fastställts i detta direktiv.

Detta direktiv utgör endast ett steg på vägen mot målet att uppnå en fri rörlighet för veterinärmedicinska läkemedel. För att förverkliga detta kommer det att krävas nya åtgärder för att avlägsna de återstående hindren mot en fri rörlighet, med ledning särskilt av de erfarenheter som samlats inom den berörda kommittén.

För att underlätta rörligheten över gränserna för veterinärmedicinska läkemedel och undvika att de kontroller som utförts i en medlemsstat upprepas i en annan medlemsstat, bör veterinärmedicinska läkemedel vara underkastade samma minimikrav i fråga om tillverkning, import från tredje land och tillstånd i samband därmed som specificeras i rådsdirektivet 75/319/EEG av den 20 maj 1975 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter¹.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

Definitioner och tillämpningsområde

Artikel 1

1. De definitioner som fastställts i artikel 1 i rådsdirektivet 65/65/EEG av den 26 januari 1965 om tillnärmning av bestämmelser som fastställts genom lagar eller andra författningar och som rör farmaceutiska specialiteter² skall tillämpas i detta direktiv.

2. För detta direktiv skall följande definitioner gälla:

— 'veterinärmedicinskt läkemedel' skall avse varje läkemedel avsett för djur,

— 'färdigberett veterinärmedicinskt läkemedel' skall avse varje veterinärmedicinskt läkemedel som färdigställts i förväg, som inte svarar mot definitionen på farmaceutiska specialiteter och som saluförs i sådan form att det kan användas utan vidare bearbetning,

— 'förblandning för foderläkemedel' skall avse varje veterinärmedicinskt läkemedel som färdigställts i förväg för att användas senare för framställning av foderläkemedel,

— 'foderläkemedel' skall avse varje blandning av ett eller flera veterinärmedicinska läkemedel och ett eller flera fodermedel, som färdigställts före försäljning och är avsett att ges till djur utan föregående bearbetning, på grund av deras botande eller förebyggande egenskaper eller andra egenskaper som omtalas i artikel 1.2 i direktivet 65/65/EEG.

3. I avvaktan på att det inom gemenskapen fastställs bestämmelser om foderläkemedel kan medlemsstaterna föreskriva att denna term skall innefatta sådana halvfabrikat som framställts med hjälp av en förblandning för foderläkemedel, för vilken tillstånd meddelats i enlighet med artikel 4 i detta direktiv, och fodermedel, när sådana halvfabrikat är avsedda att bearbetas vidare genom senare tillsats till foder för att förvandlas till foderläkemedel som är färdiga att användas. Medlemsstaterna skall se till att sådana halvfabrikat underkastas kontroll av de ansvariga myndigheterna och att de används uteslutande för framställning av foderläkemedel i enlighet med de villkor som gällde när försäljningstillståndet utfärdades för förblandningen för foderläkemedel.

4. Tillsatser som täcks av rådsdirektivet 70/524/EEG av den 23 november 1970, med senare ändringar, om fodertillsatser³, när dessa blandas med djurfoder och tillsatser till djurfoder i enlighet med samma direktiv, skall inte betraktas som veterinärmedicinska läkemedel i detta direktivs mening.

5. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att antibiotika och hormonsubstanter som kan användas för framställning av veterinärmedicinska läkemedel utlämnas endast till fysiska eller juridiska personer som har

¹ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 13.

² EGT nr 22, 9.12.1965, s. 369/65.

³ EGT nr L 270, 14.12.1970, s. 1.

tillstånd att inneha sådana produkter i enlighet med den nationella lagstiftningen.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på veterinärmedicinska läkemedel, saluförda i form av bl a farmaceutiska specialiteter, färdigberedda veterinärmedicinska läkemedel eller förblandningar för foderläkemedel.

2. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte tillämpas på:

- foderläkemedel,
- veterinärmedicinska läkemedel som används för att framkalla aktiv immunitet, diagnosticera immuntillståndet och framkalla passiv immunitet,
- veterinärmedicinska läkemedel baserade på radioaktiva isotoper,
- veterinärmedicinska läkemedel som inte färdigställts i förväg och som är avsedda för ett visst djur eller ett litet antal djur,
- homeopatika.

3. Foderläkemedel får dock endast framställas med hjälp av förblandningar som godkänts i enlighet med detta direktiv. Inom två år efter att detta direktiv kungjorts skall Rådet med ledning av en rapport från Kommissionen, om så är nödvändigt åtföljd av ett lämpligt förslag, ta upp överläggningar om en förteckning över farmakologiskt verksamma molekyler som får användas för framställning av förblandningar och om tillvägagångssättet när denna förteckning skall utarbetas.

Artikel 3

Medlemsstaterna kan inom sitt territorium medge undantag från bestämmelserna i artikel 4.1 vad gäller veterinärmedicinska läkemedel som är avsedda enbart för akvariefiskar, burfåglar, brevdovor, terrariedjur och smågnagare, förutsatt att dessa preparat inte innehåller substanser vilkas användning kräver veterinärkontroll och att alla nödvändiga åtgärder vidtagits för att förebygga obehörig användning av preparaten

för andra djurarter.

KAPITEL II

Ansökan om försäljningstillstånd för veterinärmedicinska läkemedel

Artikel 4

1. Inget veterinärmedicinskt läkemedel får försälas i någon medlemsstat förrän de ansvariga myndigheterna i denna stat givit sitt tillstånd.

2. Inget veterinärmedicinskt läkemedel får användas på djur utan att tillstånd enligt ovan utfärdats, såvida det inte är fråga om provningar av veterinärmedicinska läkemedel som avses i artikel 5.10.

Artikel 5

För att få tillstånd enligt artikel 4 måste den som ansvarar för försäljningen lämna in en ansökan hos den ansvariga myndigheten i medlemsstaten.

Följande uppgifter och dokumentation skall åtfölja ansökan:

1. namn eller firma och stadigvarande adress eller registrerat affärsställe beträffande den som ansvarar för försäljningen samt beträffande tillverkaren, om uppgifterna inte är desamma;
2. det veterinärmedicinska läkemedlets namn (handelsnamn eller generisk benämning med eller utan varumärke eller tillverkarens namn; vetenskaplig benämning eller formel med eller utan varumärke eller tillverkarens namn);
3. uppgifter om art och mängd av samtliga beståndsdelar som ingår i det veterinärmedicinska läkemedlet i enlighet med gängse nomenklatur, med uteslutande av kemiska bruttoformler, men med angivande av den internationella generiska benämning som rekommenderats av Världshälsoorganisationen i de fall det finns någon sådan benämning;
4. kortfattad beskrivning av framställningsmetoden;
5. terapeutiska indikationer, kontraindikationer och biverkningar;

6. dosering för de olika djurarter som det veterinärmedicinska läkemedlet är avsett för, dess läkemedelsform, administreringsätt och -väg samt förväntad hållbarhet, om den understiger tre år;
7. skäl för eventuella försiktighetsmått vid användningen av det veterinärmedicinska läkemedlet;
8. anvisning om den tidsperiod som under normala förhållanden bör förflöta från det att det veterinärmedicinska läkemedlet senast ges till djuren till dess att livsmedel framställs från sådana djur, i syfte att säkerställa att dessa livsmedel inte innehåller några restmängder som kan utgöra en hälsorisk för konsumenten;
9. beskrivning av kontrollmetoder som tillämpas av tillverkaren (kvalitativ och kvantitativ analys av beståndsdelarna och slutprodukten, specifika undersökningar som avser t ex sterilitet, närvaro av pyrogener och tungmetaller, stabilitet samt biologiska och toxikologiska undersökningar och undersökningar av mellanprodukter);
10. resultat av:
- fysikalisk-kemiska, biologiska eller mikrobiologiska undersökningar
  - toxikologiska och farmakologiska undersökningar
  - kliniska prövningar.

Resultaten av de toxikologiska och farmakologiska undersökningarna bör i synnerhet avse metaboliseringen av de aktiva beståndsdelarna i djuret och såvitt möjligt visa hur dessa beståndsdelar eliminerar och hur lång tid detta tar, om sådana uppgifter är viktiga för kontroll av den angivna läkemedelsfria tiden.

I övrigt gäller att:

- a) i stället för de undersökningsresultat som avses ovan — ett exemplar av den publicerade dokumentation om de toxikologiska och farmakologiska undersökningarna och de kliniska undersökningsresultaten jämte data om karenstid kan bifogas i fråga om:
- i) ett veterinärmedicinskt läkemedel med etablerad användning som har prövats på djur i sådan omfattning att dess effekter och biverkningar redan är kända och framgår av den

publicerade dokumentationen;

- ii) ett nytt veterinärmedicinskt läkemedel, som med avseende på de ingående aktiva beståndsdelarna är identiskt med ett känt läkemedel med etablerad användning;
- iii) ett nytt veterinärmedicinskt läkemedel som innehåller enbart kända beståndsdelar som redan har använts tillsammans i jämförbara proportioner i läkemedel med etablerad användning som prövats i tillfredsställande omfattning;
- b) i fråga om ett nytt veterinärmedicinskt läkemedel som innehåller enbart kända beståndsdelar och som hittills inte har använts tillsammans i terapeutiskt syfte kan undersökningarna av ifrågavarande beståndsdelar ersättas med hänvisning till publicerade data;
11. ett eller flera prover på eller modeller av den förpackning som skall användas för det veterinärmedicinska läkemedlet, tillsammans med en bipacksedel när en sådan skall bifogas;
12. ett dokument som visar att tillverkaren har rätt att i sitt hemland tillverka veterinärmedicinska läkemedel;
13. bevis om försäljningstillstånd för det berörda veterinärmedicinska läkemedlet som kan ha meddelats i en annan medlemsstat eller i tredje land.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de i punkt 8, 9 och 10 i artikel 5, andra stycket uppräknade dokumenten och uppgifterna sammanställs av experter med erforderlig teknisk och yrkesmässig kompetens innan de överlämnas till de ansvariga myndigheterna.

Dessa dokument och uppgifter skall undertecknas av de berörda experterna.

Artikel 7

Alltefter sin särskilda kompetens skall experternas uppgift vara:

1. att utföra det arbete som ligger inom deras särskilda kompetensområde (analys, farmakologi och liknande

experimentella vetenskaper, kliniska prövningar) och objektivt beskriva de uppnådda resultaten både kvantitativt och kvalitativt;

2. att i överensstämmelse med Rådets direktiv 81/852/EEG av den 28 september 1982 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analytiska, farmakologisk-toxikologiska och kliniska normer och prövningsplaner för undersökning av veterinärmedicinska läkemedel¹ beskriva de iakttagelser som de har gjort och speciellt redovisa:
  - a) vad beträffar analytikerna, i vad mån produkten överensstämmer med den uppgivna sammansättningen genom att framlägga all den dokumentation som ligger till grund för de metoder för tillverkningskontroll som tillverkaren skall använda;
  - b) vad beträffar farmakologerna och specialisterna med särskild kompetens:
    - produktens toxicitet och dess farmakologiska egenskaper
    - i vad mån det efter tillförsel av det veterinärmedicinska läkemedlet, vid normal användning enligt föreskrift och under iakttagande av den angivna läkemedelsfria tiden, finns rester i livsmedel från behandlade djur som kan innebära hälsorisker för konsumenterna;
  - c) vad beträffar klinikerna, i vad mån man hos de djur som behandlats med produkten har kunnat konstatera effekter som svarar mot de uppgifter som tillverkaren lämnat i enlighet med artikel 5 huruvida medlet tolereras väl av djuren, vilken dosering som rekommenderas samt eventuella kontraindikationer och biverkningar.
3. att motivera ett eventuellt återopande av den publicerade dokumentation som avses i artikel 5, andra stycket, punkt 10 a) och b) på de villkor som avses i direktivet 81/852/EEG.

Experternas utförliga rapporter skall utgöra en del av den dokumentation som sökanden skall lämna in till de ansvariga myndigheterna.

KAPITEL III

Granskning av ansökningar om tillstånd — Tillstånd — Förnyelse av tillstånd

Artikel 8

¹ Se sid 16 i denna tidning.
Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att handläggningen av ansökan om försäljningstillstånd

slutförs inom 120 dagar från det att ansökningshandlingarna lämnats in.

I undantagsfall kan denna frist förlängas med 90 dagar. I så fall skall sökanden underrättas om detta innan den första fristen löpt ut.

Artikel 9

Vid granskningen av en ansökan som lämnats in i enlighet med artikel 4 skall medlemsstaternas ansvariga myndigheter:

1. kontrollera att den dokumentation som bifogats till stöd för ansökan överensstämmer med vad som föreskrivs i artikel 5 och med ledning av de rapporter som sammanställts av experterna i enlighet med artikel 7 undersöka om villkoren för att utfärda försäljningstillstånd har uppfyllts;
2. genom statligt eller annat godkänt laboratorium låta undersöka läkemedlet för att försäkra sig om att de kontrollmetoder som använts av tillverkaren och redovisats i anslutning till ansökan är godtagbara i enlighet med vad som föreskrivits i artikel 5, punkt 9 i andra stycket.
3. i förekommande fall ålägga sökanden att komplettera den dokumentation som fogats till ansökan på de punkter som räknas upp i artikel 5. När de ansvariga myndigheterna begagnar sig av denna möjlighet skall de i artikel 8 angivna tidsfristerna flyttas fram tills begärd komplettering kommit in. Likaså skall fristen förlängas med den tid som sökanden kan beviljas för att inkomma med en muntlig eller skriftlig förklaring.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att:

1. de ansvariga myndigheterna verifierar att tillverkare och importörer av veterinärmedicinska läkemedel från tredje land är i stånd att genomföra tillverkningen i enlighet med artikel 5, andra stycket, punkt 4 och/eller företa kontroll enligt de metoder som beskrivits i den dokumentation som skall åtfölja ansökan enligt artikel 5, andra stycket, punkt 9.
2. när omständigheterna så kräver får de ansvariga myndigheterna medge tillverkare och importörer av veterinärmedicinska läkemedel från tredje land att till tredje

man överlåta vissa steg i tillverkningsproceduren och/eller vissa av de kontroller som avses under punkt 1. I så fall skall de ansvariga myndigheternas kontroller även innefatta de berörda inrättningarna i dessa länder.

Artikel 11

Det tillstånd som krävs enligt artikel 4 skall inte utfärdas om det efter kontroll av den i artikel 5 uppräknade dokumentationen och uppgifterna visar sig att:

1. det veterinärmedicinska läkemedlet är skadligt vid användning enligt de föreskrifter som lämnats i ansökan om försäljningstillstånd eller att det saknar terapeutisk effekt eller att sökanden inte tillfredsställande har dokumenterat dess effekt på den djurart som är avsedd att behandlas eller att dess sammansättning till art och mängd inte överensstämmer med den uppgivna;
2. den av sökanden angivna läkemedelsfria tiden är otillräckligt dokumenterad eller är för kort för att säkerställa att livsmedel som framställts av de behandlade djuren inte innehåller restmängder som kan utgöra en hälsorisk för konsumenten;
3. det veterinärmedicinska läkemedlet saluförs för en användning som är förbjuden enligt gemenskapens bestämmelser. I avvaktan på gemenskapsregler kan de ansvariga myndigheterna dock vägra att medge försäljningstillstånd för ett veterinärmedicinskt läkemedel när en sådan åtgärd är nödvändig för att slå vakt om folkhälsan, om konsumentens eller om djurens hälsa.

Försäljningstillstånd skall inte heller ges om den dokumentation som lämnas in till de ansvariga myndigheterna inte står i överensstämmelse med artiklarna 5, 6 och 7.

Artikel 12

Det tillstånd som krävs enligt artikel 4 kan göras avhängigt av att den som ansvarar för försäljningen på behållaren och/eller den yttre förpackningen samt på bipacksedeln, om sådan krävs, lämnar andra viktiga upplysningar som är viktiga för att tillgodose kravet på säkerhet och slå vakt om folkhälsan, däribland särskilda försiktighetsmått som skall iakttas under användningen jämte andra varningar som föranletts av de kliniska och farmakologiska undersökningar som föreskrivits i artikel 5.10 eller av de erfarenheter som samlats under användningen av det veterinärmedicinska läkemedlet efter att

det introducerats på marknaden.

För tillstånd kan också krävas att ett radioaktivt spårämne ingår i det veterinärmedicinska läkemedlet.

Artikel 13

Tillståndet skall inte inverka på det ansvar enligt allmänna rättsregler som åvilar tillverkaren och i förekommande fall den som ansvarar för försäljningen.

Artikel 14

Den som ansvarar för försäljningen skall revidera den kontrollmetod som avses i artikel 5 under punkt 9 i enlighet med tekniska och vetenskapliga framsteg när sådan revidering är nödvändig för att möjliggöra kontroll av det veterinärmedicinska läkemedlet med en högre grad av säkerhet.

Den som ansvarar för försäljningen skall utan dröjsmål tillställa de ansvariga myndigheterna alla de nya data som skulle kunna föranleda ändring av de uppgifter och den dokumentation som avses i artikel 5 eller kunna föranleda ytterligare granskning, och i synnerhet om varje förbud eller inskränkning som påbjudits av de ansvariga myndigheterna i de stater, i vilka det veterinärmedicinska läkemedlet försäljs.

Den som är ansvarig för försäljningen skall utan dröjsmål för godkännande informera de ansvariga myndigheterna om varje ändring som han önskar göra i de uppgifter och den dokumentation som avses i artikel 5.

Artikel 15

Försäljningstillståndet skall gälla i fem år och skall kunna förlängas med fem år i taget efter ansökan av den som innehar tillståndet som lämnats in minst tre månader innan det löper ut.

KAPITEL IV

Kommitté för veterinärmedicinska läkemedel

Artikel 16

1. I syfte att underlätta för medlemsstaterna att komma

fram till en gemensam ståndpunkt i fråga om försäljningstillstånd inrättas härmed en kommitté för veterinärmedicinska läkemedel, i det följande kallad 'kommittén'. Den skall bestå av representanter för medlemsstaterna och för kommissionen.

2. Kommittén skall på begäran av en medlemsstat granska frågor som rör tillämpningen av artiklarna 11, 36 och 49 i enlighet med artiklarna 17 till 22.
3. Kommittén skall fastställa sin egen arbetsordning.

Artikel 17

1. En medlemsstat som har utfärdat ett försäljningstillstånd skall tillstålla kommittén och de ansvariga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna en akt som innehåller en kopia av ansökan samt beslutet om godkännande tillsammans med de uppgifter och den dokumentation som angivits i artikel 5, om den som ansvarar för försäljningen har begärt att de skall vidarebefordras till minst fem andra medlemsstater.

2. En sådan vidarebefordran skall anses likvärdig med att lämna in en ansökan om försäljningstillstånd, i den mening som avses i artikel 5, till de ifrågavarande ansvariga myndigheterna.

3. Kommittén skall utan dröjsmål underrätta de berörda medlemsstaterna att ärendet har hänskjutits till kommittén.

Artikel 18

1. Om inom en period av 120 dagar efter det datum för vidarebefordran som avses i artikel 17.2 ingen invändning anmälts till kommittén av de ansvariga myndigheterna i de angivna medlemsstaterna, skall kommittén göra en formell anteckning och omedelbart underrätta de berörda medlemsstaterna.

2. Om en medlemsstat inte anser sig kunna utfärda försäljningstillstånd skall den framföra sina invändningar och skälen för dessa enligt artikel 11 inom 120 dagar.

Artikel 19

1. I de fall som åsyftas i artikel 18.2 skall kommittén behandla ärendet och avge sitt yttrande med motivering inom 60 dagar efter utgången av den frist som angivits i artikel 18.

2. Kommitténs yttrande skall avse frågan om det veterinärmedicinska läkemedlet uppfyller de krav som uppställts i artikel 11.

Kommittén skall utan dröjsmål informera de berörda medlemsstaterna om sin mening eller, i händelse av skiljaktiga meningar, de enskilda ledamöternas meningar.

3. De berörda medlemsstaterna skall ta ställning till ansökan om försäljningstillstånd senast 30 dagar efter den dag när de informerats enligt artikel 18.1 eller punkt 2 ovan. Därefter skall de utan dröjsmål underrätta kommittén om sina beslut.

Artikel 20

1. Om flera ansökningar om försäljningstillstånd lämnats in i enlighet med artikel 5 för ett och samma veterinärmedicinska läkemedel och en eller flera medlemsstater godkänt produkten, medan en eller flera av de övriga medlemsstaterna avslagit ansökan, kan en av de berörda medlemsstaterna hänskjuta ärendet till kommittén.

Detsamma skall gälla när en eller flera medlemsstater tillfälligt dragit in eller återkallat ett försäljningstillstånd, under det att en eller fler av de andra inte har gjort det.

2. Kommittén skall behandla ärendet och avge sitt yttrande med motivering inom högst 120 dagar.

3. Kommitténs yttrande skall enbart avse skälen till att försäljningstillståndet vägrats, tillfälligt dragits in eller återkallats.

Kommittén skall utan dröjsmål informera de berörda medlemsstaterna om sin mening eller, i händelse av skiljaktiga meningar, om dess ledamöters meningar.

4. De berörda medlemsstaterna skall inom 30 dagar tillkännage vilka åtgärder de ämnar vidta med anledning av kommitténs yttrande.

Artikel 21

Kommittén får fastställa en tidsgräns för att med ledning av de villkor som formulerats i artiklarna 11, 27 eller 41 verkställa en ny granskning med ledning av de uppgifter som under tiden erhållits inom medlemsstaterna och särskilt från dem som godkänt det veterinärmedicinska läkemedlet.

Artikel 22

De ansvariga myndigheterna inom medlemsstaterna får, i de särskilda fall då gemenskapens intressen berörs, hänskjuta ärendet till kommittén innan de beslutar i frågan om att meddela, tillfälligt dra in eller återkalla ett försäljningstillstånd.

En medlemsstat får också hänskjuta ärendet till kommittén om det finns anledning anta att ett läkemedel inte bör godkännas för användning inom veterinärmedicinen på grund av sin betydelse för behandling av människor.

Artikel 23

1. Kommissionen skall varje år rapportera till rådet om genomförandet av den procedur som fastställts i detta kapitel och om vilka effekter den haft på utvecklingen av handeln inom gemenskapen. Den första rapporten skall lämnas två år efter att detta direktiv trätt i kraft.

2. Med ledning av sina erfarenheter skall kommissionen senast fyra år efter ikraftträdandet av detta direktiv överlämna till rådet ett förslag som innehåller lämpliga åtgärder i syfte att avlägsna alla återstående hinder mot den fria rörligheten av veterinärmedicinska läkemedel. Rådet skall fatta beslut om kommissionens förslag senast ett år efter att det framlagts.

KAPITEL V

Tillverkning av veterinärmedicinska läkemedel — import från tredje land

Artikel 24

1. Medlemsstaterna skall genom alla lämpliga åtgärder se till att ingen tillverkning av veterinärmedicinska läkemedel sker utan tillstånd.

2. Det tillstånd som åsyftas i punkt 1. krävs oavsett om tillverkningen avser hela produkten, vissa steg i tillverkningsprocessen eller de olika procedurerna för uppdelning, förpackning eller presentation.

Sådant tillstånd skall dock inte krävas för beredning, uppdelning, ändring av förpackning eller presentation när dessa procedurer utförs uteslutande i samband med utlämnande till

enskilda genom farmaceuter på apotek eller av den som enligt gällande föreskrifter inom medlemsstaterna är behörig att ombesörja detta.

3. Tillstånd enligt punkt 1 ovan krävs också för import till en medlemsstat från tredje land. Detta kapitel och artikel 36 skall ha motsvarande tillämpning på sådan import som de har på tillverkning.

Artikel 25

För tillstånd enligt artikel 24 krävs minst följande:

- a) att sökanden specificerar vilka veterinärmedicinska läkemedel och läkemedelsformer som skall tillverkas eller importeras jämte platsen där tillverkningen och/eller kontrollen skall äga rum;
- b) att sökanden utöver ändamålsenliga och tillräckliga utrymmen för tillverkning eller import av produkterna förfogar över teknisk utrustning och kontrollmöjligheter som motsvarar de författningsenliga krav i fråga om tillverkning, kontroll och förvaring av produkterna som medlemsstaten ställt upp i enlighet med artikel 10.1.
- c) att sökanden bland sina anställda har minst en person med den kompetens som avses i artikel 29.

I sin ansökan måste sökanden lämna uppgifter som styrker att han uppfyller fordringarna enligt ovan.

Artikel 26

1. Den ansvariga myndigheten i medlemsstaten skall inte utfärda det tillstånd som avses i artikel 24 förrän den genom undersökningar som utförs av dess företrädare har försäkrat sig om riktigheten av de uppgifter som lämnats i enlighet med artikel 25.

2. I syfte att säkerställa att de krav som åsyftas i artikel 25 uppfylls får som villkor för tillståndet krävas att sökanden uppfyller vissa förpliktelser antingen när det utfärdas eller vid senare tidpunkt.

3. Tillståndet skall gälla endast för de lokaler som beskrivits i ansökan och endast för de veterinärmedicinska läkemedel och läkemedelsformer som angivits i samma ansökan.

Artikel 27

Den som meddelats tillstånd enligt artikel 24 skall minst vara skyldig att:

- a) ha tillgång till personal med sådan behörighet som föreskrivits i medlemsstaten såväl i fråga om tillverkning som kontroll;
- b) lämna ut de godkända veterinärmedicinska läkemedlen endast i enlighet med den lagstiftning som gäller i de berörda medlemsstaterna;
- c) lämna besked i förväg till den ansvariga myndigheten om de ändringar som sökanden kan önska göra i fråga om någon eller några av de uppgifter som lämnats i enlighet med artikel 25. Den ansvariga myndigheten skall i alla händelser omedelbart underrättas om den person med särskild behörighet som avses i artikel 29 oväntat skulle ersättas med någon annan;
- d) medge att företrädare för den ansvariga myndigheten inom medlemsstaten när som helst bereds tillträde till sökandens lokaler;
- e) möjliggöra för den person med särskild behörighet som avses i artikel 29 att fullgöra sina åligganden, t ex genom att ställa alla nödvändiga hjälpmedel till hans förfogande.

Artikel 28

1. Medlemsstaterna skall genom alla lämpliga åtgärder säkerställa att besked om tillstånd enligt artikel 24 lämnas senast inom 90 dagar räknat från den dag då ansökan kommit in till den ansvariga myndigheten.

2. Om innehavaren av tillståndet skulle begära ändring i något av de förhållanden som avses i artikel 25 a) och b), får handläggningstiden för detta ärende inte överskrida 30 dagar. Undantagsvis kan denna tid utsträckas till 90 dagar.

3. Medlemsstaterna får kräva att sökanden lämnar kompletterande uppgifter enligt artikel 25 samt om den person med särskild kompetens som avses i artikel 29. I de fall den ansvariga myndigheten begagnar sig av denna möjlighet skall de i punkterna 1 och 2 angivna tidsfristerna flyttas fram tills de kompletterande uppgifterna lämnats in.

Artikel 29

1. Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder se till att innehavaren av tillståndet enligt artikel 24 stadigvarande och

fortlöpande har tillgång till minst en person med den särskilda kompetens som föreskrivits i artikel 31, med särskild uppgift att svara för de åligganden som uppräknas i artikel 30.

2. Om innehavaren av tillståndet själv uppfyller de villkor som stipulerats i artikel 23, kan han personligen åta sig de uppgifter som annars åligger den som avses i punkt 1 ovan.

Artikel 30

1. Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder se till att den person med särskild kompetens som avses i artikel 29 utan hänsyn till sin relation till innehavaren av tillståndet enligt artikel 24, vad gäller de procedurer som åsyftas i artikel 33 bär ansvaret för:

- a) att varje tillverkningsplats av veterinärmedicinska läkemedel som framställts i den berörda medlemsstaten har tillverkats och underkastats kontroll i enlighet med den lagstiftning som gäller i medlemsstaten och i överensstämmelse med villkoren för försäljningstillståndet;
- b) att varje tillverkningsplats av veterinärmedicinska läkemedel som härrör från tredje land undergått fullständig kvalitativ analys i det importerande landet och halbtäckning av åtminstone alla de aktiva beståndsdelarna och samtliga övriga undersökningar och kontroller som krävs för att garantera de veterinärmedicinska läkemedlens kvalitet i enlighet med de krav som legat till grund för försäljningstillståndet.

De tillverkningsplatser av veterinärmedicinska läkemedel som genomgått sådan kontroll i en medlemsstat skall undantas från nämnda kontroller om de vid införseln till annan medlemsstat åtföljs av ett analysbesked som undertecknats av en person med den särskilda kompetensen.

En medlemsstat får medge dispens från kravet på att en person med särskild kompetens genomför de kontroller som är föreskrivna under b) för importerade veterinärmedicinska läkemedel, om de är avsedda att förbli inom den berörda medlemsstaten, förutsatt dock att överenskommelse träffats med det exporterande landet om åtgärder i syfte att säkerställa att dessa kontroller verkställs i det exporterande landet. I de fall dessa produkter importeras i den förpackning i vilken de är avsedda att tillhandahållas i detaljhandeln har medlemsstaten rätt att medge undantag från de genom artikel 25 fastställda bestämmelserna.

2. I samtliga fall, och särskilt ifråga om veterinärmedicinska läkemedel för vilka utfärdats försäljningstillstånd, gäller att

den som har särskild kompetens måste intyga, i en journal eller en annan likvärdig handling som upprättats för detta ändamål, att varje tillverkningsplats uppfyller bestämmelserna i denna artikel. Journalen eller den därmed likvärdiga handlingen skall hållas aktuell i takt med produktionen och hållas disponibel för kontrollmyndighetens företrädare under den tid som fastställts i medlemsstatens bestämmelser och i varje fall under minst fem år.

Artikel 31

Medlemsstaterna skall se till att den person med särskild kompetens som avses i artikel 29 uppfyller minst följande krav:

- a) Innehav av diplom, certifikat eller annat bevis på formella kvalifikationer som uppnåtts efter genomgången högskoleutbildning eller annan utbildning som i medlemsstaten betraktas som likvärdig. Utbildningen skall omfatta åtminstone fyra års teoretiska och praktiska studier inom en av följande vetenskapliga discipliner: farmaci, medicin, veterinärmedicin, kemi, farmaceutisk kemi och teknologi, eller biologi. Dock gäller följande:

- om utbildningen följs av en period med teoretisk och praktisk utbildning under minst ett år och innefattare en period av minst sex månader på ett apotek som är öppet för allmänheten och som bekräftats genom en examen på högskolenivå, kan minimilängden av högskoleutbildningen reduceras till 3 1/2 år,
- Om det i medlemsstaten parallellt existerar två utbildningar vilka erkänns av staten såsom likvärdiga och den ena sträcker sig över fyra år och den andra över tre år, varvid treårskursen leder till diplom, certifikat eller annat formellt utbildningsbevis efter fullbordad högskoleutbildning eller motsvarande, skall den senare anses uppfylla villkoret om utbildningslängd enligt a) ovan, under förutsättning att de diplom, certifikat eller formella utbildningsbevis som utfärdats efter genomgång av respektive utbildning betraktas såsom likvärdiga av staten ifråga.

Utbildningen skall omfatta teoretiska och praktiska studier med inriktning på åtminstone följande ämnesområden:

- tillämpad fysik
- allmän och oorganisk kemi
- organisk kemi
- analytisk kemi
- farmaceutisk kemi, inklusive analys av läkemedel
- allmän och tillämpad biokemi (medicinsk)

- fysiologi
- mikrobiologi
- farmakologi
- farmaceutisk teknologi
- toxikologi
- farmakognosi (studiet av innehållsämnen och effekterna av de verksamma beståndsdelarna i naturligt förekommande ämnen av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung).

Studierna av dessa ämnen skall avvägas så att den studerande blir i stånd att fullgöra de åligganden som specificerats i artikel 30.

Skulle något av de diplom, certifikat eller andra formella utbildningsbevis som nämns i a) inte motsvara vad som föreskrivits ovan skall den ansvariga myndigheten i medlemsstaten se till att den som berörs kan styrka att han besitter de kunskaper inom de berörda ämnesområdena som krävs för tillverkning och kontroll av veterinärmedicinska läkemedel.

- b) Minst två års praktisk erfarenhet av ett eller flera åtaganden hos godkänd tillverkare där aktiviteterna varit kvalitativ analys av läkemedel, kvantitativ analys av aktiva ingredienser och testning och kontroll nödvändig för att säkerställa kvaliteten på veterinärmedicinska läkemedel.

Längden av den praktiska erfarenheten får reduceras med ett år om högskoleutbildningen omfattar minst fem år, och med ett och ett halvt år om kursen omfattar minst sex år.

Artikel 32

1. Den som i en medlemsstat fullgör de uppgifter som avses i artikel 29, men som inte uppfyllt kraven i bestämmelserna enligt artikel 31 när detta direktiv träder i kraft inom den berörda staten, skall ha rätt att där fortsätta med samma verksamhet.

2. Den som innehar diplom, certifikat eller något annat formellt utbildningsbevis, som utfärdats efter genomgång av en högskoleutbildning eller en utbildning som man i ifrågavarande medlemsstat anser likvärdig inom en vetenskaplig disciplin som gör honom kvalificerad att fullgöra de uppgifter som enligt landets lagstiftning åligger en person som avses i artikel 29, får om han påbörjat sin utbildning innan detta direktiv kungjorts, anses kvalificerad att inom medlemsstaten fullgöra de åligganden som tillkommer den som avses i artikel 29, förutsatt att han före utgången av det tionde året efter utfärdandet av detta direktiv kan hänvisa till minst två års

erfarenhet inom ett eller flera av de verksamhetsområden som omfattas av artikel 24. Härmed avses tillverkningskontroll och/eller kvalitativ analys, kvantitativ analys av aktiva substanser samt erforderlig undersökning och kontroll under direkt ledning av en i artikel 29 avsedd person för att säkerställa kvaliteten hos veterinärmedicinska läkemedel.

Om personen i fråga förvärvat praktisk erfarenhet av det slag som åsyftas ovan mer än tio år före kungörandet av detta direktiv, krävs ytterligare ett års praktik i enlighet med de villkor som uppställts i föregående stycke. Denna praktik skall fullgöras omedelbart innan vederbörande anlitas för de uppgifter som anges i denna artikel.

3. Den som vid tiden för ikraftträdandet av detta direktiv är sysselsatt i direkt samarbete med en person som avses i artikel 29 med tillverkningskontroll och/eller kvalitativ analys, kvantitativ analys av aktiva substanser och kvalitetskontroll av läkemedel, får under en period av fem år efter detta anses anses kvalificerad att i den staten fullgöra de åligganden som tillkommer en i artikel 29 avsedd person, förutsatt att medlemsstaten försäkras sig om att han styrker tillräckliga teoretiska och praktiska kunskaper och att han har varit verksam inom nyssnämnda områden under en tid av minst fem år.

Artikel 33

Medlemsstaterna skall säkerställa att de åligganden uppfylls som tillkommer den som har särskild kompetens enligt artikel 29. Detta kan ske antingen genom lämpliga myndighetsåtgärder eller genom att ställa upp yrkesetiska regler.

Om personen i fråga brister i fullgörandet av sina åligganden, får medlemsstaterna föranstalta om suspension efter att ha inlett administrativa eller disciplinära åtgärder mot honom.

KAPITEL VI

Övervakning och sanktioner

Artikel 34

Den ansvariga myndigheten i berörd medlemsstat skall genom inspektioner försäkra sig om att de rättsliga kraven i fråga om veterinärmedicinska läkemedel uppfylls.

Sådana inspektioner skall verkställas genom särskilt utsedda tjänstemän vid den ansvariga myndigheten som har rätt att:

1. inspektera tillverkningsenheter och försäljningsavdelningar och varje laboratorium som tillståndsinnehavaren i enlighet med artikel 24.1 anförtrott uppgiften att svara för de kontroller som avses i artikel 10.2;
2. ta prover;
3. granska alla dokument av betydelse för inspektionen under iakttagande av de bestämmelser som vid tiden för kungörandet av detta direktiv gäller i medlemsstaterna och som innebär inskränkningar i rätten att kräva redovisning av tillverkningsmetoder.

Artikel 35

Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder se till att den person som ansvarar för försäljningen och, i förekommande fall den som innehar det tillstånd som avses i artikel 24.1, styrker att kontroll verkställts av slutprodukten och/eller beståndsdelarna jämte mellansteg i tillverkningsprocessen enligt de metoder som redovisats i anslutning till ansökan om försäljningstillstånd.

Artikel 36

De ansvariga myndigheterna i medlemsstaterna skall tillfälligt dra in eller återkalla försäljningstillståndet om det står klart att:

1. det veterinärmedicinska läkemedlet visar sig skadligt under de användningsbetingelser som uppgivits vid tiden för ansökan om försäljningstillstånd eller senare, att det inte har någon terapeutisk effekt eller att dess kvalitativa och kvantitativa sammansättning inte överensstämmer med vad som uppgivits;
2. den rekommenderade läkemedelsfria tiden är för kort för att säkerställa att livsmedel som erhållits från behandlade djur inte innehåller några restmängder som kan utgöra en hälsorisk för konsumenten;
3. det veterinärmedicinska läkemedlet saluförs för en användning som är förbjuden enligt andra gemenskapsbestämmelser. Dock får de ansvariga myndigheterna i avvaktan på gemenskapsregler vägra tillstånd för ett veterinärmedicinskt läkemedel när en sådan åtgärd är nödvändig för att slå vakt om folkhälsan, om konsumentens och om djurens hälsa;
4. de uppgifter som lämnats i ansökan in enlighet med

artiklarna 5 och 14 är oriktiga;

5. de kontroller som avses i artikel 35 inte har utförts;
6. de åligganden som avses i artikel 12, andra stycket, inte har fullgjorts.

Det veterinärmedicinska läkemedlet skall anses sakna terapeutisk effekt om det visar sig inte ge några terapeutiska resultat bland de djurarter för vilka det är avsett att användas.

Tillståndet kan också tillfälligt dras in eller återkallas om det visar sig att:

- de uppgifter till stöd för ansökan som avses i artikel 5 inte har ändrats i enlighet med första och tredje stycket i artikel 14,
- ny information av det slag som avses i andra stycket i artikel 14 inte har tillställts de ansvariga myndigheterna.

Artikel 37

1. Utan inskränkning av artikel 36 skall medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att tillhandahållande av ett veterinärmedicinskt läkemedel förbjuds och det berörda läkemedlet dras in från marknaden när:

- a) det står klart att det veterinärmedicinska läkemedlet är skadligt under de användningsbetingelser som uppgivits när ansökan om försäljningstillstånd lämnades in eller senare, enligt tredje stycket i artikel 14;
- b) det veterinärmedicinska läkemedlet inte har någon terapeutisk effekt på de djurarter som behandlingen var avsedd för;
- c) den kvalitativa och kvantitativa sammansättningen av det veterinärmedicinska läkemedlet inte är såsom uppgivits;
- d) den rekommenderade läkemedelsfria tiden är otillräcklig för att säkerställa att livsmedel som erhållits från behandlade djur inte innehåller restmängder som kan utgöra en hälsorisk för konsumenten;
- e) de kontroller som avses i artikel 35 inte har verkställts eller något annat krav eller åliggande som rör tillståndsgivningen och som hänvisas till i artikel 24.1 inte har uppfyllts.

2. Den ansvariga myndigheten kan begränsa förbudet mot tillhandahållande och indragningen till att gälla enbart de ifrågasatta tillverkningsstaterna.

Artikel 38

1. Den ansvariga myndigheten i en medlemsstat skall tillfälligt dra in eller återkalla det tillstånd som avses i artikel 24 för en produktkategori eller för alla produkter, om något av de krav som fastställts för att få tillstånd inte längre uppfylls.

2. Vid underlåtenhet att följa bestämmelserna om tillverkning eller import från tredje land får den ansvariga myndigheten i en medlemsstat, utöver de åtgärder som föreskrivits i artikel 37, antingen tillfälligt dra in rätten att tillverka eller importera ett veterinärmedicinskt läkemedel från tredje land eller tillfälligt dra in eller återkalla det tillstånd som avses i artikel 24 för en produktkategori eller för alla produkter.

Artikel 39

Medlemsstaterna skall genom lämpliga åtgärder se till att de berörda myndigheterna utbyter information som är av betydelse för att garantera efterlevnaden av de krav för tillstånd som avses i artikel 24.1 eller för försäljningstillstånd.

Artikel 40

Alla beslut som fattas i enlighet med artiklarna 11, 36, 37 och 38 och alla negativa beslut som fattas i enlighet med artiklarna 10.2 och artikel 19.3 i detta direktiv liksom alla beslut att vägra tillstånd att tillverka eller att importera från tredje land eller att tillfälligt dra in eller återkalla tillverkningsstillstånd skall utförligt motiveras. Sådana beslut skall delges den berörda parten med uppgifter om vilka möjligheter till överklagande som står till buds inom ramen för gällande lagstiftning och inom vilken tid överklagande måste ske.

Försäljningstillstånd och återkallelser av därav skall offentliggöras av varje medlemsstat i en officiell publikation.

Artikel 41

Inget beslut som avser att:

- hålla inne, återkalla eller tillfälligt dra in försäljningstillstånd,
- förbjuda tillhandahållande av ett veterinärmedicinskt läkemedel eller att dra in det från marknaden,

- hålla inne, återkalla eller tillfälligt dra in tillstånd att tillverka eller att importera veterinärmedicinska läkemedel från tredje land,
  - tillfälligt dra in tillverkning av veterinärmedicinska läkemedel utifrån produkter som importerats från tredje land
- får fattas på andra grunder än de som angivits i detta direktiv.

Artikel 42

Varje medlemsstat skall genom lämpliga åtgärder säkerställa att beslut att medge försäljningstillstånd, att vägra eller återkalla försäljningstillstånd, att upphäva beslut om avslag eller återkalla ett godkännande, att förbjuda tillhandahållande eller att dra in en produkt från marknaden omedelbart meddelas kommittén jämte besked om de grunder på vilka besluten fattats.

KAPITEL VII

Märkning och bipacksedlar för veterinärmedicinska läkemedel

Artikel 43

Följande information som skall överensstämma med de uppgifter och den dokumentation som lämnats i enlighet med artikel 5 och som måste godkännas av de ansvariga myndigheterna skall återfinnas i lättläslig text på läkemedelsbehållare och yttre förpackningar:

1. namnet på det veterinärmedicinska läkemedlet, antingen i form av handelsnamn eller generisk benämning med eller utan ett varumärke eller tillverkarens namn eller vetenskaplig benämning eller komposition med eller utan varumärke eller tillverkarens namn;
2. i anslutning till namnet på det veterinärmedicinska läkemedlet en förteckning över de aktiva beståndsdelarna med angivande av såväl art som mängd per dosenhet eller procent, beroende på läkemedelsformen och, i de fall som avses i andra stycket i artikel 12, spårsubstanterna.

De internationella generiska benämningar som rekommenderas av Världshälsoorganisationen skall användas i de fall sådana finns;

3. kontrollnummer för produktidentifiering (tillverkarens satsnummer);

4. försäljningstillståndets nummer;
5. namn eller firma och stadigvarande adress eller registrerat affärsställe beträffande den som ansvarar för försäljningen samt beträffande tillverkaren om uppgifterna inte är desamma;
6. de djurarter för vilka det veterinärmedicinska läkemedlet är avsett; administreringsätt och administrationsväg;
7. läkemedelsfri tid, även om denna är noll, i de fall det veterinärmedicinska läkemedlet är avsett för djur som används för produktion av livsmedel för människor;
8. utgångsdatum, om lagringstiden är mindre än tre år;
9. särskilda förvaringsföreskrifter, i förekommande fall;
10. uppgifter som måste anges i enlighet med första stycket i artikel 12, i förekommande fall;
11. påskriften 'Enbart för behandling av djur'.

Läkemedelsform och mängdangivelse genom vikt, volym eller antal dosenheter behöver endast anges på den yttre förpackningen.

Bestämmelserna i del 1, A i bilagan till rådsdirektivet 81/852/EEG skall, i den mån de berör den kvalitativa och kvantitativa sammansättningen av veterinärmedicinska läkemedel med avseende på aktiva beståndsdelar, gälla beträffande de uppgifter som skall lämnas under punkt 2.

Artikel 44

I fråga om ampuller skall de uppgifter som räknas upp i första stycket i artikel 43 anges på ytterhöljet. På läkemedelsbehållarna räcker det med följande uppgifter:

- det veterinärmedicinska läkemedlets namn,
- mängden aktiva beståndsdelar,
- administreringsätt,
- referensnummer för produktidentifiering (tillverkarens satsnummer),
- utgångsdatum,

— påskriften 'Enbart för behandling av djur'.

Artikel 45

I fråga om andra små endosbehållare än ampuller, på vilka det inte är möjligt att sätta ut uppgifterna enligt artikel 44, skall föreskrifterna i artikel 43 gälla endast för den yttre förpackningen.

Artikel 46

När yttre förpackning saknas skall alla uppgifter enligt föregående artiklar anges på läkemedelsbehållaren

Artikel 47

De uppgifter som nämns i punkterna 6, 7, 8, 9, 10 och 11 i första stycket i artikel 43 och i tredje och sjätte strecksatserna i artikel 44 skall anges på det eller de språk som används i det land där läkemedlen skall försälas.

Artikel 48

Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att en bipacksedel när den skall ingå i förpackningen för ett veterinärmedicinskt läkemedel endast avser den produkten.

Bipacksedeln skall innehålla minst följande information, som skall överensstämma med de uppgifter och den dokumentation som lämnats i enlighet med artikel 5 och godkänts av de ansvariga myndigheterna:

- namn eller firma och stadigvarande adress eller registrerat affärsställe beträffande den som ansvarar för försäljningen samt beträffande tillverkaren om uppgifterna inte är desamma;
- det veterinärmedicinska läkemedlets namn tillsammans med uppgift om art och mängd av de aktiva beståndsdelarna.

De internationella generiska benämningar som rekommenderas av Världshälsorganisationen skall användas i de fall sådana finns;

- de huvudsakliga indikationerna, kontraindikationerna och biverkningarna i den mån dessa uppgifter är nödvändiga för att använda det veterinärmedicinska läkemedlet;
- de djurarter för vilka det veterinärmedicinska läkemedlet

är avsett, doseringen för varje djurart, administreringsätt och administreringsväg och anvisning om hur läkemedlet konkret skall användas, om så är nödvändigt;

- den läkemedelsfria tiden, även om denna är noll, i de fall läkemedlet är avsett för djur som används för produktion av livsmedel för människor;
- särskilda förvaringsföreskrifter, i förekommande fall;
- uppgifter som måste anges i enlighet med första stycket i artikel 12, i förekommande fall.

Uppgifterna måste lämnas på det eller de språk som används i det land där produkten är avsedd att försälas. All annan information skall vara klart åtskild från ovannämnda uppgifter.

Medlemsstaterna får kräva att en bipacksedel skall ingå i förpackningen för veterinärmedicinska läkemedel.

Artikel 49

Om någon bryter mot bestämmelserna i detta kapitel och trots skriftlig anmaning underlåter att rätta sig efter dessa, får de ansvariga myndigheterna i medlemsstaterna tillfälligt dra in eller återkalla försäljningstillståndet.

Alla beslut som fattas i enlighet med föregående stycke skall innehålla en utförlig motivering. Beslutet skall delges den berörda parten och åtföljas av uppgifter om vilka möjligheter till överklagande som står till buds enligt gällande lagstiftning och inom vilken tid överklagande måste ske.

Artikel 50

Medlemsstaternas krav vad gäller villkor för distribution till allmänheten, utsättande av priser på veterinärmedicinska läkemedel och immateriella rättigheter skall inte påverkas av bestämmelserna i detta kapitel.

KAPITEL VIII

Tillämpningsföreskrifter och övergångsbestämmelser

Artikel 51

Medlemsstaterna skall inom 24 månader efter att detta direktiv tillkännagivits låta de lagar och andra författningar träda i kraft som är nödvändiga för att följa det och skall utan dröjsmål underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall se till att texten till viktigare bestämmelser i det egna landets lagar som antagits inom det område som berörs av detta direktiv tillställs kommissionen.

Artikel 52

1. I fråga om de tillstånd som avses i artikel 24 och som utfärdats före utgången av den tidsfrist som fastställts i artikel 51 kan medlemsstaterna medge förlängning med ett år för att uppfylla de krav som anges i kapitel V.

2. Övriga föreskrifter i detta direktiv skall under en övergångstid av 10 år efter det tillkännagivande som avses i artikel 51 tillämpas efter hand på de veterinärmedicinska läkemedel som saluförs med stöd av tidigare bestämmelser.

3. Medlemsstaterna skall inom tre år efter tillkännagivande av detta direktiv underrätta kommissionen om det antal veterinärmedicinska läkemedel som omfattas av punkt 2 ovan

samt, under varje efterföljande år, om det antal sådana produkter för vilka försäljningstillstånd enligt artikel 4 ännu inte utfärdats.

Artikel 53

Detta direktiv är riktat till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 28 september 1981

På rådets vägnar

P. WALKER

Ordföranden

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 december 1990

med ändringar i direktivet 81/851/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om veterinärmedicinska läkemedel

(90/676/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT FÖLJANDE DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samråd med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och Sociala rådets yttrande³, och

med beaktande av följande:

Artikel 23.2 i rådets direktiv 81/851⁴ anger att kommissionen skall tillställa rådet ett förslag innehållande lämpliga åtgärder för att avlägsna alla återstående hinder mot handeln eller den fria rörligheten för veterinärmedicinska läkemedel senast fyra år efter genomförandet av det ovannämnda direktivet.

Direktiven om tillnärmning av lagstiftningen om veterinärmedicinska läkemedel måste anpassas efter de vetenskapliga framstegen och förbättras för att beakta den erfarenhet som uppnåtts sedan de utfärdades.

Av hänsyn till folkhälsan och de veterinärmedicinska läkemedlens fria rörlighet är det nödvändigt för de ansvariga myndigheterna att i fråga om veterinärmedicinska läkemedel för vilka utfärdats försäljningstillstånd ha tillgång till all relevant information i form av godkända sammanfattningar av läkemedlens viktigare kännetecken.

Den tillnärmning av ländernas nationella lagstiftning som uppnåtts i detta sammanhang måste möjliggöra för ett veterinärmedicinskt läkemedel som tillverkats och försålts i en medlemsstat att med stöd av harmoniserade bestämmelser införas i en annan medlemsstat under skäligt beaktande av det ursprungliga försäljningstillståndet, utom i de exceptionella fall som hänskjutits till Kommittén för veterinärmedicinska läkemedel som inrättats genom direktivet 81/851/EEG.

Systemet med packsedlar som skall medfölja veterinärmedicinska läkemedel bör förbättras.

Det finns anledning att mera exakt specificera de fall i vilka resultaten av farmakologiska och toxikologiska undersökningar eller kliniska prövningar inte behöver redovisas för att få försäljningstillstånd för ett veterinärmedicinskt läkemedel som

i allt väsentligt motsvarar en originalprodukt och samtidigt säkerställa att innovativa företag inte missgynnas. Det finns å andra sidan allmänpolitiska skäl för att inte upprepa undersökningar på djur utan övergripande skäl.

Garantierna för kvalitén hos de veterinärmedicinska läkemedel som tillverkats inom gemenskapen bör upprätthållas genom att kräva att principerna om god tillverkningssed respekteras i fråga om läkemedel oavsett deras slutliga destination.

Kommissionen bör bemyndigas att utförligt definiera detaljerade principer för god tillverkningssed i fråga om veterinärmedicinska läkemedel i nära samråd med den Kommitté för anpassning till tekniska framsteg av direktiven för undanröjande av tekniska hinder för handeln inom den veterinärmedicinska läkemedelssektorn, som inrättats genom artikel 2 b i rådets direktiv 81/852 av den 28 september 1981 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om analytiska, farmakologiska, toxikologiska och kliniska normer och prövningsplaner för undersökning av veterinärmedicinska läkemedel⁵, ändrat genom direktivet 87/20/EEG⁶.

Åtgärder bör vidtas för att förbättra tillhandahållandet av information till tredje land om villkoren för användning av veterinärmedicinska läkemedel inom medlemsstaterna och gemenskapen.

Åtgärder bör också vidtas för att säkerställa att distributörer av veterinärmedicinska läkemedel innehar tillstånd av medlemsstaterna och för ordentliga register.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktivet 81/851 ändras på följande sätt:

1. Artikel 1.5 skall ersättas med följande:

"5. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att endast personers med tillstånd i enlighet med gällande nationella lagstiftning innehar eller har uppsikt över veterinärmedicinska läkemedel eller substanser som kan användas som veterinärmedicinska läkemedel med anabola, antiinfektösa, antiparasitära, antiinflammatoriska, hormonella eller psykotropa egenskaper.

¹ EGT nr C 61, 10.3.1989, s. 11 och

EGT nr C 131, 30.5.1990, s. 16.

² EGT nr C 96, 17.4.1990, s. 104 och Beslut av den 21 november 1990 (ännu inte publicerat i Europeiska gemenskapernas officiella tidning).

³ EGT nr C 201, 7.8.1989, s. 1.

⁴ EGT nr L 317, 6.11.1981, s. 1.

⁵ EGT nr L 317, 6.11.1981, s. 16.

⁶ EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 34.

Medlemsstaterna skall föra register över tillverkare och försäljare med tillstånd att inneha aktiva substanser med de egenskaper som avses i första stycket, och som kan användas för framställning av veterinärmedicinska läkemedel. De berörda personerna måste föra utförliga register över alla transaktioner med substanser som kan användas för framställning av veterinärmedicinska läkemedel och hålla dessa register tillgängliga för inspektion av de ansvariga myndigheterna under en tid av minst tre år.

Alla ändringar som behöver göras i den förteckning över substanser som avses i första stycket skall verkställas i enlighet med den procedur som avses i artikel 2c i direktivet 81/852/EEG(*) efter ändring genom direktivet 87/20/EEG(**).

(*) EGT nr L 317, 6.11.1981, s. 16.

(**) EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 34.

2. Följande stycke skall läggas till i artikel 2.1:

"Detta direktiv skall avse veterinärmedicinska läkemedel som används för att framkalla aktiv eller passiv immunitet eller för att diagnostisera immuntillståndet, i enlighet med bestämmelserna i direktivet 90/676/EEG(***) som ökar tillämpningsområdet för detta direktiv.

(***) EGT nr L 373, 31.12.1990, s. 15."

3. Den andra och fjärde strecksatsen i artikel 2.2 skall utgå.

4. Artikel 4 skall ersättas med följande:

"Artikel 4

1. Inget veterinärmedicinskt läkemedel får försälas i en medlemsstat utan att den ansvariga myndigheten dessförinnan utfärdat försäljningstillstånd i den medlemsstaten.

Dock får en medlemsstat om hälsoläget så kräver tillåta försäljning eller administrering till djur av veterinärmedicinska läkemedel för vilka försäljningstillstånd utfärdats i en annan medlemsstat i enlighet med detta direktiv.

I händelse av en svår sjukdoms epidemi får staterna tillfälligt tillåta användning av immunologiska veterinärmedicinska läkemedel utan försäljningstillstånd, när ett lämpligt medel saknas och efter att ha informerat kommissionen om de närmare villkoren för deras användning.

2. En medlemsstat skall tillåta försäljning av ett veterinärmedicinskt läkemedel som är avsett att administreras till livsmedelsproducerande djur, vilkas kött eller produkter är avsedda att konsumeras av människor, endast om

- a) den eller de aktiva substanserna som ligger till grund för den farmakologiska effekten i det veterinärmedicinska läkemedlet var godkända för användning i andra veterinärmedicinska läkemedel i den berörda medlemsstaten på dagen för ikraftträdandet av rådets förordning nr 2377/90 av den 26 juni 1990, i vilken

anvisats en procedur för att fastställa maximihalter av rester av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel av animaliskt ursprung(*),

- b) den eller de aktiva substanserna som svarar för den farmakologiska effekten är nämnda i bilaga 1, 2 eller 3 till ovannämnda förordning.

3. Ett veterinärmedicinskt läkemedel får administreras till djur endast om tillstånd enligt ovan föreligger, utom i samband med de undersökningar av veterinärmedicinska läkemedel som avses under punkt 10 i artikel 5, för vilka medgivande lämnats av de ansvariga nationella myndigheterna efter anmälan eller bemyndigande i enlighet med gällande nationell lagstiftning.

Medlemsstaterna skall tillåta försäljning av livsmedel som härrör från djur som behandlats vid dessa undersökningar endast om de har förvisat sig om att livsmedlen inte innehåller rester som kan innebära risk för människors hälsa.

Utan inskränkning av strängare bestämmelser inom gemenskapen eller de enskilda staterna i fråga om detaljförsäljning av veterinärmedicinska läkemedel skall, när så är påkallat av hänsyn till människors och djurs hälsa, krävas recept för detaljförsäljning till allmänheten av följande veterinärmedicinska läkemedel:

- a) Produkter som omfattas av officiella begränsningar sådana som
- begränsningar på grund av tillämpning av FN-konventioner som rör narkotiska och psykotropa substanser.
  - begränsningar i användningen av veterinärmedicinska läkemedel på grund av gemenskapsrätten.
- b) Produkter som kräver särskild försiktighet från veterinärens sida för att undvika all onödig risk för
- den djurart som medlet är avsett för,
  - den som administrerar läkemedlen till djuret,
  - konsumenten av livsmedel som härrör från det behandlade djuret,
  - miljön.
- c) De produkter som är avsedda för behandlingar eller sjukdomsprocesser som kräver en på förhand ställd exakt diagnos eller vilkas användning kan vålla effekter som förhindrar eller försvårar efterföljande diagnostiska eller terapeutiska åtgärder.
- d) Magistrella beredningar avsedda för djur.

Utöver detta skall krävas recept för nya veterinärmedicinska läkemedel som innehåller en aktiv beståndsdel som varit godkänd för användning i ett veterinärmedicinskt

läkemedel i mindre än fem år, såvida inte de ansvariga myndigheterna genom den information och de uppgifter som lämnats av sökanden eller genom erfarenhet vid den praktiska användningen av läkemedlet försäkrat sig om att inget av de kriterier föreligger som avses i punkterna a till d i tredje stycket.

4. Dock gäller att när det inte finns något godkänt veterinärmedicinskt läkemedel för ett sjukdomstillstånd får medlemsstaterna i exceptionella fall – för att undvika att de berörda djuren vållas otillbörligt lidande – till ett djur eller till ett litet antal djur i en bestämd besättning genom veterinär eller under hans/hennes personliga ansvar tillåta administrering (**):

- a) av ett veterinärmedicinskt läkemedel som godkänts i den berörda medlemsstaten för att användas för en annan djurart eller för ett annat tillstånd hos samma djurart, eller
- b) av ett läkemedel som i den berörda medlemsstaten omfattas av tillstånd att användas på människor i enlighet med direktivet 65/65/EEG av den 26 januari 1965, när det inte finns något medel av det slag som avses under punkt a, eller
- c) av ett veterinärmedicinskt läkemedel som beretts för tillfället av en person som är behörig att göra detta enligt den nationella lagstiftningen i enlighet med de villkor som gäller för ett veterinärrecept, när det inte finns något medel av det slag som avses under punkt b och inom ramen för gällande lagstiftning inom den berörda medlemsstaten.

Förutsättningen för detta är att läkemedlet, när det ges till djur vilkas kött eller produkter är avsedda för konsumtion av människor, endast innehåller substanser som förekommer i ett veterinärmedicinskt läkemedel som är godkänt för sådana djur inom den berörda medlemsstaten och att i fråga om livsmedelsproducerande djur den ansvarige veterinären anger en lämplig läkemedelsfri tid för att säkerställa att livsmedel som framställts från de behandlade djuren inte innehåller restmängder som är skadliga för konsumenter.

Med undtag för de fall då en läkemedelsfri tid angivits för den berörda djurarten skall tillämpas minst följande läkemedelsfria tider:

7 dagar:	ägg,
7 dagar:	mjölk,
28 dagar:	kött från fjäderfä och däggdjur in- nefattande fett och avfall,
500 temperatur- beroende dagar:	kött från fisk.

Veterinären skall föra ordentliga journalanteckningar som innefattar datum när djuret undersöktes, uppgifter om ägaren, antalet djur som behandlats, diagnoserna, vilka läkemedel som skrivits ut, vilka doseringar som tillämpats, behandlingstidens längd och vilka karenstider som rekommenderats samt hålla dessa journalanteckningar tillgängliga för inspektion av de ansvariga myndigheterna under en tid av minst tre år. Detta krav kan av medlemsstaterna utvidgas till djur vilkas kött eller produkter inte är avsedda att konsumeras av människor.

5. Oavsett vad som sägs under punkt 3 skall medlemsstaterna se till att veterinärer som tjänstgör i en annan medlemsstat har rätt att medföra och administrera till djur mindre mängder av färdigberedda veterinärmedicinska läkemedel som inte överstiger dagsbehovet, i fråga om immunologiska veterinärmedicinska läkemedel dock endast sådana som godkänts för användning inom den medlemsstat i vilken han tjänstgör (värdlandet), på villkor att följande förutsättningar är uppfyllda:

- a) Försäljningstillstånd i enlighet med punkt 1 har utfärdats av de ansvariga myndigheterna i den medlemsstat i vilken veterinären tjänstgör.
- b) De veterinärmedicinska läkemedlen transporteras av veterinären i tillverkarens originalförpackning.
- c) De veterinärmedicinska läkemedel som är avsedda att ges till djur avsedda för produktion av livsmedel har samma kvalitativa och kvantitativa sammansättning i fråga om aktiva beståndsdelar som de läkemedel som godkänts i den medlemsstat som utgör värdland i enlighet med punkt 1.
- d) En veterinär som tjänstgör i en annan medlemsstat skall ta del av de yrkesetiska regler som gäller i den medlemsstaten. Han skall se till att den läkemedelsfria tid som angivits på märkningen av det veterinärmedicinska läkemedlet ifråga iakttas, såvida han inte har goda skäl hävda att en längre läkemedelsfri tid bör tillämpas för att stå i överensstämmelse med dessa yrkesetiska regler.
- e) Veterinären skall till ägare eller vårdare av de djur som behandlas i den medlemsstat som är värdland endast tillhandahålla veterinärmedicinska läkemedel som är tillåtna i enlighet med bestämmelserna i värdlandet. Härvid skall han tillhandahålla endast vad som är nödvändigt för de djur han behandlar och endast de minimikvantiteter av veterinärmedicinska läkemedel som krävs för att genomföra behandlingen av de berörda djuren vid ifrågavarande tillfälle.
- f) Veterinären skall åläggas att föra en utförlig journal över de djur som behandlas, diagnos, vilka veterinärmedicinska läkemedel som administreras, vilken dosering som tillämpas, behandlingstidens längd och vilken läkemedelsfri tid som tillämpats. Dessa anteckningar skall hållas tillgängliga för de ansvariga myndigheterna i värdlandet under en period av minst tre år.
- g) Det totala sortimentet och de mängder av veterinärmedicinska läkemedel som veterinären för med sig skall inte överstiga vad som i allmänhet krävs för att täcka det dagliga behovet i enlighet med god veterinärsed.

(*) EGT nr L 224, 18.8.1990, s. 1.

(**) Frasen "ett djur eller ett litet antal djur i en viss besättning" innefattar även sällskapsdjur och bör ges en mera flexibel innebörd för små eller exotiska djurarter som inte används för livsmedelsproduktion."

5. Artikel 5 skall ersättas med följande:

"Artikel 5

För att få försäljningstillstånd för ett medel som avses i artikel 4 krävs att den som skall svara för försäljningen ger in en ansökan till den ansvariga myndigheten i medlemsstaten.

Ansökan skall åtföljas av följande uppgifter och dokumentation:

1. Namn eller firma och stadigvarande adress eller registrerat affärsställe för den person som är ansvarig för försäljningen och, om de inte är desamma, motsvarande uppgifter för tillverkaren eller tillverkarna jämte produktionsställena.
2. Det veterinärmedicinska läkemedlets namn (handelsnamn, generisk benämning med eller utan varumärke eller tillverkarens namn eller vetenskaplig benämning eller formel med eller utan varumärke eller tillverkarens namn).
3. Uppgifter om art och mängd av samtliga beståndsdelar som ingår i det veterinärmedicinska läkemedlet i enlighet med gängse nomenklatur med uteslutande av kemiska bruttoformler och med angivande av de internationella generiska benämningar som rekommenderats av Världshälsoorganisationen i de fall det finns en sådan benämning.
4. Beskrivning av framställningsmetoden.
5. Indikationer, kontraindikationer och biverkningar.
6. Dosering för de olika djurarter för vilka det veterinärmedicinska läkemedlet är avsett, dess läkemedelsform, administreringsätt och administreringsväg samt förväntad hållbarhetstid.
7. Om tillämpligt, förklaringar av de försiktighetsmått och säkerhetsåtgärder som bör iaktas vid produktens lagring, när den administreras till djur och vid bortskaffandet av avfall tillsammans med en anvisning om eventuella risker som produkten kan innebära för omgivningen och människors, djurs eller växters hälsa.
8. Anvisning om den läkemedelsfria tid som under normala användningsbetingelser måste förflyta från det att det veterinärmedicinska läkemedlet senast ges till djur till dess att livsmedel framställs från sådana djur, i syfte att säkerställa att dessa livsmedel inte innehåller några restmängder utöver de fastställda maximigränserna. När så krävs skall sökanden föreslå och motivera en toleransnivå för restmängder som kan godtas i livsmedel utan risk för konsumenten, tillsammans med rutinmetoder för analys som skulle kunna användas av de ansvariga myndigheterna för att spåra restmängder.

9. Beskrivning av de kontrollmetoder som används av tillverkaren (kvalitativ och kvantitativ analys av beståndsdelarna och slutprodukten, specifika undersökningar som avser t.ex. sterilitet, närvaro av pyrogener och tungmetaller, stabilitet samt biologiska och toxikologiska undersökningar och undersökningar av mellanprodukter).

10. Resultat av

- fysikalisk-kemiska, biologiska eller mikrobiologiska undersökningar,
- toxikologiska och farmakologiska undersökningar,
- kliniska prövningar.

Dock gäller utan inskränkning av den lagstiftning som rör skyddet av industriell och kommersiell egendom

- a) att sökanden inte skall åläggas att redovisa resultaten av toxikologiska och farmakologiska undersökningar och kliniska prövningar om han kan visa något av följande:
  - i) Antingen att det veterinärmedicinska läkemedlet i allt väsentligt liknar ett läkemedel för vilket utfärdats försäljningstillstånd i den medlemsstat som berörs av ansökan och att den som innehar försäljningstillståndet för originalprodukten har medgivit att de toxikologiska, farmakologiska eller kliniska referenser som ingår i ansökningshandlingarna för originalprodukten får användas som stöd för ifrågavarnade ansökan.
  - ii) Genom utförliga hänvisningar till vetenskaplig litteratur som redovisats i enlighet med artikel 1, andra stycket i direktivet 81/852/EEG, ändrat genom direktivet 87/20/EEG, som visar att beståndsdelarna i det veterinärmedicinska läkemedlet har en väl etablerad medicinsk användning med erkänd effekt och en godtagbar säkerhetsnivå.
  - iii) Att det veterinärmedicinska läkemedlet i allt väsentligt motsvarar en produkt som varit godkänd för försäljning inom gemenskapen i enlighet med gällande EG-bestämmelser under minst sex år och saluförs i den medlemsstat i vilken ansökan görs. Denna period skall utsträckas till 10 år i fråga om högteknologiska läkemedel som ingår i förteckningen i del A av bilagan till direktivet 87/22/EEG (*) eller läkemedel som ingår i förteckningen i del B i bilagan till samma direktiv för vilket den procedur som fastställdes i artikel 2 i samma direktiv tillämpats. Vidare får en medlemsstat också utsträcka denna period till 10 år genom ett enda beslut som täcker alla de produkter som saluförs inom dess territorium när den

anser detta nödvändigt av hänsyn till folkhälsan. Det står medlemsstaterna fritt att inte tillämpa den ovan nämnda sexårsperioden efter det datum då patentskyddet för ifrågakarande produkt löpt ut.

- b) i fråga om nya veterinärmedicinska läkemedel som innehåller kända beståndsdelar i en kombination som hittills inte använts för terapeutiskt bruk skall resultaten av toxikologiska och farmakologiska undersökningar jämte kliniska prövningar rörande denna kombination ges in, men det skall inte anses nödvändigt att lämna in referenser för varje enskild beståndsdel.

11. Sammanfattning i enlighet med artikel 5a av produktens viktigare egenskaper, ett eller flera prover eller modeller av den färdiga förpackning i vilket det veterinärmedicinska läkemedlet skall försälas tillsammans med den packsedel som avses i artikel 48.1.
12. Dokument som visar att tillverkaren har behörighet i sitt eget land att tillverka veterinärmedicinska läkemedel.
13. Bevis om tillstånd att försälja ifrågakarande veterinärmedicinska läkemedel som kan ha meddelats i en annan medlemsstat eller i tredje land, tillsammans med en förteckning över de länder i vilka inlämnats en ansökan om försäljningstillstånd jämte en förklaring av orsakerna till att försäljningstillstånd för det berörda veterinärmedicinska läkemedlet vägrats av medlemsstaten eller tredje land.
14. I fråga om veterinärmedicinska läkemedel som innehåller nya aktiva beståndsdelar som inte nämns i bilaga I, II eller III i EG-förordning nr 2377/90, en kopia av de handlingar som lämnats in till kommissionen i enlighet med bilaga 5 till förordningen.

(*) EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 38."

6. Följande artikel skall införas:

"Artikel 5a

Den sammanfattning av produktens viktigare egenskaper som avses i punkt 11 artikel 5, andra stycket punkt 2, skall innehålla följande uppgifter:

1. Det veterinärmedicinska läkemedlets namn.
2. Uppgifter om art och mängd av de aktiva beståndsdelar och hjälpämnen som det är nödvändigt att känna till för att tillföra läkemedlet korrekt. De internationella generiska benämningar som rekommenderas av Världshälsoorganisationen skall användas i de fall sådana benämningar finns eller, om sådana benämningar saknas, gängse generiska benämning eller en kemisk beskrivning.
3. Läkemedelsform.
4. Farmakologiska egenskaper och, i den mån denna

information är av värde för behandlingen, farmakokinetiska uppgifter.

5. Kliniska uppgifter om:

- 5.0 vilka djurarter läkemedlet är avsett för,
- 5.1 indikationer för användningen med angivande av vilka djurarter läkemedlet är avsett för,
- 5.2 kontraindikationer,
- 5.3 oönskade effekter (frekvens och svårighetsgrad),
- 5.4 särskilda försiktighetsåtgärder vid användningen,
- 5.5 användning under dräktighet och laktation,
- 5.6 interaktion med andra läkemedel och andra former av interaktion,
- 5.7 dosering och administreringsätt,
- 5.8 överdosering (symtom, akuta åtgärder, antidoter) (om så erfordras),
- 5.9 särskilda varningar för varje djurart som kommer ifråga,
- 5.10 läkemedelsfria tider,
- 5.11 särskilda försiktighetsåtgärder som skall vidtas av den som administrerar läkemedlet till djur.

6. Farmaceutiska uppgifter om:

- 6.1 inkompatibiliteter (viktigare),
- 6.2 hållbarhetstid, om så erfordras efter upplösning av produkten eller efter det att behållaren öppnats första gången,
- 6.3 särskilda försiktighetsåtgärder vid lagring,
- 6.4 arten och innehållsämnen i behållaren,
- 6.5 namn eller firma och stadigvarande adress eller registrerat affärsställe för den som innehar försäljningstillståndet,
- 6.6 särskilda försiktighetsåtgärder vid bortskaflande av läkemedel som inte använts eller eventuellt avfall."

7. Följande artikel skall införas:

"Artikel 5b

När det försäljningstillstånd meddelas som avses i artikel 4.1 skall den som ansvarar för försäljningen av de ansvariga myndigheterna i den berörda medlemsstaten informeras om den sammanfattning av produktens viktigare egenskaper som godkänts av dem. De ansvariga myndigheterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att den information som lämnas i sammanfattningen står i överensstämmelse med den som godkänts när försäljningstillståndet utfärdas eller därefter.

8. Sista meningen i artikel 7 skall ersättas med följande:

"Experternas utförliga rapporter skall utgöra en del av den dokumentation som sökanden skall lämna in till de ansvariga myndigheterna. En kortfattad meritförteckning för experten skall bifogas varje rapport."

9. Artikel 9.2 skall ersättas med följande:

"2. får genom ett statligt eller annat godkänt laboratorium låta undersöka läkemedlet, dess aktiva beståndsdelar och om så erfordras, mellanprodukter eller andra innehållsämnen för att förvissa sig om att de kontrollmetoder som förvänts av tillverkaren och redovisats i ansökningshandlingarna i enlighet med punkt 9 artikel 5, andra stycket, är tillfredsställande."

10. I artikel 14 tillfogas följande punkt:

"4. får ålägga sökanden att sända in substanser i tillräckliga mängder för att verifiera den analytiska detektionsmetod som föreslagits av sökanden i enlighet med punkt 8 artikel 5, andra stycket, och att tillämpa den som ett led i rutinkontrollerna för att avslöja förekomst av rester av de berörda veterinärmedicinska läkemedlen."

11. Artikel 14 skall ersättas med följande:

"Artikel 14

1. Efter det att försäljningstillstånd utfärdats måste den som innehar tillståndet när det gäller de kontrollmetoder som avses i punkt 9 artikel 5, andra stycket, beakta tekniska och vetenskapliga framsteg och göra alla de ändringar som krävs för att kontrollera de veterinärmedicinska läkemedlen med hjälp av allmänt accepterade vetenskapliga metoder. Dessa ändringar måste godkännas av de ansvariga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna.

På begäran av de ansvariga myndigheterna måste innehavaren av försäljningstillståndet också se över de analytiska detektionsmetoder som avses i punkt 8 artikel 5, andra stycket, och föreslå alla ändringar som kan vara nödvändiga för att beakta vetenskapliga och tekniska framsteg.

2. Den som ansvarar för läkemedlets försäljning skall utan dröjsmål informera de ansvariga myndigheterna om all ny information som kan föranleda ändring av de uppgifter och den dokumentation som avses i artikel 5 eller den godkända sammanfattningen av produktens viktigare egenskaper som avses i artikel 5b. Framför allt skall han utan dröjsmål informera de ansvariga myndigheterna om eventuella förbud eller inskränkningar som utfärdats av de ansvariga myndigheterna i något land i vilket det veterinärmedicinska läkemedlet försäljs och om eventuella allvarliga oväntade reaktioner bland de berörda djuren eller människorna.

3. Den som ansvarar för läkemedlets försäljning skall åläggas att föra register över alla oönskade effekter som

observerats på djur eller människor. De ifrågavarande registren skall arkiveras under minst fem år och på begäran hållas tillgängliga för de ansvariga myndigheterna.

4. Den som ansvarar för läkemedlets försäljning skall för att få tillstånd omedelbart underrätta de ansvariga myndigheterna om de eventuella ändringar som han ämnar att göra i de uppgifter och den dokumentation som avses i artikel 5".

12. Artikel 15 skall ersättas med följande:

"Artikel 15

Tillståndet skall gälla i fem år och skall kunna förnyas för fem år i taget efter ansökan som av den som innehar tillståndet inlämnats minst tre månader före det datum då det löper ut.

Dock gäller beträffande veterinärmedicinska läkemedel som innehåller aktiva substanser upptagna i bilaga III till EEG-förordningen nr 2377/90 att de skall godkännas endast för den period för vilken en provisorisk tolerans har fastställts. Tillståndet får förlängas om den provisoriska toleransen förnyas."

13. Kapitel IV i direktivet 81/851/EEG skall ersättas med följande:

"KAPITEL IV

Kommitté för veterinärmedicinska läkemedel

Artikel 16

1. I syfte att underlätta för medlemsstaterna att komma fram till en gemensam ståndpunkt i fråga om att meddela försäljningstillstånd och därigenom främja den fria rörligheten för veterinärmedicinska läkemedel inrättas härmed en kommitté för veterinärmedicinska läkemedel, i det följande kallad "kommittén". Den skall bestå av representanter för medlemsstaterna och för kommissionen.

2. Kommittén skall ha till uppgift att på begäran av en medlemsstat eller kommissionen och i enlighet med artiklarna 17 till 22 granska frågor som rör tillämpningen av artiklarna 11, 36 och 49.

3. Kommittén skall fastställa sin egen arbetsordning, som skall offentliggöras av kommissionen.

I arbetsordningen skall särskilt ingå att dra försorg om

- publicering av kommittéledamöternas namn och kvalifikationer;
- lämpliga garantier för att säkerställa att kommitténs ledamöter fullgör de uppgifter som anförtrots dem med fullständig opartiskhet.

Kommissionen skall på sina kontor hålla tillgängligt för allmän inspektion ett register över alla förbindelser med läkemedelsindustrin som upprätthålls av kommittéledamöterna och de personer som deltar i kommitténs diskussioner.

Artikel 17

1. För att göra det lättare att få försäljningstillstånd i åtminstone två andra medlemsstater under skäligt beaktande av tillstånd som meddelats i en medlemsstat i enlighet med artikel 4 får innehavaren av det senare lämna in en ansökan till de berörda medlemsstaternas ansvariga myndigheterna tillsammans med de uppgifter och den dokumentation som avses i artiklarna 5, 5a och 5b.

Han skall intyga att ansökningsakten är identisk med den som godkänts i den första medlemsstaten och specificera alla eventuella tillägg som den kan innehålla och skall försäkra att alla de ansökningsakter som lämnas in som ett led i denna procedur är identiska.

2. Den som innehar försäljningstillståndet skall anmäla ansökan till kommittén, informera den om vilka medlemsstater som berörs och tillstålla den en kopia av tillståndet. Han skall även underrätta den medlemsstat som utfärdade det första försäljningstillståndet och anmäla alla tillägg till den ursprungliga ansökningsakten; den ifrågasvarande staten kan begära att sökanden förser den med alla de uppgifter och dokument som den behöver för att kontrollera att de ansökningsakter som lämnats in är identiska med den ansökningsakt som legat till grund för dess beslut.

3. Den som innehar försäljningstillståndet skall meddela datum då ansökningshandlingarna lämnades in till de berörda medlemsstaterna. De senare skall omedelbart tillstålla kommittén och den som ansvarar för försäljningen av produkten en bekräftelse på att ansökningsakten mottagits. Så snart kommittén konstaterat att alla de berörda medlemsstaterna har tillgång till ansökningsakten skall den utan dröjsmål underrätta samtliga medlemsstater jämte sökanden om vilken dag den sista av de berörda medlemsstaterna mottog ansökningsakten. De berörda medlemsstaterna skall antingen utfärda tillstånd giltigt för sina marknader inom en frist av 120 dagar räknat från den nyssnämnda dagen under skäligt beaktande av det försäljningstillstånd som utfärdats i enlighet med punkt 1, eller framlägga sina invändningar jämte motivering.

Artikel 18

1. När en medlemsstat inte anser sig kunna bevilja försäljningstillstånd skall den tillstålla kommittén och den som ansvarar för försäljningen av det veterinärmedicinska läkemedlet sina invändningar jämte motivering i enlighet med artikel 11 inom de tidsfrister som fastställts i artikel 17.3.

2. Sedan denna frist löpt ut skall ärendet hänskjutas till kommittén och det förfarande som avses i artiklarna 21 och 22 skall tillämpas.

3. Efter att ha mottagit de invändningar jämte motivering som avses under punkt 1 skall den som ansvarar för försäljningen av produkten omedelbart tillstålla kommittén

en kopia av de uppgifter och dokument som avses i artikel 17.1.

Artikel 19

När i enlighet med artiklarna 5 och 5a flera ansökningar lämnats in om tillstånd att försälja ett visst veterinärmedicinskt läkemedel, och en eller flera medlemsstater har utfärdat tillstånd medan en eller flera av de andra medlemsstaterna har vägrat att göra det, kan en av de berörda medlemsstaterna eller kommissionen eller den som ansvarar för försäljningen av produkten hänskjuta ärendet till kommittén för tillämpning av det förfarande som avses i artiklarna 21 och 22. Medlemsstaterna skall underrättas varje gång detta förfarande tillämpas.

Detsamma skall gälla när en eller flera medlemsstater tillfälligt har dragit in eller återkallat ett försäljningstillstånd under det att en eller flera medlemsstater inte gjort det.

I båda fallen skall den som ansvarar för försäljningen av det veterinärmedicinska läkemedlet underrättas om ett eventuellt beslut från kommissionens sida om att tillämpa det förfarande som avses i artikel 22.

Artikel 20

De ansvariga myndigheterna i medlemsstaterna får, i speciella fall när gemenskapens intressen berörs, hänskjuta ärendet till kommittén innan de fattar beslut om en ansökan om försäljningstillstånd för en produkt eller om att tillfälligt upphäva eller återkalla ett tillstånd.

Artikel 21

1. De ansvariga myndigheterna skall för alla veterinärmedicinska läkemedel som innehåller en ny aktiv substans, som är föremål för ansökan för första gången i de berörda medlemsstaterna, upprätta ett utredningsprotokoll över ansökningsakten vad gäller resultaten av de analytiska, toxikologiska och farmakologiska undersökningarna och kliniska prövningarna.

2. Så snart den anmälan som avses i artikel 17 har mottagits skall de ansvariga myndigheterna omedelbart tillstålla de berörda medlemsstaterna ett utredningsprotokoll åtföljt av en sammanfattning av ansökningsakten för ett visst veterinärmedicinskt läkemedel. Detta protokoll skall även tillställas kommittén när ett ärende hänskjuts till denna i enlighet med artikel 18.

Utredningsprotokollet skall också vidarebefordras till de övriga berörda medlemsstaterna och till kommittén så snart ärendet hänskjutits till den i enlighet med det förfarande som fastställts i artikel 19. Alla utredningsprotokoll som vidarebefordrats i enlighet med detta skall förbli konfidentiella.

De ansvariga myndigheterna skall uppdatera utredningsprotokollet så snart de har fått in uppgifter som är av

betydelse för att göra en bedömning av relationen mellan effekt och risk.

Artikel 22

1. När hänvisning görs till det förfarande som beskrivs i denna artikel skall kommittén överväga ärendet i fråga och avge ett yttrande med motivering inom 60 dagar efter den dag ärendet hänsköts till den.

I det fall som avses i artikel 18 får den som ansvarar för försäljningen på egen begäran lägga fram en muntlig eller skriftlig förklaring och tillstålla kommittén ytterligare uppgifter innan den avger sitt yttrande. Kommittén får utsträcka den frist som avses i föregående stycke för att ge sökanden tid att komma in med en muntlig eller skriftlig förklaring.

I det fall som avses i artikel 19 kan den som ansvarar för försäljningen anmodas att komma in med en muntlig eller skriftlig förklaring.

2. Kommitténs yttrande skall avse skälen för de invändningar som avses i artikel 18.1 och motiveringen för att försäljningstillståndet vägrats, tillfälligt upphävts eller dragits in i de fall som beskrivs i artikel 19.

Kommittén skall omedelbart underrätta de berörda medlemsstaterna och den som ansvarar för försäljningen av produkten om sin mening eller om de enskilda ledamöternas meningar, om de inte är samstämmiga.

3. Den berörda medlemsstaten eller medlemsstaterna skall inom 60 dagar efter den underrättelse som avses under punkt 2 besluta om vilka vidare åtgärder som skall vidtas sedan kommittén avgivit sitt yttrande. De skall omedelbart underrätta kommittén om sitt beslut.

Artikel 23

Kommissionen skall vartannat år rapportera till rådet om tillämpningen av den procedur som fastställts i detta kapitel".

14. Artikel 24.1 skall ersättas med följande:

"1. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att tillverkning av veterinärmedicinska läkemedel sker med tillstånd. Detta tillverkningstillstånd skall likaså krävas för veterinärmedicinska läkemedel avsedda för export."

15. Följande skall läggas till i artikel 24.3:

"Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att veterinärmedicinska läkemedel som förts in till deras territorium från tredje land och som är avsedda för en annan medlemsstat åtföljs av en kopia av det tillstånd

som avses i punkt 1".

16. Följande artikel skall införas:

"Artikel 24a

På begäran av tillverkaren av veterinärmedicinska läkemedel, exportören av dessa eller myndigheterna i ett importerande tredje land skall medlemsstaterna intyga att ifrågavarande tillverkare innehar det tillstånd som avses i artikel 24. Vid utfärdandet av sådana intyg skall medlemsstaterna uppfylla följande villkor:

1. Medlemsstaterna skall ta hänsyn till de befintliga administrativa överenskommelserna med Världshälsoorganisationen.
2. För veterinärmedicinska läkemedel avsedda för export och för vilka redan utfärdats tillstånd inom respektive territorium skall de lämna ut den sammanfattning av produktens viktigare egenskaper som godkänts i enlighet med artikel 5b eller, om denna saknas, ett likvärdigt dokument.

När tillverkaren inte kan uppvisa försäljningstillstånd skall han tillstålla de myndigheter som svarar för utfärdandet av det intyg som avses i första stycket en förklaring till varför sådant tillstånd inte kan uppvisas".

17. I artikel 27 skall följande tillägg göras:

- f) Rätta sig efter de principer och riktlinjer för god tillverkningssed för läkemedel som fastställts i gemenskapsrätten.
- g) Föra utförliga register över alla veterinärmedicinska läkemedel som levererats av honom, inklusive prover, i enlighet med destinationslandets lagstiftning. För varje transaktion skall minst följande uppgifter registreras, oavsett om den utförts mot betalning:

- datum,
- det veterinärmedicinska läkemedlets namn,
- levererad mängd,
- mottagarens namn och adress,
- satsnummer.

Dessa register skall hållas tillgängliga för inspektion av de ansvariga myndigheterna under en tid av minst tre år."

18. Följande artikel skall införas:

"Artikel 27a

De principer om god tillverkningssed för veterinärmedicinska läkemedel som avses i artikel 27 f skall ges formen av ett direktiv riktat till medlemsstaterna i enlighet med det förfarande som fastställts i artikel 2c i direktivet 81/852/EEG med beaktande av de veterinärmedicinska läkemedlens särställning. Utförliga riktlinjer skall offent-

liggöras genom kommissionens försorg och revideras när så krävs för att ta hänsyn till vetenskapliga och tekniska framsteg."

19. Artikel 34 ändras på följande sätt:

a) Första stycket skall ersättas med följande:

"De ansvariga myndigheterna i den berörda medlemsstaten skall genom upprepade inspektioner se till att de rättsliga kraven i fråga om veterinärmedicinska läkemedel tillgodoses."

b) Följande stycke skall läggas till:

"De tjänstemän som representerar den ansvariga myndigheten skall efter varje inspektion som nämns i första stycket rapportera huruvida tillverkaren följer de principer och riktlinjer om god tillverkningssed som avses i artikel 27a. Den tillverkare som varit föremål för inspektion skall delges innehållet i dessa rapporter."

20. Följande artikel skall införas:

"Artikel 38a"

Medlemsstaterna skall vidta alla åtgärder för att uppmuntra veterinärer och andra berörda yrkesutövare att rapportera till de ansvariga myndigheterna om alla oönskade effekter av veterinärmedicinska läkemedel."

21. Artikel 39 skall ersättas med följande:

"Artikel 39"

Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de berörda ansvariga myndigheterna låter varandra ta del av lämpliga uppgifter, i synnerhet vad gäller uppfyllandet av de krav som ställts upp för tillstånd som avses i artikel 24.1 eller för försäljningstillstånd, i syfte att försäkra sig om att bestämmelserna i kapitel VIII följs.

På motiverad begäran, skall medlemsstaterna utan dröjsmål delge de ansvariga myndigheterna i en annan medlemsstat de rapporter som avses i tredje stycket i artikel 34. Om medlemsstaten efter att ha tagit del av rapporterna inte anser sig kunna godta de slutsatser som dragits av den ansvariga myndigheten i den medlemsstat där rapporterna upprättades, skall den meddela de berörda myndigheterna sina skäl för detta och kan begära ytterligare uppgifter. De berörda medlemsstaterna skall söka nå en överenskommelse. I händelse av allvarliga åsiktsskillnader skall om så krävs en av de berörda medlemsstaterna underrätta kommissionen."

22. Artikel 42 skall ersättas med följande:

"Artikel 42"

1. Varje medlemsstat skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att kommittén omedelbart delges beslut om försäljningstillstånd jämte alla beslut att vägra eller återkalla försäljningstillstånd, att upphäva beslut att avslå eller återkalla ett försäljningstillstånd, att förbjuda leverans eller att dra in en produkt från marknaden tillsammans med de skäl på vilka dessa beslut grundas.

2. Den som ansvarar för försäljningen av ett veterinärmedicinskt läkemedel skall vara skyldig att utan dröjsmål underrätta medlemsstaterna om varje åtgärd som vidtagits av honom för att inställa försäljningen av produkten eller att dra in en produkt jämte skälen för denna åtgärd, om den berör effekten av det veterinärmedicinska läkemedlet eller skyddet för folkhälsan. Medlemsstaterna skall se till att kommittén får kännedom om detta.

3. Medlemsstaterna skall se till att lämplig information om åtgärder som vidtagits i enlighet med punkterna 1 och 2 och som kan beröra skyddet av folkhälsan i tredje land utan dröjsmål delges vederbörande internationella organisationer med en kopia till kommittén."

23. I första stycket i artikel 43 görs följande ändringar:

a) Punkt 1 och 2 skall ersättas med följande:

"1. Namnet på det veterinärmedicinska läkemedlet, antingen i form av ett handelsnamn eller en generisk benämning jämte varumärke eller tillverkarens namn eller vetenskaplig benämning eller formel med eller utan varumärke eller namn på tillverkarens namn.

När det särskilda namnet på ett läkemedel som innehåller endast en aktiv beståndsdel är ett handelsnamn, måste detta namn åtföljas i läslig form av den internationella generiska benämning som rekommenderats av Världshälsoorganisationen i de fall det finns någon sådan eller, när så inte är fallet, av den gängse generisk benämningen.

2. En förteckning över de aktiva beståndsdelarna med angivande av såväl art som mängd per dosenhet eller, beroende på formen för administrering per en viss volym eller viktmängd, med användning av de internationella generiska benämningar som rekommenderats av Världshälsoorganisationen i de fall det finns sådana benämningar eller, när så inte är fallet, av de gängse generiska benämningarna."

b) Punkt 7 och 8 ersätts med följande:

"7. Den läkemedelsfria tiden, även om denna är noll, i fråga om veterinärmedicinska läkemedel som administrerats till djur som används för produktion av livsmedel.

8. Utgångsdatum i klartext."

c) Följande punkt skall införas:

"9a. Särskilda försiktighetsåtgärder för bortskaffande av oanvänt läkemedel eller eventuellt avfalls-material."

24. I artikel 48 skall första stycket ersättas med följande:

"Att låta en packsedel ingå i förpackningen skall vara obligatoriskt såvida inte alla uppgifter som krävs enligt denna artikel kan återges på behållaren eller den yttre förpackningen. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att packsedeln avser enbart det veterinärmedicinska läkemedel som den packats med. Packsedeln skall vara avfattad på det eller de officiella språken i den medlemsstat i vilken läkemedlet försäljs."

25. I andra stycket i artikel 48 skall ändras på följande sätt:

a) Punkt e) ersätts med följande:

"e) Den läkemedelsfria tiden, även om den är noll, i fråga om veterinärmedicinska läkemedel som administreras till djur som används för produktion av livsmedel."

b) Följande punkt skall läggas till:

"h) Särskilda försiktighetsåtgärder för bortskaffande av oanvänt läkemedel eller eventuellt avfalls-material".

26. Sista stycket i artikel 48 skall utgå.

27. Följande kapitel VIII skall införas:

"KAPITEL VIII

Distribution av veterinärmedicinska läkemedel

Artikel 50a

1. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att partihandel med veterinärmedicinska läkemedel sker med tillstånd och se till att handläggningstiden för en ansökan om tillstånd inte överskrider 90 dagar räknat från det datum då den ansvariga myndigheten tar emot ansökan.

Vid tillämpningen av detta direktiv skall partihandel innefatta inköp, försäljning, import, export eller alla andra kommersiella transaktioner med veterinärmedicinska läkemedel oavsett om de sker i vinstsyfte eller ej, med undantag av

— leverans från en tillverkare av veterinärmedicinska

läkemedel som själv framställt dem,
— detaljhandelsleverans av veterinärmedicinska läkemedel av personer som har tillstånd därtill i enlighet med artikel 50b.

Medlemsstaterna får också medge undantag för leverans av små mängder av veterinärmedicinska läkemedel från en detaljist till en annan.

2. För det tillstånd som avses under punkt 1 krävs att sökanden har tillgång till personal med teknisk kompetens och lämpliga och tillräckliga lokaler i enlighet med de krav som fastställs i den berörda medlemsstaten i fråga om lagerhållning och hantering av produkterna.

3. Den som innehar det tillstånd som avses i stycke 1 skall åläggas att föra noggranna register. Minst följande uppgifter skall noteras i fråga om varje inkommande och utgående transaktion:

- datum,
- det veterinärmedicinska läkemedlets exakta identitet,
- tillverkarens satsnummer, utgångsdatum,
- erhållen eller levererad mängd,
- leverantörens eller mottagarens namn och adress.

Minst en gång om året skall göras en ingående granskning för att jämföra in- och utgående leveranser med den aktuella lagersituationen, varvid alla avvikelser skall noteras.

Register skall hållas tillgängliga för granskning av de ansvariga myndigheterna under en tid av minst tre år.

4. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att partihandlare levererar veterinärmedicinska läkemedel endera till personer som innehar tillstånd att bedriva detaljhandel enligt artikel 50b eller till andra personer som har rätt att ta emot veterinärmedicinska läkemedel från partihandlare.

Artikel 50b

1. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att detaljhandel med veterinärmedicinska läkemedel endast bedrivs av personer som innehar tillstånd till sådan verksamhet enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning.

2. Var och en som innehar tillstånd enligt föregående punkt att sälja veterinärmedicinska läkemedel skall vara skyldig att föra utförliga register. Följande uppgifter skall noteras beträffande in- och utgående transaktioner:

- datum,
- de veterinärmedicinska läkemedlens exakta namn eller beteckning,
- tillverkarens satsnummer,

- d) in- och utgående kvantitet,
- e) namn och adress på leverantören eller mottagaren,
- f) om relevant, namn och adress på den förskrivande veterinären jämte en kopia av receptet.

Minst en gång årligen skall det göras en grundlig revision och inkommande och utgående varor skall stämmas av mot dem som vid tillfället i fråga finns i lager, varvid alla avvikelser skall noteras.

Dessa register skall hållas tillgängliga för inspektion av de ansvariga myndigheterna under en tid av tre år.

3. Medlemsstaterna får begränsa omfattningen av de bokföringskrav som avses under punkt 2. De skall dock alltid upprätthållas i fråga om veterinärmedicinska läkemedel avsedda att ges till djur vilkas kött eller avkastning är avsedda att konsumeras av människor och som kan fås endast mot veterinärrecept eller för vilka en läkemedelsfri tid måste iakttas.

4. Senast den 1 januari 1992 skall medlemsstaterna tillställa kommissionen en förteckning över de veterinärmedicinska läkemedel som får lämnas ut utan recept. Efter att ha tagit del av meddelandet från medlemsstaterna skall kommissionen undersöka om lämpliga åtgärder bör föreslås för att upprätta en gemenskapsförteckning över sådana produkter.

Artikel 50c

Medlemsstaterna skall se till att de personer som äger eller håller djur som används för produktion av livsmedel kan visa upp bevis på inköp, innehav och administration av veterinärmedicinska läkemedel innehållande substanser som avses i artikel 1.5. Medlemsstaterna får utvidga räckvidden av denna skyldighet till att omfatta andra veterinärmedicinska läkemedel.

Medlemsstaterna får i synnerhet kräva att minst följande uppgifter registreras:

- a) datum,
- b) det veterinärmedicinska läkemedlets identitet,

- c) mängd,
- d) namn och adress på den som levererat det veterinärmedicinska läkemedlet,
- e) identifiering av de djur som behandlats."

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1992. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Utan hinder av punkt 1 skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att följa artikel 27 f och tredje stycket i artikel 34 senast två år efter att det direktiv som avses i artikel 27a tillkännagivits.

3. När medlemsstaterna antar de bestämmelser som avses under punkt 1 och 2 skall dessa bestämmelser innehålla en hänvisning till detta direktiv eller skall åtföljas av en sådan hänvisning i samband med offentliggörandet. Hur sådan hänvisning skall göras skall bestämmas av medlemsstaterna.

4. En begäran om försäljningstillstånd som lämnats in efter det datum som anges under punkt 1 måste följa bestämmelserna i detta direktiv.

5. Artikel 1 skall i relevanta fall tillämpas efter hand på alla befintliga veterinärmedicinska läkemedel inom fyra år från det datum som angivits under punkt 1.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 december 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 december 1975

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om gödselmedel

(76/116/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och Sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

I varje medlemsstat finns obligatoriska bestämmelser som kräver att gödselmedel skall ha vissa tekniska egenskaper. Dessa bestämmelser kan vara olika i de olika staterna, framför allt i fråga om sammansättningen och definitionen av olika typer av gödselmedel, beredningarna av dessa typer och deras identifiering och förpackning. Olikheterna medför hinder för handeln inom den Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Dessa hinder mot genomförandet av en väl fungerande gemensam marknad kan minskas eller till och med undanröjas om samtliga medlemsstater antar samma bestämmelser antingen som tillägg till eller som ersättning för sina nuvarande lagar.

Det är därför nödvändigt att uppställa gemensamma regler för beteckning, definition och sammansättning av de viktigaste enkla och sammansatta gödselmedlen inom gemenskapen, varvid de gödselmedel som uppfyller kriterierna i detta direktiv skall markeras "EEG-gödselmedel".

Vidare skall gemenskapen fastställa regler för hur dessa gödselmedel skall identifieras och märkas samt för hur förpackningar skall förslutas.

Tillverkningen av gödselmedel kan i viss mån variera beroende på tillverkningsteknik eller råvaror. Metoderna för provtagning och analys kan också variera. Det är därför nödvändigt att fastslå vissa toleransgränser för halterna av angivna näringsämnen. I jordbrukarnas intresse bör sådana toleransgränser vara ganska snäva.

Detta direktiv gäller endast enkla och sammansatta gödselmedel, medan senare direktiv kommer att fastställa bestämmelser om bland annat flytande gödselmedel, sekundära växtnäringämnen och spårämnen.

Fastställandet av metoder för provtagning och analys samt eventuella ändringar och tillägg till dessa metoder på grund av tekniska framsteg innebär att man föreskriver åtgärder av teknisk natur. Sådana åtgärder bör lämpligen föreskrivas av kommissionen för att förenkla och påskynda proceduren.

De tekniska framstegen gör det nödvändigt att snabbt anpassa tekniska krav som ställs upp i olika direktiv om gödselmedel. För att underlätta sådan anpassning av direktiven är det lämpligt att införa en procedur som möjliggör nära samarbete mellan medlemsstaterna och Kommissionen inom Kommittén om anpassning till tekniska framsteg av direktiv om avskaffandet av tekniska hinder för handel med gödselmedel.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv skall gälla produkter som marknadsförs som gödselmedel och betecknas "EEG-gödselmedel".

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta alla erforderliga åtgärder för att säkerställa att beteckningen "EEG-gödselmedel" endast får

¹ EGT nr C 49, 28.6.1973, s. 42.

² EGT nr C 123, 27.11.1972, s. 34.

användas för gödselmedel som tillhör en av de typer av gödselmedel i fast form som anges i bilaga 1 och uppfyller kraven i detta direktiv jämte dess bilagor 1 till 3.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder som krävs för att säkerställa att de gödselmedel som anges i artikel 1 förses med identifieringsmärkning. Bestämmelser om märkningens innehåll och hur den skall anbringas finns i punkt 1 och 2 i bilaga 2.

Om gödselmedlen är förpackade skall märkningen också finnas på förpackningarna eller på etiketter. För behållare som innehåller mer än 100 kg gödselmedel behöver märkningen endast finnas på medföljande dokument. För gödselmedel i lös vikt måste samma märkning finnas på de medföljande dokumenten.

För att uppfylla kraven i punkt 1b och 1c i bilaga 2, får medlemsstaterna i fråga om gödselmedel som släpps ut på marknaden inom deras områden föreskriva att förekomst av fosfor, kalium och magnesium skall uttryckas

- enbart i oxidformen (P_2O_5 , K_2O , MgO),
- eller enbart som grundämne (P, K, Mg),
- eller samtidigt i båda dessa former.

Om en medlemsstat utnyttjar möjligheten att föreskriva att förekomst av fosfor, kalium och magnesium skall uttryckas i grundämnesformen, skall alla hänvisningar till oxidformen som förekommer i bilagorna uttryckas som grundämne varvid de numeriska värdena skall omvandlas enligt följande faktorer:

fosforpentoxid (P_2O_5) x 0,436 = fosfor (P),

kaliumoxid (K_2O) x 0,83 = kalium (K),

magnesiumoxid (MgO) x 0,6 = magnesium (Mg).

Medlemsstater som har utnyttjat denna möjlighet skall ändra bestämmelserna i bilagorna till detta direktiv i den mån det är nödvändigt.

Artikel 4

1. Med beaktande av andra gemenskapsregler skall endast följande märkningar som gäller gödselmedel tillåtas på

förpackningar, etiketter och följedokument enligt artikel 3:

- a) Den obligatoriska identifieringsmärkningen som anges i punkt 1 i bilaga 2.
- b) Valfria data enligt bilaga 1.
- c) Tillverkarens eget märke, produktens varumärke och dess handelsnamn.
- d) Speciella anvisningar om användning, förvaring och hantering av gödselmedlet.

De kännetecken som anges i c och d får inte strida mot de som anges i a och b och skall och vara klart skilda från dessa.

2. Alla märkningar enligt punkt 1 skall vara klart skilda från varje annat meddelande på förpackningar, etiketter och följedokument.

Artikel 5

Medlemsstaterna kan inom sina territorier kräva att åtminstone deras eget eller egna språk används i märkning på förpackningar och följedokument.

Artikel 6

I fråga om förpackade gödselmedel skall gälla att förpackningen måste vara försluten på ett sådant sätt eller med en sådan anordning att förslutningen eller själva förpackningen förstörs utan att kunna återställas när förpackningen öppnas.

Ventilsäckar får användas.

Artikel 7

Med beaktande av bestämmelserna i andra gemenskapsdirektiv får medlemsstaterna inte förbjuda, begränsa eller förhindra marknadsföring av gödselmedel märkta som "EEG-gödselmedel" på grund av deras sammansättning, identifiering, etikettering eller förpackning, förutsatt att de uppfyller bestämmelserna i detta direktiv och dess bilagor.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att gödselmedel som marknadsförs med märkningen "EEG-gödselmedel" blir föremål för officiella kontrollåtgärder avsedda att fastställa att detta direktiv jämte dess bilagor 1 och 2 efterlevs.

2. Vid officiella inspektioner för att kontrollera efterlevnaden av detta direktiv och dess bilagor 1 och 2 får endast provtagnings- och analysmetoder användas som utformats i enlighet med detta direktiv och som beaktar toleransgränser i bilaga 3 om kontrollen gäller

- överensstämmelsen med olika typer av gödselmedel,
- överensstämmelsen med det deklarerade innehållet av näringsämne och det deklarerade innehållet uttryckt som former och/eller lösligheter av dessa näringsämnen.

3. Medlemsstaterna får vidta alla erforderliga åtgärder för att säkerställa att ingen systematisk drar fördel av de toleransgränser som gäller enligt bilaga 3.

Artikel 9

1. Varje ändring eller tillägg som med hänsyn till tekniska framsteg krävs för att anpassa spalterna 4, 5 och 6 i del A och spalterna 8, 9 och 10 i del B av bilagorna 1 och 3 skall godkännas enligt den ordning som gäller enligt artikel 11.
2. Metoder för provtagning och analys skall också fastställas enligt denna ordning.

Artikel 10

1. Härmed tillsätts en kommitté (nedan kallad "kommittén") som skall ansvara för att anpassning till tekniska framsteg sker av direktiven om undanröjande av tekniska hinder för handel med gödselmedel. Kommittén skall bestå av företrädare för medlemsstaterna med en representant för kommissionen som ordförande.

2. Kommittén skall fastställa sina egna procedurregler.

Artikel 11

1. När den procedur som fastställs i denna artikel skall följas, skall ärendet hänvisas till kommittén av ordföranden, antingen på dennes eget initiativ eller på begäran av en företrädare för en medlemsstat.

2. Kommissionens representant skall till kommittén överlämna förslag till de åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom två månader. Yttranden skall antas med en majoritet av 41 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt artikel 148 (2) i fördraget. Ordföranden skall inte rösta.

- 3 a) Kommissionen skall anta de föreslagna åtgärderna om de tillstyrks av kommittén.
- b) Om de föreslagna åtgärderna inte tillstyrks av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. För rådets beslut gäller kvalificerad majoritet.
- c) Om inte rådet har beslutat inom tre månader efter det att förslaget överlämnats till rådet, skall de föreslagna åtgärderna antas av kommissionen.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan¹ och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 december 1975.

På rådets vägnar

M. TOROS

Ordförande

¹ Detta direktiv delgavs medlemsstaterna den 17 april 1989.

BILAGA 1

A. ENKLA GÖDSELMEDEL

I. KVÄVEGÖDSELMEDEL

Nr	Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetod och huvudbeståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent): uppgifter om redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga uppgifter om typbeteckningen	Näringsinnehåll som skall redovisas, näringsämnens former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
1 a)	Kalciumnitrat (kalksalpeter)	Kemiskt framställd produkt innehållande kalciumnitrat som huvudbeståndsdel och eventuellt ammoniumnitrat	15% N Kväve uttryckt som total-kväve eller som nitrat-kväve och ammonium-kväve. Maximalt ammonium-kväve: 1,5% N		Total-kväve <i>Ytterligare valfria uppgifter:</i> Nitrat-kväve Ammonium-kväve
1 b)	Kalciummagnesiumnitrat (nitrat av kalk och magnesium)	Kemiskt framställd produkt innehållande kalciumnitrat och magnesiumnitrat som huvudbeståndsdelar	13% N Kväve uttryckt som nitrat-kväve. Minimihalt magnesium som vattenlösliga salter, uttryckta som magnesiumoxid: 5% MgO		Nitrat-kväve Vattenlöslig magnesiumoxid
2 a)	Natriumnitrat (natriumsalpeter)	Kemiskt framställd produkt innehållande natriumnitrat som huvudbeståndsdel	15% N Kväve uttryckt som nitrat-kväve		Nitrat-kväve
2 b)	Chilesalpeter	Kemiskt framställd produkt innehållande caliche, innehållande natriumnitrat som huvudbeståndsdel	15% N Kväve uttryckt som nitrat-kväve		Nitrat-kväve
3 a)	Kalciumcyanamid	Kemiskt framställd produkt innehållande kalciumcyanamid som huvudbeståndsdel, kalciumoxid och eventuellt små mängder ammoniumsalter och urea	18% N Kväve uttryckt som total-kväve, varav minst 75% uppges vara bundet i form av cyanamid		Total-kväve

Nr	Typteckning	Uppgifter om tillverkningsmetod och huvudbeståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent); uppgifter om redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga uppgifter om typteckningen	Näringsinnehåll som skall redovisas, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
3 b)	Kvävehaltig kalciumcyanamid	Kemiskt framställd produkt, innehållande kalciumcyanaamid som huvudbeståndsdel samt kalciumoxid och eventuellt små mängder ammoniumsalter och urea, inklusive nitrat tillsats	18% N Kväve uttryckt som total-kväve, varav minst 75% av icke nitrat-kvävedelen anges bunden såsom cyanamid. Nitrat-kväve innehåll: minimum: 1% N maximum: 3% N		Total-kväve Nitrat-kväve
4	Ammoniumsulfat	Kemiskt framställd produkt, innehållande ammoniumsulfat som huvudbeståndsdel	20% N Kväve uttryckt som ammonium-kväve		Ammonium-kväve
5	Ammoniumnitrat eller kalciumammoniumnitrat	Kemiskt framställd produkt, innehållande ammoniumnitrat som huvudbeståndsdel, kan innehålla fyllnadsmedel såsom malen kalk, kalciumsulfat, malen dolomit, magnesiumsulfat, kieserit	20% N Kväve uttryckt som nitrat-kväve och ammonium-kväve. Vardera av dessa representerar ungefär hälften av kväveinnehållet	"Kalciumammoniumnitrat" är utslutande reserverad för gödselmedel som endast innehåller kalciumkarbonat (kalksten) och/eller magnesiumkarbonat och kalciumkarbonat (dolomit) förutom ammoniumnitrat. Minimihalten av dessa karbonater skall vara 20% med en renhetsgrad på minst 90%	Total-kväve Nitrat-kväve Ammonium-kväve
6	Ammoniumsulfat-nitrat	Kemiskt framställd produkt, innehållande ammoniumnitrat och ammoniumsulfat som huvudbeståndsdelar	25% N Kväve uttryckt som ammonium-kväve och nitrat-kväve. Minimihalt nitrat-kväve: 5%		Total-kväve Ammonium-kväve Nitrat-kväve

Nr	Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetod och huvudbeståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent): uppgifter om redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga uppgifter om typbeteckningen	Näringsinnehåll som skall redovisas, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
7	Magnesiumsulfonitrat	Kemiskt framställd produkt innehållande ammoniumnitrat, ammoniumsulfat och magnesiumsulfat som huvudbeståndsdelar	19% N Kväve uttryckt som ammoniumkväve och nitrat-kväve. Minimihalt nitrat-kväve: 6% N 5% MgO Magnesium i form av vattenlösliga salter uttryckta som magnesiumoxid		Total-kväve Ammonium-kväve Nitrat-kväve Vattenlöslig magnesiumoxid
8	Magnesiumammoniumnitrat	Kemiskt framställd produkt innehållande ammoniumnitrat och sammansatta magnesiumsalter (dolomit magnesiumkarbonat och/eller magnesiumsulfat) som huvudbeståndsdelar	19% N Kväve uttryckt som ammoniumkväve och nitrat-kväve. Minimihalt nitrat-kväve: 6% N 5% MgO Magnesium uttryckt som magnesiumoxid		Total-kväve Ammonium-kväve Nitrat-kväve Totalt magnesiumoxid och eventuellt vattenlöslig magnesiumoxid
9	Urea (urinämnen)	Kemiskt framställd produkt innehållande karbonyldiamid (karbamid) som huvudbeståndsdel	44% N Urea-kväve (inkl biuret). Maximal biurethalt: 1,2%		Total-kväve uttryckt som urea-kväve

II. FOSFORGÖDSELMEDEL

När en partikelstorlek föreskrivs som kriterium för primärbeståndsdelarna i ett gödselmedel som säljs i granulerad form (gödselmedel 1, 3, 4, 5, 6 och 7), skall denna fastställas med lämplig analysmetod

Nr	Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetod och huvudbeståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent): uppgifter om redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga uppgifter om typbeteckningen	Näringsinnehåll som skall redovisas, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriteria
1	2	3	4	5	6
1	Basisk slagg — Thomasfosfat — Thomasslagg	Produkt som erhålls vid järnframställning genom behandling av en fosforhaltig smälta och som innehåller kalciumfosfatsilikat som huvudbeståndsdel	12% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som fosforpentoxid löslig i mineralsyror, varav minst 75% av uppgiven halt av fosforpentoxid är löslig i 2%-ig citronsyra eller 10% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som fosforpentoxid löslig i 2%-ig citronsyra Partikelstorlek: Minst 75% passerar genom en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm, minst 96% passerar genom en sikt med en maskstorlek av 0,630 mm		Totalt fosforpentoxid (löslig i mineralsyror) varav 75% (anges i viktprocent) är löslig i 2%-ig citronsyra (för försäljning i Frankrike och Italien) Totalt fosforpentoxid (löslig i mineralsyror) samt fosforpentoxid löslig i 2%-ig citronsyra (för försäljning i Storbritannien) Fosforpentoxid löslig i 2%-ig citronsyra (för försäljning i Tyskland, Belgien, Danmark, Irland, Luxemburg och Nederländerna)
2 a)	Normal superfosfat	Produkt framställd genom reaktion mellan malen råfosfat och svavelsyra och som innehåller	16% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som P ₂ O ₅ löslig i neutral ammoniumcitrat, varav minst 93% av uppgiven halt P ₂ O ₅ är vattenlöslig Uttaget prov: 1 g		Fosforpentoxid löslig i neutral ammoniumcitrat Vattenlöslig fosforpentoxid
2 b)	Koncentrerad superfosfat	Produkt framställd genom reaktion mellan råfosfat med svavelsyra och fosforsyra samt innehållande monokalciumfosfat som huvudbeståndsdel likväl som kalciumsulfat	25% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som P ₂ O ₅ lösligt i neutral ammoniumcitrat, varav minst 93% av uppgiven halt P ₂ O ₅ är vattenlöslig		Fosforpentoxid löslig i neutral ammoniumcitrat Vattenlöslig fosforpentoxid

Nr	Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetod och huvudbeståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent): uppgifter om redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga uppgifter om typbeteckningen	Näringsinnehåll som skall redovisas, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
2 c)	Trippelsuperfosfat	Produkt framställd genom reaktion mellan malen råfosfat och fosforsyra och som innehåller monokalciumpfosfat som huvudbeståndsdel	38% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som P ₂ O ₅ lösligt i neutralt ammoniumcitrat varav minst 93% av angiven halt P ₂ O ₅ är vattenlöslig Uttaget prov: 3 g		Fosforpentoxid löslig i neutral ammoniumcitrat Fosforpentoxid löslig i vatten
3	Delvis löslig råfosfat	Produkt framställd genom delvis upplösning av malda råfosfater i svavelsyra eller fosforsyra och som innehåller monokalciumpfosfat, trikalciumpfosfat och kalciumsulfat som huvudbeståndsdel	20% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som P ₂ O ₅ lösligt i mineralsyror, varav minst 40% av angiven halt P ₂ O ₅ är vattenlöslig Partikelsorlek: — minst 90% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,160 mm — minst 98% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,630 mm		Total fosforpentoxid (löslig i mineralsyror) Vattenlöslig fosforpentoxid
4	Dikalciumpfosfat	Produkt erhållen genom utfällning av upplöst fosforsyra från råfosfater eller ben och som innehåller dikalciumpfosfat dihydrat som huvudbeståndsdel	38% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som P ₂ O ₅ lösligt i alkalisk ammoniumcitrat (Petermann) Partikelstorlek: — minst 90% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,160 mm — minst 98% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,630 mm		Fosforpentoxid löslig i alkalisk ammoniumcitrat

Nr	Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetod och huvudbeståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent): uppgifter om redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga uppgifter om typbeteckningen	Näringsinnehåll som skall redovisas, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
5	Kalcinerat fosfat	Produkt framställd genom värmebehandling av malda råfosfater med alkaliska föreningar och kisel syra och som innehåller alkalisk kalciumfosfat och kalciumsilikat som huvudbeståndsdelar	25% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som P ₂ O ₅ lösligt i alkalisk ammoniumcitrat (Petermann) Partikelstorlek: — minst 75% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,160 mm — minst 96% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,630 mm		Fosforpentoxid som skall redovisas, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriterier
6	Aluminiumkalciumfosfat	Produkt framställd i amorff form genom värmebehandling och malning och som innehåller aluminium och kalciumfosfat som huvudbeståndsdelar	30% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som P ₂ O ₅ löslig i mineralsyror varav minst 75% av angiven halt P ₂ O ₅ är löslig i alkalisk ammoniumcitrat (Joulie) Partikelstorlek: — minst 90% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,160 mm — minst 98% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,630 mm		Total fosforpentoxid (löslig i mineralsyror) Fosforpentoxid löslig i alkalisk ammoniumcitrat
7	Mjuka malda råfosfater	Produkt framställd genom malning av mjuka råfosfater samt innehållande trikalciumfosfat och kalciumkarbonat som huvudbeståndsdelar	25% P ₂ O ₅ Fosfor uttryckt som P ₂ O ₅ löslig i mineralsyror varav minst 55% av angiven halt P ₂ O ₅ är löslig i 2%-ig myrsyra Partikelstorlek: — minst 90% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,063 mm — minst 99% passerar genom en sikt med en masktäthet av 0,125 mm		Total fosforpentoxid (löslig i mineralsyror) Fosforpentoxid löslig i 2%-ig myrsyra Viktprocent material som passerar genom en sikt med maskstorlek 0,063 mm

III. KALIUMGÖDSELMEDEL

Nr	Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetod och huvudbeståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent): uppgifter om redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga uppgifter om typbeteckningen	Näringsinnehåll som skall redovisas, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
1	Kainit	Produkt erhållen ur oraffinerad kaliumsalter	10% K_2O Kalium uttryckt som vattenlöslig K_2O 5% MgO Magnesium i form av vattenlösliga salter uttryckt som magnesiumoxid	Sedvanliga handelsbeteckningar får tilläggas	Vattenlöslig kaliumoxid Vattenlöslig magnesiumoxid
2	Anrikat kainitsalt	Produkt erhållen ur oraffinerad kaliumsalter anrikade genom inblandning av kaliumklorid	18% K_2O Kalium uttryckt som vattenlöslig K_2O	Sedvanliga handelsbeteckningar får tilläggas	Vattenlöslig kaliumoxid Vattenlöslig magnesiumoxid kan valfritt användas när MgO-halten är högre än 5%
3	Kaliumklorid	Produkt erhållen ur oraffinerad kaliumsalter och som innehåller kaliumklorid som huvudbeståndsdel	37% K_2O Kalium uttryckt som vattenlöslig K_2O	Sedvanliga handelsbeteckningar får tilläggas	Vattenlöslig kaliumoxid
4	Kaliumklorid som innehåller magnesiumsalt	Produkt erhållen ur oraffinerad kaliumsalter med tillsats av magnesiumsalter och som innehåller kaliumklorid och magnesiumsalter som huvudbeståndsdelar	37% K_2O Kalium uttryckt som vattenlöslig K_2O 5% MgO Magnesium i form av vattenlösliga salter uttryckt som magnesiumoxid		Vattenlöslig kaliumoxid Vattenlöslig magnesiumoxid

Nr	Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetod och huvudbeståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent): uppgifter om redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga uppgifter om typbeteckningen	Näringsinnehåll som skall redovisas, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
5	Kaliumsulfat	Produkt som framställts på kemisk väg ur kaliumsalter och som innehåller kaliumsulfat som huvudbeståndsdel	47% K ₂ O Kalium uttryckt som vattenlöslig K ₂ O. Maximal klorhalt: 3% Cl		Vattenlöslig kaliumoxid Klorhalten kan valfritt anges när den är lägre än 3% Cl
6	kaliumsulfat innehållande magnesiumsalt (kalimagnesia)	Produkt som framställts på kemisk väg ur kaliumsalter eventuellt med tillsats av magnesiumsalter och som innehåller kaliumsulfat och magnesiumsulfat som huvudbeståndsdel	22% K ₂ O Kalium uttryckt som vattenlöslig K ₂ O. 8% MgO Magnesium i form av vattenlösliga salter uttryckt som magnesiumoxid. Maximal klorhalt: 3% Cl	Sedvanliga handelsbeteckningar får tilläggas	Vattenlöslig kaliumoxid Vattenlöslig magnesiumoxid Klorhalten kan valfritt anges när den är lägre än 3% Cl

B. LISTA ÖVER SAMMANSATT GÖDSELMEDEL

1. NPK-GÖDSELMEDEL

Typbe- teckning	Uppgifter om tillverknings- metod	Minimihalt av närings- ämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav		
		Totalt	För varje närings- ämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NPK- gödsel- medel	Produkt fram- ställd på ke- misk väg eller genom bland- ning utan tillsats av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabi- liskt ursprung	20% (N + P ₂ O ₅ + K ₂ O)	3% N 5% P ₂ O ₅ 5% K ₂ O	1 Total- kväve 2 Nitrat- kväve 3 Ammo- nium- kväve 4 Urea- kväve 5 Cyana- mid- kväve	1 Vattenlöslig P ₂ O ₅ 2 P ₂ O ₅ löslig i neut- ralt ammonium- citrat 3 P ₂ O ₅ löslig i netu- ralt ammonium- citrat och vatten 4 P ₂ O ₅ löslig enbart i mineralsyror 5 P ₂ O ₅ löslig i alka- liskt ammonium- citrat (Petermann) 6a P ₂ O ₅ löslig i mine- ralsyror, varvid minst 75% av den angivna P ₂ O ₅ - halten är löslig i 2%-ig citronsyra 6b P ₂ O ₅ löslig i 2%- ig citronsyra	Vatten- löslig K ₂ O	1 Total- kväve 2 Om någon av de fyra formerna kväve 2-5 uppgår till minst 1 viktprocent skall detta anges	1 Ett NPK-gödselmedel fritt från Thomasslagg, kalcinerat fosfat, aluminiumkalciumfosfat delvist lösligt råfosfat och mjukt malet råfosfat skall deklarerat enligt lösligheterna 1, 2 eller 3: — när vattenlöslig P ₂ O ₅ inte uppgår till 2% skall endast löslighet 2 anges — när vattenlöslig P ₂ O ₅ är minst 2% skall löslighet 3 anges. Dessutom skall den vattenlösliga P ₂ O ₅ -halten anges (löslighet 1). Halten av P ₂ O ₅ som är löslig i mineralsyror får inte överskrida 2%. 2a Ett NPK-gödselmedel som inne- håller mjukt malet råfosfat eller delvis lösliga råfosfater skall vara fritt från Thomasfosfat, kalcinerat fosfat och aluminium-kalciumfos- fat. Medlet skall deklarerat enligt lösligheterna 1,3 och 4.	1 Vattenlöslig kaliumoxid 2 Uppgiften "klorfattig" är kopplad till en maximihalt av 2% Cl 3 Klorhalten får anges

Type- teckning	Uppgifter om tillverknings- metod	Minimihalt av närings- ämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav		
		Totalt	För varje närings- ämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					<p>7 P₂O₅ löslig i mine- ralsyror, varav minst 75% av den angivna P₂O₅- halten är löslig i alkaliskt ammo- niumcitrat (Joulie)</p> <p>8 P₂O₅ löslig i mine- ralsyror, varav minst 55% av den angivna P₂O₅- halten är löslig i 2% myrsyra</p>			<p>Denna typ av gödselmedel skall innehålla:</p> <p>— minst 2% P₂O₅ enbart löslig i mineralsyror (löslighet 4)</p> <p>— minst 5% P₂O₅ löslig i vatten och neutralt ammoniumcitrat (löslighet 3)</p> <p>— minst 2,5% vattenlöslig P₂O₅ (löslighet 1)</p> <p>Denna typ av gödselmedel skall marknadsföras under beteckningen "NPK-gödselmedel som innehåller mjukt malet råfosfat". För denna typ 2a skall det uttagna provet för fastställande av löslighet 3 vara 3 g.</p> <p>2b Ett NP-gödselmedel som innehåller aluminiumkalciumfosfat skall vara fritt från Thomasfosfat, kal- cinerat fosfat, mjukt malet råfosfat och delvis lösligt råfosfat.</p> <p>Medlet skall deklarerats enligt lö- sligheterna 1 och 7, i det senare fallet efter avdrag för löslighet i vatten.</p>	
				<p><i>Partikelstorlek i de fosfatråvaror som ingår:</i></p> <p>Thomasfosfat: minst 75% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p> <p>Aluminiumkalciumfosfat: minst 90% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p> <p>Kalcinerat fosfat: minst 75% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p> <p>Mjukt malet råfosfat: minst 90% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,063 mm</p> <p>Delvis lösligt råfosfat: minst 90% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p>					

Type- teckning	Uppgifter om tillverknings- metod	Minimihalt av närings- ämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav		
		Totalt	För varje närings- ämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								<p>Denna typ av gödselmedel skall innehålla:</p> <p>— minst 2% vattenlöslig P₂O₅ (löslighet 1)</p> <p>— minst 5% P₂O₅ enligt löslighet 7</p> <p>Denna typ av gödselmedel skall marknadsföras under beteckningen "NPK-gödselmedel som innehåller aluminiumkalciumfosfat".</p> <p>3. För NPK-gödselmedel som innehåller endast en av följande typer av fosforgödselmedel: Thomasfosfat, kalcinerat fosfat, aluminiumkalciumfosfat, mjukt malet råfosfat, skall typbeteckningen följas av en uppgift som anger typen av ingående fosfat.</p> <p>Uppgiften om P₂O₅ lösligheten skall anges enligt följande lösligheter:</p> <p>— För gödselmedel baserade på Thomasfosfat: löslighet 6a (Frankrike, Italien), 6b (Tyskland, Belgien, Danmark, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Storbritannien).</p> <p>— För gödselmedel baserade på kalcinerat fosfat: löslighet 5.</p> <p>— För gödselmedel baserade på aluminiumkalciumfosfat: löslighet 7.</p> <p>— För gödselmedel baserade på mjukt, malet råfosfat: löslighet 8.</p>	

2. NP-GÖDSELMEDEL

Typbe- teckning	Uppgifter om tillverknings- metod	Minimihalt av närings- ämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav		
		Totalt	För varje närings- ämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NP-göd- selmedel	Produkt fram- ställd på ke- misk väg eller genom bland- ning utan tillsats av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabi- liskt ursprung	18% (N + P ₂ O ₅)	3% N 5% P ₂ O ₅	1 Total- kväve 2 Nitrat- kväve 3 Ammo- nium- kväve 4 Urea- kväve 5 Cyana- mid- kväve	1 Vattenlöslig P ₂ O ₅ 2 P ₂ O ₅ löslig i neut- ralt ammonium- citrat 3 P ₂ O ₅ löslig i netu- ralt ammonium- citrat och vatten 4 P ₂ O ₅ löslig enbart i mineralsyror 5 P ₂ O ₅ löslig i alka- listiskt ammonium- citrat (Petermann) 6a P ₂ O ₅ löslig i mine- ralsyror, varvid minst 75% av den angivna P ₂ O ₅ - halten är löslig i 2%-ig citronsyra 6b P ₂ O ₅ löslig i 2%- ig citronsyra		1 Total- kväve 2 Om någon av de fyra formerma kväve 2-5 uppgår till minst 1 viktprocent skall detta anges	1 Ett NP-gödselmedel fritt från Thomaslagg, kalcinerat fosfat, aluminiumkalciumfosfat delvist lösligt råfosfat och mjukt malet råfosfat skall deklarerars enligt lösligheterna 1, 2 eller 3: — när vattenlöslig P ₂ O ₅ inte uppgår till 2% skall endast löslighet 2 anges — när vattenlöslig P ₂ O ₅ är minst 2% skall löslighet 3 anges. Dessutom skall den vattenlösliga P ₂ O ₅ -halten anges (löslighet 1). Halten av P ₂ O ₅ som är löslig i mineralsyror får inte överskrida 2%. För denna typ 1 skall det uttagna provet för fastställande av löslig- heterna 2 och 3 vara 1 g. 2a Ett NP-gödselmedel som innehå- ler mjukt malet råfosfat eller delvis lösliga råfosfater skall vara fritt från Thomasfosfat, kalcinerat fosfat och aluminium-kalciumfosfat. Det skall deklarerars enligt löslig- heterna 1, 3 och 4.	

Typbe- teckning	Uppgifter om tillverknings- metod	Minimihalt av närings- ämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav			
		Totalt	För varje närings- ämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
				<p>7 P₂O₅ löslig i mine- ralsyror, varav minst 75% av den angivna P₂O₅- halten är löslig i alkaliskt ammo- niumcitrat (Joulie)</p> <p>8 P₂O₅ löslig i mine- ralsyror, varav minst 55% av den angivna P₂O₅- halten är löslig i 2% myrsyra</p> <p><i>Partikelstorlek i de fosfatråvaror som ingår:</i></p> <p>Thomasfosfat: minst 75% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p> <p>Aluminiumkalciumfosfat: minst 90% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p> <p>Kalcinerat fosfat: minst 75% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p> <p>Mjukt malet råfosfat: minst 90% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,063 mm</p> <p>Delvis lösligt råfosfat: minst 90% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p>				<p>Denna typ av gödselmedel skall innehålla:</p> <p>— minst 2% P₂O₅ enbart löslig i mineralsyror (löslighet 4)</p> <p>— minst 5% P₂O₅ löslig i vatten och neutralt ammoniumcitrat (löslighet 3)</p> <p>— minst 2,5% vattenlöslig P₂O₅ (löslighet 1)</p> <p>Denna typ av gödselmedel skall marknadsföras under beteckningen "NP-gödselmedel som innehåller mjukt malet råfosfat".</p> <p>För denna typ 2a skall det uttagna provet för fastställande av löslighet 3 vara 3 g.</p> <p>2b Ett NP-gödselmedel som innehål- ler aluminiumkalciumfosfat skall vara fritt från Thomasfosfat, kal- cinerat fosfat, mjukt malet råfosfat och delvis lösligt råfosfat.</p> <p>Medlet skall deklarerats enligt lö- sligheterna 1 och 7, i det senare fallet efter avdrag för löslighet i vatten.</p> <p>Denna typ av gödselmedel skall innehålla:</p> <p>— minst 2% vattenlöslig P₂O₅ (lös- lighet 1)</p> <p>— minst 5% P₂O₅ enligt löslighet 7.</p>		

Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetod	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav		
		Totalt	För varje näringsämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								<p>Denna typ av gödselmedel skall marknadsföras under beteckningen "NP-gödselmedel som innehåller aluminiumkalciumfosfat".</p> <p>3. För NP-gödselmedel som innehåller endast en av följande typer av fosforgödselmedel: Thomasfosfat, kalcinerat fosfat, aluminiumkalciumfosfat, mjukt malet råfosfat, skall typbeteckningen följas av en uppgift som anger typen av ingående fosfat.</p> <p>Uppgiften om P₂O₅ lösligheten skall anges enligt följande lösligheter:</p> <p>— För gödselmedel baserade på Thomasfosfat: löslighet 6a (Frankrike, Italien), 6b (Tyskland, Belgien, Danmark, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Storbritannien).</p> <p>— För gödselmedel baserade på kalcinerat fosfat: löslighet 5.</p> <p>— För gödselmedel baserade på aluminiumkalciumfosfat: löslighet 7.</p> <p>— För gödselmedel baserade på mjukt, malet råfosfat: löslighet 8.</p>	

3. NK-GÖDSELMEDEL

Typbe- teckning	Uppgifter om tillverknings- metod	Minimihalt av närings- ämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav		
		Totalt	För varje närings- ämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NK-göd- selmedel	Produkt fram- ställd på ke- misk väg eller genom bland- ning utan tillsats av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabi- liskt ursprung	18% (N + K ₂ O)	3% N 5% K ₂ O	1 Total- kväve 2 Nitrat- kväve 3 Ammo- nium- kväve 4 Urea- kväve 5 Cyana- mid- kväve		Vatten- löslig K ₂ O	1 Total- kväve 2 Om någon av de fyra formerna kväve 2-5 uppgår till minst 1 viktprocent skall detta anges		1 Vattenlöslig kaliumoxid 2 Uppgiften "klorfattig" är kopplad till en maximihalt av 2% Cl 3 Klorhalten får anges

4. PK-GÖDSELMEDEL

Typbe- teckning	Uppgifter om tillverknings- metod	Minimihalt av närings- ämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav		
		Totalt	För varje närings- ämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
PK-göd- selmedel	Produkt fram- ställd på ke- misk väg eller genom bland- ning utan tillsats av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabi- liskt ursprung	18% (N + P ₂ O ₅ + K ₂ O)	5% P ₂ O ₅ 5% K ₂ O		1 Vattenlöslig P ₂ O ₅ 2 P ₂ O ₅ löslig i neut- ralt ammonium- citrat 3 P ₂ O ₅ löslig i neut- ralt ammonium- citrat och i vatten 4 P ₂ O ₅ löslig enbart i mineralsyror 5 P ₂ O ₅ löslig i alka- liskt ammonium- citrat (Petermann) 6a P ₂ O ₅ löslig i mine- ralsyror, varav minst 75% av den angivna P ₂ O ₅ - halten är löslig i 2%-ig citronsyra 6b P ₂ O ₅ löslig i 2%- ig citronsyra	Vatten- löslig K ₂ O		1 Ett PK-gödselmedel fritt från Thomasslagg, kalcinerat fosfat, aluminiumkalciumfosfat delvist lösligt råfosfat och mjukt malet råfosfat skall deklarerars enligt lösligheterna 1, 2 eller 3: — när vattenlöslig P ₂ O ₅ inte uppgår till 2% skall endast löslighet 2 anges — när vattenlöslig P ₂ O ₅ är minst 2% skall löslighet 3 anges. Dessutom skall den vattenlösliga P ₂ O ₅ -halten anges (löslighet 1). Halten av P ₂ O ₅ som är löslig i mineralsyror får inte överskrida 2%. För denna typ 1 skall det uttagna provet för fastställande av löslig- heterna 2 och 3 vara 1 g. 2a Ett PK-gödselmedel som innehåller mjukt malet råfosfat eller delvis lösliga råfosfater skall vara fritt från Thomasfosfat, kalcinerat fosfat och aluminium-kalciumfosfat. Det skall deklarerars enligt löslig- heterna 1, 3 och 4.	1 Vattenlöslig kaliumoxid 2 Uppgiften "klorfattig" är kopplad till en maximihalt av 2% Cl 3 Klorhalten får anges

Typbe- teckning	Uppgifter om tillverknings- metod	Minimihalt av närings- ämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav		
		Totalt	För varje närings- ämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					<p>7 P₂O₅ löslig i mine- ralsyror, varav minst 75% av den angivna P₂O₅- halten är löslig i alkaliskt ammo- niumcitrat (Joulie)</p> <p>8 P₂O₅ löslig i mine- ralsyror, varav minst 55% av den angivna P₂O₅- halten är löslig i 2% myrsyra</p>			<p>Denna typ av gödselmedel skall innehålla:</p> <p>— minst 2% P₂O₅ enbart löslig i mineralsyror (löslighet 4)</p> <p>— minst 5% P₂O₅ löslig i vatten och neutralt ammoniumcitrat (löslighet 3)</p> <p>— minst 2,5% vattenlöslig P₂O₅ (löslighet 1)</p> <p>Denna typ av gödselmedel skall marknadsföras under beteckningen "PK-gödselmedel som innehåller mjukt malet råfosfat".</p> <p>För denna typ 2a skall det uttagna provet för fastställande av löslighet 3 vara 3 g.</p>	
				<p><i>Partikelstorlek i de fosfatråvaror som ingår:</i></p> <p>Thomasfosfat: minst 75% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p> <p>Aluminiumkalciumfosfat: minst 90% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p> <p>Kalcinerat fosfat: minst 75% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p> <p>Mjukt malet råfosfat: minst 90% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,063 mm</p> <p>Delvis lösligt råfosfat: minst 90% passerar en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm</p>			<p>2b Ett PK-gödselmedel som innehåller aluminiumkalciumfosfat skall vara fritt från Thomasfosfat, kal- cinerat fosfat, mjukt malet råfosfat och delvis lösligt råfosfat.</p> <p>Medlet skall deklarerars enligt lös- sligheterna 1 och 7, i det senare fallet efter avdrag för löslighet i vatten.</p> <p>Denna typ av gödselmedel skall innehålla:</p> <p>— minst 2% vattenlöslig P₂O₅ (lös- lighet 1)</p> <p>— minst 5% P₂O₅ enligt löslighet 7.</p>		

Typbe- teckning	Uppgifter om tillverknings- metod	Minimihalt av närings- ämnen (viktprocent)		Former, lösligheter och halt av näringsämne som skall anges enligt kraven i spalterna 8, 9 och 10, partikelstorlek			Uppgifter för identifiering av gödselmedlen, övriga krav		
		Totalt	För varje närings- ämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								<p>Denna typ av gödselmedel skall marknadsföras under beteckningen "PK-gödselmedel som innehåller aluminiumkalciumfosfat".</p> <p>3. För PK-gödselmedel som innehåller endast en av följande typer av fosfor-gödselmedel: Thomasfosfat, kalcinerat fosfat, aluminiumkalciumfosfat, mjukt malet råfosfat, skall typbeteckningen följas av en uppgift som anger typen av ingående fosfat.</p> <p>Uppgiften om P₂O₅ lösligheten skall anges enligt följande lösligheter:</p> <p>— För gödselmedel baserade på Thomasfosfat: löslighet 6a (Frankrike, Italien), 6b (Tyskland, Belgien, Danmark, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Storbritannien).</p> <p>— För gödselmedel baserade på kalcinerat fosfat: löslighet 5.</p> <p>— För gödselmedel baserade på aluminiumkalciumfosfat: löslighet 7.</p> <p>— För gödselmedel baserade på mjukt, malet råfosfat: löslighet 8.</p>	

*BILAGA 2***BESTÄMMELSER OM IDENTIFIERING OCH MÄRKNING****1. Obligatorisk identifieringsmärkning**

- a) Ordet "EEG-GÖDSELMEDEL" med versaler.
- b) Beteckningen av gödselmedelstyp enligt bilaga 1 jämte siffror som anger näringsinnehållet, vilka för sammansatta gödselmedel skall vara i den ordningsföljd som fastställs av denna beteckning.
- c) Angiven halt av varje näringsämne, uttryckt som form och/eller löslighet då dessa är specificerade i bilaga 1.

Halten av näringsämne för enkla och sammansatta gödselmedel skall anges som viktprocent, som heltal eller när så är nödvändigt med en decimal, och för sammansatta gödselmedel i följande ordningsföljd: N, P₂O₅, och/eller P, K₂O och/eller K.

Näringsämnenas former och lösligheter skall också uttryckas som viktprocent av gödselmedlet, utom i de fall det uttryckligen föreskrivs i bilaga 1 att halten skall uttryckas på annat sätt.

Näringsämnena skall anges med ord och med de rätta kemiska symbolerna (t.ex. kväve (N), fosfor (P), fosforpentoxid (P₂O₅), kalium (K), kaliumoxid (K₂O), magnesium (Mg), magnesiumoxid (MgO)).

- d) Garanterad netto- eller bruttovikt.
Om bruttovikten anges skall tareringsvikten anges bredvid denna.
- e) Namn, handelsbeteckning eller varumärke och adressen till den person etablerad inom gemenskapen som ansvarar för marknadsföring av gödselmedlet.

2. Krav för märkning

- a) De etiketter eller den märkning som trycks på förpackningen och innehåller detaljer enligt punkt 1 ovan skall vara anbringade på framträdande plats. Anbringade etiketter skall hållas på plats med hjälp av det system som används för att försegla förpackningen. Om detta system består av blyförsegling eller försegling av annan typ, skall förseglingen vara försedd med namn eller märke som identifierar den ansvariga personen enligt punkt 1e ovan.
- b) Märkning enligt punkt 1 skall vara tydligt läsbar och outplånlig.
- c) I de fall som nämns i artikel 3 skall en kopia av de handlingar som innehåller identifieringsmärken bifogas varorna och hållas tillgängliga för kontroll.

BILAGA 3

TOLERANSER

- a) De toleransgränser som anges i denna bilaga anger den marginal inom vilken det uppmätta värdet av ett näringsämne får avvika från det deklarerade värdet.
- b) Toleranserna är avsedda att medge vissa variationsmåner vid tillverkning, provtagning och analys.
- c) Inga toleranser medges vad beträffar minimi- och maximumhalter enligt bilaga 1.
- d) Om ingen maximumhalt anges får halten av näringsämnet utan begränsningar överskrida den angivna mängden.
- e) För avvikelser från angiven halt av näringsämne i de olika typerna av gödselmedel tillåts följande toleranser:

A. ENKLA GÖDSELMEDEL

*Absolut värde i
viktprocent,
uttryckt som N, P₂O₅, K₂O, MgO, Cl*

I. Kvävegödselmedel

kalciumnitrat	0,4
kalcium — magnesiumnitrat	0,4
natriumnitrat	0,4
chilesalpeter	0,4
kalciumcyanamid	1,0
kvävehaltig kalciumcyanamid	1,0
ammoniumsulfat	0,3
ammoniumnitrat eller kalcium- ammoniumnitrat:	
— t.o.m. 32 %	0,8
— mer än 32 %	0,6
ammoniumsulfatnitrat	0,8
magnesiumsulfatnitrat	0,8
magnesiumammoniumnitrat	0,8
urea	0,4

II. Fosforgödselmedel

Thomasfosfat:

— halten angiven med ett område av 2-viktprocent	0
— halten angiven med ett enda heltal	1.0

Övriga fosforgödselmedel

P₂O₅-löslighet i:

(gödselmedlets nummer enligt bilaga I)

— mineralsyra (3, 6, 7)	0.8
— myrsyra (7)	0.8
— neutralt	
ammoniumcitrat (2a, 2b, 2c)	0.8
— alkaliskt	
ammoniumcitrat (4, 5, 6)	0.8
— vatten (2a, 2b, 3) (2c)	0.9 1.3

III. Kaliumgödselmedel

kainit	1.5
--------	-----

anrikat kainitsalt	1.0
kaliumklorid	
— t.o.m. 55 %	1.0
— mer än 55 %	0.5
kaliumklorid innehållande magnesiumsalt	1.5
kaliumsulfat	0.5
kaliumsulfat innehållande magnesiumsalt (kalimagnesia)	1.5

Övriga beståndsdelar

magnesiumoxid	0.9
klor	0.2

B. SAMMANSATTA GÖDSELMEDEL**1. Näringsämnen**

— N	1.1
— P ₂ O ₅	1.1
— K ₂ O	1.1

2. Totala negativa avvikelser från det uppgivna värdet

— gödselmedel med två växtnäringsämnen	1.5
— gödselmedel med tre växtnäringsämnen	1.9

- f) En avvikelse medges från uppgiven halt av olika former av kväve eller uppgivna lösligheter av fosforpentoxid är en tiondel av hela halten av det berörda näringsämnet med maximum 2 viktprocent, förutsatt att hela halten av näringsämnet håller sig inom de gränser som angivits i bilaga I och toleranserna enligt stycket e) här ovan.
-

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 mars 1988

om ändring av direktiv 76/116/EEG såvitt avser flytande gödselmedel

(88/183/EEG)

DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV,

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

Direktiv 76/116/EEG ändras på följande sätt:

med beaktande av kommissionens förslag¹,

1. Artikel 2 skall ersättas med följande:

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

"Artikel 2

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att beteckningen "EEG-gödselmedel" endast används för gödselmedel som tillhör en av de typer som förtecknas i bilaga 1 och som uppfyller kraven i detta direktiv och dess bilagor 1, 2 och 3."

med beaktande av följande:

2. Artikel 4 utökas med följande stycke:

I rådets direktiv 76/116/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om gödselmedel⁴, senast ändrat genom anslutningsakten för Spanien och Portugal, fastställs regler för marknadsföringen av fasta gödselmedel. Det har visat sig vara nödvändigt att utöka detta direktiv till att även omfatta flytande gödselmedel.

"3. Flytande gödselmedel får endast marknadsföras åtföljda av lämpliga anvisningar. Dessa anvisningar skall särskilt ange lagringstemperatur och åtgärder för att förhindra olyckor vid lagring."

Det är lämpligt att låta direktiv 76/116/EEG gälla för både fasta och flytande gödselmedel och då särskilt lämpligt att beteckningen "EEG-gödselmedel" för sådana gödselmedel som består av enkla och sammansatta gödselmedel och som uppfyller kraven enligt detta direktiv skall omfatta både fasta och flytande gödselmedel.

3. Bilaga 1 utökas med delen "C — Flytande Gödselmedel" i bilagan till detta direktiv.

4. Följande skall införas efter andra stycket i punkt 1 c i bilaga 2:

"Ytterligare information om de beståndsdelarna med gödselverkan i flytande gödselmedel får uttryckas i ungefärligt ekvivalenta termer av vikt i förhållande till volym (kilogram per hektoliter eller gram per liter).

¹ EGT nr C 12, 16.1.1987, s. 3.

² EGT nr C 125, 11.5.1987, s. 163.

³ EGT nr C 232, 31.8.1987, s. 6.

⁴ EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 21.

Mängdangivelse för flytande gödselmedel skall uttryckas i vikt. Mängdangivelse för flytande gödselmedel uttryckt i volym skall vara frivillig."

5. Bilaga 3 A. I utökas med följande produkter och toleranser.

"Flytande kvävegödselmedel"	0,6 %
"Lösning av ammoniumnitrat — Urea (UAN-lösning)"	0,6 %

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast 12 månader efter dagen för anmälan¹. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 mars 1988.

På rådets vägnar

M. BANGEMANN

Ordförande

---

¹ Detta direktiv anmäldes för medlemsstaterna den 25 mars 1988.

BILAGA

C. FLYTANDE GÖDSELMEDEL

1. ENKLA FLYTANDE GÖDSELMEDEL

Nr	Typbeteckning	Uppgifter rörande tillverkningsmetoden och huvudbeståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent) Uppgifter rörande redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga data eller typbeteckning	Näringshalt som skall deklarerats, näringsämnens former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
1	Flytande kvävegödselmedel	Kemiskt framställd produkt som löses upp i vatten, i stabil form vid atmosfäriskt tryck, utan tillsats av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung	15% N Kväve uttryckt som total-kväve, eller om endast en form förekommer, som nitrat-kväve, ammonium-kväve eller urea-kväve. Maximal biurethalt: urea-N x 0,026		Total-kväve eller för varje form som uppgår till itne mindre än 1%, som nitrat-kväve, ammonium-kväve eller urea-kväve. Ombiurethalten är lägre än 0,2% kan orden "låg biurethalt" läggas till
2	Ammoniumnitrat och urea gödselmedelslösning (UAN-lösning)	Kemiskt framställd produkt som löses upp i vatten, innehållande ammoniumnitrat och urea	26% N Kväve uttryckt som total-kväve där ureahalten uppgår till ungefär hälften av allt förekommande kväve. Maximibiurethalt: 0,5%		Total-kväve Nitrat-kväve, ammonium-kväve och urea-kväve. Om biurethalten är lägre än 0,2% kan orden "låg biurethalt" läggas till

2. SAMMANSATTA FLYTANDE GÖDSELMEDEL

Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetoden	Minimihalt näringsämnen (viktprocent) Övriga krav		Form, löslighet och halt av näringsämne som skall deklarerars enligt krav i spalterna 8, 9 och 10			Data för identifiering av gödselmedlen Övriga krav		
		Totalt	För varje näringsämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NPK-gödselmedelslösning	Kemiskt framställd produkt upplöst i vatten, i stabil form vid atmosfäriskt tryck, utan tillsatser av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung	15% (N + P ₂ O ₅ + K ₂ O)	2% N 3% P ₂ O ₅ 3% K ₂ O	1. Totalkväve 2. Nitratkväve 3. Ammoniumkväve 4. Urea-kväve	Vattenlöslig P ₂ O ₅	Vattenlöslig K ₂ O	1. Total-kväve 2. Om någon av kväveformerna 2-4 överskrider 1 viktprocent, skall detta deklarerars Om biurethalten är lägre än 0,2% får orden "låg biurethalt" läggas till	Vattenlöslig P ₂ O ₅	1. Vattenlöslig kaliumoxid 2. Uppgiften "klorfattig" är kopplad till maximihalten 2% Cl 3. Klorhalten får anges
NPK-gödselmedel i suspension	Produkt i vätskeform, i vilken näringsämnena härleds från ämnen såväl suspenderade i vatten som i lösning, utan tillsatser av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung	20% (N + P ₂ O ₅ + K ₂ O)	3% N 4% P ₂ O ₅ 4% K ₂ O	1. Totalkväve 2. Nitratkväve 3. Ammoniumkväve 4. Urea-kväve	1. Vattenlöslig P ₂ O ₅ 2. P ₂ O ₅ löslig i neutralt ammonium-citrat 3. P ₂ O ₅ löslig i neutralt ammonium-citrat och vatten	Vattenlöslig K ₂ O	1. Total-kväve 2. Om någon av kväveformerna 2-4 överskrider 1 viktprocent, skall detta deklarerars Om biurethalten är lägre än 0,2% får orden "låg biurethalt" läggas till	Gödselmedeln får ej innehålla Thomasfosfat, aluminiumkalciumfosfat, kalcinerade fosfater, delvis upplösta fosfater eller råfosfater 1. Om vattenlöslig P ₂ O ₅ är mindre än 2% skall enbart löslighet 2 anges 2. Om vattenlöslig P ₂ O ₅ är minst 2% skall löslighet 3 och den vattenlösliga P ₂ O ₅ -halten anges	1. Vattenlöslig kaliumoxid 2. Uppgiften "klorfattig" är kopplad till maximihalten 2% Cl 3. Klorhalten får anges

Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetoden	Minimihalt näringsämnen (viktprocent) Övriga krav		Form, löslighet och halt av näringsämne som skall deklarerars enligt krav i spalterna 8, 9 och 10			Data för identifiering av gödselmedlen Övriga krav		
		Totalt	För varje näringsämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NP-göd-selmedels-lösning	Kemiskt framställd produkt upplöst i vatten, i stabil form vid atmosfäriskt tryck, utan tillsatser av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung	18% (N + P ₂ O ₅)	3% N 5% P ₂ O ₅	1. Totalkväve 2. Nitratkväve 3. Ammoniumkväve 4. Urea-kväve	Vattenlöslig P ₂ O ₅		1. Totalkväve 2. Om någon av kväveformerna 2-4 överskrider 1 viktprocent, skall detta deklarerars Om biurethalten är lägre än 0,2% får orden "låg biurethalt" läggas till	Vattenlöslig P ₂ O ₅	
NP-göd-selmedel i suspension	Produkt i vätskeform, i vilken näringsämnena härleds från ämnen såväl suspenderade i vatten som i lösning, utan tillsatser av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung	18% (N + P ₂ O ₅)	3% N 5% P ₂ O ₅	1. Totalkväve 2. Nitratkväve 3. Ammoniumkväve 4. Urea-kväve	1. Vattenlöslig P ₂ O ₅ 2. P ₂ O ₅ löslig i neutralt ammonium-citrat 3. P ₂ O ₅ löslig i neutralt ammonium-citrat och vatten		1. Totalkväve 2. Om någon av kväveformerna 2-4 överskrider 1 viktprocent, skall detta deklarerars Om biurethalten är lägre än 0,2% får orden "låg biurethalt" läggas till	1. Om vattenlöslig P ₂ O ₅ är mindre än 2% skall enbart löslighet 2 anges 2. Om vattenlöslig P ₂ O ₅ är minst 2% skall löslighet 3 och den vattenlösliga P ₂ O ₅ -halten anges Gödselmedeln får ej innehålla Thomasfosfat, aluminiumkalciumfosfat, kalcinerade fosfater, delvis upplösta fosfater eller råfosfater	

Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetoden	Minimihalt näringsämnen (viktprocent) Övriga krav		Form, löslighet och halt av näringsämne som skall deklaras enligt krav i spalterna 8, 9 och 10			Data för identifiering av gödselmedlen Övriga krav		
		Totalt	För varje näringsämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NK-gödselmedelslösning	Kemiskt framställd produkt upplöst i vatten, i stabil form vid atmosfärstryck, utan tillsatser av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung	15% (N + K ₂ O)	3% N 5% K ₂ O	1. Totalkväve 2. Nitratkväve 3. Ammoniumkväve 4. Urea kväve		Vattenlöslig K ₂ O	1. Total-kväve 2. Om någon av kväveformerna 2-4 överskrider 1 viktprocent, skall detta deklarereras Om biurethalten är lägre än 0,2% får orden "låg biurethalt" läggas till		1. Vattenlöslig kaliumoxid 2. Uppgiften "klorfattig" är kopplad till maximihalten 2% Cl 3. Klorhalten får anges
NK-gödselmedel i suspension	Produkt i vätskeform, i vilken näringsämnena härleds från ämnen såväl suspenderade i vatten som i lösning, utan tillsatser av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung	18% (N + K ₂ O)	3% N 5% K ₂ O	1. Totalkväve 2. Nitratkväve 3. Ammoniumkväve 4. Urea kväve		Vattenlöslig K ₂ O	1. Total-kväve 2. Om någon av kväveformerna 2-4 överskrider 1 viktprocent, skall detta deklarereras Om biurethalten är lägre än 0,2% får orden "låg biurethalt" läggas till		1. Vattenlöslig kaliumoxid 2. Uppgiften "klorfattig" är kopplad till maximihalten 2% Cl 3. Klorhalten får anges
PK-gödselmedelslösning	Kemiskt framställd produkt upplöst i vatten, i stabil form vid atmosfärstryck, utan tillsatser av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung	18% (P ₂ O ₅ + K ₂ O)	5% N 5% K ₂ O		Vattenlöslig P ₂ O ₅	Vattenlöslig K ₂ O		Vattenlöslig P ₂ O ₅	1. Vattenlöslig kaliumoxid 2. Uppgiften "klorfattig" är kopplad till maximihalten 2% Cl 3. Klorhalten får anges

Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetoden	Minimihalt näringsämnen (viktprocent) Övriga krav		Form, löslighet och halt av näringsämne som skall deklaras enligt krav i spalterna 8, 9 och 10			Data för identifiering av gödselmedlen Övriga krav		
		Totalt	För varje näringsämne	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NPK-gödselmedel i suspension	Produkt i vätskeform, i vilken näringsämnena härleds från ämnen såväl suspenderade i vatten som i lösning, utan tillsatser av organiska näringsämnen av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung	18% (P ₂ O ₅ + K ₂ O)	5% P ₂ O ₅ 5% K ₂ O		1. Vattenlöslig P ₂ O ₅ 2. P ₂ O ₅ löslig i neutralt ammoniumcitrat 3. P ₂ O ₅ löslig i neutralt ammoniumcitrat och vatten	Vattenlöslig K ₂ O		1. Om vattenlöslig P ₂ O ₅ är mindre än 2% skall enbart löslighet 2 anges 2. Om vattenlöslig P ₂ O ₅ är minst 2% skall löslighet 3 och den vattenlösliga P ₂ O ₅ -halten anges Gödselmedeln får ej innehålla Thomasfosfat, aluminiumkalciumfosfat, kalcinerade fosfater, delvis upplösta fosfater eller råfosfater	1. Vattenlöslig kaliumoxid 2. Uppgiften "klorfattig" är kopplad till maximihalten 2% Cl 3. Klorhalten får anges

II

(Beslut lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 april 1989

om komplettering och ändring av direktiv 76/116/EEG såvitt avser halten av kalcium, magnesium, natrium och svavel i gödselmedel

(89/284/EEG)

DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV,

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Åtgärder måste vidtas för att gradvis införa den inre marknaden fram till den 31 december 1992. Den inre marknaden skall omfatta ett område utan inre gränser med garanterad rörelsefrihet för varor, personer, tjänster och kapital.

I rådets direktiv 76/116/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om gödselmedel⁴, senast ändrad genom direktiv 88/183/EEG⁵, fastställs regler för marknadsföring av fasta EEG gödselmedel. Det har visat sig nödvändigt att utöka detta direktiv till att även omfatta bestämmelser om halten av kalcium, magnesium, natrium och svavel i sådana gödselmedel.

Direktiv 76/116/EEG får i fortsättningen tillämpas på gödselmedel innehållande enbart kalcium, magnesium och svavel.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Halten av magnesium, natrium och svavel i EEG gödselmedel enligt bilaga 1 till direktiv 76/116/EEG får uppges förutsatt att dessa ämnen förekommer i minst de minimikvantiteter som anges i bilaga 2 till detta direktiv och att EEG gödselmedlen fortfarande uppfyller kraven i bilaga 1 till direktiv 76/116/EEG. I sådana fall skall typbeteckningen kompletteras med märkning enligt artikel 6b i detta direktiv.

Artikel 2

Halten av magnesium, natrium och svavel i de EEG gödselmedel som avses i artikel 1 får endast anges om halten uppgår till minst:

- 2 % magnesiumoxid (MgO), dvs 1,2 % Mg,
- 3 % natriumoxid (Na₂O), dvs 2,2 % Na,
- 5 % svaveltrioxid (SO₃), dvs 2 % S.

Artikel 3

1. Enligt detta direktiv skall, utan hinder av vad som föreskrivs i andra stycket, kalciumhalt som anses vara ett näringsämne endast uppges i fråga om gödselmedel av typerna 1 och 2 enligt förteckningen i bilaga I.

Medlemsstaterna får kräva att kalciumhalten i gödselmedel som saluförs inom deras territorier skall uttryckas i oxidform (CaO), som grundämne (Ca) eller i båda dessa former.

¹ EGT nr C 20, 26.1.1988, s. 5.² EGT nr C 262, 10.10.1986, s. 82 och EGT nr C 47, 27.2.1989.³ EGT nr C 134, 24.5.1988, s. 6.⁴ EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 21.⁵ EGT nr L 83, 29.3.1988, s. 33.

Följande formel skall användas för omvandling av kalciumoxidhalten till kalciumhalt:

$$\text{kalcium (Ca)} = \text{kalciumoxid (CaO)} \times 0,715$$

2. I de flytande gödselmedel som avses i del C av bilaga 1 till direktiv 76/116/EEG och som är avsedda för besprutning av växande gröda, får halten av lösligt kalcium föreskrivas när halten utgör minst 8 % kalciumoxid (= 5,7 % Ca).

Artikel 4

Gödselmedel som uppfyller kraven i detta direktiv och dess bilagor får märkas "EEG gödselmedel".

Artikel 5

Medlemsstaterna får kräva att halten av magnesium, natrium och svavel i gödselmedel som säljs inom deras territorier skall uttryckas:

- i oxidform (MgO , Na_2O , SO_3),
- eller som grundämne (Mg , Na , S),
- eller i båda dessa former.

Följande formler skall användas för att omvandla halten natriumoxid och svaveltrioxid till natrium- respektive svavelhalt:

- natrium (Na) = natriumoxid (Na_2O) $\times$ 0,742,
- svavel (S) = svaveltrioxid (SO_3) $\times$ 0,400.

Om oxidhalten beräknas skall den angivna siffran avrundas till närmaste decimal.

Artikel 6

Obligatorisk märkning för identifikationsändamål:

- a) "EEG GÖDSELMEDEL" med versaler.
- b) Fastställande av gödselmedelstyp:
  - antingen enligt bilaga 1 till direktiv 76/116/EEG, där typbeteckningen följs av "innehållande ..." samt namn på eller kemiska symboler för de grundämnena som avses i detta direktiv och som ingår i gödselmedlet. Siffrorna som anger halten av dessa grundämnena kan följas av siffror inom parentes för de grundämnena som nämns i bilaga 1 till detta direktiv.
  - eller enligt bilaga 1 till detta direktiv.
- c) Den garanterade halten av varje näringsämne och den garanterade halten uttryckt i former eller lösligheter där detta anges i bilagorna till direktiven rörande gödselme-

del.

Halten av näringsämnen i enkla eller sammansatta gödselmedel skall anges som viktprocent i heltal eller, om så är nödvändigt, med en decimal. Om ett gödselmedel innehåller flera grundämnena som skall uppges skall deras halter anges i följande ordningsföljd:

N, P_2O_5 och/eller P, K_2O och/eller K, CaO eller Ca, MgO och/eller Mg, Na_2O och/eller Na, SO_3 och/eller S.

Näringsämnenas former och lösligheter skall också uttryckas som viktprocent av gödselmedlet utom där bilaga 1 till direktiv 76/116/EEG uttryckligen föreskriver att denna halt skall uttryckas på annat sätt.

Näringsämnen skall deklarerats såväl med ord som med tillämpliga kemiska symboler, t.ex. kväve (N), fosfor (P), fosforpentoxid (P_2O_5), kalium (K), kaliumoxid (K_2O), magnesium (Mg), magnesiumoxid (MgO), natrium (Na), natriumoxid (Na_2O), svavel (S), svaveltrioxid (SO_3), kalcium (Ca) och kalciumoxid (CaO).

Artikel 7

Halten av magnesium, natrium och svavel i de gödselmedel som avses i artikel 1 skall uttryckas på ett av följande sätt:

- hela halten uttryckt i viktprocent av gödselmedlet,
- när ämnet är helt vattenlösligt anges endast den vattenlösliga andelen,
- totala halten och den vattenlösliga andelen, uttryckt som viktprocent av gödselmedlet, om den vattenlösliga andelen utgör minst en fjärdedel av hela halten.

Halterna skall fastställas enligt de villkor som anges i beskrivningen av analysmetoder i artikel 8 i direktiv 76/116/EEG.

Artikel 8

De avvikelser som medges i fråga om uppgifter om halt av kalcium, magnesium, natrium och svavel skall utgöra en fjärdedel av den deklarerade halten av dessa ämnen upp till ett maximum av 0,9 % i absoluta termer för CaO, MgO, Na_2O och SO_3 , dvs 0,64 för Ca, 0,55 för Mg, 0,67 för Na och 0,36 för S.

Artikel 9

Bilaga 1 till direktiv 76/116/EEG ändras på följande sätt:

1. EEG gödselmedlet kieserit med kaliumsulfat som nämns i bilaga 2 till detta direktiv skall läggas till som nr 7 i

förteckningen del A — Enkla gödselmedel III, kaliumhaltiga gödselmedel.

2. EEG gödselmedlet kalciumnitratlösning, som nämns i bilaga 2 till detta direktiv, skall läggas till som nr 3 i förteckningens del C — Flytande gödselmedel I — Enkla gödselmedel.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 12 månader efter dagen för anmälan¹. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 13 april 1989.

På rådets vägnar

P. SOLBES

Ordförande

---

¹ Detta direktiv anmäldes för medlemsstaterna den 17 april 1989.

BILAGA 1

FÖRTECKNING ÖVER GÖDSELMEDEL SOM HUVUDSAKLIGEN INNEHÅLLER KALCIUM, MAGNESIUM ELLER SVAVEL SÅSOM NÄRINGSÄMNE

Nr	Typbeteckning	Uppgifter rörande tillverkningsmetoden och viktiga beståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent) Uppgifter rörande redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga data om typbeteckningen	Näringsinnehåll som skall anges, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
1	Kalciumsulfat	Naturlig eller industriellt framställd produkt, innehållande kalciumsulfat i olika grader av hydratisering	25% CaO 35% SO ₃ Kalcium och svavel uttryckt som totalt CaO + SO ₃ Malningsgrad: — minst 80% passerar genom en sikt med 2 mm maskstorlek — minst 99% passerar genom en sikt med 10 mm maskstorlek	Vanliga handelsnamn får läggas till	Svaveltrioxid totalt <i>Valfritt:</i> CaO totalt
2	Lösning av kalciumklorid	Industriellt framställd lösning av kalciumklorid	12% CaO Kalcium uttryckt som vattenlösligt CaO		Kalciumoxid <i>Valfritt:</i> För besprutning av växter
3	Rent svavel	Renad naturprodukt eller industriellt framställd produkt	98% S (245%: SO ₃) Svavel uttryckt som totalt SO ₃		Svaveltrioxid totalt
4	Kieserit	Produkt av mineraliskt ursprung, innehållande monohydratiserat magnesiumsulfat som huvudsaklig beståndsdel	24% MgO 45% SO ₃ Magnesium och svavel uttryckta som vattenlöslig magnesiumoxid och svaveltrioxid	Vanliga handelsnamn får läggas till	Vattenlöslig magnesiumoxid <i>Valfritt:</i> Vattenlöslig svaveltrioxid
5	Magnesiumsulfat	Produkt innehållande heptahydratiserat magnesiumsulfat som huvudsaklig beståndsdel	15% MgO 28% SO ₃ Magnesium och svavel uttryckta som vattenlöslig magnesiumoxid och svaveltrioxid	Vanliga handelsnamn får läggas till	Vattenlöslig magnesiumoxid <i>Valfritt:</i> Vattenlöslig svaveltrioxid
6	Lösning av magnesiumklorid	Produkt erhållen genom upplösning av industriellt framställd magnesiumklorid	13% MgO Magnesium uttryckt som magnesiumoxid Maximihalt av kalcium: 3% CaO		Magnesiumoxid

BILAGA 2

Nr	Typbeteckning	Uppgifter rörande tillverkningsmetoden och viktiga beståndsdelar	Minimihalt av näringsämnen (viktprocent) Uppgifter rörande redovisning av näringsämnen och övriga krav	Övriga data om typbeteckningen	Näringsinnehåll som skall anges, näringsämnenas former och lösligheter, övriga kriterier
1	2	3	4	5	6
7	Kieserit med kaliumsulfat	Produkt erhållen av kieserit med tillsats av kaliumsulfat	8% MgO Magnesium uttryckt som vattenlöslig MgO 6% K ₂ O Kalium uttryckt som vattenlöslig K ₂ O Totalt MgO + K ₂ O: 20% Maximal klorhalt: 3% Cl	Vanliga handelsnamn får läggas till	Vattenlöslig magnesiumoxid Vattenlöslig kaliumoxid <i>Frivillig</i> uppgift rörande klorhalten när denna är lägre än 3% Cl
8	Lösning av kalciumnitrat	Produkt erhållen genom upplösning av kalciumnitrat i vatten	8% N Kväve uttryckt som nitrat-kväve med högst 1% som ammoniumkväve	När så är lämpligt kan typbeteckningen följas av en av följande uppgifter: — för besprutning av växande gröda — för framställning av näringslösningar — för gödning i samband med konstbevattning	Total-kväve <i>Valfritt:</i> — nitrat-kväve — ammonium-kväve — kalcium vid någon av de användningsområden som anges i spalt 5

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 september 1989

om komplettering och ändring i direktiv 76/116/EEG i fråga om spårämnen bor, kobolt, koppar, järn, mangan, molybden och zink i gödselmedel

(89/530/EEG)

DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV,

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Åtgärder måste vidtas för att fram till den 31 december 1992 gradvis ha inrättat den inre marknaden. Den inre marknaden skall omfatta ett område utan inre gränser med garanterad rörelsefrihet för varor, personer, tjänster och kapital.

I rådets direktiv 76/116/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om gödselmedel⁴, senast ändrat genom direktiv 89/284/EEG⁵, fastställs regler för marknadsföring av fasta EEG gödselmedel. Det har visat sig vara nödvändigt att utöka detta direktiv till att även omfatta de sju spårämnena (bor, kobolt, koppar, järn, mangan, molybden och zink) som finns i dessa gödselmedel.

Direktiv 76/116/EEG bör framdeles gälla för lösliga gödselmedel eller vätskor som innehåller ett eller flera spårämnena som marknadsförs separat, blandningar av dessa samt vissa spårämnena i kelatform.

Direktiven om gödselmedel bör omarbetas och uppdateras löpande för att anpassas till senaste vetenskapliga och tekniska rön som berör de produkter som är förtecknade i bilagorna till direktiven. För detta syfte är det nödvändigt att utvidga arbetsområdet för den kommitté som anges i direktiv 76/116/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Flytande gödselmedel som anges i kapitel A i bilagan och som innehåller endast ett av spårämnena bor, kobolt, koppar, järn, mangan, molybden eller zink och som uppfyller kraven i kapitel A får märkas "EEG GÖDSELMEDEL".

2. Blandningar av två eller flera av de gödselmedel som anges i första stycket och innehåller minst två olika spårämnena får märkas "EEG GÖDSELMEDEL" om de uppfyller kraven i kapitel B i bilagan.

Artikel 2

EEG gödselmedel som uppfyller bestämmelserna i artikel 1 skall vara förpackade.

¹ EGT nr C 304, 29.11.1988, s. 8.

² EGT nr C 47, 20.2.1989, s 75 och beslut av 15.9.1989 (ännu ej publicerad i den officiella tidningen)

³ EGT nr C 102, 24.4.1989, s. 9.

⁴ EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 21.

⁵ EGT nr L 111, 22.4.1989, s. 34.

Artikel 3

1. Halten av ett eller flera av spårämnen bor, kobolt, koppar, järn, mangan, molybden eller zink i de EEG gödselmedel som förtecknas i bilaga 1 till direktiv 76/116/EEG skall anges om följande två villkor är uppfyllda:

- a) Spårämnen har tillsatts eller förekommer i minst de minimimängder som anges i kapitlen C och D i bilagan till detta direktiv.
- b) EEG gödselmedel uppfyller även i fortsättningen kraven i bilaga 1 till direktiv 76/116/EEG.

2. Om spårämnen är normala beståndsdelar i de råmaterial som är avsedda att till gödselmedlet tillföra både huvudnäringsämnen och sekundära växtnäringsämnen får spårämnen uppges under förutsättning att de förekommer i minst de minimimängder som anges i kapitel C och D i bilagan till detta direktiv.

Artikel 4

Den obligatoriska märkning som är avsedd att identifiera de gödselmedel som omfattas av detta direktiv skall utföras på följande sätt:

- a) "EEG GÖDSELMEDEL" med versaler.
- b) Beteckning som anger typen av gödselmedel:
  - antingen enligt kapitel A i bilagan,
  - eller med typbeteckningen "Blandning av spårämnen" följt av namnen på de spårämnen som förekommer eller deras kemiska symboler,
  - eller enligt bilaga 1 till direktiv 76/116/EEG genom att utöka typbeteckningen med antingen: "med spårämnen" eller "med" följt av namnet eller namnen på de spårämnen som förekommer eller deras kemiska symboler.

Enbart de siffror som anger halten av huvudnäringsämnen eller sekundära växtnäringsämnen som omfattas av direktiv 76/116/EEG skall anges efter typbeteckningen.

Om flera spårämnen förekommer skall de förtecknas i alfabetisk ordning baserat på deras kemiska symboler: B, Co, Cu, Fe, Mn, Mo, Zn.

- c) Den garanterade halten av varje näringsämne och den garanterade halten uttryckt som former och/eller lösligheter om dessa anges i bilagorna till direktiv 76/116/EEG och, för varje förekommande spårämne, enligt kraven i artikel 6.
- d) Om allt eller en del av spårämnet är kemiskt bundet till en organisk molekyl skall namnet på detta ämne åtföljas av en av följande bestämmingar:

— "kelaterat av ..." (namnet på kelateringsmedlet eller dess förkortning enligt kapitel E 1 i bilagan),

— "i komplexförening med ..." (namnet på ämne som ingår i komplexföreningen enligt kapitel E 2 i bilagan).

Halten av spårämnen skall uttryckas som viktprocent i heltal eller där så erfordras med en decimal för gödselmedel som innehåller endast ett spårämne (kapitel A i bilagan). Om gödselmedel innehåller flera spårämnen kan antalet decimaler för ett visst ämne anges enligt anvisningarna i kapitlen B, C och D i bilagan.

Halten av spårämnen skall uttryckas både i text och med tillämpliga kemiska symboler.

På etiketten eller följehandlingarna för de produkter som nämns i kapitel A och B i bilagan skall under de obligatoriska eller frivilliga uppgifterna följande text finnas:

"Får användas endast där klart behov föreligger. Överskrid inte lämplig dosering."

Artikel 5

Medlemsstaterna får inom sina respektive territorier kräva att det finns anvisningar om dosering och de användningsvillkor som lämpar sig för den jord och de växtodlingsförhållanden där gödselmedlet används. Sådana krav skall uppställas av den som svarar för marknadsföringen och får inte verka som ett handelshinder. Informationen måste vara klart skild från de obligatoriska uppgifterna enligt artikel 4.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall kräva att halten av spårämnen i EEG gödselmedel som släpps ut på marknaden deklarerar som grundämnen (B, Co, Cu, Fe, Mn, Mo, Zn).

Halten av spårämnen i ett gödselmedel skall anges på följande sätt:

- a) för gödselmedel som nämns i artikel 1.1: enligt kraven i kapitel A (spalt 6) i bilagan,
- b) för gödselmedel som nämns i artikel 1.2 och artikel 3 genom angivande av:
  - den totala halten uttryckt som viktprocent av gödselmedlet, och
  - den vattenlösliga andelen, uttryckt som viktprocent av gödselmedlet när lösligheten är minst hälften av den totala halten. När ett spårämne är helt vattenlösligt skall endast den vattenlösliga halten anges.

Halten av spårämnen i ett gödselmedel skall fastställas enligt de villkor som beskrivs i de analysmetoder som föreskrivs i

artikel 8 i direktiv 76/116/EEG.

Om ett spårämne är kemiskt bundet till en organisk molekyl skall halten i gödselmedlet anges omedelbart efter den vattenlösliga andelen såsom viktprocent av produkten, följt av ett av uttrycken: "kelaterad av" eller "i komplexförening med" med namnet på den organiska molekyl enlig kapitel E i bilagan. Den organiska molekylens namn kan anges med initialer.

Artikel 7

Följande avvikelser tillåts för deklarerad halt av spårämnen:

- 0,4 % i absoluta termer för en halt större än 2 %,
- en femtedel av angivet värde för en halt lägre än 2 % .

Artikel 8

Artikel 9.1 i direktiv 76/116/EEG ersätts av följande:

"Ändringar och tillägg som erfordras för anpassning av bilagorna till tekniska framsteg skall antas enligt den procedur som beskrivs i artikel 11.

Om sådana ändringar görs skall ett gödselmedel endast tas med om:

- a) det ej negativt påverkar människors eller djurs hälsa eller miljön,
- b) det tillför näringsämnen på ett effektivt sätt för den aktuella grödans behov eller enligt de tillväxtförhållanden som gäller för specifika grödor."

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall inom 18 månader från dagen för anmälan sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 september 1989.

På rådets vägnar

E. CRESSON

Ordförande

KAPITEL A

GÖDSELMEDEL INNEHÅLLANDE ENDAST ETT SPÅRÄMNE

Anmärkning 1: En kelatbildare får betecknas med sina initialer enligt beskrivningen i kapitel E

Anmärkning 2: Om produkten inte kvarlämnar något fast restmaterial efter att ha lösts upp i vatten får den beskrivas som "för upplösning"

Anmärkning 3: Om ett spårämne förekommer såsom kelat, skall det pH-område som garanterar godtagbar stabilitet för kelatet anges

Nr.	Typbeteckning	Uppgifter om tillverkningsmetoden och viktiga beståndsdelar.	Minsta halt av spårämnen (viktprocent); Data om hur näringsämnen skall uttryckas och övriga krav	Övriga data om typbeteckningen	Halt av spårämne som skall anges för lösligheter; andra kriterier
1	2	3	4	5	6
BOR					
1a	Borsyra	Produkt som erhålls genom reaktion mellan en syra och ett borat	14 % vattenlöslig B	Vanliga handelsnamn får läggas till	Vattenlöslig bor B
1b	Natriumborat	Kemiskt framställd produkt med natriumborat som väsentlig beståndsdel	10 % vattenlöslig B	Vanliga handelsnamn får läggas till	Vattenlöslig bor (B)
1c	Kalciumborat	Produkt delvis framställd av kolemanit eller pandemit med kalciumborat som väsentlig beståndsdel	7 % totalt B Partikelstorlek: minst 98 % passerar genom en sikt med maskstorlek 0,063 mm	Vanliga handelsnamn får läggas till	Bor totalt (B)
1d	Boretanolamin	Produkt framställd genom reaktion mellan borsyra och en etanolamin	8 % vattenlöslig B		Vattenlöslig bor (B)
1e	Borhaltigt gödselmedel i lösning eller suspension	Produkt framställd genom upplösning eller suspension i vatten av typerna 1a, 1b, 1d	2 % vattenlöslig B		Vattenlöslig boron (B)

1	2	3	4	5	6
KOBOLT					
2a	Koboltsalt	Kemiskt framställd produkt med mineralsalt av kobolt som väsentlig beståndsdel	19 % vattenlöslig Co	Beteckningen skall innehålla namnet på den oorganiska anjonen	Vattenlöslig kobolt (Co)
2b	Koboltkelat	Produkt framställd genom kemisk kombinerings mellan kobolt och ett kelatbildare	2 % vattenlöslig Co, varav minst 8/10 har kelaterats	Typ av kelatbildare	Vattenlöslig kobolt (Co) Kelaterad kobolt (Co)
2c	Flytande gödselmedel innehållande kobolt	Produkt som framställts genom upplösning av typerna 2a och/eller 2b i vatten	2 % vattenlöslig Co	Beteckningen skall innehålla namnet på den oorganiska anjonen och/eller typen av kelatbildare	Vattenlöslig kobolt (Co) Kelaterad kobolt (Co)
KOPPAR					
3a	Kopparsalt	Kemiskt framställd produkt med oorganisk salt av koppar som väsentlig beståndsdel	20 % vattenlöslig Cu	Beteckningen skall innehålla namnet på anjonen	Vattenlöslig koppar (Cu)
3b	Kopparoxid	Kemiskt framställd produkt med kopparoxid som väsentlig beståndsdel	70 % total Cu Partikelstorlek: minst 98 % passerar genom en sikt med maskstorlek 0,063 mm		Koppar totalt (Cu)
3c	Kopparhydroxid	Kemiskt framställd produkt med kopparhydroxid som väsentlig beståndsdel	45 % total Cu Partikelstorlek: minst 98 % passerar genom en sil med maskstorlek 0,063 mm		Koppar totalt (Cu)
3d	Kopparkelat	Produkt framställd genom kemisk kombinerings av koppar med ett kelatbildare	9 % vattenlöslig Cu, av vilken minst 8/10 har kelaterats	Typ av kelatbildare	Vattenlöslig koppar (Cu) Kelaterad koppar (Cu)
3e	Kopparbaserat gödselmedel	Produkt framställd genom blandning av typerna 3a, 3b, 3c eller 3d och om så behövs ett fyllnadsmedel utan vare sig näringsvärde /TEXT SAKNAS UPPENBARLIGEN I ORIGINALLET/	5 % totalt Cu Partikelstorlek: minst 98 % passerar genom en sikt med maskstorlek 0,063 mm	Typ av kelatbildare	Total koppar (Cu) Vattenlöslig koppar (Cu) om detta utgör minst en fjärdedel av all koppar. Kelaterad koppar (Cu)
3f	Gödselmedelslösning innehållande koppar	Produkt framställd genom upplösning av typerna 3a och/eller 3d i vatten	3 % vattenlöslig Cu	Typ av kelatbildare	Vattenlöslig koppar (Cu), av vilken en del utgör kelaterad koppar (Cu)

1	2	3	4	5	6
JÄRN					
4a	Järnsalt	Kemiskt framställd produkt med järnsalt (Fe II) som väsentlig beståndsdel	12 % vattenlösligt Fe	Beteckningen måste innehålla namnet på anjonen	Vattenlösligt järn (Fe)
4b	Järnkelat	Produkt framställd genom kemisk kombination av järn med ett kelatbildare	5 % vattenlösligt Fe, varav minst 8/10 kelaterats	Typ av kelatbildare	Vattenlösligt järn (Fe) Kelaterat järn (Fe)
4c	Gödselmedelslösning innehållande järn	Produkt framställd genom upplösning av typerna 4a och/eller 4b i vatten	2 % vattenlösligt Fe	Typ av kelatbildare	Vattenlösligt järn (Fe) Kelaterat järn (Fe)
MANGAN					
5a	Mangansalt	Kemiskt framställd produkt med oorganiskt salt av mangan (II) som väsentlig beståndsdel	17 % vattenlösligt Mn	Beteckningen skall innehålla namnet på anjonen	Vattenlösligt mangan (Mn)
5b	Mangankelat	Produkt framställd genom kemiskt kombinerad av mangan med ett kelateringsmedel	5 % vattenlösligt Mn, varav minst 8/10 kelaterats	Typ av kelatbildare	Vattenlösligt mangan (Mn) Kelaterat mangan (Mn)
5c	Manganoxid	Kemiskt framställd produkt med manganoxider som väsentliga beståndsdelar	40 % totalt Mn Partikelstorlek: minst 80% passerar genom en sikt med maskstorlek 0,063 mm		Mangan totalt (Mn)
5d	Manganbaserat gödselmedel	Produkt framställd genom blandning av typerna 5a och 5c	17 % totalt Mn		Mangan totalt (Mn) Vattenlöslig mangan (Mn) om detta utgör minst en fjärdedel av allt mangan
5e	Manganbaserad gödselmedelslösning	Produkt framställd genom upplösning av typerna 5a och/eller 5b i vatten	3 % vattenlösligt Mn	Typ av kelatbildare	Vattenlöslig mangan (Mn) Kelaterat mangan (Mn)
MOLYBDEN					
6a	Natriummolybdat	Kemiskt framställd produkt med natriummolybdat som väsentlig beståndsdel	35 % vattenlösligt Mo		Vattenlösligt molybden (Mo)
6b	Ammoniummolybdat	Kemiskt framställd produkt med ammoniummolybdat som väsentlig beståndsdel	50 % vattenlösligt Mo		Vattenlösligt molybden (Mo)
6c	Molybdenbaserat gödselmedel	Produkt framställd genom blandning av typerna 6a och 6b	35 % vattenlösligt Mo		Vattenlösligt molybden (Mo)
6d	Gödselmedelslösning innehållande molybden	Produkt framställd genom upplösning av typerna 6a och/eller 6b i vatten	3 % vattenlösligt Mo		Vattenlösligt molybden (Mo)

1	2	3	4	5	6
ZINK					
7a	Zinksalt	Kemiskt framställd produkt med organiskt salt av zink som väsentlig beståndsdel	15 % vattenlöslig Zn	Beteckningen skall innehålla namnet på anjonen	Vattenlöslig zink (Zn)
7b	Zinkkelat	Produkt framställd genom kemisk kombinerings av zink och ett kelatbildare	5 % vattenlöslig Zn	Typ av kelatbildare	Vattenlöslig zink (Zn) Kelaterad zink (Zn)
7c	Zinkoxid	Kemiskt framställd produkt med zinkoxid som väsentlig beståndsdel	70 % totalt Zn		Zink totalt (Zn)
7d	Zinkbaserat gödselmedel	Produkt härledd från typerna 7a och 7b	30 % totalt Zn		Zink totalt (Zn) Vattenlöslig zink (Zn) om denna utgör minst en fjärdedel av all zink (Zn)
7e	Zinkbaserad gödselmedelslösning	Produkt som erhållits genom upplösning av typerna 7a och 7b i vatten	3 % vattenlöslig Zn	Typ av kelatbildare	Vattenlöslig zink (Zn) Kelaterad zink (Zn)

MINIMIHALT AV SPÅRÄMNINGEN, VIKTPROCENT AV GÖDSELMEDEL

KAPITEL B

FASTA OCH FLYTANDE BLANDNINGAR AV SPÅRÄMNINGEN

	Där spårämnet förekommer i en form som är:	
	enbart organisk salt	kelaterad eller komplex
För ett spårämne:		
Bor (B)	0,2	0,2
Kobolt (Co)	0,02	0,02
Koppar (Cu)	0,5	0,1
Järn (Fe)	2,0	0,3
Mangan (Mn)	0,5	0,1
Molybden (Mo)	0,02	—
Zink (Zn)	0,5	0,1

Samtliga spårämnena i blandning i fast form, minimivärde: 5 % av gödselmedlets massa

Samtliga spårämnena i flytande blandning, minimivärde: 2 % av gödselmedlets massa

KAPITEL C

EEG GÖDSELMEDEL INNEHÅLLANDE HUVUD- OCH/ELLER SEKUNDÄRA VÄXTNÄRINGSÄMNINGEN MED SPÅRÄMNINGEN SOM TILLFÖRS JORDEN

	För jordbruksgrödor	För trädgårdsgrödor
Bor (B)	0,01	0,01
Kobolt (Co)	0,002	—
Koppar (Cu)	0,01	0,002
Järn (Fe)	0,5	0,02
Mangan (Mn)	0,1	0,01
Molybden (Mo)	0,001	0,001
Zink (Zn)	0,01	0,002

KAPITEL D

EEG GÖDSELMEDEL INNEHÅLLANDE HUVUD- OCH/ELLER SEKUNDÄRA VÄXTNÄRINGSÄMNINGEN MED SPÅRÄMNINGEN FÖR BESPRUTNING AV VÄXANDE GRÖDOR

Bor (B)	0,01
Kobolt (Co)	0,002
Koppar (Cu)	0,002
Järn (Fe)	0,02
Mangan (Mn)	0,01
Molybden (Mo)	0,001
Zink (Zn)	0,002

KAPITEL E

FÖRTECKNING ÖVER GODKÄNDA ORGANISKA KOMPLEXBILDARE FÖR
SPÅRÄMNINGEN

Definition av komplexa spårämnen:

Med komplexa spårämnen avses i detta direktiv kombinationer där metallen förekommer i form av:

- en kelaterad produkt
- en komplexerad produkt

Godkända produkter:

1. *Kelateringsmedel*

Natrium, kalium eller ammoniumsyra eller salter av:

Etylendiamintetraättiksyra:	EDTA	$C_{10}H_{16}O_8N_2$
Dietylentriaminpentaättiksyra:	DPTA	$C_{14}H_{23}O_{10}N_3$
Etylendiamin-di(o-hydroxyfenyl)ättiksyra:	EDDHA	$C_{18}H_{20}O_6N_2$
Hydroxy-2 etyldiamintriättiksyra:	HEDDTA	$C_{10}H_{18}O_7N_2$
Etylendiamin-di(o-hydroxy p-metylfenyl)ättiksyra:	EDDHMA	$C_{20}H_{24}O_2N_6$
Etylendiamin-di(5-carboxy-2-hydroxyfenyl)ättiksyra:	EDDCHA	$C_{20}H_{20}O_{10}N_2$

2. *Komplexbildare**

---

* Förteckning skall utarbetas.

II

*(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)***RÅDET****RÅDETS DIREKTIV**

av den 15 juli 1980

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt

(80/876/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³(3), och

med beaktande av följande:

Enligt rådets direktiv 76/116/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om gödselmedel⁴ gäller redan gemenskapsregler i fråga om beteckning, sammansättning, märkning och förpackning av de viktigaste enkla och sammansatta gödselmedlen inom gemenskapen. Direktiv 76/116/EEG behandlar framförallt ammoniumnitratgödselmedel. Det förefaller dock nödvändigt att fastställa ytterligare gemenskapsregler för dessa gödselmedel med hänsyn till deras speciella egenskaper och kravet på allmänhetens säkerhet, hälsan och arbetarskyddet.

Ammoniumnitrat är den väsentliga beståndsdel i en mängd produkter, av vilka några är avsedda att användas som gödselmedel och andra som sprängämnen. De avvikelser som förekommer mellan nationella bestämmelser för klassificering av produkter som används som gödselmedel och för andra produkter baserade på ammoniumnitrat, leder till att olika bestämmelser gäller i medlemsstaterna i fråga om marknadsföringen av ammoniumnitratgödselmedel. Dessa avvikelser kan medföra hinder mot handeln med enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt inom den Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Sådana hinder mot genomförandet av den gemensamma marknaden kan minskas eller till och med undanröjas om samma krav antas av samtliga medlemsstater, antingen som tillägg till eller i stället för deras nuvarande lagstiftning.

Vissa av de produkter som omfattas av detta direktiv kan i vissa fall användas för andra ändamål än de avsedda. Eftersom detta kan medföra risker för människor och egendom bör medlemsstaterna vidta åtgärder som hindrar sådan användning.

För detta ändamål och med hänsyn till allmänhetens säkerhet är det framför allt nödvändigt att på gemenskapsnivå fastställa de egenskaper som skiljer enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt från olika typer av ammoniumnitrat som används för tillverkning av sprängämnen.

¹ EGT nr C 16, 23.1.1976, s. 4.² EGT nr C 125, 8.6.1976, s. 43.³ EGT nr C 204, 30.8.1976, s. 10.⁴ EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 21.

Enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt bör ha vissa egenskaper som säkerställer att de är ofarliga. Dessutom vill flera medlemsstater ha rätt att prova sådana gödselmedel i fråga om detonationssäkerhet innan eller efter de marknadsförs.

Bestämning av metoder för analys och övervakning samt eventuella ändringar av eller tillägg till dessa med hänsyn till tekniska framsteg utgör åtgärder av teknisk natur. För att förenkla och påskynda proceduren bör sådana metoder antas av kommissionen.

Hänsyn till tekniska framsteg kräver att de tekniska kraven i detta direktiv antas utan dröjsmål. En procedur för detta har redan fastställts i artiklarna 10 och 11 i direktiv 76/116/EEG i syfte att anpassa direktiv om gödselmedel till tekniska framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Utan att förhindra tillämpningen av direktiv 76/116/EEG skall detta direktiv gälla enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt som släpps ut på marknaden i gemenskapens medlemsstater.

2. I detta direktiv avses med "gödselmedel" kemiskt framställda ammoniumnitratbaserade produkter avsedda som gödselmedel och innehållande mer än 28 % (vikt) kväve, och som kan innehålla oorganiska tillsatser eller inaktiva fyllnads-material, såsom malen kalksten eller dolomit, kalciumsulfat, magnesiumsulfat och kieserit.

3. Andra oorganiska tillsatser och inaktiva material än de som nämns i andra stycket får inte användas i gödselmedelsrecept om detta medför att gödselmedlets värmekänslighet eller benägenhet att detonera ökar.

Artikel 2

För att få betecknas "EEG gödselmedel" skall gödselmedlet ha de egenskaper och uppfylla de gränsvärden som anges i bilaga 1. Den person som ansvarar för marknadsföringen av gödselmedlet inom gemenskapen skall bekräfta att så är fallet genom att använda beteckningen "EEG gödselmedel".

Artikel 3

Enbart förpackade gödselmedel får göras tillgängliga för den slutliga användaren.

Internationella bestämmelser om transport av farliga ämnen

skall alljämt gälla för transport av gödselmedel.

Artikel 4

Ingen medlemsstat får med hänvisning till kraven i detta direktiv förbjuda, begränsa eller hindra marknadsföring av gödselmedel som är märkta "EEG gödselmedel" och uppfyller kraven i detta direktiv.

Artikel 5

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte utesluta åtgärder som med hänsyn till allmänhetens säkerhet förbjuder, begränsar eller hindrar marknadsföring av gödselmedel.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att gödselmedel som släpps ut på marknaden med beteckningen "EEG gödselmedel" uppfyller kraven i detta direktiv och dess bilaga 1.

Artikel 7

1. Utan hinder av de åtgärder som avses i artikel 6 har medlemsstaterna rätt att utföra ytterligare kontroller av "EEG gödselmedel". Sådana kontroller kan utföras innan gödselmedlen släpps ut på marknaden, efter marknadsföring eller samtidigt med dessa åtgärder.

2. För dessa kontroller får endast det prov som beskrivs i bilaga 2 användas.

3. "EEG gödselmedel" som uppfyller kraven i detta direktiv och, om så krävs av en medlemsstat, klarar det prov av detonationssäkerheten som beskrivs i bilaga 2 får – särskilt ifråga om lagring – inte bli föremål för lika stränga nationella bestämmelser som de som gäller produkter som inte uppfyller direktivets krav.

Artikel 8

1. Följande skall fastställas enligt den procedur som beskrivs i artikel 2 i direktiv 76/116/EEG:

- Metoden för kontroll av att kraven i punkt 1, 2 och 6 i bilaga 1 uppfylls samt för hur provet som beskrivs i bilaga 2 skall utföras.
- Antalet termiska belastningscykler som gödselmedlet skall underkastas enligt kraven i bilaga 2. Minst två sådana cykler krävs.
- Metoder för analys och provtagning.

— Högsta tillåtna halt av tungmetaller.

2. Ändringar som med hänsyn till anpassningen till tekniska framsteg är nödvändiga för metoderna för fastställande av gödselmedlens sammansättning och egenskaper samt för provet av detonationssäkerheten skall antas enligt samma procedur.

3. Tre år efter genomförandet av detta direktiv skall samma procedur användas för att besluta om kravet på termiska cykler skall bibehållas vid det prov som nämns i bilaga 1, avsnitt 1.

Artikel 9

1. Om en medlemsstat har anledning att misstänka att ett gödselmedel som uppfyller kraven i detta direktiv utgör en säkerhetsrisk eller är hälsofarligt får den tillfälligt förbjuda marknadsföring av gödselmedlet inom sitt territorium eller underkasta det speciella villkor. De övriga medlemsstaterna och kommissionen skall genast underrättas om beslutet och skälen därför.

2. Kommissionen skall inom sex veckor samråda med de berörda medlemsstaterna, samt därefter utan dröjsmål ge tillkänna sin ståndpunkt och vidta nödvändiga åtgärder.

3. Om kommissionen finner att teknisk anpassning av detta direktiv är nödvändig skall detta beslutas av kommissionen eller av rådet enligt den procedur som fastställs i artikel 8.

Den medlemsstat som företagit försiktighetsåtgärder får i så fall tillämpa dessa tills denna anpassning träder i kraft.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall besluta om och offentliggöra de bestämmelser som behövs för att följa detta direktiv senast arton månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Dessa bestämmelser skall tillämpas från den 1 januari 1984.

2. Medlemsstaterna skall se till att kommissionen in-formeras om texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 juli 1980.

På rådet vägnar

J. SANTER

Ordförande

*BILAGA 1***EGENSKAPER OCH GRÄNSVÄRDEN FÖR ENKLA, AMMONIUMNITRATGÖDSEL-
MEDEL MED HÖG KVÄVEHALT****1. Porositet, (oljebindningsförmåga)**

Sedan gödselmedlet utsatts för två termiska cykler vid en temperatur mellan 25 och 50° C får de ej kvarhålla mer än 4 viktprocent olja.

2. Brännbara beståndsdelar

Viktprocenten brännbart material, mätt som kolhalt, får ej överskrida 0,2 % för gödselmedel med en kvävehalt på minst 31,5 viktprocent och får ej överskrida 0,4 % för gödselmedel med en kvävehalt högre än 28 % men lägre än 31,5 viktprocent.

3. pH-värde

En lösning med 10 g gödselmedel i 100 ml vatten skall ha ett pH-värde på minst 4,5.

4. Analys av partikelstorlek

Högst 5 viktprocent av gödselmedlet får passera en sikt med maskstorlek 1 mm, och högst 3 viktprocent får passera genom en sikt med maskstorlek 0,5 mm.

5. Klor

Maximal klorhalt: 0,02 viktprocent.

6. Tungmetaller

Tungmetaller bör ej tillsättas avsiktligt, och eventuella spår som kan vara en följd av produktionsprocessen bör ej överskrida den gräns som kommittén fastställt.

BILAGA 2**BESKRIVNING AV DET DETONATIONSSÄKERHETSPROV SOM AVSES I
ARTIKEL 7**

Provningsen skall utföras på en representativt prov av gödselmedlet. Innan detonationssäkerheten provas skall provets hela massa utsättas för termiska cykler icke mer än 5 gånger.

Gödselmedlet skall genomgå detonationssäkerhetsprovet i ett horisontellt stålrör under följande betingelser:

Sömlöst stålrör

Rörets längd: minst 1000 mm

Nominell ytterdiameter: minst 114 mm

Nominell vägg tjocklek: minst 5 mm

Booster (initieringsförstärkarladdning): typ och vikt skall vara sådan att det detonationstryck som provet utsätts för är det högsta möjliga, så att man kan fastställa dess känslighet för överföring av detonationer.

Provningsstemperatur: 15—25° C

Witnesscylindrar av bly för registrering av detonationskraften: diameter 50 mm
höjd 100 mm

placeras med 150 mm inbördes mellanrum och bär upp röret horisontellt. Provet skall utföras två gånger. Provet anses avgörande om vid båda provningarna en eller flera av stödcylindrarna deformeras mindre än 5 %.

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 8 december 1986

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om förfaranden för kontroll av egenskaper, gränsvärden och detonationssäkerhet för enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt

(87/94/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 80/876/EEG av den 15 juli 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt¹, särskilt artikel 8 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 76/116/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om gödselmedel², särskilt artikel 9.2 i detta, och

med beaktande av följande:

I direktiv 80/876/EEG föreskrivs egenskaper, gränsvärden och ett detonationssäkerhetsprov för de berörda gödselmedlen. I artikel 8 i det direktivet föreskrivs att kontroll-, analys- och provningsmetoderna skall inrättas i enlighet med den procedur som beskrivs i artikel 11 i direktiv 76/116/EEG.

Direktiv 76/116/EEG föreskriver officiell kontroll av gödselmedel inom gemenskapen i avsikt att kontrollera att krav enligt gemenskapsbestämmelser om gödselmedels kvalitet och sammansättning uppfylls.

På grund av de särskilda egenskaperna hos enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt och de krav som därmed måste ställas med hänsyn till allmänhetens säkerhet, hälsa och arbetarskyddet har det visat sig nödvändigt att fastställa ytterligare gemenskapsregler för dessa gödselmedel.

För enkla ammoniumnitratgödselmedel skall provtagning och analys för officiell kontroll av gemenskapens gödselmedel utföras i enlighet med de metoder som beskrivs i kommissionens direktiv 75/535/EEG³, senast ändrat genom direktiv 79/138/EEG⁴.

Enligt samma procedur skall fastställas det antal termiska cykler som provet skall utsättas för innan dess detonationssäkerhet provas på det sätt som föreskrivs i bilaga 2 till direktiv 80/876/EEG. Gränsvärdet för tungmetaller skall fastställas på det sätt som föreskrivs i bilaga 1 till samma direktiv.

Den beskrivna metoden med avslutade termiska cykler anses ge godtagbar simulering av de villkor som skall beaktas vid användning enligt direktiv 80/876/EEG, men detta innebär inte nödvändigtvis att metoden kan simulera alla betingelser som kan uppstå under sjötransport i lös vikt.

Vad som föreskrivs i detta direktiv har tillstyrkts av kommittén för anpassning till tekniska framsteg av direktiven om undanröjande av tekniska hinder för handel med gödselmedel.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att metoderna för kontroll, analys och provning vid officiell övervakning av enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt enligt direktiv 80/876/EEG tillämpas i överensstämmelse med de metoder som beskrivs i bilaga 2 och 3 till detta direktiv.

¹ EGT nr L 250, 23.9.1980, s. 7.

² EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 21.

³ EGT nr L 213, 22.8.1977, s. 1.

⁴ EGT nr L 39, 14.2.1979, s. 3.

2. Bilaga 1 fastställer

- tillåten halt av tungmetaller,
- antalet termiska cykler som proven skall utsättas för i samband med detonationstestningen.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1987 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 december 1986.

På kommissionens vägnar

COCKFIELD

Vice ordförande

BILAGA 1

1. **Gränsvärden för tungmetaller enligt punkt 6 i bilaga 1 till rådets direktiv 80/876/EEG.**
    - 1.1 Kopparhalten får inte vara högre än 10 mg/kg.
    - 1.2 Inga gränsvärden har angivits för andra tungmetaller.

  2. **Antalet termiska cykler enligt bilaga 2 till rådets direktiv 80/876/EEG.**

Antalet termiska cykler skall vara fem.
-

BILAGA 2**METODER FÖR KONTROLL AV ATT DE GRÄNSVÄRDEN SOM ANGES I BILAGA 1 OCH 2 TILL RÅDETS DIREKTIV 80/876/EEG EFTERLEVS****METOD 1: METODER FÖR BELASTNING MED TERMISKA CYKLER****1. Räckvidd och tillämpningsområde**

I detta dokument anges förfarandena för belastning med termiska cykler innan enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt utsätts för provning av oljebindningsförmåga och detonationssäkerhet.

2. Termiska cykler enligt bilaga 1 till rådets direktiv 80/876/EEG**2.1 Tillämpningsområde**

Detta förfarande gäller cyklisk värmebelastning innan gödselmedlets oljebindningsförmåga har fastställts.

2.2 Princip och definition

Provet uppvärms från normal temperatur till 50°C och hålls kvar vid denna temperatur i två timmar (50°-fasen). Det får svalna till en temperatur på 25°C och hålls kvar vid denna temperatur i två timmar (25°-fasen).

Dessa båda faser bildar tillsammans en termisk belastningscykel.

Sedan provet har utsatts för två sådana cykler hålls temperaturen kvar vid 20 (± 3)°C för bestämning av oljebindningsförmågan.

2.3 Apparatur

Normal laboratorieapparatur, i synnerhet

— vattenbad som med termostat hålls vid 25 (± 1) respektive 50 (± 1)°C,

— Erlenmeyerkolvar, på 150 ml.

2.4 Förfarande

Lägg varje prov på 70 (± 5) g i en Erlenmeyerkolv, som sedan försluts med propp.

Flytta varje kolv varannan timme från 50°-badet till 25°-badet och tvärtom.

Håll vattnet i varje bad vid konstant temperatur och håll det i ständig rörelse genom snabb omrörning för att säkerställa att vattennivån ligger ovanför provets nivå. Skydda proppen mot kondensation med en hätta av skumgummi.

3. Termiska belastningscykler enligt bilaga 2 till rådets direktiv 80/876/EEG**3.1 Tillämpningsområde**

Detta förfarande gäller termisk belastning före detonationssäkerhetsprovet.

3.2 Princip och definition

Provet får ligga i en vattentät låda, där det värms upp från rumstemperaturen till 50°C och hålls kvar vid denna temperatur i en timme (50°-fasen). Sedan får provet svalna tills det kommer ner till en temperatur av 25°C, där det hålls kvar i en timme (25°-fasen). Dessa båda faser på 50°C och 25°C bildar tillsammans en termisk cykel. Efter erforderligt antal cykler hålls provet kvar vid en temperatur av 20 (± 3)°C i avvaktan på detonationssäkerhetsprovet.

3.3 Apparatur

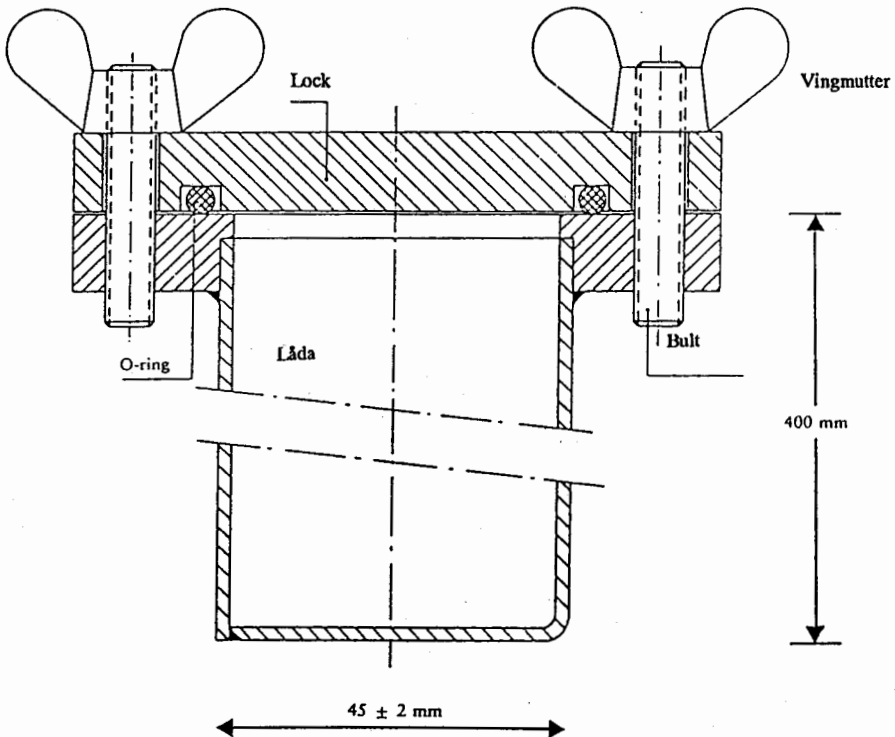
— Ett termostaterat vattenbad vars temperatur kan regleras i intervallet 20 – 51°C med en minsta uppvärmnings- och svalningshastighet på 10°C/timme, eller två vattenbad, varav det ena hålls vid temperaturen 20°C och det andra vid 51°C.

Vattnet i baden skall ständigt röras om, och baden skall ha så stor volym att ordentlig vattencirkulation är möjlig.

- En helt vattentät låda av rostfritt stål, försedd med centralt monterat temperaturgivare. Lådans ytterbredd skall vara 45 ± 2 mm och vägg tjockleken 1,5 mm (se fig. 1). Lådans höjd och längd kan väljas med hänsyn till vattenbadets dimensioner, t.ex. längd 600 mm, höjd 400 mm.

3.4 Förfarande

Placera i lådan så mycket gödselmedel som erfordras för en enstaka detonation och stäng locket. Placera lådan i vattenbadet. Värm vattnet till 51°C och mät temperaturen i mitten av provet. Kyl vattnet en timme efter temperaturen i mitten nådde 50°C . En timme efter att temperaturen i mitten kommit ner till 25°C skall uppvärmningen för nästa cykel påbörjas.

Figur 1

METOD 2: BESTÄMNING AV OLJEBINDNINGSFÖRMÅGA

1. Räckvidd och tillämpningsområde

I detta dokument anges förfarandet för bestämning av oljebindningsförmågan i enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt.

Metoden gäller för både prillade och granulerade gödselmedel som inte innehåller oljelösliga ämnen.

2. Definition

Gödselmedlets oljebindningsförmåga: Den mängd olja som hålls kvar av gödselmedlet, fastställt under angivna driftsvillkor och uttryckt som procent av massan.

3. Princip

Provet dränks fullständigt i gasolja under angiven period, varefter överskottsolja får rinna av under angivna betingelser. Mätning av provets massökning.

4. Reagens

Gasolja
Viskositet max.: 5 mPas vid 40°C
Densitet: 0,8 till 0,85 g/ml vid 20°C
Svavelhalt: $\leq 1,0$ % (m/m)
Aska: $\leq 0,1$ % (m/m)

5. Apparatur

Vanlig laboratorieapparatur samt:

5.1 Våg som kan väga med en noggrannhet på 0,01 g.

5.2 Flera bägare på 500 ml.

5.3 Tratt av plastmaterial, helst med en cylindrisk vägg upptill, diameter ca 200 mm.

5.4 Provsikt, maskvidd 0,5 mm, som passar till tratten 5.3.

Anmärkning: Trattens och siktens storlek skall vara sådan att endast ett fåtal korn kan ligga ovanpå varandra, så att oljan lätt kan rinna av.

5.5 Filterpapper, snabbfiltrerande, kräppat, mjukt, vikt 150g/m².

5.6 Läskpapper (laboratorie kvalitet)

6. Förfarande

6.0 Två bestämningar utförs i snabb följd på olika delar av samma prov.

6.1 Avlägsna partiklar mindre än 0,5 mm med hjälp av sikten (5.4). Väg upp ca 50 g av provet (noggrannhet 0,01 g) och placera det i bägaren (5.2). Tillsätt så mycket gasolja (6.4) att kornen täcks helt och rör om omsorgsfullt för att säkerställa att kornens ytor blir helt fuktade. Täck över bägaren med ett urglas och låt stå i en timme vid 25 (± 2)°C.

6.2 Filtrera bägarens hela innehåll genom tratten (5.3) med sikten isatt (5.4). Låt den andel som hålls kvar av sikten bli kvar där i en timme, så att större delen av den överflödiga oljan får rinna av.

6.3 Lägg två ark filterpapper (5.5) (ca. 500 x 500 mm) ovanpå varandra på ett jämnt underlag, vik båda filterpapperens fyra kanter uppåt på en bredd på ca 40 mm så att kornen inte kan rulla undan. Placera två skikt läskpapper (5.6) i mitten av filterpapperena. Håll innehållet i sikten (5.4) över läskpapperen och sprid ut kornen jämnt med en mjuk pensel. Lyft ena sidan av läskpapperen efter två minuter, så att kornen överförs till filterpapperen därunder och sprid ut dem jämnt på dessa med penseln. Lägg på ytterligare ett ark filterpapper på samma sätt med kanterna uppåtvikta ovanpå provet och rulla kornen mellan filterpapperen med cirkelrörelser under lätt tryck. Gör ett kort uppehåll efter åtta cirkelrörelser och lyft därvid motsatta kanter av filterpapperen, varvid de korn som rullat ut mot kanterna skall föras tillbaka till mitten. Gör detta på följande sätt: Gör fyra fullständiga cirkelrörelser, först medurs, sedan moturs. Rulla sedan tillbaka kornen till mitten enligt beskrivningen ovan. Denna procedur skall utföras tre gånger (24 cirkelrörelser, kanterna lyfts två gånger). Sätt försiktigt in ett nytt ark filterpapper mellan det nedre arket och det övre, och låt kornen rulla över på det nya arket genom att lyfta kanterna på det övre arket. Täck över kornen med det nya arket filterpapper och upprepa samma procedur som beskrivs ovan. Ta sedan omedelbart ut kornen i en tarerad skål och väg om dem med en noggrannhet på 0,01 g för att fastställa vikten av den gasolja som blivit kvar i kornen.

6.4 Ny rullning och omvägning

Om mängden kvarhållen gasolja i provet visar sig vara större än 2,00 g, placera provet på en ny uppsättning filterpapper. Upprepa rullningen och lyft hörnen enligt avsnitt 6.3 (två gånger åtta cirkelrörelser, en lyftning). Väg sedan om provet.

7. Redovisning av resultaten**7.1 Beräkningsmetod och formel**

För varje bestämning (6.0), uttryckt i procent av det siktade provets massa, erhålls oljebildningen genom ekvationen:

$$\text{Oljebindning} = \frac{m_2 - m_1}{m_1} \times 100$$

där

m_1 = den siktade provandelens massa i gram (6.1) och

m_2 = massan i provandelen enligt avsnitt 6.3 resp. 6.4 som resultat av den sista vägningen, i gram

Ta medelvärdet av de två separata bestämningarna som resultat.

METOD 3: BESTÄMNING AV BRÄNNBARA BESTÅNDSDELAR**1. Räckvidd och tillämpningsområde**

I detta dokument anges förfarandet för bestämning av det brännbara innehållet i enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt.

2. Princip

Koldioxid som alstras av organiska fyllnadsmaterial avlägsnas i förväg genom syrabehandling. De organiska föreningarna oxideras med en blandning av kromsyra och svavelsyra. Den koldioxid som bildas absorberas i en bariumhydroxidlösning. Utfällningen löses upp i saltsyra och mäts genom återtitrering med natriumhydroxidlösning.

3. Reagens

3.1 Kromtrioxid Cr_2O_3 av analyskvalitet.

3.2 Svavelsyra med densitet vid $20^\circ\text{C} = 1,83 \text{ g/ml}$, 60 volymprocent.

Häll 360 ml vatten i en enliters bägare och tillsätt försiktigt 640 ml svavelsyra.

3.3 Silverniträt: lösning 0,1 M.

3.4 Bariumhydroxid:

Väg upp 15 g bariumhydroxid ($\text{Ba}(\text{OH})_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}$) och lös upp den helt i varmt vatten. Låt svalna och överför till en enliterskolv. Fyll på vatten till märket och blanda. Filtrera genom veckat filterpapper.

3.5 Saltsyra: standardlösning 0,1 M.

3.6 Natriumhydroxid: standardlösning 0,1 M.

3.7 Bromofenolblått: lösning på 0,4 g per liter vatten.

3.8 Fenolftalein: lösning på 2 g per liter etanol (60 % volym).

3.9 Natronkalk: partikelstorlek mellan 1,0 och 1,5 mm.

3.10 Demineraliserat vatten, kokt för eliminering av koldioxid.

4. Apparatur

4.1 Vanlig laboratorieutrustning, i synnerhet

- glasfilterdegel kapacitet 15 ml, plattans diameter 20 mm, totalhöjd 50 mm, porositet 4 (pordiameter mellan 5 och 15 μm),
- 600-ml bägare.

4.2 Kvävgas under tryck.

4.3 Apparatur bestående av följande delar och om möjligt monterad med kulslipningar (se fig. 2).

- 4.3.1 Absorptionsrör A ca 200 mm långt och 30 mm i diameter, fyllt med natronkalk (3.9) som hålls på plats av glasfiberproppar.
- 4.3.2 Reaktionskolv B, kapacitet 500 ml, med sidoarm och rund botten.
- 4.3.3 Fraktionskolonn typ Vigreux, ca 150 mm lång (C').
- 4.3.4 Kylare med dubbla kondensytor C, 200 mm lång.
- 4.3.5 Drechselflaska D, som fungerar som uppfångare av överskottssyra som eventuellt destilleras över.
- 4.3.6 Isbad E för kylning av Drechselflaskan.
- 4.3.7 Två absorptionskärl F₁ och F₂, diameter 32 till 35 mm, vars gasspridare består av en 10 mm tjock platta av sintrat glas med låg porositet.
- 4.3.8 Suggump och sugregulator G bestående av ett T-rör vars fria arm är ansluten till ett tunt kapillärrör med en kort gummislang med skruvklämma.

VARNING:

Användning av kokande kromsyrelösning i en apparat med undertryck medför risker och kräver lämpliga försiktighetsåtgärder.

5. Förfarande

5.1 *Prov för analys*

Väg upp ca 10 g ammoniumnitrat med en noggrannhet på 0,001 g.

5.2 Borttagande av karbonater

Placera provet i reaktionskolven B. Tillsätt 100 ml H₂SO₄ (3.2). Kornen löses upp på ungefär 10 minuter vid rumstemperatur. Montera apparaten enligt figuren: Anslut en ände av absorptionsröret (A) till kvävetillförseln (4.2) via ett returblockerat flöde innehållande 5 till 6 mm kvicksilver och låt den andra änden av röret sticka in i reaktionskärlet. Installera Vigreux-kolonnen (C') och kylaren (C) med tillförsel av kylvatten. Justera kvävgasen till ett lagom flöde genom lösningen, koka upp lösningen och försätt kokningen i två minuter. Efter denna tid bör ingen ytterligare skumbildning förekomma. Om bubblor som kan upptäckas bildas skall uppvärmningen fortsätta i 30 minuter. Låt lösningen svalna i minst 20 minuter med bibehållet kvävgasflöde.

Montera resten av apparaturen enligt anvisningarna i diagrammet genom att ansluta kondensröret till Drechselflaskan (D) och flaskan till absorptionskärnen F₁ och F₂. Kvävgasen måste fortsätta strömma genom lösningen under detta arbete. Tillsätt snabbt 50 ml bariumphydroxidlösning (3.4) i vart och ett av absorptionskärlen (F₁ och F₂).

Låt kvävgasen bubbla igenom i ungefär 10 minuter. Lösningen måste förbli klar i absorptionskärlen. Om detta inte händer skall karbonatutdrivningen justeras.

5.3 *Oxidation och absorption*

Drag ut röret med kvävetillförsel och tillsätt snabbt 20 g kromtrioxid (3.1) och 6 ml silvernitratlösning (3.3) via reaktionskärlets (B) sidoarm. Anslut apparaten till pumpen och justera kväveflödet, så att det uppstår ett jämnt flöde gasbubblor genom absorptionskärnen F₁ och F₂ med gasspridare av sintrat glas.

Värm upp reaktionskolven (B) tills vätskan kokar och håll den kokande i en och en halv timme¹. Eventuellt måste sugregleringsventilen (G) justeras för att styra kväveflödet, eftersom det bariumkarbonat som fällt ut under provet kan blockera plattorna av sintrat glas. Resultatet är godtagbart om bariumhydroxidlösningen i absorptionskärlet F₂ förblir klar. I annat fall måste provet upprepas. Stoppa uppvärmningen och ta isär apparaturen. Tvätta vart och ett av kärlen både invändigt och utvändigt för att få bort bariumhydroxiden och samla upp sköljvattnet i resp. absorptionskärl. Placera gasspridarna den ena efter den andra, i en bägare på 600 ml, som sedan kommer att användas för bestämningen.

Filtera snabbt innehållet i absorptionskärlet F₂ under vakuum och därefter absorptionskärlet F₁ med hjälp av glasfilterdegeln. Samla upp fällningen genom att skölja absorptionskärlet med vatten (3.10) och tvätta degeln med 50 ml av samma vatten. Placera degeln i 600-ml-bägaren och tillsätt ungefär 100 ml vatten. Tillsätt 50 ml kokt vatten i vart och ett av absorptionskärlet och släpp kvävgasen genom spridarna i fem minuter. För ihop vattnet med det från bägaren. Upprepa detta en gång för att säkerställa att spridarna blir ordentligt sköljda.

5.4 Mätning av karbonat från organiskt material

Tillsätt fem droppar fenoltalein (3.8) till bägarens innehåll. Lösningen färgas röd. Titra med saltsyra (3.5) tills det nätt och jämt blir en skär nyans. Rör lösningen omsorgsfullt i degeln för att kontrollera att den skära färgen inte kommer tillbaka. Tillsätt fem droppar bromfenolblått och titra med saltsyra tills lösningen gulfärgas. Tillsätt ytterligare 10 ml saltsyra.

Värm upp lösningen till kokpunkten och fortsätt koka högst en minut. Kontrollera omsorgsfullt att ingen fällning blir kvar i vätskan. Låt svalna och återtitra med natriumhydroxidlösningen (3.6).

6. Blindtest

Utför ett blindtest med samma förfarande och samma mängder av alla reagenser.

7. Redovisning av resultaten

Halten av brännbara beståndsdelar (C) uttryckt som kol i procent av provets massa erhålls med formeln:

$$C \% = 0,06 \times \frac{V_1 - V_2}{E}$$

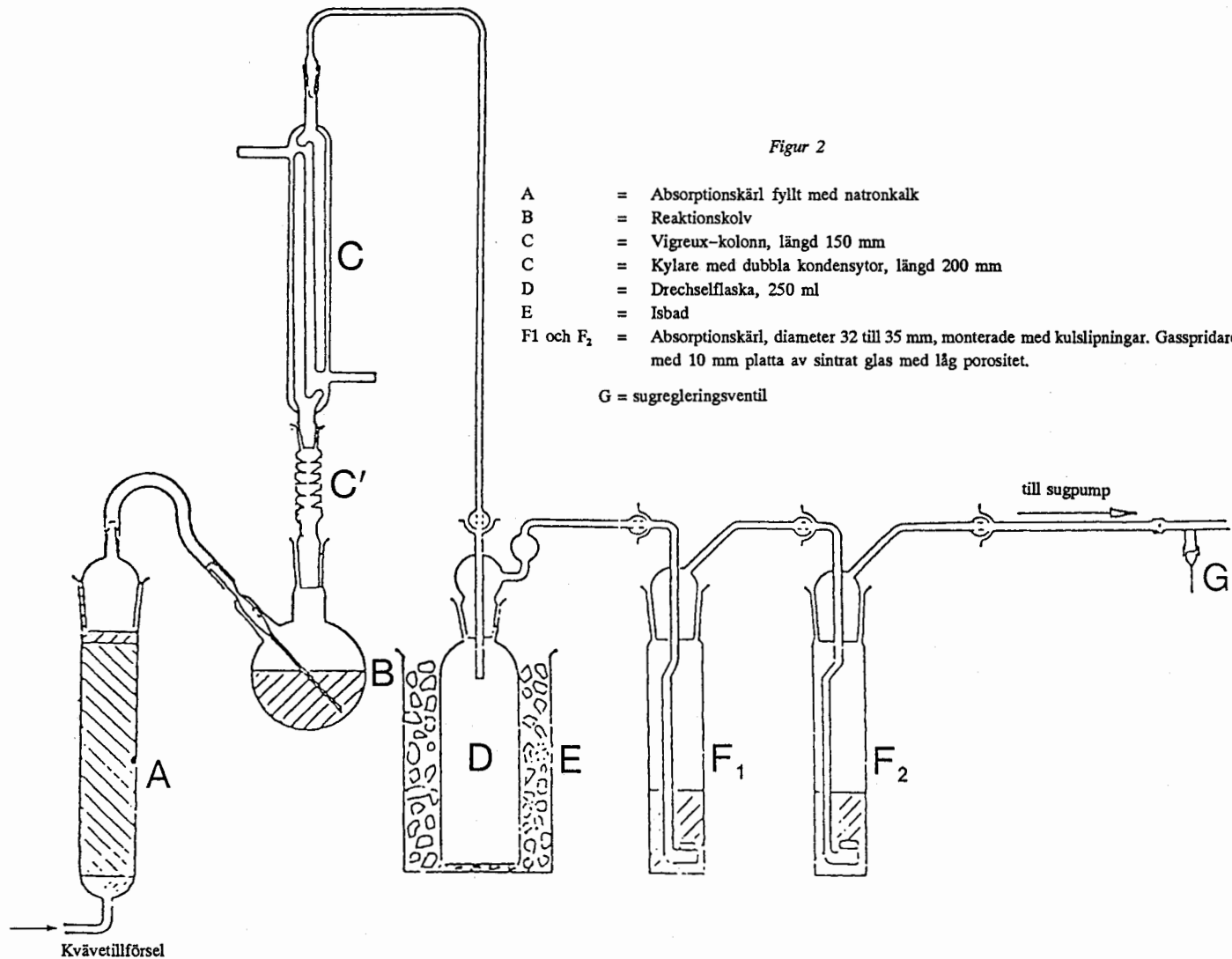
där

E = testandelens massa i gram,

V₁ = den totala mängden saltsyra på 0,1 M i ml tillsatt efter att fenoltaleinet har ändrat färg och

V₂ = mängden natriumhydroxidlösning på 0,1 M i ml som används för återtitreringen

¹ En reaktionstid på en och en halv timme räcker för de flesta organiska ämnen i närvaro av silvernitratt som katalysator.

Figur 2

- A = Absorptionskärl fyllt med natronkalk
- B = Reaktionskolv
- C = Vigreux-kolonn, längd 150 mm
- C' = Kylare med dubbla kondensator, längd 200 mm
- D = Drehselkolv, 250 ml
- E = Isbad
- F₁ och F₂ = Absorptionskärl, diameter 32 till 35 mm, monterade med kulsilpningar. Gasspridare med 10 mm platta av sintrat glas med låg porositet.
- G = sugregleringsventil

METOD 4: BESTÄMNING AV pH-VÄRDET

1. **Räckvidd och tillämpningsområde**

I detta dokument anges förfarandet för mätning av pH-värdet i en lösning av enkelt ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt.

2. **Princip**

Mätning av pH-värdet i en ammoniumnitratlösning med pH-mätare.

3. **Reagens**

Destillerat eller demineraliserat vatten, fritt från koldioxid.

3.1 *Buffertlösning med pH-värdet 6,88 vid 20°C*

Lös $3,40 \pm 0,01$ g kaliumdivätefosfat (KH_2PO_4) i ca 400 ml vatten. Lös sedan $3,55 \pm 0,01$ g dinatriumvätefosfat (Na_2HPO_4) i ca 500 ml vatten. Överför de båda lösningarna utan förlust till en mätkolv på 1000 ml. Fyll på vatten till märket och blanda. Förvara lösningen i ett lufttätt kärl.

3.2 *Buffertlösning med pH-värdet 4,00 vid 20°C*

Lös upp $10,21 \pm 0,01$ g kaliumväteftalat ($\text{KHC}_8\text{O}_4\text{H}_4$) i vatten. Överför utan förlust till en mätkolv på 1000 ml. Fyll på vatten till märket och blanda.

Förvara lösningen lufttätt.

3.3 Kommersiellt tillgängliga standardlösningar för pH-värden får användas.

4. **Apparatur**

pH-mätare försedd med glas- och kalomelektroder eller motsvarande, känslighet 0,05 pH-enheter.

5. **Förfarande**5.1 *Kalibrering av pH-mätaren*

Kalibrera pH-mätaren (4) vid temperaturen $20 (\pm 1)^\circ\text{C}$ med buffertlösningarna (3.1), (3.2) eller (3.3). Släpp fram ett svagt kväveflöde till lösningens yta och bibehåll det under provet.

5.2 *Bestämning*

Häll 100,0 ml vatten på $10 \pm 0,01$ g av provet i en bägare på 250 ml. Avlägsna olösligt material genom filtrering, dekantering eller centrifugering av vätskan. Mät den klara lösningens pH-värde vid temperaturen $20 (\pm 1)^\circ\text{C}$ med samma procedur som används för kalibrering av mätaren.

6. **Redovisning av resultaten**

Uttryck resultatet i pH-värde avrundat till en decimal och ange temperaturen vid avläsningen.

METOD 5: BESTÄMNING AV PARTIKELSTORLEK

1. **Räckvidd och tillämpningsområde**

I detta dokument anges förfarandet för provsiktning av enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt.

2. Princip

Sikta provet genom en kombination av tre siktar, antingen för hand eller med skakapparat. Notera den massa som hålls kvar av varje sikt och beräkna procentandelen material som passerar igenom de angivna siktarna.

3. Apparatur

3.1 Provsiktar av trådväv, diameter 200 mm med maskstorlek 2,0, 1,0 resp. 0,5 mm av standardstorlek. Ett lock och ett mottagande kärl för de tre siktarna.

3.2 Våg med en noggrannhet på 0,1 g.

3.3 Skakapparat (om sådan finns) som skakar provet både vertikalt och horisontellt.

4. Förfarande

4.1 Dela in provet i representativa delar på ca 100 g.

4.2 Väg en av dessa delar till närmaste 0,1 g.

4.3 Placera siktkombinationen i tur och ordning: mottagningskärl, 0,5 mm, 1 mm, 2 mm och placera det vägda provet på den översta sikten. Sätt på locket över siktarna.

4.4 Skaka för hand eller med skakapparat med både vertikala och horisontella rörelser. Knacka då och då på siktarna vid manuell siktning. Fortsätt med detta i 10 minuter eller tills mindre än 0,1 g passerar genom varje sikt på en minut.

4.5 Ta av siktarna en i taget och ta hand om det material som samlats upp, borsta försiktigt från baksidan med en mjuk pensel om så erfordras.

4.6 Väg (noggrannhet 0,1 g) det kvarhållna materialet på varje sikt samt det som samlats upp under siktarna.

5. Bedömning av resultaten

5.1 Uttryck varje andels massa i procent av summan av andelarnas massor (inte av den invägda massan).

Beräkna procentandelen i det mottagande kärlet (dvs. < 0,5 mm): A %.

Beräkna procentandelen som samlats på sikten 0,5 mm: B %.

Beräkna procentandelen som passerat igenom 1,0 mm, dvs. (A + B) %.

Summan av andelarnas massor skall ligga inom 2 % av den ursprungliga massan.

5.2 Minst två separata analyser bör utföras, varvid de olika resultaten för A inte bör avvika med mer än 1,0 % absolut från varandra, och för B inte med mer än 1,5 %. Upprepa provet om så inte är fallet.

6. Redovisning av resultaten

Redovisa genomsnittet för de båda värdena för A och för A + B.

METOD 6: BESTÄMNING AV KLORHALTEN (SOM KLORIDJON)**1. Räckvidd och tillämpningsområde**

I detta dokument anges förfarandet för bestämning av klorhalten (som kloridjon) i enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt.

2. Princip

Kloridjoner upplösta i vatten bestäms genom potentiometrisk titrering med silvernitratt i sur lösning.

3. Reagens

Destillerat eller demineraliserat vatten som är fritt från kloridjoner.

3.1 Aceton

3.2 Koncentrerad salpetersyra (densitet vid 20°C = 1,40 g/ml).

3.3 Silverniträt 0,1M-standardlösning. Förvara lösningen i en brun glasflaska.

3.4 Silverniträt 0,004M-standardlösning - bered lösningen omedelbart innan den skall användas.

3.5 Kaliumklorid 0,1M-standardreferenslösning. Väg 3,7276 g kaliumklorid av analyskvalitet (noggrannhet 0,1 mg), som tidigare har torkats i en timme i en ugn vid 130°C och fått svalna till rumstemperatur i exsickator. Lös i lite vatten, överför lösningen utan förlust till en standardkolv på 500 ml, späd till märket och blanda.

3.6 Kaliumklorid 0,004M-standardreferenslösning - bered lösningen omedelbart innan den skall användas.

4. Apparatur

4.1 Potentiometer med indikatorelektrod av silver och kalomelektrod som referens, känslighet 2 mV med mätområde -500 till +500 mV.

4.2 Brygga innehållande en mättad kaliumnitratlösning, ansluten till kalomelektroden (4.1) och försedd med porösa proppar i vardera änden.

Anmärkning: Denna brygga erfordras inte om elektroder av silver och kvicksilver(I)sulfat används.

4.3 Magnetomrörare med teflonbelagd stav.

4.4 Mikrobyrett med fin spets och skalstreck på 0,01 ml.

5. Förfarande

5.1 Ställning av silvernitratlösningen

Överför 5,00 ml och 10,00 ml standardreferenslösning av kaliumklorid (3.6) till två låga bägare av lämplig storlek (t.ex. 250 ml). Utför följande titring på innehållet i varje bägare.

Tillsätt 5 ml salpetersyra (3.2), 120 ml aceton (3.1) och så mycket vatten att den totala mängden blir ungefär 150 ml. Placera magnetomrörarens (4.3) stav i bägaren och sätt igång omröring. Doppa ner silverelektroden (4.1) och bryggans (4.2) fria ände i lösningen. Anslut elektroden till potentiometern (4.1) och anteckna startpotentialens värde efter att först ha verifierat apparatens nollinställning.

Titra med mikrobyrett (4.4) efter att först ha tillsatt 4 resp. 9 ml av silvernitratlösningen motsvarande den normerade referenslösningen av kaliumklorid som används. Fortsätt att tillsätta 0,1 ml i taget för 0,004M-lösningarna och 0,05 ml för lösningarna på 0,1M. Vänta tills potentialen hunnit stabiliseras efter varje sådan tillsats.

Anteckna de tillsatta volymerna och motsvarande värden för potentialen i de första två spalterna av en tabell.

I tabellens tredje spalt antecknas de stegvisa tillskotten ($\Delta_1 E$) till potentialen E. I den fjärde spalten antecknas skillnaderna ($\Delta_2 E$) positiva eller negativa, mellan potentialtillskotten ($\Delta_1 E$). Slutet av titringen motsvarar den tillsats på 0,1 eller 0,05 ml (V_1) av silvernitratlösningen, som ger maximalvärdet på $\Delta_1 E$.

För att beräkna den exakta volymen (V_{eq}) av silvernitratlösningen motsvarande slutet av reaktionen används formeln:

$$V_{eq} = V_0 + (V_1 \times \frac{b}{B})$$

där

V_0 = silvernitratlösningens totalvolym i ml omedelbart under den volym som ger det maximala tillskottet på $\Delta_1 E$,

V1 = sista tillsatsen av silvernitratlösning (0,1 eller 0,001 ml) i ml,

- b = sista positiva värdet för Δ_2E och
 B = summan av absolutvärdena av det sista positiva värdet av Δ_2E och det första negativa värdet på Δ_2E (se exemplet i tabell 1).

5.2 *Blindtest*

Utför ett blindtest och ta hänsyn till detta vid beräkning av slutresultatet.

Resultatet V_4 av blindtestet på reagensmedlen erhålls i ml med formeln:

$$V_4 = 2V_3 - V_2$$

där

V_2 = värdet i ml av den exakta volym (V_{eq}) av silvernitratlösningen som motsvarar titreringen av 10 ml av den normerade referenslösning av kaliumklorid som används;

V_3 = värdet i ml av den exakta volym (V_{eq}) av silvernitratlösningen som motsvarar titreringen av 5 ml av den normerade referenslösning av kaliumklorid som används.

5.3 *Kontrolltest*

Blindtestet kan samtidigt fungera som kontroll på att apparaten fungerar som den skall och att testförfarandet används rätt.

5.4 *Bestämning*

Ta en del av provet i storleksordningen 10–20 g och väg det med en noggrannhet på 0,01 g. Överför kvantitativt till en 250-ml bägare. Tillsätt 20 ml vatten, 5 ml salpetersyra (3.2) och 120 ml aceton (3.1) samt så mycket vatten att det totalt blir 150 ml.

Sätt ner magnetomrörarens (4.3) stav i bägaren, placera bägaren på omröraren och sätt igång omrörning. Doppa ner silverelektroden (4.1) och bryggans (4.2) fria ände i lösningen, anslut elektroderna till potentiometern (4.1) och anteckna startpotentialens värde efter att först ha verifierat apparatens nollinställning.

Titrera med silvernitratlösningen genom tillsatser på 0,1 ml från mikrobyretten (4.4). Vänta tills potentialen hunnit stabiliseras efter varje sådant tillskott.

Fortsätt titreringen enligt beskrivningen i 5.1, med början vid fjärde stycket: "Anteckna de tillsatta volymerna och motsvarande värden för potentialen i de första två spalterna av en tabell."

6. *Redovisning av resultaten*

Redovisa resultaten av analysen som procenthalt klor i det prov som mottagits för analys.

Beräkna klorhalten (Cl) i procent med formeln:

$$Cl\% = \frac{0,03545 \times T \times (V_5 - V_4) \times 100}{m}$$

där

T är molariteten för den silvernitratlösning som använts,

V_4 är resultatet av blindtestet (5.2) i ml,

V_5 är värdet av V_{eq} motsvarande bestämningen, i ml och

m är det invägda provets massa i gram

Tabell 1

EXEMPEL

Silvernitratlösningens volym V	Potential	$\Delta_1 E$	$\Delta_2 E$
ml	mV		
4,80	176	35	
4,90	211	72	+ 37
5,00	283	23	- 49
5,10	306	13	- 10
5,20	319		

$$V_{eq} = 4,9 + 0,1 \times \frac{37}{37 + 49} = 4,943$$

METOD 7: BESTÄMNING AV KOPPAR

1. Räckvidd och tillämpningsområde

I detta dokument anges förfarandet för bestämning av kopparhalten i enkla ammonium-nitrathaltiga gödselmedel med hög kvävehalt.

2. Princip

Provet löses i utspädd saltsyra och kopparhalten bestäms med atomabsorptionsspektrofotometri.

3. Reagens

3.1 Saltsyra (densitet vid 20°C = 1,18 g/ml).

3.2 Saltsyra, lösning 6M.

3.3 Saltsyra, lösning 0,5M.

3.4 Ammoniumnitrat.

3.5 Väteperoxid, 30 %.

3.6 Kopparlösning¹ (stamlösning): Väg 1 g rent koppar med noggrannhet på 0,001 g, lös 2,5 ml 6M saltsyrelösning (3.2), tillsätt 5 ml väteperoxid (3.5) stegvis och späd med vatten så att det blir en liter. 1 ml av denna lösning innehåller 1000 µg koppar (Cu).

3.6.1 Kopparlösning (utspädd): Späd 10 ml av stamlösningen till 100 ml med vatten och späd 10 ml av den då erhållna lösningen till 100 ml med vatten, varvid 1 ml av den slutliga lösningen innehåller 10 µg koppar (Cu).

Bered denna lösning omedelbart innan den skall användas.

4. Apparatur

Atomabsorptionsspektrofotometer med kopparlampa (324,8 nm).

¹ Kommersiellt tillgänglig standardlösning av koppar får användas.

5. Förfarande

5.1 Beredning av lösningen för analys

Väg 25 g av provet med en noggrannhet på 0,01 g och placera det i en 400-ml bägare, tillsätt försiktigt 20 ml saltsyra (3.1) (en kraftig reaktion uppstår genom utveckling av koldioxid). Tillsätt mer saltsyra om så erfordras. Vänta tills skumbildningen har upphört och låt lösningen avdunsta helt och hållet i ett ångbad under omröring med en glasstav då och då. Tillsätt 15 ml 6M saltsyra (3.2) och 120 ml vatten. Rör med glasstaven, som skall stå kvar i bägaren och täck över bägaren med ett urglas. Koka lösningen varsamt tills upplösningen är fullständig och låt den svalna.

Överför lösningen kvantitativt till en 250-ml mätkolv genom att tvätta bägaren en gång med 6 ml 6M saltsyra (3.2) och 2 gånger med 5 ml kokande vatten, fyll på 0,5M saltsyra till märket (3.3) och blanda omsorgsfullt.

Filtrera genom ett kopparfritt filterpapper¹, och kasta bort de första 50 ml.

5.2 Blindlösning

Bered en blindlösning från vilken endast provet utelämnas och ta hänsyn till denna vid beräkning av slutresultaten.

5.3 Bestämning

5.3.1 Beredning av provet och blindlösningarna

Späd provlösningen (5.1) och blindlösningen (5.2) med 0,5M saltsyrelösning (3.3) till en kopparkoncentration som ligger inom spektrofotometerens optimala mätområde. Utspädning erfordras normalt inte.

5.3.2 Beredning av kalibreringslösningarna

Bered minst fem standardlösningar motsvarande spektrofotometerens optimala mätområde (0 till 5,0 mg/l Cu) genom att späda ut standardlösningen (3.6) med 0,5M saltsyrelösning (3.3). Tillsätt ammoniumnitrat (3.4) för att få en koncentration på 10 % (vikt) innan lösningen späds ut till märket.

5.4 Mätning

Ställ in spektrofotometern (4) på våglängden 324,8 nm med en oxiderande acetylenlåga. Spruta i tur och ordning in kalibreringslösningen (5.3.2), provlösningen och blindlösningen (5.3.1), varje lösning tre gånger, och tvätta instrumentet omsorgsfullt med destillerat vatten mellan varje insprutning. Rita upp kalibreringskurvan med de genomsnittliga absorbanserna för varje standardmått längs ordinatan och motsvarande kopparkoncentrationer i µg/ml längs abskissan.

Bestäm kopparhalten i det slutliga provet och blindlösningarna genom att jämföra med kalibreringskurvan.

6. Redovisning av resultaten

Beräkna kopparhalten i provet med hänsyn tagen till provets vikt, de spädnings som gjorts under analysen och blindlösningens värde. Uttryck resultatet som mg Cu/kg.

¹ Whatman 541 eller likvärdigt.

*BILAGA III***BESTÄMNING AV DETONATIONSSÄKERHET**

1. **Räckvidd och tillämpningsområde**

I detta dokument anges förfarandet för bestämning av detonationssäkerheten hos enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt.
2. **Princip**

Provet läggs in i ett stålrör och utsätts för en detonationschock från en explosiv initieringsförstärkarladdning (s.k. booster). Detonationens utbredning bestäms på grundval av sammantryckningen av de blycylindrar på vilka röret är horisontellt upplagt under provningen.
3. **Material**
  - 3.1 Sprängdeg innehållande 83 till 86° pentrit (PETN, s.k. nitropenta)
Densitet: 1500 till 1600 kg/m³
Detonationshastighet: 7300 till 7700 m/s
Vikt: 500 ± 1 gram
  - 3.2 Sju längder böjlig detonationsstubin med icke-metallisk hylsa
Påfyllningsvikt: 11 till 13 g/m
Längden på varje stubin: 400 ± 2 mm
  - 3.3 Kompakterad pellet av sekundärt sprängmedel, med urtag för sprängkapseln
Sprängämne: hexogen/vax 95/5, tetryl eller liknande sekundärt sprängämne, med eller utan grafitillsats.
Densitet: 1500 till 1600 kg/m³
Diameter: 19 till 21 mm
Höjd: 19 till 23 mm
Centralt urtag för sprängkapseln: diameter 7-7,3 mm, djup 12 mm
  - 3.4 Sömlöst rör enligt ISO 65 - 1981 - Heavy
Series, med nominella dimensioner DN 100 (4")
Ytterdiameter: 113,1 till 115,0 mm
Vägg tjocklek: 5,0 till 6,5 mm
Längd: 1005 (± 2) mm
  - 3.5 Bottenplatta
Material: stål av god svetsbar kvalitet
Mått: 160 x 160 mm
Tjocklek: 5 till 6 mm
  - 3.6 Sex blycylindrar
Diameter: 50 (± 1) mm
Höjd: 100 till 101 mm
Material: raffinerat bly, renhet minst 99,5 %
  - 3.7 Stålblock
Längd: minst 1000 m
Bredd: minst 150 mm
Höjd: minst 150 mm
Vikt: minst 300 kg om blocket inte har något fast underlag
  - 3.8 Cylinder av plast eller kartong för boostern
Vägg tjocklek: 1,5 till 2,5 mm
Diameter: 92 till 96 mm
Höjd: 64 till 67 mm

- 3.9 Sprängkapsel (elektrisk eller icke-elektrisk) med initieringskraft 8 till 10
- 3.10 Träplatta
Diameter: 92 till 96 mm. Diametern skall stämma överens med stålrörets innerdiameter (3.4).
Tjocklek: 20 mm
- 3.11 Trästav med samma dimensioner som sprängkapseln (3.9)
- 3.12 Knappnålar (maximilängd 20 mm) och häftpistol

4. Förfarande

4.1 Beredning av boosterladdning för insättning i stålroret

Det finns två olika sätt att tända sprängämnet i initieringsförstärkladdningen (boosterladdningen), beroende på vilken utrustning som finns att tillgå.

4.1.1 Sjupunkts momentantändning

Boosterladdningen bereds enligt figur 1.

4.1.1.1 Borra hål i träplattan (3.10), genom dels mittpunkten, dels sex punkter, symmetriskt fördelade runt en koncentrisk cirkel, 55 mm i diameter. Hålen skall löpa parallellt med plattans mittaxel. Deras diameter måste vara 6 till 7 mm (se avsnitt A-B i figur 1), beroende på stubinens diameter (3.2).

4.1.1.2 Skär till sju längder böjlig detonationsstubin (3.2), var och en 400 mm lång, och se därvid till att inget sprängämne går förlorat i någon av ändarna genom att skära ett skarpt snitt och sedan omedelbart försegla änden med tejp. Tryck in var och en av de sju stubinlängderna i de sju hålen i träplattan (3.10) tills ändarna sticker ut några centimeter på andra sidan av plattan. Sätt sedan i en liten knappnål (3.12) på tvären genom stubinernas hylsa 5-6 mm från vardera änden och lägg på tejp runt stubinen i en 2 cm bred remsa omedelbart intill nålen. Dra sedan ut den långa delen av varje stubinlängd, så att nålen kommer i kontakt med träplattan.

4.1.1.3 Forma sprängdegen (3.1) till en cylinder med diameter 92-96 mm, beroende på papp- eller plastcylinders diameter (3.8). Ställ denna upprätt på ett jämnt underlag och sätt in den tillformade sprängdegen. Lägg sedan träplattan¹ med de sju längderna detonationsstubin ovanpå cylindern och tryck ner den mot sprängdegen. Justera cylinderns höjd (64 till 67 mm), så att dess överkant inte sticker upp ovanför träplattans nivå. Sätt sedan fast cylindern på träplattan med häftklammer längs hela omkretsen.

4.1.1.4 Placera de lediga ändarna av de sju detonationsstubinerna kring trästavens (3.11) omkrets, så att deras ändar är i nivå med ett plan som ligger vinkelrätt mot staven. Fixera dem med tejp som ett knippe kring staven².

4.1.2 Central tändning med en kompakterad pellet.

Boosterladdningen bereds för användning enligt Fig. 2.

4.1.2.1 Beredning av en kompakterad pellet.

Vidtag nödvändiga säkerhetsåtgärder, placera 10 g sekundärt sprängämne (3.3) i en form med innerdiameter mellan 19 och 21 mm och tryck ihop den så att den får rätt form och täthet.

(Förhållandet diameter/höjd skall vara ungefär 1:1.)

Mitt i formens botten sitter ett stift, 12 mm högt och med diametern 7,0 till 7,3 mm (beroende på sprängkapselns diameter), som bildar ett cylindriskt urtag i den kompakterade pelleten för att ge plats för sprängkapseln.

4.1.2.2 Beredning av boosterladdningen

Placera sprängdegen i cylindern 3.8 med denna stående upprätt på ett jämnt underlag och tryck ned den med ett träblock så att sprängdegen får en cylindrisk form med ett urtag i mitten. Sätt in den kompakterade pelleten i detta urtag. Täck över den cylinderformade sprängdegen, som innehåller pelleten, med en träplatta försedd med ett mitthål med diametern 7,0 till 7,3 mm, avsett för sprängkapseln. Fixera träplattan och cylindern tillsammans med tejp som läggs i kors. Se till att hålet i plattan och urtaget i pelleten stämmer överens genom att sticka in trästaven.

¹ Plattans diameter måste alltid motsvara cylinderns innerdiameter.

² OBS: När de sex perifera stubinlängderna är spända efter monteringen så måste mittstubinen förbli något slak.

4.2 *Beredning av stålrör för detonationstestning*

Vid en ände av stålröret (3.4) borrar två diametralt motsatta hål, diameter 4 mm, vinkelrätt in genom rörets vägg 4 mm från kanten.

Stumsvetsa bottenplattan (3.5) till den motsatta änden av röret, så att den rätta vinkeln mellan bottenplattan och rörväggen helt fylls ut med svetsmetall runt rörets hela omkrets.

4.3 *Fyllning och laddning av stålröret*

(Se figur 1, 2 och 3.)

4.3.1 Provet, stålröret och boostern måste vara anpassade till temperaturer på $20 \pm 5^\circ\text{C}$. 16 till 18 kg av provet erfordras för de båda detonationsproven.

4.3.2 Placera röret upprätt med den fyrkantiga bottenplattan vilande mot ett fast plant underlag, helst betong. Fyll röret till ungefär en tredjedel av dess höjd med provmaterialet och släpp det 10 cm lodrätt mot golvet fem gånger för att pressa ihop kornen så tätt som möjligt i röret. Öka denna hoppresning ytterligare genom att vibrera röret med en hammare på 750 till 1000 g, som slås an mot sidoväggen efter varje nedsläppning, totalt 10 gånger.

Upprepa denna laddningsmetod med nästa omgång av provet. Till sist skall ytterligare en tillsats göras, så att laddningen fyller röret till 70 mm från öppningen sedan den pressats ihop genom att röret lyfts och släpps 10 gånger med totalt 20 hammarslag mellan nedsläppningarna.

Påfyllningshöjden måste justeras i stålröret, så att boosterladdningen (4.1.1 eller 4.1.2), som senare skall sättas i, kommer att vara i nära kontakt med provet över hela dess yta.

4.3.3 Sätt i boosterladdningen i röret så att den är i kontakt med provet, varvid träplattans översida måste vara 6 mm under rörändan. Se till att det blir nära kontakt mellan sprängämnet och provet genom att lägga till eller ta bort små mängder av provet. Som framgår av Fig. 1 och 2 bör det sättas sprintar i hålen intill den öppna änden av röret och deras ben bör vikas ned plant mot röret.

4.4 *Placering av stålröret och blycylindrarna*

4.4.1 Numrera blycylindrarnas (3.6) basytor 1 till 6. Gör sex märken med 150 mm inbördes mellanrum längs mitlinjen på ett stålblock (3.7), som ligger på ett horisontellt underlag, med det första märket minst 75 mm från kanten av blocket. Placera en blycylinder upprätt på vart och ett av dessa märken med basen av varje cylinder centrerad över märket.

4.4.2 Lägg stålröret berett enligt 4.3 horisontellt på blycylindrarna, så att rörets axel ligger parallellt med stålblockets mittlinje och den svetsade änden av röret sticker ut 50 mm från stålcyliner nr 6. För att förhindra röret från att rulla kan små träkilar sättas in mellan blycylindrarnas överdelar och rörväggen (en på vardera sidan) eller ett träkors placeras mellan röret och stålblocket.

OBS: Se till att röret är i kontakt med alla sex blycylindrarna. Om röret är lite böjt kan detta kompenseras genom att rotera det kring dess längsaxel, och om någon av blycylindrarna är för hög (100 mm) kan den försiktigt knackas ned till rätt höjd med en hammare.

4.5 *Förberedelse för detonation*

4.5.1 Sätt upp apparaturen enligt 4.4 i en bunker eller lämpligt förberedd underjordisk plats (t.ex. en gruva eller tunnel). Stålrörets temperatur skall hållas vid $20 \pm 5^\circ\text{C}$ före detonationen.

OBS: Om en sådan sprängplats inte finns att tillgå kan arbetet i nödfall utföras i en betongklädd grop, som täcks över med träbalkar. Detonationen kan medföra att stålfragment kastas ut med stor kraft, varför sprängningen bara får utföras på lämpligt avstånd från bostäder och trafikleder.

4.5.2 Om boosterladdning med sjupunktständning används, se till att stubinerna sträcks ut enligt beskrivningen i fotnoten till 4.1.1.4 och placeras så horisontellt som möjligt.

4.5.3 Ta till sist bort trästaven och sätt i stället in tändsatsen. Utlös inte sprängningen förrän riskzonen har evakuerats och all personal tagit skydd.

4.5.4 Utlös sprängningen.

4.6 Vänta tills all rök (gas och ibland giftiga nedbrytningsprodukter såsom nitroösa gaser) skingrats, samlar upp blycylindrarna och mät deras höjd med ett skjutmått.

Anteckna kompressionsgraden för var och en av blycylindrarna, uttryckt som procentandel av den ursprungliga höjden på 100 mm. Om cylindrarna deformerats på tvären, så notera högsta och lägsta värdet och beräkna genomsnittet.

- 4.7 Om nödvändigt kan en sond användas för kontinuerlig mätning av detonationshastigheten. Denna skall i så fall sättas in längs rörets axel eller dess sidovägg.
- 4.8 Utför två detonationsprovningar på varje prov.

5. **Provningsprotokoll**

Värden för följande parametrar skall anges i provningsprotokollet för vart och ett av detonationsprovningarna:

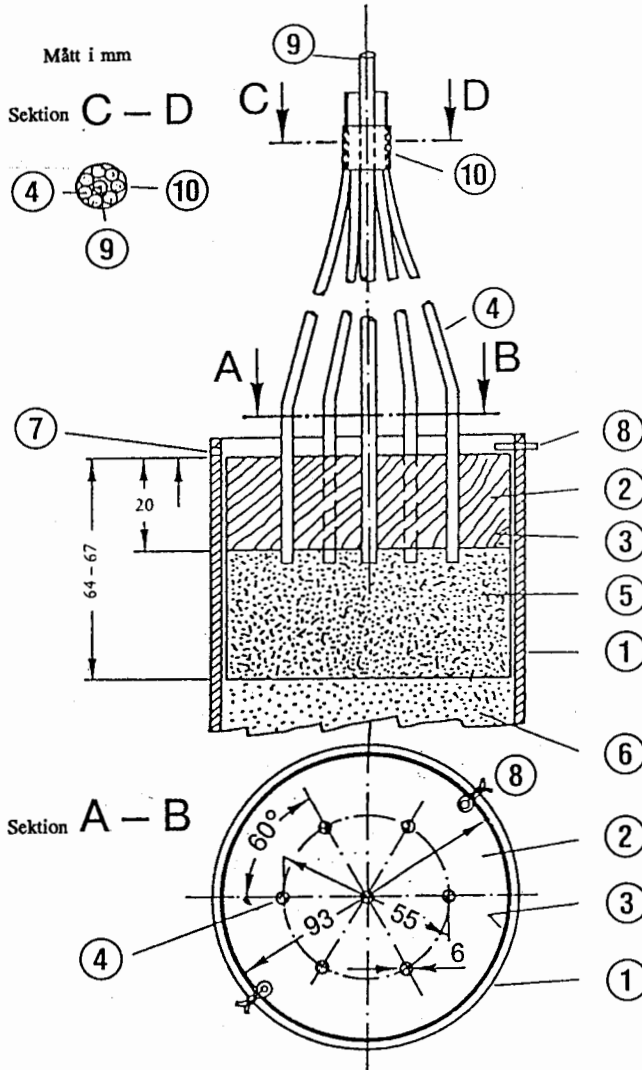
- Faktiskt uppmätta värden för rörets ytterdiameter och vägg tjocklek.
- Stålrörets Brinellhårdhet.
- Rörets och provets temperatur strax före detonationen.
- Provets skenbara täthet (kg/m^3) i stålröret.
- Varje blycylinders höjd efter detonationen, med angivande av respektive cylindernummer.
- Initieringsmetod för boosterladdningen.

5.1 *Bedömning av testresultaten*

Om åtminstone en blycylinder inte komprimerats mer än 5 % vid varje detonation, skall provningen anses avgörande och provet anses uppfylla i bilaga 2 till direktiv 80/876/EEG.

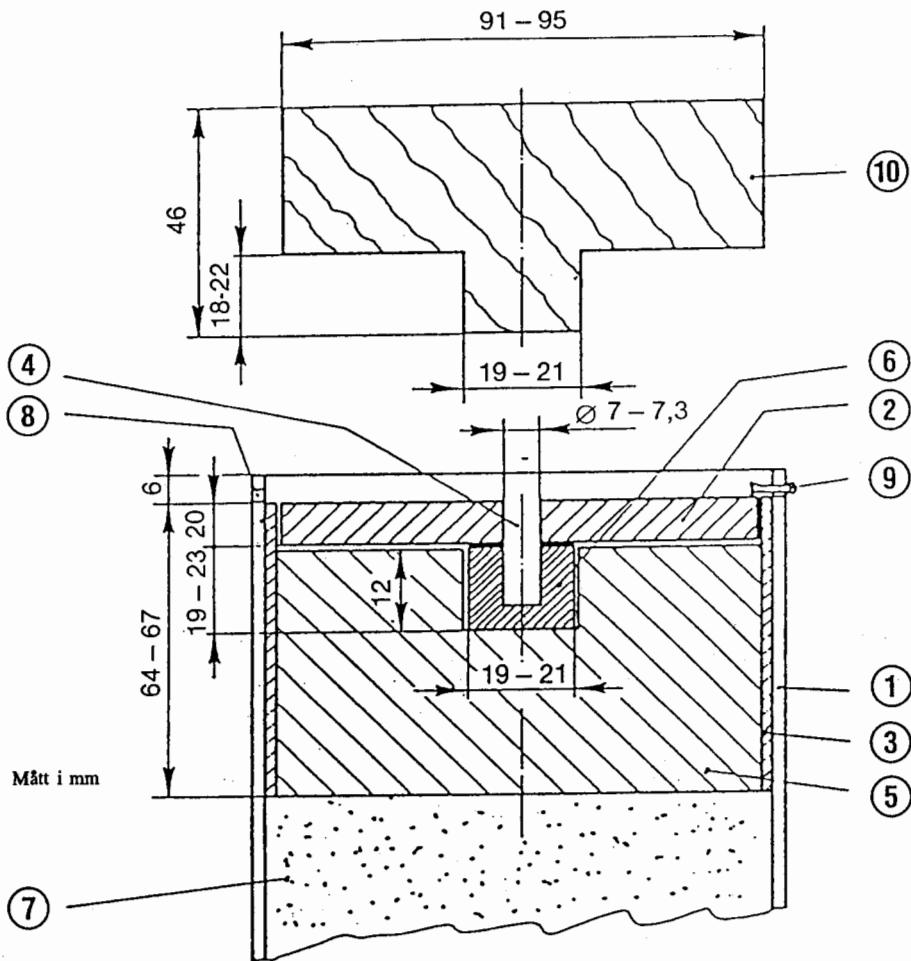
Figur 1

Boosterladdning med sjupunktständering

Figur 2

Boosterladdning med central tändning

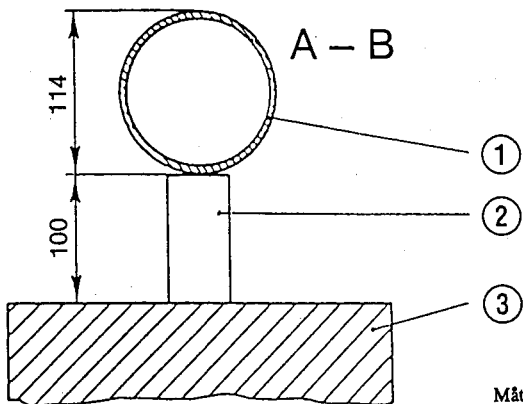
- 1 Stålrör
- 2 Träplatta
- 3 Cylinder av plast eller kartong
- 4 Trästav
- 5 Sprängdeg
- 6 Kompakterad pellet
- 7 Prov
- 8 Hål, dia. 4 mm, borrarat för sprinten 9
- 9 Sprint
- 10 Pressverktyg av trä för 5

Figur 3

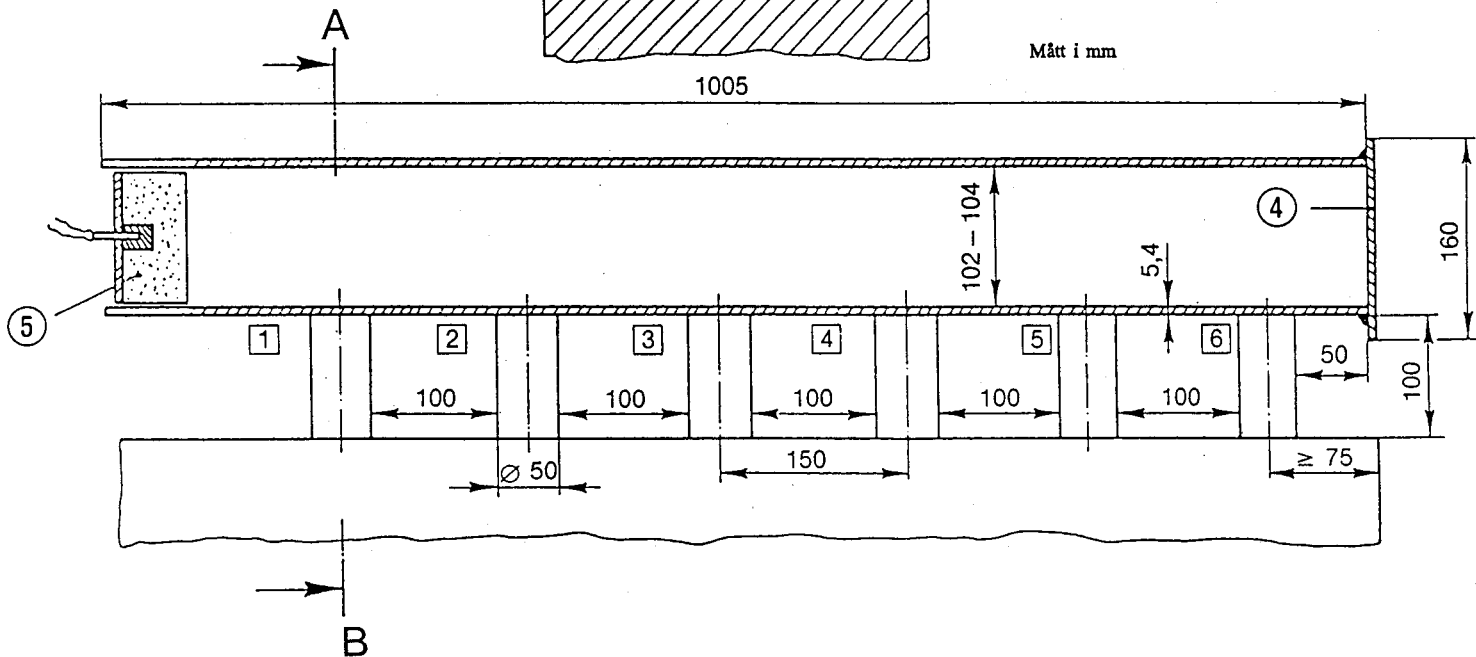
Placering av stålröret på detonationsplatsen

- 1 Stålrör
- 2 Blycylindrar
- 3 Stålblock
- 4 Bottenplatta
- 5 Boosterladdning

1 till 6 blycylindrarnas nummer

Mått i mm

II

*(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)***KOMMISSIONEN****KOMMISSIONENS DIREKTIV**

av den 22 december 1987

om ändring i direktiv 87/94/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om förfaranden för kontroll av egenskaper, gränsvärden och detonationssäkerhet för enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt

(88/126/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av den Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 80/876/EEG av den 15 juli 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om enkla ammoniumnitratgödselmedel med hög kvävehalt¹, särskilt artikel 8 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 76/116/EEG av den 18 december 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om gödselmedel², särskilt artikel 9.2 i detta, och

med beaktande av följande:

Kommissionens direktiv 87/94/EEG³ är långt och tekniskt komplicerat eftersom de olika analysmetoderna och testerna härstammar från skilda tekniska fackområden. När kommissionen hade antagit direktivet visade det sig att en språklig omarbetning och vissa tekniska ändringar måste utföras om direktivet skall kunna ges överensstämmelse på alla språk⁴.

Den språkliga omarbetningen och de tekniska ändringarna gör det nödvändigt att senarelägga ikraftträdande inom medlemsstaterna.

Vad som föreskrivs i detta direktiv har tillstyrkts av kommittén för anpassning till tekniska framsteg av direktiven om undanröjande av tekniska hinder för handel med gödselmedel.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 87/94/EEG ändras på följande sätt:

I artikel 2.1 skall "31 december 1987" ersättas med "30 november 1988".

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 30 november 1987 och de skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 december 1987.

På kommissionens vägnar

COCKFIELD

Vice ordförande

¹ EGT nr L 250, 23.9.1980, s. 7.² EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 21.³ EGT nr L 38, 7.2.1987, s. 1.⁴ EGT nr L 63, 9.3.1988, s. 16.

RÅDETS DIREKTIV

av den 7 juni 1988

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (beredningar)

(88/379/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är viktigt att vidta åtgärder i syfte att gradvis upprätta den inre marknaden under tiden fram till den 31 december 1992. Den inre marknaden skall vara ett område utan inre gränser där den fria rörligheten av varor, personer, tjänster och kapital är säkerställd.

Bestämmelser om farliga ämnen har redan införts genom rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen⁴, senast ändrat genom direktiv 79/831/EEG⁵.

Bestämmelser om vissa farliga preparat för speciella användningsområden har redan införts:

- genom rådets direktiv 73/173/EEG av den 4 juni 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (lösningsmedel)⁶, senast ändrat genom direktiv 80/781/EEG⁷.
- genom rådets direktiv 77/728/EEG av den 7 november 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning

av färger, lacker, tryckfärger, lim och liknande produkter⁸, senast ändrat genom direktiv 83/265/EEG⁹.

Trots de ovan nämnda gemenskapsbestämmelserna uppvisar medlemsstaternas föreskrifter om vissa farliga preparat, när sådana föreskrifter finns, avsevärda skillnader i fråga om klassificering med hänsyn till graden av farlighet. Sådana skillnader utgör ett inte obetydligt handelshinder och påverkar direkt den gemensamma marknadens upprättande och funktion.

Detta hinder måste därför undanröjas genom att medlemsstaternas befintliga lagstiftning på detta område tillnärmas och hänsyn tas till av gemenskapens antagna rättsregler.

Genom detta direktiv måste samtidigt säkerställas ett skydd för allmänheten, särskilt personer som kommer i kontakt med farliga preparat i arbetet eller genom hobbyverksamhet, för konsumenter, särskilt barn och synskadade, samt också för miljön.

Bestämmelser om klassificering, förpackning och märkning av preparaten måste fastställas av gemenskapen. Bestämmelser angående den information som skall finnas på en etikett, etikettens mått och användningen av olika farosymboler, standardfraser om farlighet och skyddsanvisningar måste bringas i överensstämmelse med direktiv 67/548/EEG.

En del preparat är inte nödvändigtvis farliga i den form i vilken de släpps ut på marknaden, även om de innehåller beståndsdelar som är hälsofarliga. Det finns dock undantag och i sådana fall måste en särskild märkning ske på lämpligt sätt, enligt bestämmelserna i direktiv 67/548/EEG, ändrat genom direktiv 79/831/EEG, eller i bilaga 2 till det här direktivet.

En bedömning av hälsofarligheten hos ett preparat kan, enligt artikel 3, grundas på en särskild beräkning, på en bestämning av de toxikologiska egenskaperna enligt väl definierade testmetoder eller på en kombination av dessa förfaranden. Genom artikel 7.2 i direktiv 86/609/EEG¹⁰ fastslås att experiment som kräver användning av djur inte får utföras om det finns någon annan vetenskapligt godtagbar metod, som

¹ EGT nr C 317, 10.12.1986, s. 10 och
EGT nr C 353, 30.12.1987, s. 1.

² EGT nr C 318, 30.11.1987, s. 73 och beslut av den 13 april 1988 (ännu inte publicerat i EGT).

³ EGT nr C 189, 28.7.1986, s. 1.

⁴ EGT nr 196, 16.8.1967, s. 1.

⁵ EGT nr L 259, 15.10.1979, s. 10.

⁶ EGT nr L 189, 11.7.1973, s. 7.

⁷ EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 57.

⁸ EGT nr L 303, 28.11.1977, s. 23.

⁹ EGT nr L 147, 6.6.1983, s. 11.

¹⁰ EGT nr L 358, 18.12.1986, s. 1.

är tillgänglig i praktiken och rimlig att använda. I detta direktiv utnyttjas resultat från bestämmningar av toxikologiska egenskaper endast när dessa redan är kända och inte kräver ytterligare djurförsök.

Etiketten utgör ett grundläggande hjälpmedel för användarna av preparaten, genom att den ger dem den viktiga första, kortfattade informationen. Etiketten behöver dock kompletteras med två system för mer detaljerad information, ett för yrkesmässigt bruk och ett för de organ som utsetts av medlemsstaterna att svara för spridning av information för medicinska ändamål, såväl botande som preventiva.

Trots att de uppfyller kraven i detta direktiv kan farliga preparat vara hälso- eller miljöfarliga, varför det är lämpligt att fastslå ett förfarande för att minska dessa faror.

På grundval av uppgifter som tillhandahålls av medlemsstaterna kommer kommissionen att lägga fram en rapport inom två år från det att detta direktiv har trätt i kraft. I rapporten kommer att behandlas brister och luckor, vid en jämförelse med detta direktiv, i rådets direktiv 78/631/EEG av den 26 juni 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (bekämpningsmedel)¹, senast ändrat genom direktiv 84/291/EEG². På grundval av denna rapport kommer kommissionen där så är lämpligt att lägga fram nödvändiga förslag.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är att närma lagar och andra författningar inom medlemsstaterna till varandra avseende

- klassificering,
- förpackning, och
- märkning

av preparat som är farliga för människan och miljön när de släpps ut på marknaden i medlemsstaterna.

2. Detta direktiv skall tillämpas på preparat som släpps ut på marknaden i medlemsstaterna och som

- innehåller minst ett ämne som klassificeras som farligt enligt artikel 2, och
- anses som farliga enligt artikel 3.

Detta direktiv skall också tillämpas i fråga om de preparat som anges i bilaga 2.

3. Detta direktiv skall inte tillämpas på

- a) läkemedel och veterinärmedicinska produkter enligt direktiv 65/65/EEG³, senast ändrat genom direktiv 87/21/EEG⁴,
- b) kosmetiska produkter enligt direktiv 76/768/EEG⁵, senast ändrat genom direktiv 86/199/EEG⁶,
- c) blandningar av ämnen som i form av avfall omfattas av direktiv 75/442/EEG⁷ och direktiv 78/319/EEG⁸, senast ändrat genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal,
- d) bekämpningsmedel som omfattas av direktiv 78/631/EEG, senast ändrat genom direktiv 83/291/EEG,
- e) ammunition och explosiva varor som släpps ut på marknaden och som har till ändamål att åstadkomma explosiva eller pyrotekniska effekter.

Detta direktiv skall inte heller tillämpas på

- f) livsmedel i färdigberedd form avsett för slutlig konsumtion,
- g) fodermedel i färdigberedd form avsett för slutlig konsumtion,
- h) transport av farliga ämnen på järnväg, väg eller inre vattenväg, till havs eller med flyg,
- i) preparat under transitering som är under överinseende av tullen, förutsatt att preparaten inte undergår någon behandling eller förädling.

Artikel 2

De definitioner som anges i artikel 2 i direktiv 67/548/EEG, med undantag för punkt 1 d skall gälla vid tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 3

1. Allmänna principer för klassificering och märkning av preparat skall tillämpas enligt de kriterier som anges i bilaga 6 till direktiv 67/548/EEG, om inte alternativa kriterier skall tillämpas enligt vad som framgår av det följande.

2. De uppgifter om fysikalisk-kemiska egenskaper som behövs för att klassificera preparaten skall bestämmas enligt de metoder som anges i bilaga 5 A till direktiv 67/548/EEG.

³ EGT nr 22, 9.2.1965, s. 369/65.

⁴ EGT nr L 15, 17.1.1987, s. 36.

⁵ EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 169.

⁶ EGT nr L 149, 3.6.1986, s. 38.

⁷ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 39.

⁸ EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

¹ EGT nr L 206, 29.7.1978, s. 13.

² EGT nr L 144, 30.5.1984, s. 1.

Preparat skall anses som explosiva, oxiderande, synnerligen brandfarliga, mycket brandfarliga eller brandfarliga om resultaten av de tester som utförts med ovan nämnda metoder stämmer överens med definitionerna i artikel 2 i direktiv 67/548/EEG och de särskilda utvärderingskriterierna enligt dessa metoder.

Oavsett vad som sagts i det föregående

- a) behöver en bestämning av explosiva, oxiderande, synnerligen brandfarliga, mycket brandfarliga och brandfarliga egenskaper inte ske, om inte någon av preparatets beståndsdelar har sådana egenskaper och om det inte är troligt att preparatet kommer att ha sådana egenskaper enligt de uppgifter som finns tillgängliga för tillverkaren,
- b) gäller för preparat som saluförs i form av aerosoler de kriterier för brandfarlighet som anges i punkt 1.8 och 2.2 c i bilagan till direktiv 75/324/EEG¹, senast ändrad genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

3. Ett preparats hälsofarlighet skall bestämmas genom en eller flera av följande metoder:

- a) genom den i det följande beskrivna konventionella metoden med användning av koncentrationsgränser,
- b) genom att med de metoder som anges i punkt B i bilaga 5 till direktiv 67/548/EEG fastställa sådana toxikologiska egenskaper hos preparatet som erfordras för en korrekt klassificering och märkning enligt kriterierna i bilaga 6 till det direktivet.

Varje toxikologisk egenskap hos preparatet som inte bestäms enligt den metod som anges under b skall bestämmas enligt den konventionella metoden.

Om en toxikologisk egenskap har bestämts med båda de angivna metoderna, skall resultatet från metod b användas för att klassificera preparatet, om det inte rör sig om cancerframkallande, mutagena och fosterskadande effekter.

När det vidare kan visas att

- toxikologiska effekter på människan skiljer sig från dem som indikeras av en toxikologisk bestämning eller en bestämning med konventionell metod, skall preparatet klassificeras enligt de effekter det har på människan,
- en bestämning med konventionell metod på grund av förstärkningseffekter skulle medföra en underskattning av

den toxikologiska farligheten, skall hänsyn tas till sådana effekter när preparatet klassificeras,

- en bestämning med konventionell metod på grund av antagonistiska effekter skulle medföra en överskattning av den toxikologiska farligheten, skall hänsyn tas till sådana effekter när preparatet klassificeras.

4. För preparat av känd sammansättning som klassificerats enligt metod 3 b ovan skall hälsofarligheten bedömas på nytt enligt någon av metoderna 3 a eller b när

- tillverkaren ändrar den ursprungliga koncentrationen, uttryckt i viktprocent, för en eller flera av de farliga beståndsdelarna enligt följande tabell:

Ursprunglig koncentration för beståndsdelarna	Tillåten variation i den ursprungliga koncentrationen för beståndsdelarna
$\leq 2,5$ %	± 15 %
$> 2,5 \leq 10$ %	± 10 %
$> 10 \leq 25$ %	± 6 %
$> 25 \leq 50$ %	± 5 %
$> 50 \leq 100$ %	$\pm 2,5$ %

- tillverkaren gör sådana ändringar i sammansättningen som innebär att en eller flera beståndsdelar byts ut eller tillförs, oavsett om dessa är farliga enligt definitionerna i detta direktiv.

5. Enligt artikel 3.3 a skall hälsofarligheten bedömas enligt den konventionella metod som beskrivs nedan, varvid individuella koncentrationsgränser skall användas.

Om de farliga ämnena som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG har åsatts sådana koncentrationsgränser som är nödvändiga för att nedanstående bestämningsmetod skall kunna användas, måste de koncentrationsgränserna utnyttjas.

Om de farliga ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller redovisas där utan sådana koncentrationsgränser som krävs för att nedanstående beräkningsmetod skall kunna användas, skall koncentrationsgränserna bestämmas enligt bilaga 1 till detta direktiv.

När ett preparat innehåller minst ett ämne som enligt artikel 8.2 i direktiv 67/548/EEG märks med texten "Varning – ämnet är ännu inte fullständigt testat", måste preparatets etikett vara försedd med texten "Varning – detta preparat innehåller ett ämne som ännu inte är fullständigt testat", om ämnet ingår med en koncentration som är lika med eller större än 1 procent.

¹ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 40.

Ett sådant ämne skall dock behandlas på samma sätt som övriga ämnen i preparatet när beräkningsmetoden tillämpas för bestämningen, under förutsättning att märkningen gav åtminstone en indikation på hälsofarligheten.

Med dessa förutsättningar gäller:

a) Följande preparat skall anses som mycket giftiga:

- i) på grund av sin akut dödliga verkan, preparat som innehåller ett eller flera ämnen som klassificeras eller anses som mycket giftiga i koncentrationer som var för sig överstiger:
  - antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 1 i bilaga 1 (tabell 1) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;
- ii) på grund av sin akut dödliga verkan, preparat som innehåller flera ämnen som klassificeras eller anses som mycket giftiga i koncentrationer som var för sig inte överstiger de gränsvärden som anges antingen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller i punkt 1 i bilaga 1 till detta direktiv, om summan av de kvoter som erhålls när viktprocenten för varje mycket giftigt ämne i preparatet divideras med det för ämnet fastställda gränsvärdet är lika med eller större än 1, dvs.

$$\Sigma (P_{T+}/L_{T+}) \geq 1$$

där:

- P_{T+} = viktprocenten för varje mycket giftigt ämne i preparatet,
 L_{T+} = det för varje mycket giftigt ämne fastställda gränsvärdet uttryckt i procent;

- iii) på grund av sin irreversibla men inte dödliga verkan efter en enstaka exponering, preparat som innehåller ett eller flera farliga ämnen med sådana effekter i koncentrationer som var för sig överstiger:
  - antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 2 i bilaga 1 (tabell 2) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena i fråga inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.

b) Följande preparat skall anses som giftiga:

- i) på grund av sin akut dödliga verkan, preparat som innehåller ett eller flera ämnen som klassificeras eller anses som mycket giftiga eller giftiga i koncentrationer som var för sig överstiger:
  - antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 1 i bilaga 1 (tabell 1) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;
- ii) på grund av sin akut dödliga verkan, preparat som innehåller flera ämnen som klassificeras eller anses som mycket giftiga eller giftiga i koncentrationer som var för sig inte överstiger de gränsvärden som anges antingen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller i punkt 1 i bilaga 1 (tabell 1) till detta direktiv om summan av de kvoter som erhålls när viktprocenten för varje ämne i preparatet divideras med det för ämnet fastställda giftgränsvärdet är lika med eller större än 1, dvs.

$$\Sigma (P_T/L_T + P_T/L_T) \geq 1$$

där:

- P_{T+} = viktprocenten för varje mycket giftigt ämne i preparatet,
 P_T = viktprocenten för varje giftigt ämne i preparatet,
 L_T = det för varje mycket giftigt eller giftigt ämne fastställda gränsvärdet uttryckt i procent;

- iii) på grund av sin irreversibla men inte dödliga verkan efter en enstaka exponering, preparat som innehåller ett eller flera farliga ämnen med sådana effekter i koncentrationer som var för sig överstiger:
  - antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 2 i bilaga 1 (tabell 2) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena i fråga inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.

- iv) på grund av sin långsiktiga verkan, preparat som innehåller ett eller flera farliga ämnen med sådana effekter i koncentrationer som var för sig överstiger:
- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 3 i bilaga 1 (tabell 3) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;
- c) Följande preparat skall anses som hälsoskadliga:
- i) på grund av sin akut dödliga verkan, preparat som innehåller ett eller flera farliga ämnen som klassificeras eller anses som mycket giftiga, giftiga eller hälsoskadliga i koncentrationer som var för sig överstiger:
- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 1 i bilaga 1 (tabell 1) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;
- ii) på grund av sin akut dödliga verkan, preparat som innehåller flera ämnen som klassificeras eller anses som mycket giftiga, giftiga eller hälsoskadliga i koncentrationer som var för sig inte överstiger de gränsvärden som anges antingen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller i punkt 1 i bilaga 1 (tabell 1) till detta direktiv, om summan av de kvoter som erhålls när viktprocenten för varje ämne i preparatet divideras med det för ämnet fastställda gränsvärdet för hälsoskadlighet är lika med eller större än 1, dvs.
- $$\sum (P_{T+}/L_{Xn} + P_T/L_{Xn} + P_{Xn}/L_{Xn}) \geq 1$$
- där:
- P_{T+} = viktprocenten för varje mycket giftigt ämne i preparatet,
- P_T = viktprocenten för varje giftigt ämne i preparatet,
- P_{Xn} = viktprocenten för varje hälsoskadligt ämne i preparatet,
- L_{Xn} = det för varje mycket giftigt, giftigt eller hälsoskadligt ämne fastställda gränsvärdet uttryckt i procent;
- iii) på grund av sin irreversibla men inte dödliga verkan efter en enstaka exponering, preparat som innehåller ett eller flera farliga ämnen med sådana effekter i koncentrationer som var för sig överstiger:
- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 2 i bilaga 1 (tabell 2) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena i fråga inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.
- iv) på grund av sin långsiktiga verkan, preparat som innehåller ett eller flera farliga ämnen med sådana effekter i koncentrationer som var för sig överstiger:
- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 3 i bilaga 1 (tabell 3) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;
- v) på grund av sin förmåga att orsaka sensibilisering vid inandning, preparat som innehåller minst ett farligt ämne som tillskrivs frasen R 42 och ger sådana effekter i koncentrationer som var för sig överstiger:
- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 5 i bilaga 1 (tabell 5) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;
- d) Följande preparat skall anses som starkt frätande¹:
- i) preparat som innehåller ett eller flera ämnen som klassificeras eller anses som frätande och som tillskrivs frasen R 35 i koncentrationer som var för sig överstiger:
- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
  - den koncentration som anges i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om ämnet eller

¹ Enligt detta direktiv betyder "starkt frätande ämne" att ämnet tillskrivs farosymbolen C och frasen R35.

ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;

- ii) preparat som innehåller flera ämnen som klassificeras eller anses som frätande och som tillskrivs frasen R 35 i koncentrationer som var för sig inte överstiger de gränsvärden som anges antingen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om summan av de kvoter som erhålls när viktprocenten för varje frätande ämne i preparatet divideras med det för ämnet fastställda gränsvärdet för fräteffekt är lika med eller större än 1, dvs.

$$\Sigma (P_{C,R35}/L_{C,R35}) \geq 1$$

där:

$P_{C,R35}$ = viktprocenten för varje frätande ämne i preparatet,

$L_{C,R35}$ = det för varje frätande ämne som tillskrivs frasen R 35 fastställda gränsvärdet för fräteffekt uttryckt i viktprocent.

- e) Följande preparat skall också anses som frätande:

- i) preparat som innehåller ett eller flera ämnen som klassificeras eller anses som frätande och som tillskrivs frasen R 34 i koncentrationer som var för sig överstiger:

— antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller

— den koncentration som anges i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;

- ii) preparat som innehåller flera ämnen som klassificeras eller anses som frätande och som tillskrivs frasen R 34 i koncentrationer som var för sig inte överstiger de gränsvärden som anges antingen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om summan av de kvoter som erhålls när viktprocenten för varje frätande ämne i preparatet divideras med det för ämnet fastställda gränsvärdet för fräteffekt är lika med eller större än 1, dvs.

$$\Sigma (P_{C,R35}/L_{C,R34} + P_{C,R34}/L_{C,R34}) \geq 1$$

där:

$P_{C,R35}$ = viktprocenten för varje frätande ämne som tillskrivs frasen R 35 i preparatet,

$P_{C,R34}$ = viktprocenten för varje frätande ämne som tillskrivs frasen R 34 i preparatet,

$L_{C,R34}$ = det för varje frätande ämne som tillskrivs frasen R 34 fastställda gränsvärdet för fräteffekt uttryckt i viktprocent.

- f) Följande preparat skall anses kunna orsaka allvarlig ögonskada:

- i) preparat som innehåller ett eller flera ämnen som klassificeras eller anses som irriterande och som tillskrivs frasen R 41 i koncentrationer som var för sig överstiger:

— antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller

— den koncentration som anges i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;

- ii) preparat som innehåller flera ämnen som klassificeras eller anses som frätande eller irriterande och som tillskrivs frasen R 41 i koncentrationer som var för sig inte överstiger de gränsvärden som anges antingen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om summan av de kvoter som erhålls när viktprocenten för varje ämne i preparatet divideras med det för ämnet fastställda gränsvärdet för irritation är lika med eller större än 1, dvs.

$$\Sigma (P_{Xi, R41}/L_{Xi, R41}) \geq 1$$

där:

$P_{Xi, R41}$ = viktprocenten för varje irriterande ämne som tillskrivs frasen R 41 i preparatet,

$L_{Xi, R41}$ = det för varje irriterande ämne som tillskrivs frasen R 41 fastställda gränsvärdet för irritation uttryckt i viktprocent.

- g) Följande preparat skall anses orsaka hudirritation:

- i) preparat som innehåller ett eller flera ämnen som klassificeras eller anses som frätande eller irriterande

och som tillskrivs frasen R 38 i koncentrationer som var för sig överstiger:

- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller
- den koncentration som anges i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;

- ii) preparat som innehåller flera ämnen som klassificeras eller anses som frätande eller irriterande och som tillskrivs frasen R 38 i koncentrationer som var för sig inte överstiger de gränsvärden som anges antingen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om summan av de kvoter som erhålls när viktprocenten för varje ämne i preparatet divideras med det för ämnet fastställda gränsvärdet för irritation är lika med eller större än 1, dvs.

$$\Sigma (P_{C,R35}/L_{Xi,R38} + P_{C,R34}/L_{Xi,R38} + P_{Xi,R38}/L_{Xi,R38}) \geq 1$$

där:

$P_{C,R35}$ = viktprocenten för varje frätande ämne som tillskrivs frasen R 35 i preparatet,

$P_{C,R34}$ = viktprocenten för varje frätande ämne som tillskrivs frasen R 34 i preparatet,

$P_{Xi,R38}$ = viktprocenten för varje irriterande ämne som tillskrivs frasen R 38 i preparatet,

$L_{Xi,R38}$ = det för varje frätande eller irriterande ämne som tillskrivs frasen R 38 fastställda gränsvärdet för irritation uttryckt i viktprocent.

- iii) på grund av sin förmåga att orsaka överkänslighet vid hudkontakt, preparat som innehåller minst ett farligt ämne som tillskrivs frasen R 43 och ger sådana effekter i koncentrationer som var för sig överstiger:

- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet i fråga, eller
- den koncentration som anges i punkt 5 i bilaga 1 (tabell 5) till detta direktiv, om ämnet eller

ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;

- h) Följande preparat skall anses orsaka ögonirritation:

- i) preparat som innehåller ett eller flera ämnen som klassificeras eller anses som irriterande och som tillskrivs fraserna R 41 eller R 36 i koncentrationer som var för sig överstiger:

— antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller

— den koncentration som anges i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;

- ii) preparat som innehåller flera ämnen som klassificeras eller anses som irriterande och som tillskrivs fraserna R 41 eller R 36 i koncentrationer som var för sig inte överstiger de gränsvärden som anges antingen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om summan av de kvoter som erhålls när viktprocenten för varje ämne i preparatet divideras med det för ämnet fastställda gränsvärdet för irritation är lika med eller större än 1, dvs.

$$\Sigma (P_{Xi, R41}/L_{Xi, R36} + P_{Xi, R36}/L_{Xi, R36}) \geq 1$$

där:

$P_{Xi, R41}$ = viktprocenten för varje irriterande ämne som tillskrivs frasen R 41 i preparatet,

$P_{Xi, R36}$ = viktprocenten för varje irriterande ämne som tillskrivs frasen R 36 i preparatet,

$L_{Xi, R36}$ = det för varje irriterande ämne som tillskrivs fraserna R 41 eller R 36 fastställda gränsvärdet för irritation uttryckt i viktprocent.

- i) Följande preparat skall anses orsaka irritation i andningsvägarna:

- i) preparat som innehåller ett eller flera ämnen som klassificeras eller anses som irriterande och som tillskrivs frasen R 37 i koncentrationer som var för sig överstiger:

— antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet eller ämnena i fråga, eller

— den koncentration som anges i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser;

ii) preparat som innehåller flera ämnen som klassificeras eller anses som irriterande och som tillskrivs frasen R 37 i koncentrationer som var för sig inte överstiger de gränsvärden som anges antingen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller i punkt 4 i bilaga 1 (tabell 4) till detta direktiv, om summan av de kvoter som erhålls när viktprocenten för varje ämne i preparatet divideras med det för ämnet fastställda gränsvärdet för irritation är lika med eller större än 1, dvs.

$$\sum (P_{Xi}, R37/L_{Xi}, R37) \geq 1$$

där:

$P_{Xi}, R37 =$ viktprocenten för varje irriterande ämne som tillskrivs frasen R 37 i preparatet,

$L_{Xi}, R37 =$ det för varje irriterande ämne som tillskrivs frasen R 37 fastställda gränsvärdet för irritation uttryckt i viktprocent.

j) Preparat skall anses som

cancerframkallande och tilldelas åtminstone symbolen och farobeteckningen "giftig", om de innehåller ett ämne som ger sådana effekter och som tillskrivs frasen R 45, vilken betecknar cancerframkallande ämnen i kategori 1 och kategori 2, i en koncentration som motsvarar eller överstiger

— antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet i fråga, eller

— den koncentration som anges i punkt 6 i bilaga 1 (tabell 6) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.

k) Preparat skall anses som

riskabla för människor på grund av att de kan vara cancerframkallande och tilldelas åtminstone symbolen och farobeteckningen "hälsoskadlig", om de innehåller ett ämne som ger sådana effekter och som tillskrivs frasen R 40, vilken betecknar cancerframkallande ämnen i kategori 3, i en koncentration som motsvarar eller överstiger

— antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till

direktiv 67/548/EEG för ämnet i fråga, eller

— den koncentration som anges i punkt 6 i bilaga 1 (tabell 6) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.

l) Preparat skall anses som

mutagena och tilldelas åtminstone symbolen och farobeteckningen "giftig", om de innehåller ett ämne som ger sådana effekter och som tillskrivs frasen R 46, vilken betecknar mutagena ämnen i kategori 1, i en koncentration som motsvarar eller överstiger

— antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet i fråga, eller

— den koncentration som anges i punkt 6 i bilaga 1 (tabell 6) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.

m) Preparat skall anses behöva behandlas som mutagena och tilldelas åtminstone symbolen och farobeteckningen "hälsoskadlig", om de innehåller ett ämne som ger sådana effekter och som tillskrivs frasen R 46, vilken betecknar mutagena ämnen i kategori 2, i en koncentration som motsvarar eller överstiger

— antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet i fråga, eller

— den koncentration som anges i punkt 6 i bilaga 1 (tabell 6) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.

n) Preparat skall anses som

riskabla för människor på grund av att de kan ha mutagena effekter och tilldelas åtminstone symbolen och farobeteckningen "hälsoskadlig", om de innehåller ett ämne som ger sådana effekter och som tillskrivs frasen R 40, vilket betecknar mutagena ämnen i kategori 3, i en koncentration som motsvarar eller överstiger

— antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet i fråga, eller

— den koncentration som anges i punkt 6 i bilaga 1 (tabell 6) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.

o) Preparat skall anses som

fosterskadande och tilldelas åtminstone symbolen och farobeteckningen "giftig", om de innehåller ett ämne som ger sådana effekter och som tillskrivs frasen R 47, vilken betecknar fosterskadliga ämnen i kategori 1, i en koncentration som motsvarar eller överstiger

- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet i fråga, eller
- den koncentration som anges i punkt 6 i bilaga 1 (tabell 6) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.

p) Preparat skall anses

behöva behandlas som fosterskadande och tilldelas åtminstone symbolen och farobeteckningen "hälsoskadlig", om de innehåller ett ämne som ger sådana effekter och som tillskrivs frasen R 47, vilken betecknar fosterskadande ämnen i kategori 2, i en koncentration som motsvarar eller överstiger

- antingen den koncentration som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG för ämnet i fråga, eller
- den koncentration som anges i punkt 6 i bilaga 1 (tabell 6) till detta direktiv, om ämnet eller ämnena inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller förekommer där, men utan angivande av koncentrationsgränser.

q) Preparat skall anses

ha specifika, inte närmare definierade hälsoeffekter och tilldelas åtminstone symbolen och farobeteckningen "hälsoskadlig", om de innehåller ett ämne som ännu inte finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG men som skall tillskrivas frasen R 40, vilken betecknar sådana ämnen, i en koncentration som överstiger den som anges i punkt 6 i bilaga 1 (tabell 6) till detta direktiv.

6. I fråga om preparat som omfattas av detta direktiv gäller:

a) Hänsyn skall inte tas till ämnen, även om de redovisas i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG och vare sig de förekommer som föroreningar eller som tillsatser, om ämnas vikt-koncentration understiger

- 0,1 procent för ämnen som klassificeras som mycket giftiga eller giftiga,
- 1 procent för ämnen som klassificeras som hälsoskadliga, frätande eller irriterande,

om inte lägre värden anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG.

b) Farliga ämnen som inte anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG, men som används som beståndsdelar i ett preparat i en högre vikt-koncentration än som följer av a i denna punkt, skall tilldelas koncentrationsgränser som uttrycker hälsofarligheten.

Vissa ämnen kan ha mer än en hälsoskadlig egenskap, t.ex. hälsoskadlig/irriterande, frätande/hälsoskadlig, frätande/sensibiliserande. Var och en av dessa egenskaper måste därför anges med användande av dess specifika koncentrationsgränser.

Dessa koncentrationsgränser skall bestämmas enligt bilaga 1 till detta direktiv av tillverkaren eller den som släpper ut preparatet på marknaden.

Artikel 4

Klassificeringen av farliga preparat med avseende på graden av farlighet och den särskilda typ av risk som föreligger skall grundas på de definitioner som skall gälla enligt artikel 2. Preparaten skall tilldelas den högsta farlighetsgraden i enlighet med artikel 7.1 d.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de preparaten som omfattas av detta direktiv inte kan släppas ut på marknaden om de inte uppfyller direktivets krav.

2. Om det är oklart om det krav som anges i punkt 1 är uppfyllt, kan medlemsstaterna infordra upplysningar om preparatets sammansättning och andra upplysningar som behövs.

3. För detta ändamål skall tillverkaren eller den som är ansvarig för att preparatet släpps ut på marknaden se till att de uppgifter som använts för klassificering och märkning av preparatet finns tillgängliga för myndigheterna i medlemsstaterna.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att

a) farliga preparat släpps ut på marknaden endast om förpackningen uppfyller de krav som anges i artikel 15.1 i direktiv 67/548/EEG med avseende på styrka, täthet mot läckage och förslutningsanordningar,

b) förpackningar som innehåller farliga preparat och som erbjuds eller säljs till allmänheten inte har

- en form och/eller en grafisk utsmyckning som kan dra till sig eller väcka nyfikenhet hos barn eller vilseledda konsumenter, eller

- en utformning och/eller en benämning som används för livsmedel eller fodermedel, läkemedel eller kosmetiska produkter.
2. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att förpackningar som innehåller vissa typer av farliga preparat som erbjuds eller säljs till allmänheten och som definieras enligt det förfarande som anges i punkt 3

- är utrustade med barnsäkra förslutningsanordningar,
- är försedda med en varningsmärkning som kan uppfattas vid beröring.

3. De typer av farliga preparat vilkas förpackningar skall förses med anordningar som avses i punkt 2 skall bestämmas enligt det förfarande som anges i artikel 21 i direktiv 67/548/EEG.

Tekniska specifikationer för sådana anordningar anges i del A och B i bilaga 9 till direktiv 67/548/EEG.

Artikel 7

1. Varje förpackning skall tydligt och outplånligt vara märkt med följande information:

- a) Preparatets handelsnamn eller beteckning.
- b) Namn och fullständig adress, inklusive telefonnummer, för den person med hemvist i gemenskapen som är ansvarig för att preparatet släpps ut på marknaden, dvs. tillverkare, importör eller distributör.
- c) Det kemiska namnet på det eller de ämnen som förekommer i preparatet enligt följande detaljbestämmelser:
  - i) — För preparat som klassificeras som T⁺, T eller X_n enligt artikel 3 behöver hänsyn endast tas till T⁺-, T- och X_n-ämnen om de förekommer i koncentrationer som är lika med eller överstiger det lägsta gränsvärdet (X_n-gränsvärdet) för vart och ett av dem, i enlighet med bilaga 1 till detta direktiv eller till direktiv 67/548/EEG.
    - För preparat som klassificeras som C enligt artikel 3 behöver hänsyn endast tas till C-ämnen om de förekommer i koncentrationer som är lika med eller överstiger det lägsta gränsvärdet (X₁-gränsvärdet), i enlighet med bilaga 1 till detta direktiv eller till direktiv 67/548/EEG.
    - För preparat som tillskrivs fraserna R 42, R 43 eller R 42/43 enligt artikel 3 behöver hänsyn endast tas till ämnen som tillskrivs dessa fraser och som förekommer i koncentrationer som är lika med eller överstiger de gränsvärden som anges i bilaga 1 till detta direktiv eller till direktiv 67/548/EEG.
  - ii) I allmänhet är högst fyra kemiska namn tillräckliga för att identifiera de ämnen som i

första hand orsakar de allvarliga hälsofarliga effekter på vilka klassificeringen och valet av de tillhörande riskfraserna baseras. I vissa fall kan det krävas fler än fyra kemiska namn.

Om preparatet enligt artikel 3 tilldelas en av fraserna R 39, R 40, R 42, R 43, R 42/43, R 45, R 46, R 47 och/eller R 48, måste namnet på ämnet eller ämnena anges.

Det kemiska namnet skall vara en av de beteckningar som anges i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG eller, om det ännu inte finns upptaget där, en internationellt erkänd beteckning.

Om en tillverkare kan visa att ett avslöjande av den kemiska identiteten hos ett ämne, som inte skall tillskrivas en eller flera av de fraser på preparatets etikett som nämns ovan, medför risk för att företagshemligheter röjs, får han benämna detta ämne antingen med ett namn som identifierar de viktigaste funktionella kemiska grupperna eller med ett alternativt namn.

Om så sker måste tillverkaren informera myndigheterna i den medlemsstat där preparatet först släpps ut på marknaden. Dessa myndigheter skall informera kommissionen och de andra medlemsstaterna.

Konfidentiella uppgifter som myndigheterna i en medlemsstat eller kommissionen får kännedom om skall behandlas enligt artikel 11.4 i direktiv 67/548/EEG;

- d) Farosymboler, i den utsträckning de föreskrivs genom detta direktiv, och upplysningar om de faror som är förknippade med bruk av preparatet, i enlighet med artikel 16.2 c i direktiv 67/548/EEG tillsammans med bilaga 2 till samma direktiv, och, beträffande aerosolpreparat, i enlighet med punkterna 1.8 och 2.2 c i bilagan till direktiv 75/324/EEG vad gäller brandfarlighet.

I de fall flera farosymboler är hänförliga till ett preparat gäller att

- om symbolen T krävs är märkning med symbolerna C och X frivillig,
- om symbolen C krävs är märkning med symbolen X frivillig,
- om symbolen E krävs är märkning med symbolerna F och O frivillig.

- e) Standardfraser som upplyser om de särskilda risker som är förenade med sådana faror (R-fraser). Upplysningar om särskilda risker (R-fraser) skall över-

ensstämma med formuleringarna i bilaga 3 till direktiv 67/548/EEG och skall tillhandahållas av tillverkaren eller annan som släpper ut preparatet på marknaden, i enlighet med bilaga 1 till det här direktivet och bilaga 6 punkt 2 d till direktiv 67/548/EEG.

I allmänhet är högst fyra R-fraser tillräckliga för att beskriva riskerna. För detta ändamål skall de kombinerade fraser som anges i den nyss nämnda bilaga 3 anses utgöra enskilda fraser. Om preparatet skall hänföras till flera riskkategorier måste dock dessa standardfraser omfatta samtliga de huvudrisker som är hänförliga till preparatet.

Således skall ett preparat som klassificeras som både hälsoskadligt och irriterande märkas "hälsoskadligt" och dess dubbla hälsoskadliga och irriterande effekter påpekas med tillämpliga R-fraser.

Fraser som "synnerligen brandfarlig" eller "mycket brandfarlig" behöver inte anges om de upprepar en upplysning om fara enligt punkt d ovan.

- f) En eller flera standardfraser med skyddsanvisningar om användningen av preparatet (S-fraser).

Skyddsanvisningar (S-fraser) skall överensstämma med formuleringarna i bilaga 4 till direktiv 67/548/EEG och skall tillhandahållas av tillverkaren eller annan som släpper ut preparatet på marknaden, i enlighet med bilaga 2 till det här direktivet och bilaga 6 punkt 2 d till direktiv 67/548/EEG.

I allmänhet är högst fyra S-fraser tillräckliga för att ange de lämpligaste skyddsanvisningarna. För detta ändamål skall de kombinerade fraser som anges i den nyss nämnda bilaga 4 anses utgöra enskilda fraser.

Förpackningen skall åtföljas av skyddsanvisningar för bruk av preparatet om det inte är praktiskt möjligt att ange anvisningarna på etiketten eller på själva förpackningen.

För mycket brandfarliga eller brandfarliga oxiderande preparat behöver upplysning inte lämnas om särskilda risker eller skyddsanvisningar om innehållet i förpackningen inte överstiger 125 ml. Detsamma skall gälla för irriterande preparat om de inte innehåller ämnen som kan orsaka sensibilisering.

- g) Den nominella mängden (nominell vikt eller nominell volym) av innehållet i fråga om preparat som säljs till allmänheten.

2. Särskilda bestämmelser för vissa preparat redovisas i bilaga 2.

3. Artikel 3.6 a skall också tillämpas i fråga om märkning.

4. Information av typen "inte giftig", "inte hälsoskadlig" eller annan upplysning som visar att preparatet inte är farligt får inte förekomma på förpackningen eller etiketten till ett preparat som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

1. När märkning enligt artikel 7 görs på en etikett skall denna vara väl fäst vid en eller flera av förpackningens sidor så att upplysningarna kan läsas vågrätt när förpackningen placeras normalt. Etikettens storlek skall vara följande:

Förpackningsvolym	Storlek (i millimeter)
— högst 3 liter:	om möjligt minst 52x74
— större än tre liter men högst 50 liter:	minst 74x105
— större än 50 liter men högst 500 liter:	minst 105x148
— större än 500 liter:	minst 148x210

Varje symbol skall täcka minst en tiondel av etikettens yta men får inte vara mindre än 1 cm². Hela etikettens yta måste fästa direkt på preparatets förpackning.

Dessa mått är uteslutande avsedda för tillhandahållande av den information som krävs enligt detta direktiv och för kompletterande hälso- eller säkerhetsinformation, om så krävs.

2. Etikett krävs inte om informationen klart framgår av själva förpackningen enligt punkt 1.

3. Etikettens - eller i fall som avses i punkt 2, förpackningens - färg och utformning skall vara sådan att farosymbolen och dess bakgrund tydligt framträder.

4. Medlemsstaterna får föreskriva att märkning av farliga preparat som släpps ut på marknaden i det egna landet skall ske på landets eget eller egna språk.

5. Vid tillämpningen av detta direktiv skall kraven på märkning anses uppfylla

- a) när en yttre förpackning innehåller en eller flera inre förpackningar, om den yttre förpackningen är märkt i

enlighet med de internationella regler som gäller för transport av farliga preparat och de inre förpackningarna är märkta enligt detta direktiv,

- b) när en enstaka förpackning är märkt i enlighet med de internationella regler som gäller för transport av farliga preparat och enligt artikel 7.1 a, b, c, e och f samt 7.3.

För farliga preparat som inte lämnar en medlemsstats territorium får märkning ske enligt nationella föreskrifter i stället för enligt de internationella regler som gäller för transport av farliga preparat.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna får

- a) tillåta att märkning enligt artikel 7 sker på ett annat lämpligt sätt på förpackningar som är för små eller på annat sätt olämpliga för märkning enligt artikel 8.1 och 8.2,
- b) trots bestämmelserna i artikel 6 och 7 tillåta att förpackningar till farliga preparat som varken är explosiva, mycket giftiga eller giftiga är omärkta eller märks på annat sätt, om de innehåller så små mängder att det inte finns anledning att anta att de som hanterar ämnet eller andra kan utsättas för fara.
2. Om en medlemsstat tillämpar något av alternativen i punkt 1, skall kommissionen snarast informeras om detta.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att införa ett system med särskild information (i form av säkerhetsdatablad) om farliga preparat.

Detaljutformningen av detta system skall bestämmas i överensstämmelse med det förfarande som fastslås i artikel 21 i direktiv 67/548/EEG senast tre år efter det att direktivet antagits, varvid hänsyn skall tas till de system som tillämpas i medlemsstaterna.

Informationen är främst avsedd för användare inom industrin och måste ge dem en möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder till skydd för hälsan och säkerheten på arbetsplatserna.

Artikel 11

Detta direktiv skall inte begränsa medlemsstaternas rätt att, i enlighet med fördraget, föreskriva om de krav de bedömer som

nödvändiga för att säkerställa ett skydd för dem som arbetar med farliga preparat, om inte föreskrifterna innebär att klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat skall ske på ett sätt som skiljer sig från vad som följer av detta direktiv.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall utse det eller de organ som skall ta emot uppgifter om farliga preparat som släpps ut på marknaden, inklusive uppgifter om preparatens kemiska sammansättning.

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de utsedda organen tillhandahåller erforderliga garantier för att konfidentiella uppgifter inte röjs. Sådana uppgifter får endast användas i medicinskt syfte vid utformningen av förebyggande och botande åtgärder, särskilt i nödsituationer.

Medlemsstaterna skall säkerställa att uppgifterna inte används i andra syften.

Medlemsstaterna skall, i fråga om preparat som redan finns på marknaden, inom tre år efter det att direktivet antagits vidta åtgärder för att uppfylla detta direktiv.

Medlemsstaterna skall säkerställa att de organ som utses får tillgång till sådana uppgifter som krävs för att de skall kunna fullgöra sina åligganden, från tillverkaren eller från den som släpper ut preparatet på marknaden.

Artikel 13

Medlemsstaterna får inte med åberopande av sådan klassificering, förpackning eller märkning som avses i detta direktiv förbjuda, begränsa eller hindra att farliga preparat släpps ut på marknaden, om de uppfyller kraven i detta direktiv och särskilt enligt bilaga 2.

Artikel 14

1. Om en medlemsstat har tillgång till detaljerade uppgifter som visar att ett preparat, trots att den uppfyller de krav som ställs i detta direktiv, utgör en fara på grund av sin klassificering, förpackning eller märkning, får medlemsstaten inom landets gränser tillfälligt förbjuda försäljning av preparatet eller föreskriva om särskilda villkor. Kommissionen och övriga medlemsstater skall omedelbart underrättas om åtgärden och om anledningarna till den.

2. I det fall som avses i punkt 1 skall kommissionen samråda med berörda medlemsstater så snart som möjligt, framföra sin uppfattning utan dröjsmål och vidta lämpliga åtgärder.

Om kommissionen anser att tekniska anpassningar av detta direktiv är nödvändiga, skall detta ske enligt det förfarande som anges i artikel 21 i direktiv 67/548/EEG. De medlemsstater som har infört skyddsåtgärder får vidmakthålla dessa till dess att anpassningen träder i kraft.

Artikel 15

Ändringar som krävs för att anpassa bilagorna till tekniska framsteg skall antas enligt det förfarande som anges i artikel 21 i direktiv 67/548/EEG.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast 36 månader efter det att direktivet antagits. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall senast sex månader därefter överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. Den dag detta direktiv träder i kraft skall direktiven 73/173/EEG och 77/728/EEG upphöra att gälla. Preparat som uppfyller kraven i dessa direktiv får dock alltjämt släppas ut på marknaden under ett år efter nämnda datum.

Artikel 17

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 7 juni 1988.

På rådets vägnar

M. BANGEMANN

Ordförande

BILAGA 1

KONCENTRATIONSGRÄNSER SOM SKALL TILLÄMPAS NÄR DEN KONVENTIONELLA METODEN ANVÄNDS FÖR ATT BEDÖMA HÄLSOSKADLIGHET ENLIGT ARTIKEL 3.5

En bedömning måste göras av samtliga hälsoskadliga effekter som bruket av ett ämne kan vara förenat med. För detta ändamål har farliga hälsoeffekter delats in i:

- akut dödliga effekter,
- icke-dödliga irreversibla effekter efter en enstaka exponering,
- allvarliga effekter efter upprepad eller långvarig exponering;

- frätande effekter,
- irriterande effekter,
- sensibiliserande effekter;

- cancerframkallande effekter,
- mutagena effekter,
- fosterskadande effekter.

Den systematiska bedömningen av samtliga farliga hälsoeffekter uttrycks med hjälp av koncentrationsgränser i kombination med ämnets klassificering, dvs farosymbol och fraser för att ange risker. Därför är det viktigt att vid sidan av symbolen, vilken prioriteras, hänsyn tas till alla fraser som anger de specifika risker som tillskrivs varje ämne.

1. Akuta dödliga effekter

De koncentrationsgränser som anges i tabell 1 bestämmer klassificeringen av preparatet i förhållande till den individuella halten av det eller de ämnen som ingår, och vars klassificering också visas.

TABELL 1

Klassificering av ämnet	Klassificering av preparatet		
	T ⁺	T	X _n
T med R 26, R 27, R 28	koncentration $\geq 7\%$	1 % $\leq$ koncentration < 7 %	0,1 % $\leq$ koncentration < 1 %
T med R 23, R 24, R 25		koncentration $\geq 25\%$	3 % $\leq$ koncentration < 25 %
X _n med R 20, R 21, R 22			koncentration $\geq 25\%$

Preparatet skall förses med R-fraser enligt följande kriterier:

- etiketten skall innehålla en eller flera av de ovan nämnda R-fraserna enligt den klassificering som används,
- i allmänhet skall de R-fraser väljas som gäller för det ämne eller de ämnen som förekommer i de koncentrationer som ger upphov till den strängaste klassificeringen.

2. Icke-dödliga irreversibla effekter efter en enstaka exponering

För ämnen som ger icke-dödliga irreversibla effekter efter en enstaka exponering (R 39, R 40), bestämmer de individuella koncentrationsgränserna i tabell 2 i tillämpliga fall hur preparatet skall klassificeras och vilken R-fras som skall användas.

TABELL 2

Klassificering av ämnet	Klassificering av preparatet		
	T'	T	X _n
T' med R 39	koncentration ≥ 10 % R 39 * obligatorisk	1 % $\leq$ koncentration < 10 % R 39 * obligatorisk	0,1 % $\leq$ koncentration < 1 % R 40 * obligatorisk
T med R 39		koncentration ≥ 10 % R 39 * obligatorisk	1 % $\leq$ koncentration < 10 % R 40 * obligatorisk
X _n med R 40			koncentration ≥ 10 % R 40 * obligatorisk

* Enligt märkningsguiden i bilaga 6, punkt 2 d till direktiv 67/548/EEG och beroende på klassificeringen, skall R-fraserna R 20 till R 28 också tas med för att ange tillförelsväg eller exponeringssätt.

3. Allvarliga effekter efter upprepad eller långvarig exponering

För ämnen som ger allvarliga effekter efter upprepad eller långvarig exponering (R 48), bestämmer de individuella koncentrationsgränserna i tabell 3 i tillämpliga fall klassificeringen av preparatet och den R-fras som skall tillskrivas detta.

TABELL 3

Klassificering av ämnet	Klassificering av preparatet	
	T'	X _n
T' med R 48	koncentration ≥ 10 % R 48 * obligatorisk	1 % $\leq$ koncentration < 10 % R 48 * obligatorisk
X _n med R 48		koncentration ≥ 10 % R 48 * obligatorisk

* Enligt märkningsguiden i bilaga 6, punkt 2 d till direktiv 67/548/EEG och beroende på klassificeringen, skall R-fraserna R 20 till R 28 också tas med för att ange tillförelsväg eller exponeringssätt.

4. Frätande och irriterande effekter

För frätande ämnen (R34, R 35) eller irriterande ämnen (R 36, R 37, R 38, R 41), bestämmer de individuella koncentrationsgränserna i tabell 4 i tillämpliga fall klassificeringen av preparatet.

TABELL 4

Klassificering av ämnet och/eller relevant riskfras	Klassificering av preparat och standardriskfras			
	minst C med R 35	minst C med R 34	minst X ₁ med R 41	minst X ₁ med R 36, R 37, R 38
minst C med R 35	koncentration ≥ 10 % R 35 obligatorisk	5 % $\leq$ koncentration < 10 % R 34 obligatorisk		1 % $\leq$ koncentration < 5 % R 36, R 38 obligatorisk
minst C med R 34		koncentration ≥ 10 % R 34 obligatorisk		5 % $\leq$ koncentration < 10 % R 36, R 38 obligatorisk
minst X ₁ med R 41			koncentration ≥ 10 % R 41 obligatorisk	5 % $\leq$ koncentration < 10 % R 36 obligatorisk

minst X ₁ med R 36, R 37, R 38				koncentration $\geq 20\%$ R 36, R 37 och R 38 är obligatoriska med hän- syn till koncentrationen om de gäller för ämnena i fråga
---	--	--	--	---

5. Sensibiliserande effekter

Ämnena som ger sensibiliserande effekter klassificeras:

- minst som hälsoskadliga (X_n) och tillskrivs R 42 om denna effekt kan uppstå genom inandning,
- minst som irriterande (X_i) och tillskrivs R 43 om denna effekt kan uppstå genom hudkontakt,
- minst som hälsoskadliga (X_n) och tillskrivs R 42/43 om denna effekt kan uppstå på bägge sätten.

De individuella koncentrationsgränserna i tabell 5 bestämmer i tillämpliga fall klassificeringen av preparatet och vilken R-fras som skall tillskrivas denna.

TABELL 5

Klassificering av ämnet	Klassificering av preparatet och standardfrask	
	Minst X _n och R 42	Minst X _i och R 41
Minst X _n och R 42	koncentration $\geq 1\%$ R 42 obligatorisk	
Minst X _i med R 43		koncentration $\geq 1\%$ R 43 obligatorisk
Minst X _n och R 42/43	koncentration $\geq 1\%$ R 42/43 obligatorisk	

6. Cancerframkallande/mutagena/fosterskadande effekter

För ämnen som ger sådana effekter och för vilka individuella koncentrationsgränser ännu ej finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG och för de ämnen som skall tilldelas fraser R 40 i enlighet med punkt 3.1.1 i bilaga 3 till direktiv 83/467/EEG, bestämmer de individuella koncentrationsgränserna i tabell 6 i tillämpliga fall klassificeringen av preparatet och vilken R-fras som skall tillskrivas denna.

TABELL 6

Ämnet	Klassificering av preparatet och standardfrask	
	Minst T	Minst X _n
Minst T med R 45 för cancerframkallande ämnen av kategori 1 eller 2	$\geq 0,1\%$ R 45 obligatorisk	
Minst X _n med R 40 för cancerframkallande ämnen av kategori 3		$\geq 1\%$ R 40 obligatorisk
Minst T med R 46 för mutagena ämnen av kategori 1	$\geq 0,1\%$ R 46 obligatorisk	
Minst X _n med R 46 för mutagena ämnen av kategori 2		$\geq 0,1\%$ R 46 obligatorisk
Minst X _n med R 40 för mutagena ämnen av kategori 3		$\geq 1\%$ R 40 obligatorisk
Minst T med R 47 för fosterskadande ämnen av kategori 1	$\geq 0,5\%$ R 47 obligatorisk	
Minst X _n med R 47 för fosterskadande ämnen av kategori 2		$\geq 5\%$ R 47 obligatorisk

Minst X ₂ och R 40 provisoriskt i enlighet med punkt 3.1.1 i bilaga 3 till direktiv 83/467/EEG		≥ 1 % R 40 obligatorisk
---	--	----------------------------

BILAGA 2

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR MÄRKNING AV VISSA PREPARAT

1. PREPARAT SOM KLASSIFICERAS SOM MYCKET GIFTIGA, GIFTIGA ELLER FRÅTANDE OCH SOM SÄLJS TILL ALLMÄNHETEN.
  - 1.1 Etiketterna på förpackningar som innehåller sådana preparat måste obligatoriskt vara försedda med skyddsanvisningarna S₁/S₂ och S₄₆ utöver de särskilda skyddsanvisningarna.
  - 1.2 I de fall där det är praktiskt omöjligt att lämna sådan information på själva förpackningen måste förpackningarna åtföljas av precisa och lättförståeliga instruktioner för användningen och, där så är nödvändigt, instruktioner för förstöring av den tomma förpackningen.

2. PREPARAT SOM INNEHÅLLER BLY.

2.1 *Färger och lacker*

Etiketterna på förpackningar med färg och lack som innehåller bly i en mängd som överstiger 0,25 %, uttryckt som vikten metall i förhållande till den totala vikten hos preparatet, bestämd i enlighet med ISO-standard 6503/1984, måste innehålla följande upplysningar:

"Innehåller bly. Bör inte användas på ytor där barn kan komma åt att tugga eller suga."

Om innehållet inte överstiger 125 milliliter kan upplysningarna ha följande lydelse:

"Varning. Innehåller bly."

3. PREPARAT SOM INNEHÅLLER CYANOAKRYLAT

3.1 *Lim*

Den direkta förpackningen med cyanoakrylatbaserat lim måste vara försedd med följande text:

"Cyanoakrylat.

Fara.

Sammanfogar hud eller ögon på några få sekunder."

Förvaras oåtkomligt för barn."

Lämpliga skyddsanvisningar måste följa med förpackningen.

4. PREPARAT SOM INNEHÅLLER ISOCYANATER.

Etiketterna på förpackningar med preparat som innehåller isocyanater (i form av monomerer, oligomerer, prepolymerer etc, eller blandningar av dessa) måste vara försedda med följande text:

"Innehåller isocyanater.

Se information från tillverkaren."

5. PREPARAT SOM INNEHÅLLER EPOXYFÖRENINGAR MED EN MEDELMOLEKYLVIKT ≤ 700

Etiketterna på förpackningar med preparat som innehåller epoxyföreningar med en medelmolekylvikt ≤ 700 måste vara försedda med följande text:

"Innehåller epoxyförening.

Se information från tillverkaren."

6. PREPARAT AVSEDDA FÖR SPRAYNING

Etiketterna på förpackningar med preparat avsedda att användas för sprayning måste vara försedda med skyddsanvisning S 23 och S 38 eller S 23 och S 51, beroende på de användningskriterier som anges i direktiv 83/467/EEG.

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 22 februari 1989

om anpassning till tekniska framsteg av rådets direktiv 88/379/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (beredningar)

(89/178/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 88/379/EEG av den 7 juni 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (beredningar)¹, särskilt artikel 15 i detta, och

med beaktande av följande:

Punkt 2.1 i bilaga 2 till direktiv 88/379/EEG innehåller särskilda bestämmelser om märkning av färger och lacker som innehåller bly. Dessa bestämmelser utgår från blyhalten uttryckt i procent av den totala vikten för preparatet i fråga. Bestämmelsen om blyhalten skall enligt kommissionens direktiv 86/508/EEG² revideras senast den 31 december 1988.

Preparat som säljs till allmänheten och som innehåller aktivt klor eller beståndsdelar som kan avge aktivt klor kan i vissa fall utgöra en risk för användare som inte är medvetna om att klor avges. Användarna bör informeras om denna risk.

Preparat som används för svetsning och lödning och som innehåller kadmium (legeringar) är farliga endast då de används. Den som använder sådana preparat bör genom märkning informeras om hur man använder produkterna korrekt och riskfritt.

De särskilda föreskrifterna om märkning av vissa preparat i bilaga 2 till direktiv 88/379/EEG bör därför ändras.

De åtgärder som vidtas enligt detta direktiv överensstämmer med yttrandet från Kommittén för anpassning till teknisk utveckling av direktiven om avskaffande av tekniska handels hinder för farliga ämnen och preparat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 88/379/EEG ändras på följande sätt:

1. "0,25 %" i punkt 2.1 i bilaga 2 skall ersättas med "0,15 %".

2. Följande punkter skall införas i bilaga 2:

*7. PREPARAT SOM SÄLJS TILL ALLMÄNHETEN OCH SOM INNEHÅLLER AKTIVT KLOR

Förpackningar till preparat som innehåller mer än 1 % aktivt klor skall vara märkta med följande text:

'Varning! Får inte användas tillsammans med andra varor. Kan avge farliga gaser (klor).'

8. PREPARAT SOM INNEHÅLLER KADMIUM (LEGERINGAR) OCH ÄR AVSEDDA ATT ANVÄNDAS FÖR SVETSNING ELLER LÖDNING

Förpackningar som innehåller sådana preparat skall vara märkta med följande tydligt läsbara och outplånliga text:

'Varning! Innehåller kadmium.
Farliga ångor utvecklas vid användning.
Se tillverkarens anvisningar.
Följ säkerhetsföreskrifterna. "'

Artikel 2

Medlemsstaterna skall anta och offentliggöra de bestämmelser som krävs för att följa detta direktiv före den december 1990 och genast underrätta kommissionen om detta.

De skall tillämpa bestämmelserna från och med den 1 juni 1991.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 februari 1989.

På kommissionens vägnar

Martin BANGEMAN

Ordförande

¹ EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 14.

² EGT nr L 295, 18.10.1986, s. 31.

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 19 december 1989

om fastställande i enlighet med artikel 6 i direktiv 88/379/EEG av de typer av preparat (beredningar) vilkas förpackningar måste vara försedda med barnsäkra förslutningsanordningar och/eller med varningsmärkning som kan uppfattas vid beröring

(90/35/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 88/379/EEG av den 7 juni 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (beredningar)¹, senast ändrat genom direktiv 89/379/EEG², särskilt artikel 6.3 i detta, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 6.2 i direktiv 88/379/EEG skall förpackningar som innehåller vissa typer av farliga preparat och som erbjuds eller säljs till allmänheten vara försedda med barnsäkra förslutningsanordningar och/eller varningsmärkning som kan uppfattas vid beröring. Enligt artikel 6.3 skall de typer av farliga preparat vilkas förpackningar måste vara utformade på ett sådant sätt fastställas enligt det förfarande som avses i artikel 21 i rådets direktiv 67/548/EEG³, senast ändrat genom direktiv 88/490/EEG⁴.

Alla typer av förpackningar som är tillräckligt barnsäkra, särskilt sådana som motsvarar internationella standarder, bör anses utgöra förpackningar med barnsäkra förslutningsanordningar.

Bestämmelserna i detta direktiv har tillstyrkts av Kommittén för anpassning till teknisk utveckling av direktiven om

avskaffande av tekniska handelshinder för farliga ämnen och preparat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Alla behållare vilka innehåller preparat som erbjuds eller säljs till allmänheten och som är märkta som mycket giftiga, giftiga eller frätande enligt artikel 7 i direktiv 88/379/EEG och villkoren i artikel 3 i samma direktiv skall vara försedda med barnsäkra förslutningsanordningar och en varningsmärkning som kan uppfattas vid beröring.

Dessa förslutningsanordningar och varningar skall överensstämma med vad som föreskrivs i del A och B i bilaga 9 till direktiv 67/548/EEG.

Artikel 2

Alla behållare vilka innehåller preparat som erbjuds eller säljs till allmänheten och som är märkta som hälsoskadliga, synnerligen brandfarliga eller mycket brandfarliga enligt artikel 7 i direktiv 88/379/EEG och villkoren i artikel 3 i samma direktiv skall vara försedda med en varningsmärkning som kan uppfattas vid beröring.

Denna varning skall överensstämma med vad som föreskrivs i del B i bilaga 9 till direktiv 67/548/EEG.

¹ EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 14.

² EGT nr L 64, 8.3.1989, s. 18.

³ EGT nr 196, 16.8.1967, s. 1.

⁴ EGT nr L 259, 19.9.1988, s. 1.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall anta och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1990 och genast underrätta kommissionen om detta.

De skall börja tillämpa bestämmelserna senast den 10 juni 1991.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 december 1989.

På kommissionens vägnar

Martin BANGEMANN

Vice ordförande

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 5 september 1990

om anpassning till tekniska framsteg för andra gången av rådets direktiv 88/379/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (beredningar)

(90/492/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 88/379/EEG av den 7 juni 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (beredningar)¹, senast ändrat genom direktiv 89/178/EEG², särskilt artikel 15 i detta, och

med beaktande av följande:

När det ovannämnda direktivet antogs, fick kommissionen på rådets begäran uppdraget att granska de särskilda problemen med gasblandningar.

I bilaga 1 till direktiv 88/379/EEG finns tabeller med koncentrationsgränser, uttryckta i viktprocent, som skall tillämpas när den konventionella metoden används för att bedöma hälsorisker enligt artikel 3.5.

Dessa koncentrationsgränser kan inte tillämpas för preparat som släpps ut på marknaden i gasform.

Koncentrationsgränser uttryckta i volymprocent bör därför föras in i bilaga 1. Dessa koncentrationsgränser gäller endast gasformiga beståndsdelar som används i gasformiga preparat.

De åtgärder som beslutas genom detta direktiv överensstämmer med yttrandet från Kommittén för anpassning till teknisk utveckling av direktiven om avskaffande av tekniska handels hinder för farliga ämnen och preparat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Bilaga 1 till direktiv 88/379/EEG skall ändras på det sätt som anges i bilagan.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall anta och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 juni 1991 och genast underrätta kommissionen om detta.

De skall tillämpa bestämmelserna senast den 8 juni 1991.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 5 september 1990.

På kommissionens vägnar

Martin BANGEMANN

Vice ordförande

¹ EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 14.

² EGT nr L 64, 8.3.1989, s. 18.

BILAGA

Bilaga 1 till direktiv 88/379/EEG ändras på följande sätt.

- a) Följande skall läggas till i punkt 1. Akuta dödliga effekter:

"Gasformiga preparat

Koncentrationsgränserna, uttryckta i volymprocent, i tabell 1 A nedan bestämmer klassificeringen av den gasformiga preparatet i förhållande till den individuella halten av den eller de gaser som ingår, och vars klassificering också visas.

TABELL 1 A

Klassificering av ämnet (gas)	Klassificering av den gasformiga preparatet		
	T ⁺	T	X _n
T ⁺ med R 26	koncentration ≥ 1 %	0,2 % ≤ koncentration < 1 %	0,02 % ≤ koncentration < 0,2 %
T med R 23		koncentration ≥ 5 %	0,5 % ≤ koncentration < 5 %
X _n med R 20			koncentration ≥ 5 %"

- b) Följande skall läggas till i punkt 2. Icke-dödliga oåterkalleliga effekter efter en enstaka exponering:

"Gasformiga preparat

För gaser som ger icke-dödliga oåterkalleliga effekter efter en enstaka exponering (R 39, R 40) bestämmer de individuella koncentrationsgränserna i tabell 2 A, uttryckta i volymprocent, i tillämpliga fall hur preparatet skall klassificeras och vilken R-fras som skall användas.

TABELL 2 A

Klassificering av ämnet (gas)	Klassificering av den gasformiga preparatet		
	T ⁺	T	X _n
T ⁺ med R 39	koncentration ≥ 1 % R 39* obligatorisk	0,2 % ≤ koncentration < 1 % R 39* obligatorisk	0,02 % ≤ koncentration < 0,2 % R 40* obligatorisk
T med R 39		koncentration ≥ 5 % R 39* obligatorisk	0,5 % ≤ koncentration < 5 % R 40* obligatorisk
X _n med R 40			koncentration ≥ 5 % R 40* obligatorisk

* Enligt märkningsguiden i bilaga 6, punkt 2 d, till direktiv 67/548/EEG och beroende på klassificeringen skall R-fraserna R 20, R 23 eller R 26 också tas med för att ange tillförselväg eller exponeringsätt."

- c) Följande skall läggas till i punkt 3. Allvarliga effekter efter upprepad eller långvarig exponering:

"Gasformiga preparat

För gaser som ger allvarliga effekter efter upprepad eller långvarig exponering (R 48) bestämmer de individuella koncentrationsgränserna uttryckta i volymprocent i tabell 3 A nedan i tillämpliga fall klassificeringen av preparatet och den R-fras som skall tillskrivas denna.

TABELL 3 A

Klassificering av ämnet (gas)	Klassificering av den gasformiga preparatet	
	T	X _n
T med R 48	koncentration $\geq$ 5 % R 48* obligatorisk	0,5 % $\leq$ koncentration < 5 % R 48* obligatorisk
X _n med R 48		koncentration $\geq$ 5 % R 48* obligatorisk

* Enligt märkningsguiden i bilaga 6, punkt 2 d, till direktiv 67/548/EEG och beroende på klassificeringen skall R-fraserna R 20 eller R 23 också tas med för att ange tillförselväg eller exponeringsätt."

- d) Följande skall läggas till i punkt 4. Frätande och irriterande effekter:

"Gasformiga preparat

För gaser som framkallar ovan nämnda effekter (R 34, R 35 resp. R 36, R 37, R 38, R 41) bestämmer de individuella koncentrationsgränserna, uttryckta i volymprocent, i tabell 4 A i tillämpliga fall klassificeringen och vilken R-fras som skall tilldelas.

TABELL 4 A

Klassificering av ämnet (gas) och/eller relevant riskfras	Klassificering av den gasformiga preparatet			
	Minst C med R 35	Minst C med R 34	Minst X _i med R 41	Minst X _i med R 36, R 37 eller R 38
Minst C med R 35	koncentration $\geq$ 1 % R 35 obligatorisk	0,2 % $\leq$ koncentration < 1 % R 34 obligatorisk		0,02 % $\leq$ koncentration < 0,2 % R 37 obligatorisk
Minst C med R 34		koncentration $\geq$ 5 % R 34 obligatorisk		0,5 % $\leq$ koncentration < 5 % R 37 obligatorisk
Minst X _i med R 41			koncentration $\geq$ 5 % R 41 obligatorisk	0,5 % $\leq$ koncentration < 5 % R 36 obligatorisk
Minst X _i med R 36, R 37, R 38				koncentration $\geq$ 5 % R 36, R 37, R 38 obligatoriska i tillämpliga fall"

- e) Följande skall läggas till i punkt 5. Sensibiliserande effekter:

"Gasformiga preparat

Gaser som har allergiframkallande effekter klassificeras:

— minst som hälsoskadliga (X_n) och tillskrivs antingen R 42 eller R 42/43.

De individuella koncentrationsgränserna i tabell 5 A nedan, uttryckta i volymprocent, bestämmer i tillämpliga fall klassificeringen av preparatet och vilken R-fras som skall tillskrivas denna.

Tabell 5 A

Klassificering av ämnet (gas)	Klassificering av den gasformiga preparatet	
	Minst X _n och R 42	
Minst X _n och R 42	koncentration ≥ 0,2 % R 42 obligatorisk	
Minst X _n och R 42/43	koncentration ≥ 0,2 % R 42/43 obligatoriska	

- f) Följande skall läggas till punkt 6. Cancerframkallande/mutagena/fosterskadande effekter:

"Gasformiga preparat

För gaser som ger ovan nämnda effekter och för vilka individuella koncentrationsgränser ännu ej finns med i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG samt för de ämnen som tillfälligt skall tilldelas fras R 40 enligt punkt 3.1.1 i bilaga 3 till direktiv 83/467/EEG, skall i tillämpliga fall de individuella koncentrationsgränserna, uttryckta i volymprocent, i tabell 6 A bestämma klassificeringen av preparatet och den obligatoriska R-fras som skall tillskrivas denna.

TABELL 6 A

Klassificering av ämnet (gas)	Klassificering av den gasformiga preparatet	
	minst T	minst X _n
Minst T och R 45 för cancerframkallande ämnen av kategori 1 eller 2	koncentration ≥ 1 % R 45 obligatorisk	
Minst X _n och R 40 för cancerframkallande ämnen av kategori 3		koncentration ≥ 0,1 % R 40 obligatorisk
minst T och R 46 för mutagena ämnen av kategori 1	koncentration ≥ 0,1 % R 46 obligatorisk	
minst X _n och R 46 för mutagena ämnen av kategori 2		koncentration ≥ 0,1 % R 46 obligatorisk
minst X _n och R 40 för mutagena ämnen av kategori 3		koncentration ≥ 1 % R 40 obligatorisk
minst T och R 47 för fosterskadande ämnen av kategori 1	koncentration ≥ 0,2 % R 47 obligatorisk	
minst X _n och R 47 för fosterskadande ämnen av kategori 2		koncentration ≥ 1 % R 47 obligatorisk
minst X _n och R 40 tillfälligt enligt punkt 3.1.1 i bilaga 3 till direktiv 83/467/EEG		koncentration ≥ 1 % R 40 obligatorisk"

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 5 mars 1991

om införandet och den närmare utformningen av ett särskilt informationssystem avseende farliga preparat (beredningar) i enlighet med artikel 10 i direktiv 88/379/EEG

(91/155/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 88/379/EEG av den 7 juni 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (beredningar)¹, senast ändrat genom kommissionens direktiv 90/492/EEG², särskilt artikel 10.2 i detta, och

med beaktande av följande:

Den märkning som krävs enligt direktiv 88/379/EEG är en grundläggande informationskälla för användare av farliga preparat och ger dem klara och kortfattade upplysningar om de risker som kan finnas. Denna märkning behöver dock kompletteras med en mer detaljerad information för användare inom industrin.

Enligt artikel 10 i direktiv 88/379/EEG skall ett informationssystem i form av säkerhetsdatablad om farliga preparat införas. Vidare anges i artikeln att denna information främst är avsedd för användare inom industrin och att den måste ge dem en möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder till skydd för hälsan och säkerheten på arbetsplatserna.

Det finns ett nära samband mellan direktiv 88/379/EEG och rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen³, senast ändrat genom direktiv 79/831/EEG⁴. Det är därför önskvärt att upprätta ett system med säkerhetsdatablad som kan tillämpas för både farliga ämnen och farliga preparat. För farliga ämnen kommer bestämmelser om genomförandet att fastställas senare.

Samråd har skett med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor, som inrättats genom rådets beslut

74/325/EEG⁵, senast ändrat genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

Bestämmelserna i detta direktiv överensstämmer med yttrandet från Kommittén för anpassning till teknisk utveckling av direktiven om avskaffande av tekniska handelshinder för farliga ämnen och preparat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Den som är etablerad inom gemenskapen som tillverkare, importör eller distributör och som ansvarar för att ett farligt ämne eller ett farligt preparat släpps ut på marknaden, skall förse den som erhåller produkten och använder den industriellt med säkerhetsdatablad, som innehåller de uppgifter som föreskrivs i artikel 3.

2. Uppgifterna skall tillhandahållas kostnadsfritt senast när ämnet eller preparatet levereras för första gången och därefter efter varje omarbetning till följd av att nya beaktansvärda uppgifter framkommit som rör säkerheten eller skyddet för hälsan och miljön.

Den nya daterade versionen, märkt: "Omarbetning: ... (datum)", skall kostnadsfritt tillhandahållas alla dem som erhållit ämnet eller preparatet under de senaste tolv månaderna.

3. Säkerhetsdatablad behöver inte tillhandahållas när farliga ämnen eller preparat som bjuds ut eller säljs till allmänheten förses med uppgifter till användarna som är tillräckliga för att dessa skall kunna vidta nödvändiga åtgärder till skydd för hälsa och säkerhet. Ett säkerhetsdatablad måste dock alltid tillhandahållas om det begärs av en användare inom industrin.

Artikel 2

Medlemsstaterna får som villkor för att farliga ämnen eller preparat skall få släppas ut på marknaden inom staternas territorier kräva att deras officiella språk skall användas vid sammanställningen av de säkerhetsdatablad som avses i artikel 1.

¹ EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 14.

² EGT nr L 275, 5.10.1990, s. 35.

³ EGT nr 196, 16.8.1967, s. 1.

⁴ EGT nr L 287, 19.10.1990, s. 37.

⁵ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

Artikel 3

Det säkerhetsdatablad som avses i artikel 1 skall innehålla följande obligatoriska avsnitt:

1. namnet på ämnet/preparatet och bolaget/företaget,
2. sammansättning/uppgifter om beståndsdelar,
3. farliga egenskaper,
4. åtgärder vid första hjälpen,
5. brandbekämpningsåtgärder,
6. åtgärder vid oavsiktliga utsläpp,
7. hantering och lagring,
8. begränsning av exponeringen/personligt skydd,
9. fysikaliska och kemiska egenskaper,
10. stabilitet och reaktivitet,
11. toxikologisk information,
12. ekologisk information,
13. avfallshantering,
14. transportinformation,
15. gällande föreskrifter,
16. annan information.

Det åligger den som ansvarar för att ämnet eller preparatet släpps ut på marknaden att tillhandahålla de uppgifter som skall ingå i de olika avsnitten. Uppgifterna skall sammanställas enligt anvisningarna i bilagan. Säkerhetsdatabladen skall dateras.

Artikel 4

För farliga ämnen kommer bestämmelser om genomförandet av detta direktiv att fastställas senare.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall anta och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 30 maj 1991 och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Bestämmelserna skall träda i kraft den 8 juni 1991.

Sådana befintliga informationssystem som är av samma typ som säkerhetsdatabladen och som används i vissa medlemsstater får dock fortsätta att användas till och med den 30 juni 1993.

3. När medlemsstaterna antar bestämmelserna skall dessa innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 5 mars 1991.

På kommissionens vägnar

Martin BANGEMANN

Vice ordförande

BILAGA

ANVISNINGAR OM SAMMANSTÄLLNINGEN AV SÄKERHETS DATABLAD

Följande anvisningar är avsedda som en vägledning. Syftet är att säkerställa att de obligatoriska avsnitten enligt artikel 3 skall innehålla information som gör det möjligt för användare inom industrin att vidta nödvändiga åtgärder till skydd för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

Informationen måste vara kortfattad och tydlig.

Ytterligare information kan visa sig nödvändig i vissa fall beroende på ämnenas och preparatens många skiftande egenskaper. Om det i andra fall visar sig att information om vissa egenskaper saknar betydelse eller inte kan lämnas av tekniska skäl, måste anledningen till detta klart anges.

Även om rubrikernas ordningsföljd inte är obligatorisk rekommenderas den ordning som anges i artikel 3.

När ett säkerhetsdatablad har omarbetats skall mottagaren underrättas om ändringarna.

1. Namnet på ämnet/preparatet och bolaget/företaget

1.1 Namnet på ämnet eller preparatet:

Den benämning som används för identifiering måste vara identisk med den som anges på etiketten enligt del II i bilaga 6 till direktiv 67/548/EEG.

Andra sätt att identifiera ämnet eller preparatet kan också anges.

1.2 Namnet på bolag/företag

— Namnet på den tillverkare, importör eller distributör som är etablerad inom gemenskapen och ansvarar för att ämnet eller preparatet släpps ut på marknaden.

— Fullständig adress och telefonnummer till denne.

1.3 Förutom de uppgifter som redan nämnts skall anges ett telefonnummer för nödsituationer till företaget eller det officiella rådgivande organet i enlighet med artikel 12 i direktiv 88/379/EEG.

2. Sammansättning/uppgifter om beståndsdelar

De uppgifter som lämnas skall göra det möjligt för mottagaren att lätt identifiera de risker som är förknippade med ämnet eller preparatet.

I fråga om preparat gäller följande.

a) Det är inte nödvändigt att ange den fullständiga sammansättningen (de ingående ämnenas art och koncentration).

b) Följande ämnen skall dock anges, med uppgift om koncentration eller koncentrationsintervall, om de ingår i koncentrationer som är högre än eller lika med de som anges i artikel 3.6 a i direktiv 88/379/EEG (såvida inte en lägre gräns anses lämpligare):

— ämnen som är hälsofarliga enligt direktiv 67/548/EEG, och

— åtminstone sådana ämnen som omfattas av erkända gränsvärden för exponering enligt gemenskapsbestämmelser, men som inte omfattas av det ovan nämnda direktivet.

c) Klassificeringen (enligt artikel 5.2 i direktiv 67/548/EEG eller bilaga 1 till det direktivet) av de ämnen som avses ovan skall anges med de symboler och R-fraser som tilldelats med hänsyn till hälsofarlighet.

d) Om vissa ämnens identitet skall behandlas konfidentiellt enligt bestämmelserna i artikel 7.1 i direktiv 88/379/EEG, skall deras kemiska egenskaper beskrivas så att en säker hantering kan garanteras. Det namn som används måste vara detsamma som det som fastställs vid tillämpningen av det ovan nämnda förfarandet.

3. Farliga egenskaper

Ange tydligt och kortfattat de farliga egenskaper hos ämnet eller preparatet som är av störst betydelse, särskilt för människan och miljön.

Beskriv de viktigaste hälsofarliga effekterna och de symptom som kan uppkomma vid användning och vid sådan möjlig felaktig användning som rimligen kan förutses.

Denna information skall överensstämma med den som anges på produktens etikett men behöver inte upprepa denna.

4. Åtgärder vid första hjälpen

Beskriv åtgärderna vid första hjälpen. Det är dock också viktigt att ange om omedelbar läkarhjälp krävs.

Informationen om första hjälpen måste vara kort och lätt att förstå för den drabbade, kringstående och den personal som skall vidta hjälpåtgärder. Symptom och effekter skall kort sammanfattas. Instruktionerna skall ange vad som skall göras på platsen i händelse av en olycka och om fördröjda effekter kan förväntas efter exponering.

Informationen indelas efter olika exponeringsvägar. Således skall inandning, kontakt med hud eller ögon och förtäring behandlas under skilda underrubriker.

Ange om professionell läkarhjälp krävs eller är önskvärd.

För vissa ämnen eller preparat kan det vara viktigt att påpeka att särskilda hjälpmedel måste finnas på arbetsplatsen för omedelbar behandling av särskilt slag.

5. Brandbekämpningsåtgärder

Ange vad som krävs för att bekämpa en brand som orsakats av ämnet eller preparatet eller som uppstår i dess närhet, med uppgifter om

- lämpliga släckmedel,
- släckmedel som inte får användas av säkerhetsskäl,
- särskilda risker vid exponering som orsakas av ämnet eller preparatet i sig eller av förbränningsprodukter eller gaser som uppstår vid brand,
- särskild skyddsutrustning för brandbekämpningspersonal.

6. Åtgärder vid oavsiktliga utsläpp

Beroende på ämnet eller preparatet kan information behövas i följande avseenden:

- *Personliga skyddsåtgärder*
exempelvis avlägsnande av antändningskällor, tillgång till tillfredsställande ventilation/andningsskydd, begränsning av damm, förhindrande av kontakt med hud och ögon.
- *Miljöskyddsåtgärder*
exempelvis förhindrande av att produkten når avlopp, yt- eller grundvatten och mark, eventuellt behov av att varna befolkningen i grannskapet.
- *Rengöringsmetoder*
exempelvis användning av absorberande material (t.ex. sand, kiselgur, syrabindare, universalsbindare, sågspån...), vattenreduktion av gaser/ånga, utspädning.

Beakta även behovet av upplysningar av typen: "använd aldrig, neutralisera med ...".

OBS. Hänvisa i tillämpliga fall till punkterna 8 och 13.

7. Hantering och lagring

7.1 Hantering

Beakta försiktighetsmått för säker hantering inklusive råd om tekniska åtgärder, som kan omfatta lokal och allmän ventilation, åtgärder för att förhindra bildandet av aerosoler och damm samt uppkomsten av brand. Vidare anges särskilda krav eller särskilda regler som gäller ämnet eller preparatet (t.ex. metoder eller utrustning som inte tillåts eller rekommenderas), om möjligt med en kort beskrivning.

7.2 Lagring

Beakta vad som krävs för säker lagring, t.ex. särskild utformning av lagerlokaler eller lagringskärl (inklusive skyddsväggar och ventilation), oförenliga material, lagringsbetingelser (temperatur- och luftfuktighetsgräns/intervall, ljus, inert gas ...), särskild elektrisk utrustning och förhindrande av statisk elektricitet.

Lämna vid behov råd om kvantitetsgränser vid lagring. Ange alla särskilda krav, t.ex. den materialtyp som skall användas i förpackningar/behållare för ämnet eller preparatet.

8. Begränsning av exponeringen/personligt skydd

I detta dokument avses med exponeringskontroll samtliga skyddsåtgärder som skall vidtas under användning för att reducera arbetstagarnas exponering till ett minimum.

Tekniska åtgärder skall vidtas i första hand, innan krav ställs på personlig skyddsutrustning. Informera därför om utformningen av systemet, t.ex. beträffande inneslutning. Denna information skall komplettera den som ges enligt punkt 7.1.

Ange med referens vad som behöver övervakas, t.ex. gränsvärden och biologiska standarder. Informera om rekommenderade övervakningsmetoder och ange referens.

Om personligt skydd behövs, specificera den utrustning som ger ett tillräckligt och lämpligt skydd enligt följande:

— Andningsskydd

I fråga om farliga gaser, ånga eller damm beaktas behovet av lämplig skyddsutrustning, som t.ex. friskluftsapparat, lämplig mask och filter.

— Handskydd

Vilken typ av handskar som skall användas vid hantering av ämnet eller preparatet anges. Vid behov anges eventuella ytterligare skyddsåtgärder för hud och händer.

— Ögonskydd

Specificera vilken typ av ögonskydd som krävs, t.ex. skyddsglas, skyddsglasögon, visir.

— Hudskydd

Om det är nödvändigt att skydda någon annan kroppsdel än händerna anges vilken typ av skyddsutrustning som krävs, t.ex. förkläde, skyddsskor eller hel skyddsdräkt. Ange vid behov särskilda hygieniska åtgärder.

9. Fysikaliska och kemiska egenskaper

I detta avsnitt ingår i tillämpliga fall följande information om ämnena eller preparaten.

Utseende:

ange ämnets eller preparatets aggregations-tillstånd (fast, flytande, gas) och färg vid leverans.

Lukt:

om lukten är märkbar, beskriv den kortfattat.

pH:

ange ämnets eller preparatets pH vid leverans eller upplöst i vatten. I det senare fallet anges koncentration.

Kokpunkt/kokpunktsintervall:

Smältpunkt/smältpunktsintervall:

Flampunkt:

Antändlighet (fast/gas):

Självtändlighet:

Explosiva egenskaper:

Oxiderande egenskaper:

Ångtryck:

Relativ densitet:

Löslighet: — i vatten

— i fett [lösningsmedel —
olja (skall specificeras)]

Fördelningskoefficient: n-oktanol/vatten:

Enligt definitionerna i direktiv
67/548/EEG

Andra uppgifter:

ange viktiga skyddsparametrar, t.ex. ångdensitet, blandningsförmåga, avdunstnings-takt, konduktivitet, viskositet osv.

Ovanstående egenskaper skall bestämmas enligt specifikationerna i del A i bilaga 5 till direktiv 67/548/EEG eller med andra jämförbara metoder.

10. Stabilitet och reaktivitet

Ange ämnets eller preparatets stabilitet och risken för farliga reaktioner under särskilda förhållanden.

Förhållanden som skall undvikas

Ange förhållanden vilka kan orsaka farliga reaktioner, t.ex. temperatur, tryck, ljus, stötar osv., om möjligt med en kortfattad beskrivning.

Material som skall undvikas

Ange alla ämnen som kan orsaka farliga reaktioner, t.ex. vatten, luft, syror, baser eller oxidationsmedel, om möjligt med en kortfattad beskrivning.

Farliga sönderdelningsprodukter

Ange vilka farliga produkter som bildas i riskabel mängd vid sönderdelning.

OBS. Ange särskilt

- behovet av stabilisatorer och närvaron av sådana i produkten,
- risken för en farlig exotermisk reaktion,
- om säkerhetsaspekterna påverkas av att ämnets eller preparatets yttre egenskaper förändras,
- eventuella farliga sönderdelningsprodukter som bildas vid kontakt med vatten,
- om nedbrytning kan ske till instabila produkter.

11. Toxikologisk information

Detta avsnitt avser en kortfattad men fullständig och lättförståelig beskrivning av de skilda toxikologiska (hälso)effekter som kan framkallas om användaren kommer i kontakt med ämnet eller preparatet.

Medtag hälsofarliga effekter vid exponering för ämnet eller preparatet, grundade såväl på erfarenhet som på slutsatser från vetenskapliga experiment. Medtag information om olika exponeringsvägar (inandning, förtäring, kontakt med hud och ögon) och beskriv de symptom som sammanhänger med produktens fysikaliska, kemiska och toxikologiska karakteristika.

Medtag kända fördröjda och omedelbara effekter samt även kroniska effekter av korttids- och långtidsexponering, t.ex. sensibilisering, cancerframkallande egenskaper, mutagenicitet, reproduktionsstörningar inklusive teratogenicitet samt narkosverkan.

Med beaktande av de upplysningar som redan lämnats enligt punkt 2, "Sammansättning/uppgifter om beståndsdelar", kan det vara nödvändigt att nämna särskilda hälsoeffekter som härrör från vissa beståndsdelar i preparat.

12. Ekologisk information

Lämna en bedömning som avser ämnets eller preparatets tänkbara inverkan, reaktionssätt och långsiktiga miljökonsekvenser.

Beskriv de egenskaper som främst kan leda till miljöpåverkan, med beaktande av ämnets eller preparatets art och möjliga användningsområden, såsom

- rörlighet,
- persistens och nedbrytbarhet,
- bioackumuleringsförmåga,
- giftighet i vattenmiljön och andra uppgifter om ekotoxicitet, t.ex. uppträdan i reningsverk.

Anmärkning

I avvaktan på kriterier för utvärderingen av preparats miljöpåverkan skall upplysningar om de nämnda egenskaperna lämnas för ämnen som ingår i preparat och som klassificeras som miljöfarliga.

13. Avfallshantering

Om slutligt omhändertagande av ämnet eller preparatet (överblivet material eller avfall från sådan användning som kan förutses) medför faror, skall en beskrivning lämnas som avser dessa restprodukter och hur de kan hanteras säkert.

Ange lämpliga metoder, såväl för ämnet eller preparatet som för förorenade förpackningar (förbränning, återvinning, markutfyllnad osv.)

Kommentar

Hänvisa till befintliga gemenskapsbestämmelser om avfall. Om sådana saknas, bör användaren påminnas om att nationella eller regionala bestämmelser kan gälla.

14. Transportinformation

Ange sådana särskilda säkerhetsåtgärder som användaren behöver känna till eller följa i samband med transport eller befordran såväl inom som utanför hans område.

Ytterligare upplysningar från Förenta nationernas rekommendation och andra internationella överenskommelser om transport och förpackning av farligt gods kan även lämnas.

15. Gällande föreskrifter

Lämna de uppgifter som skall framgå av etiketten enligt direktiven om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen och preparat.

Om det ämne eller preparat som behandlas i säkerhetsdatabladet omfattas av särskilda bestämmelser på gemenskapsnivå som rör hälso- eller miljöskydd (t.ex. begränsningar i rätten att släppa ut på marknaden eller använda, gränsvärden för exponering i arbetsmiljön) skall dessa bestämmelser så långt möjligt återges. Mottagarna skall också uppmärksammas på förekomsten av nationell lagstiftning som gäller genomförandet av dessa bestämmelser.

Det rekommenderas även att mottagarna genom databladet påminns om att andra nationella åtgärder av betydelse bör uppmärksammas.

16. Annan information

Ange eventuell annan information som kan vara av betydelse för hälsa och säkerhet, exempelvis

- anvisningar om utbildning,
- rekommenderade användningsområden och begränsningar i användningen,
- ytterligare information (skriftliga referenser eller teknisk kontaktpunkt),
- källor till viktiga data som använts vid sammanställningen av databladet.

Ange även utgivningsdatum för databladet, om detta inte anges på annat sätt.

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 december 1988

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande byggprodukter

(89/106/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Medlemsstaterna är ansvariga för att byggnader och anläggningar inom deras territorier projekteras och utförs på ett sådant sätt att de inte innebär fara för personer, husdjur eller egendom, samtidigt som andra huvudkrav rörande allmänt välbefinnande tillgodoses.

Medlemsstaterna har bestämmelser och krav som gäller inte bara byggnaders säkerhet utan också hälsa, beständighet, energihushållning, miljöskydd, ekonomi och annat av betydelse för allmänhetens bästa.

Kraven, som ofta är föremål för nationella bestämmelser i lag, förordningar eller administrativa beslut, påverkar direkt beskaffenheten i de byggprodukter som används och återspeglas i nationella standarder, tekniska godkännanden och andra tekniska specifikationer och regler, vilka genom bristande överensstämmelse hindrar varuutbytet inom gemenskapen.

Vitboken om förverkligandet av den inre marknaden, antagen av rådet i juni 1985, anger i punkt 71 att i den allmänna strategin särskild vikt skall läggas vid vissa sektorer, däribland byggsektorn. Tekniska handelshinder inom byggsektorn skall, i den mån de inte kan avskaffas genom ömsesidigt erkännande av alla medlemsstaters likvärdighet, avskaffas enligt den nya metod som lags fram i rådets resolution av den 7 maj 1985⁴.

Däri krävs en precisering av huvudkrav på säkerhet och annat som är viktigt för allmänt välbefinnande, utan att befintliga och berättigade skydds nivåer i medlemsstaterna sänks.

Huvudkraven anger både allmänna och speciella kriterier som byggnadsverk skall uppfylla. Detta innebär att byggnadsverken med skälig grad av tillförlitlighet skall uppfylla ett, några eller alla dessa krav, när och om detta föreskrivs.

Som grund för harmoniserade standarder eller andra tekniska specifikationer på europeisk nivå och för utarbetande och utfärdande av europeiska tekniska godkännanden kommer tillämpningsdokument att upprättas för att ge konkret innehåll åt huvudkraven på teknisk nivå.

Huvudkraven utgör grunden för att utarbeta harmoniserade standarder på europeisk nivå för byggprodukter. För att dra största möjliga nytta av en enda inre marknad och för att ge så många tillverkare som möjligt tillgång till denna marknad och största möjliga insyn i marknaden samt för att skapa förutsättningar för ett gemensamt system av harmoniserade regler inom bygg- och anläggningssektorn, bör i största möjliga utsträckning och så snabbt som möjligt harmoniserade standarder utarbetas. Dessa standarder utarbetas av privata organ och skall förbli icke bindande texter. För detta ändamål erkänns den Europeiska standardiseringskommittén (CEN) och den Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering (Cenelec) som behöriga organ för att fastställa harmoniserade standarder enligt de allmänna riktlinjer för samarbete mellan kommissionen och dessa två organ som undertecknades den 13 november 1984. Enligt detta direktiv är en harmoniserad standard en teknisk specifikation (europeisk standard eller harmoniserat dokument), fastställd av det ena av eller båda dessa organ på uppdrag av kommissionen enligt rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983, som fastställer en informationsprocedur avseende tekniska standarder och föreskrifter⁵.

På grund av byggprodukternas speciella beskaffenhet krävs en exakt formulering av de harmoniserade standarderna. Därför måste det utarbetas tillämpningsdokument för att ge anknytning mellan standardiseringsuppdragen och huvudkraven. I de harmoniserade standarderna, som så långt möjligt uttrycks

¹ EGT nr C 93, 6.4.1987, s. 1.

² EGT nr C 305, 16.11.1987, s. 74 och EGT nr C 326, 19.12.1988.

³ EGT nr C 95, 11.4.1988, s. 29.

⁴ EGT nr C 136, 11.4.1988, s. 29.

⁵ EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

som produktens prestanda, tas hänsyn till dessa tillämpningsdokument, vilka skall utarbetas i samarbete med medlemsstaterna.

För att ta hänsyn till olika nivåer i huvudkraven för vissa byggnadsverk och till olika förhållanden som råder i medlemsstaterna skall klasser för prestationsnivåer och för krav, som produkterna i framtiden skall uppfylla i medlemsstaterna, anges i tillämpningsdokumenten och i de harmoniserade tekniska specifikationerna.

Harmoniserade standarder bör innehålla klassificeringar som gör det möjligt att även i fortsättningen salubjuda produkter, som uppfyller huvudkraven och som tillverkas och används lagenligt i överensstämmelse med tekniska traditioner som motiveras av lokala klimatförhållanden eller andra förhållanden.

En produkt anses lämplig att använda om den överensstämmer med en harmoniserad standard, ett europeiskt tekniskt godkännande eller en icke harmoniserad teknisk specifikation som erkänts på gemenskapsnivå. Om produkter är av mindre betydelse med avseende på huvudkraven och om de avviker från befintliga tekniska specifikationer, kan de få sin lämplighet intygad av ett godkänt organ.

Produkter som på detta sätt ansetts lämpliga att använda är lätta att identifiera genom EG-märket. De skall åtnjuta fri rörlighet inom hela gemenskapen och kunna användas fritt för avsett ändamål.

I de fall produkter finns, för vilka europeiska standarder inte kan utarbetas eller förutses inom rimlig tid, eller i de fall produkter avviker väsentligt från en standard, kan produkternas lämplighet för användning bestyrkas genom europeiskt tekniskt godkännande på grundval av allmänna riktlinjer. De allmänna riktlinjerna för att utfärda europeiska tekniska godkännanden kommer att antas på grundval av tillämpningsdokumenten.

När harmoniserade standarder eller europeiska tekniska godkännanden inte finns framtagna kan nationella eller andra icke harmoniserade tekniska specifikationer godtas som lämplig grund för att anse huvudkraven uppfyllda.

Produkterna skall överensstämma med harmoniserade standarder och icke-harmoniserade tekniska specifikationer som erkänts på europeisk nivå med hjälp av tillverkarens egenkontroll och genom kontroll, provning och certifiering, verkställda av oberoende kvalificerade tredjepartsorgan eller av tillverkaren själv.

Ett speciellt förfarande bör erbjudas som en interimsåtgärd för produkter för vilka det ännu inte finns standarder eller tekniska godkännanden på europeisk nivå. Detta förfarande syftar till att underlätta erkännande av provningsresultat som tagits fram i en annan medlemsstat enligt de tekniska kraven i destina-

tionslandet.

En permanent byggkommitté av experter som utses av medlemsstaterna skall bildas för att hjälpa kommissionen i frågor som uppkommer vid genomförandet och den praktiska tillämpningen av detta direktiv.

Medlemsstaternas ansvar inom sitt territorium för säkerhet, hälsa och annat som omfattas av huvudkraven bör erkännas i en skyddsklausul som erbjuder lämpliga skyddsåtgärder.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Tillämpningsområde — Definitioner — Krav — Tekniska specifikationer — Fria varurörelser.

Artikel 1

1. Detta direktiv gäller byggprodukter i den mån de berörs av huvudkraven på byggnadsverk i artikel 3.1.
2. I detta direktiv avses med byggprodukt varje produkt som tillverkats för att infogas varaktigt i byggnadsverk, såväl i byggnader som i andra anläggningar.

Byggprodukter benämns i fortsättningen produkter. Byggnader och andra anläggningar benämns i fortsättningen byggnadsverk.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att produkter som är avsedda att användas i byggnadsverk och som avses i artikel 1 får släppas ut på marknaden endast om de är lämpliga för sådan användning. Det sistnämnda innebär att de skall ha sådana egenskaper att de byggnadsverk i vilka de infogas, monteras, används eller installeras kan uppfylla de huvudkrav som avses i artikel 3 i den mån byggnadsverken omfattas av bestämmelser som innehåller sådana krav och är rätt projekterade och utförda.
2. När produkter omfattas av andra gemenskapsdirektiv (EG-direktiv) som behandlar andra aspekter, skall EGs överensstämmelsemärke som avses i artikel 4.2, i fortsättningen benämnt EG-märket, utvisa att kraven i dessa andra direktiv också uppfyllts.

3. Om ett kommande direktiv huvudsakligen berör andra områden och endast i mindre utsträckning huvudkraven i detta direktiv, skall det kommande direktivet innehålla bestämmelser som säkerställer att det också täcker kraven i detta direktiv.

4. Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas rätt att — med beaktande av fördragets bestämmelser — ange de krav som de anser nödvändiga för att arbetstagare skall vara skyddade när de använder produkterna. Detta gäller dock bara under förutsättning att produkterna inte ändras på ett sätt som är otillåtet enligt direktivet.

Artikel 3

1. De huvudkrav på byggnadsverk som kan återverka på en produkts tekniska egenskaper anges i bilaga 1. Ett, flera eller alla krav kan vara tillämpliga och skall uppfyllas under en ekonomiskt skälig livslängd.

2. För att ta hänsyn till skillnader, som beror på geografi, klimat eller levnadssätt, liksom även till olika skyddsnivåer som kan gälla nationellt, regionalt eller lokalt, kan för varje huvudkrav en klassindelning ske i de dokument som avses i punkt 3 och de tekniska specifikationer som avses i artikel 4.

3. Huvudkraven skall preciseras i dokument (tillämpningsdokument) så att det nödvändiga sambandet uppnås mellan huvudkraven i punkt 1 och de standardiseringsuppdrag, uppdrag rörande riktlinjer för europeiskt tekniskt godkännande eller godtaganden av andra tekniska specifikationer som anges i artiklarna 4 och 5.

Artikel 4

1. Standarder och tekniska godkännanden benämns i detta direktiv tekniska specifikationer.

Med harmoniserade standarder avses i direktivet tekniska specifikationer som antagits av CEN och Cenelec, var för sig eller gemensamt, på uppdrag av kommissionen enligt direktiv 83/189/EEG och efter yttrande från den kommitté som avses i artikel 19 samt i överensstämmelse med de allmänna bestämmelserna av den 13 november 1984 om samarbete mellan kommissionen och de två organisationerna.

2. Medlemsstaterna skall förutsätta att produkter är lämpliga för avsedd användning om de har sådan beskaffenhet att de byggnadsverk — riktigt projekterade och byggda — som de

ingår i, tillgodoser de huvudkrav som avses i artikel 3 och om de är försedda med EG-märket. EG-märket skall visa

a) att produkterna överensstämmer med de tillämpliga nationella standarder som utgör överförda harmoniserade standarder och till vilka hänvisning skett genom offentliggörande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*. Medlemsstaterna skall offentliggöra referenser till dessa nationella standarder;

b) att produkterna överensstämmer med ett europeiskt tekniskt godkännande som meddelats på det sätt som anges i 3 kap. eller

c) att produkterna, om harmoniserade specifikationer saknas, överensstämmer med de nationella tekniska specifikationer som anges i punkt 3; en förteckning över sådana nationella specifikationer skall upprättas på det sätt som anges i artikel 5.2.

3. Medlemsstaterna får delge kommissionen texterna till de nationella tekniska specifikationer som de anser överensstämma med huvudkraven i artikel 3. Kommissionen skall omedelbart vidarebefordra dessa specifikationer till de andra medlemsstaterna. På det sätt som anges i artikel 5.2 skall kommissionen anmäla för medlemsstaterna vilka specifikationer som förutsätts överensstämma med de huvudkrav som avses i artikel 3.

Kommissionen kommer att i samråd med den kommitté som avses i artikel 19 ta initiativ till och införa detta förfarande.

Medlemsstaterna skall offentliggöra referenser till dessa tekniska specifikationer. Kommissionen skall också offentliggöra dem i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

4. Om en tillverkare eller dennes ombud inom gemenskapen inte har tillämpat eller bara delvis har tillämpat de befintliga tekniska specifikationer som avses i punkt 2 och som enligt villkoren i artikel 13.4 kräver att produkten skall vara föremål för en försäkran om överensstämmelse enligt alternativ två eller tre i avsnitt 2 i) i bilaga 3, skall motsvarande regler tillämpas som de i artikel 13.4 och bilaga 3. Varans lämplighet för användning — med den innebörd som anges i artikel 2.1 — skall fastställas enligt det förfarande som anges under alternativet i avsnitt 2 ii) i bilaga 3.

5. I samråd med den kommitté som avses i artikel 19 skall kommissionen upprätta, handha och regelbundet revidera en förteckning över produkter av mindre betydelse för hälsa och säkerhet. Produkter som tagits upp i denna förteckning får släppas ut på marknaden under förutsättning att tillverkaren har utfärdat en försäkran om produkternas överensstämmelse med allmänt erkänd och tillämpad teknik.

6. EG-märket innebär att en produkt uppfyller kraven i

punkterna 2 och 4. Det åligger tillverkaren eller dennes ombud inom gemenskapen att ansvara för att EG-märket anbringas på själva produkten, på en etikett som är fästad vid produkten, på förpackningen eller på de medföljande handelsdokumenten.

Utformningen av EG-märket och villkoren för dess användning framgår av bilaga 3.

De produkter som anges under punkt 5 skall inte förses med EG-märket.

Artikel 5

1. När en medlemsstat eller kommissionen finner att sådana harmoniserade standarder eller europeiska tekniska godkännanden som avses i artikel 4.2 a) och b) eller uppdrag som avses i 2 kap. inte uppfyller bestämmelserna i artiklarna 2 och 3, skall medlemsstaten eller kommissionen underrätta den kommitté som avses i artikel 19 och ange skälen. Kommittén skall omgående yttra sig i frågan.

Med beaktande av kommitténs yttrande och, om det gäller harmoniserade standarder, efter samråd med den kommitté som inkallats enligt direktiv 83/189/EEG, skall kommissionen meddela medlemsstaterna om standarderna eller godkännandena skall återkallas i den publikation som avses i artikel 7.3.

2. Vid sådan delgivning som avses i artikel 4.3 skall kommissionen samråda med den kommitté som avses i artikel 19. På grundval av kommitténs yttrande skall kommissionen anmäla till medlemsstaterna om den tekniska specifikationen fortsättningsvis kommer i åtnjutande av förutsatt överensstämmelse och, om så är fallet, offentliggöra detta i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Om kommissionen eller en medlemsstat anser att en teknisk specifikation inte längre uppfyller de villkor som är nödvändiga för att förutsätta överensstämmelse med bestämmelserna i artiklarna 2 och 3, skall kommissionen rådgöra med den kommitté som avses i artikel 19. Med beaktande av kommitténs uppfattning skall kommissionen anmäla till medlemsstaterna om den nationella tekniska specifikationen i fortsättningen skall antas överensstämma med bestämmelserna och, om så inte är fallet, om den referens som avses i artikel 4.3 skall återkallas.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall inte hindra produkter som uppfyller direktivets bestämmelser att fritt distribueras, släppas ut på marknaden eller användas inom deras territorier.

Medlemsstaterna skall säkerställa att användningen av dessa produkter för avsedda ändamål inte hindras av regler eller

villkor som ställs upp av offentliga organ eller av privata organ, vilka uppträder som offentliga företag eller offentliga organ i kraft av en monopolställning.

2. Intill dess att i 2 och 3 kap. omnämnda europeiska tekniska specifikationer anger annat, skall medlemsstaterna dock tillåta att produkter som inte omfattas av artikel 4.2 släpps ut på marknaden inom deras territorier om produkterna uppfyller nationella bestämmelser som överensstämmer med fördraget. Kommissionen och den kommitté som avses i artikel 19 kommer att övervaka och regelbundet granska de europeiska tekniska specifikationernas utveckling.

3. Om tillämpliga europeiska tekniska specifikationer, antingen i sig själva eller på grundval av de tillämpningsdokument som avses i artikel 3.3, skiljer mellan olika klasser, som motsvarar olika kravnivåer, får en medlemsstat bestämma den kravnivå som skall gälla inom dess territorium endast inom den klassificering som fastställts på gemenskapsnivå och därvid endast använda alla, några eller en av klasserna.

KAPITEL II

Harmoniserade standarder

Artikel 7

1. För att säkerställa kvaliteten på harmoniserade standarder för produkter skall standarderna fastställas av de europeiska standardiseringsorganen på grundval av uppdrag från kommissionen enligt det förfarande som föreskrivits i direktivet 83/189/EEC och efter samråd med den kommitté som avses i artikel 19 samt i överensstämmelse med de allmänna bestämmelserna av den 13 november 1984 om samarbete mellan kommissionen och organen.

2. De färdiga standarderna skall med beaktande av tillämpningsdokumenten så långt det är möjligt uttryckas som krav på produkternas prestanda.

3. När standarderna har fastställts av de europeiska standardiseringsorganen, skall kommissionen offentliggöra referenser till dem i serie C av *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

KAPITEL III

Europeiskt tekniskt godkännande

Artikel 8

1. Europeiskt tekniskt godkännande är en positiv teknisk bedömning av en produkts lämplighet för avsedd användning,

som baserar sig på att huvudkraven uppfylls för de byggnadsverk där varan skall användas.

2. Europeiska tekniska godkännanden kan meddelas för
- produkter, för vilka det varken finns en harmoniserad standard eller en erkänd nationell standard eller ett uppdrag om utarbetande av en harmoniserad standard och för vilka kommissionen, efter att ha hört den kommitté som avses i artikel 19, finner att en standard inte kan eller ännu inte kan utarbetas, samt
  - produkter som påtagligt skiljer sig från harmoniserade eller erkända nationella standarder.

Även om ett uppdrag om utarbetande av en harmoniserad standard har meddelats, utesluter bestämmelsen under a) inte att ett europeiskt tekniskt godkännande meddelas beträffande produkter för vilka det finns riktlinjer för sådana godkännanden. Detta gäller tills den harmoniserade standarden träder i kraft i medlemsländerna.

3. Efter att ha hört den kommitté som avses i artikel 19 kan kommissionen i särskilda fall gör undantag från bestämmelsen i punkt 2 a) och medge att ett europeiskt tekniskt godkännande meddelas beträffande produkter för vilka det finns ett uppdrag om utarbetande av en harmoniserad standard eller beträffande vilka kommissionen konstaterat att en harmoniserad standard kan utarbetas. Medgivandet skall lämnas för en bestämd tid.

4. Europeiska tekniska godkännanden skall i regel ges för fem år. Denna period kan förlängas.

Artikel 9

1. Ett europeiskt tekniskt godkännande av en produkt skall grundas på undersökningar, provningar och bedömning på grundval av de tillämpningsdokument som avses i artikel 3.3 och de riktlinjer för produkten eller motsvarande produktgrupper som avses i artikel 11.

2. Om sådana riktlinjer som avses i artikel 11 inte finns, eller ännu inte finns, utarbetade, kan europeiskt tekniskt godkännande meddelas med hänvisning till de tillämpliga huvudkraven och tillämpningsdokumenten, varvid bedömningen av produkten görs av godkännandeorganen gemensamt i den organisation som avses i bilaga 2. Om godkännandeorganen inte är eniga skall ärendet hänskjutas till den kommitté som avses i artikel 19.

3. På begäran av tillverkaren eller dennes ombud inom gemenskapen skall det europeiska tekniska godkännandet av en produkt meddelas i medlemsstaten på det sätt som anges i bilaga 2.

Artikel 10

1. Varje medlemsstat skall till de andra staterna och till kommissionen anmäla namn på och adress till de organ som har utsetts att meddela europeiska tekniska godkännanden.

2. Godkännandeorganen måste uppfylla kraven i detta direktiv och måste särskilt kunna

- bedöma nya produkters lämplighet för användning på grundval av vetenskaplig och praktisk kunskap,
- fatta beslut som är opartiska i förhållande till berörda tillverkare och deras ombuds intressen samt
- sammanfatta vad som anförts av berörda parter i en avvägd bedömning.

3. Förteckningen över godkännandeorgan, som är behöriga att meddela europeiska tekniska godkännanden, liksom varje tillägg till förteckningen, skall offentliggöras i serie C av *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 11

1. Efter samråd med den kommitté som avses i artikel 19 skall kommissionen lämna uppdrag till den sammanslutning av godkännandeorgan som utsetts av medlemsstaterna för att utarbeta riktlinjer för europeiska tekniska godkännanden av en produkt eller en produktgrupp.

2. Riktlinjerna för europeiskt tekniskt godkännande av en produkt eller produktgrupp skall i första hand innehålla

- en förteckning över de tillämpningsdokument som avses i artikel 3.3 och som man skall beakta,
- speciella krav på produkten med avseende på de huvudkrav som avses i artikel 3.1,
- provningsförfarandena,
- metod för värdering och bedömning av provningsresultaten,
- förfarandena för kontroll och verifiering, vilka skall vara i överensstämmelse med artikel 13, 14 och 15,
- giltighetstiden för det europeiska tekniska godkännandet.

3. Efter att ha hört den kommitté som avses i artikel 19 skall medlemsstaterna offentliggöra riktlinjerna för europeiska tekniska godkännanden på sitt eller sina officiella språk.

KAPITEL IV

Tillämpningsdokument

Artikel 12

1. Kommissionen skall efter att ha rådgjort med den kommitté som avses i artikel 19 uppdra åt tekniska kommittéer, i vilka medlemsstaterna deltar, att upprätta de tillämpningsdokument som avses i artikel 3.3.
2. Tillämpningsdokumenten skall
  - a) konkretisera de i artikel 3 och bilaga 1 fastställda huvudkraven; detta skall ske genom att harmonisera terminologin och det tekniska underlaget och genom att ange klasser eller nivåer för varje krav när så behövs och när den vetenskapliga och tekniska kunskapen möjliggör det,
  - b) anvisa metoder så att dessa klasser eller kravnivåer kan relateras till de tekniska specifikationer som avses i artikel 4, t.ex. metoder för beräkning och verifiering, tekniska konstruktionsregler etc.,
  - c) tjäna som underlag för att utarbeta harmoniserade standarder och riktlinjer för europeiskt tekniskt godkännande samt för erkännande av nationella tekniska specifikationer enligt artikel 4.3.
3. Kommissionen skall offentliggöra tillämpningsdokumenten i C-serien av *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* sedan man inhämtat synpunkter från den kommitté som avses i artikel 19.

KAPITEL V

Bestyrkande av överensstämmelse*Artikel 13*

1. Tillverkaren eller dennes ombud inom gemenskapen skall vara ansvarig för att bestyrka att produkterna överensstämmer med kraven i en teknisk specifikation enligt artikel 4.
2. Produkter för vilka överensstämmelse bestyrkts skall förutsättas överensstämma med tekniska specifikationer enligt artikel 4. Överensstämmelsen skall visas genom provningar eller andra bevis på grundval av de tekniska specifikationerna enligt bilaga 3.
3. För bestyrkande av en produkts överensstämmelse fordras
  - a) att tillverkaren har en tillverkningskontroll i fabriken för att säkerställa att produkterna överensstämmer med tillämpliga tekniska specifikationer, eller
  - b) att, för vissa produkter som anges i de tillämpliga

tekniska specifikationerna, ett godkänt certifieringsorgan, utöver fabriken tillverkningskontroll, tar del i bedömning och övervakning av tillverkningskontrollen eller av själva produkten.

4. Valet av förfarande enligt punkt 3 för viss produkt eller produktgrupp skall fastställas av kommissionen, efter samråd med den kommitté som avses i artikel 19, gällande

- a) hur betydelsefull produkten är med avseende på huvudkraven, i synnerhet beträffande hälsa och säkerhet
- b) produktens beskaffenhet
- c) hur ändringar av produktens egenskaper påverkar dess användbarhet
- d) sannolikheten av att fel uppstår i tillverkningen,

enligt vad som närmare anges i bilaga 3.

Vid varje tillfälle skall det förfarande väljas som är minst betungande och samtidigt förenligt med kraven på säkerhet.

Det förfarande som sålunda bestämts skall anges i uppdragen och i de tekniska specifikationerna eller vid publiceringen av dem.

5. Vid tillverkning av enskilda produkter (och icke-serietillverkning) skall det vara tillräckligt med en försäkrans om överensstämmelse enligt tredje alternativet, avsnitt 2.ii i bilaga 3, såvida det inte bestämts annorlunda i de tekniska specifikationerna för produkter som har särskilt stor betydelse för hälsa och säkerhet.

Artikel 14

1. Enligt bilaga 3 skall de beskrivna förfarandena leda till
  - a) när det gäller artikel 13.3 a, att tillverkaren eller dennes ombud i gemenskapen utfärdar en försäkrans om produktens överensstämmelse, eller
  - b) när det gäller artikel 13.3 b, att ett godkänt certifieringsorgan utfärdar ett bevis om överensstämmelse för ett system med tillverkningskontroll och övervakning eller för själva produkten.

Detaljregler hur förfarandena för bestyrkande av överensstämmelse skall tillämpas anges i bilaga 3.

2. Tillverkarens försäkrans om överensstämmelse eller bevis om överensstämmelse berättigar tillverkaren eller dennes ombud i gemenskapen att fästa EG-märket på själva pro-

dukten, på en etikett som är fäst vid den, på dess förpackning eller på medföljande handelsdokument. EG-märkets utformning och regler för dess användning med avseende på vart och ett av förärandena för bestyrkande av överensstämmelse anges i bilaga 3.

Artikel 15

1. Medlemsstaterna skall svara för att EG-märket används på rätt sätt.

2. Om det konstateras att EG-märket har åsatts en produkt som inte överensstämmer, eller inte längre överensstämmer, med detta direktiv, skall den medlemsstat där överensstämmelsen intygades se till att användningen av EG-märket om nödvändigt förbjuds och att osålda produkter återkallas eller märket utplånas, till dess produkten i fråga åter överensstämmer med kraven.

Medlemsstaten i fråga skall omedelbart informera de övriga medlemsstaterna och kommissionen, och uppge alla nödvändiga detaljer om kvalitet och kvantitet som behövs för att identifiera den produkt som inte uppfyller kraven.

3. Medlemsstaterna skall se till att märken som lätt kan förväxlas med EG-märket inte får fästas på produkter eller förpackningar.

KAPITEL VI

Speciella procedurer

Artikel 16

1. När tekniska specifikationer, definierade i artikel 4, saknas för en bestämd produkt skall den mottagande medlemsstaten, på begäran i varje enskilt fall, anse att produkten överensstämmer med gällande nationella bestämmelser, om den har godkänts vid provning och kontroll som utförts av godkänt organ i den tillverkande medlemsstaten enligt de metoder som gäller i den mottagande medlemsstaten eller som erkänns av denna medlemsstat som likvärdiga.

2. Den tillverkande medlemsstaten skall till den mottagande medlemsstaten, enligt vars bestämmelser provningarna och kontrollerna skall utföras, lämna uppgift om det organ som avses bli godkänt för detta ändamål. Den mottagande medlemsstaten och den tillverkande medlemsstaten skall förse varandra med all nödvändig information. När detta utbyte av information är avslutat, godkänner den tillverkande medlemsstaten det organ som utsetts. Om en medlemsstat har betänkligheter skall dessa dokumenteras och kommissionen informeras.

3. Medlemsstaterna skall se till att de utsedda organen förser varandra med all nödvändig hjälp.

4. När en medlemsstat konstaterar att ett godkänt organ inte utför provningar och kontroll på ett riktigt sätt i överensstämmelse med de nationella bestämmelserna, skall den underrätta den medlemsstat där organet godkänts. Denna medlemsstat skall inom rimlig tid informera den anmälade medlemsstaten om vilka åtgärder som vidtagits. Om den anmälade medlemsstaten inte anser att dessa åtgärder är tillräckliga, kan den förbjuda saluhållande och användning av produkten i fråga eller föreskriva särskilda villkor för produkten. Den skall informera den andra medlemsstaten och kommissionen om detta.

Artikel 17

Mottagande medlemsstater skall tillmäta rapporter och bestyrkanden av överensstämmelse, vilka utfärdats i den tillverkande medlemsstaten enligt den procedur som avses i artikel 16, samma värde som den tillmäter sina egna motsvarande nationella dokument.

KAPITEL VII

Godkända organ

Artikel 18

1. Varje medlemsstat skall förse kommissionen med en lista med namn på och adresser till certifieringsorgan, kontrollorgan och provningslaboratorier som har utsetts av medlemsstaten för uppgifter som skall utföras, vad avser tekniska godkännanden, certifieringar av överensstämmelse, kontroll och provningar enligt detta direktiv.

2. Certifieringsorgan, kontrollorgan och provningslaboratorier skall uppfylla de kriterier som fastställts i bilaga 4.

3. Medlemsstater skall ange vilka produkter som faller inom de i punkt 1 angivna organens kompetensområde och vilka uppgifter som kommer att tilldelas dem.

KAPITEL VIII

Den permanenta bygghälskommittén

Artikel 19

1. En permanent bygghälskommitté inrättas härmed.

2. Kommittén skall utgöras av representanter som utses av medlemsstaterna. En representant för kommissionen skall vara dess ordförande. Varje medlemsstat skall utse två representanter. Representanterna kan åtföljas av experter.

Skyddsbestämmelse

3. Kommittén skall själv utarbeta sina procedurregler.

Artikel 21

Artikel 20

1. På anmodan av sin ordförande eller en medlemsstat kan den kommitté som avses i artikel 29 undersöka alla frågor som uppkommer i samband med genomförandet och den praktiska tillämpningen av detta direktiv.

1. Om en medlemsstat konstaterar att en produkt, som förklarats överensstämma med föreskrifterna i detta direktiv,

2. Enligt den procedur som anges i punkterna 3 och 4 skall bestämmelser antas för

- a) att fastställa klasser för krav, i den mån de inte redan tas upp i tillämpningsdokumenten och proceduren för be- styrkande av överensstämmelse i uppdrag rörande standarder enligt artikel 7.1 eller riktlinjer för europeiska tekniska godkännanden enligt artikel 11.1;
- b) att ge uppdrag för att upprätta tillämpningsdokument enligt artikel 12.1 och beslut om tillämpningsdokument enligt artikel 12.3, och för
- c) att erkänna nationella tekniska specifikationer enligt Artikel 4 punkt 3.

3. Kommissionens representant förelägger kommittén ett förslag till åtgärder som bör vidtas. Kommittén skall ge sin uppfattning om förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till ärendets angelägenhetsgrad. Avgörandet skall fattas av samma majoritet som är fastställd i Romfördraget artikel 148 punkt 2 rörande beslut som rådet skall anta på förslag av kommissionen. Medlemsstaternas representanter in kommittén skall ha det antal röster som anges i nämnda artikel. Ordföranden har inte någon rösträtt.

4. Kommissionen skall vidta de åtgärder som föreslagits, om de sammanfaller med kommitténs uppfattning.

Om de föreslagna åtgärderna inte sammanfaller med kommitténs uppfattning, eller om ingen uppfattning avges, skall kommissionen omedelbart förelägga rådet ett förslag till åtgärder. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har beslutat inom tre månader från det att förslaget framlagts, skall de föreslagna åtgärderna antas av kommissionen.

KAPITEL IX

inte uppfyller kraven i artikel 2 och 3, skall den vidta alla erforderliga åtgärder för att återkalla produkten från marknaden, förbjuda att den släpps ut på marknaden eller begränsa distributionen av den.

Berörd medlemsstat skall omedelbart informera kommissionen om varje sådan åtgärd, ange skälen för sitt beslut och särskilt om den bristande överensstämmelsen beror på

- a) avvikelser från artikel 2 och 3 när produkten inte motsvarar de tekniska specifikationer som avses i artikel 4,
- b) felaktig tillämpning av de tekniska specifikationer som avses i artikel 4,
- c) brister i de tekniska specifikationer som avses i artikel 4.

2. Kommissionen skall så snart som möjligt samråda med de berörda parterna. Om kommissionen efter detta samråd finner att åtgärden är berättigad, skall den omedelbart underätta såväl medlemsstaten som vidtog åtgärden som andra medlemsstater om detta.

3. Om det beslut som avses i punkt 1 hänför sig till brister i standarderna eller i tekniska specifikationer och om den medlemsstat som har vidtagit åtgärderna avser att vidmakthålla dem, skall kommissionen, efter att ha rådgjort med de berörda parterna, inom två månader framlägga ärendet inför den kommitté som avses i artikel 19 och, i de fall ärendet gäller brister i en harmoniserad standard, den kommitté som tillkallats enligt direktivet 83/189/EEC, samt inleda det förfarande som avses i artikel 5.2.

4. De berörda medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder mot den som utfärdade försäkran om överensstämmelse och de skall informera kommissionen och de övriga medlemsstaterna om detta.

5. Kommissionen skall se till att medlemsstaterna hålls informerade om utvecklingen och resultatet av förfarandet.

KAPITEL X

Avslutande bestämmelser

Artikel 22

1. Inom 30 månader efter notifiering av detta direktiv¹ skall medlemsstaterna sätta i kraft de lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som behövs för att efterkomma direktivets bestämmelser. De skall skyndsamt informera kommissionen om detta.

¹ Detta direktiv anmäldes för medlemsstaterna den 27 december 1988.

2. Medlemsstaterna skall tillställa kommissionen texterna till de bestämmelser i nationell rätt som de beslutar inom det område som regleras av detta direktiv.

Artikel 23

Senast den 31 december 1993 skall kommissionen i samråd med den kommitté som avses i artikel 19 utvärdera användbarheten i de förfaranden som fastställs i detta direktiv och om så behövs lägga fram förslag till lämpliga ändringar.

Artikel 24

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 december 1988.

På rådets vägnar

V. Papandreou

Ordförande

BILAGA 1**HUVUDKRAV**

Produkterna skall vara lämpliga för byggnadsverk som (i sin helhet och i sina delar) med hänsyn tagen till ekonomiska faktorer är lämpliga för avsedd användning och som härvid uppfyller följande huvudkrav i de fall byggnadsverken omfattas av föreskrifter som innehåller sådana krav. Kraven tar i allmänhet hänsyn till sådan påverkan som är förutsägbar.

1. Mekanisk motståndsförmåga och stabilitet

Byggnadsverket skall vara konstruerat och utfört på ett sådant sätt att den påverkan det sannolikt utsätts för under bygg- och bruksskedet inte leder till

- a) ras av byggnadsverket, helt eller delvis,
- b) sådana större deformationer som är oacceptabla,
- c) skada på andra delar av byggnadsverket, dess installationer eller fasta utrustning, till följd av större deformationer i den bärande konstruktionen,
- d) skada genom händelse som inte står i proportion till den ursprungliga orsaken.

2. Brandskydd

Byggnadsverket skall vara konstruerat och utfört på ett sådant sätt att om brand uppstår

- byggnadsverkets bärförmåga kan antas förbli intakt under en bestämd tid,
- utveckling och spridning av brand och rök inom byggnaden begränsas,
- spridning av brand till närliggande byggnader begränsas,
- personer som befinner sig i byggnaden kan lämna den eller räddas på annat sätt,
- räddningsmanskapets säkerhet beaktas.

3. Hygien, hälsa och miljö

Byggnadsverket skall vara konstruerat och utfört på ett sådant sätt att det inte medför risk för de boendes eller grannarnas hygien eller hälsa, särskilt inte som en följd av

- emission av giftig gas,
- förekomst av farliga partiklar eller gaser i luften,
- emission av farlig strålning,
- förorening eller förgiftning av vatten eller mark,
- bristfälligt omhändertagande av avloppsvatten, rök och fast eller flytande avfall,
- förekomst av fukt i byggnadens delar eller på ytor inom byggnaden.

4. Säkerhet vid användning

Byggnadsverket skall vara projekterat och utfört på ett sådant sätt att det inte innebär oacceptabel risk för olyckor vid användning eller drift såsom halka, fall, sammanstötning, brännskador, el-stötar eller skador från explosioner.

5. Bullerskydd

Byggnadsverket skall vara projekterat och utfört på ett sådant sätt att buller, som uppfattas av de boende eller av personer i närheten av byggnaden, ligger på en nivå som inte medför risk för deras hälsa och som möjliggör sömn, vila och arbete under tillfredsställande förhållanden.

6. Energi och värme

Byggnadsverket och dess installationer för uppvärmning, kylning och ventilation skall vara projekterat och utfört på ett sådant sätt att den mängd energi som med hänsyn till klimatförhållandena på platsen behövs vid användandet är liten och värmekomforten för brukarna är tillfredsställande.

*BILAGA 2***EUROPEISKT TEKNISKT GODKÄNNANDE**

1. Ansökan om godkännande kan göras av en tillverkare, eller dennes ombud i gemenskapen, endast till ett enda, för ändamålet auktoriserat organ.
  2. De godkännandeorgan som utsetts av medlemsstaterna bildar en organisation. Det åligger denna organisation att vid genomförandet av sina uppgifter nära samarbeta med kommissionen, som i viktiga frågor skall rådgöra med den kommitté som avses i artikel 19 i detta direktiv. Om en medlemsstat har utsett mer än ett godkännandeorgan skall medlemsstaten ansvara för samordningen av dessa organ och även bestämma vilket av organen som skall föra talan i organisationen.
  3. De gemensamma procedurreglerna för ansökan, behandling och utfärdande av godkännanden utarbetas av den organisation som utgörs av de utsedda godkännandeorganen. De gemensamma procedurreglerna antas av kommissionen på grundval av kommitténs uppfattning enligt artikel 20.
  4. Godkännandeorganen skall ge varandra allt nödvändigt stöd i den organisation de tillhör. Denna organisation ansvarar också för samordning i konkreta frågor om tekniskt godkännande. Vid behov bildar organisationen undergrupper för detta ändamål.
  5. De europeiska tekniska godkännandena publiceras av de godkännande organen, som underrättar alla de andra godkända organen. Ett auktoriserat godkännandeorgan skall, om det så begär, som information få en fullständig uppsättning av det underlag som legat till grund för godkännandet.
  6. Kostnaderna i samband med proceduren för europeiskt tekniskt godkännande skall bestridas av sökanden enligt nationella regler.
-

BILAGA 3

Bestyrkande av överensstämmelse med tekniska specifikationer

1. Metoder för kontroll av överensstämmelse

När förfaranden för bestyrkande av en varus överensstämmelse med tekniska specifikationer enligt artikel 13 fastställs, skall följande metoder för kontroll av överensstämmelsen användas (val och kombination av metoder för ett givet system skall bero på kraven på den särskilda produkten eller produktgruppen enligt villkoren i artikel 13.3 och 13.4

- a) Av tillverkaren eller godkänt organ genomförd första typprovning av produkten.
- b) Av tillverkaren eller godkänt organ genomförd provning av stickprov som tagits i fabriken enligt en fastställd kontrollplan.
- c) Av tillverkaren eller godkänt organ genomförd revisionsprovning av stickprov som tagits i fabriken, på öppna marknaden eller vid byggplatsen.
- d) Av tillverkaren eller godkänt organ genomförd provning av stickprov som tagits ur ett parti färdigt för leverans eller som har levererats.
- e) Fabrikens egen tillverkningskontroll.
- f) Av godkänt organ genomförd första besiktning av fabriken och av fabrikens tillverkningskontroll.
- g) Av godkänt organ genomförd fortlöpande övervakning, värdering och bedömning av fabrikens tillverkningskontroll.

Tillverkningskontroll enligt direktivet innebär en ständig intern kontroll av produktionen, utförd av tillverkaren. Grundvillkor, krav och bestämmelser som tillämpas av tillverkaren, skall dokumenteras på ett systematiskt sätt i form av skriftlig redogörelse för metoder och procedurer. Denna dokumentation över systemet för tillverkningskontroll skall garantera att kvalitetsåtgärder uppfattas på samma sätt, samt möjliggöra kontroll av om erforderliga produkttegenskaper uppnås och om systemet för tillverkningskontrollen är effektivt.

2. SYSTEM FÖR BESTYRKANDE AV ÖVERENSSTÄMMELSE

I första hand skall följande system för bestyrkande av överensstämmelse användas.

- i) Certifiering av produktens överensstämmelse genomförd av ett godkänt certifierande organ på grundval av:
  - a) *(avseende tillverkaren)*
    - 1) fabrikens tillverkningskontroll;
    - 2) ytterligare stickprov som tagits i fabriken av tillverkaren enligt fastställd kontrollplan.
  - b) *(avseende det godkända organet)*
    - 3) första typprovning av produkten;
    - 4) första besiktning av fabriken och av fabrikens egen tillverkningskontroll;
    - 5) kontinuerlig övervakning, bedömning och godkännande av fabrikens egen tillverkningskontroll;
    - 6) eventuellt, revisionsprovning av stickprov som tagits i fabriken, på den öppna marknaden eller vid byggplatsen.
- ii) Försäkran om produktens överensstämmelse utställd av tillverkaren med utgångspunkt från:

Första alternativet:

- a) *(avseende tillverkaren)*
  - 1) första typprovning av produkten;
  - 2) fabrikens egen tillverkningskontroll;
  - 3) eventuellt, stickprov som tagits vid fabriken enligt en fastlagd kontrollplan;
- b) *(avseende det godkända organet)*
  - 4) certifiering av fabrikens egen tillverkningskontroll med utgångspunkt från:
    - första besiktning av fabriken och av fabrikens egen tillverkningskontroll,
    - eventuellt, fortlöpande övervakning, bedömning och godkännande av

fabrikens egen tillverkningskontroll.

Andra alternativet:

- 1) första typprovning av produkten genomförd av ett godkänt laboratorium;
- 2) fabrikens egen tillverkningskontroll.

Tredje alternativet:

- a) första typprovning genomförd av tillverkaren;
- b) fabrikens egen tillverkningskontroll.

3. ORGAN FÖR BESTYRKANDE AV ÖVERENSSTÄMMELSE

Alltefter arbetsuppgift skiljs mellan följande organ för bestyrkande av överensstämmelse:

- i) *Certifieringsorgan*, som är ett opartiskt statligt eller icke-statligt organ, som har nödvändig kompetens och nödvändigt ansvar för att utfärda certifikat om överensstämmelse enligt fastställda regler om procedurer och administration.
- ii) *Kontrollorgan*, som är ett partiskt organ med den organisation, personal, kompetens och integritet som behövs för att enligt specificerade kriterier utföra sådana uppgifter som bedömning av tillverkarens kvalitetssystem och rekommendationer rörande godtagande av systemet samt efterföljande kontroll av systemet liksom urval och värdering av produkter på byggsplatsen eller i fabriken eller på annan plats enligt särskilda regler.
- iii) *Provningslaboratorium*, som är ett laboratorium som mäter, undersöker, provar, kalibrerar eller på annat sätt bestämmer materials eller produkters egenskaper eller funktioner.

I i) och ii) (första alternativet) i punkt 2 kan de tre funktionerna i punkt 3 i) till iii) utföras antingen av ett och samma organ eller av olika organ. I det sistnämnda fallet genomför kontrollorganet och/eller provningslaboratoriet sina respektive uppgifter på det certifierande organets vägnar.

I fråga om kriterier som rör de certifierande och kontrollerande organens samt provningslaboratoriernas kompetens, opartiskhet och integritet, se bilaga 4.

4. EG-MÄRKE. EG-CERTIFIKAT OM ÖVERENSSTÄMMELSE. EG-FÖRSÄKRAN OM ÖVERENSSTÄMMELSE.

4.1 EG-märket om överensstämmelse.

EG-märket om överensstämmelse skall bestå av symbolen CE enligt nedan.

Det skall åtföljas av

- tillverkarens namn eller varumärke och, om det är lämpligt,
- information för att ange produktens egenskaper, i tillämpliga fall tekniska specifikationer,
- tillverkningsårets två sista siffror,
- berört kontrollorgans identifikationssymbol,

— numret på EG-certifikatet om överensstämmelse.

4.2 EG-certifikat om överensstämmelse.

EG-certifikatet om överensstämmelse skall särskilt innehålla

- namn på och adress till det utfärdande organet,
- namn på och adress till tillverkaren eller dennes ombud inom EG,
- beskrivning av produkten (typ, identifiering, användning, etc.),
- föreskrifter med vilka produkten överensstämmer,
- särskilda villkor som gäller för användningen av produkten,
- certifikatets nummer,
- villkor och giltighetstid för certifikatet, i tillämpliga fall,
- namn på och tjänsteställning för den person som är behörig att underteckna certifikatet.

4.3 EG-försäkran om överensstämmelse.

EG-försäkran om överensstämmelse skall särskilt innehålla

- namn på och adress till tillverkaren eller dennes ombud inom EG,
- beskrivning av produkten (typ, identifiering, användning, etc.),
- föreskrifter som produkten överensstämmer med,
- särskilda villkor som gäller för användningen av produkten,
- namn på och adress till det godkända organet, i tillämpliga fall,
- namn på och tjänsteställning för den person som är behörig att underteckna försäkran på tillverkarens eller dennes befulmäktigade företrädares uppdrag.

4.4 Certifikat och försäkran om överensstämmelse skall utfärdas på det officiella språket eller de officiella språken i den medlemsstat där produkten skall användas.

—

*BILAGA 4***GODKÄNNANDE AV PROVNINGSLABORATORIER SAMT KONTROLL- OCH CERTIFIERINGSORGAN**

De provningslaboratorier, kontrollorgan och certifieringsorgan som utsetts av medlemsstaterna måste uppfylla följande minimikrav:

1. tillgång skall finnas till personal, nödvändiga hjälpmedel och utrustning.
2. personalen skall ha teknisk kompetens och yrkesheder.
3. ledning och teknisk personal som genomför provningar, utarbetar rapporter, utfärdar certifikat och utför den övervakning som direktivet förutsätter skall ha en opartisk ställning i förhållande till alla, grupper eller enskilda, som direkt eller indirekt är knutna till byggproduktmarknaden.
4. personalen skall ha tystnadsplikt.
5. en allmän ansvarsförsäkring skall tecknas, såvida inte ansvaret täcks av staten enligt nationell lag.

Behöriga myndigheter i medlemsstaterna skall regelbundet kontrollera att villkoren under 1 och 2 uppfylls.

RÅDETS DIREKTIV

av den 14 juni 1989

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner

(89/392/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Medlemsstaterna skall inom sina respektive territorier ansvara för befolkningens, och i förekommande fall även husdjurs och varors, och i synnerhet arbetstagares hälsa och säkerhet, med avseende på de risker som uppstår i samband med användning av maskiner.

Medlemsstaternas lagstiftning om förebyggande av olyckor skiljer sig kraftigt åt. De tvingande bestämmelser på området som ofta kompletteras av i praktiken bindande tekniska specifikationer eller frivilliga standarder leder inte nödvändigtvis till olika hälso- och säkerhetsnivåer, men utgör dock, genom sina olikheter, hinder för handeln inom gemenskapen. Dessutom råder avsevärda skillnader mellan systemen för certifiering av maskiners överensstämmelse och för nationell certifiering.

Upprätthållande och förbättring av den säkerhetsnivå som uppnåtts i medlemsstaterna är ett av huvudsyftena med detta direktiv och med säkerhetsprincipen, såsom denna definieras i de grundläggande kraven.

Gällande nationella hälso- och säkerhetsbestämmelser om skydd mot risker orsakade av maskiner skall harmoniseras för att möjliggöra fri rörlighet för maskiner, utan att nu gällande välgrundade skyddsnivåer i medlemsstaterna därmed sänks. Bestämmelserna i detta direktiv om konstruktion och tillverkning av maskiner, som är av grundläggande betydelse för en säkrare arbetsmiljö, skall kompletteras med särskilda bestämmelser om skydd mot vissa risker som arbetstagare kan utsättas för i arbetet, och med bestämmelser som avser organisationen av arbetstagarnas säkerhet på arbetsplatsen.

¹ EGT nr C 29, 3.2.1988, s. 1;
EGT nr C 214, 16.8.1988, s. 23.

² EGT nr C 326, 19.12.1988, s. 143;
EGT nr C 158, 26.6.1989.

³ EGT nr C 337, 31.12.1988, s. 30.

Maskinsektorn är en viktig del av verkstadsindustrin och en av de industriella hörnstenarna i gemenskapens ekonomi.

Styckena 65 och 68 i den vitbok om genomförandet av den inre marknaden som antogs av Europeiska rådet i juni 1985 föreskriver ett nytt tillvägagångssätt för harmonisering av lagstiftningen.

De sociala kostnaderna för det stora antal olyckor som direkt orsakas genom användning av maskiner kan minskas genom att säkerheten tas i beaktande redan på konstruktions- och tillverkningsstadiet och genom korrekt installation och underhåll av maskinerna.

Direktivets tillämpningsområde skall grundas på en allmänt hållen definition av termen "maskin" för att ge utrymme åt teknisk produktutveckling. Den utveckling av "sammansatta installationer" som sker och de risker som är förbundna med sådana installationer är av motsvarande slag och det är därför berättigat att uttryckligen ta med dessa i direktivet.

Planer finns på att utarbeta särdirektiv med bestämmelser om konstruktion och tillverkning av vissa slag av maskiner. Det här direktivets mycket stora räckvidd skall avgränsas i förhållande till dessa direktiv, men även i förhållande till redan gällande direktiv, om dessa innehåller bestämmelser avseende konstruktion och tillverkning.

Gemenskapsrätten innehåller i sin nuvarande form bestämmelser som utgör undantag från en av gemenskapens grundregler, nämligen den fria rörligheten för varor. Dessa bestämmelser föreskriver att hinder för rörligheten inom gemenskapen till följd av skillnader i medlemsstaternas lagstiftning om marknadsföring och försäljning av produkter skall godtas, om de aktuella föreskrifterna anses som nödvändiga för att uppfylla oeftergivliga krav. Harmoniseringen av lagstiftningen skall därför i detta fall begränsas endast till de föreskrifter som anses nödvändiga för att uppfylla de oeftergivliga och grundläggande hälso- och säkerhetskrav som gäller för maskiner. Eftersom dessa krav är av grundläggande natur skall de ersätta gällande nationella föreskrifter.

De grundläggande hälso- och säkerhetskraven skall uppfyllas för att garantera att maskiner är säkra. Dessa krav skall tillämpas med omdöme, så att hänsyn tas till den tekniska utvecklingsnivån vid tillverkningsstillfället och till tekniska och ekonomiska krav.

I detta direktiv avses med uttrycket "ta maskiner i bruk" endast användning av själva maskinen på sådant sätt som tillverkaren avsett. Detta utesluter dock inte att man anger användningsvillkor som inte avser själva maskinen, förutsatt att dessa inte medför förändringar av maskinen som inte anges i detta direktiv.

Vid mässor, utställningar osv. skall det vara möjligt att visa maskiner som inte följer detta direktiv. Intressenter bör dock på lämpligt sätt upplysas om att maskinen inte följer bestämmelserna och inte kan köpas i det aktuella utförandet.

Detta direktiv definierar endast de grundläggande och allmänt tillämpbara hälso- och säkerhetskraven, vilka kompletteras med ett antal mer specifika krav för vissa slag av maskiner. För att underlätta för tillverkarna att visa att maskinerna uppfyller de grundläggande kraven, samt för att möjliggöra kontroll av att maskinerna överensstämmer med dessa krav, är det önskvärt att på europeisk nivå ha harmoniserade standarder för att förebygga sådana risker som kan uppstå till följd av konstruktion och tillverkning av maskiner. Dessa harmoniserade standarder på europeisk nivå utarbetas av privaträttsliga institutioner och skall även fortsättningsvis ha icke bindande status. Europeiska organisationen för standardisering (CEN) och Europeiska organisationen för standardisering inom elområdet (CENELEC) är de organ som erkänns som behöriga att anta harmoniserade standarder, i enlighet med de generella riktlinjer för samarbetet mellan kommissionen och dessa båda organisationer som undertecknades den 13 november 1984. I detta direktiv avses med "harmoniserad standard" en teknisk specifikation (Europa-standard eller harmoniseringsdokument) som antagits av någon av eller båda dessa organisationer, enligt uppdrag från kommissionen i enlighet med bestämmelserna i rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983, i vilket fastslås rutiner för spridning av information inom området tekniska standarder och föreskrifter¹, senast ändrat genom direktiv 88/182/EEG², samt i enlighet med de allmänna riktlinjer som avses ovan.

Lagstiftningen måste förbättras för att se till att såväl arbetsgivare som arbetstagare på ett effektivt och lämpligt sätt bidrar till standardiseringsprocessen. Sådana förbättringar bör senast vara genomförda då kraven i detta direktiv genomförs.

Tillverkarna bör, som nu är praxis i medlemsstaterna, även fortsättningsvis ha ansvaret för att intyga att deras maskiner uppfyller de relevanta grundläggande kraven. Genom överensstämmelsen med harmoniserade standarder förutsätts att maskinen även uppfyller de grundläggande kraven. Det ankommer dock på tillverkaren själv, om han anser att det är nödvändigt att få sina produkter kontrollerade och certifierade av tredje man.

För vissa typer av maskiner som medför större risker är en strängare certifieringsprocedur önskvärd. Den procedur för typkontroll som antagits av EG kan leda till att tillverkaren själv utfärdar en EG-försäkring om överensstämmelse, utan några striktare krav på t.ex. kvalitetsgaranti, EG-verifikation eller EG-övervakning.

Innan en EG-försäkring om överensstämmelse utfärdas är det av största vikt att tillverkaren, eller den som representerar honom i gemenskapen, tillhandahåller teknisk dokumentation. Den tekniska dokumentationen behöver inte nödvändigtvis ständigt finnas fysiskt tillgänglig, men skall tillhandahållas på begäran. Den behöver inte innehålla detaljuppgifter om de olika komponenter som sammansätts vid tillverkningen, såvida inte denna information är oungånglig för att fastställa överensstämmelsen med de grundläggande säkerhetskraven.

Det är nödvändigt, inte bara att säkerställa fri rörlighet och fritt tagande i bruk av maskiner med EG-märke och med EGs överensstämmelseintyg, men även fri rörlighet för maskiner som saknar EG-märke om dessa skall ingå i andra maskiner eller byggas ihop med andra maskiner till en sammansatt installation.

Medlemsstaternas ansvar inom det egna territoriet för säkerhet, hälsa och övrigt som täcks av de grundläggande kraven skall slås fast i en skydds klausul med bestämmelser om lämpliga skyddsrutiner inom gemenskapen.

De som berörs av beslut som fattas i enlighet med detta direktiv skall informeras om skälen för beslutet samt om de rättsliga möjligheter som står till buds.

De åtgärder som syftar till att gradvis genomföra den inre marknaden skall ha antagits före den 31 december 1992. Den inre marknaden utgörs av ett område utan inre gränser, inom vilket fri rörlighet för varor, människor, tjänster och kapital garanteras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

RÄCKVIDD, TILLHANDAHÅLLANDE PÅ MARKNADEN OCH RÖRELSEFRIHET

Artikel 1

1. Detta direktiv skall gälla för maskiner och fastslår de för maskiner grundläggande hälso- och säkerhetskraven, såsom dessa definieras i bilaga 1.

2. I detta direktiv avses med *maskiner* en grupp inbördes förbundna delar eller komponenter, varav minst en är rörlig,

¹ EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

² EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 75.

samt tillhörande drivorgan, styr- och driftkretsar m.m., vilka förenats för ett särskilt ändamål, speciellt för bearbetning, behandling, förflyttning eller förpackning av material.

Termen "maskiner" gäller också för en grupp maskiner som, för ett gemensamt syfte, ställs upp och styrs så att de fungerar som en enhet.

3. Utanför detta direktivs räckvidd ligger:

- mobil utrustning,
- lyftanordningar,
- maskiner vars enda kraftkälla är direkt manuellt arbete,
- maskiner för medicinskt bruk som används i direkt kontakt med patienter,
- specialutrustning för användning på marknader och/eller i nöjesparker,
- ångpannor, tankar och tryckkärl,
- maskiner som speciellt konstruerats eller tagits i drift för kärntekniska tillämpningar och som vid fel kan ge upphov till utsläpp av radioaktivitet,
- radioaktiva källor som utgör en del av en maskin,
- skjutvapen, samt
- lagringstankar och rörledningar för bensen, dieselbränsle, eldfarliga vätskor och farliga ämnen.

4. När de risker med maskiner som omnämns i detta direktiv helt eller delvis omfattas av särdirektiv som antagits av rådet skall det här direktivet inte gälla eller upphöra att gälla för sådana maskiner och sådana risker när särdirektiven träder i kraft.

5. När de risker som kan uppträda i samband med maskiner väsentligen är av elektriskt ursprung skall maskinerna uteslutande regleras av rådets direktiv 73/23/EEG, som antogs den 19 februari 1973, om harmonisering av medlemsstaternas lagar om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser¹.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att maskiner som omfattas av detta direktiv får släppas ut på marknaden eller tas i drift endast om detta inte medför risk för personers samt, i förekommande fall, husdjurs och egendoms, hälsa och säkerhet, under förutsättning att maskinerna installerats och underhålls på riktigt sätt samt används för avsett ändamål.

2. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte vara till förfång för medlemsstaternas rätt att, med vederbörligt beaktande av fördraget, fastställa sådana krav som de anser vara nödvändiga för att se till att personer, och i synnerhet arbetstagare, skyddas när de använder ifrågavarande maskiner, under förutsättning att detta inte innebär att maskinerna ändras på något sätt som inte specificeras i detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall inte förhindra att maskiner som inte uppfyller bestämmelserna i detta direktiv visas på mässor, utställningar, demonstrationer m.m., förutsatt att tydligt anslag klart visar att maskinerna inte uppfyller kraven och inte får säljas förrän tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen sett till att de uppfyller kraven. Vid demonstrationer skall tillräckliga säkerhetsåtgärder vidtas för att se till att personer skyddas.

Artikel 3

Maskiner som omfattas av detta direktiv skall uppfylla de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i bilaga 1.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna får inte inom sina territorier förbjuda, begränsa eller förhindra att maskiner som uppfyller bestämmelserna i detta direktiv släpps ut på marknaden och tas i bruk.

2. Medlemsstaterna får inte förbjuda, begränsa eller förhindra att maskiner släpps ut på marknaden, om tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen i enlighet med bilaga 2 B uppger att maskinen skall ingå i en annan maskin eller byggas ihop med en annan maskin för att utgöra en maskin som omfattas av detta direktiv, förutom då maskinerna i fråga kan fungera självständigt.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall anse maskiner som försetts med EG-märke och med den EG-försäkran om överensstämmelse som avses i bilaga 2 vara i överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som avses i artikel 3.

I avsaknad av harmoniserade standarder skall medlemsstaterna vidta de åtgärder de bedömer som nödvändiga för att uppmärksamma de berörda parterna på de nationella tekniska standarder och specifikationer som finns och som anses viktiga eller av betydelse för att de grundläggande säkerhets- och hälso-kraven i bilaga 1 skall kunna uppfyllas på ett fullgott sätt.

2. När en nationell standard överförd från en harmoniserad standard, vars referensnummer har publicerats i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, omfattar ett eller flera av de

¹ EGT nr L 77, 26.3.1973, s. 29.

grundläggande säkerhetskraven skall maskiner som konstruerats och tillverkats i enlighet med denna standard förutsättas uppfylla de relevanta grundläggande kraven.

Medlemsstaterna skall offentliggöra referensnumren till de nationella standarder som överför harmoniserade standarder.

3. Medlemsstaterna skall se till att lämpliga åtgärder vidtas för att möjliggöra för arbetsmarknadens parter att på nationell nivå påverka arbetet med att förbereda och bevaka harmoniserade standarder.

Artikel 6

1. När en medlemsstat eller kommissionen anser att de harmoniserade standarder som avses i artikel 5.2 inte helt uppfyller de grundläggande krav som avses i artikel 3 skall kommissionen eller medlemsstaten i fråga ta upp detta med den kommitté som upprättats enligt direktiv 83/189/EEG och ange skälen för detta. Kommittén skall då utan dröjsmål avge ett yttrande.

När kommissionen har tagit del av kommitténs yttrande skall den underrätta medlemsstaterna om huruvida det är nödvändigt att återkalla ifrågasvarande standarder från den offentliggjorda information som avses i artikel 5.2.

2. En ständig kommitté skall upprättas och bestå av företrädare som utses av medlemsstaterna och en ordförande som representerar kommissionen.

Den ständiga kommittén skall bestämma sin egen arbetsordning.

Frågor som rör genomförandet och den praktiska tillämpningen av detta direktiv kan tas upp med den ständiga kommittén enligt följande ordning:

Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är, vid behov genom omröstning.

Yttrandet skall föras till protokollet, och varje medlemsstat skall dessutom ha rätt att begära att dess inställning antecknas i protokollet.

Kommissionen skall ta största möjliga hänsyn till kommitténs yttrande. Den skall informera kommittén om på vilket sätt dess yttrande har beaktats.

Artikel 7

1. När en medlemsstat konstaterar att en maskin med EG-märke som används på avsett sätt kan äventyra personers

saft, i förekommande fall, husdjurs och egendoms, säkerhet skall den vidta alla lämpliga åtgärder för att avlägsna maskinen från marknaden och förbjuda att den släpps ut på marknaden, tas i bruk eller används, samt begränsa dess fria rörlighet.

Medlemsstaten skall omedelbart underrätta kommissionen om sådana åtgärder och om skälen för beslutet samt speciellt om huruvida den bristande överensstämmelsen beror på

- a) underlåtenhet att uppfylla de grundläggande krav som avses i artikel 3,
- b) felaktig tillämpning av de standarder som avses i artikel 5.2, eller
- c) brister i de standarder som avses i artikel 5.2.

2. Kommissionen skall utan dröjsmål samråda med de berörda parterna. Om kommissionen efter sådant samråd anser att åtgärden var befogad skall den omedelbart underrätta den medlemsstat som tog initiativet samt övriga medlemsstater om detta. Om kommissionen efter samråd anser att åtgärden var obefogad skall den omedelbart underrätta den medlemsstat som tog initiativet om detta samt tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen. När det beslut som avses i punkt 1 grundas på en brist i standarderna och den medlemsstat som ursprungligen fattat beslutet vidhåller sin inställning skall kommissionen omedelbart underrätta kommittén för att sätta igång den procedur som avses i artikel 6.1.

3. När maskiner som inte uppfyller kraven försetts med EG-märke skall en behörig medlemsstat vidta lämplig åtgärd mot den som anbringat märkningen och underrätta kommissionen och övriga medlemsstater om detta.

4. Kommissionen skall se till att medlemsstaterna hålls underrättade om hur denna procedur framskrider och om resultatet av densamma.

KAPITEL II

CERTIFIERINGSPROCEDUR

Artikel 8

1. För att intyga att maskinen överensstämmer med bestämmelserna i detta direktiv skall tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen för varje maskin som tillverkas utfärda EG-försäkran om överensstämmelse, efter den förlaga som ges i bilaga 2, samt förse maskinen med det EG-märke som avses i artikel 10.

2. Innan maskinen släpps ut på marknaden skall tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen,

- a) om maskinen inte omfattas av bilaga 4, utarbета dokumentation enligt bilaga 5,
- b) om maskinen omfattas av bilaga 4 och tillverkaren inte följer eller endast delvis följer de standarder som avses i artikel 5.2 eller om inga sådana standarder finns, leverera ett exemplar av maskinen för EG-typkontroll enligt bilaga 6,
- c) om maskinen omfattas av bilaga 4 och är tillverkad i enlighet med de standarder som åsyftas i artikel 5.2, antingen

— utarbета den dokumentation som avses i bilaga 6 och skicka den till anmält organ som skall erkänna mottagandet av dokumentationen så snart som möjligt och behålla denna, eller

— skicka den i bilaga 6 åsyftade dokumentationen till anmält organ, som enbart skall kontrollera att de standarder som avses i artikel 5.2 har tillämpats på korrekt sätt och utfärda ett intyg om dokumentationens korrekthet, eller

— leverera ett exemplar av maskinen för EG-typkontroll enligt bilaga 6.

3. I de fall då första strecksatsen i punkt 2 c är tillämplig skall även bestämmelserna i första meningen i punkt 5 och punkt 7 i bilaga 6 tillämpas.

I de fall då andra strecksatsen i punkt 2 c är tillämplig skall också bestämmelserna i punkterna 5, 6 och 7 i bilaga 6 tillämpas.

4. I de fall då punkt 2 a och första och andra strecksatsen i punkt 2 c är tillämplig skall EG-försäkran om överensstämmelse endast avse överensstämmelse med de grundläggande kraven i direktivet.

I de fall då punkt 2 b och tredje strecksatsen i punkt 2 c är tillämplig skall EG-försäkran om överensstämmelse avse överensstämmelse med det exemplar av maskinen som genomgått EG-typkontroll.

5. I de fall då maskinen även regleras av andra av gemenskapen antagna direktiv med avseende på andra aspekter skall det EG-märke som avses i artikel 10 ange att maskinen också uppfyller kraven i de andra direktiven.

6. I de fall då varken tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen uppfyller sina skyldigheter enligt föregående punkter skall dessa skyldigheter övergå på varje person som släpper ut maskinen på marknaden i gemenskapen. Dessa skyldigheter skall också gälla för alla personer som sätter samman maskiner eller delar av maskiner av olika ursprung eller tillverkar maskiner för eget bruk.

Artikel 9

1. Varje medlemsstat skall anmäla till kommissionen och till övriga medlemsstater vilka organ som är godkända för att genomföra de certifieringsprocedurer som avses i artikel 8.2 b och c. Kommissionen skall informera om detta genom att publicera en förteckning över dessa organ i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, samt se till att förteckningen hålls aktuell.

2. Medlemsstaterna skall tillämpa de kriterier som fastställs i bilaga 7 vid bedömningen av de organ som anges i anmälan till kommissionen. Organ som uppfyller de bedömningskriterier som fastställs i tillämpliga harmoniserade standarder skall anses uppfylla dessa kriterier.

3. En medlemsstat som godkänt ett organ skall dra tillbaka sin anmälan om den finner att organet i fråga inte längre uppfyller de kriterier som avses i bilaga 7. Medlemsstaten skall utan dröjsmål underrätta kommissionen och övriga medlemsstater om sitt beslut.

KAPITEL III

EG-MÄRKE

Artikel 10

1. "EG-märket" skall bestå av EG-symbolen, följd av de två sista siffrorna i det årtal då märket anbringades.

I bilaga 3 visas den förlaga som skall användas.

2. EG-märket skall klart och tydligt anbringas på maskiner i enlighet med punkt 1.7.3 i bilaga 1.

3. Märken eller inskriptioner som kan förväxlas med EG-märket skall inte anbringas på maskiner.

KAPITEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 11

Beslut som fattas enligt detta direktiv och som begränsar utsläppandet på marknaden och ibruktagandet av maskiner skall ange de exakta grunderna för beslutet. Ett sådant beslut skall så snart som möjligt anmälas till berörd part som samtidigt skall informeras om möjligheter till rättslig prövning som står till buds enligt medlemsstatens lagstiftning samt de tidsgränser som gäller för dessa möjligheter.

Artikel 12

Kommissionen skall vidta nödvändiga åtgärder för att se till att information om alla relevanta beslut som avser tillämpningen av detta direktiv görs tillgänglig.

Artikel 13

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1992 utfärda och offentliggöra de lagar och andra författningar som behövs för att följa bestämmelserna i detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

De skall tillämpa dessa bestämmelser från den 31 december 1992.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationella författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 14 juni 1989.

På rådets vägnar

P. SOLBES

Ordförande

BILAGA 1

GRUNDLÄGGANDE HÄLSO- OCH SÄKERHETSKRAV PÅ KONSTRUKTION OCH TILLVERKNING AV MASKINER

INLEDNING

1. De åligganden som slås fast i de grundläggande hälso- och säkerhetskraven skall endast gälla när den ifrågakvarande risken föreligger då maskinen används under sådana betingelser som tillverkaren förutsätter. Kraven 1.1.2, 1.7.3 och 1.7.4 skall under alla förhållanden gälla för maskiner som omfattas av detta direktiv.
2. De grundläggande hälso- och säkerhetskrav som slås fast i detta direktiv är tvingande. Det kan dock, på grund av den tekniska utvecklingsnivå som råder vid det aktuella tillfället, vara omöjligt att uppfylla de mål som anges i kraven. Under sådana omständigheter skall maskinen så långt möjligt konstrueras och tillverkas för att närma sig dessa mål.

1. GRUNDLÄGGANDE HÄLSO- OCH SÄKERHETSKRAV

1.1. Allmänt

1.1.1. Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *riskområde*, varje område inom och/eller omkring en maskin som medför risk för en utsatt persons hälsa eller säkerhet,
2. *utsatt person*, en person som helt eller delvis befinner sig inom ett riskområde, och
3. *operatör*, en eller flera personer som har till uppgift att installera, använda, ställa in, underhålla, rengöra, reparera eller transportera maskiner.

1.1.2. Principer för integration av säkerheten

- a) Maskiner skall vara utförda så att de kan fungera på avsett vis, samt så att de kan ställas in och underhållas utan att medföra fara för personer som utför dessa uppgifter, när de utförs under sådana omständigheter som kan förutses av tillverkaren.

Syftet med åtgärder som vidtas skall vara att undanröja alla olycksrisker under maskinens förväntade livslängd, i vilken ingår sammansättnings- och nedmonteringsfaserna, även om olycksriskerna uppstår till följd av onormala situationer som kan förutses.

- b) Vid valet av lämpligaste metoder skall tillverkaren tillämpa följande principer, i nedan angiven ordning:

- Risker skall så långt möjligt undanröjas eller minskas (säkerheten integreras redan på konstruktions- och tillverkningsstadierna).
- Nödvändiga skyddsåtgärder skall vidtas för sådana risker som inte kan undanröjas.
- Tillverkaren skall informera om kvarstående risker som beror på brister i de skyddsåtgärder som vidtagits, ange om särskild utbildning krävs samt om personlig skyddsutrustning behöver tillhandahållas och, i så fall, specificera denna.

- c) Vid konstruktion och tillverkning av maskiner, samt utarbetande av bruksanvisningar för dessa, skall tillverkaren inte bara ta hänsyn till normal användning av maskinerna, utan även sådan annan användning som skäligen kan befaras.

Maskinen skall vara utförd så att onormal användning förhindras om sådan användning ger upphov till risker. I förekommande fall skall anvisningarna uppmärksamma användaren på hur maskinen inte får användas, eftersom sådana användningssätt erfarenhetsmässigt kan tänkas uppkomma.

- d) Obehag, trötthet och psykisk stress som användaren utsätts för under avsedda användningsförhållanden skall reduceras till ett minimum, med hänsyn tagen till ergonomiska principer.

- e) Vid konstruktion och tillverkning av maskiner skall tillverkaren ta hänsyn till de begränsningar som operatören utsätts för på grund av nödvändigt eller förutsebart bruk av personlig skyddsutrustning (t.ex. skor, handskar osv.).

- f) Tillsammans med maskiner skall levereras all sådan specialutrustning och special-tillbehör som krävs för att möjliggöra inställning, underhåll och användning utan risk.

1.1.3. *Material och produkter*

De material som används för att tillverka maskiner liksom produkter som används eller framställs vid användningen av maskiner får inte medföra fara för utsatta personers säkerhet eller hälsa.

I synnerhet när vätskor eller gaser används skall maskinen vara konstruerad och tillverkad så att den kan användas utan risk i samband med påfyllning, användning, uppsamling eller tömning.

1.1.4. *Belysning*

Tillverkaren skall försä maskinen med inbyggd belysning som är lämplig för det avsedda arbetet om avsaknaden av sådan sannolikt kan innebära en risk trots att den omgivande belysningen är av normal styrka.

Tillverkaren skall se till att den belysning som tillhandahålls inte ger upphov till områden med skuggor som kan orsaka obehag, inte ger irriterande bländningseffekter och inte orsakar farliga stroboskopiska effekter.

Invändiga delar som kräver täta kontroller, samt områden där justering och underhåll utförs, skall förses med lämplig belysning.

1.1.5. *Konstruktion av maskiner i syfte att underlätta hanteringen*

Maskiner eller i dessa ingående delar skall

- kunna hanteras på ett säkert sätt,
- förpackas eller konstrueras så att de kan förvaras säkert och utan att ta skada (t.ex. med avseende på stabilitet, speciella stöd osv.).

Om maskinens eller dess ingående delars vikt, storlek eller utformning gör det omöjligt att förflytta den eller dem för hand skall maskinen eller dess ingående delar

- förses med fästankordningar för lyftutrustning,
- konstrueras så att de kan förses med sådana anordningar (t.ex. gängade hål), eller
- utformas så att lyftutrustning av standardtyp lätt kan användas.

Om maskinen eller någon av dess ingående delar skall flyttas för hand skall den:

- kunna flyttas lätt, eller
- förses med anordningar för att kunna lyftas (t.ex. handtag el. dyl.) och flyttas helt säkert.

Speciella åtgärder skall vidtas för hantering även av lätta verktyg och/eller maskindelar som kan vara farliga (på grund av sin form, ingående material osv.).

1.2. *Manöverdon*

1.2.1. *Styrsystems säkerhet och tillförlitlighet*

Styrsystem skall vara konstruerade och tillverkade på så sätt att de är säkra och tillförlitliga, så att farliga situationer inte uppstår. Framför allt skall de vara konstruerade och tillverkade så att

- de kan tåla de påfrestningar som härrör från normal användning och yttre faktorer, och
- fel i logik inte leder till farliga situationer.

1.2.2. *Manöverdon*

Manöverdon skall vara

- klart synliga och identifierbara samt, vid behov, markerade på lämpligt sätt,
- placerade så att maskinen kan användas säkert, utan tveksamhet, tidspillan eller risk för missförstånd,
- konstruerade så att manöverdonets rörelse överensstämmer med dess verkan,
- placerade utanför riskområden, med undantag för vissa manöverdon, där så krävs, t.ex. nödstoppdon eller programmeringskonsoler för robotar,
- placerade så att användningen av dem inte ger upphov till ytterligare risker,
- konstruerade eller skyddade så att avsedd verkan, om denna kan innebära risk, inte kan uppträda utan avsiktlig påverkan,
- utförda så att de till följd av förutsebara påfrestningar, varvid nödstoppansordningar som sannolikt kan utsättas för avsevärda påfrestningar skall beaktas särskilt.

När ett manöverdon är konstruerat och tillverkat för att utföra flera olika funktioner, dvs. när dess funktion inte är entydig (t.ex. tangentbord) skall den begärda funktionen visas tydligt och, om så är nödvändigt, kräva bekräftelse.

Manöverdon skall vara utformade med beaktande av ergonomiska principer och på sådant sätt att deras placering, rörelse och manövermotstånd är förenliga med det arbete som skall utföras. Hänsyn skall tas till begränsningar som orsakas av nödvändig eller förutsebar användning av personlig skyddsutrustning (t.ex. skor, handskar m.m.).

Maskiner skall vara försedda med sådana indikeringsanordningar (visarinstrument, signaler el. dyl.) som krävs för säker användning. Operatören skall kunna läsa av anordningarna från manöverplatsen.

Det skall vara möjligt för operatören att från den huvudsakliga manöverplatsen kunna se till att inga utsatta personer befinner sig inom riskområdena.

Om detta inte är möjligt skall styrsystemet vara konstruerat och utformat så att en ljudsignal och/eller optisk varningssignal ges strax innan maskinen startar. Utsatta personer måste då ha tid och möjlighet att snabbt vidta åtgärder för att förhindra att maskinen sätter igång.

1.2.3. *Start*

Maskiner skall kunna startas endast genom avsiktlig påverkan på ett för detta ändamål särskilt avsett manöverdon.

Samma krav gäller

- vid återstart av maskiner efter stopp, oavsett orsaken därtill, och
- vid avsevärd förändring av driftförhållandena (t.ex. hastighet, tryck osv.), såvida inte sådan återstart eller ändring av driftförhållandena kan ske utan risk för utsatta personer.

Detta grundläggande krav gäller inte vid återstart av maskiner eller ändring av driftförhållanden till följd av den normala sekvensen under en automatisk cykel.

När en maskin har flera startanordningar och operatörerna sålunda kan utsätta varandra för fara skall sådana risker undanröjas genom att maskinen förses med ytterligare anordningar (t.ex. acceptdon eller väljare som gör det omöjligt att aktivera mer än en del av startmekanismen samtidigt).

En automatiserad anläggning i automatisk drift skall lätt kunna återstartas efter ett stopp när säkerhetsvillkoren är uppfyllda.

1.2.4. *Stoppanordningar*

Normalt stopp

Alla maskiner skall vara försedda med ett manöverdon som gör det möjligt att på ett säkert sätt stoppa maskinen fullständigt.

Varje arbetsstation skall vara försedd ett manöverdon som gör det möjligt att, beroende på typen av risk, stoppa några eller samtliga rörliga delar i maskinen så att denna blir säker. Maskinens stoppdon skall vara överordnat dess startdon.

När maskinen eller dess farliga delar har stoppat skall kraftförsörjningen till de berörda drivorganen vara bruten.

Nödstopp

Alla maskiner skall vara försedda med en eller flera nödstoppsanordningar som gör det möjligt att avvärja överhängande fara eller fara som redan uppstått. Detta krav gäller dock ej för

- maskiner, i vilka en nödstoppsanordning inte skulle minska risken, antingen beroende på att den inte skulle förkorta stopptiden eller beroende på att anordningen skulle göra det omöjligt att vidta de särskilda åtgärder som den aktuella risken kräver, samt
- handhållna bärbara maskiner och handstyrda maskiner.

Nödstoppsanordningen skall

- ha klart identifierbara, klart synliga och lättåtkomliga manöverdon,
- stoppa det farliga förloppet så snabbt som möjligt, utan att därmed ge upphov till ytterligare risk, och
- vid behov utlösa eller möjliggöra utlösning av vissa rörelser av skyddscharaktär.

Manöverdonet för nödstopp skall förbli i påverkat läge och kunna återställas endast genom en för ändamålet lämplig åtgärd. Återställande av manöverdonet får inte sätta igång maskinen på nytt, utan skall endast möjliggöra återstart. Manöverdonet för nödstopp får inte utlösa stoppfunktionen innan det är i påverkat läge.

Sammansatta installationer

Tillverkaren skall se till att maskiner eller maskindelar som är konstruerade för att arbeta tillsammans är konstruerade och utförda så att stoppdon, inklusive nödstopp, inte bara kan stoppa själva maskinen, utan även all utrustning före eller efter denna, om fortsatt drift av sådan utrustning kan vara farlig.

1.2.5. Val av styrsätt

Det styrsätt som valts skall vara överordnat alla andra styrsystem, förutom nödstoppet.

Om en maskin har konstruerats och byggts för att kunna användas enligt flera styr- eller driftsätt med olika säkerhetsnivåer (för att möjliggöra t.ex. inställning, underhåll, kontroll e.d.) skall den vara försedd med en väljare för styrsätt som kan låsas i de olika lägena. Varje läge på väljaren får endast motsvara ett drift- eller styrsätt.

Väljaren kan ersättas av annan valmetod som gör det möjligt att begränsa användningen av vissa maskinfunktioner till särskilda operatörskategorier (t.ex. tillträdeskoder för vissa numeriskt styrda funktioner e.d.).

Om maskinen för vissa arbeten måste kunna användas med skyddsanordningarna satta ur funktion skall väljaren för styrsätt samtidigt

- omöjliggöra automatiskt styrsätt,
- tillåta rörelser endast genom hålldonsmanövrering,
- tillåta drift av farliga rörliga delar endast under skärpta säkerhetsförhållanden (t.ex. sänkt hastighet, reducerad kraft, steg för steg eller annan lämplig säkerhetsåtgärd) och utan sådana risker som uppstår till följd av sekvensiella förlopp, och
- förhindra rörelse som sannolikt medför fara genom avsiktlig eller oavsiktlig påverkan på givare i maskinens inre.

Vidare skall operatören från det ställe där han utför arbete kunna styra driften av de delar han arbetar med.

1.2.6. Fel i kraftförsörjningen

Avbrott, återställning efter avbrott eller variationer i kraftförsörjningen till maskinen får inte leda till farliga situationer.

Särskilt skall följande beaktas:

- Maskinen får inte starta oväntat.
- Maskinen får inte vara förhindrad att stoppa om stoppkommando har givits.
- Ingen rörlig del i maskinen eller del som hålls av maskinen får falla eller kastas ut.
- Automatiskt eller manuellt stopp av någon av de rörliga delarna får ej förhindras.
- Skyddsanordningarna måste förbli fullständigt effektiva.

1.2.7. Fel i styrkretsen

Ett fel i styrkretsens logik, liksom fel eller skador på styrkretsen, får inte leda till farliga situationer:

Särskilt skall följande beaktas:

- Maskinen får inte starta oväntat.
- Maskinen får inte vara förhindrad att stoppa om stoppkommando har givits.
- Ingen rörlig del i maskinen eller del som hålls av maskinen får falla eller kastas ut.
- Automatiskt eller manuellt stopp av någon av de rörliga delarna får inte förhindras.
- Skyddsanordningarna måste förbli fullständigt effektiva.

1.2.8. *Programvara*

Den interaktiva programvaran för kommunikation mellan operatören och maskinens manöver- eller styrsystem skall vara användarvänlig.

1.3. **Skydd mot mekaniska risker**

1.3.1. *Stabilitet*

Maskiner, komponenter och tillbehör till dessa skall vara konstruerade och tillverkade så att de är tillräckligt stabila för användning under förutsebara driftförhållanden (om så är nödvändigt skall hänsyn tas till klimatförhållanden), utan risk för att de skall tippa eller falla eller komma i oväntad rörelse.

Om formen på själva maskinen eller den avsedda installationen inte erbjuder tillräcklig stabilitet skall lämpliga förankringsanordningar finnas och beskrivas i bruksanvisningen.

1.3.2. *Risk för brott under drift*

De olika delarna i en maskin och dess förbindningar skall tåla den påfrestning de utsätts för när de används på det vis som tillverkaren förutsett.

De ingående materialens hållbarhet skall vara tillräcklig med hänsyn till förhållandena på den arbetsplats som förutses av tillverkaren, i synnerhet vad avser utmattning, åldring, korrosion och nötning.

Tillverkaren skall i bruksanvisningen ange vilken typ av kontroll och underhåll som krävs av säkerhetsskäl samt hur ofta detta skall utföras. Tillverkaren skall, i förekommande fall, ange vilka delar som är utsatta för slitage samt ange kriterier för utbyte.

När risk för brott eller sönderfall kvarstår, trots de åtgärder som vidtagits (t.ex. med slipskivor) skall rörliga delar vara monterade och belägna så att brottstycken inte sprids vid brott.

Såväl styva som böjliga rör som leder vätskor eller gaser, i synnerhet under högt tryck, skall tåla förutsedda inre och yttre påfrestningar och vara ordentligt fästade och/eller skyddade mot alla slag av yttre påfrestning och påkänning. Åtgärder skall vidtas för att säkerställa att eventuellt brott inte ger upphov till risker (plötslig rörelse, högtrycksstråle m.m.).

När det material som skall bearbetas matas fram till verktyget automatiskt skall följande villkor vara uppfyllda för att undvika risker för utsatta personer (t.ex. brott på verktyg):

- När arbetsstycket kommer i kontakt med verktyget skall detta ha uppnått normala driftförhållanden.
- När verktyget startar och/eller stannar (avsiktligt eller oavsiktligt) skall matningsrörelsen och verktygets rörelse vara samordnade.

1.3.3. *Risker orsakade av fallande eller utkastade föremål*

Åtgärder skall vidtas för att förhindra att fallande eller utkastade föremål (t.ex. arbetsstycken, verktyg, spån, brottstycken, avfall mm). ger upphov till risker.

1.3.4. *Risker i samband med ytor, kanter eller vinklar*

Så långt möjligt, med hänsyn till funktionen, skall maskinens tillgängliga delar vara fria från vassa kanter, skarpa vinklar och ojämna ytor som sannolikt kan orsaka skada.

1.3.5. *Risker med kombinerade maskiner*

När maskinen är avsedd för att utföra flera olika operationer och arbetsstycket avlägsnas manuellt mellan de olika operationerna (kombinerad maskin) skall den vara konstruerad och tillverkad så att de ingående delmaskinerna kan användas var för sig, utan att övriga delar utgör en fara eller risk för utsatta personer.

Det skall därför vara möjligt att starta och stoppa eventuella oskyddade delmaskiner var för sig.

1.3.6. *Risker i samband med variationer av verktygets rotationshastighet*

När maskinen är konstruerad för att utföra arbeten under olika förhållanden (t.ex. olika hastigheter eller slag av kraftförsörjning) skall den vara konstruerad och utformad så att

förhållandena kan väljas och ställas in på ett säkert och tillförlitligt sätt.

1.3.7. *Förhindrande av risker i samband med rörliga delar*

Maskiners rörliga delar skall vara konstruerade, utförda och placerade så att risker undviks eller, i de fall då risker ändå finns, vara försedda med skydd eller skyddsanordningar så att all risk för kontakt som kan leda till olyckor förhindras.

1.3.8. *Val av skydd mot risker i samband med rörliga delar*

Skydd eller skyddsanordningar som används för att skydda mot risker som kan uppträda i samband med rörliga delar skall väljas utifrån riskens karaktär. Följande riktlinjer skall tillämpas som hjälp vid valet:

A. Rörliga transmissionsdelar

Skydd som är avsedda att skydda utsatta personer mot risker med rörliga transmissionsdelar (t.ex. remskivor, remmar, kugghjul, drev med kuggstänger, axlar osv.) skall

- vara fasta och uppfylla kraven i 1.4.1 och 1.4.2.1, eller
- vara öppningsbara och uppfylla kraven i 1.4.1 och 1.4.2.2.A.

Öppningsbara skydd bör användas när det kan förutses att tillträde till delarna kommer att behövas ofta.

B. Rörliga delar som direkt ingår i processen

Skydd eller skyddsanordningar som är avsedda att skydda utsatta personer mot risker i samband med sådana rörliga delar som ingår i själva arbetsprocessen (t.ex. skärverktyg, rörliga delar i pressar, cylindrar, delar under bearbetning) skall vara av följande slag:

- Där så är möjligt: fasta skydd som skall uppfylla kraven i 1.4.1 och 1.4.2.1.
- Där fasta skydd inte är möjliga: öppningsbara skydd, som skall uppfylla kraven i 1.4.1 och 1.4.2.2B, eller skyddsanordningar av typen avkänningsanordningar (t.ex. beröringsfria hinder, kontaktmattor), avståndshållande skyddsanordningar (t.ex. tvåhandsmanöverdon), eller skyddsanordningar som automatiskt skall förhindra att hela eller en del av operatörens kropp kommer in i riskområdet, i enlighet med kraven i 1.4.1 och 1.4.3.

Om vissa rörliga delar som är direkt engagerade i processen dock inte kan göras helt eller delvis oåtkomliga under drift, på grund av att vissa operationer kräver ingrepp strax intill från operatörens sida, skall dessa delar, där så är tekniskt möjligt, förses med

- fasta skydd, i enlighet med kraven i 1.4.1 och 1.4.2.1, som förhindrar tillträde till de delar som inte ingår i arbetsprocessen, och
- inställbara skydd, i enlighet med kraven i 1.4.1 och 1.4.2.3, som tillåter tillträde endast till de områden av de rörliga delarna som är absolut nödvändiga för att utföra arbetet.

1.4. **Krav på egenskaper hos skydd och skyddsanordningar**

1.4.1. *Allmänna krav*

Skydd och skyddsanordningar skall

- ha kraftig och stadig konstruktion,
- inte ge upphov till ytterligare risker,
- inte lätt kunna kringgås eller sättas ur funktion,
- placeras på tillräckligt avstånd från riskområdet,
- i minsta möjliga mån begränsa överblicken över produktionsprocessen, och
- möjliggöra att nödvändiga arbeten kan utföras för installation och/eller utbyte av verktyg samt för underhåll, samtidigt som de förhindrar tillträde till andra områden än de där arbetet skall utföras, om möjligt utan att skyddet eller skyddsanordningen behöver demonteras.

1.4.2. *Speciella krav för skydd*

1.4.2.1. *Fasta skydd*

Fasta skydd skall vara ordentligt fästade.
De skall vara fästade så att de inte kan öppnas utan verktyg.

Där så är möjligt skall skydden inte kunna förbli på plats utan att vara fästade.

1.4.2.2. Öppningsbara skydd

A. Öppningsbara skydd av typ A skall

- så långt möjligt förbli fästade vid maskinen när de är öppna, och
- vara försedda med en förregling som förhindrar att rörliga delar startar så länge de är åtkomliga och som ger stoppsignal när skydden inte är stängda.

B. Öppningsbara skydd av typ B skall vara konstruerade och inkopplade i styrsystemet så att:

- rörliga delar inte kan starta när de kan nås av operatören,
- utsatta personer inte kan nå rörliga delar när dessa har startat,
- de kan ställas in endast genom avsiktlig påverkan, t.ex. med ett verktyg, en nyckel e.d.,
- avsaknad av eller fel på någon av komponenterna stoppar rörliga delar eller förhindrar att de startar, och
- skydd mot risk för utkast är säkerställt med hjälp av lämpligt hinder.

1.4.2.3. Inställbara skydd som begränsar åtkomlighet

Inställbara skydd som begränsar åtkomlighet till andra rörliga delar än vad som är absolut nödvändigt för arbetet skall

- kunna ställas in manuellt eller automatiskt, beroende på typen av arbete,
- lätt kunna ställas in utan verktyg, och
- så långt möjligt minska risken för utkast.

1.4.3. Speciella krav för skyddsanordningar

Skyddsanordningar skall vara konstruerade och integrerade i styrsystemet så att

- rörliga delar inte kan starta när de kan nås av operatören,
- utsatta personer inte kan nå rörliga delar när dessa har startat,
- de kan ställas in endast genom avsiktlig påverkan, t.ex. med ett verktyg, en nyckel e.d., och
- avsaknad av eller fel på någon av komponenterna stoppar rörliga delar eller förhindrar att de startar.

1.5. Skydd mot andra risker

1.5.1. Elektrisk matning

Maskiner som är elektriskt matade skall vara konstruerade, tillverkade och utrustade så att alla risker av elektrisk natur förebyggs eller kan förebyggas.

De speciella regler som gäller för elektrisk utrustning för användning inom vissa spänningsgränser skall gälla för maskiner som används inom dessa spänningstal.

1.5.2. Statisk elektricitet

Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade så att uppkomst av potentiellt farliga elektrostatiska laddningar förhindras eller begränsas, och/eller vara försedda med ett urladdningssystem.

1.5.3. Kraftförsörjning med annat än elektricitet

När maskiner drivs med annan kraft än elektricitet (t.ex. hydraulisk, pneumatisk eller termisk energi) skall maskinen vara konstruerad, tillverkad och utrustad så att alla potentiella risker i samband med dessa energislag undviks.

1.5.4. Monteringsfel

Risk för fel som kan begås vid montering eller återmontering av vissa delar och som kan ge upphov till risk skall helt undanröjas genom delarnas konstruktion eller, om detta inte är möjligt, genom att information anbringas på själva delarna och/eller deras höljen.

Samma information skall ges på rörliga delar och/eller deras höljen när rörelsens riktning måste vara känd för att en risk skall kunna undvikas. Annan eventuellt nödvändig information skall lämnas i bruksanvisningen.

Om felaktiga anslutningar kan ge upphov till risk skall oriktiga ledningsanslutningar, inklusive elektriska ledare, undanröjas genom konstruktionen eller, om detta inte är möjligt, genom att information anbringas på rör, kablar osv. och/eller anslutningar.

1.5.5. *Extrema temperaturer*

Åtgärder skall vidtas för att undanröja risk för skador till följd av kontakt med eller närhet till maskindelar eller material vid hög eller mycket låg temperatur.

Risken för att hett eller mycket kallt material kastas ut skall bedömas. Om sådan risk finns skall nödvändiga åtgärder vidtas för att förhindra den eller, om det inte är tekniskt möjligt, göra den ofarlig.

1.5.6. *Brand*

Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade för att undvika risk för brand eller överhettning som orsakas av maskinen själv eller av gaser, vätskor, damm, ånga eller andra ämnen som maskinen framställer eller använder.

1.5.7. *Explosion*

Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade för att undvika explosionsrisk som orsakas av maskinen själv eller av gaser, vätskor, damm, ånga eller andra ämnen som maskinen framställer eller använder.

För detta ändamål skall tillverkaren vidta åtgärder för att

- undvika farliga koncentrationer av ämnen,
- förhindra antändning av potentiellt explosiv atmosfär, och
- minimera explosioner som kan uppkomma, så att dessa inte utsätter omgivningen för fara.

Samma förebyggande åtgärder skall vidtas om tillverkaren förutser användning av maskinen i en potentiellt explosiv atmosfär.

Elektrisk utrustning som ingår i en maskin skall med avseende på risker orsakade av explosion uppfylla kraven i gällande särdirektiv.

1.5.8. *Buller*

Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade så att risker till följd av utsläpp av luftburet buller minskas till lägsta möjliga nivå, med hänsyn till tekniska framsteg och tillgång till anordningar för att reducera buller, framförallt vid källan.

1.5.9. *Vibrationer*

Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade så att risker till följd av vibrationer som orsakas av maskinen minskas till lägsta möjliga nivå, med hänsyn till tekniska framsteg och tillgång till anordningar för att reducera vibrationer, framförallt vid källan.

1.5.10. *Strålning*

Maskiner ska vara konstruerade och tillverkade så att eventuell utsläpp av strålning begränsas så långt möjligt med hänsyn till upprätthållande av driften, samt så att effekter på utsatta personer elimineras eller minskas till ofarliga nivåer.

1.5.11. *Yttre strålning*

Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade så att yttre strålning inte stör driften.

1.5.12. *Laserutrustning*

När laserutrustning används bör följande föreskrifter beaktas:

- Laserutrustning i maskiner skall vara konstruerad och tillverkad så att oavsiktlig strålning förhindras.

- Laserutrustning i maskiner skall vara skyddad så att direktstrålning, strålning framkallad av reflektion eller spridning och sekundär strålning inte skadar hälsan.
- Optisk utrustning för observation eller inställning av laserutrustning i maskiner skall vara av sådant slag att laserstrålarna inte ger upphov till hälsorisker.

1.5.13. *Utsläpp av damm, gaser m.m.*

Maskiner skall vara konstruerade, tillverkade och/eller utrustade på sådant sätt att risker orsakade av gaser, vätskor, damm, ånga och andra avfallsmaterial som maskinen framställer kan undvikas.

Om risk finns skall maskinen vara utrustad så att dessa ämnen kan inneslutas och/eller bortföras.

Om maskinen inte är inbyggd vid normal drift skall anordningar för inneslutning och/eller bortförande vara placerade så nära källan för utsläppet som möjligt.

1.6. **Underhåll**

1.6.1. *Underhåll av maskiner*

Inställnings-, smörjnings- och underhållsställen skall vara placerade utanför riskområden. Det skall vara möjligt att utföra inställning, underhåll, reparationer, rengöring och service när maskinen står stilla.

Om ett eller flera av ovanstående villkor inte kan uppfyllas av tekniska skäl skall dessa arbeten kunna utföras utan risk (se 1.2.5).

Tillverkaren skall förse automatiserade maskiner och andra maskiner, där så är nödvändigt, med anslutningspunkter för diagnostisk felsökningsutrustning.

Automatiserade maskindelar som måste bytas ofta, t.ex. på grund av ändring av tillverkningen, benägenhet för slitage eller sannolik risk för försämring till följd av missöde, skall lätt och säkert kunna avlägsnas och bytas ut. Tillträdesmöjligheten till delarna skall vara sådan att dessa uppgifter kan utföras med de nödvändiga tekniska hjälpmedlen (verktyg, mätinstrument osv.) i enlighet med arbetsmetod som anges av tillverkaren.

1.6.2. *Tillträde till manöverplats och serviceställen*

Tillverkaren skall förse maskinen med tillträdesvägar (trappor, stegar, bryggor osv.) för att tillåta tillträde till alla områden som används för produktion, inställning och underhållsarbeten.

Delar av maskinen där personer kan förväntas röra sig eller vistas skall vara konstruerade och tillverkade för att undvika fall.

1.6.3. *Frånkoppling av kraftkällor*

Alla maskiner skall vara försedda med anordningar för frånkoppling av alla kraftkällor. Dessa anordningar skall vara klart identifierade. De skall kunna låsas om återinkoppling kan medföra fara för utsatta personer. För maskiner som matas med elektricitet via en stickpropp som kan anslutas till ett elnät räcker det att man kan dra ur stickproppen.

Frånkopplingsdonet skall kunna låsas även då operatören inte har möjlighet att kontrollera att krafttillförseln fortfarande är bruten från någon av de platser till vilka han har tillträde.

När krafttillförseln brutits skall det vara möjligt att utan risk för utsatta personer på normalt vis avlasta all energi som kvarstår eller som ackumulerats i maskinens kretsar.

Undantagna från ovanstående krav är vissa kretsar som kan förbli anslutna till sina kraftkällor, t.ex. för att hålla delar på plats, skydda information, lysa upp interiörer osv. I dessa fall skall särskilda åtgärder vidtas för att garantera operatörens säkerhet.

1.6.4. *Ingrepp från operatörens sida*

Maskiner skall vara konstruerade, tillverkade och utrustade så att behovet av ingrepp från operatörens sida är begränsat.

Om sådana ingrepp inte kan undvikas skall de kunna utföras lätt och säkert.

1.7. **Information och varning**

1.7.0. Informationsanordningar

Den information som krävs för att styra maskinen skall vara entydig och lättbegriplig.

Den får dock inte vara så omfattande att den överbelastar operatören.

1.7.1. Varningsanordningar

Om maskiner är utrustade med varningsanordningar (t.ex. signaler el. dyl.) skall dessa vara entydiga och lätta att uppfatta.

Operatören skall alltid ha möjlighet att kontrollera att varningssignalerna fungerar.

Kraven i de särdirektiv som avser färger och säkerhetssignaler skall uppfyllas.

1.7.2. Varning för resterande risker

Om risker kvarstår, trots alla vidtagna åtgärder, eller i händelse av tänkbara risker som inte är uppenbara (t.ex. elskåp, radioaktiva källor, läckage från hydrauliksystem, risk i område som inte kan överblickas osv.) skall tillverkaren varna för detta.

Sådana varningar skall helst vara i form av lättbegripliga symboler och/eller ges på något av språken i det land där maskinen skall användas samt, på begäran, även på de språk som förstås av operatörerna.

1.7.3. Märkning

Alla maskiner skall vara försedda med fullt läsbar och varaktig märkning som innehåller minst följande uppgifter:

- Tillverkarens namn och adress.
- EG-märke med angivande av tillverkningsår (se bilaga 3).
- Serie- eller typbeteckning.
- Eventuellt serienummer.

Om maskinen är tillverkad för användning i potentiellt explosiva atmosfärer skall detta också anges på maskinen.

Maskinen skall dessutom förses med all information som är relevant för maskintypen i fråga och som behövs för att den skall kunna användas på ett säkert sätt (t.ex. maximal hastighet för vissa roterande delar, maximal diameter på verktyg som skall monteras, vikt osv.).

1.7.4. Anvisningar

a) Alla maskiner ska åtföljas av anvisningar som innehåller minst följande information:

- En upprepning av de uppgifter som maskinen är märkt med (se 1.7.3), samt eventuell annan relevant information för att underlätta underhåll (t.ex. adress till importören, reparatörer osv.).
- Förutsedd användning av maskinen, enligt definition i 1.1.2 c.
- Arbetsstation(er) som sannolikt bemannas av operatörer.
- Säkerhetsanvisningar för:
  - idrifttagande,
  - användning,
  - hantering, med angivande av maskinens och de ingående delarnas massa om dessa regelbundet kommer att transporteras separat,
  - installation,
  - montering, demontering,
  - inställning,
  - underhåll (service och reparationer), samt
  - vid behov, utbildningsinstruktioner.

Bruksanvisningen skall, om så är nödvändigt, ange på vilka sätt maskinen inte bör användas.

b) Bruksanvisningen skall avfattas av tillverkaren eller av den som representerar honom i gemenskapen på något av språken i det land där maskinen skall användas, samt helst även på något annat av gemenskapens språk, t.ex. språket i det land där tillverkaren eller den som representerar honom är etablerad. Ett undantag från detta krav är att underhållsinstruktioner, avsedda att användas av specialiserad personal som ofta anlitas av tillverkaren eller den som representerar honom kan avfattas på

endast ett av gemenskapens officiella språk.

- c) Bruksanvisningen skall innehålla sådana ritningar och diagram som är nödvändiga för idrifttagande, underhåll, kontroll, funktionskontroll och, i förekommande fall, reparation av maskinen, samt alla övriga värdefulla upplysningar, i synnerhet med avseende på säkerhet.
- d) Litteratur om maskinen som finns till försäljning får inte motsäga bruksanvisningen vad gäller säkerhetsaspekterna. Sådan litteratur skall ge information om utsläpp av luftburet buller enligt f) samt, för handhållna eller handstyrda maskiner, information om vibrationer enligt 2.2.
- e) Bruksanvisningen skall, vid behov, ange de krav som gäller vid installation och montering för att minska buller eller vibrationer (t.ex. användning av dämpare, fundamentets typ och massa osv.).
- f) Bruksanvisningen skall ge följande information om utsläpp av luftburet buller från maskinen, antingen det faktiska värdet eller ett värde som baseras på mätningar utförda på identiska maskiner:
  - Ekvivalent kontinuerlig A-vägd ljudtrycksnivå vid arbetsstationerna, om detta överstiger 70 dB(A). Om nivån inte överstiger 70 dB(A) skall detta anges.
  - Maximalt momentant C-vägd ljudtrycksvärde vid arbetsstationerna, om detta överstiger 63 Pa (130 dB relaterat till 20 µPa).
  - Ljudeffektnivå från maskinen, om ekvivalent kontinuerlig A-vägd ljudtrycksnivå vid arbetsstationerna överstiger 85 dB(A).

För mycket stora maskiner kan ekvivalent kontinuerlig ljudtrycksnivå på bestämda ställen omkring maskinen anges i stället för ljudeffektnivån.

Ljudnivåer skall mätas med den lämpligaste metoden för den maskinen.

Tillverkaren skall ange maskinens driftförhållanden under mätning, samt vilka mätmetoder som använts.

Om arbetsstationer inte har angetts eller inte går att ange skall ljudtrycksnivåer mätas på ett avstånd av 1 meter från maskinens yta och 1,6 meter från golvet eller tillträdesplattformen. Läge och värde för maximalt ljudtryck skall anges.

- g) Om tillverkaren förutser att maskinen kommer att användas i potentiellt explosiva atmosfärer skall all nödvändig information lämnas i bruksanvisningen.
- h) Vid formulering och utformning av bruksanvisningar för maskiner som även kan komma att användas av operatörer som inte yrkesmässigt arbetar med maskinerna skall hänsyn tas till den allmänna utbildningsnivån och till den insikt som sådana operatörer rimligtvis kan förväntas ha, dock utan att avkall görs på övriga ovannämnda grundläggande krav.

2. YTTERLIGARE GRUNDLÄGGANDE HÄLSO- OCH SÄKERHETSKRAV FÖR VISSA MASKINKATEGORIER

2.1. Maskiner för bearbetning och hantering av livsmedel

Förutom de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som anges i 1 ovan skall maskiner avsedda för beredning och bearbetning av livsmedel (t.ex. tillagning, kylning, upptining, tvättning, hantering, förpackning, lagring, transport eller distribution) vara konstruerade och tillverkade så att risk för infektioner, sjukdom eller smitta undviks. Följande hygienbestämmelser skall iakttas:

- a) Material som är eller avses komma i kontakt med livsmedlen skall uppfylla de villkor som anges i tillämpliga direktiv. Maskinen skall vara konstruerad och tillverkad så att dessa material kan rengöras före varje användningstillfälle.
- b) Alla ytor och fogar skall vara släta och får inte ha några upphöjningar eller sprickor där organiskt material kan fastna.
- c) Hopfogningar skall vara utförda så att utstående delar, kanter och försänkningar görs så små som möjligt. De bör företrädesvis utföras med svetsning eller kontinuerlig sammanfogning. Skruvar, skruvhuvuden och nitlar får inte användas, förutom då det inte kan undvikas av tekniska skäl.
- d) Alla ytor som är i kontakt med livsmedel skall lätt kunna rengöras och desinficeras, där så är möjligt efter avlägsnande av lätt demonterbara delar. Inre ytor skall ha tillräcklig rundningsradie för att tillåta noggrann rengöring.

- e) Vätskor och gaser från livsmedel liksom för rengöring, desinfektion och sköljning bör utan hinder kunna tömmas ur maskinen (eventuellt i så kallat "rengöringsläge").
- f) Maskiner ska vara konstruerade och tillverkade så att vätskor eller levande varelser, i synnerhet insekter, förhindras tränga in i maskinen, eller organiskt material ansamlas på ställen som inte kan rengöras (t.ex. för maskiner som inte är monterade på fötter eller hjul, genom tätning mellan maskinen och dess sockel eller genom användning av slutna enheter osv.).
- g) Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade så att inga bisubstanser (t.ex. smörjmedel el dyl.) kommer i kontakt med livsmedlen. Där så krävs skall maskiner vara konstruerade och tillverkade så att det fortlöpande kan kontrolleras att detta krav efterlevs.

Anvisningar

Förutom den information som krävs enligt avsnitt 1 skall anvisningarna rekommendera produkter och metoder för rengöring, desinfektion och sköljning (inte enbart av lättåtkomliga områden, utan även för områden till vilka tillträde är omöjligt eller olämpligt, t.ex. rör som måste rengöras på platsen).

2.2. Bärbara handhållna och/eller handstyrda maskiner

Förutom de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som anges i 1 ovan skall bärbara handhållna och/eller handstyrda maskiner uppfylla följande grundläggande hälso- och säkerhetskrav:

- Allt efter slag av maskin skall den ha en stödyta av tillräcklig storlek samt tillräckligt antal handtag och stöd av lämplig storlek som är placerade så att maskinens stabilitet säkerställs under de driftsförhållanden som förutses av tillverkaren.
- Förutom när det är tekniskt omöjligt eller där det finns separat manöverdon skall maskinen, om den har handtag som inte kan släppas utan risk, vara försedd med start- och stoppdon som är placerade så att operatören kan manövrera dem utan att släppa handtagen.
- Maskinen skall vara konstruerad och tillverkad eller utrustad så att risk för oavsiktlig igångsättning och/eller fortsatt drift efter det att operatören har släppt handtagen undanröjs. Likvärdiga åtgärder skall vidtas om detta krav inte kan uppfyllas av tekniska skäl.
- Bärbara handhållna maskiner skall vara konstruerade och tillverkade för att vid behov tillåta visuell kontroll av verktygets kontakt med det material som bearbetas.

Anvisningar

Anvisningarna skall ge följande information om vibrationer som överförs av handhållna och handstyrda maskiner:

- Det vägda effektivvärdet för acceleration som armarna utsätts för, om detta överstiger $2,5 \text{ m/s}^2$, bestämt med lämplig provningsmetod. Om accelerationen inte överstiger $2,5 \text{ m/s}^2$ skall detta anges.

Om lämplig vedertagen provningsmetod saknas skall tillverkaren ange de mätmetoder som använts och under vilka förhållanden mätningen utförts.

2.3. Maskiner för bearbetning av trä och liknande material

Förutom de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som anges i 1 ovan skall maskiner för bearbetning av trä och maskiner för bearbetning av material med fysiska och tekniska egenskaper liknande de hos trä, t.ex. kork, ben, hårdgummi, hårdplast och andra liknande hårda material, uppfylla följande grundläggande hälso- och säkerhetskrav:

- a) Maskiner skall vara konstruerade, tillverkade eller utrustade så att det arbetsstycke som bearbetas kan placeras och styras på ett säkert sätt. Om stycket hålls för hand på en arbetsbänk skall denna vara tillräckligt stabil under arbetets utförande och får inte hindra arbetsstyckets rörelse.
- b) Maskiner som sannolikt kommer att användas under förhållanden där risk finns för utkast av trästycken skall vara konstruerade, tillverkade och utrustade för att hindra sådant utkast, alternativt så att utkast inte medför risk för operatören och/eller utsatta personer.
- c) Maskinen skall vara försedd med automatisk broms som stoppar verktyget på tillräckligt kort tid om det finns risk för kontakt med verktyget medan det löper ut.

- d) Om verktyget är inbyggt i en inte helt automatiserad maskin skall denna vara konstruerad och tillverkad så att risk för allvarig olycksfallsskada undanröjs eller minskas, t.ex. genom användning av cylindriska kuttrar, begränsning av skärdjupet osv.
-

BILAGA 2**A. Innehåll i EG-försäkran om överensstämmelse¹**

EG-försäkran om överensstämmelse skall innehålla följande uppgifter:

- Namn på och adress till tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen².
- Beskrivning av maskinen³.
- Alla relevanta bestämmelser som uppfylls av maskinen.
- I förekommande fall, anmält organs namn och adress samt nummer på intyg om EG-typkontroll.
- I förekommande fall, namn på och adress till det anmälda organ som dokumentation skickats till i enlighet med första strecksatsen i artikel 8.2 c.
- I förekommande fall, namn på och adress till det anmälda organ som har utfört verifikationen, i enlighet med andra strecksatsen i artikel 8.2 c.
- I förekommande fall, referens till harmoniserade standarder.
- De nationella tekniska standarder och specifikationer som tillämpats, i förekommande fall.
- Identifikation av person/er som har fullmakt att skriva under för tillverkaren eller för den som representerar honom.

B. Innehåll i deklaration som lämnas av tillverkaren eller av den som representerar honom i gemenskapen (artikel 4.2)

Den tillverkardeklaration som åsyftas i artikel 4.2 skall innehålla följande uppgifter.

- Namn på och adress till tillverkaren eller den som representerar honom.
- Beskrivning av maskinen eller maskindelarna.
- Meddelande om att maskinen inte får tas i drift förrän den maskin i vilken den skall ingå som en del har förklarats vara i överensstämmelse med bestämmelserna i detta direktiv.
- Identifikation av personen som undertecknat.

---

¹ Deklaration skall vara avfattad på samma språk som anvisningarna (se bilaga 1, punkt 1.7.4) och skall vara antingen maskinskriven eller textad med tryckbokstäver.

² Företagets namn och fullständiga adress. Representant för tillverkaren skall också ange namnet på och adressen till tillverkarens företag.

³ Beskrivning av maskinen (märke, typ, serienummer osv.).

BILAGA 3**EG-MÄRKE**

EG-märket består av symbolen nedan och de två sista siffrorna i det årtal då symbolen anbringades.

EG-märkets olika delar bör ha samma vertikala mått som inte bör vara mindre än 5 mm.

*BILAGA 4***MASKINTYPER FÖR VILKA PROCEDUREN ENLIGT ARTIKEL 8.2 b OCH c SKALL TILLÄMPAS**

1. Cirkelsågar (en- eller flerbladiga) avsedda att användas för bearbetning av trä och kött.
  - 1.1. Sågar med fast verktygsläge under bearbetning och som har fast bord, där arbetsstycket matas manuellt eller med en löstagbar anordning för maskinell matning.
  - 1.2. Sågar med fast verktygsläge under bearbetning och som har manuellt drivet fram- och återgående sågbord eller vagn.
  - 1.3. Sågar med fast verktygsläge under bearbetning och som har en inbyggd maskinell matningsanordning för arbetsstyckena och med manuell inläggning och/eller borttagning.
  - 1.4. Sågar med rörligt verktygsläge under bearbetning och som har en inbyggd maskinell matningsanordning med manuell inläggning och/eller borttagning.
  2. Handmatade rikthyvlar för träbearbetning.
  3. Planhyvlar för enkelsidig träbearbetning och med manuell inläggning och/eller borttagning.
  4. Bandsågar med rörligt bord eller vagn och manuell inläggning och/eller borttagning avsedda att användas för trä eller kött.
  5. Kombinerade maskiner av de slag som avses i punkterna 1 till 4 och 7 för träbearbetning.
  6. Handmatade tappmaskiner med flera verktygshållare för träbearbetning.
  7. Handmatade bordfräsmaskiner med vertikal spindel.
  8. Motorkedjesågar.
  9. Pressar, inklusive kantpressar, för kallbearbetning av metaller, med manuell inläggning och/eller borttagning och vars rörliga bearbetande delar kan ha en rörelseväg överstigande 6 mm och en hastighet överstigande 30 mm/s.
  10. Formsprutmaskiner eller formpressar för plast med manuell inläggning eller borttagning.
  11. Formsprutmaskiner eller formpressar för gummimed manuell inläggning eller borttagning.
  12. Bultpistoler.
-

BILAGA 5

EG-FÖRSÄKRAN OM ÖVERENSSTÄMMELSE

1. EG-försäkrans om överensstämmelse är den procedur genom vilken tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen deklarerar att den maskin som släpps ut på marknaden uppfyller alla de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som gäller för maskinen i fråga.
2. Undertecknande av EG-försäkrans om överensstämmelse ger tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen fullmakt att anbringa EG-märke på maskinen.
3. Innan tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen utfärdar EG-försäkrans om överensstämmelse skall han ha sett till och kunna garantera att nedan uppräknade dokumentation finns och förblir tillgänglig hos honom, i händelse av kontroll.
  - a) Teknisk tillverkningsdokumentation omfattande följande:
    - En helhetsritning över maskinen samt ritningar på styrkretsarna.
    - Sådana fullständiga detaljritningar med beräkningar, provningsresultat osv. som krävs för att kontrollera att maskinen uppfyller de grundläggande hälso- och säkerhetskraven.
    - En förteckning över
      - de grundläggande kraven i detta direktiv,
      - standarder, och
      - andra tekniska specifikationer som användes vid konstruktion av maskinen.
    - En beskrivning av de metoder som tillämpats för att undanröja risker som maskinen medför.
    - Tekniska rapporter eller intyg från ett behörigt organ eller laboratorium¹, om tillverkaren så önskar.
    - Tekniska rapporter med resultat från provningar som utförts på uppdrag av tillverkaren, antingen av honom själv eller av kompetent organ eller laboratorium, om tillverkaren deklarerar överensstämmelse med en harmoniserad standard som så kräver¹.
    - En kopia av anvisningarna för maskinen.
  - b) Vid serietillverkning skall dokumentation finnas tillgänglig som visar vilka interna åtgärder som skall vidtas för att se till att maskinen även fortsättningsvis följer bestämmelserna i detta direktiv.

Tillverkaren skall genomföra sådana undersökningar och provningar av komponenter, tillbehör eller den kompletta maskinen som krävs för att fastställa huruvida den är konstruerad och tillverkad så att den kan monteras och tas i drift utan risk.

Underlåtenhet att tillhandahålla dokumentation efter det att behörig nationell myndighet har begärt detta kan utgöra tillräcklig grund för att ifrågasätta påståendet om överensstämmelse med kraven i detta direktiv.
4.
  - a) Den dokumentation som åsyftas i punkt 3 ovan behöver inte ständigt finnas fysiskt tillgänglig, men skall kunna sammanställas och göras tillgänglig inom en tidsperiod som står i rimligt förhållande till dess betydelse. Den behöver inte innehålla detaljritningar eller annan specifik information om de komponenter som sammansätts vid tillverkningen av maskinen, såvida inte kännedom om dessa är av väsentlig betydelse för att överensstämmelse med de grundläggande säkerhetskraven skall kunna verifieras.
  - b) Den dokumentation som avses i punkt 3 ovan skall förvaras och finnas tillgänglig för behöriga nationella myndigheter i minst 10 år efter maskinens tillverkningsdatum eller, vid serietillverkning, den sist tillverkade enhetens tillverkningsdatum.
  - c) Den dokumentation som åsyftas i punkt 3 ovan skall avfattas på något av gemenskapens officiella språk, men undantag av anvisningarna för maskinen.

¹ Ett organ eller laboratorium skall anses behörigt om det uppfyller de bedömningskriterier som slagits fast i relevanta harmoniserade standarder.

BILAGA 6

EG-TYPKONTROLL

1. EG-typkontroll är den procedur genom vilken ett anmält organ försäkrar och intygar att ett exemplar av en viss maskinmodell följer de bestämmelser i detta direktiv som gäller för den.
2. Ansökan om EG-typkontroll skall lämnas in av tillverkaren eller av den som representerar honom i gemenskapen till endast ett anmält organ för ett exemplar av maskintypen.

Ansökan skall innehålla följande uppgifter:

- Namn på och adress till tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen samt maskinens tillverkningsort.
- Teknisk dokumentation som omfattar
  - en helhetsritning över maskinen samt ritningar på styrkretsarna,
  - sådana fullständiga detaljritningar med beräkningar, provningsresultat osv. som krävs för att kontrollera att maskinen uppfyller de grundläggande hälso- och säkerhetskraven,
  - en beskrivning av de metoder som tillämpats för att undanröja risker som maskinen medför, samt en förteckning över tillämpade standarder, och
  - en kopia av anvisningarna, och
  - vid serietillverkning, dokumentation som visar vilka interna åtgärder som skall vidtas för att se till att maskinen även fortsättningsvis följer bestämmelserna i detta direktiv.

Dokumentationen skall levereras tillsammans med en maskin som är representativ för den planerade produktionen eller, när så är mer lämpligt, uppgift om var maskinen kan inspekteras.

Den dokumentation som avses ovan behöver inte innehålla detaljritningar eller annan specifik information om de underenheter som använts vid tillverkningen av maskinen, såvida inte kännedom om dessa är av väsentlig betydelse för att överensstämmelse med de grundläggande säkerhetskraven skall kunna verifieras.

3. Det anmälda organ skall utföra EG-typkontroll enligt följande:
  - Kontrollera den tekniska dokumentationen för att fastställa om denna är relevant, samt den maskin som levererats eller ställts till förfogande.
  - Vid granskning av maskinen skall det anmälda organet
    - a) se till att den är tillverkad i enlighet med den tekniska dokumentationen och att den kan användas på ett säkert sätt under avsedda driftförhållanden,
    - b) kontrollera att standarder, i förekommande fall, har tillämpats korrekt, och
    - c) utföra relevanta undersökningar och provningar för att kontrollera att maskinen uppfyller de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som gäller för den.
4. Om den uppvisade maskinen följer de bestämmelser som gäller för den skall det anmälda organet utfärda ett EG-typkontrollintyg som skall tillställas sökanden. Intyget skall ange resultatet av undersökningen och eventuella villkor som gäller för utfärdandet av intyget, samt åtföljas av de beskrivningar och ritningar som krävs för att identifiera det godkända exemplaret.

Kommissionen, medlemsstaterna och andra godkända organ har rätt att få en kopia av intyget samt, på begäran och med angivande av skäl, en kopia av den tekniska dokumentationen och av rapporterna från de undersökningar och provningar som utförts.

5. Tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen skall underrätta det anmälda organet om eventuella ändringar, även mindre sådana, som vidtagits eller som skall vidtas på den maskinmodell som det granskade exemplaret avsåg. Det anmälda organet skall granska dessa ändringar och underrätta tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen om huruvida EG-typkontrollintyget fortfarande är giltigt.
6. Organ som vägrar utfärda EG-typkontrollintyg skall informera övriga anmälda organ om detta. Ett organ som återkallar ett EG-typkontrollintyg skall underrätta den medlemsstat som anmält organet i fråga om detta. Medlemsstaten skall underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta samt ange skälen för beslutet.
7. Den dokumentation och korrespondens som avser procedurer för EG-typkontroll skall avfattas på ett officiellt språk i den medlemsstat där det anmälda organet finns eller på ett språk som kan godtas av organet i fråga.

BILAGA 7

MINIMIKRAV SOM SKALL BEAKTAS AV MEDLEMSSTATERNA VID ANMÄLAN AV ORGAN

1. Organet, dess chef och den personal som ansvarar för att utföra kontrollen får inte vara samma person(er) som konstruktören, tillverkaren, leverantören eller installatören av den maskin som kontrolleras eller befullmäktigat ombud för någon av dessa. De får inte direkt eller såsom befullmäktigat ombud vara engagerade i arbetet med konstruktion, tillverkning, marknadsföring, försäljning eller underhåll av maskinen. Detta utesluter inte möjlighet till utbyte av teknisk information mellan tillverkaren och organet.
  2. Organet och dess personal skall utföra kontrollen med största möjliga yrkesmässiga integritet och teknisk kompetens och skall inte stå under någon form av påtryckningar eller inflytande, i synnerhet av ekonomiskt slag som kan påverka deras omdöme eller resultatet av kontrollen, särskilt från personer eller grupper av personer med ett intresse av resultatet av kontrollen.
  3. Organet skall ha nödvändig personal till sitt förfogande samt nödvändiga resurser och hjälpmedel för att korrekt kunna utföra de administrativa och tekniska uppgifter som är förknippade med kontrollen. Det skall även ha tillgång till sådan utrustning som behövs för särskild kontroll.
  4. Personal som är ansvarig för kontrollen skall
    - ha god teknisk utbildning och god yrkesutbildning.
    - ha tillfredsställande kunskaper om kraven för den provning de utför och tillräcklig erfarenhet av sådan provning.
    - kunna utarbeta de intyg, protokoll och rapporter som krävs för att bestyrka provningsresultaten.
  5. Personalens opartiskhet måste vara garanterad. Deras ersättning skall inte vara avhängig av antalet utförda provningar eller resultatet av dessa.
  6. Organet skall teckna ansvarsförsäkring, såvida inte staten påtar sig ansvaret i enlighet med i landet gällande lag, eller medlemsstaten själv är direkt ansvarig för provningen.
  7. Organets personal skall vara ålagd tystnadsplikt med avseende på all information som de får tillgång till i samband med utförande av arbetet (förutom gentemot behörig myndighet i den stat där verksamheten bedrivs) enligt detta direktiv eller enligt bestämmelser i nationell författning som överför detta.
-

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET**RÅDETS DIREKTIV**

av den av den 20 juni 1991

om ändring av direktiv 89/392/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner

(91/368/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Maskiner som medför särskilda risker beroende antingen på deras mobilitet eller deras förmåga att lyfta laster, eller båda dessa egenskaper samtidigt, skall uppfylla både de allmänna hälso- och säkerhetskraven som fastslås i direktiv 89/392/EEG⁴ och hälso- och säkerhetskraven som avser dessa särskilda risker.

Det är obehövt att föreskriva andra certifieringsförfaranden för dessa typer av maskiner än dem som ursprungligen föreskrivits i direktiv 89/392/EEG.

Kompletterande grundläggande hälso- och säkerhetskrav för särskilda risker beroende på mobilitet och förmåga att lyfta laster kan föreskrivas genom ändring av direktiv 89/392/EEG så att det omfattar dessa kompletterande bestämmelser. Samtidigt kan vissa brister i de grundläggande hälso- och säkerhetskraven som gäller för alla maskiner rättas till.

Det är nödvändigt att utfärda övergångsbestämmelser för att medlemsstaterna skall kunna godkänna att maskiner som är tillverkade i överensstämmelse med de nationella bestämmelser som är i kraft den 31 december 1992 släpps ut på marknaden och tas i bruk.

Viss utrustning och vissa maskiner som omfattas av befintliga direktiv faller inom räckvidden för detta direktiv. Det är bättre att det finns ett enda direktiv som omfattar all utrustning. Därför är det önskvärt att berörda befintliga direktiv upphävs den dagen då detta direktiv träder i kraft.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 89/392/EEG ändras härmed på följande sätt:

1. Artikel 1 ändras på följande sätt:

¹ EGT nr C 37, 17.2.1990, s. 5; och
EGT nr C 268, 24.10.1990, s. 12.

² EGT nr C 175, 16.7.1990, s. 119; och
EGT nr C 129, 20.5.1991.

³ EGT nr C 168, 10.7.1990, s. 15.

⁴ EGT nr L 183, 29.6.1989, s. 9.

a) till andra stycket skall följande stycke tillfogas:

'Med "maskiner" avses också utbytbar utrustning som ändrar en maskins funktion och som släpps ut på marknaden i syfte att av operatören själv sammansättas med en maskin eller en serie av olika maskiner eller med en traktor, såvida denna utrustning inte är en reservdel eller ett verktyg';

b) i tredje stycket:

— första strecksatsen skall strykas

— andra strecksatsen skall ersättas med följande:

'— lyftanordningar som är konstruerade och tillverkade för att lyfta och/eller flytta personer med eller utan last, utom vad gäller industritrukar med upplyftbart operatörsläge (förarlyftande truckar).'

— i tredje strecksatsen skall följande sats tillfogas:

'såvida det inte är en maskin som används för att lyfta eller sänka laster,'

— följande strecksatser skall tillfogas:

— transportmedel, d v s fordon och släpvagnar till dessa, avsedda enbart för transport av passagerare med flyg eller på väg, järnväg eller till sjöss, liksom sådana transportmedel som är konstruerade för transport av gods med flyg, på allmänna vägar eller järnväg eller till sjöss. Fordon som används i industri för mineralutvinning skall inte vara undantagna,

— sjögående fartyg och mobila off-shore-enheter tillsammans med utrustning på sådana fartyg eller enheter,

— allmänna eller enskilda linbanor för transport av personer,

— jordbruks- och skogsbrukstraktorer enligt definition i artikel 1.1 i rådets direktiv 74/150/EEG av den 4 mars 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om typgodkännande av jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul¹, i senaste lydelse enligt direktiv 88/297/EEG²,

— maskiner särskilt konstruerade och byggda för militära eller polisiära ändamål.

2. I artikel 2.3, första meningen skall frasen "...bestämmelserna i detta direktiv" ersättas med "de gemenskapsbestämmelser som är i kraft".

3. I artikel 4.2 skall följande stycke tillfogas:

"Utbytbar utrustning" som avses i artikel 1.2 tredje stycket skall betraktas som maskiner och skall i enlighet därmed i samtliga fall vara försedd med EG-märke och åtföljas av en EG-försäkran om överensstämmelse enligt bilaga 2 A.'

4. I artikel 8 skall följande stycke tillfogas:

"7. Skyldigheterna enligt sjätte stycket skall inte gälla personer som sätter samman en maskin eller en traktor med sådan utbytbar utrustning som åsyftas i artikel 1, förutsatt dels att delarna är anpassade för ändamålet (kompatibla), dels att var och en av de komponenter som ingår i den sammansatta maskinen är försedd med EG-märket och åtföljs av en EG-försäkran om överensstämmelse."

5. Artikel 13 skall ersättas med följande:

"Artikel 13

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1992 utfärda och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna utfärdar dessa bestämmelser, skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Medlemsstaterna skall fastslå metoderna för sådan hänvisning.

Medlemsstaterna skall tillämpa ifrågavarande bestämmelser med verkan fr o m den 1 januari 1993, utom vad avser den utrustning som åsyftas i direktiven 86/295/EEG¹, 86/296/EEG² och 86/663/EEG³, för vilka dessa bestämmelser skall gälla fr.o.m. den 1 juli 1995.

2. Vidare skall medlemsstaterna för tiden fram till den 31 december 1994, med undantag för sådan utrustning som avses i direktiven 86/295/EEG, 86/296/EEG och 86/663/EEG, för vilka denna tidsfrist skall löpa ut den 31 december 1995, tillåta att maskiner som uppfyller de nationella bestämmelser som är i kraft på deras territorium den 31 december 1992 släpps ut på marknaden och tas i bruk.

Direktiven 86/295/EEG, 86/296/EEG och 86/663/EEG skall inte hindra att punkt 1 börjar tillämpas från den 1 juli 1995.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationella författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

¹ EGT nr L 84, 28.3.1974, s. 10.

² EGT nr L 126, 20.5.1988 s. 52.'

4. Kommissionen skall senast den 1 januari 1994 kontrollera standardiseringsarbetets fortskridande vad avser detta direktiv samt eventuellt föreslå lämpliga åtgärder."

¹ EGT nr L 186, 8.7.1986, s. 1.

² EGT nr L 186, 8.7.1986, s. 10.

³ EGT nr L 384, 31.12.1986, s. 12.

6. Bilaga 1 skall ändras på följande sätt.

a) I avsnitt 1.3.7 skall följande stycke tillfogas:

"Alla nödvändiga åtgärder skall vidtas för att förhindra oavsiktlig låsning (blockering) av rörliga delar som är involverade i arbetet. I fall då det finns risk för låsning (blockering) trots att åtgärder vidtagits för att förebygga detta, bör tillverkaren tillhandahålla särskilda skyddsanordningar eller verktyg, bruksanvisningar och om möjligt en skylt på maskinen för att möjliggöra att låsningen (blockeringen) säkert kan hävas.";

b) Följande avsnitt skall tillfogas:

"1.6.5 Rengöring av inre delar

Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade på sådant sätt att det är möjligt att rengöra inre delar som har innehållit farliga ämnen eller preparat utan att behöva gå in i dem; om det är nödvändigt skall varje låsning (blockering) kunna avhjälpas från utsidan. Om det är absolut omöjligt att undvika att gå in i maskinen, skall tillverkaren vidta åtgärder vid dess konstruktion för att rengöring skall kunna ske med minsta möjliga risk."

c) I avsnitt 1.7.0 skall följande stycke tillfogas:

"När utsatta personers hälsa och säkerhet kan äventyras genom fel i funktionen hos maskin som arbetar utan tillsyn, skall maskinen vara utrustad så att den avger lämplig ljud- eller ljussignal som varning.";

d) I avsnitt 1.7.3 skall följande stycken tillfogas:

"När en maskindel vid användningen måste hanteras med lyftanordning, skall dess vikt anges på ett läsligt, varaktigt och entydigt sätt.

Utbytbar utrustning enligt artikel 1.2 tredje stycket skall vara försedd med samma information.";

e) I avsnitt 1.7.4 a skall följande strecksats tillfogas:

"— om det behövs, de grundläggande egenskaperna hos verktyg som får monteras på maskinen.";

f) I avsnitt 1.7.4 f skall tredje stycket ersättas med följande:

"När de harmoniserade standarderna inte tillämpas, skall ljudnivåerna mätas med den för maskinen lämpligaste metoden.";

g) Avsnitten 3 till och med 5.7 i bilaga 1 till detta direktiv skall tillfogas.

7. I bilaga 2 B skall följande strecksatser infogas efter den andra strecksatsen:

"— i förekommande fall det anmälda organets namn och adress samt EG-typkontrollintygets nummer,

— i förekommande fall namn och adress till det anmälda organ dit handlingarna har översänts i överensstämmelse med artikel 8.2 c första strecksatsen,

— i förekommande fall namn och adress till det anmälda organ som har genomfört verifikation enligt artikel 8.2 c andra strecksatsen,

— i förekommande fall en hänvisning till de harmoniserade standarderna".

8. I bilaga 4 skall punkt 12 ersättas med punkterna 12 till och med 15 i bilaga 2 till detta direktiv.

Artikel 2

Följande upphävs från den 31 december 1994:

— Artiklarna 2 och 3 i rådets direktiv 73/361/EEG av den 19 november 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om certifiering och märkning av ställinor, kätting och krok¹ i dess lydelse enligt direktiv 76/434/EEG²,

— Kommissionens direktiv 76/434/EEG av den 13 april 1976 om anpassning till den tekniska utvecklingen av rådets direktiv av den 19 november 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om certifiering och märkning av ställinor, kätting och krok.

¹ EGT nr L 335, 5.12.1973, s. 51.

² EGT nr L 122, 8.5.1976, s. 20.

Följande skall härmed upphävas från den 31 december 1995:

- Rådets direktiv 86/295/EEG av den 26 maj 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om överrullningsskydd (ROPS) på vissa anläggningsmaskiner¹,
- Rådets direktiv 86/296/EEG av den 26 maj 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skyddsanordningar mot fallande föremål (FOPS) på vissa anläggningsmaskiner²,
- Rådets direktiv 86/663/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om motordrivna industritruckar³ i dess lydelse enligt direktiv 89/240/EEG⁴.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1992 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna antar dessa bestämmelser, skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Medlemsstaterna skall själva fastslå metoderna för att göra sådan hänvisning.

De skall tillämpa dessa bestämmelser med verkan fr o m den 1 januari 1993.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 20 juni 1991.

På rådets vägnar

R. GOEBBELS

Ordförande

¹ EGT nr L 186, 8.7.1986, s. 1.

² EGT nr L 186, 8.7.1986, s. 10.

³ EGT nr 384, 31.12.1986, s. 12.

⁴ EGT nr L 100, 12.4.1989, s. 1.

BILAGA 1

Avsnitten 3 till och med 5.7 skall fogas till bilaga 1 till direktiv 89/392/EEG:

"3. GRUNDLÄGGANDE HÄLSO- OCH SÄKERHETSKRAV FÖR ATT FÖRHINDRA DE SÄRSKILDA RISKER SOM UPPSTÅR PÅ GRUND AV MASKINERS MOBILITET

Utöver de grundläggande hälso- och säkerhetskraven enligt avsnitten 1 och 2 skall maskiner som medför risker på grund av sin mobilitet konstrueras och tillverkas för att uppfylla nedanstående krav.

Risker på grund av maskiners mobilitet förekommer alltid när maskiner som är självgående, bogseras, skjuts eller bärs av andra maskiner eller traktorer används i arbetsområden och deras användning kräver antingen mobilitet kontinuerligt under arbetet eller halv-kontinuerlig förflyttning mellan en följd av fasta arbetsstationer.

Risker på grund av mobilitet kan också förekomma hos maskiner som inte flyttas under användningen, men som är utrustade på sådant sätt att de lättare skall kunna flyttas från en plats till en annan (maskiner försedda med hjul, rullar, medar etc eller placerade på traverser, trallor etc.).

För att styrka att jordfräsar (rotorkultivatorer) och motordrivna harvar (rotorharvar) inte medför oacceptabla risker för utsatta personer skall tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen för varje typ av berörd maskin genomföra lämpliga provningar eller låta genomföra sådana provningar.

3.1 Allmänt

3.1.1 Definition

Med "förare" avses en operatör som ansvarar för maskinens förflyttning. Föraren kan sitta på maskinen eller gå till fots vid maskinen eller styra maskinen via fjärrkontroll (kablar, radio etc.).

3.1.2 Belysning

Självgående maskin som enligt tillverkarens intentioner skall användas på mörka platser, skall vara utrustad med belysningsanordningar som är lämpade för det avsedda arbetet. Detta krav skall inte hindra tillämpningen av andra tillämpliga föreskrifter (vägtrafikbestämmelser, navigationsregler etc.).

3.1.3 Konstruktion av maskiner i syfte att underlätta deras handhavande

Vid handhavande av maskinen och/eller dess delar får det inte finnas någon möjlighet till plötsliga rörelser eller risker beroende på instabilitet så länge som maskinen och/eller delar av den handhas i överensstämmelse med tillverkarens anvisningar.

3.2 Arbetsplatser

3.2.1 Förarplats

Förarplatsen skall vara konstruerad med vederbörlig hänsyn till ergonomiska principer. Det kan finnas två eller flera förarplatser, och i sådana fall skall varje förarplats vara utrustad med alla erforderliga manöverdon. Finns det mer än en förarplats, skall maskinen vara konstruerad så att användning av en av dem utesluter användning av de övriga, utom när det gäller nödstopp. Sikten från förarplatsen skall vara sådan att föraren i fullständig säkerhet för sig själv och utsatta personer kan manövrera maskinen och dess verktyg under avsedda användningsförhållanden. Vid behov skall det finnas lämpliga anordningar för att avhjälpa risker som uppstår på grund av att den direkta sikten är otillräcklig.

Maskinen skall vara konstruerad och tillverkad på ett sådant sätt att det inte finns någon risk för att föraren och operatörerna på maskinen oavsiktligt kan komma i kontakt med hjul eller band.

Förarplatsen skall vara konstruerad och tillverkad på ett sådant sätt att hälsorisker orsakade av avgaser och/eller syrebrist undviks.

Förarplatsen för åkande förare skall vara konstruerad och tillverkad på sådant sätt att en förarhytt kan monteras i mån av utrymme. I sådant fall skall det i hytten finnas plats för de anvisningar som föraren och/eller operatören behöver. Om det föreligger risker på grund av farlig omgivning skall förarplatsen vara utrustad med en lämplig hytt.

När en maskin är utrustad med hytt, skall denna vara konstruerad, tillverkad och/eller utrustad så att den säkerställer att föraren har goda arbetsförhållanden och skyddas mot alla risker som kan förekomma (till exempel: otillräcklig värme och ventilation, otillfredsställande sikt, för mycket buller och för stora vibrationer, nedfallande föremål, inträngande föremål, omkullvältning etc.). Utgången skall medge snabb evakuering. Dessutom skall det finnas en nödutgång i en annan riktning än den ordinarie utgången.

Det material som används i hytten och dess infästningar skall vara av typ som är motsåndig mot brand.

3.2.2 Säte

Förarsätet på varje maskin skall möjliggöra att föraren kan sitta stadigt. Det skall vara konstruerat med vederbörlig hänsyn tagen till ergonomiska principer.

Sätet skall vara konstruerat så att det dämpar de vibrationer som överförs till föraren till den lägsta nivå som rimligen kan uppnås. Fästena för sätet skall kunna stå emot alla de påfrestningar som de kan utsättas för, i synnerhet om maskinen skulle välta. Om golv saknas under förarens fötter, skall det finnas fotstöd för föraren försedd med halkskydd.

Om maskinen är förberedd för skydd mot vältning (överrullningsskydd), skall sätet vara försedd med säkerhetsbälte eller likvärdig anordning som håller kvar föraren på sätet utan att hindra honom från att göra rörelser som är nödvändiga för körning eller rörelser som orsakas av fjädringen.

3.2.3 Övriga platser

Om användningsförhållandena innebär att andra operatörer än föraren tillfälligt eller regelbundet transporteras av maskinen, eller arbetar på den, skall det finnas lämpliga platser där de kan transporteras eller arbeta utan risk, särskilt utan risk för att falla.

Om arbetsförhållandena medger det, skall dessa arbetsplatser vara försedd med säten.

Om förarplatsen måste förses med hytt, skall de andra platserna också vara skyddade mot de risker som motiverat skyddet på förarplatsen.

3.3 Reglage

3.3.1 Manöverdon

Föraren skall kunna påverka alla manöverdon som behövs för att manövrera maskinen från förarplatsen, med undantag för funktioner som bara kan aktiveras säkert genom användning av manöverdon som är placerade på annan plats än förarplatsen. Detta gäller särskilt för andra arbetsplatser än förarplatsen, som andra operatörer än föraren ansvarar för eller för vilka föraren måste lämna förarplatsen för att kunna utföra manövern på ett betryggande sätt.

Om det finns pedaler, skall de vara konstruerade, tillverkade och monterade på så sätt att föraren kan arbeta på ett betryggande sätt och så att minsta möjliga risk för förväxling finns; de skall vara försedd med halkskydd och vara lätta att rengöra.

När manövrering av maskinens reglage kan innebära risker, i synnerhet farliga rörelser, skall de, med undantag för sådana som har förinställda lägen, återgå till neutralläge så snart som operatören släpper dem.

På hjulförsedda maskiner skall styrsystemet vara konstruerat och tillverkat så att kraften i plötsliga ratt- eller styrtångsrörelser som uppstår genom stötar i de styrande hjulen reduceras.

Alla reglage som låser differentialen skall vara så konstruerade och arrangerade att de tillåter att differentialen frigörs när maskinen är i rörelse.

Den sista meningen i avsnitt 1.2.2 gäller inte mobilitetsfunktionen.

3.3.2 *Start och förflyttning*

Självgående maskiner med åkande förare skall vara utrustade så att obehöriga personer inte kan starta motorn.

Förflyttning av självgående maskiner med åkande förare skall bara kunna äga rum när föraren finns vid reglagen.

När maskinen för arbetets utförande måste förses med utrustning som överskrider maskinens normala arbetsområde (t ex. stabilisatorer, jib etc), skall föraren ha möjlighet att innan maskinen sätts i rörelse på ett enkelt sätt kontrollera att sådan utrustning befinner sig i ett visst läge som möjliggör förflyttning på ett betryggande sätt.

Detta gäller även alla andra delar som måste befinna sig i vissa lägen, vid behov låsta, för att förflyttningen skall kunna äga rum på ett betryggande sätt.

Om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart skall förflyttning av maskinen bara kunna ske om ovannämnda delar befinner sig i säkert läge.

Maskinen får inte kunna sättas i rörelse medan motorn startas.

3.3.3 *Förflyttningsfunktion*

Utan att det hindrar tillämpningen av gällande vägtrafikkregler gäller att självgående maskiner och därtill hörande släp skall uppfylla kraven beträffande fartminskning, stopp, bromsning och uppställning för att säkerställa säkerheten under alla arbets-, lastnings-, hastighets-, mark- och lutningsförhållanden som tillverkaren anger och som motsvarar förhållandena vid normal användning.

Föraren måste kunna sakta ner och stanna självgående maskiner med hjälp av ett huvudreglage (färdbroms). Om säkerheten så kräver i händelse av att huvudreglaget (färdbromsen) inte fungerar, eller om energi saknas för aktivering av huvudreglaget, skall en nödstoppsanordning med helt oberoende och lätt tillgängliga reglage finnas för att maskinen skall kunna stannas upp och stoppas.

Om så erfordras av säkerhetsskäl, skall det finnas en parkeringsanordning (broms) som hindrar stationära maskiner från att komma i rörelse. Denna anordning (broms) kan vara kombinerad med en av de anordningar som avses i andra stycket, förutsatt att den är helt mekanisk.

Maskiner med fjärrkontroll skall vara konstruerade och tillverkade på ett sådant sätt att de stannar automatiskt om föraren mister kontrollen.

Avsnitt 1.2.4 gäller ej för förflyttningsfunktionen.

3.3.4 *Förflyttning av självgående maskin för gående förare*

Förflyttning av självgående maskiner för gående förare får bara kunna ske genom att föraren hela tiden påverkar aktuellt reglage. Framför allt får maskinen inte kunna sättas i rörelse medan motorn startas.

Manöversystem för maskiner som manövreras av gående förare skall vara konstruerade på så sätt att de risker som uppstår om maskinen oavsiktligt skulle komma i rörelse mot föraren minimeras. Här avses särskilt risk för

- a) krossning;
- b) skador av roterande verktyg.

Maskinens hastighet vid normal förflyttning skall också stämma överens med förarens gånghastighet.

På maskiner som kan förses med roterande verktyg får det inte vara möjligt att aktivera verktyget när backfunktionen är inkopplad, utom i sådant fall då maskinens rörelse framkallas av verktygets rörelse. I det senare fallet skall backningshastigheten vara sådan

att den inte medför fara för föraren.

3.3.5 *Fel i styrkretsen*

Fel i kraftförsörjningen till servostyrningen, där sådan förekommer, får inte medföra att maskinen inte kan styras under den tid som erfordras för att stoppa den.

3.4 **Skydd mot mekaniska risker**

3.4.1 *Oavsiktliga rörelser*

När en del av en maskin har stoppats, skall varje förändring från stoppläget av något annat skäl än påverkan på reglagen vara av sådant slag att det inte medför risk för utsatta personer.

En maskin skall vara konstruerad, tillverkad och i förekommande fall placerad på sitt mobila underrede på så sätt att det säkerställs att oavsiktliga svängningar av dess tyngdpunkt under förflyttning inte påverkar dess stabilitet eller utsätter dess bärande delar för alltför stora påkänningar.

3.4.2 *Risk för sönderbrytning under drift*

Maskindelar som roterar med hög hastighet och som trots vidtagna åtgärder kan brytas sönder eller splittras skall vara monterade och skyddade på sådant sätt att, om de går sönder, brottstycken av dem stannar kvar eller, om detta inte är möjligt, hindras från att kastas mot förar- och/eller manöverplatserna.

3.4.3 *Vältning*

Om en självgående maskin med åkande förare och eventuella åkande operatörer riskerar att välta, skall maskinen vara konstruerad för och utrustad med fästpunkter som gör det möjligt att förse den med övervullningsskydd (ROPS).

Detta övervullningsskydd skall vara av sådan beskaffenhet att föraren och i förekommande fall operatörerna som befinner sig på maskinen vid vältning har tillfredsställande skyddsutrymme (DLV).

För att styrka att övervullningsskyddet uppfyller kravet enligt andra stycket skall tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen för varje typ av ifrågavarande skydd genomföra lämpliga provningar eller låta genomföra sådana provningar.

Dessutom skall nedan uppräknade jordförflyttningsmaskiner med en effekt överstigande 15 kW vara utrustade med övervullningsskydd:

- bandlastare eller hjullastare,
- grävlastare,
- bandtraktorer eller hjultraktorer,
- självlastande eller icke-självlastande schaktare,
- väghyvlar,
- midjestyrd dumpers.

3.4.4 *Fallande föremål*

Om det finns risk för att föremål eller material faller ned över en åkande förare och i förekommande fall åkande operatörer, skall maskinerna, om deras storlek så medger, vara konstruerade för och försedda med fästpunkter som gör det möjligt att utrusta dem med skyddsanordning mot nedfallande föremål (FOPS).

Denna konstruktion skall vara av sådan beskaffenhet att den, om föremål eller material faller ned, säkerställer tillfredsställande skyddsutrymme (DLV) för åkande operatör.

För att styrka att anordningen uppfyller kraven enligt andra stycket skall tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen för varje typ av ifrågavarande anordning genomföra erforderliga provningar eller låta genomföra sådana provningar.

3.4.5 *Tillrädesvägar*

Handtag och fotsteg skall vara konstruerade, tillverkade och placerade på ett sådant sätt att operatörerna använder dem instinktivt och inte använder reglagen för detta ändamål.

3.4.6 *Bogseringsanordningar*

Alla maskiner som används för att bogsera eller bli bogserade skall vara utrustade med

bogserings- eller kopplingsanordningar som är konstruerade, tillverkade och placerade på sådant sätt att de säkerställer enkel och säker till- och frånkoppling och förhindrar att de oavsiktligt kopplas ifrån under användning.

Om belastningen i dragstången så kräver, skall sådan maskin vara utrustad med ett stöd med en bäryta som är anpassad till lasten och underlaget.

3.4.7 *Kraftöverföring mellan självgående maskin (eller traktor) och driven maskin*

Kraftöverföringsaxlar med kardanknutar som sammanlänkar en självgående maskin (eller traktor) med en driven maskins närmaste fasta lagring skall vara försedda med skydd från den självgående maskinen till den drivna maskinen över axelns hela längd och anslutna kardanknutar.

På sidan av den självgående maskinen (eller traktorn) skall det kraftuttag som kraftöverföringsaxeln kopplats till vara försedd med skydd, antingen i form av en skärm som är monterad på den självgående maskinen (eller traktorn) eller någon annan anordning som erbjuder likvärdigt skydd.

På den bogserade maskinen skall den ingående axeln vara omsluten av ett skydd som är monterat på maskinen.

Momentbegränsare eller frihjul får anslutas till kraftöverföring med kardanknut endast i den änden som är vänd mot den drivna maskinen. Kraftöverföringsaxeln skall vara märkt i enlighet härmed.

Alla bogserade maskiner som för sin funktion kräver anslutning med en kraftöverföringsaxel till en självgående maskin eller traktor skall ha en anordning för koppling av kraftöverföringsaxeln så att kraftöverföringsaxeln och dess skydd, när maskinen kopplas ifrån, inte tar skada genom beröring med marken eller någon maskindel.

Skyddets yttre delar skall vara konstruerade, tillverkade och placerade på sådant sätt att de inte kan rotera med kraftöverföringsaxeln. Skyddet skall täcka kraftöverföringsaxeln till ändarna på de inre gafflarna när det gäller enkla kardanknutar och minst till mitten av den/de yttre knuten/knutarna när det gäller "vid-vinkel"-kardanknutar.

Tillverkare som förser maskiner med tillträdesvägar som befinner sig nära en kraftöverföringsaxel med kardanknutar skall se till att de rörskydd som beskrivs i sjätte stycket inte kan användas som fotsteg, såvida de inte är konstruerade och byggda för detta ändamål.

3.4.8 *Rörliga kraftöverföringsdelar*

Med avvikelse från avsnitt 1.3.8.A behöver löstagbara skydd för förbränningsmotorer som hindrar tillträde till de rörliga delarna i motorrummet inte vara försedda med låsningsanordningar om de måste öppnas med hjälp av antingen ett verktyg eller en nyckel eller med ett manöverorgan som är placerat på förarplatsen, om denna befinner sig i en sluten hytt med lås för att förhindra tillträde för obehöriga.

3.5 **Skydd mot övriga risker**

3.5.1 *Batterier*

Batterilådan skall vara konstruerad och placerad och batteriet installerat så att risken att elektrolyt skall stänka på operatören i görligaste mån undviks om maskinen skulle välta och/eller att ångor samlas på de ställen där operatörer befinner sig.

Maskinen skall vara konstruerad och tillverkad på så sätt att batteriet kan kopplas ifrån med hjälp av en lättillgänglig anordning som är avsedd för detta ändamål.

3.5.2 *Brand*

Beroende på av tillverkaren förutsedda risker när maskinen är i drift skall maskinen, om dess storlek så medger:

- antingen medge montering av lättåtkomliga brandsläckare,
- eller utrustas med inbyggda brandsläckningssystem.

3.5.3 *Utsläpp av damm, gaser etc.*

När sådana risker föreligger kan den inneslutningsutrustning som åsyftas i avsnitt 1.5.13 ersättas med andra medel, exempelvis bindas genom besprutning med vatten.

Andra och tredje stycket i avsnitt 1.5.13 skall inte tillämpas när maskinens huvudsakliga funktion är att spruta produkter.

3.6 Information och varning

3.6.1 Informations- och varningsanordningar

Maskiner skall vara försedda med anordningar eller skyltar för information som om det behövs informerar om användning, justering och underhåll för att säkerställa utsatta personers hälsa och säkerhet. De skall väljas, konstrueras och tillverkas på ett sådant sätt att de är väl synliga och varaktiga.

Utan att det hindrar tillämpningen av de krav som gäller förflyttning på allmän väg skall maskiner med åkande förare vara försedda med följande utrustning:

- en akustisk signalanordning för att varna utsatta personer,
- ett system av ljussignaler som är lämpliga för avsedda användningsförhållanden, såsom stoppljus, backljus och roterande varningsljus. Det sistnämnda kravet gäller inte för maskiner som endast är avsedda för arbete under jord och inte är försedda med elkraft.

Fjärmanövrerade maskiner som under normala användningsförhållanden kan medföra risk för att personer utsätts för stöt- eller krossningsrisker skall vara utrustade med lämpliga anordningar som varnar för maskinernas rörelser eller med utrustning som skyddar utsatta personer mot sådana risker. Detsamma gäller för maskiner som under användning kontinuerligt upprepar axiella framåt- och bakåtrörelser där föraren inte direkt kan se bakre delen av maskinen.

Maskiner skall vara konstruerade på sådant sätt att inte alla varnings- och signalanordningar oavsiktligt kan sättas ur funktion. När detta är viktigt för säkerheten, skall det kunna kontrolleras att sådana anordningar befinner sig i gott och funktionsdugligt skick. Operatören skall göras uppmärksam på om anordningarna råkar ur funktion.

När förflyttning av en maskin eller dess redskap är särskilt riskfylld, skall maskinen vara försedd med skyltar eller liknande som varnar för att närma sig maskinen medan den är i arbete; skyltarna skall kunna läsas på ett tillräckligt avstånd för att säkerställa säkerheten för de personer som måste vistas i dess närhet.

3.6.2 Märkning

Minimikraven enligt avsnitt 1.7.3 skall kompletteras med följande:

- märkeffekt uttryckt i kW,
- det vanligaste maskinutförandets vikt i kg och, i förekommande fall:
  - maximal dragkraft i dragstångens kopplingsanordning uttryckt i N enligt tillverkarens anvisningar
  - kopplingsanordningens maximala vertikala belastning uttryckt i N enligt tillverkarens anvisningar.

3.6.3 Instruktionsbok

Utöver de minimikrav som anges i avsnitt 1.7.4 skall instruktionsboken innehålla följande:

- a) beträffande de vibrationer maskinen avger nedanstående värden: antingen det faktiska värdet eller ett värde beräknat med ledning av de mätningar som gjorts på en identisk maskin:
  - det vägda kvadratiska medelvärdet (r.m.s.) för den acceleration som armarna utsätts för, om det överstiger $2,5 \text{ m/s}^2$; om värdet inte överstiger $2,5 \text{ m/s}^2$, måste detta anges,
  - det vägda kvadratiska medelvärdet (r.m.s.) för den acceleration som kroppen (fötter eller säte) utsätts för, om det överstiger $0,5 \text{ m/s}^2$; om det inte överstiger $0,5 \text{ m/s}^2$, måste detta anges.

När harmoniserade standarder inte tillämpas, skall vibrationen mätas med den metod som lämpar sig bäst för maskinen i fråga.

Tillverkaren skall ange maskinens arbetsförhållanden under mätningarna samt vilka metoder som använts för mätningarnas genomförande;

- b) för maskiner som kan användas för flera ändamål beroende på vilka redskap som används skall tillverkaren av den basmaskin till vilken utbytbar utrustning kan

kopplas och tillverkaren av den utbytbara utrustningen tillhandahålla den information som är nödvändig för att utrustningen skall kunna monteras och användas på ett betryggande sätt.

4. GRUNDLÄGGANDE HÄLSO- OCH SÄKERHETSKRAV FÖR ATT UNDANRÖJA DE SÄRSKILDA RISKERNA I SAMBAND MED LYFT

Utöver de grundläggande hälso- och säkerhetskraven som föreskrivs i avsnitten 1, 2 och 3 skall maskiner som medför risker beroende på lyft — framför allt risker för nedfallande laster och sammanstötningar eller risker för vältning orsakade av lyft — vara konstruerade och tillverkade för att uppfylla nedanstående krav.

Risker beroende på lyft förekommer särskilt hos maskiner som är konstruerade för att förflytta en last i kombination med nivåförändring. Lasten kan utgöras av föremål, material eller gods.

4.1 Allmänna anmärkningar

4.1.1 Definitioner

- a) Lyftredskap:
med "lyftredskap" avses komponenter eller utrustning som inte är monterade på maskinen och som är placerade antingen mellan maskinen och lasten eller på lasten i syfte att ansluta den;
- b) särskilda lyftredskap:
med "särskilda lyftredskap" avses redskap som bidrar till att bilda eller använda sling, såsom lastkrokar med ögla, schacklar, ringar, lyftöglor etc;
- c) styrd last:
med "styrd last" avses en last där hela förflyttningen sker utmed fasta eller böjliga styrningar, vars läge bestäms av fasta punkter;
- d) nyttjandefaktor:
med "nyttjandefaktor" avses det aritmetiska förhållandet mellan den högsta lasten som tillverkaren garanterar att en utrustningsdel, ett redskap eller en maskin förmår hålla och den högsta tillåtna lasten (maxlasten) som anges på utrustningen, redskapet eller maskinen;
- e) testfaktor:
med "testfaktor" avses det aritmetiska förhållandet mellan den last som används för att utföra de statiska eller dynamiska proven på en utrustningsenhet, ett redskap eller en maskin och den högsta tillåtna lasten (maxlasten) som anges på utrustningen, redskapet eller maskinen;
- f) statisk provning
med "statisk provning" avses det prov vid vilket maskinen eller lyftredskapet först kontrolleras och utsätts för en kraft motsvarande den högsta tillåtna lasten (maxlasten) multiplicerad med lämplig testfaktor vid statisk provning och sedan kontrolleras på nytt efter det att sagda last har avlägsnats i syfte att konstatera att ingen skada har uppstått;
- g) dynamisk provning:
med "dynamisk provning" avses den provning vid vilken maskinen körs i alla dess möjliga sammansättningar vid högsta tillåtna last (maxlast) och där hänsyn tas till maskinens dynamiska uppträdande i syfte att kontrollera att maskinen och säkerhetsanordningarna fungerar korrekt.

4.1.2 Skydd mot mekaniska risker

4.1.2.1 Risker på grund av bristande stabilitet

Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade på ett sådant sätt att den stabilitet som föreskrivs i avsnitt 1.3.1 upprätthålls både i drift och i stillastående, inklusive alla stadier av transport, liksom även vid montering och demontering, vid förutsägbara komponentfel samt också under de provningar som utförs i enlighet med instruktionsboken.

För detta ändamål skall tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen tillämpa tillfredsställande verifieringsmetoder; särskilt vad gäller självgående industritruckar som lyfter över 1,80 m skall tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen för varje typ av ifrågavarande industritruck genomföra ett plattformsstabilitetsprov eller liknande prov, eller låta genomföra sådana prov.

4.1.2.2 Gejdrar och styrspar

Maskiner skall vara utrustade med anordningar som verkar på gejdrar eller styrspar i syfte att förhindra urspårning.

Om en urspårning trots sådana anordningar inträffar, eller om det uppstår fel på spåret eller någon rörlig del, skall det emellertid finnas anordningar som förhindrar att utrustningen, komponenten eller lasten faller ned eller maskinen välter.

4.1.2.3 Mekanisk hållfasthet

Maskiner, lyftredskap och borttagbara komponenter skall tåla de påfrestningar de utsätts för, både under användning och, i förekommande fall, då de inte är i drift och under de installations- och arbetsförhållanden som tillverkaren föreskriver, liksom också i alla tillämpliga sammansättningar, i förekommande fall med vederbörlig hänsyn tagen till inflytande från atmosfäriska faktorer och krafter som utövas av personer. Detta krav måste också vara uppfyllt under transport, montering och demontering.

Maskiner och lyftredskap skall vara konstruerade och tillverkade på sådant sätt att fel till följd av materialutmattning eller slitage förhindras, varvid vederbörlig hänsyn skall tas till avsett användningsändamål.

De material som används skall väljas med utgångspunkt från de arbetsförhållanden som tillverkaren föreskriver, med särskild hänsyn till korrosion, nötning, slag, köldsprödhet och åldring.

Maskiner och lyftredskap skall vara konstruerade och tillverkade för att tåla överbelastningen i de statiska proven utan bestående deformation eller tydliga defekter. Vid beräkningen skall hänsyn tas till de värden i testfaktorn vid statisk provning som valts för att garantera en tillräcklig säkerhetsnivå: denna faktor har i regel följande värden:

a) manuellt drivna maskiner och lyftredskap: 1,5;

b) övriga maskiner: 1,25.

Maskiner skall vara konstruerade och tillverkade för att felfritt klara dynamiska prov som utförs vid högsta tillåten last (maxlast) multiplicerad med testfaktorn vid dynamisk provning. Denna testfaktor vid dynamisk provning skall väljas så att den garanterar en tillräcklig säkerhetsnivå: detta värde är i regel lika med 1,1.

De dynamiska proven skall genomföras på maskiner som är klara att tas i bruk under normala användningsförhållanden. I regel skall proven genomföras vid de nominella hastigheter som angivits av tillverkaren. Om maskinens styrkrets medger flera rörelser samtidigt (till exempel rotation och flyttning av last), skall proven utföras under de minst gynnsamma förhållandena, d v s i regel med en kombination av ifrågakvarande rörelser.

4.1.2.4 Block, trummor, kätting eller linor

Block, trummor och hjul skall ha en diameter som står i proportion till de linor eller kättingar som kan monteras.

Trummor och hjul skall vara konstruerade, tillverkade och monterade på ett sådant sätt att de linor eller kättingar som de är utrustade med kan rullas upp utan falla av.

Linor som används direkt för att lyfta eller hålla lasten får inte ha några splitsar annat än i ändarna (splitsar godtas vid installationer som med avseende på deras konstruktion är avsedda att regelbundet modifieras alltefter användningsbehov). För kompletta linor och deras ändar skall väljas en nyttjandefaktor som kan garantera en tillräcklig säkerhetsnivå; i regel är detta värde lika med fem.

För lyftkättingar skall väljas en nyttjandefaktor som garanterar en tillräcklig säkerhetsnivå; i regel är detta värde lika med fyra.

För att styrka att en tillräcklig nyttjandefaktor har uppnåtts, skall tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen för varje typ av kätting och lina som används direkt för lyftning av lasten, liksom för linändarna, genomföra lämpliga prov eller ombesörja att sådana prov görs.

4.1.2.5 Särskilda lyftredskap

Lyftredskap skall vara dimensionerade med vederbörlig hänsyn tagen till materialutmattnings- och åldringsprocesser för ett antal arbetscykler motsvarande deras förväntade livslängd som följer av arbetsförhållandena vid en viss användning.

Dessutom:

- a) skall nyttjandefaktorn för en metallina/ändbeslag väljas så att den garanterar en tillräcklig säkerhetsnivå; detta värde är i regel lika med fem. Linor får inte uppvisa några splitsar eller öglor annat än i ändarna;
- b) vid användning av kättingar med svetsade länkar skall dessa vara av kortlänkstyp. Nyttjandefaktorn för alla typer av kättingar skall väljas så att man kan garantera en tillräcklig säkerhetsnivå; detta värde är i regel lika med fyra;
- c) nyttjandefaktorn för linor eller sling av fibermaterial är beroende av material, tillverkningsmetod, dimensioner och användning. Värdet skall väljas så att en tillräcklig säkerhetsnivå kan garanteras; i regel är det lika med sju, förutsatt att det material som används visar sig vara av mycket hög kvalitet och tillverkningsmetoden är lämplig för avsedd användning. Om så inte är fallet, sätts i regel en högre nyttjandefaktor i syfte att säkerställa en likvärdig säkerhetsnivå.

Linor och sling av fibermaterial får inte uppvisa några andra knutar, skarvar eller splitsar än de som finns i slingets ändar, med undantag för om det rör sig om ett ändlöst sling;
- d) för alla metallkomponenter som ingår i eller används tillsammans med ett sling skall väljas en nyttjandefaktor som garanterar en tillräcklig säkerhetsnivå; i regel är denna nyttjandefaktor lika med fyra;
- e) den högsta arbetslasten hos en flerpartig stropp bestäms med utgångspunkt från säkerhetsfaktorn hos den svagaste parten, antalet parter och en reduktionsfaktor som är beroende av stroppens uppbyggnad;
- f) för att kunna styrka att en tillräcklig nyttjandefaktor har uppnåtts skall tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen för varje typ av komponent som avses i a, b, c och d genomföra lämpliga prov eller låta genomföra sådana prov.

4.1.2.6 Styrning av rörelser

Anordningar för styrning av rörelser skall fungera på ett sådant sätt att de maskiner som de är installerade på förblir säkra:

- a) maskiner skall vara konstruerade eller försedda med anordningar av sådant slag att deras komponenters rörelser håller sig inom de specificerade gränserna. Innan sådana anordningar träder i funktion skall vid behov en varningssignal ges;
- b) när flera fast monterade eller spårgående maskiner kan manövreras samtidigt inom samma område med risk för kollision, skall sådana maskiner vara konstruerade och tillverkade på ett sådant sätt att de kan förses med system som gör det möjligt att undvika sådana risker,
- c) maskiners mekaniska anordningar skall vara konstruerade och tillverkade på ett sådant sätt att lasterna inte kan krypa på ett farligt sätt eller falla fritt och oväntat, inte ens om det skulle inträffa ett partiellt eller totalt energibortfall eller när operatören slutar manövrera maskinen;
- d) det får inte vara möjligt att under normala arbetsförhållanden sänka lasten enbart med friktionsbroms, utom när det gäller maskiner som med hänsyn till deras funktion måste arbeta på det sättet;
- e) fasthållningsdon skall vara konstruerade och tillverkade på sådant sätt att oavsiktligt tappande av lasterna undviks.

4.1.2.7 Hantering av laster

Förarplatsen på maskiner skall vara placerad på ett sådant sätt att den ger bästa möjliga sikt över de rörliga delarnas arbetsområde i syfte att undvika eventuella kollisioner med personer eller utrustning eller andra maskiner som kanske är i drift samtidigt och kan tänkas utgöra en risk.

Maskiner med styrda laster som är fast monterade på ett ställe skall vara konstruerade och tillverkade på ett sådant sätt att utsatta personer inte kan träffas av lasten eller motvikterna.

4.1.2.8 Blixtnedslag

Maskiner som behöver skyddas mot blixtnedslag under drift skall vara utrustade med ett system som leder resulterande laddningar till jord.

4.2 Särskilda krav för maskiner med annan kraftkälla än handkraft

4.2.1 *Reglage*

4.2.1.1 *Förarplats*

Kraven enligt avsnitt 3.2.1 gäller även för icke-mobila maskiner.

4.2.1.2 *Säte*

Kraven enligt avsnitt 3.2.2, första och andra stycket, samt enligt avsnitt 3.2.3 gäller även för icke-mobila maskiner.

4.2.1.3 *Manöverdon*

De anordningar som styr maskinens eller dess utrustnings rörelser skall gå tillbaka till neutralt läge så snart som operatören släpper dem. Men för partiella eller kompletta rörelser där det inte föreligger någon risk för att lasten eller maskinen skall kollidera, får sagda anordningar ersättas med manöverdon som medger automatiska stopp vid förvalda nivåer utan att man behöver ha ett hålldon.

4.2.1.4 *Lastkontroll*

Maskiner med en högsta tillåten last (maxlast) på minst 1 000 kg eller ett tippmoment på minst 40 000 Nm skall vara utrustade med anordningar som varnar föraren och förhindrar farliga rörelser av lasten för den händelse att:

- maskinen överbelastas
  - antingen till följd av att den högsta tillåtna lasten (maxlasten) överskrids, eller
  - till följd av att momenten överskrids på grund av lasten,
- momenten som bidrar till att tippning överskrids på grund av lasten som lyfts.

4.2.2 *Linstyrd installation*

Linstöd, draganordningar eller bärare av draganordningar skall hållas på plats med motvikter eller med en anordning som medger permanent styrning av linspänningen.

4.2.3 *Risker för utsatta personer. Tillträdesvägar till förarplats och underhållsställen*

Maskiner med styrda laster och maskiner vars laststöd följer en klart definierad väg skall vara utrustade med anordningar som undanröjer alla risker för utsatta personer.

4.2.4 *Lämplighet för avsett användningsändamål*

När en maskin släpps ut på marknaden eller tas i bruk första gången, skall tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen genom att vidta eller låta vidta lämpliga åtgärder se till att lyftredskap och maskin — manuellt eller kraftdriven — som är klar att tas i bruk kan fylla sina specificerade funktioner på ett betryggande sätt. Vid dessa åtgärder skall hänsyn tas till de statiska och dynamiska egenskaperna hos maskinen.

Om maskinen inte kan monteras samman hos tillverkaren eller hos dennes representant inom gemenskapen skall lämpliga åtgärder vidtas på platsen där maskinen skall användas. I annat fall får åtgärder vidtas antingen hos tillverkaren eller på den plats där maskinen skall användas.

4.3 *Märkning*

4.3.1 *Kättingar och linor*

Varje kätting-, lin- eller vävbandslängd som inte ingår som en del i en kombination skall vara försedd med ett märke eller, om detta inte är möjligt, en skylt eller en icke borttagbar ring. På detta märke, denna skylt eller ring skall anges tillverkarens eller dennes representants inom gemenskapen namn och adress samt relevant intygs identifikationsnummer.

Intyget bör innehålla den information som krävs enligt de harmoniserade standarderna eller, om sådana saknas, åtminstone följande information:

- namn på tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen,
- adress inom gemenskapen till tillverkaren eller dennes representant, vilket som är lämpligt,
- en beskrivning av kättingen eller linan som omfattar:

- dess nominella storlek,
- dess konstruktion,
- det material den är tillverkad av, och
- eventuell speciell metallurgisk behandling som materialet undergått,
- om provning skett, den standard som tillämpats,
- den högsta tillåtna lasten (maxlasten) som kättingen eller linan får utsättas för under drift. En serie värden får anges för specificerade tillämpningar.

4.3.2 *Lyftredskap*

Alla lyftredskap skall vara försedda med följande uppgifter:

- uppgift om tillverkaren,
- uppgift om material (t ex internationell klassificering), när sådan information behövs för dimensionsförenlighet,
- uppgift om högsta tillåtna last (maxlast),
- EG-märke.

När det gäller redskap inklusive komponenter såsom kablar eller linor, som rent fysiskt inte går att förse med märkning, skall de uppgifter som åsyftas i första stycket anges på en skylt eller på något annat sätt och vara säkert anbringade på redskapet.

Uppgifterna skall vara läsliga och placerade på ett ställe där de inte riskerar att försvinna under arbete med maskinen, genom slitage etc, eller där de äventyrar redskapets styrka.

4.3.3 *Maskiner*

Utöver den minsta föreskrivna informationen som avses i avsnitt 1.7.3 skall varje maskin vara försedd med läslig och outplånlig information beträffande den nominella lasten:

- i) i klartext och på en framträdande plats på utrustningen när det gäller maskiner som bara har ett möjligt värde;
- ii) när den nominella lasten är beroende av maskinens uppbyggnad, skall varje förarplats vara försedd med en lastskylt som, helst i diagram- eller tabellform, anger de nominella lasterna för varje uppbyggnad.

Maskiner utrustade med laststöd som kan beträdas av personer och som innebär risk för fall skall vara försedda med en tydlig och outplånlig varningsskylt som förbjuder lyftning av personer. Denna varningsskylt skall vara synlig på alla ställen där tillträde är möjligt.

4.4 **Instruktionsbok**

4.4.1 *Lyftredskap*

Med varje lyftredskap eller varje kommersiellt odelbart parti av lyftredskap skall följa instruktionsbok innehållande minst följande uppgifter:

- normala användningsförhållanden,
- bruks-, monterings- och underhållsanvisningar,
- användningsbegränsningar (särskilt för redskap som inte kan uppfylla bestämmelserna enligt 4.1.2.6 e).

4.4.2 *Maskiner*

Som tillägg till avsnitt 1.7.4 skall instruktionsboken innehålla följande information:

- a) maskinens tekniska egenskaper, särskilt:
  - i förekommande fall en kopia av lastuppgifterna enligt avsnitt 4.3.3 ii,
  - stödets eller förankringarnas mottryck och spårens egenskaper,
  - i förekommande fall en definition av barlasten och tillvägagångssättet vid installation av densamma;
- b) innehållet i journalen, om denna inte medföljer maskinen;

- c) användningsråd, särskilt för att kompensera bristen att operatören inte har direkt sikt över lasten;
- d) nödvändiga instruktioner för utförande av proven innan en maskin, som inte hopmonterats hos tillverkaren i det utförande i vilket den skall användas, tas i bruk första gången.

5. GRUNDLÄGGANDE SÄKERHETS- OCH HÄLSOKRAV FÖR MASKINER SOM ENBART ÄR AVSEDDA FÖR ARBETE UNDER JORD

Utöver de grundläggande säkerhets- och hälsokraven enligt avsnitten 1, 2, 3 och 4 skall maskiner som enbart är avsedda för arbete under jord vara konstruerade och byggda för att uppfylla nedanstående krav.

5.1 Risker på grund av bristande stabilitet

Motordrivna takstöd skall vara konstruerade och tillverkade på sådant sätt att de kan hålla kvar en given riktning under förflyttning och inte glida innan och medan de kommer under belastning och efter det att belastningen har avlägsnats. De skall vara försedda med förankringar för takplattorna till de enskilda hydrauliska stämparna.

5.2 Förflyttning

Motordrivna takstöd skall inte hindra utsatta personer att röra sig obehindrat.

5.3 Belysning

Kraven enligt avsnitt 1.1.4 tredje stycket äger inte tillämpning.

5.4 Manöverdon

Gas- och bromsreglage för förflyttning av spårbundna maskiner skall vara handmanövrerade. Dödmansreglaget kan dock vara fotmanövrerat.

Manöverdonen till motordrivna takstöd skall vara konstruerade och utförda på ett sådant sätt att operatörerna under flyttning av stöden är skyddade av ett stöd som finns på plats. Manöverdon skall vara skyddade mot all oavsiktlig utlösning.

5.5 Stopp

Motordrivna spårbundna maskiner som är avsedda för användning i arbete under jord skall vara utrustade med ett dödmansreglage som verkar på den krets som styr maskinens rörelser.

5.6 Brand

Avsnitt 3.5.2 andra strecksatsen är obligatorisk vad avser maskiner med mycket brandfarliga delar.

Bromssystemet i maskiner avsedda för arbete under jord skall vara konstruerat och byggt på ett sådant sätt att det inte kan alstra gnistor eller orsaka brand.

Maskiner med förbränningsmotorer för användning i arbete under jord får endast vara utrustade med motorer med sluten förbränning som drivs av bränsle med lågt ångtryck och där all gnistbildning av elektriskt ursprung är utesluten.

5.7 Utsläpp av damm, gaser etc.

Avgaser från motorer med sluten förbränning får inte avledas uppåt."

BILAGA 2

Punkterna 12 till 15 skall fogas till bilaga 4 till direktiv 89/392/EEG:

- "12. Maskiner för arbete under jord av följande typer:
- spårbundna maskiner: lokomotiv och bromsvagnar,
  - hydrauliska takstöd,
  - motorer med sluten förbränning för montering på maskiner för arbete under jord.
13. Manuellt lastade lastbilar med kompressionsmekanism för insamling av hushållssopor.
14. Skydd och avtagbara kraftöverföringsaxlar med kardanknutar enligt beskrivning i avsnitt 3.4.7.
15. Fordonslyftar."
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 november 1989

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om märkning av tobaksvaror

(89/622/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,i samarbete med Europaparlamentet²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Medlemsstaternas lagar och andra författningar om märkning av tobaksvaror är olika. Dessa olikheter leder sannolikt till handelshinder och till att den inre marknadens upprättande och funktion hämmas.

Dessa möjliga hinder bör undanröjas och i det syftet bör marknadsföringen av och den fria rörligheten för tobaksvaror göras till föremål för gemensamma regler vad gäller märkning.

Sådana gemensamma regler måste ta vederbörlig hänsyn till folkhälsan.

Europeiska rådets möte i Milano den 28 och 29 juni 1985 betonade vikten av att sätta igång ett europeiskt åtgärdsprogram mot cancer.

Rådet och representanterna för medlemsstaternas regeringar fastställde i resolutionen den 7 juli 1986 om ett åtgärdsprogram mot cancer för de europeiska gemenskaperna⁴ som målsättning för detta program att bidra till förbättrad hälsa och livskvalitet för medborgarna inom gemenskapen genom att minska antalet cancerfall. I detta syfte har de som främsta mål angett kampen mot bruket av tobaksvaror.

Ett väsentligt inslag i skyddet av folkhälsan är att på alla tobaksförpackningar trycka varningstexter som informerar om riskerna av att bruka sådana varor.

I syfte att förbättra folkhälsoskyddet är det för allmänhetens information väsentligt att uppgift om halten av tjära och nikotin anges på förpackningarna.

Detta direktiv innehåller bestämmelser som, på grundval av vunnit erfarenhet och den medicinska vetenskapens framsteg på området, kommer att granskas på nytt i syfte att uppnå ökat skydd för individerna.

¹ EGT nr C 48, 20.2.1988, s. 8 och

EGT nr C 62, 11.3.1989, s. 12.

² EGT nr C 12, 16.1.1989, s. 106 och
EGT nr C 291, 20.11.1989.³ EGT nr C 237, 12.9.1980, s. 43.⁴ EGT nr C 184, 23.7.1986, s. 19.

Slutligen kommer initiativen i detta direktiv att få en ännu gynnsammare effekt på folkhälsan om de kombineras med utbildningsprogram i hälsofrågor under den obligatoriska skolgången och med informations- och folkkupplysningskampanjer.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syftet med detta direktiv är att harmonisera medlemsstaternas lagar och andra författningar om de varningstexter som skall finnas på förpackningar av tobaksvaror och den information om halten av tjära och nikotin som skall finnas på cigarettförpackningar. Grunden skall vara att en hög nivå på hälsoskyddet minskar den skada som tobaksmisshandelen förorsakar.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- 1) *tobaksvaror*: varor avsedda att rökas, snusas, sugas på eller tuggas så vitt de är tillverkade, även delvis, av tobak,
- 2) *tjära*: det råa, icke vattenhaltiga, nikotinfria rökkondensatet
- 3) *nikotin*: nikotinhaltiga alkaloider.

Artikel 3

1. Den halt av tjära och nikotin som skall anges på cigarettförpackningarna skall mätas med hjälp av ISO 4387- och ISO 3400-metoderna.

2. Riktigheten av informationen på förpackningarna skall verifieras i enlighet med ISO standard 8243.

3. De berörda upplysningarna skall tryckas på sidan av cigarettpaketen på det/de officiella språket/språken i det land där den slutliga försäljningen sker med lätt läsbar stil mot en kontrasterande bakgrund så att minst 4 % av ytan täcks. Denna procentsats ökas till 6 % för länder med två officiella språk och 8 % för länder med tre officiella språk.

4. I januari varje år skall medlemsstaterna tillstålla kommissionen förteckningar över tjär- och nikotininnehållet i de cigaretter som säljs på deras respektive marknad. Kommissionen skall offentliggöra denna information i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 4

1. Alla förpackningar med tobaksvaror skall på den mest framträdande sidan bära följande allmänna varningstext på det/de officiella språket/språken i det land där den slutliga försäljningen sker: "Tobak kan vara farligt för din hälsa".

2. Beträffande cigarettförpackningar skall den andra större sidan på förpackningen, på det/de officiella språket/språken i det land där den slutliga försäljningen sker, ha särskilda varningstexter, alternerande i enlighet med följande regel:

— Varje medlemsstat skall upprätta en förteckning över varningstexter vilka uteslutande hämtats från bilagan.

— De utvalda, särskilda varningstexterna skall tryckas på paketen så att varje varning garanterat förekommer på samma antal förpackningar med en avvikelse på omkring 5 %.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att varningstexterna i punkt 1 och 2 får kombineras med namnet på den myndighet som utfärdat dem.

4. Varningstexterna enligt punkt 1 och 2 skall på cigarettförpackningar täcka minst 4 % av varje större yta på paketet, exklusive namnet på myndigheten enligt punkt 3. Denna procentsats skall ökas till 6 % för länder med två officiella språk och till 8 % för länder med tre officiella språk.

De föreskrivna varningstexterna på de två största sidorna på varje cigarettförpackning

a) skall vara tydliga och lätt läsbara,

b) skall tryckas med fetstil,

c) skall tryckas mot en kontrasterande bakgrund,

d) skall inte tryckas på ett ställe där texten kan skadas när paketet öppnas,

e) skall inte tryckas på det genomskinliga omslaget eller på något annat yttre omslag.

5. I fråga om andra tobaksvaror än cigaretter skall den allmänna varningstext som fastläggs i punkt 1 tryckas på framträdande plats mot en kontrasterande bakgrund eller fästas fast på sådant sätt att den inte kan avlägsnas. Detta skall ske på sådant sätt att varningstexten är väl synlig, lätt läsbar och utplånlig. Den får inte på något sätt döljas, skymmas eller avbrytas av något annat skriftligt eller bildmässigt inslag.

Artikel 5

Anpassningen av bestämmelserna i detta direktiv till den tekniska utvecklingen skall begränsas till de mät- och kontrollmetoder som anges i artikel 3.1 och 3.2.

Artikel 6

Med tanke på den anpassning till den tekniska utvecklingen som anges i artikel 5 skall kommissionen biträdas av en rådgivande kommitté som består av representanter för medlemsstaterna med kommissionens representant som ordförande.

Artikel 7

Kommissionens representant skall till kommittén överlämna ett utkast till de åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall avge sitt yttrande över utkastet, om så krävs genom omröstning, inom en tidsgräns som ordföranden får fastställa beroende på hur brådskande ärendet är.

Yttrandet skall tas till protokollet. Varje medlemsstat kan dessutom begära att dess ståndpunkt tas till protokollet.

Kommissionen skall fästa största avseende vid kommitténs yttrande. Den skall informera kommittén om det sätt på vilket yttrandet har beaktats.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna får inte på grund av märkningen förbjuda eller begränsa försäljningen av produkter som uppfyller detta direktiv.

2. Bestämmelserna i detta direktiv påverkar inte medlemsstaternas rätt att, i enlighet med fördraget, fastställa de krav rörande import, försäljning och konsumtion av tobaksvaror som de anser nödvändiga för att skydda folkhälsan, förutsatt att sådana krav inte innebär några förändringar vad gäller den märkning som fastställs med detta direktiv.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall före den 1 juli 1990 anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

De skall genast underrätta kommissionen om detta och överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Kommissionen skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra de nationella företeckningar över varningstexter som upprättats i enlighet med den första strecksatsen i artikel 4.2.

2. Medlemsstaterna skall sätta i kraft ovannämnda lagar och andra författningar senast den 31 december 1991.

Dock skall följande gälla:

— Till och med den 31 december 1992 får de cigaretter, och

— Till och med den 31 december 1993 får övriga tobaksvaror

som finns på marknaden den 31 december 1991 och som inte uppfyller kraven i detta direktiv fortfarande saluföras.

3. De medlemsstater, som efter den 31 december 1991 inför ändringar i de förteckningar med varningstexter som upprättats i enlighet med artikel 4.2 första strecksatsen, skall underrätta kommissionen om dessa ändringar arton månader innan den tillämpas. Kommissionen skall offentliggöra ändringarna i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 november 1989.

På rådets vägnar

C. EVIN

Ordförande

---

*BILAGA***Förteckning över varningstexter i första strecksatsen i artikel 4.2**

- A. *Varningstexter som måste finnas med i de nationella förteckningarna*
1. Rökning orsakar cancer.
  2. Rökning orsakar hjärtsjukdomar.
- B. *Varningstexter som medlemsstaterna kan välja bland*
1. Rökning orsakar dödliga sjukdomar.
  2. Rökning dödar.
  3. Rökning kan döda.
  4. Rökning under graviditeten skadar din baby.
  5. Skydda barnen: låt dem inte inandas din rök.
  6. Rökning skadar dina omkringvarandes hälsa.
  7. Att sluta röka minskar risken för allvarliga sjukdomar.
  8. Rökning orsakar cancer, kronisk bronkit och andra lungsjukdomar.
  9. Mer än (...) människor dör varje år i ..... (landets namn) i lungcancer.
  10. Varje år dödas ..... människor i trafikolyckor i (landets namn) – ... gånger flera dör p g a vanerökning.
  11. Varje år skördar vanerökning flera offer än trafikolyckor.
  12. Rökare dör tidigare än icke-rökare.
  13. Rök inte om du vill bevara din hälsa.
  14. Spara pengar: sluta röka.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 17 maj 1990

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om högsta tillåtna tjärhalt i cigaretter

(90/239/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Medlemsstaternas lagar och andra författningar om högsta tillåtna tjärhalt i cigaretter är olika. Dessa olikheter leder sannolikt till handelshinder och till att den inre marknadens upprättande och funktion hämmas.

Dessa hinder bör således undanröjas och i det syftet bör marknadsföringen av och den fria rörligheten för cigaretter underkastas gemensamma regler vad gäller högsta tillåtna tjärhalt.

Sådana gemensamma regler måste ta vederbörlig hänsyn till folkhälsan.

Risken för lungcancer ökar i takt med mängden tjära i den tobak som röks, och Europeiska rådets möte i Milano den 28 och 29 juni 1985 underströk betydelsen av att sätta igång ett europeiskt åtgärdsprogram mot cancer.

Rådet och representanterna för medlemsstaternas regeringar ansåg i resolutionen den 7 juli 1986⁴ att åtgärder för att bekämpa rökning är prioriterade.

Vid tillämpningen av detta direktiv bör tidsfrister fastställas som å ena sidan ger möjlighet att i viss utsträckning fullborda omläggningen till andra tobakssorter, å andra sidan möjliggör för konsumenter och tillverkare att anpassa sig till produkter med lägre tjärhalt.

Detta direktiv innehåller bestämmelser som, på grundval av vunnit erfarenhet och den medicinska vetenskapens framsteg

på området, kommer att revideras i syfte att uppnå ökat skydd för individerna.

Rökare måste alltid vara medvetna om att alla slags cigaretter är skadliga för hälsan. Det är mera önskvärt att de upphör med rökningen än att de går över till cigaretter med låg tjärhalt.

Initiativet i detta direktiv kommer att få en ännu gynnsammare effekt på folkhälsan om det förenas med utbildningsprogram i hälsofrågor under den obligatoriska skolgången och med informations- och folkkupplingskampanjer.

Införandet av en högsta tillåtna tjärhalt skulle leda till särskilda socioekonomiska svårigheter för Grekland. Denna medlemsstat bör undantagsvis beviljas undantag för de datum för verkställande som fastställts för övriga medlemsstater.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syftet med detta direktiv är att medlemsstaterna skall harmonisera lagar och andra författningar om högsta tillåtna tjärhalt i cigaretter och därvid utgå från att man uppnår en hög nivå på skyddet för folkhälsan genom att minska de skador på hälsan som orsakas av tjära.

Artikel 2

1. I detta direktiv avses med *tjära* det råa, icke vattenhaltiga, nikotinfria rökcondensatet.

2. Tjärhalten i de cigaretter som marknadsförs i medlemsstaterna får inte överstiga:

- 15 mg per cigarett från och med den 31 december 1992, och
- 12 mg per cigarett från och med den 31 december 1997.

3. För Grekland skall som tillfälligt undantag följande gränsvärden och datum för verkställande gälla:

- 20 mg till och med den 31 december 1992,
- 18 mg till och med den 31 december 1998,
- 15 mg till och med den 31 december 2000,
- 12 mg till och med den 31 december 2006.

Detta undantag får dock inte användas för att motivera en övervakning vid gemenskapens inre gränser.

SLUTGRANSKAD

¹ EGT nr C 48, 20.2.1988, s. 10.

² EGT nr C 158, 26.6.1989, s. 229 och EGT nr C 96, 17.4.1990.

³ EGT nr C 237, 12.9.1988, s. 49.

⁴ EGT nr C 184, 23.7.1986, s. 19.

Artikel 3

Tjärhalten i cigaretter skall mätas enligt ISO standarder 4387 och 3400. Kontrollen måste genomföras enligt ISO standard 8243.

Artikel 4

Anpassningen av bestämmelserna i detta direktiv till den tekniska utvecklingen skall begränsas till de mät- och kontrollmetoder av tjärhalten som anges i artikel 3.

Artikel 5

Med hänsyn till den anpassning till den tekniska utvecklingen som anges i artikel 4 skall kommissionen biträdas av en rådgivande kommitté som består av representanter för medlemsstaterna med kommissionens representant som ordförande.

Artikel 6

Kommissionens representant skall till kommittén överlämna ett utkast till de åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall avge sitt yttrande över utkastet inom en tidsgräns som ordföranden får fastställa beroende på hur brådskande ärendet är, vid behov genom omröstning.

Yttrandet skall tas till protokollet. Varje medlemsstat kan dessutom begära att dess ståndpunkt tas till protokollet.

Kommissionen skall fästa största avseende vid kommitténs yttrande. Den skall informera kommittén om det sätt på vilket yttrandet har beaktats.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna får inte av skäl som avser begränsning av tjärhalten i cigaretter förbjuda eller begränsa försäljningen av produkter som uppfyller kraven i detta direktiv.

2. Bestämmelserna i detta direktiv får inte på annat sätt påverka medlemsstaternas rätt att, i enlighet med fördraget, fastställa de krav rörande import, försäljning och konsumtion av tobaksvaror som de anser nödvändiga för att skydda folkhälsan, förutsatt att sådana krav inte innebär några förändringar vad gäller den begränsning av tjärhalten i cigaretter som fastställs med detta direktiv.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan¹. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. De produkter som finns de datum som anges i artikel 2.2 och som inte uppfyller bestämmelserna i detta direktiv får fortfarande saluföras två år därefter.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 maj 1990.

På rådets vägnar

R. O'HANLON

Ordförande

¹ Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 18 maj 1990.

I

(Beslut, lagar m.m. som måste offentliggöras)

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1576/89

av den 29 maj 1989

som fastställer allmänna regler för definition, beskrivning och presentation av spritdrycker

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 43 och 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag 1,

1 EGT nr C 189, 23.7.1982, s. 7 och EGT nr C 269, 25.10.1986, s. 4.

i samarbete med Europaparlamentet 2,

2 Yttrande publicerat i EGT nr C 127, 14.5.1984, s. 175 och beslut av den 24 maj 1989 (ännu inte publicerat i Europeiska gemenskapernas officiella tidning).

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande 3, och

3 EGT nr C 124, 9.5.1983, s. 16.

med beaktande av följande:

För närvarande finns det inga specifika gemenskapsbestämmelser för spritdrycker, framför allt när det gäller definitionen av dessa varor och de krav som rör beskrivning och presentation av dem. Med tanke på dessa varors ekonomiska betydelse är det nödvändigt att fastställa gemensamma bestämmelser på detta område för att bidra till att den gemensamma marknaden skall fungera.

Spritdrycker utgör viktiga varor för gemenskapens jordbruk, beroende på deras avsättningsmöjligheter. Dessa avsättningsmöjligheter är till stor del en följd av det anseende, som varorna har fått inom hela gemenskapen och på världsmarknaden. Detta anseende kan hänföras till kvaliteten på traditionella varor. En viss kvalitetsstandard bör därför upprätthållas för de ifrågavarande varorna om dessa avsättningsmöjligheter skall kunna bevaras. Den lämpliga metoden för att upprätthålla denna kvalitetsstandard är att definiera varorna i fråga med hänsyn till de traditionella tillverkningsmetoder som utgör grunden för deras anseende. Dessutom bör de beteckningar som anges på detta sätt endast användas för varor med samma kvalitet som traditionella varor så att deras värde inte minskas. /sp/

Gemenskapsreglerna bör reservera användningen av geografiska beteckningar som hänvisar till vissa territorier, i vilka vissa länder undantagsvis kan ingå, under förutsättning att de stadier i produktionen, under vilka den färdiga varan får sina karakteristiska och slutliga egenskaper fullföljs i det geografiska området i fråga. Genom att på så sätt ge de berörda producenterna exklusiva rättigheter kommer gemenskapsreglerna att säkerställa, att beteckningarna i fråga fortsätter att tjäna som ursprungsbeteckningar och kommer att förhindra, att de blir allmän egendom och samlingsnamn. Beteckningarna i fråga fyller också funktionen att informera konsumenten om ursprunget för produkter som kännetecknas av de råvaror som använts eller av speciella processer som används vid tillverkningen.

Det normala och vanliga sättet att informera konsumenten är att ge viss information på etiketten och etiketteringen av spritdrycker omfattas av de allmänna regler som fastställs i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation samt om reklam för livsmedel 4,

4 EGT nr L 33, 8.2.1979, s. 1.

senast ändrat genom direktiv 86/197/EEG 5.

5 EGT nr L 144, 29.5.1986, s. 38.

Med hänsyn till ifrågavarande varors art och för att konsumenten skall kunna få mera omfattande information, bör speciella bestämmelser antas förutom dessa allmänna regler och särskilt bör uppgifter som rör mognad och minsta alkoholhalt ingå i definitionerna av varorna vid försäljning för konsumtion.

Även om direktiv 79/112/EEG kräver att vissa uppgifter trycks på etiketterna brister det i klarhet när det gäller tillverkningsorten och denna uppgift är av speciell betydelse inom det område som omfattas av de berörda dryckerna, beroende på det faktum att konsumenten ofta associerar dryckerna i fråga med dess tillverkningsort och frånvaron av en sådan angivelse kan ge konsumenten intryck av att drycken har ett felaktigt ursprung. Denna fara bör undvikas genom /ns/att det i vissa fall blir obligatoriskt att ange tillverkningsorten på etiketten.

I vissa fall bör även ytterligare krav fastställas och i synnerhet när etanol används bör det vara ett krav, att den uteslutande härstammar från jordbruksprodukter, vilket redan är det vanliga inom gemenskapen, så att en viktig marknad för basvaror från jordbruket säkerställs även i fortsättningen.

Rådets direktiv 80/778/EEG av den 15 juli 1980 om kvaliteten på vatten, avsett för konsumtion 1

1 EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 11.

och rådets direktiv 80/777/EEG av den 15 juli 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om utvinning och saluförande av naturliga mineralvatten 2,

2 EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 1.

senast ändrade genom anslutningsakten för Spanien och Portugal, fastställer egenskaperna hos vatten som får användas i livsmedel och hänvisning bör göras till dessa.

Rådets direktiv 80/388/EEG av den 22 juni 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om aromämnen för användning i livsmedel och om ursprungsmaterial för framställning av sådana ämnen 3

3 EGT nr L 184, 15.7.1988, s. 61.

framlägger definitioner av olika termer som kan antas användas i samband med aromämnen och samma terminologi bör användas i denna förordning.

Särskilda bestämmelser bör antas om beskrivning och presentation av importerade spritdrycker med hänsyn till gemenskapens förpliktelser i dess förbindelser med tredje land.

För att försvara det anseende gemenskapens varor har på världsmarknaden bör samma regler utsträckas till att gälla exporterade varor, utom då det finns motsatta bestämmelser med hänsyn till traditionella seder och bruk.

Att vidta åtgärder genom en förordning är att föredra för att säkerställa ett enhetligt och samtidigt införande av åtgärderna i fråga.

För att förenkla och påskynda proceduren bör kommissionen anförtros uppgiften att besluta om ett genomförande av åtgärder av teknisk natur och för detta ändamål bör en bestämmelse utfärdas för en procedur, genom vilken medlemsstaterna och kommissionen kan ha ett nära samarbete inom en kommitté för genomförandet.

Övergångsbestämmelser är nödvändiga för att underlätta övergången till det system som införs genom denna förordning. /sp/

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE:

Artikel 1

1. Denna förordning fastställer de allmänna reglerna för definition, beskrivning och presentation av alkoholhaltiga drycker.

2. I denna förordning avses med alkoholhaltig dryck en alkoholhaltig vätska

- som är avsedd att konsumeras av människor,
- som har speciella organoleptiska egenskaper och som - utom i de fall då varorna är upptagna under punkt 1 i bilaga 3 - har en minsta alkoholhalt av 15 volymprocent samt
- som har framställts
  - antingen direkt genom destillation, med eller utan tillsats av aromämnen av naturligt jästa varor, och/eller genom lakning av vegetabiliska ämnen och/eller tillsats av aromämnen, socker eller andra sötningsmedel upptagna i punkt 3 a) och/eller andra jordbruksprodukter till jordbruksalkohol och/eller till destillat, som härrör från jordbruksprodukter, och/eller till sprit som den anges i denna förordning

eller genom en blandning av en spritdryck med

- en eller flera andra spritdrycker,
- jordbruksalkohol, destillat som härrör från jordbruksprodukter eller som härrör från sprit,
- en eller flera spritdrycker,
- en eller flera drycker.

Drycker som omfattas av KN-koderna 22 03 00, 2204, 2205, 2206 00 och 2207 skall inte anses vara spritdrycker.

3. Preliminära definitioner

I denna förordning skall följande termer ha den innebörd som anges nedan:

a) Sötning

Användning av ett eller flera av följande ämnen vid framställning av spritdrycker:

halvvitt socker, vitt socker, raffinerat vitt socker, dextros, fruktos, glykossirap, flytande socker, flytande invertsocker, invertsockersirap, omdestillerad koncentrerad druvsaft, koncentrerad druvsaft, färsk druvsaft, bränt socker, honung, johannesbrödsirap eller andra, naturliga kolhydratssubstanser som har en liknande effekt som ovan nämnda ämnen.

"Bränt socker" avser ett ämne som erhålls uteslutande genom kontrollerad uppvärmning av rörsocker utan baser, mineralsyror eller andra kemiska tillsatser. /ns/

b) Blandning

Två eller flera olika drycker kombineras för att framställa en ny dryck.

c) Tillsats av alkohol

Jordbruksalkohol tillsätts till en spritdryck.

d) Egalisering

Kombination av två eller flera spritdrycker som tillhör samma kategori och endast åtskiljs av mindre skillnader i fråga om sammansättning, beroende på en eller flera av följande faktorer:

- själva framställningsmetoderna,
- vilka destillationsapparater som använts,
- tiden för mognad eller åldring,
- i vilket geografiskt område produktionen ägt rum.

Spritdrycker som produceras på detta sätt tillhör samma kategori som de ursprungliga spritdryckerna före egaliseringen.

e) Mognad eller åldring

En behandling som gör att vissa reaktioner kan utvecklas på naturlig väg i lämpliga behållare och därigenom ge ifrågavarande spritdrycker organoleptiska egenskaper som de tidigare inte haft.

f) Aromatisering

Användning av ett eller flera av de aromämnen som anges i artikel 1.2 a i direktiv 88/388/EEG vid framställning av spritdrycker.

g) Färgning

Användning av en eller flera färgtillsatser vid framställning av spritdrycker.

h) Jordbruksalkohol

Etanol som besitter de egenskaper som anges i bilaga 1 till denna förordning samt har framställts genom destillation efter alkoholjäsning av jordbruksprodukter, angivna i bilaga 2 i Fördraget, med undantag av spritdrycker som angetts i stycket 2. Då hänvisning görs till de råvaror som använts, måste alkoholen ha utvunnits uteslutande ur denna råvara.

i) Destillat som härrör från jordbruksprodukter

En alkoholhaltig vätska som erhålls genom destillation efter alkoholjäsning av produkter som härrör från jordbruket, upptagna i bilaga 2 till Fördraget, men som inte har de egenskaper hos etanol, som anges i h) eller hos en spritdryck, utan fortfarande har kvar arom och smak av de råvaror som använts. Om hänvisning görs till den använda råvaran, måste destillatet ha utvunnits uteslutande ur denna råvara./sp/

j) Alkoholhalt uttryckt i volymprocent

Den andel, uttryckt i volym, av ren alkohol som finns i produkten i fråga vid 20 °C i förhållande till den totala volymen av denna produkt vid samma temperatur.

k) Halt av flyktiga ämnen

Den mängd flyktiga ämnen - bortsett från metanol och etanol - som finns i en spritdryck, som erhållits uteslutande genom destillation och som uteslutande härrör från destillationen eller omdestillationen av de använda råvarorna.

l) Tillverkningsort

Den plats eller det område, där det stadium i tillverkningen av den slutliga produkten ägde rum, som gav spritdrycken dess karaktär och väsentliga, slutliga egenskaper.

m) Kategori av spritdrycker

Alla alkoholhaltiga drycker som omfattas av samma definition.

4. Definition av olika kategorier av spritdrycker.

I denna förordning används följande termer med de betydelser som här anges:

a) Rom:

- 1) En spritdryck som framställts uteslutande genom alkoholjäsning och destillation, antingen av melass eller sirap som framställts vid tillverkning av rörsocker eller som framställts av själva rörsockersaften och destillerats till mindre än 96 volymprocent, så att destillatet i märkbar grad har de särskiljande, specifika organoleptiska kännetecknen för rom.
- 2) Sprit som framställts uteslutande genom alkoholjäsning och destillation av rörsockersaft, som har de aromatiska kännetecknen som är specifika för rom och som har ett innehåll av flyktiga substanser som är lika med eller större än 225 gram per hektoliter 100-procentig alkohol. Denna sprit får marknadsföras med beteckningen "jordbruks-" som tillägg till beteckningen "rom", följt av någon av de geografiska beteckningar från franska departementet för transoceana affärer som anges i bilaga 2.

b) *Whisky eller whiskey:*

En spritdryck framställd genom destillation av mäsik från sädeslag

- sötad genom diastas från den malt som används vid framställningen, med eller utan andra naturliga enzymer,
- jäst genom inverkan av jäst,
- destillerad till mindre än 94,8 volymprocent, så att destillatet har en arom och smak, som härrör från de råvaror som använts,

och lagrad i minst tre år i träfat med en kapacitet som inte överstiger 700 liter.

/ns/

c) *Sädesbrännvin:*

- 1) En spritdryck som framställts genom destillation av jäst mäsik från sädeslag och som har organoleptiska egenskaper, som härrör från de råvaror som använts.
"Sädesbrännvin" får ersättas av *Korn* eller *Kornbrandt* för drycker som tillverkas i Tyskland och i områden inom gemenskapen, där tyska är ett av de officiella språken, under förutsättning att denna dryck traditionellt framställs inom dessa områden och om sädesbrännvinet framställs där utan tillsatser
- antingen uteslutande genom destillation av en jäst mäsik av hela korn av vete, korn, havre, råg eller bovete med alla delar som ingår i kornen,
- eller genom omdestillation av ett destillat som erhållits i enlighet med den första strecksatsen.
- 2) För att ett sädesbrännvin ska få betecknas som "sädesbrännvin" måste det ha erhållits genom destillation till mindre än 95 volymprocent av en jäst mäsik från sädeslag, som uppvisar organoleptiska egenskaper, som härrör från de råvaror som använts.

d) *Vinsprit:*

En spritdryck som

- är framställd uteslutande genom destillation till mindre än 86 volymprocent av vin eller vin med alkoholtillsatser för destillation eller genom omdestillation av ett vindestillat till mindre än 86 volymprocent,
- innehåller en kvantitet av flyktiga ämnen som motsvarar eller överstiger 125 gram per hektoliter, räknat på 100 %-ig alkohol, samt

(1576/89, version 1, 92-05-22, sid 7 av 34)

- har en maximal halt av metanol på 200 gram per hektoliter, räknat på 100 %-ig alkohol.

När denna dryck har blivit lagrad får den fortsätta att säljas som "vinsprit", om den har lagrats lika länge eller längre än den period som är föreskriven för de varor som anges i e).

e) *Brandy eller Weinbrand:*

En spritdryck som

- är framställd av vinsprit, vare sig den är blandad med ett vindestillat som är destillerat till mindre än 94,8 volymprocent eller inte, under förutsättning att detta destillat inte överskrider maximalt 50 volymprocent av den färdiga produkten,
- är lagrad under minst 1 år i ekbehållare eller i minst sex månader i ekfat med en kapacitet på mindre än 1 000 liter,
- innehåller en kvantitet av flyktiga ämnen som är lika med eller överstiger 125 gram per hektoliter räknat på 100 %-ig alkohol och som uteslutande härrör från destillation eller omdestillation av de råvaror som använts,
- har en maximal metanolhalt av 200 gram per hektoliter räknat på 100 %-ig alkohol. /sp/

f) *Druvbrännvin eller druvrestbrännvin:*

1) a) En spritdryck som

- är framställd av druvpressrester som jästs och destillerats, antingen direkt genom vattenånga eller sedan vatten tillsatts. En viss procentuell andel bottensats, vilken skall bestämmas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 15, kan tillsättas till druvresterna, och destillationen genomförs till mindre än 86 volymprocent i närvaro av själva druvpressresterna. Omdestillation vid samma alkoholhalt är tillåten,
- innehåller en kvantitet flyktiga ämnen som är lika stor som eller överskrider 140 gram per hektoliter räknat på 100 %-ig alkohol och som har en maximal metanolhalt av 1 000 gram per hektoliter räknat på 100 %-ig alkohol.

b) Under den övergångsperiod som bestämts för Portugal i Anslutningsakten av 1985 skall emellertid stycket a) inte hindra marknadsföring i Portugal av druvrestbrännvin som tillverkats i Portugal och som har en maximal metanolhalt av 1 500 gram per hektoliter räknat på 100 %-ig alkohol.

- 2) Namnet "druvbrännvin" eller "druvrestbrännvin" får ersättas av beteckningen *grappa* endast för spritdryck som är framställd i Italien.

g) *Fruktrestbrännvin:*

En spritdryck som är framställd genom jäsning och destillation av fruktrester. Destillationsförhållandena, produkttegenskaperna och andra bestämmelser skall uppställas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 15.

h) *Russinbrännvin eller russinbrandy:*

En spritdryck som är framställd genom destillation av den produkt som erhållits vid alkoholjäsning av extrakt av torkade druvor av typerna "Corinth Black" eller "Malaga muscat" och som är destillerad till mindre än 94,5 volymprocent, så att destillatet har en arom och smak som härrör från de råvaror som använts.

i) *Fruktbrännvin:*

1) a) Spritdrycker som

- är framställda uteslutande genom alkoholjäsning och destillation av frukter med fruktkött eller saft av sådana frukter med eller utan kärnor,
- destillerats till mindre än 86 volymprocent, så att destillatet har en arom och smak som härrör från de frukter som destillerats,
- har en kvantitet flyktiga substanser som är lika stor eller större än 200 gram per hektoliter räknat på 100 %-ig alkohol, och
- har en maximal metanolhalt av 1 000 gram per hektoliter räknat på 100 %-ig alkohol, samt /ns/
- i fråga om kärnfruktbrännvin har en cyanvätesyrahalt som inte överstiger 10 gram per hektoliter räknat på 100 %-ig alkohol.

b) Avvikelser från bestämmelserna i den tredje, fjärde och femte strecksatsen i stycket a kan antas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 15, i synnerhet då tillverkning och försäljning av traditionella varor utgör en avsevärd del av inkomsterna för vissa fruktproducenter i gemenskapen.

c) Drycker som anges på detta sätt skall kallas "brännvin", föregånget av namnet på frukten, till exempel körsbärsbrännvin eller *kirsch*, plommonbrännvin eller *slivovitz*, plommon-, mirabelleplommon-, persiko-, äppel-, päron-, aprikos-, fikon-, citrus- eller druvbrännvin eller andra fruktbrännviner. De kan också kallas *wasser*, tillsammans med namnet på frukten.

Namnet *Williams* får användas endast för att beskriva päronbrännvin, som uteslutande är framställt av päron av päronsorten *Williams*.

Om två eller flera frukter destilleras tillsammans skall produkten kallas "fruktbrännvin". Till namnet kan läggas namnen på alla frukter som ingår i fallande ordning, räknat efter den kvantitet som använts.

d) De fall och förhållanden, då namnet på frukten får ersätta namnet "brännvin", föregånget av namnet på frukten i fråga, skall bestämmas i enlighet med den procedur, som fastställs i artikel 15.

2. Namnet "brännvin", föregånget av namnet på frukten, får också - under förutsättning att den minsta mängden frukt är 100 kilo per 20 liter 100 %-ig alkohol - användas för brännvin som framställts av vissa bär och andra frukter som hallon, björnbär, blåbär med flera, vare sig de är delvis jästa eller ojästa, genom lakning i jordbruksalkohol eller i sprit eller destillat enligt vad som anges i denna förordning, följt av destillation.

Villkoren för att använda namnet "brännvin", föregånget av namnet på frukten, i syfte att undvika sammanblandning med fruktbrännvin enligt punkt 1, och frukten i fråga skall bestämmas genom den procedur, som fastställs i artikel 15.

3. Brännvin som erhålls enligt vad som anges i stycket 2 genom lakning av ojäst hel frukt i jordbruksalkohol, följt av destillation, får kallas "geist" i förbindelse med namnet på frukten.

j) *Ciderbrännvin, ciderbrandy eller päronbrännvin:*

Brännvin som

- är framställt uteslutande genom destillation av cider eller päroncider och
- uppfyller kraven enligt andra, tredje och fjärde strecksatserna i stycket i) 1. a beträffande vad som gäller för fruktbrännvin.

k) *Gentianabrännvin:*

Brännvin som framställs av ett destillat av gentiana, som i sin tur erhållits genom jäsning av gentianarot med eller utan tillsats av jordbruksalkohol.

1) *Fruktbrännvin:*

- 1) Brännvin som erhållits genom lakning av frukt i jordbruksalkohol och/eller i jordbruksdestillat och/eller i sprit enligt vad som anges i denna förordning och med minimiproportioner, som skall bestämmas med hjälp av den procedur som fastställs i artikel 15.

Smaken på dessa spritdrycker får göras fylligare genom aromämnen och/eller smaktillsatser av annat slag än dem som kommer från den frukt som använts. Dessa smakämnen respektive smaktillsatser anges i artikel 1.2.b, i och c, i direktiv 88/388/EEG. Den karakteristiska smaken hos drycken och dess färg måste emellertid uteslutande härröra från den frukt som använts.

- 2) De så definierade dryckerna skall kallas "brännvin" eller "sprit", föregånget av namnet på frukten. De fall och förhållanden, då namnet på frukten får ersätta dessa namn skall bestämmas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 15.

Namnet *Pacharán* får emellertid uteslutande användas för "fruktbrännvin" som tillverkas i Spanien och framställs genom lakning av slånbar (*Prunus spinosa*) med en minimiandel av 250 gram frukt per liter ren alkohol.

m) *Enbärskryddat brännvin:*

- 1) a) Brännvin framställt genom smaksättning av jordbruksalkohol och/eller sädesbrännvin och/eller sädesdestillat med enbär (*Juniperus communis*).

Andra naturliga och/eller naturidentiska smakämnen som anges i artikel 1. 2. b i) och ii) i direktiv 88/388/EEG och/eller smaktillsatser som anges i artikel 1.2.c) i detta direktiv, och/eller aromatiska växter eller delar av aromatiska växter får dessutom användas, men de organoleptiska kännetecknen för enbär skall kunna urskiljas, även om de ibland är förtunnade./ns/

- b) Spritdryckerna får kallas *Wacholder*, *ginebra* eller *genebra*. Användningen av dessa namn skall beslutas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 15.
- c) Alkohol som används för brännvin som kallas *genèvre*, *jenever* och *peket* måste vara organoleptiskt lämpliga för tillverkning av de tidigare nämnda varorna och ha en maximal metanolhalt av 5 gram per hektoliter räknat på 100 %-ig alkohol och en maximal aldehydhalt, uttryckt som acetaldehyd av 0,2 gram per hektoliter 100 %-ig alkohol. När det gäller sådana varor behöver inte smaken av enbär kunna urskiljas.

- 2) a) Spritdrycken får kallas "gin" om den är framställd genom smaksättning av organoleptiskt lämplig jordbruksalkohol med naturliga och/eller naturidentiska smakämnen som anges i artikel 1.2.b i) och ii) i direktiv 88/388/EEG och/eller smaktillsatser som anges i artikel 1.2.c i detta direktiv så att smaken till övervägande del är enbärssmak.
- b) Drycken får kallas "destillerad gin" om den är framställd uteslutande genom omdestillation av organoleptiskt lämplig jordbruksalkohol av passande kvalitet med en ursprunglig alkoholstyrka på minst 96 volymprocent i destillationsapparater, som traditionellt används för gin, tillsammans med enbär och andra naturliga växtämnen, under förutsättning att enbärssmaken överväger. Termen "destillerad gin" får också användas för en blandning av produkten från en sådan destillation och jordbruksalkohol med samma sammansättning, renhet och alkoholstyrka. Naturliga och/eller naturidentiska aromämnen och/eller smaktillsatser som specificeras i a) får också användas för att smaksätta destillerad gin. *London gin* är en typ av destillerad gin.

Gin som erhållits genom att man helt enkelt tillsatt essenser eller smakämnen till jordbruksalkohol skall inte vara berättigad att beskrivas som "destillerad gin".

n) *Kumminkryddat brännvin:*

- 1) Brännvin framställt genom smaksättning av jordbruksalkohol med kummin (*Carum carvi L.*).

Andra naturliga och/eller naturidentiska smakämnen som anges i artikel 1.2.b i) och ii) /sp/ i direktiv 88/388/EEG och/eller smaktillsatser som anges i artikel 1.2.c i detta direktiv får dessutom användas, men smaken av kummin måste överväga.

- 2) a) Brännvin som anges i punkt 1 får också kallas *akvavit* eller *aquavit*, om det är smaksatt med ett destillat av växter eller kryddor.

Andra smakämnen som specificerats i andra stycket i punkt 1 får också användas, men smaken hos dessa drycker beror i huvudsak på destillat av kummin och/ eller frön av dill (*Anethum graveolens L.*) och användning av eteriska oljor är förbjuden.

- b) De bittra ämnena får inte tydligt överväga i smaken. Torrsubstansen får inte överstiga 1,5 gram per 100 milliliter.

o) *Aniskryddat brännvin:*

- 1) Brännvin framställt genom smaksättning av jordbruksalkohol med naturliga extrakt av stjärnanis (*Illicium verum*), anis (*Pimpinella anisum*), fänkål (*Foeniculum vulgare*) eller andra växter som innehåller samma principiella aromatiska beståndsdelar genom användning av någon av följande processer:

- lakning och/eller destillation,
- omdestillation av alkohol i närvaro av frön eller andra delar av de växter som anges ovan,
- tillsats av naturliga, destillerade extrakter av växter med smak av anisfrön,
- en kombination av dessa tre metoder.

Andra naturliga växtextrakt eller aromatiska frön får också användas, men anissmaken måste förbli dominerande.

- 2) För att en spritdryck som smaksatts med anisfrön skall få kallas "pastis" måste den också innehålla naturliga extrakt av lakritsrot (*Glycyrrhiza glabra*), vilket gör att det också ingår färgämnen, kända under beteckningen "chalcones" samt glycyrrisinsyra, vars minimi- resp. maximnivåer måste vara 0,05 och 0,5 g per liter.

Pastis innehåller mindre än 100 gram socker per liter och har en minimi- resp. maximnivå av anetol på 1,5 och 2 gram per liter.

- 3) För att en spritdryck som smaksatts med anisfrön skall få kallas "ouzo" måste den

- uteslutande vara framställd i Grekland, /ns/
- ha framställts genom blandning av alkoholer som är smaksatta med hjälp av destillation eller lakning av anisfrön och möjligen fänkålsfrön, mastix från ett mastixträd som växer på ön Theos (*Pista cia lentiscus Chia eller latifolia*) och andra aromatiska frön, växter och frukter. Alkoholen som smaksatts genom destillation måste utgöra minst 20 % av alkoholstyrkan i ouzo.

Detta destillat måste

- ha framställts genom destillation i traditionella kopparpannor för diskontinuerlig destillation med en kapacitet på 1 000 liter eller mindre,
- ha en alkoholstyrka som inte understiger 55 volymprocent och inte överstiger 80 volymprocent.

Ouzo skall vara färglös och ha en sockerhalt av 50 gram eller mindre per l.

4) För att en spritdryck som är smaksatt med anisfrön skall få kallas *anis*, måste dess karaktäristiska arom komma uteslutande från anis (*Pimpinella anisum*) och/eller stjärnanis (*Illicium verum*) och/eller fänkål (*Foeniculum vulgare*). Namnet "destillerad anis" får användas, om drycken innehåller alkohol, destillerad i närvaro av sådana frön, under förutsättning att denna alkohol utgör minst 20 % av dryckens alkoholstyrka.

p) *Bittert smakande brännvinsorter eller besk*:

Brännvin, med en övervägande bitter smak, som framställts genom smaksättning av jordbruksalkohol med naturliga och/eller naturidentiska aromämnen som anges i artikel 1.2.b i) och ii) i direktiv 88/388/EEG och/eller smaktillsatser som anges i artikel 1.2.c i detta direktiv.

Dryckerna får också marknadsföras som "amer" eller *bitter* med eller utan någon annan term.

Denna bestämmelse skall inte påverka möjligheterna att använda termen "amer" för *bitter* i fråga om varor som inte omfattas av denna artikel.

q) *Vodka*:

Ett brännvin som framställts antingen genom omdestillation av jordbruksalkohol eller genom filtrering av jordbruksalkohol genom aktivt kol, möjligen följt av en ren destillation eller motsvarande behandling, så att de organoleptiska kännetecknen för de använda råvarorna selektivt minskas. Produkten får ges speciella organoleptiska kännetecken, till exempel mjukare smak, genom tillsats av smakämnen. /sp/

r) *Likör*:

1) En spritdryck som

- har en minsta sockerhalt av 100 gram per liter, uttryckt som invertsocker, såvida inget annat beslut har fattats i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 15,
- är framställd genom smaksättning av jordbruksalkohol eller ett jordbruksdestillat eller en eller flera spritdrycker som det anges i denna förordning eller en blandning av ovannämnda varor, sötad och möjligen med tillsats av jordbruksprodukter som grädde, mjölk eller andra mjölkprodukter, frukt, vin eller smaksatt vin .

2) Namnet "crème de", följt av namnet på en frukt eller på den råvara som använts med undantag av mjölkprodukter, skall reserveras för likörer med en minsta sockerhalt av 250 gram per liter, uttryckt som invertsocker.

Namnet "crème de cassis" skall emellertid reserveras för svartvinnbärslikörer, som innehåller minst 400 gram socker, uttryckt som invertsocker per liter.

s) *Ägglikör/advocaat/avocat/Advokat:*

En spritdryck som vare sig den är smaksatt eller inte har erhållits från jordbruksalkohol och vars ingredienser är kvalitetsäggula, äggvita och socker eller honung. Minimihalten av socker eller honung skall vara 150 gram per liter. Minimihalten av äggula skall vara 140 gram per liter av den slutliga produkten.

t) *Likör med ägg:*

En spritdryck, som kan vara eller inte vara smaksatt, och som erhållits av jordbruksalkohol och vars ingredienser är kvalitetsäggula, äggvita och socker eller honung. Minimihalten av socker eller honung skall vara 150 gram per liter. Minimihalten av äggula skall vara 70 gram per liter av den slutliga produkten.

Artikel 2

Enligt artiklarna 3, 4 och 12 skall en spritdryck för att få marknadsföras för konsumtionsändamål under ett av de namn som anges i artikel 1.4 överensstämja med den definition och de krav som är tillämpliga för den kategori till vilken den hör.

Artikel 3

1. Med undantag av enbärskryddat brännvin som det anges i artikel 1.4.m.1 skall för de spritdrycker som anges nedan och /ns/ som är tillåtna för konsumtion i gemenskapen under ett av de namn som anges i artikel 1.4, med undantag av vissa specifika produkter vars alkoholstyrka anges i bilaga 3, ha en minimalalkoholstyrka enligt följande:

- 40%   *whisky/whiskey*
- 37,5%   *pastis*
- *rom*
- Rum-Verschnitt*
- vinsprit*
- druvrestbrännvin*
- fruktrestbrännvin*
- russinbrännvin*
- fruktbrännvin*
- ciderbrännvin, ciderbrandy och päronbrännvin*
- gentianabrännvin*
- gin/destillerad gin*
- akvavit/aquavit*
- vodka*
- grappa*
- ouzo*
- Kornbrand*

(1576/89, version 1, 92-05-22, sid 15 av 34)

- 36%   *brandy/Weinbrand*
- 35%   *sädesbrännvin/sädesbrandy
anis*
- 32%   *Korn*
- 30%   *kumminkryddat brännvin (med undantag av
akvavit/aquavit)*
- 25%   *fruktbrännvin*
- 15%   *aniskryddade brännvinsorter (med undantag av ouzo,
pastis, anis)*

Övriga produkter som anges i artikel 1.4 och som inte finns angivna ovan.

- 2) Nationella bestämmelser får ange en minsta alkoholstyrka i volymprocent som är högre än de värden som anges i stycket 1 för de spritdrycker som finns upptagna i bilaga 2. Medlemsstaterna ska meddela kommissionen om sådana alkoholstyrkor inom tre månader, räknat från

- antingen det datum då denna förordning träder i kraft om bestämmelser redan finns,
- eller då de antas, om några bestämmelser antas efter det att denna förordning trätt i kraft.

Kommissionen skall säkerställa att de publiceras i "C"-serien av *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

- 3) Rådet får med kvalificerad majoritet på förslag från kommissionen fastställa minsta alkoholstyrka i volymprocent för andra kategorier av spritdrycker än de som anges i stycket 1.
- 4) Före den 31 december 1992 skall rådet se över den minsta alkoholstyrkan för *whisky/whiskey* på grundval av en marknadsstudie av kommissionen. /sp/

Artikel 4

- 1) Med beaktande av de bestämmelser som antagits enligt styckena 2 till 5 skall spritdrycken i fråga förlora rätten till det reserverade namnet, om något annat ämne tillsätts än de som godkänts av gemenskapsrätten eller, om detta inte skett, som godkänts genom nationella bestämmelser.

- 2) Listan över godkända livsmedelstillsatser, anvisningar för deras användning och de berörda spritdryckerna skall upprättas genom den procedur, som fastställts i rådets direktiv 89/107/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om tillsatser som får användas i livsmedel 1

1 EGT nr L 40, 11.2 1989, s.27.

- 3) Listan över godkända produktionshjälpmedel, anvisningarna för deras användning och de berörda spritdryckerna får upprättas genom den procedur som fastställs i artikel 15.
- 4) Med beaktande av de mera restriktiva bestämmelserna i artikel 1.4 skall färgning av spritdrycker godkännas i enlighet med de nationella regler som upprättats till följd av rådets direktiv av den 23 oktober 1962 om tillnärmning av medlemsstaternas regler om färgämnen godkända för användning i livsmedel, avsedda för konsumtion 2,

2 EGT nr 115, 11.11.1962, s. 2645/62.

senast ändrat genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

- 5) Endast naturliga smakämnen och smaktillsatser enligt artikel 1.2.b.i och artikel 1.2.c i direktivet 88/388/EEG får användas vid framställning av de spritdrycker som anges i artikel 1.4, med undantag av dem anges i artikel 1.4. m,n och p.

Naturidentiska smakämnen och smaktillsatser som anges i artikel 1.2.b.ii i direktiv 88/388/EEG skall emellertid godkännas i likörer med undantag av nedan nämnda likörer.

- a) Fruktlikörer (eller crèmes):

- ananas,
- svarta vinbär,
- körsbär,
- hallon,
- mullbär,
- blåbär,
- citrusfrukter.

- b) Örtlikörer:

- mynta,
- gentiana,
- anisfrö,
- malört
- getväppling. /ns/

- 6) Vid framställning av spritdrycker skall tillsats av vatten, möjligen destillerat eller demineraliserat, tillåtas, under förutsättning att kvaliteten på vattnet överensstämmer med de bestämmelser som antagits vid genomförandet av direktiven 80/777/EEG och 80/778/EEG och att det tillsatta vattnet inte förändrar produktens natur.
- 7)
  - a) Den etanol som används vid framställningen av spritdrycker får inte ha något annat ursprung än jordbruksprodukter.
  - b) Den etanol som används för att späda ut eller lösa färgämnen, smakämnen eller andra godkända tillsatser, som används vid framställning av spritdrycker, måste vara jordbruksalkohol.
  - c) Med beaktande av mera restriktiva bestämmelser som fastställs i artikel 1.4.m 1) skall kvaliteten på jordbruksalkoholen överensstämma med de specifikationer som fastställs i bilaga 1.
- 8) Detaljerade regler, inklusive de metoder som skall användas för analys av spritdrycker, skall antas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 14.

De listor på likörer som återfinns i andra underavdelningen av stycket 5 får vid kvalificerad majoritet utökas av rådet på förslag från kommissionen.

Artikel 5

- 1) Med beaktande av åtgärder som beslutats enligt artikel 6 skall användningen av de namn som anges i artikel 1.4 begränsas till de spritdrycker som är angivna i denna artikel, varvid de krav som fastställs i artikel 2, 3, 4 och 12 skall beaktas. Dessa namn skall användas för att beskriva de nämnda dryckerna.

Spritdrycker som inte uppfyller de krav som fastställs för de varor som anges i artikel 1.4 får inte ha namn som tilldelats dessa varor i denna artikel. De måste beskrivas som "spritdrycker" eller "sprit".

- 2) De namn som finns förtecknade i stycket 1 får utökas med geografiska benämningar andra än de benämningar som anges i stycket 3, under förutsättning att de inte missleder konsumenterna.
- 3)
  - a) De geografiska beteckningar som är uppräknade i bilaga 2 får ersätta de beteckningar som anges i stycket 1 eller komplettera dem och bilda sammansatta beteckningar. Dessa beteckningar får, vare sig de är sammansatta eller inte, om så erfordras åtföljas av ytterligare detaljer, under förutsättning att de senare är reglerade av den medlemsstat där tillverkningen äger rum.

I motsats till vad som sägs i föregående stycke skall orden *marque nationale /sp/ luxembourgeoise* ersätta den geografiska beteckningen och får komplettera namnen på spritdrycker, framställda i storhertigdömet Luxemburg enligt förteckningen i bilaga 2.

- b) Dessa geografiska beteckningar skall reserveras för spritdrycker, för vilka gäller att det tillverkningsstadium, under vilket de fick sin karaktär och sina slutliga egenskaper, ägde rum i det angivna geografiska området.
- c) Medlemsstaterna får tillämpa specifika nationella regler om tillverkning, rörelse inom en medlemsstat, beskrivning och presentation av varor, som tillverkats inom dess territorium, under förutsättning att reglerna är kompatibla med gemenskapsrätten. Då de tillämpas i avsikt att upprätthålla en kvalitetspolicy, får sådana regler begränsa produktionen i ett visst geografiskt område till kvalitetsvaror som överensstämmer med de berörda, specifika reglerna.

Artikel 6

1. Speciella bestämmelser får styra beteckningar som används som tillägg i försäljningsbeskrivningen, det vill säga i följande fall:
  - användning av termer, akronymer eller symboler,
  - användning av sammansatta termer som innefattar någon av de allmänna termerna som anges i artikel 1.2 och 1.4.
2. Speciella bestämmelser får styra namnen på blandningar av spritdrycker och på blandningar av drycker och spritdrycker.
3. De bestämmelser som anges i stycket 1 och 2 skall antas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 15. De skall framför allt vara utformade för att förhindra att förväxling uppstår genom de namn som anges i dessa stycken, i synnerhet när det gäller varor som redan finns när denna förordning träder i kraft.

Artikel 7

1. Förutom att spritdryckerna överensstämmer med nationell lagstiftning som antagits i enlighet med direktiv 79/112/EEG, skall etikettering, presentation och annonsering av spritdrycker, som anges i artikel 1.4, avsedda för den slutliga konsumenten, överensstämma med stycket 2 och 3.

2.
  - a) Det namn, som används vid försäljningen av de varor som anges i artikel 1.2 och 1.4, skall vara ett av de namn som används uteslutande för sådana varor enligt artikel 5 och 6.2.
  - b) Om etiketten anger de råvaror som använts för framställning av jordbruksalkohol måste varje använd råvara nämnas i fallande ordning i förhållande till den mängd av råvaran som använts. /ns/
  - c) Det namn som används vid försäljning av de spritdrycker som anges i stycket 1 kan utökas med termen "blend", då produkten har blandats.
  - d) Med förbehåll för vissa undantag får en lagringsperiod endast specificeras, då den anger den yngsta beståndsdelen i alkoholen och under förutsättning att produkten åldrats under fiskal övervakning eller övervakning som ger motsvarande garantier.
3. I fråga om de varor som anges i artikel 1.4 får i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 14 följande bestämmas:
  - a) de villkor enligt vilka etiketten får specificera en lagringstid och som hänför sig till de råvaror som använts,
  - b) de speciella villkor som styr användningen av försäljningsbeskrivningar, vilka gör gällande att produkten har lagrats, tillsammans med alla undantag och villkoren för motsvarande kontroller,
  - c) de speciella villkor som styr användningen av termer, som anger en viss egenskap hos produkten, till exempel dess historia eller den metod som används vid framställningen
  - d) de regler som styr etiketteringen av produkter i behållare som inte är avsedda för den slutliga konsumenten, inklusive alla avvikelser från etiketteringsreglerna, framför allt för att beakta lagring och transport.
4. De föreskrifter som anges i denna förordning skall avfattas på ett eller flera av gemenskapens officiella språk på ett sådant sätt, att den slutliga konsumenten lätt kan förstå varje detalj, såvida inte köparna förses med dessa upplysningar på annat sätt.

5. De geografiska benämningar som anges i bilaga 2, termerna med kursiv stil i artikel 1.4 och beteckningen *Rum-Verschnitt* skall inte översättas. På begäran av den medlemsstat där produkten skall konsumeras får det emellertid genom den procedur som fastställs i artikel 14 beslutas att sagda termer med kursiv stil och i synnerhet *raisin brandy* skall kompletteras med motsvarande termer så att konsumenterna i sagda medlemsstat inte blir missledda.
6. När det gäller varor som har sitt ursprung i tredje land skall användningen av ett officiellt språk i det tredje land, där produkten har tillverkats, godkännas, om de föreskrifter som anges i denna förordning även lämnas på ett av gemenskapens officiella språk på ett sådant sätt, att den slutliga konsumenten helt förstår varje detalj.
7. Med beaktande av artikel 12 och om varorna har sitt ursprung i gemenskapen och är avsedda för export får föreskrifterna i denna förordning upprepas på ett annat språk. Detta gäller inte de föreskrifter som anges i stycket 5. /sp/
8. I överensstämmelse med den procedur som fastställs i artikel 15 får kommissionen bestämma de fall och/eller de spritdrycker, för vilka en hänvisning till tillverkningsplatsen och/eller ursprunget och/eller källan skall vara obligatorisk liksom åtföljande regler.

Artikel 8

För att få marknadsföras för konsumtion får spritdrycker som framställts i gemenskapen inte beskrivas med hjälp av ord och fraser som framkallar associationer av typen "liknande", "typ", "stil", "gjord", "smak" eller några andra liknande angivelser tillsammans med de försäljningsbeskrivningar som anges i denna förordning.

Artikel 9

1. Nedanstående spritdrycker
  - rom,
  - *whisky* och *whiskey*,
  - sädesbrännvin/sädesbrandy,
  - vinsprit och *brandy*,
  - druvrestbrännvin,
  - russinbrännvin,
  - fruktbrännvin andra än produkter som anges i artikel 1.4.i.2,
  - ciderbrännvin, *ciderbrandy* och päronbrännvin

får inte i någon som helst form presenteras under den allmänna beteckning som reserverats för ovanstående drycker, om de innehåller tillsatt jordbruksalkohol.

2. Stycket 1 skall emellertid inte förhindra marknadsföring för konsumtion i gemenskapen av produkten tillverkad i Tyskland och som erhållits genom att rom och alkohol blandats. En minsta andel på 5 % av den alkohol som finns i den slutprodukt som kallats *Rum-Verschnitt* måste komma från rom. Då denna produkt säljs utanför den tyska marknaden måste alkoholsammansättningen framgå av etiketten.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att gemenskapens bestämmelser rörande spritdrycker /ns/ åtföljs. De skall utse ett eller flera organ för att övervaka att dessa bestämmelser följs. När det gäller de varor som finns förtecknade i bilaga 2 får beslut fattas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 14 enligt vilken sådan övervakning och sådant skydd skall genomföras för att främja rörligheten inom gemenskapen med hjälp av handelsdokument som bestyrkts av myndigheterna och genom att lämpliga register förs.
2. För de spritdrycker som finns förtecknade i bilaga 2 och som exporteras skall rådet vid kvalificerad majoritet på förslag från kommissionen upprätta ett system av äkthetsdokument för att undanröja bedrägerier och förfälskningar. Detta system är avsett att ersätta befintliga nationella system. Det måste erbjuda minst samma grad av säkerhet som de nationella systemen och följa gemenskapsreglerna och särskilt de regler som rör konkurrens.

Tills det system som anges i föregående stycke har införts får medlemsstaterna behålla sina egna äkthetssystem, under förutsättning att de överensstämmer med gemenskapsrätten.

3. Rådet skall vid kvalificerad majoritet på förslag från kommissionen vidta de åtgärder som krävs för en enhetlig tillämpning av gemenskapsbestämmelser inom sektorn spritdrycker, särskilt beträffande kontroller och relationer mellan de behöriga organen i medlemsstaterna.
4. Medlemsstaterna och kommissionen skall till varandra överlämna upplysningar som krävs för att genomföra denna förordning. Detaljerade regler för överlämnande och distribution av sådan information skall antas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 14.

Artikel 11

1. Med förbehåll för stycket 2 får importerade spritdrycker avsedda för konsumtion marknadsföras i gemenskapen med en geografisk beteckning eller ett namn som inte finns med bland dem som anges i artikel 1.4 enligt ömsesidiga överenskommelser om de uppfyller de krav på övervakning och skydd som anges i artikel 10.

Det första stycket skall genomföras genom överenskommelser som skall förhandlas fram och slutas med berört tredje land enligt den procedur som fastställs i artikel 113 i Fördraget.

Detaljerade regler och den förteckning över varor som anges i första stycket skall antas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 15.

2. Denna förordning skall inte inskränka import och marknadsföring för konsumtion inom gemenskapen av specifika spritdrycker med deras ursprungliga namn, vilka har sitt ursprung i tredje land och för vilka det finns tullavtal som beviljats av gemenskapen, antingen i GATT-överenskommelser eller genom bilaterala överenskommelser och villkoren för införsel av dessa drycker har fastställts i gemenskapsförordningar.

Artikel 12

1. Spritdrycker som är avsedda för export måste överensstämma med bestämmelserna i denna förordning.
2. Medlemsstaterna får emellertid besluta om avvikelser när det gäller bestämmelserna i artikel 4.2, 4.3, 4.4 och 4.6 men inte då det gäller de spritdrycker, som förtecknats i bilagorna 2 och 3 eller spritdrycker med reserverade beteckningar.
3. Avvikelser från bestämmelserna i artikel 3 om alkoholstyrkan vid försäljning för konsumtion får också beslutas då det gäller
  - spritdrycker som omfattas av artikel 1.2 och 1.4,
  - spritdrycker som omfattas av bilaga 2, i synnerhet om detta krävs enligt lag i importerande tredje land.

på begäran av den producerande medlemsstaten i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 14.

4. Avvikelser från reglerna om beteckning och presentation vid användande av andra namn än de som anges i artikel 1.2 och 1.4 och i bilagorna 2 och 3 och med beaktande av artikel 8 och 9 får godkännas av medlemsstaterna
  - om den gällande lagstiftningen i importerande tredje land kräver detta,
  - i fall som inte omfattas av den första strecksatsen, med undantag av några kännetecken om vilka beslut skall fattas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 14.
5. De avvikelser som godkänns av medlemsstaterna skall meddelas kommissionen och de andra medlemsstaterna.

Artikel 13

1. En kommitté för genomförande av reglerna om spritdrycker, i det följande kallad kommittén, skall bildas och skall bestå av representanter för medlemsstaterna och med en representant för kommissionen som ordförande.
2. Inom kommittén skall medlemsstaternas röster vägas i enlighet med artikel 148.2 i Fördraget. Ordföranden skall inte rösta.
/ns/

Artikel 14

1. Då den procedur som fastställs i denna artikel skall följas skall ordföranden överlämna ärendet till kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av representanten för en medlemsstat.
2. Representanten för kommissionen skall överlämna ett förslag på åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall avge sitt yttrande om sådana åtgärder inom en period som fastställs av ordföranden, beroende på angelägenhetsgraden hos de frågor som skall övervägas. Ett yttrande skall antas med en majoritet av 54 röster.
3. Kommissionen skall besluta om åtgärder som skall gälla omedelbart. Om dessa åtgärder emellertid inte överensstämmer med kommitténs yttrande, skall kommissionen omedelbart överlämna dem till rådet. I ett sådant fall får kommissionen fördröja tillämpningen av åtgärderna i en månad.

Rådet kan med kvalificerad majoritet fatta ett annat beslut inom en månad.

Artikel 15

1. Då den procedur som fastställs i denna artikel skall följas skall ordföranden överlämna ärendet till kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av representanten för en medlemsstat.
2. Representanten för kommissionen skall till kommittén överlämna ett förslag till åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall avge sitt yttrande över förslaget inom en tidsgräns som ordförande får fastställa beroende på ärendets angelägenhetsgrad. Yttrandet skall avgas av den majoritet som anges i artikel 148.2 i Fördraget, då det gäller beslut som rådet skall anta på förslag från kommissionen. Rösterna från medlemsstaternas representanter inom kommittén skall vägas på det sätt som anges i denna artikel. Ordföranden skall inte rösta. /sp/

3. a) Kommissionen skall besluta om de tilltänkta åtgärderna, om de överensstämmer med kommitténs yttrande.
- b) Om de tilltänkta åtgärderna inte överensstämmer med kommitténs yttrande eller om inget yttrande avgetts, skall kommissionen genast överlämna ett förslag till rådet om vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det datum då ärendet hänvisades till rådet, skall de föreslagna åtgärderna vidtas av kommissionen.

Artikel 16

Kommittén får överväga alla andra frågor som föreläggs den av ordföranden, antingen på hans eget initiativ eller på begäran av en representant för en medlemsstat.

Artikel 17

1. För att underlätta övergången från nuvarande bestämmelser till de bestämmelser som införs genom denna förordning skall övergångsbestämmelser antas i enlighet med den procedur som fastställs i artikel 14.
2. Sådana övergångsbestämmelser skall tillämpas under högst två år från den dag då denna förordning genomförs.

Artikel 18

Denna förordning träder i kraft den tredje dagen efter det att den har offentliggjorts i Europeiska Gemenskapernas officiella tidning.

Den skall tillämpas från den femtonde december 1989 med undantag för artikel 13 till 16, som skall tillämpas från och med den dag då denna förordning träder i kraft.

Denna förordning skall vara bindande i sin helhet och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 29 maj 1989.

På rådets vägnar
C. ROMERO HERRERA
Ordförande /ns/

Bilaga 1

Kännetecken för jordbruksalkohol som anges i artikel 1.3.h

1. Organoleptiska karakteristiska	Ingen märkbar smak annat än av råvaran
2. Minsta alkoholstyrka i volymprocent	96,0 volymprocent
3. Maximal nivå av återstoder	
- Total syrahalt uttryckt i gram ättiksyra per hektoliter 100 %-ig alkohol	1,5
- Estrar, uttryckta i gram etylacetat per hektoliter 100 %-ig alkohol	1,3
- Aldehyder, uttryckta i gram acetaldehyd per hektoliter 100 %-ig alkohol	0,5
- Högre alkoholer, uttryckta i gram metyl-2-propanol-1 per hektoliter 100 %-ig alkohol	0,5
- Metanol, uttryckt i gram per hektoliter 100 %-ig alkohol	50
- Torrsubstans, uttryckt i gram per hektoliter 100 %-ig alkohol	1,5
- Flyktiga baser innehållande kväve, uttryckt i gram nitrogen per hektoliter 100 %-ig alkohol	0,1
- Furfural	ej påvisbart

BILAGA 2
SPRITDRYCKER
Geografiska beteckningar som anges i artikel 5.3

Kategori	Geografisk beteckning
1. Rom	Rhum de la Martinique Rhum de la Guadeloupe Rhum de la Réunion Rhum de la Guyane (dessa namn får kompletteras med ordet "traditionne") Ron de Malaga Ron de Granada Rum da Madeira
2. a) Whisky	Scotch Whisky Irish Whisky Whisky español (dessa beteckningar får kompletteras med orden "Malt" eller "Grain")
b) Whiskey	Irish Whiskey Uisce Beatha Eireannach/Irish Whisky (dessa beteckningar får kompletteras med orden "Pot Still")
3. Sädessbrännvin	Eau-de-vie de seigle, marque nationale luxembourgeoise
4. Vinsprit	Eau-de-vie de Cognac Eau-de-vie des Charentes Cognac (denna beteckning för åtföljans av en av följande beskrivningar: - Fine - Grande Fine Champagne - Grande Champagne - Petite Fine Champagne - Petite Champagne - Fine Champagne - Borderies - Fine Bois - Bons Bois) Fine Bordeaux

Armagnac
Bas-Armagnac
Haut-Armagnac
Ténarèse
Eau-de-vie de vin de la Marne
Eau-de-vie de vin originaire
d'Aquitaine
Eau-de-vie de vin de Bourgogne
Eau-de-vie de vin originaire du
Centre-Est
Eau-de-vie de vin originaire de
Franche-Comté
Eau-de-vie de vin originaire du Bugey
Eau-de-vie de vin de Savoie
Eau-de-vie de vin originaire des
Coteaux de la Loire
Eau-de-vie de vin des Côtes-du-Rhone
Eau-de-vie de vin originaire de
Provence
Faugères eller eau-de-vie de Faugères
Eau-de-vie de vin originaire du
Languedoc
Aguardente do Minho
Aguardente do Douro
Aguardente da Beira Interior
Aguardente da Bairrada
Aguardente do Oeste
Aguardente do Ribatejo
Aguardente do Alentejo
Aguardente do Algarve
Brandy de Jerez
Brandy de Penedés
Brandy italiano
Brandy Αττικής/Attika Brandy
Brandy Πελοποννήσου /Peloponnese
Brandy
Brandy Κεντρικής Ελλάδας /Brandy från
centrala Grekland
Deutscher Weinbrand

5. Brandy

6. Brännvin gjort
på druvrester

Eau-de-vie de marc de Champagne eller
marc de Champagne

Eau-de-vie de marc originaire
d'Aquitaine

Eau-de-vie de marc de Bourgogne

Eau-de-vie de marc originaire du
Centre-Est

Eau-de-vie de marc originaire de
Franche-Comté

Eau-de-vie de marc originaire de
Bugey

Eau-de-vie de marc originaire de
Savoie

Marc de Bourgogne

Marc de Savoie

Marc d'Auvergne

Eau-de-vie de marc originaire des
Coteaux de la Loire

Eau-de-vie de marc des Côtes du Rhône

Eau-de-vie de marc originaire de
Provence

Eau-de-vie de marc originaire du
Languedoc

Marc d'Alsace Gewürztraminer

Marc de Lorraine

Bagaceira do Minho

Bagaceira do Douro

Bagaceira da Beira Interior

Bagaceira da Bairrada

Bagaceira do Oeste

Bagaceira do Ribatejo

Bagaceira do Alentejo

Bagaceira do Algarve

Orujo gallego

Grappa di Barolo

Grappa piemontese eller del Piemonte

Grappa lombarda eller di Lombardia

Grappa trentina eller del Trentino

Grappa friulana eller del Friuli

Grappa veneta eller del Veneto

Südtiroler Grappa/Grappa dell'Alto Adige

Τσικουδιά Κρήτης /Tsikoudia från Kreta

Τσίπουρο Μακεδονίας /Tsipouro från Makedonien

Τσίπουρο Θεσσαλίας /Tsipouro från Thessalien

Τσίπουρο Τυρνάβου /Tsipouro från Tyrnavos

Eau-de-vie de marc marque nationale luxembourgeoise

7. Fruktbrännvin

Schwarzwälder Kirschwasser

Schwarzwälder Himbeergeist

Schwarzwälder Mirabellenwasser

Schwarzwälder Williamsbirne

Schwarzwälder Zwetschgenwasser

Fränkisches Zwetschgenwasser

Fränkisches Kirschwasser

Fränkisches Obstler

Mirabelle de Lorraine

Kirsch d'Alsace

Quetsch d'Alsace

Framboise d'Alsace

Mirabelle d'Alsace

Kirsch de Fougerolles

Südtiroler Williams/Williams dell'Alto Adige

Südtiroler Aprikot eller Südtiroler

Marille/Aprikot dell'Alto Adige eller Marille dell'Alto Adige

Südtiroler Kirsch/Kirsch dell'Alto Adige

Südtiroler Zwetschgeler/Zwetschgeler dell'Alto Adige

Südtiroler Obstler/Obstler dell'Alto Adige

Südtiroler

Gravensteiner/Gravensteiner dell'Alto Adige

- Südtiroler Golden Delicious/Golden delicious dell'Alto Adige
7. Fruktbrännvin
(fortsättning)
- Williams friulano eller del Friuli
- Sliovitz del Veneto
- Sliovitz del Friuli-Venezia Giulia
- Sliovitz del Trentino-Alto Adige
- Distillato di mele trentino eller del Trentino
- Williams trentino eller del Trentino
- Sliovitz trentino eller del Trentino
- Aprikot trentino eller del Trentino
- Medronheira do Algarve
- Medronheira do Buçaco
- Kirsch eller Kirschwasser Friulano
- Kirsch eller Kirschwasser Trentino
- Kirsch eller Kirschwasser Veneto
- Aguardente de péra da Lousa
- Eau-de-vie de pommes marque nationale luxembourgeoise
- Eau-de-vie de poires marque nationale luxembourgeoise
- Eau-de-vie de kirsch marque nationale luxembourgeoise
- Eau-de-vie de quetsch marque nationale luxembourgeoise
- Eau-de-vie de mirabelle marque nationale luxembourgeoise
- Eau-de-vie de prunelles marque nationale luxembourgeoise
8. Brännvin av
äppel- eller
päroncider
- Calvados du Pays d'Auge
- Calvados
- Eau-de-vie de cidre de Bretagne
- Eau-de-vie de poiré de Bretagne
- Eau-de-vie de cidre de Normandie
- Eau-de-vie de poiré de Normandie
- Eau-de-vie de cidre du Maine
- Aguardiente de sidra de Asturias

(1576/89, version 1, 92-05-22, sid 31 av 34)

	Eau-de-vie de poiré du Maine
9. Gentianabrännvin	Bayerischer Gebirgsenzian
	Südtiroler Enzian/Genziana dell'Alto Adige
	Genziana trentina eller del Trentino
10. Fruktbrännvin	Pacharán navarro
11. Enbärskryddat brännvin	Ostfriesischer Korngenever
	Genièvre Flandres Artois
	Hasseltse jenever
	Balegemse jenever
	Péket de Wallonie
	Steinhäger
	Plymouth Gin
	Gin de Mahón
12. Kumminkryddat brännvin	Dansk Akvavit/Dansk Aquavit
13. Aniskryddat brännvin	Anis español
	Evora anisada
	Cazalla
	Chinchón
	Ojén
	Rute
14. Likör	Berliner Kümmel
	Hamburger Kümmel
	Münchener kümmel
	Chiemseer Klosterlikör
	Bayerischer Kräuterlikör
	Cassis de Dijon
	Cassis de Beaufort
	Irish Cream
	Palo de Mallorca
	Ginjinha portuguesa
	Licor de Singeverga
14. Likör (fortsättning)	Benediktbeurer Klosterlikör

Ettaler Klosterlikör
Ratafia de Champagne
Ratafia catalana
Anis portugês
15. Spritdrycker Pommeau de Bretagne
Pommeau du Maine
Pommeau de Normandie

BILAGA 3

Undantag från de allmänna reglerna

1. Artikel 1.2:
ägglükör/*advocaat/advocat/Advokat*. Minsta alkoholstyrka
14 volymprocent
2. Artikel 5.3 (geografiska beteckningar som inte överensstämmer):
Königsberger Bärenfang,
Ostpreussischer Bärenfang.

BILAGA IV

ENERGI

Förteckning enligt artikel 24

	Sida	
INLEDNING	3	376 L 0491
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	378 L 0170
		382 L 0885
		379 R 1893
		388 R 4152
		385 L 0536
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL		387 L 0441
372 R 1056		390 L 0377
376 R 1215		390 L 0547
375 L 0405		391 L 0296

BILAGA IV

ENERGI

Förteckning enligt artikel 24

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är specifika för gemenskapens rättsordning som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **372 R 1056:** Rådets förordning (EEG) nr 1056/72 av den 18 maj 1972 om anmälan till kommissionen av investeringsprojekt av intresse för gemenskapen inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna (EGT nr L 120, 25/05/72, s. 7) i dess lydelse enligt

— **376 R 1215:** Rådets förordning (EEG) nr 76/1215 av den 4 maj 1976 med ändring av förordning (EEG) nr 1056/72 (EGT nr L 140, 28.05.76, s. 1)

2. **375 L 0405:** Rådets direktiv 75/405/EEG av den 14 april 1975 om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk (EGT nr L 178, 09.07.75, s. 26)

3. **376 L 0491:** Rådets direktiv 76/491/EEG av den 4 maj 1976 om ett gemenskapsförfaran-

de för information och samråd om priser på råolja och petroleumprodukter i gemenskapen (EGT nr L 140, 28.05.76, s. 4.)

4. **378 L 0170:** Rådets direktiv 78/170/EEG av den 13 februari 1978 om funktionen hos värmeanordningar för rumsuppvärmning och varmvattenförsörjning i nya eller befintliga icke-industriella byggnader samt värmeisolering och varmvattenförsörjning till hushåll i nya, icke-industriella byggnader (EGT nr L 052, 23.02.78, s. 32), i dess lydelse enligt

— **382 L 0885:** Rådets direktiv 82/885/EEG av den 10 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.82, s. 19)

5. **379 R 1893:** Rådets förordning (EEG) nr 1893/79 av den 28 augusti 1979 om införande av registrering i gemenskapen av import av råolja och/eller petroleumprodukter (EGT nr L 220, 30.08.79, s. 1), i dess lydelse enligt

— **388 R 4152:** Rådets förordning (EEG) nr 4152/88 av den 21 december 1988 (EGT nr L 367, 31.12.88, s. 7)

6. **385 L 0536:** Rådets direktiv 85/536/EEG av den 5 december 1985 om besparing av råolja genom användning av ersättningsbränslekomponenter i bensin (EGT nr L 334, 12.12.85, s. 20), i dess lydelse enligt

— **387 L 0441:** Kommissionens direktiv 87/441/EEG av den 29 juli 1987 om besparing av råolja genom användning av ersättningsbränslekomponenter i bensin (EGT nr L 238, 21.08.87 s. 40)

7. **390 L 0377:** Rådets direktiv 90/377/EEG av den 29 juni 1990 om ett gemenskapsförfarande för att främja öppenheten beträffande prissättningen på gas och el levererad till industriella slutanvändare (EGT nr L 185, 17.07.90, s. 16.).¹⁾

¹⁾ Upptagen här endast i informationssyfte. För tillämpning se bilaga XXI om statistik.

8. **390 L 0547:** Rådets direktiv 90/547/EEG av den 29 oktober 1990 om transitering av elektricitet genom kraftledningsnät (EGT nr L 313, 13.11.90 s. 30)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 3.4

i) Var och en av de berörda enheterna får, med beaktande av handel inom gemenskapen, begära att villkoren för transitering blir föremål för medling genom ett organ som upprättats och leds av kommissionen och där de enheter som är ansvariga för överföringsnät inom gemenskapen är representerade.

ii) Var och en av de berörda enheterna får, med beaktande av handeln inom EFTA, begära att villkoren för transitering skall vara föremål för medling av ett organ som upprättats och leds av EFTA:s övervakningsmyndighet och där de enheter som är ansvariga för överföringsnät inom EFTA-länderna är representerade.

iii) Var och en av de berörda enheterna får, med beaktande av handeln mellan gemenskapen och ett EFTA-land, begära att villkoren för transitering skall vara underkastade ett medlingsförfarande som beslutas av den gemensamma kommittén inom EES.

b) Tillägg 1 innehåller förteckningen över enheter och nät som är av betydelse för tillämpningen av detta direktiv i fråga om EFTA-länderna.

9. **391 L 0296:** Rådets direktiv 91/296/EEG av den 31 maj 1991 om transitering av naturgas genom gasledningsnät (EGT nr L 147, 12.6.91, s. 37).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 3.4

i) Var och en av de berörda enheterna får, med beaktande av handel inom gemenskapen, begära att transiteringsvillkoren blir föremål för medling genom ett organ som upprättats och leds av kommissionen och där de enheter som är ansvariga för överföringsnät inom gemenskapen är representerade.

ii) Var och en av de berörda enheterna får, med beaktande av handeln inom EFTA, begära att transiteringsvillkoren blir föremål för medling genom ett organ som upprättats och leds av EFTA:s övervakningsmyndighet och där de enheter som är ansvariga för överföringsnät inom EFTA-länderna är representerade.

iii) Var och en av de berörda enheterna får, med beaktande av handeln mellan gemenskapen och EFTA-länderna, begära att transiteringsvillkoren blir underkastade ett medlingsförfarande som beslutas av den gemensamma kommittén inom EES.

b) Tillägg 2 innehåller förteckningen över enheter och nät som är av betydelse för tillämpningen av detta direktiv i fråga om EFTA-länderna.

TILLÄGG 1

Förteckning över enheter och nät som omfattas av rådets direktiv (EEG) nr 90/547 av den 29 oktober 1990 om transitering av elektricitet genom kraftledningsnät.

EFTA-land	Part	Nät
Finland	Imatran Voima Oy Teollisuuden Voimasiirto Oy	Högspänningsnät
Liechtenstein	Liechtensteinische Kraftwerke	Sammankopplade nät
Norge	Statnett SF	Högspänningsnät
Schweiz	Aare-Tessin Aktiengesellschaft für Elektrizität Bernische Kraftwerke AG L'Energie Ouest-Suisse SA Elektrizitätsgesellschaft Laufenburg Nordostschweizerische Kraftwerke AG	Sammankopplade nät
Sverige	Statens Vattenfallsverk	Högspänningsnät
Österrike	Österreichische Elektrizitätswirtschaft AG	Högspänningsnät

TILLÄGG 2

Förteckning över enheter och överföringsnät för högtrycksgas som omfattas av rådets direktiv (EEG) nr 91/296 av den 31 maj 1991 om transitering av naturgas genom gasledningsnät.

EFTA-land	Part	Nät
Finland	Neste Oy	Högtrycksnät
Liechtenstein	Liechtensteinische Gasversorgung	Högtrycksnät
Schweiz	Swissgas AG Transitgas AG	Transitnät Transitnät
Sverige	Swedegas AB Sydgas AB	Högtrycksnät Högtrycksnät
Österrike	ÖMV Aktiengesellschaft	Högtrycksnät

372R1056/S

25.5.72

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA OFFICIELLA TIDNING

Nr L 120/7

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) NR 1056/72

av den 18 maj 1972

om anmälan till kommissionen av investeringsprojekt av intresse för gemenskapen inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 5 och 213 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

med beaktande av följande:

Införandet av en gemensam energipolitik är ett av gemenskapens mål och det är kommissionens uppgift att föreslå de åtgärder som skall vidtas för detta ändamål.

Rådet har, efter att ha studerat kommissionens meddelande till rådet av den 18 december 1968 om inledande riktlinjer för gemenskapens energipolitik, under sin 88:e session den 13 november 1969

- godkänt de grundläggande principerna i detta meddelande mot bakgrund av rapporten från Kommittén av ständiga företrädare,
- begärt att kommissionen så snart som möjligt för rådet framlägger de mest angelägna konkreta förslagen inom detta område,
- beslutat att studera dessa förslag så snart som möjligt för att kunna upprätta en energipolitik för gemenskapen.

Ett av ändamålen med en sådan politik är att få en överblick över utvecklingen av investeringarna i gemenskapen. Detta kommer särskilt att möjliggöra för gemenskapen att göra nödvändiga jämförelser.

Genomförandet av denna uppgift kräver så exakt information om investeringar som möjligt. Vad beträffar kol- och atomenergi är företag enligt Fördraget om europeiska kol- och stål gemenskapen och Fördraget om europeiska atomenergigemenskapen skyldiga att anmäla sina investeringsprojekt. Det är önskvärt att komplettera sådan information med närmare detaljer som avser petroleum, naturgas och elektricitet. Kommissionen bör därför underrättas om investeringsprojekt som är av intresse för gemenskapen inom berörda sektorer.

För att kommissionen skall kunna utföra sitt uppdrag bör den underrättas i god tid om alla grundläggande ändringar av sådana projekt, i synnerhet vad avser den tid som behövs för att genomföra dem och den planerade kapaciteten, därför är även överlämnandet av sådana uppgifter oundgängligt.

Medlemsstaterna bör för detta ändamål till kommissionen överlämna detaljerade uppgifter, tillsammans med eventuella kommentarer, om investeringsprojekt rörande produktion, lagring och distribution av petroleum, naturgas eller elkraft som planeras inom deras territorium. Berörda personer och företag måste därför vara skyldiga att meddela medlemsstaterna informationen i fråga.

Det är önskvärt att möjliggöra för kommissionen att vid behov föreskriva, vissa praktiska detaljer såsom form och innehåll för de anmälningar som skall göras.

Det måste säkerställas att de skyldigheter som anges i denna förordning fullgörs och att den insamlade informationen behandlas konfidentiellt.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall före den 15 februari varje år

överlämna till kommissionen den information de har erhållit till följd av bestämmelserna i punkt 2 rörande sådana investeringsprojekt förtecknade i bilagan som innefattar produktion, transport, lagring eller distribution av petroleum, naturgas eller elkraft och som beräknas starta inom tre år från den 1 januari det aktuella året.

Medlemsstaterna skall foga eventuella kommentarer till sina anmälningar.

2. För att uppfylla de skyldigheter som fastlagts i punkt 1 skall berörda personer och företag före den 15 januari varje år anmäla de detaljer om investeringsprojekt som anges i punkt 1 till de medlemsstater inom vilkas territorium de planerar att genomföra dem.

3. I de anmälningar som anges i punkt 1 och 2 skall dessutom anges den produktionskapacitet som är i drift eller under byggnad eller som planeras tas ur drift inom tre år.

4. Vid beräkning av produktionskapacitet eller dimensioner som anges i bilagan skall de berörda medlemsstaterna, personerna eller företagen ta med i beräkningen alla delar av ett projekt i den utsträckning de tillsammans utgör ett tekniskt odelbart helt, också där projektet utförs i flera successiva etapper.

Artikel 2

1. I fråga om investeringsprojekt som planeras eller är under utveckling skall varje anmälan enligt i artikel 1 ange följande:

- Namn, adress eller hemvist för den person eller det företag som planerar att göra investeringarna.
- Det exakta ändamålet med och arten av sådana investeringar.
- Den planerade kapaciteten eller effekten.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 18 maj 1972.

— Datum när arbetet avses börja och datum när anläggningen beräknas tas i drift.

— Typ av råvaror som skall användas.

Vad beträffar varje föreslagen nedläggning skall anmälningarna ange följande:

— Typ och produktionsvolym eller effekt hos berörda anläggningar.

— Troligt datum för när anläggningarna kommer att tas ur drift.

2. Inom de gränser som fastställs av denna förordning och dess bilaga är kommissionen bemyndigad att anta tillämpningsbestämmelser som avser form, innehåll och andra detaljer i anmälningarna enligt artikel 1.

Artikel 3

Kommissionen skall för rådet framlägga en översikt av den information som den fått in till följd av denna förordning.

Artikel 4

Information som framläggs till följd av denna förordning skall vara konfidentiell. Denna bestämmelse skall inte hindra att allmän information eller översikter som inte innehåller detaljer om enskilda företag får offentliggöras.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att skyldigheterna enligt artiklarna 1.2 och 4 fullgörs.

Artikel 6

Denna förordning träder i kraft en månad efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

På rådets vägnar

M. MART

Ordförande

*BILAGA***INVESTERINGSPROJEKT****1. PETROLEUM****1.1. Raffinering**

- destillationsanläggningar med en kapacitet av minst 1 000 000 ton per år,
- utvidgning av destillationskapacitet utöver 1 000 000 ton per år,
- omvandlings/krackningsanläggningar med en kapacitet av minst 500 ton per dag.

Kemiska anläggningar som inte producerar brännolja och/eller motorbränslen eller som producerar dem endast som biprodukter är undantagna.

1.2. Transporter

- rörledningar för råolja med en installerad eller planerad kapacitet av minst 3 000 000 ton per år och en längd av minst 30 kilometer,
- rörledningar för petroleumprodukter med en installerad eller planerad kapacitet av minst 1 500 000 ton per år och en längd av minst 30 kilometer,
- utvidgning eller förlängning med minst 30 kilometer av rörledningar inom ovannämnda kategorier.

Rörledningar för militära ändamål och sådana som försörjer anläggningar utanför vad som anges i 1.1 är undantagna.

1.3. Tillförsel/distribution

- tankar för lagring av råolja och petroleumprodukter med en kapacitet av minst 100 000 kubikmeter.

Tankar avsedda för militära ändamål och sådana som försörjer anläggningar utanför vad som anges i 1.1 är undantagna.

2. NATURGAS**2.1. Transport**

- gasledningar med en installerad eller planerad kapacitet av minst 1 000 miljoner kubikmeter per år,
- utvidgning eller förlängning med minst 30 kilometer av sådana gasledningar,
- terminaler för import av flytande naturgas.

Gasledningar och terminaler för militära ändamål och sådana som försörjer kemiska anläggningar som inte producerar energiprodukter eller som endast producerar dem som biprodukter är undantagna.

2.2. Distribution

- underjordiska lagringsinstallationer med en kapacitet av minst 150 000 000 kubikmeter.

Installationer för militära ändamål och sådana som försörjer kemiska anläggningar som inte producerar energiprodukter eller som endast producerar dem som biprodukter är undantagna.

3. ELEKTRICITET

3.1. Produktion

- konventionella värmekraftanläggningar (generatorer med en effekt per enhet av minst 200 MW),
- vattenkraftverk (kraftverk med en kapacitet av minst 50 MW).

3.2. Transporter

- kraftledningar om de är konstruerade för en spänning av minst 345 kV.

SLUTGRANSKAD

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1215/76

av den 4 maj 1976

om ändring av förordning (EEG) nr 1056/72 om anmälan till kommissionen av investeringsprojekt av intresse för gemenskapen inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 5 och 213 i detta,

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, särskilt artiklarna 187 och 192 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Förordning (EEG) nr 1056/72³ fastställer att medlemsstaterna i början av varje år till kommissionen skall överlämna information om investeringsprojekt rörande produktion, transport, lagring eller distribution av petroleum, naturgas eller elkraft som beräknas påbörjas inom tre år från den 1 januari det aktuella året.

Erfarenheten har visat att det, på grund av tekniska, finansiella, industriella och sociala aspekter på investeringsprojekt inom elsektorn, finns en ökande tendens att utforma sådana projekt åtminstone fem år före den beräknade starten av arbetet.

Det är därför nödvändigt att säkerställa att kommissionen underrättas om investeringsprojekt inom elsektorn som be-

räknas påbörjas inom fem år från den 1 januari det aktuella året.

Erfarenheten har visat att kommissionen inte har underrättats om vissa investeringsprojekt på grund av att de i ett eller flera viktiga hänseenden skulle ytterligare ses över.

Artikel 2.1 i förordning (EEG) 1056/72 fastställer att vissa egenskaper skall anges för de investeringsprojekt som meddelas kommissionen.

Erfarenheten har visat att kommissionen, för att kunna bedöma betydelsen av ett investeringsprojekt behöver veta vilket stadium besluten om projektet befinner sig i och projektets plats i den nationella planeringen.

Erfarenheten har visat att förteckningen över investeringsprojekt enligt bilagan till förordning (EEG) nr 1056/72 inte är tillräckligt omfattande för att säkerställa att kommissionen har adekvat information för att utföra sin uppgift i samband med gemenskapens allmänna energipolitik, i synnerhet inom oljeraffinerings-, elproduktions- och överföringssektorerna.

I fråga om oljeraffinering är investeringar i avsvavlingsanläggningar för restoljor, gasolja och insatsvaror av ökande betydelse med hänsyn till de strikta kvalitetskrav som kommer att antas inom gemenskapen för att begränsa miljöförstöringen.

¹ EGT nr C 280, 8.12.1975, s. 58.

² EGT nr C 35, 16.2.1976, s. 22.

³ EGT nr L 120, 25.5.1972, s. 7.

Förordning EEG nr 1056/72 omfattar inte investeringar inom elsektorn i fråga om kärnkraftanläggningar.

Artiklarna 41 och 42 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergiunionen fastställer att kommissionen måste underrättas om varje slag av investering i kärnenergiprojekt senast tre månader innan de första kontrakten med leverantörer avslutas eller tre månader innan arbetet börjar. Detta betyder att anmälan om projekten görs då de har nått ett mycket framskridet stadium och då endast på initiativ av och vid en tidpunkt vald av den person eller det företag som gör investeringen.

Upprättandet av en gemensam energipolitik är ett av gemenskapens beslutade mål och kommissionen har till uppgift att föreslå åtgärder för att uppnå detta mål. Om de mål skall uppnås, som angavs i rådets resolution av den 17 december 1974 om gemenskapens energipolitiska mål för 1985¹, rådets resolution av den 17 december 1974 om ett handlingsprogram för gemenskapen om rationell användning av energi² och rådets resolution av den 13 februari 1975, om åtgärder som måste vidtas för att uppnå gemenskapens energipolitiska mål, som antagits av rådet den 17 december 1974³, måste gemenskapens industriella potential utnyttjas i högre utsträckning, särskilt inom kärnenergisektorn.

För att underlätta för tillverkningsindustrin att göra de investeringar och anpassningar som är nödvändiga för uppbyggnad av stora anläggningar inom de investeringsprogram som avser elektrisk kraftförsörjning måste kommissionen underrättas om de projekt som ingår i dessa program tillräckligt långt före deras idriftsättning för att kunna förse industrin med information – den exakta formen varierar beroende på i vilken grad byggnadsplanerna blivit bindande – som skall möjliggöra en noggrann värdering av de tekniska, finansiella och sociala risker som ingår.

Inom elsektorn är investeringsprojekt, som avser i mark och i vatten förlagda kablar som utgör väsentliga länkar i nationella eller internationella nät, av intresse för gemenskapen. Kommissionen behöver information om sådana projekt för att den skall kunna fullgöra sin uppgift inom elsektorn. Åtgärder

bör vidtas för att säkerställa att sådana projekt meddelas till kommissionen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det följande skall ersätta artikel 1.1 i förordning (EEG) nr 1056/72:

"1. Medlemsstaterna skall före den 15 februari varje år överlämna till kommissionen den information de har erhållit till följd av bestämmelserna i punkt 2 rörande sådana investeringsprojekt förtecknade i bilagan som innefattar produktion, transport, lagring eller distribution av petroleum, naturgas eller elkraft och som beräknas starta inom tre år i fråga om petroleum och naturgas-sektorena eller inom fem år i fråga om projekt inom elsektorn. Meddelandena måste ta hänsyn till den senaste utvecklingen.

Medlemsstater skall foga eventuella kommentarer till sina anmälningar.

Artikel 2

Följande punkt skall läggas till i artikel 1 i förordning (EEG) nr 1056/72:

"5. Anmälningarna enligt punkterna 1 och 2 skall också omfatta investeringsprojekt i vilka viktiga delar (lokalisering, entreprenör, företag, tekniska funktioner etc.), helt eller delvis kan bli föremål för ytterligare granskning eller slutligt godkännande av en behörig myndighet."

Artikel 3

Följande skall läggas till i artikel 2.1 i förordning (EEG) nr 1056/72 efter den femte strecksatsen:

"I fråga om investeringsprojekt som är på planeringsstadiet skall meddelandena innefatta följande information om var i beslutsprocessen varje projekt befinner sig:

- Huruvida slutgiltiga beslut har tagits för alla viktiga delar av projektet eller inte (lokalisering, entreprenör, företag, tekniska funktioner, etc.).
- Vilken roll projektet spelar i den nationella planeringen."

¹ EGT nr C 153, 9.7.1975, s. 2.

² EGT nr C 153, 9.7.1975, s. 5.

³ EGT nr C 153, 9.7.1975, s. 6.

Artikel 4

Följande skall läggas till i punkt 1.1 i bilagan till förordning (EEG) nr 1056/72 efter den tredje strecksatsen:

- "— avsvavlingsanläggningar för restolja/gasolja/insatsvaror."

Artikel 5

Följande skall ersätta punkt 3.1, första strecksatsen, i bilagan till förordning (EEG) nr 1056/72:

- "— värmekraftanläggningar (generatorer med en effekt per enhet av 200 MW eller mer)."

Artikel 6

Följande skall ersätta punkt 3.2 i bilagan till förordning (EEG) nr 1056/72:

"3.2 Transporter

- kraftledningar (luftledningar), om de är konstruerade för en spänning av minst 345 kV,
- i mark eller vatten förlagda kraftkablar, om de är konstruerade för en spänning av minst 100 kV och utgör väsentliga delar av nationella eller internationella sammankopplade nät."

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 4 maj 1976.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 14 april 1975

om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk

(75/405/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

Med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, och särskilt artikel 103 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Införande av en energipolitik för gemenskapen är ett av de mål som gemenskaperna har ställt upp och en säker energiförsörjning har prioritet i gemenskapens energipolitik.

Elektricitet är en energiform som är av vital betydelse för det moderna samhället och dess bidrag till gemenskapens totala energibehov ökar.

Säkerheten i elförsörjningen i gemenskapens medlemsstater kan förbättras genom att användningen av petroleumprodukter i kraftverk begränsas.

Förbyggande och konvertering av kraftverk för användning uteslutande eller väsentligen av oljeprodukter bör det därför krävas tillstånd av medlemsstaternas myndigheter.

El kan produceras ekonomiskt från olika primära energikällor.

Konventionella kraftverk kan utrustas med kombinationspannor för användning av två eller fler bränslen, inklusive kol.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Förbyggande av nya kraftverk som uteslutande eller väsentligen använder oljebränslen liksom konvertering av befintliga

¹ EGT nr C 125, 16.10.1974, s. 59.

² EGT nr C 93, 7.8.1974, s. 79.

kraftverk till att uteslutande eller väsentligen använda sådana bränslen skall krävas tillstånd i förväg av medlemsstatens myndigheter som är ansvariga för denna kraftverk.

2. Tillstånd får medges endast i följande fall:

- Om kraftverket har en effekt understigande 10 MWe eller är avsett uteslutande för toppbelastnings- eller reservändamål.
- Om petroleumprodukter används uteslutande för att tända och underhålla förbränningen av andra produkter och om deras totala energitillskott förblir ringa.
- Om petroleumbränslet är en restprodukt som inte kan användas mer effektivt för andra ändamål.
- Om försörjning med andra bränslen inte kan säkerställas eller om deras användning inte kan komma i fråga på grund av ekonomiska eller tekniska skäl eller av säkerhetsskäl.
- Om speciella skäl som hänförs till skyddet av miljön nödvändiggör användning av petroleumprodukter i ett kraftverk.

3. Innan tillstånd lämnas skall medlemsstatens myndigheter bestämma om det med hänsyn till försörjningstryggheten för bränslen är tillrädligt att utrusta ifrågavarande kraftverk med dubbelpannor som medger användning av kol som ersättningsbränsle.

Artikel 2

Varje tillstånd utfärdat av en medlemsstat enligt artikel 1 skall anmälas till kommissionen tillsammans med en detaljerad redogörelse för de skäl som motiverar den vidtagna åtgärden.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1975 och skall informera kommissionen om detta.

SLUTGRANSKAD

Artikel 4

Utfärdat i Bryssel den 14 april 1975.

Strängare nationella bestämmelser som begränsar användningen av petroleumprodukter i kraftverk och som överensstämmer med bestämmelserna i detta direktiv får bibehållas eller antas.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

På rådets vägnar

G. FITZGERALD

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 4 maj 1976

om ett gemenskapsförfarande för information och samråd om priser på råolja och petroleumprodukter i gemenskapen

(76/491/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 213 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Upprättande av en gemensam energipolitik är ett av de mål som gemenskapen har ställt upp och det är kommissionens uppgift att föreslå åtgärder för detta ändamål.

Kännedom om tillgång och marknadsvillkor är ett av de grundläggande elementen i en sådan gemensam energipolitik.

Öppenhet när det gäller kostnader och priser för petroleumprodukter är ett nödvändigt villkor, för att marknaden och i synnerhet den fria rörligheten för varor inom gemenskapen skall fungera tillfredsställande.

Rådet har, i punkt 3 (III) i sin resolution av den 13 februari 1975 om åtgärder som skall vidtas för att uppnå gemenskapens

mål för energipolitiken som antagits av rådet den 17 december 1974³, godkänt principen för en konsumentprispolitik, baserad på öppenhet när det gäller kostnader och priser för kolväten.

Det är därför nödvändigt att upprätta ett gemenskapsförfarande för information och samråd om priserna på råolja och petroleumprodukter.

För att nå detta mål krävs att viss information om priser på råolja och de viktigaste petroleumprodukterna samlas in med regelbundna mellanrum, åtminstone i sammanställd form, på medlemsstatsnivå.

Information om priser på råolja och de viktigaste petroleumprodukterna bör tillhandahållas av oljeföretagen och medlemsstaterna bör, med hjälp av objektiva kriterier, utse de individer och företag som skall förse medlemsstaterna med sådan information.

Senast inom ett år efter det att detta direktiv börjat tillämpas bör lämpligheten övervägas av att medlemsstaterna till kommissionen överlämnar den information som delgetts dem av företagen.

¹ EGT nr C 28, 9.2.1976, s. 9.

² EGT nr C 50, 4.3.1976, s. 2.

³ EGT nr C 153, 9.12.1975, s. 6.

De trender för oljekostnader och oljepriser som råder inom gemenskapen bör jämföras på grundval av den insamlade informationen.

Om denna jämförelse skall ta hänsyn till strukturskillnader mellan marknader bör den avse prisnivåer både netto och inklusive avgifter och skatter för de viktigaste petroleumprodukterna samt försäljning fritt raffinaderi.

På grundval av den insamlade informationen bör trenden i varje medlemsland och i hela gemenskapen analyseras för det genomsnittliga värdet per metriskt ton behandlad råolja fritt raffinaderi.

Den information som samlats in och resultaten av kommissionens undersökning skall delges medlemsstaterna på gemenskapsnivå och bli föremål för samråd mellan dem och kommissionen.

Den insamlade informationen skall vara konfidentiell och resultatet av kommissionens undersökning får endast användas för information till medlemsstaterna och för samråd mellan dem och kommissionen.

Om kommissionen finner avvikelser eller motsägelser bland de siffror den meddelats bör den kunna få en mer detaljerad redovisning av den erforderliga informationen som tillhandahållits av företagen.

Kommissionen bör vid behov kunna specificera detaljer såsom form och innehåll för de meddelanden som skall utformas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Inom de första 45 dagarna i varje kvartal skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna information som bygger på de uppgifter som lämnats av företag, utsedda enligt artikel 2. Sådan information som skall överlämnas enligt bestämmelserna i artikel 3 skall ange:

a) För de viktigaste typerna av råolja:

- priser fob och/eller cif för varje typ av råolja importerad från tredje land under föregående kvartal,

- priser fritt raffinaderi eller lossningshamn för de viktigaste typerna av råolja som producerats inom gemenskapen och sålts mellan olika företag eller mellan producentföretag och deras dotterbolag och raffinerats i den berörda medlemsstaten under föregående kvartal.

b) För de viktigaste typerna av petroleumprodukter:

- priser fob och/eller cif för varje typ av petroleumprodukt som importerats från tredje land respektive från gemenskapens medlemsstater under föregående kvartal,
- konsumentpriser vid början av innevarande kvartal för var och en av de viktigaste petroleumprodukterna, både netto och inklusive avgifter och skatter,
- det uppskattade genomsnittliga bruttopriset fritt raffinaderi under föregående kvartal för var och en av de viktigaste petroleumprodukterna som avsatts på hemmamarknaden i medlemsstaten i fråga.

2. De medlemsstater som har system för maximala konsumentpriser skall också informera kommissionen om de maximala konsumentpriser som är i kraft den första dagen av det löpande kvartalet för var och en av de viktigaste petroleumprodukterna, både netto och inklusive avgifter och skatter.

Förteckningar över de viktigaste typerna av råolja som importerats från tredje land och över petroleumprodukter anges i bilagan till detta direktiv. Bilagan till detta direktiv ger också definitioner för den form i vilken informationen skall meddelas och för begreppen import, råolja producerad inom gemenskapen, konsumentpriser, uppskattat genomsnittligt bruttopris fritt raffinaderi och maximala konsumentpriser.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de företag, vilkas verksamheter ligger under deras jurisdiktion, tillhandahåller den information som är nödvändig för att de skall kunna fullgöra sina åtaganden enligt artikel 1.

2. Inom de 45 första dagarna i varje kvartal skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna en förteckning över de personer och företag som tillhandahåller den information som anges i punkt 1. Förteckningen över personer och företag skall upprättas så att den täcker en betydande del av hanteringen inom deras territorier, nämligen:

- för importpriser: åtminstone 85 % av den totala kvantiteten importerad råolja och cirka 75 % av importerade petroleumprodukter,
- för konsumentpriser: cirka 70 % av den inhemska förbrukningen av alla petroleumprodukter.

I denna förteckning skall medlemsstaterna ange namnen på alla personer och företag i fallande ordning efter betydelse för varje typ av ovan angiven verksamhet.

Artikel 3

1. Den information som medlemsstaterna är skyldiga att meddela kommissionen enligt artikel 1 skall erhållas genom sammanställning av den information som lämnats av de företag som anges i artikel 2.2. Denna information skall presenteras på ett sådant sätt att den ger en så representativ bild som möjligt av varje medlemsstats oljemarknad.

2. Inom ett år efter det datum som fastställs i artikel 10 skall rådet överväga huruvida den information, som överlämnats av företagen till medlemsstaterna, bör vidarebefordras till kommissionen som ett medel för att få en klarare bild av förhållandena på gemenskapens oljemarknad.

Artikel 4

På grundval av den information som samlats in enligt artikel 1 skall kommissionen utarbeta och kvartalsvis överlämna till medlemsstaterna bl.a. följande information:

- Sammanfattande information om priserna på råolja och petroleumprodukter.
- En jämförelse av prisnivåerna för petroleumprodukter inom gemenskapen.
- Utvecklingen för varje medlemsstat och för gemenskapen av det genomsnittliga värdet av behandlad råolja per metriskt ton fritt raffinaderi. Det genomsnittliga värdet per metriskt ton av behandlad råolja fritt raffinaderi definieras i bilagan till detta direktiv.
- En jämförelse av utvecklingen när det gäller tillgång på råolja och petroleumprodukter och det genomsnittliga värdet fritt raffinaderi per metriskt ton behandlad råolja.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna och kommissionen skall samråda

kvartalsvis eller, på begäran av en medlemsstat eller på kommissionens initiativ, med kortare mellanrum.

2. Dessa samråd skall särskilt avse kommissionens upplysningar enligt artikel 4. Till följd av sådana samråd kommer kommissionen att vid behov föreslå rådet sådana åtgärder som synes nödvändiga.

Artikel 6

1. All information som överlämnas enligt artikel 1.1 och den förteckning som avses i artikel 2.2 skall vara konfidentiell. Denna bestämmelse skall dock inte hindra att allmän eller översiktlig information får spridas om det sker på ett sätt som inte avslöjar detaljer som går att härleda till enskilda företag, dvs. informationen bör avse minst tre företag.

2. Information som meddelas kommissionen enligt artikel 1 och den allmänna eller sammanfattande information som lämnas enligt artikel 4 får endast användas för de ändamål som fastställs i artikel 5.

3. Om kommissionen konstaterar att det finns avvikelser eller inkonsekvenser i de meddelade siffrorna kan den begära att medlemsstaterna tillåter kommissionen att ta del av det tillämpliga grundmaterialet till informationen som tillhandahållits av företagen, och de beräknings- och värderingsprocedurer som tillämpats för att komma fram till den sammanställda informationen.

Artikel 7

Inom de gränser som fastställs i detta direktiv skall kommissionen anta tillämpningsbestämmelser avseende den i artikel 1 angivna informationens konfidentiella art, form, innehåll och alla övriga synpunkter.

Artikel 8

Vid påtagliga förändringar i tillförsel förhållandena och för att kommissionen skall kunna bedöma marknadssituationen får kommissionen begära att den information som anges i artiklarna 1 och 2 lämnas inom ändrade tidsgränser eller avseende andra perioder.

Artikel 9

För vart och ett av de första tre åren som följer på det datum

som anges i artikel 10 skall kommissionen till rådet och Europaparlamentet överlämna en rapport om resultaten av tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som de behöver för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1977.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 4 maj 1976.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

BILAGA

1. Förteckning över de viktigaste typerna av råolja

a) *Importerade från tredje land*

1. Arabian light, 34°
2. Arabian medium, 31°
3. Arabian heavy och Khafji, 27°
4. Iranian light, 34°
5. Iranian heavy, 31°
6. Murban och Zakum, 39°
7. Iraq - Basrah, 35°
8. Iraq - Kirkuk, 36°
9. Kuwait, 31°
10. Libya, 40°
11. Algeria, 44°
12. Nigeria, 34°
13. Venezuelan light, 34°
14. Venezuelan medium, 26°
15. Venezuelan heavy, 17°
16. Indonesia, 34°
17. Andra råoljor

b) *Producerade inom gemenskapen*

2. Förteckning över petroleumprodukter

a) *I fråga om priset cif för petroleumprodukter som importeras från tredje land respektive från medlemsstater inom gemenskapen*

— Motorbränslen:	—premiumbensin —regularbensin —dieselolja
— Bränslen för hushållsbruk:	—lätt eldningsolja —tung eldningsolja —fotogen
— Industribränslen:	— tung eldningsolja (svavelhalt över 1 % men inte över 3,5 %)
tung eldningsolja	— (svavelhalt inte över 1 %)

b) *I fråga om faktiska priser som debiterats konsumenter och maximala priser*

— Bränslen för bostadsuppvärmning:	
— stationspris	— premiumbensin — regularbensin —
dieselolja	

- Bränslen för vägtransportändamål:
  - för småkonsumenter: —
lätt eldningsolja
  - tung eldningsolja —
  - fotogen —
- Industribränslen:
  - för grossistförsäljning —
tung eldningsolja
(svavelhalt över 1,5 % men
inte över 3,5 %)
  - tung eldningsolja —
(svavelhalt inte över 1,5 %)

c) *I fråga om bruttopriser fritt raffinaderi*

- Motorbränslen:
  - premiumbensin
  - regulärbensin
  - dieselloja
- Bränslen för bostadsuppvärmning:
  - lätt eldningsolja
  - tung eldningsolja
  - fotogen
- Industribränslen
  - restbränslen

3. Definitioner

a) *Informationens beskaffenhet*

Den sammanställda informationen om priser som medlemsstaterna skall överlämna till kommissionen skall sammanställas på ett sådant sätt att den ger de mest representativa indikatorerna för marknadsläget i varje medlemsland. För att ta hänsyn till olikheter mellan företag verksamma på olika marknader kommer priserna att anges i form av intervall med angivande av det mest representativa mellanliggande priset i varje enskilt fall.

b) *Import*

Vid tillämpningen av artikel 1.1 skall import avse all import av råolja och petroleumprodukter som införs till gemenskapens tullområde för andra ändamål än transitering eller egenbehandling på väg till tredje land och som är destinerade till den berörda medlemsstaten och inte transiteras till andra medlemsstater.

c) *Råolja som produceras inom gemenskapen*

Vid tillämpningen av artikel 1.1a skall råolja som produceras inom gemenskapen avse all råolja som produceras, raffinerats och avsätts inom gemenskapen. Sådan råolja kan raffinerats och avsättas i andra medlemsstater än den producerande medlemsstaten.

d) *Konsumentpriser*

— Vid tillämpningen av artikel 1.1b skall konsumentpriset hos ett visst oljeföretag avse det mest representativa genomsnittet för de lämnade priser som detta företag faktiskt

debiterar konsumenter av en viss kategori.

- Vid tillämpningen av artikel 1.1b skall konsumentpriset i en viss medlemsstat avse den prisnivå som är mest representativ av de lämnade priserna som alla företag faktiskt debiterar konsumenter av en viss kategori i medlemsstaten i fråga.

e) *Uppskattat genomsnittligt försäljningsvärde fritt raffinaderi*

Vid tillämpningen av artikel 1.1b skall det genomsnittliga bruttopriset fritt raffinaderi för en viss medlemsstat avse det uppskattade genomsnittliga priset fritt raffinaderi hos alla raffinaderier i den berörda medlemsstaten för var och en av de viktigaste petroleumprodukterna som används på denna medlemsstats hemmamarknad.

Dessa uppskattade genomsnittliga priser skall erhållas genom sammanläggning och vägning av de genomsnittliga priserna som debiterats via de olika distributionskanalerna efter avdrag för motsvarande kostnader. De skall täcka all försäljning, såväl fritt raffinaderi som till detaljister eller direkt till konsumenter.

f) *Maximala konsumentpriser*

Vid tillämpningen av artikel 1.2 skall maximala konsumentpriser avse de maximala försäljningspriserna, både netto och inklusive skatter och avgifter, vare sig de offentliggjorts eller ej, för en produkt avsedd för en viss konsumentkategori och fastställd av myndigheterna eller genom överenskommelser mellan myndigheterna och företagen.

g) *Genomsnittligt värde fritt raffinaderi per metriskt ton råolja som behandlats*

Vid tillämpningen av artikel 4 skall det genomsnittliga värdet fritt raffinaderi per metriskt ton för behandlad råolja för en viss medlemsstat avse de uppskattade genomsnittliga totala intäkterna fritt raffinaderi för petroleumprodukter som erhållits från ett metriskt ton råolja.

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 februari 1978

om funktionen hos värmeanordningar för rumsuppvärmning och varmvattenförsörjning i nya eller befintliga icke-industriella byggnader samt värmeisolering och varmvattenförsörjning i hushåll i nya, icke-industriella byggnader

(78/170/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 103 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

I sin resolution av den 17 september 1974 om en ny energipolitisk strategi för gemenskapen³ antog rådet målsättningen att minska tillväxttakten i den interna energiförbrukningen genom åtgärder för en mer rationell och ekonomisk energianvändning, utan att för den skull inkräkta på målsättningarna för social och ekonomisk tillväxt.

I sin resolution av den 17 december 1974 om ett åtgärdsprogram inom gemenskapen för ett rationellt energiutnyttjande⁴ konstaterade rådet att kommissionen i sina rapporter till rådet, under titeln "Rationellt energiutnyttjande", hade utarbetat ett åtgärdsprogram för gemenskapen inom detta område.

Varje förbättring av den rationella användningen av energi har rent allmänt positiva effekter på miljön.

Den sektor som omfattar uppvärmningssystem i byggnader lämpar sig väl för sådana åtgärder.

Rekommendation 76/493/EEG⁵ behandlar uppvärmningssystem i befintliga byggnader.

När det gäller nya uppvärmningssystem är det nödvändigt att så snart som möjligt få till stånd energibesparingar som kommer att påverka den totala energiförbrukningen när och om systemen installeras.

För detta ändamål bör ett direktiv antas i syfte att skapa en allmän ram inom vilken medlemsstaterna gemensamt försöker

utarbета metoder för att spara energi och därmed minska följdverkningarna av de försörjningssvårigheter som avses i artikel 103.4 i fördraget.

Värmeanordningar för rumsuppvärmning och varmvattenförsörjning i hushåll i nya eller befintliga icke-industriella byggnader bör kontrolleras i samband med tillverkningen eller vid installationen.

I nya, icke-industriella byggnader bör det bli obligatoriskt att på ekonomiskt försvarbara villkor utrusta både anordningar och det system som transporterar värmebärarna med värmeisolering.

Kommissionen bör få regelbunden information om de åtgärder som vidtas för att genomföra detta och om de resultat som uppnås eller förväntas.

De åtgärder som vidtas för att genomföra detta direktiv bör innefatta de bestämmelser som antagits för tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning inom de områden som omfattas av detta direktiv och bör vara inriktade på att underlätta det pågående eller kommande harmoniserings- eller standardiseringsarbetet inom dessa områden, både på gemenskapsnivå och internationell nivå.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att alla nya värmeanordningar för rumsuppvärmning och/eller varmvattenförsörjning i nya eller befintliga icke-industriella byggnader uppfyller minimikraven i fråga om funktion.

För värmeanordningar som kan drivas med olika energislag måste minimikraven i fråga om funktion gälla varje enskilt energislag som används.

¹ EGT nr C 266, 7.11.1977, s. 55.

² EGT nr C 287, 30.11.1977, s. 9.

³ EGT nr C 153, 9.7.1975, s. 1.

⁴ EGT nr C 153, 9.7.1975, s. 5.

⁵ EGT nr L 140, 28.5.1976, s. 12.

Uttrycket värmeanordning skall särskilt omfatta varmvattenberedare, ångpannor, luftvärmare inklusive komponenter och särskilt därtill hörande eldningsutrustning som lämpar sig för den typ av fossilt bränsle som används. Kombinerade elektricitets- och värmeanordningar som används i byggnader skall också betraktas som värmeanordningar. För dessa måste minimikraven i fråga om funktion gälla den totala energitvecklingen.

Elektriska värmeanordningar med resistorer och anslutningar till fjärrvärmnät skall inte omfattas av dessa bestämmelser.

För de utrustningar som inte kan omfattas av typprovning kommer senare ett förslag att framläggas, så snart nödvändiga tekniska undersökningar har slutförts.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att minimikraven i fråga om funktion uppfylls genom kontroll, antingen i samband med tillverkningen eller i samband med installation av anordningen.

3. Värmeanordningar som kontrolleras i samband med tillverkningen får saluföras endast om de uppfyller minimikraven i fråga om funktion. Uppfyllandet av gällande regler skall intygas med en skylt med minst följande uppgifter:

- Tillverkarens identitet.
- Värmeanordningens typ och tillverkningsår.
- Märkvärmeeffekt i kW för varje energislag som anordningen är konstruerad för.
- Energislag och egenskaperna hos det eller de energislag som används.
- Värmebärandens maximitemperatur.
- Bekräftelse på att kontroll utförts och uppgift om vilket organ som utfört den.
- Varje värmeanordnings energiförbrukning när den arbetar vid märkeffekt.

Med *märkvärme* avses den högsta värmeutveckling som kan uppnås kontinuerligt.

Vid installation av en värmeanordning av den typ som kontrolleras i samband med tillverkningen skall användaren få skriftliga drifts- och underhållsanvisningar för att kunna uppnå största möjliga effektivitet. Dessa anvisningar skall ha kontrollerats på samma sätt som anordningen och innefatta de viktigaste resultaten av kontrollen.

4. Hos värmeanordningar som kontrolleras i samband med installation får energiförlusterna inte överskrida de nivåer som fastställts av medlemsstaterna.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att en ekonomiskt försvarbar isolering av distributions- och lagringssystemet blir obligatorisk i nya, icke-industriella byggnader, vad avser både värmebärare och hushållsvarmvatten.

Dessa bestämmelser skall också gälla för system som är anslutna till fjärrvärmnät.

De skall också gälla för nya värmeanordningar inklusive elektriska system för uppvärmning av vatten i alla nya eller befintliga, icke-industriella byggnader.

Artikel 3

Efter den 1 januari 1981 får en värmeanordning installeras endast om den uppfyller minimikraven i fråga om funktion enligt artikel 1.

Bestämmelserna i artikel 2 gäller från och med den 1 juli 1980.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall i vederbörlig ordning underrätta kommissionen om de åtgärder de vidtar inom det område som omfattas av detta direktiv och om de resultat som uppnås eller förväntas uppnås med sådana åtgärder.

Artikel 5

Detta direktiv skall på intet sätt påverka de åtgärder som vidtas i enlighet med artikel 100 i fördraget.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 februari 1978.

På rådets vägnar

P. DALSAGER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 10 december 1982

om ändring av direktiv 78/170/EEG om funktionen hos värmeanordningar för rumsuppvärmning och varmvattenförsörjning i nya eller befintliga icke-industriella byggnader samt värmeisolering och varmvattenförsörjning i hushåll i nya, icke-industriella byggnader

(82/885/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 103 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

I direktiv 78/170/EEG³ föreskrivs att medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att alla nya värmeanordningar för rumsuppvärmning och/eller varmvattenförsörjning till hushåll i nya eller befintliga icke-industriella byggnader uppfyller minimikraven i fråga om funktion.

I nämnda direktiv föreskrivs att uppfyllandet av dessa minimikrav i fråga om funktion skall styrkas genom en kontroll, som utförs antingen i samband med tillverkningen eller i samband med installationen av anordningen.

I nämnda direktiv föreskrivs vidare att energiförluster hos värmeanordningar som kontrolleras i samband med installation inte får överskrida de nivåer som medlemsstaterna fastställt.

Där föreskrivs emellertid också att de utrustningar för vilka typprovning inte kan genomföras skall behandlas i ett följande förslag, så snart de nödvändiga tekniska undersökningarna har slutförts.

När dessa undersökningar nu slutförts, bör lämpliga bestämmelser antas med avseende på nämnda värmeanordningar.

Undersökningarna visar på behovet av möjligheten till en tidsfrist mellan tidpunkten för installation av en anordning för vilken typprovning inte är möjlig och den tidpunkt då den kontrolleras på plats.

Vidare har dessa undersökningar lett till att man utarbetat utkast till praktiska regler för tillvägagångssättet vid funktionsprovning på plats av värmeanordningar som drivs med flytande eller gasformiga bränslen och som kontrolleras i samband med installationen.

Det är därför nödvändigt att sådana anordningar kontrolleras i överensstämmelse med nämnda praktiska regler, som utgör en minsta gemensam grund för hela gemenskapen. Bestämmelserna i dessa praktiska regler gäller inte för värmeanordningar som drivs med fasta bränslen.

För att det skall vara enkelt att avgöra om reglerna för sådan kontroll som utförs i samband med installation efterlevs, bör anordningen förses med en typskylt liknande den som gäller för värmeanordningar som kontrolleras i samband med tillverkningen. Denna skylt skall kunna ersättas med en kontrollrapport. Om anordningen inte uppfyller funktionskraven eller energiförlustnivåerna, skall kontrollrapporten insändas till den behöriga administrativa myndigheten.

De åtgärder som vidtas för att tillämpa detta direktiv bör innefatta de åtgärder som vidtagits för en tillnärmning av medlemsstaternas lagar inom de områden som omfattas av detta direktiv och bör vara inriktade på att underlätta det pågående eller kommande harmoniserings- eller standardiseringsarbetet inom dessa områden, både på gemenskapsnivå och på internationell nivå.

¹ EGT nr C 175, 14.7.1980, s. 12.

² EGT nr C 300, 18.11.1980, s. 6.

³ EGT nr L 52, 23.2.1978, s. 32.

Direktiv 78/170/EEG bör därför ändras.

SLUTGRANSKAD

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 78/170/EEG ändras härmed på följande sätt:

1. Orden "de ekonomiskt försvarbara" skall införas före orden "minimikraven i fråga om funktion" i artikel 1.1 första stycket.

2. Artikel 1.1 fjärde stycket skall ersättas med följande:

"Elektriska värmeanordningar med resistorer, värmepumpar och anslutningar till fjärrvärmnät skall ej omfattas av dessa bestämmelser."

3. Artikel 1.1 sista stycket, skall utgå.

4. Följande punkter skall införas i artikel 1:

"3a. Värmeanordningar som kontrolleras i samband med installationen och som inte uppfyller minimikraven i fråga om funktion skall bli föremål för beslut av den behöriga administrativa myndigheten, som kan sträcka sig så långt som till att bestämma att en anordning skall tas ur drift. Överensstämelsen med dessa krav skall intygas med en skylt med uppgift om minst de detaljer som föreskrivs i punkt 3, med undantag för den sista strecksatsen beträffande anordningens energiförbrukning när den arbetar vid märkeffekt.

Uppgift om maximitemperaturen för värmebäraren enligt femte strecksatsen behöver inte anges om temperaturen specificeras i något annat dokument.

Kontrollorganet skall åläggas att till användaren överlämna en kontrollrapport, utformad enligt medlemsstatens bestämmelser. Av denna rapport skall särskilt framgå de detaljer som skall specificeras på typskylten enligt första stycket. Rapporten kan ersätta skylten.

Om det framgår av en kontrollrapport att en värmeanordning inte uppfyller minimikraven i fråga om funktion, skall kontrollorganet sända in en kopia av rapporten till den behöriga administrativa myndigheten. Om det gäller en värmeanordning som kommer från en annan medlemsstat, skall den administrativa myndighet på den plats där kontrollen utförs, på tillverkarens

begäran översända en kopia av kontrollrapporten till denne, förutsatt att ägaren samtycker till det.

3b. Kontroll av värmeanordningar i samband med installationen skall utföras i överensstämmelse med de praktiska reglerna i bilagan till detta direktiv. Bestämmelserna i dessa regler skall utgöra en minsta gemensam grundval för kontrollproceduren inom hela gemenskapen. De kan utfyllas med bestämmelser som medlemsstaterna beslutar om, men inte upphävas eller motsägas. Bestämmelserna i dessa regler skall inte gälla för värmeanordningar som drivs med fasta bränslen eller för kondensorpannor."

5. Artikel 1.4 skall ersättas med följande:

"4. För värmeanordningar som kontrolleras i samband med installationen får medlemsstaterna i stället för minimikrav i fråga om funktion fastställa maximnivåer för energiförluster enligt punkt 3.1 i de praktiska reglerna.

I sådant fall skall bestämmelserna i punkterna 3a och 3b gälla."

Artikel 2

Bilagan till detta direktiv skall läggas till i direktiv 78/170/EEG.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall inom 18 månader efter anmälan av detta direktiv besluta om åtgärder för provning av värmeanordningar i samband med installationen.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 10 december 1982.

På rådets vägnar

G. FENGER MOELLER

Ordförande

BILAGA

Praktiska regler för funktionsprovning i samband med installation av värmeanordningar som drivs med flytande eller gasformigt bränsle och som används för rumsuppvärmning och/eller varmvattenförsörjning till hushåll i icke-industriella byggnader

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT VID PROVNING OCH BESTÄMNING AV FÖRLUSTER**1. ALLMÄNT**

- 1.1. Om en värmeanordning kan drivas med olika typer av bränsle (flytande eller gasformigt) skall provet utföras med ett bränsle av varje typ som överensstämmer med tillverkarens specifikationer och som finns att tillgå vid provningstillfället.
- 1.2. Rökgasutgången skall ha en öppning som gör det möjligt att föra in mätsonder och att ta prover på rökgasen.
- 1.3. Precisionen vid varje mätning skall vara sådan att den möjliggör den exakthet totalt i resultaten som specificerats av medlemsstaterna.
- 1.4. Provningsen skall utföras inom en rimlig tidsperiod och helst vid anordningens märkvärmeeffekt. Om detta inte är möjligt, skall den belastning användas som kommer närmast denna. Om anordningen är konstruerad för två eller flera driftinställningar, kan en provning också ske med reducerad belastning på begäran av medlemsstaterna. De driftinställningar som används skall mätas med en tillförlitlig metod.
- 1.5. Vare sig prestanda bestäms enligt den direkta eller den indirekta metoden, skall de anges i procent på grundval av netto- eller bruttovärmevärdet för det bränsle som sprutas in i brännaren vid den belastning som bestämts enligt punkt 1.4.

2. PROVNINGSVILLKOR**2.1. Förberedelse av anordningen**

- 2.1.1. Det åligger användaren att eventuellt med hjälp av tillverkaren och/eller installatören före provningen rengöra, justera och förbereda anordningen på ett sådant sätt som han bedömer som nödvändigt. De behöriga administrativa myndigheterna kan göra sådan rengöring obligatorisk.
- 2.1.2. Läcktätheten i anordningen och dess anslutning till rökkanalen skall kontrolleras.

2.2. Identifiering av anordningen

- 2.2.1. Innan provningen påbörjas skall kontrollorganet (nedan kallat "organet") registrera alla nödvändiga data som behövs för identifiering av anordningen och åtminstone de egenskaper hos anordningen eller de specifikationer som till exempel anges på typskylten och/eller i de monterings- och bruksanvisningar som lämnats till användaren, såsom uppgift om tillverkare, fabrikat, tillverkningsår och värmegrad.
- 2.2.2. Organet skall kontrollera att nödvändiga villkor är uppfyllda för att säkerställa att det inte uppstår några störningar under provningen som skulle kunna ha en negativ inverkan på dess giltighet. För detta ändamål skall det särskilt kräva av användaren att han uppvisar

sådana intyg — eller företer andra bevis — som styrker att de säkerhetskontroller som fastställts för pannrummet och hithörande lokaler har utförts. Detta villkor får anses vara uppfyllt i medlemsstater där värmeanordningar inte kan installeras eller tas i drift utan föregående säkerhetskontroller. Om inga sådana kontroller krävs enligt nationell lagstiftning, kan organet innan kontrollen utförs kräva en rimlig garanti för att arbetsförhållandena är betryggande innan det utför kontrollen.

Om organet inte kan få ovannämnda villkor uppfyllda på ett tillfredsställande sätt, kan det vägra att utföra kontrollen. I sådant fall skall det upprätta en ad hoc-rapport.

2.3. Förberedande körning

2.3.1. Innan provningen äger rum, kan organet göra en förberedande körning för att kontrollera och ställa in den mätutrustning som installerats för kontrolländamål. Organet skall säkerställa att alla mätningar sker med erforderlig noggrannhet. Närmare bestämt måste organet, om det bestämmer sig för att använda sig av vissa mätinstrument som ingår i installationens normala utrustning, kontrollera att dessa uppfyller de önskade kraven i fråga om noggrannhets- och tillförlitlighetsstandard.

2.3.2. Det åligger användaren att med hjälp av tillverkaren och/eller installatören och ägarens medgivande utföra alla eventuellt nödvändiga slutjusteringar på anordningen samt att lämna alla kompletterande förklaringar till de olika anvisningarna för att skapa bästa möjliga provningsförhållanden.

2.4. Provning

2.4.1. Organet skall ensamt ansvara för genomförandet av provningen.

2.4.2. Provningen skall utföras under kontinuerlig drift med konstant flöde av bränsle och förbränningsluft.

2.4.3. Organet skall under provningen utföra de obligatoriska mätningarna enligt punkt 3 och vid behov vidta de ytterligare åtgärder som anges i punkt 4. Det skall utarbeta en rapport enligt punkt 5.

3. BESTÄMNING AV VÄRMEFÖRLUSTER VIA RÖKGASER

3.1. Mätning av förluster av kännbart värme

Om prestanda bestäms enligt den indirekta metoden, skall organet ha rätt att mäta antingen volymprocenten koldioxid eller syre i rökgaserna.

Därefter skall det använda en formel som förutom temperaturskillnaden mellan rökgaserna och förbränningsluften också innehåller lämpliga konstanter. Formeln och konstanterna skall ha offentliggjorts av den medlemsstat under vars rättsskipning kontrollorganet lyder eller vara fastställda i en standard.

Om det inte finns några officiella bestämmelser eller någon standard, kan förlusterna av kännbart värme beräknas med hjälp av bränslets kännetecken och värmevärde samt överskottsluftens volym genom användning av sådana tabeller för förbränningsgasers specifika värme, som upprättats av den 12:e Världsgaskongressen (IGU/E/17/73).

Ovannämnda tillvägagångssätt skall inte tillämpas på kondensorpannor.

3.2. Mätning av rökgaskapaciteten

Organet skall utföra denna mätning om anordningen drivs med flytande bränsle eller gasol, LPG (liquefied petroleum gas), som sprutas in i flytande form. Mätningen skall ske med hjälp av ett lämpligt instrument. Resultatet skall uttryckas i konventionella röktalet (0 till 9).

4. ÖVRIGA (FRIVILLIGA) KONTROLLER**4.1. Spår av kolmonoxid**

Organet kan bemyndigas att kontrollera att rökgaserna från anordningen inte innehåller kolmonoxid i sådana kvantiteter att de kan äventyra resultaten av de mätningar som utförts enligt punkt 3.1.

4.2. Värmeförluster via höljet

I de medlemsstater där det varken finns lagstiftning, tekniska föreskrifter eller andra bestämmelser på detta område kan organet bemyndigas att beräkna värmeförlusterna via anordningens hölje med ledning av tillverkarens uppgifter och/eller med ledning av de ytemperaturer som uppmäts under provningen.

5. PROVNINGSRAPPORT

Efter provningen skall organet utarbeta en rapport i den form som medlemsstaten fastställt, där det redogör för anordningens viktigaste egenskaper, de mätningar som utförts, de formler som använts för beräkning av värmeförlusterna och värmeanordningens prestanda.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1893/79**av den 28 augusti 1979****om införande av registrering i gemenskapen av import av råolja och/eller petroleumprodukter**

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i synnerhet artikel 103 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

Upprättandet av en gemensam energipolitik är ett av de mål som gemenskapen har ställt upp och det är kommissionens uppgift att föreslå åtgärder för att uppnå detta.

Ett av de viktigaste målen för en sådan politik är att säkerställa energiförsörjning till stabila priser.

Med hänsyn till försörjningssituationen och för att stabilisera marknaden inom gemenskapen och undvika att onormala fluktuationer på världsmarknaden får skadliga återverkningar på denna bör all import av råolja och/eller petroleumprodukter övervakas.

Större öppenhet på marknaden är önskvärd.

Förslaget till rådet är utformat för att införa registrering i gemenskapen av import av råolja och/eller petroleumprodukter och att fastlägga reglerna för att genomföra en sådan registrering. Upprättande av dessa regler kräver närmare undersökning. Det är nödvändigt att slå fast principen om att införa registrering utan att avvakta upprättandet av sådana regler. Rådet bör därefter anta en tilläggsförordning för dessa regler.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Varje person eller företag som importerar råolja och/eller petroleumprodukter från tredje land eller från medlemsstater

skall vara skyldig att förse den berörda medlemsstaten med närmare uppgifter om varje importleverans.

Artikel 2

På grundval av uppgifterna i artikel 1 skall medlemsstaterna med regelbundna mellanrum till kommissionen överlämna sådan information som gör det möjligt att få en rättvisande bild av utvecklingen av de villkor som gäller för importen.

Denna information skall skickas ut till medlemsstaterna.

Artikel 3

Uppgifterna och den information som insamlats och vidarebefordrats till följd av denna förordning skall vara konfidentiella.

Denna bestämmelse skall inte hindra att allmän information eller översiktlig information som inte innehåller detaljer om enskilda företag får offentliggöras.

Artikel 4

Reglerna för genomförande av den registrering i gemenskapen av import av råolja och/eller petroleumprodukter som avses i denna förordning skall fastställas i en tilläggsförordning som kommer att antas så snart som möjligt.

Kommissionen skall efter samråd med medlemsstaterna anta detaljerade bestämmelser för att sätta i kraft denna förordning och tilläggsförordningen enligt första stycket.

Artikel 5

Denna förordning skall upphöra att gälla den 23 juli 1980.

Denna förordning är till alla delar bindande direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 28 augusti 1979.

På rådets vägnar

M. O'KENNEDY

Ordförande

SLUTGRANSKAD

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 4152/88

av den 21 december 1988

om förlängning av giltigheten av förordningarna (EEG) nr 1893/79 och (EEG) nr 2592/79
om registrering i gemenskapen av import av råoljaEUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING

Med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 103 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

Genom förordning (EEG) nr 1893/79¹, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 3333/85², som upphör att gälla den 31 december 1988, införde rådet registrering av råoljeimport i gemenskapen.

Genom förordning (EEG) nr 2592/79³, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 3333/85, som upphör att gälla den 31 december 1988, fastställde rådet regler för genomförandet av den registrering i gemenskapen av import av råolje- och/eller petroleumprodukter, som anges i förordning (EEG) nr 1893/79.

Medlemsstaterna och kommissionen måste regelbundet underrättas om kostnaderna för råoljeförsörjningen varför

systemet för att tillhandahålla information om råoljeimporten bör behållas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I artikel 5 i förordning (EEG) nr 1893/79 och artikel 8 i förordning (EEG) nr 2592/79 skall "den 31 december 1988" ersättas med "den 31 december 1991".

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft samma dag som den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas från och med den 1 januari 1989.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 21 december 1988.

På rådets vägnar

V. PAPANDREOU

Ordförande

¹ EGT nr L 220, 30.8.1979, s. 1.

² EGT nr L 318, 29.11.1985, s. 2.

³ EGT nr L 297, 24.11.1979, s. 1.

RÅDETS DIREKTIV

av den 5 december 1985

om besparing av råolja genom användning av ersättningsbränslekomponenter i bensin

(85/536/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 2 i fördraget har gemenskapen till uppgift att främja en harmonisk utveckling av ekonomiska aktiviteter inom hela gemenskapen, en kontinuerlig och balanserad expansion och en ökad stabilitet.

I nuvarande energisituation kommer en minskning av gemenskapens beroende av importerad råolja att effektivt bidra till att dessa mål uppnås.

Minskning och eliminering av bly i bensin kan delvis kompenseras genom användning av ersättningsbränslekomponenter i bensinen och sådana komponenter kan också hjälpa till att minska den överkonsumtion av råolja som erfordras vid raffineringen för att framställa blyfri bensin.

Bensin som används för framdrivning av fordon med förbränningsmotorer med gnisttändning utgör en betydande del av oljekonsumtionen inom gemenskapen.

Användningen av råolja för att framställa bensin för fordon som drivs med förbränningsmotorer med gnisttändning kan minskas genom blandning av kolvätebensin med ersättningsbränslekomponenter.

Den alltmer komplicerade raffineringsprocessen och framställningen av petrokemiska produkter kräver att sådana produkter så långt det är möjligt reserveras för lämplig användning och det är önskvärt att upprätta regler för att uppnå denna effekt.

Ersättningsbränslekomponenter kan framställas ur andra råvaror än råolja både inom och utom gemenskapen varigenom råmaterialbasen breddas för produktion av bränsle för användning i förbränningsmotorer med gnisttändning.

Distribution och användning av bensin blandad med ersättningsbränslekomponenter som anges i detta direktiv kräver inga eller endast ringa modifieringar av befintliga bensindistributionssystem och inga modifieringar av befintliga fordon som drivs av förbränningsmotorer med gnisttändning som konstruerats för bensindrift.

Distribution och förbränning av blandningar som anges i detta direktiv innebär inga säkerhets-, hälso- eller miljörisker som är väsentligt annorlunda än för den bensin som för närvarande säljs för motorfordon i gemenskapen.

Målet att spara råolja gör det önskvärt att inga hinder reses för tillverkning, distribution, försäljning och användning av lämpliga blandningar för framdrivning av fordon med förbränningsmotorer med gnisttändning.

Trafiken över gränserna kräver att fordonsförare erbjuds lämpliga bränslen för sina motorfordon överallt inom gemenskapen och att potentiella användare är i stånd att skilja mellan

¹ EGT nr C 229, 2.9.1982, s. 4.

² EGT nr C 96, 11.4.1983, s. 89.

³ EGT nr C 33, 7.2.1983, s. 1.

bränslen som täcks av detta direktiv och andra som endast kan användas i speciellt konstruerade eller anpassade fordon.

Vetenskaplig och teknisk utveckling kan göra det lämpligt att ändra bilagan till detta direktiv. Ett förfarande bör upprättas så att sådana modifieringar kan göras.

Fördraget innehåller inga andra bemyndiganden än de som anges i artikel 235.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall inte hindra, begränsa eller försvåra att blandad bensin som innehåller organiska oxygenatföreningar produceras, släpps ut på marknaden och sätts i fri rörelse, om de ingående oxygenatföreningarna överensstämmer med bilagan och som inte överskrider de gränsvärden som anges i kolumn A i avsnitt II av denna bilaga. Sådana blandade bränslen måste kunna användas fullt säkert och med liknande prestanda som bensin som används i fordon drivna av förbränningsmotorer med gnisttändning som för närvarande används eller som erbjuds till försäljning utan att kräva någon modifiering av sådana fordon.

Artikel 2

I detta direktiv avses med *bensin* varje blandning huvudsakligen bestående av flytande kolväten lämpliga för drift av förbränningsmotorer med gnisttändning.

Artikel 3

Vid stationer för försäljning av motorbränslen till allmänheten, där motorbränslen tillhandahålls som innehåller organiska oxygenatföreningar i proportioner som är högre än de gränser som angetts i kolumn B i avsnitt II av bilagan, skall detta mycket tydligt anges för att hänsyn ska kunna tas särskilt till variationer i energinnehållet hos sådana bränslen.

Artikel 4

Bilagan får ändras i överensstämmelse med det förfarande som fastställs i artikel 5 och 6.

Artikel 5

1. En kommitté för anpassning av bilagan till vetenskapliga och tekniska framsteg, nedan kallad "kommittén", skall inrättas.

2. Kommittén skall också ha befogenheter att undersöka ersättningsbränslekomponenter som inte omfattas av detta direktiv, men utan att använda det förfarande som anges i artikel 6.

3. Kommittén skall bestå av företrädare för medlemsstaterna med en företrädare för kommissionen som ordförande. Den skall sammankallas av ordföranden antingen på hans eget

initiativ eller på begäran av företrädaren för en medlemsstat.

4. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 6

1. När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden hänskjuta ärendet till kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av företrädaren för en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta sitt beslut med en majoritet av 45 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

3. a Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

b Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet, sedan tre månader förlutit efter det att frågan hänfördes dit, inte har beslutat om några åtgärder skall kommissionen fatta beslut om de föreslagna åtgärderna och tillämpa dem omedelbart.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar, som erfordras för att följa detta direktiv inklusive sådana som avser provnings- och mätmetoder enligt bilagan, före den 1 januari 1988. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning, som de antar inom det område som regleras av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 5 december 1985.

På rådets vägnar

J.-C. JUNCKER

Ordförande

BILAGA

I. DEFINITIONER

Metanol, etanol, isopropanol (propan-2-ol), butanol (butan-1-ol), sekundär butanol (butan-2-ol), tertiär butanol (TBA, 2-metylpropan-2-ol), isobutanol (2-metylpropan-1-ol), andra primära alkoholer, vilkas destillationsslutpunkt inte överstiger den destillationsslutpunkt som angetts i nationella standarder, eller, där sådana saknas, i industriella specifikationer för motorbränslen samt tertiär metylbutyleter (MTBE, tertiär butoximetan) och tertiär pentylmetyleter (TAME, 2-metoxi-2-metylbutan), tertiär etylbutyleter (ETBE, 2-etoxi-2-metylpropan) och andra etrar (R_1-O-R_2) med destillationsslutpunkt som inte är högre än den destillationsslutpunkt som angetts i nationella standarder, eller, där sådana saknas, i industriella specifikationer för motorbränslen, vilkas molekyler innehåller fem eller fler kolatomer, som för närvarande utgör acceptabla organiska oxygenater för användning som ersättningsbränslekomponenter och/eller stabiliseringsmedel för motorbränslen. Blandningar av dessa föreningar är också acceptabla.

Termen "stabiliseringsmedel" avser vissa av de ämnen som anges i det första stycket som lagts till för att hjälpa till att förhindra fassparation i blandningar av bensin och ersättningsbränslekomponenter.

II. SAMMANSÄTTNING AV BLANDNINGAR

I enlighet med artikel 1 måste medlemsstaterna tillåta de volymproportioner av organiska oxygenatföreningar i bränsleblandningar som inte överstiger gränserna angivna i kolumn A.

Medlemsstaterna kan godkänna proportioner av organiska oxygenatföreningar som är högre än dessa gränser. Kravet på märkning vid stationer, som anges i artikel 3, avser proportioner av organiska oxygenatföreningar som är högre än de gränser som anges i kolumn B.

	A	B
Metanol, lämpligt stabiliseringsmedel måste tillsättas ¹	3 vol %	3 vol %
Etanol, stabiliseringsmedel kan vara nödvändigt ¹	5 vol %	5 vol %
Isopropanol	5 vol %	10 vol %
TBA	7 vol %	7 vol %
Isobutanol	7 vol %	10 vol %
Etrar som innehåller fem eller flera kolatomer per molekyl ¹	10 vol %	15 vol %
Andra organiska oxygenater definierade i avsnitt 1	7 vol %	10 vol %
Blandning av organiska oxygenater ² definierade i avsnitt 1	2,5 viktsprocent syre som inte överskrider de individuella gränsvärdena som angivits ovan för varje komponent.	3,7 viktsprocent syre som inte överskrider de individuella gränsvärdena som angivits ovan för varje komponent.

¹ I överensstämmelse med nationella standarder eller, där sådana saknas, industriella specifikationer.

² Aceton är godkänt upp till 0,8 vol % när det är närvarande som en biprodukt vid tillverkningen av vissa organiska oxygenatföreningar.

Användning av andra komponenter än de som specificerats i avsnitt I som tillsatser i koncentrationer lägre än 0,5 % totalt påverkas inte av detta direktiv.

III. KRAV

Tekniska specifikationer för aktuella motorbränslen definieras för närvarande i medlemsstaterna i nationella standarder eller, där sådana saknas, i industriella specifikationer.

Bensin blandad med organiska oxygenatföreningar måste överensstämma med de tekniska specifikationer som gäller de bränsletyper som blandningarna är avsedda att ersätta.

Dessutom kommer specifikationer, som avser egenskaper som är speciella för blandningar av bensin och organiska oxygenatföreningar (t ex vattentolerans, hygroskopicitet, materialförenlighet och skadliga föroreningar, inklusive innehåll av organisk syra, koppar etc.) att övervägas och kan för dessa blandningar fastställas av lämpliga standardiseringsorganisationer eller, om sådana saknas, av industriella organisationer.

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 29 juli 1987

om besparing av råolja genom användning av ersättningsbränslekomponenter i bensin

(87/441/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 85/536/EEG av den 5 december 1985 om besparing av råolja genom användning av ersättningsbränslekomponenter i bensin¹, särskilt artikel 4 i detta, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att hänvisa till metoder för mätning av ersättningsbränslekomponenter som kan antas bli använda i bensinblandningar.

Vetenskapliga och tekniska framsteg har visat att ett antal mätmetoder kan användas provisoriskt.

Åtgärderna som anges i det här direktivet är i överensstämmelse med yttrandet från kommittén för anpassning av det ovannämnda direktivet till vetenskapliga och tekniska framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I avsnitt III av bilagan till direktiv 85/536/EEG läggs följande text till medan övriga bestämmelser i detta avsnitt förblir oförändrade:

"Följande metoder får användas provisoriskt för att mäta volymproportioner och viktproportioner av syrehalten i de organiska syreatföreningarna i bensinblandningar.

1. AFNOR M 07-054	Liquid fuels – method for the analysis of the oxygenate compounds in fuels (December 1984, försöksstandard)
2. DIN 51 413 / Teil 1 / Teil 4 / Teil 5 / Teil 6	Prüfung flüssiger Mineralöl-Kohlenwasserstoffe; Gaschromatographische Analyse Alkohole Methyl-tert-butylether Bestimmung sauerstoffhaltiger organischer Verbindungen; Verfahrensmittels Säulenschaltung (under tryckning) Acetone (under tryckning)
3. Av BSI föreslagen metod	IP ST-G-6C: The determination of C ₁ -C ₄ alcohols and methyl tertiary butylether in gasoline by gas chromatography
4. ASTM D2 förslag	Determination of C ₁ -C ₄ alcohols and MTBE in gasoline (på grundval av nr 9 nedan)
5. "Selective gas chromatographic analysis of oxygen-containing compounds by flame-ionisation detection" — by Schneider, W., Frohne J-C., Bruderreck, H.J. Chromatogr., 1982, No 245, page 71.	
6. "A single-column gas chromatographic method for the analysis of gasolines containing oxygenated compounds" — by Lockwood, A.F., Caddock, B.D - Chromatographia, 1983, No 17, (2), page 65.	
7. "Gas and liquid chromatographic analyses of methanol, etanol, t-butanol and metyl t-butyl ether in gasoline" — by Pauls, R.E., McCoy, R.W. - Chromatogr.Sci., 1981, No 19, page 558.	
8. Determination of high octane components: methyl t-butyl ether, benzene, toluene and ethanol in gasoline by liquid chromatography" by Pauls, R.E.J. - Chromatogr. Sci., 1985, No 23, page 437.	
9. The analysis of C ₁ -C ₄ alcohols and MTBE in motor gasolines by multi-dimensional GC with macro-bore capillary and a micro-packed column" by Green L., Naizhong, Z. - Paper presented at the 36th Pittsburg Analytical Conference.	

¹ EGT nr L 334, 12.12.1985, s. 20.

Medlemsstaterna får använda andra metoder om dessa visas vara likvärdiga.

Resultaten av de individuella mätningarna skall tolkas enligt den metod som definieras i ISO 4259 (publicerad 1979)."

Artikel 2

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 29 juli 1987.

På kommissionens vägnar

Nicolas MOSAR

Ledamot av kommissionen

RÅDETS DIREKTIV

av den 29 juni 1990

om ett gemenskapsförfarande för att främja öppenheten beträffande prissättningen på gas och el levererad till industriella slutanvändare

(90/377/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 213 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I samma mån som öppenhet beträffande prissättningen på energi stärker de betingelser som förhindrar att konkurrensen på den gemensamma marknaden blir snedvriden är den väsentlig för att åstadkomma och vidmakthålla en smidigt fungerande inre marknad för energi.

Öppenhet kan bidra till att hindra ogynnsam särbehandling av vissa användare då den förbättrar deras möjligheter att välja mellan olika energikällor och olika leverantörer.

För närvarande varierar graden av öppenhet mellan olika energikällor och mellan olika länder eller regioner inom gemenskapen och äventyrar därmed genomförandet av en inre energimarknad.

Då emellertid det pris en näringsidkare betalar för energi är en av de faktorer som påverkar hans konkurrensförmåga, bör detta skyddas mot insyn.

Det system med normalanvändare som tillämpas av Europeiska gemenskapernas statistikkontor (EG:s statistikkontor) i dess prisrapportering, och det system för marknadspriser som kommer att införas för större industriella elanvändare ger dock garantier för att öppenhet beträffande prissättningen inte äventyrar skyddet mot obehörig insyn.

De elkonsumentkategorier som nu används av EG:s statistikkontor måste utökas så långt detta är möjligt utan att konsumenterna upphör att vara representativa.

På så sätt kan öppenhet beträffande slutanvändarpriser nås utan att äventyra det nödvändiga skyddet mot obehörig insyn för leveranskontrakten. Av hänsyn till detta skydd måste en konsumentkategori omfatta minst tre konsumenter för att prisuppgifter skall få publiceras.

Information om gas- och elförbrukning i industrin möjliggör också jämförelser med priser på energi från andra källor (både fossila och förnybara källor) och med priser som betalas av andra förbrukare.

Både leverantörer och konsumenter av gas och el är oavsett detta direktivs tillämpning underkastade fördragets konkurrensregler, och kommissionen kan därför begära besked om priser och köpvillkor.

Redovisning av gällande prissättningssystem ingår i prisöppenheten.

¹ EGT nr C 257, 10.10.1989, s. 7.

² EGT nr C 149, 18.6.1990.

³ EGT nr C 75, 26.3.1990, s. 18.

Redovisning av konsumenternas fördelning på kategorier och dessas respektive marknadsandelar är också en del av prisöppenheten.

De upplysningar som lämnas till EG:s statistikkontor om priser och köpvillkor för förbrukare och om de prissättningssystem som är i bruk samt om förbrukarnas fördelning på förbrukarkategorier måste ge kommissionen tillräckligt underlag för att fatta beslut när så erfordras om åtgärder eller förslag som är lämpliga med hänsyn till rådande läge på energimarknaden.

De uppgifter som tillställs statistikkontoret blir mera tillförlitliga om företagen själva sammanställer dem.

Information om de regler om beskattning och avgifter till myndighet som gäller i varje medlemsstat är viktig för att åstadkomma prisöppenhet.

Det måste vara möjligt att kontrollera tillförlitligheten hos de uppgifter som lämnas till statistikkontoret.

Öppenhet förutsätter att uppgifter om priser och prissättningssystem offentliggörs och sprids så mycket som möjligt bland energiförbrukarna.

För att kunna åstadkomma prisöppenheten måste ett system bygga på den beprövade sakkunskap och metodik som har utvecklats och tillämpats av statistikkontoret för bearbetning, kontroll och publicering av statistiska uppgifter.

Med hänsyn till skapandet av den inre marknaden för energi bör systemet för prisöppenhet komma i drift så snart som möjligt.

Enhetligt genomförande av detta direktiv i alla medlemsstater blir möjligt först när marknaden för naturgas, i synnerhet med tanke på infrastrukturen, nått tillräcklig mognad.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att företag som levererar gas eller el till industriella slutanvändare skall, såsom anges i bilagorna 1 och 2, i den form som föreskrivs i artikel 3, underrätta EG:s statistikkontor om

1. priser och köpvillkor vad avser gas och el till industriella slutanvändare,
2. det prissättningssystem som tillämpas,
3. en fördelning av förbrukarna och förbrukade energikvantiteter på förbrukarkategorier vilken är representativ på nationell nivå.

Artikel 2

1. De företag som avses i artikel 1 skall sammanställa i artikel 1.1 och 1.2 föreskrivna uppgifter den 1 januari och den 1 juli varje år. Dessa uppgifter, utarbetade i enlighet med de föreskrifter som avses i artikel 3, skall tillställas EG:s statistikkontor och behöriga myndigheter i medlemsstaterna inom två månader.

2. På basis av uppgifter som avses i punkt 1 skall statistikkontoret varje maj och november i lämplig form offentliggöra priserna på gas och el för industriella förbrukare och de prissättningssystem som tillämpats för ändamålet.

3. Den information som föreskrivs i artikel 1.3 skall vartannat år tillställas statistikkontoret och behöriga myndigheter i medlemsstaterna. Första rapport härom från statistikkontoret skall avse situationen den 1 januari 1991. Denna information skall inte offentliggöras.

Artikel 3

Tillämpningsföreskrifter om form, innehåll och utformning i övrigt av den rapportering som föreskrivs i artikel 1 lämnas i bilagorna 1 och 2.

Artikel 4

EG:s statistikkontor får inte röja upplysningar som kontoret har erhållit med tillämpning av artikel 1 om dessa är av sådan beskaffenhet att de kan vara föremål för kommersiellt insynsskydd. Sådana insynsskyddade statistiska uppgifter som lämnats till statistikkontoret skall vara åtkomliga endast för tjänstemän hos statistikkontoret och får användas endast för statistiska ändamål.

Denna föreskrift utgör dock inget hinder för att sådana uppgifter offentliggörs i en sådan aggregerad form att enskilda kommersiella transaktioner inte kan identifieras.

Artikel 5

När EG:s statistikkontor iakttar statistiskt signifikanta orimligheter eller inkonsekvenser i de uppgifter som lämnas enligt detta direktiv kan kontoret hos de nationella organen begära tillstånd att ta del av ifrågavarande icke-aggregerade uppgifter och av de metoder för beräkning och utvärdering som ligger till grund för de aggregerade uppgifterna, i syfte att identifiera och i vissa fall rätta uppgifter som bedömts vara oriktiga.

Artikel 6

Kommissionen skall vid behov göra de ändringar i föreskrifterna i bilagorna till detta direktiv som kan finnas lämpliga med hänsyn till de speciella problem som har framkommit. Sådana ändringar får dock enbart avse de tekniska detaljer som föreskrivs i bilagorna och får inte vara av sådan beskaffenhet att systemets uppbyggnad i stort förändras.

Artikel 7

Vid sådan ändring av föreskrifter i bilagorna som avses i artikel 6 skall kommissionen biträdas av en rådgivande kommitté, med företrädare för medlemsstaterna och under ordförandeskap av en företrädare för kommissionen.

Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder.

Kommittén skall — vid behov efter omröstning — yttra sig över förslaget inom den tid som ordförande bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är.

Kommitténs yttrande skall protokollföras. Dessutom skall varje medlemsstat ha rätt att få sitt yttrande taget till protokollet.

Kommissionen skall ta största hänsyn till det yttrande kommittén avgivit. Den skall underrätta kommittén om på vad sätt den har beaktat dess yttrande.

Artikel 8

En gång om året skall kommissionen lämna en sammanfattande rapport om detta direktivs tillämpning till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 juli 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Vad gäller naturgas kommer direktivet inte att vara genomfört i någon medlemsstat förrän fem år efter det att denna energiform har införts på marknaden i landet. Tidpunkten för denna energikällas marknadsintroduktion skall utan dröjsmål uttryckligen rapporteras till kommissionen av medlemsstaten.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 29 juni 1990.

På rådets vägnar

M. SMITH

Ordförande

BILAGA 1

SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER OM GAS

1. Två slags gas berörs:
  - a) Naturgas.
  - b) Fabricerad gas¹.
2. När bägge gastyperna distribueras i samma tätort eller område måste uppgifter redovisas om bägge utom då förbrukningen är mindre än 10 % av förbrukningen av naturgas och fabricerad gas på de orter och i de områden som nämns i punkt 11 nedan.
3. Endast gasdistribution via rörledning beaktas.
4. De priser som skall redovisas är de som betalas av slutanvändaren.
5. Den användning som avses är all användning för industriella ändamål.
6. Undantagna från systemet är förbrukare som använder gas
  - a) för elproduktion i kraftverk för distribution till allmänheten,
  - b) för annat ändamål än som energikälla (t.ex. i kemisk industri),
  - c) i större kvantitet än som motsvarar 4 186 000 GJ per år (=1 163 GWh per år).
7. De priser som redovisas skall baseras på ett system av typförbrukare som väsentligen definieras genom nivå och förbrukningsprofilen (eller belastningstal)² för sin gasförbrukning.
8. Andra parametrar som kan spela in vid prissättningen (t.ex. risken för leveransavbrott) bestäms i varje enskilt fall, varvid den lösning väljs som är mest vanlig i praktiken.
9. I priserna skall inräknas måtarhyra, fast avgift och betalning för förbrukat kvantitet. De skall inte omfatta avgiften för installationen hos en nytillträdande förbrukare.
10. Följande industriella typförbrukare, betecknade I₁ t.o.m. I₅, har valts ut:

Årsförbrukning		Förbrukningsprofil
I ₁	418,60 GJ eller 116 300 kWh	Inga belastningstal fastställda*
I ₂	4 186 GJ eller 1 163 000 kWh	200 dagar
I ₃₋₁	41 860 GJ eller 11,63 GWh	200 dagar 1 600 tim
I ₃₋₂	41 860 GJ eller 11,63 GWh	250 dagar 4 000 tim
I ₄₋₁	418 600 GJ eller 116,3 GWh	250 dagar 4 000 tim
I ₄₋₂	418 600 GJ eller 116,3 GWh	330 dagar 8 000 tim
I ₅₋₄	4 186 000 GJ eller 1 163 GWh	330 dagar 8 000 tim

* Vid behov: 115-200 dagar

¹ Med "fabricerad gas" avses en energiprodukt framställd ur kol eller mineraloljeprodukter eller ur naturgas, som ombildats genom t.ex. krackning eller blandats. Detta direktivs tillämpningsområde omfattar inte gasol (butan, propan), koksugns gas eller masugns gas.

² Det första belastningstalet, nd, är det antal dagar som skulle krävas om hela årsförbrukningen Qa skedde med maximala dagsförbrukningen:

$$n_d = \frac{Q_a}{Q_{d_{\max}}}$$

Det andra belastningstalet, nh, är det antal timmar som skulle krävas om hela årsförbrukningen skedde med maximal timförbrukning:

$$n_h = \frac{Q_a}{Q_{h_{\max}}}$$

I formelerna ovan är

Qa = den volym som förbrukas under ett år,

Q_{d_{max}} = maximala uttaget under en dag,

Q_{h_{max}} = maximala uttaget under en timme.

11. Priser skall noteras på följande orter och i följande regioner:
— Belgien:	Bryssel
— Danmark:	Köpenhamn
— Förbundsrepubliken Tyskland:	Hamburg, Hannover, Weser-Ems, Dortmund, Düsseldorf, Frankfurt am Main, Stuttgart, München
— Spanien:	Madrid, Barcelona, Valencia, Nordspanien, Östspanien
— Frankrike:	Lille, Paris, Strasbourg, Marseilles, Lyons, Toulouse
— Irland:	Dublin
— Italien:	Milano, Turin, Genua, Rom, Neapel
— Luxemburg:	Staden Luxemburg
— Nederländerna:	Rotterdam
— Portugal:	Lissabon
— Storbritannien:	London, Leeds, Birmingham.
12. De priser som anges skall bygga på de taxor, avtal, villkor och regler som är i kraft vid början av varje sexmånadersperiod (dvs. i januari respektive juli), med avräkning av alla rabatter.
13. Om flera taxor är tillämpliga, väljs den som är mest förmånlig för kunden, efter det att man har undantagit dem som inte används i praktiken eller bara tillämpas för ett försumbart antal förbrukare.
14. När det bara finns kvasi-taxor, specialavtal eller fritt förhandlade priser, väljs det pris som förekommer oftast – det som är mest representativt vid givna leveransbetingelser.
15. Priser skall uttryckas i nationell valuta per fysisk mängd gas¹. Den förbrukade energimängden mäts, som brukligt är i gasbranschen, med utgångspunkt från bruttokalorivärdet (GCV).
16. Två prisnivåer skall visas²:
- pris efter avdrag av alla skatter
  - pris inklusive alla skatter (utom avdragsgill mervärdesskatt).
17. Skattesatser och metoderna för beräkning av skatterna, som skall inbegripa alla skatter, vare sig nationella, regionala eller lokala, som tas ut på gasförsäljning till förbrukaren, skall också rapporteras.
18. En förklaring som är tillräckligt ingående för att exakt beskriva prissättningssystemet skall bifogas. Särskild uppmärksamhet måste ägnas förändringar som inträffat sedan föregående prisundersökning.
19. I medlemsstater där ett gasbolag täcker all försäljning för industriella ändamål i landet, bör informationen lämnas av detta bolag. I medlemsstater där en eller flera regioner betjänas av mera än ett gasbolag, bör uppgifterna lämnas av ett oberoende statistikorgan.
20. Av hänsyn till insynsskyddet bör uppgifter om pris meddelas endast när det i ifrågavarande medlemsstat eller region finns minst tre förbrukare av var och en av de kategorier som avses i punkt 10.

¹ När kubikmeter används skall energiinnehållet i respektive energivaror anges i GJ, i kWh eller – intill 1999 enheter – i thermer.

² Priset utan skatt erhålles direkt ur taxor och avtal. Priset utom avdragsgill mervärdesskatt omfattar alla andra specialskatter som debiteras.

BILAGA 2

SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER OM EL

De rapporter om elmarknaden som lämnas vid tillämpningen av detta direktiv måste omfatta följande uppgifter:

I. Undersökning av den "typiske förbrukaren" (avseende förbrukare med ett högsta effektuttag av intill 10 MW (netto).

1. Den tidigare undersökning av elpriser för typförbrukare i gemenskapen som har utförts av kommissionen kommer att utvidgas så att den omfattar också två kategorier av industriella typförbrukare med maximalt effektuttag (netto) av 10 MW och inlemmas i de undersökningar som föreskrivs i detta direktiv.
2. Elpriser i medlemsstater med en enda nationell taxa undersöks endast på en ort; för medlemsstater där taxorna varierar inom landet kommer priserna att noteras på ett representativt urval av orter enligt följande:

— Belgien:	Landet i dess helhet
— Förbundsrepubliken Tyskland:	Hamburg, Hannover, Düsseldorf, Frankfurt am Main, Stuttgart, München, västregionen, sydregionen
— Danmark:	Landet i dess helhet
— Spanien:	Madrid
— Frankrike:	Lille, Paris, Marseilles, Lyons, Toulouse, Strasbourg
— Grekland:	Aten
— Irland:	Dublin
— Italien:	Nord- och Centralitalien, Syditalien och öarna
— Luxemburg:	Landet i dess helhet
— Nederländerna:	Rotterdam (GEB), Nordholland (PEN), Norra Brabant (PNEM)
— Portugal:	Lissabon, Poma Delgada (autonomt område i Azorerna)
— Storbritannien:	London, Glasgow, Leeds, Birmingham.

3. Elpriser undersöks för följande nio kategorier av typiska industriella typförbrukare:

Typ-årsförbrukare	Maximal årlig förbrukning, kWh	Maximalt årligt effektuttag, kW	Maximal årlig utnyttjandetid, tim
L _a	30 000	30	1 000
L _b	50 000	50	1 000
L _c	160 000	100	1 600
L _d	1 250 000	500	2 500
L _e	2 000 000	500	4 000
L _f	10 000 000	2 500	4 000
L _g	24 000 000	4 000	6 000
L _h	50 000 000	10 000	5 000
L _i	70 000 000	10 000	7 000

Maximalt effektuttag (netto) är den största förbrukningen under en kvarts timme under ett år, uttryckt i kW. Leveranspriset beräknas för $\cos \varphi = 0,90$. Vid taxor som bygger på halvtimmeförbrukning skall typförbrukarens maximala effektuttag multipliceras med koefficienten 0,98. Vid taxor som bygger på effektuttag uttryckt i kVA görs en justering genom att dividera typförbrukarens maximala effektuttag (netto) i kW med koefficienten $\cos \varphi = 0,90$.

4. Vid taxor som bygger på mätning av maximalt effektuttag oftare än en gång per år multipliceras kapacitetsavgiften med följande koefficienter:

TABELL ÖVER KORREKTIONSKOEFFICIENTER FÖR EFFEKTAVGIFTER

Utnyttjandetid (tim/år)	Maximalt effektuttag under en månad	Maximalt effektuttag under en tvåmånadersperiod	Maximalt effektuttag under ett kvartal	Genomsnittlig effekt under de tre månaderna då uttaget varit störst	Genomsnittlig effekt under de två månaderna då uttaget varit störst	Maximalt effektuttag under ett år
1 000	0,81	0,83	0,86	0,94	0,96	1,0
1 600	0,83	0,85	0,88	0,95	0,97	1,0
2 500	0,85	0,87	0,90	0,96	0,98	1,0
4 000	0,90	0,91	0,95	0,98	0,99	1,0
5 000	0,90	0,91	0,95	0,98	0,99	1,0
6 000	0,96	0,97	0,98	0,99	0,995	1,0
7 000	0,96	0,97	0,98	0,99	0,995	1,0

5. När nedsatt pris debiteras för förbrukningen under vissa perioder med lägre belastning skall vid beräkningen av genomsnittligt pris per kWh följande förbrukning antas ske under lågpristid:

Typförbrukare	Årsutnyttjandetid	Årsförbrukning	Årsförbrukning (i 1 000 kWh) till nedsatt pris vid olika lång lågbelastningsperiod (tim/dygn)						
	tim		1 000 kWh	7 h	8 h	9 h	10 h	11 h	12 h
I_a	1 000	30	0	0	0	0	0	0	0
I_b	1 000	50	0	0	0	0	0	0	0
I_c	1 600	160	11	13	16	19	22	25	
I_d	2 500	1 250	197	225	262	300	338	375	
I_e	4 000	2 000	438	500	580	660	740	820	
I_f	4 000	10 000	2 190	2 500	2 900	3 300	3 700	4 100	
I_g	6 000	24 000	7 140	8 160	9 120	10 080	11 040	12 000	
I_h	5 000	50 000	13 100	15 000	17 000	19 000	21 000	23 000	
I_i	7 000	70 000	23 300	26 600	29 400	32 200	35 000	37 800	

När lågbelastningsperiodens längd ligger mellan de värden som anges i tabellen, skall den årliga förbrukningen till natttaxa skattas med interpolation.

För ytterligare lågtaxeperioder, t.ex. hela söndagsdygnet, skall endast hälften av de extra timmarna räknas och slås ut på alla årets dagar. Resultatet skall läggas till den normala lågbelastningsperioden innan man går in i ovanstående tabell.

6. När så är möjligt skall det redovisade priset bygga på en offentliggjord taxa som är tillämplig på ifrågavarande typförbrukarkategori. Finns det flera sådana taxor, tillämpas den som är mest förmånlig för kunden, efter det att man har undantagit dem som inte används i praktiken eller bara tillämpas för ett försumbart antal förbrukare. Finns bara kvasi-taxor eller specialavtal eller fritt förhandlade priser, redovisas det pris som förekommer oftast (som är mest representativt) vid ifrågavarande leveransvillkor.
7. När el till en viss typförbrukare kan levereras med olika spänningar antas den spänning som är mest representativ för typförbrukarkategorin i fråga. Samma princip skall tillämpas på andra parametrar som inte nämns i detta direktiv.
8. Priset per kWh skall beräknas så att det omfattar alla fasta avgifter (t.ex. mätarhyra, fasta effektaavgifter) och priset för förbrukad energi. Det utgör därför hela det belopp som betalas, efter avdrag för bonus och rabatter, med ifrågavarande förbrukningsmönster, dividerat med den totala förbrukningen i kWh. Anslutningsavgifter för nytillträdande förbrukare skall dock inte medräknas. Trots att rapportering skall ske två gånger om året skall beräkningen bygga på årsförbrukning för att utesluta säsongvariationer.

9. Priserna skall anges i nationell valuta per kWh¹

- pris efter avdrag av alla skatter,
- pris inklusive alla skatter (utom avdragsgill mervärdesskatt).

Skattesatser och metoderna för beräkning av skatterna, som skall inbegripa alla skatter, vare sig nationella, regionala, eller lokala, som tas ut på elförsäljning till förbrukaren, skall också rapporteras.

10. En förklaring som är tillräckligt ingående för att exakt beskriva prissättningssystemet skall bifogas. Särskild uppmärksamhet måste ägnas förändringar som inträffat sedan föregående prisundersökning.
11. I medlemsstater där ett företag svarar för alla leveranser till landets industri, skall informationen lämnas av detta företag. I andra medlemsstater, där en eller flera regioner betjänas av mer än ett företag, skall informationen lämnas av ett oberoende statistiskt organ.

II. Undersökning av priser för storförbrukare (med mer än 10 MW maximalt effektuttag)

12. För att undersöka prissättningen för industriella förbrukare med mer än 10 MW maximalt effektuttag skall ett nytt system införas, som bygger på storförbrukarpriser enligt nedanstående definition.
13. I alla medlemsstater utom Förbundsrepubliken Tyskland och Storbritannien är variationerna inom landet i pris- och avgiftsstrukturen för stora industriella förbrukare relativt små, och storförbrukarpriser och därtill hörande information skall där därför samlas in och publiceras för medlemsstaten i dess helhet. I Förbundsrepubliken Tyskland och i Storbritannien kan däremot de geografiska variationerna vara signifikanta och informationen för dessa bägge medlemsstater skall därför lämnas och publiceras för vardera tre regioner, nämligen

<i>Medlemsstat</i>	<i>Region</i>
Förbundsrepubliken Tyskland ²	— Nord- och centralregionen — Västregionen — Sydregionen
Storbritannien	— England och Wales — Skottland — Nordirland

14. Storförbrukarpriser och därtill hörande information skall för varje medlemsstat på det sätt som anges i föregående punkt rapporteras för tre kategorier av stora industriella förbrukare, nämligen de förbrukare som har ett maximalt effektuttag av storleksordningen
- 25 MW; denna kategori omfattar förbrukare med maximalt effektuttag (netto) mellan 17,5 och 37,5 MW,
  - 50 MW; denna kategori omfattar förbrukare med maximalt effektuttag (netto) mellan 37,5 och 62,5 MW,
  - 75 MW; denna kategori omfattar förbrukare med maximalt effektuttag (netto) mellan 62,5 och 75 MW.

Dessa kategorier omfattar alla industriella förbrukare som också själva producerar en del av den el de behöver, men endast information rörande deras förbrukning av el från publika nät behöver rapporteras.

15. Storförbrukarpriset för en given MW-kategori — t.ex. för 25 MW-kategorin — är genomsnittspriset per kWh för en tänkt industriell förbrukare med ett normalt uttag av omkring 25 MW före prisnedsättning på grund av "specialfaktorer", som skall redovisas separat (jfr punkt 16 nedan). Förbrukningsmönstret för denna industriella förbrukare skall vara så representativt som möjligt (bortsett från "specialfaktorer") för alla industriella förbrukare i den ifrågakommande kategorin.

För att få ett mått på homogenitet kommer kommissionen att definiera förbrukningsprofiler för storförbrukare i varje kategori (dvs. i 25 MW-kategorin, 50 MW-kategorin och 75 MW-kategorin) att i tillämpligt fall användas av leverantörerna. När dessa profiler inte är tillämpliga, får en leverantör med kommissionens medgivande definiera sina egna storförbrukarprofiler.

¹ Priset efter avdrag av alla skatter är det direkta resultatet av tillämpningen av taxor och avtal. Priset inklusive skatt utom avdragsgill mervärdesskatt omfattar alla andra speciella skatter.

² De tyska delstaterna indelas i tre regioner på följande sätt:

- Nord- och centralregionen: Schleswig-Holstein, Hamburg, Bremen, Berlin, Niedersachsen, Nordhessen.
- Västregionen: Nordrhein-Westfalen, Rhenlandet-Pfalz, Syd Hessen, Saarland.
- Sydregionen: Baden-Württemberg, Bayern.

Dessa profiler kan t.ex. avvika vad gäller belastningsfaktorn (med t.ex. belastningstalet "7 000" innebärande att årsförbrukningen motsvarar 7 000 timmar med högsta effektuttag) eller förbrukningens fördelning på olika delar av dygnet med olika taxa.

16. De storförbrukarpriser som anges skall beräknas så att de omfattar alla fasta avgifter (t.ex. mätaravgift, hyra av utrustning, fasta avgifter och effektagifter o.s.v.) förutom avgiften för förbrukade kWh. Anslutningsavgifter skall dock inte medräknas. Trots att uppgifterna skall lämnas två gånger om året, bör årsförbrukningen rapporteras på årsbasis för att undvika säsongvariationer. Det sätt på vilket storförbrukarpriset beräknats, bl.a. de fasta avgifter som beaktats, skall redovisas.
17. För varje storförbrukarpris bör de speciella omständigheter som kan föranleda prisnedsättning (t.ex. avtalsvillkor rörande elavbrott) beskrivas jämte den prisnedsättning (t.ex. 6, 8 eller 10 procent) som kan komma ifråga. Dessa speciella förhållanden bör vara sådana som är representativa i undersökningen för dem som beaktas av leverantören gentemot förbrukare i den ifrågavarande MW-kategorin.
18. I medlemsstater där det finns mer än en elleverantör skall var och en av dessa till ett oberoende statistikorgan redovisa storförbrukarpriser och lämna därtill hörande information [om den tänkte industriella storförbrukarens förbrukningsprofil (punkt 15 ovan) och om speciella förhållanden och prisnedsättningar (punkt 17)]. Statistikorganet skall sedan i sin tur lämna uppgift om högsta och lägsta marknadspriser i medlemsstaten — i förekommande fall i varje region — för ifrågavarande MW-kategori jämte tillhörande information om dessa marknadspriser, till den nationella myndigheten och till EG:s statistikkontor. För övriga medlemsstater, där en nationell leverantör täcker hela landet, skall informationen direkt och samtidigt lämnas till den nationella myndigheten och till statistikkontoret.
19. Av hänsyn till insynsskyddet kommer storförbrukarpriser och dithörande information att redovisas av den nationella leverantören eller av den oberoende statistikmyndigheten (se punkt 18) endast när det i medlemsstaten eller regionen finns minst tre förbrukare i ifrågavarande MW-kategori.
20. Storförbrukarpriser skall också uttryckas på det sätt som anges i punkt 9.
21. Leverantörerna skall en gång vartannat år för varje MW-kategori (d.v.s. mellan 17,5 och 37,5 MW, mellan 37,5 och 62,5 MW och mellan 62,5 och 75,0 MW) tillhandahålla uppgifter om antalet kunder och dessas totala årliga förbrukning i GWh. Den information som föreskrivs i punkt 18 kan lämnas antingen via det oberoende statistikorganet, som skall samla information avseende medlemslandet i dess helhet, eller direkt och samtidigt till den nationella myndigheten och till EG:s statistikkontor. Den information som föreskrivs i denna punkt lämnas under insynsskydd och kommer inte att offentliggöras.

RÅDETS DIREKTIV

av den 29 oktober 1990

om transitering av elektricitet genom kraftledningsnät

(90/547/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att vidta åtgärder i syfte att gradvis upprätta den inre marknaden under en period som löper ut den 31 december 1992. Vid sina återkommande möten, särskilt det på Rhodos, har Europeiska rådet påpekat behovet av en enda inre energimarknad och att fullbordandet av en inre marknad speciellt inom elsektorn kan underlätta den vidare utvecklingen av gemenskapens energipolitiska mål.

Den europeiska energimarknaden måste bli mer integrerad om en enda inre marknad skall uppnås. El är en väsentlig komponent i gemenskapens energibalans.

Fullbordandet av den inre marknaden för energi, särskilt inom elsektorn, måste beakta målet om den ekonomiska och sociala

sammanhållningen, det vill säga i konkreta termer garantera alla medborgare i gemenskapens regioner en optimal tillgång på el för att kunna förbättra och harmonisera livsvillkoren och grunderna för utveckling särskilt i de minst gynnade regionerna.

Energipolitiken, bör mer än någon annan åtgärd som bidrar till att fullborda den inre marknaden, inte genomföras med den enda avsikten att reducera kostnader och upprätthålla konkurrens utan måste också ta hänsyn till behovet av att säkerställa försörjningstryggheten för energi och produktionsmetodernas förenlighet med miljön.

För att uppnå detta mål måste hänsyn tas till elsektorns speciella egenskaper.

Varje år ökar handeln med el mellan högspänningsnät i Europa. Den europeiska gemenskapens försörjningstrygghet för el skulle förbättras och kostnaderna minskas genom samordning av uppförande och drift av de förbindelser som behövs för en sådan handel.

Kraftutbytet mellan elnät baserat på kontrakt med en minsta varaktighet av ett år är så stort att begäran om uppgörelser och deras konsekvenser systematiskt bör göras kända för kommissionen.

Det är möjligt och önskvärt att öka elöverföringen mellan näten utan att ge avkall på kravet på säkerhet och kvalitet i eltillförseln. Undersökningar visar att sådana större elöverföringar mellan näten kan minska kostnader för investeringar och bränsle för elproduktion och överföring och säkerställa optimalt utnyttjande av produktionsmedel och infrastruktur.

¹ EGT nr C 8, 13.1.1990, s. 4.

² EGT nr C 113, 7.5.1990, s. 91 och beslutet av den 10 oktober 1990 (ännu inte publicerat i Europeiska gemenskapernas tidning).

³ EGT nr C 75, 26.3.1990, s. 23.

Det finns fortfarande hinder för en sådan handel. Sådana hinder kan, under förutsättning att de inte beror på arten av den använda tekniken eller egenskaper hos själva näten, reduceras genom att transitering genom nät görs obligatorisk och ett lämpligt system införs för att övervaka att denna skyldighet efterlevs.

Denna skyldighet och detta övervakningssystem avser transitering av el som är föremål för handel som är i gemenskapens intresse, dvs. transitering genom högspänningsnät.

Kontraktsvillkor som rör transitering av el mellan nät måste förhandlas fram mellan de ansvariga enheterna. Transiteringsvillkoren bör vara skäliga och bör inte medföra, direkt eller indirekt, villkor som strider mot gemenskapens konkurrensregler.

I avsikt att underlätta slutförandet av transiteringskontrakt kommer kommissionen att fastställa regler för att förlikningsförfarande som obligatoriskt skall tillämpas på begäran av en av parterna, utan att resultatet av förfarandet är rättsligt bindande.

Det är nödvändigt att närma till varandra medlemsstaternas bestämmelser som påverkar transiteringen av el.

Upprättandet av en inre elmarknad kommer att stimulera den dynamiska processen för bättre integrering av de nationella elnäten. I detta sammanhang bör därför särskilda åtgärder och program avseende infrastrukturerna genomföras för att påskynda en effektiv och socialt fördelaktig sammankoppling av avsidens belägna områden och öar i gemenskapen med det sammankopplade nätet.

Sammankopplingen av stora europeiska nät över vilka handeln måste samordnas sträcker sig över ett geografiskt område som inte sammanfaller med gemenskapens gränser. Det är en uppenbar fördel att söka samarbete med tredje land som berörs av det sammankopplade europeiska nätet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att underlätta eltransitering mellan högspänningsnät i överensstämmelse med de villkor som fastställs i detta direktiv.

Artikel 2

1. Varje uppgörelse om elöverföring på följande villkor

skall utgöra transitering av el mellan nät i detta direktivs mening utan att detta påverkar särskilda överenskommelser som träffats mellan gemenskapen och tredje land:

- a) Överföringen utförs av den eller de enheter i varje medlemsstat som är ansvariga för ett elektriskt högspänningsnät, med undantag av distributionsnät, inom en medlemsstats territorium som bidrar till effektiv drift av europeiska högspänningsförbindelser.
- b) Nätet där överföringen börjar eller slutar är beläget inom gemenskapen.
- c) Transporten innebär överskridande av minst en nationsgräns inom gemenskapen.

2. De elektriska högspänningsnäten och de enheter som är ansvariga för dem i medlemsstaterna och som är förtecknade i bilagan skall omfattas av bestämmelserna i detta direktiv. Denna förteckning skall uppdateras efter samråd med den berörda medlemsstaten så snart det är nödvändigt genom beslut av kommissionen inom ramen för syftet med detta direktiv och särskilt med beaktande av punkt 1a.

Artikel 3

1. Kontrakt som medför eltransitering mellan kraftledningsnät skall förhandlas fram mellan de enheter som är ansvariga för berörda nät och för kvalitén på den tillhandahållna tjänsten och, där så är tillämpligt, med de enheter som är ansvariga i medlemsstaterna för import och export av el.

2. Villkoren för transitering skall i enlighet med fördragets regler vara icke-diskriminerande och skäliga för alla berörda parter, skall inte innehålla oskäliga bestämmelser eller obefogade begränsningar och skall inte äventyra försörjningstryggheten och servicekvalitet utan särskilt ta full hänsyn till användningen av reservproduktionskapacitet och den mest effektiva driften av existerande system.

3. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de enheter inom deras jurisdiktion som anges i bilagan agerar utan dröjsmål för att

- till kommissionen och berörda nationella myndigheter anmäla varje begäran om transitering i samband med kontrakt avseende försäljning av el under en tid av minst ett år,
- inleda förhandlingar om villkor för den begärda eltransiteringen,
- underrätta kommissionen och berörda nationella myndigheter om slutförandet av ett transiteringskontrakt,
- underrätta kommissionen och berörda nationella myn-

digheter om skälen till att förhandlingar ej resulterat i slutförande av ett kontrakt inom tolv månader efter det att begäran framställdes.

4. Var och en av de berörda enheterna får begära att villkoren för transitering blir föremål för medling genom ett organ som upprättats och leds av kommissionen och i vilken de enheter som är ansvariga för näten inom gemenskapen är representerade.

Artikel 4

Om skälen till en utebliven överenskommelse om en begäran om transitering visar sig oberättigade eller otillräckliga skall kommissionen efter klagomål från det organ som begärt transiteringen eller på eget initiativ, tillämpa de förfaranden som fastställts i gemenskapsrätten.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast

den 1 juli 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 29 oktober 1990.

På rådets vägnar

A. BATTAGLIA

Ordförande

BILAGA

Förteckning över enheter och nät inom gemenskapen som omfattas av detta direktiv.

Medlemsstat	Enhet	Nät
Tyskland	Badenwerk AG Bayernwerk AG Berliner Kraft und Licht AG (Bewag) Energie-Versorgung Schwaben AG (EVS) Hamburgische Elektrizitätswerke (HEW) Preussen-Elektra AG RWE Energie AG Vereinigte Elektrizitätswerke Westfalen AG (VEW)	Sammankopplade nät
Belgien	CPTE — Société pour la coordination de la production et du transport de l'électricité	Samordningsorgan för allmänna försörjningsnät
Danmark	ELSAM ELKRAFT	Allmänt försörjningsnät (Jylland) Allmänt försörjningsnät (Själland)
Spanien	Red Eléctrica de España S.A.	Allmänt försörjningsnät
Frankrike	Électricité de France	Allmänt försörjningsnät
Grekland	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ)	Allmänt försörjningsnät
Irland	Electricity Supply Board	Allmänt försörjningsnät
Italien	ENEL	Allmänt försörjningsnät
Luxemburg	CEGEDEL	Allmänt försörjningsnät
Nederländerna	SEP	Allmänt försörjningsnät
Portugal	EDP	Allmänt försörjningsnät
Storbritannien	National Grid Company Scottish Power Scottish Hydro-Electric Northern Ireland Electricity	Högspänningsnät

RÅDETS DIREKTIV

av den 31 maj 1991

om transitering av naturgas genom gasledningsnät

(91/296/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att vidta åtgärder i syfte att gradvis upprätta den inre marknaden under en period som löper ut den 31 december 1992. Europeiska rådet har vid flera tillfällen påpekat behovet av en enda inre marknad och, särskilt vid mötet på Rhodos, behovet av en enda energimarknad.

För att fullborda den inre energimarknaden i allmänhet och särskilt inom naturgassektorn krävs att en energistrategi utvecklas inom gemenskapen som kan motsvara utmaningarna att

- säkerställa försörjningstryggheten,
- skydda miljön.

Den europeiska energimarknaden måste bli mer integrerad om den inre marknaden skall kunna fullbordas. Naturgas är en väsentlig komponent i gemenskapens energibalans.

Det är önskvärt att kunna lita mera till naturgas som en del av spridningen på olika energikällor.

Fullbordandet av den inre energimarknaden, särskilt inom naturgassektorn, kommer att beakta målet om ekonomisk och social sammanhållning.

Målet för den inre naturgasmarknaden är att säkerställa större lönsamhet, miljövänlighet och försörjningstrygghet genom fri handel utan oacceptabla begränsningar av konkurrensen. Naturgassektorns särprägel måste beaktas om strävan efter detta mål skall bli framgångsrik.

Vid fullbordandet av den inre marknaden för naturgas bör hänsyn tas inte bara till jämförbara förhållanden i medlemsstaterna utan i lika hög grad till ibland betydelsefulla skillnader.

Handel med naturgas mellan de europeiska staternas högtrycksnät för gas ökar år för år och får konsekvenser för investeringarna. Gemenskapens försörjningstrygghet för naturgas kunde förbättras och kostnaderna minskas genom att nödvändiga sammankopplingar utnyttjades för en sådan handel.

Utbyte av naturgas mellan högtrycksnät för gas äger rum i en sådan skala att begärda transaktioner och deras konsekvenser systematiskt bör göras kända för kommissionen.

Det är möjligt och önskvärt att öka överföringen av naturgas mellan nät utan att ge avkall på kravet på säkerhet och kvalitet vid naturgasleveranser.

¹ EGT nr C 247, 28.9.1989, s. 6 och
 EGT nr C 268, 24.10.1990, s. 9.

² EGT nr C 231, 17.9.1990, s. 72 och
 EGT nr C 129, 20.5.1991.

³ EGT nr C 75, 26.3.1990, s. 20.

Undersökningar visar att en ökning av överföringar av naturgas mellan nät kan minimera investeringskostnaderna.

I framtiden kommer ytterligare sammankopplingar mellan flera medlemsstater att behöva göras för att medge tillräcklig tillgång på gas.

Ökad överföring av naturgas mellan nät skulle också uppmuntra samarbete mellan de företag som överför naturgas för att finna sätt att förbättra utrustningen för överföring av naturgas. Sådana förbättringar kommer också att minska kostnaderna.

Det finns fortfarande hinder för ökad handel med naturgas mellan näten. Under förutsättning att dessa hinder inte beror på arten av den teknik som används eller på själva näten, kan de reduceras genom att transiteringen av naturgas genom nät görs obligatorisk och att ett lämpligt system införs för att övervaka att denna skyldighet efterlevs.

Skyldigheten och övervakningssystemet avser transitering av naturgas som är föremål för handel som är i gemenskapens intresse, nämligen transitering via högtrycksnät.

De finansiella, tekniska och rättsliga villkoren för sådan transitering måste som en allmän regel utarbetas direkt mellan de berörda näten.

Transiteringsvillkoren bör vara skäligen och bör inte, direkt eller indirekt, innebära villkor som strider mot gemenskapens konkurrensregler.

I avsikt att underlätta slutförandet av transiteringskontrakt kommer kommissionen att fastställa regler för ett förlikningsförfarande som obligatoriskt skall tillämpas, om någon av parterna begär det, utan att resultatet av förfarandet skall vara rättsligt bindande.

Det är nödvändigt att närma till varandra bestämmelser som antagits av medlemsstaterna och som påverkar transiteringen av naturgas.

Upprättandet av en inre naturgasmarknad kommer att stimulera den gradvisa dynamiska integreringen av nationella naturgasnät. I detta sammanhang skulle särskilda åtgärder avseende infrastrukturen kunna påskynda anslutningen av avsides belägna områden och öar i gemenskapen till det samlade sammankopplade nätet.

Sammankopplingen av de europeiska näten sträcker sig över ett geografiskt område som inte överensstämmer med gemenskapens gränser. Det är en uppenbar fördel att söka samarbete med tredje land som berörs av det sammankopplade europeiska nätet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att underlätta transitering av naturgas mellan högtrycksnät i enlighet med de villkor som fastlagts i detta direktiv.

Artikel 2

1. Varje uppgörelse om transport av naturgas på följande villkor skall utgöra transitering av naturgas mellan nät enligt detta direktiv, utan att detta påverkar eventuella särskilda överenskommelser som träffats mellan gemenskapen och tredje land:

- a) Överföringen utförs av den eller de enheter i varje medlemsstat som är ansvariga för naturgasnät för högtryck, med undantag för distributionsnät, inom en medlemsstats territorium som bidrar till effektiv drift av sammankopplade europeiska högtrycksnät.
- b) Nätet där överföringen börjar eller slutar är beläget inom gemenskapen.
- c) Denna transport medför överskridande av minst en gräns inom gemenskapen.

2. Överföringsnät för naturgas under högtryck och de enheter som är ansvariga för dem i medlemsstaterna och som är förtecknade i bilagan skall omfattas av detta direktiv. Denna förteckning skall uppdateras av kommissionen efter samråd med den berörda medlemsstaten så snart det är nödvändigt inom ramen för syftet med detta direktiv och i synnerhet med beaktande av punkt 1a.

Artikel 3

1. Kontrakt som medför transitering av naturgas mellan nät skall förhandlas fram mellan de enheter som är ansvariga för dessa nät och för kvalitén på den tillhandahållna tjänsten och där så är tillämpligt med de enheter som är ansvariga i medlemsstaterna för import och export av naturgas.

2. Villkoren för transitering skall i enlighet med fördragets regler vara icke-diskriminerande och skäligen för alla berörda parter, skall inte innehålla oskäligen bestämmelser eller obehögade begränsningar och inte äventyra försörjningstryggheten eller servicekvaliteten, utan särskilt ta full hänsyn till användningen av reservproduktions- och lagringskapacitet och den mest effektiva driften av befintliga system.

3. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de enheter inom deras jurisdiktion som anges i bilagan agerar utan dröjsmål för att

- till kommissionen och berörda nationella myndigheter anmäla varje begäran om transitering,
  - inleda förhandlingar om villkor för begärd transitering av naturgas,
  - underrätta kommissionen och berörda nationella myndigheter om slutförandet av transiteringskontrakt,
  - underrätta kommissionen och berörda nationella myndigheter om skälen till att förhandlingar ej resulterat i slutförande av ett kontrakt inom tolv månader efter det att begäran framställdes.
4. Var och en av de berörda enheterna får begära att transiteringsvillkoren blir föremål för medling genom ett organ som upprättats och leds av kommissionen och i vilket de enheter som är ansvariga för näten inom gemenskapen är representerade.

Artikel 4

Om skälen till en utebliven överenskommelse om en begäran om transitering visar sig oberättigade eller otillräckliga skall kommissionen, efter klagomål från den enhet som begärt

transiteringen eller på eget initiativ, tillämpa de förfaranden som fastställts i gemenskapsrätten.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 januari 1992. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 31 maj 1991.

På rådets vägnar

A. BODRY

Ordförande

BILAGA

Förteckning över enheter och överföringsnät för högtrycksgas

Medlemsstat	Enhet	Nät	
Tyskland	Bayerngas GmbH	Nät för försörjning av detalj- distributörer (kommunala myn- digheter etc.) och stora förbru- kare	
	BEB Erdgas und Erdöl GmbH		
	Deutsche Erdgas Transport GmbH		
	Energieversorgung Weser Ems AG (EWE)		
	Erdgas Verkaufs-Gesellschaft mbH		
	Ferngas Nordbayern GmbH		
	Ferngas Salzgitter GmbH		
	Gas-Union GmbH		
	Mobil Oil AG		
	Ruhrgas AG		
	Saar Ferngas AG		
	Thyssengas GmbH		
	Vereinigte Elektrizitätswerke West- falen AG (VEW)		
	Westfälische Ferngas AG		
	Energieversorgung Mittelrhein		
	EWAG, Nürnberg		
	Erdgas Schwaben GmbH		
	Erdgas Südbayern GmbH		
	GEW Köln		
	Gasversorgung Süddeutschland		
	Gasversorgung Südhannover/Nord- hessen		
	Hamburger Gaswerke		
	Landesgasversorgung Niedersachsen		
Main-Gaswerke AG			
Schleswig AG			
Südhessische Gas und Wasser AG			
Technische Werke der Stadt Stutt- gart AG			
Thüga AG			
GASAG, Berlin			
Belgien	Distragaz SA	Allmänt nät	
Danmark	Dansk Naturgas A/S	Nät för försörjning av detalj- distributörer (kommunala myn- digheter etc.) och stora förbru- kare	
Spanien	Empresa Nacional de Gas SA (ENAGAS)		
Grekland	Catalana de Gas		
	Gas De Euskadi		
Luxemburg	DEPA		
Nederländerna	SOTEG		
	NV Nederlandse Gasunie		
Italien	Snam SpA		
Frankrike	Gaz de France		
	SNGSO		
Storbritannien	Compagnie française du méthane (CEFEM)		Allmänt nät
	British Gas		Högtrycksnät
Irland	Irish Gas Board		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Regeringens proposition 95

Band VII

- Bilaga V, VII och VIII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Bilaga V Fri rörlighet för arbetstagare
- Bilaga VII Ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet
- Bilaga VIII Etableringsrätt

Band VIII

- Bilaga VI till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Bilaga VI Social trygghet

Band IX

- Bilaga IX och XII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

- Bilaga IX Finansiella tjänster
- Bilaga XII Fri rörlighet för kapital

Band X

- Bilaga X, XI och XIII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Bilaga X Audiovisuella tjänster
- Bilaga XI Teletjänster
- Bilaga XIII Transport

Band XI

- Bilaga XIV, XV och XVI till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Bilaga XIV Konkurrens
- Bilaga XV Statligt stöd
- Bilaga XVI Offentlig upphandling

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND VII

Bilaga V, VII och VIII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga V   Fri rörlighet för arbetstagare

Bilaga VII   Ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet

Bilaga VIII   Etableringsrätt

BILAGA V

FRI RÖRLIGHET FÖR ARBETSTAGARE

Förteckning enligt artikel 28

	Sida	
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	364 L 0221
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	368 R 1612
		376 R 0312
		368 L 0360
		370 R 1251
		372 L 0194
		377 L 0486

BILAGA V

FRI RÖRLIGHET FÖR ARBETSTAGARE

Förteckning enligt artikel 28

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
- adressaterna för gemenskapens rättsakter,
- hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
- hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
- hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,

skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

Trots vad som sägs i protokoll 1 skall termen "medlemsstat(er)" i de rättsakter som förtecknas i denna bilaga, förutom den innebörd den har i de relevanta EG-akterna, även avse Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **364 L 0221:** Rådets direktiv 64/221/EEG av den 25 februari 1964 om samordning av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är

berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa (EGT nr 56, 4.4.1964, s. 850/64)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 4.3 skall inte tillämpas.

2. **368 R 1612:** Rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2), i dess lydelse enligt

— **376 R 0312:** Rådets förordning (EEG) nr 312/76 av den 9 februari 1976 (EGT nr L 39, 14.2.1976, s. 2).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 15.2 skall tidsangivelsen "inom arton månader efter det att denna förordning har trätt i kraft" inte tillämpas.

b) Artikel 40 skall inte tillämpas.

c) Artikel 41 skall inte tillämpas.

d) Artikel 42.1 skall inte tillämpas.

e) I artikel 42.2 skall hänvisningen till artikel 51 i Romfördraget ersättas av en hänvisning till artikel 29 i det nu träffade avtalet.

f) Artikel 48 skall inte tillämpas.

3. **368 L 0360:** Rådets direktiv 68/360/EEG av den 15 oktober 1968 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medlemsstaternas arbetstagare och deras familjer (EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 13).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 4.2 skall uttrycket "uppehållstillstånd för en medborgare i en medlemsstat i EEG" ersättas av "uppehållstillstånd".

b) I artikel 4.3 skall uttrycket "uppehållstill-

stånd för en medborgare i en av EEG:s medlemsstater" ersätts av "uppehållstillstånd".

c) Artikel 11 skall inte tillämpas.

d) Artikel 13 skall inte tillämpas.

e) I bilagan skall

i) första stycket av förklaringen ersättas av följande:

"Detta tillstånd utfärdas enligt förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 och i enlighet med de beslut som har fattats som ett led i genomförandet av direktiv 68/360/EEG med de anpassningar som har gjorts vid införandet i EES-avtalet."

ii) fotnoten ersätts enligt följande:

"Belgiskt/-a, brittiskt/-a, danskt/-a, finskt/-a, franskt/-a, grekiskt/-a, irländskt/-a, isländskt/-a, italienskt/-a, liechtensteinskt/-a, luxemburgskt/-a, nederländskt/-a, norskt/-a, portugisiskt/-a, schweiziskt/-a, spanskt/-a, svenskt/-a, tyskt/-a eller österrikiskt/-a beroende på vilket land som utfärdar tillståndet."

4. **370 R 1251:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1251/70 av den 29 juni 1970 om arbetstagares rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda där (EGT nr L 142, 30.6.1970, s. 24).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 9 skall inte tillämpas.

5. **372 L 0194:** Rådets direktiv 72/194/EEG av den 18 maj 1972 om utvidgning av tillämpningsområdet för direktiv 64/221/EEG till att även omfatta arbetstagare som begagnar sig av rätten att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda i den staten (EGT nr L 121, 26.5.1972, s. 32).

6. **377 L 0486:** Rådets direktiv 77/486/EEG av den 25 juli 1977 om undervisningen av barn till migrerande arbetstagare (EGT nr L 199, 6.6.1977, s. 32).

364L0221/S

850/64

EUROPEISKA GEMSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

4.4.64

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 februari 1964

om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa

(64/221/EEG)

EUROPEISKA GEMSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 56 (2) i detta,

med beaktande av rådets förordning nr 15 av den 16 augusti 1961¹ om inledande åtgärder för genomförande av arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen och särskilt artikel 47 i förordningen,

med beaktande av rådets direktiv av den 16 augusti 1961² om de administrativa förfaringsätt och rutiner som reglerar inresa, anställning och bosättning i en medlemsstat för arbetstagare och deras familjer från andra medlemsstater i gemenskapen,

med beaktande av de allmänna handlingsprogrammen³ för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster, och i synnerhet avdelning II i varje sådant program,

med beaktande av rådets direktiv av den 25 februari 1964⁴ om avskaffande av begränsningar av fri rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna vad beträffar etablering och tillhandahållande av tjänster,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande⁵,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁶, och

med beaktande av följande.

Samordning av bestämmelser enligt lagar och andra författningar som föreskriver särskild behandling av utländska medborgare med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa bör först och främst inrikta sig på villkoren för inresa och bosättning för medlemsstaternas medborgare som flyttar inom gemenskapen, antingen för att ta anställning eller driva egen rörelse eller vara mottagare av tjänster.

Denna samordning förutsätter i synnerhet en anpassning av de förfaringsätt som används i varje medlemsstat, då hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa åberopas i frågor som sammanhänger med utländska medborgares rörlighet eller bosättning.

I varje medlemsstat bör andra medlemsstaters medborgare ha tillgång till lämplig juridisk hjälp, då det gäller administrativa myndigheters beslut i sådana frågor.

Det skulle ha föga praktiskt värde att sammanställa en förteckning över sjukdomar och andra handikapp som skulle kunna äventyra allmän ordning, säkerhet eller hälsa och det skulle vara svårt att göra en sådan förteckning fullständig; det räcker att klassificera sådana sjukdomar och handikapp i grupper.

HÅRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall gälla varje medborgare i en medlemsstat som bor i eller reser till en annan medlemsstat i gemenskapen, antingen för att ta anställning eller driva egen rörelse eller för att vara mottagare av tjänster.

2. Bestämmelserna skall även gälla maken och familjemedlemmar som omfattas av bestämmelserna i de förordningar

¹ EGT nr 57, 26.8.1961. s. 1073/61.

² EGT nr 80, 13.12.1961, s. 1513/61.

³ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62 och 36/62.

⁴ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 845/64.

⁵ EGT nr 134, 14.12.1962. s. 2861/62.

⁶ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 856/64.

och direktiv som antagits på detta område i enlighet med fördraget.

Artikel 2

1. Detta direktiv gäller alla åtgärder som beslutats av medlemsstaterna med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa rörande inresa i respektive stat, utfärdande eller förnyande av uppehållstillstånd eller utvisning ur staten.
2. Sådana hänsyn får inte åberopas för att tjäna ekonomiska syften.

Artikel 3

1. Åtgärder vidtagna med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet skall grunda sig uteslutande på den berörda personens eget uppförande.
2. Tidigare domar för brott skall inte i sig utgöra anledning att vidta sådana åtgärder.
3. Att det identitetskort eller pass som använts för att komma in i värdlandet och få uppehållstillstånd, har upphört att gälla skall inte utgöra skäl för utvisning ur staten.
4. Den stat som utfärdat identitetskortet eller passet skall tillåta innehavaren av dokumentet att utan någon formalitet åter resa in i staten, även om dokumentet inte längre är giltigt eller innehavarens nationalitet är ifrågasatt.

Artikel 4

1. Endast de sjukdomar eller handikapp som är angivna i bilagan till detta direktiv får berättiga till att vägra inresa eller vägra att utfärda ett första uppehållstillstånd.
2. Sjukdomar eller handikapp som uppkommer efter det att ett första uppehållstillstånd har utfärdats skall inte utgöra grund för vägran att förnya uppehållstillståndet eller för utvisning ur landet.
3. Medlemsstaterna får inte införa nya bestämmelser eller rutiner som är mer restriktiva än de som gällde vid anmälan av detta direktiv.

Artikel 5

1. Ett beslut att bevilja eller avslå ett första uppehållstillstånd skall fattas så snart som möjligt och i vart fall senast sex

månader efter den dag då ansökan om tillstånd inlämnades.

Personen i fråga skall tillåtas stanna kvar tillfälligt inom territoriet i avvaktan på ett beslut att antingen bevilja eller vägra ett uppehållstillstånd.

2. Värdlandet får i de fall detta anses av vikt begära att sökandens ursprungliga medlemsstat och vid behov även andra medlemsstater skall lämna information om en eventuell tidigare brottslighet. Sådana förfrågningar får inte göras rutinmässigt. Den tillfrågade medlemsstaten skall svara inom två månader.

Artikel 6

Personen i fråga skall underrättas om de hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa som ligger till grund för det beslut som fattats i hans fall, om inte detta strider mot ifrågavarande stats säkerhetsintressen.

Artikel 7

Personen i fråga skall delges alla beslut att vägra utfärda eller förnya ett uppehållstillstånd eller att utvisa honom ur territoriet. I denna underrättelse skall anges inom vilken tid han måste lämna territoriet. Utom i brådskande fall skall denna frist vara minst 15 dagar, om han ännu inte beviljats uppehållstillstånd, och minst en månad i alla andra fall.

Artikel 8

Personen i fråga skall, då det gäller administrativa myndigheters åtgärder, ha samma juridiska bistånd som landets medborgare i fråga om alla beslut angående inresa eller vägran att utfärda eller förnya ett uppehållstillstånd eller beslut om utvisning från territoriet.

Artikel 9

1. När rätt att överklaga till domstol inte finns, eller när ett sådant överklagande endast får ske för att avgöra om beslutet har laga giltighet, eller när överklagandet inte kan resultera i ett upphävande, får ett beslut att vägra att förnya ett uppehållstillstånd eller ett beslut om utvisning från territoriet för innehavaren av ett uppehållstillstånd inte, utom i brådskande fall, fattas av den administrativa myndigheten, innan ett yttrande erhållits från den behöriga myndighet i

världlandet hos vilken personen i fråga åtnjuter de rättigheter att försvara sig och få juridisk hjälp eller juridiskt ombud som landets egen lagstiftning föreskriver.

Denna myndighet skall vara en annan än den som är bemyndigad att vägra förnyande av uppehållstillstånd eller besluta om utvisning.

2. Alla beslut att vägra ett första uppehållstillstånd eller beslut om utvisning av personen i fråga, innan tillståndet utfärdats, skall på begäran av denne underställas den myndighet som först skall avge sitt yttrande enligt punkt 1. Personen i fråga skall då ha rätt att framlägga sitt försvar personligen, utom då detta skulle strida mot den nationella säkerhetens intressen.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader

efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall se till att texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv överlämnas till kommissionen.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 februari 1964.

På rådets vägnar

H. FAYAT

Ordförande

BILAGA

A. Sjukdomar som skulle kunna äventyra allmän hälsa:

1. Sjukdomar för vilka karantän föreskrivs i förteckning i Världshälsoorganisationens internationella hälsoförordning nr 2 av den 25 maj 1951.
2. Tuberkulos i andningssystemet i aktivt stadium eller som visar tendens att utvecklas.
3. Syfilis.
4. Andra infektionssjukdomar eller smittosamma parasitsjukdomar, om de omfattas av bestämmelser för skydd av medborgarna i världlandet.

B. Sjukdomar och handikapp som skulle kunna hota den allmänna ordningen eller säkerheten:

1. Narkotikamissbruk.
  2. Djupgående mental störning, uppenbara tillstånd av psykos med upphetsning, delirium, hallucinationer eller förvirring.
-

368R1612/S

Nr L 257/2

Europeiska gemenskapernas officiella tidning

19.10.68

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1612/68
av den 15 oktober 1968
om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Arbetskraftens fria rörlighet skall vara genomförd inom gemenskapen senast vid utgången av övergångsperioden. För att nå detta mål krävs att man avskaffar all diskriminering på grund av nationalitet mellan arbetstagare i medlemsstaterna vad avser anställning, avlönning och andra arbets- och anställningsvillkor och att arbetstagarna får rätt att röra sig fritt inom gemenskapen för att ta anställning, med förbehåll för de begränsningar som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

Speciellt på grund av att tullunionen genomfördes så tidigt, och för att man skall kunna säkerställa att gemenskapens två viktigaste grundpelare står färdiga samtidigt, bör bestämmelser antas som gör det möjligt att uppnå det mål för den fria rörligheten som uppställts i artiklarna 48 och 49 i fördraget och för att förbättra de regler som successivt antagits enligt förordning nr 15³ om de första åtgärderna för att uppnå fri rörlighet samt enligt rådets förordning nr 38/64/EEG⁴ av den 25 mars 1964 om fri rörlighet för arbetskraften inom gemenskapen.

Fri rörlighet utgör en grundläggande rättighet för arbetstagare och deras familjer. Arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen måste vara ett av de medel som garanterar att en arbetstagare får förbättrade levnads- och arbetsvillkor och förbättrad social ställning, samtidigt som den bidrar till att tillgodose medlemsstaternas ekonomiska behov. Alla arbetstagare i medlemsstaterna skall ha erkänd rätt att själva välja sitt verksamhetsområde.

Denna rättighet måste utan diskriminering få åtnjutas av fast anställda, säsongarbetare och gränsarbetare och av dem som är verksamma i serviceyrkena.

Rätten till fri rörlighet kräver, för att den objektivt sett skall kunna utövas i frihet och värdighet, att man säkerställer lika behandling, både praktiskt och juridiskt, i allt som rör den faktiska verksamheten som anställd och rätten till bostad, och likaså att hinder för arbetstagarens rörlighet avlägsnas, särskilt när det gäller arbetstagarens rätt att få ha sin familj hos sig och förutsättningarna för att familjen skall kunna inlemmas i värdlandet.

Principen om icke-diskriminering av arbetskraft inom gemenskapen innebär att alla medborgare har samma förtur vid anställning som den inhemska arbetskraften.

Det är nödvändigt att förbättra tillvägagångssättet för platsförmedling, i synnerhet genom att skapa ett direkt samarbete mellan de centrala arbetsmarknadsmyndigheterna och även mellan de regionala kontoren och dessutom genom att öka och koordinera utbytet av information för att säkerställa en allmänt klarare bild av arbetsmarknaden. Arbetstagare som vill flytta bör också få regelbunden information om levnads- och arbetsförhållandena. Dessutom bör det finnas åtgärder att ta till för det fall att en medlemsstat har störningar eller förutser sådana på sin arbetsmarknad, vilka kan allvarligt hota levnadsstandarderna och sysselsättningsnivån i en region eller en industri. För detta ändamål är information i syfte att avhålla

¹ EGT nr 268, 6.11.1967, s. 9.

² EGT nr 298, 7.12.1967, s. 10.

³ EGT nr 56, 26.8.1961, s. 1073/61.

⁴ EGT nr 62, 17.4.1964, s. 965/64.

arbetskraft från att flytta till en sådan region eller industri den metod som man skall begagna sig av i första hand, men vid behov bör det vara möjligt att förbättra resultatet av informationen genom att tillfälligt upphäva ovannämnda tillvägagångssätt. Alla sådana beslut skall tas på gemenskapsnivå.

Det råder ett nära samband mellan arbetskraftens fria rörlighet, anställning och yrkesutbildning, speciellt när utbildningen syftar till att göra det möjligt för arbetstagare att acceptera erbjudanden om anställning från andra områden av gemenskapen. Sådana samband gör det nödvändigt att inte fortsättningsvis isolerat granska de problem som uppstår i detta sammanhang, utan betrakta dem såsom beroende av varandra, och också ta hänsyn till arbetsmarknadsproblemen på regional nivå. Man bör därför styra medlemsstaternas strävanden mot en samordning av sin sysselsättningspolitik på gemenskapsnivå.

Rådet har i sitt beslut av den 15 oktober 1968¹ bestämt att artiklarna 48 och 49 i fördraget och likaså de åtgärder som vidtagits för att genomföra dessa även skall gälla Frankrikes otomeuropeiska departement.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

DEL I

ANSTÄLLNING OCH ARBETSTAGARNAS FAMILJER

AVDELNING I

Rätt till anställning

Artikel 1

1. Varje medborgare i en medlemsstat skall, oavsett var han eller hon har sitt hemvist, ha rätt att ta anställning och att arbeta inom en annan medlemsstats territorium i enlighet med de villkor som, enligt lagar och andra författningar, gäller för anställning av medborgare i denna stat.

2. Han eller hon skall i synnerhet ha samma förtur till en ledig befattning i en medlemsstat som medborgarna i denna stat.

Artikel 2

Varje medborgare i en medlemsstat och varje arbetsgivare som utövar någon verksamhet inom en medlemsstats territorium får utbyta anställningsansökningar respektive erbjudanden om

anställning och får ingå och fullfölja anställningsavtal i enlighet med de villkor som gäller enligt lagar och andra författningar, utan att någon diskriminering blir följden därav.

Artikel 3

1. Enligt denna förordning skall de regler som gäller enligt lagar och andra författningar i en medlemsstat inte gälla

— när de inskränker rätten för utländska medborgare att ansöka om och erbjuda anställning, eller rätten för utländska medborgare att påbörja och fullfölja anställning, eller gör dessa till föremål för villkor som inte gäller för deras egna medborgare, eller

— när reglernas uteslutande eller huvudsakliga syfte eller effekt, även om de gäller oavsett nationalitet, är att utestänga medborgare i andra medlemsstater från den erbjudna anställningen.

Denna bestämmelse gäller inte i fråga om särskilda språkkunskaper som krävs på grund av den lediga tjänstens natur.

2. I synnerhet skall bland de bestämmelser och rutiner i en medlemsstat som åsyftas i punkt 1 första stycket inkluderas bestämmelser som

- föreskriver en speciell rekryteringsprocedur för utländska medborgare,
- begränsar eller inskränker utannonsering av lediga platser i pressen eller genom något annat medium eller ställer andra villkor än dem som gäller för arbetsgivare som utövar sin verksamhet inom denna medlemsstats territorium,
- förknippar rättighet till anställning med krav på registrering vid arbetsförmedling eller förhindrar individuell rekrytering av arbetstagare, när det gäller personer som inte är bosatta inom denna stats territorium.

Artikel 4

1. Villkor som gäller enligt lagar och andra författningar och som inskränker antalet eller andelen utländska medborgare som får vara anställda i företag, verksamhetsgrenar eller regioner eller på nationell nivå, skall inte gälla medborgare i de andra medlemsstaterna.

2. Då i en medlemsstat beviljande av en förmån för företag är förknippat med villkoret att en viss minimiprocent av landets arbetstagare anställs, skall medborgare i de andra medlemsstaterna räknas som medborgare i denna stat om inte annat följer av bestämmelserna i rådets direktiv av 15 oktober 1963.²

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 1.

² EGT nr 159, 2.11.1963, s. 2661/63.

Artikel 5

En medborgare i en medlemsstat som söker anställning inom en annan medlemsstats territorium skall få samma hjälp där som den som ges av arbetsförmedlingarna i denna stat till dess egna medborgare som söker anställning.

Artikel 6

1. Anställning och rekrytering av en medborgare i en medlemsstat till en tjänst i en annan medlemsstat skall inte vara beroende av medicinska, yrkesmässiga eller andra kriterier som är diskriminerande på grund av nationalitet i jämförelse med de kriterier som gäller för de medborgare i den andra medlemsstaten som önskar bedriva samma verksamhet.

2. En medborgare som får ett personligt erbjudande från en arbetsgivare i en annan medlemsstat än den där han eller hon är medborgare kan dock bli tvungen att genomgå en anslagsundersökning, om arbetsgivaren uttryckligen begär detta då arbetsgivaren erbjuder anställningen.

AVDELNING II

Anställning och likabehandling

Artikel 7

1. En arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat får inom en annan medlemsstats territorium inte på grund av sin nationalitet behandlas annorlunda än landets egna arbetstagare i fråga om anställnings- och arbetsvillkor, speciellt vad avser lön, avskedande och, om han eller hon skulle bli arbetslös, återinsättande i arbete eller återanställning.

2. Arbetstagaren skall åtnjuta samma sociala och skattemässiga förmåner som landets medborgare.

3. Arbetstagaren skall även, med stöd av samma rättighet och på samma villkor som landets medborgare, ha tillgång till utbildning i yrkesskolor och omskolningscentra.

4. Alla klausuler i ett kollektivt eller individuellt avtal eller någon annan kollektivt bestämd om rätt att söka anställning, anställning, lön och andra villkor för arbete eller avskedande skall vara ogiltiga, såvitt de föreskriver eller bemyndigar diskriminerande villkor för arbetstagare som är medborgare i de andra medlemsstaterna.

Artikel 8

1. En arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd inom en annan medlemsstats territorium skall få lika behandling vad avser medlemskap i fackföreningar och utövande av därmed sammanhängande rättigheter inklusive

rätten att rösta. Arbetstagaren får uteslutas från deltagande i ledningen av organisationer som regleras av offentlig rätt och från att inneha en tjänst som regleras av offentlig rätt. Dessutom skall arbetstagaren ha rätt att vara valbar till de organ som representerar arbetstagaren i företaget.

Bestämmelserna i denna artikel skall inte påverka lagar eller förordningar i vissa medlemsstater som beviljar mer omfattande rättigheter till arbetstagare som kommer från de andra medlemsstaterna.

2. Denna artikel skall granskas av rådet efter ett förslag från kommissionen, vilket skall läggas fram inom högst två år.

Artikel 9

1. En arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd inom en annan medlemsstats territorium skall åtnjuta alla rättigheter och förmåner som beviljas landets medborgare i bostadsfrågor, även omfattande rätten att äga den bostad han eller hon behöver.

2. Denne arbetstagare får, med samma rätt som landets medborgare, sätta sitt namn på listorna för bostadssökande i den region där han eller hon är anställd, om sådana listor finns. Arbetstagaren skall åtnjuta förmåner och förturer som är förknippade därmed.

Arbetstagarens familj som har stannat kvar i hemlandet skall i detta hänseende antas bo i regionen där arbetstagaren bor, om landets medborgare också gynnas av liknande antagande.

AVDELNING III

Arbetstagarnas familjer

Artikel 10

1. Följande personer skall, oavsett sin nationalitet, ha rätt att bosätta sig tillsammans med en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd i en annan medlemsstats territorium:

- a) Arbetstagarens make och deras avkomlingar som är under 21 års ålder eller är beroende av dem för sin försörjning,
- b) släktingar i närmast föregående led till arbetstagaren och hans eller hennes make, som är beroende av dem.

2. Medlemsstaterna skall underlätta mottagandet av alla familjemedlemmar som inte anges i punkt 1, om de är beroende av arbetstagaren eller ingår i hans eller hennes hushåll i det land arbetstagaren kommer ifrån.

3. Vad beträffar punkterna 1 och 2 måste arbetstagaren för sin familj ha tillgång till en bostad som anses normal för landets arbetstagare i den region där han eller hon är anställd. Denna

bestämmelse får emellertid inte ge upphov till diskriminering mellan landets arbetstagare och arbetstagare från andra medlemsstater.

Artikel 11

När en medborgare i en medlemsstat har anställning eller driver en rörelse inom en annan medlemsstats territorium skall hans eller hennes make och de barn som är under 21 års ålder eller beroende av honom ha rätt att ta anställning inom hela denna stats territorium, även om de inte är medborgare i någon medlemsstat.

Artikel 12

Barnen till en medborgare i en medlemsstat som är eller har varit anställd i en annan medlemsstat skall ha tillträde till denna stats allmänna skolor, lärlingsutbildning och yrkesskolekurser på samma villkor som medborgarna i denna stat, om barnen bor där.

Medlemsstaterna skall främja alla bemödanden att göra det möjligt för dessa barn att delta i utbildningen under bästa möjliga förhållanden.

DEL II

FÖRMEDELING AV LEDIGA PLATSER OCH PLATSANSÖKNINGAR

AVDELNING I

Samarbete mellan medlemsstaterna och med kommissionen

Artikel 13

1. Medlemsstaterna eller kommissionen skall ta initiativet till eller tillsammans utföra den analys av sysselsättning och arbetslöshet som de anser nödvändig för att åstadkomma arbetstagarnas fria rörlighet inom gemenskapen.

Medlemsstaternas centrala arbetsmarknadsmyndigheter skall intimt samarbeta med varandra och med kommissionen i syfte att gemensamt verka för förmedling av lediga platser och ansökningar om anställning inom gemenskapen och därav följande anställning av arbetstagare.

2. För detta ändamål skall medlemsstaterna utse särskilda förmedlingar som skall anförtros organisationen av arbetet på de ovan nämnda områdena i samarbete med varandra och med kommissionens olika avdelningar.

Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om varje förändring i dessa förmedlingar. Kommissionen skall offent-

liggöra detaljer därom i informationssyfte i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall sända kommissionen information om problem som uppstår i samband med den fria rörligheten och anställandet av arbetstagare samt detaljer om sysselsättnings-situationen och dess utveckling för varje region och verksamhetsgren.

2. I samarbete med den tekniska kommittén skall kommissionen besluta om hur informationen enligt punkt 1 skall avfattas och hur ofta den skall spridas. För att värdera situationen på sina arbetsmarknader skall medlemsstaterna, sedan man införskaffat rådgivande kommitténs yttrande, använda enhetliga kriterier fastställda av kommissionen i enlighet med resultatet av det arbete som den tekniska kommittén utfört enligt artikel 33 d.

3. Enligt det tillvägagångssätt som fastställts av kommissionen enligt överenskommelse med den tekniska kommittén skall den särskilda förmedlingen i varje medlemsstat sända till de andra medlemsstaternas särskilda förmedlingar samt till den europeiska samordningsbyrån den information om bostads- och arbetsförhållandena på arbetsmarknaden som kan tänkas vara till vägledning för arbetstagare från de andra medlemsstaterna. Informationen skall hållas aktuell.

De andra medlemsstaternas särskilda förmedlingar skall se till att informationen får omfattande spridning, i synnerhet genom att sprida den bland berörda arbetsmarknadsmyndigheter med alla lämpliga informationsmedel för att hålla arbetstagarna underrättade.

AVDELNING II

Arbetsförmedling

Artikel 15

1. Minst en gång i månaden skall den särskilda förmedlingen i varje medlemsstat sända en rapport till de särskilda förmedlingarna i de andra medlemsstaterna och till den europeiska samordningsbyrån som för varje yrke och region visar:

- icke tillsatta lediga platser eller platser som troligen ej blir tillsatta med arbetskraft från landets egen arbetsmarknad,
- platssökande som har förklarat sig verkligen redo och i stånd att ta anställning i ett annat land.

Varje medlemsstats särskilda förmedling skall vidarebefordra informationen till vederbörande arbetsförmedlingar.

2. I samarbete med den tekniska kommittén skall inom arton månader efter det denna förordning trätt i kraft de rapporter som avses i punkt 1 spridas i enlighet med ett enhetligt system som skall fastställas av den europeiska samordningsbyrån.

Artikel 16

1. Alla lediga platser som arbetsförmedlingarna i en medlemsstat blivit underrättade om och som inte kan tillsättas på landets egen arbetsmarknad och som på grundval av de rapporter som nämns i artikel 15 kan tillsättas inom gemenskapen, skall anmälas till de behöriga arbetsförmedlingarna i den medlemsstat som har angivit att den har ledig arbetskraft i denna yrkesgren.

2. Dessa förmedlingar skall till den första medlemsstatens förmedlingar översända detaljerade uppgifter om lämpliga ansökningar. Under en tid av 18 dagar efter det den andra medlemsstatens förmedlingar mottagit meddelandet om den lediga platsen skall ansökningar tillställas arbetsgivarna och få samma prioritet som det egna landets arbetstagare har gentemot medborgare i icke-medlemsstater. Under denna period skall lediga platser anmälas till icke-medlemsstater, endast om den medlemsstat som har sådana lediga platser anser att det för att tillsätta dessa inte finns tillräckligt många arbetstagare som är medborgare i medlemsstaterna.

3. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte gälla lediga platser som erbjuds arbetstagare som är medborgare i icke-medlemsstater, när:

a) en arbetstagare får ett personligt erbjudande som är av speciell natur på grund av:

- i) krav på specialistkvalifikationer eller att den erbjudna tjänsten är av konfidentiell natur eller på grund av tidigare yrkesmässiga relationer,
- ii) förekomst av familjeband, antingen mellan arbetsgivaren och den arbetstagare som blivit efterfrågad, eller mellan den senare och en arbetstagare som har varit fastanställd i företaget under minst ett år.

Punkterna i) och ii) skall tillämpas i enlighet med bilagans bestämmelser,

b) sådana lediga platser är för rekrytering av homogena grupper och säsongarbetstagare, av vilka åtminstone en medlem har fått ett personligt erbjudande om en anställning,

c) sådana lediga platser erbjuds av arbetsgivare åt arbetstagare som är bosatta i regioner närbelägna endera sidan av gränsen mellan en medlemsstat och en icke-medlemsstat,

d) lediga platser uttryckligen erbjuds arbetstagare från icke-medlemsstater av arbetsgivarna för att deras företag skall kunna fungera friktionsfritt, och arbetsförmedlingarna anser att skälen är berättigade, efter det de ingripit för att tillförsäkra anställning åt det egna landets arbetstagare eller arbetstagare från de andra medlemsstaterna i gemenskapen.

Artikel 17

1. Bestämmelserna i artikel 16 skall genomföras av de särskilda förmedlingarna. I den mån den centrala myndigheten gett sitt godkännande, och i den mån organisationen av arbetsförmedlingarna i en medlemsstat och de placeringsmetoder man använder gör det möjligt, skall emellertid följande gälla:

a) Medlemsstaternas regionala arbetsförmedlingar skall

i) på grundval av de rapporter som omnämns i artikel 15 och som skall leda till lämpliga åtgärder direkt sammanföra och redogöra för lediga platser samt platsansökningar,

ii) upprätta direktförbindelse för att förmedla

— lediga platser som erbjuds en namngiven arbetstagare,

— enskilda platsansökningar som sänts antingen till en särskild arbetsförmedling eller till en arbetsgivare som är verksam inom förmedlingens verksamhetsområde,

— när förmedlingsverksamheten berör säsongarbetstagare som måste rekryteras så snabbt som möjligt.

b) De förmedlingar som har ansvaret för gränstrakterna mellan två eller flera medlemsstater skall regelbundet utbyta uppgifter om ej tillsatta lediga platser och platsansökningar inom sitt område och enligt sina avtal med de andra arbetsförmedlingarna direkt sammanföra och förmedla lediga platser och platsansökningar.

c) Offentliga arbetsförmedlingar som specialiserar sig på vissa yrkesområden eller speciella personkategorier skall samarbeta direkt med varandra.

2. Medlemsstaterna i fråga skall till kommissionen översända den förteckning som enligt gemensam överenskommelse sammanställts för de förmedlingar som nämns i punkt 1. Kommissionen skall offentliggöra denna lista och eventuella tillägg till den i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Artikel 18

Det skall inte vara obligatoriskt att anta rekryteringsmetoder som används av de verkställande organen som har tillkommit enligt avtal mellan två eller flera medlemsstater.

AVDELNING III

Åtgärder för bevarandet av jämvikten
på arbetsmarknaden

Artikel 19

1. Efter en rapport från kommissionen som avfattats efter informationer från medlemsstaterna skall dessa två gånger om året tillsammans med kommissionen analysera

- resultaten av gemenskapens åtgärder för platsförmedling,
- antalet placeringar av medborgare i icke-medlemsstater,
- den utveckling som kan förutses för arbetsmarknadssituationen och, såvitt möjligt, arbetskraftens rörelser inom gemenskapen.

2. Medlemsstaterna och kommissionen skall undersöka alla möjligheter att ge medborgare i medlemsstater prioritet vid tillsättandet av lediga platser för att åstadkomma balans mellan lediga platser och platsansökningar inom gemenskapen. De skall vidta alla åtgärder som krävs för detta ändamål.

Artikel 20

1. När en medlemsstat har eller förutser störningar på sin arbetsmarknad som allvarligt skulle kunna hota levnadsstandarden eller sysselsättningsnivån i en viss region eller ett visst yrke, skall den underrätta kommissionen och de andra staterna om detta och förse dem med alla relevanta detaljer.

2. Medlemsstaterna och kommissionen skall vidta alla lämpliga åtgärder för att underrätta gemenskapens arbetstagare, så att dessa inte söker anställning i denna region eller detta yrke.

3. Utan inverkan på tillämpningen av fördraget och de bilagda protokollen får den medlemsstat som avses i punkt 1 begära att kommissionen förklarar den förmedlingsapparat som föreskrivs i artiklarna 15, 16 och 17 helt eller delvis tillfälligt upphävd för att situationen i denna region eller detta yrke skall kunna återställas till normala förhållanden.

Kommissionen skall besluta om det tillfälliga upphävandet som sådant och om dess varaktighet senast två veckor efter mottagandet av medlemsstatens begäran. Varje medlemsstat får inom högst två veckor begära att rådet skall upphäva eller ändra ett sådant beslut. Rådet skall agera på en sådan begäran inom två veckor.

4. När ett sådant tillfälligt upphävande sker skall arbetsförmedlingarna i de andra medlemsstaterna som har angivits ut-

de har ledig arbetskraft inte vidta någon åtgärd för att tillsätta lediga platser som de fått direkt meddelande om från arbetsgivare i de medlemsstater som nämns i punkt 1.

AVDELNING IV

Europeiska samordningsbyrån

Artikel 21

Den europeiska byrån för förmedling av lediga platser och platsansökningar som inrättats inom kommissionen (i denna förordning kallad "den europeiska samordningsbyrån") skall ha som allmän uppgift att främja platsförmedlingen på gemenskapsnivå. Den skall särskilt ansvara för alla tekniska uppgifter på detta område som enligt vad denna förordning föreskriver har ålagts kommissionen, och då speciellt för bistånd till ländernas arbetsförmedlingar.

Den skall sammanfatta den information som nämns i artiklarna 14 och 15 samt de data som framkommer av den analys och den forskning som utförts enligt artikel 13 för att klargöra allt som kan bidra till att förutse utvecklingen på gemenskapens arbetsmarknad. Dessa fakta skall delges medlemsstaternas särskilda förmedlingar samt de rådgivande och tekniska kommittéerna.

Artikel 22

1. Den europeiska samordningsbyrån skall särskilt ha till uppgift

- a) att samordna de praktiska åtgärder som behövs för att tillsätta lediga platser på gemenskapsnivå och för att analysera de förflyttningar av arbetstagare som uppstår därav,
- b) att bidra till att nå dessa mål genom att i samarbete med den tekniska kommittén införa gemensamma arbetsmetoder på administrativ och teknisk nivå,
- c) att i samförstånd med de särskilda förmedlingarna sammanföra lediga platser och platsansökningar, när ett speciellt behov uppstår, för förmedling hos de särskilda förmedlingarna.

2. Den europeiska samordningsbyrån skall underrätta de särskilda förmedlingarna om lediga platser och platsansökningar som sänts direkt till kommissionen och bli informerad om de åtgärder som vidtagits därefter.

Artikel 23

Med godkännande från vederbörande myndighet i varje medlemsstat och enligt de villkor och förfaringsätt som kommissionen beslutar efter den tekniska kommitténs yttrande får den organisera besök och uppdrag för tjänstemän från andra medlemsstater liksom fortbildning för de särskilda förmedlingarnas personal.

DEL III

KOMMITTEER FÖR ATT SÄKERSTÄLLA ETT NÄRA SAMARBETE MELLAN MEDLEMSSTATERNA I FRÅGOR SOM BERÖR ARBETSTAGARNAS FRIA RÖRLIGHET OCH DERAS ANSTÄLLNING

AVDELNING I

Rådgivande kommittén

Artikel 24

Den rådgivande kommittén skall ha till uppgift att bistå kommissionen vid granskning av alla frågor som uppstår om tillämpningen av fördraget och de åtgärder som vidtagits i enlighet därmed i angelägenheter som berör arbetstagarnas fria rörlighet och deras anställning.

Artikel 25

Den rådgivande kommittén skall särskilt ha till uppgift:

- a) att följa upp problem avseende fri rörlighet och anställning inom ramen för nationell arbetsmarknadspolitik för att kunna samordna medlemsstaternas arbetsmarknadspolitik på gemenskapsnivå och på så sätt medverka till att deras ekonomi utvecklas och arbetsmarknaden får en förbättrad balans,
- b) att göra en allmän uppföljning av effekterna av genomförandet av denna förordning och eventuella kompletterande åtgärder,
- c) att eventuellt förelägga kommissionen väl övervägda förslag till omarbetning av denna förordning,
- d) att framlägga, antingen på kommissionens begäran eller på eget initiativ, väl övervägda åsikter i allmänna frågor eller i principfrågor, speciellt rörande utbyte av information om utvecklingen på arbetsmarknaden, om arbetstagarnas förflyttning mellan medlemsstaterna, om program eller åtgärder för att utveckla yrkesvägledning och yrkesutbildning som kan förmodas ge ökad möjlighet till fri rörlighet och anställning, samt om alla former av bistånd till arbetstagare och deras familjer, bland annat socialhjälp och bostäder åt arbetstagarna.

Artikel 26

1. Den rådgivande kommittén skall bestå av sex medlemmar från varje medlemsstat, av vilka två skall representera regeringen, två arbetstagarorganisationerna och två arbetsgivarorganisationerna.

2. För varje kategori som nämns i första stycket skall en ersättare utses av varje medlemsstat.

3. Medlemmarnas och deras ersättares mandattid skall vara två år. Deras utnämning skall kunna förnyas.

Vid mandattidens utgång skall medlemmarna och deras ersättare vara kvar i tjänst till dess de ersatts eller till dess deras utnämningar förnyats.

Artikel 27

Medlemmarna i rådgivande kommittén och deras ersättare skall utnännas av rådet, som skall sträva efter att i kommittén samlade företrädare för arbetstagarorganisationer och arbetsgivarorganisationer så att de olika ekonomiska sektorer som berörs får en lämplig representation.

Förteckningen över medlemmarna och deras ersättare skall i informationssyfte offentliggöras av rådet i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Artikel 28

Ordförande i den rådgivande kommittén skall vara en medlem av kommissionen eller hans ersättare. Ordföranden får inte rösta. Kommittén skall sammanträda åtminstone två gånger om året. Den skall sammankallas av ordföranden, antingen på eget initiativ eller på begäran av minst en tredjedel av medlemmarna. Sekreterartjänsten skall ställas till förfogande av kommissionen.

Artikel 29

Ordföranden får inbjuda personer eller företrädare för organ med vidsträckt erfarenhet av arbetstagarnas sysselsättning eller rörlighet att delta i möten som observatörer eller som sakkunniga. Ordföranden får ta hjälp av sakkunniga rådgivare.

Artikel 30

1. Ett av kommittén lämnat yttrande skall vara giltigt, om två tredjedelar av medlemmarna är närvarande.

2. Yttrandena skall ange på vilka grunder de vilar. De skall avlämnas med en absolut majoritet av röster som regelrätt avgivits. Yttrandena skall åtföljas av en skriftlig redogörelse för de åsikter som uttryckts av minoriteten, om denna önskar det.

Artikel 31

Den rådgivande kommittén skall fastställa sina arbetsmetoder genom procedurregler, som skall träda i kraft sedan rådet givit sitt samtycke efter att ha mottagit ett yttrande från kommissionen. Eventuella ändringar som kommittén beslutar att vidta skall företas på samma sätt.

AVDELNING II

Den tekniska kommittén

Artikel 32

Den tekniska kommittén skall ha till uppgift att bistå kommissionen att förbereda, stödja och följa upp allt tekniskt arbete och alla tekniska åtgärder, så att denna förordning och alla kompletterande åtgärder kan verkställas.

Artikel 33

Den tekniska kommittén skall särskilt ha till uppgift:

- a) att stödja och främja samarbetet mellan berörda statliga myndigheter i medlemsstaterna i alla tekniska frågor som angår arbetstagarnas fria rörlighet och deras anställning,
- b) att formulera tillvägagångssätten för organiserandet av berörda statliga myndigheters gemensamma aktiviteter,
- c) att underlätta inhämtandet av information som förväntas bli användbar för kommissionen och för den granskning och forskning som föreskrivs i denna förordning, och att främja utbyte av information och erfarenheter mellan de berörda administrativa organen,
- d) att på teknisk nivå utreda harmoniseringen av de kriterier efter vilka medlemsstaterna bedömer situationen på sina arbetsmarknader.

Artikel 34

1. Den tekniska kommittén skall bestå av representanter för medlemsstaternas regeringar. Varje regering skall till medlem av den tekniska kommittén utnämna en av de medlemmar som representerar regeringen i den rådgivande kommittén.
2. Varje regering skall utnämna en ersättare bland dess andra representanter – medlemmar eller ersättare – i den rådgivande kommittén.

Artikel 35

Ordförande för den tekniska kommittén skall vara en medlem av kommissionen eller hans representant. Ordföranden och medlemmarna av kommittén får ta hjälp av sakkunniga rådgivare.

Sekreterarservice skall tillhandahållas kommittén av kommissionen.

Artikel 36

De förslag och yttranden som utarbetats av den tekniska kommittén skall överlämnas till kommissionen, och den råd-

givande kommittén skall informeras därom. Alla sådana förslag och yttranden skall åtföljas av en skriftlig redogörelse för de åsikter som uttryckts av de olika medlemmarna i den tekniska kommittén, om dessa begär det.

Artikel 37

Den tekniska kommittén skall fastställa sina arbetsmetoder genom procedurregler som skall träda i kraft när rådet har lämnat sitt samtycke efter att ha mottagit ett yttrande från kommissionen. Eventuella ändringar som kommittén beslutar göra häri skall träda i kraft enligt samma förfaringsätt.

DEL IV

ÖVERGÅNGS- OCH SLUTBESTÄMMELSER

AVDELNING I

Övergångsbestämmelser

Artikel 38

Till dess att kommissionen antar det enhetliga system som omnämns i artikel 15.2 skall den europeiska samordningsbyrån föreslå åtgärder som förväntas bli till nytta vid avfattandet och spridningen av de rapporter som nämns i artikel 15.1.

Artikel 39

Rådgivande kommitténs och tekniska kommitténs procedurregler som gäller då denna förordning träder i kraft skall fortsätta att gälla.

Artikel 40

Till dess att de åtgärder som skall vidtas av medlemsstaterna enligt rådets direktiv av den 15 oktober 1968¹ träder i kraft, och när enligt de åtgärder som vidtagits av medlemsstaterna i enlighet med rådets direktiv av den 25 mars 1964² det arbetstillstånd som föreskrivs i artikel 22 i förordning nr 38/64/EEG är nödvändigt för att avgöra uppehållstillståndets giltighets- och förlängningstid, skall skriftlig bekräftelse av anställningen från arbetsgivaren eller ett anställningsintyg som anger anställningstiden ersätta ett sådant arbetstillstånd. Varje skriftlig bekräftelse från arbetsgivaren eller anställningsintyg som visar att arbetstagaren varit tillsvidareanställd skall ha samma verkan som ett permanent uppehållstillstånd.

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 13.

² EGT nr 62, 17.4.1964, s. 981/64.

Artikel 41

Om en medlemsstat på grund av avskaffande av arbetstillstånd inte längre kan sammanställa viss statistik om anställning av utländska medborgare, får medlemsstaten för statistiska ändamål behålla arbetstillståndet för medborgare i de andra medlemsstaterna till dess att nya statistikmetoder införts, dock senast till den 31 december 1969. Arbetstillståndet måste utfärdas automatiskt och måste vara giltigt till det faktiska avskaffandet av arbetstillstånd i medlemsstaten.

AVDELNING II

Slutbestämmelser

Artikel 42

1. Denna förordning skall inte påverka bestämmelserna i fördraget om upprättande av den Europeiska kol- och stålgemenskapen och som gäller arbetstagare med erkända kvalifikationer i kolbrytning eller ståltillverkning, inte heller på de bestämmelser i fördraget om upprättande av den Europeiska atomenergigenskapen och som behandlar rätten att söka kvalificerat arbete på atomenergiområdet, inte heller på några som helst åtgärder som vidtagits i enlighet med dessa fördrag.

Denna förordning skall dock gälla för de kategorier av arbetstagare som nämnts i första stycket och för deras familjemedlemmar, i den mån deras rättsliga ställning inte styrs av ovannämnda fördrag eller åtgärder.

2. Denna förordning skall inte påverka åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 51 i fördraget.

3. Denna förordning skall inte påverka medlemsstaternas skyldigheter på grund av

— speciella relationer eller framtida avtal med vissa icke-europeiska länder eller territorier baserade på hävdvunna band som finns vid den tidpunkt då denna förordning träder i kraft, eller

— avtal som grundar sig på hävdvunna band mellan dem och som finns vid den tidpunkt då denna förordning träder i kraft med vissa icke-europeiska länder eller territorier som grundar sig på hävdvunna band mellan dem.

Denna förordning skall vara till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg den 15 oktober 1968.

Arbetstagare från sådana länder eller territorier som i enlighet med denna bestämmelse har avlönad anställning inom en av dessa medlemsstaters territorium får inte åberopa bestämmelserna i denna förordning i de andra medlemsstaterna.

Artikel 43

Mellan dagen för undertecknandet och dagen för ikraftträdandet skall medlemsstaterna i informationssyfte till kommissionen översända texterna till de avtal, konventioner och överenskommelser som ingåtts dem emellan på arbetsmarknadsområdet.

Artikel 44

Kommissionen skall vidta åtgärder i överensstämmelse med denna förordning för dess tillämpning. För detta ändamål skall den nära samarbeta med medlemsstaternas centrala statliga myndigheter.

Artikel 45

Kommissionen skall till rådet överlämna förslag som enligt fördragets villkor skall upphäva restriktioner i rätten att söka arbete för arbetstagare som är medborgare i medlemsstater där frånvaron av ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis skulle kunna förhindra arbetstagarnas fria rörlighet.

Artikel 46

Administrativa utgifter för de kommittéer som nämns i del III skall innefattas i budgeten för den Europeiska gemenskapen i den sektion som gäller kommissionen.

Artikel 47

Denna förordning skall gälla medlemsstaternas territorier och deras medborgare utan inverkan på artiklarna 2, 3, 10 och 11.

Artikel 48

Förordning nr 38/64/EEG skall upphöra att gälla, när denna förordning träder i kraft.

På rådets vägnar

G. SEDATI

Ordförande

BILAGA

Vad avses i artikel 16.3 a med följande uttryck:

- 1) Uttrycket "specialist" anger hög eller ovanlig kvalifikation för en typ av arbete eller ett yrke som kräver speciellt tekniskt kunnande. Det skall särskilt gälla förmän, då säsongarbetstagare rekryteras i grupp.
  - 2) Uttrycket "tjänstens konfidentiella natur" hänför sig till anställning som i värdlandet vanligtvis innebär särskilt förtroendefulla relationer mellan arbetsgivare och arbetstagare.
  - 3) Uttrycket "föregående yrkesmässiga relationer" gäller då en arbetsgivare ansöker om att inom en medlemsstats territorium få anställa en arbetstagare som arbetsgivaren redan haft anställd i samma område under minst tolv månader under de senaste fyra åren.
  - 4) Uttrycket "familjeband" betyder band i form av äktenskap eller släktskap i andra ledet mellan en arbetsgivare och en arbetstagare samt släktskapsband i första ledet mellan två arbetstagare.
-

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 312/76

av den 9 februari 1976

om ändring av bestämmelserna om arbetstagarnas rättigheter inom
 arbetstagarorganisationer i förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet
 inom gemenskapen

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DENNA FÖRORDNING

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
 ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49 i detta,

Artikel 1

med beaktande av kommissionens förslag,

Artikel 8 i förordning (EEG) nr 1612/68 skall ändras enligt
 följande:

med beaktande av Europaparlamentets
 yttrande¹,

1. Följande skall läggas till i den första meningen i första
 stycket efter "inklusive rätten att rösta":
 "och skall vara valbar till poster inom administrationen eller
 ledningen av en arbetstagarorganisation".

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs
 yttrande², och

2. Punkt 2 skall utgå.

med beaktande av följande:

Artikel 2

Det bör uttryckligen anges i artikel 8 i rådets förordning (EEG)
 nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om fri rörlighet för
 arbetstagare inom gemenskapen³ att arbetstagare som är
 medborgare i en medlemsstat och anställda inom en annan
 medlemsstats territorium även skall åtnjuta likabehandling i
 fråga om utövande av rättigheter inom arbetstagarorganisatio-
 ner vad gäller valbarhet till poster inom administrationen eller
 ledningen av en arbetstagarorganisation.

Denna förordning skall träda i kraft på tredje dagen efter dess
 offentliggörande i *Europeiska gemenskapernas officiella
 tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 9 februari 1976.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

¹ EGT nr C 280, 8.12.1975, s. 43.

² EGT nr C 12, 17.1.1976, s. 2.

³ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

368L0360/S

19.10.68

Europeiska gemenskapernas officiella tidning

Nr L 257/13

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 oktober 1968

om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medlemsstaternas arbetstagare och deras familjer

(68/360/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Rådets förordning (EEG) nr 1612/68³ fastställde bestämmelserna för arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen. Åtgärder bör följaktligen vidtas för att avskaffa de restriktioner som fortfarande finns i fråga om flyttning och bosättning inom gemenskapen, i överensstämmelse med de rättigheter och förmåner som denna förordning ger en medlemsstats medborgare som flyttar för att ta anställning och deras familjemedlemmar.

Bestämmelserna för bosättning bör så långt det är möjligt ge arbetstagare från andra medlemsstater och deras familjer en ställning likvärdig med den egna statens medborgares.

Samordningen av speciella åtgärder i fråga om utländska medborgares flyttning och bosättning, som är motiverad med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa, behandlas i rådets direktiv av den 25 februari 1964⁴, som antogs som tillämpning av artikel 56.2 i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.*Artikel 1*

Medlemsstaterna skall i enlighet med detta direktiv avskaffa restriktioner för flyttning och bosättning för medborgare i

medlemsstaterna och deras familjemedlemmar, för vilka förordning (EEG) nr 1612/68 är tillämplig.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall ge de medborgare som avses i artikel 1 rätt att lämna territoriet för att ta anställning och arbeta inom en annan medlemsstats territorium. För att utnyttja denna rätt skall endast ett uppvisande av giltigt identitetskort eller pass behövas. Familjemedlemmarna skall ha samma rätt som den medborgare de är beroende av.

2. Medlemsstaterna skall i enlighet med sina lagar för dessa medborgare utfärda eller förnya ett identitetskort eller pass som särskilt skall ange innehavarens nationalitet.

3. Passet måste vara giltigt för samtliga medlemsstater och för de länder innehavaren måste passera vid resa mellan medlemsstater. När ett pass är det enda dokument som gäller vid utresa ur landet, skall dess giltighetstid vara minst fem år.

4. Medlemsstaterna får inte kräva utresevisum eller något motsvarande dokument av de medborgare som avses i artikel 1.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall tillåta de personer som avses i artikel 1 att resa in i territoriet mot uppvisande av enbart giltigt identitetskort eller pass.

2. Inresevisum eller motsvarande dokument får inte krävas utom för de familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat. Medlemsstaterna skall i största möjliga mån underlätta för dessa personer att få de visa de behöver.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall bevilja uppehållstillstånd inom sitt territorium för de personer som avses i artikel 1 som kan uppvisa de handlingar som nämns i punkt 3.

¹ EGT nr 268, 6.11.1967, s. 10.² EGT nr 298, 7.12.1967, s.10.³ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.⁴ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 850/64.

2. Som bevis på rätten till bosättning skall ett dokument utfärdas, kallat "Uppehållstillstånd för medborgare i en medlemsstat i EEG". Detta dokument måste innehålla förklaringen att det har utfärdats i enlighet med förordning (EEG) nr 1612/68 och med de åtgärder som vidtagits av medlemsstaterna för genomförande av detta direktiv. Texten till förklaringen finns i bilagan till detta direktiv.

3. För att utfärda uppehållstillstånd för en medborgare i en av EEG:s medlemsstater får medlemsstaterna endast kräva att följande handlingar uppvisas:

— Av arbetstagaren:

- a) det dokument med vilket han reste in i territoriet,
- b) en bekräftelse om anställning från arbetsgivaren eller ett anställningsintyg.

— Av arbetstagarens familjemedlemmar:

- c) det dokument med vilket de reste in i territoriet,
- d) ett dokument utfärdat av behörig myndighet i ursprungslandet eller det land de kom ifrån, som intygar släktskapen,
- e) i de fall som avses i artikel 10.1 och 2 i förordning (EEG) nr 1612/68 ett dokument utfärdat av behörig myndighet i ursprungslandet eller det land de kom ifrån, som intygar att de för sin försörjning är beroende av arbetstagaren, eller att de ingår i hans hushåll i landet i fråga.

4. För en familjemedlem som inte är medborgare i en medlemsstat skall utfärdas ett uppehållstillstånd som skall ha samma giltighet som tillståndet för den arbetstagare han är beroende av.

Artikel 5

Att formaliteterna för att få uppehållstillstånd inte är klara, skall inte hindra en sökande från att omedelbart påbörja en anställning enligt ingånget avtal.

Artikel 6

1. Uppehållstillståndet

- a) måste vara giltigt inom hela den utfärdande medlemsstatens territorium,
- b) måste vara giltigt minst fem år från dagen för utfärdandet och kunna förnyas automatiskt.

2. Avbrott i bosättningen vilket inte överstiger sex månader i följd och frånvaro för militärtjänst skall inte påverka giltigheten av ett uppehållstillstånd.

3. När en arbetstagare är anställd för en tid av mer än tre månader men mindre än ett år hos en arbetsgivare i värdstaten eller hos någon som tillhandahåller tjänster, skall värdstaten förse honom med ett tillfälligt uppehållstillstånd, vars giltighet kan begränsas till den förväntade anställningstiden.

Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 8.1 c skall ett tillfälligt uppehållstillstånd utfärdas också för en säsongarbetare som är anställd för en längre tid än tre månader. Anställningstiden måste framgå i de dokument som nämns i artikel 4.3 b.

Artikel 7

1. Ett giltigt uppehållstillstånd får inte återkallas enbart på grund av att arbetstagaren inte längre är anställd, vare sig orsaken är att han är tillfälligt oförmögen att arbeta på grund av sjukdom eller olycksfall, eller att han är ofrivilligt arbetslös och detta bekräftats av arbetsförmedlingen.

2. När uppehållstillståndet första gången förnyas får uppehållstiden begränsas, dock inte till kortare tid än tolv månader, om arbetstagaren varit ofrivilligt arbetslös i medlemsstaten längre än tolv månader i följd.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall, utan att utfärda uppehållstillstånd, tillerkänna följande personer rätt att vara bosatta inom sitt territorium:

- a) En arbetstagare som har anställning som inte förväntas vara mer än tre månader. För vistelsen skall det dokument med vilket han reste in i landet och en uppgift från arbetsgivaren om hur lång anställningstiden väntas bli vara tillräckligt. Någon uppgift från arbetsgivaren skall emellertid inte krävas i fråga om arbetstagare som omfattas av rådets direktiv av den 25 februari 1964¹ om uppnåendet av fri etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster vid verksamhet som mellanhand i handel, industri och hantverk.
- b) En arbetstagare som bor inom en medlemsstats territorium, dit han vanligtvis återvänder varje dag eller åtminstone en gång i veckan och som är anställd inom en annan medlemsstats territorium. Den behöriga myndigheten i den stat där han är anställd får för en sådan arbetstagare utfärda ett speciellt tillstånd som gäller fem år och automatiskt kan förnyas.
- c) En säsongarbetare som har ett anställningsavtal stämplat av den behöriga myndigheten i den medlemsstat där han fått arbete.

2. I alla de i punkt 1 nämnda fallen får de behöriga myndigheterna i värdlandet kräva att arbetstagaren anmäler att han uppehåller sig inom territoriet.

Artikel 9

1. De uppehållstillstånd som beviljas de medborgare i en medlemsstat i EEG som avses i detta direktiv skall utfärdas och förnyas gratis eller mot betalning av ett belopp som inte är högre än de avgifter och skatter som tas ut vid utfärdandet av identitetskort till landets egna medborgare.

2. Det visum som nämns i artikel 3.2 och den stämpel som nämns i artikel 8.1c skall vara gratis.

3. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att så långt möjligt förenkla formaliteterna och tillvägagångssättet för att få de handlingar som nämns i punkt 1.

Artikel 10

Medlemsstaterna får inte avvika från detta direktivs bestämmelser utom med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

Artikel 11

1. Detta direktiv skall inte påverka de bestämmelser i Fördraget om Europeiska kol- och stålgemenskapen för arbetstagare med erkända yrkeskunskaper i kolbrytning och ståltillverkning, eller på bestämmelserna i Fördraget om upprättandet av den Europeiska atomenergigemenskapen som behandlar rätten att ta kvalificerad anställning på atomenergiområdet, och inte heller på andra åtgärder som vidtagits för att genomföra dessa fördrag.

2. Detta direktiv skall dock omfatta de arbetstagar-kategorier som nämns i punkt 1 och deras familjer, i den mån deras ställning inte bestäms av de fördrag eller åtgärder som anges i punkt 1.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall inom nio månader efter dagen för anmälan av detta direktiv vidta nödvändiga åtgärder för att följa dess bestämmelser och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. De skall till kommissionen anmäla ändringar som gjorts i bestämmelser som införts genom lagar och andra författningar för att förenkla formaliteterna och tillvägagångssättet vid utfärdande av de handlingar som fortfarande behövs för arbetstagarernas och deras familjers inresa, utresa och uppehåll.

Artikel 13

1. Rådets direktiv av den 25 mars 1964² om avskaffandet av begränsningar av rörlighet och uppehåll inom gemenskapen för arbetstagare och deras familjer skall fortsätta att gälla, till dess detta direktiv är genomfört av medlemsländerna.

¹ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 869/64.

² EGT nr 62, 17.4.1964, s. 981/64.

2. Upphållstillstånd som utfärdats i enlighet med det direktiv som nämns i punkt 1 skall fortsätta att gälla till dess att giltighetstiden går ut.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 15 oktober 1968.

På rådets vägnar

G. SEDATI

Ordförande

BILAGA

Text till den uppgift som nämns i artikel 4.2:

'Detta tillstånd är utfärdat i enlighet med Europeiska gemenskapernas råds förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 och med de åtgärder som vidtagits för genomförande av rådets direktiv av den 15 oktober 1968.

I enlighet med bestämmelserna i ovanstående förordning har innehavaren av detta tillstånd rätt att påbörja och utöva anställning inom .....¹
territorium på samma villkor som .....¹ arbetstagare.'

---

¹ Belgiens, Tysklands, Frankrikes, Italiens, Luxemburgs, Nederländernas, beroende på vilket land som utfärdar tillståndet.

370R1251/S

Nr L 142/24

Europeiska gemenskapernas officiella tidning

30.6.70

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 1251/70

av den 29 juni 1970

om arbetstagares rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda där

(70/1251/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 48.3 d i detta samt artikel 2 i protokollet om Luxemburg,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹, och

med beaktande av följande:

Rådets förordning (EEG) nr 1612/68² av den 15 oktober 1968 och rådets direktiv nr 68/360/EEG av den 15 oktober 1968³ möjliggjorde att arbetstagarna tillförsäkrades fri rörlighet efter en rad åtgärder som successivt skulle genomföras. Att de yrkesverksamma arbetstagarna har fått rätt till bosättning har fått till följd att fördraget beviljat dem rätten att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda i den staten. Det är angeläget att fastställa villkoren för utövandet av denna rätt.

Ovannämnda förordning och direktiv innehåller erforderliga bestämmelser om arbetstagarnas rätt att bo och vara anställda inom en medlemsstats territorium, den rätt att stanna kvar som nämns i artikel 48.3 d i fördraget tolkas därför som arbetstagarens rätt att bo kvar inom en medlemsstats territorium, när han eller hon slutat sin anställning där.

Arbetskraftens rörlighet inom gemenskapen kräver att arbetstagare får vara anställda i flera medlemsstater efter varandra utan att detta blir till deras nackdel.

Det är i första hand angeläget att garantera den arbetstagare som bor inom en medlemsstats territorium rätten att stanna kvar i landet, när han eller hon inte längre har anställning där, därför att han eller hon uppnått pensionsålder eller på grund av bestående arbetsoförmåga. Det är emellertid lika angeläget att säkra denna rätt för den arbetstagare som efter att ha varit anställd och bosatt i en medlemsstat har anställning inom en annan medlemsstats territorium, under det att han eller hon fortfarande är bosatt inom den första statens territorium.

För att bestämma under vilka villkor rätten att stanna kvar skall gälla bör hänsyn tas till de orsaker som lett till att anställningen upphörde inom den berörda medlemsstatens territorium och särskilt till skillnaden mellan pensionering, det normala och förutsebara slutet på det yrkesverksamma livet, och arbetsoförmåga, som leder till ett för tidigt och oförutsebart slut på det yrkesverksamma livet. Särskilda villkor måste fastställas, när slutet på yrkesverksamheten är följden av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom, eller när arbetstagarens make är eller var medborgare i den berörda medlemsstaten.

Den arbetstagare som har slutat sitt yrkesverksamma liv bör få tillräckligt god tid på sig för att besluta, var han eller hon slutligen vill bosätta sig.

Att arbetstagaren begagnar sig av rätten att stanna kvar medför att denna rätt utvidgas till att gälla medlemmar av hans familj. Om arbetstagaren skulle avlida under sitt yrkesverksamma liv, måste även familjemedlemmarna tillerkännas rätten att bo kvar och särskilda bestämmelser gälla om detta.

Personer för vilka rätten att stanna kvar gäller måste behandlas på samma sätt som landets arbetstagare som ej längre är yrkesverksamma.

SLUTGRANSKAD

¹ EGT nr C 65, 5.6.1970, s. 16.

² EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

³ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 13.

HÄRIGENOM BESLUTAS FÖLJANDE.

Artikel 3

Artikel 1

Bestämmelserna i denna förordning skall gälla en medlemsstats medborgare som har haft anställning inom en annan medlemsstats territorium och medlemmar av deras familjer enligt definition i artikel 10 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen.

Artikel 2

1. Följande personer skall ha rätt att varaktigt stanna kvar inom en medlemsstats territorium:

- a) En arbetstagare som vid den tidpunkt då han eller hon upphör att arbeta har uppnått den ålder som enligt lag i denna medlemsstat berättigar till ålderspension, och som har varit anställd i staten åtminstone under de senaste tolv månaderna och utan avbrott bott där under mer än tre år.
- b) En arbetstagare som utan avbrott bott inom denna stats territorium under mer än två år och som slutar sin anställning där på grund av bestående arbetsoförmåga. Om denna oförmåga är följden av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom som ger honom rätt till en pension, för vilken en institution i denna stat är helt eller delvis ansvarig, skall inga villkor ställas för bosättnings varaktighet.
- c) En arbetstagare som efter tre års oavbruten anställning och bosättning inom denna stats territorium är anställd inom en annan medlemsstats territorium, under det att han behåller sin bostad inom den första statens territorium, dit han som regel återvänder varje dag eller åtminstone en gång i veckan.

Sådana perioder av anställning inom den andra medlemsstatens territorium skall för att ge de rättigheter som nämns i a och b betraktas som utförda inom den stats territorium där arbetstagaren bor.

2. Villkoren för bosättnings och anställningens varaktighet enligt punkt 1 a och villkoret för bosättnings varaktighet enligt punkt 1 b skall inte gälla, om arbetstagarens maka är medborgare i ifrågasvarande medlemsstat eller har förlorat medborgarskapet genom äktenskapet med arbetstagaren.

1. En arbetstagares familjemedlemmar som nämns i artikel 1 i denna förordning och som bor hos henne eller honom inom en medlemsstats territorium skall ha rätt att varaktigt stanna kvar där, och får göra det även efter hans död, om arbetstagaren har förvärvat rätten att stanna kvar i enlighet med artikel 2.

2. Om emellertid arbetstagaren avlider under sitt yrkesverksamma liv, och innan han förvärvat rätten att stanna kvar inom ifrågasvarande stats territorium, skall medlemmarna av hans eller hennes familj ha rätt att varaktigt stanna kvar där, under förutsättning att

- arbetstagaren vid sin död hade bott utan avbrott inom denna medlemsstats territorium under minst två år,
- arbetstagaren dog på grund av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom, eller
- den efterlevande maken är medborgare i den stat där de bott eller har förlorat sitt medborgarskap genom äktenskapet med arbetstagaren.

Artikel 4

1. Bosättnings varaktighet enligt bestämmelserna i artiklarna 2.1 och 3.2 får bestyrkas med i uppehållslandet gängse bevismedel. Den skall inte påverkas av tillfälliga perioder av frånvaro som inte överstiger totalt tre månader om året eller av längre perioder av frånvaro på grund av värnpliktsjänstgöring

2. Perioder av ofrivillig arbetslöshet som vederbörligen registrerats hos behörig arbetsförmedling och frånvaro på grund av sjukdom eller olycksfall skall betraktas som perioder av anställning enligt innebörden i artikel 2.1.

Artikel 5

1. Den person som har rätt att stanna kvar skall kunna begagna sig av denna rätt inom två år efter det han eller hon blivit berättigad därtill i enlighet med artikel 2.1 a och b samt artikel 3: Under denna period får han eller hon lämna medlemsstaten utan att denna rätt påverkas.

2. Inga formaliteter skall krävas av denna person för att han eller hon skall kunna begagna sig av rätten att stanna kvar.

Artikel 6

1. Personer som omfattas av denna förordning skall ha rätt till ett uppehållstillstånd som

- a) skall utfärdas och förnyas gratis eller mot erläggande av ett belopp som inte överstiger de avgifter och skatter som landets egna medborgare får betala för utfärdande eller förnyelse av identitetshandlingar,
- b) måste vara giltigt inom hela den utfärdande medlemsstatens territorium,
- c) måste vara giltigt minst fem år och kunna förnyas automatiskt.

2. Avbrott i bosättningen på högst sex månader i sträck skall inte påverka uppehållstillståndets giltighet.

Artikel 7

Rätten till likabehandling som fastställdes i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 skall gälla även för personer som omfattas av denna förordning.

Artikel 8

1. Denna förordning skall inte påverka på några bestämmelser enligt en medlemsstats lagar och andra författningar som

skulle vara fördelaktigare för medborgare i andra medlemsstater.

2. Medlemsstaterna skall underlätta ett återvändande för arbetstagare som lämnat deras territorier efter att ha bott där varaktigt under en längre tid och varit anställda där och som önskar återvända dit, när de uppnått pensionsålder eller är bestående arbetsoförmögna.

Artikel 9

1. Med hänsyn till utvecklingen av den demografiska situationen i Luxemburg kan kommissionen på denna stats begäran fastställa andra villkor än dem som denna förordning föreskriver för utövandet av rätten att stanna kvar inom Luxemburgs territorium.

2. Inom två månader efter mottagandet av en sådan begäran tillsammans med alla nödvändiga uppgifter skall kommissionen fatta ett beslut och samtidigt ange grunderna för detta.

Den skall anmäla beslutet till Luxemburg och meddela de andra medlemsstaterna därom.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 29 juni 1970.

På kommissionens vägnar

Jean REY

Ordförande

372L0194/S

Nr L 121/32

Europeiska gemenskapernas officiella tidning

26.5.72

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 maj 1972

om utvidgande av tillämpningsområdet för direktivet av den 25 februari 1964 om samordning av de särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa till att även omfatta arbetstagare som begagnar sig av rätten att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda i den staten

(72/194/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 49 och 56.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

med beaktande av följande.

Rådets direktiv av den 25 februari 1964¹ samordnade särskilda åtgärder som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa för utländska medborgares rörlighet och bosättning, och kommissionens förordning (EEG) nr 1251/70² av den 29 juni 1970 om arbetstagares rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda i staten fastställda villkoren för utövandet av denna rätt.

Direktivet av den 25 februari 1964 bör fortsätta att gälla för personer som den förordningen omfattar.

Artikel 1

Rådets direktiv av den 25 februari 1964 om samordning av de särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa skall tillämpas på medborgare i medlemsstaterna och deras familjemedlemmar som i enlighet med förordning (EEG) nr 1251/70 begagnar sig av rätten att stanna kvar inom en medlemsstats territorium.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 maj 1972.

På rådets vägnar

M. MART

Ordförande

¹ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 850/64.

² EGT nr 1, 142, 30.6.1970, s. 24.

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juli 1977

om undervisning av barn till migrerande arbetstagare

(77/486/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49 i detta,*Artikel 1*

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs
yttrande², och

Detta direktiv skall gälla för barn som är skolpliktiga enligt
värdlandets lagar och för vilka en arbetstagare som är med-
borgare i en annan medlemsstat har försörjningsplikt, när dessa
barn är bosatta inom den medlemsstats territorium, där denne
medborgare har eller har haft anställning.

med beaktande av följande:

Artikel 2

I sin resolution av den 21 januari 1974 om ett socialt åtgärds-
program³ inbegrep rådet bland de prioriterade åtgärderna dem
som var avsedda att förbättra villkoren för arbetstagarnas fria
rörlighet, särskilt med hänsyn till mottagandet och under-
visningen av deras barn.

I enlighet med sina nationella förhållanden och rättssystem
skall medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att se till att
det första mottagandet underlättas genom att fri introduktions-
utbildning erbjuds de barn som avses i artikel 1, däribland
särskilt undervisning - anpassad till sådana barns speciella
behov - i det officiella språket eller ett av de officiella språken
i värdlandet.

För att dessa barn skall kunna smälta in i skolmiljön och
undervisningssystemet i värdlandet bör de kunna få lämplig
undervisning, bland annat i värdlandets språk.

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att ge
grund- och vidareutbildning åt de lärare som skall ge denna
undervisning.

Likaledes bör värdmedlemsstaterna i samarbete med de
medlemsländer barnen kommer ifrån vidta lämpliga åtgärder
för att främja deras undervisning i hemspråket och i ur-
sprungslandets kultur i syfte att i första hand underlätta deras
eventuella återanpassning i den medlemsstat de kom ifrån.

Artikel 3

I enlighet med sina nationella förhållanden och rättssystem och
i samarbete med ursprungsländerna skall medlemsstaterna vidta
lämpliga åtgärder för att i samordning med den normala
undervisningen främja undervisning i hemspråket och i
ursprungslandets kultur för de barn som avses i artikel 1.

¹ EGT nr C 280, 8.12.1975, s. 48.² EGT nr C 45, 27.2.1976, s. 6.³ EGT nr C 13, 12.1.1975, s. 1.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall inom fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa det och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall också meddela kommissionen om alla lagar och andra författningar eller andra bestämmelser som de antar på det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall inom fem år efter dagen för anmälan av detta direktiv och därefter med jämna mellanrum till kom-

missionen överlämna all information på detta område, så att kommissionen skall kunna avge rapport till rådet om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 juli 1977.

På rådets vägnar

H. SIMONET

Ordförande

BILAGA VII

ÖMSESIDIGT ERKÄNNANDE AV YRKESBEHÖRIGHET

Förteckning enligt artikel 30

	Sida		Sida
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DE FÖRDRAGSSLU- TANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	22
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	Allmänt	22
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL .	3	Allmänt system	22
A. ALLMÄNT SYSTEM	3	Läkare	22
B. JURISTYRKEN	3	Tandläkare	22
C. MEDICINSK OCH PARAMEDICINSK VERKSAMHET	4	Veterinärer	22
Läkare	4	Farmaci	23
Sjuksköterskor	9	Arkitektur	23
Tandläkare	10	Partihandel	23
Veterinärmedicin	12	Industri och hantverk	23
Barnmorskor	13		
Farmaci	14		
D. ARKITEKTUR	14	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	
E. HANDEL OCH AGENTURVERKSAM- HET	16	A. ALLMÄNT SYSTEM	
Partihandel	16	389 L 0048	
Agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk	16	B. JURISTYRKEN	
Egenföretagare inom detaljhandel	17	377 L 0249	
Egenföretagare inom partihandel med kol och verksamhet som agent inom kolhandel .	17	(1 79 H)	
Handel med och distribution av giftiga äm- nen	17	(1 85 I)	
Handelsresande och hemförsäljare	18	C. MEDICINSK OCH PARAMEDICINSK VERKSAMHET	
Självständiga handelsagenter	18	381 L 1057	
F. INDUSTRI OCH HANTVERK	18	Läkare	
Tillverknings- och bearbetningsindustrin ...	18	375 L 0362	
Gruv- och mineralnäring	18	(1 79 H)	
Tillhandahållande av elektricitet, gas, vatten och sanitära tjänster	18	(1 85 I)	
Livsmedels- och dryckesvaruindustrin	18	(382 L 0076)	
Letande (prospektering och borrhning) efter olja och naturgas	19	(389 L 0594)	
G. TJÄNSTER FÖRKNIPPADE MED TRANSPORTER	19	(390 L 0658)	
H. FILMINDUSTRI	19	375 L 0363	
I. ÖVRIGA SEKTORER	20	382 L 0076	
Affärsmässiga tjänster när det gäller fast egendom och övriga sektorer	20	(389 L 0594)	
Servicesektorn	20	386 L 0457	
Verksamhet inom diverse branscher	21	C/268/90/ s. 2	
Frisörverksamhet	21	Sjuksköterskor	
J. JORDBRUK	21	377 L 0452	
K. ÖVRIGT	22	(1 79 H)	
		(1 85 I)	
		(389 L 0594)	
		(389 L 0595)	
		(390 L 0658)	
		377 L 0453	
		389 L 0595	
		Tandläkare	
		378 L 0686	
		(1 79 H)	

- (1 85 I)
 (389 L 0594)
 (390 L 0658)
378 L 0687
- Veterinärmedicin
378 L 1026
 (1 79 H)
 (1 85 I)
 (389 L 0594)
 (390 L 0658)
378 L 1027
 (389 L 0594)
- Barnmorskor
380 L 0154
 380 L 1273
 (1 85 I)
 (389 L 0594)
 (390 L 0658)
380 L 0155
 389 L 0594
- Farmaci
385 L 0432
385 L 0433
 385 L 0584
 (390 L 0658)
- D. ARKITEKTUR
385 L 0384
 385 L 0614
 386 L 0017
 390 L 0658
 C/205/89/ s.5
- E. HANDEL OCH AGENTUR-
 VERKSAMHET
 Partihandel
364 L 0222
364 L 0223
 (1 72 B)
 Agenturverksamhet inom handel, industri
 och hantverk
364 L 0224
 (1 72 B)
 (1 79 H)
 (1 85 I)
 Egenföretagare inom detaljhandeln
368 L 0363
 (1 72 B)
368 L 0364
 Egenföretagare inom partihandel med kol
 och verksamhet som agent inom kolhandel
370 L 0522
 (1 72 B)
370 L 0523
 Handel med och distribution av giftiga ämnen
374 L 0556
374 L 0557
 Handelsresande och hemförsäljare
375 L 0369
 Självständiga handelsagenter
386 L 0653
- F. INDUSTRI OCH HANTVERK
 Tillverknings- och bearbetningsindustrin
364 L 0427
 369 L 0077
364 L 0429
 (1 72 B)
- Gruv- och mineralnäring
364 L 0428
 (1 72 B)
 Tillhandahållande av elektricitet, gas,
 vatten och sanitära tjänster
366 L 0162
 (1 72 B)
 Livsmedels- och dryckesvaruindustrin
368 L 0365
 (1 72 B)
368 L 0366
 Letande (prospektering och borrhning) efter
 olja och naturgas
369 L 0082
 (1 72 B)
- G. TJÄNSTER FÖRKNIPPADE MED
 TRANSPORTER
382 L 0470
 (1 85 I)
- H. FILMINDUSTRI
363 L 0607
365 L 0264
 (1 72 B)
368 L 0369
 (1 72 B)
370 L 0451
 (1 72 B)
- I. ÖVRIGA SEKTORER
 Affärsmässiga tjänster när det gäller fast
 egendom och övriga sektorer
367 L 0043
 (1 72 B)
 (1 79 H)
 (1 85 I)
 Servicesektorn
368 L 0367
 (1 72 B)
368 L 0368
 Verksamhet inom diverse branscher
375 L 0368
 Frisörverksamhet
382 L 0489
- J. JORDBRUK
363 L 0261
 (1 72 B)
363 L 0262
 (1 72 B)
365 L 0001
 (1 72 B)
367 L 0530
 (1 72 B)
367 L 0531
 (1 72 B)
367 L 0532
 (1 72 B)
367 L 0654
 (1 72 B)
368 L 0192
 (1 72 B)
368 L 0415
371 L 0018
 (1 72 B)
- K. ÖVRIGT
385 D 0368

BILAGA VII

ÖMSESIDIGT ERKÄNNANDE AV YRKESBEHÖRIGHET

Förteckning enligt artikel 30

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

den 21 december 1988 om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier (EGT nr L 19, 24.1.1989, s. 16).

Schweiz skall, trots bestämmelserna i direktiv 89/48/EEG efter anpassning enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1995 i stället för den 1 januari 1993.

B. JURISTYRKEN

2. 377 L 0249: Rådets direktiv 77/249/EEG av den 22 mars 1977 om underlättande för advokater att effektivt begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr L 78, 26.3.1977, s. 17) i dess lydelse enligt

— 1 79 H: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 91)

— 1 85 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 160).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i artikel 1.2:

”I Finland:	”asianajaja/advokat”
I Island:	”lögmaður”
I Liechtenstein:	”Rechtsanwalt”
I Norge:	”advokat”
I Schweiz:	”avocat/avvocato/Advokat/ Rechtsanwalt/Anwalt/ Fürsprecher/Fürsprech”
I Sverige:	”advokat”
I Österrike:	”Rechtsanwalt’.”

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

Trots vad som sägs i protokoll 1 skall termen ”medlemsstat(er)” i de rättsakter som förtecknas i denna bilaga, förutom den innebörd den har i de relevanta EG-akterna, även avse Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

A. ALLMÄNT SYSTEM

1. 389 L 0048: Rådets direktiv 89/48/EEG av

C. MEDICINSK OCH PARAMEDICINSK VERKSAMHET

3. **381 L 1057:** Rådets direktiv 81/1057/EEG av den 14 december 1981 om komplettering av direktiv 75/362/EEG, 77/452/EEG, 78/686/EEG och 78/1026/EEG om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare respektive veterinärer med avseende på förvärvade rättigheter (EGT nr L 385, 31.12.1981, s. 25)

Läkare

4. **375 L 0362:** Rådets direktiv 75/362/EEG av den 16 juni 1975 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr L 167, 30.6.1975, s.1) i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 90)

— **382 L 0076:** Rådets direktiv 82/76/EEG av den 26 januari 1982 (EGT nr L 43, 15.2.1982, s. 21)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 158)

— **389 L 0594:** Rådets direktiv 89/594/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19)

— **390 L 0658:** Rådets direktiv 90/658/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 73).

Schweiz skall, utan hinder av bestämmelserna i direktiv 75/362/EEG efter anpassning enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1997 i stället för den 1 januari 1993.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 3:

”m) *I Österrike*

”Doktor der gesamten Heilkunde” (examensbevis som läkare) som utfärdas av medicinsk universitetsfakultet samt ”Bescheinigung über die Absolvierung der Tätigkeit als Arzt im Praktikum” (utbildningsbevis över praktisk

utbildning för läkare) som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

n) *I Finland*

”Todistus lääketieteen lisensiaatin tutkinnosta/bevis om medicine licentiatexamen” (utbildningsbevis som medicine licentiat) som utfärdas av en medicinsk universitetsfakultet samt ett utbildningsbevis över praktisk utbildning som utfärdas av de behöriga hälso- och sjukvårdsmyndigheterna.

o) *I Island*

”Próf í læknisfræði frá læknadeild Háskóla Íslands” (examensbevis från medicinska fakulteten vid Islands universitet) samt ett utbildningsbevis om praktisk utbildning vid sjukhus under minst 12 månader som utfärdas av chefsläkare.

p) *I Liechtenstein*

De examens- och utbildningsbevis och andra behörighetsbevis som utfärdas i ett annat land, som detta direktiv tillämpas på och som finns uppräknade i föreliggande artikel, tillsammans med ett intyg över avslutad praktisk utbildning som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

q) *I Norge*

”Bevis for bestått medisinsk embetseksamen” (examensbevis som cand.med.) som utfärdas av medicinsk universitetsfakultet samt ett intyg över praktisk utbildning som utfärdas av de behöriga hälso- och sjukvårdsmyndigheterna.

r) *I Sverige*

”Läkarexamen” som utfärdas av medicinsk universitetsfakultet samt ett intyg över praktisk utbildning som utfärdas av socialstyrelsen.

s) *I Schweiz*

”Eidgenössisch diplomierter Arzt/titulaire du diplôme fédéral de médecin/titolare di diploma federale di medico” (examensbevis som medicinske doktor) som utfärdas av inrikesdepartementet.”

b) Följande tillägg skall göras i artikel 5.2:

”*I Finland*

”Todistus erikoislääkäarin oikeudesta/bevis om specialisträttigheten” (bevis om specialistkompetens som läkare) som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

I Island

”Sérfræðileyfi” (bevis om specialist-

kompetens som läkare) som utfärdas av hälso-
ministeriet.

I Liechtenstein

De examens- och utbildningsbevis och andra
behörighetsbevis som utfärdas i ett annat land,
som detta direktiv tillämpas på och som finns
uppräknade i föreliggande artikel, tillsammans
med ett intyg över avslutad praktisk utbildning
som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

I Norge

”Bevis for tillatelse til å benytte spesialist-
tittelen” (bevis om rätten att använda spe-
cialisttiteln) som utfärdas av de behöriga myn-
digheterna.

I Schweiz

”Spezialarzt/spécialiste/specialista” (bevis om
specialistkompetens som läkare) som utfärdas
av de behöriga myndigheterna.

I Sverige

”Bevis om specialistkompetens för läkare
utfärdat av socialstyrelsen”.

I Österrike

”Facharzt Diplom” (examensbevis som speci-
alist) som utfärdas av de behöriga myndighe-
terna.”

c) Följande tillägg skall göras i strecksatser-
na i artikel 5.3:

— Anestesiologi och intensivvård

”Finland:	anestesiologia/anestesiologi
Island:	svæfingalækningar
Liechtenstein:	Anästhesiologie
Norge:	anestesiologi
Schweiz:	Anästhesiologie/anesthé- siologie/anestesiologia
Sverige:	anestesiologi
Österrike:	Anästhesiologie”

— Allmän kirurgi

”Finland:	kirurgia/kirurgi
Island:	almennar skurðlækningar
Liechtenstein:	Chirurgie
Norge:	generell kirurgi
Schweiz:	Chirurgie/chirurgie/chirurgia
Sverige:	allmän kirurgi
Österrike:	Chirurgie

— Neurokirurgi

”Finland:	neurokirurgia/neurokirurgi
Island:	taugaskurðlækningar
Liechtenstein:	Neurochirurgie
Norge:	nevrokirurgi

Schweiz:	Neurochirurgie/neurochirur- gie/neurochirurgia
Sverige:	neurokirurgi
Österrike:	Neurochirurgie”

— Kvinnosjukdomar och förlossningar (obstetrik och gynekologi)

”Finland:	naistentaudit ja synnytyk- set/kvinnosjukdomar och förlossningar
Island:	kenlækningar
Liechtenstein:	Gynäkologie und Geburts- hilfe
Norge:	fødselshjelp og kvinnesyk- dommer
Schweiz:	Gynäkologie und Geburts- hilfe/gynécologie et obstétri- que/ginecologia e ostetricia
Sverige:	kvinnosjukdomar och för- lossningar (obstetrik och gy- nekologi)
Österrike:	Frauenheilkunde und Geburtshilfe”

— Allmän internmedicin

”Finland:	sisätaudit/inremedicin
Island:	lyflækningar
Liechtenstein:	Innere Medizin
Norge:	indremedisin
Schweiz:	Innere Medizin/médecine interne/medicina interna
Sverige:	allmän internmedicin
Österrike:	Innere Medizin”

Ögonsjukdomar (oftalmologi)

”Finland:	silmätaudit/ögonsjukdomar
Island:	augnlækningar
Liechtenstein:	Augenheilkunde
Norge:	øyesykdommer
Schweiz:	Ophthalmologie/ophtalmo- logie/oftalmologia
Sverige:	ögonsjukdomar (oftalmo- logi)
Österrike:	Augenheilkunde”

— Öron-, näs- och halssjukdomar (otorhino- laryngologi)

”Finland:	korva-, nenä- ja kurkkutau- dit/öron-, näs- och strup- sjukdomar
Island:	háls-, nef- og eyrnalæk- ningar
Liechtenstein:	Hals-, Nasen- und Ohrenk- rankheiten
Norge:	øre-nese-halssykdommer

Schweiz: Oto-Rhino-Laryngologie/
otorhinolaryngologie/otori-
nolaringoiatria
Sverige: öron-, näs- och halssjukdo-
mar (oto-rhino-laryngologi)
Österrike: Hals-, Nasen- und Ohren-
krankheiten"

— *Barnaålderns invärtes sjukdomar (pediatrik)*

"Finland: lastentaudit/barnsjukdomar
Island: barnalækningar
Liechtenstein: Kinderheilkunde
Norge: barnesykdommer
Schweiz: Pädiatrie/pédiatrie/pediatria
Sverige: barnaålderns invärtes sjuk-
domar (pediatrik)
Österrike: Kinderheilkunde"

— *Lungsjukdomar (pneumologi)*

"Finland: keuhkosairaudet/lungsjuk-
domar
Island: lungnalækningar
Liechtenstein: Lungenkrankheiten
Norge: lungesykdommer
Schweiz: Lungenkrankheiten/mala-
dies des poumons/malattie
polmonari
Sverige: lungsjukdomar (pneumono-
logi)
Österrike: Lungenkrankheiten"

— *Urologisk kirurgi*

"Finland: urologia/urologi
Island: pvagfæraskurðlækningar
Liechtenstein: Urologie
Norge: urologi
Schweiz: Urologie/urologie/urologia
Sverige: urologisk kirurgi
Österrike: Urologie"

— *Ortopedisk kirurgi*

"Finland: ortopedia ja traumatolo-
gia/ortopedi och traumato-
logi
Island: bæklunarskurðlækningar
Liechtenstein: Orthopädische Chirurgie
Norge: ortopedisk kirurgi
Schweiz: Orthopädische Chirurgie/
chirurgie orthopédique/
chirurgia ortopedica
Sverige: ortopedisk kirurgi
Österrike: Orthopädie und ortho-
pädische Chirurgie"

— *Klinisk patologi*

"Finland: patologia/patologi
Island: líffærameinafræði
Liechtenstein: Pathologie
Norge: patologi
Schweiz: Pathologie/pathologie/pato-
logia
Sverige: klinisk patologi
Österrike: Pathologie"

— *Nervsjukdomar (neurologi)*

"Finland: neurologia/neurologi
Island: taugalækningar
Liechtenstein: Neurologie
Norge: nevrologi
Schweiz: Neurologie/neurologie/
neurologia
Sverige: nervsjukdomar (neurologi)
Österrike: Neurologie"

— *Allmän psykiatri*

"Finland: psykiatria/psykiatri
Island: geðlækningar
Liechtenstein: Psychiatrie und Psychothe-
rapie
Norge: psykiatri
Schweiz: Psychiatrie und Psychothe-
rapie/psychiatrie et psycho-
thérapie/ psichiatria e psico-
terapia
Sverige: allmän psykiatri
Österrike: Psychiatrie"

d) Följande tillägg skall göras i strecksatser-
na i artikel 7.2.:

— *Klinisk biologi*

"Österrike: Medizinische Biologie"

— *Biologisk hematologi*

"Finland: hematologiset laboratorio-
tutkimukset/ hematologiska
laboratorieundersökningar"

— *Klinisk bakteriologi*

"Finland: kliininen mikrobiologia/
klinisk mikrobiologi
Island: sýklafræði
Norge: medisinsk mikrobiologi
Sverige: klinisk bakteriologi
Österrike: Hygiene und Mikrobiolo-
gie"

— *Klinisk kemi*

"Finland: kliininen kemia/klinisk kemi
Norge: klinisk kjemi
Sverige: klinisk kemi

Österrike:	Medizinisch-chemische Labordiagnostik"	dicinska sjukdomar (medicinsk gastroenterologi)"
— <i>Klinisk immunologi</i>		— <i>Reumatiska sjukdomar</i>
"Finland:	immunologia/immunologi	"Finland:
Island:	ónæmisfræði	reumatologia/reumatologi
Norge:	immunologi og transfusjonsmedisin	Island:
Sverige:	klinisk immunologi	gigtlækningar
Österrike:	Immunologie"	Liechtenstein:
— <i>Plastikkirurgi</i>		Rheumatologie
"Finland:	plastiikkakirurgia/plastikkirurgi	Norge:
Island:	lýtalækningar	revmatologi
Norge:	plastikkirurgi	Sverige:
Sverige:	plastikkirurgi	reumatiska sjukdomar"
Schweiz:	Plastische und Wiederherstellungschirurgie/ chirurgie plastique et reconstructive/ chirurgia plastica e ricostitutiva	— <i>Hematologi</i>
Sverige:	plastikkirurgi	"Finland:
Österrike:	Plastische Chirurgie"	kliininen hematologia/ klinisk hematologi
— <i>Thoraxkirurgi</i>		Island:
"Finland:	thorax- ja verisuoni-kirurgia/thorax- och kärlkirurgi	blóðmeinafræði
Island:	brjóstholsskurðlækningar	Norge:
Norge:	thoraxkirurgi	blodsykdommer
Sverige:	thoraxkirurgi"	Sverige:
— <i>Barnkirurgi</i>		hematologi"
"Finland:	lastenkirurgia/barnkirurgi	— <i>Endokrina sjukdomar</i>
Island:	barnaskurðlækningar	"Finland:
Norge:	barnekirurgi	endokrinologia/endokrinologi
Schweiz:	Kinderchirurgie/chirurgie infantile/chirurgia infantile	Island:
Sverige:	barnkirurgi"	efnaskipta- og innkirtlalækningar
— <i>Kärlkirurgi</i>		Norge:
"Island:	æðaskurðlækningar	endokrinologi
Norge:	karkirurgi"	Sverige:
— <i>Hjærtsjukdomar</i>		endokrina sjukdomar"
"Finland:	kardiologia/kardiologi	— <i>Medicinsk rehabilitering</i>
Island:	hjartalækningar	"Finland:
Norge:	hjertesykdommer	fysiatría/fysiatri
Sverige:	hjærtsjukdomar"	Island:
— <i>Matsmältningsorganens medicinska sjukdomar (medicinsk gastroenterologi)</i>		orku- og endurhæfingarlækningar
"Finland:	gastroenterologia/gastroenterologi	Liechtenstein:
Island:	meltingarlækningar	Physikalische Medizin und Rehabilitation
Norge:	fordøyelsesykdommer	Norge:
Sverige:	matsmältningsorganens me-	fysikalisk medisin og rehabilitering
		Schweiz:
		Physikalische Medizin und Rehabilitation/médecine physique et réhabilitation/ medicina fisica e riabilitazione'
		Sverige:
		medicinsk rehabilitering
		Österrike:
		Physikalische Medizin"
		— <i>Hudsjukdomar och veneriska sjukdomar (dermatologi och venereologi)</i>
		"Finland:
		iho- ja sukupuolitaudit/hud- och könssjukdomar
		Island:
		húð- og kynsjúkdómalækningar
		Liechtenstein:
		Dermatologie und Venereologie
		Norge:
		hud- og veneriske sykdommer
		Schweiz:
		Dermatologie und Venereo-

- logie/dermatologie et vénéréologie/dermatologia e venereologia
- Sverige: hudsjukdomar och veneriska sjukdomar (dermatologi och vene-reologi)
- Österrike: Haut- und Geschlechtskrankheiten"
- *Radiologi*
- "Island: geislalækningar
- Norge: radiologi
- Österrike: Radiologie"
- *Röntgendiagnostik*
- "Finland: radiologia/radiologi
- Liechtenstein: Medizinische Radiologie
- Schweiz: Medizinische Radiologie — Radiodiagnostik/radiologie médicale — radiodiagnostic/radiologia medica — radiodiagnostica
- Sverige: röntgendiagnostik
- Österrike: Radiologie-Diagnostik"
- *Tumörsjukdomar (allmän onkologi)*
- "Finland: syöpätaudit ja sädehoito/cancersjukdomar och radio-terapi
- Norge: onkologi
- Schweiz: Medizinische Radiologie — Radio-Onkologie/radiologie médicale — radio-oncologie/radiologia medica — radio-oncologia
- Sverige: tumörsjukdomar (allmän onkologi)
- Österrike: Radiologie-Strahlentherapie"
- *Tropikmedicin*
- "Schweiz: Tropenkrankheiten/maladies tropicales/malattie tropicali"
- *Barn- och ungdomspsykiatri*
- "Finland: lastenpsykia-ria/barnpsykiatri
- Island: barnageðlækningar
- Liechtenstein: Kinder- und Jugend-psykiatrie und -psychotherapie
- Norge: barne- og ungdomspsykiatri
- Schweiz: Kinder- und Jugend-psykiatrie und -psychotherapie/psychiatrie et psychothérapie d'enfants et d'adolescents/ psichiatria e psicoterapia infantile e dell'adolescenza
- Sverige: barn- och ungdomspsykiatri"
- *Långvårdsmedicin*
- "Finland: geriatria/geriatri
- Island: öldrunarlækningar
- Liechtenstein: Geriatrie
- Norge: geriatri
- Sverige: långvårdsmedicin"
- *Medicinska njursjukdomar (nefrologi)*
- "Finland: nefrologia/nefrologi
- Island: nýrnalækningar
- Norge: nyresykdommer
- Sverige: medicinska njursjukdomar (nefrologi)"
- *Infektionssjukdomar*
- "Finland: infektiosairaudet/infektionssjukdomar
- Island: smitsjúkdómar
- Norge: infeksjonssykdommer
- Sverige: infektionssjukdomar"
- *Samhällsmedicin*
- "Finland: terveydenhuolto/hälsövård
- Island: félagslækningar
- Liechtenstein: Prävention und Gesundheitswesen
- Norge: samfunnsmedisin
- Schweiz: Prävention und Gesundheitswesen/prévention et santé publique/prevenzione e sanità pubblica
- Österrike: Sozialmedizin"
- *Klinisk farmakologi*
- "Finland: klininen farmakologia/klinisk farmakologi
- Island: lyfjafræði
- Norge: klinisk farmakologi
- Sverige: klinisk farmakologi"
- *Yrkesmedicin*
- "Finland: työterveyshuolto/företagshälsövård
- Island: atvinnulækningar
- Norge: yrkesmedisin
- Sverige: yrkesmedicin
- Österrike: Arbeitsmedizin"
- *Internmedicinsk allergologi*
- "Finland: allergologia/allergologi
- Island: ofnæmislækningar

- Sverige: internmedicinsk allergologi”
— *Gastroenterologisk kirurgi*
- ”Finland: gastroenterologia/gastroenterologi
- Norge: gastroenterologisk kirurgi”
— *Nuklearmedicin*
- ”Finland: isotooppitutkimukset/
isotopundersökningar
- Schweiz: Medizinische Radiologie —
Nuklearmedizin/radiologie
médicale — médecine nucléaire/radiologia medica —
medicina nucleare
- Österrike: Nuklearmedizin”
— *Tand-, mun- och käk- och ansiktskirurgi*
(grundutbildning för läkare och tandläkare)
- ”Finland: leukakirurgia/käkkirurgi
- Liechtenstein: Kieferchirurgie
- Norge: kjevekirurgi og munnhulesykdommer
- Schweiz: Kieferchirurgie/chirurgie
maxillo-faciale/ chirurgie
mascello-facciale”

5. **375 L 0363:** Rådets direktiv 75/363/EEG av den 16 juni 1975 om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som läkare (EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 14) i dess lydelse enligt

— **382 L 0076:** Rådets direktiv 82/76/EEG av den 26 januari 1982 (EGT nr L 43, 15.2.1982, s. 21)

— **389 L 0594:** Rådets direktiv 89/594/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19).

Schweiz skall, trots bestämmelserna i direktiv 75/363/EEG efter anpassning enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1997 i stället för den 1 januari 1993.

6. **386 L 0457:** Rådets direktiv 86/457/EEG av den 15 september 1986 om särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare (EGT nr L 267, 19.9.1986, s. 26)

Norge skall, trots bestämmelserna i artikel 1 i direktiv 86/457/EEG efter anpassning enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1995 i stället för den 1 januari 1993.

Schweiz skall, trots bestämmelserna i direktiv 86/457/EEG, efter anpassning enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet

senast den 1 januari 1997 i stället för den 1 januari 1993 respektive den 1 januari 1999 i stället för den 1 januari 1995.

7. **C/268/90/s. 2:** Förteckning 90/C 268/02 över benämningar på utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för allmänpraktiserande läkare som offentliggjorts i överensstämmelse med artikel 12.2 i rådets direktiv 86/457/EEG (EGT nr C 268, 14.10.1990, s. 2)

Sjuksköterskor

8. **377 L 0452:** Rådets direktiv 77/452/EEG av den 27 juni 1977 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård samt

åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1) i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 91)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 160)

— **389 L 0594:** Rådets direktiv 89/594/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19)

— **389 L 0595:** Rådets direktiv 89/595/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 30)

— **390 L 0658:** Rådets direktiv 90/658/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 73).

Schweiz skall efter anpassning trots bestämmelserna i direktiv 77/452/EEG, enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1997 i stället för den 1 januari 1993.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 1.2:

”I Finland

”sairaanhoitaja/sjukskötare — terveydenhoitaja/hälsovårdare”.

I Island

”hjúkrunarfræðingur”.

I Liechtenstein

”Krankenschwester — Krankenpfleger”.

I Norge

”offentlig godkjent sykepleier”.

I Schweiz

”Krankenschwester — Krankenpfleger/infirmière — infirmier/infermiera — infermiere”.

I Sverige

”sjuksköterska”

I Österrike

”Diplomierete Krankenschwester/Diplomierter Krankenpfleger”.

b) Följande tillägg skall göras i artikel 3:

m) I Österrike

”Diplom in der allgemeinen Krankenpflege” (examensbevis i allmän sjukvård) som utfärdas av statligt erkända sjuksköterskeskolor.

n) I Finland

examensbevis som ”sairaanhoitaja/sjukskötare” eller ”terveydenhoitaja/hälsovårdare” som utfärdas av en sjukvårdsläroanstalt.

o) I Island

”próf í hjúkrunarfræðum frá Háskóla Íslands” (examensbevis från medicinska fakultetens sjuksköterskeämbete vid Islands universitet).

p) I Liechtenstein

de examens- och utbildningsbevis och andra behörighetsbevis som utfärdas i ett annat land, som detta direktiv tillämpas på och som finns uppräknade i föreliggande artikel;

q) I Norge

”bevis for bestått sykepleiereksamen” (examensbevis för sjuksköterskor) som utfärdas av en sjuksköterskeskola.

r) I Sverige

examensbevis för sjuksköterskor som utfärdas av vårdhögskola.

s) I Schweiz

”diplomierete Krankenschwester für allgemeine Krankenpflege — diplomierter Krankenpfleger für allgemeine Krankenpflege/infirmière diplômée en soins généraux — infirmier diplômé en soins généraux/infermiera diplomata in cure generali — infermiere diplomato in cure generali” (examensbevis för sjuksköterskor) som utfärdas av den behöriga myndigheten.”

9. 377 L 0453: Rådets direktiv 77/453/EEG av den 27 juni 1977 om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar

om verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård (EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 8) i dess lydelse enligt

— 389 L 0595: Rådets direktiv 89/595/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 30).

Schweiz skall, trots bestämmelserna i direktiv 77/453/EEG efter anpassning enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1997 i stället för den 1 januari 1993.

Tandläkare

10. 378 L 0686: Rådets direktiv 78/686/EEG av den 25 juli 1978 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 1) i dess lydelse enligt

— 179 H: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 91)

— 185 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 160)

— 389 L 0594: Rådets direktiv 89/594/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19)

— 390 L 0658: Rådets direktiv 90/658/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 73).

Schweiz skall, trots bestämmelserna i direktiv 78/686/EEG efter anpassning enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1997 i stället för den 1 januari 1993.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 1:

I Finland

hammaslääkäri/tandläkare.

I Island

tannlæknir.

I Liechtenstein

Zahnarzt.

I Norge

tannlege.

I Schweiz
Zahnarzt/médecin-dentiste/medico-dentista.

I Sverige
tandläkare.

I Österrike
den yrkestitel som Österrike kommer att anmäla till de avtalsslutande parterna inom sex år räknat från dagen för detta avtals ikraftträdande.”

b) Följande tillägg skall göras i artikel 3:

”m) *I Österrike*

Det examensbevis som Österrike kommer att anmäla till de avtalsslutande parterna inom sex år räknat från dagen för detta avtals ikraftträdande.

n) *I Finland*

”Todistus hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinnosta/bevis om odontologie licentiatexamen” som utfärdas av en medicinsk universitetsfakultet samt ett bevis om praktisk utbildning som utfärdas av social- och hälsostyrelsen.

o) *I Island*

”Próf frá tannlæknadeild Háskóla Íslands” (examensbevis från odontologiska fakulteten vid Islands universitet).

p) *I Liechtenstein*

De examens- och utbildningsbevis och andra behörighetsbevis som utfärdas i ett annat land som detta direktiv omfattar och som finns uppräknade i föreliggande artikel tillsammans med ett bevis om avslutad praktisk utbildning som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

q) *I Norge*

”Bevis for bestått odontologisk embetseksamen” (examensbevis om avlagd cand. odont.-examen) som utfärdas av en odontologisk universitetsfakultet.

r) *I Sverige*

”Tandläkarexamen”, som utfärdas av tandläkarhögskolor samt ett bevis om praktisk utbildning som utfärdas av socialstyrelsen.

s) *I Schweiz*

”Eidgenössisch diplomierter Zahnarzt/ titulaire du diplôme fédéral de médecin-dentiste/ titolare di diploma federale di medico-dentista” (examensbevis som tandläkare) som utfärdas av det federala inrikesministeriet.”

c) Följande tillägg skall göras i strecksatser-

na i artikel 5, som anges nedan:

1. Ortodonti

”*I Finland*

”Todistus erikoishammaslääkäarin oikeudesta oikomishoidon alalla/bevis om specialist tandläkarrättighet inom området tandreglering” (utbildningsbevis i tandreglering) som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

— *I Norge*

”Bevis for gjennomgått spesialistutdanning i kjeveortopedi” (utbildningsbevis om specialiststudier i tandreglering) som utfärdas av odontologisk universitetsklinikk.

— *I Schweiz*

”Dr.med.dent., Kieferorthopäde/diplôme, dr.méd.dent., orthodontiste/diploma, dott.med.dent., ortodontista” (bevis om specialiststudier i tandreglering) som utfärdas av den behöriga myndigheten.

— *I Sverige*

”Bevis om specialist-kompetens i tandreglering” som utfärdas av socialstyrelsen”.

2. Munkirurgi:

”*I Finland*

”Todistus erikoishammaslääkäarin oikeudesta suukirurgian (hammas- ja suukirurgian) alalla/bevis om specialisttandläkarrättighet inom området oralkirurgi (tand- och munkirurgi)” som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

— *I Norge*

”Bevis for gjennomgått spesialistutdanning i oralkirurgi” (bevis om specialiststudier i oralkirurgi) som utfärdas av odontologisk universitetsfakultet.

— *I Sverige*

”Bevis om specialistkompetens i tandsystemets kirurgiska sjukdomar” som utfärdas av socialstyrelsen”.

d) Följande text skall införas:

”*Artikel 19b*

Fr.o.m. den tidpunkt då Österrike vidtar åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv skall de stater som omfattas därav, för att kunna genomföra den verksamhet som avses i artikel 1 i direktivet, så som det anpassats för EES-ändamål, erkänna de utbildnings- och examensbevis och andra behörighetsbevis för läkare som i Österrike tilldelas

dem som påbörjat sin universitetsutbildning före EES-avtalets ikraftträdande tillsammans med ett intyg som utfärdas av de behöriga österrikiska myndigheterna, att dessa personer faktiskt, på föreskrivet sätt och huvudsakligen i Österrike har ägnat sig åt den verksamhet som finns närmare angiven i artikel 5 i direktiv 78/687/EEG i minst tre år i följd under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av beviset och att dessa personer är behöriga att utöva nämnda verksamhet på samma villkor som de som innehar de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 3 m.

Det krav på tre års erfarenhet som avses i första stycket skall frångås, när det gäller personer som med framgång har avslutat minst tre års studier, vilka av de behöriga myndigheterna intygats motsvara den utbildning som avses i artikel 1 i direktiv 78/687/EEG.”

11. **378 L 0687:** Rådets direktiv 78/687/EEG av den 25 juli 1978 om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som tandläkare (EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 10)

Schweiz skall, trots bestämmelserna i direktiv 78/687/EEG efter anpassning enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1997 i stället för den 1 januari 1993.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 6 skall frasen ”personer som omfattas av artikel 19 i direktiv 78/686/EEG” lyda ”personer som omfattas av artikel 19, 19a och 19b i direktiv 78/686/EEG”.

När det gäller direktiv 78/686/EEG och 78/687/EEG (dvs. punkt 10 och 11 ovan) skall dessutom följande gälla:

Till dess att tandläkarutbildningen i Österrike genomförts enligt de villkor som fastställts enligt direktiv 78/687/EEG och senast den 31 december 1998, skall etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster uppskjutas dels för behöriga tandläkare från de övriga länder som omfattas av detta direktiv i Österrike, dels för behöriga österrikiska läkare som utövar tandläkaryrket i de övriga länder som omfattas av detta direktiv.

Under den tillfälliga avvikelse som angetts ovan kommer allmänna eller särskilda rättigheter rörande etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster, som eventuellt föreligger

enligt österrikiska bestämmelser eller konventioner som reglerar förhållandet mellan Österrike och ett annat land som omfattas av detta direktiv att bibehållas och tillämpas på icke-diskriminerande grund i förhållande till övriga länder som omfattas av detta direktiv.

Veterinärmedicin

12. **378 L 1026:** Rådets direktiv 78/1026/EEG av den 18 december 1978 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövan- det av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 1) i dess lydelse enligt:

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 92)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 160)

— **389 L 0594:** Rådets direktiv 89/594/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19)

— **390 L 0658:** Rådets direktiv 90/658/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 73).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i artikel 3:

”m) *I Österrike*

”Diplom-Tierarzt” (examensbevis för veterinärer) som utfärdas av Wiens universitet för veterinärmedicin.

n) *I Finland*

”Eläinlääketieteen lisensiaatti/veterinärmedicine licentiat”, ett examensbevis som utfärdas av veterinärmedicinska högskolan.

o) *I Island*

De examens- och utbildningsbevis och andra behörighetsbevis som utfärdas i ett annat land som omfattas av detta direktiv och som finns uppräknade i denna artikel tillsammans med ett bevis om avslutad praktisk utbildning som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

p) *I Liechtenstein*

De examens- och utbildningsbevis och andra behörighetsbevis som utfärdas i ett annat land som omfattas av detta direktiv och som finns

uppräknade i denna artikel tillsammans med ett bevis om avslutad praktisk utbildning som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

q) *I Norge*

”Eksamensbevis utstedt av Norges veterinærhøgskole for bestått veterinærmedisinsk embetseksamen (examensbevis som cand.med.vet.) som utfärdas av Norges veterinärmedicinska högskola.

r) *I Sverige*

”Veterinärexamen” som utfärdas av lantbruksuniversitetet.

s) *I Schweiz*

”Eidgenössisch diplomierter Tierarzt/titulaire du diplôme fédéral de vétérinaire/titolare di diploma federale di veterinario” (examensbevis för veterinärer) som utfärdas av inrikesdepartementet.”

13. 378 L 1027: Rådets direktiv 78/1027/EEG av den 18 december 1978 om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som veterinär (EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 7) i dess lydelse enligt

— 389 L 0594: Rådets direktiv 89/594/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19)

Barnmorskor

14. 380 L 0154: Rådets direktiv 80/154/EEG av den 21 januari 1980 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för barnmorskor inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 1) i dess lydelse enligt

— 380 L 1273: Rådets direktiv 80/1273/EEG av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 74)

— 1 85 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 161)

— 389 L 0594: Rådets direktiv 89/594/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19)

— 390 L 0658: Rådets direktiv 90/658/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 73).

Schweiz skall, trots bestämmelserna i direktiv 80/154/EEG efter anpassning enligt detta avtal,

fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1997 i stället för den 1 januari 1993.

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 1:

I Finland

— ”kättilö/barnmorska”.

I Island

— ”ljósmóðir”.

I Liechtenstein

— ”Hebamme”.

I Norge

— ”jordmor”.

I Schweiz

— ”Hebamme/sage-femme/levatrice”.

I Sverige

— ”barnmorska”.

I Österrike

— ”Hebamme”.

b) Följande tillägg skall göras i artikel 3:

m) I Österrike

”Hebammen-Diplom” som utfärdas av barnmorskeskola.

n) I Finland

”kättilö/barnmorska” eller ”erikoissairaanhoidtaja, naistentaudit ja äitiyshuolto/ special-sjukskötare, kvinnosjukdomar och mödravård” (examensbevis för barnmorskor) som utfärdas av sjukvårdsläroanstalt.

o) I Island

”próf frá Ljósmæðraskóla íslands” (examensbevis från barnmorskeskolan i Island).

p) I Liechtenstein

de examens- och utbildningsbevis och andra behörighetsbevis som utfärdas i ett annat land som omfattas av detta direktiv och som finns uppräknade i föreliggande artikel.

q) I Norge

”bevis for bestått jordmoreksamen” (examensbevis för barnmorskor) som utfärdas av en barnmorskehögskola och ett bevis om prak-

tisk utbildning som utfärdas av de behöriga hälso- och sjukvårdsmyndigheterna.

r) *I Sverige*

examensbevis som barnmorska som utfärdas av vårdhögskola.

s) *I Schweiz*

”diplomiertere Hebamme/sage-femme diplômée/levatrice diplomata” (examensbevis för barnmorskor) som utfärdas av den behöriga myndigheten.”

15. **380 L 0155:** Rådets direktiv 80/155/EEG av den 21 januari 1980 om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om rätten att påbörja och utöva verksamhet som barnmorska (EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 8) i dess lydelse enligt

— **389 L 0594:** Rådets direktiv 89/594/EEG av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19)

Schweiz skall, trots bestämmelserna i direktiv 80/155/EEG efter anpassning enligt detta avtal, fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet senast den 1 januari 1997 i stället för den 1 januari 1993.

Farmaci

16. **385 L 0432:** Rådets direktiv 85/432/EEG av den 16 september 1985 om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om viss farmaceutisk verksamhet (EGT nr L 253, 24.9.1985, s. 34)

17. **385 L 0433:** Rådets direktiv 85/433/EEG av den 16 september 1985 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten när det gäller viss farmaceutisk verksamhet (EGT nr L 253, 24.9.1985, s. 37) i dess lydelse enligt

— **385 L 0584:** Rådets direktiv 85/584/EEG av den 20 december 1985 (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 42)

— **390 L 0658:** Rådets direktiv 90/658/EEG av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 73)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i slutet av

artikel 4:

”m) *I Österrike*

”Staatliches Apothekerdiplom” (statligt examensbevis för farmaceuter) som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

n) *I Finland*

”Todistus proviisorin tutkinnosta/bevis om provisorexamen” (kandidatexamen i farmaci) som utfärdas av ett universitet.

o) *I Island*

”Próf frá Háskóla Íslands í lyfjafræði” (examensbevis i farmaci från Islands universitet).

p) *I Liechtenstein*

De examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis som utfärdas i ett annat land som omfattas av detta direktiv och som finns uppräknade i föreliggande artikel tillsammans med ett bevis om avslutad praktisk utbildning som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

q) *I Norge*

”Bevis for bestått cand.pharm.-eksamen” (examensbevis som cand.pharm.) som utfärdas av en universitetsfakultet.

r) *I Sverige*

Apotekarexamen som utfärdas av universitet i Uppsala.

s) *I Schweiz*

”Eidgenössisch diplomierter Apotheker/titulaire du diplôme fédéral de pharmacien/ titolare di diploma federale di farmacista” (examensbevis i farmaci) som utfärdas av inrikesdepartementet.

D. ARKITEKTUR

18. **385 L 0384:** Rådets direktiv 85/384/EEG av den 10 juni 1985 om det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis på arkitekturområdet, däribland åtgärder för att underlätta ett effektivt utnyttjande av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr L 223, 21.8.1985, s. 15) i dess lydelse enligt

— **385 L 0614:** Rådets direktiv 85/614/EEG av den 20 december 1985 (EGT nr L 376, 31.12.1985, s. 1)

— **386 L 0017:** Rådets direktiv 86/17/EEG av den 27 januari 1986 (EGT nr L 27, 1.2.1986, s. 71)

— **390 L 0658:** Rådets direktiv 90/658/EEG

av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 73)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för föreliggande avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 11:

”1) *I Österrike*

— de examensbevis som utfärdas av tekniska högskolor i arkitektur (”Architektur”), byggnadsteknik (”Bauingenieurwesen”) eller väg- och vattenbyggnad (”Hochbau”, ”Wirtschaftsingenieurwesen-Bauwesen”), (”Kulturtechnik und Wasserwirtschaft”),

— de examensbevis som utfärdas av konstakademien i Wien i arkitektur (”Meisterschule für Architektur”),

— de examensbevis som utfärdas av konstfackskolan i Wien i arkitektur (”Meisterklasse für Architektur”),

— de examensbevis som utfärdas av konstfackskolan i Linz i arkitektur (”Meisterklasse für Architektur”),

— de examensbevis för ingenjörer (Ing.) som utfärdas av tekniska högskolor eller tekniska högskolor för byggnadsingenjörer samt bevis som ”Baumeister”, som styrker minst sex års yrkeserfarenhet i Österrike och som stadfästs genom examen,

— behörighetsbevis för högskoleingenjörer eller ingenjörskonsulter inom byggnation (”Hochbau”, ”Bauwesen”, ”Wirtschaftsingenieurwesen-Bauwesen”, ”Kulturtechnik und Wasserwirtschaft”) enligt lagen om väg- och vattenbyggnadsingenjörer (Ziviltechnikergesetz, Förbundsrepubliken Österrikes officiella tidning nr 146/1957).

m) *I Finland*

— de examensbevis som utfärdas av arkitektavdelningarna vid de tekniska högskolorna och vid Uleåborgs universitet (arkkitehti — arkitekt),

— de examensbevis som utfärdas av de tekniska läroanstalterna (rakennusarkkitehti).

n) *I Island*

— de examens- och utbildningsbevis och andra behörighetsbevis som utfärdas i ett annat land som omfattas av detta direktiv och som finns uppräknade i föreliggande artikel tillsammans med ett bevis om avslutad praktisk utbildning som utfärdas av de behöriga myndigheterna.

o) *I Liechtenstein*

— examensbevis från högre teknisk läroanstalt (Höhere Technische Lehranstalt): Architekt HTL).

p) *I Norge*

— de examensbevis (som sivilarkitekt) som utfärdas av Norges Tekniska Högskola vid Trondheims universitet, Oslo arkitekturhögskola och Bergens arkitekturhögskola,

— intyg om medlemskap i ”Norske Arkitekters Landsforbund” (NAL), om personerna i fråga har erhållit sin utbildning i ett land som omfattas av detta direktiv.

q) *I Sverige*

— de examensbevis som utfärdas på arkitektlinjen vid Tekniska Högskolan i Stockholm, Chalmers Tekniska Högskola och Universitet i Lund (arkitekt),

— intyg om medlemskap i ”Svenska Arkitekters Riksförbund” (SAR), om personerna i fråga har erhållit sin utbildning i ett land som omfattas av detta direktiv.

r) *I Schweiz*

— de examensbevis som utfärdas av förbundsstatens tekniska högskolor (Eidgenössische Technische Hochschulen, Ecoles Polytechniques Fédérales, Politecnici Federali: dipl.Arch.ETH, arch.dipl. EPF, arch.dipl.PF),

— de examensbevis som utfärdas av arkitekturskolan vid universitetet i Genève (École d’architecture de l’Université de Genève: architecte diplômé EAUG),

— examensbevis från de tekniska högskolorna (Höhere Technische Lehranstalten, Ecoles Techniques Supérieures, Scuole Tecniche Superiori: Architekt HTL, architecte ETS, architetto STS), samt ett intyg som styrker en fyraårig yrkespraktik i Schweiz,

— utbildningsbevis från ”Stiftung der Schweizerischen Register der Ingenieure, der Architekten und der Techniker/Fondation des Registres suisse des ingénieurs, des architectes et des techniciens/Fondazione dei Registri svizzeri degli ingegneri, degli architetti e dei tecnici” (REG) ”Architekt REG A”, ”architecte REG A”, ”architetto REG A”,

— utbildningsbevis från ”Stiftung der Schweizerischen Register der Ingenieure, der Architekten und der Techniker/Fondation des Registres suisses des ingénieurs, des architectes et des techniciens/Fondazione dei Registri sviz-

zeri degli ingegneri, degli architetti e dei tecnici" (REG) "Architekt REG B", "architecte REG B", "architetto REG B" samt ett bevis som styrker en fyraårig yrkespraktik i Schweiz."

b) Bestämmelserna i artikel 15 skall inte tillämpas.

19. C/205/89/s. 5: De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i arkitektur som är föremål för ömsesidigt erkännande av medlemsstaterna 89/C 205/06 (aktualisering av meddelande 88/C 270/03 av den 19 oktober 1988) (EGT nr C 205, 10.8.1989, s. 5)

E. HANDEL OCH AGENTURVERKSAMHET

Partihandel

20. 364 L 0222: Rådets direktiv 64/222/EEG av den 25 februari 1964 med detaljbestämmelser för övergångsåtgärder inom följande näringsområden: partihandel samt agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk (EGT nr 56, 4.4.1964, s. 857/64)

21. 364 L 0223: Rådets direktiv 64/223/EEG av den 25 februari 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster för

verksamhet inom partihandel (EGT nr 56, 4.4.1964, s. 863/64) i dess lydelse enligt

— 1 72 B: Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 84)

Agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk

22. 364 L 0224: Rådets direktiv 64/224/EEG av den 25 februari 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som agent vid affärstransaktioner i handel, industri och hantverk (EGT nr 56, 4.4.1964, s. 869/64) i dess lydelse enligt

— 1 72 B: Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 85)

— 1 79 H: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 89)

— 1 85 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 155)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i artikel 3:

	Egenföretagare	Anställda
"Finland:	Kauppa-agentti Handelsagent Kauppaedustaja Handelsrepresentant	Myyntimies/Försäljare
Island:	Smásali Heildsali Umboðssali Farandsali	Sölumaður
Liechtenstein:	Handelsvertreter	Handelsreisender
Norge:	Handelsagent Kommisjonær Grossist	Handelsagent Representant
Schweiz:	Agent/Agent/Agente	Handelsreisender Représentant de commerce/ Rappresentante
Sverige:	Handelsagent Mäklare Kommissionär	Handelsresande
Österrike:	Handelsagent	Handlungsreisender"

Egenföretagare inom detaljhandel

23. **368 L 0363:** Rådets direktiv 68/363/EEG av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom detaljhandel (ur ISIC-grupp 612) (EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 496) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 86)

24. **368 L 0364:** Rådets direktiv 68/364/EEG av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för självständiga näringsidkare inom detaljhandeln (ISIC-grupp ex 612) (EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 6)

Egenföretagare inom partihandel med kol och verksamhet som agent inom kolhandel

25. **370 L 0522:** Rådets direktiv 70/522/EEG av den 30 november 1970 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom partihandel med kol och agenturverksamhet inom kolhandel (ur ISIC-grupp 6112) (EGT nr L 267, 10.12.1970, s. 14) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 86)

26. **370 L 0523:** Rådets direktiv 70/523/EEG av den 30 november 1970 om detaljerade övergångsbestämmelser för egenföretagare inom partihandeln med kol och agenturverksamhet inom kolhandeln (ur ISIC-grupp 6112) (EGT nr L 267, 10.12.1970, s. 18)

Handel med och distribution av giftiga ämnen

27. **374 L 0556:** Rådets direktiv 74/556/EEG av den 4 juni 1974 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för olika former av verksamhet inom handel med och distribution av giftiga ämnen och verksamhet som medför yrkesmässig användning av dessa produkter inklusive verksamhet som agent (EGT nr L 307, 18.12.1974, s. 1)

28. **374 L 0557:** Rådets direktiv 74/557/EEG av den 4 juni 1974 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som

egenföretagare och agent inom handel med och distribution av giftiga ämnen (EGT nr L 307, 18.11.1974, s. 5)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för föreliggande avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i bilagan:

” Finland

1. Kemikalier som omfattas av 1989 års kemikalielag med förordningar.

2. Biologiska bekämpningsmedel som omfattas av 1969 års lag om bekämpningsmedel med förordningar.

Liechtenstein

1. Bensen och tetraklorokarbon (förordning nr 23 av den 1 juni 1964).

2. Samtliga giftiga substanser och produkter enligt artikel 2 toxicitetslagen (SR 814.80), särskilt de som finns införda i förteckningen över giftiga substanser eller produkter 1, 2 och 3 enligt artikel 3 förordningen om giftiga substanser (SR 814.801) (tillämplig enligt tullfördraget, kungörelse nr 47 av den 28 augusti 1979).

Norge

1. De bekämpningsmedel som omfattas av rättsakten om bekämpningsmedel av den 5 april 1963 med förordningar.

2. De kemikalier som omfattas av förordningen av den 1 juni 1990 om märkning av och handel med kemikalier, som kan innebära fara för människans hälsa, med motsvarande förordning om kemikalieförteckningen.

Schweiz

Samtliga giftiga substanser och produkter enligt artikel 2 toxicitetslagen (SR 814.80), särskilt de som finns införda i förteckningen över giftiga substanser eller produkter 1, 2 och 3 enligt artikel 3 i förordningen om giftiga substanser (SR 814.801).

Sverige

1. Ytterst farliga och mycket farliga kemiska produkter som avses i förordningen om kemiska produkter (1985:835).

2. Vissa föregångare till narkotika som avses i föreskrifterna om tillstånd att tillverka, saluföra och distribuera giftiga och mycket vådliga kemiska produkter (KIFS 1986:5, KIFS 1990:9).

3. De bekämpningsmedel, klass 1, som avses i förordningen 1985:836.

4. Det miljöfarliga avfall som avses i förordningen 1985:841.

5. PCB och de kemiska produkter innehållande PCB som avses i förordningen 1985:837

6. De substanser som finns uppräknade i grupp B i kungörelsen om föreskrifter för sanitära gränsvärden (AFS 1990:13)

7. Asbest och de material innehållande asbest som avses i kungörelsen AFS 1986:2

Österrike

Giftiga substanser och preparat som är klassificerade som "starkt giftiga" eller "giftiga" enligt lagen om kemiska substanser (Chemikaliengesetz), Förbundsrepublikens officiella tidning 326/1987 (224 paragrafen Gewerbeordnung)."

Handelsresande och hemförsäljare

29. **375 L 0369:** Rådets direktiv 75/369/EEG av den 16 juni 1975 om åtgärder för att främja den faktiska etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som handelsresande och hemförsäljare, särskilt övergångsåtgärder för dessa former av verksamhet (EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 29)

Självständiga handelsagenter

30. **386 L 0653:** Rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar om självständiga handelsagenter (EGT nr L 382, 31.12.1986, s. 17)

F. INDUSTRI OCH HANTVERK

Tillverknings- och bearbetningsindustrin

31. **364 L 0427:** Rådets direktiv 64/427/EEG av den 7 juli 1964 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin inom ISIC-huvudgrupperna 23—40 (industri och hantverk) (EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1863/64) i dess lydelse enligt

— **369 L 0077:** Rådets direktiv 69/77/EEG av den 4 mars 1969 (EGT nr L 59, 10.3.1969, s. 8)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för föreliggande avtal, tillämpas med följande anpassning:

Bestämmelserna i artikel 5.3 skall inte tillämpas.

32. **364 L 0429:** Rådets direktiv 64/429/EEG

av den 7 juli 1964 om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster för egenföretagare i tillverknings- och processindustrin inom ISIC-huvudgrupperna 23—40 (industri och hantverk) (EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1880/64) i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 83)

Gruv- och mineralnäring

33. **364 L 0428:** Rådets direktiv 64/428/EEG av den 7 juli 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom gruv- och mineralnäringen (ISIC-huvudgrupperna 11—19) (EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1871/64) i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 81)

Tillhandahållande av elektricitet, gas, vatten och sanitära tjänster

34. **366 L 0162:** Rådets direktiv 66/162/EEG av den 28 februari 1966 om etableringsfriheten och friheten att etablera sig som egenföretagare inom sektorerna el-, gas-, vatten- och sanitära tjänster (EGT nr 42, 8.3.1966, s. 584/66) i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 82)

Livsmedels- och dryckesvaruindustrin

35. **368 L 0365:** Rådets direktiv 68/365/EEG av den 15 oktober 1968 om etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupperna 20 och 21) (EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 9) i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 83)

36. **368 L 0366:** Rådets direktiv 68/366/EEG av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare

inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupper 20 och 21) (EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 12)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Bestämmelserna i artikel 6.3 skall inte tillämpas.

Letande (prospektering och borrhning) efter olja och naturgas

37. **369 L 0082:** Rådets direktiv 69/82/EEG av den 13 mars 1969 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare i fråga om letande (prospektering och borrhning) efter olja och naturgas (ISIC-huvudgrupp ex 13) (EGT nr L 68, 19.3.1969, s. 4) i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 82)

G. TJÄNSTER FÖRKNIPPADE MED TRANSPORTER

38. **382 L 0470:** Rådets direktiv 82/470/EEG av den 29 juni 1982 om åtgärder för att underlätta ett effektivt utövande av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom vissa tjänster som är förknippade med transporter och kommunikationer och resebyråer (ISIC-grupp 718) samt lagring och magasinering (ISIC-grupp 720) (EGT nr L 213, 21.7.1982, s. 1) i dess lydelse enligt

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 156)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 3:

”Finland

- A. huolitsija/speditör, laivanselvittäjä/skeppsmäklare
- B. matkanjärjestäjä/researrangör matkanvältittäjä/reseagent
- C. —
- D. autonselvittäjä/bilmäklare

Island

- A. skipamiölari
- B. ferðaskrifstofa
- C. flutningamiðstöð
- D. bifreiðaskoðun

Liechtenstein

- A. Spediteur, Warentransportvermittler
- B. Reisebürounternehmer
- C. Lagerhalter
- D. Fahrzeugsachverständiger, Wäger

Norge

- A. speditør
skipsmegler
- B. reisebyrå
- C. oppbevaring
- D. bilinspektør

Schweiz

- A. Spediteur/expéditeur/spedizioniere
Zolldeklarant/déclarant de douane/dichiarante di dogana
- B. Reisebürounternehmer/agent de voyage/agente di viaggio
- C. Lagerhalter/entrepositaire/agente di deposito
- D. Automobilexperte/expert en automobiles/perito in automobili, Eichmeister/vérificateur des poids et mesures/verificatore dei pesi e delle misure

Sverige

- A. speditör
skeppsmäklare
- B. resebyrå
- C. magasinering
lagring
förvaring
- D. bilinspektör
bilprovare
bilbesiktningsman

Österrike

- A. Spediteur
Transportagent
- B. Reisebüro
- C. Lagerhalter
Tierpfleger
- D. Kraftfahrzeugprüfer
Kraftfahrzeugsachverständiger
Wäger”

H. FILMINDUSTRI

39. **363 L 0607:** Rådets direktiv 63/607/EEG

av den 15 oktober 1963 om genomförande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster inom filmindustrin (EGT nr 159, 2.11.1963, s. 2661/63)

40. **365 L 0264:** Rådets andra direktiv 65/264/EEG av den 13 maj 1965 för genomförande av bestämmelserna i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom filmindustrin (EGT nr 85, 19.5.1965, s. 1437/65) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14)

41. **368 L 0369:** Rådets direktiv 68/369/EEG av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfrihet som egenföretagare inom filmdistribution (EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 22) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 88)

42. **370 L 0451:** Rådets direktiv 70/451/EEG av den 29 september 1970 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som egenföretagare inom filmproduktionen (EGT nr L 218, 3.10.1970, s. 37) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 88)

I. ÖVRIGA SEKTORER

Affärsmässiga tjänster när det gäller fast egendom och övriga sektorer

43. **367 L 0043:** Rådets direktiv 67/43/EEG av den 12 januari 1967 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom 1. handel med och förvaltning av fast egendom (exklusive 6401), (ISIC-grupp ex 640) 2. vissa tjänster som inte finns klassificerade på annat håll (ISIC-grupp 839) (EGT nr 10, 19.1.1967, s. 140/67) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 86) - **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr 291, 19.11.1979, s. 89)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr 302, 15.11.1985, s. 156)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-

men för föreliggande avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 2.3:

”I Finland:

— kiinteistöväittäjä/fastighetsförmedlare, fastighetsmäklare.

I Island:

— fasteigna-og skipasala,
— leigumiðlarar.

I Liechtenstein:

— Immobilien- und Finanzmakler,
— Immobilienschätzer, Immobiliensachverständiger,
— Immobilienhändler,
— Baubetreuer,
— Immobilien-, Haus- und Vermögensverwalter.

I Norge:

— eiendomsmeglere, advokater,
— entreprenører, utbyggere av fast eiendom,
— eiendomsforvalter,
— eiendomsforvaltere,
— utleiekontorer.

I Schweiz:

— Liegenschaftenmakler/courtier en immeubles/agente immobiliare,
— Hausverwalter/gestionnaire en immeubles/amministratore di stabili,
— Immobilien-Treuhänder/régisseur et courtier en immeubles/ fiduciario immobiliare.

I Sverige:

— fastighetsmäklare,
— (fastighets-)värderingsman, -fastighetsförvaltare,
— byggnadsentreprenörer.

Österrike

— Immobilienmakler,
— Immobilienverwaltung,
— Bauträger (Bauorganisator, Baubetreuer).”

Servicesektorn

44. **368 L 0367:** Rådets direktiv 68/367/EEG av den 15 oktober 1968 om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som egenföretagare inom servicesektorn (ur

ISIC-huvudgrupp 85); 1. Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852); 2. Hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853) (EGT nr L 26, 22.10.1968, s. 86) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 86)

45. **368 L 0368:** Rådets direktiv 68/368/EEG av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom servicesektorn (ur ISIC-huvudgrupp 85); 1. Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852); 2. Hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853) (EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 19)

Verksamhet inom diverse branscher

46. **375 L 368:** Rådets direktiv 75/368/EEG av den 16 juni 1975 om åtgärder som underlättar etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster inom diverse branscher (ur ISIC-huvudgrupperna 01—85), särskilt övergångsåtgärder för dessa verksamhetsformer (EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 22)

Frisörverksamhet

47. **382 L 489:** Rådets direktiv 82/489/EEG av den 19 juli 1982 om åtgärder som underlättar etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster som hårfrisör (EGT nr L 218, 27.7.1982, s. 24)

J. JORDBRUK

48. **363 L 0261:** Rådets direktiv 63/261/EEG av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser för etableringsfrihet på jordbruksområdet inom en medlemsstats territorium för medborgare i andra medlemsländer som har varit anställda som lantarbetare i den medlemsstaten under en sammanhängande period av två år (EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1323/63) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14)

49. **363 L 0262:** Rådets direktiv 63/262/EEG

av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser för etableringsfrihet på jordbruk som legat öde eller vars mark inte varit uppodlad i mer än två år (EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1326/63) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14)

50. **365 L 0001:** Rådets direktiv 65/1/EEG av den 14 december 1964 med detaljbestämmelser för friheten att tillhandahålla tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling (EGT nr 1, 8.1.1965, s. 1) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 79)

51. **265 L 0530:** Rådets direktiv 67/530/EEG av den 25 juli 1967 om frihet för de medborgare i en medlemsstat som har etablerat sig i en annan medlemsstat som

jordbrukare att flytta från ett jordbruk till ett annat (EGT nr 190, 10.8.1967, s. 1) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 79)

52. **367 L 0531:** Rådets direktiv 67/531/EEG av den 25 juli 1967 om tillämpning av medlemsstaternas lagar om jordbruksarrenden på jordbrukare som är medborgare i andra medlemsstater (EGT nr 190, 10.8.1967, s. 3) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 80)

53. **367 L 0532:** Rådets direktiv 67/532/EEG av den 25 juli 1967 om friheten att bli medlem av jordbrukskooperativ för medborgare i en medlemsstat som etablerat sig i en annan medlemsstat (EGT nr 190, 10.8.1967, s. 5) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 80)

54. **367 L 0654:** Rådets direktiv 67/654/EEG av den 24 oktober 1967 med detaljbestämmelser för att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom skogsbruk och skogsavverkning (EGT nr 263, 30.10.1967, s. 6) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 80)

55. **368 L 0192:** Rådets direktiv 68/192/EEG

av den 5 april 1968 om frihet för jordbrukare som är medborgare i en medlemsstat och har etablerat sig i en annan medlemsstat att erhålla olika former av kredit (EGT nr L 93, 17.4.1968, s. 13) i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 80)

56. **368 L 0415:** Rådets direktiv 68/415/EEG av den 20 december 1968 om frihet för jordbrukare som är medborgare i en medlemsstat och har etablerat sig i en annan medlemsstat att erhålla olika former av stöd (EGT nr L 308, 23.12.1968, s. 17)

57. **371 L 0018:** Rådets direktiv 71/18/EEG av den 16 december 1970 med detaljbestämmelser för att uppnå etableringsfrihet för egenföretagare som tillhandahåller tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling (EGT nr L 8, 11.1.1971, s. 24) i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 80)

K. ÖVRIGT

58. **385 D 0368:** Rådets beslut 85/368/EEG av den 16 juli 1985 om jämförbarhet av yrkesutbildningsmeriter mellan medlemsstaterna inom EG (EGT nr L 199, 31.7.1985, s. 56)

RÄTTSAKTER SOM DE FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De fördragsslutande parterna skall beakta innehållet i följande rättsakter:

Allmänt

59. **C/81/74/s. 1:** Meddelande från kommissionen om de intyg, förklaringar och bevis avseende god vandel, frånvaro av tidigare konkurs och slag och varaktighet av den verksamhet som bedrivits i ursprungslandet som avses i de rådsdirektiv som antagits före den 1 juni 1973 om etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster (EGT nr C 81, 13.7.1974, s. 1)

60. **374 Y 0820(01):** Rådets resolution av den

6 juni 1974 om erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis (EGT nr C 98, 20.8.1974, s. 1)

Allmänt system

61. **389 L 0048:** Rådets och kommissionens uttalande vid antagandet av direktiv 89/48/EEG om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier (EGT nr L 19, 24.1.1989, s. 23)

Läkare

62. **375 X 0366:** Rådets rekommendation 75/366/EEG av den 16 juni 1975 om medborgare i Luxemburg som innehar examensbevis för läkare som utfärdas i tredje land (EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 20)

63. **375 X 0367:** Rådets rekommendation 75/367/EEG av den 16 juni 1975 om klinisk utbildning för läkare (EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 21)

64. **375 Y 0701(01):** Rådets uttalanden om antagande av texterna om etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster för läkare inom EG (EGT nr C 146, 1.7.1975, s. 1)

65. **386 X 0458:** Rådets rekommendation 86/458/EEG av den 15 september 1986 om medborgare i Luxemburg som innehar examensbevis för läkare som utfärdas i tredje land (EGT nr L 267, 19.9.1986, s. 30)

66. **389 X 0601:** Kommissionens rekommendation 89/601/EEG av den 8 november 1989 om utbildning av hälso- och sjukvårdspersonal i cancersjukdomar (EGT nr L 346, 27.11.1989, s. 1)

Tandläkare

67. **378 Y 0824(01):** Rådets uttalande rörande direktivet om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar för verksamhet som tandläkare (EGT nr C 202, 24.8.1978, s. 1)

Veterinärer

68. **378 X 1029:** Rådets rekommendation

78/1029/EEG av den 18 december 1978 om medborgare i Luxemburg som innehar examensbevis för veterinärer som utfärdas i tredje land (EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 12)

69. **378 Y 1223(01)**: Rådets uttalanden rörande direktivet om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr 308, 23.12.1978, s. 1)

Farmaci

70. **385 X 0435**: Rådets rekommendation 85/435/EEG av den 16 september 1985 om medborgare i Luxemburg som innehar examensbevis i farmaci i tredje land (EGT nr L 253, 24.9.1985, s. 45)

Arkitektur

71. **385 X 0386**: Rådets rekommendation 85/386/EEG av den 10 juni 1985 om dem som innehar examensbevis i arkitektur som ut-

färdas i tredje land (EGT nr L 223, 21.8.1985, s. 28)

Partihandel

72. **365 X 0077**: Kommissionens rekommendation 65/77/EEG av den 12 januari 1965 till medlemsstaterna om de bevis om yrkesutövning i tidigare hemvistland som avses i artikel 4.2 i direktiv 64/222/EEG (EGT nr 24, 11.2.1965, s. 413/65)

Industri och hantverk

73. **365 X 0076**: Kommissionens rekommendation 65/76/EEG av den 12 januari 1965 till medlemsstaterna om de bevis om yrkesutövning i tidigare hemvistland som avses i artikel 4.2 i rådets direktiv 64/427/EEG (EGT nr 24, 11.2.1965, s. 410/65)

74. **369 X 0174**: Kommissionens rekommendation 69/174/EEG av den 24 maj 1967 till medlemsstaterna om de bevis om yrkesutövning i tidigare hemvistland som avses i artikel 5.2 i rådets direktiv 68/366/EEG (EGT nr L 146, 18.6.1969, s. 4)

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 december 1988

om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier

(89/48/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 49, 57.1 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³,

och med beaktande av följande:

I enlighet med artikel 3 c i fördraget utgör avskaffandet medlemsstaterna emellan av hinder för fri rörlighet för personer och tjänster ett av gemenskapens mål; för medborgare i medlemsstaterna betyder detta i synnerhet möjligheten att utöva ett yrke, antingen som egen företagare eller anställd, i en annan medlemsstat än den där de förvärvat sina yrkesmässiga kvalifikationer.

De bestämmelser som hittills antagits av rådet, i enlighet med vilka medlemsstaterna ömsesidigt erkänner de examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som utfärdats inom deras territorier, avser endast ett fåtal yrken; på liknande sätt har i alla medlemsstaterna den utbildningsnivå och utbildningstid som var villkoret för tillträde till dessa yrken reglerats eller undergått den ytterst ringa harmonisering som krävs för att examensbevisen skall kunna ömsesidigt erkännas.

För att snabbt kunna infria förväntningarna hos de medborgare i gemenskapsländerna som har examensbevis utfärdade efter avslutad högre utbildning och utfärdade i en annan medlemsstat än den där de vill utöva sitt yrke, bör också en annan metod att erkänna sådana examensbevis tillämpas, så att berörda personer skall kunna utföra all den yrkesverksamhet som i en värdmedlemsstat är beroende av att en postgymnasial utbildning avslutats, förutsatt att de har ett sådant examensbevis som förberett dem för denna verksamhet och som tilldelats efter minst tre års avslutade studier och som utfärdats i en annan medlemsstat.

Detta mål kan nås genom införande av en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning, vilka utfärdats efter avslutande av minst tre års utbildning.

Vad gäller de yrken för vilkas utövande gemenskapen inte har fastställt någon lägsta kvalifikationsnivå, förbehåller sig medlemsstaterna rätten att fastställa en sådan nivå i syfte att garantera kvaliteten på de tjänster som produceras inom deras territorier; de får emellertid inte utan att åsidosätta sina skyldigheter enligt artikel 5 i fördraget kräva att en medborgare i en medlemsstat skall skaffa sig dessa kvalifikationer, vilka de vanligtvis avgör enbart under hänvisning till examensbevis som utfärdats enligt deras eget lands utbildningssystem, när personen i fråga redan förvärvat alla eller en del av dessa kvalifikationer i en annan medlemsstat; som en följd därav krävs att alla värdmedlemsstater i vilka ett yrke är reglerat tar

¹ EGT nr C 217, 28.8.1985, s. 3 och

EGT nr C 143, 10.6.1986, s. 7.

² EGT nr C 345, 31.12.1985, s. 80 och

EGT nr C 309, 5.12.1988.

³ EGT nr C 75, 3.4.1986, s. 5.

hänsyn till kvalifikationer som förvärvats i en annan medlemsstat och avgör om dessa kvalifikationer motsvarar de kvalifikationer som denna stat kräver.

Det är lämpligt att medlemsstaterna samarbetar för att underlätta att dessa skyldigheter uppfylls; därför bör närmare bestämmelser fastställas för ett sådant samarbete.

Begreppet *reglerad yrkesmässig verksamhet* bör definieras så, att hänsyn tas till skiljaktiga nationella sociologiska förhållanden; begreppet bör omfatta inte endast yrkesmässig verksamhet som i en medlemsstat kräver innehav av ett examensbevis utan även yrkesmässig verksamhet som det är fritt tillträde till, då den utövas med användande av en yrkestitel som är förbehållen personer med vissa kvalifikationer; de yrkesammanslutningar och -organisationer som tilldelar sina medlemmar dessa titlar och är erkända av de offentliga myndigheterna kan inte åberopa sin privata karaktär för att undvika att den ordning som fastställs av detta direktiv tillämpas.

Det är även nödvändigt att bestämma vilka krav på yrkeserfarenhet eller anpassningstid som värdmedlemsstaten får kräva av personen i fråga förutom examensbeviset över behörighetsgivande högre utbildning, när personens kvalifikationer inte motsvarar dem som gäller enligt landets bestämmelser.

Ett lämplighetsprov kan även införas i stället för anpassningstiden; bägge kommer att föra med sig att den rådande situationen förbättras i fråga om det ömsesidiga erkännandet av examensbevis mellan medlemsstaterna, och att därför personernas fria rörlighet inom gemenskapen underlättas; deras uppgift är att bedöma förmågan hos en invandrare som är en person som redan fått sin utbildning i en annan stat, att anpassa sig till den nya arbetsmiljön; ur invandrerens synpunkt har ett lämplighetsprov den fördelen att det förkortar praktikperioden; i princip bör invandraren få välja själv mellan anpassningstid och lämplighetsprov; emellertid är vissa yrken av sådan natur att medlemsstaterna måste få lov att under vissa villkor kräva antingen anpassningstiden eller provet; speciellt gör skillnaderna mellan medlemsstaternas rättssystem, även om de varierar från en medlemsstat till en annan, särskilda bestämmelser berättigade, eftersom vanligtvis den utbildning som intygas i ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis på juridikens område i hemstaten inte omfattar den juridiska kunskap som krävs i värdmedlemsstaten på motsvarande juridiska område.

Dessutom är avsikten med den generella ordningen för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning varken att ändra bestämmelserna, bl.a. dem som hänför sig till yrkesetik och som gäller för envar som utövar ett yrke i en medlemsstat, eller att undanta invandrare från tillämpningen av dessa bestämmelser; denna ordning skall

endast fastställa lämpliga åtgärder för att se till att invandrarna följer värdmedlemslandets bestämmelser för yrket i fråga.

Artiklarna 49, 57.1 och 66 i fördraget bemyndigar gemenskapen att anta bestämmelser som behövs för att införa och tillämpa en sådan ordning.

Den generella ordningen för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning inverkar på intet sätt på tillämpningen av artikel 48.4 och artikel 55 i fördraget.

Genom att befästa en gemenskapsmedborgares rätt att använda sina yrkeskunskaper i vilken medlemsstat som helst kompletterar och förstärker en sådan ordning hans rätt att förvärva dessa färdigheter varhelst han önskar.

Denna ordning bör utvärderas, sedan den varit i bruk under en viss tid, för att avgöra, hur effektivt den fungerar, och i synnerhet hur den kan förbättras eller dess användningsområde utvidgas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelse som här anges:

- a) *Examensbevis*: varje utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis, eller varje samling av sådana bevis eller annat bevismaterial
  - som har utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat och som utformats i enlighet med statens lagar och andra författningar,
  - som utvisar att innehavaren med godkänt resultat avslutat en postgymnasial utbildning om minst tre år eller på deltid under motsvarande längre tid vid ett universitet eller en högre läroanstalt eller annan institution på motsvarande nivå, och där så är lämpligt, att han med godkänt resultat avslutat den utbildning som krävs utöver den postgymnasiala utbildningen,
  - som utvisar att innehavaren har de yrkesmässiga kvalifikationer som krävs för att utöva ett reglerat yrke i denna medlemsstat,

förutsatt att den utbildning som intygas i utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis huvudsakligen ägt rum i gemenskapen, eller att innehavaren har tre års yrkeserfarenhet enligt intyg från den medlemsstat som erkände ett tredje lands utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis.

Det följande skall betraktas på samma sätt som ett examensbevis i enlighet med det första styckets innebörd: varje bevis eller annat bevismaterial som utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat, om det utfärdats efter

en med godkänt resultat genomförd utbildning i gemenskapen och är erkänt av en behörig myndighet i denna medlemsstat såsom likvärdigt, och om det ger samma rättigheter när det gäller att utöva ett reglerat yrke i denna medlemsstat.

- b) *Vårdmedlemsstaten*: varje medlemsstat, där en medborgare i en medlemsstat ansöker om att få utöva ett yrke som är reglerat i den staten, och denna inte är den stat där han erhölet sitt examensbevis eller först utövade yrket i fråga.
- c) *Ett reglerat yrke*: Den reglerade yrkesverksamhet eller den samlade verksamhet som representerar detta yrke i en medlemsstat.
- d) *Reglerad yrkesverksamhet*: en yrkesverksamhet i den mån innehav av ett examensbevis direkt eller indirekt, på grund av lagar och andra författningar, är ett villkor för att utöva denna verksamhet eller en form därav i en medlemsstat. Särskilt det följande utgör exempel på utövande av en reglerad yrkesverksamhet:

- Utövande av en verksamhet med användande av en yrkestitel, i den mån som användandet av en sådan titel är förbehållet innehavarna av ett examensbevis som krävs enligt lagar och andra författningar.
- Utövande av en yrkesverksamhet inom hälsovården, i den mån som innehav av ett examensbevis är ett krav för att enligt landets sociala trygghetsbestämmelser ersättning och/eller lön för verksamheten skall utgå.

När det första stycket inte är tillämpligt, skall en yrkesverksamhet betraktas som en reglerad yrkesverksamhet, om den utövas av medlemmarna av en sammanslutning eller organisation, vars syfte speciellt är att främja och upprätthålla en hög standard på det berörda yrkesområdet, och som för att uppnå detta mål är erkänd av en medlemsstat i en speciell form och

- tilldelar sina medlemmar ett diplom,
- ser till att dess medlemmar iakttar de regler för yrkesmässigt uppförande som den föreskriver,
- ger dem rätten att använda en titel eller en bokstavs-förkortning eller att få en status som motsvarar detta examensbevis.

En icke uttömmande lista över sammanslutningar eller organisationer som, när detta direktiv antas, uppfyller villkoren i andra stycket ingår i bilagan till detta direktiv. När en medlemsstat ger en sammanslutning eller organisation det erkännande som åsyftas i andra stycket skall den underrätta kommissionen om detta och denna skall offentliggöra denna information i *Europeiska gemenskapernas*

officiella tidning.

- e) *Yrkeserfarenhet*: det faktiska och lagliga utövandet av ifrågakvarande yrke i en medlemsstat.
- f) *Anpassningstid*: utövande av ett reglerat yrke i vårdmedlemsstaten under en kvalificerad fackmans ansvar, eventuellt åtföljt av ytterligare utbildning. Denna period av övervakat arbetsutövande skall sedan bedömas. De detaljerade bestämmelserna för anpassningstiden och dess bedömning liksom vilken status en invandrande praktikant under övervakning skall ha skall fastställas av den behöriga myndigheten i vårdmedlemsstaten.
- g) *Lämplighetsprov*: ett prov som endast gäller den sökandes yrkeskunighet och som utförs av de behöriga myndigheterna i vårdmedlemsstaten i syfte att bedöma den sökandes förmåga att utöva ett reglerat yrke i denna medlemsstat.

För genomförande av detta prov skall de behöriga myndigheterna utarbета en förteckning på ämnen som på grundval av en jämförelse mellan den utbildning och praktik som krävs i medlemsstaten och den som den sökande genomgått inte omfattas av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som den sökande har.

Lämplighetsprovet måste ta hänsyn till att den sökande är en kvalificerad yrkesman i sitt ursprungsland eller det land han kommer ifrån. Det skall omfatta ämnen valda ur förteckningen och i vilka kunskap är av största vikt för att kunna utöva yrket i vårdmedlemsstaten. Provet får också omfatta kännedom om de professionella bestämmelser som gäller för ifrågakvarande verksamhet i vårdmedlemsstaten. De närmare bestämmelserna för utförande av lämplighetsprovet skall fastställas av de behöriga myndigheterna med vederbörlig hänsyn till gemenskapsrättens bestämmelser.

Den status som den som vill förbereda sig för lämplighetsprovet i vårdmedlemsstaten skall ha, skall avgöras av de behöriga myndigheterna i denna stat.

Artikel 2

Detta direktiv skall gälla för varje medborgare i en medlemsstat som vill utöva ett reglerat yrke i en vårdmedlemsstat, i självständig verksamhet eller som anställd.

Detta direktiv skall inte gälla för yrken som omfattas av ett separat direktiv om fastställande av avtal om medlemsstaternas ömsesidiga erkännande av examensbevis.

Artikel 3

När det i en värdmedlemsstat krävs ett examensbevis för att utöva ett reglerat yrke, får den behöriga myndigheten inte under hänvisning till otillräckliga kvalifikationer vägra att ge en medborgare i en medlemsstat tillstånd att utöva detta yrke på samma villkor som gäller för dess egna medborgare

- a) om den sökande innehar det examensbevis som krävs i en annan medlemsstat för att påbörja eller utöva yrket i fråga i landet, och detta examensbevis erhållits i en medlemsstat, eller
- b) om den sökande har utövat yrket i fråga på heltid under två år under de närmast föregående tio åren i en medlemsstat som inte reglerar detta yrke enligt innebörden i artikel 1.c och det första stycket i artikel 1.d och har intyg om en eller flera kvalifikationer
- som har utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat och som är utformat i enlighet med denna stats lagar och andra författningar,
  - som visar att innehavaren med godkänt resultat slutfört en postgymnasial utbildning av minst tre års omfattning eller på deltid under motsvarande längre tid vid ett universitet eller en högskola eller annan institution på liknande nivå i en medlemsstat, och i tillämpliga fall, att han med godkänt resultat avslutat den utbildning som krävs utöver den postgymnasiala utbildningen, och
  - som har förberett innehavaren för utövandet av hans yrke.

Det följande skall behandlas på samma sätt som det bevis på formella kvalifikationsbevis som åsyftas i det första stycket: alla formella kvalifikationsbevis eller samtliga sådana kvalifikationsbevis som utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat, om de utfärdats efter en med godkänt resultat avslutad utbildning inom gemenskapen och erkänns som likvärdig av denna medlemsstat, förutsatt att de andra medlemsstaterna och kommissionen har underrättats om detta.

Artikel 4

1. Trots bestämmelserna i artikel 3 får värdmedlemsstaten också kräva följande av den sökande:

- a) Han skall lägga fram bevis på yrkeserfarenhet, när omfattningen av den utbildning som åberopas som stöd för hans ansökan i enlighet med artikel 3 a och b är minst ett år kortare än den som krävs i värdmedlemsstaten. I detta fall får den yrkeserfarenhet som krävs
- inte vara mer än dubbelt så lång som den utbildning som fattas, när denna gäller postgymnasiala studier och/eller en tid av praktisk utbildning som utförts under övervakning av en yrkeskunnig person och som slutat med en examen,

- inte vara längre än den utbildningstid som fattas, när denna brist gäller yrkespraktik som utförts med hjälp av en kvalificerad yrkesman.

I fråga om examensbevis enligt innebörden i sista stycket i artikel 1.a skall omfattningen av den utbildning som erkänns vara likvärdig avgöras på samma sätt som för den utbildning som definieras i första stycket i artikel 1.a.

Vid tillämpningen av dessa bestämmelser måste hänsyn tas till den yrkeserfarenhet som nämns i artikel 3.b.

I alla händelser får den yrkeserfarenhet som krävs inte överstiga fyra år.

- b) Han skall slutföra en anpassningstid som inte överstiger tre år eller genomgå ett lämplighetsprov
- när de ämnen som omfattas av den utbildning han fått enligt bestämmelserna i artikel 3 a väsentligt skiljer sig från dem som omfattas av de examensbevis som krävs i värdmedlemsstaten,
  - när i det fall som nämns i artikel 3 a det i värdmedlemsstaten reglerade yrket inbegriper en eller flera reglerade yrkesaktiviteter som inte ingår i det reglerade yrket i den sökandes ursprungsland eller det land han kommer från, och denna skillnad motsvarar en särskild utbildning som krävs i värdmedlemsstaten och omfattar ämnen som väsentligt skiljer sig från dem som upptas i det examensbevis som den sökande stöder sig på, eller
  - när i det fall som nämns i artikel 3 b det i värdmedlemsstaten reglerade yrket inbegriper en eller flera yrkesaktiviteter som inte ingår i det yrke som den sökande utövar i sitt ursprungsland eller det land han kommer från, och denna skillnad motsvarar en särskild utbildning som krävs i värdmedlemsstaten och omfattar ämnen som väsentligt skiljer sig från dem som upptas i de bevis på formella kvalifikationer som den sökande stöder sig på.

Om värdmedlemsstaten skulle använda sig av denna möjlighet, måste den ge den sökande rätt att välja mellan en anpassningstid och ett lämplighetsprov. För yrken som kräver en exakt kunskap om landets lagstiftning och i vilka ständigt och i stor omfattning rådgivning och/eller bistånd rörande landets lagar ingår, får värdmedlemsstaten avvika från denna princip och föreskriva antingen en anpassningstid eller ett lämplighetsprov. När värdmedlemsstaten avser att införa avvikelser för andra yrken i den sökandes rätt att välja, skall det tillvägagångssätt som bestämdes i artikel 10 gälla.

2. Värdmedlemsstaten får emellertid inte tillämpa bestämmelserna i styckena 1.a och b kumulativt.

Artikel 5

Med förbehåll för artiklarna 3 och 4 får en värdmedlemsstat, i syfte att förbättra den sökandes möjligheter att anpassa sig till arbetsmiljön i den staten, tillåta att han med hjälp av en kvalificerad yrkesman genomgår den del av sin utbildning som utgörs av praktik i yrket och som han inte genomgått i sitt ursprungsland eller det land han kommer från.

Artikel 6

1. När den behöriga myndigheten i en värdmedlemsstat kräver av personer som vill påbörja ett reglerat yrke bevis för att de har gott namn och rykte, eller att de inte försatts i konkurs eller temporärt upphäver eller förbjuder utövandet av detta yrke i fall av grav yrkesmässig försummelse eller brottslig handling, skall denna stat som tillfredsställande bevismaterial för medborgare i medlemsstater som vill utöva detta yrke inom landet godta uppvisande av handlingar som utfärdats av behöriga myndigheter i den sökandes ursprungsland eller det land han kommer från, och som utvisar att dessa krav uppfylls.

När de behöriga myndigheterna i den sökandes ursprungsland eller det land han kommer från inte utfärdar de handlingar som åsyftas i första stycket, skall dessa handlingar ersättas av en försäkran under ed — eller i stater där någon bestämmelse om försäkran under ed inte finns, av en högtidlig försäkran — som lämnas av den berörda personen inför en behörig rättslig eller administrativ myndighet, eller där det är lämpligt, av en notarie eller behörigt fackligt organ i personens ursprungsland eller det land han kommer från; denna myndighet eller notarie skall utfärda ett intyg som styrker äktheten av den lämnade försäkran under ed eller den högtidliga försäkran.

2. När den behöriga myndigheten i en värdmedlemsstat kräver ett intyg om fysisk och psykisk hälsa av medborgare i denna stat som vill utöva ett reglerat yrke, skall myndigheten godta som tillfredsställande bevis på detta att det dokument uppvisas, som krävs i den utländske medborgarens ursprungsland eller det land han kommer från.

När den utländske medborgarens ursprungsland eller det land han kommer från inte ställer några krav av denna art på dem som vill utöva yrket i fråga, skall värdmedlemsstaten godta ett intyg utfärdat av en behörig myndighet i denna stat, som motsvarar det intyg som utfärdats i värdmedlemsstaten.

3. De behöriga myndigheterna i värdmedlemsstaten får kräva att de dokument och intyg som nämns i styckena 1 och 2 uppvisas senast tre månader efter utfärdandet.

4. När den behöriga myndigheten i en värdmedlemsstat kräver att medborgare i staten som vill utöva ett reglerat yrke avlägger en ed eller lämnar en högtidlig försäkran, och när

formen för en sådan ed eller försäkran inte kan användas av medborgare i andra medlemsstater, skall denna myndighet se till att en lämplig, motsvarande form av ed eller försäkran erbjuds den berörda personen.

Artikel 7

1. De behöriga myndigheterna i värdmedlemsstaterna skall erkänna att medborgare i medlemsstater som uppfyller villkoren för utövande av ett reglerat yrke i respektive stat har rätt att använda den yrkesbenämning som gäller i värdmedlemsstaten.

2. Värdmedlemsstaternas behöriga myndigheter skall erkänna att medborgare i medlemsstater som uppfyller villkoren för utövande av ett reglerat yrke har rätt att använda sin lagenliga akademiska titel och i tillämpliga fall den förkortning av den som används i deras ursprungsland eller det land de kommer på denna stats språk. Värdmedlemsstaterna får kräva att denna titel följs av namn och plats för den institution eller examensnämnd som utfärdat den.

3. När ett yrke regleras i värdmedlemsstaten av en sammanslutning eller organisation som åsyftas i artikel 1.d, skall medborgare i medlemsstaterna endast ha rätt att använda den yrkestitel eller bokstavsförkortning som de fått av denna organisation eller sammanslutning, sedan de framlagt bevis på medlemskap.

När sammanslutningen eller organisationen ställer krav på vissa kvalifikationer för medlemskap, får den ställa dessa krav på medborgare i andra medlemsstater som är i besittning av ett examensbevis enligt innebörden i artikel 1.a eller ett intyg om en formell kvalifikation enligt innebörden i artikel 3.b, endast i enlighet med detta direktiv och då särskilt artiklarna 3 och 4.

Artikel 8

1. Som bevis på att de i artiklarna 3 och 4 nämnda villkoren uppfylls skall värdmedlemsstaten godta de examensbevis och dokument som utfärdats av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna och som den berörda personen skall framlägga som stöd för sin ansökan om att få utöva yrket i fråga.

2. Behandlingen av en ansökan om att få utöva ett reglerat yrke skall avslutas så snabbt som möjligt, och resultatet meddelas med ett motiverat beslut av den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten senast fyra månader efter det att alla handlingar som gäller den berörda personen framlagts. Denna har rätt att få beslutet eller, om beslut inte fattats i tid saken prövad av en domstol eller nämnd i enlighet med vad landets lagar föreskriver.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall inom den tid som föreskrivs i artikel 12 ange de behöriga myndigheter som är bemyndigade att motta ansökningarna och fatta de beslut som åsyftas i detta direktiv.

De skall lämna denna information till de andra medlemsstaterna och till kommissionen.

2. Varje medlemsstat skall ange en person som ansvarig för samordningen av de i stycke 1 behandlade myndigheternas verksamhet och skall underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta. Dennes uppgift skall vara att verka för en enhetlig tillämpning av detta direktiv för alla ifrågasättande yrken. En samordningsgrupp skall bildas, knuten till kommissionen, och bestå av de samordnare som utsetts av varje medlemsstat eller deras ersättare och ha en representant för kommissionen som ordförande.

Denna grups uppgift skall vara

- att underlätta genomförandet av detta direktiv,
- att samla all information som är relevant vid direktivets tillämpning i medlemsstaterna.

Gruppen får rådfrågas av kommissionen om alla förändringar i den befintliga ordningen, som kan komma i fråga.

3. Medlemsstaterna skall vidta åtgärder för att få fram nödvändig information om erkännandet av examensbevis inom ramen för detta direktiv. I denna uppgift får de begära hjälp av informationscentret för det akademiska erkännandet av examensbevis och studieperioder som bildats av medlemsstaterna inom ramen för resolutionen vid rådets och utbildningsministrarnas möte hos rådet den 9 februari 1976¹, och när så är lämpligt av sammanslutningarna eller organisationerna på området. Kommissionen skall ta de initiativ som behövs för att se till att förmedlingen av den nödvändiga informationen utvecklas och samordnas.

Artikel 10

1. Om i enlighet med tredje meningen i andra stycket i artikel 4.1 b en medlemsstat har för avsikt att inte bevilja de sökande rätten att välja mellan en anpassningstid och ett lämplighetsprov i ett yrke enligt detta direktivs innebörd, skall den genast översända till kommissionen utkastet till den motsvarande bestämmelsen. Den skall samtidigt underrätta kommissionen om bakgrunden till att denna bestämmelse är nödvändig.

Kommissionen skall genast underrätta de andra medlemsstaterna om de utkast den mottagit; den får också rådfråga den samordningsgrupp som anges i artikel 9.2 om utkastet.

2. Medlemsstaten får inom tre månader anta bestämmelsen, endast om kommissionen inte har fattat ett beslut om motsatsen; detta inskränker inte kommissionens och de andra medlemsstaternas möjlighet att lämna kommentarer till utkastet.

3. På begäran av en medlemsstat eller kommissionen skall medlemsstaterna utan dröjsmål meddela dem den slutgiltiga texten i en bestämmelse som uppstår genom tillämpningen av denna artikel.

Artikel 11

Efter utgången av den period som föreskrivs i artikel 12 skall medlemsstaterna vartannat år till kommissionen inge en rapport om tillämpningen av den ordning som införts.

Utöver allmänna anmärkningar skall denna rapport innehålla en statistisk sammanfattning av de beslut som fattats och en beskrivning av de största problemen som uppkommer genom tillämpningen av direktivet.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för anmälan². De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Senast fem år efter det datum som fastställts i artikel 12 skall kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av den generella ordningen för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier.

När kommissionen är klar med den rådplägnings som varit nödvändig, skall den framlägga sina slutsatser beträffande de förändringar som behöver göras i den ordning som införts. Samtidigt skall kommissionen, när så är lämpligt, framlägga förslag till förbättringar i den nuvarande ordningen i syfte att för de personer som omfattas av detta direktiv än mer underlätta den fria rörligheten, etableringsrätten och friheten att producera tjänster.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 december 1988.

På rådets vägnar
V. PAPANDREOU
Ordförande

¹ EGT nr C 38, 19.2.1976, s. 1.

² Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 4 januari 1989.

BILAGA

Lista över yrkessammanslutningar eller organisationer som uppfyller villkoren i det andra stycket i artikel 1 d

IRLAND¹

1. The Institute of Chartered Accountants in Ireland²
2. The Institute of Certified Public Accountants in Ireland²
3. The association of Certified Accountants²
4. Institution of Engineers of Ireland
5. Irish Planning Institute

STORBRITANNIEN

1. Institute of Chartered Accountants in England and Wales
2. Institute of Chartered Accountants of Scotland
3. Institute of Chartered Accountants in Ireland
4. Chartered Association of Certified Accountants
5. Chartered Institute of Loss Adjusters
6. Chartered Institute of Management Accountants
7. Institute of Chartered Secretaries and Administrators
8. Chartered Insurance Institute
9. Institute of Actuaries
10. Faculty of Actuaries
11. Chartered Institute of Bankers
12. Institute of Bankers in Scotland
13. Royal Institution of Chartered Surveyors
14. Royal Town Planning Institute
15. Chartered Society of Physiotherapy
16. Royal Society of Chemistry
17. British Psychological Society
18. Library Association
19. Institute of Chartered Foresters
20. Chartered Institute of Building
21. Engineering Council
22. Institute of Energy
23. Institution of Structural Engineers
24. Institution of Civil Engineers
25. Institution of Mining Engineers
26. Institution of Mining and Metallurgy

---

¹ Irländska medborgare är även medlemmar i följande organ i Storbritannien:
Institute of Chartered Accountants in England and Wales
Institute of Chartered Accountants of Scotland
Institute of Actuaries
Faculty of Actuaries
The Chartered Institute of Management Accountants
Institute of Chartered Secretaries and Administrators
Royal Town Planning Institute
Royal Institution of Chartered Surveyors
Chartered Institute of Building

² Endast för revisionsverksamhet.

27. Institution of Electrical Engineers
  28. Institution of Gas Engineers
  29. Institution of Mechanical Engineers
  30. Institution of Chemical Engineers
  31. Institution of Production Engineers
  32. Institution of Marine Engineers
  33. Royal Institution of Naval Architects
  34. Royal Aeronautical Society
  35. Institute of Metals
  36. Chartered Institution of Building Services Engineers
  37. Institute of Measurement and Control
  38. British Computer Society
-

RÅDETS OCH KOMMISSIONENS YTTRANDE

Ang. artikel 9.1

"Rådet och kommissionen är ense om att yrkessammanslutningar och högre utbildningsanstalter bör rådföras eller på lämpligt sätt vara delaktiga i beslutsprocessen."

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 mars 1977

om underlättande för advokater att effektivt begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster

(77/249/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

I enlighet med fördraget har varje restriktion för att tillhandahålla tjänster som grundar sig på nationalitet eller på krav på bosättning varit förbjuden sedan övergångsperiodens slut.

Detta direktiv behandlar endast åtgärder som skall underlätta för advokater att effektivt utöva sin verksamhet i form av att tillhandahålla tjänster; mera detaljerade åtgärder kommer att behövas för att underlätta att etableringsrätten kan utövas effektivt.

Om advokater skall kunna begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster effektivt, måste värmedlemsstaterna som advokater erkänna de personer som utövar yrket i de olika medlemsstaterna.

Eftersom detta direktiv endast berör tillhandahållande av tjänster och inte innehåller bestämmelser om ömsesidigt erkännande av examensbevis, måste en person som omfattas av detta direktiv använda sig av den yrkestitel som används i den medlemsstat där han är etablerad, härefter kallad "den medlemsstat han kommer från".

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv skall, inom de gränser och enligt de villkor som fastställs här, gälla för den verksamhet som advokater utövar genom att tillhandahålla tjänster.

Trots vad som sägs i detta direktiv får medlemsstaterna förbehålla vissa bestämda kategorier av advokater rätten att sätta upp formella handlingar som ger dem befogenhet att för-

valta dödsbon och upprätta formella handlingar som ger upphov till eller överför rättigheter till fast egendom.

2. Med "advokat" avses varje person som har rätt att utöva sin yrkesmässiga verksamhet under någon av följande beteckningar:

<i>Belgien:</i>	Avocat – Avocaat
<i>Danmark:</i>	Advokat
<i>Tyskland:</i>	Rechtsanwalt
<i>Frankrike:</i>	Avocat
<i>Irland:</i>	Barrister
	Solicitor
<i>Italien:</i>	Avvocato
<i>Luxemburg:</i>	Avocat-avoué
<i>Nederländerna:</i>	Advocaat
<i>Storbritannien:</i>	Advocate
	Barrister
	Solicitor

Artikel 2

Varje medlemsstat skall för utövande av den verksamhet som beskrivs i artikel 1.1 som advokat erkänna varje person som räknas upp i punkt 2 i den artikeln.

Artikel 3

En person som avses i artikel 1 skall använda sig av den yrkestitel som används i den medlemsstat han kommer från, på denna stats språk eller ett av dess språk, med uppgift om den yrkesorganisation som gett honom rätten att praktisera eller den domstol där han har rätt att praktisera i enlighet med denna stats lagstiftning.

Artikel 4

1. Verksamhet i samband med företräddandet av en klient i rätten eller hos offentliga myndigheter skall i varje medlemsstat utövas i enlighet med de villkor som fastställts för advokater som etablerat sig i denna stat, med undantag för eventuella villkor som kräver bosättning eller registrering hos en yrkesorganisation i denna stat.

¹ EGT nr C 103, 5.10.1972, s. 19 och EGT nr C 53, 8.3.1976, s. 33.

² EGT nr C 36, 28.3.1970, s. 17 och EGT nr C 50, 8.3.1976, s. 17.

2. Vid utövandet av denna verksamhet skall en advokat iakttas de regler för yrkesmässigt uppförande som gäller i värdmedlemsstaten utan att detta inverkar på hans förpliktelser i den medlemsstat han kommer från.

3. När denna verksamhet utövas i Storbritannien avses med "värdmedlemsstatens regler för yrkesmässigt uppförande" de regler som är tillämpliga för "solicitors", när denna verksamhet inte är förbehållen "barristers" och "advocates". I annat fall skall reglerna för yrkesmässigt uppförande för de senare gälla. För "barristers" från Irland skall emellertid de regler för yrkesmässigt uppförande gälla som tillämpas i Storbritannien för "barristers" och "advocates".

När denna verksamhet utövas på Irland, avses med "värdmedlemsstatens regler för yrkesmässigt uppförande" de regler för yrkesmässigt uppförande som gäller för "barristers", i den mån de bestämmer den muntliga framställningen av ett mål i rätten. I alla andra fall skall reglerna för yrkesmässigt uppförande för "solicitors" gälla. För "barristers" och "advocates" från Storbritannien skall emellertid alltid de regler för yrkesmässigt uppförande gälla som tillämpas för "barristers" på Irland.

4. För en advokat som utövar någon annan verksamhet än den som avses i punkt 1 skall villkoren och reglerna för yrkesmässigt uppförande i den medlemsstat han kommer från gälla utan inverkan på respekten för de regler, oavsett deras ursprung, som reglerar yrket i värdmedlemsstaten, särskilt regler om att utövandet av advokatverksamheten är oförenligt med utövandet av annan verksamhet i denna stat, och regler om yrkessekretess, relationerna till kolleger, förbudet mot att samma advokat bistår parter med motstridande intressen samt publicitet. De senare reglerna skall endast tillämpas, om de är möjliga att iakttas av en advokat som inte är etablerad i värdmedlemsstaten, och i den mån det är objektivt motiverat att iakttas dem för att i denna stat säkerställa det rätta utövandet av advokatverksamheten, yrkets anseende och respekten för de regler som gäller oförenlighet.

Artikel 5

För verksamhet i samband med företräddandet av en klient i rätten får en medlemsstat kräva av advokater som avses i artikel 1:

- att de i enlighet med lokala regler eller sedvanor presenteras för den domare som leder förhandlingarna, och där så är lämpligt för ordföranden i vederbörande advokatsamfund i värdmedlemsstaten,
- att de arbetar tillsammans med en advokat som praktiserar vid rätten i fråga och som vid behov skulle vara ansvarig

gentemot denna myndighet eller med en "avoué" eller "procuratore" som praktiserar där.

Artikel 6

Varje medlemsstat får undanta advokater som har avlönad anställning i offentlig eller privat verksamhet från att representera denna verksamhet i rätten, i den mån advokater som är etablerade i denna stat inte har tillstånd att utöva denna verksamhet.

Artikel 7

1. Den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten får kräva att den person som tillhandahåller tjänsterna styrker sina kvalifikationer som advokat.

2. Om de förpliktelser som nämns i artikel 4 och som gäller i värdmedlemsstaten inte uppfylls, skall den behöriga myndigheten där, i enlighet med sina egna bestämmelser och förfaringssätt, avgöra vilka konsekvenser en sådan försummelse skall medföra och får för detta ändamål införskaffa all den information som behövs om den person som tillhandahåller tjänster. Den skall underrätta den behöriga myndigheten i den medlemsstat som personen kommer från om varje beslut. De lämnade upplysningarnas konfidentiella karaktär får inte påverkas av ett sådant utbyte.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall inom två år efter dagen för anmälan sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall se till att texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv överlämnas till kommissionen.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 mars 1977.

På rådets vägnar

Judith HART

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 14 december 1981

om komplettering av direktiv 75/362/EEG, 77/452/EEG, 78/686/EEG och 78/1026/EEG om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare respektive veterinärer med avseende på förvärvade rättigheter

(81/1057/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I direktiv 75/362/EEG⁴, 77/452/EEG⁵, 78/686/EEG⁶ och 78/1026/EEG⁷ om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare respektive veterinärer inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster avser de bestämmelser som hänför sig till förvärvade rättigheter de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare och veterinärer som utfärdas av medlemsstaterna före genomförandet av dessa direktiv.

Dessa bestämmelser omfattar därför inte uttryckligen de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för utbild-

ningar som inte uppfyller de minimikrav som fastställts i direktiv 75/363/EEG⁸, 77/453/EEG⁹, 78/687/EEG¹⁰ och 78/1027/EEG¹¹ och som avslutats efter genomförandet av de nämnda direktiven men som hade påbörjats före genomförandet av dessa.

Denna brist bör avhjälpas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 75/362/EEG, artikel 4 i direktiv 77/452/EEG, artikel 7.1 och 7.2 i direktiv 78/686/EEG och artikel 4 i direktiv 78/1026/EEG skall även tillämpas på de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för utbildningar som inte uppfyller de minimikrav som fastställs i artikel 1, 2, 3, 4 och 5 i direktiv 75/363/EEG, artikel 1 i direktiv 77/453/EEG, artikel 1, 2 och 3 i direktiv 78/687/EEG och artikel 1 i direktiv 78/1027/EEG och som avslutats efter genomförandet av dessa direktiv men som påbörjats före genomförandet.

¹ EGT nr C 121, 23.5.1981, s. 3.

² EGT nr C 172, 13.7.1981, s. 114.

³ EGT nr C 185, 27.7.1981, s. 7.

⁴ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1.

⁵ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1.

⁶ EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 1.

⁷ EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 1.

⁸ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 14.

⁹ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 8.

¹⁰ EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 10.

¹¹ EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 7.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 30 juni 1982. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 14 december 1981.

På rådets vägnar

G. HOWE

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 juni 1975

om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

(75/362/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all särbehandling som grundar sig på nationalitet när det gäller etablering och tillhandahållande av tjänster förbjuden fr.o.m. övergångsperiodens utgång. Principen om sådan behandling som grundar sig på nationalitet förekommer särskilt vid beviljande av de tillstånd som krävs för att vara verksam som läkare samt vid inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ.

Det förefaller ändå önskvärt att vissa bestämmelser införs för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster för läkare.

Enligt fördraget får medlemsstaterna inte bevilja någon form av stödåtgärder som skulle kunna snedvräta etableringsvillkoren.

I artikel 57.1 i fördraget föreskrivs att direktiv skall utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och

och andra behörighetsbevis; syftet med detta direktiv är att erkänna utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis, som innebär rätt att påbörja och utöva verksamhet som läkare, samt utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister.

När det gäller utbildning av specialister bör ett ömsesidigt erkännande av utbildningsbevis genomföras, om dessa bevis utan att utgöra ett villkor för att påbörja och utöva verksamhet som specialist berättigar läkaren att använda en specialisttitel.

I betraktande av de skillnader som finns mellan medlemsstaterna när det gäller antalet medicinska specialiteter samt utbildningens art och längd för dessa specialiteter bör vissa samordningsbestämmelser fastställas för att göra det möjligt för medlemsstaterna att fullfölja det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis; denna samordning har genomförts i rådets direktiv 75/363/EEG³ av den 16 juni 1975 om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som läkare.

Då syftet med den samordning som avses ovan inte har varit att harmonisera alla föreskrifter i medlemsstaterna om utbildning av specialister, bör åtgärder vidtas för ett ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister som inte är gemensamma för alla

¹ EGT nr C 101, 4.8.1970, s. 19.

² EGT nr C 36, 28.3.1970, s. 17.

³ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 14.

SLUTGRANSKAD

alla medlemsstater, utan att detta utesluter möjligheten till senare harmonisering inom detta område; det har i detta sammanhang ansetts vara nödvändigt att begränsa erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister till att endast omfatta de medlemsstater där sådana specialiteter är kända.

Då ett direktiv om ömsesidigt erkännande av examensbevis inte nödvändigtvis innebär likvärdighet när det gäller den utbildning som dessa bevis avser, bör rätten att använda yrkestitlar på grundval av utbildningen endast vara tillåten på språket i läkarens ursprungsland eller senaste hemvistland.

För att underlätta tillämpningen av detta direktiv för de nationella myndigheterna får en medlemsstat föreskriva att den person som uppfyller utbildningsvillkoren enligt detta direktiv samtidigt med de formella utbildningsbevisen skall förete ett intyg från de behöriga myndigheterna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet som visar att dessa bevis är de som avses i direktivet.

Detta direktiv påverkar inte bestämmelserna i lagar och andra författningar i medlemsstaterna, som förbjuder bolag eller firmor att utöva verksamhet som läkare eller ålägger dem vissa villkor för att utöva sådan verksamhet.

När det gäller tillhandahållande av tjänster är det ganska klart att det krav på inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ som är förknippat med utövandet av en stadigvarande verksamhet i den medlemsstat som är värdland utgör ett hinder för den som vill tillfälligt tillhandahålla tjänsten i fråga i det landet; detta krav bör därför upphävas. Under sådana förhållanden bör emellertid tillsyn garanteras över det yrkesansvar som faller inom dessa yrkesorganisationers eller organs verksamhetsområde; därför bör det med tillämpning av artikel 62 i fördraget erbjudas en möjlighet att ålägga personen i fråga att till den behöriga myndigheten i värdlandet inkomma med särskilda uppgifter som hänför sig till tillhandahållandet av tjänster.

När det gäller kraven på god vandel och gott anseende bör skillnad göras mellan de krav som ställs för att påbörja verksamhet inom yrket och de krav som ställs för att få utöva yrket.

När det gäller verksamhet som anställd läkare fastslås inte några särskilda bestämmelser i rådets förordning (EEG) nr 1612/68¹ av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen som hänför sig till god vandel eller

gott anseende, yrkesansvar eller användningen av yrkestitlar; beroende på den enskilda medlemsstaten tillämpas eller får dessa regler tillämpas på såväl anställda som självständigt verksamma yrkesutövare; ett villkor för rätten att utöva verksamhet som läkare är i alla medlemsstater innehav av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för läkare; denna verksamhet utövas såväl av anställda som självständigt verksamma yrkesutövare eller av samma personer omväxlande som anställd eller som självständigt verksam yrkesutövare under deras yrkeskarriär; för att i möjligaste mån uppmuntra dessa yrkesutövares fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det vara nödvändigt att utvidga detta direktiv till att även omfatta anställda läkare.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

RÄCKVIDD

Artikel 1

Detta direktiv skall tillämpas på verksamhet som läkare.

KAPITEL II

UTBILDNINGS-, EXAMENS- OCH ANDRA BEHÖRIGHETSBEVIS FÖR LÄKARE

Artikel 2

Varje medlemsstat skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tilldelas medborgare i medlemsstaterna av övriga medlemsstater i enlighet med artikel 1 i direktiv 75/363/EEG och som finns uppräknade i artikel 3 genom att ge dessa bevis – när det gäller rätten att som självständigt verksam yrkesutövare påbörja och utöva verksamhet som läkare – samma innebörd inom sitt territorium som dem som medlemsstaten själv utfärdar.

Artikel 3

De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 2 är följande:

a) I Tyskland

1. "Zeugnis über die ärztliche Staatsprüfung" (statligt examensbevis för läkare) som utfärdas av de behöriga myndigheterna samt "Zeugnis über die Vorbereitungszeit als Medizinalassistent" (intyg över avslutad praktikperiod som biträdande läkare)

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

i den mån tysk lagstiftning fortfarande kräver en sådan period som komplettering till läkarutbildningen

2. De intyg från de behöriga myndigheterna i Tyskland som styrker att utbildningsbevis som utfärdats efter den 8 maj 1945 av de behöriga myndigheterna i Tyska Demokratiska Republiken erkänns som likvärdiga med dem som finns uppräknade i punkt 1 ovan.

b) *I Belgien*

"Diplôme légal de docteur en médecine, chirurgie et accouchements/Wettelijk diploma van doctor in de genees-, heel- en verloskunde" (lagstadgat examensbevis som doktor i medicin, kirurgi och obstetrik) som utfärdas av medicinska universitetsfakulteter, centrala examensnämnden eller Statens examensnämnd för universitetsundervisningen.

c) *I Danmark*

"Bevis for bestået lægevidenskabelig embedseksamen" (lagstadgat examensbevis som doktor i medicin) som utfärdas av medicinsk universitetsfakultet samt "dokumentation for gennemført praktisk uddannelse" (intyg över praktisk utbildning) som utfärdas av "Sundhedsstyrelsen".

d) *I Frankrike*

- "Diplôme d'Etat de docteur en médecine" (statligt examensbevis som doktor i medicin) som utfärdas av medicinska universitetsfakulteter, fakulteter gemensamma för medicin och farmaci eller av universiteten,
- "Diplôme d'université de docteur en médecine" (examensbevis som doktor i medicin utfärdat av universitet), i den mån detta utbildningsbevis erkänner samma utbildningsplan som den som fastställts för statligt examensbevis för läkare.

e) *I Irland*

Ett grundläggande kompetensbevis som i Irland utfärdas efter examen som avläggs inför den behöriga examensnämnden samt ett praktikintyg som utfärdas av samma examensnämnd och som medför rätt att registrera sig som "fully registered medical practitioners".

f) *I Italien*

"Diploma di abilitazione all'esercizio della medicina e chirurgia" (examensbevis som medför rätt att utöva verksamhet som läkare och kirurg) som utfärdas av den statliga examensnämnden.

g) *I Luxemburg*

1. "Diplôme d'Etat de docteur en médecine, chirurgie et accouchements" (statligt examensbevis som doktor i medicin, kirurgi och obstetrik) som utfärdas av den statliga examensnämnden och bestyrks av utbildningsministern samt "certificat de stage" (intyg om praktiktjänstgöring) som bestyrks av hälsovårdsministern,

2. Examensbevis i medicin som utfärdas av ett av länderna inom gemenskapen och som ger innehavaren av detta bevis rätt att påbörja utbildning, men inte utöva yrket, och som officiellt godkänts av utbildningsministern i enlighet med lagen av den 18 juni 1969 om den högre undervisningen och erkännande av utländska universitetsexamina och examensbevis tillsammans med ett intyg om praktiktjänstgöring som bestyrks av hälsovårdsministern.

h) *I Nederländerna*

"Universitair getuigschrift van arts" (examensbevis för läkare från ett universitet).

i) *I Storbritannien*

"Certificate of primary qualification", ett grundläggande kompetensbevis som i Storbritannien utfärdas efter examen som avläggs inför en behörig examensnämnd samt ett intyg över genomgången praktik som utfärdas av samma examensnämnd och som medför rätt att registrera sig som legitimerad praktiserande läkare.

KAPITEL III

UTBILDNINGS-, EXAMENS- OCH ANDRA BEHÖRIGHETSBEVIS FÖR SPECIALISTER SOM ÄR GEMENSAMMA FÖR SAMTLIGA MEDLEMSSTATER

Artikel 4

Varje medlemsstat skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister som tilldelas med-

borgare i medlemsstaterna av andra medlemsstater i enlighet med artikel 2, 3, 4 och 8 i direktiv 75/363/EEG och som finns uppräknade i artikel 5 genom att ge dessa bevis samma innebörd inom sitt territorium som dem som medlemsstaten själv utfärdar.

Artikel 5

1. De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 4 skall ha utfärdats av de behöriga myndigheter eller organ som finns uppräknade i punkt 2 och motsvara den specialistkompetens som erkänns i de olika medlemsstaterna och som finns uppräknad i punkt 3.

2. De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdas av de behöriga myndigheter och organ som avses i punkt 1 är följande:

I Tyskland

"Die von den Landesärztekammern erteilte fachärztliche Anerkennung" (intyg som specialist utfärdat av läkarföreningen i delstaten i fråga).

I Belgien

"Le titre d'agrégation en qualité de médecin spécialiste/erkenningstitel van specialist" (formellt intyg om legitimation som specialist) som utfärdas av hälsovårdsministern.

I Danmark

"Bevis for tilladelse til at betegne sig som speciallæge" (intyg rörande specialisttiteln) som utfärdas av "Sundhedsstyrelsen".

I Frankrike.

— "Le certificat d'études spéciales de médecine" (intyg om specialiststudier i medicin) som utfärdas av medicinsk universitetsfakultet, universitetsfakulteter gemensamma för medicin och farmaci eller av universitet.

— Intyg som legitimerad specialist som utfärdas av "Ordre des médecins".

— "Le certificat d'études spéciales de médecine" (intyg om specialiststudier i medicin) som utfärdas av medicinsk universitetsfakultet, universitetsfakulteter gemensamma för medicin och farmaci eller likvärdiga intyg utfärdade i enlighet med en förordning från utbildningsministern.

I Irland

"Certificate of specialist doctor", intyg som specialist som utfärdas av den behöriga myndighet som erkänts för detta ändamål av hälsovårdsministern.

I Italien

"Diploma di medico specialista, rilasciato dal rettore di una università" (utbildningsbevis som specialist utfärdat av en universitetsrektor).

I Luxemburg

"Certificat de médecin spécialiste" (intyg som specialist) som utfärdas av hälsovårdsministern efter yttrande från Läkarsällskapet.

I Nederländerna

"Het door de Specialisten-Registratiecommissie (SRC) afgegeven getuigschrift van erkenning en inschrijving in het Specialistenregister" (intyg om erkännande och registrering i specialistregistret som utfärdas av Nämnden för specialistregistrering (CRS)).

I Storbritannien

"Certificate of completion of specialist training", intyg över genomgången specialistutbildning som utfärdas av den behöriga myndigheten.

3. De benämningar som allmänt används i medlemsstaterna och som motsvarar specialistutbildningarna i fråga är följande:

— Anestesiologi och intensivvård

Tyskland:	Anästhesie
Belgien:	anesthésiologie/anesthésie
Danmark:	anæstesiologi
Frankrike:	anesthésie-réanimation
Irland:	anaesthetics
Italien:	anestesia e rianimazione
Luxemburg:	anesthésie-réanimation
Nederländerna:	anesthésie
Storbritannien:	anaesthetics.

— Allmän kirurgi

Tyskland:	Chirurgie
Belgien:	chirurgie/heelkunde
Danmark:	kirurgi eller kirurgiske sygdomme
Frankrike:	chirurgie générale
Irland:	general surgery
Italien:	chirurgia generale
Luxemburg:	chirurgie générale
Nederländerna:	heelkunde
Storbritannien:	general surgery.

— *Neurokirurgi*

Tyskland:	Neurochirurgie
Belgien:	neurochirurgie/neurochirurgie
Danmark:	neurokirurgi eller kirurgiske nervesygdomme
Frankrike:	neurochirurgie
Irland:	neurological surgery
Italien:	neurochirurgia
Luxemburg:	neurochirurgie
Nederländerna:	neurochirurgie
Storbritannien:	neurological surgery.

— *Kvinnosjukdomar och förlossningar (obstetrik och gynekologi)*

Tyskland:	Frauenheilkunde und Geburtshilfe
Belgien:	gynécologie-obstétrique/gynaecologie-verloskunde
Danmark:	gynækologi og obstetrik eller kvindesygdomme og fødselshjælp
Frankrike:	obstétrique et gynécologie médicale
Irland:	obstetrics and gynaecology
Italien:	ostetricia e ginecologia
Luxemburg:	gynécologie-obstétrique
Nederländerna:	verloskunde en gynaecologie
Storbritannien:	obstetrics and gynaecology.

— *Allmän internmedicin*

Tyskland:	Innere Medizin
Belgien:	médecine interne/inwendige geneskunde
Danmark:	intern medicin eller medicinske sygdomme
Frankrike:	médecine interne
Irland:	general (internal) medicine
Italien:	medicina interna
Luxemburg:	maladies internes
Nederländerna:	inwendige geneskunde
Storbritannien:	general medicine.

— *Ögonsjukdomar (oftalmologi)*

Tyskland:	Augenheilkunde
Belgien:	ophtalmologie/ophtalmologie
Danmark:	oftalmologi eller øjensygdomme
Frankrike:	ophtalmologie
Irland:	ophtalmology
Italien:	oculistica
Luxemburg:	ophtalmologie
Nederländerna:	oogheelkunde
Storbritannien:	ophtalmology.

— *Öron-, näs- och halssjukdomar (oto-rhino-laryngologi)*

Tyskland:	Hals-, Nasen-, Ohrenheilkunde
Belgien:	oto-rhino-laryngologie/oto-rino-laryngologie
Danmark:	oto-rhino-laryngologie eller ørenæse-halssygdomme
Frankrike:	oto-rhino-laryngologie
Irland:	otolaryngology
Italien:	otorinolaringoiatria
Luxemburg:	oto-rhino-laryngologie
Nederländerna:	keel-, neus-, en oorheelkunde
Storbritannien:	otolaryngology.

— *Barnålderns invärtes sjukdomar (pediatrik)*

Tyskland:	Kinderheilkunde
Belgien:	pédiatrie/pediatrie
Danmark:	pædiatri eller børnesygdomme
Frankrike:	pédiatrie
Irland:	paediatrics
Italien:	pediatria
Luxemburg:	pédiatrie
Nederländerna:	kindergeneeskunde
Storbritannien:	paediatrics.

— *Lungsjukdomar (pneumologi)*

Tyskland:	Lungen- und Bronchialheilkunde
Belgien:	pneumologie/pneumologie
Danmark:	medicinske lungesygdomme
Frankrike:	pneumo-phthisiologie
Irland:	respiratory medicine
Italien:	tisiologia e malattie dell'apparato respiratorio
Luxemburg:	pneumo-phthisiologie
Nederländerna:	ziekten der luchtwegen
Storbritannien:	respiratory medicine.

— *Urologisk kirurgi*

Tyskland:	Urologie
Belgien:	urologie/urologie
Danmark:	urologi eller urinvejenes kirurgiske sygdomme
Frankrike:	urologie
Irland:	urology
Italien:	urologia
Luxemburg:	urologie
Nederländerna:	urologie

Storbritannien: urology.

Frankrike: biologie médicale

Italien: patologia diagnostica di laboratorio;

— *Ortopedisk kirurgi*

Biologisk hematologi

Tyskland: Orthopädie

Danmark: klinisk blodtypeserologi

Belgien: orthopédie/orthopedie

Luxemburg: hématologie biologique.

Danmark: ortopædisk kirurgi

Frankrike: orthopédie

Irland: orthopaedic surgery

Italien: ortopedia e traumatologia

Luxemburg: orthopédie

Nederländerna: orthopedie

Storbritannien: orthopaedic surgery.

Klinisk bakteriologi

Danmark: klinisk mikrobiologi

Irland: microbiology

Italien: microbiologia

Luxemburg: microbiologie

Nederländerna: bacteriologie

Storbritannien: medical microbiology.

KAPITEL IV

Patologisk anatomi

UTBILDNINGS-, EXAMENS- OCH ANDRA BEHÖRIGHETSBEVIS FÖR SPECIALISTER SOM ÄR GEMENSAMMA FÖR TVÅ ELLER FLERA MEDLEMSSTATER

Tyskland: Pathologische Anatomie

Danmark: patologisk anatomi og histologi eller vævsundersøgelse

Frankrike: anatomie pathologique

Irland: morbid anatomy and histopathology

Italien: anatomia patologica

Luxemburg: anatomie pathologique

Nederländerna: pathologische anatomie

Storbritannien: morbid anatomy and histopathology.

Artikel 6

Varje medlemsstat, där det på detta område finns bestämmelser i lagar och andra författningar, skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister som tilldelas medborgare i medlemsstaterna av andra medlemsstater i enlighet med artikel 2, 3, 5 och 8 i direktiv 75/363/EEG och som finns uppräknade i artikel 7 genom att ge dessa bevis samma innebörd inom sitt territorium som dem som medlemsstaten själv utfärdar.

Klinisk kemi

Danmark: klinisk kemi

Irland: chemical pathology

Luxemburg: biochimie

Nederländerna: klinische chemie

Storbritannien: chemical pathology.

Artikel 7

1. De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister som avses i artikel 6 skall ha utfärdats av de behöriga myndigheter eller organ som finns uppräknade i artikel 5.2 och motsvara de benämningar som finns uppräknade i punkt 2 i denna artikel med avseende på de medlemsstater som tillhandahåller specialistutbildningen i fråga.

Klinisk immunologi

Irland: clinical immunology

Storbritannien: immunology.

2. De benämningar som allmänt används i medlemsstaterna och som motsvarar specialistutbildningarna i fråga är följande:

Plastikkirurgi

Belgien: chirurgie plastique/plastische heelkunde

Danmark: plastikkirurgi

Frankrike: chirurgie plastique et reconstructive

Irland: plastic surgery

Italien: chirurgia plastica

Klinisk biologi

Belgien: biologie clinique/klinische biologie

Luxemburg: chirurgie plastique
Nederländerna: plastische chirurgie
Storbritannien: plastic surgery.

Thoraxkirurgi

Belgien: chirurgie thoracique/heelkunde op de thorax
Danmark: thoraxkirurgi eller brysthulens kirurgiske sygdomme
Frankrike: chirurgie thoracique
Irland: thoracic surgery
Italien: chirurgia toracica
Luxemburg: chirurgie thoracique
Nederländerna: cardio-pulmonale chirurgie
Storbritannien: thoracic surgery.

Barnkirurgi

Irland: paediatric surgery
Italien: chirurgia pediatrica
Luxemburg: chirurgie infantile
Storbritannien: paediatric surgery.

Kärlkirurgi

Belgien: chirurgie des vaisseaux/bloedvatenheelkunde
Italien: cardio-angiochirurgia
Luxemburg: chirurgie cardio-vasculaire.

Hjärtsjukdomar

Belgien: cardiologie/cardiologie
Danmark: cardiologi eller hjerte- og kredsløbssygdomme
Frankrike: cardiologie et médecine des affections vasculaires
Irland: cardiology
Italien: cardiologia
Luxemburg: cardiologie et angiologie
Nederländerna: cardiologie
Storbritannien: cardio-vascular diseases.

Matsmältningsorganens medicinska sjukdomar (medicinsk gastroenterologi)

Belgien: gastro-entérologie/gastro-enterologie
Danmark: medicinsk gastroenterologi eller medicinske mave-tarmsygdomme
Frankrike: maladies de l'appareil digestif
Irland: gastroenterology
Italien: malattia dell'apparato digerente della nutrizione e del ricambio

Luxemburg: gastro-entérologie et maladies de la nutrition
Nederländerna: maag- en darmziekten
Storbritannien: gastroenterology.

Reumatiska sjukdomar

Belgien: rhumatologie/reumatologie
Frankrike: rhumatologie
Irland: rheumatology
Italien: reumatologia
Luxemburg: rhumatologie
Nederländerna: reumatologie
Storbritannien: rheumatology.

Hematologi

Irland: haematology
Italien: ematologia
Luxemburg: hématologie
Storbritannien: haematology.

Endokrina sjukdomar

Irland: endocrinology and diabetes mellitus
Italien: endocrinologia
Luxemburg: endocrinologie
Storbritannien: endocrinology and diabetes mellitus.

Medicinsk rehabilitering

Belgien: physiothérapie/fysiotherapie
Danmark: fysiurgi og rehabilitering
Frankrike: rééducation et réadaptation fonctionnelles
Italien: fisioterapia
Nederländerna: revalidatie.

Stomatologi

Frankrike: stomatologie
Italien: odontostomatologia
Luxemburg: stomatologie.

Neurologi

Tyskland: Neurologie
Danmark: neuromedicin eller medicinske nervesygdomme
Frankrike: neurologie

Irland: neurology
 Italien: neurologia
 Luxemburg: neurologie
 Nederländerna: neurologie
 Storbritannien: neurology.

Tyskland: Radiologie
 Frankrike: radiologie
 Italien: radiologia
 Luxemburg: électro-radiologie
 Nederländerna: radiologie.

Psykiatri

Tyskland: Psychiatrie
 Danmark: psykiatri
 Frankrike: psychiatrie
 Irland: psychiatry
 Italien: psichiatria
 Luxemburg: psychiatrie
 Nederländerna: psychiatrie
 Storbritannien: psychiatry.

Röntgendiagnostik

Belgien: radiodiagnostic/radiodiagnose
 Danmark: diagnostisk radiologi eller røntgenundersøgelse
 Frankrike: radio-diagnostic
 Irland: diagnostic radiology
 Nederländerna: radioagnostiek
 Storbritannien: diagnostic radiology.

Neuropsykiatri

Tyskland: Neurologie und Psychiatrie
 Belgien: neuro-psychiatrie/neuropsychiatrie
 Frankrike: neuro-psychiatrie
 Italien: neuropsichiatria
 Luxemburg: neuro-psychiatrie
 Nederländerna: zenuw- en zielsziekten.

Tumörsjukdomar (allmän onkologi)

Belgien: radio-radiumthérapie/radio-radiumthérapie
 Danmark: terapeutisk radiologi eller strålebehandling
 Frankrike: radio-thérapie
 Irland: radiotherapy
 Nederländerna: radiotherapie
 Storbritannien: radiotherapy.

Hudsjukdomar och veneriska sjukdomar (dermatologi och venerologi)

Tyskland: Dermatologie und Venerologie
 Belgien: dermato-vénérologie/dermato-venereologie
 Danmark: dermato-venereologi eller hud- og kønssygdomme
 Frankrike: dermato-vénérologie
 Italien: dermatologia e venerologia
 Luxemburg: dermato-vénérologie
 Nederländerna: huid- en geslachtsziekten.

Tropikmedicin

Belgien: médecine tropicale/tropische geneeskunde
 Danmark: tropemedicin
 Irland: tropical medicine
 Italien: medicina tropicale
 Storbritannien: tropical medicine.

Dermatologi

Irland: dermatology
 Storbritannien: dermatology.

Barn- och ungdomspsykiatri

Tyskland: Kinder- und Jugendpsychiatrie
 Danmark: børnepsykiatri
 Frankrike: pédo-psychiatrie
 Italien: neuropsichiatria infantile.

Venerologi

Irland: venerology
 Storbritannien: venerology.

Långvårdsmedicin

Irland: geriatrics
 Storbritannien: geriatrics.

*Radiologi**Medicinska njursjukdomar (nefrologi)*

Danmark: nefrologi eller medicinske nyresygdomme
 Irland: nephrology
 Italien: nefrologia
 Storbritannien: renal diseases.

Infektionssjukdomar

Irland:	communicable diseases
Italien:	malattie infettive
Storbritannien:	communicable diseases.

Samhällsmedicin

Irland:	community medicine
Storbritannien:	community medicine.

Klinisk farmakologi

Tyskland:	Pharmakologie
Irland:	clinical pharmacology and therapeutics
Storbritannien:	clinical pharmacology and therapeutics.

Yrkesmedicin

Irland:	occupational medicine
Storbritannien:	occupational medicine.

Internmedicinsk allergologi

Italien:	allergologia ed immunologia clinica
Nederländerna:	allergologie.

Gastroenterologisk kirurgi

Belgien:	chirurgie abdominale/heelkunde op het abdomen
Danmark:	kirurgisk gastroenterologi eller kirurgiske mave-tarmsygdomme
Italien:	chirurgia dell'apparato digerente.

Artikel 8

1. Medborgare i medlemsstaterna som vill förvärva utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för specialister som inte nämns i artikel 4 och 6 eller som inte utfärdas i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, trots att de nämns i artikel 6, får av värdlandet åläggas att uppfylla de utbildningsvillkor som fastställts för specialiteten i fråga i dess egna lagar och andra författningar.

2. Värdlandet skall emellertid helt eller delvis ta hänsyn till

de utbildningar som avslutats av de medborgare som avses i punkt 1 och som styrkts genom utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis utfärdade av de behöriga myndigheterna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, förutsatt att villkoren för dessa utbildningar motsvarar dem som i värdlandet krävs för specialistutbildningen i fråga.

3. Sedan de behöriga myndigheterna eller organen i värdlandet på grundval av företedda utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis har kontrollerat den utbildning som läkaren genomgått med avseende på dess längd och innehåll, skall de informera läkaren om den kompletterande utbildning som krävs och vilka områden den skall omfatta.

KAPITEL V

NUVARANDE FÖRHÅLLANDEN

Artikel 9

1. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare inte uppfyller minimikraven för utbildningen enligt artikel 1 i direktiv 75/363/EEG, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare som utfärdats av dessa medlemsstater före genomförandet av nämnda direktiv tillsammans med ett intyg som visar att dessa medborgare faktiskt och på föreskrivet sätt utövat verksamheten i fråga i minst tre år i följd under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget.

2. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister inte uppfyller minimikraven för utbildningen enligt artikel 2, 3, 4 och 5 i direktiv 75/363/EEG, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister som utfärdats av medlemsstaterna före genomförandet av direktiv 75/363/EEG. Medlemsstaten får emellertid kräva att dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som visar att personen i fråga har utövat verksamhet som specialist under en period som motsvarar två gånger skillnaden mellan specialistutbildningens längd i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet och den minimitid för utbildningen som avses i direktiv 75/363/EEG, om dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inte uppfyller de minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 4 och 5 i direktiv 75/363/EEG.

Om det emellertid före genomförandet av föreliggande direktiv krävs en minimitid för utbildningen som är kortare än den tid som avses i artikel 4 och 5 i direktiv 75/363/EEG i värdlandet, får den skillnad som omnämns i första stycket dock endast bestämmas med hänvisning till den minimitid för utbildningen som föreskrivits av det landet.

3. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister inte överensstämmer med den kompetens eller de benämningar som anges i artikel 5 och 7, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdas av dessa medlemsstater tillsammans med ett intyg om likvärdighet, utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen.

4. De medlemsstater som före anmälan av detta direktiv har upphävt bestämmelserna i lagar och andra författningar om utfärdande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i neuropsykiatri, hudsjukdomar och veneriska sjukdomar (dermatologi och venereologi) eller radiologi och som före dagen för anmälan av detta direktiv har vidtagit åtgärder till förmån för de egna medborgarna i syfte att reglera de rådande förhållandena skall låta medborgare i medlemsstaterna få åtnjuta dessa åtgärder, såvida deras utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i neuropsykiatri, hudsjukdomar och veneriska sjukdomar (dermatologi och venereologi) eller radiologi uppfyller de villkor som fastställts inom detta område antingen i artikel 2 och 5 i direktiv 75/363/EEG eller i punkt 2 i föreliggande artikel.

KAPITEL VI

ANVÄNDNING AV AKADEMISK TITEL

Artikel 10

1. Med beaktande av artikel 18 skall värdlandet se till att medborgare i medlemsstaterna som uppfyller villkoren i artikel 2, 4, 6 och 9 får rätt att använda den erkända akademiska titeln eller en eventuell förkortning av denna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet på språket eller språken i det landet. Värdlandet får kräva att denna titel åtföljs av namnet på och platsen för den institution eller examensnämnd som utfärdat den.

2. Om den akademiska titel som används i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet kan förväxlas med en titel som i värdlandet kräver kompletterande utbildning, som personen i fråga inte har genomgått, får värdlandet kräva att denne använder den först nämnda titeln i en lämplig form som värdlandet anger.

KAPITEL VII

Bestämmelser för att underlätta det faktiska utövanandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster när det gäller verksamhet som läkare

A. Särbestämmelser om etableringsrätten

Artikel 11

1. Ett värdland som kräver bevis om godandel eller bevis om gott anseende av de egna medborgare som vill påbörja sådan verksamhet som avses i artikel 1 skall när det gäller medborgare från andra medlemsstater som tillräckligt bevis godta ett intyg utfärdat av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som visar att det landets krav på godandel eller gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga är uppfyllda.

2. Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs bevis om godandel eller bevis om gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga, får värdlandet kräva att personen i fråga företer utdrag ur kriminalregistret eller eventuellt motsvarande handling utfärdad av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium och som sannolikt kommer att påverka rätten att påbörja verksamheten i fråga, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta, som skall bekräfta riktigheten av uppgifterna.

En bedömning av sakförhållandet skall göras av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som skall underrätta värdlandet om varje åtgärd som den vidtar med avseende på de intyg eller handlingar som den har utfärdat.

Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 12

1. Om det i värdlandet finns bestämmelser i lagar och andra författningar om krav på god vandel eller gott anseende samt bestämmelser om disciplinpåföljd i händelse av allvarligt fel i yrkesutövningen eller om fällande dom på grund av lagöverträdelse i samband med den yrkesutövning som avses i artikel 1, skall ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet till värdlandet överlämna alla upplysningar som behövs om de åtgärder eller disciplinpåföljder av yrkesmässig eller administrativ karaktär som vidtagits mot personen i fråga, eller om de straffrättsliga påföljder på grund av lagöverträdelse som denne dömts till under yrkesutövningen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

2. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium och som sannolikt kommer att påverka rätten att inom dess territorium utöva verksamheten i fråga, får det landet underätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta, som skall kontrollera riktigheten av uppgifterna.

En bedömning av sakförhållandet skall göras av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som skall underrätta värdlandet om varje åtgärd som den vidtar med avseende på de upplysningar som överlämnats enligt punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 13

Om värdlandet kräver intyg om den fysiska eller psykiska hälsan av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet som tillräckligt bevis godta den handling som krävs i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs några handlingar av detta slag för att påbörja eller utöva verksamheten i fråga, skall värdlandet godta ett intyg som utfärdats av en behörig myndighet i det andra landet och som motsvarar de intyg som utfärdas i värdlandet.

Artikel 14

Handlingar som utfärdats i enlighet med artikel 11, 12 och 13 får när de företes inte vara äldre än tre månader räknat från dagen för utfärdandet.

Artikel 15

1. Det förfarande som genomförs enligt artikel 11, 12 och 13 för att personen i fråga skall beviljas tillstånd att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 skall avslutas snarast möjligt och senast tre månader efter det att samtliga handlingar som rör denna person inlämnats med beaktande av de förseeningar som kan uppstå på grund av eventuella överklaganden efter det att detta förfarande genomförts.

2. I de fall som avses i artikel 11.3 och artikel 12.2 skall en begäran om utredning att den tidsfrist som fastställts i punkt 1 förlängs.

Den medlemsstat som rådfrågats skall avge svar inom tre månader.

Efter att ha mottagit svaret eller efter tidsfristens utgång skall värdlandet fortsätta det förfarande som avses i punkt 1.

B. Särbestämmelser om tillhandahållande av tjänster

Artikel 16

1. Om en medlemsstat av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 kräver antingen ett tillstånd eller medlemskap eller inregistrering i yrkesorganisation eller motsvarande organ, skall det landet undanta medlemsstaternas medborgare från detta krav när det gäller att tillhandahålla tjänster.

Personen i fråga skall tillhandahålla tjänster med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i värdlandet; han skall särskilt vara underkastad de administrativa reglerna för yrkesutövningen som tillämpas i värdlandet.

Om ett värdland beslutar om en åtgärd enligt andra stycket eller blir uppmärksam på sakförhållanden som strider mot dessa bestämmelser, skall det landet genast underrätta medlemsstaten där personen i fråga har etablerat sig.

2. Värdlandet får kräva att personen i fråga lämnar ett förhandsmeddelande till de behöriga myndigheterna att han tillhandahåller tjänster, i den mån dessa innebär tillfällig vistelse inom den statens territorium.

I brådskande fall får detta meddelande lämnas så snart som möjligt efter det att tjänsterna har börjat tillhandahållas.

3. Enligt punkt 1 och 2 får värdlandet kräva att personen i fråga förete en eller flera handlingar med följande upplysningar:

- det meddelande som avses i punkt 2,
  - ett intyg som visar att personen i fråga på föreskrivet sätt utövar verksamheten i fråga i den medlemsstat där han har etablerat sig,
  - ett intyg att personen i fråga innehar ettdera av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som krävs för att tillhandahålla tjänsterna i fråga och som avses i detta direktiv.
4. Den handling eller de handlingar som nämns i punkt 3 får när de företes inte vara äldre än tolv månader räknat från dagen för utfärdandet.

5. Om en medlemsstat, tillfälligt eller varaktigt, helt eller delvis, berövar en av de egna medborgarna eller en medborgare från en annan medlemsstat som etablerat sig inom dess territorium rätten att utöva den verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet där så är lämpligt se till att det intyg som avses i punkt 3 andra strecksatsen tillfälligt eller varaktigt återkallas.

Artikel 17

Om inregistrering i socialförsäkringen krävs i ett värdland för att med ett försäkringsorgan göra avräkning för tjänster som tillhandahålls personer som är försäkrade inom ramen för ett socialförsäkringssystem, skall det landet undanta de yrkesutövare i medlemsstaterna som etablerat sig i en annan medlemsstat från detta krav, om tillhandahållandet av tjänster medför resor för personen i fråga.

Denne skall emellertid på förhand eller, i brådskande fall, efteråt lämna upplysningar till detta organ om de tjänster som tillhandahålls.

C. Bestämmelser som är gemensamma för etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

Artikel 18

Om användningen av yrkestiteln för sådan verksamhet som avses i artikel 1 är reglerad i ett värdland, skall medborgare från andra medlemsstater som uppfyller villkoren i artikel 2 och artikel 9.1 använda den titel i värdlandet, som i det landet

motsvarar denna utbildningsnivå, även i dess förkortade form.

Första stycket skall även tillämpas på användningen av yrkestiteln som specialist för de läkare som uppfyller villkoren i artikel 4 och 6 samt artikel 9.2, 9.3 och 9.4.

Artikel 19

Om värdlandet kräver att de egna medborgare som vill påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 1 avlägger ed eller avger en högtidlig försäkran och om formen för en sådan ed eller försäkran inte kan användas av medborgare från andra medlemsstater, skall värdlandet se till att en lämplig och likvärdig form av ed eller försäkran erbjuds personen i fråga.

Artikel 20

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för personerna i fråga att erhålla upplysningar om hälso- och socialförsäkringslagstiftningen och, där så är tillämpligt, om de yrkesetiska reglerna för läkare i värdlandet.

För detta ändamål får medlemsstaterna upprätta informationsskontor där dessa personer kan få de upplysningar som behövs. Vid etablering får värdländerna kräva att personerna i fråga kontaktar dessa kontor.

2. Medlemsstaterna får upprätta de kontor som avses i punkt 1 vid de behöriga myndigheterna och organen, som de måste utse inom den tidsfrist som fastställts i artikel 25.1.

3. Medlemsstaterna skall se till att, där så är lämpligt, personerna i fråga i deras eget och deras patienters intresse förvärvar de språkkunskaper som krävs för att utöva yrket i värdlandet.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 21

De medlemsstater som kräver att de egna medborgarna avslutar en förberedande praktiktjänstgöring för att kunna förordnas till läkare inom socialförsäkringen får lägga medborgare från andra medlemsstater samma krav för en tid av fem år från dagen för anmälan av detta direktiv. Praktiktjänstgöringen får emellertid inte överskrida sex månader.

Artikel 22

Om det finns skäligen grund för tvivel får värdlandet kräva att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat styrker äktheten av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats i den andra medlemsstaten och som avses i kapitel II - V samt intygar att personen i fråga har uppfyllt utbildningsvillkoren i direktiv 75/363/EEG.

Artikel 23

Inom den tidsfrist som fastställts i artikel 25.1 skall medlemsstaterna utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda eller ta emot utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis samt de handlingar och upplysningar som avses i detta direktiv och skall genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 24

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1612/68 i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.

Artikel 25

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter

dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 26

Om det vid genomförandet av detta direktiv skulle uppstå allvarligare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den kommitté bestående av högre tjänstemän inom hälsoväsendet som upprättats enligt beslut 75/365/EEG¹.

I mån av behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 27

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 16 juni 1975.

På rådets vägnar

R. RYAN

Ordförande

---

¹ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 19.

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 juni 1975

om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som läkare

(75/363/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Vid genomförande av det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare enligt rådets direktiv 75/362/EEG av den 16 juni 1975³ om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster gör jämförbara utbildningar i medlemsstaterna det möjligt att begränsa samordningen inom detta område till kravet att vissa minimistandarder iakttas, som sedan ger medlemsstaterna frihet att organisera utbildningen.

I syfte att uppnå ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister och för att jämställa samtliga yrkesutövare som är medborgare i medlemsstaterna med varandra, har viss samordning av utbildningsvillkoren för specialister visat sig vara nödvändig; vissa minimikriterier bör fastställas för rätten att påbörja specialistutbildning, minimitiden för utbildningen, utbildningsformen och den plats där den skall genomföras samt den tillsyn som bör utövas över utbildningen; dessa kriterier berör endast de specialiteter som är gemensamma för samtliga medlemsstater eller för två eller flera medlemsstater.

Den samordning som avses i detta direktiv utesluter inte samordning vid en senare tidpunkt.

När det gäller den samordning av utbildningen som avses i detta direktiv, gör flertalet medlemsstater f.n. inte någon skillnad mellan utbildningen av läkare som utövar sin verksamhet som anställda och dem som är självständigt verksamma yrkesutövare; av det skälet och för att så långt möjligt uppmuntra yrkesutövarnas fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det vara nödvändigt att utsträcka tillämpningen av detta direktiv till att även omfatta anställda läkare.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall av de personer som vill påbörja och utöva läkaryrket kräva att de innehar något av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för läkare som avses i artikel 3 i direktiv nr 75/362/EEG och som garanterar att personen in fråga under den samlade utbildningstiden har förvärvat:
  - a) nöjaktiga kunskaper om de vetenskaper som medicinen bygger på och god insikt i vetenskapliga metoder inklusive principerna för värdering av biologiska funktioner, utvärdering av vetenskapligt vedertagna fakta och analys av data,
  - b) tillräckliga kunskaper om friska och sjuka människors anatomi, funktioner och beteende samt sambandet mellan människans hälsotillstånd och hennes fysiska och sociala miljö,
  - c) nöjaktiga kunskaper om kliniska ämnen och behandlingar, som ger en sammanhängande bild av de psykiska och fysiska sjukdomarna, medicinen sedd ur förebyggande, diagnostisk och terapeutisk synvinkel samt människans fortplantning,
  - d) lämplig klinisk erfarenhet på sjukhus under lämplig handledning.
2. Den samlade medicinska utbildningen skall omfatta minst sex års studier eller 5 500 timmars teoretisk och praktisk undervisning vid ett universitet eller under tillsyn av ett universitet.

¹ EGT nr C 101, 4.8.1970, s. 19.² EGT nr C 36, 28.3.1970, s. 19.³ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1.

3. För att bli antagen till denna utbildning skall den studerande inneha ett examensbevis eller intyg som berättigar honom att antas till den aktuella utbildningen vid ett universitet i en medlemsstat.

4. När det gäller personer som påbörjat sin utbildning före den 1 januari 1972 får den utbildning som avses i punkt 2 omfatta sex månaders praktisk heltidsutbildning på universitetsnivå under tillsyn av de behöriga myndigheterna.

5. Detta direktiv inskränker på intet sätt medlemsstaternas möjligheter att inom sitt eget territorium och enligt sin egen lagstiftning tillåta innehavare av sådana utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som inte erhållits i en medlemsstat att påbörja och utöva verksamhet som läkare.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall se till att den utbildning som leder fram till ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för specialister uppfyller minst följande krav:

- a) Den skall innebära avslutad och godkänd sexårig utbildning inom ramen för den utbildning som avses i artikel 1.
- b) Den skall omfatta teoretisk och praktisk undervisning.
- c) Den skall omfatta studier på heltid under tillsyn av de behöriga myndigheterna eller organen.
- d) Den skall ha fullgjorts vid ett universitet eller en högskola, ett undervisningssjukhus eller eventuellt vid en vårdinrättning som av de behöriga myndigheterna eller organen godkänts för detta ändamål.
- e) Den skall innebära att läkaren som utbildar sig till specialist personligen tar del i ifrågavarande inrättningsverksamhet och ansvar.

2. Medlemsstaterna skall som villkor för rätten till utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för specialister kräva innehav av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för läkare som avses i artikel 1.

3. Inom den tidsfrist som fastställts i artikel 7 skall medlemsstaterna utse de myndigheter eller organ som är behöriga att utfärda de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som avses i punkt 1.

Artikel 3

1. Utan att det påverkar principen om utbildning på heltid som anges i artikel 2.1 c och så länge rådet inte har fattat

beslut i enlighet med punkt 3 får medlemsstaterna tillåta specialistutbildning på deltid på de villkor som godkänts av de behöriga nationella myndigheterna, om utbildning på heltid av välgrundade skäl inte skulle vara praktiskt genomförbar.

2. Den samlade specialistutbildningen får inte förkortas med stöd av punkt 1. Utbildningsnivån får inte sänkas vare sig på grund av att den sker på deltid eller på grund av att privat avroderad yrkesverksamhet utövas.

3. Senast fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv och på grundval av en översyn av situationen skall rådet, efter förslag från kommissionen och med beaktande av att det även i fortsättningen skall vara möjligt att under vissa omständigheter genomgå utbildning på deltid efter prövning av varje specialitet för sig, besluta, huruvida bestämmelserna i punkt 1 och 2 bör bibehållas eller ändras.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall se till att nedannämnda specialistutbildningar inte får vara kortare än följande:

Första gruppen

- allmän kirurgi
  - neurokirurgi
  - allmän internmedicin
  - urologisk kirurgi
  - ortopedisk kirurgi.
- } fem år

Andra gruppen

- kvinnosjukdomar och förlossningar (gynekologi och obstetrik)
  - barnaålderns invärtes sjukdomar (pediatrik)
  - lungsjukdomar (pneumologi).
- } fyra år

Tredje gruppen

- anesthesiologi och intensivvård
  - ögonsjukdomar (oftalmologi)
  - öron-näs- och halssjukdomar (oto-rhino-laryngologi).
- } tre år

Artikel 5

De medlemsstater som i sina lagar och andra författningar fastställt bestämmelser inom detta område skall se till att nedannämnda specialistutbildningar inte får vara kortare än följande:

Första gruppen

- plastikkirurgi
  - thoraxkirurgi
  - kärlkirurgi
  - neuropsykiatri
  - barnkirurgi
  - gastroenterologisk kirurgi.
- } fem år

Andra gruppen

- hjärtsjukdomar
- matsmältningsorganens medicinska sjukdomar (medicinsk gastroenterologi)
- neurologi
- reumatiska sjukdomar
- psykiatri
- klinisk biologi
- radiologi
- röntgendiagnostik
- tumörsjukdomar (allmän onkologi)
- tropikmedicin
- klinisk farmakologi
- barn- och ungdomspsykiatri
- klinisk bakteriologi
- patologisk anatomi
- yrkesmedicin
- klinisk kemi
- klinisk immunologi
- hudsjukdomar (dermatologi)
- veneriska sjukdomar (venereologi)
- långvårdsmedicin
- medicinska njursjukdomar (nefrologi)
- infektionssjukdomar
- samhällsmedicin
- biologisk hematologi

fyra år

Tredje gruppen

- allmän hematologi
- endokrina sjukdomar
- medicinsk rehabilitering
- stomatologi
- hudsjukdomar och veneriska sjukdomar (dermatologi och venereologi)
- intermedicinsk allergologi.

tre år

Artikel 6

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1612/68¹ av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 i direktiv 75/362/EEG.

Artikel 7

Som övergångsåtgärd och utan hinder av artikel 2.1 c och artikel 3 får de medlemsstater vars lagar och andra författningar innehåller föreskrifter om specialistutbildning på deltid vid tidpunkten för anmälan av detta direktiv fortsätta att tillämpa dessa bestämmelser på läkare som har påbörjat sin specialistutbildning inte senare än fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv. Denna tidsfrist får förlängas, om rådet inte har fattat beslut i enlighet med artikel 3.3.

Artikel 8

Som övergångsåtgärd och utan hinder av artikel 2.2

- a) gäller för Luxemburg och endast med avseende på luxemburgska examensbevis som omfattas av lagen från 1939 om tilldelning av akademiska examina och universitetsexamina, att intyg som specialist endast utfärdas till den som innehar utbildningsbevis som medicine doktor i medicin, kirurgi och obstetrik som utfärdas av Luxemburgs statliga examensnämnd,
- b) gäller för Danmark och endast med avseende på de danska examensbevis över avlagd läkarexamen som utfärdas av dansk medicinsk universitetsfakultet i enlighet med inrikesministeriets förordning av den 14 maj 1970, att intyg som specialist endast kan utfärdas till den som innehar ovannämnda bevis.

De examensbevis som avses under a och b får tilldelas läkare som påbörjat sin utbildning före utgången av den tidsfrist som avses i artikel 9.1.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Om det vid tillämpningen av detta direktiv skulle uppstå allvarligare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den särskilda kommitté bestående av högre tjänstemän inom hälsoväsendet som upprättats enligt beslut 75/365/EEG².

Vid behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 16 juni 1975.

På rådets vägnar

R. RYAN

Ordförande

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

² EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 19.

RÅDETS DIREKTIV

av den 26 januari 1982

om ändring av direktiv 75/362/EEG om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster samt av direktiv 75/363/EEG om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som läkare

(82/76/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Ändringar i medlemsstaternas lagstiftning och erfarenheterna från tillämpningen av direktiv 75/362/EEG och 75/363/EEG⁴ har gjort det nödvändigt att genomföra vissa tekniska ändringar.

I artikel 3.3 i direktiv 75/363/EEG föreskrivs dessutom att senast fyra år efter dagen för anmälan av det direktivet skall rådet, på grundval av en översyn av situationen och efter förslag från kommissionen samt med beaktande av att det även i fortsättningen skall vara möjligt att genomgå utbildning på deltid under vissa omständigheter med prövning av varje specialitet för sig, besluta, huruvida bestämmelserna i punkt 1 och 2 bör bibehållas eller ändras.

I enlighet med principen om specialistutbildning på heltid bör undantaget till förmån för utbildning på deltid, eftersom sådan utbildning skall förekomma även i fortsättningen, definieras mer exakt och kontrolleras strängare.

Den tidsfrist som avses i artikel 7 i direktiv 75/363/EEG bör förlängas till och med den 31 december 1983 för att göra det möjligt för de medlemsstater där utbildningen på deltid till

specialist inte överensstämmer med artikel 2 och 3 i nämnda direktiv att avsluta det reformförfarande som införts i syfte att avskaffa denna typ av utbildning.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I artikel 3 i direktiv 75/362/EEG skall punkt 2 under "g) I Luxemburg" och siffran 1 som föregår den enda punkt som återstår utgå.

Artikel 2

Artikel 5.3 skall ändras på följande sätt:

a) I den tyska versionen skall följande rubriker ersättas enligt följande:

"— Anästhesie—Wiederbelebung" med "—Anästhesiologie".

"— Ophthalmologie" med "— Augenheilkunde".

"— Otorhinolaryngologie" med "— Hals—Nasen—Ohrenheilkunde".

"— Pädiatrie" med "— Kinderheilkunde".

b) I samtliga versioner:

1. Under "— anesthesiologi" skall underrubriken rörande Tyskland och Belgien ersättas med följande:

"Tyskland: Anästhesiologie",

"Belgien: anesthésiologie/anesthesiologie".

2. Under "— kvinnosjukdomar och förlossningar (obstetrik och gynekologi)" skall underrubriken rörande Belgien och Frankrike ersättas med följande:

"Belgien: gynécologie—obstétrique/gynecologie—verloskunde",

"Frankrike: gynécologie—obstétrique".

¹ EGT nr C 121, 23.5.1981, s. 4.

² EGT nr C 260, 12.10.1981, s. 99.

³ EGT nr C 230, 10.9.1981, s. 12.

⁴ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1 och s. 14.

3. Under "– öron-, näs- och halssjukdomar (otorhinolaryngologi)" skall underrubrikerna rörande Tyskland och Belgien ersättas med följande:

"Tyskland: Hals-Nasen-Ohrenheilkunde",

"Belgien: Oto-rhino-laryngologie/otorinolaryngologie";

4. Under "– barnålders invärtes sjukdomar (pediatrik)" skall underrubriken rörande Belgien ersättas med följande:

"Belgien: pédiatrie/kindergeneeskunde".

Artikel 3

Artikel 7.2 i direktiv 75/362/EEG skall ändras på följande sätt:

- a) I den tyska versionen skall rubrikerna ersättas med följande:

1. "Mikrobiologie-Bakteriologie" med "Mikrobiologie und Infektionsepidemiologie".
2. "Pathologische Anatomie" med "Pathologie".
3. "Pädiatrische Chirurgie" med "Kinderchirurgie".
4. "Neuro-Psychiatrie" med "Nervenheilkunde (Neurologie und Psychiatrie)".
5. "Kinderpsychiatrie" med "Kinder- und Jugendpsychiatrie".

- b) I den nederländska versionen skall under "zenuw- en zielsziekten" underrubriken rörande Belgien ersättas med:

"Belgie: neuropsychiatrie/neuropsychiatrie".

- c) I samtliga versioner:

1. Under "klinisk bakteriologi":

— skall följande underrubrik läggas till:

"Tyskland: Mikrobiologie und Infektionsepidemiologie",

— Underrubriken rörande Nederländerna skall ersättas med:

"Nederländerna: medische microbiologie".

2. Under "patologisk anatomi" skall underrubriken rörande Tyskland ersättas med:

"Tyskland: Pathologie".

3. Under "klinisk kemi" skall underrubriken rörande Luxemburg ersättas med:

"Luxemburg: chimie biologique".

4. Under "barnkirurgi" skall underrubriken rörande Luxemburg ersättas med:

"Luxemburg: chirurgie pédiatrique".

5. Under "medicinsk rehabilitering":

— skall underrubriken rörande Belgien ersättas med:

"Belgien: médecine physique/fysische geneeskunde",

— skall följande underrubrik införas:

"Luxemburg: rééducation et réadaptation fonctionnelles".

6. Under "neurologi" skall följande underrubrik införas:

"Grekland: Nevrologia".

7. Under "psykiatri" skall följande underrubrik införas:

"Grekland: Psichiatriki".

8. Under "neuropsykiatri" skall underrubriken rörande Tyskland ersättas med:

"Tyskland: Nervenheilkunde (Neurologie und Psychiatrie)".

9. Under "röntgendiagnostik":

— skall underrubriken rörande Belgien ersättas med:

"Belgien: radiodiagnostic/röntgendiagnose",

— skall följande underrubriker införas:

"Grekland: Aktinodiagnostiki",

"Luxemburg: radiodiagnostic".

10. Under "tumörsjukdomar (allmän onkologi)":

— skall underrubriken rörande Belgien ersättas med:

"Belgien: radio- et radiumthérapie/radio- en radiumtherapie",

— skall följande underrubrik införas:

"Luxemburg: radiothérapie".

11. Under "barn- och ungdomspsykiatri" skall följande underrubriker införas respektive tilläggas:

"Luxemburg: psychiatrie infantile",

"Storbritannien: child and adolescent psychiatry".

Artikel 4

Artikel 11.3 i direktiv 75/363/EEG skall ersättas med följande text:

"3. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka rätten att påbörja

verksamheten i fråga inom dess territorium, får värdlandet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de intyg eller handlingar som de har utfärdat.

Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur."

Artikel 5

Artikel 12.2 i direktiv 75/362/EEG skall ersättas med följande text:

"2. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka rätten att utöva verksamheten i fråga inom dess territorium, får värdlandet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de upplysningar som de har överlämnat enligt punkt 1."

Artikel 6

Följande artikel skall införas i direktiv 75/362/EEG:

"Artikel 15a

Om ett värdland kräver att de egna medborgare som vill påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 1 avlägger ed eller avger en högtidlig försäkran och om formen för en sådan ed eller försäkran inte kan användas av medborgarna i andra medlemsstater, skall värdlandet se till att en lämplig och likvärdig form av ed eller försäkran erbjuds personen i fråga."

Artikel 7

I artikel 16.1 i direktiv 75/362/EEG skall följande stycke införas efter andra stycket:

"För detta ändamål och som komplement till förklaringen i punkt 2 rörande de tjänster som skall tillhandahållas, får medlemsstaterna för att göra det möjligt att tillämpa de föreskrifter om yrkesetiska regler som gäller inom deras territorium kräva antingen en automatisk tillfällig registrering eller profornamedlemskap i en yrkesorganisation eller ett motsvarande organ eller registrering, förutsatt att denna registrering eller detta medlemskap inte på något sätt försenar eller komplicerar tillhandahållandet av tjänster eller medför extrakostnader för den person som tillhandahåller tjänster."

Artikel 8

Artikel 19 i direktiv 75/362/EEG skall utgå.

Artikel 9

I artikel 2.1 i direktiv 75/362/EEG:

1. skall punkt c ersättas med följande:

"c) Det skall vara en utbildning på heltid under tillsyn av de behöriga myndigheterna eller organen enligt punkt 1 i bilagan."

2. skall punkt d i den tyska versionen ersättas med följande:

"d) Sie muß in einem Universitätszentrum, einer Universitätsklinik oder gegebenenfalls in einer hierzu von den zuständigen Behörden oder Stellen zugelassenen Einrichtung der ärztlichen Versorgung erfolgen;"

Artikel 10

Artikel 3 i direktiv 75/363/EEG skall ersättas med följande:

"Artikel 3

1. Med beaktande av principen om utbildning på heltid, som nämns i artikel 2.1 c, och till dess rådet fattar beslut i enlighet med punkt 3 får medlemsstaterna tillåta specialistutbildning på deltid på de villkor som godkänts av de behöriga nationella myndigheterna, när utbildning på heltid av välgrundade individuella skäl inte skulle vara genomförbar.

2. Utbildning på deltid skall ske i enlighet med punkt 2 i bilagan och på en nivå som är kvalitativt likvärdig med utbildning på heltid. Denna utbildningsnivå får inte försämrats vare sig på grund av att den sker på deltid eller på grund av att privat arvoderad yrkesverksamhet utövas.

Den samlade utbildningstiden till specialist får inte förkortas i de fall då den är organiserad som en deltid-utbildning.

3. Senast den 25 januari 1989 skall rådet på grundval av en översyn av situationen och efter förslag från kommissionen besluta, huruvida bestämmelserna i punkt 1 och 2 skall bibehållas eller ändras med beaktande av att det även i fortsättningen skall vara möjligt att genomgå utbildning på deltid under vissa omständigheter efter prövning av varje specialitet för sig."

Artikel 11

I den tyska versionen av direktiv 75/363/EEG

a) skall följande benämningar ersättas i artikel 4:

"— Krankheit der Atemwege" med "— Lungen- und Bronchialheilkunde",

"— Anästhesie-Wiederbelebung" med "— Anästhesiologie",

"— Hals-, Nasen-, Ohrenheilkunde" med "— Hals-Nasen-Ohrenheilkunde";

b) skall följande benämning ersättas i artikel 5:

"— Neuropsychiatrie" med "— Nervenheilkunde (Neurologie und Psychiatrie)",

"— Pädiatrische Chirurgie" med "— Kinderchirurgie",

"— Gastro-Enterologie" med "— Gastroenterologie",

"— Kinderpsychiatrie" med "Kinder- und Jugendpsychiatrie",

"— Mikrobiologie-Bakteriologie" med "— Mikrobiologie und Infektionsepidemiologie",

"— Pathologische Anatomie" med "— Pathologie",

"— Dermato-Venerologie" med "— Dermatologie und Venerologie".

Artikel 12

Artikel 7 i direktiv 75/363/EEG skall ersättas med följande:

"Artikel 7

Som en övergångsåtgärd och utan hinder av artikel 2.1 c och artikel 3 får de medlemsstater vars bestämmelser i lagar och andra författningar tillät specialistutbildning på deltid vid tidpunkten för anmälan av direktiv 75/362/EEG och 75/363/EEG fortsätta att tillämpa dessa bestämmelser på läkare som har påbörjat sin specialistutbildning senast den 31 december 1983.

Varje värdland skall ha rätt att av de läkare som fullgjort sin specialistutbildning med stöd av ovanstående punkt, förutom deras utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis, kräva ett intyg, som visar att de under de fem år som föregår tidpunkten för utfärdande av intyget faktiskt har varit verksamma på föreskrivet sätt som specialister på området i fråga i minst tre år i följd."

Artikel 13

Följande bilaga skall läggas till i direktiv 75/363/EEG:

"BILAGA

Karakteristiska egenskaper för specialistutbildning på heltid och deltid

1. Specialistutbildning på heltid

Denna utbildning skall äga rum i vissa bestämda befattningar som godkänts av den behöriga myndigheten.

Utbildningen skall innebära att läkaren deltar i all medicinsk verksamhet på den avdelning där den äger rum, inklusive jourtjänstgöring, så att läkaren under specialistutbildningen ägnar all sin yrkesverksamhet åt denna praktiska och teoretiska utbildning under hela arbetsveckan och under hela året enligt de bestämmelser som fastställts av de behöriga myndigheterna. I enlighet därmed skall skäligen ersättning utgå för dessa befattningar.

Utbildningen får avbrytas av vissa skäl, t.ex. militärtjänstgöring, förflyttningar, havandeskap eller sjukdom. Den samlade utbildningstiden får inte reduceras på grund av sådana avbrott.

2. *Specialistutbildning på deltid*

Villkoren är desamma som för utbildningen på heltid med den enda skillnaden att den medicinska verksamheten får begränsas till minst hälften av den tid som fastställts i punkt 1 andra stycket.

De behöriga myndigheterna skall se till att den samlade specialistutbildningen på deltid motsvarar utbildningen på heltid såväl när det gäller längden som kvaliteten.

Skälig ersättning skall följaktligen utgå för denna utbildning på deltid."

Artikel 14

Specialistutbildning på deltid som påbörjats före den 1 januari 1983 enligt artikel 3 i direktiv 75/363/EEG får avslutas i enlighet med den artikeln.

Artikel 15

De medlemsstater som före dagen för anmälan av detta direktiv har upphävt bestämmelserna i lagar och andra författningar om utfärdande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i neuropsykiatri eller radiologi och som före dagen för anmälan av detta direktiv har vidtagit åtgärder i fråga om förvärvade rättigheter till förmån för de egna medborgarna, skall låta medborgare i medlemsstaterna få åtnjuta dessa rättigheter, såvida deras utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i neuropsykiatri eller radiologi uppfyller villkoren i detta hänseende antingen i artikel 9.2 i direktiv 75/362/EEG eller i artikel 2, 3 och 5 i direktiv 75/363/EEG.

Artikel 16

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1982. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 17

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 januari 1982.

På rådets vägnar

L. TINDEMANS

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 september 1986

om särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare

(86/457/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Rådets direktiv 75/362/EEG⁴, senast ändrad genom 1985 års anslutningsakt för Spanien och Portugal och rådets direktiv 75/363/EEG⁵, senast ändrad genom direktiv 82/76/EEG⁶, om fri rörlighet för läkare, innehåller inte några bestämmelser om ömsesidigt erkännande av examensbevis som styrker särskild utbildning till allmänpraktiserande läkare eller kriterierna för vad denna utbildning bör innehålla.

Även om rådet då inte ansåg att tidpunkten var den rätta för att på gemenskapsnivå vidta lämpliga åtgärder inom detta område, konstaterade emellertid rådet att det i ett antal medlemsstater förelåg en tendens att lägga större vikt vid den

allmänpraktiserande läkarens roll och utbildning; rådet anmodade därför kommissionen att närmare undersöka de frågor som denna utveckling gett anledning till.

Den tidpunkten har nu kommit då det är i stort sett allmänt erkänt att det finns behov av en särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare så att de bättre kan fullgöra sina uppgifter; dessa uppgifter, som i hög grad beror på läkarens personliga kännedom om sina patienters miljö, består dels i att ge råd om sjukdomsförebyggande åtgärder och om åtgärder för att skydda patientens hälsa, dels i att ge lämplig behandling.

Detta behov av särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare har huvudsakligen uppstått som ett resultat av utvecklingen inom den medicinska vetenskapen, som lett till att klyftan mellan medicinsk forskning och utbildning å ena sidan och verksamhet som allmänpraktiserande läkare å andra sidan har vidgats så att det inte längre är möjligt att på ett tillfredsställande sätt undervisa om viktiga aspekter för den allmänpraktiserande läkaren inom ramen för den traditionella medicinska grundutbildningen i medlemsstaterna.

Förutom de direkta fördelarna för patienterna är det allmänt erkänt att en bättre anpassning av utbildningen till de allmänpraktiserande läkarnas speciella funktion skulle bidra till att förbättra hälso- och sjukvården, särskilt genom att verka för en mer selektiv konsultation av specialister, användning av laboratorier och andra högspecialiserade inrättningar och utrustningar.

En förbättrad utbildning för allmänpraktiserande läkare kommer att höja dennes status.

¹ EGT nr C 13, 15.1.1985, s. 3 och EGT nr C 125, 24.5.1986, s. 8.

² EGT nr C 36, 17.2.1986, s. 149.

³ EGT nr C 218, 29.8.1985, s. 9.

⁴ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1.

⁵ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 14.

⁶ EGT nr L 43, 15.2.1982, s. 21.

Även om denna utveckling förefaller vara oundviklig har den inte ägt rum i samma takt i de olika medlemsstaterna; utan att forcera den pågående utvecklingen är det önskvärt att det sker en etappvis samordning av de olika utvecklingslinjerna för att garantera en lämplig utbildning för alla allmänpraktiserande läkare, som tillgodoser de speciella krav som ställs i detta yrke.

För att garantera att denna reform införs gradvis är det nödvändigt att det i varje medlemsstat i ett inledningskede införs en särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare som uppfyller vissa minimikrav både vad gäller kvalitet och kvantitet och som kompletterar den grundläggande minimiutbildning som läkare skall ha i enlighet med direktiv 75/363/EEG; det är utan betydelse om denna utbildning för allmänpraktiserande läkare genomförs som del av den nationella medicinska grundutbildningen eller separat; i ett andra skede bör det dessutom fastställas att villkoret för att verka som allmänpraktiserande läkare inom ramen för ett socialförsäkringssystem skall vara att den särskilda utbildningen till allmänpraktiserande läkare är avslutad; ytterligare förslag i syfte att slutföra reformen skall läggas fram vid en senare tidpunkt.

Detta direktiv påverkar inte medlemsstaternas rätt att själva utforma sina nationella socialförsäkringssystem och att bestämma vilken verksamhet som skall bedrivas inom ramen för dessa system.

Den samordning som införs genom detta direktiv av de minimikrav som ställs för utfärdande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för den särskilda utbildningen för allmänpraktiserande läkare ger medlemsstaterna möjlighet att ömsesidigt erkänna dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis.

I enlighet med direktiv 75/362/EEG får en medlemsstat som är värmland inte kräva att läkare, som har examensbevis som förvärvats i en annan medlemsstat och erkänts i enlighet med det direktivet, skall genomgå kompletterande utbildning för att kunna arbeta som läkare inom ramen för värmlandets socialförsäkringssystem, även om det landet kräver sådan utbildning av innehavare av examensbevis för läkare som förvärvats inom dess eget territorium; denna konsekvens av direktiv 75/362/EEG kan inte när det gäller verksamhet som allmänpraktiserande läkare inom ramen för ett socialförsäkringssystem undanröjas förrän den 1 januari 1995, då samtliga medlemsstater enligt föreliggande direktiv i fortsättningen endast får tillåta läkare som genomgått särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare att utöva verksamhet som sådan läkare inom ramen för deras socialförsäkringssystem; läkare som etablerat sig före denna tidpunkt i enlighet med direktiv 75/362/EEG skall ha rätt att fortsätta att utöva verksamhet som allmänpraktiserande läkare enligt värmlandets socialförsäkringssystem, även om de inte har genomgått särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Varje medlemsstat som inom sitt territorium erbjuder den fullständiga utbildning som avses i artikel 1 i direktiv 75/363/EEG skall införa särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare som uppfyller minst de krav som fastställs i artikel 2 och 3 i detta direktiv på så sätt att de första utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis efter genomgången utbildning utfärdas senast den 1 januari 1990.

Artikel 2

1. Den särskilda utbildning för allmänpraktiserande läkare som avses i artikel 1 måste uppfylla följande minimikrav:

- a) Den får påbörjas först efter genomgången och godkänd sexårig utbildning i enlighet med artikel 1 i direktiv 75/363/EEG.
- b) Den skall omfatta minst två års studier på heltid och genomföras under tillsyn av de behöriga myndigheterna eller organen.
- c) Den skall snarare ha en praktisk än en teoretisk inriktning; den praktiska utbildningen skall dels äga rum i minst sex månader på godkänt sjukhus eller godkänd klinik som förfogar över lämplig utrustning och lämpliga avdelningar, dels i minst sex månader hos godkänd allmänpraktiserande läkare eller på godkänd institution inom primärvården; utbildningen skall ske i samarbete med andra vårdinrättningar eller motsvarande organ med inriktning mot primärvård; med beaktande av ovan nämnda minimiperioder får emellertid den praktiska utbildningen ges under högst sex månader på andra godkända vårdinrättningar eller motsvarande organ med inriktning mot primärvård.
- d) Den skall innebära att läkaren personligen tar del i de arbetsuppgifter och det ansvar som åligger de personer som han arbetar tillsammans med.

2. Medlemsstaterna får uppskjuta tillämpningen av bestämmelserna i punkt 1 c om minimiperioderna för utbildningen till senast den 1 januari 1995.

3. Medlemsstaterna skall som villkor för utfärdande av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis efter den särskilda utbildningen för allmänpraktiserande läkare kräva att läkarna har något av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som avses i artikel 3 i direktiv 75/362/EEG.

4. Medlemsstaterna skall utse de myndigheter eller organ som är behöriga att utfärda utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för den särskilda utbildningen för allmänpraktiserande läkare.

raktiserande läkare.

Artikel 3

Om det vid tidpunkten för anmälan av detta direktiv i en medlemsstat förekommer utbildning för allmänpraktiserande läkare som bygger på erfarenhet som allmänpraktiserande läkare som läkaren förvärvat i sin egen praktik under tillsyn av en godkänd handledare, får den medlemsstaten behålla denna typ av utbildning på försök under förutsättning att

- den överensstämmer med artikel 2.1 a och b samt artikel 2.3,
- den varar under en period som motsvarar två gånger skillnaden mellan den period som fastställts i artikel 2.1 b och summan av de perioder som fastställts i tredje strecksatsen,
- den omfattar en period på godkänt sjukhus eller godkänd klinik som förfogar över lämplig utrustning och service och en period hos godkänd allmänpraktiserande läkare eller på godkänd institution inom primärvården; fr.o.m. den 1 januari 1995 skall var och en av dessa perioder omfatta minst sex månader.

Artikel 4

På grundval av de förvärvade erfarenheterna och med beaktande av utvecklingen inom utbildningen för allmänpraktiserande läkare skall kommissionen senast den 1 januari 1996 för rådet lägga fram en rapport om genomförandet av artikel 2 och 3 samt förslag till lämpliga åtgärder i syfte att uppnå fortsatt harmonisering av utbildningen för allmänpraktiserande läkare.

Rådet skall före den 1 januari 1997 vidta åtgärder med anledning av dessa förslag i enlighet med förfarandet i fördraget.

Artikel 5

1. Utan att det påverkar tillämpningen av principen om utbildning på heltid enligt artikel 2.1 b får medlemsstaterna tillåta särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare även på deltid, om följande särskilda villkor är uppfyllda

- den samlade utbildningstiden får inte förkortas på grund av att den sker på deltid,
- utbildningen på deltid per vecka får inte underskrida 60 % av utbildningen på heltid per vecka,
- utbildningen på deltid skall omfatta ett visst antal perioder med utbildning på heltid, både när det gäller den del som genomförs på sjukhus eller klinik och den del som genomförs hos en godkänd allmänpraktiserande läkare eller på en godkänd institution inom primärvården. Dessa perioder med utbildning på heltid skall vara så många och ha pågått så länge att de utgör en tillräcklig grund för att på ett effektivt sätt kunna vara verksam som allmänpraktiserande läkare.

2. Utbildningen på deltid skall kvalitativt ligga på samma nivå som utbildningen på heltid. Den skall leda fram till ett

sådant utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis som avses i artikel 1.

Artikel 6

1. Oavsett de regler om förvärvade rättigheter som medlemsstaterna antar får de utfärda det utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis som avses i artikel 1 till en läkare som inte har genomgått den utbildning som avses i artikel 2 och 3 men som innehar ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis som utfärdats av de behöriga myndigheterna i en medlemsstat och som visar att läkaren genomgått en annan kompletterande utbildning; medlemsstaterna får emellertid utfärda detta utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis endast om det intygar att kunskaperna kvalitativt ligger på samma nivå som de som förvärvas genom den utbildning som avses i artikel 2 och 3.

2. När medlemsstaterna beslutar om föreskrifter i enlighet med punkt 1 skall de närmare ange, i vilken utsträckning den kompletterande utbildning som läkaren redan genomgått och dennes yrkeserfarenhet får ersätta den utbildning som avses i artikel 2 och 3.

Medlemsstaterna får endast utfärda sådant utbildnings-, examens- och annat behörighetsbevis som avses i artikel 1 om läkaren har förvärvat minst sex månaders erfarenhet som allmänpraktiserande läkare hos allmänpraktiserande läkare eller vid en institution inom primärvården som nämns i artikel 2.1 c.

Artikel 7

1. Fr.o.m. den 1 januari 1995 skall varje medlemsstat, om inte annat följer av de bestämmelser om förvärvade rättigheter som antagits, som villkor för rätten att utöva verksamhet som allmänpraktiserande läkare inom ramen för dess socialförsäkringssystem kräva innehav av det utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis som avses i artikel 1.

Medlemsstaterna får emellertid undanta personer som genomgår särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare från detta villkor.

2. Varje medlemsstat skall fastställa närmare regler för de förvärvade rättigheter som de erkänner. Medlemsstaterna skall emellertid betrakta rätten att utöva verksamhet som allmänpraktiserande läkare inom ramen för dess socialförsäkringssystem som förvärvat, när de läkare som utan att ha något av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som avses i artikel 1, den 31 december 1994 har denna rätt enligt direktiv 75/362/EEG och som vid nämnda tidpunkt är etablerade inom det landets territorium med stöd av artikel 2 eller artikel 9.1 i det direktivet.

3. Varje medlemsstat får tillämpa punkt 1 före den 1 januari 1995 på det villkoret att varje läkare, som i en annan medlemsstat har genomgått den utbildning som avses i artikel 1 i direktiv 75/363/EEG, före den 31 december 1994 med stöd

av artikel 2 eller artikel 9.1 i direktiv 75/362/EEG, får etablera sig inom dess territorium och vara verksam inom ramen för dess socialförsäkringssystem.

4. De behöriga myndigheterna i varje medlemsstat skall på begäran utfärda ett intyg som visar att läkare som har förvärvat rättigheter med stöd av punkt 2 har rätt att verka som allmänpraktiserande läkare inom ramen för den statens socialförsäkringssystem utan att ha förvärvat de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som avses i artikel 1.

5. Punkt 1 skall på intet sätt inskränka medlemsstaternas möjligheter att inom sitt eget territorium och i enlighet med den egna lagstiftningen ge tillstånd att utöva verksamhet som allmänpraktiserande läkare inom ramen för ett socialförsäkringssystem till läkare, som inte innehar några utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för läkare eller allmänpraktiserande läkare i en medlemsstat men som innehar utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för endera av eller båda dessa utbildningar från ett land som inte är medlemsstat.

Artikel 8

1. Varje medlemsstat skall inom ramen för dess eget socialförsäkringssystem när det gäller rätten att utöva verksamhet som allmänpraktiserande läkare erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 1 och som utfärdats till medlemsstaternas medborgare av övriga medlemsstater i enlighet med artikel 2, 3, 5 och 6.

De intyg från de behöriga myndigheterna i Förbundsrepubliken Tyskland, som visar att de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats av de behöriga myndigheterna i Tyska Demokratiska Republiken erkänns som likvärdiga med dem som finns uppräknade i första stycket, skall även erkännas.

2. Varje medlemsstat skall erkänna de intyg som avses i artikel 7.4, som av övriga medlemsstater utfärdats till medborgare i medlemsstaterna, och skall inom sitt territorium betrakta dem som likvärdiga med de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som det landet själv utfärdar och som tillåter verksamhet som allmänpraktiserande läkare enligt dess socialförsäkringssystem.

Artikel 9

De medborgare i medlemsstaterna som av en medlemsstat tilldelats de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som avses i artikel 1 eller artikel 7.4 skall ha rätt att i värdlandet använda den yrkestitel som används i det landet även i förkortad form.

Artikel 10

1. Med beaktande av artikel 9 skall värdlandet se till att medborgare i medlemsstaterna som omfattas av artikel 8 får

rätt att använda den erkända akademiska titeln eller den eventuella förkortningen av denna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet på det landets språk. Värdlandet får kräva att denna titel åtföljs av namnet på och platsen för den institution eller examensnämnd som utfärdat den.

2. Om den akademiska titel som används i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet kan förväxlas med en titel som i värdlandet kräver kompletterande utbildning, som personen i fråga inte har genomgått, får värdlandet kräva att denne använder den först nämnda titeln i en lämplig form som värdlandet anger.

Artikel 11

På grundval av förvärvade erfarenheter och med beaktande av utvecklingen inom utbildningen för allmänpraktiserande läkare skall kommissionen senast den 1 januari 1997 för rådet lägga fram en rapport om genomförandet av detta direktiv och eventuellt lämpliga förslag på fullgod utbildning för alla allmänpraktiserande läkare för att tillgodose de speciella krav som utövat av detta yrke innebär. Rådet skall vidta åtgärder med anledning av dessa förslag i enlighet med de förfaringsätt som fastställts i fördraget.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

De skall även underrätta kommissionen om tidpunkten då dessa åtgärder träder i kraft.

2. Så snart en medlemsstat har underrättat kommissionen om tidpunkten då de åtgärder som det landet vidtagit i enlighet med artikel 1 har satts i kraft, skall kommissionen offentliggöra ett meddelande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* med uppgift om de benämningar på utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som den medlemsstaten antagit och eventuellt yrkestiteln i fråga.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 september 1986.

På rådets vägnar

G. HOWE

Ordförande

Förteckning över benämningar på utbildnings- och examensbevis och andra behörighetsbevis för allmänpraktiserande läkare som kungjorts i överensstämmelse med artikel 12.2 i rådets direktiv 86/457/EEG (90/C 268/02)

Enligt artikel 12 i rådets direktiv 86/457/EEG av den 15 september 1986 om särskild utbildning för allmänpraktiserande läkare (1) är medlemsstaterna förpliktade att informera kommissionen om de åtgärder som vidtagits för att följa direktivet. Så snart som direktivet anmälts till kommissionen skall denna enligt artikel 12.2 på lämpligt sätt i Europeiska Gemenskapernas Officiella Tidning offentliggöra ett meddelande med uppgift om de benämningar på utbildnings- och examensbevis och andra behörighetsbevis som varje medlemsstat antagit och eventuellt yrkestitlarna i fråga.

(1) EGT nr L 267, 19.9.1986, s. 26.

Förteckning över benämningarna i fråga (2):

(2) De italienska benämningarna har ännu inte anmälts till kommissionen.

1. Benämningar på utbildnings- och examensbevis och andra behörighetsbevis

BELGIEN	Titre d'agrégation en qualité de médecin généraliste /Titel van erkenning als huisarts
DANMARK	Tilladelse til att betegne sig som alment praktiserende læge
TYSKLAND	Zeugnis über die spezifische Ausbildung in der Allgemeinmedizin
GREKLAND	Τίτλος ιατρικής ειδικότητας γενικής ιατρικής
SPANIEN	Título de Especialista en Medicina Familiar y Comunitaria
FRANKRIKE	Diplôme d'Etat de docteur en médecine (avec document annexé attestant la formation spécifique en médecine générale)
IRLAND	Certificate of specific qualifications in general medical practice
LUXEMBURG	Någon titel föreligger inte, på grund av att det inte ges någon utbildning i Luxemburg.
NEDERLÄNDERNA	Certificaat van inschrijving in het register van erkende huisartsen van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der geneeskunde
PORTUGAL	Diploma do internato complementar de clínica geral
STORBRIANNIEN	Certificate of prescribed/equivalent experience/ns/

2. Benämningar på yrkestitlar

BELGIEN	Médecin généraliste agréé/Erkende huisarts
DANMARK	Alment praktiserende læge
TYSKLAND	Praktischer Arzt/Ärztin
GREKLAND	ιατρός με ειδικότητα γενικής ιατρικής
SPANIEN	Especialista en Medicina Familiar y Comunitaria
FRANKRIKE	Médecin qualifié en médecine générale
IRLAND	General medical practitioner
LUXEMBURG	Médecin généraliste
NEDERLÄNDERNA	Huisarts
PORTUGAL	Assistente de clínica geral
STORBRIANNIEN	General medical practitioner

RÅDETS DIREKTIV

av den 27 juni 1977

om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård samt åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

(77/452/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all särbehandling som grundar sig på nationalitet när det gäller etablering och tillhandahållande av tjänster förbjuden fr.o.m. övergångsperiodens utgång. Principen om sådan behandling som grundar sig på nationalitet förekommer särskilt vid beviljande av de tillstånd som krävs för att vara verksam som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård samt vid inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ.

Det förefaller ändå önskvärt att vissa bestämmelser införs för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård.

Enligt fördraget får medlemsstaterna inte bevilja någon form av stödåtgärder som skulle kunna snedvrída etableringsvillkoren.

I artikel 57.1 i fördraget föreskrivs att direktiv skall utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis.

Det förefaller ändamålsenligt att samtidigt med det ömsesidiga erkännandet av examensbevisen fastställa en samordning av utbildningsvillkoren för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård; en sådan samordning omfattas av direktiv 77/453/EEG³.

I flera medlemsstaters lagstiftning är innehav av examensbevis som sjuksköterska en förutsättning för rätten att påbörja och

¹ EGT nr C 65, 5.6.1970, s. 12.

² EGT nr C 108, 26.8.1970, s. 23.

³ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 8.

utöva verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård; i andra medlemsstater, där detta krav inte ställs, är ändå rätten att kalla sig sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård reglerad i lag.

Då ett direktiv om ömsesidigt erkännande av examensbevis inte nödvändigtvis innebär likvärdighet när det gäller den utbildning som dessa bevis avser, bör rätten att använda yrkestitlar på grundval av utbildningen endast vara tillåten på språket i sjuksköterskans ursprungsland eller senaste hemvistland.

För att underlätta tillämpningen av detta direktiv för de nationella myndigheterna får en medlemsstat föreskriva att den person som uppfyller utbildningsvillkoren enligt detta direktiv samtidigt med de formella utbildningsbevisen skall förete ett intyg från de behöriga myndigheterna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet som visar att dessa bevis är de som avses i direktivet.

När det gäller kraven på god vandel och gott anseende bör skillnad göras mellan de krav som ställs för att påbörja verksamhet inom yrket och de krav som ställs för att få utöva yrket.

När det gäller tillhandahållande av tjänster är det ganska klart att det krav på inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ som är förknippat med utövandet av en stadigvarande verksamhet i den medlemsstat som är värdland utgör ett hinder för den som vill tillfälligt tillhandahålla tjänsten i fråga i det landet; detta krav bör därför upphävas. Under sådana förhållanden bör emellertid tillsyn garanteras över det yrkesansvar som faller inom dessa yrkesorganisationers eller organs verksamhetsområde; därför bör det med tillämpning av artikel 62 i fördraget erbjudas en möjlighet att ålägga personen i fråga att till den behöriga myndigheten i värdlandet inkomma med särskilda uppgifter som hänför sig till tillhandahållandet av tjänster.

När det gäller verksamhet som anställd sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård fastslås inte några särskilda bestämmelser i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen¹ som hänför sig till god vandel eller gott anse-

ende, yrkesansvar eller användningen av yrkestitlar; beroende på den enskilda medlemsstaten tillämpas eller får dessa regler tillämpas på såväl anställda som självständigt verksamma yrkesutövare; ett villkor för rätten att utöva verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård är i flera medlemsstater innehav av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för sjuksköterskor; denna verksamhet utövas såväl av anställda som av självständigt verksamma yrkesutövare eller av samma personer omväxlande som anställd eller som självständigt verksam yrkesutövare under deras yrkeskarriär; för att i möjligaste mån uppmuntra dessa yrkesutövarers fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det vara nödvändigt att utvidga detta direktiv till att även omfatta anställda sjuksköterskor.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

RÄCKVIDD

Artikel 1

1. Detta direktiv skall tillämpas på verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård.
2. Enligt detta direktiv skall "*verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård*" innebära verksamhet som utövas av personer med följande yrkestitlar:

I Tyskland

"Krankenschwester", "Krankenpfleger".

I Belgien

"hospitalier(ère)/verpleegassistent(e)", "infirmier(ère) hospitalier(ère)/ziekenhuisverpleger (-verpleegster)".

I Danmark

"sygeplejerske".

I Frankrike

"infirmier(ère)".

I Irland

"Registered General Nurse".

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

I Italien

"infermiera professionale".

I Luxemburg

"infirmier".

I Nederländerna

"verpleegkundige".

I Storbritannien

England, Wales och Nordirland:

"State Registered Nurse".

Skottland:

"Registered General Nurse".

som finns uppräknade i den första strecksatsen.

b) *I Belgien*

— examensbevis som "hospitalier(ère)/verpleegassistent(e)" som utfärdas av staten eller av läroanstalter som grundats eller erkänts av staten,

— examensbevis som "infirmier(ère) hospitalier(ère)/ziekenhuisverpleger (-verpleegster)" som utfärdas av staten eller av läroanstalter som grundats eller erkänts av staten,

— examensbevis som "infirmier(ère) gradué(e) hospitalier(ère)/gegradueerd ziekenhuisverpleger (-verpleegster)" som utfärdas av staten eller av högre paramedicinska institut som grundats eller erkänts av staten.

c) *I Danmark*

— examensbevis som "sygeplejerske" som utfärdas av de sjuksköterskeskolor som erkänts av "Sundhedsstyrelsen".

d) *I Frankrike*

— statligt examensbevis som "infirmier(ère)" som utfärdas av hälsoministeriet.

e) *I Irland*

— examensbevis som "Registered General Nurse" som utfärdas av "An Bord Altranais".

f) *I Italien*

— "diploma di abilitazione professionale per infermiere professionali" examensbevis som utfärdas av läroanstalter som är erkända av staten.

g) *I Luxemburg:*

— statligt examensbevis som "infirmier",

— statligt examensbevis som "infirmier hospitalier gradué"

som utfärdas av hälsoministeriet på grundval av beslut av en examensnämnd.

h) *I Nederländerna*

— examensbevis som "verpleger A", "verpleegster A" eller "verpleegkundige A",

— examensbevis som "verpleegkundige MBOV (Middelbare Beroepsopleiding Verpleegkundige)" (gymnasial sjukvårdsutbildning),

— examensbevis som "verpleegkundige HBOV (Hogere Beroepsopleiding Verpleegkundige)" (högre sjukvårdsutbildning),

som utfärdas av de examensnämnder som tillsatts av de offentliga myndigheterna.

i) *I Storbritannien*

KAPITEL II

UTBILDNINGS-, EXAMENS- OCH ANDRA BEHÖRIGHETSBEVIS FÖR SJUKSKÖTERS KOR MED ANSVAR FÖR ALLMÄN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Artikel 2

Varje medlemsstat skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tilldelas medborgare i medlemsstaterna av övriga medlemsstater i enlighet med artikel 1 i direktiv 77/453/EEG och som finns uppräknade i artikel 3 genom att ge dessa bevis, när det gäller rätten att som självständigt verksam yrkesutövare påbörja och utöva verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, samma innebörd inom sitt territorium som dem som medlemsstaten själv utfärdar.

Artikel 3

De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 2 är följande:

a) *I Tyskland*

— examensbevis som behöriga myndigheter tilldelar dem som avlagt "staatliche Prüfung in der Krankenpflege"(statlig sjuksköterskeexamen),

— examensbevis från de behöriga myndigheterna i Förbundsrepubliken Tyskland med uppgift om att utbildningsbevis som utfärdats efter den 8 maj 1945 av de behöriga myndigheterna i Tyska Demokratiska Republiken erkänns som likvärdiga med dem

- examensbevis för att upptas i den allmänna delen av registret som utfärdas i England och Wales av General Nursing Council for England and Wales, i Skottland av General Nursing Council for Scotland och i Nordirland av Northern Ireland Council for Nurses and Midwives.

förväxlas med en titel som i värdlandet kräver kompletterande utbildning, som personen i fråga inte har genomgått, får värdlandet kräva att denne använder den först nämnda titeln i en lämplig form som värdlandet anger.

KAPITEL III

NUVARANDE FÖRHÅLLANDEN

Artikel 4

När det gäller medborgare i medlemsstater vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inte uppfyller minimikraven för utbildningen enligt artikel 1 i direktiv 77/453/EEG, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård som utfärdats av dessa medlemsstater före genomförandet av nämnda direktiv tillsammans med ett intyg som visar att dessa medborgare faktiskt och författningsenligt utövat verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård i minst tre år under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget.

Denna verksamhet skall ha innefattat fullt ansvar för planering, organisation och genomförande av omvårdnaden av patienterna.

KAPITEL IV

ANVÄNDNING AV AKADEMISK TITEL

Artikel 5

1. Med beaktande av artikel 13 skall värdlandet se till att medborgare i medlemsstaterna som uppfyller villkoren i artikel 2 och 4 får rätt att använda den erkända akademiska titeln, såvida den inte är identisk med yrkestiteln, eller en eventuell förkortning av denna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet på språket eller språken i det landet. Värdlandet får kräva att denna titel åtföljs av namnet på och platsen för den institution eller examensnämnd som utfärdat den.

2. Om den akademiska titel som avses i punkt 1 och som används i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet kan

KAPITEL V

Bestämmelser för att underlätta det faktiska utöandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård

A. Särbestämmelser för etableringsrätten

Artikel 6

1. Ett värdland som kräver bevis om godandel eller bevis om gott anseende av de egna medborgare som vill påbörja sådan verksamhet som avses i artikel 1 skall när det gäller medborgare från andra medlemsstater som tillräckligt bevis godta ett intyg utfärdat av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som visar att det landets krav på godandel eller gott anseende för att kunna påbörja verksamheten i fråga är uppfyllda.

2. Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs bevis om godandel eller bevis om gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga, får värdlandet kräva att personen i fråga förete utdrag ur kriminalregistret eller eventuellt motsvarande handling utfärdad av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium och som sannolikt kommer att påverka rätten att inom dess territorium påbörja verksamheten i fråga, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena, om de sannolikt kommer att påverka rätten att i den medlemsstaten påbörja verksamheten i fråga. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket

slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de intyg eller handlingar som de har utfärdat.

Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 7

1. Om det i värdlandet finns bestämmelser i lagar och andra författningar om krav på god vandel eller gott anseende samt bestämmelser om disciplinpåföljd i händelse av allvarligt fel i yrkesutövningen eller om fällande dom på grund av lagöverträdelse i samband med den yrkesutövning som avses i artikel 1, skall ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet till värdlandet överlämna alla upplysningar som behövs om de åtgärder eller disciplinpåföljder av yrkesmässig eller administrativ karaktär som vidtagits mot personen i fråga, eller om de straffrättsliga påföljder på grund av lagöverträdelse som denne dömts till under yrkesutövningen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

2. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium och som sannolikt kommer att påverka rätten att inom dess territorium utöva verksamheten i fråga, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena, om de sannolikt kommer att påverka rätten att i den medlemsstaten utöva verksamheten i fråga. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de upplysningar som överlämnats i enlighet med punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 8

Om värdlandet kräver intyg om den fysiska eller psykiska hälsan av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet som tillräckligt bevis godta den handling som krävs i ursprungsland-

et eller det senaste hemvistlandet.

Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs några handlingar av detta slag för att påbörja eller utöva verksamheten i fråga, skall värdlandet godta ett intyg som utfärdats av en behörig myndighet i det andra landet och som motsvarar de intyg som utfärdats i värdlandet.

Artikel 9

Handlingar som utfärdats i enlighet med artikel 6, 7 och 8 får när de företes inte vara äldre än tre månader räknat från dagen för utfärdandet.

Artikel 10

1. Det förfarande som genomförs enligt artikel 6, 7 och 8 för att personen i fråga skall beviljas tillstånd att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 skall avslutas snarast möjligt och senast tre månader efter det att samtliga handlingar som rör denna person inlämnats med beaktande av de förseningar som kan uppstå på grund av eventuella överklaganden efter det att detta förfarande genomförts.

2. I de fall som avses i artikel 6.3 och 7.2 skall en begäran om utredning medföra att den tidsfrist som fastställts i punkt 1 förlängs.

Den medlemsstat som rådfrågats skall avge svar inom tre månader.

Efter att ha mottagit svaret eller efter tidsfristens utgång skall värdlandet fortsätta det förfarande som avses i punkt 1.

B. Särbestämmelser om tillhandahållande av tjänster

Artikel 11

1. Om en medlemsstat av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva verksamhet enligt artikel 1 kräver antingen ett tillstånd eller medlemskap eller inregistrering i yrkesorganisation eller motsvarande organ, skall det landet undanta medlemsstaternas medborgare från detta krav när det gäller att tillhandahålla tjänster.

Personen i fråga skall tillhandahålla tjänster med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i värdlandet; han skall särskilt vara underkastad de administrativa reglerna för yrkesutövningen som tillämpas i värdlandet.

Om värdlandet beslutar om en åtgärd enligt andra stycket eller blir uppmärksam på sakförhållanden som strider mot dessa bestämmelser, skall det landet genast underrätta medlemsstaten där personen i fråga har etablerat sig.

2. Värdlandet får kräva att personen i fråga lämnar ett förhandsmeddelande till de behöriga myndigheterna att han tillhandahåller tjänster, i den mån dessa innebär tillfällig vistelse inom den statens territorium.

I brådskande fall får detta meddelande lämnas så snart som möjligt efter det att tjänsterna har börjat tillhandahållas.

3. Enligt punkt 1 och 2 får värdlandet kräva att personen i fråga företer en eller flera handlingar med följande upplysningar:

— Det meddelande som avses i punkt 2.

— Ett intyg som visar att personen i fråga på föreskrivet sätt utövar verksamheten i fråga i den medlemsstat där han har etablerat sig.

— Ett intyg att personen i fråga innehar ettdera av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som krävs för att tillhandahålla tjänsterna i fråga och som avses i detta direktiv.

4. Den handling eller de handlingar som nämns i punkt 3 får när de företes inte vara äldre än tolv månader räknat från dagen för utfärdandet.

5. Om en medlemsstat, tillfälligt eller varaktigt, helt eller delvis, berövar en av de egna medborgarna eller en medborgare från en annan medlemsstat som etablerat sig inom dess territorium rätten att utöva den verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet där så är lämpligt se till att det intyg som avses i punkt 3 andra strecksatsen tillfälligt eller varaktigt återkallas.

Artikel 12

Om inregistrering i socialförsäkringen krävs i ett värdland för att med ett försäkringsorgan göra avräkning för tjänster som tillhandahålls personer som är försäkrade inom ramen för ett socialförsäkringssystem, skall det landet undanta de yrkesutövare i medlemsstaterna som etablerat sig i en annan

medlemsstat från detta krav, om tillhandahållandet av tjänster medför resor för personen i fråga.

Denne skall emellertid på förhand eller, i brådskande fall, efteråt lämna upplysningar till detta organ om de tjänster som tillhandahålls.

C. Bestämmelser som är gemensamma för etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

Artikel 13

Om användningen av yrkestiteln för sådan verksamhet som avses i artikel 1 är reglerad i ett värdland, skall medborgare från andra medlemsstater som uppfyller villkoren i artikel 2 och 4 använda den titel i värdlandet, som i det landet motsvarar denna utbildningsnivå, även i dess förkortade form.

Artikel 14

Om värdlandet kräver att de egna medborgare som vill påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 1 avlägger ed eller avger en högtidlig försäkran och om formen för en sådan ed eller försäkran inte kan användas av medborgare från andra medlemsstater, skall värdlandet se till att en lämplig och likvärdig form av ed eller försäkran erbjuds personen i fråga.

Artikel 15

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för personerna i fråga att erhålla upplysningar om hälso- och socialförsäkringslagstiftningen och, där så är tillämpligt, om de yrkesetiska reglerna för läkare i värdlandet.

För detta ändamål får medlemsstaterna upprätta informationskontor där dessa personer kan få de upplysningar som behövs. Vid etablering får värdlandet kräva att personerna i fråga kontaktar dessa kontor.

2. Medlemsstaterna får upprätta de kontor som avses i punkt 1 vid de behöriga myndigheterna och organen, som de måste utse inom den tidsfrist som fastställts i artikel 19.1.

3. Medlemsstaterna skall se till att, där så är lämpligt, personerna i fråga i deras eget och deras patients intresse

förvärvar de språkkunskaper som krävs för att utöva yrket i värdlandet.

KAPITEL VI

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 16

Om det finns skäl原因 grund för tvivel får värdlandet kräva att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat styrker äktheten av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats i den andra medlemsstaten och som avses i kapitel II och III samt intygar att personen i fråga har uppfyllt utbildningsvillkoren i direktiv 77/453/EEG.

Artikel 17

Inom den tidsfrist som fastställts i artikel 19.1 skall medlemsstaterna utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda eller motta utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis samt de handlingar och upplysningar som avses i detta direktiv och skall genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 18

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1612/68 i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.

Artikel 19

1. Medlemsstaterna skall genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 20

Om det vid tillämpningen av detta direktiv skulle uppstå allvarigare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den kommitté bestående av högre tjänstemän inom hälsoväsendet som upprättats enligt beslut 75/365/EEG¹ senast ändrad genom beslut 77/455/EEG².

Vid behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 21

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 27 juni 1977.

På rådets vägnar

J. SILKIN

Ordförande

¹ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 19.

² EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 13.

RÅDETS DIREKTIV

av den 27 juni 1977

om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård

(77/453/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Vid genomförande av det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård enligt rådets direktiv 77/452/EEG³ gör jämförbara utbildningar i medlemsstaterna det möjligt att begränsa samordningen inom detta område till kravet att vissa minimistandarder iakttas, som sedan ger medlemsstaterna frihet att organisera utbildningen.

Den samordning som avses i detta direktiv utesluter inte samordning vid en senare tidpunkt.

När det gäller den samordning av utbildningen som avses i detta direktiv, gör flertalet medlemsstater f.n. inte någon skillnad mellan utbildningen av sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård som utövar sin verksamhet som anställda och dem som är självständigt verksamma yrkesutövare; av det skälet och för att så långt möjligt uppmuntra yrkesutövarnas fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det nödvändigt att utsträcka tillämpningen av detta direktiv till att även omfatta anställda sjuksköterskor.

¹ EGT nr C 65, 5.6.1970, s. 12.

² EGT nr C 108, 26.8.1970, s. 23.

³ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall tilldela sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som finns uppräknade i artikel 3 i direktiv 77/452/EEG på grundval av en examen som garanterar att personen i fråga under sin utbildningstid har förvärvat:

- a) nöjaktiga kunskaper om de vetenskaper som den allmänna hälso- och sjukvården bygger på inklusive tillräcklig insikt i friska och sjuka människors anatomi, fysiologiska funktioner och beteende samt sambandet mellan människans hälsotillstånd och hennes fysiska och sociala miljö,
- b) tillräckliga kunskaper om yrkets beskaffenhet och etik samt de allmänna principerna för hälso- och sjukvård,
- c) nöjaktig klinisk erfarenhet; denna erfarenhet, som bör väljas med avseende på dess utbildningsvärde, skall förvärfvas under tillsyn av yrkesutbildad vårdpersonal och där det finns tillräckligt med personal och utrustning som uppfyller kraven på omvårdnad av patienterna,
- d) förmåga att ta del i den praktiska utbildningen av vårdpersonal och erfarenhet av samarbete med sådan personal,
- e) erfarenhet av samarbete med företrädare för andra yrken inom vårdsektorn.

2. Den utbildning som avses i punkt 1 skall omfatta minst:

- a) tioårig allmän skolutbildning, som skall styrkas med utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis utfärdade av de behöriga myndigheterna eller organen i en medlemsstat, eller ett intyg som visar att examen avlagts på en nivå som motsvarar inträdeskraven till sjuksköterskeskolor,

b) särskilt yrkesinriktad utbildning på heltid, som skall innefatta de ämnen som finns uppräknade i utbildningsplanen i bilagan till detta direktiv och omfatta en treårig utbildning eller 4 600 timmars teoretisk och praktisk utbildning.

3. Medlemsstaterna skall se till att den institution som utbildar sjuksköterskor är ansvarig för samordningen av teori och praktik under den samlade utbildningstiden.

Den teoretiska och tekniska utbildning som nämns i del A i bilagan skall avpassas efter och samordnas med den kliniska sjuksköterskeutbildning som nämns i del B i samma bilaga, så att de kunskaper och erfarenheter som finns uppräknade i punkt 1 kan förvärvas på lämpligt sätt.

Den kliniska sjuksköterskeutbildningen skall ha formen av handledd praktik på sjukhusavdelningar eller andra vårdinrättningar inklusive hemsjukvård som godkänts av de behöriga myndigheterna eller organen. Under denna utbildning skall sjuksköterskeleverna ta del i verksamheten på avdelningarna i fråga i den mån den bidrar till deras utbildning. De skall informeras om det ansvar som gäller för verksamhet inom hälso- och sjukvården.

4. Senast fem år efter dagen för anmälan av detta direktiv och på grundval av en översyn av situationen skall rådet efter förslag från kommissionen besluta, huruvida bestämmelserna i punkt 3 om en avpassad fördelning mellan å ena sidan den teoretiska och tekniska utbildningen och å andra sidan den kliniska utbildningen bör bibehållas eller ändras.

5. Medlemsstaterna får ge partiell befrielse till personer som genomgått en del av den utbildning som avses i punkt 2.b i form av annan utbildning som ligger på minst motsvarande nivå.

Artikel 2

Utan hinder av bestämmelserna i artikel 1 får medlemsstaterna tillåta utbildning på deltid på de villkor som godkänts av de behöriga nationella myndigheterna.

Den samlade utbildningen på deltid får inte vara kortare än utbildningen på heltid. Utbildningsnivån får inte vara lägre på grund av att den sker på deltid.

Artikel 3

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen¹ i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 i direktiv 77/452/EEG.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år från dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 5

Om det vid tillämpningen av detta direktiv skulle uppstå allvarigare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den kommitté bestående av högre tjänstemän inom hälsoväsendet som upprättats enligt beslut 75/365/EEG² senast ändrad genom beslut 77/455/EEG³.

Vid behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 27 juni 1977.

På rådets vägnar

J. SILKIN

Ordförande

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

² EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 19.

³ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 13.

*BILAGA***UTBILDNINGSPLAN FÖR SJUKSKÖTERS KOR MED ANSVAR FÖR ALLMÄN
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD**

Utbildningsplanen som leder fram till utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård skall bestå av två delar:

A. Teoretisk och teknisk undervisning**a) *Vård***

yrkets beskaffenhet och etik,
allmänna principer för hygien och hälso- och sjukvård,
principerna för hälso- och sjukvård inom
— allmänmedicin och invärtesmedicinska specialiteter,
— allmän kirurgi och övriga kirurgiska specialiteter,
— barnavård och barnålderns invärtes sjukdomar (pediatrik),
— mödravård,
— mentalhygien och psykiatri,
— äldrevård och långvårdsmedicin.

b) *Grundvetenskaper*

anatomi och fysiologi,
patologi,
bakteriologi, virologi och parasitologi,
biofysik, biokemi och radiologi,
dietetik,
hygien
— förebyggande medicin,
— hälsolära,

klinisk farmakologi.

c) *Socialvetenskap*

sociologi,
psykologi,
förvaltningsprinciper,
undervisningsprinciper,
social- och hälsovårdslagstiftning,
juridiska aspekter på sjuksköterskeyrket.

B. Klinisk undervisning

Hälso- och sjukvård i relation till:

- allmänmedicin och invärtesmedicinska specialiteter,
  - allmän kirurgi och övriga kirurgiska specialiteter,
  - barnavård och barnålderns invärtes sjukdomar (pediatrik),
  - mödravård,
  - mentalhygien och psykiatri,
  - äldrevård och långvårdsmedicin,
  - hemsjukvård.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 10 oktober 1989

om ändring av direktiv 77/452/EEG om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård samt åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster och om ändring av direktiv 77/453/EEG om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård

(89/595/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57.1 och 57.2 första och tredje meningen samt 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I artikel 1.3 andra stycket i direktiv 77/453/EEG⁴ fastställs principen att den teoretiska och tekniska utbildningen skall samordnas med och avvägas mot den kliniska utbildningen, utan att något speciellt relationstal har angetts; enligt artikel 1.4 skall rådet på förslag av kommissionen avgöra, huruvida dessa bestämmelser bör bibehållas eller ändras.

På grundval av denna översyn med särskilt beaktande av de ökade kraven när det gäller kunskapsnivån för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård förefaller det lämpligt att ändra artikel 1.4 i direktiv 77/453/EEG på så sätt att längden på den teoretiska undervisningen fastställs till minst en tredjedel och den kliniska undervisningen till minst hälften av den minimitid för utbildningen som avses i artikel 1.2 b i det direktivet; denna fördelning gör det nödvändigt att mer exakt definiera den teoretiska och den kliniska undervisningen.

Det är också nödvändigt att, som fallet är i liknande bestämmelser i andra direktiv om yrken inom hälso- och sjukvården, närmare ange att förteckningen över ämnen i bilagan till direktiv 77/453/EEG inte är uttömmande samt att som standardtermer använda begreppen "teoretisk undervisning" och "klinisk undervisning" i direktiv 77/453/EEG och

i rubrikerna i bilagan; det är likaledes nödvändigt att anpassa ordalydelsen i vissa bestämmelser i direktiv 77/452/EEG⁵, senast ändrad genom direktiv 89/594/EEG⁶, till ordalydelsen i liknande bestämmelser i rådets direktiv 75/362/EEG av den 16 juni 1975 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster⁷ senast ändrad genom direktiv 89/594/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 77/452/EEG ändras på följande sätt:

1. Artikel 6.3 skall ersättas med

"3. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka rätten att påbörja verksamheten i fråga inom dess territorium, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall bekräfta riktigheten av sakförhållandena. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilka slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de intyg eller handlingar som de har utfärdat.

Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur."

2. Artikel 7.2 skall ersättas med

"2. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har inträffat utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka

¹ EGT nr C 20, 26.1.1988, s. 10 och

EGT nr C 322, 15.12.1988, s. 22.

² EGT nr C 235, 12.9.1988, s. 68 och
EGT nr C 256, 9.10.1989.

³ EGT nr C 134, 24.5.1988, s. 27.

⁴ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 8.

⁵ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1.

⁶ EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19.

⁷ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1.

rätten att inom dess territorium utöva verksamheten i fråga, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall bekräfta riktigheten av sakförhållandena. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de upplysningar som överlämnats i enlighet med punkt 1."

3. Följande artikel skall införas:

"Artikel 10a

Om värdlandet kräver att de egna medborgare som vill påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 1 avlägger ed eller avger en högtidlig försäkran och om formen för en sådan ed eller försäkran inte kan användas av medborgarna i andra medlemsstater, skall värdlandet se till att en lämplig och likvärdig form av ed eller försäkran erbjuds personen i fråga."

4. Följande text skall infogas efter andra stycket i artikel 11.1:

"För detta ändamål och som tillägg till den förklaring som ges i punkt 2 om de tjänster som skall tillhandahållas får medlemsstaterna för att göra det möjligt att tillämpa de disciplinära bestämmelser för yrkesutövningen som gäller inom deras territorium kräva antingen automatisk tillfällig inregistrering eller proformamedlemskap i en yrkesorganisation eller ett motsvarande organ, eller inregistrering förutsatt att sådan inregistrering eller sådant medlemskap inte på något sätt fördröjer eller komplicerar tillhandahållandet av tjänster eller medför extrakostnader för den person som tillhandahåller tjänster."

5. Artikel 14 skall utgå.

Artikel 2

Direktiv 77/453/EEG ändras enligt följande:

1. Punkt 2 b och punkterna 3 och 4 i artikel 1 skall ersättas med

"2. b) särskilt yrkesinriktad utbildning på heltid, som skall innefatta de ämnen som finns uppräknade i utbildningsplanen i bilagan till detta direktiv och omfatta tre års studier eller 4 600 timmars teoretisk och klinisk undervisning.

3. Medlemsstaterna skall se till att den institution som

utbildar sjuksköterskor är ansvarig för samordningen av den teoretiska och kliniska undervisningen under hela utbildningstiden.

a) *Teoretisk undervisning* skall definieras som

den del av sjuksköterskeutbildningen genom vilken sjuksköterskeeleverna förvärvar den kunskap, förståelse och yrkesskicklighet som krävs för att planlägga, erbjuda och bedöma den vård som ombesörjs av sjuksköterskor i dess helhet. Denna undervisning tillhandahålls vid sjuksköterskeskolor och under de andra former, som utbildningsinstitutionen väljer, och erbjuds av en stab av vårdlärare och andra kompetenta personer.

b) *Klinisk undervisning* skall definieras som

den del av sjuksköterskeutbildningen genom vilken sjuksköterskeeleverna på grundval av den kunskap och yrkesskicklighet de har förvärvat som en del av ett arbetslag och genom direkt kontakt med enskilda friska eller sjuka individer och/eller grupper lär sig att planlägga, erbjuda och bedöma det samlade behovet av vård som tillhandahålls av sjuksköterskor. Sjuksköterskeeleven lär sig inte bara att vara en del av ett arbetslag utan även att vara gruppleddare och organisera omvårdnaden i dess helhet inklusive hälsoundervisning för individer och mindre grupper i samhället inom eller utom sjukhus och andra vårdinrättningar.

Denna undervisning äger rum inom och utom sjukhus och andra vårdinrättningar under tillsyn av lärare som är sjuksköterskor och i samarbete med och under medverkan av andra kompetenta sjuksköterskor. Annan kompetent personal får knytas till undervisningen.

Sjuksköterskeeleverna skall delta i den verksamhet som bedrivs av avdelningarna i fråga, i den mån denna verksamhet bidrar till deras utbildning och gör det möjligt för dem att lära sig att ta på sig det ansvar som utgör en väsentlig del av vården.

4. Den teoretiska undervisningen som avses i del A i bilagan skall avpassas till och samordnas med den kliniska undervisningen som avses i del B i bilagan på så sätt att de kunskaper och erfarenheter som finns uppräknade i punkt 1 i denna artikel kan förvärfvas på lämpligt sätt. Längden av den teoretiska undervisningen skall uppgå till minst en tredjedel och den kliniska undervisningen till minst hälften av den minimitid för utbildningen som avses i punkt 2.b."

2. Bilagan skall ändras enligt följande:

a) Den inledande meningen ersätts av

"Den utbildningsplan som leder fram till förvärv av ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård skall bestå av två delar och omfatta minst de ämnen som finns uppräknade nedan. Undervisning i ett eller flera av dessa ämnen får ges som en del av eller i samband med annan utbildning."

b) Rubrikerna i del A och B skall ändras enligt följande:

- I den spanska versionen skall "A. Enseñanza teórica y técnica" ersättas med "A. Enseñanza teórica" och "B. Enseñanza de enfermería clínica" med "B. Enseñanza clínica".
- I den danska versionen skall "A. Teoretisk og teknisk undervisning" ersättas med "A. Teoretisk undervisning".
- I den tyska versionen skall "A. Theoretischer und technischer Unterricht" ersättas med "A. Theoretischer Unterricht" och "B. Klinisch-praktische Krankenpflege-Ausbildung" med "B. Klinische Unterweisung".
- I den grekiska versionen skall "A. Theoritiki ke praktiki didaskalia" ersättas med "A. Theoritiki didaskalia" och "B. Kliniki didaskalia tou nosokomou" med "B. Kliniki didaskalia".
- I den engelska versionen skall "A. Theoretical and technical instruction" ersättas med "A. Theoretical instruction".
- I den franska versionen skall "A. Enseignement théorique et technique" ersättas med "A. Enseignement théorique" och "B. Enseignement infirmier clinique" med "B. Enseignement clinique".
- I den italienska versionen skall "A. Insegnamento teorico e tecnico" ersättas med "A. Insegnamento teorico" och "B. Insegnamento infermieristico clinico" med "B. Insegnamento clinico".

— I den nederländska versionen skall "A. Theoretisch en technisch onderwijs" ersättas med "A. Theoretisch onderwijs".

— I den portugisiska versionen skall "A. Ensino teórico e técnico" ersättas med "A. Ensino teórico" och "B. Ensino clínico da enfermagem" med "B. Ensino clínico".

Artikel 3

Den utbildning för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård som påbörjats före den 13 oktober 1991 enligt den tidigare ordningen i enlighet med artikel 1 i direktiv 77/453/EEG får avslutas i enlighet med den utbildningsplanen.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 13 oktober 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 10 oktober 1989.

På rådets vägnar

F. DOUBIN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juli 1978

om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

(78/686/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande.

Enligt fördraget är all särbehandling som grundar sig på nationalitet när det gäller rätten att etablera sig och tillhandahålla tjänster förbjuden fr.o.m. övergångsperiodens utgång. Principen om sådan behandling som grundar sig på nationalitet förekommer särskilt vid beviljande av de tillstånd som krävs för att vara verksam som tandläkare samt vid inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ.

Det förefaller ändå önskvärt att vissa bestämmelser införs för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster när det gäller verksamhet som tandläkare.

Enligt fördraget får medlemsstaterna inte bevilja någon form av stödåtgärder som skulle kunna snedvrída etableringsvillkoren.

I artikel 57.1 i fördraget föreskrivs att direktiv skall utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis; syftet med detta direktiv är att erkänna utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare för att göra det möjligt att påbörja och utöva verksamhet som tandläkare och att erkänna utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister.

När det gäller utbildningen av specialister bör ett ömsesidigt erkännande av utbildningsbevis genomföras, om dessa bevis utan att utgöra ett villkor för att påbörja verksamhet som specialist ändå utgör ett villkor för att använda specialisttiteln.

I betraktande av de skillnader som finns mellan medlemsstaterna när det gäller antalet specialiteter inom tandläkaryrket samt utbildningens art och längd för dessa specialiteter bör vissa samordningsbestämmelser fastställas för att göra det möjligt för medlemsstaterna att fullfölja det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis; denna samordning har genomförts i rådets direktiv 78/6-87/EEG av den 25 juli 1978 om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som tandläkare³;

¹ EGT nr C 101, 4.8.1970, s. 19.

² EGT nr C 36, 28.3.1970, s. 17.

³ EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 10.

SLUTGRANSKAD

Då syftet med den samordning som avses ovan inte har varit att harmonisera alla föreskrifter i medlemsstaterna om utbildning av specialister, bör åtgärder vidtas för ett ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister som inte är gemensamma för alla medlemsstater, utan att detta utesluter möjligheten till senare harmonisering inom detta område; det har i detta sammanhang ansetts vara nödvändigt att begränsa erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister till att endast omfatta de medlemsstater där sådana specialiteter är kända.

Då ett direktiv om ömsesidigt erkännande av examensbevis inte nödvändigtvis innebär likvärdighet när det gäller den utbildning som dessa bevis avser, bör rätten att använda yrkestitlar på grundval av utbildningen endast vara tillåten på språket i den medlemsstat som är ursprungsland eller senaste hemvistland.

För att underlätta tillämpningen av detta direktiv för de nationella myndigheterna får en medlemsstat föreskriva att den person som uppfyller utbildningsvillkoren enligt detta direktiv samtidigt med de bevisen skall förete ett intyg från de behöriga myndigheterna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet som visar att dessa bevis är de som avses i direktivet.

När det gäller tillhandahållande av tjänster är det ganska klart att det krav på inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ som är förknippat med utövandet av en stadigvarande verksamhet i den medlemsstat som är värdland utgör ett hinder för den som vill tillfälligt tillhandahålla tjänsten i fråga i det landet; detta krav bör därför upphävas. Under sådana förhållanden bör emellertid tillsyn garanteras över det yrkesansvar som faller inom dessa yrkesorganisationers eller organs verksamhetsområde; därför bör det med tillämpning av artikel 62 i fördraget erbjudas en möjlighet att ålägga personen i fråga att till den behöriga myndigheten i värdlandet inkomma med särskilda uppgifter som hänför sig till tillhandahållandet av tjänster.

När det gäller kraven på god vandel och gott anseende bör skillnad göras mellan de krav som ställs för att påbörja verksamhet inom yrket och de krav som skall uppfyllas för att få utöva yrket.

När det gäller verksamhet som anställd tandläkare fastslås inte några särskilda bestämmelser i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria

rörlighet inom gemenskapen¹ som hänför sig till god vandel eller gott anseende, yrkesansvar eller användningen av yrkestitlar; beroende på den enskilda medlemsstaten tillämpas eller får dessa regler tillämpas på såväl anställda som självständigt verksamma yrkesutövare; verksamhet som tandläkare är eller kommer att i samtliga medlemsstater bli underkastad krav på innehav av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för tandläkare; denna verksamhet utövas såväl av anställda som självständigt verksamma yrkesutövare eller av samma personer omväxlande som anställd eller som självständigt verksam yrkesutövare under deras yrkeskarriär; för att i möjligaste mån uppmuntra dessa yrkesutövares fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det nödvändigt att utvidga detta direktiv till att även omfatta anställda tandläkare.

Tandläkaryrket är ännu inte organiserat i Italien; det är därför nödvändigt att bevilja Italien ytterligare tidsfrist för att erkänna de examensbevis för tandläkare som utfärdats i de övriga medlemsstaterna.

Detta innebär dessutom att innehavare av ett bevis om läkarexamen som utfärdats i Italien inte kan förvärva ett intyg som uppfyller kraven i artikel 19 i detta direktiv.

Det är därför nödvändigt att uppskjuta Italiens skyldighet att erkänna examensbevis, som utfärdats av de övriga medlemsstaterna, och medlemsstaternas skyldighet att erkänna de examensbevis som utfärdats i Italien enligt artikel 19.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

RÄCKVIDD

Artikel 1

Detta direktiv skall tillämpas på verksamhet som tandläkare enligt den definition som ges i artikel 5 i direktiv 78/687/EEG och som utövas under följande titlar:

— *I Tyskland*

Zahnarzt.

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

- *I Belgien*
licencié en science dentaire/licentiaat in de tandheelkunde.
av de behöriga myndigheterna,
- *I Danmark*
tandlæge.
2. De intyg från de behöriga myndigheterna i Tyskland som visar att de utbildningsbevis som utfärdades efter den 8 maj 1945 av de behöriga myndigheterna i Tyska Demokratiska Republiken erkänns som likvärdiga med dem som finns uppräknade i punkt 1.
- *I Frankrike*
chirurgien-dentiste.
b) *I Belgien*
"Diplôme légal de licencié en science dentaire/wettelijk diploma van licentiaat in de tandheelkunde" (lagstadgat examensbevis för utexaminerade tandläkare) som utfärdas av universitetens medicinska fakulteter eller av Centrala examensnämnden eller av de statliga examensnämnderna för universitetsundervisningen.
- *I Irland*
dentist, dental practitioner or dental surgeon.
c) *I Danmark*
"Bevis for tandlægeeksamen (kandidateksamen)" (lagstadgat utbildningsbevis som visar att innehavaren har avlagt examen för tandläkare) som utfärdas av tandläkarhögskolorna samt ett bevis som utfärdas av "Sundhedsstyrelsen", som visar att han har fullgjort sin assistenttjänstgöring.
- *I Italien*
det examensbevis vars benämning Italien kommer att anmäla till medlemsstaterna och kommissionen inom den tidsfrist som fastställts i artikel 24.1.
d) *I Frankrike*
1. "Diplôme d'Etat de chirurgien-dentiste" (statligt examensbevis för tandläkare) som utfärdades fram till 1973 av universitetens medicinska fakulteter eller universitetsfakulteter gemensamma för medicin och farmaci,
2. "Diplôme d'Etat de docteur en chirurgie dentaire" (statligt examensbevis för tandläkare) som utfärdas av ett universitet.
- *I Luxemburg*
médecin-dentiste.
e) *I Irland*
Examensbevis som
— "Bachelor in Dental Science" (B.Dent.Sc.),
— "Bachelor of Dental Surgery" (BDS), eller
— "Licentiate in Dental Surgery" (LDS),
som utfärdas av ett universitet eller "The Royal College of Surgeons" i Irland.
- *I Nederländerna*
tandarts.
f) *I Italien*
Examensbevis vars benämning Italien kommer att anmäla till medlemsstaterna och kommissionen inom den tidsfrist som fastställts i artikel 24.1.
- *I Storbritannien*
dentist, dental practitioner or dental surgeon.

KAPITEL II

UTBILDNINGS-, EXAMENS- OCH ANDRA BEHÖRIGHETSBEVIS FÖR TANDLÄKARE

Artikel 2

Varje medlemsstat skall godkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare som tilldelas medborgare i medlemsstaterna av övriga medlemsstater i enlighet med artikel 1 i direktiv 78/687/EEG och som finns uppräknade i artikel 3 i detta direktiv genom att ge dessa bevis, när det gäller rätten att påbörja och utöva verksamhet som tandläkare, samma innebörd inom sitt territorium som dem som medlemsstaten själv utfärdar.

Artikel 3

De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 2 är följande:

- a) *I Tyskland*
1. "Zeugnis über die zahnärztliche Staatsprüfung" (statligt examensbevis för tandläkare) som utfärdas
h) *I Nederländerna*
"Universitair getuigschrift van een met goed gevolg

afgelegd tandartsexamen" (bevis om avlagd tandläkarexamen vid ett universitet).

i) *I Storbritannien*

Utbildningsbevis som

— "Bachelor of Dental Surgery" (BDS eller B.Ch.D.), eller

— "Licentiate in Dental Surgery" (LDS),

som utfärdas av ett universitet eller av "The Royal Colleges".

KAPITEL III

Utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister som är gemensamma för två eller flera medlemsstater

Artikel 4

Varje medlemsstat, där det finns bestämmelser i lagar och andra författningar inom detta område, skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare med specialistutbildning i ortodonti och munkirurgi som tilldelas medborgare i medlemsstaterna av andra medlemsstater i enlighet med artikel 2 och 3 i direktiv 78/687/EEG och som finns uppräknade i artikel 5 genom att ge dessa bevis samma innebörd inom sitt territorium som dem som medlemsstaten själv utfärdar.

Artikel 5

De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 4 är följande:

1. Ortodonti

— *I Tyskland*

"fachzahnärztliche Anerkennung für Kieferorthopädie" (bevis som specialisttandläkare i ortodonti) som utfärdas av en "Landeszahnärztekammer" (tandläkarorganisation som finns i samtliga "Länder").

— *I Danmark*

"bevis for tilladelse til at betegne sig som special-tandlæge i ortodonti" (bevis som innebär rätt att använda titeln tandläkare med specialistkompetens i ortodonti) som utfärdas av "Sundhedsstyrelsen".

— *I Frankrike*

"le titre de spécialiste en orthodontie" (specialisttitel i ortodonti) som utfärdas av den behöriga myndigheten.

— *I Irland*

intyg som specialisttandläkare i ortodonti som utfärdas av den behöriga myndighet som godkänts för detta ändamål av den behörige ministern.

— *I Nederländerna*

"getuigschrift van erkenning en inschrijving als orthodontist in het Specialistenregister" (bevis om erkännande och inskrivning i specialistregistret som specialisttandläkare i munkirurgi), som utfärdas av "Specialisten-Registratiecommissie (SRC)" (specialistregistreringsnämnden).

— *I Storbritannien*

intyg över avslutad specialistutbildning i ortodonti som utfärdas av den behöriga myndigheten.

2. Munkirurgi

— *I Tyskland*

"fachzahnärztliche Anerkennung für Oralchirurgie-/Mundchirurgie" (intyg som specialist i munkirurgi) som utfärdas av en "Landeszahnärztekammer" (tandläkarorganisation för tandläkare som finns i samtliga "Länder").

— *I Danmark*

"bevis for tilladelse til at betegne sig som special-tandlæge i hospitalsodontologi" (intyg som innebär rätt använda titeln tandläkare med specialistkompetens i sjukhusodontologi) som utfärdas av "Sundhedsstyrelsen".

— *I Irland*

intyg som specialisttandläkare i munkirurgi som utfärdas av den behöriga myndighet som erkänts för detta ändamål av den behörige ministern.

— *I Nederländerna*

"getuigschrift van erkenning en inschrijving als kaakchirurg in het Specialistenregister" (bevis om erkännande och inskrivning i specialistregistret som specialisttandläkare i munkirurgi) som utfärdas av "Specialisten-Registratiecommissie (SRC)" (specialistregistreringsnämnden).

— *I Storbritannien*

intyg över avslutad specialistutbildning i munkirurgi som utfärdas av den behöriga myndighet som erkänts för detta ändamål.

Artikel 6

1. Medborgare i medlemsstaterna som vill förvärva utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för specialister som inte utfärdas i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet får av värdlandet åläggas att uppfylla de utbildningsvillkor som fastställts för specialiteten i fråga i dess egna lagar och andra författningar.

2. Vårdlandet skall emellertid helt eller delvis ta hänsyn till de utbildningar som avslutats av de medborgare som avses i punkt 1 och som styrks genom utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis utfärdade av de behöriga myndigheterna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, förutsatt att villkoren för dessa utbildningar motsvarar dem som i värdlandet krävs för specialistutbildningen i fråga.

3. Sedan de behöriga myndigheterna eller organen i värdlandet på grundval av företedda utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis har kontrollerat den utbildning som tandläkaren genomgått med avseende på dess längd och innehåll, skall de informera tandläkaren om den kompletterande utbildning som krävs och vilka områden den skall omfatta.

KAPITEL IV

NUVARANDE FÖRHÅLLANDEN

Artikel 7

1. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare inte uppfyller minimikraven för utbildningen enligt artikel 1 i direktiv 78/687/EEG, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare som utfärdats av dessa medlemsstater före genomförandet av nämnda direktiv tillsammans med ett intyg som visar att dessa medborgare faktiskt och författningenslignat utövat verksamheten i fråga i minst tre år i följd under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget.

2. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister inte uppfyller minimikraven för utbildningen enligt artikel 2 och 3 i direktiv 78/687/EEG, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister som utfärdats av dessa medlemsstater före genomförandet av direktiv 78/687/EEG. Medlemsstaterna får emellertid kräva att dessa utbildnings-,

examens- och andra behörighetsbevis åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som visar att personen i fråga har utövat verksamhet som specialist under en period som motsvarar två gånger skillnaden mellan specialistutbildningens längd i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet och den minimitid för utbildningen som avses i direktiv 78/687/EEG, om dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inte uppfyller de minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 2 i direktiv 78/687/EEG.

Om det emellertid före genomförandet av det här direktivet av värdlandet krävs en minimitid för utbildningen som är kortare än den tid som avses i artikel 2 i direktiv 78/687/EEG, får den skillnad som omnämns i första stycket dock endast bestämmas med hänvisning till den minimitid för utbildningen som föreskrivits av den staten.

KAPITEL V

ANVÄNDNING AV AKADEMISK TITEL

Artikel 8

1. Med beaktande av artikel 17 skall värdlandet se till att medborgare i medlemsstaterna som uppfyller villkoren i artikel 2, 4, 7 och 19 får rätt att använda den erkända akademiska titeln, i den mån den inte är identisk med yrkestiteln, eller eventuellt förkortningen av denna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet på språket i det landet. Vårdlandet får kräva att denna titel åtföljs av namnet på och platsen för den institution eller examensnämnd som utfärdat den.

2. Om den akademiska titel som används i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet kan förväxlas med en titel som i värdlandet kräver kompletterande utbildning, som personen i fråga inte har genomgått, får värdlandet kräva att denne använder den först nämnda titeln i en lämplig form som värdlandet anger.

KAPITEL VI

Bestämmelser för att underlätta det faktiska utövanandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster när det gäller verksamhet som tandläkare

A. Särbestämmelser om etableringsrätten*Artikel 9*

1. Ett värdland som kräver bevis om god vandel eller bevis om gott uppförande av de egna medborgare som vill påbörja sådan verksamhet som avses i artikel 1 skall när det gäller medborgare från andra medlemsstater som tillräckligt bevis godta ett intyg utfärdat av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som visar att det landets krav på god vandel eller gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga är uppfyllda.

2. Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs bevis om god vandel eller bevis om gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga, får värdlandet kräva att personen i fråga företer utdrag ur kriminalregistret eller eventuellt motsvarande handling utfärdad av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka rätten att påbörja verksamheten i fråga inom dess territorium, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena, om de sannolikt kommer att påverka rätten att i den medlemsstaten påbörja verksamheten i fråga. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de intyg eller handlingar som de har utfärdat.

4. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 10

1. Om det i ett värdland finns bestämmelser i lagar och andra författningar om krav på god vandel eller gott anseende samt bestämmelser om disciplinpåföljd i händelse av allvarligt fel i yrkesutövningen eller om fällande dom på grund av lagöverträdelse i samband med den yrkesutövning som avses i artikel 1, skall ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet till värdlandet överlämna alla upplysningar som behövs om de åtgärder eller disciplinpåföljder av yrkesmässig eller administrativ karaktär som vidtagits mot personen i fråga, eller om de straffrättsliga påföljder på grund av lagöverträdelse som ådömts denne under yrkesutövningen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

2. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka rätten att inom dess territorium utöva verksamheten i fråga, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena, om de sannolikt kommer att påverka rätten att i den medlemsstaten utöva verksamheten i fråga. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de upplysningar som överlämnats i enlighet med punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 11

Om värdlandet kräver intyg om den fysiska eller psykiska hälsan av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet som tillräckligt bevis godta den handling som krävs i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs några handlingar av detta slag för att påbörja eller utöva verksamheten i fråga, skall värdlandet godta ett intyg som utfärdats av en behörig myndighet i det landet och som motsvarar de intyg som utfärdats i värdlandet.

Artikel 12

Handlingar som utfärdats i enlighet med artikel 9, 10 och 11 får när de företes inte vara äldre än tre månader räknat från dagen för utfärdandet.

Artikel 13

1. Det förfarande som genomförs enligt artikel 9, 10 och 11 för att personen i fråga skall beviljas tillstånd att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 skall avslutas snarast möjligt och senast tre månader efter det att samtliga handlingar som rör denna person inlämnats med beaktande av de förseningar som kan uppstå på grund av eventuella överklaganden efter det att detta förfarande genomförts.

2. I de fall som avses i artikel 9.3 och 10.2 skall en begäran om ny utredning medföra att den tidsfrist som fastställts i punkt 1 förlängs.

Den medlemsstat som rådfrågats skall avge svar inom tre månader.

Efter att ha mottagit svaret eller efter tidsfristens utgång skall värdlandet fortsätta det förfarande som avses i punkt 1.

Artikel 14

Om värdlandet kräver att de egna medborgare som vill påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 1 avlägger ed eller avger en högtidlig försäkran och om formen för en sådan ed eller försäkran inte kan användas av medborgare i andra medlemsstater, skall värdlandet se till att en lämplig och likvärdig form av ed eller försäkran erbjuds personen i fråga.

B. Särbestämmelser om tillhandahållande av tjänster

Artikel 15

1. Om en medlemsstat av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva verksamhet enligt artikel 1 kräver antingen ett tillstånd eller medlemskap eller inregistrering i yrkesorganisation eller motsvarande organ, skall det landet undanta medlemsstaternas medborgare från detta krav.

Personen i fråga skall tillhandahålla tjänster med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i värdlandet; han skall särskilt vara underkastad de administrativa reglerna för yrkesutövningen som tillämpas i värdlandet.

För detta ändamål och som komplettering till den förklaring om tillhandahållande av tjänster som avses i punkt 2 får medlemsstaterna för att göra det möjligt att tillämpa de disciplinära bestämmelser som gäller för yrkesutövningen inom deras territorium kräva antingen automatisk tillfällig inregistrering eller proformamedlemskap i en yrkesorganisation eller motsvarande organ eller inregistrering, förutsatt att en sådan inregistrering inte fördröjer eller på något sätt komplicerar tillhandahållandet av tjänster eller orsakar den person som tillhandahåller tjänster extrakostnader.

Om värdlandet beslutar om en åtgärd enligt andra stycket eller blir uppmärksam på sakförhållanden som strider mot dessa bestämmelser, skall det landet genast underrätta medlemsstaten där personen i fråga har etablerat sig.

2. Värdlandet får kräva att personen i fråga lämnar ett förhandsmeddelande till de behöriga myndigheterna att han tillhandahåller tjänster, i den mån dessa innebär tillfällig vistelse inom den statens territorium.

I brådskande fall får detta meddelande lämnas så snart som möjligt efter det att tjänsterna har tillhandahållits.

3. Enligt punkt 1 och 2 får värdlandet kräva att personen i fråga företer en eller flera handlingar med följande upplysningar:

- det meddelande som avses i punkt 2,
- ett intyg som visar att personen i fråga författningsenligt utövar verksamheten i fråga i den medlemsstat där han har etablerat sig,
- ett intyg att personen i fråga innehar ettdera av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som krävs för att tillhandahålla tjänsterna i fråga och som avses i detta direktiv.

4. Den handling eller de handlingar som nämns i punkt 3 får när de företes inte vara äldre än tolv månader räknat från dagen för utfärdandet.

5. Om en medlemsstat, tillfälligt eller varaktigt, helt eller delvis, berövar en av de egna medborgarna eller en medborgare från en annan medlemsstat som etablerat sig inom dess territorium rätten att utöva den verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet där så är lämpligt se till att det intyg som avses i punkt 3 andra strecksatsen tillfälligt eller varaktigt återkallas.

Artikel 16

Om inregistrering i socialförsäkringen krävs i värdlandet för att med ett försäkringsorgan göra avräkning för tjänster som tillhandahålls personer som är försäkrade inom ramen för ett socialförsäkringssystem, skall det landet undanta de yrkesutövare i medlemsstaterna som etablerat sig i en annan medlemsstat från detta krav, om tillhandahållandet av tjänster medför resor för personen i fråga.

I samtliga fall av tillhandahållande av tjänster som medför resor för personen i fråga får värdlandet kräva att denne på förhand eller, i brådskande fall, efteråt så snart som möjligt lämnar upplysningar till detta organ om de tjänster som tillhandahålls.

C. Bestämmelser som är gemensamma för etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster

Artikel 17

1. Om användningen av yrkestiteln för sådan verksamhet som avses i artikel 1 är reglerad i värdlandet, skall medborgare från andra medlemsstater som uppfyller villkoren i artikel 2,

7.1 och 19 använda den yrkestitel i värdlandet som i det landet motsvarar dessa villkor, även i titelns förkortade form.

2. Punkt 1 skall även tillämpas på användningen av yrkestitlar som specialist för de tandläkare som uppfyller villkoren i artikel 4 och 7.2.

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för personerna i fråga att erhålla upplysningar om hälso- och socialförsäkringslagstiftningen och, där så är lämpligt, om de yrkesetiska reglerna i värdlandet.

För detta ändamål får medlemsstaterna upprätta informationskontor där dessa personer kan få de upplysningar som behövs. Vid etablering får värdländerna kräva att personerna i fråga kontaktar dessa kontor.

2. Medlemsstaterna får upprätta de kontor som avses i punkt 1 vid de behöriga myndigheterna och organen, som de måste utse inom den tidsfrist som fastställs i artikel 24.1.

3. Medlemsstaterna skall se till att, där så är lämpligt, personerna i fråga i deras eget och deras patienters intresse förvärvat de språkkunskaper som krävs för att utöva yrket i värdlandet.

KAPITEL VII

ÖVERGÅNGSÅTGÄRDER FÖR DEN SPECIELLA SITUATIONEN I ITALIEN

Artikel 19

Fr.o.m den tidpunkt då Italien vidtar de åtgärder som krävs för att uppfylla villkoren i detta direktiv skall medlemsstaterna när det gäller rätten att utöva den verksamhet som avses i artikel 1 i detta direktiv erkänna utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare som i Italien utfärdats till personer som hade påbörjat sin läkarutbildning på universitetsnivå senast 18 månader efter dagen för anmälan av detta direktiv tillsammans med ett intyg utfärdat av de behöriga italienska myndigheterna som visar att dessa personer faktiskt, på föreskrivet sätt och huvudsakligen har utövat den verksamhet som nämns i artikel 5 i direktiv 78/687/EEG i Italien i minst tre år i följd under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget och att dessa personer är behöriga att utöva nämnda verksamhet på samma villkor som innehavare av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 3 f i detta direktiv.

Undantagna från kravet på tre års erfarenhet enligt första stycket är de personer som har avslutat studier som pågått i minst tre år och som av de behöriga myndigheterna intygats vara likvärdiga med den utbildning som avses i artikel 1 i direktiv 78/687/EEG.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 20

De medlemsstater som kräver att de egna medborgarna avslutar en förberedande praktiktjänstgöring för att kunna förordnas till tandläkare inom socialförsäkringen får ålägga medborgare från andra medlemsstater samma krav för en tid av åtta år från dagen för anmälan av detta direktiv. Praktiktjänstgöringen får emellertid inte överskrida sex månader.

Artikel 21

Om det föreligger välgrundad tvivel får värdlandet kräva att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat styrker äktheten av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats i den andra medlemsstaten och som avses i kapitel II, III och IV samt styrker att personen i fråga har uppfyllt utbildningsvillkoren i direktiv 78/687/EEG.

Artikel 22

Inom den tidsfrist som fastställs i artikel 24.1 skall medlemsstaterna utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda eller ta emot utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis samt de handlingar och upplysningar som avses i detta direktiv och skall genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 23

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med förordning (EEG) nr 1612/68 i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.

Artikel 24

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nöd-

vändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta. Italien skall emellertid vidta dessa åtgärder inom en tidsfrist av högst sex år och i alla händelser när de åtgärder vidtas som är nödvändiga för att följa direktiv 78/687/EEG.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 25

Om det vid genomförandet av detta direktiv skulle uppstå allvarigare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den kommitté bestående av högre tjänstemän inom hälsoväsendet som upprättats enligt beslut 75/365/EEG¹ i dess lydelse enligt beslut 78/689/EEG².

I mån av behov skall kommissionen lägga fram lämpliga förslag för rådet.

Artikel 26

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 25 juli 1978.

På rådets vägnar
K. von DOHNANYI
Ordförande

¹ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 19.

² EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 17.

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juli 1978

om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som tandläkare

(78/687/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Vid genomförandet av det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare enligt rådets direktiv 78/686/EEG av den 25 juli 1978 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster³ gör jämförbara utbildningar i medlemsstaterna det möjligt att begränsa samordningen till kravet att vissa minimistandarder iakttas, som sedan ger medlemsstaterna frihet att organisera utbildningen.

I syfte att uppnå ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister och för att jämställa samtliga yrkesutövare som är medborgare i medlemsstaterna med varandra, har viss samordning av utbildningsvillkoren för specialister visat sig vara nödvändig; vissa minimikriterier bör fastställas för rätten att påbörja specialiserad utbildning, minimitiden för utbildningen, utbildningsformen och den plats där den skall genomföras samt den tillsyn som bör utövas över utbildningen; dessa kriterier berör endast de specialiteter som är gemensamma för flera medlemsstater.

Med hänsyn till folkhälsan bör målet inom gemenskapen vara en allmän definition av verksamhetsfältet för yrkesutövarna i fråga; detta direktiv gör det inte möjligt att i detta skede uppnå en fullständig samordning av tandläkarnas verksamhetsområden i de olika medlemsstaterna.

Medlemsstaterna kommer att se till att utbildningen av tandläkare fr.o.m. genomförandet av detta direktiv ger dem de färdigheter som krävs för att utöva alla former av verksamhet som innebär förebyggande, diagnos och behandling av anomalier och sjukdomar i tänder, mun, käkar och omkringliggande vävnader.

Samordningen av de villkor för utövandet verksamheten som fastställts i detta direktiv utesluter inte samordning vid en senare tidpunkt.

Den samordning som fastställts i detta direktiv omfattar yrkesutbildning av tandläkare; de flesta medlemsstaterna skiljer f.n. inte mellan utbildningen av tandläkare som utövar sin verksamhet som anställda och av dem som är självständigt verksamma yrkesutövare; av det skälet och för att så långt möjligt uppmuntra yrkesutövarnas fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det nödvändigt att utsträcka tillämpningen av detta direktiv till att även omfatta tandläkare som utövar sin verksamhet som anställda.

Vid tidpunkten för anmälan av detta direktiv utövas tandläkaryrket i Italien endast av läkare med eller utan specialiserad utbildning i odontostomatologi; detta direktiv innebär att Italien skall införa en ny kategori av yrkesutövare, som är berättigade att utöva verksamhet som tandläkare med en annan titel än läkare; när ett nytt yrke skapas i Italien innebär det inte bara att ett särskilt utbildningssystem införs, som uppfyller kriterierna i detta direktiv, utan även att strukturer som är utmärkande för det nya yrket upprättas, som t.ex. ett fackligt organ; på grund av omfattningen av de åtgärder som skall vidtas bör Italien beviljas ytterligare en tidsfrist för att kunna följa detta direktiv.

¹ EGT nr C 101, 4.8.1970, s. 19.² EGT nr C 36, 28.3.1970, s. 19.³ EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 1.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

UTBILDNINGSVILLKOR

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall av de personer som vill påbörja och utöva verksamhet som tandläkare under de titlar som anges i artikel 1 i direktiv 78/686/EEG kräva att de innehar något av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som avses i artikel 3 i samma direktiv, som garanterar att personerna i fråga under den samlade utbildningstiden har förvärvat:

- a) Nöjaktiga kunskaper om de vetenskaper som tandläkarverksamheten bygger på och god insikt i vetenskapliga metoder inklusive principerna för värdering av biologiska funktioner, utvärdering av vetenskapligt vedertagna fakta och analys av data.
- b) Nöjaktiga kunskaper om friska och sjuka människors kroppsbyggnad, fysiologi och beteende samt den fysiska och sociala miljöns påverkan på människans hälsotillstånd, i den mån dessa faktorer påverkar tandläkarverksamheten.
- c) Nöjaktiga kunskaper om tändernas, munnens, käkarnas och omkringliggande vävnaders anatomi och funktioner, i såväl friskt som sjukt tillstånd, och deras förhållande till patientens allmänna hälsotillstånd samt fysiska och sociala välbefinnande.
- d) Nöjaktiga kunskaper om kliniska vetenskapsgrenar och metoder som ger tandläkaren en sammanhängande bild av anomalier, skador och sjukdomar i tänderna, munnen, käkarna och omkringliggande vävnader och av förebyggande, diagnostisk och terapeutisk tandläkarverksamhet.
- e) Nöjaktig klinisk erfarenhet under lämplig handledning.

Denna utbildning skall ge den blivande tandläkaren de färdigheter som är nödvändiga för att utöva all verksamhet som innebär förebyggande, diagnos och behandling av anomalier och sjukdomar i tänder, mun, käkar och omkringliggande vävnader.

2. Den samlade utbildningen för tandläkare skall omfatta minst fem års studier på heltid med teoretisk och praktisk undervisning vid ett universitet, en högskola som tillerkänts likvärdig ställning eller under tillsyn av ett universitet och skall innehålla de ämnen som finns uppräknade i bilagan.

3. För att bli antagen till denna utbildning måste den studerande inneha ett examensbevis eller ett intyg som berättigar honom att bli antagen till den aktuella utbildningen vid universitet eller högskolor som tillerkänts likvärdig ställning i en medlemsstat.

4. Detta direktiv utesluter på intet sätt medlemsstaternas möjligheter att inom sitt eget territorium och enligt sin egen lagstiftning tillåta innehavare av sådana utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som inte erhållits i en medlemsstat att påbörja och utöva verksamhet som tandläkare.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall se till att den utbildning som leder fram till ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för specialister uppfyller minst följande krav:

- a) Den skall innebära avslutad och godkänd femårig utbildning på heltid med teoretisk och praktisk undervisning inom ramen för den utbildning som avses i artikel 1 eller innehav av de handlingar som avses i artikel 7.1 i direktiv 78/686/EEG.
- b) Den skall omfatta teoretisk och praktisk undervisning.
- c) Den skall omfatta heltidsstudier som pågått i minst tre år under tillsyn av de behöriga myndigheterna eller organen.
- d) Den skall ha fullgjorts vid ett universitet, vid ett behandlings-, undervisnings- och forskningscenter eller eventuellt vid en vårdinrättning som godkänts för detta ändamål av de behöriga myndigheterna eller organen.
- e) Den skall innebära att tandläkaren som utbildar sig till specialist personligen tar del i ifrågasvarande inrättningsverksamhet och ansvar.

2. Medlemsstaterna skall som villkor för rätten att tilldelas utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för specialister kräva innehav av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för tandläkare som avses i artikel 1 eller innehav av de handlingar som avses i artikel 7.1 i direktiv 78/686/EEG.

3. Inom den tidsfrist som fastställts i artikel 8 skall medlemsstaterna utse de myndigheter eller organ som är behöriga att utfärda de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i punkt 1.

4. Medlemsstaterna får avvika från punkt 1 a. De personer som omfattas av en sådan avvikelse skall inte ha rätt att åberopa artikel 4 i direktiv 78/686/EEG.

Artikel 3

1. Med beaktande av principen om utbildning på heltid som nämns i artikel 2.1 c och så länge rådet inte har fattat beslut i enlighet med punkt 3 får medlemsstaterna tillåta specialistutbildning på deltid på de villkor som godkänts av de behöriga nationella myndigheterna, om utbildning på heltid av välgrundade skäl inte skulle vara praktiskt genomförbar.

2. Den samlade specialistutbildningen får inte förkortas med stöd av punkt 1. Utbildningsnivån får inte sänkas vare sig på grund av att den sker på deltid eller på grund av att privat arvoderad yrkesverksamhet utövas.

3. Senast fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv och på grundval av en översyn av situationen skall rådet efter förslag från kommissionen och med beaktande av att det även i fortsättningen skall vara möjligt att genomgå utbildning på deltid under vissa omständigheter med prövning av varje specialitet för sig besluta, huruvida bestämmelserna i punkt 1 och 2 skall bibehållas eller ändras.

Artikel 4

Som övergångsåtgärd och utan hinder av artikel 2.1 c och 3 får de medlemsstater vars bestämmelser i lagar och andra författningar tillåter en form av specialistutbildning på deltid vid tidpunkten för anmälan av detta direktiv fortsätta att tillämpa dessa bestämmelser på tandläkare som har påbörjat sin specialistutbildning inte senare än fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv. Denna tidsfrist får förlängas, om rådet inte har fattat beslut i enlighet med artikel 3.3.

KAPITEL II

VERKSAMHETSOMRÅDE

Artikel 5

Medlemsstaterna skall se till att tandläkare i allmänhet skall ha rätt att påbörja och utöva verksamhet som innebär förebyggande, diagnos och behandling av anomalier och sjukdomar i tänder, mun, käkar och omkringliggande vävnader i enlighet med de i lag fastställda bestämmelserna och de yrkesetiska reglerna för yrket vid tidpunkten för anmälan av detta direktiv.

De medlemsstater som inte har några sådana bestämmelser eller regler får definiera eller begränsa utövat av vissa verksamheter som avses i första stycket i en omfattning som motsvarar förhållandena i de övriga medlemsstaterna.

KAPITEL III

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 6

De personer som omfattas av artikel 19 i direktiv 78/686/EEG skall anses uppfylla de krav som fastställts i artikel 2.1 a.

Vid tillämpning av artikel 2.2 skall de personer som omfattas av artikel 19 i direktiv 78/686/EEG behandlas på samma sätt som de som innehar ett av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för tandläkare som avses i artikel 1.

Artikel 7

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen¹ i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 i direktiv 78/686/EEG.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta. Italien skall emellertid sätta i kraft dessa åtgärder inom en tidsfrist av sex år.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 9

Om det vid tillämpningen av detta direktiv skulle uppstå allvarigare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den särskilda kommitté av högre tjänstemän inom hälsoväsendet

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

som tillsatts enligt beslut 75/365/EEG¹ i dess lydelse i beslut 78/689/EEG².

Utfärdat i Bryssel den 25 juli 1978.

I mån av behov skall kommissionen lägga fram lämpliga förslag för rådet.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

På rådets vägnar
K. von DOHNANYI
Ordförande

---

¹ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 19.

² EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 17.

*BILAGA***UTBILDNINGSPLAN FÖR TANDLÄKARE**

Utbildningsplanen som leder fram till utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för tandläkare skall omfatta minst nedanstående ämnen. Undervisning i ett eller flera ämnen får ges inom ramen för eller i anslutning till övriga ämnen.

- a) *Grundläggande ämnen*
- kemi
  - fysik
  - biologi
- b) *Mediko-biologiska och allmänna medicinska ämnen*
- anatomi
  - embryologi
  - histologi, inklusive cytologi
  - fysiologi
  - biokemi (eller fysiologisk kemi)
  - patologisk anatomi
  - allmän patologi
  - farmakologi
  - mikrobiologi
  - hygien
  - förebyggande medicin och epidemiologi
  - radiologi
  - medicinsk rehabilitering
  - allmän kirurgi
  - allmänmedicin, inklusive barnålderns invärtes sjukdomar (pediatrik)
  - öron-näsa-halssjukdomar (otorhinolaryngologi)
  - hudsjukdomar och veneriska sjukdomar (dermatologi och venerologi)
  - allmän psykologi, psykopatologi och neuropatologi
  - anestesiologi
- c) *Ämnen med direkt anknytning till tandläkaryrket*
- protektik
  - materiallära och tandläkarutrustning
  - konserverande tandvård
  - förebyggande tandvård
  - anestesiologi och premedicinering vid tandbehandling
  - oral kirurgi
  - oral patologi
  - klinisk praktik
  - barntandvård (pedontologi)
  - tandreglering (ortodonti)
  - parodontologi
  - odontologisk röntgendiagnostik
  - bettfysiologi
  - yrkets organisation, etik och lagstiftning
  - sociala aspekter på tandläkaryrket
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 december 1978

om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

(78/1026/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all särbehandling som grundar sig på nationalitet när det gäller rätten att etablera sig och tillhandahålla tjänster förbjuden fr.o.m. övergångsperiodens utgång. Principen om sådan behandling som grundar sig på nationalitet förekommer särskilt vid beviljande av de tillstånd som krävs för att vara verksam som veterinär samt vid inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ.

Det förefaller ändå önskvärt att vissa bestämmelser införs för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster när det gäller verksamhet som veterinär.

Enligt fördraget får medlemsstaterna inte bevilja någon form av stödåtgärder som skulle kunna snedvräta etableringsvillkoren.

I artikel 57.1 i fördraget föreskrivs att direktiv skall utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis; syftet med detta direktiv är att erkänna utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis, som innebär rätt att påbörja och utöva verksamhet som veterinär.

I betraktande av de skillnader som finns mellan medlemsstaterna när det gäller veterinärutbildningens art och längd bör vissa samordningsbestämmelser fastställas för att göra det möjligt för medlemsstaterna att fullfölja det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis; denna samordning har genomförts i rådets direktiv 78/1027/EEG av den 18 december 1978 om samordning av bestämmelserna i de lagar och andra författningar om verksamhet som veterinär⁴.

Då ett direktiv om ömsesidigt erkännande av examensbevis inte nödvändigtvis innebär likvärdighet när det gäller den utbildning som dessa bevis avser, bör rätten att använda yrkestitlar på grundval av utbildningen endast vara tillåten på språket i den medlemsstat som är ursprungsland eller senaste hemvistland.

För att underlätta tillämpningen av detta direktiv för de nationella myndigheterna får en medlemsstat föreskriva att den person som uppfyller utbildningsvillkoren enligt detta direktiv samtidigt med de formella utbildningsbevisen måste förete ett intyg från de behöriga myndigheterna i ursprungslandet eller

¹ EGT nr C 92, 20.7.1970, s. 18.

² EGT nr C 19, 28.2.1972, s. 10.

³ EGT nr C 60, 14.6.1971, s. 3.

⁴ EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 7.

det senaste hemvistlandet som visar att dessa bevis är de som avses i direktivet.

När det gäller tillhandahållande av tjänster är det ganska klart att det krav på inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ som är förknippat med utövandet av en stadigvarande verksamhet i den medlemsstat som är värdland utgör ett hinder för den som vill tillfälligt tillhandahålla tjänsten i fråga i det landet; detta krav bör därför upphävas. Under sådana förhållanden bör emellertid tillsyn garanteras över det yrkesansvar som faller inom dessa yrkesorganisationers eller organs verksamhetsområde; därför bör det med tillämpning av artikel 62 i fördraget erbjudas en möjlighet att ålägga personen i fråga att till den behöriga myndigheten i värdlandet inkomma med de särskilda uppgifter som hänför sig till tillhandahållandet av tjänster.

När det gäller kraven på god vandel och gott anseende bör skillnad göras mellan de krav som ställs för att påbörja verksamhet inom yrket och de krav som skall uppfyllas för att få utöva yrket.

När det gäller verksamhet som veterinär fastslås inte några särskilda bestämmelser i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen¹ som hänför sig till god vandel eller gott anseende, yrkesansvar eller användningen av yrkestitlar; beroende på den enskilda medlemsstaten tillämpas eller får dessa regler tillämpas på såväl anställda som självständigt verkssamma yrkesutövare; verksamhet som veterinär är i samtliga medlemsstater underkastad krav på utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för veterinärer; denna verksamhet utövas såväl av anställda som självständigt verkssamma yrkesutövare eller av samma personer omväxlande som anställd eller som självständigt verksam yrkesutövare under deras yrkeskarriär; för att i möjligaste mån uppmuntra dessa yrkesutövarers fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det vara nödvändigt att utvidga detta direktiv till att även omfatta anställda veterinärer.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

RÄCKVIDD

Artikel 1

Detta direktiv skall tillämpas på verksamhet som veterinär.

KAPITEL II

UTBILDNINGS-, EXAMENS- OCH ANDRA BEHÖRIGHETSBEVIS FÖR VETERINÄRER

Artikel 2

Varje medlemsstat skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tilldelas medborgare i medlemsstaterna av övriga medlemsstater i enlighet med artikel 1 i direktiv 78/1027/EEG och som finns uppräknade i artikel 3 genom att ge dessa bevis, när det gäller rätten att påbörja och utöva verksamhet som veterinär, samma innebörd inom sitt territorium som dem som medlemsstaten själv utfärdar.

Om ett av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som finns uppräknade i artikel 3 utfärdats före genomförandet av detta direktiv, skall det åtföljas av ett intyg från de behöriga myndigheterna i det utfärdande landet som visar att det överensstämmer med artikel 1 i direktiv 78/1027/EEG.

Artikel 3

De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 2 är följande:

a) I Tyskland:

1. "Zeugnis über die tierärztliche Staatsprüfung" (statligt examensbevis för veterinärer) som utfärdas av de behöriga myndigheterna.
2. De intyg från de behöriga myndigheterna i Tyskland som visar att de utbildningsbevis som utfärdades efter den 8 maj 1945 av de behöriga myndigheterna i Tyska Demokratiska Republiken erkänns som likvärdiga med dem som finns uppräknade i 1.

b) I Belgien:

"Diplôme légal de docteur en médecine vétérinaire - het wettelijke diploma van doctor in de veeartsenijkunde of doctor in de diergeneeskunde" (lagstadgat examensbevis för veterinärer) som utfärdas av universiteten, Centrala examensnämnden eller de statliga examensnämnderna för universitetsundervisningen.

c) I Danmark:

"Bevis for bestået kandidateksamen i veterinærvidenskab (cand.med.vet.)" (examensbevis för veterinärer) som utfärdas av "Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole".

d) I Frankrike:

"Diplôme de docteur vétérinaire d'État" (statligt examensbevis för veterinärer).

e) I Irland:

1. "Degree of Bachelor in/of Veterinary Medicine (MVB)".

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

2. "Diploma of membership of the Royal College of Veterinary Surgeons (MRCVS)", ett examensbevis som utfärdas efter genomgången utbildning vid veterinärskola i Irland.

f) *I Italien:*

"Diploma di laurea di dottore in medicina veterinaria accompagnato dal diploma d'abilitazione all'esercizio della medicina veterinaria" som utfärdas av utbildningsministern på grundval av de resultat som den behöriga statliga examensnämnden har kommit fram till efter prövning.

g) *I Luxemburg:*

1. "Diplôme d'État de docteur en médecine vétérinaire" (statligt examensbevis för veterinärer) som utfärdas av den statliga examensnämnden och godkänns av utbildningsministern.

2. Bevis om en akademisk examen i veterinärmedicin som utfärdats i ett av länderna inom gemenskapen och som i det landet ger rätt att under handledning arbeta som veterinär utan att ge rätt att utöva yrket, när ett sådant examensbevis dels har godkänts av utbildningsministern i enlighet med lagen av den 18 juni 1969 om högskoleutbildning och erkännande av utländska examina och examensbevis, dels åtföljs av intyg om praktisk utbildning som godkänts av hälsovårdsministern.

h) *I Nederländerna:*

1. "Getuigschrift van met goed gevolg afgelegd diergeneeskunde examen" (examensbevis för veterinärer).

2. "Getuigschrift van met goed gevolg afgelegd veeartsenijkunde examen (examensbevis för veterinärer).

i) *I Storbritannien:*

Examensbevis som

- "Bachelor of Veterinary Science (BVSc).",
- "Bachelor of Veterinary Medicine" (Vet.MB eller BVet.Med.),
- "Bachelor of Veterinary Medicine and Surgery" (BVM and S eller BVMS)",
- "Diploma of membership of the Royal College of Veterinary Surgeons (MRCVS)", examensbevis som utfärdas efter genomgången utbildning vid veterinärskola i Storbritannien.

KAPITEL III

NUVARANDE FÖRHÅLLANDEN

Artikel 4

1. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inte

uppfyller alla minimikrav för utbildningen, som finns fastställda i artikel 1 i direktiv 78/1027/EEG, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer som utfärdats av dessa medlemsstater före genomförandet av direktiv 78/1027/EEG tillsammans med ett intyg som visar att dessa medborgare faktiskt och på föreskrivet sätt utövat verksamheten i fråga i minst tre år i följd under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget.

KAPITEL IV

ANVÄNDNING AV AKADEMISK TITEL

Artikel 5

1. Med beaktande av artikel 13 skall värdlandet se till att medborgare i medlemsstaterna som uppfyller villkoren i artikel 2 och 4 får rätt att använda den erkända akademiska titeln, eller en eventuell förkortning av denna, i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet på språket i det landet. Värdlandet får kräva att denna titel åtföljs av namnet på och platsen för den institution eller examensnämnd som utfärdat den.

2. Om den akademiska titel som används i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet kan förväxlas med en titel som i värdlandet kräver kompletterande utbildning, som personen i fråga inte har genomgått, får värdlandet kräva att denne använder den först nämnda titeln i en lämplig form som värdlandet anger.

KAPITEL V

BESTÄMMELSER FÖR ATT UNDERLÄTTA DET FAKTISKA UTÖVANDET AV ETABLERINGSRÄTTEN OCH FRIHETEN ATT TILLHANDAHÅLLA TJÄNSTER NÄR DET GÄLLER VERKSAMHET SOM VETERINÄR

A. Särbestämmelser om etableringsrätten

Artikel 6

1. Ett värdland som kräver bevis om god vandel eller bevis om gott uppförande av de egna medborgare som vill påbörja sådan verksamhet som avses i artikel 1 skall, när det gäller medborgare från andra medlemsstater, som tillräckligt bevis godta ett intyg utfärdat av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som visar att det landets

krav på god vandel eller gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga är uppfyllda.

2. Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs bevis om god vandel eller bevis om gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga, får värdlandet kräva att personen i fråga företer utdrag ur kriminalregistret eller eventuellt motsvarande handling utfärdad av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium och som sannolikt kommer att påverka rätten att påbörja verksamheten i fråga inom dess territorium, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de intyg eller handlingar som de har utfärdat.

4. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 7

1. Om det i värdlandet finns bestämmelser i lagar och andra författningar om krav på god vandel eller gott anseende samt bestämmelser om disciplinpåföljd i händelse av allvarligt fel i yrkesutövningen eller om fällande dom på grund av lagöverträdelse i samband med den yrkesutövning som avses i artikel 1, skall ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet till värdlandet överlämna alla upplysningar som behövs om de åtgärder eller disciplinpåföljder av yrkesmässig eller administrativ karaktär som vidtagits mot personen i fråga, eller de straffrättsliga påföljder på grund av lagöverträdelse som denne dömts till under yrkesutövningen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

2. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium och som sannolikt kommer att påverka rätten att inom dess territorium utöva verksamheten i fråga, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena. Myndigheterna i det landet skall själva avgöra vilket slags utredningar som skall

göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de upplysningar som överlämnats i enlighet med punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 8

Om värdlandet kräver intyg om den fysiska eller psykiska hälsan av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet som tillräckligt bevis godta ett intyg som utfärdats av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs några handlingar av detta slag för att påbörja eller utöva verksamheten i fråga, skall värdlandet godta ett intyg som utfärdats av en behörig myndighet i det landet och som motsvarar de intyg som utfärdats i värdlandet.

Artikel 9

Handlingar som utfärdats i enlighet med artikel 6, 7 och 8 får när de företes inte vara äldre än tre månader räknat fr.o.m. dagen för utfärdandet.

Artikel 10

1. Det förfarande som genomförs enligt artikel 6, 7 och 8 för att personen i fråga skall beviljas tillstånd att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 måste avslutas snarast möjligt och senast tre månader efter det att samtliga handlingar som rör denna person inlämnats med beaktande av de förseningar som kan uppstå på grund av eventuella överklaganden efter det att detta förfarande genomförts.

2. I de fall som avses i artikel 6.3 och 7.2 skall en begäran om utredning medföra att den tidsfrist som fastställts i punkt 1 förlängs.

Den medlemsstat som rådfrågats skall avge svar inom tre månader. Om så inte sker, får värdlandet handla enligt den kunskap om det allvarliga sakförhållandet som det landet har.

Efter att ha mottagit svaret eller efter tidsfristens utgång skall värdlandet fortsätta det förfarande som avses i punkt 1.

Artikel 11

Om värdlandet kräver att de egna medborgare som vill påbörja

eller utöva den verksamhet som avses i artikel 1 avlägger ed eller avger en högtidlig försäkran och om formen för en sådan ed eller försäkran inte kan användas av medborgare i andra medlemsstater, skall det landet se till att en lämplig och likvärdig form av ed eller försäkran erbjuds personen i fråga.

B. Särbestämmelser om tillhandahållande av tjänster

Artikel 12

1. Om en medlemsstat av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva verksamhet enligt artikel 1 kräver antingen ett tillstånd eller medlemskap eller inregistrering i yrkesorganisation eller motsvarande organ, skall det landet undanta medlemsstaternas medborgare från detta krav när det gäller tillhandahållande av tjänster.

Personen i fråga skall tillhandahålla tjänster med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i värdlandet; han skall särskilt vara underkastad de administrativa reglerna för yrkesutövningen som tillämpas i värdlandet.

För detta ändamål och som komplettering till den förklaring om tillhandahållande av tjänster som avses i punkt 2 får medlemsstaterna för att göra det möjligt att tillämpa de bestämmelser om yrkesutövningen som gäller inom deras territorium kräva antingen automatisk tillfällig inregistrering eller proformamedlemskap i en yrkesorganisation eller motsvarande organ eller inregistrering, förutsatt att denna inregistrering eller detta medlemskap inte på något sätt fördröjer eller komplicerar tillhandahållandet av tjänster eller orsakar den person som tillhandahåller tjänsterna extrakostnader.

Om värdlandet beslutar om en åtgärd enligt andra stycket eller blir uppmärksam på sakförhållanden som strider mot dessa bestämmelser, skall det landet genast underrätta medlemsstaten där personen i fråga har etablerat sig.

2. Värdlandet får kräva att personen i fråga lämnar ett förhandsmeddelande till de behöriga myndigheterna att han tillhandahåller tjänster, i den mån detta innebär tillfällig vistelse inom den statens territorium. Värdlandet får i samtliga fall kräva att en veterinär som etablerat sig i en annan medlemsstat lämnar ett förhandsmeddelande om tillhandahållande av tjänster i form av utfärdande av recept eller intyg som inte innebär undersökning av djuren, förutsatt att detta är tillåtet enligt de lagar, föreskrifter och förvaltningsbestämmelser om yrket som tillämpas i värdlandet.

Det värdland som kräver ett sådant förhandsmeddelande skall vidta nödvändiga åtgärder för att möjliggöra att ett sådant meddelande eventuellt kan lämnas för en rad olika tjänster

inom ett och samma område och som gäller för en eller flera mottagare under en viss bestämd period som inte överstiger ett år.

I brådskande fall får detta meddelande lämnas så snart som möjligt efter det att tjänsterna har tillhandahållits.

3. Enligt punkt 1 och 2 får värdlandet kräva att personen i fråga förete en eller flera handlingar med följande upplysningar:

— Det meddelande som avses i punkt 2.

— Ett intyg som visar att personen i fråga på ett författningsenligt sätt utövar verksamheten i fråga i den medlemsstat där han har etablerat sig.

— Ett intyg som visar att personen i fråga innehar ettdera av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som är lämpliga för tillhandahållande av tjänsterna i fråga och som avses i detta direktiv.

4. Den handling eller de handlingar som nämns i punkt 3 får när de företes inte vara äldre än tolv månader räknat från dagen för utfärdandet.

5. Om en medlemsstat, tillfälligt eller varaktigt, helt eller delvis, berövar en av de egna medborgarna eller en medborgare från en annan medlemsstat som etablerat sig inom dess territorium rätten att utöva den verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet där så är lämpligt se till att det intyg som avses i punkt 3 andra strecksatsen tillfälligt eller varaktigt återkallas.

C. Bestämmelser som är gemensamma för etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

Artikel 13

Om användningen av yrkestiteln för sådan verksamhet som avses i artikel 1 är reglerad i värdlandet, skall medborgare från andra medlemsstater som uppfyller villkoren i artikel 2 och 4 använda den titel i värdlandet som i det landet motsvarar dessa villkor, och skall den förkortade titeln användas.

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för personerna i fråga att få upplysningar om de författningar som reglerar veterinärväsendet och, där så är lämpligt, om de yrkesetiska reglerna i värdlandet.

För detta ändamål får medlemsstaterna upprätta informationskontor där dessa personer kan få de upplysningar som behövs. Vid etablering får värdländerna kräva att personerna i fråga

kontaktar dessa kontor.

2. Medlemsstaterna får upprätta de kontor som avses i punkt 1 vid de behöriga myndigheterna och organen, som de måste utse inom den tidsfrist som fastställts i artikel 18.1.

3. Medlemsstaterna skall se till att, där så är lämpligt, personerna i fråga i deras eget och deras klienters intresse förvärvar de språkkunskaper som krävs för att utöva yrket i värdlandet.

KAPITEL VI

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 15

Om det finns skälig grund för tvivel får värdlandet kräva att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat styrker äktheten av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats i den andra medlemsstaten och som avses i kapitel II samt styrker att personen i fråga har uppfyllt utbildningsvillkoren i direktiv 78/1027/EEG.

Artikel 16

Inom den tidsfrist som fastställts i artikel 18.1 skall medlemsstaterna utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda eller motta utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis samt de handlingar och upplysningar som

avses i detta direktiv och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 17

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med förordning (EEG) nr 1612/68 i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för anmälan av detta direktiv och genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 19

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 december 1978.

På rådets vägnar
H.-D. GENSCHER
Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 december 1978

om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som veterinär

(78/1027/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Vid genomförandet av det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer som fastställs i rådets direktiv 78/1026/EEG av den 18 december 1978 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster⁴ gör jämförbara utbildningar i medlemsstaterna det möjligt att begränsa samordningen inom detta område till kravet att vissa minimistandarder iaktas, som sedan ger medlemsstaterna frihet att organisera utbildningen.

Den samordning av villkoren för utövandet av yrket som avses i detta direktiv utesluter inte samordning vid en senare tidpunkt.

Den samordning som avses i detta direktiv omfattar yrkesutbildning av veterinärer; när det gäller utbildningen gör flertalet medlemsstater f.n. inte någon skillnad mellan veterinärer som utövar sin verksamhet som anställda och dem som är självständigt verksamma yrkesutövare; av det skälet och för att så långt möjligt uppmuntra yrkesutövarnas fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det vara nödvändigt att utsträcka tillämpningen av detta direktiv till att även gälla anställda veterinärer.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall av de personer som vill påbörja och utöva veterinäryrket kräva att de innehar något av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för veterinärer som avses i artikel 3 i direktiv 78/1026/EEG, som garanterar att personen i fråga under hela utbildningstiden har förvärvat

- a) nöjaktiga kunskaper om de vetenskaper som veterinärerens verksamhet bygger på,
- b) nöjaktiga kunskaper om friska djurs anatomi och funktioner, deras uppfödning och fortplantning, deras hygien i allmänhet samt deras utfodring inklusive framställnings- och lagringsmetoder för foder som svarar mot deras behov,
- c) nöjaktiga kunskaper om djurs beteende och djurskydd,
- d) nöjaktiga kunskaper om orsaker, art, förlopp, följder, diagnos och behandling av sjukdomar hos djur, vare sig det gäller enskilda djur eller besättningar, inklusive särskilda kunskaper om de sjukdomar som kan överföras på människan,
- e) nöjaktiga kunskaper om förebyggande medicin,
- f) nöjaktiga kunskaper om hygien och metoder vid produktion och framställning av samt handel med animaliska livsmedel eller livsmedel av animaliskt ursprung avsedda för människoföda,
- g) nöjaktiga kunskaper om lagar och andra författningar som rör de områden som finns uppräknade ovan, och
- h) nöjaktig klinisk och praktisk erfarenhet under lämplig handledning.

2. Den samlade utbildningen för veterinärer skall omfatta minst fem års studier på heltid med teoretisk och praktisk undervisning vid ett universitet, en högskola som tillerkänts likvärdig ställning eller under tillsyn av ett universitet och skall innehålla minst de ämnen som finns uppräknade i bilagan.

¹ EGT nr C 92, 20.7.1970, s. 18.

² EGT nr C 19, 28.2.1972, s. 10.

³ EGT nr C 60, 14.6.1971, s. 3.

⁴ EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 1.

3. För att bli antagen till denna utbildning måste den studerande inneha ett examensbevis eller intyg som berättigar honom att bli antagen till den aktuella utbildningen vid universitet eller högskolor som tillerkänts likvärdig ställning i en medlemsstat.

4. Detta direktiv påverkar på intet sätt medlemsstaternas möjligheter att inom sitt eget territorium och enligt sin egen lagstiftning tillåta innehavare av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som inte erhållits i en medlemsstat att påbörja och utöva verksamhet som veterinär.

Artikel 2

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen¹ som i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 i direktiv 78/1026/EEG.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för anmälan av direktivet och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 december 1978.

På rådets vägnar

H.-D. GENSCHER

Ordförande

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

*BILAGA***UTBILDNINGSPLAN FÖR VETERINÄRER**

Utbildningsplanen som leder fram till förvärv av utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för veterinärer skall omfatta minst nedanstående ämnen. Undervisning i ett eller flera ämnen får ges som en del av eller i anslutning till andra ämnen.

A. Grundläggande ämnen

- Fysik
- Kemi
- Zoologi
- Botanik
- Biomatematik

B. Särskilda ämnen**Grupp 1: grundläggande vetenskaper**

- Anatomi (inklusive histologi och embryologi)
- Fysiologi
- Biokemi
- Genetik
- Farmakologi
- Farmaci
- Toxikologi
- Mikrobiologi
- Immunologi
- Epidemiologi
- Yrkesetik

Grupp 2: kliniska vetenskaper

- Obstetrik
- Patologi (inklusive patologisk anatomi)
- Parasitologi
- Klinisk medicin och kirurgi (inklusive anesthesiologi)
- Klinisk undervisning om olika husdjur, fjäderfä och andra djurarter
- Förebyggande medicin
- Radiologi
- Fortplantning och fortplantningsrubbnings
- Medicin och hälsoskydd inom det allmänna veterinärväsendet
- Veterinärslagstiftning och rättsmedicin
- Terapeutik
- Propedeutik

Grupp 3: animalisk produktion

- Animalisk produktion
- Animalisk näringslära
- Agronomi
- Lantbruksekonomi
- Kreatursuppfödning
- Veterinärhygien
- Djuretologi och djurskydd

Grupp 4: livsmedelshygien

- Inspektion och kontroll av animaliska livsmedel eller livsmedel av animaliskt ursprung
- Livsmedelshygien och -teknologi
- Praktiskt arbete (inklusive praktiskt arbete på slakterier och andra ställen för hantering av livsmedel)

Den praktiska utbildningen får ske i form av en praktikanterperiod, förutsatt att denna sker på heltid och under den behöriga myndighetens direkta tillsyn och inte överstiger sex månader inom ramen för den sammanlagda studietiden på fem år.

Fördelningen av den teoretiska och praktiska utbildningen på de olika ämnesgrupperna skall avvägas och samordnas på så sätt att de kunskaper och erfarenheter som finns uppräknade i artikel 1.1 i detta direktiv kan förvärfvas på ett sätt som gör det möjligt för veterinären att utföra alla sina uppgifter.

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 januari 1980

**om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för
barnmorskor inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av
etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster**

(80/154/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all särbehandling som grundar sig på nationalitet när det gäller etablering och tillhandahållande av tjänster förbjuden fr.o.m. övergångsperiodens utgång. Principen om sådan behandling som grundar sig på nationalitet förekommer särskilt vid beviljande av de tillstånd som krävs för att vara verksam som barnmorska samt vid inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisation eller motsvarande organ.

Det förefaller ändå önskvärt att vissa bestämmelser införs för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster för barnmorskor.

Enligt fördraget får medlemsstaterna inte bevilja någon form av stödåtgärder som skulle kunna snedvräda etableringsvillkoren.

I artikel 57.1 i fördraget föreskrivs att direktiv skall utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis.

Det förefaller ändamålsenligt att samtidigt med det ömsesidiga erkännandet av examensbevisen fastställa en samordning av utbildningsvillkoren för barnmorskor; en sådan samordning omfattas av direktiv 80/155/EEG⁴.

I medlemsstaternas lagstiftning är innehav av examensbevis för barnmorskor en förutsättning för rätten att påbörja och utöva verksamhet som barnmorska.

Då ett direktiv om ömsesidigt erkännande av examensbevis inte nödvändigtvis innebär likvärdighet när det gäller den utbildning som dessa examensbevis avser, bör rätten att använda yrkestiteln på grundval av utbildningen endast vara tillåten på språket i barnmorskans ursprungsland eller senaste hemvistland.

För att underlätta tillämpningen av detta direktiv för de nationella myndigheterna får en medlemsstat föreskriva att den person som uppfyller utbildningsvillkoren enligt detta direktiv samtidigt med de formella utbildningsbevisen måste förete ett

¹ EGT nr C 18, 12.2.1970, s. 1.

² EGT nr C 101, 4.8.1970, s. 26.

³ EGT nr C 146, 11.12.1970, s. 17.

⁴ EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 8.

intyg från de behöriga myndigheterna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet som visar att dessa bevis är de som avses i direktivet.

När det gäller tillhandahållande av tjänster är det ganska klart att det krav på inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ som är förknippat med utövandet av en stadigvarande verksamhet i den medlemsstat som är värdland utgör ett hinder för den som vill tillfälligt tillhandahålla tjänsten i fråga i det landet; detta krav bör därför upphävas. Under sådana förhållanden bör emellertid tillsyn garanteras över det yrkesansvar som faller inom dessa yrkesorganisationers eller motsvarande organs verksamhetsområde; därför bör det med tillämpning av artikel 62 i fördraget erbjudas en möjlighet att ålägga personen i fråga att till den behöriga myndigheten i värdlandet inkomma med särskilda uppgifter som hänför sig till tillhandahållandet av tjänster.

När det gäller kraven på god vandel och gott anseende bör skillnad göras mellan de krav som ställs för att påbörja verksamhet inom yrket och de krav som ställs för att få utöva yrket.

När det gäller verksamhet som anställd barnmorska fastslås inte några särskilda bestämmelser i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen som hänför sig till god vandel eller gott anseende, yrkesansvar eller användningen av yrkestitlar¹; beroende på den enskilda medlemsstaten tillämpas eller får dessa regler tillämpas på såväl anställda som självständigt verksamma yrkesutövare; ett villkor för rätten att utöva verksamhet som barnmorska är i alla medlemsstater innehav av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för barnmorskor; denna verksamhet utövas såväl av anställda som självständigt verksamma yrkesutövare eller av samma personer omväxlande som anställd eller som självständigt verksam yrkesutövare under deras yrkeskarriär; för att i möjligaste mån uppmuntra dessa yrkesutövares fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det vara nödvändigt att utvidga detta direktiv till att även omfatta anställda barnmorskor.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

RÄCKVIDD

Artikel 1

1. Detta direktiv skall med beaktande av artikel 4 i direktiv 80/155/EEG tillämpas på verksamhet som barnmorska så som

den definieras av varje medlemsstat och som utövas under följande yrkestitlar:

I Tyskland

— "Hebamme".

I Belgien

— "accoucheuse/vroedvrouw".

I Danmark

— "jordemoder".

I Frankrike

— "sage-femme".

I Irland

— "midwife".

I Italien

— "ostetrica".

I Luxemburg

— "sage-femme".

I Nederländerna

— "verloskundige".

I Storbritannien

— "midwife".

KAPITEL II

UTBILDNINGS-, EXAMENS- OCH ANDRA BEHÖRIGHETSBEVIS FÖR BARNMORSKOR

Artikel 2

1. Varje medlemsstat skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tilldelas medborgare i medlemsstaterna av övriga medlemsstater och som finns uppräknade i artikel 3 nedan, som överensstämmer med artikel 1.1, 1.3 och 1.4 i direktiv 80/155/EEG, och som uppfyller ett av följande villkor:

— Utbildning till barnmorska på heltid under minst tre år, som

— antingen förutsätter innehav av ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis som innebär rätt att bli antagen till studier vid universitet eller högskolor eller, i annat fall, som styrker motsvarande kunskapsnivå,

— eller åtföljs av yrkespraktik, för vilken det intyg som anges i artikel 4 i detta direktiv utfärdas.

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

- Utbildning till barnmorska på heltid under minst två år eller 3 600 timmar som förutsätter innehav av ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, som anges i artikel 3 i direktiv 77/452/EEG¹.
  - Utbildning till barnmorska på heltid under minst 18 månader eller 3 000 timmar som förutsätter innehav av ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, som anges i artikel 3 i direktiv 77/452/EEG och som åtföljs av yrkespraktik, för vilken det intyg som anges i artikel 4 i detta direktiv utfärdas.
2. Varje medlemsstat skall ge de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som den erkänner samma innebörd inom sitt territorium som dem som den själv utfärdar, när det gäller rätten att som självständigt verksam yrkesutövare påbörja och utöva verksamhet som barnmorska.

Artikel 3

De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 2 är följande:

a) I Tyskland

- "Hebammenprüfungszeugnis" som utfärdas av den examensnämnd som tillsatts av staten,
- utbildningsbevis utfärdade av de behöriga myndigheterna i Tyskland som visar att de utbildningsbevis som utfärdats efter den 8 maj 1945 av de behöriga myndigheterna i Tyska Demokratiska Republiken erkänns som likvärdiga med dem som finns uppräknade i den första strecksatsen.

b) I Belgien

"diplôme d'accoucheuse/vroedvrouwdiploma" som utfärdas av läroanstalter som grundats eller erkänts av staten eller av "jury central" (centrala bedömningsnämnden).

c) I Danmark

"bevis for bestået jordemodereksamen" som utfärdas av "Danmarks jordemoderkole".

d) I Frankrike

"diplôme de sage-femme" som utfärdas av staten.

e) I Irland

utbildningsbevis som barnmorska som utfärdas av 'An Bord Altranais'.

f) I Italien

"diploma d'ostetrica" som utfärdas av läroanstalter som erkänts av staten.

g) I Luxemburg

"diplôme de sage-femme" som utfärdas av hälsovårdsministern på grundval av examensnämndens beslut.

h) I Nederländerna

"vroedvrouwdiploma" som utfärdas av den examensnämnd som tillsatts av staten.

i) I Storbritannien

det bevis om inskrivning i barnmorskeregistret som utfärdas i England och Wales av "Central Midwives Board for England and Wales", i Skottland av "Central Midwives Board for Scotland" och i Nordirland av "Northern Ireland Council for Nurses and Midwives".

Artikel 4

Det bevis som avses i artikel 2 skall vara utfärdat av de behöriga myndigheterna i barnmorskans ursprungsland eller senaste hemvistland. Av beviset skall det framgå att personen ifråga efter att ha förvärvat behörighet som barnmorska på ett tillfredsställande sätt har utfört en barnmorskas alla arbetsuppgifter på sjukhus eller annan vårdinrättning som erkänts för detta ändamål under en tid som fastställts enligt följande:

- Två år i det fall som avses i andra understrecksatsen i första strecksatsen i artikel 2.1.
- Ett år i det fall som avses i tredje strecksatsen i artikel 2.1.

KAPITEL III

NUVARANDE OMSTÄNDIGHETER

Artikel 5

1. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inte uppfyller alla de minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 1 i direktiv 80/155/EEG, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för barnmorskor som utfärdats av dessa medlemsstater senast sex år efter dagen för anmälan av detta direktiv tillsammans med ett intyg som visar att dessa medborgare faktiskt och författningenslignat utövat verksamheten i fråga i minst tre år under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget.

¹ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1.

2. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis uppfyller alla de minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 1 i direktiv 80/155/EEG men som med stöd av artikel 2 i nämnda direktiv behöver erkännas endast om de åtföljs av det intyg om yrkespraktik som avses i artikel 4, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis barnmorskor som utfärdats av dessa medlemsstater innan föreliggande direktiv trätt i kraft tillsammans med ett intyg som visar att dessa medborgare faktiskt och författningsenligt utövat verksamheten i fråga i minst två år under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget.

KAPITEL IV

ANVÄNDNING AV AKADEMISK TITEL

Artikel 6

1. Med beaktande av artikel 15 skall värdlandet se till att medborgare i medlemsstaterna som uppfyller villkoren i artikel 2 och 5 får rätt att använda den erkända akademiska titeln, om den inte är identisk med yrkestiteln, eller eventuellt förkortningen av denna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet på språket eller språken i det landet. Värdlandet får kräva att denna titel åtföljs av namnet på och platsen för den institution eller examensnämnd som utfärdat den.

2. Om den akademiska titel som används i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet kan förväxlas med en titel som i värdlandet kräver kompletterande utbildning, som personen i fråga inte har genomgått, får värdlandet kräva att denne använder den först nämnda titeln i en lämplig form som värdlandet anger.

KAPITEL V

Bestämmelser för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster när det gäller verksamhet som barnmorska

A. Särbestämmelser om etableringsrätten

Artikel 7

1. Ett värdland som kräver bevis om god vandel eller bevis om gott anseende av de egna medborgare som vill påbörja sådan verksamhet som avses i artikel 1 skall när det gäller

medborgare från andra medlemsstater som tillräckligt bevis godta ett intyg utfärdat av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som visar att det landets krav på god vandel eller gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga är uppfyllda.

2. Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs bevis om god vandel eller bevis om gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga, får värdlandet kräva att personen i fråga företer utdrag ur kriminalregistret eller eventuellt motsvarande handling utfärdad av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka rätten att påbörja verksamheten i fråga inom dess territorium, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena, om de sannolikt kommer att påverka rätten att i den medlemsstaten påbörja verksamheten i fråga. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilka slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de intyg eller handlingar som de har utfärdat.

4. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 8

1. Om det i värdlandet finns bestämmelser i lagar och andra författningar om krav på god vandel eller gott anseende samt bestämmelser om disciplinpåföljd i händelse av allvarligt fel i yrkesutövningen eller fällande dom på grund av lagöverträdelse i samband med den yrkesutövning som avses i artikel 1, skall ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet till värdlandet överlämna alla upplysningar som behövs om de åtgärder eller disciplinpåföljder av yrkesmässig eller administrativ karaktär som vidtagits mot personen i fråga, eller om de straffrättsliga påföljder på grund av lagöverträdelse som denne till under yrkesutövningen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

2. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka rätten att inom dess territorium utöva

verksamheten i fråga, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena, om de sannolikt kommer att påverka rätten att i den medlemsstaten utöva verksamheten i fråga. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilka slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de upplysningar som överlämnats i enlighet med punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 9

Om värdlandet kräver intyg om den fysiska eller psykiska hälsan av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet som tillräckligt bevis godta den handling som krävs i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte ställs några krav av detta slag för att påbörja eller utöva verksamheten i fråga, skall värdlandet godta intyg som utfärdats av en behörig myndighet i det andra landet och som motsvarar de intyg som utfärdas i värdlandet.

Artikel 10

Handlingar som utfärdats i enlighet med artikel 7, 8 och 9 får när de företes inte vara äldre än tre månader räknat från dagen för utfärdandet.

Artikel 11

1. Det förfarande som genomförs enligt artikel 7, 8 och 9 för att personen i fråga skall beviljas tillstånd att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 avslutas snarast möjligt och senast tre månader efter det att samtliga handlingar som rör denna person inlämnats med beaktande av de förseningar som kan uppstå på grund av eventuella överklaganden efter det att detta förfarande genomförts.

2. I de fall som avses i artikel 7.3 och 8.2 skall en begäran om utredning medföra att den tidsfrist som fastställts i punkt 1 förlängs.

Den medlemsstat som rådfrågats skall avge svar inom tre månader.

Efter att ha mottagit svaret eller efter tidsfristens utgång skall värdlandet fortsätta det förfarande som avses i punkt 1.

Artikel 12

Om värdlandet kräver att de egna medborgare som vill påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 1 avlägger ed eller avger en högtidlig försäkran och om formen för en sådan ed eller försäkran inte kan användas av medborgare i andra medlemsstater, skall värdlandet se till att en lämplig och likvärdig form av ed eller försäkran erbjuds personen i fråga.

B. Särbestämmelser om tillhandahållande av tjänster

Artikel 13

1. Om en medlemsstat av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva verksamhet enligt artikel 1 kräver antingen ett tillstånd eller medlemskap eller inregistrering i yrkesorganisation eller motsvarande organ, skall det landet undanta medlemsstaternas medborgare från detta krav när det gäller att tillhandahålla tjänster.

Personen i fråga skall tillhandahålla tjänster med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i värdlandet; han skall särskilt vara underkastad de administrativa reglerna för yrkesutövningen som tillämpas i värdlandet.

Om ett värdland beslutar om en åtgärd enligt andra stycket eller blir uppmärksam på sakförhållanden som strider mot dessa bestämmelser, skall det landet genast underrätta den medlemsstat där personen i fråga har etablerat sig.

2. Värdlandet får kräva att personen i fråga lämnar ett förhandsmeddelande till de behöriga myndigheterna att han tillhandahåller tjänster, i den mån dessa innebär tillfällig vistelse inom den statens territorium.

I brådskande fall får detta meddelande lämnas så snart som möjligt efter det att tjänsterna har börjat tillhandahållas.

3. Enligt punkt 1 och 2 får ett värdland kräva att personen i fråga företre en eller flera handlingar med följande upplysningar:

— Det meddelande som avses i punkt 2.

— Ett intyg som visar att personen i fråga författningsenligt utövar verksamheten i fråga i den medlemsstat där han har etablerat sig.

— Ett intyg att personen i fråga innehar ettdera av de utbildnings- eller examensbevis eller andra kompetensbevis som krävs för att tillhandahålla tjänsterna i fråga och som avses i detta direktiv.

4. Den handling eller de handlingar som nämns i punkt 3 får när de företes inte vara äldre än tolv månader räknat från dagen för utfärdandet.

5. Om en medlemsstat, tillfälligt eller varaktigt, helt eller delvis, berövar en av de egna medborgarna eller en medborgare från en annan medlemsstat som etablerat sig inom dess territorium rätten att utöva den verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet där så är lämpligt se till att det intyg som avses i punkt 3 andra strecksatsen tillfälligt eller varaktigt återkallas.

Artikel 14

Om inregistrering i socialförsäkringen krävs i ett värdland för att med ett försäkringsorgan göra avräkning för tjänster som tillhandahålls personer som är försäkrade inom ramen för ett socialförsäkringssystem, skall det landet undanta de yrkesutövare i medlemsstaterna som etablerat sig i en annan medlemsstat från detta krav, om tillhandahållandet av tjänster medför resor för personen i fråga.

Denne skall emellertid på förhand eller, i brådskande fall, efteråt lämna upplysningar till detta organ om de tjänster som tillhandahålls.

C. Bestämmelser som är gemensamma för etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

Artikel 15

Om användningen av yrkestiteln för sådan verksamhet som avses i artikel 1 är reglerad i ett värdland, skall medborgare från andra medlemsstater som uppfyller villkoren i artikel 2 och 5 använda den titel i värdlandet som i det landet motsvarar dessa villkor, också i titelns förkortade form.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för personerna i fråga att erhålla upplysningar om hälso- och socialförsäkringslagstiftningen och, där så är tillämpligt, om de yrkesetiska reglerna för barnmorskor i värdlandet.

För detta ändamål får medlemsstaterna upprätta informationskontor där dessa personer kan få de upplysningar som behövs. Vid etablering får värdländerna kräva att personerna i fråga kontakter dessa kontor.

2. Medlemsstaterna får upprätta de kontor som avses i punkt 1 vid de behöriga myndigheterna och organen, som de måste utse inom den tidsfrist som fastställts i artikel 20.1.

3. Medlemsstaterna skall se till att, där så är lämpligt, personerna i fråga i deras eget och deras patients intresse förvärvar de språkkunskaper som krävs för att utöva yrket i värdlandet.

KAPITEL VI

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 17

Om det föreligger välgrundad tvivel får värdlandet kräva att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat styrker äktheten av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats i den andra medlemsstaten och som avses i kapitel II och III samt styrker att personen i fråga har uppfyllt utbildningsvillkoren i direktiv 80/155/EEG.

Artikel 18

Inom den tidsfrist som fastställts i artikel 20.1 skall medlemsstaterna utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda eller ta emot utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis samt de handlingar och upplysningar som avses i detta direktiv och skall övriga medlemsstater och kommissionen genast underrättas om detta.

Artikel 19

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med förordning (EEG) nr 1612/68 i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.

Artikel 20

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom tre år efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 21

Om det vid tillämpningen av detta direktiv skulle uppstå allvarigare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den kommitté bestående av högre tjänstemän inom hälsoväsendet som upprättats enligt beslut 75/365/EEG¹ i dess lydelse enligt beslut 80/157/EEG².

I mån av behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 22

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 januari 1980.

På rådets vägnar

G. MARCORA

Ordförande

---

¹ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 19.

² EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 15.

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 december 1980

med ändring i direktiv 80/154/EEG om ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och andra behörighetsbevis för barnmorskor inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster som följd av Greklands anslutning (80/1273/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av anslutningsakten 1979, särskilt artikel 146 i denna, och med beaktande av följande.

Rådets direktiv 80/154/EEG av den 21 januari 1980 om ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och andra behörighetsbevis för barnmorskor inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (1) antogs efter undertecknandet av anslutningsakten.

(1) EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 1.

Med hänsyn till Greklands anslutning krävs vissa ändringar i direktivet för att säkerställa att det tillämpas lika av Grekland och de övriga medlemsstaterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

/k/Artikel 1/-k/

Direktiv 80/154/EEG ändras enligt följande.

1. Följande skall tilläggas i artikel 3:

"i Grekland:

"/k/Ματα/-k/".

2. Följande punkt skall tilläggas i artikel 3:

"j. i Grekland:

- /k/πτυχιο ματας/-k/ bestyrkt av socialvårdsministeriet./sp/

- /k/πτυχιο Ανωτέρας Σχολής Στελεχών Υγείας και Κοινωνικής Προνοίας, Τμήματος Μαιών" utfärdat av KATEE.

/k/Artikel 2/-k/

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom den tid som fastställts i artikel 20.1 i direktiv 80/154/EEG.

De skall genast underrätta kommissionen om detta.

/k/Artikel 3/-k/

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 december 1980

/k/På rådets vägnar/-k/

J. SANTER

/k/Ordförande/-k/

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 januari 1980

om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om rätten att påbörja och utöva verksamhet som barnmorska

(80/155/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 57 i fördraget måste bestämmelserna i lagar och andra författningar om rätten att påbörja och utöva verksamhet som barnmorska samordnas; med hänsyn till detta är det nödvändigt att inom gemenskapen sträva efter en allmän definition av yrkesutövarnas verksamhetsfält och av deras utbildning; det har inte ansetts vara önskvärt att för det ändamålet ålägga medlemsstaterna ett enhetligt utbildningsprogram; de bör tvärtom ges största möjliga frihet att organisera utbildningen; den bästa lösningen är därför att fastställa vissa minimistandarder.

Samordningen av den verksamhet som framgår av detta direktiv utesluter inte samordning vid en senare tidpunkt.

När det gäller utbildningen gör flertalet medlemsstater för närvarande inte någon skillnad mellan barnmorskor som utövar sin verksamhet som anställda och dem som är självständigt verksamma yrkesutövare; av det skälet förefaller det vara nödvändigt att utsträcka tillämpningen av detta direktiv till att även omfatta anställda barnmorskor.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall av de personer som vill påbörja och utöva verksamhet som barnmorska under de yrkestitlar

som anges i artikel 1 i direktiv 80/154/EEG⁴ kräva att de innehar något av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för barnmorskor som avses i artikel 3 i det direktivet, som innebär en garanti för att personen i fråga under den samlade utbildningstiden har förvärvat

- a) nöjaktiga kunskaper om de vetenskaper som barnmorskeverksamheten bygger på, särskilt obstetrik och gynekologi som rör yrket,
- b) nöjaktiga kunskaper om yrkesetik och lagstiftning som rör yrket,
- c) ingående kunskaper om biologiska funktioner, obstetrisk och neonatal anatomi och fysiologi samt kunskaper om sambandet mellan människans hälsotillstånd, hennes fysiska och sociala miljö och hennes beteende,
- d) nöjaktigt klinisk erfarenhet som förvärvats på godkända institutioner under handledning av personal med behörighet inom förlossningsvårdens och obstetrikens område,
- e) nöjaktigt insikt i utbildning av hälso- och sjukvårdspersonal och erfarenhet av samarbete med sådan personal.

2. Den utbildning som avses i punkt 1 skall omfatta

- antingen en utbildning till barnmorska på heltid som omfattar minst tre års praktiska och teoretiska studier; minst tio års allmän skolgång skall krävas för att bli antagen till denna utbildning,
- eller en utbildning till barnmorska på heltid som varar minst 18 månader, för vilken det krävs innehav av något av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård som avses i artikel 3 i direktiv 77/452/EEG⁵.

3. Den utbildning till barnmorska som föreskrivs i första strecksatsen i punkt 2 skall omfatta minst de ämnen som finns uppräknade i utbildningsplanen i bilagan.

¹ EGT nr C 18, 12.2.1970, s. 1.

² EGT nr C 101, 4.8.1970, s. 26.

³ EGT nr C 146, 11.12.1970, s. 17.

⁴ EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 1.

⁵ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1.

SLUTGRANSKAD

Den utbildning som föreskrivs i punkt 2 andra strecksatsen skall omfatta minst de ämnen som anges i utbildningsplanen i bilagan och som inte utgjort del av likvärdig undervisning inom sjuksköterskeutbildningen.

4. Medlemsstaterna skall se till att den institution som utbildar barnmorskor är ansvarig för samordningen av teori och praktik under den samlade utbildningen.

Den teoretiska och praktiska utbildning som nämns i del A i bilagan skall avpassas till och samordnas med den kliniska barnmorskeutbildning som nämns i del B i samma bilaga, så att de kunskaper och erfarenheter som finns uppräknade i punkt 1 kan förvärfvas på lämpligt sätt.

Den kliniska barnmorskeundervisningen skall ha formen av handledd praktik på sjukhusavdelningar eller andra vårdinrättningar som godkänts av de behöriga myndigheterna eller organen. Under denna utbildning skall barnmorskeleverna ta del i verksamheten på avdelningarna i fråga i den mån den bidrar till deras utbildning. De skall informeras om det ansvar som gäller för verksamhet som barnmorska.

Artikel 2

Efter periodiskt återkommande prövning av resultaten av de olika utbildningar som föreskrivs i artikel 1.2 skall kommissionen lämna sin första rapport till rådet sex år efter dagen för anmälan av detta direktiv. Denna prövning skall ske under medverkan av Rådgivande nämnden för barnmorskeutbildningen.

På grundval av resultaten av denna prövning skall kommissionen lägga fram förslag till ändringar, som syftar till att anpassa minimikriterierna för de nämnda utbildningarna till de villkor som fastställts i första strecksatsens första understrecksats och i andra strecksatsen i artikel 2.1 i direktiv 80/154/EEG. Rådet skall genast vidta åtgärder med anledning av dessa förslag.

Artikel 3

Utän hinder av artikel 1 får medlemsstaterna tillåta utbildning på deltid på de villkor som godkänts av de behöriga nationella myndigheterna.

Den samlade utbildningen på deltid får inte vara kortare än utbildningstiden på heltid. Utbildningsnivån får inte vara lägre på grund av att den sker på deltid.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall se till att barnmorskorna åtminstone är berättigade att påbörja och utöva följande verksamhet:

1. Ge tillfredsställande upplysningar och råd om familjeplanering.
2. Diagnostisera graviditet och övervaka en normal graviditet; utföra de undersökningar som är nödvändiga för att övervaka den normala graviditetens utveckling.
3. Föreskriva eller rekommendera de undersökningar som är nödvändiga för att så tidigt som möjligt diagnostisera riskfyllda graviditeter.
4. Utarbeta ett program för de blivande föräldrarnas förberedelse inför sin roll och fullständig förberedelse inför barnets födelse samt ge dem råd om hygien och uppfostran.
5. Sköta om och bistå modern under förlossningsarbetet och övervaka fostrets tillstånd i livmodern genom lämpliga kliniska och tekniska medel.
6. Leda spontanförlossningar och vid behov utföra episiotomi samt i brådskande fall utföra en sätesförlossning.
7. Känna igen varningssignaler om onormala tillstånd hos modern eller barnet, som gör det nödvändigt att en läkare ingriper, och bistå denne i händelse av ingripande; vidta nödvändiga krisåtgärder när läkaren inte finns tillhands, särskilt manuellt avlägsnande av placenta, eventuellt följt av en manuell undersökning av uterus.
8. Undersöka och ta hand om det nyfödda barnet; ta alla de initiativ som är nödvändiga och eventuellt genomföra omedelbar återupplivning.
9. Ta hand om och övervaka moderns återhämtning under perioden efter förlossningen och ge modern all nödvändig information om spädbarnsvård för att göra det möjligt för henne att ge det nyfödda barnet den bästa möjliga utveckling.
10. Utföra behandling som ordinerats av läkare.
11. Föra de journaler som behövs.

Artikel 5

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen¹ i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 i direktiv 80/154/EEG.

¹ EGT nr 257, 19.10.1968, s. 2.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom tre år räknat från dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 7

Om det vid tillämpningen av detta direktiv skulle uppstå allvarigare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den kommitté bestående av högre tjänstemän inom hälsoväsendet som upprättats enligt beslut 75/365/EEG¹ i dess lydelse enligt beslut 80/157/EEG².

I mån av behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 8

Senast sex år efter dagen för anmälan av detta direktiv skall rådet efter förslag från kommissionen och efter att ha inhämtat yttrande från rådgivande nämnden besluta, huruvida den undantagsbestämmelse som fastställts i del B punkt 3 i bilagan bör återkallas eller dess räckvidd minskas.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 januari 1980.

På rådets vägnar

G. MARCORA

Ordförande

¹ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 19.

² EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 15.

*BILAGA***UTBILDNINGSPLAN FÖR BARNMORSKOR**

Utbildningsplanen för förvärv av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för barnmorskor består av följande två delar:

A. TEORETISK OCH TEKNISK UNDERVISNING**a) Allmänna ämnen**

1. Grunderna i anatomi och fysiologi
2. Grunderna i patologi
3. Grunderna i bakteriologi, virologi och parasitologi
4. Grunderna i biofysik, biokemi och radiologi
5. Barnålderns invärtes sjukdomar (pediatrik), särskilt med avseende på nyfödda barn
6. Hygien, hälso- och sjukvårdsundervisning, förebyggande vård, tidig sjukdomsdiagnos
7. Näringslära och dietetik, särskilt med avseende på kvinnor, nyfödda barn och spädbarn
8. Grunderna i sociologi och socialmedicinska spörsmål
9. Grunderna i farmakologi
10. Psykologi
11. Pedagogik, principer och metoder
12. Hälso- och sjukvårdslagstiftning, sociallagstiftning samt hälso- och sjukvårdens uppbyggnad
13. Yrkesetik och lagstiftning som rör yrket
14. Sex- och samlevnadsundervisning och familjeplanering
15. Moderns och spädbarnets rättsskydd

b) Ämnen som är specifika för verksamhet som barnmorska

1. Anatomi och fysiologi
2. Embryologi och fosterutveckling
3. Gravitet, förlossning och barsängsperiod
4. Gynekologisk och obstetrisk patologi
5. Förberedelser inför förlossning och föräldraskap, inklusive psykologiska aspekter
6. Förlossningsförberedelser (inklusive kunskap om och användning av teknisk utrustning inom obstetrik)
7. Analgesi, anesthesiologi och intensivvård
8. Det nyfödda barnets fysiologi och patologi
9. Vård av och tillsyn över det nyfödda barnet
10. Psykologiska och sociala faktorer

B. PRAKTISK OCH KLINISK UTBILDNING

Denna utbildning skall ges under lämplig handledning:

1. Rådgivning till gravida kvinnor omfattande minst 100 undersökningar före förlossning
2. Övervakning och vård av minst 40 gravida

3. Eleven skall ha skött minst 40 förlossningar; i de fall då detta antal inte kan uppnås, kan antalet minskas till lägst 30 under förutsättning att eleven aktivt deltar vid 20 ytterligare förlossningar
  4. Aktiv medverkan vid en eller två sätesförlossningar
  5. Erfarenhet av episiotomi och förtrogenhet med suturering
  6. Övervakning och vård av 40 gravida med komplikationer
  7. Minst 100 undersökningar efter förlossning samt undersökning av friska nyfödda barn
  8. Övervakning och vård av mödrar och nyfödda barn, inklusive för tidigt eller för sent födda, underviktiga eller sjuka barn
  9. Vård av patologiska fall på gynekologins och obstetrikens område samt sjukdomar som nyfödda och spädbarn drabbas av
  10. Förtrogenhet med vård av allmänna patologiska fall inom medicin och kirurgi.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 30 oktober 1989

om ändringar av direktiv 75/362/EEG, 77/452/EEG, 78/686/EEG, 78/1026/EEG och 80/154/EEG om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinärer och barnmorskor samt direktiv 75/363/EEG, 78/1027/EEG och 80/155/EEG om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som läkare, veterinär och barnmorska

(89/594/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, artikel 57.1 och 2, första och tredje meningen, och artikel 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Vissa tekniska ändringar bör göras i direktiv 75/362/EEG⁴, 77/452/EEG⁵, 78/686/EEG⁶, 78/1026/EEG⁷ och 80/154/EEG⁸, senast ändrad genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal, om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinärer

och barnmorskor samt i direktiv 75/363/EEG⁹, senast ändrad genom direktiv 82/76/EEG¹⁰, och direktiv 78/1027/EEG¹¹ och 80/155/EEG¹² om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som läkare, veterinär och barnmorska i syfte att särskilt ta hänsyn till ändringar av titlar i utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för dessa yrken eller av benämningarna på vissa medicinska specialiteter samt fastställandet av vissa nya medicinska specialiteter eller upphävandet av vissa tidigare specialiteter som genomförts i några medlemsstater.

De rättigheter som förvärvats av innehavare av gamla kompetensbevis, som inte längre utfärdas som en följd av ovan nämnda ändringar i föreskrifterna i den medlemsstat som utfärdat dessa bevis, bör skyddas på gemenskapsnivå. I den omfattning som är nödvändig bör ovan nämnda direktiv kompletteras med lämpliga bestämmelser.

¹ EGT nr C 353, 30.12.1987, s. 17, och EGT nr C 322, 15.12.1988, s. 22.

² EGT nr C 235, 12.9.1988, s. 67, och EGT nr C 256, 9.10.1989.

³ EGT nr C 134, 24.5.1988, s. 29.

⁴ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1.

⁵ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1.

⁶ EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 1.

⁷ EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 1.

⁸ EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 1.

⁹ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 14.

¹⁰ EGT nr L 43, 15.2.1982, s. 21.

¹¹ EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 7.

¹² EGT nr L 33, 11.2.1982, s. 8.

behörighetsbevis för veterinärer och barnmorskor som utfärdats i Italien och Spanien, då dessa inte till fullo överensstämmer med direktiv 78/1027/EEG och 80/155/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

Ändringar i direktiv 75/362/EEG och 75/363/EEG (ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare och samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar som hänför sig till verksamhet som läkare)

Artikel 1

Artikel 3 i direktiv 75/362/EEG ändras på följande sätt:

1. Under rubriken a) "I Tyskland"
  - skall punkt 2 ersättas med följande:

"2. Det statliga examensbevis för läkare som utfärdats av de behöriga myndigheterna efter den 30 juni 1988 och det intyg som bekräftar verksamhet som läkare under praktikperiod ("Arzt im Praktikum").",
  - skall punkt 2 betecknas punkt 3 och "de som finns uppräknade i punkt 1 ovan" skall ersättas med "de som finns uppräknade i punkt 1 och 2."
2. f) "I Italien" skall ersättas med

"f) *I Italien*

"Diploma di laurea in medicina e chirurgia" (utbildningsbevis i medicin och kirurgi) som utfärdas av ett universitet tillsammans med ett "diploma di abilitazione all'esercizio della medicina e chirurgia" (utbildningsbevis som medför rätt att utöva verksamhet inom medicin och kirurgi) som utfärdas av Statens examensnämnd."
3. j) "I Grekland" skall ersättas med

"j) *I Grekland*

"Πτυχίο ιατρικής" (examensbevis i medicin) som utfärdas av

  - medicinska fakulteten vid ett universitet eller
  - hälsorefakulteten, institutionen för medicin, vid ett universitet."
4. k) "I Spanien" skall ersättas med

"k) *I Spanien*

"Título de Licenciado en Medicina y Cirugía" (examensbevis för läkare i medicin och kirurgi) som utfärdas av ministeriet för utbildning och vetenskap eller av en universitetsrektor."

Artikel 2

Artikel 5.2 i direktiv 75/362/EEG skall ändras enligt följande:

1. Avsnittet om Belgien skall ersättas med

"*I Belgien*

"Le titre d'agrégation en qualité de médecin spécialiste/erkenningsstapel van geneesheer specialist" (kompetensbevis för specialister) som utfärdas av den minister som är ansvarig för folkhälsan."
2. Under "I Frankrike" skall följande strecksats tilläggas:

— "Le diplôme d'études spécialisées de médecine délivré par les universités;" (utbildningsbevis om specialiststudier i medicin som utfärdas av ett universitet)."
3. Under "I Nederländerna" skall texten ändras enligt följande:
  - Den befintliga texten blir den första strecksatsen.
  - Följande strecksats skall tilläggas:

"— Het door de Sociaal-Geneskundigen Registratie-Commissie (SGRC) afgegeven getuigschrift van erkenning en inschrijving in het Register van Sociaal-Geneskundigen" (intyg om godkännande och inregistrering som utfärdas av nämnden för registrering av läkare i socialmedicin)."
4. Texten om Grekland skall ersättas med

"*I Grekland*

"Titlos iatrikís idikótitas chorigoúmenos apó tis Nomarchías (intyg som specialist) som utfärdas av länsstyrelserna."

Artikel 3

Artikel 5.3 i direktiv 75/362/EEG skall ändras enligt följande:

1. Under "anestesiologi"
  - skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med

"Frankrike: anesthésiologie-réanimation chirurgicale",
  - skall underrubriken som hänför sig till Nederländerna ersättas med

"Nederländerna: anesthesiologie".
2. Under "allmän kirurgi"
  - skall underrubriken som hänför sig till Spanien ersättas med

"Spanien: cirugía general y del aparato digestivo".

3. Under "ögonsjukdomar (oftalmologi)"
	Grekland:	neurologfa
— skall underrubriken som hänför sig till Belgien ersättas med	Spanien:	neurologfa
"Belgien: ophthalmologie-oftalmologie".	Portugal:	neurologia
- *psykiatri*
4. Under "lungsjukdomar (pneumonologi)"
	Tyskland:	Psychiatrie
— skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med	Belgien:	psychiatrie/psychiatrie
"Frankrike: pneumologie".	Danmark:	psykiatri
	Frankrike:	psychiatrie
— skall underrubriken som hänför sig till Nederländerna ersättas med	Irland:	psychiatry
"Nederländerna: longziekten en tuberculose".	Italien:	psichiatria
	Luxemburg:	psychiatrie
	Nederländerna:	psychiatrie
	Storbritannien:	psychiatry
	Grekland:	psichiatrikí
	Spanien:	psiquiatría
	Portugal:	psiquiatria."
5. Under "urologisk kirurgi"
- skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
- "Frankrike: chirurgie urologique".
6. Under "ortopedisk kirurgi"
- skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
- "Frankrike: chirurgie orthopédique et traumatologi".
7. Följande rubriker skall läggas till:
- "— *patologisk anatomi*
Tyskland:	Pathologie
Belgien:	anatomie pathologique/patologische anatomie
Danmark:	patologisk anatomi og histologi eller vaevsundersøgelse
Frankrike:	anatomie et cythologie pathologique
Irland:	morbid anatomy and histopathology
Italien:	anatomia patologica
Luxemburg:	anatomie pathologique
Nederländerna:	pathologische anatomie
Storbritannien:	morbid anatomy and histopathology
Grekland:	pathologikí anatomikí
Spanien:	anatomía patológica
Portugal:	anatomia patológica
- *neurologi*
Tyskland:	Neurologie
Belgien:	neurologie/neurologie
Danmark:	neuromedicin eller medicinske nervesygdomme
Frankrike:	neurologie
Irland:	neurology
Italien:	neurologia
Luxemburg:	neurologie
Nederländerna:	neurologie
Storbritannien:	neurology
8. Under "hematologi"
- skall följande underrubrik införas
- "Frankrike: hématologie",
- I alla språkversioner utom den franska och den portugisiska skall den rubrik som hänför sig till Spanien utgå.
9. "patologisk anatomi" skall utgå.
10. Under "plastikkirurgi"
- skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
- "Frankrike: chirurgie plastique, reconstructive et esthétique".
11. Under "thoraxkirurgi"
- skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
- "Frankrike: chirurgie thoracique et cardio-vasculaire".
12. Under "barnkirurgi"
- skall följande underrubrik som hänför sig till Frankrike införas:
- "Frankrike: chirurgie infantile".
13. Under "kärlkirurgi"
- skall i den nederländska versionen rubrikens titel ersättas med "chirurgie van bloedvaten",

Artikel 4

Artikel 7.2 i direktiv 75/362/EEG skall ändras enligt följande:

- skall följande underrubrik införas
"Frankrike: chirurgie vasculaire",
- skall underrubriken som hänför sig till Italien ersättas med
"Italien: chirurgia vascolare".
7. Under "hjärtsjukdomar" skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
"Frankrike: pathologie cardio-vasculaire".
8. Under "matmältningsorganens medicinska sjukdomar (medicinsk gastroenterologi)"
- skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
"Frankrike: gastro-entérologie et hépatologie",
- skall underrubriken som hänför sig till Luxemburg ersättas med
"Luxembourg: gastro-entérologie",
- skall underrubriken som hänför sig till Nederländerna ersättas med
"Nederländerna: gastro-entérologie".
- skall underrubriken som hänför sig till Grekland ersättas med
"Grekland: gastrenterología".
9. Under "reumatiska sjukdomar"
- skall följande underrubrik inskjutas:
"Danmark: reumatologi".
10. Under "endokrina sjukdomar"
- skall följande underrubrik inskjutas:
"Frankrike: endocrinologie - maladies métaboliques",
- skall underrubriken som hänför sig till Luxemburg ersättas med
"Luxembourg: endocrinologie, maladies du métabolisme et de la nutrition".
11. Under "medicinsk rehabilitering"
- skall underrubriken som hänför sig till Grekland ersättas med
"Grekland: fisikí iatrikí ke apokatástasi".
12. Avsnitten "neurologi" och "psykiatri" skall utgå.
13. Under "neuropsykiatri" skall underrubriken som hänför sig till Grekland ersättas med
"Grekland: neurología - psichiatrikí".
14. Under "hudsjukdomar och veneriska sjukdomar (dermatologi och venerologi)"
- skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
"Frankrike: dermatologie et vénéréologie",
- skall underrubriken som hänför sig till Nederländerna ersättas med
"Nederländerna: dermatologie en venerologie".
15. Under "radiologi":
- skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
"Frankrike: électro-radiologie".
16. Under "röntgendiagnostik"
- skall följande underrubrik inskjutas
"Tyskland: Radiologische Diagnostik",
- skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
"Frankrike: radiodiagnostic et imagerie médicale".
17. Under "tumörsjukdomar (allmän onkologi)"
- skall följande underrubrik inskjutas:
"Tyskland: Strahlentherapie",
- skall underrubriken som hänför sig till Frankrike ersättas med
"Frankrike: oncologie, option radiothérapie".
18. Under "tropikmedicin"
- skall underrubriken "Belgien: médecine tropicale/-tropiche geneeskunde" utgå.
19. Under "barn- och ungdomspsykiatri"
- skall följande underrubrik inskjutas:
"Irland: child and adolescent psychiatry".
20. Under "långvårdsmedicin"
- skall följande underrubrik inskjutas:
"Nederländerna: klinische geriatrie".
21. Under "medicinska njursjukdomar"
- skall följande underrubrik inskjutas:
"Frankrike: néphrologie",
- skall följande underrubrik inskjutas:
"Luxembourg: néphrologie".
22. Under "sambällsmedicin"
- skall följande underrubrik inskjutas:
"Frankrike: santé publique et médecine sociale".
23. Avsnittet "yrkesmedicin" skall ändras enligt följande:
a) Utom i den engelska versionen ändras rubriken enligt följande:

— den danska versionen	"arbejdsmedicin"
— den tyska versionen	"Arbeitsmedizin"
— den grekiska versionen	"iatrikí tis ergasías"
— den spanska versionen	"medicina del trabajo"
— den franska versionen	"médecine du travail"
— den italienska versionen	"medicina del lavoro"
— den nederländska versionen	"arbeidsgeneeskunde"
— portugisiska versionen	"medicina do trabalho".

Spanien:	cirugía oral y maxilofacial" <i>tand-, mun- och käk- och ansiktskirurgi</i> <i>(grundutbildning för läkare och tandläkare)</i>
Tyskland:	Zahn-, Mund-, Kiefer- und Gesichtschirurgie
Belgien:	stomatologie/chirurgie orale et maxillo-facial, stomatologie/orale en maxillo-faciale chirurgie
Irland:	oral and maxillo-facial surgery
Storbritannien:	oral and maxillo-facial surgery".

Artikel 5

b) Följande underrubriker skall inskjutas:

"Tyskland:	Arbeitsmedizin"
"Danmark:	samfundsmedicin/arbejdsmedicin"
"Frankrike:	médecine du travail"
"Italien:	medicina del lavoro"
"Nederländerna:	arbeids- en bedrijfsgeneeskunde"
"Grekland:	iatrikí tis ergasías"
"Portugal:	medicina do trabalho".

24. Under "internmedicinsk allergologi"

- skall underrubriken som hänför sig till Grekland ersättas med
"Grekland: allergiología".

25. Under "gastroenterologisk kirurgi"

- skall följande underrubrik inskjutas:
"Frankrike: chirurgie viscérale".

26. Följande rubriker skall läggas till:

"nukleärmedicin

Tyskland:	Nuklearmedizin
Belgien:	médecine nucléaire/nucleaire geneeskunde
Frankrike:	médecine nucléaire
Italien:	medicina nucleare
Nederländerna:	nucleaire geneeskunde
Storbritannien:	nuclear medicine
Grekland:	pirinikí iatrikí
Spanien:	medicina nuclear
Portugal:	medicina nuclear

käk- och ansiktskirurgi *(grundutbildning för läkare)*

Frankrike:	chirurgie maxillo-faciale et stomatologie
Italien:	chirurgia maxillo-facciale

Artikel 9.3 i direktiv 75/362/EEG skall ersättas med

"3. När det gäller medborgare i medlemsstater vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare eller specialister inte överensstämmer med den kompetens eller de benämningar som anges i artikel 3, 5 och 7, skall varje medlemsstat som tillräcklig bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdas av de medlemsstaterna tillsammans med ett intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen. Av intyget skall framgå att dessa utbildnings-, examens- och behörighetsbevis för läkare eller specialister utfärdats efter avslutad utbildning i enlighet med de bestämmelser i direktiv 75/363/EEG som avses i artikel 2, 4 eller 6 i föreliggande direktiv och att de av den medlemsstat som utfärdat dem jämföras med den kompetens eller de benämningar som avses i artikel 3, 5 eller 7 i föreliggande direktiv."

Artikel 6

Artikel 2 i direktiv 75/363/EEG skall ändras enligt följande:

— Följande tilläggs i punkt 1 a:

"den utbildning som leder fram till utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för specialister i tand-, mun- och käk- och ansiktskirurgi (grundutbildning för läkare och tandläkare) innebär även att personen i fråga innehar ett av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för tandläkare som avses i artikel 1 i direktiv 78/687/EEG¹."

— Följande fotnot skall läggas till:

¹ EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 10."

— Följande bestämmelse skall läggas till i punkt 2:

"Utfärdandet av utbildnings-, examens- eller andra

behörighetsbevis för specialister i tand-, mun- och käk- och ansiktskirurgi (grundutbildning för läkare och tandläkare) förutsätter även innehav av ett av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis för tandläkare som avses i artikel 1 i direktiv 78/687/EEG."

— Punkt 3 skall ersättas med

"3. Inom den tidsfrist som fastställts i artikel 9 skall medlemsstaterna utse de myndigheter eller organ som är behöriga att utfärda de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i punkt 1."

Artikel 7

Följande strecksatser skall läggas till i artikel 4 i direktiv 75/363/EEG i slutet av "Andra gruppen":

- patologisk anatomi
- neurologi
- psykiatri".

Artikel 8

Artikel 5 i direktiv 75/363/EEG skall ändras enligt följande:

1. Under "Första gruppen"
  - skall i den nederländska versionen "chirurgie van hart- en bloedvaten" ersättas med "chirurgie van bloedvaten",
  - skall följande tillägg göras:
    - "— käk- och ansiktskirurgi (grundutbildning för läkare)".
2. Under "Andra gruppen"
  - skall "neurologi", "psykiatri" och "patologisk anatomi" utgå,
  - utom i den engelska versionen skall "arbetsmedicin" ändras enligt följande:
    - den danska versionen: "arbejdsmedicin"
    - den tyska versionen: "Arbeitsmedizin"
    - den grekiska versionen: "iatrikí tis ergasías"
    - den spanska versionen: "medicina del trabajo"
    - den franska versionen: "médecine du travail"
    - den italienska versionen: "medicina del lavoro"
    - den nederländska versionen: "arbeidsgeneeskunde"

— den portugisiska versionen: "medicina do trabalho",

— följande strecksatser skall läggas till:

"— nukleärmedicin,

— tand-, mun- och käk- och ansiktskirurgi (grundutbildning för läkare och tandläkare)".

Artikel 9

1. De medlemsstater som har upphävt bestämmelserna i lagar och andra författningar som hänför sig till utfärdandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i neuropsykiatri, radiologi, thoraxkirurgi, kärlkirurgi, gastroenterologisk kirurgi, biologisk hematologi, medicinsk rehabilitering eller tropikmedicin och som har vidtagit åtgärder med avseende på de egna medborgarnas rättigheter, skall tillerkänna medborgare i medlemsstaterna rätten att dra nytta av samma åtgärder, förutsatt att deras utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i neuropsykiatri, radiologi, thoraxkirurgi, kärlkirurgi, gastroenterologisk kirurgi, biologisk hematologi, medicinsk rehabilitering eller tropikmedicin uppfyller de villkor som anges antingen i artikel 9.2 i direktiv 75/362/EEG eller i artikel 2, 3 och 5 i direktiv 75/363/EEG och i den mån nämnda utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis beviljats före den tidpunkt då värdlandet upphörde med att utfärda sådana utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialiteten i fråga.

2. De tidpunkter då medlemsstaterna i fråga upphävde bestämmelserna i lagar och andra författningar om de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i punkt 1 anges i bilagan.

3. Artikel 9.4 i direktiv 75/362/EEG och artikel 15 i direktiv 82/76/EEG stryks.

KAPITEL 2

Ändringar som hänför sig till direktiv 77/452/EEG (ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård)

Artikel 10

Artikel 1.2 i direktiv 77/452/EEG skall ändras enligt följande:

1. Under "I Storbritannien" skall texten ersättas med "State Registered Nurse or Registered General Nurse".

2. Under "I Grekland" skall texten ersättas med

"Diplomatoúchos í ptychioúchos nosokómos, nosileftís í nosileftría".

Artikel 11

Artikel 3 i artikel 77/452/EEG skall ändras enligt följande:

1. f) "I Italien" skall ersättas med

"f) *I Italien*

— "Diploma di infermiera professionale" utfärdad av statliga skolor."

2. i) "I Storbritannien" skall ersättas med

"i) *I Storbritannien*

— uppgift om registrering som legitimerad allmän sjuksköterska i del I i det register som förs av United Kingdom Central Council for Nursing, Midwifery and Health Visiting."

3. j) "I Grekland" skall ersättas med

"j) *I Grekland*

— "To díploma Adelfís Nosokómas tis Anotéras Scholís Adelfón Nosokómon" (examensbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård från högre allmän sjuksköterskeskola), bestyrkt av socialministeriet eller av hälso- och socialvårdsministeriet, eller

— "To ptychío Nosokómon tou Tmámatos Adelfón Nosokómon ton Paraiatrikón Scholón ton Kéntron Anotéras Technikís ke Epangelmatikís Ekpedefsís" (examensbevis för sjuksköterskor från sjukvårdsavdelning vid de paramedicinska skolorna underställda centra för högre teknisk utbildning och yrkesutbildning) som utfärdas av skol- och ecklesiastikministeriet, eller

— "To ptychío nosileftí í nosileftrias ton Technologikón Ekpedeftikón Idrimáton (TEI)" (examensbevis för sjuksköterskor från teknisk utbildningsanstalt) från utbildnings- och ecklesiastikministeriet, eller

— "To ptychío tis Anotátis Nosileftikís tis Scholís Epangelmáton Igías, Tmíma Nosileftikís tou Panepistimíou Athinón" (examensbevis för sjuksköterskor från fakulteten för hälsovetenskap, sjukvårdslinjen, Athens universitet)."

4. k) "I Spanien" skall ersättas med

"i) *I Spanien*

"Título de Diplomado en Enfermería" (utbildningsbevis efter avlagd universitetsexamen i hälso- och sjukvård) som utfärdas av utbildnings- och vetenskapsministeriet eller rektor vid ett universitet".

Artikel 12

Artikel 4 i direktiv 77/452/EEG skall ändras enligt följande:

— De båda befintliga styckena skall bli artikelns första punkt och skall föregås av "1".

— Följande punkt skall läggas till:

"2. När det gäller medborgare i medlemsstater vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård inte överensstämmer med den behörighet eller de benämningar som anges i artikel 3, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdas av dessa medlemsstater tillsammans med ett intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen. Av intyget skall framgå att dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård utfärdats efter avslutad utbildning i enlighet med de bestämmelser i direktiv 77/453/EEG som avses i artikel 2 i föreliggande direktiv och av de medlemsstater som utfärdat dem betraktas som den kompetens eller de benämningar som anges i artikel 3 i föreliggande direktiv."

KAPITEL 3

Ändringar som hänför sig till direktiv 78/686/EEG (ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare)

Artikel 13

I artikel 1 i direktiv 78/686/EEG skall texten under rubriken "— I Italien" ersättas med följande:

"— *I Italien*

odontoiatra".

Artikel 14

I artikel 5 i direktiv 78/686/EEG skall följande underrubrik tilläggas i punkt "1. Ortodonti":

"— *I Grekland*

"Títlos tis Odontiatrikís idikótias tis Orthodontikís" (bevis om universitetsgrad i hälso- och sjukvård) som utfärdas av en behörig myndighet."

Artikel 15

Följande punkt skall införas i artikel 7 i direktiv 78/686/EEG:

"3. När det gäller medborgare i medlemsstater vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare eller specialister (ortodonti och munkirurgi) inte överensstämmer med den kompetens och de benämningar som anges i artikel 3 och 5, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats av dessa medlemsstater tillsammans med ett intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen. Av intyget skall framgå att utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare eller specialister (ortodonti och munkirurgi) utfärdats efter avslutad utbildning i enlighet med de bestämmelser i direktiv 78/687/EEG som avses i artikel 2 eller 4 i föreliggande direktiv och av de medlemsstater som utfärdat dem betraktas som den kompetens eller de benämningar som anges i artikel 3 eller 5 i detta direktiv."

KAPITEL 4

Ändringar som hänförs till direktiv 78/1026/EEG och 78/1027/EEG (ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer och samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som veterinär)

Artikel 16

Andra stycket i artikel 2 i direktiv 78/1026/EEG skall ersättas enligt följande:

"Om något av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som finns uppräknade i artikel 3 utfärdats före genomförandet av detta direktiv eller utfärdats efter den tidpunkten men omedelbart efter en utbildning som påbörjades före den tidpunkten, skall detta bevis åtföljas av ett intyg från de behöriga myndigheterna i den utfärdande medlemsstaten, av vilket det framgår att intyget uppfyller bestämmelserna i artikel 1 i direktiv 78/1027/EEG."

Artikel 17

Artikel 3 i direktiv 78/1026/EEG skall ändras enligt följande:

1. j) "I Grekland" skall ersättas med

"j) *I Grekland:*

"Ptycho ktiniatrikis" (examensbevis för veterinärutbildning) från fakulteten för geoteknisk vetenskap vid Aristoteles-universitetet i Thessaloniki eller skolan för veterinärmedicin vid Aristoteles-universitetet i Thessaloniki."

2. k) "I Spanien" skall ersättas med

"k) *I Spanien*

"Título de Licenciado en Veterinaria" (bevis om avslutad veterinärutbildning) som utfärdas av ministeriet för utbildning och vetenskap eller av en universitetsrektor."

Artikel 18

Artikel 4 i direktiv 78/1026/EEG skall ändras enligt följande:

"Artikel 4

1. När det gäller medborgare i medlemsstater vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis inte uppfyller minimikraven för utbildningen enligt artikel 1 i direktiv 78/1027/EEG, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer som utfärdats av de medlemsstaterna före tidpunkten för genomförandet av direktiv 78/1027/EEG eller utfärdats efter den tidpunkten men omedelbart efter en utbildning som påbörjades före den tidpunkten tillsammans med ett intyg, av vilket det framgår att dessa medborgare faktiskt och författningenslignat utövat verksamheten i fråga i minst tre år i följd under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget.

2. När det gäller medborgare i medlemsstater vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer inte överensstämmer med den kompetens eller de benämningar som anges i artikel 3, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis godta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats av dessa medlemsstater tillsammans med ett intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen. Av intyget skall det framgå att utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer utfärdats efter avslutad utbildning i enlighet med de bestämmelser i direktiv 78/1027/EEG som avses i artikel 2 i föreliggande direktiv och av den medlemsstat som utfärdat dem betraktas som den kompetens eller de benämningar som anges i artikel 3 i föreliggande direktiv."

Artikel 19

Följande punkt skall införas i artikel 1 i direktiv 78/1027/EEG:

"5. Som en övergångsåtgärd och utan hinder av punkt 2 får Italien, i vars bestämmelser i lagar och andra författningar det fastställts en utbildningsplan som inte till fullo överensstämde med den utbildningsplan som anges i bilagan, när direktiv 78/1026/EEG och föreliggande direktiv trädde i kraft, fortsätta att tillämpa dessa bestämmelser på personer som påbörjade sin veterinärutbildning senast den 31 december 1984.

Varje värdland skall ha rätt att kräva att innehavare av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer, som utfärdats av Italien omedelbart efter en

utbildning som påbörjades före den 1 januari 1985, tillsammans med sina utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis företer ett intyg, av vilket det framgår att de faktiskt och författningsenligt utövat verksamhet som veterinär i minst tre år i följd under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget, såvida inte nämnda utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga italienska myndigheterna som styrker att utbildningen till fullo överensstämmer med bestämmelserna i föreliggande artikel och bilagan."

Artikel 20

I bilagan till direktiv 78/1027/EEG skall i den grekiska versionen under "B. Särskilda ämnen" första strecksatsen i "Grupp 2: Kliniska vetenskaper" ordet "Chirurgiki" ersättas med ordet "Meeftiki".

KAPITEL 5

Ändringar som hänför sig till direktiv 80/154/EEG och 80/155/EEG (ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för barnmorskor och samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om rätten att påbörja och utöva verksamhet som barnmorska)

Artikel 21

Artikel 1 i direktiv 80/154/EEG skall ändras enligt följande:

1. Under "I Tyskland" skall texten ersättas med "Hebamme" eller "Entbindungspfleger".
2. Under "I Grekland" skall texten ersättas med "Mea" eller "Meeftis".

Artikel 22

Artikel 3 i direktiv 80/154/EEG skall ändras enligt följande:

1. Under a) "I Tyskland" skall första strecksatsen ersättas med

— "Zeugnis über die staatliche Prüfung für Hebammen und Entbindungspfleger" utfärdat av den statliga examensnämnden".
2. Under h) "I Nederländerna" i samtliga språkversioner, utom i den nederländska, skall "vroedvrouwdiploma" ersättas med "diploma van verloskundige"

3. i) "I Storbritannien" skall ersättas med

"i) *I Storbritannien*

— uppgift om inregistrering som barnmorska i del 10 av det register som förs av United Kingdom Central Council for Nursing, Midwifery and Health Visiting".

4. j) "I Grekland" skall ersättas med

"j) i Grekland

— "Píthfo Méas í Meeftís" bestyrkt av hälso- och socialvårdsministeriet,

— "Píthfo Anotéras Scholís Stelechón Igiás ke Kinonikís Prónias, Tmímatos Meeftikís" som utfärdas av fakulteten för utbildningar på hälso- och socialvårdsområdet, avdelningen för obstetrik, vid centra för högre teknisk utbildning och yrkesutbildning eller av de tekniska utbildningsanstalter som lyder under utbildnings- och ecklesiastikministeriet".

5. k) "I Spanien" skall ersättas med

"k) i Spanien

utbildningsbevis som "matrona" eller "asistente obstétrico (matrona)" eller "enfermería obstétrica-ginecológica" som utfärdas av ministeriet för utbildning och vetenskap".

Artikel 23

Följande nya punkt 3 skall införas i artikel 5 i direktiv 80/154/EEG:

"3. Med beaktande av artikel 4 skall varje medlemsstat, när det gäller medborgare i medlemsstater vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för barnmorskor inte överensstämmer med den kompetens eller de benämningar som anges i artikel 3, som tillräckligt bevis godta utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdas av dessa medlemsstater tillsammans med ett intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen. Av intyget skall det framgå att utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för barnmorskor utfärdats efter avslutad utbildning i enlighet med de bestämmelser i direktiv 80/155/EEG som avses i artikel 2 i föreliggande direktiv och av den medlemsstat som utfärdat dem betraktas som den kompetens eller de benämningar som anges i artikel 3 i föreliggande direktiv."

Artikel 24

Följande punkter 5 och 6 skall införas i artikel 1 i direktiv 80/155/EEG:

"5. Detta direktiv skall på intet sätt inskränka medlemsstaternas möjlighet att inom sitt eget territorium och

i enlighet med sina egna föreskrifter tillåta innehavare av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som inte förvärvats i en medlemsstat, att påbörja och utöva verksamhet som barmorska.

6. Som en övergångsåtgärd och utan hinder av punkt 1 och 4 får Spanien, i vars bestämmelser i lagar och andra författningar det fastställs en utbildning som inte överensstämde med bestämmelserna i föreliggande direktiv, när direktiv 80/154/EEG och föreliggande direktiv trädde i kraft, fortsätta att tillämpa dessa bestämmelser på personer som påbörjade sin barmorskeutbildning senast den 31 december 1985.

Varje värdland skall ha rätt att av innehavare av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för barmorskor, som utfärdats av Spanien omedelbart efter en utbildning som påbörjades före den 1 januari 1986, kräva att de förutom utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis företer ett intyg, av vilket det framgår att de faktiskt och författningenslignat utövat verksamhet som barmorska i minst tre år i följd under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget, såvida inte nämnda utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga spanska myndigheterna som styrker att utbildningen till fullo överensstämmer med bestämmelserna i föreliggande artikel och bilagan."

Artikel 25

I artikel 4.6 i direktiv 80/155/EEG skall texten i den spanska versionen ersättas med följande:

"6. llevar a cabo el parto normal cuando se trate de una presentación de vértice, incluyendo, si es necesario, la episiotomía, y, en caso de urgencia, realizar el parto en presentación de nalgas."

Artikel 26

I artikel 8 i direktiv 80/155/EEG skall texten i den tyska versionen ersättas med följande:

"Artikel 8

Spätestens sechs Jahre nach Bekanntgabe dieser Richtlinie beschliesst der Rat auf Vorschlag der Kommission und nach Stellungnahme des Beratenden Ausschusses, ob die Ausnahme nach Teil B Nummer 3 des Anhangs geändert oder aufgehoben werden soll."

Artikel 27

Del B av bilagan till direktiv 80/155/EEG skall ersättas med följande:

"B. PRAKTISK OCH KLINISK UTBILDNING

Denna utbildning skall ges under lämplig handledning:

1. Rådgivning till gravida kvinnor omfattande

minst 100 undersökningar före förlossning.

2. Övervakning och vård av minst 40 kvinnor under förlossningen.
3. Eleven skall ha skött minst 40 förlossningar; i de fall då detta antal inte kan uppnås, får antalet minskas till lägst 30 under förutsättning att eleven aktivt deltar vid ytterligare 20 förlossningar.
4. Aktiv medverkan vid sätesförlossningar. I de fall då detta inte är möjligt får praktiken ske i en simulerad situation.
5. Utförande av episiotomi och förtrogenhet med suturering. Detta skall innefatta teoretisk handledning och klinisk praktik. Det praktiska utförandet av suturering innefattar suturering av såret efter episiotomi och enkel perineal laceration. Detta får ske i en simulerad situation, om det är absolut nödvändigt.
6. Övervakning och vård av 40 kvinnor med komplikationer före, under eller efter förlossningen.
7. Övervakning och vård (inklusive undersökning) av minst 100 kvinnor efter förlossningen och av friska nyfödda barn.
8. Observation och vård av nyfödda som kräver specialvård inklusive de barn som är för tidigt eller för sent födda, underviktiga eller sjuka barn.
9. Vård av kvinnor med gynekologiska och obstetriska besvär.
10. Förtrogenhet med vård av patienter med medicinska och kirurgiska sjukdomar. Detta skall innefatta teoretisk handledning och klinisk praktik."

KAPITEL 6

Slutbestämmelser

Artikel 28

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 8 maj 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 29

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 oktober 1989.

På rådets vägnar

J.-P. SOISSON

Ordförande

BILAGA

Tidpunkter då vissa medlemsstater upphävt bestämmelserna i lagar och andra författningar om utfärdande av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 9 i direktivet

BELGIEN

Thoraxkirurgi	1 januari 1983	
Kärlkirurgi	1 januari 1983	
Neuropsykiatri	1 augusti 1987,	utom personer som påbörjat utbildning före den tidpunkten
Gastroenterologisk kirurgi	1 januari 1983	

DANMARK

Biologisk hematologi		
Medicinsk rehabilitering	1 januari 1983,	utom personer som påbörjat utbildning före den tidpunkten och som har avslutat den senast före utgången av 1988
Tropikmedicin	1 augusti 1987,	utom personer som påbörjat utbildning före den tidpunkten

FRANKRIKE

Radiologi	3 december 1971
Neuropsykiatri	31 december 1971

LUXEMBURG

Radiologi	
Neuropsykiatri	Utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis utfärdas inte längre när det gäller utbildning som påbörjades efter den 5 mars 1982

NEDERLÄNDERNA

Radiologi	8 juli 1984
Neuropsykiatri	9 juli 1984

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 september 1985

om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om viss farmaceutisk verksamhet

(85/432/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49 och 57 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Personer som innehar ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis i farmaci är av det skälet specialister på läkemedelsprodukter och skall i princip i alla medlemsstater ha tillgång till ett avgränsat verksamhetsområde; även om det i detta direktiv fastställs ett sådant avgränsat verksamhetsområde innebär det varken någon begränsning av de former av verksamhet som farmaceuter har tillgång till i medlemsstaterna, särskilt när det gäller biomedicinska analyser, eller något monopol på dessa former av verksamhet, eftersom införandet av ett eventuellt monopol fortfarande är medlemsstaternas ensak.

Detta direktiv innebär inte heller någon garanti för en samordning av samtliga villkor för att få tillträde till och utöva farmaceutisk verksamhet; särskilt den geografiska fördelningen

av apotek och frågan om monopol på utlämning av läkemedel är fortfarande medlemsstaternas ensak.

Vid genomförandet av ett ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci i enlighet med rådets direktiv 85/433/EEG av den 16 september 1985 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten när det gäller viss farmaceutisk verksamhet⁴, går det att begränsa samordningen på detta område till kravet att vissa minimistandarder iakttas, då utbildningen i medlemsstaterna i stor utsträckning är jämförbar, så att medlemsstaterna i övrigt har frihet att själva organisera sin utbildning.

Detta direktiv hindrar inte medlemsstaterna från att kräva ytterligare utbildning som villkor för tillträde till de former av verksamhet som inte ingår i det avgränsade verksamhetsområdet som fastställts vid samordningen; ett värdland som ställer sådana villkor får därför kräva att de medborgare från medlemsstaterna som innehar något av de examensbevis som avses i artikel 4 i direktiv 85/433/EEG uppfyller dessa.

Den samordning som fastställts i detta direktiv omfattar yrkeskompetensen; när det gäller denna kompetens skiljer de flesta medlemsstaterna f.n. inte mellan dem som utövar sin verksamhet som anställda och dem som är självständigt verkamma yrkesutövare; det förefaller därför vara nödvändigt att utsträcka tillämpningen av detta direktiv till att även omfatta anställda.

¹ EGT nr C 35, 18.2.1981, s. 3.² EGT nr C 277, 17.10.1983, s. 160.³ EGT nr C 230, 10.9.1981, s. 10.⁴ EGT nr L 253, 24.9.1985, s. 37.

I medlemsstaterna sker kompletterande utbildning inom vissa områden av farmaci som syftar till att utvidga vissa kunskapsområden som förvärvats under farmaceututbildningen; med tanke på ett ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister på det farmaceutiska området och för att inom gemenskapen jämställa samtliga utövare av yrket, som är medborgare i medlemsstaterna, är viss samordning av villkoren nödvändig, om det finns specialutbildningar som är gemensamma för flera medlemsstater och som ger en person rätt att kalla sig specialist utan att denna utbildning utgör ett villkor för att påbörja eller utöva verksamhet inom det område som avgränsas genom detta direktiv; en sådan samordning förefaller inte möjlig i detta skede men utgör tillsammans med det ömsesidiga erkännandet ett mål som bör uppnås snarast möjligt.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall se till att innehavare av ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis i farmaci som utfärdats av ett universitet eller motsvarande institution och som uppfyller villkoren i artikel 2 får rätt att åtminstone få tillträde till och utöva den verksamhet som nämns i punkt 2, förutsatt att ett eventuellt krav på kompletterande yrkeserfarenhet är uppfyllt.

2. Den verksamhet som avses i punkt 1 är

- galenisk utveckling av läkemedel,
- framställning och kontroll av läkemedel,
- laboratoriekontroll av läkemedel,
- lagring, förvaring och distribution av läkemedel i parihandelsledet,
- beredning, kontroll, lagring och utlämning av läkemedel på apotek som är öppna för allmänheten,
- beredning, kontroll, lagring och utlämning av läkemedel på sjukhus,
- information och rådgivning om läkemedel.

3. Om det vid den tidpunkt när detta direktiv antas i en medlemsstat finns ett urvalssystem för att bland de farmaceuter som avses i punkt 1 välja ut dem som skall leda de nya apotek som kommer att öppnas inom ramen för ett nationellt geografiskt distributionssystem, får den medlemsstaten, oavsett vad som sägs i punkt 1, fortsätta med detta urvalssystem och ge

medborgare i medlemsstaterna som innehar de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 2.1 och artikel 6 i direktiv 85/433/EEG tillträde till detta.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall utfärda de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 1 under förutsättning att följande minimikrav är uppfyllda:

1. Den utbildning som leder fram till förvärv av utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis skall innebära en garanti för att sökanden har
  - a) nöjaktiga kunskaper om läkemedel och de substanser som används vid läkemedelstillverkning,
  - b) nöjaktiga kunskaper om farmaceutisk teknologi samt fysisk, kemisk, biologisk och mikrobiologisk kontroll av läkemedel,
  - c) nöjaktiga kunskaper om läkemedels nedbrytning (metabolism) och verkningar, giftiga ämnens verkningsätt och användningen av läkemedel,
  - d) nöjaktiga kunskaper att utvärdera vetenskapliga data om läkemedel för att på denna grund kunna ge upplysningar,
  - e) nöjaktiga kunskaper om gällande föreskrifter och andra villkor för att kunna utöva farmaceutisk verksamhet.
2. För att komma i fråga för denna utbildning måste sökanden inneha ett examensbevis eller utbildningsbevis som berättigar honom att bli antagen till farmaceututbildning vid universitet eller högskolor på motsvarande nivå i en medlemsstat.
3. Av utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis skall det framgå att minst fem års utbildning genomgått, som omfattar:
  - minst fyra års teoretisk och praktisk undervisning på heltid vid ett universitet, en motsvarande institution eller under tillsyn av ett universitet,
  - minst sex månaders praktikantutbildning på ett apotek som är öppet för allmänheten eller på ett sjukhus under tillsyn av sjukhusets farmaceutiska avdelning.

4. Oavsett vad som sägs i punkt 3 gäller följande:

- a) om det vid den tidpunkt när detta direktiv antas i en medlemsstat pågår två utbildningar samtidigt som varar fem respektive fyra år, skall de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som visar att den fyraåriga utbildningen fullgjorts anses uppfylla de villkor rörande utbildningens längd som avses i punkt 3, förutsatt att de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som visar att de två utbildningarna genomgått betraktas som likvärdiga av det landet;
- b) om en medlemsstat på grund av otillräckligt antal platser på apotek som är öppna för allmänheten och på sjukhus som är belägna i närheten av platsen för utbildningen inte är i stånd att erbjuda sex månaders praktikantutbildning, får det landet under en tid av fem år efter utgången av den tidsfrist som fastställts i artikel 5 bestämma att högst hälften av denna del av utbildningen skall omfatta farmaceutiskt arbete på ett företag som tillverkar läkemedel.

5. Den utbildning som avses i punkt 3 skall omfatta teoretisk och praktisk undervisning i minst följande ämnen:

- Växt- och djurbiologi
- Fysik
- Allmän och oorganisk kemi
- Organisk kemi
- Analytisk kemi
- Farmaceutisk kemi inklusive läkemedelsanalys
- Allmän och tillämpad biokemi (medicinsk)
- Anatomi och fysiologi; medicinsk terminologi
- Mikrobiologi
- Farmakologi och farmakoterapi
- Farmaceutisk teknologi
- Toxikologi
- Farmakognosi
- Lagstiftning och eventuellt yrkesetik

Vid avvägningen mellan teoretisk och praktisk utbildning skall för varje ämne tillräckligt stor vikt läggas vid den teoretiska delen så att utbildningens akademiska karaktär bibehålls.

Artikel 3

Senast tre år efter utgången av den tidsfrist som fastställts i artikel 5 skall kommissionen lägga fram lämpliga förslag för rådet om specialiteter inom farmaci, särskilt sjukhusfarmaci. Rådet skall granska dessa förslag inom ett år.

Artikel 4

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen¹ i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 i direktiv 85/433/EEG.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 oktober 1987. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 6

Om det vid tillämpningen av detta direktiv skulle uppstå allvarigare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den farmaceutiska nämnd som upprättats enligt rådets beslut 75/320/EEG².

I mån av behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 16 september 1985.

På rådets vägnar

M. FISCHBACH

Ordförande

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

² EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 23.

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 september 1985

om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten när det gäller viss farmaceutisk verksamhet

(85/433/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49 och 57 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all särbehandling som grundar sig på nationalitet när det gäller etablering och tillhandahållande av tjänster förbjuden fr.o.m. övergångsperiodens utgång. Principen om sådan behandling som grundar sig på nationalitet förekommer särskilt vid beviljande av de tillstånd som krävs för att utöva vissa former av verksamhet samt inregistrering eller medlemskap i yrkesorganisationer eller motsvarande organ.

Det förefaller ändå önskvärt att vissa bestämmelser införs för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten.

Enligt artikel 54.3 h i fördraget får medlemsstaterna inte bevilja någon form av stödåtgärder som skulle kunna snedvrída etableringsvillkoren.

I artikel 57.1 i fördraget föreskrivs att direktiv skall utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis.

De nuvarande skillnaderna mellan medlemsstaterna när det gäller utbildning i farmaci gör det nödvändigt att fastställa vissa bestämmelser om samordning, så att medlemsstaterna ömsesidigt kan erkänna utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis; denna samordning har genomförts genom rådets direktiv 85/432/EEG av den 16 september 1985 om

samordning av lagar och författningar som avser viss farmaceutisk verksamhet⁴.

Som villkor för att få utöva viss farmaceutisk verksamhet krävs i några medlemsstater förutom utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis en kompletterande yrkeserfarenhet; då det ännu inte föreligger någon överensstämmelse mellan medlemsstaterna inom detta område bör, för att undvika svårigheter, lämplig praktisk yrkeserfarenhet av samma längd som förvärvats i en annan medlemsstat erkännas som tillräcklig

Inom ramen för ländernas hälso- och sjukvårdspolitik, som bl.a. går ut på att garantera en tillfredsställande utlämning av läkemedel överallt inom respektive lands territorium, begränsar vissa medlemsstater antalet nya apotek som får inrättas medan det i andra länder inte finns några bestämmelser av detta slag; under dessa omständigheter är det för tidigt att bestämma att följderna av ett erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci även skall omfatta utövandet av apotekarverksamhet som innehavare av ett apotek som varit öppet för allmänheten mindre än tre år; detta problem skall inom en viss bestämd tidsfrist utredas på nytt av kommissionen och rådet.

Då ett direktiv om ömsesidigt erkännande av examensbevis inte nödvändigtvis innebär likvärdighet när det gäller den utbildning som dessa examensbevis avser, bör rätten att använda yrkestitlar på grundval av utbildningen endast vara tillåten på språket i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

För att underlätta tillämpningen av detta direktiv för de nationella myndigheterna får en medlemsstat föreskriva att den person som uppfyller utbildningsvillkoren enligt detta direktiv samtidigt med de formella utbildningsbevisen skall förete ett intyg från de behöriga myndigheterna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet som visar att dessa bevis är de som avses i direktivet.

¹ EGT nr C 35, 18.2.1981, s. 6 och EGT nr C 40, 18.2.1984, s. 4.

² EGT nr C 277, 17.10.1983, s. 160.

³ EGT nr C 230, 10.9.1981, s. 10.

⁴ EGT nr L 253, 24.9.1985, s. 34.

Detta direktiv påverkar inte medlemsstaternas lagar eller författningar med bestämmelser som förbjuder bolag att utöva vissa former av verksamhet eller ålägger dem vissa villkor för detta.

Det är svårt att bedöma i vad mån föreskrifter i syfte att underlätta farmaceuters frihet att tillhandahålla tjänster f.n. kan vara till nytta; under nuvarande omständigheter bör några föreskrifter därför inte antas.

När det gäller kraven på god vandel och gott anseende bör skillnad göras mellan de krav som ställs för att påbörja verksamhet inom yrket och de krav som ställs för att få utöva yrket.

När det gäller verksamhet som anställd fastslås inte några särskilda bestämmelser i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen som hänför sig till god vandel eller gott anseende, yrkesansvar eller användningen av yrkestitlar¹; beroende på den enskilda medlemsstaten tillämpas eller får dessa regler tillämpas på såväl anställda som självständigt verksamma yrkesutövare; sådan verksamhet för vilken det i alla medlemsstater krävs innehav av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis i farmaci utövas av såväl anställda som självständigt verksamma yrkesutövare eller av samma personer omväxlande som anställd eller som självständigt verksam yrkesutövare under deras yrkeskarriär; för att i möjligaste mån uppmuntra dessa yrkesutövarers fria rörlighet inom gemenskapen förefaller det nödvändigt att utvidga detta direktiv till att även omfatta anställda.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Räckvidd

Artikel 1

Detta direktiv tillämpas på sådan verksamhet som, när det gäller rätten att påbörja och utöva den, i en eller flera medlemsstater är underkastad villkor, som rör yrkeskompetensen, och som står öppen för de personer som innehar något av de utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som avses i artikel 4.

KAPITEL II

Utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci

Artikel 2

1. Varje medlemsstat skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tilldelas medborgare i medlemsstaterna av övriga medlemsstater i enlighet med artikel 2 i direktiv 85/432/EEG och som finns uppräknade i artikel 4 genom att ge dessa bevis, när det gäller rätten att påbörja och utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1, samma innebörd inom sitt territorium som dem som medlemsstaten själv utfärdar.

2. Medlemsstaterna är emellertid inte skyldiga att låta de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i punkt 1 träda i kraft när det gäller att inrätta nya apotek som är öppna för allmänheten. Vid tillämpningen av detta direktiv skall apotek som varit i drift kortare tid än tre år betraktas som nyinrättade.

Fem år efter utgången av den tidsfrist som fastställts i artikel 19.1 skall kommissionen lägga fram en rapport för rådet om det sätt på vilket medlemsstaterna har tillämpat föregående stycke och om möjligheten att utvidga verkningarna av ett ömsesidigt erkännande av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i punkt 1. Den skall föreslå lämpliga åtgärder.

Artikel 3

1. Utan hinder av artikel 2 och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 45 i 1979 års anslutningsakt skall Grekland endast åläggas att tillämpa bestämmelserna i artikel 2 om de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdas av de övriga medlemsstaterna, såvida det gäller utövande av de former av verksamhet som avses i artikel 1 som anställd i enlighet med förordning (EEG) nr 1612/68.

Så länge som Grekland använder denna undantagsbestämmelse och utan att det påverkar tillämpningen av 45 i 1979 års anslutningsakt skall de övriga medlemsstaterna endast åläggas att tillämpa bestämmelserna i artikel 2 om de examensbevis som avses i artikel 4 d, såvida det gäller utövande av de former av verksamhet som avses i artikel 1 som anställd i enlighet med förordning (EEG) nr 1612/68.

2. Tio år efter utgången av den tidsfrist som fastställts i artikel 19 skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder för att utvidga verkningarna av ett ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i syfte att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten mellan Grekland och de övriga medlemsstaterna. Rådet skall vidta åtgärder med anledning av dessa förslag i enlighet med det förfarande som fastställts i fördraget.

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

Artikel 4

De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 2 är följande:

a) *I Belgien:*

Le diplôme légal de pharmacien/het wettelijk diploma van apoteker (det lagstadgade examensbeviset i farmaci) som utfärdas av universitetens medicinska och farmaceutiska fakulteter, av centrala examensnämnden eller av de statliga examensnämnderna för universitetsutbildningen.

b) *I Danmark:*

Bevis for bestået farmaceutisk kandidateksamen (intyg över genomgången farmaceutisk universitetsexamen).

c) *I Tyskland:*

1) *Zeugnis über die staatliche Pharmazeutische Prüfung* (statligt examensbevis för farmaceuter) som utfärdas av de behöriga myndigheterna,

2) Intyg från de behöriga myndigheterna i Tyskland som visar att de examensbevis som utfärdats efter den 8 maj 1945 av de behöriga myndigheterna i Tyska Demokratiska Republiken erkänns som likvärdiga med dem som avses i punkt 1 ovan.

d) *I Grekland:*

Pistopiitiko ton armodion archon, ikanotitas askisis tis farmakeftikis chorigotimeno meti kratiki eksitasi (det intyg som visar att innehavaren av detta är behörig att utöva verksamhet som farmaceut) som utfärdas av de behöriga myndigheterna efter statsexamen;

e) *I Frankrike:*

Statligt examensbevis som utfärdas av universiteten eller statligt examensbevis som farmacie doktor som utfärdas av universiteten.

f) *I Irland:*

Intyg som *Registered Pharmaceutical Chemist*.

g) *I Italien:*

Examensbevis eller intyg som innebär rätt att utöva verksamhet som farmaceut och som förväras efter statsexamen.

h) *I Luxemburg:*

Statligt examensbevis som farmaceut som utfärdas av statens examensnämnd och undertecknas av utbildnings-

ministern.

i) *I Nederländerna:*

Het getuigschrift van med goed gevolg afgelegd apothekerexamen (bevis över genomgången farmaceutexamen).

j) *I Storbritannien:*

Intyg som *Registered Pharmaceutical Chemist*.

Artikel 5

Om det i en medlemsstat inte bara krävs ett utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis för att påbörja eller utöva någon form av verksamhet som avses i artikel 1 utan även kompletterande yrkeserfarenhet, skall det landet som tillräckligt bevis godta ett intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet som visar att personen i fråga har utövat nämnda former av verksamhet under motsvarande period i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

Detta godkännande skall emellertid inte tillämpas på den tvååriga yrkeserfarenhet som krävs i Luxemburg för att tilldelas ett statligt tillstånd att driva ett apotek som är öppet för allmänheten.

KAPITEL III

Förvärvade rättigheter

Artikel 6

De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci som medlemsstaterna utfärdar till medborgare i medlemsstaterna och som inte uppfyller de minimivillkor för utbildningen som fastställts i artikel 2 i direktiv 85/432/EEG skall jämföras med de examensbevis som uppfyller dessa krav,

— om de avser utbildning som avslutats före genomförandet av nämnda direktiv, eller

— om de avser utbildning som avslutats efter men påbörjats före genomförandet av nämnda direktiv,

och i båda fallen,

— om de åtföljs av ett intyg som visar att innehavarna av dessa examensbevis i en medlemsstat faktiskt på föreskrivet sätt har utövat någon av de former av verksamhet som avses i artikel 1.2 i direktiv 85/432/EEG i minst tre

är i följd under en femårsperiod före dagen för utfärdandet av intyget, förutsatt att det landet utfärdat bestämmelser som reglerar denna verksamhet.

KAPITEL IV

Användning av akademisk titel

Artikel 7

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 14 skall värdlandet se till att medborgare i medlemsstaterna som uppfyller villkoren i artikel 2, 5 och 6 får rätt att använda den erkända akademiska titeln eller en eventuell förkortning av denna i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet på det landets språk. Värdlandet får kräva att denna titel åtföljs av namnet på och platsen för den institution eller examensnämnd som utfärdat den.

2. Om den akademiska titel som används i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet kan förväxlas med en titel som i värdlandet kräver kompletterande utbildning, som personen i fråga inte har genomgått, får värdlandet kräva att denne använder den först nämnda titeln i en lämplig form som värdlandet anger.

KAPITEL V

Bestämmelser för att underrätta det faktiska utövandet av etableringsrätten

Artikel 8

1. Ett värdland som kräver bevis om godandel eller bevis om gott anseende av de egna medborgare som vill påbörja sådan verksamhet som avses i artikel 1 skall när det gäller medborgare från andra medlemsstater som tillräckligt bevis godta ett intyg utfärdat av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som visar att det landets krav på godandel eller gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga är uppfyllda.

2. Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte krävs bevis om godandel eller bevis om gott anseende för att påbörja verksamheten i fråga, får värdlandet kräva att personen i fråga företer utdrag ur kriminalregistret eller eventuellt motsvarande handling utfärdad av en behörig myndighet i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka rätten att påbörja verksamheten i fråga, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena, om de sannolikt kommer att påverka rätten att i den medlemsstaten påbörja verksamheten i fråga. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar med avseende på de intyg eller handlingar som de har utfärdat.

4. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 9

1. Om det i värdlandet finns bestämmelser i lagar och andra författningar om krav på godandel eller gott anseende samt bestämmelser om disciplinpåföljd i händelse av allvarligt fel i yrkesutövningen eller fällande dom på grund av lagöverträdelse i samband med den yrkesutövning som avses i artikel 1, skall ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet till värdlandet överlämna alla upplysningar som behövs om de åtgärder eller disciplinpåföljder av yrkesmässig eller administrativ karaktär som vidtagits mot personen i fråga eller om de straffrättsliga påföljder på grund av lagöverträdelse som ådömts denne under yrkesutövningen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

2. Om värdlandet har ingående kunskap om ett allvarligt sakförhållande som har uppstått utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i det landet, och som sannolikt kommer att påverka rätten att inom dess territorium utöva verksamheten i fråga, får det landet underrätta ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet om detta.

Ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet skall kontrollera riktigheten av sakförhållandena, om de sannolikt kommer att påverka rätten att i den medlemsstaten utöva verksamheten i fråga. Myndigheterna i det landet skall avgöra vilket slags utredningar som skall göras och i vilken omfattning och skall underrätta värdlandet om eventuella åtgärder som de vidtar

med avseende på de upplysningar som överlämnats i enlighet med punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall garantera de lämnade upplysningarnas konfidentiella natur.

Artikel 10

Om värdlandet kräver intyg om den fysiska och psykiska hälsan av de egna medborgare som vill påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1, skall det landet som tillräckligt bevis godta den handling som krävs i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

Om det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet inte ställs några krav av detta slag för att påbörja eller utöva verksamheten i fråga, skall värdlandet godta intyg som utfärdats av behörig myndighet i det andra landet och som motsvarar de intyg som utfärdas i värdlandet.

Artikel 11

Handlingar som utfärdats i enlighet med artikel 8, 9 och 10 får när de företes inte vara äldre än tre månader.

Artikel 12

1. Det förfarande som genomförs enligt artikel 8, 9 och 10 för att personen i fråga skall beviljas tillstånd att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1 avslutas snarast möjligt och senast tre månader efter det att samtliga handlingar som rör denna person inlämnats med beaktande av de förseningar som kan uppstå på grund av eventuella överklaganden efter det att detta förfarande genomförs.

2. I de fall som avses i artikel 8.3 och 9.2 skall en begäran om utredning medföra att den tidsfrist som fastställts i punkt 1 förlängs.

Det ursprungsland eller senaste hemvistland som rådfrågats skall avge svar inom tre månader.

Efter att ha mottagit svaret eller efter tidsfristens utgång skall värdlandet fortsätta det förfarande som avses i punkt 1.

Artikel 13

Om ett värdland kräver att de egna medborgare som vill påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 1 avlägger ed eller avger en högtidlig försäkran och om formen för en sådan ed eller försäkran inte kan användas av medborgare i andra medlemsstater, skall värdlandet se till att en lämplig och likvärdig form av ed eller försäkran erbjuds personen i fråga.

Artikel 14

Om användningen av yrkestiteln för sådan verksamhet som avses i artikel 1 är reglerad i ett värdland, skall medborgare från andra medlemsstater som uppfyller villkoren i artikel 2, 5 och 6 använda den titel i värdlandet, som i det landet motsvarar denna utbildningsnivå, även i titelns förkortade form.

Artikel 15

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för personerna i fråga att erhålla upplysningar om hälso- och socialförsäkringslagstiftningen och, där så är tillämpligt, om de yrkesetiska reglerna i värdlandet.

För detta ändamål får medlemsstaterna upprätta informationsskontor där dessa personer kan få de upplysningar som behövs. Vid etablering får värdlandet kräva att personerna i fråga kontaktar dessa kontor.

2. Medlemsstaterna får upprätta de kontor som avses i punkt 1 vid de behöriga myndigheterna och organen, som de måste utse inom den tidsfrist som fastställts i artikel 19.1.

3. Medlemsstaterna skall se till att, där så är lämpligt, personerna i fråga i deras eget och deras patienters intresse förvärvar de språkkunskaper som krävs för att utöva yrket i värdlandet.

KAPITEL VI

Slutbestämmelser

Artikel 16

Om det finns skäligen grund till tvivel får värdlandet kräva att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat styrker äktheten av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats i den andra medlemsstaten och som avses i kapitel II och III samt styrker att personen i fråga har uppfyllt utbildningsvillkoren i direktiv 85/432/EEG.

Artikel 17

Inom den tidsfrist som fastställts i artikel 19.1 skall medlemsstaterna utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda eller motta utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis samt de handlingar och upplysningar som avses i detta direktiv. De skall genast underätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 18

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i enlighet med förordning (EEG) nr 1612/68 i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.

Artikel 19

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 oktober 1987. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 20

Om det vid tillämpningen av detta direktiv skulle uppstå allvarligare svårigheter för en medlemsstat inom vissa områden, skall kommissionen i samverkan med det landet undersöka dessa svårigheter och begära yttrande från den

farmaceutiska nämnd som upprättats enligt beslut 75/320/EEG¹.

I mån av behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 21

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 16 juni 1975.

På rådets vägnar

M. FISCHBACH

Ordförande

---

¹ EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 23.

RÅDETS DIREKTIV

av den 20 december 1985

om ändring med anledning av Spaniens och Portugals anslutning av direktiv 85/433/EEG om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci inklusive åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten när det gäller viss farmaceutisk verksamhet

(85/584/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av akten om Spaniens och Portugals anslutning, särskilt artikel 396 i denna, och med beaktande av följande:

Som en följd av Spaniens och Portugals anslutning är det nödvändigt att genomföra vissa ändringar i direktiv 85/433/EEG¹ för att säkerställa ett enhetligt genomförande av direktivet i Spanien, Portugal och de övriga medlemsstaterna.

I enlighet med artikel 2.3 i Anslutningsakten för Spanien och Portugal får Gemenskapens institutioner före anslutningen besluta om de åtgärder som avses i artikel 396 i anslutningsakten och som träder i kraft med förbehåll för och vid tidpunkten för nämnda fördrags ikraftträdande.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Fr.o.m. den 1 januari 1986 och med förbehåll för ikraftträdandet av Fördraget om Spaniens och Portugals anslutning skall följande läggas till i artikel 4 i direktiv 85/433/EEG:

"k) *I Spanien:*

"Título de licenciado en farmacia" (bevis om avlagd farmaceutisk universitetsexamen) som utfärdas av ministeriet för utbildning och vetenskap eller av universiteten.

l) *I Portugal:*

"Carta de curso de licenciatura em Ciências Farmacéuticas" (bevis om avlagd farmaceutisk universitetsexamen) som utfärdas av universiteten."

Artikel 2

Medlemsstaterna skall genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom den tidsfrist som fastställts i artikel 19.1 i direktiv 85/433/EEG.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 december 1985.

På rådets vägnar

R. KRIEPS

Ordförande

¹ EGT nr L 253, 24.9.1985, s. 37.

RÅDETS DIREKTIV

av den 10 juni 1985

om det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis på arkitekturområdet, däribland åtgärder för att underlätta ett effektivt utnyttjande av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

(85/384/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 49, 57 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska- och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I enlighet med fördraget är all diskriminerande behandling på grund av nationalitet vid etablering och tillhandahållande av tjänster förbjuden efter övergångsperiodens slut; den princip om icke-diskriminerande behandling på grund av nationalitet som blir följden därav, gäller bl.a. vid utfärdande av tillstånd att sätta igång verksamhet på arkitekturområdet och också vid registrering hos eller medlemskap i yrkesorganisationer eller organ.

Det synes likväl vara önskvärt att vissa bestämmelser införs för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster på arkitekturområdet.

I enlighet med fördraget krävs av medlemsstaterna att de inte lämnar någon form av bistånd som kan tänkas snedvrida etableringsvillkoren.

Artikel 57.1 i fördraget föreskriver att direktiv skall utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis.

Arkitekturen, byggnadernas kvalitet, det sätt på vilket dessa smälter in i omgivningen, respekt för naturen och stadsmiljön samt det kollektiva och individuella kulturarvet är angelägenheter av allmänt intresse. Därför bör det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis grundas på kvalitativa och kvantitativa rättesnören, som garanterar att innehavarna av erkända utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis kan förstå och ge praktiska uttryck åt enskilda personers, sociala gruppers och samhällets behov i fråga om markplanering, projektering och uppförande av byggnader, bevarande och förbättrande av det arkitektoniska arvet och bevarande av den naturliga balansen.

Metoderna för utbildning av dem som yrkesmässigt arbetar på arkitekturområdet är för närvarande mycket olika; åtgärder bör emellertid vidtas för en mera likformig utbildning som leder till yrkesutövande med yrkestiteln arkitekt.

¹ EGT nr C 239, 4.10.1967, s. 15.

² EGT nr C 72, 19.7.1968, s. 3.

³ EGT nr C 24, 22.3.1968, s. 3.

I en del medlemsstater är tillträdet till och utövandet av arkitektyrket enligt lag beroende av innehav av ett examensbevis i arkitektur. I vissa andra medlemsstater, där detta villkor inte finns, regleras likväl rätten att ha yrkestiteln arkitekt av lag och, slutligen, i några medlemsstater där varken det ena eller det andra är fallet, håller lagar och bestämmelser på att utarbetas för utövandet av verksamhet med arkitekttiteln. Villkoren för utövandet av denna verksamhet i dessa medlemsstater har ännu inte fastställts. Det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis förutsätter att dessa medför rätt att utöva en viss verksamhet i den medlemsstat som utfärdar dem. Därför bör erkännandet av vissa examensbevis enligt detta direktiv endast fortsätta att gälla, i den mån som innehavarna av dessa i enlighet med lagbestämmelser som ännu inte antagits i den utfärdande medlemsstaten kommer att vara tillåtna att arbeta med yrkestiteln arkitekt.

Förvärvet av den lagligen skyddade yrkestiteln arkitekt förutsätter i några medlemsstater, förutom innehavet av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis, en avslutad praktiktid i yrket. Eftersom praxis i detta avseende varierar från den ena medlemsstaten till den andra bör, för att förebygga eventuella svårigheter, slutförandet av en lika lång period av lämplig praktik i yrket i en annan medlemsstat erkännas uppfylla detta villkor.

Hänvisningen i artikel 1.2 till "verksamhet på arkitektens område" som "den verksamhet som vanligtvis utövas med yrkestiteln arkitekt" är motiverad av de villkor som råder i vissa medlemsstater och är endast avsedd att ange räckvidden av detta direktiv utan anspråk på att ge en juridisk definition av verksamheten på arkitekturområdet.

I de flesta medlemsstater utövas verksamheten på arkitekturområdet enligt lag eller i realiteten av personer som har fått titeln arkitekt, antingen enbart eller tillsammans med en annan titel. Dessa personer har inte monopol på att utöva denna verksamhet, utom när det föreskrivs i lag. Den nämnda verksamheten eller en del av denna kan också utövas av andra

yrkeskategorier, särskilt av ingenjörer som fått särskild utbildning i ingenjörskonst eller byggnation.

Det ömsesidiga erkännandet av kvalifikationer kommer att underlätta utövandet av verksamheten i fråga.

En del medlemsstaters lagstiftning tillåter att den lagligen skyddade yrkestiteln arkitekt undantagsvis och utan hinder av de vanliga kraven på utbildning ges till vissa framstående personer på området, vilka är mycket fåtaliga och vars arbete visar exceptionell talang inom arkitekturområdet. Dessa arkitekter bör omfattas av detta direktiv, i synnerhet då de ofta är internationellt välkända.

Erkännandet av ett flertal av de nuvarande utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i arkitektur som uppräknas i artiklarna 10 till 12 är avsett att göra det möjligt för innehavarna att etablera sig eller tillhandahålla tjänster i andra medlemsstater med omedelbar verkan. Ett plötsligt införande av denna bestämmelse i Luxemburg skulle, med tanke på landets ringa storlek, leda till snedvriddning av konkurrensen och stora yrkets organisation. Följaktligen synes det vara motiverat att tillåta denna medlemsstat en ytterligare anpassningsperiod.

Eftersom ett direktiv om det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i arkitektur inte nödvändigtvis innebär att den utbildning som sådana examensbevis omfattar i praktiken är likvärdig, bör bruket av titlar endast tillåtas på språket i den medlemsstat som är den utländske medborgarens ursprungsland eller från vilket han kommer.

För att underlätta för landets myndigheter att tillämpa detta direktiv får medlemsstaterna föreskriva att förutom kvalifikationsbevis personer som uppfyller kraven på utbildning i detta direktiv måste uppvisa ett utbildningsbevis från de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som är deras ursprungsland eller från vilket de kommer med uppgift om att dessa kvalifikationer är de som åsyftas i direktivet.

De nationella bestämmelserna om gott namn och rykte får tillämpas som normer för tillträde till yrkesutövande, om etablering äger rum; dessutom bör under sådana omständigheter åtskillnad göras mellan fall där de berörda personerna

ännu aldrig har utövat någon verksamhet inom arkitektur och där de redan utövat sådan verksamhet i en annan medlemsstat.

I fråga om tillhandahållande av tjänster skulle, eftersom denna verksamhet är tillfällig, onekligen kravet på registrering hos eller medlemskap i yrkesorganisationer eller -organ utgöra ett hinder för personen i fråga, eftersom detta sammanhänger med att den verksamhet som utövas i värdmedlemsstaten är av varaktig, regelbunden karaktär. Detta krav bör därför frångås. I detta fall bör emellertid garanti lämnas för kontroll av yrkesdisciplinen, för vilken dessa yrkesorganisationer eller -organ är ansvariga. Det bör därför föreskrivas, med förbehåll för tillämpningen av artikel 62 i fördraget, att krav får ställas på den berörda personen att han underrättar den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten om att han tillhandahåller tjänster.

Vad angår verksamheten för de personer som arbetar som anställda på arkitekturområdet fastställer rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen¹ inte några särskilda föreskrifter angående gott namn och rykte, yrkesmässig disciplin eller användningen av titel för de yrken det omfattar. Beroende på den enskilda medlemsstaten är eller kan sådana bestämmelser vara tillämpliga på både anställda och rörelseidkare. Verksamhet på arkitekturområdet är i flera medlemsstater beroende av innehav av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis; Sådan verksamhet utövas av både anställda och rörelseidkare, eller av samma personer i bägge egenskaperna under loppet av deras yrkesverksamhet. För att i största utsträckning främja den fria rörligheten för medlemmar av yrket inom gemenskapen synes det därför vara nödvändigt att utsträcka detta direktiv att gälla för anställda på arkitekturområdet.

Detta direktiv inför ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som ger möjlighet till yrkesverksamhet utan åtföljande samordning av nationella bestämmelser om utbildning. Dessutom varierar antalet berörda medlemmar i yrket avsevärt från den ena medlemsstaten till den andra. Tillämpningen av detta direktiv måste därför under de första åren med största uppmärksamhet följas av kommissionen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

Tillämpningsområde

Artikel 1

1. Detta direktiv skall gälla för verksamhet på arkitekturområdet.
2. I detta direktiv skall verksamhet på arkitekturområdet förstås som den verksamhet som vanligtvis utövas med yrkestiteln arkitekt.

KAPITEL 2

Utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som gör det möjligt för innehavaren att påbörja verksamhet på arkitekturområdet med yrkestiteln arkitekt

Artikel 2

Varje medlemsstat skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som förvärvats efter en utbildning som uppfyller kraven i artiklarna 3 och 4 och som tilldelats medborgare i medlemsstater av andra medlemsstater, genom att ge sådana examensbevis, certifikat och andra kvalifikationsbevis samma giltighet inom sitt territorium som dem medlemsstaten själv utfärdar i fråga om rätten att utöva verksamhet enligt artikel 1 och att utöva denna med yrkesbeteckningen arkitekt i enlighet med artikel 23.1.

Artikel 3

Den utbildning som leder till utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis nämnda i artikel 2 skall ges i form av studier på universitetsnivå, som främst omfattar arkitektur. Sådana studier skall i lämpligt mått bestå av teoretisk och praktisk arkitektutbildning och skall säkerställa att de studerande tillägnat sig

1. förmåga att utforma arkitektoniska projekt som uppfyller både estetiska och tekniska krav,
2. en nöjaktig kunskap om arkitekturens historia och teorier och de besläktade konstarterna, teknologierna och humaniora,
3. kunskap om de sköna konsternas inflytande på arkitektonisk formgivning,
4. nöjaktig kunskap om stadsplanering, planläggning och den teknik som används i planlägningsprocessen,

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

5. förståelse för förhållandet mellan människor och byggnader och mellan byggnader och deras omgivning, och för behovet av att anpassa byggnaderna och ytorna mellan dem efter mänskliga behov och ge dem rätta proportioner,
6. förståelse för arkitekturvetenskapen och arkitektens uppgift i samhället, i synnerhet vid utarbetandet av projektunderlag, som tar hänsyn till sociala faktorer,
7. förståelse för utrednings- och förberedelsemetoderna för underlagen i ett konstruktionsprojekt,
8. förståelse för de strukturella och byggnadstekniska problem som är förbundna med byggnadskonstruktion,
9. nöjaktigt kunskap om fysiska problem och teknologi och byggnaders funktion, så att dessa inomhus blir bekväma och ger skydd mot klimatet,
10. de färdigheter i byggnadsutformning som behövs för att uppfylla de boendes krav inom ramen för begränsningar på grund av kostnadsfaktorer och byggnormer,
11. nöjaktigt kunskap om de industrier, organisationer, bestämmelser och metoder som är förbundna med att omvandla ritningar till byggnader och att detaljplanera hela projektet.

Artikel 4

1. Den utbildning som avses i artikel 2 måste uppfylla de krav som anges i artikel 3 och även följande villkor:
  - a) Utbildningens totala längd skall omfatta antingen minst fyra års studier på heltid vid ett universitet eller jämförlig läroanstalt, eller minst sex års studier vid ett universitet eller jämförlig läroanstalt, av vilka minst tre måste ha varit på heltid.
  - b) Denna utbildning skall avslutas med en godkänd examen på universitetsnivå.

Utän hinder av första stycket skall erkännande enligt artikel 2 också ges av den utbildning som lämnas under tre år vid "Fachhochschulen" i Förbundsrepubliken Tyskland i den form denna har då detta direktiv anmäls, och i den mån den uppfyller de krav som fastställts i artikel 3. Utbildningen ger tillträde till den verksamhet som nämns i artikel 1 i denna medlemsstat med yrkesbeteckningen arkitekt, under förutsättning att utbildningen har kompletterats med fyra års yrkeserfarenhet i Förbundsrepubliken Tyskland och bestyrks av ett intyg som utfärdats av den yrkesorganisation, där den arkitekt som önskar dra nytta av bestämmelserna i detta direktiv är registrerad. Organisationen skall i förväg ha fastställt att det arbete som arkitekten i fråga utfört på arkitek-

turområdet utgör avgörande bevis på att all den kunskap som åsyftas i artikel 3 har kommit till praktisk användning. Intyget skall utfärdas med samma förfarande som gäller för registrering i arkitektförteckningen.

På grundval av den erfarenhet som inhämtats och med hänsyn till utvecklingen av arkitektutbildningen skall kommissionen åtta år efter utgången av den tidsperiod som anges i artikel 31.1 första stycket inge en rapport till rådet om tillämpningen av detta undantag och de lämpliga förslag som rådet skall besluta om inom en tid av sex månader i enlighet med den ordning som fastlagts i fördraget.

2. Erkännande enligt artikel 2 skall också ges den utbildning som ingår i en social reformplan eller en universitetskurs på deltid och motsvarar kraven i artikel 3 och leder till att personer som varit anställda på arkitekturområdet minst sju år under överinseende av en arkitekt eller arkitektfirma avlägger en godkänd examen i arkitektur. Denna examen måste vara på universitetsnivå och vara likvärdig den examen som åsyftas i punkt 1.b.

Artikel 5

1. En medlemsstats medborgare som har tillstånd att använda yrkestiteln arkitekt i enlighet med en lag som ger den behöriga myndigheten i en medlemsstat möjlighet att ge denna titel åt medborgare som utmärkt sig särskilt genom sina insatser på arkitekturområdet skall anses uppfylla de krav som fastställts för att få utöva arkitektverksamhet med yrkesbeteckningen arkitekt.
2. I fråga om de personer som avses i punkt 1 skall ett certifikat utfärdat av den medlemsstat där innehavaren är medborgare eller kommer ifrån utgöra bevis på hans arkitektstatus.

Artikel 6

Utbildningsbevis som utfärdats av de behöriga myndigheterna i Förbundsrepubliken Tyskland och som styrker att de examensbevis som tilldelats efter den 8 maj 1945 av de behöriga myndigheterna i Tyska Demokratiska Republiken fullt motsvarar de behörighetsbevis som åsyftas i artikel 2 skall erkännas enligt de i denna artikel fastställda villkoren.

Artikel 7

1. Varje medlemsstat skall så snart som möjligt samtidigt översända till de andra medlemsstaterna och kommissionen den lista på utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdas inom dess territorium och som uppfyller kriterierna i artiklarna 3 och 4 samt på de institutioner och myndigheter som utställer dem.

Den första listan skall översändas inom 12 månader efter detta direktivs anmälan.

Varje medlemsstat skall likaså översända de ändringar som gjorts beträffande utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdas inom dess territorium, speciellt dem som inte längre uppfyller kraven i artiklarna 3 och 4.

2. I informationssyfte skall listorna och deras uppdateringar offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* tre månader efter dagen för översändandet. I de fall som avses i artikel 8 skall emellertid offentliggörandet av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis uppskjutas. Aktuella listor skall periodvis offentliggöras av kommissionen.

Artikel 8

Om en medlemsstat eller kommissionen hyser tvivel om att utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis uppfyller de krav som fastställts i artiklarna 3 och 4, skall kommissionen framlägga ärendet inför Rådgivande kommittén för utbildning på arkitekturområdet inom tre månader efter det översändande som nämns i artikel 7.1. Kommittén skall avge sitt yttrande inom tre månader.

Utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis skall offentliggöras inom de närmast följande tre månaderna efter det att yttrandet lämnats, eller tidsfristen för lämnande av detta gått ut, utom i något av följande två fall:

- När den medlemsstat som utfärdar dem ändrar det meddelande som lämnats i enlighet med artikel 7.1.
- När en medlemsstat eller kommissionen tillämpar artiklarna 169 eller 170 i fördraget i syfte att framlägga saken inför de Europeiska gemenskapernas domstol.

Artikel 9

1. Den rådgivande kommittén får rådfrågas av en medlemsstat eller kommissionen, närhelst dessa hyser tvivel om att ett utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som står på någon av de listor som offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, fortfarande uppfyller kraven enligt artiklarna 3 och 4. Kommittén skall lämna sitt yttrande

inom tre månader.

2. Kommissionen skall stryka ett examensbevis från någon av de listor som offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* antingen enligt överenskommelse med medlemsstaten i fråga eller efter ett beslut av domstolen.

KAPITEL 3

Utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som gör det möjligt för innehavaren att påbörja verksamhet på arkitekturområdet med stöd av erkända rättigheter eller befintliga nationella bestämmelser

Artikel 10

Varje medlemsstat skall erkänna de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som behandlas i artikel 11 och som utfärdas av andra medlemsstater till medborgare i medlemsstaterna som redan har dessa kvalifikationer vid detta direktivs anmälan, eller som har påbörjat studier som leder till sådana utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis senast under det tredje läsåret efter anmälan, även om dessa kvalifikationer inte uppfyller minimikraven enligt kapitel II, genom att, vad utövändet av den verksamhet som avses i artikel 1 beträffar, och under förutsättning att artikel 23 uppfylls, ge dem samma giltighet inom landet som de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som medlemsstaten själv utfärdar i arkitektur.

Artikel 11

De utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som avses i artikel 10 skall vara följande:

- a) *I Tyskland*
- de examensbevis som utfärdas av konstakademierna (Dipl.-Ing., Arkitekt (HfbK)),
  - de examensbevis som utfärdas av arkitekturinstitutionerna (Architektur/Hochbau) vid "Technische Hochschulen", vid tekniska högskolor, vid universitet, och, i den mån dessa anstalter har sammanslagits till "Gesamthochschulen", vid "Gesamthochschulen" (Dipl.-Ing. och varje annan titel som kan komma att senare fastställas för innehavare av dessa examensbevis);
  - de examensbevis som utfärdas av arkitekturinstitutionerna (Architektur/Hochbau) vid "Fachhochschulen" och, i den mån som dessa anstalter har sammanslagits till "Gesamthochschulen", av arkitekturinstitutionerna (Architektur/Hochbau) vid "Gesamthochschulen", när studietiden är kortare än fyra år men minst tre år, tillsammans med ett certifikat som styrker en fyraårig yrkeserfarenhet i Förbundsrepubliken Tyskland och som utfärdats av yrkesorganisationen i enlighet med artikel 4.1 andra stycket (Ingenieur grad. och varje

annan titel som kan komma att senare fastställas för innehavare av dessa examensbevis),

- de examensbevis (Prüfungszeugnisse) som utfärdats före den 1 januari 1973 av arkitekturinstitutionerna vid "Ingenieurschulen" och vid "Werkkunstschulen", tillsammans med ett certifikat från de behöriga myndigheterna som meddelar att den berörda personen har fått sina kvalifikationsbevis prövade i enlighet med artikel 13.

b) *I Belgien*

- de examensbevis som utfärdas av de statliga arkitekt-högskolorna eller de statliga arkitekturinstitutionerna (architecte – architect),
- de examensbevis som utfärdas av arkitekt-högskolan i Hasselt (architect),
- examensbevis som utfärdas av de Kungliga Konstakademierna (architecte – architect),
- de examensbevis som utfärdas av "Saint-Luc-skolorna" (architecte – architect),
- universitetsdiplom för civilingenjörer, tillsammans med ett intyg om fullgjord provtjänstgöring från den arkitekt-sammanslutning som ger innehavaren rätten att använda yrkestiteln arkitekt (architects – architect),
- de examensbevis i arkitektur som utfärdats av den centrala eller statliga examensnämnden för arkitektur (architecte – architect),
- examensbevisen för civilingenjörer/arkitekter och arkitekt/ingenjörsbetyg som utfärdas av fakulteterna för tillämpad vetenskap vid universiteten och av Faculté Polytechnique i Mons (ingénieur–architecte, ingénieur–architect).

c) *I Danmark*

- de examensbevis som utfärdas av statens arkitektskolor i Köpenhamn och Århus (arkitekt),
- registreringsbevis utfärdade av arkitekt-nämnden i enlighet med lag nr 202 av den 28 maj 1975 (inregistrerad arkitekt),
- examensbevis utfärdade av civilingenjörshögskolorna (byggnadskonstruktör), tillsammans med ett intyg från de behöriga myndigheterna med uppgift om att personen i fråga fått sina kvalifikationsbevis prövade i enlighet med artikel 13.

d) *I Frankrike*

- det statliga arkitekt-diplomet, som utfärdats av utbildningsdepartementet fram till 1959 och sedan dess av kulturdepartementet (architecte DPLG),
- de examensbevis som utfärdats av "Ecole spéciale d'architecture" (architecte DESA),
- de examensbevis som sedan 1955 utfärdas av arkitekturinstitutionen vid "Ecole nationale supérieure des Arts et Industries de Strasbourg" (f.d. "Ecole nationale d'ingénieurs de Strasbourg") (architecte EN-SAIS).

e) *I Grekland*

- de examensbevis för ingenjörer och arkitekter som utfärdas av Metsovia Polytechnion i Aten, tillsammans med ett certifikat från Greklands tekniska nämnd som ger rätten att utöva arkitektverksamhet,
- de examensbevis för ingenjörer och arkitekter som utfärdas av Aristotelion Panepistimion i Thessaloniki, tillsammans med ett certifikat från Greklands tekniska nämnd som ger rätten att utöva arkitektverksamhet,
- de examensbevis för ingenjörer och civilingenjörer som utfärdas av Metsovia Polytechnion i Aten, tillsammans med ett utbildningsbevis från Greklands tekniska nämnd som ger rätten att utöva arkitektverksamhet,
- de examensbevis för ingenjörer och civilingenjörer som utfärdas av Aristotelion Panepistimion i Thessaloniki, tillsammans med ett certifikat från Greklands tekniska nämnd som ger rätten att utöva arkitektverksamhet,
- de examensbevis för ingenjörer och civilingenjörer som utfärdas av Panepistimion Thrakis, tillsammans med ett certifikat från Greklands tekniska nämnd som ger rätten att utöva arkitektverksamhet.
- de examensbevis för ingenjörer och civilingenjörer som utfärdas av Panepistimion Patron tillsammans med ett certifikat från Greklands tekniska nämnd som ger rätten att utöva arkitektverksamhet,

f) *På Irland*

- "Bachelor of Architecture" som utfärdas av National University of Ireland (B. Arch. (NUI)) till dem som utexaminerats i arkitektur vid University College, Dublin,

- det examensbevis för arkitekter på universitetsnivå som utfärdas av College of Technology, Bolton Street, Dublin (Dipl. Arch.),
- certifikat som associerad medlem i Royal Institute of Architects of Ireland (ARIAI),
- certifikat som medlem i Royal Institute of Architects of Ireland (MRIAD).

(g) *I Italien*

- "laurea in architettura" utfärdade av universitet, tekniska högskolor och högskolorna för arkitektur i Venedig och Reggio Calabria, tillsammans med de examensbevis som berättigar innehavaren att självständigt utöva arkitektyrket, utfärdade av utbildningsministern, efter det att kandidaten inför en behörig nämnd har avlagt den statliga examen som gör honom berättigad att självständigt utöva yrket (dott. Architetto),
- "laurea in ingegneria" i byggnadskonstruktion ("sezione costenzone civile") som utfärdas av universitet och tekniskahögskolor, tillsammans med det examensbevis som gör innehavaren berättigad att självständigt utöva ett yrke inom arkitekturområdet, utfärdat av utbildningsministern, efter det att kandidaten inför en behörig nämnd har avlagt den statliga examen som gör honom berättigad att självständigt utöva yrket (dott. Ing. Architetto eller dott. Ing. in ingegneria civile).

(h) *I Nederländerna*

- det utbildningsbevis som anger att innehavaren har avlagt den examen i arkitektur på universitetsnivå och som utfärdats av arkitektinstitutionerna hos de tekniska högskolorna i Delft eller Eindhoven (bouwkundig ingenieur),
- de examensbevis som utfärdas av arkitektakademier erkända av staten (architect),
- de examensbevis som fram till 1971 utfärdats av de tidigare arkitekt-högskolorna (Hoger Bouwkundstonderricht) (architect HBO),
- de examensbevis som fram till 1970 utfärdats av de tidigare arkitekt-högskolorna (Voortgezet Bouwkundstonderricht) (architect VBO),
- det utbildningsbevis som anger att personen i fråga har avlagt en examen som anordnas av arkitekturrådet för "Bond van Nederlandse Architecten" (Holländska Arkitektförbundet, BNA) (architect),
- det examensbevis från "Stitching Instituut voor Ar-

chitectuur" (stiftelsen "Arkitekturinstituten") (IVA) som utfärdas efter fullgörande av en kurs som anordnas av denna stiftelse och tagit minst fyra år i anspråk (arkitekt), tillsammans med ett utbildningsbevis från de behöriga myndigheterna med uppgift om att personen i fråga fått sina kvalifikationsbevis prövade i enlighet med artikel 13,

- ett utbildningsbevis som utfärdas av de behöriga myndigheterna med uppgift om att, innan detta direktiv trädde i kraft, vederbörande avlade den examen på universitetsnivå, "Kandidat in de bouw-kunde", som anordnas av de tekniska högskolorna i Delft eller Eindhoven, och att han under en tid av minst fem år omedelbart före den dagen utövade arkitektverksamhet av sådan art och betydelse att den i enlighet med Nederländernas krav garanterar att han är kompetent att utöva denna verksamhet (arkitekt),
- ett utbildningsbevis utfärdat av de behöriga myndigheterna enbart till personer som uppnått 40 års ålder före den dag då detta direktiv trädde i kraft, vilket intygar att personen i fråga under en tid av minst fem år omedelbart före detta datum hade utövat arkitektverksamhet av sådan art och betydelse att den i enlighet med Nederländernas krav garanterar att han är kompetent att utöva denna verksamhet (arkitekt),

de utbildningsbevis som avses i sjunde och åttonde strecksatserna behöver inte längre erkännas från och med dagen för ikraftträdandet i Nederländerna av lagar och andra författningar som reglerar påbörjandet och utövandet av arkitektverksamhet med yrkesbeteckningen arkitekt, i den mån som dessa utbildningsbevis i enlighet med sådana bestämmelser inte ger tillstånd att utöva verksamheten med denna yrkestitel.

(i) *I Storbritannien*

- de behörighetsbevis som utfärdas efter avlagd examen vid:
  - Royal Institute of British Architects,
  - arkitektursektionerna vid:
    - universitet,
    - tekniska högskolor,
    - "colleges"
    - akademier
    - "Schools of Technology and Art",
- som var eller vid tidpunkten för detta direktivs antagande är erkända av "Architects Registration Council" i Storbritannien för upptagande i registret (Architect),
- ett utbildningsbevis som anger att innehavaren har en vedertagen rätt att bära yrkestiteln arkitekt med stöd av avsnitt 6.1 a, 6.1 b eller 6.1 d i "Architects

Registration Act 1931" (Architect),

- ett certifikat som anger att innehavaren har en veder- tagen rätt att bära yrkestiteln arkitekt med stöd av avsnitt 2 i "Architects Registration Act 1938" (Ar- chitect).

Artikel 12

Med beaktande av artikel 10 skall varje medlemsstat erkänna följande dokument, genom att ge dem samma giltighet inom sitt territorium som de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som den själv utfärdar för utövande av den verksamhet med yrkestiteln arkitekt som avses i artikel 1:

- Utbildningsbevis som utfärdas till medborgare i medlemsstater av medlemsstater, där det vid tid- punkten för detta direktivs anmälan finns bestämmel- ser om reglering av utövandet av den verksamhet med yrkestiteln arkitekt som avses i artikel 1, vilka certifikat anger att innehavaren har erhållit tillstånd att bära yrkestiteln arkitekt, innan detta direktiv genomfördes, och har varit aktivt verksam på om- rådet enligt dessa bestämmelser under minst tre år i följd under de fem år som föregick utfärdandet av certifikatet.
- Utbildningsbevis som utfärdas till medborgare i medlemsstater av medlemsstater, som under tiden mellan direktivets anmälan och genomförande inför bestämmelser som reglerar utövandet av den i artikel 1 behandlade verksamheten med yrkestiteln arkitekt, vilka certifikat anger att innehavaren har erhållit tillstånd att bära yrkestiteln arkitekt vid tiden för detta direktivs genomförande och har aktivt varit verksam på området enligt dessa bestämmelser under minst tre år i följd under de fem år som föregick utfärdandet av certifikatet.

Artikel 13

Den prövning av de formella kvalifikationerna som åsyftas i artikel 11 a, fjärde strecksatsen, artikel 11 c, tredje strecksat- sen, och artikel 11 h, sjätte strecksatsen, skall bestå av en bedömning av projekt som utarbetats och verkställt av personen i fråga, under det han under minst sex år aktivt utövade den verksamhet som åsyftas i artikel 1.

Artikel 14

Utbildningsbevis, utfärdade av de behöriga myndigheterna i Förbundsrepubliken Tyskland som intygar att de kvalifika- tionsbevis som utfärdats av de behöriga myndigheterna i Tyska Demokratiska Republiken från och med den 8 maj 1945 har

samma värde som de i artikel 11 nämnda kvalifikationsbevisen skall erkännas enligt de villkor som anges i den artikeln.

Artikel 15

För att undvika en snedvriden konkurrens kan Luxemburg, med förbehåll för artikel 5, under en övergångsperiod av fyra och ett halvt år från dagen för anmälan av detta direktiv, uppskjuta tillämpningen av artiklarna 10, 11 och 12 i fråga om erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighets- bevis som inte utfärdats av universitet.

KAPITEL 4

Användande av akademisk titel

Artikel 16

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23 skall värdmedlemsstaterna se till att de medborgare i medlemsstater som uppfyller villkoren enligt kapitel II eller kapitel III får rätt att använda sin lagligen skyddade akademiska titel och i til- lämpliga fall den förkortning därav som härrör från deras ursprungsland eller det land de kommer från, på denna stats språk. Värdmedlemsstater får kräva att denna titel skall åtföljas av namnet och platsen för läroanstalt eller examensnämnd som tilldelat den.

2. Om den akademiska titel som används i en medlemsstat som är en utländsk medborgares ursprungsland eller från vilket han kommer, i värdmedlemsstaten kan förväxlas med en titel som där kräver kompletterande utbildning som vederbörande ej genomgått, får värdmedlemsstaten kräva att denna person, i lämplig form enligt värdmedlemsstatens exakta anvisning, skall använda den titel som används i ursprungslandet eller det land han kommer från.

KAPITEL 5

Bestämmelser som skall underlätta det faktiska utövan- det av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

A. Bestämmelser om etableringsrätten.

Artikel 17

1. En värdmedlemsstat som av sina medborgare kräver bevis på gott namn och rykte, då de skall börja ägna sig åt den verksamhet som avses i artikel 1, skall i fråga om medborgare från andra medlemsstater betrakta som tillräckligt bevis ett intyg från en behörig myndighet i ursprungslandet eller det

land han kommer från som intygar att denna medlemsstats krav på gott namn och rykte har uppfyllts för utövandet av verksamheten i fråga.

2. När den medlemsstat som är den utländske medborgarens ursprungsland eller som han kommer från inte kräver bevis på gott namn och rykte av personer som önskar börja ägna sig åt denna verksamhet, får värdmedlemsstaten kräva av medborgare i den medlemsstat som är den utländske medborgarens ursprungsland eller som han kommer från ett utdrag ur kriminalregistret eller, om detta inte lyckas, en motsvarande handling utfärdad av en behörig myndighet i det ifrågavarande landet.

3. När den utländske medborgarens ursprungsland eller det land han kommer från inte utfärdar det skriftliga bevis som avses i punkt 2, får sådant bevis ersättas av en förklaring under ed – eller i stater där det inte finns några bestämmelser för förklaring under ed – av en högtidlig försäkran. Förklaringen eller försäkran lämnas av personen i fråga inför en behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, där så är lämpligt, en notarie eller en kompetent yrkesorganisation i den medlemsstat som är personens ursprungsland eller från vilket han kommer. Denna myndighet eller notarie skall utfärda ett intyg som styrker äktheten hos den edliga förklaringen eller den högtidliga försäkran.

4. Om värdmedlemsstaten har ingående kännedom om något allvarligt som inträffat utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig där, eller om den vet att den förklaring som avses i punkt 3 innehåller felaktig information, och om det inträffade eller informationen kan tänkas inverka på igångsättningen av verksamheten i fråga inom dess territorium, får den underrätta den medlemsstat som är den utländske medborgarens ursprungsland eller som han kommer från.

Den medlemsstat som är den utländske medborgarens ursprungsland eller från vilken han kommer skall intyga uppgifternas riktighet, i den mån de skulle kunna inverka på möjligheten att i den medlemsstaten sätta igång denna verksamhet. Myndigheterna i denna stat skall själva avgöra vilken art och omfattning utredningen skall ha och skall underrätta värdmedlemsstaten om den eventuella åtgärd de därefter vidtar beträffande de certifikat eller handlingar de har utfärdat.

5. Medlemsstaterna skall se till att den information som överlämnas behandlas konfidentiellt.

Artikel 18

1. När i en värdmedlemsstat lagar och andra författningar ställer krav i fråga om gott namn och rykte, däribland i fråga om utövandet av den i artikel 1 nämnda verksamheten, och det därvid föreskrivs disciplinåtgärd på grund av allvarlig yrkesmässig försummelse eller dom på grund av brottslig handling, skall den medlemsstat som är den utländske medborgarens ursprungsland eller som han kommer från till värdmedlemsstaten överlämna alla informationer som behövs beträffande

de åtgärder eller disciplinärt ingripande av yrkesmässig eller administrativ natur som vidtagits mot personen i fråga eller eventuella straff för brott som avser utövandet av hans yrke i ifrågavarande land.

2. Om värdmedlemsstaten har ingående kännedom om att något allvarligt inträffat utanför dess territorium, innan personen i fråga etablerade sig i denna stat, vilket kan tänkas inverka på utövandet där av verksamheten i fråga, får den underrätta den medlemsstat som är den utländske medborgarens ursprungsland eller som han kommer från.

Den medlemsstat som är den utländske medborgarens ursprungsland eller som han kommer från skall styrka uppgifternas riktighet, i den mån de kan inverka på utövandet av verksamheten i fråga i medlemsstaten. Myndigheterna i denna stat skall själva avgöra vilken art och omfattning utredningen skall ha och skall underrätta värdmedlemsstaten om den eventuella åtgärd de därefter vidtar i fråga om den information som överlämnats enligt punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall se till att den överlämnade informationen behandlas konfidentiellt.

Artikel 19

Handlingar som utfärdats i enlighet med artiklarna 17 och 18 får inte överlämnas senare än tre månader efter utfärdandet.

Artikel 20

1. Förfarandet enligt artiklarna 17 och 18 för att ge personen i fråga tillstånd att börja ägna sig åt den verksamhet som avses i artikel 1 måste med förbehåll för förseningar på grund av ett eventuellt överklagande avslutas så snart som möjligt och senast tre månader efter det att alla handlingar rörande denna person inlämnats.

2. I de fall som åsyftas i artikel 17.4 och artikel 18.2 a skall en begäran om omprövning tills vidare upphäva den period som fastlagts i punkt 1.

Den rådfrågade medlemsstaten skall lämna sitt svar inom tre månader.

Efter mottagandet av svaret eller vid periodens utgång skall värdmedlemsstaten fortsätta med den procedur som nämns i punkt 1.

Artikel 21

När en värdmedlemsstat kräver att dess egna medborgare som önskar börja ägna sig åt den verksamhet som avses i artikel 1 skall avlägga ed eller lämna en högtidlig försäkran, och där formen för denna ed eller försäkran inte kan användas av medborgare i andra medlemsstater, skall denna medlemsstat se

till att en lämplig, jämförlig form av ed eller försäkran erbjuds personen i fråga.

B. Bestämmelser om att tillhandahålla tjänster

Artikel 22

1. När en medlemsstat kräver av sina egna medborgare som önskar utöva den verksamhet som åsyftas i artikel 1 antingen ett tillstånd från eller medlemskap i eller registrering hos en yrkesorganisation eller ett yrkesorgan, skall, när det gäller tillhandahållande av tjänster, denna medlemsstat undanta medborgare från andra medlemsstater från detta krav.

Personen i fråga skall tillhandahålla tjänster med samma rättigheter och skyldigheter som medborgare i värdmedlemsstaten; i synnerhet skall de uppföranderegler av yrkesmässig eller administrativ natur som gäller i denna medlemsstat även gälla för honom.

För detta ändamål och förutom den deklaration som nämns i punkt 2 för tillhandahållande av tjänster får medlemsstater för att göra det möjligt att genomföra de bestämmelser för yrkesmässigt uppförande som gäller hos dem kräva automatisk tillfällig inregistrering eller formell registrering hos en yrkesorganisation eller ett yrkesorgan eller i ett register, förutsatt att denna registrering inte fördröjer eller på något sätt försvårar tillhandahållandet av tjänster eller åsamkar några ytterligare kostnader för den person som tillhandahåller tjänsterna.

När en värdmedlemsstat vidtar en åtgärd i enlighet med andra stycket eller får kännedom om fakta som strider mot dessa bestämmelser, skall den genast underrätta den medlemsstat, där personen i fråga är etablerad.

2. Värdmedlemsstaten får kräva att personen i fråga i förväg till de behöriga myndigheterna lämnar en förklaring rörande de tjänster som skall tillhandahållas, när de står i samband med utförandet av ett projekt inom staten.

3. I enlighet med punkterna 1 och 2 får värdmedlemsstaten kräva att personen i fråga skall lämna in en eller flera handlingar som innehåller följande :

— Den förklaring som åsyftas i punkt 2.

— Ett intyg som anger att personen i fråga i laga ordning utövar denna verksamhet i den medlemsstat där han har etablerat sig.

— Ett intyg att personen i fråga innehar de(t) utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som krävs för att tillhandahålla dessa tjänster, och att dessa kvalifikationer motsvarar kraven i kapitel II eller är de som uppräknats i kapitel III i detta direktiv.

— I tillämpliga fall det certifikat som avses i artikel 23.2.

4. Den eller de handlingar som anges i punkt 3 får inte inlämnas senare än 12 månader efter det att de utfärdats.

5. När en medlemsstat tillfälligt eller varaktigt, helt eller delvis, berövar en av sina medborgare eller en medborgare från en annan medlemsstat som är etablerad där rätten att utöva den verksamhet som åsyftas i artikel 1, skall den vederbörligen se till att det intyg som avses i den andra strecksatsen i punkt 3 tillfälligt eller varaktigt dras in.

C. Bestämmelser som är gemensamma för etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

Artikel 23

1. När i en värdmedlemsstat bruket av yrkestiteln arkitekt är reglerad för den verksamhet som avses i artikel 1, skall medborgare i andra medlemsstater som uppfyller de villkor som fastlagts i kapitel II eller vars utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis enligt artikel 11 har erkänts enligt artikel 10, få använda värdmedlemsstatens yrkestitel och den förkortade formen av denna, så snart de uppfyllt eventuella villkor beträffande praktisk utbildning som denna stat fastställt.

2. Om det i en medlemsstat för att sätta igång den verksamhet som avses i artikel 1 eller fortsättningsvis utöva denna verksamhet med yrkestiteln arkitekt, förutom de krav som anges i kapitel II eller innehavet av ett utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis enligt artikel 11, krävs att en viss tids praktik fullgjorts, skall medlemsstaten i fråga som tillräckligt bevis godta ett intyg från den medlemsstat som är personens ursprungsland eller varifrån han kommer, med uppgift om att en godtagbar praktisk erfarenhet har förvärvats i detta land under en motsvarande period. Det intyg som avses i andra stycket i artikel 4.1 skall erkännas som tillräckligt bevis enligt detta styckes innebörd.

Artikel 24

1. När värdmedlemsstaten kräver av sina medborgare som önskar börja ägna sig åt den verksamhet som avses i artikel 1 att de skall framlägga bevis på att de ej tidigare gjort konkurs, och när den information som lämnats i enlighet med artiklarna 17 och 18 inte innehåller bevis på detta, skall denna stat godta en försäkran under ed - eller i stater där det inte finns någon bestämmelse om försäkran under ed - en högtidlig försäkran som lämnas av personen i fråga inför en behörig rättslig eller administrativ myndighet, en notarie eller kompetent yrkesorganisation i personens ursprungsland eller det land han närmast kommer från. Denna myndighet eller notarie skall utfärda ett

intyg som styrker äktheten hos förklaringen under ed eller den högtidliga försäkran.

När en ordnad ekonomi måste bevisas i värdmedlemsstaten, skall denna betrakta intyg från banker i andra medlemsstater som jämförliga med intyg utfärdade i det egna landet.

2. De handlingar som nämns i punkt 1 får inte inlämnas senare än tre månader efter det att de utfärdats.

Artikel 25

1. När en värdmedlemsstat kräver av sina medborgare som vill utöva den verksamhet som nämns i artikel 1 att de skall framlägga bevis på att de omfattas av försäkring mot de ekonomiska konsekvenserna av deras yrkesansvar, skall denna stat betrakta intyg från andra medlemsstaters försäkringsbolag som jämförliga med intyg utfärdade i det egna landet. Dessa intyg måste särskilt ange att försäkringsbolaget har följt de lagar och andra författningar som gäller i värdmedlemsstaten för försäkringens villkor och omfattning.

2. De intyg som avses i punkt 1 får inte inlämnas senare än tre månader efter det att de utfärdats.

Artikel 26

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för de berörda personerna att införskaffa information om lagarna och i tillämpliga fall om yrkesetiken i värdmedlemsstaten.

För detta ändamål får medlemsstaterna bilda informationscentra, från vilka dessa personer kan erhålla den information som behövs. I fråga om etablering får värdmedlemsstaten kräva att de skall sätta sig i förbindelse med dessa centra.

2. Medlemsstaterna får bilda de centra som nämns i punkt 1 i samarbete med de behöriga myndigheter och organ som de utser före utgången av den i första stycket i artikel 31.1 fastställda tidsfristen.

3. Medlemsstaterna skall se till att personerna i fråga, när så erfordras i sitt eget och sina kunders intresse, förvärvar den språkkunskap som behövs för att utöva sitt yrke i värdmedlemsstaten.

KAPITEL 6

Slutbestämmelser

Artikel 27

När ett befogat tvivel råder, får värdmedlemsstaten kräva av de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat att de bekräftar äktheten i de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats i denna andra medlemsstat och som åsyftas i kapitlen II och III.

Artikel 28

Inom den tidsfrist som fastställs i första stycket i artikel 31.1 skall medlemsstaterna utse de myndigheter och organ som är bemyndigade att utfärda eller motta utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis jämte de dokument och upplysningar som nämns i detta direktiv, och skall genast underätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta.

Artikel 29

Detta direktiv skall också gälla för medlemsstaters medborgare som i enlighet med förordning (EEG) nr 1612/68 som anställda utövar eller kommer att utöva den verksamhet som åsyftas i artikel 1.

Artikel 30

Senast tre år efter utgången av den tid som fastställs i första stycket i artikel 31.1 skall kommissionen granska detta direktiv på grundval av den erfarenhet som gjorts och, om det behövs, till rådet överlämna förslag till ändringar, sedan den rådgivande kommittén rådfrågats. Rådet skall granska alla sådana förslag inom ett år.

Artikel 31

1. Medlemsstaterna skall besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall emellertid få tre år på sig från dagen för anmälan för att efterkomma artikel 22.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 32

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 10 juni 1985.

På rådets vägnar

M. FIORET

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 20 december 1985

om ändring, på grund av Spaniens och Portugals anslutning, av direktiv 85/384/EEG om det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis på arkitekturområdet, däribland åtgärder för att underlätta ett effektivt utövande av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

(85/614/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Anslutningsakten för Spanien och Portugal, särskilt artikel 396 i detta, och

med beaktande av följande:

Med anledning av Spaniens och Portugals anslutning är det nödvändigt att göra vissa ändringar av direktiv 85/384/EEG¹ för att säkerställa att det tillämpas på samma sätt av Spanien, Portugal och de andra medlemsstaterna.

I enlighet med artikel 2.3 i Fördraget om Spaniens och Portugals anslutning får gemenskapens institutioner före anslutningen besluta om de åtgärder som åsyftas i artikel 396 i anslutningsakten, vilka åtgärder skall träda i kraft, om och när fördraget träder i kraft.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Med verkan från och med den 1 januari 1986, med förbehåll för att Fördraget om Spaniens och Portugals anslutning träder i kraft, skall artikel 11 i direktiv 85/384/EEG ändras genom följande tillägg:

j) *i Spanien*

- den officiella arkitekttiteln (título oficial de arquitecto) tilldelad av departementet för utbildning och vetenskap eller av universiteten,

k) *i Portugal*

- "Diploma do curso especial de arquitectura" utfärdad av konstakademierna i Lissabon och Porto,
- "Diploma de arquitecto" utfärdad av konstakademierna i Lissabon och Porto,
- "Diploma de curso de arquitectura" utfärdad av de högre konstakademierna i Lissabon eller Porto,
- "Diploma de licenciatura em arquitectura" utfärdad av den högre konstakademien i Lissabon,
- "Carta de curso de licenciatura em arquitectura" utfärdad av Lissabons tekniska universitet och Portos universitet.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom den tidsfrist som anges i artikel 31.1 i direktiv 85/384/EEG.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Bryssel den 20 december 1986.

På rådets vägnar

R. KRIEPS

Ordförande

¹ EGT nr L 223, 21.8.1985, s. 15.

RÅDETS DIREKTIV

av den 27 januari 1986

om ändring, på grund av Portugals anslutning, av direktiv 85/384/EEG om det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis på arkitekturområdet, däribland åtgärder för att underlätta ett effektivt utövande av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster

(86/17/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Anslutningsakten för Spanien och Portugal, särskilt artikel 396 i detta, och

med beaktande av följande:

Med anledning av Portugals anslutning är det nödvändigt att göra vissa ytterligare tekniska ändringar av direktiv 85/384/EEG¹ i dess lydelse enligt direktiv 85/614/EEG² för att säkerställa att det tillämpas på samma sätt av Portugal och de andra medlemsstaterna.

I enlighet med artikel 2.3 i Fördraget om Spaniens och Portugals anslutning får gemenskapens institutioner besluta om de åtgärder som åsyftas i artikel 396 i anslutningsakten, vilka åtgärder skall träda i kraft om och när fördraget träder i kraft.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Med verkan från den 1 januari 1986 skall artikel 11k i direktiv 85/384/EEG kompletteras med följande:

- "Licenciatura em engenharia civil" utfärdad av den tekniska högskolan vid det tekniska universitetet i Lissabon,
- "Licenciatura em engenharia civil" utfärdad av den vetenskapliga och teknologiska fakulteten vid universitetet i Porto,

— "Licenciatura em engenharia civil" utfärdad av den vetenskapliga och teknologiska fakulteten vid universitetet i Coimbra,

— "Licenciatura em engenharia civil, produção", utfärdad av universitetet i Minho.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv inom den tidsfrist som anges i artikel 31.1 i direktiv 85/384/EEG.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Bryssel den 27 januari 1986.

På rådets vägnar

H. van den BROEK

Ordförande

¹ EGT nr L 223, 21.8.1985, s. 15.

² EGT nr L 376 31.12.1985, s. 1.

RÅDETS DIREKTIV

av den 4 december 1990

om ändring av vissa direktiv om erkännande av yrkesbehörighet efter Tysklands enande

(90/658/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57.1 och 2 första och tredje meningen och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

På grund av Tysklands enande bör vissa ändringar göras i direktiv 75/362/EEG⁴, 77/452/EEG⁵, 78/686/EEG⁶, 78/1026/EEG⁷ och 80/154/EEG⁸ i dess lydelse enligt direktiv 89/594/EEG⁹ och direktiv 89/595/EEG¹⁰ om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinärer och barmorskor samt direktiv 85/433/EEG¹¹ i dess lydelse enligt direktiv 85/584/EEG¹² och direktiv 85/384/EEG¹³ i dess lydelse enligt direktiv 86/17/EEG¹⁴ om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci resp. för arkitekter samt direktiv 75/363/EEG¹⁵ i dess lydelse enligt direktiv 89/594/EEG om samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar om verksamhet som läkare;

Fr.o.m. tidpunkten för Tysklands enande kommer gemenskapens lagstiftning att till fullo tillämpas inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium.

Det är nödvändigt att genomföra ändringar i nämnda direktiv så att hänsyn tas till den speciella situationen inom detta territorium.

I enlighet med principen om förvärvade rättigheter bör de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis, som innehas av tyska medborgare inom detta territorium vilka utövar sin yrkesverksamhet på grundval av den utbildning som de hade påbörjat före enandet och som inte överensstämmer med gemenskapens föreskrifter om utbildning, erkännas på liknande villkor som dem som tillämpades på övriga medborgare i medlemsstaterna vid tidpunkten för antagande av de nämnda direktiven eller anslutning till gemenskapen.

Det är nödvändigt att på gemenskapsnivå skydda de rättigheter som förvärvats av innehavarna av tidigare utbildnings- och examensbevis som inte längre utfärdats som en följd av ändringar i föreskrifterna i de medlemsstater som beviljat dem denna behörighet; en sådan bestämmelse infördes genom direktiv 89/594/EEG i de flesta direktiv om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis; denna bestämmelse bör även utan ändringar kunna tillämpas på tyska medborgare från f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium; en liknande bestämmelse bör även inarbetas i direktiv 85/433/EEG om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i farmaci.

De flesta särbestämmelser om erkännande av utbildnings-, examens- eller andra behörighetsbevis som utfärdats av f.d. Tyska Demokratiska Republiken är inte längre tillämpliga som en följd av det tyska enandet; de bör därför upphävas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 75/362/EEG ändras härmed enligt följande:

1. I artikel 3a 3 skall "I Tyskland" utgå.

¹ EGT nr L 266, 28.9.1990, s. 12 i dess lydelse den 28 november 1990.

² Yttrande av den 24 oktober 1990 (ännu inte publicerat i EGT) och beslutet av den 21 november 1990 (ännu inte publicerat i EGT).

³ Yttrande av den 20 november 1990 (ännu inte publicerat i EGT).

⁴ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1.

⁵ EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1.

⁶ EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 1.

⁷ EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 1.

⁸ EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 1.

⁹ EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 19.

¹⁰ EGT nr L 341, 23.11.1989, s. 30.

¹¹ EGT nr L 253, 24.9.1985, s. 37.

¹² EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 42.

¹³ EGT nr L 223, 21.8.1985, s. 15.

¹⁴ EGT nr L 27, 1.2.1986, s. 71.

¹⁵ EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 14.

2. Följande artikel skall införas:

"Artikel 9a

1. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för läkare som förvärvats inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium och som inte uppfyller samtliga minimivillkor för utbildningen enligt artikel 1 i direktiv 75/363/EEG, skall medlemsstaterna förutom Tyskland erkänna dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tillräckligt bevis, om

- de intygar utbildning som påbörjats före det tyska enandet,
- de berättigar innehavarna att utöva verksamhet som läkare inom Tysklands hela territorium på samma villkor som enligt de bevis som utfärdats av de behöriga tyska myndigheterna och som avses i punkterna 1 och 2 i artikel 3a, och
- de åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga tyska myndigheterna som visar att dessa medborgare faktiskt och författningenligt har utövat verksamheten i fråga i Tyskland i minst tre år i följd under en femårsperiod före tidpunkten för utfärdandet av intyget.

2. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister intygar att utbildning som fullgjorts inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium och som inte uppfyller minimikraven för utbildningen enligt artiklarna 2 och 5 i direktiv 75/363/EEG, skall medlemsstaterna förutom Tyskland erkänna dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tillräckligt bevis, om

- de intygar utbildning som påbörjats före utgången av den tidsfrist som fastställts i artikel 9.1 andra stycket i direktiv 75/363/EEG, och
- de innebär tillstånd att som specialist utöva verksamheten i fråga inom Tysklands hela territorium på samma villkor som enligt de bevis som utfärdats av de behöriga tyska myndigheterna och som avses i artiklarna 5 och 7.

Medlemsstaterna får emellertid kräva att dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga tyska myndigheterna eller organen som visar att innehavarna av bevis för specialister har utövat verksamheten i fråga under en tid som motsvarar två gånger skillnaden mellan den specialistutbildning som fullgjorts inom tyskt territorium och den minimitid för utbildningen som fastställts i direktiv 75/363/EEG, om de inte uppfyller minimikraven för utbildningen när det gäller utbildningens längd som fastställts i artiklarna 4 och 5 i direktiv 75/363/EEG."

Artikel 2

Följande andra stycke skall läggas till i artikel 9.1 i direktiv 75/363/EEG:

"För f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium skall emellertid Tyskland vidta nödvändiga åtgärder för att följa artiklarna 2 - 5 inom 18 månader efter enandet."

Artikel 3

Direktiv 77/452/EEG ändras enligt följande:

1. I artikel 3a andra strecksatsen skall "i Tyskland" utgå.
2. Följande artikel skall införas:

"Artikel 4a

När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård intygar utbildning som fullgjorts inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium och som inte uppfyller samtliga minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 1 i direktiv 77/453/EEG, skall medlemsstaterna förutom Tyskland erkänna dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tillräckligt bevis, om

- de intygar utbildning som påbörjats före det tyska enandet,
- de berättigar innehavarna att utöva verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård inom Tysklands hela territorium på samma villkor som enligt de bevis som utfärdats av de behöriga tyska myndigheterna och som avses i artikel 3a, och
- de åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga tyska myndigheterna som visar att dessa medborgare faktiskt och författningenligt har utövat verksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård i Tyskland i minst tre år i följd under en femårsperiod före tidpunkten för utfärdandet av intyget. Denna verksamhet skall ha innefattat fullt ansvar för planering, organisering och genomförande av omvårdnaden av patienten."

Artikel 4

Direktiv 78/686/EEG ändras enligt följande:

1. I artikel 3a "I Tyskland" skall följande utgå:
  - presentation i form av två numererade punkter,
  - texten i punkt 2.

2. Följande artikel skall införas:

"Artikel 7a

1. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för tandläkare intygar utbildning som fullgjorts inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium och som inte uppfyller de minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 1 i direktiv 78/687/EEG, skall medlemsstaterna förutom Tyskland erkänna dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tillräckligt bevis, om

- de intygar utbildning som påbörjats före det tyska enandet,
- de berättigar innehavarna att utöva verksamhet som tandläkare inom Tysklands hela territorium på samma villkor som enligt de bevis som utfärdats av de behöriga tyska myndigheterna och som avses i artikel 3a, och
- de åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga tyska myndigheterna som visar att dessa medborgare faktiskt och författningsenligt har utövat verksamheten i fråga i Tyskland i minst tre år i följd under en femårsperiod före tidpunkten för utfärdandet av intyget.

2. När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för specialister intygar utbildning som fullgjorts inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium och som inte uppfyller minimikraven för utbildningen enligt artiklarna 2 och 3 i direktiv 78/687/EEG, skall medlemsstaterna förutom Tyskland erkänna dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tillräckligt bevis, om

- de intygar utbildning som påbörjats före det tyska enandet, och
- de berättigar innehavarna att som specialist utöva verksamheten i fråga inom Tysklands hela territorium på samma villkor som enligt de bevis som utfärdats av de behöriga tyska myndigheterna och som avses i artikel 5.1 och 5.2.

Medlemsstaterna får emellertid kräva att dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga tyska myndigheterna eller organen som visar att innehavarna av bevis för specialister har utövat verksamheten i fråga under en period som motsvarar två gånger skillnaden mellan den utbildning som fullgjorts inom tyskt territorium och den minimitid för utbildningen som fastställts i direktiv 78/687/EEG, om de inte uppfyller minimikraven för utbildningen enligt artikel 2 i direktiv 78/687/EEG."

Artikel 5

Direktiv 78/1026/EEG ändras enligt följande:

1. I artikel 3a i "I Tyskland" skall följande utgå:

- presentation i form av två numererade punkter,
- texten i punkt 2.

2. Följande artikel skall införas:

"Artikel 4a

När det gäller medborgare i medlemsstaterna vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för veterinärer intygar utbildning som fullgjorts inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium och som inte uppfyller de minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 1 i direktiv 78/1027/EEG, skall medlemsstaterna förutom Tyskland erkänna dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tillräckligt bevis, om

- de intygar utbildning som påbörjats före det tyska enandet,
- de berättigar innehavarna att utöva verksamhet som veterinär inom Tysklands hela territorium på samma villkor som enligt de bevis som utfärdats av de behöriga tyska myndigheterna och som avses i artikel 3 a, och
- de åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga tyska myndigheterna som visar att dessa medborgare faktiskt och författningsenligt har utövat verksamheten i fråga i Tyskland i minst tre år i följd under en femårsperiod före tidpunkten för utfärdandet av intyget."

Artikel 6

Direktiv 80/154/EEG ändras enligt följande:

1. I artikel 3a "I Tyskland" skall följande utgå:

- presentation i form av två strecksatser,
- texten i andra strecksatsen.

2. Följande artikel skall införas:

"Artikel 5a

1. När det gäller medlemsstater vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för barmorskor intygar utbildning som fullgjorts inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium och som inte uppfyller de minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 1 i direktiv 80/155/EEG, skall medlemsstaterna förutom Tyskland erkänna dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tillräckligt bevis, om

- de intygar utbildning som påbörjats före det tyska enandet,
- de berättigar innehavarna att utöva verksamhet som barmorska inom Tysklands hela territorium på samma villkor som enligt de bevis som utfärdats av de behöriga tyska myndigheterna och som avses i artikel 3a, och

- de åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga tyska myndigheterna som visar att dessa medborgare faktiskt och författningsenligt har utövat verksamheten i fråga i Tyskland i minst tre år under en femårsperiod före tidpunkten för utfärdandet av intyget.
2. När det gäller medborgare vars utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för barmorskor intygar utbildning som fullgjorts inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium som uppfyller de minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 1 i direktiv 80/155/EEG men som i enlighet med artikel 2 endast skall erkännas, om den kompletterats med den yrkespraktik som avses i artikel 4, skall medlemsstaterna förutom Tyskland erkänna dessa utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som tillräckligt bevis, om
- de intygar utbildning som påbörjats före det tyska enandet, och
  - de åtföljs av ett intyg som visar att dessa medborgare faktiskt och författningsenligt har utövat verksamheten i fråga i Tyskland i minst två år under en femårsperiod före tidpunkten för utfärdandet av intyget."

Artikel 7

Direktiv 85/433/EEG ändras enligt följande:

1. I artikel 4a "I Tyskland" skall följande utgå:
- presentation i form av två numrerade punkter,
  - texten i punkt 2.
2. I artikel 6
- skall den befintliga texten betecknas punkt 1,
  - skall följande punkt 2 införas:
- "2. De utbildnings- och examensbevis samt andra bevis från universitet eller motsvarande behörighetsbevis i farmaci som av medlemsstaterna utfärdats till medborgare i medlemsstaterna och som uppfyller de minimivillkor för utbildningen som fastställts i artikel 2 i direktiv 85/432/EEG men som inte överensstämmer med benämningarna i artikel 4 skall, med avseende på detta direktivs räckvidd, behandlas som de examensbevis som anges i den artikeln, om de åtföljs av ett intyg som visar att de intygar utbildning i enlighet med bestämmelserna i direktiv 85/432/EEG som avses i artikel 2 i detta direktiv och skall av de medlemsstater som utfärdat dem behandlas som de benämningar som finns intagna i artikel 4 i detta direktiv."

3. Följande artikel skall införas:

"Artikel 6a

Utbildnings- och examensbevis samt andra bevis från universitet eller motsvarande behörighetsbevis i farmaci som intygar utbildning som fullgjorts av medborgare i medlemsstaterna inom f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium och som inte uppfyller de minimikrav för utbildningen som fastställts i artikel 2 i direktiv 85/432/EEG skall behandlas som examensbevis som uppfyller dessa villkor, om

- de intygar utbildning som påbörjats före det tyska enandet,
- de berättigar innehavarna att utöva verksamhet som farmaceut inom Tysklands hela territorium på samma villkor som enligt de bevis som utfärdats av de behöriga tyska myndigheterna och som avses i artikel 4 c, och
- de åtföljs av ett intyg som visar att innehavarna av dessa bevis faktiskt och författningsenligt i Tyskland utövat sådan verksamhet som avses i artikel 1.2 i direktiv 85/432/EEG i minst tre år i följd under en femårsperiod före tidpunkten för utfärdandet av intyget, förutsatt att sådan verksamhet regleras i medlemsstaten i fråga."

Artikel 8

Artikel 6 i direktiv 85/384/EEG skall utgå.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 juli 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna vidtar dessa åtgärder skall de se till att en hänvisning görs till detta direktiv eller att en sådan hänvisning ges vid tidpunkten för det officiella kungörandet. Förfarings-sättet för en sådan hänvisning skall fastställas av medlemsstaterna.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 4 december 1990.

På rådets vägnar

G. DE MICHELIS

Ordförande

De utbildnings-, examens-, och andra behörighetsbevis i arkitektur som är föremål för ömsesidigt erkännande av medlemsstaterna

(89/C 205/06)

(Uppdatering av meddelande 88/C 270/03¹)

En lista följer på utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis i arkitektur i enlighet med artikel 7 i Rådets direktiv 85/384/EEG av den 10 juni 1985 om det ömsesidiga erkännandet av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis på arkitekturområdet, däribland åtgärder för att underlätta ett effektivt utnyttjande av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster².

De utbildningsbevis som anges nedan skall erkännas av medlemsstaterna i gemenskapen i fråga om de studerande som har inlett sina studier i arkitektur under studieåret 1988/89. De examensbevis som skall erkännas för dem som inledde sina studier i arkitektur före studieåret 1988/89 är de som anges

- i fråga om andra medlemsstater än Spanien och Portugal, i artikel 11 i direktiv 85/384/EEG av den 10 juni 1985,
- i fråga om Spanien och Portugal, i artikel 1 i direktiv 85/14/EEG av den 20 december 1985³,
- och i fråga om enbart Portugal, i artikel 1 i direktiv 86/17/EEG av den 27 januari 1986,⁴ ändrat genom offentliggörande i Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr L 87, 2.4.1986.

Direktiv 85/384/EEG föreskriver också erkännande av andra utbildningsbevis i arkitektur. Dessa anges i artiklarna 5, 6, 12 och 14 i direktivet.

Uppdateringar av denna lista skall periodvis offentliggöras av kommissionen i enlighet med artikel 7.2 i direktivet.

BELGIEN

- de examensbevis som utfärdas av de statliga arkitektikhögskolorna eller de statliga arkitekturinstitutionerna (architecte - architect),
- de examensbevis som utfärdas av arkitektikhögskolan i Hasselt (architect),
- examensbevis som utfärdas av de Kungliga Konstakademierna (architecte - architect)

- de examensbevis som utfärdas av "Saint-Lucskolorna" (architecte - architect),
- examensbevisen för civilingenjörer/arkitekter och arkitekt/ingenjörbevis som utfärdas av fakulteterna för tillämpad vetenskap vid universiteten och av Faculté Polytechnique i Mons (ingénieur-architecte, ingénieur-architect).

DANMARK

- de examensbevis som utfärdas av arkitekturinstitutionen vid Köpenhamns konstakademi och arkitekturskolan i Århus (arkitekt cand.arch).

TYSKLAND

- de examensbevis som utfärdas av arkitekturinstitutionerna (Architektur/Hochbau) vid universitet, vid tekniska högskolor, "Gesamthochschulen" och vid konstakademierna (Diplom-Ingenieur, Diplom-Ingenieur Univ.),
- de examensbevis som utfärdas av arkitekturinstitutionerna (Architektur/Hochbau) vid "Fachhochschulen" och "Gesamthochschulen", om utbildningen motsvarar utbildningen vid "Fachhochschulen"⁵.

GREKLAND

- de examensbevis för ingenjörer och arkitekter som utfärdas av ingenjör-arkitekturinstitutionerna vid Metsovion Polytechnion i Ethnikon (EMP), tillsammans med ett certifikat från Greklands tekniska nämnd (TEE) som ger rätten att utöva arkitektverksamhet,
- de examensbevis för ingenjörer och arkitekter som utfärdas av ingenjör-arkitekturinstitutionen vid Aristotelion Panepistimioni i Thessaloniki (APT), tillsammans med ett certifikat från Greklands tekniska nämnd (TEE) som ger rätten att utöva arkitektverksamhet

¹ EGT nr C 270, 19.10.1988

² EGT nr L 223, 21.8.1985

³ EGT nr L 376, 31.12.1985

⁴ EGT nr L 27, 1.2.1986

⁵ Dessa examina erkänns på de villkor som anges i artikel 4.1 i direktiv 85/384/EEG, antingen under första eller andra strecksatsen, beroende på utbildningens längd.

SPANIEN

- Officiell titel som arkitekt (título oficial de Arquitecto) utfärdad av rektor för en av nedanstående tekniska arkitekturhögskolor:
  - tekniska högskolan i Katalonien, arkitekturhögskolorna i Barcelona och Del Vallés,
  - tekniska högskolan i Madrid, arkitekturhögskolan i Madrid,
  - tekniska högskolan i Las Palmas, arkitekturhögskolan i Las Palmas,
  - tekniska högskolan i Valencia, arkitekturhögskolan i Valencia,
  - universitetet i Sevilla, arkitekturhögskolan i Sevilla,
  - universitetet i Valladolid, arkitekturhögskolan i Valladolid,
  - universitetet i Santiago de Compostela, arkitekturhögskolan i La Coruña,
  - universitetet i Baskien, arkitekturhögskolan i San Sebastian
  - universitetet i Navarra, arkitekturhögskolan i Pamplona.

FRANKRIKE

- det statliga arkitektdiplomet, som utfärdas av den minister som svarar för arkitektur (diplôme d'architecte DPLG)
- de examensbevis som utfärdas av särskilda arkitektskolor (école spéciale d'architecture) i Paris (diplôme d'architecte ESA),
- de examensbevis som utfärdas av arkitektinstitutionen vid den statliga konstindustriella högskolan i Strasbourg (diplôme d'architecte ENSAIS).

IRLAND

- Graden Bachelor of Architecture utfärdad av National University of Ireland (B. Arch. NUI) för slutförd arkitektexamen vid University College i Dublin.
- examensbevis på universitetsnivå i arkitektur utfärdat av College of Technology, Bolton Street, Dublin (Dip. Arch.),
- certifikat över status som associerad medlem av Royal Institute of Architects of Ireland (ARIAI),
- certifikat över medlemskap i Royal Institute of Architects of Ireland (MRIA).

ITALIEN

- Examensbevis över avlagd arkitektexamen (laurea in architettura) utfärdade av följande universitet: Chieti, Firenze, Genova, Napoli, Palermo, Reggio Calabria och Roma La Sapienza, och av följande tekniska högskolor: Politecnico Milano och Politecnico Torino samt av Istituto Unieversitario Architettura Venezia.

Alla dessa examensbevis skall åtföljas av ett bevis över rättigheten till självständig yrkesutövning som utfärdas av undervisningsministeriet efter att kandidaten har avlagt en statsexamen inför en behörig examensnämnd.

NEDERLÄNDERNA

- Bevis över avlagd licentiatexamen från arkitekturinstituti-
onen vid tekniska högskolan i Delft (studierichting bouw-
kunde, afstudeerichting architectuur),
- bevis över avlagd licentiatexamen från arkitektur- och
stadsplaneringsinstitutionen (studierichting bouwkunde,
differentiatie architectuur en urbanistiek) vid tekniska
högskolan i Eindhoven,
- bevis över slutförd högre utbildning för vilken vederböran-
de framgångsrikt har avlagt examen efter den förvärvs-
riktade andrafasutbildningen på arkitekturområdet som
statens examensnämnd har ordnat vid följande skolor:
  - Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten in Amster-
dam,
  - Hogeschool Rotterdam en omstreken in Rotterdam,
  - Hogeschool Katholieke Leergangen in Tilburg,
  - Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem,
  - Rijkshogeschool Groningen in Groningen,
  - Rijkshogeschool Maastricht in Maastricht.

Dessa bevis skall åtföljas av ett bevis av arkitektregistret (Stichting Bureau Architectenregister) på att utbildningen uppfyller kraven i artiklarna 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG.

PORTUGAL

- Examensbevis för licentiatgrad i arkitektur (carta de curso de licenciatura em Arquitectura) utfärdat av arkitekturfakulteten vid tekniska högskolan i Lissabon och av arkitekturfakulteten vid universitet i Oporto.

DET FÖRENADE KONUNGARIKET

- Examensbevis i arkitektur utfärdade av följande tekniska högskolor: Polytechnic of Central London, Polytechnic of North London, Polytechnic of North East London, Polytechnic of the South Bank, Polytechnic of Thames, Polytechnic of Birmingham, Polytechnic of Brighton, Polytechnic of Huddersfield, Polytechnic of Kingston, Polytechnic of Leeds, Polytechnic of Leicester, Polytechnic of Liverpool, Polytechnic of Manchester, Polytechnic of Oxford, Polytechnic of Plymouth och Polytechnic of Portsmouth; universiteten i London, Cambridge, Sheffield, Heriot-Watt, Edinburgh, Belfast, Aberdeen och Glasgow, Canterbury College of Art, Humberside College of Higher Education, Robert Gordon's Institute of Technology och Glasgow School of Art; samt
- examensbevis i arkitektur utfärdade av universiteten i Bath, Liverpool, Manchester, Newcastle, Nottingham, Wales,

Dundee, Strathclyden och Glasgow, eller slutexamen från "Architectural Association" eller arkitektexamen från "Royal College of Arts" eller

- andra delen av examen vid "Royal Institute of British Architects";

i varje fall skall först antingen en grundexamen i arkitektur avläggas (som omfattar minst tre års heltidsstudier eller fyra års deltidstudier)¹ vid någon av de tekniska högskolor, universitet eller andra skolor som nämns ovan, eller Arkitektförbundets mellanexamen eller första delen av examen vid "Royal Institute of British Architects".

---

¹ Om den första delen av utbildningen (first degree) omfattar fyra års deltidstudier, skall de deltidstudier eller heltidstudier som ger arkitektkompetens omfatta minst tre år

364L0222/S

4.4.64

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

857/64

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 februari 1964

med detaljbestämmelser för övergångsåtgärder inom följande näringsområden:
partihandel samt agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk

(64/222/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2, 57, 63.2 och 66 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning V andra och tredje stycket,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning VI andra och tredje stycket,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Förutom upphävandet av begränsningar påpekas i handlingsprogrammen nödvändigheten av att undersöka, huruvida ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis samt huruvida en samordning av lagar och andra författningar om tillstånd att påbörja och utöva verksamheten i fråga skall erfordras före, samtidigt med eller efter begränsningarnas upphävande. Om så erfordras, bör övergångsåtgärder vidtas i avvaktan på sådant erkännande eller sådan samordning.

Villkor har inte fastställts i alla medlemsstater för tillstånd att påbörja och utöva verksamhet inom näringsområdena partihandel eller agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk; i de medlemsstater där sådana villkor fastställts, grundar sig dessa på begränsade krav, såsom innehav av bevis om yrkeskvalifikationer eller likvärdigt examensbevis, som utfärdats i enlighet med här tillämpliga lagbestämmelser.

Då det i vissa medlemsstater finns föreskrifter med endast begränsad räckvidd och det i andra stater inte finns några som helst föreskrifter, har det inte visat sig vara möjligt att genomföra den föreskrivna samordningen samtidigt med begränsningarnas upphävande. Sådan samordning skall ske vid en senare tidpunkt.

Då någon sådan omedelbar samordning inte föreligger, synes det ändå vara önskvärt att underlätta genomförandet av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom de nämnda verksamhetsformerna genom att vidta sådana övergångsbestämmelser som avses i handlingsprogrammen. Detta bör ske huvudsakligen i syfte att undvika att medborgarna i de medlemsstater där det inte ställs några villkor för påbörjandet av sådan verksamhet utsätts för utomordentliga svårigheter.

För att förebygga en sådan utveckling bör det främsta syftet med övergångsåtgärderna vara att de värdländer där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av näringsverksamhet godtar det faktiska utövandet av denna näring i det tidigare hemvistlandet under en rimlig period, som är tillräckligt näraliggande i tiden för att garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeskunnande som krävs av värdlandets egna medborgare.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 84, 4.6.1963, s. 1578/63.

⁴ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 862/64.

Dessutom bör det finnas en möjlighet att, där så är lämpligt, tillåta de stater som inte i lag har reglerat tillträdet till nämnda former av näringsverksamhet att i de fall då det rör sig om en eller flera former av näringsverksamhet kräva att medborgarna i andra medlemsstater styrker, att de är behöriga att utöva sådan verksamhet i det tidigare hemvistlandet. På så sätt undviks en oproportionerlig tillströmning av personer, som inte kan uppfylla de villkor för att utöva dessa former av näringsverksamhet som gäller i det tidigare hemvistlandet.

Sådana tillstånd bör dock ges med stor försiktighet, då de vid alltför flitig tillämpning kan hindra den fria rörligheten. De bör därför begränsas såväl med avseende på giltighetstid som räckvidd, och det bör överlåtas åt kommissionen att ge sådana tillstånd i enlighet med de allmänna bestämmelserna i fördraget om tillämpningen av skyddsåtgärderna.

Det främsta syftet med de villkor som föreskrivs i detta direktiv kommer att bortfalla, så snart som samordningen av villkoren för tillstånd att utöva ifrågavarande former av näringsverksamhet samt det ömsesidiga erkännandet av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis har genomförts.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. I överensstämmelse med nedanstående bestämmelser skall medlemsstaterna vidta följande övergångsåtgärder för de i avdelning I i handlingsprogrammen nämnda fysiska personerna och bolagens och enskilda firmornas etablering på sina territorier och för deras vilja att ägna sig åt verksamhet inom parthandel eller agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk.

2. Verksamhetsformerna i fråga är de som omfattas av rådets direktiv av den 25 februari 1964 om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster vad gäller näringsverksamhet inom parthandeln samt rådets direktiv av den 25 februari 1964 om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som agent inom handel, industri och hantverk.

Artikel 2

I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva sådan näringsverksamhet som avses i artikel 1.2 i en medlemsstat är

avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper, skall den medlemsstaten såsom tillräckligt bevis för detta godta det faktiska utövandet av denna näringsverksamhet i en annan medlemsstat för en tid av tre på varandra följande år, antingen som egenföretagare eller i ledande befattning, under förutsättning att denna verksamhet upphörde senast två år före tidpunkten för ansökan enligt artikel 4.2.

Artikel 3

1. I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva sådan näringsverksamhet som avses i artikel 1.2 i en medlemsstat inte är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och i de fall då tillämpningen av de rådsdirektiv som nämns i artikel 1.2 för denna medlemsstat skulle innebära skadliga och allvarliga följder, kan denna medlemsstat hos kommissionen ansöka om tillstånd att under en viss period och i fråga om en eller flera närmare angivna former av näringsverksamhet kräva att medborgare i andra medlemsstater, som vill utöva denna verksamhet på värdlandets territorium, styrker att de besitter den nödvändiga behörigheten att utöva denna näringsverksamhet i det tidigare hemvistlandet antingen som egenföretagare eller i ledande befattning.

Detta tillstånd får inte tillämpas på personer i vars tidigare hemvistland några bevis på sådana kunskaper inte krävs för tillstånd att påbörja ifrågavarande verksamhetsformer eller på personer som haft sitt hemvist i värdlandet i minst fem år.

2. Efter att ha erhållit en i vederbörlig ordning motiverad begäran från medlemsstaten i fråga skall kommissionen genast uttryckligen närmare ange på vilka villkor och enligt vilka regler det tillstånd som avses i punkt 1 i denna artikel kommer att beviljas.

Artikel 4

1. Med utövare av näringsverksamhet i ledande befattning i den bemärkelse som anges i artikel 2 och 3 avses den som varit verksam inom ett industri- eller affärsföretag i näringen i fråga

a) antingen som företagsledare eller filialchef, eller

b) som ägarens eller företagsledarens ställföreträdare i de fall då dessa befattningar innebär ett ansvar, som är likvärdigt med ägarens eller företagsledarens ansvar.

2. Bevis för att villkoren i artikel 2 eller artikel 3.1 är uppfyllda skall utgöras av intyg utfärdade av behörig myndighet eller organ i den aktuella personens hemland. Intygen skall bifogas ansökan om tillstånd att utöva ifrågavarande form eller former av näringsverksamhet i värdlandet.

3. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 6 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda intyg och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 5

Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas, till dess regler om en samordning av de nationella bestämmelserna om tillstånd att påbörja och utöva ifrågavarande former av näringsverksamhet trätt i kraft.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 februari 1964.

På rådets vägnar

H. FAYAT

Ordförande

364L0223/S

4.4.64

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

863/64

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 februari 1964

om att uppnå etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster för verksamhet inom
partihandel

(64/223/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och artikel 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten,¹ särskilt avdelning IV A i detta,med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av rätten att erbjuda tjänster², särskilt avdelning V C i detta,med beaktande av kommissionens förslag³,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen föreskrivs att all särbehandling som grundar sig på nationalitet vad gäller rätten att etablera sig och erbjuda tjänster inom partihandeln skall vara upphävd före utgången av andra året av andra etappen.

Partihandel med medicinska och farmaceutiska produkter samt partihandel med kol omfattas inte av bestämmelserna i detta direktiv; i enlighet med de allmänna handlingsprogrammen skall dessa verksamhetsformer liberaliseras vid en senare tidpunkt.

Detta direktiv tillämpas inte på partihandel med giftiga eller sjukdomsalstrande produkter. Det har visat sig att det för dessa

dessa verksamhetsformer, med beaktande av medlemsstaternas gällande lagar och andra författningar, uppstår särskilda problem rörande hälso- och sjukvården.

I Allmänna handlingsprogrammen för begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att restriktionerna för rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom de bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

Särskilda direktiv kommer att antas som är tillämpliga på alla former av verksamhet som egenföretagare och som berör villkoren för förmånstagarnas rese- och vistelseförhållanden samt, där så krävs, direktiv om samordning av de garantier som i medlemsstaterna avkrävs bolag eller enskilda firmor till skydd för medlemsstaternas och tredje mans intressen.

Vid tillämpningen av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster skall bolag och enskilda firmor behandlas på samma sätt som fysiska personer, som är medborgare i medlemsstaterna, endast med de villkor som anges i artikel 58 och, vid behov, på det villkoret att det föreligger en faktisk och kontinuerlig anknytning till en medlemsstats näringsliv. Det får därför inte ställas några ytterligare krav för att ett bolag eller en enskild firma skall komma i åtnjutande av denna ställning, i synnerhet inte krav på särskilt tillstånd som inte också avkrävs bolag eller enskilda firmor i ifrågavarande medlemsstat för att utöva en viss bestämd ekonomisk verksamhet. En sådan likabehandling får emellertid inte hindra med-

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.³ EGT nr 33, 4.3.1963, s. 466/63.³ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 868/64.

lemsstaterna från att kräva, att aktiebolag i deras länder uppträder under den lagliga beteckning som används i det land där bolaget har bildats och att de uppper storleken på de teknade aktierna i de affärshandlingar som de använder i värdlandet.

I några medlemsstater regleras dessutom parthandeln med vissa produkter genom bestämmelser om påbörjande av sådan näringsverksamhet, medan andra stater, där så krävs, kommer att införa sådana bestämmelser. Vissa övergångsåtgärder i syfte att underlätta för medborgare i andra medlemsstater att påbörja och utöva sådana former av verksamhet inom parthandeln kommer därför att bli föremål för ett särskilt direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningarna av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa handlingsprogram, vilka berör rätten att påbörja och utöva sådan verksamhet som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på former av verksamhet som egenföretagare inom parthandeln med undantag för parthandel med medicinska och farmaceutiska produkter, med giftiga och sjukdomsalstrande produkter samt med kol (ur ISIC-grupp 611).

2. I detta direktiv avses med *parthandel* alla former av verksamhet som utövas av fysiska personer, bolag eller enskilda firmor, vilka som ett led i sin verksamhet köper produkter i eget namn och för egen räkning och återförsäljer dessa varor till andra grossister eller detaljister, för vidareförädling, för näringsverksamhet eller till storförbrukare.

Varorna kan vidareförsäljas antingen i oförändrat skick eller efter sådan förädling, behandling eller bearbetning för försäljning som är bruklig inom parthandeln.

Parthandel kan utövas i form av inrikeshandel, export, import eller transithandel.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de begränsningar som

a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten,

b) härrör från en förvaltningspraxis, som innebär att för-
månstagarna utsätts för särbehandling jämfört med ifråga-
varande stats medborgare.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör i synnerhet sådana som härrör från åtgärder, vilka hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

a) I Förbundsrepubliken Tyskland

— kravet att inneha ett *Reisegewerbekarte* (*Gewerbeordnung*, § 55 d av den 5 februari 1960 [*Bundesgesetzblatt* del I, s. 61, rättelse s. 92]; lagen av den 30 november 1960 [*Bundesgesetzblatt* del I, s. 871]) för att själv kunna värva kunder inom ramen för den egna affärsverksamheten,

— kravet att utländska juridiska personer som vill bedriva yrkes- eller handelsverksamhet på Tysklands territorium skall erhålla särskilt tillstånd (*Gewerbeordnung*, § 12 och *Aktiengesetz*, § 292).

b) I Belgien

— skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (*arrêté royal* nr 62 av den 16 november 1939, *arrêté ministériel* av den 17 december 1945 och *arrêté ministériel* av den 11 mars 1954).

c) I Frankrike

— skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*décret-loi* av den 12 november 1938, *décret* av den 2 februari 1939, lagen av den 8 oktober 1940, lagen av den 10 april 1954, *décret* nr 59-852 av den 9 juli 1959).

d) I Luxemburg

— den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare i enlighet med artikel 21 i den luxemburgska lagen av den 2 juni 1962 (*mémorial* A nr 31 av den 19 juni 1962).

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall se till att de förmånstagare som omfattas av detta direktiv har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.

2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller

handelsorganisationer medföra möjlighet att inneha uppdrag inom sådana organisationer. Dessa uppdrag kan dock förbehållas de egna medborgarna, då ifrågavarande organisation har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en föreskrift eller en förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce* inte medföra rätt för förmånstagare som omfattas av detta direktiv att delta i valet av förvaltningsorgan inom denna handelskammare.

Artikel 5

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvrida etableringsvillkoren.

Artikel 6

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller endera av dessa bevis, skall den staten i fråga om medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis för detta godta vandelsbevis eller, om sådant intyg inte finns, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas bevis om att denne inte har varit

försatt i konkurs, kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får, när det företes, inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 7 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 februari 1964

På rådets vägnar

H. FAYAT

Ordförande

364L0224/S

4.4.64

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA OFFICIELLA TIDNING

869/64

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 februari 1964

om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som agent vid affärstransaktioner i handel, industri och hantverk

(64/224/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och artikel 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV A i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen föreskrivs att all särbehandling som grundar sig på nationalitet vad gäller rätten att etablera sig och erbjuda tjänster i fråga om agentverksamhet inom handel, industri och hantverk skall vara upphävd före utgången av andra året av andra etappen.

Vissa former av agentverksamhet omfattas inte av detta direktiv, antingen på grund av att de tillhör sådana branscher av näringslivet för vilka särskilda direktiv kommer att antas eller på grund av att de i överensstämmelse med handlingsprogrammen kommer att liberaliseras vid en senare tidpunkt.

Inte heller är detta direktiv tillämpligt på agentverksamhet inom partihandel, industri eller hantverk vad gäller giftiga eller sjukdomsalstrande produkter. Det har visat sig att det i fråga om de föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller i medlemsstaterna uppstår särskilda problem rörande hälso- och sjukvården.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar för rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom de bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

Inom ramen för detta direktiv är det emellertid lämpligt att föreskriva att begränsningar av friheten att erbjuda tjänster upphävs för agenter, som är anställda av ett eller flera handels-, industri- och hantverksföretag. Det är ibland svårt att skilja mellan verksamhet som utövas av anställda agenter och verksamhet som utövas av självständiga agenter, eftersom den juridiska avgränsningen mellan de båda inte är densamma i de sex staterna. Den verksamhet som utövas av anställda agenter tillhör samma ekonomiska kategori som den verksamhet som utövas av självständiga agenter, och det skulle vara varken lämpligt eller ändamålsenligt att dela upp liberaliseringen av denna mycket speciella form att erbjuda tjänster i en serie åtgärder för partiell liberalisering i takt med liberaliseringen av den verksamhet som utövas av arbetsgivarna.

För övrigt kommer särskilda direktiv att utfärdas som är tillämpliga på alla former av verksamhet som egenföretagare och som påverkar villkoren för förmånstagarnas rese- och

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 33, 4.3.1963, s. 468/63.

⁴ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 876/64.

vistelseförhållanden samt, där så krävs, direktiv om samordning av de garantier som i medlemsstaterna avkrävs bolag eller enskilda firmor till skydd för medlemsstaternas och tredje mans intressen.

Vid tillämpningen av bestämmelserna om etableringsrätten och friheten att erbjuda tjänster skall bolag och enskilda firmor behandlas på samma sätt som fysiska personer, som är medborgare i medlemsstaterna, med undantag för att de villkor som anges i artikel 58 skall vara uppfyllda och, där så krävs, på det villkoret att det föreligger en faktisk och kontinuerlig anknytning till en medlemsstats näringsliv. Det får därför inte ställas några ytterligare villkor för att bolag eller enskilda firmor skall komma i åtnjutande av denna ställning, i synnerhet inte krav på särskilt tillstånd som inte också avkrävs bolag eller enskilda firmor i medlemsstaten i fråga för att utöva en viss bestämd ekonomisk verksamhet. En sådan likabehandling får emellertid inte hindra medlemsstaterna från att kräva att aktiebolag i deras länder uppträder under den lagliga be- teckning som används i det land där bolaget har bildats och att de uppger storleken på de tecknade aktierna i de affärshand- lingar som de använder i värdlandet.

I några medlemsstater regleras dessutom agenturverksamheten inom handel, industri och hantverk genom bestämmelser om påbörjande av sådan verksamhet medan andra medlemsstater, där så krävs, kommer att införa sådana bestämmelser. Vissa övergångsåtgärder i syfte att underlätta för medborgarna i andra medlemsstater att påbörja och utöva sådan verksamhet kommer därför att bli föremål för ett särskilt direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster upphäva de begränsningar som närmare anges i avdelning III i dessa handlingsprogram, som

påverkar rätten att påbörja och utöva sådana former av verksamhet som närmare anges i artiklarna 2 och 3 i detta direktiv.

Artikel 2

Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på

1. följande former av näringsverksamhet som egenföretagare:
  - a) Yrkesverksamhet som agent, vilken av en eller flera personer är bemyndigad och beordrad att förhandla eller träffa affärsuppgörrelser i dessa personers namn och för deras räkning.
  - b) Yrkesverksamhet som agent, vilken utan att ha erhållit något sådant permanent uppdrag sammanför personer som vill avsluta kontrakt direkt med varandra, förbereder deras förhandlingar eller medverkar vid dessa affärsuppgörrelser.
  - c) Yrkesverksamhet som agent, vilken träffar affärsuppgörrelser i eget namn för annans räkning.
  - d) Yrkesverksamhet som agent, vilken håller partihandelsauktioner för annans räkning.
2. Tjänster som erbjuds i form av yrkesmässig verksamhet av en agent, som är anställd av ett eller flera handels-, industri- eller hantverksföretag. Såväl agenten som det bolag där denne är anställd skall ha sitt hemvist eller vara etablerade i en annan medlemsstat än den, där tjänsterna utförs.

Den verksamhet som avses i punkt 1 omfattar även de agenter som är handelsresande och hemförsäljare.

Artikel 3

Begränsningarna för den verksamhet som nämns i artikel 2 skall upphävas, oavsett hur de personer som utövar dessa former av näringsverksamhet benämns.

Följande benämningar används för närvarande i medlemsstaterna:

	Egenföretagare	Anställda
<i>Belgien</i>	Agent commercial Représentant autonome Courtier Commissionnaire Organisateur de ventes aux enchères en gros Handelsagent Handelsvertengenwoordiger Makelaar Commissionair Veilinghouder-groothandel	Commis-voyageur Voyageur de commerce Représentant de commerce Handelsreiziger Handelsvertengenwoordiger
<i>Tyskland</i>	Handelsvertreter Handelsmakler Kommissionär Grosshandelsversteigerer	Handlungsgehilfe (Handelsreisender)
<i>Frankrike</i>	Agent commercial (ou représentant mandataire) Courtier libre Courtier inscrit et assermenté Commissionnaire	Représentant de commerce voyageur de commerce (ou commis-voyageur) Placier
<i>Italien</i>	Agente di commercio Rappresentante Mediatore Commissionario Aiatore	Agente Viggiatore di commercio Piazzista
<i>Luxemburg</i>	Représentant de commerce autonome Courtier Commissionnaire	Commis voyageur Représentant de commerce
<i>Nederländerna</i>	Handelsagent Makelaar in roerende goederen Commissionair Veilinghouder-groothandel	Handelsreiziger

Artikel 4

1. Agenturverksamhet på följande områden skall i samtliga medlemsstater undantas från detta direktivs räckvidd:

— allslags försäkringsverksamhet (särskilt försäkringsagenter, mäklare och värderingsmän),

— banker och andra finansinstitut (särskilt valutamäklare, fondmäklare, mäklare som förmedlar lån mot pantsäkerhet o. dyl.),

— fast egendom (särskilt egendomsagenter och fastighetsmäklare),

— transportföretag (särskilt skeppsmäklare, inkl. *courtiers interprètes* och *conducteurs de navires*, speditörer, tull-

- agenter och resebyråer),
- giftiga och sjukdomsalstrande ämnen,
  - medicinska och farmaceutiska produkter,
  - kol.
2. Undantagna från detta direktivs räckvidd i medlemsstaten i fråga skall även sådana former av verksamhet vara som i den staten är förenad med utövandet av offentlig myndighet, enligt följande:

I Frankrike: försäljning på auktion av varor och annan lös egendom genom *officiers publics* eller *officiers ministériels*,

I Italien: försäljning på auktion av varor genom *pubblici mediatori*,

I Tyskland, Belgien, Luxemburg och Nederländerna: kronofogdars och notarii publicis medverkan vid försäljning på auktioner,

I Luxemburg: kommissionärens verksamhet vad gäller handel med slaktboskap.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de restriktioner som

- a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten,
- b) härrör från en förvaltningspraxis, som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör i synnerhet sådana som härrör från åtgärder, som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

a) *I Tyskland:*

- kravet att inneha ett *Reisegewerbekarte* (*Gewerbeordnung* § 55 d i dess lydelse av den 5 februari 1960; *Verordnung* av den 30 november 1960) för att själv kunna värva kunder inom ramen för den egna affärsverksamheten,
- kravet på en utredning av det ekonomiska behovet (*Bedürfnisprüfung*) för att kunna erhålla ett *Reisege-*

werbekarte, som medför rätt att värva kunder, samt begränsningen av det nämnda kortets giltighetsområde (*Gewerbeordnung* § 55 d i dess lydelse av den 5 februari 1960; *Bundesgesetzblatt* 1, s. 61, *corrigendum* s. 92; *Verordnung* av den 30 november 1960),

- kravet att utländska juridiska personer som vill bedriva yrkesverksamhet eller handelsverksamhet på Tysklands territorium skall erhålla särskilt tillstånd *Gewerbeordnung*, § 12 och *Aktiengesetz*, § 292).

b) *I Belgien:*

- skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (*Arrêté royal* nr 62 av den 16 november 1939, *Arrêté ministériel* av den 17 december 1945 och *Arrêté ministériel* av den 11 mars 1954).

c) *I Frankrike:*

- skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*Décret-loi* av den 12 november 1938, *Décret* av den 2 februari 1939, lagen av den 8 oktober 1940, lagen av den 10 april 1954, *Décret* nr 59-852 av den 9 juli 1959),
- kravet på franskt medborgarskap för den som vill utöva verksamhet som *Mandataire et Approvisionneur aux Halles de Paris* (*Décret* av den 30 september 1953, *Décret* av den 2 december 1960, artikel 9).

d) *I Italien:*

- skyldigheten att inneha licens, som av *questore* utfärdas för *agenti, rappresentanti, commessi viaggiatori* och *piazzisti* (artikel 127 i den sammanförda texten av *Leggi di Pubblica Sicurezza* godkänd genom *Regio Decreto* nr 773 av den 18 juni 1931 och artikel 243 i *Regolamento* för tillämpning av den sammanförda texten godkänd genom *Regio Decreto* nr 635 av den 6 maj 1940,
- kravet på italienskt medborgarskap för att kunna upptas i *Ruolo dei mediatori* (lag nr 253 av den 21 mars 1959).

e) *I Luxemburg:*

- den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare i enlighet med artikel 21 i den luxemburgska lagen av den 2 juni 1962 (*Memorial* A nr 31 av den 19 juni 1962).

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall se till att de förmånstagare som omfattas av detta direktiv har rätt att ansluta sig till yrkes-

eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.

2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer medföra möjlighet att inneha uppdrag inom sådana organisationer. Dessa uppdrag kan dock förbehållas de egna medborgarna, där ifrågavarande organisation har myndighetsutövande uppgifter enligt lag eller annan författning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce* eller *Chambre des employés privés* inte medföra rätt för förmånstagare som omfattas av detta direktiv att delta i valet av förvaltningsorgan inom dessa handelskammare.

Artikel 7

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvräda etableringsvillkoren.

Artikel 8

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller endera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis för detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om något sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda.

Vad gäller handelsresande och hemförsäljare kan även andra omständigheter beaktas än de som omfattas av den handling som nämns i föregående stycke, i de fall då dessa är officiellt bekräftade och klart visar att ifrågavarande person inte uppfyller alla villkor om hedrande vandel som erfordras för att utöva denna form av verksamhet. Denna kontroll skall dock inte utföras rutinmässigt.

2. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdats något intyg om att denne inte har varit försatt i konkurs, kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför en rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 eller 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den i artikel 10 angivna tiden utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovan nämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 9

De medlemsstater där möjligheten att utöva verksamheten i fråga är avhängig av en försäkran under ed skall se till att denna är så formulerad att den även kan avläggas av utländska medborgare. Om så inte är fallet, skall medlemsstaterna ombesörja ett lämpligt formulär med samma giltighet.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 februari 1964.

På rådets vägnar

H. FAYAT

Ordförande

368L0363/S

22.10.68

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 260/1

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 oktober 1968

om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom detaljhandel (ur ISIC-grupp 612)

(68/363/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV C i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen föreskrivs att all särbehandling som grundar sig på nationalitet vad gäller friheten att etablera sig och erbjuda tjänster inom detaljhandel skall vara upphävd efter utgången av andra etappens andra år och före utgången av andra etappen.

På grund av de skillnader som finns mellan medlemsstaterna vad gäller detaljhandeln är det önskvärt att så exakt som möjligt specificera de former av verksamhet som avses i detta direktiv.

De former av ambulerande verksamhet som utövas av gatuförsäljare och gårdfarihandlare, inklusive den verksamhet som utövas av personer som säljer varor på utomhusmarknader och av personer som säljer varor på övertäckta marknadsplatser

men inte från fasta stånd, kommer att liberaliseras genom ett senare direktiv.

De former av verksamhet som innebär uthyrning av varor som inte omfattas av andra direktiv ingår i detta direktivs räckvidd.

Varor kan återförsäljas eller hyras ut inte bara till enskilda personer eller hushåll för privat bruk utan även till småskaliga förbrukare för den egna affärsverksamheten eller yrkesutövningen i de fall då denna återförsäljning eller uthyrning utgör en bisyssla i förhållande till detaljhandlaren totala verksamhet.

Detta direktiv omfattar även återförsäljning eller uthyrning av varor efter bearbetning, förädling eller iordningställande för försäljning i de fall då dessa arbeten är vanliga i branschen eller affärsverksamheten i fråga.

I artikel 2.3 i rådets direktiv av den 7 juli 1964⁵ om genomförande av etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare i gruvnäringen och mineralnäringen (ISIC-huvudgrupper 11-19) och i artikel 2.2 i rådets direktiv av den 7 juli 1964⁶ om genomförande av etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin som ingår i ISIC-huvudgrupper 23-40 (industri och hantverk) begränsas rättigheterna för den producent som etablerar sig som sådan i en annan medlemsstat och som i den staten säljer sina egna varor från ett enda försäljningsställe i produktionslandet till dess handeln med varorna i fråga har liberaliserats genom andra direktiv.

Som ett resultat av detta direktivs ikraftträdande kommer detaljhandeln med ett stort antal varor att liberaliseras; vad gäller dessa varor kommer följaktligen restriktionen att sälja dem från ett enda försäljningsställe i produktionslandet inte längre att vara tillämplig. En producent som etablerar sig i en

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 187, 9.11.1965, s. 2914/65.

⁴ EGT nr 199, 20.11.1965, s. 3009/65.

⁵ EGT nr 117, 23.7.64, s. 1871/64.

⁶ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1880/64.

annan medlemsstat på grundval av rådets båda direktiv av den 7 juli 1964 som nämnts ovan kommer därför i kraft av just dessa direktiv att ha rätt att sälja sina egna varor från fler än ett försäljningsställe i den medlemsstaten i den omfattning som handeln med varorna i fråga har liberaliserats.

Innebörden av detta direktiv skall även vara att producenter inom industri och hantverk till följd av liberaliseringen av detaljhandeln med varorna i fråga skall ha rätt att etablera sig i en annan medlemsstat, inte som producenter utan i syfte att från ett eller flera försäljningsställen sälja sina egna varor direkt till den slutlige konsumenten.

De former av verksamhet som innebär detaljhandelsförsäljning av varor på auktion skall även innefattas i detta direktivs räckvidd.

Detta direktiv tillämpas inte på detaljhandelsförsäljning med medicinska och farmaceutiska produkter; i överensstämmelse med handlingsprogrammen kommer dessa former av verksamhet att liberaliseras vid en senare tidpunkt.

I fråga om de skillnader som finns mellan medlemsstaterna vad gäller strukturen hos detaljhandelsförsäljningen med tobak och salt bör dessa former av verksamhet undantas från detta direktivs räckvidd.

Detta direktiv tillämpas inte på detaljhandelsförsäljning med giftiga eller sjukdomsalstrande ämnen; det har blivit uppenbart att det med avseende på bestämmelserna i de lagar och andra författningar som är i kraft i medlemsstaterna uppstår särskilda problem för dessa former av verksamhet när det gäller skyddet av den allmänna hälsan.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar för rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

Särskilda direktiv som är tillämpliga på alla de former av verksamhet som utövas av egenföretagare med bestämmelser om arbetstagarnas fria rörlighet och vistelse och, där så krävs, direktiv om samordning av de säkerheter som medlemsstaterna avkräver bolag eller enskilda firmor till skydd för medlemsstaternas och tredje mans intressen har antagits eller kommer att antas.

I några medlemsstater regleras dessutom detaljhandeln med vissa varor genom bestämmelser om möjligheten att påbörja denna näring, medan andra stater, där så krävs, kommer att

besluta om sådana bestämmelser. Vissa övergångsåtgärder vars syfte är att underlätta för medborgarna i andra medlemsstater att påbörja och utöva verksamhet inom detaljhandeln är föremål för ett särskilt direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar för etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa handlingsprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva den verksamhet som närmare anges i artikel 2 och 3 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på verksamhet som egenföretagare inom detaljhandeln (ISIC grupp ex 612)¹ med undantag för detaljhandelsförsäljning med medicinska och farmaceutiska produkter, giftiga och sjukdomsalstrande ämnen, tobak och salt.

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte tillämpas på den ambulerande affärsverksamhet som utövas av gatuförsäljare och gårdfarihandlare. Inte heller skall de tillämpas på den verksamhet som utövas av personer som säljer varor på utomhusmarknader eller som säljer varor på övertäckta marknadsplatser men inte från fasta stånd, även i de fall då dessa verksamhetsformer inte är underkastade några bestämmelser i nationell lagstiftning om ambulerande verksamhet utövad av gatuförsäljare och gårdfarihandlare.

Detta direktiv skall inte tillämpas på undersökningar av syn- eller hörselorgan eller av andra organ eller delar av kroppen som utförs i syfte att prova in, anpassa eller sälja hjälpmedel för korrigerig av syn- eller hörsel- eller ortopediska hjälpmedel.

2. Med *verksamhet inom detaljhandel* avses; detta direktiv de former av verksamhet som utövas av fysiska personer, bolag eller enskilda firmor som regelbundet och yrkesmässigt i eget namn och för egen räkning köper varor och som återförsäljer dessa varor direkt till den slutlige konsumenten.

Varorna kan återförsäljas antingen i oförändrat skick eller efter sådana former av bearbetning, förädling eller iordningställande som är vanliga inom detaljhandeln.

3. Bestämmelserna i detta direktiv skall även tillämpas på de former av detaljhandel som utövas av producenter som utan att

¹ International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (Statistical Office of the United Nations, Statistical Studies, serie M nr 4, rev. 1, New York, 1958).

vara etablerade som sådana i värdlandet själva säljer sina varor i det landet till den slutlige konsumenten.

4. Bestämmelserna i detta direktiv skall på samma sätt som för de former av försäljning som avses i punkt 1-3 även tillämpas på sådan verksamhet som innebär uthyrning av varor i den mån dessa former av verksamhet inte ingår i övriga direktivs räckvidd. De verksamheter som undantas av det skälet nämns i bilagan till detta direktiv.

Artikel 3

Bestämmelserna i detta direktiv skall även tillämpas på den verksamhet som utövas av agenter som är egenföretagare och som regelbundet och yrkesmässigt bedriver detaljhandelsförsäljning i form av auktion för andras räkning.

Artikel 4

Verksamhet som är förknippad med myndighetsutövning i en medlemsstat skall i medlemsstaten i fråga undantas från bestämmelserna i detta direktiv. Dessa verksamhetsformer är följande:

I Frankrike:

försäljning på auktion av varor och annan lös egendom som utförs av *officiers publics* eller *officiers ministériels*.

I Italien:

försäljning på auktion av varor som utförs av *mediatori* vid utövat av deras officiella plikter.

I Tyskland, Belgien, Luxemburg och Nederländerna:

kronofogdars och notarii publicis deltagande i auktioner.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall särskilt upphäva följande begränsningar:

- de som hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i det landet,
- de som föreligger på grund av förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga.

2. De begränsningar som skall upphävas skall särskilt omfatta dem som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas rätt att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

a) I Belgien:

- skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1963).

b) I Tyskland:

- kravet att utländska medborgare i vissa *Länder* kan erhålla tillstånd till detaljhandelsförsäljning med sprängämnen först efter en behovsprövning (*Bedurfnisprüfung*) och i andra *Länder* på det villkoret att de haft sin hemvist i Tyskland minst tre år dessförinnan,
- kravet att fysiska personer som vill bedriva detaljhandelsförsäljning med vapen och ammunition i den bemärkelse som avses i *Waffengesetz* av den 18 mars 1938 skall vara tyska medborgare (*Waffengesetz* paragraf 7.2 och paragraf 3.2),
- den föreskrift som innebär att utländska juridiska personer eller tyska juridiska personer, vars aktiekapital till större delen innehas av utländska medborgare inte får beviljas tillstånd att bedriva detaljhandelsförsäljning med vapen och ammunition (paragraf 10 i *Verordnung*, med tillämpning av *Waffengesetz* av den 19 mars 1938).

c) I Frankrike:

- skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*décret-loi* av den 12 november 1938, lagen av den 8 oktober 1940),
- uteslutning från rätten att förnya arrendeavtal (*décret* av den 30 september 1953, artikel 38),
- kravet på ömsesidighet som åläggs utländska medborgare som vill driva handel med brevduvor (lagen av den 27 juni 1957, *décret* av den 22 april 1958),
- bestämmelsen att de personer som kan erhålla tillstånd att driva handel med skjutvapen 'för försvarsändamål' och ammunition till dessa skall vara franska medborgare (eller, när det gäller bolag och enskilda firmor, att bevis om franskt medborgarskap tillhandahålls för delägare (*associés en nom*), aktiva och passiva delägare (*commandités* och *commanditaires*) och direktörer (*gérants*) i enskilda firmor (*sociétés de personnes*) och styrelseledamöter (*administrateurs*) och verkställande direktörer (*directeurs centraux*) för aktiebolag (*sociétés par actions*), artikel 2 i *décret-loi* av den 18 april 1939, artikel 1 i *décret* A av den 14 augusti 1939, artikel 9 och 6 i *décret* B av den 14 augusti 1939),

- kravet att styrelseordföranden (*conseil d'administration*), verkställande direktören (*président-directeur général*) och större delen av styrelseledamöterna skall vara franska medborgare i de bolag som har särskilt tillstånd att importera petroleumprodukter och marknadsföra dessa och kravet att den som har detta tillstånd förbehåller fransk personal ett visst antal av dessa poster inom den administrativa, tekniska och kommersiella ledningen av företaget (*décret* nr 65-144 av den 26 februari 1965).

d) *I Italien:*

- kravet att utländska medborgare som vill påbörja och utöva verksamhet med brevduvor skall inneha särskilt tillstånd (lagen av den 13 december 1928 nr 3086).

e) *I Luxemburg:*

- den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare (artikel 21 i lagen av den 2 juni 1962).

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall se till att förmånstagarna har samma rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.
2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- och handelsorganisationer innebära valbarhet till högre befattning i dessa organisationer. Dessa befattningar kan emellertid förbehållas de egna medborgarna i de fall då vederbörande organisation har myndighetsutövande funktion till följd av en bestämmelse i lag eller annan författning.
3. I Luxemburg skall medlemskap i *chambre de commerce* eller i *chambre des métiers* inte innebära att förmånsberättigade har rätt att delta i valet av förvaltningsorgan i dessa handelskammare.

Artikel 7

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgare, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2 och 3, något stöd som kan

snedvrída etableringsvillkoren.

Artikel 8

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgare, som vill påbörja någon sådan verksamhet som avses i artikel 2 eller 3, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten i fråga om medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om något sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdats bevis om att denne inte har varit försatt i konkurs kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

2. I de fall då det i värdlandet på de egna medborgare, ställs särskilda krav på gott anseende och god vandel för att kunna utöva verksamhet inom detaljhandel med vapen, ammunition eller sprängämnen eller verksamhet som innebär detaljhandelsförsäljning med alkoholhaltiga drycker eller mjölk i stora partier, och bevis att dessa krav är uppfyllda inte kan erhållas från de handlingar som avses i första stycket i punkt 1 skall den staten som tillräckligt bevis på detta vad gäller medborgare i andra medlemsstater godta intyg utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilket det framgår att villkoren i fråga är uppfyllda. Detta intyg skall hänföra sig till vissa bestämda fakta som av värdlandet betraktas som relevanta.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 eller 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 9 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

5. I de fall då det i värdlandet krävs bevis om den ekonomiska ställningen skall den staten godta intyg utfärdade av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med de intyg som utfärdas inom dess eget territo-

rium.

Utfärdat i Luxemburg den 15 oktober 1968

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

På rådets vägnar

G. SEDATI

Ordförande

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

BILAGA

Verksamhetsformer som undantas från detta direktiv
(artikel 2.4, andra meningen)

ur ISIC-grupp	Verksamhetsformer som undantagits
012	Uthyrning av jordbruksmaskiner
640	Fast egendom, uthyrning av fastighet
713	Uthyrning av bilar, fordon och hästar
718	Uthyrning av järnvägens person- och godsvagnar
839	Uthyrning av maskiner för handelsföretag
841	Förhandsbeställning av sitplatser på biograf och uthyrning av filmer
842	Förhandsbeställning av sitplatser på teater och uthyrning av teaterutrustning
843	Uthyrning av båtar, cyklar, myntapparater för skicklighetsspel eller hasardspel
853	Uthyrning av möblerade rum
854	Uthyrning av tvättade och strukna vitvaror
859	Uthyrning av kläder

368L0364/S

Nr L 260/6

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

22.10.68

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 oktober 1968

med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom detaljhandeln
(ur ISIC-grupp 612)

(68/364/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2, 57, 63.2 och 66 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning V andra och tredje stycket i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning VI i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Förutom upphävande av begränsningar påpekas i de allmänna handlingsprogrammen nödvändigheten av att undersöka, huruvida ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis och huruvida en samordning av lagar och andra författningar om tillstånd att påbörja och utöva verksamheten i fråga skall ske före, samtidigt med eller efter begränsningarnas upphävande samt huruvida, om så krävs, övergångsåtgärder bör vidtas i avvaktan på ett sådant erkännande eller sådan samordning.

Inte i alla medlemsstater är rätten att påbörja och utöva verksamhet inom detaljhandeln underkastad några villkor; i vissa fall råder frihet att påbörja och utöva dessa former av

verksamhet, i andra fall föreligger stränga bestämmelser som innebär att rätten att påbörja och utöva dessa former av verksamhet är underkastad krav på formella kvalifikationer.

Vid den tidpunkt då de allmänna handlingsprogrammen godkändes fann rådet vad gäller detaljhandeln att samordningen och erkännandet medför problem vars lösning kräver ett detaljerat förberedelsearbete.

Det är därför inte möjligt att genomföra den föreskrivna samordningen samtidigt med att begränsningarna upphävs; sådan samordning skall ske vid en senare tidpunkt.

Då någon sådan omedelbar samordning inte finns, verkar det ändå vara önskvärt att underlätta att uppnå etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom de nämnda verksamhetsformerna genom att vidta de övergångsåtgärder som avses i de allmänna handlingsprogrammen, särskilt i syfte att undvika att medborgarna i de medlemsstater där det inte ställs några villkor för påbörjande av sådan verksamhet utsätts för utomordentliga svårigheter.

För att förebygga en sådan utveckling bör det främsta syftet med övergångsåtgärderna vara att de värdländer, där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av näringsverksamhet, godtar det faktiska utövandet av denna näring i en annan medlemsstat än värdlandet under en rimlig period, som är tillräckligt näraliggande i tiden för att i de fall då någon föregående utbildning inte krävs garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

Värdlandets föreskrifter kommer att tillämpas i syfte att avgränsa den bransch som avses i sista stycket i artikel 4.1 i detta direktiv.

De övergångsåtgärder som redan antagits täcker bl.a. de former av verksamhet som utövas av handelsagenter som bedriver partihandelsförsäljning i form av auktion för andras

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 187, 9.11.1965, s. 2919/65.

⁴ EGT nr 199, 20.11.1965, s. 3014/65.

räkning. Bestämmelserna om dessa övergångsåtgärder kan göras tillämpliga på detaljhandelsförsäljning som sker genom auktion.

De övergångsåtgärder som föreskrivs i detta direktiv är tillämpliga på egenföretagares verksamhet inom detaljhandeln som omfattas av artikel 2 i rådets direktiv av den 15 oktober 1968¹ om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster vad gäller egenföretagares verksamhet inom detaljhandeln (ur ISIC-grupp 612).

På grund av de olika medlemsstaternas skiftande uppfattningar om vissa verksamhetsformer kan det inträffa att en verksamhet som i en stat anses höra till detaljhandeln i en annan stat kan anses tillhöra livsmedels- och dryckesvaruindustrin. För att undanröja de svårigheter som kan uppstå till följd av dessa skillnader bör i varje enskilt fall hänvisning ges till definitionerna i världandets lagar och andra författningar för att avgöra vilket direktiv om övergångsåtgärder som bör tillämpas.

I fråga om de stater där rätten att påbörja verksamheten i fråga inte är underkastad några bestämmelser bör, för att undvika ett oproportionerligt inflöde till dessa stater av personer som inte kan uppfylla de villkor som fastställts för rätten att påbörja och utöva dessa former av verksamhet i ursprungslandet, dessa stater bemyndigas att, där så är lämpligt, vad gäller en eller flera verksamhetsformer av medborgarna från andra medlemsstater kräva att de kan förete bevis om att de är kompetenta att utöva verksamheten i fråga i ursprungslandet.

Största försiktighet bör emellertid iaktas vid beviljandet av dessa bemyndiganden eftersom de skulle kunna utgöra ett hinder för den fria rörligheten om de beviljades alltför generellt. De bör därför begränsas såväl beträffande deras giltighetstid som deras räckvidd, och kommissionen bör anförtros uppgiften att bevilja dessa bemyndiganden i enlighet med vad som allmänt stadgas i fördraget vad gäller förvaltning av skyddsåtgärder.

Huvudsyftet med de åtgärder som avses i detta direktiv kommer att försvinna så snart som samordning uppnåtts vad gäller rätten att påbörja och utöva verksamheten i fråga och ömsesidigt erkännande uppnåtts vad gäller utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med bestämmelserna nedan besluta om följande övergångsåtgärder för rätten att etablera sig och erbjuda tjänster inom sina territorier vad gäller de fysiska personer eller bolag eller enskilda firmor som omfattas av avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen (här nedan kallade förmånstagar) och som vill utöva de former av verksamhet som egenföretagare som avses i punkt 2.

2. Verksamheterna i fråga är de som omfattas av rådets direktiv av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom detaljhandeln (ur ISIC-grupp 612) med undantag för de former av verksamhet som utövas av handelsagenter som bedriver detaljhandelsförsäljning i form av auktion för andras räkning.

3. Den yrkesverksamhet som utövas av handelsagenter som bedriver detaljhandelsförsäljning i form av auktion för andras räkning regleras vad gäller övergångsåtgärder av bestämmelserna i artikel 2 och följande i rådets direktiv av den 25 februari 1964 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för verksamhet inom parthandeln och verksamhet som handelsagent inom handel, industri och hantverk.

Artikel 2

I de fall då vissa former av verksamhet enligt en medlemsstats lagar och förordningar inte ingår i detaljhandeln utan snarare i livsmedelsindustrin eller dryckesvaruindustrin skall hithörande direktiv med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder på området i fråga tillämpas på dessa verksamhetsformer i den medlemsstaten.

Artikel 3

De medlemsstater där rätten att påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.2 är avhängig av innehav av vissa kvalifikationer skall se till att de förmånsberättigade som ansöker om detta erhåller upplysningar om reglerna för den yrkesverksamhet som de avser att utöva innan de etablerar sig eller innan de börjar utöva sådan verksamhet på temporär basis.

Artikel 4

1. I de fall då rätten att påbörja eller utöva någon av de former av verksamhet som avses i artikel 1.2 i en medlemsstat är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall denna medlemsstat som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

¹ EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 1.

- a) Tre på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning.
- b) Två på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har erhållit föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.
- c) Två på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han utövat verksamheten i fråga i minst tre år i en icke självständig ställning.
- d) Tre på varandra följande år i en icke självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har erhållit föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

Värdlandet kan i den mån som det krävs av de egna medborgarna av andra medlemsstaters medborgare kräva att verksamheten i fråga bör ha utövats och yrkesutbildningen ha förvärvats inom samma bransch (eller i en besläktad bransch) som den inom vilken förmånstagaren vill etablera sig i värdlandet.

2. I de fall som avses i punkt 1a och c skall utövandet av verksamheten inte ha upphört mer än tio år före dagen för den ansökan som avses i artikel 6.2. I de fall då en kortare period fastställts i en medlemsstat för de egna medborgarna kan emellertid perioden även tillämpas på förmånstagarna.

Artikel 5

1. I de fall då rätten att påbörja sådan verksamhet som avses i artikel 1.2 inte är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper eller färdigheter kan den staten om allvarliga svårigheter uppstår vid tillämpningen av det rådsdirektiv som avses i artikel 1.2 begära kommissionens medgivande att, för en begränsad period och för en eller flera former av närmare angiven verksamhet, av de medborgare i andra medlemsstater som vill utöva dessa former av verksamhet inom dess territorium kräva bevis om att de har de kvalifikationer som krävs för att utöva sådan verksamhet antingen i självständig ställning eller i ledande befattning i det senaste hemvistlandet.

Denna befogenhet skall inte utövas på den som kommer från ett land där rätten att påbörja verksamheten i fråga inte är

avhängig av innehav av särskild kunskap eller på den som bott minst fem år i värdlandet.

2. Efter att ha erhållit en hemställan från den berörda medlemsstaten med uppgift om de skäl som denna grundar sig på skall kommissionen genast specificera de villkor på vilka medgivandet i punkt 1 i föreliggande direktiv ges och lämna detaljerade regler för tillämpningen av medgivandet.

Artikel 6

1. Med utövare av näringsverksamhet i ledande befattning i den bemärkelse som anges i artikel 4 och 5 avses den som har varit verksam på ett industri- eller handelsföretag inom aktuell näringsverksamhet

- a) antingen som företagsledare eller filialchef, eller
- b) som ägarens eller företagsledarens ställföreträdare, i de fall då denna befattning är förknippad med ansvar som är likvärdigt med ägarens eller företagsledarens ansvar, eller
- c) i direktörsbefattning med arbetsuppgifter av kommersiell natur och med ansvar för minst en avdelning inom företaget.

2. Bevis för att villkoren i artikel 4.1 eller i artikel 5.1 är uppfyllda skall utgöras av intyg utfärdade av behörig myndighet eller behörigt organ i det senaste hemvistlandet, som vederbörande skall förete som stöd för ansökan om tillstånd att utöva verksamheten eller verksamhetsformerna i fråga i värdlandet.

3. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda dessa intyg och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 7

Detta direktiv skall tillämpas, till dess bestämmelser om samordning av de nationella föreskrifterna om tillstånd att påbörja och utöva verksamhetsformerna i fråga trätt i kraft.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 15 oktober 1968.

På rådets vägnar

G. SEDATI

Ordförande

370L0522/S

Nr L 267/14

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

10.12.70

RÅDETS DIREKTIV

av den 30 november 1970

om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom partihandel med kol och agenturverksamhet inom kolhandel (ur ISIC-grupp 6112)

(70/522/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och artikel 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV D i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Fördraget om upprättande av Europeiska kol- och stål gemenskapen innehåller inte några bestämmelser om etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster; liberaliseringen av de verksamhetsformer som omfattas av detta direktiv faller därför helt och hållet under Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Verksamhet inom partihandel och agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk är redan reglerad genom två

rådsdirektiv av den 25 februari 1964⁵. Kolhandeln är undantagen från dessa direktivs räckvidd. Syftet med föreliggande direktiv är att liberalisera handeln inom den sektorn.

Vidare berör detta direktiv producenternas försäljningsverksamhet, eftersom artikel 2.3 i rådets direktiv av den 7 juli 1964⁶ om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster för egenföretagare inom gruv- och mineralnäringsindustrin (ISIC-huvudgrupperna 11-19) begränsar rättigheterna för den producent som etablerar sig som sådan i en annan medlemsstat och där säljer sina egna produkter, till försäljning från ett enda försäljningsställe i produktionslandet, till dess handeln med ifrågavarande produkter liberaliserats genom andra direktiv.

Genom detta direktiv liberaliseras partihandeln med kol; detaljhandeln är redan liberaliserad genom rådets direktiv av den 15 oktober 1968⁷. Begränsningen till försäljning från ett enda försäljningsställe i produktionslandet är därför inte längre tillämplig på sådana produkter. Den producent som med stöd av ovannämnda direktiv av den 7 juli 1964 etablerar sig som sådan i en annan medlemsstat får hädanefter sälja sina egna produkter från ett eller flera företag i den medlemsstaten.

Genom detta direktiv skall även en producent ges möjlighet att etablera sig i en annan medlemsstat, inte som producent utan i syfte att där sälja sina egna produkter i parti från ett eller flera företag.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr C 51, 29.4.1970, s. 4.

⁴ EGT nr C 108, 26.8.1970, s. 20.

⁵ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 863/64 och 869/64.

⁶ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1871/64.

⁷ EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 1.

Genom detta direktiv bör begränsningarna vad gäller friheten att erbjuda tjänster för handelsagenter, som är anställda hos ett eller flera industri- eller handelsföretag, upphävas. Det är ibland svårt att göra åtskillnad mellan anställda respektive självständiga handelsagenters verksamhetsformer, eftersom skillnaden i juridiskt hänseende mellan dessa båda verksamhetsformer inte är densamma i de sex medlemsstaterna. Då anställda handelsagenters verksamhetsformer är av samma karaktär i ekonomiskt hänseende som självständiga handelsagenters verksamhetsformer, skulle det inte vara vare sig lämpligt eller fördelaktigt att dela upp denna mycket speciella form av erbjudande av tjänster i en mängd deliberaliseringsåtgärder samtidigt som arbetsgivarnas verksamhetsformer liberaliseras.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom de bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

Särskilda direktiv har antagits eller kommer att antas som är tillämpliga på alla former av verksamhet som egenföretagare och som berör villkoren för handelsagenternas rese- och vistelseförhållanden samt, där så krävs, direktiv om samordning av de garantier som i medlemsstaterna avkrävs bolag eller enskilda firmor till skydd för medlemsstaterna och tredje man.

I några medlemsstater regleras partihandeln med kol dessutom genom föreskrifter om påbörjande av sådan handel. Vissa övergångsåtgärder, vars syfte är att göra det lättare för medborgarna i andra medlemsstater att påbörja och utöva sådana former av verksamhet inom partihandeln, kommer därför att vidtas i ett särskilt direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa allmänna handlingsprogram och som påverkar rätten att påbörja och utöva sådana former av verksamhet som närmare anges i artikel 2 och 3 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på former av verksamhet som egenföretagare inom partihandeln med kol (ur ISIC-grupp 6112)¹.

2. Med *partihandel* avses i detta direktiv alla former av verksamhet som utövas av fysiska personer, bolag eller enskilda firmor, vilka som ett led i sin verksamhet köper kol i eget namn och för egen räkning och återsäljer sådant kol till andra grossister eller detaljister, för vidareförädling, för näringsverksamhet eller till storförbrukare.

Kolet kan vidareförsäljas antingen i oförändrat skick eller efter sådan förädling, behandling eller bearbetning för försäljning som är bruklig inom partihandeln.

Partihandel kan utövas i form av inrikeshandel, export, import eller transithandel.

3. Bestämmelserna i detta direktiv skall även tillämpas på partihandel som utövas av kolproducerande företag.

Artikel 3

Bestämmelserna i detta direktiv skall även tillämpas på följande former av verksamhet inom handeln med kol:

1. Följande former av näringsverksamhet som egenföretagare:
  - a) Yrkesverksamhet som handelsagent, vilken av en eller flera personer är bemyndigad och beordrad att förhandla eller träffa affärsuppörelser i dessa personers namn och för deras räkning.
  - b) Yrkesverksamhet som handelsagent, vilken utan att ha erhållit något sådant permanent uppdrag sammanför personer som vill avsluta kontrakt direkt med varandra, förbereder deras förhandlingar eller medverkar vid dessa affärsuppörelser.
  - c) Yrkesverksamhet som handelsagent, vilken träffar affärsuppörelser i eget namn för annans räkning.

2. Tjänster som erbjuds i form av yrkesmässig verksamhet av en handelsagent, som är anställd av ett eller flera handels-, industri- eller hantverksföretag. Såväl handelsagenten som det

¹ International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, Series M nr 4, rev. 1, New York 1958).

företag där denne är anställd skall ha sin hemvist eller vara etablerad i en annan medlemsstat än den, där tjänsterna utförs.

De verksamhetsformer som avses i punkt 1 skall omfatta de handelsagenter som är handelsresande och hemförsäljare.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de begränsningar som

a) hindrar handelsagenterna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter som medborgarna i den staten,

b) härrör från en förvaltningspraxis, som innebär att handelsagenterna utsätts för särbehandling jämfört med ifrågasvarande stats medborgare.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder, vilka hindrar eller begränsar handelsagenternas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

a) *I Belgien:*

— skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965).

b) *I Frankrike:*

— skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*décret-loi* av den 12 november 1938, *décret* av den 2 februari 1939 med ändringar genom *décret* av den 27 oktober 1969, lagen av den 8 oktober 1940, lagen av den 10 april 1954, *décret* nr 59-852 av den 9 juli 1959),

— uteslutning från rätten att förlänga handelsarrenden (artikel 38 i *décret* av den 30 september 1953).

c) *I Luxemburg:*

— den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare (artikel 21 i den luxemburgiska lagen av den 2 juni 1962).

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall se till att de handelsagenter som omfattas av detta direktiv har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.

2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer medföra möjlighet att inneha uppdrag inom sådana organisationer. Dessa uppdrag kan dock förbe-

hållas de egna medborgarna, då ifrågasvarande organisation har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce* eller *Chambre des métiers* inte medföra rätt för handelsagenter som omfattas av detta direktiv att delta i valet av förvaltningsorgan inom dessa handelskammare.

Artikel 6

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvrیدا etableringsvillkoren.

Artikel 7

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2 och 3, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten i fråga om medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis för detta goda utdrag ur kriminalregistret eller, om sådant intyg inte kan uppvisas motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda.

Vad gäller handelsresande och hemförsäljare kan även andra omständigheter beaktas än de som omfattas av den handling som nämns i föregående stycke, i de fall då dessa är officiellt bekräftade och klart visar att personen i fråga inte uppfyller alla villkor om hedrande vandel som erfordras för att få utöva denna form av verksamhet.

2. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas några handlingar om att han inte varit försatt i konkurs, kan sådana handlingar ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt

1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 9 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 8

De medlemsstater där möjligheten att utöva verksamheten i fråga är avhängig av en försäkran under ed skall se till att denna är så formulerad att den även kan avläggas av utländska medborgare. Om så inte är fallet, skall medlemsstaterna ombesörja ett lämpligt formulär med samma giltighet.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 november 1970.

På rådets vägnar

H.D. GRIESAU

Ordförande

370L0523/S

Nr L 267/18

Europeiska Gemenskapernas Officiella Tidning

10.12.70

RÅDETS DIREKTIV

av den 30 november 1970

om detaljerade övergångsbestämmelser för egenföretagare inom parthandeln med kol och agenturverksamhet inom kolhandeln
(ur ISIC-grupp 6112)

(70/523/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2, 57, 63.2 och 66 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsrätten¹, särskilt andra och tredje stycket avdelning V i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av rätten att tillhandahålla tjänster², särskilt andra och tredje stycket avdelning VI i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Förutom upphävande av restriktioner påpekas i de allmänna handlingsprogrammen nödvändigheten av att undersöka, huruvida ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis samt huruvida en samordning av lagar och andra författningar om tillstånd att påbörja och utöva verksamheten i fråga skall krävas före, samtidigt med eller efter begränsningarnas upphävande; om så krävs, skall övergångsåtgärder vidtas i avvaktan på sådant erkännande eller sådan samordning.

Villkor har inte fastställts i alla medlemsstater för tillstånd att påbörja och utöva verksamhet inom parthandeln med kol

— i vissa fall föreligger näringsfrihet för dessa verksamhetsformer,

— i andra fall föreligger inskränkande bestämmelser, som antingen begränsar den fria importen av kol från en medlemsstat till endast de affärsmän som kan styrka, att de redan har sålt en minsta mängd kol, eller som fastställer rättsliga krav på yrkeskvalifikationer, som innehav av bevis på yrkesskicklighet eller motsvarande utbildningsbevis.

Det är därför inte möjligt att genomföra den föreskrivna samordningen samtidigt med restriktionernas upphävande; sådan samordning skall ske vid en senare tidpunkt.

Då någon sådan omedelbar samordning inte föreligger, synes det ändå vara önskvärt att underlätta att uppnå etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom de nämnda verksamhetsformerna genom att vidta sådana övergångsåtgärder som avses i generalprogrammen. Detta bör ske huvudsakligen i syfte att undvika att medborgarna i de medlemsstater där det inte ställs några villkor för påbörjandet av sådan verksamhet utsätts för särskilda svårigheter.

För att förebygga en sådan utveckling bör det främsta syftet med övergångsåtgärderna vara att de värdländer där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av näringsverksamhet godtar följande bevis som tillräckliga för att där utöva näringsverksamheten i fråga:

a) Försäljning av en jämförbar mängd kol under motsvarande tid i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr C 51, 29.4.1970, s. 4.

⁴ EGT nr 2 C 108, 26.8.1970, s. 20.

- b) Det faktiska utövandet av näringsverksamheten i ursprungslandet under en rimlig period, som är tillräckligt näraliggande i tiden för att garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

Det främsta syftet med de villkor som föreskrivs i detta direktiv kommer att bortfalla, så snart som samordningen av villkoren för tillstånd att utöva dessa former av näringsverksamhet samt det ömsesidiga erkännandet av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis har genomförts.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. I överensstämmelse med nedanstående bestämmelser skall medlemsstaterna vidta följande övergångsåtgärder för de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen, och som vill etablera sig eller erbjuda tjänster på deras territorier, och för de former av näringsverksamhet som avses i punkt 2.

2. Verksamhetsformerna i fråga är de som omfattas av rådets direktiv¹ av den 30 november 1970 om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som egenföretagare inom partihandeln med kol och som handelsagent inom kolhandeln (ur ISIC-grupp 6112).

Artikel 2

I de fall då möjligheten att påbörja näringsverksamhet som importör av kol från en annan medlemsstat är avhängig av att sökanden under en viss bestämd tid skall ha sålt en minsta mängd kol på värdlandets territorium, skall denna medlemsstat såsom tillräckligt bevis för detta godta den faktiska försäljningen av en liknande mängd kol under motsvarande tid i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, antingen som egenföretagare eller i ledande befattning.

¹ EGT nr L 267, 10.12.1970, s. 14.

Artikel 3

I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.2 är avhängig av innehavet av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter, skall den medlemsstaten såsom tillräckligt bevis för detta godta det faktiska utövandet av denna näringsverksamhet i en annan medlemsstat för en tid av tre år, antingen som egenföretagare eller i ledande befattning, om denna verksamhet upphörde högst två år före tidpunkten för ansökan enligt artikel 4.2, under förutsättning att värdlandet tillåter en längre tids avbrott i yrkesverksamheten för dess egna medborgare.

Artikel 4

1. Med utövare av näringsverksamhet i ledande befattning i den bemärkelse som anges i artikel 2 och 3 avses den som har varit verksam på ett företag inom aktuell näringsverksamhet

- antingen som företagsledare eller filialchef, eller
- som ägarens eller företagsledarens ställföreträdare, om denna befattning är förknippad med ansvar som är likvärdigt med ägarens eller företagsledarens ansvar, eller
- i direktörsbefattning med arbetsuppgifter av kommersiell natur och med ansvar för minst en avdelning inom företaget.

2. Bevis för att villkoren i artikel 2 och 3 är uppfyllda skall utgöras av intyg utfärdade av behörig myndighet eller behörigt organ i ursprungslandet, vilka skall bifogas ansökan om tillstånd att utöva näringsverksamheten i fråga i värdlandet.

3. Inom den tid som anges i artikel 6 skall medlemsstaterna utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda intyg och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 5

Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas, till dess regler om en samordning av de nationella bestämmelserna om tillstånd att påbörja och utöva ifrågakvarande former av verksamhet trätt i kraft.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 november 1970.

På rådets vägnar

H.D. GRIESAU

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 4 juni 1974

med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för olika former av verksamhet inom handel med och distribution av giftiga ämnen och verksamhet som medför yrkesmässig användning av dessa produkter inklusive verksamhet som agent

(74/556/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 54.2, 57, 63.2, 66 och 235 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning V andra och tredje stycket i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning VI andra och tredje stycket i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Förutom upphävande av restriktioner påpekas i de allmänna handlingsprogrammen nödvändigheten av att undersöka, huruvida ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis och huruvida en samordning av lagar och andra författningar om tillstånd att påbörja och utöva verksamheten i fråga skall ske före, samtidigt med eller efter begränsningarnas upphävande samt

huruvida, om så krävs, övergångsåtgärder bör vidtas i avvaktan på ett sådant erkännande eller en sådan samordning. Dessutom påpekas i vissa av rådets direktiv om att uppnå etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster att direktiv om ett ömsesidigt erkännande skall antas vad gäller de former av verksamhet som avser handel med och distribution av giftiga ämnen och de former av verksamhet som medför yrkesmässig användning av dessa ämnen.

Särskilt i rådets direktiv 64/427/EEG⁵ av den 7 juli 1964 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin tillhörande i ISIC-huvudgrupperna 23–40 (industri och hantverk) och i direktiv 68/366/EEG⁶ av den 15 oktober 1968 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupperna 20 och 21) undantas inte användningen av giftiga ämnen under utövandet av de verksamhetsformer som de omfattar. De övergångsåtgärder som fastställts i dessa direktiv tillämpas således även på användningen av dessa ämnen i de fall då utövandet av dessa verksamhetsformer kräver detta.

För de former av verksamhet inom handel med och distribution av giftiga ämnen och de former av verksamhet som medför yrkesmässig användning av dessa ämnen inklusive

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr C 63, 28.5.1969, s. 21.

⁴ EGT nr C 10, 27.1.1970, s. 23.

⁵ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1863/64.

⁶ EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 12.

former av verksamhet som agent krävs i vissa medlemsstater ibland av de personer som utövar någon av dessa verksamhetsformer att de har viss kompetens som de kan styrka genom att förete kompetensbevis eller examensbevis, medan det i andra medlemsstater inte ställs några särskilda krav utan endast vissa speciella krav rörande hantering eller lagring av giftiga ämnen. Det är därför inte möjligt att genomföra den föreskrivna samordningen samtidigt med upphävandet av särbehandlingen. Denna samordning skall ske vid en senare tidpunkt.

Då någon sådan omedelbar samordning inte föreligger, verkar det ändå vara önskvärt att underlätta att uppnå etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom de nämnda verksamhetsformerna genom att vidta de övergångsåtgärder som avses i de allmänna handlingsprogrammen, särskilt i syfte att undvika att medborgarna i de medlemsstater där det inte ställs några villkor för påbörjandet av sådan verksamhet utsätts för utomordentliga svårigheter.

För att förebygga en sådan utveckling bör det främsta syftet med övergångsåtgärderna vara att de värdländer där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av näringsverksamhet godtar det faktiska utövandet av denna näring i en annan medlemsstat än värdlandet under en rimlig period, som är tillräckligt näraliggande i tiden för att i de fall då någon föregående utbildning inte krävs garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeserfarenheter som krävs av värdlandets egna medborgare med avseende på den farliga inverkan som giftiga ämnen kan ha på människors, djurs och växters hälsa antingen direkt eller indirekt genom den omgivande miljön.

På grund av de giftiga ämnenas olika egenskaper och deras olika grad av giftighet för människors, djurs och växters hälsa kan kunskap om effekterna av ett av dessa ämnen eller erfarenhet av hantering med dessa rimligtvis inte betraktas som bevis på motsvarande kompetens för distribution eller yrkesmässig användning av andra eller alla giftiga ämnen. Värdlandet skall därför ha möjlighet att begränsa övergångsåtgärdernas räckvidd till ämnen som består av samma aktiva beståndsdelar eller som innebär likartade risker för människors, djurs och växters hälsa antingen direkt eller indirekt genom den omgivande miljön.

I den mån som möjligheten för anställda att påbörja eller utöva verksamheten i fråga är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper eller färdigheter bör detta direktiv även tillämpas på denna katego-

ri personer i syfte att undanröja ett hinder för arbetstagarnas fria rörlighet och därigenom komplettera de åtgärder som beslutats i rådets förordning (EEG) nr 1612/68¹ av den 15 oktober 1968 om arbetstagarnas fria rörlighet inom gemenskapen.

Av samma skäl bör de bestämmelser som fastställts rörande vandelsbevis och bevis om att inte ha varit försatt i konkurs även tillämpas på anställda.

Huvudsyftet med de åtgärder som fastställts i detta direktiv kommer att bortfalla så snart som samordning av villkoren för möjligheten att påbörja och utöva verksamhetsformerna i fråga och ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis har uppnåtts.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall besluta om de övergångsåtgärder för etablering och erbjudande av tjänster som närmare anges i detta direktiv i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som omfattas av avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen och som vill utöva de former av verksamhet som avses i punkt 2 i denna artikel.

2. De verksamhetsformer som avses är de som omfattas av rådets direktiv nr 74/557/EEG² av den 4 juni 1974 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare och agent inom handel med och distribution av giftiga ämnen.

Detta direktiv omfattar även de former av verksamhet som innebär yrkesmässig användning av giftiga ämnen i den mån som dessa verksamhetsformer har liberaliserats eller kommer att liberaliseras genom följande direktiv:

— Rådets direktiv nr 65/1/EEG³ av den 14 december 1964 med detaljbestämmelser för att uppnå friheten att tillhandahålla tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling.

— Rådets direktiv nr 67/654/EEG⁴ av den 24 oktober 1967 med detaljbestämmelser om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom skogsbruk och skogsavverkning.

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

² Se s. 5 i denna utgåva av EGT.

³ EGT nr 1, 8.1.1965, s. 1/65.

⁴ EGT nr 263, 30.10.1967, s. 6.

— Rådets direktiv nr 71/18/EEG¹ av den 16 december 1970 med detaljbestämmelser om att uppnå etableringsfrihet för egenföretagare som tillhandahåller tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling.

— Rådets direktiv nr 74/.../EEG av den..... om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom olika former av verksamhet (ur ISIC-huvudgrupp 01 – huvudgrupp 85) vad beträffar de verksamhetsformer som omfattas av det nämnda direktivet och som ingår i ISIC-grupp 859 och innebär användning av giftiga ämnen.

3. Övergångsåtgärderna skall även tillämpas på personer vilka som anställda utövar de former av verksamhet som avses i punkt 2 liksom även artikel 7.1 – 7.4 i rådets direktiv nr 74/557/EEG.

Artikel 2

I de fall då rätten att påbörja eller utöva någon av de former av näringsverksamhet som nämns i artikel 1.2 första stycket är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall den medlemsstaten som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

- a) Fem på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning; denna form av verksamhet skall inte ha upphört mer än två år före tidpunkten för den ansökan som avses i artikel 4.2.
- b) Två på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan förete bevis att han för verksamheten i fråga har de färdigheter och den kompetens som krävs för att utöva verksamhet inom handel eller distribution i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.
- c) Tre på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har erhållit föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.
- d) Tre på varandra följande år i icke självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han har de färdigheter och den kompetens som krävs för att utöva verksam-

het inom handel med eller distribution av giftiga ämnen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

- e) Fyra på varandra följande år i icke självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga erhållit föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

Denna artikel hänförs sig endast till handel med eller distribution av emballerade giftiga ämnen som är avsedda för leverans till den slutlige konsumenten.

Artikel 3

I de fall då rätten att påbörja eller utöva sådan näringsverksamhet i en medlemsstat som avses i artikel 1.2 andra stycket är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter, skall den staten som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

- a) Sex på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning; verksamheten i fråga skall inte ha upphört mer än två år före dagen för den ansökan som avses i artikel 4.2.
- b) Tre på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan förete bevis att han för verksamheten i fråga har de färdigheter och den kompetens som krävs för att utöva verksamhet som innebär yrkesmässig användning av giftiga ämnen i ursprungslandet eller det tidigare hemvistlandet.
- c) Fyra på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har erhållit föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.
- d) Fyra på varandra följande år i icke självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har de färdigheter och den kompetens som krävs för att utöva verksamhet som innebär yrkesmässig användning av giftiga ämnen i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.
- e) Fem på varandra följande år i icke självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksam-

¹ EGT nr L 8, 11.1.1971, s. 24.

heten i fråga har erhållit föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

Bestämmelserna i a, c och e äger inte tillämpning på de former av verksamhet som är förenad med förvärvsmässig användning av vissa mycket giftiga ämnen enligt nedanstående uppräknings:

- blåsyra och dess lösliga salter
- hydrofluorisk syra och dess lösliga salter
- akrylsyranitril
- flytande komprimerad ammoniak
- metylbromid
- klorpikrin
- vätefosfid och ämnen som kan frigöra vätefosfid
- etylenoxid
- koldisulfid
- koltetraklorid
- trikloracetronil

För tillämpning av bestämmelserna i b och d på dessa mycket giftiga ämnen skall det i intyget anges vilket eller vilka ämnen som förmånstagaren är berättigad att använda i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

I detta fall skall förmånstagarens verksamhet inte ha upphört mer än två år före dagen för den anmälan som avses i artikel 4.2.

Artikel 4

1. Med utövare av näringsverksamhet i ledande befattning i den bemärkelse som anges i artikel 2 och 3 avses den som har varit verksam på ett industri- eller handelsföretag inom aktuell näringsverksamhet

- a) antingen som företagsledare eller filialchef, eller
- b) som ägarens eller företagsledarens ställföreträdare, i de fall då denna befattning är förknippad med ansvar som är likvärdigt med ägarens eller företagsledarens ansvar, eller
- c) i direktörsbefattning med arbetsuppgifter inom handel med eller distribution av giftiga ämnen och med ansvar för minst en avdelning inom företaget eller i direktörsbefattning med ansvar för användningen av nämnda produkter.

2. Bevis för att villkoren i artikel 2 och 3 är uppfyllda skall utgöras av intyg utfärdat av behörig myndighet eller behörigt organ i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet, som vederbörande skall förete som stöd för ansökan om tillstånd att

utöva verksamheten eller verksamhetsformerna i fråga. I detta intyg skall det, där så är lämpligt, finnas uppgift huruvida det i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet föreligger några begränsningar för tillstånd att påbörja verksamhet inom distribution av giftiga ämnen eller sådana former av verksamhet som innebär förvärvsmässig användning av dessa ämnen eller huruvida vissa giftiga ämnen är undantagna från de sistnämnda verksamhetsformerna.

3. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 7 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda de intyg som avses i punkt 2 och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 5

I de fall då de formella meriter som fastställts i artikel 2 och 3 eller de intyg som fastställts i artikel 4.2 i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet endast innebär rätt att påbörja sådana former av verksamhet som hänför sig till distribution av giftiga ämnen eller som innebär yrkesmässig användning av sådana ämnen eller undantar vissa giftiga ämnen från de sistnämnda verksamhetsformerna, kan värdlandet tillämpa samma begränsningar inom sitt territorium och även undanta dem från de former av verksamhet som innebär yrkesmässig användning av giftiga ämnen som består av samma aktiva beståndsdelar som de ämnen som undantagits genom formella kvalifikationer och intyg eller som direkt eller indirekt medför liknande risker för människors, djurs och växters hälsa.

Artikel 6

Detta direktiv skall tillämpas, till dess bestämmelser om samordning av de nationella föreskrifterna om tillstånd att påbörja och utöva verksamhetsformerna i fråga trätt i kraft.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 4 juni 1974.

På rådets vägnar

J. ERTL

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 4 juni 1974

om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare och agent inom handel med och distribution av giftiga ämnen

(74/557/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV A och C i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av rådets direktiv 64/233/EEG³ av den 25 februari 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster inom partihandel,

med beaktande av rådets direktiv 64/224/EEG⁴ av den 25 februari 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som agent inom handel, industri och hantverk,

med beaktande av rådets direktiv 68/363/EEG⁵ av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom detaljhandel,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande⁶,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁷, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen påpekas att all särbehand-

ling som grundar sig på nationalitet skall upphävas i fråga om etablering och erbjudande av tjänster

— vad gäller partihandel eller agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk före utgången av andra året av andra etappen,

— vad gäller detaljhandel efter utgången av andra året av övergångsperiodens andra etapp och före utgången av andra etappen.

Direktiven 64/223/EEG, 64/224/EEG och 68/363/EEG tillämpas inte på området giftiga ämnen som på grund av de särskilda problem som uppstår på grund av skyddet av den allmänna hälsan regleras genom bestämmelser i medlemsstaternas lagar och andra författningar.

De ovannämnda direktiven 64/223/EEG och 68/363/EEG tillämpas inte heller på former av verksamhet inom partihandel, agenturverksamhet och detaljhandel med sjukdomsalstrande ämnen. Bortsett från de sjukdomsalstrande ämnen som är klassificerade som medicinska preparat för användning på människor och djur i den bemärkelse som avses i rådets direktiv 65/65/EEG⁸ av den 26 februari 1965 om tillnärmning av bestämmelserna i lagar och andra författningar rörande medicinska produkter med ändringar i direktiv 66/454/EEG⁹ omfattas emellertid endast de sjukdomsalstrande ämnen som betecknas som "biologiska bekämpningsmedel för användning inom jordbruket" av de nämnda verksamhetsformerna. I fråga om sjukdomsalstrande ämnen kan därför upphävandet av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster och friheten att etablera sig begränsas till att omfatta handel med och distribution av de nämnda bekämpningsmedlen.

Det förefaller vara både önskvärt och lämpligt att vidta åtgärder för att på gemenskapsnivå reglera de områden som avses i ovanstående stycken med avseende på den farliga inverkan som giftiga ämnen kan ha på människors, djurs och växters hälsa antingen direkt eller indirekt genom den omgivande miljön.

Agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk omfattas av direktiven 64/224/EEG och 68/363/EEG; agenturverksamhet vad gäller giftiga ämnen och sjukdomsalstrande ämnen är undantagna från dessa direktivs räckvidd. Syftet med

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 863/64.

⁴ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 869/64.

⁵ EGT nr L260, 22.10.1968, s. 1.

⁶ EGT nr C 63, 28.5.1969, s. 21.

⁷ EGT nr C 10, 27.1.1970, s. 23.

⁸ EGT nr 22, 9.2.1965, s. 369/65.

⁹ EGT nr 144, 5.8.1966, s. 2658/66.

det här direktivet är även att liberalisera dessa former av agenturverksamhet; följaktligen omfattar begreppen "handel och distribution" i det här direktivet även agenturverksamhet på dessa områden.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

Särskilda direktiv har antagits eller kommer att antas, som är tillämpliga på alla former av verksamhet som egenföretagare, med bestämmelser om förmånstagarnas fria rörlighet och vistelse och, där så krävs, ett direktiv om samordning av de garantier som i medlemsstaterna avkrävs bolag och enskilda firmor till skydd för medlemsstaternas och tredje mans intressen.

I vissa medlemsstater regleras handel, distribution och yrkesmässig användning av giftiga ämnen genom bestämmelser om rätten att påbörja den hanteringen medan andra stater där så är nödvändigt kommer att tillämpa sådana regler. Därför behandlas vissa speciella övergångsåtgärder, vars syfte är att underlätta för medborgare i andra medlemsstater att påbörja och utöva verksamhet inom handel med giftiga ämnen, i ett särskilt direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa handlingsprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva den verksamhet som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Detta direktiv skall tillämpas på verksamhet som egenföretagare inom handel med och distribution av giftiga ämnen

(substanser och preparat) och biologiska bekämpningsmedel för användning inom jordbruket som har undantagits från tillämpningen av direktiv 64/223/EEG genom artikel 2.1 i detta, av direktiv 64/224/EEG, genom artikel 4.1 femte strecksatsen i detta och av direktiv 68/363/EEG genom artikel 2.1 i detta.

2. De varor som avses i punkt 1 är på grund av den farliga inverkan de kan ha på människors, djurs och växters hälsa allt efter medlemsstaternas lagstiftningar underkastade särskilda direktiv (varorna i fråga finns uppräknade i bilagan). De ändringar i denna förteckning som en medlemsstat gör skall anmälas till kommissionen som kommer att underrätta medlemsstaterna om detta.

3. Detta direktiv skall inte tillämpas på handel med och distribution av de medicinska varor som finns definierade i direktiv 65/65/EEG eller på handelsresande, gatuförsäljare eller gårdfarihandlare.

Artikel 3

1. Restriktionerna i fråga om de former av verksamhet som anges i artikel 2 skall upphävas oavsett den benämning som används på personer som utövar någon av dessa verksamhetsformer.

2. De vanliga benämningar som för närvarande används i medlemsstaterna för att definiera personer som utövar någon form av verksamhet som agent inom handel är de som finns uppräknade i artikel 3 i rådets direktiv 64/224/EEG.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de begränsningar som

- a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten,
- b) härrör från en förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

- a) *I Belgien:*

skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (artikel 1, lagen av den 19 februari 1965),

b) *I Frankrike:*

- skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*décret-loi* av den 12 november 1938, *décret* av den 2 februari 1939, lagen av den 8 oktober 1940, lagen av den 10 april 1954, *décret* nr 59-852 av den 9 juli 1959),
- utslutning från rätten att förnya arrendeavtal (artikel 38 i *décret* av den 30 september 1953).

c) *I Luxemburg:*

den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare (artikel 21 i lagen av den 2 juni 1962).

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall se till att förmånstagarna har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.

2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer medföra möjlighet att inneha uppdrag inom sådana organisationer. Dessa uppdrag kan dock förbehållas de egna medborgarna, då organisationen i fråga har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce* eller *Chambre des métiers* inte medföra rätt för de förmånstagare som omfattas av detta direktiv att delta i valet av förvaltningsorgan inom dessa handelskammare.

Artikel 6

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgare, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet enligt artikel 2, något stöd som kan snedvrída etableringsvillkoren.

Artikel 7

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgare, som vill påbörja någon form av verksamhet enligt i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten i fråga om medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om något sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i ett värdland på de egna medborgarna ställs särskilda krav på god vandel för att kunna utöva någon form av verksamhet enligt artikel 2 och bevis på att dessa krav är uppfyllda inte kan erhållas genom den handling som avses i punkt 1 skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta intyg utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda. Ett sådant intyg skall hänföra sig till vissa bestämda fakta som av värdlandet betraktas som relevanta.

3. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas någon sådan handling som avses i punkt 1 eller det intyg som avses i punkt 2 om god vandel eller att denne inte har varit försatt i konkurs, kan bevis ersättas av en försäkran under ed eller, i de stater där detta inte förekommer, av en förklaring på heder och samvete som avgivits inför behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet eller, där så är lämpligt, inför notarius publicus i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland; sådan myndighet eller notarius publicus utfärdar ett intyg som styrker äktheten av försäkran under ed eller den förklaringen på heder och samvete. En förklaring om att vederbörande inte varit försatt i konkurs kan även avgäes inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i samma land.

4. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

5. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda de handlingar som avses i punkt 1 och 2 och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

6. I de fall då bevis om den ekonomiska ställningen krävs i värdlandet skall den staten betrakta intyg som utfärdats av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med intyg som utfärdats inom dess eget territorium.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Luxemburg den 4 juni 1974.

På rådets vägnar

J. ERTL

Ordförande

BILAGA

Följande varukategorier som avses i artikel 2.2 är föremål för särskilda åtgärder i medlemsstaterna (den 4 juni 1974):

femte stycket i *Gewerbeordnung*, versionen av den 15 februari 1963.

— Belgien

Giftiga substanser och preparat

1. uppräknade i *arrêté du régent* av den 6 februari 1946 (med ändringar) med bestämmelser rörande förvaring och utlämning av förgiftningsframkallande och giftiga substanser (med tillämpning av lagen av den 24 februari 1921);
2. klassificerade i kategori 1 och 2 i *arrêté royal* av den 31 maj 1958 med bestämmelser rörande förvaring av, handel med och användning av bekämpningsmedel och växtfarmaceutiska varor).

— Danmark

1. a) Giftsubstanser och hälsofarliga produkter som avses i bilagan till lag nr 119 av den 3 maj 1961 och som avses i kungörelse nr 305 av den 9 oktober 1961 (som verkställande av den senare) där regler fastställs för tillverkning, mottagande, lagring och utlämning av dessa gifter och varor.
- b) Giftsubstanser och hälsofarliga produkter som nämns i kungörelse nr 304 av den 9 oktober 1961 där regler fastställs för användning av dessa gifter och produkter.
2. Produkter (växtfarmaceutiska medel, ogräsmedel, insektbekämpningsmedel, tillväxtreglerande medel) som nämns i lag nr 118 av den 3 maj 1961 och som avses i de kungörelser som tillämpning av lagen enligt vilken dessa produkter inte får marknadsföras eller saluföras innan de godkänts och klassificerats av giftnämnden och enligt vilken detaljbestämmelser anges för mottagande, lagring, emballering, märkning osv. av dessa produkter.
3. Produkter (växtfarmaceutiska medel, ogräsmedel, insektbekämpningsmedel, tillväxtreglerande medel) som avses i kungörelsen av den 25 september 1961 enligt vilken tillstånd att använda de produkter som är märkta med X vanligtvis är beroende på om användaren genomgått en kurs i toxikologi anordnad av giftnämnden.

— Tyskland

Giftiga substanser och preparat klassificerade i kategori 1, 2 och 3 i delstaternas (Länder) lagar och författningar rörande handel med och distribution av giftiga ämnen och ämnen med giftig inverkan på växter samt i 34 paragrafen

— Frankrike

1. Förgiftningsframkallande substanser uppräknade i tabell A (giftiga ämnen) och C (farliga produkter) i sektion i *décret* 56-1197 av den 26 november 1956 (*code de la santé publique*, femte boken, del 2, avdelning III, kapitel 1, avsnitt 1 och 2, artikel R 5149 - 5168).
2. Skadliga produkter för användning inom industrin närmare angivna i *code du travail*, andra boken, avdelning II, artikel 67.2, 78, 79 och 80 och i *règlements* och *décrets* utfärdade i enlighet med tillämpningen av dessa bestämmelser.
3. Hälsofarliga produkter närmare angivna i förteckningen över farliga, ohälsosamma och olämpliga lokaler fastställda i enlighet med artikel 5 och 7 i lagen av den 19 december 1917.
4. Ämnen för bekämpning av parasiter för användning inom jordbruket (lagen av den 2 november 1943 ändrad genom lagen av den 30 juli 1963; *arrêté* av den 6 september 1954 om godkännande av märkta ämnen för bekämpning av parasiter för användning inom jordbruket kompletterad med *arrêté* av den 6 februari 1962).

— Irland

Gifter som f n finns uppräknade i *regulations* i enlighet med *Poisons Act*, 1961, och som endast får säljas av vissa behöriga personer.

— Italien

1. Giftiga gaser (artikel 58 - *testo unico* av lagarna om den offentliga hälsan godkända genom *decreto reale* nr 773 av den 18 juni 1931, *decreto reale* nr 147 av den 9 januari 1927, tabeller över giftiga gaser som bilaga till *decreto ministeriale* av den 6 februari 1935 och senare ändringar).
2. Förgiftningsframkallande ämnen för användning inom industrin (artikel 147 - *testo unico* av hälsovårdslagarna godkända genom *decreto reale* nr 1265 av den 27 juli 1934).
3. Medicinsk-kirurgiska produkter (bakteriedödande medel, mikrobdödande medel och desinfektionsmedel) (*decreto reale* nr 3112 av den 6 december 1928 och tillämpningsbestämmelsen till lag nr 1070 av den 23 juni 1927 godkänd genom *decreto reale* nr 3112 av den 6 december 1928) och medicinska produkter (växtfarmaceutiska medel och produkter avsedda för användning som livsmedelskonserveringsmedel) (artikel 6 i lag nr 283 av den 30 april 1962 ändrad genom artikel 4 i lag nr 441 av den 26 februari 1963 bestämmelser för produktion av, handel med och försäljning av växtfarmaceutiska medel och produkter avsedda för användning som livsmedelskonserveringsmedel godkända genom *decreto* nr 1095 utfärdad av republikens president den 3 augusti 1968).

4. Blyvitt (lag nr 706 av den 19 juli 1961) 5. Bensol (lag nr 245 av den 5 mars 1963) 6. Kosmetiska produkter och färgämnen innehållande giftiga substanser (artikel 7 i <i>decreto reale</i> nr 1938 av den 30 oktober 1924). — <i>Luxemburg</i> 1. Handel med och distribution av vissa produkter (lagen av den 25 september 1953 - <i>mémorial</i> nr 62 av den 10 oktober 1953). 2. Handel med och användning av växtfarmaceutiska medel (insekts-bekämpningsmedel inom jordbruket, tillväxtreglerande medel, konserveringsmedel, växtgifter, mikroorganismer och virus som medel för bekämpning av parasiter...) (lagen av den 20 februari 1968, <i>mémorial</i> nr 9 av den 12 mars 1968 - <i>règlement grandducal</i> av den 29 maj 1970, <i>mémorial</i> nr 33 av den 15 juni 1970).	— <i>Nederländerna</i> Giftiga ämnen och preparat, <i>bestrijdingsmiddelenwet</i> från 1962. — <i>Storbritannien</i> 1. Gifter som f.n finns uppräknade i <i>Poisons List Order</i> och som omfattas av <i>Pharmacy and Poisons Act</i> från 1933 och av <i>Poisons Rules</i> eller gifter som finns upptagna i <i>Poisons Schedule</i> och som omfattas av <i>Pharmacy and Poisons Acts</i> från 1925 och 1967 samt av <i>Poisons Regulations (Nordirland)</i>. 2. Substanser som omfattas av <i>Farm and Garden Chemicals Act</i> från 1967 jämte <i>Regulations</i>. 3. Substanser som omfattas av <i>Agriculture (Poisonous Substances) Act</i> från 1952 jämte <i>Regulations</i>.

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 juni 1975

om åtgärder för att främja den faktiska etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som handelsresande och hemförsäljare, särskilt övergångsåtgärder för dessa former av verksamhet

(75/369/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

I enlighet med fördraget är all särbehandling som grundar sig på nationalitet vad gäller rätten att etablera sig och erbjuda tjänster förbjuden fr.o.m. övergångsperiodens utgång. Principen om sådan behandling som grundar sig på nationalitet tillämpas särskilt på rätten att ansluta sig till yrkesorganisationer i den mån som vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

I artikel 57 i fördraget föreskrivs dessutom, att i syfte att underlätta för de personer som påbörjar och utövar former av verksamhet som egenföretagare skall direktiv utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis samt en samordning av lagar och andra författningar i medlemsstaterna.

I brist på ömsesidigt erkännande av examensbevis eller av omedelbar samordning synes det ändå vara önskvärt att på de nämnda verksamhetsområdena underlätta genomförandet av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster genom att vidta sådana övergångsåtgärder som nämns i de allmänna handlingsprogrammen³; detta bör ske först och främst i syfte att undvika exceptionella svårigheter för medborgare från de medlemsstater där utövandet av sådan verksamhet inte är underkastat några villkor.

För att förebygga en sådan utveckling bör det främsta syftet med övergångsåtgärderna vara, att de värdländer där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av verksamhet erkänner det faktiska utövandet av näringen i det tidigare hemvistlandet under en rimlig period som är tillräckligt näraliggande i tiden, som en garanti för att vederbörande förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

Verksamhetsformer som hänförs till detaljhandel i affärslokaler och försäljning av varor från fasta stånd på övertäckta marknadsplatser omfattas av direktiv 68/363/EEG och 68/364/EEG⁴ vad gäller detaljhandel. Föreliggande direktiv bör därför tillämpas på de former av försäljningsverksamhet som sker på marknadsplatser utan fasta stånd och på utomhusmarknader.

Rådets direktiv 64/222/EEG och 64/224/EEG⁵ om verksamhetsformer för agenter inom handel, industri och hantverk tillämpas dessutom redan på sådana former av verksamhet som utövas av handelsresande och hemförsäljare.

Detta direktiv skall inte bara tillämpas på de former av näringsverksamhet som utövas av handelsresande och hemförsäljare utan även på andra former av sådan ekonomisk verksamhet, i den mån som dessa verksamhetsformer inte omfattas av tidigare direktiv.

Detta direktiv tillämpas inte i någon medlemsstat på sådan ambulerande verksamhet som är förbjuden i den medlemsstaten.

Sådana former av verksamhet som utövas av innehavare av marknadsplats omfattas av detta direktivs räckvidd, i de fall då dessa är handelsresande eller hemförsäljare.

Syftet med de övergångsbestämmelser som föreskrivs i detta direktiv kommer att bortfalla, så snart som samordningen av villkoren för att påbörja och utöva verksamhetsformerna i

¹ EGT nr C 11, 5.2.1971, s. 43.

² EGT nr C 42, 30.4.1971, s. 10.

³ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62 och 36/62.

⁴ EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 1 och 6.

⁵ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 857/64 och 869/64.

fråga och ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis har uppnåtts.

Detta direktiv berör inte de bestämmelser i medlemsstaternas lagar och andra författningar om förbud för bolag och enskilda firmor att bedriva ambulerande verksamhet.

I den mån som möjligheten för anställda att i medlemsstaterna påbörja och utöva sådana former av verksamhet som avses i detta direktiv är avhängig av innehavet av yrkeserfarenhet, bör detta direktiv även tillämpas på denna kategori av personer i syfte att undanröja ett hinder för arbetskraftens fria rörlighet och därmed innebära en komplettering av de åtgärder som vidtagits i rådets förordning (EEG) nr 1612/68¹ av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen.

Av samma skäl bör bestämmelserna om kravet på god vandel och bevis att inte ha varit försatt i konkurs även tillämpas på anställda.

Utövandets av näringsverksamheten i fråga och förvärvet av yrkesutbildningen skall ha ägt rum i samma näringsgren som den inom vilken förmånstagaren vill etablera sig i värdlandet, i de fall då denna stat kräver samma villkor av de egna medborgarna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall med avseende på de i avdelning I i de allmänna programmen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster nämnda fysiska personerna och bolagen eller enskilda firmorna (här nedan kallade förmånstagare), som vill utöva sådana former av verksamhet som avses i artikel 2, vidta åtgärder med avseende på etablering eller erbjudande av tjänster på sitt territorium som närmare anges i detta direktiv.

2. Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som enligt bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1612/68 i egenskap av anställda vill utöva de former av verksamhet som avses i artikel 2.

Artikel 2

Detta direktiv skall tillämpas på följande former av ambulerande verksamhet:

a) Köp och försäljning av varor:

- genom handelsresande och hemförsäljare, gårdfari-handlare eller gatuförsäljare (ur ISIC-grupp 612),

— på övertäckta marknadsplatser utan fasta stånd och på utomhusmarknader.

b) De verksamhetsformer som omfattas av redan vidtagna övergångsåtgärder, i vilka utövandets av dessa former av verksamhet som handelsresande och hemförsäljare uttryckligen undantas eller inte omnämns.

Artikel 3

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgare, som vill påbörja någon form av verksamhet enligt artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten i fråga om medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis för detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om något sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i ett värdland på egna medborgarna, ställs särskilda krav på god vandel för att kunna utöva någon form av verksamhet enligt artikel 2, och bevis på att dessa krav är uppfyllda inte kan erhållas enligt den handling som nämns i punkt 1, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis för detta godta ett intyg utfärdat av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda. Ett sådant intyg skall hänföra sig till vissa bestämda fakta, som i värdlandet betraktas som relevanta.

3. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas sådana handlingar, som avses i punkt 1 eller sådana intyg som avses i punkt 2, om god vandel eller att denne inte har varit försatt i konkurs, kan ett sådant bevis ersättas av en försäkran under ed eller, i de stater där detta inte förekommer, av en förklaring på heder och samvete, som avgivits inför behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet eller, där så är lämpligt, inför notarius publicus i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland. En sådan myndighet eller notarius publicus utfärdar intyg, som bekräftar äktheten av försäkran under ed eller förklaring på heder och samvete. En förklaring om att vederbörande inte varit försatt i konkurs kan även avgävs inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i samma land.

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

4. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkterna 1, 2 och 3 får inte vara äldre än tre månader.

5. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 12 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda de handlingar som avses i punkterna 1, 2 och 3 och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

6. I de fall då bevis om den finansiella ställningen krävs i värdlandet, skall den staten betrakta intyg som utfärdats av banker i utlännings ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med intyg som utfärdats inom eget territorium.

Artikel 4

De medlemsstater där möjligheten att påbörja och utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2 kräver innehav av viss behörighet skall se till, att en förmånstagare som ansöker om detta informeras om bestämmelserna rörande den näringsverksamhet som han avser att bedriva innan han etablerar sig eller påbörjar temporär verksamhet.

Artikel 5

1. I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva någon av de former för näringsverksamhet som nämns i artikel 2 i en medlemsstat är avhängig av innehavet av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter, skall denna medlemsstat såsom tillräckligt bevis för detta godta det faktiska utövandet av ifrågakavande näringsverksamhet i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

- a) Tre på varandra följande år antingen som egenföretagare eller i ledande befattning på ett företag.
- b) Två på varandra följande år antingen som egenföretagare eller i ledande befattning på ett företag; förmånstagaren skall kunna styrka, att han för ifrågakavande befattning förvärvat minst tre års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.
- c) Två på varandra följande år antingen som egenföretagare eller i ledande befattning på ett företag; förmånstagaren skall kunna styrka, att han i minst tre år utövat ifrågakavande näringsverksamhet som icke självständig näringsidkare.
- d) Tre på varandra följande år i ledande befattning, varav minst tre år i teknisk chefsställning med ansvar för en eller flera av företagets avdelningar; förmånstagaren skall kunna styrka, att han för ifrågakavande verksamhet förvärvat minst tre års föregående utbildning genom att förete ett av

staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

Värdlandet kan av medborgarna i andra medlemsstater kräva att verksamheten i fråga skall ha utövats och yrkesutbildningen ha förvärvats inom samma (eller likartad) näringsgren som den inom vilken förmånstagaren vill etablera sig i värdlandet, i den mån som detta krävs av de egna medborgarna.

2. I de fall som avses i punkt 1 a och c skall verksamheten i fråga inte ha upphört mer än tio år före dagen för den ansökan som avses i artikel 8. I de fall då en kortare period fastställts för en medlemsstats egna medborgare, kan emellertid denna period även tillämpas på de förmånstagare.

Artikel 6

1. I de fall då sådan näringsverksamhet som avses i artikel 2 i en medlemsstat betraktas som industriell verksamhet eller hantverksrörelse och allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter krävs för att utöva denna verksamhet, skall denna medlemsstat utan hinder av bestämmelserna i artikel 5 som tillräckligt bevis för sådana kunskaper och färdigheter godta det faktiska utövandet av ifrågakavande näringsverksamhet i ett annat medlemsland under någon av följande perioder:

- a) Sex på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning på ett företag.
- b) Tre på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning; förmånstagaren skall kunna styrka, att han för verksamheten i fråga förvärvat minst tre års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.
- c) Tre på varandra följande år i självständig ställning under förutsättning att förmånstagaren kan styrka att han i minst fem år varit verksam i icke självständig ställning.
- d) Fem på varandra följande år i ledande befattning, varav minst tre år i teknisk chefsställning med ansvar för en eller flera av företagets avdelningar; förmånstagaren skall kunna styrka, att han för verksamheten i fråga förvärvat minst tre års föregående utbildning genom att förete ett av staten

erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

2. I de fall som avses i punkt 1 a och c skall verksamheten i fråga inte ha upphört mer än tio år före dagen för den ansökan som avses i artikel 8. I de fall då en kortare period fastställts för de egna medborgarna i en medlemsstat, kan denna period även tillämpas på förmånstagarna.

Artikel 7

Med utövare av näringsverksamhet i ledande befattning i den bemärkelse som anges i artikel 5 och 6 avses den som bedrivit sådan verksamhet i ett industri- eller handelsföretag på ifrågavarande yrkesområde

- a) antingen som företagsledare eller filialchef, eller
- b) som ägarens eller företagsledarens ställföreträdare, i de fall då dessa befattningar innebär ett ansvar som är likvärdigt med ägarens eller företagsledarens ansvar, eller
- c) i ledande befattning med uppgifter av kommersiell natur och med ansvar för minst en avdelning inom företaget.

Artikel 8

Bevis för att villkoren i artikel 5 och 6 är uppfyllda skall utgöras av ett intyg som utfärdats av behörig myndighet eller instans i vederbörandes ursprungsland eller senaste hemvistland och som denne skall förete som stöd för sin ansökan om tillstånd att utöva ifrågavarande form eller former av verksamhet i värdlandet.

Artikel 9

För att uppfylla bestämmelserna i artikel 6 skall, i den utsträckning som krävs,

1. de medlemsstater där möjligheten att påbörja eller utöva någon av de former av näringsverksamhet som nämns i artikel 2 är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter med kommissionens bistånd informera de övriga medlemsstaterna om det som är mest utmärkande för denna näringsverksamhet,
2. den myndighet som utsetts för detta ändamål i förmånstagarens ursprungsland eller senaste hemvistland intyga, vilka former av yrkesmässig eller handelsmässig verksamhet

som faktiskt utövats av förmånstagaren och hur länge denna varat; intygen skall avfattas på grundval av den officiella beskrivningen av näringsverksamheten i fråga, som tillhandahålls av den medlemsstat där förmånstagaren varaktigt eller temporärt vill bedriva denna verksamhet.

3. värdlandet ge vederbörande tillstånd att utöva näringsverksamheten i fråga efter ansökan förutsatt att den verksamhet som avses i intyget på väsentliga punkter överensstämmer med den beskrivning av näringsverksamheten som meddelats enligt punkt 1 och förutsatt att övriga i denna stat fastställda krav är uppfyllda.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 12 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda de kompetensbevis som avses i artikel 8 och 9 och genast informera övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 11

De övergångsbestämmelser som anges i detta direktiv skall tillämpas, till dess regler om en samordning av de nationella bestämmelserna om tillstånd att påbörja och utöva verksamhetsformerna i fråga trätt i kraft.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall sätta ikraft de beslut om åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 13

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 16 juni 1975.

På rådets vägnar

R. RYAN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 december 1986

om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter

(86/653/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 och artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Restriktionerna för etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som agenter inom handel, industri och hantverk upphävdes genom direktiv 64/224/EEG⁴.

Skillnaderna inom gemenskapen mellan de nationella lagarna om handelsrepresentation påverkar i hög grad konkurrensvillkoren för och utövandet av denna näringsverksamhet samt försämrar både det befintliga skyddet för handelsagenter gentemot deras huvudmän och skyddet för affärsuppställningar. Dessutom är dessa skillnader av sådant slag att de försvårar möjligheterna att ingå och genomföra avtal om handelsrepresentation mellan huvudman och handelsagent i olika medlemsstater.

Varuhandeln mellan medlemsstaterna bör ske på villkor liknande dem som gäller inom ett enskilt medlemsland, vilket nödvändiggör ett enbördes närmande mellan medlemsstaternas rättssystem i den utsträckning som krävs för en väl fungerande gemensam marknad. I detta hänseende undanröjs inte de ovannämnda skillnaderna genom föreskrifterna om lagvals-klausuler, även om de skulle göras likformiga, och därför är den föreslagna harmoniseringen nödvändig, trots att dessa föreskrifter finns.

I detta hänseende skall rättsförhållandet mellan handelsagent och huvudman ges företräde.

När medlemsstaternas lagar rörande handelsagenter harmoniseras, skall principerna i artikel 117 i fördraget vara utgångspunkt och redan genomförda förbättringar bibehållas.

Ytterligare övergångsperioder bör medges för vissa medlemsstater, som måste göra särskilda insatser för att anpassa sina föreskrifter särskilt vad gäller avgångsvederlag vid hävande av avtal mellan huvudman och handelsagent.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Räckvidd

Artikel 1

1. De harmoniseringsåtgärder som fastställs i detta direktiv skall tillämpas på medlemsstaternas lagar och andra författningar om förhållandet mellan handelsagenter och deras huvudmän.

2. Med handelsagent avses i detta direktiv en självständig agent med varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, här nedan kallad huvudman, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppställningar i huvudmannens namn och för dennes räkning.

3. Följande personer är inte handelsagenter i detta direktivs bemärkelse:

— En person som i sin egenskap av funktionär är behörig att ingå bindande åtaganden för ett bolag eller en sammanlutning.

— En kompanjon som enligt lag är behörig att ingå för sina kompanjoner bindande åtaganden.

— En mottagare, mottagare och förvaltare, likvidator eller konkursförvaltare.

Artikel 2

1. Detta direktiv skall inte tillämpas på

— oavlönade handelsagenter,

¹ EGT nr C 13, 18.1.1977, s. 2,

EGT nr C 56, 2.3.1979, s. 5.

² EGT nr C 239, 9.10.1978, s. 17.

³ EGT nr C 59, 8.3.1978, s. 31.

⁴ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 869/64.

- handelsagenter som är verksamma på varubörser eller på varumarknaden, eller
- det organ som är känt under benämningen Crown Agents for Overseas Governments and Administrations och som bildades i Storbritannien i enlighet med 1979 års lag om "crown agents" eller dess dotterbolag.

2. Varje medlemsstat skall ha rätt att föreskriva att detta direktiv inte skall tillämpas på personer vars verksamhet som handelsagenter betraktas som bisyssla enligt respektive medlemsstat lagstiftning.

KAPITEL II

Rättigheter och skyldigheter

Artikel 3

1. Handelsagenten skall i sin verksamhet tillvarata huvudmannens intressen och handla plikttroget och redligt.
2. Handelsagenten skall i synnerhet:
  - a) På lämpligt sätt sträva efter att förhandla om och, där så är lämpligt, träffa de affärsuppgörrelser som han har till uppgift att sköta.
  - b) Till huvudmannen vidarebefordra alla de nödvändiga upplysningar som han har tillgång till.
  - c) Följa rimliga instruktioner från huvudmannen.

Artikel 4

1. Huvudmannen skall handla plikttroget och redligt gentemot sin handelsagent.
2. Huvudmannen skall i synnerhet:
  - a) Förse handelsagenten med nödvändig dokumentation om de varor det gäller.
  - b) Skaffa handelsagenten den information som han behöver för att genomföra agenturavtalet och särskilt inom skäligen tid anmäla till handelsagenten, om han kan förutse att volymen av affärsuppgörrelserna kommer att bli avsevärt lägre än den som handelsagenten normalt kunde ha förväntat sig.
3. Huvudmannen skall dessutom inom skäligen tid meddela handelsagenten, om han godkänner eller avvisar en affärsuppgörrelse som denne förmedlat eller att en sådan uppgörelse inte genomförts.

Artikel 5

Parterna får inte avtala om avvikelser från bestämmelserna i artikel 3 och 4.

KAPITEL III

Ersättning

Artikel 6

1. Om parterna inte har slutit något avtal om ersättning skall handelsagenten ha rätt till den ersättning som normalt utgår på den plats där verksamheten utövas för det slag av varor som agenturavtalet avser, förutsatt att ersättningen inte understiger den nivå som fastställts i medlemsstatens föreskrifter. Om någon sådan sedvänja inte föreligger har handelsagenten rätt till skäligen ersättning med avseende på samtliga omständigheter kring affärsuppgörrelsen.

2. Varje del av ersättningen som varierar med affärsuppgörrelsernas antal eller värde skall anses utgöra provision vid tillämpningen av detta direktiv.

3. Artikel 7 – 12 skall tillämpas endast om handelsagenten helt eller delvis uppbär ersättning i form av provision.

Artikel 7

1. Handelsagenten skall ha rätt till provision på avtal som ingås under avtalstiden

- a) i de fall då dessa träffats som ett resultat av hans medverkan, eller
- b) i de fall då dessa ingås med tredje man, som han tidigare skaffat som kund för samma slags uppgörrelser.

2. Handelsagenten skall även ha rätt till provision på avtal som ingås under avtalstiden

— antingen i de fall då han anförtröts ett visst bestämt geografiskt område eller en viss bestämd kundkrets,

— eller i de fall då han har ensamrätt till ett visst bestämt geografiskt område eller en viss bestämd kundkrets,

och i de fall då affärsuppgörrelsen har träffats med en kund som tillhör detta område eller denna grupp.

Medlemsstaterna skall i sin lagstiftning ta in endera av de möjligheter som anges i de båda strecksatserna ovan.

Artikel 8

Handelsagenten skall ha rätt till provision på avtal som ingås efter det att agenturavtalet upphört att gälla

- a) om affärsuppgörrelsen huvudsakligen kan anses bero på handelsagentens insatser under avtalstiden och om avtal

ingås inom skäligen tid efter det att agenturavtalet upphört att gälla, eller

- b) om huvudmannen eller handelsagenten under de omständigheter som beskrivs i artikel 7 mottagit en order från tredje man innan agenturavtalet upphörde att gälla.

Artikel 9

Handelsagenten skall inte ha rätt till den provision som avses i artikel 7 om denna enligt artikel 8 skall betalas ut till den föregående handelsagenten, såvida det inte på grund av omständigheterna är rimligt att den delas mellan handelsagenterna.

Artikel 10

1. Rätten till provision uppkommer så snart som och i den mån som följande omständigheter föreligger

- a) huvudmannen har fullföljt avtalet, eller
- b) huvudmannen borde enligt sin överenskommelse med tredje man ha fullföljt avtalet, eller
- c) tredje man har fullföljt avtalet.

2. Provisionen skall betalas ut senast vid den tidpunkt då tredje man har fullgjort eller borde ha fullgjort sin del av avtalet om huvudmannen hade fullgjort sin del av avtalet så som han borde.

3. Provisionen skall betalas ut senast den sista dagen i månaden efter det kvartal då den förfallit till betalning.

4. Överenskommelser i syfte att avtala om avvikelser från punkt 2 och 3 till men för handelsagenten får inte träffas.

Artikel 11

1. Rätten till provision kan bortfalla, endast om och i den mån som

- det har påvisats, att avtalet mellan tredje man och huvudmannen inte kommer att fullföljas, och
- denna omständighet beror på orsaker som huvudmannen inte kan klandras för.

2. De provisioner som handelsagenten redan har mottagit skall återbetalas, om rätten till dem har upphört.

3. Överenskommelser i syfte att avtala om avvikelser från punkt 1 till men för handelsagenten får inte träffas.

Artikel 12

1. Senast den sista dagen i månaden efter det kvartal, då provisionen förfallit till betalning, skall huvudmannen ge

handelsagenten en översikt över de provisionsbelopp som förfallit till betalning. Denna översikt skall innehålla allt underlag för beräkningen av provisionsbeloppen.

2. Handelsagenten skall ha rätt att kräva att få alla de upplysningar, i synnerhet utdrag ur böckerna, som huvudmannen har tillgång till och som han behöver för att kontrollera storleken av den provision som han är berättigad till.

3. Överenskommelser i syfte att avtala om avvikelser från punkt 1 och 2 till men för handelsagenten får inte träffas.

4. Detta direktiv får inte påverka de nationella föreskrifterna i de medlemsstater som erkänner handelsagentens rätt till insyn i huvudmannens böcker.

KAPITEL IV

Ingående och uppsägning av agenturavtal

Artikel 13

1. Vardera parten skall ha rätt att på den andra partens begäran erhålla en undertecknad skriftlig handling med uppgift om villkoren i agenturavtalet inklusive senare överenskomna villkor. Avsägelse av denna rätt skall inte tillåtas.

2. Utan hinder av punkt 1 får en medlemsstat föreskriva att ett agenturavtal är giltigt endast om det upprättats i skriftlig form.

Artikel 14

Ett agenturavtal på viss tid som båda parter fortsätter att tillämpa efter det att avtalstiden utlöpt skall anses ha ändrats till ett agenturavtal på obestämd tid.

Artikel 15

1. I de fall då ett agenturavtal ingåtts på obestämd tid, kan var och en av parterna häva det genom uppsägning.

2. Uppsägningstiden skall vara en månad under det första avtalsåret, två månader under det andra påbörjade avtalsåret och tre månader under det tredje påbörjade avtalsåret och därpå följande år. Parterna får inte enas om kortare uppsägningstider.

3. Medlemsstaterna kan fastställa en uppsägningstid på fyra månader under det fjärde avtalsåret, fem månader under det femte avtalsåret och sex månader under det sjätte avtalsåret

och därpå följande år. De kan besluta att parterna inte får enas om kortare uppsägningstider.

4. Om parterna enas om längre uppsägningstider än de som anges i punkt 2 och 3, får den uppsägningstid som huvudmannen skall iaktta inte vara kortare än den uppsägningstid som handelsagenten skall iaktta.

5. Såvida inte annat överenskommit mellan parterna, skall uppsägningstidens utgång sammanfalla med utgången av en kalendermånad.

6. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas på ett agenturavtal på viss tid som ändrats i enlighet med artikel 14 till ett agenturavtal på obestämd tid på det sättet att den tidigare fastställda tiden skall beaktas vid beräkningen av uppsägningstiden.

Artikel 16

Ingenting i detta direktiv skall påverka tillämpningen av medlemsstaternas rättsregler i de fall då det i dessa föreskrivs att agenturavtalet omedelbart skall hävas

- a) på grund av att en av parterna helt eller delvis underlåtit att fullgöra sina åtaganden,
- b) på grund av extraordinära omständigheter.

Artikel 17

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att handelsagenten efter det att agenturavtalet upphört att gälla får ersättning i överensstämmelse med punkt 2 eller får skadestånd i överensstämmelse med punkt 3.

- 2. a) Handelsagenten skall ha rätt till gottgörelse, om och i den mån som
  - han har skaffat huvudmannen nya kunder eller i betydande omfattning har ökat affärsvolymen med befintliga kunder och affärerna med dessa kunder fortsätter att ge huvudmannen ansevärda fördelar, och
  - betalningen av denna gottgörelse är rimlig med hänsyn till samtliga omständigheter och då särskilt handelsagentens förlust av provision på affärer med dessa kunder. Medlemsstaterna kan föreskriva, att dessa omständigheter även skall innefatta tillämpningen av en konkurrensklausul i den bemärkelse som avses i artikel 20.

- b) Gottgörelsens storlek får inte överskrida ett belopp motsvarande en årlig ersättning beräknad med utgångspunkt från handelsagentens genomsnittliga årsersättning under de senaste fem åren. Om avtalet ingåtts inom de senaste fem åren, beräknas gottgörelsen med utgångspunkt från genomsnittsansättningen under perioden in fråga.

- c) Beviljandet av sådan gottgörelse skall inte hindra handelsagenten från att kräva skadestånd.

3. Handelsagenten skall ha rätt till ersättning för den skada han tillfogas som en följd av att hans affärsförbindelser med huvudmannen upphört.

Sådan skada skall anses ha uppstått i synnerhet när affärsförbindelserna upphör

- under omständigheter som berövar handelsagenten den provision som han skulle ha uppburit enligt agenturavtalet samtidigt som huvudmannen dragit stora fördelar av handelsagentens insatser, och/eller
- under omständigheter som inte tillåtit handelsagenten att avskrika de kostnader och utgifter som han åsamkats vid fullgörandet av agenturavtalet på huvudmannens inrådan.

4. Rätt till ersättning enligt punkt 2 eller till skadestånd enligt punkt 3 föreligger även när agenturavtalet upphört att gälla till följd av handelsagentens frånfålle.

5. Handelsagenten skall förlora rätten till ersättning enligt punkt 2 eller till skadestånd enligt punkt 3 om han inte till huvudmannen inom ett år efter det att avtalet upphört att gälla har anmält sin avsikt att hävda sina rättigheter.

6. Inom åtta år efter det att detta direktiv har anmälts skall kommissionen förelägga rådet en redogörelse för tillämpningen av denna artikel och, om så krävs, förelägga rådet ändringsförslag.

Artikel 18

Den gottgörelse eller det skadestånd som avses i artikel 17 skall inte betalas ut,

- a) i de fall då huvudmannen sagt upp agenturavtalet på grund av försummelse som kan anses bero på handelsagenten och som enligt nationell lagstiftning skulle motivera en omedelbar hävning av agenturavtalet,
- b) i de fall då handelsagenten har sagt upp agenturavtalet, med mindre än att denna uppsägning är berättigad till följd av omständigheter som beror på huvudmannen eller på grund av ålder, svaghet eller sjukdom hos handelsresanden, dvs. att det inte rimligtvis kan krävas av honom att han fortsätter sin verksamhet,
- c) i de fall då handelsagenten med huvudmannens samtycke överlåter sina rättigheter och skyldigheter enligt agenturavtalet på annan person.

Artikel 19

Parterna får inte avtala om avvikelser från bestämmelserna i artikel 17 och 18 till men för handelsagenten före agenturavtalstidens utgång.

Artikel 20

1. I detta direktiv avses med konkurrensklausul i det följande varje överenskommelse som begränsar handelsagentens affärsverksamhet efter agenturavtalstidens utgång.
2. En konkurrensklausul skall gälla endast om och i den mån som
  - a) den upprättats i skriftlig form, och
  - b) den hänförs till det geografiska område eller den kundkrets och det geografiska område som handelsagenten tilldelats samt de varuslag som enligt avtalet omfattas av agenturen.
3. Konkurrensklausulen skall gälla högst två år efter agenturavtalstidens utgång.
4. Denna artikel skall inte påverka de bestämmelser i nationella föreskrifter som innehåller restriktioner för konkurrensklausulernas giltighet eller tillämpning eller som innebär en möjlighet för domstolarna att begränsa parternas ekonomiska förpliktelser, som härrör från en sådan överenskommelse.

KAPITEL V

Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser

Artikel 21

Vad som sägs i detta direktiv innebär ingen skyldighet för en medlemsstat att i strid med den sedvänja som gäller i staten i fråga tillåta att upplysningar offentliggörs.

Artikel 22

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1990 sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta. Dessa bestämmelser skall åtminstone tillämpas på sådana avtal som ingåtts efter det att bestämmelserna trätt i kraft. De skall tillämpas på löpande avtal senast den 1 januari 1994.

2. Så snart som detta direktiv anmälts skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. I fråga om Irland och Storbritannien skall emellertid datumet 1 januari 1990 i punkt 1 ersättas med datumet 1 januari 1994.

I fråga om Italien skall datumet 1 januari 1990 ersättas med datumet 1 januari 1993, när det gäller de ekonomiska förpliktelser som framgår av artikel 17.

Artikel 23

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 december 1986.

På rådets vägnar

M. JOPLING

Ordförande

364L0427/S

23.7.64

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

1863/64

RÅDETS DIREKTIV

av den 7 juli 1964

med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin tillhörande ISIC-huvudgrupperna 23-40 (industri och hantverk)

(64/427/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2, 57, 63.2 och 66 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning V andra och tredje stycket i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster², särskilt avdelning VI andra och tredje stycket i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Förutom upphävande av begränsningar påpekas i de allmänna handlingsprogrammen nödvändigheten av att undersöka, huruvida ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis samt huruvida samordning av lagar och andra författningar om tillstånd att påbörja och utöva verksamheten i fråga skall ske före, samtidigt med eller efter begränsningarnas upphävande; om så krävs, bör övergångsåtgärder vidtas i avvaktan på sådant erkännande eller sådan samordning.

Villkor har inte fastställts i alla medlemsstater för tillstånd att påbörja och utöva industriell verksamhet och hantverksrörelse inom tillverknings- och processindustrin. Definitionen av hantverk och därmed avgränsningen mellan hantverk och industri varierar från en medlemsstat till en annan. Dessutom finns ligger i vissa fall detaljerade bestämmelser för friheten att påbörja och utöva hantverk med krav på innehav av formella yrkeskvalifikationer, medan det i andra fall inte föreligger några bestämmelser alls.

Vid den tidpunkt då handlingsprogrammen godkändes konstaterade rådet att det på hantverkets område finns vissa problem vad gäller samordning och erkännande som kräver ett detaljerat förberedelsearbete.

Det är därför inte möjligt att genomföra den föreskrivna samordningen samtidigt med att restriktionerna upphävs. Sådan samordning skall ske vid en senare tidpunkt.

Då någon sådan omedelbar samordning inte finns, synes det ändå vara önskvärt att underlätta att uppnå etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom de nämnda verksamhetsformerna genom att vidta sådana övergångsåtgärder som avses i handlingsprogrammen. Detta bör ske huvudsakligen i syfte att undvika att medborgarna i de medlemsstater där det inte ställs några villkor för påbörjandet av sådan verksamhet utsätts för utomordentliga svårigheter.

För att förebygga en sådan utveckling bör det främsta syftet med övergångsåtgärderna vara att de värdländer där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av näringsverksamhet godtar det faktiska utövandet av denna näring

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 182, 12.12.1963, s. 2895/63.

⁴ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1869/64.

i ursprungslandet under en rimlig period, som är tillräckligt näraliggande i tiden för att i de fall då någon föregående utbildning inte krävs garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeserfarenheter som krävs av värdlandets egna medborgare.

Dessutom bör det finnas en möjlighet att, där så är lämpligt, medge att de stater som inte har reglerat tillträdet till nämnda former av näringsverksamhet, i de fall då det rör sig om en eller flera former av näringsverksamhet, kräver att medborgarna i andra medlemsstater styrker att de är behöriga att utöva sådan verksamhet i det tidigare hemvistlandet. På så sätt undviks en oproportionerlig tillströmning av personer som inte kan uppfylla de villkor som krävs för att utöva dessa former av verksamhet i det tidigare hemvistlandet.

Sådana medgivanden bör dock ges med stor försiktighet, då de vid alltför flitig tillämpning kan hindra den fria rörligheten. De bör därför begränsas såväl med avseende på giltighetstid som räckvidd, och det bör överlåtas åt kommissionen att ge sådana medgivanden i enlighet med de allmänna bestämmelserna i fördraget om tillämpningen av skyddsåtgärderna.

Det främsta syftet med de villkor som föreskrivs i detta direktiv kommer att bortfalla, så snart som samordningen av villkoren för tillstånd att utöva ifrågavarande former av näringsverksamhet samt det ömsesidiga erkännandet av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis har genomförts.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. I överensstämmelse med nedanstående bestämmelser skall medlemsstaterna besluta om följande övergångsåtgärder för de i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen nämnda fysiska personernas och bolagens eller enskilda firmornas (här nedan kallade förmånstagare) etablering eller erbjudande av tjänster inom deras territorier som egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin.

2. Verksamhetsformerna i fråga är de som omfattas av rådets direktiv av den 7 juli 1964 om att uppnå etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster som egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin som tillhör ISIC-huvudgrupperna 23-40 (industri och hantverk).

Artikel 2

I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva sådan näringsverksamhet som avses i artikel 1.2 i en medlemsstat är avhängig av innehav av vissa kvalifikationer skall den medlemsstaten se till att de förmånstagare som temporärt vill etablera sig eller utöva näringsverksamhet informeras om de föreskrifter som gäller för den verksamhet de avser att utöva.

Artikel 3

I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.2 i en medlemsstat är avhängig av innehav av allmänna, kommersiella eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall den medlemsstaten som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder

- a) sex på varandra följande år antingen som egenföretagare eller som företagsledare, eller
- b) tre på varandra följande år i självständig ställning eller som företagsledare i de fall då förmånstagaren kan styrka att han har förvärvat minst tre års utbildning för verksamheten i fråga genom att förete ett av staten erkänt intyg eller som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna ställer för näringsverksamheten i fråga, eller
- c) tre på varandra följande år i självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han utövat verksamheten i fråga i minst fem år i en icke självständig ställning, eller
- d) fem på varandra följande år i chefsbefattning, varav minst tre år i teknisk chefsställning med ansvar för en eller flera avdelningar inom företaget i de fall då förmånstagaren kan styrka att han har förvärvat minst tre års föregående utbildning för verksamheten i fråga genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna ställer för näringsverksamheten i fråga.

I de fall som avses i a och c skall verksamheten inte ha upphört mer än tio år före dagen för den ansökan som avses i artikel 4.3.

Artikel 4

För tillämpningen av artikel 3 gäller följande:

1. De medlemsstater där möjligheten att påbörja eller utöva någon av de former av näringsverksamhet som avses i artikel 1.2 är avhängig av innehav av allmänna, kommersiella eller

yrkesmässiga kunskaper eller färdigheter skall med kommissionens bistånd informera de övriga medlemsstaterna om det som är mest utmärkande för denna näringsverksamhet (beskrivning av de olika formerna av verksamhet inom näringen i fråga).

2. Den myndighet som utsetts för detta ändamål i förmänstarens senaste hemvistland skall intyga, vilka former av yrkesmässig verksamhet som faktiskt utövats av förmänstarens och hur länge denna varat. Intygen skall avfattas på grundval av den officiella beskrivningen av näringsverksamheten i fråga, som tillhandahålls av den medlemsstat där förmänstarens varaktigt eller temporärt vill bedriva denna verksamhet.

3. Världlandet skall ge vederbörande tillstånd att utöva näringsverksamheten i fråga efter ansökan, förutsatt att den verksamhet som avses i intyget på väsentliga punkter överensstämmer med den beskrivning av näringsverksamheten som meddelats enligt punkt 1 och förutsatt att övriga krav som fastställts i denna stat är uppfyllda.

Artikel 5

1. I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva sådan näringsverksamhet som avses i artikel 1.2 i en medlemsstat inte är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper eller färdigheter och i de fall då tillämpningen av det rådsdirektiv som nämns i artikel 1.2 för denna medlemsstat skulle innebära skadliga och allvarliga följder, kan denna medlemsstat hos kommissionen ansöka om tillstånd att under en viss period och i fråga om en eller flera närmare angivna former av näringsverksamhet kräva att medborgare i andra medlemsstater, som vill utöva denna verksamhet inom världlandets territorium, styrker att de besitter den erforderliga behörigheten att utöva denna näringsverksamhet i det tidigare hemvistlandet, antingen i självständig ställning eller i ledande befattning.

Detta tillstånd får inte tillämpas på personer i vars tidigare hemvistland några bevis på särskilda kunskaper inte krävs för rätten att påbörja verksamhetsformerna i fråga eller på personer som haft sin hemvist i världlandet i minst fem år.

2. Efter att ha erhållit en i vederbörlig ordning motiverad begäran från medlemsstaten i fråga skall kommissionen genast närmare ange på vilka villkor och enligt vilka regler det tillstånd som avses i punkt 1 i denna artikel kommer att beviljas och fastställa detaljbestämmelser för dess tillämpning.

3. I de fall då allvarliga svårigheter uppstår vid tillämpningen av det rådsdirektiv som avses i artikel 1.2 kan Luxemburg av kommissionen få tillstånd att för, den tid och på de villkor som denna skall fastställa, uppskjuta tillämpningen av bestämmelserna i artikel 3 i detta direktiv vad gäller en eller flera närmare angivna former av verksamhet.

Artikel 6

Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas, till dess regler om samordning av de nationella bestämmelserna om tillstånd att påbörja och utöva ifrågakarande former av näringsverksamhet trätt i kraft.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovan nämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 7 juli 1964.

På rådets vägnar
Kurt SCHMÜCKER
Ordförande

369L0077/S

Nr L 59/8

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

10.3.69

RÅDETS DIREKTIV

av den 4 mars 1969

om ändring av rådsdirektivet av den 7 juli 1964 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för de former av verksamhet som egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin som omfattas av ISIC-huvudgrupper 23-40 (industri och hantverk)

(69/77/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2, 77, 63.2 och 66 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning V andra och tredje stycket i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster², särskilt avdelning VI andra och tredje stycket i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I rådets direktiv av den 7 juli 1964⁵ om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin enligt ISIC-huvudgrupper 23-40 (industri och hantverk) undantas sådana former av verksamhet som utövas av optiker i form av synundersökningar för tillverkning av glasögonglas; därför bör inte heller direktivet⁶ med detaljbestämmelser om övergångs-

åtgärder för denna verksamhet tillämpas på dessa former av näringsverksamhet.

I rådets direktiv av den 15 oktober 1968⁷ om genomförande av etableringsfrihet och friheten att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom detaljhandeln (ur ISIC-grupp 612) och direktivet⁸ med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för dessa former av näringsverksamhet undantas de former av verksamhet som omfattar syn- och hörselundersökningar och undersökningar av andra kroppsorgan eller kroppsdelar i syfte att justera eller sälja hjälpmedel för korrigerande av syn- och hörsel eller ortopediska hjälpmedel. På grund av bestämmelserna i vissa medlemsstaters lagar och andra författningar uppstår särskilda problem i detta sammanhang vad gäller den allmänna hälsovården.

Då en skillnad mellan övergångsåtgärderna för detaljhandeln och dem som avser industri och hantverk i fråga om räckvidden skulle ge upphov till praktiska svårigheter vid tillämpningen av direktiven i fråga, bör direktivet om övergångsåtgärder för industri och hantverk anpassas till direktivet om övergångsåtgärder för detaljhandeln. Förmånstagarnas rättigheter enligt direktivet om övergångsåtgärder för industri och hantverk bör emellertid samtidigt tillvaratas. Därför påverkas inte dessa rättigheter av detta direktiv.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr C 17, 12.2.1969, s. 12.

⁴ EGT nr C 4, 14.1.1969, s. 6.

⁵ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1880/64.

⁶ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1863/64.

⁷ EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 10.

⁸ EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 6.

I fråga om de verksamhetsformer som skall undantas från de ovannämnda direktivens räckvidd kommer särskilda direktiv att antas i syfte att samordna bestämmelserna i medlemsstaternas lagar och andra författningar.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I artikel 1 i rådets direktiv av den 7 juli 1964 med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin enligt ISIC-huvudgrupperna 23-40 (industri och hantverk) skall en tredje punkt tilläggas med följande lydelse:

'3. Detta direktiv skall inte tillämpas på sådana former av verksamhet som innebär undersökning av syn- och hörselorgan och andra kroppsorgan eller kroppsdelar i syfte att

tillverka, anpassa, justera eller sälja apparater för korriger-
ing av syn- eller hörsel eller ortopediska hjälpmedel.'

Artikel 2

Detta direktiv skall inte påverka de rättigheter som förmånstarna redan förvärvat enligt det direktiv som avses i artikel 1.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 4 mars 1969.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

364L0429/S

1880/64

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

23.7.64

RÅDETS DIREKTIV

av den 7 juli 1964

om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster för egenföretagare i tillverknings- och processindustrin inom ISIC-huvudgrupperna 23-40 (industri och hantverk)

(64/429/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 samt 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV A i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen föreskrivs att all särbehandling vad gäller etablering och erbjudande av tjänster med avseende på ett stort antal verksamhetsformer i tillverknings- och processindustrin som bygger på nationalitet skall vara upphävd före utgången av andra året av andra etappen; med avseende på programmen görs ingen åtskillnad mellan industri och hantverk beträffande tidpunkten för liberaliseringen; det är i själva verket omöjligt att fastställa en senare tidpunkt för liberaliseringen av hantverk, eftersom de juridiska definitionerna av begreppet hantverk skiftar avsevärt från ett land till

ett annat och förvanskningar skulle kunna uppstå, om liberaliseringen av verksamhet med samma ekonomiska struktur genomfördes vid olika tidpunkter; en samordning av lagstiftningen med avseende på hantverk kräver dessutom ett omfattande förberedelsearbete, som bara skulle fördröja tillämpningen av liberaliseringsåtgärderna; upphävandet av begränsningar för utländska medborgare skall emellertid i ett särskilt direktiv åtföljas av övergångsbestämmelser avsedda att dämpa verkningarna av olikheterna i de nationella lagstiftningarna.

Tillverkningen av läkemedel och farmaceutiska produkter samt konstruktionen av viss bestämd transportutrustning omfattas inte av detta direktiv; i överensstämmelse med de allmänna handlingsprogrammen kommer dessa verksamhetsformer att liberaliseras vid en senare tidpunkt.

Detta direktiv tillämpas inte heller på synundersökningar utförda av optiker; det har visat sig att det med avseende på sådana verksamhetsformer uppstår särskilda problem vad gäller den allmänna hälso- och sjukvården på grund av de lagar och andra författningar som gäller i medlemsstaterna; att dessa verksamhetsformer undantas utesluter inte samordning av de former av yrkesverksamhet som utövas av optiker.

Sedan de allmänna handlingsprogrammen antagits utarbetade EEG en särskild nomenklatur för industriverksamhet, "Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur" (NICE); då denna nomenklatur, som innehåller hänvisningar till de nationella nomenklaturerna, följer samma decimalsystem, är den bättre anpassad till medlemsstaternas behov än ISIC-nomenklaturen (International Standard Industrial Classification of all Economic Activities), den bör därför användas vid

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 182, 12.12.1963, s. 2891/63.

⁴ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1890/64.

indelningen av de verksamhetsformer som skall liberaliseras i de fall då ett direktiv innefattar ett stort antal verksamhetsformer och det är nödvändigt att göra upp en detaljerad förteckning över dessa former av verksamhet för att underlätta genomförandet av direktivet, förutsatt att detta inte medför ändringar i den tidtabell som finns angiven i de allmänna handlingsprogrammen och som utarbetats på grundval av ISIC-nomenklaturen; i föreliggande fall kan NICE-nomenklaturen inte ha sådan verkan.

Särskilda direktiv har antagits eller kommer att antas, som är tillämpliga på alla former av verksamhet som egenföretagare, med bestämmelser om förmånstagarnas fria rörlighet och vistelse och, där så krävs, ett direktiv om en samordning av de garantier som i medlemsstaterna avkrävs bolag och enskilda firmor till skydd för medlemsstaternas och tredje mans intressen.

I det allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Fördraget om upprättande av Europeiska kol- och stålgemenskapen innehåller inte några bestämmelser om etableringsfriheten eller friheten att erbjuda tjänster; liberaliseringen av de verksamhetsformer som omfattas av detta direktiv faller därför helt och hållet under bestämmelserna i fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Vid tillämpning av bestämmelserna om etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster skall bolag och enskilda firmor behandlas på samma sätt som de fysiska personer som är medborgare i medlemsstaterna och endast vara underkastade de villkor som anges i artikel 58 och, där så krävs, det villkoret att det skall föreligga en faktisk och kontinuerlig anknytning till en medlemsstats näringsliv; det får därför inte ställas ytterligare villkor för att ett bolag eller en enskild firma skall komma i åtnjutande av sådana åtgärder, i synnerhet inte krav på särskilt tillstånd som inte avkrävs ett bolag eller en enskild firma i medlemsstaten i fråga för att utöva en viss bestämd ekonomisk verksamhet; en sådan likabehandling får emellertid inte hindra medlemsstaterna från att kräva att aktiebolag i deras länder uppträder under den beteckning som är känd enligt lagstiftningen i medlemsstaten, enligt vilken de bildats, och att de uppges storleken på de tecknade aktierna i de affärshandlingar som de använder i värdlandet.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning,

kommer att regleras genom bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

En verklig liberalisering av de verksamhetsformer som omfattas av detta direktiv kräver att ifrågavarande tillverkares försäljning av varorna, inklusive detaljhandeln, liberaliseras men på ett sådant sätt att störningar undviks i konkurrensvillkoren inom detaljhandeln, vilken kommer att liberaliseras i ett senare i direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall med avseende på de i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster nämnda fysiska personerna och bolagen eller enskilda firmorna (här nedan kallade förmånstagare) avskaffa de begränsningar som avses i avdelning III i dessa allmänna handlingsprogram, vilka berör rätten att påbörja och utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på sådana former av verksamhet som utövas av egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin och som finns upptagna i huvudgrupperna 23-40 i bilaga 1 till allmänna handlingsprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsrätten. Dessa verksamhetsformer motsvarar dem som finns upptagna i huvudgrupperna 23-40 i "Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur" (NICE), där hänsyn tas till den struktur som är utmärkande för de europeiska tillverknings- och processindustrierna; ifrågavarande verksamhetsformer framgår av bilagan till detta direktiv.

2. Bestämmelserna i detta direktiv skall även tillämpas på försäljning av egna varor, vare sig det rör sig om parthandel eller detaljhandel. I den mån som olika former av verksamhet som egenföretagare inom handeln med ifrågavarande varor inte har liberaliserats genom andra direktiv, skall emellertid sådana verksamhetsformer begränsas till försäljning från ett enda försäljningsställe i tillverkningslandet.

Artikel 3

1. Olika former av verksamhet på följande områden skall i samtliga medlemsstater undantas från detta direktivs räckvidd:

a) den kemiska industrin

— tillverkning av läkemedel och farmaceutiska produkter,

- b) tillverkning av transportutrustning
- skeppsbyggnad och fartygsreparationer,
  - tillverkning av lokomotiv och spårvagnar, rullande materiel och delar därav,
  - flygplanstillverkning (inklusive tillverkning av materiel för rymdfarkoster).
2. Detta direktiv skall inte tillämpas på synundersökningar utförda av optiker med avseende på glasögonstillverkning.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall särskilt upphäva de restriktioner som

- a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter som medborgarna i det landet,
- b) har sitt ursprung i förvaltningspraxis, som medför att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med landets egna medborgare.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör särskilt sådana som ingår i bestämmelser som på följande sätt hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster:

a) *I Tyskland:*

- kravet på innehav av ett *Reisegewerbekarte* för att själv kunna värva kunder inom ramen för den egna affärsverksamheten (*Gewerbeordnung* § 55 d; *Verordnung* av den 30 november 1960),
- kravet på särskilt tillstånd för utländska juridiska personer som önskar bedriva yrkesverksamhet eller handelsverksamhet inom Tysklands territorium (*Gewerbeordnung*, § 12; *Aktiengesetz* § 292).

b) *I Belgien:*

- skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (*Arrêté royal* nr 62 av den 16 november 1939, *Arrêté ministériel* av den 17 december 1945 och *Arrêté ministériel* av den 11 mars 1954).

c) *I Frankrike:*

- skyldigheten att inneha ett *carte spéciale d'étranger* (*Décret-loi* av den 12 november 1938, lagen av den 8 oktober 1940),

- kravet att ordföranden i styrelsen (*Conseil d'Administration*), verkställande direktören (*Président-directeur général*) och flertalet styrelseledamöter i ett raffinaderibolag, som har specialtillstånd för import av råolja, oljeprodukter och oljerester, skall vara franska medborgare och kravet att den som innehar ett sådant specialtillstånd skall reservera ett antal befattningar i bolagets administrativa, tekniska och merkantila ledning för fransk personal (§ 16 i *Décrets* nr 53-198 till 63-207 och § 17 i *Décrets* nr 63-199 till 63-204 av den 27 februari 1963).

d) *I Italien:*

- föreskriften att utländska medborgare, som vill erhålla specialtillstånd av *questore* för vissa produkter, skall inneha konsulatvisering (den sammanförda texten i *Leggi di Pubblica Sicurezza*, § 127 femte stycket, sista meningen).

e) *I Luxemburg:*

- den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare i enlighet med artikel 21 i den luxemburgska lagen av den 2 juni 1962 (*Mémorial A* nr 31 av den 19 juni 1962).

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall se till att förmånstagare som omfattas av detta direktiv har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som deras egna medborgare.

2. I händelse av etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer medföra möjlighet att bli vald eller utnämnd till högre befattningar inom sådana organisationer. Dessa befattningar kan dock förbehållas de egna medborgarna, då ifrågavarande organisation har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce* eller *Chambre des métiers* inte medföra rätt för förmånstagare som omfattas av detta direktiv att delta i valet av förvaltningsorgan inom denna handelskammare.

Artikel 6

Ingen medlemsstat får ge sina medborgare, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan förvansa etableringsvillkoren.

Artikel 7

1. I den mån som ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta goda vandelsbevis eller, om sådant intyg inte föreligger, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I den mån som det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas bevis om att denne inte varit försatt i konkurs, kan ett sådant intyg ersättas av en edlig försäkran, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 eller 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den i artikel 8 angivna tidsfristen uppge de myndigheter och organ som är behöriga att

utfärda dessa handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

5. I de fall då intyg om vederbörandes ekonomiska förhållanden är ett krav i värdlandet, skall den staten betrakta intyg utfärdade av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med intyg som utfärdats på dess eget territorium.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att uppfylla bestämmelserna i detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 7 juli 1964.

På rådets vägnar

Kurt SCMÜCKER

Ordförande

BILAGA

Förteckning över de verksamhetsformer som omfattas av detta direktiv, vilken grundar sig på "Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur" (NICE)¹

<i>Huvudgrupp</i>	<i>Grupp</i>	<i>Textilindustri</i>
232		Tillverkning och bearbetning av textilier på ullberedningsmaskiner
233		Tillverkning och bearbetning av textilier på bomullsberedningsmaskiner
234		Tillverkning och bearbetning av textilier på silkesberedningsmaskiner
235		Tillverkning och bearbetning av textilier på lin- och hampamaskiner
236		Andra textilfiberindustrier (jute, hårda fibrer osv), tågvirke
237		Tillverkning av stickade och virkade varor
238		Textilförädling
239		Andra textilindustrier

¹ Denna förteckning har sammanställts på grundval av "Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur" (NICE) - ett supplement i serien Industrial Statistics, utgivet av Europeiska gemenskapernas statistiska kontor i Bryssel, juni 1963, på EG-språken.

	<i>Grupp</i>	
<i>Huvudgrupp 24</i>		<i>Tillverkning av skodon, ytterkläder och sängkläder/utrustning</i>
	241	Serietillverkning av skodon (utom gummi- och träskor)
	242	Tillverkning för hand och reparation av skodon
	243	Tillverkning av ytterkläder (utom pälsar)
	244	Tillverkning av madrasser och sängkläder
	245	Skinnvaru- och pälsindustrier
<i>Huvudgrupp 25</i>		<i>Trä- och korkindustri, utom möbeltillverkning</i>
	251	Sågverk och träbearbetning
	252	Tillverkning av halvfabrikat av trä
	253	Serietillverkning av byggelement av trä inklusive golvbeläggningar
	254	Tillverkning av träemballage
	255	Tillverkning av andra trävaruprodukter (utom möbler)
	259	Tillverkning av halm-, kork-, korg-, flät- och rottingprodukter, borstbinderiarbeten
<i>Huvudgrupp 26</i>	260	<i>Tillverkning av trämöbler</i>
<i>Huvudgrupp 27</i>		<i>Tillverkning av papper och pappersprodukter</i>
	271	Massa-, pappers- och kartongtillverkning
	272	Bearbetning av papper och kartong samt tillverkning av massaprodukter
<i>Huvudgrupp 28</i>	280	<i>Tryckeriindustri, förlagsverksamhet samt besläktade industrigrenar</i>
<i>Huvudgrupp 29</i>		<i>Läderindustri</i>
	291	Garverier och läderberedningsfabriker
	292	Tillverkning av läderprodukter
<i>Huvudgrupp 30</i>		<i>Tillverkning av gummi- och plastprodukter, syntetfibrer och stärkelseprodukter</i>
	301	Bearbetning av gummi och asbest
	302	Bearbetning av plastmaterial
	303	Produktion av syntetfibrer
<i>Huvudgrupp 31</i>		<i>Kemisk industri</i>
	311	Tillverkning av kemiska basmaterial och fortsatt bearbetning av sådana material
	312	Specialtillverkning av kemiska produkter främst för industri- och jordbruksändamål (inklusive tillverkning av fetter samt vegetabiliska och animaliska oljor för industriell användning som ingår i ISIC-grupp 312) ¹
	313	Specialtillverkning av kemiska produkter främst för konsumtion i hem och på kontor (exklusive tillverkning av medicinska och farmaceutiska produkter (ISIC fd grupp 319),

¹ Tillverkning av margarin och matfett, i såväl NICE (grupp 200) som ISIC (del av grupp 209) ingår i livsmedelsindustrin (bilaga II till huvudprogrammen).

	<i>Grupp</i>	
<i>Huvudgrupp 32</i>	320	<i>Petroleumindustri</i>
<i>Huvudgrupp 33</i>		<i>Tillverkning av icke-metalliska mineralprodukter</i>
	331	Tillverkning av strukturerade lerprodukter
	332	Tillverkning av glas och glasprodukter
	333	Tillverkning av keramikprodukter inklusive eldfast gods
	334	Tillverkning av cement, kalk och gips
	335	Tillverkning av byggnadsmaterial, betong, cement och gips
	339	Stenbearbetning och tillverkning av andra icke-metalliska mineralprodukter
<i>Huvudgrupp 34</i>		<i>Produktion och primär omvandling av järnmetaller och icke-järnmetaller</i>
	341	Järn- och stålindustri (enligt definitionen i CECA-fördraget, inklusive integrerade stålverksägda kokningsanläggningar)
	342	Tillverkning av stålrör
	343	Tråddragning, kalldragning, kallvalsning av skenor, kallformning
	344	Produktion och primär omvandling av icke-järnmetaller
	345	Gjuterier för järn- och icke-järnmetaller
<i>Huvudgrupp 35</i>		<i>Tillverkning av metallprodukter (utom maskiner och transportutrustning)</i>
	351	Smidning, tungstampning och tungpressning
	352	Sekundär omformning och ytbehandling
	353	Metallstrukturer
	354	Ångpannetillverkning, tillverkning av kärl för användning inom industrin
	355	Tillverkning av verktyg och redskap samt helfabrikat i metall (utom elektrisk utrustning)
	359	Former av mekanisk teknologi
<i>Huvudgrupp 36</i>		<i>Annan maskintillverkning än tillverkning av elektriska maskiner</i>
	361	Tillverkning av jordbruksmaskiner och traktorer
	362	Tillverkning av kontorsmaskiner
	363	Metallbearbetning och tillverkning av maskinverktyg samt tillbehör till dessa och till motordrivna verktyg
	364	Tillverkning av textilmaskiner med tillbehör, tillverkning av symaskiner
	365	Tillverkning av maskiner och utrustning för livsmedelsindustrin och dryckesindustrin samt för den kemiska industrin och hithörande industrier
	366	Tillverkning av anläggningar och utrustning för gruvor, järn- och stålgyuterier samt för tillverkningsindustrin; tillverkning av mekanisk utrustning
	367	Tillverkning av transmissionsutrustning
	368	Tillverkning av maskiner för andra specifika industriändamål

	369	Tillverkning av andra icke-elektriska maskiner och annan icke-elektrisk utrustning
	<i>Grupp</i>	
<i>Huvudgrupp 37</i>		<i>Elektronik</i>
	371	Tillverkning av elektrisk ledningstråd och elkablar
	372	Tillverkning av motorer, generatorer, transformatorer, ställverk och liknande utrustning för elkraftsförsörjningen
	373	Tillverkning av elektrisk utrustning för direkt kommersiellt bruk
	374	Tillverkning av teleteknisk utrustning, mätare, annan mätapparatur och elektromedicinsk utrustning
	375	Tillverkning av elektronisk utrustning, radio- och TV-mottagare och tonfrekvensutrustning
	376	Tillverkning av elektriska hushållsapparater
	377	Tillverkning av lampor och belysningsapparatur
	378	Tillverkning av batterier och ackumulatörer
	379	Reparation, montering och specialistinstallering av elektrisk utrustning ¹
<i>Huvudgrupp 38</i>		<i>Tillverkning av transportutrustning</i>
	383	Tillverkning av motorfordon och delar till dessa
	384	Reparation av motorfordon, motorcyklar och cyklar
	385	Tillverkning av motorcyklar, cyklar och delar till dessa
	389	Tillverkning av transportutrustning som inte finns klassificerad på annat håll
<i>Huvudgrupp 39</i>		<i>Diverse tillverkningsindustrier</i>
	391	Tillverkning av precisionsinstrument samt mät- och kontrollinstrument
	392	Tillverkning av medicinsk-kirurgiska instrument och redskap samt ortopediska hjälpmedel (utom ortopediska skor)
	393	Tillverkning av fotografisk och optisk utrustning
	394	Tillverkning och reparation av klockor och ur
	395	Tillverkning av smycken och ädelmetaller
	396	Tillverkning och reparation av musikinstrument
	397	Tillverkning av spel, leksaker, idrotts- och sportartiklar
	399	Andra tillverkningsindustrier
<i>Huvudgrupp 40</i>		<i>Uppförande av byggnader</i>
	400	(Icke-specialiserat) uppförande; rivning
	401	Uppförande av byggnader (bostadshus eller andra hustyper)
	402	Väg- och vattenbyggnadsteknik, väg-, bro- och järnvägsbyggande
	403	Installationer
	404	Utsmyckningar och avslutande arbeten

¹ Elinstallationer i byggnader klassificeras enligt 403

364L0428/S

23.7.64

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

1871/64

RÅDETS DIREKTIV

av den 7 juli 1964

om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom gruv- och mineralnärings (ISIC-huvudgrupperna 11-19)

(64/428/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV A i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen föreskrivs att etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster inom gruv- och mineralnärings införs före utgången av andra året av andra etappen. Det rör sig här om rätten att påbörja och utöva de former av näringsverksamhet som hänför sig till mineralproduktion. En verklig liberalisering av de verksamhetsformer som omfattas av detta direktiv förutsätter liberalisering av försäljningen av industriprodukterna i fråga, inklusive detaljhandelsförsäljningen, men på ett sådant sätt att det inte uppstår några störningar i detaljhandels konkurrensvillkor som kommer att liberaliseras i ett senare direktiv.

Parthandeln med dessa produkter har liberaliserats genom ett annat direktiv med undantag för parthandeln med kol som tills vidare undantas från denna liberalisering.

Sedan de allmänna handlingsprogrammen antagits utarbetade EEG en särskild nomenklatur för industriverksamhet, Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur (NICE); då denna nomenklatur, som innehåller hänvisningar till de nationella nomenklaturena, följer samma decimalsystem är den bättre anpassad till medlemsstaternas behov än "International Standard Industrial Classification of all Economic Activities" (ISIC). Den bör därför användas vid indelningen av de verksamhetsformer som skall liberaliseras i de fall då ett direktiv innefattar ett stort antal verksamhetsformer och det är nödvändigt att göra upp en detaljerad förteckning över dessa former av verksamhet för att underlätta tillämpningen av direktivet, förutsatt att detta inte medför ändringar i den tidtabell som finns angiven i de allmänna handlingsprogrammen och som utarbetats på grundval av ISIC-nomenklaturen. I föreliggande fall kan NICE-nomenklaturen inte ha sådan verkan.

Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stål gemenskapen innehåller inte några bestämmelser om etableringsfriheten eller friheten att tillhandahålla tjänster; liberaliseringen av de verksamhetsformer som omfattas av detta direktiv faller därför helt och hållet under bestämmelserna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Vid tillämpning av bestämmelserna om etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster skall bolag och enskilda firmor

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 182, 12.12.1963, s. 2898/63.

⁴ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1878/64.

behandlas på samma sätt som de fysiska personer som är medborgare i medlemsstaterna endast vara underkastade de villkor som anges i artikel 58 och, där så krävs, det villkoret att det skall föreligga en faktisk och kontinuerlig anknytning till en medlemsstats näringsliv. Det får därför inte ställas ytterligare villkor för att ett bolag eller en enskild firma skall komma i åtnjutande av sådana åtgärder, i synnerhet inte krav på särskilt tillstånd som inte avkrävs ett bolag eller en enskild firma i medlemsstaten i fråga för att utöva en viss bestämd ekonomisk verksamhet. En sådan likabehandling får emellertid inte hindra medlemsstaterna från att kräva att aktiebolag i deras länder uppträder under den beteckning som är känd enligt lagstiftningen i medlemsstaten, enligt vilken de bildats, och att de uppger storleken av kapitalet på de tecknade aktierna i de affärshandlingar som de använder i värdlandet.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIV FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster, upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa handlingsprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva den verksamhet som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet som egenföretagare inom gruv- och mineralnäringen som finns uppräknade i huvudgrupperna 11-19 i bilaga I till Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten.

Dessa former av näringsverksamhet motsvarar dem som finns uppräknade i huvudgrupperna 11-19 i NICE (Nomenclature of the Industries in the European Communities) där hänsyn tas till den europeiska gruv- och mineralnäringens speciella struktur; verksamhetsformerna i fråga återfinns i bilagan till detta direktiv.

2. Verksamhetsformerna i fråga omfattar utvinning av mineraler som finns i naturen antingen som fasta eller flytande ämnen eller som gaser. Gruvdrift i dagen och under jord,

stenbrott och oljekällor samt alla hithörande arbetsprocesser för bearbetning och anrikning av malm och andra råmineraler som t.ex. brytning, krossning, vaskning, rensning och sortering omfattas av dessa verksamhetsformer när de utförs av ett företag vars huvudsakliga verksamhet är inriktad på utvinning av mineral. Dessa former av verksamhet inbegriper även mineralprospektering och iordningställande av mark för utvinning.

3. Bestämmelserna i detta direktiv skall även tillämpas på försäljning av egna varor, vare sig det rör sig om parthandel eller detaljhandel. I de fall då handeln med produkterna i fråga för egenföretagare inte har liberaliserats genom andra direktiv skall denna verksamhet begränsas till försäljning från ett enda försäljningsställe i produktionslandet.

Artikel 3

I överensstämmelse med de allmänna handlingsprogrammen skall bestämmelserna i detta direktiv inte tillämpas på prospektering och borming vad gäller råolja och naturgas, såvida inte dessa former av verksamhet utförs av koncessionsinnehavaren.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de restriktioner som

- a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten,
- b) härrör från en förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga,
- c) till följd av olika regler och sedvänjor hindrar förmånstagarna från att tilldelas koncessioner eller tillstånd eller underkastar dem restriktioner eller villkor som endast gäller för dem,
- d) utestänger förmånstagarna från möjligheten att vara verksamma inom yrkes- eller handelsorganisationer.

2. Till de restriktioner som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller tillhandahålla tjänster på följande sätt:

a) *I förbundsrepubliken Tyskland:*

— kravet att inneha ett *Reisegewerbekarte* (*Gewerbeord-*

nung, § 55 d; *Verordnung* av den 30 november 1960) för att kunna värva kunder inom ramen för den egna affärsverksamheten.

- kravet att utländska juridiska personer som vill utöva yrkes- eller handelsverksamhet inom Tysklands territorium skall erhålla ett särskilt tillstånd (*Gewerbeordnung* § 12 och *Aktiengesetz* § 292).

b) *I Belgien:*

- skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (*arrêté royal* nr 62 av den 16 november 1939 och *arrêté ministériel* av den 17 december 1945).

c) *I Frankrike:*

- kravet att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*décret-loi* av den 12 november 1938, *décret* av den 2 februari 1939) för den som vill utöva verksamhet inom den råämneshandlande industrin.

- kravet att följande personer skall inneha franskt medborgarskap för att bolaget skall erhålla gruvkoncession för andra ämnen än fasta mineralbränslen och kaliumsalter:

i) I ett aktiebolag skall styrelseordföranden (*conseil d'administration*), verkställande direktören (*directeur général*), revisorerna (*commissaires aux comptes*) och minst två tredjedelar av styrelseledamöterna vara franska medborgare.

ii) I ett kommanditbolag skall direktörerna (*gérants*) och två tredjedelar av tillsynsnämnden (*conseil de surveillance*) vara franska medborgare.

iii) I ett *société en commandite simple* skall direktörerna (*gérants*) och de ledamöter som är personligt ansvariga som direktörer (*associés en nom*) vara franska medborgare.

iv) I ett öppet handelsbolag (*société en nom collectif*) skall samtliga ledamöter vara franska medborgare.

v) I ett bolag med begränsat ansvar (*société à responsabilité limitée*) skall direktörerna (*associés-gérants*) och minst två tredjedelar av tillsynsnämnden vara franska medborgare; i de fall då det inte finns någon tillsynsnämnd skall samtliga ledamöter vara franska medborgare.

- kravet att de personer som är firmateckningsberättigade för ovanstående bolag skall vara franska medborgare.

- kravet att alla bolag eller enskilda firmor som innehar eller arrenderar en koncession skall ha bildats enligt fransk lagstiftning såvida inte undantag gjorts genom ett *décret* (*décret* av den 6 oktober 1955 - nr 55-1349; *décret* av den 17 juli 1956 - nr 56-715, artikel 25 ff i *code minier*).

d) *I Italien:*

- kravet på italienskt medborgarskap för fysiska personer och kravet att utländska bolag skall ha sitt huvudkontor (*sede sociale*) i Italien för att i fri konkurrens kunna delta i anbudsgivning om exploateringsrättigheter vad gäller olja eller naturgas (lag nr 6 av den 11 januari 1957, artikel 2).

Artikel 5

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvrیدا etableringsvillkoren.

Artikel 6

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas bevis om att denne inte har varit försatt i konkurs kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 7 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovanstående handlingar och genast underrätta övriga med-

lemsstater och kommissionen om detta.

5. I de fall då utfärdandet av tillstånd är avhängigt av bevis om teknisk behörighet skall värdlandet ta hänsyn till det arbete som utförts utanför dess territorium i samma utsträckning som om det hade utförts inom dess eget territorium.

På samma sätt skall den staten betrakta intyg som utfärdats av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med intyg som utfärdats inom dess eget territorium, i de fall då uppgifter om de ekonomiska förhållandena krävs.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter

dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 7 juli 1964.

På rådets vägnar

Kurt SCHMÜCKER

Ordförande

BILAGA

Förteckning över de verksamhetsformer som omfattas av detta direktiv på grundval av "Nomenclature of Industries in the European Communities" (NICE)¹

Huvudgrupp	Grupp	
11		Utvinning och bearbetning av fasta bränslen
	111	Utvinning och bearbetning av kol
	112	Utvinning och bearbetning av brunkol
12		Utvinning av metallhaltiga malmer
	121	Utvinning av järnmalm
	122	Utvinning av ickemetallhaltiga malmer och därmed sammanhängande verksamhetsformer
ur 13	ur 130	Utvinning av petroleum och naturgas (med undantag av prospektering och borming)
14	140	Utvinning av byggnadsmaterial och elfasta leror
19	190	Utvinning av andra mineral och torv

¹ Denna förteckning har sammanställts på grundval av "De Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur" (NICE) - ett supplement i serien Industrial Statistics, utgivet av Europeiska gemenskapernas statistiska kontor i Bryssel, juni 1963, på EG-språken.

366L0162/S

584/66

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

8.3.66

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 februari 1966

om etableringsfriheten och friheten att etablera sig som egenföretagare inom sektorerna el-, gas-, vatten- och sanitära tjänster

(66/162/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV A i detta,

med beaktande av allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen föreskriver att all särbehandling som grundar sig på nationalitet vad gäller rätten att etablera sig och tillhandahålla tjänster inom sektorerna elektricitet, gas, ånga, vatten samt sanitära tjänster skall vara upphävd före utgången av andra året av andra etappen.

Detta direktiv omfattar de verksamhetsformer som hänför sig till erbjudande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse men påverkar inte tillämpningen av artikel 90 i fördraget beträffande företag som anförtrots att utföra dessa tjänster.

För att garantera att detta direktiv tillämpas på rätt sätt är det nödvändigt att definiera dess räckvidd genom att i detalj ange vad som avses med självständig näringsverksamhet inom sektorerna i fråga.

Produktion och distribution innefattar alla former av verksamhet som går ut på att hålla gas, elektricitet eller vatten i beredskap i en form som är användbar för konsumenten; följaktligen faller alla former av behandling eller omvandling som utförs i samband med produktion, utvinning, vidarebefordran eller transport och distribution inom detta direktivs räckvidd.

Vid tillämpningen av detta direktiv skall hänsyn tas till de olika former av modern teknik som omfattas av begreppet *gasverk* i dess vidaste bemärkelse, och produktion och distribution av ånga omfattar även produktion och distribution av varmvatten för uppvärmningsändamål.

Den grupp som hänför sig till sanitära tjänster omfattar i synnerhet gaturenhallning, bortforsling och deponering av industri- och hushållsavfall samt avloppsvatten men omfattar inte hälsoväsendets kompletteringsverksamhet som ingår i ISIC-grupp 822.

Vissa former av verksamhet på energi- eller vattenförsörjningsområdet omfattas inte av detta direktiv utan ingår i andra grupper i den nomenklatur som används som utgångspunkt vid utarbetandet av tidsplanen i allmänna handlingsprogrammet för liberalisering; verksamhetsformerna i fråga omfattar särskilt exploatering av naturgas, framställning av gas i koksugnar, såvida denna inte ingår i grupp 512 enligt ISIC-nomenklaturen, samt framställning av gas i oljeraffinaderier; enligt allmänna handlingsprogrammet har samma liberaliseringstidpunkt fastställts för alla dessa olika former av verksamhet; därför bör alla de former av verksamhet som hänför sig till framställning av gas liberaliseras vid samma tidpunkt.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 96, 2.6.1965, s. 1682/65.

⁴ EGT nr 103, 12.6.1965, s. 1789/65.

I ISIC (International Standard Industrial Classification of All Economic Activities, Statistical Office of the United Nations, serie M, nr 4 rev. 1, New York 1958) undantas transport av naturgas som en självständig tjänst från de verksamhetsformer som hänförs till energiförsörjning (huvudgrupp 51) genom att klassificeras som verksamhet under "Transport som inte finns klassificerad på annat håll" (grupp 719)); transport av naturgas som en självständig tjänst liksom även transport av gas av annat slag är emellertid nära förknippade med de verksamhetsformer som faller under ISIC grupp 512, som detta direktiv är avsett att omfatta; sådan transport bör därför omfattas av detta direktiv, men tidpunkten för liberaliseringen är den som fastställts i allmänna handlingsprogrammet.

Vad gäller vidarebefordran av elektricitet och transport av gas och vatten genom rörledningar skall detta direktiv endast tillämpas på etableringsfriheten.

Särskilda direktiv¹ har antagits eller kommer att antas som är tillämpliga på alla former av självständig verksamhet med bestämmelser för förmånstagarnas rese- och vistelseförhållanden och, där så är nödvändigt, direktiv om samordning av de garantier som medlemsstaterna avkräver bolag eller enskilda firmor till skydd för medlemsstaternas och tredje mans intressen.

Då åtgärder vidtas angående bestämmelser för etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster skall bolag och enskilda firmor behandlas på samma sätt som fysiska personer som är medborgare i medlemsstaterna och endast vara underkastade de villkor som anges i artikel 58 och, där så krävs, på det villkoret att det skall föreligga en faktisk och kontinuerlig anknytning till en medlemsstats näringsliv; det får därför inte ställas ytterligare villkor för att ett bolag eller en enskild firma skall komma i åtnjutande av sådana åtgärder, i synnerhet inte krav på särskilt tillstånd som inte avkrävs ett bolag eller en enskild firma i medlemsstaten i fråga för att utöva en viss bestämd ekonomisk verksamhet; en sådan likabehandling får emellertid inte hindra medlemsstaterna från att kräva att aktiebolag i deras länder uppträder under den beteckning som är känd enligt lagstiftningen i medlemsstaten, enligt vilken de bildats, och att de uppger storleken på de tecknade aktierna i de affärshandlingar som de använder i världlandet.

I allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som tillhandahåller tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

Upphävandet av begränsningarna i fråga behöver inte föregås eller åtföljas av vare sig åtgärder för samordning av lagar och andra författningar på detta näringsområde eller åtgärder rörande ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall med avseende på de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningarna av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa generalprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva den verksamhet som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv. Vad gäller vidarebefordran av elektricitet och transport av gas, ånga och vatten genom rörledningar tillämpas detta direktiv endast på upphävandet av begränsningar av etableringsfriheten.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet som egenföretagare som finns uppräknade i huvudgrupperna 51-52 i bilaga 1 till allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningarna av etableringsfriheten eller i grupp ex 719 i bilaga 3 till samma allmänna handlingsprogram, nämligen produktion, distribution och vidarebefordran eller transport av elektricitet, gas, vatten och ånga samt sanitära tjänster.

2. Dessa former av verksamhet omfattar

- a) framställning, vidarebefordran och distribution av elektricitet,
- b) framställning av gas i gasverk samt distribution av alla typer av gas till konsumenterna inklusive transport av alla typer av gas genom rörledningar som en självständig tjänst,
- c) produktion och distribution av ånga för uppvärmnings- och energigjändamål,
- d) vattenförsörjning, dvs utvinning, rening och distribution av vatten till konsumenterna,
- e) bortforsling och deponering av avfall och avloppsvatten (sanitära tjänster).

¹ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 845/64.

Artikel 3

I överensstämmelse med generalprogrammen skall detta direktiv inte tillämpas på

- a) utvinning av naturgas (inklusive prospektering och borrhining),
- b) privata och offentliga byggnationer, särskilt uppförande av anläggningar för produktion av elektricitet eller gas, byggnationer för vattenutvinning, konstbevattning och reglering av vattendrag, installationer för sanitära tjänster och dragnings av elektriska ledningar och huvudledningar samt rörledningar för gas, vatten osv.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de restriktioner som

- a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten,
- b) härrör från en förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga,
- c) enligt olika föreskrifter eller sedvänjor innebär att förmånstagarna inte kan beviljas behörighet eller tillstånd eller som underkastar förmånstagarna vissa restriktioner eller villkor som endast gäller för dem.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör särskilt de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

a) I Belgien:

- skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965).

b) I Frankrike:

- skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*décret-loi* av den 12 november 1938, *décret* av den 2 februari 1939, lagen av den 8 oktober 1940),
- kravet att inneha franskt medborgarskap för

koncessionsinnehavare eller innehavare av tillstånd att utnyttja vattenkraft (artikel 26 i lagen av den 16 oktober 1919) eller värmeenergi (*décret* av den 30

juli 1935); koncessionsinnehavare eller innehavare av tillstånd att erbjuda vissa offentliga tjänster (*décret-loi* av den 12 november 1938); i fråga om bolag eller enskilda firmor gäller detta krav styrelseordföranden (*conseil d'administration*), verkställande styrelseledamöter (*administrateurs délégués*), direktörerna (*gérant*), de teckningsberättigade direktörerna (*directeurs ayant la signature sociale*), revisorerna (*commissaires aux comptes*) och två tredjedelar av delägarna i en enskild firma (*associés en nom collectif*) eller av styrelseledamöterna (*administrateurs*) eller av direktionen (*conseil de direction*) eller av kontrollnämnden (*conseil de surveillance*),

- kravet att bolag eller enskilda firmor som innehar sådan behörighet eller sådana tillstånd skall ha bildats enligt fransk lagstiftning, såvida annat inte föreskrivs i ett *décret* (artikel 26 i lagen av den 16 oktober 1919).

c) I Italien

- kravet på italienskt medborgarskap för att kunna införas i företagsregistret (artikel 31 i lag nr 366 av den 20 mars 1941, *Raccolta, trasporto e smaltimento dei rifiuti solidi urbani*).

d) I Luxemburg

- den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare enligt artikel 21 i den luxemburgiska lagen av den 2 juni 1962 (*mémorial A* nr 31 av den 19 juni 1962).

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall se till att de förmånstagare som omfattas av detta direktiv har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.

2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer medföra möjlighet att inneha uppdrag inom sådana organisationer. Dessa uppdrag kan dock förbehållas de egna medborgarna, då organisationen i fråga har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce* eller *Chambre des métiers* inte medföra rätt för de förmånstagare som omfattas av detta direktiv att delta i valet av förvaltningsorgan inom dessa handelskammare.

Artikel 6

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvrida etableringsvillkoren.

Artikel 7

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver skötsamhetsbevis och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta vandelsbevis eller, om sådant intyg inte utfärdas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas bevis om att denne inte har varit försatt i konkurs kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

5. I de fall då det i värdlandet krävs bevis om den ekonomiska ställningen skall den staten godta intyg utfärdade av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med de intyg som utfärdas inom dess eget territorium.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 28 februari 1966

På rådets vägnar

P. WERNER

Ordförande

368L0365/S

22.10.68

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 260/9

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 oktober 1968

om etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupperna 20 och 21)

(68/365/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning VI C i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen föreskrivs att all särbehandling som grundar sig på nationalitet vad gäller friheten att etablera sig och erbjuda tjänster inom livsmedels- och dryckesindustrin skall vara upphävd före utgången av andra etappen; i detta hänseende görs i de allmänna handlingsprogrammen ingen skillnad mellan industriföretag och hantverksrörelser med avseende på tidpunkten för liberaliseringen. Det är i själva verket omöjligt att föreskriva en senare tidpunkt för liberaliseringen av hantverksrörelse då den juridiska definitionen av hantverksrörelse varierar starkt från ett land till ett annat och snedvridningar skulle kunna uppstå om liberaliseringen av företag med samma ekonomiska strukturer skulle ske vid olika tidpunkter; dessutom kräver en samordning av

hantverkslagstiftningen ett omfattande förarbete som bara skulle fördröja tillämpningen av liberaliseringsåtgärderna; samtidigt med upphävandet av begränsningar för utländska medborgare skall emellertid övergångsåtgärder vidtas i ett särskilt direktiv i syfte att lindra verkningarna av skillnaderna mellan bestämmelserna i de nationella lagstiftningarna.

Detta direktiv tillämpas inte på den ambulerande handel som närmare anges i andra stycket i artikel 2.1 i rådets direktiv av den 15 oktober 1968⁵ om genomförande av etableringsfriheten och rätten att erbjuda tjänster som egenföretagare inom detaljhandeln (ur ISIC-grupp ex 612), dvs. näringsverksamhet som gatuförsäljare eller gårdfarihandlare samt som försäljare på utomhusmarknader eller övertäckta marknadsplatser utan fasta stånd.

Detta direktiv tillämpas inte heller på råvaruproduktion av livsmedel och drycker inom jordbruk inklusive vinodling, inom skogsbruk, jakt och fiske eller på fiskberedning på fiskefartyg eller valkokerier; dessa verksamhetsformer kommer att liberaliseras genom andra direktiv.

Sedan de allmänna handlingsprogrammen antagits utarbetade Europeiska gemenskaperna en särskild nomenklatur för industriverksamhet, "Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur" (NICE); då denna nomenklatur, som innehåller hänvisningar till de nationella nomenklaturerna, följer samma decimalsystem är den bättre anpassad till medlemsstaternas behov än ISIC (International Standard Industrial Classification of all Economic Activities); den bör därför användas vid indelningen av de verksamhetsformer som skall liberaliseras i de fall då ett direktiv innefattar ett stort antal verksamhetsformer och det är nödvändigt att göra upp en detaljerad förteckning över dessa former av verksamhet för att underlätta

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 23, 5.2.1966, s. 345/66.

⁴ EGT nr 14, 25.1.1966, s. 211/66.

⁵ EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 1.

tillämpningen av direktivet, förutsatt att detta inte medför ändringar i den tidtabell som finns angiven i de allmänna handlingsprogrammen och som utarbetats på grundval av ISIC-nomenklaturen; i föreliggande fall kan NICE-nomenklaturen inte ha sådan verkan.

Särskilda direktiv har antagits eller kommer att antas, som är tillämpliga på alla former av verksamhet som egenföretagare, med bestämmelser om förmånstagarnas fria rörlighet och vistelse och, där så krävs, ett direktiv om en samordning av de garantier som i medlemsstaterna avkrävs bolag och enskilda firmor till skydd för medlemsstaternas och tredje mans intressen.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Den ställning som tillkommer anställda, som medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom bestämmelser som fastställs i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

För sådana former av försäljning som utövas av tillverkare som utan att ha etablerat sig som producenter i värdlandet själva säljer sina produkter i det landet till slutförbrukaren gäller bestämmelserna i rådets direktiv av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster som egenföretagare inom detaljhandeln (ISIC-grupp ex 612); detta direktiv tillämpas därför inte på dessa verksamhetsformer.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall med avseende på de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa allmänna handlingsprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva den verksamhet som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet som egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin enligt förteckningen i huvudgrupperna 20 och 21 i bilaga II till Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten med

undantag för tillverkning av medicinska och farmaceutiska produkter.

Dessa verksamhetsformer motsvarar dem som finns uppräknade inom huvudgrupperna 20 A, 20 B och 21 samt grupp 304 i "De Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur" (NICE) där hänsyn tas till den europeiska tillverkningsindustrins speciella karaktär; verksamhetsformerna i fråga anges inte i bilagan till detta direktiv.

2. Bestämmelserna i detta direktiv skall även tillämpas på den försäljning av egna varor som effektueras av producenter som är etablerade i värdlandet, vare sig det rör sig om partihandel eller detaljhandel.

3. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte tillämpas på ambulerande handel.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de begränsningar som

- a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten,
- b) härrör från en förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

a) I Belgien:

— kravet att inneha ett *carte professionnelle* (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965).

b) I Frankrike:

— kravet att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*décret-loi* av den 12 november 1938; lagen av den 8 oktober 1940),

— utslutning från rätten att förlänga handelsarrenden (*décret* av den 30 september 1953, artikel 38).

c) I Luxemburg:

— den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare (artikel 21 i lagen av den 2 juni 1962).

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall se till att förmånstagarna har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna. I synnerhet skall Frankrike se till att förmånstagarna har rätt att ansluta sig till *Confédération des industries de traitement des produits de la pêche maritime*.

2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer medföra möjlighet att inneha uppdrag inom sådana organisationer. Dessa uppdrag kan dock förbehållas de egna medborgarna, då organisationen i fråga har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce* eller *Chambre des métiers* inte medföra rätt för förmånstagarna att delta i valet av förvaltningsorgan inom dessa handelskammare.

Artikel 5

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvräda etableringsvillkoren.

Artikel 6

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om något sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda.

I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas bevis om att denne inte har varit försatt i konkurs kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

2. I de fall då det i värdlandet på de egna medborgarna, ställs särskilda krav på gott anseende och god vandel för att kunna utöva någon form av verksamhet inom mjölk- och mjölkproduktindustrin (NICE-grupp 202) och bevis att dessa krav är uppfyllda inte kan erhållas från den handling som avses i punkt 1 första stycket, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta intyg utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilket framgår att dessa villkor är uppfyllda. Dessa intyg skall hänföra sig till de vissa bestämda fakta som av värdlandet betraktas som relevanta.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 9 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

5. I de fall då det i värdlandet krävs bevis om den ekonomiska ställningen skall den staten betrakta intyg som utfärdats av banker i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet som likvärdiga med intyg utfärdade på det egna territoriet.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Luxemburg den 15 oktober 1968.

På rådets vägnar

G. SEDATI

Ordförande

BILAGA

Förteckning över de verksamhetsformer som omfattas av detta direktiv på grundval av "Nomenclature of Industries in the European Communities" (NICE)¹

Huvudgrupp	Grupp	
20 A	200	<i>Industrier som tillverkar animaliska och vegetabiliska fetter och oljor</i>
20 B		<i>Livsmedelsindustrier (exklusive dryckesindustrin)</i>
	201	Slakterier, köttfärdnings- och konserveringsindustrier
	202	Mejerier och mjölkproduktindustrier
	203	Inläggning och konservering av frukt och grönsaker
	204	Inläggning och konservering av fisk, skaldjur och andra produkter ur havet
	205	Kvarnindustrier
	206	Tillverkning av bageriprodukter inklusive skorpor och käk
	207	Socketindustrier
	208	Tillverkning av kakao- och chokladprodukter och sötsaker
	209	Tillverkning av diverse livsmedelsprodukter
21		<i>Dryckesindustrin</i>
	211	Tillverkning av etylalkohol genom jäsnings, tillverkning av jäst och spritdrycker
	212	Tillverkning av vin och andra alkoholhaltiga icke-maltdrycker
	213	Bryggeri och mältning
	214	Läskedrycks- och mineralvattenindustrier
ur 30		<i>Tillverkning av gummiprodukter, plaster, konstfibrer och syntetiska fibrer samt stärkelseprodukter</i>
	304	Tillverkning av stärkelseprodukter

¹ Denna förteckning har sammanställts på grundval av "De Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur" (NICE) - ett supplement i serien Statistique industrielle, utgivet av Europeiska gemenskapernas statistiska kontor i Bryssel, juni 1963, på EG-språken.

368L0366/S

Nr L 260/12

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

22.10.68

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 oktober 1968

med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupperna 20 och 21)

(68/366/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2, 57, 63.2 och 66 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt andra och tredje stycket avdelning V i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster², särskilt andra och tredje stycket avdelning VI i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Förutom upphävande av begränsningar påpekas i de allmänna handlingsprogrammen nödvändigheten av att undersöka, huruvida ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis samt huruvida samordning av lagar och andra författningar om tillstånd att påbörja och utöva verksamheten i fråga skall ske före, samtidigt med eller efter begränsningarnas upphävande; om så krävs, bör övergångsåtgärder vidtas i avvaktan på sådant erkännande eller sådan samordning.

Villkor har inte fastställts i alla medlemsstater för tillstånd att påbörja och utöva verksamhet inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Definitionen av hantverk och därmed avgränsningen mellan hantverk och industri varierar från en

medlemsstat till en annan. Dessutom föreligger i vissa fall stränga bestämmelser för rätten att påbörja och utöva hantverk med krav på innehav av formella yrkeskvalifikationer medan det i andra fall inte finns några bestämmelser alls.

Vid den tidpunkt då de allmänna handlingsprogrammen godkändes konstaterade rådet att det på hantverkets område finns vissa problem vad gäller en samordning och ett erkännande som kräver ett detaljerat förberedelsearbete.

Det är därför inte möjligt att genomföra den föreskrivna samordningen samtidigt med begränsningarnas upphävande. En sådan samordning skall ske vid en senare tidpunkt.

Då någon sådan omedelbar samordning inte föreligger, synes det ändå vara önskvärt att underlätta att uppnå etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom de nämnda verksamhetsformerna genom att vidta sådana övergångsåtgärder som avses i de allmänna handlingsprogrammen. Detta bör ske huvudsakligen i syfte att undvika att medborgarna i de medlemsstater där det inte ställs några villkor för påbörjandet av sådan verksamhet utsätts för utomordentliga svårigheter.

För att förebygga en sådan utveckling bör det främsta syftet med övergångsåtgärderna vara att de värdländer där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av näringsverksamhet godtar det faktiska utövandet av denna näring i en annan medlemsstat än värdlandet under en rimlig period, som är tillräckligt näraliggande i tiden för att i de fall då någon föregående utbildning inte krävs garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeserfarenheter som krävs av värdlandets egna medborgare. I de övergångsåtgärder som är tillämpliga på klart definierade verksamhetsformer kan det samtidigt föreskrivas att medlemsstaterna i avvaktan på ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis genast betraktar inskrivning i en annan

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 23, 5.2.1966, s. 349/66.

⁴ EGT nr 14, 25.1.1966, s. 206/66.

medlemsstats yrkesregister som tillräckligt bevis på kunskaper och färdigheter.

För de former av verksamhet som egenföretagare som ingår i ISIC-huvudgrupperna 23-40 (industri och hantverk) har rådet redan antagit ett direktiv om övergångsåtgärder¹, och detta direktiv skall harmoniseras med dessa övergångsåtgärder.

Då det i medlemsstaterna råder olika uppfattningar om vissa former av verksamhet som omfattas av rådets direktiv² av den 15 oktober om etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupperna 20 och 21) kan det inträffa att dessa former av näringsverksamhet i en medlemsstat betraktas som detaljhandel eller servicenärning. För att övervinna de svårigheter som uppstår på grund av dessa skillnader bör i varje enskilt fall hänvisning ske till definitionerna i världlandets lagstiftning i syfte att fastställa vilket direktiv om övergångsåtgärder som skall tillämpas.

Dessutom bör det finnas en möjlighet att, där så är lämpligt, medge att de stater, som inte har reglerat tillträdet till nämnda former av näringsverksamhet i de fall då det rör sig om en eller flera former av näringsverksamhet, kräver att medborgarna i andra medlemsstater styrker att de är behöriga att utöva sådan verksamhet i det tidigare hemvistlandet. På så sätt undviks en oproportionerlig tillströmning av personer som inte kan uppfylla de villkor som krävs för att utöva dessa former av verksamhet som gäller i det tidigare hemvistlandet.

Sådana tillstånd bör dock ges med stor försiktighet, då de vid alltför flitig tillämpning kan hindra den fria rörligheten. De bör därför begränsas såväl med avseende på giltighetstid som räckvidd, och det bör överlåtas åt kommissionen att ge sådana tillstånd i enlighet med de allmänna bestämmelserna i fördraget om tillämpningen av skyddsåtgärderna.

Det främsta syftet med de villkor som föreskrivs i detta direktiv kommer att bortfalla, så snart som samordningen av villkoren för tillstånd att utöva ifrågakvarande former av näringsverksamhet samt det ömsesidiga erkännandet av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis har genomförts.

HÅRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med nedanstående bestämmelser vidta följande övergångsåtgärder för friheten att etablera sig eller erbjuda tjänster inom deras territorier för de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som omfattas av avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen och som vill påbörja någon form av verksamhet som egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin.

2. Verksamhetsformerna i fråga är de som omfattas av rådets direktiv av den 15 oktober 1968 om etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster som egenföretagare inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin (ISIC-huvudgrupperna 20 och 21).

Artikel 2

I de fall då vissa former av näringsverksamhet enligt en medlemsstats lagstiftning inte hör till livsmedelsindustrin eller dryckesindustrin utan snarare till detaljhandeln eller tjänstesektorn skall direktivet med detaljbestämmelser för övergångsåtgärderna på området i fråga tillämpas på dessa verksamhetsformer i den medlemsstaten.

Artikel 3

I de medlemsstater där möjligheten att påbörja eller utöva sådana former av verksamhet som avses i artikel 1.2 är avhängig av innehav av vissa kvalifikationer skall staten se till att de förmånstagare som temporärt vill etablera sig eller utöva näringsverksamhet skall informeras om de föreskrifter som gäller för den verksamhet de avser att utöva.

Artikel 4

1. I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.2 är avhängig av innehav av allmänna, kommersiella eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall den medlemsstaten som tillräckligt bevis på detta enligt bestämmelserna i punkt 2 och 3 i denna artikel godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder

- a) sex på varandra följande år antingen i en självständig ställning eller som företagsledare, eller
- b) tre på varandra följande år antingen i en självständig ställning eller som företagschef i de fall då förmånstagaren

¹ EGT nr 117, 23.7.64, s. 1863/64.

² EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 9.

kan styrka att han har förvärvat minst tre års tidigare utbildning för verksamheten i fråga genom att förete ett av staten erkänt intyg eller som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt, eller

- c) tre på varandra följande år i en självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han utövat verksamheten i fråga i minst fem år i en icke självständig ställning, eller
- d) fem på varandra följande år i en chefsbefattning, varav minst tre år i en teknisk chefsställning med ansvar för en eller flera avdelningar inom företaget, i de fall då förmånstagaren kan styrka att han har förvärvat minst tre års föregående utbildning för verksamheten i fråga genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

I de fall som avses i punkt a och c skall verksamheten inte ha upphört mer än tio år före dagen för den ansökan som avses i artikel 5.3. I de fall då en kortare period fastställs för de egna medborgarna kan emellertid denna period även tillämpas på förmånstagarna.

2. För möjligheten att påbörja och utöva verksamhet som teknisk direktör på ett mejeri eller ett företag för mjölkprodukter skall Förbundsrepubliken Tyskland som ett tillräckligt bevis på det faktiska utövandet av näringsverksamheten i fråga i en annan medlemsstat godta under någon av följande perioder:

- a) åtta på varandra följande år antingen i en självständig ställning eller som företagsledare under förutsättning att verksamheten inte upphörde senare än tio år för dagen för den anmälan som avses i artikel 5.3, eller
- b) fyra på varandra följande år antingen i en självständig ställning eller som företagsledare eller sex på varandra följande år i en ledande befattning, varav minst tre år i tekniska chefsbefattningar med ansvar för en eller flera avdelningar inom företaget, i de fall då förmånstagaren kan styrka att han har förvärvat minst tre års föregående utbildning för verksamheten i fråga genom att förete ett av staten erkänt intyg eller enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

3. Bevis på yrkeskompetens som teknisk direktör på ett företag som tillverkar baby- och barnmat eller dietmat kan i Italien vederbörande förete i form av kompetensbevis utfärdat i en annan medlemsstat som i fråga om uppnådd nivå och förvärvat yrkesutbildning motsvarar ett enligt italiensk lagstiftning nödvändigt kompetensbevis och därmed kan vederbörande införas i ett speciellt yrkesregister. Samtidigt skall vederbörande förete bevis på att han har utövat verksamhet på området i fråga som egenföretagare, företagsledare eller teknisk direktör i minst tre på varandra följande år i en annan medlemsstat.

Artikel 5

För tillämpning av artikel 4 gäller följande:

1. De medlemsstater där möjligheten att påbörja och utöva den verksamhet som avses i artikel 1.2 är avhängig av innehav av allmänna, kommersiella eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall med kommissionens bistånd informera övriga medlemsstater om de egenskaper som är kännetecknande för den verksamheten (beskrivning av de verksamhetsformer som förekommer på detta område).

2. Den behöriga myndighet som utsetts för detta ändamål av den stat från vilken förmånstagaren kommer skall intyga vilken yrkesverksamhet förmånstagaren utövat och hur länge. Intygen skall utformas i enlighet med den officiella beskrivningen av näringsverksamheten i fråga, som lämnas av den medlemsstat där förmånstagaren varaktigt eller temporärt vill utöva denna verksamhet.

3. Världlandet skall efter ansökan om detta bevilja vederbörande tillstånd att utöva verksamheten i fråga förutsatt att den intygade verksamheten på väsentliga punkter överensstämmer med den beskrivning som lämnats enligt punkt 1 och förutsatt att alla andra villkor i den statens lagstiftning är uppfyllda.

Artikel 6

1. I de fall då möjligheten att i en medlemsstat påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.2 inte är avhängig av innehav av allmänna, kommersiella eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter kan den staten, om tillämpningen av det rådsdirektiv som avses i artikel 1.2 medför allvarliga svårigheter, hos kommissionen för en begränsad tid och för en

eller flera närmare angivna verksamhetsformer ansöka om tillstånd att avkräva medborgare i andra medlemsstater som vill utöva dessa verksamhetsformer inom sitt territorium bevis på att de innehar de yrkeskvalifikationer som behövs för att utöva dessa former av verksamhet i det land varifrån de kommer.

Denna befogenhet skall inte tillämpas på personer som kommer från en stat där möjligheten att påbörja verksamheten i fråga inte är avhängig av bevis om särskilda kunskaper eller på personer som i minst fem år har haft sin hemvist i värdlandet.

2. Efter en väl grundad hemställan från medlemsstaten i fråga skall kommissionen genast närmare ange villkoren för tillståndsgivningen enligt punkt 1 i denna artikel och fastställa detaljbestämmelser för tillämpningen.

3. I de fall då allvarliga svårigheter uppstår vid tillämpningen av det rådsdirektiv som avses i artikel 1.2 kan Luxemburg av kommissionen bemyndigas att under en sådan period och på sådana villkor som denna fastställt dröja med tillämpningen av bestämmelserna i artikel 4 i detta direktiv med avseende på en eller flera former av närmare angivna verksamhetsformer.

Artikel 7

Bestämmelserna i detta direktiv skall fortsätta att tillämpas till dess regler för en samordning av de nationella bestämmelserna om möjligheten att påbörja och utöva verksamhetsformerna i fråga har trätt i kraft.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 9 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovan nämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 15 oktober 1968.

På rådets vägnar

G. SEDATI

Ordförande

369L0082/S

Nr L 68/4

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

19.3.69

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 mars 1969

om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare i fråga om letande (prospektering och borrhning) efter olja och naturgas (ur ISIC-huvudgrupp 13)

(69/82/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV D i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen påpekas att etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster som egenföretagare vad gäller letande (prospektering och borrhning) efter olja och naturgas införs mellan början av tredje etappen och slutet av andra året av tredje etappen. Dessa former av verksamhet omfattar letande efter olje- och naturgasfyndigheter med hjälp av alla de metoder som lämpar sig för detta och allt förberedelsearbete för utvinning av olja och naturgas inklusive iordningställande av platsen i fråga.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 268, 6.11.1967, s. 3.

⁴ EGT nr C 1, 12.1.1968, s. 8.

Sedan de allmänna handlingsprogrammen antagits utarbetade Europeiska ekonomiska gemenskapen en särskild nomenklatur för industriverksamhet, "De Europeiska gemenskapernas industrinomenklatur" (NICE); då denna nomenklatur, som innehåller hänvisningar till de nationella nomenklaturerna, följer samma decimalsystem är den bättre anpassad till medlemsstaternas behov än ISIC-nomenklaturen (International Standard Industrial Classification of all Economic Activities).

Genom rådets direktiv av den 7 juli 1964 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom gruvindustrin och mineralnäringen (ISIC-huvudgrupperna 11-19)⁵ upphävdes befintliga begränsningar av prospektering och borrhning efter olja och naturgas endast i den mån som dessa former av verksamhet utövades av innehavaren av utvinningstillstånd. Detta direktiv omfattar både innehavarna av undersökningstillstånd (prospektering och borrhning) och de bolag som letar efter olja och naturgas antingen för innehavaren av utvinningstillstånd eller innehavaren av undersökningstillstånd (bolag som arbetar enligt kontrakt) eller för egen räkning.

Det geografiska området för detta direktiv är identiskt med det område som omfattas av ovannämnda direktiv.

Utövat av vissa yrken (ingenjör, geolog, geofysiker) tenderar att på det tekniska planet nära förknippas med letandet efter olja och naturgas (prospektering och borrhning); liberaliseringen av dessa yrken samt det ömsesidiga erkännandet av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbe-

⁵ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1871/64.

vis kommer att bli föremål för särskilda direktiv som omfattar tekniska yrken i allmänhet.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom bestämmelser som fastställs i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa allmänna handlingsprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva den verksamhet som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet som egenföretagare som innebär letande efter olja och naturgas (prospektering och borming) och som ingår ur huvudgrupp 13 i bilaga 1 till Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten.

Dessa former av näringsverksamhet motsvarar dem som finns uppräknade i grupp 130 i NICE (Nomenclature of Industries in the European Communities) där hänsyn tas till den europeiska gruvindustrins och mineralnäringens speciella struktur.

2. Verksamhetsformerna i fråga omfattar letandet efter olje- och naturgasfyndigheter med hjälp av alla de metoder som lämpar sig för detta och allt förberedelsearbete för utvinning av olja och naturgas inklusive jordningstillandet av platsen i fråga.

3. Dessa former av verksamhet kan utövas

- av företag som för egen räkning letar efter olja och naturgas men som inte har något utvinningstillstånd, eller
- av företag som för andras räkning letar efter olja och naturgas.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de begränsningar som

- a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten,
- b) härrör från en förvaltningspraxis som innebär att förmånsberättigade utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga,
- c) på grund av föreskrifter eller sedvänjor som gör det omöjligt för förmånstagarna att beviljas tillstånd eller behörighet eller underkastar förmånstagarna begränsningar eller villkor som endast åläggs dem,
- d) utesluter förmånstagarna från möjligheten att utöva verksamhet i en yrkes- eller handelsorganisation.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar de förmånstagares möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

- a) *I Belgien:*
  - skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965).
- b) *I Frankrike:*
  - skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant (décret-loi* av den 12 november 1938, *décret* av den 2 februari 1939, lagen av den 8 oktober 1940).
- c) *I Italien:*
  - kravet att enskilda personer skall vara italienska medborgare och att bolag eller enskilda firmor skall ha sitt säte i Italien eller att kravet på ömsesidighet är uppfyllt för att koncessioner för olja och naturgas (genom prospektering och borming) skall kunna beviljas (lag nr 613 av den 21 juli 1967, lag nr 28 för regionen Trentino-Alto Adige av den 21 november 1958, lag nr 45 för regionen Sardinien av den 8 november 1968).

Artikel 4

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva den verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvrída

etableringsvillkoren.

Artikel 5

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten i fråga om medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas bevis om att denne inte har varit försatt i konkurs kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 6 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

5. I de fall då utfärdandet av tillstånd är avhängigt av bevis om teknisk kompetens skall värdlandet i fråga betrakta arbete

som utförts utanför dess territorium som om det hade utförts inom dess territorium.

I de fall då uppgifter om den ekonomiska ställningen krävs i värdlandet skall den staten betrakta intyg som utfärdats av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med intyg som utfärdats inom dess eget territorium.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 mars 1969.

På rådets vägnar

J. DUPONG

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 29 juni 1982

om åtgärder för att underlätta ett effektivt utövande av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster som egenföretagare inom vissa tjänster som är förknippade med transporter och kommunikationer och resebyråer (ISIC-grupp 718) samt lagring och magasinering (ISIC-grupp 720)

(82/470/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all särbehandling som grundar sig på nationalitet vad gäller etablering och tillhandahållande av tjänster förbjuden fr.o.m. utgången av övergångsperioden. Principen om sådan behandling som grundar sig på nationalitet tillämpas särskilt på rätten att ansluta sig till yrkesorganisationer i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

I artikel 57 i fördraget föreskrivs dessutom att i syfte att underlätta för de personer som påbörjar och utövar former av

verksamhet som egenföretagare skall direktiv utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis och för samordning av lagar och andra författningar i medlemsstaterna.

I brist på ömsesidigt erkännande av examensbevis eller av omedelbar samordning synes det ändå vara önskvärt att på de nämnda verksamhetsområdena underlätta genomförandet av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster vad gäller de former av verksamhet som ingår i ISIC-grupperna 718 och 720 genom att vidta sådana övergångsåtgärder som främst syftar till att undvika utomordentliga svårigheter för medborgare från de medlemsstater där utövandet av dessa former av verksamhet inte är underkastat några villkor.

För att förebygga en sådan utveckling bör det främsta syftet med övergångsåtgärderna vara att de värdländer där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av verksamhet, med undantag av själva transportverksamheten, erkänner det faktiska utövandet av näringen i det tidigare hemvistlandet under en rimlig period som, i det fall att det inte krävs någon tidigare erfarenhet, är tillräckligt näraliggande i tiden, som en garanti för att vederbörande förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

¹ EGT nr 73, 23.4.1966, s. 1099/66.

² EGT nr 201, 5.11.1966, s. 3475/66.

³ EGT nr C 17, 28.1.1967, s. 284/67.

Verksamheten i fråga skall ha utövats och yrkesutbildningen ha förvärvats inom samma näringsgren som den inom vilken förmanstugaren vill etablera sig i värdlandet i de fall då det sistnämnda landet ställer detta krav på de egna medborgarna.

I överensstämmelse med de allmänna principerna i fördraget om likabehandling och domstolens utslag i denna sak utövas friheten att tillhandahålla tjänster i varje medlemsstat på samma villkor som den staten i sina lagar och förordningar ålägger de egna medborgarna som ägnar sig åt samma verksamhet. När medlemsstaterna beslutar om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv skall de se till att villkoren för de egna medborgarna överensstämmer med villkoren för de andra medlemsstaternas medborgare vad gäller friheten att ägna sig åt verksamhetsformerna i fråga med särskild hänsyn tagen till arbetsvillkoren och de ekonomiska garantier som krävs.

I den mån som rätten att i medlemsstaterna påbörja eller utöva de former av verksamhet som avses i detta direktiv för anställda även är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter bör detta direktiv även tillämpas på denna kategori av personer i syfte att avlägsna ett hinder för arbetskraftens fria rörlighet och därmed utgöra ett komplement till de åtgärder som beslutats i rådets förordning (EEG) 1612/68 av den 15 oktober 1968 om fri rörlighet för arbetstagare inom gemenskapen¹.

Av samma skäl bör bestämmelserna rörande bevis om god vandel och bevis att inte tidigare ha varit försatt i konkurs även tillämpas på anställda personer.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall med avseende på de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmanstugarna) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen² besluta om de åtgärder som avses i detta direktiv vad gäller etablering och tillhandahållande av tjänster inom sina territorier på det verksamhetsområde som faller under artikel 2.

2. Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som enligt bestämmelserna i förordning (EEG) 1612/68 i egenskap av anställda vill utöva de former av verksamhet som faller under artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

Detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet som framgår av bilaga 1 till Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten, ISIC-grupperna 718 och 720.

Dessa verksamhetsformer skall särskilt omfatta de personer

- A. a) som uppträder som agenter mellan entreprenörer för olika transportmetoder och de personer som expedierar eller tar emot varor och som bedriver olika närstående former av verksamhet:
  - aa) genom att ingå avtal med transportentreprenörer för huvudmännens räkning,
  - bb) genom att välja transportmetod, firma och den färdväg som är förmånligast för huvudmannen,
  - cc) genom att ordna med allt som rör själva transporten (t.ex. det emballage som krävs för transporten); genom att utföra diverse arbetsuppgifter som uppkommer i samband med transporten (t.ex. ombesörja is för kylvagnar),
  - dd) genom att slutföra formaliteterna i samband med transporten, som t.ex. att skriva ut fraktsedlar; genom att sammanföra och dela upp skeppningar,
  - ee) genom att samordna de olika transportetapperna, genom att garantera transitering, återskeppning, omlastning och andra slutarbeten,
  - ff) genom att ordna med både frakt och transportföretag och transportmedel för de personer som expedierar eller tar emot varorna,
- b) som beräknar transportkostnaderna och kontrollerar bokföringen i detalj,
- c) som hyr järnvägsvagnar för person- eller godsbefordran,

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62 och 36/62.

- d) som vidtar vissa temporära eller permanenta åtgärder för redaren eller för den som ansvarar för sjötransporten (med hamnmyndigheterna, skeppsfurnerarna osv),
- e) som uppträder som agenter för försäljning, köp eller chartering av fartyg,
- B. a) som organiserar, saluför och säljer, direkt eller i kommission, enstaka eller kollektiva poster (transport, kost och logi, utflykter osv) för en resa eller en vistelse, vilket skälet till resan än må vara,
- b) som ordnar med, förhandlar om och ingår avtal för befordran av emigranter,
- C. a) som tar emot alla deponerade föremål och varor för deponentens räkning, vare sig under tullkontroll eller inte, i magasin, allmänna lagerlokaler, möbelmagasin, kylhus, silor osv),
- b) som förser deponenten med ett kvitto för det deponerade föremålet eller de deponerade varorna,
- c) som tillhandahåller kättar, matarringar och säljringar för boskap som är temporärt inhyst i avvaktan på försäljning eller under transitering till eller från marknaden,
- D. a) som utför inspektioner eller tekniska värderingar av motorfordon,
- b) som mäter, väger och värderar varor.
- Artikel 3*
- För de former av verksamhet som finns uppräknade i artikel 2 anges här nedan de titlar som är de vanligast förekommande i medlemsstaterna som en orientering:
- Belgien*
- A. commissionnaire de transport
vervoercommissiounair
courtier de transport
vervoermakelaar
commissionnaire-expéditeur au transport
commissionnaire-expéditeur bij het vervoer
commissionnaire affréteur
commissionnaire-bevrachter
commissionnaire-affréteur routier
commissionnaire-wegbevrachter
- affréteur routier
wegbevrachter
affréteur fluvial
binnenvaartbevrachter of rivierbevrachter
affréteur maritime
scheepsbevrachter
agent maritime
scheepsagent
courtier de navires
scheepsmakelaar
- B. agent de voyages
reisagent
agent d'émigration
emigratieagent
- C. entrepositaire
depothouder
- D. expert en automobiles
deskundige inzake auto's
peseur – mesureur – jaugeur juré
beedigde wegers, meters en ijkers
- Tyskland*
- A. Spediteur
Abfertigungsspediteur
Güterkraftverkehrsvermittler
Schiffsmakler
Vermieter von Eisenbahnwagen und Eisenbahnwaggons
- B. Reisebureauunternehmer
Auswanderungsagent
- C. Lagerhalter
- D. Kraftfahrzeugsachverständiger
Wäger
- Danmark*
- A. speditør
skibsagent
- B. rejsebureau
- C. opbevaring
- D. vejer og måler
bilinspektør og bilassistent
- Frankrike*
- A. commissionnaire de transport
courtier de fret routier
dépositaire de colis
courtier de fret de navigation intérieure
agent maritime
agent consignataire de navires
- B. agent de voyage
- C. entrepositaire
exploitant de magasin général'
- D. expert en automobiles
peseur – mesureur juré

Grekland

- A. Πράκτορας μεταφορών
Ναυτικός πράκτορας
Έφοδιαστής πλοίων
Ναυλομεσίτης επαγγελματικών τουριστικών
πλοίων και πλοιαρίων
Ναυλομεσίτες πλοίων
- B. Πράκτορας για έπιβατικά άκτοπλοϊκά πλοία
Τουριστικά γραφεία:
1. Γενικού τουρισμού
2. Έσωτερικού τουρισμού
3. Tour operator
Πράκτορες μεταναστεύσεως και αντιπρόσωποι τους
- Γ. Γενικές αποθήκες
- Δ. Πραγματογνώμονες επί τροχαίων άτυχημάτων

Irland

- A. forwarding agent
shipping and forwarding agent
shipbroker
freight agent
shipping agent
air freight agent
road haulage broker
- B. travel agent
tour operator
air broker
air travel organizer
- C. bonder
warehouseman
market or lairage operator
- D. motor vehicle examiner

Italien

- A. spedizioniere (commissionario)
mediatore
agente marittimo raccomandataro
mediatore marittimo
- B. agente di viaggio e turismo
mandatario di vettore di emigrante
- C. esercenti depositi in magazzini doganali di proprietà
privata
esercenti magazzini generali
esercenti depositi franchi
- D. stimatore e pesatore pubblico

Luxemburg

- A. commissionnaire de transport
commissionnaire expéditeur au transport
- B. agent de voyage
agent d'émigration

- C. entrepositaire
- D. expert en automobiles
peseur

Nederlândiaerna

- A. expéditeur
bevrachter
scheepsmakelaar
scheepsagent
verhuren van spoorrijtuigen en spoorwagen
- B. reisbureaubedrijf
reisagentschap
emigratieagent
- C. douane-entrepot (publiek, particulier, fictief)
gewone opslagplaatsen
- D. technische inspectie van motorrijtuigen
meter, wagen en iiken

Storbritannien

- A. freight forwarder
shipbroker
air cargo agent
shipping and forwarding agent
- B. tour operator
travel agent
air broker
air travel organizer
- C. storekeeper
livestock dealer
market or lairage operator
warehousekeeper
wharfinger
- D. motor vehicle examiner
master porter
cargo superintendent

Artikel 4

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om något sådant intyg inte uppvisas motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i ett värdland på de egna medborgarna ställs särskilda krav på god vandel för att kunna påbörja någon

av de former av verksamhet som avses i artikel 2 B och bevis på att dessa krav är uppfyllda inte kan erhållas genom den handling som avses i punkt 1 skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta intyg utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda. Detta intyg skall hänföra sig till vissa bestämda fakta som av värdlandet betraktas som relevanta.

3. I de fall då den handling som avses i punkt 1 eller det intyg som avses i punkt 2 vad gäller god vandel eller att vederbörande inte har varit försatt i konkurs inte utfärdas i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland kan dessa bevis ersättas av en försäkran under ed eller, i de stater där detta inte förekommer, av en försäkran som personen i fråga avgett inför behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet eller där så är lämpligt notarius publicus i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland. Försäkran att inte ha varit försatt i konkurs kan även avges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i samma land.

Utän hinder av det ovanstående kan värdlandet även ta hänsyn till de särskilda informationer som skaffats genom egna kanaler.

4. I de fall då uppgifter om den ekonomiska ställningen krävs i värdlandet skall den staten betrakta intyg som utfärdats av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med intyg som utfärdats inom dess eget territorium.

5. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1, 2, 3 och 4 får inte vara äldre än tre månader.

6. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovan nämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 5

De medlemsstater där rätten att påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 2 är avhängig av innehav av särskilda kvalifikationer skall se till att de förmånstagare som ansöker om detta innan de etablerar sig eller börjar utöva en tillfällig verksamhet informeras om de bestämmelser som reglerar den verksamhet som de avser att utöva.

Artikel 6

1. I de fall då rätten att påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 2 A.a, b eller d i en medlemsstat är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall den staten som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

a) Fem på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning.

b) Antingen

— två på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han har förvärvat minst tre års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt, eller

— tre på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har förvärvat minst två års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

c) Två på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han har utövat verksamheten i fråga i minst tre år i självständig ställning.

d) Tre på varandra följande år i självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har förvärvat minst två års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

2. I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 2 A c eller e, B b, C eller D i en medlemsstat är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall den staten som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

a) Tre på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning.

b) Två på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har förvärvat föregående

utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

- c) Två på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han har utövat verksamheten i fråga i minst tre år i självständig ställning.
- d) Tre på varandra följande år i icke självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har förvärvat föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

3. I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva de former av verksamhet som avses i artikel 2 B a är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall den medlemsstaten som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

a) Sex på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning.

b) Antingen

— tre på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har förvärvat minst två års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt, eller

— fyra på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har förvärvat minst två års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

c) Tre på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han har utövat verksamheten i fråga i minst fem år i självständig ställning.

d) Antingen

— fem på varandra följande år i icke självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har förvärvat minst tre års föregående utbildning genom att förete ett av

staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt, eller

— sex på varandra följande år i icke självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har förvärvat minst två års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

4. Världlandet kan av medborgarna i andra medlemsstater i den mån som dessa kräver detta av de egna medborgarna kräva att verksamheten i fråga skall ha utövats och yrkesutbildningen ha förvärvats i samma bransch inom vilken förmånstagaren vill etablera sig i världlandet.

5. I de fall som avses i punkt 1 a och c, 2 a och c och 3 a och c skall verksamheten inte ha upphört mer än tio år före dagen för den ansökan som avses i artikel 7.3. I de fall då en kortare period fastställs för de egna medborgarna i en medlemsstat kan denna period även tillämpas på förmånstagarna.

Artikel 7

1. Med utövare av verksamhet i ledande befattning i den bemärkelse som anges i artikel 6.1 och 2 avses den som bedrivit sådan verksamhet i ett företag på yrkesområdet i fråga

a) antingen som företagsledare eller filialchef, eller

b) som ägarens eller företagsledarens ställföreträdare i de fall då dessa befattningar innebär ett ansvar som är likvärdigt med ägarens eller företagsledarens ansvar, eller

c) i ledande befattning med uppgifter av kommersiell natur och med ansvar för minst en avdelning inom företaget.

2. Med utövare av verksamhet i ledande befattning i den bemärkelse som anges i artikel 6.3 avses den som bedrivit sådan verksamhet i ett företag på yrkesområdet i fråga

a) som företagsledare, eller

- b) som ägarens eller företagsledarens eller filialchefens ställföreträdare i de fall då dessa befattningar innebär ett ansvar som är likvärdigt med ägarens eller företagsledarens eller filialchefens ansvar, eller
- c) i ledande befattning med uppgifter av kommersiell natur och med ansvar för minst en avdelning inom företaget.

3. Bevis för att villkoren i artikel 6 är uppfyllda skall utgöras av ett intyg som utfärdats av behörig myndighet eller organ i vederbörandes ursprungsland eller senaste hemvistland och som denne skall förete som stöd för sin ansökan om tillstånd att utöva ifrågakvarande form eller former av verksamhet i värdlandet.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda de intyg som avses i punkt 3 och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom arton månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 29 juni 1982.

På rådets vägnar

P. de KEERSMAEKER

Ordförande

363L0607/S

2.11.63

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

2661/63

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 oktober 1963

om genomförande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster inom filmindustrin

(63/607/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 63.2 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster,¹ särskilt avdelning V C c i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Utbyte av filmer mellan medlemsstaterna regleras genom bestämmelserna i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster vad beträffar distribution och kommersiellt utnyttjande.

Upprättandet av en gemensam marknad inom filmindustrin medför många problem, som i övergångsskedet måste lösas fortlöpande. Upphävandet av importrestriktionerna för filmer utgör endast en sida av filmindustrins totala problemkomplex.

I avdelning V C c andra stycket i det allmänna handlingsprogrammet påpekas i fråga om filmindustrin, att de bilaterala kvoter som förelåg mellan medlemsstaterna när fördraget

trädde i kraft skall ökas med en tredjedel i de stater där importen av exponerade och framkallade filmer för distribution och kommersiellt utnyttjande varit begränsad.

För att garantera en korrekt tillämpning av detta direktiv är det nödvändigt att definiera begreppet film och då fastställa gemensamma kriterier för att kunna godkänna en film som film med ursprung i en medlemsstat.

Det är nödvändigt att befästa den liberaliseringsgrad som uppnåtts vad gäller distribution, kommersiellt utnyttjande och utbyte av sådana filmer som inte omfattas av bilaterala kvoter.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De åtgärder som vidtagits för tillämpningen av detta direktiv angår de personer som finns omnämnda i avdelning I i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster.

Detta direktiv skall kunna tillämpas på filmer som uppfyller villkoren i artikel 2 och som med avseende på artikel 3 och 4 skall betraktas som filmer med ursprung i en medlemsstat.

Artikel 2

I detta direktiv avses med *film* varje kopia som överensstämmer med ett fullbordat filmverk som är avsett för offentlig eller privat visning och som omfattas av alla de rättigheter till kommersiellt utnyttjande som härrör från internationella överenskommelser och avtal.

Filmerna skall indelas i följande klasser:

a) Långfilm: 35 mm film med en längd av 1600 m eller mer.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

² EGT nr 33, 4.3.1963, s. 476/63.

³ EGT nr 159, 2.11.1963, s. 2667/63.

- b) Kortfilm: 35 mm film med en längd som understiger 1600 m.
- c) Journalfilm: 35 mm film med en genomsnittlig längd av 200 m eller mer, vars syfte är att erbjuda vanliga reportage och nutidshändelser. Journalfilm i färg kan vara kortare än 200 m.

Längden på filmer med annan bredd skall vara sådan att speltiden blir densamma som för de filmer som närmare anges under a, b och c.

Artikel 3

Enligt detta direktiv skall en film anses ha sitt ursprung i en medlemsstat i de fall då den uppfyller följande villkor:

- a) Filmen skall ha producerats av ett bolag som uppfyller villkoren i avdelning I i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster.
- b) Studioinspelningar skall ske i studior som är belägna inom gemenskapens territorium; om filmens tema kräver utomhusscener i tredje land, kan högst 30% av studioinspelningarna göras inom den stats territorium.
- c) Originalversionen skall ha framställts på språket eller ett av språken i medlemsstaten i fråga, bortsett från de delar av dialogen som enligt filmmanuskriptet kräver ett annat språk. I de fall då filmen framställs i flera versioner skall en av dessa ha framställts på språket eller ett av språken i medlemsstaten i fråga.
- d) Filmmanuskriptet, bearbetningen, dialogen och musiken, om denna är specialkomponerad för filmen i fråga, skall ha skrivits eller komponerats av personer som är medborgare i medlemsstaten i fråga eller som tillhör dess kulturkrets.
- e) Regissören skall vara medborgare i medlemsstaten i fråga eller vara en person som tillhör denna stats kulturkrets.
- f) Flertalet av de medverkande, dvs huvudrollsinnehavarna, produktionsledaren, chefsfotografen, ljudteknikern, filmklipparen, scenografen och kostymmästaren, skall vara medborgare i medlemsstaten i fråga eller personer som tillhör denna stats kulturkrets.

Den omständigheten att medborgare i andra medlemsstater eller personer som tillhör andra medlemsstaters kulturkrets deltar i de former av verksamhet som avses i d, e och f skall inte hindra att en film blir erkänd som film med ursprung i en medlemsstat i de fall då medlemsstaten i fråga ger den denna egenskap. Inte heller skall den omständigheten att medborgare i tredje land som inte tillhör en medlemsstats kulturkrets deltar

i de former av verksamhet som avses i d och f hindra att en film blir erkänd som film med ursprung i en medlemsstat i de fall då medlemsstaten i fråga ger den denna egenskap, om dessa personer inte utgör mer än två femtedelar av det totala antalet medverkande. Detsamma skall vara tillämpligt om den person som avses i e är medborgare i tredje land och inte tillhör en medlemsstats kulturkrets förutsatt att alla de former av verksamhet som avses i d och högst fyra femtedelar av de funktioner som avses i f utövas av medborgare i medlemsstaterna.

Artikel 4

Trots bestämmelserna i artikel 3 skall de filmer som framställs av producenter i medlemsstaterna i form av samproduktion eller i samarbete med producenter från tredje land betraktas som film med ursprung i en medlemsstat.

Filmer som produceras inom ramen för ömsesidiga internationella överenskommelser skall betraktas som filmer som framställts i samproduktion.

Filmer som i överensstämmelse med nationell lagstiftning produceras av producenter från en eller flera medlemsstater och producenter från ett tredje land eller flera sådana länder skall betraktas som filmer som framställts under medverkan av flera olika stater.

Både i de filmer som produceras i samproduktion och de som produceras i samarbete med andra producenter skall det konstnärliga och tekniska bidraget från medlemsstaten eller medlemsstaterna uppgå till minst 30%.

De filmer som omfattas av denna artikel skall fritt få utbytas mellan alla medlemsstater för distribution och kommersiellt utnyttjande.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall på intet sätt begränsa import, distribution och kommersiellt utnyttjande av

- a) kortfilmer,
- b) journalfilmer; t o m övergångsperiodens utgång kan de befintliga restriktionerna för distribution och kommersiellt utnyttjande av dessa filmer bibehållas som handlar om sådana ämnen som inte är avsedda för visning i mer än ett land,
- c) långfilmer av dokumentärt värde som t ex filmer med kulturellt, vetenskapligt, tekniskt eller industriellt innehåll, olika slags undervisningsfilmer för ungdom eller filmer som främjar den europeiska gemenskapens ideal.

Artikel 6

Import, distribution eller kommersiellt utnyttjande av långfilmer med ursprung i en annan medlemsstat får inte underkastas några restriktioner i originalversionen med eller utan textning på språket eller ett av språken i den stat där de skall visas.

Artikel 7

1. I de fall då det föreligger kvoterings mellan medlemsstaterna skall dessa stater ömsesidigt tillåta import, distribution och kommersiellt utnyttjande av varandras filmer som dubbats på visningslandets språk enligt gällande kvoter. Fr.o.m. dagen för tillämpningen av detta direktiv skall dessa kvoter uppgå till minst sjuttio filmer per filmår.

2. Kommersiellt utnyttjande av nyinspelade filmer skall regleras genom överenskommelser mellan behöriga myndigheter i medlemsstaterna i fråga.

3. Medlemsstaterna får inte införa några kvoter för filmer av vilket slag det än må vara med ursprung i andra medlemsstater med vilka det inte föreligger några kvotbegränsningar.

Artikel 8

Tillstånd som beviljats i enlighet med ovanstående artiklar skall innebära obegränsad rätt att importera kopior, negativ och reklamaterial.

Artikel 9

De föreskrifter i en medlemsstat som tillämpas på visning av dess egna eller därmed likställda filmer påverkas inte av detta direktiv.

Artikel 10

När tillstånd beviljas för import, distribution eller kommersiellt utnyttjande av filmer med ursprung i en medlemsstat får inga skatter eller motsvarande åtgärder komma i fråga som kan innebära en särbehandling vid tillämpning eller undantag från dessa.

Artikel 11

Myndigheterna i de importerande medlemsstaterna är inte skyldiga att inom sina territorier utfärda tillstånd för import och kommersiellt utnyttjande av filmer som inte är försedda med ett intyg som utfärdats av den exporterande medlemsstaten som styrker att filmen i fråga har sitt ursprung i en medlemsstat i överensstämmelse med artikel 3 och 4.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 oktober 1963.

På rådets vägnar

L. de BLOCK

Ordförande

365L0264/S

19.5.65

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

1437/65

RÅDETS ANDRA DIREKTIV

av den 13 maj 1965

för genomförande av bestämmelserna i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom filmindustrin

(65/264/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV A i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster², särskilt avdelning V C c i detta,

med beaktande av rådets första direktiv³ om filmindustrin

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande⁴,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁵, och

med beaktande av följande:

I överensstämmelse med avdelning IV A i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten skall begränsningar av öppnande av biografier som är specialiserade uteslutande för visning av utländska filmer på ursprungslandets språk vara upphävda före utgången av andra året av övergångsperiodens andra etapp.

I överensstämmelse med avdelning V C c i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av rätten att erbjuda tjänster skall problemen i samband med genomför-

andet av en gemensam marknad för filmindustrin lösas stegvis före övergångsperiodens utgång; i syfte att genomföra en sådan gemensam marknad och med beaktande av den del av övergångsperioden som redan är avslutad är det önskvärt att vissa begränsningar som finns kvar efter antagandet av rådets direktiv av den 15 oktober 1963 upphävs; bland dessa är det restriktionerna för import och visning av film som i hög grad begränsar utbytet av film inom gemenskapen; då dessa restriktioners påverkan på utbytet av film är densamma bör de upphävas samtidigt.

Filmerna kan på ett tillfredsställande sätt dubbas i exportlandet varför kravet att filmer från en medlemsstat skall dubbas i visningslandet inte längre är berättigat.

Etableringsvillkoren får inte snedvridas genom stöd från den medlemsstat som är förmånstagarens ursprungsland i enlighet med detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som omfattas av avdelning I i de allmänna programmen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster upphäva de restriktioner som avses i avdelning III i dessa program för filmindustrin och vad gäller

- a) öppnandet av biografier som är specialiserade uteslutande på visning av utländska filmer på ursprungslandets språk, såväl textade som icke-textade,
- b) importkvoter och speltidskvoter,
- c) dubbning av film.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 159, 2.11.1963, s. 2661/63.

⁴ EGT nr 20, 6.2.1965, s. 265/65.

⁵ EGT nr 194, 27.11.1964, s. 3243/64.

Artikel 2

Med film med ursprung i en eller flera stater avses enligt detta direktiv varje film som uppfyller villkoren i artikel 3 och 4 i det första direktivet om filmindustrin som antogs av rådet den 15 oktober 1963.

Artikel 3

Artikel 1 a skall inte tillämpas på de medlemsstater där filmerna brukar visas på ursprungslandets språk.

Artikel 4

Den omständigheten att en specialbiograf öppnas i en medlemsstat skall inte medföra rätt för andra medlemsstater att bevilja direkt eller indirekt stöd av ekonomiskt eller annat slag som skulle leda till att etableringsvillkoren snedvrids.

Detta stöd skall i synnerhet inte beviljas för

- uppförande, ombyggnad eller renovering av biografen,
- utförande av arbete som är förknippat med säkerhet och sanitär utrustning eller tekniska förbättringar,
- köp av utrustning,
- hyra av långfilmer,
- täckning av risker eller rörelseförluster.

Stöd av ett eller annat slag som finns tillgängligt i medlemsstaten i fråga för öppnande av specialbiografer skall utan särbehandling finnas tillgängligt för rörelseidkare från andra av gemenskapens medlemsstater.

Förmånstagare från medlemsstaterna skall inte på något sätt behandlas mindre välvilligt än fysiska personer och bolag eller enskilda firmor från tredje land.

Artikel 5

Den medlemsstat som dagen för anmälan av detta direktiv kräver att biograferna reserverar ett minsta antal dagar per kalenderår för visning av inhemska filmer (speltidskvoten) skall senast den 31 december 1966 låta filmer med ursprung i en eller flera medlemsstater ingå i den kvoten på samma villkor som dem som tillämpas på inhemska filmer. Den medlemsstaten kan öka antalet dagar för speltidskvoten till att även omfatta filmer från andra länder.

De medlemsstater som dagen för anmälan av detta direktiv inte ålägger några speltidskvoter kan införa sådana kvoter

förutsatt att de även kan tillämpas på filmer med ursprung i andra medlemsstater.

Speltidskvoterna skall inte tillämpas på de specialbiografer som avses i artikel 1 a.

Artikel 6

På förslag av kommissionen och på begäran av en medlemsstat kan rådet med kvalificerad majoritet bemyndiga den staten att föreskriva begränsningar för visning, vare sig på specialbiografer eller icke-specialbiografer, av utländska filmer på ursprungslandets språk i de fall då detta språk är språket i det område där biografen är belägen.

Artikel 7

Importkvoterna för filmer som har en eller flera medlemsstaters nationalitet skall upphävas senast den 31 december 1966.

Förbundsrepubliken Tyskland skall emellertid under övergångsperioden behålla rätten att begränsa importen av filmer som har en eller flera medlemsstaters nationalitet och som den nationella censuren har frisläppt mer än fyra år före den tidpunkt då importansökan inlämnades till behöriga myndigheter.

Upphävandet av importkvoterna innebär rätt att importera kopior, negativ och reklammaterial.

Artikel 8

Bestämmelserna om att dubbing av filmerna skall ske i importlandet skall upphävas senast den 31 december 1966 för filmer som har en eller flera medlemsstaters nationalitet.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 maj 1965

På rådets vägnar

M. COUVE DE MURVILLE

Ordförande

368L0369/S

Nr L 260/22

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

22.10.68

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 oktober 1968

om att uppnå etableringsfrihet som egenföretagare inom filmdistribution

(68/369/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV i detta,

med beaktande av rådets direktiv av den 15 oktober 1963² med tillämpning på filmindustrin av bestämmelserna i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster och rådets andra direktiv av den 13 maj 1965³ med tillämpning på filmindustrin av bestämmelserna i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande⁴,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁵, och

med beaktande av följande:

I avdelning IV E i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att den gemensamma marknaden inom filmindustrin skall ha uppnåtts före utgången av övergångsperioden.

Vad gäller det progressiva genomförandet av etableringsfrihet inom filmindustrin bör de båda direktiv som redan antagits av

rådet följas av ytterligare ett direktiv avseende egenföretagares verksamhet inom filmdistributionen.

För att se till att detta direktiv tillämpas på rätt sätt är det nödvändigt att definiera dess räckvidd genom att närmare ange vad som menas med egenföretagares verksamhet inom filmdistributionen.

Vad gäller rätten att erbjuda tjänster upphävdes inte begränsningarna av distributörernas rätt att erbjuda tjänster genom rådets direktiv av den 15 oktober 1963 enligt vilket bestämmelserna som begränsar importen av filmer upphävdes. Genomförandet av friheten att erbjuda tjänster ger upphov till vissa ekonomiska problem i medlemsstaterna. I syfte att lösa dessa problem pågår en utredning om samordning av de bestämmelser som rör borgenärernas garantier genom upprättande av filmregister; liberaliseringen av rätten att erbjuda tjänster bör därför uppskjutas tills vidare och detta direktivs räckvidd bör begränsas till genomförande av etableringsfrihet för verksamhetsformerna i fråga.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningarna för friheten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Särskilda direktiv har antagits eller kommer att antas, som är tillämpliga på alla former av verksamhet som egenföretagare, med bestämmelser om förmånstagarnas fria rörlighet och vistelse och, där så krävs, ett direktiv om samordning av de garantier som i medlemsstaterna avkrävs bolag och enskilda firmor till skydd för medlemsstaternas och tredje mans intressen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 159, 2.11.1963, s. 2661/63.

³ EGT nr 85, 19.5.1965, s. 1437/65.

⁴ EGT nr 307, 18.12.1967, s. 27.

⁵ EGT nr 302, 13.12.1967, s. 10.

för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa handlingsprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva den verksamhet som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet som egenföretagare inom filmdistribution som avses i bilaga 4 till handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten, ur grupp 841, ur huvudgrupp 84.

Distribution skall anses omfatta uthyrning av filmer.

2. Distribution och uthyrning av filmer skall anses inbegripa all verksamhet som innebär överförande av rättigheterna till ett kommersiellt utnyttjande av en film vad gäller distribution på kommersiell basis på en viss bestämd marknad och temporär överlåtelse av rätten till offentlig visning på någon som direkt organiserar visning av filmer i värdlandet.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva följande restriktioner:

- a) De som hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten.
- b) De som härrör från förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga.

2. Till de restriktioner som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

a) I Belgien

— skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965).

b) I Frankrike

— skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*décret-loi* av den 12 november 1938, *décret* av den 2 februari 1939, lagen av den 8 oktober 1940, lagen av den 14 april 1954, *décret*

nr 59-852 av den 9 juli 1959).

c) I Luxemburg

— den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare (artikel 21 i lagen av den 2 juni 1962).

Artikel 4

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten i fråga om medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta vandelsbevis eller, om sådant intyg inte utfärdas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas bevis om att denne inte har varit försatt i konkurs kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

2. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 får inte vara äldre än tre månader.

3. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 7 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

4. I de fall då det i värdlandet krävs bevis om den ekonomiska ställningen skall den staten godta intyg utfärdade av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med de intyg som utfärdas inom dess eget territorium.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall se till att förmånstagarna har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.

2. Rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall innebära möjlighet att bli vald eller utnämnd till högre befattningar i sådana organisationer. Dessa befattningar kan dock förbehållas de egna medborgarna i de fall då

organisationen i fråga har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *chambre de commerce* eller *chambre des métiers* inte medföra rätt för förmånstagarna att delta i valet av förvaltningsorgan inom dessa handelskammare.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvräda etableringsvillkoren.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 15 oktober 1968.

På rådets vägnar

G. SEDATI

Ordförande

370L0451/S

3.10.70

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA OFFICIELLA TIDNING

Nr L 218/37

RÅDETS DIREKTIV

av den 29 september 1970

om att uppnå etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som egenföretagare inom filmproduktionen

(70/451/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning III och IV i detta,med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster², särskilt avdelning III och IV i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Detta direktiv omfattar näringsverksamhet som utövas av egenföretagare inom filmproduktion enligt förteckningen i ISIC-grupp 841. Den verksamhet som utövas av filmstudior eller firmor som erbjuder producenten tjänster och av personer som samarbetar direkt med producenten vid filminspelningar regleras genom särskilda lagar. Dessa former av verksamhet behandlas därför i särskilda direktiv.

I överensstämmelse med artikel 54.3 h får etableringsvillkoren inte snedvridas genom stödåtgärder från den medlemsstat varifrån de förmånstagare kommer som omfattas av detta direktiv.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningarna av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster, upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa handlingsprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva den verksamhet som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet inom filmproduktion som avses i bilaga 4 till handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten (ur grupp 841, ur huvudgrupp 84).

Bestämmelserna skall inte tillämpas på de former av verksamhet som utövas av dem som arbetar direkt med producenten vid filminspelningar.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de begränsningar som

- a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten,

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.³ EGT nr C 65, 5.6.1970, s. 11.⁴ EGT nr C 28, 9.3.1970, s. 5.

- b) härrör från en förvaltningspraxis som innebär att för-
månstagarna utsätts för särbehandling jämfört med
medborgarna i staten i fråga.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör i synnerhet
de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar för-
månstagarnas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster
på följande sätt:

a) *I Belgien*

- skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle*
(artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965,
- kravet att filmproducenter, vare sig de är fysiska
eller juridiska personer, skall vara av belgisk
nationalitet eller att det föreligger ömsesidiga
överenskommelser (*arreté royal* av den 23 oktober
1963, artikel 3.1 a)) och kravet att producenter av
journalfilmer, vare sig de är fysiska eller juridiska
personer, skall vara av belgisk nationalitet (*arreté
royal* av den 23 oktober 1963, artikel 3.2 a)).

b) *I Frankrike*

- skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger-
commerçant* (*décret-loi* av den 12 november
1938, lagen av den 8 oktober 1940, lagen av den 14
april 1954, *décret* nr 59-852 av den 9 juli 1959,
- kravet att den som vill ha produktionsbidrag skall
vara av fransk nationalitet (artikel 14 i *décret* nr
59-1512 av den 30 december 1959),
- uteslutning från rätten att förlänga handelsarrenden
(artikel 38 i *décret* av den 30 september 1953).

c) *I Italien*

- kravet att producenter, vare sig de är fysiska eller
juridiska personer, skall vara av italiensk nationali-
tet (lag nr 1213 av den 4 november 1965).

d) *I Luxemburg*

- den begränsade giltighetstiden för tillstånd som
beviljas utländska medborgare (artikel 21 i lagen av
den 2 juni 1962).

Artikel 4

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgare, som beger
sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan
verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvri-

da etableringsvillkoren.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall se till att de förmånstagare som
omfattas av detta direktiv har rätt att ansluta sig till yrkes-
eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma
rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.

2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller
handelsorganisationer medföra möjlighet att inneha uppdrag
inom sådana organisationer. Dessa uppdrag kan dock förbe-
hållas de egna medborgarna, då organisationen i fråga har
myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en
förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce*
eller *Chambre des métiers* inte medföra rätt för de förmånsta-
gare som omfattas av detta direktiv att delta i valet av för-
valtningsorgan inom dessa handelskammare.

Artikel 6

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som
vill påbörja eller utöva någon form av verksamhet som avses
i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte
har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall
den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som
tillräckligt bevis för detta goda vandelsbevis eller, om sådant
intyg inte utfärdas, motsvarande handling utfärdad av behörig
rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens
ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår
att dessa villkor är uppfyllda.

I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste
hemvistland inte utfärdas några handlingar om att denne inte
har varit försatt i konkurs, kan sådana handlingar ersättas av en
försäkran under ed som vederbörande avgett inför rättsinstans
eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig
yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det
senaste hemvistlandet.

2. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt
1 får inte vara äldre än tre månader.

3. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel
7 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda
ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga med-
lemsstater och kommissionen om detta.

4. I de fall då intyg om vederbörandes ekonomiska ställning är ett krav i värdlandet skall den staten betrakta intyg utfärdade av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med intyg som utfärdats på dess eget territorium.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 29 september 1970.

På rådets vägnar

S. von BRAUN

Ordförande

367L0043/S

140/67

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

19.1.67

RÅDETS DIREKTIV

av den 12 januari 1967

om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom

1. handel med och förvaltning av fast egendom (exklusive 6401) (ur ISIC-grupp 640)

2. vissa tjänster som inte finns klassificerade på annat håll (ISIC-grupp 839)

(67/43/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och artikel 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV A i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen föreskrivs att all särbehandling som grundar sig på nationalitet vad gäller friheten att etablera sig och tillhandahålla tjänster inom handel med och förvaltning av fast egendom samt verksamhet som inte finns klassificerad på annat ställe skall vara upphävd före utgången av andra året av andra etappen.

Proceduren för etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster kan förenklas genom att de båda verksamhetsformerna förs samman i ett enda direktiv.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

³ EGT nr 96, 2.6.1965, s. 1704/65.

⁴ EGT nr 33, 1.3.1965, s. 507/65.

Vissa former av verksamhet inom handel med och förvaltning av fast egendom och vissa tjänster inom näringslivet som inte finns klassificerade på annat håll omfattas inte av detta direktiv antingen på grund av att dessa former av verksamhet tillhör en näringsgren, för vilken särskilda direktiv kommer att antas, eller kommer att bli liberaliserad vid en senare tidpunkt i överensstämmelse med handlingsprogrammen.

Vissa verksamhetsformer som i ekonomiskt hänseende har samband med den verksamhet som omfattas av detta direktiv men som tillhör branscher som finns uppräknade inom andra grupper i ISIC-nomenklaturen har omfattats eller kommer att omfattas av särskilda direktiv.

Bestämmelserna i detta direktiv om privat arbetsförmedling tillämpas inte på offentlig arbetsförmedling.

Särskilda direktiv⁵ har antagits eller kommer att antas som är tillämpliga på alla former av verksamhet som egenföretagare och som påverkar villkoren för förmånstagarnas rese- och vistelseförhållanden samt, där så krävs, direktiv om samordning av de garantier som i medlemsstaterna avkrävs bolag eller enskilda firmor till skydd för medlemsstaternas och tredje mans intressen.

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten föreskrivs att begränsningar av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning,

⁵ Rådets direktiv av den 25 februari 1964 (64/220/EEG).
EGT nr 56, 4.4.1964, s. 845/64.

kommer att regleras genom de bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

På de områden som omfattas av detta direktiv synes det inte vara lämpligt att vid denna tidpunkt vidta några åtgärder för en samordning av bestämmelserna och ett erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis, medan däremot övergångsåtgärder kan vidtas, om så krävs.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa allmänna handlingsprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva sådana former av verksamhet som närmare anges i artikel 2 och i det här direktivet.

Artikel 2

(handel med och förvaltning av fast egendom)

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet som egenföretagare inom handel med och förvaltning av fast egendom som avses i bilaga I till allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten (ur ISIC-grupp 640), med undantag för verksamhet som lantmätare).

2. Denna grupp omfattar alla former av handel med och förvaltning av fast egendom som utövas av enskilda personer, bolag eller enskilda firmor, som i sin näringsverksamhet uppstår inkomst av

- köp, försäljning, uthyrning, utarrendering eller förvaltning
  - av såväl bebyggda som icke-bebyggda fastigheter, särskilt lokaler för industri-, handels- eller annan näringsverksamhet eller för bostadsändamål, eller
  - av rättigheter som hänför sig till sådan egendom, eller
- verksamhet som expert eller agent vad gäller transaktioner som hänför sig till sådan egendom eller sådana rättigheter.

3. Restriktionerna vad gäller dessa former av näringsverksamhet skall upphävas, oavsett benämningen på de personer som utövar dessa former av verksamhet.

Följande benämningar används för närvarande i medlemsstaterna:

I Belgien:

- agents immobiliers, marchands de biens, conseils immobiliers, makelaars-handelaars in onroerende goederen, raadgevers in onroerende zaken,
- lotisseurs, verkavelaars,
- administrateurs de biens, gérants et régisseurs d'immeubles, beheerders van onroerende goederen,
- syndics de copropriété, syndici van medeïgendom,
- agences de location, verhuuragentschappen,
- promoteurs d'opérations de construction, promotoren van bouwverrichtingen,
- sociétés immobilières sous leurs diverse formes, vennootschappen in onroerende goederen onder hun verschillende vormen,
- experts immobiliers, deskundigen inzake onroerende goederen.

I Tyskland:

- Immobilien-, Hypotheken- und Finanzmakler,
- Immobilientaxatoren, Immobilienschätzer, Immobilien-sachverständige,
- Immobilienhändler, Grundstücksverwertungsgesellschaften,
- Baubetreuer,
- Immobilien-, Haus- und Vermögensverwalter.

I Frankrike:

- marchands de biens et agents immobiliers,
- lotisseurs,
- administrateurs de biens, gérants et régisseurs d'immeubles,
- syndics de copropriété,
- agences de location,
- promoteurs d'opérations de construction,
- sociétés immobilières sous leurs diverse formes,
- experts immobiliers et fonciers.

I Italien:

- intermediari nell'acquisto, nella vendita o nell'affitto o nella locazione di terreni urbani e fondi rustici,
- intermediari nell'acquisto, nella vendita o locazione di fabbricati ad uso di abitazione, albergo, pensione, autorimessa o ad uso commerciale, industriale o professionale,
- agenzie od imprese per la compra-vendita di immobili per gli usi predetti,
- agenzie od imprese di riscossione di canoni di affitto, di fondi rustici o di locazione di immobili urbani,
- amministratori e gerenti di immobili.

I Luxemburg:

- agences immobilières,
- gérances d'immeubles,
- sociétés immobilières,
- experts immobiliers et fonciers.

I Nederländerna:

- makelaars in onroerende goederen, tussenpersonen in onroerende goederen (niet zijnde makelaars), taxateurs in onroerende goederen,
- woningbureaus, woningruilcentrales, bouw- en bemiddelingsbureaus, administratiekantoren van onroerende goederen, bouw- en exploitatiemaatschappijen (waaronder begrepen bouwfondsen, bouwkasen en woningbouwcoöperaties).

Artikel 3

(tjänster inom näringslivet som inte finns klassificerade på annat håll)

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall också tillämpas på former av näringsverksamhet som egenföretagare vad gäller sådana tjänster inom näringslivet som inte finns klassificerade på annat håll och som nämns i bilaga I till allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten (ISIC-Group 839 men med undantag för följande former av verksamhet):

- Journalistik.
- Verksamhet som tullagent.
- Rådgivning i ekonomiska, finansiella, merkantila och statistiska frågor samt arbetsmarknadsfrågor.
- Inkassoverksamhet.

2. I enlighet med punkt 1 omfattas följande verksamhetsgrupper av detta direktivs räckvidd:

- a) Privata arbetsförmedlingar.
- b) Upplysningsbyråer, vaktbolag.
- c) Reklambyråer, annonsbyråer.
- d) Privata handelsevenemang (särskilt mässor, utställningar, handelsdagar osv).
- e) Skrivbyråer, inkl uthyrning av mekaniska och elektroniska maskiner, och översättningservice.
- f) Rådgivning i frågor rörande affärsorganisation och affärsmetoder.
- g) Litterär och konstnärlig verksamhet.
- h) Verksamhet som värderingsman, med undantag för försäkringsområdet.
- i) Tolkservice.
- j) Verksamhet med tidningsurklipp.

Artikel 4

Bestämmelserna i detta direktiv skall i medlemsstaten i fråga inte tillämpas på sådana former av verksamhet som i den medlemsstaten är förenade med utövande av offentlig myndighet (artikel 55.1 i fördraget). Därigenom undantages

- a) i samtliga medlemsstater: verksamhet som tillsynsman för mark, skogvaktare, jägmästare och fiskeriinspektör,
- b) i Italien: verksamhet som edsvuren väktare (*guardia giurata*).

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de restriktioner som

- a) hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller tillhandahålla tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i den staten,
- b) härrör från en förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med ifrågavarande stats medborgare.

2. Till de restriktioner som skall upphävas hör särskilt sådana som härrör från åtgärder, vilka hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller tillhandahålla tjänster på följande sätt:

- a) *I Belgien:* skyldigheten att inneha ett *carte professionnel* (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965).

- b) *I Frankrike*: skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant (décret-loi* av den 12 november 1938, *décret* av den 2 februari 1939, lagen av den 8 oktober 1940, lagen av den 10 april 1954, *décret* nr 58-852 av den 9 juli 1959).
- c) *I Italien*: kravet på italienskt medborgarskap
- för att utöva yrket som värderingsman (*stimatore pubblico*) och expert (*perito ed esperto*) (artikel 32, nr 3, *regio decreto* nr 2011 av den 20 september 1934).
  - för att upptas i *ruolo dei mediatori* (lag nr 253 av den 21 mars 1958).
  - för att utöva yrket som tolk (*interprete indipendente*) (artikel 123 i den sammanförda texten av *leggi di pubblica sicurezza* godkänd genom *regio decreto* nr 773 av den 18 juni 1931 och artikel 234, 236 och 239 i *regolamento* för tillämpning av den sammanförda texten godkänd genom *regio decreto* nr 635 av den 6 maj 1940).
  - för att driva en kreditupplysningsbyrå för privatpersoner (artikel 134 i den sammanförda texten av *leggi di pubblica sicurezza*).
- d) *I Luxemburg*: den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare i enlighet med artikel 21 i den luxemburgiska lagen av den 2 juni 1962 (*mémorial* A nr 31 av den 19 juni 1962).

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall se till att de förmånstagare som omfattas av detta direktiv har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.
2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer medföra möjlighet att inneha uppdrag inom sådana organisationer. Dessa uppdrag kan dock förbehållas de egna medborgarna, då ifrågavarande organisation har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en föreskrift eller en förordning.
3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce* eller *Chambre des métiers* inte medföra rätt för förmånstagare som omfattas av detta direktiv att delta i valet av förvalt-

ningsorgan inom dessa handelskammare.

Artikel 7

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2 eller något stöd som kan snedvrída etableringsvillkoren.

Artikel 8

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2 och 3, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller endera av dessa bevis, skall den staten i fråga om medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis för detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om något sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2 eller 3, kräver bevis om att några yrkesmässiga eller förvaltningsmässiga disciplinära åtgärder inte har vidtagits mot dem (t.ex. återkallande av rätten att inneha vissa ämbeten, avstängning från tjänst eller uteslutning ur advokatsamfund), skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis för detta godta en handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken framgår att dessa villkor är uppfyllda.

3. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdats några handlingar, som avses i punkt 1 och 2, att denne inte har varit försatt i konkurs eller att några yrkesmässiga eller förvaltningsmässiga disciplinära åtgärder inte har vidtagits mot honom, kan sådana handlingar ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför en rättsinstans eller en förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

4. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

5. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 10 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda

ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

6. I de fall då intyg om vederbörandes ekonomiska förhållanden är ett krav i värdlandet, skall den staten betrakta intyg utfärdade av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med intyg som utfärdats på dess eget territorium.

Artikel 9

De medlemsstater där möjligheten att utöva verksamheten i fråga är avhängig av en försäkran under ed skall se till att denna är så formulerad att den även kan avläggas av utländska medborgare. Om så inte är fallet, skall medlemsstaterna ombesörja ett lämpligt formulär med samma giltighet.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 12 januari 1967.

På rådets vägnar

R. VAN ELSLANDE

Ordförande

368L0367/S

Nr L 260/16

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

22.10.68

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 oktober 1968

om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som egenföretagare inom servicesektorn (ur ISIC-huvudgrupp 85);

1. Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852)
2. Hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853)

(68/367/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV C i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att erbjuda tjänster², särskilt avdelning IV C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I generalprogrammen föreskrivs att all särbehandling som grundar sig på nationalitet vad gäller rätten att etablera sig och erbjuda tjänster som självständig näringsidkare inom den sektor som omfattar restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker samt hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum skall vara upphävd efter slutet av andra året av övergångsperiodens andra etapp och före utgången av andra etappen.

De former av verksamhet som omfattas av detta direktiv kan utövas på permanent, temporär eller säsongsmässig basis.

Endast de former av ekonomisk verksamhet som utövas regelbundet och yrkesmässigt omfattas av detta direktiv oav-

sett om de är öppna för allmänheten som helhet eller för en särskild kategori eller särskilda kategorier av personer.

Detta direktiv omfattar inte uthyrning av vare sig möblerade eller omöblerade lokaler, såvida inte sådan uthyrning innefattar erbjudande av tjänster.

Detta direktiv tillämpas inte på den ambulerande verksamhet som finns definierad i andra stycket i artikel 2.1 i rådets direktiv av den 15 oktober 1968⁵ om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som självständig näringsidkare inom detaljhandeln (ur ISIC-grupp 612).

I Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av för etableringsfriheten föreskrivs att begränsningarna av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Det bevis om god vandel som vederbörande kan åläggas att förete är av särskild vikt vad gäller de former av verksamhet som omfattas av detta direktiv; i vissa medlemsstater krävs därför sådant bevis inte bara av den direkt berörde utan även av de familjemedlemmar som lever med honom eller arbetar i hans företag; genom detta direktiv måste det bli lättare för de personer som skulle kunna åläggas att förete detta bevis att skaffa ett sådant; vikten av god vandel inom näringen eller yrket i fråga har lett till att vissa medlemsstater av de egna medborgarna kräver andra slag av bevis om god vandel och gott anseende än de gängse bevisen; dessa medlemsstater kan ålägga medborgarna i andra medlemsstater liknande krav.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 23, 5.2.1966, s. 354/66.

⁴ EGT nr 205, 7.12.1965, s. 3069/65.

⁵ EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 1.

SLUTGRANSKAD

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

Särskilda direktiv med bestämmelser om förmånstagarnas fria rörlighet och bosättning som är tillämpliga på alla former av verksamhet som egenföretagare och, där så behövs, direktiv om samordning av de garantier som medlemsstaterna kräver av bolag eller enskilda firmor till skydd för medlemmar och andra har antagits eller kommer att antas.

I vissa medlemsstater regleras de former av verksamhet som omfattas av detta direktiv mestadels av bestämmelser som hänför sig till påbörjandet av dessa verksamhetsformer medan andra medlemsstater där så krävs kommer att besluta om sådana bestämmelser; vissa övergångsbestämmelser vars syfte är att underlätta för medborgarna i andra medlemsstater att påbörja och utöva verksamhetsformerna i fråga är därför underkastade ett särskilt direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall med avseende på de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagare) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i dessa handlingsprogram, vilka påverkar rätten att påbörja och utöva den verksamhet som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet som utövas av självständiga näringsidkare som omfattas av de former av service som närmare anges i bilaga II till Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten (ISIC grupp 852 och 853).¹

2. I detta direktiv avses med *former av verksamhet som ingår i grupp 852 (restauranger, kaféer, krogar och ställen där man äter och dricker)*: de former av verksamhet som utövas av fysiska personer, bolag eller enskilda firmor, som

regelbundet och yrkesmässigt och i eget namn och för egen räkning serverar tillagad mat eller drycker för konsumtion i lokalerna tillhörande den rörelse eller de rörelser som de driver.

Bestämmelserna i detta direktiv skall även tillämpas på servering av måltider för konsumtion på annat håll än i de lokaler där de har tillagats.

3. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte tillämpas på servering av tillagad mat eller drycker avsedda för omedelbar konsumtion, om sådan servering sker i form av ambulering verksamhet.

4. I detta direktiv avses med *former av verksamhet som ingår i grupp 853 (hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum)*: de former av verksamhet som utövas av fysiska personer, bolag eller enskilda firmor, som regelbundet och yrkesmässigt i eget namn och för egen räkning tillhandahåller:

- husrum eller möblerade rum i en eller flera rörelser som de driver, eller
- campingplatser på särskilt utrustade platser avsedda för kortare vistelser,

och som i varje enskilt fall även tillhandahåller sådan service som normalt är förknippad med denna verksamhet.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva följande restriktioner:

- a) De som hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i det landet.
- b) De som härrör från förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med de egna medborgarna.

2. Till de restriktioner som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig eller erbjuda tjänster på följande sätt:

a) I Belgien

— skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965).

b) I Tyskland

— kravet att utländska medborgare skall underkastas behovsprövning för att erhålla tillstånd att öppna restaurang eller hotell (*Nachweis eines Bedürfnisses*) (*Gaststättengesetz* av den 28 april 1930, paragraf 1.2),

¹ International Standard Industrial Classification of all Economic Activities (Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M nr 4, rev. 1, New York, 1958).

c) *I Frankrike*

- skyldigheten att inneha ett *carte d'identité d'étranger commerçant* (*décret-loi* av den 12 november 1938, *décret* av den 2 februari 1939, lag av den 8 oktober 1940),
- uteslutning från rätten att förnya arrendavtal (artikel 38 i *décret* av den 30 september 1953),
- bestämmelsen som hindrar utländska medborgare från att utöva yrket detaljhandlare med drycker för konsumtion på stället (*Code des débits de boissons et des mesures contre l'alcoolisme*, artikel L 31 i *décret* 55-222 av den 8 februari 1955, *ordonnance* nr 59-107 av den 7 januari 1959).

d) *I Italien*

- bestämmelsen att endast italienska medborgare kan utöva yrket föreståndare för övernattingsstugor i alperna (*Ges-tore di rifugi alpini*) (artikel 13 i *Decreto del Commissario per il Turismo* av den 29 oktober 1955).

e) *I Luxemburg*

- den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare (artikel 21 i lagen av den 2 juni 1962),
- kravet att de som vill öppna ett värdshus (*auberge*), en matservering (*cabaret*) eller andra lokaler för försäljning och konsumtion av alkoholdrycker skall ha varit bosatta i Luxemburg minst fem år utan avbrott (artikel 1 i lagen av den 12 augusti 1927).

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall se till att förmånstagarna har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.
2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer medföra möjlighet att inneha uppdrag inom sådana organisationer. Dessa uppdrag kan dock förbehållas de egna medborgarna, då organisationen i fråga har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en förordning.
3. I Luxemburg skall medlemskap i *Chambre de commerce* eller *Chambre des métiers* inte medföra rätt för förmånstagarna som omfattas av detta direktiv att delta i valet av förvaltnings-

organ inom dessa handelskammare.

Artikel 5

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvräda etableringsvillkoren.

Artikel 6

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta goda vandelsbevis eller, om sådant intyg inte utfärdas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa krav är uppfyllda.

I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas något bevis om att vederbörande inte har varit försatt i konkurs kan detta bevis ersättas av en försäkran under ed som avgivits inför behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland.

2. I de fall då en medlemsstat ålägger de egna medborgarna, som vill påbörja sådan verksamhet som avses i artikel 2 vissa krav på god vandel eller gott anseende vad gäller dem själva eller de familjemedlemmar som lever tillsammans med dem och bevis att dessa krav är uppfyllda inte kan erhållas från den handling som avses i punkt 1, skall den staten som tillräckligt bevis på detta vad gäller medborgare i andra medlemsstater godta intyg utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilket det framgår att kraven i fråga är uppfyllda. Detta intyg skall hänföra sig till vissa bestämda fakta som av värdlandet betraktas som relevanta.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 eller punkt 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 7 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda dessa handlingar och genast underätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

5. I de fall då bevis om den ekonomiska ställningen krävs i värdlandet skall den staten betrakta intyg som utfärdats av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland

som likvärdiga med intyg som utfärdats inom dess eget territorium.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 15 oktober 1968.

På rådets vägnar

G. SEDATI

Ordförande

368L0368/S

22.10.68

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 260/19

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 oktober 1968

med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder för egenföretagare inom servicesektorn
(ur ISIC-huvudgrupp 85);

1. Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852)
2. Hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853)

(68/368/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2, 57, 63.2 och 66 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning V i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning VI i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Förutom upphävande av restriktioner påpekas i de allmänna handlingsprogrammen nödvändigheten av att undersöka, huruvida ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis och huruvida en samordning av lagar och andra författningar om tillstånd att påbörja och utöva verksamheten i fråga skall ske före, samtidigt med eller efter begränsningarnas upphävande samt huruvida, om så krävs, övergångsåtgärder bör vidtas i avvaktan på sådant erkännande eller sådan samordning.

Inte i alla medlemsstater är rätten att påbörja och utöva olika slag av restaurang- och hotellrörelse underkastad några villkor; i vissa fall råder frihet att påbörja och utöva dessa former av verksamhet, i andra fall föreligger stränga bestämmelser som innebär att rätten att påbörja och utöva dessa former av verksamhet är underkastad krav på formella kvalifikationer.

Medan det i vissa medlemsstater finns föreskrifter och i andra inte finns några föreskrifter alls har det inte varit möjligt att uppnå den föreskrivna samordningen samtidigt med begränsningarnas upphävande; denna samordning skall ske vid en senare tidpunkt.

Då någon sådan omedelbar samordning inte föreligger, verkar det ändå vara önskvärt att underlätta att uppnå etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster inom de nämnda verksamhetsformerna genom att besluta om det slag av övergångsåtgärder som avses i de allmänna handlingsprogrammen; detta bör huvudsakligen ske i syfte att undvika att medborgarna i de medlemsstater där det inte ställs några villkor för påbörjande av sådan verksamhet utsätts för utomordentliga svårigheter.

För att förebygga en sådan utveckling bör det främsta syftet med övergångsåtgärderna vara att de värdländer där det finns bestämmelser om rätten att påbörja nämnda former av näringsverksamhet godtar det faktiska utövandet av denna näring i en annan medlemsstat än värdlandet under en rimlig period som är tillräckligt näraliggande i tiden för att i de fall då någon föregående utbildning inte krävs garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

På grund av de olika medlemsstaternas skiftande uppfattningar om vissa av de verksamhetsformer som omfattas av bestäm-

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 23, 5.2.1966, s. 357/66.

⁴ EGT nr 205, 7.12.1965, s. 3074/65.

melsema i rådets direktiv av den 15 oktober 1968¹ om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom servicesektorn (ur ISIC-huvudgrupp 85), 1: Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852), 2: Hotell, pensionat campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853) – kan det inträffa att en verksamhet som i en stat anses höra till servicesektorn i en annan stat kan anses tillhöra livsmedels- och dryckesvaruindustrin. För att undanröja de svårigheter som orsakas på grund av sådana skillnader bör i varje enskilt fall hänvisning ges till definitionerna i världsländets lagar och andra författningar för att avgöra vilket direktiv om övergångsåtgärderna som bör tillämpas.

Vad gäller de stater där rätten att påbörja verksamheten i fråga inte är underkastad några bestämmelser bör, för att undvika en oproportionerligt inflöde till dessa stater av personer som inte kan uppfylla de villkor som fastställts för rätten att påbörja och utöva dessa former av verksamhet i det senaste hemvistlandet, dessa stater bemyndigas att, där så är lämpligt och med avseende på en eller flera former av verksamhet, av medborgarna från andra medlemsstater kräva att de kan förete bevis om att de är kompetenta att utöva verksamheten i fråga i det senaste hemvistlandet.

Största försiktighet bör emellertid iaktas vid beviljandet av dessa bemyndiganden eftersom de skulle kunna utgöra ett hinder för den fria rörligheten om de beviljades alltför generellt; de bör därför begränsas såväl beträffande deras giltighetstid som deras räckvidd, och kommissionen bör anförtros uppgiften att bevilja dessa bemyndiganden i enlighet med vad som allmänt stadgas i fördraget vad gäller förvaltningen av skyddsåtgärder.

Huvudsyftet med de åtgärder som avses i detta direktiv kommer att försvinna så snart som samordning uppnåtts vad gäller rätten att påbörja och utöva verksamheten i fråga och ömsesidigt erkännande uppnåtts vad gäller utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med bestämmelserna nedan besluta om följande övergångsåtgärder för friheten att etablera sig och erbjuda tjänster inom sina territorier vad gäller de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor som omfattas av avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen

¹ EGT nr L 260, 22.10.1968, s. 9.

(här nedan kallade förmånstagarna) och som vill utöva de former av verksamhet som egenföretagare som avses i punkt 2.

2. Verksamheten i fråga är den som omfattas av rådets direktiv av den 15 oktober 1968 om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom servicesektorn (ISIC-huvudgrupp ex 85), 1: Restauranger, kaféer, krogar och andra ställen där man äter och dricker (ISIC-grupp 852), 2: Hotell, pensionat, campingplatser och andra slag av husrum (ISIC-grupp 853).

Artikel 2

I de fall då vissa former av verksamhet enligt en medlemsstats lagstiftning inte ingår i servicesektorn utan snarare i livsmedelsindustrin och dryckesvaruindustrin skall hithörande direktiv med detaljbestämmelser om övergångsåtgärder på området i fråga tillämpas på dessa verksamhetsformer i den medlemsstaten.

Artikel 3

De medlemsstater där rätten att påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 1.2 är avhängig av innehav av vissa kvalifikationer skall se till att de förmånstagare som ansöker om detta erhåller upplysningar om reglerna för den yrkesverksamhet som de avser att utöva innan de etablerar sig eller innan de börjar utöva sådan verksamhet på temporär basis.

Artikel 4

1. I de fall då rätten att påbörja eller utöva någon av de former av verksamhet som avses i artikel 1.2 i en medlemsstat är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall denna medlemsstat som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

- a) tre på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning, eller
- b) två på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har erhållit föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt, eller
- c) två på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han utövat verksamheten i fråga i minst tre år i en icke självständig ställning, eller

d) tre på varandra följande år i en icke självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har erhållit föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

Värdlandet kan i den mån det krävs av de egna medborgarna av andra medlemsstaters medborgare kräva att verksamheten i fråga bör ha utövats och yrkesutbildningen ha förvärvats inom den bransch som den inom vilken förmånstagaren vill etablera sig i värdlandet.

2. I de fall som avses i punkt 1.a och c skall utövandet av verksamheten inte ha upphört mer än tio år före dagen för den ansökan som avses i artikel 6.2. I de fall då en kortare period fastställs i en medlemsstat för de egna medborgarna kan emellertid den perioden även tillämpas på förmånstagarna.

Artikel 5

1. I de fall då i en medlemsstat rätten att påbörja sådan verksamhet som avses i artikel 1.2 inte är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper eller färdigheter kan staten, om allvarliga svårigheter uppstår vid tillämpningen av det rådskdirektiv som avses i artikel 1.2, begära kommissionens medgivande att, för en begränsad period och för en eller flera former av närmare angiven verksamhet, av de medborgare i andra medlemsstater som vill utöva dessa former av verksamhet inom dess territorium kräva bevis om att de har de kvalifikationer som krävs för att utöva sådan verksamhet antingen i självständig ställning eller i ledande befattning i det senaste hemvistlandet.

Denna befogenhet skall inte utövas på den som kommer från ett land där rätten att påbörja verksamheten i fråga inte är avhängig av innehav av särskild kunskap eller på den som bott minst fem år i värdlandet.

2. Efter att ha erhållit en hemställan från den berörda medlemsstaten med uppgift om de skäl som denna grundar sig på skall kommissionen genast specificera de villkor på vilka medgivandet i punkt 1 ges och lämna detaljerade regler för tillämpningen av medgivandet.

Artikel 6

1. Med utövare av näringsverksamhet i ledande befattning i den bemärkelse som anges i artikel 4 och 5 avses den som har

varit verksam på ett industri- eller handelsföretag på området i fråga

- a) antingen som företagsledare eller filialchef, eller
- b) som ägarens eller företagsledarens ställföreträdare, i de fall då denna befattning är förknippad med ansvar som är likvärdigt med ägarens eller företagsledarens ansvar, eller
- c) i direktörsbefattning med arbetsuppgifter som normalt ingår i befattningen i fråga och med ansvar för en eller flera avdelningar inom företaget.

2. Bevis för att villkoren i artikel 4.1 eller i artikel 5.1 är uppfyllda skall utgöras av intyg utfärdade av behörig myndighet eller behörigt organ i det senaste hemvistlandet, som vederbörande skall förete som stöd för ansökan om tillstånd att utöva verksamheten eller verksamhetsformerna i fråga i värdlandet.

3. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda dessa intyg och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 7

Detta direktiv skall tillämpas, till dess bestämmelser om samordning av de nationella föreskrifterna om tillstånd att påbörja och utöva verksamhetsformerna i fråga trätt i kraft.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 15 oktober 1968

På rådets vägnar

G. SEDATI

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 juni 1975

om åtgärder för att främja det effektiva utövandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster inom diverse branscher (ur ISIC-huvudgrupperna 01 - 85), särskilt övergångsåtgärder för dessa verksamhetsformer

(75/368/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all ogynnsam särbehandling som grundar sig på nationalitet vid etablering och tillhandahållande av tjänster förbjuden fr.o.m. utgången av övergångsperioden. Principen om sådan behandling som grundar sig på nationalitet gäller särskilt rätten att ansluta sig till yrkesorganisationer i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Dessutom föreskrivs i artikel 57 i fördraget att i syfte att underlätta för de personer som vill påbörja och utöva verksamhet som egenföretagare skall direktiv utfärdas för ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis och för samordning av bestämmelserna i lagar och andra författningar i medlemsstaterna.

Då ett ömsesidigt erkännande av utbildningsbevis och en omedelbar samordning inte föreligger, synes det ändå vara önskvärt att underlätta genomförandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster inom de nämnda verksamhetsformerna, särskilt genom att vidta de övergångsåtgärder som avses i de allmänna handlingsprogrammen³, detta för att undvika att medborgarna i de medlemsstater där det inte ställs några villkor för påbörjandet av sådan verksamhet utsätts för utomordentliga svårigheter.

För att förebygga en sådan utveckling bör syftet med övergångsåtgärderna vara att de värdländer där det finns bestämmelser för rätten att påbörja nämnda former av näringsverksamhet godtar det faktiska utövandet av denna näring i en annan medlemsstat än värdlandet under en rimlig period, som är tillräckligt närallgande i tiden för att garantera att personen i fråga förfogar över samma yrkeskunskaper som krävs av värdlandets egna medborgare.

Detta direktiv omfattar två verksamhetskategorier:

- De former av verksamhet som endast kan utövas efter en tämligen omfattande yrkesutbildning och därför är underkastade stränga regler i de olika medlemsstaterna i gemenskapen.
- De former av verksamhet som inte kräver en så omfattande yrkesutbildning.

Därför bör två typer av övergångsåtgärder fastställas för dessa båda verksamhetskategorier.

De former av verksamhet som patentbyråer och licensgivande bolag ägnar sig åt utövas som en del av utnyttjandet av uppfinningar och skiljer sig från de former av verksamhet som normalt utövas av banker och andra finansinstitut. Trots att dessa former av verksamhet ingår i grupp 620 i ISIC-nomenklaturen har de därför undantagits räckvidden för rådets direktiv 73/183/EEG⁴ av den 28 juni 1973 om upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom banker och finansinstitut.

Varken verksamhet som konsulterande ingenjörer (ISIC-grupp 833) eller som konsult för industriell äganderätt eller patenträttsadvokat (ISIC-grupp 831) omfattas av detta direktiv.

¹ EGT nr C 45, 10.5.1971, s. 12.

² EGT nr C 93, 21.9.1971, s. 19.

³ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62 och 36/62.

⁴ EGT nr L 194, 16.7.1973, s. 1.

De former av verksamhet som ingår i ISIC-huvudgrupp 73 (kommunikationer) räknas vanligtvis till offentliga tjänster på post- och telekommunikationsområdet och större delen av verksamhetsformerna inom den huvudgruppen innefattas därför inte av räckvidden för detta direktiv. En mindre del av de verksamhetsformer som ingår i ISIC-huvudgrupp 73 kan emellertid utövas på privat basis och bör därför ingå i detta direktiv.

Tjänster som avser person- och godsbefordran regleras av fördragets bestämmelser om transportväsendet, och detta direktiv angår därför inte de tjänster inom transportsektorn som finns uppräknade i dessa.

I avvaktan på att gemenskapen fastställer regler på detta område fortsätter de nuvarande bestämmelserna om en differentiering mellan transport i inre sjöfart, kustfart och sjöfart på havet att gälla.

Vad gäller de former av verksamhet som ingår i ISIC-grupp 859 är ansiktsmassage den enda formen av verksamhet inom de verksamhetskategorier som detta direktiv tillämpas på, eftersom verksamhet som "masseur-kinesiterapist" (massage för medicinska ändamål och idrottsändamål) skall omfattas av ett annat direktiv.

Lotterier och liknande former av verksamhet som ingår i ISIC-grupp 859 tillhör ofta sektorn för offentliga tjänster, antingen direkt eller genom offentliga organ, eller är förbjudna, och några av dessa former av verksamhet innefattas därför inte av detta direktiv. I vissa medlemsstater kan emellertid dessa verksamhetsformer utövas av enskilda personer och bör därför ingå i detta direktiv.

Vissa former av verksamhet i ISIC-grupp 859, som t.ex. råttutrotning som kräver att giftiga ämnen används, regleras genom rådets direktiv 74/556/EEG¹ av den 4 juni 1974 om detaljbestämmelser för övergångsåtgärder för verksamhet inom handel med och distribution av giftiga ämnen och verksamhet som medför förvärvsmässig användning av dessa produkter inklusive verksamhet som agent.

Verksamhet som turistguide utövas i vissa medlemsstater inom fastställda avgränsade områden och är underkastad detaljbestämmelser. De bör därför undantas från tillämpningen av detta direktiv med undantag för verksamhet som reseledare och turisttolkar.

Det främsta syftet med de övergångsåtgärder som föreskrivs i detta direktiv kommer att bortfalla, så snart som samordningen av villkoren för tillstånd att påbörja och utöva ifrågakvarande former av verksamhet samt det ömsesidiga erkännandet av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis har genomförts.

I den mån som rätten att påbörja och utöva de former av verksamhet som avses i detta direktiv för anställda är avhängig av innehav av yrkesmässiga kunskaper och färdigheter bör detta direktiv även tillämpas på denna kategori av personer i syfte att undanröja ett hinder för arbetstagarnas fria rörlighet och därigenom komplettera de övergångsåtgärder som det beslutats om i rådets förordning (EEG) nr 1612/68² av den 15 oktober 1968 om arbetstagarnas fria rörlighet inom gemenskapen.

Av samma skäl bör de bestämmelser som fastställts rörande vandelsbevis och bevis om att inte ha varit försatt i konkurs även tillämpas på anställda.

Verksamheten i fråga skall ha utövats och yrkesutbildningen ha erhållits inom samma bransch som den inom vilken förmånstagaren vill etablera sig i värdlandet i de fall då den staten föreskriver samma villkor för de egna medborgarna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall med avseende på de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som nämns i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen, och som vill utöva de former av verksamhet som avses i artikel 2, besluta om de åtgärder som finns närmare angivna i detta direktiv vad gäller etablering eller erbjudande av tjänster inom sina territorier.

2. Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i egenskap av anställda vill utöva de former av verksamhet som avses i artikel 2.1 enligt föreskrifterna i förordning (EEG) nr 1612/68.

Artikel 2

1. Detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet som finns uppräknade i bilagan.

¹ EGT nr L 307, 18.11.1974, s. 1.

² EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

2. De verksamhetsformer inom ISIC-grupp 859 och som innebär användningen av giftiga ämnen skall regleras genom direktiv 74/556/EEG och 74/557/EEG¹.

3. Detta direktiv skall inte tillämpas på friheten att tillhandahålla tjänster inom de former av verksamhet som ingår i huvudgrupp 71 och finns uppräknade i bilagan.

4. Detta direktiv skall inte tillämpas på de former av verksamhet som utövas genom ambulerande verksamhet.

5. Detta direktiv skall inte tillämpas på verksamhet som turistguide (ur ISIC-grupp 859) med undantag för de former av verksamhet som reseledare och turisttolk som finns uppräknade i bilagan.

Artikel 3

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2.1, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om något sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i ett värdland på de egna medborgarna ställs särskilda krav på god vandel för att kunna utöva vissa former av verksamhet som ingår i ISIC-grupperna 843 och 859, särskilt spel, och bevis på att dessa krav är uppfyllda inte kan erhållas genom den handling som avses i punkt 1, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta intyg utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda. Detta intyg skall hänföra sig till vissa bestämda fakta som av värdlandet betraktas som relevanta.

3. I de fall då den handling som avses i punkt 1 eller det intyg som avses i punkt 2 vad gäller god vandel eller att vederbörande inte har varit försatt i konkurs inte utfärdas i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland kan dessa bevis ersättas av en försäkran under ed eller, i de stater där detta inte förekommer, av en försäkran, som vederbörande

avgett inför behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet eller, där så är lämpligt, notarius publicus i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet. Denna myndighet eller notarius publicus utfärdar ett intyg som styrker äktheten av försäkran. En försäkran att vederbörande tidigare inte har varit försatt i konkurs kan även avges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i samma land.

4. Vad gäller möjligheten att utöva spelverksamhet som ingår i ISIC-grupperna 843 och 859 har medlemsstaten rätt att, utan hinder av vad som sägs i punkterna 1, 2 och 3, göra en slutlig bedömning av alla relevanta fakta så länge som olika kriterier inte tillämpas på medborgarna i den staten och medborgarna i en annan medlemsstat.

5. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1, 2 och 3 får inte vara äldre än tre månader.

6. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 12 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda de handlingar som avses i punkt 1, 2 och 3 i denna artikel och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

7. I de fall då det i värdlandet krävs bevis om den ekonomiska ställningen skall den staten godta intyg utfärdade av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med de intyg som utfärdas inom dess eget territorium.

Artikel 4

De medlemsstater där möjligheten att påbörja någon av de former av verksamhet som avses i artikel 2.1 är avhängig av innehav av vissa kvalifikationer skall se till att de förmånstagare som ansöker om detta informeras om de bestämmelser som reglerar den verksamhet som de avser att utöva, innan de påbörjar tillfällig verksamhet.

Artikel 5

1. I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva någon av de former av verksamhet i en medlemsstat som finns uppräknade i bilagan och som närmare anges nedan:

¹ EGT nr L 307, 18.11.1974, s. 1 och 5.

<i>Huvudgrupp</i>	<i>Grupp</i>
ur 04 fiske	043
ur 38 tillverkning av transport- utrustning	{ 381 382 386
ur 71 med transportväsen- det beslätade verk- samskapsformer och andra former av verksamhet än transporter	{ ur 711 ur 712 ur 713 ur 714 ur 716
73 kommunikationer: posttjänster och tele- kommunikationer	
ur 85 personliga tjänster	{ 854 ur 856 ur 859 (endast underhåll och rengöring av byggnader eller lokaler)

är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall den medlemsstaten såsom tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

- Sex på varandra följande år antingen som egenföretagare eller i ledande befattning på ett företag.
- Tre på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har erhållit minst tre års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.
- Tre på varandra följande år i självständig ställning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han utövat verksamheten i fråga i minst fem år i en icke självständig ställning.
- Fem på varandra följande år i ledande befattning, varav minst tre år i teknisk chefsställning med ansvar för en eller flera av företagets avdelningar, i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga förvärvat minst tre års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

2. I de fall som avses i punkt 1.a och c skall utövandet av verksamheten inte ha upphört mer än tio år före dagen för den

ansökan som avses i artikel 9. I de fall då en kortare period fastställts i en medlemsstat kan den perioden även tillämpas på förmånstagarna.

Artikel 6

För tillämpning av artikel 5 gäller följande:

- De medlemsstater där möjligheten att påbörja eller utöva den verksamhet som avses i artikel 2.1 är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall med kommissionens bistånd informera övriga medlemsstater om de viktigaste kännetecknen för den näringsverksamheten.
- Den behöriga myndighet som utsetts för detta ändamål i förmånstagarens ursprungsland eller senaste hemvistland skall intyga vilka former av yrkesmässig verksamhet eller handelsverksamhet som förmånstagaren faktiskt utövat och hur länge. Intygen skall ha utfärdats på grundval av den officiella beskrivningen av förvärvsverksamheten i fråga som meddelas av den medlemsstat där förmånstagaren varaktigt eller temporärt vill utöva denna verksamhet.
- Värdlandet skall ge sitt tillstånd till att verksamheten i fråga får utövas efter ansökan från vederbörande, förutsatt att den intygade verksamheten överensstämmer med huvuddragen i den beskrivning av förvärvsverksamheten som meddelats enligt punkt 1 och förutsatt att övriga krav som fastställts i den staten är uppfyllda.

Artikel 7

1. I de fall då rätten att påbörja eller utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2.1 men som inte nämns i artikel 5 är avhängig av innehav av allmänna, merkantila eller yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall den staten som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska utövandet av verksamheten i fråga i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

- Tre på varandra följande år antingen i självständig ställning eller i ledande befattning.
- Två på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för verksamheten i fråga har erhållit föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkes- eller handelsorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt.

- c) Två på varandra följande år i självständig ställning eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han utövat verksamheten i fråga i minst tre år i icke självständig ställning.
- d) Tre på varandra följande år i en icke-beroende position, där förmånstagaren styrker att han för verksamheten i fråga har genomgått utbildning, vilket skall provas genom ett statligt intyg eller genom av behörig yrkesorganisation utfärdat bevis att utbildningen till fullo uppfyller de krav som denna ställt.

Värdlandet kan i den mån som det krävs av de egna medborgarna av andra medlemsstaters medborgare kräva att verksamheten i fråga bör ha utövats och yrkesutbildningen ha förvärvats inom samma bransch eller näring (eller i en besläktad bransch) som den inom vilken förmånstagaren vill etablera sig i värdlandet.

2. I de fall som avses i punkt 1 a och c skall utövandet av verksamheten inte ha upphört mer än tio år före dagen för den ansökan som avses i artikel 9. I de fall då en kortare period fastställts i en medlemsstat kan den perioden även tillämpas på förmånstagarna. I de fall då en kortare period fastställts i en medlemsstat för de egna medborgarna kan emellertid den perioden även tillämpas på förmånstagarna.

3. Vad gäller möjligheten att påbörja verksamhet i form av spel om pengar som ingår i ISIC-grupperna 843 och 859, med undantag för spelautomater och utan hinder av punkt 1, skall värdlandet ha rätt att göra en slutlig bedömning av de sökandes yrkesskicklighet så länge som olika kriterier inte tillämpas på medborgarna i den staten och medborgarna i en annan medlemsstat.

Artikel 8

Med utövare av verksamhet i ledande befattning i den bemärkelse som anges i artikel 5 och 7 avses den som bedrivit sådan verksamhet i ett industri- eller handelsföretag på yrkesområdet i fråga

- a) antingen som företagsledare eller filialchef, eller
- b) som ägarens eller företagsledarens ställföreträdare i de fall då dessa befattningar innebär ett ansvar som är likvärdigt med ägarens eller företagsledarens ansvar, eller
- c) i ledande befattning med uppgifter av kommersiell natur och med ansvar för minst en avdelning inom företaget.

Artikel 9

Bevis för att villkoren i artikel 5 och 7.1 är uppfyllda skall utgöras av ett intyg som utfärdats av behörig myndighet eller instans i sökandens ursprungsland eller senaste hemvistland och som han skall förete som stöd för sin ansökan om tillstånd att utöva ifrågavarande form eller former av verksamhet i värdlandet.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 12 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda de intyg som avses i artikel 6 och 9 och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 11

De övergångsåtgärder som fastställts i detta direktiv skall fortsätta att tillämpas till dess regler för en samordning av de nationella bestämmelserna om rätten att påbörja och utöva verksamhetsformerna i fråga har trätt i kraft.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom tolv månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 13

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 16 juni 1975.

På rådets vägnar

R. RYAN

Ordförande

BILAGA

Former av verksamhet som avses i artikel 2.1

<i>Huvud- grupp (°)</i>	<i>Grupp (°)</i>
ur 04	Fiske
	043 Insjöfiske
ur 38	Tillverkning av transportutrustning
	381 Fartygsbyggen och fartygsreparationer
	382 Tillverkning av järnvägsmaterial
	386 Tillverkning av flygplan (inklusive rymdfartsutrustning)
ur 62	Banker och andra finansinstitut
	ur 620 Patentbyråer och licensgivande bolag
ur 71	Med transportväsendet besläktade verksamhetsformer och andra former av verksamhet än transporter inom följande grupper:
	ur 711 Sovvagns- och restaurangvagnstjänster: underhåll av rullande järnvägsmateriel i reparationsverkstäder; tvättning av järnvägsagnar
	ur 712 Underhåll av materiel för personbefordran i stads- och förortsområden
	ur 713 Underhåll av materiel för annan personbefordran på land (som t ex bilar, långfärdsbussar, taxibilar)
	ur 714 Drift och underhåll av anläggningar för vägtransporter (t ex vägar, tunnlar och avgiftbelagda broar, godsbangårdar, bilparkeringar, buss- och spårvagnshallar)
	ur 716 Verksamhetsformer besläktade med vattentransporter (t ex drift och underhåll av vattenleder, hamnar och andra anläggningar för inlandssjöfart; bogsering och lotsning i hamnar, utläggning av bojar, lastning och lossning av fartyg och andra liknande verksamhetsformer som t ex fartygsbärgning, fartygsbogsering och båthusdrift)
ur 71	Transportväsen
	ur 713 Personbefordran på land uton transporter med motorfordon
	ur 719 Transport av flytande kolväten och andra flytande kemiska produkter genom rörledningar
73	Kommunikationer: postväsen och telekommunikationer
ur 82	Offentliga tjänster
	827 Bibliotek, museer, botaniska trädgårdar och djurparker
ur 84	Fritidsverksamhet
	ur 843 Fritidsverksamhet som inte finns omnämnd på annat ställe:
	— idrottsverksamhet (idrottsplatser, anordnande av idrotts tävlingar osv) med undantag för verksamhet som idrottsinstruktör
	— spel och tävlingar (stallar för kapplöpningshästar, spelplaner, kapplöpningsbanor osv)
	— andra former av fritidsverksamhet (cirkus, nöjesparker och andra nöjestillställningar)

(°) International Standard Industrial Classification of all Economic Activities (Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M nr 4, första rev. uppl., New York, 1958)

<i>Huvud- grupp</i>	<i>Grupp</i>
ur 85	Personliga tjänster
ur 851	Husligt arbete
854	Tvättinrättningar och tvätteritjänster, kemtvätt och färgning
ur 855	Skönhetssalonger och manikyristjänster med undantag för fotvårdsspecialister samt yrkesskolor för skönhetsspecialister och frisörer
ur 856	Fotoateljéer: porträttfotografering och kommersiell fotografering utom pressfotografer
ur 859	Personliga tjänster som inte finns klassificerade på annat håll utom idrott och paramedicinska massörer och bergsförare: <ul style="list-style-type: none"> — underhåll och rengöring av byggnader eller lokaler — desinficering, bekämpning av skadedjur — uthyrning av kläder och magasinstrymmen — äktenskapsbyråer och liknande tjänster — astrologi, spådomskonst o dyl — hälsovårdstjänster och verksamhet knuten till dessa — begravningsentreprenörer och underhåll av kyrkogårdar — reseledare och turisttolkar

---

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 juli 1982

om åtgärder som underlättar etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som hårf frisör

(82/489/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 49, 57 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I enlighet med fördraget är all diskriminering som grundar sig på nationalitet vad gäller etablering och erbjudande av tjänster förbjuden fr.o.m. utgången av övergångsperioden. Principen om nationell behandling tillämpas särskilt på beviljandet av den behörighet som krävs för att utöva verksamhet som hårf frisör samt på rätten att inskrivas eller bli antagen som medlem i yrkesorganisationer eller yrkesföreningar.

Det verkar ändå vara önskvärt om vissa bestämmelser infördes i syfte att underlätta det faktiska utövandet av etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster för hårf frisörer.

Det är inte i alla medlemsstater som det ställs krav på vissa kvalifikationer för att kunna påbörja eller utöva verksamhet

som hårf frisör. I vissa medlemsstater gäller särbestämmelser enligt vilka det krävs kompetensbevis för att påbörja eller utöva verksamhet som hårf frisör.

I detta skede verkar det inte vara möjligt att påbörja en samordning på området i fråga. En sådan samordning är emellertid ett mål som det är önskvärt att uppnå snarast möjligt.

I avvaktan på denna samordning är det ändå önskvärt och möjligt att underlätta hårf frisörernas rörlighet inom gemenskapen genom att som tillräcklig kompetens för rätten att påbörja sådan verksamhet i de värdländer där det finns regler för dessa former av verksamhet godta det faktiska utövandet av denna näring som egenföretagare eller i ledande befattning vid ett företag i det tidigare hemvistlandet under en rimlig period som är tillräckligt näraliggande i tiden för att garantera att personen i fråga har kunskaper som är likvärdiga med dem som krävs i värdlandet.

I den mån som rätten att påbörja eller utöva verksamhet som hårf frisör för anställda även är beroende av yrkesmässiga kunskaper och färdigheter bör detta direktiv även tillämpas på denna kategori av personer i syfte att undanröja ett hinder för arbetstagarnas fria rörlighet och därmed utgöra en komplettering till de åtgärder som det beslutats om i rådets förordning (EEG) 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetstagarnas fria rörlighet inom gemenskapen⁴.

¹ EGT nr C 106, 23.10.1971, s. 6.

² EGT nr C 103, 5.10.1972, s. 14.

³ EGT nr C 89, 28.8.1972, s. 9.

⁴ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

Verksamheten i fråga skall ha utövats och yrkesutbildningen ha förvärvat i samma bransch i vilken förmånstagaren vill etablera sig i värdlandet i de fall då detta är ett krav inom dess eget territorium.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv skall bland de olika verksamhetsformer som ingår i ISIC-grupp 855 tillämpas på verksamhet som hårfrisör.

Artikel 2

1. I de fall då möjligheten att påbörja eller utöva sådana former av verksamhet som avses i artikel 1 i en medlemsstat är avhängig av innehav av allmänna, merkantila och yrkesmässiga kunskaper och färdigheter skall den medlemsstaten som tillräckligt bevis på detta godta det faktiska och lagenliga utövandet av verksamhetsformerna i fråga under följande perioder

- a) sex på varandra följande år antingen som egenföretagare eller i ledande befattning på ett företag, eller
- b) tre på varandra följande år antingen som egenföretagare eller i ledande befattning i de fall då förmånstagaren kan styrka att han för befattningen i fråga förvärvat minst tre års föregående utbildning genom att förete ett av staten erkänt intyg eller har en utbildning som enligt behörig yrkesorganisation till fullo uppfyller de krav som denna fastställt, eller
- c) tre på varandra följande år som egenföretagare i de fall då förmånstagaren kan styrka att han i minst fem år utövat verksamheten i fråga som anställd.

I den mån som det i värdlandet ställs olika villkor för verksamhet som herrfrisör och damfrisör kan den staten av medborgare från andra medlemsstater kräva att verksamheten i fråga har utövats och utbildningen förvärvat i samma bransch i vilken förmånstagaren vill etablera sig i värdlandet.

2. I de fall som avses i punkt 1.a och c skall verksamheten i fråga inte ha upphört mer än tio år före dagen för den ansökan som avses i artikel 3. De former av verksamhet som egenföretagare eller i ledande befattning på ett företag som avses i punkt 1.a och c skall ha utövats efter fyllda tjugo år.

Artikel 3

Bevis för att villkoren i artikel 2 är uppfyllda skall utgöras av ett intyg som utfärdats av behörig myndighet eller organisation

i vederbörandes ursprungsland eller senaste hemvistland som denne skall förete som stöd för sin ansökan om behörighet att i värdlandet utöva verksamhetsformerna i fråga.

Artikel 4

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 1, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om sådant intyg inte kan uppvisas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då de bevis om god vandel eller att inte ha varit försatt i konkurs som avses i punkt 1 inte utfärdas i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed eller, i de stater där detta inte förekommer, av en försäkran som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet eller, där så är lämpligt, inför notarius publicus i ursprungslandet ellet det senaste hemvistlandet. Denna myndighet eller notarius publicus kommer att utfärda ett intyg som styrker äktheten hos förklaringen under ed eller försäkran. En förklaring att vederbörande inte har varit försatt i konkurs kan även avges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i nämnda land.

3. I de fall då uppgifter om den ekonomiska ställningen krävs i värdlandet skall den staten betrakta intyg som utfärdats av banker i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland som likvärdiga med intyg som utfärdats inom dess eget territorium.

4. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1, 2 och 3 får inte vara äldre än tre månader.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovan nämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 6

Senast tre år efter utgången av den period som avses i artikel 8 skall kommissionen för rådet framlägga lämpliga förslag i syfte att uppnå samordnade villkor för utbildning av hårfrisörer. Rådet skall undersöka dessa förslag inom ett år.

Artikel 7

Detta direktiv skall även tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som i överensstämmelse med förordning (EEG) 1612/68 i egenskap av anställda utövar eller kommer att utöva de former av verksamhet som avses i artikel 1.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom arton månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 juli 1982.

På rådets vägnar

K. OLESEN

Ordförande

363L0261/S

20.4.63

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

1323/63

RÅDETS DIREKTIV

av den 2 april 1963

med detaljbestämmelser för etableringsfrihet på jordbruksområdet inom en medlemsstats territorium för medborgare i andra medlemsstater som har varit anställda som lantarbetare i den medlemsstaten under en sammanhängande period av två år

(63/261/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV F 2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

med beaktande av följande:

Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten innefattar en särskild tidtabell för att uppnå denna frihet inom jordbruket där hänsyn tas till jordbruksnäringens speciella karaktär; som andra åtgärd föreskrivs i den tidtabellen att medlemsstaterna i slutet av övergångsperiodens första etapp upphäver begränsningarna av etableringsfriheten för medborgarna i andra medlemsstater som varit lantarbetare inom deras territorium i två år utan avbrott.

För att garantera att detta direktiv tillämpas på rätt sätt är det nödvändigt att definiera vad som menas med lantarbetare som arbetat som sådana två år utan avbrott i värdlandet.

När den minimiperiod fastställs under vilken en person faktiskt skall ha arbetat i två år utan avbrott för att kunna göra anspråk på de rättigheter som avses i detta direktiv, skall hänsyn tas till jordbruksnäringens speciella karaktär.

I betraktande av att tidtabellen i handlingsprogrammet föreskriver att restriktionerna för etableringsfrihet inom jordbruksnäringen skall upphävas etappvis bör de personer som omfattas av detta direktiv erhålla en handling som bekräftar omfattningen av de rättigheter som de åtnjuter i värdlandet.

Etableringsvillkoren får inte snedvridas genom olika former av stöd från ursprungslandet. Det stöd som en lantarbetare får vid en eventuell flyttning av familjen och transport av personlig egendom, lösöre, boskap och jordbruksredskap bör inte betraktas som ett sådant stöd.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med följande bestämmelser upphäva alla begränsningar för medborgare i andra medlemsstater som i två år utan avbrott varit lantarbetare (här nedan kallade förmånstagarna) vad gäller rätten att påbörja och utöva verksamhet som egenföretagare inom jordbruket.

Artikel 2

1. I detta direktiv avses med *lantarbetare* den som inom ramen för ett anställningsavtal utför arbete inom ett av de

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 134, 14.12.1962, s. 2867/62.

verksamhetsområden som omfattas av artikel 3 och som faktiskt utför sådant arbete som ingår i verksamheten i fråga.

2. Enligt detta direktiv skall en lantarbetare anses ha arbetat i två år utan avbrott om han varit verksam som sådan i två på varandra följande perioder om tolv månader och då utfört minst åtta månaders faktiskt arbete.

Helgdagar, frånvaro på grund av sjukdom, arbetsskada eller yrkessjukdom samt barnledighet i sammanlagt högst fyrtio dagar under ett år skall betraktas som perioder av faktiskt arbete.

3. Vid tillämpning av punkt 1 och 2 skall hänsyn inte tas till att en lantarbetare har bibehållit sin hemvist utanför värdlandet, att hans familj inte har följt med honom till den medlemsstaten eller att han har arbetat för fler än en arbetsgivare inom de former av verksamhet som omfattas av artikel 3.

Artikel 3

I detta direktiv avses med *jordbruksnäring* de former av verksamhet som omfattas av bilaga 5 till handlingsprogrammet (fd huvudgrupp 01, jordbruk, International Standard Industrial Classification of all Economic Activities, sammanställd av United Nations Statistical Office, Statistical Papers, serie M, nr 4, rev. 1, New York, 1958), särskilt

- a) allmänt jordbruk inklusive åkerbruk och vinodling, odling av frukt, nötter, frön, grönsaker och blommor såväl i det fria som under glas,
- b) boskapsskötsel, uppfödning av fjäderfä, kaniner, pälsdjur eller andra djur, bin, produktion av kött, mjölk, ull, hudar och pälsar, ägg och honung,
- c) tjänster inom jordbruk, kreatursuppfödning och trädgårds-skötsel mot vederlag eller enligt avtal.

Skogsavverkning, skogsbruk samt plantering och återplantering av skog kan utföras som bisyssla på gårdar som övertagits eller uppbyggts enligt detta direktiv i de fall då dessa former av verksamhet är förenliga med en medlemsstats nationella lagstiftning, särskilt markanvändningsplaner.

Artikel 4

De begränsningar som skall upphävas är de som finns angivna i avdelning III i handlingsprogrammet.

Medlemsstaterna skall särskilt se till att förmånstagarna enligt detta direktiv på samma villkor och med samma rättsliga verkan som gäller för de egna medborgarna har rätt att

- a) i vilka rättsliga former det än må vara förvärva, arrendera, överlåta eller få förvärvstillstånd på, ta i besittning eller nyttja all egendom där det är möjligt att bedriva de former av verksamhet som nämns i artikel 3, att utöva sin förköpsrätt vid försäljning av hela eller delar av den egendom som brukats och att förflytta sin verksamhet till en annan gård,
- b) erhålla allmänna eller speciella krediter, understöd eller bidrag för att kunna påbörja och utöva de former av verksamhet som nämns i artikel 3, särskilt åtgärder i syfte att underlätta för lantarbetare att påbörja verksamhet som jordbrukare,
- c) vara medlem av eller inneha ledande befattningar i kooperativa föreningar eller i andra lantbruksföreningar av kooperativ karaktär, oavsett de funktioner som innehas, och bilda sådana föreningar som även skall vara öppna för medborgarna i värdlandet.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall utverka att förmånstagarna enligt detta direktiv får rätt att som egenföretagare påbörja och utöva de former av verksamhet som nämns i artikel 3 på samma villkor som de egna medborgarna efter enbart anmälan om detta och utan föregående tillstånd.

2. Alla invändningar från behörig myndighets sida att ett eller flera av villkoren i artiklarna 1, 2 och 3 inte är uppfyllda skall för att ha rättslig verkan, bortsett från fall av bedrägligt förfarande, meddelas vederbörande inom två månader från det att han gjort anmälan till den behöriga myndigheten om sin avsikt att etablera sig som förmånstagare enligt detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall ge förmånstagarna enligt detta direktiv rätt till prövningar av varje beslut genom vilket behörig myndighet anför invändningar mot deras etablering.

4. I de medlemsstater där rätten för medborgarna i andra medlemsstater att påbörja de former av verksamhet som nämns i artikel 3 i regel fortfarande är avhängig av innehav av ett särskilt tillstånd skall efter utgången av den period som fastställts i punkt 2 ett personligt intyg utfärdas till förmånstagarna enligt detta direktiv, efter ansökan och utan avgift, med uppgift om deras särskilda ställning och deras rätt till samma behandling som medborgarna i den staten i överensstämmelse med artikel 4.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall inte bevilja de egna medborgarna, vid avsedd eller faktisk etablering, något direkt eller indirekt stöd av ekonomiskt eller annat slag som skulle kunna leda till att etableringsvillkoren i värdlandet snedvrids.

2. Allt ekonomiskt eller praktiskt stöd från den medlemsstat där lantarbetaren har sitt ursprung som går ut på att hjälpa honom vid familjens flyttning och transport av personlig egendom, lösöre, boskap och jordbruksredskap till värdlandets gräns skall inte betraktas som stöd som snedvrider etableringsvillkoren.

Artikel 7

1. Senast en månad efter dagen för anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna informera kommissionen om alla bestämmelser i lagar och andra författningar och den för

valtningspraxis som inom deras territorier särskilt reglerar rätten för lantarbetare att som egenföretagare påbörja den verksamhet som nämns i artikel 3.

2. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 2 april 1963.

På rådets vägnar

Eugène SCHAUS

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 2 april 1963

med detaljbestämmelser om friheten att etablera sig på jordbruk som legat öde eller vars mark har lämnats obrukad i mer än två år (63/262/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 i detta,

med beaktande av generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (1), särskilt avdelning IV F 1 i detta,

(1) EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (2),

(2) EGT nr 134, 14.12.1962, s. 2864/62

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande,

med beaktande av följande:

Generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten innefattar en särskild tidtabell för genomförande av denna frihet inom jordbruket där hänsyn tas till jordbruksnäringens speciella karaktär; som första åtgärd föreskrivs i den tidtabellen ett omedelbart upphävande av alla restriktioner för friheten att etablera sig på gårdar som legat öde och vars mark har lämnats obrukad i mer än två år; restriktionerna för rätten att flytta från ett jordbruk till ett annat skall emellertid kvarstå.

För att garantera att detta direktiv tillämpas på rätt sätt är det nödvändigt att definiera vad som menas med jordbruk som legat öde och vars mark har lämnats obrukad i mer än två år.

I betraktande av att tidtabellen i generalprogrammet föreskriver att restriktionerna för etableringsfrihet inom jordbruksnäringen skall upphävas/sp/ etappvis bör de personer som omfattas av detta direktiv erhålla en handling som bekräftar omfattningen av de rättigheter som de åtnjuter i värdlandet.

Etableringsvillkoren får inte snedvridas genom olika former av stöd från ursprungslandet; det särskilda stöd som ofta ges redan under förberedelserna för och vid själva genomförandet av etableringen bör inte betraktas som sådant stöd.

/k/Artikel 1/-k/

Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med följande bestämmelser upphäva alla restriktioner för de personer som finns närmare angivna i avdelning I i generalprogrammet för upphävande av restriktionerna för etableringsfrihet (här nedan kallade förmånstagarna) vad gäller rätten att som självständig näringsidkare påbörja och utöva näringsverksamhet på gårdar som legat öde och vars mark har lämnats obrukad i mer än två år.

/k/Artikel 2/-k/

Med jordbruk som legat öde eller vars mark har lämnats obrukad i mer än två år avses alla odlingsbara jordremsor eller sammanhängande

odlingsbara områden som legat i träda i mer än två år och som uppfyller de krav som kan tillämpas i förhållande till medborgarna i medlemsstaten i fråga vad gäller jordbrukets minimiareal.

Denna definition innefattar inte mark som legat i träda på grund av växelbruk./ns/

Huruvida det finns eller inte finns byggnader som används eller som är avsedda för jordbruksändamål på jordremsan eller den sammanhängande jordarealen i den bemärkelse som avses i punkt 1 skall inte beaktas vid tillämpningen av denna definition.

/k/Artikel 3/-k/

Med jordbruksnäring avses enligt detta direktiv de former av verksamhet som omfattas av bilaga 5 till generalprogrammet (fd huvudgrupp 01, jordbruk, International Standard Industrial Classification of all Economic Activities, sammanställd av United Nations Statistical Office, Statistical Papers, serie M, nr 4, rev. 1, New York, 1958), särskilt:

- a) allmänt jordbruk inklusive åkerbruk och vinodling, odling av frukt, nötter, frön, grönsaker och blommor såväl i det fria som under glas;
- b) boskapsskötsel, uppfödning av fjäderfä, kaniner, pälsdjur eller andra djur, bin, produktion av kött, mjölk, ull, hudar och pälsar, ägg och honung.

Skogsavverkning, skogsbruk samt plantering och återplantering av skog kan utföras som bisyssla på gårdar enligt den definition som ges i artikel 2, i de fall då dessa former av verksamhet är förenliga med en medlemsstats nationella lagstiftning, särskilt markanvändningslagen.

/k/Artikel 4/-k/

1. De restriktioner som skall upphävas är de som finns angivna i avdelning III i generalprogrammet.

Medlemsstaterna skall särskilt se till att förmånstagarna enligt detta direktiv på samma villkor och med samma rättsliga verkan som gäller för de egna medborgarna har rätt att:

- a) i vilka rättsliga former det än må vara förvärva, arrendera, överlåta eller få förvärvstillstånd på, ta i besittning eller nyttja all egendom som uppfyller villkoren i artikel 2; förköpsrätten vid försäljning av hela eller delar av jordbruket;
- b) erhålla allmänna eller speciella krediter, understöd eller bidrag för köp, utnyttjande eller drift av jordbruk som uppfyller villkoren i artikel 2, särskilt åtgärder inom ramen för programmen i syfte att förbättra jordbrukets struktur;
- c) vara medlem av eller inneha ledande befattningar i kooperativa föreningar eller i andra lantbruksföreningar av kooperativ karaktär, oavsett de funktioner som innehas, och bilda sådana föreningar som även skall vara öppna för medborgare i värdlandet./sp/

2. Oavsett bestämmelserna i punkt 1 och i avvaktan på verkställandet av bestämmelserna i andra meningarna i avdelning IV F 3 i generalprogrammet skall de medlemsstater som vid tidpunkten för fördragets ikraftträdande tillämpade en sådan restriktion bibehålla rätten att kräva att förmånstagarna enligt detta direktiv skall erhålla tillstånd innan de flyttar till ett jordbruk som inte uppfyller villkoren i artikel 2.

/k/Artikel 5/-k/

1. Medlemsstaterna skall utverka att förmånstagarna enligt detta direktiv får rätt att etablera sig på jordbruk som legat öde eller vars mark har lämnats obrukad på samma villkor som de egna medborgarna efter enbart anmälan om detta och utan föregående tillstånd.

2. Alla invändningar från behörig myndighets sida att ett eller flera av villkoren i artikel 1, 2 och 3 inte är uppfyllda skall för att ha rättslig verkan, bortsett från fall av bedrägligt förfarande, meddelas sökanden inom två månader från det att han gjort anmälan till den behöriga myndigheten om sin avsikt att etablera sig som förmånstagare enligt detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall ge förmånstagarna enligt detta direktiv rätt att överklaga varje beslut genom vilket behörig myndighet anför invändningar mot deras etablering.

4. I de medlemsstater där möjligheten för medborgarna i andra medlemsstater att påbörja de former av verksamhet som nämns i artikel 3 i regel fortfarande är avhängig av innehav av ett särskilt tillstånd skall efter utgången av den period som fastställts i punkt 2 ett personligt intyg utfärdas till förmånstagarna enligt detta direktiv, efter ansökan och utan avgift, med uppgift om deras särskilda ställning och deras rätt till samma behandling som medborgarna i den staten i överensstämmelse med artikel 4.

/k/Artikel 6/-k/

1. Medlemsstaterna skall inte bevilja de egna medborgarna, vid avsedd eller faktisk etablering, något direkt eller indirekt stöd av ekonomiskt eller annat slag som skulle kunna leda till att etableringsvillkoren i värdlandet snedvrider.

2. Följande skall betraktas som stöd som snedvrider etableringsvillkoren:

a) administrativt, tekniskt eller socialt stöd som ges förmånstagarna enligt detta direktiv inom ramen för ett samarbetssystem/ns/ mellan de myndigheter och organ som har detta bemyndigande och som kontrolleras av behöriga myndigheter i utresestaten och värdlandet.

b) ekonomiskt eller praktiskt stöd från utresestatens sida för att bistå förmånstagaren vid dennes och familjens flyttning och transport av hans personliga egendom, möbler, boskap och jordbruksredskap till värdlandets gräns.

/k/Artikel 7/-k/

1. Senast en månad från dagen för anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna informera kommissionen om alla bestämmelser i lagar och andra författningar och den förvaltningspraxis som inom dess territorium särskilt reglerar möjligheten att förvärva, arrendera, överlåta eller få förvärvstillstånd på,/sp/ ta i besittning eller nyttja jordbruk som legat öde eller vars mark har lämnats obrukad.

2. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

/k/Artikel 8/-k/

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 2 april 1963

/k/På rådets vägnar/-k/
Eugène SCHAUS'
/k/Ordförande/-k/

365L0001/S

8.1.65

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

1/65

RÅDETS DIREKTIV

av den 14 december 1964

med detaljbestämmelser för friheten att tillhandahålla tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling

(65/1/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 63.2 och 3 och 227.2 i detta,

med beaktande av allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster¹, särskilt avdelning V C d) i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfrihet innefattar en särskild tidtabell för upphävande av begränsningarna inom jordbruk och trädgårdsodling; dessa begränsningar skall vara upphävda senast den 31 december 1963 för en första grupp av tjänster, före utgången av övergångsperiodens andra etapp för en andra grupp och under tredje etappen för övriga tjänster.

Detta slag av tjänster innebär både en faktor som direkt påverkar produktionskostnaderna inom jordbruk och trädgårdsodling och främjar den tekniska utvecklingen; i överensstämmelse med artikel 63.3 i fördraget och i enlighet med den gemensamma jordbrukspolitikens målsättning skall därför dessa tjänster liberaliseras snarast möjligt.

Etableringsfriheten för de former av verksamhet som omfattas av detta direktiv skall enligt planerna inte införas förrän i

slutet av övergångsperioden⁴ med undantag för vissa lantarbetare som omfattas av bestämmelserna i rådets direktiv av den 2 april 1963⁵; friheten att tillhandahålla tjänster innebär vidare att i de fall då en tjänst erbjuds i värdlandet bör den person som erbjuder denna tjänst inte åläggas att uppfylla de krav som personer som etablerat sig i det landet uppfyller endast på grund av den verksamhetens stabila och varaktiga karaktär, som fallet kan vara under vissa omständigheter i några medlemsstater vad gäller inskrivning i handelsregistret eller medlemskap i vissa yrkes- eller handelsorganisationer.

På grund av denna skillnad mellan tidpunkterna och förberedelserna för etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster är det nödvändigt att i detta direktiv närmare ange vad som avses med "tillhandahållande av tjänster" för den kategori av tjänster som utförs i värdlandet och då ge denna term den vidaste möjliga betydelsen.

Friheten att tillhandahålla tjänster vad gäller uppförande av anläggningar för vattenupptagning, bevattning och avvattning samt för torrlägningsarbeten och återvinning av mark, verksamhet som ofta utövas i samband med vissa arbeten inom jordbruk och trädgårdsodling som omfattas av detta direktiv, skall genomföras i enlighet med rådets direktiv av den 7 juli 1964⁶ om etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin som ingår i ISIC-huvudgrupperna 23-40 (industri och hant-

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

² EGT nr 109, 9.7.1964, s. 1739/64.

³ EGT nr 174, 4.11.1964, s. 2772/64.

⁴ Jfr allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten (EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62), avdelning IV F 6 och bilaga 5, fd grupp 012.

⁵ EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1323/63.

⁶ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1880/64 och s. 1863/64.

SLUTGRANSKAD

verk) och om övergångsåtgärder för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin som ingår i ISIC-huvudgrupperna 23-40 (industri och hantverk) och i enlighet med det direktiv om kontrakt för offentliga arbeten som kommer att antas senare; i överensstämmelse med allmänna handlingsprogrammet kommer tjänster inom skogsbruk och skogsavverkning samt vissa självständiga former av verksamhet som ibland kan ha anknytning till jordbruk att behandlas i senare direktiv.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som tillhandahåller tjänster eller utför arbete för dennes räkning kommer att regleras genom de bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget.

Rese- och vistelsevillkoren för alla personer som åtnjuter etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster var föremål för de båda direktiv som rådet antog den 25 februari 1964¹.

Kommissionens rekommendation av den 8 november 1962² till medlemsstaterna enligt vilken "verktyg, instrument eller utrustning ... som temporärt införs från en medlemsstat till en annan för att där användas vid utförandet av allt slags arbete bör omfattas av de bestämmelser som reglerar temporär införsel, förutsatt att de inte stannar längre än sex månader i den medlemsstat dit de införs" är av särskild betydelse för friheten att tillhandahålla tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling.

Slutligen kommer friheten att tillhandahålla tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling, särskilt vad gäller tekniskt bistånd och användningen av giftiga eller på annat sätt farliga ämnen, att underlättas genom ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis samt genom samordning av vissa nationella bestämmelser; ytterligare direktiv kommer att utfärdas i detta syfte.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall med avseende på de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som omfattas av avdelning I i allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster upphäva de

restriktioner som avses i avdelning III i det allmänna handlingsprogrammet, vilka påverkar rätten att tillhandahålla de tjänster som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de tjänster som anförs i avdelning V C d i allmänna handlingsprogrammet, nämligen

- a) tekniskt bistånd,
- b) besprutning, ogräsbekämpning och bekämpning av skadedjur,
- c) trädbeskärning,
- d) plockning, förpackning och presentation
- e) drift av konstbevattningsanläggningar,
- f) uthyrning av jordbruksmaskiner,
- g) bearbetning och odling av jord,
- h) skördearbete, tröskning, packning och uppsamling i balar med mekaniska eller icke-mekaniska hjälpmedel,
- i) former av verksamhet som inte angetts på annat ställe.

2. Med *jordbruk och trädgårdsodling* avses enligt detta direktiv alla de former av verksamhet som ingår i grupp 011 i International Standard Industrial Classification of all Economic Activities (Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M, nr 4, rev. 1, New York, 1958), särskilt

- a) allmänt jordbruk inklusive åkerbruk, vinodling och odling av tropiska produkter, odling av frukt, nötter, frön, grönsaker och blommor såväl i det fria som under glas; verksamhet inom trädgårdsodling,
  - b) boskapsskötsel, uppfödning av fjäderfä, kaniner, pälsdjur eller andra djur, bin samt produktion av kött, mjölk, ull, hudar och pälsar, ägg och honung.
3. En detaljerad förteckning över de tjänster som skall innefattas under de olika rubrikerna i punkt 1 bifogas som bilaga till detta direktiv.

Artikel 3

1. Friheten att tillhandahålla tjänster skall enligt detta direktiv innefatta förmånstagarnas rätt att inom andra medlemsstaters territorium än det territorium där de är etablerade utföra visst förberedelsearbete som krävs för att tillhandahålla sina tjänster, särskilt när det gäller att skapa en kundkrets genom annonsering, ackquisition och ingående av avtal.

¹ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 845/64 och s. 850/64.

² EGT nr 125, 30.10.1962, s. 2767/62.

2. När förmånstagarna tillhandahåller tjänster i värdlandet skall de utöva sin verksamhet temporärt utan att etablera sig och under den tid som krävs på grund av de tillhandahållna tjänsternas natur medan huvudkontoret för deras verksamhet ligger kvar i en annan medlemsstat.

Den person som tillhandahåller skall emellertid i värdlandet på samma villkor som medborgarna i den staten ha rätt att förvärva, hyra, nyttja eller avyttra all den lösa och fasta egendom som han behöver för att tillhandahålla tjänsten i fråga, förutsatt att denna egendom i sin helhet inte utgörs av vissa bestämda och fasta lokaler i form av en filial eller agentur.

3. I de fall då de tjänster som avses i punkt 2 innebär att personer flyttar kan den medlemsstat där tjänsterna tillhandahålls kräva att den som tillhandahåller tjänsterna skall förete handlingar eller andra bevis av vilka det framgår fr.o.m. vilken tidpunkt han har utövat sin verksamhet inom den statens territorium. I de fall då vederbörande tillhandahåller tjänster för flera mottagare skall varje tjänst eller grupp av tjänster anges separat.

Artikel 4

1. I de fall då möjligheten att utöva den verksamhet som omfattas av artikel 2 eller att dra fördel av därmed förknippade rättigheter eller möjligheter i den medlemsstat där tjänsten tillhandahålls antingen är avhängig av inskrivning i handelsregistret eller av medlemskap i en handelsorganisation eller liknande organ skall förmånstagarna enligt detta direktiv åläggas att uppfylla dessa villkor endast i de fall då tjänsten tillhandahålls i mer än nittio dagar under ett kalenderår.

2. Medlemsstaterna skall se till att förmånstagarna enligt detta direktiv har rätt att skriva in sig i ovannämnda register eller att inom en normal tidsfrist ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter som de egna medborgarna med hänsyn tagen till dessa förmånstagares speciella situation.

3. Förmånstagarnas rätt att ansluta sig till dessa organisationer skall inte nödvändigtvis innebära möjlighet att bli vald eller utnämnd till högre befattningar i dessa. I Luxemburg skall medlemskap i *chambre de commerce* inte medföra rätt för förmånstagarna att delta i valet av förvaltningsorgan inom denna handelskammare.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva de restriktioner som

- a) hindrar förmånstagarna från att tillhandahålla tjänster på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som medborgarna i staten i fråga,
- b) härrör från en förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga.

2. Till de restriktioner som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att erbjuda tjänster på följande sätt:

a) I Tyskland

- kravet att inneha ett (*Reisegewerbekarte*) (*Gewerbeordnung* 55& d) i dess lydelse den 5 februari 1960; *Verordnung* av den 30 november 1960) för att kunna värva kunder inom ramen för den egna affärsverksamheten;
- villkoret att ovannämnda handling skall vara avhängig av en behovsprövning (*Bedürfnisprüfung*) samt den geografiska begränsningen för denna handlings giltighet (*Gewerbeordnung* 55& d) i dess lydelse den 5 februari 1960; *Verordnung* av den 30 november 1960).

b) I Belgien

- skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (*arrêté royal* nr 62 av den 16 november 1939, *arrêté ministériel* av den 17 december 1945 och *arrêté ministériel* av den 11 mars 1954).

c) I Frankrike

- skyldigheten att inneha ett *carte spéciale d'étranger* (*décret-loi* av den 12 november 1938, lagen av den 8 oktober 1940),
- villkoret att inneha franskt medborgarskap för att erhålla tillstånd att utföra insemination (*arrêté* av den 24 april 1948, artikel 17).

3. Medlemsstaterna skall särskilt se till

- a) att de förmånstagare som utövar verksamhet inom deras territorier åtnjuter samma rättigheter som de egna medborgarna vad gäller,
  - tilldelning av olika former av kredit, understöd och bidrag enligt dessa staters lagstiftning,
  - vanliga skatteförmåner, särskilt sådana som hänförs till köp av motorbränsle som används vid tjänstens utförande,

- b) att förmånstagarna har samma rättigheter som de egna medborgarna att ingå avtal enligt offentligrättslig eller privaträttslig lagstiftning när det gäller deras yrkesverksamhet, särskilt de former av arbete som ingår i programmens räckvidd för att förbättra jordbruksstrukturen, inklusive rätten att lämna anbud i detta sammanhang och att delta som gemensam entreprenör eller som underentreprenör,
- c) att i de fall då det enligt de föreskrifter som gäller inom deras territorier krävs särskilt tillstånd för att få utföra vissa former av arbete, särskilt sådant arbete som innebär att giftiga eller farliga ämnen används, förmånstagarna skall ha möjlighet att söka och erhålla sådana tillstånd utan större svårigheter än medlemsstaternas egna medborgare.

Artikel 6

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver skötsamhetsbevis och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om sådant intyg inte utfärdas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas bevis om att denne inte har varit försatt i konkurs kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 7.1 a utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovan nämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom följande tidsfrister:

- a) För de former av tjänster som anförs i artikel 2.1 a - h: sex månader från dagen för anmälan av direktivet.
- b) För de former av tjänster som anförs i artikel 2.1 i): före utgången av första året av övergångsperiodens tredje etapp.

2. Medlemsstaterna skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 14 december 1964.

På rådets vägnar

K. SCHMÜCKER

Ordförande

BILAGA

Former av verksamhet som ingår i punkterna a) - i) i artikel 2.1

a) Tekniskt bistånd:

Rådgivning och information på jordbrukets och trädgårdsodlingens alla områden såväl individuellt som kollektivt, särskilt på följande områden

- produktionsteknik inom jordbruk och trädgårdsodling,
- tekniska metoder (på driftstadiet) för beredning, behandling och försäljning av jordbruks- och trädgårdsprodukter,

- förvärv, installering och användning av produktionsmedel,
- förvärv, installering och användning av kapitalvaror,
- drift och arbetsorganisation, jordbruksbokföring och administration rent allmänt,
- huslig ekonomi,
- personalutbildning,
- jordbrukskooperation (kooperativ), horisontellt samarbete och vertikal integrering,
- mark— och strukturförbättring (t.ex. erosionsskydd, avvattnings och konstbevattning, sammanslagning av jordbruk, utvidgning och omflyttning av jordbruk, uppodling av ny mark).

b) *Besprutning, ogräsbekämpning och bekämpning av skadedjur:*

Allt arbete för hand eller med mekaniska hjälpmedel, inklusive motorfordon, fartyg och flygplan, i syfte att med fysisk, kemisk eller biologisk behandling bekämpa eller förebygga ogräs och alla slags skadedjur på gröda, boskap eller produkter av dessa, såväl skadedjur i mark, vatten, luft och byggnader som i lagrade varor.

c) *Trädbeskärning*

Beskärning av träd, buskar och liknande vegetation (t.ex. vinrankor och videsnår) för hand eller med mekaniska hjälpmedel.

d) *Plockning, förpackning och presentation:*

Allt arbete för hand eller med mekaniska hjälpmedel vad gäller

- skörd av frukt, grönsaker och andra trädgårdsprodukter samt specialgröda (t.ex. vindruvor, humle, tobak, oliver, blomsterlök, växter eller örter för medicinska ändamål eller smaksättning),
- sortering, rensning, torkning, lagring, förpackning och märkning av sådana varor.

e) *Drift av konstbevattningsanläggningar*

Alla former av arbete som innebär att en anläggning används för besprutning, bevattning och andra former av vattentillförsel för jordbruks— och trädgårdsproduktion.

f) *Uthyrning av jordbruksmaskiner:*

Att inom ramen för avtal och mot betalning för kortare eller längre tid ställa redskap eller maskiner till förfogande för jordbruks— och trädgårdsarbete före, under eller efter produktionsstadiet, inklusive traktorer och släp för användning i jordbruk.

g) *Bearbetning och odling av jord*

Allt arbete som är förknippat med uppodling och förbättring av marken samt bearbetning och brukande av jorden före, under eller efter växtperioden, vare sig det sker för hand eller med mekaniska hjälpmedel, särskilt

- stubbrytning, plöjning av icke uppodlad jord, trädesåkrar eller betesmarker, alvlockring, terrassering, utjämning, stenbrytning, dikning,
- plöjning, djupplöjning, harvning,
- spridning eller insprutning av konstgödsel, gödningsämnen eller andra markförbättringsmedel av olika slag,
- beredning av matjordsskiktet för sådd och plantering; sådd och plantering,
- rensning från ogräs, hackning, kupning, vältning.

h) *Skördearbete, tröskning, packning eller uppsamling i balar med mekaniska eller ickemekaniska hjälpmedel:*

Allt arbete för hand eller med mekaniska hjälpmedel i syfte att i driftstadiet skörda och behandla produkter från uppodlad och gräsbeväxt mark (skörd av frukt, grönsaker, produkter från handelsträdgårdar och specialgrödor som omfattas av d), särskilt

- skörd och tröskning (skördetröskning, tröskning på stället eller på loge) av *gramineae* (gräs och spannmål), *leguminosae* (baljfrukter, vicker och klöver), *cruciferae* (korsblommiga växter),
- upptagning och hopsamling av rotfrukter, skörd och behandling av lin,
- hackning, hopsamling och packning i balar av halm,
- allt arbete som är förknippat med beredning och förvaring av grönfoder, saftigt foder och grovfoder som t.ex. att skära, hacka, riva och hopsamla foder, torka det på marken, på foderhäckar eller genom konstgjord torkning, torkning i torkugn, ensilering,
- alla former av arbete som utförs med hjälp av tryckluftsdrivna eller mekaniska elevatorer, last— och lossningsapparatur,
- sortering, rengöring, torkning, lagring, förpackning och märkning av sådana produkter.

i) *På annat ställe inte närmare angivna former av verksamhet*

Alla tjänster inom jordbruk och trädgårdsskötsel som inte finns närmare angivna på annat ställe som utförs antingen för hand eller med mekaniska hjälpmedel, särskilt

- arbete som är förknippat med kreatursuppfödning, som t.ex. insemination, mjölkning, rengöring av skjul och stallbyggnader, fårklippning,
  - vissa specialformer av arbete som t.ex. underhåll av växthus och drivbänkar.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juli 1967

om frihet för de medborgare i en medlemsstat som har etablerat sig i en annan medlemsstat att flytta från ett jordbruk till ett annat (67/530/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 i detta,

med beaktande av generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (1), särskilt avdelning IV F 3 i detta,

(1) EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (2),

(2) EGT nr 23, 5.2.1966, s. 386/66

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (3),

(3) EGT nr 146, 23.8.1965, s. 2465/65

med beaktande av följande:

Generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten innefattar en särskild tidtabell för genomförande av denna frihet inom jordbruket där hänsyn tas till jordbruksnäringens speciella karaktär; den tredje grupp åtgärder som anges i denna tidtabell innebär att varje medlemsstat i början av andra etappens tredje år åt de jordbrukare som varit bosatta i den medlemsstaten i mer än två år men som är medborgare i en annan medlemsstat skall utverka rätt att flytta från ett jordbruk till ett annat.

Rätten att flytta från ett jordbruk till ett annat som är föremål för detta direktiv är oberoende av den juridiska form i vilken jordbruket drivs; syftet med en sådan flyttning skall inte begränsa vederbörandes rättigheter med hänsyn till hans ställning som utlänning.

Förmånstagarna enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser om genomförande av etableringsfrihet inom jordbruket/sp/ inom en medlemsstats territorium för medborgare i gemenskapens övriga länder som har arbetat i två år utan avbrott i den medlemsstaten som lantarbetare (63/261/EEG) (4) åtnjuter redan samma behandling som medborgarna i den medlemsstaten vad gäller rätten att flytta från ett jordbruk till ett annat.

(4) EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1323/63

I de fall då det för tillämpningen av detta direktiv är nödvändigt med en definition av begreppet jordbruk är det vederbörande medlemsstats sak att fastställa en sådan definition.

I artikel 4.2 i rådets direktiv av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser om genomförande av friheten att etablera sig på jordbruk som legat öde eller vars mark har lämnats obrukad i mer än två år (63/262/EEG) (5) ställs ett beslut om att bevilja flyttning uttryckligen på framtiden i avvaktan på att detta direktiv genomförts.

(5) EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1326/63

/k/Artikel 1/-k/

Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med följande bestämmelser för andra medlemsstaters medborgare och bolag eller enskilda firmor som i mer än två år utövat självständig jordbruksnäring inom deras territorier (här nedan kallade förmånstagarna) upphäva alla restriktioner vars innebörd är att omintetgöra eller begränsa deras rätt att flytta från ett jordbruk till ett annat.

/k/Artikel 2/-k/

1. Med 'rätt att flytta' avses i detta direktiv förmånstagarnas rätt att fritt efter eget val och på samma villkor som medborgarna i medlemsstaten i fråga flytta från ett jordbruk till ett annat/ns/ i den stat där de har bosatt sig. En sådan flyttning skall vara tillåten oberoende av den juridiska form i vilken det nya eller det gamla jordbruket drivs.

2. Med 'jordbruksnäring' avses enligt detta direktiv:

- de former av verksamhet som omfattas av bilaga V till generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (fd huvudgrupp 01, jordbruk, enligt International Standard Industrial Classification of all Economic Activities) (6), särskilt:

(6) Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M nr 4, rev. 1 (New York, 1958)

a) allmänt jordbruk inklusive åkerbruk och vinodling, odling av frukt, nötter, frön, grönsaker, blommor såväl i det fria som under glas;

b) boskapsskötsel, uppfödning av fjäderfä, kaniner, pälsdjur eller andra djur, bin, produktion av kött, mjölk, ull, hudar och pälsar, ägg och honung;

- skogsavverkning, skogsbruk samt plantering och återplantering av skog i de fall då dessa former av verksamhet utövas som bisyssla på jordbruk som övertagits enligt bestämmelserna i detta direktiv och är förenliga med en medlemsstats nationella lagstiftning, särskilt markanvändningsplaner.

/k/Artikel 3/-k/

1. Medlemsstaterna skall upphäva följande restriktioner:

- de som i enlighet med bestämmelserna i lagar och andra författningar hindrar förmånstagarna från att flytta från ett jordbruk till ett annat eller låter dessa flyttningar vara avhängiga av sådana villkor som gör dem svårare och kostsammare att genomföra,

- de som härrör från en förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga vad gäller rätten att flytta från ett jordbruk till ett annat.

2. Till de restriktioner som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas rätt att flytta från ett jordbruk till ett annat på samma villkor som gäller för medlemsstatens egna medborgare på följande sätt:/sp/

/k/i Belgien:/-k/

- skyldigheten att jordbruksnäring enligt artikel 3 i lagen av den 19 februari 1965 om utländska medborgares verksamhet som egenföretagare

skall utövas på en viss bestämd plats;

/k/i Frankrike:/-k/

- kravet att utlänningar som är förmånstagare enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 (63/262/EEG) skall förvärva tillstånd om de vill etablera sig på andra jordbruk än sådana som legat öde eller vars mark har lämnats obrukad (artikel 3 i /k/décret/-k/ nr 63-1019 av den 10 oktober 1963);

- kravet att utlänningar som vill flytta från ett jordbruk till ett annat skall inneha ett /k/carte professionnelle d'exploitant agricole/-k/ eller ett /k/autorisation d'exploiter/-k/ (artikel 4 i /k/décret/-k/ nr 5472 av den 20 januari 1954 och artikel 4 i /k/arrêté ministériel/-k/ av den 30 mars 1955).

3. I de fall då förmånstagarna enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 (63/262/EEG) utövar sin rätt att flytta från ett jordbruk till ett annat skall de behålla de rättigheter som beviljats dem i enlighet med detta direktiv.

/k/Artikel 4/-k/

1. I de medlemsstater där rätten för vissa medborgare i en annan medlemsstat att påbörja verksamhet inom jordbruk är avhängig av innehav av ett särskilt tillstånd för utlänningar skall ett personligt intyg utfärdas till förmånstagarna, efter ansökan och utan avgift, med uppgift om deras särskilda ställning med hänsyn tagen till föreskrifterna om utländska jordbrukares etablering.

2. Medlemsstaterna skall ge förmånstagarna enligt detta direktiv rätt att överklaga varje beslut genom vilket behörig myndighet anför invändningar mot deras etablering.

/k/Artikel 5/-k/

Medlemsstaterna skall besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

/k/Artikel 6/-k/

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 juli 1967

/k/På rådets vägnar/-k/

Fr. NEEF

/k/Ordförande/-k/

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juli 1967

om tillämpning av medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller jordbruksarrenden till jordbrukare som är medborgare i andra medlemsstater
(67/531/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 i detta,

med beaktande av generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (1), särskilt avdelning IV F 3 i detta,

(1) EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (2),

(2) EGT nr 23, 5.2.1966, s. 384/66

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (3),

(3) EGT nr 146, 23.8.1965, s. 2461/65

med beaktande av följande:

Generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten innefattar en särskild tidtabell för genomförande av denna frihet inom jordbruket där hänsyn tas till jordbruksnäringens speciella karaktär; den tredje serie åtgärder som föreskrivs i denna tidtabell innebär att varje medlemsstats lagar och andra författningar rörande jordbruksarrenden i början av andra etappens tredje år kommer att ändras på så sätt att hithörande bestämmelser görs tillämpliga på de jordbrukare som är verksamma enligt de lagarna och författningarna och som är medborgare i en annan medlemsstat på samma villkor som på de jordbrukare som är medborgare i vederbörande medlemsstat.

Förmånstagarna enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser för genomförande av etableringsfriheten i jordbruket inom en medlemsstats territorium för medborgare i gemenskapens övriga/sp/ stater som varit lantarbetare i två år utan avbrott (63/261/EEG) (4) och förmånstagarna enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser om genomförande av friheten att etablera sig på jordbruk som legat öde eller vars mark har lämnats obrukad i mer än två år (63/262/EEG) (5) åtnjuter redan samma behandling som medborgarna i vederbörande medlemsstat vad gäller de lagar och författningar som hänför sig till jordbruksarrenden.

(4) EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1323/63

(5) EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1326/63

Avdelning III A i generalprogrammet innefattar bland de restriktioner som skall upphävas bestämmelser och sedvänjor som endast med avseende på utlänningar hindrar eller begränsar möjligheten att åtnjuta de rättigheter som härrör från jordbruksarrenden eller som innehåller krav att vissa villkor skall vara uppfyllda för detta.

/k/Artikel 1/-k/

Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med följande bestämmelser

upphäva alla restriktioner för medborgare och bolag eller enskilda firmor i andra medlemsstater som inom deras territorier utövar verksamhet som egenföretagare inom jordbruk eller som etablerar sig i detta syfte (här nedan kallade förmånstagarna) vad gäller tillämpning av de lagar och andra författningar som hänför sig till jordbruksarrenden.

/k/Artikel 2/-k/

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på jordbruksarrenden och på arrendatorer som utövar och åtnjuter de rättigheter som är förknippade med dessa, som t ex/ns/ förköpsrätt i de fall då hela eller delar av den egendom som omfattas av arrendet säljs.

2. Med 'jordbruksnäring' avses enligt detta direktiv:

- de former av verksamhet som omfattas av bilaga 5 till generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (fd huvudgrupp 01, jordbruk, International Standard Industrial Classification of all Economic Activities) (6), särskilt:

(6) Statistifal Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M nr 4, rev. 1 (New York, 1958)

a) allmänt jordbruk inklusive åkerbruk och vinodling, odling av frukt, nötter, frön, grönsaker, blommor såväl i det fria som under glas;

b) boskapsskötsel, uppfödning av fjäderfä, kaniner, pälsdjur eller andra djur, bin, produktion av kött, mjölk, ull, hudar och pälsar, ägg och honung;

- skogsavverkning, skogsbruk samt plantering och återplantering av skog i de fall då dessa former av verksamhet utövas som bisyssla och är förenliga med en medlemsstats nationella lagstiftning, särskilt markanvändningsplaner.

/k/Artikel 3/-k/

1. Medlemsstaterna skall upphäva följande restriktioner:

- de som i överensstämmelse med bestämmelserna i lagar och andra författningar hindrar förmånstagarna från att ingå avtal om jordbruksarrenden och som underkastar dem särskilda villkor för att ingå eller genomföra sådana avtal eller begränsar deras rätt att åtnjuta de rättigheter som härrör från dessa;

- de som på grund av förvaltningspraxis med avseende på jordbruksarrenden innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med de egna medborgarna./sp/

2. Till de restriktioner som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar tillämpningen av bestämmelserna om jordbruksarrenden på samma villkor som gäller för medborgarna i medlemsstaten på följande sätt:

/k/i Belgien:/-k/

- bestämmelsen (i enlighet med artikel 3.2 i lagen av den 19 februari 1965 om utländska medborgares verksamhet som egenföretagare) att vägra förlängning eller förnyelse av giltighetstiden för ett /k/carte professionnelle d'étranger/-k/ i de fall då innehavaren av kortet är arrendator enligt ett arrendekontrakt vars giltighetstid upphör efter det att ett sådant /k/carte professionnelle d'étranger/-k/ upphört att

gälla;

/k/i Frankrike:/-k/

- bestämmelsen att utländska jordbrukare skall undantas från lagen om jordbruksarrenden (artikel 869 i /k/code rural/-k/);

- bestämmelsen att utländska medborgare skall undantas från möjligheten att upptas på vallistor vid val till bisittare i gemensamma domstolar vad gäller jordbruksarrenden (/k/tribunaux paritaires de baux ruraux/-k/) (/k/décret/-k/ nr 58-1293 av den 22 december 1958, artikel 4).

/k/Artikel 4/-k/

Medlemsstaterna skall besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

/k/Artikel 5/-k/

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 juli 1967

/k/På rådets vägnar/-k/

F. NEEF

/k/Ordförande/-k/

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juli 1967

om friheten att bli medlem av jordbrukskooperativ för medborgare i en medlemsstat som etablerat sig i en annan medlemsstat (67/532/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 i detta,

med beaktande av generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (1), särskilt avdelning IV F 4 i detta,

(1) EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (2),

(2) EGT nr 201, 5.11.1966, s. 3473/66

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (3),

(3) EGT nr 17, 28.1.1967, s. 280/67

med beaktande av följande:

Generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten innefattar en särskild tidtabell för genomförande av denna frihet inom jordbruket där hänsyn tas till jordbruksnäringens speciella karaktär; den fjärde serien åtgärder som föreskrivs i den tidtabellen innebär att varje medlemsstat i början av tredje etappen skall se till att villkoren för att bli medlem i kooperativ är de samma för de jordbrukare som är medborgare i andra medlemsstater som för de egna medborgarna.

Detta direktiv omfattar bara de enheter som har rättslig status av kooperativ och inte andra sammanslutningar eller grupper som drivs till ömsesidigt gagn; definitionen av kooperativ förblir en angelägenhet för medlemsstaterna.

Förmånstagarna enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser för genomförande av etableringsfriheten i jordbruket inom en medlemsstats territorium vad gäller medborgarna i gemenskapens övriga stater som har varit lantarbetare i/sp/ den medlemsstaten i två år utan avbrott (63/261/EEG) (4) och förmånstagarna enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser om genomförande av friheten att etablera sig på jordbruk som legat öde eller vars mark har lämnats obrukad i mer än två år (63/262/EEG) (5) åtnjuter redan samma rättigheter som medborgarna i vederbörande medlemsstat vad gäller medlemskap i kooperativ.

(4) EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1323/63

(5) EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1326/63

/k/Artikel 1/-k/

Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med följande bestämmelser upphäva alla restriktioner för tillträde till kooperativ vad gäller de medborgare och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som utövar verksamhet inom deras territorier som

egenföretagare inom jordbruket eller som etablerar sig i detta syfte.

/k/Artikel 2/-k/

1. a) Med 'tillträde till kooperativ' avses enligt detta direktiv rätten för de förmånstagare som är underkastade kraven i den medlemsstats lagstiftning där de har etablerat sig att bli medlemmar av eller inneha ledande befattningar i kooperativ, att ta initiativet till bildandet av kooperativ och att vara medlemmar i styrelsen, tillsynsnämnden eller förvaltningsnämnden eller andra liknande organ inom ett kooperativ.

b) Med 'kooperativ' avses enligt detta direktiv de enheter som benämns så i respektive medlemsstat eller som utan att benämnas så grundar sig på kooperativa principer. De benämningar som allmänt tillämpas är följande:/ns/

/k/i Belgien:/-k/

/k/société cooperative/samenwerkende vennootschap/-k/ (/k/code de commerce/wetboek van koophandel/-k/, bok 1, avdelning 9, sektion 7);

/k/i Tyskland:/-k/

/k/eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht/-k/ och /k/eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht/-k/ (lagen av den 1 maj 1889 i dess lydelse av den 20 maj 1898);

/k/i Frankrike:/-k/

/k/société coopérative/-k/ (/k/code civil/-k/, bok 3, avdelning 9, ändrad genom lagen av den 10 september 1947 om bildande av kooperativ ändrad genom /k/décret/-k/ nr 59-286 av den 4 februari 1959, ändrad genom lagen av den 24 juli 1967 om /k/sociétés/-k/, avdelning 3, /k/code rural/-k/, bok 4, avdelning 2);

/k/i Italien:/-k/

/k/società cooperativa/-k/ (/k/codice civile/-k/, bok 5, avdelning 6, ändrad genom lagen av den 14 december 1947 om kooperativ, nr 1577);

/k/i Luxemburg:/-k/

/k/association agricole/-k/ (/k/arrêté grand-duchal/-k/ av den 17 september 1945), /k/société coopérative/-k/ (lagen av den 10 augusti 1915, sektion 6);

/k/i Nederländerna:/-k/

/k/coöperatieve vereniging/-k/ (lagen av den 28 maj 1925).

2. Med 'jordbruksnäring' avses enligt detta direktiv:

- de former av verksamhet som omfattas av bilaga 5 till generalprogrammen (fd huvudgrupp 01, jordbruk, International Standard Industrial Classification of all Economic Activities) (1), särskilt:

(1) Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M nr 4, rev. 1 (New York, 1958)

a) allmänt jordbruk inklusive åkerbruk och vinodling, odling av frukt, nötter, frön, grönsaker och blommor såväl i det fria som under glas,

b) boskapsskötsel, uppfödning av fjäderfä, kaniner, pälsdjur eller andra djur, bin, produktion av kött, mjölk, hudar och pälsar, ägg,

honung;

- skogsavverkning, skogsbruk samt plantering och återplantering av skog i de fall då dessa former av verksamhet utövas som bisyssla/sp/ och är förenliga med en medlemsstats nationella lagstiftning, särskilt markanvändningsplaner.

/k/Artikel 3/-k/

1. Medlemsstaterna skall upphäva följande restriktioner:

- de som i överensstämmelse med bestämmelser i lagar och andra författningar förvägrar förmånstagarna rätten att vara medlem av kooperativ eller som underkastar dem särskilda villkor för att kunna bli medlem;

- de som på grund av förvaltningspraxis med avseende på rätten att vara medlem av kooperativ innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med de egna medborgarna.

2. De restriktioner som skall upphävas skall i synnerhet innefatta dem som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas rätt att vara medlem av kooperativ på samma villkor som medborgarna i medlemsstaten i fråga på följande sätt:

/k/i Frankrike:/-k/

kravet att inneha franskt medborgarskap för att kunna väljas till någon av följande befattningar:

- /k/administrateur/-k/ i ett jordbrukskooperativ (/k/code rural/-k/, artikel 550, /k/décret/-k/ nr 59-286 av den 4 februari 1959 om bildandet av jordbrukskooperativ, artikel 20, med ändringar genom /k/décret/-k/ nr 61-867 av den 5 augusti 1961;

- representant (/k/mandataire/-k/) i ett jordbrukskooperativ i styrelsen för ett förbund av jordbrukskooperativ (/k/code rural/-k/, artikel 550);

- revisor för ett jordbrukskooperativ eller ett förbund av jordbrukskooperativ (/k/code rural/-k/, artikel 550 och 552, /k/décret/-k/ nr 59-286 av den 4 februari 1959 /k/supra/-k/, artikel 28).

/k/Artikel 4/-k/

Medlemsstaterna skall besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

/k/Artikel 5/-k/

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 juli 1967

/k/På rådets vägnar/-k/

Fr. NEEF

/k/Ordförande/-k/

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 oktober 1967

med detaljbestämmelser om genomförande av etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som egenföretagare inom skogsbruk och skogsavverkning
(67/654/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 och 63.2 och 3 i detta,

med beaktande av generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (1), särskilt avdelning IV E i detta,

(1) EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62

med beaktande av generalprogrammet för upphävande av restriktioner för friheten att erbjuda tjänster (2), särskilt avdelning V C i detta,

(2) EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (3),

(3) EGT nr 96, 28.5.1966, s. 1509/66

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (4),

(4) EGT nr 205, 7.12.1965, s. 3064/65

med beaktande av följande:

Enligt tidtabellen i generalprogrammen skall all särbehandling som grundar sig på nationalitet inom skogsbruk och skogsavverkning (ISIC huvudgrupp 02) (5) vara upphävd mellan slutet av tredje etappens andra år och slutet av övergångsperioden.

(5) International Standard Industrial Classification of all Economic Activities, Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M, nr 4, rev. 1, New York, 1958

Verksamhet inom skogsbruk och skogsavverkning innefattar producentens försäljning av egna produkter;/sp/ detta direktiv tillämpas emellertid inte på ambulerande försäljning och inte heller på detaljhandel utövad av producenter som inte har etablerat sig i värdlandet.

Vissa former av skogsbruk och vissa andra former av verksamhet som utövas som bisyssla av personer verksamma inom skogsbruk är undantagna från detta direktivs räckvidd, eftersom dessa former av verksamhet ingår i andra kategorier i ISIC och därför behandlas i andra rådsdirektiv.

Av den definition som ges i ISIC grupp 400 framgår att, i de fall då ett företag vars verksamhet finns klassificerad i en annan grupp, för eget bruk och i form av bisyssla utför byggnads-, reparations- eller rivningsarbeten ingår denna verksamhet inte i grupp 400 utan i den huvudsakliga verksamheten.

I generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten föreskrivs att restriktioner för rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna

rätt utövas.

Frihet att erbjuda tjänster innebär att i de fall då en tjänst utförs i vördlandet bör den person som erbjuder tjänsten inte åläggas att uppfylla de krav som personer etablerade i det landet uppfyller endast på grund av den utövade verksamhetens varaktiga och stadigvarande karaktär i det landet, som fallet kan vara under vissa omständigheter i några medlemsstater vad gäller rätten att inskrivas i företagsregistret eller medlemskap i vissa yrkes- och handelsorganisationer.

Den ställning som tillkommer anställda, vilka medföljer den som erbjuder tjänster eller utför arbete för dennes räkning, kommer att regleras genom de bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 48 och 49 i fördraget./ns/

Rese- och vistelsevillkoren för alla personer som åtnjuter etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster var föremål för de båda direktiv som rådet antog den 25 februari 1964. (1)

(1) EGT nr 56, 4.4.1964, s. 845/64 och 850/64

Kommissionens rekommendation av den 8 november 1962 (2) till medlemsstaterna enligt vilken 'verktyg, instrument eller utrustning ... som temporärt införs från en medlemsstat till en annan för att där användas vid utförandet av allt slags arbete bör omfattas av de bestämmelser som reglerar temporär införsel, förutsatt att de inte stannar längre än sex månader i den medlemsstat dit de införts' är av särskild betydelse för friheten att erbjuda tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling.

(2) EGT nr 125, 30.11.1962, s. 2767/62

Slutligen kommer friheten att erbjuda tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling, särskilt vad gäller tekniskt bistånd och användningen av giftiga eller på annat sätt farliga ämnen, att underlättas genom ett ömsesidigt erkännande av utbildnings- och examensbevis och övriga kompetensbevis samt genom samordning av vissa nationella bestämmelser; ytterligare direktiv kommer att utfärdas i detta syfte.

/k/Artikel 1/-k/

Medlemsstaterna skall med avseende på de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som omfattas av avdelning I i generalprogrammen för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster upphäva de restriktioner som avses i avdelning III i de generalprogrammen, vilka påverkar rätten att erbjuda de tjänster som närmare anges i artikel 2 i detta direktiv.

/k/Artikel 2/-k/

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de former av verksamhet inom skogsbruk och skogsavverkning som egenföretagare som omfattas av bilaga IV till generalprogrammet för upphävande av restriktionerna för etableringsfrihet, huvudgrupp 02, grupperna 021 och 022, i International Standard Industrial Classification of all Economic Activities. (3)

(3) Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M, nr 4, rev. 1, New York, 1958

2. En detaljerad förteckning över de olika former av verksamhet som ingår i de grupper som avses i punkt 1 återfinns i bilagan till detta direktiv./sp/

3. Dessa grupper av verksamhet skall även anses innefatta byggnads-, reparations- och rivningsarbeten som bisyssla till den huvudsakliga verksamheten eftersom detta arbete är nödvändigt för utövandet av denna verksamhet, särskilt: tillverkning av timmerrännor, anläggning av linbanor, anläggning och underhåll av större och mindre skogsvägar, uppförande av vindskydd och husrum för skogsarbetare.

4. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte tillämpas på den ambulering verksamhet som utövas av förmånstagarna.

/k/Artikel 3/-k/

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva följande restriktioner:

a) de som hindrar förmånstagarna från att etablera sig eller erbjuda tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter som medborgarna i det landet;

b) de som härrör från förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga.

2. Till de restriktioner som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig på följande sätt:

a) /k/i Belgien:-k/

- skyldigheten att inneha ett /k/carte professionnelle/-k/ (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965);

- kravet på belgiskt medborgarskap för att bli erkänd som entreprenör och då få utföra statssubventionerat arbete i de skogar som förvaltas av stat, kommuner eller offentliga myndigheter eller, vad gäller bolag eller enskilda firmor, kravet att minst två tredjedelar av bolagets kapital skall vara belgiskt (/k/arrêté-loi/-k/ av den 3 februari 1947, /k/arrêté du régent/-k/ av den 29 mars 1947, /k/arrêté ministériel/-k/ av den 31 mars 1947);

b) /k/i Frankrike:-k/

- kravet att utländska medborgare skall erhålla ett /k/carte professionnelle d'exploitant agricole/-k/ eller ett /k/autorisation d'exploiter/-k/ (/k/décret/-k/ nr 54-72 av den 20 januari 1954, /k/arrêté/-k/ av den 30 mars 1955);

- skyldigheten att inneha ett /k/carte spéciale d'étranger/-k/ (/k/décret-loi/-k/ av den 12 november 1938, lagen av den 8 oktober 1940);

c) /k/i Luxemburg:-k/

- den begränsade giltighetstiden för tillstånd som beviljas utländska medborgare (artikel 21 i lagen av den 2 juni 1962)./ns/

/k/Artikel 4/-k/

1. Friheten att erbjuda tjänster skall innefatta förmånstagarnas rätt att utföra de olika förberedelsearbeten som är nödvändiga för att de skall kunna utöva sin verksamhet, särskilt kundvärvning genom annonsering, ackvisition och ingående av kontrakt.

2. När förmånstagarna erbjuder tjänster i värdlandet skall de utöva sin verksamhet på temporär basis utan att etablera sig och för en tid som svarar mot de erbjudna tjänsternas karaktär, medan tyngdpunkten

för deras verksamhet ligger kvar i en annan medlemsstat.

Den person som erbjuder tjänster skall emellertid ha rätt att i värdlandet på samma villkor som medborgarna i det landet förvärva, hyra, använda eller förfoga över all lös eller fast egendom som han behöver för att utöva sin verksamhet förutsatt att denna egendom sammantagen inte utgör fasta och permanenta lokaler i form av en filial eller en agentur.

3. I de fall då de tjänster som erbjuds enligt punkt 1 och 2 medför resor kan den medlemsstat där dessa tjänster utförs kräva att den som erbjuder tjänster företer handlingar eller andra bevis av vilka det framgår när han påbörjade sin verksamhet inom den statens territorium. I de fall då vederbörande person erbjuder tjänster till flera mottagare skall varje tjänst eller grupp av tjänster anges särskilt.

/k/Artikel 5/-k/

1. Medlemsstaterna skall se till att förmånstagarna har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer och rätt att upptas i företagsregistret på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.

2. Vid etablering skall rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer innebära möjlighet att bli vald eller utnämnd till högre befattning i sådana organisationer. Dessa befattningar kan dock förbehållas de egna medborgarna i de fall då organisationen i fråga har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i /k/chambre de commerce/-k/ eller /k/chambre des métiers/-k/ inte medföra rätt för förmånstagarna att delta i valet av förvaltningsorgan inom dessa handelskammare.

4. I den mån det rör sig om erbjudande av tjänster kan förmånstagarna endast avkrävas medlemskap eller inskrivning enligt punkt 1 i de fall då en tjänst eller/sp/ en serie tjänster erbjuds för en period som överskrider nittio dagar under ett kalenderår.

/k/Artikel 6/-k/

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgarna, som vill påbörja någon form av verksamhet som avses i artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten vad gäller medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta goda vandelsbevis eller, om sådant intyg inte utfärdas, motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdas bevis om att denne inte har varit försatt i konkurs kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

/k/Artikel 7/-k/

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att där utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvrída etableringsvillkoren.

/k/Artikel 8/-k/

Medlemsstaterna skall besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

/k/Artikel 9/-k/

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Luxemburg den 24 oktober 1967

/k/På rådets vägnar/-k/

K. SCHILLER

/k/Ordförande/-k/

/k/BILAGA/-k/

Former av verksamhet som ingår i de grupper som avses i artikel 2 (1)

(1) De verksamhetsformer som inte uttryckligen omnämnts i denna klassificering bör innefattas i den rubrik som täcker närbesläktade former av verksamhet med hänsyn tagen till näringslivet inom Den europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt till den tekniska utvecklingen.

a) Förvärv, besittningstagande och utnyttjande av skogbevuxen mark och skogsmark inklusive husrum och arbetslokaler och övriga installationer för skogsbruk.

b) Skörd, försäljningsförberedelser och försäljning av frukt, frön, sticklingar och skott:

allt arbete utfört för hand eller med mekaniska hjälpmedel i samband med skörd eller behandling av frukt, frön, sticklingar och skott från olika träslag för skogsföryngring ända till handelsledet.

c) Plantskoleverksamhet, försäljningsförberedelser och försäljning av trädplantor:

allt arbete utfört för hand eller med mekaniska hjälpmedel i samband med odling av trädplantor ända till handelsledet.

d) Planteringsarbete:

allt arbete utfört för hand eller med kemiska medel i samband med markberedning för naturlig föryngring, sådd eller plantering innanför eller utanför skogsområde,

allt arbete utfört för hand eller med mekaniska hjälpmedel i samband med sådd eller plantering innanför eller utanför skogsområde,

allt arbete utfört för hand eller med mekaniska eller kemiska hjälpmedel i samband med skötsel av fröplantor eller planteringar innanför eller utanför skogsområde under de första åren.

e) Skötsel och skydd av skog:

all rutinmässig skogsskötsel, särskilt röjning av skogsvägar, upprepning av undervegetation och buskskog, gallring, inklusive undanröjande av osäljbara produkter, beskärning,

all växtskyddsbehandling utförd för hand eller med mekaniska hjälpmedel, inklusive motorfordon, fartyg och flygplan, i syfte att bekämpa de organismer som är skadliga för frön, planter, träd och annan skogsvegetation, inklusive skadedjur i mark, vatten, luft och lokaler för skogsbruk och lagrade skogsvårdsprodukter samt i syfte att förebygga skador som orsakas av dessa skadliga organismer,

allt arbete utfört för hand eller med mekaniska hjälpmedel, inklusive motorfordon, fartyg och flygplan i syfte att förebygga eller bekämpa skogsbränder,

allt arbete utfört för hand eller med mekaniska hjälpmedel i syfte att skydda skogen mot de skador som människor eller djur förorsakar, särskilt uppförande och underhåll av stängsel och skyltar.

f) Skörd, förberedelse för försäljning och försäljning av andra skogsprodukter än timmer i egentlig bemärkelse eller frön och trädplanter:

allt arbete utfört för hand eller med mekaniska hjälpmedel i samband med skörd, lagring, förberedelse för försäljning och försäljning av andra skogsprodukter än timmer i egentlig bemärkelse eller frön och trädplanter, särskilt kåda, kork, skogsbär och svamp, prydnadsgrenar, kottar, frukter och mossor, torvströ, ormbunkar, ljung, videkvistar.

g) Framställning av träkol i skogen, såväl i kolmilor som i brännugnar, sortering, klassificering, förpackning, lastning och marknadsföring./ns/

h) Avverkning, förberedelse för försäljning och försäljning av timmer:

allt arbete utfört för hand eller med mekaniska hjälpmedel i samband med skördande, förberedelse för försäljning och försäljning av timmer, särskilt:

- stämpling av träd för avverkning,
- uppmätning, taxering och försäljning på rot,
- avverkning, kvistning och barkning,
- uppmätning och försäljning av runt virke,
- bilning och stapling i kubikmeter, behandling av fanerskivor, tillyxning av stolpar, pålar, järnvägssliprar och gruvstötter,
- uppmätning, sortering, bortforsling med hjälp av hästar, traktorer, linbanor eller slädar, flottning, försäljning av sorterat eller osorterat obehandlat virke,
- lastning, lagring och avsändning,
- huggning, sortering och försäljning av julgranar.

i) Tekniskt bistånd och skogsbruksmässig expertbedömning, särskilt vad gäller:

- skogsbruksteknik och skogsbruk,
- skogsförvaltning och skogsföretag, utarbetande av driftsplaner och skogskartor,

- utnyttjande av skogsprodukter och iordningställande av dessa för försäljning,
  - arbetsorganisation, skogsräkenskaper,
  - sammanslagning av jordbruk, bildande av konsortier, föreningar och kooperativ,
  - expertrådgivning i olika ämnen (arbetsmetoder för avverkning, reparation av skador, osv).
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 5 april 1968

om friheten för jordbrukare som är medborgare i en medlemsstat och har etablerat sig i en annan medlemsstat att erhålla olika former av kredit
(68/192/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 i detta,

med beaktande av generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (1), särskilt avdelning IV F 4 i detta,

(1) EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (2),

(2) EGT nr 201, 5.11.1966, s. 3474/66

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (3),

(3) EGT nr 17, 28.1.1967, s. 279/67

med beaktande av följande:

Generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten innefattar en särskild tidtabell för genomförande av denna frihet inom jordbruket där hänsyn tas till jordbruksnäringens speciella karaktär; den fjärde serien åtgärder som föreskrivits i den tidtabellen innebär att varje medlemsstat i början av tredje etappen kommer att se till att de jordbrukare som är medborgare i en annan medlemsstat har rätt till de olika formerna av kredit på samma villkor som de egna medborgarna.

Detta direktiv hänför sig endast till krediter, dvs återbetalningsbara lån, och tillämpas inte på sådana understöd och bidrag som inte behöver återbetalas till fullo, för vilka liberaliseringen i generalprogrammet har fastställts till en senare tidpunkt.

I praktiken är det emellertid svårt att i de fall då lånen löper med subventionerad ränta skilja mellan själva lånet och räntesubventionen; /sp/ denna form av kredit skall därför ingå i detta direktivs räckvidd.

Förmånstagarna enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser om genomförande av etableringsfriheten i jordbruk inom en medlemsstats territorium för medborgarna i gemenskapens övriga stater som varit lantarbetare i den medlemsstaten i två år utan avbrott (4) och förmånstagarna enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 med detaljbestämmelser om genomförande av friheten att etablera sig på jordbruk som legat öde eller vars mark har lämnats obrukad i mer än två år (5) åtnjuter redan samma rättigheter som medborgarna i vederbörande medlemsstat vad gäller möjligheten till kredit.

(4) EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1323/63

(5) EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1326/63

/k/Artikel 1/-k/

Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med följande bestämmelser upphäva alla restriktioner för de medborgare och bolag eller enskilda firmor i andra medlemsstater som utövar verksamhet som egenföretagare inom jordbruk eller som etablerar sig i detta syfte (här nedan kallade förmånstagarna) vad gäller möjligheten att erhålla de olika formerna av kredit.

/k/Artikel 2/-k/

1. Med 'möjlighet att erhålla kredit' avses enligt detta direktiv förmånstagarnas möjlighet att erhålla återbetalningsbara lån inklusive alla lån som löper med subventionerad ränta på samma villkor som dem som tillämpas på medborgarna i den stat där de har etablerat sig, särskilt vad gäller lånebelopp, räntesats och löptid samt den säkerhet som långgivaren kräver.

2. Med 'jordbruksnäring' avses enligt detta direktiv:/ns/

- de former av verksamhet som ingår i avdelning V i generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (fd huvudgrupp 01, jordbruk, i International Standard Industrial Classification of all Economic Activities) (1), särskilt:

(1) Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M nr 4, rev. 1 (New York, 1958)

a) allmänt jordbruk inklusive åkerbruk och vinodling, odling av frukt, nötter, frön, grönsaker, blommor såväl i det fria som under glas;

b) boskapsskötsel, uppfödning av fjäderfä, kaniner, pälsdjur eller andra djur, bin samt produktion av kött, mjölk, ull, hudar och pälsar, ägg och honung.

- skogsavverkning, skogsbruk samt plantering och återplantering av skog i de fall då dessa former av verksamhet utövas som bisyssla och är förenliga med en medlemsstats nationella lagstiftning, särskilt markanvändningsplaner.

/k/Artikel 3/-k/

1. Medlemsstaterna skall upphäva följande restriktioner:

- de som i överensstämmelse med bestämmelser i lagar och andra författningar förvägrar förmånstagarna möjligheten att erhålla olika former av kredit eller som gör denna möjlighet avhängig av särskilda villkor;

- de som på grund av förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med de egna medborgarna vad gäller möjligheten att erhålla olika former av kredit.

Medlemsstaterna skall dessutom med hänsyn tagen till den nationella lagstiftningen ansvara för att särbehandling av förmånstagarna undviks, oavsett vilken typ av långgivare.

2. Till de restriktioner som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som/sp/ hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjlighet att erhålla de olika formerna av kredit på samma villkor som medborgarna i medlemsstaten i fråga:

/k/i Frankrike:/-k/

- bestämmelsen att lån för en första etablering endast kan beviljas franska medborgare (artikel 11 i /k/décret/-k/ nr 65-576 av den 15 juli 1965);

- bestämmelsen att lån till unga jordbrukare endast kan beviljas franska medborgare (artikel 666 i /k/code rural/-k/ och artikel 2.2 a) i /k/décret/-k/ nr 65-577 av den 15 juli 1965);

- restriktioner som kan härröra från föreskrifter utfärdade av /k/Caisse nationale du crédit agricole/-k/ för beviljande av sådana lån som avses i artikel 686 i /k/code rural/-k/.

/k/Artikel 4/-k/

Medlemsstaterna får inte bevilja de egna medborgarna, vid avsedd eller faktisk etablering, något direkt eller indirekt stöd av ekonomiskt eller annat slag som skulle kunna leda till att etableringsvillkoren i värdlandet snedvrids.

/k/Artikel 5/-k/

Medlemsstaterna skall besluta om de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

/k/Artikel 6/-k/

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 5 april 1968

/k/På rådets vägnar/-k/

M. COUVE de MURVILLE

/k/Ordförande/-k/

RÅDETS DIREKTIV
av den 20 december 1968
om friheten att ha tillgång till olika former av stöd för jordbrukare som är medborgare i en
medlemsstat och etablerad i en annan medlemsstat

(68/415/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

övergångsperioden, bör emellertid undantas från detta direktivs
räckvidd.

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska
ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 i detta,

Förmånstagare enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 med
detaljbestämmelser för etableringsfrihet inom jordbruket inom
en medlemsstats territorium, när det gäller medborgare i
gemenskapens övriga länder som varit arbetstagare inom
jordbruket i den medlemsstaten i två år utan avbrott⁽⁴⁾, samt
förmånstagare enligt rådets direktiv av den 2 april 1963 med
detaljbestämmelser om friheten att etablera sig på jordbruk
som legat öde eller vars mark inte varit uppodlat i mer än två
år⁽⁵⁾, åtnjuter redan samma behandling som medborgare i den
berörda medlemsstaten när det gäller möjligheten att söka de
olika formerna av stöd.

med beaktande av generalprogrammet för upphävande av
restriktioner för etableringsfriheten⁽¹⁾, särskilt avdelning IV F
5 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande⁽²⁾,

Förmånstagarnas rätt att erhålla återbetalbara lån, inklusive alla
slags räntesubventionerade lån, har redan erkänts enligt rådets
direktiv av den 5 april 1968 om friheten att söka de olika
formerna av stöd för jordbrukare som är medborgare i en
medlemsstat och har sin hemvist i en annan medlemsstat⁽⁶⁾.

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs
yttrande⁽³⁾,

med beaktande av följande.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Generalprogrammet för upphävande av restriktioner för
etableringsfriheten innefattar en särskild tidtabell för genom-
förande av denna frihet inom jordbruket, där hänsyn tas till
jordbruksnäringens speciella karaktär; som ett femte åtgärds-
paket föreskrivs i den tidtabellen att varje medlemsstat i början
av tredje etappen säkerställer att jordbrukare som är med-
borgare i en annan medlemsstat har tillgång till de olika
stödformerna på samma villkor som de egna medborgarna.

Artikel 1

Bestämmelserna i generalprogrammet omfattar alla slags stöd
i vilken form de än ges, som beviljas en jordbrukare med
hemvist i värdlandet för egen räkning, de tillgångar han
utnyttjar, de medel han anlitar eller de varor han framställer;
förmåner inom ramen för sjukförsäkringen och socialförsäk-
ringen, som enligt den tidtabell som fastställts i generalpro-
grammet skall omfattas av de regler som antogs i slutet av

Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med följande
bestämmelser upphäva alla restriktioner för medborgare och
bolag eller enskilda firmor i andra medlemsstater som utövar
verksamhet som självständiga näringsidkare inom jordbruket
eller som etablerar sig för detta ändamål (här nedan kallade
förmånstagare), när det gäller möjligheten att söka de olika
formerna av stöd.

⁽¹⁾ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62

⁽²⁾ EGT nr C 55, 5.6.1968, s. 16

⁽³⁾ EGT nr 158, 18.7.1967, s. 7

⁽⁴⁾ EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1323/63

⁽⁵⁾ EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1326/63

⁽⁶⁾ EGT nr L 93, 17.4.1968, s. 13

Artikel 2

1. Med "möjlighet att söka de olika formerna av stöd" avses enligt detta direktiv förmånstagarnas rätt att erhålla ekonomiskt stöd eller stöd in natura i vilken form det än må vara på samma villkor som dem som tillämpas på medborgare i det land där de har etablerat sig, särskilt subventioner, lånegarantier, räntesubventioner och skattebefrielse men exklusive förmåner enligt sjukförsäkringen och socialförsäkringen.

2. Med "jordbruksnäring" avses enligt detta direktiv:

- verksamhet som omfattas av bilaga V till generalprogrammet för upphävande av restriktioner för etableringsfriheten (ex huvudgrupp 01, jordbruk, International Standard Industrial Classification of all Economic Activities)⁽¹⁾, särskilt:
  - a) allmänt jordbruk inklusive åkerbruk och vinodling, odling av frukt, nötter, frön, grönsaker och blommor såväl utomhus som under glas;
  - b) boskapsskötsel, uppfödning av fjäderfä, kaniner, pälsdjur eller andra djur och bin samt produktion av kött, mjölk, ull, hudar och pälsar, ägg och honung;
- skogsavverkning, skogsbruk samt plantering och återplantering av träd, då dessa former av verksamhet utövas som binäring och är förenliga med en medlemsstats nationella lagstiftning, särskilt markanvändningsplaner.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall upphäva de restriktioner:

- som enlighet med bestämmelserna i lagar och andra författningar förvägrar dem möjligheten att söka de olika formerna av stöd eller underkasta denna möjlighet särskilda villkor;
- som finns på grund av en förvaltningspraxis, som leder till att förmånstagarna särbehandlas jämfört med medborgarna i det landet, när det gäller möjligheten att söka de olika formerna av stöd.

Medlemsstaterna är dessutom skyldiga att se till att diskriminering av förmånstagarna undviks, oavsett vilket slags organ som lämnar de former av stöd som avses i detta direktiv.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall inte bevilja de egna medborgarna, med tanke på deras etablering eller vid en etablering i en annan medlemsstat, något direkt eller indirekt stöd, och då särskilt varje stöd i form av lån, som skulle kunna leda till att etableringsvillkoren i värdlandet snedvrids.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 december 1968

På rådets vägnar

Ordförande

V. LATTANZIO

⁽¹⁾ Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M nr 4, rev. 1 (New York, 1958)

371L0018/S

Nr L 8/24

Europeiska Gemenskapernas Officiella Tidning

11.1.71

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 december 1970

med detaljbestämmelser för att uppnå etableringsfrihet för egenföretagare som tillhandahåller tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling

(71/18/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV F 6 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten innefattar en särskild tidtabell för att uppnå denna frihet vad gäller "tjänster inom jordbruket" som avviker från tidtabellen för genomförande av friheten att erbjuda sådana tjänster; i överensstämmelse med den senare tidtabellen antog rådet den 14 december 1964 ett direktiv med detaljbestämmelser för att uppnå friheten att erbjuda tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling; etableringsfriheten vad gäller jordbruk och trädgårdsodling skall ha genomförts senast vid övergångsperiodens utgång.

Vissa former av verksamhet är gemensamma både för tjänster inom jordbruk och inom skogsbruk, särskilt plöjning; etableringsfrihet genomfördes för skogsbruket genom rådets direktiv av den 24 oktober 1967⁴ om etableringsfrihet och frihet att

erbjuda tjänster inom skogsbruk och skogsavverkning. Tjänster inom jordbruk som erbjuds i samband med sådant arbete som är en blandning av skogsbruk och jordbruk omfattas redan av det direktivet.

Andra direktiv kommer att antas för de former av verksamhet som utövas av agronomer och veterinärer samt av centra för djurskötsel.

Etableringsfriheten vad gäller uppförande av anläggningar för vattenupptagning, bevattning och avvattningsarbete samt för torrläggningsarbeten och återvinning av mark, verksamhet som ofta utövas i samband med vissa arbeten inom jordbruk som omfattas av detta direktiv, har genomförts enligt rådets direktiv av den 7 juli 1964⁵ om att uppnå etableringsfrihet och frihet att erbjuda tjänster som egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin som ingår i ISIC-huvudgrupperna 23-40 (industri och hantverk) och om övergångsåtgärder för egenföretagare inom tillverknings- och processindustrin som ingår i ISIC-huvudgrupperna 23-40 (industri och hantverk).

I handlingsprogrammet fastställs att begränsningar av rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall upphävas i de fall då vederbörandes yrkesverksamhet oundvikligen medför att denna rätt utövas.

Rese- och vistelsevillkoren för alla personer som åtnjuter etableringsfrihet var föremål för de båda direktiv som rådet antog den 25 februari 1964⁶.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.² EGT nr C 139, 28.10.1969, s. 20.³ EGT nr C 10, 27.1.1970, s. 19.⁴ EGT nr 263, 30.10.1967, s. 6.⁵ EGT nr 117, 23.7.1964, s. 1880/64 och 1863/64.⁶ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 845/64 och 850/64.

Vid behov har direktiv antagits eller kommer att antas om samordning av de garantier som medlemsstaterna avkräver bolag eller enskilda firmor till skydd för medlemmarna och tredje man.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor (här nedan kallade förmånstagarna) som omfattas av avdelning I i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten upphäva de begränsningar som avses i avdelning III i det handlingsprogrammet, och som påverkar rätten att etablera sig vad gäller de former av verksamhet som närmare anges i artikel 2.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på de tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling som omfattas av bilaga 5 till det allmänna handlingsprogrammet, nämligen

- a) tekniskt bistånd,
- b) besprutning, ogräsbekämpning och bekämpning av skadedjur,
- c) trädbeskäring,
- d) plockning, förpackning och presentation,
- e) drift av konstbevattningsanläggningar,
- f) uthyrning av jordbruksmaskiner,
- g) bearbetning och odling av jord,
- h) skördarbete, tröskning, packning och uppsamling i balar med mekaniska eller icke-mekaniska hjälpmedel,
- i) former av verksamhet som inte finns närmare angivna på annat ställe.

2. Med termen *tjänster inom jordbruk och trädgårdsodling* avses i detta direktiv alla de former av verksamhet som ingår i grupp 011 i International Classification of all Economic Activities (Statistical Office of the United Nations, Statistical Papers, serie M, nr 4, rev. 1, New York, 1958), särskilt

- a) allmänt jordbruk, vinodling och odling av tropiska produkter, odling av frukt, nötter, frön, grönsaker, blommor och prydnadsväxter såväl i det fria som under glas, trädgårdsodling,
- b) boskapsskötsel, uppfödning av fjäderfä, kaniner, pälsdjur eller andra djur, bin samt produktion av kött, mjölk, ull, hudar och pälsar, ägg och honung.

3. En detaljerad förteckning över de tjänster som skall innefattas under de olika rubrikerna i punkt 1 bifogas som bilaga till detta direktiv.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall i synnerhet upphäva följande begränsningar:

- a) De som i överensstämmelse med bestämmelser i lagar och förordningar hindrar förmånstagarna från att etablera sig i värdlandet på samma villkor och med samma rättigheter som medborgarna i det landet.
- b) De som härrör från förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med medborgarna i staten i fråga.

2. Till de begränsningar som skall upphävas hör i synnerhet de som härrör från åtgärder som hindrar eller begränsar förmånstagarnas möjligheter att etablera sig på följande sätt:

a) I Belgien:

- skyldigheten att inneha ett *carte professionnelle* (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965).

b) I Luxemburg:

- den begränsade giltighetstiden för de tillstånd som beviljas utländska medborgare (artikel 21 i lagen av den 2 juni 1962).

Artikel 4

Medlemsstaterna skall särskilt se till

- a) att de förmånstagare som utövar verksamhet inom deras territorier åtnjuter samma rättigheter som de egna medborgarna vad gäller
  - tillgång till olika former av kredit, understöd och bidrag enligt dessa staters lagstiftning,
  - vanliga skatteförmåner, särskilt sådana som hänförs till köp av motorbränsle som används vid tjänstens utförande,
- b) att förmånstagarna har samma rättigheter som de egna medborgarna att ingå avtal enligt offentligrättslig eller privaträttslig lagstiftning när det gäller deras yrkesmässiga verksamhet, särskilt de former av arbete som ingår i programmets räckvidd för att förbättra jordbruksstrukturen, inklusive möjligheten att lämna anbud i detta sammanhang och att delta som huvudentreprenör eller som underentreprenör,

c) att i de fall då det enligt de föreskrifter som gäller inom deras territorier krävs särskilt tillstånd för att få utföra vissa former av arbete, särskilt sådant arbete som innebär att giftiga eller farliga ämnen används, förmånstagarna skall ha möjlighet att söka och erhålla sådana tillstånd utan större svårigheter än medlemsstaternas egna medborgare.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall se till att förmånstagarna har rätt att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna.

2. Rätten att ansluta sig till yrkes- eller handelsorganisationer skall innebära möjlighet att bli vald eller utnämnd till högre befattningar i sådana organisationer. Dessa befattningar kan dock förbehållas de egna medborgarna i de fall då organisationen i fråga har myndighetsutövande uppgifter i enlighet med en lag eller en förordning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i *chambre de commerce*, *chambre des métiers* eller *chambre de l'agriculture* inte medföra rätt för förmånstagarna att delta i valet av förvaltningsorgan inom dessa handelskammare.

Artikel 6

Medlemsstaterna får inte ge de egna medborgarna, som beger sig till en annan medlemsstat i syfte att utöva sådan verksamhet som avses i artikel 2, något stöd som kan snedvrída etableringsvillkoren.

Artikel 7

1. I de fall då ett värdland av de egna medborgare, som vill påbörja någon form av verksamhet enligt artikel 2, kräver bevis om god vandel och bevis att de inte har varit försatta i konkurs eller ettdera av dessa bevis, skall den staten i fråga om medborgare i andra medlemsstater som tillräckligt bevis på detta godta utdrag ur kriminalregistret eller, om något sådant intyg inte kan uppvisas motsvarande handling utfärdad av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland, av vilken det framgår att dessa villkor är uppfyllda.

2. I de fall då det i förmånstagarens ursprungsland eller senaste hemvistland inte utfärdats något intyg om att denne inte har varit försatt i konkurs kan ett sådant intyg ersättas av en försäkran under ed, som vederbörande avgett inför en rättsinstans eller förvaltningsmyndighet, notarius publicus eller behörig yrkes- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller det senaste hemvistlandet.

3. I de fall då det i en medlemsstat på de egna medborgarna, ställs särskilda krav på gott anseende och god vandel för att kunna utöva vissa former av verksamhet som innebär användning av bekämpningsmedel eller giftiga ämnen, och bevis om att dessa krav är uppfyllda inte kan erhållas från den handling som avses i punkt 1, skall den staten som tillräckligt bevis på detta vad gäller medborgare i andra medlemsstater godta ett intyg utfärdat av behörig rättsinstans eller förvaltningsmyndighet i utlänningens ursprungsland eller senaste hemvistland med uppgift om att dessa krav är uppfyllda. Dessa intyg skall hänföra sig till vissa bestämda fakta som av värdlandet betraktas som relevanta.

4. Handlingar som utfärdats i överensstämmelse med punkt 1 och 2 får inte vara äldre än tre månader.

5. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 8 utse de myndigheter och organ som är behöriga att utfärda ovannämnda handlingar och genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader från dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 16 december 1970.

På rådets vägnar

H. LEUSSINK

Ordförande

BILAGA

Former av verksamhet som ingår i rubrikerna a – i i artikel 2.1

a) *Tekniskt bistånd:*

Rådgivning och information på jordbrukets och trädgårdsodlingens alla områden såväl individuellt som kollektivt, särskilt på följande områden:

- produktionsteknik inom jordbruk och trädgårdsodling,
- tekniska metoder (på driftstadiet) för beredning, behandling och försäljning av jordbruks- och trädgårdsprodukter,
- förvärv, installering och användning av produktionsmedel,
- förvärv, installering och användning av kapitalvaror,
- drift och arbetsorganisation, jordbruksbokföring och administration rent allmänt,
- huslig ekonomi,
- personalutbildning,
- jordbrukskooperation (kooperativ), horisontellt samarbete och vertikal integrering,
- mark- och strukturförbättring (t.ex. erosionsskydd, avvattnings- och konstbevattning, sammanslagning av jordbruk, utvidgning och omlokalisering av jordbruk, uppodling av ny mark).

b) *Besprutning, ogräsbekämpning och bekämpning av skadedjur:*

Allt arbete för hand eller med mekaniska hjälpmedel, inklusive motorfordon, fartyg och flygplan, i syfte att med fysisk, kemisk eller biologisk behandling bekämpa eller förebygga ogräs och alla slags skadedjur på gröda, boskap eller produkter av dessa, såväl skadedjur i mark, vatten, luft och byggnader som i lagrade varor.

c) *Trädbeskärning:*

Beskärning av träd, buskar och liknande vegetation (t.ex. vinrankor och videsnår) för hand eller med mekaniska hjälpmedel.

d) *Plockning, förpackning och presentation:*

Allt arbete för hand eller med mekaniska hjälpmedel vad gäller:

- skörd av frukt, grönsaker och andra trädgårdsprodukter samt specialgröda (t.ex. vindruvor, humle, tobak, oliver, blömlökar, växter eller örter för medicinska ändamål eller smaksättning),
- sortering, rensning, torkning, lagring, förpackning och märkning av sådana varor.

e) *Drift av konstbevattningsanläggningar:*

Alla former av arbete som innebär att en anläggning används för besprutning, bevattning och andra former av vattentillförsel för jordbruks- och trädgårdsproduktion.

f) *Uthyrning av jordbruksmaskiner:*

Att inom ramen för avtal och mot betalning för kortare eller längre tid ställa redskap eller maskiner till förfogande för jordbruks- och trädgårdsarbete före, under eller efter produktionsstadiet, inklusive traktorer och släp för användning i jordbruk.

g) *Bearbetning och odling av jord:*

Allt arbete som är förknippat med uppodling och förbättring av marken samt bearbetning och brukande av jorden före, under eller efter växtperioden, vare sig det sker för hand eller med mekaniska hjälpmedel, särskilt:

- stubbrytning, plöjning av icke uppodlad jord, trädesåkrar eller betesmarker, alvluckring, terrassering, utjämning, stembrytning, dikning,
- plöjning, djupplöjning, harvning,
- spridning eller insprutning av konstgödsel, gödningsämnen eller andra markförbättringsmedel av olika slag,
- beredning av matjordsskiktet för sådd och plantering; sådd och plantering,
- rensning från ogräs, hackning, kupning, vältning.

h) *Skördarbete, tröskning, packning eller uppsamling i balar med mekaniska eller icke-mekaniska hjälpmedel:*

Allt arbete för hand eller med mekaniska hjälpmedel i syfte att i driftstadiet skörda och behandla produkter från uppodlad och gräsbeväxt mark (skörd av frukt, grönsaker, produkter från handelsträdgårdar och specialgrödor som omfattas av d), särskilt:

- skörd och tröskning (skördetröskning, tröskning på stället eller på loge) av *gramineae* (gräs och spannmål), *leguminosae* (baljfrukter, vicker och klöver), *cruciferae* (korsblommiga växter),
- upptagning och hopsamling av rotfrukter, skörd och behandling av lin,
- hackning, hopsamling och packning i balar av halm,
- allt arbete som är förknippat med beredning och förvaring av grönfoder, saftigt foder och grovfoder som t.ex. att skära, hacka, riva och hopsamla foder, torka det på marken, på foderhäckar eller genom konstgjord torkning, torkning i torkugn, ensilering,
- alla former av arbete som utförs med hjälp av tryckluftsdrivna eller mekaniska elevatorer, last- och lossningsapparatur,
- sortering, rengöring, torkning, lagring, förpackning och märkning av sådana produkter.

i) *På annat ställe inte närmare angivna former av verksamhet:*

Alla tjänster inom jordbruk och trädgårdsskötsel som inte finns närmare angivna på annat ställe som utförs antingen för hand eller med mekaniska hjälpmedel, särskilt:

- arbete som är förknippat med kreatursuppfödning, som t.ex. insemination, mjölkning, rengöring av skjul och stallbyggnader, fårklippning,
- vissa specialformer av arbete som t.ex. underhåll av växthus och drivbänkar.

RÅDETS BESLUT

av den 16 juli 1985

om jämförbarheten av yrkesutbildningskvalifikationer mellan medlemsstaterna i Europeiska gemenskapen (85/368/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 128 i detta,

med beaktande av rådets beslut 63/266/EEG av den 2 april 1963 som fastlägger allmänna principer för genomförande av en gemensam yrkesutbildningspolitik (1), särskilt den åttonde principen i detta,

(1) EGT nr 63, 20.4.1963, s. 1338/63.

med beaktande av rådets förslag efter dess ändring den 17 juli 1984,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (2),

(2) EGT nr C 77, 19.3.1984, s.11.

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (3), och

(3). EGT nr C 35, 9.2.1984, s. 12.

med beaktande av följande:

Den åttonde principen i beslutet 63/266/EEG är att göra det möjligt att åstadkomma ömsesidigt erkännande av examensbevis och andra dokument som bekräftar fullgjord yrkesutbildning.

Rådets resolution av den 6 juni 1974 (4) om det ömsesidiga erkännandet av examensbevis, certifikat och andra kvalifikationsbevis kräver att förteckningar upprättas över de kvalifikationer som erkänns såsom likvärdiga.

(4) EGT nr C 98, 20.8.1974, s.1.

Avsaknaden av det nämnda ömsesidiga erkännandet är en faktor som hindrar fri rörlighet för arbetstagare inom gemenskapen, så tillvida som den inskränker möjligheten för arbetstagare som söker anställning i en medlemsstat att förlita sig på yrkeskvalifikationer som de förvärvat i en annan medlemsstat.

Det finns en mycket hög grad av olikhet i yrkesutbildningssystemen i gemenskapen; dessa system kräver ständigt anpassning till de nya situationer som uppstår genom den teknologiska förändringens påverkan på sysselsättning och arbetsinnehåll.

Rådets resolution av den 11 juli 1983 om yrkesutbildningspolitik i Europeiska /sp/ gemenskapen på 1980-talet (5) bekräftade behovet av att handlingsprogram på yrkesutbildningsområdet har samma målsättning, men erkände samtidigt olikheterna i yrkesutbildningssystemen i medlemsstaterna samt behovet av flexibla åtgärder inom gemenskapen.

(5) EGT nr C 192, 20.7.1983, s. 2.

Det har varit möjligt för kommissionen att, med hjälp av Rådgivande kommittén för yrkesutbildning, som referenspunkt upprätta en struktur för yrkesutbildningsnivåer som utgör ett första steg mot att uppnå de mål som fastlagts i den åttonde principen i beslutet 63/266/EEG, men denna struktur återspeglar inte alla de yrkesutbildningssystem som är under utveckling i medlemsstaterna.

För nivån yrkesarbetare inom denna struktur och för utvalda prioriterade yrkesgrupper har det varit möjligt att komma fram till praktiska arbetsbeskrivningar och att identifiera de motsvarande yrkesutbildningskvalifikationerna i de olika medlemsstaterna.

Överläggning med berörda yrkesgrupper har givit vid handen att dessa resultat kan förse företag, arbetstagare och offentliga myndigheter med värdefull information om jämförbarheten av yrkesutbildningskvalifikationer.

Samma grundläggande metodik skulle kunna tillämpas på andra yrken eller yrkesgrupper efter rådgivning från Rådgivande kommittén för yrkesutbildning och genom samarbete mellan arbetsgivare, arbetstagare och de offentliga myndigheterna inom de berörda yrkesområdena.

Det är därför av stor vikt att göra snabba framsteg mot att yrkesutbildningskvalifikationer för alla yrkesarbetare blir jämförbara och att utsträcka arbetet till andra utbildningsnivåer så snart som möjligt.

Det är tillrådligt att inhämta alla nödvändiga yttranden, särskilt från Rådgivande kommittén för yrkesutbildning, samt tekniskt bistånd från Europeiska centret för utveckling av yrkesutbildning, och att göra det möjligt för medlemsstaterna och kommissionen att handla i enlighet med befintliga förfaringsätt. /ns/

Rådgivande kommittén för yrkesutbildning lämnade ett yttrande vid sitt möte den 18 och 19 januari 1983.

Paragraf 21 i rapporten av den 29 och 30 mars 1985 från Kommittén om ett folkens Europa bör beaktas.

HÄRIGENOM BESLUTAS FÖLJANDE.

/k/ Artikel 1 /-k/

Målsättningen, att göra det möjligt för arbetstagare att bättre utnyttja sina kvalifikationer, måste kräva skyndsamma gemensamma åtgärder av medlemsstaterna och kommissionen för att åstadkomma jämförbarhet av yrkesutbildningskvalifikationer inom gemenskapen och förbättrad information i frågan, särskilt då det gäller att skaffa sig lämplig anställning i en annan medlemsstat, och vad gäller huvuddragen i arbetsbeskrivningar som ömsesidigt överenskommit av medlemsstaterna för arbetstagares räkning enligt vad som sägs i artikel 128 i fördraget.

/k/ Artikel 2 /-k/

1. Kommissionen skall i nära samarbete med medlemsstaterna åta sig att arbeta för att uppnå målen framställda i artikel 1 om jämförbarheten av yrkesutbildningskvalifikationer mellan de olika medlemsstaterna i fråga om särskilda yrken eller yrkesgrupper.

2. Arbetet kan som referens använda sig av den struktur för yrkesutbildningsnivåer som upprättats av kommissionen med hjälp av Rådgivande kommittén för yrkesutbildning.

Texten till nämnda struktur är i informationssyfte bilagd detta beslut.

3. Det arbete som åsyftas i punkt 2 skall först och främst koncentrera sig på yrkesarbetares yrkeskvalifikationer i yrken eller yrkesgrupper som man gemensamt kommit överens om.

4. Räckvidden för detta beslut kan senare utvidgas, på förslag från kommissionen, till att arbete får utföras på andra utbildningsnivåer.

5. SEDOC-registret som används i samband med det europeiska systemet för internationell förmedling av lediga platser och platsansökningar skall, när det är möjligt, användas som den gemensamma referensramen för yrkesklassificeringar.

/k/ Artikel 3 /-k/

Följande arbetsmetod skall användas av kommissionen, i nära samarbete /sp/ med medlemsstaterna samt arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna på gemenskapsnivå, för att åstadkomma jämförbarhet av yrkesutbildningskvalifikationer, nämligen att:

- på förslag från medlemsstaterna eller de behöriga arbetsgivar- eller arbetstagarorganisationerna på gemenskapsnivå välja ut de relevanta yrkena eller yrkesgrupperna,

- avfatta ömsesidigt överenskomna arbetsbeskrivningar för gemenskapen för de yrken eller yrkesgrupper som åsyftas i första strecksatsen,

- finna motsvarigheten till de yrkesutbildningskvalifikationer som erkänns i respektive medlemsstater i de arbetsbeskrivningar som åsyftas i den andra strecksatsen,

- utforma tablåer som innehåller information om:

a) SEDOC och nationella klassificeringskoder,

b) yrkesutbildningsnivån,

c) för varje medlemsstat yrkestiteln och motsvarande yrkesutbildningskvalifikationer,

d) de organisationer och institutioner som ansvarar för att yrkesutbildning anordnas,

e) de myndigheter och organisationer som är behöriga att utfärda eller godkänna examensbevis, certifikat eller andra dokument som intygar att yrkesutbildning har förvärvats,

- offentliggöra de ömsesidigt överenskomna arbetsbeskrivningarna för gemenskapen och de jämförande tablåerna i /k/ Europeiska gemenskapernas officiella tidning /-k/,

- införa, i enlighet med artikel 4.3, ett standardiserat informationsblad för varje yrke eller yrkesgrupp, vilket skall offentliggöras i /k/ Europeiska gemenskapernas officiella tidning /-k/,

- sprida information om de jämförbarheter man fastställt till alla lämpliga organ på nationell, regional och lokal nivå, liksom även inom alla de berörda yrkesområdena.

Dessa åtgärder skulle kunna stödjas genom att en databas upprättades för hela gemenskapen, om erfarenheten visar att en sådan bas behövs.

/k/ Artikel 4 /-k/

1. Varje medlemsstat skall utse ett samordnande organ, när det är möjligt, baserat på befintliga strukturer, vilket skall vara ansvarigt för att - i nära samarbete med arbetsmarknadens parter och de berörda yrkesgrupperna - säkerställa att information vederbörligen sprids till alla intresserade organ. Medlemsstaterna skall också utse det organ som skall ansvara för kontakter med de samordnande organen i andra medlemsstater och med kommissionen. /ns/

2. Medlemsstaternas samordnande organ skall vara behöriga att vidta lämpliga åtgärder i fråga om information om yrkesutbildning, då det gäller konstaterade fall av jämförbara yrkesutbildningskvalifikationer, till sina behöriga nationella, regionala eller lokala organ liksom även till sina egna medborgare som önskar arbeta i andra medlemsstater och till arbetstagare som är medborgare i andra medlemsstater.

3. De organ som åsyftas i punkt 2 kan på begäran tillhandahålla, i alla medlemsstater, ett informationsblad som avfattats i enlighet med den modell som föreskrivs i sjätte strecksatsen i artikel 3, vilket arbetstagaren kan lämna arbetsgivaren tillsammans med sitt nationella certifikat.

4. Kommissionen skall fortsätta att granska införandet av det europeiska yrkesutbildningsbevis som förordas av Kommittén för ett folkens Europa i paragraf 21 i dess rapport av den 29 och 30 mars 1985.

5. Kommissionen skall på begäran ge de i punkt 2 nämnda organen all erforderlig hjälp och råd vid förberedandet och införandet av de åtgärder som föreskrivs i punkt 2, däribland anpassningen och kontrollen av de relevanta tekniska handlingarna.

/k/ Artikel 5 /-k/

Kommissionen skall i nära förbund med de nationella samordningssorganen som utsetts av medlemsstaterna,

- med lämpliga, regelbundna mellanrum i nära samarbete med medlemsstaterna samt arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna på gemenskapsnivå granska och hålla aktuella de ömsesidigt överenskomna arbetsbeskrivningarna för gemenskapen /sp/ och de jämförande tablåer som hänför sig till jämförbarheten av yrkesutbildningskvalifikationer,

- vid behov formulera förslag till en effektivisering av systemet, däribland hur andra åtgärder kan tänkas förbättra situationen i fråga om jämförbarheten av certifikat över yrkesutbildning,

- vid behov hjälpa till, om de ifrågavarande nationella myndigheterna eller specialiserade organen stöter på tekniska svårigheter.

/k/ Artikel 6 /-k/

Varje medlemsstat skall första gången två år efter detta besluts antagande och därefter vart fjärde år till kommissionen överlämna en nationell rapport om genomförandet av detta beslut och de resultat som uppnåtts.

Kommissionen skall med lämpliga mellanrum överlämna en rapport om sitt eget arbete och om tillämpningen av detta beslut i medlemsstaterna.

/k/ Artikel 7 /-k/

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna och kommissionen.

Utfärdat i Bryssel den 16 juli 1985.

/k/ På Rådets vägnar /-k/

/k/ Ordföranden /-k/

M. FISCHBACH

BILAGA

Struktur för utbildningsnivåer enligt artikel 2.2

NIVÅ 1

Utbildning varmed denna nivå uppnås: grundskoleutbildning och en första arbetslivskontakt

Denna första arbetslivskontakt förvärfvas vid en läroanstalt, i ett utbildningsprogram utanför skolan eller i företaget. Omfattningen av teoretisk kunskap och praktiska färdigheter är härvid mycket begränsad.

Denna form av utbildning skall i första hand möjliggöra för innehavaren att utföra relativt enkelt arbete och kan förvärfvas på relativt kort tid.

NIVÅ 2

Utbildning varmed denna nivå uppnås: grundskoleutbildning samt yrkesutbildning (däribland särskilt lärlingsutbildning)

Denna nivå motsvarar en nivå där innehavaren är fullt kvalificerad att utöva en speciell verksamhet, med kompetens att använda de verktyg och den teknik som ingår i arbetet.

Denna verksamhet innebär i huvudsak att utföra arbete som kan vara självständigt inom gränserna för den relevanta tekniken.

NIVÅ 3

Utbildning varmed denna nivå uppnås: grundskoleutbildning och/eller yrkesutbildning samt teknisk påbyggnadsutbildning eller teoretiskt inriktad teknisk utbildning eller annan gymnasial utbildning

Denna form av utbildning innebär ett större inslag av teoretisk kunskap än nivå 2. Verksamheten innebär huvudsakligen tekniskt arbete som kan utföras självständigt och/eller vara förenat med verkställande och samordnande uppgifter.

NIVÅ 4

Utbildning varmed denna nivå uppnås: gymnasial utbildning (allmän-teoretisk eller yrkesutbildning) och eftergymnasial teknisk utbildning

Denna form av utbildning innebär teknisk utbildning på hög nivå som förvärfvas vid eller utanför läroanstalter. Den kvalifikation som erhålls omfattar en högre kunskaps- och kompetensnivå. Den kräver i allmänhet inte att de vetenskapliga grunderna behärskas

på de olika områdena i fråga. Sådan kompetens och kunskap

gör det möjligt att på ett självständigt eller oberoende sätt påta sig ansvaret för projektering och/eller företagsledning och/eller administration.

NIVÅ 5

Utbildning varmed denna nivå uppnås: gymnasial utbildning (allmän-teoretisk utbildning eller yrkesutbildning) samt fullständig högskoleutbildning

Denna form av utbildning leder i allmänhet till en självständigt utövad yrkesverksamhet - som anställd eller egen företagare - vilken innebär att man behärskar de vetenskapliga grunderna i yrket. De kvalifikationer som krävs för att ägna sig åt en yrkesmässig verksamhet kan integreras i dessa olika nivåer.

BILAGA VIII

ETABLERINGSRÄTT

Förteckning enligt artikel 31

	Sida	
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL
ANPASSNINGAR FÖR DETTA OMRÅDE ..	3	361 X 1201 P 0032/62
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL .	3	361 X 1202 P 0036/62
		373 L 0148
		375 L 0034
		375 L 0035
		390 L 0364
		390 L 0365
		390 L 0366

BILAGA VIII

ETABLERINGSRÄTT

Förteckning enligt artikel 31

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNINGAR FÖR DETTA OMRÅDE

Trots vad som sägs i protokoll 1 skall termen "medlemstat(er)" i de rättsakter som förtecknas i denna bilaga, förutom den innebörd den har i de relevanta EG-akterna, även avse Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **361 X 1201 P 0032/62:** Allmänt handlingsprogram för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster (EGT nr 002, 15.1.1962, s. 32)

Bestämmelserna i det allmänna handlingsprogrammet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

- a) I avdelning III, första stycket, första strecksatsen, skall hänvisningen till artikel 55 i Romfördraget ersättas av en hänvisning till artikel 32 i detta avtal.
  - b) I avdelning III, första stycket, andra strecksatsen, skall hänvisningen till artikel 56 i Romfördraget ersättas av en hänvisning till artikel 33 i detta avtal.
  - c) I avdelning III, första stycket, tredje strecksatsen, skall hänvisningen till artikel 61 i Romfördraget ersättas av en hänvisning till artikel 38 i detta avtal.
  - d) I avdelning VI, första stycket, skall hänvisningen till artikel 57.3 i Romfördraget ersättas av en hänvisning till artikel 30 i detta avtal.
2. **361 X 1202 P 0036/62:** Allmänt handlingsprogram för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten (EGT nr 002, 15.1.1962, s. 36)

Bestämmelserna i det allmänna handlingsprogrammet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

- a) I första stycket i avdelning I skall den första meningen fram till "blivit självständiga efter att fördraget har trätt i kraft" inte tillämpas.
- b) Följande tillägg skall göras i avsnitt I:
"Hänvisningarna till utomeuropeiska länder och områden skall tolkas med beaktande av bestämmelserna i artikel 126 i EES-avtalet."
- c) I avsnitt V, första stycket, skall hänvisningen till artikel 57.3 i Romfördraget ersättas av en hänvisning till artikel 30 i detta avtal.
- d) I avsnitt VII skall hänvisningen till artikel 92 och följande i Romfördraget ersättas av en hänvisning till artikel 61 och följande i detta avtal.

3. **373 L 0148:** Rådets direktiv 73/148/EEG av den 21 maj 1973 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster (EGT nr L 172, 28.6.1973, s. 14)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I andra stycket av artikel 4.1 skall uttrycket "uppehållstillstånd för en medborgare i någon av Europeiska gemenskapernas medlemsstater" ersättas av uttrycket "uppehållstillstånd".

b) Artikel 10 skall inte tillämpas.

4. **375 L 0034:** Rådets direktiv 75/34/EEG av den 17 december 1974 om rätten för medborgare i en medlemsstat att stanna kvar inom en annan medlemsstats territorium efter att där ha drivit egen rörelse (EGT nr L 14, 20.1.1975, s. 10)

5. **375 L 0035:** Rådets direktiv 75/35/EEG av den 17 december 1974 om utvidgande av tillämpningsområdet för direktiv 64/221/EEG om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa till att även omfatta medborgare i en medlemsstat som begagnar sig av rätten att stanna kvar inom en annan medlemsstats territorium efter att ha verkat där som egna företagare (EGT nr L 14, 20.1.1975, s. 14)

6. **390 L 0364:** Rådets direktiv 90/364/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning (EGT nr L 180, 13.7.1990, s. 26)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I första stycket av artikel 2.1 skall uttrycket "uppehållstillstånd för en medborgare i någon av EG:s medlemsstater" ersättas av uttrycket "uppehållstillstånd".

7. **390 L 0365:** Rådets direktiv 90/365/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning för anställda och egna företagare som inte längre är yrkesverksamma (EGT nr L 180, 13.7.1990, s. 28)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I första stycket av artikel 2.1 skall uttrycket "uppehållstillstånd för en medborgare i någon av EG:s medlemsstater" ersättas av uttrycket "uppehållstillstånd".

8. **390 L 0366:** Rådets direktiv 90/366/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning för studerande (EGT nr L 180, 13.7.1990, s. 30)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I andra stycket av artikel 2.1 skall uttrycket "uppehållstillstånd för en medborgare i någon av EG:s medlemsstater" ersättas av uttrycket "uppehållstillstånd".

9. Utan hinder av artikel 31—35 i avtalet och bestämmelserna i denna bilaga, får Island fortsätta att tillämpa de begränsningar som finns när avtalet undertecknas avseende etablering i fiskesektorn och i fiskförädlingssektorn av utlänningar och av isländska medborgare utan laglig hemvist på Island.

10. Utan hinder av artikel 31—35 i avtalet och bestämmelserna i denna bilaga, får Norge fortsätta att tillämpa de begränsningar som finns när avtalet undertecknas avseende utlänningars etablering i fiskeoperationer eller i företag som äger eller driver fiskefartyg.

ALLMÄNT PROGRAM

för avveckling av hindren för friheten att tillhandahålla tjänster

Europeiska ekonomiska gemenskapens råd har fastställt följande allmänna program för avveckling av hindren för friheten att tillhandahålla tjänster inom Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av fördragets bestämmelser och särskilt artiklarna 63, 106 och 227.2,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av ekonomiska och sociala kommitténs yttrande och

med beaktande av Europaparlamentets yttrande.

Avdelning I. De berättigade

Den avveckling av hindren för friheten att tillhandahålla tjänster som avses i detta allmänna program skall genomföras till förmån för den som tillhandahåller tjänster när denne är

— medborgare i en medlemsstat och har hemvist inom gemenskapen,

— en association som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat och har stadgeenligt säte, huvudkontor eller huvudanläggning inom gemenskapen, under förutsättning att, när den bara har sitt stadgeenliga säte inom gemenskapen, dess verksamhet har ett faktiskt och stadigvarande samband med en medlemsstats ekonomi. Detta samband får dock inte vara beroende av nationalitet, särskilt inte i fråga om ägare, bolagsmän och medlemmar i ledande eller övervakande organ.

Härvid förutsätts att tjänsten utförs antingen av den som tillhandahåller den eller av en av hans filialer eller agenturer som också är etablerade inom gemenskapen.

Avdelning II. Inresa, utresa och uppehåll

Före utgången av det andra året av övergångsperiodens andra etapp skall föreskrifter i lagar och andra författningar som i de enskilda medlemsstaterna reglerar inresa, utresa och uppehåll för medborgare i andra medlemsstater ändras – särskilt genom upphävande av föreskrifter med ekonomiska syften – i den utsträckning de hindrar medborgarna, eller sådan specialiserad

personal eller personal i förtroendeställning som medföljer den som tillhandahåller en tjänst eller som utför tjänsten för hans räkning, att utföra tjänster. Det sagda skall gälla i den mån inte föreskrifterna grundas på hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och allmän hälsa.

Avdelning III. Hinder

Med förbehåll för de undantag och särskilda bestämmelser som fördraget innehåller, särskilt i

— artikel 55 angående verksamhet som i en medlemsstat är förbunden med utövande av offentlig makt,

— artikel 56 angående bestämmelser som föreskriver särskild behandling av utländska rättssubjekt av hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och allmän hälsa,

— artikel 61 angående den fria rörligheten för tjänster på transportområdet, vilken skall regleras av bestämmelserna i avdelningen angående transporter,

— bestämmelser angående den fria rörligheten för varor, kapital och personer, liksom fiskala bestämmelser,

skall följande hinder avvecklas enligt tidtabellen i avdelning V, oavsett om de berör den som tillhandahåller tjänsten antingen

direkt eller indirekt via mottagaren eller själva tjänsten.

A. Alla förbud eller hinder för den som tillhandahåller en tjänst att utöva självständig förvärvsverksamhet, vilka består i att han behandlas på annat sätt än egna medborgare på grund av föreskrift i lag eller annan författning eller till följd av förvaltningsmässiga rutiner.

Som hindrande föreskrifter och rutiner betraktas särskilt sådana som enbart i fråga om utlänningar

- a) förbjuder utförandet av tjänster,
- b) gör utförandet av tjänster beroende av tillstånd eller av någon särskild handling, t ex bevis om näringsstillstånd för utlänning,
- c) uppställer särskilda villkor för erhållande av erforderligt tillstånd att utföra tjänster,
- d) uppställer tidigare vistelse eller tidigare praktikant-tjänstgöring i värdlandet som villkor för att utföra tjänster,
- e) medför betungande kostnad för att utföra tjänster genom krav på fiskala eller andra pålagor, t ex erläggande av deposition eller ställande av säkerhet i värdlandet,
- f) begränsar eller hindrar möjligheterna till inköp eller avsättning så att verksamheten fördyras eller försvåras,
- g) utesluter eller inskränker rätten att komma i åtnjutande av sociala förmåner, särskilt sjuk-, olycksfalls-, invaliditets- och pensionsförsäkring samt stöd åt familjen,
- h) innebär mindre gynnsam behandling i händelse av nationalisering, expropriation eller rekvision.

Detsamma gäller föreskrifter och förfaranden, varigenom möjligheten att utöva de rättigheter som normalt är förbundna med utförandet av tjänster utesluts, begränsas eller görs beroende av villkor bara i fråga om utlänningar, särskilt möjligheten att

a) ingå avtal, särskilt hyresavtal och arbetsbeting, såsom tjänsteavtal, liksom att åtnjuta alla rättigheter som följer av sådana avtal,

b) lämna anbud till, eller tillsammans med annan eller som underleverantör delta i arbeten åt staten eller någon annan offentligrättslig juridisk person,

c) erhålla koncessioner eller tillstånd av staten eller någon annan offentligrättslig juridisk person,

d) förvärva, nyttja eller avyttra rättigheter samt fast eller lös egendom,

e) förvärva, nyttja eller avyttra immateriella rättigheter samt därtill knutna rättigheter,

f) uppta lån och särskilt att få olika slag av krediter,

g) erhålla stöd som direkt eller indirekt kommer från staten,

h) få till stånd prövning inför en domstol eller en förvaltningsmyndighet,

i den mån det behövs för förvärvsverksamheten.

Som hinder anses dessutom de villkor som enligt föreskrift i lag eller annan författning eller till följd av förvaltningsmässiga rutiner uppställs för utförandet av tjänster och som, även om de tillämpas utan hänsyn till nationalitet, enbart eller huvudsakligen hindrar utlänningar från att utföra tjänsterna.

B. Alla förbud eller hinder vid förflyttning av föremålet eller underlaget för tjänsteprestationen eller av de verktyg, maskiner, apparater och övriga hjälpmedel som används vid utförandet av tjänsten.

C. Alla förbud eller hinder vid överföring av betalningsmedel som behövs för att utföra tjänsten.

D. Alla förbud eller hinder vid betalning av tjänsteprestationen, när tjänsteutbytet begränsas uteslutande av därmed sammanhängande betalningsrestriktioner.

Beträffande de föreskrifter som avses under C och D skall medlemsstaterna dock behålla rätten att pröva arten av och det faktiska genomförandet av överföringar av betalningsmedel och av betalningar samt att vidta oundgängligen nödvändiga åtgärder för att förhindra överträdelse av landets lagar och andra författningar, särskilt i fråga om beviljande av

turistvaluta.

Avdelning IV. Likabehandling av medlemsstaternas rättssubjekt

Så länge som hindren inte är avvecklade skall alla de berättigade som omnämns i avdelning I i samtliga medlemsstater med avseende på hindren behandlas utan hänsyn till nationalitet eller uppehållsort. Behandlingen skall härvid vara så gynnsam som möjligt enligt sedvana och bilaterala eller multilaterala överenskommelser med undantag av överenskommelserna angående upprättandet av regionala unioner mellan Belgien, Luxemburg och Nederländerna.

Avdelning V. Tidtabell

För avvecklingen av hindren för friheten att tillhandahålla tjänster har följande tidtabell fastställts.

A. FÖREMÅL ELLER UNDERLAG FÖR TJÄNSTP-RESTATIONEN ELLER VERKTYG SOM ANVÄNDS VID UTFÖRANDET AV DENNA

Före den första etappens slut skall de i avdelning III, punkt B avsedda hindren avvecklas.

B. ÖVERFÖRING AV BETALNINGSMEDEL, BETALNINGAR

Före den första etappens slut skall de i avdelning III, punkterna C och D avsedda hindren avvecklas.

Anslag av turistvaluta kan dock få förekomma även under övergångsperioden, men beloppen skall stegvis ökas från och med den första etappens utgång.

C. ÖVRIGA HINDER

Övriga i avdelning III avsedda hinder för friheten att tillhandahålla tjänster skall avvecklas senast i takt med genomförandet av den tidtabell som har fastställts för etableringsrätten. Dock skall nedan angivna hinder avvecklas i enlighet med följande.

a) Direkta försäkringar

1. I fråga om företag

— före utgången av den tredje etappens andra år när det gäller andra direkta försäkringar än livförsäkringar och

— före den tredje etappens utgång när det gäller livförsäkringar,

under förutsättning att etableringsrätten genomförts inom berörda försäkringsbransch samt i den mån samordning skett av lagar och andra författningar som gäller för försäkringsavtal, för att avlägsna sådana skillnader mellan dem som leder till förfång för de försäkrade och för tredje män, och att formaliteterna med avseende på ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar förenklats.

2. I fråga om självständiga förmedlare i ovan nämnda försäkringsbranscher

— när företagen tillerkänns rätten att fritt utföra tjänster.

b) Banker

1. I fråga om tjänster som inte är förbundna med kapitalrörelser före utgången av den andra etappens andra år.

2. I fråga om tjänster som är förbundna med kapitalrörelser i samma takt som frigörelsen av kapitalrörelserna.

c) Film

Före den tredje etappens utgång.

Dock skall, före den första etappens utgång, sådana bilaterala kontingenter som förekommer mellan medlemsstaterna vid tidpunkten för fördragets ikraftträdande ökas med en tredjedel i de stater där importen av exponerade och framkallade filmer är föremål för restriktioner.

d) Jordbruk och trädgårdsodling

1. I fråga om

— tekniskt bistånd,

— bekämpande av skadliga växter och djur, besprutning av växter och mark, beskärning av träd, skörd, emballering och förpackning, utnyttjande av bevattningsanläggningar och uthyrning av jordbruksmaskiner, före utgången av den andra etappens andra år.

2. I fråga om arbeten såsom skötsel och bearbetning av jord, skördearbeten, trösknings-, pressnings- och hopsamlingsarbeten med mekaniska och icke-mekaniska hjälpmedel före den andra etappens utgång.

3. I fråga om tjänster som inte har räknats upp ovan före den tredje etappens utgång.

e) Entreprenad på offentlig arbeten

1. När tjänsteprestationen utförs genom att de andra medlemsstaternas medborgare och associationer deltar i entreprenadarbeten, utlämnade av en stat eller av dess territoriella enheter, såsom delstater, regioner, landskap, län och kommuner eller av andra offentligrättsliga juridiska personer, vilka kommer att anges senare, den 31 december 1963. För att ta hänsyn till de särskilda förhållanden och krav som kännetecknar denna sektor och för att säkerställa en fortskridande, harmonisk och på lämpligt sätt samordnad avveckling av hindren skall dock följande gälla.

a) När omfånget av de offentliga entreprenadarbetena i en stat, vilka har utlämnats till andra medlemsstaters medborgare och associationer av denna stat, dess territoriella enheter eller andra offentligrättsliga juridiska personer enligt ovan, överstiger en bestämd mängd, får staten uppskjuta utlämnandet av sådana arbeten till nämnda medborgare och associationer intill utgången av det löpande året.

Mängden skall bestämmas på grundval av ett procenttal, som i princip är lika för alla medlemsstater och som från den 31 december 1963 till den 31 december 1969 vartannat år skall växa med den genomsnittliga ökningen av de offentliga entreprenadarbeten som utlämnats under föregående två år.

Dessutom skall hänsyn tas till omfånget av de arbeten som medborgare och associationer, vilka har sitt hemvist respektive sitt säte i en stat, erhållit i andra medlemsstater, om det inte finns berättigade skäl för undantag.

b) Med entreprenad på offentliga arbeten som utlämnats i en stat till andra medlemsstaters medborgare och associationer skall förstås

- entreprenad som utlämnats direkt till nämnda medborgare och associationer, vilka har sitt hemvist respektive sitt säte i övriga medlemsstater, och

- entreprenad som utlämnats till dessa medborgare och associationer genom förmedling av deras agenturer eller filialer i staten.

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att fastställa och regelbundet tillkännage omfånget av de offentliga entreprenadarbeten som utlämnats till övriga medlemsstaters medborgare och associationer.

2. När tjänsteprestationerna utförs i form av deltagande i offentliga entreprenadarbeten som utlämnats av offentligrättsliga juridiska personer, vilka den 31 december 1963 ännu inte har tagits upp bland dem som avses i första punktens första stycke, skall avvecklingen av hindren ske före övergångsperiodens utgång.

Avdelning VI. Ömsesidigt erkännande av behörighetsbevis och diplom - Samordning

Om inte annat följer av fördragets artikel 57.3 eller av programmets avdelning V skall, samtidigt med utarbetandet av direktiven för genomförandet av programmet, i fråga om varje slag av tjänsteprestation undersökas om avvecklingen av hindren för friheten att tillhandahålla tjänster skall föregås, åtföljas eller efterföljas av ömsesidigt erkännande av diplom, betyg och andra behörighetsbevis samt av samordning av föreskrifter i lagar och andra författningar om sådana tjänsteprestationer.

För att underlätta utförandet av tjänster och för att undvika störningar får, i avvaktan på ömsesidigt erkännande av behörighetsbevis eller genomförande av en samordning, en övergångsordning tillämpas, vilken i förekommande fall kan innehålla bestämmelser om företeende av intyg som visar att vederbörande i sitt hemland faktiskt och lagligen utövat ifrågavarande verksamhet.

Varaktigheten av och villkoren för en sådan övergångsordning skall fastställas vid utarbetandet av direktiven.

Utfärdad i Bryssel den 18 december 1961.

För rådet
Ludwig Erhard
Ordförande

ALLMÄNT PROGRAM
för avveckling av hindren för etableringsfriheten

Europeiska ekonomiska gemenskapens råd har fastställt följande allmänna program för avveckling av hindren för etableringsfriheten inom Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av fördragets bestämmelser och särskilt artiklarna 54 och 132.5,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av ekonomiska och sociala kommitténs yttrande och

med beaktande av Europaparlamentets yttrande.

Avdelning I. De berättigade

Med förbehåll för de beslut som rådet kan komma att fatta i enlighet med fördragets artikel 227.2, andra stycket, och utan att föregripa senare bestämmelser, avsedda att reglera formerna för en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och de utomeuropeiska länder och områden som blivit självständiga efter fördragets ikraftträdande, skall följande komma i åtnjutande av den avveckling av hindren för etableringsfriheten som åsyftas i detta allmänna program.

Såvitt gäller etablering på en medlemsstats område i avsikt att där utöva självständig förvärvsverksamhet

— medborgare i medlemsstater och utomeuropeiska länder och områden,
 – associationer som har bildats i enlighet med lagstiftningen i en medlemsstat eller i ett utomeuropeiskt land eller område och som har stadgeenligt säte, huvudkontor eller huvudanläggning inom gemenskapen eller i ett utomeuropeiskt land eller område.

Såvitt gäller upprättande av agenturer, filialer eller dotterbolag inom en medlemsstats område

— medborgare i en medlemsstat eller ett utomeuropeiskt land eller område med hemvist inom någon medlemsstats område eller i ett utomeuropeiskt land eller område,

— associationer av ovan angivet slag, dock, när de bara har det stadgeenliga sätet inom gemenskapen eller i ett utomeuropeiskt land eller område, under förutsättning att deras verksamhet har ett faktiskt och stadigvarande samband med en medlemsstats eller ett utomeuropeiskt lands eller områdes

ekonomi. Detta samband får dock inte vara beroende av nationalitet, särskilt inte i fråga om ägare, bolagsmän och medlemmar i ledande eller övervakande organ.

Avdelning II. Inresa och uppehåll

Före utgången av det andra året av övergångsperiodens andra etapp är följande åtgärder avsedda att vidtas.

A. Ändring av föreskrifter i lagar och andra författningar, som i de enskilda medlemsstaterna reglerar inresa och uppehåll för medborgare i de andra medlemsstaterna, i den mån inte dessa bestämmelser grundas på hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och allmän hälsa och i den utsträckning bestämmelserna hindrar dessa medborgare från att uppta eller utöva självständig förvärvsverksamhet. Ändringarna skall syfta till att undanröja sådana hinder, särskilt bestämmelser med ekonomiskt syfte.

B. Upphävande av sådana i en medlemsstat förekommande föreskrifter som förbjuder där anställda arbetstagare, som är medborgare i en annan medlemsstat, att uppehålla sig i landet och uppta självständig förvärvsverksamhet, såvitt de uppfyller de villkor som skulle ha uppställts för dem ifall de kommit till denna stat först när de önskade uppta den självständiga förvärvsverksamheten.

Avdelning III. Hinder

Med förbehåll för de undantag och särskilda bestämmelser som fördraget innehåller, särskilt i

— artikel 55 angående verksamhet som i en medlemsstat är förbunden med utövande av offentlig makt,

— artikel 56 angående bestämmelser som föreskriver särskild behandling av utländska rättssubjekt av hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och allmän hälsa, skall följande hinder avvecklas enligt tidtabellen i avdelning IV.

A. Alla förbud eller hinder för medborgare i övriga medlemsstater att utöva självständig förvärvsverksamhet, vilka innebär att de behandlas på annat sätt än landets egna medborgare på grund av föreskrift i lag eller annan författning eller till följd av förvaltningsmässiga rutiner.

Som hindrande föreskrifter och rutiner betraktas särskilt sådana som enbart i fråga om utlänningar

a) förbjuder upptagandet eller utövandet av självständig förvärvsverksamhet,

b) gör upptagande eller utövande av självständig förvärvsverksamhet beroende av tillstånd eller av någon särskild handling, t ex bevis om näringsstillstånd för utlänning,

c) uppställer särskilda villkor för erhållande av erforderligt tillstånd att uppta eller utöva självständig förvärvsverksamhet,

d) uppställer tidigare vistelse eller tidigare praktikant-tjänstgöring i värdlandet som villkor för upptagande eller utövande av självständig förvärvsverksamhet,

e) medför betungande kostnad för upptagande eller utövande av självständig förvärvsverksamhet genom krav på fiskala eller andra pålagor, t ex erläggande av deposition eller ställande av säkerhet i värdlandet,

f) begränsar eller hindrar möjligheterna till inköp eller avsättning så att verksamheten fördryas eller försvåras,

g) förbjuder eller försvårar tillträde till yrkesutbildning som är ett krav eller som är lämplig för att utöva självständig förvärvsverksamhet,

h) utesluter eller begränsar deltagande i associationer, i synnerhet i fråga om den verksamhet som sköts av bolagsmän,

i) utesluter eller inskränker rätten att komma i åtnjutande av sociala förmåner, särskilt sjuk-, olycksfalls-, invaliditets- och pensionsförsäkring samt stöd åt familjen,

j) innebär mindre gynnsam behandling i händelse av nationalisering, expropriation eller rekvisition.

Detsamma gäller föreskrifter och förfaranden, varigenom möjligheten att utöva de rättigheter som normalt är förbundna med självständig förvärvsverksamhet utesluts, begränsas eller görs beroende av villkor bara i fråga om utlänningar, särskilt möjligheten att

a) ingå avtal, särskilt arbetsbeting och hyresavtal, såsom tjänsteavtal samt hyra och arrende på handels och jordbrukets område, liksom att åtnjuta alla rättigheter som följer av sådana avtal,

b) lämna anbud till, eller tillsammans med annan eller som underleverantör delta i arbeten åt staten eller någon annan offentligrättslig juridisk person,

c) erhålla koncessioner eller tillstånd av staten eller någon annan offentligrättslig juridisk person,

d) förvärva, nyttja eller avyttra rättigheter samt fast eller lös egendom,

e) förvärva, nyttja eller avyttra immateriella rättigheter samt därtill knutna rättigheter,

f) uppta lån och särskilt att få olika slag av krediter,

g) erhålla stöd som direkt eller indirekt kommer från staten,

h) få till stånd prövning inför en domstol eller en förvaltningsmyndighet,

i) ansluta sig till sammanslutningar för yrkesutövare,

i den mån det behövs för förvärvsverksamheten.

Till dessa bestämmelser och förfaranden skall slutligen räknas även sådana som begränsar eller försvårar förflyttning av personal vid det i en medlemsstat belägna moderföretaget till ledande eller övervakande organ i agenturer, filialer eller dotterbolag i en annan medlemsstat.

B. De villkor som enligt föreskrift i lag eller annan författning eller till följd av förvaltningsmässiga rutiner uppställs för att uppta eller utöva självständig förvärvsverksamhet och som, även om de tillämpas utan hänsyn till nationalitet, enbart eller huvudsakligen hindrar utlännningar från att uppta eller utöva sådana verksamhet.

Avdelning IV. Tidtabell

För avvecklingen av hindren för etableringsfriheten har följande tidtabell fastställts.

A. I fråga om de i bilaga 1 uppräknade verksamheterna före utgången av det andra året av övergångsperiodens andra etapp, om inte annat följer av vad som sägs i punkt B nedan.

B. I fråga om de under rubrik 400 "Byggnads- och anläggningsverksamhet" i bilaga 1 angivna verksamheter som bedrivs i form av deltagande i offentliga entreprenadarbeten den 31 december 1963.

Med hänsyn till de särskilda förhållanden och krav som kännetecknar denna sektor och för att säkerställa en fortskridande, harmonisk och på lämpligt sätt samordnad avveckling av hindren, bestäms emellertid följande.

1. Utlämnande av entreprenad på offentliga arbeten av en stat eller av dess territoriella enheter, såsom delstater, regioner, landskap, län och kommuner eller av andra offentligrättsliga juridiska personer, vilka kommer att anges senare, till andra medlemsstaters medborgare och associationer genom dessas agenturer eller filialer, upprättade i staten, får uppskjutas till utgången av det löpande året så snart omfånget av de till andra medlemsstaters medborgare och associationer utlämnade arbetena överskrider den kvot som avses i avdelning V, punkt C, e 1 a i det allmänna programmet för tjänster.

2. I fråga om utlämnande av entreprenad på offentliga

arbeten till sådana agenturer och filialer av de offentligrättsliga juridiska personer, vilka den 31 december 1963 ännu inte har tagits upp bland dem som avses i första stycket, skall avvecklingen av inskränkningarna ske före övergångsperiodens utgång.

C. I fråga om

— de i bilaga 2 uppräknade verksamheterna,

— försäkringsföretag som meddelar direkt försäkring, med undantag av livförsäkring, mellan den under A angivna tidpunkten och utgången av övergångsperiodens andra etapp. Upphävandet av hindren för upprättandet av agenturer och filialer till försäkringsföretag skall dock göras beroende av att villkoren för upptagande och utövande av ifrågavarande verksamhet samordnas.

D. I fråga om

— de i bilaga 3 uppräknade verksamheterna,

— livförsäkringsföretag, mellan den tredje etappens början och utgången av den tredje etappens andra år. Upphävandet av hindren för upprättande av agenturer och filialer till försäkringsföretag skall dock göras beroende av att villkoren för upptagande av och utövande av ifrågavarande verksamhet samordnas. Emellertid skall före den andra etappens utgång och i avvaktan på samordningen sättas en gräns för de villkor som filialerna och agenturerna måste uppfylla för att uppta och utöva sådan verksamhet.

E. I fråga om de i bilaga 4 uppräknade verksamheterna mellan utgången av den under D angivna fristen och övergångsperiodens slut.

F. I fråga om jordbruket skall avvecklingen av hindren för etableringsfriheten, såvitt gäller de i bilaga 5 uppräknade verksamheterna, genomföras i följande ordning.

1. Så snart det allmänna programmet har antagits skall hindren för att etablera sig på jordegendomar som sedan mer än två år varit övergivna eller obrukade upphävas, dock utan att med sådan etablering följer någon rätt att flytta etableringen till andra jordegendomar.

2. Vid den första etappens utgång skall hindren upphävas för sådana medborgare i andra medlemsstater som under två år utan avbrott varit anställda inom värdlandets jordbruk.

3. Vid början av den andra etappens tredje år skall föreskrifter om jordbruksarrende ändras så att de medger nationell

behandling av sådana medborgare i andra medlemsstater som brukar jord på grund av arrendeavtal. Vid samma tidpunkt skall sådana jordbrukare som är medborgare i andra medlemsstater och som har varit etablerade sedan mer än två år ges rätt att flytta etableringen från en jordegendom till en annan.

4. Vid den tredje etappens början skall jordbrukare som är medborgare i andra medlemsstater tillförsäkras nationell behandling i fråga om tillgång till olika slag av krediter och i fråga om inträde i kooperationer.

5. Vid början av den tredje etappens tredje år skall jordbrukare som är medborgare i andra medlemsstater tillförsäkras nationell behandling i fråga om olika slag av stödåtgärder.

6. Vid övergångsperiodens utgång skall alla övriga förekommande hinder för rätten att uppta och utöva här ovan angivna verksamheter avvecklas.

G.1. I fråga om transporter på järnvägar, landsvägar och inre vattenvägar skall hindren avvecklas enligt programmets tidtabell och de åtgärder för samordning av föreskrifter i medlemsstaternas lagar och andra författningar om upptagande och utövande av yrke vidtas som behövs för att förebygga störningar i samband med avvecklingen. Denna samordning skall utgöra en av huvudpunkterna i den gemensamma transportpolitiken.

2. På sjöfartens och luftfartens områden kommer rådet senare att enhälligt närmare lägga fast det allmänna programmet.

Avdelning V. Ömsesidigt erkännande av behörighetsbevis och diplom - Samordning

Om inte annat följer av fördragets artikel 57.3 eller av programmets avdelning IV skall, samtidigt med utarbetandet

av direktiven för genomförandet av programmet, i fråga om vart och ett av de olika slagen av självständig förvärvsverksamhet undersökas om avvecklingen av hindren för etableringsfriheten skall föregås, åtföljas eller efterföljas av ömsesidigt erkännande av diplom, betyg och andra behörighetsbevis samt av samordning av föreskrifter i lagar och andra författningar om upptagande och utövande av sådan verksamhet.

För att underlätta upptagande och utövande av självständig förvärvsverksamhet samt för att undvika störningar får, i avvaktan på ömsesidigt erkännande av behörighetsbevis eller genomförande av en samordning, en övergångsordning tillämpas, vilken i förekommande fall kan innehålla bestämmelser om företeende av intyg som visar att vederbörande i sitt hemland faktiskt och lagligen utövat ifrågavarande verksamhet.

Varaktigheten av och villkoren för en sådan övergångsordning skall fastställas vid utarbetandet av direktiven.

Avdelning VI. Samordning av garantier som krävs av associationer

I den utsträckning det behövs och i syfte att skapa likvärdiga regler, förutses att en samordning av de garantier som medlemsstaterna kräver av associationer till skydd för delägarers eller tredje mäns intressen äger rum före utgången av det andra året av övergångsperiodens andra etapp.

Avdelning VII. Stödåtgärder

Sådana av medlemsstaterna vidtagna stödåtgärder som är ägnade att snedvrída etableringsförutsättningarna avses bli avskaffade senast vid tiden för avvecklingen av hindren för etableringsfriheten på de berörda områdena av självständig förvärvsverksamhet. Artikel 92 och följande artiklar i fördraget tillämpas dock utan hinder härav.

Utfärdad i Bryssel den 18 december 1961.

För rådet

Ludwig Erhard

Ordförande

Rådets resolution angående påskyndande av det allmänna programmets genomförande

Rådet riktar följande uppmaning till kommissionen,

med beaktande av det allmänna programmet för avveckling av hindren för etableringsfriheten inom Europeiska ekonomiska gemenskapen och särskilt programmets avdelning IV,

med beaktande av den avsiktsförklaring angående ett internt påskyndande som representanter för regeringarna i Europeiska ekonomiska gemenskapens medlemsstater antog vid rådssammanträde den 12 maj 1960 i samband med att beslut fattades om påskyndande av genomförandet av fördragets syften samt

efter att ha hört kommissionen.

A. För genomförandet i enlighet med fördragets artikel 54.1, andra stycket, av var och en av etapperna i den tidtabell som fastställts för avvecklingen av hindren för etableringsfriheten, anmodas kommissionen att snarast förelägga rådet förslag till sådana direktiv för att påskynda etableringsfrihetens genomförande som avses i fördragets artikel 54.2, särskilt vad gäller verksamheter där etableringsfriheten utgör ett särskilt viktigt bidrag till utvecklingen av produktion och handel.

B. Kommissionen uppmanas att, närhelst den finner det genomförbart och lämpligt, förelägga rådet förslag till ändringar i det allmänna programmet, så att vissa verksamheter överflyttas från den bilaga i vilken de nu är upptagna till en föregående bilaga.

Utfärdad i Bryssel den 18 december 1961.

För rådet
Ludwig Erhard
Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 maj 1973

om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster

(73/148/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och artikel 63.2 i detta,

med beaktande av de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster¹, och särskilt avdelning II i dessa,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Den fria rörligheten för personer enligt bestämmelserna i fördraget och de allmänna handlingsprogrammen för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster medför att restriktioner måste avskaffas för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna som vill etablera sig eller tillhandahålla tjänster inom en annan medlemsstats territorium.

Etableringsfriheten kan till fullo uppnås endast om rätt till varaktig bosättning beviljas de personer som skall åtnjuta etableringsfriheten; frihet att tillhandahålla tjänster medför att personer som tillhandahåller och mottar tjänster bör ha rätt till bosättning under den tid tjänsterna tillhandahålls.

Rådets direktiv av den 25 februari 1964⁴ om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster fastställde de bestämmelser som gäller på detta område för egna företagens verksamhet.

Rådets direktiv av den 15 oktober 1968⁵ om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för arbetstagare i medlemsstaterna och deras familjer, som ersatte direktivet av den 25 mars 1964⁶ med samma rubrik, har under tiden ändrat de regler som gäller för anställda personer.

Bestämmelserna om rörlighet och bosättning inom gemenskapen för egna företag och deras familjer bör likaså förbättras.

Samordningen av särskilda åtgärder för utländska medborgares rörlighet och bosättning som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa har redan behandlats i rådets direktiv av den 25 februari 1964.⁷

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall i överensstämmelse med detta direktiv avskaffa restriktioner för rörlighet och bosättning för

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62 och 36/62.

² EGT nr C 19, 28.2.1972, s. 5.

³ EGT nr C 67, 24.6.1972, s. 7.

⁴ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 845/64.

⁵ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 13.

⁶ EGT nr 62, 17.4.1964, s. 981/64.

⁷ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 850/64.

- a) medborgare i en medlemsstat som har etablerat sig eller som önskar etablera sig i en annan medlemsstat för att driva egen rörelse eller som önskar tillhandahålla tjänster i denna stat,
- b) medborgare i medlemsstaterna som önskar bege sig till en annan medlemsstat som mottagare av tjänster,
- c) sådana medborgares make och barn under tjugooft års ålder oavsett deras nationalitet,
- d) släktingar i efterföljande eller föregående led till sådana medborgare och till deras make som är beroende av dem, oavsett deras nationalitet.
2. Medlemsstaterna skall underlätta mottagandet av alla andra familjemedlemmar till en i punkt 1 a eller b nämnd medborgare eller den medborgarens make, när medlemmarna är beroende av medborgaren eller maken eller när de i ursprungslandet ingick i hushållet.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall bevilja de personer som avses i artikel 1 rätten att lämna deras territorium. Denna rätt skall utövas genom att enbart uppvisa giltigt identitetskort eller pass. Familjemedlemmarna skall ha samma rätt som den medborgare de är beroende av.
2. Medlemsstaterna skall i enlighet med sina lagar för sina medborgare utfärda eller förnya ett identitetskort eller pass som särskilt skall ange innehavarens nationalitet.
3. Passet måste vara giltigt för alla medlemsstater och för länder innehavaren måste passera vid resa mellan medlemsstater. När ett pass är det enda dokument som gäller vid utresa ur landet, skall dess giltighetstid vara minst fem år.
4. Medlemsstaterna får inte av de i artikel 1 avsedda personerna kräva utresevisum eller ställa något motsvarande krav.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall tillåta personer som avses i artikel 1 att resa in i landet mot uppvisande av enbart identitetskort eller pass.
2. Inget inresevisum eller motsvarande dokument får krävas utom för de familjemedlemmar som inte är medborgare i en

medlemsstat. Medlemsstaterna skall i största möjliga mån underlätta för dessa personer att få de viseringar de behöver.

Artikel 4

1. Varje medlemsstat skall bevilja rätt till varaktigt bosättning för andra medlemsstaters medborgare som etablerar sig inom dess territorium för att driva egen rörelse, när restriktionerna för denna verksamhet har avskaffats i enlighet med fördraget.

Som bevis på bosättningsrätten skall ett dokument utfärdas, kallat "Uppehållstillstånd för en medborgare i en medlemsstat i Europeiska gemenskaperna". Detta dokument måste vara giltigt minst fem år från datum för utfärdandet och kunna förnyas automatiskt.

Avbrott i bosättningen som inte överstiger sex månader i följd och frånvaro för militärtjänst skall inte påverka giltigheten av ett uppehållstillstånd.

Ett giltigt uppehållstillstånd får inte återtas från en medborgare som avses i artikel 1.1 a enbart på grund av att han inte längre är anställd till följd av tillfällig oförmåga att arbeta beroende på sjukdom eller olycksfall.

Alla medborgare i en medlemsstat som inte särskilt anges i första stycket, men som enligt en annan medlemsstats lagar har tillstånd att vara verksamma inom dess territorium skall få ett tillfälligt uppehållstillstånd för minst lika lång tid som tillståndet för verksamheten gäller.

Varje medborgare som avses i punkt 1 och för vilken föregående stycke gäller till följd av ändrade arbetsförhållanden skall emellertid få behålla sitt uppehållstillstånd under hela dess giltighetstid.

2. Personer som tillhandahåller och mottar tjänster skall ha uppehållstillstånd under lika lång tid som tjänsterna utförs.

När denna tid överstiger tre månader, skall den medlemsstat där tjänsterna utförs utfärda ett tillfälligt uppehållstillstånd som styrker rätten till bosättning.

När denna tid inte överstiger tre månader skall det identitetskort eller pass med vilket vederbörande kom in i landet vara

tillräckligt för bosättningen. Medlemsstater får emellertid kräva att personen i fråga anmäler sin vistelse i landet.

3. En familjemedlem som inte är medborgare i en medlemsstat skall erhålla ett uppehållstillstånd som skall ha samma giltighet som det som utfärdas för den medborgare som han är beroende av.

Artikel 5

Rätten till bosättning skall gälla inom medlemsstatens hela territorium.

Artikel 6

Den som ansöker om uppehållstillstånd eller tillfälligt uppehållstillstånd skall inte av en medlemsstat avkrävas att uppvisa något annat än följande, nämligen:

- a) det identitetskort eller pass med vilket han eller hon kom in i landet,
- b) bevis för att han eller hon tillhör någon av de personkategorier som avses i artiklarna 1 och 4.

Artikel 7

1. De uppehållstillstånd som beviljas medborgare i en medlemsstat skall utfärdas och förnyas gratis eller mot betalning av ett belopp som inte är högre än de avgifter och skatter som debiteras vid utfärdandet av identitetskort för landets medborgare. Dessa bestämmelser skall också gälla för handlingar och intyg som krävs för att utfärda och förnya uppehållstillstånd.

2. De viseringar som avses i artikel 3.2 skall vara gratis.

3. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att så långt som möjligt förenkla formaliteterna och förfaringsättet för att få de handlingar som nämns i punkt 1.

Artikel 8

Medlemsstaterna får inte avvika från detta direktivs bestämmelser utom med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall inom sex månader efter dagen för detta direktivs anmälan vidta nödvändiga åtgärder för att följa dess bestämmelser och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. De skall underrätta kommissionen om ändringar som gjorts i bestämmelser som införts genom lagar och andra författningar för att vid etablering och tillhandahållande av tjänster förenkla formaliteterna och förfaringsättet vid utfärdandet av sådana handlingar som fortfarande behövs för de i artikel 1 nämnda personernas rörlighet och bosättning.

Artikel 10

1. Rådets direktiv av den 25 februari 1964 om avskaffandet av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster skall fortsätta att gälla till dess detta direktiv genomförs av medlemsstaterna.

2. Upphållstillstånd som utfärdats i enlighet med det i punkt 1 nämnda direktivet skall fortsätta att gälla till dess att giltighetstiden går ut.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 maj 1973.

På rådets vägnar

E. GLINNE

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 17 december 1974

om rätten för medborgare i en medlemsstat att stanna kvar inom en annan medlemsstats territorium efter att där ha drivit egen rörelse

(75/34/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av det allmänna programmet för avskaffandet av restriktioner för etableringsfrihet¹, och särskilt avdelning II i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I enlighet med rådets direktiv nr 73/148/EEG⁴ av den 21 maj 1973 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster beviljar varje medlemsstat rätt till varaktig bosättning för andra medlemsstaters medborgare som etablerar sig inom dess territorium för att driva egen rörelse, när restriktioner för denna verksamhet avskaffats i enlighet med fördraget.

Det är normalt att en person förlänger en period av varaktig bosättning inom en medlemsstats territorium genom att stanna kvar efter att ha bedrivit en verksamhet där; frånvaron av rätten att under sådana omständigheter stanna kvar utgör ett hinder för att etableringsfriheten skall kunna uppnås; för

anställda personer har villkoren för utövandet av denna rätt redan fastställts i förordningen (EEG) nr 1251/70⁵.

Artikel 48.3 d i fördraget erkänner arbetstagarnas rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda i denna stat; artikel 54.2 föreskriver inte uttryckligen en liknande rätt för egna företagare, likväl innebär etableringens karaktär samt de band som knyts med de länder där de varit verksamma att dessa personer har ett avgjort intresse av att komma i åtnjutande av samma rätt att stanna kvar som den rätt arbetstagare har; för att göra denna åtgärd berättigad bör hänvisas till den bestämmelse i fördraget som gör åtgärden möjlig.

Etableringsfriheten inom gemenskapen kräver att medborgare i medlemsstater får driva egen rörelse i flera medlemsstater i följd utan att detta blir till deras nackdel.

En medborgare i en medlemsstat som bor inom en annan medlemsstats territorium bör bli garanterad rätten att stanna kvar inom detta territorium, då han upphör med sin rörelse där, därför att han uppnått pensionsåldern eller på grund av bestående arbetsoförmåga; en sådan rätt bör även garanteras den medborgare i en medlemsstat som efter en tids verksamhet som egen företagare och bosättning inom en andra medlemsstats territorium bedriver verksamhet i en tredje medlemsstats territorium, under det att han har kvar sin bostad inom den andra statens territorium.

För att bestämma enligt vilka villkor rätten att stanna kvar skall gälla bör hänsyn tas till de orsaker som lett till att verksamheten upphörde inom den berörda medlemsstatens territorium och i synnerhet till skillnaden mellan pensionering, det normala och förutsebara slutet på det yrkesverksamma livet, och bestående arbetsoförmåga som leder till ett för tidigt och oförutsebart slut på det yrkesverksamma livet; särskilda

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr C 14, 27.3.1973, s. 20.

³ EGT nr C 142, 31.12.1972, s. 12.

⁴ EGT nr L 172, 28.6.1973, s. 14.

⁵ EGT nr L 142, 30.6.1970, s. 24.

villkor måste fastställas, när maken är eller var medborgare i ifrågavarande medlemsstat, eller när verksamheten upphör till följd av olycksfall eller yrkessjukdom.

Den medborgare i en medlemsstat som har nått slutet på sitt yrkesverksamma liv efter att ha verkat som egen företagare inom en annan medlemsstats territorium bör få tillräckligt god tid på sig för att besluta var han slutligen vill bosätta sig.

Att en medlemsstats medborgare som driver egen rörelse begagnar sig av rätten att stanna kvar medför att denna rätt bör utvidgas till att gälla medlemmarna av hans familj; om en medlemsstats medborgare som driver egen rörelse skulle avlida under sitt yrkesverksamma liv, måste även hans familjemedlemmar tillerkännas rätten till bosättning och särskilda bestämmelser gälla om detta.

Personer för vilka rätten att stanna kvar gäller måste behandlas på samma sätt som landets medborgare som har nått slutet på sitt yrkesverksamma liv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall enligt villkoren i detta direktiv avskaffa restriktioner för rätten att bli kvar inom deras territorium till förmån för medborgare i en annan medlemsstat som bedriver egen verksamhet inom deras territorium samt medlemmar av deras familjer enligt definition i artikel 1 i direktiv nr 73/148/EEG.

Artikel 2

1. Varje medlemsstat skall erkänna att följande personer har rätt att varaktigt stanna kvar inom deras territorium:

- a) Varje person som vid den tid då han upphör med verksamheten har uppnått den ålder som enligt lag i denna stat berättigar till ålderspension och som har bedrivit egen verksamhet i denna stat under de närmast föregående tolv månaderna och utan avbrott bott där mer än tre år.

När lagen i denna medlemsstat inte ger vissa kategorier av egna företagare rätt till ålderspension, skall ålderskravet anses uppfyllt, då förmånstagaren fyller 65 år.

- b) Varje person som utan avbrott bott i staten under mer än två år och slutar sin verksamhet där på grund av bestående arbetsoförmåga.

Om denna oförmåga är följden av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom som ger honom rätt till en pension som helt eller delvis betalas ut av en institution i denna stat, skall inga villkor ställas för bosättnings varaktighet;

- c) Varje person som efter tre års oavbruten verksamhet och bosättning inom denna stats territorium bedriver sin verksamhet inom en annan medlemsstats territorium, under det att han behåller sin bostad inom den första statens territorium, dit han som regel återvänder varje dag eller åtminstone en gång i veckan.

Sådana perioder av verksamhet som utförts inom den andra medlemsstatens territorium skall för att ge de rättigheter som nämns i a och b betraktas som utförda i den stat där bostaden finns.

2. Villkoren för bosättnings varaktighet enligt punkt 1 a och villkoret för bosättnings varaktighet enligt punkt 1 b skall inte gälla, om den egna företagarens make är medborgare i ifrågavarande medlemsstat eller har förlorat medborgarskapet genom äktenskapet med denna person.

Artikel 3

1. Varje medlemsstat skall erkänna att den egna företagarens familjemedlemmar som avses i artikel 1 och som bor hos honom inom denna stats territorium har rätt att förbli varaktigt bosatta där, om företagaren förvärvat rätten att stanna kvar inom denna stats territorium i enlighet med artikel 2. Denna bestämmelse skall fortsätta att gälla även efter företagarens död.

2. Om emellertid den egna företagaren avlider under sitt yrkesverksamma liv och innan han förvärvat rätten att stanna kvar inom den berörda statens territorium, skall staten tillerkänna medlemmarna av hans familj rätten att fortsättningsvis vara varaktigt bosatta där, på villkor att

— företagaren vid dagen för sin död hade bott utan avbrott inom dess territorium minst två år, eller

— hans död var följden av olycksfall eller yrkessjukdom, eller

— den efterlevande maken är medborgare i denna stat eller förlorat sitt medborgarskap genom äktenskapet med företagaren.

Artikel 4

1. Bosättningens varaktighet enligt bestämmelserna i artiklarna 2.1 och 3.2 får intygas med i bosättningslandet gängse bevismedel. Den skall inte påverkas av tillfälliga perioder av frånvaro som inte överstiger totalt tre månader om året eller av längre perioder av frånvaro på grund av värnpliktstjänstgöring.

2. Perioder då verksamheten inte har bedrivits på grund av omständigheter utanför ifrågavarande persons kontroll eller på grund av överksamhet på grund av sjukdom eller olycksfall skall betraktas som perioder av verksamhet enligt innebörden i artikel 2.1.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall låta den person som har rätt att stanna kvar begagna sig av denna rätt inom två år efter det han blivit berättigad till detta i enlighet med artikel 2.1 a och b samt artikel 3. Under denna period måste vederbörande kunna lämna medlemsstatens territorium utan att denna rätt påverkas.

2. Medlemsstaterna skall inte kräva att personen i fråga skall iakttä några särskilda formaliteter för att begagna sig av rätten att stanna kvar.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall tillerkänna de personer som har rätt att stanna kvar inom deras territorium rätten att få ett uppehållstillstånd, vilket måste

a) utfärdas och förnyas gratis eller mot erläggande av ett belopp som inte överstiger de avgifter och skatter som

landets egna medborgare får betala för utfärdande eller förnyelse av identitetskort,

b) vara giltigt inom hela den utfärdande medlemsstatens territorium,

c) vara giltigt fem år och automatiskt kunna förnyas.

2. Avbrott i bosättningen på högst sex månader i följd och längre frånvaro på grund av värnpliktstjänstgöring får inte inverka på ett uppehållstillståndets giltighet.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall för personer som har rätt att stanna kvar inom deras territorium tillämpa den rätt till likabehandling som fastställts genom rådets direktiv om upphävande av begränsningar i etableringsfriheten i enlighet med avdelning II i det allmänna handlingsprogram som föreskriver sådant avskaffande.

Artikel 8

1. Detta direktiv skall inte påverka några bestämmelser enligt någon medlemsstats lagar och andra författningar som skulle vara fördelaktigare för medborgare i andra medlemsstater.

2. Medlemsstaterna skall underlätta ett återvändande till deras territorier för egna företagare som lämnat dessa territorier efter att ha varaktigt bott där en längre tid och varit verksamma där och som önskar återvända, när de uppnått pensionsåldern enligt definitionen i artikel 2.1 a eller är varaktigt arbetsoförmögna.

Artikel 9

Medlemsstaterna får inte avvika från detta direktivs bestämmelser utom med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv inom tolv månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Efter anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna

vidare se till att kommissionen informeras i tillräckligt god tid för att den skall kunna lämna sina kommentarer till alla föreslagna lagar eller andra författningar som de avser att anta på det område som detta direktiv omfattar.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 december 1974.

På rådets vägnar

M. DURAFOUR

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 17 december 1974

om utvidgande av tillämpningsområdet för direktiv nr 64/221/EEG om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa till att även omfatta medborgare i en medlemsstat som begagnar sig av rätten att stanna kvar inom en annan medlemsstats territorium efter att ha verkat där som egna företagare

(75/35/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 56.2 och artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Direktiv nr 64/221/EEG³ samordnade särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och uppehåll och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa, och direktiv nr 75/34/EEG⁴ fastställde enligt vilka villkor medborgare i en medlemsstat skall ha rätt att stanna kvar inom en annan medlemsstats territorium efter att ha varit verksamma där som egna företagare.

Direktiv nr 64/221/EEG bör därför gälla för personer som omfattas av direktiv 75/34/EEG.

Artikel 1

Direktiv nr 64/221/EEG skall gälla för medborgare i medlemsstaterna och deras familjemedlemmar som har rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium i enlighet med direktiv nr 75/34/EEG.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall inom tolv månader efter dagen för anmälan sätta i kraft de åtgärder som behövs för att följa detta direktivs bestämmelser och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 december 1975.

På rådets vägnar

M. DURAFOUR

Ordförande

¹ EGT nr C 14, 27.3.1973, s. 21.

² EGT nr C 142, 31.12.1972, s. 10.

³ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 850/64.

⁴ EGT nr L 14, 20.1.1975, s. 10.

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 juni 1990

om rätt till bosättning

(90/364/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Artikel 3c i fördraget föreskriver att gemenskapens verksamhet, på det sätt som föreskrives i fördraget, skall innefatta avskaffandet medlemsstaterna emellan av hinder för personers fria rörlighet.

Artikel 8a i fördraget föreskriver att den inre marknaden måste vara bildad senast den 31 december 1992. Den inre marknaden utgörs av ett område utan inre gränser, inom vilket fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital tillförsäkras i enlighet med fördragets föreskrifter.

Nationella bestämmelser angående rätten för medlemsstaternas medborgare att bo i en annan medlemsstat än sin egen måste harmoniseras för att sådan fri rörlighet skall kunna uppnås.

Den som omfattas av rätten till bosättning får inte utgöra en orimlig börda för värdmedlemsstatens finanser.

Denna rätt kan till fullo utnyttjas, endast om familjemedlemmarna också får samma rätt.

För dem som berörs av detta direktiv bör administrativa åtgärder gälla liknande dem som särskilt fastställts i direktiv 68/360/EEG⁴ och direktiv 64/221/EEG⁵.

Fördraget lämnar för den nu aktuella åtgärden inga andra befogenheter än dem som finns i artikel 235.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.*Artikel 1*

1. Medlemsstaterna skall bevilja rätt till bosättning för medborgare i medlemsstater som inte åtnjuter denna rätt enligt andra bestämmelser i gemenskapsrätten och för deras familjemedlemmar enligt definition i punkt 2, under förutsättning att medborgarna och deras familjemedlemmar omfattas av en heltäckande sjukförsäkring som gäller i värdmedlemsstaten och har tillräckliga tillgångar för att undvika att ligga det sociala bidragssystemet i värdmedlemsstaten till last under den tid de bor där.

De tillgångar som åsyftas i första stycket skall anses vara tillräckliga, om de överstiger den nivå under vilken värdmedlemsstaten får bevilja sina medborgare socialbidrag, varvid hänsyn skall tas till den sökandes personliga förhållanden och i tillämpliga fall till de personliga förhållandena hos personer som tillåts bosätta sig i landet enligt punkt 2.

Om det andra stycket inte kan tillämpas i en medlemsstat, skall den sökandes tillgångar anses tillräckliga, om de överstiger den lägsta folkpension som betalas ut av värdmedlemsstaten.

¹ EGT nr C 191, 28.7.1989, s.5 och

EGT nr C 26, 3.2.2990, s. 22.

² Yttrande lämnat den 13 juni 1990 (ännu inte offentliggjort i den officiella tidningen).

³ EGT nr C 329, 30.12.1989, s. 25.

⁴ EGT nr C 329, 30.12.1989, s. 25.

⁵ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 850/64.

2. Följande personer skall oavsett sin nationalitet ha rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat tillsammans med innehavaren av ett uppehållstillstånd:

- a) hans eller hennes maka och deras avkomlingar som är beroende av dem för sin försörjning,
- b) släktingar i föregående led till innehavaren av uppehållstillstånd och hans eller hennes make.

Artikel 2

1. Rätten till bosättning skall kunna styrkas med ett dokument kallat "Upphållstillstånd för en medborgare i en medlemsstat i EEG", vars giltighet får begränsas till fem år och som skall kunna förnyas. Medlemsstater får emellertid, då de anser detta nödvändigt, kräva omprövning av tillståndet vid utgången av de två första årens bosättning. Om en familjemedlem inte är medborgare i en medlemsstat, skall för honom eller henne utfärdas ett uppehållsdokument med samma giltighet som det som utfärdats för den medborgare som han eller hon är beroende av.

För att utfärda uppehållstillstånd eller -dokument får medlemsstaten endast kräva att den sökande uppvisar ett giltigt identitetskort eller pass och styrker att han eller hon uppfyller kraven enligt artikel 1.

2. Artiklarna 2, 3, 6.1 a och 2 samt artikel 9 i direktiv 68/360/EEG skall även tillämpas på dem som omfattas av detta direktiv.

Makan och de barn som är beroende av en medborgare som har rätt till uppehållstillstånd inom en medlemsstats territorium skall ha rätt att påbörja vilken verksamhet som helst, som anställd eller egen företagare, var som helst inom denna medlemsstats territorium, även om de inte är medborgare i en medlemsstat.

Medlemsstaterna får inte avvika från detta direktivs bestämmelser utom med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. I så fall skall direktiv 64/221/EEG gälla.

3. Detta direktiv skall inte påverka befintlig lag om förvärv av fritidsbostäder.

Artikel 3

Upphållstillståndet skall fortsätta att gälla så länge innehavaren uppfyller kraven enligt artikel 1.

Artikel 4

Inom högst tre år sedan detta direktiv genomförts och därefter med tre års mellanrum skall kommissionen avfatta en rapport om detta direktivs tillämpning och överlämna den till Europaparlamentet och rådet.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall senast den 30 juni 1992 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 28 juni 1990.

På rådets vägnar

M. GEOGHEGAN-QUINN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 juni 1990

om rätt till bosättning för anställda och egna företagare som inte längre är yrkesverksamma

(90/365/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Artikel 3c i fördraget föreskriver att gemenskapens verksamhet, på det sätt som föreskrives i fördraget, skall innefatta avskaffandet medlemsstaterna emellan av hinder för personers fria rörlighet.

Artikel 8a i fördraget föreskriver att den inre marknaden måste vara bildad senast den 31 december 1992. Den inre marknaden utgörs av ett område utan inre gränser, inom vilket fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital tillförsäkras i enlighet med fördragets föreskrifter.

Artiklarna 48 och 52 i fördraget föreskriver fri rörlighet för arbetstagare och egna företagare, vilket medför rätt att bosätta sig i de medlemsstater där de är yrkesverksamma; det är önskvärt att denna rätt till bosättning också ges personer som har upphört med sitt yrkesverksamma liv, även om de inte begagnat sig av sin rätt till fri rörlighet under det yrkesverksamma livet.

De som omfattas av rätten till bosättning får inte utgöra en orimlig börda för värdmedlemsstatens finanser.

Enligt artikel 10 i förordning (EEG) nr 1408/71⁴ i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 1390/81⁵ är de personer som uppbär kontanta sjuk- eller ålderspensionsbidrag eller pensioner till följd av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom berättigade att fortsättningsvis få dessa bidrag och pensioner, även om de är bosatta i en annan medlemsstat än den där den betalningsansvariga institutionen finns.

Denna rätt kan till fullo utnyttjas, endast om familjemedlemmarna också får samma rätt.

För dem som berörs av detta direktiv bör administrativa åtgärder gälla liknande dem som fastställts i synnerhet i direktiv 68/360/EEG⁶ och direktiv 64/221/EEG⁷ (7).

Fördraget lämnar för den nu aktuella åtgärden inga andra befogenheter än dem som finns i artikel 235.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall bevilja rätt till bosättning för medborgare i medlemsstaterna som har arbetat som anställda eller egna företagare och för deras familjemedlemmar enligt definition i punkt 2, under förutsättning att de erhåller sjuk- eller förtidspension eller ålderspension eller pension på grund av arbetsolycka eller sjukdom med ett belopp som är tillräckligt stort för att undvika att de kommer att ligga det sociala trygghetssystemet i värdmedlemsstaten till last under den tid de bor där, och under förutsättning att de omfattas av heltäckande sjukförsäkring i värdstaten.

Den sökandes tillgångar skall anses vara tillräckliga, då de överstiger den nivå under vilken värdmedlemsstaten får bevilja sina medborgare socialbidrag, varvid hänsyn skall tas till de personliga förhållandena hos personer som tillåtits bosätta sig i landet enligt punkt 2.

Om det andra stycket inte kan tillämpas i en medlemsstat, skall den sökandes tillgångar anses tillräckliga, om de överstiger den lägsta folkpension som betalas ut av värdstaten.

2. Följande personer skall oavsett sin nationalitet ha rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat tillsammans med innehavaren av ett uppehållstillstånd:

- hans eller hennes make och deras avkomlingar som är beroende av dem för sin försörjning,
- släktingar i föregående led till innehavaren av uppehållstillstånd och hans eller hennes make.

¹ EGT nr C 191, 28.7.1989, s. 3 och

EGT nr C 26.3.2.1990, s. 19.

² Yttrande lämnat den 13 juni 1990 (ännu inte offentliggjort i den officiella tidningen).

³ EGT nr C 329, 30.12.1989, s. 25.

⁴ EGT nr L 149, 5.7.1971, s. 2.

⁵ EGT nr L 143, 29.5.1981, s. 1.

⁶ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 13.

⁷ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 850/64.

Artikel 2

1. Rätten till uppehållstillstånd skall kunna styrkas med ett dokument kallat "Upphållstillstånd för en medborgare i en medlemsstat i EEG", vars giltighet får begränsas till fem år och som skall kunna förnyas. Medlemsstater får emellertid, då de anser detta nödvändigt, kräva omprövning av tillståndet vid utgången av de två första årens bosättning. Om en familjemedlem inte är medborgare i en medlemsstat, skall för honom eller henne utfärdas ett uppehållsdocument med samma giltighetstid som det som utfärdas till den medborgare som han eller hon är beroende av.

För att utfärda uppehållstillstånd eller dokument får medlemsstaten endast kräva att den sökande uppvisar ett giltigt identitetskort eller pass och styrker att han eller hon uppfyller kraven enligt artikel 1.

2. Artiklarna 2, 3, 6.1 a och 2 samt artikel 9 i direktiv 68/360/EEG skall också tillämpas på dem som omfattas av detta direktiv.

Maken och de barn som är beroende av en medborgare som har rätt att bosätta sig inom en medlemsstats territorium skall ha rätt att påbörja vilken verksamhet som helst, som anställd eller egen företagare, var som helst inom denna medlemsstats territorium, även om de inte är medborgare i en medlemsstat.

Medlemsstaterna får inte avvika från detta direktivs bestämmelser utom med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. I så fall skall direktiv 64/221/EEG gälla.

3. Detta direktiv får inte påverka befintlig lag om förvärv av andra hem.

Artikel 3

Upphållstillståndet skall fortsätta att gälla så länge innehavaren uppfyller kraven enligt artikel 1.

Artikel 4

Inom högst tre år efter detta direktivs genomförande och därefter med tre års intervall skall kommissionen avfatta en rapport om detta direktivs tillämpning och överlämna den till Europaparlamentet och rådet.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall senast den 30 juni 1992 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 28 juni 1990.

På rådets vägnar

M. GEOGHEGAN-QUINN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 juni 1990

om rätt till bosättning för studerande

(90/366/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Artikel 3c i fördraget föreskriver att i gemenskapens verksamhet skall ingå, på sätt som föreskrivs i fördraget, avskaffandet medlemsstaterna emellan av hinder för personers fria rörlighet. Artikel 8a i fördraget föreskriver att den inre marknaden måste vara bildad senast den 31 december 1992. Den inre marknaden utgörs av ett område utan inre gränser, inom vilket fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital tillförsäkras i enlighet med fördragets föreskrifter.

Enligt domstolens beslut förhindrar artiklarna 128 och 7 i fördraget varje diskriminering mellan medborgare i medlemsstaterna vad avser tillträde till yrkesutbildning inom gemenskapen.

Rätten till bosättning för studerande ingår i en serie av sammanhängande åtgärder avsedda att främja yrkesutbildningen.

De som omfattas av rätten till bosättning får inte utgöra en orimlig börda för värdmedlemsstatens finanser.

Enligt gemenskapens nuvarande lagstiftning inryms inte bidrag åt studerande fastställt genom domstolens praxis inom fördragets tillämpningsområde enligt dess artikel 7.

Det är nödvändigt att medlemsstaterna vidtar administrativa åtgärder för att underlätta bosättning utan diskriminering.

Rätten till bosättning kan till fullo utnyttjas, endast om maken och deras försörjningsberoende barn får samma rätt.

För dem som berörs av detta direktiv bör administrativa åtgärder gälla liknande dem som fastställts i synnerhet i direktiv 68/360/EEG⁴ och direktiv 64/221/EEG⁵.

Detta direktiv gäller inte för studerande som innehar uppehållstillstånd på grund av att de är eller varit sysselsatta i ekonomisk verksamhet eller är medlemmar av en migrerande arbetstagares familj.

Fördraget lämnar för den nu aktuella åtgärden inte några andra befogenheter än dem som finns i artikel 235.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

För att underlätta tillträdet till yrkesutbildning skall medlemsstaterna bevilja rätt att bosätta sig för varje studerande som är medborgare i en medlemsstat och som inte har denna rätt enligt andra bestämmelser i gemenskapsrätten, samt för den studerandes make och deras försörjningsberoende barn, om den studerande försäkrar vederbörande myndighet i landet genom en förklaring eller på något annat likvärdigt sätt efter eget val att han har tillräckligt stora tillgångar för att undvika att bli en börda för värdmedlemsstatens sociala bidragssystem under den tid de bor där, och under förutsättning att den studerande är inskriven vid en erkänd utbildningsanstalt för att i första hand delta i yrkesutbildning där, och att de omfattas av heltäckande sjukförsäkring i värdmedlemsstaten.

Artikel 2

1. Upphållstillståndet skall endast gälla under den tid studierna i fråga pågår.

Rätten till uppehållstillstånd skall kunna styrkas med ett dokument kallat "Upphållstillstånd för en medborgare i en medlemsstat i EEG", vars giltighet får begränsas till studiernas varaktighet eller till ett år, om kursen varar längre; i det senare fallet skall det kunna förnyas årligen. Om en familjemedlem inte är medborgare i en medlemsstat, skall för honom eller henne utfärdas ett uppehållsdokument med samma giltighet som det som utfärdats för den medborgare som han eller hon är beroende av.

¹ EGT nr C 191, 28.7.1989, s. 2
och EGT nr C 26, 3.2.1990, s. 15.

² Yttrande lämnat den 13 juni 1990 (ännu inte offentliggjort i den officiella tidningen).

³ EGT nr C 329, 30.12.1989, s. 25.

⁴ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 13.

⁵ EGT nr 56, 4.4.1964, s. 850/64.

SLUTGRANSKAD

För att utfärda uppehållstillstånd eller dokument får medlemsstaten endast kräva att den sökande uppvisar ett giltigt identitetskort eller pass och styrker att han eller hon uppfyller kraven enligt artikel 1.

2. Artiklarna 2, 3, 6.1 a och 2 samt artikel 9 i direktiv 68/360/EEG skall gälla för dem som omfattas av detta direktiv, sedan nödvändiga ändringar gjorts.

Maken och de barn som är beroende av en medborgare som har rätt till uppehållstillstånd inom en medlemsstats territorium skall ha rätt att påbörja vilken verksamhet som helst, som anställd eller egen företagare, var som helst inom denna medlemsstats territorium, även om de inte är medborgare i en medlemsstat.

Medlemsstaterna får inte avvika från detta direktivs bestämmelser utom med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. I så fall skall artiklarna 2 till 9 i direktiv 64/221/EEG gälla.

Artikel 3

Detta direktiv skall inte medföra någon rätt till bistånd till uppehållet från värdmedlemsstaten för studerande som innehar uppehållstillstånd.

Artikel 4

Upphållstillståndet skall gälla så länge som innehavaren uppfyller villkoren enligt artikel 1.

Artikel 5

Inom högst tre år efter det detta direktiv genomförts och därefter med tre års intervall skall kommissionen avfatta en

rapport om detta direktivs tillämpning och överlämna den till Europaparlamentet och rådet.

Kommissionen skall ägna särskild uppmärksamhet åt eventuella svårigheter som kan uppstå i medlemsstaterna vid genomförandet av artikel 1; den skall om så är lämpligt överlämna förslag till rådet i syfte att avhjälpa sådana svårigheter.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall senast den 30 juni 1992 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 28 juni 1990.

På rådets vägnar

M. GEOGHEGAN-QUINN

Ordförande

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND VIII

Bilaga VI till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga VI Social trygghet

BILAGA VI

SOCIAL TRYGGHET

Förteckning enligt artikel 29

	Sida	
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	(383 R 2001)
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	(385 R 1660)
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE		(385 R 1661)
PARTERNA SKALL TA VEDERBÖRLIG		(1 85 I)
HÄNSYN TILL	27	(386 R 3811)
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE		(389 R 1305)
PARTERNA SKALL BEAKTA	31	(389 R 2332)
FÖRFARANDE FÖR EFTA-STATERNAS		(389 R 3427)
DELTAGANDE I DEN ADMINISTRATIVA		(391 R 2195)
KOMMISSIONEN FÖR SOCIAL TRYGGHET		383 R 2001
FÖR MIGRERANDE ARBETARE OCH I		385 R 1660
DEN TILL DENNA KOMMISSION KNUTNA		385 R 1661
REVISIONSKOMMITTÉN ENLIGT ARTIKEL		(1 85 I)
101.1 I AVTALET	32	386 R 0513
		386 R 3811
		389 R 1305
		389 R 2332
		389 R 3427
		391 R 2195

BILAGA VI

SOCIAL TRYGGHET

Förteckning enligt artikel 29

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

I Trots vad som sägs i protokoll 1 skall termen "medlemsstat(er)" i de rättsakter som förtecknas i denna bilaga, förutom den innebörd den har i de relevanta EG-rättsakterna, även avse Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike,

II Vid tillämpningen av bestämmelserna i de rättsakter som det hänvisas till i denna bilaga skall Gemensamma EES-kommittén enligt bestämmelserna i del VII i detta avtal utöva de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som i rättsakterna föreskrivs för den till EG-kommisionen knutna Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare och de rättigheter och de skyldigheter som i rätts-

akterna föreskrivs för den revisionskommitté som är knuten till denna administrativa kommission.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. Rådets förordning (EEG) 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, uppdaterad genom
  - **383 R 2001:** Rådets förordning (EEG) 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, 22.8 1983, s. 6)
  - och senare ändrad genom
    - **385 R 1660:** Rådets förordning (EEG) 1660/85 av den 13 juni 1985 (EGT nr L 160, 20.6 1985, s. 1)
    - **385 R 1661:** Rådets förordning (EEG) 1661/85 av den 13 juni 1985 (EGT nr L 160, 20.6 1985, s. 7)
    - **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11 1985, s. 170)
    - **386 R 3811:** Rådets förordning (EEG) 3811/86 av den 11 december 1986 (EGT nr L 355, 16.12 1986, s. 5)
    - **389 R 1305:** Rådets förordning (EEG) 1305/89 av den 11 maj 1989 (EGT nr L 131, 13.5 1989, s. 1)
    - **389 R 2332:** Rådets förordning (EEG) 2332/89 av den 18 juli 1989 (EGT nr L 224, 2.8 1989, s. 1)
    - **389 R 3427:** Rådets förordning (EEG) 3427/89 av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 331, 16.11 1989, s. 1)
    - **391 R 2195:** Rådets förordning (EEG) 2195/91 av den 25 juni 1991 (EGT nr L 206, 29.7 1991, s. 2)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

- a) Tredje stycket i artikel 1 j skall inte gälla.
- b) Förordningens artikel 10.1 stycke 1 skall inte tillämpas på den schweiziska federala lagen om tilläggsförmåner till ålders-, efterlevande- och invaliditetsförsäkring före den 1 januari 1996.
- c) I artikel 88 skall orden "artikel 106 i fördraget" ersättas med orden "artikel 41 i EES-avtalet".
- d) Artikel 94.9 skall inte gälla.
- e) Artikel 96 skall inte gälla.
- f) Artikel 100 skall inte gälla.
- g) Följande tillägg skall göras i bilaga 1 avsnitt I:

"M. ÖSTERRIKE
Ej tillämpligt.

N. FINLAND

Varje person som är anställd eller egenföretagare i den mening som avses i lagstiftningen om arbetspension skall anses vara anställd respektive egenföretagare i den mening som avses i förordningens artikel 1 a ii.

O. ISLAND

Varje person som är anställd eller egenföretagare i den mening som avses i bestämmelserna om arbetsskadeförsäkring i lagen om social trygghet skall anses vara anställd respektive egenföretagare i den mening som avses i förordningens artikel 1 a ii.

P. LIECHTENSTEIN
Ej tillämpligt.

Q. NORGE

Varje person som är anställd eller egenföretagare i den mening som avses i lagen om social trygghet skall anses vara anställd eller egenföretagare i den mening som avses i förordningens artikel 1 a ii.

R. SVERIGE

Varje person som är anställd eller egenföretagare i den mening som avses i lagen om arbetsskadeförsäkring skall anses vara anställd eller egenföretagare i den mening som avses i förordningens artikel 1 a ii.

S. SCHWEIZ
Ej tillämpligt."

h) Följande skall läggas till i bilaga 1 avsnitt II:

"M. ÖSTERRIKE
Ej tillämpligt.

N. FINLAND

Vid fastställande av rätten till vårdförmåner enligt bestämmelserna i avdelning III kapitel 1 i förordningen avses med "familjemedlem" make eller barn enligt definitionen i sjukförsäkringslagen.

O. ISLAND

Vid fastställande av rätten till vårdförmåner enligt bestämmelserna i avdelning III kapitel 1 i förordningen avses med "familjemedlem" make eller barn under 25 års ålder.

P. LIECHTENSTEIN

Vid fastställande av rätten till vårdförmåner enligt bestämmelserna i avdelning III kapitel 1 i förordningen avses med "familjemedlem" make eller beroende barn under 25 års ålder.

Q. NORGE

Vid fastställande av rätten till vårdförmåner enligt bestämmelserna i avdelning III kapitel 1 i förordningen avses med "familjemedlem" make eller barn under 25 års ålder.

R. SVERIGE

Vid fastställande av rätten till vårdförmåner enligt bestämmelserna i avdelning III kapitel 1 i förordningen avses med "familjemedlem" make eller barn under 18 års ålder.

S. SCHWEIZ

Med "familjemedlem" avses en familjemedlem enligt definitionen i den behöriga statens lagstiftning. Vid fastställande av rätten till vårdförmåner enligt artikel 22.1 a och 31 i förordningen avses dock med "familjemedlem" make eller beroende barn under 25 års ålder."

i) Följande skall läggas till i bilaga 2 avsnitt I:

"M. ÖSTERRIKE
Ej tillämpligt.

N. FINLAND
Ej tillämpligt.

O. ISLAND
Ej tillämpligt.

P. LIECHTENSTEIN
Ej tillämpligt.

Q. NORGE
Ej tillämpligt.

R. SVERIGE

Ej tillämpligt.

S. SCHWEIZ
Ej tillämpligt.”

j) Följande skall läggas till i bilaga 2 avsnitt II:

”M. ÖSTERRIKE

Den allmänna delen av moderskapsförmånen.

N. FINLAND

Moderskapspaketet eller moderskapsstödet enligt lagen om moderskapsstöd.

O. ISLAND

Inget.

P. LIECHTENSTEIN

Inget.

Q. NORGE

Engångsbelopp som betalas vid barns födelse enligt lagen om social trygghet.

R. SVERIGE

Inget.

S. SCHWEIZ

Förmåner vid barns födelse enligt gällande kantonal lagstiftning om familjeförmåner (Fribourg, Genève, Jura, Luzern, Neuchâtel, Schaffhausen, Schwyz, Solothurn, Uri, Valais, Vaud).”

k) Följande skall läggas till i bilaga 3 avsnitt A:

”67. ÖSTERRIKE — BELGIEN

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 4 april 1977 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt III i slutprotokollet till den konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

68. ÖSTERRIKE — DANMARK

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 16 juni 1987 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt I i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

69. ÖSTERRIKE — TYSKLAND

a) Artikel 41 i konventionen om social trygghet den 22 december 1966 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 10 april 1969,

tilläggskonvention nr 2 den 29 mars 1974 och tilläggskonvention nr 3 den 29 augusti 1980.

b) Punkterna 3 c, 3 d, 17, 20 a och 21 i slutprotokollet till den konventionen.

c) Artikel 3 i konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

d) Punkt 3 g i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

e) Artikel 4.1 i konventionen avseende tysk lagstiftning, enligt vilken olycksfall (och arbets-sjukdomar) som inträffar utanför Förbundsrepubliken Tysklands territorium och perioder som har fullgjorts utanför detta territorium, inte ger anledning till betalning av förmåner eller endast ger anledning till betalning av förmåner på vissa villkor när de förmånsberättigade är bosatta utanför Förbundsrepubliken Tysklands territorium, i de fall då

i) förmånen redan är beviljad eller kunde beviljas vid detta avtals ikraftträdande,

ii) personen ifråga har stadigvarande bosatt sig i Österrike före detta avtals ikraftträdande och beviljande av pensioner från pensions- och olycksfallsförsäkring skedde inom ett år efter detta avtals ikraftträdande.

f) Punkt 19 b i slutprotokollet till konventionen. Vid tillämpningen av nummer 3 c i denna bestämmelse skall det belopp som har beaktats av den behöriga institutionen inte överstiga det

belopp som skall betalas med hänsyn till motsvarande perioder som skall ersättas av denna institution.

g) Artikel 2 i tilläggskonvention nr 1 den 10 april 1969 till konventionen.

h) Artiklarna 1.5 och 8 i konventionen om arbetslöshetsförsäkring den 19 juli 1978.

i) Punkt 10 i slutprotokollet till den konventionen.

70. ÖSTERRIKE — SPANIEN

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 6 november 1981 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

71. ÖSTERRIKE — FRANKRIKE

Inga.

72. ÖSTERRIKE — GREKLAND

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 14 december 1979 i dess lydelse enligt

tilläggskonventionen den 21 maj 1986 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

73. ÖSTERRIKE — IRLAND

Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 30 september 1983 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

74. ÖSTERRIKE — ITALIEN

a) Artiklarna 5.3 och 9.2 i konventionen om social trygghet den 21 januari 1981.

b) Artikel 4 i konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

c) Punkt 2 i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

75. ÖSTERRIKE — LUXEMBURG

a) Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 21 december 1971 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 16 maj 1973 och tilläggskonvention nr 2 den 9 oktober 1978.

b) Artikel 3.2 i konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

c) Punkt III i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

76. ÖSTERRIKE — NEDERLÄNDERNA

a) Artikel 3 i konventionen om social trygghet den 7 mars 1974 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 5 november 1980 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

77. ÖSTERRIKE — PORTUGAL

Inga.

78. ÖSTERRIKE — STORBRIANNIEN

a) Artikel 3 i konventionen om social trygghet den 22 juli 1980 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 9 december 1985 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Protokoll angående vårdförmåner till konventionen med undantag för artikel 2.3 avseende personer som inte kan göra anspråk på behandling enligt avdelning III kapitel 1 i

förordningen.

79. ÖSTERRIKE — FINLAND

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 11 december 1985 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till den konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

80. ÖSTERRIKE — ISLAND

Ingen konvention.

81. ÖSTERRIKE — LIECHTENSTEIN

Artikel 4 i konventionen om social trygghet av den 26 september 1968 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 16 maj 1977 och tilläggskonvention nr 2 den 22 oktober 1987 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

82. ÖSTERRIKE — NORGE

a) Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 27 augusti 1985.

b) Artikel 4 i konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

c) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

83. ÖSTERRIKE — SVERIGE

a) Artiklarna 4 och 24.1 i konventionen om social trygghet den 11 november 1975 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 21 oktober 1982 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

84. ÖSTERRIKE — SCHWEIZ

Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 15 november 1967 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 17 maj 1973, tilläggskonvention nr 2 den 30 november 1977 och tilläggskonvention nr 3 den 14 december 1987 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

85. FINLAND — BELGIEN

Ingen konvention.

86. FINLAND — DANMARK

Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.

87. FINLAND — TYSKLAND

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet

het den 23 april 1979.

b) Punkt 9 a i slutprotokollet till konventionen.

88. FINLAND — SPANIEN

Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 19 december 1985.

89. FINLAND — FRANKRIKE

Ingen konvention.

90. FINLAND — GREKLAND

Artiklarna 5.2 och 21 i konventionen om social trygghet den 11 mars 1988.

91. FINLAND — IRLAND

Ingen konvention.

92. FINLAND — ITALIEN

Ingen konvention.

93. FINLAND — LUXEMBURG

Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 15 september 1988.

94. FINLAND — NEDERLÄNDERNA

Ingen konvention.

95. FINLAND — PORTUGAL

Ingen konvention.

96. FINLAND — STORBRIANNIEN

Inga.

97. FINLAND — ISLAND

Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.

98. FINLAND — LIECHTENSTEIN

Ingen konvention.

99. FINLAND — NORGE

Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.

100. FINLAND — SVERIGE

Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.

101. FINLAND — SCHWEIZ

Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 28 juni 1985.

102. ISLAND — BELGIEN

Ingen konvention.

103. ISLAND — DANMARK

Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.

104. ISLAND — TYSKLAND

Ingen konvention.

105. ISLAND — SPANIEN

Ingen konvention.

106. ISLAND — FRANKRIKE

Ingen konvention.

107. ISLAND — GREKLAND

Ingen konvention.

108. ISLAND — IRLAND

Ingen konvention.

109. ISLAND — ITALIEN

Ingen konvention.

110. ISLAND — LUXEMBURG

Ingen konvention.

111. ISLAND — NEDERLÄNDERNA

Ingen konvention.

112. ISLAND — PORTUGAL

Ingen konvention.

113. ISLAND — STORBRIANNIEN

Inga.

114. ISLAND — LIECHTENSTEIN

Ingen konvention.

115. ISLAND — NORGE

Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.

116. ISLAND — SVERIGE

Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.

117. ISLAND — SCHWEIZ

Ingen konvention.

118. LIECHTENSTEIN — BELGIEN

Ingen konvention.

119. LIECHTENSTEIN — DANMARK

Ingen konvention.

120. LIECHTENSTEIN — TYSKLAND

Artikel 4.2 i konventionen om social trygghet den 7 april 1977 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 11 augusti 1989 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

121. LIECHTENSTEIN — SPANIEN

Ingen konvention.

122. LIECHTENSTEIN — FRANKRIKE

Ingen konvention.

123. LIECHTENSTEIN — GREKLAND

Ingen konvention.

124. LIECHTENSTEIN — IRLAND
Ingen konvention.
125. LIECHTENSTEIN — ITALIEN
Artikel 5 andra meningen i konventionen om social trygghet den 11 november 1976 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
126. LIECHTENSTEIN — LUXEMBURG
Ingen konvention.
127. LIECHTENSTEIN — NEDERLÄNDERNA
Ingen konvention.
128. LIECHTENSTEIN — PORTUGAL
Ingen konvention.
129. LIECHTENSTEIN — STORBRI-
TANNIEN
Ingen konvention.
130. LIECHTENSTEIN — NORGE
Ingen konvention.
131. LIECHTENSTEIN — SVERIGE
Ingen konvention.
132. LIECHTENSTEIN — SCHWEIZ
Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 8 mars 1989 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
133. NORGE — BELGIEN
Ingen konvention.
134. NORGE — DANMARK
Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.
135. NORGE — TYSKLAND
Ingen konvention.
136. NORGE — SPANIEN
Ingen konvention.
137. NORGE — FRANKRIKE
Inga.
138. NORGE — GREKLAND
Artikel 16.5 i konventionen om social trygghet den 12 juni 1980.
139. NORGE — IRLAND
Ingen konvention.
140. NORGE — ITALIEN
Inga.
141. NORGE — LUXEMBURG
Ingen konvention.
142. NORGE — NEDERLÄNDERNA
Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 13 april 1989.
143. NORGE — PORTUGAL
Artikel 6 i konventionen om social trygghet den 5 juni 1980.
144. NORGE — STORBRI-
TANNIEN
Inga.
145. NORGE — SVERIGE
Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.
146. NORGE — SCHWEIZ
Artikel 6.2 i konventionen om social trygghet den 21 februari 1979.
147. SVERIGE — BELGIEN
Ingen konvention.
148. SVERIGE — DANMARK
Artikel 14.4 i den nordiska konventionen om social trygghet den 5 mars 1981.
149. SVERIGE — TYSKLAND
a) Artikel 4.2 i konventionen om social trygghet den 27 februari 1976.
b) Punkt 8 a i slutprotokollet till konventionen.
150. SVERIGE — SPANIEN
Artiklarna 5.2 och 16 i konventionen om social trygghet den 29 juni 1987.
151. SVERIGE — FRANKRIKE
Inga.
152. SVERIGE — GREKLAND
Artiklarna 5.2 och 23 i konventionen om social trygghet den 5 maj 1978 i deras lydelse enligt tilläggskonventionen den 14 september 1984.
153. SVERIGE — IRLAND
Ingen konvention.
154. SVERIGE — ITALIEN
Artikel 20 i konventionen om social trygghet den 25 september 1979.
155. SVERIGE — LUXEMBURG
a) Artiklarna 4 och 29.1 i konventionen om social trygghet den 21 februari 1985 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.
b) Artikel 30 i konventionen.
156. SVERIGE — NEDERLÄNDERNA

Artiklarna 4 och 24.3 i konventionen om social trygghet den 2 juli 1976 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

157. SVERIGE — PORTUGAL

Artikel 6 i konventionen om social trygghet den 25 oktober 1978.

158. SVERIGE — STORBRIANNIEN

Artikel 4.3 i konventionen om social trygghet den 29 juni 1987.

159. SVERIGE — SCHWEIZ

Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 20 oktober 1978.

160. SCHWEIZ — BELGIEN

a) Artikel 3.1 i konventionen om social trygghet den 24 september 1975 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt 4 i slutprotokollet till konventionen avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

161. SCHWEIZ — DANMARK

Inga.

162. SCHWEIZ — TYSKLAND

Artikel 4.2 i konventionen om social trygghet den 25 februari 1964 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 9 september 1975 och tilläggskonvention nr 2 den 2 mars 1989 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

163. SCHWEIZ — SPANIEN

Artikel 2 i konventionen om social trygghet den 13 oktober 1969 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 11 juni 1982 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

164. SCHWEIZ — FRANKRIKE

Inga.

165. SCHWEIZ — GREKLAND

Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 1 juni 1973 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

166. SCHWEIZ — IRLAND

Ingen konvention.

167. SCHWEIZ — ITALIEN

a) Artikel 3 andra meningen i konventionen om social trygghet den 14 december 1962 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 18 de-

ember 1963, tilläggsöverenskommelse nr 1 den 4 juli 1969, tilläggsprotokollet den 25 februari 1974 och tilläggsöverenskommelse nr 2 den 2 april 1980 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Artikel 9.1 i nämnda konvention.

168. SCHWEIZ — LUXEMBURG

Artikel 4.2 i konventionen om social trygghet den 3 juni 1967 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 26 mars 1976.

169. SCHWEIZ — NEDERLÄNDERNA

Artikel 4 andra meningen i konventionen om social trygghet den 27 maj 1970.

170. SCHWEIZ — PORTUGAL

Artikel 3 andra meningen i konventionen om social trygghet den 11 september 1975 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

171. SCHWEIZ — STORBRIANNIEN

Artikel 3.1 och 3.2 i konventionen om social trygghet den 21 februari 1968 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.”

l) Följande skall läggas till i bilaga 3 avsnitt B:

”67. ÖSTERRIKE — BELGIEN

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 4 april 1977 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt 3 i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

68. ÖSTERRIKE — DANMARK

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 16 juni 1987 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt I i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

69. ÖSTERRIKE — TYSKLAND

a) Artikel 41 i konventionen om social trygghet den 22 december 1966 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 10 april 1969, tilläggskonvention nr 2 den 29 mars 1974 och tilläggskonvention nr 3 den 29 augusti 1980.

b) Punkt 20 a i slutprotokollet till konventionen.

c) Artikel 3 i konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

d) Punkt 3 g i slutprotokollet till konventionen.

e) Artikel 4.1 i konventionen avseende tysk lagstiftning, enligt vilken olycksfall (och arbetsjukdomar) som inträffar utanför Tysklands territorium och perioder som har fullgjorts utanför detta territorium, inte ger anledning till betalning av förmåner eller endast ger anledning till betalning av förmåner på vissa villkor, när de förmånsberättigade är bosatta utanför Förbundsrepubliken Tysklands territorium, i de fall då

i) förmånen redan är beviljad eller kunde beviljas vid denna överenskommelses ikraftträdande,

ii) personen ifråga har stadigvarande bosatt sig i Österrike före denna överenskommelses ikraftträdande och pension från pensions- och olycksfallsförsäkring beviljades inom ett år efter denna överenskommelses ikraftträdande.

f) Punkt 19 b i slutprotokollet till konventionen. Vid tillämpning av nummer 3 c i denna bestämmelse skall det belopp som har beaktats av den behöriga institutionen inte överstiga det belopp som skall betalas med hänsyn till motsvarande perioder som skall ersättas av denna institution.

70. ÖSTERRIKE — SPANIEN

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 6 november 1981 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

71. ÖSTERRIKE — FRANKRIKE

Inga.

72. ÖSTERRIKE — GREKLAND

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 14 december 1979 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 21 maj 1986 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

73. ÖSTERRIKE — IRLAND

Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 30 september 1988 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

74. ÖSTERRIKE — ITALIEN

a) Artiklarna 5.3 och 9.2 i konventionen om social trygghet den 21 januari 1981.

b) Artikel 4 i konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

c) Punkt 2 i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

75. ÖSTERRIKE — LUXEMBURG

a) Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 21 december 1971 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 16 maj 1973 och tilläggskonvention nr 2 den 9 oktober 1978.

b) Artikel 3.2 i konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

c) Punkt III i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

76. ÖSTERRIKE — NEDERLÄNDERNA

a) Artikel 3 i konventionen om social trygghet den 7 mars 1974 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 5 november 1980 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

77. ÖSTERRIKE — PORTUGAL

Inga.

78. ÖSTERRIKE — STORBRIANNIEN

a) Artikel 3 i konventionen om social trygghet den 22 juli 1980 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 9 december 1985 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Protokoll angående vårdförmåner till nämnda konvention med undantag för artikel 2.3 avseende personer som inte kan göra anspråk på behandling enligt avdelning III kapitel 1 i förordningen.

79. ÖSTERRIKE — FINLAND

a) Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 11 december 1985 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

80. ÖSTERRIKE — ISLAND

Ingen konvention.

81. ÖSTERRIKE — LIECHTENSTEIN

Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 26 september 1968 i dess lydelse enligt

tilläggskonvention nr 1 den 16 maj 1977 och tilläggskonvention nr 2 den 22 oktober 1987 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

82. ÖSTERRIKE — NORGE

a) Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 27 augusti 1985.

b) Artikel 4 i konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

c) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

83. ÖSTERRIKE — SVERIGE

a) Artiklarna 4 och 24.1 i konventionen om social trygghet den 11 november 1975 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 21 oktober 1982 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

b) Punkt II i slutprotokollet till konventionen avseende personer som är bosatta i en tredje stat.

84. ÖSTERRIKE — SCHWEIZ

Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 15 november 1967 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 17 maj 1973, tilläggskonvention nr 2 den 30 november 1977 och tilläggskonvention nr 3 den 14 december 1987 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.

85. FINLAND — BELGIEN

Ingen konvention.

86. FINLAND — DANMARK

Inga.

87. FINLAND — TYSKLAND

Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 23 april 1979.

88. FINLAND — SPANIEN

Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 19 december 1985.

89. FINLAND — FRANKRIKE

Ingen konvention.

90. FINLAND — GREKLAND

Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 11 mars 1988.

91. FINLAND — IRLAND

Ingen konvention.

92. FINLAND — ITALIEN

Ingen konvention.

93. FINLAND — LUXEMBURG
Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 15 september 1988.

94. FINLAND — NEDERLÄNDERNA

Ingen konvention.

95. FINLAND — PORTUGAL

Ingen konvention.

96. FINLAND — STORBRITANNIEN

Inga.

97. FINLAND — ISLAND

Inga.

98. FINLAND — LIECHTENSTEIN

Ingen konvention.

99. FINLAND — NORGE

Inga.

100. FINLAND — SVERIGE

Inga.

101. FINLAND — SCHWEIZ

Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 28 juni 1985.

102. ISLAND — BELGIEN

Ingen konvention.

103. ISLAND — DANMARK

Inga.

104. ISLAND — TYSKLAND

Ingen konvention.

105. ISLAND — SPANIEN

Ingen konvention.

106. ISLAND — FRANKRIKE

Ingen konvention.

107. ISLAND — GREKLAND

Ingen konvention.

108. ISLAND — IRLAND

Ingen konvention.

109. ISLAND — ITALIEN

Ingen konvention.

110. ISLAND — LUXEMBURG

Ingen konvention.

111. ISLAND — NEDERLÄNDERNA

Ingen konvention.

112. ISLAND — PORTUGAL

Ingen konvention.

113. ISLAND — STORBRITANNIEN

Inga.

114. ISLAND — LIECHTENSTEIN
Ingen konvention.
115. ISLAND — NORGE
Inga.
116. ISLAND — SVERIGE
Inga.
117. ISLAND — SCHWEIZ
Ingen konvention.
118. LIECHTENSTEIN — BELGIEN
Ingen konvention.
119. LIECHTENSTEIN — DANMARK
Ingen konvention.
120. LIECHTENSTEIN — TYSKLAND
Artikel 4.2 i konventionen om social trygghet den 7 april 1977 i dess lydelse enligt tilläggskonvention nr 1 den 11 augusti 1989 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
121. LIECHTENSTEIN — SPANIEN
Ingen konvention.
122. LIECHTENSTEIN — FRANKRIKE
Ingen konvention.
123. LIECHTENSTEIN — GREKLAND
Ingen konvention.
124. LIECHTENSTEIN — IRLAND
Ingen konvention.
125. LIECHTENSTEIN — ITALIEN
Artikel 5 andra meningen i konventionen om social trygghet den 11 november 1976 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
126. LIECHTENSTEIN — LUXEMBURG
Ingen konvention.
127. LIECHTENSTEIN — NEDERLÄNDERNA
Ingen konvention.
128. LIECHTENSTEIN — PORTUGAL
Ingen konvention.
129. LIECHTENSTEIN — STORBRI-TANNIEN
Ingen konvention.
130. LIECHTENSTEIN — NORGE
Ingen konvention.
131. LIECHTENSTEIN — SVERIGE
Ingen konvention.
132. LIECHTENSTEIN — SCHWEIZ
Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 8 mars 1989 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
133. NORGE — BELGIEN
Ingen konvention.
134. NORGE — DANMARK
Inga.
135. NORGE — TYSKLAND
Ingen konvention.
136. NORGE — SPANIEN
Ingen konvention.
137. NORGE — FRANKRIKE
Inga.
138. NORGE — GREKLAND
Inga.
139. NORGE — IRLAND
Ingen konvention.
140. NORGE — ITALIEN
Inga.
141. NORGE — LUXEMBURG
Ingen konvention.
142. NORGE — NEDERLÄNDERNA
Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 13 april 1989.
143. NORGE — PORTUGAL
Inga.
144. NORGE — STORBRI-TANNIEN
Inget.
145. NORGE — SVERIGE
Inga.
146. NORGE — SCHWEIZ
Artikel 6.2 i konventionen om social trygghet den 21 februari 1979.
147. SVERIGE — BELGIEN
Ingen konvention.
148. SVERIGE — DANMARK
Inga.
149. SVERIGE — TYSKLAND
Artikel 4.2 i konventionen om social trygghet den 27 februari 1976.
150. SVERIGE — SPANIEN
Artiklarna 5.2 och 16 i konventionen om social trygghet den 29 juni 1987.

151. SVERIGE — FRANKRIKE
Inga.
152. SVERIGE — GREKLAND
Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 5 maj 1978 i dess lydelse enligt tilläggs-konventionen den 14 september 1984.
153. SVERIGE — IRLAND
Ingen konvention.
154. SVERIGE — ITALIEN
Artikel 20 i konventionen om social trygghet den 25 september 1979.
155. SVERIGE — LUXEMBURG
Artiklarna 4 och 29.1 i konventionen om social trygghet den 21 februari 1985 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.
156. SVERIGE — NEDERLÄNDERNA
Artiklarna 4 och 24.3 i konventionen om social trygghet den 2 juli 1976 avseende personer som är bosatta i en tredje stat.
157. SVERIGE — PORTUGAL
Artikel 6 i konventionen om social trygghet den 25 oktober 1978.
158. SVERIGE — STORBRIANNIEN
Artikel 4.3 i konventionen om social trygghet den 29 juni 1987.
159. SVERIGE — SCHWEIZ
Artikel 5.2 i konventionen om social trygghet den 20 oktober 1978.
160. SCHWEIZ — BELGIEN
a) Artikel 3.1 i konventionen om social trygghet den 24 september 1975 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
b) Punkt 4 i slutprotokollet till nämnda konvention avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
161. SCHWEIZ — DANMARK
Inga.
162. SCHWEIZ — TYSKLAND
Artikel 4.2 i konventionen om social trygghet den 25 februari 1964 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen nr 1 den 9 september 1975 och tilläggskonvention nr 2 den 2 mars 1989 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
163. SCHWEIZ — SPANIEN
Artikel 2 i konventionen om social trygghet den 13 oktober 1969 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 11 juni 1982 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
164. SCHWEIZ — FRANKRIKE
Inga.
165. SCHWEIZ — GREKLAND
Artikel 4 i konventionen om social trygghet den 1 juni 1973 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
166. SCHWEIZ — IRLAND
Ingen konvention.
167. SCHWEIZ — ITALIEN
a) Artikel 3 andra meningen i konventionen om social trygghet den 14 december 1962 i dess lydelse enligt tilläggskonventionen den 18 december 1963, tilläggsöverenskommelse nr 1 den 4 juli 1969, tilläggsprotokollet den 25 februari 1974 och tilläggsöverenskommelse nr 2 den 2 april 1980 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
b) Artikel 9.1 i konventionen.
168. SCHWEIZ — LUXEMBURG
Artikel 4.2 i konventionen om social trygghet den 3 juni 1967 i dess lydelse enligt tilläggs-konventionen den 26 mars 1976.
169. SCHWEIZ — NEDERLÄNDERNA
Artikel 4 andra meningen i konventionen om social trygghet den 27 maj 1970.
170. SCHWEIZ — PORTUGAL
Artikel 3 andra meningen i konventionen om social trygghet den 11 september 1975 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.
171. SCHWEIZ — STORBRIANNIEN
Artikel 3.1 och 3.2 i konventionen om social trygghet den 21 februari 1968 avseende betalning av kontantförmåner till personer som är bosatta i en tredje stat.”
m) Följande skall läggas till i bilaga 4:
”M. ÖSTERRIKE
Ingen.
N. FINLAND
Ingen.
O. ISLAND
Ingen.

P. LIECHTENSTEIN

Ingen.

Q. NORGE

Ingen.

R. SVERIGE

Ingen.

S. SCHWEIZ

Ingen."

n) Följande skall läggas till i bilaga 6:

"M. ÖSTERRIKE

1. Vid tillämpningen av kapitel 1 i förordningens avdelning III skall en person som uppbär offentlig tjänstepension anses vara pensionär.

2. Vid tillämpningen av förordningens artikel 46.2 skall bortses från tillägg till avgifterna för tilläggsförsäkring och tilläggsförmån för gruvarbetare enligt österrikisk lagstiftning. I dessa fall skall det belopp som har beräknats enligt förordningens artikel 46.2 ökas genom tillägg till avgifterna för tilläggsförsäkring och tilläggsförmån till gruvarbetare.

3. Vid tillämpningen av förordningens artikel 46.2 skall för österrikisk lagstiftning den dag som gäller för pension (Stichtag) anses som den dag då försäkringsfallet inträffar.

4. Tillämpningen av förordningens bestämmelser skall inte innebära någon reduktion i rätten till förmåner enligt österrikisk lagstiftning med avseende på personer vilkas socialförsäkringssituation har påverkats av politiska eller religiösa skäl eller på grund av deras härkomst.

N. FINLAND

1. För att fastställa om perioden mellan försäkringsfallets inträffande och pensionsåldern (antagandeperiod) skall beaktas vid beräkning av den finska arbetspensionen skall försäkrings- eller bosättningsperioder enligt en annan stats lagstiftning, för vilken denna förordning gäller, beaktas såvitt avser villkoret om bosättning i Finland.

2. Om anställning eller verksamhet som egenföretagare i Finland har upphört och försäkringsfallet inträffar under anställning eller verksamhet som egenföretagare i en annan stat, för vilken denna förordning gäller, och om pensionen enligt den finska lagstiftningen om försäkringsarbetspension inte längre omfattar perioden mellan försäkringsfallet och pensionsåldern (antagandetid) skall försäkringsperioder

enligt lagstiftningen i en annan stat för vilken denna förordning gäller beaktas vad avser villkoren för antagandetid som om de vore försäkringsperioder i Finland.

3. Om enligt finländsk lagstiftning tillägg skall betalas av en institution i Finland på grund av försening i handläggningen av en ansökan om förmån, skall en ansökan som har lämnats till en institution i en annan stat, för vilken denna förordning gäller, vid tillämpningen av bestämmelserna i den finska lagstiftningen avseende sådant tillägg anses ha lämnats den dag då ansökan tillsammans med alla nödvändiga bilagor når den behöriga institutionen i Finland.

O. ISLAND

Om anställning eller verksamhet som egenföretagare i Island har upphört och försäkringsfallet inträffar under anställning eller verksamhet som egenföretagare i en annan stat, för vilken denna förordning gäller, och om invalidpension enligt både socialförsäkrings- och tilläggs pensionssystemen (pensionskassor) i Island inte längre omfattar perioden mellan försäkringsfallet och pensionsåldern (antagandeperioder) skall försäkringsperioder enligt lagstiftningen i en annan stat, för vilken denna förordning gäller, beaktas vad avser villkoren för kravet på antagandeperioder som om de vore försäkringsperioder i Island.

P. LIECHTENSTEIN

Varje anställd eller egenföretagare som inte längre omfattas av den liechtensteinska lagstiftningen om invaliditetsförsäkring skall vid tillämpningen av avdelning III kapitel 3 i förordningen anses vara försäkrad enligt denna försäkring vid beviljande av normal invalidpension om

a) han den dag då försäkringsfallet inträffar enligt bestämmelserna i den liechtensteinska lagstiftningen om invalidförsäkring

i) undergår rehabiliteringsåtgärder som utges enligt invaliditetsförsäkringen i Liechtenstein,

ii) är försäkrad enligt lagstiftningen om ålders-, efterlevande- eller invaliditetsförsäkring i en annan stat, för vilken denna förordning gäller,

iii) kan göra anspråk på pension enligt invaliditets- eller åldersförsäkring i en annan stat för vilken denna förordning gäller eller om han uppbär en sådan pension,

iv) är oförmögen till arbete enligt lagstiftningen i en annan stat för vilken denna

förordning gäller och kan göra anspråk på förmåner från sjukförsäkrings- eller olycksfallsförsäkring i den staten eller om han uppbär en sådan förmån, eller

v) kan göra anspråk på kontantförmåner på grund av arbetslöshet från arbetslöshetsförsäkringen i en annan stat, för vilken denna förordning gäller, eller om han uppbär en sådan förmån,

b) eller om han arbetade i Liechtenstein som gransarbetare och inom tre år omedelbart före försäkringsfallets inträffande enligt den liechtensteinska lagstiftningen, betalat avgifter enligt denna lagstiftning för minst 12 månader, eller

c) om han måste sluta sin anställning eller verksamhet som egenföretagare i Liechtenstein på grund av olycksfall eller då han så länge han stannar i Liechtenstein skall vara skyldig att betala avgifter på samma grunder som en person utan förvärvsarbete.

Q. NORGE

1. Övergångsbestämmelserna i den norska lagstiftningen som medför en reduktion av den försäkringsperiod som krävs för full tilläggs-pension för personer födda före 1937 skall tillämpas på personer som är omfattade av förordningen under förutsättning att de har varit bosatta i Norge eller har varit sysselsatta i förvärvsarbete som anställda eller egenföretagare i Norge, för sådant antal år som krävs efter fyllda 16 år och före den 1 januari 1967. Detta krav skall vara ett år för varje år personens födelseår infaller före 1937.

2. En person som är försäkrad enligt lagen om social trygghet och som vårdar försäkrade vårdbehövande äldre, arbetsoförmögna eller sjuka personer skall enligt föreskrivna villkor tillgodoräknas pensionspoäng för sådana perioder. På samma sätt skall en person som vårdar små barn tillgodoräknas pensionspoäng under vistelse i en annan stat än Norge, för vilken förordningen gäller, under förutsättning att personen ifråga är föräldraledig enligt norsk arbetslagstiftning.

R. SVERIGE

1. Vid tillämpningen av artikel 18.1 skall för fastställande av en persons rätt till föräldrapension försäkringsperioder som har fullgjorts i en annan stat än Sverige, för vilken denna förordning gäller, anses baserade på samma genomsnittsinkomster som de svenska försäkringsperioder med vilka de sammanräknas.

2. Förordningens bestämmelser om sammanläggning av försäkringsperioder skall inte tillämpas på övergångsbestämmelserna i den svenska lagstiftningen om rätt till förmånligare beräkning av folkpension för personer som är bosatta i Sverige under en fastställd period före pensionsansökan.

3. Vid fastställandet av rätten till förtids- eller efterlevandepension som delvis baseras på framtida antagna försäkringsperioder skall en person anses uppfylla försäkrings- och inkomstvillkoren i den svenska lagstiftningen om han som anställd eller egenföretagare omfattas av ett försäkringssystem eller ett system som grundas på bosättning i en annan stat, för vilken denna förordning gäller.

4. År med vård av små barn skall enligt föreskrivna villkor i den svenska lagstiftningen anses som försäkringsperioder för tilläggs-pension även om barnet och personen ifråga är bosatta i en annan stat, för vilken denna förordning gäller, under förutsättning att den person som vårdar barnet är föräldraledig enligt bestämmelserna i lagen om ledighet för vård av barn.

S. SCHWEIZ

1. Om enligt bestämmelserna i förordningen en person har rätt att ansöka om medlemskap i en schweizisk erkänd sjukkasse har hans familjemedlemmar som är bosatta inom en annan stats territorium, för vilken denna förordning gäller, också rätt att ansöka om medlemskap i samma sjukkasse.

2. Vid tillämpningen av förordningens artiklar 9.2 och 18.1 skall försäkringsperioder som har fullgjorts enligt lagstiftningen i en annan stat, för vilken denna förordning gäller, beaktas som om personen ifråga vore en "Züger - passant - passante" (överflyttande) enligt den schweiziska lagstiftningen. Försäkring eller rätt i egenskap av familjemedlem likställs med personlig försäkring.

3. Varje anställd eller egenföretagare som inte längre omfattas av schweizisk lagstiftning om invaliditetsförsäkring skall vid tillämpning av kapitel 3 i förordningens avdelning III anses vara försäkrad enligt denna försäkring vid beviljande av normal invalidpension om

a) han den dag då försäkringsfallet inträffar enligt bestämmelserna i den schweiziska lagstiftningen om invalidförsäkring

i) undergår rehabiliteringsåtgärder som utges enligt invaliditetsförsäkringen i Schweiz,

ii) är försäkrad enligt lagstiftningen om ålders-, efterlevande- eller invaliditetsförsäkring i en annan stat för vilken denna förordning gäller,

iii) kan göra anspråk på pension enligt invaliditets- eller åldersförsäkring i en annan stat för vilken denna förordning gäller eller om han uppbär en sådan pension,

iv) är oförmögen till arbete enligt lagstiftningen i en annan stat, för vilken denna förordning gäller, och kan göra anspråk på förmåner från sjukförsäkrings- eller olycksfallsförsäkring i den staten eller om han uppbär en sådan förmån, eller

v) kan göra anspråk på kontantförmåner på grund av arbetslöshet från arbetslöshetsförsäkringen i en annan stat, för vilken denna förordning gäller, eller om han uppbär en sådan förmån,

b) eller om han har arbetade i Schweiz som gränsarbetare och inom tre år omedelbart före försäkringsfallets inträffande enligt den schweiziska lagstiftningen, betalat avgifter enligt denna lagstiftning för minst 12 månader, eller

c) om han måste sluta sin anställning eller självständiga förvärvsmässiga verksamhet i Schweiz på grund av olycksfall eller sjukdom då han skall, så länge han stannar i Schweiz, vara skyldig att betala avgifter på samma grunder som en person utan förvärvsarbete.”

o) Följande skall läggas till i bilaga 7:

”10. Om en person är egenföretagare i Österrike och anställd som arbetstagare i en annan stat för vilken denna förordning gäller.

11. Om en person som är bosatt i Finland är egenföretagare i Finland och anställd som arbetstagare i en annan stat för vilken denna förordning gäller.

12. Om en person som är bosatt i Island är egenföretagare i Island och anställd som arbetstagare i en annan stat för vilken denna förordning gäller.

13. Om en person är egenföretagare i Liechtenstein och anställd som arbetstagare i en annan stat för vilken denna förordning gäller.

14. Om en person som är bosatt i Norge är egenföretagare i Norge och anställd som arbetstagare i en annan stat för vilken denna förordning gäller.

15. Om en person som är bosatt i Sverige är egenföretagare i Sverige och anställd som arbetstagare i en annan stat för vilken denna förordning gäller.

16. Om en person är egenföretagare i

Schweiz och anställd som arbetstagare i en annan stat för vilken denna förordning gäller.”

2. Rådets förordning (EEG) 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpning av förordning (EEG) 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen

uppdaterad genom

— **383 R 2001:** Rådets förordning (EEG) 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT Nr L 230, 22.8.1983, s. 6)

och senare ändrad genom

— **385 R 1660:** Rådets förordning (EEG) 1660/85 av den 13 juni 1985 (EGT nr L 160, 20.6.1985, s. 1)

— **385 R 1661:** Rådets förordning (EEG) 1661/85 av den 13 juni 1985 (EGT nr L 160, 20.6.1985, s. 7)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 188)

— **386 R 0513:** Kommissionens förordning (EEG) 513/86 av den 26 februari 1986 (EGT nr L 51, 28.2.1986, s. 44)

— **386 R 3811:** Rådets förordning (EEG) 3811/86 av den 11 december 1986 (EGT nr L 355, 16.12.1986, s. 5)

— **389 R 1305:** Rådets förordning (EEG) 1305/89 av den 11 maj 1989 (EGT nr L 131, 13.5.1989, s. 1)

— **389 R 2332:** Rådets förordning (EEG) 2332/89 av den 18 juli 1989 (EGT nr L 224, 2.8.1989, s. 1)

— **389 R 3427:** Rådets förordning (EEG) 3427/89 av den 30 oktober 1989 (EGT nr L 331, 16.11.1989, s. 1)

— **391 R 2195:** Rådets förordning (EEG) 2195/91 av den 25 juni 1991 (EGT nr L 206, 29.7.1991, s. 2)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande skall läggas till i bilaga 1:

”M. ÖSTERRIKE

1. Bundesminister für Arbeit und Soziales (Förbundsministern för arbete och sociala frågor), Wien.

2. Bundesminister für Umwelt, Jugend und Familie (Förbundsministern för miljö-, ungdoms- och familjefrågor), Wien.

N. FINLAND

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (Social- och hälsovårdsministeriet), Helsingfors.

O. ISLAND

1. Heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra (Hälso- och socialförsäkringsministern), Reykjavik.

2. Félagsmálaráðherra (Socialministern), Reykjavik.

3. Fjármálaráðherra (Finansministern), Reykjavik.

P. LIECHTENSTEIN

Die Regierung des Fürstentums Liechtenstein (regeringen i furstendömet Liechtenstein), Vaduz.

Q. NORGE

1. Sosialdepartementet (Socialdepartementet), Oslo.

2. Arbeids- og administrasjonsdepartementet (Arbets- och administrationsdepartementet), Oslo.

3. Barne- og familiedepartementet (Barn- och familjedepartementet), Oslo.

R. SVERIGE

Regeringen (Socialdepartementet), Stockholm.

S. SCHWEIZ

1. Bundesamt für Sozialversicherung, Bern — Office fédéral des assurances sociales, Berne — Ufficio federale delle assicurazioni sociali, Berna (Förbundsverket för socialförsäkring, Bern).

2. Bundesamt für Industrie, Gewerbe und Arbeit, Bern — Office fédéral de l'industrie, des arts et métiers et du travail, Berne — Ufficio federale dell'industria, delle arti e mestieri e del lavoro, Berna — (Förbundsverket för industri och arbete, Bern)."

b) Följande skall läggas till i bilaga 2:

"M. ÖSTERRIKE

De österrikiska institutionernas behörighet bestäms av regler i österrikisk lagstiftning, om inte annat anges nedan:

1. Sjukförsäkring

a) Om personen ifråga är bosatt inom en annan stats territorium, för vilken denna förordning gäller, och en Gebietskrankenkasse (distriktssjuk-kassa) är behörig för en försäkring och enligt österrikisk lagstiftning den lokala behörigheten inte kan avgöras skall den lokala behörigheten fastställas enligt följande:

— Den Gebietskrankenkasse (distriktssjuk-kassa) som är behörig för den senaste anställningen i Österrike, eller

— den Gebietskrankenkasse (distriktssjuk-kassa) som är behörig för den senaste bosättningen i Österrike, eller

— om det aldrig har förelegat en anställning för vilken en distriktssjuk-kassa var behörig eller ingen bosättning i Österrike förelegat Wiener Gebietskrankenkasse (distriktssjuk-kassan i Wien).

b) När avsnitten 4 och 5 i del III kapitel 1 i förordningen tillämpas i förening med artikel 95 i tillämpningsförordningen med avseende på återbetalning av kostnader för förmåner till personer som har rätt till pension enligt ASVG (lagen om allmän socialförsäkring):

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (De österrikiska socialförsäkringsorganans huvudorganisation), Wien, varvid återbetalning av kostnaderna skall göras från de avgifter för pensionärernas sjukförsäkring som uppburits av huvudorganisationen.

2. Pensionsförsäkring

Vid bestämmande av den institution som är ansvarig för betalning av en förmån skall endast försäkringsperioder enligt österrikisk lagstiftning beaktas.

3. Arbetslöshetsförsäkring

a) För anmälan av arbetslöshet:

Det Arbeitsamt (arbetskontor) som är behörigt på den berörda personens bosättnings- eller vistelseort.

b) För utfärdande av blanketterna E 301, E 302 och E 303:

Det Arbeitsamt (arbetskontor) som är behörigt på den berörda personens arbetsort.

4. Familjeförmåner

a) Familjeförmåner med undantag för Karenzurlaubsgeld (särskild moderskapsförmån): Finanzamt (Finanskontoret).

b) Karenzurlaubsgeld (särskild moderskapsförmån):

Det Arbeitsamt (arbetskontor) som är behörigt på den berörda personens bosättnings- eller vistelseort.

N. FINLAND

1. Sjukdom och moderskap

a) Kontantförmåner:

— Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer, eller

— Sjuk-kassorna.

b) Vårdförmåner:

i) Återbetalningar enligt sjukförsäkringen:

— Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer, eller

— Sjukassorna.

ii) Allmän hälso- och sjukhusvård:

De lokala inrättningar som lämnar vård enligt systemet.

2. Ålderdom, invaliditet, dödsfall (pensioner)

a) Folkpension:

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten.

b) Arbetspension:

Den arbetspensionsinrättning som utger och utbetalar pensionen.

3. Olycksfall i arbetet, arbetssjukdomar:

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto — Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund vid läkarvård och i andra fall den institution som utger och utbetalar förmånerna.

4. Dödsfallsersättningar

— Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten, eller

— den institution som utger och utbetalar förmåner vid olycksfallsförsäkring.

5. Arbetslöshet

a) Grundsystem:

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer.

b) Tillägssystem:

Behörig arbetslöshetskassa.

6. Familjeförmåner

a) Barnbidrag:

Socialnämnden i den kommun där förmånsuttagaren är bosatt.

b) Vårdbidrag för barn:

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer.

O. ISLAND

1. Alla fall utom arbetslöshets- och familjeförmåner

Tryggingastofnun ríkisins (Riksförsäkringsverket), Reykjavik.

2. Arbetslöshetsförmåner

Tryggingastofnun ríkisins, Atvinnuleysistryggingasjóður (Riksförsäkringsverket, Arbetslöshetsförsäkringskassan) Reykjavik.

3. Familjeförmåner

a) Familjeförmåner med undantag för barnbidrag och tillägg till barnbidrag:

Tryggingastofnun ríkisins (Riksförsäkringsverket), Reykjavik.

b) Barnbidrag och tillägg till barnbidrag:

Ríkisskattstjóri (Riksskattedirektoratet),

Reykjavik.

P. LIECHTENSTEIN

1. Sjukdom och moderskap

— Den erkända sjukförsäkringskassa hos vilken personen är försäkrad eller

— Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

2. Invaliditet

a) Invaliditetsförsäkring:

Liechtensteinische Invalidenversicherung (Liechtensteins invaliditetsförsäkring).

b) Försäkringssystem för förvärvsarbete:

Den pensionskassa till vilken den sista arbetsgivaren är ansluten.

3. Ålderdom och dödsfall (pensioner)

a) Ålders- och efterlevandeförsäkring:

Liechtensteinische Alters- und Hinterlassenenversicherung (Liechtensteins ålders- och efterlevandeförsäkring).

b) Försäkringssystem för förvärvsarbete:

Den pensionskassa till vilken den sista arbetsgivaren är ansluten.

4. Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar

— Den olycksfallsförsäkringskassa hos vilken personen är försäkrad eller

— Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

5. Arbetslöshet

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomikontoret).

6. Familjeförmåner

Liechtensteinische Familienausgleichskasse (Liechtensteins familjeutjämningskassa).

Q. NORGE

1. Arbetslöshetsförmåner

Arbeidsdirektoratet, Oslo, fylkesarbeidskontorene og de lokale arbeidskontor på bostedet eller oppholdsstedet (Arbeidsdirektoratet, Oslo, länsarbetskontoren och de lokala arbeidskontoren på bosättnings- eller vistelseorten).

2. Alla andra förmåner enligt den norska lagen om social trygghet

Rikstrygdeverket, Oslo, fylkestygdekontorene og de lokale trygdekontor på bostedet eller oppholdsstedet (Riksförsäkringsverket, Oslo, länsförsäkringskontoren och de lokala försäkringskontoren på bosättnings- eller vistelseorten).

3. Familjebidrag

Rikstrygdeverket, Oslo, og de lokale trygdekontor på bostedet eller oppholdsstedet (Riks-

försäkringsverket, Oslo, och de lokala försäkringskontoren på bosättnings- eller vistelseorten.

4. Pensionsförsäkring för sjömän

Pensjonstrygden för sjömenn (Pensionsförsäkringen för sjömän), Oslo.

R. SVERIGE

1. Alla fall utom arbetslöshet

a) Som allmän regel:

Den försäkringskassa hos vilken personen är försäkrad.

b) För sjömän som inte är bosatta i Sverige: Göteborgs allmänna försäkringskassa, Sjöfartskontoret.

c) För tillämpningen av tillämpningsföreläggningens artiklar 35 till 59 på personer som inte är bosatta i Sverige:

Stockholms läns allmänna försäkringskassa, utlandsavdelningen.

d) För tillämpningen av tillämpningsföreläggningens artiklar 60 till 77 på personer, med undantag för sjömän, som inte är bosatta i Sverige:

— Försäkringskassan på den ort där olycksfallet i arbete inträffade eller där arbetssjukdomen visade sig eller

— Stockholms läns allmänna försäkringskassa, utlandsavdelningen.

2. Arbetslöshetsförmåner

Arbetsmarknadsstyrelsen.

S. SCHWEIZ

1. Sjukdom och moderskap

Anerkannte Krankenkasse — Caisse-maladie reconnue — Cassa malati riconosciuta — (Den erkända sjukkassa) hos vilken personen är försäkrad.

2. Invaliditet

a) Invaliditetsförsäkring:

i) Personer bosatta i Schweiz:

Invalidenversicherungskommission — Commission de l'assurance invalidité — Commissione dell'assicurazione invalidità — (Invalidförsäkringskommission) i den kanton där personen är bosatt.

ii) Personer bosatta utanför Schweiz:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf — Caisse suisse de compensation, Genève — Cassa svizzera di compensazione, Ginevra — (Schweiziska utjämningskassan), Genève.

b) Försäkringssystem för förvärvsarbete:

Den pensionskassa till vilken den sista arbetsgivaren är ansluten.

3. Ålderdom och dödsfall

a) Ålders- och efterlevandeförsäkring:

i) Personer bosatta i Schweiz:

Den Ausgleichskasse — Caisse de compensation - Cassa di compensazione — (Utjämningskassa) till vilken avgifter sist har erlagts.

ii) Personer bosatta utanför Schweiz:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf — Caisse suisse de compensation, Genève — Cassa svizzera di compensazione, Ginevra — (Schweiziska utjämningskassan, Genève).

b) Försäkringssystem för förvärvsarbete: Den pensionskassa till vilken den senaste arbetsgivaren är ansluten.

4. Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar

a) Anställda:

Den olycksfallsförsäkringsgivare hos vilken arbetsgivaren är försäkrad.

b) Egenföretagare:

Den olycksfallsförsäkringsgivare hos vilken personen är frivilligt försäkrad.

5. Arbetslöshet

a) Vid hel arbetslöshet:

Den arbetslöshetskassa som arbetstägaren valt.

b) Vid partiell arbetslöshet:

Den arbetslöshetskassa som arbetsgivaren valt.

6. Familjeförmåner

a) Federalt system:

i) Anställda:

Den kantonale Ausgleichskasse — Caisse cantonale de compensation — Cassa cantonale di compensazione (kantonala utjämningskassa) till vilken arbetsgivaren är ansluten.

ii) Egenföretagare:

Den kantonale Ausgleichskasse — Caisse cantonale de compensation — Cassa cantonale di compensazione (kantonala utjämningskassa) i den kanton där personen är bosatt.

b) Kantonala system:

i) Anställda:

Den Familienausgleichskasse — Caisse de compensation familiale — Cassa di compensazione familiare — (familjeutjämningskassa) till vilken arbetsgivaren är ansluten eller arbetsgivaren själv.

ii) Egenföretagare:

Den Kantonale Ausgleichskasse — Caisse cantonale de compensation — Cassa cantonale di compensazione (kantonala utjämningskassa) till vilken personen är ansluten."

c) Följande skall läggas till i slutet av bilaga 3:

"M. ÖSTERRIKE

1. Sjukförsäkring

a) I alla fall, utom för tillämpningen av förordningens artiklar 27 och 29 och tillämpningsförordningens artiklar 30 och 31 i förhållande till den institution på en pensionärs bosättningsort som nämns i förordningens artikel 27:

Den Gebietskrankenkasse (distriktssjukkas- sa) som är behörig på personens bosättnings- eller vistelseort.

b) För tillämpningen av förordningens artiklar 27 och 29 och tillämpningsförordningens artiklar 30 och 31 i förhållande till den institution på en pensionärs bosättningsort som nämns i förordningens artikel 27:

Den behöriga institutionen.

2. Pensionsförsäkring

a) Om personen har varit omfattad av österrikisk lagstiftning med undantag för tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 53:

Den behöriga institutionen.

b) I alla andra fall med undantag för tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 53:

Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten (Pensionsförsäkringsanstalten för anställda), Wien.

c) För tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 53:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (De österrikiska socialförsäkringsorganens huvudorganisation), Wien.

3. Olycksfallsförsäkring

a) Vårdförmåner:

— Den Gebietskrankenkasse (distriktssjuk- kassa) som är behörig på personens bosättnings- eller vistelseort,

— eller Allgemeine Unfallversicherungsanstalt (Allmänna olycksfallsförsäkringsanstalten), Wien, kan utge förmåner.

b) Kontantförmåner:

i) I alla fall med undantag för tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 53 i förening med artikel 77:

Allgemeine Unfallversicherungsanstalt (Allmänna olycksfallsförsäkringsanstalten), Wien.

ii) För tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 53 i förening med artikel 77:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (De österrikiska socialförsäkringsorganens huvudorganisation), Wien.

4. Arbetslöshetsförsäkring

Det Arbeitsamt (arbetskontor) som är behörigt på personens bosättnings- eller vistelseort.

5. Familjeförmåner

a) Familjeförmåner med undantag för Karenzurlaubsgeld (särskild moderskapsförmån):

Det Finanzamt (finanskontor) som är behörigt på förmånstagarens bosättnings- eller vistelseort.

b) Karenzurlaubsgeld (särskild moderskapsförmån):

Det Arbeitsamt (arbetskontor) som är behörigt på personens bosättnings- eller vistelseort.

N. FINLAND

1. Sjukdom och moderskap

a) Kontantförmåner:

— Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer eller

— Sjukkasorna.

b) Vårdförmåner:

i) Återbetalningar enligt sjukförsäkringen:

— Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer eller

— Sjukkasorna.

ii) Allmän hälso- och sjukhusvård:

De lokala inrättningar som lämnar vård enligt systemet.

2. Ålderdom, invaliditet, dödsfall (pensioner)

Folkpension:

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer.

3. Dödsfallsersättningar

Allmän dödsfallsersättning:

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer.

4. Arbetslöshet

Grundsystem:

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer.

5. Familjeförmåner

a) Barnbidrag:

Den lokala socialnämnden i den kommun där förmånstagaren är bosatt.

b) Vårdbidrag för barn:

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten med dess lokalbyråer.

O. ISLAND

1. Sjukdom, moderskap, invaliditet, ålderdom, dödsfall, olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar

Tryggingastofnun ríkisins (Riksförsäkringsverket), Reykjavik.

2. Arbetslöshet

Tryggingastofnun ríkisins, Atvinnuleysistryg-

gingasjóður (Riksförsäkringsverket, Arbetslöshetsförsäkringskassan), Reykjavík.

3. Familjeförmåner

a) Familjeförmåner med undantag av barnbidrag och tillägg till barnbidrag:

Tryggingastofnun ríkisins (Riksförsäkringsverket), Reykjavík.

b) Barnbidrag och tillägg till barnbidrag:

Ríkisskattstjóri (Riksskattedirektoratet), Reykjavík.

P. LIECHTENSTEIN

1. Sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet, arbetssjukdomar, arbetslöshet

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

2. Ålderdom och dödsfall

a) Ålders- och efterlevandeförsäkring:

Liechtensteinische Alters- und Hinterlassenenversicherung (Liechtensteins ålders- och efterlevandeförsäkring).

b) Försäkringssystem för förvärvsarbete:

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

3. Invaliditet

a) Invaliditetsförsäkring:

Liechtensteinische Invalidenversicherung (Liechtensteins invaliditetsförsäkring).

b) Försäkringssystem för förvärvsarbete:

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

4. Familjeförmåner

Liechtensteinische Familienausgleichskasse (Liechtensteins familjeutjämningskassa).

Q. NORGE

De lokale arbeidskontor og trygdekontor på bostedet eller oppholdsstedet (de lokale arbeidskontoren och försäkringskontoren på bosättnings- eller vistelseorten).

R. SVERIGE

1. Alla fall utom arbetslöshet

Försäkringskassan på bosättnings- eller vistelseorten.

2. Arbetslöshet

Arbetslöshetskassan på bosättnings- eller vistelseorten.

S. SCHWEIZ

1. Invaliditet

a) Invaliditetsförsäkring:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf — Caisse suisse de compensation, Genève — Cassa svizzera di compensazione, Ginevra — (Schweiziska utjämningskassan, Genève).

2. Ålderdom och dödsfall

Ålders- och efterlevandeförsäkring:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf — Caisse suisse de compensation, Genève — Cassa svizzera

di compensazione, Ginevra — (Schweiziska utjämningskassan, Genève).

3. Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt, Luzern — Caisse nationale suisse d'assurance en cas d'accidents, Lucerne — Cassi nazionale svizzera di assicurazione contro gli incidenti, Lucerna — (Schweiziska olycksfallsförsäkringsanstalten, Luzern).

4. Arbetslöshet

a) Vid hel arbetslöshet:

Den arbetslöshetskassa som arbetstagaren valt.

b) Vid partiell arbetslöshet:

Den arbetslöshetskassa som arbetsgivaren valt.”

d) Följande skall läggas till i bilaga 4:

”M. ÖSTERRIKE

1. Sjuk-, olycksfalls- och pensionsförsäkring
Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (De österrikiska socialförsäkringsorganens huvudorganisation), Wien.

2. Arbetslöshetsförsäkring

a) Ärenden med Liechtenstein och Schweiz:
Landesarbeitsamt Vorarlberg (provinsarbetskontoret Vorarlberg), Bregenz.

b) Ärenden med Tyskland:
Landesarbeitsamt Salzburg (provinsarbetskontoret Salzburg), Salzburg.

c) I alla andra fall:

Landesarbeitsamt Wien (provinsarbetskontoret, Wien), Wien.

3. Familjeförmåner

a) Familjeförmåner med undantag för Karenzurlaubsgeld (särskild moderskapsförmån):
Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie (Förbundsministeriet för miljö-, ungdoms- och familjefrågor), Wien.

b) Karenzurlaubsgeld (särskild moderskapsförmån):

Landesarbeitsamt Wien (Provinsarbetskontoret Wien), Wien.

N. FINLAND

1. Sjuk- och moderskapsförsäkring, folkpensioner

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten, Helsingfors.

2. Arbetspensioner

Eläketurvakeskus — Pensionsskyddscentralen, Helsingfors.

3. Olycksfall i arbetet, arbetssjukdomar

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto — Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund, Helsingfors.

4. Andra fall

Sosiaali- ja terveystoimi — Social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors.

O. ISLAND

1. Sjukdom, moderskap, invaliditet, ålderdom, dödsfall, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar

Tryggingastofnun ríkisins (Riksförsäkringsverket), Reykjavík.

2. Arbetslöshet

Tryggingastofnun ríkisins, Atvinnuleysisstryggingasjóður (Riksförsäkringsverket, Arbetslöshetsförsäkringskassan), Reykjavík.

3. Familjeförmåner

a) Familjeförmåner med undantag för barnbidrag och tillägg till barnbidrag:

Tryggingastofnun ríkisins (Riksförsäkringsverket), Reykjavík.

b) Barnbidrag och tillägg till barnbidrag:

Ríkisskattstjóri (Riksskattedirektoratet), Reykjavík.

P. LIECHTENSTEIN

1. Sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar, arbetslöshet

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

2. Ålderdom och dödsfall

a) Ålders- och efterlevandeförsäkring:

Liechtensteinische Alters- und Hinterlassenenversicherung (Liechtensteins ålders- och efterlevandeförsäkring).

b) Försäkringssystem för förvärvsarbetande:

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

3. Invaliditet

a) Invaliditetsförsäkring:

Liechtensteinische Invalidenversicherung (Liechtensteins invaliditetsförsäkring).

b) Försäkringssystem för förvärvsarbetande:

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

4. Familjeförmåner

Liechtensteinische Familienausgleichskasse

(Liechtensteins utjämningskassa).

Q. NORGE

1. Arbetslöshetsförmåner

Arbeidsdirektoratet (Arbetsdirektoratet), Oslo.

2. I alla andra fall

Rikstrygdeverket (Riksförsäkringsverket), Oslo.

R. SVERIGE

1. Alla fall utom arbetslöshet

Riksförsäkringsverket.

2. Arbetslöshet

Arbetsmarknadsstyrelsen

S. SCHWEIZ

1. Sjukdom och moderskap

Bundesamt für Sozialversicherung, Bern — Office fédéral des assurances sociales, Berne — Ufficio federale degli assicurazioni sociali, Berna — (Förbundsverket för socialförsäkring, Bern).

2. Invaliditet

Invaliditetsförsäkring:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf — Caisse suisse de compensation, Genève — Cassa svizzera di compensazione, Ginevra — (Schweiziska utjämningskassan, Genève).

3. Ålderdom och dödsfall

Ålders- och efterlevandeförsäkring:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf — Caisse suisse de compensation, Genève — Cassa svizzera di compensazione, Ginevra — (Schweiziska utjämningskassan, Genève).

4. Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt, Luzern — Caisse nationale suisse d'assurance en cas d'accidents, Lucerne — Cassa nazionale svizzera di assicurazione contro gli incidenti, Lucerna — (Schweiziska olycksfallsförsäkringsanstalten, Luzern).

5. Arbetslöshet

Bundesamt für Industrie, Gewerbe und Arbeit, Bern — Office fédéral de l'industrie, des arts et métiers et du travail, Berne — Ufficio federale dell'industria, delle arti e mestieri e del lavoro, Berna — (Förbundsverket för industri och arbete, Bern).

6. Familjeförmåner

Bundesamt für Sozialversicherung, Bern — Office fédéral des assurances sociales, Berne —

Ufficio federale degli assicurazioni sociali, Berna — (Föbundsverket för socialförsäkring, Bern).”

e) Följande skall läggas till i bilaga 6:

”M. ÖSTERRIKE

Direkt betalning.

N. FINLAND

Direkt betalning.

O. ISLAND

Direkt betalning.

P. LIECHTENSTEIN

Direkt betalning.

Q. NORGE

Direkt betalning.

R. SVERIGE

Direkt betalning.

S. SCHWEIZ

Direkt betalning.”

f) Följande skall läggas till i bilaga 7:

”M. ÖSTERRIKE

Österreichische Nationalbank (Österrikes Nationalbank), Wien.

N. FINLAND

Postipankki Ltd, Helsinki — Postbanken Ab, Helsingfors.

O. ISLAND

Seðlabanki Íslands (Islands centralbank), Reykjavík.

P. LIECHTENSTEIN

Liechtensteinische Landesbank (Liechtensteins Nationalbank), Vaduz.

Q. NORGE

Sparebanken Nor (Sparbanken), Oslo.

R. SVERIGE

Inget.

S. SCHWEIZ

Schweizerische Nationalbank, Zürich — Banque nationale suisse, Zurich — Banca nazionale svizzera, Zurigo — (Schweiziska Nationalbanken, Zürich).”

g) Följande skall läggas till i bilaga 9:

”M. ÖSTERRIKE

Följande institutioner skall inbegripas vid beräkning av den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner:

a) Gebietskrankenkassen (Distriktssjukkasorna).

b) Betriebskrankenkassen (Företagssjukkasorna).

N. FINLAND

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner skall beräknas genom beaktande av de allmänna hälso- och sjukhusvårdssystemen och återbetalningarna enligt sjukförsäkringen.

O. ISLAND

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner skall beräknas genom beaktande av de förmåner som utgetts enligt de sociala trygghetssystemen i Island.

P. LIECHTENSTEIN

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner skall beräknas genom beaktande av de förmåner som utgetts av de erkända sjukkasorna enligt bestämmelserna i den nationella lagstiftningen om sjukförsäkring.

Q. NORGE

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner skall beräknas genom beaktande av de förmåner som utgetts enligt kapitel 2 i lagen om social trygghet (lag den 17 juni 1966), enligt lagen den 19 november 1987 om kommunal sjukvård, enligt lagen den 19 juni 1969 om sjukhus och enligt lagen den 28 april 1961 om mental sjukvård.

R. SVERIGE

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner beräknas genom beaktande av förmåner som utgetts enligt lagen om allmän försäkring.

S. SCHWEIZ

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner skall beräknas genom beaktande av de förmåner som beviljats av de erkända sjukkasorna enligt bestämmelserna i den federala lagstiftningen om sjukförsäkring.”

h) Följande skall läggas till i bilaga 10:

M. ÖSTERRIKE

1. För tillämpningen av artikel 6.1 i tillämpningsförordningen vid egenförsäkring enligt paragraf 16 i ASVG (den allmänna socialförsäkringslagen) för personer som är bosatta utanför Österrikes territorium:

Wiener Gebietskrankenkasse (Wiens distriktssjukförsäkring), Wien.

2. För tillämpningen av artikel 14.1 b och 17 i tillämpningsförordningen:

Bundesminister für Arbeit und Soziales (Federala ministern för arbete och sociala frågor), Wien, i samförstånd med Bundesminister für Umwelt, Jugend und Familie (Federala ministern för miljö-, ungdoms- och familjefrågor), Wien.

3. För tillämpningen av artikel 11, 11a, 12a, 13 och 14 i tillämpningsförfordningen:

a) Om personen omfattas av österrikisk lagstiftning och är omfattad av sjukförsäkring:

Den behöriga sjukförsäkringsinstitutionen.

b) Om personen omfattas av österrikisk lagstiftning och inte är omfattad av sjukförsäkring:

Den behöriga olycksfallsförsäkringsinstitutionen.

c) I alla andra fall:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (De österrikiska socialförsäkringsorganens huvudorganisation), Wien.

4. För tillämpningen av artikel 38.1 och 70.1 i tillämpningsförfordningen:

Den Gebietskrankenkasse (distriktssjukkas-sa) som är behörig på familjemedlemmarnas bosättningsort.

5. För tillämpningen av artiklarna 80.2, 81 och 82.2 i tillämpningsförfordningen:

Det Arbeitsamt (arbetskontor) som är behörigt på arbetstagarens senaste bosättningsort eller senaste anställningsort.

6. För tillämpningen av artiklarna 85.2 och 86.2 i tillämpningsförfordningen avseende Karenzurlaubsgeld (särskild moderskapsförmån):

Det Arbeitsamt (arbetskontor) som är behörigt på arbetstagarens senaste bosättnings- eller vistelseort eller på den senaste anställningsorten.

7. För tillämpningen av tillämpningsförfordningens

a) artikel 102.2 i förhållande till förordningens artiklar 36 och 63:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (De österrikiska socialförsäkringsorganens huvudorganisation), Wien.

b) artikel 102.2 i förhållande till förordningens artikel 70:

Landesarbeitsamt Wien (Provinsarbetskontoret, Wien), Wien.

8. För tillämpning av artikel 110 i tillämpningsförfordningen:

— Den behöriga institutionen, eller

— om det inte finns någon österrikisk behörig institution, institutionen på bosättningsorten.

9. För tillämpning av artikel 113.2 i tillämpningsförfordningen:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (De österrikiska socialförsäkringsorganens huvudorganisation), Wien, underförstått att återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner skall göras från de sjukförsäkringsavgifter som denna institution erhållit från pensionärerna.

N. FINLAND

1. För tillämpningen av artikel 11.1, 11a.1, 12a, 13 och 14 i tillämpningsförfordningen:

Eläketurvakeskus — Pensionsskyddscentralen, Helsingfors.

2. För tillämpningen av

a) artikel 36.1, 36.3 och 90.1 i tillämpningsförfordningen:

— Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten, Helsingfors med dess lokalbyråer, och

— Työeläkelaitokset — Arbetspensionsanstalterna och Eläketurvakeskus

— Pensionsskyddscentralen.

b) artikel 36.1 andra meningen, 36.2 och 90.2 i tillämpningsförfordningen:

— Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten, Helsingfors.

— Eläketurvakeskus — Pensionsskyddscentralen, Helsingfors som institution för bosättningsorten.

3. För tillämpningen av artikel 37b, 38.1, 70.1, 82.2 och 86.2 i tillämpningsförfordningen:

— Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten, Helsingfors med dess lokalbyråer.

4. För tillämpningen av artikel 41 och 59 i tillämpningsförfordningen:

a) Folkpension:

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten, Helsingfors.

b) Arbetspension:

— Eläketurvakeskus — Pensionsskyddscentralen, Helsingfors.

5. För tillämpningen av artikel 60—67 och 71—75 i tillämpningsförfordningen:

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto —

Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund, Helsingfors, som institution på bosättningsorten.

6. För tillämpningen av artikel 68 och 69 i tillämpningsförförordningen:

Den institution som är ansvarig för olycksfallsförsäkring i det berörda fallet.

7. För tillämpningen av artikel 76 och 78 i tillämpningsförförordningen:

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto — Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund, Helsingfors, ifråga om olycksfallsförsäkring.

8. För tillämpningen av artikel 80, 81 och 85.2 i tillämpningsförförordningen:

Eläketurvakeskus — Pensionsskyddscentrallen, Helsingfors.

9. För tillämpningen av artikel 96 och 113 i tillämpningsförförordningen:

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto — Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund, Helsingfors, ifråga om olycksfallsförsäkring.

10. För tillämpningen av artikel 110 i tillämpningsförförordningen:

a) Sjuk- och moderskapsförsäkring, folkpension:

Kansaneläkelaitos — Folkpensionsanstalten, Helsingfors.

b) Arbetspension:

Eläketurvakeskus — Pensionsskyddscentrallen, Helsingfors.

c) Olycksfall i arbetet, arbetssjukdomar:

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto — Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund, Helsingfors.

d) Övriga fall:

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus — Social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors.

O. ISLAND

För alla fall utom förordningens artikel 17 och tillämpningsförförordningens artikel 102.2:

Tryggingastofnun ríkisins (Riksförsäkringsverket), Reykjavik.

P. LIECHTENSTEIN

1. För tillämpningen av tillämpningsförförordningens artikel 11.1

a) i förhållande till förordningens artikel 4.1 och artikel 14b.1:

— Liechtensteinische Alters-, Hinterlassenen- und Invalidenversicherung (Liechtensteins ålders-, efterlevande- och invaliditetsförsäkring).

b) i förhållande till förordningens artikel 17:

2. Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

2. För tillämpningen av tillämpningsförförordningens artikel 11a.1

a) i förhållande till förordningens artikel 14a.1 och artikel 14b.2:

Liechtensteinische Alters-, Hinterlassenen- und Invalidenversicherung (Liechtensteins ålders-, efterlevande- och invaliditetsförsäkring).

b) i förhållande till förordningens artikel 17:

3. För tillämpningen av artikel 13.2 och 13.3 samt artikel 14.1 och 14.2 i tillämpningsförförordningen:

Amt für Volkswirtschaft und Liechtensteinische Alters-, Hinterlassenen- und Invalidenversicherung (Nationella ekonomiverket och Liechtensteins ålders-, efterlevande- och invaliditetsförsäkring).

4. För tillämpningen av artiklarna 38.1, 70.1, 82.2 och 86.2:

Gemeindeverwaltung (Kommunförvaltningen) på bosättningsorten.

5. För tillämpningen av artikel 80.2 och artikel 81:

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

6. För tillämpningen av tillämpningsförförordningens artikel 102.2 i förhållande till artiklarna 36, 63 och 70:

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

7. För tillämpningen av artikel 113.2 i tillämpningsförförordningen:

Amt für Volkswirtschaft (Nationella ekonomiverket).

Q. NORGE

1. För tillämpningen av förordningens artikel 14.1 a och b, tillämpningsförförordningens artikel 11.1 a och 11.2 när arbetet utförs utanför Norge och förordningens artikel 14a.1 b:

Folketrygdekontoret for utenlandssaker (Försäkringskassan för utlandsärenden), Oslo.

2. För tillämpningen av artikel 14a.1 a om arbetet utförs i Norge:

Trygdekontoret i den kommun där personen ifråga är bosatt.

3. För tillämpningen av artikel 14.1 a i förordningen om personen ifråga är utsänd till Norge:

Trygdekontoret i den kommun där arbetsgi-

varens företrädare är registrerad i Norge och om arbetsgivaren inte har någon företrädare i Norge, trygdekontoret i den kommun där arbetet utförs.

4. För tillämpningen av artikel 14.2 och artikel 14.3:

Trygdekontoret i den kommun där personen ifråga är bosatt.

5. För tillämpningen av artikel 14a.2:

Trygdekontoret i den kommun där arbetet utförs.

6. För tillämpningen av artikel 14b.1 och 14b.2:

Folketrygdekontoret för utenlandssaker (Försäkringskassan för utlandsärenden), Oslo.

7. För tillämpningen av kapitlen 1, 2, 3, 4, 5 och 8 i del III av förordningen och de bestämmelser som är knutna till dessa bestämmelser i tillämpningsförordningen:

Rikstrygdeverket (Riksförsäkringsverket), Oslo och dess utsedda organ (de regionala och lokala försäkringskontoren).

8. För tillämpningen av del III kapitel 6 i förordningen och de bestämmelser som är knutna till dessa bestämmelser i tillämpningsförordningen:

Arbetsdirektoratet (Arbetsdirektoratet), Oslo och dess utsedda organ.

9. För pensionsförsäkringssystemet för sjömän:

a) Det lokala trygdekontoret på bosättningsorten när personen ifråga är bosatt i Norge.

b) Folketrygdekontoret för utenlandssaker (Försäkringskassan för utlandsärenden), Oslo vid betalning av förmåner enligt systemet till personer som är bosatta utomlands.

10. För familjebidrag:

Rikstrygdeverket (Riksförsäkringsverket), Oslo och dess utsedda organ (de lokala försäkringskontoren).

R. SVERIGE

1. För tillämpningen av förordningens artiklar 14.1, 14a.1 och 2 och tillämpningsförordningens artiklar 11.1 a och 11a.1:

Den försäkringskassa hos vilken personen är försäkrad.

2. För tillämpningen av artiklarna 14.1 b och 14a.1 b i fall då en person är utsänd till Sverige:

Försäkringskassan på den ort där arbetet utförs.

3. För tillämpningen av artiklarna 14b.1 och

14b.2 i fall när en person är utsänd till Sverige för en period som är längre än 12 månader:

Göteborgs allmänna försäkringskassa, sjöfartskontoret.

4. För tillämpningen av artikel 14.2 och 14.3, 14a.2 och 14a.3 i förordningen:

Försäkringskassan på bosättningsorten.

5. För tillämpningen av förordningens artikel 14a.4 och tillämpningsförordningens artiklar 11.1 b, 11a.1 b och 12a.5, 12a.6 och 12a.7 a:

Försäkringskassan på den ort där arbetet utförs.

6. För tillämpningen av artikel 17 i förordningen:

a) Försäkringskassan på den ort där arbetet utförs eller skall utföras, och

b) Riksförsäkringsverket angående vissa grupper av anställda eller egenföretagare.

7. För tillämpningen av artikel 102.2:

a) Riksförsäkringsverket.

b) Arbetsmarknadsstyrelsen för arbetslöshetsförmåner.

S. SCHWEIZ

1. För tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 11.1

a) i förhållande till förordningens artikel 14.1 och 14b.1:

Behörig Ausgleichskasse der Alters-, Hinderlassen- und Invalidenversicherung — Caisse de compensation de l'assurance vieillesse, survivants et invalidité — Cassa di compensazione dell'assicurazione vecchiaia, superstiti e invalidità — (utjämningskassa för ålders-, efterlevande och invaliditetsförsäkring) och den behöriga försäkringsgivaren.

b) i förhållande till förordningens artikel 17:

Bundesamt für Sozialversicherung, Bern — Office fédéral des assurances sociales, Berne — Ufficio federale degli assicurazioni sociali, Berna — Förbundsverket för socialförsäkring, Bern).

2. För tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 11a.1

a) i förhållande till förordningens artikel 14a.1 och artikel 14b.2:

Behörig Ausgleichskasse der Alters-, Hinterlassen- und Invalidenversicherung — Caisse de compensation de l'assurance vieillesse, survivants et invalidité — Cassa di compensazione dell'assicurazione vecchiaia, superstiti e invalidità — (Utjämningskassa för ålders-, efterlevande- och invaliditetsförsäkring).

b) i förhållande till förordningens artikel 17:
Bundesamt für Sozialversicherung, Bern — Office fédéral des assurances sociales, Berne — Ufficio federale degli assicurazioni sociali, Berna (Förbundsverket för socialförsäkring, Bern).

3. För tillämpningen av artikel 12a i tillämpningsförordningen på

a) personer som är bosatta i Schweiz:

Kantonale Ausgleichkasse — Caisse cantonale de compensation — Cassa cantonale di compensazione (kantonalt utjämningskassa) i den kanton där personen är bosatt.

b) personer bosatta utanför Schweiz:

Den Kantonale Ausgleichkasse — Caisse cantonale de compensation — Cassa cantonale di compensazione (Kantonala utjämningskassa) som är behörig på den ort där arbetsgivaren har sin verksamhet.

4. För tillämpningen av artikel 13.2 och 13.3 och artikel 14.1 och 14.2 i tillämpningsförordningen:

Eidgenössische Ausgleichkasse, Bern — Caisse fédérale de compensation, Berne — Cassa federale di compensazione, Berna (Federala utjämningskassan, Bern) och Schweizerische Unfallversicherungsanstalt, Kreisagentur Bern, Bern — Caisse nationale suisse d'assurance en cas d'accidents, agence d'arrondissement de Berne, Berne — Istituto nazionale svizzero di assicurazione contro gli infortuni, agenzia circondariale di Berna, Berna — (Schweiziska olycksfallsförsäkringsanstalten, Regionkontor Bern, Bern).

5. För tillämpningen av artikel 38.1, artikel 70.1, artikel 82.2 och artikel 86.2 i tillämpningsförordningen:

Gemeindeverwaltung — Administration communale — Amministrazione comunale — (Kommunförvaltningen) på bosättningsorten.

6. För tillämpningen av artikel 80.2 och 81 i tillämpningsförordningen:

Bundesamt für Industrie, Gewerbe und Arbeit, Bern — Office fédéral de l'industrie, des arts et métiers et du travail, Berne — Ufficio federale dell'industria, delle arti e mestieri e del lavoro, Berna — (Förbundsverket för industri och arbete, Bern).

7. För tillämpningen av artikel 102.2 i tillämpningsförordningen:

a) i förhållande till förordningens artikel 63:

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt, Luzern — Caisse nationale suisse d'assurance en cas d'accidents, Lucerne — Cassa nazionale

svizzera di assicurazione contro gli incidenti, Lucerna — (Schweiziska olycksfallsförsäkringsanstalten, Luzern).

b) i förhållande till förordningens artikel 70:

Bundesamt für Industrie, Gewerbe und Arbeit, Bern — Office fédéral de l'industrie, des arts et métiers et du travail, Berne — Ufficio federale dell'industria, delle arti e mestieri e del lavoro, Berna — (Förbundsverket för industri och arbete), Bern).

8. För tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 113.2 i förhållande till tillämpningsförordningens artikel 62.1:

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt, Luzern — Caisse nationale suisse d'assurance en cas d'accidents, Lucerne — Cassa nazionale svizzera di assicurazione contro gli incidenti, Lucerna — (Schweiziska olycksfallsförsäkringsanstalten, Luzern)."

k) Följande skall läggas till i bilaga 11:

"M. ÖSTERRIKE
Inget.

N. FINLAND
Inget.

O. ISLAND
Inget.

P. LIECHTENSTEIN
Inget.

Q. NORGE
Inget.

R. SVERIGE
Inget.

S. SCHWEIZ
Inget."

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL

3. 373 Y 0919 (02): Beslut nr 74 av den 22 februari 1973 om rätt till vårdförmåner vid tillfällig vistelse enligt artikel 22.1a i i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 och artikel 21 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 (EGT nr C 75, 19.9 1973, s. 4).

4. 373 Y 0919 (03): Beslut nr 75 av den 22 februari 1973 om behandling av ansökningar om omprövning enligt artikel 94.5 i rådets

förordning (EEG) nr 1408/71 som har lämnats in av personer med invalidpension (EGT nr C 75, 19.9 1973, s. 5).

5. **373 Y 0919 (06):** Beslut nr 78 av den 22 februari 1973 om tolkningen av artikel 7.1 a i rådets förordning (EEG) nr 574/72 om förfarandet vid tillämpning av bestämmelserna om minskning eller innehållande av förmåner (EGT nr C 75, 19.9 1973, s. 8).

6. **373 Y 0919 (07):** Beslut nr 79 av den 22 februari 1973 om tolkningen av artikel 48.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om sammanläggning av försäkringsperioder och perioder som behandlas som sådana vid sjukdom, ålderdom och dödsfall (EGT nr C 75, 19.9 1973, s. 9).

7. **373 Y 0919 (09):** Beslut nr 81 av den 22 februari 1973 om sammanläggning av försäkringsperioder som har fullgjorts inom ett visst yrke med tillämpning av artikel 45.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 (EGT nr C 75, 19.9 1973, s. 11).

8. **373 Y 0919 (11):** Beslut nr 83 av den 22 februari 1973 om tolkningen av artikel 68.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 och artikel 82 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 om ökning av förmåner vid arbetslöshet för beroende familjemedlemmar (EGT nr C 75, 19.9 1973, s. 14).

9. **373 Y 0919 (13):** Beslut nr 85 av den 22 februari 1973 om tolkningen av artikel 57.1 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 och av artikel 67.3 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 om fastställande av tillämplig lagstiftning och behörig institution för beviljande av förmåner vid arbetssjukdomar (EGT nr C 75, 19.9 1973, s. 17).

10. **373 Y 1113 (02):** Beslut nr 86 av den 24 september 1973 om arbetssätt för och sammanläggning av revisionskommittén inom Europeiska gemenskapernas administrativa kommission för social trygghet för migrerande arbetare (EGT nr C 96, 13.11 1973) i dess lydelse enligt

— **376 Y 0813 (02):** Beslut nr 106 av den 8 juli 1976 (EGT nr C 190, 13.8 1976, s. 2).

11. **374 Y 0720 (06):** Beslut nr 89 av den 20 mars 1973 om tolkningen av artikel 16.1 och 2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om personer som är anställda på ambassader och konsulat (EGT nr C 86, 20.7 1974, s. 7)

12. **374 Y 0720 (07):** Beslut nr 91 av den 12 juli 1973 om tolkningen av artikel 46.3 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om fastställande

av förmåner som skall utges enligt punkt 1 i denna artikel (EGT nr C 86, 20.7 1974, s. 8)

13. **374 Y 0823 (04):** Beslut nr 95 av den 24 januari 1974 om tolkningen av artikel 46.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om proportionell beräkning av pensioner (EGT nr C 99, 23.8 1974, s. 5)

14. **374 Y 1017 (03):** Beslut nr 96 av den 15 mars 1974 om omprövning av rätt till förmåner enligt artikel 49.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 (EGT nr C 126, 17.10 1974, s. 23).

15. **375 Y 0705 (02):** Beslut nr 99 av den 13 mars 1975 om tolkningen av artikel 107.1 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 om skyldigheten att räkna om löpande förmåner (EGT nr C 150, 5.7 1975, s. 2).

16. **375 Y 0705 (03):** Beslut nr 100 av den 23 januari 1975 om återbetalning av kontantförmåner som har utgetts av institutionen på vistelse- eller bostättningsorten för den behöriga institutionens räkning och om hur denna återbetalning skall ske (EGT nr C 150, 5.7 1975, s. 3).

17. **376 Y 0526 (03):** Beslut nr 105 av den 19 december 1975 om genomförandet av artikel 50 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 (EGT nr C 117, 26.5 1976, s. 3).

18. **378 Y 0530 (02):** Beslut nr 109 av den 18 november 1977 med ändring av beslut nr 92 av den 22 november 1973 om begreppet vårdförmåner vid sjukdom och moderskap som avses i artiklarna 19.1, 19.2, 22, 25.1, 25.3, 25.4, 26, 28.1 och 28a, 29 och 31 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 och bestämmande av de belopp som skall återbetalas enligt artiklarna 93, 94 och 95 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 och av de förskott som skall betalas enligt artikel 102.4, i samma förordning (EGT nr C 125, 30.5 1978, s. 2).

19. **383 Y 0115:** Beslut nr 115 av den 15 december 1982 om beviljande av proteser, hjälpmedel och andra vårdförmåner av stor vikt enligt artikel 24.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 (EGT nr C 193, 20.7 1983, s. 7).

20. **383 Y 0117:** Beslut nr 117 av den 7 juli 1982 om villkoren för tillämpning av artikel 50.1 a i rådets förordning (EEG) nr 574/72 (EGT nr C 238, 7.9 1983, s. 3).

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande skall läggas till i artikel 2.2:

"FINLAND

Eläketurvakeskus — Pensionsskyddscentra-
len, Helsingfors.

ISLAND

Tryggingastofnun ríkisins (Riksförsäkrings-
verket), Reykjavik.

LIECHTENSTEIN

Liechtensteinische Alters-, Hinterlassenen-
und Invalidenversicherung (Liechtensteins ål-
ders-, efterlevande- och invaliditetsförsäkring),
Vaduz.

NORGE

Rikstrygdeverket (Riksförsäkringsverket), Os-
lo.

SCHWEIZ

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf —
Caisse suisse de compensation, Genève —
Cassa svizzera di compensazione, Ginevra —
(Schweiziska utjämningskassan, Genève).

SVERIGE

Riksförsäkringsverket, Stockholm.

ÖSTERRIKE

Hauptverband der österreichischen Sozial-
versicherungsträger (De österriskiska socialför-
säkringsorganens huvudorganisation), Wien."

21. **383 Y 1112 (02)**: Beslut nr 118 av den 20
april 1983 om villkoren för tillämpning av

artikel 50.1 b i rådets förordning (EEG) nr
574/72 (EGT nr C 306, 12.11 1983, s. 2).

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen
för detta avtal, tillämpas med följande anpass-
ning:

a) Följande skall läggas till i artikel 2.4:

"FINLAND

Eläketurvakeskus — Pensionsskyddscentra-
len, Helsingfors.

ISLAND

Tryggingastofnun ríkisins (Riksförsäkrings-
verket), Reykjavik.

LIECHTENSTEIN

Liechtensteinische Alters-, Hinterlassenen-
und Invalidenversicherung (Liechtensteins ål-
ders-, efterlevande- och invaliditetsförsäkring),
Vaduz.

NORGE

Rikstrygdeverket (Riksförsäkringsverket),
Oslo.

SCHWEIZ

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf —
Caisse suisse de compensation, Genève —
Cassa svizzera di compensazione, Ginevra —
(Schweiziska utjämningskassan, Genève).

SVERIGE

Riksförsäkringsverket, Stockholm.

ÖSTERRIKE

Hauptverband der österreichischen Sozial-
versicherungsträger (De österriskiska socialför-
säkringsorganens huvudorganisation), Wien."

22. **383 Y 1102 (03)**: Beslut nr 119 av den 24
februari 1983 om tolkningen av artikel 76 och
artikel 79.3 i rådets förordning (EEG) nr
1408/71 och artikel 10.1 i rådets förordning
(EEG) nr 574/72 om sammanträffande av
familjeförmåner och familjebidrag (EGT nr C
295, 2.11 1983, s. 3).

23. **383 Y 0121**: Beslut nr 121 av den 21 april

1983 om tolkningen av artikel 17.7 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 om beviljande av proteser, hjälpmedel och andra vårdförmåner av stor vikt (EGT nr C 193, 20.7 1983, s. 10).

24. **384 Y 0802 (32):** Beslut nr 123 av den 24 februari 1984 om tolkningen av artikel 22.1 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 beträffande personer som behandlas med njurdialys (EGT nr C 203, 2.8 1984, s. 13).

25. **386 Y 0125:** Beslut nr 125 av den 17 oktober 1985 om användningen av intyget om tillämplig lagstiftning (blankett E 101) då utskickningsperioden inte överstiger tre månader (EGT nr C 141, 7.6 1986, s. 3).

26. **386 Y 0126:** Beslut nr 126 av den 17 oktober 1985 om tillämpningen av artiklarna 14.1 a, 14a.1 a, 14b.1 och 14b.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 (EGT nr C 141, 7.6 1986, s. 3).

27. **386 Y 0128:** Beslut nr 128 av den 17 oktober 1985 om tillämpningen av artikel 14.1 a och 14b.1 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämplig lagstiftning för utsända arbetstagare (EGT nr C 141, 7.6 1986, s. 6).

28. **386 Y 0129:** Beslut nr 129 av den 17 oktober 1985 om tillämpningen av artiklarna 77, 78 och 79.3 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 och artikel 10.1 b ii i rådets förordning (EEG) nr 574/72 (EGT nr C 141, 7.6 1986, s. 7).

29. **386 Y 0130:** Beslut nr 130 av den 17 oktober 1985 om de blanketter som behövs för tillämpningen av rådets förordningar (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72 (E 001, E 101—027, E 201—215, E 301—303, E 401—411) (86/303/EEG) (EGT nr L 192, 15.7.1986, s. 1), i dess lydelse enligt

— **391 X 0140:** Beslut nr 144 av den 9 april 1990 (E 401-E 410 F) (EGT nr L 71, 18.3 1991, s. 1).

30. **386 Y 0131:** Beslut nr 131 av den 3 december 1985 om räckvidden av artikel 71.1 b ii i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om rätt till förmåner vid arbetslöshet för andra arbetstagare än gränsarbetare som under sin senaste anställning var bosatta inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens (EGT nr C 141, 7.6 1986, s. 10).

31. **C 271/87, s. 3:** Beslut nr 132 av den 23 april 1987 om tolkningen av artikel 40.3 a ii i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 (EGT nr C 271, 9.10 1987, s. 3).

32. **C 284/87, s. 3:** Beslut nr 133 av den 2 juli 1987 om tillämpningen av artiklarna 17.7 och

60.6 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 (EGT nr C 284, 22.10 1987, s. 3 och EGT nr C 64, 9.3 1988, s. 13).

33. **C 64/88, s. 4:** Beslut nr 134 av den 1 juli 1987 om tolkningen av artikel 45.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om sammanläggning av försäkringsperioder som har fullgjorts inom ett yrke som omfattas av ett särskilt system i en eller flera medlemsstater (EGT nr C 64, 9.3 1988, s. 4).

34. **C 281/88, s. 7:** Beslut nr 135 av den 1 juli 1987 om beviljande av vårdförmåner enligt artiklarna 17.7 och 60.6 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 och begreppen brådskande fall enligt artikel 20 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 och mycket brådskande fall enligt artiklarna 17.7 och 60.6 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 (EGT nr C 281, 9.3 1988, s. 7).

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande skall läggas till i artikel 2.2:

”m) ATS 7 000 för institutionen på bosättningsorten i Österrike.

m) FIM 3 000 för institutionen på bosättningsorten i Finland.

o) ISK 35 000 för institutionen på bosättningsorten i Island.

p) CHF 800 för institutionen på bosättningsorten i Liechtenstein.

q) NOK 3 600 för institutionen på bosättningsorten i Norge.

r) SEK 3 600 för institutionen på bosättningsorten i Sverige.

s) CHF 800 för institutionen på bosättningsorten i Schweiz.”

35. **C 64/88, s. 7:** Beslut nr 136 av den 1 juli 1987 om tolkningen av artikel 45.1—3 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om beaktande av försäkringsperioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftning för att erhålla, bibehålla eller återfå rätt till förmåner (EGT nr C 64, 9.3 1988, s. 7).

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande skall läggas till i bilagan:

”M. ÖSTERRIKE

Inget.

N. FINLAND

Inget.

O. ISLAND

Inget.

P. LIECHTENSTEIN

Inget.

Q. NORGE

Inget.

R. SVERIGE

Inget.

S. SCHWEIZ

Inget.”

36. **C 140/89, s. 3:** Beslut nr 137 av den 15 december 1988 om tillämpningen av artikel 15.3 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 (EGT nr C 140, 6.6 1989, s. 3).

37. **C 287/89, s. 3:** Beslut nr 138 av den 17 februari 1989 om tolkningen av artikel 22.1 c i i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om organtransplantationer eller andra kirurgiska ingrepp, som kräver test av biologiska prover, medan den berörda personen inte befinner sig i den medlemsstat där testerna utförs (EGT nr C 287, 15.11 1989, s. 3).

38. **C 94/90, s. 3:** Beslut nr 139 av den 30 juni 1989 om vilket datum som skall beaktas vid fastställande av kursen för sådan omräkning som avses i artikel 107 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 och som skall tillämpas vid beräkning av vissa förmåner och avgifter (EGT nr C 94, 12.4 1990, s. 3).

39. **C 94/90, s. 4:** Beslut nr 140 av den 17 oktober 1989 om vilken kurs för omräkning som skall tillämpas av institutionen på en heltidsarbetslös gränsarbetares bosättningsort för den senaste löneinkomst som har erhållits i den behöriga staten (EGT nr C 94, 12.4 1990, s. 4).

40. **C 94/90, s. 5:** Beslut nr 141 av den 17 oktober 1989 om ändring av beslut nr 127 av den 17 oktober 1985 om sammanställningen av de listor som föreskrivs i artiklarna 94.4 och 95.4 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 (EGT nr C 94, 12.4 1990, s. 5).

41. **C 80/90, s. 7:** Beslut nr 142 av den 13 februari 1990 om tillämpningen av artiklarna 73, 74 och 75 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 (EGT nr C 80, 30.3 1990, s. 7).

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Punkt 1 skall inte gälla.

b) Punkt 3 skall inte gälla.

42. **391 D 0425:** Beslut nr 147 av den 11

oktober 1990 om tillämpningen av artikel 76 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 (EGT nr L 235, 23.8 1991, s. 21).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

43. Rekommendation nr 14 av den 23 januari 1975 om utfärdande av blankett E 111 till arbetstagare som har sänts ut för arbete utomlands, antagen av Administrativa kommissionen vid dess 139:e sammanträde den 23 januari 1975.

44. Rekommendation nr 15 av den 19 december 1980 om bestämmande av det språk på vilket de blanketter som behövs för tillämpningen av rådets förordningar (EEG) nr 1408/71 och nr 574/72 skall utfärdas, antagen av Administrativa kommissionen vid dess 176:e sammanträde den 19 december 1980.

45. **385 Y 0016:** Rekommendation nr 16 av den 12 december 1984 om slutande av överenskommelser enligt artikel 17 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 (EGT nr C 273, 24.10 1985, s. 3).

46. **386 Y 0017:** Rekommendation nr 17 av den 12 december 1984 om de statistiska uppgifter som årligen skall lämnas för upprättandet av Administrativa kommissionens rapporter (EGT nr C 273, 24.10 1985, s. 3).

47. **386 Y 0028:** Rekommendation nr 18 av den 28 februari 1986 om vilken lagstiftning som skall tillämpas på arbetslösa personer som är sysselsatta i deltidsarbete i en annan medlemsstat än bosättningsstaten (EGT nr C 284, 11.11 1986, s. 4).

48. **380 Y 0609 (03):** Uppdatering av medlemsstaternas förklaringar som föreskrivs i artikel 5 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr C 139, 9.6 1980, s. 1).

49. **381 Y 0613 (01):** Förklaringar av Grekland enligt artikel 5 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när

anställda och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr C 143, 13.6 1981, s. 1).

50. **383 Y 1224 (01):** Tillägg till Tysklands förklaring enligt artikel 5 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr C 351, 24.12 1983, s. 1).

51. **C 338/86, s. 1:** Uppdatering av medlemsstaternas förklaringar enligt artikel 5 i rådets förordning nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr C 338, 31.12 1986, s. 1).

52. **C 107/87, s. 1:** Medlemsstaternas förklaringar enligt artikel 5 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr C 107, 24.4 1987, s. 1).

53. **C 323/80, s. 1:** Anmälan till rådet från regeringarna i Tyskland och Luxemburg om slutandet av en konvention mellan dessa två regeringar om skilda frågor om social trygghet, enligt artiklarna 8.2 och 96 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om

tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr C 323, 11.12 1980, s. 1).

54. **L 90/87, s. 39:** Förklaring av Frankrike enligt artikel 1j i rådets förordning (EEG) 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr L 90, 2.4 1987, s. 39).

FÖRFARANDE FÖR EFTA-STATERNAS DELTAGANDE I DEN ADMINISTRATIVA KOMMISSIONEN FÖR SOCIAL TRYGGHET FÖR MIGRERANDE ARBETARE OCH I DEN TILL DENNA KOMMISSION KNUTNA REVISIONSKOMMITTÉN ENLIGT ARTIKEL 101.1 I AVTALET

Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike, får var och en sända en representant att närvara som rådgivare (observatör) vid de möten som hålls i den till Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare som är knuten till EG-kommissionen och vid de möten som hålls i den till Administrativa kommission knutna revisionskommittén.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 2001/83

av den 2 juni 1983

om ändring och uppdatering av dels förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen dels förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 2, 7, 51 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande², och

med beaktande av följande:

Förordning (EEG) nr 1390/81³ har utvidgat förordning (EEG) nr 1408/71⁴ om tillämpningen av systemen för social trygghet på anställda och deras familjer som flyttar inom gemenskapen till att omfatta även egenföretagare och deras familjemedlemmar.

Förordning (EEG) nr 3795/81⁵ har utvidgat förordning (EEG) nr 574/72⁶ om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 till att omfatta även egenföretagare och deras familjemedlemmar.

Dessa ändringar har trätt i kraft den 1 juli 1982. Mellan införandet av förordning (EEG) nr 1390/81 och den 1 juli 1982 har även förordning (EEG) nr 2793/81⁷ ändrat förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72.

Dessa ändringar har införlivats med texten till förordning (EEG) nr 1408/71 i dess ursprungliga lydelse varvid hänsyn inte tagits till de ändringar som skett genom förordning (EEG) nr 1390/81.

Förordning (EEG) nr 1408/71 har, särskilt som en följd av att förordning (EEG) nr 1390/81 har trätt i kraft, fått en ny bilaga

1, de övriga bilagorna har därför numrerats om, vilket bör beaktas med hänsyn till de ändringar som har skett genom förordning (EEG) nr 2793/81. Det skall dessutom anges om dessa ändringar omfattar även egenföretagare vilket är fallet för de bestämmelser som avses i andra strecksatsen i artikel 1.2 6 b och andra strecksatsen i artikel 1.2 6 g i förordning (EEG) nr 2793/81.

I den italienska versionen av förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72 är det lämpligare att använda uttrycket *lavoratori subordinati* i stället för *lavoratori salariati*, och *lavoratori autonomi* i stället för *lavoratori non salariati*.

Förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72 behöver alltså ändras.

Det är nödvändigt att ändra punkt 1 i avsnitt C i bilaga 2 och punkterna 2 och 3 i avsnitt C i bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72.

6-86

Det är för tydlighetens skull nödvändigt att i sin helhet uppdatera förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 2000/83⁸. De avsnitt som har ändrats med verkan den 1 juli 1982, de avsnitt som tidigare har ändrats och de oförändrade avsnitten bör återges i en enda text.

Bilagorna 1, 4, 5, 6, 7 och 8 till förordning (EEG) nr 574/72 har uppdaterats genom förordning (EEG) nr 2474/82⁹ och (EEG) nr 799/83¹⁰ och av praktiska skäl bör dessa uppdaterade bilagor tillsammans med alla bestämmelser i förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72 samlas i en enda text som träder i kraft den 1 juli 1982.

¹ EGT nr C 27, 2.2.1983, s. 3.

² EGT nr C 161, 20.6.1983, s. 17.

³ EGT nr L 143, 29.5.1981, s. 1.

⁴ EGT nr L 149, 5.7.1971, s. 2.

⁵ EGT nr L 378, 31.12.1981, s. 1.

⁶ EGT nr L 74, 27.3.1972, s. 1.

⁷ EGT nr L 275, 29.9.1981, s. 1.

⁸ EGT nr L 230, 22.8.1983, s. 1.

⁹ EGT nr L 266, 15.9.1982, s. 1.

¹⁰ EGT nr L 89, 7.4.1983, s. 15.

SLUTGRANSKAD

Slutligen är det av praktiska skäl nödvändigt att ändra de detaljregler som gäller utvidgningen av överenskommelser enligt artikel 3 i förordning (EEG) nr 1390/81¹ till att omfatta även egenföretagare.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Förordning (EEG) nr 1408/71 och förordningens rubrik skall ha den lydelse som anges i bilaga I.

Artikel 2

Förordning (EEG) nr 574/72 och förordningens rubrik skall ha den lydelse som anges i bilaga II.

Artikel 3

Denna förordning träder i kraft den dag då den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas från och med den 1 juli 1982.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxembourg den 2 juni 1983.

På rådets vägnar

N BLÜM

Ordförande

---

¹ EGT nr L 143, 29.5.1981, s. 1.

*BILAGA I***Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen**

	<i>Sida</i>
AVDELNING I: ALLMÄNNA BESTÄMMELSER (artikel 1–12)	11
AVDELNING II: BESTÄMMANDE AV TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING (artikel 13–17) . . .	16
AVDELNING III: SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR OLIKA SLAG AV FÖRMÅNER . . .	19
Kapitel 1: Sjukdom och moderskap	
Avsnitt 1: Allmänna bestämmelser (artikel 18)	19
Avsnitt 2: Anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar (artikel 19–24)	20
Avsnitt 3: Arbetslösa personer och deras familjemedlemmar (artikel 25)	22
Avsnitt 4: Pensionssökande och deras familjemedlemmar (artikel 26)	22
Avsnitt 5: Pensionärer och deras familjemedlemmar (artikel 27–34)	23
Avsnitt 6: Diverse bestämmelser (artikel 35)	25
Avsnitt 7: Återbetalning mellan institutioner (artikel 36)	26
Kapitel 2: Invaliditet	
Avsnitt 1: Anställda och egenföretagare som omfattats av endast sådan lagstiftning enligt vilken invaliditetsförmånernas storlek är oberoende av försäkringsperiodernas längd (artikel 37–39)	26
Avsnitt 2: Anställda och egenföretagare som omfattats antingen av lagstiftning enligt vilken invaliditetsförmånernas storlek är beroende av försäkrings- eller bosättningsperiodernas längd eller av lagstiftning av denna typ och av den typ som avses i avsnitt 1 (artikel 40)	27
Avsnitt 3: Förvärrad invaliditet (artikel 41)	28
Avsnitt 4: Utgivande av förmåner som tidigare har innehållits eller dragits in – Omvandling av invaliditetsförmåner till förmåner vid ålderdom (artikel 42 och 43)	28
 Kapitel 3: Ålderdom och dödsfall (pensioner) (artikel 44–51)	 29
Kapitel 4: Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar	
Avsnitt 1: Rätt till förmåner (artikel 52–59)	33
Avsnitt 2: Förvärrande av en arbetssjukdom för vilken förmåner har beviljats (artikel 60)	35
Avsnitt 3: Diverse bestämmelser (artikel 61 och 62)	36

	<i>Sida</i>
Avsnitt 4: Återbetalning mellan institutioner (artikel 63)	37
Kapitel 5: Dödsfallsersättningar (artikel 64–66)	37
Kapitel 6: Arbetslöshetsförmåner	
Avsnitt 1: Allmänna bestämmelser (artikel 67 och 68)	38
Avsnitt 2: Arbetslösa personer som beger sig till en annan medlemsstat än den behöriga staten (artikel 69 och 70)	38
Artikel 3: Arbetslösa personer som under sin senaste anställning var bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga staten (artikel 71)	39
Kapitel 7: ---	
Kapitel 8: Förmåner för pensionärers minderåriga barn och för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna (artikel 77–79)	41
AVDELNING IV: ADMINISTRATIV KOMMISSION FÖR SOCIAL TRYGGHET FÖR MIGRERANDE ARBETARE (artikel 80 och 81)	43
AVDELNING V: RÅDGIVANDE KOMMITTÉ FÖR MIGRERANDE ARBETARES SOCIALA TRYGGHET (artikel 82 och 83)	44
AVDELNING VI: DIVERSE BESTÄMMELSER (artikel 84–93)	45
AVDELNING VII: ÖVERGÅNGS- OCH SLUTBESTÄMMELSER (artikel 94–100)	47
 <i>BILAGOR</i>	
Bilaga 1: ---	
Bilaga 2: ---	
Bilaga 3: ---	
Bilaga 4: ---	

	<i>Sida</i>
Bilaga 5: Överensstämmelse mellan medlemsstaternas lagstiftning om villkor om graden av invaliditet	65
Bilaga 6: Särskilda regler för tillämpningen av vissa medlemsstaters lagstiftning	69
Bilaga 7: Fall då en person samtidigt skall omfattas av lagstiftningen i två medlemsstater	85

AVDELNING I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

av invånare

Definitioner

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *Anställda* respektive *egenföretagare*:

- i) den som är försäkrad, obligatoriskt eller genom en frivillig fortsättningsförsäkring, mot en eller flera av de risker som täcks av grenarna i ett system för social trygghet för anställda eller egenföretagare,
- ii) den som är obligatoriskt försäkrad mot en eller flera av de risker som täcks av de grenar av social trygghet som behandlas i denna förordning, enligt ett system för social trygghet för samtliga invånare eller för hela den förvärvsarbetsande befolkningen, förutsatt att personen
  - kan identifieras som anställda eller egenföretagare genom det sätt på vilket systemet administreras eller finansieras, eller,
  - om dessa kriterier inte uppfylls, är försäkrad mot någon annan risk som anges i bilaga 1 enligt ett system för anställda eller egenföretagare, eller enligt ett system som avses i punkt iii, antingen obligatoriskt eller genom frivillig fortsättningsförsäkring, eller, där inget sådant system finns i den berörda medlemsstaten, följer den definition som anges i bilaga 1,
- iii) den som är obligatoriskt försäkrad mot flera av de risker som täcks av de grenar som denna förordning behandlar, enligt ett standardssystem för social trygghet för hela lantbruksbefolkningen enligt de kriterier som anges i bilaga 1,
- iv) den som är frivilligt försäkrad mot en eller flera av de risker som täcks av de grenar som denna förordning behandlar, enligt en medlemsstats system för social trygghet för anställda eller egenföretagare eller för samtliga invånare eller för vissa kategorier

— om en sådan person är verksam som anställd eller egenföretagare, eller

— om en sådan person tidigare varit obligatoriskt försäkrad mot samma risk enligt ett system för anställda eller egenföretagare i samma medlemsstat.

- b) *Gränsarbetare*: en anställd eller egenföretagare som är verksam inom en medlemsstats territorium och som är bosatt inom en annan medlemsstats territorium, dit han som regel återvänder dagligen eller åtminstone en gång i veckan. En gränsarbetare som förflyttas till en annan ort inom samma eller någon annan medlemsstats territorium av det företag till vilket han normalt är knuten, eller som tillhandahåller tjänster på annan ort inom samma eller en annan medlemsstats territorium, behåller sin ställning som gränsarbetare under en tid av högst fyra månader även om han under denna tid är förhindrad att dagligen, eller åtminstone en gång i veckan, återvända till den ort där han är bosatt.
- c) *Säsongarbetare*: en anställd som reser till en annan medlemsstats territorium än det inom vilket han är bosatt, för att där utföra ett säsongsbetonat arbete för ett företag eller en arbetsgivare i den staten under en tid som inte under några omständigheter kan överstiga åtta månader och som uppehåller sig inom den nämnda statens territorium så länge arbetet pågår. Med ett arbete av säsongskaraktär avses ett arbete som på grund av årstidernas växlingar automatiskt återkommer varje år.
- d) *Flyktning* skall ha samma innebörd som i artikel 1 i konventionen om flyktningars rättsliga ställning undertecknad i Genève den 28 juli 1951.
- e) Uttrycket *statslös* skall ha samma innebörd som i artikel 1 i konventionen om statslösa personers rättsliga ställning undertecknad i New York den 28 september 1954.
- f) *Familjemedlem*: den som definieras eller erkänns som familjemedlem eller som betecknas som medlem av hushållet i den lagstiftning enligt vilken förmåner utges, eller, i fall som avses i artikel 22.1 a och artikel 31, i lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium personen är bosatt. Om denna lagstiftning betraktar som familjemedlem eller medlem av hushållet endast den

som är samboende med den anställda eller egenföretagaren, skall detta villkor anses vara uppfyllt om personen för sin försörjning huvudsakligen är ekonomiskt beroende av den anställda eller egenföretagaren. Om en medlemsstats lagstiftning om vårdförmåner vid sjukdom eller moderskap inte gör skillnad mellan familjemedlemmar och andra personer som lagstiftningen gäller, skall uttrycket *familjemedlem* ha den betydelse som anges i bilaga 1.

- g) *Efterlevande*: en person som definieras eller erkänns som sådan av den lagstiftning enligt vilken förmånerna utges. Om denna lagstiftning betraktar som efterlevande endast den, som var samboende med den avlidne, skall detta villkor anses vara uppfyllt om personen för sin försörjning huvudsakligen var ekonomiskt beroende av den avlidne.
- h) *Bosättning*: stadigvarande bosättning.
- i) *Vistelse*: tillfällig vistelse.
- j) *Lagstiftning*: i förhållande till varje medlemsstat, nuvarande eller kommande lagar och andra författningar om de grenar av och system för social trygghet som täcks av artikel 4.1 och 4.2 samt alla andra beslut om åtgärder för att genomföra sådana grenar och system.

Uttrycket omfattar inte bestämmelser i nuvarande eller kommande kollektivavtal även om de genom myndighetsbeslut har gjorts tvingande eller fått sitt tillämpningsområde utvidgat. Om emellertid sådana bestämmelser

- i) tjänar till att uppfylla ett krav på obligatorisk försäkring, som tillkommit genom de lagar och andra författningar som avses i föregående stycke, eller
- ii) skapar ett system som administreras av samma organ som administrerar de system som tillkommit genom författningar som avses i föregående stycke,

kan begränsningen i uttrycket när som helst hävas genom att den berörda medlemsstaten avger en förklaring som specificerar de system som denna förordning skall gälla. En sådan förklaring skall anmälas

och offentliggöras enligt bestämmelserna i artikel 97.

Bestämmelserna i föregående stycke skall inte leda till att system för vilka förordning nr 3 har gällt undantas från denna förordnings tillämpningsområde.

Uttrycket *lagstiftning* omfattar inte heller bestämmelser om sådana särskilda system för egenföretagare vilkas tillkomst är överlämnad till de berördas initiativ, eller vilka gäller endast en del av den berörda medlemsstatens territorium, och detta oavsett om myndigheterna har beslutat att göra dem obligatoriska eller att utvidga deras tillämpningsområde. Dessa särskilda system anges i bilaga 2.

- k) *Konvention om social trygghet*: varje bilateralt eller multilateralt socialförsäkringsinstrument som är bindande eller som kommer att bli bindande för två eller flera medlemsstater inbördes samt varje annat sådant multilateralt instrument som är bindande eller som kommer att bli bindande för minst två medlemsstater och en eller flera andra stater vad gäller samtliga eller vissa av de grenar och system som anges i artikel 4.1 och 4.2, samt alla slags överenskommelser som har träffats i enlighet med sådana instrument.
- l) *Behörig myndighet*: varje medlemsstats minister, ministerrar eller motsvarande myndighet med ansvar för system för social trygghet inom hela eller en del av statens territorium.
- m) *Administrativa kommissionen*: den kommission som anges i artikel 80.
- n) *Institution*: i förhållande till varje medlemsstat det organ eller den myndighet som har ansvaret för att administrera hela eller vissa delar av lagstiftningen.
- o) *Behörig institution*:
- i) den institution hos vilken en person är försäkrad vid den tidpunkt då en ansökan om förmån görs,
  - ii) den institution från vilken den berörda personen har rätt, eller skulle ha rätt, till förmåner om han eller en eller flera familjemedlemmar var bosatta inom den medlemsstats territorium där institutionen finns,
  - iii) den institution som har utsetts av den berörda

medlemsstatens behöriga myndighet, eller

- iv) när det gäller ett system där en arbetsgivare har ansvar för förmåner som avses i artikel 4.1, antingen arbetsgivaren eller den anlitade försäkringsgivaren eller, om sådan saknas, ett organ eller en myndighet som har utsetts av den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten.
- p) *Institution på bosättningsorten* respektive *institution på vistelseorten*: den institution som är behörig att utge förmåner på den ort, där personen är bosatt, enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar, respektive den institution som är behörig att utge förmåner på den ort där den berörda personen vistas, enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar eller, då ingen sådan institution finns, den institution som utsetts av den ifrågasvarande medlemsstatens behöriga myndighet.
- q) *Behörig stat*: den medlemsstat, inom vars territorium den behöriga institutionen finns.
- r) *Försäkringsperioder*: avgiftsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare definierade eller erkända som försäkringsperioder i den lagstiftning enligt vilken de har fullgjorts eller anses vara fullgjorda och alla andra perioder som behandlas som sådana när de enligt denna lagstiftning betraktas som likvärdiga med försäkringsperioder.
- s) *Anställningsperioder och perioder av verksamhet som egenföretagare*: perioder som definieras eller erkänns som sådana i den lagstiftning enligt vilken de har fullgjorts samt alla perioder som behandlas som sådana när de enligt denna lagstiftning betraktas som likvärdiga med anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare.
- s) a) *Bosättningsperioder*: perioder som definieras eller erkänns som sådana i den lagstiftning enligt vilken de har fullgjorts eller anses vara fullgjorda.
- t) *Förmåner och pensioner*: alla förmåner och pensioner, inbegripet alla däri ingående delar som bekostas av allmänna medel, alla indexhöjningar och tillägsbe-

talningar, om något annat inte föreskrivs i avdelning III, liksom förmåner i form av engångsbelopp som kan utbetalas istället för pensioner samt utbetalningar som görs i form av återbetalning av avgifter.

- u) i) *Familjeförmåner*: alla vård- eller kontantförmåner, som är avsedda att täcka en familjs utgifter enligt den lagstiftning som anges i artikel 4.1 h, utom de särskilda bidrag vid barns födelse som nämns i bilaga 2.
- ii) *Familjebidrag*: periodiska kontantförmåner som utges endast på grundval av familjemedlemmarnas antal och, i förekommande fall, deras ålder.
- v) *Dödsfallsersättningar*: alla engångsbetalningar vid dödsfall, utom de engångsbelopp som avses i punkt t.

Artikel 2

Personkrets

1. Denna förordning gäller anställda och egenföretagare, som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater och som är medborgare i en medlemsstat eller är statslösa eller flyktingar bosatta inom en medlemsstats territorium, samt deras familjemedlemmar och efterlevande.
2. Denna förordning gäller dessutom efterlevande till anställda och egenföretagare som har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater, oavsett dessa anställda eller egenföretagares medborgarskap, om deras efterlevande är medborgare i en medlemsstat eller är statslösa eller flyktingar som är bosatta inom en medlemsstats territorium.
3. Denna förordning gäller statligt anställda och personer som enligt den tillämpliga lagstiftningen behandlas som sådana, om de omfattas eller har omfattats av en medlemsstats lagstiftning på vilken denna förordning tillämpas.

Artikel 3

Likabehandling

1. Om något annat inte följer av de särskilda bestämmelserna i denna förordning har personer, som är bosatta inom en medlemsstats territorium och för vilka denna förordning gäller, samma skyldigheter och rättigheter enligt en med-

lemsstats lagstiftning som denna medlemsstats egna medborgare.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall gälla rätten att välja ledamöter av organen inom det sociala trygghetssystemets institutioner eller att delta i nomineringen av sådana ledamöter men skall inte påverka medlemsstaternas författningsbestämmelser om valbarhet eller metoder för nomineringen.

3. De bestämmelser i konventioner om social trygghet som förblir i kraft enligt artikel 7. 2 c och bestämmelser i konventioner som ingåtts enligt artikel 8.1, skall gälla alla personer som omfattas av denna förordning, om något annat inte föreskrivs i bilaga 3.

Artikel 4

Sakområden

1. Denna förordning gäller all lagstiftning om följande grenar av social trygghet:

- a) förmåner vid sjukdom och moderskap,
- b) förmåner vid invaliditet, även sådana som är avsedda att bevara eller förbättra förvärvsförmågan,
- c) förmåner vid ålderdom,
- d) förmåner till efterlevande,
- e) förmåner vid olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar,
- f) dödsfallsersättningar,
- g) förmåner vid arbetslöshet,
- h) familjeförmåner.

2. Denna förordning gäller alla allmänna och särskilda system för social trygghet, oavsett om de bygger på avgiftsplikt eller inte, och system där en arbetsgivare eller en redare har ansvar för förmåner som nämns i punkt 1.

3. Bestämmelserna i avdelning III skall dock inte påverka medlemsstaternas författningsbestämmelser om en redares ansvar.

4. Denna förordning gäller inte social eller medicinsk hjälp,

förmåner till offer för krig eller dess följder eller särskilda system för statligt anställda och personer som behandlas som sådana.

Artikel 5

Medlemsstaters förklaringar om denna förordnings tillämpningsområde

I förklaringar som skall anmälas och offentliggöras enligt artikel 97 skall medlemsstaterna närmare ange den lagstiftning och de system som avses i artikel 4.1 och 4.2, de minimiförmåner som avses i artikel 50 samt de förmåner som avses i artikel 77 och 78.

Artikel 6

Konventioner om social trygghet som ersätts av denna förordning

Om något annat inte följer av bestämmelserna i artikel 7, 8 och 46.4, skall denna förordning, både vad gäller de personer och de sakområden som den behandlar, ersätta bestämmelserna i alla konventioner om social trygghet mellan

- a) två eller flera medlemsstater inbördes, eller
- b) minst två medlemsstater och en eller flera andra stater i den mån behandlingen av frågor enligt konventionen inte skall ske under medverkan av en institution i någon av de sistnämnda staterna.

Artikel 7

Internationella bestämmelser som inte påverkas av denna förordning

1. Denna förordning skall inte påverka skyldigheter som följer av

- a) konventioner som har antagits av Internationella arbetskonferensen och som har trätt i kraft efter ratificering av en eller flera medlemsstater,
- b) de europeiska interimsoverenskommelser om social trygghet som har slutits mellan Europarådets medlemsstater den 11 december 1953.

2. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 6 skall följande fortfarande gälla:

- a) Bestämmelserna i överenskommelsen den 27 juli 1950 om Rhenskepparnas sociala trygghet, som har reviderats den 13 februari 1961.
- b) Bestämmelserna i den europeiska konventionen den 9 juli 1956 om social trygghet för anställda inom in-

ternationell transport.

- c) Bestämmelserna i de konventioner om social trygghet som anges i bilaga 3.

Artikel 8

Slutande av konventioner mellan medlemsstater

1. Två eller flera medlemsstater kan vid behov sluta konventioner med varandra som bygger på denna förordnings principer och anda.

2. Varje medlemsstat skall anmäla enligt bestämmelserna i artikel 97.1 varje konvention som har slutits med en annan medlemsstat enligt bestämmelserna i punkt 1.

Artikel 9

Tillträde till frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring

1. De bestämmelser i en medlemsstats lagstiftning, som gör bosättning inom denna stats territorium till villkor för anslutning till frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring, skall inte gälla personer som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium, om de någon gång i sin tidigare förvärvsverksamhet har omfattats av lagstiftningen i den förstnämnda staten som anställd eller egenföretagare.

2. Om det enligt en medlemsstats lagstiftning för anslutning till frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring krävs att försäkringsperioder har fullgjorts, skall försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning tillgodoräknas, i den utsträckning som behövs, som om de hade fullgjorts enligt den förstnämnda medlemsstatens lagstiftning.

Artikel 10

Bortseende från krav på bosättning — Obligatorisk försäkrings inverkan på återbetalning av avgifter

1. Om något annat inte föreskrivs i denna förordning får kontantförmåner vid invaliditet, ålderdom eller till efterlevande, pensioner vid olycksfall i arbetet eller arbetssjukdomar samt förmåner vid dödsfall vilka förvärvats enligt en eller flera medlemsstaters lagstiftning inte minskas, ändras, innehållas, dras in eller konfiskeras med anledning av att mottagaren är bosatt inom en annan medlemsstat än den där institutionen med ansvar för betalningen finns.

Föregående stycke skall även gälla förmåner som utges som engångsbelopp när en efterlevande make, som hade rätt till efterlevandepension, gifter om sig.

2. Om återbetalning av avgifter enligt en medlemsstats lagstiftning förutsätter att en person inte längre omfattas av obligatorisk försäkring, skall detta villkor inte anses uppfyllt så länge denne omfattas av obligatorisk försäkring som en anställd eller egenföretagare enligt en annan medlemsstats lagstiftning.

Artikel 11

Indexering av förmåner

De föreskrifter om indexering av förmåner som finns i en medlemsstats lagstiftning skall gälla förmåner som utges enligt den lagstiftningen och tillämpas med beaktande av bestämmelserna i denna förordning.

Artikel 12

Förhinderande av sammanträffande av förmåner

1. Denna förordning kan inte åberopas för att få eller bevara en rätt till flera förmåner av samma slag för samma period av obligatorisk försäkring. Detta gäller dock inte förmåner som utges på grund av invaliditet, ålderdom, dödsfall (pensioner) eller arbetssjukdom och som beviljas av två eller flera medlemsstaters institutioner enligt bestämmelserna i artikel 41, 43.2, 43.3, 46, 50, 51 eller 60.1 b.

2. Bestämmelserna i en medlemsstats lagstiftning om minskning, innehållande eller indragning av förmåner för den som samtidigt har andra socialförsäkringsförmåner eller annan inkomst får åberopas även om rätten till dessa förmåner har förvärvats enligt en annan medlemsstats lagstiftning eller om inkomsten härör från en annan medlemsstats territorium. Detta gäller dock inte då en person får förmåner av samma slag på grund av invaliditet, ålderdom, dödsfall (pensioner) eller arbetssjukdom som beviljas av två eller flera medlemsstaters institutioner enligt bestämmelserna i artikel 46, 50, 51 eller 60.1 b.

3. Bestämmelserna i en medlemsstats lagstiftning om minskning, innehållande eller indragning av förmåner vid invaliditet eller förtida förmåner vid ålderdom för den som är förvärvsverksam kan åberopas mot honom även om han är verksam inom en annan medlemsstats territorium.

4. En invalidpension enligt nederländsk lagstiftning skall, i fall där den nederländska institutionen enligt bestämmelserna i artikel 57.3 c eller 60.2 b är skyldig att bidra även till

kostnaderna för förmåner vid arbetssjukdom som utges enligt en annan medlemsstats lagstiftning, minskas med det belopp som skall betalas till den institution i den andra medlemsstaten som har ansvar för att utge förmånerna vid arbetssjukdom.

AVDELNING II

BESTÄMMANDE AV TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING

Artikel 13

Allmänna regler

1. Om något annat inte följer av artikel 14 c skall personer för vilka denna förordning gäller omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat. Denna lagstiftning skall bestämmas enligt bestämmelserna i denna avdelning.

2. Om något annat inte följer av artikel 14–17 gäller följande:

- a) Den som är anställd för arbete inom en medlemsstats territorium skall omfattas av denna medlemsstats lagstiftning, även om han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium eller om det företag eller den person som han är anställd hos har sitt säte eller är bosatt inom en annan medlemsstats territorium,
- b) Den som är egenföretagare inom en medlemsstats territorium skall omfattas av denna stats lagstiftning även om han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium,
- c) Den som är anställd ombord på ett fartyg som för en medlemsstats flagga skall omfattas av denna stats lagstiftning,
- d) Statligt anställda och personer som behandlas som sådana skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat som gäller för den förvaltning som sysselsätter dem,
- e) Den som är inkallad eller har återinkallats till militärtjänstgöring eller civil tjänstgöring i en medlemsstat

skall omfattas av denna stats lagstiftning. Om det för rätt till förmåner enligt denna lagstiftning krävs att försäkringsperioder har fullgjorts före påbörjad eller efter avslutad sådan militärtjänstgöring eller civil tjänstgöring, skall försäkringsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning tillgodoräknas, i den utsträckning det behövs, som om de hade fullgjorts enligt den förstnämnda statens lagstiftning. En anställd eller egenföretagare som är inkallad eller har återinkallats till militärtjänstgöring eller civil tjänstgöring skall behålla sin ställning som anställd eller egenföretagare.

Artikel 14

Särskilda regler för andra anställda än sjömän

Artikel 13.2 a skall tillämpas med beaktande av följande undantag och omständigheter:

1. a) Den som arbetar inom en medlemsstats territorium hos ett företag, till vilket han normalt är knuten, och som av detta företag sänds till en annan medlemsstats territorium för att utföra arbete där för detta företags räkning skall fortsätta att omfattas av den förstnämnda medlemsstatens lagstiftning, under förutsättning att detta arbete inte väntas vara längre än tolv månader och att han inte sänds ut för att ersätta någon som har fullgjort sin utsändningsperiod.
- b) Om arbetet i den andra medlemsstaten på grund av oförutsebara omständigheter varar längre än som ursprungligen förväntades och om varaktigheten därför överstiger tolv månader, skall den förstnämnda medlemsstatens lagstiftning fortsätta att gälla tills det arbetet har avslutats, under förut-

sättning att den behöriga myndigheten i den medlemsstat dit personen har sänts ut, eller det organ som har utsetts av denna myndighet, lämnar sitt samtycke. Sådant samtycke måste begäras före den första tolvmånadersperiodens utgång. Samtycke kan dock inte lämnas för en förlängning som överstiger tolv månader.

2. För den som normalt arbetar inom två eller flera medlemsstaters territorier skall fråga om tillämplig lagstiftning avgöras på följande sätt:

- a) En person som hör till den resande eller flygande personalen hos ett företag som för andras eller egen räkning bedriver internationell befordran av passagerare eller gods med järnväg, landsvägstransporter, flyg eller inrikes sjöfart och som har sitt säte inom en medlemsstats territorium skall omfattas av denna stats lagstiftning med följande begränsningar:
  - i) Om företaget har en filial eller fast representation inom en annan medlemsstats territorium, skall den som arbetar vid denna filial eller fasta representation omfattas av lagstiftningen i den medlemsstaten.
  - ii) Den som huvudsakligen arbetar inom den medlemsstats territorium där han är bosatt skall omfattas av denna stats lagstiftning, även om det företag hos vilket han är anställd inte har sitt säte eller någon filial eller permanent representation inom det territoriet.
- b) Andra anställda än de som anges i a skall omfattas av
  - i) lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium den anställda är bosatt, om han till viss del utför arbetet inom detta territorium eller om han är knuten till flera företag eller arbetsgivare inom olika medlemsstaters territorier,
  - ii) lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium det företag eller den person, som anställt honom har sitt säte eller är bosatt, om han inte är bosatt inom någon av de medlemsstaters territorier där han utför arbetet.

3. Den som arbetar inom en medlemsstats territorium hos ett företag, som har sitt säte inom en annan medlemsstats territorium och vars verksamhet sträcker sig över dessa staters gemensamma gräns, skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium företaget har sitt säte.

Artikel 14a

Särskilda regler för andra egenföretagare än sjömän

Artikel 13.2 b skall tillämpas med beaktande av följande undantag och omständigheter:

1. a) Den som normalt är egenföretagare inom en medlemsstats territorium och som utför arbete inom en annan medlemsstats territorium skall fortsätta att omfattas av den förstnämnda medlemsstatens lagstiftning, förutsatt att detta arbete inte väntas vara längre än tolv månader.
  - b) Om arbetet på grund av oförutsebara omständigheter varar längre än som ursprungligen förväntades och om varaktigheten därför överstiger tolv månader, skall den förstnämnda medlemsstatens lagstiftning fortsätta att gälla tills arbetet har avslutats, under förutsättning att den behöriga myndigheten i den medlemsstat dit företagaren har rest för att utföra arbetet, eller det organ som har utsetts av denna myndighet, lämnar sitt samtycke. Sådant samtycke måste begäras före den första tolvmånadersperiodens utgång. Samtycke kan dock inte lämnas för en förlängning som överstiger tolv månader.
2. Den som normalt är egenföretagare inom två eller flera medlemsstaters territorier skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt, om han utför någon del av sitt arbete inom den medlemsstatens territorium. Om han inte utför något arbete inom den medlemsstats territorium där han är bosatt skall han omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han utför sitt huvudsakliga arbete. Kriterier för vad som skall anses vara huvudsakligt arbete fastställs i den förordning som anges i artikel 98.
3. Den vars företag har sitt säte inom en medlemsstats territorium och sträcker sin verksamhet över två medlemsstaters gemensamma gräns, skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium

företaget har sitt säte.

4. Om den lagstiftning som en person skulle omfattas av enligt punkt 2 eller 3 inte medger att personen ens på frivillig basis kan anslutas till ett pensionssystem, skall han omfattas av den medlemsstats lagstiftning som skulle ha gällt, om dessa bestämmelser inte hade funnits, eller om två eller flera medlemsstaters lagstiftning skulle gälla med tillämpning av denna regel, av den lagstiftning som de berörda medlemsstaterna eller deras behöriga myndigheter kommer överens om.

Artikel 14b

Särskilda regler för sjömän

Artikel 13.2 c skall tillämpas med beaktande av följande undantag och omständigheter:

1. Den som är anställd hos ett företag till vilket han normalt är knuten, antingen inom en medlemsstats territorium eller ombord på ett fartyg som för en medlemsstats flagga, och som sänds ut av detta företag för att utföra arbete för detta företags räkning ombord på ett fartyg som för en annan medlemsstats flagga skall fortsätta att omfattas av lagstiftningen i den förstnämnda medlemsstaten enligt de villkor som anges i artikel 14.1.
2. Den som normalt är egenföretagare, antingen inom en medlemsstats territorium eller ombord på ett fartyg som för en medlemsstats flagga, och som utför arbete för egen räkning ombord på ett fartyg som för en annan medlemsstats flagga skall fortsätta att omfattas av den förstnämnda medlemsstatens lagstiftning enligt de villkor som anges i artikel 14a.1.
3. Den som normalt inte har anställning till sjöss men som utför arbete inom en medlemsstats territorialvatten eller hamn ombord på ett fartyg, vilket för en annan medlemsstats flagga inom detta territorialvatten eller denna hamn och vars besättning han inte tillhör, skall fortsätta att omfattas av den förstnämnda medlemsstatens lagstiftning.
4. Den som är anställd på ett fartyg, vilket för en medlemsstats flagga, och som får sin lön från ett företag eller en person som har sitt säte eller är bosatt inom en

annan medlemsstats territorium skall omfattas av den sistnämnda statens lagstiftning, om han är bosatt inom denna stats territorium. Företaget eller personen som betalar lönen skall betraktas som arbetsgivare vid tillämpningen av den lagstiftningen.

Artikel 14c

(Denna artikel har ändrats genom förordning EEG nr 3811/86.)

Artikel 14d

Diverse bestämmelser

1. En person som avses i artikel 14.2, 14.3, 14a.2, 14a.3, 14a.4 och 14c.1 a, skall vid tillämpningen av den lagstiftning som har fastställts i överensstämmelse med dessa bestämmelser, behandlas som om han utförde allt förvärsarbete inom den berörda medlemsstatens territorium.
2. Bestämmelser i en medlemsstats lagstiftning, enligt vilka en pensionär som är förvärvsverksam inte skall omfattas av den obligatoriska försäkringen för denna verksamhet, skall gälla också pensionärer som har förvärvat rätt till pension enligt en annan medlemsstats lagstiftning, om inte personen i fråga hos den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den förstnämnda medlemsstaten och som nämns i bilaga 10 till den förordning som anges i artikel 98, uttryckligen begär att få omfattas av försäkringen.

Artikel 15

Regler om frivillig försäkring eller frivillig fortsättnings-

försäkring

1. Artiklarna 13—14d skall inte gälla frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring såvida det i en medlemsstat, för någon av de grenar som anges i artikel 4, inte finns annat än ett frivilligt försäkringssystem.

2. Om tillämpningen av två eller flera medlemsstaters lagstiftning medför dubbelförsäkring gäller följande:

- Vid ett obligatoriskt försäkringssystem och ett eller flera system för frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring, skall personen omfattas endast av det obligatoriska försäkringssystemet.
- Vid två eller flera system för frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring, kan personen omfattas endast av det system för frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring som han har valt.

3. Vad gäller invaliditet, ålderdom och dödsfall (pensioner) kan dock personen ansluta sig till en medlemsstats system för frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring, även om han omfattas av en annan medlemsstats obligatoriska försäkring, i den mån en sådan dubbelförsäkring uttryckligen eller underförstått är tillåten i den förstnämnda medlemsstaten.

Artikel 16

Särskilda regler för personer anställda på beskickningar och konsulat samt för Europeiska gemenskapernas hjälp-personal

1. Bestämmelserna i artikel 13.2 a skall tillämpas på personer som är anställda vid beskickningar och konsulat och på privat tjänare hos tjänstemän vid beskickningar eller konsulat.

2. Anställda som omfattas av punkt 1 och som är medborgare i den medlemsstat som är den mottagande eller sändande staten har dock rätt att väljas att omfattas av lagstiftningen i den staten. Denna rättighet att väljas kan utövas vid varje kalenderårs utgång och skall inte ha retroaktiv verkan.

3. Europeiska gemenskapernas hjälppersonal kan välja att omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium de är anställda, av lagstiftningen i den medlemsstat som de senast har omfattats av eller av lagstiftningen i den medlemsstat i vilken de är medborgare, vad gäller andra bestämmelser än de som handlar om familjebidrag vilka är reglerade i anställningsvillkoren för denna personal. Denna rätt att välja, som endast kan utövas en gång, gäller från och med den dag anställningen påbörjas.

*Artikel 17***Undantag från artikel 13—16**

Två eller flera medlemsstater, dessa staters behöriga myndigheter eller de organ som utses av dessa myndigheter kan komma överens om undantag från bestämmelserna i artikel 13—16 till förmån för vissa grupper av anställda eller egenföretagare eller för vissa sådana personer.

*AVDELNING III***SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR OLIKA SLAG AV FÖRMÅNER****KAPITEL I****SJUKDOM OCH MODERSKAP**

Avsnitt 1

Allmänna bestämmelser*Artikel 18***Sammanläggning av försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder**

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning kräver att försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder har fullgjorts för att någon skall få, bibehålla eller återfå en rätt till förmåner, skall i den utsträckning som behövs beakta försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning såsom perioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall gälla säsongarbetare, även vad avser perioder före ett försäkringsavbrott som överstiger den period som den behöriga statens lagstiftning medger, under förutsättning att avbrottet i personens försäkring inte har överstigit fyra månader.

Avsnitt 2

Anställda eller egenföretagare och deras familjemedlemmar

Artikel 19

Bosättning i en annan medlemsstat än den behöriga staten — Allmänna regler

1. En anställd eller en egenföretagare som är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens och som uppfyller villkoren i den behöriga statens lagstiftning för rätt till förmåner skall, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18, få följande förmåner i den stat där han är bosatt:

- a) Vårdförmåner som för den behöriga institutionens räkning utges av institutionen på bosättningsorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som institutionen tillämpar som om han vore försäkrad där.
- b) Kontantförmåner som utges av den behöriga institutionen enligt den lagstiftning som denna tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga institutionen och institutionen på bosättningsorten kan sådana förmåner dock utges av den sistnämnda institutionen för den förstnämnda institutionens räkning enligt lagstiftningen i den behöriga staten.

2. Bestämmelserna i punkt 1 gäller också familjemedlemmar som bor inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens, i den mån de inte har rätt till sådana förmåner enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium de är bosatta.

Om familjemedlemmarna är bosatta inom en medlemsstats territorium enligt vars lagstiftning rätten att erhålla vårdförmåner inte är beroende av villkor om försäkring eller anställning, skall de vårdförmåner som de får anses utgivna av den institution hos vilken den anställde eller egenföretagaren är försäkrad, om inte maken eller den person som har hand om barnen är förvärvsverksam inom den nämnda medlemsstatens territorium.

Artikel 20

Gränsarbetare och deras familjemedlemmar — Särskilda regler

Gränsarbetare kan också få förmåner inom den behöriga statens territorium. Sådana förmåner skall utges av den behöriga institutionen enligt denna stats lagstiftning som om personen vore bosatt i den staten. Hans familjemedlemmar kan få förmåner på samma villkor. För detta krävs dock, utom i brådskande fall, en överenskommelse mellan de berörda staterna, mellan de behöriga myndigheterna i dessa stater eller, om en sådan överenskommelse saknas, ett i förväg lämnat medgivande av den behöriga institutionen.

Artikel 21

Vistelse i eller flyttning till den behöriga staten

1. En anställd eller egenföretagare som avses i artikel 19.1 och som vistas inom den behöriga statens territorium har rätt till förmåner enligt bestämmelserna i den stats lagstiftning som om han vore bosatt där, även om han före vistelsen redan har fått förmåner för samma fall av sjukdom eller moderskap.

2. Punkt 1 gäller också familjemedlemmar som avses i artikel 19.2.

Om familjemedlemmarna är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än den medlemsstats territorium inom vilket den anställda eller egenföretagaren är bosatt, skall dock vårdförmåner utges av institutionen på vistelseorten för institutionen på den ort där dessa personer är bosatta.

3. Punkt 1 och 2 gäller inte gränsarbetare och deras familjemedlemmar.

4. En anställd eller egenföretagare och hans familjemedlemmar som avses i artikel 19 som bosätter sig inom den behöriga statens territorium har rätt till förmåner enligt bestämmelserna i denna stats lagstiftning även om de före flyttningen redan har fått förmåner för samma fall av sjukdom eller moderskap.

Artikel 22

Vistelse utanför den behöriga staten — Återkomst eller flyttning till en annan medlemsstat under sjukdom eller moderskap — Behov av att resa till en annan medlemsstat för att få lämplig vård

1. En anställd eller egenföretagare som uppfyller villkoren i den behöriga statens lagstiftning för att få förmåner, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18, och

- a) vars hälsotillstånd kräver omedelbara förmåner under en vistelse inom en annan medlemsstats territorium, eller
- b) som, efter att ha fått rätt till förmåner på den behöriga institutionens bekostnad, får tillstånd av denna institution att återvända till den medlemsstats territorium där han är bosatt eller att flytta till en annan medlemsstats territorium, eller
- c) som efter tillstånd av den behöriga institutionen beger sig till en annan medlemsstats territorium för att där få den vård som hans hälsotillstånd kräver,

har rätt till följande förmåner:

- i) Vårdförmåner som utges för den behöriga institutionens räkning av institutionen på vistelse- eller bosättningsorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som den sistnämnda institutionen tillämpar som om han vore försäkrad där. Längden av den period under vilken förmåner utges skall dock bestämmas enligt den behöriga statens lagstiftning.
- ii) Kontantförmåner som utges av den behöriga institutionen enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna institution tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga institutionen och institutionen på vistelse- eller bosättningsorten, kan dock sådana förmåner utges av den sistnämnda institutionen för den förstnämndas räkning enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning.

2. Tillstånd enligt punkt 1 b får vägras bara om det är klarlagt att en flyttning skulle vara skadlig för personens hälsotillstånd eller försvåra läkarvården.

Tillstånd enligt punkt 1 c får inte vägras, om vården är en

förmån som utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium personen är bosatt och om han i den staten inte kan få vård inom den tid som, med beaktande av hans aktuella hälsotillstånd och sjukdomens sannolika förlopp, där är normal för vården i fråga.

3. Bestämmelserna i punkt 1 och 2 gäller också en anställds eller egenföretagares familjemedlemmar.

Vid tillämpningen av punkt 1 a och 1 c i på de familjemedlemmar som avses i artikel 19.2 som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än den inom vars territorium den anställde eller egenföretagaren är bosatt gäller följande:

- a) Vårdförmåner utges för institutionen i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta av institutionen på vistelseorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar som om den anställde eller egenföretagaren vore försäkrad där. Den period under vilken förmåner utges bestäms dock av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta.

- b) Frågan om tillstånd enligt punkt 1 c prövas av institutionen i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta.

4. Den omständigheten att bestämmelserna i punkt 1 gäller en anställd eller en egenföretagare skall inte påverka hans familjemedlemmars rätt till förmåner.

Artikel 23

Beräkning av kontantförmåner

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning föreskriver att kontantförmåner skall beräknas med utgångspunkt från en genomsnittlig inkomst, skall fastställa en sådan genomsnittlig inkomst enbart på grundval av den inkomst som man kan konstatera att personen ifråga haft under de perioder som har fullgjorts enligt denna lagstiftning.

2. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning föreskriver att beräkningen av kontantförmåner skall utgå ifrån en standardinkomst, skall ta hänsyn enbart till standardinkomsten eller, i förekommande fall, till den genom-

snittliga standardinkomsten för de perioder som har fullgjorts enligt denna lagstiftning.

3. Den behöriga institutionen i en medlemsstat enligt vars lagstiftning storleken av kontantförmåner varierar med antalet familjemedlemmar, skall också ta hänsyn till personens familjemedlemmar bosatta inom en annan medlemsstats territorium som om de vore bosatta inom den behöriga statens territorium.

Artikel 24

Vårdförmåner av stor vikt

1. Har en institution i en medlemsstat funnit att en anställd eller en egenföretagare för sig själv eller för en familjemedlem har rätt till en protes, ett hjälpmedel eller andra vårdförmåner av stor vikt och har personen därefter blivit försäkrad hos en annan medlemsstats institution, skall han få förmånerna på den förstnämnda institutionens bekostnad, även om de tillhandahålls efter det att han har blivit försäkrad hos den sistnämnda institutionen.

2. Administrativa kommissionen skall utarbeta en förteckning över förmåner på vilka bestämmelserna i punkt 1 skall tillämpas.

Avsnitt 3

Arbetslösa personer och deras familjemedlemmar

Artikel 25

1. En arbetslös person som tidigare var anställd eller egenföretagare, och som omfattas av bestämmelserna i artikel 69.1 eller andra meningen i artikel 71.1 b ii och som uppfyller villkoren för rätt till vård- och kontantförmåner enligt den behöriga statens lagstiftning, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18, skall under den period som anges i artikel 69.1 c få följande förmåner:

- a) Vårdförmåner som för den behöriga institutionens räkning utges av institutionen i den medlemsstat i vilken han söker arbete, enligt bestämmelserna i den lagstiftning som den sistnämnda institutionen tillämpar som om han vore försäkrad hos denna.
- b) Kontantförmåner som utges av den behöriga institutionen enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga

institutionen och institutionen i den medlemsstat där den arbetslösa personen söker arbete, kan dock förmåner utges av den sistnämnda institutionen för den förstnämnda institutionens räkning enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning. Arbetslöshetsförmåner enligt artikel 69.1 får inte utges under en period under vilken kontantförmåner erhålls.

2. En helt arbetslös person som tidigare var anställd och som omfattas av bestämmelserna i artikel 71.1 a ii eller första meningen i artikel 71.1 b ii skall få vård- och kontantförmåner enligt bestämmelserna i lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt som om han hade omfattats av den lagstiftningen under sin senaste anställning, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18. Kostnaden för sådana förmåner skall betalas av institutionen i bosättningslandet.

3. Om en arbetslös person uppfyller villkoren för rätt till förmåner vid sjukdom eller moderskap enligt lagstiftningen i den medlemsstat som svarar för kostnaderna för förmåner vid arbetslöshet, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18, har hans familjemedlemmar rätt till dessa förmåner, oavsett inom vilken medlemsstats territorium de är bosatta eller vistas. Sådana förmåner skall utges

- i) vad gäller vårdförmåner, av institutionen på bosättnings- eller vistelseorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar för den behöriga institutionens räkning i den medlemsstat som ansvarar för kostnaden för arbetslöshetsförmåner,
- ii) vad gäller kontantförmåner, av den behöriga institutionen i den medlemsstat som ansvarar för kostnaden för förmåner vid arbetslöshet enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar.

4. Vid *force majeure* kan den behöriga institutionen förlänga den period som föreskrivs i punkt 1. Denna bestämmelse påverkar inte tillämpningen av bestämmelser i en medlemsstats lagstiftning enligt vilka sjukförmåner kan utges under ännu längre tid.

Avsnitt 4

Pensionssökande och deras familjemedlemmar

Artikel 26

Rätt till vårdförmåner i fall där rätten till förmåner från

den institution som senast var behörig har upphört

1. En anställd eller egenföretagare, hans familjemedlemmar eller hans efterlevande som under behandlingen av en ansökan om pension upphör att ha rätt till vårdförmåner enligt lagstiftningen i den senast behöriga medlemsstaten skall ändå få sådana förmåner på följande villkor. Vårdförmåner skall utges enligt bestämmelserna i lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium personen eller personerna är bosatta, under förutsättning att de har rätt till sådana förmåner enligt denna lagstiftning eller skulle ha rätt till dem enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat om de vore bosatta inom den stats territorium, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18.

2. En pensionssökande, som har rätt till vårdförmåner enligt en medlemsstats lagstiftning vilken kräver att personen själv betalar sjukförsäkringsavgifter medan hans ansökan om pension behandlas, skall vid utgången av andra månaden för vilken han inte har betalat avgifterna förlora rätten till vårdförmåner.

3. Vårdförmåner som utges enligt bestämmelserna i punkt 1 skall betalas av den institution som har mottagit avgifter enligt bestämmelserna i punkt 2. Om inga avgifter skall betalas enligt bestämmelserna i punkt 2, skall den institution som svarar för kostnaderna för vårdförmåner sedan pensionen har beviljats enligt bestämmelserna i artikel 28 till institutionen på bosättningsorten betala tillbaka det belopp varmed förmåner har utgetts.

Avsnitt 5

Pensionärer och deras familjemedlemmar

Artikel 27

Rätt till pensioner enligt lagstiftningen i flera stater om det finns rätt till förmåner i bosättningslandet

En pensionär som har rätt till pensioner enligt lagstiftningen i två eller flera medlemsstater, av vilka en är lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt, och som har rätt till förmåner enligt den sistnämnda medlemsstatens lagstiftning, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18 och bilaga 6, skall, tillsammans med sina familjemedlemmar, få sådana förmåner från institutionen på bosättningsorten och på denna institutions bekostnad som om personen vore en pensionär med rätt till pension endast enligt den sistnämnda medlemsstatens lagstiftning.

Artikel 28

Rätt till pensioner enligt lagstiftningen i en eller flera stater i fall då rätt till förmåner saknas i bosättningslandet

1. En pensionär som har rätt till pension enligt en medlemsstats lagstiftning eller till pensioner enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning och som inte har rätt till förmåner enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt, skall ändå få sådana förmåner för egen del och för sina familjemedlemmar om han, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18 och bilaga 6, skulle ha rätt till det enligt medlemsstatens lagstiftning eller åtminstone enligt lagstiftningen i en av de medlemsstater som är behöriga att utge pensioner om han vore bosatt inom en sådan stats territorium. Förmånerna skall utges under följande förutsättningar:

- a) Vårdförmåner skall utges för den institutions räkning som avses i punkt 2 av institutionen på bosättningsorten som om personen vore en pensionär enligt lagstiftningen i den stat inom vars territorium han är bosatt och hade rätt till sådana förmåner.
- b) Kontantförmåner skall, i förekommande fall, utges av den institution som är behörig enligt reglerna i punkt 2 enligt den lagstiftning som denna tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga institutionen och institutionen på bosättningsorten kan dock sådana förmåner utges av den sistnämnda institutionen för den förstnämnda institutionens räkning enligt den behöriga stats lagstiftning.

2. I fall som omfattas av punkt 1 skall kostnaden för vårdförmåner betalas av den institution som bestäms enligt följande regler:

- a) Om en pensionär har rätt till förmånerna enligt endast en medlemsstats lagstiftning skall kostnaden betalas av denna stats behöriga institution.
- b) Om en pensionär har rätt till förmånerna enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning skall kostnaden betalas av den behöriga institutionen i den medlemsstat vars lagstiftning pensionären har omfattats av under längst tid. Om tillämpningen av denna regel leder till att flera institutioner är betalningsskyldiga, skall kostnaden betalas av den institution som tillämpar den lagstiftning som pensionären senast har omfattats av.

Artikel 28a

Rätt till pensioner enligt lagstiftningen i en eller flera andra medlemsstater än bosättningslandet i fall där det finns rätt till förmåner i det sistnämnda landet

Om en pensionär, som har rätt till pension enligt en medlemsstats lagstiftning eller till pensioner enligt lagstiftningen i två eller flera medlemsstater, är bosatt inom en medlemsstats territorium enligt vars lagstiftning det för rätt till vårdförmåner inte uppställs några försäkrings- eller anställningsvillkor och från vilket land inte heller någon pension utges, skall den enligt reglerna i artikel 28.2 bestämda institutionen i en av de medlemsstater, som är behörig i fråga om pensioner, betala kostnaden för vårdförmåner till honom och hans familjemedlemmar i den utsträckning som de skulle ha haft rätt till sådana förmåner enligt den lagstiftning som tillämpas av denna institution om de hade varit bosatta inom den medlemsstats territorium där institutionen finns.

Artikel 29

Familjemedlemmars bosättning i en annan stat än den i vilken pensionären är bosatt — Flyttning till den stat där pensionären är bosatt

1. Familjemedlemmar till en pensionär, som har rätt till pension enligt en medlemsstats lagstiftning eller till pensioner enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning, bosatta inom en annan medlemsstats territorium än det inom vilket pensionären är bosatt skall, om denne har rätt till förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning, få förmåner som om pensionären vore bosatt inom samma territorium som de. Förmåner utges enligt följande villkor:

- a) Vårdförmåner utges av institutionen på den ort där familjemedlemmarna är bosatta enligt bestämmelserna i den lagstiftning som institutionen tillämpar på bekostnad av institutionen på pensionärens bosättningsort.
- b) Kontantförmåner utges i förekommande fall av den behöriga institutionen, bestämd enligt artikel 27 eller 28.2, enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga institutionen och institutionen på den ort där familjemedlemmarna är bosatta kan dock sådana förmåner utges av den sistnämnda institutionen för den förstnämnda institutionens räkning enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning.

2. Familjemedlemmar som avses i punkt 1 och som bosätter sig i den medlemsstat där pensionären är bosatt skall få följande förmåner:

- a) Vårdförmåner enligt bestämmelserna i den statens lagstiftning, även om de redan har fått förmåner för samma fall av sjukdom eller moderskap innan de flyttade.
- b) Kontantförmåner som i förekommande fall utges av den behöriga institutionen, bestämd enligt bestämmelserna i artikel 27 eller 28.2, enligt den lagstiftning som denna tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga institutionen och institutionen på den ort där pensionären är bosatt kan dock sådana förmåner utges av den sistnämnda institutionen för den förstnämnda institutionens räkning enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning.

*Artikel 30***Vårdförmåner av stor vikt**

Bestämmelserna i artikel 24 gäller också pensionärer.

*Artikel 31***En pensionärs och/eller hans familjemedlemmars vistelse i en annan stat än den där de är bosatta**

En pensionär som har rätt till pension eller pensioner enligt en medlemsstats lagstiftning eller till pensioner enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning och som har rätt till förmåner enligt en av dessa staters lagstiftning skall, tillsammans med sina familjemedlemmar som vistas inom en annan medlemsstat än den där de är bosatta, få följande förmåner:

- a) Vårdförmåner som utges av institutionen på vistelseorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar på bekostnad av institutionen på den ort där pensionären är bosatt.
- b) Kontantförmåner som i förekommande fall utges av den behöriga institutionen, bestämd enligt bestämmelserna i artikel 27 eller 28.2, enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga institutionen och institutionen på vistelseorten kan dock dessa förmåner utges av den sistnämnda institutionen för den förstnämnda institutionens räkning enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning.

Artikel 32

Särskilda regler om ansvar för förmåner som utges till före detta gränsarbetare, deras familjemedlemmar eller deras efterlevande

Kostnaden för förmåner som utges enligt bestämmelserna i artikel 27 eller 31 till en pensionär som avses i artikel 27 och som är en före detta gränsarbetare eller efterlevande eller familjemedlem till en gränsarbetare, skall, om gränsarbetaren arbetade som sådan under tre månader omedelbart före den dag då pensionen började utbetalas eller dödsdagen, delas lika mellan institutionen på pensionärens bosättningsort och den hos vilken han senast var försäkrad.

*Artikel 33***Avgifter som betalas av pensionärer**

Den institution i en medlemsstat som svarar för betalningen av en pension och som tillämpar en lagstiftning med regler om avdrag på pensioner för avgifter för sjukdom och moderskap skall vara behörig att göra sådana avdrag, beräknade enligt lagstiftningen i fråga, på den pension som institutionen utger i den mån kostnaden för förmånerna enligt artikel 27, 28, 28a, 29, 31 och 32 skall betalas av en institution i denna medlemsstat.

*Artikel 34***Allmänna bestämmelser**

1. Vid tillämpningen av artikel 28, 28a, 29 och 31 skall en pensionär som får två eller flera pensioner enligt endast en medlemsstats lagstiftning betraktas som pensionär med rätt till pension enligt en enda medlemsstats lagstiftning på det sätt som avses i dessa bestämmelser.

2. Artikel 27–33 gäller inte i fall då en pensionär eller hans familjemedlemmar har rätt till förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning på grund av förvärvsverksamhet. I ett sådant fall skall personen, vid tillämpningen av detta kapitel, anses vara anställd eller egenföretagare eller en familjemedlem till en anställd eller en egenföretagare.

Avsnitt 6

Diverse bestämmelser*Artikel 35*

System som skall gälla när det finns flera system i bosättnings- eller vistelselandet — Tidigare sjukdom — Den längsta period under vilken förmåner utges

1. Om lagstiftningen i vistelse- eller bosättningslandet innehåller flera försäkringssystem för sjukdom eller moderskap skall, om något annat inte följer av punkt 2, bestämmelserna i systemet för arbetare inom stålindustrin gälla i fall som avses i artikel 19, 21.1, 22, 25, 26, 28.1, 29.1 eller 31. Om denna lagstiftning omfattar ett särskilt system för arbetare i gruvor och liknande företag skall dock bestämmelserna i ett sådant system gälla för denna kategori av arbetare och deras familjemedlemmar, under förutsättning att institutionen på vistelse- eller bosättningsorten, till vilken ansökan lämnas in, är behörig att tillämpa ett sådant system.

2. Om lagstiftningen i vistelse- eller bosättningslandet omfattar ett eller flera särskilda system som täcker alla eller de flesta kategorier av egenföretagare och som ger mindre förmånliga vårdförmåner än de som gäller för anställda, skall vid tillämpningen av artiklarna 19.1 a, 19.2, 22.1 (under i) och 22.3, 28.1 a och 31 a, bestämmelserna i det eller de system som har fastställts i den förordning som avses i artikel 98 gälla för personen och hans familjemedlemmar, om någon av följande två förutsättningar är uppfyllda:

a) Personen är försäkrad enligt ett särskilt system för egenföretagare i den behöriga staten som också ger mindre förmånliga vårdförmåner än de som utges till anställda.

b) Personen får en eller flera pensioner, enligt pensionslagstiftningen i den behöriga medlemsstaten eller de behöriga medlemsstaterna, och har endast rätt till vårdförmåner enligt ett särskilt system för egenföretagare som också ger mindre förmånliga förmåner än de som utges till anställda.

3. Om utgivandet av förmåner enligt lagstiftningen i en medlemsstat är beroende av ett villkor om sjukdomens ursprung, skall detta villkor inte gälla anställda eller egenföretagare eller deras familjemedlemmar för vilka denna förordning gäller, oavsett inom vilken medlemsstat de är bosatta.

4. Om lagstiftningen i en medlemsstat fastställer en längsta period under vilken förmåner kan utges, får den institution som tillämpar denna lagstiftning i förekommande fall beakta den period under vilken förmåner redan har utgetts av institutionen i en annan medlemsstat för samma fall av sjukdom eller moderskap.

Avsnitt 7

Återbetalning mellan institutioner

Artikel 36

1. Utom i fall som avses i artikel 32 skall vårdförmåner som utges enligt bestämmelserna i detta kapitel av en medlemsstats institution för en annan medlemsstats institutions räkning återbetalas i sin helhet.

2. De återbetalningar som avses i punkt 1 skall fastställas och genomföras på det sätt som anges i den förordning som avses i artikel 98, antingen efter styrkande av verkliga kostnader eller på grundval av schablonbelopp.

I det senare fallet skall schablonbeloppen vara så nära den verkliga kostnaden som möjligt.

3. Två eller flera medlemsstater, eller dessa staters behöriga myndigheter, kan komma överens om andra återbetalningsmetoder eller avstå ifrån återbetalning mellan institutioner under dem.

KAPITEL 2

INVALIDITET

Avsnitt 1

Anställda eller egenföretagare som omfattas av endast sådan lagstiftning enligt vilken invaliditetsförmånernas storlek är oberoende av försäkringsperiodernas längd

Artikel 37

Allmänna bestämmelser

1. En anställd eller egenföretagare, som i en följd eller växelvis har omfattats av två eller flera medlemsstaters lagstiftning och som har fullgjort försäkringsperioder utslutande enligt lagstiftning där invaliditetsförmånernas storlek är

oberoende av försäkringsperiodernas längd, skall få förmåner i enlighet med bestämmelserna i artikel 39. Denna artikel skall inte beröra sådana pensionshöjningar eller tillägg för barn som har beviljats enligt bestämmelserna i kapitel 8.

2. Lagstiftning som avses i punkt 1 och som gäller inom varje berörd medlemsstats territorium anges i bilaga 4.

Artikel 38

Sammanläggning av försäkringsperioder

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning kräver att försäkringsperioder har fullgjorts för att någon skall få, bibehålla eller återfå rätt till förmåner, skall i den utsträckning som behövs beakta försäkringsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning som om de vore perioder som hade fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.

2. Om en medlemsstats lagstiftning för beviljande av vissa förmåner kräver att försäkringsperioder uteslutande har fullgjorts i ett yrke som omfattas av ett särskilt system för anställda eller, i förekommande fall, i en särskild anställning, skall perioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftning beaktas vid beviljande av dessa förmåner endast om de har fullgjorts enligt ett motsvarande system eller, om ett sådant saknas, i samma yrke eller, i förekommande fall, i samma anställning. Om personen, sedan sådana perioder har beaktats, inte uppfyller villkoren för rätt till dessa förmåner, skall dessa perioder beaktas vid beviljande av förmåner enligt det allmänna systemet eller, om ett sådant saknas, enligt det system som i förekommande fall gäller för arbetare eller tjänstemän.

3. Om en medlemsstats lagstiftning för beviljande av vissa förmåner kräver att försäkringsperioder uteslutande har fullgjorts i ett yrke som omfattas av ett särskilt system för egenföretagare, skall perioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftning beaktas vid beviljande av dessa förmåner endast om de har fullgjorts enligt ett motsvarande system eller, om ett sådant saknas, i samma yrke.

Om personen, sedan sådana perioder har beaktats, inte uppfyller villkoren för rätt till dessa förmåner, skall dessa perioder beaktas vid beviljande av förmåner enligt det allmänna

systemet eller, om ett sådant saknas, enligt det system som i förekommande fall gäller för arbetare eller tjänstemän, i den mån de har fullgjorts enligt ett annat system än det motsvarande system som har nämnts ovan, och under förutsättning att personen också har varit försäkrad enligt det allmänna systemet eller, om ett sådant saknas, enligt det system som i förekommande fall gäller för arbetare eller tjänstemän.

Artikel 39

Utgivande av förmåner

1. Institutionen i den medlemsstat, vars lagstiftning var tillämplig då den arbetsoförmåga uppkom som har följts av invaliditet, skall enligt denna lagstiftning avgöra om personen uppfyller villkoren för rätt till förmåner, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 38.

2. En person som uppfyller de villkor som avses i punkt 1 skall få förmåner enbart från den nämnda institutionen enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar.

3. En person som inte har rätt till förmåner enligt punkt 1 skall få de förmåner som han fortfarande har rätt till enligt en annan medlemsstats lagstiftning, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 38.

4. Om den lagstiftning som gäller enligt punkt 2 eller 3 föreskriver att förmånernas storlek skall bestämmas med beaktande av andra familjemedlemmar än barn, skall den behöriga institutionen beakta också sådana familjemedlemmar till personen och betrakta dem som om de vore bosatta inom den behöriga statens territorium, även om de är bosatta inom en annan medlemsstats territorium.

5. En helt arbetslös person som omfattas av bestämmelserna i artikel 71.1 a ii samt av första meningen i artikel 71.1 b ii skall få de invaliditetsförmåner som utges av den behöriga institutionen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt och enligt den lagstiftning som denna tillämpar som om han hade omfattats av den lagstiftningen under sin senaste anställning, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 38 och/eller artikel 25.2. Institutionen i bosättningslandet skall svara för kostnaden för dessa förmåner.

Avsnitt 2

Anställda eller egenföretagare som omfattats antingen av lagstiftning enligt vilken invaliditetsförmånernas storlek är beroende av försäkrings- eller bosättningsperiodernas längd eller av lagstiftning av denna typ och av den typ som avses i avsnitt 1

Artikel 40

Allmänna bestämmelser

1. En anställd eller egenföretagare som i en följd eller växelvis har omfattats av två eller flera medlemsstaters lagstiftning, av vilka åtminstone en inte är av den typ som avses i artikel 37.1, skall få förmåner enligt bestämmelserna i kapitel 3 och med beaktande av bestämmelserna i punkt 4.

2. En anställd eller egenföretagare som drabbas av arbetsoförmåga följd av invaliditet medan han omfattas av en lagstiftning som anges i bilaga 4 skall dock få förmåner enligt bestämmelserna i artikel 37.1 på två villkor:

— att han uppfyller villkoren i denna lagstiftning eller i en lagstiftning av samma typ, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 38, men utan att behöva återropa försäkringsperioder som har fullgjorts enligt en lagstiftning som inte anges i bilaga 4, och

— att han inte uppfyller villkoren för rätt till förmåner enligt någon annan lagstiftning än den i bilaga 4.

3. a) Vid fastställandet av rätten till förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning, som anges i bilaga 4 och som för rätt till invaliditetsförmåner kräver att en person under en viss tid har fått kontantförmåner vid sjukdom eller har varit arbetsoförmögen, skall, när en anställd eller egenföretagare som har omfattats av denna lagstiftning drabbas av arbetsoförmåga följd av invaliditet medan han omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning, hänsyn tas till följande utan att det påverkar tillämpningen av artikel 37.1:

i) Varje period under vilken han på grund av denna arbetsoförmåga enligt den andra medlemsstatens lagstiftning har fått kontantförmåner vid sjukdom eller i stället har fortsatt att få lön, och

ii) varje period under vilken han, på grund av den invaliditet som har följt på denna arbetsoförmåga, har fått invaliditetsförmåner enligt den andra medlemsstatens lagstiftning

skall beaktas som om det rörde sig om perioder under vilka kontantförmåner vid sjukdom hade utgetts till honom enligt den förstnämnda med-

lemsstatens lagstiftning eller under vilka han var arbetsoförmögen enligt denna lagstiftning.

- b) Rätten till invaliditetsförmåner enligt den förstnämnda medlemsstatens lagstiftning skall förvärfvas antingen vid utgången av den preliminära perioden med ersättning för sjukdom enligt denna lagstiftning eller vid utgången av den preliminära perioden av arbetsoförmåga enligt samma lagstiftning och tidigast
- i) den dag då rätt till invaliditetsförmåner förvärfvas enligt den andra medlemsstatens lagstiftning, eller
- ii) dagen efter den sista dagen med rätt till konstantförmåner vid sjukdom enligt den andra medlemsstatens lagstiftning.

4. Ett beslut som har fattats av en medlemsstats institution om en sökandes invaliditetsgrad skall vara bindande för andra medlemsstaters institutioner, under förutsättning att överensstämmelse mellan dessa staters lagstiftningar om villkor angående graden av invaliditet bekräftas i bilaga 5.

Avsnitt 3

Förvärrad invaliditet

Artikel 41

1. I fall då den invaliditet förvärras för vilken en anställd eller egenföretagare får förmåner enligt endast en medlemsstats lagstiftning gäller följande:

- a) Om personen inte har omfattats av en annan medlemsstats lagstiftning sedan han började få förmåner, skall den förstnämnda medlemsstatens behöriga institution med beaktande av försämringen utge förmånerna enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar.
- b) Om personen har omfattats av lagstiftningen i en eller flera andra medlemsstater sedan han började få förmåner, skall med beaktande av försämringen förmånerna utges till honom enligt bestämmelserna i artikel 37.1, 40.1 eller 40.2.

- c) Om förmånens eller förmånernas totala belopp enligt bestämmelserna i b är lägre än det förmånsbelopp som personen fick på bekostnad av den institution som tidigare svarade för utbetalningen, skall denna institution ge honom ett tillägg som motsvarar skillnaden mellan de två beloppen.
- d) Om, i det fall som avses i b, den institution som svarar för den första arbetsoförmågan är en nederländsk institution, och om
- i) den sjukdom som har förorsakat försämringen är densamma som den som föranledde förmåner enligt nederländsk lagstiftning,
- ii) denna sjukdom är en arbetssjukdom enligt lagstiftningen i den medlemsstat som personen senast omfattades av och som ger honom rätt till det tillägg som avses i artikel 60.1 b, och
- iii) den lagstiftning eller de lagstiftningar som personen har omfattats av sedan han började få förmåner är sådan som anges i bilaga 4,

skall den nederländska institutionen fortsätta att utge den första förmånen efter försämringen, och den förmån, som utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat som personen senast har omfattats av, skall minskas med den nederländska förmånens belopp.

- e) Om, i det fall som avses i b, personen inte har rätt till förmåner på bekostnad av en annan medlemsstats institution, skall den behöriga institutionen i den första staten, med beaktande av försämringen och, i förekommande fall, bestämmelserna i artikel 38, utge förmånerna enligt bestämmelserna i denna stats lagstiftning.

2. När en invaliditet förvärras för vilken en anställd eller egenföretagare får förmåner enligt lagstiftningen i två eller flera medlemsstater, skall förmånerna med beaktande av försämringen utges till honom enligt bestämmelserna i artikel 40.1.

Avsnitt 4

Utgivande av förmåner som tidigare har innehållits eller dragits in — Omvandling av invaliditetsförmåner till förmåner vid ålderdom

*Artikel 42***Fastställande av ansvarig institution då utgivande av invaliditetsförmåner återupptas**

1. Om förmåner skall utges på nytt efter att ha innehållits skall, om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 43, den institution eller de institutioner som svarade för utgivandet av förmåner vid tidpunkten för innehållandet svara för utgivandet.

2. Om efter indragning av förmåner personens hälsotillstånd motiverar att ytterligare förmåner beviljas, skall dessa i förekommande fall utges enligt bestämmelserna i artikel 37.1, 40.1 eller 40.2.

*Artikel 43***Omvandling av invaliditetsförmåner till förmåner vid ålderdom**

1. Invaliditetsförmåner skall i förekommande fall omvandlas till förmåner vid ålderdom enligt villkoren i den eller de lagstiftningar enligt vilka de har beviljats och enligt bestämmelserna i kapitel 3.

2. Varje institution i en medlemsstat som svarar för utgivande av invaliditetsförmåner skall, om en person som får invaliditetsförmåner med stöd av bestämmelserna i artikel 49 kan göra anspråk på förmåner vid ålderdom enligt lagstiftningen i andra medlemsstater, fortsätta att till honom utge de invaliditetsförmåner som han har rätt till enligt den lagstiftning som den tillämpar tills bestämmelserna i punkt 1 blir tillämpliga på institutionen.

3. Om i fall som avses i punkt 2 invaliditetsförmånerna har beviljats enligt bestämmelserna i artikel 39, får dock den institution som fortfarande svarar för utgivandet av dessa förmåner tillämpa bestämmelserna i artikel 49.1 a som om mottagaren av förmånerna uppfyllde villkoren i den berörda medlemsstatens lagstiftning för rätt till förmåner vid ålderdom genom att ersätta det teoretiska belopp som avses i artikel 46.2 a med det belopp som invaliditetsförmånerna skall utges med från denna institution.

KAPITEL 3**ÅLDERDOM OCH DÖDSFALL (PENSIONER)***Artikel 44***Allmänna bestämmelser om beviljande av förmåner till anställda eller egenföretagare som har omfattats av lagstiftningen i två eller flera medlemsstater**

1. Rätten till förmåner för anställda eller egenföretagare som har omfattats av två eller flera medlemsstaters lagstiftning, eller för hans efterlevande, skall fastställas enligt bestämmelserna i detta kapitel.

2. När en ansökan om förmåner lämnas in, måste, om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 49, beslutet fattas med beaktande av all lagstiftning som den anställda eller egenföretagaren har omfattats av. Undantag från denna regel skall göras om personen uttryckligen begär att beviljandet av de förmåner vid ålderdom som han har rätt till enligt lagstiftningen i en eller flera medlemsstater skjuts upp.

3. Detta kapitel gäller inte barntillägg till pensioner eller bampensioner som utges enligt bestämmelserna i kapitel 8.

*Artikel 45***Beaktande av försäkrings- eller bosättningsperioder, som har fullgjorts enligt de lagstiftningar som en anställd eller egenföretagare har omfattats av, för att få, bibehålla eller återfå rätt till förmåner**

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning kräver att försäkrings- eller bosättningsperioder har fullgjorts för att någon skall få, bibehålla eller återfå rätt till förmåner, skall i den utsträckning som behövs beakta försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning såsom perioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.

2. Om en medlemsstats lagstiftning för beviljande av vissa förmåner kräver att försäkringsperioderna uteslutande har fullgjorts i ett yrke som omfattas av ett särskilt system för anställda eller i en särskild anställning, skall perioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftningar beaktas vid beviljande av dessa förmåner om de har fullgjorts enligt ett motsvarande system eller, om ett sådant saknas, i samma yrke

eller i samma anställning. Om personen, med beaktande av sådana perioder i förekommande fall inte uppfyller villkoren för rätt till dessa förmåner, skall dessa perioder beaktas vid beviljandet av förmåner enligt det allmänna systemet eller, om ett sådant saknas, enligt det system som i förekommande fall gäller för arbetare eller tjänstemän.

3. Om en medlemsstats lagstiftning för beviljande av vissa förmåner kräver att försäkringsperioder uteslutande har fullgjorts i ett yrke som omfattas av ett särskilt system för egenföretagare, skall perioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftning beaktas vid beviljande av dessa förmåner endast om de har fullgjorts enligt ett motsvarande system eller, om ett sådant saknas, i samma yrke.

Om personen, sedan sådana perioder har beaktats, inte uppfyller villkoren för rätt till dessa förmåner, skall perioderna beaktas vid beviljande av förmåner enligt det allmänna systemet eller, om ett sådant saknas, enligt det system som gäller för arbetare eller tjänstemän, i den mån de har fullgjorts enligt ett annat system än det motsvarande system som har nämnts ovan och under förutsättning att personen också har varit försäkrad enligt det allmänna systemet eller, om ett sådant saknas, enligt det system som i förekommande fall gäller för arbetare eller tjänstemän.

4. Om en medlemsstats lagstiftning, som för beviljande av förmåner kräver att en anställd omfattas av dess lagstiftning vid den tidpunkt då försäkringsfallet inträffar, inte ställer några krav beträffande försäkringsperiodernas längd vare sig för rätten till eller beräkningen av förmåner, skall varje anställd som inte längre omfattas av denna lagstiftning vid tillämpningen av detta kapitel fortfarande anses omfattad vid tidpunkten då försäkringsfallet inträffar om han vid den tidpunkten omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning eller, om detta inte är fallet, kan ansöka om förmåner enligt en annan medlemstats lagstiftning. Detta senare villkor skall dock anses vara uppfyllt i det fall som avses i artikel 48.1.

5. Punkt 4 gäller också egenföretagare vid fastställandet av om villkoren för rätt till efterlevandeförmåner är uppfyllda.

6. Om en medlemsstats lagstiftning, som för beviljande av invaliditetsförmåner kräver att personen omfattas av denna lagstiftning vid den tidpunkt då försäkringsfallet inträffar, inte ställer några krav beträffande försäkringsperiodernas längd vare sig för rätten till eller beräkningen av förmåner, skall varje egenföretagare som inte längre omfattas av den lagstiftningen vid tillämpningen av detta kapitel dock fortfarande anses vara omfattad vid den tidpunkt då försäkringsfallet inträffar, om han vid den tidpunkten omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning.

Artikel 46

Beviljande av förmåner

1. Om en anställd eller egenföretagare har omfattats av en medlemsstats lagstiftning och om villkoren för rätt till förmåner är uppfyllda utan att bestämmelserna i artikel 45 och/eller artikel 40.3 behöver tillämpas, skall den behöriga institutionen i denna medlemsstat, enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar, fastställa beloppet för den förmån som svarar mot försäkringsperiodernas eller bosättningsperiodernas totala längd enligt denna lagstiftning.

Denna institution skall också beräkna beloppet för den förmån som skulle erhållas med tillämpning av reglerna i punkt 2 a och b. Endast det högre av dessa två belopp skall beaktas.

2. Om en anställd eller egenföretagare har omfattats av lagstiftningen i en medlemsstat och om villkoren för rätt till förmåner inte är uppfyllda utan att bestämmelserna i artikel 45 och/eller artikel 40.3 beaktas, skall den behöriga institutionen i den medlemsstaten tillämpa följande regler:

a) Institutionen skall beräkna det teoretiska beloppet för den förmån som personen skulle kunna begära om alla försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt lagstiftningen i de medlemsstater som den anställda eller egenföretagaren har omfattats av hade fullgjorts i den medlemsstaten och enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar den dag då förmånen beviljas. Om förmånens belopp enligt den lagstiftningen inte är beroende av de fullgjorda periodernas längd, skall detta belopp anses utgöra det teoretiska belopp som avses i detta stycke.

b) Institutionen skall sedan fastställa förmånens faktiska belopp på grundval av det teoretiska belopp som avses

i föregående stycke och proportionen mellan längden av de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts innan försäkringsfallet inträffar enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar och den totala längden av de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt alla de berörda medlemsstaternas lagstiftningar innan försäkringsfallet inträffade.

- c) Om den totala längden av de försäkrings- och bosättningsperioder som har fullgjorts innan försäkringsfallet inträffar enligt alla de berörda medlemsstaternas lagstiftningar är längre än den maximiperiod som krävs enligt lagstiftningen i en av dessa medlemsstater för rätt till oreducerad förmån, skall den behöriga institutionen i denna stat, när den tillämpar bestämmelserna i denna punkt, beakta denna maximiperiod i stället för de fullgjorda periodernas totala längd. Denna beräkningsmetod får inte leda till att institutionen måste utge en förmån med högre belopp än det som har fastställts för oreducerad förmån i den lagstiftning som den tillämpar.
- d) Vid tillämpningen av de beräkningsregler som avses i denna punkt skall förfarandet för att beakta perioder som sammanträffar fastställas i den tillämpningsförfordning som avses i artikel 98.

3. Personen skall, inom gränsen för det högsta teoretiska förmånsbeloppet beräknat enligt punkt 2 a, ha rätt till den totala summan av de förmåner som har beräknats enligt bestämmelserna i punkt 1 och 2.

Om det totala belopp av förmåner som har fastställts enligt bestämmelserna i punkt 1 är högre än det tekniska beloppet, skall varje institution som tillämpar punkt 1 sänka förmånen med ett belopp som svarar mot proportionen mellan de båda beloppen.

4. Om det i fråga om invalid-, ålders- eller efterlevandepensioner skulle inträffa att summan av de förmåner som utges av två eller fler medlemsstater enligt bestämmelserna i en sådan multilateral konvention om social trygghet som avses i artikel 6 b är lägre än den summa som skulle utges av dessa medlemsstater enligt punkt 1 och 3, skall bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på personen.

Artikel 47

Tilläggsbestämmelser för beräkning av förmåner

1. Vid beräkningen av det teoretiska belopp som avses i artikel 46.2 a skall följande regler gälla:

- a) Om förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning beräknas på grundval av genomsnittliga inkomster, en genomsnittlig avgift, en genomsnittlig ökning eller förhållandet mellan den sökandes bruttointkomster och de genomsnittliga bruttointkomsterna för alla försäkrade personer utom lärlingar under försäkringsperioderna, skall sådana genomsnittliga eller proportionella tal fastställas av denna stats behöriga institution på grundval av endast försäkringsperioder som har fullgjorts enligt denna stats lagstiftning eller bruttointkomster som personen har haft under enbart dessa perioder.
- b) Om förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning beräknas på grundval av storleken av inkomster, avgifter eller öknings, skall denna stats behöriga institution fastställa de inkomster, avgifter och öknings som skall beaktas med avseende på försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftning på grundval av de genomsnittliga inkomster, avgifter eller öknings som har godtagits med avseende på de försäkringsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.
- c) Om förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning beräknas på grundval av standardinkomster eller ett fast belopp, skall denna stats behöriga institution godta de standardinkomster eller det fasta belopp, som skall beaktas av den med avseende på försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftning, som lika med de standardinkomster eller det fasta belopp eller i förekommande fall med de genomsnittliga standardinkomster eller det fasta belopp som svarar mot de försäkringsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.
- d) Om förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning för vissa perioder beräknas på grundval av inkomsternas storlek och för andra perioder på grundval av standardinkomster eller ett fast belopp, skall denna stats behöriga institution, med avseende på försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftning, beakta de inkomster eller fasta belopp som har fastställts enligt bestämmelserna i b eller c ovan eller i förekommande fall genomsnittet av dessa

inkomster eller fasta belopp. Om förmåner beräknas på grundval av standardinkomster eller ett fast belopp för alla perioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som den behöriga institutionen tillämpar, skall institutionen godta de inkomster, som skall beaktas med avseende på försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftningar, som lika med de fiktiva inkomster som svarar mot standardinkomsterna eller det fasta beloppet.

2. Bestämmelserna i en medlemsstats lagstiftning om indexering av de faktorer som skall beaktas vid beräkningen av förmåner skall i förekommande fall tillämpas på de faktorer som skall beaktas av denna medlemsstats behöriga institution enligt bestämmelserna i punkt 1 med avseende på försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt andra medlemsstaters lagstiftning.

3. Om förmånens storlek enligt en medlemsstats lagstiftning fastställs med beaktande av andra familjemedlemmar än barn, skall denna stats behöriga institution ta hänsyn även till dessa familjemedlemmar till personen och betrakta dem som om de vore bosatta inom den behöriga statens territorium, även om de är bosatta inom en annan medlemsstats territorium.

Artikel 48

Försäkrings- eller bosättningsperioder kortare än ett år

1. Om den totala längden av försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en medlemsstats lagstiftning inte uppgår till ett år och ingen rätt till förmån finns enligt denna lagstiftning med anledning av endast dessa perioder, skall utan hinder av bestämmelserna i artikel 46.2 institutionen i denna stat inte vara skyldig att bevilja förmåner med anledning av sådana perioder.

2. Den behöriga institutionen i var och en av de andra medlemsstaterna skall beakta de perioder som avses i punkt 1 vid tillämpningen av bestämmelserna i artikel 46.2 utom de under b.

3. Om tillämpningen av bestämmelserna i punkt 1 skulle

leda till att alla institutioner i de berörda medlemsstaterna befrias från sina skyldigheter, skall förmåner beviljas uteslutande enligt lagstiftningen i den sista av de stater vars villkor är uppfyllda som om alla försäkrings- och bosättningsperioder som har fullgjorts och beaktats enligt bestämmelserna i artikel 45.1 och 45.2 hade fullgjorts enligt denna stats lagstiftning.

Artikel 49

Beräkning av förmåner för en person som inte samtidigt uppfyller villkoren i alla lagstiftningar enligt vilka försäkrings- eller bosättningsperioder har fullgjorts

1. Om en person vid en viss tidpunkt inte uppfyller de villkor som har fastställts för beviljande av förmåner i alla de medlemsstaters lagstiftning som han har omfattats av, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 45, men uppfyller villkoren i endast en eller flera av dem, skall följande gälla:

- a) Varje behörig institution som tillämpar en lagstiftning, vars villkor är uppfyllda, skall beräkna det förmånsbelopp som skall utges enligt bestämmelserna i artikel 46.
- b) Undantag:
  - i) Om personen uppfyller villkoren i åtminstone två lagstiftningar utan att återropa försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt de lagstiftningar vars villkor inte är uppfyllda, skall dessa perioder inte beaktas vid tillämpningen av bestämmelserna i artikel 46.2.
  - ii) Om personen uppfyller villkoren i endast en lagstiftning utan att återropa försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt lagstiftningar vars villkor inte är uppfyllda, skall det förmånsbelopp som skall utges beräknas enligt bestämmelserna i endast den lagstiftning vars villkor är uppfyllda, med beaktande av endast de perioder som har fullgjorts enligt den lagstiftningen.

2. Den eller de förmåner som har beviljats enligt en eller flera lagstiftningar i det fall som avses i punkt 1 skall automatiskt räknas om enligt bestämmelserna i artikel 46 när villkoren enligt en eller flera av de lagstiftningar som personen har omfattats av är uppfyllda, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 45.

3. En omräkning skall automatiskt göras enligt bestämmelserna i punkt 1, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 40.2, när villkoren i en eller flera lagstiftningar inte längre är uppfyllda.

Artikel 50

Beviljande av ett tillägg när det totala förmånsbeloppet enligt de olika medlemsstaternas lagstiftningar inte uppgår till det fastställda minimibeloppet i den stat inom vars territorium mottagaren är bosatt

En förmånstagare på vilken detta kapitel är tillämpligt får inte, i den stat inom vars territorium han är bosatt och enligt vars lagstiftning en förmån utges till honom, beviljas en förmån som är mindre än den minimiförmån som har fastställts enligt denna lagstiftning för en försäkrings- eller bosättningsperiod som är lika med alla försäkringsperioder som har beaktats vid betalning enligt bestämmelserna i de föregående artiklarna. Den behöriga institutionen i denna stat skall under den tid han är bosatt inom dess territorium om det behövs betala ut ett tillägg till honom som uppgår till skillnaden mellan det totala förmånsbelopp som skall betalas ut enligt detta kapitel och minimiförmånsbeloppet.

Artikel 51

Indexering och ny beräkning av förmåner

1. Om förmånerna från de berörda staterna ändras med en fast procentsats eller ett fast belopp till följd av ökade levnadskostnader, förändringar i lönenivån eller av andra ändringsorsaker, skall denna procentsats eller detta belopp tillämpas direkt på de förmåner som har fastställts enligt bestämmelserna i artikel 46, utan att någon ny beräkning behöver göras enligt bestämmelserna i den artikeln.

2. Om metoden för att fastställa eller reglerna för att beräkna förmåner skulle ändras, skall dock en ny beräkning göras enligt bestämmelserna i artikel 46.

KAPITEL 4

OLYCKSFALL I ARBETET OCH ARBETSSJUKDOMAR

Avsnitt 1

Rätt till förmåner

Artikel 52

Bosättning i en annan medlemsstat än den behöriga staten — Allmänna regler

En anställd eller egenföretagare som råkar ut för ett olycksfall i arbetet eller drabbas av en arbetssjukdom och som är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens skall i den stat i vilken han är bosatt få följande förmåner:

- a) Vårdförmåner som utges på den behöriga institutionens bekostnad av institutionen på hans bosättningsort enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar som om han vore försäkrad där.
- b) Kontantförmåner som utges av den behöriga institutionen enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga institutionen och institutionen på bosättningsorten kan dock dessa förmåner utges av den sistnämnda institutionen på den förstnämndas bekostnad enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning.

Artikel 53

Gränsarbetare — Särskild regel

Också en gränsarbetare kan få förmåner inom den behöriga statens territorium. Sådana förmåner skall utges av den behöriga institutionen enligt bestämmelserna i denna stats lagstiftning som om personen vore bosatt där.

Artikel 54

Vistelse i eller flyttning till den behöriga staten

1. En anställd eller egenföretagare som omfattas av artikel 52 och som vistas inom den behöriga statens territorium skall få förmåner enligt bestämmelserna i denna stats lagstiftning, även om han redan har fått förmåner före sin vistelse. Denna bestämmelse gäller dock inte gränsarbetare.

2. En anställd eller egenföretagare som omfattas av artikel 52 och som bosätter sig inom den behöriga statens territorium skall få förmåner enligt bestämmelserna i denna stats lagstiftning, även om han redan har fått förmåner före flyttningen.

Artikel 55

Vistelse utanför den behöriga staten — Återkomst eller flyttning till en annan medlemsstat efter ett olycksfall eller

en arbetssjukdom — Behov av att bege sig till en annan medlemsstat för att få lämplig vård

1. En anställd eller egenföretagare som råkar ut för ett olycksfall i arbetet eller drabbas av en arbetssjukdom och

- a) som vistas inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens, eller
- b) som, efter att ha fått rätt till förmåner på den behöriga institutionens bekostnad, får tillstånd av denna institution att återvända till den medlemsstats territorium där han är bosatt eller att flytta till en annan medlemsstats territorium, eller
- c) som efter tillstånd av den behöriga institutionen beger sig till en annan medlemsstats territorium för att där få den vård som hans hälsotillstånd kräver,

har rätt till följande förmåner:

- i) Vårdförmåner som utges på den behöriga institutionens bekostnad av institutionen på vistelse- eller bosättningsorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som sistnämnda institution tillämpar som om han vore försäkrad där. Den period under vilken förmåner får utges skall dock bestämmas enligt den behöriga statens lagstiftning.
- ii) Kontantförmåner som utges av den behöriga institutionen enligt den lagstiftning som denna tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga institutionen och institutionen på vistelse- eller bosättningsorten kan dock dessa förmåner utges av den sistnämnda institutionen på den förstnämnda institutionens bekostnad enligt den behöriga statens lagstiftning.

2. Tillstånd enligt punkt 1 b får vägras endast om det är klarlagt att en flyttning skulle vara skadlig för personens hälsotillstånd eller försvåra läkarvården.

Tillstånd enligt punkt 1 c får inte vägras om personen inte kan få sådan vård inom den medlemsstats territorium där han är bosatt.

Artikel 56

Olycksfall under resa

Ett olycksfall som inträffar under en resa inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens skall anses ha inträffat inom den behöriga statens territorium.

Artikel 57

(Denna artikel har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)

för transport till begravningsplatsen av en person som har avlidit till följd av ett olycksfall i arbetet skall enligt bestämmelserna i den lagstiftning som den tillämpar ansvara för kostnaderna för transport till motsvarande plats inom en annan medlemsstats territorium där personen var bosatt vid tiden för olycksfallet.

Avsnitt 2

Förrättande av en arbetssjukdom för vilken förmåner har beviljats

Artikel 60

1. Vid försämring av en arbetssjukdom för vilket en anställd eller egenföretagare har fått eller får förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning gäller följande:

- a) Om personen inte under den tid som han har fått förmåner har utfört arbete som omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning och som sannolikt kan förorsaka eller förvärra sjukdomen, skall den behöriga institutionen i den förstnämnda medlemsstaten med beaktande av försämringen ansvara för kostnaden för förmånerna enligt bestämmelserna i den lagstiftning som institutionen tillämpar.
- b) Om personen under den tid som han fått förmåner har utfört sådant arbete enligt en annan medlemsstats lagstiftning, skall den behöriga institutionen i den förstnämnda medlemsstaten ansvara för kostnaden för förmånerna enligt den lagstiftning som den tillämpar utan att beakta försämringen. Den behöriga institutionen i den andra medlemsstaten skall till personen i fråga utge ett tillägg, vars storlek skall uppgå till skillnaden mellan det förmånsbelopp som skall utges efter försämringen och det belopp som skulle ha utgetts före försämringen enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar om sjukdomen hade uppkommit enligt den medlemsstatens lagstiftning.
- c) Om, i det fall som avses i b, en anställd eller egenföretagare som lider av sklerogen pneumokonios eller av en sjukdom som anges i artikel 57.4, inte har rätt till förmåner enligt den andra medlemsstatens lagstiftning, skall den behöriga institutionen i den förstnämnda medlemsstaten, med beaktande av försämringen, utge förmåner enligt den lagstiftning som den tillämpar. Den behöriga institutionen i den andra medlemsstaten skall dock svara för kostnaden för skillnaden mellan beloppet av kontantförmåner, inklusive pensioner, som med beaktande av försämringen skall utges av den först-

Artikel 58

Beräkning av kontantförmåner

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning föreskriver att beräkningen av kontantförmåner skall grundas på genomsnittliga inkomster, skall fastställa sådana genomsnittliga inkomster uteslutande på grundval av inkomster som faktiskt har utbetalats under de perioder som har fullgjorts enligt denna lagstiftning.

2. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning föreskriver att beräkningen av kontantförmåner skall grundas på standardinkomster, skall uteslutande beakta standardinkomsterna eller, i förekommande fall, de genomsnittliga standardinkomsterna för perioder som har fullgjorts enligt denna lagstiftning.

3. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning föreskriver att kontantförmånernas storlek skall variera med antalet familjemedlemmar, skall även beakta familjemedlemmar till personen som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium som om de vore bosatta inom den behöriga statens territorium.

Artikel 59

Kostnader för transport av en person som har råkat ut för ett olycksfall i arbetet eller som har drabbats av en arbetssjukdom

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat vars lagstiftning innehåller bestämmelser om ansvar för kostnaderna för transport av en person, som har råkat ut för ett olycksfall i arbetet eller som har drabbats av en arbetssjukdom, antingen till hans bosättningsort eller till ett sjukhus, skall ansvara för kostnader för transport av personen till motsvarande ort inom en annan medlemsstats territorium där han är bosatt, under förutsättning att institutionen i förväg lämnar sitt tillstånd till en sådan transport och därvid beaktar skälen för transporten. Sådant tillstånd skall inte krävas för gransarbetare.

2. Den behöriga institutionen i en medlemsstat vars lagstiftning innehåller bestämmelser om ansvar för kostnaderna

nämnda medlemsstatens behöriga institution, och beloppet av motsvarande förmåner som betalades ut före försämringen.

2. Vid försämring av en arbetssjukdom som föranleder tillämpning av bestämmelserna i artikel 57.3 c gäller följande:

- a) Den behöriga institution som har utgett förmånerna enligt bestämmelserna i artikel 57.1 skall med beaktande av försämringen utge förmåner enligt den lagstiftning som den tillämpar.
- b) Kostnaden för kontantförmåner, inklusive pensioner, skall fortsätta att fördelas mellan de institutioner som enligt bestämmelserna i artikel 57.3 c delade på kostnaderna för tidigare förmåner. Om personen åter har börjat arbeta i en verksamhet som sannolikt kan förorsaka eller försämla arbetssjukdomen, antingen enligt lagstiftningen i en av medlemsstaterna inom vilken han tidigare har arbetat i en verksamhet av samma slag eller enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat, skall dock den behöriga institutionen i denna stat svara för kostnaden för skillnaden mellan det förmånsbelopp som skall utges med hänsyn till försämringen och det förmånsbelopp som betalades ut före försämringen.

Avsnitt 3

Diverse bestämmelser

Artikel 61

Regler för beaktande av särskilda bestämmelser i vissa lagstiftningar

1. Om det inte finns någon försäkring mot olycksfall i arbetet eller mot arbetssjukdomar inom den medlemsstats territorium inom vilket personen befinner sig eller om det finns en sådan försäkring men inte någon institution som svarar för utgivande av vårdförmåner, skall dessa förmåner utges av den institution på vistelse- eller bosättningsorten som svarar för utgivande av vårdförmåner vid sjukdom.

2. Om det enligt den behöriga statens lagstiftning för rätt till helt kostnadsfria vårdförmåner krävs att sådan läkarvård som organiseras av arbetsgivaren utnyttjas, skall vårdförmåner,

som utges i fall som avses i artiklarna 52 och 55.1, anses ha utgetts inom ramen för sådan läkarvård.

3. Om det i den behöriga statens lagstiftning finns ett system för arbetsgivares ansvar, skall vårdförmåner som utges i fall som avses i artikel 52 och 55.1 anses ha utgetts på den behöriga institutionens begäran.

4. Om den behöriga statens system för ersättning för olycksfall i arbetet inte har karaktären av obligatorisk försäkring, skall vårdförmåner utges direkt av arbetsgivaren eller den försäkringsgivare som har trätt i hans ställe.

5. Om en medlemsstats lagstiftning uttryckligen eller underförstått föreskriver att olycksfall i arbetet eller arbetssjukdomar som har inträffat eller godkänts tidigare skall beaktas för att fastställa graden av arbetsoförmåga, för att fastställa rätten till en förmån eller för att bestämma förmånsbeloppet, skall denna medlemsstats behöriga institution även beakta olycksfall i arbetet eller arbetssjukdomar som har inträffat eller godkänts tidigare enligt en annan medlemsstats lagstiftning som om de hade inträffat eller godkänts enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar.

6. Om en medlemsstats lagstiftning uttryckligen eller underförstått föreskriver att olycksfall i arbetet eller arbetssjukdomar som har inträffat eller som godkänts senare skall beaktas för att fastställa graden av arbetsoförmåga, för att fastställa rätten till en förmån eller för att bestämma förmånsbeloppet, skall denna medlemsstats behöriga institution även beakta olycksfall i arbetet eller arbetssjukdomar som har inträffat eller som godkänts senare enligt en annan medlemsstats lagstiftning som om de hade inträffat eller godkänts enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar, dock endast om

1) ingen ersättning utges för det olycksfall i arbetet eller den arbetssjukdom som hade inträffat eller godkänts tidigare enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar, och

2) ingen ersättning utges enligt den andra medlemsstatens lagstiftning enligt vilken olycksfallet i arbetet eller arbetssjukdomen har inträffat eller godkänts senare, med beaktande av bestämmelserna i punkt 5, vad gäller detta olycksfall i arbetet eller denna arbetssjukdom.

*Artikel 62***Tillämpligt system om det finns flera system i vistelse- eller bosättningslandet — Maximitid för förmåner**

1. Om vistelse- eller bosättningslandets lagstiftning har flera försäkringssystem, skall bestämmelserna i systemet för arbetare inom stålindustrin gälla för anställda eller egenföretagare som omfattas av artikel 52 eller 55.1. Om denna lagstiftning innehåller ett särskilt system för arbetare i gruvor eller liknande företag skall dock bestämmelserna i detta system gälla för denna kategori arbetare om den institution på vistelse- eller bosättningsorten, till vilken de lämnar in sin ansökan, är behörig att tillämpa detta system.

2. Om en medlemsstats lagstiftning föreskriver en maximitid under vilken förmåner kan beviljas, kan institutionen som tillämpar denna lagstiftning beakta varje period under vilken förmåner redan har utgetts av en annan medlemsstats institution.

Avsnitt 4

Återbetalning mellan institutioner*Artikel 63*

1. Den behöriga institutionen är skyldig att återbetala beloppet för sådana vårdförmåner som utges för dess räkning enligt bestämmelserna i artikel 52 och 55.1.

2. De återbetalningar som avses i punkt 1 skall, efter styrkande av de verkliga kostnaderna, fastställas och genomföras enligt de regler som har fastställts i den förordning som avses i artikel 98.

3. Två eller fler medlemsstater, eller dessa staters behöriga myndigheter, kan komma överens om andra återbetalningsmetoder eller avstå från återbetalning mellan institutioner under dem.

KAPITEL 5

DÖDSFALLSERSÄTTNINGAR*Artikel 64***Sammanläggning av försäkrings- eller bosättningsperioder**

Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning kräver att försäkrings- eller bosättningsperioder har fullgjorts

för att någon skall få, bibehålla eller återfå rätt till dödsfallsersättningar, skall i den utsträckning som behövs beakta försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning som om de hade fullgjorts enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar.

*Artikel 65***Rätt till ersättning när dödsfallet inträffar i eller den förmånsberättigade är bosatt i en annan medlemsstat än den behöriga staten**

1. När en anställd, en egenföretagare, en pensionär eller en pensionssökande, eller en familjemedlem till en sådan person, avlider inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens skall dödsfallet anses ha inträffat inom den behöriga statens territorium.

2. Den behöriga institutionen är skyldig att utge dödsfallsersättning enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar, även om den förmånsberättigade är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens.

3. Bestämmelserna i punkt 1 och 2 gäller även om dödsfallet har inträffat på grund av ett olycksfall i arbetet eller en arbetssjukdom.

*Artikel 66***Utgivande av förmåner för en pensionär som avlider under bosättning i en annan medlemsstat än den där den institution finns, som svarade för utgivande av vårdförmåner**

Om en pensionär, som hade rätt till pension enligt lagstiftningen i en eller flera medlemsstater, avlider under bosättning inom en annan medlemsstats territorium än det, vars institution svarade för att utge vårdförmåner till honom enligt bestämmelserna i artikel 28, skall de dödsfallsersättningar som utges enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar, utges av institutionen på dess egen bekostnad som om pensionären vid dödsfallet hade varit bosatt inom det territorium där denna institution finns.

Bestämmelserna i föregående punkt gäller också en pensionärs familjemedlemmar.

KAPITEL 6

ARBETSLÖSHETSFÖRMÅNER

Avsnitt 1

Allmänna bestämmelser

Artikel 67

Sammanläggning av försäkrings- eller anställningsperioder

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning kräver att försäkringsperioder har fullgjorts för att någon skall få, bibehålla eller återfå rätt till förmåner, skall i den utsträckning som behövs beakta försäkrings- eller anställningsperioder som han har fullgjort som anställd enligt en annan medlemsstats lagstiftning som om de vore försäkringsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar, dock under förutsättning att anställningsperioderna skulle ha ansetts som försäkringsperioder om de hade fullgjorts enligt denna lagstiftning.

2. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning kräver att anställningsperioder har fullgjorts för att någon skall få, bibehålla eller återfå rätt till förmåner, skall i den utsträckning som behövs beakta försäkrings- eller anställningsperioder som han har fullgjort som anställd enligt en annan medlemsstats lagstiftning som om de vore anställningsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar.

3. Utom i fall som avses i artikel 71.1 a ii och b ii, skall bestämmelserna i punkt 1 och 2 gälla under villkor att personen senast har fullgjort

— i fall som avses i punkt 1, försäkringsperioder

— i fall som avses i punkt 2, anställningsperioder

enligt bestämmelserna i den lagstiftning enligt vilken ansökan om förmåner görs.

4. Om längden av den period under vilken förmåner kan utges är beroende av försäkrings- eller anställningsperiodernas längd, gäller i förekommande fall bestämmelserna i punkt 1 och 2.

Artikel 68

Beräkning av förmåner

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning föreskriver att beräkningen av förmåner skall

grundas på den tidigare löns storlek, skall uteslutande beakta den lön som personen hade vid sin senaste anställning inom denna stats territorium. Om den anställningen varade kortare tid än fyra veckor, skall dock förmånerna grundas på normallönen på den arbetslösa personens bosättnings- eller vistelseort vid en anställning som motsvarar eller liknar hans senaste anställning inom en annan medlemsstats territorium.

2. Den behöriga institutionen i en medlemsstat vars lagstiftning föreskriver att förmånernas storlek varierar med antalet familjemedlemmar, skall också beakta personens familjemedlemmar bosatta inom en annan medlemsstats territorium som om de vore bosatta inom den behöriga stats territorium. Denna bestämmelse gäller dock inte om en annan person har rätt till arbetslöshetsförmåner i familjemedlemmarnas bosättningsland och om familjemedlemmarna beaktas vid beräkningen av dessa förmåner.

Avsnitt 2

Arbetslösa personer som beger sig till en annan medlemsstat än den behöriga staten

Artikel 69

Villkor och begränsningar i rätten att behålla förmåner

1. En anställd eller egenföretagare, som är helt arbetslös och uppfyller villkoren för rätt till förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning och som beger sig till en eller flera andra medlemsstater för att söka arbete där, skall behålla rätten till sådana förmåner enligt följande villkor och med följande begränsningar:

a) Före avfärden skall han ha varit registrerad som arbetsökande och ha varit tillgänglig för den behöriga stats arbetsförmedling i åtminstone fyra veckor efter det att han blev arbetslös. De behöriga förmedlingarna eller institutionerna kan dock ge tillstånd till att han reser innan denna tid har gått ut.

b) Han skall registrera sig som arbetsökande hos arbetsförmedlingen i varje medlemsstat som han reser till och underkasta sig den kontroll som finns där. Detta villkor skall anses uppfyllt för perioden före registreringen, om personen har registrerat sig inom sju dagar från den dag

då han inte längre var tillgänglig för arbetsförmedlingen i den stat som han har lämnat. I undantagsfall kan denna period förlängas av de behöriga förmedlingarna eller institutionerna.

- c) Rätten till förmåner skall bibehållas under en längsta tid av tre månader från och med den dag då personen upphörde att vara tillgänglig för arbetsförmedlingen i den stat som han har lämnat, under förutsättning att den totala förmånsperioden inte överstiger den förmånsperiod som han hade rätt till enligt denna stats lagstiftning. För säsongarbetare skall denna tid dessutom begränsas till den tid som återstår till slutet av den säsong för vilken han har anställts.

2. Om personen återvänder till den behöriga staten före utgången av den period under vilken han har rätt till förmåner enligt bestämmelserna i punkt 1 c, skall han fortsätta att ha rätt till förmåner enligt denna stats lagstiftning. Han skall förlora all rätt till förmåner enligt den behöriga statens lagstiftning, om han inte återvänder dit före utgången av denna tid. I undantagsfall kan denna tidsgräns utsträckas av de behöriga förmedlingarna eller institutionerna.

3. Bestämmelserna i punkt 1 kan återopas endast en gång mellan två anställningsperioder.

4. Om den behöriga staten är Belgien skall en arbetslös person, som återvänder dit efter utgången av den tremånaderperiod som anges i punkt 1 c, inte där få rätt till förmåner på nytt förrän han har varit anställd där i minst tre månader.

Artikel 70

Utgivande av förmåner och återbetalning

1. I de fall som avses i artikel 69.1 skall förmåner utges av institutionen i varje stat till vilken en arbetslös person beger sig för att söka arbete.

Den behöriga institutionen i den medlemsstat, vars lagstiftning den anställde eller egenföretagaren omfattades av under den senaste arbetsperioden, skall vara skyldig att återbetala beloppet för sådana förmåner.

2. De återbetalningar som avses i punkt 1 skall, efter styrkande av de verkliga kostnaderna eller i form av schablon-

belopp, fastställas och genomföras enligt de regler som har fastställts i den tillämpningsförfordning som avses i artikel 98.

3. Två eller fler medlemsstater eller dessa staters behöriga myndigheter kan komma överens om andra betalnings- eller återbetalningsmetoder eller avstå från återbetalning mellan underställda institutioner.

Avsnitt 3

Arbetslösa personer som under sin senaste anställning var bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga staten

Artikel 71

1. En arbetslös person som tidigare var anställd och som under sin senaste anställning var bosatt inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens skall få förmåner enligt följande bestämmelser:

- a) i) En gränsarbetare som är delvis eller periodvis arbetslös i det företag som sysselsätter honom skall få förmåner enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning som om han vore bosatt inom denna stats territorium. Dessa förmåner skall utges av den behöriga institutionen.
- ii) En gränsarbetare som är helt arbetslös skall få förmåner enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt som om han hade omfattats av denna lagstiftning då han senast var anställd. Dessa förmåner skall utges av institutionen på bosättningsorten på dess bekostnad.
- b) i) En anställd som inte är gränsarbetare och som blir delvis, periodvis eller helt arbetslös och som förblir tillgänglig för sin arbetsgivare eller arbetsförmedlingen inom den behöriga statens territorium skall få förmåner enligt bestämmelserna i denna stats lagstiftning som om han vore bosatt inom dess territorium. Dessa förmåner skall utges av den behöriga institutionen.
- ii) En anställd som inte är gränsarbetare och som blir helt arbetslös och som anmäler sig som arbetsökande hos arbetsförmedlingen inom den medlemsstats territorium inom vilket han är bosatt eller som återvänder till detta territorium skall få förmåner enligt denna stats lagstiftning som om han senast hade varit anställd där. Institutionen på bosättningsorten skall på egen bekostnad utge dessa

förmåner. Om personen har fått rätt till förmåner på bekostnad av den behöriga institutionen i den medlemsstat, vars lagstiftning han senast har omfattats av, skall han dock få förmåner enligt bestämmelserna i artikel 69. Förmåner enligt lagstiftningen i den stat där han är bosatt skall innehållas under varje period under vilken den arbetslöse enligt bestämmelserna i artikel 69 kan ansöka om förmåner enligt den lagstiftning som han senast har omfattats av.

2. En arbetslös person har inte rätt till förmåner enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt under den tid som han har rätt till förmåner enligt bestämmelserna i punkt 1 a i eller 1 b i.

KAPITTEL 7

(Detta kapitel har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89.)

KAPITEL 8

**FÖRMÅNER FÖR PENSIONÄRERS MINDERÅRIGA
BARN OCH FÖR BARN SOM MIST EN AV FÖR-
ÄLDRARNA ELLER BÅDA FÖRÄLDRARNA***Artikel 77***Pensionärers minderåriga barn**

1. I denna artikel avses med förmåner dels familjebidrag för personer som får pension till följd av ålderdom, invaliditet, olycksfall i arbetet eller arbetssjukdom dels sådana ökning av eller tillägg till pensioner som utges för barn till pensionären, med undantag för de tillägg som utges enligt försäkringssystem för olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar.

2. Oavsett inom vilken medlemsstats territorium som pensionären eller barnen är bosatta gäller följande:

- a) Till den som får pension enligt endast en medlemsstats lagstiftning skall förmånerna utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat som svarar för pensionen.
- b) Till den som får pensioner enligt flera medlemsstaters lagstiftning skall förmånerna utges:
  - i) enligt lagstiftningen i den medlemsstat i vilken han är bosatt, under förutsättning att han, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, har fått rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1 enligt denna stats lagstiftning eller,
  - ii) om denna förutsättning inte är uppfylld, enligt den medlemsstats lagstiftning som han längst har omfattats av, under förutsättning att han, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, har rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1 enligt denna lagstiftning. Om han inte har sådan rätt enligt denna lagstiftning, skall villkoren för att få förmåner enligt andra berörda medlemsstaters lagstiftning utredas i fallande ordning allt efter längden av de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt dessa medlemsstaters lagstiftning.

*Artikel 78***Barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna**

1. I denna artikel avses med förmåner dels familjebidrag för och, i förekommande fall, tillägg eller särskilda bidrag för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna, dels pensioner till sådana barn, med undantag för de pensioner som har beviljats enligt försäkringssystem för olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar.

2. Förmåner till barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna skall beviljas enligt följande regler, oavsett inom vilken medlemsstats territorium som barnet eller den fysiska eller juridiska person som faktiskt försörjer barnet är bosatt:

- a) Barn till sådana avlidna anställda eller egenföretagare som omfattades av endast en medlemsstats lagstiftning: enligt denna stats lagstiftning.
- b) Barn till sådana avlidna anställda eller egenföretagare som omfattades av flera medlemsstaters lagstiftningar: enligt ettdera av följande alternativ.
  - i) Enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium barnet är bosatt, under förutsättning att det, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, enligt denna stats lagstiftning har rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1.
  - ii) I andra fall enligt lagstiftningen i den medlemsstat vars lagstiftning den avlidne längst hade omfattats av, under förutsättning att barnet, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, enligt denna stats lagstiftning har rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1. Om det inte har sådan rätt enligt denna lagstiftning, skall villkoren för att få förmåner enligt andra berörda medlemsstaters lagstiftning utredas i fallande ordning allt efter längden av de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt dessa medlemsstaters lagstiftning.

Den medlemsstats lagstiftning som gäller vid beviljande av de förmåner som avses i artikel 77 till en pensionärs barn skall

dock fortsätta att gälla efter pensionärens död vid utgivande av förmåner till hans barn.

*Artikel 79***Gemensamma bestämmelser om förmåner för minderåriga barn till pensionärer och för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna**

1. Förmåner som avses i artikel 77 och 78 skall utges enligt den lagstiftning som har fastställts med tillämpning av bestämmelserna i dessa artiklar av den institution som svarar för tillämpningen av denna lagstiftning och på dess bekostnad som om pensionären eller den avlidne endast hade omfattats av den behöriga statens lagstiftning.

Dock gäller följande:

- a) Om denna lagstiftning föreskriver att rätten att få, bibehålla eller återfå förmåner är beroende av längden av försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, skall längden i förekommande fall fastställas med beaktande av bestämmelserna i artikel 45 eller artikel 72.
  - b) Om denna lagstiftning föreskriver att förmånsbeloppet skall beräknas med utgångspunkt från pensionsbeloppet eller skall bestämmas efter försäkringsperiodernas längd, skall dessa förmånsbelopp beräknas med utgångspunkt från det teoretiska belopp som har fastställts enligt bestämmelserna i artikel 46.2.
2. Om tillämpningen av regeln i artikel 77.2 b ii och 78.2 b ii skulle leda till att flera medlemsstater blir behöriga eftersom perioderna är lika långa, skall förmåner som avses i artikel 77 eller 78 beviljas enligt lagstiftningen i de medlemsstater som pensionären eller den avlidne senast har omfattats av.
3. Rätten till förmåner enligt bestämmelserna i punkt 2 och enligt artikel 77 och 78 skall innehållas om barnen ges rätt till familjeförmåner eller familjebidrag enligt en medlemsstats lagstiftning på grund av förvärvsverksamhet. I så fall skall personerna anses som familjemedlemmar till en anställd eller egenföretagare.

AVDELNING IV

ADMINISTRATIV KOMMISSION FÖR SOCIAL TRYGGHET FÖR MIGRERANDE
ARBETARE

Artikel 80

Sammansättning och arbetsmetoder

1. Till Europeiska gemenskapernas kommission skall det knytas en administrativ kommission för social trygghet för migrerande arbetare (nedan benämnd "Administrativa kommissionen") som består av en regeringsföreträdare för var och en av medlemsstaterna, om det behövs biträdd av sakkunniga. En företrädare för kommissionen vid Europeiska gemenskaperna skall delta i Administrativa kommissionens arbete som rådgivare.

2. Administrativa kommissionen skall biträdas i tekniska frågor av Internationella arbetsorganisationen enligt de överenskommelser som har slutits för detta ändamål mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och den Internationella arbetsorganisationen.

3. Stadgar för administrativa kommissionen skall fastställas genom överenskommelse mellan ledamöterna.

Beslut i frågor om tolkning som avses i artikel 81 a skall vara enhälliga. De skall ges nödvändig publicitet.

4. Europeiska gemenskapernas kommission skall förse Administrativa kommissionen med sekretariatstjänster.

Artikel 81

Administrativa kommissionens uppgifter

Administrativa kommissionen skall ha till uppgift:

a) att handha samtliga administrativa frågor samt frågor om tolkning av bestämmelserna i denna förordning och senare förordningar eller av bestämmelser i andra

överenskommelser eller arrangemang inom ramen för dessa förordningar, utan att det påverkar den rätt som myndigheter, institutioner och berörda personer har att utnyttja de förfaranden och domstolar som föreskrivs i medlemsstaternas lagstiftning, denna förordning eller fördraget.

b) att på begäran av myndigheter, institutioner och domstolar i medlemsstaterna översätta handlingar som gäller tillämpningen av denna förordning, särskilt översättningar av ansökningar som görs av personer som kan ha rätt till förmåner enligt bestämmelserna i denna förordning,

c) att främja och utveckla samarbete mellan medlemsstaterna i frågor om social trygghet, framförallt vad gäller hälso- och sociala åtgärder av gemensamt intresse,

d) att främja och utveckla samarbete mellan medlemsstaterna i syfte att med beaktande av administrativ förvaltningsteknik påskynda utbetalningen av de förmåner, framför allt vid invaliditet, ålderdom och dödsfall (pensioner) som utges enligt bestämmelserna i denna förordning,

e) att ställa samman de uppgifter som skall beaktas vid upprättande av redovisningar av de kostnader som skall betalas av medlemsstaternas institutioner enligt bestämmelserna i denna förordning och fastställa de årliga avräkningarna mellan dessa institutioner,

f) att utföra andra uppgifter inom dess kompetensområde enligt bestämmelserna i denna och senare förordningar eller andra överenskommelser eller arrangemang inom ramen för dessa förordningar,

g) att lämna förslag till Europeiska gemenskapernas kommission om utarbetande av ytterligare förordningar och om ändring av denna och senare förordningar.

AVDELNING V

RÅDGIVANDE KOMMITTÉ FÖR MIGRERANDE ARBETARES SOCIALA TRYGGHET

Artikel 82

Inrättande, sammansättning och arbetsmetoder

1. En rådgivande kommitté för migrerande arbetares sociala trygghet (nedan benämnd Rådgivande kommittén) inrättas härmed. Den skall ha 60 företrädare och bestå av följande företrädare från varje medlemsstat:

- a) Två regeringsföreträdare, av vilken åtminstone en skall vara ledamot av Administrativa kommissionen.
- b) Två företrädare för arbetstagarorganisationerna.
- c) Två företrädare för arbetsgivarorganisationerna.

För var och en av de ovan nämnda kategorierna skall en ersättare utses för varje medlemsstat.

2. Ledamöterna i Rådgivande kommittén och deras ersättare skall utses av rådet, som vid valet av företrädare för arbetstagarorganisationer och arbetsgivarorganisationer skall sträva efter att åstadkomma en rättvis representation för de olika intresseområdena.

En förteckning över ledamöter och ersättare skall offentliggöras av rådet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

3. Mandattiden för ledamöter och ersättare skall vara två år. Mandaten kan förnyas. Vid utgången av mandattiden skall ledamöter och ersättare stå kvar i sina uppdrag tills de ersätts eller tills deras mandat har förlängts.

4. Rådgivande kommitténs ordförande skall vara en ledamot av kommissionen eller hans ställföreträdare. Ordföranden har inte rösträtt.

5. Rådgivande kommittén skall sammanträda minst en gång om året. Ordföranden sammankallar kommittén, antingen på

eget initiativ eller på grund av en till honom inlämnad skriftlig ansökan från minst en tredjedel av ledamöterna. En sådan ansökan måste innehålla konkreta förslag om dagordningen.

6. Rådgivande kommittén kan på ordförandens förslag i undantagsfall besluta att samråda med personer eller företrädare för organisationer som har stor erfarenhet av frågor om social trygghet. Dessutom skall kommittén få teknisk hjälp från Internationella arbetsorganisationen på samma villkor som Administrativa kommissionen enligt den överenskommelse som har slutits mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Internationella arbetsorganisationen.

7. Rådgivande kommitténs utlåtanden och förslag skall vara motiverade. De skall beslutas med kvalificerad majoritet av de giltigt angivna rösterna.

Kommittén skall genom majoritetsbeslut anta en arbetsordning, som skall godkännas av rådet sedan yttrande har inhämtats från kommissionen.

8. Europeiska gemenskapernas kommission skall förse Rådgivande kommittén med sekretariatsjänster.

Artikel 83

Rådgivande kommitténs uppgifter

Rådgivande kommittén skall på begäran av Europeiska gemenskapernas kommission, Administrativa kommissionen eller på eget initiativ

- a) utreda allmänna eller principiella frågor eller problem som uppkommer vid tillämpningen av de förordningar som har antagits inom ramen för bestämmelserna i artikel 51 i fördraget,
- b) avge yttranden till Administrativa kommissionen och förslag till ändringar i förordningarna.

AVDELNING VI

DIVERSE BESTÄMMELSER

Artikel 84

Samarbete mellan behöriga myndigheter

1. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall till varandra översända all information om

- a) åtgärder som har vidtagits för att tillämpa denna förordning,
- b) ändringar i nationell lagstiftning som kan påverka tillämpningen av denna förordning.

2. Vid tillämpningen av denna förordning skall myndigheterna och institutionerna i medlemsstaterna bistå varandra och handla som om de tillämpade sin egen lagstiftning. Den administrativa hjälp som dessa myndigheter och institutioner tillhandahåller skall som regel vara kostnadsfri. Medlemsstaternas behöriga myndigheter kan dock komma överens om att vissa kostnader skall ersättas.

3. Medlemsstaternas myndigheter och institutioner kan vid tillämpningen av denna förordning ta direkt kontakt med varandra och med de personer som berörs eller deras företrädare.

4. En medlemsstats myndigheter, institutioner och domstolar får inte avvisa en ansökan eller andra handlingar som lämnas in till dem på grund av att de har skrivits på en annan medlemsstats officiella språk. De kan i förekommande fall åberopa bestämmelserna i artikel 81 b.

Artikel 85

Befrielse från eller minskning av skatter — Undantag från bestyrkande

1. Befrielse från eller minskning av skatter, stämpelavgifter, notariats- eller registreringsavgifter som föreskrivs i en medlemsstats lagstiftning för intyg eller handlingar som krävs enligt denna stats lagstiftning skall utsträckas till liknande handlingar som krävs enligt en annan medlemsstats lagstiftning eller enligt denna förordning.

2. Alla utlåtanden, handlingar och intyg som kan krävas för tillämpningen av denna förordning skall undantas från krav på bestyrkande av diplomatiska eller konsulära myndigheter.

Artikel 86

Ansökningar, förklaringar eller överklaganden som lämnas in till en myndighet, institution eller domstol i en annan medlemsstat än den behöriga staten

En ansökan, förklaring eller ett överklagande som enligt en medlemsstats lagstiftning skulle ha kommit till en myndighet, institution eller domstol i denna stat inom en viss tid skall anses ha kommit i rätt tid om den inom samma tidsperiod kommer till en motsvarande myndighet, institution eller domstol i en annan medlemsstat. I ett sådant fall skall myndigheten, institutionen eller domstolen som tar emot ansökan, förklaringen eller överklagandet utan dröjsmål vidarebefordra handlingen till den rätta myndigheten, institutionen eller domstolen i den förra medlemsstaten, antingen direkt eller genom de rätta myndigheterna i de berörda medlemsstaterna. Den dag då ansökan, förklaringen eller överklagandet kom till myndigheten, institutionen eller domstolen i den andra medlemsstaten skall anses som ankomstdag hos den rätta myndigheten, institutionen eller domstolen.

Artikel 87

Läkarundersökningar

1. De läkarundersökningar som föreskrivs i en medlemsstats lagstiftning kan på den behöriga institutionens begäran utföras inom en annan medlemsstats territorium genom institutionen på den ort där den person som har rätt till förmåner vistas eller är bosatt enligt villkoren i den tillämpningsförordning som avses i artikel 98 eller, om sådana saknas, enligt de villkor som de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna kommer överens om.

2. Läkarundersökningar som utförs enligt villkoren i punkt 1 skall anses utförda inom den behöriga statens territorium.

Artikel 88

Överföring från en medlemsstat till en annan av betalningar enligt denna förordning

Om inte annat följer av artikel 106 i fördraget, skall penning-

överföringar enligt denna förordning ske enligt de överenskommelser som gäller mellan medlemsstaterna vid tidpunkten för överföringen. Om inte några sådana överenskommelser finns mellan två medlemsstater, skall de behöriga myndigheterna i dessa stater eller de myndigheter som svarar för internationella betalningar gemensamt besluta om de åtgärder som behövs för att utföra sådana överföringar.

Artikel 89

Särskilda regler för tillämpningen av vissa lagstiftningar

Särskilda regler för tillämpningen av vissa medlemsstaters lagstiftning finns i bilaga 6.

Artikel 90

(Denna artikel har upphävts genom förordning EEG nr 3427/89).

Artikel 91

Avgifter som skall betalas av arbetsgivare eller företag utanför den behöriga staten

En arbetsgivare skall inte vara skyldig att betala högre avgifter på grund av att han bedriver sin verksamhet eller att hans företag har sitt säte inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens.

Artikel 92

Uppbörd av avgifter

1. Uppbörd av avgifter som skall betalas till en institution i en medlemsstat kan göras inom en annan medlemsstats territorium enligt det administrativa förfarande och med de garantier och privilegier som gäller för uppbörd av avgift som skall betalas till en motsvarande institution i den sistnämnda medlemsstaten.

2. Regler om tillämpningen av bestämmelserna i punkt 1 skall, i den utsträckning som behövs, finnas i den tillämpningsförordning som avses i artikel 98 eller i överenskommelser mellan två eller flera medlemsstater. Dessa regler kan även gälla indrivning av avgifter.

Artikel 93

Betalningsskyldiga institutioners rätt gentemot en skadeståndsansvarig tredje part

1. Om en person får förmåner enligt lagstiftningen i en medlemsstat för en skada till följd av en händelse som har inträffat inom en annan stats territorium, gäller följande regler om rättsförhållandet mellan den institution som svarar för förmånerna och en tredje part som är skyldig att ersätta skadan:

- a) Om institutionen i kraft av den lagstiftning som den tillämpar inträder i den rätt att kräva ersättning som förmånstagaren har gentemot en tredje part, skall detta inträde erkännas av varje medlemsstat.
- b) Om institutionen har en självständig rätt till krav gentemot en tredje part, skall denna rätt erkännas av varje medlemsstat.

2. Om en person får förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning för en skada till följd av en händelse som har inträffat inom en annan medlemsstats territorium, skall bestämmelserna i denna lagstiftning, om i vilka situationer arbetsgivare eller deras anställda skall undantas från civilrättsligt ansvar, gälla denna person eller den behöriga institutionen.

Bestämmelserna i punkt 1 skall även gälla krav som en betalningsskyldig institution har gentemot en arbetsgivare eller hans anställda i fall då dessa inte är undantagna från ansvar.

3. Om enligt bestämmelserna i artikel 36.3 och/eller artikel 63.3 två eller flera medlemsstater eller dessa staters behöriga myndigheter har kommit överens om att avstå från återbetalning mellan institutioner under dem, gäller följande regler om krav gentemot en tredje part:

- a) Om institutionen i den medlemsstat där någon vistas eller är bosatt beviljar förmåner till honom för en skada som har inträffat inom dess territorium, kan denna

- institution, enligt den lagstiftning som den tillämpar, inträda i den skadades rätt eller göra gällande en självständig rätt gentemot den tredje part som är skyldig att ersätta skadan.
- b) Vid tillämpningen av a skall
- i) personen som får förmåner anses vara försäkrad hos institutionen på vistelse- eller bosättningsorten, och
  - ii) denna institution anses vara den som svarar för förmånerna.
- c) Bestämmelserna i punkt 1 och 2 skall fortsätta att gälla för förmåner som inte omfattas av den överenskommelse om avstående från återbetalning som avses i denna punkt.

AVDELNING VII

ÖVERGÅNGS- OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 94

Övergångsbestämmelser för anställda

1. Ingen rätt skall förvärfvas enligt denna förordning för en period före den 1 oktober 1972 eller för den dag då förordningen började gälla inom den berörda medlemsstats territorium.
2. Alla försäkringsperioder och i förekommande fall alla anställnings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en medlemsstats lagstiftning före den 1 oktober 1972 eller före den dag då förordningen började gälla inom denna medlemsstats territorium skall beaktas vid fastställande av rätt till förmåner enligt denna förordning.
3. Om något annat inte följer av bestämmelserna i punkt 1 skall rätt till förmåner enligt denna förordning förvärfvas även om rätten hänförs till ett försäkringsfall som inträffade före den 1 oktober 1972 eller före den dag då förordningen började gälla inom den berörda medlemsstats territorium.
4. Varje förmån som inte har beviljats eller som har innehållits på grund av en persons medborgarskap eller bosättningsort skall efter ansökan av honom beviljas eller utges från och med den 1 oktober 1972 eller den dag då denna förordning började gälla inom den berörda medlemsstats territorium, under förutsättning att den rätt som tidigare har fastställts inte har medfört utbetalning av ett engångsbelopp.
5. Rättigheter för personer, som har beviljats pension före den 1 oktober 1972 eller den dag då denna förordning började gälla inom den berörda medlemsstats territorium, kan på begäran av den berörda personen omprövas med beaktande av bestämmelserna i denna förordning. Denna bestämmelse skall även gälla andra förmåner som avses i artikel 78.
6. Om en ansökan som avses i punkt 4 eller 5 lämnas in inom två år från den 1 oktober 1972 eller från den dag då förordningen började gälla inom den berörda medlemsstats

territorium, skall rättigheter som har förvärfvats enligt denna förordning gälla från denna dag, och bestämmelserna i en annan medlemsstats lagstiftning om förverkande av eller begränsning i rätten till förmåner kan inte åberopas mot den berörda personen.

7. Om en ansökan som avses i punkt 4 eller 5 lämnas in efter utgången av tvåårsperioden efter den 1 oktober 1972 eller efter den dag då förordningen började gälla inom den berörda medlemsstats territorium, skall rättigheter som inte har förverkats eller inte har fallit bort genom en tidspärri, gälla från den dag då ansökan lämnades in, såvida inte förmånligare bestämmelser gäller enligt en medlemsstats lagstiftning.
8. I fall av sklerogen pneumokonios skall bestämmelserna i artikel 57.3 c gälla kontantförmåner för en arbetssjukdom vars kostnad inte har kunnat fördelas mellan de berörda institutionerna före den 1 oktober 1972 på grund av att en överenskommelse mellan de berörda institutionerna saknades.
9. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89).

Artikel 95

(Denna artikel har ändrats genom förordning EEG nr 1305/89.)

Artikel 96

(Denna artikel saknar aktualitet för Sveriges del.)

*Artikel 97***Anmälan enligt vissa bestämmelser**

1. De anmälningar som avses i artikel 1 j, 5 och 8.2 skall sändas till ordföranden för Europeiska gemenskapernas råd. De skall ange den dag då de berörda lagarna och systemen träder i kraft eller, beträffande de anmälningar som avses i artikel 1 j, den dag från och med vilket denna förordning skall tillämpas på de system som avses i medlemsstaternas förklaringar.

2. Anmälningar enligt bestämmelserna i punkt 1 skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

*Artikel 98***Tillämpningsförordning**

En ytterligare förordning skall ange hur denna förordning skall genomföras.

Artikel 99

(Denna artikel har upphävts genom förordning EEG nr 3427/89.)

*Artikel 100***Upphävande av tidigare förordningar**

Genom denna förordning och tillämpningsförordningen upphävs följande förordningar:

- Rådets förordning nr 3 om social trygghet för migrerande arbetare¹,
- Rådets förordning nr 4 om genomförande av och tillägg till förordning nr 3¹, och
- Rådets förordning nr 36/63/EEG av den 2 april 1963 om social trygghet för gränsarbetare².

¹ EGT nr 30, 16.12.1958, s. 561 och 597/58.

² EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1314/63.

BILAGA 1

(Denna bilaga har ändrats genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.)

BILAGA 2

(Denna bilaga har ändrats genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.)

BILAGA 3

(Denna bilaga har ändrats genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.)

BILAGA 4

(Denna bilaga har ändrats genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.)

BILAGA 5

(Artikel 40.4 i förordningen)

Överensstämmelse mellan medlemsstaternas lagstiftningen om villkor om graden av invaliditet

BELGIEN

Medlemsstater	System som tillämpas av medlemsstaters institutioner som har fattat beslut om invaliditetsgraden	System som tillämpas av belgiska institutioner för vilka beslutet är bindande då överensstämmelse föreligger			
		Allmänt system	System för gruvarbetare		System för sjömän
			Allmän invaliditet	Arbetsinvaliditet	
FRANKRIKE	1. Allmänt system — Grupp 3 (stadigvarande tillsyn) — Grupp 2 — Grupp 1	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse
	2. System för jordbrukare — Total allmän invaliditet — 2/3 allmän invaliditet — Stadigvarande tillsyn	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse
	3. System för gruvarbetare — Partiell allmän invaliditet — Stadigvarande tillsyn — Arbetsinvaliditet	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse
	4. System för sjömän — Allmän invaliditet — Stadigvarande tillsyn — Arbetsinvaliditet	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse
ITALIEN	1. Allmänt system — invaliditet - arbetare — invaliditet - tjänstemän	} Inte ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse
	2. System för sjömän — Arbetsoförmåga för arbete till sjöss	} Inte ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse
LUXEM-BURG	Invaliditet - arbetare Invaliditet - tjänstemän	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse

FRANKRIKE

Medlems- stater	System som tillämpas av medlemsstaters institutioner som har fattat beslut om invaliditetsgraden	System som tillämpas av franska institutioner för vilka beslutet är bindande då överensstämmelse föreligger											
		Allmänt system			System för jordbrukare			System för gruvarbetare			System för sjömän		
		Grupp 1	Grupp 2	Grupp 3 Stadigv tillsyn	% invali- ditet	Total in- validitet	Stadigv tillsyn	% allmän invaliditet	Stadigv tillsyn	Arbets- invaliditet	% allmän invaliditet	Total arbetsin- validitet	Stadigv tillsyn
BELGIEN	1. Allmänt system	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse
	2. System för gruvarbetare — Partiell allmän invaliditet	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse
	— Arbetsinvaliditet	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse ²	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse
3. System för sjömän	Ö-stäm- melse ¹	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse ¹	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse ¹	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	
ITALIEN	1. Allmänt system — invaliditet - arbetare	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse
	— invaliditet - tjänstemän	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse
	2. System för sjömän Arbetsförmåga för arbete till sjöss	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse
LUXEM- BURG	Invaliditet - arbetare	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Ö-stäm- melse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse
	Invaliditet - tjänstemän	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse	Inte ö- stämme- lse

¹ I den mån den invaliditet som den belgiska institutionen erkänner är allmän invaliditet.² Endast om den belgiska institutionen har medgett att arbetare inte är i stånd att arbeta under jorden eller på marknivå.

ITALIEN

Medlemsstater	System som tillämpas av medlemsstaters institutioner som har fattat beslut om invaliditetsgraden	System som tillämpas av italienska institutioner för vilka beslutet är bindande då överensstämmelse föreligger		
		Allmänt system		System för sjömän Arbetsförmåga för arbete till sjöss
		Arbetare	Tjänstemän	
BELGIEN	1. Allmänt system	Inte ö-stämmelse	Inte ö-stämmelse	Inte ö-stämmelse
	2. System för gruvarbetare — Partiell allmän invaliditet — Arbetsinvaliditet	Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	Inte ö-stämmelse Inte ö-stämmelse
	3. System för sjömän	Inte ö-stämmelse	Inte ö-stämmelse	Inte ö-stämmelse
FRANKRIKE	1. Allmänt system — Grupp 3 (stadigvarande tillsyn) — Grupp 2 — Grupp 1	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse
	2. System för jordbrukare — Total allmän invaliditet — Partiell allmän invaliditet — Stadigvarande tillsyn	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse
	3. System för gruvarbetare — Partiell allmän invaliditet — Stadigvarande tillsyn — Arbetsinvaliditet	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse Inte ö-stämmelse
	4. System för sjömän — Partiell allmän invaliditet — Stadigvarande tillsyn — Arbetsinvaliditet	} Inte ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse	} Inte ö-stämmelse

LUXEMBURG

Medlemsstater	System som tillämpas av medlemsstaters institutioner som har fattat beslut om invaliditetsgraden	System som tillämpas av Luxemburgska institutioner för vilka beslutet är bindande då överensstämmelse föreligger	
		Invaliditet - arbetare	Invaliditetstjänstemän
BELGIEN	1. Allmänt system	Ö-stämmelse	Ö-stämmelse
	2. System för gruvarbetare — Partiell allmän invaliditet — Arbetsinvaliditet	Inte ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	Inte ö-stämmelse Inte ö-stämmelse
	3. System för sjömän	Ö-stämmelse ¹	Inte ö-stämmelse ¹
FRANKRIKE	1. Allmänt system — Grupp 3 (stadigvarande tillsyn) — Grupp 2 — Grupp 1	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse
	2. System för jordbrukare — Total allmän invaliditet — 2/3 allmän invaliditet — Stadigvarande tillsyn	} Ö-stämmelse	} Ö-stämmelse
	3. System för gruvarbetare — 2/3 allmän invaliditet — Stadigvarande tillsyn — Arbetsinvaliditet	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse
	4. System för sjömän — Partiell allmän invaliditet — Stadigvarande tillsyn — Arbetsinvaliditet	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse	} Ö-stämmelse Inte ö-stämmelse

¹ I den mån den invaliditet som den belgiska institutionen erkänner är allmän invaliditet.

BILAGA 6

(Artikel 89 i förordningen)

Särskilda regler för tillämpningen av vissa medlemsstaters lagstiftning**A. BELGIEN**

1. Personer som har rätt till vårdförmåner enligt det obligatoriska belgiska systemet för sjuk- och invaliditetsförsäkring för egenföretagare skall ha rätt till förmåner enligt bestämmelserna i avdelning III kapitel 1, däribland artikel 35.1, i denna förordning på följande villkor:
  - a) Personer som vistas inom en annan medlemsstats territorium än Belgien skall ha rätt till
    - i) vårdförmåner vid sjukhusvård enligt lagstiftningen i den medlemsstat i vilken de vistas,
    - ii) ersättning för andra vårdförmåner enligt det belgiska systemet från den behöriga belgiska institutionen enligt den taxa som gäller enligt lagstiftningen i den stat i vilken de vistas.
  - b) Personer som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än Belgien skall ha rätt till de vårdförmåner som utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat i vilken de är bosatta, under förutsättning att de till den behöriga belgiska institutionen betalar den tilläggsavgift för detta som gäller enligt belgiska bestämmelser.
2. Vid den behöriga belgiska institutionens tillämpning av bestämmelserna i avdelning III kapitel 7 och 8 i denna förordning skall ett barn anses växa upp i den medlemsstat inom vars territorium barnet är bosatt.
3. Vid tillämpningen av förordningens artikel 46.2 skall perioder som har fullgjorts inom försäkringen för ålderspension enligt belgisk lagstiftning före den 1 januari 1945 även godtas som försäkringsperioder som har fullgjorts enligt den belgiska lagstiftningen om det allmänna invaliditetssystemet och systemet för sjömän.
4. Vid tillämpningen av artikel 40.3 a ii skall endast sådana perioder beaktas under vilka den anställde eller egenföretagaren har varit arbetsoförmögen enligt belgisk lagstiftning.
5. Vid tillämpningen av förordningens artikel 46.2 skall perioder, som har fullgjorts av egenföretagare inom försäkringen för ålderspension enligt belgisk lagstiftning innan lagstiftningen om arbetsoförmåga för egenföretagare trädde i kraft, godtas som perioder som har fullgjorts enligt den senare lagstiftningen.
6. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)
7. Vid tillämpningen av förordningens artiklar 72 och 79.1 a skall anställningsperioder och/eller försäkringsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning beaktas, om det för rätt till förmån enligt belgisk lagstiftning krävs att villkoren för rätt till familjeförmåner enligt systemet för anställda har uppfyllits under en bestämd

föregående period.

B. DANMARK

1. Försäkrings- eller anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare som har fullgjorts i en annan medlemsstat än Danmark skall beaktas vid inträde som medlem i en erkänd arbetslöshetskassa på samma sätt som om det gällde anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare som fullgjorts i Danmark.
2. Anställda eller egenföretagare, pensionssökande och pensionärer samt deras familjemedlemmar som avses i förordningens artiklar 19, 22.1, 22.3, 25.1, 25.3, 26.1, 28a, 29 och 31 och som är bosatta eller vistas i Danmark skall ha rätt till vårdförmåner på samma villkor som enligt den danska lagstiftningen gäller för sådana personer som enligt lagen om offentlig sjukförsäkring (lov om offentlig sygesikring) är försäkrade i grupp 1.
3. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 1660/85.)
4. (Denna punkt har upphävts genom förordning EEG nr 1660/85.)
5. Förordningens bestämmelser berör inte övergångsbestämmelserna i de danska lagarna av den 7 juni 1972 om rätt till pension för danska medborgare som har varit bosatta i Danmark under en bestämd tidsperiod omedelbart före tidpunkten för pensionsansökan. Andra medlemsstaters medborgare som har varit bosatta i Danmark under ett år omedelbart före tidpunkten för ansökan har dock rätt till pension enligt samma villkor som gäller för danska medborgare.
6. a) Perioder under vilka en gränsarbetare, som är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än Danmark, har varit förvärvsverksam i Danmark skall anses som bosättningsperioder enligt dansk lagstiftning. Detsamma skall gälla för perioder under vilka en gränsarbetare är utsänd till eller tillhandahåller tjänster i en annan medlemsstat än Danmark.
b) Perioder under vilka en säsongsarbetare, som är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än Danmark, har utfört arbete i Danmark skall anses som bosättningsperioder enligt dansk lagstiftning. Detsamma skall gälla för perioder under vilka en säsongsarbetare är utsänd till en annan medlemsstat än Danmark.
7. För att avgöra om de villkor för rätt till moderskapsförmåner som föreskrivs i kapitel 12 i lagen om dagpenning vid sjukdom eller moderskap är uppfyllda i fall där personen inte har omfattats av den danska lagstiftningen under hela den referensperiod som avses i artikel 34.1 eller 34.2 i den ovannämnda lagen skall

- a) försäkringsperioder, som i förekommande fall har fullgjorts enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat än Danmark under den ovannämnda referensperioden, under vilken personen inte har omfattats av dansk lagstiftning, medräknas som om dessa perioder hade fullgjorts enligt den sistnämnda lagstiftningen, och
  - b) personen, under de perioder som har medräknats, anses ha fått en genomsnittlig lön som är lika med den genomsnittliga lön som faktiskt har betalats ut under de perioder som har fullgjorts enligt den danska lagstiftningen under den ovannämnda referensperioden.
8. Vid tillämpningen av förordningens artikel 12.2 på dansk lagstiftning skall invaliditets-, ålders- och änkepensioner anses som förmåner av samma slag.
  9. Vid tillämpningen av förordningens artikel 67 skall arbetslöshetsförmåner för egenföretagare som är försäkrade i Danmark beräknas enligt dansk lagstiftning.
  10. Om den danska pensionen enligt den danska lagstiftningen beräknas med utgångspunkt från bosättningsperioder, som har fullgjorts av en annan person än den som har fullgjort de bosättningsperioder som beaktas av en eller flera andra medlemsstater enligt bestämmelserna i avdelning III kapitel 3 av denna förordning, skall de bosättnings- och försäkringsperioder som den sistnämnda personen har fullgjort ligga till grund vid beräkningen enligt förordningens artikel 46.2 av det danska teoretiska beloppet och proportionella beloppet.

C. TYSKLAND

1. a) Om tysk lagstiftning om olycksfallsförsäkring inte redan medger detta, skall de tyska institutionerna även utge ersättning enligt denna lagstiftning för olycksfall i arbetet (och arbetssjukdomar) som har inträffat i Alsace-Lorraine före den 1 januari 1919, och för vars kostnader franska institutioner inte har övertagit ansvaret enligt beslutet av Nationernas förbunds råd den 21 juni 1921 (Reichsgesetzblatt, s. 1289), så länge personen eller hans efterlevande är bosatta i en medlemsstat.
  - b) Bestämmelserna i förordningens artikel 10 påverkar inte de bestämmelser, enligt vilka olycksfall (och arbetssjukdomar) som inträffar utanför Förbundsrepubliken Tysklands territorium och perioder som har fullgjorts utanför detta territorium inte föranleder utbetalning av förmåner eller endast föranleder utbetalning av förmåner under vissa villkor när de berättigade personerna är bosatta utanför Förbundsrepubliken Tysklands territorium.
2. a) För att avgöra om perioder som enligt tysk lagstiftning är avbrottsperioder (Ausfallzeiten) eller tillgodoräkningsperioder (Zurechnungszeiten) skall beaktas som sådana, skall obligatoriska avgifter som har betalats enligt en annan medlemsstats lagstiftning och försäkring enligt en annan medlemsstats försäkringssystem behandlas som obligatoriska avgifter som har betalats enligt tysk lagstiftning och som försäkring enligt det tyska systemet för pensionsförsäkring. Denna bestämmelse skall inte gälla den tyska åldersförsäkringen för jordbrukare eller motsvarande särskilda system i de andra medlemsstaterna.

Vid beräkningen av antalet kalendermånader, som har förflutit mellan tidpunkten för inträdet i försäkringssystemet och försäkringsfallet, skall perioder mellan dessa två tidpunkter som har beaktats enligt en annan medlemsstats lagstiftning inte beaktas, liksom inte heller perioder under vilka personen fått pension.

- b) Bestämmelserna i a skall inte gälla den standardberäknade avbrottsperioden (pauschale Ausfallzeit). Denna skall beräknas uteslutande på grundval av tyska försäkringsperioder.
  - c) Vid beaktande av en tillgodoräkningsperiod (Zurechnungszeit) enligt den tyska lagstiftningen om pensionsförsäkring för gruvarbetare skall dessutom krävas att den sista avgift som har betalats enligt tysk lagstiftning har betalats till pensionsförsäkringen för gruvarbetare.
  - d) För beräkningen av tyska ersättningsperioder (Ersatzzeiten) skall uteslutande tysk nationell lagstiftning gälla.
  - e) Oavsett bestämmelsen i d skall följande bestämmelser gälla försäkrade enligt det tyska systemet för pensionsförsäkring som var bosatta inom tyska territorier under nederländsk administration under perioden den 1 januari 1948–31 juli 1963. Vid beräkning av tyska ersättningsperioder (Ersatzzeiten) enligt artikel 1251.2 i den tyska lagen om social trygghet (RVO) eller motsvarande bestämmelser, skall betalning av avgifter till den nederländska försäkringen under denna period anses som likvärdig med en försäkringspliktig anställning eller verksamhet som egenföretagare.
3. Vad gäller betalning till tyska sjukkassor skall betalningen av de avgifter som avses i förordningens artikel 26.2 inte ske förrän ett beslut om pension har fattats.
  4. Vid avgörandet av om det är fråga om ett barn med rätt till pension för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna, skall förmåner enligt förordningens artikel 78 eller en annan familjeförmån som utges enligt fransk lagstiftning för ett minderårigt barn som är bosatt i Frankrike betraktas som barnpension enligt tysk lagstiftning.
  5. Om tillämpningen av denna förordning eller senare förordningar om social trygghet medför exceptionella kostnader för vissa sjukförsäkringsinstitutioner kan dessa kostnader helt eller delvis kompenseras. I sin egenskap av förbindelsesorgan (sjukförsäkring) skall de lokala sjukkassornas förbund och andra sjukkassors centrala organisationer gemensamt komma överens om sådan kompensation. Medel för denna kompensation skall tas ut av alla sjukförsäkringsinstitutioner i proportion till det genomsnittliga antalet medlemmar, pensionärer frånräknade, under det närmast föregående året.
  6. Vid tillämpningen av förordningen skall det schablonbelopp för läkarbehandling i samband med förlossning, som utges till kvinnliga försäkrade och familjemedlemmar till försäkrade personer enligt tysk lagstiftning, anses som en vårdförmån.
  7. Artikel 1233 i lagen om social trygghet (RVO) och artikel 10 i lagen om socialförsäkring för tjänstemän (AVG) i den lydelse som bestämmelserna fått genom pensionsreformen av den 16 oktober 1972, vilken reglerar frivillig försäkring enligt den tyska pensionsförsäkringen, skall tillämpas på andra medlemsstaters medborgare samt statslösa

personer och flyktingar som är bosatta inom andra medlemsstaters territorier enligt följande regler:

Om de allmänna villkoren är uppfyllda kan frivilliga avgifter till den tyska pensionsförsäkringen betalas

- a) om personen har sitt hemvist eller är bosatt inom Förbundsrepubliken Tysklands territorium,
  - b) om personen har sitt hemvist eller är bosatt inom en annan medlemsstats territorium och någon gång tidigare har varit obligatoriskt eller frivilligt ansluten till ett tyskt pensionsförsäkringssystem,
  - c) om personen är medborgare i en annan medlemsstat och har sitt hemvist eller är bosatt inom en tredje stats territorium och har betalat avgifter för tysk pensionsförsäkring i minst 60 månader eller hade rätt till frivillig försäkring enligt de övergångsbestämmelser som tidigare gällde och inte är obligatoriskt eller frivilligt försäkrad enligt en annan medlemsstats lagstiftning.
8. Förordningen skall inte påverka artikel 51a.2 i lagen om reformering av pensionsförsäkringen för arbetare (ArVNG) eller artikel 49a.2 i lagen om reformering av pensionsförsäkringen för tjänstemän (AnVNG), i den lydelse som bestämmelserna fått genom pensionsreformlagen av den 16 oktober 1972. Personer som enligt punkt 7 b och c i denna bilaga kan ansluta sig till frivillig försäkring får endast betala avgifter för perioder för vilka de inte har betalat avgifter enligt en annan medlemsstats lagstiftning.
9. Om kostnaderna för vårdförmåner, som utges av bosättningsortens tyska institutioner till pensionärer eller deras familjemedlemmar som är försäkrade hos andra medlemsstaters behöriga institutioner, skall återbetalas som månatliga schablonbelopp, skall dessa kostnader, för att åstadkomma ekonomisk utjämning av sjukförsäkringen för pensionärer mellan tyska institutioner, betraktas som kostnader för den tyska sjukförsäkringen för pensionärer. De schablonbelopp som återbetalas till bosättningsortens tyska institutioner av andra medlemsstaters behöriga institutioner skall betraktas som en inkomst som skall beaktas vid den ovannämnda ekonomiska utjämningen.
10. För beviljande av arbetslöshetsunderstöd (Arbeitslosenhilfe) till egenföretagare krävs att personen, innan han har anmält sig som arbetslös, skall ha arbetat minst ett år huvudsakligen som egenföretagare inom Förbundsrepubliken Tysklands territorium och att han inte bara tillfälligt har lämnat sitt arbete.
11. Försäkringsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning enligt ett särskilt åldersförsäkringssystem för jordbrukare eller, om ett sådant system saknas, som jordbrukare enligt det allmänna systemet skall beaktas för att uppfylla villkoren om minsta försäkringstid som krävs för avgiftsplikt enligt artikel 27 i lagen om åldersförsäkring för jordbrukare (Gesetz über die Altershilfe der Landwirte - GAL), under förutsättning att
- a) den deklaration på vilken skyldigheten att betala avgifter grundas lämnas in inom den föreskrivna tidsperioden, och
  - b) personen, innan han lämnade in deklarationen, senast har varit avgiftspliktig enligt åldersförsäkringen för jordbrukare inom Förbundsrepubliken Tysklands territorium.

12. Perioder av obligatorisk försäkring, som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning, antingen enligt ett särskilt system för hantverkare eller, om ett sådant system saknas, enligt ett särskilt system för egenföretagare eller enligt det allmänna systemet, skall beaktas för att uppfylla det krav på obligatorisk försäkring under 216 månader som gäller för rätten till frivilligt utträde ur pensionsförsäkringen för hantverkare.
13. Vid tillämpningen av tysk lagstiftning om obligatorisk sjukförsäkring för pensionärer enligt artikel 165.1.3 a i den tyska lagen om social trygghet (RVO) skall försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning och under vilka personen hade rätt till vårdförmåner vid sjukdom, i den utsträckning som behövs, beaktas som försäkringsperioder som har fullgjorts enligt tysk lagstiftning, om de inte sammanfaller med försäkringsperioder som har fullgjorts enligt denna lagstiftning.
14. Vid beviljandet av kontantförmåner enligt artikel 182.4, 200.2 och 561.1 i den tyska lagen om social trygghet (RVO) till personer som är bosatta i en annan medlemsstat skall de tyska försäkringsinstitutionerna beräkna den nettoinkomst på vilken förmånerna skall baseras som om personerna vore bosatta inom Förbundsrepubliken Tyskland.
15. Om enligt tysk lagstiftning personens hittillsvarande yrke skall beaktas vid bestämmande av hans rätt till pension vid arbetsinvaliditet eller arbetsoförmåga, av en gruvarbetares pension vid nedsatt förmåga att arbeta som gruvarbetare eller av en gruvarbetares pension vid arbetsinvaliditet eller arbetsoförmåga, skall detta fastställas uteslutande på grundval av försäkringspliktig verksamhet enligt tysk lagstiftning.

D. FRANKRIKE

1. a) Bidrag till äldre anställda, bidrag till äldre egenföretagare och åldersbidrag till jordbrukare skall utges enligt de villkor som gäller för franska arbetare enligt fransk lagstiftning till alla anställda eller egenföretagare som är medborgare i andra medlemsstater och vilka vid tidpunkten för sin ansökan är bosatta inom franskt territorium.
  - b) Detsamma skall gälla flyktingar och statslösa personer.
  - c) Bestämmelserna i denna förordning skall inte påverka de bestämmelser i fransk lagstiftning enligt vilka uteslutande perioder av arbete som anställd eller perioder som jämföras med sådana eller, i förekommande fall, perioder av arbete som egenföretagare inom den franska republikens europeiska departement och utomeuropeiska departement (Guadeloupe, Guyana, Martinique och Réunion) skall ge rätt till bidrag till äldre anställda.
2. Det särskilda bidraget och den kumulativa ersättningen enligt den särskilda lagstiftningen om social trygghet i gruvor skall endast utges till anställda i franska gruvor.

3. Lag nr 65-555 av den 10 juli 1965, som ger franska medborgare som är eller har varit förvärvsverksamma i utlandet rätt att ansluta sig till det frivilliga åldersförsäkringssystemet, skall gälla medborgare i andra medlemsstater på följande villkor:
- Den förvärvsverksamhet som ger rätt till frivillig försäkring enligt det franska systemet får inte bedrivas eller ha bedrivits inom franskt territorium eller inom en annan medlemsstats territorium, i vilken stat den anställde eller egenföretagaren är medborgare.
  - Den anställde eller egenföretagaren skall, när han ansöker om försäkring enligt lagen, styrka att han antingen har varit bosatt i Frankrike i minst tio år, i en följd eller sammanlagt under flera perioder, eller att han oavbrutet har varit omfattad av fransk lagstiftning, obligatorisk eller genom frivillig fortsättningsförsäkring, under lika lång tid.
4. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89.)
5. Vid beräkningen av det teoretiska beloppet enligt i artikel 46.2 a i denna förordning inom system i vilka ålderspensioner beräknas på grundval av pensionspoäng skall den behöriga institutionen, för alla försäkringsår som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning, beakta det antal pensionspoäng som fås genom att dividera antalet pensionspoäng som har förvärvats enligt den lagstiftning som denna tillämpar med antalet år som motsvarar dessa poäng.
6. a) Gränsarbetare som är förvärvsverksamma som anställda inom en annan medlemsstats territorium än Frankrike och som är bosatta i de franska departementen Haut-Rhin, Bas-Rhin och Moselle skall inom dessa departement vid tillämpningen av artikel 19 i denna förordning ha rätt till värd förmåner som föreskrivs i det lokala Alsace-Lorraine-systemet enligt dekret nr 46-1428 av den 12 juni 1946 och nr 67-814 av den 25 september 1967.
- b) Dessa bestämmelser gäller också personer som har rätt till förmåner enligt artikel 25.2, 25.3, 28 och 29 i denna förordning.

E. GREKLAND

1. Utan hinder av bestämmelserna i bilaga 1. del I. punkt E.1 gäller artikel 22.1 a i denna förordning en OGA-försäkrad person vars hälsotillstånd kräver omedelbar vård innan han påbörjar den anställning för vilken han har rest till en annan medlemsstat än Grekland.

2. Förordningens artikel 10.1 påverkar inte bestämmelsen i artikel 2.4 i dekretlagen nr 4577/66 enligt vilken pensionsbetalningar från IKA till sådana personer med grekiskt medborgarskap eller av grekiskt ursprung, som kommer från Egypten eller Turkiet, hålls inne om pensionären utan giltigt skäl vistas i utlandet i mer än sex månader.

F. IRLAND

1. De anställda, egenföretagare, arbetslösa personer, pensionssökande och pensionärer samt deras familjemedlemmar som avses i artikel 19.1, 22.1, 22.3, 25.1, 25.3, 26.1, 28a, 29 och 31 i förordningen och som är bosatta eller vistas i Irland, skall kostnadsfritt ha rätt till all läkarvård som föreskrivs i irländsk lagstiftning när kostnaden för denna vård skall betalas av en institution i en annan medlemsstat än Irland.
2. Familjemedlemmar till en anställd eller egenföretagare som omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning än Irlands och som uppfyller denna lagstiftnings villkor för rätt till förmåner, i förekommande fall med beaktande av förordningens artikel 18, skall, om de är bosatta i Irland, kostnadsfritt ha rätt till all läkarvård som föreskrivs i irländsk lagstiftning.

Kostnaden för dessa förmåner skall betalas av den institution hos vilken den anställde eller egenföretagaren är försäkrad.

Om hustrun till den anställde eller egenföretagaren, eller den person som sköter barnen, är förvärvsverksam i Irland skall dock förmåner till familjemedlemmarna fortsatt betalas av den irländska institutionen i den utsträckning som rätten till sådana förmåner har förvärvats uteslutande enligt bestämmelser i irländsk lagstiftning.

3. Om en anställd som omfattas av irländsk lagstiftning har lämnat en medlemsstats territorium för att under sin anställning bege sig till en annan medlemsstats territorium och råkar ut för ett olycksfall innan han kommer dit, skall hans rätt till förmåner med anledning av olycksfallet fastställas
  - a) som om detta olycksfall hade inträffat inom Irlands territorium, och
  - b) utan att man beaktar att han inte befann sig inom Irlands territorium, när man avgör om han till följd av sin anställning var försäkrad enligt denna lagstiftning.
4. Vid tillämpningen av förordningens artikel 12.2 på irländsk lagstiftning skall invaliditets-, ålders- och änkepensioner anses som förmåner av samma slag.
5. Vid beräkningen av inkomster som underlag för inkomstrelaterade förmåner som enligt irländsk lagstiftning utges tillsammans med sjuk-, moderskaps- och arbetslöshetsförmåner skall, utan hinder av bestämmelserna i förordningens artikel 23.1 och 68.1, ett belopp som är lika med den genomsnittliga veckolönen för året i fråga för manliga

respektive kvinnliga anställda tillgodoräknas den anställde för varje vecka som han fullgjort som anställd enligt en annan medlemsstats lagstiftning under det aktuella inkomstskatteåret.

6. Vid tillämpningen av artikel 40.3 a ii skall endast sådana perioder beaktas under vilka den anställde eller egenföretagaren var arbetsoförmögen enligt irländsk lagstiftning.
7. Vid tillämpningen av artikel 44.2 i fall då det för rätt till ålderspension krävs att man avstår från förvärvsarbete skall en anställd anses uttryckligen ha begärt uppskov med beviljande av ålderspension till vilken han skulle ha rätt enligt Irlands lagstiftning om han fortsätter att förvärvsarbeta.
8. Intill den 31 december 1983 skall vid tillämpning av irländsk lagstiftning om andra förmåner än familjeförmåner och vårdförmåner vid sjukdom och moderskap, inga andra perioder tillgodoräknas om sådana som personen fullgjort som anställd.

G. ITALIEN

Inga.

H. LUXEMBURG

1. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 94.2 i denna förordning skall försäkringsperioder, eller perioder som betraktas som sådana, som har fullgjorts före den 1 januari 1946 enligt luxemburgsk lagstiftning om pensionsförsäkring vid invaliditet, ålderdom eller dödsfall beaktas vid tillämpningen av denna lagstiftning endast i sådan omfattning att rättigheter under förvärvande var bevarade till den 1 januari 1959, eller senare kunde återfås enligt endast denna lagstiftning eller enligt gällande eller kommande bilaterala konventioner. I fall där flera bilaterala konventioner gäller skall de äldsta försäkringsperioderna eller perioderna som betraktas som sådana beaktas.
2. Vid beviljandet av den fasta delen av luxemburgska pensioner skall försäkringsperioder enligt luxemburgsk lagstiftning, som har fullgjorts av anställda eller egenföretagare som inte är bosatta inom luxemburgskt territorium, från den 1 oktober 1972 anses som bosättningsperioder.
3. Artikel 22.2 andra stycket i denna förordning påverkar inte bestämmelserna i luxemburgsk lagstiftning enligt vilken sjukförsäkringskassans godkännande av behandling utomlands inte kan vägras då den nödvändiga behandlingen inte kan ges i storhertigdömet Luxemburg.

I. NEDERLÄNDERNA

1. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)

2. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)

3. *Tillämpning av nederländsk lagstiftning om allmän försäkring för änkor och barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna*

- a) Vid tillämpningen av bestämmelserna i förordningens artikel 46.2 skall perioder före den 1 oktober 1959, under vilka den anställda eller egenföretagaren var bosatt inom Nederländernas territorium efter fyllda 15 år eller under vilka han, medan han var bosatt inom en annan medlemsstats territorium, var förvärvsverksam som anställd i Nederländerna för en arbetsgivare där, också betraktas som försäkringsperioder som har fullgjorts enligt nederländsk lagstiftning om allmän försäkring för änkor och för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna.
- b) De perioder som skall beaktas vid tillämpningen av bestämmelserna i punkt a skall inte beaktas om de sammanfaller med försäkringsperioder som har fullgjorts enligt en annan stats lagstiftning om efterlevandepension.

4. *Tillämpning av den nederländska lagstiftningen om försäkring mot arbetsoförmåga*

Vid tillämpningen av förordningens artikel 46.2 skall nederländska institutioner rätta sig efter följande bestämmelser:

- a) Om personen, när arbetsoförmågan eller den därpå följande invaliditeten inträffade, var en anställd enligt förordningens artikel 1 a skall den behöriga institutionen fastställa kontantförmånernas belopp enligt bestämmelserna i lagen om försäkring mot arbetsoförmåga (WAO) av den 18 februari 1966, med beaktande av
- försäkringsperioder som har fullgjorts enligt den ovannämnda lagen av den 18 februari 1966 (WAO),
  - försäkringsperioder som har fullgjorts efter 15 års ålder enligt lagen om arbetsoförmåga (AAW) av den 11 december 1975, under förutsättning att de inte sammanfaller med försäkringsperioder som har fullgjorts av personen enligt den ovannämnda lagen av den 18 februari 1966 (WAO), och
  - perioder av avlönat arbete och motsvarande perioder som har fullgjorts i Nederländerna före den 1 juli 1967.
- b) Om personen, när arbetsoförmågan eller den därpå följande invaliditeten inträffade, inte var anställd i den mening som avses i förordningens artikel 1 a, skall den behöriga institutionen fastställa kontantförmånernas belopp enligt bestämmelserna i lagen om arbetsoförmåga (AAW) av den 11 december 1975, med beaktande av
- försäkringsperioder som personen har fullgjort efter 15 års ålder enligt den ovannämnda lagen av den 11 december 1975 (AAW),
  - försäkringsperioder som har fullgjorts enligt lagen om försäkring mot arbetsoförmåga (WAO) av den 18 februari 1966, under förutsättning att de inte sammanfaller med försäkringsperioder som har fullgjorts enligt den ovannämnda lagen av den 11 december 1975 (AAW), och
  - perioder av avlönat arbete och motsvarande perioder som har fullgjorts i Nederländerna före den 1 juli 1967.

5. *Tillämpning av nederländsk lagstiftning om familjebidrag*

- a) En anställd eller egenföretagare som blir omfattad av nederländsk lagstiftning om familjeförmåner under ett kvartal och som första dagen i detta kvartal omfattas av en annan medlemsstats motsvarande lagstiftning skall anses försäkrad enligt nederländsk lagstiftning från och med denna första dag.
- b) Storleken på de familjeförmåner, till vilka en anställd eller en egenföretagare som enligt a anses försäkrad enligt nederländsk lagstiftning om familjeförmåner har rätt, skall fastställas enligt närmare regler i den tillämpningsförfordning som avses i förordningens artikel 98.

6. *Tillämpning av vissa övergångsbestämmelser*

Artikel 45.1 skall inte gälla fastställande av rätt till förmåner enligt övergångsbestämmelserna i lagstiftningarna om allmän åldersförsäkring (artikel 46), om allmän försäkring för änkor och för barn, som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna, och om allmän försäkring mot arbetsoförmåga.

J. STORBRITANNIEN

1. När en person som normalt är bosatt i Gibraltar, eller som sedan han senast anlände till Gibraltar har varit skyldig att betala avgifter enligt Gibaltars lagstiftning, såsom anställd ansöker om befrielse från betalningen av avgifter under en viss tid till följd av arbetsoförmåga, moderskap eller arbetslöshet och begär att avgifter för denna period skall gottskrivas honom, skall vid prövningen av hans ansökan varje period under vilken han har arbetat inom en annan medlemsstats territorium än Storbritanniens, Nordirlands eller Gibaltars (*Förenade konungariket*) betraktas som en period under vilken han har varit anställd i Gibraltar och för vilken han har betalat avgifter som anställd enligt Gibaltars lagstiftning.
2. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 1660/85.)
3. a) Om en arbetslöshetsförmån enligt Förenade konungarikets lagstiftning utges till en person enligt förordningens artikel 71.1 a ii eller b ii, skall försäkrings- eller anställningsperioder eller perioder som egenföretagare, som har fullgjorts av denna person enligt en annan medlemsstats lagstiftning, betraktas som perioder av vistelse i Storbritannien eller, i förekommande fall i Nordirland, för att uppfylla kraven på en viss vistelseperiod i Storbritannien eller, i förekommande fall i Nordirland, för rätt till barnförmåner enligt Förenade konungarikets lagstiftning.

- b) Om Förenade konungarikets lagstiftning enligt förordningens avdelning II skall tillämpas på en anställd eller egenföretagare som inte uppfyller ett villkor om barnförmåner i den lagstiftningen, gäller följande:
- i) Om villkoret avser vistelse i Storbritannien eller, i förekommande fall Nordirland, skall han, vid prövningen av om villkoret är uppfyllt, behandlas som om han vistades där.
  - ii) Om villkoret avser en vistelseperiod i Storbritannien eller, i förekommande fall, Nordirland, skall sådana försäkrings- eller anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, som personen har fullgjort enligt en annan medlemsstats lagstiftning, anses som vistelseperioder i Storbritannien eller, i förekommande fall, Nordirland vid prövningen av om villkoret är uppfyllt.
- c) För rätt till familjebidrag enligt Gibraltars lagstiftning skall bestämmelserna i a och b ovan gälla på motsvarande sätt.
4. 1) Vid fastställande av rätt till moderskapsförmåner skall försäkrings- eller anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning, anses som perioder av vistelse i Storbritannien eller, i förekommande fall Nordirland, varvid bestämmelserna i förordningens artikel 18.1 skall tillämpas som om med begreppet bosättningsperioder i nämnda artikel avsågs vistelseperioder.

Om en kvinna som omfattas av Förenade konungarikets lagstiftning enligt bestämmelserna i förordningens avdelning II inte uppfyller villkoret i denna lagstiftning om vistelse i Storbritannien eller, i förekommande fall Nordirland, vid tidpunkten för ansökan eller tidpunkten för förlossningen, skall hon anses uppfylla detta villkor om hon vid den ifrågavarande tidpunkten befann sig i en annan medlemsstat.

- 2) Om en kvinna, vars make omfattas eller senast har omfattats av Förenade konungarikets lagstiftning som anställd eller egenföretagare enligt bestämmelserna i förordningens avdelning II, inte uppfyller nedanstående villkor som föreskrivs i Förenade konungarikets lagstiftning för moderskapsbidrag, gäller följande:
- a) Villkoret om vistelse i Storbritannien eller, i förekommande fall, Nordirland vid tidpunkten för ansökan eller förlossningen, skall anses uppfyllt om hon tillsammans med sin make befann sig i en annan medlemsstat vid den ifrågavarande tidpunkten eller, om hennes make avlider inom sex månader före denna tidpunkt, om hon var bosatt tillsammans med honom i en annan medlemsstat vid tidpunkten för hans död.
  - b) I fråga om villkoret om en vistelseperiod i Storbritannien eller, i förekommande fall, Nordirland som överstiger 182 dagar under de 52 veckor som omedelbart har föregått den förväntade förlossningsveckan eller, i förekommande fall, tidpunkten för förlossningen, skall de försäkrings- eller anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, som hennes make har fullgjort enligt en annan medlemsstats lagstiftning, anses som vistelseperioder i Storbritannien eller, i förekommande fall, Nordirland, om

hon var bosatt tillsammans med honom under dessa perioder.

5. En anställd eller egenföretagare som omfattas av Förenade konungarikets lagstiftning enligt förordningens avdelning II skall vid fastställande av rätt till tillsynsbidrag behandlas som om han hade varit normalt bosatt i Förenade konungariket och hade befunnit sig där under de försäkrings- eller anställningsperioder som han har fullgjort inom en annan medlemsstats territorium eller enligt en annan medlemsstats lagstiftning.
6. Om en anställd, som omfattas av Förenade konungarikets lagstiftning råkar ut för en olycka efter att ha lämnat en medlemsstats territorium för att i sin anställning resa till en annan medlemsstats territorium men innan han kommer dit, skall hans rätt till förmåner till följd av detta olycksfall bestämmas
  - a) som om olycksfallet hade inträffat inom Förenade konungarikets territorium, och
  - b) fastställandet av om han var anställd (employed earner) enligt Storbritanniens eller Nordirlands lagstiftning eller en anställd (employed person) enligt Gibraltars lagstiftning skall ske utan hänsyn till hans bortovaro från Storbritanniens, Nordirlands eller Gibraltars territorier.
7. Förordningen gäller inte bestämmelser i Förenade konungarikets lagstiftning om ikraftträdande av avtal om social trygghet som har slutits mellan Förenade konungariket och en tredje stat.
8. Vid tillämpningen av förordningens avdelning III kapitel 3 skall progressiva (graduated) avgifter som betalas av den försäkrade personen enligt Förenade konungarikets lagstiftning eller progressiva pensionsförmåner som utbetalas enligt denna lagstiftning inte beaktas. Beloppet av de progressiva förmånerna skall läggas till beloppet av de förmåner som betalas ut enligt Förenade konungarikets lagstiftning och som fastställs enligt det nämnda kapitlet. Summan av dessa två belopp skall utgöra den förmån som faktiskt skall utges till personen.
9. Vid tillämpningen av förordningens artikel 12.2 på Förenade konungarikets lagstiftning skall invaliditets-, ålders- och änkepensioner anses som förmåner av samma slag.
10. Vid tillämpningen av författningen om avgiftsfri socialförsäkringsförmån och arbetslöshetsförsäkring (Gibraltar), skall varje person som omfattas av denna förordning anses vara normalt bosatt i Gibraltar, om han är bosatt i en medlemsstat.
11. Vid tillämpningen av förordningens artikel 10, 27, 28, 28a, 29, 30 och 31 skall tillsynsbidrag som utges till en anställd eller egenföretagare enligt Förenade konungarikets lagstiftning anses som en invaliditetsförmån.
12. Vid tillämpningen av förordningens artikel 10.1 skall varje förmånstagare enligt Förenade konungarikets lagstiftning som vistas inom en annan medlemsstats territorium behandlas som om han under denna vistelse vore bosatt inom denna andra medlemsstats

territorium.

13. 1) Vid beräkningen av en inkomstfaktor i syfte att fastställa rätt till förmåner enligt Förenade konungarikets lagstiftning skall, om något annat inte följer av punkt 15, varje vecka under vilken en anställd eller egenföretagare har varit omfattad av en annan medlemsstats lagstiftning och som påbörjades under det aktuella beskattningsåret enligt Förenade konungarikets lagstiftning beaktas på följande sätt:
    - a) i) För varje försäkrings-, anställnings- eller bosättningsvecka som anställd skall personen anses ha betalat avgifter som en anställd på grundval av inkomster som motsvarar två tredjedelar av detta års övre inkomstgräns.
    - ii) För varje försäkrings- eller bosättningsvecka eller vecka som egenföretagare skall personen anses ha betalat klass-2-avgifter som egenföretagare.
    - b) För varje hel vecka under vilken personen har fullgjort en period som godtas som försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperiod eller som period som egenföretagare skall han anses ha tillgodoräknats en avgift, dock endast i den utsträckning som behövs för att hans inkomstfaktor detta år skall uppnå den nivå som krävs för att detta år skall kunna tillgodoräknas enligt Förenade konungarikets lagstiftning om tillgodoräknande av avgifter.
  - 2) För att omvandla en inkomstfaktor till försäkringsperioder skall inkomstfaktorn för det aktuella beskattningsåret enligt Förenade konungarikets lagstiftning divideras med detta års lägsta inkomstgräns. Resultatet skall anges som ett helt tal utan hänsyn till återstående decimaler. Det tal som har beräknats på detta sätt skall anses motsvara antalet försäkringsveckor som har fullgjorts enligt Förenade konungarikets lagstiftning under detta år, under förutsättning att talet inte överstiger det antal veckor under vilka personen under året var omfattad av denna lagstiftning.
14. Vid tillämpningen av artikel 40.3 a ii skall endast perioder beaktas under vilka den anställde eller egenföretagaren var arbetsoförmögen enligt Förenade konungarikets lagstiftning.
15. 1) Vid beräkningen enligt artikel 46.2 a av det teoretiska beloppet för den del av pensionen som består av en tilläggsdel enligt Förenade konungarikets lagstiftning
    - a) skall uttrycket "inkomster, avgifter eller ökning" i förordningens artikel 47.1 b förstås som ett överskott i inkomstfaktorer som detta definieras i lagen om socialförsäkringspensioner, Social Security Pensions Act 1975, eller, i förekommande fall, författningen om socialförsäkringspensioner (Nordirland), Social Security Pensions Order 1975,
    - b) skall det genomsnittliga överskottet i inkomstfaktorer beräknas enligt

förordningens artikel 47.1 b, tolkad på det sätt som anges i a ovan, genom att de sammanlagda överskotten som har registrerats enligt lagstiftning divideras med det antal beskattningsår enligt Förenade konungarikets lagstiftning (inklusive beskattningsår med delinkomst) som har fullgjorts enligt denna lagstiftning sedan den 2 april 1978 och som ligger inom den aktuella försäkringsperioden.

- 2) Uttrycket "försäkrings- eller bosättningsperioder" i förordningens artikel 46.2 skall vid beräkningen av storleken av den del av pensionen, som består av en tilläggsdel enligt Förenade konungarikets lagstiftning, förstås som försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts sedan den 6 april 1978.
-

BILAGA 7

(Förordningens artikel 14c.1 b)

Tillfällen vid vilka en person samtidigt skall omfattas av lagstiftningen i två medlemsstater

1. När en person är egenföretagare i Belgien och anställd i en annan medlemsstat än Belgien eller Luxemburg. För Luxemburg skall skriftväxlingen den 10 och 12 juli 1968 mellan Belgien och Luxemburg gälla.
  2. När en person som är bosatt i Danmark är egenföretagare i Danmark och anställd i en annan medlemsstat.
  3. Vad avser olycksfallsförsäkringen inom jordbruket och ålderspensionsförsäkringen för jordbrukare: när en person är egenföretagare inom jordbruket i Tyskland och anställd i en annan medlemsstat.
  4. När en person är egenföretagare i Frankrike och anställd i en annan medlemsstat än Luxemburg.
  5. När en person är egenföretagare inom jordbruket i Frankrike och anställd i Luxemburg.
  6. När en person är egenföretagare i Grekland och anställd i en annan medlemsstat.
  7. När en person är egenföretagare i Italien och anställd i en annan medlemsstat.
-

BILAGA II

Rådets förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen

	<i>Sida</i>
AVDELNING I: ALLMÄNNA BESTÄMMELSER (artikel 1—4)	87
AVDELNING II: TILLÄMPNING AV FÖRORDNINGENS ALLMÄNNA BESTÄMMELSER (artikel 5—10)	88
AVDELNING III: TILLÄMPNING AV FÖRORDNINGENS BESTÄMMELSER OM BESTÄMMANDE AV TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING (artiklarna 11—14)	91
AVDELNING IV: TILLÄMPNING AV FÖRORDNINGENS SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR OLIKA SLAG AV FÖRMÅNER	
Kapitel 1: Allmänna regler om sammanläggning av perioder (artikel 15) . .	94
Kapitel 2: Sjukdom och moderskap (artikel 16—34)	96
Kapitel 3: Invaliditet, ålderdom och dödsfall (pensioner) (artikel 35—59) .	103
Kapitel 4: Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar (artikel 60—77)	110
Kapitel 5: Dödsfallsersättningar (artikel 78 och 79)	117
Kapitel 6: Arbetslöshetsförmåner (artikel 80—84)	117
Kapitel 7: Familjeförmåner och familjebidrag (artikel 85—89)	119
Kapitel 8: Förmåner för pensionärens minderåriga barn och för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna (artikel 90—92)	121
AVDELNING V: FINANSIELLA BESTÄMMELSER (artikel 93—107)	122
AVDELNING VI: DIVERSE BESTÄMMELSER (artikel 108—117)	127
AVDELNING VII: ÖVERGÅNGS- OCH SLUTBESTÄMMELSER (artikel 118—122)	129

BILAGOR

Bilaga 1: Behöriga myndigheter	131
Bilaga 2: Behöriga institutioner	133
Bilaga 3: Institutioner på bosättningsorten och institutioner på vistelseorten	156
Bilaga 4: Förbindelseorgan	172
Bilaga 5: Tillämpningsbestämmelser i bilaterala konventioner som fortfarande gäller .	179
Bilaga 6: Förfarande vid betalning av förmåner	188
Bilaga 7: Banker	191
Bilaga 8: Utgivande av familjeförmåner	192
Bilaga 9: Beräkning av den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner	193
Bilaga 10: Institutioner och organ som har utsetts av de behöriga myndigheterna	195
Bilaga 11: System som avses i förordningens artikel 35.2	209

AVDELNING 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

*Artikel 1***Definitioner**

I denna förordning

- a) avses med *förordning* förordning (EEG) nr 1408/71,
- b) avses med *tillämpningsförordning* denna förordning,
- c) gäller de definitioner som har slagits fast i artikel 1 i förordning (EEG) nr 1408/71.

*Artikel 2***Standardblanketter — Information om lagstiftning — Handböcker**

1. Blanketter för intyg, bestyrkta utlåtanden, deklARATIONER, ansökningar och andra handlingar som behövs för tillämpningen av förordningen och tillämpningsförordningen skall utarbetas av Administrativa kommissionen.

Två medlemsstater eller deras behöriga myndigheter kan efter samråd med Administrativa kommissionen komma överens om att sinsemellan använda förenklade blanketter.

2. Administrativa kommissionen kan för de behöriga myndigheternas räkning i varje medlemsstat samla in information om bestämmelserna i de nationella lagstiftningar som omfattas av förordningen.

3. Administrativa kommissionen skall utarbeta handböcker för att informera berörda personer om deras rättigheter och om de administrativa formaliteter som skall följas vid utnyttjande av dessa rättigheter.

Samråd skall ske med Rådgivande kommittén innan sådana handböcker utarbetas.

*Artikel 3***Förbindelseorgan — Kontakter mellan institutioner och mellan förmånstagare och institutioner**

1. De behöriga myndigheterna kan utse förbindelseorgan

som får ta direkt kontakt med varandra.

2. Varje institution i en medlemsstat och varje person som är bosatt eller vistas inom en medlemsstats territorium kan, antingen direkt eller genom förbindelseorganen, lämna in en ansökan hos en annan medlemsstats institution.

*Artikel 4***Bilagor**

1. Den behöriga myndigheten eller de behöriga myndigheterna i varje medlemsstat förtecknas i bilaga 1.

2. De behöriga institutionerna i varje medlemsstat förtecknas i bilaga 2.

3. Bosättningsortens och vistelseortens institutioner i varje medlemsstat förtecknas i bilaga 3.

4. De förbindelseorgan som har utsetts enligt tillämpningsförordningens artikel 3.1 förtecknas i bilaga 4.

5. De bestämmelser som avses i tillämpningsförordningens artiklar 5, 53.3, 104, 105.2, 116 och 121 förtecknas i bilaga 5.

6. Det förfarande för utbetalning av förmåner som har valts av de institutioner, som svarar för utbetalningen av förmåner i varje medlemsstat enligt tillämpningsförordningens artikel 53.1, förtecknas i bilaga 6.

7. Namnen på och huvudkontoren för de banker som avses i tillämpningsförordningens artikel 55.1 förtecknas i bilaga 7.

8. De medlemsstater för vilka bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 10a.1 d gäller i deras inbördes kontakter förtecknas i bilaga 8.

9. De system som skall beaktas vid beräkningen av den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner enligt till-

lämpningsförordningens artiklar 94.3 a och 95.3 a förtecknas i bilaga 9.

10. I bilaga 10 förtecknas de institutioner eller organ som har utsetts av de behöriga myndigheterna enligt framför allt följande bestämmelser:

a) förordningen: artikel 14d.2 och 17,

b) tillämpningsförordningen: artikel 6.1, 11.1, 11a.1, 12a, 13.2 och 13.3, 14.1—3, 38.1, 70.1, 80.2, 81, 82.2, 85.2, 86.2, 89.1, 91.2, 102.2, 109, 110 och 113.2.

11. I bilaga 11 förtecknas det eller de system som avses i förordningens artikel 35.2

AVDELNING II

TILLÄMPNING AV FÖRORDNINGENS ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Tillämpning av förordningens artikel 6 och 7

Artikel 5

Tillämpning av tillämpningsförordningen i stället för avtal om tillämpning av konventioner

Tillämpningsförordningens bestämmelser skall ersätta de bestämmelser i överenskommelserna för tillämpning av de konventioner som avses i förordningens artikel 6. De skall även ersätta bestämmelser om tillämpningen av de konventionsbestämmelser som avses i förordningens artikel 7.2 c, i den mån de inte är förtecknade i bilaga 5.

Tillämpning av förordningens artikel 9

Artikel 6

Tillträde till frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring

1. Om en person, med beaktande av förordningens artikel 9 och 15.3, uppfyller villkoren för tillträde till en frivillig försäkring eller en frivillig fortsättningsförsäkring för invaliditet, ålderdom och dödsfall (pensioner) i flera system i en medlemsstats lagstiftning och om han inte har omfattats av obligatorisk försäkring enligt ett av dessa system på grund av sin senaste anställning eller period av verksamhet som egenföretagare kan han enligt de nämnda artiklarna ansluta sig till det system för frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring som föreskrivs i denna medlemsstats lagstiftning eller, om ett sådant saknas, enligt det system som han själv väljer.

2. För att göra sin rätt enligt bestämmelserna i förordningens artikel 9.2 gällande, skall en person till institutionen i den berörda medlemsstaten lämna in ett intyg om de försäkrings- eller bosättningsperioder som han har fullgjort enligt en annan medlemsstats lagstiftning. Ett sådant intyg skall på begäran av personen i fråga utfärdas av den institution eller de institutioner som tillämpar de lagstiftningar enligt vilka han har fullgjort dessa perioder.

Tillämpning av förordningens artikel 12

Artikel 7

Allmänna regler för tillämpningen av bestämmelser om förhindrande av sammanträffande av förmåner — Tillämpning av dessa bestämmelser på förmåner vid invaliditet, ålderdom och dödsfall (pensioner)

1. Om en person som har rätt till en förmån enligt en medlemsstats lagstiftning också har rätt till förmåner enligt en eller flera andra medlemsstaters lagstiftning skall följande regler gälla:

a) Om tillämpningen av förordningens artikel 12.2 eller 12.3 medför en minskning eller ett samtidigt innehållande av dessa förmåner får ingen av dem minskas eller innehållas med ett belopp som är större än det belopp som erhålls genom att dela det belopp, som skall minskas eller innehållas enligt den lagstiftning enligt vilken förmånen skall utges, med antalet förmåner som skall minskas eller innehållas och som personen har rätt till.

b) Beträffande förmåner vid invaliditet, ålderdom eller dödsfall (pensioner) som utges enligt förordningens artikel 46.2 av en medlemsstats institution skall denna beakta alla förmåner av annat slag och varje inkomst eller ersättning som kan medföra en minskning eller ett innehållande av den förmån som skall utges av denna institution, dock inte för beräkningen av det teoretiska belopp som avses i förordningens artikel 46.2 a utan uteslutande för minskningen eller innehållandet av det belopp som avses i förordningens artikel 46.2 b. Endast en del av det totala beloppet av en sådan förmån eller ersättning skall dock beaktas och denna del skall beräknas i proportion till längden av de försäkringsperioder som har fullgjorts enligt förordningens artikel 46.2 b.

c) Beträffande förmåner vid invaliditet, ålderdom eller dödsfall (pensioner) som utges av en medlemsstats institution enligt första stycket i förordningens artikel 46.1 skall denna institution i fall då förordningens artikel 46.3 gäller beakta alla förmåner av ett annat slag och varje inkomst eller ersättning som kan medföra en minskning eller ett innehållande av den förmån som skall utges av denna institution, dock inte för beräkningen av det belopp som avses i förordningens artikel 46.1 utan uteslutande för minskningen eller innehållandet av det belopp som följer av tillämpningen av förordningens artikel 46.3. Endast en del av det totala beloppet av dessa förmåner eller denna inkomst eller ersättning skall dock beaktas och denna del skall beräknas genom att man på detta belopp tillämpar en koefficient som motsvarar proportionen mellan det förmånsbelopp som följer av tillämpningen av förordningens artikel 46.3 och det belopp som följer av tillämpningen av första stycket i förordningens artikel 46.1.

2. Vid tillämpningen av förordningens artikel 12.2—4 skall de behöriga institutionerna på begäran lämna varandra alla upplysningar som behövs.

Artikel 8

Tillämpliga regler vid samtidig rätt till förmåner vid sjukdom eller moderskap enligt flera medlemsstaters lagstiftning

1. Om en anställd eller egenföretagare eller en medlem av hans familj har rätt till moderskapsförmåner enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning skall dessa förmåner uteslutande utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium förlösningen har ägt rum eller, om förlösningen inte har ägt rum inom någon av dessa medlemsstaters territori-

er, uteslutande enligt den medlemsstats lagstiftning som den anställde eller egenföretagaren senast har varit omfattad av.

2. Om en anställd eller egenföretagare för samma period av arbetsförmåga har rätt till vårdförmåner enligt lagstiftningen i Irland och lagstiftningen i Storbritannien, Nordirland eller Gibraltar (Förenade konungariket), skall dessa förmåner beviljas uteslutande enligt den medlemsstats lagstiftning som personen senast har varit omfattad av.

Artikel 8a

Tillämpliga regler vid samtidig rätt till förmåner vid sjukdom, förmåner vid olycksfall i arbetet eller arbets-sjukdom enligt grekisk lagstiftning och en eller flera andra medlemsstaters lagstiftning

Om en anställd eller egenföretagare eller en medlem av hans familj under samma period har rätt till förmåner vid sjukdom, olycksfall i arbetet eller arbetssjukdom enligt grekisk lagstiftning och enligt en eller flera andra medlemsstaters lagstiftning, skall dessa förmåner uteslutande beviljas enligt den lagstiftning som personen senast har varit omfattad av.

Artikel 9

Tillämpliga regler vid samtidig rätt till dödsfallsersättning enligt flera medlemsstaters lagstiftning

1. Om ett dödsfall inträffar inom en medlemsstats territorium skall endast den rätt till dödsfallsersättning behållas som har förvärvats enligt denna medlemsstats lagstiftning, medan den rätt som har förvärvats enligt andra medlemsstaters lagstiftning skall falla bort.

2. Om ett dödsfall inträffar inom en medlemsstats territorium och rätten till dödsfallsersättning har förvärvats enligt två eller flera andra medlemsstaters lagstiftning eller om ett dödsfall inträffar utanför medlemsstaternas territorier och rätten har förvärvats enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning, skall endast den rätt behållas som har förvärvats enligt den medlemsstats lagstiftning som den avlidne senast var omfattad av, medan den rätt som har förvärvats enligt andra medlemsstaters lagstiftning skall falla bort.

Artikel 9a

Tillämpliga regler vid samtidig rätt till arbetslöshetsförmåner

Om en anställd eller egenföretagare, som har rätt till arbetslöshetsförmåner enligt en medlemsstats lagstiftning som han enligt förordningens artikel 69 var omfattad av under sin senaste anställning eller verksamhet som egenföretagare, reser till Grekland där han också har rätt till arbetslöshetsförmåner på grund av en period av försäkring, anställning eller verksamhet som egenföretagare, som tidigare har fullgjorts enligt grekisk lagstiftning, skall rätten till förmåner enligt grekisk lagstiftning innehållas under den tid som föreskrivs i förordningens artikel 69.1 c.

Artikel 10

Tillämpliga regler vid samtidig rätt till familjeförmåner eller familjebidrag för anställda eller egenföretagare

1. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 1660/85.)

2. Om en anställd som omfattas av lagstiftningen i en medlemsstat har rätt till familjebidrag på grund av försäkrings- eller anställningsperioder som tidigare har fullgjorts enligt

grekisk lagstiftning skall bidragen innehållas så länge familjeförmåner eller familjebidrag med tillämpning av förordningens artikel 73 och 74 skall utges för samma tid och samma familjemedlem enligt lagstiftningen i den första medlemsstaten.

Artikel 10a

(Denna artikel har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89.)

AVDELNING III

TILLÄMPNING AV FÖRORDNINGENS BESTÄMMELSER OM BESTÄMMANDE AV
TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING

Tillämpning av förordningens artikel 13—17

Artikel 11

Formaliteter när en anställd sänts ut enligt förordningens artikel 14.1 och 14b.1 och när överenskommelser slutits enligt förordningens artikel 17

1. Den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat, vars lagstiftning skall fortsätta att gälla, skall i följande fall utfärda ett intyg som anger att en anställd skall fortsätta att omfattas av denna lagstiftning fram till ett visst datum:

a) På begäran av den anställde eller dennes arbetsgivare i fall som avses i förordningens artikel 14.1 och 14b.1.

b) I fall där förordningens artikel 17 gäller.

2. Det samtycke som föreskrivs för fall som avses i förordningens artikel 14.1 b och 14b skall begäras av arbetsgivaren.

Artikel 11a

Formaliteter enligt förordningens artikel 14a.1 och 14b.2 och i fall av överenskommelser enligt förordningens artikel 17 då arbete utförs inom en annan medlemsstats territorium än det inom vilket personen normalt är egenföretagare

1. Den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat vars lagstiftning skall fortsätta att

gälla skall utfärda ett intyg som anger att egenföretagaren skall i följande fall fortsätta att omfattas av denna lagstiftning fram till ett visst datum:

a) På begäran av egenföretagaren i fall som avses i förordningens artiklar 14a.1 och 14b.2.

b) I fall där förordningens artikel 17 gäller.

2. Det samtycke som föreskrivs för fall som avses i förordningens artiklar 14a.1 b och 14b.2 skall begäras av egenföretagaren.

Artikel 12

Särskilda bestämmelser om anställdas försäkring enligt det tyska systemet för social trygghet

Om tysk lagstiftning, enligt förordningens artiklar 13.2 a, 14.1, 14.2 eller 14b.1 eller enligt en överenskommelse som har slutits enligt förordningens artikel 17, gäller för en person som är anställd av ett företag eller en arbetsgivare som inte har sitt säte inom tyskt territorium och om personen inte har någon fast arbetsplats inom tyskt territorium, skall denna lagstiftning gälla som om personen var anställd på sin bosättningsort inom tyskt territorium.

Om den anställde inte är bosatt inom tyskt territorium skall tysk lagstiftning gälla som om han vore anställd på en ort för vilken Allgemeine Ortskrankenkasse Bonn (Lokala allmänna sjukförsäkringskassan Bonn) är behörig.

Artikel 12a

Regler som gäller de personer som avses i förordningens artikel 14.2 b, 14.3, 14a.2-4 och 14c.1 a och som normalt är anställda och/eller egenföretagare inom två eller flera medlemsstaters territorium

Vid tillämpningen av förordningens artikel 14.2 b, 14.3, 14a.2-4 och 14c.1 a skall följande regler gälla:

1. a) En person som normalt utför arbete inom två eller flera medlemsstaters territorier eller hos ett företag som har sitt säte inom en medlemsstats territorium och vars verksamhet sträcker sig över två medlemsstaters gemensamma gräns eller som samtidigt är anställd inom en medlemsstats territorium och egenföretagare inom en annan medlemsstats territorium skall anmäla detta till den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt.
- b) Om lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium personen är bosatt inte gäller honom skall den institution som har utsetts av denna medlemsstats behöriga myndighet i sin tur anmäla förhållandet till den institution som har utsetts av den behöriga institutionen i den medlemsstats vars lagstiftning skall gälla.
2. a) Om en person, som normalt är anställd eller egenföretagare inom två eller flera medlemsstaters territorier och som utför en del av sitt arbete inom den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt, normalt omfattas av denna medlemsstats lagstiftning enligt förordningens artikel 14.2 b i eller artikel 14a.2 första meningen, skall den institution som har utsetts av denna medlemsstats behöriga myndighet utfärda ett intyg som anger att han omfattas av dess lagstiftning och sända en kopia av det till den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i varje annan medlemsstat.
  - i) inom vars territorium personen utför en del av sitt arbete och/eller,
  - ii) om han är anställd, inom vars territorium det företag eller den arbetsgivare, hos vilken han är anställd, har sitt säte eller är bosatt.
- b) Den sistnämnda institutionen skall, när det behövs, till den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat vars lagstiftning skall tillämpas, sända den information som är nödvändig för att fastställa de avgifter som arbetsgivaren eller arbetsgivarna och/eller personen är skyldiga att betala enligt denna lagstiftning.
3. a) Om en person, som är anställd inom en medlemsstats territorium hos ett företag som har sitt säte inom en annan medlemsstats territorium och vars verksamhet sträcker sig över dessa staters gemensamma gräns eller som är egenföretagare i ett sådant företag, enligt förordningens artikel 14.3 eller 14a.3 omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium företaget har sitt säte, skall den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den sistnämnda medlemsstaten utfärda ett intyg som anger att personen omfattas av dess lagstiftning och sända en kopia av det till den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i varje annan medlemsstat.
  - i) inom vars territorium personen är anställd eller egenföretagare,
  - ii) inom vars territorium personen är bosatt.
- b) Punkt 2 b ovan skall gälla även dessa fall.
4. a) Om en anställd, som inte är bosatt inom något av de medlemsstaters territorier inom vilka han utför arbete, enligt förordningens artikel 14.2 b ii, omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium företaget eller den person som sysselsätter honom har sitt säte eller är bosatt, skall den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den sistnämnda medlemsstaten lämna den anställde ett intyg som anger att han omfattas av dess lagstiftning och sända en kopia av det till den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i varje annan medlemsstat.
  - i) inom vars territorium den anställde utför en del av sitt arbete,
  - ii) inom vars territorium den anställde är bosatt.

- b) Punkt 2 b ovan skall gälla även dessa fall.
5. a) Om en person, som normalt är egenföretagare inom två eller flera medlemsstaters territorium men som inte utför någon del av sitt arbete inom den medlemsstats territorier inom vilket han är bosatt, enligt förordningens artikel 14a.2, andra meningen, omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han utför sitt huvudsakliga arbete, skall den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt utan dröjsmål underrätta den institution som har utsetts av de behöriga myndigheterna i de andra berörda medlemsstaterna.
- b) Medlemsstaternas behöriga myndigheter eller de institutioner som har utsetts av dessa behöriga myndigheter skall efter överenskommelse och med beaktande av bestämmelserna i d och i förekommande fall bestämmelserna i förordningens artikel 14a.4, bestämma vilken lagstiftning som skall gälla för personen i fråga, inom en period av högst sex månader från den dag då en av de berörda institutionerna underrättas om personens situation.
- c) Den institution som tillämpar den lagstiftning som har bestämts som tillämplig för personen i fråga skall lämna honom ett intyg som anger att han omfattas av denna lagstiftning och sända en kopia av det till de övriga berörda institutionerna.
- d) Vid bestämmande av personens huvudsakliga arbete enligt förordningens artikel 14a.2 tredje meningen skall först och främst den ort beaktas på vilken de fasta och permanenta lokalerna finns i vilka personen utför sitt arbete. Om sådana saknas skall sådana kriterier beaktas som arbetets normala beskaffenhet eller varaktighet, antalet tjänster som tillhandahålls och den inkomst som arbetet ger.
- e) De berörda institutionerna skall lämna varandra de upplysningar som behövs för att bestämma både personens huvudsakliga arbete och de avgifter som skall betalas enligt den lagstiftning som har bestämts som tillämplig på honom.
6. a) Om den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat vars lagstiftning skulle gälla enligt förordningens artikel 14a.2 eller 14a.3, beslutar att bestämmelserna i nämnda artikels punkt 4 skall gälla för personen i fråga, skall den, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i 5 ovan och i synnerhet 5 b, underrätta de behöriga myndigheterna i de övriga berörda medlemsstaterna eller de institutioner som har utsetts av dessa myndigheter om detta. Den lagstiftning som skall gälla personen skall, när det behövs, bestämmas genom en överenskommelse.
- b) Den information som avses i 2 b ovan skall av de andra berörda institutionerna sändas till de institutioner som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat vars lagstiftning har fastställts vara tillämplig.
7. a) Om en person, som är anställd inom en medlemsstats territorium samtidigt som han är egenföretagare inom en annan medlemsstats territorium, enligt förordningens artikel 14c.1 omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat där han är anställd skall den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den sistnämnda medlemsstaten lämna den anställde ett intyg som anger att han omfattas av dess lagstiftning och sända en kopia av det till den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i varje annan medlemsstat
- i) inom vars territorium personen är egenföretagare,
- ii) inom vars territorium personen är bosatt.
- b) Punkt 2 b ovan skall gälla även dessa fall.

Artikel 13

Utövande av rätten att välja för personer anställda vid beskickningar och konsulat

1. Den rätt att välja som avses i förordningens artikel 16.2 måste första gången utövas inom tre månader från den dag då personen anställdes på beskickningen eller konsulatet eller då han blev privat tjänare hos tjänstemän vid en sådan beskickning eller sådant konsulat. Valet skall ha verkan från och med den dag då anställningen börjar.

Om personen i fråga på nytt utövar sin rätt att välja vid ett kalenderårs utgång skall valet ha verkan från och med det följande kalenderårets första dag.

2. Den person som utövar sin rätt att välja skall anmäla detta till den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat vars lagstiftning han har valt att omfattas av och samtidigt underrätta sin arbetsgivare om detta. Denna institution skall, om det behövs, vidarebefordra denna information till alla andra institutioner i samma medlemsstat enligt de föreskrifter som har utfärdats av denna medlemsstats behöriga myndighet.

3. Den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat vars lagstiftning personen i fråga har valt att omfattas av skall lämna honom ett intyg som anger att han omfattas av denna medlemsstats lagstiftning under den tid som han är anställd på beskickningen eller konsulatet eller som privat tjänare hos tjänstemän vid en sådan beskickning eller ett sådant konsulat.

4. Om personen i fråga har valt att omfattas av tysk lagstiftning skall bestämmelserna i denna lagstiftning gälla som om han vore anställd på den plats där den tyska regeringen har sitt säte. Den behöriga myndigheten skall utse den behöriga sjukförsäkringsinstitutionen.

Artikel 14

Utövande av rätten att välja för Europeiska gemenskapernas hjälppersonal

1. Den rätt att välja som avses i förordningens artikel 16.3 måste utövas när anställningsavtalet träffas. Den myndighet

som har rätt att sluta sådana avtal skall informera den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat vars lagstiftning den anställde har valt att omfattas av. Denna institution skall, om det behövs, vidarebefordra sådan information till alla andra institutioner i samma medlemsstat.

2. Den institution, som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat vars lagstiftning medlemmen av hjälppersonalen har valt att omfattas av, skall lämna honom ett intyg som anger att han omfattas av denna medlemsstats lagstiftning under den tid som han är anställd av Europeiska gemenskaperna som medlem av hjälppersonalen.

3. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall, när det behövs, utse behöriga institutioner för Europeiska gemenskapernas hjälppersonal.

4. Om en medlem av hjälppersonalen, som är anställd inom en annan medlemsstats territorium än Tyskland, har valt att omfattas av tysk lagstiftning skall bestämmelserna i denna lagstiftning tillämpas som om medlemmen av hjälppersonalen vore anställd på den ort där den tyska regeringen har sitt säte. Den behöriga myndigheten skall utse den behöriga sjukförsäkringsinstitutionen.

AVDELNING IV

TILLÄMPNING AV FÖRORDNINGENS SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR OLIKA SLAG AV FÖRMÅNER

KAPITEL 1

ALLMÄNNA REGLER OM SAMMANLÄGGNING AV PERIODER

Artikel 15

1. I de fall som avses i förordningens artikel 18.1, 38, 45.1—3, 64, 67.1 och 67.2 skall perioder läggas samman enligt följande regler:

a) Till försäkrings- eller bosättningsperioder, som har fullgjorts enligt en medlemsstats lagstiftning, skall läggas försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt varje annan medlemsstats lagstiftning i den utsträckning som det behövs som komplement till de

försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt den första medlemsstats lagstiftning för att få bibehålla eller återfå rätt till förmåner, under förutsättning att dessa försäkrings- eller bosättningsperioder inte sammanfaller. Om förmåner vid invaliditet, ålderdom eller dödsfall (pensioner) skall utges av två eller flera medlemsstaters institutioner enligt bestämmelserna i förordningens artikel 46.2, skall var och en av de berörda institutionerna, göra en separat sammanläggning genom att beakta alla försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts av den anställde eller egenföretagaren enligt alla medlemsstaters lagstiftningar som han har omfattats av, om något annat inte följer av bestämmelserna i förordningens artikel 45.2, 45.3 och 46.2 c.

b) Om en försäkrings- eller bosättningsperiod som har fullgjorts enligt ett system för obligatorisk försäkring

- enligt en medlemsstats lagstiftning sammanfaller med en försäkringsperiod enligt ett system för frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring enligt en annan medlemsstats lagstiftning, skall endast den period som har fullgjorts enligt systemet för obligatorisk försäkring beaktas.
- c) Om en annan försäkrings- eller bosättningsperiod än en period som likställs med en sådan, har fullgjorts enligt en medlemsstats lagstiftning och sammanfaller med en period som likställs med en försäkrings- eller bosättningsperiod enligt en annan medlemsstats lagstiftning, skall endast den förstnämnda perioden beaktas.
- d) Varje period som betraktas som likställd enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning skall endast beaktas av institutionen i den medlemsstat enligt vars lagstiftning den försäkrade personen senast var obligatoriskt försäkrad före den nämnda perioden. Om den försäkrade personen inte har varit obligatoriskt försäkrad enligt en medlemsstats lagstiftning före den nämnda perioden skall perioden beaktas av institutionen i den medlemsstat enligt vars lagstiftning han första gången efter den nämnda perioden var obligatoriskt försäkrad.
- e) Om det inte är möjligt att exakt fastställa den tidsperiod inom vilken vissa försäkrings- eller bosättningsperioder har fullgjorts enligt en medlemsstats lagstiftning skall dessa perioder inte anses sammanfalla med försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning, och de skall således, om det är fördelaktigt, beaktas.
- f) Om vissa försäkrings- eller bosättningsperioder enligt en medlemsstats lagstiftning endast beaktas om de har fullgjorts inom en viss tidsfrist, skall institutionen som tillämpar denna lagstiftning
- i) beakta endast sådana försäkrings- eller bosättningsperioder enligt en annan medlemsstats lagstiftning som har fullgjorts inom denna tidsfrist, eller
  - ii) förlänga denna tidsfrist med försäkrings- eller bosättningsperioder som helt eller delvis har fullgjorts inom den nämnda fristen enligt en annan medlemsstats lagstiftning, om de berörda försäkrings- eller bosättningsperioderna enligt den andra medlemsstatens lagstiftning endast leder till förskjutning av den frist inom vilken försäkrings- eller bosättningsperioderna måste vara fullgjorda.
2. Försäkrings- eller bosättningsperioder, som har fullgjorts enligt en medlemsstats lagstiftning för vilken förordningen inte gäller men som beaktas enligt en annan lagstiftning i denna medlemsstat för vilken förordningen gäller, skall godtas som försäkrings- eller bosättningsperioder och beaktas i sammanläggningssyfte.
3. Om försäkringsperioder som har fullgjorts enligt en medlemsstats lagstiftning uttrycks i andra enheter än dem som används i en annan medlemsstats lagstiftning, skall den omvandling som behövs för sammanläggning genomföras enligt följande regler:
- a) Om personen i fråga är en anställd som har omfattats av ett system med sexdagarsvecka eller om han är egenföretagare
    - i) skall en dag motsvara åtta timmar och omvänt,
    - ii) skall sex dagar motsvara en vecka och omvänt,
    - iii) skall 26 dagar motsvara en månad och omvänt,
    - iv) skall tre månader, 13 veckor eller 78 dagar motsvara ett kvartal och omvänt,
    - v) skall, vid omvandlingen av veckor till månader och omvänt, veckorna och månaderna omvandlas till dagar,
    - vi) skall tillämpningen av föregående regler inte leda till att det totala antalet försäkringsperioder som har fullgjorts under ett kalenderår sammanlagt överstiger 312 dagar, 52 veckor, 12 månader eller fyra kvartal.
  - b) Om personen i fråga är en anställd som har omfattats av ett system med femdagarsvecka
    - i) skall en dag motsvara nio timmar och omvänt,
    - ii) skall fem dagar motsvara en vecka och omvänt,
    - iii) skall 22 dagar motsvara en månad och omvänt,
    - iv) skall tre månader, 13 veckor eller 66 dagar motsvara ett kvartal och omvänt,
    - v) skall, vid omvandlingen av veckor till månader och omvänt, veckorna och månaderna omvandlas till dagar,
    - vi) skall tillämpningen av föregående regler inte leda till att det totala antalet försäkringsperioder som har fullgjorts under ett kalenderår sammanlagt överstiger 264 dagar, 52 veckor, 12 månader eller fyra kvartal.

KAPITEL 2

SJUKDOM OCH MODERSKAP

Tillämpning av förordningens artikel 18

Artikel 16

Styrkande av försäkringsperioder

1. För att göra sin rätt enligt bestämmelserna i förordningens artikel 18 gällande skall en anställd eller egenföretagare till den behöriga institutionen lämna in ett intyg som anger de försäkringsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som han senast var omfattad av.

2. Detta intyg skall utfärdas på den anställdes eller egenföretagarens begäran av den eller de institutioner i den medlemsstat vars lagstiftning han senast var omfattad av. Om han inte lämnar in detta intyg skall den behöriga institutionen vända sig till den eller de berörda institutionerna för att få intyget.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 gäller också, om försäkringsperioder som tidigare har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning behöver beaktas för att villkoren i den behöriga statens lagstiftning skall uppfyllas.

Tillämpning av förordningens artikel 19

Artikel 17

Vårdförmåner vid bosättning i en annan medlemsstat än den behöriga staten

1. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 19 skall en anställd eller egenföretagare registrera sig och sina familjemedlemmar hos institutionen på sin bosättningsort genom att lämna in ett intyg som visar att han och hans familjemedlemmar har rätt till dessa förmåner. Detta intyg utfärdas av den behöriga institutionen, i förekommande fall på grundval av information från arbetsgivaren. Om den anställda eller egenföretagaren eller hans familjemedlemmar inte lämnar in detta intyg skall institutionen på bosättningsorten vända sig till de behöriga institutionerna för att få intyget.

2. Detta intyg skall gälla tills institutionen på bosättningsorten får meddelande om att det inte längre är giltigt. Om detta intyg har utfärdats av en fransk institution skall det dock gälla

endast i ett år från den dag då det utfärdades och skall förnyas varje år.

3. Om personen i fråga är säsongsarbetare skall det intyg som avses i punkt 1 gälla under säsongsarbetets hela beräknade varaktighet såvida den behöriga institutionen inte under tiden meddelar institutionen på bosättningsorten om att det inte längre är giltigt.

4. Institutionen på bosättningsorten skall undersöka den behöriga institutionen om varje anmälan som har gjorts enligt bestämmelserna i punkt 1.

5. Vid varje ansökan om vårdförmåner skall personen i fråga lämna in de handlingar som behövs för att vårdförmåner skall kunna beviljas enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt.

6. Vid sjukhusvistelse skall institutionen på bosättningsorten inom tre dagar efter det att den har fått reda på detta underrätta den behöriga institutionen om tidpunkten för intagningen på sjukhus, sjukhusvistelsens sannolika längd och tidpunkten för utskrivning. Någon underrättelse behövs dock inte när kostnaden för vårdförmånerna återbetalas med ett schablonbelopp till institutionen på bosättningsorten.

7. Institutionen på bosättningsorten skall i förväg underrätta den behöriga institutionen om varje beslut om beviljande av vårdförmåner när den sannolika eller faktiska kostnaden överstiger ett schablonbelopp, som fastställs och omprövas med jämna mellanrum av Administrativa kommissionen. Den behöriga institutionen skall inom 15 dagar från och med den dag då denna information har översänts göra eventuella invändningar och ange de skäl på vilka invändningarna grundas. Om ingen sådan invändning har gjorts vid slutet av denna period skall institutionen på bosättningsorten bevilja vårdförmånerna. Om dessa förmåner måste beviljas i ett mycket brådskande fall skall institutionen på bosättningsorten omedelbart underrätta den behöriga institutionen om det. Meddelande om invändning med angivande av de skäl på vilka invändningen grundas behövs dock inte om kostnaderna för vårdförmånerna återbetalas med ett schablonbelopp till institutionen på bosättningsorten.

8. Den anställda eller egenföretagaren eller hans familjemedlemmar skall underrätta institutionen på bosättningsorten om varje förändring i deras situation som kan påverka rätten till vårdförmåner, i synnerhet varje upphörande eller byte av anställning eller byte av verksamhet som egenföretagare för personen i fråga eller varje byte av bosättnings- eller vistelseort av honom eller hans familjemedlemmar. På samma sätt skall den behöriga institutionen underrätta institutionen på

bosättningsorten om den anställde eller egenföretagaren upphör att vara försäkrad eller upphör att ha rätt till vårdförmåner. Institutionen på bosättningsorten kan när som helst begära att den behöriga institutionen lämnar all information om den anställdes eller egenföretagarens försäkring eller om hans rätt till vårdförmåner.

9. Två eller flera medlemsstater eller dessa medlemsstaters behöriga myndigheter kan, sedan de inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, komma överens om andra tillämpningsbestämmelser.

Artikel 18

Kontantförmåner vid bosättning i en annan medlemsstat än den behöriga staten

1. För att få kontantförmåner enligt förordningens artikel 19.1 b skall en anställd eller egenföretagare inom tre dagar efter det att arbetsoförmågan inträffade anmäla sig hos institutionen på bosättningsorten genom att lämna in ett meddelande om att han har slutat arbeta eller, om det föreskrivs i den lagstiftning som tillämpas av den behöriga institutionen eller institutionen på bosättningsorten, ett intyg om arbetsoförmåga som har utfärdats av den behandlande läkaren.

2. Om de behandlande läkarna i bosättningslandet inte utfärdar intyg om arbetsoförmåga skall personen anmäla sig direkt till institutionen på bosättningsorten inom den tidsfrist som anges i den lagstiftning som denna tillämpar.

Denna institution skall omedelbart se till att arbetsoförmågan medicinskt bekräftas och att det intyg som avses i punkt 1 utfärdas. Intyget skall ange oförmågans beräknade varaktighet och skall utan dröjsmål översändas till den behöriga institutionen.

3. I fall där punkt 2 inte gäller skall institutionen på bosättningsorten snarast möjligt, och i varje fall inom tre dagar från den dag då personen gjorde anmälan, se till att han undersöks av en läkare som om han vore försäkrad hos denna institution. Den undersökande läkarens intyg skall särskilt ange arbetsoförmågans beräknade varaktighet och skall översändas till den behöriga institutionen av institutionen på bosättningsorten inom tre dagar från den dag då undersökningen gjordes.

4. Institutionen på bosättningsorten skall sedan vidta alla nödvändiga administrativa kontroller eller läkarundersökningar av personen som om han vore försäkrad hos denna institution. Så snart som den konstaterar att personen är i stånd att återuppta sitt arbete skall den utan dröjsmål underrätta honom

och den behöriga institutionen om detta och ange den dag då arbetsoförmågan har upphört. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 6 skall underrättelsen till personen anses som ett beslut som har fattats av den behöriga institutionen.

5. Den behöriga institutionen behåller under alla omständigheter rätten att låta personen undersökas av den läkare som institutionen själv har valt.

6. Om den behöriga institutionen beslutar att innehålla kontantförmåner på grund av att personen inte har fullgjort de formaliteter som fastställts i bosättningslandets lagstiftning eller om den konstaterar att personen kan återuppta sitt arbete, skall den underrätta personen om sitt beslut och samtidigt översända en kopia av detta beslut till institutionen på bosättningsorten.

7. När personen återupptar sitt arbete skall han underrätta den behöriga institutionen om detta, om en sådan underrättelse krävs enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.

8. Den behöriga institutionen skall betala ut kontantförmåner på lämpligt sätt, exempelvis med internationella postanvisningar, och skall underrätta institutionen på bosättningsorten och personen om detta. Om kontantförmåner betalas ut av institutionen på bosättningsorten för den behöriga institutionens räkning skall den sistnämnda institutionen informera personen om hans rättigheter och underrätta institutionen på bosättningsorten om kontantförmånernas belopp, tidpunkterna för utbetalning och den längsta tid under vilken de kan utges enligt den behöriga statens lagstiftning.

9. Två eller flera medlemsstater eller dessa medlemsstaters behöriga myndigheter kan, sedan de inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, komma överens om andra tillämpningsbestämmelser.

Tillämpning av förordningens artikel 20

Artikel 19

Särskilda bestämmelser för gränsarbetare och deras familjemedlemmar

För gränsarbetare eller deras familjemedlemmar kan läkemedel, bandage, glasögon och mindre hjälpmedel utges och laboratorieanalyser och tester utföras endast inom den medlemsstats territorium inom vilket de har ordinerats enligt bestämmelserna i denna medlemsstats lagstiftning, utom i fall då den lagstiftning som den behöriga institutionen tillämpar eller en överens-

kommelse som har träffats mellan de berörda medlemsstaterna eller dessa medlemsstaters behöriga myndigheter innehåller förmånligare regler.

Tillämpning av förordningens artikel 22

Artikel 20

Vårdförmåner vid vistelse i en annan medlemsstat än den behöriga staten — Särskilda regler för personer som är anställda inom internationell transport och deras familjemedlemmar

1. För att få vårdförmåner för sig själv eller för medföljande familjemedlemmar skall en person, som är anställd inom internationell transport och omfattas av förordningens artikel 14.2 a och som under sin anställning beger sig till en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens, snarast möjligt till institutionen på vistelseorten lämna in ett särskilt intyg som har utfärdats av arbetsgivaren eller dennes företrädare under den innevarande kalendermånaden eller under de två kalendermånaderna närmast före inlämnandet. Detta intyg skall särskilt ange den dag från och med vilken personen har varit anställd hos arbetsgivaren och namnet och adressen på den behöriga institutionen. Om arbetsgivaren enligt den behöriga statens lagstiftning inte behöver känna till den behöriga institutionen skall dock den anställde lämna skriftliga uppgifter om denna institutions namn och adress då han lämnar in sin ansökan till institutionen på vistelseorten. En person som har lämnat in ett sådant intyg skall antas ha uppfyllt villkoren för rätt till vårdförmåner. Om en person inte kan ta kontakt med institutionen på vistelseorten innan han får läkarvård skall han ändå få denna vård som om han vore försäkrad hos denna institution, om han visar upp det nämnda intyget.

2. Institutionen på vistelseorten skall inom tre dagar höra sig för hos den behöriga institutionen om personen i fråga uppfyller villkoren för rätt till vårdförmåner. Institutionen på vistelseorten skall utge vårdförmåner tills den får svar från den behöriga institutionen, dock inte längre än för 30 dagar.

3. Den behöriga institutionen skall sända sitt svar till institutionen på vistelseorten inom tio dagar efter det att den har mottagit begäran från den sistnämnda institutionen. Om detta svar är jakande skall den behöriga institutionen, vid behov, ange den längsta period under vilken vårdförmåner får utges enligt den lagstiftning som den tillämpar och institutionen på vistelseorten skall fortsätta att utge dessa förmåner.

4. I stället för det intyg som avses i punkt 1 får den

anställda som avses i den punkten lämna in ett intyg till institutionen på vistelseorten vilket anger att villkoren för rätt till vårdförmåner har uppfyllts. Detta intyg, som skall utfärdas av den behöriga institutionen, skall, när det behövs, särskilt ange den längsta period under vilken vårdförmåner får utges enligt den behöriga statens lagstiftning. I ett sådant fall gäller inte bestämmelserna i punkt 1—3 ovan.

5. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 17.6, 17.7 och 17.9 skall gälla även dessa fall.

6. Vårdförmåner som beviljas på grund av ett sådant antagande som har gjorts enligt punkt 1 skall återbetalas enligt förordningens artikel 36.1.

Artikel 21

Vårdförmåner vid vistelse i en annan medlemsstat än den behöriga staten — Andra anställda än de som omfattas av tillämpningsförordningens artikel 20 eller egenföretagare

1. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 22.1 a i skall, utom i fall som avses i tillämpningsförordningens artikel 20, en anställd eller egenföretagare till institutionen på vistelseorten lämna in ett intyg som anger att han har rätt till vårdförmåner. Detta intyg, som skall utfärdas av den behöriga institutionen på den berörda personens begäran om möjligt innan han lämnat den medlemsstats territorium inom vilket han är bosatt, skall, när det behövs, särskilt ange den längsta period under vilken vårdförmåner får utges enligt den behöriga statens lagstiftning. Om personen i fråga inte lämnar in detta intyg skall institutionen på vistelseorten skaffa det från den behöriga institutionen.

2. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 17.6, 17.7 och 17.9 skall gälla även dessa fall.

Artikel 22

Vårdförmåner för anställda eller egenföretagare som flyttar eller som återvänder till bosättningslandet och för anställda eller egenföretagare som har fått tillstånd att resa till en annan medlemsstat för läkarvård

1. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 22.1 b i skall en anställd eller egenföretagare till institutionen på bosättningsorten lämna in ett intyg som styrker att han har rätt att fortsätta att få dessa förmåner. Detta intyg, som skall utfärdas av den behöriga institutionen skall, när det behövs, särskilt innehålla uppgift om den längsta period under vilken dessa förmåner får fortsätta att utges enligt bestämmelserna i

den behöriga statens lagstiftning. Detta intyg kan på begäran av personen utfärdas efter hans avresa om det på grund av force majeure inte kan utfärdas dessförinnan.

2. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 17.6, 17.7 och 17.9 skall gälla även dessa fall.

3. Punkt 1 och 2 gäller också vårdförmåner i fall som avses i förordningens artikel 22.1 c i.

Artikel 23

Vårdförmåner för familjemedlemmar

Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 21 eller 22 skall, i förekommande fall, gälla även vid beviljande av vårdförmåner till familjemedlemmar enligt förordningens artikel 22.3.

Vid tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 17.6, 17.7, 17.9, 21 och 22 i sådana fall som avses i förordningens artikel 22.3 andra stycket skall dock vad som där sägs om institutionen på bosättningsorten och lagstiftningen i familjemedlemmarnas bosättningsland i stället avse den behöriga institutionen och den behöriga statens lagstiftning.

Artikel 24

Kontantförmåner för anställda och egenföretagare vid vistelse i en annan medlemsstat än den behöriga staten

Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 18 skall gälla också kontantförmåner enligt förordningens artikel 22.1 a ii. Utan att det påverkar skyldigheten att lämna intyg om arbetsförmåga skall dock en anställd eller egenföretagare, som vistas inom en medlemsstats territorium utan att vara förvärvsverksam där, inte vara skyldig att lämna in sådant meddelande om att han har slutat arbeta som avses i tillämpningsförordningens artikel 18.1.

Tillämpning av förordningens artikel 23.3

Artikel 25

Intyg om familjemedlemmar som skall beaktas vid beräkning av kontantförmåner

1. För att få förmåner enligt förordningens artikel 23.3 skall en anställd eller egenföretagare till den behöriga institutionen lämna in ett intyg om sina familjemedlemmar som är bosatta

inom en annan medlemsstats territorium än det inom vilket denna institution finns.

2. Detta intyg skall utfärdas av institutionen på den ort där familjemedlemmarna är bosatta.

Det skall gälla i 12 månader från den dag då det utfärdades. Det kan förnyas och i ett sådant fall skall det gälla från den dag då det förnyades.

Personen i fråga skall omedelbart underrätta den behöriga institutionen om varje händelse som föranleder en ändring av intyget. En sådan ändring skall gälla från det datum då händelsen inträffade.

3. I stället för det intyg som föreskrivs i punkt 1 kan den behöriga institutionen kräva att personen visar upp aktuella folkbokföringshandlingar om familjemedlemmar som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än det inom vilket institutionen finns.

Tillämpning av förordningens artikel 25.1

Artikel 26

Förmåner för arbetslösa personer som reser till en annan medlemsstat än den behöriga staten för att söka arbete där

1. För att få vård- och kontantförmåner enligt förordningens artikel 25.1 för sig själv och för sina familjemedlemmar skall en arbetslös person till sjukförsäkringsinstitutionen på den ort som han har rest till lämna in ett intyg, som han före avresan skall begära från den behöriga sjukförsäkringsinstitutionen. Om han inte lämnar in detta intyg skall institutionen på den ort som han har rest till skaffa det från den behöriga institutionen.

Av detta intyg skall framgå att han har rätt till förmåner enligt villkoren i förordningens artikel 69.1 a, hur länge denna rätt gäller med beaktande av förordningens artikel 69.1 c, samt beloppet av de kontanta sjukförsäkringsförmåner som, i förekommande fall, skall utges under den ovannämnda perioden vid fall av arbetsförmåga eller sjukhusvistelse.

2. Arbetslöshetsförsäkringsinstitutionen på den ort till vilken den arbetslösa personen har rest skall på en kopia av det intyg, som avses i tillämpningsförordningens artikel 83 och som skall sändas till sjukförsäkringsinstitutionen på samma ort, intyga att de villkor som föreskrivs i förordningens artikel 69.1 b är uppfyllda, ange den dag från vilken de är uppfyllda samt den dag från vilken den arbetslösa personen får förmåner från arbetslöshetsförsäkringen på den behöriga institutionens bekostnad.

Detta intyg skall gälla under den period som föreskrivs i förordningens artikel 69.1 c så länge villkoren är uppfyllda. Om villkoren inte längre är uppfyllda, skall arbetslöshetsförsäkringsinstitutionen på den ort till vilken den arbetslösa personen har rest, inom tre dagar underrätta sjukförsäkringsinstitutionen om detta.

3. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 17.6, 17.7 och 17.9 skall gälla även dessa fall.

4. För att få de kontantförmåner som den behöriga statens lagstiftning berättigar till skall den arbetslösa personen inom tre dagar till sjukförsäkringsinstitutionen på den ort till vilken han har rest sända ett intyg om arbetsoförmåga utfärdat av den behandlande läkaren. Han skall också ange den dag till vilken han har fått arbetslöshetsförmåner och sin adress i det land där han vistas.

5. Sjukförsäkringsinstitutionen på den ort som den arbetslösa personen har rest till skall inom tre dagar underrätta den behöriga sjukförsäkringsinstitutionen och den behöriga arbetslöshetsförsäkringsinstitutionen samt den institution hos vilken den arbetslösa personen är anmäld som arbetssökande om den dag då arbetsoförmågan började respektive slutade.

6. I de fall som avses i förordningens artikel 25.4 skall sjukförsäkringsinstitutionen på den ort som den arbetslösa personen har rest till underrätta den behöriga sjukförsäkringsinstitutionen och den behöriga arbetslöshetsförsäkringsinstitutionen om att den anser att villkoren för förlängning av den period under vilken kontant- och vårdförmåner får utges är uppfyllda och ange de skäl på vilka den grundar sin uppfattning samt till den underrättelse som den sänder till den behöriga sjukförsäkringsinstitutionen foga en detaljerad rapport om patientens tillstånd från den undersökande läkaren med uppgift om den sannolika period under vilken förutsättningar att tillämpa av förordningens artikel 25.4 kommer att finnas. Den behöriga sjukförsäkringsinstitutionen skall sedan fatta sitt

beslut i frågan om förlängning av den period under vilken förmåner får utges till den sjuka arbetslösa personen.

7. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 18.2—6, 8.8 och 18.9 skall gälla även dessa fall.

Tillämpning av förordningens artikel 25.3

Artikel 27

Vårdförmåner för familjemedlemmar till en arbetslös person som är bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga staten

Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 17 skall gälla också vårdförmåner för familjemedlemmar till en arbetslös person som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens. När familjemedlemmar till en arbetslös person registreras som mottagare av förmåner enligt bestämmelserna i förordningens artikel 69.1, skall det intyg som avses i tillämpningsförordningens artikel 26.1 visas upp. Detta intyg skall gälla under den tid under vilken förmåner får utges enligt förordningens artikel 69.1.

Tillämpning av förordningens artikel 26

Artikel 28

Vårdförmåner för pensionssökande och deras familjemedlemmar

1. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 26.1 inom den medlemsstats territorium inom vilket den sökande är bosatt skall han och hans familjemedlemmar registrera sig hos institutionen på bosättningsorten genom att lämna in ett intyg som visar att han själv och hans familjemedlemmar har rätt till dessa förmåner enligt en annan medlemsstats lagstiftning. Detta intyg skall utfärdas av institutionen i den andra medlemsstat som svarar för vårdförmåner.

2. Institutionen på bosättningsorten skall underrätta den institution som har utfärdat intyget om varje anmälan som har gjorts enligt punkt 1 ovan.

Tillämpning av förordningens artikel 28 och 28a*Artikel 29*

Vårdförmåner för pensionärer och deras familjemedlemmar som inte är bosatta i den medlemsstat enligt vars lagstiftning de får pension och har rätt till förmåner

1. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 28.1 och 28a inom den medlemsstats territorium inom vilket pensionären är bosatt skall han och hans familjemedlemmar registrera sig hos institutionen på bosättningsorten genom att lämna in ett intyg som anger att han själv och hans familjemedlemmar har rätt till dessa förmåner enligt den lagstiftning eller en av de lagstiftningar enligt vilka en pension betalas ut.

2. Detta intyg skall på pensionärens begäran utfärdas av den institution eller en av de institutioner som svarar för pensionen eller, i förekommande fall, av den institution som har bemyndigats att besluta om rätten till vårdförmåner så snart som pensionären uppfyller villkoren för rätt till dessa förmåner. Om pensionären inte lämnar in intyget skall institutionen på bosättningsorten skaffa det från den institution eller de institutioner som svarar för pensionen eller, i förekommande fall, från den institution som har bemyndigats att utfärda sådant intyg. Medan institutionen väntar på detta intyg kan den registrera pensionären och hans familjemedlemmar provisoriskt på grundval av de handlingar som den har godkänt. Denna registrering skall vara bindande för institutionen med ansvar för bekostandet av vårdförmåner endast om den institutionen utfärdar det intyg som föreskrivs i punkt 1.

3. Institutionen på bosättningsorten skall underrätta institutionen som har utfärdat det intyg som föreskrivs i punkt 1 om varje registrering som har gjorts enligt bestämmelserna i nämnda punkt.

4. När en ansökan om vårdförmåner görs skall det för institutionen på bosättningsorten styrkas, med ett kvitto eller en postanvisningstalong från den senaste utbetalningen, att rätten till pension fortfarande föreligger.

5. Pensionären eller hans familjemedlemmar skall underrätta institutionen på bosättningsorten om varje ändring i deras situation som kan påverka deras rätt till vårdförmåner, i synnerhet innehållande eller indragning av pensionen och varje

byte av bosättning. De institutioner som har ansvar för pensionen skall också underrätta institutionen på pensionärens bosättningsort om varje sådan förändring.

6. Administrativa kommissionen skall, i den utsträckning som behövs, fastställa närmare regler för att bestämma vilken institution som skall betala kostnaden för de vårdförmåner som avses i förordningens artikel 28.2 b.

Tillämpning av förordningens artikel 29*Artikel 30*

Vårdförmåner för familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat än den stat i vilken pensionären är bosatt

1. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 29.1 inom den medlemsstats territorium inom vilket de är bosatta skall familjemedlemmarna registrera sig hos institutionen på den ort där de är bosatta genom att lämna in de handlingar som föreskrivs i den lagstiftning som denna institution tillämpar för utgivande av sådana förmåner till en pensionärs familjemedlemmar samt ett intyg om att pensionären har rätt till vårdförmåner för sig själv och sina familjemedlemmar. Detta intyg, som skall utfärdas av institutionen på pensionärens bosättningsort, skall gälla så länge institutionen på den ort där familjemedlemmarna är bosatta inte har fått någon underrättelse om att det inte längre är giltigt. När intyget har utfärdats av en fransk institution skall det dock gälla endast under en period av tolv månader från den dag då det utfärdades och förnyas varje år.

2. När familjemedlemmarna ansöker om vårdförmåner skall de till institutionen på den ort där de är bosatta lämna in det intyg som avses i punkt 1 ovan, om den lagstiftning som denna institution tillämpar föreskriver att en sådan ansökan måste åtföljas av bevis på rätt till pension.

3. Om pensionen hålls inne eller dras in eller om pensionären byter bosättning, skall institutionen på pensionärens bosättningsort underrätta institutionen på familjemedlemmarnas bosättningsort om detta. Institutionen på familjemedlemmarnas bosättningsort får när som helst begära att institutionen på pensionärens bosättningsort lämna upplysningar om rätten till vårdförmåner.

4. Familjemedlemmarna skall underrätta institutionen på sin bosättningsort om varje ändring i deras situation som kan påverka deras rätt till vårdförmåner, särskilt varje byte av bosättning.

Tillämpning av förordningens artikel 31

Artikel 31

Vårdförmåner för pensionärer och deras familjemedlemmar som vistas i en annan medlemsstat än den i vilken de är bosatta

1. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 31 skall en pensionär lämna in ett intyg till institutionen på vistelseorten vilket anger att han har rätt till dessa förmåner. Detta intyg, som skall utfärdas av institutionen på pensionärens bosättningsort om möjligt innan han lämnar den medlemsstats territorium inom vilket han är bosatt, skall, i förekommande fall, särskilt ange den längsta period under vilken vårdförmåner får utges enligt denna medlemsstats lagstiftning. Om pensionären inte lämnar in detta intyg skall institutionen på vistelseorten skaffa det från institutionen på bosättningsorten.

2. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 17.6, 17.7 och 17.9 skall gälla även dessa fall. I ett sådant fall skall institutionen på pensionärens bosättningsort anses vara den behöriga institutionen.

3. Bestämmelserna i punkt 1 och 2 gäller också vårdförmåner till familjemedlemmar som omfattas av förordningens artikel 31.

Tillämpning av förordningens artikel 35.1

Artikel 32

Institutioner till vilka arbetare i gruvor och liknande företag och deras familjemedlemmar kan vända sig under vistelse eller bosättning i en annan medlemsstat än den behöriga staten

1. I de fall som avses i förordningens artikel 35.1 och då de förmåner, som utges i vistelse- eller bosättningslandet enligt det försäkringssystem för sjukdom eller moderskap som gäller för arbetare inom stålindustrin, är likvärdiga med dem som utges enligt det särskilda systemet för arbetare i gruvor och liknande företag, får arbetare i den sistnämnda kategorin och deras familjemedlemmar vända sig till den närmaste institutionen inom den medlemsstats territorium inom vilket de

vistas eller är bosatta och som är förtecknad i tillämpningsförordningens bilaga 3, även om denna är en institution för tillämpning av det system som gäller för arbetare inom stålindustrin. Denna institution skall då utge dessa förmåner.

2. Om de förmåner som utges enligt det särskilda systemet för arbetare i gruvor och liknande företag är förmånligare, kan sådana arbetare eller deras familjemedlemmar vända sig antingen till den institution som svarar för tillämpningen av detta system eller till den närmaste institution som tillämpar systemet för arbetare inom stålindustrin inom den medlemsstats territorium inom vilket de vistas eller är bosatta. I det senare fallet skall institutionen i fråga upplysa personen om att han, genom att ansöka hos den institution som ansvarar för tillämpningen av det ovannämnda särskilda systemet, får förmånligare förmåner samt även informera honom om denna institutions namn och adress.

Tillämpning av förordningens artikel 35.2

Artikel 32a

Särskilda system för vissa egenföretagare

Bilaga 11 förtecknar det system eller de system som avses i förordningens artikel 35.2.

Tillämpning av förordningens artikel 35.4

Artikel 33

Beaktande av den period under vilken förmåner redan har utgetts av institutioner i en annan medlemsstat

Vid tillämpningen av bestämmelserna i förordningens artikel 35.4 kan den institution i en medlemsstat, som skall utge förmåner, begära upplysningar från institutioner i en annan medlemsstat om den period under vilken den senare institutionen redan har utgett förmåner för samma fall av sjukdom eller moderskap.

Återbetalning från den behöriga institutionen i en medlemsstat av utgifter under en persons vistelse i en annan medlemsstat

Artikel 34

1. Om det under en anställds eller en egenföretagares vistelse i en annan medlemsstat än den behöriga staten inte är möjligt att fullgöra de formaliteter som föreskrivs i tillämp-

ningsförordningens artikel 20.1, 20.4, 21, 23 och 31, skall hans utgifter på begäran återbetalas av den behöriga institutionen enligt den återbetalningstaxa som tillämpas av institutionen på vistelseorten.

2. Institutionen på vistelseorten skall på den behöriga institutionens begäran lämna alla upplysningar som behövs om denna taxa.

Om institutionen på vistelseorten och den behöriga institutionen är bundna av en överenskommelse enligt vilken antingen ingen återbetalning skall ske eller ett schablonbelopp skall utges enligt förordningens artiklar 22.1 a i och 31, skall institutionen på vistelseorten dessutom till den behöriga institutionen översända det belopp som skall återbetalas till personen i fråga enligt bestämmelserna i punkt 1 ovan.

3. Om det gäller större utgifter kan den behöriga institutionen betala ett lämpligt förskott till personen i fråga så snart han lämnar in en begäran om återbetalning till denna institution.

KAPITEL 3

INVALIDITET, ÅLDERDOM OCH DÖDSFALL (PENSIONER)

Inlämnande och beredning av ansökan om förmåner

Artikel 35

Ansökan om invaliditetsförmåner då den anställda eller egenföretagaren uteslutande har varit omfattad av sådan lagstiftning som anges i förordningens bilaga 4 och i fall som avses i förordningens artikel 40.2

1. För att få förmåner enligt förordningens artikel 37, 38 och 39 samt i de fall som avses i förordningens artikel 40.2, 41.1 och 42.2 skall en anställd eller egenföretagare lämna in en ansökan antingen till institutionen i den medlemsstat, vars lagstiftning han var omfattad av vid tidpunkten för uppkomsten av den arbetsoförmåga som följts av invaliditet eller förvärrad invaliditet, eller till institutionen på bosättningsorten som då skall översända ansökan till den förstnämnda institutionen och ange vilken dag som den lämnades in. Denna dag skall gälla som dag för inlämnande av ansökan till den förstnämnda institutionen. Om kontanta sjukförsäkringsförmåner har utgetts skall dock den dag då dessa kontantförmåner slutade att utges

i förekommande fall anses som den dag då ansökan om pension har lämnats in.

2. I det fall som avses i förordningens artikel 41.1 b skall den institution hos vilken den anställda eller egenföretagaren senast var försäkrad underrätta den institution, som först svarade för utbetalning av förmånerna, om beloppet och den dag från vilken förmånerna har betalats ut enligt den lagstiftning som den förstnämnda institutionen tillämpar. Från den dagen skall de förmåner som utgavs innan invaliditeten förvärrades dras in eller minskas till ett belopp som inte överstiger det tillägg som avses i förordningens artikel 41.1 c.

3. Bestämmelserna i punkt 2 skall inte gälla i det fall som avses i förordningens artikel 41.1 d. I detta fall skall den institution hos vilken sökanden senast var försäkrad vända sig till den nederländska institutionen för att få reda på det belopp som skall utges av denna institution.

Artikel 36

Ansökan om förmåner vid ålderdom och efterlevandeförmåner (utom förmåner till barn som har mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna) samt invaliditetsförmåner i fall som inte avses i tillämpningsförordningens artikel 35

1. För att få förmåner enligt förordningens artikel 40—51, utom i fall som avses i tillämpningsförordningens artikel 35, skall sökanden lämna in en ansökan till institutionen på bosättningsorten enligt det förfarande som bestäms i den lagstiftning som denna institution tillämpar. Om den anställda eller egenföretagaren inte har omfattats av denna lagstiftning skall institutionen på bosättningsorten vidarebefordra ansökan till institutionen i den medlemsstat, vars lagstiftning han senast har varit omfattad av, och ange den dag då ansökan lämnades in. Den dagen skall anses som dag för inlämnande av ansökan till den sistnämnda institutionen.

2. Om en anställd eller egenföretagare är bosatt inom en medlemsstats territorium vars lagstiftning han inte har omfattats av, kan han lämna in sin ansökan till institutionen i den medlemsstat, vars lagstiftning han senast har omfattats av.

3. Om en anställd eller egenföretagare är bosatt inom en icke-medlemsstats territorium skall han lämna in sin ansökan till den behöriga institutionen i den medlemsstat, vars lagstiftning han senast har omfattats av. Om sökanden lämnar in sin

ansökan till institutionen i den medlemsstat i vilken han är medborgare skall denna institution vidarebefordra ansökan till den behöriga institutionen.

4. En ansökan om förmåner, som har sänts till institutionen i en medlemsstat, skall automatiskt medföra att förmåner beviljas samtidigt enligt lagstiftningen i alla de medlemsstater, vars villkor sökanden uppfyller, utom i sådana fall då sökanden enligt förordningens artikel 44.2 begär att beviljandet av de förmåner vid ålderdom skjuts upp som han skulle ha rätt till enligt en eller flera medlemsstaters lagstiftning.

Artikel 37

Handlingar och upplysningar som skall bifogas ansökan om förmåner som avses i tillämpningsförordningens artikel 36

Vid ansökan enligt tillämpningsförordningens artikel 36 skall följande regler gälla:

- a) Ansökan skall åtföljas av de nödvändiga handlingar och göras på den blankett som föreskrivs i lagstiftningen
  - i) i den medlemsstat inom vars territorium sökanden är bosatt i fall som avses i artikel 36.1,
  - ii) i den medlemsstat vars lagstiftning den anställde eller egenföretagaren senast var omfattad av i fall som avses i artikel 36.2 och 36.3.
- b) Riktigheten av de upplysningar som lämnas av sökanden skall styrkas med officiella handlingar som bifogas ansökningsblanketten eller bekräftas av de behöriga organen i den medlemsstat inom vars territorium sökanden är bosatt.
- c) Sökanden skall så långt det är möjligt antingen ange den institution eller de institutioner i varje medlemsstat, som handhar försäkringen för invaliditet, ålderdom eller dödsfall (pensioner) och som den anställde eller egenföretagaren har varit försäkrad hos, eller, när det gäller en anställd, den eller de arbetsgivare för vilka han har arbetat inom en medlemsstats territorium, genom att visa upp de arbetsintyg som han har.
- d) Om sökanden enligt förordningens artikel 44.2 begär att beviljandet av de förmåner vid ålderdom skjuts upp som han skulle ha rätt till enligt lagstiftningen i en eller flera medlemsstater, skall han ange den lagstiftning enligt vilken han ansöker om förmåner.

Artikel 38

Intyg om familjemedlemmar som skall beaktas vid beräkning av förmånsbeloppet

1. För att få förmåner enligt bestämmelserna i förordningens artikel 39.4 eller 47.3 skall sökanden lämna in ett intyg om sina familjemedlemmar, dock inte om sina barn, som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än det i vilket institutionen som svarar för förmånerna finns.

Detta intyg skall utfärdas av sjukförsäkringsinstitutionen på familjemedlemmarnas bosättningsort eller av en annan institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium de är bosatta. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 25.2 andra och tredje styckena skall gälla också dessa fall.

I stället för det intyg som anses i första stycket ovan kan institutionen som svarar för förmånerna kräva att sökanden lämnar in aktuella folkbokföringshandlingar om familjemedlemmar, dock inte för barn, som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än det där institutionen finns.

2. Om, i det fall som avses i punkt 1, den lagstiftning som tillämpas av institutionen i fråga kräver att familjemedlemmarna bor tillsammans med pensionären, skall det styrkas att de familjemedlemmar som inte uppfyller detta villkor likväl är huvudsakligen beroende av sökanden för sin försörjning genom handlingar som visar att en del av sökandens inkomster regelbundet förs över till dessa familjemedlemmar.

Artikel 39

Beredning av ansökningar om invaliditetsförmåner i fall då den anställde eller egenföretagaren uteslutande har omfattats av den lagstiftning som avses i förordningens bilaga 4

1. Om en anställd eller egenföretagare har lämnat in en ansökan om invaliditetsförmåner och om institutionen konstaterar att bestämmelserna i förordningens artikel 37.1 gäller, skall denna institution, om det behövs, från den institution hos vilken den berörda personen senast var försäkrad skaffa ett intyg om de försäkringsperioder som han har fullgjort enligt den lagstiftning som den senare institutionen tillämpar.

2. Punkt 1 ovan gäller också när försäkringsperioder, som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning, måste

beaktas för att villkoren i den behöriga statens lagstiftning skall uppfyllas.

3. I fall som avses i förordningens artikel 39.3 skall den institution som har utrett sökandens fall vidarebefordra hans handlingar till den institution hos vilken han senast var försäkrad.

4. Tillämpningsförordningens artikel 41—50 gäller inte beredning av de ansökningar som avses i punkt 1—3.

Artikel 40

Fastställande av invaliditetsgraden

Vid fastställande av invaliditetsgraden skall institutionen i en medlemsstat beakta de handlingar, läkarintyg och upplysningar av administrativ karaktär som har skaffats från institutionen i en annan medlemsstat. Varje institution behåller dock rätten att låta sökanden undersökas av den läkare som institutionen själv väljer, utom i sådana fall då bestämmelserna i förordningens artikel 40.4 gäller.

Beredning av ansökningar om förmåner vid invaliditet, ålderdom och dödsfall i fall som avses i tillämpningsförordningens artikel 36

Artikel 41

Fastställande av den utredande institutionen

1. Ansökningar om förmåner skall utredas av den institution till vilken de har sänts eller vidarebefordrats enligt bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 36. Denna institution benämns här den utredande institutionen.

2. Den utredande institutionen skall utan dröjsmål och på en särskild blankett underrätta alla berörda institutioner om ansökningar om förmåner så att ansökningarna samtidigt och utan dröjsmål kan utredas av alla dessa institutioner.

Artikel 42

Blanketter som skall användas vid beredning av ansökningar om förmåner

1. Vid beredningen av ansökningar om förmåner skall den utredande institutionen använda en blankett som särskilt skall innehålla ett utlåtande och en förteckning över de försäkrings- eller bosättningsperioder som den anställde eller egenföretaga-

ren har fullgjort enligt lagstiftningen i alla de berörda medlemsstaterna.

2. När dessa blanketter sedan vidarebefordras till institutionen i en annan medlemsstat skall de utgöra bevishandlingar.

Artikel 43

De berörda institutionernas förfarande vid beredning av en ansökan

1. Den utredande institutionen skall på den blankett som föreskrivs i tillämpningsförordningens artikel 42.1 ange de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som denna tillämpar och skall sända en kopia av denna blankett till den institution för försäkring vid invaliditet, ålderdom eller dödsfall (pensioner) i varje medlemsstat hos vilken den anställde eller egenföretagaren har varit försäkrad samt i förekommande fall bifoga de arbetsintyg som sökanden har visat upp.

2. Om det gäller endast en annan institution skall denna institution fylla i den nämnda blanketten och ange

- a) de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som denna tillämpar,
- b) det förmånsbelopp som sökanden kunde göra anspråk på för endast dessa försäkrings- eller bosättningsperioder,
- c) det teoretiska och det faktiska förmånsbelopp som har beräknats enligt bestämmelserna i förordningens artikel 46.2.

Den ifyllda blanketten skall återsändas till den utredande institutionen.

Om en rätt till förmåner har förvärvats med beaktande av endast sådana försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som tillämpas av den andra medlemsstatens behöriga institution och om det förmånsbelopp som svarar mot dessa perioder kan bestämmas utan dröjsmål och det beräkningsförfarande som avses i c kräver en avsevärt längre tid, skall blanketten återsändas till den utredande institutionen med den information som avses i a och b. Den information som avses i c skall snarast möjligt sändas till den utredande institutionen.

3. Om det gäller två eller flera institutioner skall var och en av dessa institutioner fylla i den nämnda blanketten och ange de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts

enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar och återsända den till den utredande institutionen.

Om en rätt till förmåner har förvärvats med beaktande av endast sådana försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som tillämpas av en eller flera av dessa institutioner och om det förmånsbelopp som svarar mot dessa perioder kan bestämmas utan dröjsmål, skall den utredande institutionen samtidigt underrättas om detta belopp och om försäkrings- eller bosättningsperioderna. Om bestämmandet av det nämnda beloppet kräver en viss tid, skall den utredande institutionen underrättas om beloppet så snart som detta har bestämts.

När den utredande institutionen har fått alla blanketter med information om försäkrings- eller bosättningsperioder och, i förekommande fall, det eller de belopp som skall betalas ut enligt lagstiftningen i en eller flera av de berörda medlemsstaterna, skall denna sända en kopia av de ifyllda blanketterna till varje berörd institution, som på handlingen skall anteckna det teoretiska och det faktiska förmånsbelopp som beräknats enligt bestämmelserna i förordningens artikel 46.2 samt återsända handlingen till den utredande institutionen.

4. Så snart som den utredande institutionen, efter att ha fått den information som avses i punkt 2 och 3, har fastställt att bestämmelserna i förordningens artikel 40.2, 48.2 eller 48.3 skall tillämpas, skall den underrätta de andra berörda institutionerna om detta.

5. I de fall som avses i tillämpningsförordningens artikel 37 d skall institutionerna i de medlemsstater, vars lagstiftning sökanden har varit omfattad av men hos vilka han har begärt beviljandet av förmåner skjuts upp, på den blankett som avses i tillämpningsförordningens artikel 42.1 ange endast de försäkrings- eller bosättningsperioder som sökanden har fullgjort enligt den lagstiftning som de tillämpar.

Artikel 44

Institutioner med bemyndigande att fatta beslut om invaliditetsgraden

1. Om något annat inte följer av bestämmelserna i punkt 2 och 3, skall endast den utredande institutionen ha rätt att fatta det beslut som avses i förordningens artikel 40.4 om sökandens invaliditetsgrad. Denna institution skall fatta detta beslut så snart som den kan avgöra, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i förordningens artikel 45, om de villkor för rätt till förmåner som har fastställts i den lagstiftning som den tillämpar har uppfyllts. Den skall utan dröjsmål underrätta de andra berörda institutionerna om detta beslut.

2. Om de villkor för rätt till förmåner — bortsett från villkor om de som rör invaliditetsgraden — som har fastställts i den lagstiftning som den utredande institutionen tillämpar inte har uppfyllts med beaktande av bestämmelserna i förordningens artikel 45, skall denna institution omedelbart underrätta den institution som är behörig vad avser invaliditet i den medlemsstat, vars lagstiftning den anställde eller egenföretagaren senast var omfattad av. Om de villkor för rätt till förmåner enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar är uppfyllda, skall denna institution ha rätt att fatta beslut om sökandens invaliditetsgrad. Institutionen skall utan dröjsmål underrätta de andra berörda institutionerna om detta beslut.

3. Vid behov kan det bli nödvändigt att återföra ärendet på samma villkor till den behöriga institutionen för invaliditet i den medlemsstat vars lagstiftning den anställde eller egenföretagaren först var omfattad av.

Artikel 45

Provisorisk utbetalning av förmåner och förskott på förmåner

1. Om den utredande institutionen konstaterar att sökanden har rätt till förmåner enligt den lagstiftning som denna tillämpar utan att sådana försäkrings- eller bosättningsperioder behöver beaktas som har fullgjorts enligt andra medlemstaters lagstiftning, skall den omedelbart betala ut dessa förmåner provisoriskt.

2. Om sökanden inte har rätt till förmåner enligt punkt 1 men om det framgår av de upplysningar som den utredande institutionen har fått enligt tillämpningsförordningens artikel 43.2 eller 43.3 att en rätt till förmåner har förvärvats enligt en annan medlemsstats lagstiftning med beaktande av endast sådana försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftningen, skall den institution som tillämpar den nämnda lagstiftningen betala ut dessa förmåner provisoriskt så snart som den utredande institutionen har underrättat den om skyldigheten att göra det.

3. Om i det fall som avses i punkt 2, rätt till förmåner har förvärvats enligt lagstiftningen i fler än en medlemsstat, med beaktande av endast de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt var och en av dessa lagstiftningar, skall den institution, som först har underrättat den utredande institutionen om att en sådan rätt föreligger, svara för den provisoriska utbetalningen av förmånerna. Den utredande

institutionen skall informera de övriga berörda institutionerna om detta.

4. Den institution som är skyldig att betala ut förmåner enligt punkt 1, 2 eller 3 skall utan dröjsmål informera sökanden om detta och då särskilt betona att åtgärden är provisorisk och inte kan överklagas.

5. Om ingen förmån tills vidare kan betalas till sökanden enligt punkt 1, 2 eller 3 men om det framgår av utredningen att rätt till förmåner har förvärvats enligt förordningens artikel 46.2, skall den utredande institutionen betala ut ett lämpligt förskott till honom vilket kan återkrävas och vars belopp skall ligga så nära som möjligt det belopp som sannolikt kommer att betalas ut till honom enligt förordningens artikel 46.2.

6. Två medlemsstater eller dessa medlemsstaters behöriga myndigheter kan komma överens om att tillämpa andra metoder för utbetalning tills vidare av förmåner i fall då endast institutioner i dessa stater berörs. Administrativa kommissionen skall underrättas om varje sådan överenskommelse.

Artikel 46

Beräkning av förmåner vid sammanträffande av perioder

1. Vid beräkningen av det teoretiska och det faktiska förmånsbeloppet enligt bestämmelserna i förordningens artikel 46.2 a och b skall reglerna i tillämpningsförordningens artikel 15.1 b—d gälla.

Det faktiska belopp som har fastställts på detta sätt skall ökas med det belopp som svarar mot perioderna av frivillig försäkring eller frivillig fortsättningsförsäkring och skall bestämmas enligt den lagstiftning enligt vilken dessa försäkringsperioder har fullgjorts.

2. Vid tillämpningen av förordningens artikel 46.3 skall det förmånsbelopp som svarar mot perioder av frivillig eller frivillig fortsättningsförsäkring inte beaktas.

Artikel 47

Slutlig beräkning av det förmånsbelopp som skall utges av institutioner som tillämpar förordningens artikel 46.3

I fall som avses i förordningens artikel 46.3 andra stycket skall den utredande institutionen beräkna det slutliga beloppet av de

förmåner som varje institution skall utge samt underrätta var och en av de berörda institutionerna om detta.

Artikel 48

Underrättelse till sökanden om institutionernas beslut

1. Det slutliga beslut som var och en av de berörda institutionerna har fattat, i förekommande fall med beaktande av den underrättelse som avses i tillämpningsförordningens artikel 47, skall sändas till den utredande institutionen. Varje beslut skall innehålla uppgift om möjligheten att överklaga och tiden för överklagande enligt den berörda lagstiftningen. När den utredande institutionen har fått alla sådana beslut skall den underrätta sökanden om detta på dennes eget språk i ett sammanfattande meddelande till vilket de nämnda besluten skall bifogas. Tiden för överklagande skall alltid räknas från det att sökanden fick det sammanfattande meddelandet.

2. När det sammanfattande meddelande som avses i punkt 1 sänds till sökanden skall den utredande institutionen samtidigt sända en kopia till var och en av de berörda institutionerna tillsammans med en kopia av de andra institutionernas beslut.

Artikel 49

Omräkning av förmåner

1. Vid tillämpningen av bestämmelserna i förordningens artikel 49.2, 49.3 och 51.2 gäller bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 45 och 47.

2. Vid omräkning, indragning eller innehållande av en förmån skall den institution som har fattat ett sådant beslut omedelbart underrätta den berörda personen och varje institution hos vilken personen har rätt till förmåner om detta, vid behov genom den utredande institutionens medverkan. Beslutet skall innehålla uppgift om möjligheten att överklaga och tiden för överklagande enligt den berörda lagstiftningen. Tiden för överklagande skall alltid räknas från det att sökanden fick beslutet.

Artikel 50

Åtgärder för att påskynda beviljandet av förmåner

1. a) i) När en anställd eller egenföretagare som är medborgare i en medlemsstat blir omfattad av en annan medlemsstats lagstiftning skall den

behöriga institutionen för pensioner i den senare medlemsstaten med alla de medel som står till dess förfogande vid registreringstillfället sända all information om den berörda personens identitet, namnet på den nämnda behöriga institutionen samt det försäkringsnummer som han har tilldelats till det organ som har utsetts av den behöriga myndigheten i denna medlemsstat.

ii) Vidare skall den behöriga institution som avses under i, så långt möjligt, sända all annan information som kan underlätta och påskynda utbetalningen av pensioner till det organ som har utsetts enligt bestämmelserna under i.

iii) Denna information skall sändas på det sätt som har bestämts av Administrativa kommissionen till det organ som har utsetts av den berörda medlemsstatens behöriga myndighet.

iv) Vid tillämpningen av bestämmelserna under i—iii skall statslösa personer och flyktingar anses vara medborgare i den medlemsstat vars lagstiftning de först var omfattade av.

b) De berörda institutionerna skall på begäran av den personen i fråga eller den institution hos vilken han vid den aktuella tidpunkten är försäkrad börja ställa samman hans försäkringsförhållanden senast ett år före den dag då han uppnår pensionsåldern.

2. Föreskrifter för tillämpningen av bestämmelserna i punkt 1 beslutas av Administrativa kommissionen.

Administrativa kontroller och läkarundersökningar

Artikel 51

1. Följande gäller när någon får förmåner, i synnerhet

- a) förmåner vid invaliditet,
- b) förmåner vid ålderdom som utges vid arbetsoförmåga,
- c) förmåner vid ålderdom som utges till äldre arbetslösa personer,
- d) förmåner vid ålderdom som utges när en förvärvsverksamhet upphör,
- e) förmåner till efterlevande som utges vid invaliditet eller arbetsoförmåga,

f) förmåner som utges under förutsättning att mottagarens tillgångar inte överstiger en viss nivå:

Om den som får förmåner vistas eller är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än den stat i vilken den institution som svarar för förmånerna finns, skall administrativa kontroller och läkarundersökningar utföras på denna institutions begäran av institutionen på mottagarens vistelse- eller bosättningsort enligt det förfarande som föreskrivs i den lagstiftning som den sistnämnda institutionen tillämpar. Den institution som svarar för förmånerna skall dock ha rätt att låta mottagaren undersökas av en läkare som den väljer.

2. Om det konstateras att den förmånstagare som avses i punkt 1 ovan är anställd eller verksam som egenföretagare eller har tillgångar som överstiger den fastställda nivån samtidigt som han får förmåner, skall institutionen på vistelse- eller bosättningsorten sända en rapport till den institution som svarar för förmånerna och som har begärt kontrollen eller undersökningen. Denna rapport skall särskilt ange arten av den anställning eller verksamhet som personen i fråga bedriver, beloppet av den inkomst eller de tillgångar som han har haft under det senaste hela kvartalet, normalinkomsten inom samma område för en anställd eller egenföretagare på samma nivå och inom samma yrke som personen i fråga hade innan han blev invalid, under en referensperiod som skall fastställas av den institution som svarar för förmånerna, och, i förekommande fall, ett utlåtande från en medicinsk sakkunnig om den berörda personens hälsotillstånd.

Artikel 52

Om personen i fråga återfår rätten till förmåner, som har innehållits, medan han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens skall de berörda institutionerna utbyta all information som behövs för att dessa förmåner skall kunna betalas ut på nytt.

Utbetalning av förmåner

Artikel 53

Metod för utbetalning av förmåner

1. Om den institution i en medlemsstat som svarar för förmåner till personer bosatta inom en annan medlemsstats territorium inte betalar ut förmånerna direkt till dem, skall dessa förmåner på begäran av denna institution betalas ut av

den sistnämnda medlemsstatens förbindelsesorgan eller av institutionen på den ort där de personer som har rätt till förmåner är bosatta enligt det förfarande som avses i tillämpningsförfordningens artikel 54—58. Om den institution som svarar för förmånerna betalar ut dessa direkt till de personer som har rätt till dem, skall den underrätta institutionen på bosättningsorten om detta. Det utbetalningsförfarande som tillämpas av medlemsstaternas institutioner anges i bilaga 6.

2. Två eller flera medlemsstater eller dessa staters behöriga myndigheter kan komma överens om andra metoder för utbetalningen av förmåner i fall där endast dessa medlemsstaters behöriga institutioner berörs. Administrativa kommissionen skall underrättas om varje sådan överenskommelse.

3. Sådana bestämmelser i överenskommelser om utbetalningen av förmåner som gällde dagen innan förordningen trädde i kraft skall fortsätta att gälla, om de finns förtecknade i bilaga 5.

Artikel 54

Underrättelse till det utbetalande organet om kommande utbetalningar

Den institution som svarar för förmånerna skall till förbindelseorganet i den medlemsstat inom vars territorium personen med rätt till förmåner är bosatt eller till institutionen på bosättningsorten (nedan kallad det utbetalande organet) sända ett detaljerat utbetalningsschema i två exemplar vilket skall komma det betalande organet tillhanda senast 20 dagar före den dag då dessa förmåner skall betalas ut.

Artikel 55

Överföring av belopp till det utbetalande organets konto

1. Tio dagar före den dag då förmåner skall betalas ut skall institutionen med ansvar för förmånerna i denna medlemsstats valuta överföra det belopp som behövs för de utbetalningar som anges i det schema som avses i tillämpningsförfordningens artikel 54. Överföringen skall göras genom nationalbanken eller genom en annan bank i den medlemsstat inom vars territorium institutionen som svarar för förmånerna finns, till ett konto som har öppnats för det utbetalande organet i nationalbankens namn eller i någon annan banks namn i den medlemsstat inom vars territorium det utbetalande organet finns. En sådan överföring skall ha befriande verkan. In-

stitutionen som svarar för förmånerna skall samtidigt sända en underrättelse om överföringen till det utbetalande organet.

2. Den bank till vars konto överföringen har gjorts skall kreditera det utbetalande organet med det överförda beloppets motvärde i den medlemsstats valuta inom vars territorium organet finns.

3. Namnen på och huvudkontoren för de banker som avses i punkt 1 förtecknas i bilaga 7.

Artikel 56

Det utbetalande organets betaling av belopp till förmånstagare

1. De utbetalningar som anges i det schema som avses i tillämpningsförfordningens artikel 54 skall göras till förmånstagaren av det utbetalande organet för den institutions räkning som ansvarar för förmånerna. Dessa utbetalningar skall göras på det sätt som bestäms i den lagstiftning som det utbetalande organet tillämpar.

2. Så snart det utbetalande organet eller något annat organ som har utsetts av detta får kännedom om någon omständighet som motiverar innehållande eller indragning av förmånerna skall det upphöra med alla utbetalningar. Detsamma gäller då den person som har rätt till förmåner flyttar till en annan stats territorium.

3. Det utbetalande organet skall upplysa institutionen som svarar för förmånerna om skälet för varje utebliven utbetalning. Om den person som har rätt till förmåner eller dennes make avlider eller om en änka eller änklings gifter om sig, skall det utbetalande organet underrätta den nämnda institutionen om dagen för detta.

Artikel 57

Slutlig avräkning avseende de utbetalningar som avses i tillämpningsförfordningens artikel 56

1. De utbetalningar som avses i tillämpningsförfordningens artikel 56 skall slutligt avräknas i slutet av varje utbetalningsperiod så att de belopp som faktiskt har betalats till förmånstagarna eller till deras företrädare kan fastställas liksom de belopp som inte har betalats ut.

2. Det totala beloppet skall, uttryckt i siffror och ord i den medlemsstats valuta inom vars territorium institutionen som

svarar för förmånerna finns, intygas vara överensstämmande med de utbetalningar som det utbetalande organet har gjort och denna bekräftelse skall undertecknas av en representant för detta organ.

3. Det utbetalande organet skall garantera riktigheten av de utbetalningar som gjorts.

4. Skillnaden mellan de belopp som har överförts av institutionen som svarar för förmånerna, uttryckt i den medlemsstats valuta inom vars territorium denna institution finns, och värdet uttryckt i samma valuta av de utbetalningar som har intygats av det utbetalande organet skall räknas av från de belopp som senare skall överföras för samma ändamål av institutionen som svarar för förmånerna.

Artikel 58

Gottgörelse för kostnader vid utbetalning av förmåner

Det utbetalande organet kan göra avdrag för kostnader vid utbetalningen av förmåner, i synnerhet för post- och bankavgifter, enligt de villkor som föreskrivs i den lagstiftning som detta organ tillämpar.

Artikel 59

Underrättelse om flyttning

När en person som har rätt till förmåner enligt lagstiftningen i en eller flera medlemsstater flyttar från en stats territorium till en annans, skall han underrätta den eller de institutioner som svarar för förmånerna och det utbetalande organet om detta.

KAPITEL 4

OLYCKSFALL I ARBETET OCH ARBETSSJUKDOMAR

Tillämpning av förordningens artikel 52 och 53

Artikel 60

Vårdförmåner vid bosättning i en annan medlemsstat än den behöriga staten

1. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 52 a, skall en anställd eller egenföretagare lämna in ett intyg till

institutionen på bosättningsorten vilket anger att han har rätt till dessa vårdförmåner. Detta intyg skall utfärdas av den behöriga institutionen och grundas på upplysningar från arbetsgivaren i förekommande fall. Om den behöriga statens lagstiftning föreskriver det, skall den anställda eller egenföretagaren till institutionen på bosättningsorten dessutom lämna in ett bevis från den behöriga institutionen om mottagen anmälan om ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom. Om personen i fråga inte lämnar in dessa handlingar, skall institutionen på bosättningsorten skaffa dem från den behöriga institutionen och i väntan på dem bevilja honom vårdförmåner enligt sjukförsäkringen, under förutsättning att han uppfyller villkoren för rätt till dessa.

2. Intyget skall gälla tills institutionen på bosättningsorten får en underrättelse om att det inte längre gäller. Om detta intyg har utfärdats av en fransk institution skall det dock gälla endast i ett år från den dag då det utfärdades och skall förnyas varje år.

3. För säsongsarbetare skall det intyg som avses i punkt 1 gälla under säsongsarbetets hela beräknade varaktighet, om den behöriga institutionen inte under tiden meddelar institutionen på bosättningsorten att det inte längre gäller.

4. Vid varje ansökan om vårdförmåner skall personen i fråga lämna in de handlingar som behövs för att vårdförmåner skall kunna utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt.

5. Vid sjukhusvistelse skall institutionen på bosättningsorten inom tre dagar efter det att den har fått kännedom om detta underrätta den behöriga institutionen om tidpunkten för intagningen på sjukhus, sjukhusvistelsens sannolika längd och tidpunkten för utskrivningen från sjukhus.

6. Institutionen på bosättningsorten skall i förväg underrätta den behöriga institutionen om varje beslut om utgivande av vårdförmåner när den sannolika eller faktiska kostnaden överstiger ett schablonbelopp, som fastställs och med jämna mellanrum omprövas av Administrativa kommissionen.

Den behöriga institutionen skall inom 15 dagar från den dag då denna information har översänts göra eventuella invändningar och ange de skäl på vilka dessa invändningar grundas. Om ingen sådan invändning har gjorts vid slutet av denna period skall institutionen på bosättningsorten utge vårdförmånerna. Om dessa vårdförmåner måste beviljas i ett mycket brådskande fall skall institutionen på bosättningsorten omedelbart underrätta den behöriga institutionen om det.

7. Personen i fråga skall underrätta institutionen på bosättningsorten om varje förändring i sin situation som kan påverka hans rätt till vårdförmåner, i synnerhet upphörande eller byte av anställning eller verksamhet som egenföretagare eller byte av bosättnings- eller vistelseort. På samma sätt skall den behöriga institutionen underrätta institutionen på bosättningsorten, om personen i fråga upphör att vara försäkrad eller upphör att ha rätt till vårdförmåner. Institutionen på bosättningsorten kan när som helst begära att den behöriga institutionen lämnar alla upplysningar om personens försäkring eller om hans rätt till vårdförmåner.

8. För gränsarbetare får läkemedel, bandage, glasögon och mindre hjälpmedel utges och laboratorieanalyser och tester utföras endast inom den medlemsstats territorium inom vilket de har ordinerats enligt bestämmelserna i denna medlemsstats lagstiftning.

9. Två eller flera medlemsstater eller dessa medlemsstaters behöriga myndigheter kan, sedan de har inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, komma överens om andra tillämpningsbestämmelser.

Artikel 61

Andra kontantförmåner än pensioner vid bosättning i en annan medlemsstat än den behöriga staten

1. För att få andra kontantförmåner än pensioner enligt förordningens artikel 52 b skall en anställd eller egenföretagare inom tre dagar efter det att arbetsoförmågan inträffade göra ansökan hos institutionen på bosättningsorten genom att lämna in en anmälan om att han har upphört att arbeta eller, om det föreskrivs i den lagstiftning som den behöriga institutionen eller institutionen på bosättningsorten tillämpar, ett intyg om arbetsoförmåga som har utfärdats av hans behandlande läkare.

2. Om de behandlande läkarna i bosättningslandet inte utfärdar intyg om arbetsoförmåga skall personen ansöka direkt hos institutionen på bosättningsorten inom den tid som har fastställts i den lagstiftning som denna institution tillämpar.

Denna institution skall omedelbart se till att arbetsoförmågan medicinskt konstateras av läkare och att det intyg som avses i punkt 1 utfärdas. Intyget skall ange arbetsoförmågans beräknade varaktighet och skall utan dröjsmål översändas till den behöriga institutionen.

3. I de fall då punkt 2 inte är tillämplig skall institutionen på bosättningsorten snarast möjligt, och i varje fall inom tre dagar från den dag då personen gjorde anmälan, se till att han undersöks av en läkare som om han vore försäkrad hos denna institution. Den undersökande läkarens intyg skall särskilt ange arbetsoförmågans beräknade varaktighet och skall översändas till den behöriga institutionen på bosättningsorten inom tre dagar från den dag då undersökningen gjordes.

4. Institutionen på bosättningsorten skall sedan vidta alla nödvändiga administrativa kontroller eller läkarundersökningar av personen som om han vore försäkrad hos denna institution. Så snart som den konstaterar att personen kan återuppta sitt arbete skall den utan dröjsmål underrätta honom och den behöriga institutionen om detta och ange den dag arbetsoförmågan upphörde. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 6 skall underrättelsen till personen anses som ett beslut av den behöriga institutionen.

5. Den behöriga institutionen behåller under alla omständigheter rätten att låta personen undersökas av en läkare som institutionen själv väljer.

6. Om den behöriga institutionen beslutar att innehålla kontantförmåner på grund av att personen inte har fullgjort de formaliteter som föreskrivs i bosättningslandets lagstiftning eller om den konstaterar att personen kan återuppta sitt arbete, skall den underrätta personen i fråga om sitt beslut och samtidigt översända en kopia av detta beslut till institutionen på bosättningsorten.

7. När personen återupptar sitt arbete skall han underrätta den behöriga institutionen om detta, om en sådan underrättelse krävs enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar.

8. Den behöriga institutionen skall betala ut kontantförmåner på lämpligt sätt, exempelvis med internationell postanvisning, och skall underrätta institutionen på bosättningsorten och personen om detta. Om kontantförmåner betalas ut av institutionen på bosättningsorten för den behöriga institutionens räkning skall den sistnämnda institutionen underrätta personen om hans rättigheter och underrätta institutionen på bosättningsorten om kontantförmånernas belopp, tidpunkterna för utbetalning och den längsta tid under vilken de kan utges enligt den behöriga statens lagstiftning.

9. Två eller flera medlemsstater eller dessa medlemsstaters behöriga myndigheter kan, sedan de har inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, komma överens om andra tillämpningsbestämmelser.

Tillämpning av förordningens artikel 55

Artikel 62

Vårdförmåner vid vistelse i en annan medlemsstat än den behöriga staten

1. För att få vårdförmåner skall en person, som är anställd inom internationell transport, omfattas av förordningens artikel 14.2 a och under sin anställning beger sig till en annan medlemsstats territorium än den behöriga staten, snarast möjligt till institutionen på vistelseorten lämna in ett särskilt intyg som har utfärdats av arbetsgivaren eller dennes företrädare under den innevarande kalendermånaden eller under de två kalendermånaderna närmast före inlämnandet. Detta intyg skall särskilt ange den dag från och med vilken personen har varit anställd hos denna arbetsgivare samt namnet och adressen på den behöriga institutionen. Om personen har lämnat in ett sådant intyg skall han anses ha uppfyllt villkoren för rätt till vårdförmåner. Om personen inte kan ta kontakt med institutionen på vistelseorten innan han får läkarvård skall han ändå mot uppvisande av det nämnda intyget få denna vård som om han vore försäkrad hos denna institution.

2. Institutionen på vistelseorten skall inom tre dagar höra sig för hos den behöriga institutionen om personen i fråga uppfyller villkoren för rätt till vårdförmåner. Institutionen på vistelseorten skall utge vårdförmåner tills den får svar från den behöriga institutionen, dock inte längre än för 30 dagar.

3. Den behöriga institutionen skall sända sitt svar till institutionen på vistelseorten inom tio dagar från det att den fick begäran från denna institution. Om detta svar är jakande skall den behöriga institutionen vid behov ange den längsta period under vilken vårdförmåner får utges enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar och institutionen på vistelseorten skall fortsätta att utge dessa förmåner.

4. Vårdförmåner som utges på grund av det antagande som har gjorts enligt punkt 1 skall återbetalas enligt förordningens artikel 36.1.

5. I stället för det intyg som avses i punkt 1 får den anställda som avses i nämnda punkt lämna in det intyg som föreskrivs i punkt 6 till institutionen på vistelseorten.

6. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 55.1 a i, utom i fall då ett antagande har gjorts enligt punkt 1, skall

den anställda eller egenföretagaren lämna in ett intyg till institutionen på vistelseorten vilket anger att han har rätt till vårdförmåner. Detta intyg, som skall utfärdas av den behöriga institutionen om möjligt innan personen har lämnat den medlemsstats territorium inom vilket han är bosatt, skall, när det behövs, särskilt ange den längsta period under vilken vårdförmåner får utges enligt den behöriga statens lagstiftning. Om personen i fråga inte lämnar in detta intyg skall institutionen på vistelseorten skaffa det från den skaffa institutionen.

7. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 60.5, 60.6 och 60.9 skall gälla även dessa fall.

Artikel 63

Vårdförmåner för anställda eller egenföretagare som flyttar eller återvänder till bosättningslandet och för anställda eller egenföretagare som har fått tillstånd att resa till en annan medlemsstat för läkarvård

1. För att få vårdförmåner enligt förordningens artikel 55.1 b i skall en anställd eller egenföretagare lämna in ett intyg till institutionen på bosättningsorten vilket styrker att han har rätt att fortsätta att få dessa förmåner. Detta intyg, som skall utfärdas av den behöriga institutionen, skall, när det behövs, särskilt ange den längsta period under vilken dessa förmåner får fortsätta att utges enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning. Detta intyg kan på begäran av personen utfärdas efter hans avresa om det på grund av force majeure inte kan utfärdas dessförinnan.

2. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 60.5, 60.6 och 60.9 skall gälla även dessa fall.

3. Punkt 1 och 2 gäller också vårdförmåner i fall som avses i förordningens artikel 55.1 c i.

Artikel 64

Andra kontantförmåner än pensioner vid vistelse i en annan medlemsstat än den behöriga staten

Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 61 skall gälla också andra kontantförmåner än pensioner enligt förordningens artikel 55.1 a ii. Utan att det påverkar skyldigheten att lämna in ett intyg om arbetsförmåga skall dock en anställd eller egenföretagare, som vistas inom en medlemsstats territo-

rium utan att vara förvärvsverksam där, inte vara skyldig att lämna in det meddelande om att han har upphört att arbeta som avses i tillämpningsförelösnings artikel 61.1.

Tillämpning av förordningens artikel 52—56

Artikel 65

Meddelanden, utredningar och informationsutbyte mellan institutioner om olycksfall i arbetet eller arbetssjukdomsfall som inträffat i en annan medlemsstat än den behöriga staten

1. När en person råkar ut för ett olycksfall i arbetet eller när en arbetssjukdom först fastställs inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens skall ett meddelande om olycksfallet eller sjukdomen lämnas enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning, utan att det påverkar tillämpningen av några bestämmelser som gäller i den medlemsstat där olycksfallet i arbetet ägde rum eller där arbetssjukdomen först fastställdes och som skall fortsätta att tillämpas i ett sådant fall. Detta meddelande skall sändas till den behöriga institutionen och en kopia skall sändas till institutionen på bosättningsorten eller på vistelseorten.

2. Institutionen i den medlemsstat inom vars territorium olycksfallet i arbetet ägde rum eller arbetssjukdomen först fastställdes skall till den behöriga institutionen översända det läkarintyg, som har utfärdats där, i två exemplar samt all relevant information som den behöriga institutionen kan behöva.

3. Om ett olycksfall i arbetet inträffar under en resa inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens och om det finns anledning att göra en utredning inom den förstnämnda medlemsstatens territorium, kan en utredare utses för detta ändamål av den behöriga institutionen som då skall meddela denna medlemsstats myndigheter detta. Dessa myndigheter skall hjälpa utredaren i synnerhet genom att utse en person som skall bistå honom vid genomgången av officiella rapporter och andra handlingar som rör olyckan.

4. Efter behandlingens slut skall en detaljerad rapport översändas till den behöriga institutionen tillsammans med läkarintyg om olycksfallets eller sjukdomens bestående följder och i synnerhet om personens aktuella tillstånd och tillfrisk-

nande eller bestående men av skadorna. Avgifterna för behandlingen skall betalas av institutionen på bosättningsorten eller vistelseorten, allt efter omständigheterna, enligt den taxa som institutionen tillämpar och skall debiteras den behöriga institutionen.

5. Den behöriga institutionen skall på begäran underrätta institutionen på bosättnings- eller vistelseorten, allt efter omständigheterna, om det beslut som fastställer dagen då skadorna läkts eller blivit bestående och, i förekommande fall, om beslut om beviljande av pension.

Artikel 66

Tvister om ett olycksfalls eller en sjukdoms anknytning till arbete

1. Om den behöriga institutionen i fall som avses i förordningens artikel 52 eller 55.1 anser att olycksfallet eller sjukdomen inte omfattas av lagstiftningen om olycksfall i arbetet eller arbetssjukdomar, skall den omedelbart underrätta den institution på bosättnings- eller vistelseorten, som har beviljat vårdförmånerna, om detta. Dessa förmåner skall då anses omfattade av sjukförsäkringen och de skall fortsätta att utges enligt denna när de läkarintyg eller andra intyg som avses i tillämpningsförelösnings artikel 20 och 21 visas upp.

2. När ett slutligt beslut har fattats i denna fråga skall den behöriga institutionen omedelbart underrätta den institution på bosättnings- eller vistelseorten, som har utgett vårdförmånerna, om detta. Då fallet inte är ett olycksfall i arbetet eller en arbetssjukdom skall denna institution fortsätta att utge dessa vårdförmåner enligt sjukförsäkringen, om den anställde eller egenföretagaren har rätt till sådana förmåner. I motsatt fall skall de vårdförmåner som personen har fått enligt sjukförsäkringen anses som förmåner vid ett olycksfall i arbetet eller en arbetssjukdom.

Tillämpning av förordningens artikel 57

Artikel 67

Förfarandet vid exponering för risk för en arbetssjukdom i flera medlemsstater

1. I fall som avses i förordningens artikel 57.1 skall anmälan om arbetssjukdom översändas antingen till den behöriga institutionen för arbetssjukdomar i den medlemsstat enligt vars lagstiftning den drabbade personen senast var

sysselsatt i en verksamhet som kan ha förorsakat sjukdomen i fråga eller till institutionen på bosättningsorten som skall vidarebefordra meddelandet till den behöriga institutionen.

2. Om den behöriga institution som avses i punkt 1 konstaterar att personen senast enligt en annan medlemsstats lagstiftning var sysselsatt i en verksamhet som kan ha förorsakat arbetssjukdomen i fråga skall den översända anmälan och andra handlingar till denna medlemsstats motsvarande institution.

3. När institutionen i den medlemsstat enligt vars lagstiftning den drabbade personen senast var sysselsatt i en förvärvsverksamhet som kan ha förorsakat arbetssjukdomen i fråga konstaterar att denna person eller hans efterlevande inte uppfyller villkoren i denna lagstiftning, i förekommande fall med beaktande bestämmelserna i förordningens artikel 57.2 och 57.3 a och b, skall denna institution

- a) utan dröjsmål översända anmälan och alla andra handlingar i ärendet däribland resultat av och rapporter från de läkarundersökningar som den förstnämnda institutionen har ordnat med, samt en kopia av det beslut som avses under b till institutionen i den medlemsstat enligt vars lagstiftning den drabbade personen tidigare var sysselsatt i en verksamhet som kunde förorsaka sjukdomen i fråga,
- b) samtidigt underrätta personen i fråga om sitt beslut och i synnerhet ange skälen för vägran att utge förmåner, möjligheterna till och tiden för överklagande och den dag då handlingarna översändes till den institution som avses under a.

4. Vid behov skall fallet enligt samma förfarande återvändas till motsvarande institution i den medlemsstat enligt vars lagstiftning den drabbade personen först var sysselsatt i en verksamhet som kan ha förorsakat arbetssjukdomen i fråga.

Artikel 68

Utbyte av information mellan institutioner vid överklagande av ett beslut att avslå en ansökan - Utbetalning av förskott vid ett sådant överklagande

1. När ett beslut att avslå en ansökan fattats av institutionen i en av de medlemsstater, enligt vars lagstiftning den drabbade personen var sysselsatt i en verksamhet som kan ha förorsakat arbetssjukdomen, och detta beslut överklagas, skall denna institution lämna en underrättelse om överklagandet till den institution till vilken anmälan har översänts enligt det för-

farande som anges i tillämpningsförordningens artikel 67.3, och sedan underrätta denna också om det slutliga avgörandet.

2. Om rätten till förmåner har förvärvat enligt den lagstiftning som den sistnämnda institutionen tillämpar, med beaktande av bestämmelserna i förordningens artikel 57.2 och 57.3 a och b, skall denna institution betala ut förskott med ett belopp som, när det behövs, skall bestämmas efter samråd med den institution vars beslut har överklagats. Den sistnämnda institutionen skall återbetala förskottsbeloppet, om den till följd av avgörandet i högre instans är skyldig att utge förmånerna. Detta belopp skall sedan dras av från det totala belopp av förmåner som personen har rätt till.

Artikel 69

Fördelning av kostnaden för kontantförmåner i fall av sklerogen pneumokonios

Följande regler skall gälla vid tillämpningen av förordningens artikel 57.3 c:

- a) Den behöriga institutionen i den medlemsstat, enligt vars lagstiftning kontantförmåner utges enligt förordningens artikel 57.1 (nedan kallad institutionen som svarar för kontantförmåner), skall använda en blankett som i synnerhet skall innehålla en beskrivning och sammanfattning av allaförsäkrings- (ålderspensionsförsäkrings-) eller bosättningsperioder som har fullgjorts av den drabbade personen enligt lagstiftningen i var och en av de berörda medlemsstaterna.
- b) Institutionen som svarar för kontantförmåner skall översända denna blankett till alla ålderspensionsförsäkringsinstitutioner i de medlemsstater där den drabbade personen var försäkrad, vilka var och en på blanketten skall ange de försäkrings- (ålderspensionsförsäkrings-) eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar och återsända blanketten till den institution som svarar för kontantförmåner.
- c) Den institution som svarar för kontantförmåner skall sedan fördela kostnaderna mellan sig själv och de övriga berörda behöriga institutionerna och, för att få deras godkännande, underrätta dessa om fördelningen med tillhörande underlag, i synnerhet beträffande det totala beloppet av beviljade kontantförmåner och beräkningen av procentsatserna för fördelningen.
- d) I slutet av varje kalenderår skall den institution som svarar för kontantförmåner, till var och en av de berörda behöriga institutionerna översända en redovisning av de kontantförmåner som har betalats ut under året i fråga, utvisande det belopp som var och en av dem är skyldig att betala enligt den fördelning som avses i c. Var och

en av dessa institutioner skall snarast möjligt och senast inom tre månader fullgöra sin återbetalningsskyldighet till institutionen som svarar för kontantförmåner.

Tillämpning av förordningens artikel 58.3

Artikel 70

Intyg om familjemedlemmar som skall beaktas vid beräkning av kontantförmåner, däribland pensioner

1. För att få förmåner enligt bestämmelserna i förordningens artikel 58.3 skall sökanden lämna in ett intyg om sina familjemedlemmar som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än det i vilket institutionen som svarar för kontantförmånerna finns.

Detta intyg skall utfärdas av sjukförsäkringsinstitutionen på familjemedlemmarnas bosättningsort eller av en annan institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium de är bosatta. Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 25.2 andra och tredje styckena skall gälla även dessa fall.

I stället för det intyg som föreskrivs i första stycket kan institutionen som svarar för kontantförmåner kräva att sökanden lämnar in aktuella folkbokföringshandlingar om hans familjemedlemmar som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än det där institutionen finns.

2. Om, i det fall som avses i punkt 1, den lagstiftning som tillämpas av institutionen kräver att familjemedlemmarna bor tillsammans med sökanden, skall det styrkas att de familjemedlemmar som inte uppfyller detta villkor huvudsakligen är beroende av sökanden för sin försörjning genom handlingar som visar att en del av sökandens inkomster regelbundet förs över till dessa familjemedlemmar.

Tillämpning av förordningens artikel 60

Artikel 71

Förvärrande av en arbetsjukdom

1. I de fall som avses i förordningens artikel 60.1 skall sökanden lämna alla upplysningar om förmåner som tidigare har beviljats för den berörda arbetsjukdomen till institutionen i den medlemsstat från vilken han ansöker om förmåner.

Denna institution kan vända sig till varje annan institution som tidigare har varit behörig för att få de upplysningar som den anser nödvändiga.

2. I det fall som avses i förordningens artikel 60.1 c skall den behöriga institution, som skall betala ut kontantförmånerna, till den andra institutionen för dess godkännande översända uppgift om de kostnader, som den institutionen till följd av försämringen skall svara för, samt bifoga tillhörande handlingar. I slutet av varje kalenderår skall den förstnämnda institutionen sända en redovisning till den sistnämnda institutionen av kontantförmåner som har betalats ut under året, utvisande det belopp som den sistnämnda institutionen är skyldig att återbetala till den förstnämnda, en återbetalning som skall göras snarast möjligt och senast inom tre månader.

3. I det fall som avses i förordningens artikel 60.2 b första meningen skall den institution som svarar för kontantförmåner, för godkännande översända uppgift till de berörda institutionerna om de ändringar som har gjorts i den tidigare fördelningen av kostnaderna, tillsammans med tillhörande handlingar.

4. Bestämmelserna i punkt 2 gäller också det fall som avses i förordningens artikel 60.2 b andra meningen.

Tillämpning av förordningens artikel 61.5 och 61.6

Artikel 72

Bedömning av graden av arbetsförmåga vid ett olycksfall i arbete som har inträffat tidigare eller senare eller vid en arbetsjukdom som har konstaterats tidigare eller senare

1. För att bedöma graden av arbetsförmåga, fastställa rätten till förmåner eller beräkna beloppet av förmåner i de fall som avses i förordningens artikel 61.5 och 61.6 skall sökanden till den behöriga institutionen i den medlemsstat vars lagstiftning han var omfattad av vid tidpunkten då olycksfallet i arbetet inträffade eller arbetsjukdomen först konstaterades lämna alla upplysningar om tidigare eller senare olycksfall i arbetet som han har råkat ut för eller arbetsjukdomar han har fått när han har varit omfattad av lagstiftningen i någon annan medlemsstat, oavsett vilken grad av arbetsförmåga som dessa tidigare eller senare fall kan ha förorsakat.

2. Den behöriga institutionen skall enligt den lagstiftning som den tillämpar för förvärvandet av rätten till förmåner och för bestämmande av förmånsbelopp beakta graden av arbetsförmåga som dessa tidigare eller senare fall har förorsakat.

3. Den behöriga institutionen kan hos varje institution, som tidigare eller senare har varit behörig, begära de upplysningar som den anser behövs.

Om en tidigare eller senare arbetsoförmåga har förorsakats av ett olycksfall som inträffade då personen i fråga var omfattad av lagstiftningen i en medlemsstat där frågan om arbetsoförmågans ursprung saknar betydelse, skall den institution som är behörig för den tidigare eller senare arbetsoförmågan eller det organ, som har utsetts av den berörda medlemsstats behöriga myndighet, på begäran av en annan medlemsstats behöriga institution lämna upplysningar om graden av den tidigare eller senare arbetsoförmågan och i största möjliga utsträckning alla upplysningar som kan göra det möjligt att bestämma om arbetsoförmågan var en följd av ett olycksfall i arbetet i den lagstiftnings mening som institutionen i den sistnämnda medlemsstaten tillämpar. Om detta är fallet skall bestämmelserna i punkt 2 tillämpas.

Tillämpning av förordningens artikel 62.1

Artikel 73

Institutioner till vilka arbetare i gruvor och liknande företag kan vända sig under vistelse eller bosättning i en annan medlemsstat än den behöriga staten

1. Om i ett fall som avses i förordningens artikel 62.1 de förmåner som utges i vistelse- eller bosättningslandet enligt försäkringssystemet för olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar för arbetare inom stålindustrin är likvärdiga med dem som utges enligt det särskilda systemet för arbetare i gruvor och liknande företag, får arbetare i den sistnämnda kategorin vända sig till den närmaste av de institutioner, inom den medlemsstats territorium där de vistas eller är bosatta, som är förtecknade i tillämpningsförordningens bilaga 3, även om denna är en institution för tillämpning av systemet för arbetare inom stålindustrin. Den institutionen skall i så fall utge dessa förmåner.

2. Om de förmåner som utges enligt det särskilda systemet för arbetare i gruvor och liknande företag är mer förmånliga, kan sådana arbetare vända sig antingen till den institution som svarar för tillämpningen av detta system eller till den närmaste institution, inom den stats territorium där de vistas eller är bosatta, som tillämpar systemet för arbetare inom stålindustrin. I det senare fallet skall institutionen i fråga upplysa personen om det förhållandet att han får mer förmånliga förmåner,

genom att ansöka hos den institution som svarar för tillämpningen av det ovannämnda särskilda systemet, och om den institutionens namn och adress.

Tillämpning av förordningens artikel 62.2

Artikel 74

Beaktande av den period under vilken förmåner redan har utgetts av en annan medlemsstats institution

Vid tillämpningen av förordningens artikel 62.2 kan en medlemsstats institution, som skall utge förmåner, begära upplysningar från en annan medlemsstats institution om den period under vilken den sistnämnda institutionen redan har utgett förmåner för samma fall av olycksfall i arbetet eller arbetsjukdom.

Inlämnande och beredning av pensionsansökningar, utom sådana som gäller pension för arbetsjukdomar enligt förordningens artikel 57

Artikel 75

1. För att få en pension eller ett tilläggsbidrag enligt lagstiftningen i en medlemsstat skall en anställd eller egenföretagare eller hans efterlevande som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium ansöka antingen hos den behöriga institutionen eller hos institutionen på bosättningsorten, som skall vidarebefordra ansökan till den behöriga institutionen. Vid inlämnande av ansökningar gäller följande:

- a) Ansökan skall åtföljas av nödvändiga handlingar och göras på den blankett som föreskrivs i den lagstiftning som den behöriga institutionen tillämpar.
- b) Riktigheten av de upplysningar som lämnas av sökanden skall styrkas med officiella handlingar som bifogas ansökningsblanketten eller bekräftas av de behöriga organen i den medlemsstat inom vars territorium sökanden är bosatt.

2. Den behöriga institutionen skall direkt eller genom den behöriga statens förbindelseorgan underrätta sökanden om sitt beslut och sända en kopia av detta beslut till förbindelseorganet i den medlemsstat inom vars territorium sökanden är bosatt.

Administrativa kontroller och läkarundersökningar*Artikel 76*

1. De administrativa kontroller och läkarundersökningar, däribland de läkarundersökningar som föreskrivs vid omprövning av rätten till pension, skall på den behöriga institutionens begäran utföras av institutionen i den medlemsstat, inom vars territorium personen med rätt till förmåner befinner sig, enligt det förfarande som föreskrivs i den lagstiftning som den sistnämnda institutionen tillämpar. Den behöriga institutionen behåller dock rätten att låta personen med rätt till förmåner undersökas av en läkare som institutionen själv väljer.

2. Varje person som uppstår pension för sig själv eller för ett barn som har mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna skall underrätta den institution som svarar för utbetalningen om varje ändring i hans eller barnets situation som kan påverka rätten till pension.

Utbetalning av pensioner*Artikel 77*

Utbetalning av pensioner från en medlemsstats institution till pensionärer som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium skall göras enligt bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 53—58.

KAPITEL 5**DÖDSFALLSERSÄTTNINGAR****Tillämpning av förordningens artikel 64—66***Artikel 78***Inlämnande av ansökan om förmån**

För att få dödsfallsersättning enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat än den stat inom vars territorium sökanden är bosatt skall denne lämna in sin ansökan antingen till den behöriga institutionen eller till institutionen på bosättningsorten.

Till ansökan skall fogas de handlingar som krävs enligt den lagstiftning som den behöriga institutionen tillämpar.

Riktigheten av de upplysningar som lämnas av sökanden skall

styrkas med officiella handlingar som bifogas ansökan eller av bekräftas av de behöriga organen i den medlemsstat inom vars territorium sökanden är bosatt.

*Artikel 79***Intyg om perioder**

1. För att göra sin rätt gällande enligt bestämmelserna i förordningens artikel 64 skall sökanden lämna in ett intyg till den behöriga institutionen vilket anger de försäkrings- eller bosättningsperioder som den anställde eller egenföretagaren har fullgjort enligt den lagstiftning som han senast har varit omfattad av.

2. Detta intyg skall på sökandens begäran utfärdas av den sjukförsäkrings- eller ålderspensionsförsäkringsinstitution hos vilken den anställde eller egenföretagaren senast var försäkrad. Om sökanden inte lämnar in detta intyg skall den behöriga institutionen skaffa det från någon av de nämnda institutionerna.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 gäller också sådana fall då det för att uppfylla villkoren i den behöriga statens lagstiftning är nödvändigt att ta hänsyn till försäkrings- eller bosättningsperioder som tidigare har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning.

KAPITEL 6**ARBETSLÖSHETSFÖRMÅNER****Tillämpning av förordningens artikel 67***Artikel 80***Intyg om försäkrings- eller anställningsperioder**

1. För att göra sin rätt gällande enligt bestämmelserna i förordningens artikel 67.1, 67.2 eller 67.4 skall sökanden lämna ett intyg till den behöriga institutionen, vilket anger de försäkrings- eller anställningsperioder som han har fullgjort som anställd enligt den lagstiftning som han senast har omfattats av, tillsammans med de ytterligare upplysningar som krävs i den lagstiftning som denna institution tillämpar.

2. Intyget skall på begäran av personen i fråga utfärdas antingen av en institution för frågor om arbetslöshet i den medlemsstat vars lagstiftning han senast var omfattad av eller

av en annan institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i denna medlemsstat. Om han inte lämnar in det nämnda intyget skall den behöriga institutionen skaffa det från någon av de ovannämnda institutionerna.

3. Bestämmelserna i punkt 1 och 2 gäller också fall då det för att uppfylla villkoren i den behöriga statens lagstiftning är nödvändigt att ta hänsyn till försäkrings- eller anställningsperioder som han tidigare har fullgjort som anställd enligt en annan medlemsstats lagstiftning.

Tillämpning av förordningens artikel 68

Artikel 81

Intyg för beräkning av förmåner

Om ansvaret för beräkningen av förmåner åvilar en institution som avses i förordningens artikel 68.1 och om en person inte har innehaft sin senaste anställning under minst fyra veckor inom den medlemsstats territorium där institutionen finns, skall han lämna in ett intyg till denna institution vilket anger arten av den senaste anställning som han har haft under minst fyra veckor inom en annan medlemsstats territorium och den bransch i vilken anställningen innehades. Om personen inte lämnar in detta intyg skall den berörda institutionen skaffa det antingen från den institution för frågor om arbetslöshet i den sistnämnda medlemsstaten hos vilken han senast var försäkrad eller från en annan institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i denna medlemsstat.

Artikel 82

Intyg om familjemedlemmar som skall beaktas vid beräkning av förmåner

1. För att göra sin rätt gällande enligt bestämmelserna i förordningens artikel 68.2, skall personen i fråga lämna in ett intyg till den behöriga institutionen om sina familjemedlemmar som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än det inom vilket institutionen finns.

2. Detta intyg skall utfärdas av den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta. Intyget skall ange att familjemedlemmarna inte beaktas vid beräkningen av arbetslöshetsförmåner till någon annan person enligt den

medlemsstatens lagstiftning.

Intyget skall gälla i tolv månader från den dag då det utfärdades. Det kan förnyas och skall då gälla från dagen för förnyelsen. Personen i fråga skall omedelbart underrätta den behöriga institutionen om varje händelse som kan föranleda en ändring av intyget. En sådan ändring gäller med verkan från dagen för händelsen.

3. Om den institution som utfärdar det intyg som avses i punkt 1 inte kan intyga att familjemedlemmarna inte beaktas vid beräkningen av arbetslöshetsförmåner som utges till en annan person enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium de är bosatta, skall personen i fråga komplettera intyget med en förklaring om detta när han lämnar in intyget till den behöriga institutionen.

Bestämmelserna i punkt 2 andra stycket gäller också denna förklaring.

Tillämpning av förordningens artikel 69

Artikel 83

Villkor och begränsningar för bibehållande av rätt till förmåner då en arbetslös person beger sig till en annan medlemsstat

1. För att behålla sin rätt till förmåner skall en arbetslös person som avses i förordningens artikel 69.1 till institutionen på den ort dit han har rest lämna in ett intyg i vilket den behöriga institutionen skall intyga att han fortfarande har rätt till förmåner enligt villkoren i punkt 1 b i den artikeln. I detta intyg skall den behöriga institutionen särskilt ange

- a) det förmånsbelopp som skall utges till den arbetslösa personen enligt den behöriga statens lagstiftning,
- b) den dag då den arbetslösa personen upphörde att vara tillgänglig för den behöriga statens arbetsförmedling,
- c) tidsgränsen enligt förordningens artikel 69.1 b för registrering som arbetssökande i den medlemsstat till vilken den arbetslösa personen har rest,
- d) den längsta period enligt förordningens artikel 69.1 c under vilken rätten till förmåner kan bibehållas,

- e) förhållanden som kan förändra rätten till förmåner.
2. En arbetslös person som har för avsikt att bege sig till en annan medlemsstat för att söka arbete där skall före avfärden begära det intyg som avses i punkt 1. Om den arbetslösa personen inte lämnar in detta intyg skall institutionen på den ort dit han har rest skaffa det från den behöriga institutionen. Arbetsförmedlingen i den behöriga staten skall se till att den arbetslösa personen har upplysts om sina skyldigheter enligt förordningens artikel 69 och enligt denna artikel.
3. Institutionen på den ort dit den arbetslösa personen har rest skall underrätta den behöriga institutionen om den dag då den arbetslösa personen har registrerat sig och den dag då förmånerna började betalas ut och skall utbetala den behöriga statens förmåner på det sätt som bestäms i lagstiftningen i den medlemsstat dit personen har rest.

Institutionen på den ort dit den arbetslösa personen har rest skall företa eller låta företa en kontroll som om institutionen hade att göra med en arbetslös person med rätt till förmåner enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar. Institutionen skall underrätta den behöriga institutionen om varje förhållande enligt punkt 1 e ovan så snart som institutionen får kännedom om det och, i fall där förmånerna skall innehållas eller dras in, skall den omedelbart upphöra med utbetalningen av förmånerna. Den behöriga institutionen skall omgående underrätta den andra institutionen om i vilken omfattning och från vilken dag den arbetslösa personens rätt till förmåner förändras av detta förhållande. Utbetalningen av förmåner får endast återupptas, i förekommande fall, sedan en sådan underrättelse har mottagits. När förmånen skall minskas skall institutionen på den ort dit den arbetslösa personen har rest fortsätta att betala honom ett minskat förmånsbelopp som kan justeras sedan institutionen har fått svar från den behöriga institutionen.

4. Två eller flera medlemsstater eller dessa medlemsstaters behöriga myndigheter kan, sedan de inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, komma överens om andra tillämpningsbestämmelser.

Tillämpning av förordningens artikel 71

Artikel 84

Arbetslösa som under sin senaste anställning var bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga staten

1. I de fall som avses i förordningens artikel 71.1 a ii och

första meningen i artikel 71.1 b ii skall institutionen på bosättningsorten anses vara den behöriga institutionen vid tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 80.

2. För att göra sin rätt gällande enligt bestämmelserna i förordningens artikel 71.1 b ii skall en arbetslös som tidigare var anställd till institutionen på sin bosättningsort, förutom det intyg som avses i tillämpningsförordningens artikel 80, lämna ett intyg från institutionen i den medlemsstat, vars lagstiftning han senast har varit omfattad av, som anger att han inte har rätt till förmåner enligt förordningens artikel 69.

3. Vid tillämpningen av bestämmelserna i förordningens artikel 71.2 skall institutionen på bosättningsorten från den behöriga institutionen begära all information om de rättigheter som den arbetslöse, tidigare anställda personen har hos den sistnämnda institutionen.

KAPITEL 7

FAMILJEFÖRMÅNER OCH FAMILJEBIDRAG

Tillämpning av förordningens artikel 72

Artikel 85

Intyg om perioder av anställning eller av verksamhet som egenföretagare

1. För att göra sin rätt gällande enligt förordningens artikel 72 skall en person till den behöriga institutionen lämna ett intyg som anger de perioder av anställning eller av verksamhet som egenföretagare vilka har fullgjorts enligt den lagstiftning som han senast har omfattats av.

2. Detta intyg skall utfärdas på den berörda persons begäran antingen av medlemsstatens behöriga institution för familjeförmåner hos vilken han senast var försäkrad eller av en annan institution som har utsetts av denna medlemsstats behöriga myndighet. Om han inte lämnar in detta intyg skall den behöriga institutionen skaffa det från en annan av de ovannämnda institutionerna såvida sjukförsäkringsinstitutionen inte kan sända honom en kopia av det intyg som avses i tillämpningsförordningens artikel 16.1.

3. Bestämmelserna i punkt 1 och 2 gäller också i fall då det för att uppfylla villkoren i den behöriga statens lagstiftning är nödvändigt att beakta sådana perioder av anställning eller av verksamhet som egenföretagare vilka tidigare har fullgjorts

enligt en annan medlemsstats lagstiftning.

Tillämpning av förordningens artikel 73.1 och 75.1 a och b

Artikel 86

Anställda som omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning än Frankrikes

1. För att få familjeförmåner enligt förordningens artikel 73.1 skall en anställd lämna in en ansökan till den behöriga institutionen, vid behov genom arbetsgivaren.

2. Som underlag för sin ansökan skall den anställde lämna in ett intyg om sina familjemedlemmar som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än det i vilket den behöriga institutionen finns. Detta intyg skall utfärdas antingen av folkbokföringsmyndigheterna i det land där dessa familjemedlemmar är bosatta eller av institutionen för sjukförsäkringsfrågor på dessa familjemedlemmars bosättningsort eller av en annan institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium dessa familjemedlemmar är bosatta. Detta intyg skall förnyas varje år.

3. Om den behöriga statens lagstiftning föreskriver att familjeförmånerna kan eller skall betalas ut till en annan person än den anställde skall denne som underlag för sin ansökan även lämna information som identifierar den person till vilken familjeförmånerna skall betalas i bosättningslandet (efternamn, förnamn, fullständig adress).

4. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89.)

5. En anställd skall, vid behov genom sin arbetsgivare, underrätta den behöriga institutionen om

- varje förändring i familjemedlemmarnas situation som kan påverka rätten till familjeförmåner,
- varje förändring i antalet familjemedlemmar för vilka familjeförmåner skall utges,
- varje ändring i dessa familjemedlemmarnas bosättning eller vistelse,

- varje förvärvsverksamhet till följd av vilken familjeförmåner skall utbetalas också enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta.

Tillämpning av förordningens artikel 73.2

Artikel 87

(Denna artikel har upphävts genom förordning EEG nr 3427/89.)

KAPITEL 8

FÖRMÅNER FÖR PENSIONÄRERS MINDERÅRIGA
BARN OCH FÖR BARN SOM HAR MIST EN AV
FÖRÄLDRARNA ELLER BÅDA FÖRÄLDRARNA

Tillämpning av förordningens artiklar 77, 78 och 79

Tillämpning av förordningens artikel 74.1

Artikel 88

(Denna artikel har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89.)

Tillämpning av förordningens artikel 74.2

Artikel 89

(Denna artikel har upphävts genom förordning EEG nr 3427/89.)

Artikel 90

1. För att få förmåner enligt förordningens artikel 77 eller 78 skall en sökande till institutionen på bosättningsorten lämna en ansökan enligt det förfarande som har fastställts i den lagstiftning som institutionen tillämpar.

2. Om sökanden inte är bosatt inom den medlemsstats territorium inom vilket den behöriga institutionen finns, kan han dock lämna in sin ansökan antingen till den behöriga institutionen eller till institutionen på bosättningsorten som sedan skall översända ansökan till den behöriga institutionen med uppgift om vilken dag ansökan lämnades in. Denna dag skall anses som dagen för inlämnande av ansökan till den behöriga institutionen.

3. Om den behöriga institution som avses under punkt 2 finner att det inte föreligger någon rätt till förmåner enligt den lagstiftning som den tillämpar, skall institutionen omgående översända ansökan med alla nödvändiga handlingar och upplysningar till institutionen i den medlemsstat av vars lagstiftning den anställde eller egenföretagaren längst har omfattats.

Vid behov kan ärendet återföras enligt samma förutsättningar till institutionen i den medlemsstat enligt vars lagstiftning personen i fråga har fullgjort den kortaste av sina försäkrings- eller bosättningsperioder.

4. Administrativa kommissionen skall besluta de ytterligare föreskrifter som behövs om förfarandet vid ansökan om förmåner.

Artikel 91

1. Utbetalningen av förmåner enligt förordningens artikel 77 eller 78 skall göras enligt bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 53—58.

2. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall vid behov utse behörig institution för utbetalande av förmåner enligt förordningens artikel 77 eller 78.

Artikel 92

En person till vilken förmåner utges enligt förordningens artikel 77 eller 78 för en pensionärs barn eller för barn som

mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna skall underrätta den institution som svarar för förmånerna om:

- varje förändring i barnens situation som kan påverka rätten till förmåner,
- varje ändring i antalet barn för vilka förmåner skall utges,
- varje ändring av barnens bosättning,
- varje förvärvsverksamhet som ger rätt till familjeförmåner eller familjebidrag för barnen.

*AVDELNING V***FINANSIELLA BESTÄMMELSER***Artikel 93*

Återbetalning av andra förmåner vid sjukdom eller moderskap än som avses i tillämpningsförordningens artikel 94 och 95

1. Det faktiska beloppet av vårdförmåner enligt förordningens artikel 19.1 och 19.2, som utges till anställda, egenföretagare och medlemmar av deras familjer bosatta inom en och samma medlemsstats territorium, och vårdförmåner enligt förordningens artikel 21.2, 22, 25.1, 25.3 och 25.4, 26, 29.1 eller 31 skall återbetalas av den behöriga institutionen till den institution som utgav dessa förmåner enligt den sistnämnda institutionens räkenskaper.

2. I de fall som avses i förordningens artikel 21.2 andra stycket, 22.3 andra stycket, 29.1 och 31 samt vid tillämpningen av punkt 1 ovan skall institutionen på familjemedlemmarnas eller pensionärens bosättningsort allt efter omständigheterna anses som den behöriga institutionen.

3. Om det faktiska förmånsbelopp som avses under punkt 1 inte framgår av räkenskaperna hos den institution som har utgett dem och ingen överenskommelse har slutits enligt punkt 6, skall återbetalning ske med ett schablonbelopp som beräknas på grundval av alla relevanta uppgifter i det tillgängliga materialet. Administrativa kommissionen avgör vilket underlag

som skall användas för att beräkna schablonbelopp och fastställer deras storlek.

4. Återbetalningen skall inte grundas på högre taxor än de som gäller vårdförmåner till sådana anställda eller egenföretagare vilka omfattas av den lagstiftning som tillämpas av institutioner, som har utgett de förmåner som avses under punkt 1.

5. Bestämmelserna i punkt 1 och 2 gäller också återbetalning av kontantförmåner som har betalats ut enligt bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 18.8 andra meningen.

6. Två eller flera medlemsstater, eller dessa staters behöriga myndigheter, kan, sedan de inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, komma överens om andra metoder för beräkning av de belopp som skall återbetalas, i synnerhet när det gäller återbetalning på grundval av schablonbelopp.

Artikel 94

Återbetalning av vårdförmåner som har utgetts enligt sjuk- och moderskapsförsäkring för sådana familjemedlemmar till en anställd eller egenföretagare som inte är bosatta inom samma medlemsstat som denne

1. Beloppet av de vårdförmåner som har utgetts enligt förordningens artikel 19.2 till en anställd eller en egenföreta-

gares familjemedlemmar som inte är bosatta inom samma medlemsstats territorium som personen i fråga skall återbetalas av de behöriga institutionerna till de institutioner som har utgett förmånerna på grundval av ett schablonbelopp för varje kalenderår som så nära som möjligt överensstämmer med den faktiska utgiften.

2. Schablonbeloppet skall beräknas genom att den genomsnittliga årskostnaden per familj multipliceras med det årliga genomsnittliga antal familjer som skall beaktas, varefter resultatet av denna beräkning minskas med 20 %.

3. De faktorer som behövs för beräkningen av schablonbeloppet skall bestämmas enligt följande regler:

a) Den genomsnittliga årskostnaden per familj skall för varje medlemsstat erhållas genom att årsutgiften för alla vårdförmåner, som utges av denna medlemsstats institutioner till anställda eller egenföretagares familjemedlemmar omfattade av medlemsstatens lagstiftning enligt de system för social trygghet som skall beaktas, divideras med det årliga genomsnittliga antalet sådana anställda eller egenföretagare med familjemedlemmar. De system för social trygghet som skall beaktas, för detta ändamål anges i tillämpningsförordningens bilaga 9.

b) I förhållandet mellan två medlemsstaters institutioner skall det årliga genomsnittliga antal familjer som skall beaktas vara lika med det årliga genomsnittliga antal anställda eller egenföretagare som omfattas av lagstiftningen i en av dessa medlemsstater och vilkas familjemedlemmar har rätt till vårdförmåner som skall utges av en institution i den andra medlemsstaten.

4. Det antal familjer som skall beaktas enligt bestämmelserna under punkt 3 b skall bestämmas genom en lista som institutionen på bosättningsorten för detta ändamål för på grundval av det underlag om de berörda personernas rättigheter som tillhandahålls av den behöriga institutionen. Vid tvist skall de berörda institutionernas synpunkter översändas till den revisionskommitté som avses i tillämpningsförordningens artikel 101.3.

5. Administrativa kommissionen skall fastställa de metoder och regler som skall användas för att bestämma de beräkningsfaktorer som avses i punkt 3 och 4.

6. Två eller flera medlemsstater eller dessa staters behöriga myndigheter kan, sedan de har inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, komma överens om andra metoder för

beräkning av de belopp som skall återbetalas.

Artikel 95

Återbetalning av vårdförmåner som utges enligt sjuk- och moderskapsförsäkring till pensionärer och medlemmar av deras familjer som inte är bosatta inom den medlemsstat enligt vars lagstiftning de får pension och har rätt till förmåner

1. Beloppet av de vårdförmåner som har utgetts enligt förordningens artikel 28.1 och 28a skall återbetalas av de behöriga institutionerna till de institutioner som har utgett dessa förmåner på grundval av ett schablonbelopp som så nära som möjligt överensstämmer med den faktiska utgiften.

2. Schablonbeloppet skall beräknas genom att den genomsnittliga årskostnaden per pensionär multipliceras med det genomsnittliga årliga antal pensionärer som skall beaktas, varefter resultatet av denna beräkning minskas med 20 %.

3. De faktorer som behövs för beräkningen av schablonbeloppet skall bestämmas enligt följande regler:

a) Den genomsnittliga årskostnaden per pensionär skall för varje medlemsstat erhållas genom att årsutgiften för alla vårdförmåner som utges av denna medlemsstats institutioner till alla pensionärer, vars pensioner utges enligt denna medlemsstats lagstiftning enligt de system för social trygghet som skall beaktas, och till medlemmar av deras familjer divideras med det genomsnittliga årliga antalet sådana pensionärer. De system för social trygghet som skall beaktas för detta ändamål anges i bilaga 9.

b) I förhållandet mellan två medlemsstaters institutioner skall det årliga genomsnittliga antal pensionärer som skall beaktas vara lika med det genomsnittliga årliga antal pensionärer som avses i förordningens artikel 28.2 vilka, medan de är bosatta inom en medlemsstats territorium, har rätt till vårdförmåner som skall betalas av en annan medlemsstats institution.

4. Det antal pensionärer som skall beaktas enligt bestämmelserna under punkt 3 b skall bestämmas genom en lista som institutionen på bosättningsorten för detta ändamål för på grundval av det underlag om de berörda personernas rättigheter som tillhandahålls av den behöriga institutionen. Vid tvist skall de berörda institutionernas synpunkter översändas till den revisionskommitté som avses i tillämpningsförordningens artikel 101.3.

5. Administrativa kommissionen skall fastställa de metoder

och regler som skall användas för att bestämma de beräkningsfaktorer som avses i punkt 3 och 4.

(Denna artikel har upphävts genom förordning EEG nr 3427/89.)

6. Två eller flera medlemsstater eller dessa staters behöriga myndigheter kan, sedan de har inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, komma överens om andra metoder för beräkning av det belopp som skall återbetalas.

Tillämpning av förordningens artikel 63.2

Artikel 96

Återbetalning av vårdförmåner som har utgetts enligt ett försäkringssystem för olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar av en medlemsstats institution för en annan medlemsstats institutions räkning

Bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 93 skall gälla också vid tillämpning av bestämmelserna i förordningens artikel 63.2.

Tillämpning av förordningens artikel 70.2

Artikel 97

Återbetalning av arbetslöshetsförmåner som har utgetts till arbetslösa personer som beger sig till en annan stat för att söka arbete där

1. Beloppet av de förmåner som har utgetts enligt förordningens artikel 69 skall återbetalas av den behöriga institutionen till den institution som har utbetalat dessa förmåner enligt den sistnämnda institutionens räkenskaper.

2. Två eller flera medlemsstater, eller dessa staters behöriga myndigheter, får

— sedan de inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, komma överens om andra metoder för att beräkna de belopp som skall återbetalas, i synnerhet schablonbelopp, eller om andra återbetalningsmetoder, eller

— avstå ifrån alla återbetalningar mellan institutionerna.

Gemensamma bestämmelser om återbetalning

Återbetalning av familjebidrag som har utgetts enligt förordningens artikel 73.2 och 74.2

Artikel 99

Administrativa kostnader

Artikel 98

Två eller flera medlemsstater, eller dessa staters behöriga myndigheter, får enligt bestämmelserna i förordningens artikel 84.2 tredje meningen komma överens om att öka de förmånsbelopp som avses i tillämpningsförordningens artikel 93—98 med en viss procentsats för att beakta administrativa kostnader. Denna procentsats kan variera efter de berörda förmånerna.

Artikel 100

Sena krav

1. Vid avräkningar mellan medlemsstaternas institutioner har den behöriga statens betalningsansvariga institution rätt att avvisa ett återkrav, om det gäller förmåner som har utgetts under ett kalenderår som ligger tre år eller mer än tre år före den dag då kravet framställdes, och detta oavsett om kravet framställdes hos den institutionen eller hos ett förbindelseorgan.

2. För återkrav baserade på schablonbelopp skall treårsperioden löpa från den dag då den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner beräknad enligt tillämpningsförordningens artikel 94 och 95, offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 101

Sammanställning av krav

1. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89.)

2. Administrativa kommissionen får låta utföra varje kontroll som är lämplig för att ta fram den statistik och de redovisningsuppgifter som behövs vid utarbetandet av den sammanställning av krav som avses under punkt 1, i synnerhet för att se till att de regler följs som fastlagts i denna avdelning.

3. Administrativa kommissionen skall fatta beslut enligt denna artikel på grundval av en rapport från en revisionskommitté som skall avge ett motiverat yttrande till kommissionen. Administrativa kommissionen skall besluta om revisionskommitténs arbetsordning och sammansättning.

Artikel 102

Revisionskommitténs uppgifter—återbetalningsförfarande

1. Revisionskommittén skall

- a) samla in nödvändiga uppgifter och låta göra de beräkningar som behövs för tillämpningen av denna avdelning,
- b) ge Administrativa kommissionen periodiska rapporter om resultaten av förordningarnas tillämpning, i synnerhet de finansiella aspekterna,
- c) lägga fram lämpliga förslag för Administrativa kommissionen om det som föreskrivs i a och b,
- d) lämna förslag till Administrativa kommissionen i anslutning till de synpunkter som översänds enligt tillämpningsförordningens artikel 94.4 och 95.4,
- e) lägga fram förslag om tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 101 för Administrativa kommissionen,
- f) fullgöra alla uppgifter, utredningar eller uppdrag i frågor som hänskjuts till den av Administrativa kommissionen.

2. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89.)

3. När återbetalningarna bestäms på grundval av de faktiska förmånsbelopp som har betalats ut enligt institutionernas räkenskaper, skall de göras för varje kalenderhalvår under det följande kalenderhalvåret.

4. När återbetalningarna beräknas på grundval av ett schablonbelopp, skall de göras för varje kalenderår. I dessa fall skall de behöriga institutionerna till de institutioner som är berättigade till återbetalning betala förskott första dagen i varje kalenderhalvår enligt de regler som Administrativa kommissionen fastställer.

5. De behöriga myndigheterna i två eller flera medlemsstater kan komma överens om andra tider för återbetalningar eller andra förfaranden för betalningen av förskott.

Artikel 103

Sammanställning av statistik och uppgifter ur räkenskaper

De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för tillämpningen av bestämmelserna i denna avdelning, i synnerhet sådana som kräver sammanställning av statistik eller av uppgifter ur räkenskaper.

Artikel 104

Införande i bilaga 5 av överenskommelser om återbetalning mellan medlemsstater eller dessa staters behöriga myndigheter

1. Bestämmelser som motsvarar dem i förordningens artikel 36.3, 63.3 och 70.3 samt tillämpningsförordningens artikel 93.6, 94.6 och 95.6 och som är i kraft dagen innan förordningen träder i kraft skall fortsätta att gälla om de finns förtecknade i tillämpningsförordningens bilaga 5.

2. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89.)

Kostnader för administrativa kontroller och läkarundersökningar*Artikel 105*

1. Kostnader för administrativa kontroller, läkarundersökningar, observationer, läkarbesök och alla slag av kontroller som behövs för beviljande, utgivande och omprövning av förmåner skall återbetalas av den institution för vars räkning de gjordes till den institution som har svarat för dem enligt de taxor som den sistnämnda institutionen tillämpar.

2. Två eller flera medlemsstater, eller dessa staters behöriga myndigheter, kan dock komma överens om andra återbetalningsmetoder, i synnerhet på grundval av schablonbelopp, eller avstå från alla återbetalningar mellan institutioner.

Sådana överenskommelser skall förtecknas i tillämpningsförordningens bilaga 5. Överenskommelser som var i kraft dagen innan förordningen trädde i kraft skall fortsätta att gälla om de är förtecknade i denna bilaga.

Gemensamma bestämmelser om utgivandet av kontantförmåner*Artikel 106*

Inom de tidsfrister och enligt de regler som Administrativa kommissionen fastställer skall de behöriga myndigheterna i varje medlemsstat underrätta denna kommission om beloppet av de kontantförmåner som har betalats ut av institutioner under dem till förmånstagare som är bosatta eller som vistas inom varje annan medlemsstats territorium.

*Artikel 107***Omräkning av valutor**

1. Vid tillämpning av
  - a) förordningens artikel 12.2—4, 19.1 b sista meningen, 22.1 ii sista meningen, 25.1 b näst sista meningen, 41.1 c och d, 46.3, 46.4, 50, 52 b sista meningen, 55.1 ii sista meningen, 70.1 första stycket och 71.1 b ii näst sista meningen,
  - b) tillämpningsförordningens artikel 34.1 och 120.2,

skall kursen för omräkning till en nationell valuta av belopp som redovisas i en annan nationell valuta vara den kurs som beräknas av kommissionen och grundas på det månatliga genomsnittet för växelkursen för dessa valutor under den referensperiod som definieras under punkt 2 och som anmäls till kommissionen för tillämpning av det europeiska valutasamarbetet.

2. Referensperioden skall vara:
  - januari för växelkurser gällande från följande 1 april,
  - april för växelkurser gällande från följande 1 juli,
  - juli för växelkurser gällande från följande 1 oktober,
  - oktober för växelkurser gällande från följande 1 januari.
3. De växelkurser som skall användas vid tillämpningen av punkt 1 skall vara de kurser som samtidigt anmäls till kom-

missionen av centralbankerna för beräkning av ecu inom ramen för det europeiska valutasamarbetet.

4. Den dag som skall beaktas vid fastställande av de växelkurser som skall gälla i fall som avses under punkt 1 skall fastställas av Administrativa kommissionen efter förslag av revisionskommittén.

5. De växelkurser som skall gälla i fall som avses under punkt 1 offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* under den näst sista månaden före den månad från vars första dag de skall gälla.

6. I andra fall än de som avses under punkt 1 skall omräkningen ske enligt den officiella växelkursen på utbetalningsdagen, såväl vad gäller betalning som återbetalning av förmåner.

AVDELNING VI

DIVERSE BESTÄMMELSER

Artikel 108

Styrkande av att en person är säsongarbetare

För att styrka att han är en säsongarbetare skall en anställd som avses i förordningens artikel 1 c visa sitt anställningskontrakt, försett med påteckning av arbetsförmedlingen inom den medlemsstats territorium dit han har rest för arbete eller där han har arbetat. Om något kontrakt för säsongarbete inte har upprättats i denna medlemsstat, skall institutionen i anställningslandet, i förekommande fall, vid ansökan om förmåner utfärda ett intyg som anger att på grundval av information som personen i fråga har tillhandahållit det arbete han utför eller har utfört är av säsongsnatur.

Artikel 109

Överenskommelser om betalning av avgifter

En arbetsgivare som inte har något fast driftställe i den medlemsstat inom vars territorium den anställda arbetar kan komma överens med den sistnämnda att denne skall överta arbetsgivarens skyldighet att betala avgifter.

Arbetsgivaren skall underrätta den behöriga institutionen eller, vid behov, den institution som har utsetts av medlemsstatens behöriga myndighet, om varje sådan överenskommelse

Artikel 110

Ömsesidig administrativ hjälp för att återfå förmåner som en person inte hade rätt till

Om institutionen i en medlemsstat som har utgett förmåner avser att vidta åtgärder mot en person som har fått förmåner

som han inte hade rätt till, skall institutionen på denna persons bosättningsort, eller den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium denna person är bosatt, bistå den förstnämnda institutionen.

Artikel 111

Socialförsäkringsinstitutioners rätt att få tillbaka belopp som mottagaren inte hade rätt till och socialtjänstorgans regresskrav

1. Om vid beviljande eller omprövning av förmåner vid invaliditet, ålderdom eller dödsfall (pensioner) enligt förordningens avdelning III kapitel 3 institutionen i en medlemsstat till en förmånstagare har utgett ett belopp som är större än det som han har rätt till, kan denna institution begära att institutionen i varje annan medlemsstat som svarar för utgivandet av motsvarande förmåner till förmånstagaren drar av överskottsbeloppet från de fordringar förmånstagaren har på institutionen. Den sistnämnda institutionen skall överföra det avdragna beloppet till institutionen som är berättigad till återbetalningen. Om det överskjutande beloppet inte kan dras av från fordringarna skall bestämmelserna under punkt 2 tillämpas.

2. Om en institution i en medlemsstat till en förmånstagare har utgett ett belopp som är större än det som han har rätt till, kan institutionen, inom ramen för de villkor och begränsningar som gäller enligt den lagstiftning som den tillämpar, begära att institutionen i varje annan medlemsstat som svarar för utgivande av förmåner till samma förmånstagare drar av det överskjutande beloppet från de belopp som den utger till förmånstagaren. Den sistnämnda institutionen skall göra avdraget enligt de villkor och inom de fastställda gränserna för sådan avräkning enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar som om den själv hade betalat ut för mycket och skall överföra det avdragna beloppet till institutionen som är berättigad till återbetalningen.

3. Om en person för vilken förordningen gäller har fått socialbidrag inom en medlemsstats territorium under en period då han hade rätt till förmåner enligt en annan medlemsstats lagstiftning, kan det organ som har utgett socialbidraget och som har rätt att få tillbaka detta genom betalning ur förmånerna till denna person, begära att institutionen i varje annan medlemsstat som svarar för förmåner till denna person drar av det utgivna socialbidragsbeloppet från de belopp som den sistnämnda institutionen utger till personen i fråga.

När en familjemedlem till en person för vilken förordningen gäller har fått socialbidrag inom en medlemsstats territorium under en period då personen i fråga hade rätt till förmåner enligt en annan medlemsstats lagstiftning för familjemedlemmen, kan det organ som har utgett socialbidraget och som har rätt att få tillbaka detta genom betalning ur förmånerna till denna person för familjemedlemmen, begära att institutionen i varje annan medlemsstat som svarar för förmåner till denna person drar av det utgivna socialbidragsbeloppet från de belopp som den sistnämnda institutionen utger till personen för familjemedlemmen i fråga.

Den institution som svarar för förmåner skall göra avdraget enligt de villkor och inom de fastställda gränserna för sådan avräkning enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar och skall överföra det avdragna beloppet till organet som är berättigat till återbetalningen.

Artikel 112

När en institution direkt eller genom en annan institution har gjort utbetalningar som en förmånstagare inte hade rätt till och när det har visat sig vara omöjligt att återfå dessa, skall beloppen i fråga slutgiltigt belasta den förstnämnda institutionen utom i fall då den felaktiga utbetalningen var följden av ett bedrägligt handlande.

Artikel 113

Återbetalning av vårdförmåner som felaktigt har utgetts till personer som är anställda inom internationell transport

1. Om den behöriga institutionen finner att rätt till vårdförmåner inte föreligger, skall de vårdförmåner, som har utgetts till en person som är anställd inom internationell transport av institutionen på vistelseorten på grund av ett sådant antagande som avses i tillämpningsförförordningens artikel 20.1 eller 62.1, återbetalas av den behöriga institutionen.

2. Utgifter som institutionen på vistelseorten har haft för en person anställd inom internationell transport, som inte förut har gjort ansökan hos institutionen på vistelseorten och inte har rätt till vårdförmåner men ändå har fått sådana mot uppvisande av

det intyg som avses i tillämpningsförförordningens artikel 20.1 eller 62.1, skall återbetalas av den institution som anges som behörig i detta intyg eller av en annan institution som har utsetts för detta ändamål av den behöriga myndigheten i medlemsstaten i fråga.

3. Den behöriga institutionen eller, i det fall som avses under punkt 2, den institution som anges som behörig eller den institution som har utsetts för detta ändamål, skall debitera förmånstagaren för beloppet av de vårdförmåner som har utgetts till honom utan att han hade rätt till dem. Institutionen i fråga skall underrätta den revisionskommitté, som avses i tillämpningsförförordningens artikel 101.3, om sådana debiteringar och kommittén skall upprätta en redovisning av dessa.

Artikel 114

Provisoriskt utgivande av förmåner vid tvister om vilken lagstiftning som är tillgänglig eller om vilken institution som skall utge förmåner

Vid tvister mellan två eller flera medlemsstaters institutioner eller behöriga myndigheter om vilken lagstiftning som skall tillämpas enligt förordningens avdelning II eller om vilken institution som skall utge förmånerna skall den person, som hade kunnat göra anspråk på förmåner om det inte hade förelegat en tvist, provisoriskt få de förmåner som föreskrivs i den lagstiftning som institutionen på bosättningsorten tillämpar eller, om personen i fråga inte är bosatt inom någon av dessa medlemsstaters territorier, de förmåner som föreskrivs i den lagstiftning som tillämpas av den institution till vilken hans ansökan först lämnades in.

Artikel 115

Hur det skall gå till vid läkarundersökningar som görs i en annan medlemsstat än den behöriga staten

Institutionen på vistelse- eller bosättningsorten som enligt förordningens artikel 87 är skyldig att låta företa en läkarundersökning skall förfara på det sätt som föreskrivs i den lagstiftning som institutionen tillämpar.

Om sådana regler inte finns, skall institutionen från den behöriga institutionen begära upplysningar om hur den skall förfara.

Artikel 116

Överenskommelser om uppbörd av avgifter

1. Överenskommelser som har slutits enligt förordningens

artikel 92.2 skall förtecknas i tillämpningsförfordningens bilaga 5.

2. Överenskommelser som har slutits för tillämpning av artikel 51 i förordning nr 3 skall fortsätta att gälla, om de är förtecknade i tillämpningsförfordningens bilaga 5.

Artikel 117

Automatisk databehandling

1. En eller flera medlemsstater eller dessas behöriga myndigheter kan, sedan de inhämtat yttrande från Administrativa kommissionen, för automatisk databehandling anpassa

blanketterna för intyg, uttalanden, ansökningar och andra handlingar liksom de processer och metoder för överföring av de data som har fastställts för tillämpningen av förordningen och tillämpningsförfordningen.

2. Administrativa kommissionen skall då utvecklingen av automatisk databehandling i medlemsstaterna medger detta, göra de utredningar som behövs för att standardisera och införa i allmänt bruk de metoder för anpassning som utvecklats enligt punkt 1.

AVDELNING VII

ÖVERGÅNGS- OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 118

(Denna artikel har ändrats genom förordning EEG nr 1305/89.)

Artikel 119

(Denna artikel har ändrats genom förordning EEG nr 1305/89.)

Artikel 120

(Denna artikel har upphävts genom förordning EEG nr 3427/89.)

*Artikel 121***Tillkommande tillämpningsöverenskommelser**

1. Två eller flera medlemsstater eller de behöriga myndigheterna i dessa medlemsstater kan, vid behov, sluta överenskommelser i syfte att komplettera de administrativa reglerna om genomförande av förordningen. Sådana överenskommelser förtecknas i tillämpningsförordningens bilaga 5.

2. Sådana överenskommelser som motsvarar de överenskommelser som avses i punkt 1 och som är i kraft dagen före den 1 oktober 1972 skall fortsätta att gälla om de är förtecknade i bilaga 5.

*Artikel 122***Särskilda bestämmelser om ändring av vissa bilagor**

På begäran av en eller flera berörda medlemsstater eller deras behöriga myndigheter kan tillämpningsförordningens bilagor 1, 4, 5, 6, 7 och 8 ändras genom en kommissions förordning, sedan Administrativa kommissionens yttrande har inhämtats.

BILAGA 1**BEHÖRIGA MYNDIGHETER**

(Denna bilaga har ändrats genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.)

BILAGA 2

BEHÖRIGA INSTITUTIONER

(Förordningens artikel 1 o och tillämpningsförordningens artikel 4.2)

A. BELGIEN

1. Sjukdom och moderskap:

a) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 16—29:

i) Som allmän regel:

Det försäkringsorgan hos vilket den anställde eller egenföretagaren är försäkrad

ii) För sjömän:

Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge - Hulp- en voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag (Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg), Antwerpen.

b) Vid tillämpningen av tillämpningsförordningens avdelning V:

Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles - Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring, Bryssel), för försäkringsorganen eller Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg

2. Invaliditet:

a) Allmän invaliditet (arbetare, tjänstemän och gruvarbetare) och egenföretagares invaliditet:

Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles - Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring, Bryssel), tillsammans med det försäkringsorgan hos vilken den anställde eller egenföretagaren är eller har varit försäkrad

b) Särskilt invaliditetssystem för gruvarbetare:

Fonds national de retraite des ouvriers-mineurs, Bruxelles - Nationaal pensioenfonds voor mijnwerkers, Brussel (Centrala pensionskassan för gruvarbetare, Bryssel)

c) Invaliditetssystem för sjömän:

Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge - Hulp- en voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag (Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg), Antwerpen

3. Ålderdom, dödsfall (pensioner):

Office national des pensions pour travailleurs salariés, Bruxelles - Rijksdienst voor werknemerspensioenen, Brussel (Centralpensionskontoret för anställda, Bryssel)

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles - Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen, Brussel (Centralinstitutet för socialförsäkring för egenföretagare, Bryssel)

4. Olycksfall i arbetet:

a) Intill utgången av den översynsperiod, som föreskrivs i lagen av den 10 april 1971 (artikel 72):

i) Vårdförmåner:

— förnyelse och underhåll av proteser:

Fonds des accidents du travail, Bruxelles - Fonds voor arbeidsongevallen, Brussel (Kassan för olycksfall i arbetet, Bryssel)

— andra förmåner än de som avses ovan:

Den försäkringsgivare hos vilken arbetsgivaren är försäkrad

ii) Kontantförmåner:

— bidrag:

Den försäkringsgivare hos vilken arbetsgivaren är försäkrad

— tilläggsbidrag enligt den kungliga kungörelsen av den 21 december 1971:

Fonds des accidents du travail, Bruxelles - Fonds voor arbeidsongevallen, Brussel (Kassan för olycksfall i arbetet, Bryssel)

b) Efter utgången av de översynsperioder som föreskrivs i lagen av den 10 april 1971 (artikel 72):

i) Vårdförmåner:

Fonds des accidents du travail, Bruxelles - Fonds voor arbeidsongevallen, Brussel (Kassan för olycksfall i arbetet, Bryssel)

ii) Kontantförmåner:

— pensioner:

Det organ som har utsetts som ansvarigt för pensioner

— tilläggsbidrag:

Fonds des accidents du travail, Bruxelles - Fonds voor arbeidsongevallen, Brussel (Kassan för olycksfall i arbetet, Bryssel)

c) System för sjömän och fiskare:

Fonds des accidents du travail, Bruxelles - Fonds voor arbeidsongevallen, Brussel (Kassan för olycksfall i arbetet, Bryssel)

d) I fall utan försäkring:

Fonds des accidents du travail, Bruxelles - Fonds voor arbeidsongevallen, Brussel (Kassan för olycksfall i arbetet, Bryssel)

5. Arbetsjukdomar:

Fonds des maladies professionnelles, Bruxelles - Fonds voor beroepsziekten, Brussel (Kassan för arbetsjukdomar, Bryssel)

6. Dödsfallsersättning:

a) Sjuk- och invaliditetsförsäkring:

i) Som allmän regel:

Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles - Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring, Bryssel) tillsammans med det försäkringsorgan hos vilket den anställda var föräkrad

ii) För sjömän:

Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge - Hulp- en verzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag (Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg), Antwerpen

- b) Olycksfall i arbetet:
- i) Som allmän regel: Försäkringsgivaren
  - ii) För sjömän: Fonds des accidents du travail, Bruxelles – Fonds voor arbeidsongevallen, Brussel (Kassan för olycksfall i arbetet, Bryssel)
- c) Arbetsjukdomar: Fonds des maladies professionnelles, Bruxelles – Fonds voor beroepsziekten, Brussel (Kassan för arbetsjukdomar, Bryssel)
7. **Arbetslöshet:**
- i) Som allmän regel: Office national de l'emploi, Bruxelles – Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, Brussel (Centralkontoret för arbetsmarknadsfrågor, Bryssel)
  - ii) För sjömän: Pool des marins de la marine marchande – Pool van de zeelieden ter koopvaardij (Handelsflottans pool), Antwerpen,
8. **Familjeförmåner:**
- a) Anställda: Caisse de compensation pour allocations familiales pour travailleurs salariés – Compensatiekas der gezinsvergoedingen voor werknemers (Kassan för familjeförmåner för anställda) hos vilken arbetsgivaren är försäkrad
  - b) Egenföretagare: Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles – Rijksinstituut voor de sociale verzekerings der zelfstandigen, Brussel (Centralinstitutet för socialförsäkring för egenföretagare, Bryssel)

B. DANMARK

1. DANMARK UTOM GRÖNLAND

a) Sjukdom och moderskap:

i) Sjukdom

— vårdförmåner:

Den behöriga amtskommune (landstinget). I Köpenhamns kommun: Magistraten (kommunförvaltningen). I Frederiksberg: kommunförvaltningen

— kontantförmåner:

Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunförvaltningen)

ii) Moderskap:

— vårdförmåner:

Den behöriga amtskommune (landstinget). I Köpenhamns kommun: Magistraten (kommunförvaltningen). I Frederiksberg: kommunförvaltningen

— kontantförmåner:

Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunförvaltningen)

- b) Invallditet:**
- i) Förmåner som utges enligt lagen om invalidpensioner: Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København
  - ii) Rehabiliteringsförmåner: Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunalförvaltningen)
- c) Ålderdom och dödsfall (pensioner):**
- i) Pensioner som utges enligt lagen om ålders- och änkepensioner: Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København
  - ii) Pensioner som utges enligt lagen om tilläggspensioner för anställda (loven om Arbejdsmarkedets Tillægspension): Arbejdsmarkedets Tillægspension (Kontoret for tillægspensioner till anställda), Hillerød
- d) Olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar:**
- i) Vårdförmåner och pensioner: Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København
  - ii) Dagpenning: Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunalförvaltningen)
- e) Dödsfallsersättning:** Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunalförvaltningen)
- f) Arbetslöshet:** Arbejdsdirektoratet (Arbetsmarknadsdirektoratet), København
- g) Familjeförmåner (familjebidrag):** Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunalförvaltningen)

2. GRÖNLAND

(Denna punkt har upphävts genom förordning EEG nr 1661/85.)

C. TYSKLAND

De tyska institutionernas behörighet bestäms av bestämmelser i tysk lagstiftning om inte annat anges nedan

1. Sjukförsäkring:

Vid tillämpning av förordningens artikel 13.2 e:

- a) Då personen ifråga är bosatt i Förbundsrepubliken Tyskland:
- b) Då personen ifråga är bosatt inom en annan medlemsstats territorium:
- c) Om familjemedlemmar till en person, innan han blev inkallad eller återinkallad för tjänstgöring inom de väpnade styrkorna eller för civiltjänstgöring, var försäkrade hos en tysk institution enligt tillämpningsförordningens artikel 17.1:

Den behöriga Allgemeine Ortskrankenkasse (den lokala allmänna sjukförsäkringskassan) på den ort där personen är bosatt

Allgemeine Ortskrankenkasse Bonn (den lokala allmänna sjukförsäkringskassan, Bonn)

Den sjukförsäkringsinstitution hos vilken dessa familjemedlemmar är försäkrade

Vid tillämpning av förordningens artikel 25.1:

Den sjukförsäkringsinstitution hos vilken den arbetslöse var försäkrad då han lämnade Förbundsrepubliken Tysklands territorium

För sjukförsäkring för pensionssökande och pensionärer samt medlemmar av deras familjer enligt bestämmelserna i förordningens avdelning III kapitel 1 avsnitt 4 och 5:

- i) Då personen ifråga är försäkrad hos en Allgemeine Ortskrankenkasse (lokal allmän sjukförsäkringskassa) eller då han inte är försäkrad hos någon sjukförsäkringsinstitution:
- ii) I alla andra fall:

Allgemeine Ortskrankenkasse Bonn (den lokala allmänna sjukförsäkringskassan, Bonn)

Den sjukförsäkringsinstitution hos vilken sökanden eller pensionären är försäkrad

2. Pensionsförsäkring för arbetare, tjänstemän och gruvarbetare:

För tillträde till frivillig försäkring, prövning av ansökan om förmåner och beviljande av förmåner enligt förordningens bestämmelser:

- a) För personer som har varit försäkrade eller som betraktas som försäkrade antingen uteslutande enligt tysk lagstiftning eller enligt tysk lagstiftning och lagstiftningen i en eller flera medlemsstater, samt för deras efterlevande, om personen i fråga:

— är bosatt inom en annan medlemsstats territo-

rium, eller

- är medborgare i en annan medlemsstat men är bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

i) Om den senaste avgiften har erlagts till pensionsförsäkringssystemet för arbetare:

- om personen i fråga är bosatt i Nederländerna eller är nederländsk medborgare bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

Landesversicherungsanstalt Westfalen (Westfalens försäkringsanstalt), Münster

- om personen i fråga är bosatt i Belgien eller är belgisk medborgare bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (Rhenprovinsens försäkringsanstalt), Düsseldorf

- om personen i fråga är bosatt i Italien eller är italiensk medborgare bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

Landesversicherungsanstalt Schwaben (Schwabens försäkringsanstalt), Augsburg

- om personen i fråga är bosatt i Frankrike eller Luxemburg eller är fransk eller luxemburgsk medborgare bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz (Rhenland-Pfalz' försäkringsanstalt), Speyer

- om personen i fråga är bosatt i Danmark eller är dansk medborgare bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

Landesversicherungsanstalt Schleswig-Holstein (Schleswig-Holsteins försäkringsanstalt), Lübeck

- om personen i fråga är bosatt i Irland eller Förenade konungariket eller är irländsk medborgare eller medborgare i Förenade konungariket bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

Landesversicherungsanstalt Freie und Hansestadt Hamburg (Det fria hansastaden Hamburgförsäkringsanstalt), Hamburg

- om personen i fråga är bosatt i Grekland eller är grekisk medborgare bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

Landesversicherungsanstalt Württemberg (Württembergs försäkringsanstalt), Stuttgart

Om den senaste avgiften har erlagts till:

- Landesversicherungsanstalt für das Saarland (Saarlands försäkringsanstalt), Saarbrücken, eller till Bundesbahnversicherungsanstalt (Statens järnvägars försäkringsanstalt), Frankfurt am Main:

Den institution till vilken den senaste avgiften har erlagts

- Seekasse (Sjömännens försäkringskassa), Hamburg, eller om avgifter har betalats i minst 60 månader till Seekasse (Rentenversicherung der Arbeiter oder der Angestellten) (Sjömännens försäkringskassa (pensions-

- försäkringen för arbetare eller tjänstemän), Hamburg
- ii) Om den senaste avgiften har erlagts till pensionsförsäkringen för tjänstemän:
- om ingen avgift har erlagts till Seekasse (Sjömännens försäkringskassa), Hamburg: Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (Föbunds-försäkringsanstalten för tjänstemän), Berlin
  - om en avgift har erlagts till Seekasse (Rentenversicherung der Arbeiter oder der Angestellten, (Sjömännens försäkringskassa (pensionsförsäkringen för arbetare eller tjänstemän)), Hamburg: Seekasse (Sjömännens försäkringskassa), Hamburg
- iii) Om den senaste avgiften har erlagts till pensionsförsäkringen för gruvarbetare eller om den kvalifikationstid som krävs för rätt till en gruvarbetarpension som utges på grund av nedsatt förmåga att utöva gruvarbetaryrket (Bergmannsrente) (gruvarbetarpension) är eller anses som fullgjord: Bundesknappschaft (Föbunds-försäkringskassan för gruvarbetare), Bochum
- b) För personer som har varit försäkrade enligt tysk lagstiftning och lagstiftningen i en eller flera medlemsstater samt för deras efterlevande, om personen i fråga:
- är bosatt inom tyskt territorium, utom Saarland, eller
  - är tysk medborgare och bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:
    - i) Om den senaste avgiften enligt tysk lagstiftning har erlagts till pensionsförsäkringen för arbetare:
      - om den senaste avgiften enligt en annan medlemsstats lagstiftning har erlagts till en nederländsk pensionsförsäkringsinstitution: Landesversicherungsanstalt Westfalen (Westfalens försäkringsanstalt), Münster
      - om den senaste avgiften enligt en annan medlemsstats lagstiftning har erlagts till en belgisk pensionsförsäkringsinstitution: Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (Rhenprovinsens försäkringsanstalt), Düsseldorf
      - om den senaste avgiften enligt en annan medlemsstats lagstiftning har erlagts till en italiensk pensionsförsäkringsinstitution: Landesversicherungsanstalt Schwaben (Schwabens försäkringsanstalt), Augsburg
      - om den senaste avgiften enligt en annan medlemsstats lagstiftning har erlagts till en fransk eller en luxemburgsk pensionsförsäkringsinstitution: Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz (Rhenland-Pfalz försäkringsanstalt), Speyer

- om den senaste avgiften enligt en annan medlemsstats lagstiftning har erlagts till en dansk pensionsförsäkringsinstitution:

Landesversicherungsanstalt Schleswig-Holstein (Schleswig-Holsteins försäkringsanstalt), Lübeck

- om den senaste avgiften enligt en annan medlemsstats lagstiftning har erlagts till en irländsk eller en brittisk pensionsförsäkringsinstitution:

Landesversicherungsanstalt Freie und Hansestadt Hamburg (Den fria hansestaden Hamburgs försäkringsanstalt), Hamburg

- om den senaste avgiften enligt en annan medlemsstats lagstiftning har erlagts till en grekisk pensionsförsäkringsinstitution:

Landesversicherungsanstalt Württemberg (Württembergspensionsförsäkringsanstalt), Stuttgart

Om personen är bosatt inom Tysklands territorium i Saarland eller om han är tysk medborgare och bosatt inom en icke-medlemsstats territorium och den senaste avgiften enligt tysk lagstiftning har erlagts till en pensionsförsäkringsinstitution i Saarland:

Landesversicherungsanstalt für das Saarland (Saarlands försäkringsanstalt), Saarbrücken

Om den senaste avgiften enligt tysk lagstiftning har erlagts till:

- Seekasse (Sjömännens försäkringskassa), Hamburg, eller om avgifter på grund av anställning i den tyska handelsflottan eller i en annan stats handelsflotta har erlagts under åtminstone 60 månader:

Seekasse (Sjömännens försäkringskassa), Hamburg

- Bundesbahnversicherungsanstalt (Statens järnvägars försäkringsanstalt), Frankfurt am Main:

Bundesbahnversicherungsanstalt (Statens järnvägars försäkringsanstalt), Frankfurt am Main

ii) Om den senaste avgiften enligt tysk lagstiftning har erlagts till pensionsförsäkringen för tjänstemän:

- om ingen avgift har erlagts till Seekasse (Sjömännens försäkringskassa), Hamburg:

Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (Förbunds-försäkringsanstalten för tjänstemän), Berlin

- om en avgift har erlagts till Seekasse (Rentenversicherung der Arbeiter oder der Angestellten) (Sjömännens försäkringskassa (pensionsförsäkringen för arbetare eller tjänstemän)), Hamburg:

Seekasse (Sjömännens försäkringskassa), Hamburg

iii) Om den senaste avgiften enligt tysk lagstiftning har erlagts till pensionsförsäkringen för

gruvarbetare eller om den kvalifikationstid som krävs för rätt till en gruvarbetarpension som utges på grund av nedsatt förmåga att utöva gruvarbetaryrket (Bergmannsrente) (gruvarbetarpension) är eller anses som fullgjord:

Bundesknappschaft (Förbundsförsäkringskassan för gruvarbetare), Bochum

- c) Om byte av bosättningsland sker sedan förmåner har utgetts i de fall som avses under a i och b i, skall den behöriga institutionen ändras i enlighet därmed

3. Ålderspensionsförsäkring för jordbrukare:

Landwirtschaftliche Alterskasse Rheinessen-Pfalz (Rheinessen-Pfalz' ålderspensionsförsäkringskassa för jordbrukare), Speyer

4. Kompletterande försäkring för järn- och stålarbetare:

Landesversicherungsanstalt für das Saarland (Saarlands försäkringsanstalt), Saarbrücken

5. Olycksfallsförsäkring (olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar):

Den institution som ansvarar för olycksfallsförsäkring i fallet ifråga.

6. Arbetslöshets- och familjeförmåner:

Bundesanstalt für Arbeit (Förbundsanstalten för arbete), Nürnberg

D. FRANKRIKE

1. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 93.1, 94 och 95:

A. System för anställda:

a) Allmänt system:

Caisse nationale de l'assurance maladie (Centrala sjukförsäkringskassan), Paris

b) System för lantarbetare:

Caisse centrale de secours mutuels agricoles (Centralkassan för ömsesidig hjälp inom jordbruket), Paris

c) System för gruvarbetare:

Caisse autonome nationale de sécurité sociale dans les mines (Den självstyrande centralkassan för social trygghet för gruvarbetare), Paris

d) System för sjömän:

Établissement national des invalides de la marine (Centralinstitutionen för invalidiserade sjömän), Paris

B. System för egenföretagare:

a) System för egenföretagare som inte är verksamma inom jordbruket:

Caisse nationale d'assurance maladie et maternité des travailleurs non salariés des professions non agricoles (Centrala försäkringskassan för sjukdom och moderskap för egenföretagare som inte är verksamma inom jordbruket), Saint-Denis

b) System för jordbrukare:

Caisse centrale de secours mutuels agricoles (Centralkassan för ömsesidig hjälp inom jordbruket), Paris

- Caisse centrale des mutuelles agricoles (Centralkassan för ömsesidig försäkring för jordbrukare), Paris
- Fédération française des sociétés d'assurances (Ramex et Gamex) (Franska försäkringssällskapsföreningen)
- Fédération nationale de la mutualité française (Franska försäkringskassaförbundet)
2. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 96:
- a) Allmänt system: Caisse nationale de l'assurance maladie (Centrala sjukförsäkringskassan), Paris
- b) System för jordbrukare: Caisse de mutualité sociale agricole (Socialförsäkringskassan för jordbruket)
- c) System för gruvarbetare: Caisse autonome nationale de sécurité sociale dans les mines (Den självstyrande centralkassan för social trygghet för gruvarbetare), Paris
- d) System för sjömän: Établissement national des invalides de la marine (Centralinstitutionen för invalidiserade sjömän), Paris
3. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 98:
- a) Allmänt system: Caisse nationale d'allocations familiales (Centralkassan för familjebidrag), Paris
- b) System för jordbrukare: Caisse centrale d'allocations familiales mutuelles agricoles (Centralkassan för familjebidrag inom jordbruket), Paris
- c) System för gruvarbetare: Caisse autonome nationale de sécurité sociale dans les mines (Självstyrande centralkassan för social trygghet för gruvarbetare), Paris
- d) System för sjömän: Caisse nationale d'allocations familiales des marins du commerce (Centralkassan för familjebidrag till sjömän i handelsflottan) eller i förekommande fall Caisse nationale d'allocations familiales de la pêche maritime (Centralkassan för familjebidrag till fiskare)
4. Övriga behöriga institutioner är de som anges i fransk lagstiftning, nämligen:
- I. **MODERLANDET**
- A. **System för anställda:**
- a) Allmänt system:
- i) Sjukdom, moderskap, dödsfallsersättning: Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförsäkringskassan)
- ii) Invaliditet:
- aa) Som allmän regel utom för Paris och Parisregionen: Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförsäkringskassan)
- Paris och Parisregionen: Caisse régionale d'assurance maladie (Regionala sjukförsäkringskassan), Paris

- bb) Specialsystem som avses i lagen om social trygghet, artiklarna L 365—L 382: Caisse régionale d'assurance maladie (Regionala sjukförsäkringskassan), Strasbourg
- iii) Ålderdom:
- aa) Som allmän regel utom för Paris och Parisregionen: Caisse régionale d'assurance maladie (branche vieillesse) (Regionala sjukförsäkringskassan (ålderspensionsavdelningen))
- Paris och Parisregionen: Caisse nationale d'assurance vieillesse des travailleurs salariés (Centralkassan för ålderspensionsförsäkring för anställda,) Paris
- bb) Specialsystem som avses i lagen om social trygghet, artikel L 365—L 382: Caisse régionale d'assurance vieillesse (Regionala ålderspensionsförsäkringskassan), Strasbourg
- eller
- Caisse régionale d'assurance maladie (Regionala sjukförsäkringskassan), Strasbourg
- iv) Olycksfall i arbetet:
- aa) Tillfällig arbetsoförmåga: Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförsäkringskassan)
- bb) Permanent arbetsoförmåga:
- pensioner:
- olycksfall som har inträffat efter den 31 december 1946: Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförsäkringskassan)
- olycksfall som har inträffat före den 1 januari 1947: Arbetsgivaren eller den försäkringsgivare som har trätt i hans ställe
- pensionshöjningar:
- olycksfall som har inträffat efter den 31 december 1946: Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförsäkringskassan)
- olycksfall som har inträffat före den 1 januari 1947: Caisse des dépôts et consignations (Depositionskassan)
- v) Familjeförmåner: Caisse d'allocations familiales (Kassan för familjebidrag)
- vi) Arbetslöshet:
- för registrering som arbets-sökande: Den lokala arbetsförmedlingen på den ort där personen är bosatt
- för utfärdande av blanketterna E 301, E 302, E 303: Groupement des Assedic de la région parisienne (GARP), 90, rue Baudin, F-92537 Levallois-Perret
- b) System för lantarbetare:
- i) Sjukdom, moderskap, dödsfallsersättning, familjeförmåner: Caisse de mutualité sociale agricole (Socialförsäkringskassan för jordbruket)
- ii) Invaliditets- och ålderspensionsförsäkring och förmåner till efterlevande make: Caisse centrale de secours mutuels agricoles (Centralkassan för ömsesidig hjälp inom jordbruket), Paris

- iii) Olycksfall i arbetet: — Arbetsgivaren eller den försäkringsgivare som har trätt i hans ställe vad avser olycksfall som har inträffat före den 1 juli 1973
- aa) Som allmän regel: — Caisse de mutualité sociale agricole (Socialförsäkringskassan för jordbruket) för olycksfall som har inträffat efter den 30 juni 1973
- bb) För pensionshöjningar: — Caisse des dépôts et consignations (Depositionskassan), Arceauil (94) för olycksfall som har inträffat före den 1 juli 1973
- Caisse de mutualité sociale agricole (Socialförsäkringskassan för jordbruket) för olycksfall som har inträffat efter den 30 juni 1973
- iv) Arbetslöshet:
- för registrering som arbets-sökande: Den lokala arbetsförmedlingen på den ort där personen är bosatt
- för utfärdande av blanketterna E 301, E 302, E 303: Groupement des Assedic de la région parisienne (GARP), 90, rue Baudin, F-92537 Levallois-Perret
- c) System för gruvarbetare:
- i) Sjukdom, moderskap, dödsfallsersättning: Société de secours minière (Föreningen för hjälp till gruvarbetare)
- ii) Invaliditet, ålderdom, dödsfallsersättning: Caisse autonome nationale de sécurité sociale dans les mines (Självstyrande centralkassan för social trygghet för gruvarbetare), Paris
- iii) Olycksfall i arbetet:
- aa) Tillfällig arbetsoförmåga: Société de secours minière (Föreningen för hjälp till gruvarbetare)
- bb) Permanent arbetsoförmåga:
- pensioner:
- olycksfall som har inträffat efter den 31 december 1946: Union régionale des sociétés de secours minières (Regionala förbundet av föreningar för hjälp till gruvarbetare)
- olycksfall som har inträffat före den 1 januari 1947: Arbetsgivaren eller försäkringsgivaren som har trätt i hans ställe
- pensionshöjningar:
- olycksfall som har inträffat efter den 31 december 1946: Union régionale des sociétés de secours minières (Regionala förbundet av föreningar för hjälp till gruvarbetare)
- olycksfall som har inträffat före den 1 januari 1947: Caisse des dépôts et consignations (Depositionskassan)
- iv) Familjeförmåner: Union régionale des sociétés de secours minières (Regionala förbundet av föreningar för hjälp till gruvarbetare)
- v) Arbetslöshet:

- för registrering som arbets-sökande: Den lokala arbetsförmedlingen på den ort där personen är bosatt
- för utfärdande av blanketterna E 301, E 302, E 303: Agence nationale pour l'emploi (service spécialisé pour la sécurité sociale des travailleurs migrants) (Centralkontoret för arbetsmarknadsfrågor (särskilda avdelningen för social trygghet för migrerande arbetare)), 9 rue Sextius Michel, F-75015 Paris
- d) System för sjömän:
- i) Sjukdom, moderskap, invaliditet, olycksfall i arbetet, dödsfallsersättning och pensioner till efterlevande till invalidpensionärer eller personer som har råkat ut för ett olycksfall i arbetet: Section Caisse générale de prévoyance des marins du quartier des affaires maritimes (Allmänna välfärdskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)
- ii) Ålderdom, dödsfall (pensioner): Section Caisse de retraite des marins du quartier des affaires maritimes (Pensionskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)
- iii) Familjeförmåner: Caisse nationale d'allocations familiales des marins du commerce (Centralkassan för familjebidrag till sjömän i handelsflottan) eller i förekommande fall Caisse nationale d'allocations familiales de la pêche maritime (Centralkassan för familjebidrag till fiskare)
- iv) Arbetslöshet:
- för registrering som arbets-sökande: Den lokala arbetsförmedlingen på den ort där personen är bosatt eller på hans vanliga påmönstringhamn eller Bureau central de la main d'œuvre maritime (Centrala kontoret för sjömän)
- för utfärdande av blanketter E 301, E 302, E 303: Groupement des Assedic de la région parisienne (GARP), 90, rue Baudin, F-92537 Levallois-Perret
- B. System för egenföretagare:
- a) System för egenföretagare som inte är verksamma inom jordbruket:
- i) Sjukdom, moderskap: Caisse mutuelle régionale (Regionala ömsesidiga kassan)
- ii) Ålderdom:
- aa) System för hantverkare: Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions artisanales (Cancava) (Oberoende centrala ålderspensionskassan för hantverkare verksamma som egenföretagare), Paris
- Caisses de base professionnelles ou interprofessionnelles (Grundkassorna för ett eller flera yrken)
- bb) System för industri och handel: Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic) (Oberoende centrala ålderspensionskassan

- för egenföretagare inom industri- och handelsyrken)
- Caisses de base professionnelles ou interprofessionnelles (Grundkassorna för ett eller flera yrken)
- cc) System för fria yrken: Caisse nationale d'assurance vieillesse des professions libérales (CNAVPL), sections professionnelles (Centrala ålderspensionskassan för fria yrken, yrkesavdelningarna)
- dd) System för advokater: Caisse nationale des barreaux français (CNBF) (Centralkassan för franska advokater)
- b) System för jordbrukare:
- i) Sjukdom, moderskap, invaliditet: Det auktoriserade försäkringsorgan hos vilket egenföretagare inom jordbruket är försäkrade
- ii) Ålderspensionsförsäkring och förmåner till den efterlevande maken: Caisse de mutualité sociale agricole (Socialförsäkringskassan för jordbruket)
- iii) Olycksfall utanför arbetet, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar: — Det erkända organ hos vilket egenföretagare inom jordbruket är försäkrade
- För departementen Moselle, Bas-Rhin och Haut-Rhin: Caisse d'assurance accidents agricoles (Försäkringskassan för olycksfall inom jordbruket)

II. UTOMEUROPEISKA DEPARTEMENT

- a) System för anställda: (samtliga system utom systemet för sjömän, och samtliga risker, utom familjeförmåner):
- i) Som allmän regel: Caisse générale de sécurité sociale (Allmänna kassan för social trygghet)
- ii) För pensionshöjningar rörande olycksfall i arbetet som har inträffat i utomeuropeiska departement före den 1 januari 1952: Direction départementale de l'enregistrement (Registreringsdirektoratet för departement)
- b) System för egenföretagare:
- i) Sjukdom, moderskap: Caisse mutuelle régionale (Regionala ömsesidiga kassan)
- ii) Ålderdom:
- System för hantverkare: Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions artisanales (Cancava) (Oberoende centrala ålderspensionskassan för hantverkare verk-samma som egenföretagare)
- system för industri och handel: Caisse interprofessionnelle d'assurance vieillesse des industriels et

	commerçants d'Algérie et d'outremer (Cavicorg) (Ålderspensionskassan för självständiga yrken inom industri och handel i Algeriet och utanför Europa)
— system för fria yrken:	Caisse nationale d'assurance vieillesse des professions libérales (CNAVPL), sections professionnelles (Centrala ålderspensionskassan för fria yrken, yrkesavdelningarna)
— system för advokater:	Caisse nationale des barreaux français (CNBF) (Centralkassan för franska advokater)
c) Familjeförmåner:	Caisse d'allocations familiales (Kassan för familjebidrag)
d) System för sjömän:	
i) Samtliga risker utom ålders- och familjeförmåner:	Section Caisse générales de prévoyance des marins du quartier des affaires maritimes (Allmänna välfärdskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)
ii) Ålderdom:	Section Caisse de retraite des marins du quartier des affaires maritimes (Pensionskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)
iii) Familjeförmåner:	Caisse d'allocations familiales (Kassan för familjeförmåner)

E. GREKLAND

1. Sjukdom och moderskap:	
i) Som allmän regel:	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten) eller det försäkringsorgan hos vilket arbetaren är eller var försäkrad
ii) För sjömän:	Οίκος Ναύτου, Πειραιάς (Sjömänshemmet, Pireus)
iii) System för jordbrukare:	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet för jordbruket, Aten)
2. Invaliditet, ålderdom, dödsfall:	
i) Som allmän regel:	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten) eller det försäkringsorgan hos vilket arbetaren är eller var försäkrad.
ii) System för sjömän:	Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ), Πειραιάς (Sjömännens pensionskassa, Pireus)
iii) System för jordbrukare:	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet för jordbruket, Aten)

3. Olycksfall i arbetet, arbetsjukdomar:

- i) Som allmän regel: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα
(Socialförsäkringsinstitutet, Aten) eller det försäkringsorgan hos vilket arbetaren var eller är försäkrad
- ii) System för sjömän: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ), Πειραιάς
(Sjömännens pensionskassa, Pireus)
- iii) System för jordbrukare: Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων, Αθήνα
(Socialförsäkringsinstitutet för jordbruket, Aten)

4. Dödfallsersättning (begravningskostnader):

- i) Som allmän regel: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα
(Socialförsäkringsinstitutet, Aten) eller det försäkringsorgan hos vilket arbetaren var eller är försäkrad
- ii) System för sjömän: Οίκος Ναύτου, Πειραιάς
(Sjömänshemmet, Pireus)
- iii) System för jordbrukare: Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ), Αθήνα
(Socialförsäkringsinstitutet för jordbruket, Aten)

5. Familjebidrag:

- i) System för anställda, inkl. företagssystem: Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), Αθήνα
(Arbetskontoret, Aten)
- ii) Allmänt system: Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ), Αθήνα
(Socialförsäkringsinstitutet för jordbruket, Aten)

6. Arbetslöshet:

- i) Som allmän regel: Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), Αθήνα
(Arbetskontoret, Aten)
- ii) System för sjömän: Οίκος Ναύτου, Πειραιάς
(Sjömänshemmet, Pireus)
- iii) System för anställda inom tidningsindustrin som tillämpas av:
1. Ταμείο Ασφαλίσεων Εργατών Τύπου, Αθήνα
(Försäkringskassan för arbetare inom tidningsindustrin, Aten)
  2. Ταμείο Συντάξεως Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών - Θεσσαλονίκης, Αθήνα
(Pensionskassan för arbetare inom tidningsindustrin i Aten och Tessaloniki, Aten)

F. IRLAND

1. Vårdförmåner

- Eastern Health Board (Hälsonämnden för östra regionen), Dublin 8
- Midland Health Board (Hälsonämnden för mellersta regionen), Tullamore, Offaly County
- Mid-Western Health Board (Hälsonämnden för mellanvästra regionen), Limerick
- North-Eastern Health Board (Hälsonämnden för nordöstra regionen), Ceannus Mor, Meath County
- North-Western Health Board (Hälsonämnden för nordvästra regionen), Manorhamilton, Leitrim County
- South-Eastern Health Board (Hälsonämnden för sydöstra regionen), Kilkenny
- Southern Health Board (Hälsonämnden för södra regionen), Cork
- Western Health Board (Hälsonämnden för västra regionen), Galway

2. Kontantförmåner

- a) Arbetslöshetsförmåner: Department of Social Welfare (Socialministeriet), Dublin, inklusive de regionala kontor som ansvarar för arbetslöshetsförmåner.
- b) Andra kontantförmåner: Department of Social Welfare (Socialministeriet), Dublin

G. ITALIEN

1. Sjukdom (inklusive tuberkulos) och moderskap:

A. Anställda:

a) Vårdförmåner:

- i) Som allmän regel: Unità sanitaria locale (den lokala hälsovårdsenheten) hos vilken personen är registrerad
- ii) För vissa kategorier av statsanställda och av personer som är anställda inom privatsektorn och personer som behandlas som sådana samt för pensionärer och medlemmar av deras familjer: Ministero della sanità (Hälsovårdsministeriet), Roma
- iii) För sjömän och besättningsmän på civilflygplan: Ministero della sanità (Hälsovårdsministeriet), det lokala kontoret för handelsflottan eller civilflyget

b) Kontantförmåner:

i) Som allmän regel: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren

ii) För sjömän och besättningsmän på civil-flygplan: Cassa marittima (den försäkringskassa för sjömän) hos vilken personen är registrerad

c) Intyg om försäkringsperioder:

i) Som allmän regel: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren

ii) För sjömän och besättningsmän på civil-flygplan: Cassa marittima (den försäkringskassa för sjömän) hos vilken personen är registrerad

B. Egenföretagare:

Värdförmåner: Unità sanitaria locale (den lokala häsovårdsenhet) hos vilken personen är registrerad

2. Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar:

A. Anställda:

a) Värdförmåner:

i) Som allmän regel: Unità sanitaria locale (den lokala häsovårdsenhet) hos vilken personen är registrerad

ii) För sjömän och besättningsmän på civil-flygplan: Ministero della sanità (Häsovårdsministeriet), det lokala kontoret för handelsflottan eller civilflyget

b) Proteser och större hjälpmedel, medicinsk-juridiska förmåner och tillhörande undersökningar och intyg:

i) Som allmän regel: Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), de regionala kontoren

ii) För sjömän och besättningsmän på civil-flygplan: Cassa marittima (den försäkringskassa för sjömän) hos vilken personen är registrerad

c) Kontantförmåner:

i) Som allmän regel: Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), de regionala kontoren

ii) För sjömän och besättningsmän på civil-flygplan: Cassa marittima (den försäkringskassa för sjömän) hos vilken personen är registrerad

iii) För arbetare inom jord- och skogsbruk, i förekommande fall också:

Ente nazionale di previdenza e assistenza per gli impiegati agricoli (Centralorganet för social trygghet för lantarbetare)

B. Egenföretagare (endast för röntgenläkare):

a) Vårdförmåner:	Unità sanitaria locale (den lokala hälsovårdsenhet) hos vilken personen är registrerad
b) Protoser och större hjälpmedel, medicinsk-juridiska förmåner och tillhörande undersökningar och intyg:	Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), de regionala kontoren
c) Kontantförmåner:	Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), de regionala kontoren

3. Invaliditet, ålderdom och efterlevande (pensioner):

A. Anställda

a) Som allmän regel:	Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
b) För scenarbetare:	Ente nazionale di previdenza e assistenza per i lavoratori dello spettacolo, (Centralorganet för social trygghet för scenarbetare), Roma
c) För ledande personal i industriföretag:	Istituto nazionale di previdenza per i dirigenti di aziende industriali (Centralinstitutet för social trygghet för ledande personal inom industrin), Roma
d) För journalister:	Istituto nazionale di previdenza per i giornalisti italiani 'G. Amendola' (Centralinstitutet G Amendola för social trygghet för italienska journalister), Roma

B. Egenföretagare:

a) För läkare:	Ente nazionale di previdenza ed assistenza medici (Centralorganet för social trygghet för läkare)
b) För apotekare:	Ente nazionale di previdenza ed assistenza farmacisti (Centralorganet för social trygghet för apotekare)
c) För veterinärer:	Ente nazionale di previdenza ed assistenza veterinari (Centralorganet för social trygghet för veterinärer)
d) För bammorskor:	Ente nazionale di previdenza ed assistenza per le ostetriche (Centralorganet för social trygghet för bammorskor)
e) För ingenjörer och arkitekter:	Cassa nazionale di previdenza per gli ingegneri ed architetti (Centralkassan för social trygghet för ingenjörer och arkitekter)
f) För lantmätare:	Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore dei geometri (Centralorganet för social trygghet för lantmätare)
g) För advokater och andra jurister:	Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore degli avvocati e dei procuratori (Centralorganet för social trygghet för advokater och andra jurister)

- h) För ekonomer: Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore dei dottori commercialisti (Centralkassan för social trygghet för ekonomer)
- i) För revisorer: Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore dei ragionieri e periti commerciali (Centralkassan för social trygghet för revisorer)
- j) För arbetskonsulenter: Ente nazionale di previdenza ed assistenza per i consulenti del lavoro (Centralorganet för social trygghet för arbetskonsulenter)
- k) För notarier: Cassa nazionale notariato (Centralkassan för notarier)
- l) För tullspeditörer: Fondo di previdenza a favore degli spedizionieri doganali (Värlfärds-kassan för tullspeditörer)
- 4. Dödsfallsersättning:** Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralorganet för social trygghet), de regionala kontoren Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), de regionala kontoren
- Cassa marittima (den försäkringskassa för sjömän) hos vilken personen är registrerad
- 5. Arbetslöshet (för anställda):**
- a) Som allmän regel: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
- b) För journalister: Istituto nazionale di previdenza per i giornalisti italiani G. Amendola, (Centralinstitutet G. Amendola för social trygghet för italienska journalister), Roma
- 6. Familjebidrag (för anställda):**
- a) Som allmän regel: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
- b) För journalister: Istituto nazionale di previdenza per i giornalisti italiani G. Amendola (Centralinstitutet G. Amendola för social trygghet för italienska journalister), Roma

H. LUXEMBURG

1. Sjukdom och moderskap:

- a) Vid tillämpning av förordningens artikel 28.2: Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers, (Centralsjukförsäkringskassan för arbetare), Luxembourg
- b) Andra fall: Den sjuk-kassa, hos vilken den anställda eller egenföretagaren är försäkrad på grund av sin förvärvsverksamhet eller hos vilken han senast var försäkrad.

2. Invallditet, ålderdom, dödsfall (pensioner):

- a) För arbetare: Établissement d'assurance contre la vieillesse et l'invalidité (Institutionen för ålders- och invalidpensioner), Luxembourg
- b) För tjänstemän och fria yrkesutövare: Caisse de pension des employés privés (Pensionskassan för tjänstemän inom den privata sektorn), Luxembourg
- c) För egenföretagare inom hantverks-, handels- eller tillverkningsindustri: Caisse de pension des artisans, des commerçants et des industriels (Pensionskassan för egenföretagare inom hantverk, handel och industri), Luxembourg
- d) För egenföretagare inom jordbruket: Caisse de pension agricole (Pensionskassan för jordbruket), Luxembourg

3. Olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar:

- a) För anställda och egenföretagare inom jord- eller skogsbruket: Association d'assurance contre les accidents, section agricole et forestière (Föreningen för olycksfallsförsäkring, sektionen för jord- och skogsbruket), Luxembourg
- b) För alla andra försäkringsfall på obligatorisk eller frivillig basis: Association d'assurance contre les accidents, section industrielle (Föreningen för olycksfallsförsäkring, sektionen för industrin), Luxembourg

4. Arbetslöshet:

Administration de l'emploi (Arbetskontoret), Luxembourg

5. Familjeförmåner:

(Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)

6. Dödsfallsersättningar:

Vid tillämpning av förordningens artikel 66: Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers, (Centralsjuk-kassan för arbetare), Luxembourg

I. NEDERLÄNDERNA**1. Sjukdom och moderskap:**

- a) Vårdförmåner: Den Ziekenfonds (sjukkassa), hos vilken personen är försäkrad.
- b) Kontantförmåner: Den Bedrijfsvereniging (yrkesförening), hos vilken personen är försäkrad

2. Invaliditet:

- a) När rätten till förmåner föreligger enligt Nederländernas lagstiftning även utan tillämpning av förordningen:

— för anställda: Den Bedrijfsvereniging (yrkesförening), hos vilken personen är försäkrad

— för egenföretagare: Den Bedrijfsvereniging (yrkesförening), hos vilken personen skulle vara försäkrad om han hade anställd personal

- b) I andra fall:

— för anställda och egenföretagare: Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (Nya allmänna yrkesföreningen), Amsterdam

3. Ålderdom och dödsfall (pensioner):

- a) Som allmän regel:

Sociale Verzekeringsbank (Socialförsäkringsbanken), Amsterdam

- b) För gruvarbetare:

Algemeen Mijnwerkersfonds (Allmänna kassan för gruvarbetare), Heerlen

4. Arbetslöshet:

(Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)

5. Familjeförmåner:

- a) Då personen med rätt till förmåner är bosatt i Nederländerna:

Det Raad van Arbeid (arbetsmarknadsråd) inom vars distrikt han är bosatt

- b) Då personen med rätt till förmåner är bosatt utanför Nederländerna men hans arbetsgivare är bosatt eller etablerad i Nederländerna:

Det Raad van Arbeid (arbetsmarknadsråd) inom vars distrikt arbetsgivaren är bosatt eller är etablerad

- c) I andra fall:

Sociale Verzekeringsbank (Socialförsäkringsbanken), Amsterdam

6. Arbetsjukdomar på vilka bestämmelserna i förordningens artikel 57.3 är tillämpliga:

Vid tillämpning av förordningens artikel 57.3 c:

- då förmånen utges från ett datum före den 1 juli 1967:

Sociale Verzekeringsbank (Socialförsäkringsbanken), Amsterdam

- då förmånen utges från ett datum efter den 30 juni 1967:

Bedrijfsvereniging voor de Mijnindustrie (Yrkesföreningen för gruvindustrin), Heerlen

J. STORBRITANNIEN**1. Vårdförmåner:**

Storbritannien och Nordirland:	Myndigheter som utger förmåner från National Health Service (Nationella hälsovårdstjänsten)
Gibraltar:	Medical and Public Health Department (Hälso- och sjukvårdsdepartementet), Gibraltar

2. Kontantförmåner:

Storbritannien utom Nordirland:	Department of Health and Social Security (Hälso- och socialministeriet), London
Nordirland:	Department of Health and Social Services for Northern Ireland (Ministeriet för hälsovård och sociala tjänster), Belfast
Gibraltar:	Department of Labour and Social Security (Departementet för arbetsmarknadsfrågor och social trygghet), Gibraltar

---

BILAGA 3

INSTITUTIONER PÅ BOSÄTTNINGSORTEN OCH INSTITUTIONER PÅ VISTELSEORTEN

(Förordningens artikel 1 p och tillämpningsförordningens artikel 4.3)

A. BELGIEN

I. INSTITUTIONER PÅ BOSÄTTNINGSORTEN

1. Sjukdom och moderskap:

- a) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 17, 18, 22, 25, 28, 29, 30 och 32: Försäkringsorganen
- b) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 31:
- i) Som allmän regel: Försäkringsorganen
- ii) För sjömän: Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge – Hulp- en verzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag (Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg), Antwerpen
- eller
- Försäkringsorganen

2. Invallditet:

- a) Allmän invaliditet (arbetare, tjänstemän, gruvarbetare) och egenföretagares invaliditet: Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring, Bryssel) tillsammans med försäkringsorganen
- Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 105: Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring, Bryssel)
- b) Särskilt invaliditetssystem för gruvarbetare: Fonds national de retraite des ouvriers-mineurs, Bruxelles – Nationaal Pensioenfonds voor mijnwerkers, Brussel (Centrala pensionskassan för gruvarbetare, Bryssel)
- c) Invaliditetssystem för sjömän: Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge – Hulp- en verzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag, Antwerpen (Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg), Antwerpen

3. **Ålderdom (pensioner):** Office national des pensions pour travailleurs salariés, Bruxelles – Rijksdienst voor werknemerspensioenen, Brussel (Centralpensionsskontoret för anställda, Bryssel)
- Institut national d'assurance sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles – Rijksinstituut voor de sociale verzekering der zelfstandigen, Brussel (Centralinstitutet för socialförsäkring för egenföretagare, Bryssel)
4. **Olycksfall i arbetet (vårdförmåner):** Försäkringsorganen
5. **Arbetsjukdomar:** Fonds des maladies professionnelles, Bruxelles – Fonds voor beroepsziekten, Brussel (Kassan för arbetsjukdomar, Bryssel)
6. **Dödsfallsersättning:** Försäkringsorganen tillsammans med Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring, Bryssel)
7. **Arbetslöshet:**
- a) Som allmän regel: Office national de l'emploi, Bruxelles – Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, Brussel (Centralkontoret för arbetsmarknadsfrågor, Bryssel)
- b) För sjömän: Pool des marins de la marine marchande – Pool van de zeelieden ter koopvaardij, Antwerpen (Handelsflottans pool, Antwerpen)
8. **Familjeförmåner:** Office national des allocations familiales pour travailleurs salariés, Bruxelles – Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers, Brussel (Centralkontoret för anställdas familjeförmåner, Bryssel)
- Institut national d'assurance sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles – Rijksinstituut voor de sociale verzekering der zelfstandigen, Brussel (Centralinstitutet för socialförsäkring för egenföretagare, Bryssel)

II. INSTITUTIONER PÅ VISTELSESORTEN

1. **Sjukdom och moderskap:** Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring, Bryssel) genom försäkringsorganen
2. **Olycksfall i arbetet:** Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksintituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring, Bryssel) genom försäkringsorganen
3. **Arbetsjukdomar:** Fonds des maladies professionnelles, Bruxelles – Fonds voor beroepsziekten, Brussel (Kassan för arbetsjukdomar, Bryssel)

B. DANMARK

I. DANMARK UTOM GRÖNLAND

1. Institutioner på bosättningsorten

a) Sjukdom och moderskap:

- i) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 17, 22, 28, 29 och 30:

Den behöriga amtskommune (landstinget). I Köpenhamns kommun: Magistraten (kommunförvaltningen). I Frederiksbergs kommun: kommunförvaltningen

- ii) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 18 och 25:

Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunförvaltningen)

b) Invaliditet (pensioner):

Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København

c) Ålderdom och dödsfall (pensioner):

- i) Pensioner som utges enligt lagstiftning om ålders- och änkepensioner:

Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København

- ii) Pensioner som utges enligt lagen om tilläggspensioner för anställda (*loven om Arbejdsmarkedets tillægspension*):

Arbejdsmarkedets tillægspension (Kontoret för tilläggspensioner till anställda), Hillerød

d) Olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar:

- i) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens avdelning IV, kapitel 4, utom artikel 61:

Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København

- ii) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 61:

Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunförvaltningen)

e) Dödsfallsersättning:

Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 78:

Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København

2. Institutioner på vistelseorten

a) Sjukdom och moderskap:

- i) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 20, 21 och 31:

Den behöriga amtskommune (landstinget). I Köpenhamns kommun: Magistraten (kommunförvaltningen). I Frederiksbergs

kommun: kommunförvaltningen

- ii) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 24:

Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunförvaltningen)

b) Olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar:

- i) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens avdelning IV kapitel 4, utom artikel 64:

Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København

- ii) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 64:

Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus kommuner: Magistraten (kommunförvaltningen)

c) Arbetslöshet:

- i) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens avdelning IV kapitel 6, utom artikel 83:

Den behöriga arbetslöshetskassan

- ii) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 83:

Den lokala arbetsförmedlingen

II. GRÖNLAND

(Denna punkt har upphävts genom förordning EEG nr 1661/85.)

C. TYSKLAND

1. Sjukförsäkring:

- a) I samtliga fall utom vid tillämpning av förordningens artikel 19.2 och tillämpningsförordningens artikel 17:

Den behöriga Allgemeine Ortskrankenkasse (den lokala allmänna sjukförsäkringskassan) på personens bosättnings- eller vistelseort

För personer som är försäkrade enligt systemet för gruvarbetare och deras familjemedlemmar:

Bundesknappschaft (Föbunds-försäkringskassan för gruvarbetare), Bochum

- b) Vid tillämpning av förordningens artikel 19.2 och tillämpningsförordningens artikel 17:

Den institution hos vilken personen ifråga senast var försäkrad. Om en sådan institution saknas eller när personen ifråga senast var försäkrad hos en Allgemeine Ortskrankenkasse (lokal allmän sjukförsäkringskassa), hos en lantwirtschaftliche Krankenkasse (sjukförsäkringskassa för jordbruket) eller hos Bundesknappschaft: Den behöriga institution på personens bosättnings- eller vistelseort som avses i a.

- c) För tuberkulosbehandling på ett vårdcenter:

Den behöriga pensionsförsäkringsinstitutionen för arbetare på personens bosättnings- eller vistelseort

2. Olycksfallsförsäkring:

- a) Vårdförmåner (utom terapeutisk vård som utförs enligt olycksfallsförsäkring samt proteser och hjälpmedel) och kontantförmåner (utom pensioner, höjningar för stadigvarande tillsyn (Pflegegeld) och dödsfallsersättning:

Den behöriga Allgemeine Ortskrankenkasse (den lokala allmänna sjukförsäkringskassan) på personens bosättnings- eller vistelseort

För personer som är försäkrade enligt systemet för gruvarbetare och deras familjemedlemmar:

Bundesknappschaft (Föbunds-försäkringskassan för gruvarbetare), Bochum

- b) Vård- och kontantförmåner, som är uteslutna under a, och vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 76:

Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften (Centralförbundet för yrkesföreningar inom industrin), Bonn

3. Pensionsförsäkring:

- a) *Pensionsförsäkring för arbetare:*

- i) i förhållande till Belgien:

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (Rhenprovinsens försäkringsanstalt), Düsseldorf

ii) i förhållande till Frankrike:	Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz (Rhenland-Pfalz' försäkringsanstalt), Speyer, eller som behörig institution enligt bilaga 2 Landesversicherungsanstalt Saarland (Saarlands försäkringsanstalt), Saarbrücken
iii) i förhållande till Italien:	Landesversicherungsanstalt Schwaben (Schwabens försäkringsanstalt), Düsseldorf
iv) i förhållande till Luxemburg:	Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz (Rhenland-Pfalz' försäkringsanstalt), Speyer
v) i förhållande till Nederländerna:	Landesversicherungsanstalt Westfalen (Westfalen's försäkringsanstalt), Münster
vi) i förhållande till Danmark:	Landesversicherungsanstalt Schleswig-Holstein (Schleswig-Holsteins försäkringsanstalt), Lübeck
vii) i förhållande till Irland och Storbritannien:	Landesversicherungsanstalt Freie und Hansestadt Hamburg (Den fria hansestaden Hamburgs försäkringsanstalt), Hamburg
viii) i förhållande till Grekland:	Landesversicherungsanstalt Württemberg (Württembergs försäkringsanstalt), Stuttgart
b) <i>Pensionsförsäkring för tjänstemän:</i>	Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (Föbunds-försäkringsanstalten för tjänstemän), Berlin
c) <i>Pensionsförsäkring för gruvarbetare:</i>	Bundesknappschaft (Föbunds-försäkringskassan för gruvarbetare), Bochum
4. Ålderspensionsförsäkring för jordbrukare:	Landwirtschaftliche Alterskasse Rheinhessen-Pfalz (Rheinhessen-Pfalz' ålderspensionskassa för jordbrukare), Speyer
5. Arbetslöshets- och familjeförmåner:	Den behöriga arbetsförmedlingen på personens bosättnings- eller vistelseort

D. FRANKRIKE

I. MODERLANDET:

A. System för anställda:

1. Andra risker än arbetslöshet och familjeförmåner:

a) Som allmän regel:

Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförsäkringskassan) på bosättnings- eller vistelseorten

b) Vid samtidig tillämpning av förordningens artikel 19.1 och 19.2 och 35.1 i fall av vårdförmåner enligt systemet för sjuk-, moderskaps-, invaliditets- och dödsfallsförsäkring för gruvarbetare:

Société de secours minière (Föreningen för hjälp till gruvarbetare)

- på personens bosättningsort
- c) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 35:
- i) Allmänt system:
- aa) Som allmän regel utom för Paris och Parisregionen: Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförsäkringskassan)
- För Paris och Parisregionen: Caisse régionale d'assurance maladie (Regionala sjukförsäkringskassan), Paris
- bb) Det specialsystem som avses i lagen om social trygghet, artiklarna L 365—L 382: Caisse régionale d'assurance maladie (Regionala sjukförsäkringskassan), Strasbourg
- ii) System för lantarbetare: Caisse de mutualité sociale agricole (Kassan för ömsesidig försäkring för jordbruket)
- iii) System för gruvarbetare: Caisse autonome nationale de sécurité sociale dans les mines (Självstyrande centralkassan för social trygghet för gruvarbetare), Paris
- d) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 36 vad avser invalidpensioner:
- i) Som allmän regel utom för Paris och Parisregionen: Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförsäkringskassan)
- För Paris och Parisregionen: Caisse régionale d'assurance maladie (Regionala sjukförsäkringskassan), Paris
- ii) Det specialsystem som avses i lagen om social trygghet, artikel L 365—L 382: Caisse régionale d'assurance maladie (Regionala sjukförsäkringskassan), Strasbourg
- e) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 36 vad avser ålderspensioner:
- i) Allmänt system:
- aa) Som allmän regel utom för Paris och Parisregionen: Caisse régionale d'assurance maladie, branche *vieillesse* (Regionala sjukförsäkringskassan, avdelningen för ålderspensionsförsäkring)
- För Paris och Parisregionen: Caisse nationale d'assurance vieillesse des travailleurs salariés (Centralkassan för ålderspensionsförsäkring för anställda), Paris
- bb) Det specialsystem som avses i lagen om social trygghet, artikel L 365—L 382: Caisse régionale d'assurance vieillesse (Regionala ålderspensionskassan), Strasbourg
- ii) System för lantarbetare: Caisse centrale de secours mutuels agricoles (Centralkassan för ömsesidig hjälp inom jordbruket), Paris
- iii) System för gruvarbetare: Caisse autonome nationale de sécurité sociale dans les mines

- (Oberoende centralkassan för gruvarbetarens sociala trygghet), Paris
- f) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 75: Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförsäkringskassan)
- 2. Arbetslöshet:**
- a) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 80, 81 och 82.2: Direction départementale du travail et de la main-d'œuvre (Departementala arbetsmarknads- och arbetskraftsdirektoratet) på det arbetsställe där intyget begärs
- Lokalkontoret av Agence nationale pour l'emploi (Centralorganet för arbetsmarknadsfrågor)
- Stadshuset på familjemedlemmarnas bosättningsort
- b) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 83.1, 83.2 och 97: Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce (Assedic) (Föreningen för sysselsättning inom industri och handel) på personens bosättningsort
- c) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 84:
- i) Total arbetslöshet: Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce (Assedic) (Föreningen för sysselsättning inom industri och handel) på personens bosättningsort
- ii) Partiell arbetslöshet: Direction départementale du travail et de la main-d'œuvre (Departementala arbetsmarknads- och arbetskraftsdirektoratet) på den ort där personen är anställd
- d) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 89: Direction départementale du travail et de la main-d'œuvre (Departementala arbetsmarknads- och arbetskraftsdirektoratet)
- B. System för egenföretagare:**
1. Sjukdom och moderskap:
- Som allmän regel: Organismes conventionnés par les Caisses mutuelles régionales (Organ som agerar för de regionala ömsesidiga försäkringskassornas räkning)
2. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 35 vad avser systemet för jordbrukare: Caisse de mutualité sociale agricole (Kassan för ömsesidig försäkring för jordbruket) och alla andra erkända försäkringsorgan
3. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 36 vad avser ålderspensioner:
- a) System för hantverkare: Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions artisanales (Cancava) (Oberoende centrala ålderspensionskassan för hantverkare verk-samma som egenföretagare), Paris

- Caisses de base professionnelles (Grundkassorna för berörda yrken)
- b) System för industri och handel: Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic) (Oberoende centrala ålderspensionskassan för egenföretagare inom industri- eller handelsyrken)
- Caisses de base professionnelles ou interprofessionnelles (Grundkassorna för ett eller flera yrken)
- c) System för fria yrken: Caisse nationale d'assurance vieillesse des professions libérales (CNAVPL), sections professionnelles (Centrala ålderspensionskassan för fria yrken, yrkesavdelningarna)
- d) System för advokater: Caisse nationale des barreaux français (CNBF) (Centralkassan för franska advokater)
- e) System för jordbrukare: Caisse nationale d'assurance vieillesse mutuelle agricole (Centralkassan för ömsesidig ålderspensionsförsäkring för jordbruket)
- C. System för sjömän:
- a) Vid tillämpning av förordningens artikel 27 vad avser systemet för sjömän: Section *Caisse générale de prévoyance des marins* du quartier des affaires maritimes (Allmänna välfärdskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)
- b) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 35: Section *Caisse générale de prévoyance des marins* du quartier des affaires maritimes (Allmänna välfärdskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)
- D. Familjeförmåner: Caisse d'allocations familiales (Kassan för familjebidrag) på personens bosättningsort

II. UTOMEUROPEISKA DEPARTEMENT

A. System för anställda:

Andra risker än familjeförmåner:

Som allmän regel:

Caisse générale de sécurité sociale (Allmänna kassan för social trygghet)

B. System för egenföretagare:

a) Sjukdom och moderskap:

Organismes conventionnés par les Caisses mutuelles régionales (Organ som agerar för de regionala ömsesidiga försäkringskassornas räkning)

b) Ålderspensioner:

— system för hantverkare:

Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance-vieillesse des travailleurs non salariés des professions artisanales (Cancava) (Oberoende centrala ålderspensionskassan för hantverkare verksamma som egenföretagare)

- system för industri och handel: Caisse interprofessionnelle d'assurance-viellesse des industriels et commerçants d'Algérie et d'outre-mer (Cavicorg) (Ålderspensionsskassan för egenföretagare inom industri och handel i Algeriet och utanför Europa)
  - system för fria yrken: Sections professionnelles (yrkesavdelningarna)
  - system för advokater: Caisse nationale des barreaux français (CNBF) (Centralkassan för franska advokater)
- C. Sjömän:**
- i) Invalidpensioner: Section *Caisse générale de prévoyance des marins* du quartier des affaires maritimes (Allmänna välfärdskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)
  - ii) Ålderspensioner: Section *Caisse de retraite des marins* du quartier des affaires maritimes (Ålderspensionsskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)
- D. Familjeförmåner:** Caisse d'allocations familiales (Kassan för familjeförmåner) på personens bosättningsort

E. GREKLAND

- 1. Arbetslöshet, familjebidrag: Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) Αθήνα (Arbetskontoret, Aten)
- 2. Andra förmåner: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet för jordbruket, Aten)
- 3. Förmåner för sjömän: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ) ή Οίκος Ναύτου, κατά περίπτωση, Πειραιάς (Sjömännens ålderspensionsskassa eller, i förekommande fall, Sjömanshemmet, Pireus)

F. IRLAND

- 1. Vårdförmåner:
  - Eastern Health Board (Hälsonämnden för östra regionen), Dublin 8
  - Midland Health Board (Hälsonämnden för mellersta regionen), Tullamore, Offaly County
  - Mid-Western Health Board (Hälsonämnden för mellanvästra regionen), Limerick
  - North-Eastern Health Board (Hälsonämnden för nordöstra regionen), Ceanannus Mor, Meath County

- North-Western Health Board (Hälsonämnden för nordvästra regionen), Manorhamilton, Leitrim County
- South-Eastern Health Board (Hälsonämnden för sydöstra regionen), Kilkenny
- Southern Health Board (Hälsonämnden för södra regionen), Cork
- Western Health Board (Hälsonämnden för västra regionen), Galway

2. Kontantförmåner:

- a) Arbetslöshetsförmåner: Department of Social Welfare (Socialministeriet), Dublin, inklusive de regionala kontor som ansvarar för arbetslöshetsförmåner
- b) Andra kontantförmåner: Department of Social Welfare (Socialministeriet), Dublin

G. ITALIEN

1. Sjukdom (inklusive tuberkulos) och moderskap:

A. Anställda:

- a) Vårdförmåner:
- i) Som allmän regel: Unità sanitaria locale (den lokala hälsovårdsenheten)
  - ii) För sjömän och besättningsmän på civilflygplan: Ministero della sanità (Hälsovårdsministeriet) – det lokala kontoret för handelsflottan eller civilflyget
- b) Kontantförmåner:
- i) Som allmän regel: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
  - ii) För sjömän och besättningsmän på civilflygplan: Cassa marittima (den försäkringskassa för sjömän) som ansvarar för området

B. Egenföretagare:

- Vårdförmåner: Unità sanitaria locale (den lokala hälsovårdsenheten)

2. Olycksfall i arbetet, arbetssjukdomar:

A. Anställda:

- a) Vårdförmåner:
- i) Som allmän regel: Unità sanitaria locale (den lokala hälsovårdsenheten)
  - ii) För sjömän och besättningsmän på civilflygplan: Ministero della sanità (Hälsovårdsministeriet) – det behöriga lokala

kontoret för handelsflottan eller civilflyget

- b) Protoser och större hjälpmedel, medicinsk-juridiska förmåner och tillhörande undersökningar och intyg samt kontantförmåner:

Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), de regionala kontoren

B. *Egenföretagare* (endast för röntgenläkare):

- a) Vårdförmåner:

Unità sanitaria locale (den lokala hälsovårdsenheten)

- b) Protoser och större hjälpmedel, medicinsk-juridiska förmåner och tillhörande undersökningar och intyg:

Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), de regionala kontoren

- c) Kontantförmåner:

Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), de regionala kontoren

3. *Invaliditet, ålderdom, efterlevande (pensioner):*

A. *Anställda:*

- a) Som allmän regel:

Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren

- b) För scenarbetare:

Ente nazionale di previdenza e assistenza per i lavoratori dello spettacolo (Centralorganet för social trygghet för scenarbetare), Roma

- c) För ledande personal i industriföretag:

Istituto nazionale di previdenza per i dirigenti di aziende industriali (Centralinstitutet för social trygghet för ledande personal inom industrin), Roma

- d) För journalister:

Istituto nazionale di previdenza per i giornalisti italiani G. Amendola (Centralinstitutet G Amendola för social trygghet för italienska journalister), Roma

B. *Egenföretagare:*

- a) För läkare:

Ente nazionale di previdenza ed assistenza medici (Centralorganet för social trygghet för läkare)

- b) För apotekare:

Ente nazionale di previdenza ed assistenza farmacisti (Centralorganet för social trygghet för apotekare)

- c) För veterinärer:

Ente nazionale di previdenza ed assistenza veterinari (Centralorganet för social trygghet för veterinärer)

- d) För bammorskor:

Ente nazionale di previdenza ed assistenza per le ostetriche (Centralorganet för social trygghet för bammorskor)

e)	För ingenjörer och arkitekter:	Cassa nazionale di previdenza per gli ingegneri ed architetti (Centralkassan för social trygghet för ingenjörer och arkitekter)
f)	För lantmätare:	Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore dei geometri (Centralkassan för social trygghet för lantmätare)
g)	För advokater och andra jurister:	Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore degli avvocati e dei procuratori (Centralkassan för social trygghet för advokater och andra jurister)
h)	För ekonomer:	Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore dei dottori commercialisti (Centralkontoret för social trygghet för ekonomer)
i)	För revisorer:	Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore dei ragionieri e periti commerciali (Centralkassan för social trygghet för revisorer)
j)	För arbetskonsulenter:	Ente nazionale di previdenza ed assistenza per i consulenti del lavoro (Centralorganet för social trygghet för arbetskonsulenter)
k)	För notarier:	Cassa nazionale notariato (Centralkassan för notarier)
l)	För tullspeditörer:	Fondo di previdenza a favore degli spedizionieri doganali (Välfärdskassan för tullspeditörer)
- 4. Dödsfallsersättningar:**
- Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
- Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), de regionala kontoren
- Cassa marittima (den försäkringskassa för sjömän) som ansvarar för området
- 5. Arbetslöshet för anställda:**
- a) Som allmän regel: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
- b) För journalister: Istituto nazionale di previdenza per i giornalisti italiani *G. Amendola* (Centralinstitutet *G. Amendola* för social trygghet för italienska journalister), Roma
- 6. Familjebidrag för anställda:**
- a) Som allmän regel: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
- b) För journalister: Istituto nazionale di previdenza per i giornalisti italiani *G. Amendola* (Centralinstitutet *G. Amendola* för social trygghet för italienska journalister), Roma

H. LUXEMBURG

1. Sjukdom, moderskap:

- a) Vid tillämpning av förordningens artikel 19, 22, 28.1, 29.1 och 31 och av tillämpningsförordningens artikel 17, 18, 20, 21, 22, 24, 29, 30 och 31: Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers, (Centralsjuk-kassan för arbetare), Luxembourg
- b) Vid tillämpning av förordningens artikel 27: Den sjukkasse som enligt luxemburgsk lagstiftning är behörig för luxemburgsk delpension

2. Invallditet, ålderdom, dödsfall (pensioner):

- a) För arbetare: Établissement d'assurance contre la vieillesse et l'invalidité, (Institutionen för ålders- och invalidpensioner), Luxembourg
- b) För tjänstemän och akademiker: Caisse de pension des employés privés (Pensionskassan för tjänstemän inom den privata sektorn), Luxembourg
- c) För egenföretagare inom hantverks-, handels eller tillverkningsindustri: Caisse de pensions des artisans, des commerçants et industriels (Pensionskassan för egenföretagare inom hantverk, handel och industri), Luxembourg
- d) För egenföretagare inom jordbruket: Caisse de pension agricole (Pensionskassan för jordbruket), Luxembourg

3. Olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar:

- a) För anställda och egenföretagare inom jord- eller skogsbruket: Association d'assurance contre les accidents, section agricole et forestière (Föreningen för olycksfallsförsäkring, sektionen för jord- och skogsbruket), Luxembourg
- b) För alla andra försäkringsfall på obligatorisk eller frivillig basis: Association d'assurance contre les accidents, section industrielle (Föreningen för olycksfallsförsäkring, sektionen för industrin), Luxembourg

4. Arbetslöshet:

Administration de l'emploi (Arbetskontoret), Luxembourg

5. Familjeförmåner:

(Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)

I. NEDERLÄNDERNA

1. Sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet, arbets-
sjukdomar:

a) Vårdförmåner:

i) Institutioner på bosättningsorten: En av de behöriga försäkringskassorna för bosättningsorten efter personens val

ii) Institutioner på vistelseorten: Algemeen Nederlands Onderling Ziekenfonds (Nederländernas allmänna sjukförsäkring), Utrecht

b) Kontantförmåner: Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, (Nya allmänna yrkesföreningen), Amsterdam

2. Invallditet:

a) När rätten till förmåner föreligger enligt Nederländernas lagstiftning även utan tillämpning av förordningen: Den behöriga Bedrijfsvereniging (Yrkesförening)

b) I alla andra fall: Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (Nya allmänna yrkesföreningen), Amsterdam

3. Ålderdom och dödsfall (pensioner):

Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 36:

a) Som allmän regel: Sociale Verzekeringsbank (Socialförsäkringsbanken), Amsterdam

b) I förhållande till Belgien: Bureau voor Belgische Zaken de sociale verzekering betreffende (Byrå för belgiska socialtrygghetsfrågor), Breda

c) I förhållande till Tyskland: Bureau voor Duitse Zaken van de Vereniging van Raden van Arbeid (Arbetsrådets förbunds avdelning för tyska frågor), Nijmegen

4. Arbetslöshet:

(Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)

5. Familjebidrag:

Vid tillämpning av förordningens artikel 73.2 och 74.2: Det Raad van Arbeid (arbetsmarknadsråd) inom vars distrikt familjemedlemmarna är bosatta

J. STORBRIANNIEN

1. Vårdförmåner:

Storbritannien och Nordirland: Myndigheter som utger förmåner från National Health Service (Nationella hälsovårdstjänsten)

Gibraltar: Medical and Public Health Department, (Hälsa- och sjukvårdsdepartementet), Gibraltar

2. Kontantförmåner (utom familjebidrag):

Storbritannien utom Nordirland:

Department of Health and Social Security (Overseas Branch), (Departementet för hälsovård och social trygghet (sektionen för utomeuropeiska ärenden)), UK-Newcastle upon Tyne NE98 1YX

Nordirland:

Department of Health and Social Services (Overseas Branch), (Departementet för hälsovård och sociala tjänster (sektionen för utomeuropeiska ärenden)), UK-Belfast BT4 3HH

Gibraltar:

Department of Labour and Social Security (Arbets- och socialförsäkringsdepartementet), Gibraltar

3. Familjebidrag:

Vid tillämpning av förordningens artiklar 73 och 74:

Storbritannien utom Nordirland:

Department of Health and Social Security, Child Benefit Centre (Washington), (Departementet för hälsovård och social trygghet, enheten för förmåner till barn (Washington)), UK-Newcastle upon Tyne NE88 1AA

Nordirland:

Department of Health and Social Services, (Departementet för hälsovård och sociala tjänster), UK-Belfast BT4 3HH

Gibraltar:

Department of Labour and Social Security (Arbets- och socialförsäkringsdepartementet), Gibraltar

BILAGA 4

FÖRBINDELSEORGAN

(Tillämpningsförordningens artikel 3.1, 4.4 och 122)

A. BELGIEN

1. Sjukdom och moderskap:

- a) Som allmän regel: Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring), Bryssel
- b) För sjömän: Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge – Hulp- en voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag (Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg), Antwerpen

2. Invaliditet:

- a) Allmän invaliditet: Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring), Bryssel
- b) Särskilt invaliditetssystem för gruvarbetare: Fonds national de retraite des ouvriers-mineurs, Bruxelles – Nationaal pensioenfonds voor mijnwerkers, Brussel (Centrals pensionskassan för gruvarbetare), Bryssel
- c) Invaliditetssystem för sjömän: Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge – Hulp- en voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag (Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg), Antwerpen

3. Ålderdom, dödsfall (pensioner):

- a) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 41—43 och 45—50: Office national des pensions pour travailleurs salariés, Bruxelles – Rijksdienst voor werknemerspensioenen, Brussel (Centralpensionsskontoret för anställda, Bryssel)
- Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles – Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen, Brussel (Centralinstitutet för socialförsäkring för egenföretagare, Bryssel)
- b) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 45 (utbetalande institution), 53.1, 110, 111.1 och 111.2: Caisse nationale des pensions de retraite et de survie, Bruxelles – Rijkskas voor rust – en overlevingspensioenen, Brussel (Centralkassan för ålders- och efterlevandepensioner, Bryssel)

4. **Olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar:** Ministère de la prévoyance sociale, Bruxelles – Ministerie van sociale voorzorg, Brussel (Ministeriet för social välfärd, Bryssel)
5. **Dödsfallsersättning:**
- a) Som allmän regel: Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invaliditetsförsäkring, Bryssel)
- b) För sjömän: Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge – Hulp- en voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag (Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg), Antwerpen
6. **Arbetslöshet:**
- a) Som allmän regel: Office national de l'emploi, Bruxelles – Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, Brussel (Centralkontoret för arbetsmarknadsfrågor, Bryssel)
- b) För sjömän: Pool des marins de la marine marchande – Pool van de zeelieden ter koopvaardij (Handelsflottans pool), Antwerpen
7. **Familjeförmåner:**
- Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés, Bruxelles – Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers, Brussel (Centralkontoret för familjebidrag till anställda, Bryssel)
- Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles – Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen, Brussel (Centralinstitutet för socialförsäkring för egenföretagare, Bryssel)

B. DANMARK

I. DANMARK UTOM GRÖNLAND

1. Förmåner vid sjukdom, havandeskap och barns födelse:
2. Pensioner enligt lagstiftning om ålders- och änkepensioner samt förmåner enligt lagen invalidpensioner:
3. Rehabiliteringsförmåner:
4. Förmåner vid olycksfall i arbetet och arbetsjukdomar:
5. Familjeförmåner (familjebidrag):
6. Dödsfallsersättningar:
7. Pensioner enligt *loven om arbejdsmarkedets tillægspension* (lagen om tillägspension för anställda):

Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen),
København

8. Arbetslöshetsförmåner:

Arbejdsdirektoratet (Arbetsmarknadsdirektoratet), København

II. GRÖNLAND

(Denna punkt har upphävts genom förordning EEG nr 1661/85.)

C. TYSKLAND

- 1. Sjukförsäkring:** Bundesverband der Ortskrankenkassen (Förbundsforeningen för lokala sjukkassor), Bonn-Bad Godesberg
- 2. Olycksfallsförsäkring:** Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften (Centralförbundet för yrkesföreningar inom industrin), Bonn
- 3. Pensionsförsäkring för arbetare:**
  - a) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 3.2: Verband Deutscher Rentenversicherungsträger (Förenade tyska pensionsförsäkringsinstitutionerna), Frankfurt am Main
  - b) Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 51 och 53.1 samt som utbetalande organ enligt tillämpningsförordningens artikel 55:
    - i) I förhållande till Belgien: Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (Rhenprovinsens försäkringsanstalt), Düsseldorf
    - ii) I förhållande till Danmark: Landesversicherungsanstalt Schleswig-Holstein (Schleswig-Holsteins försäkringsanstalt), Lübeck
    - iii) I förhållande till Frankrike: Landesversicherungsanstalt Rheiland-Pfalz (Rhenland-Pfalz' försäkringsanstalt), Speyer eller, som behörig institution enligt bilaga 2, Landesversicherungsanstalt Saarland (Saarlands försäkringsanstalt), Saarbrücken

iv) I förhållande till Grekland:	Landesversicherungsanstalt Württemberg (Württembergs försäkringsanstalt), Stuttgart
v) I förhållande till Italien:	Landesversicherungsanstalt Schwaben (Schwabens försäkringsanstalt), Augsburg
vi) I förhållande till Luxemburg:	Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz (Rhenland-Pfalz försäkringsanstalt), Speyer
vii) I förhållande till Nederländerna:	Landesversicherungsanstalt Westfalen (Westfalenens försäkringsanstalt), Münster
viii) I förhållande till Irland och Storbritannien:	Landesversicherungsanstalt Freie und Hansestadt Hamburg (Den fria och Hansastaden Hamburgs försäkringsanstalt), Hamburg
4. Pensionsförsäkring för tjänstemän:	Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (Föbunds- försäkringsanstalten för tjänstemän), Berlin
5. Pensionsförsäkring för gruvarbetare:	Bundesknappschaft (Föbunds-försäkringskassan för gruvarbetare), Bochum
6. Ålderspensionsförsäkring för jordbrukare:	Landwirtschaftliche Alterskasse Rheinessen-Pfalz (Rhen-Hessen-Pfalz' ålderspensionskassa för jordbrukare), Speyer
7. Tilläggsförsäkring för arbetare inom järn- och stålindustrin:	Landesversicherungsanstalt Saarland, Abteilung Hüttenknappschaftliche Pensionsversicherung (Saarlands försäkringsanstalt, avdelningen för pensionsförsäkring för arbetare inom järn- och stålindustrin), Saarbrücken
8. Arbetslöshets- och familjeförmåner:	Hauptstelle der Bundesanstalt für Arbeit (Huvudkontoret för det federala arbetsmarknadsinstitutet), Nürnberg

D. FRANKRIKE

1. Som allmän regel:	Centre de sécurité sociale des travailleurs migrants (Centrum för migrerande arbetares sociala trygghet), Paris
2. För gruvarbetarnas system (invaliditet, ålderdom och dödsfall (pensioner):	Caisse autonome nationale de sécurité sociale dans les mines (Oberoende centralkassan för gruvarbetares sociala trygghet), Paris

E. GREKLAND

1. Som allmän regel:	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (IKA), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)
2. Arbetslöshet, familjebidrag:	Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ),

Αθήνα (Arbetskontoret, Aten)

3. För sjömän:

Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (NAT), Πειραιάς (Sjömännens pensionskassa, Pireus)

F. IRLAND

1. Vårdförmåner:

Department of Health (Hälsovårdsministeriet), Dublin

2. Kontantförmåner:

Department of Social Welfare (Socialministeriet), Dublin

G. ITALIEN

1. Sjukdom (inkl. tuberkulos), moderskap:

A. Anställda:

a) Vårdförmåner:

Ministero della sanità (Hälsovårdsministeriet), Roma

b) Kontantförmåner:

Istituto nazionale della previdenza sociale, direzione generale (Generaldirektoratet för centralinstitutet för social trygghet), Roma

B. Egenföretagare:

Vårdförmåner:

Ministero della sanità (Hälsovårdsministeriet), Roma

2. Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar:

A. Anställda:

a) Vårdförmåner:

Ministero della sanità (Hälsovårdsministeriet), Roma

b) Proteser och större hjälpmedel, medicinsk-juridiska förmåner, undersökningar och intyg om sådana samt kontantförmåner:

Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro, direzione generale (Generaldirektoratet för centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), Roma

B. Egenföretagare (endast för röntgenläkare):

a) Vårdförmåner:

Ministero della sanità (Hälsovårdsministeriet), Roma

b) Proteser och större hjälpmedel, medicinsk-juridiska förmåner, undersökningar och intyg om sådana:

Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro, direzione generale (Generaldirektoratet för centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), Roma

- c) **Kontantförmåner:** Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro, direzione generale (Generaldirektoratet för centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), Roma
3. **Invaliditet, ålderdom, efterlevande, arbetslöshet, familjebidrag:** Istituto nazionale della previdenza sociale, direzione generale, Roma (Generaldirektoratet för centralinstitutet för social välfärd), Roma

H. LUXEMBURG

1. VID UTGIVANDE AV FÖRMÅNER:

1. **Sjukdom, moderskap:** Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers (Centralsjukkas-sen för arbetare), Luxembourg. De medel som behövs utöver dess andel skall tillhandahållas av övriga sjukkassor från ett arbetskapital som skall bestå av erforderliga förskott som bestäms av Generalinspektoratet för social trygghet
2. **Invaliditet, ålderdom, dödsfall (pensioner):**
- a) För arbetare: Établissement d'assurance contre la vieillesse et l'invalidité (Institutionen för ålders- och invaliditetspensioner), Luxembourg
- b) För tjänstemän och akademiker: Caisse de pension des employés privés (Pensionskassan för tjänstemän inom den privata sektorn), Luxembourg
- c) För egenföretagare inom hantverks-, handels- eller tillverkningsindustri: Caisse de pension des artisans, des commerçants et industriels (Pensionskassan för självständiga företagare), Luxembourg
- d) För egenföretagare inom jordbruket: Caisse de pension agricole (Pensionskassan för jordbruket), Luxembourg
3. **Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar:**
- a) För anställda och egenföretagare inom jord- eller skogsbruket: Association d'assurance contre les accidents, section agricole et forestière (Föreningen för olycksfallsförsäkring, sektionen för jord- och skogsbruket), Luxembourg
- b) För alla andra försäkringsfall på obligatorisk eller frivillig basis: Association d'assurance contre les accidents, section industrielle (Föreningen för olycksfallsförsäkring, sektionen för industrin), Luxembourg
4. **Arbetslöshet:** Administration de l'emploi (Arbetskontoret), Luxembourg
5. **Familjeförmåner:**

(Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)

6. Dödsfallsersättningar:

- a) Vid tillämpning av förordningens artikel 66: Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers (Centralsjukkas-
san för arbetare), Luxembourg
- b) I andra fall: De institutioner som avses i punkterna 1, 2 eller 3, beroende på
vilken försäkringsgren som ansvarar för förmånens utgivande.

II. ANDRA FALL:

Inspection générale de la sécurité sociale (Generalinspektoratet för
social trygghet), Luxembourg

I. NEDERLÄNDERNA**1. Sjukdom, moderskap, invaliditet, olycksfall i arbetet,
arbetsjukdomar och arbetslöshet:**

- a) Vårdförmåner: Ziekenfondsraad (Rådet för sjukkassor), Amstelveen
- b) Kontantförmåner: Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (Nya allmänna yrkesföre-
ningen), Amsterdam

2. Ålderdom, dödsfall (pensioner), familjeförmåner:

- a) Som allmän regel: Sociale Verzekeringsbank (Socialförsäkringsbanken), Amsterdam
- b) I förhållande till Belgien: Bureau voor Belgische Zaken de sociale verzekering betreffende
(Byrå för belgiska sociala trygghetsfrågor), Breda
- c) I förhållande till Tyskland: Bureau voor Duitse Zaken van de Vereniging van Raden van
Arbeid (Arbetsrådets förbundsavdelning för tyska frågor), Nijme-
gen

J. STORBRITANNIEN

Storbritannien utom Nordirland:

Department of Health and Social Security (Overseas Branch)
(Departementet för hälsovård och social trygghet (utanför Brittiska
öarna)), UK-Newcastle upon Tyne NE98 1YX

Nordirland:

Department of Health and Social Services for Northern Ireland
(Overseas Branch) (Departementet för hälsovård och social
trygghet för Nordirland (utanför Brittiska öarna)), UK-Belfast BT4
3HH

Gibraltar:

Department of Health and Social Security (Overseas Branch)
(Departementet för hälsovård och social trygghet (utanför Brittiska
öarna)), UK-Newcastle upon Tyne NE98 1YX

BILAGA 5

TILLÄMPNINGSBESTÄMMELSER I BILATERALA KONVENTIONER SOM FORTFARANDE GÄLLER

(Tillämpningsförordningens artikel 4.5, 5, 53.3, 104, 105.2, 116, 121 och 122)

Allmänt

1. När bestämmelserna i denna bilaga avser konventionsbestämmelser eller bestämmelser i förordning nr 3, 4 eller 36/63 (EEG) skall dessa hänvisningar ersättas av hänvisningar till motsvarande bestämmelser i förordningen eller tillämpningsförordningen, såvida bestämmelserna i dessa konventioner inte förblir gällande genom att förtecknas i förordningens bilaga 2.
2. Uppsägningsklausulen i en konvention av vilken vissa bestämmelser förtecknas i denna bilaga skall förbli giltig för dessa bestämmelser.

1. BELGIEN — DANMARK

Överenskommelsen den 23 november 1978 om ömsesidigt avstående från återbetalning enligt förordningens artikel 36.3 (vårdförmåner vid sjukdom och moderskap) och tillämpningsförordningens artikel 105.2 (kostnader för administrativa kontroller och läkarundersökningar).

2. BELGIEN — TYSKLAND

- a) Administrativa överenskommelsen nr 2 den 20 juli 1965 om tillämpningen av tilläggsavtal nr 3 till den allmänna konventionen den 7 december 1957 (betalning av pensioner för perioder innan konventionen trädde i kraft).
- b) Artikel 9.1 i avtalet den 20 juli 1965 om tillämpningen av Europeiska ekonomiska gemenskapens råds förordningar nr 3 och 4 om social trygghet för migrerande arbetare.
- c) Avtalet den 6 oktober 1964 om återbetalning av vårdförmåner som har utgetts till pensionärer som tidigare var gränsarbetare, med tillämpning av artikel 14.3 i förordning nr 36/63/EEG och artikel 73.4 i Europeiska ekonomiska gemenskapens råds förordning nr 4.
- d) Avtalet den 29 januari 1969 om återbetalning av socialavgifter.
- e) Avtalet den 4 december 1975 om avstående från återbetalning av de förmåner som har utgetts till arbetslösa personer.

3. BELGIEN — FRANKRIKE

- a) Överenskommelsen den 22 december 1951 om tillämpningen av artikel 23 i tilläggsavtalet den 17 januari 1948 (arbetare i gruvor och liknande företag).
- b) Den administrativa överenskommelsen den 21 december 1959 som kompletterar den administrativa överenskommelsen den 22 december 1951 som har träffats enligt artikel 23 i tilläggsavtalet den 17 januari 1948 (arbetare i gruvor och liknande företag).
- c) Överenskommelsen den 8 juli 1964 om återbetalningen av vårdförmåner som har utgetts till personer som tidigare var gränsarbetare, med tillämpning av artikel 14.3 i förordningen nr 36/63/EEG och artikel 73.4 i Europeiska ekonomiska gemenskapens råds förordning nr 4.

- d) Del I, II och III i avtalet den 5 juli 1967 om läkarundersökningar och administrativa kontroller av gränsarbetare som är bosatta i Belgien och arbetar i Frankrike.
- e) Avtalet den 14 maj 1976 om avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar, som har träffats enligt tillämpningsförfordningens artikel 105.2.
- f) Avtalet den 3 oktober 1977 om tillämpningen av artikel 92 i förordning EEG nr 1408/71 (återbetalning av socialavgifter).
- g) Avtalet den 29 juni 1979 om ömsesidigt avstående från den ersättning som avses i förordningens artikel 70.3 (kostnaderna för arbetslöshetsförmåner).
- h) Den administrativa överenskommelsen den 6 mars 1979 om förfarandet vid tillämpningen av tilläggskonventionen den 12 oktober 1978 om social trygghet mellan Belgien and Frankrike såvitt gäller dess bestämmelser om egenföretagare.

4. BELGIEN — GREKLAND

Ingen konvention.

5. BELGIEN — IRLAND

Skriftväxlingen den 19 maj och den 28 juli 1981 om förordningens artikel 36.3 och 70.3 (ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner och arbetslöshetsförmåner enligt bestämmelserna i förordningens avdelning III kapitel 1 och 6) och tillämpningsförfordningens artikel 105.2 (ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar).

6. BELGIEN — ITALIEN

- a) Artikel 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, artikel 24 andra och tredje styckena samt artikel 28.4 i den administrativa överenskommelsen den 20 oktober 1950, enligt ändringen i korrigering 1 den 10 april 1952, korrigering 2 den 9 december 1957 och korrigering 3 den 21 februari 1963.
- b) Artikel 6, 7, 8 och 9 i avtalet den 21 februari 1963 i den utsträckning de gäller tillämpningen av Europeiska ekonomiska gemenskapens råds förordningar 3 och 4 om social trygghet för migrerande arbetare.
- c) Avtalet den 12 januari 1974 om tillämpningen av tillämpningsförfordningens artikel 105.2.
- d) Avtalet den 31 oktober 1979 om tillämpningsförfordningens artikel 18.9.

7. BELGIEN — LUXEMBURG

- a) Den administrativa överenskommelsen den 16 november 1959 om tillämpningen av konventionen den 16 november 1959 enligt ändringarna den 12 februari 1964 och den 10 februari 1966 utom artikel 5—9.
- b) Avtalet den 24 juli 1964 om återbetalning av vårdförmåner som utges till pensionärer som tidigare var gränsarbetare, vid tillämpningen av artikel 14.3 i förordningen nr 36/63/EEG och artikel 73.4 i Europeiska ekonomiska gemenskapens förordning nr 4.
- c) Avtalet den 28 januari 1961 om återbetalning av socialavgifter.
- d) Avtalet den 1 augusti 1975 om avstående från den återbetalning som avses i artikel 36.3 i rådets förordning EEG nr 1408/71 den 14 juni 1971 av utgifter för sjuk- och moderskapsförsäkrings vårdförmåner till en arbetares familjemedlemmar som inte är bosatta i samma land som arbetaren.

- e) Avtalet den 16 april 1976 om avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar enligt tillämpningsförfordningens artikel 105.2.
- f) Skriftväxlingen den 10 och 12 juli 1968 om förfaranden för att bestämma den lagstiftning som gäller egenföretagare.

8. BELGIEN — NEDERLÄNDERNA

- a) Artikel 6, 9—15 och 17.4 i avtalet den 7 februari 1964 om familjebidrag och bidrag vid barns födelse.
- b) Avtalet den 21 mars 1968 om uppbörd och återbetalning av socialavgifter och den administrativa överenskommelsen den 25 november 1970 som träffats enligt det nämnda avtalet.
- c) Avtalet den 24 december 1980 om sjukförsäkring (hälsovård).
- d) Avtalet den 12 augusti 1982 om sjuk-, moderskaps- och invaliditetsförsäkring.

9. BELGIEN — STORBRIANNIEN

- a) Skriftväxlingen den 4 maj och 14 juni 1976 om tillämpningsförfordningens artikel 105.2 (avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar).
- b) Skriftväxlingen den 18 januari och 14 mars 1977 om förordningens artikel 36.3 (uppgörelse om återbetalning av eller avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner som utges enligt villkoren i förordningens avdelning III kapitel 1, i dess lydelse efter skriftväxlingen den 4 maj och 23 juli 1982 (överenskommelse om återbetalning av utgifter enligt förordningens artikel 22.1 a.)

10. DANMARK — TYSKLAND

- a) Artiklarna 8—14 i överenskommelsen den 4 juni 1954 om tillämpningen av konventionen den 14 augusti 1953.
- b) Avtalet den 27 april 1979 om
  - i) delvis ömsesidigt avstående från kostnaderna för den återbetalning som avses i förordningens artikel 36.3 och 63.3 och ömsesidigt avstående från den återbetalning som avses i förordningens artikel 70.3 och i tillämpningsförfordningens artikel 105.2 (delvis avstående från kostnader för återbetalning av vårdförmåner för sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar och avstående från kostnaderna för återbetalning av arbetslöshetsförmån samt administrativa kontroller och läkarundersökningar),
  - ii) tillämpningsförfordningens artikel 93.6 (metod för bestämning av det belopp som skall återbetalas för vårdförmåner för sjukdom och moderskap).

11. DANMARK — FRANKRIKE

Överenskommelsen den 29 juni 1979 och tilläggsöverenskommelsen den 10 juli 1980 om ömsesidigt avstående från återbetalning enligt artikel 36.3 och 63.3 (vårdförmåner för sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar) och överenskommelsen den 29 juni 1979 om ömsesidigt avstående från återbetalning enligt förordningens artikel 70.3 (arbetslöshetsförmåner) och tillämpningsförfordningens artikel 105.2 (kostnader för administrativa kontroller och läkarundersökningar).

12. DANMARK — GREKLAND

Ingen konvention.

13. DANMARK — IRLAND

Skriftväxlingen den 22 december 1980 och den 11 februari 1981 om ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner som har utgetts enligt försäkring för sjukdom, moderskap och olycksfall i arbetet samt arbetslöshetsförmåner och kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar (förordningens artikel 36.3, 63.3 och 70.3 och tillämpningsförordningens artikel 105.2).

14. DANMARK — ITALJEN

Skriftväxlingen den 12 november 1982 och 12 januari 1983 om förordningens artikel 36.3 (ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner för sjukdom och moderskap som utges enligt förordningens avdelning III kapitel 1 utom förordningens artikel 22.1 c.

15. DANMARK — LUXEMBURG

Avtalet den 19 juni 1978 om ömsesidigt avstående från sådan återbetalning som avses i förordningens artikel 36.3, 63.3 och 70.3 och tillämpningsförordningens artikel 105.2 (kostnaderna för vårdförmåner vid sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar, kostnaderna för arbetslöshetsförmåner och kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar).

16. DANMARK — NEDERLÄNDERNA

Skriftväxlingen den 30 mars och 25 april 1979 om förordningens artikel 36.3 och 63.3 (delvis ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner vid sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar).

17. DANMARK — STORBRIANNIEN

Skriftväxlingen den 30 mars och 19 april 1977 om förordningens artiklar 36.3, 63.3 och 70.3 och tillämpningsförordningens artikel 105.2 om avstående från återbetalningen av kostnaderna för

- a) vårdförmåner som utges enligt villkoren i förordningens avdelning III kapitel 1 eller 4,
- b) förmåner som utges enligt förordningens artikel 69, och
- c) administrativa kontroller och läkarundersökningar som avses i tillämpningsförordningens artikel 105.

18. TYSKLAND — FRANKRIKE

- a) Artikel 2—4 och 22—28 i den administrativa överenskommelsen nr 2 den 31 januari 1952 om tillämpningen av den allmänna konventionen den 10 juli 1950.
- b) Artikel 1 i avtalet den 27 juni 1963 om tillämpningen av artikel 74.5 i förordning nr 4 (återbetalning av vårdförmåner som har utgetts till familjemedlemmar till försäkrade personer).
- c) Avtalet den 14 oktober 1977 om avstående från den återbetalning som avses i förordningens artikel 70.3 (kostnaderna för arbetslöshetsförmåner).
- d) Avtalet den 26 maj 1981 om förordningens artikel 36.3 (ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner vid sjukdom som utges enligt förordningens artikel 32 till pensionärer som tidigare var gränsarbetare, till deras familjemedlemmar eller till deras efterlevande).

- e) Avtalet den 26 maj 1981 om tillämpningen av förordningens artikel 92 (uppbörd och återfående av socialavgifter).
- f) Avtalet den 26 maj 1981 om tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 105.2 (ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar).

19. TYSKLAND — GREKLAND

- a) Artikel 1 och 3—6 i den administrativa överenskommelsen den 19 oktober 1962 och den andra administrativa överenskommelsen den 23 oktober 1972 om konventionen om arbetslöshetsförsäkring den 31 maj 1961.
- b) Avtalet den 11 maj 1981 om återbetalningen av familjebidrag.
- c) Avtalet den 11 mars 1982 om återbetalningen av kostnaderna för vårdförmåner vid sjukdom.

20. TYSKLAND — IRLAND

Avtalet den 20 mars 1981 om förordningens artikel 36.3, 63.3 och 70.3 (ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för förmåner vid sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar och av arbetslöshetsförmåner) samt tillämpningsförordningens artikel 105.2 (ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar).

21. TYSKLAND — ITALIEN

- a) Artikel 14, 17.1, 18, 35, 38.1, 39, 42, 45.1 och 46 i den administrativa överenskommelsen den 6 december 1953 om tillämpningen av konventionen den 5 maj 1953 (utbetalning av pensioner).
- b) Artikel 1 och 2 i avtalet den 27 juni 1963 om tillämpningen av artiklarna 73.4 och 74.5 i förordning nr 4 (återbetalning av vårdförmåner som utges till familjemedlemmar till försäkrade personer).
- c) Avtalet den 5 november 1968 om de behöriga tyska institutionernas återbetalning av utgifter vid utgivandet av vårdförmåner i Italien genom italienska sjukförsäkringsinstitutioner till familjemedlemmar till italienska arbetare som är försäkrade i Förbundsrepubliken Tyskland.

22. TYSKLAND — LUXEMBURG

- a) Artikel 1 och 2 i avtalet den 27 juni 1963 om tillämpningen av artiklarna 73.4 och 74.5 i förordningen nr 4 (återbetalning av vårdförmåner som har utgetts till familjemedlemmar till försäkrade personer).
- b) Avtalet den 9 december 1969 om avstående från sådan återbetalning, som avses i artikel 14.2 i förordning nr 36/63/EEG, av utgifter som har uppkommit vid utgivande av vårdförmåner vid sjukdom till en pensionär, som antingen är en tidigare gränsarbetare eller efterlevande till en gränsarbetare, samt till medlemmar av hans familj.
- c) Avtalet den 14 oktober 1975 om avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar som har träffats enligt tillämpningsförordningens artikel 105.2.
- d) Avtalet den 14 oktober 1975 om uppbörd och återfående av socialavgifter.
- e) Avtalet den 20 juli 1978 om ömsesidigt avstående från den återbetalning som avses i förordningens artikel 63.3 (ömsesidigt avstående från kostnaderna för vårdförmåner för olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar).

23. TYSKLAND — NEDERLÄNDERNA

- a) Artikel 9, 10.2—5, 17, 18, 19 och 21 i den administrativa överenskommelsen nr 1 den 18 juni 1954 om konventionen den 29 mars 1951 (sjukförsäkring och utgivande av pensioner).
- b) Avtalet den 27 maj 1964 om avstående från återbetalningen av utgifter som har uppkommit för läkarundersökningar och administrativa kontroller vid försäkring för invaliditet, ålderdom och efterlevande (pensionsförsäkring).
- c) Artikel 1—4 i avtalet den 27 juni 1963 om tillämpningen av artikel 73.4, 74.5 och 75.3 i förordning nr 4 (återbetalning av vårdförmåner som utges till familjemedlemmar till försäkrade personer).
- d) Avtalet den 21 januari 1969 om återbetalning av socialavgifter.
- e) Avtalet den 3 september 1969 om avstående från den återbetalning, som avses i artikel 14.2 i förordning nr 36/63/EEG, av utgifter som har uppkommit vid utgivandet av vårdförmåner vid sjukdom till en pensionär, som antingen är en tidigare gränsarbetare eller efterlevande till en gränsarbetare, samt till medlemmar av hans familj.
- f) Avtalet den 22 juli 1976 om avstående från återbetalning av arbetslöshetsförmåner.
- g) Avtalet den 11 oktober 1979 om tillämpningen av förordningens artikel 92 (det minsta belopp som har fastställts för återbetalning av socialavgifter).
- h) Avtalet den 15 februari 1982 om tillämpningen av förordningens artikel 20 för familjemedlemmar till gränsarbetare.

24. TYSKLAND — STORBRIANNIEN

- a) Artikel 8, 9, 25—27 och 29—32 i överenskommelsen den 10 december 1964 om tillämpningen av avtalet den 20 april 1960.
- b) Avtalet den 29 april 1977 om avstående från återbetalningen av kostnaderna för vårdförmåner vid sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar, kostnader för arbetslöshetsförmåner och kostnader för administrativa kontroller och läkarundersökningar.

25. FRANKRIKE — GREKLAND

Ingen konvention.

26. FRANKRIKE — IRLAND

Skriftväxlingen den 30 juli och 26 september 1980 om ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner som har utgetts enligt försäkring för sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar och arbetslöshetsförmåner och kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar (förordningens artikel 36.3, 63.3 och 70.3 och tillämpningsförordningens artikel 105.2).

27. FRANKRIKE — ITALIEN

Artikel 2—4 i den administrativa överenskommelsen den 12 april 1950 om tillämpningen av den allmänna konventionen den 31 mars 1948 (höjning av franska pensioner för olycksfall i arbetet).

28. FRANKRIKE — LUXEMBURG

- a) Avtalet den 24 februari 1969 som har träffats enligt artikel 51 i förordning nr 3 och den administrativa överenskommelsen av samma datum som har träffats enligt nämnda avtal.
- b) Avtalet den 2 juli 1976 om avstående från den återbetalning, som avses i artikel 36.3 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971, av kostnaderna för vårdförmåner vid sjuk- eller moderskapsförsäkring som utges till en arbetares familjemedlemmar som inte är bosatta inom samma land som arbetaren.
- c) Avtalet den 2 juli 1976 om avstående från den återbetalning, som avses i artikel 36.3 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971, av kostnaderna för vårdförmåner vid sjuk- eller moderskapsförsäkring som utges till tidigare gränsarbetare, medlemmar av deras familjer eller deras efterlevande.
- d) Avtalet den 2 juli 1976 om avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar som avses i artikel 105.2 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972.

29. FRANKRIKE — NEDERLÄNDERNA

- a) Skriftväxlingen den 5 maj och 21 juni 1960 om artikel 23.5 i förordning nr 3 (avstående från återbetalning av vårdförmåner som utges till familjemedlemmar till försäkrade personer och till pensionärer och deras familjemedlemmar).
- b) Avtalet den 28 april 1977 om avstående från återbetalning av utgifter för den läkarvård som ges till pensionssökande och deras familjemedlemmar och till familjemedlemmar till pensionärer inom förordningens ram.
- c) Avtalet den 28 april 1977 om avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar som avses i tillämpningsförordningens artikel 105.

30. FRANKRIKE — STORBRIANNIEN

- a) Skriftväxlingen den 25 mars och 28 april 1977 om förordningens artikel 36.3 och 63.3 (överenskommelse om återbetalning eller avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner som utges enligt förordningens avdelning III kapitel 1 eller 4).
- b) Skriftväxlingen den 25 september 1980 och den 27 januari 1981 om förordningens artikel 36.3 (ömsesidigt avstående under en inte specificerad period från återbetalning av vårdförmåner som utges enligt förordningens artikel 28, 28 a och 29.1 a).
- c) Skriftväxlingen den 25 mars och 28 april 1977 om tillämpningsförordningens artikel 105.2 (avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar).

31. GREKLAND — IRLAND

Ingen konvention.

32. GREKLAND — ITALIEN

Ingen konvention.

33. GREKLAND — LUXEMBURG

Ingen konvention.

34. GREKLAND — NEDERLÄNDERNA

Ingen konvention.

35. GREKLAND — STORBRITANNIEN

Ingen konvention.

36. IRLAND — ITALIEN

Ingen konvention.

37. IRLAND — LUXEMBURG

Skriftväxlingen den 26 september 1975 och den 5 augusti 1976 om förordningens artiklar 36.3 och 63.3 och tillämpningsförordningens artikel 105.2 (avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner som utges enligt förordningens avdelning III kapitel 1 eller 4, och de kostnader för administrativa kontroller och läkarundersökningar som avses i tillämpningsförordningens artikel 105).

38. IRLAND — NEDERLÄNDERNA

Skriftväxlingen den 28 juli och den 10 oktober 1978 om förordningens artikel 36.3 och 63.3 (delvis ömsesidigt avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner vid sjukdom, moderskap, olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar).

39. IRLAND — STORBRITANNIEN

Skriftväxlingen den 9 juli 1975 om förordningens artikel 36.3 och 63.3 (överenskommelse om återbetalning eller avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner som utges enligt i förordningens avdelning III kapitel 1 eller 4) och tillämpningsförordningens artikel 105.2 (avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar).

40. ITALIEN — LUXEMBURG

Artikel 4.5 och 6 i den administrativa överenskommelsen den 19 januari 1955 om tillämpningsbestämmelserna i den allmänna konventionen om social trygghet (sjukförsäkring för jordbruksarbetare).

41. ITALIEN — NEDERLÄNDERNA

- a) Artikel 9 tredje stycket och artikel 11 tredje stycket i den administrativa överenskommelsen den 11 februari 1955 om tillämpningen av den allmänna konventionen den 28 oktober 1952 (sjukförsäkring).
- b) Avtalet den 27 juni 1963 om tillämpningen av artikel 75.3 i förordning nr 4 (återbetalning av vårdförmåner som utges till pensionärer och deras familjemedlemmar).

42. ITALIEN — STORBRITANNIEN

Ingen konvention.

43. LUXEMBURG — NEDERLÄNDERNA

- a) Avtalet den 1 november 1976 om avstående från återbetalning av kostnaderna för administrativa kontroller och läkarundersökningar som har träffats enligt tillämpningsförordningens artikel 105.2.
- b) Avtalet den 3 februari 1977 om avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner vid sjuk- eller moderskapsförsäkring som utges enligt artikel 19.2, 26, 28 och 29.1 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971.

44. LUXEMBURG — STORBRITANNIEN

- a) Skriftväxlingen den 28 november och 18 december 1975 om förordningens artikel 70.3 (avstående från återbetalning av förmåner som utges enligt förordningens artikel 69).
- b) Skriftväxlingen den 18 december 1975 och den 20 januari 1976 om förordningens artiklar 36.3 och 63.3 och tillämpningsförordningens artikel 105.2 (avstående från återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner som utges enligt villkoren i förordningens avdelning III kapitel 1 eller 4, och även av kostnaderna för de administrativa kontroller och läkarundersökningar som avses i tillämpningsförordningens artikel 105).

45. NEDERLÄNDERNA — STORBRITANNIEN

- a) Artikel 3 andra meningen i den administrativa överenskommelsen den 12 juni 1956 om tillämpningen av konventionen den 11 augusti 1954.
  - b) Skriftväxlingen den 8 och 28 januari 1976 om förordningens artikel 70.3 (avstående från återbetalning av vårdförmåner som utges enligt förordningen av artikel 69).
  - c) Skriftväxlingen den 24 februari och den 5 mars 1976 om förordningens artiklar 36.3 och 63.3 (avstående från återbetalning av vårdförmåner som utges enligt förordningens avdelning III kapitel 1 eller 4).
-

BILAGA 6

FÖRFARANDE VID BETALNING AV FÖRMÅNER

(Denna bilaga har ändrats genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.)

BILAGA 7

BANKER

(Denna bilaga har ändrats genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.)

BILAGA 8

UTGIVANDE AV FAMLJEFÖRMÅNER

(Denna bilaga har ändrats genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.)

BLAGA 9

BERÄKNING AV DEN GENOMSNITTLIGA ÅRSKOSTNADEN FÖR VÅRDFÖRMÅNER

(Tillämpningsförordningens artikel 4.9, 94.3 a och 95.3 a)

A. BELGIEN

Det allmänna systemet för social trygghet skall beaktas när den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner beräknas.

B. DANMARK

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner skall beräknas genom beaktande av de system som regleras i lagen om offentlig hälsovård, sjukhuslagen och, vad gäller rehabiliteringskostnader, lagen om socialtjänst.

C. TYSKLAND

Följande institutioner skall beaktas vid beräkningen av den genomsnittliga årskostnaden av vårdförmåner:

1. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel

94.3 a:

- a) Ortskrankenkassen (de lokala sjukförsäkringskassorna)
- b) Betriebskrankenkassen (företagens sjukförsäkringskassor)
- c) Innungskrankenkassen (Yrkesföreningarnas sjukförsäkringskassor)
- d) Bundesknappschaft (Förbundsförsäkringskassan för gruvarbetare)
- e) Seekasse (Sjömännens försäkringskassa)
- f) Ersatzkassen für Arbeiter (Ersättningskassorna för arbetare)
- g) Ersatzkassen für Angestellte (Ersättningskassorna för tjänstemän)
- h) Landwirtschaftliche Krankenkassen (Sjukförsäkringskassorna för jordbrukare)

beroende på vilken kassa som har utgett förmånerna.

2. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel

95.3 a:

- a) Ortskrankenkassen (de lokala sjukförsäkringskassorna)
- b) Bundesknappschaft (Förbundsförsäkringskassan för gruvarbetare)

beroende på vilken kassa som har utgett förmånerna.

D. FRANKRIKE

Det allmänna systemet för social trygghet skall beaktas när den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner beräknas.

E. GREKLAND

Det allmänna system för social trygghet som tillämpas av *Ίδρυμα Κοινωνιών Ασφαλίσεων (IKA)* (Socialförsäkringsinstitutet) skall beaktas vid beräkningen av den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner.

F. IRLAND

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner skall beräknas genom beaktande av de vårdförmåner (hälsovårdstjänster) som utges av de hälsonämnder som avses i bilaga 2 enligt bestämmelserna i hälsovårdslagarna från 1947—1970.

G. ITALIEN

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner skall beräknas genom beaktande av de förmåner som utges av Italiens nationella hälsovårdstjänst.

H. LUXEMBURG

Sjukförsäkringskassor som är underställda socialförsäkringslagen skall beaktas vid beräkningen av den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner.

I. NEDERLÄNDERNA

Det allmänna systemet för social trygghet skall beaktas när den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner beräknas.

En minskning skall dock göras för att beakta verkan av:

1. Invalidförsäkring (arbeidsongeschiktheidsverzekering, WAO)
2. Försäkring mot särskilda sjukdomskostnader (verzekering tegen bijzondere ziektekosten, AWBZ)

J. STORBRIANNIEN

Den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner skall beräknas genom beaktande av de förmåner som utges av Storbritanniens nationella hälsovårdstjänst.

BILAGA 10

INSTITUTIONER OCH ORGAN SOM HAR UTSETTS AV DE BEHÖRIGA MYNDIGHETERNA

(Tillämpningsförordningens artikel 4.10)

A. BELGIEN

1. Vid tillämpning av förordningens artikel 14 och tillämpningsförordningens artikel 11.1 a, 11.2, 12a, 13 och 14:

Office national de sécurité sociale, Bruxelles – Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid, Brussel (Centralkontoret för social trygghet, Bryssel)
2. Vid tillämpning av förordningens artikel 14b.1 och tillämpningsförordningens artikel 11:

Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge – Hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden onder Belgische vlag (Hjälp- och välfärdskassan för sjömän som seglar under belgisk flagg), Antwerpen
3. Vid tillämpning av förordningens artikel 14a och tillämpningsförordningens artikel 11a.1 a och 12a:

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles – Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen, Brussel (Centralinstitutet för socialförsäkring för egenföretagare, Bryssel)
4. Vid tillämpning av förordningens artikel 17 och
  - tillämpningsförordningens artikel 11.1 b:

Ministère de la prévoyance sociale, secretariat general, service des relations internationales, Bruxelles – Ministerie van Sociale Voorzorg, Secretariaat-Generaal, Dienst Internationale Betrekkingen, Brussel (Ministeriet för social trygghet, Generalsekretariatet, avdelningen för internationella förbindelser, Bryssel)
  - tillämpningsförordningens artikel 11a.1 b:

Ministère des classes moyennes – Administration des affaires sociales, Bruxelles – Ministerie van Middenstand, Administratie Sociale Zaken, Brussel (Ministeriet för småföretag och handel – sociala ärenden, Bryssel)
5. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 80.2, 81, 82.2, 85.2 och 88:
  - a) Som allmän regel:

Office national de l'emploi, Bruxelles – Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, Brussel (Centralkontoret för arbetsmarknadsfrågor, Bryssel)
  - b) För sjömän:

Pools des marins de la marine marchande – Pool van de zeelieden ter koopvaardij (Handelsflottans pool), Antwerpen

6. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 102.2:
- a) Sjukdom, moderskap och olycksfall i arbetet: Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksdienst voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invalidförsäkring, Bryssel)
- b) Arbetsjukdomar: Fonds des maladies professionnelles, Bruxelles – Fonds voor beroepsziekten, Brussel (Kassan för arbetsjukdomar, Bryssel)
- c) Arbetslöshet:
- i) Som allmän regel: Office national de l'emploi, Bruxelles Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, Brussel (Centralkontoret för arbetsmarknadsfrågor, Bryssel)
- ii) För sjömän: Pools des marins de la marine marchande – Pool van de zeelieden ter koopvaardij (Handelsflottans pool), Antwerpen
- d) (Denna punkt har upphävts genom förordning EEG nr 3427/89.)
7. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 113.2: Institut national d'assurance maladie-invalidité, Bruxelles – Rijksdienst voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, Brussel (Centralinstitutet för sjuk- och invalidförsäkring, Bryssel)

B. DANMARK

1. DANMARK UTOM GRÖNLAND

1. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 11.1, 11a.1, 12a, 13.2—3, 14.1—3 och 113.2: Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København
2. Vid tillämpning av förfordningens artikel 14.1 b, 14a.1 b och 14b.1 och 14b.2: Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København
3. Vid tillämpning av förfordningens artikel 17: Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København
4. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 38.1, 70.1 och 82.2: Socialnämnden i den kommun i vilken förmånstagaren är bosatt. I Köpenhamns, Odenses, Aalborgs och Århus' kommuner: Magistraten (kommunförvaltningen)

5. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 80.2, 81 och 85.2: Arbejdsdirektoratet (Arbetsmarknadsdirektoratet), København
6. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 102.2:
- a) Återbetalningar enligt förordningens artikel 36, 63 och 75.2: Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København
- b) Återbetalningar enligt förordningens artikel 70.2: Arbejdsdirektoratet (Arbetsmarknadsdirektoratet), København
7. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 110:
- a) Förmåner enligt förordningens avdelning III kapitel 1—5, 7 och 8: Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen), København
- b) Förmåner enligt förordningens avdelning III kapitel 6: Arbejdsdirektoratet (Arbetsmarknadsdirektoratet), København

II. GRÖNLAND

(Denna punkt har upphävts genom förordning EEG nr 1661/85.)

C. TYSKLAND

1. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 6.1:
- a) Beroende på det slag av verksamhet som senast har utövats: De i förhållande till de olika medlemsstaterna i bilaga 2 förtecknade pensionsförsäkringsinstitutionerna för arbetare och tjänstemän

- b) Då det är omöjligt att fastställa den senaste verksamhetens slag:
De i förhållande till de olika medlemsstaterna i bilaga 2 förtecknade pensionsförsäkringsinstitutionerna för arbetare
- c) Personer som enligt nederländsk lagstiftning har varit försäkrade i systemet för allmän ålderspensionsförsäkring (Algemene Ouderdomswet) medan de bedrev en verksamhet som inte har omfattats av obligatorisk försäkring enligt tysk lagstiftning:
Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (Föbunds-försäkringsanstalten för tjänstemän), Berlin
2. Vid tillämpning av:
- Förordningens artikel 14.1 a och 14b.1 och vid överenskommelser enligt förordningens artikel 17 i samband med tillämpningsföreläggningens artikel 11:
  - Förordningens artikel 14.1 a och 14b.2 och vid överenskommelser enligt förordningens artikel 17 i samband med tillämpningsföreläggningens artikel 11a:
  - Förordningens artikel 14.2 b, 14.3, 14a.2—4 och 14c.1 a och vid överenskommelser enligt förordningens artikel 17 i samband med tillämpningsföreläggningens artikel 12a:
    - a) En person som är försäkrad med sjukförsäkring:
Den institution, hos vilken han är försäkrad
    - b) En person som inte är försäkrad med sjukförsäkring:
Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (Föbunds-försäkringsanstalten för tjänstemän), Berlin
3. Vid tillämpning av förordningens artikel 14.1 b, 14a.1 b och 14b.1 (i samband med artikel 14.1 b) samt 14b.2 (i samband med artikel 14a.1 b och artikel 17):
Bundesverband der Ortskrankenkassen (Föbunds-föreningen för lokala sjukföreläggningar), Bonn 2
4. Vid tillämpningen av:
- a) tillämpningsföreläggningens artikel 13.2—3 och 14.1—3:
Allgemeine Ortskrankenkasse Bonn (den lokala allmänna sjukföreläggningens kassan Bonn), Bonn
  - b) tillämpningsföreläggningens artikel 13.4 och 14.4:
Allgemeine Ortskrankenkasse Bonn (den lokala allmänna sjukföreläggningens kassan Bonn), Bonn, utom då han är försäkrad hos en ersättningskassa (Ersatzkasse)
5. Vid tillämpning av tillämpningsföreläggningens artikel 80.2, 81 och 82.2:
Det Arbeitsamt (Arbetsmarknadskontor) inom den tyska region i vilken arbetaren senast var bosatt eller vistades eller, om arbetaren varken var bosatt eller vistades i Tyskland under anställningen där, det Arbeitsamt i den tyska region inom vilken arbetaren senast var anställd

6. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 85.2: Det Arbeitsamt (Arbetsmarknadskontor) inom den tyska region i vilken arbetaren senast var anställd
7. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 91.2:
- a) Familjebidrag som har utgetts till en person för ett barn som mist en eller båda föräldrarna: Arbeitsamt (Arbetsmarknadskontoret), Nürnberg
- b) Pensionstillägg för barn som har utgetts enligt ett obligatoriskt pensionsförsäkringssystem: De pensionsförsäkringsinstitutioner för arbetare, tjänstemän och gruvarbetare som förtecknas som behöriga institutioner i bilaga 2 punkt C.2
8. Vid tillämpning av:
- a) Tillämpningsförfordningens artikel 36 och 63 och tillämpningsförfordningens artikel 102.2: Bundesverband der Ortskrankenkassen (Förbundsöreningen för lokala sjukförsäkringar), Bonn 2
I de fall som avses i tillämpningsförfordningens bilaga 3 punkt C.2
b. Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften (Centralförbundet för yrkesföreningar inom inuustrin), Bonn
- b) Förfordningens artikel 75 och tillämpningsförfordningens artikel 102.2: Bundesanstalt für Arbeit (Förbundsanstalten för arbete), Nürnberg
9. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 113.2:
- a) Återbetalning av vårdförmåner som felaktigt har utgetts till arbetare mot uppvisande av de intyg som föreskrivs i tillämpningsförfordningens artikel 20.2: Bundesverband der Ortskrankenkassen (Förbundsöreningen för lokala sjukförsäkringar), Bonn 2
Genom den kompensationsfond som avses i förfordningens bilaga 4 punkt C.5
- b) Återbetalning av vårdförmåner som felaktigt har utgetts mot uppvisande av de intyg som föreskrivs i tillämpningsförfordningens artikel 62.2:
- i) I de fall då den behöriga institutionen skulle ha varit en sjukförsäkringsinstitution om personen ifråga hade haft rätt till förmåner: Bundesverband der Ortskrankenkassen (Förbundsöreningen för lokala sjukförsäkringar), Bonn 2
Genom den kompensationsfond som avses i förfordningens bilaga 4 punkt C.5
- ii) I andra fall: Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften (Förenade yrkes- och handelsföreningarna), Bonn
10. Vid tillämpning av förfordningens artikel 14d.2: Den institution till vilken pensionsavgifter betalas eller, om ansökan görs tillsammans med eller efter pensionsansökan, den

institution som bereder ansökan

D. FRANKRIKE

1. Vid tillämpning av tillämpningsförelösnings artikel 6.1:

Direction régionale de la sécurité sociale (Regionala direktoratet för social trygghet)

2. Vid tillämpning av tillämpningsförelösnings artikel 11.1 a och 12a:
  - a) *Moderlandet:*
    - i) Som allmän regel: Caisse primaire d'assurance maladie (Lokala sjukförelösningskassan)
    - ii) System för lantarbetare: Caisse de mutualité sociale agricole (Socialförelösningskassan för jordbruket)
    - iii) System för gruvarbetare: Société de secours minière (Föreningen för hjälp till gruvarbetare)
    - iv) System för sjömän: Section Caisse de retraite des marins du quartier des affaires maritimes (Pensionskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)
  - b) *Utomeuropeiska departement:*
    - i) Som allmän regel: Caisse générale de sécurité sociale (Allmänna kassan för social trygghet)
    - ii) För sjömän: Section Caisse de retraite des marins du quartier des affaires maritimes (Pensionskassan för sjömän, sektion inom kontoret för sjöfartsfrågor)

3. Vid tillämpning av tillämpningsförelösnings artikel 11a.1 och 12a:

Caisses mutuelles régionales (Regionala ömsesidiga kassorna)

4. Vid tillämpning av tillämpningsförelösnings artikel 13.2 och 3 och 14.3:

Caisse primaire d'assurance maladie de la région parisienne (Lokala sjukförelösningskassan för Paris-regionen)

5. Vid tillämpning av förelösnings artikel 17 i samband med artikel 14.1 och 14a.1:
  - i) Andra system än system för jordbrukare: Direction régionale des affaires sanitaires et sociales (Regionala direktoratet för hälsovård och social trygghet)
  - ii) System för jordbrukare: Ministère de l'agriculture (Jordbruksministeriet), Paris

6. Vid tillämpning av tillämpningsförelösnings artikel 80, 81, 82.2 och 85.2:

Direction départementale du travail et de la main-d'œuvre

(Departementala arbetsmarknads- och arbetskraftsdirektoratet) på den ort där den anställning för vilken intyget har begärts innehas.

Lokala kontoret av Agence nationale pour l'emploi (Centralkontoret för arbetsmarknadsfrågor)

Stadshuset på familjemedlemmarnas bosättningsort

7. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 84:

a) Total arbetslöshet:

Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce (Assedic) (Föreningen för sysselsättning inom industri och handel) på personens bosättningsort

b) Partiell arbetslöshet:

Direction départementale du travail et de la main-d'œuvre (Departementala arbetsmarknads- och arbetskraftsdirektoratet) på den ort där personen är anställd

8. (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 3427/89.)

9. Vid tillämpning av förordningens artikel 36, 63 och 75 och tillämpningsförordningens artikel 102.2:

Centre de sécurité sociale des travailleurs migrants (Centrum för social trygghet för migrerande arbetare), Paris

Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce (Assedic) (Föreningen för sysselsättning inom industri och handel)

10. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 113.2:

Centre de sécurité sociale des travailleurs migrants (Centrum för social trygghet för migrerande arbetare), Paris

E. GREKLAND

1. Vid tillämpning av förordningens artikel 14.1 och 14b.1 samtidigt med tillämpningsförordningens artikel 11.1 a:

a) Som allmän regel:

Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (IKA), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)

b) För sjömän:

Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (NAT), Πειραιάς (Sjömännens pensionskassa, Pireus)

2. Vid tillämpning av förordningens artikel 14.2 b i och tillämpningsförordningens artikel 12a.1:

Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (IKA), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)

3. Vid tillämpning av förordningens artikel 14a.1 och 14b.2

- i samband med tillämpningsförordningens artikel 11a.1
- a:
- a) Som allmän regel: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)
- b) För sjömän: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ), Πειραιάς (Sjömännens pensionskassa, Pireus)
4. Vid tillämpning av förordningens artikel 14d.2:
- a) Som allmän regel: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)
- b) För sjömän: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ), Πειραιάς (Sjömännens pensionskassa, Pireus)
5. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 13.2—3 och 14.1—2: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)
6. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 80.2 och 85.2: Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), Αθήνα (Arbetsförmedlingen, Aten)
7. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 81: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)
8. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 102.2 och 110:
- a) Familjebidrag, arbetslöshet: Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), Αθήνα (Arbetsförmedlingen, Aten)
- b) Förmåner för sjömän: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ), Πειραιάς (Sjömännens pensionskassa, Pireus)
- c) Andra förmåner: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)
9. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 82.2: Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), Αθήνα (Arbetsförmedlingen, Aten)
10. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 113.2:
- a) För sjömän: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ), Πειραιάς (Sjömännens pensionskassa, Pireus)
- b) Andra förmåner: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)

F. IRLAND

1. Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikel 6.1, 11.1, 11a.1, 12a, 13.2, 13.3, 14.1—3, 38.1, 70.1, 85.2, 86.2 och 91.2:

Department of Social Welfare (Socialministeriet), Dublin

2. Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikel 80.2, 81 och 82.2:

Department of Social Welfare (Socialministeriet), Dublin, inklusive regionala kontor som ansvarar för arbetslöshetsförmåner.

3. a) Vid tillämpning av förelösningsartikel 36 och 63 och tillämpningsförelösningsartikel 102.2:

Department of Health (Hälsöförmyndningen), Dublin

- b) Vid tillämpning av förelösningsartikel 70 och 75.2 och tillämpningsförelösningsartikel 102.2:

Department of Social Welfare (Socialministeriet), Dublin

4. a) Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikel 110 (för kontantförmåner):

Department of Social Welfare (Socialministeriet), Dublin

- b) Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikel 110 (för vårdförmåner) och 113.2:
  - Eastern Health Board (Hälsonämnden för östra regionen), Dublin 8
  - Midland Health Board (Hälsonämnden för mellersta regionen), Tullamore, County Offaly
  - Mid-Western Health Board (Hälsonämnden för mellanvästra regionen), Limerick
  - North-Eastern Health Board (Hälsonämnden för nordöstra regionen), Ceanannus Mor, County Meath
  - North-Western Health Board (Hälsonämnden för nordvästra regionen), Manorhamilton, County Leitrim
  - South-Eastern Health Board (Hälsonämnden för sydöstra regionen), Kilkenny
  - Southern Health Board (Hälsonämnden för södra regionen), Cork
  - Western Health Board (Hälsonämnden för västra regionen), Galway

G. ITALIEN

1. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 6.1: Ministero del lavoro e della previdenza sociale (Ministeriet för arbetsmarknadsfrågor och social trygghet), Roma
2. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 11.1, 13.2, 13.3 och 14.1—3: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
3. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 11a och 12a:
- För läkare: Ente nazionale di previdenza ed assistenza medici (Centralkontoret för social trygghet för läkare)
  - För apotekare: Ente nazionale di previdenza ed assistenza farmacisti (Centralorganet för social trygghet för apotekare)
  - För veterinärer: Ente nazionale di previdenza ed assistenza veterinari (Centralorganet för social trygghet för veterinärer)
  - För barmorskor: Ente nazionale di previdenza ed assistenza per le ostetriche (Centralorganet för social trygghet för barmorskor)
  - För ingenjörer och arkitekter: Cassa nazionale di previdenza per gli ingegneri ed architetti (Centralkassan för social trygghet för ingenjörer och arkitekter)
  - För lantmätare: Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore dei geometri (Centralkassan för social trygghet för lantmätare)
  - För advokater och andra jurister: Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore degli avvocati e dei procuratori (Centralkassan för social trygghet för advokater och andra jurister)
  - För ekonomer: Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore dei dottori commercialisti (Centralkassan för social trygghet för ekonomer)
  - För revisorer: Cassa nazionale di previdenza ed assistenza a favore dei ragionieri e periti commerciali (Centralkassan för social trygghet för revisorer)
  - För arbetskonsulenter: Ente nazionale di previdenza ed assistenza per i consulenti del lavoro (Centralorganet för social trygghet för arbetskonsulenter)
  - För notarier: Cassa nazionale notariato (Centralkassan för notarier)
  - För tullspeditörer: Fondo di previdenza a favore degli speditieri doganali (Välfärdskassan för tullspeditörer)

4. Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikeln 38.1: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
5. (Denna punkt har upphävts genom förelösningsartikeln nr 3427/89.)
6. Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikeln 80.2, 81, 82.2, 85.2, 88 och 91.2: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), de regionala kontoren
7. Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikeln 102.2:
- a) Återbetalningar enligt förelösningsartikeln 36: Ministero della sanità (Hälsöförmyndigheten), Roma
- b) Återbetalningar enligt förelösningsartikeln 63:
- i) Vårdförhöjningar: Ministero della sanità (Hälsöförmyndigheten), Roma
- ii) Protoser och större hjälpmedel: Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli unförtuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), Roma
- c) Återbetalningar enligt förelösningsartiklarna 70 och 75: Istituto nazionale della previdenza sociale (Centralinstitutet för social trygghet), Roma
8. Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikeln 113.2:
- a) Sjukdom (inkl. tuberkulos): Ministero della sanità (Hälsöförmyndigheten), Roma
- b) Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar:
- i) Vårdförhöjningar: Ministero della sanità (Hälsöförmyndigheten), Roma
- ii) Protoser och större hjälpmedel: Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli unförtuni sul lavoro (Centralinstitutet för försäkring mot olycksfall i arbetet), Roma

H. LUXEMBURG

1. Vid tillämpning av förelösningsartikeln 14d.2: Den behöriga myndigheten för det yrke som utövas
2. Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikeln 6.1: Det behöriga systemet för den typ av anställning eller egen verksamhet som senast innehades eller utövades i Storhertigdömet
3. Vid tillämpning av tillämpningsförelösningsartikeln

- 11.1, 11a, 13.2, 13.3 och 14.1—3: Inspection générale de la sécurité sociale (Allmänna inspektoratet för social trygghet), Luxembourg
4. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 12a: Centre d'informatique, d'affiliation et de perception des cotisations, commun aux institutions de sécurité sociale (Gemensam central för databehandling, försäkringsregistrering och uppbörd av avgifter för institutionerna för social trygghet), Luxembourg
5. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 80.2, 81 och 82.2: Administration de l'emploi (Arbetskontoret), Luxembourg
6. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 85.2: Den sjukförsäkringskassa hos vilken personen senast var försäkrad
7. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 91.2:
- a) **Invaliditet, ålderdom, dödsfall (pensioner):**
- i) För arbetare: Établissement d'assurance contre la vieillesse et l'invalidité (Institutionen för ålders- och invalidpensioner), Luxembourg
- ii) För tjänstemän och akademiker: Caisse de pension des employés privés (Pensionskassan för tjänstemän inom den privata sektorn), Luxembourg
- iii) För egenföretagare inom hantverks-, handels- eller tillverkningsindustri: Caisse de pension des artisans, des commerçants et industriels (Pensionskassan för egenföretagare inom hantverk, handel och industri), Luxembourg
- iv) För egenföretagare inom jordbruket: Caisse de pension agricole (Pensionskassan för jordbruket), Luxembourg
- b) (Denna punkt har ändrats genom förordning EEG nr 2332/89.)

8. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 102.2:
- a) Sjukdom och moderskap: Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers (Centralsjukkas-
san för arbetare), Luxembourg
- b) Olycksfall i arbetet: Association d'assurance contre les accidents, section industrielle
(Föreningen för olycksfallsförsäkring, sektionen för industrin),
Luxembourg
- c) Arbetslöshet: Administration de l'emploi (Arbetskontoret), Luxembourg
- d) (Denna punkt har upphävts genom förordning EEG
nr 3427/89.)
9. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 113.2:
- a) Sjukdom och moderskap: Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers, (Centralsjuk-
kassan för arbetare), Luxembourg
- b) Olycksfall i arbetet: Association d'assurance contre les accidents, section industrielle
(Föreningen för olycksfallsförsäkring, sektionen för industrin),
Luxembourg

I. NEDERLÄNDERNA

1. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel 6.1,
11.1, 11a.1, 12a, 13.2, 13.3, 14.1 och 14.2: Sociale Verzekeringsraad (Socialförsäkringsrådet), Zoetermeer
2. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel
14.3 såvitt avser Europeiska gemenskapernas hjälpper-
sonal som inte är bosatt i Nederländerna (för vårdför-
måner): Algemeen Nederlands Onderling Ziekenfonds (Nederländernas
allmänna sjukkassa), Utrecht
3. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artikel
82.2: Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (Nya allmänna yrkesföre-
ningen), Amsterdam
4. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artikel
102.2:
- a) Återbetalningar som avses i förordningens artikel 36
och 63: Ziekenfondsraad (Rådet för sjukkassor), Amstelveen
- b) Återbetalningar som avses i förordningens artikel
70: Algemeen Werkloosheidsfond (Allmänna arbetslöshets-
kassan), Zoetermeer
- c) (Denna punkt har upphävts genom förordning EEG
nr 3427/89.)

J. STORBRIITANNIEN

1. Vid tillämpning av tillämpningsförelrdningens artikel 11.1, 11a.1, 12a, 13.2, 13.3, 14.1—3, 38.1, 70.1, 80.2, 81, 82.2, 91.2, 102.2 och 110:

Storbriitannien utom Nordirland:

Department of Health and Social Security (Overseas Branch) (Hälso- och socialministeriet) (sektionen för utomeuropeiska ärenden)), UK—Newcastle upon Tyne NE98 1YX

Nordirland:

Department of Health and Social Services (Overseas Branch) (Departementet för hälsovård och sociala tjänster (sektionen för utomeuropeiska ärenden)), UK—Belfast BT4 3HH

2. Vid tillämpning av tillämpningsförelrdningens artikel 85.2 och 86.2:

Storbriitannien utom Nordirland:

Department of Health and Social Security, Child Benefit Centre (Washington) (Hälso- och socialministeriet, centralen för förmåner till barn (Washington)), UK—Newcastle upon Tyne NE88 1AA

Nordirland:

Department of Health and Social Services (Overseas Branch) (Departementet för hälsovård och sociala tjänster (sektionen för utomeuropeiska ärenden)), UK—Belfast BY4 3HH

BILAGA 11**SYSTEM SOM AVSES I FÖRORDNINGENS ARTIKEL 35.2**

(Tillämpningsförordningens artikel 4.11)

A. BELGIEN

System som utvidgar sjukförsäkringen (vårdförmåner) till egenföretagare

B. DANMARK

Inget

C. TYSKLAND

Inget

D. FRANKRIKE

System för egenföretagare som inte är verksamma inom jordbruket

Enligt förordningens artikel 35.2

- det sjuk- och moderskapssystem för icke-jordbruksyrken som har inrättats enligt lagen av den 12 juli 1966 i dess ändrade lydelse.

E. GREKLAND

1. Försäkringskassan för hantverkare och småföretagare (TEBE).
2. Försäkringskassan för köpmän.
3. Sjukförsäkringskassan för advokater:
  - a) Hjälpkassan i Aten.
  - b) Hjälpkassan i Pireus
  - c) Hjälpkassan i Thessaloniki,
  - d) Sjukkassan för landsortsadvokater (TYDE)
4. Försäkrings- och pensionskassan för sjukvårdens personal.

F. IRLAND

Inget

G. ITALIEN

Inget

H. LUXEMBURG

Inget

I. NEDERLÄNDERNA

Inget

J. STORBRIANNIEN

Inget

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1660/85

av den 13 juni 1985

om ändring av dels förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, dels förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 51 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag som utformats efter samråd med Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Vissa ändringar bör göras i förordning (EEG) nr 1408/71⁴ och i förordning (EEG) nr 574/72⁵, båda senast ändrade genom förordning (EEG) nr 2001/83⁶. Vissa av dessa ändringar beror på ändringar i medlemsstaternas lagstiftning om social trygghet, andra är av teknisk natur och tar sikte på att ändra förordningarna mot bakgrund av erfarenheter från tillämpningen av dessa.

Ändringar i den danska lagstiftningen om social pension gör det nödvändigt att ändra bilaga 6 till förordning (EEG) nr 1408/71.

I nämnda bilaga 6 är det nödvändigt att införa en bestämmelse om bortseende från kravet på bosättning i Danmark för förvärv av rätten till pension för anställda eller egenföretagare eller deras efterlevande, som är bosatta i en annan medlemsstat än Danmark och för att säkerställa att anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare som har fullgjorts i Danmark av en anställd eller egenföretagare under vissa förutsättningar, beaktas vid beräkningen av pension till efterlevande make.

I nämnda bilaga 6 är det nödvändigt att införa en bestämmelse som gör det möjligt för tyska institutioner att återbetala avgifter för pensionsförsäkring som har betalats av grekiska lärare som samtidigt har varit försäkrade i Tyskland och i Grekland.

Ny lagstiftning i Grekland om frivilliga försäkringssystem gör det nödvändigt att i nämnda bilaga 6 införa en bestämmelse som införlivar det speciella förfarande som krävs för tillämpning av denna lagstiftning och dess villkor för förvärv av rättigheter för medborgare i en annan medlemsstat än Grekland.

Bestämmelserna i nämnda bilaga 6 om lagstiftning i Storbritannien som tillåter hustrur och tidigare hustrur att medräkna försäkringsperioder som har fullgjorts av deras äkta män eller tidigare äkta män i två eller flera medlemsstater i stället för deras egna försäkringsperioder om det är till fördel för dem, bör ändras för att tidigare äkta män i vissa fall skall få möjlighet att medräkna sina tidigare hustrurs försäkringsperioder och för att rätta till vissa felaktigheter i den nuvarande texten.

¹ EGT nr C 47, 19.2.1985, s. 8.

² EGT nr C 141, 10.6.1985.

³ Yttrande av den 27 maj 1985 (ännu ej offentliggjort i EGT).

⁴ EGT nr L 149, 5.7.1971, s. 2.

⁵ EGT nr L 74, 27.3.1972, s. 1.

⁶ EGT nr L 230, 22.8.1983, s. 6.

Växelspelet mellan lagstiftningen i Storbritannien om beräkningen av ålderspension och bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71 om sammanläggning av försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts i

SLUTGRANSKAD

andra medlemsstater, om dessa perioder efter den 6 april 1975 har fullgjorts i en annan medlemsstat än Storbritannien, leder sammantaget med det speciella förfarande som anges i nämnda bilaga 6 till onormala och orättvisa resultat.

Det är därför nödvändigt att komplettera de särskilda reglerna i bilaga 6 om tillämpningen av den nämnda lagstiftningen med en ny bestämmelse som korrigerar de angivna verkningarna.

De tillfällen då en person som ett undantag från den allmänna regeln samtidigt omfattas av lagstiftningen i två medlemsstater bör så långt som möjligt begränsas i antal och omfattning.

Punkt 6 i bilaga 7, som anger de tillfällen då dessa undantag bör tillåtas, är beträffande verksamhet som egenföretagare i Grekland onödigt vitt avfattad och bör vara mer precis för att avspegla det faktum att det enda system som egenföretagare obligatoriskt kan anslutas till i Grekland, när de samtidigt är omfattade av ett system för anställda i en annan medlemsstat, är pensionsförsäkringssystemet.

Punkt 6 i bilaga 7 bör i överensstämmelse härmed ändras.

Erfarenheterna från tillämpningen av förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72 har visat på behovet av att förbättra bestämmelserna om sammanträffande av familjeförmåner eller familjebidrag i förordning (EEG) nr 574/72.

Regeln i artikel 10 i förordning (EEG) nr 574/72 som föreskriver att rätten till familjeförmåner förvärfvas enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium barnen är

bosatta, tillämpas endast om den person, som utövar en förvärvsverksamhet i bosättningslandet, som ger anledning till överförande av förtursrätten, är make till en anställd eller till en tidigare anställd person, oavsett om maken själv har rätt till förmånen.

Dessa bestämmelser har visat sig leda till olikheter i fall då den person som är berättigad till förmånen och som är förvärvsverksam inte var eller inte längre är make till den anställde eller tidigare anställda. Dessa bestämmelser bör därför ändras för att korrigera denna olikhet.

Det är nödvändigt att göra några redaktionella ändringar i bilagorna 2, 3 och 4 till förordning (EEG) nr 574/72 till följd av de nämnda ändringarna i den danska lagstiftningen.

Det är nödvändigt att ändra bilaga 9 till förordning (EEG) nr 574/72 för att ta hänsyn till utvidgningen av förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72 till att omfatta även egenföretagare vid beräkningen av den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner.

Det är nödvändigt att korrigera bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72 till följd av ändringar av behörigheten vid utbetalning av pensionstillägg för barn som försörjs av pensionärer i Tyskland.

Det är nödvändigt att i nämnda bilaga 10 införa en bestämmelse om det relevanta frivilliga fortsättningsförsäkringssystemet i Grekland, om villkoren för anslutning till mer än ett sådant system är uppfyllda.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Förordning (EEG) nr 1408/71 ändras härmed enligt följande:

1. Bilaga 6:

a) I avsnitt B. DANMARK:

i) Punkt 3 skall ersättas med följande:

- "3 a) Bestämmelserna i den danska lagstiftningen om social pension som föreskriver att rätten till pension är beroende av att sökanden är bosatt i Danmark gäller inte för anställda, egenföretagare eller deras efterlevande som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium än Danmark.

- b) Vid beräkningen av pension skall sådana anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, som har fullgjorts i Danmark av en gränsarbetare eller säsongarbetare, anses som bosättningsperioder som har fullgjorts i Danmark av efterlevande make, om den efterlevande maken under dessa perioder var gift med gränsarbetaren eller säsongarbetaren och de inte var separerade eller levde faktiskt åtskilda på grund av osämja och den efterlevande maken under dessa perioder var bosatt inom en annan medlemsstats territorium.
- c) Vid beräkningen av pension skall sådana anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, som har fullgjorts i Danmark före den 1 januari 1984 av en anställd eller egenföretagare som inte är gränsarbetare eller säsongarbetare, anses som bosättningsperioder som har fullgjorts i Danmark av den efterlevande maken om den efterlevande maken, under dessa perioder var gift med den anställde eller egenföretagaren och de inte var separerade eller levde faktiskt åtskilda på grund av osämja och den efterlevande maken under dessa perioder var bosatt i en annan medlemsstat.
- d) Perioder som medräknas enligt b och c skall dock inte beaktas om de sammanfaller med perioder som medräknas vid beräkningen av pension som tillkommer personen i fråga enligt lagstiftningen om obligatorisk försäkring i en annan medlemsstat eller med de perioder för vilka personen uppbar pension enligt sådan lagstiftning.

Dessa perioder skall dock beaktas om det årliga pensionsbeloppet är mindre än hälften av den sociala pensionens grundbelopp."

- ii) Punkt 4 skall utgå.
- iii) I punkt 8 skall uttrycket "invalid-, ålders- och änkepensioner" ersättas med "invalid-, förtids-, ålders- och änkepensioner".
- iv) Punkterna 5-10 omnumreras i överensstämmelse härmed.
- b) I avsnitt C. TYSKLAND skall följande punkt läggas till:

"16 Grekiska lärare med ställning av statligt anställda som på grund av sin anställning vid tyska skolor har betalat obligatoriska avgifter till den tyska lagstadgade pensionsförsäkring utöver avgifter till det grekiska särskilda systemet för statligt anställda och som efter den 31 december 1978 har upphört att omfattas av det obligatoriska tyska systemet kan efter ansökan återfå dessa obligatoriska avgifter enligt artikel 1303 i lagen om social trygghet (RVO) eller artikel 82 i lagen om socialförsäkring för tjänstemän (AVG). Ansökan om återbetalning av avgifter skall göras inom ett år efter det denna bestämmelse har trätt i kraft. Den berörda personen kan också utöva sin rätt inom två år efter det han har upphört att vara omfattad av den obligatoriska försäkringen.

Artikel 1303.7 i lagen om social trygghet (RVO) och artikel 82.7 i lagen om socialförsäkring för tjänstemän (AVG) gäller endast perioder för vilka obligatoriska avgifter har betalats till den tyska pensionsförsäkringen utöver de avgifter till det särskilda grekiska systemet för statligt anställda och på motsvarande försäkringsperioder som följer omedelbart efter sådana perioder för vilka obligatoriska avgifter har betalats."

c) I avsnitt E. GREKLAND skall följande punkt 3 läggas till:

"3. Lagen nr 1469/84 om frivillig anslutning till pensionsförsäkringssystemet för grekiska medborgare och för utländska medborgare med grekisk härkomst gäller enligt nedanstående bestämmelser för medborgare i andra medlemsstater, statslösa och flyktingar som är bosatta inom en medlemsstats territorium.

Under förutsättning att övriga villkor i nämnda lag är uppfyllda får avgifter betalas

- a) om personen i fråga har sitt hemvist eller är bosatt inom en medlemsstats territorium och någon gång tidigare har varit obligatoriskt ansluten till det grekiska pensionssystemet, eller
- b) om personen, oavsett vistelse- eller bostadsort, antingen tidigare har varit bosatt i Grekland under 10 år oavsett om det har varit i följd eller inte, eller tidigare har varit omfattad av den grekiska lagstiftningen, obligatoriskt eller frivilligt, under en period om 1 500 dagar."

d) I avsnitt J. STORBRIANNIEN:

i) Punkt 2 skall ersättas med följande:

"2. En person har rätt till ålderspension enligt Förenade konungarikets lagstiftning, om

- a) tidigare makes avgifter beaktas som om de vore personens egna avgifter, eller
- b) de gällande avgiftsvillkoren uppfylls av personens make eller tidigare make.

Dessutom gäller, i båda fallen att om maken eller tidigare maken är eller har varit omfattad av lagstiftningen i två eller flera medlemsstater som anställd eller egenföretagare, bestämmelserna i förordningens avdelning III kapitel 3 skall tillämpas vid fastställandet av rätten till förmån enligt Förenade konungarikets lagstiftning. I sådant fall skall varje hänvisning i nämnda kapitel 3 till *försäkringsperioder* anses som en hänvisning till försäkringsperioder som har fullgjorts av

- i) make eller tidigare make, om ansökan görs av en gift kvinna, av en änking eller av en person vars äktenskap har upphört av annan orsak än genom makens död, eller
- ii) tidigare make, om ansökan görs av en änka, som inte uppbar efterlevandepension omedelbart före uppnåendet av pensionsåldern eller som endast uppbar en åldersbestämd änkepension beräknad enligt förordningens artikel 46.2."

ii) I punkt 13 skall följande punkt införas efter punkt 1:

"2. Vid tillämpning av förordningens artikel 46.2 b gäller följande:

- a) Om en anställd, under något inkomstskatteår som börjar den 6 april 1975 eller senare, har fullgjort försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder uteslutande i en annan medlemsstat än Förenade konungariket och tillämpningen av punkt 1 a i medför att detta år räknas som kvalifikationsår enligt Förenade konungarikets lagstiftning vid tillämpning av förordningens artikel 46.2 a, skall han anses ha varit försäkrad i 52 veckor under det året i den andra medlemsstaten.

- b) Då varje inkomstskatteår som börjar den 6 april 1975 eller senare inte skall räknas som kvalifikationsår enligt Förenade konungarikets lagstiftning vid tillämpning av förordningens artikel 46.2 a skall varje försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperiod som har fullgjorts under sådant år inte beaktas."

Punkt 2 blir punkt 3.

2. Bilaga 7:

Punkt 6 skall ersättas med följande:

"6. Beträffande pensionsförsäkringen för egenföretagare:

när han är egenföretagare i Grekland och anställd i en annan medlemsstat."

Artikel 2

Förordning (EEG) nr 574/72 ändras härmed enligt följande:

1. Artikel 10 punkt 1 skall ersättas med följande:

- "1 a) Rätten till familjeförmåner eller familjebidrag som utges enligt en medlemsstats lagstiftning, enligt vilken förvärv av rätten till sådana förmåner eller bidrag inte grundas på villkor om försäkring, anställning eller verksamhet som egenföretagare, skall innehållas om för samma period och för samma familjemedlem förmåner utges enligt förordningens artikel 73, 74, 77 och 78.
- b) Om emellertid förvärvsverksamhet utövas inom den nämnda medlemsstats territorium,
- i) då det gäller rätten till förmåner som utges enligt förordningens artikel 73 eller 74, av den person som har rätt till familjeförmåner eller familjebidrag eller av den person till vilken sådana förmåner utbetalas, skall dock rätten till familjeförmåner eller familjebidrag som utges enligt nämnda artiklar innehållas och endast familjeförmåner eller familjebidrag skall utbetalas av den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmen är bosatt och på denna medlemsstats bekostnad.
- ii) Om, då det gäller rätten till förmåner som utges enligt förordningens artikel 77 eller 78, förvärvsverksamhet utövas inom den nämnda stats territorium av den person som har rätt till sådana förmåner eller av den person till vilken sådana förmåner utbetalas, skall dock rätten till familjeförmåner eller familjebidrag som utges enligt dessa artiklar innehållas. I sådant fall har personen i fråga rätt till familjeförmåner eller familjebidrag i den medlemsstat inom vars territorium barnen är bosatta på denna medlemsstats bekostnad och i förekommande fall rätt till andra familjeförmåner som anges i förordningens artikel 77 eller 78 på den stats bekostnad som är behörig i enlighet med dessa artiklar."

2. Bilaga 2 avsnitt B. DANMARK ändras härmed enligt följande:

a) Texten i vänstra kolumnen under punkt 1 b i skall ersättas med följande:

"i) Förmåner enligt lagstiftningen om social pension."

b) Texten i vänstra kolumnen under punkt 1 c i skall ersättas med följande:

"i) Pensioner enligt lagstiftningen om social pension."

3. Bilaga 3 avsnitt B. DANMARK ändras härmed enligt följande:

Texten i vänstra kolumnen under punkt 1 c i skall ersättas med följande:

"i) Pensioner enligt lagstiftningen om social pension."

4. Bilaga 4 avsnitt B. DANMARK ändras härmed enligt följande:
- I del I skall texten till punkt 2 i vänstra kolumnen ersättas med följande:
- "2. Pensioner och förmåner enligt lagstiftningen om social pension."
5. Bilaga 9 ändras härmed enligt följande:
- a) I avsnitt A. BELGIEN skall följande text läggas till:
- "Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 94 och 95 i de fall då förordningens artikel 35.2 är tillämplig skall det obligatoriska sjukförsäkringssystemet för egenföretagare dock beaktas vid beräkning av den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner."
- b) I avsnitt D. FRANKRIKE skall följande text läggas till:
- "Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 94 och 95 i de fall då förordningens artikel 35.2 är tillämplig skall sjuk- och moderskapsförsäkringssystemet för egenföretagare som inte är sysselsatta inom jordbruket dock beaktas vid beräkningen av den genomsnittliga årskostnaden för vårdförmåner."
6. Bilaga 10 ändras härmed enligt följande:
- a) I avsnitt C. TYSKLAND skall texten till punkt 7 a i vänstra kolumnen ersättas med följande:
- "a) Familjebidrag som utbetalas enligt förordningens artikel 77 och 78."
- b) I avsnitt E. GREKLAND skall följande punkt 1 införas:
- "1. Vid tillämpningen av tillämpningsförordningens artikel 6.1: Ίδρυμα κοινωνικών Ασφαλίσεων (IKA),
Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)"
- Punkterna 1-10 omnumreras i enlighet härmed.

Artikel 3

1. Denna förordning träder i kraft den dag den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
2. Artikel 1, med undantag för punkt 1 c och d, och artikel 2.2-4 skall tillämpas från och med den 1 januari 1984.
3. Artikel 1.1 c skall tillämpas från och med den 1 januari 1985.
4. Artikel 2.5 skall tillämpas från och med den 1 juli 1982.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg den 13 juni 1985.

På rådets vägnar

G. DE MICHELIS

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1661/85

av den 13 juni 1985

om av teknisk anpassning av gemenskapens regler om social trygghet för migrerande arbetare avseende Grönland

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 51 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag som utformats efter samråd med Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare, och

med beaktande av följande:

Fördraget om ändring i fördragen om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen avseende Grönland¹ trädde i kraft den 1 februari 1985.

Bilagorna till förordning (EEG) nr 574/72², senast ändrade genom förordning (EEG) nr 1660/85³, bör ändras för att ta hänsyn till det nya tillämpningsområdet för förordning (EEG) nr 1408/71⁴, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 1660/85, som motsvarar fördragets tillämpningsområde.

Det är viktigt att skydda de rättigheter som har förvärvats eller var under intjänande av medborgare i medlemsstaterna som arbetade på Grönland under den period som Grönland tillhörde Europeiska gemenskaperna, samt de rättigheter som har förvärvats under denna period av sådana medborgare som har arbetat inom en medlemsstats territorium och som är bosatta på Grönland.

Det är önskvärt att behålla rätten till förmåner vid sjukdom eller moderskap under bosättning utanför den behöriga staten för anställda och egenföretagare och deras familjemedlemmar, vars tillstånd kräver omedelbart utgivande av sådana förmåner.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Följande avsnitt i bilagorna till förordning (EEG) nr 574/72 upphävs härigenom:

- I bilaga 1 avsnitt B: punkt 4.
- I bilaga 2 avsnitt B: rubriken "1. Danmark utom Grönland" och punkt 2.
- I bilaga 3 avsnitt B: rubriken "1. Danmark utom Grönland" och punkt II.

- I bilaga 4 avsnitt B: rubriken "1. Danmark utom Grönland" och punkt II.
- I bilaga 10 avsnitt B: rubriken "1. Danmark utom Grönland" och punkt II.

Artikel 2

Denna förordning skall inte inverka på

- rättigheter som har intjänats eller var under intjänande under den period som Grönland tillhörde Europeiska gemenskaperna av de medborgare i en annan medlemsstat än Danmark som arbetade på Grönland under denna period,
- rättigheter som har intjänats eller var under intjänande under den period som Grönland tillhörde Europeiska gemenskaperna av de medborgare i en medlemsstat som har arbetat inom en annan medlemsstats territorium än Danmark och som är bosatta på Grönland.

Artikel 3

Bestämmelserna i artikel 22.1 a och 22.3 i förordning (EEG) nr 1408/71 och i artikel 21 och 23 i förordning (EEG) nr 574/72 skall fortsätta att gälla för medborgare i en medlemsstat som vistas på Grönland och som uppfyller villkoren enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat än Danmark.

Fördraget om ändring i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna hindrar inte, såvitt avser Grönland, tillämpning av de bestämmelser som anges i första stycket på danska medborgare, bosatta på Grönland, under deras vistelse inom en annan medlemsstats territorium än Danmark.

Artikel 4

Denna förordning träder i kraft den dag då den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas från och med den 1 februari 1985.

Artikel 3 skall dock tillämpas först från och med den dag då denna förordning träder i kraft.

¹ EGT nr L 29, 1.2.1985, s. 1.

² EGT nr L 74, 27.3.1972, s. 1.

³ EGT nr L 160, 20.6.1985, s. 1.

⁴ EGT nr L 149, 5.7.1971, s. 2.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg den 13 juni 1985.

På rådets vägnar

G. DE MICHELIS

Ordförande

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 513/86

av den 26 februari 1986

om ändring av bilagorna 1, 4, 5 och 6 till rådets förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

efter inhämtande av yttrande från Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare, och

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av följande:

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen¹, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 1660/85², särskilt artikel 98 i denna,

Det är nödvändigt att ändra bilaga 1 till förordning (EEG) nr 574/72 för att ta hänsyn till ändringar avseende behöriga myndigheter i Italien.

Det är nödvändigt att ändra bilaga 4 till nämnda förordning för att ta hänsyn till ändringar avseende förbindelseorgan för familjeförmåner i Luxemburg.

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om genomförande av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen³, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 1660/85, särskilt artikel 122 i denna,

Det är nödvändigt att ändra vissa bestämmelser i bilaga 5 till nämnda förordning för att ta hänsyn till andra konventioner som slutits mellan medlemsstater.

Det är också nödvändigt att ändra bilaga 6 till nämnda förordning till följd av ett ändrat förfarande vid utbetalning av förmåner i Tyskland.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Förordning (EEG) nr 574/72 ändras härmed enligt följande:

1. Avsnitt "H. ITALIEN" i bilaga 1 skall ersättas med följande:
"H. ITALIEN:
1. Ministro del Lavoro e della Previdenza sociale (Arbets- och socialministeriet), Roma
2. Ministro della Sanità (Hälsovårdsministeriet), Roma
3. Ministro di Grazia e Giustizia (Justitieministeriet), Roma
4. Ministro delle Finanze (Finansministeriet), Roma."
2. I bilaga 4 skall punkt 5 under avsnitt "L. LUXEMBURG" ersättas med följande:
"5. Familjeförmåner: Caisse nationale des prestations familiales (Centralkassan för familjeförmåner), Luxembourg."
3. Bilaga 5 ändras enligt följande:
  - a) Under avsnitt 4 "BELGIEN-FRANKRIKE" skall punkt d ersättas med följande:
"d) Överenskommelsen den 4 juli 1984 om läkarundersökning av gränsarbetare som är bosatta i det ena landet och som arbetar i det andra landet."
  - b) Under avsnitt 9 "BELGIEN-NEDERLÄNDERNA" skall punkt c ersättas med följande:
"c) Överenskommelsen den 24 december 1980 om sjukförsäkring (sjukvård), ändrad genom överenskommelsen den 18 december 1984."

¹ EGT nr L 149, 5.7.1971, s. 2.

² EGT nr L 160, 20.6.1985, s. 1.

³ EGT nr L 74, 27.3.1972, s. 1.

- c) Under avsnitt 19 "DANMARK-NEDERLÄNDERNA" skall nuvarande punkt betecknas a och följande punkt läggas till:
- "b) Skriftväxlingen den 30 mars och 25 april 1979 angående förordningens artikel 70.3 och tillämpningsförordningens artikel 105.2 (avstående från återbetalning av kostnader för förmåner som har utbetalats enligt förordningens artikel 69 och av kostnader för administrativa kontroller och läkarundersökningar)."
- d) Under avsnitt 21 "DANMARK-STORBRITANNIEN" skall nuvarande punkt betecknas 1 och följande punkt läggas till:
- "2. Skriftväxlingen av den 5 mars och 10 september 1984 om icke-tillämpning på egenföretagare av överenskommelser om avstående från återbetalning av arbetslöshetsförmåner som har utbetalats enligt förordningens artikel 69, i förhållande till Gibraltar."
- e) Under avsnitt 28 "TYSKLAND-NEDERLÄNDERNA"
- i) utgår punkt c,
  - ii) onumreras punkterna d, e, f, g till c, d, e och f,
  - iii) skall följande punkter läggas till efter f:

"g) Överenskommelsen den 1 oktober 1981 om återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner som avses i artikel 93, 94 och 95 i tillämpningsförordningen."
- f) Under avsnitt 30 "TYSKLAND-STORBRITANNIEN" skall följande punkt läggas till:
- "c) Skriftväxlingen av den 18 juli och 28 september 1983 om icke-tillämpning på egenföretagare av överenskommelser om avstående från återbetalning av arbetslöshetsförmåner som har utbetalats enligt förordningens artikel 69, i förhållande till Gibraltar."
- g) Under avsnitt 61 "LUXEMBURG-STORBRITANNIEN" skall följande punkt läggas till:
- "c) Överenskommelsen den 20 december 1978 om uppörd och återbetalning av socialförsäkringsavgifter."
- h) Under avsnitt 63 "LUXEMBURG-STORBRITANNIEN" skall följande punkt läggas till:
- "c) Skriftväxlingen av den 18 juli och 27 oktober 1983 om icke-tillämpning av den överenskommelse som anges i a på egenföretagare som flyttar mellan Luxemburg och Gibraltar."
- i) Under avsnitt 65 "NEDERLÄNDERNA-STORBRITANNIEN" skall följande punkt läggas till:
- "d) Skriftväxlingen av den 18 juli och 18 oktober 1983 om icke-tillämpning av den överenskommelse som anges i b på egenföretagare som flyttar mellan Nederländerna och Gibraltar."
4. Under avsnitt C "Tyskland" i bilaga 6 skall punkt 4 ersättas med följande:
- "4) Olycksfallsförsäkring,
- a) I förhållande till Spanien, Grekland, Italien, Nederländerna och Portugal: Betalning genom förbindelseorganen (samtidig tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 53-58 och av de bestämmelser som anges i bilaga 5).
  - b) I förhållande till Belgien, Danmark, Frankrike, Irland, Luxemburg och Storbritannien: Direkt betalning, om något annat inte föreskrivs i särskilda fall."

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den dag den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Bestämmelserna i artikel 1.3 skall tillämpas från och med den dag då de överenskommelser som anges där trädde i kraft.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 26 februari 1986.

På kommissionens vägnar

Manuel MARIN

Vice ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 3811/86

av den 11 december 1986

om ändring av dels förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, dels förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 51 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag efter samråd med Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att göra vissa ändringar i förordning (EEG) nr 1408/71⁴ och förordning (EEG) nr 574/72⁵, senast ändrade genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal och kommissionens förordning (EEG) nr 513/86⁶.

I artikel 14c.1 a i förordning (EEG) nr 1408/71 är det föreskrivet att en person som samtidigt är anställd inom en medlemsstats territorium och verksam som egenföretagare inom en annan medlemsstats territorium skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat där han är anställd. I artikel 14c.1 b är det dock föreskrivet att i de fall som avses i bilaga 7, en person skall omfattas av lagstiftningen i var och en av de berörda medlemsstaterna såvitt avser verksamhet som utövas inom respektive territorium.

I artikel 14c regleras inte de fallen som har inträffat i praktiken, att fler än två verksamheter i kombination med anställning och verksamhet som egenföretagare utövas inom två eller flera medlemsstaters territorier; åtgärder bör därför vidtas för att reglera denna situation genom ett tillägg i artikel 14c.

Det är nödvändigt att bestämma hur nuvarande artikel 14c.1 b skall tillämpas i överensstämmelse med punkt 2 i nämnda

artikel och hur tillämpning skall ske för att reglera utövan av fler än två verksamheter i fall som avser både anställning och egenföretagare inom olika medlemsstaters territorier.

Det är nödvändigt att ändra förordning (EEG) nr 574/72 för att bestämma hur den reviderade artikel 14c skall tillämpas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Förordning (EEG) nr 1408/71 ändras härmed enligt följande:

1. Artikel 14c skall ersättas med följande:

"Artikel 14c

Särskilda regler för personer som samtidigt är anställda inom en medlemsstats territorium och egenföretagare inom en annan medlemsstats territorium

En person som samtidigt är anställd inom en medlemsstats territorium och egenföretagare inom en annan medlemsstats territorium skall omfattas av följande:

- a) Om något annat inte följer av b, av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är anställd eller, om han utövar sådan verksamhet inom två eller flera medlemsstaters territorier, av den lagstiftning som bestäms enligt artikel 14.2 eller 14.3.
- b) I de fall som anges i bilaga 7
  - av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är anställd, sådan den har bestämts enligt bestämmelserna i artikel 14.2 och 14.3, om han utövar sådan verksamhet inom två eller flera medlemsstaters territorier, och
  - av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är egenföretagare, sådan den har bestämts enligt artikel 14a.2—4, om han utövar sådan verksamhet inom två eller flera medlemsstaters territorier."

¹ EGT nr C 103, 30.4.1986, s. 5.

² EGT nr C 227, 8.9.1986, s. 152.

³ EGT nr C 207, 18.8.1986, s. 27.

⁴ EGT nr L 230, 22.8.1983, s. 8.

⁵ EGT nr L 230, 22.8.1983, s. 86.

⁶ EGT nr L 51, 28.2.1986, s. 44.

2. Artikel 14d skall ändras på följande sätt:
- a) I punkt 1 skall hänvisningen till artikel 14c.1 a ändras till att gälla artikel 14c a.
- b) Följande punkt skall införas:
- "2. Den person som avses i artikel 14c b skall vid bestämmande av den avgiftssats som påförs egenföretagare enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är egenföretagare, behandlas som om han vore anställd inom den statens territorium."
- c) Nuvarande punkt 2 blir punkt 3.
3. I rubriken till bilaga 7 skall hänvisningen till artikel 14c.1 b ändras till att gälla artikel 14c b.
4. I slutet av artikel 15.1 a skall följande mening läggas till:

bestämmelserna i förordningens artikel 14c omfattas av två medlemsstaters lagstiftning, gäller bestämmelserna i punkt 1—4 för anställningen och bestämmelserna i punkt 1—3, 5 och 6 för verksamheten som egenföretagare.

De institutioner som har utsetts av de behöriga myndigheterna i de två medlemsstater, vars lagstiftning skall gälla, underrättar varandra ömsesidigt om detta."

Artikel 2

Förordning (EEG) nr 574/72 ändras härmed enligt följande:

1. Följande punkt 3 skall läggas till i artikel 8:
- "3. I fall som avses i förordningens artikel 14c b skall följande regler tillämpas då personen i fråga eller en medlem av hans familj har rätt till vårdförmåner vid sjukdom eller moderskap enligt de två berörda lagstiftningarna:
- a) Om minst en av dessa lagstiftningar föreskriver att förmånerna skall utges i form av återbetalning till den person som har rätt till förmånen, skall ansvaret för utgivande av förmåner utslutande ligga på institutionen i den medlemsstat inom vars territorium sådana förmåner har utgetts.
- b) Om förmåner har utgetts inom en annan medlemsstats territorium än de två berörda medlemsstaternas, skall ansvaret för utgivande av förmåner utslutande ligga på institutionen i den medlemsstat vars lagstiftning personen i fråga omfattas av till följd av hans anställning."
2. I artikel 9 skall följande punkt 3 läggas till:
- "3. Oavsett bestämmelserna i punkt 1 och 2 skall den rätt till dödsfallsersättning som har förvärvats enligt de båda berörda medlemsstaternas lagstiftningar som avses i bilaga 7, behållas i de fall som avses i förordningens artikel 14c b."
3. Artikel 12a skall ändras på följande sätt:
- a) I rubriken och den inledande meningen skall hänvisningen till artikel 14c.1 a ändras till att gälla artikel 14c.
- b) I punkt 7 a skall hänvisningen till artikel 14c.1 ändras till att gälla artikel 14c.
- c) Följande punkt skall läggas till:
- "8. Om en person, som samtidigt är anställd inom en medlemsstats territorium och egenföretagare inom en annan medlemsstats territorium, enligt
5. I artikel 46.1 första stycket skall hänvisningen till artikel 15.1 b—d ändras till att gälla artikel 15.1 a sista meningen och 15.1 b—d".
6. Efter artikel 119 skall följande artikel införas:
- "Artikel 119a*
- Övergångsbestämmelser för pensioner vid tillämpningen av sista delen av tillämpningsförordningens artikel 15.1 a**
1. Om försäkringsfallet inträffar före den 1 januari 1987 och om ansökan om pension ännu inte har resulterat i beviljande av förmåner före den dagen, skall en sådan ansökan prövas dubbelt, om förmåner till följd av försäkringsfallet skall utgå för tid före denna dag,
- a) för tid före den 1 januari 1987, enligt förordningens bestämmelser eller enligt gällande konventioner mellan berörda medlemsstater, eller
- b) för tid från och med den 1 januari 1987, enligt förordningens bestämmelser.
- Om det belopp som har beräknats enligt bestämmelserna i a är högre än det som har beräknats enligt bestämmelserna i b, skall den berörda personen dock ha fortsatt rätt till det belopp som har beräknats enligt bestämmelserna i a.

2. Om något annat inte följer av artikel 3, skall en ansökan om invaliditets-, ålders- eller efterlevandeförmåner som lämnas in till en institution i en medlemsstat den 1 januari 1987 eller senare automatiskt medföra omprövning enligt förordningens bestämmelser av de förmåner som har utgetts för samma försäkringsfall före den dagen av institutioner eller institutionerna i en eller flera av de andra medlemsstaterna.
3. De rättigheter som tillkommer personer som har beviljats pension före den 1 januari 1987 i den berörda medlemsstaten kan omprövas på deras begäran med hänsyn till bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 3811/86¹.
4. Om den begäran som avses i punkt 3 lämnas in inom ett år efter den 1 januari 1987, skall rätt till förmåner enligt förordning (EEG) nr 3811/86 förvävas från och med den 1 januari 1987 eller från och med den dag då rätt till pension föreligger, om rätt till sådan förmån har förvärvats senare än den 1 januari 1987; i sådant fall kan inte bestämmelser i en medlemsstats lagstiftning om indragning av eller begränsning i rätten till förmåner åberopas mot de berörda personerna.
5. Om den begäran som avses i punkt 3 lämnas in efter utgången av en period om ett år efter den 1 januari 1987, skall rättigheter enligt förordning (EEG) nr 3811/86, som inte har indragits eller preskriberats, förvävas från och med den dag då begäran lämnas in såvida inte gynnsammare bestämmelser gäller enligt lagstiftningen i en medlemsstat.

¹ EGT nr L 355, 16.12 1986 s. 5.

Artikel 3

Denna förordning berör inte rättigheter som före ikraftträdandet förvärvats enligt förordning (EEG) nr 1408/71 och nr 574/72.

Artikel 4

Denna förordning träder i kraft den dag då den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas från och med den 1 januari 1987.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 11 december 1986.

På rådets vägnar

K. CLARKE

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1305/89

av den 11 maj 1989

om ändring av dels förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, dels förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 51 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av den Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I förordning (EEG) nr 1408/71⁴ och förordning (EEG) nr 574/72⁵, uppdaterade genom förordning (EEG) nr 2001/83⁶ och senast ändrade genom förordning (EEG) nr 3811/86⁷, har de tekniska anpassningar gjorts som anges i kapitel VIII.1 och VIII.2 i bilaga 1 till Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

Till följd av Spaniens och Portugals anslutning bör andra ändringar göras i nämnda förordningar, särskilt för att ta hänsyn till riktlinjerna i bilaga 2 till anslutningsakten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.*Artikel 1*

Förordning (EEG) nr 1408/71 ändras härmed enligt följande:

1. Artikel 95 skall ersättas med följande:

*"Artikel 95***Övergångsbestämmelser för egenföretagare**

1. Ingen rätt skall förväras enligt denna förordning för en period före den 1 juli 1982 eller före den dag

då förordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium.

2. Alla försäkringsperioder och i förekommande fall alla anställningsperioder, perioder av verksamhet som egenföretagare eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en medlemsstats lagstiftning före den 1 juli 1982 eller före den dag då förordningen började gälla inom denna medlemsstats territorium skall beaktas vid fastställande av förmåner enligt denna förordning.

3. Om något annat inte följer av bestämmelserna i punkt 1, skall rätt till förmåner enligt denna förordning förväras även om rätten hänför sig till ett försäkringsfall som inträffade före den 1 juli 1982 eller den dag då förordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium.

4. Varje förmån som inte har beviljats eller som har innehållits på grund av en persons medborgarskap eller bosättningsort skall efter ansökan av honom beviljas eller utges på nytt från och med den 1 juli 1982 eller den dag då denna förordning började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium, under förutsättning att den rätt som tidigare har fastställts inte har medfört utbetalning av ett engångsbelopp.

5. Rättigheter för personer som har beviljats pension före den 1 juli 1982 eller den dag då denna förordning började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium kan på begäran av personen i fråga omprövas med beaktande av bestämmelserna i denna förordning. Denna bestämmelse skall även gälla andra förmåner som avses i artikel 78.

6. Om en ansökan som avses i punkt 4 eller 5 lämnas in inom två år från den 1 juli 1982 eller från den dag då förordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium, skall rättigheter som har förvärats enligt denna förordning gälla från denna dag, och bestämmelserna i en annan medlemsstats lagstiftning om förverkande av eller begränsning i rätten till förmåner kan inte åberopas mot personen i fråga.

¹ EGT nr C 71, 26.3.1986, s. 8.

² EGT nr C 148, 16.6.1986, s. 124.

³ EGT nr C 263, 20.10.1986, s. 37.

⁴ EGT nr L 149, 5.7.1971, s. 2.

⁵ EGT nr L 74, 27.3.1972, s. 1.

⁶ EGT nr L 230, 22.8.1983, s. 6.

⁷ EGT nr L 355, 16.12.1986, s. 5.

7. Om en ansökan som avses i punkt 4 eller 5 lämnas in efter utgången av tvåårsperioden efter den 1 juli 1982 eller efter den dag då förordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium, skall rättigheter som inte har förverkats eller inte har fallit bort genom en tidsspärr, gälla från den dag då ansökan lämnades in såvida inte förmånligare bestämmelser gäller enligt en medlemsstats lagstiftning."

2. I bilaga 3 avsnitt A och B under 22. TYSKLAND — SPANIEN skall ordet "Inget" ersättas med följande:

"Artikel 4.1 och 45.2 i konventionen den 4 december 1973 om social trygghet."

3. I bilaga 7 skall punkt 7 ersättas med följande:

"7. Beträffande pensionsförsäkringssystemet för egenföretagare; om han är egenföretagare i Grekland och anställd i en annan medlemsstat."

Artikel 2

Förordning (EEG) nr 574/72 ändras härmed enligt följande:

1. Artikel 118 skall ersättas med följande:

"Artikel 118

Övergångsbestämmelser om pensioner för anställda

1. Om försäkringsfallet inträffar före den 1 oktober 1972 eller före den dag då tillämpningsförordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium och om ansökan om pension inte har beviljats före den dagen skall en sådan ansökan prövas dubbelt, om förmåner till följd av försäkringsfallet skall utgå för tid före denna dag:

- a) för tid före den 1 oktober 1972 eller den dag då tillämpningsförordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium, enligt förordning nr 3 eller enligt gällande konventioner mellan berörda medlemsstater, eller
- b) för tid från och med den 1 oktober 1972 eller den dag då tillämpningsförordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium, enligt förordningen.

Om det belopp som har beräknats enligt bestämmelserna i a är större än det belopp som har beräknats enligt bestämmelserna i b skall personen i fråga dock ha fortsatt rätt till det belopp som har beräknats enligt bestämmelserna i a.

2. En ansökan om invaliditets-, ålders- eller efterlevandeförmåner som lämnas in till en institution i en medlemsstat från och med den 1 oktober 1972 eller den dag

då tillämpningsförordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium skall automatiskt medföra omräkning av de förmåner som institutionen eller institutionerna i en eller flera av medlemsstaterna redan har beviljat för samma försäkringsfall för tid före denna dag, i enlighet med förordningen; omräkningen får dock inte medföra någon minskning av en beviljad förmån."

2. Artikel 119 skall ersättas med följande:

"Artikel 119

Övergångsbestämmelser om pensioner för egenföretagare

1. Om försäkringsfallet inträffar före den 1 juli 1982 eller före den dag då tillämpningsförordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium och om ansökan om pension inte har beviljats före den dagen, skall en sådan ansökan prövas dubbelt, om förmåner till följd av försäkringsfallet skall utgå för tid före denna dag,

- a) för tid före den 1 juli 1982 eller den dag då tillämpningsförordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium, enligt förordningen eller enligt konventioner som gäller mellan berörda medlemsstater före denna dag, eller
- b) för tid från och med den 1 juli 1982 eller den dag då tillämpningsförordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium, enligt förordningen.

Om det belopp som har beräknats enligt bestämmelserna i a är större än det belopp som har beräknats enligt bestämmelserna i b skall personen ha fortsatt rätt till det belopp som har beräknats enligt bestämmelserna i a.

2. En ansökan om invaliditets-, ålders- eller efterlevandeförmåner som lämnas in till en institution i en medlemsstat från och med den 1 juli 1982 eller den dag då tillämpningsförordningen började gälla inom den berörda medlemsstatens territorium skall automatiskt medföra omräkning av de förmåner som institutionen eller institutionerna i en eller flera medlemsstater redan har beviljat för samma försäkringsfall för tid före denna dag, i enlighet med förordningen; omräkningen får dock inte medföra någon minskning av en beviljad förmån."

Artikel 3

Denna förordning träder i kraft tredje dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas från och med den 1 januari 1986.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 11 maj 1989.

På rådets vägnar

C. ARANZADI

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 2332/89

av den 18 juli 1989

om ändring av dels förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, dels förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 51 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag som utformats efter samråd med Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det finns skäl att göra vissa ändringar i förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72, uppdaterade genom förordning (EEG) nr 2001/83⁴ och senast ändrade genom förordning (EEG) nr 1305/89⁵; en del av dessa ändringar har samband med ändringar som medlemsstaterna gjort i sina lagstiftningar om social trygghet medan andra ändringar är av teknisk natur och avsedda att komplettera nämnda förordningar på grundval av erfarenheter vid tillämpningen av dessa.

Undertecknandet av överenskommelsen den 30 november 1979 om Rhenskepparnas sociala trygghet föranleder en ändring i artikel 7.2 a i förordning (EEG) nr 1408/71.

En bestämmelse bör införas som tillåter en medlemsstat vars lagstiftning föreskriver förlängning, om vissa fakta eller förhållanden föreligger, av en referensperiod före försäkrings-

fallets inträffande under vilken en minimiförsäkringsperiod måste ha fullgjorts för erkännande av rätten till en förmån, att vid nämnda förlängning beakta liknande fakta och förhållanden som inträffar i en annan medlemsstat.

En bestämmelse bör införas i artikel 33 i förordning (EEG) nr 1408/71 i syfte att klargöra hur artikeln skall tillämpas i de fall som nämns i artikel 28a i förordningen.

Erfarenheter från tillämpningen av artikel 57 i förordning (EEG) nr 1408/71 har visat på en brist i fall då inte villkoren i någon av de nationella lagstiftningar har uppfyllts under vilka en verksamhet har utövats som varit ägnad att orsaka en annan arbetssjukdom än sklerogen pneumokonios; denna brist bör botas genom utvidgning av tillämpningsområdet för artikel 57.3 a och b till alla arbetssjukdomar; det är därför nödvändigt att ändra artikel 60.1 c och 60.2 och 94.8 i nämnda förordning.

Det förefaller nödvändigt att med anledning av domstolens dom i fallet 377/85 (Burchell) göra vissa ändringar i artikel 76 och 79 i förordning (EEG) nr 1408/71 för att kunna tillämpa gemenskapens regler om förhindrande av sammanträffande av förmåner även i sådana fall då en förmån som avses i kapitel 7 och 8 i nämnda förordning utgår på grund av tillämpning endast av nationell lagstiftning.

Nationella bestämmelser om skydd av personuppgifter får inte hindra tillämpningen av förordning (EEG) nr 1408/71 och förordning (EEG) nr 574/72; en bestämmelse bör därför införas i förordning (EEG) nr 1408/71 för att bestämma vilken lagstiftning som skall gälla vid överförande av sådan information till myndigheter och institutioner i andra medlemsstater.

En bestämmelse om en konvention som har slutits mellan Portugal och Storbritannien bör införas i bilaga 3.

Det har framkommit att texten i punkt 6 under avsnittet "Belgien" i bilaga 6 är ofullständig såvitt avser eftersträva mål; det är därför nödvändigt att göra redaktionella ändringar.

¹ EGT nr C 292, 16.11.1988, s. 7.

² EGT nr C 12, 16.1.1989, s. 365.

³ EGT nr C 23, 30.1.1989, s. 49.

⁴ EGT nr L 230, 22.8.1983, s. 6.

⁵ EGT nr L 131, 13.5.1989, s. 1.

Det som har föreskrivits i punkt 1 under avsnittet "Grekland" i bilaga 6 bör utgå då denna bestämmelse inte längre tjänar något syfte efter utvidgningen av förordningen till att omfatta även egenföretagare.

Ändringarna i den nederländska lagstiftningen om sjukvårds-kostnadsförsäkring, invaliditets- och åldersförsäkring kräver ändringar i bilaga 6.

Irlands och Storbritanniens extensiva tillämpning av bestämmelserna i artikel 69 i förordning (EEG) nr 1408/71 kräver införande av en bestämmelse i bilaga 6 till denna förordning.

Det är nödvändigt att införa en bestämmelse i artikel 3 i förordning (EEG) nr 574/72 som tillåter att underrättelser om beslut och andra dokument från en institution i en medlemsstat lämnas direkt till personer som är bosatta inom en annan medlemsstats territorium.

Samma skäl som motiverar ändringar i artikel 76 och 79 i förordning (EEG) nr 1408/71 kräver också en ändring i artikel 10 i förordning (EEG) nr 574/72.

Det är nödvändigt att ändra vissa bestämmelser i förordning (EEG) nr 574/72 för att beakta de ändringar som genom den här förordningen görs i artikel 57 i förordning (EEG) nr 1408/71.

Det är nödvändigt att göra vissa ändringar i bilaga 2 till förordning (EEG) nr 574/72 på grund av ändringar beträffande behörig institution för ålders- och efterlevandeförmåner i Belgien, för arbetslöshetsförsäkring i Danmark och för familjeförmåner i Grekland och Luxemburg och också beträffande behörig institution för arbetslöshetsförsäkring och arbetssjukdomar i Nederländerna.

Det är nödvändigt att göra vissa ändringar i bilaga 3 och 4 till förordning (EEG) nr 574/72 för att beakta ändringar beträffande behörig institution för bosättningsorten i Belgien, för bosättnings- och vistelseorten i Grekland, Luxemburg och Nederländerna och beträffande förbindelseorgan i Belgien, Danmark, Tyskland och Luxemburg.

Det är nödvändigt att ändra vissa bestämmelser i bilaga 5 till förordning (EEG) nr 574/72 för att beakta konventioner som har slutits mellan medlemsstater enligt artikel 36.3 i förordning (EEG) nr 1408/71.

Det är nödvändigt att ändra bilaga 6 till förordning (EEG) nr 574/72 till följd av ändrat förfarande i Tyskland beträffande utbetalning av förmåner.

Det är nödvändigt att ändra bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72 för att beakta ändringar beträffande institutioner och organ som har utsetts av de behöriga myndigheterna i Danmark, Tyskland, Frankrike, Luxemburg och Nederländerna.

Det är nödvändigt att upphäva avsnittet "Frankrike" i bilaga 11 till förordning (EEG) nr 574/72 till följd av ändringar i denna medlemsstats lagstiftning beträffande systemet för egenföretagare.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Förordning (EEG) nr 1408/71 ändras härmed enligt följande:

1. Artikel 7.2 a skall ersättas med följande:

"a. bestämmelserna i överenskommelserna den 27 juli 1950 och 30 november 1979 om Rhenskepparnas sociala trygghet."

2. Följande artikel skall införas:

"Artikel 9a

Förlängning av referensperioden

Om rätten till förmåner är beroende av att en minsta försäkringsperiod har fullgjorts under en viss period före det försäkringsfall för vilket försäkring gäller (referensperiod) enligt lagstiftningen i en medlemsstat och om denna lagstiftning föreskriver att perioder under vilka förmåner har beviljats enligt lagstiftningen i den medlemsstaten eller perioder som har ägnats åt barnuppfostran inom denna medlemsstats territorium ger anledning till förlängning av referensperioden, skall perioder under vilka invalid- eller ålderspensioner, sjukförsäkringsförmåner, arbetslöshetsförmåner eller förmåner vid olycksfall i arbetet (utom pensioner) har beviljats enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat och perioder som har ägnats åt barnuppfostran inom en annan medlemsstats territorium även ge anledning till förlängning av den nämnda referensperioden."

3. I artikel 33 skall den text som nu finns där bli en punkt 1 och följande punkt läggas till:

"2. Om i fall som avses i artikel 28a, förvärv av förmåner vid sjukdom och moderskap grundas på betalning av avgifter eller liknande enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium pensionären i fråga är bosatt, skall sådana avgifter inte beaktas på grundval av denna bosättning."

4. Artikel 57 skall ersättas med följande:

"Artikel 57

Förmåner vid arbetssjukdom då en person har varit utsatt för samma risk i flera medlemsstater

1. Om en person, som har drabbats av arbetssjukdom, enligt lagstiftningen i en eller flera medlemsstater har utövat verksamhet av en art som kan försäkra denna

sjukdom, skall de förmåner som han eller hans efterlevande kan göra anspråk på beviljas uteslutande enligt lagstiftningen i den stat där villkoren senast har uppfyllts, om så behövs med beaktande av punkt 2—5.

2. Om beviljandet av förmåner vid arbetssjukdom enligt lagstiftningen i en medlemsstat är beroende av ett villkor om att sjukdomen i fråga först har diagnosticerats inom dess territorium, skall dessa villkor anses vara uppfyllt, om sjukdomen först har diagnosticerats inom en annan medlemsstats territorium.

3. Om beviljandet av förmåner vid arbetssjukdom enligt lagstiftningen i en medlemsstat är beroende av ett villkor om att sjukdomen i fråga har diagnosticerats inom en viss tid efter det att den senaste verksamhet har upphört som har kunnat förorsaka en sådan sjukdom, skall den behöriga institutionen i den staten, vid undersökningen av när denna senaste verksamhet utövades, beakta, i nödvändig utsträckning, liknande verksamhet som har utövats enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat, som om verksamheten hade utövats enligt lagstiftningen i den förstnämnda staten.

4. Om beviljandet av förmåner vid arbetssjukdom enligt lagstiftningen i en medlemsstat är beroende av villkor om att en verksamhet som har kunnat förorsaka sjukdomen i fråga har varat under en viss tid, skall den behöriga institutionen i den staten beakta, i nödvändig utsträckning, perioder under vilka sådan verksamhet har utövats enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat, som om den hade utövats enligt lagstiftningen i den förstnämnda staten.

5. I fall som rör sklerogen pneumokonios skall kostnaderna för kontantförmåner, inklusive pensioner, fördelas mellan de behöriga institutionerna i de medlemsstater inom vars territorier personen i fråga har utövat en verksamhet som har kunnat förorsaka sjukdomen. Denna fördelning skall ske på basis av hur längden av de perioder av försäkring eller bosättning för ålderspension, som avses i artikel 45.1 och som har fullgjorts enligt lagstiftningen i var och en av staterna, förhåller sig till den totala längden av sådana perioder som har fullgjorts enligt lagstiftningen i alla stater vid de tidpunkter då förmånerna började utgå.

6. På förslag från kommissionen skall rådet enhälligt bestämma vilka andra arbetssjukdomar som bestämmelserna i punkt 5 skall utvidgas till att omfatta."

5. I artikel 60

i) skall hänvisningen i punkt 1 c till artikel 57.4 ändras till att gälla artikel 57.6,

ii) skall hänvisningen i början av punkt 2 och i punkt 2 b till artikel 57.3 c ändras till att gälla artikel 57.5.

6. (Denna punkt gäller ändring i en artikel — artikel 76 —

som senare har ändrats på nytt, se förordning EEG nr 3427/89.)

7. I artikel 79.3 skall orden "endast enligt nationell lagstiftning eller" sättas in efter "Rätten till förmåner" i första raden i texten.

8. Följande punkt skall läggas till i artikel 84:

"5. a) Då en medlemsstats myndigheter eller institutioner enligt denna förordning eller enligt den tillämpningsförordning som avses i artikel 98 överför personuppgifter till myndigheter eller institutioner i en annan medlemsstat, skall sådant överförande omfattas av de lagbestämmelser om skydd av personuppgifter som gäller i den medlemsstat som lämnar uppgifterna.

Allt senare överförande av uppgifter såväl som lagring, ändring och förstörande av uppgifter skall omfattas av bestämmelserna i den mottagande medlemsstatens lagstiftning om skydd för personuppgifter.

b) Användandet av personuppgifter för andra ändamål än social trygghet kan ske endast med den berörda personens samtycke eller i enlighet med de andra garantier som föreskrivs i nationell lagstiftning."

9. I artikel 94.8 skall hänvisningen till artikel 57.3 c ändras till att gälla artikel 57.5.

10. I del A i bilaga 3 skall texten under avsnittet "Portugal/Storbritannien" ändras enligt följande:

i) Nuvarande text blir punkt a.

ii) Följande läggs till:

"b) Då det gäller portugisiska anställda och för perioden från den 22 oktober 1987 till utgången av den övergångsperiod som föreskrivs i artikel 220.1 i Anslutningsakten för Spanien och Portugal: artikel 26 i konventionen om social trygghet den 15 november 1978, med ändringar enligt skriftväxling den 28 september 1987."

11. Bilaga 6 skall ändras enligt följande:

a) Under avsnittet "Belgien" skall punkt 6 ersättas med följande:

"6. För att fastställa om villkoren enligt belgisk lagstiftning för rätt till arbetslöshetsförmåner är uppfyllda, skall endast dagar med betald anställning beaktas; dock skall dagar som godkänns som likvärdiga enligt nämnda lagstiftning beaktas i den mån dessa dagar har föregåtts av dagar

med betald anställning."

- b) Under avsnittet "Grekland":
- i) skall punkt 1 utgå,
  - ii) skall punkt 2 och 3 bli punkt 1 och 2.
- c) Under avsnittet "Irland" skall följande punkt läggas till:
- "9. En arbetslös person som återvänder till Irland efter utgången av den tremånadersperiod under vilken han har fortsatt att uppbära förmåner enligt lagstiftningen i Irland vid tillämpning av förordningens artikel 69.1 skall ha rätt till arbetslöshetsförmåner oavsett artikel 69.2, om han uppfyller de villkor som föreskrivs i nämnda lagstiftning."
- d) Under avsnittet "Nederländerna":
- i) Punkt 1 skall ersättas med följande:

"1. *Sjukvårdskonstnadsförsäkring*

    - a) Då det gäller rätt till vårdförmåner enligt nederländsk lagstiftning avses med personer som har rätt till vårdförmåner personer som är försäkrade eller medförsäkrade enligt det försäkringssystem som omfattas av den nederländska lagen om sjukförsäkring för tillämpning av kapitel 1 i avdelning III (Ziekenfondswet).
    - b) En person som uppbär ålderspension enligt nederländsk lagstiftning och en ålderspension enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat anses vid tillämpningen av förordningens artikel 27 ha rätt till vårdförmåner om han vid den tidpunkt då nämnda artikel är tillämplig på honom uppfyller de villkor som krävs för inträde i den standardförsäkring som avses i artikel 2.1 i lagen om anslutning till sjukvårdskonstnadsförsäkring (Wet op de toegang tot Ziekttekostenverzekering-en).
    - c) Vid tillämpningen av förordningens artikel 27-34 behandlas följande pensioner som pensioner som utbetalas enligt de lagbestämmelser som nämns i b (invaliditet) och c (ålderdom) i Nederländernas förklaring enligt artikel 5 i förordningen:
      - Pensioner enligt lagen den 6 juni 1966 (*Staatsblad* 6) om nya regler för tjänstemän och deras efterlevande (Algemene Burgerlijke Pensioenwet).
      - Pensioner enligt lagen den 6 oktober 1966 (*Staatsblad* 445) om nya regler om pensioner för militär
  - ii) Punkt 2 skall ersättas med följande:

"2. *Tillämpning av Nederländsk lagstiftning om allmän åldersförsäkring (AOW)*

    - a) Den minskning som avses i artikel 13.1 i lagen om åldersförsäkring (AOW) skall inte tillämpas på kalenderår eller delar därav före den 1 januari 1957, under vilka en pensionsberättigad som inte uppfyller villkoren för att få sådana år betraktade som försäkringsperioder var bosatt inom Nederländernas territorium i åldern 15-65 år, eller under vilka han vid bosättning inom en annan medlemsstats territorium utövade verksamhet som anställd i Nederländerna för en arbetsgivare i det landet.

Personer som var bosatta eller arbetade enligt ovannämnda villkor endast före den 1 januari 1957 skall oavsett artikel 7 i AOW anses vara pensionsberättigade.

    - b) Den minskning som avses i artikel 13.1 i AOW skall inte heller tillämpas på kalenderår eller delar därav före den 2 augusti 1989 under vilka en gift eller tidigare gift kvinna vid bosättning i en annan medlemsstat än Nederländerna mellan 15-65 års ålder inte var försäkrad enligt nämnda lag, såvitt avser kalenderår eller delar därav som sammanfaller med försäkringsperioder som har
- personal och deras efterlevande (Algemene militaire Pensioenwet).
- Pensioner enligt lagen den 15 februari 1967 (*Staatsblad* 138) om nya regler om pension för anställda vid de nederländska järnvägarna och deras efterlevande (Spoorwegpensioenwet).
- Pensioner enligt förordningen om anställningsvillkoren vid de nederländska järnvägarna (Reglement Dienstvoorwaarden Nederlandse Spoorwegen) (RDV 1964 NS).
- Förmåner till personer vid 65 års ålder enligt ett pensionssystem som syftar till att utge vård och hjälp till anställda och tidigare anställda på ålderdomen."

fullgjorts av hennes make enligt denna lagstiftning eller med kalenderår eller delar därav som avses i a.

Oavsett bestämmelserna i artikel 7 i AOW skall den nämnda kvinnan anses vara pensionsberättigad.

- c) Den minskning som avses i artikel 13.2 i AOW skall inte tillämpas på kalenderår eller delar därav före den 1 januari 1957 under vilka den pensionsberättigades make, som inte uppfyller de villkor som ger honom rätt att få dessa år behandlade som försäkringsperioder, var bosatt i Nederländerna mellan 15–65 års ålder eller under vilka hon var bosatt inom en annan medlemsstats territorium och utövade verksamhet som anställd i Nederländerna för en arbetsgivare där.
- d) Inte heller skall den minskning som avses i artikel 13.2 i AOW tillämpas på kalenderår eller delar därav före den 2 augusti 1989 under vilka den pensionsberättigades make var bosatt i en annan medlemsstat än Nederländerna mellan 15 och 65 års ålder och inte var försäkrad enligt nämnda lagstiftning, såvitt avser kalenderår eller delar därav som sammanfaller med försäkringsperioder som har fullgjorts av hennes make enligt denna lagstiftning eller med kalenderår eller delar därav som avses i a.
- e) De bestämmelser som avses i a, b, c och d skall endast tillämpas om personen i fråga har varit bosatt i sex år inom en eller flera medlemsstaters territorier efter uppnåendet av 59 års ålder och så länge som denna person är bosatt inom en av dessa medlemsstaters territorier.
- f) Oavsett bestämmelserna i artikel 45.1 i AOW och artikel 47.1 i AWW (lagen om allmän försäkring för änkor och föräldralösa barn), skall make till en anställd eller egenföretagare som omfattas av ett obligatoriskt försäkringssystem, under bosättning i en annan medlemsstat än Nederländerna, ha rätt att vara frivilligt försäkrad enligt denna lagstiftning men endast för perioder efter den 2 augusti 1989 under vilka den anställde eller egenföretagaren är eller var obligatoriskt försäkrad enligt nämnda lagstiftning. Denna rätt upphör att gälla

den dag då den anställdes eller egenföretagarens obligatoriska försäkring upphör.

Nämnda rätt upphör dock inte om den anställdes eller egenföretagarens obligatoriska försäkring upphör till följd av hans död och om hans änka endast uppbär pension enligt den allmänna försäkringen för änkor och föräldralösa barn (AWW).

Under alla omständigheter upphör rätten till frivillig försäkring den dag då den frivilligt försäkrade uppnår 65 års ålder.

Den avgift som måste betalas för nämnda frivilliga försäkring en anställdes eller en egenföretagares make som är obligatoriskt försäkrad enligt den nederländska lagstiftningen om allmän åldersförsäkring (AOW) och allmän försäkring för änkor och föräldralösa barn (AWW) skall fastställas enligt bestämmelserna om fastställande av avgift till den obligatoriska försäkringen, under förutsättning att makens inkomst i detta fall skall anses vara förvärvad i Nederländerna.

För make till en anställd eller egenföretagare som var obligatoriskt försäkrad den 2 augusti 1989 eller därefter skall avgiften fastställas enligt bestämmelserna om fastställande av avgifter till frivillig försäkring enligt den nederländska lagstiftningen om allmän åldersförsäkring och om allmän försäkring för änkor och föräldralösa barn.

- g) Den rätt som avses i f gäller endast om maken till en anställd eller egenföretagare, inom ett år efter det den obligatoriska försäkringen börjat gälla, har informerat Socialförsäkringsbanken (*Sociale Verzekeringsbank*) om avsikten att avsluta sig till den frivilliga försäkringen.

För make till en anställd eller egenföretagare som blev obligatoriskt försäkrad den 2 augusti 1989 eller omedelbart dessförinnan börjar ettårsfristen att löpa den 2 augusti 1989.

h) Bestämmelserna i a, b, c och d skall inte tillämpas på perioder som sammanfaller med perioder som får beaktas vid beräkningen av pension enligt lagstiftningen om ålderspension i en annan medlemsstat än Nederländerna eller på perioder under vilka personen i fråga uppbar en ålderspension enligt sådan lagstiftning."

iii) Följande skall läggas till i punkt 4:

"c) Vid beräkningen av nederländsk invalidförmån enligt förordningens artikel 40.1 skall de nederländska institutionerna inte beakta de tillägg som kan utges enligt bestämmelserna i lagen om tilläggsförmåner (Toeslagenwet, TW). Rätten till tillägg och storleken därav beräknas uteslutande på grundval av bestämmelserna i lagen om tilläggsförmåner."

e) Under avsnittet Storbritannien skall följande punkt införas:

"16. En arbetslös person som återvänder till Förenade konungariket, efter utgången av den tremånadersperiod under vilken han har fortsatt att uppbära förmåner enligt lagstiftningen i Förenade konungariket enligt förordningens artikel 69.1 skall ha fortsatt rätt till arbetslöshetsförmåner oavsett bestämmelserna i artikel 69.2, om han uppfyller de villkor som föreskrivs i nämnda lagstiftning."

Artikel 2

Förordning (EEG) nr 574/72 ändras härmed enligt följande:

1. Följande punkt skall läggas till i artikel 3:

"3. Beslut och andra dokument från en institution i en medlemsstat och som avser personer som är bosatta eller som vistas inom en annan medlemsstats territorium kan sändas direkt till de berörda i rekommenderat brev med kvitto eller med mottagningsbevis."

2. Artikel 10.1 ändras på följande sätt:

i) I punkt a efter orden "förmåner utges" skall orden "endast enligt nationell lagstiftning eller" läggas till,

ii) På två ställen i punkt b i och på två ställen i punkt b ii efter orden "som utges" skall orden "endast enligt nationell lagstiftning eller" läggas till.

3. I artikel 67.3 skall hänvisningen till artikel 57.2 och 57.3 a och b ändras till att gälla artikel 57.2—4.

4. I artikel 68.2 skall hänvisningen till artikel 57.2 och 57.3 a och b ändras till att gälla artikel 57.2—4.

5. Första meningen i artikel 69 skall ersättas med följande:

"Följande regler skall gälla vid tillämpningen av förordningens artikel 57.5:"

6. Bilaga 2 ändras på följande sätt:

a) Under avsnittet "Belgien" högra kolumnen punkt 3 skall orden "Office national des pensions pour travailleurs salariés, Bruxelles - Rijksdienst voor werknemerspensioenen, Brussel (Centralpensionskontoret för anställda, Bryssel)" ersättas med "Office national des pensions, Bruxelles - Rijksdienst voor pensioenen, Brussel (Centrala pensionsanstalten, Bryssel)".

b) Under avsnittet "Danmark" skall den nuvarande adressen i högra kolumnen ersättas med följande: "Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikringen (Direktoratet för arbetslöshetsförsäkringen), København".

c) Under avsnittet "Grekland" skall följande text läggas till i punkt 5:

"iii) för sjömän Εορτία Ναυτικών (Sjömanshemmet, Pireus)".

d) Under avsnittet "Luxemburg" skall punkt 5 ersättas med följande:

"5. Familjeförmåner Caisse nationale des prestations familiales (Centralkassan för familjeförmåner), Luxembourg."

e) Under avsnittet "Nederländerna":

i) Punkt 4 skall ersättas med följande:

"4. Arbetslöshet Bedrijfsvereniging (yrkesförening) till vilken den försäkrades arbetsgivare är ansluten."

ii) I punkt 6

— skall hänvisningarna till artikel 57.3 och 57.3 c i båda fallen ändras till att gälla artikel 57.5,

— skall den nuvarande texten i högra kolumnen ersättas med "Nieuwe Algemene

Bedrijfsvereniging (Nya allmänna yrkesföreningen), Amsterdam".

7. Bilaga 3 ändras enligt följande:

- a) Under avsnittet "Belgien" skall texten i de tre första raderna i högra kolumnen i punkt 1.3 ersättas med följande: "Office national des pensions, Bruxelles – Rijksdienst voor pensioenen, Brussel (Centrala pensionsanstalten, Bryssel)".
- b) Under avsnittet "Tyskland"
  - i) skall punkt 1 c utgå,
  - ii) skall "Bonn" i högra kolumnen i punkt 2 b ersättas med "St Augustin".
- c) Under avsnittet "Grekland" skall punkt 3 utgå.
- d) Under avsnittet "Luxemburg" skall punkt 5 ersättas med följande:

"5. **Familjeförmåner** Caisse nationale des prestations familiales (Central-kassan för familjeförmåner), Luxembourg."

- e) Under avsnittet "Nederländerna" skall punkt 4 ersättas med följande:

"4. **Arbetslöshet** Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (Nya allmänna yrkesföreningen), Amsterdam."

8. Bilaga 4 ändras enligt följande:

- a) Under avsnittet "Belgien":
  - i) Texten i de tre första raderna i högra kolumnen till punkt 3 a skall ersättas med följande: "Office national des pensions, Bruxelles – Rijksdienst voor pensioenen, Brussel (Centrala pensionsanstalten, Bryssel)",
  - ii) Texten i högra kolumnen till punkt 3 b skall ersättas med följande: "Office national des pensions, Bruxelles – Rijksdienst voor pensioenen, Brussel (Centrala pensionsanstalten, Bryssel)".
- b) Under avsnittet "Danmark" skall texten i högra kolumnen till punkt 8 ersättas med följande: "Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikringen (Direktoratet för Arbetslöshetsförsäkringen), København".
- c) Under avsnittet "Tyskland" skall "Bonn" i högra kolumnen till punkt 2 ersättas med "St Augustin".
- d) Under avsnittet "Luxemburg" skall punkt 5 ersättas

med följande:

"5. **Familjeförmåner** Caisse nationale des prestations familiales (Central-kassan för familjeförmåner), Luxembourg."

9. Bilaga 5 ändras enligt följande:

- a) Följande punkt skall läggas till under avsnittet "Belgien-Italien":
  - "e) Skriftväxlingen den 13 november 1985 och 29 januari 1986 om förskottsbetalningar vid ömsesidiga krav enligt artikel 93 i tillämpningsförfordningen."
- b) Under avsnittet "Belgien-Nederländerna", skall punkt c ersättas med följande:
  - "c) Överenskommelsen den 24 december 1980 om sjukförsäkring (sjukvård), med ändringar."
- c) Under avsnittet "Tyskland-Italien" skall punkt a ersättas med följande:
  - "a) Artikel 14, artikel 17.1, artikel 18 och 42, artikel 45.1 och artikel 46 i den administrativa överenskommelsen den 6 december 1953 om tillämpningen av konventionen den 5 maj 1953 (betalning av pensioner)."
- d) Avsnittet "Frankrike-Italien" ändras enligt följande:
  - i) Den nuvarande texten blir punkt a.
  - ii) Följande punkt skall läggas till:
    - "b) Skriftväxlingen den 27 december 1988 och den 14 mars 1989 om villkoren för fastställande av ömsesidiga krav enligt artikel 93 i tillämpningsförfordningen."
- e) Avsnittet "Irland-Nederländerna" ändras enligt följande:
  - i) Den nuvarande texten blir punkt a.
  - ii) Följande punkt skall läggas till:
    - "b) Skriftväxlingen den 22 april och 27 juli 1987 om förordningens artikel 70.3 (avstående från kostnader för återbetalning beträffande förmåner som utgetts enligt förordningens artikel 69) och tillämpningsförfordningens artikel 105.2 (avstående från återbetalning av kostnader för administrativa kontroller och läkarundersökningar som avses i tillämpningsförfordningens artikel 105)."
- f) Avsnittet "Nederländerna-Portugal" ändras enligt följande:
  - i) Den nuvarande texten blir punkt a.
  - ii) Följande punkt skall läggas till:
    - "b) Överenskommelsen den 11 december 1987 om återbetalning av vårdförmåner vid sjukdom och moderskap".

- g) Under avsnittet "Nederländerna-Storbritannien" "Caisse nationale des prestations familiales (Centralkassan för familjeförmåner), Luxembourg".
- i) skall punkt c utgå,
- ii) skall punkt d bli punkt c,
- iii) skall följande punkt läggas till:
 "d) Skriftväxlingen den 25 april och 26 maj 1986 om förordningens artikel 36.3 (återbetalning eller avstående från återbetalning av vårdkostnader)."
- e) Under avsnittet "Nederländerna" punkt 1 skall hänvisningarna till artikel 11.1 och 11a.1 ändras till att gälla artikel 11.1, 11.2, 11a.1 och 11a.2".
10. Bilaga 6 ändras enligt följande under avsnittet "Tyskland" punkt 1:
- i) Punkt a skall ersättas med följande:
 "a) I förhållande till Belgien, Danmark, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Portugal och Storbritannien: Direkt betalning".
- ii) Punkt b utgår.
- iii) Punkt c blir punkt b.
11. Bilaga 10 ändras enligt följande:
- a) Under avsnittet "Danmark" skall texten i högra kolumnen till punkt 5, 6 b och 7 b ersättas med följande: "Direktoratet for Arbejdsloshedsforsikringen (Direktoratet for arbetslöshetsförsäkringen), København".
- b) Under avsnittet "Tyskland" skall "Bonn" i slutet av texten till punkt 8 a och 9 b ii ersättas med "St Augustin".
- c) Under avsnittet "Frankrike" skall i punkt 5 ii "Ministère de l'Agriculture (Jordbruksministeriet), Paris" ersättas med följande: "Direction Régionale de l'Agriculture et de la Forêt - Service régional de l'Inspection du Travail, de l'Emploi et de la Politique Sociale Agricole (Regionala direktoratet för lantbruk och skogsbruk - Regionala inspektoratet för arbete, sysselsättning och socialpolitik för lantbruken), Paris".
- d) Under avsnittet "Luxemburg":
- i) Punkt 7 b skall ersättas med följande:
 "Familjeförmåner Caisse nationale des prestations familiales (Centralkassan för familjeförmåner), Luxembourg".
- ii) Punkt 8 d högra kolumnen skall ersättas med följande:
12. I bilaga 11 skall texten under avsnittet "Frankrike" ersättas med ordet "Inget".
- Artikel 3*
1. Denna förordning träder i kraft den dag då den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
2. Artikel 1.1 skall tillämpas från och med den 1 december 1987.
3. Artikel 1.2 skall tillämpas från och med den 1 januari 1984.
4. Artikel 1.10 skall tillämpas från och med den 22 oktober 1987.
5. Artikel 1.11 b skall tillämpas från och med den 1 juli 1982.
6. Artikel 1.11 d i skall tillämpas från och med den 1 april 1986.
7. Artikel 1.11 d ii skall tillämpas från och med den 1 april 1985.
8. Artikel 2.6 a, 2.7 a och 2.8 a skall tillämpas från och med den 1 april 1987.
9. Artikel 2.6 d, 2.7 d, 2.8 d och 2.11 d skall tillämpas från och med den 1 januari 1986.
10. Artikel 2.6 e i, 2.6 e ii, andra strecksatsen och 2.7 e skall tillämpas från och med den 1 januari 1987.
11. Artikel 2.9 a, b, d, e, f och g skall tillämpas från och med dagen för ikraftträdandet av de där angivna överenskomelserna.
12. Artikel 2.9 c och 2.10 skall tillämpas från och med den 1 september 1988.
13. Artikel 2.11 e skall tillämpas från och med den 1 januari

1988.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 18 juli 1989.

På rådets vägnar

R. DUMAS

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 3427/89

av den 30 oktober 1989

om ändring av dels förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, dels förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 51 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag som utformats efter samråd med Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I enlighet med artikel 99 i förordning (EEG) nr 1408/71⁴, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 2332/89⁵, måste hela frågan om utbetalning av familjeförmåner till familjemedlemmar som inte är bosatta i den behöriga staten omprövas för att nå en för alla medlemsstater enhetlig lösning.

Genom dom den 15 januari 1986 i fallet 41/84 (Pinna) har domstolen förklarat artikel 73.2 i förordning (EEG) nr 1408/71 vara ogiltig, då det bosättningsvillkor för familjemedlemmar till en migrerande arbetare som används för att fastställa enligt vilken lagstiftning familjeförmåner skall utbetalas till arbetaren, inte är av sådan natur att det säkerställer den likabehandling som föreskrivs i artikel 48 i fördraget och att det därför inte får användas vid den samordning av nationell lagstiftning som föreskrivs i artikel 51 i

fördraget i avsikt att främja fri rörlighet för arbetare inom gemenskapen enligt artikel 48.

Följaktligen bör man inte använda bosättningsvillkoret vid utgivande av familjeförmåner för familjemedlemmar till en arbetare.

Däremot tillförsäkras det sysselsättningsvillkor som gäller enligt artikel 73.1 och 74.1 i förordning (EEG) nr 1408/71 likabehandling mellan alla arbetare som omfattas av samma lagstiftning; detta val av anknytningsfaktor är nödvändigt då det medför förenkling, rättvisa och sammanhang i den ordning som regleras av förordning (EEG) nr 1408/71, som generellt ger företräde för principen att den lagstiftning som gäller på arbetsplatsen (lex loci laboris) gäller vid bestämmande av tillämplig lagstiftning.

Denna lösning bör därför även gälla för arbetare som omfattas av fransk lagstiftning; i enlighet härmed bör därför förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72⁶, senast ändrade genom förordning (EEG) nr 2332/89, ändras; frånvaron av en enhetlig lösning enligt artikel 99 i förordning (EEG) nr 1408/71 vid tidpunkten för utvidgningen av förordning (EEG) nr 1408/71 och (EEG) nr 574/72 till att omfatta egenföretagare och deras familjemedlemmar, hindrade att utvidgningen fick gälla också artikel 73–76 i förordning (EEG) nr 1408/71; det är nu lämpligt att utvidga bestämmelserna till att omfatta även egenföretagare och att i enlighet härmed anpassa bestämmelserna i förordning (EEG) nr 574/72.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.*Artikel 1*

Förordning (EEG) nr 1408/71 ändras härmed enligt följande:

¹ EGT nr C 292, 16.11.1988, s. 7.

² EGT nr C 12, 16.1.1989, s. 365.

³ EGT nr C 23, 30.1.1989, s. 49.

⁴ EGT nr L 149, 5.7.1971, s. 2.

⁵ EGT nr L 224, 2.8.1989, s. 1.

⁶ EGT nr L 74, 27.3.1972, s. 1.

1. Avdelning III kapitel 7 skall ersättas av följande:

"KAPITEL 7

FAMILJEFÖRMÅNER

Artikel 72

Sammanläggning av försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare

Om lagstiftningen i en medlemsstat för rätt till förmåner ställer krav på fullgjorda försäkrings- eller anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, skall den behöriga institutionen i den staten i nödvändig utsträckning beakta försäkrings- och anställningsperioder samt perioder av verksamhet som egenföretagare som har fullgjorts i en annan medlemsstat som om dessa perioder hade fullgjorts enligt den egna lagstiftningen.

Artikel 73

Anställda eller egenföretagare vars familjemedlemmar är bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga staten

En anställd eller egenföretagare, som omfattas av lagstiftningen i en medlemsstat, skall för sina familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat ha rätt till de familjeförmåner som utges enligt lagstiftningen i den förra staten som om de vore bosatta i den staten, om något annat inte följer av bilaga 6.

Artikel 74

Arbetslösa vars familjemedlemmar är bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga staten

En arbetslös person som tidigare var anställd eller egenföretagare och som uppstår arbetslöshetsförmåner enligt lagstiftningen i en medlemsstat skall för sina familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat ha rätt till de familjeförmåner som utges enligt lagstiftningen i den förra staten, som om de vore bosatta i den staten, om något annat inte följer av bilaga 6.

Artikel 75

Utgivande av förmåner

1. Familjeförmåner skall i fall som avses i artikel 73 utges av den behöriga institutionen i den stat vars lagstiftning gäller för den anställda eller egenföretagaren och i fall som avses i artikel 74 av den behöriga institutionen i den stat enligt vars lagstiftning en arbetslös person som tidigare var anställd eller egenföretagare uppstår arbetslöshetsförmåner. Förmånerna skall utges i enlighet med de bestämmelser som gäller för sådana institutioner oavsett om den fysiska eller juridiska person till vilken sådana förmåner skall utbetalas är bosatt eller vistas inom den behöriga statens territorium eller inom en annan medlemsstats territorium.

2. Om den person till vilken familjeförmånerna skall utbetalas inte använder dessa förmåner till familjemedlemmarnas försörjning, skall den behöriga institutionen

dock på begäran av och genom institutionen på familjemedlemmarnas bostadsort eller den institution eller det organ som är utsett därtill av den behöriga myndigheten i det land där familjemedlemmarna är bosatta utbetala dessa förmåner med befriande verkan till den fysiska eller juridiska person som faktiskt försörjer familjemedlemmarna.

3. Två eller flera medlemsstater kan i enlighet med bestämmelserna i artikel 8 komma överens om att den behöriga institutionen, antingen direkt eller genom institutionen på familjemedlemmarnas bostadsort, skall utbetala familjeförmånerna till vilka rätt föreligger enligt lagstiftningen i dessa stater eller i en av dessa stater, till den fysiska eller juridiska person som faktiskt försörjer familjemedlemmarna.

Artikel 76

Prioritetsregler då rätt till familjeförmåner samtidigt föreligger enligt lagstiftningen i den behöriga staten och enligt lagstiftningen i den medlemsstat där familjemedlemmarna är bosatta

1. Om familjeförmåner utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta skall rätten till familjeförmåner som utges enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat för samma tid och för samma familjemedlem på grund av förvärvsverksamhet innehållas, i förekommande fall med tillämpning av artikel 73 eller 74, till det belopp som utbetalas enligt lagstiftningen i den förstnämnda medlemsstaten.

2. Om ansökan om förmåner inte görs i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta kan den behöriga institutionen i den andra medlemsstaten tillämpa bestämmelserna i punkt 1 som om förmånerna hade beviljats i den förstnämnda staten."

2. Artikel 90 skall utgå.

3. Artikel 94.9 skall ersättas med följande:

9. De familjebidrag som utbetalas till anställda i Frankrike för deras familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat den 15 november 1989 skall fortsättningsvis utbetalas med de belopp, inom de gränser och enligt de regler som gäller den dagen så länge beloppen överstiger de förmånsbelopp som skulle ha utbetalats från och med den 16 november 1989 och så länge som berörda personer omfattas av fransk lagstiftning. Därvid skall det bortses från avbrott som varar kortare tid än en månad och från perioder för vilka arbetslöshets- eller sjukförsäkringsförmåner utbetalas.

Regler för tillämpning av denna punkt och särskilt beträffande fördelningen av kostnaden för dessa förmåner skall fastställas genom överenskommelse mellan de berörda medlemsstaterna efter yttrande från den administrativa kommissionen."

4. Artikel 99 skall utgå.
5. Bilaga 1 ändras enligt följande:
- a) I del I skall punkt E. FRANKRIKE ersättas med följande:
- "E. FRANKRIKE**
- Om en fransk institution är behörig institution vid utgivande av familjeförmåner enligt förordningens avdelning III kapitel 7 gäller följande:
1. Med anställd i den mening som avses i förordningens artikel 1 a ii, menas varje person som är obligatoriskt försäkrad enligt socialförsäkringssystemet i enlighet med artikel L 311-2 i Code de la Sécurité Sociale (lagen om social trygghet) och som uppfyller de minimivillkor avseende arbete och lön som föreskrivs i artikel L 313-1 i Code de la Sécurité Sociale (lagen om social trygghet) för att få kontantförmåner från sjukförsäkringen, moderskaps- och invaliditetsförsäkringen eller den person som uppbär nämnda kontantförmåner.
  2. Med egenföretagare i den mening som avses i förordningens artikel 1 a ii menas varje person som är verksam som egenföretagare och som måste teckna försäkring och betala avgift till ålderspensioneringen till ett system för egenföretagare."
- b) I del II skall punkt E. FRANKRIKE ersättas med följande:
- "E. FRANKRIKE**
- Uttrycket familjemedlem avser varje person som nämns i artikel L 512-3 i Code de la Sécurité Sociale (lagen om social trygghet)".
6. Bilaga 2 del II ändras enligt följande:
- a) Punkt E. FRANKRIKE skall ersättas med följande:
- "E. FRANKRIKE**
- Förmåner för små barn som utbetalas till tre månaders ålder."
- b) Punkt I. LUXEMBURG skall ersättas med följande:
- "I. LUXEMBURG**
- a) havandeskapsförmåner,
  - b) moderskapsförmåner."
7. Bilaga 6 punkt E. FRANKRIKE ändras enligt följande:
- a) Punkt 4 skall ersättas med följande:
- "4. En person som omfattas av fransk lagstiftning enligt förordningens artikel 14.1 eller artikel 14a.1 har för de familjemedlemmar som följer
- med honom till den medlemsstat inom vars territorium han är förvärvsverksam rätt till följande familjeförmåner:
- a) förmåner för små barn som utbetalas till tre månaders ålder,
  - b) familjeförmåner som utbetalas enligt artikel 73 i förordningen."
- b) Följande punkt skall läggas till:
- "7. Oavsett förordningens artikel 73 och 74 skall bostadsförmåner (allocation de logement), förmåner för vård av barn i hemmet (allocation de garde d'enfant à domicile) och förmåner till föräldrar som själva undervisar barn (allocation parentale d'éducation) utges endast till sådana berörda personer och deras familjemedlemmar som är bosatta inom franskt territorium."

Artikel 2

Förordning (EEG) nr 574/72 ändras härmed enligt följande:

1. Artikel 10a skall ersättas med följande:

"Artikel 10a

Tillämpliga regler för anställda eller egenföretagare som i en följd omfattas av lagstiftningen i flera medlemsstater under samma period eller del av period

Om en anställd eller egenföretagare i en följd omfattas av två medlemsstaters lagstiftningar under en period mellan två tidpunkter för utbetalning av familjeförmåner enligt den ena eller båda de berörda medlemsstaternas lagstiftningar, skall följande regler gälla:

- a) De familjeförmåner som personen kan göra anspråk på till följd av att han omfattas av lagstiftningen i var och en av dessa stater skall motsvara antalet dagliga förmåner som utbetalas enligt den berörda lagstiftningen. Om lagstiftningen inte innehåller någon bestämmelse om utgivande av dagliga förmåner, skall familjeförmånerna utges i förhållande till den tid enligt vilken personen har varit omfattad av lagstiftningen i var och en av medlemsstaterna och i förhållande till den tidsperiod som bestäms i den berörda lagstiftningen.
- b) Om familjeförmåner har utbetalats av en institution under en period då förmånerna skulle ha utbetalats av en annan institution skall avräkning ske mellan dessa institutioner.
- c) Om anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare som har fullgjorts enligt lagstiftningen i en medlemsstat uttrycks i andra enheter än de som används vid beräkning av familjeförmåner enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat som personen också har omfattats av under samma period, skall omräkning, vid tillämpning av a och b ske enligt bestämmelserna i tillämpningsförordningens artikel 15.3.

- d) Oavsett bestämmelserna i a skall i förhållande mellan de medlemsstater som anges i bilaga 8 till tillämpningsförfordningen, den institution som svarar för kostnaderna för familjeförmånerna på grundval av den första anställningen eller första perioden av verksamhet som egenföretagare under den berörda perioden bära dessa kostnader under hela utbetalningsperioden."
2. Rubriken till kapitel 7 i avdelning IV skall ersättas med följande:
- "FAMILJEFÖRMÅNER"**
3. I fråga om artikel 86
- a) skall rubriken före artikeln ändras till
- "Tillämpning av förordningens artikel 73, 75.1 och 75.2",**
- b) skall rubriken till artikeln utgå,
- c) skall punkt 4 ersättas med följande:
- "4. De behöriga myndigheterna i två eller flera medlemsstater kan komma överens om särskilda regler för utbetalning av familjeförmåner särskilt i syfte att underlätta tillämpningen av förordningens artikel 75.1 och 75.2. Administrativa kommissionen skall underrättas om sådana överenskommelser."
4. Artikel 87 och rubriken före den artikeln skall utgå.
5. Artikel 88 och rubriken före den artikeln skall ersättas med följande:
- "Tillämpning av i förordningens artikel 74**
- Artikel 88*
- Bestämmelserna i tillämpningsförfordningens artikel 86 skall gälla också arbetslösa personer som tidigare har varit anställda eller egenföretagare och som omfattas av förordningens artikel 74."
6. Artikel 89 och rubriken före den artikeln skall utgå.
7. Artikel 98 och rubriken före den artikeln skall utgå.
8. Artikel 101.1 skall ersättas med följande:
- "1. Administrativa kommissionen skall för varje kalenderår utarbeta en rapport över framställningar om återbetalning enligt förordningens artikel 36, 63 och 70."
9. Artikel 102.2 skall ersättas med följande:
- "2. De återbetalningar som föreskrivs i förordningens artikel 36, 63 och 70 skall, såvitt avser alla behöriga institutioner i en medlemsstat, ske till återbetalningsberättigade institutioner i en annan medlemsstat genom de organ som har utsetts av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. De organ som har verkställt återbetalningarna skall underrätta Administrativa kommissionen om återbetalade belopp inom den tid och enligt de regler som har fastställts av nämnda kommission."
10. Artikel 104.2 skall utgå.
- "2. Bestämmelser liknande dem som avses i punkt 1 och som tillämpas efter förordningens ikraftträdande i förhållande mellan två eller flera medlemsstater skall förtecknas i bilaga 5 till tillämpningsförfordningen. Detsamma gäller bestämmelser som har överenskommit enligt tillämpningsförfordningens artikel 97.2."
11. Artikel 120 skall utgå.
12. I bilaga 2 E. FRANKRIKE skall:
- a) punkt 3 utgå,
- b) punkt 4 bli punkt 3.
13. Bilaga 10 ändras enligt följande:
- a) I punkt A. BELGIEN skall punkt 6 d utgå.
- b) I punkt B. DANMARK skall punkt 6 a ersättas med följande:
- "a) Återbetalningar enligt förordningens artikel 36 och 63: (ingen ändring)."
- c) I punkt C. TYSKLAND skall punkt 8 ersättas med följande:
- "8. Vid tillämpning av förordningens artikel 36 och 63 och tillämpningsförfordningens artikel 102.2 (ingen ändring)."
- d) I punkt E. FRANKRIKE skall
- i) punkt 8 utgå,
- ii) punkt 9 och 10 bli punkt 8 och 9,
- iii) punkt 8 (ny) ersättas med följande:
- "8. Vid tillämpning av förordningens artikel 36 och 63 i förbindelse med tillämpningsförfordningens artikel 102.2: (ingen ändring)."
- e) I punkt G. IRLAND skall punkt 3 b ersättas med följande:
- "b) Vid tillämpning av förordningens artikel 70 och tillämpningsförfordningens artikel 102.2: (ingen ändring)."
- f) I punkt H. ITALIEN skall:
- i) punkt 5 utgå,
- ii) punkt 6, 7 och 8 bli punkt 5, 6 och 7,
- iii) punkt 6 c (ny) ersättas med följande:
- "c) Återbetalningar enligt förordningens artikel 70: (ingen ändring)."
- g) I punkt I. LUXEMBURG skall punkt 8 d utgå.

h) I punkt J. NEDERLÄNDERNA skall punkt 4 c utgå.

Den skall tillämpas från och med den 15 januari 1986.

Artikel 3

Denna förordning träder i kraft den dag då den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 76 i förordning (EEG) nr 1408/71, ändrad genom artikel 1.1 i denna förordning, skall dock tillämpas först från och med den 1 maj 1990.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 30 oktober 1989.

På rådets vägnar

J.-P. SOISSON

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 2195/91

av den 25 juni 1991

om ändring av dels förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, dels förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpningen av förordning (EEG) nr 1408/71

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 51 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag som utformats efter samråd med Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att ändra förordningarna (EEG) nr 1408/71⁴ och nr 574/72⁵, uppdaterade genom förordning (EEG) nr 2001/83⁶ och senast ändrade genom förordning (EEG) nr 3427/89⁷; vissa av dessa ändringar är knutna till ändringar i medlemsstaternas lagstiftning om social trygghet medan andra är av teknisk natur och avsedda att förbättra dessa förordningar i ljuset av erfarenheter från tillämpningen av dem,

De ändringar som gjorts i artikel 57 i förordning nr 1408/71 genom förordning (EEG) nr 2332/89⁸ gör det nödvändigt att ändra artikel 12.4 i förordning (EEG) nr 1408/71.

Till följd av domstolens dom i målet 302/84 (Ten Holder) den 12 juni 1986 har det visat sig nödvändigt att införa en ny punkt f i artikel 13.2 i förordning (EEG) nr 1408/71 för att bestämma vilken lagstiftning som skall tillämpas på personer för vilka en medlemsstats lagstiftning upphör att gälla utan att en annan medlemsstats lagstiftning blir tillämplig på dem enligt någon av reglerna i de föregående punkterna i samma

artikel 13.2 eller enligt något av de undantag som anges i artikel 14—17 i förordning (EEG) nr 1408/71; denna ändring gör det också nödvändigt att ändra artikel 17 i samma förordning.

En ny bestämmelse måste införas i förordning (EEG) nr 1408/71 för att undanta pensionärer från lagstiftningen i bosättningslandet när de redan har rätt till förmåner vid sjukdom och moderskap samt familjeförmåner enligt en annan medlemsstats lagstiftning.

Det har visat sig nödvändigt att göra ett tillägg i artikel 39 i förordning (EEG) 1408/71 för att specificera de löner som skall beaktas för gränsarbetare vid tillämpning av lagstiftningen i de medlemsstater i vilka beräkningen av invaliditetsförmåner baseras på lön.

Till följd av domstolens dom i målet 58/87 (Rebmann) den 29 juni 1988 har det visat sig nödvändigt att införa en ny punkt i artikel 45 till förordning (EEG) nr 1408/71 som föreskriver att den medlemsstat där en person är bosatt för pensionsändamål skall beakta perioder med hel arbetslöshet som har fullgjorts av denna person och för vilka förmåner har betalats ut av den staten enligt artikel 71.1 a ii och b ii i förordning (EEG) nr 1408/71.

Det har också visat sig nödvändigt med hänsyn till medlemsstater vars lagstiftning föreskriver att beräkningen av åldersförmåner skall baseras på löner, att göra ett tillägg i artikel 47 i förordning (EEG) nr 1408/71 genom att närmare ange den lön som skall beaktas då en gränsarbetare inte har fullgjort någon sysselsättningsperiod i bosättningslandet.

En lucka har påträffats i förordning (EEG) nr 1408/71 beträffande sådana i artikel 71.1 a ii och b ii nämnda arbetslösa personer som tidigare har varit anställda och som är bosatta inom samma medlemsstats territorium som sina familjemedlemmar; denna lucka bör täppas till genom införande av en bestämmelse som innebär att den medlemsstat där bosättning föreligger och som utger sjukförsäkrings- och moderskapsförmåner enligt artikel 25.2 och 39.5 i förordning (EEG) nr 1408/71 skall betala också familjeförmåner till personen i fråga.

Det förefaller nödvändigt till följd av tillägget genom denna förordning av en punkt 8 till artikel 45 i förordning (EEG) nr

¹ EGT nr C 221, 5.9.1990, s. 3.

² EGT nr C 19, 28.1.1991, s. 579.

³ EGT nr C 41, 18.2.1991, s. 34.

⁴ EGT nr L 149, 5.7.1991, s. 2.

⁵ EGT nr L 74, 27.3.1972, s. 1.

⁶ EGT nr L 230, 22.8.1983, s. 6.

⁷ EGT nr L 331, 16.11.1989, s. 1.

⁸ EGT nr L 224, 2.8.1989, s. 1.

1408/71 att ge personen i fråga rätt att få förmåner enligt det förra systemet omprövade till sin fördel.

Bilaga 1 till förordning (EEG) nr 1408/71 måste ändras till följd av överförande av ansvaret för sjukvårdstjänster i Gibraltar.

Bilaga 4 till förordning (EEG) nr 1408/71 måste ändras på grund av införandet i Storbritannien av en förmån vid svår invaliditet, vars storlek inte beror på försäkringsperiodernas längd.

Avsnitt A. Belgien i förordning (EEG) nr 1408/71 bör ändras för att lösa problemet med omräkning till belgiska francs av inkomster som egenföretagare haft i främmande valuta.

Vissa punkter i avsnitt C. Tyskland i bilaga 6 till förordning (EEG) nr 1408/71 måste ändras för att ta hänsyn till flera ändringar i form och innehåll som har gjorts i den tyska sjukförsäkrings- och pensionsförsäkringslagstiftningen; hänsyn bör särskilt tas till en särskild företeelse i den tyska lagstiftningen varigenom erkännande av en pensionsförsäkringsperiod grundas endast på att personen i fråga är bosatt i Tyskland; för att skydda migrerande arbetare bör de tillfällen specificeras då detta villkor anses vara fullgjort av den som uppfostrar sina små barn i en annan medlemsstat.

Till följd av införandet genom denna förordning av en ny artikel 13.2 f i förordning (EEG) nr 1408/71 bör avsnitt G. Irland och avsnitt L. Storbritannien i bilaga 6 till förordning (EEG) nr 1408/71 ändras för att klargöra tillämpningen av denna nya bestämmelse i förhållande till dessa två stater.

Avsnitt I. Luxemburg i bilaga 6 till förordning (EEG) nr 1408/71 måste ändras på grund av ändringar som skett i den luxemburgska lagstiftningen om ålders-, invaliditets- och efterlevandepensionsförsäkring.

Avsnitt J. Nederländerna i bilaga 6 till förordning (EEG) nr 1408/71 måste ändras på grund av ändringar i förfarandet för uppbörd av avgifter och upphävandet av åldersgränsen i fråga om skyldigheten att betala avgifter till socialförsäkringen; punkt 1 b i samma avsnitt bör också ändras i klarhetens intresse.

Avsnitt L. Storbritannien i bilaga 6 till förordning (EEG) nr 1408/71 bör ändras till följd av upphävandet av den brittiska moderskapsförmånen, införandet av en engångsförmån för änkor, ändringen i sättet att beräkna inkomster som föran-

leder inbetalning av grupp 1-avgifter till den nationella försäkringen och införandet av en förmån vid svår invaliditet.

Artikel 4.10 a och b i förordning (EEG) nr 574/72 bör ändras för att ta hänsyn till det faktum att den förra punkten 2 i artikel 14d i förordning (EEG) nr 1408/71 har blivit punkt 3 enligt artikel 1 i förordning (EEG) nr 3811/86¹ och för att inkludera en hänvisning till artikel 8 och till den nya artikeln 10b i förordning (EEG) nr 574/72 som införs genom denna förordning.

Till följd av införandet genom denna förordning av en ny artikel 13.2 f i förordning (EEG) nr 1408/71 som föreskriver att personer för vilka lagstiftningen i en medlemsstat upphör att gälla utan att en annan medlemsstats lagstiftning blir tillämplig på dem skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium de är bosatta, behövs det en bestämmelse som föreskriver när och på vilka villkor denna lagstiftning upphör att gälla.

En hänvisning till artikel 14d.1 i förordning (EEG) nr 1408/71 måste införas i artikel 107.1 a i förordning (EEG) nr 574/72 i syfte att föreskriva den omräkningskurs som skall gälla vid uppbörd av avgifter enligt denna bestämmelse då det är nödvändigt att till nationell valuta omräkna inkomster som en anställd eller egenföretagare haft i en annan medlemsstats valuta.

Avsnitt L. Storbritannien i bilaga 1 till förordning (EEG) nr 574/72 bör ändras till följd av uppdelningen av Hälso- och socialministeriet i Storbritannien i två skilda ministerier.

Bilaga 2 till förordning (EEG) nr 574/72 bör ändras för att ta hänsyn till organisatoriska ändringar i Danmark som innefattar en uppdelning av den danska Försäkringsstyrelsen, till överförandet av ansvaret för Gibraltars sjukvårdstjänster samt till uppdelningen av Hälso- och socialministeriet i Storbritannien i två skilda ministerier.

Bilaga 3 till förordning (EEG) nr 574/72 bör ändras för att ta hänsyn till uppdelningen av den danska Försäkringsstyrelsen, till det faktum att de tyska olycksfallsförsäkringsorganen från och med den 1 januari 1991 svarar uteslutande för förmåner

¹ EGT nr L 355, 16.12.1986, s. 5.

vid olycksfall i arbetet och för arbetssjukdomar i Tyskland, till överförandet av ansvaret för Gibraltars sjukvårdstjänster och till uppdelningen av Hälso- och socialministeriet i Storbritannien i två skilda ministerier.

Bilaga 4 till förordning (EEG) nr 574/72 måste ändras för att ta hänsyn till den nya funktion som har getts den belgiska kassan för olycksfall i arbetet, som skall fungera som förbindelseorgan vid olycksfall i arbetet, uppdelningen av den danska Försäkringsstyrelsen, namnändringen för det tyska förbindelseorganet för sjukförsäkring och uppdelningen av Hälso- och socialministeriet i Storbritannien i två skilda ministerier.

Bilaga 5 till förordning (EEG) nr 574/72 måste ändras på grund av ändringen i överenskommelsen den 7 februari 1964 mellan Nederländerna och Belgien om familjeförmåner och förmåner vid födsel och för att ta hänsyn till att överenskommelsen den 20 juli 1978 mellan Tyskland och Luxemburg har ändrats så att den inte längre omfattar vårdförmåner vid olycksfall i arbetet och vid arbetssjukdomar.

Avsnitten om Belgien, Frankrike, Grekland, Irland och Storbritannien i bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72 bör ändras för att ange de institutioner som har utsetts av de behöriga myndigheterna för genomförande av artikel 14c i förordning (EEG) nr 1408/71 och artikel 12a.7 och 12a.8 i förordning (EEG) nr 574/72 i dessa stater.

Avsnitten B. Danmark och C. Tyskland i bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72 bör ändras för att beakta uppdelningen av Försäkringsstyrelsen i Danmark och på grund av nödvändigheten att i punkt 2 c i avsnitt C. Tyskland i bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72 ta bort hänvisningen till artikel 14c.1 i förordning (EEG) nr 1408/71 till följd av de ändringar som har skett genom förordning (EEG) nr 3811/86.

Avsnitt C. Tyskland i bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72 måste ändras för att beakta dels det faktum att från och med den 1 januari 1991 svarar de tyska olycksfallsförsäkringsorganen uteslutande för förmåner vid olycksfall i arbetet och vid arbetssjukdomar i Tyskland dels det faktum att den förra punkten 2 i artikel 14d i förordning (EEG) nr 1408/71 har blivit punkt 3 samt dels namnändringen för det tyska förbindelseorganet för sjukförsäkring.

Då den tidigare punkten 2 i artikel 14d till förordning (EEG) nr 1408/71 har blivit en ny punkt 3 bör hänvisningarna till denna bestämmelse korrigeras i avsnitten F. Grekland och I.

Luxemburg i bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72.

Avsnitt F. Grekland i bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72 måste ändras för att beakta den flyttning av beslutanderätt som skett mellan de grekiska institutionerna för social trygghet för sjömän.

Avsnitt J. Nederländerna och avsnitt L. Storbritannien i bilaga 10 till förordning (EEG) nr 574/72 måste ändras till följd av ändringarna i ansvarsområde för det nederländska socialförsäkringsrådet och uppdelningen av Hälso- och socialministeriet i Storbritannien i två skilda ministerier.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Förordning (EEG) nr 1408/71 ändras härmed på följande sätt:

1. I artikel 12.4 skall hänvisningen till artikel 57.3 c ändras till att gälla artikel 57.5, med verkan från och med den 2 augusti 1989.

2. I artikel 13.2 skall följande stycke läggas till:

"Den för vilken lagstiftningen i en medlemsstat upphör att gälla utan att lagstiftningen i en annan medlemsstat blir tillämplig på honom enligt någon av reglerna i föregående punkter eller enligt något undantag eller någon särskild bestämmelse i artikel 14—17 skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt uteslutande enligt bestämmelserna i denna lagstiftning."

3. Artikel 17 skall ersättas med följande:

"Artikel 17

Undantag från artikel 13—16

Två eller flera medlemsstater, dessa staters behöriga myndigheter eller de organ som utses av dessa myndigheter kan komma överens om undantag från bestämmelserna i artikel 13—16 till förmån för vissa grupper av personer eller för vissa personer."

4. Följande artikel skall läggas till i avdelning II:

"Artikel 17a

Särskilda regler för personer som uppbär pension enligt lagstiftningen i en eller flera medlemsstater

Den som uppbär pension som utbetalas enligt lagstiftningen i en medlemsstat eller pensioner som utbetalas enligt lagstiftningen i flera medlemsstater och som är bosatt inom en annan medlemsstats territorium kan på begäran undantas från lagstiftningen i sistnämnda stat under förutsättning att han inte omfattas av denna lagstiftning på grund av att han är förvärvsverksam.

5. Följande stycke skall läggas till i artikel 39.5:

"Om det i den lagstiftning som denna institution tillämpar föreskrivs att beräkningen av förmåner skall grundas på lön skall institutionen beakta den lön som personen haft i det senaste sysselsättningslandet och i bosättningslandet enligt den lagstiftning som den tillämpar. Om han inte haft någon lön i bosättningslandet skall den behöriga institutionen, i den utsträckning som behövs och enligt de regler som föreskrivs i dess lagstiftning, grunda beräkningen på den lön som han haft i det senaste sysselsättningslandet."

6. Följande punkt skall läggas till i artikel 45:

"8. En period med hel arbetslöshet skall för den som får förmåner enligt artikel 71.1 a ii eller b ii första meningen beaktas av den behöriga institutionen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar som om denna lagstiftning skulle ha gällt för honom under den senaste anställningen.

Om perioden med hel arbetslöshet i det land där personen i fråga är bosatt kan beaktas endast om avgiftsperioder har fullgjorts i det landet, skall detta villkor anses vara uppfyllt om avgiftsperioderna har fullgjorts i en annan medlemsstat."

7. Följande punkt skall läggas till i artikel 47:

"4. Om det i den lagstiftning som gäller för den behöriga institutionen i en medlemsstat krävs att en lön skall beaktas vid beräkningen av förmåner då artikel 45.8 första och andra styckena har tillämpats och om i denna medlemsstat endast perioder med hel arbetslöshet med förmåner enligt artikel 71.1 a ii eller 71.1 b ii första meningen skall beaktas vid betalning av pensionen, skall den behöriga institutionen i den medlemsstaten betala ut pensionen på grundval av den lön som

den har använt som grundval vid utgivande av dessa arbetslöshetsförmåner och enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar."

8. Följande artikel skall läggas till i kapitel 7 avsnitt 1:

"Artikel 72a

Anställda som har blivit helt arbetslösa

En anställd som har blivit helt arbetslös och för vilken artikel 71.1 a ii eller b ii första meningen gäller skall för sina familjemedlemmar som är bosatta inom samma medlemsstats territorium som han själv få familjeförmåner enligt lagstiftningen i den staten som om han hade varit omfattad av denna lagstiftning under sin senaste anställning, med beaktande, om så behövs, av bestämmelserna i artikel 72. Dessa förmåner skall utges på bekostnad av institutionen på bosättningsorten."

9. Följande punkt skall läggas till i artikel 94:

"10. Rättigheter för personer som har beviljats pension före den dag då artikel 45.8 började gälla kan omprövas på deras begäran enligt bestämmelserna i artikel 45.8."

10. I bilaga 1 del II avsnitt L Storbritannien, skall under b orden "1973 års förordning om sjukvårdssystem med gruppraktik (Group Practice Medical Scheme Ordinance 1973)" ersättas med orden "1987 års sjukvårdsförordning (Gibraltars hälsovårdsmyndighet) [Medical (Gibraltar Health Authority) Ordinance 1987]" från och med den 1 april 1988.

11. Från och med den 29 november 1984 skall bilaga 4 avsnitt L Storbritannien ändras på följande sätt:

- i) Punkt a skall ersättas med följande:

"a) Storbritannien utom Nordirland

Avsnitten 15 och 36 i 1975 års lag om social trygghet (Social Security Act 1975).

Avsnitten 14, 15 och 16 i 1975 års lag om sociala trygghetspensioner (Social Security Pensions Act 1975)."

- ii) Punkt b skall ersättas med följande:

"b) Nordirland

Avsnitten 15 och 36 i 1975 års lag om social trygghet (Nordirland) [Social Security (Northern Ireland) Act 1975].

Artikel 16—18 i 1975 års förordning om sociala trygghetspensioner (Nordirland) [Social Security Pensions (Northern Ireland) Order 1975]."

12. Bilaga 6 skall ändras på följande sätt:

a) I avsnitt A. Belgien skall följande läggas till:

- "8. Vid tillämpningen av artikel 14a.2—4, 14c a och 14d i förordning (EEG) nr 1408/71, skall förvärvsintäkten under det referensår som tjänar som underlag för fastställande av avgifter som skall betalas enligt den sociala ordningen för egenföretagare beräknas genom användande av den genomsnittliga avgiftssatsen för det år under vilket denna inkomst har uppburits.

Omräkningskursen är det årliga genomsnittet av de omräkningskurser som offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* enligt artikel 107.5 i förordning (EEG) nr 574/72."

b) I avsnitt C. Tyskland skall följande ändringar göras:

- i) Punkt 6 skall utgå med verkan från och med den 1 januari 1989.
- ii) Punkt 13 skall ersättas med följande med verkan från och med den 1 januari 1989.

"13. Vid tillämpningen av den tyska lagstiftningen om obligatorisk sjukförsäkring för pensionärer enligt artikel 5.1 ii i bok V i socialförsäkringsbalken (Fünftes Buch Sozialgesetzbuch – SGB V) och artikel 56 i sjukförsäkringsreformlagen (Gesundheitsreformgesetz), skall försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning under vilka perioder personen i fråga var berättigad till sjukvårdsförmåner beaktas, i den mån det är nödvändigt, som försäkringsperioder som har fullgjorts enligt tysk lagstiftning under förutsättning att de inte sammanträffar med försäkringsperioder som har fullgjorts enligt denna lagstiftning."

- iii) Punkt 14 skall ersättas med följande med verkan från och med den 1 januari 1989:

"14. För beviljande av kontantförmåner enligt artikel 47.1 i bok V i den tyska socialförsäkringsbalken (SGB V) och enligt artiklarna 200.2 och 561.1 i den tyska lagen om social trygghet (Reichsversicherungsordnung – RVO), skall de tyska institutionerna fastställa den nettoinkomst som skall beaktas vid beräkningen av förmånerna som om de försäkrade personerna vore bosatta i Förbundsrepubliken Tyskland."

- iv) Följande punkter skall läggas till med verkan från och med den 1 januari 1989:

"17. För beviljande av förmåner till personer som kräver ständig vård enligt artikel 53 och följande artiklar i bok V i den tyska socialförsäkringsbalken (SGB V), skall institutionen på bosättningsorten, vid utgivande av bistånd i form av vårdförmåner, beakta försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning som om de var perioder som hade fullgjorts enligt den för denna institution tillämpliga lagstiftningen.

18. En person som uppbär pension enligt tysk lagstiftning och pension enligt en annan medlemsstats lagstiftning skall vid tillämpning av förordningens artikel 27 anses ha rätt till sjukvårds- och moderskapsförmåner om han enligt artikel 8.1 punkt 4 i bok V av den tyska socialförsäkringsbalken (SGB V) är undantagen från den obligatoriska sjukförsäkringen (Krankenversicherung)."

- (v) Följande skall läggas till med verkan från och med den 1 januari 1986:

"19. Som en försäkringsperiod för barnuppföstran enligt tysk lagstiftning gäller även en period under vilken den anställde i fråga har uppfostrat barn i en annan medlemsstat, om han inte kunde utöva förvärvsverksamhet enligt

artikel 6.1 i lagen om skydd för mödrar (Mutterschutzgesetz) eller åtnjöt föräldraledighet enligt artikel 15 i den federala lagen om förmåner vid barnuppfostran (Bundeszicherungsgeldgesetz) och inte utövade någon mindre (geringföregig) anställning i den mening som avses i artikel 8 i SGB IV."

c) I avsnitt G. Irland skall följande läggas till:

"10. En period som skall omfattas av irländsk lagstiftning enligt förordningens artikel 13.2 f får inte

i) beaktas enligt den bestämmelsen som en period omfattad av irländsk lagstiftning vid tillämpningen av förordningens avdelning III,

eller

ii) göra Irland till behörig stat för utgivande av förmåner som avses i förordningens artikel 18, 38 eller 39.1."

(d) I avsnitt I. Luxemburg skall följande ändringar göras:

i) Punkt 1 skall ersättas med följande med verkan från och med den 1 januari 1988:

"1. Oavsett förordningens artikel 94.2 skall försäkringsperioder eller perioder som behandlas som sådana och som har fullgjorts av anställda eller egenföretagare enligt luxemburgsk lagstiftning om pensionsförsäkring vid invaliditet, ålderdom och vid dödsfall, antingen före den 1 januari 1946 eller före den tidigare dag som föreskrivs i en bilateral konvention, beaktas vid tillämpning av denna lagstiftning endast om personen i fråga kan bevisa att han har fullgjort sex försäkringsmånader enligt det luxemburgska systemet efter i frågavarande dag. Om flera bilaterala konventioner är tillämpliga skall försäkringsperioder eller perioder som behandlas som sådana beaktas från och med den dag som ligger längst tillbaka i tiden."

ii) Följande skall läggas till med verkan från och med den 1 januari 1988:

"4. För att beakta den försäkringsperiod som föreskrivs i artikel 171.7 i socialförsäkringsbalken (Code des Assurances Sociales) skall den luxemburgska institutionen erkänna försäkringsperioder som har fullgjorts av personen i fråga enligt lagstiftningen i varje annan medlemsstat som om de var perioder som hade fullgjorts enligt den lagstiftning som den tillämpar. Denna bestämmelse skall tillämpas endast om personen i fråga senast har fullgjort försäkringsperioder enligt luxemburgsk lagstiftning."

e) I avsnitt J. Nederländerna skall följande ändringar göras:

(i) I punkt 1 b skall orden "vid den tidpunkt då tidigare nämnda artikel är tillämplig på honom" utgå med verkan från och med den 1 november 1989.

(ii) I punkt 2 skall följande läggas till med verkan från och med den 1 januari 1990:

"i) Vid tillämpningen av förordningens artikel 46.2 skall endast försäkringsperioder som har fullgjorts efter 15 års ålder enligt den nederländska lagstiftningen om allmän försäkring (AOW) beaktas som försäkringsperioder."

iii) I punkt 3 skall a ersättas med följande med verkan från och med den 1 januari 1990:

"a) i) Vid tillämpningen av förordningens artikel 46.2 skall endast försäkringsperioder efter 15 års ålder enligt den nederländska lagstiftningen om allmän försäkring för änkor och föräldralösa barn (AWW) beaktas som försäkringsperioder.

- ii) Vid tillämpningen av bestämmelserna i förordningens artikel 46.2 skall perioder före den 1 oktober 1959 under vilka den anställde eller egenföretagaren var bosatt inom Nederländernas territorium efter 15 års ålder eller under vilka han vid bosättning inom en annan medlemsstats territorium var förvärvsverksam som anställd i Nederländerna för en arbetsgivare i detta land anses som försäkringsperioder som har fullgjorts enligt den nederländska lagstiftningen om allmän försäkring för ånkor och för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna."

f) i avsnitt L. Storbritannien skall följande ändringar göras:

- i) I punkt 3 b skall efter orden "Om Förenade konungarikets lagstiftning enligt förordningens avdelning II" följande ord läggas till: "med undantag för artikel 13.2 f".
- ii) Punkt 4 skall ersättas med följande med verkan från och med den 1 april 1988:
- "4. De änkeförmåner som utges enligt Förenade konungarikets lagstiftning skall vid tillämpningen av förordningens kapitel 3 betraktas som en efterlevandepension."
- iii) I punkt 5 skall efter orden "enligt förordningens avdelning II" följande ord läggas till: "med undantag för artikel 13.2 f".
- iv) Punkt 13.1 skall ersättas med följande:

"13.1 Vid beräkning av en inkomstfaktor för fastställande av rätten till förmåner enligt Förenade konungarikets lagstiftning skall, om inte annat följer av punkt 15, varje vecka under vilken en anställd eller egenföretagare har varit omfattad av en annan medlemsstats lagstiftning och som började under det ifrågasvarande inkomstskatteåret beaktas i förhållande till Förenade konungarikets lagstiftning på följande sätt:

- a) Perioder mellan 6 april 1975 och 5 april 1987:
- i) för varje försäkrings-, verksamhets- eller bosättningsvecka som anställd skall personen i fråga anses ha betalat avgifter som anställd på grundval av inkomster som motsvarar två tredjedelar av den övre inkomstgränsen för detta år,
- ii) för varje försäkrings-, verksamhets- eller bosättningsvecka som egenföretagare skall personen anses ha betalat klass 2-avgifter som egenföretagare.
- b) Perioder från och med den 6 april 1987:
- i) för varje försäkrings-, verksamhets- eller bosättningsvecka som anställd skall personen i fråga anses ha uppburit en veckoinkomst och betalat avgifter som anställd motsvarande två tredjedelar av den övre inkomstgränsen för denna vecka,
- ii) för varje försäkrings-, verksamhets- eller bosättningsvecka som egenföretagare skall personen i fråga anses ha betalat klass 2-avgifter som egenföretagare.
- c) För varje full vecka under vilken han har fullgjort en period som har ansetts som försäkringsperiod, anställningsperiod, period av verksamhet som egenföretagare eller bosättningsperiod, skall personen i fråga anses ha haft tillgodoräknade avgifter eller inkomster, allt efter omständigheterna, i den utsträckning som krävs för att hans totala inkomstfaktor för detta skatteår skall nå den nivå som behövs för att detta skatteår skall tillgodoräknas enligt Förenade konungarikets lagstiftning om tillgodoräknande av avgifter eller inkomster."

v) Punkt 13.2 a skall ersättas med följande:

"a) om en anställd under något inkomstskatteår som börjar den 6 april 1975 eller senare har fullgjort försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder uteslutande i en annan medlemsstat än Förenade konungariket och tillämpningen av punkt 1 a i eller 1 b i medför att detta år räknas som kvalifikationsår enligt Förenade konungarikets lagstiftning vid tillämpning av förordningens artikel 46.2 a, skall han anses ha varit försäkrad i 52 veckor under detta år i den andra medlemsstaten."

vi) Följande skall läggas till:

"17. För rätt till förmåner vid svår invaliditet skall en anställd eller egenföretagare som är eller har varit omfattad av Förenade konungarikets lagstiftning i enlighet med förordningens avdelning II, med undantag för Artikel 13.2 f

a) anses ha vistats eller ha varit bosatt i Förenade konungariket under hela den period då han var anställd eller verksam som egenföretagare och var omfattad av Förenade konungarikets lagstiftning även när han vistades eller var bosatt i en annan medlemsstat,

b) ha rätt att få försäkringsperioder som anställd eller egenföretagare, som har fullgjorts inom en annan medlemsstats territorium och enligt denna medlemsstats lagstiftning, tillgodoräknade som vistelse- eller bosättningsperioder i Förenade konungariket.

18. En period som omfattas av Förenade konungarikets lagstiftning i enlighet med förordningens artikel 13.2 f får inte

i) beaktas enligt denna bestämmelse som en period omfattad av Förenade konungarikets lagstiftning vid tillämpningen av förordningens avdelning III,

eller

ii) medföra att Förenade konungariket blir behörig stat för utgivande av de förmåner som avses i förordningens artikel 18, 38 eller 39.1.

19. Om inte annat följer av de konventioner som slutits med individuella medlemsstater skall Förenade konungarikets lagstiftning, vid tillämpning av förordningens artikel 13.2 f och tillämpningsförordningens artikel 10b, upphöra att gälla för varje person som tidigare har varit omfattad av Förenade konungarikets lagstiftning som anställd eller egenföretagare, den sista av följande tre dagar:

a) Den dag då personen i fråga bosätter sig i den andra medlemsstat som anges i artikel 13.2 f.

b) Den dag då anställningen eller verksamheten som egenföretagare, under vilken personen ifråga var omfattad av Förenade konungarikets lagstiftning, upphör, antingen varaktigt eller tillfälligt.

c) Den sista dagen i varje period då personen i fråga uppbär brittiska förmåner vid sjukdom eller moderskap (inklusive vårdförmåner för vilka Förenade konungariket är behörig stat) eller arbetslöshetsförmåner, om perioden

i) började före den dag då personen i fråga bosatte sig i en annan medlemsstat, eller, om perioden började senare,

ii) följde omedelbart efter den period då personen i fråga var anställd eller verksam som egenföretagare i en annan medlemsstat och då var omfattad av Förenade konungarikets lagstiftning.

20. Den omständigheten att en person har blivit omfattad av en annan medlemsstats lagstiftning i enlighet med förordningens artikel 13.2 f, tillämpningsförordningens artikel 10b och punkt 19 ovan, skall inte hindra att
- a) Förenade konungariket som behörig stat på denna person tillämpar de bestämmelser som avser anställda eller egenföretagare i förordningens avdelning III kapitel 1, kapitel 2 avsnitt 1 eller artikel 40.2, om han kvarstår som anställd eller egenföretagare i förhållande till dessa bestämmelser och i denna egenskap senast var försäkrad enligt Förenade konungarikets lagstiftning,
  - b) denna person behandlas som anställd eller egenföretagare vid tillämpningen av förordningens avdelning III kapitel 7 och 8 eller tillämpningsförordningens artikel 10 eller 10a, förutsatt att den brittiska förmånen enligt avdelning III kapitel 1 kan betalas till honom i enlighet med a."

Artikel 2

Förordning (EEG) nr 574/72 ändras härmed på följande sätt:

1. I artikel 4.10 skall följande ändringar göras:
  - i) Under a skall med verkan från och med den 1 januari 1987 hänvisningen till artikel 14d.2 ändras till att gälla artikel 14d.3 samt följande ord införs efter ordet "förordningen": "artikel 14c".
  - ii) Under b skall efter orden "artikel 6.1" följande hänvisning införs "8, 10b".
2. Följande artikel skall införas i avdelning III:

"Artikel 10b

Förfarande enligt förordningens artikel 13.2 f

Den dag och de villkor då lagstiftningen i en medlemsstat upphör att gälla för en person som avses i förordningens artikel 13.2 f skall fastställas enligt denna lagstiftning. Den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den medlemsstat vars lagstiftning blir tillämplig på denna person, skall vända sig till den institution som har utsetts av den behöriga myndigheten i den förra medlemsstaten, med en begäran om att specificera denna dag."
3. I artikel 107.1 a skall efter orden "artikel 12.2—4" tilläggas "14d.1".
4. I bilaga 1, avsnitt L. Storbritannien skall följande ändringar göras:
  - i) Punkt 1 skall ersättas med följande med verkan från och med den 25 juli 1988:

"1. Secretary of State for Social Security (Socialministern), London"
  - ii) Följande punkt skall införas med verkan från och med den 25 juli 1988:

"1a. Secretary of State for Health (Hälsövnärdsmministern), London"
  - iii) Punkt 6 skall ersättas med följande med verkan från och med den 1 april 1988:

"6. Director of Gibraltar Health Authority (Direktören för Gibraltars hälsövnärdsmmyndighet)"

5. Bilaga 2 skall ändras på följande sätt:
- a) I avsnitt B. Danmark skall med verkan från och med den 1 juli 1989
    - i) i punkt 2 a orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen)" ersättas med orden "Socialministeriet (Socialministeriet)",
    - ii) i punkt 3 a orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen)" ersättas med orden "Socialministeriet (Socialministeriet)",
    - iii) i punkt 4 a orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen)" ersättas med orden "Arbejdsskadestyrelsen (Arbetsskadestyrelsen)".
  - b) I avsnitt L. Storbritannien:
    - i) skall i punkt 1 texten om Gibraltar ersättas med "Gibraltar Health Authority (Gibraltars hälsovårdsmyndighet)" med verkan från och med den 1 april 1988,
    - ii) skall i punkt 2 texten om Storbritannien utom Nordirland orden "Health and ... (Hälso- och ...)" utgå med verkan från och med den 25 juli 1988.
6. Bilaga 3 skall ändras på följande sätt:
- a) I avsnitt B. Danmark skall med verkan från och med den 1 juli 1989
    - i del 1 – *Institutioner på bosättningsorten*
      - i) i punkterna b och c orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen)" ersättas med orden "Socialministeriet (Socialministeriet)",
      - ii) i punkt d i orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen)" ersättas med orden "Arbejdsskadestyrelsen (Arbetsskadestyrelsen)",
      - iii) i punkt e orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen)" ersättas med orden "Socialministeriet (Socialministeriet)",
    - i del 2 – *Institutioner på vistelseorten*, punkt b i orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen)" ersättas med orden "Arbejdsskadestyrelsen (Arbetsskadestyrelsen)".
  - b) I avsnitt C. Tyskland skall punkt 2 ersättas med följande med verkan från och med den 1 januari 1991:
    - "2. **Olycksfallsförsäkring:**
    - I samtliga fall, Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften (Centralförbundet för yrkesföreningar inom industrin), St Augustin"
  - c) I avsnitt L. Storbritannien
    - i) skall i punkt 1 texten avseende Gibraltar ersättas med följande: "Gibraltar: Gibraltar Health Authority (Gibraltars hälsovårdsmyndighet)" med verkan från och med den 1 april 1988,
    - ii) skall i punkt 2 texten avseende Storbritannien orden "Health and ... (Hälso- och ...)" utgå från och med den 25 juli 1988,
    - iii) skall i punkt 3 texten avseende Storbritannien utom Nordirland orden "Health and ... (Hälso- och ...)" utgå med verkan från och med den 25 juli 1988.

7. Bilaga 4 skall ändras på följande sätt:
- a) I avsnitt A. Belgien skall punkt 4 ersättas med följande med verkan från och med den 1 januari 1988:
- "4. **Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar**
- a) **Olycksfall i arbetet:**
- Fonds des accidents du travail (Kassan för olycksfall i arbetet), Bruxelles
- b) **Arbetssjukdomar:**
- Ministère de la prévoyance sociale (Socialministeriet), Bruxelles"
- b) I avsnitt B. Danmark skall med verkan från och med den 1 juli 1989
- i) i punkterna 1, 2, 3, 5, 6 och 7 orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen) ersättas med orden "Socialministeriet (Socialministeriet)".
- ii) i punkt 4 orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen)" ersättas med orden "Arbejdsskadestyrelsen (Arbetskadestyrelsen)".
- c) I avsnitt C. Tyskland punkt 1 skall orden "Bundesverband der Ortskrankenkassen (Förbundsföreningen för lokala sjukkassor)" ersättas med orden "AOK-Bundesverband (AOK-förbundsorganisation)" med verkan från och med den 1 januari 1991.
- d) I avsnitt L. Storbritannien punkten om Storbritannien utom Nordirland skall orden "Health and ... (Hälsa- och ...)" utgå med verkan från och med den 25 juli 1988.
8. Bilaga 5 skall ändras på följande sätt:
- a) I avsnitt 9. Belgien - Nederländerna skall i första raden under a, hänvisningen till artikel 6 utgå med verkan från och med den 1 april 1985.
- b) I avsnitt 27. Tyskland - Luxemburg skall e utgå med verkan från och med den 1 januari 1989.
9. I bilaga 6 skall avsnitt F. Grekland ersättas med följande:
- "F. Grekland
- Pensionsförsäkring för anställda och egenföretagare (sjukdom, ålderdom och dödsfall):
- Direkt betalning"
10. Bilaga 10 skall ändras på följande sätt:
- a) I avsnitt A. Belgien skall följande införas:
- "3a. Vid tillämpning av förordningens artikel 14c och tillämpningsförordningens artikel 12a:
- Anställda:
- Office national de sécurité sociale (Centralkontoret för social trygghet), Bruxelles
- Egenföretagare
- Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Centralinstitutet för socialförsäkring för egenföretagare), Bruxelles"
- b) I avsnitt B. Danmark skall med verkan från och med den 1 juli 1989
- i) i punkterna 1, 2, 3, 6 och 7 orden "Sikringsstyrelsen (Försäkringsstyrelsen" ersättas med orden "Socialministeriet (Socialministeriet)",

ii) punkt 7 ersätts med följande:

"7. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 110:

- a) förmåner enligt förordningens avdelning III kapiten 1—3, 5, 7 och 8:
Socialministeriet (Socialministeriet), Köbenhavn
- b) förmåner enligt förordningens avdelning III kapitel 4:
Arbejdsskadestyrelsen (Arbejdsskadestyrelsen), Köbenhavn
- c) förmåner enligt förordningens avdelning III kapitel 6:
Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikringen (Direktoratet for arbejdsløshedsforsikringen), Köbenhavn"

c) I avsnitt C. Tyskland skall följande ändringar göras:

i) I punkt 2 c första meningen skall hänvisningen till artikel 14c.1 ändras till att gälla artikel 14c med verkan från och med den 1 januari 1987.

ii) Punkt 2 c ii skall ersättas med följande med verkan från och med den 1 januari 1989:

"ii) En person som inte är sjukförsäkrad:

tjänstemän: Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (Förbunds-försäkringsanstalten för tjänstemän), Berlin

för arbetare: Den behöriga institutionen för pensionsförsäkring för arbetare"

iii) I punkt 3 skall orden "Bundesverband der Ortskrankenkassen (Förbunds-föreningen för lokala sjukkassor)" ersättas med orden "AOK-Bundesverband (AOK-förbundsorganisation)" med verkan från och med den 1 januari 1991.

iv) Punkt 8 skall ersättas med följande med verkan från och med den 1 januari 1991:

"8. Vid tillämpning av:

- a) förordningens artikel 36 och tillämpningsförordningens artikel 102.2:
AOK-Bundesverband (AOK-förbundsorganisation), Bonn
- b) förordningens artikel 63 och tillämpningsförordningens artikel 102.2:
Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften (Centralförbundet för yrkesföreningar inom industrin), St Augustin
- c) förordningens artikel 75 och tillämpningsförordningens artikel 102.2:
Bundesanstalt für Arbeit (Förbundsanstalten för arbete), Nürnberg"

v) I punkt 9 a skall orden "Bundesverband der Ortskrankenkassen (Förbunds-föreningen för lokala sjukkassor)" ersättas med orden "AOK-Bundesverband (AOK-förbundsorganisation)" med verkan från och med den 1 januari 1991.

vi) I punkt 9 b skall ersättas med följande med verkan från och med den 1 januari 1991:

"b) Återbetalning av vårdförmåner som felaktigt har utgetts till arbetare mot uppvisande av det intyg som föreskrivs i tillämpningsförordningens artikel 62.2:

Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften (Centralförbundet för yrkesföreningar inom industrin), St Augustin"

vii) I punkt 10 skall orden "Vid tillämpning av förordningens artikel 14d.2" ersättas med orden "Vid tillämpning av förordningens artikel 14d.3" med verkan från och med den 1 januari 1987.

d) I avsnitt E. Frankrike skall följande införas:

"4a. Vid tillämpning av förordningens artikel 14c och tillämpningsförordningens artikel 12a.7 och 12a.8:

- a) Tillämpningsförordningens artikel 12a.7:
  - i) anställning i Frankrike och verksamhet som egenföretagare utom jordbruket i en annan medlemsstat:
Caisse mutuelle régionale (Regionala ömsesidiga kassan)
  - ii) anställning i Frankrike och egenföretagare i jordbruket i en annan medlemsstat:
Caisse de mutualité sociale agricole (Socialförsäkringskassan för jordbruket)
- b) Tillämpningsförordningens artikel 12a.8:
  - i) egenföretagare utom jordbruket i Frankrike:
Caisse mutuelle régionale (Regionala ömsesidiga kassan)
  - ii) egenföretagare i jordbruket i Frankrike:
Caisse de mutualité sociale agricole (Socialförsäkringskassan för jordbruket)
- c) I fall med verksamhet som egenföretagare utom jordbruket i Frankrike och anställning i Luxemburg, skall blankett E 101 utfärdas för personen i fråga som skall lämna den till den regionala ömsesidiga kassan"

e) I avsnitt F. Grekland skall följande ändringar göras:

- i) Följande punkt skall införas:
  - "4a. Vid tillämpning av artikel 14c i förordning (EEG) nr 1408/71 och artikel 12a i förordning (EEG) nr 574/72:
    - a) Som allmän regel:
Ιδρυμα Κοινωνικού Ασφαλισμών (IKA), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Aten)
    - b) För sjömän:
Ναυτικό Απομαζικό Ταμείο (NAT), Πειραις (Sjömännens pensionskassa, Pireus)"
  - ii) I punkt 5 skall hänvisningen till tillämpningsförordningens artikel 14d.2 ändras till att gälla tillämpningsförordningens artikel 14d.3 med verkan från och med den 1 januari 1987.
  - iii) Punkt 9 skall ändras på följande sätt:
    - Första ledet skall ersättas med:
"Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 102.2"
    - Stycket b skall ersättas med:
"b) Förmåner för sjömän:
Οίκοβ Ναυτου, Πειραις
(Sjömanshemmet, Pireus)"
  - iv) Följande punkter skall läggas till:
    - "9a Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 110:
      - a) Familjebidrag, arbetslöshet:
Οργανός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) Αθήνα
(Arbetsförmedlingen, Aten)
      - b) Förmåner för sjömän:
Ναυτικό Απομαζικό Ταμείο (NAT), Πειραις
(Sjömännens pensionskassa, Pireus)
      - c) Andra förmåner:
Ιδρυμα Κοινωνικού Ασφαλισμών (IKA), Αθήνα (Socialförsäkringsinstitutet, Athen)"

- f) I avsnitt G. Irland skall orden "Vid tillämpning av förordningens artikel 14 c" införas i början av punkt 1.
- g) I avsnitt I. Luxemburg skall i punkt 1 orden "Vid tillämpning av artikel 14d.2" ersättas med orden "Vid tillämpning av artikel 14d.3" med verkan från och med den 1 januari 1987.
- h) I avsnitt J. Nederländerna i punkt 1 skall med verkan från och med den 1 april 1990 efter orden "Vid tillämpning av" orden "förordningens artikel 17 och" läggas till.
- i) I avsnitt L. Storbritannien skall följande ändringar göras:

- i) Punkt 1 skall ersättas med följande:

"1. Vid tillämpning av förordningens artikel 14c, 14d.3, 17, 36 och 63 och tillämpningsförordningens artikel 6.1, 8, 11.1, 11a.1, 12a, 13.2, 13.3, 14.1—3, 38.1, 70.1, 80.2, 81, 82.2, 91.2, 102.2, 109, 110 och 113.2:

Storbritannien utom Nordirland:

Department of Social Security (Overseas Branch), (Socialministeriet (sektionen för utomeuropeiska ärenden)) Newcastle-upon-Tyne NE98 1YX

Nordirland (utom förordningens artikel 36 och 63 och tillämpningsförordningens artikel 102.2 och 113.2, angående dessa se Storbritannien):

Department of Health and Social Services (Overseas Branch) (Departementet för hälsovård och sociala tjänster (sektionen för utomeuropeiska ärenden)), Belfast BT1 5DP"

- ii) Punkt 2 skall ersättas med följande:

"2. Vid tillämpning av tillämpningsförordningens artikel 85.2, 86.2 och 89.1:

Storbritannien utom Nordirland:

Department of Social Security, Child Benefit Centre (Socialministeriet, centralen för förmåner till barn), Newcastle-upon-Tyne NE88 1AA

Nordirland:

Department of Health and Social Services (Overseas Branch) (Departementet för hälsovård och sociala tjänster (sektionen för utomeuropeiska ärenden)), Belfast BT1 5DP"

Artikel 3

Denna förordning träder i kraft den dag då den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg den 25 juni 1991.

På rådets vägnar

J.-C. JUNCKER

Ordförande

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND IX

Bilaga IX och XII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga IX   Finansiella tjänster

Bilaga XII   Fri rörlighet för kapital

BILAGA IX

FINANSIELLA TJÄNSTER

Förteckning enligt artikel 36.2

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNINGAR FÖR DETTA OMRÅDE

I fråga om sådant informationsutbyte mellan EG-staternas behöriga myndigheter som skall ske enligt rättsakter som omfattas av denna bilaga, skall punkt 7 i protokoll 1 gälla vid tillämpningen av detta avtal.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

I FÖRSÄKRING

i) Annan försäkring än livförsäkring

1. **364 L 0225:** Rådets direktiv 64/225/EEG av den 25 februari 1964 om avskaffande av

inskränkningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster avseende återförsäkring och retrocession (EGT L 56, 4.4.1964, s. 878/64).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 3 skall inte gälla.

2. **373 L 0239:** Rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (EGT L 228, 16.8.1973, s. 3), i dess lydelse enligt

— **376 L 0580:** Rådets direktiv 76/580/EEG av den 29 juni 1976 (EGT L 189, 13.7.1976, s. 13)

— **384 L 0641:** Rådets direktiv 84/641/EEG av den 10 december 1984 om ändring, speciellt med avseende på reserisker, av första direktivet (73/239/EEG) om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (EGT L 339, 27.12.1984, s. 21)

— **387 L 0343:** Rådets direktiv 87/343/EEG av den 22 juni 1987 om ändring, såvitt avser kreditförsäkring och borgensförsäkring, av första direktivet 73/239/EEG (EGT L 185, 4.7.1987, s. 72)

— **387 L 0344:** Rådets direktiv 87/344/EEG av den 22 juni 1987 om samordning av lagar och andra författningar angående rättsskydds-försäkring (EGT L 185, 4.7.1987, s. 77)

— **388 L 0357:** Rådets andra direktiv 88/357/EEG av den 22 juni 1988 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utöva friheten att tillhand-

hålla tjänster samt om ändring av direktiv 73/239/EEG (EGT L 172, 4.7.1988, s. 1)

— **390 L 0618**: Rådets direktiv 90/618/EEG av den 8 november 1990 om ändring, särskilt såvitt avser ansvarsförsäkring för motorfordon, av direktiv 73/239/EEG och direktiv 88/357/EEG, vilka avser samordning av lagar och andra författningar angående annan direkt försäkring än livförsäkring (EGT L 330, 29.11.1990, s 44).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 4:

”f) *Island*

Húsatryggingar Reykjavikurborgar,

Víplagatrygging Íslands

g) *Schweiz*

Aargau: Aargauisches Versicherungsamt, Aarau,

Appenzell Ausser-Rhoden: Brand- und Elementarschadenversicherung Appenzell AR, Herisau,

Basel-Land: Basellandschaftliche Gebäudeversicherung, Liestal,

Basel-Stadt: Gebäudeversicherung des Kantons Basel-Stadt, Basel,

Bern/Berne: Gebäudeversicherung des Kantons Bern, Bern / Assurance Immobilière du canton de Berne, Berne,

Fribourg/Freiburg: Etablissement cantonal d'assurance des bâtiments du canton de Fribourg, Fribourg / Kantonale Gebäudeversicherungsanstalt Freiburg, Freiburg,

Glarus: Kantonale Sachversicherung Glarus, Glarus,

Graubünden/Grigioni/Grischun: Gebäudeversicherungsanstalt des Kantons Graubünden, Chur / Istituto d'assicurazione fabbricati del cantone dei Grigioni, Coira / Institut dil cantun Grischun per assicuranzas da baghetgs, Cuera,

Jura: Assurance Immobilière de la République et canton du Jura, Saignelégier,

Luzern: Gebäudeversicherung des Kantons Luzern, Luzern,

Neuchâtel: Etablissement cantonal d'assurance immobilière contre l'incendie, Neuchâtel,

Nidwalden: Nidwaldner Sachversicherung, Stans,

Schaffhausen: Gebäudeversicherung des Kantons Schaffhausen, Schaffhausen,

Solothurn: Solothurnische Gebäudeversicherung, Solothurn,

St. Gallen: Gebäudeversicherung des Kantons St. Gallen, St. Gallen,

Thurgau: Gebäudeversicherungsanstalt des Kantons Thurgau, Frauenfeld,

Vaud: Etablissement d'assurance contre l'incendie et les éléments naturels du canton de Vaud, Lausanne,

Zug: Gebäudeversicherung des Kantons Zug, Zug,

Zürich: Gebäudeversicherung des Kantons Zürich, Zürich.”

b) Följande tillägg skall göras i artikel 8:

”Finland:

Keskinäinen Vakuutusyhtiö / Ömsesidigt Försäkringsbolag,

Vakuutusosakeyhtiö / Försäkringsaktiebolag,

Vakuutusyhdistys / Försäkringsförening,

Island:

Hlutafélag, Gagnkvaemt félag,

Liechtenstein:

Aktiengesellschaft, Genossenschaft,

Norge:

Aksjeselskaper, Gjensidige selskaper,

Schweiz:

Aktiengesellschaft, Société anonyme, Società anonima,

Genossenschaft, Société coopérative, Società cooperativa,

Sverige:

Försäkringsaktiebolag, Ömsesidiga försäkringsbolag,

Understödsföreningar,

Österrike:

Aktiengesellschaft, Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit.”

c) Artikel 29 skall inte tillämpas. Följande bestämmelse skall vara tillämplig:

”Varje avtalsslutande part får, genom avtal med ett eller flera tredje länder, medge tillämpning av andra bestämmelser än i artiklarna 23—28, på villkor att de egna försäkrade ges relevant och likvärdigt skydd. De avtalsslutande parterna skall lämna varandra information och samråda innan sådana avtal ingås.

De avtalsslutande parterna får inte gentemot filialer till försäkringsföretag med huvudkontor utanför de avtalsslutande parternas territorier tillämpa bestämmelser som innebär en förmånligare behandling än den som ges filialer till

försäkringsföretag med huvudkontor inom de avtalsslutande parternas territorier.”

d) Artiklarna 30, 31, 32 och 34 skall inte tillämpas. Följande bestämmelse skall vara tillämplig:

”Artiklarna 16 och 17 skall inte tillämpas på de icke-livförsäkringsföretag som kommer att särskilt anges av Finland, Island och Norge. Den behöriga tillsynsmyndigheten skall kräva av sådana företag att de uppfyller vad som krävs enligt de nämnda artiklarna senast den 1 januari 1995. Före detta datum skall Gemensamma EES-kommittén undersöka den finansiella ställningen hos företag som ännu inte uppfyller kraven, samt avge de rekommendationer som är påkallade. Så länge ett försäkringsföretag inte uppfyller vad som krävs enligt artiklarna 16 och 17, får företaget inte inrätta filialer eller tillhandahålla tjänster inom en annan avtalsslutande parts territorium. Företag som önskar utvidga sin verksamhet så som sägs i artikel 8.2 eller artikel 10 får inte göra detta, om de inte fullt ut uppfyller detta direktivs bestämmelser.”

e) I fråga om förhållandet till tredje lands försäkringsföretag, beskrivna i artikel 29b (jämför artikel 4 i direktiv 90/618) skall följande gälla:

1. I syfte att uppnå största möjliga enhetlighet vid tillämpning av regler som avser förhållandet till tredje land på området för försäkringsföretag, skall de avtalsslutande parterna utbyta information så som sägs i artikel 29b.1 och 29b.5, och samråda i frågor som avses i artikel 29b.2, 29b.3 och 29b.4, inom ramen för Gemensamma EES-kommitténs verksamhet och i sådan särskild ordning som de avtalsslutande parterna enas om.

2. Auktorisationer som en avtalsslutande parts behöriga myndigheter beviljar försäkringsföretag, vilka är direkta eller indirekta dotterföretag till moderföretag för vilka ett tredje lands lag gäller, skall i enlighet med direktivets bestämmelser ha giltighet inom samtliga avtalsslutande parters territorier. Dock skall gälla

a) att, när ett tredje land tillämpar kvantitativa restriktioner för etablering av försäkringsföretag från en EFTA-stat, eller för sådana försäkringsföretag tillämpar restriktioner som landet inte tillämpar för försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen, skall auktorisationer som en behörig myndighet inom gemenskapen beviljat företaget, vilka är direkta

eller indirekta dotterföretag till moderföretag för vilka ifrågavarande tredje lands lag gäller, ha giltighet endast inom gemenskapen, utom då en EFTA-stat beslutar annorlunda för sitt eget jurisdiktionsområde,

b) att, när gemenskapen har beslutat att auktorisationer av försäkringsföretag, som är direkta eller indirekta dotterföretag till moderföretag för vilka ett tredje lands lag gäller, skall begränsas eller uppskjutas, skall auktorisationer som beviljats sådana försäkringsföretag av en behörig myndighet i en EFTA-stat ha giltighet i endast den senare staten, utom då en annan avtalsslutande part beslutar annorlunda för sitt eget jurisdiktionsområde,

c) att sådana begränsningar eller uppskov som avses i a eller b ovan inte får tillämpas för försäkringsföretag eller deras dotterföretag, när företagen redan är auktoriserade inom en avtalsslutande parts territorium.”

3. Närhelst gemenskapen förhandlar med ett tredje land med stöd av artikel 29b.3 och 29b.4, för att uppnå nationell behandling och effektivt marknadstillträde för sina försäkringsföretag, skall gemenskapen eftersträva att uppnå lika behandling för EFTA-staternas försäkringsföretag.

3. 373 L 0240: Rådets direktiv 73/240/EEG av den 24 juli 1973 om avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten för verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (EGT L 228, 16.8.1973, s. 20).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artiklarna 1, 2 och 5 skall inte gälla.

4. 378 L 0473: Rådets direktiv 78/473/EEG av den 30 maj 1978 om samordning av lagar och andra författningar som avser koassuransverksamhet inom gemenskapen (EGT L 151, 7.6.1978, s. 25).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 9 skall inte gälla.

5. 384 L 0641: Rådets direktiv 84/641/EEG av den 10 december 1984 om ändring, speciellt med avseende på reserisker, av första direktivet (73/239/EEG) om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (EGT L 339, 27.12.1984, s. 21).

6. 387 L 0344: Rådets direktiv 87/344/EEG

av den 22 juni 1987 om samordning av lagar och andra författningar angående rättsskydds-försäkring (EGT L 185, 4.7.1987, s. 77).

7. **388 L 0357:** Rådets andra direktiv 88/357/EEG av den 22 juni 1988 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utöva friheten att tillhandahålla tjänster samt om ändring av direktiv 73/239/EEG (EGT L 172, 4.7.1988, s. 1), i dess lydelse enligt

— **390 L 0618:** Rådets direktiv 90/618/EEG av den 8 november 1990 om ändring, särskilt såvitt avser ansvarsförsäkring för motorfordon, av direktiv 73/239/EEG och direktiv 88/357/EEG, vilka avser samordning av lagar och andra författningar angående annan direkt försäkring än livförsäkring (EGT L 330, 29.11.1990, s. 44).

ii) Motorfordonsförsäkring

8. **372 L 0166:** Rådets direktiv 72/166/EEG av den 24 april 1972 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet (EGT L 103, 2.5.1972, s. 1), i dess lydelse enligt

— **372 L 0430:** Rådets direktiv 72/430/EEG av den 19 december 1972 i dess lydelse enligt rådets direktiv 72/166/EEG av den 24 april 1972 (EGT L 291, 28.12.1972, s. 162)

— **384 L 0005:** Rådets andra direktiv 84/5/EEG av den 30 december 1983 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om ansvarsförsäkring för motorfordon (EGT L 8, 11.1.1984, s. 17)

— **390 L 0232:** Rådets tredje direktiv 90/232/EEG av den 14 maj 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om ansvarsförsäkring för motorfordon (EGT L 129, 19.5.1990, s. 33)

— **391 D 0323:** Kommissionens beslut av den 30 maj 1991 angående tillämpning av rådets direktiv 72/166/EEG (EGT L 177, 5.7.1991, s. 25)

9. **384 L 0005:** Rådets andra direktiv 84/5/EEG av den 30 december 1983 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om ansvarsförsäkring för motorfordon (EGT L 8, 11.1.1984, s. 17), i dess lydelse enligt

— **390 L 0232:** Rådets tredje direktiv

90/232/EEG av den 14 maj 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om ansvarsförsäkring för motorfordon (EGT L 129, 19.5.1990, s. 33).

10. **390 L 0232:** Rådets tredje direktiv 90/232/EEG av den 14 maj 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om ansvarsförsäkring för motorfordon (EGT L 129, 19.5.1990, s. 33).

iii) Livförsäkring

11. **379 L 0267:** Rådets första direktiv 79/267/EEG av den 5 mars 1979 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att starta och driva direkt livförsäkringsrörelse (EGT L 63, 13.3.1979, s. 1), i dess lydelse enligt

— **390 L 0619:** Rådets andra direktiv 90/619/EEG av den 8 november 1990 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utnyttja friheten att tillhandahålla tjänster, och om ändring av direktiv 79/267/EEG (EGT L 330, 29.11.1990, s. 50).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 4:

”Detta direktiv skall inte ha avseende på pensionsverksamhet inom sådana pensionsförsäkringsföretag som avses i lagen om pensioner för arbetstagare (APL) och andra anknutna finska författningar. Finska myndigheter skall dock, på icke-diskriminerande sätt, medge alla medborgare och företag från avtalslutande parter att i enlighet med finsk lag bedriva sådan verksamhet som anges i artikel 1, och som omfattas av detta undantag, genom

— ägande eller deläggande i befintliga försäkringsbolag eller bolagsgrupper, eller

— bildande eller deltagande i bildande av nya försäkringsbolag eller bolagsgrupper, däribland pensionsförsäkringsbolag.”

b) Följande tillägg skall göras i artikel 8.1 a: ”— Finland:

Keskinäinen Vakuutusyhtiö/Ömsesidigt Försäkringsbolag,

Vakuutusosakeyhtiö/Försäkringsaktiebolag,

Vakuutusyhdistys/Försäkringsförening

— Island:

Hlutfélag, Gagnkvaemt félag

— Liechtenstein:

Aktiengesellschaft, Genossenschaft, Stiftung
 — Norge:
 Aksjeselskaper, gjensidige selskaper
 — Schweiz:
 Aktiengesellschaft, Société anonyme/Società
 anonima,
 Genossenschaft/Société coopérative/Società
 cooperativa,
 Stiftung/Fondation/Fondazione
 — Sverige:
 Försäkringsaktiebolag, Ömsesidiga försäkringsbolag,
 Understödsföreningar
 — Österrike:
 Aktiengesellschaft, Versicherungsverein auf
 Gegenseitigkeit.”

c) Artikel 13.5 samt artiklarna 33, 34, 35 och 36 skall inte tillämpas. Följande bestämmelse skall vara tillämplig:

”Artiklarna 18, 19 och 20 skall inte tillämpas på de livförsäkringsföretag som kommer att särskilt anges av Finland, Island och Norge. Den behöriga tillsynsmyndigheten skall kräva av sådana företag att de uppfyller vad som krävs enligt de nämnda artiklarna senast den 1 januari 1995. Före detta datum skall Gemensamma EES-kommittén undersöka den finansiella ställningen hos företag som ännu inte uppfyller kraven, samt avge de rekommendationer som är påkallade. Så länge ett försäkringsföretag inte uppfyller vad som krävs enligt artiklarna 18, 19 och 20 får företaget inte inrätta filialer eller tillhandahålla tjänster inom en annan avtalslutande parts territorium.

Företag som önskar utvidga sin verksamhet så som sägs i artikel 8.2 eller artikel 10 får inte göra detta, om de inte fullt ut uppfyller direktivets bestämmelser.”

d) Artikel 32 skall inte tillämpas. Följande bestämmelse skall vara tillämplig:

”Varje avtalslutande part får, genom avtal med ett eller flera tredje länder, medge tillämpning av andra bestämmelser än i artiklarna 27—31 i direktivet, på villkor att de egna försäkrade ges relevant och likvärdigt skydd.

De avtalslutande parterna skall lämna varandra information och samråda innan sådana avtal ingås.

De avtalslutande parterna får inte gentemot filialer till försäkringsföretag med huvudkontor utanför de avtalslutande parternas territorier tillämpa bestämmelser som innebär en förmånligare behandling än den som ges filialer till

försäkringsföretag med huvudkontor inom de avtalslutande parternas territorier.”

e) I fråga om förhållandet till tredje lands försäkringsföretag, beskrivna i artikel 32b (jämför artikel 9 i rådets direktiv 90/619/EEG) skall följande gälla:

1. I syfte att uppnå största möjliga enhetlighet vid tillämpning av regler som avser förhållandet till tredje land på området för försäkringsföretag, skall de avtalslutande parterna utbyta information så som sägs i artikel 32b.1 och 32b.5, och samråda i frågor som avses i artikel 32b.2, 32b.3 och 32b.4, inom ramen för Gemensamma EES-kommitténs verksamhet och i sådan särskild ordning som de avtalslutande parterna enas om.

2. Auktorisationer som en avtalslutande parts behöriga myndigheter beviljar försäkringsföretag, vilka är direkta eller indirekta dotterföretag till moderföretag för vilka ett tredje lands lag gäller, skall i enlighet med direktivets bestämmelser ha giltighet inom samtliga avtalslutande parts territorier. Dock skall gälla

a) att, när ett tredje land tillämpar kvantitativa restriktioner för etablering av försäkringsföretag från en EFTA-stat, eller för sådana försäkringsföretag tillämpar restriktioner som landet inte tillämpar för försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen, skall auktorisationer som en behörig myndighet inom gemenskapen har beviljat företag, vilka är direkta eller indirekta dotterföretag till moderföretag för vilka ifrågavarande tredje lands lag gäller, ha giltighet endast inom gemenskapen, utom då en EFTA-stat beslutar annorlunda för sitt eget jurisdiktionsområde,

b) att, när gemenskapen har beslutat att auktorisationer av försäkringsföretag, som är direkta eller indirekta dotterföretag till moderföretag för vilka ett tredje lands lag gäller, skall begränsas eller uppskjutas, skall auktorisationer som beviljats sådana försäkringsföretag av en behörig myndighet i en EFTA-stat ha giltighet i endast den senare staten, utom då en annan avtalslutande part beslutar annorlunda för sitt eget jurisdiktionsområde,

c) att sådana begränsningar eller uppskov som avses i a eller b ovan inte får tillämpas för försäkringsföretag eller deras dotterföretag, när företagen redan är auktoriserade inom en avtalslutande parts territorium.

3. Närhelst gemenskapen förhandlar med ett tredje land med stöd av artikel 32b.3 och 32b.4,

för att uppnå nationell behandling och effektivt marknadstillträde för sina försäkringsföretag, skall gemenskapen eftersträva att uppnå lika behandling för EFTA-staternas försäkringsföretag.

f) I artikel 13.3 skall orden "vid tidpunkten för anmälan av detta direktiv" ersättas av "vid tidpunkten för EES-avtalets undertecknande".

12. **390 L 0619:** Rådets direktiv 90/619/EEG av den 8 november 1990 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring och som fastställer bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utöva den friheten att tillhandahålla tjänster samt om ändring av direktiv 79/267/EEG (EGT L 330, 29.11.1990, s. 50).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 9: Se ändring e till rådets direktiv 79/267/EEG.

iv) Övriga områden

13. **377 L 0092:** Rådets direktiv 77/92/EEG av den 13 december 1976 om åtgärder för att underlätta det effektiva utövandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster vid verksamhet som försäkringsagent eller försäkringsmäklare (ur grupp 630 ISIC) och särskilt om övergångsbestämmelser för sådan verksamhet (EGT L 26, 31.1.1977, s. 14).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 2.2 a: "i Finland

— Vakuutuskesvällittäjä / Försäkringsmäklare,

i Island

— Vátryggingamiðlari,

i Liechtenstein

— Versicherungsmakler,

i Norge

— Forsikringsmegler,

i Schweiz

— Versicherungsmakler

— Courtier en assurances

— Mediatore d'assicurazione

— Broker,

i Sverige

— Försäkringsmäklare,

i Österrike

— Versicherungsmakler

— Rückversicherungsmakler."

b) Följande tillägg skall göras i artikel 2.2 b: "i Finland

— Vakuutusasiainmies / Försäkringsombud, i Island

— Vátryggingaumboðsmaður, i Liechtenstein

— Versicherungs-Generalagent

— Versicherungsagent

— Versicherungsinspektor,

i Norge

— Assurandør

— Agent,

i Schweiz

— Versicherungs-Generalagent

— Agent général d'assurance

— Agente generale d'assicurazione

— Versicherungsagent

— Agent d'assurance

— Agente d'assicurazione

— Versicherungsinspektor

— Inspecteur d'assurance

— Ispettore d'assicurazione,

i Sverige

— Försäkringsombud,

i Österrike

— Versicherungsvertreter."

c) Följande tillägg skall göras i artikel 2.2 c: "i Island

— Vátryggingisöllumaður,

i Norge

— Underagent."

II BANKER OCH ANDRA KREDIT- INSTITUT

i) *Samordning av lagstiftning om etablering och om frihet att tillhandahålla tjänster*

14. **373 L 0183:** Rådets direktiv 73/183/EEG av den 28 juni 1973 om upphävande av begränsningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster i samband med egen rörelse hos banker och andra finansiella institut (EGT L 194, 16.7.1973, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artiklarna 1, 2, 3 och 6 skall inte gälla.

b) I artikel 5.1 och 5.3 skall orden "i artikel 2" ersättas av "i bilaga 2, utom kategori 4".

15. **377 L 0780:** Rådets första direktiv

77/780/EEG av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (EGT L 322, 17.12.1977, s. 30), i dess lydelse enligt

— **386 L 0524:** Rådets direktiv 86/524/EEG av den 27 oktober 1986 med ändring av direktiv 77/780/EEG såvitt avser förteckningen över permanenta undantag för vissa kreditinstitut (EGT L 309, 4.11.1986, s. 15)

— **389 L 0646:** Rådets andra direktiv 89/646/EEG av den 15 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut samt om ändring av direktiv 77/780/EEG (EGT L 386, 30.12.1989, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 2.5 och 2.6, artikel 3.3 b-d, artikel 9.2 och 9.3 samt artikel 10 skall inte gälla.

b) Följande tillägg skall göras i artikel 2.2:

”- i Island ”Byggingarsjodir rikisins”,
— i Liechtenstein ”Liechtensteinische Landesbank”

— i Sverige Svenska skeppshypotekskassan,
— i Österrike företag erkända som byggnadssammanslutningar för allmännyta.”

c) Island skall genomföra direktivets bestämmelser senast den 1 januari 1995.

16. **389 L 0646:** Rådets andra direktiv 89/646/EEG av den 15 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut samt om ändring av direktiv 77/780/EEG (EGT L 386, 30.12.1989, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I fråga om förhållandet till tredje lands kreditinstitut, beskrivna i artiklarna 8 och 9, skall följande gälla:

1. I syfte att uppnå största möjliga enhetlighet vid tillämpning av regler som avser förhållandet till tredje land på området för kreditinstitut, skall de avtalsslutande parterna utbyta information så som sägs i artikel 9.1 och 9.5, och samråda i frågor som avses i artikel 9.2, 9.3 och 9.4, inom ramen för Gemensamma EES-kommitténs verksamhet och i sådan särskild ordning som de avtalsslutande parterna ens om.

2. Auktorisationer som en avtalsslutande parts behöriga myndigheter beviljar kreditins-

titut vilka är direkta eller indirekta dotterföretag till moderföretag för vilka ett tredje lands lag gäller, skall i enlighet med direktivets bestämmelser ha giltighet inom samtliga avtalsslutande parter territorier. Dock skall gälla

a) att, när ett tredje land tillämpar kvantitativa restriktioner för etablering av kreditinstitut från en EFTA-stat, eller för sådana kreditinstitut tillämpar restriktioner som landet inte tillämpar för kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen, skall auktorisationer som en behörig myndighet inom gemenskapen har beviljat företag, vilka är direkta eller indirekta dotterföretag till moderföretag för vilka ifrågasvarande tredje lands lag gäller, ha giltighet endast inom gemenskapen, utom då en EFTA-stat beslutar annorlunda för sitt eget jurisdiktionsområde,

b) att, när gemenskapen har beslutat att auktorisationer av kreditinstitut som är direkta eller indirekta dotterföretag till moderföretag för vilka ett tredje lands lag gäller, skall begränsas eller uppskjutas, skall auktorisationer som beviljats sådana kreditinstitut av en behörig myndighet i en EFTA-stat ha giltighet i endast den senare staten, utom då en annan avtalsslutande part beslutar annorlunda för sitt eget jurisdiktionsområde,

c) att sådana begränsningar eller uppskov som avses i a eller b ovan inte får tillämpas för kreditinstitut eller deras dotterföretag, när instituten redan är auktoriserade inom en avtalsslutande parts territorium.

3. Närhelst gemenskapen förhandlar med ett tredje land med stöd av artikel 9.3 och 9.4, för att uppnå nationell behandling och effektivt marknadstillträde för sina kreditinstitut, skall gemenskapen eftersträva att uppnå lika behandling för EFTA-staternas kreditinstitut.

b) I artikel 10.2 skall orden ”vid tidpunkten för direktivets genomförande” ersättas av ”när EES-avtalet träder i kraft”, och orden ”dagen för anmälan av detta direktiv” ersättas av ”dagen för EES-avtalets undertecknande”.

c) Island skall genomföra direktivets bestämmelser senast den 1 januari 1995. Under övergångsperioden skall Island, i överensstämmelse med direktivets bestämmelser, godta auktorisationer som beviljats kreditinstitut av andra avtalsslutande parter behöriga myndigheter. Auktorisationer som beviljats kreditinstitut av behöriga isländska myndigheter skall inte ha giltighet i hela EES-området förrän direktivet genomförts fullt ut.

ii) *Krav och regler om tillräckliga reserver*

17. **389 L 0299:** Rådets direktiv 89/299/EEG av den 17 april 1989 om kapitalbasen i kreditinstitut (EGT L 124, 5.5.1989, s. 16).

18. **389 L 0647:** Rådets direktiv 89/647/EEG av den 18 december 1989 om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut (EGT L 386, 30.12.1989, s. 14).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Lån som är fullt ut säkrade genom aktier i sådana finska bostadsbolag som verkar i enlighet med den finska bostadsbolagslagen av år 1991 eller senare antagna författningar av motsvarande innehåll, skall ges samma vikt som, i enlighet med bestämmelserna i artikel 6.1 c 1 i direktivet, tillämpas i fråga om panträtt i bostadsfastighet.

b) Artikel 11.4 skall gälla även för Österrike och Island.

c) Österrike och Finland skall före den 1 januari 1993 lägga fast en ordning för identifikation av de kreditinstitut som inte kan uppfylla vad som krävs enligt artikel 10.1. För vart och ett av dessa kreditinstitut skall de behöriga myndigheterna vidta åtgärder som behövs för att kapitaltäckningsgraden om 8% är uppfylld så snart som möjligt och senast den 1 januari 1995. Så länge kreditinstituten i fråga inte uppfyller kapitaltäckningsgraden om 8%, skall de behöriga myndigheterna i Österrike och Finland vid tillämpning av artikel 19.3 i direktiv 89/646/EEG anse den finansiella ställningen i sådana institut som otillräcklig.

19. **391 L 0031:** Kommissionens direktiv 91/31/EEG av den 19 december 1990 om anpassning av den tekniska definitionen av "multilaterala utvecklingsbanker" i rådets direktiv 89/647/EEG av den 18 december 1989 om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut (EGT L 17, 23.1.1991, s. 20).

iii) *Tillsyn och redovisning*

20. **383 L 0350:** Rådets direktiv 83/350/EEG av den 13 juni 1983 om gruppbaserad tillsyn av kreditinstitut (EGT L 193, 18.7.1983, s. 18).

21. **386 L 0635:** Rådets direktiv 86/635/EEG av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut (EGT L 372, 31.12.1986, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Norge, Sverige och Österrike skall genomföra direktivets bestämmelser senast den 1 januari 1995, och Liechtenstein och Schweiz senast den 1 januari 1996. Under övergångsperioden skall årsbokslut, som avtalsslutande parter kreditinstitut offentliggör med avseende på filialer, godtas ömsesidigt.

22. **389 L 0117:** Rådets direktiv 89/117/EEG av den 13 februari 1989 om skyldigheter angående offentliggörande av årsredovisningshandlingar för i en medlemsstat inrättade filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i en annan medlemsstat (EGT L 44, 16.2.1989, s. 40).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 3 skall inte gälla.

23. **391 L 0308:** Rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (EGT L 166, 28.6.1991, s. 77).

Former för EFTA-staternas deltagande i enlighet med artikel 101 i avtalet:

En expert från varje EFTA-stat har rätt att delta då kontaktkommittén om tvättning av pengar fullgör uppgifter som avses i artikel 13.1 a och 13.1 b. I fråga om medverkan av experter från EFTA-staterna i uppgifter som avses i artikel 13.1 c och 13.1 d skall de relevanta bestämmelserna i avtalet gälla.

EG-kommissionen skall i god tid underrätta deltagarna om dag för sammanträde med kommittén och sända ut de handlingar som behövs.

III FONDBÖRSER OCH VÄRDEPAPPER

i) *Börsnotering och börshandel*

24. **379 L 0279:** Rådets direktiv 79/279/EEG av den 5 mars 1979 om samordning av villkoren för upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs (EGT L 66, 16.3.1979, s. 21), i dess lydelse enligt

— **388 L 0627:** Rådets direktiv 88/627/EEG av den 12 december 1988 om sådana uppgifter som skall offentliggöras vid förvärv eller avytt-

ring av ett större innehav i ett börsnoterat bolag (EGT L 348, 17.12.1988, s. 62).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island och Schweiz skall genomföra direktivets bestämmelser senast den 1 januari 1995. Under övergångsperioden skall dessa länder ge möjlighet till informationsutbyte med övriga avtalsslutande parter behöriga myndigheter i angelägenheter som regleras av direktivet.

25. **380 L 0390:** Rådets direktiv 80/390/EEG av den 17 mars 1980 om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras vid upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs (EGT L 100, 17.4.1980, s. 1), i dess lydelse enligt

— **387 L 0345:** Rådets direktiv 87/345/EEG av den 22 juni 1987 (EGT L 185, 4.7.1987, s. 81),

— **390 L 0211:** Rådets direktiv 90/211/EEG av den 23 april 1990 med ändring av direktiv 80/390/EEG såvitt avser ömsesidigt godtagande av prospekt för erbjudande till allmänheten som prospekt för notering av värdepapper vid fondbörs (EGT L 112, 3.5.1990, s. 24).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 25a, införd genom direktiv 87/345/EEG, skall inte gälla.

b) Island och Schweiz skall genomföra direktivets bestämmelser senast den 1 januari 1995. Under övergångsperioden skall dessa länder ge möjlighet till informationsutbyte med övriga avtalsslutande parter behöriga myndigheter i angelägenheter som regleras av direktivet.

26. **382 L 0121:** Rådets direktiv 82/121/EEG av den 15 februari 1982 om information som regelbundet skall offentliggöras av bolag vars aktier har upptagits till officiell notering vid fondbörs (EGT L 48, 20.2.1982, s. 26).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island och Schweiz skall genomföra direktivets bestämmelser senast den 1 januari 1995. Under övergångsperioden skall dessa länder ge möjlighet till informationsutbyte med övriga avtalsslutande parter behöriga myndigheter i angelägenheter som regleras av direktivet.

27. **388 L 0627:** Rådets direktiv 88/627/EEG

av den 12 december 1988 om sådana uppgifter som skall offentliggöras vid förvärv eller avyttring av ett större innehav i ett börsnoterat bolag (EGT L 348, 17.12.1988, s. 62).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island, Schweiz och Liechtenstein skall genomföra direktivets bestämmelser senast den 1 januari 1995. Under övergångsperioden skall dessa länder ge möjlighet till informationsutbyte med övriga avtalsslutande parter behöriga myndigheter i angelägenheter som regleras av direktivet.

28. **389 L 0298:** Rådets direktiv 89/298/EEG av den 17 april 1989 om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras när överlåtbara värdepapper erbjuds till allmänheten (EGT L 124, 5.5.1989, s. 8).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 24 skall inte gälla.

b) Island, Schweiz och Liechtenstein skall genomföra direktivets bestämmelser senast den 1 januari 1995. Under övergångsperioden skall dessa länder ge möjlighet till informationsutbyte med övriga avtalsslutande parter behöriga myndigheter i angelägenheter som regleras av direktivet.

29. **389 L 0592:** Rådets direktiv 89/592/EEG av den 13 november 1989 om samordning av föreskrifter om insiderhandel (EGT L 334, 18.11.1989, s. 30).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Island, Liechtenstein, Schweiz och Österrike skall genomföra direktivets bestämmelser senast den 1 januari 1995. Under övergångsperioden skall dessa länder ge möjlighet till informationsutbyte med övriga avtalsslutande parter behöriga myndigheter i angelägenheter som regleras av direktivet.

b) Artikel 11 skall inte gälla.

ii) *Företag för kollektiv investering i överlåtbara värdepapper (fondföretag)*

30. **385 L 0611:** Rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara vär-

depapper (fondföretag) (EGT L 375, 31.12.1985, s. 3), i dess lydelse enligt

— **388 L 0220**: Rådets direktiv 88/220/EEG av den 22 mars 1988 med ändring, såvitt gäller placeringsinriktningen för vissa fondföretag, av direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (EGT L 100, 19.4.1988, s. 31).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 57.2 skall orden "vid tidpunkten för genomförandet av detta direktiv" ersättas av "vid tidpunkten för EES-avtalets ikraftträdande".

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar innehållet i följande rättsakter:

31. **374 X 0165**: Kommissionens rekomen-

ation 74/165/EEG av den 6 februari 1974 till medlemsstaterna om tillämpningen rådets direktiv av den 24 april 1972 (EGT L 87, 30.3.1974, s. 12).

32. **381 X 0076**: Kommissionens rekommendation 81/76/EEG av den 8 januari 1981 om påskyndande av skadereglering vid ansvarsförsäkring för motorfordon (EGT L 57, 4.3.1981, s. 27).

33. **385 X 0612**: Rådets rekommendation 85/612/EEG av den 20 december 1985 om artikel 25.1 andra stycket i rådets direktiv 85/611/EEG (EGT L 375, 31.12.1985, s. 19).

34. **387 X 0062**: Kommissionens rekommendation 87/62/EEG av den 22 december 1986 om övervakning och kontroll av kreditinstituts större engagemang (EGT L 33, 4.2.1987, s. 10).

35. **387 X 0063**: Kommissionens rekommendation 87/63/EEG av den 22 december 1986 om införande av system för inlåningsskydd i gemenskapen (EGT L 33, 4.2.1987, s. 16).

36. **390 X 0109**: Kommissionens rekommendation 90/109/EEG av den 14 februari 1990 om genomsynliga bankvillkor för finansiella transaktioner över gränserna (EGT L 67, 15.3.1990, s. 39).

364L0225/S

878/64

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

4.4.64

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 februari 1964

om avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster avseende återförsäkring och retrocession

(64/225/EEG)

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 54.2, 54.3 och 63.2 i detta,

med beaktande av det allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avdelning IV A i detta,

med beaktande av det allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avdelning V C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

I de allmänna handlingsprogrammen föreskrivs att all verksamhet avseende återförsäkring skall, utan åtskillnad, liberaliseras före utgången av år 1963 såvitt gäller både rätten till etablering och rätten att tillhandahålla tjänster.

Återförsäkring meddelas inte endast av specialiserade återförsäkringsföretag utan även av s.k. "blandade" företag, som driver både direkt försäkringsrörelse och återförsäkringsrörelse och som därför bör omfattas av de åtgärder som vidtas för att genomföra detta direktiv, såvitt gäller den del av verksamheten som avser återförsäkring och retrocession.

Vid tillämpning av bestämmelser om etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster skall bolag och andra företag behandlas på samma sätt som fysiska personer som är medborgare i medlemsstaterna, utan andra inskränkningar än som följer av artikel 58 och, om det är motiverat, av villkoret om att det skall finnas en verklig och bestående relation med någon medlemsstats ekonomi. Det får därför inte krävas av något bolag eller annat företag att det för att komma i åtnjutande av sådan etableringsfrihet skall uppfylla ytterligare villkor; i synnerhet får det inte ställas krav på särskild auktorisation, om sådan inte behövs för inhemska bolag eller andra företag som önskar driva ekonomisk verksamhet av visst slag. Sådan likformig behandling bör dock inte hindra en medlemsstat att föreskriva att bolag med aktiekapital vid verksamhet i den staten skall ha den beteckning som gäller enligt lagen i den medlemsstat där bolaget är bildat, samt att bolaget skall ange storleken av tecknat kapital på de företagshandlingar som används i värdmedlemsstaten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall, till förmån för de fysiska personer, bolag och andra företag som anges i avdelning I i de allmänna handlingsprogrammen för avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, avskaffa de inskränkningar som anges i avdelning III i dessa program och som påverkar rätten att starta och driva de verksamheter som anges i artikel 2 i detta direktiv.

Artikel 2

Bestämmelserna i detta direktiv skall gälla

1. verksamhet avseende återförsäkring och retrocession som drivs av sådana självständiga näringsidkare som

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT nr 33, 4.3.1963, s. 482/63.

⁴ EGT nr 56, 4.4.1963, s. 882/64.

ingår i grupp ex 630 i bilaga I i det allmänna handlingsprogrammet för avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten,

2. när det gäller fysiska personer, bolag eller andra företag som avses i artikel 1 och som driver både direkt försäkringsrörelse och rörelse avseende återförsäkring och retrocession, den del av rörelsen som avser återförsäkring och retrocession.

Artikel 3

Artikel 1 skall gälla särskilt de inskränkningar som följer av nedanstående.

- a) Med avseende på etableringsfriheten:

— I Förbundsrepubliken Tyskland

1. *Versicherungsaufsichtsgesetz* av den 6 juni 1931, sista meningen i artikel 106.2, och artikel 111.2, varigenom förbundsministern för ekonomiska angelägenheter ges en diskretionär rätt att för utländska medborgare ställa upp villkor för att starta försäkringsrörelse och att förbjuda dem att driva sådan rörelse inom förbundsrepublikens territorium.
2. *Gewerbeordnung*, paragraf 12, och lag av den 30 januari 1937, artikel 292, varigenom krävs en förhandsauktorisering för utländska företag.

— I Belgien

Arreté royal nr 62 av den 16 november 1939 och *Arreté ministériel* av den 17 december 1945, som föreskriver skyldighet att inneha ett *carte professionnelle*.

— I Frankrike

1. *Décret-loi* av den 12 november 1938 och *Décret* av den 2 februari 1939, båda ändrade genom lagen av den 8 oktober 1940, som föreskriver skyldighet att inneha ett *carte d'identité de commerçant*.
2. Andra stycket i artikel 2 i lagen av den 15 februari 1917, ändrad och kompletterad genom *Décret-loi* av den 30 oktober 1935, varigenom krävs en särskild auktorisation.

— I Luxemburg

Lag av den 2 juni 1962, artiklarna 19 och 21 (*Mémorial A* nr 31 av den 19 juni 1962).

- b) Med avseende på friheten att tillhandahålla tjänster:

— I Frankrike

Lag av den 15 februari 1917, ändrad genom *Décret-loi* av den 30 oktober 1935, nämligen

1. andra stycket i artikel 1, som ger finansministern rätt att upprätta en lista över särskilda företag, eller över företag från ett visst angivet land, med vilka det inte får ingås avtal om återförsäkring eller retrocession avseende risker rörande personer, egendom eller ansvar i Frankrike,
2. sista stycket i artikel 1, i vilket föreskrivs förbud för mottagande av återförsäkring eller retrocession beträffande risker som försäkrats genom de företag som avses i b) 1 ovan, och
3. första stycket i artikel 2, som föreskriver att namnet på den person som avses i artikeln skall godkännas av finansministern.

— I Italien

Andra stycket i artikel 73 av den konsoliderade text som godkänts genom *Decreto* nr 449 av den 13 februari 1959, som ger industri- och handelsministern rätt att förbjuda att risker överförs genom återförsäkring eller retrocession till särskilda utländska företag, som inte är rättsligt representerade inom Italiens territorium.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom sex månader efter dagen för dess anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Bryssel den 25 februari 1964.

På rådets vägnar

H. FAYAT

Ordförande

RÅDETS FÖRSTA DIREKTIV

av den 24 juli 1973

om samordning av lagar och andra författningar om rätten
att starta och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring.

(73/239/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet ¹ för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten, särskilt avdelning IV C,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ³, och

med beaktande av följande:

Enligt det ovan nämnda allmänna handlingsprogrammet är ett upphävande av begränsningar beträffande rätten till etablering av agenturer och filialer beroende av samordningen av de villkor som gäller för att starta och driva direkt försäkringsrörelse. En sådan samordning skall i första hand genomföras för direkt försäkring annan än livförsäkring.

Det är viktigt att undanröja vissa skillnader mellan olika nationella tillsynsregler för att göra det lättare att starta och driva försäkringsverksamhet. För att nå detta mål och samtidigt tillförsäkra de försäkrade och tredje man i samtliga medlemsstater ett tillräckligt skydd bör särskilt de bestämmelser samordnas som avser de finansiella krav som ställs på försäkringsföretagen.

Det är nödvändigt att indela riskerna i olika försäkringsklasser, främst för att bestämma vilka former av försäkringsverksamhet som omfattas av en obligatorisk auktorisation och storleken på den minsta garantifond som är fastställd för respektive försäkringsklass.

Ömsesidiga organisationer bör undantas från tillämpningen av detta direktiv, om de på grund av sin rättsliga ställning uppfyller skäligena villkor beträffande säkerhet och finansiella krav.

Det är också önskvärt att i flera medlemsstater undanta vissa institutioner, vars verksamhet täcker endast en mycket begränsad sektor och som genom författning är begränsad till ett särskilt område eller till särskilda personer.

De olika nationella regelverken innehåller skilda föreskrifter beträffande samtidigt bedriven verksamhet avseende sjukförsäkring, kredit- och borgensförsäkring, försäkring avseende regress mot tredje man samt rättsskyddsförsäkring eller där sådan verksamhet omfattar även andra försäkringsklasser. Om sådana skillnader skulle finnas kvar även efter upphävandet av begränsningarna i etableringsrätten avseende annan försäkring än livförsäkring, skulle detta innebära att det fortfarande förelåg hinder mot etablering. Detta problem måste lösas inom en förhållandevis kort tidsperiod genom den fortsatta samordningen.

Det är nödvändigt att i varje medlemsstat utvidga tillsynen till att avse alla de försäkringsklasser som omfattas av detta direktiv. En sådan tillsyn är möjlig endast om det krävs auktorisation av behörig myndighet för att driva rörelse avseende dessa försäkringsklasser. Villkoren för att bevilja eller återkalla en sådan auktorisation måste därför fastställas. Ett beslut om avslag på en ansökan om auktorisation eller om återkallande av en auktorisation måste kunna överklagas till domstol.

För s.k. transportförsäkringar i klasserna 4, 5, 6, 7 och 12 under punkt A i bilagan samt för kreditförsäkring i klasserna 14 och 15 under punkt A i bilagan bör gälla mer flexibla regler på grund av de ständiga variationerna i villkoren för varu- och kredittransaktioner.

Inom gemenskapen utreds för närvarande möjligheterna att bestämma en gemensam metod för beräkning av de tekniska reserverna. Samordningen i denna fråga samt beträffande frågor som rör kapitalplacering i olika tillgångsslag och värdering av tillgångar bör därför skjutas upp till kommande direktiv.

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr C 27, 28.3.1968, s. 15.

³ EGT nr 158, 18.7.1967, s. 1.

För att skydda sig mot svängningar i verksamheten är det nödvändigt för försäkringsföretagen att ha, utöver tekniska reserver av tillräcklig storlek för att kunna uppfylla sina försäkringsåtaganden, en kompletterande reserv, en s.k. solvensmarginal, som skall motsvaras av fria tillgångar. För att man skall kunna vara säker på att de krav som ställs på försäkringsföretagen är grundade på objektiva kriterier som tillförsäkrar företag av samma storlek likvärdiga konkurrensvillkor, bör solvensmarginalen stå i förhållande till verksamhetens totala omsättning och bestämmas med tillämpning av två säkerhetsindici, varav det ena utgår från premierna och det andra från försäkringsersättningarna.

För att säkerställa att varje företag vid bildandet innehar tillräckliga resurser och att solvensmarginalen i den fortsatta verksamheten inte vid något tillfälle understiger ett visst minimum bör krävas en minsta garantifond, vars storlek bestäms med hänsyn till riskernas storlek i varje försäkringsklass.

Det är nödvändigt att utforma bestämmelser för det fall att ett företags ekonomiska ställning medför att det har svårt att uppfylla sina försäkringsåtaganden.

De samordnade reglerna för att starta och driva direkt försäkringsrörelse inom gemenskapen skall i princip tillämpas på alla försäkringsföretag på marknaden och följaktligen också på agenturer och filialer till företag med huvudkontor utanför gemenskapen. Det bör emellertid finnas särskilda bestämmelser om tillsyn över sådana agenturer och filialer med hänsyn till att dessa företags tillgångar befinner sig utanför gemenskapen.

Det bör emellertid ges möjlighet till en uppmjukning av sådana särskilda bestämmelser utan att frångå principen att sådana agenturer och filialer inte skall behandlas förmånligare än företag inom gemenskapen.

Vissa övergångsbestämmelser behövs, främst för att små och medelstora företag, som redan driver verksamhet, skall kunna anpassa sig till de krav som medlemsstaterna måste införa enligt detta direktiv; dock skall artikel 53 i fördraget beaktas.

Det är viktigt att de samordnade reglerna tillämpas enhetligt, och att det därför skapas förutsättningar för ett nära samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Detta direktiv rör rätten att starta och driva självständig direkt försäkringsverksamhet, utövad av försäkringsföretag etablerade i en medlemsstat eller som önskar etablera sig där, avseende de försäkringsklasser som anges i bilagan till detta direktiv.

Artikel 2

Detta direktiv gäller ej

1. följande slag av försäkringar:
  - a) Livförsäkring, dvs. försäkring som omfattar särskilt kapitalförsäkring för livsfall och/eller dödsfall, livförsäkring med återbetalning av erlagda premier, tontiner, försäkring som utfaller vid äktenskaps ingående och försäkring som utfaller vid födelsen.
  - b) Livräntor.
  - c) Tilläggsförsäkringar som meddelas av livförsäkringsföretag, dvs. försäkring mot personskada inklusive arbetsoförmåga, försäkring mot dödsfall på grund av olyckshändelse och försäkring mot invaliditet förorsakad av olyckshändelse eller sjukdom, i de fall dessa försäkringar tecknas som tillägg till livförsäkring.
  - d) Försäkring som ingår som en del av ett lagfäst socialförsäkringssystem.
  - e) Det slags permanent, inte uppsägningsbar sjukförsäkring som finns i Irland och i Storbritannien ("permanent health insurance not subject to cancellation").
2. följande former av verksamhet:
  - a) Verksamhet avseende "capital redemption" såsom denna definieras i enskilda medlemsstaters lagstiftning.
  - b) Verksamhet som utövas av ömsesidiga understödsinstitutioner där förmånerna varierar med tillgången på medel, medan bidragen från medlemmarna utgörs av ett fast belopp.
  - c) Verksamhet som utövas av organisationer som inte är juridiska personer och vars ändamål är att tillhandahålla medlemmarna ömsesidig försäkring utan betalning av premier eller upprättande av tekniska reserver.
- 8 d) I avvaktan på ytterligare samordning, som skall genomföras inom fyra år efter anmälan av detta direktiv,

exportkreditförsäkring för statens räkning eller med statligt stöd.

Artikel 3

1. Detta direktiv gäller inte ömsesidiga organisationer som uppfyller samtliga nedanstående villkor:

- Bolagsordningen skall innehålla bestämmelser som medger uttag av extra bidrag eller minskning av förmånerna.
- Verksamheten får inte omfatta ansvarsförsäkring - utom som underordnad försäkring i den mening som avses i punkt C i bilagan - eller kredit- och borgensförsäkring.
- Den årliga premieinkomsten från de verksamhetsgrenar som omfattas av detta direktiv får inte överstiga en miljon monetära enheter.
- Minst hälften av premieinkomsten från de verksamhetsgrenar som omfattas av detta direktiv måste komma från personer som är medlemmar i den ömsesidiga organisationen.

2. Vidare skall detta direktiv inte gälla ömsesidiga organisationer som med andra organisationer av denna karaktär har ingått avtal, som omfattar full återförsäkring av ingångna försäkringsavtal eller som innebär att det övertagande företaget inträder i det överlåtande företagens förpliktelser enligt försäkringsavtalen.

I sådant fall skall det övertagande företaget omfattas av bestämmelserna i detta direktiv.

Artikel 4

Detta direktiv gäller inte nedanstående institutioner, såvida inte deras stadgar eller tillämplig författning ändras med avseende på deras behörighet:

a) I Tyskland

Följande offentligrättsliga institut med monopolställning (Monopolanstalten):

1. Badische Gebäudeversicherungsanstalt, Karlsruhe,
2. Bayerische Landesbrandversicherungsanstalt, München,
3. Bayerische Landestiersversicherungsanstalt, Schlachtviehversicherung, München,

4. Braunschweigische Landesbrandversicherungsanstalt, Braunschweig,
5. Hamburger Feuerkasse, Hamburg,
6. Hessische Brandversicherungsanstalt (Hessische Brandversicherungskammer), Darmstadt,
7. Hessische Brandversicherungsanstalt, Kassel,
8. Hohenzollernsche Feuerversicherungsanstalt, Sigmaringen,
9. Lippische Landesbrandversicherungsanstalt, Detmold,
10. Nassauische Brandversicherungsanstalt, Wiesbaden,
11. Oldenburgische Landesbrandkasse, Oldenburg,
12. Ostfriesische Landschaftliche Brandkasse, Aurich,
13. Feuersozietät Berlin, Berlin,
14. Württembergische Gebäudebrandversicherungsanstalt, Stuttgart.

Den territoriella behörigheten skall emellertid inte anses ändrad genom ett samgående mellan institutioner av detta slag, som innebär att den nya institutionen övertar den territoriella behörigheten hos de sammanslagna institutionerna; inte heller skall behörigheten avseende försäkringsklasser anses ändrad genom att någon av dessa institutioner avseende samma territorium övertar en eller flera försäkringsklasser från någon av de övriga institutionerna.

Följande halvstatliga institutioner:

1. Postbeamtenkrankenkasse,
2. Krankenversorgung der Bundesbahnbeamten.

b) I Frankrike

Följande institutioner:

1. Caisse départementale des incendiés des Ardennes,
2. Caisse départementale des incendiés de la Cote-d'Or,
3. Caisse départementale des incendiés de la Marne,
4. Caisse départementale des incendiés de la Meuse,
5. Caisse départementale des incendiés de la Somme,

6. Caisse départementale grêle du Gers, medlemsstatens territorium,
7. Caisse départementale grêle de l'Hérault.
- c) *I Irland*
Voluntary Health Insurance Board.
- d) *I Italien*
Cassa di Previdenza per l'assicurazione degli sportivi (Sportass).
- e) *I Storbritannien*
The Crown Agents.
- c) varje företag som, efter att ha beviljats sådan auktorisation som erfordras enligt a) eller b) ovan, utvidgar sin verksamhet inom en sådan medlemsstats territorium till andra försäkringsklasser,
- d) varje företag som, efter att ha beviljats auktorisation för viss del av en medlemsstats territorium enligt artikel 7.1, utvidgar sin verksamhet utöver sådan del.
3. Medlemsstaterna får inte föreskriva deposition eller ställande av säkerhet som villkor för en auktorisation.

Artikel 5

I detta direktiv avses med

- a) *beräkningsenhet*: sådan enhet som definieras i artikel 4 i den Europeiska investeringsbankens stadgar;
- b) *kongruenta tillgångar*: sådana tillgångar som motsvarar försäkringsåtaganden angivna i viss valuta och som är angivna eller realiserbara i samma valuta;
- c) *tillgångarnas lokalisering*: förekomsten av tillgångar i form av lös eller fast egendom i en medlemsstat, dock utan något krav på deposition av lös egendom eller åtgärder som innebär en inskränkning avseende fast egendom som t.ex. inteckning. Tillgångar som utgörs av fordringar skall anses belägna i den medlemsstat där de skall betalas.

AVDELNING II**Regler avseende företag med huvudkontor inom gemenskapen****Avsnitt A: Villkor för etablering***Artikel 6*

1. Varje medlemsstat skall för en direkt försäkringsverksamhet inom sitt territorium föreskriva auktorisation av behörig myndighet.
2. En ansökan om sådan auktorisation skall göras hos den behöriga myndigheten i respektive medlemsstat av
- a) varje företag som etablerar sitt huvudkontor inom en sådan medlemsstats territorium,
- b) varje företag som har sitt huvudkontor i en annan medlemsstat och som etablerar en filial eller agentur inom

Artikel 7

1. En auktorisation skall vara gällande inom hela medlemsstatens territorium såvida inte den sökande inom ramen för vad landets lagstiftning medger, ansöker om auktorisation att bedriva verksamheten endast inom en del av medlemsstatens territorium.
2. En auktorisation skall beviljas för en viss försäkringsklass. Den skall omfatta hela försäkringsklassen, såvida inte den sökande önskar täcka endast en del av de risker som hänförs till försäkringsklassen enligt punkt A i bilagan.

Dock skall följande gälla:

- a) Det skall stå varje medlemsstat fritt att bevilja auktorisation för de grupper av försäkringsklasser som anges i punkt B i bilagan, förutsatt att sådan auktorisation förses med den däri angivna beteckningen.
- b) En auktorisation som beviljas för en viss försäkringsklass eller grupp av försäkringsklasser skall även gälla för underordnade risker som tillhör en annan försäkringsklass, om villkoren i punkt C i bilagan är uppfyllda.
- c) I avvaktan på ytterligare samordning, som måste genomföras inom fyra år efter detta direktivs anmälan, har Förbundsrepubliken Tyskland rätt att upprätthålla förbudet att inom dess område samtidigt driva verksamhet avseende sjukförsäkring, kredit- och borgensförsäkring, försäkring avseende regress mot tredje man samt rättskyddsförsäkring eller att driva sådan verksamhet tillsammans med andra försäkringsklasser.

Artikel 8

1. Varje medlemsstat skall föreskriva att försäkringsföretag som etableras inom dess område och som ansöker om auktorisation skall
- a) anta någon av följande företagsformer:

- Belgien
- "société anonyme/naamloze vennootschap", "société en commandite par actions/vennootschap bij wijze van geldschieting op aandelen", "association d'assurance mutuelle/onderlinge verzekeringsmaatschappij", "société coopérative/cooperative vennootschap",
- Danmark
- "aktieselskaber", "gensidige selskaber",
- Förbundsrepubliken Tyskland
- "Aktiengesellschaft", "Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit", "Öffentlich-rechtliches Wettbewerbs-Versicherungsunternehmen",
- Frankrike
- "société anonyme", "société à forme mutuelle", "mutuelle", "union de mutuelles",
- Irland
- "incorporated companies limited by shares or by guarantee or unlimited",
- Italien
- "società per azioni", "società cooperativa", "mutua di assicurazione",
- Luxemburg
- "société anonyme", "société en commandite par actions", "association d'assurances mutuelles", "société coopérative",
- Nederländerna
- "naamloze vennootschap", "onderlinge waarborgmaatschappij", "coöperative vereniging",
- Storbritannien
- "incorporated companies limited by shares or by guarantee or unlimited", "societies registered under the Industrial and Provident Societies Acts", "societies registered under the Friendly Societies Act", de försäkringsgivare som uppträder under beteckningen Lloyd's.
- Vidare får medlemsstaterna där så är lämpligt, etablera företag inom ramen för gällande offentligrättslig lagstiftning, förutsatt att ändamålet för sådan verksamhet är försäkringsrörelse på samma villkor som privaträttsligt verkamma företag,
- b) begränsa sin affärsverksamhet till försäkringsområdet och
- sådan verksamhet som är direkt anknuten till detta område med uteslutande av all annan affärsverksamhet,
- c) lägga fram en verksamhetsplan enligt artikel 9,
- d) inneha den minsta garantifond som föreskrivs i artikel 17.2.
2. Ett företag som ansöker om auktorisation att utvidga sin verksamhet till andra försäkringsklasser eller, i sådant fall som avses i artikel 6.2 d, till en annan del av medlemsstatens territorium skall lägga fram en verksamhetsplan enligt artikel 9 avseende sådana andra försäkringsklasser eller sådan annan del av territoriet.
- Företaget skall dessutom kunna visa att det har den solvensmarginal som stadgas i artikel 16 och att det innehar den större minsta garantifond som kan krävas enligt artikel 17.2 för sådana försäkringsklasser som auktorisationen utvidgats till att omfatta.
3. Dessa samordningsåtgärder skall inte hindra medlemsstaterna att tillämpa bestämmelser som kräver tekniska yrkeskvalifikationer hos styrelsemedlemmar och verkställande ledning eller godkännande av stiftelseurkund, bolagsordning, allmänna och särskilda försäkringsvillkor, tariffer och alla andra handlingar som krävs för normal tillsyn.
4. Ovannämnda bestämmelser får inte innebära att en ansökan om auktorisation skall behandlas med hänsyn till marknadens ekonomiska behov.

Artikel 9

En verksamhetsplan som avses i artikel 8.1 c skall innehålla uppgifter eller dokumentation enligt följande:

- a) arten av de risker som företaget avser att täcka, de allmänna och speciella försäkringsvillkor som det avser att tillämpa,
- b) de tariffer som företaget avser att tillämpa för varje verksamhetsgren,
- c) grundprinciperna för återförsäkring,

- d) sammansättningen av minsta garantifonden,
- e) uppskattade kostnader för uppbyggnaden av administrationen och försäljningsorganisationen samt för ändamålet avsatta medel, samt, därutöver, beträffande de första tre räkenskapsåren,
- f) uppskattade kostnader för administrationen med undantag av kostnaderna för dess uppbyggnad och i synnerhet löpande allmänna omkostnader och provisioner,
- g) uppskattade premier eller bidrag samt skadekostnader,
- h) en prognos för balansräkning,
- i) uppskattade ekonomiska resurser till täckning av försäkringsåtaganden och solvensmarginal.

De under a och b nämnda uppgifterna skall inte krävas beträffande de risker som anges under 4, 5, 6, 7 och 12 i punkt A i bilagan; inte heller skall uppgifterna enligt b ovan krävas beträffande de risker som anges under 14 och 15 i punkt A i bilagan. De under a och b nämnda uppgifterna skall inte krävas beträffande riskerna under 11 i samma punkt.

Artikel 10

1. Varje medlemsstat skall föreskriva att ett företag som har sitt huvudkontor i en annan medlemsstat och som ansöker om auktorisation för etablering av en agentur eller en filial skall

- a) förete sin bolagsordning samt en förteckning över styrelsemedlemmar och de personer som ingår i den verkställande ledningen.
- b) förete ett bevis, utfärdat av behörig myndighet i det land där huvudkontoret ligger, till styrkande av vilka försäkringsklasser som får omfattas av företagets verksamhet och att företaget har en minsta garantifond eller, om en större sådan erfordras, den minsta solvensmarginal som beräknas enligt artikel 16.3, med angivande även av de risker företaget faktiskt täcker och de ekonomiska resurser som avses i artikel 11.1 e.
- c) förete en verksamhetsplan enligt artikel 11.
- d) befullmäktiga ett ombud som har sin stadigvarande hemvist i värdlandet samt tillräckliga befogenheter för att ingå för företaget bindande rättshandlingar gentemot tredje

man och att representera företaget inför värdlandets myndigheter och vid dess domstolar; är ombudet en juridisk person måste dess huvudkontor finnas i värdlandet och denna juridiska person skall i sin tur till sitt ombud utse en fysisk person som uppfyller ovannämnda krav. Det utsedda ombudet skall kunna avvisas av en medlemsstat endast av skäl som rör ombudets allmänt goda anseende eller sådana yrkesmässiga kvalifikationer som krävs även för personer som ingår i ledningen för företag som har huvudkontor i den medlemsstaten.

Såvitt gäller Lloyd's skall, vid rättstvister i värdlandet avseende ingångna försäkringsåtaganden, de försäkrade inte behandlas ofördelaktigare av det skälet att Lloyd's är en av parterna. Ombudet skall därför ha sådana befogenheter att talan skall kunna väckas mot honom och att han skall kunna ingå bindande rättshandlingar för försäkringsgivarna i Lloyd's.

2. Vid en ansökan om att utöka verksamheten för agenturen eller filialen till andra försäkringsklasser eller – i fall som avses i artikel 6.2 d – till andra delar av en medlemsstats territorium, skall varje medlemsstat kräva att sökanden förete en verksamhetsplan enligt artikel 11 och att sökanden uppfyller villkoren enligt punkt 1 b ovan.

3. Dessa åtgärder för samordning skall inte hindra medlemsstaterna att tillämpa bestämmelser som för alla försäkringsföretag kräver godkännande av allmänna och speciella försäkringsvillkor, tariffer och annat skriftligt material som krävs för normal tillsyn.

4. Ovannämnda bestämmelser får inte innebära att en ansökan om auktorisation skall behandlas med hänsyn till marknadens ekonomiska behov.

Artikel 11

1. En verksamhetsplan som avses i artikel 10.1 c för en agentur eller filial skall innehålla uppgifter eller dokumentation enligt följande:

- a) arten av de risker som företaget avser att täcka i värdlandet samt de allmänna och särskilda försäkringsvillkor det har för avsikt att tillämpa,
- b) de tariffer som företaget avser att tillämpa för varje verksamhetsgren,

- c) grundprinciperna för återförsäkring,
- d) företagets solvensmarginal enligt artiklarna 16 och 17,
- e) uppskattade kostnader för uppbyggnaden av administrationen och försäljningsorganisationen samt för ändamålet avsatta medel,
- samt, därutöver, beträffande de första tre räkenskapsåren
- f) uppskattade kostnader för administrationen,
- g) uppskattade premier eller bidrag samt skadekostnader avseende den nya verksamheten,
- h) en prognos för balansräkning avseende agenturen eller filialen.

De under a och b nämnda uppgifterna skall inte krävas beträffande de risker som anges under 4, 5, 6, 7 och 12 i punkt A i bilagan; inte heller skall uppgifterna enligt b ovan krävas beträffande de risker som anges under 14 och 15 i punkt A i bilagan. De under a och b nämnda uppgifterna skall inte krävas beträffande riskerna under 11 i samma punkt.

2. Till verksamhetsplanen skall fogas en balansräkning och en resultaträkning för rörelsen avseende vart och ett av de senaste tre räkenskapsåren. Har företaget emellertid inte bedrivit verksamhet under tre räkenskapsår skall dessa räkenskapshandlingar bifogas endast för de avslutade räkenskapsåren.

För Lloyd's skall balansräkning och resultaträkning ersättas med årliga räkenskapshandlingar över försäkringsverksamheten med bifogande av ett intyg som försäkrar att för varje försäkringsgivare har utfärdats ett revisorsintyg som visar att ingångna åtaganden har full täckning i tillgångarna. Dessa handlingar skall göra det möjligt för myndigheterna att bilda sig en uppfattning om försäkringssammanslutningens solvens.

3. Verksamhetsplanen skall tillsammans med uppgifter om iakttagelser gjorda av behöriga tillståndsgivande myndigheter överlämnas till de behöriga myndigheterna i det land där företaget har sitt huvudkontor. Sistnämnda myndigheter skall meddela sin uppfattning till de förstnämnda myndigheterna inom tre månader efter mottagande av handlingarna. Om något yttrande inte lämnas inom denna tid, skall det anses vara till förmån för den sökande.

Artikel 12

Varje beslut om avslag på en ansökan om auktorisation skall åtföljas av en närmare motivering och ges företaget till känna.

Varje medlemsstat skall tillåta sökanden att till domstol överklaga ett beslut om avslag på en ansökan om auktorisation.

Sådan rätt till överklagande skall även finnas i de fall där behöriga myndigheter inte behandlat en ansökan om auktorisation inom sex månader från den dag ansökan mottogs.

Avsnitt B: Villkor för utövande av försäkringsverksamhet

Artikel 13

Medlemsstaterna skall i nära samarbete utöva tillsynen av de auktoriserade företagens finansiella situation.

Artikel 14

Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där företaget huvudkontor finns skall bestyrka företagets solvens beträffande hela dess verksamhet. Tillsynsmyndigheterna i de övriga medlemsstaterna skall tillhandahålla all den information som behövs för att göra sådan undersökning möjlig.

Artikel 15

1. Varje medlemsstat inom vars territorium ett försäkringsföretag utövar verksamhet skall föreskriva att företaget avsätter tillräckliga tekniska reserver.

Storleken av dessa reserver skall bestämmas enligt de i staten gällande reglerna eller, om sådana regler saknas, enligt i medlemsstaten gällande praxis.

2. De tekniska reserverna skall täckas av likvärdiga och kongruenta tillgångar belägna i det land där verksamheten bedrivs. Medlemsstaterna kan emellertid medge lättnader beträffande tillgångarnas kongruens och lokalisering.

Luxemburg får, med hänsyn till sin speciella situation, bibehålla det garantisystem för tekniska reserver som gäller vid tiden för detta direktivs ikraftträdande till dess samordningen av lagstiftningen beträffande likvidation av försäkringsrörelser är genomförd.

Reglerna i det land där verksamheten utövas skall bestämma tillgångarnas art, och där så är befogat, i vilken utsträckning de får användas till täckning av de tekniska reserverna, samt hur sådana tillgångar skall värderas.

3. Om en medlemsstat medger att tekniska reserver täcks av fordringar på återförsäkrare, skall den fastställa det procenttal som tillåts. Medlemsstaten får i sådant fall, trots bestämmelserna under punkt 2, inte kräva att de tillgångar som motsvarar sådana fordringar skall vara belägna inom dess territorium.

4. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där företagets huvudkontor ligger skall kontrollera att företagets balansräkning utvisar att tillgångar finns som motsvarar de tekniska reserverna för de åtaganden företaget ingått i alla de länder där det bedriver verksamhet.

Artikel 16

1. Varje medlemsstat skall föreskriva att alla företag som har sitt huvudkontor inom dess territorium skall upprätthålla en tillräcklig solvensmarginal i förhållande till sin totala verksamhet.

Solvensmarginalen skall motsvaras av tillgångar i företaget som är fria från alla förutsebara förpliktelser, med avdrag för immateriella värden. Här skall främst ingå

- det inbetalda aktiekapitalet eller, när det gäller ett ömsesidigt försäkringsföretag, det faktiska garantikapitalet,
- hälften av ännu inte inbetalt aktiekapital eller garantikapital, så snart den inbetalda delen av nämnda kapital uppgår till 25%,
- reserver (lagstadgade och fria reserver) som inte motsvarar ingångna försäkringsåtaganden,
- balanserad vinst,
- fordran som ett ömsesidigt eller liknande försäkringsföretag med variabla bidrag kan ha på sina medlemmar i form av begärda extra bidrag inom ett visst verksamhetsår, med ett belopp uppgående till hälften av skillnaden mellan maximalt bidrag och faktiskt infordrade bidrag, varvid sådana extra bidrag inte får täcka mer än 50% av marginalen,
- på begäran och efter uppvisande av dokumentation från företaget samt efter medgivande av tillsynsmyndigheterna i varje medlemsstat där företaget bedriver verksamhet, de

dolda reserver som uppkommer genom undervärdering av till-

gångarna eller övervärdering av skulderna i balansräkningen, i den utsträckning sådana dolda reserver inte betecknas som exceptionella.

Graden av övervärdering av tekniska reserver bestäms i förhållande till deras storlek, beräknad av företaget i enlighet med nationella bestämmelser; i avvaktan på senare samordning av de tekniska reserverna kan emellertid ett belopp motsvarande 75% av skillnaden mellan reserven för utestående risker beräknad av försäkringsföretaget som ett fast belopp med en minimiprocentsats av premierna, och det belopp som skulle ha erhållits vid beräkning av reserven "avtal för avtal" - förutsatt att den lag som gäller i landet medger valfrihet mellan dessa två metoder - användas till räkning av upp till 20% av solvensmarginalen.

2. Solvensmarginalen skall bestämmas i förhållande till antingen det årliga premie- eller bidragsbeloppet eller till genomsnittet av skadebeloppen för de tre senaste räkenskapsåren. Dock skall, då det gäller försäkringsföretag som huvudsakligen meddelar försäkring avseende endast en eller flera av storm-, hagel- eller frostrisker, de senaste sju räkenskapsåren utgöra referensperiod för beräkningen av den genomsnittliga skadebelastningen.

3. Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 17 skall solvensmarginalens storlek vara lika med det högsta av följande två beräkningsresultat:

Första resultatet (premiebaserat):

- De premier eller bidrag som hänförs till all direkt försäkringsverksamhet, inklusive underordnade risker, under det närmast föregående räkenskapsåret läggs ihop.
- Till detta läggs premierna för mottagen återförsäkring under närmast föregående räkenskapsår.
- Från detta belopp dras det totala beloppet för under det senaste räkenskapsåret annullerade premier eller bidrag, liksom det sammanlagda beloppet för skatter och avgifter på premier eller bidrag som ingår i totalbeloppet.

Detta belopp delas i två delar, av vilka den första skall uppgå till 10 miljoner monetära enheter medan den andra utgör restbeloppet; 18% respektive 16% av dessa beloppsandelar räknas sedan fram och läggs ihop.

Det första resultatet fås genom multiplicering av den sålunda framräknade summan med relationstalet för närmast föregående räkenskapsår mellan det skadebelopp som företaget svarar för efter återförsäkring och det totala skadebeloppet; detta relationstal får inte vara mindre än 50%.

Andra resultatet (baserat på skadeersättningar):

- De skadeersättningsbelopp som utbetalats inom ramen för direkt försäkringsverksamhet (utan avdrag för skador som åvilar återförsäkrare och retrocessionärer) under de i punkt 2 angivna perioderna, skall räknas ihop.
- Till detta läggs summan av de skadeersättningar som utbetalats under samma perioder för åtaganden som övertagits genom återförsäkring eller retrocession.
- Till detta läggs beloppet för de avsättningar som gjorts för skador som inte är reglerade och som fastställts vid utgången av närmast föregående räkenskapsår både med avseende på direkt försäkringsverksamhet och återförsäkring.
- Från detta belopp dras summan av de skadeersättningar som utbetalats under de i punkt 2 angivna tidsperioderna.
- Från återstående belopp dras beloppet för avsättning som gjorts för täckning av skador som inte är reglerade och som fastställts vid början av det räkenskapsår som föregått sist avslutade räkenskapsår för vilka räkenskaper föreligger, både med avseende på direkt försäkring och återförsäkring.

En tredjedel eller en sjundedel av det erhållna beloppet, beroende på vilken referensperiod som skall användas enligt punkt 2, skall delas i två delar, varav den första skall uppgå till sju miljoner monetära enheter, medan den andra utgör resterande belopp; 26% respektive 23% av dessa delar skall därefter räknas fram och läggas ihop.

Det andra resultatet fås genom multiplicering av det sålunda erhållna beloppet med relationstalet för närmast föregående räkenskapsår mellan det skadebelopp företaget ansvarar för efter återförsäkring och det totala skadebeloppet, vilket relationstal inte får vara mindre än 50%.

4. De procenttal som skall tillämpas på beloppsandelarna enligt punkt 3 skall nedsättas till en tredjedel för sjukförsäkring som meddelas på liknande tekniska grunder som gäller för livförsäkring, förutsatt att

- inbetalda premier är beräknade med hjälp av sjukdomsfallstabeller och enligt matematiska metoder som används för försäkring,
- en reserv upprättas för ökad livslängd,
- ett premietillägg utdebiteras i syfte att skapa en säkerhetsmarginal av tillräcklig storlek,
- försäkringstagaren kan säga upp försäkringsavtalet senast före utgången av det tredje försäkringsåret,

- försäkringsavtalet innehåller reservation för höjning av premierna eller nedsättning av ersättningarna också när det gäller löpande avtal.

5. När det gäller Lloyd's skall den under punkt 3 nämnda beräkningen av det första resultatet med avseende på premierna, utföras på basis av nettopremier och multipliceras med ett av internrevisor årligen fastställt procenttal. Detta procenttal skall beräknas från senaste statistiska uppgifter om utbetalda provisioner.

Dessa upplysningar skall tillsammans med utförda beräkningar sändas till tillsynsmyndigheterna i de länder där Lloyd's är etablerat.

Artikel 17

1. En tredjedel av solvensmarginalen skall utgöra garantifonden.
2. a) Garantifonden får inte underskrida
  - 400.000 beräkningsenheter i de fall där verksamheten omfattar samtliga eller vissa av de risker som ingår i någon av försäkringsklasserna i punkt A i bilagan under nr 10, 11, 12, 13, 14 och 15;
  - 300.000 beräkningsenheter i de fall där verksamheten omfattar samtliga eller vissa av de risker som ingår i någon av försäkringsklasserna i punkt A i bilagan under nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 och 16;
  - 200.000 beräkningsenheter i de fall där verksamheten omfattar samtliga eller vissa av de risker som ingår i någon av försäkringsklasserna i punkt A i bilagan under nr 9 och 17.
- b) Om företagets verksamhet omfattar flera klasser eller flera risker, skall endast den klass eller risk beaktas som kräver det högsta beloppet.
- c) Varje enskild medlemsstat kan föreskriva en nedsättning med en fjärdedel av minsta garantifonden, när det gäller ömsesidiga organisationer eller organisationer av motsvarande karaktär.

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall inte fastställa några regler för valet av de tillgångar som inte utgör täckning av de i artikel 15 angivna tekniska reserverna.

2. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 15.2, artikel 20.1 och 3 samt artikel 22.1 sista stycket, får medlemsstaterna inte begränsa försäkringsföretagets fria förfogande över de tillgångar, varken lös eller fast egendom, som ingår i den auktoriserade rörelsens förmögenhet.

Förbundsrepubliken Tyskland kan till dess villkoren för att starta och driva livförsäkringsverksamhet samordnats ytterligare, fortsättningsvis beträffande sjukförsäkring enligt artikel 16.4 tillämpa begränsningar av det fria förfogandet över tillgångar i den utsträckning som det fria förfogandet över tillgångar till täckning av matematiska reserver är beroende på medgivande från en "Treuhanders".

Till dess ytterligare samordningsåtgärder vidtagits, kan emellertid Danmark tillämpa den lagstiftning som begränsar fritt förfogande över tillgångar som avsatts till täckning av pensioner som skall utbetalas inom ramen för obligatorisk försäkring mot olycksfall i arbetet.

3. Dessa bestämmelser skall inte utgöra hinder för sådana åtgärder som medlemsstaterna är berättigade att vidta i egenskap av ägare till eller deltagare i försäkringsföretag, förutsatt att bestämmelserna enligt artikel 15.2 följs i det land där verksamheten bedrivs och att de försäkrades intressen tillgodoses.

Artikel 19

1. Varje medlemsstat skall ålägga varje försäkringsföretag vars huvudkontor är beläget inom dess territorium att årligen förete ett bokslut över hela verksamheten som utvisar företagets ekonomiska ställning och solvens.

2. Medlemsstaterna skall ålägga företag som bedriver verksamhet inom deras territorium att periodiskt inge redovisningar tillsammans med statistisk dokumentation som erfordras för utövande av tillsyn. Behöriga tillsynsmyndigheter skall utväxla sådan information och dokumentation som behövs för tillsynen.

Artikel 20

1. Om ett företag inte följer bestämmelserna i artikel 15, får tillsynsmyndigheten i det land där företaget bedriver sin verksamhet, efter att ha underrättat tillsynsmyndigheterna i det land där företagets huvudkontor är beläget om sin avsikt, förbjuda företaget att fritt disponera över sina tillgångar i detta land.

2. I syfte att återställa finansiell stabilitet i ett företag vars solvensmarginal underskrider det minimum som föreskrivs i artikel 16.3, skall tillsynsmyndigheten i det land där företagets huvudkontor är beläget begära att det upprättas en plan för att återställa en sund finansiell ställning och att denna plan överlämnas till myndigheten för godkännande.

3. Om företagets solvensmarginal underskrider värdet av den i artikel 17 angivna garantifonden, skall tillsynsmyndigheten i det land där företagets huvudkontor är beläget begära att företaget överlämnar till myndigheten för dess godkännande en plan avseende kortfristig finansiering.

Myndigheten får vidare inskränka ett företags rätt, eller helt förbjuda företaget, att fritt förfoga över sina tillgångar. Myndigheten skall i sådana fall informera tillsynsmyndigheterna i andra medlemsstater inom vars områden företaget är auktoriserat, varpå dessa myndigheter på den förstnämnda myndighetens begäran skall vidta samma åtgärder.

4. I de situationer som nämns i punkterna 1 och 3 får de behöriga tillsynsmyndigheterna dessutom vidta alla behövliga åtgärder till skydd för de försäkrades intressen.

5. Tillsynsmyndigheterna i de medlemsstater inom vars områden företaget är auktoriserat skall samarbeta i syfte att genomföra vad som föreskrivs i punkterna 1 - 4.

Artikel 21

1. Varje medlemsstat skall bereda ett försäkringsföretag möjlighet att helt eller delvis överlåta sitt försäkringsbestånd, förutsatt att det övertagande företaget med hänsyn till överlåtelsen innehar en erforderlig solvensmarginal.

De behöriga tillsynsmyndigheterna skall samråda innan en sådan överlåtelse godkänns.

2. När den behöriga tillsynsmyndighetens tillstånd erhållits, skall överlåtelsen gälla gentemot berörda försäkringstagare eller försäkrade.

Avsnitt C: Återkallande av auktorisation

Artikel 22

1. Den auktorisation som beviljats av en behörig tillsynsmyndighet i den medlemsstat inom vars område företagets huvudkontor ligger kan återkallas av myndigheten om företaget

a) inte längre uppfyller villkoren för etablering,

- b) inte inom angiven tid kunnat vidta de åtgärder som fastställts i en sådan plan som omnämns i artikel 20,
- c) allvarligt åsidosätter de förpliktelser företaget skall uppfylla enligt nationella bestämmelser.

När en auktorisation återkallas, skall tillsynsmyndigheten i det land där företagets huvudkontor finns anmäla detta till tillsynsmyndigheterna i övriga medlemsstater, som beviljat företaget auktorisation, varpå företagets auktorisation skall återkallas även i dessa stater. Tillsynsmyndigheten i det land där huvudkontoret ligger skall, i samarbete med ovannämnda övriga tillsynsmyndigheter, vidta alla erforderliga åtgärder till skydd för de försäkrades intressen och främst inskränka företagets rätt till fritt förfogande över sina tillgångar, om en sådan inskränkning inte redan föreskrivits enligt bestämmelserna i artiklarna 20.1 och 20.3 andra stycket.

2. En auktorisation som beviljats för en agentur eller filial till ett företag vars huvudkontor är beläget i en annan medlemsstat kan återkallas, om agenturen eller filialen

- a) inte längre uppfyller villkoren för etablering,
- b) allvarligt åsidosätter sina skyldigheter enligt gällande bestämmelser i det land där verksamheten bedrivs, speciellt med avseende på upprättandet av sådana tekniska reserver som anges i artikel 15.

Innan en auktorisation återkallas skall tillsynsmyndigheterna i det land där verksamheten bedrivs samråda med tillsynsmyndigheten i det land där huvudkontoret ligger. Om de finner det nödvändigt att avbryta agenturens eller filialens verksamhet innan ett sådant samråd genomförts, skall tillsynsmyndigheten i det land där huvudkontoret ligger omedelbart underrättas om detta.

3. Varje beslut att återkalla en auktorisation eller avbryta en verksamhet skall åtföljas av en närmare motivering och ges företaget till känna.

Varje medlemsstat skall medge rätt att överklaga ett sådant beslut till domstol.

AVDELNING III

Regler för inom gemenskapen etablerade agenturer eller filialer till företag med huvudkontor utanför gemenskapen

Artikel 23

1. Varje medlemsstat skall föreskriva auktorisation för företag vars huvudkontor är beläget utanför gemenskapen och som vill driva sådan verksamhet som avses i artikel 1.

2. En medlemsstat kan bevilja auktorisation om företaget uppfyller minst följande villkor:

- a) Det har rätt enligt sitt eget lands lag att utöva försäkringsverksamhet.
- b) Det etablerar en agentur eller en filial inom medlemsstatens område.
- c) Det förbinder sig att på den plats där agenturen eller filialen är belägen föra till verksamheten hänförliga räkenskaper samt att där förvara alla redovisningshandlingar som hör till verksamheten.
- d) Det befullmäktigar ett ombud som skall godkännas av behöriga myndigheter.
- e) Det innehar i det land där verksamheten bedrivs tillgångar av en storlek som motsvarar minst hälften av det i artikel 17.2 föreskrivna minimivärdet för garantifonden och deponerar en fjärdedel av detta minimibelopp som säkerhet.
- f) Det förbinder sig att hålla en solvensmarginal som motsvarar kraven i artikel 25.
- g) Det framlägger en verksamhetsplan enligt bestämmelserna i artikel 11.1 och 11.2.

Artikel 24

Medlemsstaterna skall ålägga företagen att avsätta tillräckliga tekniska reserver till täckning av försäkringsåtaganden inom respektive lands territorium. Medlemsstaterna skall försäkra sig om att agenturen eller filialen har täckning för sådana tekniska reserver i form av likvärdiga och, i den utsträckning medlemsstaten så kräver, kongruenta tillgångar.

Den lag som gäller i respektive medlemsstat skall tillämpas vid beräkningen av de tekniska reserverna, fastställandet av investeringslag samt vid värderingen av tillgångarna.

Medlemsstaten skall föreskriva att de tillgångar som representerar de tekniska reserverna skall finnas inom dess territorium. Dock skall bestämmelserna i artikel 15.3 gälla.

Artikel 25

1. Varje medlemsstat skall ålägga inom sitt territorium etablerade agenturer eller filialer att hålla en solvensmarginal i form av tillgångar fria från alla förutsebara åtaganden med avdrag för immateriella värden. Solvensmarginalen skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i artikel 16.3.

Vid beräkningen av marginalen skall dock hänsyn tas endast till premier eller bidrag samt skadestnader som hänför sig till den av agenturen eller filialen bedrivna verksamheten.

2. En tredjedel av solvensmarginalen skall utgöra garantifonden. Denna garantifond får dock inte vara mindre än hälften av det minimibelopp som föreskrivs i artikel 17.2. Den initialdeposition som skall göras enligt artikel 23.2 e skall inräknas i garantifonden.

3. De tillgångar som motsvarar solvensmarginalen skall till minst ett belopp motsvarande garantifonden finnas i den stat där verksamheten bedrivs och utöver detta inom gemenskapen.

Artikel 26

1. Företag som efter att ha beviljats auktorisation i en medlemsstat beviljas auktorisation i en eller flera andra medlemsstater för att där etablera andra agenturer eller filialer, kan ansöka om en eller flera av följande förmåner, nämligen

- a) att den solvensmarginal som anges i artikel 25 skall beräknas på grundval av hela den verksamhet som företaget bedriver inom gemenskapen, varvid hänsyn skall tas till premier, bidrag och skadeersättningar avseende samtliga inom gemenskapen etablerade agenturer eller filialer,
- b) att företaget befrias från skyldigheten att även i sådana medlemsstater göra deposition som krävs enligt artikel 23.2 e,
- c) att de tillgångar som motsvarar garantifonden får lokaliserar till vilken som helst av de medlemsstater där företaget bedriver verksamhet.

2. Om minst två medlemsstater beviljar företagets ansökan helt eller delvis, skall den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium det ansökande företagets äldsta etablering är förlagd kontrollera företagets solvens med avseende på hela den verksamhet företaget bedriver inom de medlemsstater som godkänt dess ansökan. Dock skall på företagets begäran och med samtliga berörda medlemsstaters samtycke sådan kontroll utföras av den behöriga myndigheten i en av de andra medlemsstaterna. Den myndighet som utför sådan kontroll skall från de övriga medlemsstaterna inhämta upplysningar om agenturer eller filialer företaget etablerat inom deras territorium.

3. De förmåner som erhållits med stöd av denna artikel kan återkallas på initiativ av en eller flera av de berörda medlemsstaterna.

Artikel 27

Bestämmelserna i artiklarna 19 och 20 skall även gälla med avseende på agenturer eller filialer till företag för vilka detta avsnitt gäller.

Vid tillämpning av bestämmelserna i artikel 20 skall tillsynsmyndigheten för den äldsta företagenheten eller den myndighet som i dess ställe utför kontrollen av dessa agenturers eller filialers samlade solvens ges samma ställning som tillsynsmyndigheten i den stat där ett EG-företag har sitt huvudkontor.

Artikel 28

Om den i artikel 26.2 nämnda myndigheten återkallar en auktorisation, skall myndigheten anmäla detta till tillsynsmyndigheterna i de övriga medlemsstater där företaget bedriver verksamhet, varpå dessa skall vidta behövliga åtgärder. Om skälet till att återkalla auktorisationen är otillräcklig solvens, enligt vad som fastställts av de medlemsstater som beviljat ansökan enligt artikel 26, skall de medlemsstater som givit detta beviljande också återkalla sina auktorisationer.

Artikel 29

Gemenskapen får genom avtal som med stöd av fördraget träffas med ett eller flera tredje länder, och på villkor om reciprocitet, medge tillämpning av bestämmelser som avviker från bestämmelserna i detta avsnitt, för att garantera ett tillfredsställande skydd för de försäkrade inom medlemsstaterna.

AVDELNING IV

Övergångsbestämmelser och andra bestämmelser

Artikel 30

1. Medlemsstaterna skall medge företag som avses i avdelning II, vilka vid tidpunkten för ikraftträdandet av de bestämmelser genom vilka detta direktiv genomförs tillhandahåller försäkring i en eller flera av de i artikel 1 angivna försäkringsklasserna, en tid av fem år fr.o.m. dagen för anmälan av detta direktiv för att kunna uppfylla vad som krävs enligt artiklarna 16 och 17.

2. Medlemsstaterna får dessutom

- a) medge företag som avses i punkt 1, vilka vid utgången av femårsperioden inte helt uppnått föreskriven solvensmarginal, en ytterligare frist på högst två år,

om företaget enligt artikel 20 meddelat tillsynsmyndigheten för dess godkännande de åtgärder som det avser att vidta,

- b) medge undantag för de företag som avses i punkt 1, som vid utgången av femårsfristen inte uppnått en årlig premie- eller bidragsinkomst som uppgår till sex gånger beloppet för minsta garantifond enligt artikel 17.2, från kravet att inrätta minsta garantifond före utgången av det räkenskapsår då premie- eller bidragsinkomsten uppgår till sex gånger minsta garantifonden. Med hänsyn till resultatet av den undersökning som föreskrivs i artikel 33, skall rådet på förslag av kommissionen enhälligt besluta när medlemsstaterna skall upphäva detta undantag.

3. De företag som vill utöka verksamheten enligt artikel 8.2 eller artikel 10, kan göra detta endast under förutsättning att de omgående följer bestämmelserna i detta direktiv. Sådana företag som avses i punkt 2 b och som inom sitt hemland utökar sin verksamhet till andra försäkringsklasser eller andra delar av det egna landet, kan för en tid av 10 år från dagen för detta direktivs anmälan undantas från kravet att upprätta den minsta garantifond som avses i artikel 17.2.

4. Ett företag som har en annan juridisk form än vad som anges i artikel 8 får under en tid av tre år från anmälan av detta direktiv fortsätta att bedriva sin nuvarande verksamhet i den juridiska form företaget har vid tidpunkten för sådan anmälan. Företag som etableras i Storbritannien "by Royal Charter" eller "by private Act" eller "by special public Act" får under obegränsad tid fortsätta att bedriva verksamhet i oförändrad form.

Företag i Belgien, som enligt verksamhetens angivna syfte bedriver verksamhet med hypotekslån av interventionstyp eller sådan sparbanksverksamhet som avses i artikel 15.4 av bestämmelserna om tillsyn över privata sparbanker, samordnade under "arrêté royal" av den 23 juni 1967, får fortsätta med denna verksamhet under en tid av tre år från dagen för anmälan av detta direktiv.

Berörda medlemsstater skall göra upp en förteckning över sådana företag och översända den till övriga medlemsstater och kommissionen.

5. På begäran av företag som uppfyller kraven i artiklarna 15, 16 och 17 skall medlemsstaterna upphöra att tillämpa bestämmelser som innebär restriktioner avseende bl.a. pantsättning, deposition eller ställande av säkerhet.

Artikel 31

Medlemsstaterna skall tillåta agenturer eller filialer som avses i avdelning III och som vid ikraftträdandet av beslut om åtgärder för genomförandet av detta direktiv, bedriver verksamhet inom en eller flera av de i artikel 1 angivna försäkringsklasserna och inte utvidgar verksamheten på sätt som avses i artikel 10.2, en frist på högst fem år från dagen för anmälan av detta direktiv att uppfylla villkoren enligt artikel 25.

Artikel 32

Under en tid som utlöper vid ikraftträdandet av ett avtal ingånget med tredje land enligt artikel 29 och senast vid utgången av en tidsfrist på fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv, får varje medlemsstat till förmån för företag hemmahörande i staten och etablerade där, fortsätta att tillämpa de bestämmelser som gällde för dessa företag den 1 januari 1973 med avseende på tillgångarnas kongruens och de tekniska reservernas lokalisering, förutsatt att anmälan görs till de övriga medlemsstaterna och kommissionen samt att gränserna för de lättnader som medges enligt artikel 15.2 till förmån för de av medlemsstaternas företag som etablerats inom området inte överskrids.

AVDELNING V

Slutbestämmelser

Artikel 33

Kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter skall ha ett nära samarbete i syfte att underlätta tillsynen av direkt försäkringsrörelse inom gemenskapen och vid uppföljning av de svårigheter som kan uppkomma vid tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 34

1. Kommissionen skall inom en tid av sex år från dagen för anmälan av detta direktiv till rådet överlämna en rapport över verkningarna på försäkringsmarknaden i medlemsstaterna av de finansiella krav som fastställdes i detta direktiv.

2. Om och när så krävs skall kommissionen till rådet överlämna interimrapporter fram till utgången av den i artikel 30.1 fastställda övergångsperioden.

Artikel 35

Medlemsstaterna skall inom 18 månader från anmälan av detta direktiv ändra sina nationella bestämmelser så att de överensstämmer med direktivet och genast underrätta kommissionen om detta.

De ändrade bestämmelserna skall, om inte annat följer av artiklarna 30, 31 och 32, tillämpas inom 30 månader från dagen för anmälan av detta direktiv.

Artikel 36

Efter anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 37

Bilagan skall utgöra en integrerad del av detta direktiv.

Artikel 38

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 24 juli 1973.

På rådets vägnar

I. NORGAARD

Ordförande

BILAGA

A. Klassificering av risker i försäkringsklasser

1. *Olycksfall* (inklusive arbetsskador och yrkessjukdomar)
  - fasta försäkringsbelopp
  - skadeersättningar
  - kombinationer av båda ovanstående
  - passagerarskada
2. *Sjukdom*
  - fasta försäkringsbelopp
  - skadeersättningar
  - kombinationer av båda ovanstående
3. *Landfordon* (andra än spårbundna)

All skada på eller förlust av

  - motordrivna landfordon
  - andra landfordon
4. *Spårbundna fordon*

All skada på eller förlust av spårbundna fordon
5. *Luftfartyg*

All skada på eller förlust av luftfartyg
6. *Fartyg* (högsjöfartyg, fartyg för insjö—, flod— och kanaltrafik)

All skada på eller förlust av

  - flod— och kanalfartyg
  - insjöfartyg
  - högsjöfartyg
7. *Godstransport* (varor, bagage och allt annat gods).

All skada på eller förlust av gods under transport eller bagage, oavsett transportmedel
8. *Brand och naturkrafter*

All skada på eller förlust av egendom (annan än egendom som omfattas av klasserna 3, 4, 5, 6 och 7) som orsakas av

  - brand
  - explosion
  - storm
  - annan naturkraft än storm
  - atomenergi
  - jordskred

9. *Annan skada på egendom*

All skada på eller förlust av egendom (annan än egendom som omfattas av klasserna 3, 4, 5, 6 och 7) som orsakas av hagel eller frost eller av någon annan händelse, som t.ex. stöld, med undantag för dem som nämnts under 8

10. *Motorfordonsansvar*

All ansvarighet som uppkommer genom användning av motordrivna landfordon (inklusive fraktförarens ansvar)

11. *Luftfartygsansvar*

All ansvarighet som uppkommer genom användning av luftfartyg (inklusive fraktförarens ansvar)

12. *Fartygsansvar (högsjö-, insjö-, flod- och kanalfartyg)*

All ansvarighet som uppkommer genom användning av fartyg, skepp eller båtar i högsjöfart, på insjöar, floder eller kanaler (inklusive fraktförarens ansvar)

13. *Allmän ansvarighet*

All ansvarighet annan än sådan som anges under 10, 11 och 12

14. *Kredit*

- insolvens (allmän)
- exportkredit
- avbetalningskredit
- hypotekskredit
- lantbrukskredit

15. *Borgen*

- borgen (direkt)
- borgen (indirekt)

16. *Ekonomiska förluster av olika slag*

- arbetslöshetsrisker
- inkomstförlust (allmän)
- dåligt väder
- förlust av förmån
- fortlöpande allmänna omkostnader
- oförutsedda handelsomkostnader
- förlust till följd av nedgång i marknadsvärde
- hyres— eller intäktsförlust
- indirekt handelsförlust annan än vad som nämnts ovan
- ekonomisk förlust ej förenad med handel
- annan ekonomisk förlust

17. *Rättsskydd*

Rättegångskostnader och andra kostnader i rättsliga angelägenheter

Risker i en viss klass får inte ingå i annan klass annat än i fall som anges under punkt C.

B. Beteckningar på auktorisationer beviljade för mer än en försäkringsklass

I fall där auktorisationen samtidigt omfattar

- a) klasserna 1 och 2 skall den betecknas "Olycksfalls— och sjukförsäkring";
- b) klasserna 1 (fjärde strecksatsen), 3, 7 och 10 skall den betecknas "Motorfordonsförsäkring";
- c) klasserna 1 (fjärde strecksatsen), 4, 6, 7 och 12 skall den betecknas "Sjö— och transportförsäkring";
- d) klasserna 1 (fjärde strecksatsen), 5, 7 och 11 skall den betecknas "Luftfartsförsäkring";
- e) klasserna 8 och 9 skall den betecknas "Försäkring mot brand och annan skada på egendom";
- f) klasserna 10, 11, 12 och 13 skall den betecknas "Ansvarighetsförsäkring";
- g) klasserna 14 och 15 skall den betecknas "Kredit— och borgensförsäkring";
- h) samtliga klasser, skall den betecknas enligt den berörda medlemsstatens eget val, varvid detta skall anmälas till övriga medlemsstater och kommissionen.

C. Underordnade risker

Ett företag som beviljats auktorisation för en huvudrisk tillhörande en viss klass eller grupp av klasser kan också försäkra risker som ingår i en annan klass utan att särskild auktorisation erfordras för sådan annan risk, förutsatt att denna

- hör samman med huvudrisken,
- avser det försäkringsobjekt som skyddas mot huvudrisken, och
- täcks av det försäkringsavtal som omfattar huvudrisken.

Risker ingående i klasserna 14 och 15 under punkt A i denna bilaga kan emellertid inte betraktas som underordnade risker till andra klasser.

II

(Beslut, lagar m.m som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 29 juni 1976

med ändring av direktiv 73/239/EEG om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring

(76/580/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Genom rådets direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring³, har vissa skillnader mellan nationella regler undanröjts för att göra det lättare att etablera och driva sådan verksamhet. Samtidigt som de försäkrade och tredje man i samtliga medlemsstater härigenom tillförsäkrats ett tillräckligt skydd har en samordning skett av de bestämmelser som avser finansiella krav på försäkringsföretag.

Enligt nämnda direktiv får den minsta garantifond som varje medlemsstat kräver av alla försäkringsföretag med huvud-

kontor inom dess territorium inte underskrida vissa belopp som i direktivet uttrycks i monetära enheter.

Den monetära enheten används också för att bestämma den gräns för premieinkomster, under vilken direktivet inte är tillämpligt på vissa ömsesidiga institut.

I nämnda direktiv avses med "monetär enhet" den enhet som definieras i artikel 4 i protokollet med stadgar för Europeiska Investeringsbanken. Vid tillämpning av denna definition skulle omräkning av de i direktivet angivna beloppen till nationella valutor medföra konkurrensstörningar mellan företag vars huvudkontor är belägna i de olika medlemsstaterna.

I sitt beslut 75/250/EEG⁴ definierade rådet den 21 april 1975 en Europeisk monetär enhet som motsvarar ett genomsnitt av alla värdeförändringar i medlemsstaternas valutor. Omräkningskursen för varje valuta mot denna monetära enhet fastställs automatiskt på grundval av de kurser som dagligen noteras på valutamarknaderna. Användningen av denna Europeiska monetära enhet ger försäkringsföretagen lika konkurrensvillkor.

¹ EGT nr C 28, 9.2.1976, s. 16.

² EGT nr C 35, 16.2.1976, s. 17.

³ EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3.

⁴ EGT nr L 104, 24.4.1975, s. 35.

Artikel 4 i ovan nämnda protokoll är för närvarande föremål för översyn. I enlighet med ett av styrelsen för Europeiska Investeringsbanken (EIB) fattat beslut den 18 mars 1975 använder banken den Europeiska monetära enheten definierad i rådets beslut 75/250/EEG.

Kommissionen har därefter, den 18 december 1975, i beslut nr 3289/75/EKSG¹ med rådets enhälliga instämmande bestämt att denna Europeiska monetära enhet skall användas vid tillämpning av Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen.

Värdet av den Europeiska monetära enheten, uttryckt i varje medlemsstats valuta, fastställs dagligen och användningen av värdet vid tillämpning av detta direktiv kräver att också en referensdag fastställs.

Emellertid skulle ett införande av den Europeiska monetära enheten i vissa medlemsstater kunna medföra en nedsättning av värdet i nationell valuta för de belopp som i direktivet uttrycks i monetära enheter. En sådan nedsättning skulle leda till en motsvarande minskning av det skydd som den minsta garantifonden nu ger de försäkrade. De nämnda beloppen bör omprövas vartannat år. Denna prövning kommer sannolikt att medföra ändring av de ifrågavarande beloppen. En nedsättning av värdena av de i den nationella valutan uttryckta beloppen skulle i vissa medlemsstater under sådana förhållanden kunna komma att snabbt leda till en ytterligare anpassning. Sådana stegvisa åtgärder skulle kunna förorsaka svårigheter för företag och tillsynsmyndigheter. Dessa belopp bör därför bibehållas på den nivå de skulle ha uppnått på grundval av den omräkningskurs som gäller före införandet av den Europeiska monetära enheten, om denna nivå är högre än den som gäller för den Europeiska monetära enheten, tills de i direktiv 73/239/EEG fastställda beloppen har omprövats.

Förändringarna i den ekonomiska och monetära situationen i gemenskapen gör en regelbundet återkommande granskning av dessa belopp befogad.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Artikel 5 a i direktiv 73/239/EEG skall ersättas med följande:

"a) *monetär enhet*: den Europeiska monetära enheten (EUA) så som definierad i kommissionens beslut 3289/75/EKSG¹; varje gång hänvisning görs i detta direktiv till den monetära enheten, skall värdet i den nationella valutan från och med den 31 december varje år vara det värde som gällde sista dagen i närmast föregående oktober månad för vilken dag värden för EUA finns noterade i samtliga valutor inom gemenskapen,"

2. På den sida där artikel 5 i direktiv 73/239/EEG återges skall följande fotnot läggas till:

¹ EGT nr L 327, 19.12.1975, s. 4."

Artikel 2

Övergångsvis, tills beloppen i direktiv 73/239/EEG, uttryckta i monetära enheter, har ändrats första gången, får de i nationell valuta uttryckta beloppen, beräknade på grundval av den monetära enhet som definierats i artikel 5 a, inte underskrida de belopp som beräknats efter den omräkningskurs för monetär enhet som gällde före antagandet av detta direktiv.

Artikel 3

Vartannat år skall rådet, på förslag från kommissionen, se över och vid behov ändra de belopp som i direktiv 73/239/EEG är uttryckta i monetära enheter, varvid hänsyn skall tas till förändringar i den ekonomiska och monetära situationen inom gemenskapen.

Artikel 4

De nationella bestämmelser som ändrats i enlighet med detta direktiv skall tillämpas från den 31 december 1976.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 29 juni 1976.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

¹ EGT nr L 327, 19.12.1975, s. 4.

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 juni 1987

om ändring, såvitt avser kreditförsäkring och borgensförsäkring, av första direktivet 73/239/EEG om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring

(87/343/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Genom rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring⁴, ändrat genom direktiv 76/580/EEG⁵, undanröjdes en del skillnader i medlemsstaternas lagstiftning för att underlätta möjligheterna att starta och driva sådan rörelse.

I artikel 2.2 d i det direktivet anges emellertid att det inte gäller "i avvaktan på ytterligare samordning, som skall genomföras inom fyra år efter anmälan av detta direktiv," beträffande "exportkreditförsäkring för statens räkning eller

med statligt stöd". Eftersom det skydd för de försäkrade som följer av direktivet tillhandahålls av staten vid verksamhet avseende exportkreditförsäkring för statens räkning eller med statlig garanti, bör sådan verksamhet även i fortsättningen vara undantagen från det nämnda direktivets tillämpningsområde i avvaktan på ytterligare samordning.

I artikel 7.2 c i det nämnda direktivet anges att "i avvaktan på ytterligare samordning, som måste genomföras inom fyra år efter detta direktivs anmälan, har Förbundsrepubliken Tyskland rätt att upprätthålla förbudet att inom sitt område samtidigt driva verksamhet avseende sjukförsäkring, kredit- och borgensförsäkring, försäkring avseende regress mot tredje man samt rättskydds-försäkring eller att driva sådan verksamhet tillsammans med andra försäkringsklasser". Härav följer att det föreligger hinder för etablering av agenturer och filialer. Detta direktiv är avsett att avhjälpa detta.

Såvitt gäller borgensförsäkring är de försäkrades intressen tillräckligt skyddade genom det nämnda direktivet. Förbudet i Förbundsrepubliken Tyskland mot samtidig verksamhet avseende borgensförsäkring och andra försäkringsklasser bör upphävas.

För försäkringsföretag, vars kreditförsäkringsrörelse utgör mer än en liten del av den totala verksamheten, krävs en utjämningsreserv som inte ingår i solvensmarginalen. Denna reserv bör beräknas enligt de metoder som anges i detta direktiv, vilka anses inbördes likvärdiga.

¹ EGT nr C 245, 29.9.1979, s. 7 och

EGT nr C 5, 7.1.1983, s. 2.

² EGT nr C 291, 10.11.1980, s. 70.

³ EGT nr C 146, 16.6.1980, s. 6.

⁴ EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3.

⁵ EGT nr L 189, 13.7.1976, s. 13.

Med hänsyn till att skadefall vid kreditförsäkring inträder med periodiska variationer bör sådan försäkring, för beräkning av den genomsnittliga skadebelastningen i den mening som avses i direktiv 73/239/EEG artikel 16.2, behandlas på samma sätt som försäkring mot storm, hagel och frost.

Vid kreditförsäkring är risken av sådan art att företag som driver denna verksamhet bör upprätta en större garantifond än som för närvarande är föreskriven i det nämnda direktivet.

De företag som skall fullgöra sådana skyldigheter bör medges en tillräcklig tidsperiod för detta.

Det är inte nödvändigt att ålägga företag denna skyldighet, om verksamheten i denna försäkringsklass inte överstiger en viss volym.

Med hänsyn till bestämmelserna i detta direktiv rörande kreditförsäkring är det inte längre befogat att Förbundsrepubliken Tyskland upprätthåller förbudet mot samtidig verksamhet avseende kreditförsäkring och andra försäkringsklasser, och detta förbud bör därför upphävas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Rådets direktiv 73/239/EEG ändras på följande sätt:

1. Artikel 2.2 d skall ersättas med följande:

"d) I avvaktan på ytterligare samordning, exportkreditförsäkring för statens räkning eller med statlig garanti eller med staten som försäkringsgivare."

2. I artikel 7.2 c andra stycket skall orden "kredit- och borgensförsäkring" utgå.
3. Följande artikel skall införas:

"Artikel 15a

1. Varje medlemsstat skall föreskriva att företag som är etablerade inom dess territorium och som meddelar försäkringar inom klass 14 i punkt A i bilagan (i fortsättningen kallat "kreditförsäkring"), skall upprätta en utjämningsreserv med ändamål att täcka tekniska underskott eller en skadekvot som överstiger genomsnittet och som uppstår i denna försäkringsklass under ett räkenskapsår.

2. Utjämningsreserven skall beräknas enligt regler som fastställs i varje medlemsstat och som överensstämmer med någon av de metoder som anges i punkt D i bilagan, vilka skall anses inbördes likvärdiga.

3. Utjämningsreserven får inte, till den del den beräknats enligt metoderna i punkt D i bilagan, ingå i solvensmarginalen.

4. Medlemsstaterna får befria etableringsställen från skyldigheten att upprätthålla en utjämningsreserv för verksamhet avseende kreditförsäkring, om premierna eller bidragen för kreditförsäkring inte uppgår till fyra procent av de totala premierna eller bidragen och inte heller uppgår till 2 500 000 ecu."

4. I artikel 16.2 skall andra meningen ersättas med följande:

"Dock skall, då det gäller företag som huvudsakligen meddelar försäkring avseende endast en eller flera av kredit-, storm-, hagel- eller frostrisker, de senaste sju räkenskapsåren utgöra referensperiod för beräkningen av den genomsnittliga skadebelastningen."

5. Första strecksatsen i artikel 17.2 skall ersättas med följande två strecksatser:

— 1 400 000 ecu i de fall där verksamheten omfattar samtliga eller vissa av de risker som ingår i försäkringsklass nr 14 i punkt A i bilagan; denna bestämmelse skall gälla för varje företag, vars premier eller bidrag hänförliga till denna klass, för vart och ett av de tre senaste räkenskapsåren överstiger 2 500 000 ecu eller fyra procent av de totala premierna eller bidragen för ifrågakvarande företag,

— 400 000 ecu i de fall där verksamheten omfattar samtliga eller vissa av de risker som ingår i någon av försäkringsklasserna i punkt A i bilagan under 10, 11, 12, 13 och 15 samt, när första strecksatsen inte är tillämplig, 14."

6. Följande punkt skall läggas till artikel 17.2:

"d) När ett företag som driver verksamhet avseende kreditförsäkring är skyldigt att öka den reserv som avses i punkt a) första strecksatsen till 1 400 000 ecu, skall den berörda medlemsstaten medge företaget

- en tid av tre år för att öka reserven till 1 000 000 ecu,
- en tid av fem år för att öka reserven till 1 200 000 ecu,
- en tid av sju år för att öka reserven till 1 400 000 ecu.

Dessa tidsfrister skall räknas från den dag då de i punkt a) första strecksatsen angivna förutsättningar har inträtt."

7. I artikel 19 skall följande införas:

"1a. Såvitt gäller kreditförsäkring skall företaget för tillsynsmyndigheten hålla räkenskaper tillgängliga, som utvisar både det tekniska resultatet och de tekniska reserverna avseende denna verksamhet."

8. Punkt D i bilagan till detta direktiv skall läggas till i bilagan till direktiv 73/239/EEG.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att följa detta direktiv före den 1 januari 1990. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

De skall tillämpa dessa åtgärder senast från och med den 1 juli 1990.

Artikel 3

Efter anmälan¹ av detta direktiv skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser

i den nationella lagstiftningen som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 22 juni 1987.

På rådets vägnar

L. TINDEMANS

Ordförande

---

¹ Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 25 juni 1987.

BILAGA

"D. Metoder för beräkning av utjämningsreserv för kreditförsäkring*Metod nr 1*

1. Med avseende på risker som omfattas av försäkringsklass 14 i punkt A (i fortsättningen kallad "kreditförsäkring") skall ett försäkringsföretag upprätta en utjämningsreserv för täckande av tekniska underskott som uppkommer i denna försäkringsklass under ett räkenskapsår.
2. Till dess denna reserv uppgår till 150% av det högsta årliga beloppet av nettopremier eller nettobidrag under de fem närmast föregående räkenskapsåren, skall för varje räkenskapsår till reserven överföras 75% av tekniska överskott som uppkommer i kreditförsäkringsrörelse, dock får det belopp som årligen överförs inte överstiga 12% av nettopremier eller nettobidrag.

Metod nr 2

1. Med avseende på risker som omfattas av försäkringsklass 14 i punkt A (i fortsättningen kallad "kreditförsäkring") skall ett försäkringsföretag upprätta en utjämningsreserv för täckande av tekniska underskott som uppkommer i denna försäkringsklass under ett räkenskapsår.
2. Utjämningsreserven skall uppgå till ett belopp som motsvarar minst 134% av genomsnittet av premierna eller bidragen under de fem närmast föregående räkenskapsåren efter avdrag för avgiven och tillägg för mottagen återförsäkring.
3. Till denna reserv skall för varje efterföljande räkenskapsår överföras 75% av tekniska överskott i denna försäkringsklass till dess reserven uppgår till minst det minimibelopp som beräknas enligt punkt 2.
4. Medlemsstaterna får fastställa särskilda regler för beräkning av reserven och/eller de årliga bidragen till denna utöver i detta direktiv föreskrivna minimibelopp.

Metod nr 3

1. En utjämningsreserv skall upprättas för försäkringsklass 14 i punkt A (i fortsättningen kallad "kreditförsäkring") med ändamål att täcka den skadevot som under ett visst räkenskapsår överstiger genomsnittet i denna försäkringsklass.
2. Utjämningsreserven skall beräknas enligt följande metod.

Alla beräkningar skall baseras på intäkter och kostnader för försäkringsgivarens egen räkning.

Ett belopp som relateras till vad skadekostnaden understiger genomsnittet skall för varje räkenskapsår överföras till utjämningsreserven till dess denna uppgår till, eller återställs till, det föreskrivna beloppet.

Skadekostnaden skall anses understiga genomsnittet, när skadevoten för ett räkenskapsår är lägre än den genomsnittliga skadevoten för referensperioden. Det belopp som skall relateras till vad skadekostnaden understiger genomsnittet erhålls genom att skillnaden mellan de två skadevoterna multipliceras med under räkenskapsåret intjänade premier.

Reserven skall uppgå till ett belopp som motsvarar sex gånger standardavvikelsen mellan skadevoterna för referensperioden och den genomsnittliga skadevoten, multiplicerat med under räkenskapsåret intjänade premier.

Om skadekostnaden för något räkenskapsår överstiger genomsnittet, skall utjämningsreserven belastas med ett relaterat belopp. Skadekostnaden skall anses överstiga genomsnittet, om skadevoten för ett räkenskapsår är högre än den genomsnittliga skadevoten. Det belopp som skall relateras till vad skadekostnaden överstiger genomsnittet erhålls genom att skillnaden mellan de två skadevoterna multipliceras med under räkenskapsåret intjänade premier.

Oavsett det faktiska skadeutfallet skall för varje räkenskapsår 3,5% av det för utjämningsreserven föreskrivna beloppet överföras till denna reserv till dess det föreskrivna beloppet har uppnåtts eller återställts.

Referensperioden skall vara minst 15 och högst 30 år. En utjämningsreserv behöver inte upprättas, om någon förlust inte har redovisats under referensperioden.

Det för utjämningsreserven föreskrivna beloppet och det belopp som reserven skall belastas med får minskas, om den genomsnittliga skadevoten för referensperioden tillsammans med driftskostnadsprocenten visar att premierna innefattar en säkerhetsmarginal.

Metod nr 4

1. En utjämningsreserv skall upprättas för försäkringsklass 14 i punkt A (i fortsättningen kallad "kreditförsäkring") med ändamål att täcka den skadevot som under ett visst räkenskapsår överstiger genomsnittet i denna försäkringsklass.

2. Utjämningsreserven skall beräknas enligt följande metod.

Alla beräkningar skall baseras på intäkter och kostnader för försäkringsgivarens egen räkning.

Ett belopp som relateras till vad skadekostnaden understiger genomsnittet skall för varje räkenskapsår överföras till utjämningsreserven till dess den uppgår till det högsta föreskrivna beloppet.

Skadekostnaden skall anses understiga genomsnittet, när skadekvoten för ett räkenskapsår är lägre än den genomsnittliga skadekvoten för referensperioden. Det belopp som skall relateras till vad skadekostnaden understiger genomsnittet erhålls genom att skillnaden mellan de två skadekvoterna multipliceras med under räkenskapsåret intjänade premier.

Det högsta beloppet för reserven skall motsvara sex gånger standardavvikelsen mellan skadekvoterna för referensperioden och den genomsnittliga skadekvoten, multiplicerat med under räkenskapsåret intjänade premier.

Om skadekostnaden för något räkenskapsår överstiger genomsnittet, skall utjämningsreserven belastas med ett relaterat belopp till dess denna nedgått till det föreskrivna minimibeloppet. Skadekostnaden skall anses överstiga genomsnittet, om skadekvoten för ett räkenskapsår är högre än den genomsnittliga skadekvoten. Det belopp som skall relateras till vad skadekostnaden överstiger genomsnittet erhålls genom att skillnaden mellan de två skadekvoterna multipliceras med under räkenskapsåret intjänade premier.

Det minsta beloppet för reserven skall motsvara tre gånger standardavvikelsen mellan skadekvoten för referensperioden och den genomsnittliga skadekvoten, multiplicerat med under räkenskapsåret intjänade premier.

Referensperioden skall vara minst 15 och högst 30 år. En utjämningsreserv behöver inte upprättas, om någon förlust inte har redovisats under referensperioden.

Både det för utjämningsreserven föreskrivna beloppet och det belopp som skall överföras till denna eller det belopp som reserven skall belastas med får minskas, om den genomsnittliga skadekvoten för referensperioden tillsammans med driftskostnadsprocenten visar att premierna innefattar en säkerhetsmarginal som är större än en och en halv gång standardavvikelsen för skadekvoterna under referensperioden. I sådant fall skall ifrågakvarande belopp multipliceras med ett belopp som motsvarar en och en halv gång standardavvikelsen dividerat med säkerhetsmarginalen."

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 juli 1973

om avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten för verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring

(73/240/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 54.3 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet¹ för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten, särskilt avdelning IV C i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I det ovannämnda allmänna handlingsprogrammet föreskrivs att all diskriminerande behandling av andra medlemsstaters medborgare skall avskaffas såvitt gäller etablering av direkt försäkringsrörelse avseende annan försäkring än livförsäkring.

Enligt detta allmänna handlingsprogram är, såvitt gäller direkt försäkringsrörelse, avskaffandet av inskränkningar för etablering av agenturer och filialer beroende av samordningen av villkoren för att starta och driva verksamheten. Denna samordning har för verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring genomförts genom rådets första direktiv av den 24 juli 1973.

Tillämpningsområdet för detta direktiv överensstämmer i alla avseenden med det som angetts i punkt A i bilagan till det första samordningsdirektivet. Med hänsyn till omständigheterna ansågs det skäligt att undanta exportkreditförsäkring från samordning.

Enligt det ovannämnda allmänna handlingsprogrammet skall inskränkningar i rätten att ansluta sig till yrkesorganisationer avskaffas när sådant medlemskap hör till näringsverksamheten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall, till förmån för de fysiska personer och företag som anges i avdelning I i det allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten, i fortsättningen kallade "förmånsberättigade", avskaffa de inskränkningar som anges i avdelning III i detta program och som påverkar rätten att starta och driva självständig verksamhet omfattande de försäkringsklasser som anges i artikel 1 i det första samordningsdirektivet.

Med "första samordningsdirektivet" avses rådets första direktiv av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring.

Såvitt gäller exportkreditförsäkring skall dessa inskränkningar emellertid finnas kvar till dess det samordningsprogram som anges i artikel 2.2 d i det första samordningsdirektivet genomförts.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall avskaffa särskilt följande inskränkningar:

- a) De som hindrar förmånsberättigade att etablera sig i värdlandet på samma villkor och med samma rätt som värdlandets egna medborgare.
- b) Sådana som gäller till följd av administrativ praxis och som medför att de förmånsberättigade behandlas på ett sätt som är diskriminerande i förhållande till vad som gäller för de egna medborgarna.

2. Till de inskränkningar som skall avskaffas hör särskilt sådana som innebär förbud eller inskränkning i fråga om

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr C 27, 28.3.1968, s. 15.

³ EGT nr 118, 20.6.1967, s. 2323/67.

förmånsberättigades möjligheter att etablera sig, detta på följande sätt:

Artikel 3

a) I Tyskland

de bestämmelser som ger förbundsministeriet för ekonomiska angelägenheter en diskretionär rätt att ställa upp villkor för utländska medborgares tillträde till denna verksamhet och att hindra dem från att driva sådan verksamhet inom förbundsrepubliken (lag av den 6 juni 1931 (VAG), artikel 106.2, nr 1, tillsammans med artikel 8.1, nr 3, artikel 106.2, sista mening, och artikel 111.2).

b) I Belgien

skyldigheten att inneha ett "carte professionnelle" (artikel 1 i lagen av den 19 februari 1965).

c) I Frankrike

— kravet på särskilt tillstånd (lag av den 15 februari 1917, ändrad och kompletterad genom "décret-loi" av den 30 oktober 1935, artikel 2.2 - "décret" av den 19 augusti 1941, med ändringar, artiklarna 1 och 2 - "décret" av den 13 augusti 1947, med ändringar, artiklarna 2 och 10),

— det reciprocitetskrav som innebär skyldighet att ställa borgen eller särskilda garantier (lag av den 15 februari 1917, ändrad och kompletterad genom "décret-loi" av den 30 oktober 1935, artikel 2.2 - "décret-loi" av den 14 juni 1938, artikel 42 - "décret" av den 30 december 1938, med ändringar, artikel 143 - "décret" av den 14 december 1966, artikel 9, 10 och 11), och

— skyldigheten att deponera tekniska reserver ("décret" av den 30 december 1938, med ändringar, artikel 179 - "décret" av den 13 augusti 1947, med ändringar, artiklarna 8 och 13 - "décret" av den 14 december 1966, avdelning I).

d) I Irland

bestämmelsen att följande villkor skall vara uppfyllda för att ett bolag skall kunna ges tillstånd att driva försäkringsrörelse, nämligen att bolaget skall vara registrerat enligt "Irish Companies Acts", att två tredjedelar av bolagets aktier skall ägas av irländska medborgare och att majoriteten av styrelseledamöterna (med undantag av en heltidsanställd verkställande direktör) skall vara irländska medborgare ("Insurance Act", 1936, avsnitt 12; "Insurance Act", 1964, avsnitt 7).

3. De bestämmelser i lagar och andra författningar som ålägger förmånsberättigade att ställa deposition eller särskild borgen skall inte avskaffas, så länge företagen inte uppfyller de finansiella villkoren i artiklarna 16 och 17 i det första samordningsdirektivet enligt bestämmelserna i artikel 30.1 och 30.2 i samma direktiv.

1. När ett värdland av sina egna medborgare, som villkor för att de skall få starta någon av de verksamheter som avses i artikel 1, kräver vandelsintyg eller bevis om att de inte varit försatta i konkurs, skall medlemsstaten, när det gäller medborgare i andra medlemsstater, som tillräckligt bevis godta ett utdrag ur "kriminalregistret" eller, i avsaknad därav, motsvarande handlingar utfärdade av en behörig rättslig eller administrativ myndighet i hemlandet eller det senaste uppehållslandet, som visar att dessa krav är tillgodosedda.

2. Om den utländske medborgarens hemland eller senaste uppehållsland inte utfärdar sådana skriftliga bevis om god vandel eller beträffande frihet från konkurs, får dessa ersättas av en förklaring under ed - eller, i stater där inga bestämmelser om edgång finns, av en försäkran - av vederbörande inför en behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarie i vederbörande persons hemland eller senaste uppehållsland, varpå myndigheten eller notarien utfärdar ett intyg om edgång eller avgiven försäkran. En försäkran om frihet från konkurs får också avges inför en behörig yrkes- eller näringsorganisation i samma land.

3. Handlingar som utfärdas i enlighet med punkt 1 eller punkt 2 får vid ingivandet inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den tid som anges i artikel 6 utse de myndigheter och organisationer som skall ha behörighet att utfärda ifrågavarande handlingar och skall genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall se till att de förmånsberättigade har rätt att ansluta sig till yrkes- eller näringsorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som gäller för de egna medborgarna.

2. Med rätten till medlemskap i yrkes- eller näringsorganisationer skall, då etablering sker, följa valbarhet för eller rätt att utses till högre tjänster i sådana organisationer. Dock får sådana tjänster förbehållas landets egna medborgare, när organisationen medverkar vid utövandet av offentlig myndighet enligt lag eller annan författning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i "Chambre de commerce" inte medföra rätt för förmånsberättigade att delta i val av dess förvaltningsorgan.

Artikel 5

Stöd som kan snedvrída villkoren för etablering får medlemsstaterna inte ge sina egna medborgare, då de beger sig till en annan medlemsstat för att driva någon av de verksamheter som avses i artikel 1.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall inom 18 månader efter anmälan av första samordningsdirektivet ändra sina nationella bestämmelser så att de överensstämmer med detta direktiv och skall

genast underrätta kommissionen om detta. De sålunda ändrade bestämmelserna skall börja tillämpas samtidigt med de lagar och andra författningar som utfärdats för att följa första direktivet.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 24 juli 1973.

På rådets vägnar

I. NØRGAARD

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 30 maj 1978

om samordning av lagar och andra författningar som avser koassuransverksamhet inom gemenskapen

(78/473/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 57.2 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Det faktiska bedrivandet av koassuransverksamhet inom gemenskapen bör underlättas genom en viss minsta samordning för att undvika störningar i konkurrensen och ojämlig behandling; dock utan att det påverkar den frihet som råder i flera av medlemsstaterna.

Denna samordning gäller endast de ekonomiskt viktigaste formerna för koassuransverksamhet, dvs. de som på grund av sin art eller storlek skall kunna täckas av internationell koassurans.

Detta direktiv utgör således ett första steg i riktning mot samordning av alla de former av verksamhet som får bedrivas inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster. En sådan samordning är också syftet med förslaget till ett andra rådsdirektiv om samordning av lagar och andra författningar som avser direkt försäkring annan än livförsäkring samt bestämmelser för att underlätta ett effektivt utnyttjande av friheten att tillhandahålla tjänster, vilket förslag kommissionen överlämnade till rådet den 30 december 1975³.

Den ledande försäkringsgivaren är bättre skickad än övriga koassuradörer att värdera försäkringsskador och fastställa minsta storlek på reserver för ej reglerade försäkringsfall.

Regler om likvidation av försäkringsföretag är under utarbetande. Redan på detta stadium bör emellertid föreskrifter ges för att, i händelse av likvidation, säkerställa att förmåns-

förmånstagare till koassuransavtal inom gemenskapen erhåller en behandling som är likvärdig den som ges förmånstagare till annan försäkring, oavsett dessa personers nationalitet.

Ett särskilt samarbete bör komma till stånd beträffande koassuransverksamheten inom gemenskapen, både mellan medlemsstaternas behöriga tillsynsmyndigheter och mellan dessa myndigheter och kommissionen. Som ett led i detta samarbete bör sådana verksamhetsmetoder granskas som tyder på att direktivet inte tillämpas enligt sitt syfte.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

1. Detta direktiv gäller sådan koassuransverksamhet inom gemenskapen som avses i artikel 2 och som omfattar de risker som anges i punkterna A. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13 och 16 i bilagan till rådets första direktiv av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring⁴, i fortsättningen kallat "första samordningsdirektivet".

Det gäller dock inte koassuransverksamhet inom gemenskapen som täcker sådana risker angivna i punkt A.13 som rör skador orsakade av atomkraft eller medicinalprodukter. Undantaget rörande försäkring mot skador orsakade av medicinalprodukter skall följas upp av rådet inom fem år efter anmälan av detta direktiv.

2. Detta direktiv skall tillämpas på de risker som nämns i punkt 1 första stycket och som genom sin art eller storlek föranleder medverkan av flera assuradörer.

Svårigheter som kan uppkomma vid genomförandet av denna regel skall behandlas enligt artikel 8.

¹ EGT Nr C 60, 13.3.1975, s. 16.

² EGT Nr C 47, 27.2.1975, s. 40.

³ EGT Nr C 32, 12.2.1976, s. 2.

⁴ EGT Nr C228, 16.8.1973, s. 3.

Artikel 2

1. Detta direktiv omfattar endast koassuransverksamhet inom gemenskapen som uppfyller följande villkor:

- a) Sådan risk som avses i artikel 1.1, skall genom ett enda avtal med en samlad premie och för samma termin täckas av två eller flera försäkringsgivare, här nedan kallade *koassuradörer*, som var och en ansvarar för sin del, och av vilka en skall vara ledande assuradör.
- b) Risken skall finnas inom gemenskapen.
- c) För att kunna täcka denna risk skall den ledande assuradören vara auktoriserad enligt villkoren i första samordningsdirektivet, dvs. han skall behandlas som om han är den assuradör som täcker hela risken.
- d) Minst en av koassuradörerna skall delta i avtalet genom ett huvudkontor, en agentur eller en filial etablerad i en annan medlemsstat än den där den ledande assuradören är etablerad.
- e) Den ledande assuradören skall till fullo åta sig den roll som tillkommer honom enligt gällande praxis för koassuransverksamhet och särskilt fastställa försäkringsvillkor och tariffer.

2. För sådan koassuransverksamhet som inte uppfyller villkoren i punkt 1 eller som täcker andra risker än sådana som anges i artikel 1, skall de nationella bestämmelser tillämpas som gäller när detta direktiv träder i kraft.

Artikel 3

Den rätt att delta i koassuransverksamhet inom gemenskapen som gäller för företag som har huvudkontor i en medlemsstat och som omfattas av och uppfyller bestämmelserna i första samordningsdirektivet, får inte villkoras av andra bestämmelser än dem som föreskrivs i detta direktiv.

AVDELNING II

Villkor och rörelse regler för koassurans inom gemenskapen*Artikel 4*

1. Storleken på de tekniska reserverna skall bestämmas av de olika koassuradörerna enligt de regler som gäller i den medlemsstat där koassuradörerna är etablerade eller, om sådana regler saknas, enligt gällande praxis i denna medlemsstat. Reserven för ej reglerade försäkringsfall skall dock vara minst lika stor som den som fastställts av den ledande assuradören enligt de regler eller den praxis som gäller i den medlemsstat där denne är etablerad.

2. De tekniska reserver som upprättats av de olika koassuradörerna skall motsvaras av valutamatchande tillgångar. Lättnader i fråga om valutamatchning får dock, med hänsyn tagen till de krav som gäller i fråga om en ansvarsfull ledning av försäkringsföretag, medges av de medlemsstater där de enskilda koassuradörerna är etablerade. Sådana tillgångar skall, efter koassuradörens eget val, finnas antingen i de medlemsstater där koassuradörerna är etablerade eller i den medlemsstat där den ledande assuradören är etablerad.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall se till att de koassuradörer som är etablerade inom deras territorier för statistik över koassuransverksamheten inom gemenskapen, med angivande av vilka länder som omfattas.

Artikel 6

Medlemsstaternas tillsynsmyndigheter skall verka i nära samarbete vid genomförandet av detta direktiv och skall utväxla all information som erfordras för detta.

Artikel 7

Om ett försäkringsföretag träder i likvidation, skall de åtaganden som följer av koassuransavtal inom gemenskapen, infrias på samma sätt som de åtaganden som hänför sig till försäkringsföretagets övriga försäkringsavtal, oavsett försäkringsstagarens eller förmånstagarens nationalitet.

AVDELNING III

Slutbestämmelser*Artikel 8*

Kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter skall i nära samarbete följa upp de svårigheter som kan uppkomma vid genomförandet av detta direktiv.

Inom ramen för detta samarbete skall de uppmärksamma särskilt sådan tillämpning som tyder på att detta direktiv, i synnerhet artikel 1.2 och artikel 2, inte tillämpas enligt sitt syfte, antingen genom att den ledande assuradören inte fullgör sitt åtagande enligt inom koassuranssektorn gällande praxis eller genom att täckningen av föreliggande risker uppenbart inte kräver deltagande av två eller flera assuradörer.

Artikel 9

Kommissionen skall inom sex år från anmälan av detta direktiv till rådet överlämna en rapport över utvecklingen av koassuransverksamheten inom gemenskapen.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall inom 18 månader från anmälan av detta direktiv vidta de ändringar i sina nationella bestämmelser som behövs för att följa detta direktiv och skall genast underrätta kommissionen om detta.

De sålunda ändrade bestämmelserna skall börja tillämpas inom 24 månader efter sådan anmälan.

Artikel 11

Efter anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmel-

ser i lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 12

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 maj 1978.

På rådets vägnar

I. NORGAARD

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 10 december 1984

om ändring, speciellt med avseende på reserisker, i första direktivet (73/239/EEG) om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring.

(84/641/EEG)

EUROPEISKA GEMSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av den Ekonomiska och sociala kommittens yttrande³, och

med beaktande av följande:

I rådets första direktiv (73/239/EEG) av den 4 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring⁴, härmed kallat första direktivet, om ändring i direktiv 76/580/EEG⁵, har vissa skillnader mellan medlemsstaternas lagbestämmelser tagits bort för att underlätta etablering och drift av verksamhet enligt ovan.

Betydande framsteg har gjorts inom den del av kommersiell verksamhet som består i att tillhandahålla serviceförmåner. Dessa förmåner regleras i bestämmelser som skiljer sig från en medlemsstat till en annan, och dessa skillnader utgör ett hinder för utövandet av den fria rätten till företagsetablering.

För att avlägsna detta hinder bör det fastställas att en viss verksamhet inte är undantagen från tillämpning av bestämmelserna i Första direktivet enbart därför att den enbart erbjuder serviceförmåner eller är en rörelse där rörelseidkaren enbart använder sig av egen personal eller utrustning för detta ändamål. Tillhandahållande av sådan räddningsservice som består i utfästelse om hjälp om en oförutsedd händelse skulle inträffa bör följaktligen täckas av bestämmelserna i ovan nämnda direktiv, varvid arten av denna assistans skall beaktas.

De målsättningar som gäller för att av tillsynsskäl låta bestämmelserna i Första direktivet även gälla räddningsservice, fastän direktivet inte innehåller någon definition av detta slags verksamhet, bör inte påverka de skatteregler som gäller för sådan verksamhet.

Första direktivets bestämmelser bör emellertid inte komma att gälla person eller företag, som inte är ett försäkringsföretag, enbart av det skälet att ifrågavarande person eller företag tillhandahåller viss form av assistans i samband med vanligen förekommande olyckor eller maskinhaverier med landsvägsfordon inom den medlemsstat där det företag som tillhandahåller sådan service är beläget.

Beslut bör fattas om vissa lätnader i villkoret att olyckan eller maskinhaveriet skall ha inträffat i den medlemsstat där det företag som tillhandahåller räddningstjänsterna är beläget, detta för att ta hänsyn antingen till befintliga ömsesidiga avtal eller speciella omständigheter som hänför sig till berörda företags struktur eller geografiska läge eller till den mycket begränsade ekonomiska betydelsen av den här åsyftade verksamheten.

Ett företag i en medlemsstat vars huvudsakliga verksamhet är att tillhandahålla tjänsterna för offentliga myndigheters räkning bör undantas från första direktivets tillämpning.

Företag som tillhandahåller räddningsservice skall förfoga över erforderliga medel för att kunna tillhandahålla de erbjudna serviceförmånerna tillräckligt snabbt.

Särskilda bestämmelser bör införas när det gäller beräkningen av den solvensmarginal och den minsta storleken på den garantifond som ett sådant företag måste ha.

Vissa övergångsbestämmelser fordras för att företag som enbart tillhandahåller räddningsservice skall kunna anpassa sig till bestämmelserna i första direktivet.

¹ EGT nr C 51, 10.3.1981, s. 5 och

EGT nr C 30, 4.2.1983, s. 6.

² EGT nr C 149, 14.6.1982, s. 129.

³ EGT nr L 343, 31.12.1981, s. 9.

⁴ EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3.

⁵ EGT nr L 189, 13.7.1976, s. 13.

På grund av särskilda strukturella och geografiska svårigheter måste en övergångsperiod medges för automobilklubbarna i medlemsstaterna så att de kan anpassa sig efter bestämmelserna i första direktivet när det gäller hemtransport av fordonet, eventuellt tillsammans med förare och passagerare.

Bestämmelserna i första direktivet måste aktualiseras när det gäller försäkringsföretagens juridiska status. Vidare bör de regler som gäller agenturer eller filialer etablerade inom gemenskapen, som tillhör företag vars huvudkontor är belägna utanför gemenskapen, ändras så att de uppfyller villkoren i direktiv 79/267/EEG¹.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Artikel 1 i första direktivet skall ersättas med följande:

"Artikel 1

1. Detta direktiv avser startande och drift av verksamhet som egenföretagare med direkt försäkring, inklusive tillhandahållande av räddningsservice enligt punkt 2, som bedrivs av företag etablerade inom en viss medlemsstat eller företag som vill etablera sig där.

2. Verksamhet med räddningsservice skall avse assistans för personer som råkar i svårigheter under resa, när de befinner sig utanför hemorten eller på annan plats än sin fasta bostad. Verksamheten skall bestå i att mot förskottsbetalad premie tillhandahålla försäkringstagaren omedelbar hjälp i enlighet med ett avtal som täcker de svårigheter som försäkringstagaren utsätts för på grund av en oförutsedd händelse i de olika fall och under de olika omständigheter som anges i avtalet.

Hjälpen kan bestå av kontanta medel eller serviceförmåner. De senare kan också tillhandahållas med hjälp av försäkringsgivarens egen personal och utrustning.

Räddningsservice täcker inte fordonsservice, underhåll, uppföljningstjänster eller enbart angivande att assistans tillhandahålls i egenskap av mellanhand eller tillhandahållande av assistans i sådan egenskap.

3. Uppdelningen av verksamhet enligt denna artikel i klasser redovisas i bilagan."

Artikel 2

Artikel 2 i första direktivet skall kompletteras med följande:

"3. Räddningsservice där ansvaret är begränsat till följande tjänster i händelse av vanligen förekommande olyckor eller maskinhaverier med vägfordon inom den medlemsstat där försäkringsgivaren är verksam:

- Maskinskadeservice på platsen, som i de flesta fall utförs av försäkringsgivaren med hjälp av egen personal och utrustning,
- bortforsling av fordon till närmaste eller lämpligaste ställe där reparation kan utföras och eventuell samtidig transport, normalt med samma färdmedel, av förare och passagerare till närmaste plats från vilken de kan fortsätta sin resa på annat sätt,
- transport av fordonet, om bestämmelser beträffande sådan transport utfärdats av den medlemsstat där försäkringsgivaren är verksam, eventuellt tillsammans med förare och passagerare, till deras hem eller till platsen för deras avresa eller till det ursprungliga resmålet inom samma medlemsstat, såvida inte sådana tjänster utförs av ett företag för vilket bestämmelserna i detta direktiv gäller.

I de fall som avses i de första två indragen skall villkoret att olyckan eller maskinhaveriet måste ha inträffat inom den medlemsstat där försäkringsgivaren är verksam

- a) inte gälla i fall där försäkringsgivaren är en organisation i vilken förmånstagaren är medlem, och där maskinskadeservice eller borttransport av fordonet tillhandahålls av en liknande organisation i respektive land inom ramen för ett ömsesidigt avtal, mot företeende enbart av ett medlemskort och utan att någon tilläggspremie betalas,
- b) inte hindra tillhandahållande av sådan assistans på Irland och i Storbritannien av en och samma organisation verksam i båda dessa länder.

Under de omständigheter som nämnts i tredje indraget och där olyckan eller maskinhaveriet inträffat på Irland eller, när det gäller Storbritannien, på Nordirland, får fordonet, eventuellt tillsammans med förare och passagerare transporteras till dessa personers hem, plats för avresan eller ursprungliga resmål inom ettdera av dessa territorier.

Direktivet gäller dessutom inte räddningstjänster som utförs i händelse av en olycka eller ett maskinhaveri med ett vägfordon, som inträffat utanför Luxemburg, och där tjänsterna består i att transportera fordonet, eventuellt tillsammans med förare och passagerare, till deras hem, och där dessa tjänster utförs av automobilklubben i Luxemburg.

¹ EGT nr L 63, 13.3.1979, s. 1.

Företag för vilka detta direktiv gäller får bedriva sådan verksamhet som nämnts i denna punkt, endast om de beviljats auktorisation för klass 18 i punkt A i bilagan, utan att detta inverkar på giltigheten av punkt C i samma bilaga. I sådant fall skall detta direktiv gälla för sådan verksamhet."

Artikel 3

Artikel 3.1 i första direktivet skall kompletteras med följande:

"Detta direktivs bestämmelser gäller inte företag som uppfyller följande villkor:

- företaget bedriver inte någon verksamhet som är underkastad bestämmelserna i detta direktiv annat än sådan som anges i klass 18 i A i bilagan,
- verksamheten bedrivs endast lokalt och består endast av tillhandahållande av förmåner och
- den totala årliga intäkten av räddningstjänster till personer som råkat i svårigheter överstiger inte 200.000 ecu."

Artikel 4

Artikel 4 i första direktivet skall kompletteras med följande punkt:

"f) i Danmark

Falcks Redningskorps A/S, Köpenhamn."

Artikel 5

I den näst sista strecksatsen i artikel 8.1. a i första direktivet skall "cooperative vereniging" strykas.

Artikel 6

Artikel 8.3 och 10.3 i första direktivet skall kompletteras med följande:

"Inte heller hindrar de medlemsstaterna från att göra kontroller hos företag som ansöker om eller beviljats auktorisation för klass 18 i A i bilagan, av deras direkta eller indirekta resurser i form av personal och utrustning, inklusive kompetensen hos deras medicinska personal och kvaliteten av den utrustning som företaget har för att uppfylla sina åtaganden inom denna försäkringsklass."

Artikel 7

I artikel 9, första stycket, och 11.1 i första direktivet skall punkt e ersättas med följande:

"e) de beräknade kostnaderna för uppbyggnaden av de administrativa tjänsterna och organisationen för ackvisition av försäkringar samt de för ändamålet avsatta ekonomiska resurserna, och, där de risker som skall täckas finns angivna i nr 18 i A i bilagan, de resurser företaget förfogar över för tillhandahållande av de avtalade räddningstjänsterna."

Artikel 8

Artikel 13 i första direktivet skall ersättas med följande:

"Artikel 13

Medlemsstaterna skall samarbeta intimt med varandra vid tillsyn av de auktoriserade företagens finansiella ställning. Skulle ifrågavarande företag auktoriseras att tillhandahålla sådan risktäckning som anges i nr 18 i A i bilagan, skall medlemsstaterna också samarbeta vid tillsynen av dessa företags resurser att utföra de räddningstjänster de åtagit sig, när de berörda medlemsstaternas lagar påbjuder tillsyn av dessa resurser."

Artikel 9

Artikel 16.3 i första direktivet skall kompletteras med följande:

"I de riskfall som anges i nr 18 i A i bilagan skall summan av de utbetalade skadeersättningar som läggs till grund vid beräkningen av det andra resultatet (baserat på skador) utgöras av de kostnader som företaget haft för avtalade och tillhandahållna räddningstjänster. Dessa kostnader skall beräknas i enlighet med de bestämmelser som gäller i den medlemsstat där företaget huvudkontor är beläget."

Artikel 10

I artikel 17 i första direktivet skall den andra strecksatsen i 2 a ersättas med följande:

"- 300.000 ecu i fall där samtliga eller vissa av de risker täcks som ingår i någon av de försäkringsklasser som anges i A i bilagan under nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 16 och 18."

Artikel 11

Artikel 19 i första direktivet skall ersättas med följande:

"Artikel 19.

1. Varje medlemsstat skall ålägga varje försäkringsrörelse vars huvudkontor är beläget inom dess territorium att årligen förete ett bokslut över sin totala verksamhet vilket återspeglar dess ekonomiska ställning och solvens och, när det gäller risker enligt nr 18 i A i bilagan, övriga resurser för uppfyllande av rörelsens åtaganden, om medlemsstatens lag påbjuder tillsyn av sådana resurser.

2. Medlemsstaterna skall ålägga de företag som bedriver verksamhet inom deras territorium att periodiskt inge redovisningar, tillsammans med statistisk dokumentation, som erfordras för utövande av tillsyn, och, när det gäller risktäckning enligt nr 18 i A i bilagan, övriga resurser för uppfyllande av rörelsens åtaganden, om medlemsstatens lag påbjuder tillsyn av sådana resurser. De behöriga tillsynsmyndigheterna skall internt utväxla sådan information och dokumentation som fordras för denna tillsyn."

Artikel 12

Artikel 26 i första direktivet skall ersättas med följande:

"Artikel 26.

1. Företag som ansökt om eller beviljats auktorisation i mer än en medlemsstat kan ansöka om följande förmåner som endast får beviljas tillsammans:

- a) att den solvensmarginal som anges i artikel 25 beräknas i relation till hela den samlade verksamhet som företaget bedriver inom gemenskapen, i vilket fall avseende skall vid beräkningen fästas endast vid den verksamhet som bedrivs av företagets samtliga inom gemenskapen etablerade agenturer eller filialer,
- b) att sådan deposition som fordras enligt artikel 23.2 e endast behöver göras i en av dessa medlemsstater,
- c) att de tillgångar som utgår farantifonden skall lokaliseras i någon av de medlemsstater där företaget bedriver sin verksamhet.

2. Ansökan om tillgång till de förmåner som anges i 1 skall göras till de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten. I ansökan skall anges den myndighet i medlemsstaten som i framtiden skall utöva tillsyn av solvensen för den totala verksamhet som utövas av de agenturer eller filialer som företaget etablerat inom gemenskapen. Skäl måste anges för valet av myndighet och fastställd deposition skall göras inom den medlemsstat det gäller.

3. Medgivande från samtliga medlemsstater som mottagit ansökan enligt ovan fordras för beviljande av de förmåner som anges i 1 ovan. Dessa förmåner skall börja gälla från och med den dag då den av företaget valda tillsynsmyndigheten meddelar de övriga tillsynsmyndigheterna att den kommer att kontrollera solvensen för den totala verksamhet som bedrivs av företagets agenturer eller filialer inom gemenskapen. Den valda tillsynsmyndigheten skall från de övriga medlemsstaterna inhämta erforderliga upplysningar om den totala solvensen för de agenturer och filialer företaget etablerat inom deras territorier.

4. De enligt denna artikel medgivna förmånerna kan samtidigt återkallas av samtliga berörda medlemsstater på initiativ av en eller flera av dessa."

Artikel 13

Andra stycket i artikel 27 i första direktivet skall ersättas med följande:

"Vid tillämpningen av bestämmelserna i artikel 20, då ett företag befunnits berättigat till förmånerna enligt artikel 26.1, skall den myndighet som svarar för verifieringen av solvensen för de agenturer eller filialer företaget etablerat inom gemenskapen, likställas med tillsynsmyndigheten i den stat där ett EG-företag har sitt huvudkontor."

Artikel 14

I A i bilagan till första direktivet skall följande tillägg göras före sista meningen:

"18. Räddningsservice

Räddningstjänster som tillhandahålls personer som råkat i svårigheter under resa, vid vistelse utanför hemorten eller på annan plats än sin fasta bostad".

Artikel 15

Varje medlemsstat får inom sitt territorium tillhandahålla räddningstjänster till personer som råkat i svårigheter under andra omständigheter än de som nämns i artikel 1 med vidtagande av de åtgärder som fastställts i första direktivet. Om en medlemsstat utnyttjar denna möjlighet, skall den i syfte att vidta sådana åtgärder, behandla sådan verksamhet som om den ingick i klass 18 i A i bilagan till första direktivet, utan att detta påverkar giltigheten av C i bilagan.

Vad som sägs i föregående stycke skall inte på något sätt påverka möjligheterna till sådan klassificering som anges i

bilagan till första direktivet när det gäller åtgärder som uppenbart ingår i andra riskgrupper.

Auktorisation får inte vägras en agentur eller en filial enbart med motiveringen att den verksamhet för vilken bestämmelserna i denna artikel gäller, har annan klassificering i den medlemsstat där företagets huvudkontor är beläget.

Övergångsbestämmelser

Artikel 16

1. Medlemsstaterna får bevilja företag, som vid tiden för utfärdandet av detta direktiv endast tillhandahåller räddningsservice inom deras respektive territorier, en tid av fem år från nämnda tidpunkt att uppfylla de krav som anges i artikel 16 respektive 17 i Första direktivet.

2. Medlemsstaterna får bevilja alla företag som avses i 1 ovan och som vid utgången av 5-årsperioden ännu inte helt uppnått föreskriven solvensmarginal, en ytterligare tid av högst 2 år för detta, förutsatt att de berörda företagen i enlighet med artikel 20 i Första direktivet underställt tillsynsmyndigheten för godkännande sådana åtgärder som de avser att vidta för att uppfylla solvensvillkoret.

3. Varje företag enligt 1 ovan som vill utöka sin verksamhet inom ramen för vad som avses i artikel 8.2 eller artikel 10 i första direktivet, kan göra detta endast på villkor att det omedelbart uppfyller bestämmelserna i nämnda direktiv.

4. Varje företag som avses i 1 ovan, som när det gäller organisationsform skiljer sig från vad som anges i artikel 8 i Första direktivet, får fortsätta sin verksamhet, under en tid av tre år från utfärdandet av detta direktiv, med samma organisationsform som gällde på utfärdandedagen.

5. Denna artikel skall också tillämpas på alla företag bildade efter utfärdandet av detta direktiv, vilka fortsätter en övertagen verksamhet som redan bedrevs på utfärdandedagen av en legaliserad företagsenhet.

Artikel 17

Medlemsstaterna får bevilja agenturer och filialer som avses i avdelning III i första direktivet, som tillhandahåller enbart

räddningstjänster inom ifrågavarande medlemsstater, en längsta tid av 5 år med början på dag för utfärdande av detta direktiv, att uppfylla kraven i artikel 25 i första direktivet, förutsatt att dessa agenturer eller filialer inte utökar sin verksamhet i den mening som avses i artikel 10.2 i Första direktivet.

Artikel 18

Under en period av 8 år från dag för utfärdande av detta direktiv skall villkoret att olycka eller maskinhaveri måste ha inträffat inom den medlemsstat där de försäkrande företaget är beläget, inte gälla för de verksamhetsgrenar som avses i tredje inledningen till första punkten i artikel 2.3 i första direktivet, när sådana räddningstjänster tillhandahålls av ELPA (Automobile and Touring Club of Greece).

Slutbestämmelser

Artikel 19

1. Medlemsstaterna skall senast den 30 juni 1987 ändra sina nationella bestämmelser så att de överensstämmer med detta direktiv. De skall utan dröjsmål informera kommissionen om detta. De därmed ändrade bestämmelserna skall börja gälla senast den 1 januari 1988 i enlighet med artikel 16, 17 och 18 i detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i lagar och andra författningar som de antar inom det område som täcks av detta direktiv.

Artikel 20

Inom 6 år efter anmälan av detta direktiv skall kommissionen till rådet överlämna en rapport om de svårigheter som har uppkommit vid tillämpningen av detta direktiv, särskilt artikel 15. Vid behov skall kommissionen föreslå åtgärder för att komma till rätta med dem.

Artikel 21

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 10 december 1984.

På rådets vägnar

A. DUKES

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 juni 1987

om samordning av lagar och andra författningar angående rättsskyddsförsäkring

(87/344/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets² yttrande, och

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommittens yttrande³, och

med beaktande av följande:

Med rådets direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring⁴, senast ändrat genom direktiv 87/343/EEG⁵, har vissa skillnader mellan de olika medlemsländernas nationella lagar tagits bort i syfte att underlätta startande och drift av sådan verksamhet.

I artikel 7.2 c i direktiv 73/239/EEG förskrivs emellertid att i avvaktan på ytterligare samordning, som måste genomföras inom fyra år efter detta direktivs anmälan, har Förbundsrepubliken Tyskland rätt att upprätthålla förbudet att inom dess område samtidigt driva verksamhet avseende sjukförsäkring, kredit- och borgensförsäkring, försäkring avseende regress mot tredje man samt rättsskyddsförsäkring eller att driva sådan verksamhet tillsammans med andra försäkringsklasser.

Bestämmelserna i detta direktiv gäller samordning av rättsskyddsförsäkring enligt artikel 7.2 c i direktiv 73/239/EEG.

Till skydd för försäkringstagare bör åtgärder vidtas för att i största möjliga utsträckning förhindra att en intressekonflikt uppstår mellan en person med rättsskyddsförsäkring och hans/hennes försäkringsgivare på grund av att den senare förser honom med försäkringstäckning av annan riskklass som anges i bilagan till direktiv 73/239/EEG eller förser någon annan person med försäkringstäckning, varvid åtgärderna också syftar till att lösa sådana tvister, om de skulle uppstå.

Detta direktiv bör ej gälla rättsskyddsförsäkring som avser tvister eller risker som uppkommer genom eller i samband med användning av högsjöfartyg; detta på grund av riskernas speciella karaktär.

Detta direktiv bör inte heller omfatta försäkringsverksamhet där försäkringsgivaren tillhandahåller tjänster vid eller bär kostnaderna för en försäkringstagares försvar under en ansvarsförsäkring, om denna verksamhet samtidigt bedrivs med sådant försäkringsskydd i försäkringsgivarens eget intresse.

Medlemsstaterna bör medges möjlighet att från detta direktivs tillämpningsområde undanta verksamhet med rättsskyddsförsäkring som bedrivs av ett räddningsserviceföretag i en annan medlemsstat än den där försäkringstagaren normalt har sin hemvist och när verksamheten avser sådan del av ett avtal som uteslutande täcker de tjänster som tillhandahålls personer som råkar i svårigheter under resa, vid vistelse utanför hemorten eller på annan plats än sin fasta bostad.

Systemet med obligatorisk specialisering, som för närvarande tillämpas av en enda medlemsstat, nämligen Västtyskland, förebygger de flesta intressekonflikter. Det förefaller emellertid inte nödvändigt att utvidga tillämpningen av detta system till att gälla hela gemenskapen, eftersom det skulle nödvändiggöra uppdelning av företag med flera verksamhetsgrenar i kombination.

Målet att på samma sätt förebygga intressekonflikter kan uppnås genom att försäkringsföretagen måste tillhandahålla separata försäkringsavtal eller särskilda delar av försäkringsavtal enbart för rättsskydd och genom att de måste i sin organisation ha särskild funktion för rättsskyddsförsäkring, alternativt överlämna skadeärenden inom detta försäkringsområde till ett företag som är en separat juridisk person, alternativt medge den som har rättsskyddsförsäkring rätt att välja advokat från och med att vederbörande får rätt att begära ersättning av försäkringsgivaren.

Vilken lösning man än väljer, skall den som har en rättsskyddsförsäkring skyddas på motsvarande sätt med likvärdiga medel.

I fråga om personer som har rättsskyddsförsäkring gäller regeln att dessa skall ha möjlighet att välja en advokat eller annat enligt medlemsstatens lag tillräckligt kvalificerat ombud med uppgift att tillvarata försäkringstagarens intressen vid undersökningar eller rättsliga förfaranden och om intressekonflikt uppstår.

¹ EGT nr C 198, 7.8.1979, s. 2.

² EGT nr C 260, 12.10.1981, s. 78.

³ EGT nr C 348, 31.12.1980, s. 22.

⁴ EGT nr C 228, 16.8.1973, s. 3.

⁵ EGT nr L 185, 4.7.1987, s. 72.

Medlemsstaterna bör medges möjlighet att undanta försäkringsföretag från skyldigheten att medge försäkringstagaren fritt val av advokat, om rättsskyddsförsäkringen är begränsad till försäkringsskador som inträffar vid användning av vägfordon inom deras territorium, och om andra begränsande villkor är uppfyllda.

Om en tvist uppstår mellan försäkringsgivaren och försäkringstagaren, är det angeläget att den löses på rättvisast och snabbast möjliga sätt. Avtal om rättsskyddsförsäkring bör därför innehålla en bestämmelse om skiljeförfarande eller annat förfarande som erbjuder jämförliga garantier.

I punkt c, andra stycket, i bilagan till direktiv 73/239/EEG finns en bestämmelse att de risker som ingår i riskgrupp 14 och 15 i punkt A inte får betraktas som tillägsrisker till andra grupper. Ett försäkringsföretag skall inte ha möjlighet att täcka rättsliga kostnader som en tillägsrisk till en annan risk utan att ha fått tillstånd att försäkra rättsliga kostnader. Medlemsstaterna bör emellertid ha rätt att betrakta riskgrupp 17 som en tillägsrisk till grupp 18 i speciella fall. Punkt c i ovan nämnda bilaga bör i så fall ändras i enlighet med detta.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1.

Syftet med detta direktiv är att samordna bestämmelserna om rättsskyddsförsäkring i lagar och andra författningar i enlighet med 17 i A i bilagan till rådets direktiv 73/239/EEG, för att underlätta utövande av den fria etableringsrätten och i mesta möjliga mån förebygga att intressekonflikter uppstår främst av den anledningen att försäkringsgivaren ger försäkringsskydd åt en annan person eller gör detta med täckning av både rättsliga kostnader och någon av de övriga riskgrupper som nämns i bilagan, och att möjliggöra en lösning av sådana konflikter.

Artikel 2.

1. Bestämmelserna i detta direktiv gäller rättsskyddsförsäkring. Sådan försäkring innebär från försäkringsgivarens sida ett åtagande att, mot en premie, täcka kostnaderna för rättsliga förfaranden och tillhandahålla andra tjänster som är direkt anknutna till försäkringstäckning, främst för att

- utverka ersättning för förlust, egendomsskada eller personskada som försäkringstagaren ådragit sig och göra detta genom underhandsuppgörelse eller genom civilrättsligt eller straffrättsligt förfarande,
- försvara eller representera försäkringstagaren i civilmål, brottmål, inför myndigheter eller vid andra förfaranden med avseende på ersättningsanspråk mot honom eller henne.

2. Bestämmelserna i detta direktiv gäller emellertid inte:

- rättsskyddsförsäkring som täcker tvister eller risker som uppkommer på grund av eller i samband med användning av högsjöfartyg,
- åtgärder som vidtas av försäkringsgivaren vid tillhandahållande av civil ansvarsförsäkring för att försvara eller representera försäkringstagaren vid undersökning eller rättsligt förfarande, om åtgärderna samtidigt vidtas i försäkringsgivarens eget intresse och med sådan försäkringstäckning,
- om medlemsstaten beslutar detta, åtgärder inom ramen för rättsskyddsförsäkring som vidtas av en försäkringsgivare som tillhandahåller räddningsservice, när sådan verksamhet bedrivs i en annan medlemsstat än den där förmånstagaren normalt har sin hemvist, och när sådana tjänster ingår som del av ett avtal enbart om räddningsservice för personer som råkar i svårigheter under resa, vid vistelse utanför hemorten eller på annan plats än sin fasta bostad. I sådana fall måste det klart anges i avtalet att rättsförsäkringeringen är begränsad till omständigheter som nämns i närmast föregående mening och att den gäller som tillägg till avtal om räddningsservice.

Artikel 3.

1. Rättsskyddsförsäkring skall tecknas med ett särskilt avtal som skiljer sig från avtal som tecknas för övriga försäkringsklasser eller regleras i ett separat avsnitt i ett enskilt avtal där rättskostnadstäckningens karaktär och, om medlemsstaten begär detta, premiens storlek skall anges.

2. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de försäkringsföretag som etableras inom dess territorium förbinder sig, i enlighet med medlemsstatens erbjudna valmöjlighet eller efter eget val om detta godkänns av dess myndigheter, att följa minst det ena av nedanstående handlingsalternativ:

- a) företaget skall tillse att ingen av dess anställda som har att göra med handläggning av skadeärenden inom rättsskydds-försäkring eller med dithörande juridisk rådgivning, samtidigt är engagerad i liknande verksamhet, som,
  - om företaget är av kombinerad karaktär, gäller en annan försäkringsklass som tecknas av företaget,
  - oavsett om företaget är av kombinerad eller specialicerad karaktär, gäller en annan verksamhet som finansiellt, kommersiellt eller administrativt är anknutet till det första företaget och tecknar en eller flera av övriga försäkringsklasser som nämns i direktiv 73/239/EEG,
- b) företaget skall överlämna handläggningen av försäkrings skador som täcks av rättsskydds-försäkring till ett särskilt företag som är en juridisk person. Detta företag skall anges i ett sådant separat avtal eller separat avsnitt i ett avtal, som nämns i punkt 1 ovan. Om det företag som är en separat juridisk person är anknutet till ett företag som tecknar en eller flera av de övriga försäkringsklasser som nämns i A i bilagan till direktiv 73/239/EEG,

får anställda i företaget, vilka arbetar med handläggning av skadeärenden eller med dithörande juridisk rådgivning, inte samtidigt delta i samma eller liknande verk samhet i andra företag. Medlemsstaterna får ställa samma krav också på personer i företagsledande ställning,

c) i försäkringsavtalet skall försäkringsgivaren ge försäkringstagaren rätt att uppdra åt den advokat han önskar eller, om detta medges i medlemsstatens egen lag, åt en annan tillräckligt kvalificerad person, att tillvarata hans intressen, så snart han har rätt att ställa ersättningskrav på försäkringsgivaren i enlighet med försäkringsavtalet.

3. Vilken lösning man än väljer skall den som har en rättsskyddsförsäkring skyddas på motsvarande sätt med likvärdiga medel i enlighet med detta direktiv.

Artikel 4.

1. I avtal om rättsskyddsförsäkring skall följande bestämmelser ingå:

a) när försäkringstagaren i avtalet beviljas tillgång till advokat eller annan enligt gällande lag tillräckligt kvalificerad person för att sköta hans försvar och representera försäkringstagaren eller annars tillvarata dennes intressen vid undersökning eller rättsligt förfarande, skall försäkringstagaren ha rätt att fritt välja sådan advokat eller annan person,

b) om en intressekonflikt uppstår, skall försäkringstagaren ha rätt att fritt välja en advokat eller, om han eller hon föredrar detta och det medges i medlemsstatens lag, en annan tillräckligt kvalificerad person att tillvarata försäkringstagarens intressen.

2. Med advokat avses en person som är behörig att bedriva sin yrkesverksamhet under någon av de beteckningar som anges i rådets direktiv 77/249/EEG av den 22 mars 1977, som utfärdats för att underlätta för advokater att fullt utöva sin fria rätt att tillhandahålla tjänster¹.

Artikel 5.

1. Varje medlemsstat får göra undantag från tillämpningen av artikel 4.1 beträffande rättsskyddsförsäkring, förutsatt att samtliga följande villkor är uppfyllda:

a) försäkringen är begränsad till skador som uppkommer genom användning av landsvägsfordon inom medlemsstatens territorium,

b) försäkringen regleras i ett avtal enligt vilket räddnings service erhålls i händelse av olycka eller maskinskada där ett landsvägsfordon är inblandat,

c) varken det företag som tillhandahåller rättsskyddsförsäkring eller det som tillhandahåller räddningsservice erbjuder ansvarsförsäkring i någon försäkringsklass,

d) om parterna i en rättstvist har rättsskyddsförsäkring utfärdad av samma försäkringsgivare, skall var och en av

parterna biträdas och representeras av sin egen särskilda advokat.

2. Undantag som beviljas av en medlemsstat för ett företag i enlighet med punkt 1 skall inte påverka tillämpningen av artikel 3.2.

Artikel 6.

Medlemsstaterna skall vidta alla åtgärder som behövs för att se till att det finns ett skiljeförfarande eller annan lika objektiv prövning att tillgå, utan att detta på något sätt inskränker rätten att överklaga till en juridisk instans enligt vad som eventuellt finns föreskrivet i medlemsstatens egen lag; detta för att, om åsiktsskillnader skulle uppstå mellan den försäkringsgivare som utfärdat rättsskyddsförsäkringen och hans försäkringstagare, ett beslut skall kunna fattas om hur parterna skall närma sig tvistefrågan för att kunna lösa den.

I försäkringsavtalet skall anges att försäkringstagaren har rätt att utnyttja dessa möjligheter i händelse av en tvist.

Artikel 7.

Om en intressekonflikt uppstår mellan parterna, eller om de är oeniga om hur tvistefrågan skall lösas, skall den försäkringsgivare som svarar för rättsskyddsförsäkringen eller, i förekommande fall, skaderegleringsinstitutet, upplysa försäkringstagaren om

- försäkringstagarens rättigheter enligt artikel 4,
- försäkringstagarens rätt att hänvisa frågan till prövning enligt artikel 6.

Artikel 8.

Medlemsstaterna skall upphäva alla bestämmelser som hindrar en försäkringsgivare från att bedriva verksamhet inom respektive stats territorium med rättsskyddsförsäkring och andra försäkringsklasser samtidigt.

Artikel 9.

Andra stycket i C i bilagan till direktiv 73/239/EEG skall ersättas med följande:

"De risker som ingår i riskgrupperna 14,15 och 17 i A får inte betraktas som tillägsrisker till andra grupper.

Den risk som ingår i grupp 17 (rättsskyddsförsäkring) får betraktas som tillägsrisk till grupp 18 förutsatt att villkoren i det första stycket uppfyllts, i fall där huvudrisken enbart hänför sig till de räddningstjänster som enligt avtalet tillhandahålls personer som råkar i svårigheter under resa, utanför hemorten eller på annan plats än sin fasta bostad.

Rättsskyddsförsäkring får också betraktas som en tillägsrisk, förutsatt att villkoren i första stycket ovan uppfyllts, när det gäller tvister eller risker som hänför sig till användning av högsjöfartyg".

¹ EGT nr L 78, 26.3.1977, s. 17.

Artikel 10.

Med början den första januari 1990 skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som behövs för tillämpningen av detta direktiv. De skall genast informera kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall börja tillämpa direktivet senast från och med den 1 juli 1990.

Artikel 11.

Efter anmälan av detta direktiv¹ skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser

i nationell lagstiftning som de antar inom det område som täcks av detta direktiv.

Artikel 12.

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 22 juni 1987.

På rådets vägnar

L. TINDEMANS

Ordförande

---

¹ Detta direktiv anmäldes hos medlemsstaterna den 25 juni 1987.

II

(Beslut, lagar m.m som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS ANDRA DIREKTIV

av den 22 juni 1988

om samordning av lagar och andra författningar angående annan direkt försäkring än livförsäkring, och med bestämmelser för att underlätta det effektiva utnyttjandet av friheten att tillhandahålla tjänster, och med ändring av direktiv 73/239/EEG

(88/357/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 och artikel 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att utveckla den inre försäkringsmarknaden, och för den skull bör det underlättas för försäkringsföretag med huvudkontor inom gemenskapen att tillhandahålla tjänster i medlemsstaterna och därigenom ge försäkringstagarna tillgång till inte endast försäkringsgivare som är etablerade i det egna landet, utan också till försäkringsgivare som har sitt huvudkontor inom gemenskapen och är etablerade i andra medlemsstater.

Enligt fördraget har all diskriminering i fråga om friheten att tillhandahålla tjänster, vilken grundas på att ett företag inte är etablerat i den medlemsstat där tjänsterna utförs, varit förbjuden efter utgången av övergångsperioden. Detta förbud gäller beträffande tjänster som tillhandahålls från alla etableringsställen inom gemenskapen, vare sig det är ett huvudkontor, en agentur eller en filial.

Av praktiska skäl bör tillhandahållandet av tjänster definieras med hänsyn tagen till såväl försäkringsgivarens etableringsställe som platsen där risken är belägen. Därför måste också en definition av riskens belägenhet antas. Vidare är det önskvärt att göra åtskillnad mellan verksamhet genom etablering och verksamhet som utövas inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster.

Det är önskvärt att komplettera rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring⁴, i fortsättningen benämnt "första direktivet", senast ändrat genom direktiv 87/343/EEG⁵, särskilt för att klargöra de befogenheter och medel för kontroll som anförtrots tillsynsmyndigheterna. Det är även önskvärt att utfärda särskilda föreskrifter om villkoren för att starta och driva verksamhet som utövas inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster samt om tillsyn över sådan verksamhet.

Försäkringstagare som, beroende på deras ställning eller storlek eller det slag av risk som skall försäkras, inte är i behov av särskilt skydd i den medlemsstat där risken är belägen, bör ges full frihet att utnyttja största möjliga försäkringsmarknad. Vidare bör övriga försäkringstagare tillförsäkras ett tillräckligt skydd.

Intresset av att skydda försäkringstagarna och av att undvika konkurrensstörningar motiverar en samordnad uppmjukning av första direktivets regler om valutamatchande tillgångar.

¹ EGT nr C 32, 12.2.1976, s. 2.

² EGT nr C 36, 13.2.1978, s. 14, EGT nr C 167, 27.6.1988 och beslut av den 15 juni 1988 (ännu inte offentliggjort i EGT).

³ EGT nr C 204, 30.8.1976, s. 13.

⁴ EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3.

⁵ EGT nr L 185, 4.7.1987, s. 72.

Det finns alljämt skillnader mellan medlemsstaternas lagar om försäkringsavtal. En frihet att som tillämplig lag för avtalet välja en annan lag än den i det land där risken är belägen bör kunna ges i vissa fall, med stöd av bestämmelser som tar hänsyn till särskilda förhållanden.

Detta direktiv bör gälla även för obligatorisk försäkring men bör innehålla föreskrifter om att ett avtal om sådan försäkring skall vara i överensstämmelse med de särskilda regler som gäller i den medlemsstat som föreskrivit försäkringsskyldigheten i fråga.

Bestämmelserna i första direktivet om överlåtelse av försäkringsbestånd bör förstärkas och kompletteras med särskilda bestämmelser om överlåtelse till ett annat företag av ett bestånd av försäkringsavtal som ingåtts inom ramen för tillhandahållande av tjänster.

Från tillämpningsområdet för de bestämmelser som särskilt rör friheten att tillhandahålla tjänster bör undantas vissa risker, när direktivbestämmelserna, med hänsyn till särskilda regler som antagits av medlemsstaternas myndigheter, är av sådan beskaffenhet och har sådana sociala konsekvenser att deras tillämpning på sådana risker för närvarande är olämplig. En översyn av dessa undantag bör därför göras efter det att detta direktiv har varit i kraft en viss tid.

Till skydd för försäkringstagarna bör på nuvarande samordningsstadium medlemsstaterna tillåtas begränsa möjligheterna att samtidigt bedriva verksamhet inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster och verksamhet genom etablering. En sådan begränsning bör inte kunna ske när försäkringstagarna inte är i behov av sådant skydd.

För rätten att starta och driva verksamhet inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster bör vissa förfaranden gälla som säkerställer att försäkringsföretagen följer bestämmelser avseende såväl finansiella garantier som försäkringsvillkor. Lättnader får göras i sådana förfaranden, när verksamheten, utövad genom fritt tillhandahållande av tjänster, omfattar försäkringstagare som, beroende på deras ställning eller storlek eller på det slag av risk som skall försäkras, inte är i behov av särskilt skydd i den stat där risken är belägen.

Det är nödvändigt att, med avseende på friheten att tillhandahålla tjänster, få till stånd ett särskilt samarbete mellan medlemsstaternas behöriga tillsynsmyndigheter och mellan dessa myndigheter och kommissionen. Det bör också föreskrivas ett påföljdssystem, tillämpligt då ett företag som tillhandahåller tjänster inte följer bestämmelserna i den medlemsstat där tjänsterna utförs.

I avvaktan på ytterligare samordning bör de tekniska reserverna vara underkastade de regler och den tillsyn som gäller i medlemsstaten där tjänsterna utförs, när dessa tjänster rör sådana risker för vilka denna stat önskar ge försäkringstagaren särskilt skydd. När emellertid ett sådant intresse av att skydda

försäkringstagaren inte är befogat, bör i fråga om tekniska reserver även i fortsättningen de regler och den tillsyn tillämpas som gäller i den medlemsstat där försäkringsgivaren är etablerad.

I vissa medlemsstater är försäkringstransaktioner inte föremål för någon form av indirekt beskattning, medan i flertalet stater särskilda skatter och andra former av avgifter gäller, däribland extra avgifter ämnade för skadeersättningsinstitut. Mellan dessa medlemsstater varierar strukturen och nivån för sådana skatter och avgifter avsevärt. Det bör undvikas en situation där befintliga skillnader medför konkurrensstörningar avseende försäkringstjänster mellan medlemsstaterna. I avvaktan på ytterligare samordning, kan sådana olägenheter sannolikt avhjälpas genom en tillämpning av det skattesystem och av de andra former av avgifter som gäller i den medlemsstat där risken är belägen. Medlemsstaterna får bestämma hur uppbörd av sådana skatter och avgifter skall ske.

Det bör förhindras att en ej samordnad tillämpning av detta direktiv och rådets direktiv 78/473/EEG av den 30 maj 1978 om samordning av lagar och andra författningar som avser koassuransverksamhet inom gemenskapen¹ leder till tre olika ordningar i varje medlemsstat. Därför bör de kriterier som används vid definitionen av "stora risker" i detta direktiv också användas för att definiera de risker som sannolikt kommer att omfattas av koassurans i enlighet med gemenskapsregler.

Det är önskvärt att, så som sägs i fördragets artikel 8c, hänsyn tas till omfattningen av de insatser som behöver göras av vissa ekonomier som uppvisar skillnader i utveckling. Vissa medlemsstater bör därför medges sådana övergångsarrangemang som möjliggör en gradvis tillämpning av detta direktivs särskilda bestämmelser angående friheten att tillhandahålla tjänster.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Detta direktiv har till ändamål

- a) att komplettera första direktivet 73/239/EEG, och
- b) att ge särskilda bestämmelser om friheten att tillhandahålla tjänster för sådana företag och med avseende på sådana försäkringsklasser som omfattas av första direktivet.

¹ EGT nr L 151, 7.6.1978, s. 25.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *första direktivet*:
direktiv 73/239/EEG,
- b) *företag*:
— vid tillämpning av avdelning I och avdelning II:
företag som beviljats auktorisation enligt artikel 6 eller 23 i första direktivet,
— vid tillämpning av avdelning III och avdelning V:
företag som beviljats auktorisation enligt artikel 6 i första direktivet,
- c) *etableringsställe*:
ett företags huvudkontor, agentur eller filial, med beaktande av artikel 3,
- d) *medlemsstat där risken är belägen*:
— den medlemsstat i vilken egendomen är belägen, när försäkringen avser antingen byggnad eller byggnad och dess innehåll, till den del byggnaden och innehållet täcks av samma försäkring;
— den medlemsstat där registrering skett, när försäkringen avser fordon av något slag;
— den medlemsstat där försäkringstagaren tecknat försäkring, när försäkringen har en giltighetstid av fyra månader eller mindre och omfattar rese- eller semesterrisker, oberoende av försäkringsklass;
— den medlemsstat där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt eller, om försäkringstagaren är en juridisk person, den medlemsstat där försäkringstagarens etableringsställe, för vilket försäkringen gäller, är beläget, i alla andra fall än dem som uttryckligen omfattas av föregående strecksatser,
- e) *medlemsstat för etableringsstället*:
den medlemsstat i vilken det etableringsställe från vilket risken försäkras är beläget,
- f) *medlemsstat där tjänsterna utförs*:
den medlemsstat i vilken risken är belägen, när denna försäkras från ett etableringsställe i en annan medlemsstat.

Artikel 3

Vid tillämpning av första direktivet och av detta direktiv skall ett företags stadigvarande närvaro inom en medlemsstats territorium betraktas som en agentur eller en filial, även om närvaron inte har formen av en filial eller en agentur utan endast består av ett kontor som förestås av företagets egen personal eller av någon som är fristående från företaget men har en stående fullmakt att företräda företaget på samma sätt som en agentur.

Artikel 4

Vid tillämpning av detta direktiv och av första direktivet skall till allmänna och särskilda försäkringsvillkor inte räknas sådana speciella villkor som, i ett enskilt fall, är betingade av särskilda omständigheter som hänför sig till den risk som skall försäkras.

AVDELNING II

Kompletterande bestämmelser till första direktivet

Artikel 5

I artikel 5 i första direktivet skall följande läggas till:

"d) stora risker

- i) sådana risker som anges under försäkringsklasserna 4, 5, 6, 7, 11 och 12 i punkt A i bilagan;
- ii) sådana risker som anges under försäkringsklasserna 14 och 15 i punkt A i bilagan, i fall då försäkringstagaren yrkesmässigt bedriver industriell eller kommersiell verksamhet eller är verksam i något av de fria yrkena, och riskerna avser sådan verksamhet;
- iii) sådana risker som anges under försäkringsklasserna 8, 9, 13, och 16 i punkt A i bilagan, såvida försäkringstagaren överskrider gränserna för åtminstone två av följande tre kriterier:

första stadiet: till och med den 31 december 1992:

- balansomslutning: 12,4 miljoner ecu,
- nettoomsättning: 24 miljoner ecu,
- genomsnittligt antal anställda under räkenskapsåret: 500;

andra stadiet: från och med den 1 januari 1993:

- balansomslutning: 6,2 miljoner ecu
- nettoomsättning: 12,8 miljoner ecu,
- genomsnittligt antal anställda under räkenskapsåret: 250.

För det fall försäkringstagaren tillhör en företagsgrupp för vilken upprättas sammanställd redovisning enligt direktiv 83/349/EEG¹ skall den sammanställda redovisningen ligga till grund för tillämpning av ovan nämnda kriterier.

Varje medlemsstat får till den ovan under iii) beskrivna riskkategorin hänföra sådana risker som försäkras av yrkessammanslutningar, samriskföretag ("joint ventures") eller tillfälliga sammanslutningar."

¹ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

Artikel 6

Vid tillämpning av artikel 15.2 första stycket och artikel 24 i första direktivet, skall medlemsstaterna iakttä matchningsreglerna i bilaga 1 till detta direktiv.

Artikel 7

1. Följande regler är bestämmande för vilken lag som är tillämplig på sådana försäkringsavtal som avses i detta direktiv och som omfattar risker belägna inom medlemsstaterna:

- a) När försäkringstagaren är stadigvarande bosatt eller har sin centrala ledning inom territoriet för den medlemsstat där risken är belägen, skall lagen i den medlemsstaten tillämpas på avtalet. Där lagen i denna medlemsstat så medger har dock parterna frihet att välja ett annat lands lag.
- b) När försäkringstagaren inte är stadigvarande bosatt eller har sin centrala ledning i den medlemsstat där risken är belägen, får parterna i försäkringsavtalet välja att tillämpa antingen lagen i den medlemsstat där risken är belägen eller lagen i det land där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt eller har sin centrala ledning.
- c) När försäkringstagaren driver kommersiell eller industriell verksamhet eller är verksam inom något av de fria yrkena och avtalet omfattar två eller flera risker, hänförliga till sådan verksamhet och belägna i skilda medlemsstater, får som tillämplig lag på avtalet väljas lagen i någon av dessa medlemsstater eller i det land där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt eller har sin centrala ledning.
- d) För det fall medlemsstaterna som avses i styckena b och c medger större valfrihet avseende tillämplig lag på avtalet, får parterna oavsett bestämmelserna i de nämnda styckena utnyttja denna frihet.
- e) När de risker som omfattas av försäkringsavtalet är begränsade till händelser som uppkommer i en annan medlemsstat än den där risken är belägen, i enlighet med definitionen i artikel 2 d, får parterna oavsett bestämmelserna i a, b och c ovan, välja lagen i den förstnämnda medlemsstaten.
- f) För risker som avses i artikel 5 d i) i första direktivet, får avtalsparterna fritt välja lag.
- g) Det förhållandet att parterna i ett fall som avses i a eller f ovan har valt en lag skall inte, om alla övriga relevanta omständigheter vid tiden för valet av lag hänförs till

endast en medlemsstat, hindra tillämpning av tvingande föreskrifter i den medlemsstaten, alltså sådana föreskrifter från vilka medlemsstatens lag inte medger någon avvikelse genom avtal.

- h) Det val av lag som avses i föregående stycken skall antingen uttryckligen anges eller tillräckligt klart framgå av villkoren i försäkringsavtalet eller av omständigheterna i det enskilda fallet. Om så inte är förhållandet, eller om något val inte har gjorts, skall för avtalet gälla lagen i det av de länder, som avses i styckena ovan, med vilket avtalet har närmast anknytning. För det fall en avskiljbar del av avtalet har starkare anknytning till ett annat av de länder som avses i styckena ovan, får dock lagen i det landet undantagsvis tillämpas på denna del av avtalet. Avtalet skall presumeras ha närmast samband med den medlemsstat där risken är belägen.
- i) Om en medlemsstat består av flera territoriella enheter, som var och en har sina lagregler om avtalsrättsliga förpliktelser, skall varje sådan enhet betraktas som ett land vid bestämmandet av den lag som skall gälla enligt detta direktiv.

En medlemsstat, i vilken olika territoriella enheter har särskilda regler om avtalsrättsliga skyldigheter, behöver inte tillämpa bestämmelserna i detta direktiv i de fall där sådana enheters lagar står i strid med varandra.

2. Ingenting i denna artikel skall begränsa tillämpning av tvingande lag i domstolslandet, oavsett vilken lag som i övrigt är tillämplig på avtalet.

Om det är föreskrivet i en viss medlemsstats lag får tvingande lagregler i den medlemsstat där risken är belägen, eller i den medlemsstat där obligatorisk försäkring är föreskriven, tillämpas, om och i den utsträckning som sådana regler enligt dessa staters lag skall tillämpas, oavsett vilken lag som gäller för avtalet.

När ett avtal omfattar risker belägna i mer än en medlemsstat, skall avtalet vid tillämpning av denna punkt anses utgöra flera avtal, vart och ett hänförligt till endast en medlemsstat.

3. Om inte annat följer av föregående punkter skall medlemsstaterna på försäkringsavtal som avses i detta direktiv tillämpa sina allmänna regler inom området för internationell privaträtt, tillämpliga på avtalsrättsliga skyldigheter.

Artikel 8

1. På de villkor som anges i denna artikel får försäkringsföretagen erbjuda och meddela obligatorisk försäkring i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv och i första

direktivet.

2. När en medlemsstat föreskriver skyldighet att teckna försäkring, skall ett avtal anses uppfylla en sådan skyldighet endast om det är i överensstämmelse med de särskilda bestämmelser som gäller för sådan försäkring i den medlemsstat där försäkringsskyldigheten föreskrivits.

3. Om, när det gäller obligatorisk försäkring, lagen i den medlemsstat där risken är belägen och lagen i den medlemsstat där obligatorisk försäkring föreskrivs står i strid med varandra, skall den senare medlemsstatens lagstiftning gälla.

4. a) Om inte annat följer av b och c i denna punkt skall artikel 7.2 tredje stycket gälla i de fall försäkringsavtalet ger skydd i flera medlemsstater, av vilka minst en infört skyldighet att teckna försäkring.

b) En medlemsstat vilken vid tiden för anmälan av detta direktiv kräver att varje företag som etablerats inom dess territorium skall erhålla godkännande av allmänna och särskilda villkor i sin obligatoriska försäkring, får, med avvikelse från bestämmelserna i artiklarna 9 och 18, kräva godkännande av sådana villkor även för alla andra försäkringsföretag som på de villkor som sägs i artikel 12.1 erbjuder sådant försäkringsskydd inom statens territorium.

c) En medlemsstat får, med avvikelse från bestämmelserna i artikel 7, föreskriva att för avtal om obligatorisk försäkring skall tillämpas den lag som gäller i den medlemsstat som föreskriver skyldigheten att teckna försäkring.

d) Om en medlemsstat föreskriver obligatorisk försäkring och försäkringsgivaren är skyldig att anmäla till de behöriga myndigheterna att försäkringsskyddet upphört, får detta upphörande göras gällande gentemot skadelidande tredje man endast under de förutsättningar som anges i denna stats lagstiftning.

5. a) Varje medlemsstat skall underrätta kommissionen om de risker för vilka försäkring är obligatorisk enligt statens lag, och därvid ange

— de särskilda föreskrifter som gäller för sådan försäkring, och

— vad som skall anges i ett sådant intyg som en försäkringsgivare är skyldig att utfärda till en försäkrad, i fall där denna stat fordrar bevis om att skyldigheten att teckna försäkring har uppfyllts. En medlemsstat får kräva att intyget även skall innehålla en förklaring av försäkringsgivaren att försäkringsavtalet är i överensstämmelse med de särskilda regler som gäller för sådan försäkring.

b) Kommissionen skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* publicera de upplysningar som avses i stycke a ovan.

c) Varje medlemsstat skall som bevis för att försäkringsskyldigheten har uppfyllts godta ett intyg vars innehåll är i överensstämmelse med stycke a andra

strecksatsen.

Artikel 9

1. Artikel 9 sista stycket och artikel 11.1 sista stycket i första direktivet skall ersättas med följande:

"De under a och b nämnda uppgifterna angående allmänna och särskilda villkor och premietariffer skall dock inte krävas beträffande risker som anges i artikel 5 d."

2. Artikel 8.3 och artikel 10.3 i första direktivet skall ersättas med följande:

"3. Denna samordning skall inte hindra medlemsstaterna att vidmakthålla eller införa sådana lagar och andra författningar avseende, framför allt, krav på tekniska yrkeskvalifikationer hos verkställande ledning och styrelsemedlemmar samt godkännande av bolagsordning, allmänna och särskilda försäkringsvillkor, premietariffer och andra handlingar som krävs för normal tillsyn.

Beträffande de risker som anges i artikel 5 d får medlemsstaterna emellertid inte införa bestämmelser med krav på godkännande eller löpande anmälan av allmänna och särskilda försäkringsvillkor, premietariffer, formulär och andra tryckta handlingar, som företaget avser att använda i sina mellanhavanden med försäkringstagare. Medlemsstaterna får endast kräva annan än löpande anmälan av sådana villkor och andra handlingar, för att kontrollera efterlevnaden av lagar och andra författningar som gäller sådana risker, och uppfyllandet av detta krav får inte utgöra en förutsättning för att ett företag skall kunna bedriva verksamhet.

Beträffande de risker som avses i artikel 5 d får medlemsstaterna varken vidmakthålla eller införa krav på förhandsanmälan eller förhandsgodkännande av premiehöjningar, med mindre ett sådant krav ingår som en del av ett allmänt priskontrollsystem.

Denna samordning skall inte heller hindra medlemsstaterna från att föreskriva att företag som ansöker om eller som har beviljats auktorisation för klass 18 i punkt A i bilagan skall underkastas kontroll av de direkta eller indirekta tillgångar i form av personal och utrustning, inklusive den medicinska personalens kvalifikationer och utrustningens kvalitet, som står till företagens förfogande för att dessa skall kunna fullgöra åtaganden som hänförelse till denna försäkringsklass."

Artikel 10

Följande punkt skall läggas till i artikel 19 i första direktivet:

"3. Varje medlemsstat skall vidta alla åtgärder som behövs för att se till att de myndigheter som är ansvariga för tillsyn över försäkringsföretag har erforderliga befogenheter och resurser för att övervaka den verksamhet som bedrivs av försäkringsföretag etablerade inom respektive medlemsstats territorium, inklusive verksamhet som bedrivs utanför dess territorium i enlighet med rådsdirektiv som är tillämpliga på sådan verksamhet, och i syfte att kontrollera att direktiven genomförs.

Dessa befogenheter och resurser måste särskilt göra det möjligt för tillsynsmyndigheterna att

- göra ingående undersökningar om ett företags ställning och dess affärsverksamhet som helhet, bland annat genom att
  - samla in uppgifter om eller begära in handlingar angående försäkringsrörelsen;
  - göra inspektion på stället i företags lokaler;
- vidta alla nödvändiga och lämpliga åtgärder beträffande företaget dels för att se till att företags verksamhet bedrivs i överensstämmelse med de lagar och andra författningar vilka företaget har att efterleva i varje medlemsstat, och särskilt att företaget följer verksamhetsplanen till den del denna är tvingande, dels för att förhindra eller undanröja missförhållanden som är till förfång för försäkringstagarna,
- se till att de åtgärder genomförs som tillsynsmyndigheterna kräver, och om så behövs göra detta med tvångsmedel, även rättsliga när det anses befogat.

Medlemsstaterna får även ge tillsynsmyndigheterna befogenhet att inhämta alla upplysningar rörande försäkringsavtal som innehas av mellanhänder."

Artikel 11

1. Artikel 21 i första direktivet skall utgå.
2. Varje medlemsstat skall, på de villkor som ställts upp i nationell lag, ge företag vilka är etablerade inom dess territorium tillstånd att överlåta, helt eller delvis, sådana egna bestånd av försäkringsavtal, för vilka medlemsstaten är den stat där risken är belägen, till ett acceptkontor etablerat i samma medlemsstat, detta under förutsättning att tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där acceptkontorets huvudkontor är beläget intygar att acceptkontoret har erforderlig solvensmarginal sedan överlåtelsen beaktats.
3. Varje medlemsstat skall, på de villkor som ställts upp i

nationell lag, ge företag vilka är etablerade inom dess territorium tillstånd att överlåta, helt eller delvis, sådana egna bestånd av försäkringsavtal, som ingåtts under de förutsättningar som anges i artikel 12.1, till ett acceptkontor etablerat i den medlemsstat där tjänsterna utförs, detta under förutsättning att tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där acceptkontorets huvudkontor är beläget intygar att acceptkontoret har erforderlig solvensmarginal sedan överlåtelsen beaktats.

4. Varje medlemsstat skall, på de villkor som ställts upp i nationell lag, ge företag vilka är etablerade inom dess territorium tillstånd att överlåta, helt eller delvis, sådana egna bestånd av försäkringsavtal, som ingåtts under de förutsättningar som anges i artikel 12.1, till ett acceptkontor etablerat i samma medlemsstat, detta under förutsättning att tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där acceptkontorets huvudkontor är beläget intygar att acceptkontoret har erforderlig solvensmarginal sedan överlåtelsen beaktats och förutsatt att kontoret uppfyller villkoren i artikel 13—16 i den medlemsstat där tjänsterna utförs.

5. I de fall som avses i punkterna 3 och 4 skall tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där det överlåtande företaget är etablerat ge tillstånd till överlåtelsen efter att ha inhämtat samtycke från tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs.

6. En medlemsstat som, på de villkor som ställts upp i nationell lag, ger företag vilka är etablerade inom dess territorium tillstånd att överlåta, helt eller delvis, sina bestånd av försäkringsavtal till ett acceptkontor som är etablerat i en annan medlemsstat än den där tjänsterna utförs, skall se till att följande villkor är uppfyllda:

- Tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där acceptkontorets huvudkontor är beläget intygar att acceptkontoret har erforderlig solvensmarginal sedan överlåtelsen beaktats.
- Den medlemsstat där acceptkontoret är beläget ger sitt samtycke.
- Acceptkontoret uppfyller villkoren i artikel 13—16 i den medlemsstat där tjänsterna utförs, lagen i samma medlemsstat medger sådan överlåtelse, och den medlemsstaten samtycker till överlåtelsen.

7. En överlåtelse som tillåtits med stöd av denna artikel skall, i överensstämmelse med nationell lag, offentliggöras i den medlemsstat där risken är belägen. En sådan överlåtelse skall automatiskt bli gällande gentemot försäkringstagarna, de försäkrade och alla andra för vilka de överlåtna avtalen medför rättigheter och skyldigheter.

Denna bestämmelse skall inte inverka på medlemsstaternas rätt att göra det möjligt för försäkringstagarna att säga upp avtal

inom viss tid efter överlåtelsen.

AVDELNING III

Särskilda bestämmelser rörande friheten att tillhandahålla tjänster

Artikel 12

1. Bestämmelserna i denna avdelning skall gälla när ett företag genom ett etableringsställe beläget i en viss medlemsstat försäkras en risk som, i den betydelse som anges i artikel 2 d, är belägen i en annan medlemsstat; den senare skall vid tillämpning av denna avdelning anses vara den medlemsstat där tjänsterna utförs.

2. Bestämmelserna i denna avdelning gäller inte för sådana transaktioner, företag eller institut för vilka första direktivet inte är tillämpligt, inte heller för sådana risker som försäkras av de i artikel 4 i första direktivet angivna offentligrättsliga instituten.

Bestämmelserna i denna avdelning gäller inte försäkringsavtal avseende sådana risker som anges under följande nummer i punkt A i bilagan till första direktivet:

- Nr 1
såvitt avser arbetsolycksfall,
- Nr 10
såvitt avser annan försäkring än hänförlig till fraktförarens ansvar,
- Nr 12
såvitt avser motorbåtar och båtar för vilka i berörd medlemsstat vid tidpunkten för anmälan av detta direktiv samma ordning gäller som för motordrivna landfordon,
- Nr 13
såvitt avser civilrättslig ansvarighet för kärnenergi och produktansvarighet för läkemedel,
- Nr 9 och 13
såvitt avser obligatorisk försäkring av byggnadsarbeten.

Dessa undantag skall granskas av rådet senast den 1 juli 1998.

3. I avvaktan på den samordning som avses i artikel 7.2 c i första direktivet får förbundsrepubliken Tyskland behålla förbudet mot att sjukförsäkringsverksamhet inom landets territorium bedrivs, inom ramen för tillhandahållandet av tjänster, tillsammans med verksamhet i andra försäkringsklasser.

Artikel 13

I medlemsstaternas lagar skall föreskrivas att ett företag som är etablerat i en medlemsstat får i den staten, inom ramen för tillhandahållande av tjänster, erbjuda försäkring för i vart fall

- stora risker så som definierade i artikel 5 d i första direktivet,
- risker som inte omfattas av definitionen i artikel 5 d i första direktivet och som ingår i försäkringsklasser för vilka etableringsstället där inte har någon auktorisation.

Artikel 14

Varje företag som avser att tillhandahålla tjänster skall först underrätta de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där företaget har sitt huvudkontor och, i förekommande fall, de behöriga myndigheterna i medlemsstaten för det berörda etableringsstället, med angivande av den medlemsstat eller de medlemsstater inom vars territorium företaget avser att tillhandahålla dessa tjänster, samt med angivande av de slag av risker som företaget avser att försäkra.

Dessa myndigheter får infordra sådana uppgifter eller sådan dokumentation som anges i artikel 9 eller 11 i första direktivet.

Artikel 15

1. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 16 får varje medlemsstat kräva tillstånd i administrativ ordning som villkor för att ett företag skall få tillhandahålla tjänster inom statens territorium; för detta ändamål får medlemsstaten kräva att företaget skall

- a) förete ett intyg, utfärdat av behöriga myndigheter i den medlemsstat där huvudkontoret ligger, om att företaget för sin samlade verksamhet har den minsta solvensmarginal som beräknas enligt artiklarna 16 och 17 i första direktivet och att den auktorisation som avses i artikel 7.1 i nämnda direktiv ger företaget rätt att bedriva verksamhet utanför medlemsstaten för etableringsstället,
- b) förete ett intyg, utfärdat av behöriga myndigheter i medlemsstaten för etableringsstället, vari anges de försäkringsklasser som företaget har fått auktorisation för, och vari intygas att ifrågavarande myndigheter inte motsätter sig att företaget tillhandahåller tjänster,
- c) förete en verksamhetsplan som innehåller uppgifter om
  - de slag av risker som företaget avser att försäkra i den medlemsstat där tjänsterna skall utföras;
  - de allmänna och särskilda försäkringsvillkor som företaget har för avsikt att tillämpa där;
  - de premiesatser som företaget avser att tillämpa för varje verksamhetsgren;
  - de formulär och andra tryckta handlingar, vilka företaget avser att använda i sina mellanhavanden med försäkringstagare, i den mån detta krävs även av etablerade företag.

2. De behöriga myndigheterna i den medlemsstat där

tjänsterna utförs får kräva att de uppgifter som avses i punkt 1 c skall meddelas dem på statens officiella språk.

3. De behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs skall medges en tid av sex månader från mottagandet av de handlingar som anges i punkt 1, inom vilken tid de har att lämna eller vägra tillstånd, beroende på huruvida de uppgifter som företaget lämnat i sin föredragna verksamhetsplan är i överensstämmelse med de lagar och andra författningar som gäller i den staten.

4. Om de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs inte har meddelat något beslut vid utgången av den tid som anges i punkt 3, skall tillstånd anses ha vägrats.

5. Varje beslut att vägra tillstånd eller att vägra utfärda ett sådant intyg som avses i punkt 1 a eller b skall åtföljas av en närmare motivering och skall ges det berörda företaget till känna.

6. Varje medlemsstat skall ge rätt till domstolsprövning av en vägran att lämna tillstånd eller av en vägran att utfärda ett sådant intyg som avses i punkt 1 a eller b.

Artikel 16

1. Varje medlemsstat, inom vars territorium ett företag avser att tillhandahålla tjänster för försäkring av sådana risker som anges i artikel 5 d i första direktivet, skall kräva att företaget

- a) företer ett intyg, utfärdat av behöriga myndigheter i den medlemsstat där huvudkontoret ligger, om att företaget för sin samlade verksamhet har den minsta solvensmarginal som beräknas enligt artiklarna 16 och 17 i första direktivet och att den auktorisation som avses i artikel 7.1 i nämnda direktiv ger företaget rätt att bedriva verksamhet utanför medlemsstaten för etableringsstället,
- b) företer ett intyg, utfärdat av behöriga myndigheter i medlemsstaten för etableringsstället, vari anges de försäkringsklasser som företaget har auktorisation för, och vari bekräftas att ifrågasvarande myndigheter inte motsätter sig att företaget tillhandahåller tjänster,
- c) anger de slag av risker som företaget avser att försäkra i den medlemsstat där tjänsterna skall utföras.

2. Varje medlemsstat skall medge rätt till domstolsprövning av en vägran att utfärda ett sådant intyg som avses i punkt 1 a eller b.

3. Företaget får inleda sin verksamhet den dag då myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna skall utföras bevisligen har erhållit de handlingar som avses i punkt 1.

4. Bestämmelserna i denna artikel skall gälla även i fall där en medlemsstat, inom vars territorium ett företag avser att

tillhandahålla tjänster för försäkring av andra risker än sådana som anges i artikel 5 d i första direktivet, inte gör sådan verksamhet beroende av tillstånd i administrativ ordning.

Artikel 17

1. När ett sådant företag som avses i artikel 14 ämnar företa ändringar av uppgifter som anges i artikel 15.1 c eller artikel 16.1 c, skall företaget inge ändringarna till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna skall utföras. Beträffande ikraftträdandet av sådana ändringar skall bestämmelserna i artikel 15.3 respektive artikel 16.3 gälla.

2. När ett sådant företag som avses i artikel 14 ämnar utvidga sin verksamhet till att omfatta andra risker än sådana som avses i artikel 5 d i första direktivet, skall företaget iakttäta det förfarande som anges i artiklarna 14 och 15.

3. När ett sådant företag som avses i artikel 14 ämnar utvidga sin verksamhet till att omfatta sådana risker som avses i artikel 5 d i första direktivet eller i artikel 16.4 i detta direktiv, skall företaget iakttäta det förfarande som anges i artiklarna 14 och 16.

Artikel 18

1. Denna samordning skall inte hindra medlemsstaterna att vidmakthålla eller införa lagar eller andra författningar om, framför allt, godkännande av allmänna och särskilda försäkringsvillkor, av formulär och andra tryckta handlingar för användning i mellanhavanden med försäkringstagare, av premietariffer och andra handlingar som krävs för normal tillsyn, under förutsättning att reglerna i medlemsstaten för etableringsstället inte är tillräckliga för att tillgodose nödvändigt skydd och kraven i den medlemsstat där tjänsterna utförs inte går utöver vad som behövs för ändamålet.

2. Beträffande risker som avses i artikel 5 d i första direktivet får medlemsstaterna emellertid inte införa bestämmelser med krav på godkännande eller löpande anmälan av allmänna och särskilda försäkringsvillkor, premietariffer, formulär och andra tryckta handlingar som företaget avser att använda i sina mellanhavanden med försäkringstagare. Medlemsstaterna får endast kräva annan än löpande anmälan av sådana villkor och andra handlingar, för att kontrollera efterlevnaden av lagar och andra författningar som gäller sådana risker, men uppfyllandet av detta krav får inte utgöra en förutsättning för att ett företag skall kunna bedriva verksamhet.

3. Beträffande de risker som avses i artikel 5 d i första direktivet, får medlemsstaterna varken vidmakthålla eller införa krav på förhandsanmälan eller förhandsgodkännande av premiehöjningar, med mindre ett sådant krav ingår som en del av ett allmänt priskontrollsystem.

Artikel 19

1. Varje företag som tillhandahåller tjänster skall till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs överlämna alla handlingar som begärs in från företaget vid tillämpning av denna artikel, i den utsträckning även de i den staten etablerade företagen har sådana skyldigheter.

2. Om de behöriga myndigheterna i en medlemsstat konstaterar att ett företag som tillhandahåller tjänster inom statens territorium inte följer de föreskrifter som i den staten gäller för ett sådant företag, skall myndigheterna anmoda företaget att vidta rättelse.

3. Om företaget i fråga inte efterkommer en sådan anmodan som avses i punkt 2, skall de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs underrätta de behöriga myndigheterna i medlemsstaten för etableringsstället. Myndigheterna i medlemsstaten för etableringsstället skall vidta alla åtgärder som behövs för att företaget skall åstadkomma rättelse av missförhållandet. Myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs skall underrättas om arten av sådana åtgärder.

I de fall tjänsterna tillhandahålls från agenturer eller filialer får de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs vända sig även till de behöriga myndigheter som har ansvar för tillsyn över ifrågakvarande försäkringsföretags huvudkontor.

4. Om företaget fortsätter att överträda föreskrifter som gäller i den medlemsstat där tjänsterna utförs, trots de åtgärder som vidtagits av medlemsstaten för etableringsstället eller till följd av att sådana åtgärder visat sig otillräckliga eller har uteblivit i den medlemsstat det gäller, får den medlemsstat där tjänsterna utförs, efter att ha underrättat tillsynsmyndigheterna i medlemsstaten för etableringsstället, vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta överträdelser, däribland, om det oundgängligen krävs, förbud för företaget att inom ramen för tillhandahållande av tjänster ingå ytterligare försäkringsavtal inom statens territorium. När det gäller andra risker än sådana som anges i artikel 5 d i första direktivet skall bland sådana åtgärder ingå återkallande av tillstånd som avses i artikel 15. Medlemsstaterna skall se till att det inom respektive territorium finns möjligheter att ombesörja de meddelanden som behövs för dessa åtgärder.

5. Dessa bestämmelser skall inte inverka på medlemsstaternas rätt att beställa överträdelser som begåtts inom respektive territorium.

6. Om det företag som har begått överträdelsen har ett etableringsställe eller innehar egendom i den medlemsstat där tjänsterna utförs, får tillsynsmyndigheterna i den staten, i enlighet med nationell lag, tillämpa de administrativa påföljder i form av tvångsmedel mot etableringsstället eller egendomen som är föreskrivna för överträdelsen.

7. Varje åtgärd som vidtas i enlighet med punkterna 2—6 och som innefattar påföljder eller begränsningar avseende fritt tillhandahållande av tjänster skall vara välgrundad och skall ges det berörda företaget till känna. Varje sådan åtgärd skall kunna göras till föremål för domstolsprövning i den med-

lemsstat vars myndigheter beslutat om åtgärden.

8. När åtgärder vidtagits enligt artikel 20 i första direktivet skall de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs underrättas om åtgärderna av den myndighet som vidtagit dem och, om åtgärderna vidtagits i enlighet med punkterna 1 och 3 i nämnda artikel, göra allt som behövs för att tillvarata de försäkrades intressen.

När en auktorisation återkallas med stöd av artikel 22 i första direktivet skall de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs underrättas om återkallelsen och vidta lämpliga åtgärder för att hindra det berörda etableringsstället att fortsätta att, inom ramen för tillhandahållande av tjänster, ingå försäkringsavtal inom statens territorium.

9. Vartannat år skall kommissionen till rådet överlämna en rapport med en sammanställning av det antal och de olika typer av fall i varje medlemsstat, där beslut om vägrat tillstånd har tillkännagivits enligt artikel 15 eller åtgärder har vidtagits i enlighet med punkt 4 ovan. Medlemsstaterna skall samarbeta med kommissionen genom att förse denna med sådan information som behövs för rapporten.

Artikel 20

Om ett försäkringsföretag träder i likvidation skall de åtaganden som följer av avtal, ingångna inom ramen för tillhandahållande av tjänster, infrias på samma sätt som de åtaganden som följer av företagets övriga försäkringsavtal, detta oavsett de försäkrades eller förmånstagarnas nationalitet.

Artikel 21

1. När en försäkring erbjuds inom ramen för tillhandahållande av tjänster skall försäkringstagaren, innan något åtagande görs, underrättas om i vilken medlemsstat det huvudkontor, den agentur eller den filial, som avtalet skall ingås med, är etablerade.

Varje handling som lämnas ut till försäkringstagaren skall innehålla den information som avses i föregående stycke.

Bestämmelserna i de två föregående styckena skall inte tillämpas på sådana risker som avses i artikel 5 d i första direktivet.

2. Ett avtal eller en annan handling som ger försäkringskydd skall, jämte försäkringsansökningen, i den mån denna är bindande för sökanden, innehålla adresser både för det etableringsställe som ger skyddet och för huvudkontoret.

Artikel 22

1. Varje etableringsställe skall, med avseende på verksamhet som bedrivs inom ramen för tillhandahållande av tjänster, underrätta sin tillsynsmyndighet om storleken av premier, utan avdrag för återförsäkring, angivna per medlemsstat och per grupp av försäkringsklasser. Försäkringsklasserna grupperas enligt följande:

- Olycksfall och sjukdom (1 och 2).
- Brand och annan skada på egendom (8 och 9).
- Luftfart, sjöfart och transport (3, 4, 5, 6, 7, 11 och 12).
- Allmän ansvarighet (13).
- Kredit och borgen (14 och 15).
- Övriga försäkringsklasser (16, 17 och 18).

Tillsynsmyndigheten i varje medlemsstat skall vidarebefordra denna information till tillsynsmyndigheterna i alla medlemsstater där tjänsterna utförs.

2. Ett etableringsställe som av sådan verksamhet som anges i punkt 1 första stycket har premieintäkter som utan avdrag för återförsäkring uppgår till mer än 2 500 000 ecu i en medlemsstat, skall på ett särskilt konto redovisa försäkringstekniskt resultat, vilket skall omfatta de poster som anges i bilaga 2A eller 2B och redovisa det per grupp av försäkringsklasser för den medlemsstat det gäller.

När ett företags alla etableringsställen tillsammans har, från sådan verksamhet som anges i punkt 1 första stycket, premieintäkter som utan avdrag för återförsäkring uppgår till mer än 2 500 000 ecu i en medlemsstat, får tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där tjänsterna utförs begära hos tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där företagets huvudkontor är beläget att det därefter skall på ett särskilt konto redovisa det försäkringstekniska resultatet avseende den verksamhet som vart och ett av företagets etableringsställen bedriver i den förra staten.

Det konto som avses i första eller andra styckena av denna punkt, skall av tillsynsmyndigheten i medlemsstaten för etableringsstället tillhandahållas tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där tjänsterna utförs, om den senare myndigheten begär detta.

Artikel 23

1. När det för tillhandahållande av tjänster krävs tillstånd av den medlemsstat där tjänsterna skall utföras, skall i avsaknad på ytterligare samordning storleken av de tekniska reserver som hänförs till ifrågakvarande avtal bestämmas under tillsyn av den medlemsstaten enligt dess regler eller, om sådana regler saknas, enligt där gällande praxis. De för reserverna motsvarande och och valutamatchande tillgångarna samt dessa tillgångars lokalisering skall vara föremål för tillsyn av samma medlemsstat i enlighet med dess regler eller praxis.

2. I alla övriga fall skall bestämmandet av storleken av de tekniska reserverna, de motsvarande och valutamatchande tillgångarna samt dessa tillgångars lokalisering vara föremål för tillsyn av medlemsstaten för etableringsstället i enlighet med dess regler eller praxis.

3. Medlemsstaten för etableringsstället skall se till att de tekniska reserver, som hänförs till alla avtal som företaget ingår genom det ifrågakvarande etableringsstället, är tillräckliga, och att motsvarande och valutamatchande tillgångar finns.

4. I fall som avses i punkt 1 skall medlemsstaten för etableringsstället och medlemsstaten där tjänsterna utförs utbyta all den information som behövs för att de skall kunna fullgöra vad som åvilar dem enligt punkterna 1 och 3.

Artikel 24

Trots bestämmelserna i detta direktiv skall medlemsstaterna ha rätt att kräva att företaget, som inom deras respektive territorier driver verksamhet inom ramen för tillhandahållande av tjänster, skall, på samma villkor som gäller för etablerade företag, ansluta sig till och delta i varje garantisystem avsett att säkerställa utbetalning av försäkringsersättning till försäkringstagare och skadelidande tredje man.

Artikel 25

Om annat inte följer av senare samordning skall, beträffande alla försäkringsavtal som ingås inom ramen för tillhandahållande av tjänster, uttag av indirekta skatter och av skatteliktande avgifter på försäkringspremier kunna ske endast i den medlemsstat där risken är belägen, i den betydelse som anges i artikel 2 d, och även, såvitt avser Spanien, uttag av sådana tilläggsavgifter som i lag föreskrivits till förmån för det spanska "Consortio de compensación de Seguros" för uppfyllandet av dess uppgifter i samband med ersättning för förluster som uppkommer vid ovanliga händelser i medlemsstaten.

Med avvikelse från artikel 2 d första strecksatsen skall vid tillämpning av denna artikel lös egendom som finns i en byggnad, belägen inom en viss medlemsstats territorium, med undantag för varor under handelstransport, anses utgöra en risk belägen i denna medlemsstat, även om byggnaden och dess innehåll inte omfattas av samma försäkring.

Den lag som enligt artikel 7 är tillämplig på avtal skall inte inverka på den tillämpliga ordningen för skatter och avgifter.

Varje medlemsstat skall, om annat inte följer av senare samordning, på de företag som tillhandahåller tjänster inom statens territorium tillämpa egna nationella bestämmelser såvitt gäller åtgärder för att säkerställa uppbörd av sådana indirekta skatter och skatteliktande avgifter som skall erläggas i enlighet med första stycket.

Artikel 26

1. Risker som inom gemenskapen får omfattas av koassu-

rans i enlighet med direktiv 78/473/EEG, skall vara de som anges i artikel 5 d i första direktivet.

2. De bestämmelser i detta direktiv som avser sådana risker som anges i artikel 5 d i första direktivet, skall tillämpas på den ledande assuradören.

AVDELNING IV

Övergångsbestämmelser

Artikel 27

1. Grekland, Irland, Spanien och Portugal får tillämpa följande övergångsarrangemang:

- i) Till och med den 31 december 1992 får de för alla risker tillämpa den ordning som gäller för andra risker än dem som avses i artikel 5 d i första direktivet.
- ii) Från och med den 1 januari 1993 till och med den 31 december 1994 skall den ordning som gäller för stora risker även gälla för de risker som avses i artikel 5 d i) och ii) i första direktivet; för de risker som avses i nämnda artikel 5 d iii) skall dessa medlemsstater fastställa de tröskelvärden som skall gälla.
- iii) *Spanien:*
  - De tröskelvärden för första stadiet som anges i artikel 5 d iii) i första direktivet skall gälla från och med den 1 januari 1995 till och med den 31 december 1996.
  - Tröskelvärdena för det andra stadiet skall gälla från och med den 1 januari 1997.

Portugal, Irland och Grekland:

- De tröskelvärden för första stadiet som anges i artikel 5 d iii) i första direktivet skall gälla från och med den 1 januari 1995 till och med den 31 december 1998.
- Tröskelvärdena för det andra stadiet skall gälla från och med den 1 januari 1999.

Den avvikelse som medges för tiden från och med den 1 januari 1995 skall gälla endast för avtal som ger försäkring för sådana i försäkringsklasserna 8, 9, 13 och 16 angivna risker som är belägna uteslutande i någon av de fyra medlemsstater som omfattas av övergångsbestämmelserna.

2. Till och med den 31 december 1994 skall bestämmelserna i artikel 26.1 i detta direktiv inte gälla för risker belägna i de fyra medlemsstater som anges i denna artikel. Under övergångsperioden från och med den 1 januari 1995 skall sådana i artikel 5 d iii) i första direktivet angivna risker som är belägna i dessa medlemsstater, och som inom gemenskapen kan omfattas av koassurans i enlighet med direktiv

78/473/EEG, vara sådana som överstiger de tröskelvärden som anges i punkt 1 iii) i denna artikel.

AVDELNING V

Slutbestämmelser

Artikel 28

Kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter skall ha ett nära samarbete i syfte att underlätta tillsynen av verksamhet för direkt försäkring inom gemenskapen.

Varje medlemsstat skall underrätta kommissionen om alla betydande svårigheter som tillämpningen av detta direktiv kan ge upphov till, däribland sådana problem som uppkommer då en medlemsstat får vetskap om en onormal överflyttning av försäkringsverksamhet till skada för företag etablerade inom statens territorium och till fördel för filialer och agenturer belägna omedelbart utanför dess gränser.

Kommissionen och berörda medlemsstaters behöriga myndigheter skall undersöka dessa svårigheter så snart som möjligt för att finna en ändamålsenlig lösning.

Vid behov skall kommissionen överlämna lämpliga förslag till rådet.

Artikel 29

Kommissionen skall till rådet överlämna regelbundna rapporter, den första av dessa den 1 juli 1993, över utvecklingen på marknaden för försäkring som meddelas inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster.

Artikel 30

I fall där beteckningen ecu används i detta direktiv, skall det motvärde i nationell valuta som skall gälla från och med den 31 december varje år vara det värde som gällde den sista dagen i oktober månad samma år, för vilken dag motvärden för ecu finns noterade i alla gemenskapens valutor.

Artikel 2 i direktiv 76/580/EEG¹ skall gälla endast för artiklarna 3, 16 och 17 i första direktivet.

Artikel 31

Vart femte år skall rådet, på förslag från kommissionen, se över och vid behov ändra alla belopp som anges i ecu i detta

¹ EGT nr L 189, 13.7.1976, s.

direktiv, varvid hänsyn skall tas till förändringar i den ekonomiska och monetära situationen inom gemenskapen.

Artikel 32

Medlemsstaterna skall inom 18 månader från dagen för anmälan av detta direktiv¹ vidta de ändringar i sina nationella bestämmelser som behövs för att följa detta direktiv och genast underrätta kommissionen om detta.

De bestämmelser som ändrats i enlighet med denna artikel skall börja tillämpas inom 24 månader från dagen för anmälan av detta direktiv.

Artikel 33

Efter anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna se till att till kommissionen överlämna texterna till de centrala be-

stämmelser i lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 34

Bilagorna skall vara en del av själva direktivet.

Artikel 35

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 22 juni 1988.

På rådets vägnar

M. BANGEMANN

Ordförande

---

¹ Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 30 juni 1988.

BILAGA 1

MATCHNINGSREGLER

Den valuta i vilken försäkringsgivarens åtaganden skall infrias skall bestämmas enligt följande regler:

1. När försäkringssumman enligt avtalet är uttryckt i en viss valuta, skall försäkringsgivarens förpliktelser anses betalbara i samma valuta.
2. När försäkringssumman enligt avtalet inte är uttryckt i någon valuta, skall försäkringsgivarens förpliktelser anses betalbara i valutan i det land där risken är belägen. Försäkringsgivaren får emellertid välja den valuta i vilken premien är angiven, om det finns godtagbara skäl för ett sådant val.

Så kan vara fallet om det vid avtalets ingående framstår som sannolikt att försäkringsersättning kommer att utbetalas i premiens valuta och inte i valutan i det land där risken är belägen.

3. Medlemsstaterna får medge försäkringsgivaren rätt att förutsätta att den valuta, i vilken han skall ge skydd, skall vara antingen den valuta som han använder med stöd av praxis eller, i avsaknad av sådan praxis, valutan i det land där han är etablerad
  - för avtal som ger försäkring för risker som anges i klasserna 4, 5, 6, 7, 11, 12 och 13 (endast produktansvarighet),
  - för avtal som ger försäkring för risker hänförliga till andra försäkringsklasser, där ersättningen allt efter slaget av risk skall betalas i en annan valuta än den som skulle väljas vid tillämpning av ovan nämnda regler.
4. När ett försäkringsfall har anmälts till en försäkringsgivare och ersättningen är betalbar i en viss angiven valuta, annan än den som skulle gälla vid tillämpning av ovanstående regler, skall försäkringsgivarens förpliktelser anses betalbara i den förstnämnda valutan, särskilt om valutan i vilken ersättningen skall betalas av försäkringsgivaren har fastställts genom ett domstolsavgörande eller genom en överenskommelse mellan försäkringsgivaren och försäkringstagaren.
5. När ett försäkringsfall värderas i en valuta som är på förhand känd av försäkringsgivaren men som är en annan än den valuta som skulle gälla vid tillämpning av ovanstående regler, får försäkringsgivaren anse sina förpliktelser betalbara i den förstnämnda valutan.
6. Medlemsstaterna får befria företagen från skyldigheten att täcka tekniska reserver med valutamatchande tillgångar, om en tillämpning av ovanstående regler skulle medföra att företaget — vare sig det gäller ett huvudkontor eller en filial — för att uppfylla principen om valutamatching skulle bli nödsakat att ha sina tillgångar i en valuta som inte motsvarar mer än 7 % av tillgångarna i andra valutor.

Följande gäller emellertid:

- a) I fall där de tekniska reserverna skall matchas av grekiska drachmer, irländska pund eller portugisiska escudos, får ifrågasvarande belopp inte överstiga
  - 1 miljon ecu under en övergångsperiod fram till och med den 31 december 1992,
  - 2 miljoner ecu från och med den 1 januari 1993 till och med den 31 december 1998.
- b) I fall där de tekniska reserverna skall matchas av belgiska franc, luxemburgfranc och spanska pesetas, får ifrågasvarande belopp inte överstiga 2 miljoner ecu under en övergångsperiod fram till och med den 31 december 1996.

Från och med utgången av de övergångsperioder som anges i a och b, skall huvudreglerna gälla för dessa valutor, såvida rådet inte beslutar något annat.

7. Medlemsstaterna får välja att inte kräva av företagen — vare sig det gäller huvudkontor eller filialer — att de skall tillämpa principen om valutamatching beträffande förpliktelser som är betalbara i en annan valuta än valutan i någon av gemenskapens medlemsstater, om investeringar i nämnda valuta är reglerade, om överföringsrestriktioner gäller för valutan eller om, av liknande skäl, valutan inte är lämplig att matcha tekniska reserver.
8. Medlemsstaterna får befria företag — antingen det gäller huvudkontor eller filialer — från skyldigheten att ha valutamatchande tillgångar, då de belopp som skall matchas inte överstiger 20 % av deras förpliktelser i en viss valuta.

De totala tillgångarna i samtliga valutor sammantagna skall emellertid minst motsvara företagens totala sammantagna förpliktelser i samtliga dessa valutor.

9. Varje medlemsstat får föreskriva att detta krav, när en förpliktelse, enligt ovan beskrivna metoder, skall motsvaras av tillgångar uttryckta i en medlemsstats valuta, också skall anses uppfyllt när upp till 50 % av dessa tillgångar är uttryckta i ecu.

*BILAGA 2 A***Försäkringstekniskt resultat**

1. Summan av uppburna bruttopremiebelopp
  2. Totala skadekostnader
  3. Provisionskostnader
  4. Tekniskt bruttoresultat
-

*BILAGA 2 B***Försäkringstekniskt resultat**

1. Bruttopremiebelopp för närmast föregående försäkringsår
  2. Summan av försäkringsersättningar under närmast föregående försäkringsår (inklusive försäkringsreserv vid försäkringsårets utgång)
  3. Provisionskostnader
  4. Tekniskt bruttoresultat
-

II

(Beslut, lagar m.m som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 8 november 1990

med ändring, särskilt såvitt avser ansvarsförsäkring för motorfordon, av direktiv 73/239/EEG och direktiv 88/357/EEG, vilka avser samordning av lagar och andra författningar om annan direkt försäkring än livförsäkring

(90/618/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 och artikel 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

För att utveckla den inre försäkringsmarknaden antog rådet den 24 juli 1973 direktiv 73/239/EEG om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring⁴, (också benämnt "första direktivet"), och den 22 juni 1988 direktiv 88/357/EEG om samordning av lagar och andra författningar angående annan direkt försäkring än livförsäkring, och med bestämmelser för att underlätta det effektiva utnyttjandet av friheten att tillhandahålla tjänster, och med

ändring av direktiv 73/239/EEG⁵ (också benämnt "andra direktivet").

Direktiv 88/357/EEG har underlättat för försäkringsföretag med huvudkontor inom gemenskapen att tillhandahålla tjänster i medlemsstaterna, och har därigenom givit försäkringstagarna tillgång till inte endast försäkringsgivare som är etablerade i det egna landet utan också försäkringsgivare som har sitt huvudkontor inom gemenskapen och är etablerade i andra medlemsstater.

Från tillämpningsområdet för de bestämmelser i direktiv 88/357/EEG som särskilt rör friheten att tillhandahålla tjänster undantogs vissa risker beträffande vilka direktivbestämmelserna, med hänsyn till särskilda regler som antagits av medlemsstaternas myndigheter, var av sådan beskaffenhet och hade sådana sociala konsekvenser att deras tillämpning på sådana risker i detta skede var olämplig. En översyn av dessa undantag skulle göras efter det att direktivet hade tillämpats en viss tid.

Ett av undantagen avsåg ansvarsförsäkring för motorfordon, dock ej försäkring hänförlig till fraktförarens ansvar.

När ovannämnda direktiv antogs, åtog sig kommissionen emellertid att så snart som möjligt för rådet presentera ett förslag rörande friheten att tillhandahålla tjänster inom ansvarsförsäkringsområdet för motorfordon (med undantag för fraktförarens ansvar).

Om annat inte följer av bestämmelserna i nämnda direktiv rörande obligatorisk försäkring, bör möjlighet ges att inom försäkringsklassen motorfordonsansvar behandla risker som sådana stora risker som avses i artikel 5 i samma direktiv.

¹ EGT nr C 65, 15.3.1989, s. 6 och EGT nr C 180, 20.7.1990, s. 6.

² EGT nr C 68, 19.3.1990, s. 85, och beslut av den 10 oktober 1990 (ännu inte offentliggjort i EGT).

³ EGT nr C 194, 31.7.1989, s. 3.

⁴ EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3.

⁵ EGT nr L 172, 4.7.1988, s. 1.

Likaså bör det vara möjligt att behandla risker som stora risker, när det gäller försäkring för skada på eller förlust av motordrivna och icke-motordrivna landfordon.

I direktiv 88/357/EEG föreskrevs att sådana risker som inom gemenskapen får omfattas av koassurans i enlighet med rådets direktiv 78/473/EEG av den 30 maj 1978 om samordning av lagar och andra författningar som avser koassuransverksamhet inom gemenskapen¹ skulle vara sådana stora risker som avses i direktiv 88/357/EEG. I och med att försäkringsklasserna för motorfordonsförsäkring genom förevarande direktiv förs under definitionen av stora risker i direktiv 88/357/EEG, kommer dessa försäkringsklasser att ingå i förteckningen över försäkringsklasser som inom gemenskapen får omfattas av koassurans.

Rådets direktiv 72/166/EEG av den 24 april 1972 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet², senast ändrat genom direktiv 90/232/EEG³, bygger på systemet med grönt kort och på de överenskommelser som ingåtts mellan de nationella byråerna för försäkring av motorfordon för att göra det möjligt att avskaffa kontrollen av grönt kort.

Medlemsstaterna bör emellertid medges övergångsarrangemang för en gradvis tillämpning av de särskilda bestämmelser i detta direktiv som gäller behandlingen av stora risker inom de nämnda försäkringsklasserna, innefattande risker som omfattas av koassurans.

Till trygghet av att systemet med grönt kort och överenskommelserna mellan de nationella byråerna för försäkring av motorfordon fortsatt fungerar väl, bör det krävas av försäkringsföretag som meddelar ansvarsförsäkring för motorfordon i en medlemsstat inom ramen för tillhandahållande av tjänster att de ansluter sig till och deltar i finansieringen av försäkringsbyrå i den medlemsstaten.

I rådets direktiv 84/5/EEG av den 30 december 1983 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande ansvarsförsäkring för motorfordon⁴, senast ändrat genom direktiv 90/232/EEG, föreskrevs att medlemsstaterna skulle inrätta eller auktorisera ett organ (garantifond) med

uppgift att svara för ersättning till skadelidande för skador orsakade av oförsäkrade eller oidentifierade fordon.

Det bör också krävas att försäkringsföretag som meddelar ansvarsförsäkring för motorfordon i en medlemsstat inom ramen för tillhandahållandet av tjänster skall ansluta sig till och delta i finansieringen av den garantifond som inrättats i medlemsstaten.

De bestämmelser som i vissa medlemsstater gäller beträffande försäkring av förhöjda risker är tillämpliga på alla företag som försäkrar risker genom ett i staten beläget etableringsställe. Syftet med dessa bestämmelser är att den obligatoriska karaktären hos ansvarsförsäkring för motorfordon skall motsvaras av en möjlighet för bilister att erhålla sådan försäkring. Medlemsstaterna bör medges rätt att tillämpa dessa bestämmelser på företag som tillhandahåller tjänster inom respektive territorium, i den mån reglerna är motiverade av hänsyn till allmänna intressen och inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det ovan nämnda ändamålet.

Försäkringsskyddet för skadelidande angår, såvitt gäller ansvarsförsäkring för motorfordon, i praktiken alla och envar, och det bör därför tillses att dessa personer inte förorsakas särskild skada eller olägenhet av det förhållandet att en försäkringsgivare som meddelar ansvarsförsäkring för motorfordon verkar inom ramen för tillhandahållande av tjänster i stället för genom etablering. För den skull bör det, i den mån dessa personers intressen inte åtnjuter tillräckligt skydd av de regler som är tillämpliga för den som tillhandahåller tjänster i den medlemsstat där denne är etablerad, föreskrivas att den medlemsstat där tjänsterna utförs skall kräva av företaget att det utser en representant, bosatt eller etablerad inom statens territorium, som skall inhämta alla upplysningar som behövs om skadefall, och som har fullmakt att företräda företaget i förhållande till skadelidande som skulle kunna framställa anspråk, innefattande rätt för representanten att betala ersättningar i anledning av sådana anspråk och att företräda företaget, eller vid behov låta det företrädas, inför medlemsstatens domstolar och myndigheter i angelägenheter som rör sådana skadefall.

Denna representant får också åläggas att företräda företaget inför behöriga myndigheter i den medlemsstat där tjänsterna utförs, då det är fråga om att kontrollera huruvida giltig ansvarsförsäkring för motorfordon föreligger.

Det bör skapas förutsättningar för en smidig procedur för prövning på gemenskapsbasis av reciprociteten i förhållande till tredje land. Syftet med en sådan procedur är inte att stänga gemenskapens finansiella marknader utan i stället att hålla dessa marknader öppna för omvärlden och att globalt främja liberalisering av de finansiella marknaderna i tredje land. För

¹ EGT nr L 151, 7.6.1978, s. 25.

² EGT nr L 103, 2.5.1972, s. 1.

³ EGT nr L 129, 19.5.1990, s. 33.

⁴ EGT nr L 8, 11.1.1984, s. 17.

dessa ändamål anvisar direktivet en ordning för underhandlingar med tredje land och, som en sista utväg, för åtgärder som bland annat innefattar uppskov med prövning av nya ansökningar om auktorisation och begränsning av nya auktorisationer.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med

- a) *fordon*: ett sådant fordon som definieras i artikel 1.1 i direktiv 72/166/EEG,
- b) *byrå*: en sådan nationell försäkringsbyrå som definieras i artikel 1.3 i direktiv 72/166/EEG,
- c) *garantifond*: ett sådant organ som avses i artikel 1.4 i direktiv 84/5/EEG,
- d) *moderföretag*: ett sådant moderföretag som definieras i artiklarna 1 och 2 i direktiv 83/349/EEG¹,
- e) *dotterföretag* ett sådant dotterföretag som definieras i artiklarna 1 och 2 i direktiv 83/349/EEG; ett dotterföretag till ett dotterföretag skall också anses som ett dotterföretag till det moderföretag som är överordnat dessa företag.

Artikel 2

I artikel 5 d iii) första stycket i direktiv 73/239/EEG skall "sådana risker som anges under försäkringsklasserna 8, 9, 13 och 16 i punkt A i bilagan" ersättas med följande:

"sådana risker som anges under försäkringsklasserna 3, 8, 9, 10, 13 och 16 i punkt A i bilagan".

Artikel 3

1. Rubriken till avdelning III i direktiv 73/239/EEG skall ersättas med följande:

"AVDELNING III A

Regler för inom gemenskapen etablerade agenturer eller filialer till företag med huvudkontor utanför gemenskapen".

2. Följande rubrik skall placeras efter artikel 29 i direktiv 73/239/EEG:

"AVDELNING III B

Regler för dotterföretag till moderföretag för vilka ett tredje lands lag gäller och för sådana moderföretags förvärv av aktier eller andelar".

Artikel 4

Följande artiklar 29a och 29b skall läggas till i avdelning III B i direktiv 73/239/EEG:

"Artikel 29a

Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall

- a) underrätta kommissionen om varje auktorisation av ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera företag för vilka tredje lands lag gäller; kommissionen skall därefter underrätta den försäkringskommitté som skall inrättas av rådet på förslag av kommissionen.
- b) underrätta kommissionen närhelst ett sådant moderföretag förvärvat aktier eller andelar i ett försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen så att det senare företaget blir det förras dotterföretag; kommissionen skall därefter underrätta den försäkringskommitté som skall inrättas av rådet på förslag av kommissionen.

När auktorisation beviljas för ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera moderföretag för vilka tredje lands lag gäller, skall företagsgruppens struktur specificeras i den anmälan som de behöriga myndigheterna skall göra till kommissionen.

Artikel 29b

1. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om alla svårigheter av allmän natur som deras försäkringsföretag mött vid etablering eller utövande av verksamhet i tredje land.

2. Kommissionen skall senast sex månader före detta direktivs ikraftträdande och därefter periodvis upprätta rapporter om i vad mån tredje länder ger försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen sådan behandling som avses i punkterna 3 och 4, med avseende på etablering och utövande av försäkringsverksamhet samt förvärv av aktier eller andelar i tredje lands försäkringsföretag. Kommissionen skall till rådet överlämna rapporterna jämte lämpliga förslag.

3. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom, antingen genom de rapporter som avses i punkt 2 eller genom annan information, att ett tredje land inte erbjuder försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen effektivt marknadstillträde, jämförbart med det som gemenskapen erbjuder försäkringsföretag från samma tredje land, får kommissionen lämna förslag till rådet om lämpligt mandat för underhandlingar med ändamål

¹ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

att uppnå jämförbara konkurrensmöjligheter för försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

4. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom, antingen genom de rapporter som avses i punkt 2 eller genom annan information, att försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen inte får nationell behandling i ett tredje land, innebärande samma konkurrensmöjligheter som erbjuds inhemska försäkringsföretag, och att kravet på effektivt marknadsstillträde inte är uppfyllt, får kommissionen ta initiativ till underhandlingar med ändamål att åstadkomma rättelse.

I fall som avses i första stycket i denna punkt får, utöver initiativ till underhandlingar, när som helst beslutas, i den ordning som föreskrivs i rättsakten om inrättandet av den försäkringskommitté som avses i artikel 29a, att medlemsstaternas behöriga myndigheter skall begränsa eller uppskjuta prövning

- av inneliggande eller framtida ansökningar angående auktorisation, och
- av förvärv av aktier eller andelar, då ansökningarna gjorts av direkta eller indirekta moderföretag för vilka det tredje landets lag gäller.

Sådana åtgärder får inte gälla för längre tid än tre månader.

Före utgången av tremånadersperioden får rådet, med beaktande av resultaten av underhandlingarna, med kvalificerad majoritet besluta över ett förslag av kommissionen huruvida åtgärderna skall bestå.

Sådana begränsningar eller uppskov får inte tillämpas i fall då ansökningen om etablering av ett dotterföretag eller om tillstånd att förvärva aktier eller andelar i ett försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen gjorts av ett försäkringsföretag, som är auktoriserat inom gemenskapen eller av ett där auktoriserat dotterföretag till ett försäkringsföretag.

5. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom att något av de fall som avses i punkterna 3 och 4 har uppkommit, skall medlemsstaterna på kommissionens begäran underrätta denna

- a) om varje ansökan om auktorisation av ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera moderföretag för vilka vederbörande tredje lands lag gäller;
- b) om avsikten ett sådant företag har att förvärva en ägarandel i ett försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen, så att det senare företaget skulle bli dotterföretag till det förra.

Denna skyldighet att lämna information skall upphöra så snart en överenskommelse har träffats med det tredje land som avses i punkterna 3 eller 4, eller när de

åtgärder som avses i punkt 4 andra och tredje styckena upphör att gälla.

6. Åtgärder som vidtas med stöd av denna artikel skall stå i överensstämmelse med gemenskapens förpliktelser enligt internationella överenskommelser, bilaterala eller multilaterala, angående rätten att starta och driva försäkringsrörelse."

Artikel 5

De andra och tredje strecksatserna i artikel 12.2 andra stycket i direktiv 88/357/EEG skall utgå.

Artikel 6

Följande artikel skall införas i avdelning III i direktiv 88/357/EEG:

"Artikel 12a

1. Bestämmelserna i denna artikel skall gälla när ett företag genom ett etableringsställe beläget i en viss medlemsstat försäkras en i en annan medlemsstat belägen risk, sådan som anges under försäkringsklass 10 i punkt A i bilagan till direktiv 73/239/EEG, dock ej sådan risk som hänförelse till fraktförarens ansvar.

2. Den medlemsstat där tjänsterna utförs skall kräva att företaget blir medlem av och deltar i finansieringen av statens nationella byrå och dess nationella garantifond.

Företaget får dock inte åläggas att, beträffande risker som försäkras inom ramen för tillhandahållande av tjänster, till byrån eller garantifonden i staten där tjänsterna utförs betala eller bidra med högre belopp än som gäller för företaget som genom ett etableringsställe i den medlemsstaten försäkras risker i försäkringsklass 10, fraktförarens ansvar undantaget, och vilket belopp beräknas på grundval av premieinkomster från den försäkringsklassen i denna medlemsstat eller av det antal risker i den försäkringsklassen som försäkras i nämnda stat.

3. Detta direktiv skall inte hindra att det föreskrivs skyldighet för försäkringsföretag som tillhandahåller tjänster att iakttä sådana bestämmelser i den medlemsstat där tjänsterna utförs som avser försäkring av förhöjda risker, i den mån bestämmelserna gäller även för etablerade företag.

4. Den medlemsstat där tjänsterna utförs skall föreskriva att företaget tillser att skadelidande, som framställer anspråk i anledning av händelser som inträffat inom statens territorium, inte kommer i en mindre förmånlig ställning till följd av det förhållandet att företaget som försäkras risker i försäkringsklass 10, med undantag för fraktförarens ansvar, gör detta inom ramen för tillhandahållande av tjänster i stället för från ett etableringsställe i den staten.

För den skull skall den medlemsstat där tjänsterna utförs kräva av företaget att det utser en representant, bosatt eller etablerad inom statens territorium, som skall inhämta alla upplysningar som behövs om försäkringsfall, och som har fullmakt att företräda företaget i förhållande till skadelidande som skulle kunna framställa anspråk, innefattande rätt för representanten att betala

ersättningar i anledning av sådana anspråk och att företräda företaget, eller vid behov låta det företrädas, inför medlemsstatens domstolar och myndigheter i angelägenheter som rör sådana försäkringsfall.

Representanten får också åläggas att företräda företaget inför behöriga myndigheter i den stat där tjänsterna utförs, då det är fråga om att kontrollera huruvida giltig ansvarsförsäkring för motorfordon föreligger.

Den medlemsstat där tjänsterna utförs får inte ålägga den utsedda personen att för det företag som utsett honom vidta några andra åtgärder än som sägs i andra och tredje stycket. Den utsedda personen får inte driva direkt försäkringsrörelse för nämnda företags räkning.

Det förhållandet att en representant utses skall inte i sig innebära etablering av en sådan filial eller agentur som avses i artikel 6.2 b i direktiv 73/239/EEG, och representanten skall inte anses utgöra ett sådant etableringsställe som anges i artikel 2 c i det förevarande direktivet."

Artikel 7

I artikel 15.1 och artikel 16.1 i direktiv 88/357/EEG skall följande stycke läggas till:

"Varje medlemsstat, inom vars territorium ett företag avser att tillhandahålla tjänster för försäkring av risker under försäkringsklass 10, med undantag för fraktförarens ansvar, får kräva att företaget skall

- göra anmälan om namn och adress på den representant som avses i artikel 12a.4,
- avge en förklaring att företaget har blivit medlem av den nationella byrån och garantifonden i den medlemsstat där tjänsterna utförs."

Artikel 8

I artikel 21.2 i direktiv 88/357/EEG skall följande läggas till:

"Varje medlemsstat får kräva att det i ovan nämnda handlingar även uppges namn och adress på försäkringsföretagets representant."

Artikel 9

Artikel 22.1 i direktiv 88/357/EEG skall ersättas med följande:

"1. Varje etableringsställe skall, med avseende på verksamhet som bedrivs inom ramen för tillhandahållande av tjänster, underrätta sin tillsynsmyndighet om storleken av premier, utan avdrag för återförsäkring,

angivna per medlemsstat och per grupp av försäkringsklasser. Försäkringsklasserna grupperas enligt följande:

- Olycksfall och sjukdom (1 och 2).
- Motorfordonsförsäkring (3, 7, och 10; uppgifter avseende försäkringsklass 10, med undantag för fraktförarens ansvar, skall specificeras.
- Brand och annan skada på egendom (8 och 9).
- Luftfart, sjöfart och transport (3, 4, 5, 6, 7, 11 och 12).
- Allmän ansvarighet (13).
- Kredit och borgen (14 och 15).
- Övriga försäkringsklasser (16, 17 och 18).

Tillsynsmyndigheten i varje medlemsstat skall vidarebefordra denna information till tillsynsmyndigheterna i alla medlemsstater där tjänsterna utförs."

Artikel 10

Artikel 27.1 sista stycket i direktiv 88/357/EEG skall ersättas med följande:

"Den avvikelse som medges för tiden från och med den 1 januari 1995 skall gälla endast för avtal som ger försäkring för sådana i försäkringsklasserna 3, 8, 9, 10, 13 och 16 angivna risker som är belägna uteslutande i någon av de fyra medlemsstater som omfattas av övergångsbestämmelserna."

Artikel 11

Trots bestämmelserna i artikel 23.2 i direktiv 88/357/EEG får den medlemsstat där tjänsterna utförs i fråga om sådana stora risker som avses i artikel 5 d i direktiv 73/239/EEG och som är hänförliga till försäkringsklass 10, med undantag för fraktförarens ansvar, bestämma att

- storleken av de tekniska reserver som hänför sig till ifrågavarande avtal skall bestämmas under tillsyn av myndigheterna i den medlemsstaten enligt dess regler eller, om sådana regler saknas, enligt där gällande praxis, intill den dag då medlemsstaterna har ett efterkomma direktiv om samordning av försäkringsföretags årsbokslut,
- de för reserverna motsvarande och valutamatthande tillgångarna skall vara föremål för tillsyn av myndigheterna i den medlemsstaten, i enlighet med dess regler eller praxis, tills anmälan sker av ett tredje direktiv avseende annan försäkring än livförsäkring,

— lokaliseringen av de tillgångar som avses i andra strecksatsen skall vara föremål för tillsyn av myndigheterna i den medlemsstaten, i enlighet med dess regler eller praxis, intill den dag då medlemsstaterna skall efterkomma ett tredje direktiv avseende annan försäkring än livförsäkring.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall inom 18 månader från dagen för anmälan av detta direktiv¹ vidta de ändringar i sina nationella bestämmelser som behövs för att följa detta direktiv och skall genast underrätta kommissionen om detta.

De bestämmelser som ändrats enligt första stycket skall börja tillämpas inom 24 månader från dagen för anmälan av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 november 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

---

¹ Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 20 november 1990.

372L0166/S

2.5.72

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr 1 103/1

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 april 1972

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet

(72/166/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

med beaktande av följande:

Syftet med fördraget är att skapa en gemensam marknad som väsentligen överensstämmer med en hemmamarknad. En viktig förutsättning för att uppnå detta är att åstadkomma fri rörlighet för varor och personer.

Det enda syftet med gränskontroll av obligatorisk ansvarsförsäkring för motorfordon är att ge skydd åt de personer som kan drabbas av skador orsakade av sådana fordon. Gränskontroller äger rum på grund av skillnader i ländernas bestämmelser på detta område.

Dessa skillnader är sådana att de kan verka hämmande för den fria rörligheten inom gemenskapen för motorfordon och personer. Därmed har de också en direkt inverkan på upprättandet av den gemensamma marknaden och dess funktion.

Kommissionens rekommendation av den 21 juni 1968 om tullkontroll av resenärer som passerar gränser inom gemenska-

pen innebär att medlemsstaterna skall utföra kontroll av resenärer och deras motorfordon endast under exceptionella förhållanden samt avlägsna fysiska hinder vid tullstationer.

Det är önskvärt att invånarna i medlemsstaterna i större utsträckning blir medvetna om den gemensamma marknadens existens och att det därför bör vidtas ytterligare åtgärder för att liberalisera regler för personers och motorfordons fria rörlighet mellan medlemsstaterna. Behovet av sådana åtgärder har upprepade gånger understrukits av medlemmar i Europaparlamentet.

Sådana lättnader i reglerna för resenärers rörlighet utgör ytterligare ett steg i riktning mot ett ömsesidigt öppnande av medlemsstaternas marknader och för tillskapandet av förhållanden liknande dem som gäller för en hemmamarknad.

Kontroll av gröna kort för fordon, som är normalt hemmahörande i en medlemsstat och som passerar in på en annan medlemsstats territorium, kan avskaffas genom en överenskommelse mellan de sex nationella försäkringsbyråerna, varigenom varje försäkringsbyrå garanterar ersättning enligt den nationella lagstiftningen för förlust eller skada som berättigar till ersättning och som orsakats inom dess territorium av ett sådant fordon, oavsett om detta är försäkrat eller ej.

En sådan överenskommelse om garanti förutsätter att alla motorfordon som är hemmahörande i gemenskapen och som färdas inom gemenskapens territorium är försäkrade. Varje medlemsstats nationella lagstiftning bör därför innehålla bestämmelser om obligatorisk ansvarsförsäkring för motorfordon. Denna försäkring skall gälla inom hela gemenskapen. Den nationella lagstiftningen kan emellertid göra undantag för särskilda personer och särskilda slag av fordon.

Det regelsystem som ställs upp i detta direktiv bör även kunna omfatta fordon som är normalt hemmahörande i ett tredje land med vilket de nationella byråerna i de sex medlemsstaterna träffar en motsvarande överenskommelse.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med

1. *fordon*: varje slags motorfordon som är avsett för färd på land och som drivs av mekaniskt förmedlad kraft men som inte är spårbundet samt släpfordon, även om det inte är tillkopplat,
2. *skadelidande*: personer som är berättigade till ersättning för förlust eller skada orsakad av fordon,
3. *nationell försäkringsbyrå*: en branschorganisation som bildats enligt rekommendation nr 5 antagen den 25 januari 1949 av kommittén för vägtransporter under landtransportkommittén inom Förenta nationernas Ekonomiska kommission för Europa och som inom ett land omfattar försäkringsföretag som har auktorisation avseende ansvarsförsäkring för motorfordon,
4. *territorium inom vilket ett fordon är normalt hemmahörande*:
  - den stats territorium där fordonet är registrerat, eller
  - i de fall där registrering inte krävs för ett visst slags fordon men fordonet skall vara försett med en försäkringsskylt eller ett märke motsvarande en registreringsskylt: den stats territorium där försäkringsskylten eller märket utfärdas, eller
  - i de fall där varken registreringsskylt, försäkringsskylt eller märke krävs för särskilda slags fordon, den stats territorium inom vilket den person som tar hand om fordonet har sin stadigvarande bostad,
5. *grönt kort*: ett internationellt försäkringsbevis utfärdat av en nationell försäkringsbyrå enligt rekommendation nr 5 antagen den 25 januari 1949 av kommittén för vägtransporter under landtransportkommittén inom Förenta nationernas Ekonomiska kommission för Europa.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall avstå från att kontrollera innehav av ansvarsförsäkring för fordon som är normalt hemmahörande inom en annan medlemsstats territorium.

Medlemsstaterna skall också avstå från att kontrollera sådan försäkring avseende fordon som är normalt hemmahörande i ett tredje land och som passerar in på deras territorium från en annan medlemsstat. Medlemsstaterna får emellertid göra stickprovskontroller.

2. För fordon som är normalt hemmahörande inom en medlemsstats territorium skall bestämmelserna i detta direktiv, med undantag av artiklarna 3 och 4, tillämpas

- efter det att en överenskommelse träffats mellan de sex nationella försäkringsbyråerna, enligt vilken varje nationell byrå garanterar att det, i överensstämmelse med dess nationella lagstiftning om obligatorisk försäkring, sker skadereglering avseende olyckshändelser inom dess territorium orsakade av fordon som är normalt hemmahörande inom en annan medlemsstats territorium, oavsett om sådana fordon är försäkrade eller ej,
- från den dag som fastställs av kommissionen, sedan denna i nära samarbete med medlemsstaterna förvässat sig om att en sådan överenskommelse träffats,
- under den tid överenskommelsen gäller.

Artikel 3

1. Om inte annat följer av artikel 4 skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fordon som är normalt hemmahörande inom dess territorium skall omfattas av ansvarsförsäkring. Försäkringens omfattning och villkor skall bestämmas inom ramen för dessa åtgärder.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att försäkringsavtalet skall täcka även följande:

- Förlust eller skada som orsakas inom en annan medlemsstats territorium, enligt där gällande lag.
- Förlust eller skada som orsakas medborgare i medlemsstaterna vid direkt färd mellan två territorier i vilka Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen gäller, om det inte finns någon nationell försäkringsbyrå som är ansvarig för det territorium som passerar. I ett sådant fall skall förlusten eller skadan täckas enligt den lag om obligatorisk försäkring som gäller i den medlemsstat där fordonet är normalt hemmahörande.

Artikel 4

En medlemsstat får förordna om undantag från artikel 3 för följande:

- a) Särskilda fysiska eller juridiska personer, offentliga eller privata. En lista över sådana personer skall upprättas av medlemsstaten och överlämnas till de övriga medlemsstaterna och till kommissionen.

En medlemsstat som förordnar om undantag från artikel 3 skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att tillförsäkra utbetalning av ersättning för sådan förlust eller skada som orsakats inom en annan medlemsstats territorium av fordon som tillhör ifrågakvarande personer. Särskilt skall staten ange vilken myndighet i den stat där förlust eller skada uppkommer som, i enlighet med det landets lag, svarar för ersättning till skadelidande i fall då bestämmelserna i artikel 2.2 första strecksatsen inte kan tillämpas. Medlemsstaten skall underrätta de övriga medlemsstaterna och kommissionen om de åtgärder som vidtagits.

- b) Särskilda slag av fordon eller fordon med särskild registreringskylt. En lista över sådana fordonslag och fordon skall upprättas av medlemsstaten och överlämnas till de övriga medlemsstaterna och till kommissionen.

När ett sådant fordon passerar in på en annan medlemsstats territorium, skall denna stat alljämt ha rätt att begära att den person som omhänderhar fordonet innehar ett giltigt grönt kort eller tecknar en gränsförsäkring enligt bestämmelserna i den medlemsstaten.

Artikel 5

Varje medlemsstat skall se till att, när en olyckshändelse orsakats inom dess territorium av ett fordon som är normalt hemmahörande i en annan medlemsstat, den nationella försäkringsbyrån, oavsett den skyldighet som följer av första strecksatsen i artikel 2.2, erhåller

- upplysning om var fordonet är normalt hemmahörande och om dess registreringsnummer, om sådant finns,
- upplysning, så långt möjligt, om fordonets försäkring, i den mån sådana uppgifter framgår av grönt kort som innehas av den som omhänderhar fordonet, och i den utsträckning dessa uppgifter krävs av den medlemsstat inom vars territorium fordonet är normalt hemmahörande.

Varje medlemsstat skall också se till att försäkringsbyrån översänder denna information till den nationella försäkringsbyrån i den stat inom vars territorium fordonet är normalt hemmahörande.

Artikel 6

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att fordon, som är normalt hemmahörande inom ett tredje lands territorium eller inom en medlemsstats icke-europeiska territorium och som passerar in på ett territorium där Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen gäller, inte brukas inom statens territorium, om förlust eller skada som orsakas av ett sådant fordon inte täcks av ansvarsförsäkring, som uppfyller kraven i de olika medlemsstaternas lagstiftning om obligatorisk sådan försäkring och har giltighet inom hela det territorium där Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen gäller.

Artikel 7

1. Alla fordon som är normalt hemmahörande inom ett tredje lands territorium eller inom en medlemsstats icke-europeiska territorium skall, innan de passerar in på det territorium där Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen gäller, vara försedda med antingen ett giltigt grönt kort eller bevis om gränsförsäkring, som utvisar att de är försäkrade enligt artikel 6.

2. Dock skall fordon som är normalt hemmahörande inom ett tredje lands territorium behandlas som fordon som är normalt hemmahörande inom gemenskapen, om de nationella försäkringsbyråerna i samtliga medlemsstater var för sig garanterar att olyckshändelser som inträffar inom deras territorium och som orsakas av sådana fordon regleras enligt varje stats nationella lagstiftning om obligatorisk ansvarsförsäkring.

3. När kommissionen, i nära samarbete med medlemsstaterna, har konstaterat att garantier som omnämns i föregående stycke har ställts, skall kommissionen bestämma från vilken dag och för vilka slag av fordon medlemsstaterna inte längre skall kräva att dokument som avses i punkt 1 skall uppvisas.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1973 sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 24 april 1972.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

372L0430/S

Nr L 291/162

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

28.12.72

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 december 1972

om ändring av rådets direktiv 72/166/EEG av den 24 april 1972 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet

(72/430/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om anslutning av nya medlemsstater till Europeiska ekonomiska gemenskapen och till Europeiska atomenergigemenskapen¹, undertecknat i Bryssel den 22 januari 1972, särskilt artikel 153 i den därtill bifogade akten,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

Som en följd av gemenskapens utvidgning har antalet nationella byråer som avses i rådets direktiv 72/166² av den 24 april 1972 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet ökat från sex till nio, vilket nödvändiggör en ändring i det direktivet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Rådets direktiv 72/166 skall ändras på följande sätt. I artikel 2.2 skall första strecksatsen ersättas med följande:

"efter det att en överenskommelse träffats mellan de nio nationella försäkringsbyråerna enligt vilken varje nationell byrå garanterar att det i överensstämmelse med dess nationella lagstiftning om obligatorisk försäkring sker skadereglering avseende olyckshändelser inom dess territorium orsakade av fordon som är normalt hemmahörande inom en annan medlemsstats territorium, oavsett om sådana fordon är försäkrade eller ej."

Artikel 2

Detta direktiv träder i kraft vid de nya medlemsstaternas anslutning till Europeiska gemenskaperna.

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 december 1972.

På rådets vägnar

T. WESTERTEP

Ordförande

¹ EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 1.

² EGT nr L 103, 2.5.1972, s. 1.

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 30 maj 1991

om tillämpning av rådets direktiv 72/166/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet

(91/323/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 72/166/EEG av den 24 april 1972 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet¹, senast ändrat genom direktiv 90/232/EEG², och särskilt artiklarna 2.2 och 7.3 i detta, och

med beaktande av följande:

Mellan medlemsstaternas, Finlands, Norges, Sveriges, Schweiz', Tjeckoslovakiens, Ungerns och Österrikes nationella försäkringsbyråer, definierade i artikel 1.3 i direktiv 72/166/EEG ("byrå"), vilka tillsammans ger de praktiska förutsättningarna för avskaffande av försäkringskontroll beträffande fordon som är normalt hemmahörande inom de 19 ländernas territorier, råder ett förhållande som regleras av följande överenskommelser ("tilläggsöverenskommelser"), vilka utgör tillägg till den enhetliga överenskommelsen den 2 november 1951 mellan de nationella försäkringsbyråerna om systemet med grönt kort:

- Överenskommelse den 12 december 1973 mellan de nio medlemsstaternas byråer och Finlands, Norges, Sveriges, Schweiz' och Österrikes byråer, den 15 mars 1986 utvidgad till Portugals och Spaniens byråer och den 9 oktober 1987 till Greklands byrå.
- Överenskommelse den 22 april 1974 mellan de 14 ursprungliga parterna i tilläggsöverenskommelsen den 12 december 1973 och Ungerns byrå.
- Överenskommelse den 22 april 1974 mellan de 14 ursprungliga parterna i tilläggsöverenskommelsen den 12 december 1973 och Tjeckoslovakiens byrå.
- Överenskommelse den 14 mars 1986 mellan Greklands byrå och Tjeckoslovakiens och Ungerns byråer.

Kommissionen har därefter antagit beslut 74/166/EEG³, 74/167/EEG⁴, 75/23/EEG⁵, 86/218/EEG⁶, 86/219/EEG⁷, 86/220/EEG⁸,

88/367/EEG⁹, 88/368/EEG¹⁰ och 88/369/EEG¹¹ angående tillämpning av direktiv 72/166/EEG, enligt vilka beslut varje medlemsstat skall avstå från att kontrollera innehav av ansvarsförsäkring för fordon som är normalt hemmahörande inom en annan medlemsstats europeiska territorium eller inom Ungerns, Tjeckoslovakiens, Sveriges, Finlands, Norges, Österrikes eller Schweiz' territorium, och som omfattas av tilläggsöverenskommelserna.

Byråerna har genomgått externa till tilläggsöverenskommelserna och gjort dem enhetliga samt ersatt dem med ett enda avtal ("det multilaterala garantiavtalet"), vilket ingåtts den 15 mars 1991 i överensstämmelse med de principer som fastställts i artikel 2.2 i direktiv 72/166/EEG.

Kommissionens beslut, som hänför sig till tilläggsöverenskommelserna och genom vilka det krävs att medlemsstaterna avstå från att kontrollera innehav av ansvarsförsäkring för fordon som är normalt hemmahörande inom en annan medlemsstats europeiska territorium eller inom Ungerns, Tjeckoslovakiens, Sveriges, Finlands, Norges, Österrikes eller Schweiz' territorium, bör därför upphävas och ersättas med detta beslut.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Varje medlemsstat skall från och med den 1 juni 1991 avstå från att kontrollera innehav av ansvarsförsäkring för fordon som är normalt hemmahörande inom en annan medlemsstats europeiska territorium eller inom Ungerns, Tjeckoslovakiens, Sveriges, Finlands, Norges, Österrikes eller Schweiz' territorium, och som omfattas av det multilaterala garantiavtalet den 15 mars 1991 mellan de nationella försäkringsbyråerna.

¹ EGT nr L 103, 2.5.1972, s. 1.

² EGT nr L 129, 19.5.1990, s. 33.

³ EGT nr L 87, 30.3.1974, s. 13.

⁴ EGT nr L 87, 30.3.1974, s. 14.

⁵ EGT nr L 6, 10.1.1975, s. 33.

⁶ EGT nr L 153, 7.6.1986, s. 52.

⁷ EGT nr L 153, 7.6.1986, s. 53.

⁸ EGT nr L 153, 7.6.1986, s. 54.

⁹ EGT nr L 181, 12.7.1988, s. 45.

¹⁰ EGT nr L 181, 12.7.1988, s. 46.

¹¹ EGT nr L 181, 12.7.1988, s. 47.

Artikel 2

Detta beslut upphäver och ersätter från och med den 1 juni 1991 kommissionens beslut 74/166/EEG, 74/167/EEG, 75/23/EEG, 86/218/EEG, 86/219/EEG, 86/220/EEG, 88/367/EEG, 88/368/EEG och 88/369/EEG.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall genast informera kommissionen om åtgärder som vidtas för tillämpning av detta beslut.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 maj 1991.

På kommissionens vägnar

Leon BRITTAN

Vice ordförande

RÅDETS ANDRA DIREKTIV

av den 30 december 1983

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om ansvarsförsäkring för motorfordon

(84/5/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I rådets direktiv 72/166/EEG⁴, ändrat genom direktiv 72/430/EEG⁵, har rådet föreskrivit tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet.

Enligt artikel 3 i direktiv 72/166/EEG skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fordon som är normalt hemmahörande inom dess territorium skall omfattas av ansvarsförsäkring. Försäkringens omfattning och villkor skall bestämmas inom ramen för dessa åtgärder.

Det föreligger emellertid fortfarande väsentliga skillnader mellan de olika medlemsstaternas lagstiftning rörande omfattningen av denna obligatoriska försäkring. Dessa skillnader har en direkt inverkan på genomförandet av den gemensamma marknaden och dess funktion.

Särskilt är det berättigat att utsträcka den obligatoriska försäkringen till att omfatta ansvarighet för sakskada.

Den obligatoriska försäkringen skall ha en sådan omfattning, att utfallande ersättningsbelopp under alla omständigheter tillförsäkrar de skadelidande en adekvat ersättning, oavsett i vilken medlemsstat skadan inträffat.

Det är nödvändigt att tillskapa ett organ som garanterar att skadelidande inte blir utan ersättning, när det fordon som orsakat skadan är oförsäkrat eller oidentifierat. Det är viktigt att den skadelidande får möjlighet att direkt och i första hand vända sig till detta organ, dock utan att ändring sker i de bestämmelser som tillämpas i medlemsstaterna med avseende på om den ersättning som utbetalas av detta organ är subsidiär eller ej eller beträffande bestämmelser som gäller vid subrogation. Medlemsstaterna bör emellertid ha möjlighet att förordna om vissa begränsade undantag beträffande utbetalning av ersättning från detta organ och att ersättning för saksador orsakade av oidentifierade fordon skall begränsas eller innehållas, detta med hänsyn till risken för bedrägeri.

¹ EGT nr C 214, 21.8.1980, s. 9 och EGT nr C 78, 30.3.1982, s. 17.

² EGT nr C 287, 9.11.1981, s. 44.

³ EGT nr C 138, 9.6.1981, s. 15.

⁴ EGT nr L 103, 2.5.1972, s. 1.

⁵ EGT nr L 291, 28.12.1972, s. 162.

Det ligger i de skadelidandes intresse att rättsverkningarna av särskilda friskrivningsklausuler begränsas till förhållandet mellan försäkringsgivaren och den person som varit vållande

till olyckshändelsen. För fall då ett fordon stulits eller tillgripits med våld får medlemsstaterna föreskriva att ersättning skall utbetalas av det ovannämnda organet.

För att lätta den ekonomiska bördan för detta organ får medlemsstaterna införa bestämmelser om viss självrisk i de fall organet svarar för ersättning för sakskador orsakade av oförsäkrade fordon eller, där det är motiverat, fordon som stulits eller tillgripits med våld.

Familjemedlemmar till försäkringstagaren, till föraren eller till annan person som är ansvarig bör beredas samma skydd som annan tredje man, i vart fall beträffande personskador.

Avskaffandet av kontroll av försäkring förutsätter att den nationella försäkringsbyrån i värdlandet garanterar att ersättning utbetalas för skador orsakade av fordon som är normalt hemmahörande i en annan medlemsstat. Det lämpligaste kriteriet för att avgöra om ett fordon är normalt hemmahörande i en viss medlemsstat är om det är försett med en registreringsskylt från den staten. Artikel 1.4 första strecksatsen i direktiv 72/166/EEG bör därför ändras i överensstämmelse härmed.

Med hänsyn till situationen i vissa medlemsstater rörande å ena sidan de lägsta ersättningsbeloppen och å andra sidan det försäkringsansvar och de självrisker som gäller för det ovannämnda organet vid sakskador, bör övergångsbestämmelser finnas för ett gradvis genomförande i dessa medlemsstater av direktivets bestämmelser om lägsta ersättningsbelopp och ersättning för sakskador som utbetalas av organet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Den försäkring som avses i artikel 3.1 i direktiv 72/166/EEG skall obligatoriskt omfatta både sakskador och personskador.

2. Varje medlemsstat skall, om högre garantier inte gäller där, kräva att den obligatoriska försäkringen ger ersättning med minst följande:

- 350 000 ecu för personskador, om det finns endast en skadelidande. Om mer än en skadelidande omfattas av samma skadehändelse skall detta belopp multipliceras med antalet skadelidande.
- 100 000 ecu för sakskador vid varje skadehändelse, oavsett antalet skadelidande.

Medlemsstaterna får, i stället för nämnda minimibelopp, föreskriva ett minimibelopp om 500 000 ecu för personskador,

om mer än en skadelidande omfattas av samma skadehändelse, eller ett minsta sammantaget belopp om 600 000 ecu för personskador och sakskador vid varje skadetillfälle, oavsett antalet skadelidande eller skadornas art.

3. I detta direktiv avses med *ecu* den monetära enhet som är definierad i artikel 1 i förordning (EEG) nr 3180/78¹. Värdet i nationell valuta skall fastställas för fyraårsperioder och från den 1 januari första året i varje period vara det värde som gällde den sista dagen i närmast föregående september månad för vilken dag värden för ecu finns noterade i samtliga valutor inom gemenskapen. Den första perioden skall börja löpa den 1 januari 1984.

4. Varje medlemsstat skall inrätta eller auktorisera ett organ med uppgift att svara för ersättning, åtminstone upp till den gräns som den obligatoriska försäkringen skall ersätta, för sakskador och personskador orsakade av oidentifierade fordon eller av fordon för vilka sådan obligatorisk försäkring som avses i punkt 1 inte tecknats. Denna bestämmelse skall inte påverka medlemsstaternas rätt att anse ersättning från detta organ som subsidiär eller ej och inte heller rätten att införa regler om skadereglering mellan detta organ och den person eller de personer som är ansvariga för olyckshändelsen och andra försäkringsgivare eller socialförsäkringsorgan som skall ersätta den skadelidande för samma skada.

Den skadelidande skall under alla omständigheter kunna vända sig direkt till detta organ, som skall ha skyldighet att, på grundval av uppgifter som inhämtats från den skadelidande, lämna honom ett motiverat besked angående utbetalning av ersättning.

Medlemsstaterna får dock förordna att ersättning från detta organ inte skall ske till förmån för personer som frivilligt färdats i det fordon som orsakat skadorna, om organet kan bevisa att dessa personer känt till att fordonet var oförsäkrat.

Medlemsstaterna får begränsa eller utesluta ersättning från detta organ såvitt gäller sakskador orsakade av oidentifierade fordon.

De får också, i fråga om sakskador orsakade av oförsäkrade fordon, tillåta en självrisk om högst 500 ecu, som den skadelidande har att svara för.

Härutöver skall varje medlemsstat tillämpa sina lagar och andra författningar vid utbetalning av ersättning från detta organ, dock inte i strid med annan praxis som är förmånligare för den skadelidande.

¹ EGT nr L 379, 30.12.1978, s. 1.

Artikel 2

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att lagregler och villkor i vissa försäkringsavtal inte skall, såvitt avser tillämpningen av artikel 3.1 i direktiv 72/166/EEG, tillämpas på ersättningskrav från tredje man som orsakats skador vid en trafikolycka. Detta gäller de avtal, utfärdade i enlighet med direktiv 72/166/EEG artikel 3.1, som föreskriver att försäkringen inte omfattar fordon som nyttjas eller förs av

- personer som inte har uttryckligt eller underförstått tillstånd härtill,
- personer som inte har körkort för det ifrågavarande fordonet, eller
- personer som bryter mot lagstadgade tekniska föreskrifter rörande fordonets skick och säkerhet.

Bestämmelser eller villkor som avses i första stycket får dock göras gällande gentemot personer som frivilligt färdats i det fordon som orsakat skadorna, om försäkringsgivaren kan bevisa att dessa personer känt till att fordonet var stulet.

Medlemsstaterna skall kunna avstå från att tillämpa bestämmelserna i första stycket beträffande olyckshändelser som inträffar inom deras territorium, om och i den utsträckning den skadelidande kan erhålla ersättning för skadan från ett socialförsäkringsorgan.

2. Om ett fordon har stulits eller tillgripits med våld, får medlemsstaterna föreskriva att det organ som avses i artikel 1.4 skall betala ersättning i försäkringsgivarens ställe under de förutsättningar som anges i punkt 1 i denna artikel. Om fordonet är normalt hemmahörande i en annan medlemsstat, kan detta organ inte framställa krav mot något organ i den medlemsstaten.

Medlemsstater som föreskriver att det organ som avses i artikel 1.4 skall betala ersättning i de fall där fordonet har stulits eller tillgripits med våld, får beträffande saksador bestämma en självrisk om högst 250 ecu, som den skadelidande har att svara för.

Artikel 3

Familjemedlemmar till försäkringstagaren, till föraren eller till annan person som är civilrättsligt ansvarig vid en trafikolycka, och vars ansvarighet omfattas av en sådan försäkring som avses i artikel 1.1, får inte på grund av sådan släktskap undantas från försäkringsskydd för personskador.

Artikel 4

Artikel 1.4 första strecksatsen i direktiv 72/166/EEG skall ersättas med följande:

- territoriet för den stat med vars registreringsskyt fordonet är försett, eller".

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1987 vidta de ändringar i sina nationella bestämmelser som behövs för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. De sålunda ändrade bestämmelserna skall börja tillämpas senast den 31 december 1988.

3. Trots bestämmelsen i punkt 2 gäller följande:

a) Grekland har en frist som löper ut den 31 december 1995 för att höja försäkringstäckningen till den nivå som krävs enligt artikel 1.2. Om Grekland utnyttjar denna möjlighet, skall täckningen i förhållande till de i den artikeln föreskrivna beloppen uppgå till

- mer än 16% senast den 31 december 1988,

- 31% senast den 31 december 1992.

b) Övriga medlemsstater har en frist som löper ut den 31 december 1990 för att höja försäkringstäckningen till den nivå som krävs enligt artikel 1.2. De medlemsstater som utnyttjar denna möjlighet skall fram till det datum som anges i punkt 1 höja täckningen med minst hälften av skillnaden mellan den nivå som gällde den 1 januari 1984 och de i artikel 1.2 föreskrivna beloppen.

4. Trots bestämmelsen i punkt 2 gäller följande:

a) Italien får föreskriva att den självrisk som avses i artikel 1.4 femte stycket skall uppgå till 1 000 ecu för tiden till och med den 31 december 1990, att

b) Grekland och Irland får föreskriva att

- det organ som avses i artikel 1.4 inte skall utbetala ersättning för sakskada förrän efter den 31 december 1992, och

- den självrisk som avses i artikel 1.4 femte stycket och i artikel 2.2 andra stycket skall uppgå till 1 500 ecu för tiden till och med den 31 december 1995.

Artikel 6

1. Senast den 31 december 1989 skall kommissionen till rådet överlämna en rapport om situationen i de medlemsstater

som omfattas av övergångsbestämmelserna enligt artikel 5.3 a och 5.4 b, och vid behov föreslå de ändringar av dessa bestämmelser som utvecklingen motiverar.

2. Senast den 31 december 1993 skall kommissionen till rådet överlämna en rapport om genomförandet av detta direktiv samt, vid behov, förslag till åtgärder, särskilt i fråga om justering av de i artikel 1.2 och 1.4 angivna beloppen.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 december 1983.

På rådets vägnar

G. VARFIS

Ordförande

RÅDETS TREDJE DIREKTIV

av den 14 maj 1990

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om ansvarsförsäkring för motorfordon

(90/232/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,i samarbete med Europaparlamentet²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I rådets direktiv 72/166/EEG⁴, senast ändrat genom direktiv 84/5/EEG⁵, antog rådet bestämmelser om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet.

Enligt artikel 3 i direktiv 72/166/EEG skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fordon som är normalt hemmahörande inom dess territorium skall omfattas av ansvarsförsäkring. Försäkringens omfattning och villkor bör bestämmas inom ramen för dessa åtgärder.

Genom direktiv 84/5/EEG, ändrat genom anslutningsakten för Spanien och Portugal, utjämnades skillnaderna mellan medlemsstaterna väsentligt rörande beloppsramar och villkor för

den obligatoriska ansvarsförsäkringen. Betydande skillnader föreligger emellertid fortfarande beträffande sådan försäkring.

De skadelidande vid olyckshändelser med motorfordon bör tillförsäkras jämförbar behandling, oavsett var inom gemenskapen skadan inträffar.

Särskilt finns det i vissa medlemsstater luckor i den obligatoriska ansvarsförsäkringens omfattning beträffande passagerare i motorfordon. För att skydda denna särskilt sårbara grupp av skadelidande bör sådana luckor fyllas.

Varje osäkerhet beträffande tillämpningen av första strecksatsen i artikel 3.2 i direktiv 72/166/EEG bör undanröjas. All obligatorisk fordonsförsäkring skall omfatta hela gemenskapens territorium.

I den försäkrades intresse bör dessutom varje försäkringsavtal vara sådant att en och samma premie ger det skydd som krävs i varje medlemsstat enligt dess lagstiftning eller det skydd som krävs i den medlemsstat där fordonet är normalt hemmahörande, om detta skydd är högre.

Enligt artikel 1.4 i direktiv 84/5/EEG skall varje medlemsstat inrätta eller auktorisera ett organ för att ersätta dem som drabbas av skador orsakade av oförsäkrade eller oidentifierade fordon. Denna bestämmelse skall emellertid inte påverka medlemsstaternas rätt att anse ersättning från detta organ som subsidiär eller ej.

¹ EGT nr C 16, 20.1.1989, s. 12.

² EGT nr C 304, 4.12.1989, s. 41 och EGT nr C 113, 7.5.1990.

³ EGT nr C 159, 26.6.1989, s. 7.

⁴ EGT nr L 103, 2.5.1972, s. 1.

⁵ EGT nr L 8, 11.1.1984, s. 17.

När en olyckshändelse orsakas av ett oförsäkrat fordon, krävs det emellertid i vissa medlemsstater att den skadelidande kan bevisa att den som vållat skadan inte har förmåga eller vägrar att betala ersättning, innan den skadelidande kan kräva ersättning från organet. Detta organ har bättre möjligheter att göra krav gällande mot den som vållat skadan. Organet bör därför inte kunna kräva att den skadelidande, för att denne skall få ersättning, kan visa att den som vållat skadan inte har förmåga eller vägrar att betala.

I händelse av tvist mellan det organ som avses ovan och en försäkringsgivare som meddelar ansvarsförsäkring, om vem av dessa som skall ersätta den skadelidande, bör medlemsstaterna, för att undvika att betalning av ersättning till den skadelidande fördröjs, se till att en av dessa har att i första hand svara för betalning av ersättning i avvaktan på att tvisten löses.

De som orsakas skador vid trafikolyckor har ibland svårt att få vetskap om vilka försäkringsbolag som meddelat ansvarsförsäkring för fordonen som varit inblandade i olyckshändelsen. I de skadelidandes intresse bör medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att sådan information skall bli tillgänglig omgående.

De två tidigare direktiven om ansvarsförsäkring för motorfordon bör, med hänsyn till det som nu sagts, kompletteras likformigt.

Sådana kompletterande bestämmelser, som innebär ett ökat skydd för försäkrade och skadelidande, kommer att göra det lättare att passera gemenskapens inre gränser och därmed underlätta genomförandet av den inre marknaden och dess funktion. Utgångspunkten bör därför vara ett starkt konsumentskydd.

I enlighet med bestämmelserna i artikel 8c i fördraget bör hänsyn tas till omfattningen av de åtgärder som måste vidtas i vissa ekonomier med olika utvecklingsnivå. Vissa medlemsstater bör därför ges möjlighet att under en övergångstid gradvis genomföra en del av bestämmelserna i detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 2.1 andra stycket i direktiv 84/5/EEG, skall den försäkring som avses i artikel 3.1 i direktiv 72/166/EEG omfatta ansvarighet för personskador som drabbar alla passagerare med undantag av föraren.

I det här direktivet avses med "fordon" ett fordon enligt

definitionen i artikel 1 i direktiv 72/166/EEG.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att all obligatorisk ansvarsförsäkring för motorfordon skall

- på grundval av en enda premie omfatta hela gemenskapens territorium, och
- på grundval av denna enda premie tillförsäkra det skydd som krävs i varje medlemsstat enligt dess lagstiftning, eller det skydd som krävs enligt lagstiftningen i den medlemsstat där fordonet är normalt hemmahörande, om detta är högre.

Artikel 3

Följande mening skall läggas till i artikel 1.4 första stycket i rådets direktiv 84/5/EEG:

"Medlemsstaterna får dock inte tillåta att organet, som villkor för betalning av ersättning, ställer krav på att den skadelidande kan visa att den som vållat skadan inte har förmåga eller vägrar att betala."

Artikel 4

I händelse av tvist mellan det organ som avses i artikel 1.4 i direktiv 84/5/EEG och den försäkringsgivare som meddelat ansvarsförsäkringen, om vem som skall betala ersättning till den skadelidande, skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att en av dessa parter skall ha skyldighet att i första hand svara för betalning av ersättning till den skadelidande utan fördröjning.

Om det blir slutligt avgjort att den andre parten skulle ha betalat hela eller en del av ersättningen, skall denna part återbetala det ifrågavarande beloppet till den part som har betalat.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att parter inblandade i en trafikolycka omgående skall kunna få vetskap om vilka försäkringsbolag som meddelat ansvarsförsäkring för de berörda fordonen.

2. Senast den 31 december 1995 skall kommissionen till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport om tillämpningen av punkt 1 i denna artikel.

Vid behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Med avvikelse från punkt 1

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

— skall Grekland, Spanien och Portugal ha tid på sig att senast den 31 december 1995 följa artiklarna 1 och 2,

Utfärdat i Bryssel den 14 maj 1990.

— skall Irland ha tid på sig att senast den 31 december 1998 följa artikel 1 beträffande passagerare baktill på motorcykel samt senast den 31 december 1995 dels följa artikel 1 beträffande andra fordon, dels följa artikel 2.

På rådets vägnar

D. J. O'MALLEY

Ordförande

RÅDETS FÖRSTA DIREKTIV

av den 5 mars 1979

om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att starta och driva direkt livförsäkringsrörelse

(79/267/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 49 och 57 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾, och med beaktande av följande:

Det är viktigt att undanröja vissaskillnader mellan olika nationella tillsynsregler för att underlätta en etablering av livförsäkringsverksamhet. För att nå detta mål och samtidigt tillförsäkra försäkringstagare och förmånstagare i samtliga medlemsstater ett tillräckligt skydd skall bestämmelserna avseende de finansiella krav som ställs på livförsäkringsföretagen samordnas.

En indelning i försäkringsklasser är nödvändig, främst för att bestämma vilka former av försäkringsverksamhet som omfattas av obligatorisk auktorisation.

Vissa ömsesidiga organisationer bör undantas från tillämpningen av detta direktiv, om de på grund av sin rättsliga ställning uppfyller skäligena villkor beträffande säkerhet och finansiella krav. Vissa institutioner, vars verksamhet täcker endast en mycket begränsad sektor och som är begränsad genom institutionernas stadgar, bör också undantas.

Medlemsstaterna tillämpar olika bestämmelser och olika praxis för samtidig verksamhet avseende livförsäkring och annan försäkring än livförsäkring. Nyetablerade företag bör inte längre medges att driva dessa två verksamhetsgrenar samtidigt. Medlemsstaterna bör emellertid ha rätt att medge redan etablerade företag som driver dessa verksamhetsgrenar samtidigt att fortsätta med detta, förutsatt att varje verksamhetsgren har sin egen ledning, detta för att försäkringstagarnas intressen, när det gäller livförsäkring respektive annan försäkring än livförsäkring, skall tillvaratas och för att de finansiella minimiförpliktelser som åvilar en av dessa försäkringsgrenar inte skall bäras av den andra verksamhetsgrenen. Om någon av dessa företagsenheter önskar etablera sig i en medlemsstat för att där driva verksamhet med livförsäkring, bör den för detta ändamål inrätta ett dotterföretag som under en övergångsperiod kan utnyttja vissa förmånliga villkor. För redan etablerade företag, som utövar samtidig verksamhet avseende livförsäkring och annan försäkring än livförsäkring, bör medlemsstaterna ha möjlighet att föreskriva att dessa företag, om de är etablerade inom deras territorier, skall upphöra med denna samtidiga verksamhet. Specialiserade företag bör stå under särskild tillsyn, när ett företag som meddelar annan försäkring än livförsäkring tillhör samma finansiella grupp som ett livförsäkringsbolag.

⁽¹⁾ EGT Nr C 35, 28.3.1974, s.9.

⁽²⁾ EGT Nr C 140, 13.11.1974, s.44.

⁽³⁾ EGT Nr C 109, 19.9.1974, s.1.

I varje medlemsstat är livförsäkringsverksamhet föremål för officiell auktorisation och tillsyn. Villkoren för att bevilja eller återkalla en sådan auktorisation måste fastställas. Ett beslut om avslag på en ansökan om auktorisation eller om återkallande av en auktorisation måste kunna överklagas till domstol.

När det gäller tekniska reserver, inklusive premiereserven, kan samma regler göras tillämpliga som gäller för annan försäkring än livförsäkring, innebärande att reserverna skall finnas i det land där verksamheten bedrivs samt att det landets bestämmelser skall tillämpas beträffande beräkningsmetod, investeringskategorier och för värdering av tillgångarna. Även om det är önskvärt att dessa frågor samordnas, är det inte nödvändigt att detta sker inom ramen för detta direktiv, varför sådan samordning kan ske längre fram.

För att skydda sig mot svängningar i verksamheten är det nödvändigt för försäkringsföretagen att ha, utöver tekniska reserver – inklusive premiereserver – av tillräcklig storlek för att kunna uppfylla sina försäkringsåtaganden, en kompletterande reserv, en s.k. solvensmarginal, som skall motsvaras av fria tillgångar och, med tillsynsmyndighetens godkännande, av andra, dolda tillgångar. För att man skall kunna vara säker på att de krav som ställs på försäkringsföretagen är grundade på objektiva kriterier som tillförsäkrar företag av samma storlek likvärdiga konkurrens-villkor, bör solvensmarginalen stå i förhållande till respektive företags totala åtaganden samt till arten och storleken av de risker som hänför sig till de olika aktiviteter som ligger inom ramen för detta direktiv. Solvensmarginalen bör därför vara olika stor beroende på om det rör sig om investeringsrisk, dödsfallsrisk eller förvaltningsrisk. Den bör följaktligen bestämmas på grundval av premiereserven och den risksumma som företagens åtaganden omfattar, av inbetalda premier eller bidrag, av endast reserver eller av tillgångar i tontiner.

Ett krav måste vara att det finns en garantifond som till storlek och sammansättning ger garanti för att företagen redan vid sitt bildande förfogar över tillräckliga resurser, och att solvensmarginalen inte vid något tillfälle vid utövandet av verksamheten understiger ett visst säkerhetsminimum. Denna garantifond skall i sin helhet eller till viss angiven del bestå av öppet redovisade tillgångar.

Det är nödvändigt att utforma bestämmelser för det fall ett företags ekonomiska ställning medför att det har svårt att uppfylla sina försäkringsåtaganden.

De samordnade reglerna för att driva direkt försäkringsrörelse inom gemenskapen skall i princip tillämpas på alla försäkringsföretag på marknaden och följaktligen också på agenturer och filialer till företag med huvudkontor utanför gemenskapen. Det bör emellertid finnas särskilda bestämmelser om tillsyn över sådana agenturer och filialer med hänsyn till att dessa företags tillgångar befinner sig utanför gemenskapen.

Det är önskvärt att avtal av reciprok natur kan ingås med tredje land för att ge möjlighet till en uppmjukning av sådana särskilda bestämmelser utan att frångå principen att sådana agenturer och filialer inte skall behandlas förmånligare än företag inom gemenskapen.

Vissa övergångsbestämmelser behövs, främst för att små och medelstora företag, som redan driver verksamhet, skall kunna anpassa sig till de krav som medlemsstaterna måste införa enligt detta direktiv, varvid artikel 53 i fördraget skall gälla.

Artikel 52 i fördraget har varit direkt tillämplig efter övergångsperiodens utgång. Efter denna tidpunkt föreligger följaktligen inget behov för antagande av direktiv som upphäver begränsningar i etableringsfriheten. Bestämmelserna om vandelsintyg eller konkursfrihetsbevis i direktiv 73/240/EEG av den 24 juli 1973 om upphävande av begränsningar för fri etablering rörande direkt försäkringsrörelse avseende annan försäkring än livförsäkring⁽¹⁾ innebär emellertid inte restriktioner i egentlig bemärkelse och behövs även för livförsäkring. De skall därför ingå i detta samordningsdirektiv.

Det är viktigt att de samordnade reglerna tillämpas enhetligt, och att det därför skapas förutsättningar för ett nära samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna på detta område.

(¹) EGT Nr L 228, 16.8.1973, S.20.

AVDELNING I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Detta direktiv rör rätten att starta och driva självständig direkt försäkringsverksamhet, utövad av försäkringsföretag etablerade i en medlemsstat eller som önskar etablera sig där, avseende de former av verksamhet som anges nedan.

1. Följande försäkringsformer, när dessa grundar sig på avtal:

- a) livförsäkring, dvs. försäkring som omfattar särskilt kapitalförsäkring för livsfall och/eller dödsfall, livförsäkring med återbetalning av erlagda premier, tontiner, försäkring som utfaller vid äktenskaps ingående och försäkring som utfaller vid födelsen,
- b) livräntor;
- c) tilläggsförsäkringar som meddelas av livförsäkringsföretag, dvs. försäkring mot personskada inklusive arbetsoförmåga, försäkring mot dödsfall på grund av olyckshändelse och försäkring mot invaliditet förorsakad av olyckshändelse eller sjukdom, i de fall dessa försäkringar tecknas som tillägg till livförsäkring,
- d) det slags permanent, inte uppsägningsbar sjukförsäkring som finns i Irland och i Storbritannien ("permanent health insurance not subject to cancellation").

2. Följande verksamhetsformer, när dessa grundar sig på avtal och i den utsträckning de är föremål för tillsyn av de administrativa myndigheter som svarar för tillsynen av privat försäkringsverksamhet och om verksamheten är auktoriserad i vederbörande land:

- a) tontiner, som innebär inrättande av medlemssammanslutningar för gemensam kapitalisering av bidragen och för fördelning av därigenom uppbyggda medel bland de överlevande eller förmånstagare till den avlidne;
- b) verksamhet avseende "capital redemption" grundad på försäkringstekniska beräkningar, som omfattar förpliktelser med fastställd varaktighet och beloppsstorlek mot inbetalning av ett engångsbelopp eller fastställda periodiska inbetalningar;

c) förvaltning av pensionsfonder, dvs. verksamhet som för ifrågavarande företag består i att förvalta investeringar, speciellt av tillgångar för täckning av reserverna i de verksamhetsenheter som svarar för betalningar vid dödsfall, under försäkringstagarnas livstid eller i händelse av nedläggning eller inskränkning av verksamheter;

d) verksamhet som avses i c, när den är förenad med en försäkring som täcker antingen värdesäkring av kapital eller betalning av minimiränta;

e) verksamhet som bedrivs av försäkringsföretag som avses i kapitel 1, avdelning 4, bok IV i den franska "Code des assurances".

3. Verksamhet avseende livslängden och som regleras i lagstiftningen rörande socialförsäkring, när sådan verksamhet bedrivs eller förvaltas på egen risk av försäkringsföretag i enlighet med lagstiftningen i medlemsstaten.

Artikel 2

Detta direktiv gäller ej

1. de försäkringsklasser som anges i bilagan till rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att starta och driva direkt försäkringsrörelse avseende annan försäkring än livförsäkring ⁽¹⁾, härnedan kallat det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring); dock med förbehåll för artikel 1.1 c i detta direktiv;
2. verksamhet som utövas av ömsesidiga understödsinstitutioner där förmånerna varierar med tillgången på medel, medan bidragen från medlemmarna utgörs av ett fast belopp;
3. verksamhet som bedrivs av andra organisationer än företag som avses i artikel 1, och som har till ändamål att tillhandahålla förmåner för anställda eller självständiga näringsidkare, som är anknutna till ett företag eller grupp av företag eller till en viss bransch eller grupp av branscher, i händelse av dödsfall eller överlevnad eller vid nedläggning eller inskränkning av verksamheten, oavsett om de åtaganden som verksamheten omfattar vid varje tillfälle är helt täckta av premiereserven;

⁽¹⁾ EGT Nr L 228, 16.8.1973, s.3.

4. försäkring som omfattas av ett lagfäst socialförsäkrings-system; dock med förbehåll för bestämmelserna i artikel 1.3.

Artikel 3

Detta direktiv gäller ej

1. organisationer som tillhandhåller försäkringsförmåner endast vid dödsfall och där storleken av förmånerna inte överstiger den genomsnittliga begravningskostnaden för en avliden eller där förmånerna utgår i natura;
2. ömsesidiga försäkringsföretag där
  - stadgarna innehåller bestämmelser som medger uttag av extra bidrag eller minskning av förmånerna eller uttag av bidrag från andra personer som förbundit sig härtill, och
  - den årliga premieinkomsten för de verksamheter som omfattas av detta direktiv inte överstiger 500.000 monetära enheter under tre på varandra följande år. Om detta belopp överskrider under tre på varandra följande år skall bestämmelserna i detta direktiv gälla från och med det fjärde året.

Artikel 4

Detta direktiv gäller inte 'Versorgungsverband deutscher Wirtschaftsorganisationen' i Tyskland eller 'Caisse d'épargne de l'Etat' i Luxemburg, såvida inte deras stadgar ändras med avseende på omfattningen av deras verksamhet.

Artikel 5

I detta direktiv avses med

- a) 'monetär enhet' den europeiska monetära enheten (EUA) enligt definition i artikel 10 i finansförordningen av den 21 december 1977 rörande Europeiska gemenskapernas allmänna budget ⁽¹⁾; varje gång hänvisning görs i detta direktiv till den monetära enheten skall värdet i den nationella valutan fr.o.m. den 31 december varje år vara det värde som gällde sista dagen i närmast föregående oktober månad för vilken dag värden för EUA finns noterade i samtliga valutor inom gemenskapen;

- b) kongruenta tillgångar' sådana tillgångar som motsvarar försäkringsåtaganden, beträffande vilka det kan föreskrivas att de skall anges i viss valuta, och som är angivna eller realiserbara i samma valuta;
- c) 'tillgångarnas lokalisering' förekomsten av tillgångar i form av lös eller fast egendom i en medlemsstat, dock utan något krav på deposition av lös egendom eller åtgärder som innebär en inskränkning avseende fast egendom som t.ex. inteckning. Tillgångar som utgörs av fordringar skall anses belägna i den medlemsstat där de skall betalas.
- d) 'risksumma' det belopp som skall utbetalas vid dödsfall, minus premiereserven för huvudrisken.

AVDELNING II

REGLER AVSEENDE FÖRETAG MED HUVUDKONTOR INOM GEMENSKAPEN

Avsnitt A

Villkor för etablering

Artikel 6

1. Varje medlemsstat skall för verksamheter som avses i detta direktiv inom sitt territorium föreskriva auktorisation av behörig myndighet.
2. En ansökan om sådan auktorisation skall göras hos den behöriga myndigheten i respektive medlemsstat av
  - a) varje företag som etablerar sitt huvudkontor inom en sådan medlemsstats territorium;
  - b) varje företag som har sitt huvudkontor i en annan medlemsstat och som etablerar en filial eller agentur inom medlemsstatens territorium;
  - c) varje företag som, efter att ha beviljats sådan auktorisation som erfordras enligt a eller b ovan, utvidgar sin verksamhet inom en sådan medlemsstats territorium till andra försäkringsklasser;
  - d) varje företag som, efter att ha beviljats auktorisation för viss del av en medlemsstats territorium enligt artikel 7.1 utvidgar sin verksamhet utöver sådan del.
3. Medlemsstaterna får inte föreskriva deposition eller ställande av säkerhet som villkor för en auktorisation.

⁽¹⁾ EGT Nr L 356, 31.12.1977, s.1.

Artikel 7

1. En auktorisation skall vara gällande inom hela medlemsstatens territorium, såvida inte sökanden inom ramen för vad landets lag medger, ansöker om auktorisation att bedriva verksamheten endast inom en del av medlemsstatens territorium.

2. En auktorisation skall beviljas för en viss försäkringsklass. Indelningen i klasser återfinns i bilagan. Auktorisationen skall omfatta hela försäkringsklassen, såvida inte den sökande önskar täcka endast en del av de risker som hänför sig till en sådan klass.

Tillsynsmyndigheterna får inskränka en auktorisation som ansöks för någon av klasserna till att omfatta enbart de verksamhetsformer som anges i den verksamhetsplan som nämns i artiklarna 9 och 11.

3. Varje medlemsstat får bevilja en auktorisation för två eller flera klasser, när medlemsstatens författningar medger samtidig verksamhet med de försäkringsklasser som avses.

Artikel 8

1. Varje medlemsstat skall föreskriva, att försäkringsföretag som etableras inom dess territorium och som ansöker om auktorisation skall

a) anta någon av följande företagsformer:

- Belgien
"société anonyme/naamloze vennootschap", "société en comman dite par actions/vennootschap bij wijze van geldschieting op aandelen", "association d'assurance mutuelle/onderlinge verzekeringsmaatschappij", "société coopérative/coöperative vennootschap",
- Danmark
"aktieselskaber", "gensidige selskaber",
- Förbundsrepubliken Tyskland
"Aktiengesellschaft", "Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit", "Öffentlich-rechtliches Wettbewerbs-Versicherungs unternehmen",
- Frankrike
"société anonyme", "société à forme mutuelle à cotisation fixes", "société à forme tontinière"
- Irland
"incorporated companies limited by shares or by guarantee or unlimited", "societies registered under the Industrial and Provident Societies Acts" och "societies registered under the Friendly Societies Acts",
- Italien
"società per azioni", "società cooperativa", "mutua di assicurazione" och offentligrättsliga institutioner som avses i artikel 1883 i codice civile,

- Luxemburg
"société anonyme", "société en commandite par actions", "association d'assurances mutuelles", "société coopérative",
- Nederländerna
"naamloze vennootschap", "onderlinge waarborgmaatschappij",
- Storbritannien
"incorporated companies limited by shares or by guarantee or unlimited", "societies registered under the Industrial and Provident Societies Acts", "societies registered under the Friendly Societies Act", de försäkringsgivare som uppträder under beteckningen Lloyd's.

Vidare får medlemsstaterna där så är lämpligt, etablera företag inom ramen för gällande offentligrättsliga lagstiftning eller dess motsvarighet, förutsatt att ändamålet för sådan verksamhet är försäkringsrörelse på samma villkor som privaträttsligt verkamma företag;

- b) begränsa sin affärsverksamhet till verksamhet som avses i detta direktiv och sådan verksamhet som är direkt anknuten till denna, med uteslutande av all annan affärsverksamhet;
- c) lägga fram en verksamhetsplan enligt artikel 9;
- d) inneha den minsta garantifond som föreskrivs i artikel 20.2.

2. Ett företag som ansöker om auktorisation att utvidga sin verksamhet till andra försäkringsklasser eller, i sådant fall som avses i artikel 6.2 d, till en annan del av medlemsstatens territorium skall lägga fram en verksamhetsplan enligt artikel 9 avseende sådana andra försäkringsklasser eller sådan annan del av territoriet.

Företaget skall dessutom kunna visa att det har den solvensmarginal som föreskrivs i artikel 19 och sådan garantifond som avses i artikel 20.1 och 20.2.

3. Dessa samordningsåtgärder skall inte hindra medlemsstaterna att tillämpa bestämmelser som kräver tekniska yrkeskvalifikationer hos styrelsemedlemmar och verkställande ledning eller godkännande av stiftelseurkund, bolagsordning, allmänna och särskilda försäkringsvillkor, det tekniska underlaget för beräkning av främst de premier och reserver som avses i artikel 17 samt alla andra handlingar som krävs för normal tillsyn.

4. Ovannämnda bestämmelser får inte innebära att en ansökan om auktorisation skall behandlas med hänsyn till marknads ekonomiska behov.

Artikel 9

En verksamhetsplan som avses i artikel 8.1 c och 8.2 skall innehålla uppgifter eller dokumentation enligt följande:

- a) arten av de åtaganden som företaget avser att täcka, de allmänna och speciella försäkringsvillkor som det avser att tillämpa,
  - b) det tekniska underlag som företaget avser att tillämpa för varje verksamhetsgren, inklusive de uppgifter som behövs för beräkning av de premier och reserver som avses i artikel 17,
  - c) grundprinciperna för återförsäkring,
  - d) sammansättningen av minsta garantifonden,
  - e) uppskattade kostnader för uppbyggnaden av administratio-
nen och försäljningsorganisationen samt för ändamålet
avsatta medel,
- samt, därutöver, beträffande de första tre räkenskapsåren
- f) en prognos för balansräkning,
  - g) en plan med detaljerade uppskattningar av intäkter och kostnader med avseende på direkt försäkring, mottagen och avgiven återförsäkring,
  - h) uppskattade ekonomiska resurser till täckning av försäkringsåtaganden och solvensmarginal.

Artikel 10

1. Varje medlemsstat skall föreskriva att ett företag som har sitt huvudkontor i en annan medlemsstat och som ansöker om auktorisation för etablering av en agentur eller en filial skall

- a) förete sin stiftelseurkund samt en förteckning över styrelsemedlemmar och personer som ingår i den verkställande ledningen;
- b) förete ett bevis, utfärdat av behörig myndighet i det land där huvudkontoret ligger, till styrkande av vilka försäkringsklasser som får omfattas av företagets verksamhet och att företaget har en minsta garantifond eller, om en större erfordras, den minsta solvensmarginal som beräknas

enligt artikel 19, med angivande även av de försäkringsklasser företaget faktiskt täcker och de ekonomiska resurser som avses i artikel 11.1 e;

c) förete en verksamhetsplan enligt artikel 11;

d) utse ett ombud som har sin stadigvarande hemvist i värdlandet samt tillräckliga befogenheter för att ingå för företaget bindande rättshandlingar med tredje man och att representera företaget inför värdlandets myndigheter och vid dess domstolar; är ombudet en juridisk person måste dess huvudkontor finnas i värdlandet och denna juridiska person skall i sin tur till sitt ombud utse en fysisk person som uppfyller ovannämnda krav. Det utsedda ombudet skall kunna avvisas av en medlemsstat endast av skäl som rör ombudets allmänt goda anseende eller sådana yrkesmässiga kvalifikationer som krävs även för personer som ingår i ledningen för företag som har huvudkontor i den medlemsstaten.

2. Vid en ansökan om att utvidga verksamheten för agenturen eller filialen till andra försäkringsklasser eller - i fall som avses i artikel 6.2 d - till andra delar av en medlemsstats territorium, skall varje medlemsstat kräva att sökanden förete en verksamhetsplan enligt artikel 11 och att sökanden uppfyller villkoren enligt punkt 1 b.

3. Dessa åtgärder för samordning skall inte hindra medlemsstaterna att tillämpa bestämmelser som för alla försäkringsföretag kräver godkännande av allmänna och speciella försäkringsvillkor, det tekniska underlaget för beräkning särskilt av de premier och reserver som avses i artikel 17 samt alla andra handlingar som krävs för normal tillsyn.

4. Ovannämnda bestämmelser får inte innebära att en ansökan om auktorisation skall behandlas med hänsyn till marknads ekonomiska behov.

Artikel 11

1. En verksamhetsplan som avses i artikel 10.1 c och 10.2 för en agentur eller filial skall innehålla uppgifter eller dokumentation enligt följande:

- a) arten av de åtaganden som företaget avser att täcka i värdlandet; de allmänna och särskilda försäkringsvillkor som det har för avsikt att tillämpa;

b) det tekniska underlag som företaget avser att tillämpa för varje verksamhetsgren, inklusive de uppgifter som behövs för beräkning av de premier och reserver som avses i artikel 17;

c) grundprinciperna för återförsäkring;

d) företagets solvensmarginal enligt artiklarna 18, 19 och 20;

e) uppskattade kostnader för uppbyggnaden av administrationen och försäljningsorganisationen samt för ändamålet avsatta medel;

samt, därutöver, beträffande de första tre räkenskapsåren

f) en prognos för balansräkning för agenturen eller filialen;

g) en plan med detaljerade uppskattningar av intäkter och kostnader med avseende på direkt försäkring, mottagen och avgiven återförsäkring.

2. Till verksamhetsplanen skall fogas en balansräkning och en resultaträkning för rörelsen för vart och ett av de senaste tre räkenskapsåren. Har företaget emellertid ej bedrivit verksamhet under tre räkenskapsår skall ovannämnda räkenskapshandlingar bifogas endast för de avslutade räkenskapsåren.

3. Verksamhetsplanen skall tillsammans med uppgifter om iakttagelser gjorda av behöriga tillståndsgivande myndigheter överlämnas till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där företaget har sitt huvudkontor. Sistnämnda myndigheter skall meddela sin uppfattning till de förstnämnda myndigheterna inom tre månader efter mottagande av handlingarna. Om något yttrande inte lämnas inom denna tid, skall det anses vara till förmån för den sökande.

Artikel 12

Varje beslut om avslag på en ansökan om auktorisation skall åtföljas av en närmare motivering och ges företaget till känna. Varje medlemsstat skall tillåta sökanden att till domstol överklaga ett beslut om avslag på en ansökan om auktorisation.

Sådan rätt till överklagande skall även finnas i de fall där behöriga myndigheter inte behandlat en

ansökan om auktorisation inom sex månader från den dag ansökan mottogs.

Artikel 13

1. Med förbehåll för punkt 3 får inget företag samtidigt i en medlemsstat bedriva verksamhet som avses i bilagan till det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring) och verksamhet av de slag som anges i artikel 1 i detta direktiv.

2. När ett företag med verksamhet som avses i bilagan till det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring) är finansiellt, affärsmässigt eller administrativt anknutet till ett företag som bedriver verksamhet som avses i detta direktiv, skall tillsynsmyndigheterna i de medlemsstater inom vars territorier huvudkontoren för ovannämnda företag är belägna se till att respektive företags räkenskaper inte förväntas genom avtal mellan företagen eller genom andra åtgärder som kan påverka fördelningen av kostnader och intäkter.

3. Med förbehåll för punkt 6 får företag, som vid tidpunkten för anmälan av detta direktiv samtidigt i en medlemsstat bedriver båda de former av verksamhet som avses i punkt 1, fortsätta med detta förutsatt att det för varje verksamhetsgren upprättas en särskild förvaltning enligt artikel 14.

4. De företag som avses i punkt 3 får etablera agenturer eller filialer i andra medlemsstater endast för de försäkringsklasser som anges i bilagan till det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring).

5. De företag som avses i punkt 3 får, genom att etablera dotterföretag i andra medlemsstater för verksamhet som avses i detta direktiv, utnyttja i artikel 35 angivna villkor och fördelar under en övergångstid av 10 år från dagen för anmälan av detta direktiv, förutsatt att det inte redan tidigare har en agentur eller filial som i sådana medlemsstater bedriver annan försäkringsverksamhet än som avses i detta direktiv.

6. a) Varje medlemsstat får föreskriva att företag med huvudkontor inom dess territorium skall, inom en tidsperiod som fastställs av medlemsstaten, upphöra med sådan verksamhet som de utövade vid tiden för anmälan av detta direktiv.

b) Efter samråd med tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där huvudkontoret är beläget, särskilt med avseende på den tid inom vilken sådana åtgärder skall

vidtas, får varje medlemsstat ställa detta krav även på agenturer eller filialer inom dess territorium som samtidigt bedriver båda formerna av verksamhet.

- c) Agenturer och filialer till företag som avses i punkt 3 och som vid tiden för anmälan av detta direktiv bedriver verksamhet inom en viss medlemsstat enbart av sådant slag som omfattas av detta direktiv, får fortsätta med detta. Om företaget vill bedriva verksamhet som omfattas av det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring) inom medlemsstatens territorium, får det bedriva den verksamhet som avses i detta direktiv endast genom ett dotterbolag.

Artikel 14

1. Den särskilda förvaltning som avses i artikel 13.3 skall organiseras på sådant sätt att den verksamhet som avses i detta direktiv hålls avskild från den verksamhet som avses i det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring), för att

- respektive intressen för livförsäkringstagare och försäkringstagare till annan försäkring än livförsäkring inte skall åsidosättas och, i synnerhet för att avkastningen av livförsäkring skall komma livförsäkringstagarna till godo på samma sätt som om försäkringsföretaget endast bedrev verksamhet med livförsäkring,
- de finansiella minimikraven, speciellt när det gäller solvensmarginal, som hänför sig till någon av de två verksamhetsformer som här avses, dvs. en verksamhet enligt detta direktiv respektive en verksamhet enligt det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring), inte belastar enbart den andra verksamhetsformen.

När de finansiella minimikraven uppfyllts enligt de villkor som anges i andra strecksatsen i denna punkt, får företaget dock, förutsatt att tillsynsmyndigheten är informerad härom, utnyttja de öppet redovisade posterna i solvensmarginalen som vid tillfället är tillgängliga för den ena eller andra verksamhetsformen.

Tillsynsmyndigheterna skall granska resultaten av båda verksamheterna för att se till att bestämmelserna i denna punkt uppfylls.

2. a) Räkenskaper skall föras som utvisar hur resultaten för var och en av de två verksamhetsformerna, livförsäkring och annan försäkring än livförsäkring, uppnåts. För detta ändamål skall alla intäkter (premier, inbetalningar från återförsäkrare och avkastning av investeringar) och alla kostnader (försäkringsersättningar, förstärkning av tekniska reserver, återförsäkringspremier

och driftskostnader för försäkringsrörelsen) särredovisas med hänsyn till deras ursprung. Poster som hänför sig till båda verksamhetsformerna skall föras enligt sådana fördelningsprinciper som godkänts av tillsynsmyndigheten.

- b) Företagen skall på grundval av sin redovisning utarbeta en särredovisning med specifikation av de poster som ingår i var och en av solvensmarginalerna enligt artikel 18 i detta direktiv och artikel 16.1 i det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring).

3. Om en av solvensmarginalerna är otillräcklig, skall tillsynsmyndigheterna med avseende på den verksamhetsform det gäller vidta de åtgärder som föreskrivs i respektive direktiv, oavsett resultatet av den andra verksamheten. Med avvikelse från bestämmelserna i punkt 1 andra strecksatsen, första stycket, får bland dessa åtgärder ingå medgivande av överföring från den ena verksamhetsformen till den andra.

Avsnitt B

Villkor för utövande av försäkringsverksamhet

Artikel 15

Medlemsstaterna skall i nära samarbete utöva tillsynen av de auktoriserade företagens finansiella situation.

Artikel 16

Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där företagets huvudkontor finns skall bestyrka företagets solvens beträffande hela dess verksamhet. Tillsynsmyndigheterna i de övriga medlemsstaterna skall tillhandahålla all den information som behövs för att göra sådan undersökning möjlig.

Artikel 17

1. Varje medlemsstat inom vars territorium ett försäkringsföretag utövar verksamhet skall föreskriva att företaget avsätter tillräckliga tekniska reserver, inklusive premiereserv.

Storleken av de tekniska reserverna, inklusive premiereserven, skall bestämmas enligt

de i staten gällande reglerna eller, om sådana regler saknas, enligt i medlemsstaten gällande praxis.

2. De tekniska reserverna, inklusive premierreserven, skall täckas av likvärdiga och kongruenta tillgångar belägna i det land där verksamheten bedrivs. Medlemsstaterna kan emellertid medge lättnader beträffande tillgångarnas kongruens och lokalisering. Lättnader vid tillämpningen av regeln om likvärdiga tillgångar skall medges med hänsyn till sådan livförsäkring som i första hand utgörs av långfristig kapitalförsäkring.

Luxemburg får, med hänsyn till sin speciella situation, bibehålla det garantisystem för tekniska reserver, inklusive premierreserv, som gäller vid tiden för anmälan av detta direktiv till dess samordningen av lagstiftningen beträffande likvidation av försäkringsrörelser är genomförd.

Reglerna i det land där verksamheten utövas skall vara bestämmande för tillgångarnas art, och där så är befogat, i vilken utsträckning de får användas till täckning av de tekniska reserverna, inklusive premierreserv, samt hur sådana tillgångar skall värderas.

Efterlevnaden av dessa bestämmelser får kontrolleras av en från företaget fristående person eller institution med uppdrag att på platsen kontrollera om de tillgångar som motsvarar de tekniska reserverna, inklusive premierreserven, står i överensstämmelse med föreskrifterna. Denna uppgift skall ankomma särskilt på en "Treuhand" i Tyskland och en "tillidsmand" i Danmark.

3. Om en medlemsstat medger att tekniska reserver, inklusive premierreserv, täcks av fordringar på återförsäkrare, skall den fastställa det procenttal som tillåts. Medlemsstaten får i sådant fall, trots bestämmelserna under punkt 2, inte kräva att de tillgångar som motsvarar sådana fordringar skall vara belägna inom dess område.

4. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där företagets huvudkontor ligger skall kontrollera att företagets balansräkning utvisar att tillgångar finns som motsvarar de tekniska reserverna, inklusive premierreserven, för de åtaganden företaget ingått i alla de länder där det bedriver verksamhet.

Artikel 18

Varje medlemsstat skall föreskriva att alla företag som har sitt huvudkontor inom dess territorium skall upprätthålla en tillräcklig solvensmarginal i förhållande till sin totala verksamhet.

Solvensmarginalen skall utgöras

1. av tillgångar i företaget som är fria från alla förutsebara förpliktelser, med avdrag för immateriella värden; här skall främst ingå:
  - det inbetalda aktiekapitalet eller, när det gäller ett ömsesidigt försäkringsföretag, det inbetalda garantibeloppet,
  - hälften av ännu inte inbetalt aktiekapital eller garanti-kapital, så snart den inbetalda delen av nämnda kapital uppgår till 25%,
  - lagstadgade och fria reserver som inte motsvarar ingångna försäkringsåtaganden,
  - balanserad vinst;
2. i den utsträckning som detta medges i nationell lag av de vinstreserver som redovisas i balansräkningen, om dessa kan användas till täckning av förluster och inte har avsatts för utdelning till försäkringstagarna;
3. efter ansökan med bifogade intyg ingiven av företaget till tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där företagets huvudkontor är beläget och med denna myndighets medgivande,
  - a) av ett belopp motsvarande 50% av företagets framtida vinst; vinstens storlek erhålls genom multiplicering av den uppskattade årsvinsten med en faktor som motsvarar försäkringsavtalens genomsnittliga återstående giltighetstid; denna faktor får inte överstiga 10; den uppskattade årsvinsten skall utgöra det aritmetiska genomsnittet av de vinster som gjorts under de senaste fem åren i de verksamhetsgrenar som anges i artikel 1.

Grunderna för beräkning av den faktor med vilken den uppskattade årsvinsten skall multipliceras, och de poster av vilken vinsten består, skall fastställas genom överenskommelse mellan de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna i samråd med kommissionen. I avvaktan på en sådan överenskommelse skall dessa frågor bestämmas enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium företaget (huvudkontor, agentur eller filial) bedriver sin verksamhet.

När de behöriga myndigheterna definierat begreppet "uppnådd vinst", skall kommissionen framlägga ett förslag för harmonisering av detta begrepp genom ett direktiv om harmonisering av försäkringsföretagens årsredovisningar och om genomförande av

sådan samordning som anges i artikel 1.2 i direktiv 78/660/EEG (¹).

- b) om zillmering inte tillämpas eller, när zillmering tillämpas denna inte uppgår till de tillägg för försäljningskostnader som ingår i premien, av skillnaden mellan en ej zillmerad eller delvis zillmerad premiereserv och en premiereserv zillmerad med en faktor som motsvarar det tillägg för försäljningskostnader som ingår i premien; detta belopp får emellertid inte överstiga 3,5% av summan av skillnaderna mellan kapitalbeloppen för livförsäkringar och premiereserven för samtliga försäkringsavtal där zillmering är möjlig; denna skillnad skall minskas med beloppet för ej avskrivna försäljningskostnad som redovisas som tillgång;
- c) om tillstånd beviljas av tillsynsmyndigheterna i berörda medlemsstater där företaget bedriver sin verksamhet, av dolda reserver som uppkommit genom undervärdering av tillgångar och övervärdering av skulder, bortsett från premiereserven, i den utsträckning sådana dolda reserver inte betecknas som exceptionella.

Artikel 19

Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 20 skall minsta solvensmarginalen bestämmas på följande sätt, beroende på vilken försäkringsklass som avses:

- a) För sådan försäkringsverksamhet som avses i artikel 1.1 a och b, med undantag för försäkring knuten till investeringsfonder och verksamhet som avses i artikel 1.3, skall minsta solvensmarginalen utgöras av summan av följande två resultat:
- första resultatet:

Ett värde som motsvarar 4% av premiereserven avseende direkt försäkringsverksamhet utan avdrag för avgiven återförsäkring och mottagen återförsäkring, skall multipliceras med relationstalet för närmast föregående räkenskapsår mellan den totala premiereserven med avdrag för avgiven återförsäkring och premiereservernas bruttobelopp enligt ovan; dock får detta relationstal inte vara lägre än 85%;
  - andra resultatet:

För försäkringsavtal, där risksumman inte är negativ, multipliceras ett värde motsvarande 0,3% av den risksumma som

företaget påtagit sig ansvaret för, med relationstalet för närmast föregående räkenskapsår mellan den totala risksumman som företaget förblir ansvarigt för efter avgiven återförsäkring och retrocession och den totala risksumman utan avdrag för avgiven återförsäkring; dock får detta relationstal inte vara lägre än 50%.

När det gäller temporär dödsfallsförsäkring med en längsta löptid av tre år skall ovan nämnda multiplikationsfaktor vara 0,1%; för sådana försäkringar med en löptid på mer än tre år men högst fem år skall denna faktor vara 0,15%.

- b) När det gäller sådan tilläggsförsäkring som avses i artikel 1.1 c skall minsta solvensmarginalen motsvara resultatet av följande beräkning:
- de premier eller bidrag, inklusive underordnade risker, som hänför sig till direkt försäkringsverksamhet, under det närmast föregående räkenskapsåret läggs ihop;
  - till detta läggs premierna för mottagen återförsäkring under närmast föregående räkenskapsår;
  - från detta belopp dras det totala beloppet för under det senaste räkenskapsåret annullerade premier eller bidrag, liksom det sammanlagda beloppet för skatter och avgifter på premier eller bidrag som ingår i totalbeloppet.

Det sålunda erhållna beloppet delas i två delar, av vilka den första skall uppgå till högst 10 miljoner monetära enheter medan den andra utgör restbeloppet; 18% respektive 16% av dessa beloppsandelar räknas sedan fram och läggs ihop.

Resultatet erhålls genom multiplicering av den sålunda framräknade summan med relationstalet för närmast föregående räkenskapsår mellan det skadebelopp som företaget svarar för efter återförsäkring och det totala skadebeloppet, vilket relationstal inte får vara mindre än 50%.

När det gäller den sammanslutning av försäkringsgivare som går under namnet Lloyd's, skall beräkningen av solvensmarginalen göras med nettopremierna som underlag, dessa skall multipliceras med en enhetlig procentsats som årligen fastställs av tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där huvudkontoret finns. Denna procentsats skall beräknas med hjälp av senaste statistiska uppgifter om utbetalda provisioner. Uppgifter härom skall tillsammans med gjorda beräkningar ges in till tillsynsmyndigheterna i de länder där Lloyd's är etablerat.

(¹) EGT Nr L 222, 14.8.1978, s.11.

- c) När det gäller "permanent health insurance not subject to cancellation" som avses i artikel 1.1 d och verksamhet avseende artikel 1.2 b, skall minsta solvensmarginalen motsvara 4% av premiereserven, beräknad på det sätt som anges för det första resultatet i punkt a i denna artikel.
- d) För tontiner som avses i artikel 1.2 a skall minsta solvensmarginalen motsvara 1% av tillgångarna.
- e) För försäkring som avses i artikel 1.1 a och b och som är knuten till investeringsfonder samt för verksamhet som avses i artikel 1.2 c, d och e, skall minsta solvensmarginalen motsvara:
- 4% av premiereserven beräknad på det sätt som anges för det första resultatet i punkt a i denna artikel, i den utsträckning försäkringsföretaget påtar sig en investeringsrisk, samt 1% av den sålunda beräknade reserven i den utsträckning företaget inte påtar sig någon investeringsrisk, och förutsatt att försäkringsavtalets löptid överstiger fem år och det belopp som avsätts till täckning av förvaltningskostnaderna enligt försäkringsavtalet fastställts för en period som överstiger fem år

plus

- 0,3% av risksumman beräknad enligt vad som anges under andra resultatet, första stycket i punkt a, denna artikel, i den utsträckning företaget täcker en dödsfallsrisk.

Artikel 20

1. En tredjedel av minsta solvensmarginalen, fastställd enligt artikel 19, skall utgöra garantifonden. Med förbehåll för punkt 2 skall minst 50% av fonden utgöras av poster enligt artiklarna 18.1 och 18.2.
2. a) Garantifonden skall emellertid uppgå till minst 800.000 monetära enheter.
- b) Varje enskild medlemsstat får föreskriva att minimistorleken för garantifonden får nedsättas till 600.000 monetära enheter, när det gäller ömsesidiga och motsvarande organisationer samt tontiner.
- c) När det gäller ömsesidiga organisationer enligt artikel 3.2, andra strecksatsen, andra meningen, för vilka detta direktiv gäller, och med avseende på tontiner, får varje medlemsstat medge att den minsta

garantifonden fastställs till 100.000 monetära enheter som gradvis skall ökas upp till det i punkt b fastställda beloppet genom inbetalningar om 100.000 monetära enheter vardera, varje gång premierna ökar med 500.000 monetära enheter.

- d) Den minsta garantifond som avses i a, b och c skall utgöras av de poster som anges i artiklarna 18.1 och 18.2.

3. Ömsesidiga organisationer som avser att utvidga sin verksamhet enligt artikel 8.2 eller artikel 10 får göra detta endast om de omedelbart uppfyller villkoren i punkt 2 a och b i denna artikel.

Artikel 21

1. Medlemsstaterna skall inte fastställa några regler för valet av de tillgångar som inte utgör täckning av de i artikel 17 angivna reserverna.
2. Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 17.2, artikel 24.1 och 24.3 samt artikel 26.1 sista stycket, får medlemsstaterna inte begränsa försäkringsföretagets fria förfogande över de tillgångar, vare sig lös eller fast egendom, som ingår i den auktoriserade rörelsens förmögenhet.
3. Dessa bestämmelser skall inte utgöra hinder för sådana åtgärder som medlemsstaterna är berättigade att vidta i egenskap av ägare till eller deltagare i försäkringsföretag, förutsatt att bestämmelserna enligt artikel 17.2 följs i det land där verksamheten bedrivs och att försäkringstagarnas intressen tillgodoses.

Artikel 22

1. Medlemsstaterna får inte föreskriva att försäkringsföretag skall avstå från någon del av sin försäkringsverksamhet enligt artikel 1 till en eller flera organisationer angivna i nationella bestämmelser.
2. a) Italien får, som ett undantag, fortsätta att kräva att företag etablerade inom dess territorium skall avstå en del av sin försäkringsverksamhet till Istituto Nazionale di Assicurazioni, under förutsättning att
  - omfattningen av detta krav, såsom det är fastställt vid anmälan av detta direktiv, inte på något sätt utökas,
  - om det vid fastställandet av den andel som obligatoriskt skall avstås tas hänsyn till den tid under vilken agenturen eller filialen varit etablerad i Italien, hänsyn även

tas till det totala antalet räkningsår under vilka företaget bedrivit de slag av försäkringsverksamhet som avses i artikel 1 inom den medlemsstat där dess huvudkontor är beläget. I sådana fall skall den behöriga myndigheten i den medlemsstaten utfärda ett intyg enligt bestämmelserna i artikel 10.1 b för hela den tid under vilken företaget bedrivit verksamhet inom ifrågakvarande försäkringsklasser.

- b) Denna fråga skall bli föremål för fortsatt behandling i ett andra direktiv om samordning av medlemsstaternas lagstiftning om livförsäkring och bestämmelser avsedda att underlätta ett effektivt utövande av friheten att tillhandahålla tjänster.

Artikel 23

1. Varje medlemsstat skall ålägga varje försäkringsföretag vars huvudkontor är beläget inom dess territorium att årligen förete ett bokslut över hela verksamheten och utvisar företagets ekonomiska ställning och solvens.

2. Medlemsstaterna skall ålägga företag som bedriver verksamhet inom deras territorium att periodiskt inge redovisningar tillsammans med statistisk dokumentation som erfordras för utövande av tillsyn. Behöriga tillsynsmyndigheter skall utväxla sådan information och dokumentation som erfordras för tillsynen.

Artikel 24

1. Om ett företag inte följer bestämmelserna i artikel 17, får tillsynsmyndigheten i det land där företaget bedriver sin verksamhet, efter att ha underrättat tillsynsmyndigheterna i det land där företagets huvudkontor är beläget om sin avsikt, förbjuda företaget att fritt disponera över sina tillgångar i detta land.

2. I syfte att återställa finansiell stabilitet i ett företag vars solvensmarginal underskrider det minimum som föreskrivs i artikel 19, skall tillsynsmyndigheten i det land där företagets huvudkontor är beläget begära att det upprättas en plan för att återställa en sund finansiell ställning och att denna plan överlämnas till myndigheten för godkännande.

3. Om företagets solvensmarginal underskrider värdet av den i artikel 20 angivna garantifonden, eller om denna inte längre är upprättad enligt denna artikel, skall tillsynsmyndigheten i det land där företagets huvudkontor är beläget begära

att företaget överlämnar till myndigheten för dess godkännande en plan avseende kortfristig finansiering.

Myndigheten kan vidare inskränka ett företags rätt, eller helt förbjuda företaget, att fritt förfoga över sina tillgångar. Myndigheten skall i sådant fall informera tillsynsmyndigheterna i andra medlemsstater inom vars territorium företaget är auktoriserat, varpå dessa myndigheter på den förstnämnda myndighetens begäran skall vidta samma åtgärder.

4. I de situationer som nämns i punkterna 1 och 3 får de behöriga tillsynsmyndigheterna dessutom vidta alla erforderliga åtgärder till skydd för försäkringstagarnas intressen.

5. Tillsynsmyndigheterna i de medlemsstater inom vars territorier företaget är auktoriserat skall samarbeta i syfte att genomföra vad som föreskrivs i punkterna 1 - 4.

Artikel 25

1. Varje medlemsstat skall bereda ett försäkringsföretag möjlighet att helt eller delvis överlåta sitt försäkringsbestånd, förutsatt att det övertagande företaget med hänsyn till överlåtelserna innehar en erforderlig solvensmarginal.

De behöriga tillsynsmyndigheterna skall samråda innan en sådan överlåtelse godkänns.

2. När den behöriga tillsynsmyndighetens tillstånd erhållits, skall överlåtelserna gälla gentemot berörda försäkringstagare.

Avsnitt C

Återkallande av auktorisation

Artikel 26

1. Den auktorisation som beviljats av en behörig tillsynsmyndighet i den medlemsstat inom vars territorium företagets huvudkontor ligger kan återkallas av myndigheten om företaget

- inte längre uppfyller villkoren för etablering,
- inte inom angiven tid kunnat vidta de åtgärder som fastställts i en sådan plan som omnämns i artikel 24,
- allvarligt åsidosätter de förpliktelser företaget skall uppfylla enligt nationella bestämmelser.

När en auktorisation återkallas, skall tillsynsmyndigheten i den stat där företagets huvudkontor finns anmäla detta till tillsynsmyndigheterna

i övriga medlemsstater, som beviljat företaget auktorisation, varpå företagets auktorisation skall återkallas även i dessa stater. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där huvudkontoret ligger skall, i samarbete med berörda tillsynsmyndigheter, vidta alla erforderliga åtgärder till skydd för försäkringstagarnas intressen och särskilt inskränka företagets rätt till fritt förfogande över sina tillgångar, om en sådan inskränkning inte redan föreskrivits enligt bestämmelserna i artikel 24.1 andra stycket och artikel 24.3.

2. En auktorisation som beviljats för en agentur eller filial till ett företag vars huvudkontor är beläget i en annan medlemsstat kan återkallas, om agenturen eller filialen

- a) inte längre uppfyller villkoren för etablering,
- b) allvarligt åsidosätter sina skyldigheter enligt gällande bestämmelser i den stat där verksamheten bedrivs, speciellt med avseende på upprättandet av sådana reserver som anges i artikel 17.

Innan en auktorisation återkallas skall tillsynsmyndigheterna i den stat där verksamheten bedrivs samråda med tillsynsmyndigheten i det land där huvudkontoret ligger. Om de finner det nödvändigt att avbryta agenturens eller filialens verksamhet innan ett sådant samråd genomförts, skall tillsynsmyndigheten i det land där huvudkontoret ligger omedelbart underrättas om detta.

3. Varje beslut att återkalla en auktorisation eller att avbryta en verksamhet skall åtföljas av en närmare motivering och ges företaget till känna.

Varje medlemsstat skall medge rätt att överklaga ett sådant beslut till domstol.

AVDELNING III

REGLER FÖR INOM GEMENSKAPEN ETABLERADE AGENTURER ELLER FILIALER TILL FÖRETAG MED HUVUDKONTOR UTANFÖR GEMENSKAPEN

Artikel 27

1. Varje medlemsstat skall föreskriva auktorisation för företag vars huvudkontor är beläget utanför gemenskapen och som vill driva sådan verksamhet som avses i artikel 1.

2. En medlemsstat får bevilja auktorisation om företaget uppfyller minst följande villkor:

- a) det har rätt enligt sitt eget lands lag att utöva försäkringsverksamhet som sägs i artikel 1;
- b) det etablerar en agentur eller en filial inom medlemsstatens territorium;
- c) det förbinder sig att på den plats där agenturen eller filialen är belägen föra till verksamheten hänförliga räkenskaper samt att där förvara alla redovisningshandlingar som hör till verksamheten;
- d) det utser ett ombud som skall godkännas av behöriga myndigheter;
- e) det innehar tillgångar i den stat där verksamheten bedrivs av en storlek som motsvarar minst hälften av det i artikel 20.2 a föreskrivna minimibeloppet för garantifonden och deponerar en fjärdedel av detta minimibelopp som säkerhet;
- f) det förbinder sig att hålla en solvensmarginal som motsvarar kraven i artikel 29;
- g) det framlägger en verksamhetsplan enligt bestämmelserna i artikel 11.1 och 11.2.

Artikel 28

Medlemsstaterna skall ålägga företagen att avsätta tillräckliga sådana reserver som avses i artikel 17 till täckning av försäkringsåtaganden inom respektive lands territorium. Medlemsstaterna skall försäkra sig om att agenturen eller filialen har täckning för sådana reserver i form av likvärdiga och, i den utsträckning medlemsstaten så kräver, kongruenta tillgångar.

Den lag som gäller i respektive medlemsstat skall tillämpas vid beräkningen av sådana reserver, vid fastställandet av investeringslag och vid värderingen av tillgångarna, samt där så erfordras, vid fastställande av i vilken utsträckning tillgångarna får användas för täckning av dessa reserver.

Medlemsstaten skall föreskriva att de tillgångar som täcker dessa reserver skall finnas inom dess territorium. Dock skall här bestämmelserna i artikel 17.3 gälla.

Artikel 29

1. Varje medlemsstat skall ålägga inom sitt territorium etablerade agenturer eller filialer att hålla en solvensmarginal i form av sådana tillgångar som anges i artikel 18. Minsta solvensmarginalen skall beräknas i enlighet med artikel 19. Vid beräkningen av marginalen skall dock hänsyn tas endast till den av agenturen eller filialen bedrivna verksamheten.

2. En tredjedel av solvensmarginalen skall utgöra garantifonden.

Denna garantifond får dock inte vara mindre än hälften av det minimibelopp som föreskrivs i artikel 20.2 a. Den initialdeposition som skall göras enligt artikel 27.2 e skall inräknas i garantifonden.

Garantifonden och denna fonds minsta värde skall vara sammansatt enligt bestämmelserna i artikel 20.

3. De tillgångar som motsvarar minsta solvensmarginalen skall till minst ett belopp motsvarande garantifonden finnas i den medlemsstat där verksamheten bedrivs och utöver detta inom gemenskapen.

Artikel 30

1. Företag som har ansökt om eller beviljats auktorisation i mer än en medlemsstat kan ansöka om följande förmåner, som får medges endast gemensamt,

- a) den solvensmarginal som anges i artikel 29 skall beräknas på grundval av hela den verksamhet som företaget bedriver inom gemenskapen, varvid hänsyn skall tas endast till den verksamhet som utövas av samtliga agenturer eller filialer etablerade inom gemenskapen,
- b) den deposition som fordras enligt artikel 27.2 e skall göras endast i en av de berörda medlemsstaterna,
- c) de tillgångar som motsvarar garantifonden får lokaliseras till vilken som helst av de medlemsstater där företaget bedriver verksamhet.

2. En ansökan att åtnjuta förmåner enligt punkt 1 skall göras hos de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna. I ansökningen skall den myndighet anges som i framtiden skall utöva tillsyn av de inom gemenskapen etablerade filialernas eller agenturernas soliditet med avseende på deras samlade verksamhet. Företagets val av myndighet skall motiveras. Depositionen skall göras i den medlemsstaten.

3. Förmånerna enligt punkt 1 får beviljas endast om de behöriga myndigheterna i samtliga medlemsstater som tillställts en ansökan medger detta. Förmånerna skall börja gälla från och med det datum då den utvalda tillsynsmyndigheten meddelar de övriga tillsynsmyndigheterna att den åtar sig att övervaka de inom gemenskapen etablerade agenturernas eller filialernas soliditet med avseende på deras samlade verksamhet.

Den utvalda tillsynsmyndigheten skall från de övriga medlemsstaterna erhålla den information som behövs för

tillsynen av den samlade soliditeten för de agenturer och filialer som etableras inom deras territorium.

4. På begäran av en eller flera av de berörda medlemsstaterna skall de enligt denna artikel beviljade förmånerna återkallas samtidigt av alla berörda medlemsstater.

Artikel 31

1. a) Med förbehåll för vad som föreskrivs i b får agenturer och filialer som avses i denna avdelning inte samtidigt inom en viss medlemsstat bedriva sådan verksamhet som anges i bilagan till det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring) och sådan verksamhet som omfattas av detta direktiv.
  - b) Med förbehåll för vad som föreskrivs i c får medlemsstaterna fastställa att de agenturer och filialer som avses i denna avdelning och som vid tiden för anmälan av detta direktiv samtidigt bedriver båda verksamhetsformerna i en medlemsstat får fortsätta med detta, förutsatt att det för varje verksamhetsform upprättas en särskild förvaltning i enlighet med artikel 14.
  - c) Varje medlemsstat som med stöd av artikel 13.6 a och b föreskriver att försäkringsföretag etablerade inom dess territorium skall upphöra med samtidigt bedrivande av de verksamhetsgrenar inom vilka de var verk samma vid tiden för anmälan av detta direktiv, skall ställa detta krav även på agenturer och filialer som avses i denna avdelning och som är etablerade inom dess territorium och samtidigt bedriver båda verksamhetsformerna där.
  - d) Medlemsstaterna får föreskriva att de agenturer och filialer som avses i denna avdelning och vars huvudkontor samtidigt bedriver båda verksamhetsformerna, och som i en medlemsstat vid tiden för anmälan av detta direktiv enbart bedriver sådan verksamhet som omfattas av detta direktiv, får fortsätta med sin verksamhet där. Om företaget önskar bedriva sådan verksamhet som anges i det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring) inom samma territorium, får det endast genom ett dotterföretag bedriva den verksamhet som avses i detta direktiv.
2. Artiklarna 23 och 24 skall gälla, mutatis mutandis, för agenturer och filialer som avses i denna avdelning.

Vid tillämpning av artikel 24 skall den tillsynsmyndighet som övervakar den samlade soliditeten för agenturer eller filialer ges samma ställning som tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där huvudkontoret är beläget.

3. Om den i artikel 30.2 nämnda myndigheten återkallar en auktorisation, skall myndigheten anmäla detta till tillsynsmyndigheterna i de övriga medlemsstater där företaget bedriver verksamhet, varpå dessa skall vidta erforderliga åtgärder. Om skälet till att återkalla auktorisationen är att solvensmarginalen beräknad enligt artikel 30.1 a är otillräcklig, skall tillsynsmyndigheterna i de andra berörda medlemsstaterna också återkalla sina auktorisationer.

Artikel 32

Gemenskapen får genom avtal som med stöd av fördraget träffas med ett eller flera tredje länder, och på villkor om reciprocitet, medge tillämpning av bestämmelser som avviker från bestämmelserna i detta avsnitt, för att garantera ett tillfredsställande skydd för försäkringstagarna inom medlemsstaterna.

AVDELNING IV

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER OCH ANDRA BESTÄMMELSER

Artikel 33

1. Medlemsstaterna skall medge företag som avses i avdelning II, vilka vid tidpunkten för ikraftträdandet av de bestämmelser genom vilka detta direktiv genomförs, tillhandahåller försäkring i en eller flera av de försäkringsklasser som anges i bilagan, en tid av fem år fr.o.m dagen för anmälan av detta direktiv för att kunna uppfylla vad som krävs enligt artiklarna 18, 19 och 20.

2. Medlemsstaterna får dessutom

- a) medge företag som avses i punkt 1, vilka vid utgången av femårsperioden inte helt uppnått föreskriven solvensmarginal, en ytterligare frist på högst två år, om företaget enligt artikel 24 meddelat tillsynsmyndigheten för dess godkännande de åtgärder som företaget avser att vidta,
- b) för de företag som avses i punkt 1 – dock ej ömsesidiga försäkringsföretag som avses i artikel 3.2 andra strecksatsen, andra mening – och som vid utgången av den angivna femårsperioden inte har en solvensmarginal beräknad enligt artikel 19, vilken utan avdrag för återförsäkring uppgår till den minsta garantifond som avses i artikel 20.2 a och b, medge undantag från kravet att garantifonden skall inrättas före utgången av det räkenskapsår då solvensmarginalen uppnår detta minimibelopp.

Det uppskov som sålunda medges företag att upprätta en minsta garantifond får i inget fall överstiga tio år räknat från dagen för anmälan av detta direktiv.

3. De företag som vill utvidga verksamheten enligt artikel 8.2 eller artikel 10, kan göra detta endast under förutsättning att de omgående följer bestämmelserna i detta direktiv.

4. Ett företag som har en annan juridisk form än vad som anges i artikel 8 kan under en tid av tre år från anmälan av detta direktiv fortsätta att bedriva sin nuvarande verksamhet i den rättsliga form företaget har vid tidpunkten för sådan anmälan. Företag som etableras i Storbritannien "by Royal Charter" eller "by private Act" eller "by special Public Act" får under obegränsad tid fortsätta att bedriva verksamhet i oförändrad form.

Berörda medlemsstater skall göra upp en förteckning över sådana företag och översända den till övriga medlemsstater och kommissionen.

5. Företag som enligt sitt ändamål bedriver livförsäkringsverksamhet och insättarverksamhet får fortsätta med dessa verksamhetsgrenar, dock att insättarverksamheten måste upphöra inom tre år från dagen för anmälan av detta direktiv. Med avvikelser från detta får "Caisse générale d'épargne et de retraite (CGER)" "Algemene Spoor- en Lifrentekas (ASLK)" i Belgien, "the societies registered under the Friendly Societies Acts" i Storbritannien och "Banca nazionale delle comunicazioni" i Italien fortsätta den verksamhet de bedrev vid anmälan av detta direktiv.

6. Företag som samtidigt bedriver båda verksamhetsformerna på de villkor som anges i artikel 13 skall medges en frist av fem år från och med dagen för anmälan av detta direktiv för att uppfylla bestämmelserna i artikel 14.

7. På begäran av företag som uppfyller kraven i artiklarna 17 – 20 skall medlemsstaterna upphöra att tillämpa bestämmelser som innebär restriktioner som avser bl.a. pantsättning, deposition eller ställande av säkerhet.

Artikel 34

Medlemsstaterna skall tillåta agenturer eller filialer som avses i avdelning III och som vid ikraftträdandet av bestämmelserna för genomförandet av detta direktiv, bedriver verksamhet inom en eller flera av de i bilaga 1 angivna försäkringsklasserna och inte utvidgar verksamheten på sätt som avses i artikel 10.2, en frist på högst fem år från dagen för anmälan av detta direktiv att uppfylla villkoren enligt artikel 29.

Artikel 35

När ett dotterföretag etableras enligt artikel 13.5, får minsta garantifonden utgöras till hälften av en oåterkallelig finansiell garanti från moderföretaget, dock på följande villkor:

- a) Moderföretaget skall äga minst 95% av dotterföretagets aktiekapital;
- b) icke inbetalt aktiekapital får inte ingå i den hälft av den minsta garantifonden som inte täcks av den oåterkalleliga finansiella garantin, och
- c) moderföretaget skall uppfylla de finansiella villkoren i både det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring) och i detta direktiv, varvid medel som svarar mot garantibeloppet inte får anses utgöra en del av moderföretagets fria tillgångar.

Dotterföretag får utnyttja denna möjlighet under en tid av sju år från den dag det medgavs. Under denna tid och senast från och med tredje året skall dotterföretaget gradvis ersätta moderföretagets garanti med fria tillgångar; dotterföretaget skall för detta ändamål ge in en plan till den behöriga tillsynsmyndigheten för godkännande, tillsammans med ansökan om auktorisation.

Artikel 36

Under en tid som utlöper vid ikraftträdandet av ett avtal ingånget med tredje land enligt artikel 32 och senast vid utgången av en tidsfrist på fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv, får varje medlemsstat till förmån för företag hemmahörande i staten och etablerade där, fortsätta att tillämpa de bestämmelser som gällde för dessa företag den 1 januari 1979 med avseende på tillgångarnas kongruens och de tekniska reservernas, inklusive premierreservens, lokalisering, förutsatt att anmälan görs till de övriga medlemsstaterna och kommissionen samt att gränserna för de lättnader som medges enligt artikel 17.2 till förmån för de av medlemsstaternas företag som etablerats inom territoriet inte överskrids.

Artikel 37

1. Om en medlemsstat av sina egna medborgare kräver att de skall förete vandelsintyg eller bevis om att de inte varit försatta i konkurs, skall staten beträffande andra medlemsstaters medborgare som tillräckligt bevis godta ett straffregisterutdrag eller motsvarande dokument, som är utfärdat av behöriga rättsliga eller

administrativa myndigheter i den medlemsstat där utlänningen har medborgarskap eller senast haft hemvist, och som utvisar att kraven är uppfyllda.

2. Om den medlemsstat där utlänningen har medborgarskap eller senast haft hemvist inte utfärdar en sådan handling som avses i punkt 1, får denna ersättas med en förklaring under ed – eller av en försäkrans stater som saknar bestämmelser om avläggande av ed – av den person det gäller inför en behörig rättslig eller administrativ myndighet eller i förekommande fall inför en notarius publicus i den medlemsstat där utlänningen har medborgarskap eller senast haft hemvist; en sådan myndighet eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som visar att en ed eller försäkrans har avlagts. En förklaring om att konkurs inte har förekommit kan även avges inför en behörig näringsorganisation i respektive land.

3. Dokument utfärdade enligt punkterna 1 och 2 får vid ingivandet inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom en tid av 18 månader från dagen för anmälan av detta direktiv utse de myndigheter och organisationer som är behöriga att utfärda handlingar enligt punkterna 1 och 2 och skall genast meddela övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Inom samma tidsfrist skall varje medlemsstat underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om de myndigheter och organisationer till vilka de i denna artikel nämnda handlingarna skall ges in till stöd för en ansökan att inom ifrågavarande medlemsstat bedriva sådan verksamhet som avses i artikel 1.

AVDELNING V

AVSLUTANDE BESTÄMMELSER

Artikel 38

Kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter skall ha ett nära samarbete i syfte att underlätta tillsynen av direkt försäkringsrörelse inom gemenskapen och vid granskning av de svårigheter som kan uppkomma vid tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 39

1. Kommissionen skall inom en tid av sex år från dagen för anmälan av detta direktiv till rådet överlämna en rapport över verkningarna på försäkringsmarknaden i medlemsstaterna av de finansiella krav som fastställts i detta direktiv. Om så erfordras skall kommissionen till rådet överlämna interimrapporter

före utgången av den i artikel 33.1 fastställda övergångsperioden.

2. Efter en tid av tio år från anmälan av detta direktiv skall kommissionen till rådet överlämna en rapport om den verksamhet som bedrivits av de två slag av företag som omfattas av detta direktiv, dvs. företag som samtidigt bedriver verksamhet inom de försäkringsgrenar som behandlas i det första samordningsdirektivet (annan försäkring än livförsäkring) och verksamhet som omfattas av detta direktiv samt företag som endast bedriver sådan verksamhet som omfattas av detta direktiv.

3. Rådet skall på förslag av kommissionen vartannat år göra en granskning och vid behov ompröva de belopp som i detta direktiv uttrycks i monetära enheter, varvid den ekonomiska och monetära utvecklingen inom gemenskapen skall beaktas. Kommissionen skall till rådet överlämna sitt första förslag i detta avseende samtidigt med ett förslag rörande annan försäkring än livförsäkring enligt artikel 3 i direktiv 76/580/E-EG ⁽¹⁾ och senast fyra år efter anmälan av detta direktiv.

Artikel 40

Medlemsstaterna skall inom 18 månader från anmälan av detta direktiv ändra sina nationella bestämmelser

så att de överensstämmer med direktivet och skall genast underrätta kommissionen om detta. De ändrade bestämmelserna skall, med förbehåll för artiklarna 33 och 36, tillämpas inom 30 månader från dagen för anmälan av detta direktiv.

Artikel 41

Efter anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna tillse att texterna till de viktigaste lagarna eller andra författningar som antas inom det område som omfattas av detta direktiv överlämnas till kommissionen.

Artikel 42

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 5 mars 1979

På rådets vägnar

J. FRANCOIS-PONCET

Ordförande

⁽¹⁾ EGT Nr L 189, 13.7.1976, s.13.

BILAGA**Försäkringsklasser**

- I. Försäkring som avses i artikel 1.1 a, b och c med undan tag för de som anges i II och III.
  - II. Försäkring som utfaller vid äktenskaps ingående, försäkring som utfaller vid födelsen.
  - III. Försäkring som avses i artikel 1.1 a och b och som är anknuten till investeringsfonder
  - IV. "Permanent health insurance" som avses i artikel 1.1 d.
  - V. Tontiner som avses i artikel 1.2 a.
  - VI. Verksamhet avseende "capital redemption" som avses i artikel 1.2 b.
  - VII. Förvaltning av pensionsfonder som avses i artikel 1.2 c och d.
  - VIII. Verksamhetsformer som avses i artikel 1.2 e.
  - IX. Verksamhetsformer som avses i artikel 1.3
-

Godkänd svensk version

Arbetsgruppen för översättning,
finansiella tjänster

den 27 mars 1992

Per Holmstrand

RÅDETS DIREKTIV

av den 8 november 1990

om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring, och med bestämmelser för att underlätta det effektiva utnyttjandet av friheten att tillhandahålla tjänster, och med ändring av direktiv 79/267/EEG

(90/619/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 och artikel 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag (1),

(1) EGT nr C 38, 15.2.1989, s. 7 och EGT nr C 72, 22.3.1990, s. 5.

i samarbete med Europaparlamentet (2),

(2) EGT nr C 175, 16.7.1990, s. 107, och beslut av den 24 oktober 1990 (ännu inte offentliggjort i EGT).

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (3),
och

(3) EGT nr C 298, 27.11.1989, s. 2.

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att utveckla den inre marknaden för livförsäkring och för den verksamhet som avses i rådets första direktiv 79/267/EEG av den 5 mars 1979 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med direkt livförsäkring (4), i fortsättningen kallat "första direktivet", senast ändrat genom anslutningsakten för Spanien och Portugal. För att uppnå detta bör det underlättas för försäkringsföretag med huvudkontor inom gemenskapen att tillhandahålla tjänster i medlemsstaterna, och därigenom ge försäkringstagarna tillgång till inte endast försäkringsgivare etablerade i det egna landet, utan också till försäkringsgivare som har sitt huvudkontor inom gemenskapen och är etablerade i andra medlemsstater.

(4) EGT nr L 63, 13.3.1979, s. 1.

Enligt fördraget har all diskriminering i fråga om friheten att tillhandahålla tjänster, vilken grundas på att ett företag inte är etablerat i den medlemsstat där tjänsterna utförs, varit förbjuden efter utgången av övergångsperioden. Detta förbud gäller beträffande tjänster som tillhandahålls från alla etableringsställen inom gemenskapen, vare sig det är ett huvudkontor, en agentur eller en filial.

Av praktiska skäl bör tillhandahållandet av tjänster definieras med hänsyn tagen till såväl försäkringsgivarens etableringsställe som platsen för åtagandet. Därför bör/sp/ även åtagandet definieras. Vidare är det önskvärt att göra åtskillnad mellan verksamhet genom etablering och verksamhet som utövas inom ramen

för friheten att tillhandahålla tjänster.

Första direktivet bör kompletteras, särskilt för att klargöra de befogenheter och medel för kontroll som anförtrotts tillsynsmyndigheterna. Det är även önskvärt att utfärda särskilda föreskrifter om villkoren för att starta och driva verksamhet som utövas inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster, samt om tillsyn över sådan verksamhet.

Försäkringstagare som, beroende på att de har tagit initiativ till ett åtagande i en annan stat och därmed ställer sig själva under det skydd som den andra medlemsstatens rättsordning medför, inte är i behov av särskilt skydd i medlemsstaten för åtagandet, bör ges full frihet att utnyttja största möjliga marknad för livförsäkring och för verksamheter som avses i första direktivet. Andra försäkringstagare bör också erbjudas ett tillräckligt skydd.

Vad gäller förvaltningen av vissa gruppensionskassor föranleder de olika systemens mångfald och komplexitet samt deras nära samband med socialförsäkringssystemen särskilda överväganden. De bör därför undantas från de bestämmelser i detta direktiv som särskilt gäller friheten att tillhandahålla tjänster. De kommer att behandlas i ett annat direktiv.

Det finns alltså skillnader mellan medlemsstaternas avtalsrättsliga lagstiftning tillämplig på de verksamheter som avses i första direktivet. En frihet att som tillämplig lag för avtalet välja en annan lag än den i medlemsstaten för åtagandet bör kunna ges, med stöd av bestämmelser som tar hänsyn till särskilda förhållanden.

Bestämmelserna i första direktivet om överlåtelse av försäkringsbestånd bör förstärkas och kompletteras med särskilda bestämmelser om överlåtelse till ett annat företag av bestånd av försäkringsavtal som ingåtts inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster.

Till skydd för försäkringstagarna bör på nuvarande samordningsstadium medlemsstaterna tillåtas begränsa möjligheterna

att samtidigt/ns/ bedriva verksamhet inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster och verksamhet genom etablering. En sådan begränsning bör inte kunna ske när försäkringstagarna inte är i behov av detta skydd.

För rätten att starta och driva verksamhet inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster bör vissa förfaranden gälla som säkerställer att försäkringsföretagen följer bestämmelser avseende finansiella garantier, försäkringsvillkor och premiesatser. Lättnader får göras i dessa förfaranden, när verksamheten, utövad inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster, omfattar försäkringstagare som, beroende på arten av det åtagande de avser få till stånd, inte är i behov av särskilt skydd i staten för åtagandet.

Försäkringstagare bör ges möjlighet att inom en tid av 14 till 30 dagar frånträda livförsäkringsavtal som ingåtts inom ramen för fritt tillhandahållande av tjänster.

I första direktivet infördes principen om förbud mot att samtidigt driva verksamhet som omfattas av direktiv 73/239/EEG (1) (kallat första samordningsdirektivet för annan försäkring än livförsäkring) i dess lydelse enligt direktiv 88/357/EEG (2) och sådan verksamhet som omfattas av första direktivet. Medan befintliga blandade företag tilläts fortsätta sin verksamhet, föreskrevs att de inte fick starta agenturer eller filialer för livförsäkring. Den speciella arten av de åtaganden som kommer till stånd på försäkringsområdet inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster gör det icke desto mindre motiverat att införa ett visst mått av flexibilitet i tillämpningen av ovan nämnda princip, åtminstone övergångsvis från anmälan av detta direktiv till medlemsstaterna.

(1) EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3.

(2) EGT nr L 172, 4.7.1988, s. 1.

Det finns inget i detta direktiv som hindrar att ett blandat företag delas upp i två företag, det ena verksamt inom livförsäkringsområdet och det andra inom området för annan

försäkring. För att en sådan uppdelning skall kunna ske under mest gynnsamma betingelser bör medlemsstaterna medges rätt att, i enlighet med gemenskapens konkurrensregler, införa lämpliga skattebestämmelser, särskilt med hänsyn till kapitalvinster som en sådan uppdelning kan medföra.

Det är nödvändigt att, inom området för friheten att tillhandahålla tjänster, få till stånd ett särskilt samarbete mellan medlemsstaternas behöriga tillsynsmyndigheter och mellan dessa myndigheter och kommissionen. Det bör också föreskrivas/**sp**/ ett påföljdssystem, tillämpligt då ett företag som tillhandahåller tjänster inte följer bestämmelserna i den medlemsstat där tjänsterna utförs.

De tekniska reserverna, inklusive premiereserver, bör vara underkastade regler och tillsyn i den medlemsstat där tjänsten utförs, när tjänsterna rör åtaganden för vilka den staten önskar ge försäkringstagaren särskilt skydd. När emellertid ett sådant intresse av att skydda försäkringstagaren inte är befogat, bör i fråga om de tekniska reserverna, inklusive premiereserver, även i fortsättningen de regler och den tillsyn tillämpas som gäller i den medlemsstat där företaget är etablerat.

I vissa medlemsstater är livförsäkringsavtal och andra verksamheter som omfattas av första direktivet inte föremål för någon form av indirekt beskattning, medan andra medlemsstater tillämpar särskilda skatter. Mellan dessa medlemsstater varierar strukturen och nivån för sådana skatter avsevärt. Det bör undvikas att en situation uppstår där dessa skillnader medför konkurrensstörningar mellan företag i olika medlemsstater. I avvaktan på ytterligare samordning kan ett medel att avhjälpa sådana olägenheter vara att tillämpa det skattesystem som gäller i den medlemsstat där åtagandet har ingåtts. Medlemsstaterna får bestämma hur uppbörderna av sådana skatter skall ske.

I första direktivet finns uttryckliga bestämmelser om särskilda regler för auktorisation av agenturer och filialer till företag med huvudkontor utanför gemenskapen.

Det bör skapas förutsättningar för ett smidigt förfarande för prövning av reciprocitet på gemenskapsbasis i förhållande till tredje land. Syftet med ett sådant förfarande är inte att stänga gemenskapens finansiella marknader utan i stället att hålla dessa marknader öppna för omvärlden och att globalt främja liberalisering av de finansiella marknaderna i tredje land. För dessa ändamål anvisar direktivet en ordning för underhandlingar med tredje land och, som en sista utväg, för åtgärder som bland annat innefattar uppskov med prövning av nya ansökningar om auktorisation och begränsning av nya auktorisationer.

Det är önskvärt att, så som sägs i artikel 8c i fördraget, hänsyn tas till omfattningen av de insatser som måste göras av vissa ekonomier som uppvisar skillnader i utveckling. Vissa medlemsstater bör därför medges rätt till sådana övergångsarrangemang som möjliggör en gradvis tillämpning av detta direktivs särskilda bestämmelser angående friheten att tillhandahålla tjänster./ns/

Med hänsyn till skillnaderna i nationell lagstiftning är det även lämpligt att medge medlemsstater, som så önskar, övergångsarrangemang som ger dem möjlighet att anpassa sin lagstiftning, såvitt avser gruppforsäkringsavtal knutna till ett anställningsavtal eller såvitt avser medverkan av mäklare, innan de fullt ut iakttar de bestämmelser i detta direktiv som gäller försäkringstagares initiativ till att träffa avtal inom ramen för tillhandahållandet av tjänster.

Det är särskilt viktigt att kunna medge de medlemsstater, som så önskar, en tillräckligt lång tid att införa erforderliga bestämmelser för att säkerställa försäkringsmäklarnas yrkeskvalifikationer och oberoende. Med hänsyn tagen till den allt större roll som sådana mäklare spelar vid rådgivning till dem som köper försäkring, och i betraktande av det ökande utbudet av produkter som friheten att tillhandahålla tjänster kommer att leda till, kommer mäklarnas yrkeskvalifikationer och oberoende att vara av väsentlig betydelse för konsumentskyddet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Detta direktiv har till ändamål

- a) att komplettera direktiv 79/267/EEG,
- b) att ge särskilda bestämmelser om friheten att tillhandahålla tjänster såvitt avser de verksamheter som avses i nämnda direktiv, vilka bestämmelser närmare anges i avdelning III i föreliggande direktiv.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *första direktivet*: direktiv 79/267/EEG,
- b) *företag*:
  - i avdelning I och II: varje företag som har beviljats auktorisation i enlighet med artikel 6 eller 27 i första direktivet;
  - i avdelning III och IV: varje företag som har beviljats auktorisation i enlighet med artikel 6 i första direktivet,
- c) *etableringsställe*:

ett företags huvudkontor, agentur eller filial, med beaktande av artikel 3,

d) *åtagande:*

ett åtagande i någon av de försäkringsformer eller verksamhetsformer som avses i artikel 1 i första direktivet,/sp/

e) *medlemsstat för åtagandet:*

den medlemsstat där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt eller, om försäkringstagaren är en juridisk person, den medlemsstat där försäkringstagarens etableringsställe, för vilket avtalet gäller, är beläget,

f) *medlemsstat för etableringsstället:*

den medlemsstat i vilken det etableringsställe, från vilket åtagandet försäkras, är beläget,

g) *medlemsstat där tjänsterna utförs:*

medlemsstaten för åtagandet, när detta försäkras från ett etableringsställe beläget i en annan medlemsstat,

h) *moderföretag:*

ett moderföretag i den betydelse som anges i artiklarna 1 och 2 i direktiv 83/349/EEG (1),

(1) EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

i) *dotterföretag:*

ett dotterföretag i den betydelse som anges i artiklarna 1 och 2 i direktiv 83/349/EEG; ett dotterföretag till ett dotterföretag skall också anses vara ett dotterföretag till det moderföretag som är överordnat dessa företag.

Artikel 3

Vid tillämpning av första direktivet och av detta direktiv skall ett företags stadigvarande närvaro inom en medlemsstats territorium betraktas som en agentur eller en filial, även om närvaron inte har formen av en filial eller en agentur utan endast består av ett kontor som förestås av företagets egen personal eller av någon som är fristående från företaget men som har en stående fullmakt att företräda företaget på samma sätt som en agentur.

AVDELNING II

Kompletterande bestämmelser till första direktivet

Artikel 4

1. På sådana avtal som rör verksamheter som avses i första direktivet, skall lagen i medlemsstaten för åtagandet tillämpas. Där denna lag så medger, har dock parterna frihet att välja ett annat lands lag.
2. När försäkringstagaren är en fysisk person som är stadigvarande bosatt i en annan medlemsstat än den där han är medborgare, får parterna välja lagen i den medlemsstat där han är medborgare.
3. Om en stat består av flera territoriella enheter, som var och en har sin avtalsrättsliga lagstiftning, skall varje sådan enhet anses som ett land vid bestämmandet av den lag som skall gälla enligt detta direktiv./ns/

En medlemsstat, i vilken olika territoriella enheter inte har samma avtalsrättsliga lagstiftning, behöver inte tillämpa bestämmelserna i detta direktiv i de fall sådana enheters lagar står i strid med varandra.

4. Ingenting i denna artikel skall begränsa tillämpning av tvingande lag i domstolslandet, oavsett vilken lag som i övrigt är tillämplig på avtalet.

Om det är föreskrivet i en viss medlemsstats lag, får tvingande lagregler i medlemsstaten för åtagandet tillämpas, om och i den utsträckning sådana regler enligt denna stats lag skall tillämpas, oavsett vilken lag som gäller för avtalet.

5. Om inte annat följer av föregående punkter skall medlemsstaterna på försäkringsavtal som avses i detta direktiv tillämpa sina allmänna regler inom området för internationell privaträtt, tillämpliga på avtalsrättsliga förhållanden.

Artikel 5

Följande punkt skall läggas till i artikel 23 i första direktivet:

"3. Varje medlemsstat skall vidta alla åtgärder som behövs för att se till att de myndigheter som är ansvariga för tillsynen över försäkringsföretag har erforderliga befogenheter och resurser för att övervaka den verksamhet som bedrivs av försäkringsföretag etablerade inom respektive medlemsstats territorium, inklusive verksamhet som bedrivs utanför territoriet, i enlighet med rådsdirektiv som är tillämpliga på sådan verksamhet, och i syfte att kontrollera att direktiven genomförs.

Dessa befogenheter och resurser måste särskilt göra det möjligt för tillsynsmyndigheterna att

- göra ingående undersökningar om ett företags ställning och dess sammantagna verksamhet, bland annat genom att

- samla in upplysningar om eller begära in handlingar angående försäkringsrörelsen och

- göra inspektion på stället i företagets lokaler,

- vidta alla lämpliga och nödvändiga åtgärder beträffande företaget dels för att se till att företagets verksamhet bedrivs i överensstämmelse med de lagar och andra författningar som företaget har att efterleva i varje medlemsstat, och särskilt att företaget följer verksamhetsplanen till den del denna är tvingande, dels för att förhindra eller undanröja/sp/missförhållanden som är till förfång för försäkringstagarna,

- se till att de åtgärder genomförs som tillsynsmyndigheterna kräver, vid behov genom tvångsmedel, som när det är befogat kan vara av rättslig natur.

Medlemsstaterna får även ge tillsynsmyndigheterna befogenhet att inhämta alla upplysningar rörande avtal som innehas av mellanhänder."

Artikel 6

1. Artikel 25 i första direktivet skall utgå.

2. Varje medlemsstat skall, på de villkor som ställts upp i nationell lag, ge företag vilka är etablerade inom statens territorium tillstånd att överlåta, helt eller delvis, sådana egna bestånd av försäkringsavtal, för vilka staten är medlemsstaten för åtagandet, till ett acceptkontor etablerat i samma medlemsstat, detta under förutsättning att tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där acceptkontorets huvudkontor är beläget intygar att acceptkontoret har erforderlig solvensmarginal sedan överlåtelsen beaktats.

3. Varje medlemsstat skall, på de villkor som ställts upp i nationell lag, ge företag vilka är etablerade inom statens territorium tillstånd att överlåta, helt eller delvis, sådana egna bestånd av försäkringsavtal, som ingåtts under förhållanden som sägs i artikel 10.1, till ett acceptkontor etablerat i den medlemsstat där tjänsterna utförs, detta under förutsättning att tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där acceptkontorets huvudkontor är beläget intygar att acceptkontoret har erforderlig

solvensmarginal sedan överlåtelsen beaktats.

4. Varje medlemsstat skall, på de villkor som ställts upp i nationell lag, ge företag vilka är etablerade inom statens territorium tillstånd att överlåta, helt eller delvis, sådana egna bestånd av försäkringsavtal, som ingåtts under förhållanden som sägs i artikel 10.1, till ett acceptkontor etablerat i samma medlemsstat, detta under förutsättning att tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där acceptkontorets huvudkontor är beläget intygar att acceptkontoret har erforderlig solvensmarginal sedan överlåtelsen beaktats och förutsatt att kontoret uppfyller villkoren i artiklarna 11, 12, 14 och 16 i den medlemsstat där tjänsterna utförs.

5. I de fall som avses i punkterna 3 och 4 skall tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där det överlåtande företaget är etablerat ge tillstånd till överlåtelsen efter att ha inhämtat samtycke från tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs.

6. En medlemsstat som, på de villkor som ställts upp i nationell lag, ger företag vilka är etablerade inom statens territorium tillstånd att överlåta, helt eller delvis, sina bestånd av försäkringsavtal till ett acceptkontor som är etablerat i en annan/ns/ medlemsstat än den där tjänsterna utförs, skall se till att följande villkor är uppfyllda:

- Tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där acceptkontorets huvudkontor är beläget intygar att acceptkontoret har erforderlig solvensmarginal sedan överlåtelsen beaktats.

- Den medlemsstat där acceptkontoret är etablerat ger sitt samtycke.

- Acceptkontoret uppfyller villkoren i artiklarna 11, 12, 14 och 16 i den medlemsstat där tjänsterna utförs, lagen i samma medlemsstat medger en sådan överlåtelse och den medlemsstaten samtycker till överlåtelsen.

7. En överlåtelse som tillåtits med stöd av denna artikel skall, i enlighet med nationell lag, offentliggöras i medlemsstaten för åtagandet. En sådan överlåtelse skall automatiskt bli gällande gentemot försäkringstagarna, de försäkrade och alla andra för vilka de överlåtna avtalen medför rättigheter och skyldigheter.

Denna bestämmelse skall inte inverka på medlemsstaternas rätt att göra det möjligt för försäkringstagare att säga upp avtal inom viss tid från överlåtelsen.

Artikel 7

Artikel 22.2 i första direktivet skall ersättas med följande:

"2. Italien skall vidta alla åtgärder som behövs för att kravet, att företag som är etablerade inom dess territorium skall avstå en del av sin försäkringsverksamhet till Istituto Nazionale di Assicurazioni, är avskaffat senast den 20 november 1994.

Artikel 8

1. Rubriken till avdelning III i första direktivet skall ersättas med följande:

"AVDELNING III A

Regler för inom gemenskapen etablerade agenturer eller filialer till företag med huvudkontor utanför gemenskapen"

2. Följande rubrik skall placeras efter artikel 32 i första direktivet:

"AVDELNING III B

Regler för dotterföretag till moderföretag för vilka ett tredje lands lag gäller och för sådana moderföretags förvärv av aktier eller andelar". /sp/

Artikel 9

Följande artiklar skall läggas till i avdelning III B i första direktivet:

"Artikel 32a

Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall

a) underrätta kommissionen om varje auktorisation av ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera moderföretag för vilka tredje lands lag gäller; kommissionen skall därefter underrätta den kommitté som avses i artikel 32b.6 om detta,

b) underrätta kommissionen närhelst ett sådant moderföretag förvärvar aktier eller andelar i ett försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen så att det senare blir det förras dotterföretag; kommissionen skall därefter underrätta den kommitté som avses i artikel 32b.6 om detta.

När auktorisation beviljas för ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera moderföretag för vilka tredje lands lag gäller, skall företagsgruppens struktur närmare anges i den anmälan som de behöriga myndigheterna skall göra till kommissionen.

Artikel 32b

1. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om alla svårigheter av allmän natur som deras försäkringsföretag mött vid etablering eller utövande av verksamhet i tredje land.

2. Kommissionen skall senast sex månader före den dag som avses i andra stycket i artikel 30 i direktiv 90/619/EEG (1), och därefter periodvis upprätta rapporter om i vad mån tredje länder ger försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen sådan behandling som avses i punkterna 3 och 4, med avseende på etablering och utövande

av försäkringsverksamhet samt förvärv av aktier eller andelar i tredje lands försäkringsföretag. Kommissionen skall till rådet överlämna rapporterna jämte lämpliga förslag.

3. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom, antingen genom de rapporter som avses i punkt 2 eller genom annan information, att ett tredje land inte erbjuder försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen effektivt marknadstillträde, jämförbart med det som gemenskapen erbjuder försäkringsföretag från samma tredje land, får kommissionen lämna förslag till rådet om lämpligt mandat för underhandlingar med ändamål att uppnå jämförbara konkurrensmöjligheter för försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

4. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom, antingen genom de rapporter som avses i punkt 2 eller genom annan information, att försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen inte/ns/ får nationell behandling i ett tredje land, innebärande samma konkurrensmöjligheter som erbjuds inhemska försäkringsföretag, och att kravet på effektivt marknadstillträde inte uppfylls, får kommissionen ta initiativ till underhandlingar med ändamål att åstadkomma rättelse.

I fall som avses i första stycket i denna punkt får, utöver initiativ till underhandlingar, när som helst beslutas i den ordning som föreskrivs i artikel 32b.6 att medlemsstaternas behöriga myndigheter skall begränsa eller uppskjuta prövning

- av inneliggande eller framtida ansökningar om auktorisation, och
- av förvärv av aktier eller andelar, då ansökningarna gjorts av direkta eller indirekta moderföretag för vilka det tredje landets lag gäller.

Sådana åtgärder får inte gälla för längre tid än tre månader.

Före utgången av tremånadersperioden får rådet, med beaktande av resultaten av underhandlingarna, med kvalificerad majoritet besluta över ett förslag av kommissionen huruvida åtgärderna skall

bestå.

Sådana begränsningar eller uppskov får inte tillämpas i fall då ansökningsen om etablering av ett dotterföretag eller om tillstånd att förvärva aktier eller andelar i försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen gjorts av ett försäkringsföretag, som är auktoriserat i gemenskapen, eller av ett där auktoriserat dotterföretag till ett försäkringsföretag.

5. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom att något av de fall som avses i punkterna 3 och 4 har uppstått, skall medlemsstaterna på kommissionens begäran underrätta denna

a) om varje ansökan om auktorisation av ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera moderföretag för vilka vederbörande tredje lands lag gäller,

b) om avsikter som ett sådant företag har att förvärva en ägarandel i ett försäkringsföretag hemmahörande i gemenskapen, så att det senare skulle bli dotterföretag till det förra.

Denna skyldighet att lämna information skall upphöra så snart en överenskommelse har träffats med det tredje land, som avses i punkterna 3 eller 4, och då de åtgärder som avses i punkt 4 andra och tredje styckena upphör att gälla.

6. Kommissionen skall biträdas av en kommitté sammansatt av representanter från/sp/ medlemsstaterna och under ordförandeskap av en företrädare för kommissionen.

Kommissionens företrädare skall till kommittén överlämna ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till frågans angelägenhetsgrad. Som kommitténs yttrande skall gälla den mening som företräds av sådan majoritet som i fördragets artikel 148.2 föreskrivits med avseende på beslut som rådet skall anta efter förslag av kommissionen. Medlemsstaternas representanters röster skall ges en vikt motsvarande vad som sagts i den nämnda artikeln. Ordföranden får inte delta i omröstningen.

Kommissionen skall anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén, eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat något beslut inom den tid som bestäms i varje beslut som skall antas av rådet enligt denna punkt, men som inte får vara längre än tre månader från dagen för hänskjutandet till rådet, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas, såvida inte rådet genom enkel majoritet har avvisat förslaget.

7. Åtgärder som vidtas med stöd av denna artikel skall stå i överensstämmelse med gemenskapens förpliktelser enligt internationella överenskommelser, bilaterala eller multilaterala, angående rätt för försäkringsföretag att starta och driva verksamhet.

---

(1) EGT nr L 330, 29.11.1990, s. 50."

AVDELNING III

Särskilda bestämmelser rörande friheten att tillhandahålla tjänster

Artikel 10

1. Bestämmelserna i denna avdelning skall gälla när ett företag genom ett etableringsställe beläget i en viss medlemsstat försäkrar ett åtagande i en annan medlemsstat.

2. Bestämmelserna i denna avdelning skall gälla

- de försäkringsformer som avses i artikel 1.1 i första direktivet,

- de verksamheter som avses i artikel 1.2 a och b i första direktivet./ns/

3. Bestämmelserna i denna avdelning skall inte gälla verksamheter och enheter som avses i artikel 1.2 c-e, artikel 1.3 och artiklarna 2, 3 och 4 i första direktivet.

4. Ett företag får inte försäkra ett åtagande i en annan medlemsstat, om det inte har auktorisation enligt artikel 6 i första direktivet att försäkra sådant åtagande i medlemsstaten för etableringsstället.

Artikel 11

Varje företag som avser att tillhandahålla tjänster skall först underrätta de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där företaget har sitt huvudkontor och, i förekommande fall, de behöriga myndigheterna i medlemsstaten för det berörda etableringsstället, med angivande av den eller de medlemsstater inom vars territorium företaget avser att tillhandahålla dessa tjänster, samt med angivande av de slag av åtaganden som företaget avser att försäkra.

Artikel 12

1. Om inte annat följer av artikel 13 får varje medlemsstat, inom vars territorium ett företag avser att inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster försäkra sådana åtaganden som avses i artikel 10, göra sådan verksamhet beroende av officiellt tillstånd, i den mån åtagandena inte kommer till stånd under de förutsättningar som anges i artikel 13; för detta ändamål får medlemsstaten kräva att företaget skall

a) förete ett intyg, utfärdat av behöriga myndigheter i den medlemsstat där huvudkontoret finns, om att företaget har för sin samlade verksamhet den minsta solvensmarginal som beräknas enligt artikel 19 i första direktivet och att den auktorisation som avses i artikel 6.1 i samma direktiv ger företaget rätt att bedriva verksamhet utanför medlemsstaten för etableringsstället,

b) förete ett intyg, utfärdat av behöriga myndigheter i medlemsstaten för etableringsstället, vari anges de försäkringsklasser som företaget har auktorisation för och vari bekräftas att ifrågakvarande myndigheter inte motsätter sig att företaget bedriver verksamhet inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster,

c) förete en verksamhetsplan som innehåller uppgifter om

- de slag av åtaganden som företaget avser att försäkra i den medlemsstat där tjänsterna skall utföras,

- de allmänna och särskilda försäkringsvillkor som företaget har för avsikt att tillämpa där,

- de premiesatser som företaget avser att tillämpa och de grunder som det avser att använda för varje försäkringsklass,/sp/

- de formulär och andra tryckta handlingar, vilka företaget avser att använda i sina mellanhavanden med försäkringstagare, i den mån detta krävs även av etablerade företag.

2. De behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs får kräva att de uppgifter som avses i punkt 1 c skall meddelas dem på statens officiella språk.

3. De behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs skall medges en tid av sex månader från mottagandet av de handlingar som anges i punkt 1, inom vilken tid de har att lämna eller vägra tillstånd beroende på huruvida de uppgifter som företaget lämnat i sin företedda verksamhetsplan är i överensstämmelse med de lagar och andra författningar som gäller i

den staten.

Sådant tillstånd får inte vägras på den grunden att viss verksamhet i verksamhetsplanen inte står under tillsyn i den medlemsstat där tjänsterna utförs, när verksamheten står under tillsyn av de myndigheter som svarar för tillsynen över försäkringsföretag i medlemsstaten för etableringsstället.

4. Om de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs inte har meddelat något beslut inom den tid som avses i punkt 3, skall tillstånd anses ha vägrats.

5. Varje beslut om att vägra tillstånd eller att vägra utfärda ett sådant intyg som avses i punkt 1 a eller b skall åtföljas av en närmare motivering och skall ges företaget till känna.

6. Varje medlemsstat skall ge rätt till domstolsprövning av en vägran att lämna tillstånd eller av en vägran att utfärda ett sådant intyg som avses i punkt 1 a eller b.

Artikel 13

1. Artikel 14 skall gälla för åtaganden inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster, om det är försäkringstagaren som tar initiativ till ett åtagande från ett företag.

Försäkringstagaren skall anses ha tagit initiativet

- när båda parterna har ingått avtalet i den medlemsstat där företaget är etablerat eller vardera parten har gått in i avtalsförhållandet i staten för respektive parts etableringsställe eller stadigvarande bostad, och det inte är så att försäkringstagaren i den stat där han är stadigvarande bosatt har kontaktats av företaget eller genom en försäkringsförmedlare eller någon annan som är behörig att företräda företaget eller genom något erbjudande av tjänster som riktats till honom personligen, /ns/

- när försäkringstagaren i den medlemsstat där han är stadigvarande bosatt kontaktar en förmedlare, som är etablerad där och som bedriver sådan yrkesmässig verksamhet som definierats i artikel 2.1 a i direktiv 77/92/EEG (1), för att erhålla upplysningar om försäkringsavtal som erbjuds av företag etablerade i andra medlemsstater, eller för att genom förmedlaren få till stånd ett åtagande från ett sådant företag. I sådant fall skall försäkringstagaren underteckna en förklaring med en uttrycklig begäran om detta, med den lydelse som återges i punkt A i bilagan.

(1) EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 14.

2. Försäkringstagaren skall, innan ett åtagande kommer till stånd i de fall som avses i punkt 1 första och andra strecksatsen, underteckna en förklaring med den lydelse som återges i punkt B i bilagan, så att han uppmärksammar att åtagandet är underkastat tillsynsreglerna i medlemsstaten för det etableringsställe som skall försäkra åtagandet.

Artikel 14

1. Varje medlemsstat, inom vars territorium ett företag avser att inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster försäkra åtaganden som kommer till stånd under de förutsättningar som anges i artikel 13, skall kräva att företaget iakttar följande:

a) Företaget skall förete ett intyg, utfärdat av behöriga myndigheter i den medlemsstat där huvudkontoret finns, om att företaget har för sin samlade verksamhet den minsta solvensmarginal som beräknas enligt artikel 19 i första direktivet och att den auktorisation som avses i artikel 6.1 i nämnda direktiv ger företaget rätt att bedriva verksamhet utanför medlemsstaten för etableringsstället.

b) Företaget skall förete ett intyg, utfärdat av behöriga myndigheter i medlemsstaten för etableringsstället, vari anges de försäkringsklasser som företaget har auktorisation för och vari bekräftas att ifrågavarande myndigheter inte motsätter sig att

företaget bedriver verksamhet inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster.

c) Företaget skall ange de slag av åtaganden det avser att försäkra i den medlemsstat där tjänsterna skall utföras.

Vad som nu sagts skall inte gälla om en verksamhet som omfattas av detta direktiv inte i medlemsstaten för åtagandet står under tillsyn av de myndigheter som är ansvariga för tillsyn över privat försäkringsverksamhet.

2. Varje medlemsstat skall medge rätt till domstolsprövning av en vägran att utfärda ett sådant intyg som avses i punkt 1 a eller b./sp/

3. Företaget får inleda sin verksamhet den dag då myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna skall utföras bevisligen har erhållit de handlingar som avses i punkt 1.

4. Bestämmelserna i denna artikel skall gälla även i fall där en medlemsstat, inom vars territorium ett företag inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster avser att försäkra åtaganden som kommer till stånd under andra förutsättningar än som anges i artikel 13 i detta direktiv, inte gör rätten att starta sådan verksamhet beroende av officiellt tillstånd.

5. Medlemsstaterna får inte hindra försäkringstagarna från att ingå avtal om åtaganden som lagligen kan göras i medlemsstaten för etableringsstället, om inte åtagandet står i strid med allmän ordning i medlemsstaten för åtagandet.

Artikel 15

1. Varje medlemsstat skall föreskriva att en försäkringstagare, som i något av de fall som avses i avdelning III ingår ett individuellt livförsäkringsavtal, skall kunna säga upp avtalet inom en tid mellan 14 och 30 dagar från den dag han informerades om att avtal har kommit till stånd.

Försäkringstagarens uppsägning skall innebära att han befrias från alla från avtalet härrörande framtida förpliktelser.

Andra rättsverkningar av och förutsättningar för uppsägning skall bestämmas genom den lag som enligt definitionen i artikel 4 gäller för avtalet, i synnerhet såvitt avser det sätt på vilket försäkringstagaren skall informeras om att avtal har kommit till stånd.

2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 1 på avtal med en giltighetstid om sex månader eller mindre.

Artikel 16

I medlemsstaternas lagstiftning skall föreskrivas att ett företag som är etablerat i en medlemsstat får i den staten, från ett etableringsställe i en annan medlemsstat, inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster, försäkra i vart fall

- åtaganden som avses i artikel 10, om de kommer till stånd under de förutsättningar som anges i artikel 13,

- åtaganden som avses i artikel 10, som kommer till stånd under andra förutsättningar än som anges i artikel 13, om åtagandena ingår i försäkringsklasser för vilka företaget, etablerat i den förra medlemsstaten, där saknar auktorisation enligt artikel 6 i första direktivet.

Om emellertid företaget i det sistnämnda fallet har sådan auktorisation, får den förra medlemsstaten hindra sådant tillhandahållande av tjänster./ns/

Artikel 17

1. När ett sådant företag som avses i artikel 11 ämnar företa ändringar av uppgifter som anges i artikel 12.1 c eller artikel 14.1 c, skall företaget inge ändringarna till de behöriga

myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna skall utföras. Dessa ändringar skall omfattas av bestämmelserna i artikel 12.3 respektive artikel 14.3.

2. När företaget ämnar utvidga sin verksamhet till att omfatta sådana åtaganden som avses i artikel 10, och som kommer till stånd under andra förutsättningar än som sägs i artikel 13 eller artikel 14.4, skall företaget iaktta det förfarande som anges i artiklarna 11 och 12.

3. När företaget ämnar utvidga sin verksamhet till åtaganden som kommer till stånd under de förutsättningar som sägs i artikel 13 eller artikel 14.4, skall företaget iaktta det förfarande som anges i artiklarna 11 och 14.

Artikel 18

1. Företag, som med stöd av artikel 13.3 i första direktivet samtidigt driver sådan verksamhet som avses i bilagan i direktiv 73/239/EEG och sådan verksamhet som angivits i artikel 1 i första direktivet, får försäkra åtaganden i de klasser som avses i första direktivet genom sådant tillhandahållande av tjänster som avses i artikel 13 i detta direktiv. De får även försäkra åtaganden genom tillhandahållande av tjänster i enlighet med artikel 12, om lagen i den medlemsstat där tjänsterna utförs tillåter det vid tiden för anmälan av detta direktiv eller senare, i andra medlemsstater dock längst till och med den 31 december 1995.

2. Denna artikel kommer att ses över mot bakgrund av den rapport som kommissionen skall upprätta enligt artikel 39.2 i första direktivet.

Artikel 19

1. Medlemsstater där tjänster utförs får upprätthålla eller införa lagar och andra författningar som är motiverade med hänsyn till försäkringstagarnas skydd, framför allt om godkännande av allmänna

och särskilda försäkringsvillkor, av formulär och andra tryckta handlingar för användning i mellanhavanden med försäkringstagare, av premietabeller och alla andra handlingar som krävs för normal tillsyn, under förutsättning att reglerna i medlemsstaten för etableringsstället inte är tillräckliga för att tillgodose nödvändigt skydd och kraven i den medlemsstat där tjänsterna utförs inte går utöver vad som erfordras för ändamålet.

2. Beträffande sådana åtaganden som kommit till stånd under de förutsättningar som anges i artikel 13, får de medlemsstater där tjänster utförs emellertid inte införa bestämmelser med krav på godkännande eller anmälan av allmänna och särskilda försäkringsvillkor, premietabeller, /sp/ formulär och andra tryckta handlingar som företaget avser att använda i sina mellanhavanden med försäkringstagare.

3. De får endast kräva annan än löpande anmälan av sådana villkor och andra handlingar, för att kontrollera efterlevnaden av lagar och andra författningar som gäller sådana åtaganden, men detta krav får inte utgöra en förutsättning för att ett företag skall kunna bedriva verksamhet.

Artikel 20

1. Varje företag som tillhandahåller tjänster skall till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs överlämna alla handlingar som begärs in från företaget vid tillämpning av denna artikel, i den utsträckning även de i den medlemsstaten etablerade företagen har sådana skyldigheter.

2. Om de behöriga myndigheterna i en medlemsstat finner att ett företag som tillhandahåller tjänster inom statens territorium inte följer de föreskrifter som i den staten gäller för ett sådant företag, skall myndigheterna anmoda företaget att vidta rättelse.

3. Om företaget i fråga inte efterkommer en sådan anmodan som avses i punkt 2, skall de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs underrätta de behöriga myndigheterna i

medlemsstaten för etableringsstället. Myndigheterna i medlemsstaten för etableringsstället skall vidta alla åtgärder som behövs för att företaget skall åstadkomma rättelse av missförhållandet. Myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs skall underrättas om arten av sådana åtgärder.

I de fall tjänsterna tillhandahålls från agenturer eller filialer får de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs vända sig även till de behöriga myndigheter som har ansvar för tillsyn över ifrågavarande försäkringsföretags huvudkontor.

4. Om företaget fortsätter att överträda de föreskrifter som gäller i den medlemsstat där tjänsterna utförs, trots de åtgärder som vidtagits av medlemsstaten för etableringsstället eller till följd av att sådana åtgärder visat sig otillräckliga eller har uteblivit i den medlemsstat det gäller, får den medlemsstat där tjänsterna utförs, efter att ha underrättat tillsynsmyndigheterna i medlemsstaten för etableringsstället, vidta lämpliga åtgärder för att förhindra fortsatta missförhållanden, däribland, om det oundgängligen krävs, förbud för företaget att inom ramen för friheten att tillhandla tjänster försäkra ytterligare åtaganden inom statens territorium. När det gäller åtaganden som försäkras inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster under andra förutsättningar än som anges i artikel 13 i detta direktiv, skall bland sådana åtgärder ingå återkallande av tillstånd som avses i artikel 12. Medlemsstaterna skall se till att det inom respektive territorium finns möjlighet att ombesörja de meddelanden som behövs för dessa åtgärder./ns/

5. Dessa bestämmelser skall inte inverka på medlemsstaternas rätt att bestraffa överträdelser som begåtts inom respektive territorium.

6. Om det företag som har begått överträdelsen har ett etableringsställe eller äger egendom i den medlemsstat där tjänsterna utförs, får tillsynsmyndigheterna i den staten, i enlighet med nationell lag, tillämpa de administrativa påföljder i form av tvångsmedel mot etableringsstället eller egendomen som är föreskrivna för överträdelsen.

7. Varje åtgärd som vidtas i enlighet med punkterna 2-6 och som innefattar påföljder eller begränsningar avseende tillhandahållande av tjänster skall vara välgrundad och ges det berörda företaget till känna. Varje sådan åtgärd skall kunna göras till föremål för domstolsprövning i den medlemsstat vars myndigheter beslutat om åtgärden.

8. När åtgärder vidtagits enligt artikel 24 i första direktivet skall de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs underrättas om detta av den myndighet som har vidtagit dem och, om åtgärderna vidtagits i enlighet med punkterna 1 och 3 i nämnda artikel, göra allt som behövs för att tillvarata de försäkrades intressen.

När en auktorisation återkallas med stöd av artikel 26 i första direktivet skall de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där tjänsterna utförs underrättas om detta och vidta lämpliga åtgärder för att hindra det berörda etableringsstället att fortsätta att, inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster, ingå försäkringsavtal inom medlemsstatens territorium.

9. Vartannat år skall kommissionen till rådet överlämna en rapport med en sammanställning av det antal och de olika typer av fall i varje medlemsstat, där beslut om vägrat tillstånd har tillkännagivits enligt artikel 12 eller åtgärder har vidtagits enligt punkt 4 ovan. Medlemsstaterna skall samarbeta med kommissionen genom att förse denna med den information som behövs för rapporten.

Artikel 21

Om ett försäkringsföretag träder i likvidation skall de åtaganden som följer av avtal, ingångna inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster, infrias på samma sätt som de åtaganden som följer av företagets övriga försäkringsavtal, detta utan att åtskillnad görs på grundval av försäkrades eller förmånstagares nationalitet.

Artikel 22

1. När en försäkring erbjuds inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster skall försäkringstagaren, innan något åtagande kommer till stånd, underrättas om i vilken medlemsstat det huvudkontor, den agentur eller den filial, som avtalet skall ingås med, är etablerade.

Varje handling som lämnas ut till försäkringstagaren eller de försäkrade skall innehålla den information som avses i föregående stycke./sp/

2. Ett avtal eller en annan handling som ger försäkringsskydd skall, jämte försäkringsansökningen i den mån den är bindande för sökanden, innehålla adress både för det etableringsställe som ger skyddet och till huvudkontoret.

Artikel 23

Varje etableringsställe skall, med avseende på verksamhet som bedrivs inom ramen för tillhandahållande av tjänster, underrätta sin tillsynsmyndighet om storleken av premier, utan avdrag för återförsäkring, angivna för varje medlemsstat och för varje försäkringsklass under I-VI i bilagan i första direktivet.

Dessa upplysningar skall anges separat för åtaganden som försäkrats under de förutsättningar som anges i artikel 12 och för dem som försäkrats i enlighet med vad som sägs i artikel 14.

Tillsynsmyndigheten i varje medlemsstat skall på begäran vidarebefordra denna information till tillsynsmyndigheterna i varje medlemsstat där tjänsterna utförs.

Artikel 24

1. När det för tillhandahållande av tjänster krävs tillstånd av den medlemsstat där tjänsterna skall utföras, skall storleken av

de tekniska reserverna, inklusive premiereserven, och reglerna om fördelning av överskott och om den berörda försäkringens återköpsvärde och fribrevsvärde bestämmas under tillsyn av den medlemsstaten enligt dess regler eller, om sådana regler saknas, enligt där gällande praxis. De för reserverna motsvarande och valutamatchande tillgångarna, dessa tillgångars lokalisering och tillämpningen av reglerna om fördelning av överskott och om återköpsvärde och fribrevsvärde skall vara föremål för tillsyn av samma medlemsstat, i enlighet med dess regler eller praxis.

2. I alla övriga fall skall dessa olika verksamheter vara föremål för tillsyn av medlemsstaten för etableringsstället, i enlighet med dess praxis.

3. Medlemsstaten för etableringsstället skall se till att reserver, som hänför sig till avtal som företaget ingår genom det ifrågavarande etableringsstället, är tillräckliga, och att motsvarande och valutamatchande tillgångar finns.

4. I fall som avses i punkt 1 skall medlemsstaten för etableringsstället och medlemsstaten där tjänsterna utförs utbyta all den information som behövs för att de skall kunna fullgöra vad som åvilar dem enligt punkterna 1 och 3.

Artikel 25

Om inte annat följer av senare samordning skall, beträffande alla försäkringsavtal som ingås inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster, uttag av indirekta skatter och av skattelikhande avgifter på försäkringspremier kunna ske endast i/ns/ medlemsstaten för åtagandet, i den betydelse som anges i artikel 2 e, och även, såvitt avser Spanien, uttag av sådana tilläggsavgifter som i lag föreskrivits för det spanska "Consortio de Compensación de Seguros" för dess uppgifter i samband med ersättning för förluster som uppkommer vid ovanliga händelser i medlemsstaten.

Den lag som enligt artikel 4 är tillämplig på avtal skall inte

inverka på den tillämpliga beskattningsordningen.

Varje medlemsstat skall, om inte annat följer av senare samordning, på de företag som tillhandahåller tjänster inom statens territorium tillämpa egna nationella bestämmelser, såvitt gäller åtgärder för att säkerställa uppbörd av sådana indirekta skatter och skatteliknande avgifter som skall erläggas i enlighet med första stycket.

AVDELNING IV

Övergångsbestämmelser

Artikel 26

Följande övergångsbestämmelser skall gälla till förmån för Spanien till och med den 31 december 1995 och för Grekland och Portugal till och med den 31 december 1998:

- För sådana åtaganden för vilka de är den medlemsstat där tjänsterna utförs får de begränsa åtagandena till sådana som kommer till stånd under de förutsättningar som anges i artikel 13.
- De får kräva att de tekniska reserver, inklusive premiereserven, som har samband med dessa åtaganden skall beräknas, vara sammansatta och lokaliserade i enlighet med gällande nationell lag.

Artikel 27

1. Varje medlemsstat får, såvitt avser avtal om grupp försäkring som ingåtts på grund av den försäkrades anställningsavtal eller yrkesmässiga verksamhet, intill den 31 december 1994 begränsa de åtaganden, för vilka staten är den medlemsstat där tjänsterna utförs, till sådana åtaganden som kommit till stånd under de

förutsättningar som anges i artikel 12.

2. Medlemsstaterna får under en tid om högst tre år från den dag för ikraftträdande som anges i andra stycket i artikel 30 bestämma att en försäkringstagare skall anses ha tagit initiativ enbart i fall som sägs i artikel 13.1 första strecksatsen.

AVDELNING V

Slutbestämmelser

Artikel 28

Kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter skall ha ett nära samarbete i syfte att/sp/ underlätta tillsynen inom gemenskapen över de former av försäkring och verksamheter som avses i första direktivet.

Varje medlemsstat skall underrätta kommissionen om alla betydande svårigheter som tillämpningen av detta direktiv kan ge upphov till, däribland sådana problem som uppkommer då en medlemsstat får vetskap om en onormal överflyttning av försäkringsverksamhet, som avses i första direktivet, till skada för företag etablerade inom statens territorium och till fördel för agenturer eller filialer belägna omedelbart utanför dess gränser.

Kommissionen och berörda medlemsstaters behöriga myndigheter skall undersöka dessa svårigheter så snart som möjligt för att finna en ändamålsenlig lösning.

Vid behov skall kommissionen föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 29

Kommissionen skall till Europaparlamentet och rådet överlämna

regelbundna rapporter, den första den 20 november 1995, över utvecklingen på marknaden för livförsäkring och verksamheter som bedrivs inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster.

Artikel 30

Medlemsstaterna skall inom 24 månader från anmälan (1) av detta direktiv vidta de ändringar i sina nationella bestämmelser som behövs för att följa detta direktiv och genast underrätta kommissionen om detta.

(1) Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 20 november 1990.

De bestämmelser som ändrats enligt första stycket skall börja tillämpas inom 30 månader från dagen för anmälan av detta direktiv.

Artikel 31

Efter anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 32

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 november 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

_____ /ns/

BILAGA

A. Förklaring som skall undertecknas av försäkringstagaren enligt artikel 13.1 andra strecksatsen

"Jag förklarar härmed att jag önskar att (förmedlarens namn) förser mig med information om försäkringsavtal som erbjuds av företag som är etablerade i andra medlemsstater än (den medlemsstat där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt). Jag är införstådd med att sådana företag är underkastade de tillsynsbestämmelser som gäller i den medlemsstat där de är etablerade och inte de tillsynsbestämmelser som gäller i (den medlemsstat där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt)."

B. Förklaring som skall undertecknas av försäkringstagaren enligt artikel 13.2

"Jag är medveten om att (försäkringsgivarens namn) är etablerat i (medlemsstaten för försäkringsgivarens etableringsställe) och att tillsynen över denna försäkringsgivare åvilar de behöriga myndigheterna i (medlemsstaten för försäkringsgivarens etableringsställe) och inte myndigheterna i (den medlemsstat där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt)."

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 december 1976

om åtgärder för att underlätta det effektiva utnyttjandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster såvitt avser försäkringsagenter och försäkringsmäklares verksamhet (ex ISIC Grupp 630) och särskilt övergångsbestämmelser rörande sådan verksamhet

(77/92/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 49, 57, 66 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all diskriminerande behandling på grundval av nationalitet, såvitt avser etablering och tillhandahållande av tjänster, förbjuden från utgången av övergångsperioden. Principen om sådan nationell behandling är framför allt tillämplig i fråga om rätten att ansluta sig till näringsorganisationer, när sådant medlemskap är en nödvändig förutsättning för den berörda personens yrkesverksamhet.

Det är inte alla medlemsstater som ställer upp villkor för igångsättande och bedrivande av verksamhet som försäkringsagent och försäkringsmäklare. I vissa fall råder frihet att starta och driva sådan verksamhet men i andra fall gäller strikta bestämmelser som gör tillrådet till sådant yrke beroende av formellt bevis om kvalifikationer.

Med hänsyn till skillnaderna mellan medlemsstaterna, vad beträffar omfattningen av försäkringsagenter och försäkringsmäklares verksamhet, bör de verksamheter som detta direktiv skall tillämpas på definieras så klart som möjligt.

Dessutom föreskrivs i artikel 57 i fördraget att det, för att underlätta för personer att starta och driva självständig förvärvsverksamhet, skall utfärdas direktiv för ömsesidigt

godtagande av diplom, intyg och andra bevis om formella kvalifikationer och för samordning av bestämmelser i medlemsstaternas lagar och andra författningar.

Det är önskvärt att — i avsaknad av ömsesidigt godtagande av diplom eller omedelbar samordning — underlätta ett effektivt utnyttjande av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster för ifrågavarande verksamheter, särskilt genom införandet av övergångsbestämmelser av det slag som förutskickats i Allmänna handlingsprogrammet³, till undvikande av olägenheter för medborgare i de medlemsstater i vilka några villkor inte uppställs för att starta sådan verksamhet.

För att hindra att sådana svårigheter uppstår bör övergångsåtgärderna syfta till att en utländsk medborgare, som vill starta och driva ifrågavarande verksamhet i en värdmedlemsstat där det finns bestämmelser för igångsättandet av sådan verksamhet, skall, i andra fall än då det ställs krav på utbildning, anses ha tillräckliga kvalifikationer när han i den medlemsstat där han tidigare uppehållit sig har bedrivit verksamheten under en rimlig tidsperiod som inte ligger alltför långt tillbaka, och att det på så sätt skapas garantier för att personen i fråga har yrkeskunskaper som är likvärdiga dem som krävs av värdmedlemsstatens egna medborgare.

Med hänsyn till förhållandena i Nederländerna, där försäkringsmäklarna är uppdelade i flera kategorier efter yrkeskunskaper, bör det inrättas ett likvärdigt system för andra medlemsstaters medborgare som önskar starta verksamhet i någon av dessa kategorier. Det mest ändamålsenliga och objektiva kriteriet för detta är antalet anställda som denne person har eller har haft.

Om agentverksamheten innefattar en stående fullmakt från ett eller flera försäkringsföretag för agenten att i företagets namn åta sig för detta bindande förpliktelser rörande vissa eller alla transaktioner inom det normala affärsområdet för företaget i

¹ EGT nr C 78, 2.8.1971, s. 13.

² EGT nr C 113, 9.11.1971, s. 6.

³ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 32/62 och 36/62.

fråga, bör den berörde personen ha möjlighet att starta mäklarverksamhet i värdmedlemsstaten.

Ändamålet med detta direktiv kommer att ha uppnåtts i och med att samordning genomförts av villkor för att starta och driva berörda verksamheter och av ömsesidigt godtagande av diplom, intyg och andra formella kvalifikationer.

I den mån det i medlemsstaterna som villkor för igångsättande och bedrivande av verksamhet som omfattas av detta direktiv också ställs krav på löntagares yrkeskunskaper och färdighet, skall detta direktiv gälla även denna kategori av personer, för att undanröja ett hinder för arbetstagares fria rörlighet och därigenom komplettera de åtgärder som antagits genom rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om fri rörlighet för arbetstagare inom gemenskapen¹, i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 312/76².

Av samma skäl bör vad som föreskrivs i fråga om vandelsintyg och konkursfrihetsbevis gälla även för löneanställda.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall vidta de i detta direktiv angivna åtgärderna med avseende på etablering eller tillhandahållande av tjänster inom deras territorier av fysiska personer eller företag som omfattas av avdelning I i Allmänna handlingsprogrammet (nedan kallade förmånsberättigade) och som önskar driva sådan självständig verksamhet som avses i artikel 2.

2. Detta direktiv skall också tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna som, i enlighet med förordningen (EEG) nr 1612/68, önskar att som löneanställda driva verksamhet enligt artikel 2.

Artikel 2

1. Detta direktiv skall gälla följande verksamheter som ingår i ex ISIC grupp 630 i bilaga III till Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar beträffande rätten till etablering:

- a) Yrkesmässig verksamhet utövad av personer som, med avseende på försäkring eller återförsäkring av risker, och med full frihet att välja företag, uppträder som förmedlare mellan personer som söker sådan försäkring och försäkringsföretag eller återförsäkringsföretag, utför förberedande arbete inför ingående av sådana försäkringsavtal och, då så är lämpligt, bistår vid administrering och fullgörande av avtalen, särskilt vid försäkringsfall.
  - b) Yrkesmässig verksamhet utövad av personer som genom ett eller flera avtal fått i uppdrag att, eller som beordrigats att, i ett eller flera försäkringsföretags namn och för deras räkning, eller endast för deras räkning, framlägga och ge förslag till försäkringsavtal, utföra arbete inför eller vid slutande av försäkringsavtal, eller bistå vid administrering och fullgörande av sådant avtal, särskilt vid försäkringsfall.
  - c) Verksamhet utövad av andra personer än de som avses i a och b men som uppträder för sådana personers räkning vid bland annat förberedande arbete, framläggande av försäkringsavtal eller inkassering av premier, förutsatt att något försäkringsåtagande gentemot eller för allmänheten inte ingår som en del i denna verksamhet.
2. Detta direktiv skall särskilt gälla verksamhet som i medlemsstaterna anges med följande vedertagna beteckningar:

- a) Verksamhet som avses i punkt 1 a:

— i *Belgien*

— Courtier d'assurance
Verzekeeringsmakelaar

— Courtier de réassurance
Herverzekeeringsmakelaar,

— i *Danmark*

— Juridiske og fysiske personer, som driver selvstændig virksomhed som formidler ved afsætning af forsikringskontrakter,

— *Föbundsrepubliken Tyskland*

— Versicherungsmakler
— Rückversicherungsmakler,

— i *Frankrike*

— Courtier d'assurance
— Courtier d'assurance maritime
— Courtier de réassurance,

¹ EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 2.

² EGT nr L 39, 14.2.1976, s. 2.

- *i Irland*
- Insurance broker
  - Reinsurance broker,
- *i Italien*
- Mediatore di assicurazioni
  - Mediatore di riassicurazioni,
- *i Nederländerna*
- Makelaar
  - Assurantiebezorger
  - Erkend assurantieagent
  - Verzekeringsagent,
- *i Storbritannien*
- Insurance Broker.
- b) Verksamhet som avses i punkt 1 b:
- *i Belgien*
    - Agent d'assurance
    - Verzekeringsagent,
  - *i Danmark*
    - Forsikringsagent,
  - *i Förbundsrepubliken Tyskland*
    - Versicherungsvertreter,
  - *i Frankrike*
    - Agent général d'assurance,
  - *i Irland*
    - Agent,
  - *i Italien*
    - Agente di assicurazioni,
  - *i Luxemburg*
    - Agent principal d'assurance
    - Agent d'assurance,
  - *i Nederländerna*
    - Gevolmachtigd agent
    - Verzekeringsagent,
- *i Storbritannien*
- Agent.
- c) Verksamhet som avses i punkt 1 c:
- *i Belgien*
    - Sous-agent
    - Sub-agent,
  - *i Danmark*
    - Underagent,
  - *i Förbundsrepubliken Tyskland*
    - Gelegenheitsvermittler
  - Inkassant,
  - *i Frankrike*
    - Mandataire
    - Intermédiaire
    - Sous-agent,
  - *i Irland*
    - Sub-agent,
  - *i Italien*
    - Subagente,
  - *i Luxemburg*
    - Sous-agent,
  - *i Nederländerna*
    - Sub-agent,
  - *i Storbritannien*
    - Sub-agent.

Artikel 3

Medlemsstater, i vilka det krävs vissa kvalifikationer för rätten att starta och driva verksamhet som avses i artikel 2, skall tillse att varje förmånsberättigad som ansöker om det får information om de bestämmelser som reglerar det yrke han avser att utöva, innan han etablerar sig eller innan han börjar driva någon tillfällig verksamhet.

Artikel 4

Om det i en medlemsstat krävs allmän, affärs- eller yrkesrelaterad kunskap och färdighet som villkor för rätten att starta eller driva en verksamhet som avses i artikel 2.1 a och b, skall den medlemsstaten som tillräckligt bevis för sådan kunskap och färdighet godta det faktum att en av verksamheterna i fråga har bedrivits i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

- a) Fyra på varandra följande år i oberoende eller företagsledande ställning.
- b) Två på varandra följande år i oberoende eller företagsledande ställning, om den förmånsberättigade visar att han under åtminstone tre år har arbetat för en eller flera försäkringsagenter eller försäkringsmäklare eller för ett eller flera försäkringsföretag.
- c) Ett år i oberoende eller företagsledande ställning, om den förmånsberättigade visar att han för ifrågavarande verksamhet har fått tidigare utbildning, som bestyrks av ett av staten godtaget intyg eller som av en behörig näringsorganisation anses fullt ut motsvara vad som krävs.

Artikel 5

1. Om en medlemsstat ställer upp strängare krav för rätten att starta och driva en verksamhet som avses i artikel 2.1 a än för verksamhet enligt artikel 2.1 b, får staten, såvitt avser igångsättandet och driften av den förstnämnda verksamheten, kräva att den person det gäller har bedrivit verksamhet av sådant slag som avses i artikel 2.1 a i en annan medlemsstat under

- a) fyra på varandra följande år i oberoende eller företagsledande ställning,
- b) två på varandra följande år i oberoende eller företagsledande ställning, om den förmånsberättigade visar att han under åtminstone tre år har arbetat för en eller flera försäkringsagenter eller försäkringsmäklare eller för ett eller flera försäkringsföretag, eller
- c) ett år i oberoende eller företagsledande ställning, om den förmånsberättigade visar att han för ifrågavarande verksamhet har fått tidigare utbildning, som bestyrks av ett av staten godtaget intyg eller som av en behörig näringsorganisation anses fullt ut motsvara vad som

krävs.

En verksamhet som en förmånsberättigad bedriver enligt artikel 2.1 b skall betraktas som likvärdig den som avses i artikel 2.1 a, om den innefattar en stående fullmakt från ett eller flera försäkringsföretag att, rörande vissa eller alla transaktioner inom det normala affärsområdet för det berörda försäkringsföretaget, i dess namn ingå för företaget bindande förpliktelser.

2. I Nederländerna skall emellertid igångsättandet och driften av verksamhet som avses i artikel 2.1 a dessutom vara beroende av att följande villkor är uppfyllda:

- Om den förmånsberättigade önskar arbeta som "make-laar", måste han ha drivit berörda verksamheter i en rörelse där han har haft ledningen över minst tio anställda.
- Om den förmånsberättigade önskar arbeta som "assurantiebezorger", måste han ha drivit berörda verksamheter i en rörelse där han har haft ledningen över minst fem anställda.
- Om den förmånsberättigade önskar arbeta som "erkand assurantieagent", måste han ha drivit berörda verksamheter i en rörelse där han har haft ledningen över minst två anställda.

Artikel 6

1. Om det i en medlemsstat som villkor för rätten att starta eller driva en verksamhet som avses i artikel 2.1 c krävs allmän eller affärs- eller yrkesrelaterad kunskap och färdighet, skall den medlemsstaten som tillräckligt bevis för sådan kunskap och färdighet godta det faktum att den berörda verksamheten har bedrivits i en annan medlemsstat under någon av följande perioder:

- a) Två på varandra följande år antingen i oberoende ställning eller som verksam för en eller flera försäkringsagenter eller försäkringsmäklare eller för ett eller flera försäkringsföretag.
  - b) Ett år under de förutsättningar som har angetts under a, om den förmånsberättigade visar att han för ifrågavarande verksamhet har fått tidigare utbildning, som bestyrks av ett av staten godtaget intyg eller som av en behörig näringsorganisation anses fullt ut motsvara vad som krävs.
2. De krav som angetts i punkt 1 skall anses uppfyllda av den som under minst ett år bedrivit en av de verksamheter som

anges i artikel 2.1 a eller b och som genomgått relevant utbildning.

Artikel 7

I de fall som avses i artiklarna 4, 5 och 6 får driften av den ifrågavarande verksamheten inte ha upphört tidigare än tio år före den dag då ansökan som avses i artikel 9.1 gjordes. Om emellertid en kortare tid har föreskrivits i en medlemsstat för dess egna medborgare, skall den perioden också gälla för förmånsberättigade.

Artikel 8

1. En person skall anses ha drivit verksamhet i företagsledande ställning, i den mening som avses i artikel 4 och artikel 5.1, om han har bedrivit den åsyftade verksamheten

- a) som ledare för ett företag eller föreståndare för en företagsfilial, eller
- b) som ställföreträdare för ledaren för ett företag eller som dennes befullmäktigade företrädare, om befattningen inneburit ansvar likvärdigt med företagsledarens.

2. En person skall också anses ha drivit verksamhet i företagsledande ställning, i den mening som avses i artikel 4, om hans åligganden i ett försäkringsföretag har omfattat ledningen av försäkringsagenter eller övervakning av deras arbete.

3. Det arbete som avses i artikel 4 b och artikel 5.1 b skall ha varit förenat med ansvar avseende anskaffning, administrering och fullgörande av försäkringsavtal.

Artikel 9

1. Bevis om att vad som föreskrivs i artiklarna 4, 5, 6 och 7 har uppfyllts skall företes i form av intyg, som är utfärdat av den behöriga myndigheten eller organisationen i den medlemsstat där personen i fråga är hemmahörande eller senast har uppehållit sig, och som av denne skall ges in till stöd för hans ansökan om att få driva någon av de berörda verksamheterna i värdmedlemsstaten.

2. Medlemsstaterna skall inom den i artikel 13 föreskrivna tiden utse de myndigheter och organisationer som skall ha behörighet att utfärda intyg som avses i punkt 1 och genast underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta.

3. Medlemsstaterna skall inom den i artikel 13 föreskrivna

tiden även underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om till vilka myndigheter och organisationer en ansökan om att i en värdmedlemsstat få driva verksamhet som avses i artikel 2, och handlingar till stöd för ansökningsen, skall ges in.

Artikel 10

1. Om en värdmedlemsstat av sina egna medborgare, som villkor för att de skall få starta någon av de verksamheter som avses i artikel 2, kräver vandelsintyg och/eller bevis om att de inte varit försatta i konkurs, skall medlemsstaten, när det gäller medborgare i andra medlemsstater, som tillräckligt bevis godta ett utdrag ur "straffregistret" eller, i avsaknad därav, motsvarande handlingar utfärdade av en behörig rättslig eller administrativ myndighet i den medlemsstat där personen i fråga är hemmahörande eller senast har uppehållit sig, som visar att kraven är tillgodosedda.

2. Om den medlemsstat där personen i fråga är hemmahörande eller senast har uppehållit sig inte utfärdar sådana handlingar som avses i punkt 1, får dessa ersättas av en förklaring under ed — eller, i stater där inga bestämmelser om edgång finns, av en försäkran — av vederbörande inför en behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarie i den medlemsstat där vederbörande är hemmahörande eller senast har uppehållit sig, varpå myndigheten eller notarien utfärdar ett intyg om edgång eller avgiven försäkran. Försäkran om att personen inte tidigare varit försatt i konkurs får också göras inför en behörig näringsorganisation i samma land.

3. Handlingar som utfärdats i enlighet med punkterna 1 och 2 får vid ingivandet inte vara äldre än tre månader.

4. Medlemsstaterna skall inom den i artikel 13 föreskrivna tiden utse de myndigheter och organisationer som skall ha behörighet att utfärda sådana handlingar som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel och genast underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall inom den i artikel 13 föreskrivna tiden även underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om till vilka myndigheter och organisationer de handlingar som avses i denna artikel skall ges in till stöd för ansökan om att i värdmedlemsstaten få driva verksamhet som avses i artikel 2.

5. Om det i värdmedlemsstaten krävs bevis om ekonomisk ställning, skall den staten betrakta bevis, utfärdat av en bank i den medlemsstat där personen i fråga är hemmahörande eller

senast har uppehållit sig, som likvärdigt med bevis utfärdat inom dess eget territorium.

Artikel 11

Om en värdmedlemsstat av sina egna medborgare, som villkor för att de skall få starta eller driva någon verksamhet som avses i artikel 2, kräver att de avlägger ed eller försäkran och denna form av ed eller försäkran inte kan användas av andra medlemsstaters medborgare, skall värdmedlemsstaten tillse att en lämplig och likvärdig form av ed eller försäkran erbjuds den berörda personen.

Artikel 12

Detta direktiv skall gälla tills bestämmelser om samordning av nationella regler angående rätten att starta och driva aktuella verksamheter träder i kraft.

Artikel 13

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter

dagen för dess anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 14

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 15

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 december 1976.

På rådets vägnar

M. van der STOEL

Ordförande

Inledande anmärkning: direktivtexten har översatts med beaktande av rättelser ("corrigenda") intagna i EGT L nr 320, 21.11.1973, s. 26 samt i EGT L nr 17, 22.1.1974, s. 22

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 juni 1973

om avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster vid självständig verksamhet hos banker och andra finansiella institut

(73/183/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen särskilt artiklarna 54.2, 54.3, 61.2, 63.2 och 63.3 i detta,

med hänvisning till det allmänna programmet för avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten ⁽¹⁾, särskilt lista IV A i detta,

med hänvisning till det allmänna programmet för avskaffande av inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster ⁽²⁾, särskilt lista V C 2 b i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽³⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽⁴⁾,

med beaktande av monetära kommitténs yttrande, och med beaktande av följande:

Med avseende på banker och andra finansiella institut föreskrivs i de allmänna programmen

att inskränkningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster, som inte är knutna till kapitalrörelser, skall avskaffas före utgången av det andra året i andra etappen, och att inskränkningar i fråga om banktjänster knutna till kapitalrörelser skall avskaffas i takt med att sådana kapitalrörelser liberaliseras.

Med avseende på tjänster knutna till kapitalrörelser bör ett flertal närmare angivna aktiviteter liberaliseras i en första etapp, med beaktande av monetära kommitténs yttrande. Listan över dessa aktiviteter kommer att kompletteras, särskilt med hänsyn till de framsteg som sker vid liberalisering av kapitalrörelserna.

Den som erbjuder tjänster får, för att tillhandahålla dessa, tillfälligt utöva sin näringsverksamhet i det land där tjänsten tillhandahålls, detta på samma villkor som gäller för det landets egna medborgare.

Mäklarverksamhet medför särskilda problem till följd av de olika ländernas bestämmelser om rätt att starta och driva sådan verksamhet. Liberaliseringen av detta slags verksamhet bör behandlas i ett senare direktiv.

⁽¹⁾ EGT nr 2, 15.1.1962, s.36/62.

⁽²⁾ EGT nr 2, 15.1.1962, s.32/62.

⁽³⁾ EGT nr 201, 5.11.1966, s.3472/66.

⁽⁴⁾ EGT nr 224, 5.12.1966, s.3799/66.

Självständig verksamhet som förmedlare av tjänster inom området för banker och andra finansiella institut omfattas inte av rådets direktiv av den 25 februari 1964 med avseende på etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster i fråga om förmedlarverksamhet inom handel, industri, och hantverk (¹). Dessa former av verksamhet bör därför omfattas av detta direktiv.

Dock skulle, med nuvarande lagstiftning, de olika former av verksamhet som utövas av förmedlare, som beger sig till en annan medlemsstat för att tillhandahålla tjänster, medföra svårösta problem. Liberaliseringen av sådana tjänsteförmedlars verksamhet bör därför regleras i ett senare direktiv.

I avvaktan på samordning medför detta direktiv ingen ändring i de av de olika medlemsstaternas lagar och andra författningar som, utan hänsyn till nationalitet, innehåller förbud för fysiska personer och bolag eller företag av viss typ att bedriva verksamhet som omfattas av detta direktiv.

Enligt bestämmelserna i det allmänna programmet för avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten skall inskränkningar i rätten att ansluta sig till yrkes- eller branschorganisationer avskaffas när sådant medlemskap är nödvändigt för näringsverksamheten.

Även om de bestämmelser i medlemsstaternas lagar och andra författningar, som hänför sig till rätten att starta och driva sådan verksamhet som behandlas i detta direktiv, bör samordnas så snart som möjligt, kan gällande inskränkningar avskaffas utan föregående eller samtidig hänvisning till denna samordning.

Det bör skapas garantier för att en gemensam undersökning sker av de problem som uppkommer för de myndigheter som inom gemenskapen och i medlemsstaterna svarar för tillämpningen av bestämmelser om banker, avseende tillsyn av verksamhet som behandlas i detta direktiv, och att för detta ändamål ett nära samarbete bör etableras mellan kommissionen och medlemsstaterna såväl som mellan de senare.

De åtgärder som en medlemsstat kan komma att vidta i syfte att genomföra gemensamma beslut som fattats inom

ramen för det monetära samarbetet mellan medlemsstaterna utgör inte inskränkningar i detta direktivs mening.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall, till förmån för de fysiska personer, bolag och andra företag som anges i avdelning I i de allmänna programmen för avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster (här nedan kallade "förmånsberättigade") avskaffa de inskränkningar som anges i avdelning III i de allmänna programmen och som påverkar rätten att starta och driva de verksamheter som anges i artikel 2 i detta direktiv.

I fråga om tillhandahållande av tjänster som är knutna till kapitalrörelser, skall detta direktiv gälla endast de tjänster som anges i bilaga 1 med undantag för sådana tjänster som tillhandahålls av förvaltnings- och förvaringsinstitut för värdepappersfonder.

Följande tjänster med anknytning till värdepapper, skall inte liberaliseras, i den mån de förutsätter att den som tillhandahåller tjänsterna gör detta i mottagarens land:

- mottagande av köp- eller säljorder,
- medverkan som mellanhand vid överlåtelser utanför börser samt vid notering av sådana överlåtelser,
- upplysnings- eller rådgivningsverksamhet i samband med ett offentligt erbjudande,
- inlösen av kuponger.

Artikel 2

Detta direktiv skall gälla i fråga om den rörelse som bedrivs av sådana självständiga näringsidkare som ingår i grupp 620 i bilaga 1 i det allmänna programmet för avskaffande av inskränkningar i etableringsfriheten, så som återgivits i bilaga 2 till detta direktiv, dock med undantag för mäklarverksamhet (kategori 4 i bilaga 2).

Detta direktiv skall inte gälla i fråga om tjänster som har anknytning till banker och andra finansiella institut och som tillhandahålls av självständigt verkssamma förmedlare som förflyttar sig till en annan medlemsstat än den där de är etablerade.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall avskaffa särskilt följande inskränkningar:

(¹) EGT nr 56, 4.4.1964, s.869/64.

- a) de som hindrar förmånsberättigade att etablera sig eller att tillhandahålla tjänster i värdlandet på samma villkor och med samma rätt som värdlandets egna medborgare,
- b) sådana som gäller till följd av administrativ praxis och som medför att de förmånsberättigade behandlas på ett sätt som diskriminerande i förhållande till vad som gäller för de egna medborgarna.

2. Till de inskränkningar som skall avskaffas hör särskilt sådana som innebär förbud eller inskränkning i fråga om förmånsberättigades möjligheter att etablera sig eller tillhandahålla tjänster, detta på följande sätt:

a) *I Belgien:*

- den skyldighet som enligt artikel 10 i arrêté royale nr 185 av den 9 juli 1935 gäller för utländska banker, tillhöriga enskilda personer eller bildade som handelsbolag, att för att få driva verksamhet i Belgien där ha ett eget kapital om minst tio milj. francs medan motsvarande belgiska banker behöver ha endast två milj. francs,
- det reciprocitetskrav som avses i artikel 8 i bestämmelserna om tillsyn av privata sparbanker, samordnade genom lagen av den 23 juni 1967, och i artikel 8 i arrêté royale nr 43 av den 15 december 1934, avseende privata sparbanker respektive finansieringsföretag, samt i artiklarna 38 och 44 i arrêté royale nr 225 av den 7 januari 1936, avseende hypoteksinstitut.

b) *I Danmark:*

- kravet på särskild auktorisation för utländska banker, enligt lagen nr 122 av den 15 april 1930, ändrad genom lagen nr 163 av den 13 april 1938 och nr 134 av den 29 maj 1956,
- medborgarskapskravet för styrelseledamöter, bankdirektörer och direktörer för filialer i Danmark, enligt artikel 8.2 ovannämnda lag,
- medborgarskapskravet för styrelseledamöter, enligt artikel 8.3. ovannämnda lag,
- medborgarskapskravet för medlemmar av "tillsynsråd" samt direktörer och filialföreståndare i sparbanker, enligt artikel

7.6. i lagen nr 159 av den 18 maj 1937, jämförd med lagen nr 327 av den 3 juli 1950, ändrad genom artikel 18 i lagen nr 286 av den 18 juni 1951 och genom lagen nr 343 av den 23 december 1959.

c) *I Frankrike:*

- den skyldighet att inneha ett "carte d'identité de commerçant pour les étrangers", som gäller enligt décret-loi av den 12 november 1938 och décret av den 2 februari 1939, ändrad genom lagen av den 8 oktober 1940,
- medborgarskapskravet för dels personer som bedriver bankverksamhet eller som leder, administrerar eller sköter ett företag eller en filial till ett företag, i vilket bedrivs sådan verksamhet, dels personer som för en banks räkning och med fullmakt undertecknar handlingar, som hänförs till sådan verksamhet, enligt bestämmelserna i artikel 7 i lagen av den 13 juni 1941, ändrad genom artikel 49 i lagen nr 51-592 av den 24 maj 1951 och genom artikel 2 i décret av den 28 maj 1946,
- nationalitetskravet för företag som avses i artiklarna 1 och 2, jämförda med artiklarna 7 och 11 i lagen av den 14 juni 1941, som avser villkor för bankverksamhet,
- medborgarskapskravet för medhjälpare i bankväsendet, enligt artikel 13 i lagen av den 14 juni 1941, ändrad genom ordonnance av den 16 oktober 1958,
- medborgarskapskravet för "démarcheurs en valeurs mobilières", enligt artikel 8 i lagen nr 72-6 av den 3 januari 1972,
- medborgarskapskravet för medhjälpare i fondbörsnäringsringar, enligt artikel 5 i lagen nr 72-1128 av den 21 december 1972,
- medborgarskapskravet för styrelseordförande, verkställande direktör och minst två tredjedelar av styrelseledamöterna i investeringsbolag, enligt artikel 11 i ordonnance nr 45-2710 av den 2 november 1945,
- kravet att utländska banker skall registreras på en särskild lista, enligt artikel 15 i lagen av den 13 juni 1941.

d) *I Irland:*

- kravet att alla bolag, som ansöker om auktorisation att driva bankverksamhet, skall ha bildats i Irland, enligt centralbankens föreskrifter, utfärdade med stöd av myndigande i avsnitt 9 i Central Bank Act av år 1971 (nr 24 år 1971) och offentliggjorda i 1972 års höstnummer av bankens "Quarterly Bulletin",
- medborgarskapskravet för majoriteten av styrelseledamöterna, enligt samma föreskrifter,
- medborgarskapskravet och, i fråga om bolag, kravet att de skall vara irländskägda, gällande för dem som avser att bli penningutlånare ("moneylender"), enligt avsnitt 6.3 i Moneylenders Act av år 1933 (nr 36 år 1933),
- kravet att alla bolag som avser att bedriva förvaltnings- eller förvaringsverksamhet för en värdepappersfond ("unit trust"), skall ha bildats i Irland, enligt avsnitt 3.1 b och c i Unit Trusts Act av år 1972 (nr 23 år 1972).

e) *I Italien:*

- reciprocitetskravet enligt artikel 2 i regio decreto nr 1620 av den 4 september 1919, med avseende på banker, och sådana för utlåningar diskriminerande villkor som uppställs individuellt i ministeriella beslut, meddelade med stöd av nämnda artikel.

f) *I Luxemburg:*

- den begränsade giltighetstiden för auktorisationer som beviljas utlåningar, enligt artikel 21 i lagen av den 2 juni 1962.

g) *I Nederländerna:*

- medborgarskapskravet för medlemmar av "Vereniging voor den Effectenhandel te Amsterdam", "Vereniging van Effecten-handelaren te Rotterdam" och "Bond voor de Geld- en Effecten-handel in de Provincie te s-Gravenhage", enligt dessa organisationers stadgar, vilka godkänts av ministeriella myndigheter.

h) *I Storbritannien:*

- kravet att alla företag, som avser att bedriva förvaltnings-

eller förvaringsverksamhet för en värdepappersfond ("unit Trust"), skall ha bildats i Storbritannien, enligt underavdelning 1 a till avdelning 17 i "Prevention of Fraud (Investments) Act" 1958, och enligt underavdelning 1 a till avdelning 16 i "Prevention of Fraud (Investments) Act (Northern Ireland)" 1940.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall se till att de förmånsberättigade har rätt att ansluta sig till yrkes- eller branschorganisationer på samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som gäller för de egna medborgarna.

2. Med rätten till medlemskap i yrkes- eller branschorganisationer skall, då etablering sker, följa valbarhet för, eller rätt att utses till högre tjänster i sådana organisationer. Dock får sådana tjänster förbehållas landets egna medborgare, när företaget medverkar vid utövandet av offentlig myndighet inom ramen för vad som är föreskrivet i lag eller annan författning.

3. I Luxemburg skall medlemskap i handelskammaren inte medföra rätt för förmånsberättigade att delta i val av handelskammarens administrativa organ.

Artikel 5

1. Då en medlemsstat kräver av egna medborgare, som önskar bedriva någon av de verksamheter som anges i artikel 2, antingen ett utdrag ur "straffregistret" eller viss dokumentation av annat slag, skall medlemsstaten, i fråga om medborgare i andra medlemsstater, godta sådana handlingar som fordras för samma ändamål i den utländska medborgarens hemland eller närmast tidigare uppehållsland, eller, i avsaknad därav, motsvarande handlingar utfärdade av en behörig rättslig eller administrativ myndighet i hemlandet eller uppehållslandet.

2. Om en medlemsstat vid bedömning av egna medborgare beaktar information av annat slag, får hänsyn tas även till andra förhållanden än sådana som framgår av handlingar som avses i punkt 1, om dessa förhållanden kan styrkas och om de ger vid handen att ifrågakvarande person inte uppfyller alla de krav i fråga om gott anseende som är nödvändiga för bedrivande av den verksamhet det gäller.

Medlemsstaterna skall tillerkänna intyg, som utfärdas av behöriga rättsliga eller administrativa myndigheter i den utländska medborgarens hemland eller senaste uppehållsland, och som hänför sig till förekomsten

eller avsaknaden av vissa omständigheter, samma giltighet som intyg utfärdade av deras egna myndigheter.

3. När en medlemsstat av sina egna medborgare, som villkor för att de skall få starta eller bedriva någon av de i artikel 2 nämnda verksamheterna, kräver bevis för att de inte varit försatta i konkurs, skall medlemsstater, när det gäller medborgare i andra medlemsstater, godta intyg som normalt utfärdas för detta ändamål av myndigheterna i vederbörandes hemland eller senaste uppehållsland.

4. Om den utländska medborgarens hemland eller senaste uppehållsland inte utfärdar en sådan handling som avses i punkterna 1 och 3, får den ersättas av en förklaring under ed - eller, i stater där inga bestämmelser om edgång finns, av en försäkran - av vederbörande inför en behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarie, i det land där ifrågavarande person senast uppehållit sig, varpå myndigheten eller notarien utfärdar ett intyg om edgång eller avgiven försäkran. En förklaring beträffande frihet från konkurs får också avges inför en behörig näringsorganisation i samma land.

5. Handlingar som utfärdas i enlighet med punkterna 1, 2 och 3 får vid ingivandet inte vara äldre än tre månader.

6. Medlemsstaterna skall inom den tid som angivits i artikel 8 utse de myndigheter och organisationer som skall ha behörighet att utfärda ifrågavarande handlingar och skall utan dröjsmål underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 6

I avvaktan på en samordning av vad som i lag eller annan författning eller i administrativ ordning föreskrivits i fråga om rättsligt skydd för beteckningarna "bank", "bankir", "sparbank" och motsvarande beteckningar, får icke etablerade utländska företag tillhandahålla tjänster under en firma i vilken sådan beteckning ingår, förutsatt att den firma som används är företagets ursprungliga och att det inte kan råda något tvivel om företagets rättsliga ställning enligt de nationella lagar det lyder under.

För detta ändamål får medlemsstaterna begära registrering i förväg på en särskild lista över icke etablerade utländska

tjänsteproducenter. För sådan registrering får ställas villkor om att det företets intyg, utfärdat av en myndighet i ursprungslandet och utvisande vederbörande företags rättsliga ställning enligt nationell lag.

För information till allmänheten får den behöriga myndigheten offentliggöra listan och av utländska tjänsteproducenter begära att de skall informera sina kunder om sin rättsliga ställning och om de viktigaste särdragen hos och fakta angående företagets verksamhet och finansiella ställning.

Artikel 7

Kommissionen och företrädare för de myndigheter som i medlemsstaterna är ansvariga för tillsyn av banker och andra finansiella isntitut skall sammanträda regelbundet för att, med avseende på genomförandet av detta direktiv, underlätta lösning av problem som dessa myndigheter kan ställas inför vid sin tillsyn av verksamhet som omfattas av detta direktiv, och skall inom ramen för sina respektive befogenheter säkerställa all erforderlig inbördes samverkan.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader från dagen för dess anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Dock skall Nederländerna, såvitt gäller avskaffande av inskränkningar som avses i artikel 3.2 g, medges en frist av fyra år från dagen för ovannämnda anmälan.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 28 juni 1973.

På rådets vägnar

W. DE CLERCQ

Ordförande

BILAGA 1

Banktjänster knutna till kapitalrörelser som avses i förteckningarna A och B i bilaga 1 till första direktivet av den 11 maj 1960, med tillägg och ändringar enligt andra direktivet av den 18 december 1962 ⁽¹⁾

FÖRTECKNING A**Direkta investeringar**

- Kommersiell och finansiell information (affärspraxis, kreditupplysningar om kunder, statistiska data, utlämnande av redovisningsuppgifter)
- Biträde och ombudskap vid myndigheter (administrativa och rättsliga) samt andra behöriga instanser
- Rådgivning och biträde till företag i fråga om eventuella fusioner (eftersökning av utländska samarbetspartner, expertrådgivning, etc)
- Bistånd vid omfattande aktieköp (särskilt vid uppköpserbjudanden) som syftar till att förvärva kontroll över ett företag (börsformaliteter, värdering av tillgångar och finansiell ställning etc)
- Utbyte av värdepapper
- Förvaring av värdepapper

Leverans av värdepapper tilldelade aktieägare i ett bolag

Avveckling av direkta investeringar

- Kommersiell och finansiell information (affärspraxis etc)
- Biträde och ombudskap vid myndigheter (administrativa och rättsliga) samt andra behöriga instanser
- Rådgivning och biträde till företag i syfte att underlätta avveckling
- Bistånd vid omfattande försäljning av aktier
- Utbyte av värdepapper
- Förvaring av värdepapper

Investeringar i fast egendom och avveckling därav

- Kommersiell och finansiell information
- Biträde och ombudskap vid myndigheter (administrativa och rättsliga) samt andra behöriga instanser
- Rådgivning och biträde med avseende på investeringar och avveckling därav
- Egendomsförvaltning (biträde och ombudskap i samband med underhåll, uthyrning, etc)
- Biträde vid ställande och eventuellt friställande av säkerheter och borgensåtaganden av alla slag som inte utfärdas av banker

---

⁽¹⁾ Rubrikerna definieras i de förklarande noter som finns fogade till första direktivet för genomförande av artikel 67. Samma definitioner används i denna uppställning. De i denna bilaga förtecknade tjänsterna liberaliseras inte om de hänför sig till andra kapitalrörelser än dem som anges i förteckningarna A och B. De rubriker som angivits med halvfet stil motsvarar dem som används i förteckningarna A och B i direktiven om motsvarande kapitalrörelser.

Personliga kapitalrörelser

- Dödsboförvaltning (betalning av skatter, eftersökning av saknade personer, etc)

Beviljande och återbetalning av kortfristiga och medelfristiga krediter i samband med varu- eller tjänstehandel i vilken en inlåning medverkar

- Kommersiell och finansiell information (affärspraxis etc)
- Biträde och ombudskap vid myndigheter (administrativa och rättsliga) samt andra behöriga instanser
- Rådgivning beträffande den finansiella ledningen av företag
- Indrivning av fordringar
- Växlinkasso
- Domiciliering av växlar
- Handläggning av rembursar
- Biträde vid ställande och infriande av säkerheter och borgensåtaganden av alla slag som inte utfärdas av banker
- Spärrande av kontanta medel, obligationer eller värdepapper tillhöriga en viss kund samt ställande av garanti för dennes förpliktelser gentemot tredje man
- "Canvassing" för tredje mans räkning
- Tjänster i samband med factoring

Borgensåtaganden, andra garantier och panträtter samt överföringar i samband därmed (säkerheter och garantier som ställs av banker)**Kvarlåtenskapsonera**

- Skatteupplysning
- säkerhet för skatter

Andra kapitaltransaktioner hänförliga till förteckning A

Såvitt avser bankverksamhet ingår under denna rubrik endast överföringar.

FÖRTECKNING B**Transaktioner i värdepapper som omsätts på fondbörser med undantag av andelar i värdepappersfonder**

- Mottagande av köp- och säljorder
- Biträde vid utställande av innehavarbevis för tidigare emitterade värdepapper som omsätts på en fondbörs
- Hantering av värdepapper (stämpling, förnyelse av kuponger, utbyte, förnyelse, sammanläggning, uppdelning, makulering).
- Finansiella tjänster (inlösen av kuponger, inlösen av värdepapper, bistånd vid utövande av tilldelnings- och teckningsrätter, etc)
- Finansiell information (löpande information, analyser, etc)
- Rådgivning vid placering i aktier och värdepapper som omsätts på en fondbörs

-
- Portföljförvaltning av värdepapper som omsätts på en fondbörs ⁽¹⁾
  - Mottagande och utnyttjande av fullmakter för utövande av rättigheter som tillkommer innehavare av värdepapper som omsätts på en fondbörs (särskilt ombudskap vid bolagsstämmor och domstolar)
  - Förvaring av värdepapper
  - Konvertering av värdepapper
  - Biträde vid upptagande på officiella börslistor av sådana värdepapper som tilldelats innehavarna för handel på en fondbörs
- "Canvassing" för tredje mans räkning med avseende på värdepapper som omsätts på en fondbörs
- Sökande efter kontrahenter för köp eller försäljning av värdepapper som omsätts på en fondbörs
  - Funktion som clearinginstitut
-

⁽¹⁾ Dessa tjänster omfattar både enskilda och institutionella placerare.

BILAGA 2

Omgrupperade avdelningar i den uppställning efter verksamhetsgren i grupp 620⁽¹⁾ till vilken hänvisas i artikel 2

Banker och andra finansiella institut, däribland:*Kategori 1: Banker*

Banker

"Merchant banks"

Diskonteringsinstitut

Kategori 2: Spar- och låneinstitut

Företag för finansiering av avbetalningsköp

Företag för finansiering av detaljhandel

Företag för finansiering av varuhandel

Byggnadslånekassor

Fastighetskreditinstitut

Stadshypoteksinstitutioner

Landshypoteksinstitutioner

Företag för hypoteksgaranti

Kreditinstitut

Företag för kortfristig kreditgivning

Jordbrukskreditinstitut

Handelskreditinstitut

Industrikreditinstitut

Personlåneinstitut

Företag för utvecklingskredit

Sparbanker

Spar- och lånekassor

Diskonterings- och låneinstitut

Finansiella institut

Rediskonteringsinstitut

Finansbolag

Bankirer

Holdingbolag

Investeringsbolag

Holdingbolag för finansiering

Pantlåneföretag

⁽¹⁾ *International Standard Industrial Classification of all Economic Activities (ISIC) - Förenta Nationernas statistiska översikter, serie M, nr 4, rev. 1 add.*

Kategori 3: Konsortier

Garantikonsortier för emission av värdepapper

Borgenskonsortier

Garantikonsortier

Kategori 4: Mäklare

Fondbörsmäklare

Fondmäklare för andra noterade värdepapper

Fondmäklare för icke-noterade värdepapper

Mäklarombud ("stock jobbers")

Övriga fondmäklare

Kategori 5: Förmedlare

Diskonterare ("discount brokers") som arbetar för egen räkning

Bankmäklare ("*courtiers en banque*")

Finansmäklare

Kategori 6: Diverse

Valutaväxlingskontor

Fondbörser

Börser för ädla metaller

Finanskonsultverksamhet ⁽¹⁾

Clearinginstitut

Förvaltningsföretag ⁽²⁾

⁽¹⁾ Med avseende på verksamhet som omfattas av detta direktiv.

⁽²⁾ Med undantag för bolag vars verksamhet regleras i andra direktiv.

RÅDETS FÖRSTA DIREKTIV

av den 12 december 1977

om samordning av lagar och andra författningar om
rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut

(77/780/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

och med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all diskriminerande behandling med avseende på etablering och tillhandahållande av tjänster, vare sig på grund av nationalitet eller på grund av det förhållandet att ett företag inte är etablerat i de medlemsstater där tjänsterna tillhandahålls, förbjuden efter övergångsperiodens utgång.

För att göra det lättare att starta och driva verksamhet i kreditinstitut är det nödvändigt att undanröja de mest störande skillnaderna mellan medlemsstaternas rättsregler för dessa institut.

Med hänsyn till omfattningen av dessa skillnader går det inte att med endast ett direktiv skapa de nödvändiga förutsättningarna för en gemensam marknad för kreditinstitut. Det är därför nödvändigt att gå stegvis fram. Syftet med detta är att kreditinstitut som verkar i flera medlemsstater skall ställas under samlad tillsyn och att denna tillsyn skall utövas av behöriga myndigheter i den stat där kreditinstitutet har sitt huvudkontor, i erforderligt samarbete med behöriga myndigheter i andra berörda medlemsstater.

Samordningen skall gälla alla kreditinstitut, både för att ge skydd åt sparmedel och för att skapa lika konkurrensvillkor för instituten. Skälig hänsyn skall, där det är befogat, tas till objektiva skillnader i fråga om institutens verksamhetsbetingelser och till deras ändamål, så som föreskrivits genom nationell lagstiftning.

Samordningen bör alltså vara så omfattande som möjligt och gälla alla institut, vars verksamhet består i att ta emot återbetalbara medel från allmänheten, antingen genom insättningar eller i annan form, såsom fortlöpande utgivning av obligationer och andra jämförbara värdepapper, samt att bevilja kredit för egen räkning. Det måste dock ges möjlighet till undantag för vissa kreditinstitut, för vilka detta direktiv inte är tillämpligt.

Direktivets bestämmelser skall inte hindra tillämpning av sådana nationella författningar, som innehåller föreskrifter om särskild, kompletterande auktorisation för kreditinstitut att bedriva visst slags verksamhet eller att genomföra vissa typer av transaktioner.

Ett och samma system för tillsyn kan inte alltid tillämpas på alla slags kreditinstitut. Det bör därför vara möjligt att uppskjuta tillämpningen av detta direktiv för vissa grupper eller typer av kreditinstitut, beträffande vilka en omedelbar tillämpning skulle kunna medföra tekniska svårigheter. För sådana institut kan särskilda bestämmelser komma att visa sig nödvändiga i framtiden. Sådana särbestämmelser bör dock grundas på ett antal gemensamma principer.

Det yttersta syftet är att enhetliga auktorisationsvillkor skall gälla inom hela gemenskapen för jämförbara typer av kreditinstitut. I inledningsskedet är det dock endast nödvändigt att fastställa vissa minimivillkor, som skall införas av samtliga medlemsstater.

Det ovan angivna syftet kan uppnås endast om de särskilt omfattande diskretionära befogenheter, som vissa tillsynsmyndigheter har i fråga om auktorisation av kreditinstitut, gradvis inskränks. Kravet på att en verksamhetsplan skall upprättas bör därför ses främst som ett hjälpmedel för de behöriga myndigheterna att fatta beslut på grundval av mera exakt information, utifrån objektiva kriterier.

Ändamålet med samordningen är ett system som innebär att kreditinstitut med huvudkontor i en medlemsstat inte är underkastade några nationella krav på auktorisation för filialetablering i en annan medlemsstat.

¹ EGT nr C 128, 9.6.1975, s. 25.

² EGT nr C 263, 17.11.1975, s. 25.

I inledningsskedet bör det dock finnas utrymme för viss flexibilitet såvitt gäller krav på särskild rättslig form för kreditinstitut och skydd för bankfirma.

Enhetliga finansiella krav på kreditinstitut behövs för att ge spararna likvärdigt skydd och för att skapa rättvisa konkurrensvillkor mellan jämförbara grupper av kreditinstitut. I avvakten på ytterligare samordning bör det fastställas lämpliga relationstal, som gör det möjligt för nationella myndigheter att i samarbete och efter standardiserade metoder följa utvecklingen hos jämförbara kategorier av kreditinstitut. En sådan ordning bör göra det lättare att efter hand jämnat ut skillnaderna mellan de koeficientsystem som antagits och tillämpas av medlemsstaterna. Det är dock nödvändigt att göra skillnad mellan de koeficienter som är avsedda att säkra en sund ledning av kreditinstitut och de som införts för finans- och penningpolitiska ändamål. I syfte att skapa förutsättningar för relationstal och för ett mera allmänt samarbete mellan tillsynsmyndigheter måste en standardisering av kreditinstitutens redovisningsnormer påbörjas så snart som möjligt.

De regler som gäller för filialer till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen bör vara enhetliga i samtliga medlemsstater. Vid nuvarande tidpunkt är det viktigt att se till att sådana regler inte är gynnsammare än dem som gäller för filialer till institut från en annan medlemsstat. Det bör slås fast att gemenskapen, med beaktande av principen om reciprocitet, får träffa överenskommelser med tredje länder om regler som tillförsäkrar de nämnda filialerna samma behandling inom gemenskapens område.

En undersökning av problem inom områden som täcks av rådets direktiv om kreditinstituts verksamhet fordrar samarbete mellan behöriga myndigheter och kommissionen i en rådgivande kommitté, särskilt med avseende på närmare samordning.

Inrättandet av en rådgivande kommitté för de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna utesluter inte andra former av samarbete mellan myndigheter som utövar tillsyn över etablering av och verksamhet i kreditinstitut, i synnerhet samarbete inom den kontaktkommitté som inrättats mellan banktillsynsmyndigheterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Definitioner och räckvidd

Artikel 1

I detta direktiv avses med

- 'kreditinstitut' ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning;
- 'auktorisering' ett myndighetstillstånd i någon form, innebärande en rätt för kreditinstitut att driva verksamhet;
- 'filial' ett driftställe som utgör en legalt beroende del av ett kreditinstitut och som självständigt utför alla eller vissa av de transaktioner som är hänförliga till verksamhet i kreditinstitut; samtliga de driftställen som i en medlemsstat är inrättade av ett kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat skall anses utgöra en enda filial, dock med förbehåll för artikel 4.1;
- 'kapitalbas' ett kreditinstituts eget kapital, inklusive poster som enligt nationella regler får jämföras med kapital.

Artikel 2

1. Detta direktiv gäller i fråga om etablering av och verksamhet i kreditinstitut.
2. Det gäller inte
  - medlemsstaternas centralbanker;
  - postgiroinstitut;
  - i Belgien de kommunala sparbankerna ("caisses d'épargne communales - gemeentelijke spaarkassen"), "Institut de Récompte et de Garantie - Herdiscontering- en Waarborginstitut", "Société nationale d'Investissement - Nationale Investerings-maatschappij", de regionala utvecklingsbolagen ("sociétés développement régional - gewestelijke ontwikkelings-maatschappijen"), "Société nationale du Logement Nationale Maatschappij voor de Huisvesting" och dess auktoriserade bolag, samt "Société nationale terrienne - Nationale Landmaatschappij" och dess auktoriserade bolag.

- i Danmark "Dansk Eksportfinansieringsfond" och "Danmarks Skibskreditfond",
  - i Tyskland "Kreditanstalt für Wiederaufbau", företag som med stöd av "Wohnungsgemeinnützigkeitsgesetz" (lag om allmännyttiga bostadsföretag) är erkända för genomförande av stadlig bostadspolitik och som inte huvudsakligen bedriver bankverksamhet, samt företag som enligt samma lag anses som allmännyttiga bostadsföretag,
  - i Frankrike "Caisse des Dépôts et Consignations", "Crédit Foncier" och "Crédit National",
  - i Irland kreditkassor ("credit unions"),
  - i Italien "Cassa Depositati e Prestiti",
  - i Nederländerna "NV Export Financieringsmaatschappij", "Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden NV", "Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden NV", "Nationale Investeringsbank NV", "NV Bank van Nederlandse Gemeenten", "Nederlandse Waterschapsbank NV", "Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds Amsterdam NV", "Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds 's-Gravenhage NV", "NV Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij", "NV Industriebank Limburgs Instituut voor ontwikkeling en financiering" och "Overijsselse Ontwikkelingsmaatschappij NV",
  - i Storbritannien "National Savings Bank", "Commonwealth Development Finance Company Ltd", "Agricultural Mortgage Corporation Ltd", "Scottish Agricultural Securities Corporation Ltd", "Crown Agents for overseas governments and administrations", kreditkassor ("credit unions") och kommunala banker ("municipal banks").
3. Rådet skall, efter förslag från kommissionen, som för ändamålet skall samråda med den i artikel 11 nämnda kommittén (i fortsättningen kallad den rådgivande kommittén), besluta i fråga om ändringar i förteckningen i punkt 2.
4. a) Ett kreditinstitut som finns i en medlemsstat vid den tidpunkt då direktivet anmäls och som vid samma tidpunkt är varaktigt underställt en i samma medlemsstat etablerad central företagsenhet, som övervakar institutet, får undantas från tillämpning av villkorsbestämmelserna i artikel 3.2 första stycket första, andra och tredje strecksatserna samt bestämmelserna i artikel 3.2 andra stycket, artikel 3.4 och artikel 6, förutsatt att den nationella lagstiftningen, senast vid den tidpunkt då nationella myndigheter vidtar åtgärder för att omsätta detta direktiv till sådan lagstiftning, innehåller följande:
- antingen gäller solidariskt ansvar för åtaganden som gjorts av den centrala företagsenheten och dess underställda institut eller också garanteras de senare institutens åtaganden fullt ut av den centrala företagsenheten,
  - soliditeten och likviditeten hos den centrala företagsenheten och alla dess underställda institut övervakas sammantaget, på grundval av sammanställd redovisning,
  - den centrala företagsenhetens verkställande ledning är bemyndigad att utfärda instruktioner till den verkställande ledningen för varje underställt institut.
- b) Vad som sägs i punkt a gäller även lokalt verksamma kreditinstitut, som efter det att detta direktiv har anmälts knyts till en central företagsenhet i den mening som anges i samma punkt, i fall det är fråga om en normal utvidgning av företagsnätet.
- c) I fråga om andra kreditinstitut än sådana som etableras på nyligen uppdämt vattenområde eller som tillkommit genom uppdelning eller sammanslagning av befintliga institut, organisatoriskt beroende av eller underordnade den centrala företagsenheten, får rådet efter förslag från kommissionen, som för detta ändamål skall samråda med den rådgivande kommittén, utfärda ytterligare bestämmelser om tillämpningen av punkt b, inbegripet beslut om upphävande av undantag enligt a, i fall då rådet finner att anknytningen av nya institut, som drar fördel av bestämmelserna i b, kan påverka konkurrensen negativt. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.
5. Medlemsstaterna kan helt eller delvis uppskjuta tillämpningen av direktivet för vissa grupper eller typer av kreditinstitut, då en omedelbar tillämpning skulle medföra tekniska problem som inte kan lösas på kort sikt. Sådana problem kan vara föranledda antingen av att instituten står under tillsyn av en annan myndighet än den som normalt är ansvarig för tillsyn av banker, eller av att de är underställda en särskild ordning för tillsyn. I inget fall skall offentligrättslig ställning eller det förhållandet att ett institut har ringa storlek eller begränsad verksamhet berättiga till uppskov.
- Uppskov får medges endast beträffande institut som redan finns vid tidpunkten för anmälan av direktivet.
6. Med stöd av punkt 5 får en medlemsstat besluta om uppskov med tillämpning av detta direktiv för en längsta tid av fem år från anmälan av direktivet och, efter samråd med den rådgivande kommittén, förlänga uppskovet, dock endast en gång, med högst tre år.

Medlemsstaten skall senast sex månader efter anmälan av direktivet upplysa kommissionen om beslutet och om skälen för detta. Medlemsstaten skall även underrätta kommissionen i fall beslutet förlängs eller upphävs. Kommissionen skall offentliggöra alla beslut i uppskovsfrågor i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Senast sju år efter anmälan av detta direktiv skall kommissionen, efter samråd med den rådgivande kommittén, ge in en rapport till rådet angående uppskov med tillämpningen av direktivet. Om det är påkallat skall kommissionen senast sex månader efter rapportens överlämnande föreslå rådet att antingen foga de berörda instituten till listan i punkt 2 eller att godkänna en ytterligare förlängning av uppskovet. Rådet skall behandla förslagen senast sex månader efter det att de avlämnats.

AVDELNING II

Kreditinstitut med huvudkontor i en av medlemsstaterna och med filialer i andra medlemsstater

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att kreditinstitut som omfattas av detta direktiv skall ha erhållit auktorisation innan de inleder sin verksamhet. Medlemsstaterna skall fastställa de villkor som skall gälla för auktorisationen enligt punkterna 2, 3 och 4 och anmäla dem till kommissionen och den rådgivande kommittén.

2. Oberoende av de villkor som gäller enligt andra allmänt tillämpliga bestämmelser i nationell lag, skall de behöriga myndigheterna bevilja auktorisation endast under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

- kreditinstitutet skall ha en särskild egen kapitalbas,
- kapitalbasen skall vara av en viss minsta storlek,
- verksamheten i kreditinstitutet skall effektivt ledas av minst två personer.

Myndigheterna får inte bevilja auktorisation, om de personer som skall leda verksamheten inte är tillräckligt väl ansedda eller saknar tillräcklig erfarenhet för att kunna fullgöra sina uppgifter.

3. a) Sådana bestämmelser som avses i punkterna 1 och 2 får inte innehålla att det vid prövning av en auktorisationsansökan skall tas hänsyn till marknadens ekonomiska behov.

b) I fall det vid tiden för anmälan av direktivet föreskrivs i en medlemsstats lagar eller andra författningar att

marknadens ekonomiska behov skall utgöra en förutsättning för auktorisation, och om tekniska eller strukturbetingade svårigheter i denna stats banksystem inte medger den att avstå från kriteriet inom den tid som angivits i artikel 14.1 får staten fortsätta att tillämpa kriteriet under en tid av sju år från anmälan.

Medlemsstaten skall göra anmälan till kommissionen om beslutet och om skälen för detta senast sex månader efter det att direktivet anmälles.

c) Inom sex år från anmälan av direktivet skall kommissionen, efter samråd med den rådgivande kommittén, ge in en rapport till rådet om tillämpningen av kriteriet om marknadens ekonomiska behov. Om det är påkallat skall kommissionen till rådet lämna förslag som syftar till att tillämpningen av kriteriet skall upphöra. Den tid som anges i b skall förlängas med ytterligare fem år, om inte rådet före denna periods utgång, efter förslag från kommissionen, enhälligt beslutar att kriteriet inte längre skall tillämpas.

d) Kriteriet om marknadens ekonomiska behov får tillämpas endast på grundval av allmänna, förutbestämda kriterier, vilka skall ha offentliggjorts och givits både kommissionen och den rådgivande kommittén till känna samt ha till ändamål att främja:

- säkerheten för sparmedel,
- högre produktivitet i banksystemet,
- mera enhetliga konkurrensförhållanden mellan olika bankkategorier,
- ett bredare utbud av banktjänster i förhållande till folkmängd och ekonomisk verksamhet.

En precisering av dessa ändamål skall göras av den rådgivande kommittén, som skall påbörja detta arbete redan vid sina första sammanträden.

4. Medlemsstaterna skall också föreskriva att det till varje ansökan om auktorisation skall fogas en verksamhetsplan i vilken bl.a. den tilltänkta verksamhetsinriktningen skall anges och institutets organisationsstruktur beskrivas.

5. Den rådgivande kommittén skall granska innehållet i de villkorsföreskrifter som behöriga myndigheter utformar i enlighet med punkt 2, andra villkor som gäller i medlemsstaterna samt den information som skall ingå i ovannämnda verksamhetsplan, och skall då det är påkallat lämna kommissionen förslag beträffande närmare samordning.

6. När auktorisation vägras skall beslutet motiveras och skälen ges sökanden till känna inom sex månader från det att ansökningen gjordes eller, om den då var ofullständig, från det att sökanden givit in sådan kompletterande information, som krävs för beslut. Under alla förhållanden skall beslut fattas inom tolv månader från det att ansökningen mottagits.

7. Varje auktorisation skall anmälas till kommissionen. Varje enskilt kreditinstitut skall uppföras på en lista som kommissionen skall offentliggöra i *Europeiska gemenskapernas tidning* och hålla aktuell.

Artikel 4

1. En medlemsstat får föreskriva att filialer till kreditinstitut, som omfattas av detta direktiv och som har huvudkontor i en annan medlemsstat, inte får inleda verksamhet inom den förra statens område förrän auktorisation beviljats enligt de föreskrifter och i den ordning som gäller för kreditinstitut hemmahörande där.

2. Auktorisation för en filial till ett kreditinstitut får dock inte vägras enbart på den grunden att institutet i en annan medlemsstat är etablerat i en rättslig form som inte är tillåten för kreditinstitut som bedriver liknande verksamhet i värdlandet. Denna bestämmelse skall emellertid inte gälla beträffande kreditinstitut som saknar egen kapitalbas.

3. De behöriga myndigheterna skall göra anmälan till kommissionen om varje auktorisation av en filial, som avses i punkt 1.

4. Denna artikel skall inte påverka giltigheten av sådana bestämmelser, som medlemsstaterna tillämpar på filialer, inrättade av kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat. Trots bestämmelserna i senare delen av tredje strecksatsen i artikel 1 skall, i den mån en medlemsstat föreskriver särskild auktorisation för varje filial till ett kreditinstitut med huvudkontor inom statens område, sådana föreskrifter gälla lika för filialer till kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat.

Artikel 5

Ett kreditinstitut, som omfattas av detta direktiv, får i sin verksamhet, oavsett vilka regler som gäller beträffande användningen av orden "bank", "sparbank" och andra banknamn som kan förekomma i värdmedlemsstaten, inom gemenskapens hela område använda samma firma som institutet brukar i den medlemsstat, i vilken huvudkontoret finns.

Om det föreligger risk för förväxling får värdmedlemsstaten i förtydligande syfte föreskriva att firman skall förses med ett förklarande tillägg.

Artikel 6

1. I avvaktan på ytterligare samordning skall de behöriga myndigheterna, för uppföljande kontroll och när det i övrigt erfordras, utöver koefficienter som redan tillämpas av dem införa relationstal mellan kreditinstitutens olika tillgångar och/eller skulder, detta för att möjliggöra fortlöpande övervakning av institutens soliditet och likviditet samt andra omständigheter till skydd för sparmedel.

För detta ändamål skall den rådgivande kommittén bestämma de olika faktorerna för sådana relationstal, som avses i första stycket, och fastställa metoden för beräkning av talen.

Den rådgivande kommittén skall, då det bedöms lämpligt, inhämta ledning i tekniskt samråd mellan de myndigheter som utövar tillsyn över berörda kategorier av institut.

2. Relationstal som fastställs att gälla med stöd av punkt 1 skall beräknas minst var sjätte månad.

3. Den rådgivande kommittén skall studera resultaten av analyser som, utifrån beräkningar enligt punkt 2, utförs av de tillsynsmyndigheter som avses i punkt 1 tredje stycket.

4. Den rådgivande kommittén får lämna förslag till kommissionen angående samordning av de koefficienter som används i medlemsstaterna.

Artikel 7

1. De behöriga myndigheterna skall i nära samarbete utöva tillsyn av kreditinstitut, som driver verksamhet i en eller flera medlemsstater utöver den där huvudkontoret finns, särskilt i fall då filialer inrättats i de förra staterna. Myndigheterna skall förse varandra med dels all den information rörande ledningen och ägarförhållandena i sådana kreditinstitut, som är ägnad att underlätta såväl tillsynen som bedömningen av om auktorisationsvillkoren iaktas, dels all information som är ägnad att underlätta övervakningen av institutens likviditet och soliditet.

2. De behöriga myndigheterna får, genom tillämpning av artikel 6 och med beaktande av de faktorer som där sägs, även fastställa relationstal tillämpliga på sådana filialer, som avses i denna artikel.

3. Den rådgivande kommittén skall beakta sådan nödvändig anpassning som föranleds av filialernas särskilda ställning i förhållande till nationell lag.

Artikel 8

1. De behöriga myndigheterna får återkalla en auktorisation, som beviljats ett kreditinstitut för vilket detta direktiv gäller, eller som beviljats för en filial enligt artikel 4, endast under förutsättning att institutet eller filialen

- a) inte utnyttjar auktorisationen inom tolv månader, eller uttryckligen avstår från auktorisationen, eller inte bedrivit någon verksamhet på minst sex månader, om inte i sådana fall auktorisationen ändå förlorar sin verkan enligt medlemsstatens bestämmelser;
- b) har utverkat auktorisation på grundval av oriktiga uppgifter eller på något annat sätt i strid med gällande regler;
- c) inte längre uppfyller de villkor som gäller för auktorisationen, med undantag för villkor som hänför sig till egen kapitalbas;
- d) inte längre har tillräcklig kapitalbas eller inte längre kan förväntas komma att fullgöra sina skyldigheter gentemot borgenärerna, särskilt då det inte längre föreligger säkerhet för anförtrodda medel;
- e) omfattas av något annat fall där det i nationell lag föreskrivs att auktorisationen skall återkallas.

2. Därutöver skall en auktorisation som beviljats för en filial med stöd av artikel 4 återkallas, om den behöriga myndigheten i det land, där det kreditinstitut som inrättat filialen har sitt huvudkontor, har återkallat institutets auktorisation.

3. Medlemsstater, som beviljar auktorisation enligt artiklarna 3.1 och 4.1 endast då det finns ett ekonomiskt behov på marknaden, får inte som skäl för återkallelse av auktorisationen åberopa att behovet har upphört.

4. Innan en auktorisation som beviljats en filial enligt artikel 4 återkallas skall samråd ske med den behöriga myndigheten i den medlemsstat där filialens huvudkontor finns. I fall där omedelbara åtgärder krävs, får samrådet ersättas av en anmälan. Samma förfarande skall i tillämpliga delar gälla, då återkallelse sker av auktorisation för ett kreditinstitut, som har filialer i andra medlemsstater.

5. En återkallelse av en auktorisation skall motiveras och skälen ges dem till känna som berörs av beslutet; sådana återkallelser skall anmälas till kommissionen.

AVDELNING III

Filialer till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen

Artikel 9

1. När filialer till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen startar eller bedriver verksamhet, får medlemsstaterna inte tillämpa bestämmelser som medför att dessa filialer ges en förmånligare behandling än filialer till kreditinstitut med huvudkontor inom gemenskapen.

2. De behöriga myndigheterna skall göra anmälan till kommissionen och till den rådgivande kommittén om alla auktorisationer för filialer som beviljats kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen.

3. Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 1 får gemenskapen, med stöd av fördraget, träffa avtal med tredje land om tillämpning av bestämmelser, vilka på grundval av principen om reciprocitet, innebär att filialer till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen ges identisk behandling inom gemenskapens hela område.

AVDELNING IV

Allmänna bestämmelser och övergångsbestämmelser

Artikel 10

1. Kreditinstitut, som omfattas av detta direktiv och som i enlighet med bestämmelser, gällande i den medlemsstat där huvudkontoret finns, inlett sin verksamhet innan bestämmelser för genomförande av direktivet trätt i kraft, skall anses ha auktorisation. För dessa institut skall gälla direktivets bestämmelser om verksamhet i kreditinstitut och villkorsföreskrifterna i artikel 3.2 första stycket första och tredje strecksatserna samt artikel 3.2 andra stycket.

Medlemsstaterna får medge kreditinstitut, som vid tiden för detta direktivs tillkännagivande inte uppfyller villkoren enligt artikel 3.2 första stycket tredje strecksatsen, en tid av högst fem år inom vilken villkoren skall vara uppfyllda.

Medlemsstaterna får besluta att företag, som inte uppfyller villkoren enligt artikel 3.2 första stycket, första strecksatsen och som existerar vid tidpunkten för direktivets ikraftträdande, får fortsätta att driva verksamhet. De får befria dessa företag från skyldighet att uppfylla villkoren enligt artikel 3.2 första stycket tredje strecksatsen.

2. Alla kreditinstitut som avses i punkt 1 skall föras upp på den i artikel 3.7 nämnda listan.

3. Om ett kreditinstitut, som skall anses ha auktorisation enligt punkt 1, inte underkastats något auktorisationsförfarande innan det inledde sin verksamhet, skall i stället för återkallelse av auktorisation förbud meddelas att fortsätta verksamheten.

Vid tillämpning av första stycket skall artikel 8 gälla i tillämpliga delar.

4. Med avvikelse från bestämmelserna i punkt 1 kan kreditinstitut, som har etablerats i en medlemsstat utan att dessförinnan ha underkastats något auktorisationsförfarande, åläggas att ansöka om auktorisation hos den berörda medlemsstatens behöriga myndigheter i enlighet med bestämmelser för genomförande av detta direktiv. Det får föreskrivas att dessa institut skall uppfylla villkoren enligt artikel 3.2 andra strecksatsen och andra allmänt gällande villkor, som vederbörande medlemsstat ställer upp.

Artikel 11

1. En "rådgivande kommitté för de behöriga myndigheterna i Europeiska ekonomiska gemenskapens medlemsstater" skall inrättas vid sidan av kommissionen.

2. Den rådgivande kommittén skall ha till uppgift att biträda kommissionen i dess arbete att tillförsäkra ett korrekt genomförande av såväl detta direktiv som rådets direktiv 73/183/EEG av den 28 juni 1973 om upphävande av begränsningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster vid självständig verksamhet hos banker och andra finansiella institut¹, såvitt avser kreditinstitut. Den skall vidare fullgöra andra uppgifter som föreskrivs i detta direktiv och bistå kommissionen vid förberedelse av nya förslag till rådet angående ytterligare samordning inom kreditinstitutens område.

3. Den rådgivande kommittén får inte befatta sig med konkreta problem som rör enskilda kreditinstitut.

4. I den rådgivande kommittén skall ingå högst tre representanter för varje medlemsstat och för kommissionen. Representanterna får, efter medgivande av kommittén för varje enskilt

tillfälle, åtföljas av rådgivare. Kommittén får också inbjuda kvalificerade personer och experter att delta vid sammanträden. Sekretariatet skall tillhandahållas av kommissionen.

5. Den rådgivande kommitténs första möte skall sammankallas av kommissionen och ledas av en av dess representanter som ordförande. Den rådgivande kommittén skall då anta sitt reglemente och utse en av medlemsstaternas representanter till ordförande. Kommittén skall därefter sammanträda regelbundet och i övrigt så snart det är påkallat. Kommissionen får, om den bedömer att förhållandena kräver det, anmoda kommittén att hålla brådskande möten.

6. Vad som avhandlas och beslutas i den rådgivande kommittén skall vara underkastat sekretess, om kommittén inte beslutar annorlunda.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall svara för att alla personer, som är eller har varit anställda hos behöriga myndigheter är bundna av tystnadsplikt. Detta innebär att ingen förtrolig information som erhålls i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom med stöd av lag.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall dock inte hindra uppgiftslämnande mellan myndigheter enligt vad som föreskrivits i detta direktiv. Beträffande information som på så vis utväxlas skall tystnadsplikt gälla för de personer, vilka är eller har varit anställda hos behöriga myndigheter som erhåller informationen.

3. I andra fall än sådana som omfattas av straffrättslig lagstiftning får de myndigheter, som erhåller information, använda denna endast vid prövning av på vilka villkor kreditinstitut skall få starta och driva verksamhet, för att underlätta övervakning av institutens likviditet och soliditet och då ett beslut av myndigheten har överklagats i administrativ ordning eller vid domstolsförfarande, som har anhängiggjorts i enlighet med artikel 13.

Artikel 13

Medlemsstaterna skall svara för att beslut, som rör kreditinstitut och som fattats med stöd av lagar och andra författningar, utfärdade i enlighet med detta direktiv, kan prövas av domstol. En möjlighet till domstolsprövning skall finnas också för fall då inget beslut har fattats inom sex månader från det en auktorisationsansökan, som innehåller alla de uppgifter, som krävs enligt gällande bestämmelser, har givits in.

¹ EGT nr L 194, 16.7.1973, s. 1.

AVDELNING V

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till viktigare föreskrifter som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Slutbestämmelser

*Artikel 15**Artikel 14*

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 12 december 1977.

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

På rådets vägnar

A. HUMBLET

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 27 oktober 1986

med ändring av direktiv 77/780/EEG såvitt avser förteckningen över permanenta undantag för vissa kreditinstitut

(86/524/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 i detta,

med beaktande av rådets första direktiv (77/780/EEG) av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra för kreditinstitut (1), senast ändrat genom accessionsavtalen för Spanien och Portugal, särskilt artikel 2.2 och 2.3 i direktivet (1)

med beaktande av kommissionens förslag, och med beaktande av följande:

I artikel 2.2 i direktiv 77/780/EEG föreskrivs att vissa kreditinstitut i vissa medlemsstater skall vara permanent undantagna från tillämpning av direktivet.

I artikel 2.3 i det nämnda direktivet föreskrivs att rådet, efter förslag från kommissionen, som för ändamålet skall samråda med den rådgivande kommittén, skall besluta i fråga om ändringar i förteckningen i punkt 2.

Efter diskussioner, som fördes vid den rådgivande kommitténs sammanträde den 12 december 1984 i anledning av kommissionens rapport angående uppskov med tillämpningen av det nämnda direktivet, har vissa medlemsstater hos kommissionen begärt permanent undantag för vissa kreditinstitut.

Vid den översyn, som kommissionen härvid gjort av förteckningen över permanenta undantag, har hänsyn tagits till

den utveckling som på senare tid skett av vissa medlemsstaters banklagstiftning och som medfört förändringar i fråga om ordningen för tillsyn av vissa hittills undantagna kreditinstitut.

Kommissionen har den 4 december 1985 och den 5 augusti 1986 samrått med den rådgivande kommittén angående en anpassning till aktuella förhållanden av förteckningen över undantag.

Artikel 1

Artikel 2.2 i direktiv 77/780/EEG ersätts härigenom med följande:

"2. Det gäller inte:

- medlemsstaternas centralbanker;
- postgiroinstitut;
- i Belgien "Institut de Réescompte et de Garantie - Herdiscontering- en Waarborginstitut", "sociétés nationale et régionales d'investissement - nationale en gewestelijke investeringsmaatschappijen", de regionala utvecklingsbolagen ("sociétés développement régionales - gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen"), "Société nationale du Logement - Nationale Maatschappij voor de Huisvesting" och dess auktoriserade bolag, samt "Société Nationale Terrienne - Nationale Landmaatschappij" och dess auktoriserade bolag,
- i Danmark "Dansk Eksportfinansieringsfond" och "Danmarks Skibskreditfond", "Industriens Realkreditfond" och "Dansk Landbrugs Realkreditfond",

(1) EGT Nr L 322, 17.12.1977, s.30.

- i Tyskland "Kreditanstalt für Wiederaufbau", företag som med stöd av "Wohnungsgemeinnützigkeitsgesetz" (lag om allmännyttiga bostadsföretag) är erkända för genomförande av statlig bostadspolitik och som inte huvudsakligen bedriver bankverksamhet, samt företag som enligt samma lag anses som allmännyttiga bostadsföretag,
- i Grekland (...),
- i Spanien "Instituto de Crédito Oficial" utom dess dotterföretag,
- i Frankrike "Caisse des Dépôts et Consignations",
- i Irland "credit unions" och "friendly societies",
- i Italien "Cassa Depositi e Prestiti",
- i Nederländerna "NV Export Financieringsmaatschappij", "Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden NV", "Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden NV", "Nederlandse Waterschapsbank NV", "Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds Amsterdam NV", "Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds 's-Gravenhage NV", "NV Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij", "NV Industriebank Limburgs Instituut voor ontwikkeling en financiering" och "Overijsselse Ontwikkelingsmaatschappij NV",
- i Portugal "Caixas Económicas" med verksamhet den 1 januari 1986, som inte är aktiebolag,
- i Storbritannien "National Savings Bank", "Commonwealth Development Finance Company Ltd", "Agricultural Mortgage Corporation Ltd", "Scottish Agricultural Securities Corporation Ltd", "Crown Agents for overseas governments and administrations", "credit unions" och "municipal banks".

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1986. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Inom ett år efter det att detta direktiv anmäls (!) skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till viktigare föreskrifter som antas inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 27 oktober 1986.

På rådets vägnar

G. HOWE

Ordförande

(!) Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 30 oktober 1986.

RÅDETS ANDRA DIREKTIV

av den 15 december 1989

om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, samt med ändring av direktiv 77/780/EEG

(89/646/EEG)

RÅDET FÖR DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNA HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 första och tredje meningarna,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samråd med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Detta direktiv skall utgöra det väsentliga instrumentet för uppbyggnad av den inre marknaden, en inriktning som fastställts genom den Europeiska enhetsakten och för vilken det i kommissionens vitbok ställts upp en tidplan, som syftar till såväl etableringsfrihet för kreditinstitut som frihet för sådana institut att tillhandahålla tjänster.

Direktivet skall fogas till tidigare antagen gemenskapslagstiftning, särskilt rådets första direktiv 77/780/EEG av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut⁴, senast ändrat genom direktiv 86/524/EEG⁵, rådets direktiv 83/350/EEG av den 13 juni 1983 om gruppberedad tillsyn över kreditinstitut⁶, rådets direktiv 86/635/EEG av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning

för banker och andra finansiella institut⁷ och rådets direktiv 89/299/EEG av den 17 april 1989 om kapitalbasen i kreditinstitut⁸.

Kommissionen har antagit rekommendationerna 87/62/EEG om kreditinstituts större engagemang⁹ och 87/63/EEG om införande av system för inlåningskydd¹⁰.

Den väg som valts åsyftar endast en sådan harmonisering som är nödvändig och tillräcklig för att säkra ett ömsesidigt erkännande av auktorisationer och av tillsynsfunktioner, en harmonisering som skall möjliggöra ett enda, för hela gemenskapen giltigt verksamhetstillstånd samt tillämpning av principen om hemlandstillsyn.

Genomförande av detta direktiv förutsätter samtidigt genomförande av särskild gemenskapslagstiftning för ytterligare harmonisering av tekniska bestämmelser med avseende på kapitalbas och kapitaltäckningsgrad.

En harmonisering är också på väg av regler avseende omorganisation och likvidation av kreditinstitut.

Harmonisering kommer att krävas även beträffande övervakning av kreditinstitutens likviditets-, marknads-, ränte- och valutarisker.

Principerna om ömsesidigt erkännande och om hemlandstillsyn förutsätter att de enskilda medlemsstaternas behöriga myndigheter vägrar meddela eller återkallar auktorisationer i sådana

¹ EGT nr C 84, 31.3.1988, s. 1.

² EGT nr C 96, 17.4.1989, s. 33 och beslut den 22 november 1989 (ännu ej publicerat i Europeiska gemenskapernas officiella tidning).

³ EGT nr C 318, 17.12.1989, s. 42.

⁴ EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30.

⁵ EGT nr 309, 4.11.1986, s. 15.

⁶ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 18.

⁷ EGT nr L 372, 31.12.1986, s. 1.

⁸ EGT nr L 124, 5.5.1989, s. 16.

⁹ EGT nr L 33, 4.2.1987, s. 10.

¹⁰ EGT nr L 33, 4.2.1987, s. 16.

fall där verksamhetsplanen, geografisk distribution av tjänster eller faktiskt bedriven verksamhet klart visar att ett kreditinstitut har valt en viss medlemsstats jurisdiktion i syfte att undgå de strängare normer som gäller i en annan medlemsstat, där institutet avser att bedriva eller bedriver huvuddelen av sin verksamhet. Vid tillämpning av detta direktiv skall ett kreditinstitut anses hemmahörande i den medlemsstat i vilken det har sitt säte. Medlemsstaterna skall kräva att huvudkontoret är beläget i den medlemsstat där institutet har sitt säte.

Ett hemland får i fråga om kreditinstitut, auktoriserade av landets egna behöriga myndigheter, införa strängare regler än dem som gäller enligt artiklarna 4,5,11,12 och 16.

Ansvar för tillsyn av ett kreditinstituts finansiella status skall, särskilt beträffande soliditet, åvila hemlandets behöriga myndigheter. Världländernas behöriga myndigheter skall bibehålla ansvaret för tillsyn av likviditet och för penningpolitik. Övervakning av marknadsrisker skall utövas i nära samverkan mellan de behöriga myndigheterna i hemländerna och världländerna.

Harmonisering av vissa finansiella tjänster och investerings-tjänster skall i mån av behov genomföras med stöd av särskilda EG-rättsakter, väsentligen till skydd för konsumenter och investerare. Kommissionen har föreslagit åtgärder för harmonisering av hypotekskrediter, bl.a. för att tillåta ömsesidigt erkännande av finansiell teknik specifik för denna sektor.

Den ordning som valts för ömsesidigt erkännande medger kreditinstitut som auktoriserats i ett hemland att inom hela gemenskapen bedriva vissa eller samtliga verksamheter som förtecknats i bilagan till detta direktiv. Detta kan ske genom etablering av filialer eller genom direkt tillhandahållande av tjänster.

Beträffande andra verksamheter än dem som förtecknats i bilagan skall etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster gälla enligt fördragets allmänna bestämmelser.

Principen om ömsesidigt erkännande bör även gälla i bilagan förtecknade verksamheter vilka bedrivs av finansiella institut som är dotterbolag till kreditinstitut, förutsatt att sådana dotterbolag omfattas av gruppberedad tillsyn över moderföretagen och uppfyller vissa bestämda villkor.

Ett värmland får, då rätten till etablering eller rätten att direkt tillhandahålla tjänster utnyttjas, tillämpa särskilda nationella

föreskrifter på institut som inte är auktoriserade som kreditinstitut i hemlandet och med avseende på verksamheter som inte är förtecknade i bilagan, förutsatt att, för det första, sådana föreskrifter står i överensstämmelse med gemenskapslagstiftning och är motiverade av hänsyn till det allmännas bästa och att, för det andra, de ifrågavarande instituten eller verksamheterna inte är underkastade likvärdiga lagbestämmelser eller föreskrifter i hemlandet.

Medlemsstaterna skall svara för att inga hinder föreligger för att verksamhet, som är föremål för ömsesidigt erkännande, kan bedrivas på samma sätt som i hemlandet, förutsatt att sådan verksamhet inte står i strid med värmlandets föreskrifter till skydd för det allmännas bästa.

Avskaffandet av kravet på auktorisation av filialer till kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen medför att något särskilt tillskjutet kapital inte längre skall kunna krävas för sådana filialer, när den pågående harmoniseringen väl är genomförd. Artikel 6.2 innebär ett första steg i denna riktning men är emellertid inte tillämplig på Spanien och Portugal, i enlighet med vad som föreskrivits i dessa staters accessionsavtal.

Det föreligger ett nödvändigt samband mellan detta direktivs ändamål och den liberalisering av kapitalrörelser som skall ske till följd av annan gemenskapslagstiftning. Åtgärder med avseende på liberalisering av bankverksamhet måste under alla förhållanden stå i samklang med åtgärder för liberalisering av kapitalrörelser. I fall då medlemsstaterna, med stöd av rådets direktiv 88/361/EEG av den 24 juni 1988 för genomförande av fördragets artikel 67¹, åberopar skyddsklausuler med avseende på kapitalrörelser, får de tillämpa de restriktioner för banktjänster som behövs för skyddsbestämmelsernas efterlevnad.

De rutiner som fastställts i direktiv 77/780/EEG, särskilt med avseende på auktorisation av filialer till kreditinstitut auktoriserade i tredje land, skall alltjämt tillämpas beträffande sådana institut. Dessa filialer kommer inte att åtnjuta frihet att tillhandahålla tjänster enligt fördragets artikel 59 andra stycket eller frihet att etablera sig i andra medlemsstater än dem i vilka de är etablerade. Ansökningar om auktorisation av dotterbolag till företag som är underkastade tredje lands lagar samt ansökningar beträffande sådana företags förvärv av ägarandelar skall prövas i en ordning som är avsedd att tillförsäkra reciprok behandling av kreditinstitut från gemenskapen vilka är verksamma i tredje land.

Auktorisationer som behöriga myndigheter meddelat kreditinstitut i enlighet med detta direktiv kommer att ha giltighet för hela gemenskapen och inte längre endast för enskilda länder. Gällande reciprocitetsbestämmelser kommer i fortsättningen inte att ha någon verkan. Därför behövs en flexibel procedur för prövning av reciprociteten på gemenskapsbasis.

¹ EGT nr L 178, 8.7.1988, s. 5.

Syftet med denna procedur är inte att stänga gemenskapens finansiella marknader utan i stället att hålla dessa marknader öppna för omvärlden och att globalt främja liberalisering av kapitalmarknader i tredje land. För dessa ändamål anvisar direktivet en ordning för underhandlingar med tredje land och, som en sista utväg, för åtgärder som bl.a. innefattar uppskov med prövning av nya ansökningar om auktorisation och begränsning av nya auktorisationer.

En väl fungerande inre bankmarknad kommer att kräva inte endast lagstiftning utan även ett nära och regelbundet samarbete mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter. Den för banktillsynsmyndigheter gemensamma kontaktkommittén, som avses i det sista stycket av ingressen till direktiv 77/780/EEG, är alltfjänt lämpligaste forum för bedömning av problem beträffande enskilda kreditinstitut. Kommittén är lämpligt organ för ömsesidigt utbyte av sådan information som angivits i det direktivets artikel 7.

Denna ordning för ömsesidigt informationsutbyte skall inte i något fall ersätta sådant bilateralt samarbete som föreskrivits i artikel 7 i direktiv 77/780/EEG. Vårdländernas behöriga myndigheter får, oberoende av tillsynsbehörighet i övrigt, på eget initiativ i nödfallsituationer och i övrigt på begäran av ett hemlands behöriga myndigheter, kontrollera att ett i vårdlandet etablerat kreditinstituts verksamhet bedrivs i överensstämmelse med tillämpliga lagar och i enlighet med principer om sund förvaltning, god redovisningssed och tillfredsställande internkontroll.

Tekniska jämkningar av de detaljregler som föreskrivs i detta direktiv kan komma att fordras med hänsyn till utvecklingen inom banksektorn. Kommissionen skall, efter hörande av den rådgivande bankrörelsekommittén och inom ramen för den verkställande myndighet som genom fördraget givits kommissionen, vidta nödvändiga jämkningar. Bankrörelsekommittén skall fungera som en "normgivningskommitté", i enlighet med procedurregler som angivits i artikel 2, procedur III, variant b, av rådets beslut 87/373/EEG av den 13 juli 1987 om förfaranden för utövande av kommissionens verkställande myndighet¹.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Definitioner och räckvidd

Artikel 1

I detta direktiv avses med

- 1) *kreditinstitut* ett kreditinstitut så som definierats i den första strecksatsen i artikel 1 i direktiv 77/780/EEG;

- 2) *auktorisering* en auktorisation så som definierats i den andra strecksatsen i artikel 1 i direktiv 77/780/EEG;
- 3) *filial* ett driftställe som utgör en legalt beroende del av ett kreditinstitut och som självständigt utför alla eller vissa av de transaktioner som är hänförliga till verksamhet i kreditinstitut; samtliga de driftställen som i en medlemsstat är inrättade av ett kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat skall anses utgöra en enda filial;
- 4) *kapitalbas* kapitalbas så som definierats i direktiv 89/299/EEG;
- 5) *behöriga myndigheter* myndigheter så som definierats i artikel 1 i direktiv 83/350/EEG;
- 6) *finansiella institut* företag som inte är kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att förvärva aktier eller andelar eller att utföra en eller flera av de verksamheter som är upptagna i punkterna 2–12 i bilagan;
- 7) *hemland* den medlemsstat i vilken ett kreditinstitut har blivit auktoriserat i enlighet med artikel 3 i direktiv 77/780/EEG;
- 8) *vårdland* den medlemsstat i vilken ett kreditinstitut har en filial eller där det tillhandahåller tjänster;
- 9) *ägarkontroll* förhållandet mellan ett moderföretag och ett dotterföretag, så som definierats i artikel 1 i direktiv 83/349/EEG², eller ett motsvarande förhållande mellan en fysisk eller juridisk person och ett företag;
- 10) *kvalificerat innehav* ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, där innehavet representerar 10% eller mer av kapitalet eller samtliga röster eller som möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget.

Vid tillämpning av denna definition på artiklarna 5 och 11 och på andra nivåer av ägande enligt artikel 11, skall beaktas vad som i artikel 7 i direktiv 88/627/EEG³ sagts om rösträtter;

- 11) *startkapital* kapital så som definierats i artikel 2.1.1 och 2.1.2 i direktiv 89/299/EEG;
- 12) *moderföretag* ett moderföretag så som definierats i artiklarna 1 och 2 i direktiv 83/349/EEG;
- 13) *dotterföretag* ett dotterföretag så som definierats i artiklarna 1 och 2 i direktiv 83/349/EEG; ett dotterföretag till

¹ EGT nr L 197, 18.7.1987, s. 33.

² EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

³ EGT nr L 348, 17.12.1988, s. 62.

ett dotterföretag skall också anses som ett dotterföretag till det moderföretag som är överordnat dessa företag;

- 14) *kapitaltäckningsgrad* den soliditetskoefficient för kreditinstitut som beräknats i enlighet med direktiv 89/647/EEG¹.

Artikel 2

1. Detta direktiv skall gälla för alla kreditinstitut.
2. Det skall inte gälla för de institut som avses i artikel 2.2 i direktiv 77/780/EEG.
3. Ett kreditinstitut som, i enlighet med bestämmelserna i artikel 2.4 a i direktiv 77/780/EEG, är underställt en central företagsenhet i samma medlemsstat, får undantas från tillämpning av bestämmelserna i artiklarna 4, 10 och 12 i detta direktiv, förutsatt att de nämnda bestämmelserna tillämpas på gruppbasis för den centrala företagsenhetens och de underställda institutens sammantagna rörelse. Vad som nu sagts skall inte inskränka tillämpningen av bestämmelserna på den centrala företagsenheten som sådan.

Om undantag görs, skall artiklarna 6 och 18–21 tillämpas på den centrala företagsenhetens och de underställda institutens sammantagna rörelse.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall förbjuda personer eller företag som inte är kreditinstitut att driva rörelse som omfattar inlåning från allmänheten. Förbudet skall inte gälla mottagande av insättningar eller andra medel i fall då återbetalningsskyldigheten åvilar en medlemsstat eller dess regionala eller lokala myndigheter eller offentliga internationella organ i vilka en eller flera medlemsstater ingår, inte heller i fall som är särskilt omfattade av nationell lagstiftning eller av regler antagna av gemenskapen, allt under förutsättning att verksamheten är underkastad regler och övervakning till skydd för insättare och investerare.

AVDELNING II

Harmonisering av auktorisationsvillkor

Artikel 4

1. Behöriga myndigheter får inte bevilja auktorisation i fall då startkapitalet är mindre än fem miljoner ecu.

2. Medlemsstaterna får dock bevilja auktorisation för särskilda kategorier av kreditinstitut, vars startkapital uppgår till mindre belopp än som föreskrivs i punkt 1. I sådana fall skall

- a) startkapitalet uppgå till minst en miljon ecu;
- b) medlemsstaten göra anmälan till kommissionen om skälen för undantag från punkt 1;
- c) vid offentliggörandet av listor enligt artikel 3.7 i direktiv 77/780/EEG särskilt anmärkas vilka kreditinstitut som inte uppfyller kravet på startkapital enligt punkt 1;
- d) kommissionen inom fem år från det datum som anges i artikel 24.1 upprätta en rapport om medlemsstaternas tillämpning av denna punkt. Rapporten skall upprättas för den rådgivande bankrörelsekommitté som avses i artikel 11 i direktiv 77/780/EEG.

Artikel 5

De behöriga myndigheterna får inte bevilja auktorisation för verksamhet i kreditinstitut förrän de fått information om vilka aktieägare eller medlemmar, fysiska eller juridiska personer, som direkt eller indirekt har kvalificerade innehav, och om storleken av sådana innehav.

De behöriga myndigheterna skall vägra auktorisation om de, med hänsyn till behovet av sund och ansvarsfull ledning av kreditinstitut, bedömer att lämpligheten hos aktieägare eller medlemmar som avses i första stycket inte är tillfredsställande.

Artikel 6

1. Ett värdland får, i fråga om filialer till kreditinstitut som är auktoriserade i andra medlemsstater, inte längre kräva vare sig auktorisation enligt artikel 4 i direktiv 77/780/EEG eller särskilt tillskjutet kapital. Beträffande etablering och tillsyn av sådana filialer skall bestämmelserna i artiklarna 13, 19 och 21 i detta direktiv gälla.

2. Intill dess bestämmelser för genomförande av punkt 1 träder i kraft, får värdländerna inte som villkor för auktorisation av filialer till kreditinstitut, auktoriserade i andra medlemsstater, kräva ett större startkapital för filialrörelsen än motsvarande 50% av det startkapital som enligt nationella bestämmelser krävs för auktorisation av kreditinstitut av samma slag.

3. Ett kreditinstitut skall ha rätt att fritt förfoga över de medel som till följd av bestämmelserna i punkterna 1 och 2 inte längre krävs.

¹ EGT nr L 386, 30.12.1989, s. 14.

Artikel 7

Samråd med behöriga myndigheter i den andra berörda medlemsstaten skall ske innan auktorisation beviljas för ett kreditinstitut som

- är dotterföretag till ett kreditinstitut som är auktoriserat i en annan medlemsstat,
- är dotterföretag till moderföretaget till ett kreditinstitut som är auktoriserat i en annan medlemsstat, eller
- står under ägarkontroll av samma fysiska eller juridiska personer som har ägarkontrollen över ett kreditinstitut auktoriserat i en annan medlemsstat.

AVDELNING III

Förhållande till tredje land

Artikel 8

Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall underrätta kommissionen

- a) om varje auktorisation av ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera företag som är underkastade tredje lands lagar. Kommissionen skall därefter informera den rådgivande bankrörelsekommittén;
- b) närhelst ett sådant moderföretag förvärvar aktier eller andelar i ett kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen så att det senare blir det förras dotterföretag. Kommissionen skall därefter informera den rådgivande bankrörelsekommittén.

När auktorisation beviljas för ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera moderföretag som är underkastade tredje lands lagar, skall gruppstrukturen specificeras i den anmälan som den behöriga myndigheten skall göra till kommissionen enligt artikel 3.7 i direktiv 77/780/EEG.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om alla svårigheter av allmän natur som deras kreditinstitut mött vid etablering eller utövande av bankverksamhet i tredje land.
2. Kommissionen skall senast sex månader före detta direktivs ikraftträdande och därefter periodvis upprätta rapporter om i vad mån tredje länder ger kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen sådan behandling som avses i punkterna 3 och 4, med avseende på etablering och utövande av bankverksam-

het samt förvärv av aktier eller andelar i tredje lands kreditinstitut. Kommissionen skall till rådet överlämna rapporterna med lämpliga förslag.

3. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom, antingen genom de rapporter som avses i punkt 2 eller genom annan information, att ett tredje land inte erbjuder kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen effektivt marknadsstillträde, jämförbart med det som gemenskapen erbjuder kreditinstitut från samma tredje land, får kommissionen lämna förslag till rådet om lämpligt mandat för underhandlingar med ändamål att uppnå jämförbara konkurrensmöjligheter för kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

4. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom, antingen genom de rapporter som avses i punkt 2 eller genom annan information, att ett tredje land inte erbjuder samma konkurrensmöjligheter som erbjuds inhemska kreditinstitut, och att kravet på effektivt marknadsstillträde inte är uppfyllt, får kommissionen ta initiativ till underhandlingar med ändamål att åstadkomma rättelse.

I fall som avses i föregående stycke får, utöver initiativ till underhandlingar, när som helst beslutas i den ordning som föreskrivs i artikel 22.2 att medlemsstaternas behöriga myndigheter skall begränsa eller uppskjuta prövningen av inneliggande eller framtida ansökningar om auktorisation och förvärv av aktier eller andelar, då ansökningarna gjorts av direkta eller indirekta moderföretag underställda ett tredje lands lagar. Sådana åtgärder får inte gälla för längre tid än tre månader.

Före utgången av tremånadersperioden får rådet, med beaktande av resultaten av underhandlingarna, med kvalificerad majoritet besluta efter förslag av kommissionen huruvida åtgärderna skall bestå.

Sådana begränsningar eller uppskov får inte tillämpas i fall då ansökningen om etablering av ett dotterföretag eller om tillstånd att förvärva aktier eller andelar i ett kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen gjorts av ett kreditinstitut, som är auktoriserat inom gemenskapen eller av ett där auktoriserat dotterföretag till ett kreditinstitut.

5. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom att något av de fall som avses i punkterna 3 och 4 uppkommer, skall medlemsstaterna på kommissionens begäran underrätta denna

- a) om varje ansökan om auktorisation av ett direkt eller indirekt ägt dotterföretag till ett eller flera moderföretag som är underkastade vederbörande tredje lands lagar;
- b) närhelst de får underrättelse enligt artikel 11 om att ett sådant företag avser att förvärva en ägarandel i ett kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen, så att det senare institutet blir det förras dotterföretag.

Denna skyldighet att lämna information skall upphöra så snart en överenskommelse har träffats med det tredje land som avses i punkterna 3 och 4, eller när de åtgärder som avses i punkt 4 andra och tredje styckena upphör att gälla.

6. Åtgärder som vidtas med stöd av denna artikel skall stå i överensstämmelse med gemenskapens förpliktelser enligt internationella överenskommelser, bilaterala eller multilaterala, om rätt för kreditinstitut att starta och driva verksamhet.

AVDELNING IV

Harmonisering av villkor för kreditinstituts verksamhet

Artikel 10

1. Ett kreditinstituts kapitalbas får inte understiga beloppet för det startkapital som enligt artikel 4 krävs vid tidpunkten för auktorisation av institutet.

2. Medlemsstaterna får besluta att kreditinstitut, som är verksamma vid tidpunkten för direktivets genomförande, och vars kapitalbas inte uppnår den nivå för startkapital som föreskrivs i artikel 4, får fortsätta att driva verksamhet. I sådant fall får kapitalbasen inte tillåtas understiga den högsta beloppsnivå som uppnåtts efter den dag då detta direktiv tillkännagivits.

3. Om ägarkontrollen över ett sådant kreditinstitut som avses i punkt 2 övertas av en annan fysisk eller juridisk person än den som tidigare hade ägarkontroll över institutet, måste institutets kapitalbas motsvara lägst den nivå som enligt artikel 4 är föreskriven för startkapital.

4. Emellertid får, under särskilda förhållanden och med behöriga myndigheters samtycke, vid fusion mellan två eller flera kreditinstitut som avses i punkt 2, kapitalbasen för det genom fusionen bildade institutet inte tillåtas underskrida summan av kapitalbaserna för de sammanslagna instituten vid tidpunkten för fusionen, intill dess de i artikel 4 föreskrivna nivåerna har uppnåtts.

5. Om kapitalbasen nedgått i fall som sägs i punkterna 1, 2 och 4, får behöriga myndigheter, då förhållandena motiverar det, medge ett institut att inom viss tid vidta rättelse eller upphöra med sin verksamhet.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall kräva att varje fysisk eller juridisk person, som avser att förvärva, direkt eller indirekt, ett

kvalificerat innehav i ett kreditinstitut, underrättar behöriga myndigheter om storleken av det tilltänkta innehavet. Underrättelse skall lämnas även av den som avser att öka sitt kvalificerade innehav i sådan mån att hans andel av röstetalet eller kapitalet kommer att uppgå till 20%, 33% eller 50% eller så att kreditinstitutet kommer att få ställning av dotterföretag.

Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 2 skall de behöriga myndigheterna ha rätt att, inom en tid av högst tre månader från det att underrättelse enligt föregående stycke gjorts, motsätta sig förvärvet, om de, med hänsyn till behovet av sund och ansvarsfull ledning av kreditinstitut, bedömer att lämpligheten inte är tillfredsställande hos de personer som avses i föregående stycke. Om myndigheterna inte motsätter sig förvärvet, får de föreskriva en viss tid inom vilket förvärvet skall vara genomfört.

2. Om förvärvaren av innehav, som avses i punkt 1, är ett kreditinstitut auktoriserat i en annan medlemsstat eller moderföretag till ett kreditinstitut auktoriserat i en annan medlemsstat, eller en fysisk eller juridisk person som har ägarkontroll över ett kreditinstitut auktoriserat i en annan medlemsstat och om det institut i vilket förvärvet avses ske till följd därav skulle få ställning av dotterföretag eller komma under förvärvarens ägarkontroll, skall prövning av förvärvet föregås av samråd enligt artikel 7.

3. Medlemsstaterna skall kräva att varje fysisk eller juridisk person, som avser att avyttra, direkt eller indirekt, ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut, underrättar behöriga myndigheter om storleken av innehavet. Underrättelse skall lämnas även av den som avser att minska sitt kvalificerade innehav i sådan mån att hans andel av röstetalet eller kapitalet skulle understiga 20%, 33% eller 50% eller så att kreditinstitutets ställning som dotterföretag skulle upphöra.

4. Ett kreditinstitut skall, då det får kännedom därom, underrätta behöriga myndigheter om sådana förvärv eller avyttringar av innehav i institutets kapital som får till följd att innehaven överstiger eller understiger något av de gränstal som anges i punkterna 1 och 3.

Varje kreditinstitut skall också, minst en gång om året, underrätta behöriga myndigheter om namnen på aktieägare och medlemmar med kvalificerade innehav samt om storleken på sådana innehav, så som framgår t.ex. av uppgifter som lämnats vid bolagsstämma om aktieägare och medlemmar eller av uppgifter som redovisats i enlighet med föreskrifter som gäller för börsregistrerade bolag.

5. Medlemsstaterna skall, i fall då de personer som avses i punkt 1, utövar sitt inflytande på ett sätt som är ägnat att vara

till förfång för en sund och ansvarsfull ledning av institutet, föreskriva skyldighet för behöriga myndigheter att vidta åtgärder. Sådana åtgärder får bl.a. bestå i förelägganden, sanktioner gentemot styrelsen och den verkställande ledningen samt i upphävande av rösträtt som är knuten till de ifrågakvande aktieägarnas eller medlemmarnas aktier eller andelar.

Motsvarande åtgärder skall vidtas i fråga om fysiska eller juridiska personer, som underlåter att lämna sådana under rättelser, som avses i punkt 1. Om aktier eller andelar har förvärvats trots att behöriga myndigheter har motsatt sig förvärvet, skall medlemsstaterna, oavsett de åtgärder som i övrigt vidtas, föreskriva antingen att rösträtterna för sådana innehav inte får utövas eller att avgivna röster skall vara ogiltiga eller att de får förklaras ogiltiga.

Artikel 12

1. Inget kreditinstitut får ha ett kvalificerat innehav, som motsvarar mer än 15% av institutets kapitalbas, i ett företag som är varken ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut eller som driver sådan verksamhet som avses i artikel 43.2 f andra stycket i direktiv 86/635/EEG.

2. Ett kreditinstituts sammantagna kvalificerade innehav i andra företag än kreditinstitut, finansiella institut och företag som driver sådan verksamhet som avses i artikel 43.2 f andra stycket i direktiv 86/635/EEG, får inte överstiga 60% av institutets kapitalbas.

3. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa de gränstal som föreskrivs i punkterna 1 och 2 i fråga om innehav i sådana försäkringsbolag som definierats i direktiv 73/239/EEG¹, senast ändrat genom direktiv 88/357/EEG², och direktiv 79/267/EEG³ senast ändrat genom 1985 års accessionsakt.

4. Aktier eller andelar som tillfälligt innehas under tiden för finansiell rekonstruktion eller till skydd för verksamhet eller som ett normalt led i emissionsverksamhet eller i ett instituts namn för annans räkning skall inte räknas som kvalificerade innehav vid beräkning av de i punkterna 1 och 2 angivna gränstalen. Aktier och andelar som inte utgör finansiella anläggningstillgångar enligt definitionen i artikel 35.2 i direktiv 86/635/EEG skall inte medräknas.

5. De gränstal som föreskrivits i punkterna 1 och 2 får över- skridas endast under exceptionella förhållanden. I sådana fall

skall behöriga myndigheter förelägga kreditinstitutet att antingen öka sin kapitalbas eller vidta andra likvärdiga åtgärder.

6. Kontrollen av att de i punkterna 1 och 2 föreskrivna gränstalen upprätthålls skall utövas genom tillsyn och övervakning på gruppbasis i överensstämmelse med direktiv 83/350/EEG.

7. Kreditinstitut som överskrider de i punkterna 1 och 2 föreskrivna gränstalen vid den tidpunkt då bestämmelser för genomförande av detta direktiv träder i kraft, skall inom tio år därefter anpassa sitt ägande till gränstalen.

8. Medlemsstaterna får föreskriva att behöriga myndigheter inte skall tillämpa de i punkterna 1 och 2 angivna gränstalen, om det föreskrivs att 100% av de belopp varmed kreditinsti- tuten kvalificerade innehav överskrider dessa gränstal måste täckas av egen kapitalbas och att avdrag för motsvarande del av kapitalbasen skall ske vid beräkning av kapitaltäcknings- graden. Om båda de gränstal som angivits i punkterna 1 och 2 överskridits, skall det större av de överskridna beloppen täckas av egen kapitalbas.

Artikel 13

1. Ansvar för tillsyn över kreditinstitut, innefattande tillsyn över verksamheter som bedrivs i enlighet med artikel 18, skall åvila hemländernas behöriga myndigheter, i den mån behö- righet för värdländernas myndigheter inte följer av bestämmelser i detta direktiv.

2. Hemländernas behöriga myndigheter skall kräva att varje kreditinstitut tillämpar sunda rutiner för administration, redovisning och erforderlig intern kontroll.

3. Vad som sägs i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för gruppbaserad tillsyn i enlighet med direktiv 83/350/EEG.

Artikel 14

1. Slutet av den andra meningen i artikel 7.1 i direktiv 77/780/EEG ersätts härmed av följande: "och all information ägnad att underlätta övervakningen av sådana institut, särskilt med avseende på likviditet, soliditet, inlåningsgaranti, begräns- ning av större engagemang samt rutiner för administration, redovisning och intern kontroll".

2. Intill dess vidare harmonisering skett skall värdländernas behöriga myndigheter, i samarbete med hemländernas behöriga myndigheter, utöva tillsyn över likviditeten hos filialer till kreditinstitut. I fråga om andra åtgärder än som krävs för genomförande av det Europeiska monetära systemet skall värdländerna ha oinskränkt rätt att vidta penningpolitiskt

¹ EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3.

² EGT nr L 172, 4.7.1988, s. 1.

³ EGT nr L 63, 13.3.1979, s. 1.

betingade åtgärder. Sådana åtgärder får inte innefatta diskriminerande behandling eller restriktioner gentemot kreditinstitut som är auktoriserade i en annan medlemsstat.

3. I den mån vidare harmonisering inte skett med avseende på tillsyn av risker förenade med öppna marknadsoperationer skall, då sådana risker följer med transaktioner som genomförs på en annan medlemsstats kapitalmarknader, den senare statens behöriga myndigheter samarbeta med hemlandets myndigheter för att tillse att berörda institut vidtar åtgärder för att möta riskerna.

Artikel 15

1. Om ett kreditinstitut, auktoriserat i en medlemsstat, driver verksamhet genom filial i en annan medlemsstat, skall värdlandet ge hemlandets behöriga myndigheter rätt att, efter underrättelse till värdlandets behöriga myndigheter, självständigt eller genom särskilt utsedda personer utföra inspektion på platsen för att skaffa sig sådan information som avses i artikel 7.1 i direktiv 77/780/EEG.

2. Hemlandets behöriga myndigheter får också, för kontroll av filialer, tillämpa något av de andra förfaranden som avses i artikel 5.4 i direktiv 83/350/EEG.

3. Denna artikel skall inte utgöra hinder för värdlandets behöriga myndigheter att, för fullgörande av tillsynsansvar enligt detta direktiv, utföra inspektion på platsen av filialer etablerade på det egna territoriet.

Artikel 16

Artikel 12 i direktiv 77/780/EEG ersätts härmed av följande:

"Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att alla personer, som arbetar eller som har arbetat för behöriga myndigheter, samt revisorer och experter som är verksamma för behöriga myndigheters räkning skall vara bundna av tystnadsplikt. Tystnadsplikten skall innebära att ingen förtrolig information som erhålls i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom i sammandrag eller i sammanställning som omöjliggör identifikation av enskilda institut, dock med förbehåll för fall som omfattas av straffrättslig lagstiftning.

Dock får, i fall då ett kreditinstitut har försatts i konkurs eller underkastats tvångslikvidation, förtrolig information som inte berör tredje part, engagerad i försök att rädda institutet, yppas vid civilrättsliga eller kommersiella förfaranden.

2. Vad som sägs i punkt 1 skall inte hindra medlemsstaternas behöriga myndigheter att utbyta information i enlighet med direktiv som gäller för kreditinstitut. För sådan information skall tystnadsplikt gälla enligt punkt 1.

3. Medlemsstaterna får ingå samarbetsavtal för utbyte av information med tredje länders behöriga myndigheter, om den information som överlämnas är föremål för sekretess i mottagarlandet minst likvärdig den som föreskrivs i denna artikel.

4. Behöriga myndigheter, som erhåller förtrolig information enligt vad som sägs i punkterna 1 eller 2, får använda den endast i tjänsten och där endast

- för att kontrollera att villkoren för att kreditinstitut skall få starta verksamhet är uppfyllda och för att underlätta gruppbaserad eller icke gruppbaserad tillsyn, över sådan verksamhet, särskilt med avseende på kontroll av likviditet, soliditet, större engagemang och rutiner för administration, redovisning och intern kontroll; eller
- för att ålägga sanktioner, eller
- vid överklagande i administrativ ordning av beslut som fattats av den behöriga myndigheten, eller
- vid domstolsförfarande som har inletts enligt artikel 13 eller enligt särskilda bestämmelser i direktiv antagna med avseende på kreditinstitut.

5. Vad som sägs i punkterna 1 och 4 skall inte utgöra hinder för utbyte av information mellan behöriga myndigheter i samma medlemsstat, inte heller mellan behöriga myndigheter i olika medlemsstater i fall då informationen lämnas till

- myndigheter med ansvar för tillsyn över andra finansiella organisationer och över försäkringsbolag samt myndigheter med ansvar för tillsyn över finansiella marknader,
- organ som har befattning med kreditinstituts konkurs eller likvidation eller liknande förfaranden,
- personer ansvariga för obligatorisk revision av kreditinstituts och andra finansiella instituts räkenskaper

vid deras fullgörande av tillsynsuppgifter samt för utlämnande till organ för inlämningsskydd av sådan information som de behöver för sin verksamhet. Den information som erhållits med stöd av bestämmelserna i denna punkt 5 skall vara underkastad tystnadsplikt som sägs i punkt 1.

6. Ej heller skall bestämmelserna i denna artikel utgöra hinder för en behörig myndighet att till sådana centralbanker, som inte utövar tillsyn över kreditinstitut individu-

ellt, lämna ut information som dessa centralbanker kan behöva i egenskap av monetära myndigheter. Den information som erhållits skall vara underkastad tystnadsplikt som sägs i punkt 1.

7. Oavsett sådana bestämmelser som avses i punkterna 1 och 4 får medlemsstaterna med stöd av bestämmelser i lag eller annan författning tillåta att viss information lämnas ut såväl till andra organ för den centrala regeringsmakten med ansvar för lagstiftning om tillsyn över kreditinstitut, finansiella institut, investeringstjänster och försäkringsbolag som till personer som företräder sådana organ.

Sådant utlämnande får dock ske endast då det är nödvändigt för utövande av offentlig tillsyn.

Vidare skall medlemsstaterna föreskriva att sådan information som erhållits med stöd av punkterna 2 och 5 och sådan som erhållits vid inspektion på platsen i enlighet med artikel 15.1 och 15.2 i direktiv 89/646/EEG¹ aldrig får röjas i de fall som sägs i denna punkt 7 utan uttryckligt samtycke av de behöriga myndigheter som lämnat ut informationen eller av behöriga myndigheter i den medlemsstat i vilken inspektionen verkställts.

¹ EGT nr L 386, 30.12.89, s. 1."

Artikel 17

Medlemsstaterna skall svara för att deras behöriga myndigheter kan besluta och vidta de åtgärder och sanktioner som behövs för att överträdelse av lagar och andra författningar om verksamhet i kreditinstitut skall upphöra. Sådana åtgärder och sanktioner skall kunna riktas mot kreditinstituten och mot dem som har ett bestämmande inflytande i instituten. Vad som nu sagts skall inte påverka förfaranden för återkallelse av auktorisationer, inte heller tillämpning av straffrättslig lag.

AVDELNING V

Bestämmelser om etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall svara för att de verksamheter som anges i bilagan får bedrivas inom det egna territoriet så som sägs i artiklarna 19–21, antingen genom etablering av en filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster, av varje kreditinstitut som är auktoriserat och underkastat tillsyn av behöriga myndigheter i en annan medlemsstat i enlighet med detta direktiv, förutsatt att verksamheterna omfattas av auktorisationen.

2. Medlemsstaterna skall också tillse att alla verksamheter som anges i bilagan får bedrivas inom det egna territoriet så som sägs i artiklarna 19–21, antingen genom etablering av en filial

eller genom direkt tillhandahållande av tjänster, av varje finansiellt institut från en annan medlemsstat, i fall då institutet antingen är dotterföretag till ett kreditinstitut eller ägs gemensamt av två eller flera kreditinstitut, vars stadgar eller bolagsordning tillåter sådan verksamhet och vilka uppfyller samtliga av de följande villkoren:

- moderföretaget eller moderföretagen är auktoriserade som kreditinstitut i den medlemsstat vars lag gäller för dotterföretaget,
- de ifrågavarande verksamheterna bedrivs inom samma medlemsstats territorium,
- moderföretaget eller moderföretagen innehar 90% eller mer av samtliga rösträtter i dotterföretaget,
- moderföretaget eller moderföretagen har ett tillgodoseberhöriga myndigheters krav på sund förvaltning av dotterföretaget och har utfäst sig att, med samtycke av vederbörande hemlands behöriga myndigheter, solidariskt svara för de åtaganden som dotterföretaget gjort, samt
- dotterföretaget omfattas effektivt, särskilt med avseende på de ifrågavarande verksamheterna, av gruppbaserad tillsyn, som moderföretaget eller vart och ett av moderföretagen är föremål för enligt direktiv 83/350/EEG, i synnerhet beträffande beräkning av kapitaltäckningsgrad, kontroll av större engagemang och begränsning av innehav så som föreskrivits i artikel 12 i detta direktiv.

Hemlandets behöriga myndigheter skall intyga och lämna dotterföretaget bevis om att de nu angivna villkoren är uppfyllda. Beviset skall utgöra en del av den underrättelse som avses i artiklarna 19 och 20.

Hemlandets behöriga myndigheter skall svara för att tillsyn av dotterföretaget sker i enlighet med artiklarna 10.1, 11, 13, 14.1, 15 och 17 i detta direktiv samt artiklarna 7.1 och 12 i direktiv 77/780/EEG.

Bestämmelserna i denna punkt 2 skall i tillämpliga delar gälla för dotterföretag. Därvid skall "kreditinstitut" läsas som "finansiella institut som uppfyller de i artikel 18.2 föreskrivna villkoren" och "auktorisering" läsas som "stadgar eller bolagsordning".

Artikel 19.3 andra stycket skall läsas:

"Hemlandets behöriga myndigheter skall också lämna uppgift om storleken av det dotterägda finansiella institutets kapitalbas och om den konsoliderade kapitaltäckningsgraden för det kreditinstitut som är dess moderföretag".

Om ett finansiellt institut som avses i denna punkt 2 inte längre uppfyller alla de föreskrivna villkoren, skall hemlandet

underrätta värdlandets behöriga myndigheter. Vårdlandets lagar skall då gälla för det finansiella institutets verksamhet i värdlandet.

Artikel 19

1. Ett kreditinstitut som önskar etablera en filial på en annan medlemsstats territorium skall underrätta hemlandets behöriga myndigheter därom.

2. Medlemsstaterna skall föreskriva skyldighet för varje kreditinstitut, som önskar etablera en filial i en annan medlemsstat, att vid underrättelse enligt punkt 1 lämna uppgifter om följande:

- a) den medlemsstat på vars territorium etableringen avses ske;
- b) en verksamhetsplan som anger bl.a. filialens tilltänkta affärsverksamhet och organisationsstruktur;
- c) en adress i värdmedlemsstaten där handlingar skall finnas tillgängliga;
- d) namnen på de personer som skall ha ansvaret för filialens ledning.

3. I andra fall än då de behöriga myndigheterna har anledning att ifrågasätta kreditinstitutens administrativa struktur eller finansiella situation, skall myndigheterna, med beaktande av de tilltänkta verksamheterna, inom tre månader från mottagande av underrättelse enligt punkt 2 översända den erhållna informationen till värdlandets behöriga myndigheter och underrätta det berörda institutet.

Hemlandets behöriga myndigheter skall också lämna uppgift om storleken av kreditinstitutets kapitalbas och kapitaltäckningsgrad samt, i avvaktan på vidare harmonisering, lämna uppgift om vilka system för inlåningsgaranti som ger skydd åt filialens insättare.

I fall då hemlandets behöriga myndigheter vägrar att översända den i punkt 2 omnämnda informationen till värdlandets behöriga myndigheter, skall skälen härför lämnas till det berörda kreditinstitutet inom tre månader från det att fullständig information föreligger. En vägran att översända information eller underlåtenhet att lämna besked skall kunna prövas av domstol i hemlandet.

4. Innan en filial till ett kreditinstitut inleder sin verksamhet skall värdlandets behöriga myndigheter inom två månader från det att underrättelse enligt punkt 3 erhållits förbereda tillsyn av kreditinstitutet i enlighet med artikel 21 och, om så erfordras, ange under vilka villkor, motiverade av hänsyn till det allmännas bästa, verksamheterna får bedrivas i värdlandet.

5. Efter underrättelse från värdlandets behöriga myndigheter eller sedan den i punkt 4 angivna fristen löpt ut utan att någon

underrättelse erhållits från myndigheterna, får filialen etableras och inleda sin verksamhet.

6. Om förändringar sker i något avseende som uppgivits i en underrättelse enligt punkt 2 b, c eller d, eller om förändringar sker i det system för inlåningsskydd som avses i punkt 3, skall kreditinstitutet skriftligen underrätta behöriga myndigheter i hemlandet och värdlandet. Underrättelse skall lämnas minst en månad innan förändringen sker, så att det blir möjligt för hemlandets behöriga myndigheter att fatta beslut enligt punkt 3 och för värdlandets behöriga myndigheter att i anledning av förändringen fatta beslut enligt punkt 4.

Artikel 20

1. Ett kreditinstitut som för första gången önskar utnyttja rätten att, inom ramen för fritt tillhandahållande av tjänster, driva verksamhet på en annan medlemsstats territorium, skall underrätta hemlandets behöriga myndigheter om vilka av de i bilagan upptagna verksamheterna som institutet avser att bedriva.

2. Hemlandets behöriga myndigheter skall inom en månad från det att underrättelse enligt punkt 1 mottagits, översända underrättelsen till värdlandets behöriga myndigheter.

Artikel 21

1. Vårdländerna får för statistiska ändamål föreskriva skyldighet för alla kreditinstitut som har filialer på staternas territorium att till värdländernas behöriga myndigheter lämna periodiska rapporter om verksamheten i dessa värdländer.

Vid fullgörande av åligganden enligt artikel 14.2 och 14.3 får värdländerna föreskriva skyldighet för filialer till kreditinstitut från andra medlemsstater att lämna samma information som för ändamålet krävs av inhemska kreditinstitut.

2. Om ett värdlands behöriga myndigheter finner att ett institut, som har en filial eller som tillhandahåller tjänster inom värdlandets territorium, inte efterlever de föreskrifter som utfärdats i anledning av bestämmelserna i detta direktiv om befogenheter för värdlandets behöriga myndigheter, skall dessa myndigheter förelägga institutet att vidta rättelse.

3. Om det berörda institutet underlåter att vidta erforderliga åtgärder för rättelse, skall värdlandets behöriga myndigheter underrätta hemlandets behöriga myndigheter. Hemlandets behöriga myndigheter skall snarast vidta alla erforderliga åtgärder för att institutet skall åstadkomma rättelse. Underrättelse skall ske till värdlandets behöriga myndigheter om vilka åtgärder som vidtas.

4. Om institutet, trots de åtgärder som vidtagits av hemlandet eller beroende på att sådana åtgärder visar sig otillräckliga eller inte kan genomföras i den ifrågavarande medlemsstaten, fortsätter att överträda i värdlandet gällande föreskrifter som avses i punkt 2, får värdlandet, efter att ha underrättat hemlandets behöriga myndigheter, vidta erforderliga åtgärder för att hindra eller bestraffa vidare överträdelser och, i den mån det är nödvändigt, hindra institutet att göra nya åtaganden inom det egna territoriet. Medlemsstaterna skall tillse att delgivning kan ske inom deras territorier av sådana handlingar som är nödvändiga för dessa åtgärder mot kreditinstitut.

5. Det som nu sagts skall inte påverka möjligheterna för ett värdland att vidta erforderliga åtgärder för att hindra eller bestraffa överträdelser inom sitt territorium av föreskrifter som utfärdats i det allmännas intresse. Sådana åtgärder skall kunna innefatta hinder för institut att göra nya åtaganden inom värdlandets territorium.

6. Varje åtgärd som vidtagits med stöd av punkterna 3, 4, och 5 ovan och som innebär påföljder för eller inskränkningar i rätten att tillhandahålla tjänster måste vara väl befogad och skall lämnas till berörda institut. Varje sådan åtgärd skall kunna prövas av domstol i den medlemsstat vars myndigheter beslutat om åtgärden.

7. Innan åtgärder vidtas i den ordning som föreskrivs i punkterna 2-4, får värdlandets behöriga myndigheter i brådskande fall interimistiskt vidta de åtgärder som är nödvändiga till skydd för insättare, investerare och andra mottagare av tjänster. Kommissionen och de andra medlemsstaternas behöriga myndigheter skall underrättas om sådana åtgärder så snart det kan ske.

Kommissionen får, efter hörande av berörda medlemsstaters behöriga myndigheter, besluta att den ifrågavarande medlemsstaten skall ändra eller återkalla åtgärder som nu sagts.

8. Värdländerna får utöva befogenheter som givits dem enligt detta direktiv genom att vidta erforderliga åtgärder för att hindra eller bestraffa överträdelser inom deras territorier. Sådana åtgärder skall kunna innefatta förbud för institut att göra nya åtaganden inom vederbörande värdlands territorium.

9. Om en auktorisation återkallas skall underrättelse därom ske till värdlandet, som skall vidta erforderliga åtgärder för att hindra berörda institut att göra nya åtaganden inom det egna territoriet och för att skydda insättarnas intressen. Kommissionen skall vartannat år tillställa den rådgivande bankrörelsekommittén en rapport om sådana fall.

10. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om antalet och arten av de fall i vilka underrättelse vägrats enligt

artikel 19 och i vilka fall åtgärder har vidtagits med stöd av punkt 4 ovan. Kommissionen skall vartannat år tillställa den rådgivande bankrörelsekommittén en rapport om sådana fall.

11. Denna artikel skall ej till någon del hindra kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat från att marknadsföra sina tjänster med anlitande av alla tillgängliga media i värdlandet, detta i överensstämmelse med bestämmelser om formen och innehållet i sådana reklam vilka antagits i det allmännas intresse.

AVDELNING VI

Avslutande bestämmelser

Artikel 22

1. Tekniska anpassningar av detta direktiv i följande avseenden skall antas i den ordning som föreskrivs i punkt 2:

- utvidgning av innehållet i den förteckning som avses i artikel 18 och som är intagen i bilagan, eller anpassningar av den terminologi som använts i förteckningen, allt i den mån detta är motiverat av utvecklingen inom de finansiella marknaderna,
- ändringar av storleken på startkapital som anges i artikel 4, betingade av utvecklingen på de ekonomiska och monetära områdena,
- områden inom vilka behöriga myndigheter skall utbyta information som sägs i artikel 7.1 i direktiv 77/780/EEG,
- förtydligande av definitionerna, med syfte att åstadkomma enhetlig tillämpning av detta direktiv inom hela gemenskapen,
- förtydligande av definitionerna, med syfte att vid genomförandet av detta direktiv ta hänsyn till utvecklingen på de finansiella marknaderna,
- samordning av terminologi och utformning av definitioner i enlighet med senare rättsakter angående kreditinstitut och angränsande ämnen.

2. Kommissionen skall biträdas av en kommitté sammansatt av representanter för medlemsstaterna och under ordförandeskap av en företrädare för kommissionen.

Kommissionsföreträdaren skall överlämna ett förslag om åtgärder till kommittén som skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till frågans angelägenhetsgrad. Som kommitténs yttrande skall den mening gälla som företräds av sådan majoritet som i fördragets artikel 148.2 föreskrivits med avseende på beslut som rådet skall anta efter förslag av kommissionen. Medlemsstaternas representanters röster skall ges en vikt motsvarande vad som sagts i den nämnda artikeln. Ordföranden får inte delta i omröstningen.

Kommissionen skall anta förslaget, om det har tillstyrkts av kommittén.

Om förslaget inte biträtts av kommittén, eller om denna ej avgivit något yttrande, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet åtgärder. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte agerar inom tre månader från det att kommissionen lämnat sitt förslag, skall kommissionen besluta att åtgärderna skall vidtas, såvida inte rådet genom enkel majoritet beslutat motsätta sig dem.

Artikel 23

1. En filial som, i enlighet med bestämmelser i värdlandet, har inlett verksamhet där före ikraftträdandet av föreskrifter som antagits för genomförande av detta direktiv, skall anses ha blivit föremål för sådant förfarande som föreskrivits i artikel 19.1-5. För sådana filialer skall från ikraftträdandet gälla artikel 6.3, artiklarna 15, 18 och 19.6 samt artikel 21.

2. Artikel 20 skall inte påverka de rättigheter som givits kreditinstitut, vilka tillhandahållit tjänster före ikraftträdandet av föreskrifter som antagits för genomförande av detta direktiv.

Artikel 24

1. Medlemsstaterna skall, med det undantag som anges i punkt 2 nedan, sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv vid den senare av de tidpunkter som anges för genomförande av direktiv 89/299/EEG och 89/647/EEG, dock senast den 1 januari 1993. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall senast den 1 januari 1990 besluta om de åtgärder som fordras för överensstämmelse med artikel 6.2.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till viktigare föreskrifter som antas inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 25

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 december 1989.

På rådets vägnar

P. BÉRÉGOVOY

Ordförande

BILAGA

FÖRTECKNING ÖVER VERKSAMHETER SOM SKALL VARA
FÖREMÅL FÖR ÖMSESIDIGT ERKÄNNANDE

1. Mottagande av insättningar och andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten
2. Utlåning¹
3. Finansiell leasing
4. Betalningsförmedling
5. Utställande och administration av betalningsmedel (t.ex. kreditkort, resecheckar och bankväxlar)
6. Garantiförbindelser och ställande av säkerhet
7. Handel för egen eller kunders räkning med
  - a) penningmarknadsinstrument (checkar, växlar, depåbevis m.m.)
  - b) utländsk valuta
  - c) finansiella terminer och optioner
  - d) valuta- och ränteinstrument
  - e) överlåtbara värdepapper
8. Medverkan i värdepappersemissioner och tillhandahållande av tjänster i samband därmed
9. Rådgivning till företag angående kapitalstruktur, industriell strategi och liknande angelägenheter samt tjänster knutna till fusioner och företagsförvärv
10. Penningmarknadsmäkling
11. Portföljförvaltning och -rådgivning
12. Förvaring och förvaltning av värdepapper
13. Kreditupplysningstjänster
14. Bankfackstjänster

¹ omfattande *bland annat*:
- konsumentkrediter
- hypotekskrediter
- factoring, med eller utan regress
- finansiering av handelskrediter
(inklusive "forfaising")

RÅDETS DIREKTIV

av den 17 april 1989

om kapitalbasen i kreditinstitut

(89/299/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt första och tredje meningen av artikel 57.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

i samråd med Europaparlamentet ⁽²⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾,

och med beaktande av följande:

Allmänt tillämpade normer i fråga om kapitalbasen i kreditinstitut utgör en avgörande faktor vid upprättandet av en inre marknad inom banksektorn, eftersom kapitalbasen gör det möjligt att säkra kontinuitet i kreditinstitutens verksamhet och att skydda sparmedel. En harmonisering av normerna förstärker tillsynen av kreditinstituten och bidrar till en fortsatt samordning inom banksektorn, särskilt i fråga om tillsynen av större risker och av kapitaltäckning.

Sådana normer skall gälla för alla kreditinstitut som auktoriserats inom gemenskapen.

Ett kreditinstituts kapitalbas kan täcka förluster som inte motsvaras av tillräckligt stora vinster. Kapitalbasen kan också tjäna som ett viktigt måtinstrument för de behöriga myndigheterna, särskilt när det gäller bedömningen av kreditinstitutens soliditet samt för andra tillsynsändamål.

Inom en gemensam bankmarknad konkurrerar kreditinstituten direkt med varandra, och de definitioner och normer som hänför sig till kapitalbasen skall därför vara enhetliga. Med hänsyn till detta kan det inte vara enbart medlemsstaternas sak att bestämma kriterierna för kapitalbasens sammansättning. Gemenskapens intressen tillvaratas bäst genom införande av enhetliga, grundläggande normer, eftersom man därmed kan förebygga konkurrensstörningar och samtidigt stärka bankväsendet inom gemenskapen.

I den definition som läggs fast i detta direktiv ingår de flesta tänkbara poster och kvalificerande beloppsgränser, på ett sätt som ger medlemsstaterna möjlighet att utnyttja samtliga eller endast vissa av dessa poster eller att fastställa lägre gränsvärden.

I detta direktiv anges närmare kriterier för vissa poster i kapitalbasen, varvid gäller att medlemsstaterna har frihet att tillämpa strängare regler.

I inledningsskedet definieras de enhetliga, grundläggande normerna mer allmänt för att kunna omfatta samtliga poster som ingår i kapitalbasen i de olika medlemsstaterna.

I detta direktiv görs åtskillnad, alltefter den typ av poster som ingår i kapitalbasen, mellan å ena sidan poster som utgör primärt kapital och, å andra sidan, poster som utgör supplementärt kapital.

På grund av den särskilda karaktären hos reserveringen för allmänna risker i bankrörelse, skall denna post tillsvidare ingå i det primära kapitalet. Snarast möjligt efter det att detta direktiv genomförts bör dock beslut fattas om hur det slutgiltigt skall föraras med denna post. Härvid bör hänsyn tas till resultaten av de diskussioner i frågan som ägt rum på internationell nivå.

För att beakta det förhållandet att de poster som utgör det supplementära kapitalet inte är av samma slag som de, som ingår i det primära kapitalet, skall de förstnämnda inte räknas in i kapitalbasen med ett större sammanlagt belopp än som motsvarar det primära kapitalet. Vidare skall summan av vissa poster i det supplementära kapitalet medräknas med ett belopp motsvarande högst hälften av det primära kapitalet.

Till undvikande av konkurrensstörningar får offentliga kreditinstitut inte i sin kapitalbas inräkna garantiförbindelser som utställts av medlemsstaterna eller lokala myndigheter. För Belgien bör dock en övergångsperiod fram till den 31 december 1994 gälla, detta för att ge berörda institut möjlighet att anpassa sig till de nya villkoren genom en ändring av sina stadgar.

Närhelst det inom ramen för tillsyn är nödvändigt att bestämma den konsoliderade kapitalbasen inom en bankkoncern, skall beräkningen utföras i enlighet med bestämmelserna i rådets direktiv 83/350/EEG av den 13 juni 1983 om koncernbaserad tillsyn av kreditinstitut ⁽⁴⁾. Nämnda direktiv ger medlemsstaterna utrymme för tolkning i fråga om den tekniska utformningen av tillämpningsbestämmelser, något som bör ske i det föreliggande direktivets anda. Det förstnämnda direktivet är för närvarande föremål för revidering med ökad harmonisering som målsättning.

⁽¹⁾ EGT nr C 243, 27.9.1986, s.4 och

EGT nr C 32, 5.2.1988, s.2.

⁽²⁾ EGT nr C 246, 14.9.1987, s.72 och

EGT nr C 96, 17.4.1989.

⁽³⁾ EGT nr C 180, 8.7.1987, s.51.

⁽⁴⁾ EGT nr L 193, 18.7.1983, s.18.

De närmare redovisningsmetoder som skall användas vid beräkning av ett kreditinstituts kapitalbas skall stå i överensstämmelse med bestämmelserna i rådets direktiv 86/635/EEG av den 8 december 1986 om bankers och andra finansiella instituts årsredovisningar och koncernredovisningar ⁽¹⁾, vilket direktiv är i vissa avseenden anpassat till bestämmelserna i rådets direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983, baserat på fördragets artikel 54.3 g om koncernredovisning ⁽²⁾. Intill dess bestämmelserna i ovannämnda direktiv har överförts till medlemsstaternas lagstiftning, skall det överlåtas till medlemsstaterna att själva avgöra vilka redovisningsmetoder som skall användas vid beräkning av kapitalbasen.

Detta direktiv ingår som ett led i vidare internationella strävanden för att undanröja skillnader mellan viktigare länders kapitalbasregler.

Åtgärder för att efterleva definitionerna i detta direktiv skall vidtas senast vid ikraftträdande av åtgärder för tillämpning av det kommande direktivet om harmonisering av kapitaltäckningsgrad.

Kommissionen kommer att utarbeta en rapport och periodiskt ta upp detta direktiv till förnyat övervägande i avsikt att skärpa dess bestämmelser och därmed uppnå ökad samstämmighet när det gäller en gemensam definition av kapitalbasen. En sådan ökad samstämmighet kommer att ge förutsättningar för enhetlighet i fråga om kapitalbasen hos gemenskapens kreditinstitut.

Vissa tekniska och terminologiska ändringar i direktivet kommer sannolikt att behövas med hänsyn till den snabba utvecklingen på de finansiella marknaderna. I avvaktan på ett förslag från kommissionen, vilket, med hänsyn tagen till de särskilda förhållandena som råder inom banksektorn, skall medge en mer ändamålsenlig ordning för genomförande av detta direktiv, förbehåller sig rådet rätt att vidta sådana åtgärder.

Artikel 1

Räckvidd

1. Närhelst en medlemsstat i lag eller annan författning, antagen för genomförande av gemenskapslagstiftning avseende tillsyn över verkamma kreditinstitut, använder uttrycket kapitalbas eller hänvisar till begreppet kapitalbas, skall

uttrycket eller begreppet stå i överensstämmelse med den definition som ges i följande artiklar.

2. I detta direktiv avses med "kreditinstitut" sådana institut som omfattas av direktiv 77/780/EEG ⁽³⁾, senast ändrat genom direktiv 86/524/EEG ⁽⁴⁾.

Artikel 2

Allmänna principer

1. Med iakttagande av de begränsningar som föreskrivs i artikel 6 skall ett kreditinstituts okonsoliderade kapitalbas utgöras av följande:

- 1) Kapital som avses i artikel 22 i direktiv 86/635/EEG, till den del det är inbetalt, samt överkurs vid aktieemission, dock med undantag för kumulativa preferensaktier.
- 2) Reserver som avses i artikel 23 i direktiv 86/635/EEG samt balanserad vinst och förlust från föregående räkenskapsår. Medlemsstaterna får medge kreditinstitut att inräkna interimsöverskott redan innan stämmobeslut föreligger, dock endast om sådant överskott verifierats av de för revision ansvariga och förutsatt att de behöriga myndigheterna finner det styrkt att beloppet räknats fram enligt de principer som anges i direktiv 86/635/EEG och att det beräknats netto, efter avdrag för förutsebara kostnader och/eller utdelningar.
- 3) Uppskrivningsreserver som avses i artikel 33 i rådets direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978, baserat på fördragets artikel 54.3 g om årsredovisning för vissa typer av företag ⁽⁵⁾, senast ändrat genom direktiv 84/569/EEG ⁽⁶⁾.
- 4) Sådana reserveringar för allmänna risker i bankrörelse som avses i artikel 38 i direktiv 86/635/EEG.
- 5) Värde regleringskonton som avses i artikel 37.2 i direktiv 86/635/EEG.
- 6) Övriga poster som avses i artikel 3.
- 7) Förpliktelser som gäller för medlemmar i kreditinstitut, bildade som kooperativa institut, och solidariska förpliktelser för låntagare hos vissa institut av sådan fondkaraktär som avses i artikel 4.1.
- 8) Kumulativa preferensaktier med bestämd löptid samt sådana skuldförbindelser med efterställd rätt till betalning som avses i artikel 4.3.

⁽¹⁾ EGT nr L 372, 31.12.1986, s.1.

⁽²⁾ EGT nr L 193, 18.7.1983, s.1.

⁽³⁾ EGT nr L 322, 17.12.1977, s.30.

⁽⁴⁾ EGT nr L 309, 4.11.1986, s.15.

⁽⁵⁾ EGT nr L 222, 14.8.1978, s.11.

⁽⁶⁾ EGT nr L 314, 4.12.1984, s.28.

Avdrag för följande poster skall ske i enlighet med artikel 6:

- 9) Kreditinstitutets innehav av egna aktier till bokföringsvärde.
- 10) Immateriella tillgångar som avses i artikel 4.9. ("tillgångar") i direktiv 86/635/EEG.
- 11) Reella förluster under löpande räkenskapsår.
- 12) Sådana ägarposter i andra kreditinstitut och finansiella institut som motsvarar mer än 10% av dessa instituts kapital, samt fordringar med efterställd rätt till betalning och sådana i artikel 3 nämnda instrument som ett kreditinstitut innehar hos andra kreditinstitut och finansiella institut, i vilka kreditinstitutet har en ägarandel som i varje enskilt fall motsvarar mer än 10% av kapitalet.

I fall då aktier i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut innehas tillfälligt, i syfte att ge finansiellt bistånd för att rekonstruera och rädda institutet, får tillsynsmyndigheten bortse från denna bestämmelse.

- 13) Ägarposter i andra kreditinstitut och finansiella institut, motsvarande högst 10% av respektive instituts kapital, fordringar med efterställd rätt till betalning samt sådana i artikel 3 nämnda instrument som ett kreditinstitut innehar hos andra kreditinstitut och finansiella institut än dem som avses i punkt 12 och som tillsammans överstiger 10% av det egna institutets kapitalbas beräknad före avdrag för poster 12 och 13.

Intill dess konsolideringsbestämmelserna samordnats ytterligare får medlemsstaterna förordna att moderföretag, som är föremål för koncernbaserad tillsyn, vid beräkning av den egna icke konsoliderade kapitalbasen inte behöver göra avdrag för ägarposter i andra kreditinstitut eller finansiella institut som omfattas av konsolideringen. Denna bestämmelse skall gälla för alla tillsynsregler som harmoniserats genom gemenskapslagstiftning.

2. Kapitalbasbegreppet så som definierat i punkt 1.1-8 omfattar de flesta tänkbara poster och gränobelopp. Medlemsstaterna skall ha frihet att besluta i vad mån dessa poster skall användas, huruvida lägre gränsvärden skall gälla, samt huruvida avdrag skall ske för andra poster än dem som angivits i punkt 1.9-13. Medlemsstaterna skall dock eftersträva ökad enhetlighet med i syfte att åstadkomma en gemensam definition av kapitalbasbegreppet.

För att nå detta mål skall kommissionen senast tre år efter det datum som sägs i artikel 9.1 lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv, i förekommande fall kompletterat med sådana förslag till ändringar som kommissionen finner erforderliga. Inom fem år efter det datum som sägs i artikel 9.1 skall rådet med kvalificerad majoritet, på förslag av kommissionen och i samarbete med Europaparlamentet samt efter samråd med Ekonomiska och sociala kommittén, göra en översyn av

definitionen av kapitalbasbegreppet, med en enhetligt tillämpad gemensam definition som målsättning.

3. De poster som anges i punkt 1.1-5 skall stå till ett kreditinstitutets förfogande för obegränsad och omedelbar användning till täckning av risker eller förluster när sådana uppkommer. Beloppet skall anges netto efter avräkning av varje skattepålägg som kan förutses när beräkningen görs, eller vara vederbörligen justerat i förhållande till hur mycket skatten minskar det belopp som kan användas till täckning av risker eller förluster.

Artikel 3

Övriga poster som avses i artikel 2.1.6

1. Det av en medlemsstat använda kapitalbasbegreppet får innefatta även övriga poster, oavsett deras juridiska eller redovisningsmässiga benämningar, förutsatt att dessa har följande egenskaper:

a) De kan fritt nyttjas av kreditinstitutet till täckning av normala risker i bankrörelse i fall där förlust eller nedgång i kapitalet ännu inte har konstaterats.

b) De framgår av kreditinstitutets internredovisning.

c) Deras storlek är fastställd av kreditinstitutets verkställande ledning, är reviderad av fristående revisorer, tillkännagiven för de behöriga myndigheterna och underkastad dessas tillsyn. I fråga om revision kan den interna revisionen få anses interimistiskt uppfylla ovannämnda krav till dess gemenskapsbestämmelser om obligatorisk extern revision genomförts.

2. Värdepapper med obegränsad löptid och andra instrument kan också godtas som övriga poster om de uppfyller följande villkor:

a) De skall inte kunna återbetalas på innehavarens initiativ eller utan tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande.

b) I låneavtalet skall kreditinstitutet tillförsäkras möjlighet att uppskjuta betalning av skuldräntan.

c) Långivarens fordran på kreditinstitutet skall vara helt efterställd samtliga fordringar vars rätt till betalning ej är efterställd.

d) De handlingar, i vilka emissionsvillkoren anges, skall innehålla en bestämmelse om att skuld och obetald ränta skall kunna tas i anspråk till täckning av förluster, under det att kreditinstitutet skall medges möjlighet att fortsätta sin verksamhet.

e) Endast till fullo inbetalt belopp får medräknas.

Härutöver får medräknas andra kumulativa preferensaktier än sådana som avses i artikel 2.1.8.

Artikel 4

1. Förpliktelser som gäller för medlemmar i kreditinstitut, bildade i form av kooperativa institut som avses i artikel 2.1.7, skall inbegripa ansvarighet för tecknat, ännu ej inbetalt kapital, samt skyldighet att utan rätt till återbetalning tillskjuta ytterligare medel när förlust uppkommit hos kreditinstitutet, i vilket fall det skall kunna krävas omedelbar inbetalning av sådana medel.

Detsamma skall gälla i fråga om solidarisk ansvarighet som åvilar låntagare hos kreditinstitut av fonddkaraktär.

Alla sådana poster får medräknas i kapitalbasen i den utsträckning de enligt nationell lagstiftning kan ingå i kapitalbasen för ifrågavarande institut.

2. Medlemsstaterna får inte i offentliga kreditinstituts kapitalbas inräkna garantiförbindelser som staten eller lokala myndigheter utställt till sådana institut.

För Belgien gäller dock undantag från detta förbud fram till den 31 december 1994.

3. Medlemsstaterna eller de behöriga myndigheterna får i kapitalbasen inräkna sådana kumulativa preferensaktier med begränsad löptid, som avses i artikel 2.1.8, samt sådana skuldförbindelser med efterställd rätt till betalning som avses i samma bestämmelse, förutsatt att det föreligger bindande avtal, enligt vilket sådana förbindelser vid kreditinstitutets konkurs eller likvidation efterställs alla andra borgenärens fordringar och inte återbetalas förrän alla andra samtidigt utestående skulder har reglerats.

Skuldförbindelser med efterställd rätt till betalning måste även uppfylla följande villkor:

- a) Endast till fullo inbetalda belopp får medräknas.
- b) Lånen skall ha en ursprunglig löptid av minst fem år, varefter de får återbetalas; om löptiden inte är bestämd skall återbetalning kunna ske först efter fem års uppsägningstid, med mindre lånen inte längre anses ingå i kapitalbasen eller förhandsmedgivande av behöriga myndigheter är särskilt föreskrivet för förtida återbetalning. De behöriga myndigheterna får medge förtida återbetalning av sådana lån, förutsatt att begäran härom görs på emittentens initiativ och att ifrågavarande kreditinstituts soliditet därmed inte påverkas.
- c) Den del till vilken de får inräknas som eget kapital skall gradvis minskas under i vart fall de sista fem åren före förfallodagen.
- d) Låneavtalet får inte innehålla någon bestämmelse om att skulden skall förfalla till betalning före avtalad förfallodag, under några andra särskilda omständigheter än då kreditinstitutet är föremål för likvidation.

Artikel 5

Intill dess närmare samordning av bestämmelserna om konsolidering kommit till stånd skall följande gälla:

1. När kapitalbasen beräknas på koncernbasis, skall konsoliderade belopp, hänförliga till poster som angivits i artikel 2.1, användas i enlighet med bestämmelserna i direktiv 83/350/EEG. Dessutom får följande poster, i de fall de är kreditposter ("negativa"), betraktas som konsoliderade reserver vid beräkning av kapitalbasen:
  - minoritetsintressen som avses i artikel 21 i direktiv 83/349/EEG, då metoden för global integration tillämpas,
  - sådana differenser vid första konsolidering som avses i artiklarna 19, 30 och 31 i direktiv 83/349/EEG,
  - sådana omräkningsdifferenser som avses i artikel 39.6 i direktiv 86/635/EEG,
  - skillnader som uppkommer då vissa ägarintressen beaktas i enlighet med den metod som anges i artikel 33 i direktiv 83/349/EEG.
2. När ovannämnda poster är debetposter ("positiva") skall avdrag ske för dem vid beräkning av den konsoliderade kapitalbasen.

*Artikel 6***Avdragsposter och gränsvärden**

1. För de poster som avses i artikel 2.1.3 och artikel 2.1.5-8 skall följande gränsvärden gälla:
  - a) Summan av posterna 3 och 5-8 får inte överstiga 100% av posterna 1 plus 2 minus 9, 10 och 11.
  - b) Summan av posterna 7 och 8 får inte överstiga 50% av posterna 1 plus 2 minus 9, 10 och 11.
  - c) Summan av posterna 12 och 13 skall dras ifrån summan av samtliga poster.
2. Den post som avses i artikel 2.1.4 skall utgöra en särskild kategori. Den skall tills vidare inräknas i kapitalbasen utan begränsning men får inte räknas med i den del av kapitalbasen som bestämmer utrymmet för posterna 3 och 5-8. Inom sex månader efter genomförande av detta direktiv skall kommissionen i den ordning som föreskrivs i artikel 8 föreslå en slutlig kategorisering av denna post som hänförlig till antingen primärt eller supplementärt kapital.
3. De gränsvärden som anges i punkt 1 skall iakttas från och med dagen för ikraftträdandet av bestämmelser för tillämpning av rådets direktiv om kapitaltäkningsgrad för kreditinstitut, dock senast den 1 januari 1993.

Kreditinstitut som överskrider dessa gränsvärden skall gradvis minska den omfattning i vilken de i artikel 2.1.3 och 2.1.5-8 nämnda posterna medräknas, så att angivna gränsvärden iakttas före ovannämnda datum.

4. De behöriga myndigheterna får medge kreditinstitut att överskrida gränsvärdet enligt punkt 1 under förhållanden som är exceptionella och av tillfällig natur.

Artikel 7

Det skall nöjaktigt styrkas inför de behöriga myndigheterna att de i artikel 2-6 angivna villkoren har uppfyllts.

Artikel 8

Med förbehåll för den i artikel 2.2 andra stycket angivna rapporten skall rådet, genom beslut med kvalificerad majoritet på förslag som kommissionen avgivit, vidta de tekniska ändringar av detta direktiv som befinnas nödvändiga för att

- förtydliga definitionerna för att uppnå enhetlig tillämpning av detta direktiv inom gemenskapen,
- förtydliga definitionerna för att vid direktivets tillämpning ta hänsyn till utvecklingen på de finansiella marknaderna, samt
- anpassa terminologin och definitionerna till senare utfärdade föreskrifter för kreditinstitut och dithörande områden.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att uppfylla detta direktiv senast den dag som angivits för ikraftträdande av bestämmelser för tillämpning av rådets direktiv om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut, dock senast den 1 januari 1993. De skall utan dröjsmål underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de viktigare bestämmelserna i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. Den i punkt 2 nämnda informationen skall dessutom innehålla en kommenterad underrättelse till kommissionen om de särskilda bestämmelser som införts, och om de poster som medlemsstaternas behöriga myndigheter valt att inräkna i kapitalbasen.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 17 april 1989

På rådets vägnar

C. SOLCHAGA CATALAN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 december 1989

om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut

(89/647/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 första och tredje meningarna i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Detta direktiv är resultatet av det arbete som utförts av rådgivande bankrörelsekommittén som, i enlighet med artikel 6.4 i rådets direktiv 77/780/EEG av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut⁴, i senaste lydelse enligt direktiv 89/646/EEG⁵, har att lämna förslag till kommissionen beträffande samordning av de koefficienter som tillämpas i medlemsstaterna.

Det är av särskild betydelse vid tillsyn av kreditinstitut att ett väl avvägt soliditetstal fastställs.

Ett relationstal som innebär att tillgångar och poster utanför balansräkningen viktas efter graden av kreditrisk, är ett särskilt användbart mått på soliditeten.

Utarbetandet av gemensamma normer för kapitalbasen i förhållande till tillgångar och poster utanför balansräkningen, som är förenade med kreditrisker, utgör en väsentlig del av den harmonisering som fordras för ömsesidigt erkännande av tillsynsförfaranden och därmed för förverkligandet av den inre marknaden inom banksektorn.

Således skall detta direktiv ses som ett av flera instrument för harmonisering av de grundläggande principerna för tillsyn av kreditinstitut.

Detta direktiv skall också ses som ett komplement till direktiv 89/646/EEG, vilket bildar ramen för det vidare regelverk, i vilket detta direktiv ingår.

På en gemensam bankmarknad skall kreditinstituten verka i direkt konkurrens med varandra, och införandet av gemensamma soliditetsnormer i form av en lägsta kapitaltäckningsgrad förebygger konkurrensstörningar och stärker bankväsendet inom gemenskapen.

Detta direktiv innehåller bestämmelser om att garantier, som utfärdas av olika finansiella institut, skall ges olika vikt. Kommissionen skall därför undersöka om direktivet som sådant väsentligt stör konkurrensen mellan kreditinstitut och försäkringsföretag och skall, mot bakgrund av undersökningen, överväga om några åtgärder behövs för att möta sådana störningar.

Den lägsta kapitaltäckningsgrad som föreskrivs i detta direktiv innebär en ökning av kapitalbasen för kreditinstitut inom gemenskapen. Nivån 8% har fastställts mot bakgrund av en statistisk undersökning av de kapitalkrav som gällde i början av år 1988.

Av stor betydelse vid tillsynen av kreditinstitut är också en uppskattning av och en reservering för ränte- och valutakursrisker samt andra marknadsrisker. Kommissionen kommer därför att, i samarbete med medlemsstaternas behöriga myndigheter samt alla övriga organ som arbetar för samma mål, fortsätta att granska tillgängliga metoder. Kommissionen kommer därefter att lägga fram förslag med ändamål att ytterligare harmonisera tillsynsregler som hänför sig till sådana risker. Härvid kommer kommissionen att särskilt uppmärksamma hur olika risker i bankrörelse förhåller sig inbördes och således lägga särskild vikt vid att de olika förslagen står i samklang.

I sina förslag till tillsynsbestämmelser för investeringstjänster och till kapitalkrav för företag som erbjuder sådana tjänster skall kommissionen se till att motsvarande krav ställs på kapitalbasnivån, när samma typ av verksamhet bedrivs och riskerna är desamma.

De särskilda redovisningsmetoder som skall användas vid beräkning av kapitaltäckningsgraden skall stå i överensstämmelse med bestämmelserna i rådets direktiv 86/635/EEG av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut⁶, vilket direktiv innebär en anpassning i vissa avseenden av bestämmelserna i rådets direktiv 83/349/EEG⁷, i lydelse efter ändring genom Spaniens och Portugals anslutningsakter. Intill dess bestämmelserna i dessa direktiv överförs till medlemsstaternas nationella lagar och andra författningar, får medlemsstaterna

¹ EGT nr C 135, 25.5.1988, s. 2.

² EGT nr C 96, 17.4.1984, s. 86 och EGT nr C 304, 4.12.1984.

³ EGT nr C 337, 31.12.1988, s. 8.

⁴ EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30.

⁵ EGT nr L 386, 30.12.1989, s. 1.

⁶ EGT nr L 372, 31.12.1986, s. 1.

⁷ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 18.

självständigt bestämma vilka redovisningsmetoder som skall tillämpas vid beräkning av kapitaltäckningsgraden.

Användningen av ett viktal om 20% för kreditinstitutens innehav av obligationer, som är utgivna av hypotekskreditinstitut, kan framkalla störningar på nationella kapitalmarknader, där sådana instrument spelar en dominerade roll. I sådana fall fattas beslut om att övergångsvis tillämpa 10% vikt.

Tekniska jämkningar av detaljregler som föreskrivs i detta direktiv kan komma att fordras med hänsyn till utvecklingen inom banksektorn. Kommissionen skall, efter hörande av rådgivande bankrörelsekommittén och inom ramen för den verkställande myndighet som genom fördraget givits kommissionen, vidta nödvändiga jämkningar. Bankrörelsekommittén skall fungera som en "normgivningskommitté", enligt procedurregler som angivits i artikel 2, procedur III, variant b, av rådets beslut 87/373/EEG av den 13 juli 1987 om förfaranden för utövande av kommissionens verkställande myndighet¹.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Räckvidd och definitioner

Artikel 1

1. Detta direktiv gäller för kreditinstitut, definierade i artikel 1, första strecksatsen, i direktiv 77/780/EEG.

2. Trots vad som sägs i punkt 1 behöver medlemsstaterna inte tillämpa detta direktiv på sådana kreditinstitut som är angivna i artikel 2.2 i direktiv 77/780/EEG.

3. Ett kreditinstitut som, enligt vad som sägs i artikel 2.4 a i direktiv 77/780/EEG, är underställt en central företagsenhet i samma medlemsstat, får undantas från bestämmelserna i det här direktivet, under förutsättning att alla sådana underordnade kreditinstitut och de centrala företagsenheterna omfattas av gruppbaserad kapitaltäckning i enlighet med det här direktivet.

4. I undantagsfall, och i avvaktan på vidare harmonisering av tillsynsregler angående kredit-, ränte- och marknadsrisker, får medlemsstaterna undanta från tillämpning av detta direktiv alla kreditinstitut som specialiserat sig på verksamhet inom interbank- och statslånemarknader och som tillsammans med centralbanken fullgör en institutionell funktion för reglering av likviditeten i banksystemet, detta förutsatt att följande tre förutsättningar uppfylls:

— Summan av de tillgångsposter och poster utanför balansräkningen som, i enlighet med artikel 6, är viktade till 50 % och 100 %, får före viktning normalt inte

utgöra göra mer än 10% och får aldrig få utgöra mer än 15% av samtliga tillgångar och poster utanför balansräkningen.

— Deras huvudsakliga verksamhet består i att vara mellanhand mellan den egna medlemsstatens centralbank och bankväsendet.

— De behöriga myndigheterna utövar erforderlig tillsyn och kontroll med avseende på institutens kredit-, ränte- och marknadsrisker.

Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de undantag som beviljats, för att säkra att undantagen inte leder till konkurrensstörningar. Inom tre år efter det att detta direktiv antagits skall kommissionen till rådet överlämna en rapport jämte de förslag som kommissionen finner motiverade.

Artikel 2

1. I detta direktiv avses med

— *behöriga myndigheter*: sådana myndigheter som definierats i artikel 1, femte strecksatsen, i direktiv 83/350/EEG,

— *zon A*: alla medlemsstater och alla de andra länder som är fullvärdiga medlemmar av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) samt de länder som slutit särskilda låneavtal med Internationella valutafonden (IMF) inom ramen för fondens Allmänna låneprogram (GAB),

— *zon B*: alla länder som inte ingår i zon A,

— *kreditinstitut i zon A*: alla kreditinstitut som är auktoriserade i medlemsstaterna, i enlighet med artikel 3 i direktiv 77/780/EEG, inklusive deras filialer i tredje land, samt alla privata och offentliga företag som omfattas av definitionen i artikel 1 första strecksatsen i direktiv 77/780/EEG och är auktoriserade i andra länder inom zon A, inklusive deras filialer,

— *kreditinstitut i zon B*: alla privata och offentliga företag som är auktoriserade utanför zon A och som omfattas av definitionen i artikel 1, första strecksatsen, i direktiv 77/780/EEG, inklusive deras filialer inom gemenskapen,

— *icke-banksektorn*: alla andra låntagare än kreditinstitut, så som definierade i fjärde och femte strecksatserna, centralregeringar och centralbanker, regionregeringar och lokala myndigheter, Europeiska gemenskaperna, Europeiska investeringsbanken samt multilaterala utvecklingsbanker så som definierats i sjunde strecksatsen,

— *multilaterala utvecklingsbanker*: Världsbanken (International Bank for Reconstruction and Development), International Finance Corporation, Inter-American Development Bank, Asian Development Bank, African Development Bank, Council of Europe Resettlement

¹ EGT nr L 197, 18.7.1987, s. 33.

Bank, Nordiska Investeringsbanken och Caribbean Development Bank,

- poster utanför balansräkningen, betecknade *högrisk*, *medelrisk*, *medel-lågrisk*, och *lågrisk*, sådana poster som beskrivits i artikel 6.2 och som är uppräknade i bilaga 1.
2. Vid tillämpning av artikel 6.1 b får de behöriga myndigheterna med regionregeringar och lokala myndigheter jämställa icke-kommersiella administrativa institutioner, som är ansvariga inför regionregeringar eller lokala myndigheter, samt icke-kommersiella företag som ägs av centralregeringar, regionregeringar eller lokala myndigheter och som, enligt behöriga myndigheters bedömning, utövar samma myndighet som regionala och lokala myndigheter.

Artikel 3

Allmänna principer

1. Den kapitaltäckningsgrad som avses i punkterna 2-7 uttrycker kapitalbasen, definierad i artikel 4, som en andel av samtliga tillgångar och poster utanför balansräkningen, riskjusterade i enlighet med artikel 5.
2. Kapitaltäckningsgraden för kreditinstitut, som är varken moderföretag, definierade i artikel 1 i direktiv 83/349/EEG, eller dotterföretag till sådana företag, skall beräknas individuellt.
3. Kapitaltäckningsgraden för kreditinstitut, som är moderföretag, skall beräknas på gruppbasis (sammanställd kapitaltäckning) i enlighet med de metoder som anges i detta direktiv och i direktiven 83/350/EEG och 86/635/EEG¹.
4. Behöriga myndigheter med ansvar för auktorisation och tillsyn av kreditinstitut som är moderföretag, får kräva även underkonsoliderad eller okonsoliderad kapitaltäckning för moderföretaget och för vart och ett av dess dotterföretag som är föremål för auktorisation och tillsyn av myndigheten. Om en sådan övervakning beträffande den godtagbara fördelningen av kapital inom en bankkoncern inte sker, skall andra åtgärder vidtas för ändamålet.
5. Om ett dotterföretag är auktoriserat och beläget i en annan medlemsstat, skall de behöriga myndigheter som beviljat auktorisationen kräva icke-gruppbaserad kapitaltäckning eller en kapitaltäckning som är baserad på en del av gruppen.
6. Trots vad som sägs i punkt 5 får behöriga myndigheter, ansvariga för auktorisation av ett dotterföretag till ett moderföretag beläget i en annan medlemsstat, genom en bilateral överenskommelse överlåta sina befogenheter för tillsyn av soliditet till de behöriga myndigheter som auktoriserat moderföretaget och utövar tillsyn över detta, så att dessa

myndigheter ikläder sig ansvar för tillsynen över dotterföretaget i enlighet med detta direktiv. Kommissionen skall hållas underrättad om förekomsten av och innehållet i sådana överenskommelser. Den skall vidarebefordra sådan information till övriga myndigheter och till rådgivande bankrörelsekommittén.

7. Om kreditinstitutens tillämpning av punkterna 2-6 inte föranleder något annat, skall behöriga myndigheter se till att kapitaltäckningsgraden beräknas minst två gånger per år, antingen självständigt av kreditinstitutet, som då skall till myndigheterna översända uppgifterna tillsammans med övrig begärd information, eller av de behöriga myndigheterna, med användning av uppgifter som tillhandahållits av kreditinstitutet.

8. Värdering av tillgångar och poster utanför balansräkningen skall ske i enlighet med direktiv 86/635/EEG. Intill dess bestämmelserna i det direktivet genomförts skall medlemsstaterna fritt få utföra värderingen.

Artikel 4

Täljaren: kapitalbasen

Täljaren i kapitaltäckningsgraden skall utgöras av kapitalbasen, som som den definierats i direktiv 89/299/EEG².

Artikel 5

Nämnnaren: riskjusterade tillgångar och poster utanför balansräkningen

1. Kreditrisken för tillgångsposter skall graderas efter en procentuell viktning, i enlighet med artiklarna 6 och 7, samt i undantagsfall artiklarna 8 och 11. Balansräkningsvärdet skall sedan multipliceras med det relevanta viktalet, varvid det riskjusterade värdet erhålls.
2. I fråga om sådana poster utanför balansräkningen som är uppräknade i bilaga 1 skall en beräkning i två steg företas, så som föreskrivs i artikel 6.2.
3. I fråga om sådana ränte- och valutakursrelaterade poster utanför balansräkningen som avses i artikel 6.3 skall de potentiella kostnaderna för att ersätta ett kontrakt i händelse av motpartens oförmåga till prestation beräknas med tillämpning av en av de två metoder som anges i bilaga 2. Dessa kostnader skall multipliceras med de för motparten relevanta vikttal som anges i artikel 6.1, dock att viktalet 100% skall ersättas med viktalet 50% för att riskjusterade värden skall erhållas.
4. De sammantagna riskjusterade värdena för tillgångarna och de poster utanför balansräkningen som anges i punkterna 2 och 3, skall utgöra nämnaren i kapitaltäckningsgraden.

¹ EGT nr L 372, 31.12.1986, s. 1.

² EGT nr L 124, 5.5.1989, s. 16.

Artikel 6

Riskviktning

1. Följande vikttalet skall åsättas olika kategorier av tillgångsposter, ehuru behöriga myndigheter får bestämma de högre vikttalet som de anser lämpliga:

a) *Nollvikt*

1. Inneliggande kassa och likvärdiga poster.
2. Tillgångsposter som utgörs av fordringar på centralregeringar och centralbanker i zon A.
3. Tillgångsposter som utgörs av fordringar på Europeiska gemenskaperna.
4. Tillgångsposter som utgörs av fordringar som direkt garanterats av centralregeringar och centralbanker i zon A.
5. Tillgångsposter som utgörs av fordringar på centralregeringar och centralbanker i zon B, gällande och refinansierade i låntagarens nationella valuta.
6. Tillgångsposter som utgörs av fordringar som direkt garanterats av centralregeringar och centralbanker i zon B, gällande och refinansierade i den nationella valuta som är gemensam för garantigivaren och låntagaren.
7. Tillgångsposter för vilka det enligt behöriga myndigheters bedömning finns betryggande säkerhet i form av värdepapper, utgivna av centralregeringar eller centralbanker i zon A, eller av värdepapper utgivna av Europeiska gemenskaperna, eller genom insättning av kontanta medel hos det långivande institutet, eller genom depositionsbevis eller liknande instrument, utgivna och förvarade av detta institut.

b) *20 % vikt*

1. Tillgångsposter som utgörs av fordringar på Europeiska investeringsbanken (EIB).
2. Tillgångsposter som utgörs av fordringar på multilaterala utvecklingsbanker.
3. Tillgångsposter som utgörs av fordringar som direkt garanterats av Europeiska investeringsbanken.
4. Tillgångsposter som utgörs av fordringar som direkt garanterats av multilaterala utvecklingsbanker.
5. Tillgångsposter som utgörs av fordringar på regionregeringar och lokala myndigheter i zon A, om annat inte följer av artikel 7.
6. Tillgångsposter som utgörs av fordringar som direkt garanterats av regionregeringar eller lokala myndigheter i zon A, om annat inte följer av artikel 7.
7. Tillgångsposter som utgörs av fordringar på kreditinstitut i zon A men som inte ingår i dessa instituts kapitalbas, definierad i direktiv 89/299/EEG.

8. Tillgångsposter som utgörs av fordringar med en löptid av högst ett år på kreditinstitut i zon B, dock inte värdepapper som utgivits av sådana institut och som får ingå i deras kapitalbas.

9. Tillgångsposter som direkt garanterats av kreditinstitut i zon A.

10. Tillgångsposter som utgörs av fordringar med en löptid av högst ett år och som direkt garanterats av kreditinstitut i zon B.

11. Tillgångsposter för vilka det enligt behöriga myndigheters bedömning finns betryggande säkerhet i form av värdepapper, utgivna av Europeiska investeringsbanken eller av multilaterala utvecklingsbanker.

12. Likvida medel på väg att inflyta.

c) *50 % vikt*

1. Lån som enligt de behöriga myndigheternas bedömning är fullt ut säkrade genom panträtt i bostadsfastighet som är eller kommer att bli bebodd av låntagaren.

2. Förskottbetalningar och upplupna intäkter. Dessa tillgångar skall, om kreditinstitutet kan identifiera motparten i enlighet med direktiv 86/635/EEG, ges en för denne motsvarande vikt. Om han inte kan identifieras skall 50% vikt tillämpas.

d) *100 % vikt*

1. Tillgångsposter som utgörs av andra fordringar på centralregeringar och centralbanker i zon B än som är gällande och refinansierade i låntagarens nationella valuta.

2. Tillgångsposter som utgörs av fordringar på regionregeringar eller lokala myndigheter i zon B.

3. Tillgångsposter som utgörs av fordringar med en löptid överstigande ett år på kreditinstitut i zon B.

4. Tillgångsposter som utgörs av fordringar på icke-banksektorn i zon A eller zon B.

5. Materiella anläggningstillgångar som avses under tillgångar uppräknade i artikel 4.10 i direktiv 86/635/EEG.

6. Innehav av aktier, andelar och andra tillgångar som ingår i kapitalbasen för andra kreditinstitut och som inte har räknats av från det långivande institutets egen kapitalbas.

7. Alla övriga tillgångar utom sådana som har räknats av från kapitalbasen.

2. Poster utanför balansräkningen som inte omfattas av punkt 3 skall behandlas enligt följande. De skall först indelas i riskgrupper enligt bilaga 1. Högriskposter skall tas upp till fulla värdet, medelriskposter till 50% och medel-lågriskposter till 20%, medan lågriskposter skall tas upp till noll. I ett

andra steg skall de på så sätt riskjusterade värdena för poster utanför balansräkningen multipliceras med de viktal som skall Otillämpas för respektive motparter, i enlighet med vad som sägs i punkt 1 och artikel 7. I fråga om avtal om försäljning och återköp och om rena terminsköp skall användas de viktal som hänför sig till tillgångarna i fråga, och inte de som gäller för motparten.

3. De metoder som anges i bilaga 2 skall tillämpas med avseende på sådana ränte- och valutarisker som är uppräknade i bilaga 3.

4. När poster utanför balansräkningen har direkt garantier, skall posterna viktas så som om åtagandena gjorts för garantigivarens räkning och inte för motpartens. I fall potentiella risker, som uppkommit genom åtaganden utanför balansräkningen, enligt de behöriga myndigheternas bedömning har fullt ut säkrats genom någon av de tillgångsposter som godtagits som säkerhet i punkt 1 a 7 eller b 11, skall 0 eller 20% vikt tillämpas, beroende på säkerhetens beskaffenhet.

5. När tillgångsposter och poster utanför balansräkningen har givits en lägre vikt till följd av att det ställts sådana direkta garantier eller säkerheter, som de behöriga myndigheterna finner betryggande, skall den lägre vikten gälla endast för den del som är garanterad eller fullt ut täckt av säkerheten.

Artikel 7

1. Trots vad som föreskrivs i artikel 6.1 b får medlemsstaterna fastställa 0% vikt för egna regionregeringar och lokala myndigheter, om det i fråga om risker inte föreligger någon skillnad mellan fordringar på de senare och fordringar på centralregeringen, och detta på grund av att regionregeringarna och de lokala myndigheterna har befogenheter att inkräva offentlig uppbörd och att särskilda institutionella ordningar gäller med ändamål att minska risken för att någondera skall brista i fullgörande. En nollvikt som fastställts efter dessa kriterier skall tillämpas för fordringar på regionregeringarna och de lokala myndigheterna och på åtaganden utanför balansräkningen som gjorts för deras räkning, samt för fordringar på andra och åtaganden utanför balansräkningen som gjorts för andras räkning, då posterna garanterats av de nämnda regionregeringarna respektive myndigheterna.

2. Medlemsstaterna skall göra anmälan till kommissionen, om de finner en nollviktning befogad efter de kriterier som anges i punkt 1. Kommissionen skall vidarebefordra denna information. Övriga medlemsstater får ge kreditinstitut, som står under tillsyn av den egna statens behöriga myndigheter, möjlighet att tillämpa en nollvikt i fall då de företar affärer med regionregeringarna och de lokala myndigheterna i fråga eller då de innehar fordringar som är garanterade av de senare.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna får tillämpa 20% vikt beträffande tillgångsposter, för vilka det enligt behöriga myndigheters bedömning finns betryggande säkerhet i form av värdepapper, utgivna av regionregeringar eller lokala myndigheter i zon A, eller genom medel insatta hos andra kreditinstitut i zon A än det långivande institutet, eller genom depositionsbevis eller liknande instrument utgivna av dessa kreditinstitut.

2. Medlemsstaterna får tillämpa 10% vikt beträffande fordringar på institut som har specialiserat sig på verksamhet inom interbank- och statslånemarknader i sina hemlandsmedlemsstater och som är föremål för ingående tillsyn av behöriga myndigheter, under förutsättning att det för sådana tillgångsposter, enligt den bedömning som hemlandets behöriga myndigheter gör, finns fullgod säkerhet i form av en kombination av sådana tillgångar som anges i artikel 6.1 a och b och som av myndigheterna godtagits som betryggande säkerhet.

3. Medlemsstaterna skall göra anmälan till kommissionen om alla föreskrifter som utfärdas med stöd av punkterna 1 och 2 och om skälen för sådana föreskrifter. Kommissionen skall vidarebefordra informationen till medlemsstaterna. Kommissionen skall periodvis undersöka effekterna av sådana föreskrifter för att säkerställa att de inte leder till några konkurrensstörningar. Inom tre år från det att detta direktiv antagits, skall kommissionen till rådet överlämna en rapport jämte de förslag som kommissionen finner motiverade.

Artikel 9

1. Tekniska anpassningar av detta direktiv i följande avseenden skall antas i den ordning som föreskrivs i punkt 2:

- En tidsbegränsad minskning av den minsta kapitaltäckningsgrad som föreskrivs i artikel 6, för att särskilda omständigheter skall kunna beaktas.
- Definitionen av *zon A* i artikel 2.
- Definitionen av *multilaterala utvecklingsbanker* i artikel 2.
- Ändringar av definitioner av tillgångar uppräknade i artikel 6, för att utvecklingen inom kapitalmarknaderna skall kunna beaktas.
- Förteckningarna över och klassificeringen av poster utanför balansräkningen i bilagorna 1 och 3, samt behandlingen av dem vid beräkning av kapitaltäckningsgrad som sägs i artiklarna 5, 6 och 7 och i bilaga 2.
- Förtydliganden av definitionerna, för att en enhetlig tillämpning inom hela gemenskapen av detta direktiv skall säkerställas.
- Förtydliganden av definitionerna, för att utvecklingen inom kapitalmarknaderna skall kunna beaktas vid genomförande av detta direktiv.
- Samordning av terminologi och utformning av definitioner i enlighet med senare rättsakter angående kreditinstitut och angränsande ämnen.

2. Kommissionen skall biträdas av en kommitté sammansatt av representanter för medlemsstaterna och under ordförandeskap av en företrädare för kommissionen.

Kommissionsföreträdaren skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Som kommitténs yttrande skall gälla den mening som företräds av sådan majoritet som i fördragets artikel 148.2 föreskrivits med avseende på beslut som rådet skall anta efter förslag av kommissionen. Medlemsstaternas representanters röster skall ges en vikt motsvarande vad som sagts i den nämnda artikeln. Ordföranden får inte rösta.

Kommissionen skall själv anta förslaget om det tillstyrks av kommittén.

Om förslaget inte har tillstyrks av kommittén, eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas, såvida inte rådet genom enkel majoritet beslutat motsätta sig dem.

Artikel 10

1. Kreditinstitutet skall från och med den 1 januari 1993 alltid ha en kapitaltäckningsgrad, så som definierats i artikel 3, om minst 8%.

2. Bestämmelsen i punkt 1 hindrar inte behöriga myndigheter från att föreskriva den högsta minsta kapitaltäckningsgrad som de finner lämplig.

3. Om kapitaltäckningsgraden går ned under 8% skall de behöriga myndigheterna se till att kreditinstitutet i fråga vidtar erforderliga åtgärder för att så snart som möjligt återställa kapitaltäckningsgraden till den lägsta nivå som föreskrivits.

Artikel 11

1. Ett kreditinstitut, vars lägsta kapitaltäckningsgrad inte vid det datum som anges i artikel 12.1 nått upp till 8% så som föreskrivits i artikel 10.1, skall göra en stegvis anpassning till den nivån. Innan detta mål har nåtts får institutet inte låta kapitaltäckningsgraden gå ned under redan uppnådd nivå. De variationer som likväl uppstår bör vara tillfälliga och de behöriga myndigheterna bör underrättas om orsakerna.

2. För en tid av högst fem år, räknat från den dag som anges i artikel 10.1, får medlemsstaterna bestämma en vikt om 10% för sådana obligationer som definierats i artikel 22.4 i direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag)¹, i dess lydelse enligt direktiv 88/220/EEG², och tillämpa denna vikt för kreditinstitut när och om staterna anser det nödvändigt för att undvika allvarliga störningar i sina marknader. Sådana undantag skall inrapporteras till kommissionen.

3. För en tid av högst sju år räknat från den 1 januari 1993 skall artikel 10.1 inte gälla för "Agricultural Bank of Greece". Denna skall dock, med tillämpning av den metod som angivits i punkt 1, göra en stegvis anpassning till den nivå som föreskrivits i artikel 10.1.

4. Utan hinder av artikel 6.1 c 1 får Förbundsrepubliken Tyskland, Danmark och Grekland intill den 1 januari 1996 tillämpa 50% vikt i fråga om tillgångar som enligt vederbörande behöriga myndigheters bedömning är fullt ut säkrade genom panträtt i färdigställda bostäder, kontorsbyggnader och företagslokaler för olika ändamål, belägna på de nämnda staternas respektive territorier, under förutsättning att lånesumman inte överstiger 60% av egendomens värde, beräknat på grundval av strikta värderingsnormer, fastställda genom lag eller andra föreskrifter.

5. Medlemsstaterna får tillämpa 50% vikt för avtal om leasing av fast egendom, som ingåtts inom tio år från den dag som angivits i artikel 12.1, då avtalet gäller egendom som skall användas för näringsändamål i det land där huvudkontoret finns, och då tillämpliga lagar och andra författningar tillförsäkrar uthyraren full äganderätt till egendomen fram till dess hyresmannen utnyttjar sin rätt att köpa den.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1991.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de viktigaste lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 december 1989.

På rådets vägnar

P. BÉRÉGOVOY

Ordförande

¹ EGT nr L 375, 31.12.1985, s. 3.

² EGT nr L 100, 19.4.1988, s. 31.

*BILAGA 1***KLASSIFICERING AV POSTER UTANFÖR BALANSRÄKNINGEN****Högrisk**

- Garantier knutna till kreditgivning.
- Egna acceptor.
- Endosserade växlar, för vilka inget annat kreditinstitut bär växelansvar.
- Transaktioner med regress.
- Oåterkalleliga kreditlöften med karaktär av kreditsubstitut.
- Sådana avtal om försäljning och återköp av tillgångar som definierats i artiklarna 12.1 och 12.2 i direktiv 86/635/EEG, om dessa avtal, i avvaktan på tillämpning av direktiv 86/635/EEG, betraktas som poster utanför balansräkningen.
- Tillgångar som förvärvats genom rena terminskontrakt.
- Avtalad utlåning på termin ("Forward forward deposits").
- Obetald del av betalning för aktier och andra värdepapper.
- Andra poster av högrisktyp.

Medelrisk

- Remburser, öppnade och bekräftade (se även medel—lågrisk).
- Garanti- och ansvarsförbindelser (däribland anbuds-, fullgörande-, tull- och skattegarantier) samt garantiförbindelser som inte har karaktär av kreditsubstitut.
- Sådana avtal om försäljning och återköp som definierats i artikel 12.3 och 12.5. i direktiv 86/635/EEG.
- Oåterkalleliga kreditlöften som inte har karaktär av kreditsubstitut.
- Outnyttjade kreditmöjligheter (åtaganden att lämna kredit, att köpa värdepapper, eller att utfärda garantier eller acceptor) med en ursprunglig giltighetstid av mer än ett år.
- "Note issuance facilities (NIFs)" och "revolving underwriting facilities (RUFs)".
- Andra poster av medelrisktyp.

Medel—lågrisk

- remburser för vilka levererade varor utgör säkerhet samt andra självlikviderande transaktioner.
- Andra poster av medel—lågrisktyp.

Lågrisk

- Outnyttjade kreditmöjligheter (åtaganden att lämna kredit, att köpa värdepapper eller att utfärda garantier eller acceptor) med en ursprunglig giltighetstid av högst ett år, eller som när som helst kan återtas utan föregående avisering.
- Andra poster av lågrisktyp.

Medlemsstaterna förbinder sig att underrätta kommissionen så snart de har beslutat att hänföra en ny post utanför balansräkningen till någon av de sista grupperna i respektive riskklass. Sådana poster kommer att bli slutgiltigt klassificerade på gemenskapsnivå när det förfarande som föreskrivs i artikel 9 har slutförts.

BILAGA 2

BEHANDLING AV RÄNTE- OCH VALUTAKURSRELATERADE POSTER UTANFÖR
BALANSRÄKNINGEN

Under förutsättning av tillsynsmyndigheternas samtycke får kreditinstitut välja någon av de nedan angivna metoderna för att beräkna risker som är förenade med transaktioner uppräknade i bilaga 3. Undantagna är ränte- och valutakurskontrakt, som omsätts på erkända börser där de dagligen är föremål för marginalsäkerhetskrav, samt valutakurskontrakt med en ursprunglig löptid av högst fjorton kalenderdagar.

Om det mellan ett kreditinstitut och dess motpart finns ett särskilt, av behöriga nationella myndigheter godkänt bilateralt avtal om novation, enligt vilket ömsesidiga förpliktelser för parterna att på en viss dag prestera betalning i samma valuta automatiskt sammanförs med andra liknande förpliktelser som skall infrias samma dag, skall nettovärdet vid sådan novation viktas i stället för bruttovärdena.

Metod 1: Marknadsvärderingsmetoden

Steg a): Kontrakten åsätts gällande marknadsvärde ("marking to market"), varvid de aktuella ersättningskostnaderna för alla kontrakt med positivt värde erhålls.

Steg b): För att erhålla ett tal för möjliga framtida kreditrisker¹, multipliceras det underliggande nominella värdet av institutens samlade åtaganden med följande procenttal:

Återstående löptid	Räntebaserade kontrakt	Valutakurs-relaterade kontrakt
Ett år eller mindre	0 %	1 %
Över ett år	0,5 %	5 %

Steg c): Summan av aktuella ersättningskostnader och möjliga framtida kreditrisker multipliceras med de riskviktal som enligt artikel 6 gäller för respektive motpart.

Metod 2: "ursprungligt åtagande"-metoden

Steg a): Det nominella värdet av varje instrument multipliceras med följande procenttal:

Ursprunglig löptid ¹	Räntekontrakt	Valutakurskontrakt
Ett år eller mindre	0,5 %	2 %
Över ett år men högst två år	1 %	5 %
Tillägg för varje ytterligare år	1 %	3 %

¹ I fråga om räntekontrakt får kreditinstitutet, under förutsättning av tillsynsmyndigheternas samtycke, välja antingen ursprunglig eller återstående löptid.

Steg b): De på så sätt erhållna talen för ursprungliga åtaganden multipliceras med de viktal som enligt artikel 6 gäller för respektive motpart.

¹ Utom i fall av "single-currency floating/floating interest rate swaps", då endast de aktuella ersättningskostnaderna beaktas.

*BILAGA 3***TYPER AV RÄNTE- OCH VALUTAKURSRELATERADE POSTER UTANFÖR
BALANSRÄKNINGEN****Räntebaserade kontrakt**

- Rättesvappar ("single-currency interest swaps").
- Basis-svappar ("Basis swaps").
- Ränteterminer ("Forward rate agreements").
- Räntefuturier ("Interest rate futures").
- Förvärvade ränteoptioner.
- Andra kontrakt av liknande slag.

Valutakursrelaterade kontrakt

- Valutasvappar ("Cross-currency interest rate swaps").
  - Valuteterminer ("Forward foreign exchange contracts").
  - Valutafuturier ("Currency futures").
  - Förvärvade valutaoptioner.
  - Andra kontrakt av liknande slag.
-

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 19 december 1990

om anpassning av den tekniska definitionen av "multilaterala utvecklingsbanker" i rådets direktiv 89/647/EEG av den 18 december 1989 om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut

(91/31/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 89/647/EEG av den 18 december 1989 om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut¹, särskilt artikel 9 i detta, och

med beaktande av följande:

Kommissionen har överlämnat ett förslag till rådsbeslut om att ingå avtal om upprättandet av Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling².

I artikel 2.1 sjunde strecksatsen i direktiv 89/647/EEG definieras *multilaterala utvecklingsbanker* genom en uppräkningslista som omfattar Världsbanken, International Finance Corporation, Inter-American Development Bank, Asian Development Bank, African Development Bank, Council of Europe Resettlement Fund, Nordiska Investeringsbanken och Caribbean Development Bank.

En teknisk anpassning av definitionen av multilaterala utvecklingsbanker kan ske enligt artikel 9.1, i den ordning som föreskrivs i artikel 9.2 i direktiv 89/647/EEG.

Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling är av väsentligen samma beskaffenhet som de ovan nämnda multilaterala utvecklingsbankerna. Detta nya multilaterala finansiella institut är i grunden europeiskt och har ett brett internationellt medlemskap. Det innebär en ny och unik form för samarbete i Europa, med ändamål att främja ekonomiskt framåtskridande i central- och östeuropeiska länder för att ekonomierna där skall bli internationellt mera konkurrenskraftiga samt bistå dem i deras återuppbyggnad och utveckling och därigenom på lämpligt sätt minska de risker som är knutna till finansiering av deras ekonomier. Av dessa skäl bör Europeiska banken för

återuppbyggnad och utveckling föras in under definitionen av *multilaterala utvecklingsbanker* i rådets direktiv 89/647/EEG.

Bestämmelserna i detta direktiv överensstämmer med det yttrande som lämnats av Rådgivande bankrörelsekommittén i dess egenskap av den kommitté som har att biträda kommissionen i sådan ordning som sägs i artikel 9.2 i direktiv 89/647/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitionen av *multilaterala utvecklingsbanker* i artikel 2.1 sjunde strecksatsen i direktiv 89/647/EEG skall omfatta även Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling.

Artikel 2

1. Under förutsättning att rådets beslut om att ingå avtal om upprättandet av Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling har antagits, skall medlemsstaterna vid genomförande av direktiv 89/647/EEG vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv senast den 31 mars 1991.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de viktigaste lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 december 1990.

På kommissionens vägnar

Leon BRITTAN

Vice ordförande

¹ EGT nr L 386, 30.12.1989, s. 14.

² EGT nr C 241, 26.9.1990, s. 1.

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 juni 1983

om gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut

(83/350/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I det första direktivet 77/780/EEG av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut⁴ anges att det för att underlätta etablering och drift av sådan verksamhet är nödvändigt att undanröja de mest störande skillnaderna mellan medlemsstaternas författningar, tillämpliga för dessa institut.

Målsättningen är att kreditinstitut, som är verksamma i flera medlemsstater, skall bli föremål för en samlad tillsyn av de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där huvudkontoret finns, vid behov i samarbete med behöriga myndigheter i andra berörda medlemsstater, så att konkurrensstörningar undviks mellan sådana institut och värdlandets inhemska institut. Fördens skull bör övervakning av och tillsynspraxis beträffande kreditinstitut, som driver verksamhet inom gemenskapen, vara i stora drag lika i medlemsstaterna.

Detta syfte kan nås endast stegvis. Införandet av principen om gruppbaserad tillsyn utgör ett sådant steg.

Direktivet skall emellertid inte förhindra att värdlandets behöriga myndigheter utövar tillsyn av enskilda kreditinstitut.

Gruppbaserad tillsyn bör ge möjlighet för en myndighet, som har tillsyn över ett moderkreditinstitut, att göra en säkrare bedömning av institutets finansiella ställning.

Detta direktiv rör endast fall där ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut ägs helt eller delvis av ett annat kreditinstitut.

Principen om gruppbaserad tillsyn är allmänt accepterad. Medlemsstaterna skall därför med tredje länder söka träffa bilaterala överenskommelser, avsedda att tillförsäkra dels att kreditinstitut som hör hemma i dessa länder och som har ägarintressen i gemenskapen, är underkastade likvärdig tillsyn, dels att kreditinstitut från gemenskapen, som innehar ägarposter i tredje land, kan tillämpa de principer som läggs fast i detta direktiv.

Innan en samordning har skett av sammanställd redovisning och uppgiftslämnande för tillsynsändamål är det inte möjligt att genomföra gruppbaserad tillsyn på enhetliga villkor i samtliga medlemsstater. Detta direktiv innebär ett första steg, avsett att lägga fast principen om gruppbaserad tillsyn och att undanröja vad som hittills hindrat medlemsstaterna att unilateralt tillämpa denna princip beträffande transaktioner inom hela gemenskapen.

I avvaktan på ytterligare samordning skall förfarandet för sammanställning genomföras av medlemsstaterna i enlighet med vad som gäller i respektive stat.

Detta direktiv skall inte hindra medlemsstaterna att införa strängare system för tillsyn av kreditinstitut, främst genom att föreskriva obligatorisk sammanställning i andra fall.

Även om finansiella institut, så som definierade här nedan, inte omfattas av vare sig direktiv 77/780/EEG eller detta direktiv, är det nödvändigt att låta dem omfattas av sammanställningsförfarandet, så att fullständig sammanställning sker av all kreditverksamhet inom en företagsgrupp.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

I detta direktiv avses med

— *kreditinstitut*: i enlighet med artikel 1 första strecksatsen i direktiv 77/780/EEG, ett företag vars verksamhet

¹ EGT nr C 40, 11.2.1983, s. 6.

² EGT nr C 13, 17.1.1983, s. 237.

³ EGT nr C 178, 15.7.1982, s. 15.

⁴ EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30.

- består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning,
- *finansiellt institut*: ett företag som inte är kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att lämna kredittjänster (däribland ställande av garantier), att förvärva ägarintressen eller att göra investeringar,
  - *ägarintresse*: ett kreditinstituts direkta eller indirekta innehav av 25% eller mer av kapitalet i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut,
  - *tillsyn*: i avvaktan på senare samordning, den teknik, oavsett form och tillämpningsmetod, som används av de behöriga myndigheterna i respektive medlemsstat för att övervaka säkerhet och sundhet i kreditinstituts verksamhet,
  - *behöriga myndigheter*: de nationella myndigheter som enligt lag eller annan författning har behörighet att utöva tillsyn över kreditinstitut.

Artikel 2

Räckvidd

1. Detta direktiv skall, med tillämpning av bestämmelserna i artikel 3.2, gälla för alla kreditinstitut.
2. Direktivet skall inte gälla för de institut som undantagits från tillämpning av direktiv 77/780/EEG och som räknats upp i dess artikel 2.
3. Medlemsstaterna får under en tid av högst fem år, räknat från det att direktivet anmälde, avstå från att tillämpa det med avseende på vissa institut. Beträffande sådana uppskov skall artiklarna 2.5 och 2.6 andra stycket i direktiv 77/780/EEG gälla.

Artikel 3

Allmänna principer

1. Ett kreditinstitut som har ett ägarintresse i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut skall, i den omfattning och på det sätt som föreskrivs i artikel 4, stå under tillsyn, utövad på grundval av sammanställning av institutets finansiella ställning med den som gäller för de institut i vilka ägarintresse finns.
2. Dock får medlemsstaterna eller deras behöriga myndigheter avstå från principen om gruppbaserad tillsyn

- om minst 75% av verksamheten i det kreditinstitut som har ägarintresset redan är gruppbaserad med verksamheten i ett annat kreditinstitut, vilket i sin tur står under tillsyn på gruppbaserad tillsyn av behöriga myndigheter i någon av medlemsstaterna och det kreditinstitut i vilket det senare institutet har ägarintresse omfattas av denna princip om gruppbaserad tillsyn, eller
- om det kreditinstitut eller finansiella institut i vilket ägarintresset innehas, är beläget i ett tredje land där rättsliga hinder föreligger för överföring av nödvändig information, eller
- om balansomslutningen för det kreditinstitut eller finansiella institut i vilket ägarintresset innehas, underskrider det mindre av följande två tal: 2% av det ägande kreditinstitutets balansomslutning eller tio miljoner ecu, eller
- om verksamheten i det kreditinstitut eller finansiella institut, i vilket ägarintresset innehas, är av sådan art att vederbörande medlemsstat eller de för ägarinstitutet behöriga myndigheterna bedömer att sammanställning av den finansiella ställningen skulle vara olämplig eller vilseledande.

3. Gruppbaserad tillsyn skall handhas av de behöriga myndigheterna i det land i vilket kreditinstitutet med ägarintresse har sitt huvudkontor, och, i avvaktan på senare samordning och om annat inte följer av detta direktiv, utövas i enlighet med det nationella förfarande som tillämpas i landet.
4. Tillsyn enligt ovan skall äga rum minst en gång om året och skall inte påverka icke-gruppbaserad tillsyn eller tillsyn som utövas av behöriga myndigheter i andra medlemsstater.

Artikel 4

Sammanställningens form och omfattning

1. När ett kreditinstitut har ett ägarintresse som överstiger 50% i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut, skall vederbörande medlemsstat eller de för ägarinstitutet behöriga myndigheterna för tillsynens utövande kräva antingen fullständig sammanställning eller kvotsammanställning av de berörda institutens finansiella ställning.
2. När ett kreditinstitut har ett ägarintresse om högst 50% i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut och, enligt de för ägarinstitutet behöriga myndigheternas bedömning, utövar en effektiv ägarkontroll, skall det ankomma på vederbörande medlemsstat eller behöriga myndigheter att bestämma hur sammanställningen skall ske. Dock får, i avvaktan på vidare samordning, de behöriga myndigheterna i det land där ägarinstitutet har sitt huvudkontor träffa överenskommelse med de

behöriga myndigheterna för det kreditinstitut eller finansiella institut, i vilket ägarintresset innehas, om att i vissa angivna fall sammanställning inte behövs med avseende på sådana ägarintressen.

3. När ett kreditinstitut har ett ägarintresse om högst 50% i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut och effektiv ägar kontroll inte föreligger, skall det ankomma på vederbörande medlemsstat eller de för kreditinstitutet behöriga myndigheterna att bestämma om och, i förekommande fall, hur sammanställning skall ske. Dessa myndigheter skall, innan sammanställningen sker, underrätta de behöriga myndigheterna för de kreditinstitut och finansiella institut, i vilka ägarintressen innehas.

Artikel 5

Åtgärder för att underlätta tillsyn

1. Medlemsstaterna skall se till att det inte finns några rättsliga hinder för något kreditinstitut eller finansiellt institut att förse ett kreditinstitut, som har ägarintresse i institutet, med den information som behövs för att gruppbase rad tillsyn skall kunna utövas i enlighet med detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall tillåta sina behöriga myndigheter att utbyta den information som behövs för att gruppbase rad tillsyn skall kunna utövas i enlighet med detta direktiv, varvid skall gälla att inhämtande av eller förfogande över information från finansiella institut inte på något sätt skall anses innebära att de behöriga myndigheterna utövar någon tillsynsfunktion i förhållande till sådana institut.

3. Varje utbyte av information som sker mellan behöriga myndigheter med stöd av detta direktiv skall vara underkastat tystnadsplikt så som föreskrivits i artikel 12 i direktiv 77/780/EEG; sådan information skall användas uteslutande för gruppbase rad tillsyn enligt detta direktiv.

4. Om, vid tillämpning av detta direktiv på ett kreditinstitut, en medlemsstats behöriga myndigheter i ett särskilt fall önskar kontrollera uppgifter om ett kreditinstitut eller finansiellt institut i en annan medlemsstat, skall de hos de behöriga myndigheterna i denna medlemsstat begära att sådan kontroll företas. De myndigheter som erhållit framställningen skall, inom ramen för sina befogenheter, efterkomma denna, antingen genom att själva utföra kontrollen, eller tillåta de myndigheter som begärt kontroll att utföra den, eller tillåta en revisor eller expert att göra detta.

Artikel 6

Tredje länder

1. Genom bilaterala avtal som, på grundval av reciprocitet, träffas mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter och vederbörande tredje länder skall det kunna bestämmas att principen om gruppbase rad tillsyn skall tillämpas på kreditinstitut vars moderföretag har huvudkontor i tredje land och på kreditinstitut som är belägna i tredje land och vars moderföretag har huvudkontor inom gemenskapen. Sådana avtal skall syfta till att medlemsstaternas behöriga myndigheter tillförsäkras den information som behövs för att ett kreditinstitut inom gemenskapen, som har ägarintressen i kreditinstitut eller finansiella institut utanför gemenskapen, skall bli föremål för gruppbase rad tillsyn, och att de behöriga myndigheterna i tredje land tillförsäkras den information som behövs för att möjliggöra tillsyn av moderföretag som har huvudkontor inom landets territorium och ägarintressen i kreditinstitut belägna i en eller flera medlemsstater.

2. Kommissionen och den rådgivande kommitté som inrättats genom artikel 11 i direktiv 77/780/EEG skall hållas underrättade om vad som sker i detta hänseende, och kommissionen skall svara för samordning av sådana avtal som nämnts ovan.

Avslutande bestämmelser

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall senast den 1 juli 1985 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 13 juni 1983.

På rådets vägnar

H. TIETMEYER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 8 december 1986

om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut

(86/635/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

Med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.3 g i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Rådets direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag⁴, i senaste lydelse enligt direktiv 84/569/EEG⁵, behöver i avvaktan på senare samordning inte tillämpas för banker och andra finansiella institut, i fortsättningen kallade "kreditinstitut". Med hänsyn till dessa företags centrala betydelse i gemenskapen är en sådan samordning nödvändig.

Vad som i rådets direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd

redovisning⁶ sägs om undantag för kreditinstitut gäller endast till dess att föreliggande direktiv skall börja tillämpas. Detta direktiv måste därför även innehålla särskilda bestämmelser om sammanställd redovisning för kreditinstitut.

Det förhållandet att allt fler kreditinstitut bedriver verksamhet över gränserna har också gjort en sådan samordning angelägen. För borgenärer, gäldenärer och delägare samt för allmänheten är det av största betydelse att jämförbarheten förbättras såvitt gäller dessa instituts årsbokslut och sammanställda redovisning.

I nästan alla gemenskapens medlemsstater råder konkurrens på bankområdet mellan olika slags kreditinstitut, sådana som avses i rådets direktiv 77/780/EEG av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut⁷. En samordning beträffande sådana kreditinstitut bör därför inte begränsas till företagsformer för vilka direktiv 78/660/EEG gäller, utan räckvidden bör bestämmas så att alla bolag och företag som faller under definitionen i fördragets artikel 58 andra stycket omfattas.

Vad beträffar finansiella institut bör dock direktivets räckvidd begränsas till institut som drivs i någon av de företagsformer som avses i direktiv 78/660/EEG. De finansiella institut, för

¹ EGT nr C 130, 1.6.1981, s. 1, EGT nr C 83, 24.3.1984, s. 6 och EGT nr C 351, 31.12.1985, s. 24.

² EGT nr C 242, 12.9.1983, s. 33 och EGT nr C 163, 10.7.1978, s. 60.

³ EGT nr C 112, 3.5.1982, s. 60.

⁴ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

⁵ EGT nr L 314, 4.12.1984, s. 28.

⁶ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

⁷ EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30.

vilka det direktivet inte tillämpas, skall automatiskt omfattas av detta direktiv.

Det är nödvändigt att knyta an till samordningen beträffande kreditinstitut, eftersom reglerna om årsbokslut och sammanställd redovisning kommer att ha betydelse för olika delar av den samordningen, t.ex. i fråga om auktorisationskrav och om nyckeltal för tillsynsändamål.

Även om det, med hänsyn till vad som särskilt kännetecknar kreditinstitut, framstår som ändamålsenligt att utforma ett separat direktiv om årsbokslut och sammanställd redovisning för sådana institut, innebär detta inte ett regelverk som är nytt i förhållande till direktiven 78/660/EEG och 83/349/EEG. Ett separat direktiv av sådan innebörd skulle vara varken lämpligt eller förenligt med de principer som samordningen av bolagsrätten bygger på, då kreditinstituten med den viktiga roll de spelar för gemenskapens ekonomi inte kan undantas från ett regelverk avsett för företag i allmänhet. Av detta skäl har hänsyn tagits endast till vad som är utmärkande för kreditinstituten, och således innehåller detta direktiv endast avvikelser från bestämmelserna i direktiven 78/660/EEG och 83/349/EEG.

Medlemsstaterna uppvisar skillnader i fråga om uppställningen av och innehållet i kreditinstitutens balansräkningar. I detta direktiv måste därför föreskrivas att alla kreditinstitut i gemenskapen skall tillämpa samma uppställningsform, nomenklatur och terminologi i sina balansräkningar. Avvikelse bör tillåtas om de är nödvändiga som följd av ett instituts företagsform eller särskilda verksamhetsinriktning.

För att årsbokslut och sammanställda redovisningar skall kunna jämföras måste ett antal grundläggande frågor avgöras, som rör redovisning av olika transaktioner i och utanför balansräkningen.

För bättre jämförbarhet måste också exakt anges vad de olika posterna i och utanför balansräkningen avser.

Detsamma gäller uppställning och definitioner av posterna i resultaträkningen.

Jämförbarheten av uppgifter i balansräkningen och resultaträkningen beror också i hög grad av till vilka värden tillgångar och skulder tas upp i balansräkningen.

Med hänsyn till de särskilda risker som är knutna till bankrörelse och till behovet av att upprätthålla förtroende, bör det ges möjlighet att i balansräkningen föra upp en skuldpost be-

tecknad "reserveringar för allmänna risker i bankrörelse". Av samma skäl bör medlemsstaterna ges rätt att, i avvaktan på vidare samordning, medge kreditinstituten viss rörelsefrihet, särskilt i fråga om värdering av fordringar samt vissa värdepapper. Emellertid bör i det senare fallet medlemsstaterna tillåta ifrågavarande kreditinstitut att tillskapa "reserveringar för allmänna risker i bankrörelse" som nyss nämnts. Medlemsstaterna bör också ges rätt att tillåta kreditinstitut att kvitta vissa kostnader och intäkter i resultaträkningen.

Med hänsyn till kreditinstitutens särskilda karaktär behövs också vissa ändringar såvitt gäller noter till räknenskaperna.

Då det är önskvärt att största möjliga antal kreditinstitut underkastas samma regler, så som skett genom direktiv 77/780/EEG, skall några lättnader, motsvarande de som medges i direktiv 78/660/EEG, inte gälla för små och medelstora kreditinstitut. Om det likväl, mot bakgrund av vunna erfarenheter, kommer att visa sig nödvändigt att ge sådana lättnader kan frågan tas upp vid senare samordning. Av samma skäl har det utrymme som i direktiv 83/349/EEG givits medlemsstaterna att undanta moderföretag från skyldigheten att upprätta sammanställd redovisning, om företagen i gruppen inte tillsammans överstiger en viss storlek, inte utvidgats till att gälla kreditinstitut.

För att bestämmelserna om sammanställd redovisning skall kunna tillämpas på kreditinstitut krävs en anpassning av vissa av de regler som gäller för industri- och handelsföretag i allmänhet. Således skall specifika regler gälla för blandade grupper av företag och undantag från underkonsolidering får göras beroende av särskilda villkor.

Med hänsyn till att banknätverken sträcker sig över nationsgränserna och att de befinner sig i ständig utveckling, bör årsbokslut och sammanställd redovisning för de kreditinstitut som har huvudkontor i en medlemsstat offentliggöras i alla medlemsstater där institutet är etablerat.

För behandling av problem som uppkommer inom ämnesområdet för detta direktiv, särskilt såvitt gäller dess tillämpning, krävs att företrädare för medlemsstaterna och kommissionen samarbetar i en kontaktkommitté. För att en ökning av antalet kommittéer skall undvikas bör sådant samarbete äga rum i den kommitté som avses i artikel 52 i direktiv 78/660/EEG. Dock måste kommittén, då problem som rör kreditinstitut behandlas, ha en för ändamålet lämplig sammansättning.

Med hänsyn till sakens komplicerade natur måste kreditinstitut som omfattas av detta direktiv medges en längre frist än vanligt för att efterkomma dess bestämmelser.

Det bör skapas förutsättningar för att vissa bestämmelser i detta direktiv skall kunna ses över efter fem års tillämpning, detta för att tillgodose intresset av att åstadkomma större genomsynlighet och samordning.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT 1

INLEDANDE BESTÄMMELSER OCH RÄCKVIDD

Artikel 1

1. Artiklarna 2, 3, 4.1, 4.3, 4.4 och 4.5, artiklarna 6, 7, 13, 14, 15.3 och 15.4, artiklarna 16–21, 29–35 och 37–41, artikel 42 första stycket, artikel 45.1, artiklarna 46, 48–50 och 51.1 samt artiklarna 54, 56–59 och 61 i direktiv 78/660/EEG skall gälla i fråga om institut som anges i artikel 2 nedan, om annat ej föreskrivs i detta direktiv.

2. När det i direktiven 78/660/EEG och 83/349/EEG hänvisas till artiklarna 9 och 10 (balansräkning) respektive 23–26 (resultaträkning) i direktiv 78/660/EEG, skall hänvisningarna anses ske till artikel 4 (balansräkning) respektive 27 och 28 (resultaträkning) i detta direktiv.

3. Hänvisningar i direktiven 78/660/EEG och 83/349/EEG till artiklarna 31–42 i direktiv 78/660/EEG skall anses gälla med beaktande av artiklarna 35–39 i detta direktiv.

4. När det i de nyss nämnda bestämmelserna i direktiv 78/660/EEG hänvisas till poster i balansräkningen som inte har någon motsvarighet i detta direktiv, skall hänvisningarna anses avse sådana i artikel 4 i detta direktiv angivna poster som omfattar ifrågavarande tillgångar och skulder.

Artikel 2

1. Vad som i detta direktiv föreskrivs om samordning skall gälla

- kreditinstitut som avses i artikel 1 första strecksatsen i direktiv 77/780/EEG och som utgör bolag eller annat företag enligt definitionen i fördragets artikel 58 andra stycket,
- finansiella institut som verkar i någon sådan företagsform som avses i artikel 1.1 i direktiv 78/660/EEG men för vilka det direktivet, till följd av punkt 2 i nämnda artikel, inte tillämpas.

Vid tillämpning av detta direktiv skall med "kreditinstitut" förstås även finansiella institut, om något annat inte framgår av sammanhanget.

2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa detta direktiv beträffande

- kreditinstitut som är uppräknade i artikel 2.2 i direktiv 77/780/EEG,
- institut som är hemmahörande i samma medlemsstat och som, i enlighet med vad som sägs i artikel 2.4 a i direktiv 77/780/EEG, är underställt en central företagsenhet i samma medlemsstat; i sådant fall skall, om annat inte gäller till följd av detta direktivs tillämplighet på den centrala företagsenheten, för denna centrala enhet och dess anknutna institut avges sammanställd redovisning som även omfattar förvaltningsberättelse och som upprättats, reviderats och offentliggjorts i enlighet med detta direktiv,
- följande kreditinstitut:
  - I Grekland ETEBA (Nationella investeringsbanken för industriell utveckling) och Τραπεζα Επενδύσεων (Investeringsbanken).
  - I Irland "Industrial and Provident Societies".
  - I Storbritannien "Friendly Societies" och "Industrial and Provident Societies".

4. I avvaktan på vidare samordning får medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 2.3 i direktiv 78/660/EEG,

- i fråga om kreditinstitut, som avses i artikel 2.1 a i detta direktiv och som inte utgör bolag av någon sådan typ som anges i artikel 1.1 i direktiv 78/660/EEG, föreskriva bestämmelser som avviker från detta direktiv, om institutens företagsform gör sådana avvikelser nödvändiga,
- i fråga om specialiserade kreditinstitut föreskriva bestämmelser som avviker från detta direktiv, om den särskilda verksamhetsinriktningen gör sådana avvikelser nödvändiga.

Sådana avvikande bestämmelser får avse endast anpassning av uppställningsformen, nomenklaturen, terminologin och innehållet i posterna i balans- och resultaträkningarna; de får inte innebära rätt för berörda institut att redovisa färre uppgifter i sina årsbokslut än vad andra institut som skall tillämpa detta direktiv är skyldiga att göra.

Medlemsstaterna skall inom sex månader från utgången av den tid som anges i artikel 47.2 lämna uppgift till kommissionen om ifrågavarande kreditinstitut, eventuellt angivna efter företagskategori. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om vilka avvikelser som gjorts.

Avvikelserna skall omprövas inom tio år efter anmälan av detta direktiv. Kommissionen skall föreslå lämpliga åtgärder

om det är påkallat. Den skall därutöver lägga fram en preliminär rapport inom fem år efter anmälan av direktivet.

AVSNITT 2

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OM BALANS- OCH RESULTATRÄKNINGAR

Artikel 3

En sammanslagning av poster så som sägs i artikel 4.3 a eller b i direktiv 78/660/EEG skall av kreditinstitut inte kunna utnyttjas annat än beträffande sådana delposter i balans- och resultaträkningarna som betecknats med liten bokstav samt kunna tillåtas endast med stöd av bestämmelser som medlemsstaterna antagit för ändamålet.

AVSNITT 3

BALANSRÄKNINGENS UPPSTÄLLNINGSFORM

Artikel 4

Medlemsstaterna skall föreskriva följande form för uppställning av balansräkningen.

Tillgångar

1. Kassa, tillgodohavanden hos centralbanker och postgiro.
2. Statsskuldförbindelser och andra skuldbevis som är belåningsbara i centralbanker:
  - a) statsskuldförbindelser och andra liknande värdepapper,
  - b) andra skuldbevis som är belåningsbara i centralbanker (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att de skall redovisas under Tillgångar, posterna 3 och 4).
3. Fordringar på kreditinstitut:
  - a) betalbara på anfordran,
  - b) andra fordringar.
4. Utlåning till allmänheten.
5. Obligationer och andra värdepapper med fast avkastning
  - a) emitterade av offentliga organ,
  - b) emitterade av andra låntagare, med särskilt angivande av
    - egna skuldebrev (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att de skall räknas av på skuldsidan).
6. Aktier och andra värdepapper med rörlig avkastning.
7. Ägarintressen, med särskilt angivande av
  - ägarintressen i kreditinstitut (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att de skall uppges i noter).
8. Aktier och andelar i anknutna företag ("affiliated undertakings"), med särskilt angivande av
  - aktier och andelar i kreditinstitut (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att de skall uppges i noter).
9. Immateriella anläggningstillgångar, angivna under Tillgångar, rubrikerna B och C.I, i artikel 9 i direktiv 78/660/EEG, med särskilt angivande av
  - kostnader för bolagsbildning, så som de definierats i nationell lag, i den mån de enligt nationell lag får redovisas som tillgångar (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att de skall uppges i noter),
  - goodwill, till den del den förvärvats mot vederlag (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att den skall uppges i noter).
10. Materiella anläggningstillgångar, angivna under Tillgångar, rubrik C.II, i artikel 9 i direktiv 78/660/EEG, med särskilt angivande av
  - mark och byggnader som används av ett kreditinstitut för den egna verksamheten (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att uppgift skall lämnas i noter).
11. Tecknat ej inbetalt kapital, med särskilt angivande av
  - infordrat kapital (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att infordrat kapital skall redovisas på skuldsidan, i vilket fall kapital som infordrats men ännu inte inbetalts skall tas upp antingen under denna tillgångspost eller under Tillgångar, post 14).
12. Egna aktier eller andelar (med uppgift om deras nominella värde eller, i avsaknad därav, deras bokförda parivärde, i den utsträckning det i nationell lag medges att de redovisas i balansräkningen).
13. Övriga tillgångar.
14. Tecknat ej inbetalt kapital som är infordrat (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att infordrat kapital skall redovisas under Tillgångar, post 11).
15. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.
16. Förlust under räkenskapsåret (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att den skall redovisas under Skulder och eget kapital, post 14).

Summa tillgångar.

Skulder och eget kapital

1. Skulder till kreditinstitut
    - a) att betalas på anfordran,
    - b) att betalas på viss avtalad förfallodag eller efter uppsägning.
  2. Inlåning från allmänheten:
    - a) insatta sparmedel, med särskilt angivande av
      - sådana insättningar som skall återbetalas på anfordran, sådana för vilka en viss förfallodag har avtalats, samt sådana som skall återbetalas efter uppsägning, allt under förutsättning att en sådan uppdelning är föreskriven i nationell lag (såvida det inte i nationell lag är föreskrivet att sådana uppgifter skall redovisas i noter),
    - b) övriga skulder:
      - ba) att betalas på anfordran,
      - bb) att betalas på viss avtalad förfallodag eller efter uppsägning.
  3. Skulder representerade av emitterade värdepapper:
    - a) emitterade skuldebrev,
    - b) övriga.
  4. Övriga skulder.
  5. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter.
  6. Avsättningar:
    - a) avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser,
    - b) avsättningar för skatter,
    - c) övriga avsättningar.
  7. Vinst under räkenskapsåret (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att den skall redovisas under Skulder och eget kapital, post 14).
  8. Efterställda skulder.
  9. Tecknat kapital (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att infortrat kapital skall redovisas under denna post, i vilket fall tecknat kapital och inbetalt kapital skall redovisas var för sig).
  10. Överkurs vid emission.
  11. Kapitalreserver.
  12. Uppskrivningsfond.
  13. Balanserad vinst eller förlust.
  14. Vinst eller förlust under räkenskapsåret (såvida det inte i nationell lag föreskrivs att den skall redovisas under Tillgångar, post 16, eller under Skulder och eget kapital, post 7).
- Summa skulder.

Poster utanför balansräkningen

1. Ansvarsförbindelser, med särskilt angivande av
  - accepterade och endosserade växlar,
  - garantier samt pantförskrivna tillgångar.
2. Åtaganden, med särskilt angivande av
  - åtaganden som följer med återköpstransaktioner.

Artikel 5

Följande skall redovisas särskilt, som delposter till respektive post:

- fordringar, som anges under Tillgångar, posterna 2—5, hos anknutna företag, vare sig fordringarna representeras av värdepapper eller ej,
- fordringar, som anges under Tillgångar, posterna 2—5, hos företag i vilka kreditinstitutet har ett ägarintresse, vare sig fordringarna representeras av värdepapper eller ej,
- skulder, som anges under Skulder och eget kapital, posterna 1, 2, 3 och 8, till anknutna företag, vare sig skulderna representeras av värdepapper eller ej,
- skulder, som anges under Skulder och eget kapital, posterna 1, 2, 3 och 8, till företag i vilka kreditinstitutet har ett ägarintresse, vare sig skulderna representeras av värdepapper eller ej.

Artikel 6

1. Efterställda tillgångar skall redovisas särskilt, som delposter till poster enligt uppställningsformen eller till poster redovisade i enlighet med artikel 5.
2. Efterställda tillgångar är de tillgångar som, vare sig de representeras av värdepapper eller ej, i händelse av likvidation eller konkurs kan infrias först efter det att övriga borgenärer tillgodosetts.

Artikel 7

Medlemsstaterna får medge att uppgifter som avses i artiklarna 5 och 6 redovisas i noter till respektive poster.

Artikel 8

1. Tillgångar skall redovisas under respektive rubrik i balansräkningen, även då det kreditinstitut som upprättat

balansräkningen pantförskrivit dem för egna eller tredje mans åtaganden eller i övrigt har anvisat dem som säkerhet hos tredje man.

2. Ett kreditinstitut får inte i sin balansräkning ta upp tillgångar som institutet mottagit som pant eller anvisats som säkerhet, med mindre tillgångarna utgörs av kontanta medel som deponerats hos institutet.

Artikel 9

1. I de fall ett lån har lämnats av ett konsortium av kreditinstitut, skall varje medverkande kreditinstitut i sin balansräkning ta upp endast sin del av hela lånet.

2. Har ett kreditinstitut, i fråga om ett sådant konsortielån som anges i punkt 1, ställt garantier för högre belopp än som motsvarar vad institutet tillskjutit, skall mellanskillnaden redovisas som en ansvarsförbindelse (under Poster utanför balansräkningen, post 1, andra strecksatsen).

Artikel 10

1. Medel som ett kreditinstitut förvaltar i eget namn men för tredje mans räkning skall redovisas i balansräkningen, om institutet har rätt att förfoga över tillgångarna. Summan av sådana tillgångar och skulder skall redovisas särskilt eller i noter till respektive tillgångs- och skuldposter. Dock får medlemsstaterna medge att sådana medel redovisas utanför balansräkningen, förutsatt att särskilda regler gäller, enligt vilka medlen kan avskiljas från de tillgångar som står till förfogande för utskiftning i händelse av likvidation av kreditinstitut (eller liknande förfaranden).

2. Tillgångar som förvärvats i tredje mans namn och för hans räkning får inte tas upp i balansräkningen.

Artikel 11

Endast belopp som kan tas i anspråk när som helst eller beträffande vilka det har avtalats en löp- eller uppsägningstid som understiger 24 timmar eller en arbetsdag, skall anses betalbara på anfordran.

Artikel 12

1. Med återköpsransaktioner avses transaktioner i vilka ingår överföring från ett kreditinstitut eller en kund ("överförande part") till ett annat kreditinstitut eller en annan kund ("mottagande part") av tillgångar, t.ex. växlar, fordringar eller

överlåtbara värdepapper, och överföringen villkorats av att samma tillgångar senare skall återföras till den överförande parten till ett bestämt pris.

2. Om den mottagande parten förbinder sig att återlämna tillgångarna på en dag som har bestämts eller skall bestämmas av den överförande parten, skall den ifrågavarande transaktionen anses som en äkta återköpsransaktion.

3. Har emellertid den mottagande parten en rätt, men ej skyldighet, att på en dag som är bestämd eller som skall bestämmas återlämna tillgångarna till försäljningspriset eller till ett annat i förväg fastställt pris, skall den ifrågavarande transaktionen betraktas som en försäljning med option att lämna tillgångarna åter (oäkta återköpsransaktion).

4. I fråga om återköpsransaktioner som avses i punkt 2 skall de överförda tillgångarna fortsatt redovisas i den överförande partens balansräkning; den köpeskilling som den överförande parten erhållit skall redovisas som en skuld till den mottagande parten. Vidare skall värdet av de överförda tillgångarna uppges i en not i den överförande partens räkenskaper. Den mottagande parten skall inte ha rätt att redovisa de överförda tillgångarna i sin balansräkning; Det belopp som erlagts av den mottagande parten skall redovisas som en fordran på den överförande parten.

5. I fråga om återköpsransaktioner som avses i punkt 3 skall den överförande parten däremot inte ha rätt att redovisa de överförda tillgångarna i sin balansräkning; dessa poster skall redovisas som tillgångar i den mottagande partens balansräkning. Den överförande parten skall under Poster utanför balansräkningen, post 2, redovisa ett belopp som motsvarar det som överenskommit för ett eventuellt återköp.

6. Valutaterminstransaktioner, optioner, transaktioner som omfattar emission av skuldebrev med förbindelse att före förfallodagen återköpa hela emissionen eller delar av denna, samt andra liknande transaktioner skall inte anses som återköpsransaktioner i denna artikels mening.

AVSNITT 4

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR VISSA POSTER I BALANSRÄKNINGEN

Artikel 13

Tillgångar: Post 1 — Kassa, tillgodohavanden hos centralbanker och postgiro

1. Kassatillgångar skall omfatta lagliga betalningsmedel, däribland utländska sedlar och mynt.

2. Till denna post får hänföras endast tillgodohavanden hos centralbanker och postgiro i det land eller de länder där

kreditinstitutet är etablerat. Sådana tillgodohavanden måste kunna fritt disponeras när som helst. Andra fordringar på sådana institut skall tas upp som fordringar på kreditinstitut (Tillgångar, post 3) eller som utlåning till allmänheten (Tillgångar, post 4).

Artikel 14

Tillgångar: Post 2 — Statsskuldförbindelser och andra skuldbevis som är belåningsbara i centralbanker

1. Denna post skall, under a, omfatta statsskuldförbindelser och andra liknande värdepapper, dvs. skattkammarväxlar, statsobligationer och andra liknande skuldbevis emitterade av offentliga organ och belåningsbara i centralbanker i det land eller de länder där kreditinstitutet är etablerat. Skuldbevis som emitterats av offentliga organ och som inte uppfyller villkoren enligt ovan skall tas upp under Tillgångar, delpost 5 a.

2. Denna post skall, under b, omfatta värdepapper som är belåningsbara i centralbanker, dvs. alla värdepapper som innehas i egen portfölj och som förvärvats från kreditinstitut eller från kunder, i den mån värdepapperen enligt nationell lag är belåningsbara i centralbanker i det land eller de länder där kreditinstitutet är etablerat.

Artikel 15

Tillgångar: Post 3 — Fordringar på kreditinstitut

1. Fordringar på kreditinstitut skall omfatta alla fordringar som uppkommit genom banktransaktioner som det kreditinstitut, vilket upprättar balansräkningen, företagit med inhemska och utländska kreditinstitut, oavsett hur transaktionen rubricerats i det enskilda fallet.

Undantag skall göras endast för fordringar som representeras av obligationer eller andra värdepapper som skall tas upp under Tillgångar, post 5.

2. Vid tillämpning av denna artikel skall till kreditinstitut hänföras alla företag uppförda på den lista som offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* i enlighet med artikel 3.7 i direktiv 77/780/EEG, vidare centralbanker och officiella inhemska och internationella bankinrättningar samt alla privata och offentliga företag som inte är etablerade inom gemenskapen men som faller under definitionen i artikel 1 i direktiv 77/780/EEG.

Fordringar på företag som inte uppfyller de nu nämnda villkoren skall tas upp under Tillgångar, post 4.

Artikel 16

Tillgångar: Post 4 — Utlåning till allmänheten

Utlåning till allmänheten skall omfatta alla tillgångar i form av fordringar på inhemska och utländska kunder som inte är kreditinstitut, oavsett hur transaktionen rubricerats i det enskilda fallet.

Undantag skall göras endast för fordringar i form av obligationer eller andra värdepapper som skall tas upp under Tillgångar, post 5.

Artikel 17

Tillgångar: Post 5 — Obligationer och andra värdepapper med fast avkastning

1. Denna post skall omfatta sådana omsättningsbara obligationer och andra värdepapper med fast avkastning som emitterats av kreditinstitut eller andra företag eller offentliga organ; värdepapper som emitterats av sistnämnda organ skall omfattas endast i den mån de inte skall tas upp under Tillgångar, post 2.

2. Värdepapper med en rörlig ränta som varierar beroende på särskilda förhållanden, såsom räntan på interbankmarknaden eller Euromarknaden, skall likaså anses som obligationer och värdepapper med fast avkastning.

3. Endast återköpta och omsättningsbara egna skuldebrev får ingå i delposten 5 b.

Artikel 18

Skulder och eget kapital: Post 1 — Skulder till kreditinstitut

1. Skulder till kreditinstitut skall omfatta alla skulder som uppkommit genom banktransaktioner som det kreditinstitut, vilket upprättar balansräkningen, företagit med inhemska och utländska kreditinstitut, oavsett hur transaktionen rubricerats i det enskilda fallet.

Undantag skall göras endast för obligationer eller andra värdepapper som skall tas upp under Skulder och eget kapital, post 3.

2. Vid tillämpning av denna artikel skall till kreditinstitut hänföras alla företag uppförda på den lista som offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* i enlighet med artikel 3.7 i direktiv 77/780/EEG, vidare centralbanker och officiella inhemska och internationella bankinrättningar samt

alla privata och offentliga företag som inte är etablerade inom gemenskapen men som faller under definitionen i artikel 1 i direktiv 77/780/EEG.

Artikel 19

Skulder och eget kapital: Post 2 — Inlåning från allmänheten

1. Inlåning från allmänheten skall omfatta all inlåning från andra borgenärer än kreditinstitut enligt definitionen i artikel 18, oavsett hur transaktionen rubricerats i det enskilda fallet.

Undantag skall göras endast för upplåning i form av obligationer eller andra värdepapper som skall tas upp under Skulder och eget kapital, post 3.

2. Endast insättningar som uppfyller i nationell lag uppställda villkor skall räknas som insatta sparmedel.

3. Sparobligationer skall tas upp under motsvarande delpost endast i den mån de inte är omsättningsbara.

Artikel 20

Skulder och eget kapital: Post 3 — Skulder representerade av emitterade värdepapper

1. Denna post skall omfatta både obligationer och skulder för vilka omsättningsbara värdepapper har emitterats, särskilt bankcertifikat, "bons de caisse" och skulder enligt egna accepter eller egna växlar.

2. Endast växlar som ett kreditinstitut utställt för egen upplåning och för vilka institutet svarar i första hand (som trassat) skall räknas som egna accepter.

Artikel 21

Skulder och eget kapital: Post 8 — Efterställda skulder

Har det genom avtal bestämts att vissa skulder, vare sig de representeras av värdepapper eller ej, skall i händelse av likvidation eller konkurs återbetalas först efter det att alla övriga borgenärer tillgodosetts, skall sådana skulder tas upp under denna post.

Artikel 22

Skulder och eget kapital: Post 9 — Tecknat kapital

Denna post skall omfatta kapital som, oavsett hur det be-tecknats i det enskilda fallet, enligt nationell lag skall räknas

som eget kapital tecknat av aktieägare eller andra innehavare, allt efter det ifrågavarande institutets associationsform.

Artikel 23

Skulder och eget kapital: Post 11 — Kapitalreserver

Denna post skall omfatta alla slag av reserver som i artikel 9 i direktiv 78/660/EEG angivits och definierats under Skulder och eget kapital, post A.IV. För kreditinstitut vars associa-tionsform inte omfattas av direktiv 78/660/EEG får med-lemsstaterna vid behov föreskriva även andra slag av reserver.

De slag av reserver som avses i första stycket skall i berörda kreditinstituts balansräkningar redovisas särskilt, som delposter till Skulder och eget kapital, post 11, med undantag för uppskrivningsfond som skall tas upp under post 12.

Artikel 24

Poster utanför balansräkningen: Post 1 — Ansvarförbindelser

Denna post skall omfatta alla transaktioner varigenom ett institut har ställt garanti för tredje mans förpliktelser.

I noter skall anges arten och storleken av varje slag av ansvarsförbindelse som är av betydelse i förhållande till institutets hela verksamhet.

Förbindelser genom endossering av rediskonterade växlar skall ingå i denna post endast om annat ej är föreskrivet i nationell lag. Det samma gäller beträffande andra accepter än egna accepter.

Borgensförbindelser och pantförskrivna tillgångar skall omfatta alla garantiförpliktelser som ingåtts samt alla tillgångar som pantförskrivits för tredje mans räkning, särskilt borgensförbindelser och oåterkalleliga rembursar.

Artikel 25

Poster utanför balansräkningen: Post 2 — Åtaganden

Denna post skall omfatta alla oåterkalleliga åtaganden som innebär risktagande.

I noter skall anges arten och storleken av varje slag av åtagande som är av betydelse i förhållande till institutets hela verksamhet.

Åtaganden genom återköpstransaktioner skall omfatta åtaganden som ingåtts av kreditinstitut i samband med sådana återköpstransaktioner (på grund av avtal om försäljning med option att lämna tillgångarna åter) som avses i artikel 12.3.

AVSNITT 5

RESULTATRÄKNINGENS UPPSTÄLLNINGSFÖRM

Artikel 26

Medlemsstaterna skall föreskriva att en eller båda av de i artiklarna 27 och 28 angivna formerna skall användas för uppställning av resultaträkningen. Om en medlemsstat föreskriver båda uppställningsformerna får den tillåta företagen att välja mellan dem.

Artikel 27

Vertikal uppställning (rapportform)

1. Ränteintäkter och liknande intäkter med särskild uppgift om intäkter från värdepapper med fast avkastning.
2. Räntekostnader och liknande kostnader.
3. Intäkter från värdepapper:
  - a) Intäkter från aktier och andra värdepapper med rörlig avkastning.
  - b) Intäkter från ägarintressen.
  - c) Intäkter från aktier och andelar i anknutna företag.
4. Provisionsintäkter.
5. Provisionskostnader.
6. Nettovinst eller nettoförlust av finansiella transaktioner.
7. Övriga rörelseintäkter.
8. Allmänna administrationskostnader:
  - a) Personalkostnader med särskild uppgift om
    - löner och arvoden,
    - sociala kostnader med pensioner särskilt angivna.
  - b) Övriga administrationskostnader.
9. Värdejusteringar beträffande Tillgångar, posterna 9 och 10.
10. Övriga rörelsekostnader.

11. Nedskrivningar av fordringar samt avsättningar för ansvarsförbindelser och åtaganden.
12. Återföringar av nedskrivna fordringar samt av avsättningar för ansvarsförbindelser och åtaganden.
13. Nedskrivningar av överlåtbara värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar, av ägarintressen samt av aktier och andelar i anknutna företag.
14. Återföringar av nedskrivna överlåtbara värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar, ägarintressen samt aktier och andelar i anknutna företag.
15. Skatt på resultatet av den normala verksamheten.
16. Resultatet av den normala verksamheten efter skatt.
17. Extraordinära intäkter.
18. Extraordinära kostnader.
19. Extraordinärt resultat.
20. Skatt på extraordinärt resultat.
21. Extraordinärt resultat efter skatt.
22. Övriga skatter som inte ingår i ovanstående poster.
23. Vinst eller förlust för räkenskapsåret.

Artikel 28

Horisontell uppställning (kontoform)

A. Kostnader

1. Räntekostnader och liknande kostnader.
2. Provisionskostnader.
3. Nettoförlust av finansiella transaktioner.
4. Allmänna administrationskostnader:
  - a) Personalkostnader med särskild uppgift om
    - löner och arvoden,
    - sociala kostnader med pensioner särskilt angivna.
  - b) Övriga administrationskostnader.
5. Värdejusteringar beträffande Tillgångar, posterna 9 och 10.
6. Övriga rörelsekostnader.

7. Nedskrivningar av fordringar samt avsättningar för ansvarsförbindelser och åtaganden.
8. Nedskrivningar av överlåtbara värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar, av ägarintressen samt av aktier och andelar i anknutna företag.
9. Skatt på resultatet av den normala verksamheten.
10. Resultatet av den normala verksamheten efter skatt.
11. Extraordinära kostnader.
12. Skatt på extraordinärt resultat.
13. Extraordinär förlust efter skatt.
14. Övriga skatter som inte ingår i ovanstående poster.
15. Vinst för räkenskapsåret.

B. *Intäkter*

1. Ränteintäkter och liknande intäkter med särskild uppgift om intäkter av värdepapper med fast avkastning.
2. Intäkter från värdepapper:
  - a) Intäkter från aktier och andra värdepapper med rörlig avkastning.
  - b) Intäkter från ägarintressen.
  - c) Intäkter från aktier och andelar i anknutna företag.
3. Provisionsintäkter.
4. Nettovinst av finansiella transaktioner.
5. Återföringar av nedskrivna fordringar samt av avsättningar för ansvarsförbindelser och åtaganden.
6. Återföringar av nedskrivna överlåtbara värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar, ägarintressen samt aktier och andelar i anknutna företag.
7. Övriga rörelseintäkter.
8. Resultatet av den normala verksamheten efter skatt.
9. Extraordinära intäkter.
10. Extraordinär vinst efter skatt.
11. Förlust för räkenskapsåret.

AVSNITT 6

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR VISSA POSTER I RESULTATRÄKNINGEN

Artikel 29

Artikel 27, posterna 1 och 2 (vertikal uppställning).

Artikel 28, posterna A.1 och B.1 (horisontell uppställning).

Ränteintäkter och liknande intäkter samt räntekostnader och liknande kostnader.

Dessa poster skall omfatta alla vinster och förluster som uppkommer i bankverksamhet, bl.a.

- 1) alla intäkter från tillgångar upptagna under Tillgångar, posterna 1—5 i balansräkningen, oberoende av hur de beräknats; här skall också ingå över tiden fördelade intäkter som uppkommit därigenom att tillgångar förvärvats till lägre belopp än, eller att skulder iklätts till högre belopp än vad som skall betalas på förfallodagen,
- 2) alla kostnader för skulder upptagna under Skulder och eget kapital, posterna 1, 2, 3 och 8, oberoende av hur de beräknats; här skall också ingå över tiden fördelade utgifter som uppkommit därigenom att tillgångar förvärvats till högre belopp än, eller att skulder iklätts till lägre belopp än vad som skall betalas på förfallodagen,
- 3) intäkter och kostnader som uppkommit på grund av säkrade terminskontrakt och som är fördelade över kontraktets faktiska löptid och har räntekaraktär,
- 4) ränteliknande arvoden och provisioner som beräknas på tidsbasis eller på grundval av fordringens eller skuldens storlek.

Artikel 30

Artikel 27, post 3 (vertikal uppställning).

Artikel 28, post B.2 (horisontell uppställning).

Intäkter från aktier och andra värdepapper med rörlig avkastning, från ägarintressen och från aktier och andelar i anknutna företag.

Denna post skall omfatta all utdelning och alla övriga intäkter från värdepapper med rörlig avkastning, från ägarintressen och från aktier och andelar i anknutna företag. Intäkter från aktier och andelar i förvaltningsbolag skall också ingå i denna post.

Artikel 31

Artikel 27, posterna 4 och 5 (vertikal uppställning).

Artikel 28, posterna A.2 och B.3 (horisontell uppställning).

Provisionsintäkter och provisionskostnader.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 29 skall till provisionsintäkter räknas intäkter från alla tjänster som tillhandahållits tredje man och till provisionskostnader alla kostnader för tjänster som tillhandahållits av tredje man, särskilt

- provisioner hänförliga till garantigivning, till låneförvaltning för andra långivares räkning och till värdepapperstransaktioner för tredje mans räkning,
- provisioner och andra avgifter samt intäkter hänförliga till betalningstransaktioner, kontoadministration, samt förvaring och förvaltning av värdepapper,
- provisioner hänförliga till transaktioner i utländsk valuta och försäljning och köp av mynt och ädla metaller för tredje mans räkning,
- provisioner för mäklartjänster i samband med inlånings-, försäkrings- och låneavtal.

Artikel 32

Artikel 27, post 6 (vertikal uppställning).

Artikel 28, post A.3 eller B.4 (horisontell uppställning).

Nettovinst eller nettoförlust av finansiella transaktioner.

Denna post omfattar

1. nettovinster eller nettoförluster av handel med värdepapper som inte innehas som finansiella anläggningstillgångar jämte justeringar eller återföringar av värdet på sådana värdepapper, med beaktande av den mellanskillnad som uppkommer vid tillämpning av artikel 36.2; dock skall i de medlemsstater som utnyttjar den möjlighet som ges i artikel 37 dessa nettovinster eller nettoförluster jämte värdejusteringar och återföringar redovisas endast till den del de hänför sig till värdepapper i handelslager,
2. nettovinster eller nettoförluster av valutatransaktioner, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 29.3,
3. nettovinster eller nettoförluster av köp- och säljtransaktioner beträffande finansiella instrument inklusive ädla metaller.

Artikel 33

Artikel 27, posterna 11 och 12 (vertikal uppställning).

Artikel 28, posterna A.7 och B.5 (horisontell uppställning).

Nedskrivningar av fordringar samt avsättningar för ansvarsförbindelser och åtaganden.

Återföringar av nedskrivna fordringar samt av avsättningar för ansvarsförbindelser och åtaganden.

1. Dessa poster skall omfatta dels kostnader vid nedskrivningar av sådana fordringar som skall tas upp under Tillgångar, posterna 3 och 4, samt avsättningar för sådana ansvarsförbindelser och åtaganden som skall tas upp som poster utanför balansräkningen, posterna 1 och 2, dels intäkter av tidigare nedskrivna fordringar samt belopp som återförts efter tidigare nedskrivningar eller avsättningar.

2. Denna post skall i medlemsstater som utnyttjar den möjlighet som ges i artikel 37 omfatta även nettovinst eller nettoförlust av handel med sådana under Tillgångar, posterna 5 och 6, upptagna värdepapper som varken innehas som finansiella anläggningstillgångar enligt definitionen i artikel 35.2 eller ingår i handelslager, jämte justeringar eller återföringar av värdet på sådana värdepapper, med beaktande av den skillnad som följer vid tillämpning av artikel 36.2. Postens rubrik skall anpassas därefter.

3. Medlemsstaterna får tillåta kvittning mellan kostnader och intäkter under dessa poster, så att endast en nettopost (intäkt eller kostnad) redovisas.

4. Värdejusteringar av fordringar på kreditinstitut, kunder, företag i vilka kreditinstitut har ägarintressen samt anknutna företag skall redovisas särskilt i noter, när justeringarna är av betydelse. Denna bestämmelse behöver inte tillämpas om en medlemsstat tillåter kvittning enligt punkt 3.

Artikel 34

Artikel 27, posterna 13 och 14 (vertikal uppställning).

Artikel 28, posterna A.8 och B.5 (horisontell uppställning).

Nedskrivningar av överlåtbara värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar, av ägarintressen samt av aktier och andelar i anknutna företag.

Återföringar av nedskrivna överlåtbara värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar, ägarintressen samt aktier och andelar i anknutna företag.

1. Dessa poster skall omfatta dels kostnader vid nedskrivning av sådana fordringar som skall tas upp under Tillgångar, posterna 5 — 8, dels alla belopp som återförts efter tidigare nedskrivning, till den del kostnaderna och intäkterna hänför sig till överlåtbara värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar enligt definitionen i artikel 35.2, till ägarintressen eller till aktier eller andelar i anknutna företag.

2. Medlemsstaterna får tillåta kvittning mellan kostnader och intäkter under dessa poster, så att endast en nettopost (intäkt eller kostnad) redovisas.

3. Värdejusteringar av sådana överlåtbara värdepapper, ägarintressen samt aktier och andelar i anknutna företag skall redovisas särskilt i noter, när justeringarna är av betydelse. Denna bestämmelse behöver inte tillämpas om en medlemsstat tillåter kvittning enligt punkt 2.

AVSNITT 7

VÄRDERINGSREGLER

Artikel 35

1. Vad som tagits upp under Tillgångar, posterna 9 och 10, skall alltid värderas som anläggningstillgångar. Tillgångar under övriga poster i balansräkningen skall värderas som anläggningstillgångar om de är avsedda att varaktigt ingå i företagets normala verksamhet.

2. När det i avsnitt 7 i direktiv 78/660/EEG hänvisas till finansiella anläggningstillgångar skall detta begrepp, då det gäller kreditinstitut, anses omfatta ägarintressen, aktier och andelar i anknutna företag samt värdepapper avsedda att varaktigt ingå i företagets normala verksamhet.

3. a) Obligationer och andra värdepapper med fast avkastning skall när de innehas som anläggningstillgångar tas upp i balansräkningen till anskaffningsvärdet. Medlemsstaterna får dock kräva eller tillåta att sådana värdepapper tas upp i balansräkningen med det belopp som skall infrias på förfalldagen.

b) När anskaffningskostnaden för sådana värdepapper är högre än det belopp som skall infrias på förfalldagen skall mellanskillnaden tas upp som en kostnad i resultaträkningen. Medlemsstaterna får dock kräva eller tillåta att mellanskillnaden skrivs av i delposter så att den är helt avskriven på värdepapprens förfalldag. Mellanskillnaden skall redovisas särskilt i balansräkningen eller i en not.

c) När anskaffningskostnaden för sådana värdepapper är lägre än det belopp som skall infrias på förfalldagen får medlemsstaterna kräva eller tillåta att mellanskillnaden tas upp som intäkt, fördelad i poster under återstående löptid. Mellanskillnaden skall redovisas särskilt i balansräkningen eller i en not.

Artikel 36

1. Om överlåtbara värdepapper, vilka inte innehas som finansiella anläggningstillgångar, tas upp till anskaffningsvärdet i balansräkningen, skall kreditinstitutet i en not redovisa skillnaden mellan anskaffningsvärdet och det högre marknadsvärde som gäller på balansdagen.

2. Medlemsstaterna får dock kräva eller tillåta att sådana överlåtbara värdepapper tas upp i balansräkningen till det högre marknadsvärde som gäller på balansdagen. Skillnaden mellan anskaffningsvärdet och det högre marknadsvärdet skall redovisas i en not.

Artikel 37

1. Artikel 39 i direktiv 78/660/EEG skall gälla i fråga om värdering av kreditinstituts fordringar, obligationer, aktier och andra värdepapper med rörlig avkastning vilka inte innehas som finansiella anläggningstillgångar.

2. I avvaktan på vidare samordning får dock medlemsstaterna tillåta

a) att fordringar på kreditinstitut samt utlåning till allmänheten (Tillgångar, posterna 3 och 4) och skuldebrev samt aktier och andra värdepapper med rörlig avkastning, som ingår under Tillgångar, posterna 5 och 6, och som varken innehas som finansiella anläggningstillgångar enligt definitionen i artikel 35.2 eller ingår i handelslager, tas upp till ett värde lägre än det som följer av en tillämpning av artikel 39.1 i direktiv 78/660/EEG, om det krävs för beaktande av de särskilda risker som är förenade med bankrörelse; skillnaden mellan de två värdena får dock inte motsvara mer än 4% av de samlade tillgångarnas värde beräknat enligt den nämnda artikel 39,

b) att det lägre värde som följer av en tillämpning av a) upprätthålls tills kreditinstitutet beslutar att justera det,

c) att varken artikel 36.1 i detta direktiv eller artikel 40.2 i direktiv 78/660/EEG skall gälla, i fall en medlemsstat utnyttjar den möjlighet som ges i a) ovan.

Artikel 38

1. Medlemsstater som utnyttjar den möjlighet som ges i artikel 37 skall tillåta och övriga medlemsstater får tillåta, i avvaktan på vidare samordning, att det under Skulder och eget kapital införs en post 6A, betecknad "Reserveringar för allmänna risker i bankrörelse". Denna post skall omfatta reserveringar som kreditinstitut beslutar göra för att möta de särskilda risker som är förenade med bankrörelse.

2. Saldot för ökning och minskning av "Reserveringar för allmänna risker i bankrörelse" skall redovisas särskilt i resultaträkningen.

Artikel 39

1. Tillgångar och skulder i utländsk valuta skall omräknas efter avistakursen på balansdagen. Medlemsstaterna får dock kräva eller tillåta att tillgångar som innehas som finansiella anläggningstillgångar samt materiella och immateriella tillgångar som inte är säkrade på avista- eller terminsmarknader, omräknas efter anskaffningskursen vid förvärvet.

2. Öppna termins- och avistaaffärer skall omräknas efter avistakursen på balansdagen.

Medlemsstaterna får dock kräva att terminsaffärer omräknas efter terminskursen på balansdagen.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 29.3 skall skillnader mellan å ena sidan det bokförda värdet av tillgångar, skulder och terminsaffärer och å andra sidan det värde som erhållits vid omräkning enligt punkterna 1 och 2 redovisas i resultaträkningen. Medlemsstaterna får dock kräva eller tillåta att skillnader till följd av omräkning enligt punkterna 1 och 2 redovisas, helt eller delvis, under bundna reserver, då de hänför sig till finansiella anläggningstillgångar, till materiella eller immateriella tillgångar och till transaktioner avsedda att säkra sådana tillgångar.

4. Medlemsstaterna får bestämma att positiva omräkningskillnader som hänför sig till terminsaffärer, tillgångar eller skulder som inte är säkrade genom andra terminsaffärer eller av tillgångar eller skulder, inte skall redovisas i resultaträkningen.

5. Vid användning av någon sådan metod som anges i artikel 59 i direktiv 78/660/EEG får medlemsstaterna bestämma att omräkningskillnader skall, helt eller delvis, föras direkt till reserver. Positiva och negativa omräkningskillnader

som förs till reserver skall redovisas särskilt i balansräkningen eller i en not.

6. Medlemsstaterna får kräva eller tillåta att omräkningskillnader, som vid sammanställd redovisning uppkommer då ett anknuten företags kapital och reserver eller ett ägarintresses andel av kapital och reserver omräknas vid början av redovisningsperioden, helt eller delvis skall ingå i sammanställda reserver, jämte omräkningskillnader hänförliga till omräkning av transaktioner avsedda att säkra sådant kapital och sådana reserver.

7. Medlemsstaterna får kräva eller tillåta att intäkter och kostnader hänförliga till anknuten företag och till ägarintressen vid sammanställd redovisning omräknas efter ett genomsnitt av valutakurserna under redovisningsperioden.

AVSNITT 8

NOTERNAS INNEHÅLL

Artikel 40

1. Artikel 43.1 i direktiv 78/660/EEG skall tillämpas med de avvikelser som följer av artikel 37 i detta direktiv och följande bestämmelser.

2. Ett kreditinstitut skall lämna upplysningar, utöver vad som sägs i artikel 43.1.5 i direktiv 78/660/EEG, om vad som upptagits under Skulder och eget kapital, post 8 (efterställda skulder), enligt följande.

a) Beträffande varje lån som motsvarar mer än 10% av samtliga efterställda skulder:

i) Uppgift om lånebelopp och -valuta, räntesats och förfallodag eller om huruvida lånet löper evigt.

ii) Uppgift om eventuella omständigheter som medför förtida återbetalning.

iii) Uppgift om villkoren för lånets efterställda karaktär, om eventuella förutsättningar och villkor för konvertering av det efterställda lånet till kapital eller till något annat slag av skuldpost.

b) Sammanfattande upplysning om vilka regler som gäller för övriga lån.

3. a) I stället för de upplysningar som krävs enligt artikel 43.1.6 i direktiv 78/660/EEG, skall kreditinstituten

för var och en av posterna 3 b och 4 under Tillgångar och posterna 1 b, 2 a, 2 b.bb och 3 b under Skulder och eget kapital i noter ange belopp för fordringar och skulder allt efter återstående löptid enligt följande:

- Högst tre månader.
- Mer än tre månader men högst ett år.
- Mer än ett år men högst fem år.
- Mer än fem år.

I fråga om Tillgångar, post 4, skall också redovisas vilka fordringar som är betalbara på anfordran respektive efter kort uppsägningstid.

Om fordringar eller skulder skall amorteras, skall som återstående löptid räknas perioden mellan balansdagen och förfallodagen för respektive amortering.

Dock får medlemsstaterna under en tid av fem år från den dag som avses i artikel 47.2 kräva eller tillåta att förteckningen över tillgångar och skulder efter löptid görs på grundval av ursprunglig löp- eller uppsägningstid. I sådant fall skall, när ett kreditinstitut har förvärvat en utelöpande fordran som inte representeras av värdepapper, medlemsstaterna kräva att fordringen anges efter den löptid som återstår från dagen för förvärvet. Vid tillämpning av detta stycke skall ursprunglig löptid för fordringar motsvara tiden mellan dagen för första utnyttjandet och dagen för återbetalning; som uppsägningstid skall räknas tiden mellan den dag då uppsägning sker och dagen för återbetalning; i fråga om fordringar och skulder som skall amorteras, skall överenskommen löptid motsvara tiden mellan den dag då fordringen eller skulden uppkom och förfallodagen för sista amortering. Kreditinstitutet skall också beträffande balansräkningsposter som avses i detta stycke ange hur stor del av tillgångarna och skulderna som förfaller till betalning inom ett år efter balansdagen.

- b) Ett kreditinstitut skall i fråga om Tillgångar, post 5 (obligationer och andra värdepapper med fast avkastning) och Skulder och eget kapital, post 3 a (emitterade skuldebrev) ange hur stor del av tillgångarna och skulderna som förfaller till betalning inom ett år efter balansdagen.
- c) Medlemsstaterna får kräva att upplysningar som avses i a och b ovan skall lämnas i balansräkningen.

- d) Ett kreditinstitut skall lämna närmare uppgifter om tillgångar som det har ställt som säkerhet för egna eller tredje mans förpliktelser (inklusive ansvarsförbindelser); uppgifterna skall vara så detaljerade att de beträffande varje enskild skuldpost respektive post utanför balansräkningen ger upplysning om totalbeloppet för de tillgångar som ställts som säkerhet.

4. När ett kreditinstitut är skyldigt att under Poster utanför balansräkningen lämna upplysningar som avses i artikel 43.1.7 i direktiv 78/660/EEG, behöver dessa upplysningar inte upprepas i noter.

5. I stället för de upplysningar som krävs enligt artikel 43.1.8 i direktiv 78/660/EEG, skall kreditinstitut i noter ange hur stor del av intäkterna under posterna 1, 3, 4, 6 och 7 i artikel 27 eller under posterna B.1, B.2, B.3, B.4 och B.7 i artikel 28 som hänför sig till olika geografiska marknader, i den mån dessa väsentligen skiljer sig åt med hänsyn till hur kreditinstitutets verksamhet bedrivs. Artikel 45.1 b i direktiv 78/660/EEG skall gälla.

6. Hänvisningen i artikel 43.1.9 i direktiv 78/660/EEG till artikel 23.6 i samma direktiv skall anses som en hänvisning till artikel 27.8 eller artikel 28 A.4 i detta direktiv.

7. Med avvikelse från artikel 43.1.13 i direktiv 78/660/EEG behöver kreditinstitut lämna uppgift endast om storleken av förskott och krediter som beviljats ledamöterna i förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan, och om åtaganden som ingåtts för ledamöternas räkning i form av garantier av något slag. I sådana uppgifter skall anges summan för varje personkategori.

Artikel 41

1. De uppgifter som anges i artikel 15.3 i direktiv 78/660/EEG skall redovisas med avseende på tillgångar som innehas som anläggningstillgångar enligt definitionen i artikel 35 i detta direktiv. Skyldigheten att redovisa värdejusteringar särskilt skall emellertid inte gälla i de fall en medlemsstat har tillåtit kvittning av värdejusteringar med stöd av artikel 34.2 i detta direktiv. I sådant fall får värdejusteringar sammanslås med andra poster.

2. Medlemsstaterna skall föreskriva skyldighet för kreditinstitut att även i noterna redovisa följande:

- a) En uppdelning av överlåtbara värdepapper, redovisade under Tillgångar, posterna 5—8, på noterade och onoterade värdepapper.

- b) En uppdelning av överlåtbara värdepapper, redovisade under Tillgångar, posterna 5 och 6, alltefter huruvida de innehas eller inte innehas som finansiella anläggnings-tillgångar enligt artikel 35, samt det kriterium som använts för åtskillnad av de båda värdepapperskategori-erna.
- c) Värdet av leasingaffärer fördelat på respektive balans-räkningspost.
- d) En uppdelning av post 13 under Tillgångar, post 4 under Skulder och eget kapital, posterna 10 och 18 vid vertikal uppställning eller posterna A.6 och A.11 vid horisontell uppställning samt posterna 7 och 17 vid vertikal upp-ställning eller posterna B.7 och B.9 vid horisontell uppställning i resultaträkningen på de huvudbelopp som ingår under respektive post, i den mån dessa belopp är av betydelse för bedömningen av årsbokslutet, jämte förklaringar angående beloppens natur och storlek.
- e) Kostnader under räkenskapsåret för ett kreditinstituts efterställda skulder.
- f) Uppgift om förvaltnings- och förmedlingstjänster som ett institut lämnat tredje man, i den mån omfattningen av sådan verksamhet är av betydelse i förhållande till institutets samlade verksamhet.
- g) Det samlade värdet av tillgångar respektive skulder i utländsk valuta, omräknat till den valuta som använts i årsbokslutet.
- h) Uppgift om vilka slags icke förfallna terminsaffärer som föreligger på balansdagen, med särskilt angivande för varje slag av affärer om de till väsentlig del ingåtts för att möta verkan av svängningar i räntekurser, valutakurser och marknadspriser, och om de i väsentlig mån ingåtts som ett led i verksamheten. Sådana kategorier skall omfatta alla affärer beträffande vilka intäkter och kostnader skall tas upp enligt artikel 27 post 6, artikel 28 posterna A.3 eller B.4, eller artikel 29.3, exempelvis utländska valutor, ädla metaller, överlåtbara värdepapper, bankcertifikat och andra tillgångar.

AVSNITT 9

BESTÄMMELSER OM SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Artikel 42

1. Kreditinstitut skall upprätta sammantälld redovisning och sammanställd förvaltningsberättelse i enlighet med direktiv 83/349/EEG, i den mån annat ej föreskrivs i detta avsnitt.
2. I den mån en medlemsstat inte tillämpar artikel 5 i direktiv 83/349/EEG skall punkt 1 i denna artikel gälla också

moderföretag som inte har annat ändamål än att förvärva innehav i dotterföretag och att förvalta sådana innehav och göra dem vinstbringande, såvitt dotterföretagen uteslutande eller huvudsakligen är kreditinstitut.

Artikel 43

1. Direktiv 83/349/EEG skall tillämpas med de avvikelser som följer av artikel 1 i detta direktiv och punkt 2 i denna artikel.
2.
  - a) Artiklarna 4, 6, 15 och 40 i direktiv 83/349/EEG skall inte gälla.
  - b) Medlemsstaterna får göra en tillämpning av artikel 7 i direktiv 83/349/EEG beroende av följande ytterligare villkor:
    - Moderföretaget skall ha avgivit en förklaring att det garanterar åtaganden som det undantagna företaget iklätt sig; i det senare företagens redovisning skall uppges att en sådan förklaring gjorts.
    - Moderföretaget skall vara ett kreditinstitut enligt definitionen i artikel 2.1 a i detta direktiv.
  - c) Uppgifter som avses i de två första strecksatserna i artikel 9.2 i direktiv 83/349/EEG, alltså
    - summan av anläggningstillgångarna och
    - nettoomsättningen,
 skall ersättas av
    - summan av posterna 1, 3, 4, 6 och 7 i artikel 27 eller B.1, B.2, B.3, B.4 och B.7 i artikel 28 i detta direktiv.
  - d) Om, till följd av bestämmelsen i artikel 13.3 c i direktiv 83/349/EEG, ett dotterföretag som är ett kreditinstitut inte omfattas av sammanställd redovisning, men aktierna eller andelarna i det företaget innehas temporärt som ett led i en finansiell stödaktion, syftande till en rekonstruktion eller räddning av företaget i fråga, skall detta företags årsbokslut fogas till den sammanställda redovisningen och kompletterande upplysningar om arten av och villkoren för den finansiella stödaktionen lämnas i en not.
  - e) En medlemsstat får tillämpa artikel 12 i direktiv 83/349/EEG också på två eller flera kreditinstitut som inte är anknutna så som sägs i artikel 1.1 eller 1.2 i det direktivet men som på annan grund än

avtal eller bestämmelser i stiftelseurkund eller bolagsordning står under gemensam ledning.

- f) Samtliga bestämmelser utom punkt 2 i artikel 14 i direktiv 83/349/EEG skall gälla, dock med följande avvikelser.

I fall då moderföretaget är ett kreditinstitut och ett eller flera dotterföretag som skall omfattas av sammanställd redovisning inte är det, skall de senare företagen omfattas av sammanställd redovisning om deras verksamhet har direkt samband med bankverksamhet eller avser tjänster knutna till bankverksamhet, såsom leasing, factoring, förvaltning av värdepappersfonder datatjänster eller liknande.

- g) I fråga om uppställning av sammanställd redovisning skall

— artiklarna 3, 5—26 och 29—34 i detta direktiv gälla,

— hänvisningen i artikel 17 i direktiv 83/349/EEG till artikel 15.3 i direktiv 78/660/EEG avse tillgångar som anses som anläggningstillgångar enligt artikel 35 i detta direktiv.

- h) Artikel 34 i direktiv 83/349/EEG skall, med de avvikelser som följer av artiklarna 40 och 41 i detta direktiv, tillämpas beträffande innehållet i noter till den sammanställda redovisningen.

AVSNITT 10

OFFENTLIGGÖRANDE

Artikel 44

1. Ett kreditinstituts vederbörligen fastställda årsbokslut skall, jämte förvaltningsberättelse och berättelse avgiven av dem som är ansvariga för revision av räkenskaperna, offentliggöras enligt nationell lag i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG¹.

Genom nationell lagstiftning får dock bestämmas att förvaltningsberättelsen inte behöver offentliggöras enligt ovan. I så fall skall den hållas tillgänglig för allmänheten hos bolaget där detta har sitt säte i den ifrågavarande medlemsstaten. Det skall vara möjligt att på begäran kostnadsfritt få en kopia av hela berättelsen eller någon del av den. Priset på en sådan kopia får inte överstiga administrationskostnaden.

2. Punkt 1 skall också gälla i fråga om vederbörligen fastställd sammanställd redovisning, sammanställd förvaltningsberättelse och berättelse som avgivits av dem som är ansvariga för revision av sammanställd redovisning.

3. Dock skall ett kreditinstitut som upprättat årsbokslut eller sammanställd redovisning, om institutet inte är etablerat i någon sådan bolagsform som är angiven i artikel 1.1 i direktiv 78/660/EEG och inte har skyldighet enligt nationell lag att offentliggöra handlingar som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel och som föreskrivits i artikel 3 i direktiv 68/151/EEG, i vart fall hålla handlingarna tillgängliga för allmänheten där institutet har sitt säte eller, i avsaknad därav, där det har sin huvudsakliga verksamhet. Det skall vara möjligt att på begäran få kopior av handlingarna. Priset på sådana kopior får inte överstiga administrationskostnaden.

4. Ett kreditinstituts årsbokslut och sammanställda redovisning skall offentliggöras i varje medlemsstat där kreditinstitutet har filialer enligt definitionen i artikel 1 tredje strecksatsen i direktiv 77/780/EEG. Dessa medlemsstater får kräva att handlingarna offentliggörs på staternas respektive officiella språk.

5. Medlemsstaterna skall föreskriva lämpliga påföljder för underlåtenhet att följa bestämmelserna om offentliggörande i denna artikel.

AVSNITT 11

REVISION

Artikel 45

En medlemsstat behöver inte tillämpa artikel 2.1 b iii) i direktiv 84/253/EEG² på allmänna sparbanker, om det vid tiden för detta direktivs ikraftträdande ankommer på ett särskilt organ för kontroll av sådana sparbanker att ombesörja lagstadgad revision av sådana företags handlingar, angivna i artikel 1.1 i det direktivet, och de ansvariga personerna uppfyller åtminstone vad som krävs enligt artiklarna 3—9 i direktiv 84/253/EEG.

AVSNITT 12

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 46

Den kontaktkommitté som inrättats enligt artikel 52 i direktiv 78/660/EEG skall, i sammansättning för ändamålet, ha till uppgift även

¹ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8.

² EGT nr L 126, 12.5.1984, s. 20.

- a) att, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 169 och 170 i fördraget, underlätta en enhetlig tillämpning av detta direktiv genom regelbundet samråd, särskilt om praktiska problem i samband med tillämpningen,
- b) att vid behov rekommendera kommissionen tillägg eller ändringar i detta direktiv.

Artikel 47

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1990. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att bestämmelser som avses i punkt 1 skall tillämpas första gången på årsbokslut och sammanställd redovisning för det räkenskapsår som börjar den 1 januari 1993 eller under år 1993.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 48

Fem år efter den dag som avses i artikel 47.2 skall rådet, på förslag från kommissionen, se över och vid behov ändra dels bestämmelser i detta direktiv som ger medlemsstaterna valmöjlighet, dels artikel 2.1 samt artiklarna 27, 28 och 41, med beaktande av de erfarenheter som vunnits vid tillämpning av direktivet och av syftet att åstadkomma större genomsynlighet och samordning av bestämmelser som omfattas av direktivet.

Artikel 49

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 december 1986.

På rådets vägnar

N. LAWSON

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 februari 1989

om skyldigheter angående offentliggörande av årsredovisningshandlingar för i en medlemsstat inrättade filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i en annan medlemsstat

(89/117/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Inrättandet av en europeisk inre marknad förutsätter att filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i andra medlemsstater behandlas på samma sätt som filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i samma medlemsstat. Detta innebär, såvitt gäller årsredovisningshandlingar, att det är tillräckligt för en filial till ett sådant institut, som har huvudkontor i en annan medlemsstat, att offentliggöra årsredovisningshandlingar för institutet i dess helhet.

I en annan rättsakt om samordning av filialers skyldighet att offentliggöra uppgifter har tagits in att vissa dokument och upplysningar, hänförliga till filialer inrättade i en medlemsstat, måste offentliggöras av vissa kategorier av företag som lyder under en annan medlemsstats lag, däribland banker och andra

finansiella institut. I fråga om offentliggörande av redovisningshandlingar hänvisas till särskilda regler som skall föreskrivas för banker och andra finansiella institut.

Den praxis som gäller i vissa medlemsstater och enligt vilken filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor utanför dessa medlemsstater är skyldiga att offentliggöra särskilda årsbokslut för filialernas verksamhet är inte längre befogad efter det att rådets direktiv 86/635 av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut⁴ antagits. Offentliggörandet av årliga filialbokslut kan ändå inte ge allmänheten, i synnerhet inte borgenärerna, en rättvisande bild av företagets finansiella ställning, eftersom en del av helheten inte kan betraktas isolerad.

Å andra sidan kan det, med hänsyn till nuvarande integrationsnivå, inte bortses från att ett behov finns av särskilda upplysningar om verksamheten hos filialer, inrättade i en medlemsstat av kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor utanför denna medlemsstat. Sådana upplysningar bör dock begränsas till sin omfattning, så att konkurrensstörningar förhindras.

Detta direktiv rör endast upplysningsskyldighet med avseende på årsbokslut och påverkar inte alls de skyldigheter som i övrigt kan ligga på filialer till kreditinstitut och finansiella institut att lämna upplysningar, exempelvis till följd av be-

¹ EGT nr C 230, 11.9.1986, s. 4.

² EGT nr C 345, 21.12.1987, s. 73 och EGT C 290, 14.11.1988, s. 66.

³ EGT nr C 319, 30.11.1987, s. 64.

⁴ EGT nr L 372, 31.12.1986, s. 1.

stämmelser i sociallagstiftning, bestämmelser om anställdas rätt till information, bestämmelser om värdländers rätt att utöva tillsyn över kreditinstitut eller finansiella institut och bestämmelser i skattelagstiftning, samt för statistiska ändamål.

Lika konkurrensbetingelser innebär, såvitt gäller filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i tredje land, att sådana filialer skall å ena sidan, då de offentliggör årsredovisningshandlingar, följa normer som är desamma som eller likvärdiga med de normer som gäller inom gemenskapen, men att dessa filialer å andra sidan inte skall behöva offentliggöra årsredovisningshandlingar som hänför sig till den egna verksamheten, om de uppfyller de villkor som nu nämnts.

Det krav som i detta direktiv ställs upp på likvärdighet hos årsredovisningshandlingar för kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i tredje land kan medföra bedömningsproblem. Det är därför nödvändigt att sådana problem och andra problem på det område som omfattas av direktivet, särskilt med avseende på dess tillämpning, behandlas av företrädare för medlemsstaterna och av kommissionen gemensamt i en kontaktkommitté. För att antalet kommittéer av sådan typ skall kunna begränsas, bör samarbetet ske i den kommitté som inrättats enligt artikel 52 i rådets direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 om årsbokslut i vissa typer av bolag¹, senast ändrad i direktiv 84/569/EEG². Dock bör kommitténs sammansättning anpassas efter ärendets art, då frågor om problem med anknytning till kreditinstitut handläggs.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Räckvidd

1. Vad som i detta direktiv föreskrivs om samordning skall gälla för filialer, inrättade i en medlemsstat av sådana kreditinstitut och finansiella institut som avses i artikel 2.1 a och b i direktiv 86/635/EEG och som har huvudkontor utanför denna medlemsstat. För kreditinstitut eller finansiella institut med huvudkontor i tredje land skall detta direktiv gälla, om kreditinstitutets eller det finansiella institutets rättsliga form kan jämföras med de företagsformer som anges i den ovannämnda artikeln 2.1 a och b.

2. Den tredje strecksatsen av artikel 1 i direktiv 77/780/EEG³ skall också tillämpas på filialer till kreditinstitut och finansiella institut som omfattas av detta direktiv.

Artikel 2

Bestämmelser om filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i andra medlemsstater

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i andra medlemsstater skall offentliggöra, i enlighet med artikel 44 i direktiv 86/635/EEG, de handlingar för kreditinstitut respektive finansiella institut som där avses (årsbokslut, sammanställd redovisning, förvaltningsberättelse, sammanställd förvaltningsberättelse, revisionsberättelse över årsbokslut och över sammanställd redovisning).

2. Sådana handlingar skall vara upprättade och reviderade i den ordning som, i enlighet med direktiv 86/635/EEG, föreskrivits i den medlemsstat där kreditinstitutet eller det finansiella institutet har sitt huvudkontor.

3. Det får inte föreskrivas skyldighet för filialer att offentliggöra årsbokslut för den egna verksamheten.

4. Medlemsstaterna får, i avvaktan på vidare samordning, ålägga filialer att offentliggöra följande ytterligare uppgifter:

— Filialens intäkter och kostnader hänförliga till posterna 1, 3, 4, 6, 7, 8 och 15 i artikel 27 i direktiv 86/635/EEG eller posterna A.4, A.9, B.1-4 och B.7 i artikel 28 i samma direktiv.

— Det genomsnittliga antalet anställda vid filialen.

— Samtliga till filialen hänförliga fordringar och skulder, uppdelade på kreditinstitut och kunder, jämte sammantaget belopp för sådana fordringar och skulder, uttryckt i den valuta som gäller i det land där filialen är inrättad.

— Samtliga tillgångar och belopp som svarar emot tillgångsposterna 2, 3, 4, 5 och 6, skuldposterna 1, 2 och 3 samt posterna 1 och 2 utanför balansräkningen, såsom definierats i artikel 4 och motsvarande artiklar i direktiv 86/635/EEG, och, i fråga om tillgångsposterna 2, 5 och 6, en uppdelning av värdepapper, beroende på om de betraktas som finansiella anläggningstillgångar, enligt artikel 35 i direktiv 86/635/EEG, eller ej.

I de fall det ställs krav på sådana uppgifter, skall deras riktighet och deras överensstämmelse med årsbokslutet kontrolleras av en eller flera personer som enligt lagen i den medlemsstat där filialen är inrättad är auktoriserade att utföra revision av räkenskaper.

¹ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

² EGT nr L 314, 4.12.1984, s. 28.

³ EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30.

*Artikel 3***Bestämmelser om filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i tredje land**

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i tredje land skall offentliggöra de handlingar som anges i artikel 2.1, upprättade och reviderade i den ordning som gäller enligt lagen i det land där huvudkontoret finns.
2. När sådana handlingar överensstämmer eller är likvärdiga med handlingar som upprättats i enlighet med direktiv 86/635/EEG, och kravet på reciprocitet för kreditinstitut och finansiella institut från gemenskapen är uppfyllt i det tredje land där huvudkontoret finns, skall artikel 2.3 gälla.
3. I andra fall än som avses i punkt 2 får medlemsstaterna ålägga filialerna att offentliggöra årsbokslut för den egna verksamheten.
4. I sådana fall som avses i punkterna 2 och 3 får medlemsstaterna ålägga filialerna att offentliggöra de uppgifter som avses i artikel 2.4 och uppgifter om storleken på särskilt tillskjutet kapital.
5. Artikel 9.1 och 9.3 i direktiv 77/780/EEG skall gälla analogt för filialer till kreditinstitut och finansiella institut som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 4***Språk vid offentliggörande**

En medlemsstat får föreskriva att de handlingar som detta direktiv gäller skall offentliggöras på landets officiella språk och att översättningar av dem skall vara bestyrkta.

*Artikel 5***Kontaktkommitténs uppgifter**

Den kontaktkommitté som inrättats i enlighet med artikel 52 i direktiv 78/660/EEG skall, i lämplig sammansättning, också

- a) underlätta, såvitt det är förenligt med artiklarna 169 och 170 i fördraget, en enhetlig tillämpning av detta direktiv

genom att hålla regelbundna sammanträden för behandling särskilt av praktiska problem, exempelvis sådana som gäller bedömning av handlingars likvärdighet, samt underlätta beslut i frågor om jämförbarhet och likvärdighet av sådana rättsliga företagsformer som avses i artikel 1.1,

- b) vid behov ge kommissionen råd i fråga om tillägg eller ändringar i detta direktiv.

Slutbestämmelser*Artikel 6*

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. En medlemsstat får föreskriva att de bestämmelser som avses i punkt 1 skall tillämpas första gången på årsbokslut för räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 1993 eller under kalenderåret 1993.
3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 7

Efter förslag från kommissionen skall rådet fem år efter den dag som avses i artikel 6.2 granska och, vid behov på grundval av ett kommissionsförslag och i samarbete med Europaparlamentet, ändra artikel 2.4 mot bakgrund av dels de erfarenheter som vunnits vid tillämpning av detta direktiv, dels målsättningen att undanröja sådan särskild information som avses i artikel 2.4, varvid hänsyn skall tas till framsteg som gjorts i strävandet efter samordning av bankers och andra finansiella instituts bokslut.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 februari 1989.

På rådets vägnar

C. SOLCHAGA CATALAN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 10 juni 1991

om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar

(91/308/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 första och tredje meningarna och artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

När kreditinstitut och finansiella institut utnyttjas för tvättning av sådana tillgångar som erhållits genom brottslig verksamhet (i fortsättningen kallat tvättning av pengar), kan detta allvarligt äventyra sundheten och stabiliteten i det ifrågavarande institutet och minska allmänhetens förtroende för hela det finansiella systemet.

Om gemenskapen inte ingriper mot tvättning av pengar, kan detta leda till att medlemsstaterna för att skydda sina finansiella system vidtar åtgärder som inte är förenliga med fullbordandet av den inre marknaden. Om inte vissa åtgärder för samordning på gemenskapsnivå vidtas, kan de som tvättar pengar, för att underlätta sin brottsliga verksamhet komma att

försöka dra nytta av den frihet för kapitalrörelser och den frihet att tillhandahålla finansiella tjänster som hör till det integrerade finansiella området.

Tvättning av pengar har en tydlig inverkan på uppkomsten av organiserad brottslighet i allmänhet och narkotikahandel i synnerhet. Det finns en alltmer ökande insikt om att kampen mot tvättning av pengar är ett av de mest verksamma sätten för att bekämpa denna typ av brottslighet, som utgör en särskild samhällsfara i medlemsstaterna.

Tvättning av pengar måste bekämpas främst med straffrättsliga medel och inom ramen för internationellt samarbete mellan rättsvårdande organ, så som skett på narkotikaområdet genom Förenta nationernas konvention mot olaglig handel med narkotika och psykotropiska preparat, antagen den 19 december 1988 i Wien (i fortsättningen kallad Wienkonventionen) och mer allmänt, med avseende på all brottslig verksamhet, genom Europarådets konvention om tvättning, uppspårande, beslag och förverkande av utbyte av brott, vilken öppnats för undertecknande den 8 november 1990 i Strasbourg.

Tvättning av pengar bör emellertid inte bekämpas endast med straffrättsliga medel, eftersom det finansiella systemet kan spela en högst verksam roll. Det skall här hänvisas till Europarådets rekommendation av den 27 juni 1980 och till den principdeklaration som antagits i december 1988 i Basel av tiogrubbens banktillsynsmyndigheter, vilka dokument båda utgör betydande steg i riktning mot att förhindra användning av det finansiella systemet för tvättning av pengar.

¹ EGT nr C 106, 28.4.1990, s. 6 och

EGT nr C 319, 19.12.1990, s. 9.

² EGT nr C 324, 24.12.1990, s. 264 och
EGT nr C 129, 20.5.1991.

³ EGT nr C 332, 31.12.1990, s. 86.

Tvättning av pengar genomförs vanligtvis i en internationell miljö, så att pengarnas brottsliga ursprung kan döljas bättre. Åtgärder på enbart nationell nivå, vidtagna utan hänsyn till internationell samordning och samverkan, skulle få en mycket begränsad verkan.

Alla åtgärder som vidtas av gemenskapen inom detta område bör stå i samklang med åtgärder som vidtas i andra internationella fora. Särskilt bör det för varje gemenskapsåtgärd tas hänsyn till de rekommendationer som antas av den finansiella aktionsgrupp mot tvättning av pengar, som bildats vid Paris-mötet i juli 1989 mellan de sju mest utvecklade länderna.

Europaparlamentet har i flera resolutioner begärt att gemenskapen skall anta ett globalt handlingsprogram för bekämpning av narkotikahandel, vari skall ingå bestämmelser som hindrar tvättning av pengar.

I detta direktiv har definitionen av tvättning av pengar hämtats från den som lagts fast i Wienkonventionen. Men eftersom tvättning av pengar förekommer inte endast beträffande utbyte av brott som har anknytning till narkotika, utan även beträffande utbyte av annan brottslig verksamhet (som organiserad brottslighet och terrorism), bör medlemsstaterna i sin lagstiftning utsträcka vad som skall gälla enligt detta direktiv till att omfatta även utbyte av sådan verksamhet, i den utsträckning den är ägnad att ge upphov till tvättning av pengar som motiverar sådana påföljder.

Ett förbud i medlemsstaternas lagstiftning mot tvättning av pengar, förenat med lämpliga åtgärder och påföljder, är en nödvändig förutsättning för att bekämpa denna företeelse.

Det måste tillses att kreditinstitut och finansiella institut kräver att kunderna identifierar sig då ett affärsförhållande inleds eller då transaktioner över vissa gränsvärden sker, detta för att hindra dem som tvättar pengar att utnyttja anonymiteten för sin brottsliga verksamhet. Motsvarande regler måste så långt det är möjligt utsträckas till att gälla dem för vars räkning någon annan uppträder.

Kreditinstitut och finansiella institut skall i minst fem år förvara kopior av eller uppgifter från föreskrivna identifikationshandlingar samt på motsvarande sätt hålla uppgiftsunderlag och arkiv av dokument, eller kopior därav, hänförliga till transaktioner, tillgängliga i domstolsförfaranden enligt gällande nationell lag, att användas som bevisning i undersökningar om tvättning av pengar.

För upprätthållande av sundhet och integritet hos det finansiella systemet och som ett led i kampen mot tvättning av

pengar måste det tillses att kreditinstitut och finansiella institut med särskild uppmärksamhet granskar alla transaktioner som, på grund av deras karaktär, bedöms med särskilt stor sannolikhet kunna ha samband med tvättning av pengar. Institutet bör därför ägna särskild uppmärksamhet åt transaktioner med sådana tredje länder, vilka i fråga om tvättning av pengar inte tillämpar normer, som är jämförbara med dem som införts av gemenskapen, eller andra likvärdiga normer som lagts fast i internationella fora och som antagits av gemenskapen.

För dessa ändamål får medlemsstaterna begära av kreditinstitut och finansiella institut att de skriftligen dokumenterar resultatet av den granskning de är skyldiga att utföra, och att de ser till att detta resultat hålls tillgängligt för de myndigheter som har att svara för åtgärder med ändamål att undanröja tvättning av pengar.

Uppgiften att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar kan inte fullgöras av de myndigheter som har att bekämpa företeelsen annat än i samarbete med kreditinstitut och finansiella institut och deras tillsynsmyndigheter. I sådana fall måste banksekretessen hävas. En obligatorisk ordning för rapportering av misstänkta transaktioner, som innefattar garantier för att sådana uppgifter lämnas till de nämnda myndigheterna utan att berörda kunder varnas, utgör det mest effektiva medlet för att få till stånd ett sådant samarbete. Det behövs en särskild skyddsregel för att kreditinstitut, finansiella institut och deras anställda skall befrias från ansvar för överträdelse av sekretessregler.

Den information som myndigheterna tagit emot i enlighet med detta direktiv bör få användas endast i samband med bekämpandet av tvättning av pengar. Medlemsstaterna bör likväl få föreskriva att sådan information får användas för andra ändamål.

De rutiner för internkontroll och de utbildningsprogram som kreditinstitutet och de finansiella instituten inför inom detta område utgör kompletterande åtgärder, utan vilka övriga insatser enligt detta direktiv skulle kunna bli verkningslösa.

Eftersom tvättning av pengar kan utföras inte bara genom kreditinstitut och finansiella institut utan även genom andra yrkesgrupper och företagskategorier, så måste medlemsstaterna utvidga, helt eller delvis, bestämmelserna i detta direktiv till att omfatta dessa övriga yrkesgrupper och företag, vilkas verksamhet är särskilt ägnad att utnyttjas för tvättning av pengar.

Det är viktigt att medlemsstaterna särskilt sörjer för att samordnade insatser sker inom gemenskapen, när det finns starka skäl att tro att yrkesgrupper eller företag, vilkas rörelse-

betingelser harmoniserats på gemenskapsnivå, utnyttjas för tvättning av pengar.

Effektiviteten av de insatser som görs för att undanröja tvättning av pengar är beroende särskilt av en nära samordning av nationella åtgärder. Detta slags samordning, som pågår i olika internationella organ, ställer för gemenskapens del krav på samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen i en kontaktkommitté.

Det ankommer på varje medlemsstat att anta de regler som behövs, och att bestraffa överträdelse av sådana regler på lämpligt sätt, för att detta direktiv skall kunna tillämpas fullt ut.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med

- *kreditinstitut*: ett kreditinstitut, så som definierats i artikel 1 första strecksatsen i direktiv 77/780/EEG¹, senast ändrat genom direktiv 89/646/EEG², omfattande även inom gemenskapen belägna filialer, i den betydelse som anges i samma artikels tredje strecksats, till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen,
- *finansiellt institut*: ett företag som inte är ett kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i punkterna 2–12 och 14 i bilagan till direktiv 86/646/EEG, eller ett försäkringsbolag auktoriserat i enlighet med direktiv 79/267/EEG³, senast ändrat genom direktiv 90/619/EEG⁴, om företaget bedriver verksamheter som täcks av det direktivet; denna definition omfattar även inom gemenskapen belägna filialer till finansiella institut med huvudkontor utanför gemenskapen,
- *tvättning av pengar*: följande förfaranden när de sker uppsålligt:
  - Omvandling eller överföring av egendom i vetskaper om att egendomen härrör från brott eller från medverkan till brott och i syfte att hemlighålla eller dölja egendomens olagliga ursprung, eller för att hjälpa någon som är delaktig i sådan verksamhet att undandra sig de rättsliga följderna av sitt handlande.

- Hemlighållande eller döljande av en viss egendoms rätta beskaffenhet eller ursprung, av dess belägenhet, av förfogandet över den, av dess förflyttning, av de rättigheter som är knutna till den, eller av äganderätten till den, i vetskaper om att egendomen härrör från brott eller från medverkan till brott.
- Förvärv, innehav eller brukande av egendom i vetskaper om, vid tiden för mottagandet, att egendomen härrörde från brott eller från medverkan till brott.
- Medverkan till, överenskommelse att utföra, försök och medhjälp till, främjande och underlättande av, samt rådgivning för utförande av någon av de gärningar som sägs i föregående strecksatser.

Vetskaper, uppsåt och ändamål som utgör rekvisit för de ovan nämnda gärningarna, får härledas ur objektiva, faktiska omständigheter.

Tvättning av pengar skall betraktas som sådan även i fall då de gärningar, som frambringt den egendom som skall tvättas, begåtts inom någon annan medlemsstat eller ett tredje lands territorium.

- Med *egendom* avses tillgångar av varje slag, vare sig fysiska eller icke fysiska, av fast eller lös natur, materiella eller immateriella, samt juridiska dokument eller instrument som styrker rätten till eller intresset i sådana tillgångar.
- Med *brott* avses brottsliga gärningar som angivits i artikel 3.1 a i Wienkonventionen samt de övriga brottsliga gärningar, beträffande vilka respektive medlemsstat föreskrivit att detta direktiv skall gälla.
- Med *behöriga myndigheter* avses de nationella myndigheter som i lag eller annan författning givits behörighet att utöva tillsyn över kreditinstitut eller finansiella institut.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall se till att tvättning av pengar enligt definitionen i detta direktiv, är förbjuden.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall se till att kreditinstitut och finansiella institut kräver av sina kunder att de styrker sin identitet när ett affärsförhållande inleds, särskilt då ett sparkonto eller annat konto öppnas och då bankfackstjänster erbjuds.

2. Identifikationskravet skall tillämpas även vid transaktioner med andra kunder än sådana som avses i punkt 1, då transaktionen gäller ett belopp motsvarande 15 000 ecu eller mer, vare sig transaktionen genomförs på en gång eller i flera led som verkar ha samband. Om summan inte är känd då transaktionen utförs, skall det berörda institutet begära identifikation så snart det fått kännedom om summan och konstaterat att gränsvärdet uppnåtts.

¹EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30.

²EGT nr L 386, 30.12.1989, s. 1.

³EGT nr L 63, 13.3.1979, s. 1.

⁴EGT nr L 330, 29.11.1990, s. 50.

3. Trots vad som sägs i punkterna 1 och 2 skall, i fråga om försäkring som sådana försäkringsföretag som avses i direktiv 79/267/EEG har meddelat inom ramen för verksamhet som omfattas av det direktivet, identifikationskravet inte tillämpas vid sådana periodiska premiebetalningar, eller premiebetalningar som skall ske visst år, som inte överstiger 1 000 ecu, inte heller vid engångspremiebetalningar som uppgår till högst 2 500 ecu. Om de periodiska premiebetalningarna, eller premiebetalningarna som skall ske visst år, höjs så att de överstiger gränsvärdet 1 000 ecu, skall identifikation krävas.

4. Medlemsstaterna får föreskriva att identifikationskravet inte skall vara obligatoriskt i fråga om pensionsförsäkring som grundar sig på ett anställningskontrakt eller den försäkrades yrkesverksamhet, detta förutsatt att försäkringsbrevet inte innehåller någon återköpsklausul och inte får användas som säkerhet för lån.

5. I de fall då det råder osäkerhet om huruvida sådana kunder, som avses i föregående punkter, handlar för egen del, samt i de fall då det står klart att de inte handlar för egen del, skall kreditinstituten och de finansiella instituten vidta lämpliga åtgärder för att skaffa sig upplysningar om den verkliga identiteten hos de personer, för vilkas räkning kunderna i fråga handlar.

6. Kreditinstitut och finansiella institut skall genomföra sådan identifikation även om transaktionsbeloppet är lägre än föreskrivet gränsvärde, närhelst det föreligger misstanke om tvättning av pengar.

7. Kreditinstitut och finansiella institut skall inte vara skyldiga att genomföra identifikation enligt denna artikel, om även kunden är ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut som omfattas av detta direktiv.

8. Medlemsstaterna får föreskriva att identifikationskravet, såvitt gäller transaktioner som avses i punkterna 3 och 4, skall anses tillgodosett när det har klarlagts att betalningen skall ske från ett konto som i enlighet med föreskrifterna i punkt 1 öppnats i kundens namn hos ett kreditinstitut som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall se till att kreditinstitut och finansiella institut förvarar följande som bevismaterial i eventuella undersökningar om tvättning av pengar:

— När det gäller identifikation skall en kopia av eller uppgifter om den bevisning som krävts behållas i minst fem år efter det att affärsförhållandet med kunden har upphört.

— När det gäller transaktioner skall uppgiftsunderlag och arkiv, bestående av originaldokument eller sådana kopior som i enlighet med gällande nationell lag får företas i domstolsförvaranden, behållas i minst fem år efter det att transaktionerna utförts.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall se till att kreditinstitut och finansiella institut med särskild uppmärksamhet granskar alla transaktioner som de, med hänsyn till transaktionernas natur, bedömer med särskilt stor sannolikhet kunna ha samband med tvättning av pengar.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall se till att kreditinstitut och finansiella institut samt dessas styrelseledamöter och anställda samarbetar fullt ut med de myndigheter, som har att bekämpa tvättning av pengar

— genom att självmant lämna dessa myndigheter upplysningar om alla förhållanden som kan tyda på tvättning av pengar,

— genom att på begäran av dessa myndigheter förse dem, i enlighet med vad som gäller enligt tillämplig lag, med alla uppgifter som behövs.

Uppgifter som avses i första stycket skall lämnas vidare till de myndigheter som har att bekämpa tvättning av pengar i den medlemsstat, inom vars territorium det uppgiftslämnande institutet är beläget. Uppgifterna skall normalt lämnas vidare av den person eller de personer som kreditinstitutet eller det finansiella institutet utsett i enlighet med vad som sägs i artikel 11.1.

Uppgifter som lämnas till myndigheterna i enlighet med bestämmelserna i första stycket får användas endast i samband med bekämpandet av tvättning av pengar. Medlemsstaterna får dock föreskriva att uppgifterna får användas även för andra ändamål.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall se till att kreditinstitut och finansiella institut, till dess de underrättat de myndigheter som avses i artikel 6, avstår från att utföra sådana transaktioner som de vet har eller misstänker ha samband med tvättning av pengar. Dessa myndigheter får, under de förutsättningar som gäller enligt deras respektive nationella lagar, ge föreläggande om att transaktionen inte skall utföras. I de fall då en sådan transaktion misstänks föranleda tvättning av pengar och det inte är möjligt att på angivet sätt underlåta att utföra transaktionen eller underlåtenheten är ägnad att motverka försök att efterforska dem som gynnas av ett misstänkt förfarande för tvättning av pengar, skall det berörda institutet i efterhand omedelbart underrätta myndigheterna.

Artikel 8

Kreditinstitut och finansiella institut samt deras styrelseledamöter och anställda får inte röja för kunden i fråga eller för någon tredje person att upplysningar har lämnats till myndigheterna i enlighet med artiklarna 6 och 7, eller att en undersökning om tvättning av pengar genomförs.

Artikel 9

Om en anställd eller en styrelseledamot i ett kreditinstitut eller finansiellt institut i god tro har röjt upplysningar, som avses i artiklarna 6 och 7, för de myndigheter som har att bekämpa tvättning av pengar, skall detta inte innebära överträdelse av någon sekretessregel som följer av ett avtal eller av någon föreskrift i lag eller annan författning, och inte föranleda ansvar i någon form för kreditinstitutet, det finansiella institutet eller deras styrelseledamöter eller anställda.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall se till att behöriga myndigheter, om de vid inspektion av ett kreditinstitut eller finansiellt institut, eller på något annat sätt har upptäckt omständigheter som skulle kunna utgöra bevis för tvättning av pengar, underrättar de myndigheter som har att bekämpa tvättning av pengar.

Artikel 11

Medlemsstaterna skall se till att kreditinstitut och finansiella institut

1. inför tillfredsställande rutiner för internkontroll och samordning för att förekomma och hindra förfaranden som har samband med tvättning av pengar,
2. vidtar lämpliga åtgärder för att bringa bestämmelserna i detta direktiv till de anställdas kännedom. Bland annat skall vederbörande anställda delta i särskilda utbildningsprogram, avsedda att såväl hjälpa dem känna igen förfaranden som kan ha samband med tvättning av pengar, som ge dem vägledning för hur de skall handla i sådana fall.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall se till att bestämmelserna i detta direktiv utvidgas, helt eller delvis, till att omfatta andra yrkesgrupper och företagskategorier än kreditinstitut och finansiella institut som avses i artikel 1, då den verksamhet som bedrivs är särskilt ägnad att utnyttjas för tvättning av pengar.

Artikel 13

1. En kontaktkommitté (i fortsättningen kallad kommittén) skall bildas under kommissionen. Den skall ha till uppgift

- a) att, såvitt det är förenligt med artiklarna 169 och 170 i fördraget, underlätta ett samordnat genomförande av detta direktiv genom regelbundet samråd om alla praktiska problem som uppkommer vid dess tillämpning och där ett åsiktsutbyte bedöms vara av värde,
- b) att underlätta samråd mellan medlemsstaterna om sådana strängare eller ytterligare villkor och skyldigheter som de får föreskriva nationellt,
- c) att vid behov rekommendera kommissionen tillägg eller ändringar i detta direktiv, eller jämkningar som bedöms nödvändiga, särskilt för att samordna verkningarna av artikel 12,
- d) att undersöka om en viss yrkesgrupp eller företagskategori bör omfattas av artikel 12, när det klarlagts att en sådan yrkesgrupp eller företagskategori har utnyttjats i en medlemsstat för tvättning av pengar.

2. Det skall inte ingå i kommitténs uppgifter att bedöma skälen för beslut som behöriga myndigheter fattat i enskilda fall.

3. Kommittén skall bestå av personer som utsetts av medlemsstaterna och av företrädare för kommissionen. Ett sekretariat skall tillhandahållas av kommissionen. En företrädare för kommissionen skall vara ordförande. Kommittén skall sammankallas av ordföranden antingen på dennes eget initiativ eller på begäran av delegationen för en medlemsstat.

Artikel 14

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för fullständig tillämpning av alla bestämmelser i detta direktiv och skall särskilt föreskriva vilka påföljder som skall gälla vid överträdelse av regler som antagits på grund av detta direktiv.

Artikel 15

Medlemsstaterna får till hinder för tvättning av pengar införa eller behålla strängare regler inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 januari 1993.

2. När en medlemsstat antar sådana bestämmelser, skall dessa innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 17

Kommissionen skall ett år efter den 1 januari 1993 och därefter närhelst det är påkallat och minst vart tredje år upprätta en rapport om genomförandet av detta direktiv, vilken skall överlämnas till Europaparlamentet och rådet.

Artikel 18

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 10 juni 1991.

På rådets vägnar

J.-C. JUNCKER

Ordförande

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 5 mars 1979

om samordning av villkoren för upptagande av värdepapper till officiell notering vid
fondbörs

(79/279/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 54.3 g och 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

En samordning av villkor för upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörser, belägna eller verksamma i medlemsstaterna, är ägnad att inom gemenskapen ge likformigt skydd för investerarna, därigenom att enhetliga garantier erbjuds dem i de olika medlemsstaterna. Samordningen kommer att göra det lättare att i var och en av medlemsstaterna uppta värdepapper från andra medlemsstater till officiell fondbörsnotering, liksom att få ett enskilt värdepapper noterat vid flera fondbörser inom gemenskapen. Samordningen kommer således att möjliggöra en ökad integrering av nationella värdepappersmarknader och därmed bidra till att få en europeisk kapitalmarknad till stånd.

En sådan samordning måste omfatta värdepapper, oavsett vilken rättslig form emittenterna har, alltså även värdepapper

som emitterats av icke-medlemsstater eller deras regionala eller lokala myndigheter eller av internationella offentliga organ. Detta direktiv, som följaktligen skall gälla även för andra rättssubjekt än sådana som omfattas av artikel 58 andra stycket i fördraget, har en vidare räckvidd än artikel 54.3 g, därigenom att det direkt inverkar på den gemensamma marknadens tillkomst och funktionssätt, så som sägs i artikel 100.

Det bör finnas rätt till domstolsprövning av beslut som behöriga nationella myndigheter fattat rörande tillämpningen av detta direktiv, dock utan att en sådan rätt får verka inskränkande på myndigheternas möjligheter att fritt bedöma enskilda fall.

I ett första skede bör samordningen vara så flexibel att hänsyn kan tas till rådande strukturella skillnader mellan medlemsstaternas värdepappersmarknader, och att medlemsstaterna kan beakta särskilda förhållanden som de ställs inför.

Av detta skäl bör samordningen till en början begränsas till minimivillkor för upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörser belägna eller verksamma i medlemsstaterna, utan att därmed ge emittenterna en rätt till notering.

Denna delvisa samordning av villkor för upptagande till officiell notering utgör ett första steg för att göra medlemsstaternas regler på området mer likformiga.

¹ EGT nr C 56, 10.3.1976, s. 3.

² EGT nr C 238, 11.10.1976, s. 38.

³ EGT nr C 204, 30.8.1976, s. 5.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

1. Detta direktiv avser värdepapper som upptagits till officiell notering eller som är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering vid en fondbörs belägen eller verksam i en medlemsstat.

2. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa detta direktiv på

- andelar som emitterats av sådana företag för kollektiva investeringar som inte är av sluten typ
- värdepapper som emitterats av en medlemsstat eller av dess regionala eller lokala myndigheter.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *företag för kollektiva investeringar som inte är av sluten typ*: värdepappersfonder och investeringsbolag
- vars verksamhet består i kollektiv investering av kapital från allmänheten, och som tillämpar principen om riskspridning, och
  - vars andelar på innehavarens begäran återköps eller inlöses med medel av företagets tillgångar; en åtgärd som vidtas av ett sådant företag för att säkra att börsvärdet av dess andelar inte i någon väsentlig mån avviker från andelarnas nettovärde skall jämföras med återköp eller inlösen,
- b) *andelar*: värdepapper som emitterats av ett företag för kollektiva investeringar och utgör bevis för andelsrätt i ett sådant företags tillgångar,
- c) *Europeisk monetär enhet*: den monetära enhet som definieras i artikel 10 i finansförordningen av den 21 december 1977 rörande Europeiska gemenskapernas allmänna budget¹.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall se till att

- värdepapper inte upptas till officiell notering vid en fondbörs som är belägen eller verksam inom deras territorier om inte villkoren i detta direktiv är uppfyllda, och att

Artikel 4

- emittenter av värdepapper som upptagits till sådan officiell notering före eller efter genomförandet av detta direktiv är underkastade de skyldigheter som föreskrivs i direktivet.

1. För upptagande av värdepapper till officiell notering skall gälla de villkor som anges i lista A och B till detta direktiv beträffande aktier respektive skuldebrev.

2. Emittenter vilkas värdepapper upptagits till officiell notering skall fullgöra de skyldigheter som anges i lista C och D till detta direktiv beträffande aktier respektive skuldebrev.

3. Bevis som representerar aktier får upptas till officiell notering endast om emittenten av aktierna uppfyller villkoren i I.1—3 i lista A och de skyldigheter som anges i lista C, och bevisen uppfyller villkoren i II.1—6 i lista A.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna får, med de begränsningar som följer av förbudsbestämmelserna i artikel 6 och i lista A och B, göra upptagandet av värdepapper till officiell notering beroende av strängare villkor än dem som anges i lista A och B eller tillägsvillkor, förutsatt att sådana strängare eller kompletterande villkor tillämpas generellt för alla emittenter eller kategorier av emittenter och att villkoren offentliggjorts innan ansökan om upptagande av värdepapparen gjorts.

2. Medlemsstaterna får beträffande emittenter av värdepapper som upptagits till officiell notering föreskriva mer långtgående skyldigheter än dem som anges i lista C eller D eller ytterligare skyldigheter, förutsatt att sådana skyldigheter gäller generellt för alla emittenter eller kategorier av emittenter.

3. Medlemsstaterna får under samma förutsättningar som sägs i artikel 7 medge undantag från de kompletterande eller strängare villkor eller skyldigheter som avses i punkterna 1 och 2 ovan.

4. Medlemsstaterna får, i enlighet med tillämpliga nationella bestämmelser, kräva att emittenter av värdepapper som upptagits till officiell notering regelbundet informerar allmänheten om sin finansiella ställning och om rörelsens allmänna utveckling.

¹ EGT nr L 356, 31.12.1977, s. 1.

Artikel 6

Medlemsstaterna får inte göra upptagande till officiell notering av värdepapper, emitterade av bolag eller andra juridiska personer som är hemmahörande i en annan medlemsstat, beroende av det villkoret att värdepapperen redan upptagits till officiell notering vid en fondbörs belägen eller verksam i en av medlemsstaterna.

Artikel 7

Varje sådan avvikelse från villkoren för upptagande till officiell notering som får medges enligt bestämmelserna i lista A och B skall tillämpas generellt beträffande alla emittenter när samma slags omständigheter gör avvikelsen berättigad.

Artikel 8

Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa villkoren i lista B och de skyldigheter som anges i A.4 a och c i lista D när det gäller ansökningar om upptagande till officiell notering av skuldebrev emitterade av bolag och andra juridiska personer som är hemmahörande i en medlemsstat och har bildats i enlighet med, är underkastade, eller drivs med tillämpning av lagstiftning enligt vilken inlösen av och räntebetalningar med avseende på sådana värdepapper garanteras av en medlemsstat eller en av dess delstater.

AVSNITT II

Myndigheter behöriga att bevilja upptagande av värdepapper till officiell notering*Artikel 9*

1. Medlemsstaterna skall utse den eller de nationella myndigheter som skall ha behörighet att besluta om upptagande av värdepapper till officiell notering vid en fondbörs belägen eller verksam inom deras respektive territorier och skall se till att detta direktiv tillämpas. De skall underrätta kommissionen om detta och i förekommande fall om hur ansvaret fördelats.

2. Medlemsstaterna skall se till att de behöriga myndigheterna har de befogenheter som behövs för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter.

3. De behöriga myndigheterna får, utan inskränkning av de övriga befogenheter som givits dem, avslå en ansökan om upptagande av ett värdepapper till officiell notering, om emittentens ställning enligt deras uppfattning är sådan att upptagandet skulle vara till skada för investerarnas intressen.

Artikel 10

Med avvikelse från artikel 5 får medlemsstaterna, uteslutande för att skydda investerarnas intressen, bemyndiga de behöriga

myndigheterna att bevilja upptagande av ett värdepapper till officiell notering på sådana särskilda villkor som de behöriga myndigheterna finner lämpliga och som de uttryckligen informerat sökanden om.

Artikel 11

De behöriga myndigheterna får vägra upptagande till officiell notering av ett värdepapper som redan är officiellt noterat i en annan medlemsstat, om emittenten inte uppfyller de skyldigheter som följer med upptagandet i den medlemsstaten.

Artikel 12

Oberoende av vilka andra åtgärder eller påföljder som de behöriga myndigheterna kan överväga i händelse av att en emittent inte uppfyller de skyldigheter som följer med upptagande till officiell notering får dessa myndigheter offentliggöra det förhållandet att en emittent inte uppfyller skyldigheterna.

Artikel 13

1. En emittent vars värdepapper upptagits till officiell notering skall lämna de behöriga myndigheterna all den information som dessa anser behövas till skydd för investerarna eller för att säkerställa att marknaden fungerar störningsfritt.

2. När det fordras till skydd av investerarna eller för att marknaden skall fungera störningsfritt får de behöriga myndigheterna begära av en emittent att han offentliggör sådan information i den form och inom den tid som myndigheterna finner lämpligt. Skulle emittenten inte efterkomma en sådan begäran, får de behöriga myndigheterna själva offentliggöra denna information efter att ha hört emittenten.

Artikel 14

1. De behöriga myndigheterna får besluta att uppskjuta notering av ett värdepapper, om marknadens funktionssätt skulle kunna tillfälligt störas eller om skyddet för investerarna kräver det.

2. De behöriga myndigheterna får besluta att avföra ett värdepapper från notering, om de finner att normal regelbunden handel med värdepapperet på grund av särskilda omständigheter inte längre är möjlig.

Artikel 15

1. Medlemsstaterna skall se till att det föreligger rätt till domstolsprövning av beslut av de behöriga myndigheterna om att vägra upptagande av ett värdepapper till officiell notering eller om att avföra ett värdepapper från notering.

2. Beslut i anledning av en ansökan om upptagande till officiell notering skall tillställas sökanden inom sex månader från det att ansökan kom in eller, om de behöriga myndigheterna kräver ytterligare uppgifter inom denna period, inom sex månader från det att sökanden lämnat sådana uppgifter.

3. Underlåtenhet att meddela beslut inom den tid som angivits i punkt 2 skall anses som ett avslag på ansökan. Sådant avslag skall medföra rätt till domstolsprövning i enlighet med punkt 1.

Artikel 16

När en ansökan om upptagande till officiell notering avser bevis som representerar aktier, skall ansökningen prövas endast om de behöriga myndigheterna finner att emittenten av bevisen erbjuder tillräckligt skydd för investerarna.

AVSNITT III

Offentliggörande av den information som skall tillhandahållas allmänheten

Artikel 17

1. Den information som emittenter av värdepapper, vilka upptagits till officiell notering i en medlemsstat, skall göra tillgänglig för allmänheten enligt vad som krävs i lista C och D skall offentliggöras i en eller flera dagstidningar med spridning i hela eller stora delar av medlemsstaten, eller skall göras tillgänglig för allmänheten antingen i skriftlig form på platser som anges i meddelanden i en eller flera dagstidningar med spridning i hela eller stora delar av medlemsstaten eller på andra likvärdiga sätt som godkänts av de behöriga myndigheterna. Emittenterna skall samtidigt överlämna sådan information till de behöriga myndigheterna.

2. Den information som avses i punkt 1 skall offentliggöras på ett eller flera av de officiella språken eller på ett annat språk, under förutsättning att i den berörda medlemsstaten det officiella språket eller språken eller det andra språket är vedertaget inom det finansiella området och godtaget av de behöriga myndigheterna.

AVSNITT IV

Samarbete mellan medlemsstaterna

Artikel 18

1. De behöriga myndigheterna skall, närhelst de behöver det för fullgörandet av sina uppgifter, samarbeta och utbyta

den information som fordras härför.

2. När ansökningar om upptagande av samma värdepapper till officiell notering vid fondbörser belägna eller verksamma i mer än en medlemsstat görs samtidigt eller med kort mellanrum, eller när ansökan om upptagande görs beträffande ett värdepapper som redan är noterat vid en fondbörs i en annan medlemsstat, skall de behöriga myndigheterna samråda med varandra och vidta de åtgärder som behövs för att påskynda handläggningen och förenkla det formella förfarandet och de ytterligare villkor som gäller för upptagandet av värdepapperet.

3. För att underlätta arbetet för de behöriga myndigheterna skall i varje ansökan om upptagande av ett värdepapper till officiell notering vid en fondbörs belägen eller verksam i en medlemsstat anges om en liknande ansökan görs eller har gjorts i en annan medlemsstat eller kommer att göras i en nära framtid.

Artikel 19

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att alla anställda eller tidigare anställda hos de behöriga myndigheterna skall iakttä tystnadsplikt. Detta innebär att ingen konfidentiell information som de fått del av i sin anställning får röjas för någon annan person eller myndighet, utom där detta medges i lag eller annan författning.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall emellertid inte hindra de behöriga myndigheterna i de olika medlemsstaterna från att utbyta information i enlighet med detta direktiv. Den information som på detta sätt utväxlas skall omfattas av den tystnadsplikt som anställda eller tidigare anställda hos de behöriga myndigheterna är skyldiga att iakttä.

AVSNITT V

Kontaktkommitté

Artikel 20

1. En kontaktkommitté (nedan kallad kommittén) skall inrättas vid sidan av kommissionen. Den skall ha till uppgift

a) att, såvitt det är förenligt med artiklarna 169 och 170 i fördraget, underlätta samordnat genomförande av detta direktiv genom regelbundet samråd om alla praktiska problem som uppkommer vid dess tillämpning och beträffande vilka ett utbyte av åsikter bedöms vara av

värde,

- b) att verka för en gemensam hållning bland medlemsstaterna beträffande sådana strängare eller kompletterande villkor och skyldigheter som de enligt artikel 5 i detta direktiv får besluta om på nationell nivå,
- c) att vid behov rekommendera kommissionen tillägg till eller ändringar av detta direktiv eller anpassningar som skall genomföras i enlighet med artikel 21.
2. Det skall inte ingå i kommitténs uppgifter att pröva skäligheten av beslut som de behöriga myndigheterna fattat i enskilda fall.
3. Kommittén skall bestå av personer utsedda av medlemsstaterna och av företrädare för kommissionen. Ordföranden skall vara en företrädare för kommissionen. Sekretariatet skall tillhandahållas av kommissionen.
4. Kommittén skall sammankallas av ordföranden antingen på dennes eget initiativ eller på begäran av en medlemsstats delegation. Kommittén skall fastställa sin arbetsordning.

Artikel 21

1. För att det lägsta belopp för det förväntade börsvärdet, som är fastställt i I.2 första stycket i lista A, skall kunna anpassas till den ekonomiska situationens krav, skall kommissionen till kommittén överlämna ett förslag beträffande de åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall yttra sig inom den tid som har bestämts av ordföranden. För beslut fordras 41 röster för, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2.

2. När kommittén har yttrat sig till förmån för kommissionens förslag till åtgärder, skall kommissionen besluta om dessa.

När kommitténs uppfattning inte överensstämmer med kommissionens åtgärdsförslag eller om kommittén inte avgivit något yttrande inom den fastställda tiden, skall kommissionen

utan dröjsmål förelägga rådet, vilket skall besluta med kvalificerad majoritet, ett förslag om vilka åtgärder som skall vidtas.

Om rådet inte behandlar förslaget inom tre månader från det att rådet mottog detta, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

AVSNITT VI

Avslutande bestämmelser

Artikel 22

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för dess anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Denna period skall förlängas med ett år för medlemsstater som samtidigt genomför detta direktiv och rådets föreslagna direktiv om de prospekt som skall offentliggöras när värdepapper som har emitterats av bolag, i den betydelse begreppet har enligt fördragets artikel 58 andra stycket, har upptagits till officiell notering vid fondbörs.

2. Efter anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till centrala lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 23

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 5 mars 1979.

På rådets vägnar

J. FRANÇOIS-PONCET

Ordförande

BILAGA**LISTA A****VILLKOR FÖR UPPTAGANDE AV AKTIER TILL OFFICIELL NOTERING VID FONDBÖRS****I. Villkor avseende bolag vars aktier är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering****1. Bolagets rättsliga ställning**

Bolagets rättsliga ställning skall vara i överensstämmelse med för bolaget gällande lagar och andra författningar vad beträffar såväl dess bildande som dess verksamhet enligt bolagsordningen.

2. Bolagets minimistorlek

Det förväntade börsvärdet på de aktier vilka är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering eller, om detta värde inte kan beräknas, bolagets eget kapital och reserver, inklusive vinst eller förlust från det senaste räkenskapsåret, skall uppgå till minst en miljon Europeiska monetära enheter.

Medlemsstaterna får emellertid medge upptagande till officiell notering även om detta villkor inte är uppfyllt, under förutsättning att de behöriga myndigheterna bedömer att det kommer att finnas en tillräcklig marknad för ifrågavarande aktier.

En medlemsstat får som villkor för upptagande till officiell notering kräva ett högre förväntat börsvärde eller högre kapital och reserver bara om det i den staten finns en annan reglerad, regelbundet fungerande, erkänd och öppen marknad för vilken kraven är desamma eller lägre än de som anges i första stycket.

De i första stycket angivna villkoren gäller inte upptagande till officiell notering av ytterligare aktieposter av samma slag som de som redan upptagits.

Motvärdet i nationell valuta till en miljon Europeiska monetära enheter skall tills vidare vara det värde som gäller den dag då detta direktiv antas.

Om börsvärdet uttryckt i nationell valuta, till följd av att motvärdet i nationell valuta till den Europeiska monetära enheten ändrats, under en period av ett år ligger minst 10% över eller under värdet av en miljon Europeiska monetära enheter, skall medlemsstaten inom tolv månader efter utgången av denna period anpassa sina lagar och andra författningar till vad som anges i första stycket.

3. Bolagets ålder

Ett bolag skall i enlighet med nationell lag ha offentliggjort eller lämnat in bokslut för de tre närmast föregående räkenskapsåren före ansökan om officiell notering. De behöriga myndigheterna får medge undantag från detta villkor, när det är önskvärt av hänsyn till bolagets eller investerarnas intressen och de behöriga myndigheterna finner att investerarna har tillgång till den information som behövs för att de skall kunna bilda sig en välgrundad uppfattning om bolaget och de aktier vilka är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering.

II. Villkor avseende de aktier som är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering**1. Aktiernas rättsliga ställning**

Aktiernas rättsliga ställning skall vara i överensstämmelse med för aktierna gällande lagar och andra författningar.

2. Aktiernas överlåtbarhet

Aktierna skall vara fritt överlåtbara.

De behöriga myndigheterna får behandla inte fullt betalda aktier som fritt överlåtbara, under förutsättning att åtgärder vidtagits för att garantera att överlåtbarheten av sådana aktier inte begränsas och att handeln sker under full insyn och ordnade förhållanden genom att allmänheten tillhandahålls all relevant information.

De behöriga myndigheterna får i fråga om upptagande till officiell notering av sådana aktier, som får förvärfvas först efter godkännande, avvika från första stycket endast om tillämpningen av godkännandeklausulen inte stör marknaden.

3. *Offentlig emission före officiell notering*

När offentlig emission föregår upptagande till officiell notering får notering ske först efter utgången av den period under vilken teckningsanmälningar får lämnas in.

4. *Aktiernas spridning*

Ett tillräckligt antal aktier skall vara spridda bland allmänheten i en eller flera medlemsstater senast vid tidpunkten för upptagandet.

Detta villkor skall inte gälla när aktier skall spridas till allmänheten genom fondbörsen. I sådant fall får upptagande till officiell notering beviljas bara om de behöriga myndigheterna bedömer att ett tillräckligt antal aktier inom kort kommer att spridas genom fondbörsen.

När ansökan om upptagande till officiell notering görs för en ytterligare post av aktier av samma slag, får de behöriga myndigheterna pröva om ett tillräckligt antal aktier har spritts till allmänheten i förhållande till samtliga emitterade aktier och inte i förhållande till den tillkommande posten.

Om aktierna har upptagits till officiell notering i en eller flera icke-medlemsstater får de behöriga myndigheterna emellertid, med avvikelse från bestämmelserna i första stycket, medge upptagande till officiell notering, om ett tillräckligt antal aktier är spridda bland allmänheten i de icke-medlemsstater där de är noterade.

Ett tillräckligt antal aktier skall anses vara spridda antingen när de aktier som är föremål för ansökan om upptagande är fördelade bland allmänheten till minst 25% av det tecknade aktiekapital som representerar ifrågavarande aktieslag, eller när marknaden, med hänsyn till antalet aktier av samma slag och omfattningen av aktiernas spridning bland allmänheten, kan fungera utan störningar med en lägre spridningsandel.

5. *Notering av aktier av samma slag*

Ansökan om upptagande till officiell notering skall omfatta alla redan emitterade aktier av samma slag.

Medlemsstaterna får dock föreskriva att detta villkor inte skall gälla ansökningar om upptagande som inte omfattar alla redan emitterade aktier av samma slag, när aktierna för vilka upptagande inte söks ingår i poster som är avsedda att vidmakthålla ägarkontrollen över bolaget eller till följd av avtal inte är överlåtbara under viss tid, allt under förutsättning att allmänheten informerats om detta och det inte kan skada innehavarna av de aktier vilka är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering.

6. *Aktiernas fysiska form*

För upptagande till officiell notering av aktier som har emitterats av bolag hemmahörande i en annan medlemsstat och som har fysisk form är det nödvändigt och tillräckligt att denna form överensstämmer med de normer som uppställts i den andra medlemsstaten. Om denna fysiska form inte motsvarar gällande normer i den medlemsstat i vilken upptagande till officiell notering söks, skall de behöriga myndigheterna i den staten offentliggöra detta förhållande.

Aktier som emitterats av bolag hemmahörande i en icke-medlemsstat skall ha en sådan fysisk form att investerarnas behov av skydd tillgodoses.

7. Aktier emitterade av bolag från en icke-medlemsstat

Om aktier som emitterats av ett bolag hemmahörande i en icke-medlemsstat inte är noterade vare sig i hemlandet eller i det land där huvuddelen av aktierna innehas, får de upptas till officiell notering endast om de behöriga myndigheterna finner att frånvaron av notering i hemlandet eller i det land där huvuddelen av aktierna innehas inte är betingad av behovet att skydda investerarna.

LISTA B

VILLKOR FÖR UPPTAGANDE AV SKULDEBREV TILL OFFICIELL NOTERING VID FONDBÖRS

A. UPPTAGANDE TILL OFFICIELL NOTERING AV SKULDEBREV EMITTERADE AV ETT FÖRETAG

I. Villkor avseende företag vars skuldebrev är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering

Företagets rättsliga ställning

Företagets rättsliga ställning skall vara i överensstämmelse med för företaget gällande lagar och andra författningar vad beträffar såväl dess bildande som dess verksamhet enligt bolagsordningen eller motsvarande.

II. Villkor avseende de skuldebrev som är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering

1. *Skuldebrevens rättsliga ställning*

Skuldebrevens rättsliga ställning skall vara i överensstämmelse med för skuldebreven gällande lagar och andra författningar.

2. *Skuldebrevens överlåtbarhet*

Skuldebreven skall vara fritt överlåtbara.

De behöriga myndigheterna får behandla inte fullt betalda skuldebrev som fritt överlåtbara, under förutsättning att åtgärder vidtagits för att garantera att överlåtbarheten av sådana skuldebrev inte begränsas och att handeln sker under full insyn och ordnade förhållanden genom att allmänheten tillhandahålls all relevant information.

3. *Offentlig emission före officiell notering*

När offentlig emission föregår upptagande till officiell notering, får notering ske först efter utgången av den period under vilken teckningsanmälningar får lämnas in. Denna bestämmelse skall inte gälla skuldebrev som utfärdas fortlöpande, när slutdatum för teckning inte är bestämt.

4. *Notering av skuldebrev som emitterats samtidigt och med samma villkor*

Ansökan om upptagande till officiell notering måste omfatta alla skuldebrev som emitterats samtidigt och med samma villkor.

5. *Skuldebrevens fysiska form*

För upptagande till officiell notering av skuldebrev som har emitterats av företag hemmahörande i en annan medlemsstat och som har fysisk form är det nödvändigt och tillräckligt att denna form överensstämmer med de normer som uppställts i den andra medlemsstaten. Om denna fysiska form inte överensstämmer med gällande normer i den medlemsstat i vilken upptagande till officiell notering söks, skall de behöriga myndigheterna i den staten offentliggöra detta förhållande.

Skuldebrev som har emitterats i endast en medlemsstat måste dock ha en fysisk form som överensstämmer med de i den staten gällande normerna.

Skuldebrev som har emitterats av företag hemmahörande i en icke-medlemsstat skall ha en sådan fysisk form att investerarnas behov av skydd tillgodoses.

III. Andra villkor

1. *Minsta lånebelopp*

Lånesumman får inte understiga 200 000 Europeiska monetära enheter. Denna bestämmelse skall inte gälla i fall där skuldebrev utfärdas fortlöpande och lånet inte är bestämt till visst belopp.

Medlemsstaterna får emellertid medge upptagande till officiell notering även om detta villkor inte är uppfyllt, om de behöriga myndigheterna bedömer att det kommer att finnas en tillräckligt stor marknad för ifrågavarande skuldebrev.

Motvärdet i nationell valuta till 200 000 Europeiska monetära enheter skall tills vidare vara det värde som gäller den dag då detta direktiv antas.

Om börsvärdet uttryckt i nationell valuta, till följd av att motvärdet i nationell valuta till den Europeiska monetära enheten ändrats, under en period av ett år ligger minst 10% över eller under värdet av 200 000 Europeiska monetära enheter, skall medlemsstaten inom tolv månader efter utgången av denna period anpassa sina lagar och andra författningar till vad som anges i första stycket.

2. *Konvertibla eller utbytbara skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning*

Konvertibla eller utbytbara skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning får upptas till officiell notering bara om de aktier de hänför sig till redan är eller samtidigt blir noterade vid samma fondbörs eller vid någon annan reglerad, regelbundet fungerande, erkänd och öppen marknad.

Medlemsstaterna får dock, med avvikelse från bestämmelserna i första stycket, medge upptagande till officiell notering av konvertibla eller utbytbara skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, under förutsättning att de behöriga myndigheterna finner att innehavarna förfogar över all den information som behövs för att de skall kunna bilda sig en uppfattning om värdet av de aktier vilka dessa skuldebrev hänför sig till.

B. UPTAGANDE TILL OFFICIELL NOTERING AV SKULDEBREV EMITTERADE AV EN STAT ELLER AV DESS REGIONALA ELLER LOKALA MYNDIGHETER ELLER AV ETT OFFENTLIGT INTERNATIONELLT ORGAN

1. *Skuldebrevens överlåtbarhet*

Skuldebreven skall vara fritt överlåtbara.

2. *Offentlig emission före officiell notering*

När offentlig emission föregår upptagande till officiell notering, får notering ske först efter utgången av den period under vilken teckningsanmälningar får lämnas in. Denna bestämmelse skall inte gälla när slutdatum för teckning inte är bestämt.

3. *Notering av skuldebrev som emitterats samtidigt och med samma villkor*

Ansökan om upptagande till officiell notering måste omfatta alla skuldebrev som emitterats samtidigt och med samma villkor.

4. *Skuldebrevens fysiska form*

För upptagande till officiell notering av skuldebrev som har emitterats i fysisk form av en medlemsstat eller dess regionala eller lokala myndigheter är det nödvändigt och tillräckligt att denna form överensstämmer med de normer som uppställts i den medlemsstaten. Om denna fysiska form inte överensstämmer med gällande normer i den medlemsstat i vilken upptagande till officiell notering söks, skall de behöriga myndigheterna i den staten offentliggöra detta förhållande.

Skuldebrev som har emitterats av icke-medlemsstater eller deras regionala eller lokala myndigheter eller av offentliga internationella organ skall ha en sådan fysisk form att investerarnas behov av skydd tillgodoses.

LISTA C

SKYLDIGHETER FÖR BOLAG VARS AKTIER UPPTAGITS TILL OFFICIELL
NOTERING VID FONDBÖRS1. *Notering av nyemitterade aktier av samma slag*

Om inte annat följer av bestämmelserna i II.5 andra stycket i lista A skall det krävas att bolaget, i fall då en offentlig nyemission sker av aktier av samma slag som de redan officiellt noterade, och förutsatt att de nya aktierna inte automatiskt upptas, ansöker om deras upptagande till sådan notering antingen senast ett år efter emissionen eller när de blir fritt överlåtbara.

2. *Behandling av aktieägare*

- a) Bolaget skall se till att alla aktieägare i samma kategori behandlas lika.
- b) Bolaget skall se till att det i åtminstone varje medlemsstat där dess aktier är noterade finns tillgång till alla de hjälpmedel och all den information som behövs för att aktieägare skall kunna utöva sina rättigheter. I synnerhet skall bolaget
  - informera aktieägare om bolagsstämmor och göra det möjligt för dem att utöva sin rösträtt,
  - offentliggöra meddelanden eller sända ut underrättelser om hur utdelning skall fördelas och betalas ut, och om emission av nya aktier inklusive tilldelning, teckning, avstående och konvertering,
  - utse till sitt ombud ett finansiellt institut genom vilket aktieägare kan utöva sina finansiella rättigheter, såvida bolaget inte tillhandahåller finansiella tjänster.

3. *Ändring i stiftelseurkund eller bolagsordning*

- a) Ett bolag som planerar att ändra sin stiftelseurkund eller sin bolagsordning skall överlämna ett ändringsförslag till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat i vilken aktierna är noterade.
- b) Förslaget skall överlämnas till de behöriga myndigheterna senast vid tidpunkten för kallelse till den bolagsstämma som skall besluta om den föreslagna ändringen.

4. *Årsbokslut och förvaltningsberättelse*

- a) Bolaget skall så snart som möjligt göra sitt senaste årsbokslut och sin senaste förvaltningsberättelse tillgängliga för allmänheten.
- b) Om bolaget upprättar såväl eget årsbokslut som sammanställd årsredovisning skall dessa hållas tillgängliga för allmänheten. I sådant fall får de behöriga myndigheterna medge bolaget att offentliggöra endast det egna årsbokslutet eller endast den sammanställda årsredovisningen, under förutsättning att den redovisning som inte görs tillgänglig för allmänheten inte innehåller någon ytterligare väsentlig information.
- c) Om årsboksluten och förvaltningsberättelserna inte står i överensstämmelse med bestämmelserna i rådsdirektiv om bolags redovisning, och om de inte ger en sann och rättvisande bild av bolagets tillgångar och skulder, finansiella ställning samt vinst eller förlust, skall mer detaljerade och/eller kompletterande upplysningar krävas.

5. *Kompletterande information*

- a) Bolaget skall så snart som möjligt upplysa allmänheten om alla väsentliga förändringar inom dess verksamhetsområde, som inte är allmänt kända och som genom sin inverkan på bolagets tillgångar och skulder eller finansiella ställning eller på den allmänna inriktningen av verksamheten kan leda till väsentliga förändringar av kursvärdet på bolagets aktier.

De behöriga myndigheterna får emellertid befria bolaget från detta krav om röjandet av viss information skulle kunna inverka menligt på bolagets legitima intressen.

- b) Bolaget skall utan dröjsmål upplysa allmänheten om varje förändring av de rättigheter som följer med aktier av olika slag.
- c) Bolaget skall, så snart förhållandena kommit till dess kännedom, upplysa allmänheten om alla förändringar i strukturen av större aktieinnehav i bolaget (aktieägare och fördelning av innehav) som skett sedan information i ämnet senast offentliggjordes.

6. *Enhetlig information*

- a) Ett bolag, vars aktier är officiellt noterade vid fondbörser som är belägna eller verksamma i olika medlemsstater, skall se till att enhetlig information finns tillgänglig på marknaden vid var och en av dessa börser.
- b) Ett bolag, vars aktier är officiellt noterade vid fondbörser som är belägna eller verksamma i såväl en eller flera medlemsstater som en eller flera icke-medlemsstater, skall på marknaderna i den eller de medlemsstater där dess aktier är noterade göra information tillgänglig som minst motsvarar den som görs tillgänglig på marknaderna i ifrågavarande icke-medlemsstat eller -stater, om sådan information kan vara av betydelse för värderingen av aktierna.

LISTA D

SKYLDIGHETER FÖR EMITTENTER VILKAS SKULDEBREV UPPTAGITS TILL OFFICIELL NOTERING VID FONDBÖRS

A. SKULDEBREV EMITTERADE AV ETT FÖRETAG

1. *Behandling av innehavare av skuldebrev*

- a) Företaget skall se till att alla innehavare av skuldebrev som emitterats samtidigt och med samma villkor behandlas lika med avseende på alla rättigheter som är knutna till dessa skuldebrev.

Under förutsättning att det sker i överensstämmelse med nationell lag skall detta villkor inte hindra ett företag från att, med avvikelse från emissionsvillkoren, erbjuda förtida inlösen av sina skuldebrev, särskilt om det betingas av sociala hänsyn.

- b) Företaget skall se till att det i åtminstone varje medlemsstat där dess skuldebrev är officiellt noterade finns tillgång till alla de hjälpmedel och all den information som behövs för att innehavare skall kunna utöva sina rättigheter. I synnerhet skall företaget
  - offentliggöra meddelanden eller sända ut underrättelser om möten med skuldebrevsinnehavare och om utbetalning av ränta, utövandet av rättigheter avseende konvertering, utbyte, teckning eller avstående samt inlösen,
  - utse till sitt ombud ett finansiellt institut genom vilket skuldebrevsinnehavare kan utöva sina finansiella rättigheter, såvida företaget inte tillhandahåller finansiella tjänster.

2. *Ändring i stiftelseurkund eller bolagsordning*

- a) Ett företag som planerar att ändra sin stiftelseurkund eller sin bolagsordning på sådant sätt att skuldebrevsinnehavarnas rättigheter påverkas skall översända ett ändringsförslag till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där skuldebrevet är noterat.
- b) Förslaget skall överlämnas till de behöriga myndigheterna senast vid tidpunkten för kallelse till det möte som skall besluta om den föreslagna ändringen.

3. *Årsbokslut och förvaltningsberättelse*

- a) Företaget skall så snart som möjligt göra tillgängliga för allmänheten sitt senaste årsbokslut och sin senaste förvaltningsberättelse, vilka skall offentliggöras enligt nationell lag.
- b) Om företaget upprättar såväl eget årsbokslut som sammanställd årsredovisning skall dessa hållas tillgängliga för allmänheten. I sådant fall får de behöriga myndigheterna emellertid medge företaget att offentliggöra endast det egna årsbokslutet eller endast den sammanställda årsredovisningen, under förutsättning att den redovisning som inte görs tillgänglig för allmänheten inte innehåller någon ytterligare väsentlig information.
- c) Om årsboksluten och förvaltningsberättelserna inte överensstämmer med bestämmelserna i rådskonventionen om företags redovisning, och om de inte ger en sann och rättvisande bild av företagets tillgångar och skulder, finansiella ställning och resultat, skall mer detaljerade och/eller kompletterande upplysningar krävas.

4. *Kompletterande information*

- a) Företaget skall så snart som möjligt upplysa allmänheten om alla väsentliga förändringar inom dess verksamhetsområde, som inte är allmänt kända och som på ett avgörande sätt kan påverka dess förmåga att fullgöra sina åtaganden.

De behöriga myndigheterna får emellertid befria företag från detta krav om röjandet av viss information skulle kunna inverka menligt på företagets legitima intressen.

- b) Företaget skall utan dröjsmål upplysa allmänheten om alla förändringar av innehavarnas rättigheter, särskilt förändringar till följd av ändrade lånevillkor eller räntesatser.
- c) Företaget skall utan dröjsmål upplysa allmänheten om nya skuldebrevsemissioner och i synnerhet om alla garantier eller säkerheter för sådana emissioner.
- d) När officiellt noterade skuldebrev utgörs av konvertibla eller utbytbara skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning skall företaget utan dröjsmål informera allmänheten om varje förändring beträffande de rättigheter som följer med aktier av sådana slag som skuldebreven hänför sig till.

5. *Enhetlig information*

- a) Ett företag, vars skuldebrev är officiellt noterade vid fondbörser som är belägna eller verksamma i olika medlemsstater, skall se till att enhetlig information finns tillgänglig på marknaden vid var och en av dessa börser.
- b) Ett företag, vars skuldebrev är officiellt noterade vid fondbörser som är belägna eller verksamma i såväl en eller flera medlemsstater som en eller flera icke-medlemsstater, skall på marknaderna i den eller de medlemsstater i vilka dess skuldebrev är noterade, göra information tillgänglig som minst motsvarar den som görs tillgänglig på marknaderna i ifrågavarande icke-medlemsstat eller -stater, om sådan information kan vara av betydelse för värderingen av skuldebreven.

B. SKULDEBREV EMITTERADE AV EN STAT ELLER AV DESS REGIONALA ELLER LOKALA MYNDIGHETER ELLER AV ETT OFFENTLIGT INTERNATIONELLT ORGAN

1. *Behandling av innehavare av skuldebrev*

- a) Stater, deras regionala eller lokala myndigheter och offentliga internationella organ skall se till att alla innehavare av skuldebrev som emitterats samtidigt och med samma villkor behandlas lika med avseende på alla de rättigheter som är knutna till dessa skuldebrev.

Under förutsättning att det sker i överensstämmelse med nationell lag skall detta villkor inte hindra en emittent från att, med avvikelse från emissionsvillkoren, erbjuda förtida inlösen av vissa skuldebrev, särskilt om det betingas av sociala hänsyn.

- b) Stater, deras regionala eller lokala myndigheter och offentliga internationella organ skall se till att det i åtminstone varje medlemsstat där deras skuldebrev är officiellt noterade finns tillgång till alla de hjälpmedel och all den information som behövs för att innehavare av skuldebreven skall kunna utöva sina rättigheter. I synnerhet skall emittenten
  - offentliggöra meddelanden eller sända ut underrättelser om möten med skuldebrevs-innehavare, om utbetalning av ränta och om inlösen,
  - utse till sitt ombud ett finansiellt institut genom vilket skuldebrevsinnehavare kan utöva sina finansiella rättigheter.

2. *Enhetlig information*

- a) Stater, deras regionala eller lokala myndigheter och offentliga internationella organ, vilkas skuldebrev är officiellt noterade vid fondbörser som är belägna eller verksamma i olika medlemsstater, skall se till att enhetlig information finns tillgänglig på marknaden vid var och en av dessa börser.
- b) Stater, deras regionala eller lokala myndigheter och offentliga internationella organ, vilkas skuldebrev är officiellt noterade vid fondbörser som är belägna eller verksamma i såväl en eller flera medlemsstater som en eller flera icke-medlemsstater, skall på marknaderna i den eller de medlemsstater där deras skuldebrev är officiellt noterade göra information tillgänglig som minst motsvarar den som är tillgänglig på marknaderna i ifrågavarande icke-medlemsstat eller -stater, om sådan information kan vara av betydelse för värderingen av skuldebreven.

II

*(Beslut, lagar m.m som inte behöver offentliggöras)***RÅDET****RÅDETS DIREKTIV**

av den 17 mars 1980

om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras vid upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs

(80/390/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.3 g och 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Den marknad där företag är verksamma har utvidgats till att omfatta hela gemenskapen och denna utvidgning medför en motsvarande ökning av företagets finansieringsbehov och av de kapitalmarknader som de måste vända sig till för att tillgodose dessa behov. Upptagande till officiell notering vid medlemsstaternas fondbörser av värdepapper som emitterats av företag utgör ett betydelsefullt medel för att få tillgång till dessa kapitalmarknader. Vidare har, som ett led i liberaliseringen av kapitalrörelser, valutarestriktioner vid köp av värdepapper som handlas på fondbörs i en annan medlemsstat tagits bort.

I flertalet medlemsstater krävs av företag som bjuder ut sina värdepapper till allmänheten att de vidtar åtgärder till skydd

för nuvarande och blivande investerares intressen, antingen då värdepapperen bjuds ut eller då de upptas till officiell notering vid fondbörs. För sådana skyddsåtgärder krävs att det lämnas upplysningar, som är tillräckligt utförliga och så objektiva som möjligt, om emittentens finansiella ställning och om de värdepapper som är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering. Vanligtvis krävs att upplysningarna lämnas genom offentliggörande av prospekt.

Medlemsstaternas krav på skyddsåtgärder skiljer sig åt både vad gäller prospektets innehåll och uppställning och i fråga om effektivitet, metod och val av tidpunkt för granskning av prospektuppgifterna. Dessa skillnader gör det inte bara svårare för företag att få värdepapper upptagna till officiell notering vid fondbörs i flera medlemsstater utan försvårar även för investerare som hör hemma i en viss medlemsstat att förvärva värdepapper som är noterade vid fondbörs i andra medlemsstater och inverkar därmed också hämmande på företagets finansiering och på investeringar inom hela gemenskapen.

Dessa skillnader bör undanröjas genom samordning av regler, vilka inte nödvändigtvis behöver göras fullständigt enhetliga, men så att det kan uppnås en tillräcklig grad av överensstämmelse mellan de skyddsåtgärder som krävs av medlemsstaterna, allt för att åstadkomma att nuvarande och blivande investerare av värdepapper får information som är tillräckligt utförlig och så objektiv som möjligt. Samtidigt framstår det för närvarande som tillräckligt att begränsa samordningen till att avse upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs, detta med hänsyn tagen till nuvarande nivå för

¹ EGT nr C 131, 13.12.1972, s. 61.

² EGT nr C 11, 7.2.1974, s. 24.

³ EGT nr C 125, 16.10.1974, s. 1.

liberalisering av kapitalrörelser inom gemenskapen och till det förhållandet att inte alla medlemsstater ännu har en ordning för granskning vid den tidpunkt då värdepapper bjuds ut.

Sådan samordning skall omfatta värdepapper, oberoende av vilken rättslig form det emitterande företaget har och skall följaktligen, i den utsträckning direktivet är tillämpligt på rättssubjekt som inte är omnämnda i artikel 58 andra stycket i fördraget och direktivet därmed har större räckvidd än artikel 54.3.g, grundas också på artikel 100.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

1. Detta direktiv är tillämpligt på värdepapper som är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering vid en fondbörs belägen eller verksam i en medlemsstat.
2. Direktivet gäller inte
  - andelar som emitterats av sådana företag för kollektiva investeringar som inte är av sluten typ,
  - värdepapper som emitterats av en stat eller av dess regionala eller lokala myndigheter.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *företag för kollektiva investeringar som inte är av sluten typ*: värdepappersfonder och investeringsbolag
  - vars verksamhet består i kollektiv investering av kapital från allmänheten, och som tillämpar principen om riskspridning, och
  - vars andelar på innehavarens begäran återköps eller inlöses med medel av företagets tillgångar. En åtgärd som vidtas av ett sådant företag för att säkra att börsvärdet av dess andelar inte i någon väsentlig mån avviker från andelarnas nettovärde skall

jämställas med återköp eller inlösen,

- b) *andelar i ett företag för kollektiv investering*: värdepapper som emitterats av ett företag för kollektiva investeringar och som utgör bevis för andelsrätt i ett sådant företags tillgångar,
- c) *emittenter*: bolag, andra juridiska personer och andra företag vars värdepapper är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering vid en fondbörs,
- d) *nettoomsättning*: belopp som erhållits genom försäljning av varor och tillhandahållande av tjänster inom ramen för företagets normala verksamhet, efter avdrag av försäljningsrabatter och mervärdesskatt samt andra skatter som direkt relateras till omsättningen,
- e) *kreditinstitut*: ett företag vars verksamhet består i att ta emot insättningar eller andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten och bevilja krediter för egen räkning,
- f) *ägarintressen*: andelar i andra företags kapital, oavsett om andelarna representeras av värdepapper eller inte, som genom att skapa en varaktig förbindelse med dessa andra företag är avsedda att främja verksamheten i det företag som innehar andelarna,
- g) *årsbokslut*: balansräkning, resultaträkning och noter. Dessa handlingar skall tillsammans bilda en helhet.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall se till att upptagande av värdepapper till officiell notering vid en fondbörs som är belägen eller verksam inom deras territorier betingas av att en informationsskrift, i fortsättningen benämnd börsprospekt, offentliggörs.

Artikel 4

1. Börsprospektet skall innehålla den information som, allt efter slaget av emittent och arten av de värdepapper för vilka upptagande söks, behövs för att investerare och deras rådgivare skall kunna göra en välgrundad bedömning av emittentens

tillgångar och skulder, finansiella situation, vinster och förluster och framtidsutsikter, samt av de rättigheter som är förenade med värdepappren.

2. Medlemsstaterna skall se till att de skyldigheter som avses i punkt 1 åvilar dem som enligt avsnitt 1.1 i de här bilagda listorna A och B ansvarar för börsprospektet.

Artikel 5

1. Utöver de skyldigheter som följer av artikel 4 skall medlemsstaterna, med de möjligheter till undantag som anges i artiklarna 6 och 7, se till att börsprospektet innehåller, i så lättanalyserad och lättbegriplig form som möjligt, minst de uppgifter som anges i lista A, B eller C, beroende på om det gäller aktier, skuldebrev eller bevis som representerar aktier.

2. I de särskilda fall som avses i artiklarna 8—17 skall börsprospekt upprättas, med de möjligheter till undantag som anges i artiklarna 6 och 7.

3. I fall där innehållet i vissa punkter i listorna A, B och C inte framstår som avpassade för emittentens verksamhetsområde eller rättsliga form skall börsprospekt med likvärdigt innehåll upprättas, sedan innehållet i respektive avsnitt anpassats.

Artikel 6

Medlemsstaterna får tillåta de myndigheter som ansvarar för granskning av börsprospekt som avses i detta direktiv (i fortsättningen kallade "de behöriga myndigheterna") att medge undantag, helt eller delvis, från skyldigheten att offentliggöra prospekt i följande fall:

1. När de värdepapper som ansökan om upptagande till officiell notering avser är

- a) värdepapper som varit föremål för emission till allmänheten,
- b) värdepapper som emitterats i samband med ett uppköpserbjudande,
- c) värdepapper som emitterats i samband med en

fusion som innefattar förvärv av ett annat bolag eller bildandet av ett nytt bolag, uppdelning av ett bolag, överlåtelse av ett företags tillgångar och skulder, helt eller delvis, eller som vederlag vid överlåtelse av andra tillgångar än kontanta medel, och då en handling, som av de behöriga myndigheterna bedöms innehålla information som är likvärdig med den som börsprospekt enligt detta direktiv skall innehålla, offentliggjorts i samma medlemsstat inte tidigare än tolv månader innan värdepappren upptas till officiell notering. Vidare skall uppgifter offentliggöras om varje väsentlig förändring som inträffat efter det att handlingen färdigställdes. Handlingen skall hållas tillgänglig för allmänheten där emittenten har sitt säte och hos de finansiella företag som anlitas för att ombesörja betalningar för emittentens räkning, och varje väsentlig förändring skall offentliggöras i enlighet med artikel 20.1 och artikel 21.1.

2. När de värdepapper som ansökan om upptagande till officiell notering avser är

- a) aktier som utan vederlag tilldelas innehavare av sådana aktier som redan är noterade vid samma fondbörs, eller
- b) aktier som tillkommit vid konvertering av konvertibla skuldebrev eller aktier som utfärdats i utbyte mot utbytbara skuldebrev, förutsatt att aktier i det bolag vars aktier bjuds ut genom konvertering eller utbyte redan är noterade vid samma fondbörs, eller
- c) aktier som tillkommit vid utnyttjande av optionsrätt till nyteckning, förutsatt att aktierna i det bolag vars aktier erbjuds innehavare av optionsrätterna redan är noterade vid samma fondbörs, eller
- d) aktier som emitterats som ersättning för aktier som redan är noterade vid samma fondbörs, förutsatt att en sådan emission inte innebär någon ökning av bolagets emitterade aktiekapital,

och, när detta är tillämpligt, den information som föreskrivs i kapitel 2 i lista A offentliggjorts enligt bestämmelserna i artikel 20.1 och artikel 21.1.

3. När de värdepapper som ansökan om upptagande till officiell notering avser är

- a) aktier vars antal eller beräknade marknadsvärde eller nominella värde eller, om nominellt värde saknas, deras bokföringsmässiga parivärde, understiger 10% av antalet eller av motsvarande värde på

- aktier av samma slag som redan är noterade vid samma fondbörs, eller
- b) skuldebrev emitterade av bolag och andra juridiska personer som är hemmahörande i en medlemsstat, och
- som utövar sin verksamhet med stöd av statligt monopol, och
  - som bildas eller regleras enligt särskild lag eller med stöd av sådan lag, eller vars upplåning är ovillkorligt och oåterkalleligt garanterad av en medlemsstat eller av en medlemsstats delstat, eller
- c) skuldebrev emitterade av andra juridiska personer än bolag hemmahörande i en medlemsstat, och
- som bildats genom lag, och
  - vars verksamhet regleras av denna lag och uteslutande består i
    - i) att anskaffa kapital under statlig kontroll genom emission av skuldebrev, och
    - ii) att finansiera produktion med dels medel som dessa juridiska personer har anskaffat, dels medel som ställts till förfogande av en medlemsstat, och
  - vars skuldebrev vid upptagande till officiell notering, enligt medlemsstatens nationella lagstiftning betraktas som skuldebrev emitterade eller garanterade av medlemsstaten, eller
- d) aktier som tilldelas anställda, förutsatt att aktier av samma slag redan har upptagits till officiell notering vid samma fondbörs; aktier som skiljer sig åt enbart vad gäller första datum för rätt till utdelning skall inte anses vara av olika slag, eller
- e) värdepapper som redan är upptagna till officiell notering vid en annan fondbörs i samma medlemsstat, eller
- f) aktier som emitterats för att helt eller delvis kompensera ledningen i ett kommanditbolag med aktiekapital för att den avstått från sin rätt enligt bolagsordningen till andel i vinst, förutsatt att aktier av samma slag redan har upptagits till officiell notering vid samma fondbörs; aktier som skiljer sig åt enbart vad gäller första datum för rätt till utdelning skall inte anses vara av olika slag, eller
- g) tilläggsbevis som representerar aktier, som emitterats i stället för originalvärdepapperen, när emissionen av sådana nya bevis inte medfört någon ökning av företagets emitterade kapital, och under förutsättning att sådana bevis redan är noterade vid samma fondbörs, och där
- i fall som avses i a) emittenten har uppfyllt de krav som de nationella myndigheterna uppställt angående offentliggörande av information för börshandel, och har upprättat årsbokslut samt förvaltningsberättelse och delårsrapporter, som godtagits av dessa myndigheter,
  - i fall som avses i e) børsprospekt som är i överensstämmelse med detta direktiv redan har offentliggjorts, och
  - i samtliga fall som avses i a)—g) uppgifter om antal och typ av värdepapper som avses bli upptagna till officiell notering och om de omständigheter under vilka värdepapperen emitterats har offentliggjorts i enlighet med artikel 20.1 och artikel 21.1.

Artikel 7

De behöriga myndigheterna får medge att viss information som krävs enligt direktivet får utelämnas i børsprospektet, om de finner att

- a) informationen är av endast mindre betydelse och inte är sådan att den påverkar bedömningen av emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning, vinster och förluster samt framtidsutsikter, eller
- b) röjandet av sådan information skulle stå i strid med allmänhetens intresse eller allvarligt skada emittenten, förutsatt, i det senare fallet, att ett utelämnande sannolikt inte skulle medföra att allmänheten vilseleddes i fråga om fakta och omständigheter som det är av betydelse att känna till vid en bedömning av värdepapperen.

AVSNITT II

Børsprospektets innehåll i vissa speciella fall

Artikel 8

1. När ansökan om upptagande till officiell notering avser aktier som erbjuds emittentens aktieägare med företrädesrätt

och emittentens aktier redan är noterade vid samma fondbörs, får de behöriga myndigheterna föreskriva att börsprospektet endast skall innehålla sådana upplysningar som anges i lista A

- kapitel 1,
- kapitel 2,
- kapitel 3 punkterna 3.1.0, 3.1.5, 3.2.0, 3.2.1, 3.2.6, 3.2.7, 3.2.8 och 3.2.9,
- kapitel 4 punkterna 4.2, 4.4, 4.5, 4.7.1 och 4.7.2,
- kapitel 5 punkterna 5.1.4, 5.1.5 och 5.5,
- kapitel 6 punkterna 6.1, 6.2.0, 6.2.1, 6.2.2, 6.2.3, och
- kapitel 7.

När aktier som avses i första stycket i denna punkt representeras av bevis skall börsprospektet, utöver de upplysningar som anges i nämnda stycke och med förbehåll för vad som gäller enligt artikel 16.2 och 16.3, ha minst det innehåll som föreskrivs i lista C

- kapitel 1 punkterna 1.1, 1.3, 1.4, 1.6 och 1.8, och
- kapitel 2.

2. När ansökan om upptagande till officiell notering avser konvertibla skuldebrev, utbytbara skuldebrev eller skuldebrev förenade med företrädesrätt till teckning för emittentens aktieägare, och emittentens aktier redan är noterade vid samma fondbörs, får de behöriga myndigheterna föreskriva att prospektet skall innehålla endast

- upplysningar om arten av de aktier som erbjuds för konvertering, utbyte eller teckning och de rättigheter som är förenade med dessa,
- upplysningar som anges i lista A och återges i punkt 1 första stycket ovan, med undantag för vad som föreskrivs i kapitel 2 i samma lista,
- upplysningar som anges i kapitel 2 i lista B, och
- villkoren för och förfarandet vid konvertering, utbyte och teckning och uppgift om i vilka fall villkoren kan ändras.

3. Börsprospekt som avses i punkterna 1 och 2 skall när det offentliggörs enligt artikel 20 åtföljas av årsbokslut för det senaste räkenskapsåret.

4. När emittenten upprättat såväl eget årsbokslut som sammanställd årsredovisning, skall bådadera bifogas börsprospektet. De behöriga myndigheterna får emellertid medge emittenten att till prospektet foga endast det egna bokslutet eller endast den sammanställda redovisningen, förutsatt att den redovisning som inte bifogas prospektet inte innehåller någon ytterligare väsentlig information.

Artikel 9

1. När ansökan om upptagande till officiell notering avser skuldebrev som varken är konvertibla, utbytbara eller förenade med optionsrätt till nyteckning, får de behöriga myndigheterna, när skuldebrev är emitterade av ett företag som redan har värdepapper noterade vid samma fondbörs, föreskriva att börsprospektet skall innehålla endast sådana upplysningar som anges i lista B

- kapitel 1,
- kapitel 2,
- kapitel 3 punkterna 3.1.0, 3.1.5, 3.2.0 och 3.2.2,
- kapitel 4 punkt 4.3,
- kapitel 5 punkterna 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4 och 5.4,
- kapitel 6, och
- kapitel 7.

2. Börsprospekt som avses i punkt 1 skall när det offentliggörs enligt artikel 20 åtföljas av årsbokslutet för det senaste räkenskapsåret.

3. När emittenten upprättat såväl eget årsbokslut som sammanställd årsredovisning, skall bådadera bifogas börsprospektet. De behöriga myndigheterna får emellertid medge emittenten att till prospektet foga endast det egna bokslutet eller endast den sammanställda redovisningen, förutsatt att den redovisning som inte bifogas prospektet inte innehåller någon ytterligare väsentlig information.

Artikel 10

När ansökan om upptagande till officiell notering avser skuldebrev som nästan samtliga, på grund av sin natur, normalt köps och handlas av ett begränsat antal investerare som är särskilt kunniga i investeringsfrågor, får de behöriga myndigheterna medge att vissa uppgifter som anges i lista B utelämnas i børsprospektet eller att de ges i sammanfattning, såvida de inte är väsentliga för berörda investerare.

Artikel 11

1. För upptagande till officiell notering av värdepapper som emitterats av finansiella institut skall børsprospektet innehålla

- minst de uppgifter som anges i kapitel 1, 2, 3, 5 och 6 i lista A eller B, beroende på om emissionen avser aktier eller skuldebrev, och
- uppgifter som, i enlighet med bestämmelser i nationell lag eller föreskrifter meddelade av behöriga myndigheter, har anpassats efter emittentens särskilda natur och motsvarar minst vad som anges i kapitel 4 och 7 i lista A eller B.

2. Medlemsstaterna skall bestämma vilka finansiella institut som skall omfattas av denna artikel.

3. Föreskrifterna i denna artikel får utsträckas till att omfatta även

- företag för kollektiv investering vars andelar inte är undantagna från detta direktivs tillämpningsområde genom artikel 1.2 första strecksatsen,
- finansiella bolag vars enda verksamhet består i att anskaffa kapital åt sina moderföretag eller åt dessas dotterföretag, samt
- bolag som innehar portföljer med värdepapper, licenser eller patenträtter och vars enda verksamhet består i förvaltning av sådana portföljer.

Artikel 12

När ansökan om upptagande till officiell notering avser skuldebrev som emitteras löpande eller återkommande av kreditinstitut som regelbundet offentliggör sina årsbokslut och som inom gemenskapen bildats eller regleras av särskild lag, eller med stöd av sådan lag, eller är föremål för offentlig tillsyn avsedd att skydda sparande, får medlemsstaterna

föreskriva att børsprospektet skall innehålla endast

- sådana uppgifter som anges i punkt 1.1 och i kapitel 2 i lista B, och
- upplysningar om händelser av betydelse för bedömningen av värdepapperen, som inträffat efter utgången av det räkenskapsår som det senast offentliggjorda årsbokslutet avser. Sådant årsbokslut skall finnas tillgängligt för allmänheten på emittentens kontor eller hos sådana finansiella företag som anlitas för att ombesörja betalningar för emittentens räkning.

Artikel 13

1. För upptagande till officiell notering av skuldebrev garanterade av en juridisk person skall børsprospektet innehålla

- med avseende på emittenten: sådana uppgifter som anges i lista B, och
- med avseende på garantigivaren: sådana uppgifter som anges i punkt 1.3 och i kapitel 3—7 i samma lista.

När emittenten eller garantigivaren är ett finansiellt institut skall den del av prospektet som avser detta institut upprättas i enlighet med artikel 11, dock att bestämmelserna i första stycket denna punkt skall iakttas.

2. När emittenten av de garanterade skuldebrevens är ett sådant finansiellt bolag som avses i artikel 11.3 skall børsprospektet innehålla

- med avseende på emittenten: de uppgifter som anges i kapitel 1, 2 och 3 och i punkterna 5.1.0—5.1.5 och 6.1 i lista B, och
- med avseende på garantigivaren: de uppgifter som anges i punkt 1.3 och i kapitel 3—7 i samma lista.

3. När det finns mer än en garantigivare skall de angivna uppgifterna avse var och en av dem. De behöriga myndigheterna får dock medge att information ges i förkortad form i syfte att underlätta förståelsen av børsprospektet.

4. I de fall som avses i punkterna 1, 2 och 3 skall garantiavtalet hållas tillgängligt för allmänheten på emittentens kontor och hos sådana finansiella företag som anlitas för att ombesörja betalningar för emittentens räkning. Kopia av avtalet skall tillhandahållas var och en som begär det.

Artikel 14

1. När ansökan om upptagande till officiell notering avser konvertibla skuldebrev, utbytbara skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning skall børsprospektet innehålla

- upplysningar om vilket slags aktier som erbjuds vid konvertering, utbyte eller teckning och de rättigheter som är förenade med aktierna,
- de uppgifter som anges i punkt 1.3 och kapitel 3—7 i lista A,
- de uppgifter som anges i kapitel 2 i lista B, och
- villkoren för och förfarandet vid konvertering, utbyte och teckning samt uppgift om i vilka fall villkoren kan ändras.

2. När emittenten av de konvertibla skuldebreven, de utbytbara skuldebreven eller skuldebreven förenade med optionsrätt till nyteckning inte är den som emitterar aktierna, skall børsprospektet innehålla

- upplysningar om vilket slags aktier som erbjuds vid konvertering, utbyte eller teckning och de rättigheter som är förenade med dessa,
- med avseende på emittenten av värdepapperen: de uppgifter som anges i lista B,
- med avseende på emittenten av aktierna: de uppgifter som anges i punkt 1.3 och kapitel 3—7 i lista A, och
- villkoren för och förfarandet vid konvertering, utbyte och teckning samt uppgift om i vilka fall villkoren kan ändras.

När emittenten av skuldebreven är ett sådant finansiellt bolag som avses i artikel 11.3 behöver beträffande detta bolag børsprospektet innehålla endast de uppgifter som anges i kapitel 1, 2 och 3 samt punkterna 5.1.0—5.1.5 och 6.1 i lista B.

Artikel 15

1. När ansökan om upptagande till officiell notering avser värdepapper emitterade i samband med en fusion som innefattar förvärv av ett annat bolag eller bildande av ett nytt bolag, uppdelning av ett bolag, överlåtelse helt eller delvis av ett företags tillgångar och skulder, ett uppköpserbjudande, eller emitterade som vederlag för överlåtelse av andra tillgångar än kontanta medel, skall, oberoende av kravet på offentliggörande

av børsprospektet, de handlingar som innehåller bestämmelserna och villkoren för sådana transaktioner hållas tillgängliga för allmänheten på värdepappersemittentens kontor och hos de finansiella företag som anlitas för att ombesörja betalningar för emittentens räkning. Detsamma gäller i tillämpliga fall en ingående balansräkning, vare sig den är formellt upprättad eller ej, om emittenten ännu inte upprättat sitt årsbokslut.

2. När en transaktion av det slag som avses i punkt 1 ägt rum mer än två år tidigare, får de behöriga myndigheterna medge undantag från de krav som ställs i nämnda punkt.

Artikel 16

1. När ansökan om upptagande till officiell notering avser bevis som representerar aktier, skall børsprospektet i fråga om bevisen innehålla de uppgifter som anges i lista C och med avseende på aktierna de uppgifter som anges i lista A.

2. De behöriga myndigheterna får dock befria emittenten av bevisen från kravet att offentliggöra uppgifter om sin egen finansiella ställning, när emittenten är

- ett kreditinstitut som är hemmahörande i en medlemsstat och som bildats enligt eller regleras av särskild lag eller med stöd av sådan lag eller är föremål för offentlig tillsyn avsedd att skydda sparande, eller
- ett dotterbolag som till 95% eller mer ägs av ett sådant kreditinstitut som avses i föregående strecksats, och vars åtaganden gentemot innehavarna av bevis är ovillkorligt garanterade av kreditinstitutet och som, enligt lag eller i praktiken, är föremål för samma tillsyn, eller
- ett "Administratiekantoor" i Nederländerna för vilket, såvitt avser förvar av originalvärdepapperen, gäller särskilda av de behöriga myndigheterna utfärdade bestämmelser.

3. För bevis utställda av en inrättning som ombesörjer överlåtelser av värdepapper eller av ett underlydande institut som bildats av en sådan inrättning får de behöriga myndigheterna medge befrielse från kravet att offentliggöra de uppgifter som anges i kapitel 1 i lista C.

Artikel 17

1. När skuldebrev, för vilka ansökan om upptagande till officiell notering görs, omfattas av ovillkorlig och oåterkallelig garanti från en medlemsstat eller en av dess delstater, såvitt gäller återbetalning av lånet och räntebetalning, får i nationell lag eller av de behöriga myndigheterna medges att de uppgifter som anges i kapitel 3 och 5 i lista B lämnas i förkortad form.

2. Den möjlighet till förkortning som ges i punkt 1 får även tillämpas beträffande företag som bildats enligt eller regleras av särskild lag eller med stöd av sådan lag och som har rätt att ta ut avgifter av sina kunder.

AVSNITT III

Bestämmelser om granskning och offentliggörande av börsprospekt

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall utse en eller flera behöriga myndigheter och underrätta kommissionen om detta samt, i förekommande fall, lämna uppgift om fördelning av befogenheter dem emellan. Medlemsstaterna skall också tillse att detta direktiv tillämpas.

2. Ett börsprospekt får inte offentliggöras innan det har godkänts av de behöriga myndigheterna.

3. De behöriga myndigheterna får tillåta att börsprospekt offentliggörs endast om de finner att det uppfyller alla villkor som anges i detta direktiv.

Medlemsstaterna skall se till att de behöriga myndigheterna har de befogenheter som de behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

4. Detta direktiv skall inte inverka på de behöriga myndigheternas ansvarighet, som även fortsättningsvis uteslutande skall regleras i nationell lag.

Artikel 19

De behöriga myndigheterna skall avgöra om en revisionsberättelse som avgivits av den officielle revisorn som avses i punkt 1.3 i lista A och B skall godtas eller om en kompletterande berättelse behöver begäras in.

Ett krav på kompletterande berättelse måste vara grundat på en prövning av omständigheterna i varje enskilt fall. På begäran av den officielle revisorn och/eller emittenten skall de behöriga myndigheterna för dem uppge skälen till att en komplettering krävs.

Artikel 20

1. Börsprospekt skall offentliggöras antingen

- genom införande i en eller flera dagstidningar med spridning i hela eller stora delar av den medlemsstat där ansökan om upptagande till officiell notering av värdepapperen görs, eller
- i form av en broschyr som kostnadsfritt tillhandahålls allmänheten vid den eller de fondbörser där värdepapperen avses bli upptagna till officiell notering, på det kontor där emittenten har sitt säte och hos de finansiella företag som anlitas för att ombesörja betalningar för emittentens räkning i den medlemsstat där ansökan om upptagande av värdepapperen till officiell notering görs.

2. Därutöver skall i en publikation, som anvisas av den medlemsstat, där ansökan om upptagande av värdepapper till notering gjorts, införas antingen det fullständiga börsprospektet eller ett meddelande om var prospektet offentliggjorts och var allmänheten kan få tillgång till detta.

Artikel 21

1. Börsprospekt skall offentliggöras inom en i nationell lag eller av de behöriga myndigheterna föreskriven skälig tidsperiod före den dag då den officiella noteringen blir gällande.

När upptagandet till officiell notering föregås av handel med teckningsrätter med förtur, vilka resulterar i transaktioner som registreras på den officiella listan, skall prospektet offentliggöras innan denna handel inleds, inom en skälig tidsperiod som bestämts av de behöriga myndigheterna .

2. I exceptionella, väl motiverade fall, får de behöriga myndigheterna medge uppskov med offentliggörande av börsprospektet till efter

- den dag då den officiella noteringen blir gällande, i fråga om värdepapper av sådant slag som redan noteras vid samma fondbörs och som emitterats som vederlag vid överlåtelse av andra tillgångar än kontanta medel,

- den dag då handel med teckningsrätter med förtur inleds.

3. Om upptagande av skuldebrev till officiell notering sammanfaller med emission till allmänheten av skuldebrev och om vissa av emissionsvillkoren inte fastställts förrän i sista stund, får de behöriga myndigheterna nöja sig med att begära offentliggörande inom rimlig tid av börsprospekt som, utan angivande av emissionsvillkoren, innehåller upplysningar om hur dessa kommer att meddelas. Uppgifter om emissionsvill-

koren skall offentliggöras före den dag då den officiella noteringen inleds, utom då skuldebrevem emitteras löpande till variabla priser.

Artikel 22

I de fall börsprospekt offentliggörs eller kommer att offentliggöras enligt artiklarna 1 och 3 vid upptagande till officiell notering av värdepapper, skall annonser, tillkännagivanden, affischer och handlingar som upplyser om denna händelse och om värdepapperens viktigaste egenskaper, liksom alla andra handlingar som hänför sig till upptagandet och som är avsedda att offentliggöras av emittenten eller för dennes räkning, först översändas till de behöriga myndigheterna. Dessa skall avgöra om informationsmaterialet skall underkastas granskning innan det får offentliggöras.

I ovan nämnda dokument skall anges att börsprospekt finns och var detta offentliggörs eller kommer att offentliggöras i enlighet med artikel 20.

Artikel 23

Varje ny väsentlig omständighet som kan påverka bedömningen av värdepapperen, och som uppkommer mellan den tidpunkt då börsprospektet godkänns och den tidpunkt då börshandeln inleds, skall anges i ett tillägg till prospektet, granskat på samma sätt som prospektet och offentliggjort i den ordning som anges av de behöriga myndigheterna.

AVSNITT IV

Samarbete mellan medlemsstaterna

Artikel 24

1. I de fall ansökningar om upptagande till officiell notering av samma värdepapper inges samtidigt eller med korta mellanrum till fondbörsen som är belägna eller verksamma inom olika medlemsstater, skall de behöriga myndigheterna utbyta information och eftersträva att åstadkomma största möjliga samordning av de krav som de ställer på börsprospekt, att undvika en mångfald formaliteter och att komma överens om en gemensam text som i förekommande fall endast behövs

översättas eller förses med tillägg för att uppfylla de individuella kraven i varje berörd medlemsstat.

2. I de fall en ansökan om upptagande till officiell notering görs för värdepapper som blivit noterade mindre än sex månader tidigare i en annan medlemsstat, skall de behöriga myndigheter till vilka ansökan ställts ta kontakt med de behöriga myndigheter som tidigare upptagit värdepapperen till officiell notering och, så långt det är möjligt, befria emittenten av värdepapperen från att upprätta ett nytt börsprospekt, med förbehåll för sådana krav på uppdatering, översättning eller tillägg som kan gälla i den berörda medlemsstaten.

Artikel 25

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att alla anställda eller tidigare anställda hos de behöriga myndigheterna skall iaktta tystnadsplikt. Detta innebär att ingen konfidentiell information som de fått del av i sin anställning får röjas till någon annan person eller myndighet, utom där detta medges i lag eller annan författning.

2. Bestämmelsen i punkt 1 skall emellertid inte hindra de behöriga myndigheterna i de olika medlemsstaterna från att utbyta information i enlighet med detta direktiv. Den information som på detta sätt utväxlas skall omfattas av den tystnadsplikt som anställda eller tidigare anställda hos de behöriga myndigheterna är skyldiga att iaktta.

AVSNITT V

Kontaktkommitté*Artikel 26*

1. Den kontaktkommitté som inrättats genom artikel 20 i rådets direktiv 79/279/EEG av den 5 mars 1979 om samordning av villkoren för upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs¹ skall även ha till uppgift

- a) att, såvitt det är förenligt med artiklarna 169 och 170 i fördraget, underlätta samordnat genomförande av detta direktiv genom regelbundet samråd om alla praktiska problem som uppkommer vid dess tillämpning och beträffande vilka ett utbyte av åsikter bedöms vara av värde,
- b) att underlätta samråd mellan medlemsstaterna beträffande sådana tillägg till och förbättringar av börsprospekten, som de behöriga myndigheterna har rätt att fordra eller rekommendera på nationell nivå,
- c) att vid behov rekommendera kommissionen tillägg till eller ändringar av detta direktiv.

2. Det skall inte ingå i kontaktkommitténs uppgifter att pröva skäligheten av beslut som de behöriga myndigheterna fattat i enskilda fall.

AVSNITT VI

författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Avslutande bestämmelser

Artikel 28

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Artikel 27

Utfärdat i Bryssel den 17 mars 1980.

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 30 månader efter dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Efter anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till centrala lagar och andra

På rådets vägnar

J. SANTER

Ordförande

BILAGA**LISTA A****UTFORMNING AV PROSPEKT VID UPPTAGANDE AV AKTIER TILL OFFICIELL NOTERING VID FONDBÖRS****KAPITEL 1****Upplysningar om dem som är ansvariga för börsprospektet och för revision av räkenskaperna**

- 1.1 Namn och befattning för de fysiska personer samt namn och säte för de juridiska personer som är ansvariga för börsprospektet eller, i förekommande fall, för vissa särskilt angivna delar av detta.
- 1.2 Försäkran avgiven av de ansvariga enligt 1.1 att, såvitt de vet, uppgifterna i den del av börsprospektet för vilken de är ansvariga överensstämmer med de faktiska förhållandena och att ingenting är utelämnat som skulle kunna påverka betydelsen av prospektet.
- 1.3 Namn, adress och kvalifikationer för de officiella revisorer som i enlighet med nationell lag granskat årsbokslut för de tre senaste räkenskapsåren.

Förklaring att årsbokslut har blivit föremål för revision. Om de rapporter som ligger till grund för revisionen av företags räkenskaper inte har godkänts av de officiella revisorerna, eller om de försetts med anmärkningar, skall sådant underkännande eller sådana anmärkningar återges i sin helhet med angivande av skäl.

Uppgift om andra delar av börsprospektet som har granskats av revisorerna.

KAPITEL 2**Upplysningar om upptagande till officiell notering och om de aktier som är föremål för ansökan om upptagande**

- 2.1 Angivande av om ansökan om upptagande till officiell notering avser aktier som redan är föremål för handel eller sådana som skall introduceras för börshandel.
- 2.2 Upplysningar om de aktier som är föremål för ansökan om officiell notering:
- 2.2.0 Uppgift om de beslut, tillstånd och godkännanden på grund av vilka aktierna har blivit eller skall bli utställda och/eller emitterade.

Emissionens storlek och art.

Antalet aktier som är utställda eller kommer att utställas och/eller emitteras, om antalet är fastställt i förväg.

- 2.2.1 Beträffande aktier som emitterats i samband med en fusion, uppdelning av ett bolag, överföring helt eller delvis av ett företags tillgångar och skulder, ett uppköpserbjudande eller som vederlag vid överlåtelse av andra tillgångar än kontanta medel, uppgift om var de handlingar som innehåller bestämmelserna och villkoren för sådana transaktioner hålls tillgängliga för allmänheten.
- 2.2.2 En kortfattad beskrivning av de rättigheter som är förenade med aktierna, särskilt vad gäller rösträttens omfattning, rätt till andel i vinst och i eventuellt överskott vid likvidation samt andra förmåner.

Uppgift om den tidsperiod efter vars utgång rätt till utdelning upphör och vem utdelningen i så fall tillfaller.

- 2.2.3 Källskatteavdrag från inkomst av aktier som görs i ursprungslandet och/eller i det land där noteringen sker.

Uppgift om huruvida emittenten gör avdrag för källskatt.

- 2.2.4 Uppgift om vad som gäller vid överlåtelse av aktierna och om eventuella inskränkningar i överlåtbarheten (t.ex. krav på godkännande).
- 2.2.5 Datum då rätt till utdelning uppkommer.
- 2.2.6 De fondbörser där upptagande till officiell notering söks eller kommer att sökas.
- 2.2.7 De finansiella företag som vid tiden för upptagandet av aktierna till officiell notering ombesörjer betalningar för emittentens räkning i de medlemsstater där upptagande har skett.
- 2.3 I den mån det är av betydelse, uppgifter om offentlig eller privat emission respektive försäljning av de aktier som är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering, när emissionen eller försäljningen företagits inom tolv månader före upptagandet:
- 2.3.0 Uppgift om aktieägares utövande av företrädesrätt eller om inskränkning eller upphävande av sådan rätt.
- I förekommande fall, uppgift om skäl för inskränkning eller upphävande av sådan företrädesrätt, motivering av emissionskursen, när det är fråga om kontantemission, och uppgift om förmånsberättigade, när inskränkning eller upphävande av företrädesrätten avses gynna vissa angivna personer.
- 2.3.1 Det sammanlagda beloppet för offentlig eller privat emission respektive försäljning och det antal aktier som utjudits, i förekommande fall uppdelat på aktiekategori.
- 2.3.2 Om en offentlig eller privat emission respektive försäljning har gjorts eller görs samtidigt på marknaderna i två eller flera stater och om en viss del av dessa aktier har reserverats eller kommer att reserveras för en eller flera av marknaderna, skall uppgift om sådan reservering lämnas.
- 2.3.3 Uppgift om emissionskursen eller utbuds- eller försäljningskursen, med angivande av det nominella värdet eller, om sådant värde inte fastställts, det bokförda parivärdet eller det belopp som skall anskaffas samt uppgift om överkursen och de eventuella kostnader som särskilt påförs aktietecknare eller aktieköpare.
- Betalningssätt, särskilt när det gäller slutbetalning av aktier som inte är fullt betalda.
- 2.3.4 Förfarandet vid utövande av företrädesrätt; uppgift om teckningsrätters överlåtbarhet och om hur det skall förfaras med ej utövade teckningsrätter.
- 2.3.5 Den period under vilken aktier emitteras eller bjuds ut, med angivande av vilka finansiella företag som har till uppgift att ta emot aktieteckningar från allmänheten.
- 2.3.6 Tidsfrister och sätt för utlämnande av aktier, eventuellt utställande av interimisbevis.
- 2.3.7 Namn och adress för samt beskrivning av de fysiska eller juridiska personer som för emittentens räkning övertar eller har övertagit emissionen i fast räkning eller som garanterar dess genomförande. Om övertagandet i fast räkning eller garantin inte omfattar hela emissionen: uppgift om hur stor andel som inte omfattas.
- 2.3.8 Uppgift om eller uppskattning av det totala beloppet och/eller beloppet per aktie av de avgifter som hänförs till emissionsförfarandet, med angivande av summan av ersättningar till finansiella mellanhänder, inklusive övertagandeprovision eller övertagandemarginal, garantiprovision, försäljningsprovision eller provision till försäljningsombud.
- 2.3.9 Emittentens nettobehållning av emissionen och hur den avses att användas, t.ex. för att finansiera investeringsprogram eller för att allmänt stärka emittentens finansiella ställning.
- 2.4 Upplysningar om upptagande av aktier till officiell notering:
- 2.4.0 Beskrivning av de aktier som är föremål för ansökan om upptagande till officiell notering, varvid särskilt anges antalet aktier och det nominella värdet per aktie eller, om sådant värde inte fastställts, det bokförda parivärdet eller det totala nominella värdet, specifik beteckning eller aktieslag och tillhörande kuponger.

- 2.4.1 Om aktierna skall bli föremål för handel på fondbörsen och inga sådana aktier tidigare har sålts till allmänheten: uppgift om antalet aktier som tillförs marknaden och deras nominella värde, eller, om sådant värde inte fastställts, det bokförda parivärdet eller det sammanlagda nominella värdet samt, i förekommande fall, uppgift om lägsta utbudspris.
- 2.4.2 Uppgift om vilken dag, i fall den bestämts, då de nya aktierna kommer att noteras och bli föremål för handel.
- 2.4.3 Om aktier av samma slag redan är noterade vid en eller flera fondbörser: uppgift om vilka dessa fondbörser är.
- 2.4.4 Om aktier av samma slag ännu inte har upptagits till officiell notering men är föremål för handel på en eller flera andra reglerade, erkända och öppna, ordinarie marknader: uppgift om dessa marknader.
- 2.4.5 Uppgift för det senaste och det innevarande räkenskapsåret om
- offentliga uppköpserbjudanden från tredje man som avser emittentens aktier,
  - offentliga uppköpserbjudanden från emittenten som avser aktier i andra bolag.
- Uppgift om pris eller utbytesvillkor vid sådana erbjudanden samt vad resultatet blivit.
- 2.5 Om samtidigt eller nästan samtidigt med utställandet av aktier, för vilka ansökan om upptagande till officiell notering görs, aktier av samma slag tecknas av eller säljs till enskild part eller aktier av andra slag utställs för att introduceras för allmän eller enskild placering, skall uppgifter lämnas om arten av dessa transaktioner och om antal och kännetecken beträffande de aktier som transaktionerna avser.

KAPITEL 3

Allmänna upplysningar om emittenten och dennes kapital

- 3.1 Allmänna upplysningar om emittenten:
- 3.1.0 Namn, säte och huvudkontor, om detta inte är detsamma som sätet.
- 3.1.1 Dag för bildandet och uppgift om hur länge emittenten varit verksam, utom när detta inte kan fastställas.
- 3.1.2 Uppgift om den lagstiftning som gäller för emittentens verksamhet och den rättsliga form som företaget har antagit enligt denna lagstiftning.
- 3.1.3 Uppgift om ändamålen för emittentens verksamhet med hänvisning till den bestämmelse i stiftelseurkunden där dessa anges.
- 3.1.4 Uppgift om bolagsregister och om nummer i registret.
- 3.1.5 Uppgift om var de handlingar med upplysningar om emittenten, till vilka hänvisas i prospektet, hålls tillgängliga.
- 3.2 Allmänna upplysningar om kapitalet:
- 3.2.0 Storleken på det emitterade kapitalet samt antal och slag beträffande de aktier som det är fördelat på, med angivande av deras väsentligaste egenskaper; uppgift om hur stor del av det emitterade kapitalet som återstår att inbetala, med angivande av antalet eller av det sammanlagda nominella värdet och arten beträffande de aktier som ännu inte är fullt betalda, i förekommande fall uppdelade efter inbetalningens omfattning.
- 3.2.1 När emissionskapitalet fastställts men emissionen ännu ej genomförts eller ett åtagande att öka kapitalet gjorts, t.ex. i samband med emission av konvertibla lån eller tilldelning av teckningsoptioner, uppgift om

- den storlek som bestämts för kapitalet eller kapitalökningen och, i förekommande fall, uppgift om giltighetstid,
  - vilka kategorier av personer som har förtursrätt vid teckning av andelarna i sådant ytterligare kapital,
  - de villkor och bestämmelser som gäller för den aktieemission som svarar mot den nämnda kapitalfördelningen.
- 3.2.2 Om det finns aktier som inte representerar kapitalet, skall uppgift om deras antal och viktigaste egenskaper lämnas.
- 3.2.3 Det sammanlagda beloppet för eventuella konvertibla skuldebrev, utbytbara skuldebrev eller skuldebrev med optionsrätt till nyteckning, med angivande av de villkor och förfaranden som gäller vid konvertering, utbyte eller teckning.
- 3.2.4 De villkor som anges i stiftelseurkund och bolagsordning beträffande ändring av kapitalet och de rättigheter som är knutna till olika slag av aktier, när sådana villkor är strängare än vad som föreskrivs i lag.
- 3.2.5 En kortfattad beskrivning av de transaktioner under de tre senaste åren som medfört ändring i det emitterade kapitalets storlek och/eller i antal och kategori för de aktier som kapitalet består av.
- 3.2.6 Uppgifter, i den mån de är kända av emittenten, om de fysiska eller juridiska personer som, direkt eller indirekt, var för sig eller gemensamt, utövar eller skulle kunna utöva ägarkontroll över emittenten och om den andel av det röstberättigade kapitalet som dessa personer innehar.
- Med gemensam ägarkontroll avses ägarkontroll som utövas av flera bolag eller flera personer, vilka ingått ett avtal som kan medföra att de antar en gemensam handlingslinje i fråga om emittenten.
- 3.2.7 Uppgifter, i den mån de är kända av emittenten, om de aktieägare som direkt eller indirekt innehar en andel av emittentens kapital, vilken andel medlemsstaterna inte får sätta högre än 20%.
- 3.2.8 Om emittenten ingår i en företagsgrupp: en kort beskrivning av gruppen och av emittentens ställning inom denna.
- 3.2.9 Antal, bokfört och nominellt värde eller, om nominellt värde saknas, det bokförda parivärdet av egna aktier, vilka emittenten eller något annat bolag i vilket emittenten direkt eller indirekt äger mer än 50% har förvärvat och innehar, såvida sådana värdepapper inte tas upp som en särskild post i balansräkningen.

KAPITEL 4

Upplysningar om emittentens verksamhet

- 4.1 Emittentens huvudsakliga verksamhet:
- 4.1.0 Beskrivning av emittentens huvudsakliga verksamhet med angivande av de viktigaste kategorierna av de varor som säljs och/eller tjänster som utförs.
- Uppgift om nya produkter och/eller verksamheter av betydelse.
- 4.1.1 Nettoomsättningen för de tre senaste räkenskapsåren, uppdelad efter verksamhetskategorier och geografiska marknader, i den mån dessa kategorier respektive marknader väsentligen skiljer sig åt med hänsyn tagen till hur handel sker med sådana varor och tjänster som faller inom ramen för emittentens normala verksamhetsområde.
- 4.1.2 Plats och storlek för emittentens huvudanläggningar och kortfattade uppgifter om fastighetsinnehav. Varje anläggning som svarar för mer än 10% av omsättningen eller produktionen skall anses som en huvudanläggning.
- 4.1.3 Beträffande gruvdrift, utvinning av olja och naturgas, stenbrytning och liknande verksamheter, i den mån de är av betydelse: beskrivning av fyndigheter, uppskattning av ekonomiskt utvinningsbara tillgångar och tid under vilken verksamheten förväntas pågå.

Uppgifter om giltighetstider och huvudvillkor för koncessioner och om de ekonomiska förutsättningarna för att utnyttja dessa.

Uppgift om pågående utnyttjande.

- 4.1.4 När de uppgifter som lämnas enligt punkterna 4.1.0—4.1.3 har påverkats av osedvanliga omständigheter skall detta anges.
- 4.2 Kortfattade uppgifter om och i vilken utsträckning emittenten är beroende av patent eller licenser, industriella, kommersiella eller finansiella avtal eller nya tillverkningsprocesser, när sådana faktorer är av väsentlig betydelse för emittentens verksamhet eller lönsamhet.
- 4.3 Uppgifter om emittentens inriktning i fråga om forskning och utveckling av nya produkter och produktionsmetoder under de tre senaste räkenskapsåren, såvitt dessa uppgifter är av betydelse.
- 4.4 Uppgifter om rätts- eller skiljeförfaranden som kan få eller under senare tid har haft betydelse för emittentens finansiella ställning.
- 4.5 Uppgifter om eventuella avbrott i emittentens verksamhet som kan få eller under senare tid har haft betydelse för emittentens finansiella ställning.
- 4.6 Genomsnittligt antal anställda och väsentliga förändringar häri under de tre senaste räkenskapsåren, om möjligt med fördelning av de anställda på huvudsakliga verksamheter.
- 4.7 Investeringsinriktning:
- 4.7.0 Beskrivning med sifferuppgifter av de viktigaste investeringarna, inklusive förvärv i andra företag i form av aktier, skuldebrev etc., som har vidtagits under de tre senaste räkenskapsåren och under de månader som redan gått av det innevarande räkenskapsåret.
- 4.7.1 Uppgifter om de viktigaste pågående investeringarna med undantag för förvärv av intressen i andra företag.
- Geografisk fördelning av dessa investeringar (i hemlandet och utomlands).
- Finansieringsmetod (intern eller extern).
- 4.7.2 Uppgifter om emittentens viktigaste framtida investeringar med undantag för förvärv av intressen i andra företag beträffande vilka ledningen redan träffat bindande överenskommelser.

KAPITEL 5

Upplysningar om emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning samt vinster och förluster

- 5.1 Emittentens räkenskaper:
- 5.1.0 De balansräkningar och resultaträkningar som bolaget upprättat för de tre senaste räkenskapsåren uppställda i tabellform som möjliggör jämförelse. Noter till årsbokslutet för det senaste räkenskapsåret.
- Ett utkast till börsprospekt skall ha kommit in till de behöriga myndigheterna senast 18 månader efter utgången av det räkenskapsår som det senast offentliggjorda årsbokslutet avser. De behöriga myndigheterna får i undantagsfall förlänga denna frist.
- 5.1.1 Om emittenten upprättar endast sammanställd årsredovisning, skall denna ingå i börsprospektet i enlighet med vad som sägs i punkt 5.1.0.

Om emittenten upprättat såväl eget årsbokslut som sammanställd årsredovisning skall bådadatera ingå i prospektet i enlighet med punkt 5.1.0. De behöriga myndigheterna får emellertid medge emittenten att i prospektet ta med endast det egna årsbokslutet eller endast den sammanställda redovisningen, på villkor att den redovisning som inte tas med inte innehåller någon ytterligare väsentlig information.

- 5.1.2 När det emitterande bolagets eget årsbokslut ingår i börsprospektet: uppgift om bolagets vinst eller förlust efter skatt i bolagets ordinarie verksamhet under de tre senaste räkenskapsåren, beräknat per aktie.

När emittenten tar med endast sammanställd årsredovisning i prospektet skall detta utvisa företagsgruppens vinst eller förlust per räkenskapsår för de tre senaste räkenskapsåren, beräknad per aktie. Dessa uppgifter skall ingå utöver den information som lämnats i enlighet med föregående stycke, när prospektet även innehåller emittentens eget årsbokslut.

Om inom loppet av ovannämnda tre räkenskapsår antalet aktier i det emitterande bolaget har ändrats, t.ex. på grund av en ökning eller minskning av kapitalet eller en omfördelning eller uppdelning av aktierna, skall vinsten eller förlusten per aktie enligt första och andra styckena ovan korrigeras så att de blir jämförbara; i sådana fall skall den använda omräkningsfaktorn anges.

- 5.1.3 Utdelningen per aktie under de tre senaste räkenskapsåren, vid behov med korrigerad enligt tredje stycket i 5.1.2 för att göra beloppen jämförbara.

- 5.1.4 När mer än nio månader gått efter utgången av det räkenskapsår som senast offentliggjorda egna årsbokslut och/eller sammanställda årsredovisning avser, skall en delårsrapport som omfattar minst räkenskapsårets första sex månader ingå i börsprospektet eller biläggas detta. Om en sådan delårsrapport inte har granskats av revisor skall detta anges.

När emittenten upprättat sammanställd årsredovisning, skall de behöriga myndigheterna bestämma om den delårsrapport som skall inges skall avse företagsgruppen eller inte.

Varje förändring av betydelse som inträffat efter utgången av det senaste räkenskapsåret eller efter upprättandet av delårsrapporten skall anges i en not intagen i prospektet eller bifogad detta.

- 5.1.5 Om det egna årsbokslutet eller den sammanställda årsredovisningen inte överensstämmer med rådets direktiv om företags årsredovisning och inte ger en sann och rättvisande bild av emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning samt av vinster och förluster, skall mer detaljerade och/eller ytterligare uppgifter lämnas.

- 5.1.6 En tabell som utvisar både anskaffning och användning av rörelsekapital under de tre senaste räkenskapsåren.

- 5.2 Nedan angivna individuella uppgifter beträffande företag i vilka emittenten innehar en andel som kan förväntas ha väsentlig betydelse för bedömningen av hans egna tillgångar och skulder, finansiella situation eller vinster och förluster.

De nedan angivna uppgifterna skall lämnas för varje företag i vilket emittenten har ett direkt eller indirekt ägarintresse, om det bokförda värdet av ägarintresset representerar minst 10% av emittentens kapital och reserver eller motsvarar minst 10% av emittentens nettoresultat, eller, när det gäller en företagsgrupp, om det bokförda värdet av ägarintresset representerar minst 10% av värdet av företagsgruppens nettotillgångar eller motsvarar minst 10% av gruppens nettoresultat.

De nedan angivna uppgifterna behöver inte lämnas om emittenten kan styrka att hans innehav är av endast tillfällig natur.

Likaså får de uppgifter som krävs enligt e och f utelämnas, om det företag i vilket emittenten har ett ägarintresse inte offentliggör sina årsbokslut.

I avvaktan på senare samordning av bestämmelser om sammanställd årsredovisning får medlemsstaterna bemyndiga sina behöriga myndigheter att medge att de uppgifter som föreskrivs i d–j får utelämnas, om årsboksluten för de företag i vilka emittenten har ägarintressen ingår i sammanställd årsredovisning eller om det värde som kan hänföras till ägarintresset, beräknat enligt kapitalandelsmetoden, anges i årsbokslutet, förutsatt att

utlämnandet av dessa uppgifter enligt de behöriga myndigheternas bedömning inte kan förväntas vilseleda allmänheten beträffande fakta och omständigheter som är nödvändiga att känna till vid en bedömning av värdepapperen i fråga.

De uppgifter som föreskrivs i g och j får utlämnas om detta, enligt de behöriga myndigheternas bedömning, inte vilseleder investerarna.

- a) Företagets namn och säte.
- b) Verksamhetsområde.
- c) Emittentens andel i företags kapital.
- d) Emitterat kapital.
- e) Reserver.
- f) Resultat efter skatt i den ordinarie verksamheten för det senaste räkenskapsåret.
- g) Värdet för de aktier som den emittent som är skyldig att offentliggöra prospekt innehar för egen räkning.
- h) Belopp som återstår att betala för aktier som emittenten innehar.
- i) Utdelningar som emittenten erhållit under det senaste räkenskapsåret på aktier eller andra andelar.
- j) Emittentens fordringar på och skulder till företaget.

5.3 Individuella uppgifter om företag, som inte omfattas av 5.2 och i vilka emittenten äger minst 10% av kapitalet. Dessa uppgifter får utlämnas om de är av endast ringa betydelse med avseende på det ändamål som anges i artikel 4 i detta direktiv:

- a) Företagets namn och säte.
- b) Emittentens andel i företags kapital.

5.4 När sammanställd årsredovisning ingår i børsprospektet skall uppgift lämnas

- a) om de principer som tillämpas för sammanställd redovisning; en utförlig beskrivning av dessa skall lämnas i de fall medlemsstaten saknar lagstiftning om sammanställd redovisning eller om de principer som tillämpas inte överensstämmer med sådan lagstiftning eller med allmän praxis i den medlemsstat där den fondbörs vid vilken ansökan om upptagande till officiell notering görs är belägen eller verksam,
- b) om namn och säte för de företag som omfattas av sammanställd redovisning, när sådana uppgifter är av betydelse för bedömning av emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning samt vinster och förluster; det är tillräckligt att sådana företag markeras i den lista över företag för vilka uppgifter fordras enligt 5.2, och
- c) för varje företag som avses i b om
  - andelen av samtliga tredjemansinnehav, när sammanställd redovisning sker i form av fullständig konsolidering,
  - den andel, beräknad på grundval av innehav, som omfattas av den sammanställda redovisningen, när denna sker i form av kvotkonsolidering.

5.5 När emittenten är ett företag med dominerande ställning i en företagsgrupp med ett eller flera underställda företag, skall upplysningar enligt kapitel 4 och 7 lämnas beträffande såväl emittenten som företagsgruppen.

De behöriga myndigheterna får medge att sådana upplysningar lämnas för endast emittenten eller endast företagsgruppen, förutsatt att de upplysningar som då utlämnas inte är av någon betydelse.

5.6 Om de upplysningar som föreskrivs i lista A lämnas i de årsredovisningar som avses i detta kapitel, behöver de inte upprepas.

KAPITEL 6

Upplysningar om förvaltning, ledning och kontroll

- 6.1 Namn, adress och befattning för nedanstående personer i det emitterande bolaget, med angivande av deras viktigaste sysselsättningar utanför bolaget, om dessa är av betydelse med avseende på bolaget.
- a) Medlemmar av förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan.
  - b) Komplementärer i kommanditbolag med aktiekapital.
  - c) Stiftare, om bolaget funnits i mindre än fem år.
- 6.2 De intressen som medlemmarna av förvaltnings-, lednings- och kontrollorganen har i det emitterande bolaget:
- 6.2.0 Ersättningar och naturaförmåner som under det senaste avslutade räkenskapsåret utgått till medlemmar av emittentens förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan och som oavsett rubricering belastat allmänna kostnadskontot eller vinstdispositionskontot, varvid skall anges det sammanlagda beloppet för varje typ av organ.
- Sammanlagda ersättningar och naturaförmåner som utgått till samtliga medlemmar av emittentens förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan från samtliga underställda företag i den företagsgrupp i vilken emittenten ingår.
- 6.2.1 Det sammanlagda antalet aktier i det emitterande bolaget som innehas av medlemmar av dess förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan och de optioner på bolagets aktier som tilldelats dem.
- 6.2.2 Uppgifter om art och omfattning av det utbyte som medlemmar av förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan haft av transaktioner som emittenten genomfört under det föregående och det innevarande räkenskapsåret och som är ovanliga till sin karaktär eller med avseende på omständigheterna (såsom köp som inte ingår i den normala verksamheten, förvärv eller avyttring av fasta tillgångar). Även beträffande sådana ovanliga transaktioner som gjorts under tidigare räkenskapsår och som ännu inte helt genomförts skall uppgifter lämnas.
- 6.2.3 Summan av samtliga utestående lån som beviljats av emittenten till sådana personer som anges i 6.1 a och av garantier som ställts av emittenten till dessa personers förmån.
- 6.3 Förfaranden för att låta de anställda ta del i emittentens kapital.

KAPITEL 7

Upplysningar om emittentens senaste utveckling och framtidsutsikter

- 7.1 Allmän information skall, om inte undantag beviljats av de behöriga myndigheterna, lämnas om utvecklingstendenserna för emittentens affärsverksamhet efter utgången av det räkenskapsår som den senast offentliggjorda årsredovisningen avser och då särskilt
- de viktigaste utvecklingstendenserna vad gäller produktion, försäljning och lagerhållning samt orderläge, och
  - de aktuella utvecklingstendenserna vad gäller kostnader och försäljningspriser.
- 7.2 Uppgift skall lämnas om emittentens utsikter för i vart fall det innevarande räkenskapsåret, om inte undantag beviljats av de behöriga myndigheterna.

LISTA B

UTFORMNING AV PROSPEKT VID UPPTAGANDE AV SKULDEBREV TILL
OFFICIELL NOTERING VID FONDBÖRS

KAPITEL 1

Upplysningar om dem som är ansvariga för börsprospektet och för revision av räkenskaper

- 1.1 Namn och adress för de fysiska eller juridiska personer som är ansvariga för börsprospektet eller, i förekommande fall, för vissa särskilt angivna delar av detta.
- 1.2 Försäkran avgiven av de ansvariga enligt 1.1 att, såvitt de vet, uppgifterna i den del av börsprospektet för vilken de är ansvariga är med sanningen överensstämmande och att ingenting är utelämnat som skulle kunna påverka innebörden av prospektet.
- 1.3 Namn, adress och kvalifikationer för de officiella revisorer som i enlighet med nationell lag granskat årsbokslut för de tre senaste räkenskapsåren.

Förklaring att årsbokslut har blivit föremål för revision. Om de rapporter som ligger till grund för revisionen av företagets räkenskaper inte har godkänts av de officiella revisorerna, eller om de försetts med anmärkningar, skall sådant underkännande eller sådana anmärkningar återges i sin helhet med angivande av skäl.

KAPITEL 2

Upplysningar om lån och upptagande av skuldebrev till officiell notering

- 2.1 Lånevillkor:
- 2.1.0 Lånets nominella belopp; om beloppet inte är fastställt skall detta uppges.
Skuldebrevens art, antal och nummer och deras valörer.
- 2.1.1 Emissionskurs och inlösenkurs samt nominell räntesats, utom när det gäller löpande emissioner. Om flera räntesatser kan gälla: uppgift om de villkor som gäller för ändringar av räntesatsen.
- 2.1.2 Förfaranden vid tilldelning av andra förmåner. Beräkningsmetod för sådana förmåner.
- 2.1.3 Källskatteavdrag från inkomst av skuldebrev som görs i ursprungslandet och/eller i det land där notering sker.
Uppgift om huruvida emittenten gör avdrag för källskatt.
- 2.1.4 Bestämmelser som gäller amortering av lånet, inklusive förfarandet vid återbetalning.
- 2.1.5 De finansiella företag som vid tiden för upptagande till officiell notering ombesörjer betalningar för emittentens räkning i den medlemsstat där upptagandet sker.
- 2.1.6 Lånevaluta; om lånebeloppet uttrycks i beräkningsenheter, de avtalsbestämmelser som finns härom; valutaoptioner.
- 2.1.7 Tidsfrister:
  - a) Lånets löptid och eventuella förfalldagar under denna.
  - b) Den dag från och med vilken ränta är tillgänglig för betalning samt ränteförfalldagar.

- c) Preskriptionstid vad gäller krav på ränta och återbetalning av lånebeloppet.
  - d) Förfaranden och tidsfrister vid utlämnande av skuldebrev, eventuellt utfärdande av interimisbevis.
- 2.1.8 Uppgift om avkastning, utom när det gäller löpande emissioner. Sättet att beräkna avkastningen skall beskrivas kortfattat.
- 2.2 Upplysningar av rättslig natur:
- 2.2.0 Uppgift om de beslut, bemyndiganden och godkännanden med stöd av vilka skuldebrev har blivit eller skall bli utställda och/eller emitterade.
- Typ av emission och beloppets storlek.
- Antal skuldebrev som har blivit eller kommer att bli utställda och/eller emitterade, om detta bestämts i förväg.
- 2.2.1 Art och omfattning av de garantier, säkerheter och åtaganden som är avsedda att säkerställa att låntagaren fullgör sina förpliktelser både vad gäller inlösen av skuldebrev och betalning av ränta.
- Uppgift om var allmänheten har tillgång till avtalstexterna för sådana garantier, borgensförbindelser och åtaganden.
- 2.2.2 Uppgift om i vilken ordning skuldebrevsinnehavarna företräds av förvaltare eller annan.
- Namn, funktion, beskrivning och huvudkontor för den som representerar skuldebrevsinnehavarna samt de huvudvillkor som gäller för sådan representation med särskilt angivande av de villkor under vilka företrädaren kan bytas ut.
- Uppgift om var allmänheten kan få tillgång till de avtal som gäller för detta slags representation.
- 2.2.3 Uppgift om bestämmelser enligt vilka lånet efterställts andra skulder som emittenten iklätt sig eller kommer att ikläda sig.
- 2.2.4 Uppgift om den lagstiftning enligt vilken skuldebrev utställts och vilka domstolar som är behöriga i händelse av tvist.
- 2.2.5 Uppgift om huruvida skuldebrev är registrerade eller utställda på innehavare.
- 2.2.6 Eventuella inskränkningar i rätten att fritt överlåta skuldebrev.
- 2.3 Upplysningar om upptagande av skuldebrev till officiell notering.
- 2.3.0 De fondbörser där upptagande till officiell notering söks eller kommer att sökas.
- 2.3.1 Namn och adress för samt beskrivning av de fysiska eller juridiska personer som för emittentens räkning övertar eller har övertagit emissionen i fast räkning eller som garanterar dess genomförande. Om övertagandet i fast räkning eller garantin inte omfattar hela emissionen: uppgift om hur stor andel som inte omfattas.
- 2.3.2 Om en offentlig eller privat emission eller försäljning gjorts eller görs samtidigt på marknaderna i två eller flera stater och om en viss del av emissionen har reserverats eller kommer att reserveras för en eller flera av marknaderna, skall uppgift om sådan reservering lämnas.
- 2.3.3 Om skuldebrev av samma slag redan är noterade vid en eller flera fondbörser: uppgift om vilka dessa fondbörser är.
- 2.3.4 Om skuldebrev av samma slag ännu inte har upptagits till officiell notering men är föremål för handel på en eller flera andra reglerade, erkända och öppna marknader som fungerar fortlöpande: uppgift om dessa marknader.
- 2.4 Upplysningar om emissionen, om den sker samtidigt med officiellt upptagande eller om den ägt rum inom de närmaste tre månaderna före sådant upptagande.
- 2.4.0 Förfarandet vid utövande av företrädesrätt; uppgift om teckningsrätters överlåtbarhet och om hur det skall förfaras med ej utövade teckningsrätter.

- 2.4.1 Hur betalning skall ske vid emission och erbjudande.
- 2.4.2 Utom vid löpande emission av skuldebrev skall uppgift lämnas om öppningstid för emissionen eller erbjudandet och om eventuella möjligheter till förkortning av öppningstiden.
- 2.4.3 Uppgift om vilka finansiella företag som har till uppgift att ta emot teckning från allmänheten.
- 2.4.4 Hänvisning, i förekommande fall, till att teckning kan komma att begränsas.
- 2.4.5 Uppgift om nettobehållningen av lånet, utom när det gäller löpande emissioner av skuldebrev.
- 2.4.6 Emissionens ändamål och planerad användning av de medel som inflyter genom emissionen.

KAPITEL 3

Allmänna upplysningar om emittenten och dennes kapital

- 3.1 Allmänna upplysningar om emittenten:
  - 3.1.0 Namn, säte och huvudkontor, om detta inte är detsamma som sätet.
    - 3.1.1 Dag för bildandet och uppgift om hur länge emittenten har varit verksam, utom när detta inte kan fastställas.
    - 3.1.2 Uppgift om den lagstiftning som gäller för emittentens verksamhet samt om den rättsliga form som företaget antagit enligt denna lagstiftning.
    - 3.1.3 Uppgift om ändamålen för emittentens verksamhet med hänvisning till den bestämmelse i stiftelseurkunden där dessa anges.
    - 3.1.4 Uppgift om bolagsregister och om nummer i registret.
    - 3.1.5 Uppgift om var de handlingar med upplysningar om emittenten, till vilka hänvisas i prospektet, hålls tillgängliga.
  - 3.2 Allmänna upplysningar om kapitalet:
    - 3.2.0 Storleken på det emitterade kapitalet samt antal och slag beträffande de värdepapper som det är fördelat på, med angivande av deras väsentligaste egenskaper.

Uppgift om hur stor del av det emitterade kapitalet som återstår att inbetala, med angivande av antalet eller av det sammanlagda nominella värdet och arten beträffande de värdepapper som ännu inte är fullt betalda, i förekommande fall uppdelade efter inbetalningens omfattning.
    - 3.2.1 Det sammanlagda beloppet för eventuella konvertibla skuldebrev, utbytbara skuldebrev eller skuldebrev med rätt till nyteckning, med angivande av de villkor och förfaranden som gäller vid konvertering, utbyte eller teckning.
    - 3.2.2 Om emittenten tillhör en företagsgrupp, en kort beskrivning av gruppen och av emittentens ställning inom denna.
    - 3.2.3 Antal, bokfört och nominellt värde eller, om nominellt värde saknas, det bokförda parivärdet av egna aktier, vilka emittenten eller något annat bolag i vilket emittenten direkt eller indirekt äger mer än 50% har förvärvat och innehar, om sådana värdepapper inte tas upp som en särskild post i balansräkningen, och såvitt de representerar en betydande andel av det emitterade kapitalet.

KAPITEL 4

Upplysningar om emittentens verksamhet

- 4.1 Emittentens huvudsakliga verksamhet:
- 4.1.0 Beskrivning av emittentens huvudsakliga verksamhet med angivande av de viktigaste kategorierna av de varor som säljs och/eller tjänster som utförs.
- Uppgift om nya produkter och/eller verksamheter av betydelse.
- 4.1.1 Nettoomsättning för de två senaste räkenskapsåren.
- 4.1.2 Plats och storlek för emittentens huvudanläggningar och kortfattade uppgifter om fastighetsinnehav. Varje anläggning som svarar för mer än 10% av omsättningen eller produktionen skall anses som en huvudanläggning.
- 4.1.3 Beträffande gruvdrift, utvinning av olja och naturgas, stenbrytning och liknande verksamheter, i den mån de är av betydelse: beskrivning av fyndigheter, uppskattning av ekonomiskt utvinningsbara tillgångar och tid under vilken verksamheten förväntas pågå.
- Uppgifter om giltighetstider och huvudvillkor för koncessioner och om de ekonomiska förutsättningarna för att utnyttja dessa.
- Uppgift om pågående utnyttjande.
- 4.1.4 När de uppgifter som lämnas enligt 4.1.0—4.1.3 har påverkats av osedvanliga omständigheter skall detta anges.
- 4.2 Kortfattade uppgifter om och i vilken utsträckning emittenten är beroende av patent eller licenser, industriella, kommersiella eller finansiella avtal eller nya tillverkningsprocesser, när sådana faktorer är av väsentlig betydelse för emittentens verksamhet eller lönsamhet.
- 4.3 Uppgifter om rätts- eller skiljeförfaranden som kan få eller under senare tid har haft betydelse för emittentens finansiella ställning.
- 4.4 Investeringsinriktning:
- 4.4.0 Beskrivning med sifferuppgifter av de viktigaste investeringarna, inklusive förvärv i andra företag i form av aktier, skuldebrev etc., som har vidtagits under de tre senaste räkenskapsåren och under de månader som redan gått av det innevarande räkenskapsåret.
- 4.4.1 Uppgifter om de viktigaste pågående investeringarna med undantag för förvärv av intressen i andra företag.
- Geografisk fördelning av dessa investeringar (i hemlandet och utomlands).
- Finansieringsmetod (intern eller extern).
- 4.4.2 Uppgifter om emittentens viktigaste framtida investeringar med undantag för förvärv av intressen i andra företag beträffande vilka ledningen redan träffat bindande överenskommelser.

KAPITEL 5

Upplysningar om emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning samt vinster och förluster

- 5.1 Emittentens räkenskaper:
- 5.1.0 De balansräkningar och resultaträkningar som bolaget upprättat för de två senaste räkenskapsåren uppställda i tabellform som möjliggör jämförelse. Noter till årsbokslutet för det senaste räkenskapsåret.

Ett utkast till börsprospekt skall ha kommit in till de behöriga myndigheterna senast 18 månader efter utgången av det räkenskapsår som det senast offentliggjorda årsbokslutet avser. De behöriga myndigheterna får i undantagsfall förlänga denna frist.

- 5.1.1 Om emittenten uppräftar endast sammanställd årsredovisning, skall denna ingå i börsprospektet i enlighet med vad som sägs i punkt 5.1.0.

Om emittenten uppräftar såväl eget årsbokslut som sammanställd årsredovisning skall bådadera ingå i prospektet i enlighet med punkt 5.1.0. De behöriga myndigheterna får emellertid medge emittenten att i prospektet ta med endast det egna årsbokslutet eller endast den sammanställda redovisningen på villkor att den redovisning som inte tas med inte innehåller någon ytterligare väsentlig information.

- 5.1.2 När mer än nio månader gått efter utgången av det räkenskapsår som senast offentliggjorda egna årsbokslut och/eller sammanställda årsredovisning avser, skall en delårsrapport som omfattar minst räkenskapsårets första sex månader ingå i börsprospektet eller biläggas detta. Om en sådan delårsrapport inte har granskats av revisor skall detta anges.

När emittenten uppräftar sammanställd årsredovisning, skall de behöriga myndigheterna bestämma om den delårsrapport som skall inges skall avse företagsgruppen eller inte.

Varje betydelsefull förändring som inträffat efter utgången av det senaste räkenskapsåret eller efter upprättandet av delårsrapporten skall anges i en not intagen i prospektet eller bifogad detta.

- 5.1.3 Om det egna årsbokslutet eller den sammanställda årsredovisningen inte överensstämmer med rådets direktiv om företags årsredovisning och inte ger en sann och rättvisande bild av emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning samt av vinster och förluster, skall mer detaljerade och/eller ytterligare uppgifter lämnas.

- 5.1.4 Uppgifter per senast möjliga datum (vilket skall anges) om följande förhållanden, såvida uppgifterna är av väsentlig betydelse:

- Det sammanlagda beloppet av utestående lånat kapital, varvid lån som är garanterade (genom ställande av säkerhet eller på annat sätt, av emittenten eller av tredje man) och lån som inte är garanterade skall särredovisas.
- Det sammanlagda beloppet av alla övriga lån och skuldsättningar av lånekaraktär, varvid lån och skuldsättning med respektive utan garanti skall särredovisas.
- Det sammanlagda beloppet av eventalförpliktelser.

Om lån, skuldsättningar eller eventalförpliktelser av angivet slag inte förekommer skall detta uttryckligen anges.

Om emittenten uppräftar sammanställd årsredovisning skall de i punkt 5.1.1 angivna principerna tillämpas.

Som allmän regel gäller att skuldförbindelser ingångna mellan företag inom samma företagsgrupp inte skall beaktas, vilket vid behov skall anges.

- 5.1.5 En tabell som utvisar både anskaffning och användning av rörelsekapital under de tre senaste räkenskapsåren.

- 5.2 Nedan angivna individuella uppgifter beträffande företag i vilka emittenten innehar en andel som kan förväntas ha väsentlig betydelse för bedömningen av hans egna tillgångar och skulder, finansiella situation eller vinster och förluster.

De nedan angivna uppgifterna skall lämnas för varje företag i vilket emittenten har ett direkt eller indirekt ägarintresse, om det bokförda värdet av ägarintresset representerar minst 10% av emittentens kapital och reserver eller motsvarar minst 10% av emittentens nettoresultat, eller, när det gäller en företagsgrupp, om det bokförda värdet av ägarintresset representerar minst 10% av värdet av företagsgruppens nettoutgångar eller motsvarar minst 10% av gruppens nettoresultat.

De nedan angivna uppgifterna behöver inte lämnas om emittenten kan styrka att hans innehav är av endast tillfällig natur.

Likaså får de uppgifter som krävs enligt e och f utelämnas om det företag i vilket emittenten har ett ägarintresse inte offentliggör sina årsbokslut.

I avvaktan på samordning av bestämmelser om sammanställd årsredovisning får medlemsstaterna bemyndiga sina behöriga myndigheter att medge att de uppgifter som föreskrivs i d—h får utelämnas, om årsboks slutet för de företag i vilka emittenten har ägarintressen ingår i sammanställd årsredovisning eller om det värde som kan hänföras till ägarintresset, beräknat enligt kapitalandelsmetoden, anges i årsboks slutet, förutsatt att utelämnandet av dessa uppgifter enligt de behöriga myndigheternas bedömning inte kan förväntas vilseleda allmänheten beträffande fakta och omständigheter som är nödvändiga att känna till vid en bedömning av värdepapparen i fråga.

- a) Företagets namn och säte.
- b) Verksamhetsområde.
- c) Emittentens andel i företagets kapital.
- d) Emitterat kapital.
- e) Reserver.
- f) Resultat efter skatt i den ordinarie verksamheten för det senaste räkenskapsåret.
- g) Belopp som återstår att betala för aktier som emittenten innehar.
- h) Utdelningar som emittenten erhållit under det senaste räkenskapsåret på aktier eller andra andelar.

5.3 När sammanställd årsredovisning ingår i börsprospektet skall uppgift lämnas

- a) om de principer som tillämpas för sammanställd redovisning; en utförlig beskrivning av dessa skall lämnas i de fall medlemsstaten saknar lagstiftning om sammanställd redovisning eller om de principer som tillämpas inte överensstämmer med sådan lagstiftning eller med allmän praxis i den medlemsstat där den fondbörs vid vilken ansökan om upptagande till officiell notering görs är belägen eller verksam,
- b) om namn och säte för de företag som omfattas av sammanställd redovisning, när sådana uppgifter är av betydelse för bedömning av emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning samt vinster och förluster; det är tillräckligt att de markeras i den lista över företag för vilka uppgifter fordras enligt 5.2,
- c) för varje företag som avses i b om
  - andelen av samtliga tredjemansintressen, när sammantälld redovisning sker i form av fullständig konsolidering,
  - den andel, beräknad på grundval av innehav, som omfattas av den sammanställda redovisningen, när denna sker i form av kvotkonsolidering.

5.4 När emittenten är ett företag med dominerande ställning i en företagsgrupp med ett eller flera underställda företag, skall upplysningar enligt kapitel 4 och 7 lämnas beträffande såväl emittenten som företagsgruppen.

De behöriga myndigheterna får medge att sådana upplysningar lämnas för endast emittenten eller endast företagsgruppen, förutsatt att de upplysningar som då utelämnas inte är av någon betydelse.

5.5 Om de upplysningar som föreskrivs i lista B lämnas i de årsredovisningar som avses i detta kapitel, behöver de inte upprepas.

KAPITEL 6

Upplysningar om förvaltning, ledning och kontroll

6.1 Namn, adress och befattning för nedanstående personer i det emitterande företaget, med angivande av deras viktigaste sysselsättningar utanför företaget, om dessa är av betydelse med avseende på företaget,

- a) medlemmar av förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan,
- b) komplementärer i kommanditbolag med aktiekapital.

KAPITEL 7

Upplysningar om emittentens senaste utveckling och framtidsutsikter

- 7.1 Allmän information skall, om inte undantag beviljats av de behöriga myndigheterna, lämnas om utvecklingstendenserna för emittentens affärsverksamhet efter utgången av det räkenskapsår som den senast offentliggjorda årsredovisningen avser och då särskilt
- de viktigaste utvecklingstendenserna vad gäller produktion, försäljning och lagerhållning samt orderläge, och
  - de aktuella utvecklingstendenserna vad gäller kostnader och försäljningspriser.
- 7.2 Uppgift skall lämnas om emittentens utsikter för i vart fall det innevarande räkenskapsåret, om inte undantag beviljats av de behöriga myndigheterna.

LISTA C

UTFORMNING AV PROSPEKT VID UPPTAGANDE AV BEVIS SOM REPRESENTERAR AKTIER TILL OFFICIELL NOTERING VID FONDBÖRS

KAPITEL 1

Allmänna upplysningar om emittenten

- 1.1 Namn, säte och huvudkontor, om detta inte är detsamma som sätet.
- 1.2 Dag för bildandet och uppgift om hur länge emittenten har varit verksam, utom när detta inte kan fastställas.
- 1.3 Uppgift om den lagstiftning som gäller för emittentens verksamhet samt om den rättsliga form som företaget antagit enligt denna lagstiftning.
- 1.4 Storleken på det emitterade kapitalet samt antal och slag beträffande de värdepapper som det är fördelat på, med angivande av deras väsentligaste egenskaper.
- Uppgift om hur stor del av det emitterade kapitalet som återstår att inbetala, med angivande av antalet eller av det sammanlagda nominella värdet och arten beträffande de värdepapper som ännu inte är fullt betalda, i förekommande fall uppdelade efter inbetalningens omfattning.
- 1.5 Uppgift om de viktigaste kapitalägarna.
- 1.6 Namn, adress och befattning för nedanstående personer hos emittenten, med angivande av deras viktigaste sysselsättningar utanför emittentens verksamhet, om dessa är av betydelse med avseende på emittenten,
- a) medlemmar av förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan,
  - b) komplementärer i kommanditbolag med aktiekapital.
- 1.7 Bolagets ändamål. Om emission av bevis som representerar aktier inte är det enda ändamålet med bolagets verksamhet, skall arten av dess övriga verksamheter beskrivas, varvid sådan verksamhet som är enbart förvaltande skall redovisas för sig.
- 1.8 En sammanfattning av årsbokslutet för det senast avslutade räkenskapsåret.

När mer än nio månader gått efter utgången av det räkenskapsår som senast offentliggjorda egna årsbokslut och/eller sammanställda årsredovisning avser, skall en delårsrapport som omfattar minst räkenskapsårets första sex månader ingå i börsprospektet eller biläggas detta. Om en sådan delårsrapport inte har granskats av revisor skall detta

anges.

När emittenten upprättat sammanställd årsredovisning, skall de behöriga myndigheterna bestämma om den delårsrapport som skall inges skall avse företagsgruppen eller inte.

Varje betydelsefull förändring som inträffat efter utgången av det senaste räkenskapsåret eller efter upprättandet av delårsrapporten skall anges i en not intagen i prospektet eller bifogad detta.

KAPITEL 2

Upplysningar om bevisen

- 2.1 Rättslig form:
- Uppgift om de regler som gäller för emissionen av bevisen samt om dagen och platsen för deras offentliggörande.
- 2.1.0 Utövande och åtnjutande av de rättigheter som är förenade med originalvärdepapperen, särskilt vad gäller rösträtt, villkor som gäller för emittentens utnyttjande av sådana rättigheter och bestämmelser som gäller för inhämtande av instruktioner från innehavaren av bevisen samt rätt till andel i vinst och likvidationsöverskott.
- 2.1.1 Bankgarantier eller andra garantier som gäller för bevisen och som är avsedda att garantera emittentens åtaganden.
- 2.1.2 Möjlighet att få bevisen konverterade till originalvärdepapperen och förfarandet vid sådan konvertering.
- 2.2 Storleken av provisioner och kostnader som påförs bevisinnehavarna i samband med
- emission av bevis,
  - inlösen av kuponger,
  - utställande av ytterligare bevis,
  - utbyte av bevis mot originalvärdepapper.
- 2.3 Bevisens överlåtbarhet:
- a) De fondbörser där ansökan om upptagande till officiell notering görs eller kommer att göras.
  - b) Inskränkningar i rätten att fritt överlåta bevisen.
- 2.4 Kompletterande upplysningar vid upptagande till officiell notering:
- a) Om bevisen skall introduceras på en fondbörs: uppgift om antalet bevis som tillförs marknaden och/eller deras sammanlagda nominella värde samt lägsta försäljningspris, om sådant pris bestämts.
  - b) Den dag då de nya bevisen kommer att noteras, om dagen har fastställts.
- 2.5 Uppgift om beskattningsordning för eventuella skatter och avgifter som påförs bevisinnehavarna och som tas ut i de länder där bevisen emitteras.
- 2.6 Uppgift om den lagstiftning enligt vilken bevisen utställts och om de domstolar som är behöriga i händelse av tvist.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 juni 1987

om ändring av direktiv 80/390/EEG om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av noteringsuppgifter som skall offentliggöras vid fondbörsnotering av värdepapper

(87/345/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾, och

med beaktande av följande:

Den 17 november 1986 antog rådet direktiv 86/566/EEG med ändring av första direktivet av den 11 maj 1960 av artikel 67 i fördraget ⁽³⁾.

Detta medför att antalet ansökningar över gränserna om börsnotering sannolikt kommer att öka.

Artikel 24, direktiv 80/390/EEG ⁽⁴⁾, i dess senaste lydelse efter ändring i direktiv 82/148/EEG ⁽⁵⁾, föreskriver att, när värdepapper skall godkännas för notering på fondbörs i två eller flera medlemsstater, de behöriga myndigheterna i sådana medlemsstater ska samarbeta och sträva efter att ena sig om en enda text för noteringsuppgifterna, att användas i samtliga berörda medlemsstater.

Denna bestämmelse medför inte ett fullständigt och ömsesidigt antagande av noteringsuppgifterna, och direktiv 80/390/EEG bör därför ändras så att ett sådant ömsesidigt godtagande uppnås.

Ett ömsesidigt godtagande enligt ovan utgör ett viktigt steg mot genomförandet av gemenskapens inre marknad.

Det är nödvändigt att i detta sammanhang precisera vilka myndigheter som skall ha behörighet att kontrollera och godkänna noteringsuppgifter, när samtidiga ansökningar inges om börsnotering av värdepapper i två eller flera medlemsstater.

Ömsesidigt godtagande kan ske endast i den utsträckning som direktiv 80/390/EEG och däri angivna direktiv upptagits i den nationella lagstiftningen i den medlemsstat vars behöriga myndigheter godkänner noteringsuppgifter.

Ömsesidigt godtagande av noteringsuppgifter medför inte i och för sig en rätt till börsnotering.

Det ömsesidiga godtagandet av noteringsuppgifter bör utökas till sådana från tredje länder inom ramen för avtal mellan gemenskapen och sådana länder.

En övergångstid bör gälla för Spanien och Portugal med hänsyn till de tidsfrister som medgivits dessa medlemsstater i artikel 2.2 direktiv 86/566/EEG.

Artikel 1

I direktiv 80/390/EEG ersätts avdelning IV med följande avsnitt, och avsnitt V och VI får nummerbeteckningarna VIII respektive IX.

'AVDELNING IV

Tillsättande av kompetent myndighet

Artikel 24

När ansökan avseende samma värdepapper görs om notering på fondbörser belägna eller verksamma i två eller flera medlemsstater, däribland den medlemsstat där emittenten har sitt säte, och detta sker samtidigt eller med kort mellanrum skall noteringsuppgifterna utarbetas i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv i den medlemsstat där emittenten har sitt säte och därefter godkännas av de behöriga myndigheterna i denna medlemsstat. Om emittenten inte har sitt säte i någon av ifrågavarande medlemsstater, skall emittenten bland dem välja ut den stat enligt vars lagstiftning noteringsuppgifterna skall utarbetas och godkännas.

AVDELNING V

Ömsesidigt godtagande

Artikel 24 a

1. När noteringsuppgifterna godkänts i enlighet med artikel 24 skall de, med förbehåll för eventuell översättning, godtagas av de andra medlemsstaterna där ansökan om börsnotering gjorts, utan att godkännande

⁽¹⁾ EGT Nr C 125, 11.5.1987, s.173.

⁽²⁾ EGT Nr C 150, 9.6.1987, s.18.

⁽³⁾ EGT Nr L 332, 26.11.1986, s.22.

⁽⁴⁾ EGT Nr L 100, 17.4.1980, s.1.

⁽⁵⁾ EGT Nr L 62, 5.3.1982, s.22.

först måste inhämtas från de behöriga myndigheterna i dessa andra medlemsstater, och utan att dessa kan fordra att ytterligare information skall tillföras noteringsuppgifterna. Dessa myndigheter kan emellertid fordra att noteringsuppgifterna skall innehålla särskild information beträffande värdepappersmarknaden i noteringslandet, i synnerhet med avseende på inkomstskattesystemet, de finansiella institut som tillhandahåller emittenter i det berörda landet finansiella tjänster, och det sätt på vilket meddelanden till investerare offentliggörs.

2. Noteringsuppgifter, som godkänns av behöriga myndigheterna i enlighet med artikel 24, skall godtagas i en annan medlemsstat där ansökan om börsnotering görs, även om partiellt undantag eller partiell avvikelse beviljats i enlighet med detta direktiv, förutsatt att

- a) ifrågavarande undantag eller partiella avvikelse är av det slag som godkänns i enlighet med i den andra medlemsstaten gällande regler, och
- b) samma förutsättningar, som gäller för partiellt undantag eller partiell avvikelse, även tillämpas i den andra medlemsstaten, och att inga andra villkor gäller för undantag eller avvikelse enligt ovan, som skulle kunna föranleda de behöriga myndigheterna i den ifrågavarande medlemsstaten att vägra tillämpa dem.

Även om de i a) och b) fastställda villkoren inte är uppfyllda, får den berörda medlemsstaten medge sina behöriga myndigheter att godta de noteringsuppgifter som godkänns av de behöriga myndigheterna i enlighet med artikel 24.

3. Vid godkännande av noteringsuppgifter skall de behöriga myndigheterna i enlighet med artikel 24 översända ett godkännandeintyg till de behöriga myndigheterna i de andra medlemsstater, där ansökan om börsnotering gjorts. Om partiellt undantag eller partiell avvikelse beviljats i enlighet med detta direktiv, skall beviset innehålla uppgift om detta med angivande av skälen till detta.

4. Vid ansökan om börsnotering skall emittenten tillställa de behöriga myndigheterna, i var och en av de andra medlemsstater där han ansöker om börsnotering, ett utkast till de noteringsuppgifter han avser att använda i sådan annan medlemsstat.

5. Medlemsstaterna får begränsa tillämpningen av bestämmelserna i denna artikel till noteringsuppgifter från emittenter som har sitt säte i någon av medlemsstaterna.

Artikel 24 b

1. När, med avseende på värdepapper för vilka ansökningar om notering på fondbörser belägna i två eller flera medlemsstater gjorts samtidigt eller med kort mellanrum, ett prospekt utarbetats och av de behöriga myndigheterna godkänts (i enlighet med detta direktiv och dess artikel 24), vid tiden för emissionen och inom tre månader före

datum för ansökan om börsnotering i den ifrågavarande medlemsstaten, skall detta prospekt, med förbehåll för eventuell översättning, godtas som noteringsuppgifter i de andra medlemsstater där ansökan gjorts om börsnotering, utan att det föreligger godkännande av de behöriga myndigheterna i nämnda medlemsstater och utan att dessa kan fordra att ytterligare information skall tillföras noteringsuppgifterna. Dessa myndigheter kan emellertid fordra att noteringsuppgifterna skall innehålla särskild information beträffande värdepappersmarknaden i noteringslandet, i synnerhet med avseende på inkomstskattesystemet, de finansiella institut som tillhandahåller emittenter i det berörda landet finansiella tjänster, och det sätt på vilket meddelande till investerare offentliggörs.

2. Artikel 24 a punkt 2, 3, 4 och 5 skall gälla i de fall som anges i anges i punkt 1 i denna artikel.

3. Bestämmelserna i artikel 23 skall omfatta alla ändringar som inträffar mellan datum för godkännande av innehållet i de prospekt som avses i punkt 1 i denna artikel och den dag då ifrågavarande värdepapper blir föremål för handel på fondbörs.

AVDELNING VI

Samarbete

Artikel 24 c

1. De behöriga myndigheterna skall samarbete inbördes närhelst detta är nödvändigt för deras tjänsteutövning och skall utbyta all information som behövs för detta.

2. När en ansökan om börsnotering avser värdepapper som ger rätt till andel i ett företags kapital, antingen omedelbart eller på förfalldatum, inges i en eller flera andra medlemsstater än den där emittenten av de aktier, som dessa värdepapper ger rätt till, har sitt säte, och om emittentens aktier redan är börsnoterade i den ifrågavarande medlemsstaten, får de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där ansökan om börsnotering gjorts fatta beslutet först efter att ha samrått med de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där emittenten av ifrågavarande aktie har sitt säte.

3. När en ansökan om börsnotering görs för värdepapper som börsnoterats i en annan medlemsstat mindre än 6 månader tidigare, skall de behöriga myndigheter till vilka ansökan ställts ta kontakt med de behöriga myndigheter som redan tidigare godkänt värdepapperen för börsnotering, och skall i möjligaste mån befria värdepappersemittenten från nödvändigheten att iordningställa nya noteringsuppgifter med åtföljande eventuellt behov av uppdatering, översättning eller tillägg av supplement för att tillgodose den berörda medlemsstatens individuella krav.

Artikel 25

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att alla anställda eller tidigare anställda hos de behöriga myndigheterna skall iaktta tystnadsplikt. Detta innebär att all konfidentiell information som de blir delaktiga av i sin anställning inte får yppas till annan person eller myndighet, utom när detta medges i gällande lag.

2. Vad som sägs i 1 ovan skall emellertid inte hindra de behöriga myndigheterna i de olika medlemsstaterna från att utbyta sådan information som avses i detta direktiv. För information som på så sätt utbyts gäller den tystnadsplikt som anställda eller tidigare anställda hos de behöriga myndigheterna är skyldiga att iaktta.

3. Med förbehåll för fall som omfattas av straffrättsliga bestämmelser, får de behöriga myndigheter som erhåller information i enlighet med artikel 24 c.1, använda denna uteslutande i sin tjänsteutövning eller med avseende på överklaganden eller rättsliga förfaranden som avser sådan tjänsteutövning.

AVDELNING VII

Förhandlingar med tredje länder

Artikel 25 a

Gemenskapen får inom ramen för avtal med en eller flera tredje länder ingångna i enlighet med fördraget, i tillämpning

av ömsesidighetsprincipen godta noteringsuppgifter utarbetade och kontrollerade, i enlighet med bestämmelserna i sådant tredje land, såsom varande i överensstämmelse med detta direktiv, förutsatt att ovannämnda bestämmelser bereder investerare ett skydd likvärdigt med det som de tillförsäkras genom detta direktiv, även om sådana bestämmelser avviker från bestämmelserna i detta direktiv.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1990 och skall genast underrätta kommissionen om detta. För Spanien skall emellertid 1 januari 1990 ersättas med 1 januari 1991 och för Portugal med 1 januari 1992.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 22 juni 1987.

På rådets vägnar

L. TINDEMANS

Ordförande

II

*(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)***RÅDET****RÅDETS DIREKTIV**

av den 23 april 1990

med ändring av direktiv 80/390/EEG såvitt avser ömsesidigt godtagande av prospekt för erbjudande till allmänheten som prospekt för notering av värdepapper vid fondbörs

(90/211/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I artikel 21 i direktiv 89/298/EEG⁴ föreskrivs att, när värdepapper erbjudits till allmänheten samtidigt eller med kort mellanrum i två eller flera medlemsstater, ett prospekt som upprättats och godkänts av de behöriga myndigheterna enligt artikel 7, 8 eller 12 i direktivet skall godtas som prospekt i de andra berörda medlemsstaterna i enlighet med principen om ömsesidigt godtagande.

Ett prospekt för erbjudande till allmänheten bör godtas som börsprospekt också i det fall ansökan om upptagande till officiell notering vid fondbörs görs kort tid efter erbjudandet till allmänheten.

Ändring bör därför ske av artikel 24b i direktiv 80/390/EEG⁵, i dess senaste lydelse enligt direktiv 87/345/EEG⁶.

Ömsesidigt godtagande av prospekt för erbjudande till allmänheten som börsprospekt medför inte i sig en rätt till upptagande till officiell notering vid fondbörs.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Följande tillägg skall göras till inledningen av artikel 6 i direktiv 80/390/EEG:

"Utöver vad som följer av artikel 24b.1 gäller att".

Artikel 2

Punkt 1 i artikel 24b i direktiv 80/390/EEG skall ersättas med följande:

"1. I de fall en ansökan om upptagande till officiell notering av värdepapper görs i en eller flera medlemsstater, och ett prospekt för erbjudande till allmänheten har upprättats och godkänts enligt artikel 7, 8, eller 12 i direktiv 89/298/EEG* inom de tre månader som föregår ansökan om notering, skall prospektet för erbjudande till allmänheten, med förbehåll för eventuell översättning, godtas som börsprospekt i den eller de medlemsstater där ansökan om notering gjorts, utan att godkännande först behöver inhämtas från de behöriga myndigheterna i dessa medlemsstater, och utan att dessa kan kräva att ytterligare uppgifter skall tillföras prospektet för erbjudande till allmänheten. De behöriga myndigheterna får dock begära att prospektet för erbjudande till allmänheten skall innehålla uppgifter specifika för marknaden i noteringslandet, särskilt beträffande reglerna om inkomstskatt, de finansiella

¹ EGT nr C 101, 22.4.1989, s. 13.

² EGT nr C 304, 8.12.1989, s. 34, och
EGT nr C 38, 19.2.1990, s. 40.

³ EGT nr C 201, 7.8.1989, s. 5.

⁴ EGT nr L 124, 5.5.1989, s. 8.

⁵ EGT nr L 100, 17.4.1980, s. 1.

⁶ EGT nr L 185, 4.7.1987, s. 81.

företag som anlitas för att ombesörja betalningar för emittentens räkning i det berörda landet, och sättet för offentliggörande av meddelanden till investerare.

---

* EGT nr L 124, 5.5.1989, s. 8."

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 17 april 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 23 april 1990.

På rådets vägnar

A. REYNOLDS

Ordförande

II

(Beslut, lagar m.m som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 februari 1982

om information som regelbundet skall offentliggöras av bolag vars aktier har upptagits till officiell notering vid fondbörs

(82/121/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 54.3 g och 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Rådets direktiv 80/390/EEG av den 17 mars 1980 om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras vid upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs⁴ syftar till att tillförsäkra investerare ett förbättrat skydd och en högre grad av likformighet i det erbjudna skyddet, genom att samordna kraven på den information som skall offentliggöras vid tidpunkten för sådant upptagande till notering.

När det gäller värdepapper som upptagits till officiell notering vid fondbörs, kräver skyddet för investerarna att dessa förses med relevant och regelbunden information under hela den tid

värdepapperen noteras. För samordning av kraven på sådan regelbunden information gäller samma målsättning som för kraven på börsprospekt, nämligen att förbättra sådant skydd och göra det mer likformigt, att underlätta notering av dessa värdepapper vid fler än en fondbörs i gemenskapen, och att härigenom bidra till upprättandet av en verklig kapitalmarknad inom gemenskapen genom att tillåta en mer långtgående integrering av värdepappersmarknader.

Enligt rådets direktiv 79/279/EEG av den 5 mars 1979 om samordning av villkoren för upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs⁵ skall noterade bolag så snart som möjligt göra sitt årsbokslut och sin förvaltningsberättelse med information om bolaget för hela räkenskapsåret tillgängliga för investerarna. Genom rådets fjärde direktiv 78/660/EEG⁶ har medlemsstaternas lagar och andra författningar samordnats vad gäller årsbokslut i vissa typer av bolag.

Bolagen skall också, minst en gång varje räkenskapsår, göra rapporter över sin verksamhet tillgängliga för investerarna. Detta direktiv kan därför begränsas till samordning av innehålllet i och spridningen av en enda rapport som omfattar de första sex månaderna av räkenskapsåret.

När det emellertid gäller vanliga skuldebrev är det med hänsyn till de rättigheter som de ger sina innehavare inte nödvändigt att skydda investerarna genom offentliggörandet av en halvårsrapport. Enligt direktiv 79/279/EEG får konvertibla

¹ EGT nr C 29, 1.2.1979, s. 5 och EGT nr C 210, 16.8.1980, s. 5.

² EGT nr C 85, 8.4.1980, s. 69.

³ EGT nr C 53, 3.3.1980, s. 54.

⁴ EGT nr L 100, 17.4.1980, s. 1.

⁵ EGT nr L 66, 16.3.1979, s. 21.

⁶ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

eller utbytbara skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning upptas till officiell notering endast om de aktier till vilka de hänför sig redan är eller samtidigt blir noterade vid samma fondbörs eller vid någon annan reglerad, regelbundet fungerande, erkänd och öppen marknad. Medlemsstaterna får frånga denna princip bara om deras behöriga myndigheter finner att innehavarna till sitt förfogande har all information som behövs för att de skall kunna bilda sig en uppfattning om värdet av de aktier till vilka skuldebreven hänför sig. Samordning av regelbunden information behövs därför bara för bolag vars aktier är upptagna till officiell notering vid fondbörs.

Halvårsrapporten måste kunna göra det möjligt för investerare att bilda sig en välgrundad uppfattning om den allmänna utvecklingen av bolagets verksamhet under den period som rapporten omfattar. Rapporten behöver emellertid innehålla bara de väsentliga uppgifterna om den finansiella ställningen och den allmänna utvecklingen av bolagets affärsverksamhet.

Med hänsyn till de svårigheter som kan följa av den nuvarande lagstiftningen i vissa medlemsstater, får bolag medges en längre period för genomförandet av bestämmelserna i detta direktiv än den som föreskrivits för anpassningen av nationell lagstiftning.

För att säkerställa ett effektivt skydd för investerare och för en väl fungerande börsverksamhet bör de regler som gäller den regelbundna information som skall offentliggöras av bolag, vars aktier upptagits till officiell notering vid en fondbörs i gemenskapen, gälla inte bara bolag från medlemsstater utan också bolag från icke-medlemsstater.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Allmänna bestämmelser och räckvidd

Artikel 1

1. Detta direktiv skall tillämpas på bolag, vars aktier upptagits till officiell notering vid en fondbörs som är belägen eller verksam i en medlemsstat, vare sig det är aktierna som sådana eller de bevis som representerar dem som upptagits, och vare sig ett sådant upptagande sker före eller efter den dag då detta direktiv träder i kraft.

2. Detta direktiv skall emellertid inte tillämpas på andra investeringsbolag än sådana som är av sluten typ.

I detta direktiv avses med "andra investeringsbolag än sådana som är av sluten typ" investeringsbolag

- vars verksamhet består i kollektiv investering av kapital från allmänheten, och som tillämpar principen om riskspridning, och
  - vars aktier på innehavarnas begäran återköps eller inlöses med medel från dessa bolags tillgångar; en åtgärd som vidtas av sådana bolag för att säkra att börsvärdet av deras aktier inte i någon väsentlig mån avviker från deras nettovärde skall jämföras med återköp eller inlösen.
3. Medlemsstaterna får bestämma att detta direktiv inte skall tillämpas på centralbanker.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall se till att bolagen offentliggör halvårsrapporter över sin verksamhet och vinst och förlust under de första sex månaderna av varje räkenskapsår.

Artikel 3

Medlemsstaterna får föreskriva för bolag mer långtgående skyldigheter än vad som föreskrivs i detta direktiv eller ytterligare skyldigheter, allt under förutsättning att de gäller generellt för alla bolag eller för alla bolag i en viss kategori.

AVSNITT II

Halvårsrapportens offentliggörande och innehåll

Artikel 4

1. Halvårsrapporten skall offentliggöras inom fyra månader efter utgången av den aktuella sexmånadersperioden.
2. I undantagsfall, där skälen för undantag tillförlitligen styrks, skall de behöriga myndigheterna ha rätt att förlänga tidsfristen för offentliggörandet.

Artikel 5

1. Halvårsrapporten skall bestå av sifferuppgifter och en förklarande redogörelse för bolagets verksamhet och vinst och förlust under den aktuella sexmånadersperioden.
2. Sifferuppgifterna, presenterade i tabellform, skall minst visa
  - nettoomsättningen, och
  - vinsten eller förlusten före eller efter avdrag för skatt.

Dessa termer skall ha samma innebörd som i rådsdirektiv om bolags redovisning.

3. Medlemsstaterna får tillåta de behöriga myndigheterna att ge bolag rätt att, undantagsvis och i enskilda fall, ange uppskattad vinst och förlust, under förutsättning att varje sådant bolags aktier är officiellt noterade i bara en med-

lemsstat. Användningen av denna metod skall anges i bolagets rapport och får inte vilseleda investerarna.

4. När bolaget har betalat eller föreslår att betala interim-utdelning, skall sifferuppgifterna visa vinsten eller förlusten efter avdrag för skatt för sexmånadersperioden och den betalda eller föreslagna interimutdelningen.

5. För varje sifferuppgift skall uppgiften för motsvarande period under det föregående räkenskapsåret anges.

6. Den förklarande redogörelsen skall innehålla dels all väsentlig information som gör det möjligt för investerare att bilda sig en välgrundad uppfattning om utvecklingen av bolagets verksamhet och vinst eller förlust, dels upplysning om alla särskilda omständigheter som har påverkat verksamheten och vinsten eller förlusten under ifrågavarande period, och skall möjliggöra en jämförelse med motsvarande period under det föregående räkenskapsåret.

Den skall också så långt det är möjligt behandla bolagets troliga framtida utveckling under det löpande räkenskapsåret.

7. Om sifferuppgifterna som avses i punkt 2 inte är avpassade efter bolagets verksamhet skall de behöriga myndigheterna se till att nödvändiga ändringar görs.

Artikel 6

När ett bolag offentliggör sammantäld redovisning, får det offentliggöra sin halvårsrapport i antingen konsoliderad eller okonsoliderad form. Medlemsstaterna får dock tillåta de behöriga myndigheterna att, när dessa finner att den inte tillämpade redovisningsformen skulle ha innehållit ytterligare väsentlig information, ålägga bolaget att offentliggöra sådan information.

Artikel 7

1. Halvårsrapporten skall offentliggöras i den eller de medlemsstater, i vilka aktierna upptagits till officiell notering, genom införande i en eller flera dagstidningar med spridning i hela eller stora delar av staten eller i den officiella tidningen, eller skall göras tillgänglig för allmänheten antingen i skriftlig form på platser som anges i meddelanden i en eller flera dagstidningar med spridning i hela eller stora delar av staten eller på annat likvärdigt sätt som godkänts av de behöriga myndigheterna.

2. En halvårsrapport skall upprättas på ett eller flera av de officiella språken, eller på ett annat språk, under förutsättning att i den berörda medlemsstaten det officiella språket eller språken eller det andra språket är vedertaget inom det finansiella området och godtaget av de behöriga myndigheterna.

3. Bolaget skall översända en kopia av sin halvårsrapport samtidigt till de behöriga myndigheterna i varje medlemsstat där bolagets aktier upptagits till officiell notering. Detta skall ske senast vid den tidpunkt då halvårsrapporten offentliggörs för första gången i en medlemsstat.

Artikel 8

När redovisningshandlingarna har reviderats av bolagets officiella revisor, skall revisorns rapport och eventuella anmärkningar offentliggöras i oavkortad form.

AVSNITT III

De behöriga myndigheternas befogenheter

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall utse en eller flera behöriga myndigheter och underrätta kommissionen om detta, med uppgift om eventuell ansvarsfördelning. Medlemsstaterna skall också se till att detta direktiv tillämpas.

2. Medlemsstaterna skall se till att de behöriga myndigheterna har de befogenheter som behövs för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter.

3. Om vissa skyldigheter enligt detta direktiv inte är avpassade till ett bolags verksamhet eller förhållanden, skall de behöriga myndigheterna se till att lämpliga anpassningar görs av sådana skyldigheter.

4. De behöriga myndigheterna får tillåta att viss information som föreskrivs i detta direktiv får utelämnas i halvårsrapporten, om de finner att röjandet av sådan information skulle stå i strid med det allmänna intresse eller allvarligt skada bolaget, i det senare fallet under förutsättning att ett sådant utslutande inte kan antas vilseleda allmänheten beträffande sakuppgifter och förhållanden som är av väsentlig betydelse för bedömningen av ifrågavarande aktier.

Bolaget eller dess representanter skall vara ansvariga för att de faktiska omständigheter, som en ansökan om sådant utelämnande grundas på, är riktiga och relevanta.

5. Punkterna 3 och 4 skall också tillämpas på de mer långtgående eller ytterligare skyldigheter som införs med stöd av artikel 3.

6. Om ett bolag som regleras av en icke-medlemsstat lag offentliggör en halvårsrapport i en icke-medlemsstat, får de behöriga myndigheterna tillåta bolaget att offentliggöra den halvårsrapporten i stället för den halvårsrapport som före-

skrivits i detta direktiv, under förutsättning att den information som lämnas är likvärdig med den som skulle ha lämnats vid tillämpning av detta direktiv.

7. Detta direktiv skall inte påverka de behöriga myndigheternas ansvarighet, för vilken liksom tidigare enbart nationell lag skall gälla.

AVSNITT IV

Samarbete mellan medlemsstaterna

Artikel 10

1. De behöriga myndigheterna skall närhelst de behöver det för fullgörandet av sina uppgifter samarbeta och utbyta den information som fordras härför.

2. När en halvårsrapport har offentliggjorts i mer än en medlemsstat, skall de behöriga myndigheterna i dessa medlemsstater, med avvikelse från artikel 3, eftersträva att som enda text godta den text, som uppfyller kraven i den medlemsstat i vilken bolagets aktier upptagits till officiell notering för första gången, eller den text som närmast överensstämmer med den texten. I det fall upptagande till officiell notering sker samtidigt vid två eller flera fondbörser, som är belägna eller verksamma i olika medlemsstater, skall de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna eftersträva att som enda text godta den text som uppfyller kraven i den medlemsstat i vilken bolagets huvudkontor är beläget; om bolaget har sitt huvudkontor i en icke-medlemsstat, skall de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna eftersträva att godta en enda lydelse av rapporten.

AVSNITT V

Kontaktkommittén

Artikel 11

1. Den kontaktkommitté som inrättats genom artikel 20 i direktiv 79/279/EEG skall också ha till uppgift

a) att, såvitt det är förenligt med artiklarna 169 och 170 i fördraget, underlätta samordnat genomförande av detta direktiv genom regelbundet samråd om alla praktiska problem som uppkommer vid dess tillämpning och beträffande vilka ett utbyte av åsikter bedöms vara av värde,

b) att underlätta samråd mellan medlemsstaterna beträffande sådana mer långtgående eller ytterligare skyldigheter som de får införa med stöd av artikel 3, för att i enlighet med fördragets artikel 54.3 g verka för en fullständig samordning av skyldigheter som införs i medlemsstaterna,

c) att vid behov rekommendera kommissionen tillägg till eller ändringar av detta direktiv; kommittén skall särskilt beakta möjligheten att ändra artiklarna 3 och 5 för utveckling i riktning mot den samordning av skyldigheter som avses i b.

2. Inom fem år efter anmälan av detta direktiv skall kommissionen efter samråd med kontaktkommittén till rådet överlämna en rapport om tillämpningen av artiklarna 3 och 5 och om möjliga ändringar i dessa.

AVSNITT VI

Avslutande bestämmelser

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 30 juni 1983. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna får uppskjuta tillämpningen av de åtgärder som nämns i punkt 1 för en tid av 36 månader från den dag då de sätter åtgärderna i kraft.

3. Efter anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 februari 1982.

På rådets vägnar

P. de KEERSMAEKER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 12 december 1988

om sådana uppgifter som skall offentliggöras vid förvärv eller avyttring av ett större innehav i ett börsnoterat bolag

(88/627/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,i samarbete med Europaparlamentet²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

En ordning som innebär att adekvata upplysningar lämnas om investerare inom området för överlåtbara värdepapper är ägnad att förbättra skyddet för investerare, öka deras förtroende för värdepappersmarknaderna och härigenom säkerställa att dessa marknader fungerar väl.

En samordning i detta avseende på gemenskapsnivå, så att skyddet för investerare görs mer enhetligt, är ägnad att öka integrationen av värdepappersmarknaderna i medlemsstaterna och härigenom bidra till att skapa en verklig europeisk kapitalmarknad.

För detta ändamål bör investerare upplysas om större innehav och om förändringar av sådana innehav i bolag inom gemenskapen vars aktier är officiellt noterade vid fondbörser belägna i eller verksamma inom gemenskapen.

Samordnade bestämmelser bör införas beträffande det närmare innehållet och om sättet för tillämpning av upplysningskravet.

Bolag vars aktier är officiellt noterade vid en fondbörs inom gemenskapen kan upplysa allmänheten om förändringar av större innehav endast om de själva av innehavarna fått uppgift om sådana förändringar.

De flesta medlemsstater föreskriver inte någon sådan skyldighet för innehavare, och mellan de stater där en sådan skyldighet föreligger råder betydande skillnader i fråga om till-

ämpningen. Samordnade bestämmelser på gemenskapsnivå bör därför införas inom detta område.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall göra detta direktiv tillämpligt på fysiska personer och juridiska personer av såväl offentlig- som privaträttslig natur, vilka direkt eller genom annan förvärv eller avyttrar ett sådant innehav som avses i artikel 4.1, där detta medför ändringar av rösträttsfördelningen i bolag som bildats enligt statens lag och vars aktier är officiellt noterade vid en eller flera fondbörser belägna eller verksamma i en eller flera medlemsstater.

2. Sker förvärv eller avyttring av ett sådant större innehav som avses i punkt 1 genom bevis som representerar aktier skall detta direktiv tillämpas på innehavaren av sådana bevis och inte på emittenten.

3. Detta direktiv skall inte tillämpas på förvärv eller avyttring av ett större innehav i företag för kollektiv investering.

4. I rådets direktiv 79/279/EEG av den 5 mars 1979 om samordning av villkoren för upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs⁴, i dess senaste lydelse enligt direktiv 82/148/EEG⁵, skall punkt 5 c i lista C i bilagan ersättas med följande:

"c) Bolaget skall, såvitt gäller större innehav, offentliggöra uppgift om alla förändringar i ägarstrukturen (aktieägare och aktiernas fördelning mellan dem) i förhållande till vad som tidigare offentliggjorts, så snart det får kännedom om sådana förändringar.

Beträffande bolag som inte omfattas av rådets direktiv 88/627/EEG av den 12 december 1988 om sådana uppgifter som skall offentliggöras vid förvärv eller avyttring av ett större innehav i ett börsnoterat bolag^{*}, gäller särskilt att bolaget, när det får kännedom om att en fysisk eller juridisk person förvärvat eller avyttrat ett sådant antal aktier att andelen överstiger eller nedgår under de gränsvärden som anges i artikel 4 i det angivna direktivet, skall offentliggöra detta inom nio kalenderdagar.

* EGT nr L 348, 17.12.1988, s. 62."

¹ EGT nr C 351, 31.12.1985, s. 35, och EGT nr C 255, 25.9.1987, s. 6.

² EGT nr C 125, 11.5.1987, s. 144, och EGT nr C 309, 5.12.1988.

³ EGT nr C 263, 20.10.1986, s. 1.

⁴ EGT nr L 66, 16.3.1979, s. 21.

⁵ EGT nr L 62, 5.3.1982, s. 22.

Artikel 2

I detta direktiv avses med förvärv av ett innehav inte endast köp utan även varje annat förvärv, däribland förvärv i de fall som avses i artikel 7.

Artikel 3

Medlemsstaterna får på de fysiska och juridiska personer som avses i artikel 1.1 ställa krav som är strängare än eller går utöver vad som föreskrivs i detta direktiv, förutsatt att sådana föreskrifter är generellt tillämpliga på alla som förvärvar eller avyttrar andelar och på alla bolag, eller på alla inom en viss kategori som förvärvar eller avyttrar innehav eller bolag.

Artikel 4

1. När en sådan fysisk eller juridisk person som avses i artikel 1.1 förvärvar eller avyttrar ett innehav i ett sådant bolag som avses i artikel 1.1, skall han, om hans rösträttsandel till följd av förvärvet eller avyttringen når upp till, överskrider eller nedgår under något av gränsvärdena 10%, 20%, $\frac{1}{3}$, 50%, och $\frac{2}{3}$, inom sju kalenderdagar underrätta bolaget och, samtidigt, den eller de behöriga myndigheter som avses i artikel 13, om hur stor rösträttsandel han innehar efter förvärvet eller avyttringen. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa

- gränsvärdena 20% och $\frac{1}{3}$, om de tillämpar ett enhetligt gränsvärde om 25%,
- gränsvärdet $\frac{2}{3}$, om de tillämpar gränsvärdet 75%.

Tidsfristen om sju kalenderdagar skall räknas från den tidpunkt då ägaren av det större innehavet fått, eller med hänsyn till omständigheterna, bort få kännedom om förvärvet eller avyttringen.

Medlemsstaterna får vidare föreskriva att ett bolag skall underrättas även beträffande den andel av kapitalet som innehas av en fysisk eller juridisk person.

2. Medlemsstaterna skall vid behov, genom nationell lagstiftning och bestämmelser som meddelas med stöd härav, föreskriva på vilket sätt de fysiska och juridiska personer som avses i artikel 1.1 skall underrättas om de rösträttsandelar som skall beaktas vid tillämpning av punkt 1.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall föreskriva skyldighet för varje fysisk eller juridisk person som avses i artikel 1.1 att, vid den första årliga bolagsstämman som hålls i ett bolag som avses i artikel 1.1 och som äger rum senare än tre månader efter det att detta

direktiv överförts till nationell lag, underrätta bolaget och, samtidigt, behöriga myndigheter om sina innehav som uppgår till minst 10% av röstetalet, med närmare uppgift om den rösträttsandel som faktiskt innehas, såvida personen i fråga inte redan lämnat underrättelse i enlighet med artikel 4.

Inom en månad från denna bolagsstämma skall alla innehav om 10% eller mer offentliggöras i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 10.

Artikel 6

Den som förvärvar eller avyttrar ett sådant större innehav, som avses i artikel 4, och ingår i en företagsgrupp som enligt direktiv 83/349/EEG¹ är skyldig att upprätta sammanställd redovisning, skall vara befriad från skyldigheten att lämna sådana underrättelser som avses i artikel 4.1 och artikel 5, om sådana underrättelser lämnas av moderbolaget eller, om detta i sin tur är ett dotterbolag, av dess eget moderbolag.

Artikel 7

Vid bestämmande av huruvida en sådan fysisk eller juridisk person som avses i artikel 1.1 är skyldig att lämna underrättelse enligt artikel 4.1 och artikel 5, skall följande anses som rösträtt som innehas av den fysiska eller juridiska personen:

- Rösträtt som innehas av annan i eget namn men för den fysiska eller juridiska personens räkning.
- Rösträtt som innehas av ett företag som står under ägarkontroll av den fysiska eller juridiska personen.
- Rösträtt som innehas av annan med vilken den fysiska eller juridiska personen har träffat en skriftlig överenskommelse som förpliktar parterna att genom samordnat utövande av sin rösträtt inta en långsiktig gemensam hållning i fråga om bolagets förvaltning.
- Rösträtt som innehas av annan med stöd av ett skriftligt avtal som han träffat med den fysiska eller juridiska personen eller med ett företag som står under denna persons ägarkontroll, där avtalet medger tillfällig överflyttning av rösträtten mot ersättning.
- Rösträtt som följer med aktier som ägs av den fysiska eller juridiska personen och vilka denne deponerat som säkerhet, utom då rösträtten kan disponeras av den hos vilken säkerheten ställts och denne förklarar sig ha för avsikt att utöva den, i vilket fall rösträtten skall anses tillkomma den sistnämnde.
- Rösträtt som följer med aktier till vilka den fysiska eller juridiska personen har en livsvarig dispositionsrätt.

¹ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

- Rösträtt som den fysiska eller juridiska personen eller någon annan av de personer som avses i föregående strecksatser har en självständig rätt att förvärva på grund av ett uttryckligt avtal. I sådant fall skall den i artikel 4.1 föreskrivna underrättelsen lämnas den dag då avtalet ingås.
- Rösträtt som följer med aktier som deponerats hos den fysiska eller juridiska personen, där denne i avsaknad av särskilda instruktioner kan utöva rösträtten efter eget godtagande.

För det fall att en fysisk eller juridisk person kan i ett bolag utöva rösträtt som avses i den sista strecksatsen i föregående stycke, och hela denna rösträtt tillsammans med annan rösträtt som den fysiska eller juridiska personen innehar i bolaget når upp till eller överstiger något av de gränsvärden som anges i artikel 4.1, får medlemsstaterna, med avvikelse från bestämmelserna i artikel 4.1, föreskriva att den nämnda fysiska eller juridiska personen endast är skyldig att underrätta det berörda bolaget 21 kalenderdagar före den årliga bolagsstämman.

Artikel 8

1. I detta direktiv avses med ägarkontrollerat företag ett företag där en fysisk eller juridisk person

- a) innehar en majoritet av de röster som tillkommer aktieägare eller bolagsmän, eller
- b) har rätt att utse eller avsätta en majoritet av befattningshavarna i förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan och samtidigt är aktieägare eller delägare i företaget, eller
- c) är aktieägare eller delägare och på grund av avtal med andra aktieägare eller delägare i företaget ensam disponerar en majoritet av röstetala.

2. Vid tillämpning av punkt 1 ovan skall i ett moderbolags rättigheter beträffande utövande av rösträtt och utseende och avsättande av befattningshavare även ingå de rättigheter som tillkommer andra företag som står under ägarkontroll och alla andra fysiska eller juridiska personer som handlar i eget namn men för moderbolagets eller något annat ägarkontrollerat företags räkning.

Artikel 9

1. De behöriga myndigheterna får föreskriva undantag från underrättelseskyldigheten enligt artikel 4.1 beträffande förvärv eller avyttring av ett sådant större innehav som avses i artikel 4, som görs av en yrkesmässigt verksam fondhandlare, förutsatt att han handlar i denna sin egenskap och inte utnyttjar förvärvet för att ingripa i förvaltningen av det berörda bolaget.

2. De behöriga myndigheterna skall föreskriva att de fondhandlare som avses i punkt 1 skall vara medlemmar av en fondbörs belägen eller verksam i en medlemsstat, eller vara auktoriserade eller stå under tillsyn av en sådan behörig myndighet som avses i artikel 12.

Artikel 10

1. Ett bolag som mottagit en underrättelse som avses i artikel 4.1 första stycket skall i sin tur snarast möjligt och senast nio kalenderdagar efter mottagandet offentliggöra dess innehåll i varje medlemsstat där bolagets aktier är officiellt noterade vid en fondbörs.

En medlemsstat får föreskriva att offentliggörande enligt föregående stycke inte skall göras av det berörda bolaget utan av den behöriga myndigheten, eventuellt i samarbete med bolaget.

2. Offentliggörande enligt första stycket skall ske genom annonsering i en eller flera dagstidningar med spridning i hela eller stora delar av den medlemsstat eller de medlemsstater som berörs, eller, antingen genom skriftliga meddelanden som hålls tillgängliga på platser som anges i annonser i en eller flera dagstidningar med spridning i hela eller stora delar av den medlemsstat eller de medlemsstater som berörs, eller på annat likvärdigt sätt som godkänts av de behöriga myndigheterna.

Offentliggörandet skall ske på ett eller flera av de officiella språken, eller på ett annat språk, under förutsättning att i den berörda medlemsstaten det officiella språket eller språken eller det andra språket är vedertaget inom det finansiella området och godtaget av de behöriga myndigheterna.

Artikel 11

De behöriga myndigheterna får i undantagsfall befria de bolag som avses i artikel 1.1 från den i artikel 10 föreskrivna skyldigheten att underrätta allmänheten, om dessa myndigheter finner att röjandet av sådana uppgifter skulle stå i strid med allmänhetens intresse eller allvarligt skada de berörda bolagen, i det senare fallet under förutsättning att ett sådant utelämnande inte kan antas vilseleda allmänheten beträffande sakuppgifter och förhållanden som är av väsentlig betydelse för värderingen av värdepapperen i fråga.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall utse den eller de myndigheter som skall vara behöriga vid tillämpning av detta direktiv och underrätta kommissionen om detta samt, i förekommande fall, ange hur ansvaret fördelats mellan myndigheterna.

2. Medlemsstaterna skall se till att de behöriga myndigheterna har tillräckliga befogenheter för att fullgöra sina uppgifter.

3. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall, närhelst de behöver det för fullgörande av sina uppgifter, samarbeta och utbyta den information som fordras.

Artikel 13

Vid tillämpning av detta direktiv skall de behöriga myndigheterna vara myndigheterna i den medlemsstat vars lagstiftning

reglerar de bolag som avses i artikel 1.1.

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att alla anställda eller tidigare anställda hos en behörig myndighet skall iakttas tystnadsplikt. Detta innebär att ingen konfidentiell information som de fått del av i sin anställning får röjas för någon annan person eller myndighet utom där detta medges i lag eller annan författning.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall dock inte hindra medlemsstaternas behöriga myndigheter från att utbyta information i enlighet med detta direktiv. Den information som på så sätt utväxlas skall omfattas av den tystnadsplikt som anställda eller tidigare anställda är skyldiga att iakttas.

3. En behörig myndighet som erhåller konfidentiell information enligt punkt 2 får använda denna endast för fullgörande av sina uppgifter.

Artikel 15

Medlemsstaterna skall föreskriva lämpliga påföljder för det fall de fysiska eller juridiska personer som avses i artikel 1.1 inte följer bestämmelserna i detta direktiv.

Artikel 16

1. Den kontaktkommitté som inrättats genom artikel 20 i direktiv 79/279/EEG skall även ha till uppgift

- a) att möjliggöra regelbundet samråd i fråga om alla praktiska svårigheter som uppkommer vid tillämpning av detta direktiv och beträffande vilka ett utbyte av åsikter bedöms vara av värde,
- b) att underlätta samråd mellan medlemsstaterna om strängare eller ytterligare föreskrifter som de får införa enligt artikel 3, så att föreskrifterna kan, i enlighet med artikel 54.3 g i fördraget, göras enhetliga i alla medlemsstaterna,
- c) att vid behov rekommendera kommissionen tillägg till eller ändringar av detta direktiv.

Artikel 17

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 januari 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 18

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 12 december 1988.

På rådets vägnar

P. ROUMELIOTIS

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 17 april 1989

om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras när överlåtbara värdepapper erbjuds till allmänheten

(89/298/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Investeringar i överlåtbara värdepapper innebär, liksom alla andra slag av investeringar, risker. Skyddet för investerare fordrar att de ges möjlighet att göra en riktig bedömning av sådana risker, så att de kan fatta beslut om investeringar med full kännedom om sakförhållandena.

Tillhandahållandet av fullständig och relevant information om överlåtbara värdepapper och om emittenterna av dessa befrämjar skyddet för investerare.

Sådan information är vidare ett effektivt medel för att öka förtroendet för överlåtbara värdepapper och därigenom bidra till en tillfredsställande funktion och utveckling av marknader för överlåtbara värdepapper.

En enhetlig ordning inom gemenskapen för information om överlåtbara värdepapper bör därför införas. Genom de säkerhetsgarantier en sådan ordning erbjuder investerare, och genom dess inflytande i fråga om det riktiga funktionssättet på marknader för överlåtbara värdepapper, förmår en sådan informationsordning främja integration av nationella värdepappersmarknader och därigenom bidra till upprättandet av en verklig europeisk kapitalmarknad.

Rådets direktiv 80/390/EEG av den 17 mars 1980 om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras vid upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs⁴, i dess senaste lydelse enligt direktiv 87/345/EEG⁵, utgör ett viktigt steg i införandet av en sådan informationsordning inom gemenskapen. Det

direktivet samordnar den information som skall offentliggöras när värdepapper upptas till notering vid fondbörs, såvitt gäller slaget av erbjudna värdepapper och emittenterna av sådana värdepapper, för att ge investerare möjlighet att göra en välgrundad bedömning av tillgångar och skulder, finansiell ställning, vinster och förluster samt emittenternas framtidsutsikter och av de rättigheter som följer med sådana värdepapper.

En sådan informationsordning fordrar också, när överlåtbara värdepapper för första gången erbjuds allmänheten i en medlemsstat, oavsett om erbjudandet görs av emittenten eller på dennes vägnar eller av någon annan, och oavsett om värdepapperen sedermera noteras eller ej, att ett prospekt med information av detta slag görs tillgängligt för investerare. Det är vidare nödvändigt att samordna innehållet i sådana prospekt för att uppnå ett likformigt minimiskydd för investerare i de olika medlemsstaterna.

Det har hittills visat sig omöjligt att fastställa en gemensam definition av begreppet "erbjudande till allmänheten" och av allt som ingår i detta begrepp.

I de fall ett erbjudande till allmänheten avser överlåtbara värdepapper som skall upptas till officiell notering vid fondbörs, skall det tillhandahållas information som, anpassad till omständigheterna vid erbjudandet, motsvarar den som föreskrivs i direktiv 80/390/EEG. Beträffande erbjudanden till allmänheten av överlåtbara värdepapper, som inte skall upptas till officiell notering vid fondbörs, kan kravet på detaljerad information sättas lägre för att inte vara oskäligt betungande för små och medelstora emittenter. I fråga om erbjudanden till allmänheten av överlåtbara värdepapper som skall upptas till officiell notering vid fondbörs, är den samordning som uppnås sådan att ett prospekt som godkänts av de behöriga myndigheterna i en medlemsstat kan, på grundval av ömsesidigt godtagande, användas för erbjudanden till allmänheten av samma värdepapper i en annan medlemsstat. Även om en ansökan om upptagande till officiell notering vid fondbörs inte gjorts, skall ömsesidigt godtagande tillämpas beträffande sådana prospekt för erbjudande till allmänheten som uppfyller de i direktiv 80/390/EEG föreskrivna kraven och är godkända av de behöriga myndigheterna.

För att säkerställa att ändamålet med detta direktiv till fullo uppnås måste direktivet gälla även överlåtbara värdepapper som emitterats av bolag eller företag som lyder under lagstiftningen i tredje land.

¹ EGT nr C 226, 31.8.1982, s. 4.

² EGT nr C 125, 17.5.1982, s. 176, och EGT nr C 69, 20.3.1989.

³ EGT nr C 310, 30.11.1981, s. 50.

⁴ EGT nr L 100, 17.4.1980, s. 1.

⁵ EGT nr L 185, 4.7.1987, s. 81.

Det bör ges möjlighet att, genom avtal mellan gemenskapen och tredje länder, godta även prospekt från sådana länder på grundval av reciprocitet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

1. Detta direktiv skall tillämpas på överlåtbara värdepapper som erbjuds allmänheten för första gången i en medlemsstat, under förutsättning att dessa värdepapper inte redan är noterade vid en fondbörs belägen eller verksam i den medlemsstaten.

2. Avser ett offentligt erbjudande endast en del av de överlåtbara värdepapperen från en viss emission, behöver medlemsstaterna, om resterande del sedermera erbjuds allmänheten, inte kräva att ytterligare ett prospekt skall offentliggöras.

Artikel 2

Detta direktiv omfattar inte

1. följande slag av erbjudanden:

- a) erbjudanden av överlåtbara värdepapper till personer inom ramen för deras förvärvsverksamhet, och/eller
- b) erbjudanden av överlåtbara värdepapper till personer inom en begränsad krets, och/eller
- c) erbjudanden där försäljningspriset för samtliga de överlåtbara värdepapper som erbjuds inte överstiger 40 000 ecu, och/eller
- d) erbjudanden där de överlåtbara värdepapper som erbjuds kan förvärvas endast för ett vederlag av minst 40 000 ecu per investerares,

2. överlåtbara värdepapper av följande slag:

- a) överlåtbara värdepapper som erbjuds med ett nominellt värde om vardera minst 40 000 ecu,
- b) andelar emitterade av sådana företag för kollektiva investeringar som inte är av sluten typ,
- c) överlåtbara värdepapper emitterade av en stat eller av en stats regionala eller lokala myndigheter, eller av ett internationellt offentligt organ i vilket en eller flera medlemsstater är medlemmar,
- d) överlåtbara värdepapper som erbjuds i samband med ett anbud om övertagande ("take-over bid"),
- e) överlåtbara värdepapper som erbjuds i samband med en fusion,
- f) aktier som utan vederlag tilldelas aktieägare,

g) aktier eller därmed jämställda överlåtbara värdepapper som erbjuds i utbyte för aktier i samma bolag, om erbjudandet av sådana nya värdepapper inte innebär någon total ökning av bolagets aktiekapital,

h) överlåtbara värdepapper som av arbetsgivaren eller ett anknutet företag erbjuds till eller till förmån för nuvarande eller tidigare anställda,

i) överlåtbara värdepapper som tillkommit vid konvertering av konvertibla skuldebrev eller vid utnyttjande av optionsrätt till nyteckning, eller aktier som erbjuds i utbyte mot utbytbara skuldebrev, under förutsättning att ett prospekt för erbjudande till allmänheten eller ett börsprospekt avseende dessa konvertibla eller utbytbara skuldebrev, eller dessa optionsrätter till nyteckning har offentliggjorts i samma medlemsstat,

j) överlåtbara värdepapper som emitterats av statligt erkända sammanslutningar vars verksamhet är författningsreglerad eller drivs utan vinstsyfte, i de fall emissionen sker för att anskaffa medel nödvändiga för uppnående av sammanslutningens oegennyttiga ändamål,

k) aktier eller därmed jämställda överlåtbara värdepapper, vilka berättigar ägaren att bli medlem i eller utnyttja de tjänster som utförs av sammanslutningar som "building societies", "Crédits populaires", "Genossenschaftsbanken" eller "Industrial and Provident Societies",

l) euro-värdepapper som inte är föremål för allmän marknadsföring genom annonsering eller personlig hänvändelse.

Artikel 3

I detta direktiv avses med

- a) *företag för kollektiva investeringar som inte är av sluten typ*: värdepappersfonder och investeringsbolag,
  - vars verksamhet består i kollektiv investering av kapital från allmänheten, och som tillämpar principen om riskspridning, och
  - vars andelar på innehavarens begäran återköps eller inlöses med medel av företagets tillgångar; en åtgärd som vidtas av ett sådant företag för att säkra att börsvärdet av dess andelar inte i någon väsentlig mån avviker från andelarnas nettovärde skall jämföras med återköp eller inlösen,
- b) *andelar i ett företag för kollektiva investeringar*: värdepapper som emitterats av ett företag för kollektiva investeringar, och som utgör bevis för andelsrätt i ett sådant företags tillgångar,
- c) *emittenter*: bolag och andra juridiska personer och varje

- annat företag vars överlåtbara värdepapper erbjuds allmänheten,
- d) *kreditinstitut*: ett företag vars verksamhet består i att ta emot insättningar eller andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten och att bevilja krediter för egen räkning, däribland sådana kreditinstitut som avses i artikel 2 i direktiv 77/780/EEG¹, i dess senaste lydelse enligt direktiv 86/524/EEG²,
- e) *överlåtbara värdepapper*: aktier i bolag och andra med sådana aktier jämställda överlåtbara värdepapper, skuldebrev med en löptid av minst ett år och andra därmed jämställda överlåtbara värdepapper och alla andra överlåtbara värdepapper som ger rätt att förvärva sådana överlåtbara värdepapper genom teckning eller utbyte,
- f) *euro-värdepapper*: överlåtbara värdepapper som
- garanteras och fördelas av ett konsortium med minst två medlemmar med säte i olika stater, och
  - erbjuds i väsentlig omfattning i en eller flera andra stater än den där emittenten har sitt säte, och
  - kan tecknas eller förvärfvas för första gången endast genom ett kreditinstitut eller ett annan finansiellt institut.
- i sin verksamhet åtnjuter statlig monopolställning, och
- har bildats eller verkar i enlighet med, eller med stöd av särskild lagstiftning, eller vars upplåning villkorslöst och oåterkalleligt garanteras av en medlemsstat eller av en medlemsstats regionala eller lokala myndigheter,
- c) skuldebrev emitterade av i en medlemsstat hemmahörande juridiska personer som inte är bolag och som har
- bildats genom särskild lagstiftning, och
  - vars verksamhet regleras av denna lagstiftning samt består enbart i
    - i) att under statlig kontroll anskaffa kapital genom att emittera skuldebrev, och
    - ii) att finansiera produktion med dels medel som dessa juridiska personer har anskaffat, dels medel som ställts till förfogande av en medlemsstat, och/eller att förvärva innehav i sådan produktion, och
- vars skuldebrev, såvitt gäller upptagande till officiell notering vid fondbörs, enligt nationell lagstiftning betraktas som skuldebrev emitterade eller garanterade av staten.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall se till att varje erbjudande av överlåtbara värdepapper till allmänheten inom deras territorium sker under förutsättning av att ett prospekt offentliggörs av den som gör erbjudandet.

Artikel 5

Medlemsstaterna får föreskriva undantag, helt eller delvis, från skyldigheten att offentliggöra prospekt i de fall de överlåtbara värdepapper som erbjuds till allmänheten är

- a) skuldebrev eller andra därmed jämställda överlåtbara värdepapper, vilka emitteras fortlöpande eller vid upprepade tillfällen av kreditinstitut eller andra därmed jämställda finansiella institut, vilka regelbundet offentliggör sina årsboksut och som, inom gemenskapen, har bildats eller verkar i enlighet med, eller med stöd av särskild lagstiftning, eller är föremål för offentlig tillsyn avsedd att skydda sparmedel,
- b) skuldebrev eller andra därmed jämställda överlåtbara värdepapper, vilka emitterats av bolag och andra juridiska personer som är hemmahörande i en medlemsstat, och som

Artikel 6

Om ett fullständigt prospekt har offentliggjorts i en medlemsstat inom de föregående tolv månaderna, är det tillräckligt att ytterligare prospekt som upprättas av samma emittent i samma stat, men avseende andra överlåtbara värdepapper, anger endast de förändringar som inträtt sedan offentliggörandet av det fullständiga prospektet och som kan antas påverka värdet av värdepapperen.

Ett sådant prospekt får dock göras tillgängligt endast tillsammans med det fullständiga prospekt till vilket det hänför sig, eller med en hänvisning till detta.

AVSNITT II

Innehåll i och förfaranden för granskning och spridning av prospekt för överlåtbara värdepapper beträffande vilka ansökan görs om upptagande till officiell notering vid fondbörs

Artikel 7

I de fall ett erbjudande till allmänheten avser överlåtbara värdepapper som vid tiden för erbjudandet är föremål för en ansökan om upptagande till officiell notering vid en fondbörs belägen eller verksam i samma medlemsstat, skall innehållet i prospektet och sättet för granskning och spridning av detta, ~~med den anpassning~~ som föranleds av förhållandena vid ett erbjudande till allmänheten, bestämmas i enlighet med direktiv 80/390/EEG.

EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30.

EGT nr L 309, 4.11.1986, s. 15.

Artikel 8

1. Görs ett erbjudande till allmänheten i en medlemsstat och en ansökan om upptagande till officiell notering vid en fondbörs i en annan medlemsstat, skall den som gör erbjudandet ha möjlighet att i den medlemsstat där erbjudandet görs upprätta ett prospekt, beträffande vilket innehållet och sättet för granskning och spridning skall, med de anpassningar som föranleds av förhållandena vid ett erbjudande till allmänheten, bestämmas i enlighet med direktiv 80/390/EEG.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall tillämpas endast i de medlemsstater som generellt föreskriver förhandsgranskning av prospekt för offentliga erbjudanden.

Artikel 9

Ett prospekt skall offentliggöras senast då ett offentligt erbjudande görs.

Artikel 10

1. När ett prospekt enligt artikel 7 eller 8 offentliggörs eller skall offentliggöras, skall annonser, meddelanden, anslag och dokument som tillkännager erbjudandet till allmänheten i förväg inges till de behöriga myndigheterna. I de nämnda dokumenten skall anges att det föreligger ett prospekt och var prospektet offentliggörs.

2. Om medlemsstaterna godkänner att de i punkt 1 nämnda dokumenten sprids innan prospektet är tillgängligt, skall i dessa handlingar anges att ett prospekt kommer att offentliggöras och var allmänheten kan ta del av det.

3. Prospektet skall offentliggöras antingen

— genom att införas in i en eller flera dagstidningar med spridning i hela den medlemsstat där det offentliga erbjudandet görs, eller

— i form av en broschyr som kostnadsfritt görs tillgänglig för allmänheten i den medlemsstat där erbjudandet till allmänheten görs, samt på huvudkontoret för den som gör det offentliga erbjudandet och hos de finansiella företag som anlitas för att ombesörja betalningar för dennes räkning i den medlemsstat där erbjudandet görs.

4. Dessutom skall antingen det fullständiga prospektet eller en annons som anger var prospektet offentliggjorts och var det finns tillgängligt för allmänheten införas i en publikation som

anvisats av den medlemsstat där erbjudandet görs.

AVSNITT III

Innehåll i och förfaranden för spridning av prospekt för överlåtbara värdepapper, beträffande vilka ansökan om upptagande till officiell notering vid fondbörs inte görs

Artikel 11

1. I de fall ett offentligt erbjudande avser andra överlåtbara värdepapper än de som anges i artiklarna 7 och 8, skall prospektet innehålla de uppgifter som med hänsyn till emittentens och de överlåtbara värdepapperens natur behövs för att investerare skall kunna göra en välgrundad bedömning av emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning, vinster och förluster och framtidsutsikter samt av de rättigheter som följer med de överlåtbara värdepapperen.

2. För att uppfylla kraven i artikel 1 skall prospektet, med förbehåll för de möjligheter till undantag som ges i artiklarna 5 och 13, innehålla i vart fall följande uppgifter i så lättanalyserad och lättbegriplig form som möjligt:

a) De för prospektet ansvariga (namn, befattningar och försäkran av dem att uppgifterna i prospektet är riktiga och att ingenting som är ägnat att påverka prospektets innebörd är utelämnat).

b) Erbjudandet till allmänheten och de överlåtbara värdepapper som erbjuds (arten av de värdepapper som erbjuds, emissionens storlek och ändamål, antalet emitterade värdepapper och de rättigheter som följer med dem, den inkomstskatt som innehålls som källskatt, den tid erbjudandet står öppet, den dag då rätt till utdelning eller ränta inträder, de som garanterar erbjudandet, inskränkningar i överlåtbarheten av värdepapperen och på vilka marknader de får bli föremål för handel, de företag som ombesörjer betalningar för emittenten, om möjligt det pris till vilket värdepapperen erbjuds eller, om detta föreskrivs i nationell lag, sättet och tidsplanen för fastställande av priset om detta inte är känt när prospektet upprättas, betalningssättet, sättet för utövande av eventuell företrädesrätt till teckning samt förfaranden och tidsgränser för leverans av värdepapperen).

c) Emittenten (namn, säte, datum för bildandet, den lag som gäller för emittenten samt emittentens rättsliga form, ändamålet för emittentens verksamhet, uppgift om register och registreringsnummer) och emittentens kapital (det tecknade kapitalet, antalet och de väsentligaste egenskaperna hos de värdepapper som utgör kapitalet och ännu ej betald del av kapitalet, beloppet av konvertibla och utbytbara skuldebrev och skuldebrev med optionsrätt till nyteckning samt förfarandet för konvertering respektive utbyte och nyteckning, när det är påkallat den företagsgrupp som emittenten tillhör; i fråga om aktier skall följande uppgifter lämnas: aktier

som inte representerar kapital, den övre gränsen för aktiekapitalets storlek och den tid detta värde gäller, samt, om de är kända, vilka aktieägare som direkt eller indirekt skulle kunna utöva ett bestämmande inflytande över emittentens verksamhet).

- d) Emittentens huvudsakliga verksamhet (beskrivning av den huvudsakliga verksamheten och, om det är påkallat, uppgift om osedvanliga omständigheter som påverkat verksamheten, eventuellt beroende av patent, licenser och kontrakt om dessa är av grundläggande betydelse, pågående investeringar av betydelse och eventuella rättsliga förfaranden av väsentlig betydelse för emittentens finansiella ställning).
- e) Emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning samt vinster och förluster (eget bokslut och i förekommande fall sammanställd redovisning; i de fall emittenten upprättar endast sammanställd årsredovisning skall denna ingå i prospektet; om emittenten upprättar såväl eget bokslut som sammanställd redovisning skall båda ingå i prospektet, dock att emittenten äger utelämma det ena slaget av redovisning om den redovisning som utelämnas inte innehåller någon ytterligare väsentlig information, delårsredovisning om sådan offentliggjorts sedan slutet av föregående räkenskapsår, revisorns namn; om denne gjort anmärkningar eller vägrat godkännande skall detta anges jämte skälen).
- f) Emittentens förvaltning, ledning och kontroll (namn, adresser och befattningar; beträffande erbjudanden till allmänheten av aktier i bolag med begränsad ansvarighet skall anges ersättningen till medlemmarna av emittentens förvaltnings-, lednings- och kontrollorgan).
- g) I den mån sådana uppgifter inverkar på bedömningen av emittenten skall anges den senaste utvecklingen i fråga om emittentens affärsverksamhet och framtidsutsikter (de viktigaste utvecklingstendenserna under senare tid för emittentens affärsverksamhet sedan utgången av det föregående räkenskapsåret samt emittentens framtidsutsikter för i vart fall det innevarande räkenskapsåret).
3. I de fall ett erbjudande till allmänheten avser skuldebrev som garanteras av en eller flera juridiska personer, skall uppgifter enligt punkt 2 c—g lämnas även beträffande den eller de som lämnat garantin.
4. I de fall ett erbjudande till allmänheten avser konvertibla skuldebrev, utbytbara skuldebrev eller skuldebrev förenade med option till nyteckning eller enbart optionsrätterna, skall uppgifter lämnas även om arten av de aktier eller skuldebrev de ger rätt till, och om förfaranden för konvertering, utbyte eller teckning. Om emittenten av aktierna eller skuldebreven inte är densamme som emittenten av skuldebreven eller

optionsrätterna skall uppgifter enligt punkt 2 c—g lämnas även beträffande emittenten av aktierna eller skuldebreven.

5. Är den tidsperiod som förflutit sedan emittentens bildande kortare än den som anges i punkt 2 behöver uppgifter lämnas endast beträffande denna period.
6. I de fall sådana uppgifter som anges i punkt 2 inte är tillämpliga med hänsyn till emittentens verksamhetsområde, rättsliga form eller för de överlämbara värdepapper som erbjuds, skall ett prospekt som ger motsvarande information upprättas.
7. När aktier, då de upptas till handel vid fondbörs, erbjuds emittentens aktieägare med företrädesrätt, får medlemsstaterna eller av dem utsedda organ medge att vissa av de i punkt 2 d, e och f angivna uppgifterna utelämnas, under förutsättning att investerarna till följd av upplysningskyldighet som gäller vid fondbörs redan har sådan information om emittenten, som är aktuell och likvärdig den som fordras enligt avsnitt III.
8. I de fall ett visst slags aktier upptagits till handel vid fondbörs får medlemsstaterna eller av dem utsedda organ medge undantag, helt eller delvis, från skyldigheten att offentliggöra ett prospekt, om antalet, det uppskattade marknadsvärdet eller det nominella värdet, eller om nominellt värde saknas, det bokföringsmässiga parivärdet av de aktier som erbjuds uppgår till mindre än 10% av antalet eller det motsvarande värdet av de aktier av samma slag som redan upptagits till handel, under förutsättning att investerarna till följd av upplysningskyldighet som gäller vid fondbörs redan har sådan information om emittenten, som är aktuell och likvärdig den som fordras enligt avsnitt III.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna får dock föreskriva att den som gör ett erbjudande till allmänheten skall ha möjlighet att upprätta ett prospekt vars innehåll, anpassat till omständigheterna vid ett erbjudande till allmänheten, skall bestämmas i enlighet med direktiv 80/390/EEG.
2. Förhandsgranskning av sådana prospekt som avses i punkt 1 skall utföras av de organ som utsetts av medlemsstaterna, även i det fall det inte gjorts någon ansökan om upptagande till officiell notering vid fondbörs.

Artikel 13

1. Medlemsstaterna eller de av dem utsedda organen får medge att i ett prospekt som avses i artikel 11 utelämnas vissa uppgifter som föreskrivs i detta direktiv, om
- a) dessa uppgifter endast är av mindre betydelse och inte kan antas påverka bedömningen av emittentens tillgångar och skulder, finansiella ställning, vinster och förluster samt framtidsutsikter, eller
- b) röjandet av sådana uppgifter skulle stå i strid med

allmänhetens intresse eller allvarligt skada emittenten, i det senare fallet under förutsättning att ett utelämnande inte kan antas vilseleda allmänheten beträffande sakuppgifter och förhållanden som är av avgörande betydelse för värderingen av de överlåtbara värdepapperen.

2. I de fall där initiativtagaren till ett erbjudande inte är vare sig emittenten eller annan som handlar på dennes vägnar, får medlemsstaterna eller de av dem utsedda organen medge att i prospektet utelämnas vissa uppgifter som initiativtagaren normalt inte förfogar över.

3. Medlemsstaterna eller de av dem utsedda organen får föreskriva undantag, helt eller delvis, från skyldigheten att offentliggöra ett prospekt i de fall de uppgifter som de som gör erbjudandet är skyldiga att lämna enligt lag eller annan författning, eller enligt regler som stiftats av organ som enligt nationell lag är behöriga härtill, är tillgängliga för investerare, i form av dokument med information motsvarande minst den som krävs enligt avsnitt III, senast vid den tid då prospektet enligt detta direktiv skall eller skulle ha offentliggjorts.

Artikel 14

Ett prospekt skall innan det offentliggörs ges in till de organ som utsetts för detta ändamål i varje medlemsstat där de överlåtbara värdepapperen för första gången erbjuds allmänheten.

Artikel 15

Ett prospekt skall offentliggöras eller göras tillgängligt för allmänheten i enlighet med det förfarande som föreskrivits i den medlemsstat där ett erbjudande till allmänheten görs.

Artikel 16

Ett prospekt skall offentliggöras eller göras tillgängligt för allmänheten senast vid den tidpunkt då ett erbjudande till allmänheten görs.

Artikel 17

1. När ett prospekt som överensstämmer med artikel 11 eller 12 offentliggörs eller skall offentliggöras, skall de annonser, meddelanden, anslag och dokument, som upplyser om erbjudandet till allmänheten och som sprids eller görs tillgängliga för allmänheten av den som gör erbjudandet, i förväg ges in till de organ som utsetts i enlighet med artikel 14, om dessa organ ombesörjer förhandsgranskning av prospekt för erbjudanden till allmänheten. I sådant fall skall dessa organ pröva om dokumenten i fråga skall kontrolleras före offentliggörandet.

I sådana dokument skall anges att det föreligger ett prospekt och var detta är publicerat.

2. Om medlemsstaterna medger spridning av sådana dokument som avses i punkt 1 innan prospektet är tillgängligt, skall i dessa dokument anges att ett prospekt kommer att offentliggöras och var allmänheten kan få tillgång till det.

Artikel 18

Varje ny omständighet eller felaktighet i ett prospekt, som är av beskaffenhet att påverka bedömningen av de överlåtbara värdepapperen och som inträffar eller uppmärksammas mellan offentliggörandet och erbjudandets definitiva slutdag, skall uppges eller rättas i ett tillägg till prospektet som skall offentliggöras på ett sätt som minst motsvarar det förfarande som tillämpades när det ursprungliga prospektet spreds, eller enligt ett förfarande som föreskrivits av medlemsstaterna eller av dem utsedda organ.

AVSNITT IV

Samarbete mellan medlemsstaterna

Artikel 19

Medlemsstaterna skall utse de organ, vilka kan vara desamma som avses i artikel 14, som skall samarbeta med varandra för den riktiga tillämpningen av detta direktiv, och inom ramen för sina ansvarsområden efter bästa förmåga utbyta all information som krävs för detta ändamål. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de organ som utsetts. Kommissionen skall vidarebefordra denna information till de andra medlemsstaterna.

Medlemsstaterna skall se till att de organ som utsetts har erforderliga befogenheter för att fullgöra sina uppgifter.

Artikel 20

1. I de fall samma överlåtbara värdepapper samtidigt eller med kort mellanrum erbjuds allmänheten i två eller flera medlemsstater och ett prospekt för erbjudande till allmänheten har upprättats i enlighet med artikel 7, 8 eller 12, skall den myndighet som är behörig att godkänna prospektet vara myndigheten i den medlemsstat där emittenten har sitt säte, om erbjudandet till allmänheten eller ansökningen om upptagande till officiell notering vid fondbörs görs i den medlemsstaten.

2. Om emellertid den medlemsstat som avses i punkt 1 inte föreskriver generell förhandsgranskning av prospekt för erbjudanden till allmänheten, och om endast erbjudandet eller

ansökningen om upptagande till officiell notering görs i den medlemsstaten, skall, liksom i alla andra fall, den som gör erbjudandet till allmänheten välja tillsynsmyndighet bland myndigheterna i de medlemsstater i vilka erbjudandet till allmänheten görs, och vilka föreskriver generell förhandsgranskning av prospekt för erbjudanden till allmänheten.

AVSNITT V

Ömsesidigt godtagande

Artikel 21

1. Om ett prospekt godkänts i enlighet med artikel 20 skall det, med förbehåll för översättning om så krävs, godtas såsom överensstämmande med, eller anses överensstämma med lagstiftningen i de andra medlemsstater där samma överlåtbara värdepapper samtidigt eller med kort mellanrum erbjuds allmänheten, utan att där behöva godkännande i någon form och utan att dessa stater kan fordra att ytterligare uppgifter skall tillföras prospektet. Dessa medlemsstater får dock kräva att prospektet skall innehålla uppgifter specifika för marknaden i det land där erbjudandet till allmänheten görs, särskilt beträffande reglerna om inkomstskatt, de finansiella företag som anlitas för att ombesörja betalningar för emittentens räkning i det landet, och sättet för offentliggörande av meddelanden till investerare.

2. Ett prospekt som godkänts av de behöriga myndigheterna enligt artikel 24a i direktiv 80/390/EEG skall godtas såsom överensstämmande med, eller anses överensstämma med lagstiftningen i en annan medlemsstat i vilken erbjudande till allmänheten görs, även om undantag eller avvikelser, helt eller delvis, medgivits i enlighet med detta direktiv, dock under förutsättning att

- a) undantaget eller avvikelserna är av sådant slag som godtas enligt de i den andra medlemsstaten gällande reglerna, och
- b) de omständigheter som motiverar undantaget eller avvikelserna föreligger även i den andra berörda medlemsstaten.

Även om förutsättningarna i a och b inte är uppfyllda, får den berörda medlemsstaten anse prospekt som godkänts av de behöriga myndigheterna enligt artikel 20 såsom överensstämmande med den egna lagstiftningen.

3. Den som gör erbjudandet till allmänheten skall till de organ, som utsetts av de andra medlemsstaterna i vilka erbjudandet till allmänheten skall göras, ge in det prospekt som är avsett att användas i respektive stat. Detta prospekt skall vara identiskt med det prospekt som godkänts av den myndighet som avses i artikel 20.

4. Medlemsstaterna får begränsa tillämpningen av denna artikel till sådana prospekt för överlåtbara värdepapper vars emittenter har sitt säte i en medlemsstat.

AVSNITT VI

Samarbete

Artikel 22

1. De behöriga myndigheterna skall, närhelst de behöver det för fullgörande av sina uppgifter, samarbeta och utbyta den information som fordras härför.

2. I de fall ett erbjudande till allmänheten som avser överlåtbara värdepapper vilka ger rätt till en andel i ett företags kapital, antingen omedelbart eller efter utgången av en viss löptid, görs i en eller flera andra medlemsstater än den där emittenten av de aktier som dessa värdepapper ger rätt till har sitt säte, får, om emittentens aktier redan upptagits till officiell notering i den medlemsstaten, de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där erbjudandet görs fatta beslut först efter att ha samrått med de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där emittenten av de berörda aktierna har sitt säte, i de fall prospektet för erbjudande till allmänheten granskas.

Artikel 23

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att alla anställda eller tidigare anställda hos de behöriga myndigheter som avses i artikel 20 skall iaktta tystnadsplikt. Detta innebär att ingen konfidentiell information som de fått del av i sin anställning får röjas för någon annan person eller myndighet av något slag, utom där detta medges i lag eller annan författning.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte hindra de olika medlemsstaternas myndigheter som avses i artikel 20 från att vidarebefordra information så som föreskrivs i detta direktiv. Den information som på detta sätt utväxlas skall omfattas av den tystnadsplikt som gäller för anställda eller tidigare anställda hos den myndighet som erhåller sådan information.

3. Utöver vad som följer av straffrättsliga föreskrifter får de myndigheter som avses i artikel 20, och som erhåller information enligt artikel 21, använda denna endast för fullgörande av sina uppgifter eller vid överklagande i administrativ ordning eller rättsliga förfaranden som har samband med myndighetens verksamhet.

AVSNITT VII

Förhandlingar med icke-medlemsländer

Artikel 24

Gemenskapen får genom avtal som med stöd av fördraget ingåtts med ett icke-medlemsland eller flera sådana länder, under förutsättning av reciprocitet, goda perspektiv för erbjudanden till allmänheten som upprättats och granskats i enlighet med bestämmelserna i ett sådant land, så att de skall anses uppfylla kraven enligt detta direktiv, förutsatt att bestämmelserna, även om de avviker från vad som föreskrivs i detta direktiv, ger investerare ett skydd som är likvärdigt med det de tillförsäkras genom detta direktiv.

AVSNITT VIII

Kontaktkommitté

Artikel 25

1. Den kontaktkommitté som inrättats genom artikel 20 i rådets direktiv 79/279/EEG av den 5 mars 1979 om samordning av villkoren för upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs¹, i dess senaste lydelse enligt direktiv 82/148/EEG², skall även ha till uppgift

- a) att, såvitt det är förenligt med artiklarna 169 och 170 i fördraget, underlätta samordnat genomförande av detta direktiv genom regelbundet samråd om alla praktiska problem som uppkommer vid dess tillämpning och beträffande vilka ett utbyte av åsikter bedöms vara av värde,
- b) att underlätta samråd mellan medlemsstaterna beträffande sådana tillägg och förbättringar av prospekt som de har rätt att begära eller rekommendera på nationell nivå,
- c) att vid behov rekommendera kommissionen tillägg till eller ändringar av detta direktiv.

2. Det skall inte ingå i kontaktkommitténs uppgifter att pröva skäligheten av beslut som de behöriga myndigheterna har fattat i enskilda fall.

AVSNITT IX

Avslutande bestämmelser

Artikel 26

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 17 april 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 27

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 17 april 1989.

På rådets vägnar

C. SOLCHAGA CATALAN

Ordförande

¹ EGT nr L 66, 16.3.1979, s. 1.

² EGT nr L 62, 5.3.1982, s. 22.

RÅDETS DIREKTIV
av den 13 november 1989
om samordning av föreskrifter om insiderhandel
(89/592/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I artikel 100a 1 i fördraget föreskrivs att rådet skall vidta åtgärder för en utjämning av skillnader mellan medlemsstaternas respektive lagar och andra författningar, såvitt de rör den inre marknadens inrättande och funktionssätt.

Andrahandsmarknaden för överlåtbara värdepapper spelar en viktig roll för näringslivets finansiering.

För att denna marknad skall kunna vara effektiv bör allt göras för att den skall fungera störningsfritt.

Denna marknads störningsfria funktionssätt är i stor utsträckning beroende av att den har investerarnas förtroende.

Ett sådant förtroende bygger bl.a. på att investerarna har tillförsäkrats likabehandling och skydd mot obehörigt utnyttjande av insiderinformation.

Insiderhandel gynnar vissa investerare framför andra och är därigenom ägnad att undergräva förtroendet för marknaden och medföra störningar av denna.

Nödvändiga åtgärder bör därför vidtas för att motverka insiderhandel.

I vissa medlemsstater finns inga bestämmelser som innehåller förbud mot insiderhandel, och i den mån sådana föreskrifter finns, varierar innehållet avsevärt från stat till stat.

Samordnade regler för hela gemenskapen bör därför antas inom detta område.

En annan fördel med sådana samordnade regler är att insiderhandel över gränserna kan motverkas mera effektivt, genom samarbete mellan behöriga myndigheter.

Eftersom ett förvärv eller en avyttring av överlåtbara värdepapper med nödvändighet föregås av ett beslut av den som företar respektive transaktion, skall genomförandet av sådana förvärv och avyttringar inte i sig anses innebära att insiderinformation utnyttjas.

Insiderhandel förutsätter att insiderinformation utnyttjas; varken det förhållandet att marknadsgaranter eller andra, som erhållit auktorisation för att uppträda som motpart, köper eller säljer värdepapper, eller att fondkommissionärer utför kundorder, bör i sig anses innebära utnyttjande av insiderinformation, då sådana transaktioner sker som ett led i normal verksamhet. Lika litet bör transaktioner som genomförs endast i syfte att bestämma kursen för nyemitterade överlåtbara värdepapper eller för överlåtbara värdepapper, som är föremål för ett erbjudande i andra hand, anses innebära att insiderinformation utnyttjas.

¹ EGT nr C 153, 11.6.1987, s. 8 och

EGT nr C 277, 27.10.1988, s. 13.

² EGT nr C 187, 18.7.1987, s. 93 och beslut den 11 oktober 1989 (ännu inte offentliggjort i EGT).

³ EGT nr C 35, 8.2.1989, s. 22.

Överväganden som grundas på allmänt tillgängliga uppgifter skall inte anses som insiderinformation. Transaktioner som genomförs på grundval av sådana överväganden innebär således inte insiderhandel i detta direktivs mening.

Det fallet att insiderinformation lämnas till en myndighet, för att denna skall säkerställa efterlevnad av bestämmelserna i detta direktiv och andra föreskrifter, skall givetvis inte omfattas av direktivets förbudsbestämmelser.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med

1. *insiderinformation* icke offentliggjord information av specifik natur, som hänför sig till en eller flera emittenter av överlåtbara värdepapper eller till ett eller flera överlåtbara värdepapper och som, om den offentliggjordes, skulle kunna förväntas ha en väsentlig inverkan på priset för det eller de ifrågakvarande överlåtbara värdepapperen,

2. *överlåtbara värdepapper*

- a) aktier och obligationer samt därmed jämställda värdepapper;
- b) kontrakt eller bevis avseende rätt att teckna, förvärva eller avyttra sådana värdepapper som avses i a;
- c) terminskontrakt, andra finansiella terminsinstrument och optioner med avseende på värdepapper som avses i a; samt
- d) indexkontrakt med avseende på värdepapper som avses i a,

då de godkänts för handel på en reglerad marknad, som är underkastad tillsyn av offentligt erkända organ, fungerar fortlöpande och är direkt eller indirekt tillgänglig för allmänheten.

Artikel 2

1. Varje medlemsstat skall förbjuda var och en som

— genom sin ställning i emittentens administrations-, lednings- eller kontrollorgan,

— genom sitt innehav av kapital i emittenten, eller

— genom att han i sin anställning, i sin verksamhet eller under sina älliganden har tillgång till sådan information,

förfogar över insiderinformation att, med full insikt i förhållandena, dra nytta av denna information vid direkt eller indirekt förvärv eller avyttring för egen eller tredje mans räkning av överlåtbara värdepapper, utgivna av den eller de emittenter som informationen gäller.

2. I fall den som avses i punkt 1 är ett bolag eller annan juridisk person, skall det i samma punkt föreskrivna förbudet gälla för de fysiska personer som deltar i ett beslut att genomföra transaktionen för den berörda juridiska personens räkning.

3. Förbudet enligt punkt 1 skall gälla i fråga om alla förvärv eller avyttringar av överlåtbara värdepapper som genomförs av en yrkesmässig verksam mellanhand.

Varje medlemsstat får föreskriva att detta förbud inte skall gälla i fråga om sådana förvärv eller avyttringar av överlåtbara värdepapper, som utan yrkesmässig förmedling genomförs utanför en sådan marknad, som definierats i slutet av artikel 1.2.

4. Detta direktiv skall inte gälla beträffande transaktioner som genomförs av en suverän stat, dess centralbank eller motsvarande av staten inrättade organ, eller av någon som handlar för de nu nämndas räkning, allt i den mån transaktionerna utgör led i genomförandet av statens penning-, växelkurs- eller statskuldspolitik. En medlemsstat får låta undantaget gälla även delstater eller liknande regionala myndigheter, såvitt avser förvaltningen av deras offentliga skuld.

Artikel 3

Varje medlemsstat skall förbjuda alla som omfattas av förbudet i artikel 2 och som förfogar över insiderinformation att

- a) röja sådan insiderinformation till tredje man utom i fall då röjandet sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden;
- b) på grundval av sådan insiderinformation föreslå eller föranleda tredje man att förvärva eller avyttra överlåtbara värdepapper som godkänts för handel på medlemsstatens värdepappersmarknader som avses i slutet av artikel 1.2.

Artikel 4

Varje medlemsstat skall också föreskriva förbud enligt artikel 2 för alla, utöver dem som avses i samma artikel, som med full insikt i förhållandena förfogar över insiderinformation, vilken direkt eller indirekt kan härröra endast från någon som avses i artikel 2.

Artikel 5

Varje medlemsstat skall tillämpa sådana förbud, som avses i artiklarna 2, 3 och 4, för i vart fall gärningar som skett inom statens territorium och som hänför sig till överlåtbara värdepapper som godkänts för handel på en marknad i någon medlemsstat. Under alla förhållanden skall en medlemsstat anse en transaktion vara utförd inom den statens territorium, om transaktionen genomförs på en sådan marknad som definierats i slutet av artikel 1.2 och som återfinns eller fungerar inom territoriet.

Artikel 6

Varje medlemsstat får införa strängare bestämmelser än som föreskrivs i detta direktiv, eller ytterligare bestämmelser, allt förutsatt att sådana bestämmelser är allmänt tillämpliga. Särskilt får en stat utvidga räckvidden för förbudsföreskrifter som avses i artikel 2 och ålägga personer som avses i artikel 4 sådana förbud som föreskrivs i artikel 3.

Artikel 7

Bestämmelserna i lista C.5 a av bilagan till direktiv 79/279/EEG¹ skall gälla även beträffande bolag och verksamheter, vars överlåtbara värdepapper, oavsett vilken typ de representerar, godkänts för handel på en sådan marknad som avses i slutet av artikel 1.2 i detta direktiv.

Artikel 8

1. Varje medlemsstat skall utse en eller flera administrativa myndigheter att, vid behov i samarbete med andra myndigheter, övervaka tillämpningen av föreskrifter som införs enligt detta direktiv. Den skall underrätta kommissionen, som skall vidarebefordra informationen till övriga medlemsstater.

2. De behöriga myndigheterna skall ges alla tillsyns- och undersökningsbefogenheter som de behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter, om erforderligt i samråd med andra myndigheter.

Artikel 9

Varje medlemsstat skall föreskriva att alla som är eller har varit anställda hos behöriga myndigheter, som avses i artikel 8, skall vara bundna av tystnadsplikt. Uppgifter som omfattas av tystnadsplikten får inte yppas till någon person eller myndighet utom med stöd av bestämmelser i lag eller annan författning.

Artikel 10

1. Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall samarbeta, närhelst det är nödvändigt för att de, med stöd av befogenheter enligt artikel 8.2, skall kunna fullgöra sina uppgifter. Med hänsyn till detta, och trots bestämmelserna i artikel 9, skall de utbyta all information som behövs för ändamålet, däribland uppgifter hänförliga till förfaranden som, med stöd av de bemyndiganden som givits medlemsstaterna i artikel 5 och i artikel 6 andra meningen, förbjudits av endast den medlemsstat som påkallat samarbetet. Information som på så sätt utväxlats skall omfattas av den tystnadsplikt som gäller för personer som är eller har varit anställda hos de behöriga myndigheter som mottagit informationen.

2. Behöriga myndigheter får vägra att lämna ut begärd information

- a) när ett utlämnande av uppgifterna skulle kunna skada den tillfrågade statens suveränitet, säkerhet eller allmänna ordning;
- b) när rättsligt förfarande beträffande samma gärningar och samma personer har inletts vid myndigheter i den tillfrågade staten, eller när de behöriga myndigheterna i den staten har meddelat ett slutgiltigt rättsavgörande mot dessa personer beträffande samma gärningar.

3. Med förbehåll för skyldigheter som kan gälla i rättsliga förfaranden, får de myndigheter som erhåller information med stöd av punkt 1 använda denna information endast för fullgörande av uppgifter som avses i artikel 8.1, och vid sådana administrativa och rättsliga förfaranden som särskilt hänför sig till sådan verksamhet. Dock får med samtycke av den myndighet som lämnat informationen den mottagande myndigheten använda uppgifterna för andra ändamål eller överlämna dem till andra staters behöriga myndigheter.

Artikel 11

Gemenskapen får i överensstämmelse med fördraget träffa avtal med tredje land i frågor som omfattas av detta direktiv.

Artikel 12

Den kontaktkommitté som inrättats genom artikel 20 i direktiv 79/279/EEG skall också ha till uppgift

- a) att medge regelbundet samråd om alla praktiska problem som uppkommer vid tillämpning av detta direktiv och beträffande vilka ett utbyte av synpunkter bedöms vara av värde;
- b) att vid behov ge kommissionen råd beträffande tillägg eller ändringar i detta direktiv.

Artikel 13

Varje medlemsstat skall bestämma påföljder för överträdelse av bestämmelser som införts för genomförande av detta direktiv. Påföljderna skall vara tillräckliga för att bestämmelserna skall efterlevas.

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 juni 1992. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som antas inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 15

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 november 1989.

På rådets vägnar

P. BÉRÉGOVOY

Ordförande

¹ EGT nr L 66, 16.3.1979, s. 21.

RÅDETS DIREKTIV

av den 20 december 1985

om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag)

(85/611/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾, och med beaktande av följande:

Medlemsstaternas författningsregler beträffande företag för kollektiva investeringar varierar avsevärt, särskilt i fråga om de skyldigheter och den övervakning som gäller för sådana företag. Dessa olikheter inverkar negativt på villkoren för konkurrens mellan företagen och ger inte likvärdigt skydd för andelsägarna.

Nationella författningar avseende företag för kollektiva investeringar bör samordnas i syfte att inom gemenskapen utjämna villkoren för konkurrens mellan dessa företag och samtidigt tillförsäkra andelsägarna ett effektivare och enhetligare skydd. Sådan samordning kommer att underlätta för ett företag för kollektiva investeringar hemmahörande i en medlemsstat att utbjuda sina andelar i andra medlemsstater.

Förverkligandet av dessa målsättningar kommer att göra det lättare att ta bort de hinder som finns mot fri omsättning inom gemenskapen av andelar i företag för kollektiva investeringar och en sådan samordning kommer att bidra till att skapa en europeisk kapitalmarknad.

Med hänsyn till dessa målsättningar bör gemensamma grundregler införas i fråga om auktorisation, tillsyn, organisation och verksamheter för medlemsstaternas företag för kollektiva investeringar belägna i medlemsstaterna och för den information de skall offentliggöra.

Sådana gemensamma regler ger en tillräcklig garanti för att medlemsstaternas företag för kollektiva investeringar, med iakttagande av vad som skall gälla beträffande kapitalrörelser, skall kunna utbjuda sina andelar i andra medlemsstater utan att dessa skall ha möjlighet att för företagen eller deras andelar tillämpa några andra bestämmelser än sådana som faller utanför direktivets tillämpningsområde. Ett företag för kollektiva investeringar som utbjuder sina andelar i en annan medlemsstat än där företaget hör hemma, skall dock vidta alla åtgärder som krävs för att andelsägarna där skall kunna utöva sina finansiella rättigheter utan svårighet och få tillgång till nödvändig information.

Samordningen av medlemsstaternas lagstiftning skall till en början begränsas till att avse företag för kollektiva investeringar av icke sluten typ som utbjuder sina andelar till allmänheten inom gemenskapen och som har som enda syfte att investera i överlåtbara värdepapper (dvs. väsentligen överlåtbara värdepapper som är officiellt noterade vid fondbörser eller liknande reglerade marknadsplatser). Regleringen av företag för kollektiva investeringar som inte omfattas av direktivet erbjuder en mängd problem som måste lösas med hjälp av andra bestämmelser, och sådana företag kommer följaktligen att bli föremål för samordning i ett senare skede. I avvaktan på sådan samordning får varje enskild medlemsstat bl.a. från direktivets tillämpningsområde undanta kategorier av företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) som har speciell placerings- och upplåningsinriktning och uppställa särskilda regler för dessa företags verksamhet inom den medlemsstaten.

Den fria marknadsföringen av andelar som utgivits av fondföretag som fått tillstånd att placera upp till 100% av sina tillgångar i överlåtbara värdepapper från samma emittent (stat, lokal myndighet, etc.) får varken direkt eller indirekt åstadkomma störningar i kapitalmarknadens funktion eller medlemsstaternas finansiering eller skapa ekonomiska situationer av det slag som artikel 68.3 i fördraget avser att förhindra.

Hänsyn bör tas till de särskilda omständigheter som råder beträffande de finansiella marknaderna i Grekland och Portugal

⁽¹⁾ EGT Nr C 171, 26.7.1976, s.1.

⁽²⁾ EGT Nr C 57, 7.3.1977, s.31.

⁽³⁾ EGT Nr C 75, 26.3.1977, s.10.

genom att dessa länder medges en förlängd frist för att genomföra detta direktiv.

AVSNITT I

Allmänna bestämmelser och räckvidd

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall tillämpa detta direktiv på företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (här nedan kallade fondföretag) hemmahörande inom staternas territorier.

2. Vid tillämpning av detta direktiv skall, med de undantag som anges i artikel 2, som fondföretag anses företag

- som har till enda syfte att företa kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper med kapital från allmänheten och som tillämpar principen om riskspridning,

och

- vars andelar på begäran av innehavarna återköps eller inlöses med medel ur företagets tillgångar. En åtgärd som ett fondföretag vidtar för att säkra att börsvärdet av dess andelar inte i någon väsentlig mån avviker från andelarnas nettovärde skall jämföras med återköp eller inlösen.

3. Sådana företag kan bildas med stöd av lag, antingen på kontraktsrättslig grund (som värdepappersfonder förvaldade avförvaltningsföretag) eller enligt trustlagstiftning (som "unittrusts") eller på bolagsrättslig grund (som investeringsbolag).

Vid tillämpningen av detta direktiv skall med "värdepappersfonder" förstås även "unit trusts".

4. Detta direktiv skall emellertid inte tillämpas på investeringsbolag vars tillgångar via dotterbolag är placerade huvudsakligen i annat än överlåtbara värdepapper.

5. Medlemsstaterna skall förbjuda fondföretag för vilka detta direktiv gäller att ombilda sig till sådant företag för kollektiva investeringar som inte omfattas av direktivets bestämmelser.

6. Med förbehåll för bestämmelserna om kapitalrörelser och bestämmelserna i artiklarna 44, 45 och 52.2 får en medlemsstat, i de avseenden som regleras i detta direktiv, inte tillämpa andra bestämmelser för fondföretag hemmahörande i en annan medlemsstat, eller för andelar som utgivits av sådana företag, i de fall de utbjuder sina andelar inom medlemsstatens territorium.

7. Bestämmelserna i punkt 6 hindrar inte en medlemsstat att på fondföretag hemmahörande i den egna staten ställa krav som är strängare eller som går utöver vad som föreskrivs i

artikel 4 och följande artiklar, förutsatt att sådana föreskrifter tillämpas generellt och inte står i strid med bestämmelserna i detta direktiv.

Artikel 2

1. Följande företag skall inte anses som fondföretag i direktivets mening:

- fondföretag av sluten typ;
- fondföretag som anskaffar kapital utan att marknadsföra sina andelar till allmänheten inom gemenskapen eller någon del av den;
- fondföretag vars andelar enligt fondbestämmelserna respektive bolagsordningen får säljas endast till allmänheten i icke-medlemsländer;
- kategorier av fondföretag enligt vad som föreskrivs av medlemsstater där företagen hör hemma och för vilka bestämmelserna i avdelning V och artikel 36 inte är ändamålsenliga med hänsyn till den placerings- och upplåningsinriktning som företagen har.

2. Senast fem år efter genomförandet av detta direktiv skall kommissionen överlämna en rapport till rådet över tillämpningen av bestämmelserna i punkt 1, särskilt dess fjärde strecksats. Om så erfordras skall kommissionen föreslå lämpliga åtgärder för att utöka bestämmelsernas tillämpningsområde.

Artikel 3

Vid tillämpningen av detta direktiv skall ett fondföretag anses hemmahörande i den medlemsstat där investeringsbolaget eller förvaltningsbolaget har sitt säte; medlemsstaterna skall föreskriva att företagets huvudkontor skall vara beläget i samma medlemsstat som dess registrerade säte.

AVSNITT II

Auktorisation av fondföretag

Artikel 4

1. Inget fondföretag får bedriva verksamhet utan auktorisation av behöriga myndigheter i den medlemsstat där företaget hör hemma (i fortsättningen kallade "behöriga myndigheter").

Auktorisationen skall gälla i samtliga medlemsstater.

2. En värdepappersfond får auktoriseras endast om de behöriga myndigheterna godkänt förvaltningsbolaget, fondbestämmelserna och valet av förvaringsinstitut. Ett investeringsbolag får auktoriseras endast om de behöriga myndigheterna godkänt både dess bolagsordning och valet av förvaringsinstitut.

3. De behöriga myndigheterna får inte auktorisera ett fondföretag, om de som ingår i den verkställande ledningen för förvaltningsbolaget, investeringsbolaget eller förvaringsinstitutet inte har erforderlig vandel eller om de saknar tillräcklig erfarenhet för att kunna utföra sina uppgifter. För detta ändamål skall de behöriga myndigheterna utan dröjsmål underrättas om namnen på personer i sådan ledande ställning samt namnen på var och en som efterträder dem.

Med den verkställande ledningen avses de personer som, i enlighet med lag eller annan författning eller bolagsordning, företräder förvaltningsbolaget, investeringsbolaget eller förvaringsinstitutet eller som faktiskt bestämmer verksamhetsinriktningen för sådana företag.

4. Utan de behöriga myndigheternas godkännande får varken förvaltningsbolaget eller förvaringsinstitutet bytas ut, eller fondbestämmelserna eller investeringsbolagets bolagsordning ändras.

AVSNITT III

Bestämmelser om värdepappersfonders organisation

Artikel 5

Ett förvaltningsbolag skall ha finansiella resurser som är tillräckliga för att bolaget skall kunna bedriva sin verksamhet på ett effektivt sätt och uppfylla sina förpliktelser.

Artikel 6

Ett förvaltningsbolag får inte ägna sig åt annan verksamhet än förvaltning av värdepappersfonder och investeringsbolag.

Artikel 7

1. Tillgångarna i en värdepappersfond skall förvaras hos ett förvaringsinstitut.

2. Ett förvaringsinstituts ansvarighet enligt artikel 9 skall gälla oberoende av om institutet anförtrött förvaringen av samtliga eller vissa tillgångar till någon annan.

3. Ett förvaringsinstitut skall vidare

a) tillse att försäljning, utgivning, återköp, inlösen och makulering av andelar som sker på uppdrag av en värdepappersfond eller ett förvaltningsbolag genomförs i enlighet med lag eller annan författning och med fondbestämmelserna;

b) tillse att andelarnas värde beräknas i enlighet med lag eller annan författning och med fondbestämmelserna;

c) verkställa förvaltningsbolagets instruktioner såvida inte dessa strider mot lag eller annan författning eller mot fondbestämmelserna;

d) tillse att ersättningar för transaktioner som berör en värdepappersfonds tillgångar inbetalas till institutet inom sedvanlig tid;

e) tillse att en värdepappersfonds intäkter används i enlighet med lag eller annan författning och med fondbestämmelserna.

Artikel 8

1. Ett förvaringsinstitut skall antingen ha sitt säte i samma medlemsstat som förvaltningsbolaget eller vara etablerat där, om det har sitt säte i en annan medlemsstat.

2. Ett förvaringsinstitut skall stå under offentlig tillsyn. Det skall också kunna ställa erforderliga ekonomiska garantier samt besitta tillfredsställande sakkunskap och kompetens för att kunna effektivt bedriva verksamhet som förvaringsinstitut och uppfylla därmed förenade åtaganden.

3. Medlemsstaterna skall bestämma vilka av de kategorier av institut som avses i punkt 2 som skall kunna utses till förvaringsinstitut.

Artikel 9

Ett förvaringsinstitut skall i enlighet med den nationella lagstiftningen i den stat där förvaltningsbolaget har sitt säte vara ansvarigt mot förvaltningsbolaget och andelsägarna för förluster som drabbar dem som följd av att institutet allvarligt försummat sina förpliktelser eller fullgjort dem på ett oriktigt sätt. Detta ansvar kan av andelsägarna åberopas antingen direkt eller indirekt genom förvaltningsbolaget, beroende på hur rättsförhållandet mellan förvaringsinstitutet, förvaltningsbolaget och andelsägarna är utformat.

Artikel 10

1. Ett företag får inte samtidigt vara förvaltningsbolag och förvaringsinstitut.

2. Förvaltningsbolaget och förvaringsinstitutet skall utföra sina respektive uppgifter självständigt och uteslutande i andelsägarnas intresse.

Artikel 11

Villkoren för utbyte av förvaltningsbolaget eller förvaringsinstitutet skall, liksom regler till skydd för andelsägare vid sådana utbyten, föreskrivas i lag eller annan författning eller anges i fondbestämmelserna.

AVSNITT IV

Bestämmelser om investeringsbolags organisation och om deras förvaringsinstitut

Artikel 12

Medlemsstaterna skall bestämma vilken rättslig form ett investeringsbolag skall ha. Ett investeringsbolag skall ha ett så stort inbetalt kapital att det kan bedriva verksamheten effektivt och uppfylla sina förpliktelser.

Artikel 13

Ett investeringsbolag får inte bedriva andra verksamheter än de som anges i artikel 1.2.

Artikel 14

1. Ett investeringsbolags tillgångar skall förvaras hos ett förvaringsinstitut.

2. Ett förvaringsinstituts ansvarighet enligt artikel 16 skall gälla oberoende av om institutet anförtrött förvaringen av samtliga eller vissa tillgångar till någon annan.

3. Ett förvaringsinstitut skall vidare

- a) tillse att försäljning, utgivning, återköp, inlösen och makulering av andelar, som sker av eller på uppdrag av ett investeringsbolag, genomförs i enlighet med lag eller annan författning och med bolagsordningen;
- b) tillse att ersättningar för transaktioner som berör ett bolags tillgångar inbetalas till institutet inom sedvanlig tid;
- c) tillse att ett bolags intäkter används i enlighet med lag eller annan författning och med bolagsordningen.

4. En medlemsstat får besluta att investeringsbolag som hör hemma i den staten, som utbjuder sina andelar uteslutande på en eller flera fondbörser där andelarna är officiellt noterade, inte skall vara skyldiga att anlita förvaringsinstitut som avses i detta direktiv.

Artiklarna 34, 37 och 38 skall inte gälla sådana bolag som nu sagts. Bestämmelserna om värdering av sådana bolags tillgångar måste emellertid vara angivna i lag eller i bolagsordning.

5. En medlemsstat får bestämma att investeringsbolag som hör hemma i den staten, som utbjuder minst 80% av sina andelar på en eller flera fondbörser, vilka finns angivna i deras bolagsordningar, inte skall vara skyldiga att ha

förvaringsinstitut som avses i detta direktiv, förutsatt att deras andelar noteras officiellt på fondbörserna i de medlemsstater där andelarna utbjuds, och att varje transaktion som ett sådant investeringsbolag kan komma att göra utanför fondbörserna sker uteslutande till börskurs. I ett investeringsbolags bolagsordning skall anges en fondbörs i varje land där andelar utbjuds och vars kursnotering skall vara bestämmande för de priser som skall gälla vid transaktioner som bolaget genomför utanför fondbörser i det landet.

En medlemsstat får utnyttja den möjlighet som ges i föregående stycke endast om den finner att andelsägarna har ett skydd som är likvärdigt med det som tillkommer andelsägare i fondföretag med förvaringsinstitut som avses i detta direktiv. Sådana bolag och de bolag som avses i punkt 4 skall särskilt

- a) i sina bolagsordningar ha uppgift om grunderna för beräkning av andelarnas nettovärde, om beräkningsgrunderna inte finns angivna i lag eller annan författning;
- b) agera (intervenera) på marknaden för att hindra att marknadsvärdet för andelarna avviker mer än 5% från nettovärdet;
- c) fastställa andelarnas nettovärde, lämna uppgift om nettovärdet till de behöriga myndigheterna minst två gånger per vecka samt offentliggöra uppgifter om nettovärdet två gånger per månad.

Minst två gånger per månad skall en oberoende revisor kontrollera att andelarnas värde beräknas i enlighet med lag eller annan författning och med bolagsordningen. Vid sådana tillfällen skall revisorn kontrollera att bolagets tillgångar är placerade i enlighet med lag eller annan författning och med bolagsordningen.

6. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de investeringsbolag för vilka särregler, medgivna enligt punkterna 4 och 5, tillämpas.

Kommissionen skall senast inom fem år från det att detta direktiv genomförts underrätta kontaktkommittén om tillämpningen av bestämmelserna i punkterna 4 och 5. När kontaktkommitténs yttrande erhållits skall kommissionen, om det behövs, föreslå lämpliga åtgärder.

Artikel 15

1. Ett förvaringsinstitut skall antingen ha sitt säte i samma medlemsstat som investeringsbolaget eller vara etablerat där, om det har sitt säte i en annan medlemsstat.

2. Ett förvaringsinstitut skall stå under offentlig tillsyn. Det skall också kunna ställa erforderliga ekonomiska garantier

samt besitta tillfredsställande sakkunskap och kompetens för att kunna effektivt bedriva verksamhet som förvaringsinstitut och uppfylla därmed förenade åtaganden.

3. Medlemsstaterna skall bestämma vilka av de kategorier av institut som avses i punkt 2 som skall kunna utses till förvaringsinstitut.

Artikel 16

Ett förvaringsinstitut skall i enlighet med den nationella lagstiftningen i den stat där investeringsbolaget har sitt säte vara ansvarigt mot investeringsbolaget och andelsägarna för förluster som drabbar dem som följd av att institutet allvarligt försummat sina förpliktelser eller fullgjort dem på ett oriktigt sätt.

Artikel 17

1. Ett företag får inte samtidigt vara investeringsbolag och förvaringsinstitut.

2. Ett förvaringsinstitut skall vid utförande av sina uppgifter handla uteslutande i andelsägarnas intresse.

Artikel 18

Villkoren för utbyte av förvaringsinstitut skall, liksom regler till skydd för andelsägarna vid sådana utbyten, föreskrivas i lag eller annan författning eller anges i investeringsbolagets bolagsordning.

Artikel 19

Placeringsbestämmelser för fondföretag

1. En värdepappersfonds eller ett investeringsbolags tillgångar får placeras endast i:

- a) Överlåtbara värdepapper som är officiellt noterade på en fondbörs i en medlemsstat och/eller
- b) överlåtbara värdepapper som är föremål för handel på någon annan reglerad marknad i en medlemsstat och vilken marknadsplats fungerar fortlöpande och är erkänd och öppen för allmänheten och/eller
- c) överlåtbara värdepapper som är officiellt noterade på en fondbörs i en icke-medlemsstat eller som är föremål för handel på någon annan reglerad marknadsplats i en icke-medlemsstat och vilken marknadsplats fungerar fortlöpande och är erkänd och öppen för allmänheten, förutsatt att valet av fondbörs eller annan marknadsplats godkänts av de behöriga myndigheterna eller är reglerat i lag eller annan författning eller i fondbestämmelserna eller i investeringsbolagets bolagsordning och/eller

d) överlåtbara värdepapper som nyligen emitterats, förutsatt att:

- emissionsvillkoren omfattar en förbindelse att ansökan skall göras om officiell notering på en fondbörs eller någon annan reglerad marknadsplats, som fungerar fortlöpande och är erkänd och öppen för allmänheten, förutsatt att valet av fondbörs eller annan marknadsplats godkänts av de behöriga myndigheterna eller är reglerat i lag eller annan författning eller i fondbestämmelserna eller i investeringsbolagets bolagsordning;
- garantier föreligger för att sådan notering sker inom ett år från emissionstillfället.

2. Dock gäller att:

- a) ett fondföretag får placera högst 10% av sina fondtillgångar i andra överlåtbara värdepapper än de som avses i punkt 1;
  - b) en medlemsstat får föreskriva att ett fondföretag får placera högst 10% av sina tillgångar i fordringsbevis som med hänsyn till sin natur kan jämföras med överlåtbara värdepapper och för vilka bland annat gäller att de är överlåtbara och likvida och vars värde kan nöjaktigt bestämmas när som helst eller i vart fall så ofta som sägs i artikel 34;
  - c) ett investeringsbolag får förvärva lös och fast egendom som det behöver för sin verksamhet;
  - d) ett fondföretag inte får förvärva ädla metaller eller värdepapper inlösbare i sådana metaller.
3. Summan av placeringar som nämns i punkt 2 a och b får aldrig motsvara mer än 10% av ett fondföretags tillgångar.
4. Värdepappersfonder och investeringsbolag får ha kompletterande likvida tillgångar.

Artikel 20

1. Medlemsstaterna skall tillställa kommissionen:

- a) senast på den dag detta direktiv genomförs förteckningar över skuldebrev som de med stöd av artikel 19.2 b avser att jämföras med överlåtbara värdepapper, varvid dessa skuldebrevs natur och skälen för beslutet skall anges;
- b) närmare upplysningar om alla ändringar de avser att göra i förteckningar enligt a eller om andra instrument som de avser att jämföras med överlåtbara värdepapper, med angivande av skälen.

2. Kommissionen skall genast till övriga medlemsstater vidarebefordra denna information jämte de kommentarer som

bedöms erforderliga. Sådana underrättelser kan göras till föremål för överväganden i kontaktkommittén i den ordning som föreskrivs i artikel 53.4.

Artikel 21

1. Medlemsstaterna får ge fondföretag tillstånd att använda sig av sådan teknik och sådana instrument som hänför sig till överlåtbara värdepapper under de villkor och inom de ramar staterna föreskriver, förutsatt att sådan teknik och sådana instrument nyttjas i syfte att åstadkomma en effektiv portföljförvaltning.

2. Medlemsstaterna får också ge fondföretag tillstånd att vid förvaltningen av sina tillgångar och skulder utnyttja sådan teknik och sådana instrument som syftar till att ge skydd mot valutarisker.

Artikel 22

1. Ett fondföretag får placera högst 5% av fondtillgångarna i överlåtbara värdepapper med samme utgivare.

2. Medlemsstaterna får höja den gräns som anges i punkt 1 till högst 10%. I den mån fondföretaget placerar mer än 5% av fondtillgångarna i överlåtbara värdepapper med samme utgivare, får det sammanlagda innehavet av sådana placeringar inte översiga 40% av fondtillgångarna.

3. Medlemsstaterna får höja den gräns som anges i punkt 1 till högst 35% om de överlåtbara värdepapperen är utgivna eller garanterade av en medlemsstat, av dess lokala myndigheter, av en icke-medlemsstat eller av offentliga internationella organ i vilka en eller flera medlemsstater är medlemmar.

Artikel 23

1. Utan hinder av artikel 22, med förbehåll för artikel 68.3 i fördraget, får medlemsstaterna ge fondföretag tillstånd att med tillämpning av principen om riskspridning placera upp till 100% av fondtillgångarna i olika överlåtbara värdepapper utgivna eller garanterade av en medlemsstat, dess lokala myndigheter, en icke-medlemsstat eller offentliga internationella organ i vilka en eller flera medlemsstater är medlemmar.

De behöriga myndigheterna får medge sådana undantag endast om de finner att andelsägarna i fondföretaget har ett skydd likvärdigt med det som tillkommer andelsägarna i fondföretag som iakttar de gränsvärden som anges i artikel 22.

Ett sådant fondföretag skall inneha värdepapper från minst sex olika emissioner, varvid dock skall gälla att värdepapper från en och samma emission inte får motsvara mer än 30% av de samlade fondtillgångarna.

2. Fondbestämmelserna eller bolagsordningarna för de fondföretag som avses i punkt 1 skall innehålla uttrycklig uppgift

om de stater, lokala myndigheter och offentliga internationella organ som utger eller garanterar sådana värdepapper i vilka fondföretaget avser att placera mer än 35% av fondtillgångarna; sådana fondbestämmelser och bolagsordningar måste godkännas av behöriga myndigheter.

3. De fondföretag som avses i punkt 1 skall vidare i sina prospekt och reklambroschyrer på framträdande plats omnämna sådant tillstånd och ange de stater, lokala myndigheter och/eller offentliga internationella organ i vars värdepapper de har för avsikt att placera eller har placerat mer än 35% av fondtillgångarna.

Artikel 24

1. Ett fondföretag får inte förvärva fondandelar i andra företag för kollektiva investeringar av den öppna typen, såvida dessa inte är företag för kollektiva investeringar i den betydelse som avses i första och andra strecksatserna i artikel 1.2.

2. Ett fondföretag får placera högst 5% av sina tillgångar i andelar i sådana företag för kollektiva investeringar.

3. Placeringar i andelar i en värdepappersfond som förvaltas av samma förvaltningsbolag eller av ett annat företag med vilket förvaltningsbolaget är anknutet via gemensam företagsledning eller ägarkontroll eller genom ett betydande direkt eller indirekt ägande får tillåtas endast om det rör sig om en fond som, i enlighet med sina fondbestämmelser, har specialiserat sig på placeringar inom ett visst geografiskt område eller en viss ekonomisk sektor och förutsatt att sådana placeringar medges av de behöriga myndigheterna. Tillstånd skall ges endast om fonden har meddelat sin avsikt att utnyttja denna möjlighet och möjligheten uttryckligen angivits i dess fondbestämmelser.

Ett förvaltningsbolag får inte debitera några avgifter eller kostnader för transaktioner som hänför sig till en viss värdepappersfonds andelar i fall där några av en värdepappersfonds tillgångar är placerade i andelarna i en annan värdepappersfond som förvaltas av samma förvaltningsbolag eller av ett annat bolag med vilket förvaltningsbolaget är anknutet via gemensam företagsledning eller ägarkontroll eller genom ett betydande direkt eller indirekt ägande.

4. Punkt 3 skall även gälla i fall där ett investeringsbolag förvärvar fondandelar i ett annat investeringsbolag till vilket det är anknutet på det sätt som anges i punkt 3.

*****

här saknas ett stycke, vi får skriva in det sedan.

*****

Artikel 25

1. Ett investeringsbolag eller ett förvaltningsbolag får, såvitt gäller handhavandet av alla de värdepappersfonder som står under bolagets förvaltning och som omfattas av bestämmelserna i detta direktiv, inte förvärva aktier med sådan rösträtt som skulle göra det möjligt för bolaget att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen hos en emittent.

I avvaktan på vidare samordning skall medlemsstaterna beakta gällande föreskrifter i andra medlemsstaters lagstiftning, som närmare uttrycker den i föregående stycke angivna principen.

2. Ett investeringsbolag eller en värdepappersfond får vidare inte förvärva mer än:

- 10% av de aktier utan rösträtt som en enskild emittent givit ut;
- 10% av de skuldebrev som en enskild emittent givit ut;
- 10% av andelarna i ett sådant företag för kollektiva investeringar som avses i första och andra strecksatserna i artikel 1.2.

De gränsvärden som anges i andra och tredje strecksatserna behöver inte iaktas vid förvärvstillfället, om bruttomängden av skuldebrev eller nettomängden av de värdepapper som är under utgivning då inte kan uppskattas.

3. En medlemsstat behöver inte tillämpa bestämmelserna i punkterna 1 och 2 beträffande:

- a) överlåtbara värdepapper som är emitterade eller garanterade av en medlemsstat eller dess lokala myndigheter;
- b) överlåtbara värdepapper som är emitterade eller garanterade av en icke-medlemsstat;
- c) överlåtbara värdepapper som är emitterade av offentliga internationella organ i vilka en eller flera medlemsstater är medlemmar;
- d) Ett fondföretags innehav av aktier i ett bolag beläget i en icke-medlemsstat och vars tillgångar placeras huvudsakligen i värdepapper utgivna av emittenter med säte i den staten, då den statens lagstiftning inte gör det möjligt för fondföretaget att på något annat sätt placera sina fondtillgångar i värdepapper med utgivare i staten. Detta undantag gäller dock endast om bolaget från icke-medlemsstaten vid sina placeringar följer de gränsvärden som anges i artiklarna 22, 24 och 25.1 och 2. Om gränsvärdena i artikel 22 har överskridits skall artikel 26 gälla i tillämpliga delar.
- e) ett investeringsbolags aktieinnehav i dotterbolag vars verksamhet består i förvaltning, rådgivning eller avsättning uteslutande för investeringsbolagets räkning.

Artikel 26

1. Fondföretag behöver inte iakta de gränsvärden som anges i detta avsnitt när de utnyttjar teckningsrätter för överlåtbara värdepapper som ingår i fondtillgångarna.

Medlemsstaterna får, med beaktande av principen om risk-spridning, tillåta nyligen auktoriserade fondföretag att under en tid av högst sex månader från auktorisationsdagen avvika från vad som föreskrivits i artiklarna 22 och 23.

2. Om gränsvärdena enligt punkt 1 överskrids av skäl som ligger utanför ett fondföretags rådighet eller som följd av att teckningsrätter utnyttjas, skall fondföretaget vid sina försäljningstransaktioner prioritera rättelse av detta förhållande under vederbörligt hänsynstagande till andelsägarnas intressen.

AVSNITT VI

Bestämmelser om information till andelsägarna

A. Offentliggörande av prospekt och periodiska rapporter

Artikel 27

1. Ett investeringsbolag och ett förvaltningsbolag, det senare för varje värdepappersfond det förvaltar, skall offentliggöra:

- ett prospekt,
  - en årsrapport för varje räkenskapsår, samt
  - en halvårsrapport för räkenskapsårets första sex månader
2. Årsrapporten respektive halvårsrapporten skall ges ut inom följande tidsgränser räknade från utgången av den redovisningsperiod de avser:
- fyra månader för årsrapporten,
  - två månader för halvårsrapporter.

Artikel 28

1. Ett prospekt skall innehålla den information som krävs för att investerare skall kunna göra en välgrundad bedömning av den erbjudna investeringen. Prospektet skall innehålla minst den information som anges i bilaga A till detta direktiv, såvida inte informationen redan framgår av de handlingar som skall bifogas prospektet enligt artikel 29.1.

2. Årsrapporten skall innehålla en balansräkning eller en redovisning av tillgångar och skulder, en specificerad

resultaträkning för räkenskapsåret, en verksamhetsberättelse för räkenskapsåret samt den information som anges i bilaga B till detta direktiv, liksom all annan väsentlig information som möjliggör för investerare att göra en välgrundad bedömning av utvecklingen av fondföretagets verksamhet och av dess resultat.

3. Halvårsrapporten skall innehålla minst den information som anges i kapitel I – IV i bilaga B till detta direktiv; om ett fondföretag har utbetalat eller föreslår utbetalning av interimisutdelning, skall i redovisningen anges resultatet efter skatt för halvårsperioden i fråga samt den interimisutdelning som utbetalats eller föreslås.

Artikel 29

1. Fondbestämmelserna eller bolagsordningen skall utgöra en del av prospektet och skall bifogas till detta.

2. De handlingar som avses i punkt 1 behöver dock inte bifogas prospektet om andelsägarna informerats om att han på begäran kommer att tillställas dessa handlingar eller få upplysning om var i varje medlemsstat, där andelarna finns på marknaden, hon eller han kan ta del av handlingarna.

Artikel 30

All väsentlig information i ett prospekt måste hållas aktuell.

Artikel 31

De uppgifter om räkenskaper som årsrapporten innehåller skall vara granskade av en eller flera personer som enligt lag eller annan författning bemyndigats att granska redovisningar i överensstämmelse med rådets direktiv 84/253/EEG av den 10 april 1984 som är grundade på artikel 54.3 g i fördraget om godkännande av personer ansvariga för lagstadgad revision av redovisningshandlingar⁽¹⁾. Revisionsberättelsen, med eventuella anmärkningar, skall i sin helhet återges i årsrapporten.

Artikel 32

Ett fondföretag skall till de behöriga myndigheterna ge in sina prospekt och eventuella ändringar och tillägg i dessa, liksom årsrapporter och halvårsrapporter.

Artikel 33

1. Den som avser att teckna sig för förvärv av fondandelar skall innan avtalet ingås erbjudas att kostnadsfritt få prospektet, den senaste halvårsrapporten samt, i förekommande fall, den därpå följande halvårsrapporten.

2. Årsrapporterna och halvårsrapporterna skall finnas tillgängliga för allmänheten på i prospektet angivna platser.

3. Årsrapporterna och halvårsrapporterna skall på begäran kostnadsfritt tillställas andelsägarna.

B. Offentliggörande av annan information

Artikel 34

Ett fondföretag skall vid varje tillfälle då det emitterar, säljer, återköper eller löser in andelar, dock minst två gånger per månad, på lämpligt sätt offentliggöra emissions-, försäljnings-, återköps- och inlösenpriserna. De behöriga myndigheterna får dock medge ett fondföretag att offentliggöra sådana uppgifter endast en gång per månad, förutsatt att andelsägarnas intressen inte härigenom åsidosätts.

Artikel 35

Vid all marknadsföring av ett fondföretags andelar skall anges att ett prospekt finns och uppges var allmänheten kan få tillgång till prospektet.

AVSNITT VII

Fondföretags allmänna förpliktelser

Artikel 36

1. Varken

– ett investeringsbolag eller

– ett förvaltningsbolag eller ett förvaringsinstitut som handlar på uppdrag av en värdepappersfond,

får ta upp lån.

Ett fondföretag får dock ta upp lån i utländsk valuta i form av "back-to-back-lån"

2. Trots bestämmelserna i punkt 1 får en medlemsstat ge fondföretag tillstånd att låna:

a) upp till 10%

– av tillgångarna, i fråga om ett investeringsbolag eller,

– av fondens värde, i fråga om en värdepappersfond,

förutsatt att upplåningen är av tillfällig art;

⁽¹⁾ EGT Nr L 126, 12.5.1984, s.20.

- b) upp till 10% av tillgångarna, i fråga om ett investeringsbolag, förutsatt att upplåningen har till syfte att möjliggöra förvärv av fast egendom som det behöver för verksamheten; i detta fall får summan av denna upplåning och den som avses i a inte överstiga 15% av låntagarens tillgångar.

Artikel 37

1. Ett fondföretag skall återköpa eller inlösa andelar när andelsägare begär det.

2. Oavsett vad som föreskrivs i punkt 1 får:

- a) ett fondföretag, i särskilt föreskrivna fall och med iakttagande av förfaranden som föreskrivs i lag eller annan författning, i fondbestämmelserna eller investeringsbolagets bolagsordning, tillfälligt uppskjuta återköp eller inlösen av andelar. Sådant uppskov får ske endast i undantagsfall när omständigheterna så kräver, och då uppskovet är berättigat med hänsyn till andelsägarnas intressen;
- b) medlemsstaterna får tillåta de behöriga myndigheterna att kräva att återköp eller inlösen av andelar senareläggs med hänsyn till andelsägarnas eller allmänhetens intresse.

3. I de fall som avses i punkt 2 a, skall ett fondföretag utan dröjsmål underrätta de berörda myndigheterna och myndigheterna i samtliga medlemsstater där företaget utbjuder sina andelar om uppskovsbeslutet.

Artikel 38

Reglerna för värdering av tillgångar och för beräkning av försäljnings- eller emissionspris samt återköps- eller inlösenpris på ett fondföretags andelar skall vara föreskrivna i lag eller annan författning, i fondbestämmelserna eller i investeringsbolags bolagsordning.

Artikel 39

Utdelningen eller återinvestering av en värdepappersfonds eller ett investeringsbolags intäkter skall ske i enlighet med lag eller annan författning och fondbestämmelserna eller investeringsbolags bolagsordning.

Artikel 40

Ett fondföretag andelar får emitteras endast om fondtillgångarna inom sedvanlig tid tillförs betalning motsvarande emissionsnettopris. Denna bestämmelse skall inte utgöra hinder för tilldelning av bonusandelar.

Artikel 41

1. Med förbehåll för tillämpning av artiklarna 19 och 21 får varken:

- ett investeringsbolag eller
- ett förvaltningsbolag eller förvaringsinstitut som handlar för en värdepappersfonds räkning

bevilja lån eller ingå borgen för annans räkning.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte hindra sådana företag från att förvärva överlåtbara värdepapper som inte är till fullo betalda.

Artikel 42

Varken:

- ett investeringsbolag eller
- ett förvaltningsbolag eller ett förvaringsinstitut som handlar för en värdepappersfonds räkning

får sälja överlåtbara värdepapper som de inte innehar.

Artikel 43

I lag eller annan författning eller i fondbestämmelserna skall anges vilken ersättning och vilka kostnader ett förvaltningsbolag har rätt att debitera en värdepappersfond och den metod som skall tillämpas för beräkning av sådana vederlag. I lag eller annan författning eller i ett investeringsbolags bolagsordning skall anges vilka kostnader som skall bäras av bolaget.

AVSNITT VIII

Särskilda bestämmelser för fondföretag som utbjuder sina andelar i andra medlemsstater än dem där företagen är hemmahörande.

Artikel 44

1. Ett fondföretag som utbjuder sina andelar i en annan medlemsstat måste följa de lagar och andra författningar som gäller i den staten, och som inte faller inom tillämpningsområdet för detta direktiv.

2. Ett fondföretag får marknadsföra sina andelar i de medlemsstater där dessa utbjuds. Det måste därvid följa de bestämmelser om reklam som gäller i det landet.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 får inte tillämpas på ett diskriminerande sätt.

Artikel 45

I det fall som avses i artikel 44 skall fondföretagen, i enlighet med de lagar och andra författningar som gäller i den medlemsstat där andelarna utbjuds, bl.a. vidta erforderliga åtgärder för att där kunna göra utbetalningar till andelsägarna, verkställa återköp och inlösen samt lämna ut den information som fondföretagen är skyldiga att tillhandahålla.

Artikel 46

Om ett fondföretag avser att utbjuda sina andelar i en annan medlemsstat än den där företaget är beläget, skall det först underrätta behöriga myndigheterna samt myndigheterna i den andra medlemsstaten om detta. Företaget skall samtidigt till de sistnämnda myndigheterna ge in

- ett intyg från de behöriga myndigheterna som utvisar att företaget uppfyller de villkor som ställs upp i detta direktiv, -sina fondbestämmelser eller sin bolagsordning, sitt prospekt,
- där det anses lämpligt, sin senaste årsrapport och eventuell senare halvårsrapport samt
- upplysningar om de åtgärder som vidtagits för försäljning av dess andelar i den andra medlemsstaten.

Ett fondföretag får börja utbjuda sina andelar i den andra medlemsstaten två månader efter det att sådan information givits in, såvida inte myndigheterna där före utgången av tvåmånadersperioden fattat beslut i vilket skälen angivits för myndighetens bedömning att de åtgärder som vidtagits för försäljning av andelar inte står i överensstämmelse med de bestämmelser som avses i artikel 44.1 och artikel 45.

Artikel 47

Om ett fondföretag utbjuder sina andelar i en annan medlemsstat än den där företaget är beläget, skall det i den andra medlemsstaten, på minst ett av den andra medlemsstatens officiella språk, tillhandahålla de handlingar och den information som skall offentliggöras i den medlemsstat där det är beläget, i den ordning som föreskrivs i den sistnämnda staten.

Artikel 48

Ett fondföretag skall i sin verksamhet ha rätt att använda samma företagsbeteckning (t.ex. investeringsbolag eller värdepappersfond) inom hela gemenskapen som det använder i den medlemsstat där det är beläget. I händelse av risk för förväxling kan värdepappersstaten i förtydligande syfte begära att namnet skall åtföljas av visst förklarande tillägg.

AVSNITT IX

Bestämmelser om de myndigheter som svarar för auktorisation och tillsyn.

Artikel 49

1. Medlemsstaterna skall utse de myndigheter som skall fullgöra de uppgifter som föreskrivs i detta direktiv. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om detta och i förekommande fall ange hur uppgifterna fördelats mellan myndigheterna.
2. De myndigheter som avses i punkt 1 skall vara offentliga myndigheter eller institutioner utsedda av offentliga myndigheter.
3. Myndigheterna i den stat där ett fondföretag är beläget skall vara behöriga att utöva tillsyn över företaget. Myndigheterna i den stat där ett fondföretag utbjuder sina andelar i enlighet med artikel 44 skall dock vara behöriga att kontrollera att bestämmelserna i avsnitt VIII följs.
4. De berörda myndigheterna skall ges alla de befogenheter som de behöver för att utföra sina uppgifter.

Artikel 50

1. De medlemsstaters myndigheter som avses i artikel 49 skall fullgöra sina uppgifter i nära samarbete och utbyta nödvändig information.
2. Medlemsstaterna skall föreskriva att alla som är eller har varit anställda hos de myndigheter som avses i artikel 49 skall vara bundna av tystnadsplikt. Detta innebär att ingen konfidentiell information som erhållits i tjänsten får yppas till någon person eller myndighet annat än med stöd av bestämmelser i lag eller annan författning.
3. Bestämmelserna i punkt 2 skall emellertid inte utesluta utbyte av information mellan de i artikel 49 åsyftade myndigheterna i olika medlemsstater i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv. Beträffande sålunda utväxlad information skall anställda eller tidigare anställda hos myndigheter som erhåller information enligt ovan iaktta tystnadsplikt.
4. Utöver vad som följer av straffrättsliga föreskrifter får en myndighet som avses i artikel 49 och som erhåller ifrågasättande information använda denna endast för fullgörande av sina uppgifter samt vid överklaganden i administrativ ordning och vid rättsliga förfaranden som har samband med myndighetens verksamhet.

Artikel 51

1. Myndigheter som avses i artikel 49 skall uppge skälen för såväl beslut att vägra auktorisation som de övriga beslut med negativ innebörd som fattas i samband med införande av

föreskrifter för tillämpning av detta direktiv, samt underrätta sökandena om skälen.

2. Medlemsstaterna skall sörja för att beslut som fattas med avseende på fondföretag med stöd av lag eller annan författning i enlighet med detta direktiv kan överklagas till allmän domstol. Detsamma skall gälla om beslut inte fattats inom sex månader från det att ett fondföretag lämnat in auktorisationsansökan som innehåller all den information som krävs enligt gällande föreskrifter.

Artikel 52

1. Endast myndigheterna i den medlemsstat där ett fondföretag är beläget skall ha behörighet att vidta åtgärder mot företaget om det bryter mot lag eller annan författning eller fondbestämmelserna eller investeringsbolagets bolagsordning.

2. Myndigheterna i den medlemsstat där ett fondföretags andelar utbjuds får dock vidta åtgärder mot företaget, om det bryter mot de i avsnitt VIII nämnda bestämmelserna.

3. Myndigheterna i den medlemsstat där ett fondföretag är beläget skall utan dröjsmål underrätta myndigheterna i de medlemsstater där företaget utbjuder sina andelar om beslut som avser återkallelse av auktorisation, andra allvarliga åtgärder som riktar sig mot företaget samt uppskov med återköp eller inlösen.

AVSNITT X

Kontaktkommitté

Artikel 53

1. En kontaktkommitté, i fortsättningen kallad kommittén, skall inrättas vid sidan av kommissionen. Dess funktion skall vara:

- a) att, så långt det inte strider mot artiklarna 169 och 170 i fördraget, underlätta ett samordnat genomförande av detta direktiv genom regelbundna samråd om praktiska problem som kan uppkomma vid dess tillämpning och beträffande vilka en diskussion bedöms ändamålsenlig;
- b) att underlätta samråd mellan medlemsstater antingen beträffande skärpta eller kompletterande krav som de har rätt att uppställa i enlighet med artikel 1.7, eller beträffande föreskrifter som de får utfärda i enlighet med artiklarna 44 och 45;
- c) att, om så erfordras, föreslå kommissionen tillägg till eller ändringar i detta direktiv.

2. Det skall inte ankomma på kommittén att pröva beslut som fattats i enskilda fall av de myndigheter som avses i artikel 49.

3. Kommittén skall vara sammansatt av personer utsedda av medlemsstaterna och av representanter för kommissionen. Ordföranden skall vara en representant för kommissionen. Sekretariatsjänster skall tillhandahållas av kommissionen.

4. Kommittén skall sammanställas av dess ordförande antingen på dennes eget initiativ eller på begäran av en medlemsstats delegation. Kommittén skall självständigt fastställa sin arbetsordning.

AVSNITT XI

Övergångsbestämmelser, undantag och avslutande bestämmelser

Artikel 54

Uteslutande med avseende på danska fondföretag skall "pantebrev" utställda i Danmark jämföras med de överlåtbara värdepapper som avses i artikel 19.1 b.

Artikel 55

Trots bestämmelserna i artiklarna 7.1 och 14.1 får de behöriga myndigheterna tillåta sådana fondföretag som i enlighet med nationell lagstiftning hade två eller flera förvaringsinstitut vid tidpunkten för antagandet av detta direktiv att behålla dessa institut, om myndigheterna har garantier för att de uppgifter som föreskrivs i artiklarna 7.3. och 14.3 kommer att fullgöras i praktiken.

Artikel 56

1. Trots bestämmelserna i artikel 6 får medlemsstaterna tillåta förvaltningsbolag att emittera innehavarbevis avseende andra företags registrerade värdepapper.

2. Medlemsstaterna får bevilja förvaltningsbolag som, vid tidpunkten för antagande av detta direktiv bedriver andra verksamheter än sådana som tillåts enligt artikel 6, att fortsätta med dessa i fem år efter nämnda tidpunkt.

Artikel 57

1. Medlemsstaterna skall senast den 1 oktober 1989 sätta i kraft de föreskrifter som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen därom.

2. Medlemsstaterna får bevilja fondföretag, som var verksamma vid tidpunkten för genomförandet av detta direktiv en frist om högst 12 månader från detta datum att anpassa sig till den nya nationella lagstiftningen.

3. Grekland och Portugal tillåts att uppskjuta genomförandet av detta direktiv till senast den 1 april 1992.

Ett år före detta datum skall kommissionen rapportera till rådet om hur genomförandet av direktivet fortgår och om eventuella svårigheter som kan uppkomma för Grekland eller Portugal att genomföra direktivet per det datum som anges i föregående stycke.

Kommissionen skall, om så erfordras, föreslå att rådet förlänger uppskovet upp till fyra år.

Artikel 58

Medlemsstaterna skall se till att kommissionen erhåller uppgift om texterna till de viktigaste föreskrifterna som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 59

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 december 1985

På rådets vägnar

R. KRIEPS

Ordförande

BILAGA

LISTA A

1. Information om värdepappersfonden	1. Information om förvaltningsbolaget	1. Information om investeringsbolaget
1.1 Namn	1.1 Namn eller typ, rättslig form, säte och huvudkontor om detta finns på annan plats	1.1 Namn eller typ, rättslig form, säte och huvudkontor om detta finns på annan plats
1.2 Datum för bildandet av värdepappersfonden. Uppgift om varaktighet om denna är begränsad.	1.2 Datum för bolagets bildande. Uppgift om varaktighet om denna är begränsad.	1.2 Datum för bolagets bildande. Uppgift om varaktighet om denna är begränsad.
	1.3 Om bolaget förvaltar andra värdepappersfonder, uppgif om dessa fonder.	
1.4 Uppgift om var fondbestämmelserna, om dessa inte finns bifogade och periodiska rapporter finns tillgängliga.		1.4 Uppgift om var bolagets bolagsordning, om den inte finns bifogad, och periodiska rapporter finns tillgängliga.
1.5 En sammanfattning av för andelsägarna relevanta uppgifter om de skatteregler som gäller för värdepappersfonden. Uppgift om huruvida avdrag görs vid källan från de inkomster och realisationsvinster som fonden utbetalar till andelsägarna.		1.5 En sammanfattning av för andelsägarna relevanta uppgifter om de skatteregler som gäller för bolaget. Uppgift om huruvida avdrag görs vid källan från de inkomster och realisationsvinster som fonden utbetalar till andelsägarna.
1.6 Datum för bokslut och utdelning.		1.6 Datum för bokslut och utdelning.
1.7 Namnen på de personer som ansvarar för granskningen av räkenskaperna i enlighet med artikel 31.		1.7 Namnen på de personer som ansvarar för granskningen av räkenskaperna i enlighet med artikel 31.
	1.8 Namn och befattning i bolaget på dem som tillhör bolagets administrativa, förvaltande och kontrollerande organ. Uppgifter om deras huvudsysselsättningar utanför bolaget när dessa är av betydelse för bolaget.	1.8 Namn och befattning i bolaget på dem som tillhör bolagets administrativa, förvaltande och kontrollerande organ. Uppgifter om deras huvudsysselsättningar utanför bolaget när dessa är av betydelse för bolaget.
	1.9 Storleken på tecknat kapital med angivande av hur mycket därav som har betalats in.	1.9 Kapital

<p>1.10 Uppgift om andelarnas art och väsentliga egenskaper, särskilt</p> <ul style="list-style-type: none"> - vilket slags rätt, (sakrätt, obligationsrätt eller annan rättighet) som följer med andelarna; - huruvida fråga är om värdepapper i egentlig mening eller om certifikat som representerar sådana värdepapper samt huruvida notering sker i register eller på konto - beträffande andra egenskaper; om andelarna är utställda på viss person eller på innehavaren; uppgift om andelarnas nominella värden; - uppgift, i förekommande fall, om rösträtt för andelsägarna; - under vilka förutsättningar beslut kan fattas om likvidation av värdepappersfonden och i vilken ordning likvidation skall ske, särskilt med avseende på andelsägarnas rättigheter. 		<p>1.10 Uppgift om andelarnas art och väsentliga egenskaper, särskilt</p> <ul style="list-style-type: none"> - huruvida fråga är om värdepapper i egentlig mening eller om certifikat som representerar sådana värdepapper samt huruvida notering sker i register eller på konto 1.10 Uppgift om andelarnas art och väsentliga egenskaper, särskilt - beträffande andra egenskaper; om andelarna är utställda på viss person eller på innehavaren; uppgift om andelarnas nominella värden; - uppgift, i förekommande fall, om rösträtt för andelsägarna; - under vilka förutsättningar beslut kan fattas om likvidation av investeringsbolaget och i vilken ordning likvidation skall ske, särskilt med avseende på andelsägarnas rättigheter.
<p>1.11 Där så är tillämpligt, upplysningar om fondbörser eller marknadsplatser där andelarna är noterade eller föremål för handel.</p>		<p>1.11 Där så är tillämpligt, upplysningar om fondbörser eller marknadsplatser där andelarna är noterade eller föremål för handel.</p>
<p>1.12 Förfaranden och villkor för emission och försäljning av andelar.</p>		<p>1.12 Förfaranden och villkor för emission och försäljning av andelar.</p>
<p>1.13 Förfaranden och villkor för återköp eller inlösen av andelar samt omständigheter under vilka återköp eller inlösen får uppskjutas.</p>		<p>1.13 Förfaranden och villkor för återköp eller inlösen av andelar samt omständigheter under vilka återköp eller inlösen får uppskjutas.</p>
<p>1.14 Beskrivning av regler för bestämmande och disposition av intäkter.</p>		<p>1.14 Beskrivning av regler för bestämmande och disposition av intäkter.</p>
<p>1.15 Beskrivning av värdepappersfondens investeringsmål, inklusive finansiell målsättning (t.ex. kapitaltillväxt eller vinstkrav), placeringsinriktning (t.ex. specialisering inom vissa geografiska eller industriella områden), eventuella begränsningar av denna inriktning och uppgifter om teknik och instrument eller upplåningsbefogenheter som kan komma att användas vid förvaltningen av värdepappersfonden.</p>		<p>1.15 Beskrivning av bolagets investeringsmål, inklusive finansiell målsättning (t.ex. kapitaltillväxt eller vinstkrav), placeringsinriktning (t.ex. specialisering inom vissa geografiska eller industriella områden), eventuella begränsningar av denna inriktning och uppgifter om teknik och instrument eller upplåningsbefogenheter som kan komma att användas vid förvaltningen av bolaget.</p>
<p>1.16 Regler för värdering av tillgångar.</p>		<p>1.16 Regler för värdering av tillgångar.</p>

<p>1.17 Hur försäljnings- eller emissionsproser och återköps- eller inlösenpriser för andelarna fastställs, särskilt</p> <ul style="list-style-type: none"> - sättet och tidsintervallerna för beräkning av sådana priser, - information om de avgifter som utgår vid försäljning eller emission och återköp eller inlösen av andelar, - uppgift om hur, var och hur ofta sådana priser offentliggörs. 		<p>1.17 Hur försäljnings- eller emissionsproser och återköps- eller inlösenpriser för andelarna fastställs, särskilt</p> <ul style="list-style-type: none"> - sättet och tidsintervallerna för beräkning av sådana priser, - information om de avgifter som utgår vid försäljning eller emission och återköp eller inlösen av andelar, - uppgift om hur, var och hur ofta sådana priser offentliggörs (*).
<p>1.18 Information om dels beräkning av storleken på och sättet för utbetalning av ersättningar från värdepappersfonden till förvalningsbolaget, förvaringsinstitutet och tredje man, dels värdepappersfondens täckande av förvaltningsbolagets, förvaringsinstitutets och tredje mans omkostnader.</p>		<p>1.18 Information om dels beräkning av storleken på och sättet för utbetalning av ersättningar från bolaget till dess styrelse, till personer i dess administrativa organ och i dess lednings- och kontrollorgan, samt till förvaringsinstitutet och tredje man, dels bolagets täckande av styrelsens, förvaringsinstitutets och tredje mans omkostnader.</p>

(*) De investeringsbolag som avses i artikeln 14.5 i direktivet skall även uppges:

- hur och med vilka tidsintervaller beräkning av nettotillgångsvärdet på andelarna sker,
- hur, var och hur ofta detta värde offentliggörs
- den fondbörs i varje land där andelar utbjuds och vars kursnotering skall vara bestämmande för de priser som skall gälla vid transaktioner som genomförs utanför fondbörser i det landet.

2. Information om förvaringsinstitutet

2.1 Namn eller typ, rättslig form, säte och huvudkontor, om detta finns på annan plats.

2.2 Huvudsaklig verksamhet.

3. Information om de konsultföretag eller externa placeringsrådgivare som arbetar enligt avtal och mot ersättning ur fondtillgångarna:

3.1 Företagets namn eller typ eller rådgivarens namn,

3.2 Väsentliga bestämmelser i kontraktet med förvaltningsbolaget eller investeringsbolaget vilka kan vara av intresse för andelsägarna med undantag för bestämmelser beträffande ersättning,

3.3 Andra verksamheter av betydelse.

4. Information om rutinerna för utbetalningar till andelsägare, återköp eller inlösen av andelar och tillhandahållande av information om fondföretaget. Sådan information skall under alla omständigheter lämnas i den medlemsstat där fondföretaget är beläget. Därutöver skall, i det fall andelar utbjuds i annan medlemsstat, sådan information lämnas i de prospekt som offentliggörs där, i den mån informationen rör den staten.

LISTA B

Information som skall ingå i periodiska rapporter.

I. *Uppgifter om tillgångar och skulder*

- överlåtbara värdepapper
- skuldebrev som avses i artikel 19.2 b
- tillgodohavanden i bank
- andra tillgångar
- summan av tillgångar
- skulder
- nettotillgångsvärde

II. *Antal utestående andelar*

III. *Nettotillgångsvärde per andel*

IV. *Värdepappersportfölj, uppdelad på*

- a) överlåtbara värdepapper inregistrerade vid fondbörs,
- b) överlåtbara värdepapper som är föremål för handel på någon annan reglerad marknadsplats,
- c) nyligen emitterade överlåtbara värdepapper av det slag som avses i artikel 19.1 d,
- d) andra överlåtbara värdepapper av det slag som avses i artikel 19.2 a,
- e) skuldebrev som jämföras med överlåtbara värdepapper i enlighet med artikel 19.2 b

och analyserad utifrån mest ändamålsenliga kriterier med hänsyn till fondföretagets placeringsinriktning (t.ex. ekonomiska, geografiska eller valutabetingade kriterier) uttryckt i procent av nettotillgångarna; för var och en av de ovan nämnda placeringarna skall anges dess andel av samtliga fondtillgångar.

Uppgift om förändringar i sammansättningen av portföljen under den aktuella perioden.

V. *Uppgift om utvecklingen av fondföretagets tillgångar under den aktuella perioden inklusive:*

- intäkter av placeringar,
- andra intäkter,
- förvaltningsavgifter,
- avgifter till förvaringsinstitut,
- andra avgifter och skatter,
- nettointäkt,
- utdelningar och återinvesterade intäkter,
- förändringar av kapitalet,
- uppskrivning eller nedskrivning av placeringar,
- andra förändringar som inverkar på fondföretagets tillgångar och skulder.

VI. *En jämförelsetabell över de tre senaste räkenskapsåren som för varje räkenskapsår innehåller det vid årets utgång gällande:*

- totala nettotillgångsvärdet,
- nettotillgångsvärdet per andel

VII *Uppgift om hur stor andel av fondföretagets åtaganden under redovisningsperioden som utgörs av sådana transaktioner som avses i artikel 21, angivet för varje transaktionstyp.*

II

(Beslut, lagar m.m som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 mars 1988

med ändring, såvitt gäller placeringsinriktningen för vissa fondföretag, av direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag)

(88/220/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samråd med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Artikel 22.1 och 22.2 i direktiv 85/611/EEG⁴ begränsar ett fondföretags placeringar av fondtillgångarna i överlåtbara värdepapper med samme emittent till 5%, ett gränsvärde som vid behov kan få höjas till 10%.

Detta gränsvärde medför speciella problem för fondföretag etablerade i Danmark, när dessa önskar placera en väsentlig del av sina tillgångar på den danska obligationsmarknaden, eftersom denna marknad domineras av obligationer emitterade av hypotekskreditinstitut och antalet institut som emitterar sådana obligationer är mycket litet.

Dessa obligationer är i Danmark underkastade särskild reglering och tillsyn i syfte att skydda innehavarna, och behandlas i dansk lagstiftning som likvärdiga med obligationer emitterade eller garanterade av staten.

Bestämmelserna i artikel 22.3 i direktiv 85/611/EEG innehåller undantag från punkterna 1 och 2 i samma artikel, när det gäller obligationer som är emitterade eller garanterade av en medlemsstat, och ger fondföretag rätt att placera upp till 35% av sina tillgångar i sådana obligationer.

Det finns skäl för ett liknande undantag, men av mer begränsad omfattning, såvitt gäller obligationer inom den privata sektorn, vilka även om de saknar statlig garanti ändå erbjuder investerare särskilda garantier inom ramen för de särskilda regler som gäller för dessa. Det är därför nödvändigt att utvidga undantaget till att omfatta samtliga sådana obligationer som uppfyller gemensamt fastställda kriterier, varvid det bör överlåtas åt medlemsstaterna att fastställa en lista över de obligationer vilka de avser, där så är lämpligt, bli omfattade av en undantagsbestämmelse, och varvid det bör föreskrivas ett likadant förfarande för information till andra medlemsstater som gäller enligt artikel 20 i direktiv 85/611/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I artikel 22 i direktiv 85/611/EEG skall följande punkter införas.

"4. Medlemsstaterna får höja den gräns som anges i punkt 1 till högst 25% när det gäller vissa obligationer, om de är emitterade av ett kreditinstitut som har sitt säte i en medlemsstat och som enligt lag är underkastat särskild offentlig tillsyn avsedd att skydda obligationsinnehavarna. Särskilt skall iaktas att kapital som härrör från emissionen av sådana obligationer måste enligt lag

¹ EGT nr C 155, 21.6.1986, s. 4.

² Uttalande publicerat i EGT nr C 125, 11.5.1987, s. 162 och beslut den 10 februari 1988 (ännu inte offentliggjort i EGT).

³ EGT nr C 333, 29.12.1986, s. 10.

⁴ EGT nr L 375, 31.12.1985, s. 3.

placeras i tillgångar, som under obligationernas hela giltighetstid täcker de med obligationerna förenade fordringarna och som i händelse av emittentens oförmåga att fullgöra sina ekonomiska åtaganden skall med prioritet användas för återbetalning av kapital och upplupen ränta.

Om ett fondföretag placerar mer än 5% av sina fondtillgångar i sådana obligationer som avses i första stycket och som har samme emittent får det totala värdet av dessa placeringar inte överstiga 80% av värdet av fondföretagets tillgångar.

Medlemsstaterna skall, i enlighet med bestämmelserna i artikel 20.1, till kommissionen överlämna en förteckning över ovan angivna kategorier av obligationer och över de kategorier av emittenter, vilka, enligt gällande lag och enligt sådana tillsynsregler som avses i första stycket, beviljats tillstånd att ge ut sådana obligationer som uppfyller kriterierna ovan. Till förteckningen skall fogas uppgifter om vad slags garantier som erbjudits. Det i artikel 20.2 fastställda informationsförfarandet skall därvid gälla.

5. Vid beräkningen av den övre gräns på 40% som anges i punkt 2 skall inte medräknas de i punkterna 3 och 4 angivna överlåtbara värdepapperen.

De gränser som anges i punkterna 1, 2, 3 och 4 får inte kombineras, och placeringar i överlåtbara värdepapper

emitterade av samme emittent enligt bestämmelserna i punkterna 1, 2, 3 och 4 får därför under inga förhållanden överstiga sammanlagt 35% av ett fondföretags tillgångar."

Artikel 2

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vid samma tidpunkter som föreskrivits i direktiv 85/611/EEG. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 mars 1988.

På rådets vägnar

M. BANGEMANN

Ordförande

BILAGA XII

FRI RÖRLIGHET FÖR KAPITAL

Förteckning enligt artikel 40

	Sida	
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	388 L 0361

BILAGA XII

FRI RÖRLIGHET FÖR KAPITAL

Förteckning enligt artikel 40

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

RÄTTSAKT SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **388 L 0361:** Rådets direktiv 88/361/EEG av den 24 juni 1988 för genomförande av fördragets artikel 67 (EGT L 178, 8.7.1988, s. 5).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) EFTA-staterna skall göra anmälan till Gemensamma EES-kommittén om sådana åtgärder som avses i artikel 2 i direktivet. Gemenskapen skall göra anmälan till Gemensamma EES-kommittén om åtgärder som vidtagits av dess medlemsstater. Utbyte av information om sådana åtgärder skall äga rum i Gemensamma EES-kommittén.

b) För vidtagande av sådana åtgärder som

avses i artikel 3 i direktivet skall EFTA-staterna iaktta det förfarande som anges i protokoll 18. Samarbete mellan de avtalslutande parterna skall ske enligt den gemensamma ordning som anges i artikel 45 i avtalet.

c) Beslut som gemenskapen har rätt att fatta med stöd av artikel 6.2 i direktivet skall inte vara underkastade den ordning som gäller enligt kapitel 2, avdelning VII, i avtalet. Gemenskapen skall underrätta övriga avtalslutande parter om sådana beslut. Restriktioner, beträffande vilka en förlängning av övergångsperioderna är medgivna, får upprätthållas inom ramen för detta avtal på samma villkor som gäller inom gemenskapen.

d) EFTA-staterna får fortsätta att tillämpa sådan nationell lagstiftning för reglering av utländskt ägande och/eller ägande av andra än de i landet bosatta, som gäller vid tidpunkten för EES-avtalets ikraftträdande, inom de tidsgränser och inom de områden som anges nedan:

— Till den 1 januari 1995 för Island, i fråga om sådana kortfristiga kapitalrörelser som anges i direktivets bilaga 2,

— till den 1 januari 1995 för Norge, i fråga om förvärv av inhemska värdepapper och tillträde för inhemska värdepapper till en utländsk kapitalmarknad,

— till den 1 januari 1995 för Norge och Sverige, och till den 1 januari 1996 för Finland, Island och Liechtenstein, i fråga om direkta investeringar på respektive lands territorium,

— till den 1 januari 1998 för Schweiz, i fråga om direkta investeringar i fastighetsrörelse på landets territorium,

— till den 1 januari 1995 för Norge, till den 1 januari 1996 för Österrike, Finland och Island, och till den 1 januari 1998 för Liech-

tenstein och Schweiz, i fråga om investeringar i fast egendom på respektive lands territorium,

— för Österrike direkta investeringar inom området för inlandsvattenvägar till dess likvärdigt tillträde till EG-vattenvägar har uppnåtts,

e) Under övergångsperioderna skall EFTA-staterna inte behandla nya och befintliga investeringar, gjorda av företag eller medborgare från EG-stater eller andra EFTA-stater, mindre förmånligt än enligt den lagstiftning som gällde vid tidpunkten för avtalets undertecknande, dock med rätt för EFTA-staterna att införa lagstiftning som är i överensstämmelse med avtalet, särskilt bestämmelser som rör förvärv av fritidsbostäder och som till sina konsekvenser motsvarar sådan lagstiftning som inom gemenskapen har upprätthållits med stöd av artikel 6.4 i direktivet.

f) Den hänvisning som i inledningen av bilaga 1 till direktivet görs till artikel 68.3 i Romfördraget, skall anses avse artikel 42.2 i avtalet.

g) Trots bestämmelserna i artikel 40 i avtalet och bestämmelserna i denna bilaga får Island fortsätta att med avseende på ägande inom fiske- och fiskförädlingssektorerna tillämpa sådana restriktioner för utländskt ägande och/

eller ägande av utomlands hemmahörande ("non-residents") som gäller vid avtalets undertecknande.

Sådana restriktioner skall inte hindra utländska rättssubjekt eller inhemska rättssubjekt utan hemvist i Island att göra investeringar i bolag som endast indirekt ägnar sig åt fiske eller fiskförädling. Nationella myndigheter skall dock ha rätt att förplikta bolag, som i sin helhet eller till viss del har förvärvats av utländska rättssubjekt eller inhemska rättssubjekt utan hemvist i Island, att avveckla investeringar i verksamhet för fiskförädling och i fiskefartyg.

h) Trots bestämmelserna i artikel 40 i avtalet och bestämmelserna i denna bilaga får Norge fortsätta att med avseende på ägande i fiskefartyg tillämpa sådana restriktioner för utländskt ägande som gäller vid avtalets undertecknande.

Sådana restriktioner skall inte hindra utländska rättssubjekt att göra investeringar i landbaserad fiskförädling eller i bolag som endast indirekt ägnar sig åt fisknäring. Nationella myndigheter skall ha rätt att förplikta bolag, som i sin helhet eller till viss del har förvärvats av utländska rättssubjekt att avveckla investeringar i fiskefartyg.

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 juni 1988

för genomförandet av artikel 67 i fördraget

(88/361/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 69 och 70.1 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag, framlagt efter samråd med monetära kommittén⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande⁽²⁾, och med beaktande av följande:

I fördragets artikel 8 a stadgas att den inre marknaden skall omfatta ett område utan inre gränser, inom vilket fria kapitalrörelser garanteras utan inskränkning av fördragets övriga bestämmelser.

Medlemsstaterna skall ha möjlighet att vidta de åtgärder som krävs för att reglera likviditeten i banksystemet. Dessa åtgärder skall ha endast detta syfte.

Medlemsstaterna skall om så krävs kunna vidta åtgärder för att, tillfälligt och inom ramen för tillämpliga gemenskapsförfaranden, begränsa kortfristiga kapitalrörelser som, även i de fall inga påtagliga störningar av de underliggande ekonomiska förhållandena föreligger, skulle kunna allvarligt störa genomförandet av medlemsstaternas penning- och växelkurspolitik.

För överskådlighetens skull är det önskvärt att, på de grunder som läggs fast i detta direktiv, ange räckvidden för de övergångsbestämmelser för kapitalrörelser som antagits till förmån för Spanien och Portugal i 1985 års accessionsavtal.

Spanien och Portugal får, under förutsättningar som angivits i artiklarna 61 - 66 respektive 222 - 232 i 1985 års accessionsavtal, rätt att senarelägga liberalisering av vissa kapitalrörelser och därmed frångå de skyldigheter som gäller enligt rådets första direktiv av den 11 maj 1960 angående genomförandet av fördragets artikel 67⁽³⁾, senast ändrat genom direktiv 86/566/EEG⁽⁴⁾. Direktiv 86/566/EEG innehåller också bestämmelser om övergångsarrangemang för dessa två medlemsstater såvitt avser deras skyldighet att liberalisera kapitalrörelser. Det är, med hänsyn till dessa två medlemsstaters särskilda förhållanden, befogat att de får möjlighet att senarelägga genomförandet av de nya liberaliseringsförpliktelser som följer av detta direktiv.

Grekland och Irland befinner sig, om än i olika omfattning, i en situation med svåra betalningsbalansproblem och stora utlandsskulder. En omedelbar och fullständig liberalisering av kapitalrörelser skulle försvåra för dessa två medlemsstater att fortsättningsvis tillämpa de åtgärder de vidtagit för att förbättra den ekonomiska ställningen gentemot omvärlden och att stärka det egna finansiella systemets förmåga att anpassa sig till de krav som ställs på en integrerad finansiell marknad i gemenskapen. Det är, med hänsyn till dessa två medlemsstaters särskilda förhållanden, befogat att, i enlighet med fördragets artikel 8 c, medge dem ytterligare tid för att uppfylla de skyldigheter som följer av detta direktiv.

En fullständig liberalisering av kapitalrörelser skulle i vissa medlemsstater, särskilt i gränsområden, kunna bidra till störningar av marknaden för fritidsbostäder. Gällande nationell lagstiftning som reglerar sådana förvärv bör därför inte påverkas av detta direktivs ikraftträdande.

(1) EGT nr C 26, 1.2.1988, s. 1.

(2) Yttrande den 17 juni 1988 (ännu ej offentliggjort i EGT).

(3) EGT nr 43, 12.7.1960, s. 921/60.

(4) EGT nr L 332, 26.11.1986, s. 22.

Den tid som bestämts för att sätta direktivet i kraft bör tas till vara för att kommissionen skall kunna lägga fram förslag med syfte att undanröja eller minska de risker för snedvridande effekter, skatteflykt och undandragande av skatt som uppkommer till följd av olikheter mellan nationella skattesystem, och för att rådet skall kunna ta ställning till sådana förslag.

Gemenskapen skall enligt fördragets artikel 70.1 sträva efter högsta möjliga grad av liberalisering i fråga om kapitalrörelser mellan personer hemmahörande inom gemenskapen och dem som är hemmahörande i tredje land.

Omfattande kortfristiga kapitalrörelser till eller från tredje land kan allvarligt störa det monetära eller finansiella läget i medlemsstaterna och orsaka svåra påfrestningar på valutamarknaderna. En sådan utveckling kan visa sig skadlig för sammanhållningen av det Europeiska monetära systemet, för en välfungerande inre marknad och för det successiva uppnåendet av en ekonomisk och monetär union. Det bör därför skapas erforderliga förutsättningar för samordnade åtgärder från medlemsstaternas sida, om sådana skulle visa sig nödvändiga.

Detta direktiv ersätter rådets direktiv 72/156/EEG av den 21 mars 1972 om reglering av internationella kapitalflöden och till motverkande av icke önskvärda effekter av sådana kapitalflöden på inhemsk likviditet⁽¹⁾. Direktiv 72/156/EEG skall följaktligen upphävas.

Artikel 1

1. I den mån annat inte föreskrivs i det följande skall medlemsstaterna avskaffa restriktioner för kapitalrörelser mellan personer hemmahörande i medlemsstaterna. För att underlätta tillämpning av detta direktiv skall kapitalrörelser klassificeras i enlighet med nomenklaturen i bilaga 1.

2. För överföringar relaterade till kapitalrörelser skall gälla samma valutakursbestämmelser som tillämpas för löpande betalningar.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall senast den dag då ifrågavarande bestämmelser träder i kraft göra anmälan till centralbankschefskommittén, till monetära kommittén och till kommissionen om sådana åtgärder som vidtas för att reglera likviditeten i banksystemet och som har särskild betydelse för kapitaltransaktioner som kreditinstitut genomför med personer ej hemmahörande i respektive medlemsstat.

Sådana åtgärder skall begränsas till vad som fordras för att tillgodose inhemsk penningpolitisk styrning. Monetära kommittén och centralbankschefskommittén skall avge yttranden till kommissionen i frågan.

(¹) EGT nr L 91, 18.4.1972, s. 13.

Artikel 3

1. I det fall kortfristiga kapitalrörelser av exceptionell omfattning medför svåra påfrestningar på valutamarknaderna och leder till allvarliga störningar i en medlemsstats penning- och växelkurspolitik, särskilt då de visar sig genom avsevärda svängningar i banksystemets likviditet, får kommissionen, efter samråd med monetära kommittén och centralbankschefskommittén, bemyndiga medlemsstaten att, med avseende på kapitalrörelser angivna i bilaga 2, vidta skyddsåtgärder på villkor och i den utsträckning som kommissionen bestämmer.

2. Den berörda medlemsstaten får i brådskande fall själv vidta nödvändiga skyddsåtgärder. Kommissionen och övriga medlemsstater skall underrättas om sådana åtgärder senast den dag de träder i kraft. Kommissionen skall, efter samråd med monetära kommittén och centralbankschefskommittén, besluta huruvida medlemsstaten skall få fortsätta att tillämpa dessa åtgärder eller om den skall ändra eller upphäva dem.

3. Beslut som kommissionen fattat med stöd av punkterna 1 och 2 kan upphävas eller ändras av rådet med kvalificerad majoritet.

4. Tiden för tillämpning av skyddsåtgärder, beslutade med stöd av denna artikel, får inte överstiga sex månader.

5. Före den 31 december 1992 skall rådet, på grundval av en rapport från kommissionen, och sedan monetära kommittén och centralbankschefskommittén avgivit yttranden, överväga om bestämmelserna i denna artikel allttjämt är ändamålsenliga, i princip och beträffande enskildheter, för vad de är avsedda att tillgodose.

Artikel 4

Detta direktiv skall inte hindra medlemsstaterna att vidta alla åtgärder som erfordras för att hindra överträdelse av staternas lagar och andra författningar, bl.a. avseende beskattning och tillsyn av finansiella institut, eller att fastställa regler för deklaration av kapitalrörelser för administrativa och statistiska ändamål.

Tillämpningen av sådana åtgärder och regler får inte verka hindrande för kapitalrörelser som genomförs i enlighet med gemenskapslagstiftning.

Artikel 5

För Spanien och Portugal gäller att bestämmelserna om kapitalrörelser i 1985 års accessionsavtal skall, i enlighet med nomenklaturen angiven i bilaga 1, ha den räckvidd som framgår av bilaga 3.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att följa detta direktiv senast den 1 juli 1990. De skall genast underrätta kommissionen om detta. De skall också senast den dag respektive åtgärder träder i kraft offentliggöra alla nya åtgärder eller ändringar av bestämmelser för sådana kapitalrörelser som anges i bilaga 1.

2. Spanien och Portugal, med förbehåll för vad gäller för dessa två medlemsstater enligt artiklarna 61 - 66 och 222 - 232 i 1985 års accessionsavtal, samt Grekland och Irland får, på de villkor och med den tidsbegränsning som anges i bilaga 4, fortsätta att tillfälligt tillämpa restriktioner för sådana kapitalrörelser som är angivna i den nämnda bilagan.

Skulle Grekland och Portugal, före utgången av den tidsfrist som avses i listorna III och IV av bilaga 4, finna att de inte har möjlighet att fortsätta liberaliseringen, särskilt om skälet är betalningsbalanssvårigheter eller bristande anpassning av det inhemska finansiella systemet, skall på begäran av en av dessa medlemsstater kommissionen i samarbete med monetära kommittén undersöka de ekonomiska förhållandena i den berörda medlemsstaten. På grundval av denna undersökning skall kommissionen lämna förslag till rådet om en förlängning av tidsfristen för liberalisering av alla eller vissa av de ifrågasvarande kapitalrörelserna. Denna förlängning får inte överstiga tre år. Rådet skall förfara i enlighet med vad som föreskrivs i fördragets artikel 69.

3. Belgien och Luxemburg får tillfälligt vidmakthålla sitt system med dubbla växelkurser på de villkor och under den tid som anges i bilaga 5.

4. Gällande inhemsk lagstiftning avseende förvärv av fritidsbostäder får upprätthållas intill dess rådet i enlighet med fördragets artikel 69 antar ytterligare bestämmelser för detta område. Denna bestämmelse skall inte påverka tillämpligheten av andra bestämmelser i gemenskapslagstiftningen.

5. Kommissionen skall senast den 31 december 1988 till rådet överlämna förslag, avsedda att undanröja eller minska de risker för snedvridande effekter, skatteflykt och undandragande av skatt, som hänför sig till olikheter i medlemsstaternas regler dels för beskattning av sparande, dels för kontroll av dessa reglers tillämpning.

Rådet skall senast den 30 juni 1989 ta ställning till sådana förslag från kommissionen. Alla skattebestämmelser som skall tillämpas på gemenskapsnivå skall, i enlighet med fördraget, beslutas enhälligt.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall, i fråga om överföringar, som sker till eller från tredje land och som hänför sig till kapitalrörelser, sträva efter att uppnå samma grad av liberalisering som tillämpas i fråga om transaktioner med personer hemmahörande i andra medlemsstater, varvid övriga bestämmelser i detta direktiv skall gälla.

Bestämmelserna i föregående stycke skall inte hindra att inhemska regler eller regler i gemenskapslagstiftning tillämpas gentemot tredje land, särskilt såvitt gäller villkor om reciprocitet för transaktioner hänförliga till etablering, tillhandahållande av finansiella tjänster och handel med värdepapper på kapitalmarknaderna.

2. I fall då omfattande kortfristiga kapitalrörelser till eller från tredje land allvarligt stör den monetära eller finansiella balansen, internt eller externt, hos medlemsstaterna eller vissa av dem, eller orsakar svåra påfrestningar på valutaförhållandena inom gemenskapen eller mellan gemenskapen och tredje land, skall medlemsstaterna samråda med varandra om de åtgärder som kan vidtas för att motverka sådana svårigheter. Detta samråd skall ske inom centralbankschefskommittén och inom monetära kommittén, på initiativ av kommissionen eller en medlemsstat.

Artikel 8

Monetära kommittén skall minst en gång per år undersöka hur förhållandena beträffande fri rörlighet för kapital utvecklats genom tillämpning av detta direktiv. Undersökningen skall avse sådana åtgärder för inhemsk reglering av kredit-, kapital- och penningmarknaderna som kan ha särskild inverkan på internationella kapitalrörelser och på alla andra förhållanden som behandlas i detta direktiv. Kommittén skall lämna rapport till kommissionen om undersökningsresultatet.

Artikel 9

Det första direktivet av den 11 maj 1960 och direktiv 72/156/EEG upphör att gälla den 1 juli 1990.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 24 juni 1988.

På rådets vägnar

M. BANGEMANN

Ordförande

BILAGA 1

NOMENKLATUR FÖR KAPITALRÖRELSE R SOM AVSES I DIREKTIVETS
ARTIKEL 1

I denna nomenklatur klassificeras kapitalrörelser efter den ekonomiska arten av de tillgångar och skulder som de avser, uttryckta antingen i inhemsk eller utländsk valuta.

De kapitalrörelser som förtecknas i denna nomenklatur omfattar:

- alla de aktiviteter som fordras för kapitalrörelser: avtal om och genomförande av transaktioner och dithörande överföringar. Transaktionerna sker i allmänhet mellan personer hemmahörande i skilda medlemsstater, även om vissa kapitalrörelser utförs av en och samma person för hans egen räkning (t.ex. överföringar av utvandrars tillgångar),
- aktiviteter som utförs av envar fysisk eller juridisk person ⁽¹⁾, däribland aktiviteter med avseende på tillgångar eller skulder som innehas av medlemsstater eller andra offentliga organ och myndigheter, med förbehåll för artikel 68.3 i fördraget,
- tillgång för marknadsaktörer till all den finansiella teknik som står till buds på den marknad där transaktionen är avsedd att genomföras. Sålunda täcker begreppet förvärv av värdepapper och andra finansiella instrument inte endast avistatransaktioner utan samtliga förekommande transaktionstyper: terminsaffärer, options- och garantitransaktioner, swaptransaktioner mot andra tillgångar, etc. På motsvarande sätt innefattar begreppet transaktioner i löpande räkning och över inlåningskonton hos finansiella institut inte endast öppnande av och placering av medel på konton utan även terminsaffärer i utländsk valuta, oberoende av om dessa affärer är avsedda att täcka valutarisker eller att medföra en öppen valutaposition,
- transaktioner för likvidering eller överlåtelse av samlade tillgångar, repatriering av erhållen likvid, ⁽²⁾ eller omedelbart tillgodogörande av sådan likvid inom ramen för förpliktelse som gäller inom gemenskapen,
- transaktioner för återbetalning av krediter eller lån,

Nomenklaturen utgör inte en utförlig förteckning över kapitalrörelser – därav rubriken XIII-F. "Andra kapitalrörelser – diverse". Den skall därför inte tolkas som avsedd att inskränka räckvidden för principen om fullständig liberalisering av kapitalrörelser, sådana som avses i artikel 1 i direktivet.

I - DIREKTA INVESTERINGAR ⁽¹⁾

1. Etablering och utvidgning av filialer eller nya företag som uteslutande ägs av den som tillhandahåller kapitalet, samt fullständiga förvärv av befintliga företag.
2. Förvärv av del i nya eller befintliga företag i syfte att upprätta eller vidmakthålla varaktiga ekonomiska relationer.
3. Långfristiga lån med syfte att upprätta eller vidmakthålla varaktiga ekonomiska relationer.
4. Återinvestering av vinster i syfte att vidmakthålla varaktiga ekonomiska relationer.

A - Utlänningars ⁽¹⁾ direkta investeringar i landet

B - Inlänningars ⁽¹⁾ direkta investeringar utomlands

II - INVESTERINGAR I FAST EGENDOM
(i den mån de ej omfattas av I ovan)⁽²⁾

A - Utlänningars investeringar i fast egendom i landet

B - Inlänningars investeringar i fast egendom utomlands

III - AKTIVITETER MED VÄRDEPAPPER SOM NORMALT OMSÄTTTS PÅ KAPITALMARKNADEN

(i den mån de ej omfattas av I, IV och V)

a) Aktier och andra värdepapper av andelskaraktär ⁽¹⁾.

b) Obligationer ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Se Förklaringar nedan.

A - Transaktioner med värdepapper på kapitalmarknaden

1. Utlänningsars förvärv av inhemska värdepapper som omsätts på en fondbörs⁽¹⁾.
2. Inlänningsars förvärv av utländska värdepapper som omsätts på en fondbörs.
3. Utlänningsars förvärv av inhemska värdepapper som inte omsätts på en fondbörs⁽¹⁾.
4. Inlänningsars förvärv av utländska värdepapper som inte omsätts på en fondbörs.

B - Tillträde för värdepapper till kapitalmarknaden ⁽¹⁾

- i) *Introduktion på en fondbörs⁽¹⁾.*
- ii) *Emission och placering på en kapitalmarknad⁽¹⁾.*
  1. Inhemska värdepappers tillträde till en utländsk kapitalmarknad.
  2. Utländska värdepappers tillträde till den inhemska kapitalmarknaden.

IV - AKTIVITETER MED ANDELAR UTGIVNA AV FÖRETAG FÖR KOLLEKTIVA INVESTERINGAR ⁽¹⁾

- a) Andelar utfärdade av företag för kollektiva investeringar i sådana värdepapper som normalt omsätts på kapitalmarknaden (aktier, andra ägarandelsbevis och obligationer).
- b) Andelar utfärdade av företag för kollektiva investeringar i sådana värdepapper som normalt omsätts på penningmarknaden.
- c) Andelar utfärdade av företag för kollektiva investeringar i andra tillgångar.

A - Transaktioner i andelar utfärdade av företag för kollektiva investeringar

1. Utlänningsars förvärv av inhemska andelar som omsätts på en fondbörs.
2. Inlänningsars förvärv av utländska andelar som omsätts på en fondbörs.
3. Utlänningsars förvärv av inhemska andelar som inte omsätts på en fondbörs.
4. Inlänningsars förvärv av utländska andelar som inte omsätts på en fondbörs.

B - Tillträde till kapitalmarknaden för andelar utfärdade av företag för kollektiva investeringar

- i) *Introduktion på en fondbörs.*
- ii) *Emission och placering på en kapitalmarknad.*
  1. Inhemska andelars tillträde till en utländsk kapitalmarknad.
  2. Utländska andelars tillträde till den inhemska kapitalmarknaden.

V - AKTIVITETER MED VÄRDEPAPPER OCH ANDRA INSTRUMENT SOM NORMALT OMSÄTTS PÅ PENNINGMARKNADEN⁽¹⁾**A - Transaktioner med värdepapper och andra instrument på penningmarknaden**

1. Utlänningsars förvärv av inhemska värdepapper och andra instrument på penningmarknaden.
2. Inlänningsars förvärv av utländska värdepapper och andra instrument på penningmarknaden.

B - Tillträde till penningmarknaden för värdepapper och andra instrument

- i) *Introduktion på en erkänd penningmarknad⁽¹⁾.*
- ii) *Emission och placering på en erkänd penningmarknad.*
  1. Tillträde för inhemska värdepapper och andra instrument till en utländsk penningmarknad.
  2. Tillträde till den inhemska penningmarknaden för utländska värdepapper och andra instrument.

⁽¹⁾ Se Förklaringar nedan.

VI - TRANSAKTIONER I LÖPANDE RÄKNING OCH ÖVER INLÄNNINGSKONTON
I

FINANSIELLA INSTITUT (1)

A - Utlännings transaktioner med inhemska finansiella institut

B - Inlänningars transaktioner med utländska finansiella institut

VII - KREDITER SOM HÄNFÖR SIG TILL VARU- ELLER TJÄNSTEHANDEL I VILKEN EN INLÄNNING DELTAR (1)

1. Kortfristiga (mindre än ett år).

2. Medelfristiga (ett till fem år).

3. Långfristiga (fem år eller mer).

A - Utlännings krediter till inlänningar

B - Inlänningars krediter till utlänningar

VIII - FINANSIELLA LÅN OCH KREDITER (i den mån de ej omfattas av I, VII eller XI) (1)

1. Kortfristiga (mindre än ett år).

2. Medelfristiga (ett till fem år).

3. Långfristiga (fem år eller mer).

A - Utlännings lån och krediter till inlänningar

B - Inlänningars lån och krediter till utlänningar

IX - Borgen, andra garantiförbindelser och ställande av pant

A - Utlännings åtaganden gentemot inlänningar

B - Inlänningars åtaganden gentemot utlänningar

X - ÖVERFÖRINGAR I ANLEDNING AV FÖRSÄKRINGSAVTAL

A - Premier och betalningar avseende livförsäkring

1. Avtal mellan inhemska livförsäkringsgivare och utlänningar.

2. Avtal mellan utländska livförsäkringsgivare och inlänningar.

B - Premier och betalningar avseende kreditförsäkring

1. Avtal mellan inhemska kreditförsäkringsgivare och utlänningar.

2. Avtal mellan utländska kreditförsäkringsgivare och inlänningar.

C - Andra kapitalöverföringar avseende försäkringsavtal

XI - PERSONLIGA KAPITALRÖRELSER

A - Lån

B - Gåvor och donationer

C - Hemgift

D - Arv och testamentsförordnanden

E - Invandrares reglering av skulder i det tidigare hemlandet

F - Överföringar av tillgångar som inlänningar, i samband med utvandring, genomför vid tidpunkten för inflyttning i annat land eller under vistelsen utomlands

G - Överföringar av besparingar, som invandrare, under den tid de uppehåller sig i landet, genomför till det tidigare hemlandet

(1) Se Förklaringar nedan.

XII - IN- OCH UTFÖRSEL AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR

- A - Värdepapper
- B - Alla slags betalningsmedel

XIII - ANDRA KAPITALRÖRELSE

- A - Kvarlåtenskapsonera
- B - Skadestånd (i det fall det utgår i form av kapital)
- C - Återbetalning vid hävande av avtal och återbetalning av opåkallade betalningar (där dessa kan anses utgöra kapital)
- D - Upphovsrättsliga ersättningar: patent, mönster, varumärken och uppfinningar (överlåtelse och överföringar på grund av sådana överlåtelse)
- E - Överföringar av medel som behövs för tillhandahållande av tjänster (i den mån de ej omfattas av VI)
- F - Diverse

FÖRKLARINGAR

I denna nomenklatur och i direktivet skall följande uttryck ha den innebörd som framgår nedan.

Direkta investeringar

Investeringar av alla slag som görs av fysiska personer eller av handels- eller industriföretag eller finansiella företag och som har till syfte att upprätta varaktiga och direkta relationer mellan den person som tillhandahåller kapitalet och den företagare eller det företag som får tillgång till kapitalet för sin ekonomiska verksamhet. Detta begrepp skall således förstås i vidaste bemärkelse.

De företag som nämns under I - 1 i nomenklaturen omfattar juridiskt självständiga företag (helägda dotterföretag) och filialer.

I fråga om de företag som nämns under I - 2 i nomenklaturen och som är aktiebolag föreligger deläggande genom direkt investering, då den aktiepost som innehas av en fysisk person, något annat företag eller någon annan aktieägare gör det möjligt för innehavaren att, i enlighet med nationell lagstiftning om aktiebolag eller på annan grund, effektivt medverka i ledningen eller kontrollen av bolaget.

Med långfristiga lån av andelskaraktär, sådana som anges under I - 3 i nomenklaturen, avses lån med en löptid av mer än fem år och som lämnas i syfte att upprätta eller vidmakthålla varaktiga ekonomiska relationer. Som viktigaste exempel kan nämnas lån från ett företag till dotterföretag eller till bolag i vilka det har andel, samt lån förenade med andel i vinst. Lån som lämnas av finansiella institut i syfte att upprätta eller vidmakthålla varaktiga ekonomiska relationer ingår också under denna rubrik.

Investeringar i fast egendom

Köp av byggnader och mark samt uppförande av byggnader i privat regi i vinstsyfte eller för personligt bruk. I denna kategori ingår även nyttjanderätter, servitut och byggrätter.

Introduktion på en fondbörs eller en erkänd penningmarknad

Introduktion - i fastställd ordning - av värdepapper och andra överlåtbara instrument för handel, under offentlig eller icke offentlig övervakning, på en officiellt erkänd fondbörs eller på en officiellt erkänd del av penningmarknaden.

Värdepapper som omsätts på en fondbörs (noterade eller onoterade)

Värdepapper för vilka handeln är reglerad genom bestämmelser och vars kurser publiceras regelbundet, antingen på en officiell fondbörs (noterade värdepapper) eller av andra organ knutna till en fondbörs - t.ex. banksammanslutningar (onoterade värdepapper).

Emission av värdepapper och andra överlåtbara instrument

Försäljning genom utbud till allmänheten.

Placering av värdepapper och andra överlåtbara instrument

Direkt försäljning av värdepapper från emittenten eller från ett konsortium som emittenten givit i uppdrag att ombesörja försäljningen, utan att något erbjudande lämnas till allmänheten.

Inhemska eller utländska värdepapper och andra instrument

Värdepapper karakteriserade enligt bestämmelserna i det land där emittenten har sin huvudsakliga verksamhet. Inlåningars förvärv av inhemska värdepapper och andra instrument emitterade på en utländsk marknad betraktas som förvärv av utländska värdepapper.

Aktier och andra värdepapper av andelskaraktär

omfattar även teckningsrätter för teckning av nya aktier vid emission.

Obligationer

Överlåtbara värdepapper som har en löptid av två år eller mer, räknat från emissionsdagen, och för vilka räntesatsen och villkoren för återbetalning av kapitalbelopp och ränta fastställs vid emissionstidpunkten.

Företag för kollektiva investeringar**Företag**

- som har till ändamål att med anskaffat kapital företa kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper eller andra tillgångar och som i sin verksamhet tillämpar principen om riskspridning, samt
- vars andelar, på begäran av innehavarna och i enlighet med tillämpliga villkor fastlagda genom föreskrifter, genom avtal eller i bolagsordning, återköps eller inlöses, direkt eller indirekt, med medel ur företagets tillgångar. En åtgärd som ett sådant fondföretag vidtar för att säkra att börsvärdet av dess andelar inte i någon väsentlig mån avviker från andelarnas nettovärde skall jämnställas med återköp eller inlösen.

Sådana företag kan bildas med stöd av lag, antingen på avtalsrättslig grund (som värdepappersfonder förvaltade av förvaltningsbolag) eller enligt trustlagstiftning (som "unit trusts") eller på bolagsrättslig grund (som investeringsbolag).

I detta direktiv omfattar "värdepappersfonder" även "unit trusts".

Värdepapper och andra instrument som normalt omsätts på penningmarknaden

Skattkammarväxlar och andra överlåtbara växlar, bankcertifikat och andra certifikat, bankaccepter och andra liknande instrument.

Krediter som hänför sig till varu- eller tjänstehandel

Avtalade handelskrediter (förskott eller delbetalningar för arbeten som pågår eller har beställts samt krediter för betalning i efterhand, med eller utan växel) samt finansiering av sådana krediter genom kreditinstitut. Denna kategori omfattar även factoring.

Finansiella lån och krediter

All slags finansiering genom finansiella institut, däribland sådan finansiering som hänför sig till varu- eller tjänstehandel i vilken ingen inlåning deltar.

Denna kategori omfattar även hypotekslån, konsumentkrediter och finansiell leasing, såväl som andra tjänster, t. ex. utställande av garantier och andra åtaganden i samband med certifikatprogram.

Inlåningar och utlåningar

Fysiska och juridiska personer så som definierats i varje medlemsstats valutakontrollföreskrifter.

Erhållen likvid (av placeringar, värdepapper m.m.)

Behållningen av försäljning inklusive eventuell värdestegring av kapital, återbetalningsbelopp, indrivna medel etc.

Fysiska och juridiska personer

så som definierats i nationella föreskrifter.

Finansiella institut

Banker, sparbanker och institut som specialiserat sig på kort-, medel- eller långfristig kreditgivning, försäkringsbolag, "building societies", investeringsbolag och andra institut av motsvarande natur.

Kreditinstitut

Banker, sparbanker och institut som specialiserat sig på kort-, medel- eller långfristig kreditgivning.

BILAGA 2**FÖRTECKNING ÖVER AKTIVITETER SOM AVSES I DIREKTIVETS ARTIKEL 3**

Typ av aktivitet	Rubrik
Aktiviteter med värdepapper och andra instrument som normalt omsätts på penningmarknaden	V
Transaktioner i löpande räkning och över inlåningskonton i finansiella institut	VI
Aktiviteter med andelar utgivna av företag för kollektiva investeringar - företag för investering i värdepapper eller instrument som normalt omsätts på penningmarknaden	IV-A och B c
Finansiella lån och krediter - kortfristiga	VIII-A och B-1
Personliga kapitalrörelser - lån	XI-A
In- och utförel av finansiella tillgångar - värdepapper som normalt omsätts på penningmarknaden - betalningsmedel	XII
Andra kapitalrörelser: Diverse - kortfristiga aktiviteter liknande de ovan angivna	XIII

Restriktioner som en enskild medlemsstat får tillämpa för ovan angivna kapitalrörelser skall avgränsas och tillämpas på sådant sätt att de medför minsta möjliga hinder för personers, varors och tjänsters fria rörlighet.

BILAGA 3**TILL VILKEN HÄNVISAS I DIREKTIVETS ARTIKEL 5**

Räckvidd för de bestämmelser i 1985 års accessionsavtal som hänför sig till kapitalrörelser, i enlighet med nomenklaturen för kapitalrörelser i direktivets bilaga 1

Artiklar i accessionsavtalet (sista giltighetsdag för övergångsbestämmelser)	Typ av aktivitet	Rubrik
a) Bestämmelser som rör Spanien		
Artikel 62 (31.12.1990)	Inlänningars direkta investeringar utomlands	I-B
Artikel 63 (31.12.1990)	Inlänningars investeringar i fast egendom utomlands	II-B
Artikel 64 (31.12.1988)	<p>Aktiviteter med värdepapper som normalt omsätts på kapitalmarknaden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inlänningars förvärv av utländska värdepapper som omsätts på en fondbörs utom obligationer emitterade på en utländsk marknad och noterade i den egna statens valuta <p>Aktiviteter med andelar utgivna av företag för kollektiva investeringar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inlänningars förvärv av utländska andelar som omsätts på en fondbörs - utom andelar utgivna av företag som verkar i form av värdepappersfond 	<p>III-A2</p> <p>IV-A2</p>
b) Bestämmelser som rör Portugal		
Artikel 222 (31.12.1989)	Utlänningars direkta investeringar i landet	I-A
Artikel 224 (31.12.1992)	Inlänningars direkta investeringar utomlands	I-B
Artiklarna 225 och 226 (31.12.1990)	Utlänningars investeringar fast egendom utomlands	II-A
Artikel 227 (31.12.1992)	Inlänningars investeringar i fast egendom utomlands	II-B
Artikel 228 (31.12.1990)	<p>Personliga kapitalrörelser</p> <p>i) för tillämpning av de högre belopp som anges i artikel 228.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hemgift - Arv och testamentsförordnanden - Överföringar av tillgångar som inlänningar i samband med utvandring, genomför vid tidpunkten för inflyttning i annat land eller under vistelsen utomlands <p>ii) för tillämpning av de lägre belopp som anges i artikel 228.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gåvor och donationer - Invandrarens reglering av skulder i det tidigare hemlandet - Överföringar av besparingar, som invandrare, under den tid de uppehåller sig i landet, genomför till det tidigare hemlandet 	<p>XI-C</p> <p>XI-D</p> <p>XI-F</p> <p>XI-B</p> <p>XI-E</p> <p>XI-G</p>

Artiklar i accessionsavtalet (sista giltighetsdag för övergångsbestämmelser)	Typ av aktivitet	Rubrik
b) Bestämmelser som rör Portugal (forts.)		
Artikel 229 (31.12.1990)	<p>Aktiviteter med värdepapper som normalt omsätts på kapitalmarknaden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inlänningsars förvärv av utländska värdepapper som omsätts på en fondbörs <ul style="list-style-type: none"> - utom obligationer emitterade på en utländsk marknad och noterade i den egna statens valuta <p>Aktiviteter med andelar utgivna av företag för kollektiva investeringar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inlänningsars förvärv av utländska andelar som omsätts på en fondbörs <ul style="list-style-type: none"> - utom andelar utgivna av företag som verkar i form av värdepappersfond 	<p>III-A2</p> <p>IV-A2</p>

BILAGA 4

TILL VILKEN HÄNVISAS I DIREKTIVETS ARTIKEL 6.2

- I. Portugal får intill den 31 december 1990 tillämpa eller återinföra sådana restriktioner som vid tiden för anmälan av direktivet fanns i fråga om kapitalrörelser angivna i lista I nedan.

LISTA I

Typ av aktivitet	Rubrik
Aktiviteter med andelar utgivna av företag för kollektiva investeringar	
- Inlåningars förvärv av utländska andelar som omsätts på en fondbörs	IV-A2 a
- där utgivaren av andelarna omfattas av direktiv 85/611/E-EG ⁽¹⁾ och verkar i form av värdepappersfond	
- Inlåningars förvärv av utländska andelar som inte omsätts på en fondbörs	IV-A4 a
- där utgivaren av andelarna omfattas av direktiv 85/611/E-EG ⁽¹⁾	
⁽¹⁾ Rådets direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (EGT nr L 375, 31.12.1985, s. 3).	

- II. Spanien och Portugal får intill den 31 december 1990 respektive den 31 december 1992 tillämpa eller återinföra restriktioner som vid tiden för anmälan av direktivet fanns i fråga om kapitalrörelser angivna i lista II nedan:

LISTA II

Typ av aktivitet	Rubrik
Aktiviteter med värdepapper som normalt omsätts på kapitalmarknaden	
- Inlåningars förvärv av utländska värdepapper som omsätts på en fondbörs	III-A2
- obligationer emitterade på en utländsk marknad och noterade i den egna statens valuta	
- Inlåningars (utlåningars) förvärv av utländska och (in-)hemska värdepapper som inte omsätts på en fondbörs	III-A3 och 4
- Tillträde för värdepapper till utländska kapitalmarknader	III-B1 och 2
- då de omsätts på eller är under introduktion på en fondbörs i någon medlemsstat	
Aktiviteter med andelar utgivna av företag för kollektiva investeringar	
- Inlåningars förvärv av utländska andelar som omsätts på en fondbörs	IV-A2
- då utgivaren av andelarna inte omfattas av direktiv 85/611/EEG ⁽¹⁾ och verkar i form av värdepappersfond	
- Inlåningars (utlåningars) förvärv av utländska (in-)hemska andelar som inte omsätts på en fondbörs	IV-A3 och 4
- då utgivaren av andelarna inte omfattas av direktiv 85/611/EEG ⁽¹⁾ och har till enda syfte att förvärva liberaliserade tillgångar	
- Tillträde till kapitalmarknaden för andelar utfärdade av företag för kollektiva investeringar	IV-B1 och 2 a
- då företaget omfattas av direktiv 85/611/EEG ⁽¹⁾	
- Krediter knutna till varu- eller tjänstehandel i vilken en inlåning deltar	VII-A och B3
- Långfristiga krediter	

⁽¹⁾ Se fotnot till lista I.

- III. Grekland, Spanien, Irland och Portugal får intill den 31 december 1992 tillämpa eller återinföra restriktioner som vid tiden för anmälan av direktivet fanns i fråga om kapitalrörelser angivna i lista III nedan:

LISTA III

Typ av aktivitet	Rubrik
Aktivitet med värdepapper som omsätts på kapitalmarknaden - Tillträde för värdepapper till kapitalmarknaden - då de inte omsätts på eller är under introduktion på en fondbörs i någon medlemsstat	III-B1 och 2
Aktiviteter med andelar utgivna av företag för kollektiva investeringar - Tillträde till kapitalmarknaden för andelar utgivna av företag för kollektiva investeringar - då utgivaren av andelarna inte omfattas av direktiv 85/611/EEG ⁽¹⁾ och har till enda syfte att förvärva liberaliserade tillgångar.	IV-B1 och 2
Finansiella lån och krediter - medel- och långfristiga	VII-A, B-2 och 3

⁽¹⁾ Se fotnot till lista I.

- IV. Grekland, Spanien, Irland och Portugal får intill den 31 december 1992 uppskjuta liberalisering av kapitalrörelser angivna i lista IV nedan:

LISTA IV

Typ av aktivitet	Rubrik
Aktiviteter med värdepapper och andra instrument som normalt omsätts på penningmarknaden	V
Transaktioner i löpande räkning och över inlåningskonton i finansiella institut	VI
Aktiviteter med andelar utgivna av företag för kollektiva investeringar - då andelarna normalt omsätts på penningmarknaden	IV-A och Bc
Finansiella lån och krediter - kortfristiga	VIII-A och B1
Personliga kapitalrörelser - lån	XI-A
In- och utförsel av finansiella tillgångar - värdepapper som normalt omsätts på penningmarknaden - betalningsmedel	XII
Andra kapitalrörelser: Diverse	XIII-F

BILAGA 5

Eftersom det dubbla växelkurssystem som tillämpas av Belgien och Luxemburg inte varit till hinder för kapitalrörelserna men trots detta utgör en onormal företeelse inom EMS och därför bör upphöra till förmån för en effektiv tillämpning av direktivet, och för att stärka det europeiska monetära systemet, förbinder sig dessa två medlemsstater att upphäva nämnda system per den 31 december 1992. De förbinder sig även att fram till dagen för dess upphävande styra systemet med tillämpning av metoder som i praktiken garanterar fria kapitalrörelser genom att de valutakurser som gäller på de två marknaderna inte uppvisar väsentliga och bestående skillnader.

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND X

Bilaga X, XI och XIII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga X   Audiovisuella tjänster

Bilaga XI   Teletjänster

Bilaga XIII   Transport

BILAGA X

AUDIOVISUELLA TJÄNSTER

Förteckning enligt artikel 36.2

	Sida	
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	389 L 0552

BILAGA X

AUDIOVISUELLA TJÄNSTER

Förteckning enligt artikel 36.2

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning som t.ex.

- ingresser
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassningar tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **389 L 0552** rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utövan-

det av sändningsverksamhet för television (EGT nr L 298, 17.10.1989, s. 23)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) När det gäller EFTA-staterna avser de produktioner som anges i artikel 6.1 c också produktioner som utförts, på sätt som beskrivs i artikel 6.3, av och med producenter etablerade i europeiskt tredjeland med vilket det berörda EFTA-landet har ett sådant avtal.

Om en avtalsslutande part avser att sluta ett avtal som anges i artikel 6.3, skall parten meddela Gemensamma EES-kommittén detta. Samråd beträffande innehållet i sådana avtal får genomföras på begäran av vilken som helst av de avtalsslutande parterna.

b) Följande tillägg skall göras i artikel 15 i direktivet:

EFTA-staterna skall ha rätt att tvinga kabelsändarföretag som verkar inom deras territorier att förvränga eller på annat sätt förstöra reklamslag för alkoholhaltiga drycker. Detta undantag får inte ha till följd att återutsändning av delar av televisionsprogram begränsas annat än då det gäller reklamslag för alkoholhaltiga drycker. De avtalsslutande parterna skall gemensamt se över detta undantag år 1995.

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 3 oktober 1989

om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om televisionssändningar

(89/552/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 57.2 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

De mål för gemenskapen som fastställts i Fördraget innefattar upprättande av ett allt fastare förbund mellan Europas folk, vilket skall främja närmare förbindelser mellan de stater som den förenar, garantera ekonomiskt och socialt framåtskridande i medlemsländerna genom gemensamma åtgärder för att avskaffa de barriärer som delar Europa, uppmuntra fortgående förbättringar av levnadsvillkoren för gemenskapens folk samt garantera att fred och frihet upprätthålls och stärks.

Fördraget föreskriver att en gemensam marknad upprättas, att medlemsstaterna sinsemellan avskaffar hinder för fri rörlighet för tjänster och inför ett system som säkerställer att konkurrensen på den gemensamma marknaden inte snedvrids.

Sändningar över gränserna med hjälp av olika tekniker är ett sätt att uppfylla gemenskapens mål, och åtgärder bör vidtas för att medge och säkerställa övergången från nationella marknader till en gemensam produktions- och distributionsmarknad för program och för att upprätta lojala konkurrensförhållanden utan hinder för den roll i det allmännas intresse som TV-tjänsterna skall tillgodose.

Europarådet har antagit Europakonventionen om television över gränserna.

Fördraget föreskriver att direktiv utfärdas för samordning av bestämmelser för att underlätta egenföretagande.

Televisionssändning är normalt sett en tjänst enligt Fördragets innebörd.

Fördraget föreskriver fri rörlighet för alla tjänster som normalt tillhandahålls mot betalning, utan inskränkning på grund av kulturellt eller annat innehåll och utan begränsning för medborgare i medlemsstaterna som är etablerade i ett annat EG-land än det för vilken tjänsterna är avsedda.

Denna rättighet som den tillämpas på sändning och distribution av televisionstjänster är också ett klart uttalande i gemenskapsrätten av en mer allmän princip, nämligen yttrandefriheten som den fastställts i artikel 10.1 i Konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som ratificerats av alla medlemsstater. Ett direktiv om sändning och distribution av TV-program måste därför säkerställa programmets fria rörlighet mot bakgrund av nämnda artikel och med förbehåll endast för de begränsningar som anges i stycke 2 i nämnda artikel och av artikel 56.1 i Fördraget.

¹ EGT nr C 179, 17.7.1986, s. 4.

² EGT nr C 49, 22.2.1988, s. 53 och EGT nr C 158, 26.6.1989.

³ EGT nr C 232, 31.8.1987, s. 29.

Medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande TV- och kabelsändningar innehåller olikheter, av vilka några kan hindra den fria rörligheten för sändningar inom gemenskapen och snedvräda konkurrensen inom den gemensamma marknaden.

Alla sådana restriktioner i friheten att tillhandahålla sändningstjänster inom gemenskapen skall avskaffas enligt Fördraget.

Sådant avskaffande skall ske i samklang med en samordning av tillämpliga lagar. Denna samordning skall ha till syfte att underlätta de berörda professionella verksamheterna och, mera allmänt, det fria utbytet av information och tankar inom gemenskapen.

Det är följaktligen nödvändigt och tillräckligt att alla sändningar följer lagen i den medlemsstat, varifrån de härrör.

Detta direktiv fastställer minimikraven för att garantera frihet för sändning. Det påverkar därför inte medlemsstaternas och respektive myndigheters ansvar i fråga om organisationen — inklusive de system för tillståndsgivning, administrativ auktorisering eller beskattning — finansiering och programinnehåll. Den kulturella utvecklingens oberoende i medlemsstaterna och bevarandet av den kulturella mångfalden inom gemenskapen förblir därför opåverkade.

Inom den gemensamma marknaden är det nödvändigt att alla sändningar, som härrör från och är avsedda för mottagning inom gemenskapen, och i synnerhet de som är avsedda för mottagning i en annan medlemsstat, följer den lag som är tillämplig på sändningar, avsedda för mottagning av allmänheten i den medlemsstat, varifrån sändningen kommer, samt bestämmelserna i detta direktiv.

Kravet att den medlemsstat, varifrån sändningarna härrör, verifierar att dessa följer nationella lagar, samordnade genom detta direktiv, är enligt gemenskapsrätten tillräckligt för att garantera fri rörlighet för sändningar utan en andra kontroll på samma grunder i de mottagande medlemsstaterna. Den mottagande medlemsstaten får emellertid undantagsvis och under särskilda omständigheter interimistiskt hindra återut-sändning av televisionssändningar.

Det är viktigt att medlemsstaterna säkerställer att varje handling förhindras, som kan visa sig skadlig för den fria rörligheten och handeln med televisionsprogram eller som kan

medföra dominerande ställningar som skulle leda till begränsningar av den TV-överförda informationens mångfald och frihet och av informationssektorn i dess helhet.

Detta direktiv, som är specifikt begränsat till regler för televisionssändningar, förhindrar inte existerande eller kommande gemenskapsåtgärder beträffande harmonisering, särskilt för att tillfredsställa tvingande krav som rör skydd för konsumenter och rimligheten i kommersiella transaktioner och konkurrens.

Samordning är inte desto mindre erforderlig för att underlätta för personer och företag som producerar program med ett kulturellt syfte att ägna sig åt sin verksamhet.

Minimikraven för alla offentliga eller privata televisionsprogram inom gemenskapen beträffande europeiska, audiovisuella produktioner har varit ett sätt att främja produktion, oberoende produktion och distribution i de ovan nämnda företagen och kompletterar andra åtgärder som redan vidtagits eller kommer att föreslås för att främja samma syfte.

Det är därför nödvändigt att främja marknader av tillräcklig storlek för TV-produktioner i medlemsstaterna för att ge avkastning på nödvändiga investeringar, inte bara genom att upprätta gemensamma regler som öppnar nationella marknader utan också genom att där så är praktiskt möjligt och med lämpliga medel se till att europeisk produktion utgör en övervägande del av alla medlemsstaternas TV-program. För att tillämpningen av dessa regler skall kunna övervakas och för att dessa mål skall kunna uppfyllas, skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna en rapport om de delar som reservrats för europeiska respektive oberoende produktioner enligt detta direktiv. Vid beräkningen av proportionerna skall hänsyn tas till den speciella situationen i Grekland och Portugal. Kommissionen måste informera medlemsstaterna om dessa rapporter, åtföljda där så är lämpligt av ett yttrande som särskilt tar hänsyn till framsteg i förhållande till tidigare år, andelen nya program i sändningarna, de speciella villkoren för nya programföretag och den speciella situationen i länder med låg audiovisuell produktionskapacitet eller med begränsat språkområde.

För dessa ändamål bör "europeiska produktioner" definieras utan hinder för medlemsstaternas möjligheter att fastställa en mera detaljerad definition i fråga om TV-programföretag inom sin jurisdiktion i överensstämmelse med artikel 3.1 i enlighet med gemenskapsrätten och med hänsyn till detta direktivs syften.

Det är viktigt att söka efter lämpliga medel och procedurer i överensstämmelse med gemenskapsrätten för att främja att dessa syften förverkligas och att lämpliga åtgärder vidtas för att uppmuntra genomförande och utveckling av europeisk audiovisuell produktion och distribution, särskilt i länder med låg produktionskapacitet eller med begränsat språkområde.

Nationella stödåtgärder för utveckling av europeisk produktion kan tillämpas i den utsträckning de överensstämmer med gemenskapsrätten.

Ett åtagande, där så är praktiskt möjligt, om att en viss del av sändningarna skall reserveras för oberoende produktioner, skapade av producenter som är oberoende av programföretag, kommer att stimulera nya källor för TV-produktion, särskilt genom skapandet av små och medelstora företag. Det kommer att öppna nya möjligheter att lansera kreativa begåvningar inom kulturella yrken och bland personal på det kulturella området. Medlemsstaternas definition av begreppet oberoende producent bör ta hänsyn till detta syfte genom att vederbörligen beakta små och medelstora producenter och tillåta finansierat deltagande vid samproduktion med TV-företagen.

Det är nödvändigt att medlemsstaterna vidtar åtgärder för att säkerställa att en viss period förflyter mellan premiärvisningen på biograf och TV-premiären.

För att medge en aktiv språkpolicy till förmån för ett specifikt språk förblir medlemsstaterna fria att fastställa mera detaljerade eller striktare regler framför allt på grundval av språkkriterier, så länge dessa regler överensstämmer med gemenskapsrätten och särskilt inte är tillämpliga i fråga om återutsändning av program som producerats i andra medlemsstater.

För att säkerställa att konsumenternas intressen som TV-tittare är helt och fullt skyddade är det väsentligt att TV-reklamen underkastas vissa minimiregler och standarder och att medlemsstaterna behåller rätten att fastställa mer detaljerade eller striktare regler och under vissa omständigheter kan fastställa olika villkor för programföretag inom deras jurisdiktion.

Med vederbörlig hänsyn till gemenskapsrätten och i fråga om sändningar, avsedda enbart för det egna landet vilka inte kan tas emot, direkt eller indirekt, i en eller flera medlemsstater, skall medlemsstaterna kunna fastställa olika villkor för reklamslag och olika gränser för reklamvolymen för att underlätta dessa speciella sändningar.

Det är nödvändigt att förbjuda all TV-reklam för cigaretter och andra tobaksvaror, inklusive indirekta former av reklam

vilka, utan att direkt nämna tobaksvaran, söker kringgå reklamförbudet genom att utnyttja märkesnamn, symboler eller andra distinkta kännetecken för tobaksvaror eller företag, vars kända eller huvudsakliga verksamheter innefattar produktion eller försäljning av sådana produkter.

Det är även nödvändigt att förbjuda all TV-reklam för medicinska produkter eller medicinsk behandling som är receptbelagd i den medlemsstat, inom vars jurisdiktion programföretaget faller, samt att införa strikta kriterier i fråga om TV-reklam för alkoholhaltiga drycker.

Med beaktande av den växande betydelsen av sponsorer för finansiering av program bör lämpliga regler fastställas för detta.

Det är vidare nödvändigt att införa regler för program och TV-reklam för att skydda minderårigas fysiska, mentala och moraliska utveckling.

Även om TV-programföretag normalt är skyldiga att garantera att programmen presenterar fakta och händelser på ett korrekt sätt är det inte desto mindre viktigt att programföretagen åläggs speciella skyldigheter med hänsyn till rätten till genmäle eller motsvarande så att varje person, vars legitima intressen har skadats av ett påstående som gjorts under ett TV-program, effektivt kan utnyttja denna rättighet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

Definitioner

Artikel 1

I detta direktiv avses med

- a) *TV-sändning*: den ursprungliga överföringen av TV-program avsedda för mottagning av allmänheten, per tråd eller genom luften inklusive överföring via satellit, i kodad eller kodad form. Den innefattar överföring av program mellan företag för vidareutskick till allmänheten. Den innefattar inte kommunikationstjänster som tillhandahåller data eller andra meddelanden som efterfrågas individuellt såsom telefax, databaser och andra liknande tjänster.
- b) *TV-reklam*: varje form av sänt meddelande mot betalning eller liknande ersättning som utförs av ett offentligt eller privat företag i samband med handel, affärsverksamhet, hantverk eller yrke i avsikt att mot betalning främja tillhandahållandet av varor eller tjänster, inklusive fast egendom, eller rättigheter och förpliktelser.

Med undantag för de ändamål som anges i artikel 18 innefattar detta inte direkta erbjudanden till allmänheten som gäller försäljning, köp eller uthyrning av produkter eller tillhandahållande av tjänster mot betalning.

- c) *smygreklam*: presentation i ord eller bild av varor, tjänster, namn, varumärke eller verksamheter som utövas av en varu- eller tjänsteproducent i program, då sådan presentation av programföretaget avses tjäna som reklam, och då allmänheten kan vilseledas i fråga om presentationens art. Sådan presentation betraktas som avsiktlig, särskilt om den görs mot betalning eller liknande ersättning.
- d) *sponsring*: varje bidrag, som ges för finansiering av TV-program av ett offentligt eller privat företag som inte är engagerat i TV-verksamhet eller i produktion av audiovisuella verk, i syfte att främja företagets namn, varumärke, anseende, verksamhet eller produkter.

om sådan överträdelse åter skulle inträffa.

- d) om samråd med den sändande staten och kommissionen inte har resulterat i en uppgörelse i godo inom 15 dagar efter den skriftliga underrättelsen enligt c) och den angivna överträdelsen fortsätter.

Kommissionen skall säkerställa att åtgärderna för att hindra återutsändningen sker i överensstämmelse med gemenskapens lagar. Kommissionen kan som ett angeläget ärende anmoda den berörda medlemsstaten att upphöra med åtgärder som strider mot gemenskapens lagar. Denna bestämmelse förhindrar inte tillämpningen av procedurer, gottgörelser eller sanktioner för överträdelserna i fråga i den medlemsstat som har jurisdiktion över det berörda programföretaget.

3. Detta direktiv skall inte beröra sändningar som uteslutande är avsedda för mottagning i andra stater än medlemsstaterna och som inte mottas direkt eller indirekt i en eller flera medlemsstater.

KAPITEL 2

Allmänna bestämmelser

Artikel 2

1. Varje medlemsstat skall säkerställa att alla TV-sändningar, som sänds

- av programföretag inom dess jurisdiktion, eller
- av programföretag som utan att stå under någon medlemsstats jurisdiktion använder sig av en frekvens eller satellitkapacitet upplåten av eller en satellitupplänk belägen i denna medlemsstat,

överensstämmer med den lag som gäller för sändningar, avsedda för allmänheten i denna medlemsstat.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa fri mottagning och får inte begränsa återutsändning inom sina territorier av TV-sändningar från andra medlemsstater av skäl som omfattas av detta direktiv. Medlemsstaterna kan interimistiskt inställa återutsändning av TV-sändningar om följande villkor uppfylls:

- a) om en TV-sändning som kommer från annat medlemsland uppenbarligen, allvarligt och djupt överträder bestämmelserna i artikel 22,
- b) om programföretaget under de föregående 12 månaderna har överträtt samma bestämmelse vid minst två tillfällen,
- c) om medlemsstaten ifråga skriftligen har underrättat programföretaget och kommissionen om de angivna överträdelserna och om sin avsikt att begränsa återutsändning

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall ha frihet att föreskriva att TV-programföretagen inom deras jurisdiktion fastställer mera detaljerade eller striktare regler inom de områden som omfattas av detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall, inom ramen för sin lagstiftning, på lämpligt sätt säkerställa att TV-programföretagen inom deras jurisdiktion uppfyller bestämmelserna i detta direktiv.

KAPITEL 3

Främjande av distribution och produktion av TV-program

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall, där så är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt, säkerställa att programföretagen reserverar en övervägande del av sin sändningstid med undantag av tid för nyheter, sportevenemang, tävlingar, reklam och teletexttjänster för europeiska produktioner definierade i artikel 6. Denna andel bör uppnås gradvis på grundval av lämpliga kriterier med beaktande av programföretagets ansvar gentemot sin publik för information, utbildning, kultur och underhållning.

2. Om den andel som anges i stycke 1 inte kan uppnås, får den inte vara mindre än genomsnittet under 1988 i den berörda medlemsstaten.

Vad avser Grekland och Portugal skall år 1988 ersättas av år 1990.

3. Från 3 oktober 1991 skall medlemsstaterna vartannat år till kommissionen överlämna en rapport om tillämpningen av denna artikel och artikel 5.

Rapporten skall innefatta en statistisk uppgift om den uppnådda andelen som anges i denna artikel och i artikel 5 för vart och ett av de TV-program som faller inom den berörda medlemsstatens jurisdiktion, skälen i varje enskilt fall till att man inte uppnått denna andel och de åtgärder som vidtagits eller förutses för att uppnå målet.

Kommissionen skall informera de övriga medlemsstaterna och Europaparlamentet om rapporterna, som då så är lämpligt skall åtföljas av ett yttrande. Kommissionen skall säkerställa att denna artikel och artikel 5 tillämpas i överensstämmelse med bestämmelserna i fördraget. Kommissionen får i sitt yttrande särskilt beakta uppnådda framsteg i förhållande till tidigare år, andelen premiärproduktioner i programplaneringen, de särskilda omständigheterna för nya TV-programföretag och den speciella situationen i länder med låg audiovisuell produktionskapacitet eller begränsat språkområde.

4. Rådet skall senast vid slutet av det femte året efter detta direktivs antagande granska genomförandet av denna artikel med utgångspunkt från en rapport från kommissionen, åtföljd av alla de förslag till åtgärder som den kan anse lämpliga.

För detta ändamål skall kommissionens rapport, baserad på den av medlemsstaterna enligt stycke 3 tillhandahållna informationen, särskilt ta hänsyn till utvecklingen inom den gemensamma marknaden och till det internationella sammanhanget.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall där så är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt säkerställa att programföretagen reserverar minst 10 % av sin sändningstid, med undantag för tid reserverad för nyheter, sportevenemang, tävlingar, reklam och teletexttjänster, eller alternativt, efter medlemsstatens bedömning, minst 10 % av sin programbudget, för europeiska produktioner, skapade av producenter som är oberoende av programföretagen. Denna andel bör uppnås gradvis och baseras på lämpliga kriterier med tanke på programföretagets ansvar gentemot sina tittare när det gäller information, utbildning, kultur och underhållning. Detta måste uppnås genom öronmärkning av en lämplig andel för nya produktioner, d.v.s. produktioner som sänds inom fem år efter framställningen.

Artikel 6

1. I detta kapitel avses med europeiska produktioner:
  - a) produktioner som härrör från gemenskapens medlemsstater och, vad gäller TV-programföretag som faller

inom Förbundsrepubliken Tysklands jurisdiktion, produktioner från de tyska territorier där Förbundsrepublikens grundlag inte tillämpas och som uppfyller villkoren i stycke 2,

- b) produktioner som härrör från europeiska tredjestater som är anslutna till Europarådets konvention om gränsöverskridande television och som uppfyller villkoren i stycke 2,
- c) produktioner som härrör från andra europeiska tredjestater och som uppfyller villkoren i stycke 3.

2. Med produktioner som anges i stycke 1.a och 1.b avses sådana produktioner som huvudsakligen är gjorda tillsammans med författare och personal boende i en eller flera av de stater som anges i stycke 1.a och 1.b, under förutsättning att produktionerna uppfyller ett av följande tre villkor:

- a) de har gjorts av en eller flera producenter som är etablerade i en eller flera av dessa stater, eller
- b) framställningen av produktionerna har övervakats och styrts av en eller flera producenter, etablerade i en eller flera av dessa stater, eller
- c) bidrag från samproducenter i dessa stater utgör en övervägande del av den totala samproduktionskostnaden och samproduktionen styrs inte av en eller flera producenter, etablerade utanför dessa stater.

3. De produktioner som anges i stycke 1.c är produktioner som utförts i samarbete med producenter, etablerade i en eller flera medlemsstater, eller uteslutande av producenter etablerade i en eller flera europeiska tredjestater, med vilka gemenskapen kommer att sluta avtal i enlighet med bestämmelserna i fördraget, om dessa produktioner huvudsakligen utförts med författare och personal som är bosatta i en eller flera europeiska stater.

4. Produktioner som inte är europeiska produktioner enligt stycke 1, men som huvudsakligen gjorts tillsammans med författare och personal som är bosatta i en eller flera medlemsstater, skall betraktas som europeiska produktioner i den utsträckning som motsvarar andelen bidrag från gemenskapens samproducenter till de totala produktionskostnaderna.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall säkerställa att TV-programföretag inom deras jurisdiktion inte sänder någon biografifilm innan två år förflutit sedan filmen först visades på en biograf i någon av gemenskapens medlemsstater, såvida inte annat överenskommit mellan innehavarna av distributionsrättigheterna och programföretaget. I fråga om biografifilm som samproducerats med programföretaget skall denna period vara ett år.

Artikel 8

Om medlemsstaterna anser det nödvändigt av språkpolitiska skäl, kan de vad gäller en del eller alla program från TV-programföretagen inom sin jurisdiktion, med beaktande av gemenskapens lagar fastställa mera detaljerade eller striktare regler, särskilt på grundval av språkliga kriterier.

Artikel 9

Detta kapitel skall inte gälla lokala TV-sändningar som inte ingår i ett nationellt nät.

KAPITEL 4

TV-reklam och sponsring

Artikel 10

1. TV-reklam skall vara lätt att känna igen som sådan och hållas åtskild från andra delar av programmet med optiska och/eller akustiska hjälpmedel.
2. Enstaka reklamslag skall endast förekomma undantagsvis.
3. Reklam får inte använda subliminalteknik.
4. Smygreklam är förbjuden.

Artikel 11

1. Reklam skall infogas mellan program. Under förutsättning att villkoren i stycke 2 till 5 i denna artikel uppfylls får reklam också infogas i program på sådant sätt och med hänsyn till naturliga pauser samt programmets sändningslängd och karaktär, att varken programmets integritet och värde eller innehavarnas rättigheter kränks.
2. I program som består av fristående delar eller i sportprogram och på liknande sätt strukturerade evenemang och föreställningar som innehåller pauser, skall reklam endast infogas mellan sådana delar eller i pauserna.
3. Överföring av audiovisuella produktioner såsom spelfilm och filmer gjorda för TV (utom TV-serier, lätta underhållningsprogram och dokumentärer) under förutsättning att deras programlagda sändningslängd är mer än 45 minuter, får avbrytas en gång för varje hel period om 45 minuter. Ett ytterligare avbrott medges om den programlagda sändningslängden är minst 20 minuter längre än två eller flera kompletta fyrtiofemminutersperioder.
4. Om andra program än de som omfattas av stycke 2 avbryts av reklam skall en period om minst 20 minuter förflyta mellan reklamslagen i programmet.

5. Reklam får inte infogas i sändningar av gudstjänster. Nyhetsprogram och program om aktuella samhällsfrågor, dokumentärprogram, religiösa program och barnprogram får inte avbrytas av reklamslag om deras programlagda sändningslängd är mindre än 30 minuter. Om deras programlagda sändningslängd är 30 minuter eller mer skall de ovan angivna styckena gälla.

Artikel 12

TV-reklam får inte

- a) undergräva respekten för den mänskliga värdigheten,
- b) diskriminera någon på grund av ras, kön eller nationalitet,
- c) angripa religiös eller politisk övertygelse,
- d) uppmuntra ett beteende som är skadligt för hälsa eller säkerhet,
- e) uppmuntra ett beteende som är skadligt för miljön.

Artikel 13

Alla former av TV-reklam för cigaretter eller andra tobaksvaror skall vara förbjudna.

Artikel 14

TV-reklam för medicinska produkter och medicinsk behandling skall vara förbjuden, om produkterna eller behandlingarna i den medlemsstat till vars jurisdiktion programföretaget hör är tillgängliga endast efter ordination.

Artikel 15

TV-reklam för alkoholhaltiga drycker skall uppfylla följande kriterier:

- a) Den får inte rikta sig speciellt till minderåriga eller särskilt skildra minderåriga som intar dessa drycker.
- b) Den skall inte förknippa konsumtion av alkohol med förbättrad fysisk prestation eller bilkörning.
- c) Den skall inte ge intryck av att konsumtion av alkohol bidrar till social eller sexuell framgång.
- d) Den skall inte göra gällande att alkohol har terapeutiska egenskaper eller att den är ett stimulerande eller lugnande medel eller ett medel för att lösa personliga konflikter.
- e) Den skall inte uppmuntra överkonsumtion av alkohol eller ge en negativ bild av nykterhet eller återhållsamhet.
- f) Den skall inte framhålla en hög alkoholhalt som en positiv egenskap hos dryckerna.

Artikel 16

TV-reklam skall inte orsaka moralisk eller fysisk skada hos minderåriga och måste därför uppfylla följande kriterier:

- a) Den skall inte direkt uppmana minderåriga att köpa en produkt eller tjänst genom att utnyttja deras oerfarenhet eller godtrogenhet.
- b) Den skall inte direkt uppmuntra minderåriga att övertala sina föräldrar eller andra att köpa de utannonserade varorna eller tjänsterna.
- c) Den skall inte utnyttja det speciella förtroende minderåriga hyser för föräldrar, lärare eller andra personer.
- d) Den skall inte utan skäl visa minderåriga i farliga situationer.

Artikel 17

1. Sponsrade TV-program skall uppfylla följande krav:
  - a) Innehåll och programläggning av sponsrade program får under inga förhållanden påverkas av sponsorn på sätt som inverkar på programföretagets ansvar och redaktionella oberoende avseende program.
  - b) De måste klart identifieras som sponsrade genom att sponsorns namn och/eller logotyp anges i början och/eller slutet av programmen.
  - c) De skall inte uppmuntra till köp eller förhyrning av sponsorns eller tredje parts produkter eller tjänster, särskilt inte genom att göra speciella säljfrämjande referenser till dessa produkter eller tjänster.
2. TV-program får inte sponsras av fysiska eller juridiska personer, vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av produkter eller tillhandahållande av tjänster för vilka reklam är förbjuden enligt artikel 13 eller 14.
3. Nyheter och program som tar upp aktuella samhällsfrågor får inte sponsras.

Artikel 18

1. Reklamtiden skall inte överstiga 15 % av den dagliga sändningstiden. Denna andel får emellertid ökas till 20 % för att innefatta reklam som innehåller direkta erbjudanden till allmänheten om försäljning, köp eller hyra av produkter eller tillhandahållande av tjänster, under förutsättning att andelen reklamslag inte överskrider 15 %.
2. Reklamslagets längd inom en given entimmesperiod skall inte överskrida 20 %.
3. Oavsett bestämmelserna i stycke 1 skall reklam som innehåller direkta erbjudanden till allmänheten om försäljning, köp eller hyra av produkter eller tillhandahållande av tjänster inte överstiga en timme om dagen.

Artikel 19

Medlemsstaterna får inom sin jurisdiktion fastställa striktare regler för sändningstid och föreskrifter för programföretagens

TV-sändningar, än de i artikel 18, i syfte att förena efterfrågan på TV-reklam med allmänintresset, varvid hänsyn särskilt skall tas till

- a) televisionens uppgift att tillhandahålla information, utbildning, kultur och underhållning,
- b) bevarandet av informationens och mediernas mångsidighet.

Artikel 20

Utan hinder av artikel 3 får medlemsstaterna, med vederbörlig hänsyn till gemenskapens lagar, fastställa andra villkor än de som fastställts i artikel 11.2 till 11.5 och i artikel 18 ifråga om sändningar, avsedda uteslutande för det nationella territoriet och som inte kan tas emot, direkt eller indirekt, i en eller flera andra medlemsstater.

Artikel 21

Medlemsstaterna skall, i fråga om TV-sändningar som inte överensstämmer med bestämmelserna i detta kapitel, inom ramen för sin lagstiftning vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att dessa bestämmelser efterlevs.

KAPITEL 5

Skydd av minderåriga

Artikel 22

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att TV-sändningar från TV-programföretag inom respektive stats jurisdiktion inte inkluderar program som allvarligt kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga, särskilt program som innehåller pornografi eller meningslöst våld. Denna bestämmelse skall utsträckas till att gälla andra program som kan bedömas skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga, utom då det kan anses säkert, genom val av tid för sändningen eller genom tekniska åtgärder, att de minderåriga inom sändningsområdet normalt inte hör eller ser sådana sändningar.

Medlemsstaterna skall också säkerställa att sändningar inte innehåller något som uppammar hat, grundat på ras, kön, religion eller nationalitet.

KAPITEL 6

Rätt till genmäle

Artikel 23

1. Utan hinder av andra bestämmelser inom civilrätt, straffrätt eller administrativ lagstiftning som antagits av medlemsstaterna, skall varje fysisk eller juridisk person,

oberoende av nationalitet vars legitima intressen, i synnerhet vederbörandes rykte och goda namn, har skadats av påståenden om felaktiga fakta i ett TV-program, ha rätt till genmäle eller motsvarande.

2. Rätt till genmäle eller motsvarande skall gälla gentemot alla programföretag inom en medlemsstats jurisdiktion.

3. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som erfordras för att etablera rätten till genmäle eller motsvarande och skall fastställa den procedur som skall följas för att genomföra detta. Särskilt skall de säkerställa att en tillräcklig tidrymd medges och att procedurerna är sådana, att tillfälle till genmäle eller motsvarande vederbörligen kan ges fysiska eller juridiska personer som bor eller är etablerade i andra medlemsstater.

4. En begäran om genmäle eller motsvarande kan avvisas om detta inte är motiverat enligt de villkor som angetts i stycke 1 eller skulle innebära en straffbar handling, skulle kunna leda till en civilprocess mot programföretaget eller skulle överskrida gränserna för allmän anständighet.

5. Bestämmelser skall fastställas för förfaranden, varigenom tvister angående rätten till genmäle eller motsvarande kan bli föremål för rättslig prövning.

KAPITEL 7

Slutbestämmelser

Artikel 24

På områden som inte omfattas av detta direktiv skall direktivet inte påverka medlemsstaternas rättigheter och skyldigheter till följd av gällande konventioner som handlar om telekommunikation och rundradio.

Artikel 25

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som erfordras för att följa detta direktiv senast den 3 oktober 1991. De skall genast informera kommissionen härom.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 26

Senast vid slutet av det femte året efter dagen för antagandet av detta direktiv och vartannat år därefter skall kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv och, om nödvändigt, utarbeta ytterligare förslag för att anpassa det till utvecklingen inom området TV-sändning.

Artikel 27

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 3 oktober 1989.

På rådets vägnar

R. DUMAS

Ordförande

BILAGA XI

TELETJÄNSTER

Förteckning enligt artikel 36.2

	Sida	
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	387 L 0372
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE		390 L 0387
PARTERNA SKALL BEAKTA	3	390 L 0388
		390 L 0544
		391 L 0287

BILAGA XI

TELETJÄNSTER

Förteckning enligt artikel 36.2

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning som t.ex.

- ingresser,
- adressaterna för gemenskapens rättsakter,
- hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
- hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
- hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,

skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas, om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

men för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 5.3 skall "artiklarna 85 och 86 i fördraget" lyda "artiklarna 53 och 54 i detta avtal"

b) Island skall tillämpa bestämmelserna i detta direktiv senast den 1 januari 1995.

3. **390 L 0388** Kommissionens direktiv 90/388/EEG av den 28 juni 1990 om konkurrens på marknaderna för teletjänster (EGT nr L 192, 24.7.1990, s. 10)

4. **390 L 0544** Rådets direktiv 90/544/EEG av den 9 oktober 1990 om frekvensband för det samordnade införandet av alleuropeisk, landbaserad, allmänt tillgänglig, radiobaserad personsökning i gemenskapen (EGT nr L 310 9.11.1990, s. 28)

5. **391 L 0287** Rådets direktiv 91/287/EEG av den 3 juni 1991 om det frekvensband som skall tilldelas för det samordnade införandet av digital europeisk trådlös telekommunikation DECT (Digital European cordless telecommunications) i gemenskapen (EGT nr L 144 8.6.1991, s. 45)

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **387 L 0372** Rådets direktiv 87/372/EEG av den 25 juni 1987 om vilka frekvensband som skall reserveras för det samordnade införandet av allmänt tillgänglig, alleuropeisk, cellulär, digital, landbaserad mobilkommunikation inom gemenskapen (EGT nr L 196 17.7.1987, s.85)

2. **390 L 0387** Rådets direktiv 90/387/EEG av den 28 juni 1990 om upprättandet av den inre marknaden för teletjänster genom att tillhandahålla öppna nät (EGT nr L 192, 24.7.1990, s. 1)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

6. **388 Y 1004(01)** Rådets resolution 88/C 257/01 av den 30 juni 1988 om utvecklingen av den gemensamma marknaden för teletjänster och teleutrustning fram till 1992 (EGT nr C 257 4.10.1988, s. 1)

7. **389 Y 0511(01)** Rådets resolution 89/C

117/01 av den 27 april 1989 om standardisering inom området informationsteknologi och telekommunikation (EGT nr C 117 11.5.1989, s. 1)

8. **389 Y 0801** Rådets resolution 89/C 196/04 av den 18 juli 1989 om förstärkning av samordningen för införande av det tjänsteintegrerade digitalnätet ISDN (Integrated Services Digital Network) i Europeiska gemenskapen fram till 1992 (EGT nr C 196 1.8.1989, s. 4)

9. **390 Y 0707(02)** Rådets resolution 90/C 166/02 av den 28 juni 1990 om stärkandet av det alleuropeiska samarbetet om radiofrekvenser särskilt med hänsyn till tjänster med en alleuropeisk omfattning (EGT nr C 166 7.7.1990, s. 2)

10. **390 Y 1231(01)** Rådets resolution 90/C 329/09 av den 14 december 1990 om den sista etappen av det samordnade införandet av allmänt tillgänglig, alleuropeisk, cellulär, digital, landbaserad mobil kommunikation inom gemenskapen (GSM) (EGT nr C 329 31.12.1990, s. 9)

11. **384 X 0549** Rådets rekommendation 84/549/EEG av den 12 november 1984 om genomförandet av harmonisering inom telekommunikationsområdet (EGT nr L 298 16.11.1984, s. 49)

12. **384 X 0550** Rådets rekommendation

84/550/EEG av den 12 november 1984 beträffande den första fasen av öppnandet av offentlig telekommunikationsupphandling (EGT nr L 298 16.11.1984, s. 51)

13. **386 X 0659** Rådets rekommendation 86/659/EEG av den 22 december 1986 om det samordnade införandet av det tjänsteintegrerade digitalnätet ISDN (Integrated Services Digital Network) inom Europeiska gemenskapen (EGT nr L 382 31.12.1986, s. 36)

14. **387 X 0371** Rådets rekommendation 87/371/EEG av den 25 juni 1987 om det samordnade införandet av allmänt tillgänglig, alleuropeisk, cellulär, digital, landbaserad, mobil kommunikation inom gemenskapen (EGT nr L 196 17.7.1987, s. 81)

15. **390 X 0543** Rådets rekommendation 90/543/EEG av den 9 oktober 1990 om det samordnade införandet av den alleuropeiska, landbaserade, allmänt tillgängliga radiobaserade personsökningen i gemenskapen (EGT nr L 310 9.11.1990, s. 23)

16. **391 X 0288** Rådets rekommendation 91/C 288/EEG av den 3 juni 1991 om det samordnade införandet av digital europeisk trådlös telekommunikation DECT (Digital European Cordless Telecommunications) i gemenskapen (EGT nr L 144 8.6.1991, s. 47)

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juni 1987

om vilka frekvensband som skall reserveras för det samordnade införandet av allmänt tillgänglig, alleuropeisk, cellulär, digital, landbaserad mobilkommunikation inom gemenskapen

(87/372/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande², och

med beaktande av följande:

Rekommendationen 84/549/EEG³ förespråkar att tjänster införs på grundval av ett gemensamt, harmoniserat handlande inom teleområdet.

De resurser som moderna telenät erbjuder bör användas i sin helhet för den ekonomiska utvecklingen inom gemenskapen.

Mobilradiotjänster är den enda möjligheten att nå användare, som befinner sig på rörlig fot, och det effektivaste sättet för dessa användare att anslutas till allmänt tillgängliga telenät.

Mobilkommunikation är beroende av frekvensbandens läge och tillgänglighet för att sända och ta emot samtal mellan fasta och mobila stationer.

Frekvenser och landbaserade, mobila kommunikationssystem som för närvarande används inom gemenskapen varierar mycket. Därför kan inte alla användare, som befinner sig i fordon, på båtar eller tåg eller till fots runtom inom gemenskapen inklusive på vattendrag och i kustvatten, utnyttja fördelarna hos tjänster och marknader som omfattar hela Europa.

Övergången till andra generationens cellulära, digitala, mobila kommunikationssystem kommer att ge en unik möjlighet att bygga upp mobil kommunikation som verkligen omfattar hela Europa.

Europeiska post- och telesammanslutningen CEPT har rekommenderat att frekvenserna 890–915 MHz samt 935–960 MHz skall reserveras för ett sådant system. Det överensstämmer

med Internationella teleunionens ITU radioreglemente, som säger att sådana frekvenser också kan användas för mobilradiotjänster.

Delar av dessa frekvensband används eller är avsedda att användas av vissa medlemsstater för tillfälliga system och andra radiotjänster.

Ökad tillgänglighet för hela skalan av frekvensband som angivits ovan är nödvändig för att verkligen alleuropeiska mobilkommunikationer skall kunna upprättas.

Ett genomförande av rådets rekommendation 87/371/EEG, av den 25 juni 1987, om det samordnade införandet av allmänt tillgänglig, alleuropeisk, cellulär, digital, landbaserad mobilkommunikation inom gemenskapen⁴, i syfte att senast 1991 påbörja ett alleuropeiskt system, kommer att möjliggöra snabb specificering av radioöverföringssystemet.

På grundval av nuvarande utvecklingstendenser inom tekniken och på marknaden förefaller det realistiskt att räkna med att frekvensbanden 890–915 MHz och 935–960 MHz uteslutande kommer att användas i det alleuropeiska systemet inom loppet av 10 år, räknat från den 1 januari 1991.

Rådets direktiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om det inledningsskedet av det ömsesidiga erkännandet av typgodkännande för teleterminalutrustning⁵ kommer att göra det möjligt att snabbt upprätta gemensamma specifikationer för det alleuropeiska cellulära, digitala mobilkommunikationssystemet.

Den rapport om allmänt tillgänglig mobilkommunikation, som Analys- och prognosgruppen GAP upprättat åt Chefstjänstemannagruppen för telekommunikationer SOG-T, har visat att det är nödvändigt att ha tillgång till lämpliga frekvenser. Det är av avgörande betydelse för att alleuropeisk cellulär, digital mobilkommunikation skall kunna upprättas.

Positiva omdömen om denna rapport har givits av teleförvaltningarna, av CEPT och av tillverkarna av teleutrustning i medlemsstaterna.

¹ EGT nr C 69, 17.3.1987, s. 9.

² EGT nr C 125, 11.5.1987, s. 159.

³ EGT nr L 298, 16.11.1984, s. 49.

⁴ EGT nr 196, 17.7.1987, s. 81.

⁵ EGT nr L 217, 5.8.1986, s. 21.

SLUTGRANSKAD

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall se till att frekvensbanden 905–914 och 950–959 MHz eller jämförbara delar av de band, som nämns i punkt 2 nedan, reserveras uteslutande¹ för allmänt tillgänglig, alleuropeisk, cellulär, digital mobilkommunikation från den 1 januari 1991.

2. Medlemsstaterna skall se till att nödvändiga planer upprättas, så att det allmänt tillgängliga, alleuropeiska, cellulära, digitala mobilkommunikationssystemet skall kunna uppta hela frekvensbanden 890–915 MHz och 935–960 MHz så snart som möjligt i enlighet med efterfrågan.

Artikel 2

Kommissionen skall rapportera till rådet om direktivets genomförande senast i slutet av år 1996.

Artikel 3

I detta direktiv menas med en allmänt tillgänglig, alleuropeisk, cellulär, digital, landbaserad mobilkommunikationstjänst att en sådan tjänst tillhandahålls i varje medlemsstat. Den skall upp-

fylla en gemensam specifikation, som innefattar funktionen att alla röstsignaler kodas binärt före radioöverföring. Användare som är anslutna till tjänsten i ett medlemsland skall också kunna få tillgång till denna i varje annat medlemsland.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan². De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 25 juni 1987.

På rådets vägnar

H. DE CROO

Ordförande

¹ Med undantag för användning av dessa frekvenser för punkt-till-punkt-förbindelser, som redan existerar när direktivet träder i kraft, under förutsättning att de inte inkräktar på det allmänt tillgängliga, alleuropeiska, cellulära, digitala mobiltelekommunikationssystemet och inte hindrar att systemet upprättas eller byggs ut.

² Detta direktiv anmäldes hos medlemsländerna den 26 juni 1987.

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 juni 1990

om upprättandet av den inre marknaden för teletjänster genom att tillhandahålla öppna nät

(90/387/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I artikel 8 i fördraget föreskrivs att den inre marknaden skall utgöra ett område utan inre gränser där fri rörelse av tjänster är garanterad i enlighet med bestämmelserna i fördraget.

Kommissionen lade fram en Grön bok om utvecklingen av den gemensamma marknaden för teletjänster och teleutrustning, daterad den 30 juni 1987, och ett meddelande om tillämpningen av Gröna boken fram till 1992, daterat den 9 februari 1988.

Rådet antog den 30 juni 1988 en resolution om utvecklingen av den gemensamma marknaden för teletjänster och teleutrustning fram till 1992⁴.

Det fullständiga genomförandet av en marknad för teletjänster inom hela gemenskapen kommer att främjas av ett snabbt

införande av harmoniserade principer och betingelser för att tillhandahålla öppna nät.

Eftersom omständigheterna är olika och tekniska och administrativa restriktioner finns i medlemsstaterna bör detta mål förverkligas i etapper.

Förutsättningarna för att tillhandahålla öppna nät måste överensstämma med vissa principer och får inte förhindra tillgång till nät och tjänster annat än av hänsyn till allmänintressen, vilka i det följande betecknas som "väsentliga krav".

Vid definiering och tillämpning av sådana principer och väsentliga krav skall det faktum till fullo beaktas, att varje inskränkning i rätten att tillhandahålla tjänster inom och mellan medlemsstater skall vara objektivt motiverad, skall följa proportionalitetsprincipen och får inte överdrivas i förhållande till det mål som eftersträvas.

Villkoren för tillhandahållande av öppna nät får inte tillåta några ytterligare restriktioner beträffande användningen av det allmänt tillgängliga telenätet och/eller allmänt tillgängliga teletjänster, bortsett från sådana restriktioner som kan härröra från utövande av speciella eller exklusiva rättigheter som beviljats av medlemsstater och som överensstämmer med gemenskapsrätten.

Taxeprinciperna bör vara klart specificerade för att säkerställa rättvisa och transparenta villkor för alla användare.

Hela detta direktiv måste läsas mot bakgrund av bilaga 3 som fastställer ett arbetsprogram för de första tre åren.

Upprättande av harmoniserade förhållanden för tillhandahållande av öppna nät måste ske stegvis och skall förberedas med bistånd av en kommitté, sammansatt av representanter för

¹ EGT nr C 39, 16.2.1989, s. 8.

² EGT nr C 158, 26.6.1989, s. 300, EGT nr C 149, 18.6.1990.

³ EGT nr C 159, 26.6.1989, s. 37.

⁴ EGT nr C 257, 4.10.1988, s. 1.

medlemsstaterna, och som konsulterar representanterna för teleorganisationerna, användarna, konsumenterna, tillverkarna och dem som tillhandahåller tjänster. Denna process måste också vara öppen för alla berörda parter och tillräcklig tid måste därför ges för debatt och synpunkter.

Definitionen av harmoniserade tekniska gränssnitt och accessförhållandena inom gemenskapen i dess helhet, måste baseras på definitionen av gemensamma tekniska specifikationer, baserade på internationella standarder och specifikationer.

Arbete som skall utföras inom det här området måste bland annat till fullo beakta den ram som anges genom bestämmelserna i rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 och som fastställer en procedur för tillhandahållande av information inom området tekniska standarder och föreskrifter¹, i det skick det senast ändrats genom direktiv 88/182/EEG², rådets direktiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om inledningskedet av det ömsesidiga erkännandet av typgodkännande för teleterminalutrustning³ och rådets direktiv 87/95/EEG av den 22 december 1986 om standardisering inom området informationsteknologi och telekommunikation⁴.

Det formella antagandet den 12 februari 1988 av statuterna för Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (ETSI) och av de tillhörande interna reglerna har skapat en ny mekanism för framtagning av europeiska standarder för telekommunikation.

Rådet stödde i sin resolution av den 27 april 1989 om standardisering inom området informationsteknologi och telekommunikation⁵ ETSIs arbete och uppmanade kommissionen att bidra till den därmed sammanhängande utvecklingen av ETSI och ge den sitt stöd.

Definition och införande inom gemenskapen i dess helhet av harmoniserade nätanslutningspunkter som skapar det fysiska gränssnittet mellan nätets infrastruktur och den utrustning som finns hos användare och andra som tillhandahåller tjänster kommer att utgöra en viktig del av hela idén med tillhandahållandet av öppna nät.

Kommissionens direktiv 88/301/EEG av den 16 maj 1988 om konkurrens på marknaderna för teleterminalutrustning⁶ kräver att medlemsstaterna skall säkerställa att användare som så begär får tillgång till nätanslutningspunkter inom en rimlig tidsrymd.

¹ EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

² EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 75.

³ EGT nr L 217, 5.8.1986, s. 21.

⁴ EGT nr L 36, 7.2.1987, s. 31.

⁵ EGT nr C 117, 11.5.1989, s. 1.

⁶ EGT nr L 131, 27.5.1988, s. 73.

Ett av de principiella syftena med upprättandet av en inre marknad för teletjänster skall vara skapandet av förhållanden som främjar utvecklingen av alleuropeiska tjänster.

I den ovannämnda resolutionen av den 30 juni 1988 ansåg rådet att ett fullständigt beaktande av de externa aspekterna av gemenskapens åtgärder beträffande telekommunikation var ett viktigt policymål.

Gemenskapen lägger mycket stor vikt vid den fortsatta tillväxten av teletjänster över nationsgränserna, vid det bidrag som teletjänster, som tillhandahålls av företag eller fysiska personer i en medlemsstat, kan ge för tillväxten av den gemensamma marknaden och för ökat deltagande av gemenskapens tjänsteföretag på marknader utanför gemenskapen, vilket gör att, när specifika direktiv utformas, det kommer att vara nödvändigt att säkerställa att dessa mål tas i beaktande i avsikt att uppnå att det stegvisa genomförandet av den inre marknaden för teletjänster, där så är lämpligt, kommer att åtföljas av öppnandet av en motsvarande marknad i andra länder.

Detta resultat bör företrädesvis uppnås genom multilaterala förhandlingar inom ramen för GATT, men givetvis kan även bilaterala diskussioner mellan gemenskapen och andra länder bidra till denna process.

Detta direktiv bör inte ta upp massmediernas problem, dvs. problem sammanhängande med rundradiosändningar och distribution av teveprogram med hjälp av telemedier, i synnerhet kabeltevenät, vilka kräver speciellt övervägande.

Detta direktiv bör heller inte ta upp frågan om kommunikation via satellit för vilken, enligt den ovannämnda rådsresolutionen av den 30 juni 1988, ett gemensamt ställningstagande bör utarbetas.

Under 1992 kommer rådet, på grundval av en rapport som kommissionen skall förelägga Europaparlamentet och rådet och i överensstämmelse med artikel 100b i fördraget, att granska alla återstående villkor för tillgång till teletjänster som inte har harmoniserats, effekterna av dessa villkor på funktionen hos den inre marknaden för teletjänster och i vilken utsträckning denna marknad behöver öppnas ytterligare.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv gäller harmoniseringen av villkoren för öppen och effektiv tillgång till och användning av allmänt tillgängliga telenät och, i tillämpliga delar, allmänt tillgängliga teletjänster.

2. De villkor som anges i punkt 1 avsedda att underlätta tillhandahållandet av tjänster genom allmänt tillgängliga telenät och/eller allmänt tillgängliga teletjänster inom och mellan medlemsstater och i synnerhet tillhandahållandet av tjänster av bolag, företag eller fysiska personer i andra medlemsstater än den där bolaget, företaget eller den fysiska personen finns, som tjänsterna är avsedda för.

Artikel 2

I detta direktiv har nedan angivna termer och begrepp följande betydelse:

1. *Teleorganisationer*: offentliga eller privata organisationer till vilka en medlemsstat har givit speciella eller exklusiva rättigheter för tillhandahållande av allmänt tillgängliga telenät och, där så är tillämpligt, allmänt tillgängliga teletjänster.

För detta direktivs syften skall medlemsstaterna anmäla till kommissionen vilka företag de har beviljat speciella eller exklusiva rättigheter.

2. *Speciella eller exklusiva rättigheter*: rättigheterna som beviljats av en medlemsstat eller en offentlig myndighet till en eller flera offentliga eller privata organisationer genom något legalt, författningsenligt eller administrativt instrument, som för dem reserverar rätten att tillhandahålla en tjänst eller utöva en verksamhet.

3. *Allmänt tillgängligt telenät*: den allmänt tillgängliga infrastrukturen för telekommunikation, som medger överföring av signaler mellan definierade nätanslutningspunkter via tråd, via mikrovåg, via optiska media eller genom andra elektromagnetiska media.

4. — *Teletjänster*: tjänster vars tillhandahållande helt eller delvis består av sändning och styrning av signaler i ett telenät med hjälp av telekommunikationsprocesser med undantag av rundradiosändning och television.

— *Allmänt tillgängliga teletjänster*: teletjänster vars tillhandahållande medlemsstater specifikt har anförtrott en eller flera teleorganisationer.

5. *Nätanslutningspunkt*: alla fysiska anslutningar med sina tekniska anslutningsspecifikationer vilka utgör en del av det allmänt tillgängliga telenätet och är nödvändiga för tillgång till och effektiv kommunikation via detta allmänt tillgängliga nät.

6. *Väsentliga krav*: de icke-ekonomiska skäl av allmänt intresse som kan få en medlemsstat att begränsa tillgången till det allmänt tillgängliga telenätet eller allmänt tillgängliga teletjänster. Dessa skäl är säkerhet vid nätets drift, upprätthållande av nätets integritet och i berättigade fall samverkan mellan tjänster och dataskydd.

Dataskydd kan innefatta skydd för persondata, sekretess för information som överförs eller lagras samt skydd av privatlivet.

7. *Telefoni*: det kommersiella tillhandahållandet av allmänt tillgänglig eller direkt röstöverföring i realtid via allmänt

tillgängliga nät eller nät av sådant slag att alla användare kan använda utrustning ansluten till en nätanslutningspunkt för att kommunicera med en annan användare av utrustning ansluten till en annan anslutningspunkt.

8. *Teletjänst*: det kommersiella tillhandahållandet till allmänheten av direkt överföring av telexmeddelanden i enlighet med den relevanta rekommendationen från Internationella rådgivande telegraf- och telefonkommittén CCITT via allmänt tillgängliga nät, varvid alla användare kan använda utrustning ansluten till en nätanslutningspunkt för att kommunicera med en annan användare som använder en annan anslutningspunkt.

9. *Paket- och kretskopplade datatjänster*: kommersiellt tillhandahållande riktat till allmänheten av direktöverföring av data via allmänt tillgängliga nät av sådant slag att varje utrustning som är ansluten till en anslutningspunkt kan kommunicera med utrustning som är ansluten till en annan anslutningspunkt.

10. *Villkor för tillhandahållande av öppna nät*: sådana villkor, som är harmoniserade enligt bestämmelserna i detta direktiv, som berör den öppna och effektiva tillgången till allmänt tillgängliga telenät och, där så är tillämpligt, allmänt tillgängliga teletjänster samt effektiv användning av sådana nät och tjänster.

Utän att tillämpningen i det enskilda fallet påverkas kan villkoren för tillhandahållande av öppna nät innehålla harmoniserade villkor om:

— tekniska gränssnitt, inklusive fastställande och utförande av nätanslutningspunkter, där så erfordras,

— användningsförhållanden, inklusive tillgång till frekvenser där så erfordras,

— taxepprinciper.

11. *Tekniska specifikationer, standarder och terminalutrustning*: har samma innebörd som dessa termer har i artikel 2 i direktiv 86/361/EEG.

Artikel 3

1. Villkor för tillhandahållande av öppna nät måste överensstämma med ett antal grundläggande principer som anges här nedan, nämligen att:

— de måste baseras på objektiva kriterier,

— de måste vara öppna och publiceras på ett lämpligt sätt,

— de måste garantera likformighet vid anslutning och får i enlighet med gemenskapsrätten inte vara diskriminerande.

2. Villkoren för tillhandahållande av öppna nät får inte utgöra hinder för tillgång till allmänt tillgängliga telenät eller allmänt tillgängliga teletjänster, bortsett från skäl som baseras på väsentliga krav inom ramen för gemenskapsrätten, nämligen:

- säkerheten vid nät drift,
- underhåll av nätets integritet,
- samverkan mellan tjänster i berättigade fall,
- skydd av data i tillämpliga fall.

Dessutom skall de villkor gälla som är allmänt tillämpliga vid anslutning av terminalutrustning till nätet.

3. Villkor för tillhandahållande av öppna nät får inte medge ytterligare restriktioner för användning av de allmänt tillgängliga telenäten och/eller allmänt tillgängliga teletjänsterna, bortsett från sådana restriktioner som kan uppkomma genom utövandet av speciella eller exklusiva rättigheter som beviljats av medlemsstater och som överensstämmer med gemenskapsrätten.

4. Rådet, kan enligt artikel 100a i fördraget om så behövs modifiera de punkter som anges i styckena 1 och 2.

5. Utan hinder av de speciella direktiv som anges i artikel 6 och i den utsträckning som tillämpningen av de väsentliga kraven som anges i punkt 2 kan ge en medlemsstat anledning att begränsa tillgången till ett av dess allmänt tillgängliga nät eller en av dess tjänster, skall reglerna för enhetlig tillämpning av de väsentliga kraven, i synnerhet de som rör samverkan mellan tjänster och skydd av data, där så är tillämpligt fastställas av kommissionen i enlighet med den procedur som anges i artikel 10.

Artikel 4

1. Villkor för tillhandahållande av öppna nät skall definieras i etapper enligt nedan angivna procedur.

2. Villkor för tillhandahållande av öppna nät skall beröra de områden som utvalts enligt listan i bilaga 1.

Rådet kan, enligt artikel 100a i fördraget om så behövs modifiera denna lista.

3. Med hjälp av listan som anges i punkt 2 skall kommissionen varje år göra upp ett arbetsprogram enligt den procedur som fastställts i artikel 9.

4. För arbetsprogrammet som anges i punkt 3 skall kommissionen:

- a) ta initiativ till detaljerad analys i samråd med den kommitté som anges i artikel 9 och upprätta rapporter över resultatet av denna analys.
- b) genom publicering av ett meddelande med denna innebörd i *Europeiska gemenskapernas tidning*, infordra synpunkter

från alla berörda parter beträffande rapporterna om den detaljerade analys som anges i a. Tidsperioden för att lämna synpunkter skall inte vara mindre än tre månader från den dag då sådaga meddelande publiceras.

- c) när så är tillämpligt, begära att Europeiska telekommunikationsstandarder ETSI upprättar europeiska standarder som tar hänsyn till internationell standardisering som grundval för att där så erfordras inom givna tidsramar uppställa harmoniserade tekniska gränssnitt och/eller tjänstefunktioner. Under detta arbete skall institutet framför allt samarbeta med Gemensamma europeiska standardiseringsorganet CEN/CENELEC.
- d) upprätta förslag för villkor för tillhandahållande av öppna nät i enlighet med artikel 3 och med den referensramen för tillhandahållande av öppna nät som beskrivs i bilaga 2.
- 5. För år 1990, 1991 och 1992 skall ett arbetsprogram upprättas för att genomföra riktlinjerna i bilaga 3.

Artikel 5

1. Hänvisning till europeiska standarder upprättade som grundval för harmoniserade tekniska gränssnitt och/eller tjänster för tillhandahållande av öppna nät enligt artikel 4.4 c skall publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* såsom lämpliga för tillhandahållande av öppna nät.

2. De standarder som anges i punkt 1 skall bygga på följande förutsättning:

- a) att ett tjänsteföretag som följer dessa standarder uppfyller de berörda väsentliga kraven, och
- b) att en teleförvaltning som följer dessa standarder uppfyller kravet på öppen och effektiv tillgänglighet.

3. Om införandet av europeiska standarder enligt artikel 5.2 visar sig otillräckligt för att säkerställa samverkan av gränsövergripande tjänster i ett eller flera medlemsländer kan hänvisning till europeiska standarder enligt den procedur som anges i artikel 10 göras obligatorisk i den utsträckning som är absolut nödvändig för att säkerställa sådan samverkan och förbättra användarnas valfrihet. Den procedur som anges i denna punkt får på intet sätt påverka genomförandet av artiklarna 85 och 86 i fördraget.

4. Om en medlemsstat eller kommissionen anser att de harmoniserade standarder som anges i punkt 1 inte motsvarar målet att nå öppen och effektiv tillgänglighet, i synnerhet de grundläggande principerna och de väsentliga kraven som anges i artikel 3, skall kommissionen eller den berörda medlemsstaten ta upp den frågan inför kommittén som anges i artikel 9 och ange skälen till detta. Kommittén skall utan dröjsmål avge ett yttrande.

5. Med hänsyn till kommitténs yttrande och efter konsultation med den ständiga kommitté som tillsatts enligt direktiv 83/189/EEG, skall kommissionen informera medlemsstaterna om huruvida det är nödvändigt eller inte att dra tillbaka referenser till dessa standarder från *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 6

Sedan de procedurer fullföljts som anges i artikel 4 och 5 och i enlighet med artikel 100a i fördraget skall rådet anta speciella direktiv som fastställer villkor för tillhandahållande av öppna nät, inklusive en tidtabell för att genomföra dem.

Artikel 7

I enlighet med artikel 100a i fördraget och med hänsyn till artikel 8c i fördraget, skall rådet, när så erfordras, vidta åtgärder för en harmoniseringsdeklaration och/eller licensprocedurer för tillhandahållande av tjänster via allmänt tillgängliga telenät i syfte att fastställa villkor enligt vilka det skall råda ömsesidigt erkännande av deklara-tions- och/eller licensprocedurer.

Artikel 8

Under 1992 skall rådet, på grundval av en rapport som kommissionen skall överlämna till europaparlamentet och rådet, utvärdera framstegen beträffande harmonisering och alla restriktioner beträffande tillgänglighet till telenät och tele-tjänster som fortfarande finns kvar, effekterna av dessa restriktioner på driften av den inre telekommunikationsmark-naden samt åtgärder som skulle kunna vidtas för att avlägsna dessa restriktioner i överensstämmelse med gemenskapsrätten och med hänsyn till teknisk utveckling och i enlighet med de procedurer som anges i artikel 100b i fördraget.

Artikel 9

1. Kommissionen skall assisteras av en kommitté av rådgivande natur som är sammansatt av representanter för medlemsstaterna och där ordföranden är en representant för kommissionen.

Kommittén skall i synnerhet konsultera representanterna för telegenerationerna, användarna, konsumenterna, tillverkarna och dem som tillhandahåller tjänster. Kommittén skall fastställa procedurreglerna.

2. Representanten för kommissionen skall till kommittén överlämna ett förslag till åtgärder som bör vidtas. Inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till frågans angelägenhetsgrad skall kommittén efter omröstning när det behövs, yttra sig över förslaget.

Yttrandet skall registreras i protokollet och dessutom skall varje medlemsstat ha rätt att begära att dess ställningstagande antecknas i protokollet.

Kommissionen skall ta största möjliga hänsyn till det yttrande, som avges av kommittén. Kommissionen skall informera kommittén om hur dess yttrande har tagits i beaktande.

Artikel 10

1. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 9 skall följande procedur tillämpas då det gäller frågor som omfattas av artikel 3.5 och artikel 5.3.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta sitt beslut med den majoritet som enligt artikel 148.2 i fördraget skall tillämpas vid beslut som rådet skall fatta på förslag av kommissionen, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

3. Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

4. Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra föreskrifter som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1991. De skall kontinuerligt hålla kommissionen informerad om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 12

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 28 juni 1990.

På rådets vägnar

M. GOEGHEGAN-QUINN

Ordförande

*BILAGA 1***Områden för vilka villkoren för tillhandahållande av öppna nät kan upprättas i enlighet med artikel 4.**

Områden skall väljas från följande lista i enlighet med procedurerna som fastställts i artikel 4:

1. Förhyrda ledningar,
2. Paket- och nätkopplade datatjänster,
3. Tjänsteintegrerat digitalt nät ISDN (Integrated Services Digital Network),
4. Telefonitjänst,
5. Telextjänst,
6. Mobiltjänster där så är tillämpligt,

efter vidare utredning:

7. Nya typer av tillgång till näten, som — under speciella omständigheter — tillgång till nät som ansluter abonnentlokaler till en växel i det allmänt tillgängliga nätet ("data över telefon") och tillgång till nätets nya intelligenta funktioner i enlighet med nya framsteg beträffande utformning och teknisk utveckling,
  8. Tillgång till bredbandsnät i enlighet med nya framsteg beträffande utformning och teknisk utveckling.
-

BILAGA 2

Referensram för upprättande av förslag till villkor för tillhandahållande av öppna nät enligt artikel 4.4 d

Förslag till villkor för tillhandahållande av öppna nät som de definieras i artikel 2.10 upprättas i enlighet med följande referensram:

1. *Allmänna principer*

När de bestämmelser som beskrivs i denna bilaga upprättas skall vederbörlig hänsyn tas till relevanta regler i fördraget.

Villkor för tillhandahållande av öppna nät skall utformas på ett sådant sätt att tjänsteföretagens och användarnas handlingsfrihet underlättas utan att teleförvaltningarnas ansvar för nätets funktion och bästa möjliga förhållanden för kommunikationskanalerna begränsas på ett orimligt sätt.

Medlemsstaterna får, i enlighet med gemenskapsrätten, vidta alla åtgärder för att möjliggöra för teleorganisationerna att utveckla nya tjänster som uppkommer genom tillhandahållande av öppna nät.

2. *Harmoniserade tekniska gränssnitt och/eller tjänstefunktioner*

Vid upprättande av villkor för tillhandahållande av öppna nät skall följande program beaktas för definition av tekniska gränssnitt vid lämpliga anslutningspunkter i öppna nät:

- för existerande tjänster och nät bör existerande gränssnitt antas,
- för helt nya tjänster eller förbättring av existerande tjänster, bör existerande gränssnitt också antas så långt detta är lämpligt. När existerande gränssnitt inte är lämpliga, måste utökningar och/eller nya gränssnitt specificeras,
- för nät som skall tas i drift, men för vilka standardiseringsprogrammet redan har börjat, bör hänsyn tas till de krav på tillhandahållande av öppna nät som innefattas av bestämmelserna i artikel 3 när nya gränssnitt specificeras.

Förslag som avser tillhandahållande av öppna nät skall, när så är möjligt, vara i linje med det pågående arbetet inom Europeiska post- och telesammanslutningen CEPT, Internationella rådgivande telegraf- och telefonkommittén CCITT, ETSI och CEN/CENELEC.

Arbete som företas inom detta område skall till fullo beakta det resultat som erhållits genom bestämmelserna i rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 vilka fastställer en procedur för tillhandahållandet av information inom området tekniska standarder och föreskrifter¹, i dess senaste lydelse enligt direktiv 88/182/EEG², rådets direktiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om inledningskedet av det ömsesidiga erkännandet av typgodkännande för teleterminalutrustning³ och rådets beslut 87/95/EEG av den 22 december 1986 om standardisering inom området informationsteknologi och telekommunikation⁴.

Ytterligare funktioner kommer att identifieras om så behövs. De kan komma att klassificeras som:

- inkluderade, om de tillhandahålls i samband med ett speciellt gränssnitt och inkluderas i standarderbjudandet,
- tillägg, om de kan begäras som ett tillägg i samband med tillhandahållande av ett speciellt öppet nät

Arbetet skall innefatta upprättandet av förslag för tidsscheman för införandet av gränssnitt och tjänstefunktioner varvid hänsyn skall tas till den aktuella utvecklingen av telenät och teletjänster inom gemenskapen.

3. *Harmoniserade villkor för tillgång och användning*

Regler för tillgång och användning skall identifiera villkor för anslutning och tillhandahållande av tjänster så långt detta behövs.

Allt efter tillämplighet kan de innehålla:

- a) Villkor för tillgång som t ex:
  - maximal leveranstid (leveransperiod),
  - tjänstekvalitet, i synnerhet överföringskvalitet,
  - underhåll,
  - möjligheter att rapportera nätfel.

¹ EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

² EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 75.

³ EGT nr L 217, 5.8.1986, s. 21.

⁴ EGT nr L 36, 7.2.1987, s. 31.

- b) användningsvillkor som:
- villkor för tredjepartsförsäljning av kapacitet,
  - villkor för delad användning,
  - villkor för sammankoppling mellan allmänt tillgängliga och privata nät.

Användningsvillkor kan inkludera villkor som gäller tillgång till frekvenser, där så är tillämpligt, och åtgärder som berör skydd av persondata och kommunikationssekretess om så erfordras.

Harmoniserade taxepprinciper

Taxepprinciperna måste överensstämma med de principer som fastställts i artikel 3.1.

Dessa principer innebär framför allt att:

- taxor måste baseras på objektiva kriterier, speciellt då det gäller tjänster, och områden som innefattas av speciella eller exklusiva rättigheter måste i princip vara kostnadsorienterade, varvid skall gälla att fastställandet av den aktuella taxenivån skall fortsätta att ligga inom ramen för nationell lagstiftning och inte beröras av de villkor som gäller för tillhandahållande av öppna nät. När dessa taxor fastställs, bör ett av målen vara utformning av effektiva taxepprinciper inom hela gemenskapen, samtidigt som en allmän service garanteras åt alla,
- taxorna måste vara transparenta och måste vederbörligen publiceras,
- för att ge användare möjlighet att välja mellan de individuella tjänstelementen och i den utsträckning tekniken så medger, måste taxor vara tillräckligt specifika i enlighet med konkurrensreglerna i fördraget. I synnerhet skall tilläggsfunktioner som införs för att tillhandahålla speciella extra tjänster i allmänhet debiteras oberoende av övriga inkluderade funktioner och överföringen som sådan,
- taxorna får ej vara diskriminerande och skall garantera likformig behandling.

Varje debitering för tillgång till nätresurser eller nättjänster måste överensstämma med ovan angivna principer och med konkurrensreglerna i fördraget och måste också ta hänsyn till principen om en rättvis fördelning av de globala kostnaderna för de använda resurserna och behovet av en rimlig avkastningsnivå för investeringar.

Det kan finnas olika taxor, i synnerhet för att hänsyn ska kunna tas till överskottsstrafiken under högtrafikperioder och bristen på trafik under lågtrafikperioder, förutsatt att taxedifferenserna kan rättfärdigas kommersiellt och inte strider mot ovannämnda principer.

BILAGA 3**Riktlinjer för införandet av ramdirektivet fram till den 31 december 1992**

I ett första skede och utan att hindrande inverka på de procedurer som fastställts i artikel 4.2 och 4.3, skall i arbeten som företas under 1990, 1991 och 1992 beträffande artiklarna 4.5 och 4.6 följande prioriteringar genomföras:

1. antagande av specifika direktiv enligt artikel 6 som täcker förhyrda ledningar och telefonitjänster,
2. den 1 januari 1991 genomförande av harmoniserade tekniska gränssnitt och/eller tjänstefunktioner för paketkopplade datatjänster och tjänsteintegrerade digitala nät ISDN (Integrated Services Digital Network). Referenser till sådana gränssnitt och funktioner kan göras tvingande före detta datum i enlighet med den procedur som anges i artikel 5.3,
3. rådet antar den 1 juli 1991, i enlighet med ett förslag från kommissionen, en rekommendation rörande tillhandahållandet av tekniska gränssnitt, villkor för användandet och taxepprinciper som gäller tillhandahållandet av paketkopplade datatjänster, som överensstämmer med principerna för öppna nät. Denna rekommendation skulle i synnerhet vända sig till medlemsstaterna för att säkerställa att åtminstone en sådan tjänst tillhandahållits inom deras territorium,
4. antagande av rådet per den 1 januari 1992 efter ett förslag från kommissionen om motsvarande rekommendation för ISDN,
5. utvärdering 1992 med hänsyn till dess antagande av specifika direktiv för paketkopplade datatjänster enligt ett förslag från kommissionen. Förslaget bör ta hänsyn till de första resultaten av genomförandet av den rekommendation som avses i punkt 3,
6. vidare utvärdering av ett förslag till ett direktiv beträffande ISDN. Detta förslag bör också ta hänsyn till de första resultaten av införandet av den rekommendation, som anges i punkt 4.

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 28 juni 1990

om konkurrens på marknaderna för teletjänster

(90/388/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 90.3 i detta, och

med beaktande av följande:

1. Förbättringen av telekommunikation inom gemenskapen är ett viktigt villkor för den enhetliga utvecklingen av ekonomiska verksamheter och en konkurrenskraftig marknad inom gemenskapen, sett både ur tjänsteproducenternas och användarnas synvinkel. Kommissionen har därför antagit ett program, upptaget i Gröna boken om utvecklingen av den gemensamma marknaden för teletjänster och teleutrustning och i kommissionens meddelande om tillämpningen av Gröna boken fram till 1992, om ett successivt införande av konkurrens på marknaden för telekommunikation. Programmet behandlar inte mobiltelefoni, personsökning eller masskommunikationstjänster som radio och television. Rådet har i sin resolution av den 30 juni 1988¹ uttryckt ett brett stöd för detta programs syften och särskilt för det gradvisa införandet av en öppen marknad för teletjänster inom gemenskapen. De senaste decennierna har ansevärda tekniska förbättringar skett inom telekommunikationssektorn. Dessa medger att ett allt större utbud av tjänster kan erhållas, i synnerhet dataöverföringstjänster, men gör det också tekniskt och ekonomiskt möjligt för olika tjänsteproducenter att konkurrera med varandra.
2. Tillhandahållande och drift av telenät och tillhandahållande av därmed sammanhängande tjänster är i medlemsstaterna vanligtvis uppgifter som av hävd är tilldelade en eller flera teleorganisationer med exklusiva eller speciella rättigheter. Sådana rättigheter karakteriseras av den prövningsrätt staten i olika hög grad utövar vad gäller tillträde till marknaden för teletjänster.
3. De organisationer som anförtrots tillhandahållande och drift av telenät är företag enligt artikel 90.1 i fördraget, eftersom de bedriver en affärsverksamhet, nämligen tillhandahållande av teletjänster. De är antingen statliga eller privata organisationer som staten gett exklusiva eller speciella rättigheter.
4. Ett flertal medlemsstater har redan reviderat systemet med exklusiva eller speciella rättigheter som funnits inom telesektorn i deras land, samtidigt som de försäkrat sig om att allmänt tillgängliga tjänster blir utförda. Systemet med exklusiva eller speciella rättigheter har i alla länder upprätthållits vad gäller tillhandahållande och drift av nätet. I en del medlemsstater har systemet bibehållits för alla teletjänster, medan sådana rättigheter i andra stater endast gäller för vissa tjänster. Samtliga medlemsstater har antingen själva infört eller tillåtit sina teleförvaltningar att införa restriktioner för fritt tillhandahållande av teletjänster.
5. Beviljandet av exklusiva eller speciella rättigheter för en eller flera organisationer att sköta telenätet härrör från statens prövningsrätt. Genom att bevilja sådana rättigheter begränsar en medlemsstat ofrånkomligen möjligheterna för andra organisationer att tillhandahålla sådana tjänster till eller från andra medlemsstater.
6. Restriktionerna beträffande tillhandahållande av teletjänster enligt artikel 59 till eller från andra medlemsstater består i praktiken huvudsakligen av förbud mot anslutning av förhyrda linjer genom koncentratorer, multiplexenheter eller annan utrustning till telefonnätet, införande av anslutningsavgifter som är orimliga i förhållande till den erbjudna tjänsten, förbud mot dirigerande av signaler till eller från tredje part genom förhyrda linjer, användning av volymberoende taxor utan ekonomiskt berättigande, eller vägran att ge tjänsteproducenterna tillgång till telenätet. Effekten av användningsrestriktionerna och de höga avgifterna i förhållande till

¹ EGT nr C 257, 4.10.1988, s. 1.

nettokostnaderna är att de förhindrar tillhandahållande av teletjänster till eller från andra medlemsstater som:

- tjänster avsedda att förbättra telefunktioner, t.ex. omvandling av protokoll, kod, format eller hastighet,
  - informationstjänster som erbjuder tillgång till databaser,
  - fjärrstyrda databehandlingstjänster,
  - lagring och vidarebefordran av meddelanden, t.ex. elektronisk post,
  - transaktionstjänster, t.ex. finansiella transaktioner, elektronisk kommersiell dataöverföring, teleshopping och telebeställning,
  - övervakningstjänster, t.ex. telemetri och fjärrövervakning.
7. Artikel 55, 56 och 66 i fördraget medger, på icke ekonomiska grunder, undantag från rätten att tillhandahålla tjänster. De restriktioner som är tillåtna är de som – även tillfälligt – är förbundna med utövandet av offentlig myndighet och de som är förbundna med allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa. Eftersom dessa är undantag, måste de tolkas restriktivt. Ingen av teletjänsterna är förbunden med utövandet av sådan offentlig myndighet, som innefattar rätt att använda medel vilka är otillbörliga i förhållande till vad som gäller enligt allmänna regler, och inte heller med offentliga maktprivilegier eller befogenhet att använda tvång mot allmänheten. Tillgången till teletjänster kan i sig själv inte hota offentlig policy och kan inte påverka offentlig hälsovård.
8. Domstolens rättspraxis godkänner restriktioner i friheten att tillhandahålla tjänster om dessa restriktioner uppfyller viktiga krav av allmänt intresse och tillämpas utan diskriminering och i proportion till målet. Konsumentskydd gör det inte nödvändigt att begränsa rätten att tillhandahålla teletjänster, eftersom detta syfte kan uppfyllas genom fri konkurrens. Inte heller kan skydd av immateriella rättigheter åberopas i detta sammanhang. De enda väsentliga krav hänförliga till artikel 59, som skulle kunna rättfärdiga restriktioner i användningen av det allmänt tillgängliga nätet, är upprätthållande av nätets integritet, drift-säkerhet och, när så är berättigat, samverkan och dataskydd. De införda restriktionerna måste emellertid anpassas till de mål, som eftersträvas genom dessa legitima krav. Medlemsstaterna måste underrätta allmänheten om sådana restriktioner och underrätta

kommissionen om dem för att den skall kunna bedöma restriktionernas proportioner.

9. Med nätets funktionssäkerhet avses i detta sammanhang möjlighet att garantera det allmänna nätets tillgänglighet i nödsituationer. Med teknisk integritet hos det allmänna nätet avses en garanti för att nätet på grundval av de gemensamma tekniska specifikationerna fungerar normalt och samverkar med allmänt tillgängliga nät inom gemenskapen. Med begreppet "samverkan mellan tjänster" avses uppfyllande av sådana tekniska specifikationer som införts för att öka tillgången till tjänster och öka valmöjligheten för användarna. Med dataskydd menas de åtgärder som vidtagits för att säkerställa konfidentiell kommunikation samt skydd av persondata.
10. Bortsett från de väsentliga krav som kan innefattas som villkor vid licensierings- eller deklarationsprocedurer, kan medlemsstaterna inkludera villkor rörande krav på allmänt tillgängliga tjänster som utgör sakliga, icke diskriminerande och transparenta handelsregler beträffande villkor för varaktighet, tillgänglighet samt kvalitet för tjänsten.
11. När en medlemsstat har givit en teleorganisation i uppdrag att erbjuda paket- eller kretskopplade datatjänster till allmänheten och när denna tjänst kan utsättas för hinder på grund av konkurrens från privata företag, kan kommissionen medge att medlemsstaten, även med avseende på geografisk täckning, inför ytterligare villkor för tillhandahållande av en sådan tjänst. Vid bedömningen av dessa åtgärder kommer kommissionen att beakta, förutom uppnåendet av de fundamentala målen i fördraget, som anges i artikel 2 i detta, inklusive stärkandet av gemenskapens ekonomiska och sociala sammanhållning såsom anges i artikel 130a, den situation som råder i de medlemsstater där nätet ännu inte är tillräckligt utbyggt för tillhandahållande av paket- eller kretskopplade tjänster och som skulle kunna göra det berättigat att bevilja dessa medlemsstater anstånd till den 1 januari 1996 beträffande förbudet mot tredjepartsförsäljning av hyrd ledningskapacitet.
12. Artikel 59 i fördraget kräver avskaffande av alla andra inskränkningar i rätten för den som är medborgare och etablerad i en medlemsstat att tillhandahålla tjänster till personer i andra medlemsstater. Upprätthållandet eller införandet av någon exklusiv eller speciell rättighet, som inte motsvarar ovannämnda kriterier, är därför en överträdelse av artikel 90 i förening med artikel 59.
13. Artikel 86 i fördraget förbjuder såsom oförenligt med den gemensamma marknaden, varje uppträdande av en eller flera organisationer som medför missbruk av en dominerande position inom den gemensamma marknaden eller en betydande del av denna.

Teleförvaltningar är också organisationer enligt denna artikel, eftersom de bedriver affärsverksamhet, och speciellt genom den tjänst de tillhandahåller genom att göra telenätet och teletjänster tillgängliga för användare. Detta tillhandahållande av telenätet utgör en separat marknad för tjänster eftersom den inte är utbytbar mot andra tjänster. På varje nationell marknad, där nätet och teletjänsterna tillhandahålls, är konkurrensen tillräckligt homogen för att kommissionen skall kunna utvärdera befogenheterna hos de organisationer, som tillhandahåller tjänsterna inom dessa områden. Medlemsstaternas områden utgör tydliga geografiska marknader. Detta beror huvudsakligen på den befintliga skillnaden mellan de regler som styr villkoren för anslutning och teknisk drift när det gäller tillhandahållandet av telenätet och av sådana tjänster. Vidare utgör marknaden i varje medlemsstat en betydande del av den gemensamma marknaden.

14. På varje nationell marknad innehar teleförvaltningarna individuellt eller kollektivt en dominerande position vid skapandet och utnyttjandet av telenätet, eftersom de är de enda i varje medlemsstat med nät som omfattar dessa staters hela territorium och eftersom deras regeringar har beviljat dem exklusiv rätt att tillhandahålla detta nät, antingen ensamt eller i samverkan med andra organisationer.
15. När en stat beviljar en organisation, som redan har en dominerande position vid upprättande och drift av nätet, exklusiva eller speciella rättigheter att tillhandahålla teletjänster, blir effekten av sådana rättigheter att den dominerande positionen förstärks genom att den utvidgas till att även omfatta tjänster.
16. Dessutom innebär de exklusiva eller speciella rättigheter som av staten beviljats teleorganisationer för att tillhandahålla vissa tjänster att sådana organisationer:
  - a) förhindrar eller begränsar tillgång till marknaden för konkurrenter i fråga om dessa teletjänster och därigenom begränsar konsumenternas valmöjlighet, vilket tenderar att begränsa de tekniska framstegen till skada för konsumenterna,
  - b) tvingar användare av nätet att använda tjänster belagda med exklusiva rättigheter och därigenom gör tecknandet av kontrakt om användning av nätet beroende av ett godkännande av extra tjänster, som inte har något samband med innehållet i sådana kontrakt.

Vart och ett av dessa beteenden representerar ett specifikt missbruk av en dominerande marknadsposition som

har en avsevärd effekt på handeln mellan medlemsstaterna, eftersom alla berörda tjänster i princip skulle kunna erbjudas av tjänsteproducenter från andra medlemsstater. Konkurrensens struktur inom den gemensamma marknaden förändras märkbart av detta förhållande. I alla händelser ger de exklusiva eller speciella rättigheterna till dessa tjänster upphov till en situation som står i strid med syftet i artikel 3 f i fördraget, som föreskriver inrättandet av ett system med garantier för att konkurrensen inom den gemensamma marknaden inte snedvrids, och som i stället kräver att konkurrensen inte får elimineras. Medlemsstaterna är enligt artikel 5 i fördraget skyldiga att avstå från varje åtgärd som skulle kunna äventyra uppnåendet av målen i fördraget, inklusive det mål som anges i artikel 3 f.

17. De exklusiva rättigheter till teletjänster, som beviljats offentliga företag eller andra företag som medlemsstater har beviljat exklusiva eller speciella rättigheter att tillhandahålla nät, är oförenliga med artikel 90 jämfört med artikel 86.
18. Artikel 90.2 i fördraget medger avsteg från tillämpningen av artikel 59 och 86, då sådan tillämpning enligt lag eller i praktiken skulle hindra genomförandet av den speciella uppgift som tilldelats teleorganisationerna. Denna uppgift består i att tillhandahålla och utnyttja ett universellt nät, dvs. ett nät med allmän geografisk täckning och som på begäran erbjuds till alla företag som tillhandahåller tjänster eller användare inom en rimlig tidsperiod. De finansiella resurserna för utvecklingen av nätet kommer fortfarande i huvudsak från drift av telefonitjänsten. Om konkurrens inom telefonin tilläts skulle det kunna hota den finansiella stabiliteten hos teleorganisationerna. Telefonitjänsten, oavsett om den erbjuds via det nuvarande telenätet eller blir en del av ISDN-tjänsten, är för närvarande också det viktigaste medlet att underrätta och ringa upp larmorganisationer, som ansvarar för den allmänna säkerheten.
19. Tillhandahållande av förhyrda ledningar utgör en viktig del av teleorganisationernas uppgifter. I nästan alla medlemsstater råder för närvarande en väsentlig skillnad mellan avgifterna för användning av dataöverföringstjänsten på telefonnätet respektive för användning av de förhyrda ledningarna. Att omgående utjämna dessa taxor skulle kunna äventyra denna uppgift. En utjämning av sådana avgifter måste genomföras gradvis från och med nu och fram till den 31 december 1992. Under tiden måste man kunna kräva att privata företag inte erbjuder allmänheten en tjänst, som endast består av tredjepartsförsäljning av hyrd ledningskapacitet, dvs. endast innefattar sådan behandling, dataomvandling, lagring eller protokollkonvertering som är nödvändig för överföring i realtid. Medlemsstaterna bör därför inrätta ett deklARATIONssystem genom vilket privata teleföretag skulle förbinda sig att inte ägna sig åt tredjepartsförsäljning.

Några andra krav får emellertid inte ställas på sådana företag för att säkerställa att de uppfyller denna förpliktelse.

20. Dessa restriktioner påverkar inte utvecklingen av handeln i sådan utsträckning att det skulle skada gemenskapens intressen. Under dessa omständigheter är restriktionerna förenliga med artikel 90.2 i fördraget. Detta kan också vara fallet beträffande de åtgärder medlemsstaterna godkänt för att få en garanti för att privata tjänsteproducenters verksamhet inte stör den allmänt tillgängliga dataöverföringstjänsten.
21. Fördragets regler, inklusive de regler som rör konkurrens, gäller för telextjänster, men användningen av denna tjänst avtar gradvis i hela gemenskapen, beroende på framväxande konkurrerande telekommunikationsmedel t ex telefax. Avskaffandet av nuvarande restriktioner för användning av det allmänna telefonnätet och förhyrda ledningar kommer att medge att telexmeddelanden återutsänds. Med tanke på denna speciella trend är det nödvändigt med individuella åtgärder. Följaktligen bör detta direktiv inte tillämpas för telextjänster.
22. Kommissionen kommer i alla händelser att under loppet av 1992 med beaktande av den tekniska utvecklingen samt utvecklingen mot en digital infrastruktur överväga de återstående exklusiva eller speciella rättigheterna i fråga om tillhandahållande av tjänster.
23. Medlemsstater kan, inom ramen för rådets direktiv om tillhandahållande av öppna nät, ONP, upprätta skäliga procedurer för att säkerställa att de väsentliga kraven uppfylls, utan avbräck för harmoniseringen av dessa krav på gemenskapsnivå. Vad beträffar dataöverföring måste medlemsstaterna, som del av sådana procedurer, kunna kräva att handelsförordningarna följs i fråga om varaktighet, tillgänglighet och kvalitet på tjänsten, samt kunna inkludera åtgärder för att skydda den uppgift av allmänt ekonomiskt intresse som de anförtrött en teleorganisation. Proceduren måste bygga på specifika, objektiva kriterier och användas utan diskriminering. Kriterierna bör framför allt vara berättigade och vara anpassade till allmänintresset samt bör vara vederbörligen motiverade och publicerade. Kommissionen måste kunna studera dem ingående och jämföra dem med reglerna om fri konkurrens och rätt att tillhandahålla tjänster. I vart fall får medlemsstater, som inte inom en viss tid underrättat kommissionen om sina planerade kriterier och procedurer för licensiering, ej längre tillämpa några restriktioner i fråga om rätten att fritt erbjuda dataöverföringstjänster till allmänheten.
24. Medlemsstater bör ges mer tid att upprätta allmänna regler om villkoren för tillhandahållande av paket- eller kretskopplade datatjänster till allmänheten.
25. Teletjänster bör inte bli föremål för några restriktioner, vare sig i fråga om användarnas rätt till fri tillgång till tjänster, eller i fråga om bearbetning av data som kan utföras innan meddelanden sänds via nätet eller sedan meddelanden har mottagits, utom då detta motiveras av ett väsentligt krav i förhållande till det mål man vill uppnå.
26. Digitaliseringen av telenätet och den tekniska förbättringen av terminalutrustning som är ansluten till nätet, har lett till en ökning av det antal funktioner som tidigare utförts inom telenätet men som nu kan utföras av användarna själva med hjälp av alltmer sofistikerad terminalutrustning. Det är nödvändigt att säkerställa att företag som tillhandahåller teletjänster och i synnerhet de som tillhandahåller telefoni och paket- eller kretskopplade dataöverföringstjänster gör det möjligt för operatörerna att använda dessa funktioner.
27. I avvaktan på upprättandet av standarder för gemenskapen beträffande tillhandahållandet av ett öppet nät, ONP, bör de tekniska gränssnitt som för närvarande är i bruk i medlemsstaterna göras allmänt tillgängliga, så att företag som önskar gå in på marknaden för dessa tjänster kan vidta nödvändiga åtgärder för att anpassa sina tjänster till nätens tekniska egenskaper. Om medlemsstaterna ännu inte upprättat sådana tekniska gränssnitt, bör de göra det snarast möjligt. Alla utkast till sådana åtgärder skall lämnas till kommissionen i enlighet med rådets direktiv 83/189/EEG¹, senast ändrat genom direktiv 88/182/EEG².
28. Enligt nationell lagstiftning har teleorganisationer i allmänhet fått uppgiften att reglera teletjänsterna, speciellt i fråga om licensiering, kontroll av typgodkännande och föreskrivna specifikationer för gränssnitt, frekvenstilldelning samt övervakning av användarvillkor. I några fall anger lagstiftningen endast allmänna principer för att styra driften av de licensbelagda tjänsterna, och överlåter åt teleorganisationerna att bestämma de specifika användningsvillkoren.
29. Denna dubbla reglerande och kommersiella funktion hos teleorganisationerna har en direkt inverkan på företaget

¹ EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

² EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 75.

som erbjuder teletjänster i konkurrens med organisationerna i fråga. Genom denna sammanblandning av aktiviteter bestämmer organisationerna eller utövar de åtminstone stort inflytande på utbudet av tjänster som tillhandahålls av deras konkurrenter. Att delegera rätten att reglera tillgången till marknaden för teletjänster till ett företag som har en dominerande position ifråga om tillhandahållande och utnyttjande av nätet innebär en förstärkning av denna dominerande position. Med anledning av intressekonflikter kommer detta troligen att begränsa konkurrenternas tillgång till marknaderna för teletjänster samt att begränsa användarnas valfrihet. Sådana arrangemang kan också begränsa marknaden för utrustning för hantering av teledokument och följaktligen också teknisk utveckling inom detta område. Denna kombination av verksamheter utgör därför enligt artikel 86 ett missbruk av den dominerande marknadspositionen för teleorganisationer. Om detta är resultatet av en statlig åtgärd, är åtgärden också oförenlig med artikel 90 jämförd med artikel 86.

30. För att göra det möjligt för kommissionen att effektivt utföra den övervakande uppgift den fått sig tilldelad genom artikel 90.3, måste den ha tillgång till viss väsentlig information. Denna information måste framför allt ge kommissionen en klar bild av medlemsstaternas åtgärder, så att den kan garantera att tillgång till telenätet och de olika relaterade tjänsterna tillhandahålls av varje teleorganisation till alla dess kunder med icke-diskriminerande tariffer och andra villkor. Sådan information skall omfatta:

— åtgärder som vidtagits för att återkalla exklusiva rättigheter i enlighet med detta direktiv,

— de villkor på vilka licenser för tillhandahållande av teletjänster beviljas.

Kommissionen måste ha sådan information för att kunna kontrollera framför allt att alla användare av nätet och tjänsterna, inklusive teleorganisationer, om de tillhandahåller tjänster, behandlas lika och rättvist.

31. De som har speciella eller exklusiva rättigheter att tillhandahålla teletjänster, vilka i framtiden kommer att vara öppna för konkurrens, har tidigare haft möjligheten att påtvinga sina kunder långtidskontrakt. Sådana kontrakt skulle i praktiken begränsa möjligheterna för nya konkurrenter att erbjuda sina tjänster till sådana kunder, och

för sådana kunder att dra nytta av sådana tjänster. Användare måste därför ges rätt att säga upp sina kontrakt inom rimlig tid.

32. För närvarande reglerar varje medlemsstat tillgången till teletjänster efter egna regler. Även definitionen av vissa tjänster skiljer sig från en medlemsstat till en annan. Sådana olikheter orsakar störningar i konkurrensen, vilka sannolikt försämrar tillhandahållandet av teletjänster över gränserna för affärsföretag. Det var därför som rådet i sin resolution av den 30 juni 1988 ansåg att ett av målen för en telepolicy var att skapa en öppen marknad inom gemenskapen för teletjänster, i synnerhet genom att i form av rådsdirektiv snabbt definiera tekniska villkor, villkor för användning samt principer som reglerar taxorna i ett öppet nät, ONP. Kommissionen har överlämnat ett förslag för att uppnå detta till rådet. Harmoniseringen av villkoren för tillgänglighet är emellertid inte den lämpligaste metoden att avlägsna handelshinder som uppkommer genom överträdelse för fördraget. Kommissionen är skyldig att se till att föreskrifterna i fördraget tillämpas effektivt och i sin helhet.

33. Artikel 90.3 ger kommissionen klart definierade uppgifter och befogenheter att övervaka relationerna mellan medlemsstaterna och deras offentliga företag och företag som de tilldelat speciella eller exklusiva rättigheter, speciellt vad gäller att avskaffa hinder för friheten att tillhandahålla tjänster, diskriminering av medborgare i medlemsstaterna och konkurrens. En bred insats är nödvändig för att eliminera de överträdelse som kvarstår i vissa medlemsstater och för att ge klara riktlinjer till de medlemsstater som reviderar sin lagstiftning för att undvika vidare överträdelse. Det bästa sättet att uppnå detta är därför ett direktiv enligt artikel 90.3 i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. I detta direktiv har nedan angivna termer och begrepp följande betydelse.

— *Teleorganisationer*: offentliga eller privata organ samt de dotterföretag de kontrollerar, som en medlemsstat beviljar speciella eller exklusiva rättigheter för tillhandahållande av ett allmänt tillgängligt telenät och när så är tillämpligt, teletjänster.

— *Speciella eller exklusiva rättigheter*: rättigheterna som beviljats av en medlemsstat eller en offentlig myndighet till ett eller flera offentliga eller privata

organ genom något legalt, författningsenligt eller administrativt instrument som för dem reserverar rätten att tillhandahålla en tjänst eller utöva en verksamhet.

- *Allmänt tillgängligt telenät*: den allmänt tillgängliga infrastruktur för telekommunikation, som medger överföring av signaler mellan definierade nätan slutningspunkter via tråd, via mikrovåg, via optiska medier eller genom andra elektromagnetiska medier.
- *Teletjänster*: tjänster vars tillhandahållande helt eller delvis består av sändning och fördelning av signaler i ett telenät med hjälp av telekommunikationsprocesser med undantag av rundradiosändning och television.
- *Nätanslutningspunkt*: alla fysiska anslutningar och deras tekniska accessspecifikationer vilka utgör en del av det allmänt tillgängliga telenätet och är nödvändiga för tillgång till och effektiv kommunikation via detta allmänt tillgängliga nät.
- *Väsentliga krav*: de icke-ekonomiska skäl av allmänt intresse som kan få en medlemsstat att begränsa tillgången till det allmänt tillgängliga telenätet eller till allmänt tillgängliga teletjänster. Dessa skäl är säkerhet vid nätets drift, upprätthållande av nätets integritet och i berättigade fall samverkan mellan tjänster och dataskydd.

Dataskydd kan innefatta skydd för persondata, sekretess för information som överförs eller lagras samt skydd av privatlivet.
- *Telefoni*: det kommersiella tillhandahållandet till allmänheten av direktöverföring och koppling av tal i realtid mellan det allmänt tillgängliga nätets anslutningspunkter som möjliggör för varje användare att använda utrustning ansluten till en sådan nätan slutningspunkt för att kommunicera med en annan anslutningspunkt.
- *Telex-tjänst*: det kommersiella tillhandahållandet till allmänheten av direktsändning av telexmeddelanden i enlighet med den relevanta rekommendationen från Internationella rådgivande telegraf- och telefonkommittén CCITT mellan allmänt tillgängliga nätan slutningspunkter, för att göra det möjligt för varje användare att använda utrustning ansluten till en sådan nätan slutningspunkt för att kommunicera med en annan anslutningspunkt.
- *Paket- och kretskopplade datatjänster*: den allmänt tillgängliga, till allmänheten kommersiellt tillhandahållna direktöverföringen av data mellan allmänt tillgängliga nätan slutningspunkter, som gör det möjligt för varje användare att använda utrustning ansluten till en sådan nätan slutningspunkt för att kommunicera med en annan anslutningspunkt.
- *Tredjepartsförsäljning av kapacitet*: det kommersiella tillhandahållandet av förhyrda ledningar till

allmänheten för dataöverföring som en separat tjänst, endast innefattande sådan koppling, behandling, datalagring eller protokollkonvertering som är nödvändig för överföring i realtid till och från det allmänt tillgängliga nätet.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på telex, mobil radiotelefoni, personsökning och satellittjänster.

Artikel 2

Med de undantag som följer av artikel 1.2 skall medlemsstaterna upphäva alla exklusiva eller speciella rättigheter för tillhandahållande av andra teletjänster än telefoni och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att alla teletjänstföretag har rätt att tillhandahålla sådana teletjänster.

Medlemsstat som kräver en licensiering eller deklara tionsprocedur för tillhandahållandet av sådana tjänster, avsedd att säkerställa överensstämmelse med de väsentliga kraven, skall säkerställa att villkoren för beviljandet av licenser är objektiva, icke diskriminerande och transparenta, att alla avslag motiveras samt att det finns procedurer för överklagande av varje sådant avslag.

Utöver vad som följer av artikel 3 skall medlemsstaterna senast den 31 december 1990 underrätta kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att följa bestämmelserna i denna artikel, och också underrätta kommissionen om alla existerande bestämmelser eller om planer på att införa nya procedurer för licensiering eller att ändra befintliga procedurer.

Artikel 3

Beträffande paket- eller kretskopplade datatjänster får medlemsstaterna fram till den 31 december 1992 enligt de auktorisationsförfarande som anges i artikel 2, förbjuda affärsföretag att erbjuda tredjepartsförsäljning av hyrd ledningskapacitet till allmänheten.

Medlemsstaterna skall på planeringsstadiet, senast 30 juni 1992 till kommissionen anmäla varje sådan licensierings- och deklara tionsprocedur för tillhandahållande av paket- eller kretskopplade datatjänster för allmänheten som är inriktad på att genomföra:

- väsentliga krav,
- handelsregler beträffande villkor för varaktighet, tillgänglighet samt kvalitet på tjänsten, eller
- åtgärder för att säkra ett uppdrag av allmänt ekonomiskt intresse, som de anförtrott åt en teleorganisation för tillhandahållande av kopplade datatjänster, om det är troligt att utförandet av detta uppdrag motverkas av aktiviteter från privata tjänsteproducenter.

Dessa villkor skall i sin helhet bilda en samling av specifikationer för allmänt tillgängliga tjänster och skall vara objektiva, icke diskriminerande och transparenta.

Medlemsstater skall senast den 31 december 1992 säkerställa att sådan licensiering eller sådana deklara-tionsprocedurer för tillhandahållande av sådana tjänster offentliggörs.

Innan de införs, skall kommissionen bekräfta att dessa projekt är förenliga med fördraget.

Artikel 4

Medlemsstater som vidmakthåller exklusiva eller speciella rättigheter för tillhandahållandet och driften av allmänt tillgängliga telenät, skall vidta nödvändiga åtgärder för att göra de villkor som styr tillgängligheten till nätet objektiva och icke diskriminerande, samt offentliggöra dem.

I synnerhet skall de säkerställa att teletjänstföretag som begär detta kan erhålla förhyrda ledningar inom en rimlig tid och att det inte förekommer några andra restriktioner för deras användning än de som är motiverade enligt artikel 2.

Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1990 underrätta kommissionen om vilka åtgärder de vidtagit för att följa denna artikel.

Varje gång avgifterna för förhyrda ledningar höjs, skall medlemsstaterna tillhandahålla kommissionen information om de omständigheter som motiverar sådana höjningar.

Artikel 5

Med beaktande av relevanta internationella överenskommelser skall medlemsstaterna säkerställa att specifikationerna för de tekniska gränssnitt som är nödvändiga för användning av allmänt tillgängliga nät publiceras senast den 31 december 1990.

Medlemsstater skall i enlighet med direktiv 83/189/EEG meddela kommissionen varje förslag till åtgärd som läggs fram för detta ändamål.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall, beträffande tillhandahållande av teletjänster, upphäva befintliga restriktioner för signalbehandling före sändning eller efter mottagning via det allmänt tillgängliga telenätet, såvida det inte kan visas att dessa restriktioner är nödvändiga för allmän ordning eller för att uppfylla väsentliga krav.

Utan att åsidosätta harmoniserade gemenskapsregler som antagits av rådet beträffande tillhandahållandet av ett öppet nät, skall medlemsstaterna säkerställa, vad gäller tjänsteproducenter inklusive teleorganisationerna, att det inte förekommer någon diskriminering beträffande vare sig användningsvillkoren eller de avgifter som skall erläggas.

Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1990 underrätta kommissionen om åtgärder som vidtagits eller föreslagits/beslutats för att följa denna artikel.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall från den 1 juli 1990 säkerställa att beviljande av driftlicenser, kontroll över typgodkännande och föreskrivna specifikationer, tilldelning av frekvenser samt övervakning av användningsvillkor utförs av ett organ, som är oberoende av teleorganisationerna.

De skall underrätta kommissionen om de åtgärder som vidtagits eller föreslagits med anledning av detta, senast den 31 december 1990.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall, så snart de relevanta exklusiva eller speciella rättigheterna dragits in, säkerställa att teleorganisationerna gör det möjligt för de kunder, som är bundna till dem genom kontrakt, vilka innefattades av sådan rättighet vid den tid de slöts, och med mer än ett år kvar för tillhandahållandet av teletjänster, att säga upp kontraktet med sex månaders varsel.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall till kommissionen lämna den information som är nödvändig för att göra det möjligt för den att, under en period av tre år, vid slutet av varje år upprätta en heltäckande rapport om tillämpningen av detta direktiv. Kommissionen skall vidarebefordra denna rapport till medlemsstaterna, rådet, Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén.

Artikel 10

År 1992 kommer kommissionen att utföra en heltäckande utvärdering av situationen inom telekommunikationssektorn i förhållande till detta direktivs mål.

År 1994 skall kommissionen utvärdera effekterna av de i artikel 3 angivna åtgärderna, för att se om det finns behov av några ändringar av bestämmelserna i denna artikel särskilt mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och handelsutvecklingen inom gemenskapen.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 28 juni 1990.

På kommissionens vägnar

Leon BRITTAN

Vice ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 9 oktober 1990

om frekvensband för det samordnade införandet av alleuropeisk, landbaserad, allmänt tillgänglig, radiobaserad personsökning i gemenskapen

(90/544/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Genom rekommendation 84/549 EEG⁴ förespråkar rådet att tjänster inom området telekommunikation införs på grundval av en gemensam uppfattning.

De resurser som erbjuds av moderna telenät bör till fullo utnyttjas för den ekonomiska utvecklingen inom gemenskapen.

Radiobaserad personsökning är beroende av tilldelning av tillgång på lämpliga frekvenser för sändning och mottagning mellan stationära basstationer respektive mottagare för radiobaserad personsökning.

Frekvenserna och systemen för de landbaserade, allmänt tillgängliga, radiobaserade personsökningstjänsterna som för närvarande används inom gemenskapen uppvisar stora variationer och tillåter inte alla användare på rörlig fot att dra nytta av tjänster och marknader som omfattar hela Europa.

Införandet av det mera avancerade, radiobaserade personsökningssystemet med kodnamnet Europeiska radiomeddelande-systemet ERMES (European Radio Messaging System) som specificerats av Europeiska standardiseringsorganet för telekommunikationer ETSI kommer att ge en unik möjlighet att upprätta en verkligt alleuropeisk, radiobaserad personsökningstjänst.

Europeiska post- och telekonferensen CEPT har angett det lediga frekvensbandet 169,4 - 169,8 MHz som det lämpligaste bandet för allmänt tillgänglig, radiobaserad personsökning, ett val som står i överensstämmelse med bestämmelserna i Internationella teleunionens ITU radioreglemente.

CEPTs rekommendation T/R 25-07 om samordning av frekvenserna för det europeiska radiomeddelandesystemet har fastställt de europeiska kanalerna för ERMES-systemet.

Delar av frekvensbandet används eller är avsedda att användas av vissa medlemsstater för andra radiotjänster.

En ökad tillgång till den erforderliga del av frekvensbandet som anges ovan kommer att vara oumbärlig för upprättandet av en verkligt alleuropeisk, radiobaserad personsökningstjänst.

En viss flexibilitet kommer att behövas för att olika krav på frekvenser i olika medlemsstater skall kunna tillgodoses. Det kommer att bli nödvändigt att säkerställa att sådan flexibilitet inte fördröjer utbyggnaden av ett alleuropeiskt system.

Samordningsprocedurer måste upprättas mellan angränsande länder efter behov.

Genomförandet av rådets rekommendation 90/543/EEG av den 9 oktober 1990 om det samordnade införandet av den alleuropeiska, landbaserade, allmänt tillgängliga, radiobaserade personsökningen i gemenskapen⁵ kommer att säkerställa att ett alleuropeiskt system påbörjas senast den 31 december 1992.

På grundval av nuvarande trender inom teknik och på marknaden, förefaller det realistiskt att förutse att frekvensbandet 169,4 - 169,8 MHz kommer att fastställas såsom det band, från vilket frekvenser skall väljas i enlighet med efterfrågan för införande och utbyggnad av ett alleuropeiskt, radiobaserat personsökningssystem.

Rådets direktiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om inledningsskedet av det ömsesidiga erkännandet av typgodkännande för teleterminalutrustning⁶ kommer att medge att gemensamma specifikationer om överensstämmelse snabbt upprättas för det alleuropeiska, landbaserade, allmänt tillgängliga, radiobaserade personsökningssystemet.

Den rapport om allmänt tillgänglig mobilkommunikation som Analys- och prognosgruppen GAP upprättat åt Chefstjänstemannagruppen för telekommunikationer SOG-T rekommenderar starkt att teleförvaltningarna träffar en överenskommelse om att använda samma radiofrekvenser för radiobaserad personsökning.

Positiva synpunkter på denna rapport har lämnats av teleförvaltningarna, av CEPT och av tillverkare av teleutrustning i medlemsstaterna.

¹ EGT nr C 43, 23.2.1990, s. 6.

² EGT nr C 15, 22.1.1990, s. 84 och

EGT nr C 231, 17.9.1990, s. 86.

³ EGT nr C 298, 27.11.1989, s. 27.

⁴ EGT nr L 298, 16.11.1984, s. 49.

⁵ EGT nr L 310, 9.11.1990, s. 23.

⁶ EGT nr L 217, 5.8.1986, s. 21.

Radiobaserad personsökning är en särskilt frekvenseffektiv kommunikationsmetod för att anropa och/eller för att sända meddelanden till användare på rörlig fot.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv menas med "alleuropeisk, landbaserad, allmänt tillgänglig, radiobaserad personsökningstjänst" en allmänt tillgänglig, radiobaserad personsökningstjänst som är baserad på en markbaserad infrastruktur i medlemsstaterna, i enlighet med en gemensam specifikation som tillåter personer som önskar göra detta att sända och/eller ta emot anrop och/eller numeriska eller alfanumeriska meddelanden var som helst inom tjänstens täckningsområde i gemenskapen.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall, i enlighet med CEPTs rekommendation T/R 25-07, ange fyra kanaler på frekvensbandet 169,4-169,8 MHz som skall ha prioritet och skyddas samt helst vara:

- 169,6 MHz
- 169,65 MHz
- 169,7 MHz
- 169,75 MHz

för den alleuropeiska, landbaserade, allmänt tillgängliga, radiobaserade personsökningstjänsten senast den 31 december 1992.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att planeringen sker så snabbt som möjligt för att möjliggöra att den alleuropeiska, allmänt tillgängliga, radiobaserade personsökningstjänsten kan uppta hela bandet 169,4 - 169,8 MHz i takt med efterfrågan.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra föreskrifter som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 18 oktober 1991. De skall omedelbart underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Kommissionen skall rapportera till rådet om genomförandet av detta direktiv senast i slutet av 1996.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Upprättat i Luxemburg den 9 oktober 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 3 juni 1991

om det frekvensband som skall tilldelas för det samordnade införandet av digital europeisk trådlös telekommunikation DECT i gemenskapen

(91/287/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Rekommendation 84/549/EEG⁴ kräver införande av tjänster på grundval av en gemensam harmoniserad inriktning inom telekommunikationsområdet.

I sin resolution av den 30 juni 1988⁵ om utvecklingen av den gemensamma marknaden för teletjänster och teleutrustning kräver rådet främjande av tjänster som omfattar hela Europa i enlighet med marknadens krav.

De resurser som moderna telenät erbjuder bör till fullo utnyttjas för att främja den ekonomiska utvecklingen inom gemenskapen.

Rådets direktiv 89/336/EEG av den 3 maj 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om elektromagnetisk kompatibilitet⁶ är tillämpligt och särskild hänsyn bör tas för att undvika skadlig elektromagnetisk påverkan.

Nuvarande trådlösa telefonisystem som används inom gemenskapen och de frekvensband de använder varierar mycket och tillåter eventuellt inte att fördelarna med alleuropeiska tjänster utnyttjas eller att ekonomiska fördelar av storskaligheten dras i samband med en verklig europeisk marknad.

Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder ETSI (European Telecommunications Standards Institute) utvecklar för närvarande den europeiska telekommunikationsstandarden ETS (European Telecommunications Standard) för digital europeisk trådlös telekommunikation DECT (Digital European Cordless Communication).

Utvecklingen av den europeiska telekommunikationsstandardens ETS måste ta hänsyn till användarnas säkerhet och behovet av samtrafik över hela Europa samt göra det möjligt för användare som har en tjänst baserad på DECT-teknik i en medlemsstat att få tillgång till tjänsten i alla andra medlemsstater, där så är tillämpligt.

Det europeiska införandet av DECT kommer att medföra goda möjligheter att upprätta verkligt europeiska digitala trådlösa telefonifunktioner.

ETSI har uppskattat att DECT kommer att kräva 20 MHz bandbredd i tätbefolkade områden.

¹ EGT nr C 187, 27.7.1990, s. 5.

² EGT nr C 19, 28.1.1991, s. 97 och EGT nr C 106, 22.4.1991, s. 78.

³ EGT nr C 332, 31.12.1990, s. 172.

⁴ EGT nr L 298, 16.11.1984, s. 49.

⁵ EGT nr C 257, 4.10.1988, s. 1.

⁶ EGT nr L 139, 23.5.1989, s. 19.

Europeiska post- och telesammanslutningen CEPT (Conférence européenne des Administrations des postes et des télécommunications) har rekommenderat det gemensamma europeiska frekvensbandet 1880–1900 MHz för DECT, och är införstådd med att utvecklingen av DECT, beroende på systemet, kan komma att kräva ytterligare frekvensspektrum.

Detta bör beaktas vid förberedelserna för 1992 års världssadministrativa radiokonferens WARC (World Administrative Radio Conference).

Efter det datum då frekvensbandet har tilldelats DECT, kan bandet fortsätta att utnyttjas för befintliga tjänster, under förutsättning att de inte stör de DECT-system som kan komma att upprättas i enlighet med efterfrågan på marknaden.

Genomförandet av rådets rekommendation 91/288/EEG av den 3 juni 1991 om det samordnade införandet av DECT i gemenskapen¹ kommer att säkerställa att DECT införs senast till den 31 december 1992.

Rådets direktiv 91/263/EEG av den 29 april 1991 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om teleterminalutrustning och ömsesidigt erkännande av utrustningens överensstämmelse² kommer att göra det möjligt att snabbt upprätta gemensamma specifikationer om överensstämmelse för DECT.

För att införa DECT krävs tilldelning av och tillgänglighet till ett frekvensband för sändning och mottagning mellan fasta basstationer och mobila stationer.

En viss flexibilitet kommer att behövas för att olika behov av frekvenser i olika medlemsstater skall kunna beaktas. Det kommer att bli nödvändigt att säkerställa att en sådan flexibilitet inte verkar hämmande på införandet av DECT-tekniken i enlighet med efterfrågan på marknaden inom hela gemenskapen.

En ökad tillgänglighet till hela det frekvensband som anges ovan kommer att vara oundgänglig för att införa DECT på ett alleuropeiskt plan.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med det digitala europeiska trådlösa telekommunikationssystemet DECT den teknik som överensstämmer med europeisk telekommunikationsstandard ETS

för digital trådlös telekommunikation som anges i rekommendationen 91/288/EEG samt de telekommunikationssystem, både offentliga och privata, som direkt använder sådan teknik.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall i enlighet med CEPT-rekommendation T/R 22-02, utfärdad av Europeiska post- och telesammanslutningen, avsätta frekvensbandet 1880–1900 MHz för digital europeisk trådlös telekommunikation DECT senast den 1 januari 1992.

I enlighet med CEPT-rekommendationen skall DECT ha företräde framför andra tjänster på samma band och skyddas på det tilldelade bandet.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. När en medlemsstat utfärdar bestämmelser till följd av punkt 1 skall dessa innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv fastställa.

Artikel 4

Kommissionen skall senast vid slutet av 1995 redovisa för rådet på vilket sätt detta direktiv har genomförts.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 3 juni 1991.

På rådets vägnar

A. BODRY

Ordförande

¹ EGT nr L 144, 8.6.1991, s. 47.

² EGT nr L 128, 23.5.1991, s. 1.

BILAGA XIII

TRANSPORT

Förteckning enligt bilaga 47

	Sida		Sida
INLEDNING	3	v) KONSULTATIONSPROCEDUR	16
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	vi) SOCIAL HARMONISERING	16
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	4	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE	
I INLANDSTRANSPORTER	4	PARTERNA SKALL BEAKTA	16
i) ALLMÄNNA FRÅGOR	4		
ii) INFRASTRUKTUR	6		
iii) KONKURRENSREGLER	6		
iv) STATLIGT STÖD	7	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL*	
v) FÖRENKLING AV GRÄNSPASSAGE	7	I INLANDSTRANSPORTER	
vi) KOMBINATIONSTRANSPORT	7	i) ALLMÄNNA FRÅGOR	
II VÄGTRANSPORT	8	369 R 1191	
i) TEKNISK HARMONISERING OCH		(1 72 B)	
SÄKERHET	8	(373 D 01018(01))	
ii) BESKATTNING	9	(1 79 H)	
iii) SOCIAL HARMONISERING	9	(1 85 I)	
iv) TILLTRÄDE TILL MARKNADEN		(390 R 3572)	
(varor)	10	391 R 1893	
v) PRISER (varor)	10	iii) KONKURRENSREGLER	
vi) TILLSTÅND ATT BEDRIVA VERK-		360 R 0011	
SAMHET (varor)	11	(1 72 B)	
vii) HYRDA FORDON (varor)	11	384 R 3626	
viii) TILLTRÄDE TILL MARKNADEN		II VÄGTRANSPORT	
(passageraren)	11	iii) SOCIAL HARMONISERING	
ix) TILLSTÅND ATT BEDRIVA VERK-		385 R 3820	
SAMHET (passageraren)	11	385 R 3821	
III JÄRNVÄGSTRANSPORT	12	(390 R 3572)	
i) STRUKTURPOLITIK	12	v) PRISER (varor)	
ii) PRISER	13	389 R 4058	
IV TRANSPORT PÅ INRE VATTENVÄGAR	13	III JÄRNVÄGSTRANSPORT	
i) TILLTRÄDE TILL MARKNADEN ..	13	i) STRUKTURPOLITIK	
ii) STRUKTURPOLITIK	13	369 R 1192	
iii) TILLSTÅND ATT BEDRIVA VERK-		(1 72 B)	
SAMHET	13	(373 D 01018(01))	
iv) TEKNISK HARMONISERING	14	(1 79 H)	
V SJÖFART	14	(1 85 I)	
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE		390 R 3572	
PARTERNA SKALL BEAKTA	15	V SJÖFART	
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	15	386 R 4055	
VI CIVIL LUFTFART	15	390 R 3573	
i) KONKURRENSREGLER	15	VI CIVIL LUFTFART	
ii) MARKNADSTILLTRÄDE	16	ii) MARKNADSTILLTRÄDE	
iii) TARIFFER	16	389 R 2299	
iv) TEKNISK HARMONISERING OCH		vi) SOCIAL HARMONISERING	
SÄKERHET	16	391 R 0295	

* Endast de rättsakter som innehåller bestämmelser som tillhör lagstiftningens område

BILAGA XIII

TRANSPORT

Förteckning enligt artikel 47

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t. ex.

- ingresser,
- adressaterna för gemenskapens rättsakter,
- hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
- hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,

— hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,

skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

I. När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller hänvisningar till Romfördraget skall dessa, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande hänvisningar till Romfördraget skall ersättas med benämningar till EES-avtalet enligt följande:

- artikel 55 EEG = artikel 32 EES
- artikel 56 EEG = artikel 33 EES
- artikel 57 EEG = artikel 30 EES
- artikel 58 EEG = artikel 34 EES
- artikel 77 EEG = artikel 49 EES
- artikel 79 EEG = artikel 50 EES
- artikel 85 EEG = artikel 53 EES
- artikel 86 EEG = artikel 54 EES

- artikel 92 EEG = artikel 61 EES
- artikel 93 EEG = artikel 62 EES
- artikel 214 EEG = artikel 122 EES

b) Följande hänvisningar anses icke relevanta:

- artikel 75 EEG
- artikel 83 EEG
- artikel 94 EEG
- artikel 95 EEG
- artikel 99 EEG
- artikel 172 EEG
- artikel 192 EEG
- artikel 207 EEG
- artikel 209 EEG

II. Inom ramen för detta avtal skall följande läggas till i förteckningarna i bilaga 2, A.1 i förordning (EEG) nr 1108/70, artikel 19 i förordning (EEG) nr 1191/69, artikel 1 i beslut 83/418/EEG, artikel 3 i förordning (EEG) nr 1192/69, artikel 2 i förordning (EEG) nr 2830/77, artikel 2 i förordning (EEG) nr 2183/78 och artikel 2 i beslut 82/529/EEG:

”— Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna

— Norges Statsbaner

— Schweizerische Bundesbahnen/Chemins de fer fédéraux suisses/Ferrovie federali svizzere/Viafiere federalas svizras

— Statens Järnvägar

— Österreichische Bundesbahnen”

III. Om en rättsakt som nämns i denna bilaga föreskriver förfaranden för att lösa tvister mellan EG-medlemsstater, och en tvist uppstår mellan EFTA-stater, skall EFTA-staterna hänskjuta tvisten till lösning av vederbörande EFTA-organ med tillämpning av motsvarande förfaranden. Om en tvist uppstår mellan en EG-medlemsstat och en EFTA-stat skall respektive avtalslutande parter hänskjuta tvisten till lösning av Gemensamma EES-

kommittén med tillämpning av motsvarande förfaranden.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

I INLANDSTRANSPORTER

i) ALLMÄNNA FRÅGOR

1. **370 R 1108:** Rådets förordning (EEG) nr 1108/70 av den 4 juni 1970 om införande av ett redovisningssystem för infrastrukturkostnader för transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar (EGT nr L 130, 15.6.1970, s. 4), i dess lydelse enligt

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 073, 27.3.1972, s. 90)

— **373 D 0101(01):** Rådets beslut av den 1 januari 1973 om justering av instrumenten gällande nya medlemsstaters anslutning till de europeiska gemenskaperna (EGT nr L 002, 1.1.1973, s. 19)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 92)

— **379 R 1384:** Rådets förordning (EEG) nr 1384/79 av den 25 juni 1979 (EGT nr L 167, 5.7.1979, s. 1)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 161)

— **381 R 3021:** Rådets förordning (EEG) nr 3021/81 av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 302, 23.10.1981, s. 8)

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar med avseende på transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i bilaga 2 i förordningen:

A. 1. JÄRNVÄG — Huvudnät

Se anpassning för detta område II.

A. 2. JÄRNVÄG — Nät öppna för allmän trafik och anslutna till huvudnätet (med undantag för stadsnät)

"Finland

Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna

Norge

Norges Statsbaner

Schweiz

1. Chemin de fer Vevey-Chexbres
2. Chemin de fer Pont-Brassus
3. Chemin de fer Orbe-Chavornay
4. Chemin de fer Régional du val-de-Travers
5. Chemins de fer du Jura
6. Chemin de fer Fribourgeois
7. Chemin de fer Martigny-Orsières
8. Berner Alpenbahn Gesellschaft Bern-Lötschberg-Simplon
9. Bern-Neuenburg-Bahn
10. Gürbetal-Bern-Schwarzenburg-Bahn
11. Simmentalbahn, Spiez-Erlenbach-Zweimimmen
12. Sensetalbahn
13. Solothurn-Münster-Bahn
14. Emmental-Burgdorf-Thun-Bahn
15. Vereinigte Huttwil-Bahnen
16. Oensingen-Balsthal-Bahn
17. Wohlen-Meisterschwanden-Bahn
18. Sursee-Triengen-Bahn
19. Sihltal-Zürich-Uetliberg-Bahn
20. Schweizerische Südostbahn
21. Mittel-Thurgau-Bahn
22. Bodensee-Toggenburg-Bahn
23. Chemin de fer Nyon-St Cergue-Morez
24. Chemin de fer Bière-Apples-Morges
25. Chemin de fer Lausanne-Echallens-Bercher
26. Chemin de fer Yverdon-Ste Croix
27. Chemin de fer des Montagnes Neuchâtelaises
28. Chemins de fer Electriques Veveysans
29. Chemin de fer Montreux-Oberland Bernois
30. Chemin de fer Aigle-Leysin
31. Chemin de fer Aigle-Sépey-Diablerets
32. Chemin de fer Aigle-Ollon-Monthey-Champéry
33. Chemin de fer Bex-Villars-Bretaye
34. Chemin de fer Martigny-Châtelard
35. Berner Oberland-Bahnen
36. Meiringen-Innertkirchen-Bahn

37. Brig-Visp-Zermatt-Bahn
38. Furka-Oberalp-Bahn
39. Biel-Täuffelen-Ins-Bahn
40. Regionalverkehr Bern-Solothurn
41. Solothurn-Niederbipp-Bahn
42. Oberraargau-Jura-Bahnen
43. Baselland-Transport
44. Waldenburgerbahn
45. Wynental- und Suhrentalbahn
46. Bremgarten-Dietikon-Bahn
47. Luzern-Stans-Engelberg-Bahn
48. Ferrovie Autolinee Regionali Ticinesi
49. Ferrovia Lugano-Ponte Tresa
50. Forchbahn
51. Frauenfeld-Wil-Bahn
52. Appenzellerbahn
53. St. Gallen-Gais-Appenzell-Altstätten
Bahn
54. Trogenerbahn
St. Gallen-Speicher-Trogen
55. Rhätische Bahn/Viafier Retica

Sverige

- Nordmark-Klarälvens Järnväg (NKLJ)
Malmö-Limhamns Järnväg (NLJ)
Växjö-Hultsfred-Västerviks Järnväg (VHVJ)
Johannesberg-Ljungaverks Järnväg (JLJ)

Österrike

1. Montafoner Bahn AG
2. Stubaitalbahnen AG
3. Achenseebahn AG
4. Zillertaler Verkehrsbetriebe AG
5. Salzburger Stadtwerke Verkehrsbetriebe
(SVB)
6. Bürmoos — Trimmelkam AG
7. Lokalbahn Vöcklamarkt — Attersee AG
8. Lokalbahn Gmunden — Vorchdorf AG
9. Lokalbahn Lambach — Vochdorf —
Eggenberg AG
10. Linzer Lokalbahn AG
11. Lokalbahn Neumarkt — Waizenkirchen
— Peuerbach AG
12. Lambach — Haag
13. Steiermärkische Landesbahnen
14. GKB Graz-Köflacher Eisenbahn — und
Bergbau — Ges.m.b.H.
15. Raab — Sopron — Ebenfurter Eisen-
bahn
16. AG der Wiener Lokalbahn"

1. Päätiät/Huvudvägar
2. Muut maantiet/Övriga landsvägar
3. Paikallistiet/Bygdevägar
4. Kadut ja kaavatiet/Gator och planlagda
vägar

Island

1. Thjoðvegir
2. Sysluvegir
3. Thjoðvegir i théttbyli
4. Gotur sveitarfélaga

Liechtenstein

1. Landesstrassen
2. Gemeindestrassen

Norge

1. Riksveger
2. Fylkesveger
3. Kommunale veger

Schweiz

1. Nationalstrassen/routes nationales/strade
Nazionali
2. Kantonstrassen/routes cantonales/strade
cantionali
3. Gemeindestrassen/routes communales/
strade comunali

Sverige

1. Motorvägar
2. Motortrafikleder
3. Övriga vägar

Österrike

1. Bundesautobahnen
2. Bundesstrassen
3. Landesstrassen
4. Gemeindestrassen"

2. **370 R 2598:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2598/70 av den 18 december 1970 om vilka uppgifter som skall tas upp under de olika rubrikerna i blanketterna för redovisning i bilaga 1 till rådets förordning (EEG) nr 1108/70 av den 4 juni 1970 (EGT nr L 278, 23.12.1970, s. 1) i dess lydelse enligt

— **378 R 2116:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2116/78 av den 7 september 1978 (EGT L nr 246, 8.9.1978, s. 7)

3. **371 R 0281:** Kommissionens förordning (EEG) nr 281/71 av den 9 februari 1971 om fastställande av den förteckning över vattenvägar för havsgående sjöfart som avses i artikel 3

e i rådets förordning (EEG) nr 1108/70 av den 4 juni 1970 (EGT nr L 33, 10.2.1971, s. 11), i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 073, 27.03.1972, s. 92)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 162)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i bilagan:

”Finland

- Saimaan kanava/Saima kanal
- Saimaan vesistö/Saimens vattendrag

Sverige

- Trollhätte kanal och Göta älv
- Väneren
- Södertälje kanal
- Mälaren”

4. **369 R 1191:** Rådets förordning (EEG) nr 1191/69 av den 26 juni 1969 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar (EGT nr L 156, 28.6.1969, s. 1), i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 073, 27.3.1972, s. 92)

— **373 D 0101(01):** Rådets beslut av den 1 januari 1973 om justering av instrumenten gällande nya medlemsstaters anslutning till de europeiska gemenskaperna (EGT nr L 002, 1.1.1973, s. 19)

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 92)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 161)

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

— **391 R 1893:** Rådets förordning (EEG) nr 1893/91 av den 20 juni 1991 om ändring i förordning (EEG) nr 1191/69 om medlemssta-

ternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar (EGT nr L 169, 29.6.1991, s. 1)

ii) *INFRASTRUKTUR*

5. **378 D 0174:** Rådets beslut nr 78/174/EEG av den 20 februari 1978 om inrättandet av ett samrådsförfarande och en kommitté för transportinfrastruktur (EGT nr L 054, 25.2.1978, s. 15)

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artiklarna 1.2, 2.1 och 5 skall orden ”av gemenskapsintresse” ersättas med ”av intresse för de avtalslutande parterna i EES-avtalet”

b) Artikel 1.2 c skall inte tillämpas.

Associeringssätt för EFTA-stater enligt artikel 101 i avtalet:

En expert från varje EFTA-stat får delta i de uppgifter för Kommittén för transportinfrastruktur vilka anges i detta beslut.

EG-kommissionen skall i skälig tid informera deltagarna om dagen för kommitténs möte och lämna över de relevanta handlingarna.

iii) *KONKURRENSREGLER*

6. **360 R 0011:** Rådets förordning (EEG) nr 11 om avskaffande av diskriminering såvitt avser fraktsatser och befordringsvillkor enligt artikel 79.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT nr L 052, 16.8.1960, s. 1121/60), i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 073, 27.3.1972, s. 148)

— **384 R 3626:** Rådets förordning (EEG) nr 3626/84 av den 19 december 1984 (EGT nr L 335, 22.12.1984, s. 4)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

För tillämpning av artiklarna 11—26 i denna förordning, se protokoll 21.

7. **368 R 1017:** Rådets förordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 om tillämpning av

konkurrensregler på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar (EGT nr L 175, 23.7.1968, s. 1)¹

8. **369 R 1629:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1629/69 av den 8 augusti 1969 om form, innehåll och övriga detaljer beträffande klagomål enligt artikel 10, ansökningar enligt artikel 12 och anmälningar enligt artikel 14.1 i rådets förordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 (EGT nr L 209, 21.8.1969, s. 11)²

9. **369 R 1630:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1630/69 av den 8 augusti 1969 om förhör enligt artikel 26.1 och 2 i rådets förordning nr 1017/68/EEG av den 19 juli 1968 (EGT nr nr L 209, 21.8.1969, s. 11)²

10. **374 R 2988:** Rådets förordning (EEG) nr 2988/74 av den 26 november 1974 om preskriptionstider ifråga om förfaranden och verkställande av påföljder enligt Europeiska ekonomiska gemenskapens transport- och konkurrensregler (EGT nr L 319, 29.11.1974, s. 1)¹

iv) *STATLIGT STÖD*

11. **370 R 1107:** Rådets förordning (EEG) nr 1107/70 av den 4 juni 1970 om stöd till transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar (EGT nr L 130, 15.6.1970, s. 1), i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 073, 27.3.1972, s. 149)

— **375 R 1473:** Rådets förordning (EEG) nr 1473/75 av den 20 maj 1975 (EGT nr L 152, 12.6.1975, s. 1)

— **382 R 1658:** Rådets förordning (EEG) nr 1658/82 av den 10 juni 1982 (EGT nr L 184, 29.6.1982, s. 1)

— **389 R 1100:** Rådets förordning (EEG) nr 1100/89 av den 27 april 1989 (EGT nr L 116, 28.4.1989, s. 24)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för avtalet, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 5 skall "kommissionen" ersättas med "den kompetenta myndigheten som den avses i artikel 62 i EES-avtalet".

v) *FÖRENKLING AV GRÄNSPASSAGE*

12. **389 R 4060:** Rådets förordning (EEG) nr

4060/89 av den 21 december 1989 om avskaffande av gränskontroller mellan medlemsstaterna vid transporter på väg och inre vattenvägar (EGT nr L 390, 30.12.1989, s. 18)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Enligt artikel 17 i avtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Österrike om varustransit på väg och järnväg (hänvisas till som "transitavtalet") får Österrike utföra gränskontroller för att styrka efterlevnaden av det ekopunktsystem som avses i artikel 15 och artikel 16 i transitavtalet.

Alla berörda avtalslutande parter får utföra gränskontroller för att kontrollera efterlevnaden av de kvotbestämmelser som avses i artikel 16 i transitavtalet och som inte ersatts av ekopunktsystemet och av kvotbestämmelser som omfattas av bilaterala avtal mellan Österrike å ena sidan och Finland, Norge, Sverige och Schweiz å den andra.

Alla andra kontroller skall utföras i enlighet med förordningen.

b) Schweiz får utföra gränskontroller för att kontrollera tillstånd utställda enligt bilaga 6 i avtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Schweiz om godstransport på väg och järnväg.

Alla andra kontroller skall utföras i enlighet med förordningen.

iv) *KOMBITRANSPORT*

13. **375 L 0130:** Rådets direktiv nr 75/130/EEG av den 17 februari 1975 om upprättandet av gemensamma regler för vissa former av kombinerad landsvägs- och järnvägs-transport av gods mellan medlemsstaterna (EGT nr L 048, 22.2.1975, s. 31), i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 163)

— **379 L 0005:** Rådets direktiv nr 79/5/EEG av den 19 december 1978 (EGT nr L 005, 9.1.1979, s. 33)

— **382 L 0003:** Rådets direktiv nr 82/3/EEG av den 21 december 1981 (EGT nr L 005, 9.1.1982, s. 12)

— **382 L 0603:** Rådets direktiv nr 82/603/EEG av den 28 juli 1982 (EGT nr L 247, 23.8.1982, s. 6)

— **386 L 0544:** Rådets direktiv nr

¹ Förtecknad här enbart för kännedom. För tillämpning, se bilaga XIV.

² Förtecknad här enbart för kännedom. För tillämpning, se protokoll 21.

86/544/EEG av den 10 november 1986 (EGT nr L 320, 15.11.1986, s. 33)

— **391 L 0224:** Rådets direktiv nr 91/224/EEG av den 27 mars 1991 (EGT nr L 103, 23.4.1991, s. 1)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i artikel 8.3:

”— Sverige: Fordonsskatt

— Finland: Moottoriajoneuvovero/Motorfordonsskatt

— Österrike: Strassenverkehrsbeitrag”

Schweiz kommer att bibehålla ett bidragssystem för kombitransport (vid tiden för under-tecknandet av detta avtal: Verordnung des Schweizerischen Bundesrates vom 29. Juni 1988 über die Förderung des kombinierten Verkehrs und des Transportes begleiteter Motorfahrzeuge — Ordonnance sur la promotion du trafic combiné et du transport des véhicules à moteur accompagnés, du 29 juin 1988 — Ordinanza sul promovimento del traffico combinato e del trasporto di autoveicoli accompagnati, del 29 giugno 1988) istället för att införa återbetalning av skatt.

II VÄGTRANSPORT

i) *TEKNISK HARMONISERING OCH SÄKERHET*

14. **385 L 0003:** Rådets direktiv nr 85/3 av den 19 december 1984 om vikter, dimensioner och vissa andra tekniska egenskaper för vissa vägfordon (EGT nr L 002, 3.1.1985, s. 14), i dess lydelse enligt

— **386 L 0360:** Rådets direktiv nr 86/360/EEG av den 24 juli 1986 (EGT nr L 217, 5.8.1986, s. 19)

— **388 L 0218:** Rådets direktiv nr 88/218/EEG av den 11 april 1988 (EGT nr L 098, 15.4.1988, s. 48)

— **389 L 0338:** Rådets direktiv nr 89/338/EEG av den 27 april 1989 (EGT nr L 142, 25.5.1989, s. 3)

— **389 L 0460:** Rådets direktiv nr 89/460/EEG av den 18 juli 1989 om ändring av direktiv 85/3/EEG om vikter, dimensioner och vissa andra tekniska egenskaper för vissa vägfordon, i syfte att fastställa tider för upphö-

rande av de undantag som har medgivits för Irland och Storbritannien (EGT nr L 226, 3.8.1989, s. 5)

— **389 L 0461:** Rådets direktiv nr 89/461/EEG av den 18 juli 1989 om ändring av direktiv 85/3/EEG om vikter, dimensioner och vissa andra tekniska egenskaper för vissa vägfordon, i syfte att fastställa vissa största, tillåtna dimensioner för ledade fordon (EGT nr L 226, 3.8.1989, s. 7)

— **391 L 0060:** Rådets direktiv nr 91/60/EEG av den 4 februari 1991 om ändring av direktiv 85/3/EEG i syfte att fastställa vissa största tillåtna dimensioner för fordonskombinationer (EGT nr L 037, 09.02.1991, s. 37)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Österrike får bibehålla sin nationella lagstiftning om högsta tillåtna vikter för motorfordon och släpfordon som anges i bilaga 1, avsnitten 2.2.1 och 2.2.2 i detta direktiv. Därför skall inte bestämmelser som tillåter användning av fordon (var för sig eller kombinerade) och som inte står i överensstämmelse med sådan nationell lagstiftning vara tillämpliga i Österrike. En översyn av denna situation skall göras gemensamt sex månader före det att avtalet mellan de Europeiska gemenskaperna och Österrike om varutransit på väg och järnväg upphör.

Schweiz får bibehålla sin nationella lagstiftning om högsta tillåtna vikter för motorfordon och släpfordon som anges i bilaga 1, avsnitten 2.2 och 2.3.3 i detta direktiv. Därför skall inte bestämmelser som tillåter användning av fordon (var för sig eller kombinerade) och som inte står i överensstämmelse med sådan nationell lagstiftning vara tillämpliga i Schweiz. En översyn av denna situation skall göras gemensamt sex månader före det att avtalet mellan de Europeiska gemenskaperna och Schweiz om transport av varor på väg och järnväg upphör.

Alla andra bestämmelser om vikter och dimensioner som omfattas av detta direktiv skall tillämpas fullt ut av Österrike och Schweiz.

15. **386 L 0364:** Rådets direktiv nr 86/364/EEG av den 24 juli 1986 om bevis för att fordon överensstämmer med direktiv 85/3/EEG om vikter, dimensioner och vissa andra tekniska egenskaper hos vissa vägfordon (EGT nr L 221, 7.8.1986, s. 48)

16. **377 L 0143:** Rådets direktiv nr 77/143/EEG av den 29 december 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om provning av motorfordons och tillhörande släpfordons trafiksäkerhet (EGT nr L 047, 18.2.1977, s. 47), i dess lydelse enligt

— **388 L 0449:** Rådets direktiv nr 88/449/EEG av den 26 juli 1988 (EGT nr L 222, 12.8.1988, s. 10), rättat genom EGT nr L 261, 21.9.1988, s. 28

— **391 L 0225:** Rådets direktiv nr 91/225/EEG av den 27 mars 1991 (EGT nr L 103, 23.4.1991, s. 3)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Schweiz får till den 1 januari 1998 bibehålla en längre period mellan två på varandra följande obligatoriska trafiksäkerhetsprovningar för alla de fordonskategorier som finns förtecknade i bilaga 1 i direktivet.

17. **389 L 0459:** Rådets direktiv nr 89/459/EEG av den 18 juli 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om däckens mönsterdjup på vissa slag av motorfordon och släpfordon till dessa fordon (EGT nr L 226, 3.8.1989, s. 4)

ii) *BESKATTNING*

18. **368 L 0297:** Rådets direktiv nr 68/297/EEG av den 19 juli 1968 om enhetliga föreskrifter för tullfri införsel av bränsle i nyttofordons bränsletankar (EGT nr L 175, 23.7.1968, s. 15), i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 073, 27.3.1972, s. 92)

— **385 L 0347:** Rådets direktiv nr 85/347/EEG av den 8 juli 1985 (EGT nr L 183, 16.7.1985, s. 22)

iii) *SOCIAL HARMONISERING*

19. **377 L 0796:** Rådets direktiv nr 77/796/EEG av den 12 december 1977 om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för utövare av gods- och persontransporter på väg och åtgärder för att underlätta för dessa att utöva sin rätt till etableringsfrihet (EGT nr L 334, 24.12.1977, s. 37), i dess lydelse enligt

— **389 L 0438:** Rådets direktiv nr 89/438/EEG av den 21 juni 1989 (EGT nr L 212, 22.7.1989, s. 101), rättat genom EGT nr L 298, 17.10.1989, s. 31.

20. **385 R 3820:** Rådets förordning (EEG) nr 3820/85 av den 20 december 1985 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter (EGT nr L 370, 31.12.1985, s. 1)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Bestämmelserna i artikel 3 skall inte tillämpas.

b) Schweiz skall tillämpa bestämmelserna i artikel 5.2, 6.1, 7.1—2 och 8.1—3 i förordningen senast den 1 januari 1995.

21. **385 R 3821:** Rådets förordning (EEG) nr 3821/85 av den 20 december 1985 om färdskrivare för vägtransporter (EGT nr L 370, 31.12.1985, s. 8), i dess lydelse enligt

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Till den 1 januari 1995 får Österrike göra undantag för fordon som endast är sysselsatta i inrikes transport från förpliktelsen att installera sådan färdskrivare som beskrivs i artikel 3.1 i förordningen.

b) Till den 1 januari 1995 får Schweiz göra undantag för besättningar bestående av fler än en förare från förpliktelsen i punkt 4.3 i bilaga I, kapitel III c i förordningen att på två skilda blad göra sådana registreringar som avses i punkt 4.1.

22. **376 L 0914:** Rådets direktiv nr 76/914/EEG av den 16 december 1976 om minimikrav på utbildning för vissa förare av vägfordon (EGT nr L 357, 29.12.1976, s. 36)

Bestämmelserna i detta direktiv skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Schweiz skall genomföra bestämmelserna i direktivet senast den 1 januari 1995.

23. **388 L 0599:** Rådets direktiv nr 88/599/EEG av den 23 november 1988 om enhetligt förfarande vid kontroll av tillämpningen av förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om

vägtransporter och av förordning nr (EEG) 3821/85 om färdskrivare för vägtransporter (EGT nr L 325, 29.11.1988, s. 55)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Österrike och Schweiz skall genomföra bestämmelserna i direktivet senast den 1 januari 1995.

24. **389 L 0684:** Rådets direktiv nr 89/684/EEG av den 21 december 1989 om yrkesutbildning för vissa förare av fordon som transporterar farligt gods på väg (EGT nr L 398, 30.12.1989, s. 33)

iv) *TILLTRÄDE TILL MARKNADEN* (varor)

25. **362 L 2005:** Rådets första direktiv av den 23 juli 1962 om vissa godstransporter på väg mellan medlemsstaterna (EGT nr L 070, 6.8.1962, s. 2005/62), i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 073, 27.3.1972, s. 126)

— **372 L 0426:** Rådets direktiv nr 72/426/EEG av den 19 december 1972 (EGT nr L 291, 28.12.1972, s. 155)

— **374 L 0149:** Rådets direktiv nr 74/149/EEG av den 4 mars 1974 (EGT nr L 084, 28.3.1974, s. 8)

— **377 L 0158:** Rådets direktiv nr 77/158/EEG av den 14 februari 1977 (EGT nr L 048, 19.2.1977, s. 30)

— **378 L 0175:** Rådets direktiv nr 78/175/EEG av den 20 februari 1978 (EGT nr L 054, 25.2.1978, s. 18)

— **380 L 0049:** Rådets direktiv nr 80/49/EEG av den 20 december 1979 (EGT nr L 018, 24.1.1980, s. 23)

— **382 L 0050:** Rådets direktiv nr 82/50/EEG av den 19 januari 1982 (EGT nr L 027, 4.2.1982, s. 22)

— **383 L 0572:** Rådets direktiv nr 83/572/EEG av den 26 oktober 1983 (EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 33)

— **384 L 0647:** Rådets direktiv nr 84/647/EEG av den 19 december 1984 om

användning av fordon hyrda utan förare för godstransporter på väg (EGT nr L 335, 22.12.1984, s. 72)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Bestämmelserna i direktivet skall endast tillämpas på transport för egen räkning.

b) Så länge avtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Österrike om varutränsit på väg och järnväg gäller, skall tillämpningen av detta direktiv inte påverka de existerande ömsesidiga rättigheter till marknadstillträde som avses i artikel 16 i avtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Österrike om varutränsit på väg och järnväg och som anges i de bilaterala avtalen mellan Österrike å ena sidan och Finland, Norge, Sverige och Schweiz å den andra, om inte de berörda parterna avtalat om annat.

26. **376 R 3164:** Rådets förordning (EEG) nr 3164/76 av den 16 december 1976 om tillträde till marknaden för internationella godstransporter på väg (EGT nr L 357, 29.12.1976, s. 1), i dess lydelse enligt

— **388 R 1841:** Rådets förordning (EEG) nr 1841/88 av den 21 juni 1988 (EGT nr L 163, 30.6.1988, s. 1)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Inom ramen för detta avtal skall endast artikel 4a i förordningen tillämpas. Den skall vara föremål för sådana genomförandeåtgärder som avses i artikel 4b och som antagits i enlighet med avtalets bestämmelser.

b) Så länge avtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Österrike om varutränsit på väg och järnväg gäller, skall tillämpningen av detta direktiv inte påverka de existerande ömsesidiga rättigheter till marknadstillträde som avses i artikel 16 i avtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Österrike om varutränsit på väg och järnväg och som anges i de bilaterala avtalen mellan Österrike å ena sidan och Finland, Norge, Sverige och Schweiz å den andra, om inte de berörda parterna avtalat om annat.

v) *PRISER* (varor)

27. **389 R 4058:** Rådets förordning (EEG) nr 4058/89 av den 21 december 1989 om prissätt-

ning vid godstransporter på väg mellan medlemsstater (EGT nr L 390, 30.12.1989, s. 1)

vi) *TILLSTÅND ATT BEDRIVA VERKSAMHET* (varor)

28. **374 L 0561**: Rådets direktiv nr 74/561/EEG av den 12 november 1974 om rätt att yrkesmässigt bedriva nationella och internationella godstransporter på väg (EGT nr L 308, 19.11.1974, s. 18), i dess lydelse enligt

— **389 L 0438**: Rådets direktiv nr 89/438/EEG av den 21 juni 1989 (EGT nr L 212, 22.7.1989, s. 101)

— **390 R 3572**: Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

Bestämmelserna i detta direktiv skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Schweiz skall genomföra bestämmelserna i direktivet senast den 1 januari 1995.

vii) *HYRDA FORDON* (varor)

29. **384 L 0647**: Rådets direktiv nr 84/647/EEG av den 19 december 1984 om användning av fordon hyrda utan förare för godstransporter på väg (EGT nr L 335, 22.12.1984, s. 72), i dess lydelse enligt

— **390 L 0398**: Rådets direktiv nr 90/398/EEG av den 24 juli 1990 (EGT nr L 202, 31.7.1990, s. 46)

viii) *TILLTRÄDE TILL MARKNADEN* (passagerare)

30. **366 R 0117**: Rådets förordning nr 117/66/EEG av den 28 juli 1966 om införande av gemensamma regler för internationella persontransporter med buss (EGT nr L 147, 9.8.1966, s. 2688/66)

Bestämmelserna i denna förordning skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 4.2 skall inte tillämpas.

31. **368 R 1016**: Kommissionens förordning (EEG) nr 1016/68 av den 9 juli 1968 med

bestämmelser om de mallar för kontrolldokument som avses i artiklarna 6 och 9 i rådets förordning nr 117/66/EEG (EGT nr L 173, 22.7.1968, s. 8), i dess lydelse enligt

— **382 R 2485**: Kommissionens förordning (EEG) nr 2485/82 av den 13 september 1982 (EGT nr L 265, 15.9.1982, s. 5)

32. **372 R 0516**: Rådets förordning (EEG) nr 516/72 av den 28 februari 1972 om införande av gemensamma regler för pendeltrafik med buss mellan medlemsstaterna (EGT nr L 067, 20.3.1972, s. 13), i dess lydelse enligt

— **378 R 2778**: Rådets förordning (EEG) nr 2778/78 av den 23 november 1978 (EGT nr L 333, 30.11.1978, s. 4)

33. **372 R 0517**: Rådets förordning (EEG) nr 517/72 av den 28 februari 1972 om införande av gemensamma regler för linjetrafik och speciell reguljär trafik med buss mellan medlemsstaterna (EGT nr L 067, 20.3.1972, s. 19), i dess lydelse enligt

— **377 R 3022**: Rådets förordning (EEG) nr 3022/77 av den 20 december 1977 (EGT nr L 358, 31.12.1977, s. 1)

— **378 R 1301**: Rådets förordning (EEG) nr 1301/78 av den 12 juni 1978 (EGT nr L 158, 16.6.1978, s. 1)

34. **372 R 1172**: Rådets förordning (EEG) nr 1172/72 av den 26 maj 1972 med formföreskrifter i fråga om de dokument som avses i rådets förordningar (EEG) nr 517/72 och (EEG) nr 516/72 (EGT nr L 134, 12.6.1972, s. 1) i dess lydelse enligt

— **372 R 2778**: Kommissionens förordning (EEG) nr 2778/72 av den 20 december 1972 (EGT nr L 292, 29.12.1972, s. 22)

— **1 79 H**: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 92)

— **1 85 I**: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 162)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I bilaga 1 skall fotnot 1 kompletteras enligt följande: Island (IS), Liechtenstein (FL), Norge (N), Österrike (A), Schweiz (CH), Finland (SF), Sverige (S).

ix) *TILLSTÅND ATT BEDRIVA VERKSAMHET* (passagerare)

35. **374 L 0562**: Rådets direktiv nr 74/562/EEG av den 12 november 1974 om rätt

att yrkesmässigt bedriva nationella och internationella persontransporter på väg (EGT nr L 308, 19.11.1974, s. 23), i dess lydelse enligt

— **389 L 0438:** Rådets direktiv nr 89/438/EEG av den 21 juni 1989 (EGT nr L 212, 22.7.1989, s. 101)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Österrike skall genomföra bestämmelserna i direktivet senast den 1 januari 1995.

36. **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

III JÄRNVÄGSTransport

i) STRUKTURPOLITIK

37. **375 D 0327:** Rådets beslut nr 75/327/EEG av den 20 maj 1975 om förbättring av järnvägsföretagens situation och om harmonisering av reglerna för de ekonomiska relationerna mellan dessa företag och staterna (EGT nr L 152, 12.6.1975, s. 3), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 92)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 163)

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 8 skall inte tillämpas.

b) Österrike skall genomföra bestämmelserna i detta beslut senast den 1 januari 1995.

38. **383 D 0418:** Rådets beslut nr 83/418/EEG av den 25 juli 1983 om järnvägar-nas kommersiella självständighet vid driften av

sin internationella person- och resgodsbe- fordran (EGT nr L 237, 26.8.1983, s. 32), i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 165)

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

39. **369 R 1192:** Rådets förordning (EEG) nr 1192/69 av den 26 juni 1969 om införande av enhetliga regler för järnvägsföretagens redovisning (EGT nr L 156, 28.06.1969, s. 8), i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 073, 27.03.1972, s. 90)

— **373 D 0101(01):** Rådets beslut av den 1 januari 1973 om justering av instrumenten gällande nya medlemsstaters anslutning till de europeiska gemenskaperna (EGT nr L 002, 1.1.1973, s. 19)

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 92)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 161)

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

40. **377 R 2830:** Rådets förordning (EEG) nr 2830/77 av den 12 december 1977 om åtgärder som krävs för att göra järnvägsföretagens redovisningssystem och årsbokslut jämförbara (EGT nr L 334, 24.12.1977, s. 13), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 94)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 162)

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

41. **378 R 2183:** Rådets förordning (EEG) nr 2183/78 av den 19 september 1978 om enhetliga

principer för järnvägsföretags kostnadskalkyler (EGT nr L 258, 21.9.1978, s. 1), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 93)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 162)

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

ii) PRISER

42. 382 D 0529: Rådets beslut nr 82/529/EEG av den 19 juli 1982 om prisbildningen för internationell godsbefordran på järnväg (EGT nr L 234, 9.8.1982, s. 5), i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 164)

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

IV TRANSPORT PÅ INRE VATTENVÄGAR

i) TILLTRÄDE TILL MARKNADEN

43. 385 R 2919: Rådets förordning (EEG) nr 2919/85 av den 17 oktober 1985 om fastställande av villkoren för tillträde till de avtal som slutits enligt den reviderade konventionen om sjöfarten på Rhen för fartyg som tillhör Rhen-sjöfarten (EGT nr L 280, 22.10.1985, s. 4)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) EFTA-staterna skall även, i enlighet med artikel 2, lämna kommissionen alla upplysningar som avses i nämnda artikel och som EFTA-staterna kan lämna CCR (Centrala kommissionen för sjöfarten på Rhen).

b) Artikel 3 skall inte tillämpas.

ii) STRUKTURPOLITIK

44. 389 R 1101: Rådets förordning (EEG) nr 1101/89 av den 27 april 1989 om strukturella förbättringar inom inlandssjöfarten (EGT nr L 116, 28.4.1989, s. 25), i dess lydelse enligt

— **390 R 3572:** Rådets förordning (EEG) nr 3572/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv, beslut och förordningar i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Kommissionen skall, när den beslutar enligt artiklarna 6.7, 8.1 c och 8.3 c, ta skälig hänsyn till de åsikter som EFTA-staterna uttrycker på samma sätt som man gör beträffande EG-medlemsstater.

45. 389 R 1102: Kommissionens förordning (EEG) nr 1102/89 av den 27 april 1989 om fastställande av vissa åtgärder för verkställande av rådets förordning (EEG) nr 1101/89 (EGT nr L 116, 28.4.1989, s. 30), i dess lydelse enligt

— **389 R 3685:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3685/89 av den 8 december 1989 (EGT nr L 360, 9.12.1989, s. 20)

— **391 R 0317:** Kommissionens förordning (EEG) nr 317/91 av den 8 februari 1991 (EGT nr L 037, 9.2.1991, s. 27)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Kommissionen skall, när den ändrar denna förordning enligt artikel 12.1, ta skälig hänsyn till de åsikter som EFTA-staterna uttrycker, på samma sätt som man gör beträffande EG-medlemsstater.

iii) TILLSTÅND ATT BEDRIVA VERKSAMHET

46. 387 L 0540: Rådets direktiv nr 87/540/EEG av den 9 november 1987 om tillstånd att utföra varutransporter på vattenvägar inom nationell och internationell transport och om ömsesidigt erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis (EGT nr L 322, 12.11.1987, s. 20)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Österrike skall genomföra bestämmelserna i direktivet senast den 1 juli 1994. Schweiz skall genomföra bestämmelserna i direktivet senast den 1 januari 1995.

iv) *TEKNISK HARMONISERING*

47. **382 L 0714:** Rådets direktiv nr 82/714/EEG av den 4 oktober 1982 om tekniska föreskrifter för fartyg i inlandssjöfart (EGT nr L 301, 28.10.1982, s. 1)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Till listan i bilaga 1 skall följande tilläggas:

”KAPITEL I

Zon 2

Sverige

Trollhätte kanal och Göta älv
Vänern
Södertälje kanal
Mälaren
Falsterbo kanal
Sotenkanalen”

”KAPITEL II

Zon 3

Schweiz

Rhen från Rheinfelden till gränsen mellan Schweiz och Tyskland

Sverige

Göta kanal
Vättern

Österrike

Donau från gränsen mellan Österrike och

Tyskland till gränsen mellan Österrike och Tjeckoslovakien”

”KAPITEL III

Zon 4

Sverige

Alla andra floder, kanaler och insjöar som inte upptas under zonerna 1, 2 och 3.”

48. **376 L 0135:** Rådets direktiv nr 76/135/EEG av den 20 januari 1976 om ömsesidigt erkännande av fartcertifikat för fartyg i inlandssjöfart (EGT nr L 021, 29.1.1976, s. 10)

49. **377 D 0527:** Kommissionens beslut nr 77/527/EEG av den 29 juli 1977 (EGT nr L 209, 17.8.1977, s. 29), i dess lydelse enligt

— **378 L 1016:** Rådets direktiv nr 78/1016/EEG av den 23 november 1978 (EGT nr L 349, 13.12.1978, s. 31)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 164)

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Till listan i bilagan skall följande tilläggas:

Finland

Saimaan kanava/Saima kanal
Saimaan vesistö/Saimens vattendrag

Sverige

Trollhätte kanal och Göta älv
Vänern
Mälaren
Södertälje kanal
Falsterbo kanal
Sotenkanalen”

V *SJÖFART*

Protokoll 19 skall tillämpas på relationer med tredje land inom sjöfarten.

50. **386 R 4056:** Rådets förordning (EEG) nr 4056/86 av den 22 december 1986 om detaljerade regler för tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget på sjöfarten (EGT nr L 378, 31.12.1986, s. 4)³

³ Förtecknad här enbart för kännedom. För tillämpning, se bilaga XIV.

51. **388 R 4260:** Kommissionens förordning (EEG) nr 4260/88 av den 16 december 1988 om de anmälningar, klagomål, ansökningar och förhör som avses i rådets förordning (EEG) nr 4056/86 (EGT nr L 376, 21.12.1988, s. 1)⁴

52. **379 R 0954:** Rådets förordning (EEG) nr 954/79 av den 15 maj 1979 om medlemsstaternas ratifikation eller anslutning till Förenta nationernas konvention om en uppförandekod för linjekonferenser (EGT nr L 121, 17.5.1979, s. 1)³

53. **386 R 4055:** Rådets förordning (EEG) nr 4055/86 av den 22 december 1986 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land (EGT nr L 378, 31.12.1986, s. 1), i dess lydelse enligt

— **390 R 3573:** Rådets förordning (EEG) nr 3573/90 av den 4 december 1990 om ändring, till följd av Tysklands enande av förordning (EEG) nr 4055/86 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 16)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 2 skall ersättas av: "Det skall inte finnas några unilaterala nationella restriktioner beträffande transport av vissa varor som helt eller delvis förbehållits för fartyg som för nationell flagg."

b) Beträffande artikel 5.1 gäller att bestämmelser om lastdelning för torrlastfart i alla framtida avtal med tredje land är förbjudna.

c) Protokoll 19 i EES-avtalet om sjöfart skall tillämpas för genomförandet av artiklarna 5, 6 och 7.

54. **379 L 0115:** Rådets direktiv nr 79/115/EEG av den 21 december 1978 om användande av långlotsar vid lotsning av fartyg i Nordsjön och Engelska kanalen (EGT nr L 033, 8.2.1979, s. 32)

55. **379 L 0116:** Rådets direktiv nr 79/116/EEG av den 21 december 1978 om minimikrav för vissa tankfartyg som anlöper

eller avgår från gemenskapens hamnar (EGT nr L 033, 8.2.1979, s. 33), i dess lydelse enligt:

— **379 L 1034:** Rådets direktiv nr 79/1034/EEG av den 6 december 1979 (EGT nr L 315, 11.12.1979, s. 16)

56. **391 R 0613:** Rådets förordning (EEG) nr 613/91 av den 4 mars 1991 om överflyttning av fartyg från ett register till ett annat inom gemenskapen (EGT nr L 68, 15.3.1991, s. 1)

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar innehållet i följande rättsakter:

57. **386 R 4057:** Rådets förordning (EEG) nr 4057/86 av den 22 december 1986 om illojal prissättning inom sjöfarten (EGT nr L 378, 31.12.1986, s. 14)

58. **386 R 4058:** Rådets förordning (EEG) nr 4058/86 av den 22 december 1986 om samordnade åtgärder för att säkerställa fri tillgång till last på oceantrader (EGT nr L 378, 31.12.1986, s. 21)

59. **383 D 0573:** Rådets beslut nr 83/573/EEG av den 26 oktober 1983 om motåtgärder inom den internationella handelsjöfarten (EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 37)

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

VI CIVIL LUFTFART

i) KONKURRENSREGLER

60. **387 R 3975:** Rådets förordning (EEG) nr 3975/87 av den 14 december 1987 om förfarandet för tillämpning av konkurrensreglerna på företag inom luftfartssektorn (EGT nr L 374, 31.12.1987, s. 1)⁵

61. **388 R 4261:** Kommissionens förordning (EEG) nr 4261/88 av den 16 december 1988 om de anmälningar, klagomål, ansökningar och

⁴ Förtecknad här enbart för kännedom. För tillämpning, se protokoll 21.

⁵ Förtecknad här enbart för kännedom. För tillämpning, se protokoll 21.

förhör som avses i rådets förordning (EEG) nr 3975/87 (EGT nr L 376 31.12.1988, s. 10)⁶

ii) *MARKNADSTILLTRÄDE*

62. **390 R 2343:** Rådets förordning (EEG) nr 2343/90 av den 24 juli 1990 om lufttrafikföretags tillträde till flyglinjer i regelbunden lufttrafik inom gemenskapen och om delning av passagerarkapaciteten mellan lufttrafikföretag i regelbunden lufttrafik mellan medlemsstaterna (EGT nr L 217, 11.8.1990, s. 8)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Till den i förordningens bilaga 2 upprädda förteckningen skall följande tilläggas:

Finland: Helsingfors-Vanda
 Island: Keflavik
 Norge: Oslo-Fornebu/Gardemoen
 Schweiz: Zürich
           Genève-Cointrin
 Sverige: Stockholm-Arlanda
 Österrike: Wien

63. **389 R 2299:** Rådets förordning (EEG) nr 2299/89 av den 24 juli 1989 om en uppförandedkod för datoriserade bokningssystem (EGT nr L 220, 29.7.1989, s. 1)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

För tillämpningen av artiklarna 7 och 11 — 20 i denna förordning, se protokoll 21.

64. **391 R 0294:** Rådets förordning (EEG) nr 294/91 av den 4 februari 1991 om bedrivande av flygfrakttrafik mellan medlemsstater (EGT nr L 036, 8.2.1991, s. 1)

iii) *TARIFFER*

65. **390 R 2342:** Rådets förordning (EEG) nr 2342/90 av den 24 juli 1990 om biljettpriser för regelbunden luftfart (EGT nr L 217, 11.8.1990, s. 1)

iv) *TEKNISK HARMONISERING OCH SÄKERHET*

66. **380 L 1266:** Rådets direktiv nr

80/1266/EEG av den 16 december 1980 om framtida samarbete och ömsesidig hjälp mellan medlemsstater vid undersökningar av luftfartsolyckor (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 32)

v) *KONSULTATIONSPROCEDUR*

67. **380 D 0050:** Rådets beslut nr 80/50/EEG av den 20 december 1979 om att införa ett samrådsförfarande om förbindelserna mellan medlemsstater och tredje land på lufttransportområdet och om aktioner på detta område i internationella organisationer (EGT L 018, 24.1.1980, s. 24)

vi) *SOCIAL HARMONISERING*

68. **391 R 0295:** Rådets förordning (EEG) nr 295/91 av den 4 februari 1991 om införande av gemensamma regler om kompensation till passagerare som nekas ombordstigning på luftfartyg i regelbunden lufttrafik (EGT nr L 036, 8.2.1991, s. 5)

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar innehållet i följande rättsakter:

69. **C/257/88/s. 6:** Kommissionens meddelande om förfaranden för underrättelser till kommissionen enligt artikel 4 och 5 i kommissionens förordning (EEG) nr 2671/88 av den 26 juli 1988 om tillämpning av artikel 85.3 i fördraget på vissa kategorier av överenskomelser mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden med avseende på gemensam planering och samordning av kapacitet, intäktsfördelning och samråd om taxor i regelbunden luftfart samt fördelning av avgångs- och ankomsttider på flygplatser (EGT nr C 257, 4.10.1988, s. 6)

70. **C/119/89/s. 6:** Kommissionens meddelande om tillämpningen av artikel 4.1 a i kommissionens förordning (EEG) nr 2671/88 av den 26 juli 1988 om tillämpning av artikel 85.3 i fördraget på vissa kategorier av överenskomelser mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden med avseende på gemensam planering och

⁶ Förtecknad här enbart för kännedom. För tillämpning, se protokoll 21.

samordning av kapacitet, inkomstindelning och samråd om taxor i regelbunden luftfart samt fördelning av avgångs- och ankomsttider på flygplatser (EGT nr C 119, 13.5.1989, s. 6)

71. **361 Y 0722(01)**: Kommissionens rekommendation av den 14 juni 1961 riktad till medlemsstaterna i fråga om tillämpningen av förordning nr 11 om avskaffande av diskriminering i fråga om transporttaxor och villkor, i enlighet med artikel 79.3 i fördraget (EGT nr L 050, 22.7.1961, s. 975)

72. **485 Y 1231(01)**: Resolution 85/C348/01 från möte mellan Rådet och representanter från medlemsstaternas regeringar för att förbättra tillämpningen av de sociala förordningarna inom vägtransporter (EGT nr C 348, 31.12.1985, s. 1)

73. **384 X 0646**: Rådets rekommendation 84/646/EEG av den 19 december 1984 om att stärka samarbetet mellan medlemsstaternas nationella järnvägsföretag vid internationell person- och godsbefordran (EGT nr L 333, 21.12.1984, s. 63)

74. **382 X 0922**: Kommissionens rekommendation 82/922/EEG av den 17 december 1982 till de nationella järnvägsföretagen om fastställande av en ordning för internationell personbefordran med hög standard (EGT nr L 381, 31.12.1982, s. 38)

75. **371 Y 0119(01)**: Rådets resolution av den 7 december 1970 om samverkan mellan järnvägsföretag (EGT nr C 005, 19.1.1971, s. 1)

369R1191/S

28.6.69

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 156/1

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1191/69

av den 26 juni 1969

om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 75 och 94 i detta,

med beaktande av rådets beslut av den 13 maj 1965¹ om harmonisering av vissa föreskrifter om konkurrens inom transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Ett av målen för den gemensamma transportpolitiken är att undanröja sådana skillnader som kan orsaka avsevärd snedvridning av de grundläggande transportvillkor som är utmärkande för ett system där medlemsstaterna ålägger transportföretag att utföra tjänster åt allmänheten.

Därför är det nödvändigt att upphäva sådan allmän trafikplikt som avses i denna förordning; det är dock i vissa fall väsentligt att bibehålla en sådan skyldighet för att trygga tillgången till nödvändiga transporter; transportkapaciteten skall därvid bedömas mot bakgrund av tillgång och efterfrågan inom transportbranschen och mot bakgrund av de samhällsliga behoven.

Avvecklingsåtgärderna skall inte omfatta taxor och villkor som i en eller flera resandekategoriernas intresse har fastställts för företag som bedriver persontransporter.

För att genomföra dessa åtgärder är det nödvändigt att fastställa vilka skyldigheter som omfattas av begreppet "allmän trafikplikt" enligt denna förordning; dessa skyldigheter är skyldigheten att bedriva verksamhet, skyldigheten att utföra transporter och skyldigheten att följa taxebestämmelser.

Medlemsstaterna bör på eget initiativ få vidta åtgärder för att avveckla eller bibehålla allmän trafikplikt; då emellertid trafikplikten innebär ekonomisk belastning för transportföretagen, måste dessa ha möjlighet att ansöka om befrielse från dem hos medlemsstaternas behöriga myndigheter.

Det bör föreskrivas att transportföretagen får ansöka om befrielse från allmänna trafikplikt endast när denna innebär ekonomiska nackdelar som beräknats i enlighet med de gemensamma metoder som beskrivs i denna förordning.

För att transportkvaliteten skall kunna höjas, bör transportföretagen, när de inger ansökningar, ha möjlighet att föreslå användning av något annat transportsätt som är mer lämpat för ifrågavarande trafik.

När medlemsstaternas behöriga myndigheter beslutar att bibehålla allmän trafikplikt, skall de få förena besluten med villkor ägnade att förbättra transportverksamhetens avkastning; när de behöriga myndigheterna beslutar att avskaffa en allmän trafikplikt, skall de dock för att säkerställa rimlig transportförsörjning få föreskriva att andra transportlösningar skall införas.

För att hänsyn skall kunna tas till alla medlemsstaters intressen bör en gemenskapsrutin införas för de fall då avskaffandet av en skyldighet att bedriva viss verksamhet eller utföra vissa transporter kan beröra annan medlemsstats intressen.

För att handläggningen av företagets ansökningar om befrielse från allmän trafikplikt skall ske på riktigt sätt, bör tidsfrister

¹ EGT nr 88, 24.5.1965, s. 1500/65.

² EGT nr C 27, 28.3.1966, s. 18.

³ EGT nr C 49, 17.5.1968, s. 15.

SLUTGRANSKAD

fastställas såväl för ansökningarnas inlämnande som för medlemsstaternas behandling av dem.

Enligt artikel 5 i rådets beslut av den 13 maj 1965 om harmonisering av vissa bestämmelser om konkurrens vid transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar, medför behörig myndighets beslut att bibehålla sådan allmän trafikplikt, som anges i denna förordning, skyldighet att betala ersättning för eventuell ekonomisk skada som därigenom kan drabba transportföretagen.

Ett transportföretags rätt till ersättning skall anses uppkomma när en medlemsstat beslutar att bibehålla allmän trafikplikt; då budgeten emellertid omfattar ett kalenderår, kan sådan rätt inte uppkomma i början av denna förordnings giltighetstid före den 1 januari 1971; om tidsfristen för handläggning av transportföretagens ansökningar förlängs, kan även denna tidsgräns senareläggas.

Vidare föreskrivs i artikel 6 i rådets beslut av den 13 maj 1965 om harmonisering av vissa föreskrifter om konkurrens vid transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar att medlemsstaterna skall utbetala ersättning för kostnader som drabbar persontransporter på grund av taxor och villkor som beslutats i en eller flera resandekategoriernas intresse: sådan ersättning skall betalas ut från och med den 1 januari 1971; genom åtgärder på gemenskapsnivå kan denna tidpunkt skjutas fram ett år, om särskilda svårigheter skulle uppstå i en medlemsstat.

Ersättning för kostnader som drabbar transportföretag på grund av bibehållen allmän trafikplikt skall utbetalas i enlighet med gemensamma rutiner; vid bedömning av ersättningens storlek skall hänsyn tas till de effekter på företagets verksamhet som en avveckling av sådana skyldigheter skulle ha.

Denna förordning skall tillämpas på varje ny allmän trafikplikt som åläggs transportföretag.

Då utbetalningar av ersättning enligt denna förordning skall beviljas av medlemsstaterna i enlighet med gemensamma, i denna förordning fastställda rutiner, skall sådana utbetalningar vara undantagna från reglerna om förhandsinformation i artikel 93.3 i fördraget.

Kommissionen skall kunna få information om tillämpningen av denna förordning från medlemsstaterna.

För att göra det möjligt för rådet att studera situationen i varje enskild medlemsstat med avseende på denna förordnings tillämpning, skall kommissionen ge in en rapport till rådet senast den 30 december 1972.

Medlemsstaterna skall på lämpligt sätt göra det möjligt för transportföretagen att ta tillvara sina rättigheter i samband med enskilda beslut som medlemsstater fattar i anledning av denna förordning.

Då denna förordning tills vidare gäller medlemsstaternas sex statliga järnvägsföretag och, i fråga om annan transportverksamhet, företag som inte huvudsakligen bedriver transporter av lokal eller regional karaktär, skall rådet senast tre år efter denna förordnings ikraftträdande besluta om åtgärder med avseende på allmän trafikplikt när det gäller transporter som inte omfattas av denna förordning.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT 1

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall upphäva alla skyldigheter som innefattas i begreppet "allmän trafikplikt" som det definieras i denna förordning och som gällt för transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar.
2. Skyldigheterna får dock bibehållas i den utsträckning de är nödvändiga för att säkerställa en tillfredsställande trafikförsörjning.
3. Punkten 1 skall, såvitt avses persontransporter, inte tillämpas på taxor och villkor som har beslutats av en medlemsstat i en eller flera resandekategoriernas intresse.
4. Transportföretag, som drabbas av kostnader med anledning av att i punkten 2 nämnda skyldigheter bibehålls eller med anledning av att sådana taxor och villkor som avses i punkten 3 gäller, skall kompenseras härför genom ersättning i enlighet med gemensamma, i denna förordning fastställda rutiner.

Artikel 2

1. Med *allmän trafikplikt* avses skyldigheter som ett transportföretag inte alls skulle fullgöra eller inte fullgöra i samma utsträckning eller på samma sätt, om det tog hänsyn enbart till sina egna affärsintressen.

2. Allmän trafikplikt enligt definitionen i punkten 1 innebär skyldighet att bedriva verksamhet, skyldighet att utföra transporter och skyldighet att följa taxebestämmelser.

3. I denna förordning avses med *skyldighet att bedriva verksamhet* ett transportföretags skyldighet att, i fråga om linje eller installationer som det med stöd av tillstånd eller liknande rätt får utnyttja, vidta alla åtgärder som behövs för att tillhandahålla transporttjänster som uppfyller fastställda normer i fråga om varaktighet, regelbundenhet och kapacitet. Däri ingår även skyldigheten att tillhandahålla kringtjänster och att hålla trafikleder, materiel – i den mån detta inte behövs för det samlade linjenätet – och installationer i gott skick efter det att transporttjänsterna dragits in.

4. I denna förordning avses med *skyldighet att utföra transporter* skyldighet för transportföretag att åta sig att transportera personer eller gods mot fastställd taxa och på givna villkor.

5. I denna förordning avses med *skyldighet att följa taxebestämmelser* ett transportföretags skyldighet att, särskilt för vissa kategorier av resande, för vissa godsslag eller på vissa linjer, tillämpa av myndigheter fastställda eller godkända taxor, som inte är förenliga med företagets affärsintresse och som är en följd av att bestämmelser om särskilda taxor beslutats eller bibehållits oförändrade trots framställning om ändring.

Bestämmelserna i det föregående stycket gäller inte skyldighet som uppkommer genom allmänna prispolitiska åtgärder eller genom övergripande åtgärder angående taxor och villkor för att åstadkomma strukturmässiga effekter på transportmarknaden eller delar av den.

AVSNITT II

Gemensamma principer för upphävande eller bibehållande av allmän trafikplikt*Artikel 3*

1. Då medlemsstaternas behöriga myndigheter beslutar att helt eller delvis behålla en allmän trafikplikt och en till-

fredsställande trafikförsörjning på likvärdiga villkor som kan upprätthållas på mer än ett sätt, skall myndigheterna välja det för samhället billigaste alternativet.

Behovet av transportförsörjning skall bedömas på grundval av

- a) samhällsintresset,
- b) tillgången till andra former av transporter och dessas förutsättningar att tillgodose transportbehoven,
- c) taxor och villkor som kan tillämpas gentemot användarna.

Artikel 4

1. Det är en uppgift för transportföretagen att hos medlemsstaternas behöriga myndigheter ansöka om upphävande, helt eller delvis, av allmän trafikplikt, om detta medför ekonomiska nackdelar för dem.

2. I sina ansökningar får transportföretagen föreslå att den rådande transportlösningen byts ut mot en annan. Företagen skall tillämpa bestämmelserna i artikel 5 vid beräkningen av vilka besparingar som skulle kunna göras för att förbättra deras ekonomiska ställning.

Artikel 5

1. Skyldigheten att bedriva verksamhet eller att utföra transporter skall anses medföra ekonomisk belastning, om den minskning av kostnaderna som skulle bli följden av att skyldigheten att bedriva viss transportverksamhet helt eller delvis upphävs överstiger den intäktsminskning som blir följden av upphävandet.

Den ekonomiska skadan skall framräknas på grundval av en vid behov aktualiserad redovisning av den ekonomiska skadan under ett helt år, som utgörs av skillnaden mellan den minskade årliga kostnaden och den minskade årsintäkten som skulle bli följden av upphävandet.

Då skyldigheten att bedriva verksamhet eller att utföra transporter omfattar ett eller flera slags person- eller gods-transporter inom ett helt linjenät eller en större del av det, skall den ekonomiska skada som skulle elimineras om skyldigheten upphävdes beräknas genom att de totala kostnader som företaget har på grund av att transportverksamheten fördelas på de olika trafikslagen.

Den ekonomiska skadan blir i sådant fall lika med skillnaden mellan de kostnader som hänför sig till den del av företagets verksamhet som berörs av den allmänna trafikplikten och intäkterna från samma verksamhet.

Den ekonomiska skadan skall framräknas med hänsyn till skyldighetens effekter på företagets verksamhet i sin helhet.

2. Skyldigheten att följa taxebestämmelser skall anses medföra ekonomisk skada när skillnaden mellan intäkterna och kostnaderna i den trafik som trafikplikten gäller är mindre än skillnaden mellan de intäkter och kostnader som skulle ha uppkommit i trafiken om den bedrevs affärsmässigt, varvid hänsyn skall tas såväl till kostnaderna för den verksamhet som följer av skyldigheten som till marknadsläget.

Artikel 6

1. Sådana ansökningar som nämns i artikel 4 skall senast ett år efter denna förordnings ikraftträdande ges in av transportföretagen till medlemsstaternas behöriga myndigheter.

Transportföretag får ge in ansökningarna efter utgången av ovannämnda frist, om de finner att förutsättningarna enligt artikel 4.1 är uppfyllda.

2. Beslut om att bibehålla allmän trafikplikt eller del därav eller beslut att avveckla sådan plikt vid utgången av en viss period skall innehålla bestämmelser om ersättning för skada till följd av beslutet; ersättningsbeloppet skall framräknas i enlighet med de i artiklarna 10–13 fastställda gemensamma rutinerna.

3. Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall fatta beslut om ansökningar avseende skyldighet att bedriva verksamhet och att utföra transporter senast ett år efter ansökans inlämnande; motsvarande beslut ifråga om ansökningar avseende skyldighet att följa taxebestämmelser skall fattas senast sex månader efter ansökans inlämnande.

Rätt till ersättning föreligger från och med dagen för beslutet, dock tidigast den 1 januari 1971.

4. Om emellertid medlemsstaternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt på grund av antal och omfattning av ansökningarna från olika företag, får de förlänga den i punkten 3 första stycket föreskrivna tidsfristen till den 1 januari 1972. I sådant fall föreligger rätten till ersättning från och med detta datum.

Då medlemsstaternas behöriga myndigheter avser att utnyttja denna möjlighet, skall de underrätta berörda företag härom senast sex månader efter ansökans ingivande.

Skulle någon medlemsstat drabbas av särskilda svårigheter, får rådet på begäran av denna stat och på förslag av kommissionen bemyndiga medlemsstaten att förlänga tidsfristen som anges i första stycket till den 1 januari 1973.

5. Har behöriga myndigheter inte fattat beslut inom den fastställda tidsfristen, skall den skyldighet som begärts upphävd i ansökan enligt artikel 4.1 anses upphävd.

6. På grundval av en rapport som inlämnats av kommissionen före den 31 december 1972 skall rådet studera förhållandena i varje medlemsstat i fråga om tillämpningen av denna förordning.

Artikel 7

1. Ett beslut om bibehållande av skyldighet får innehålla villkor som är ägnade att förbättra avkastningen från den verksamhet som skyldigheten omfattar.

2. I ett beslut om avveckling av en skyldighet får ersättningstrafik föreskrivas. I sådant fall skall beslutet om avveckling träda i kraft först när den alternativa verksamheten har påbörjats.

Artikel 8

1. Innan en medlemsstat fattar beslut om avveckling av skyldighet att bedriva verksamhet eller att utföra transporter, skall staten underrätta kommissionen om beslutet, om trafiklinjerna eller transporttjänsterna kan väntas påverka handel eller trafik mellan medlemsstater. Medlemsstaten skall underrätta övriga medlemsstater därom.

2. Om kommissionen anser det nödvändigt eller om en annan medlemsstat så begär, skall kommissionen samråda med medlemsstaterna om den föreslagna åtgärden.

3. Senast två månader efter det att kommissionen mottagit det i punkten 1 nämnda meddelandet, skall den tillställa de berörda medlemsstaterna ett utlåtande eller en rekommendation.

AVSNITT III

Taxor och villkor för persontransporter, beslutade i en eller flera enskilda resandekategoriernas intresse*Artikel 9*

1. Ersättning för ekonomisk nackdel som drabbat ett företag på grund av skyldigheten att tillämpa taxor för persontransporter med hänsyn till vissa resandekategorier skall framräknas i enlighet med de i artikel 11-13 fastställda gemensamma metoderna.

2. Ersättning skall utgå från och med den 1 januari 1971.

Skulle någon medlemsstat drabbas av särskilda svårigheter, får rådet på begäran av denna stat och på förslag av kommissionen bemyndiga medlemsstaten att förlänga tidsfristen till den 1 januari 1972.

3. Ansökningsom ersättning skall ges in till medlemsstatens behöriga myndigheter.

AVSNITT IV

Gemensamma principer för beräkning av ersättning*Artikel 10*

1. Den i artikel 6 föreskrivna ersättningen skall, i fråga om skyldighet att bedriva verksamhet eller att utföra transporter, vara lika med skillnaden mellan minskningen av de kostnader och de intäkter som hade följt av att hela eller, i förekommande fall, en del av skyldigheten i fråga hade varit upphävd under den aktuella perioden.

I de fall då beräkningen av den ekonomiska skadan har gjorts genom fördelning mellan företagets olika transportverksamheter av företagets totala kostnader för dessa verksamheter, skall ersättningsbeloppet vara lika med skillnaden mellan de kostnader och de intäkter som berörs av den allmänna trafikplikten.

2. Vid framräkning av de i punkten 1 nämnda kostnaderna och intäkterna skall hänsyn tas till effekterna av ifrågakavande skyldighets avveckling på företagets verksamhet i stort.

Artikel 11

1. Ersättningsbeloppet enligt föreskrifterna i artikel 6 och artikel 9.1 skall, i fråga om skyldigheten att följa taxebestämmelser, vara lika med skillnaden mellan två belopp enligt följande:

a) Det första beloppet skall vara lika med skillnaden mellan å ena sidan produkten av det beräknade antalet transporterade enheter och

— antingen det fördelaktigaste pris som skulle kunna utnyttjas av användarna, om ifrågakavande skyldighet inte förelegat, eller,

— när någon sådan taxa inte finns, den taxa som företaget skulle ha tillämpat om det arbetade enligt affärsmässiga principer och beaktade både driftskostnaderna för verksamheten och marknadsituationen,

och, å andra sidan, produkten av faktiska antalet transporterade enheter och den taxa som fastställts för ifrågakavande period.

b) Det andra beloppet skall vara lika med skillnaden mellan de kostnader som skulle ha uppkommit vid tillämpning av antingen den fördelaktigaste förekommande taxan eller den taxa som företaget skulle ha tillämpat om det arbetade enligt affärsmässiga principer och de kostnader som faktiskt uppkommit vid tillämpning av den obligatoriska taxan.

2. När marknadsituationen gör att den ersättning som beräknats i enlighet med bestämmelserna i punkten 1 inte räcker till för att täcka totala kostnaderna för den trafik som berörs av skyldigheten att följa taxebestämmelser, skall det i artikel 9.1 föreskrivna ersättningsbeloppet vara lika med skillnaden mellan sådana kostnader och intäkterna från sådan trafik. Ersättning, som redan utbetalats enligt artikel 10, skall beaktas när denna beräkning utförs.

3. Vid beräkning av intäkter och kostnader enligt punkten 1 skall hänsyn tas till de effekter som avvecklingen av skyldigheten skulle ha på företagets verksamhet i stort.

Artikel 12

Kostnader till följd av bibehållande av en skyldighet skall beräknas på grundval av att företaget sköts effektivt med företagsekonomiska metoder och att transporttjänster av lämplig kvalitet tillhandahålls.

Ränta på eget kapital får dras av från den ränta som beaktas vid kostnadsberäkning.

Artikel 13

1. Beslut enligt artiklarna 6 och 9 skall i förväg fastställa ersättningsbeloppet för en tid av minst ett år. I besluten skall även anges vilka faktorer som kan medföra en justering av detta belopp.

2. Justering av det i punkten 1 nämnda beloppet skall göras varje år efter företagets bokslut.

3. Betalning av i förväg fastställd ersättning skall ske genom delbetalningar. Utbetalning av eventuella tilläggsbelopp till följd av justering enligt punkten 2 skall ske så snart som justeringens storlek har fastställts.

AVSNITT V

Införande av ny allmän trafikplikt*Artikel 14*

1. Utom i de fall som anges i artikel 1.3 får medlemsstaterna efter denna förordnings ikraftträdande införa allmän trafikplikt endast om sådan plikt har väsentlig betydelse för att tillgodose en tillfredsställande transportförsörjning.

2. När på detta sätt införd allmän trafikplikt medför sådan ekonomisk skada för transportföretagen som avses i artikel 5.1 och artikel 5.2 eller sådana ekonomiska nackdelar som sägs i artikel 9, skall medlemsstaternas behöriga myndigheter, när de beslutar att införa sådan trafikplikt, se till att kompensation ges för de skador som blir följden därav. Föreskrifterna i artiklarna 10–13 skall därvid tillämpas.

AVSNITT VI

Slutbestämmelser*Artikel 15*

Beslut som fattas av medlemsstaternas behöriga myndigheter i enlighet med denna förordning skall innehålla en motivering, och de skall offentliggöras på lämpligt sätt.

Artikel 16

Medlemsstaterna skall se till att transportföretagen bereds tillfälle att på lämpligt sätt ta tillvara sina intressen i fråga om beslut som fattats med stöd av denna förordning.

Artikel 17

1. Kommissionen får från medlemsstaterna begära in all behövlig information om tillämpningen av denna förordning. När kommissionen anser det nödvändigt, skall den samråda med berörda medlemsstater.

2. Förhandsinformation enligt artikel 93.3 i fördraget behöver inte ske när ersättning utbetalas enligt denna förordning.

Medlemsstaterna skall utan dröjsmål underrätta kommissionen om varje typ av ersättning som utbetalats för transportföretagens kostnader till följd av bibehållande av den i artikel 2 angivna allmänna trafikplikten eller till följd av att taxor och villkor vid persontransporter fastställts i en eller flera personkategoriers intresse.

Artikel 18

1. Efter samråd med kommissionen skall medlemsstaterna i god tid anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för tillämpningen av denna förordning, särskilt artikel 4 i denna.

2. På begäran av en medlemsstat eller om kommissionen finner lämpligt, skall kommissionen samråda med berörda medlemsstater om förslaget innehåll i de i punkt 1 nämnda författningarna.

Artikel 19

1. Denna förordning skall tillämpas på järnvägstransporter som bedrivs av nedanstående företag

— Société nationale des chemins de fer belges (SNCB)/
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS).

— Deutsche Bundesbahn (DB).

- Société nationale des chemins de fer français (SNCF).
- Azienda autonoma delle Ferrovie dello Stato (FS).
- Société nationale des chemins de fer luxembourgeois (CFL).
- Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS).

2. Vad gäller övriga transportföretag tillämpas inte denna förordning på företag som huvudsakligen tillhandahåller transporttjänster av lokal eller regional karaktär.

3. Senast tre år efter denna förordnings ikraftträdande skall rådet, besluta med beaktande av de principer och mål som angetts i avsnitt II av rådets beslut den 13 maj 1965, om de åtgärder som skall vidtas i fråga om sådana, med tillhandahållandet av transporttjänster åt allmänheten förbundna skyldigheter som inte omfattas av denna förordning.

Artikel 20

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1969.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg den 26 juni 1969.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1893/91

av den 20 juni 1991

om ändring i förordning (EEG) nr 1191/69 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 75 i detta,

*Artikel 1*med beaktande av kommissionens förslag¹,

Förordning (EEG) nr 1191/69 ändras på följande sätt:

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

1. Artikel 1 skall ersättas med följande:

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och*"Artikel 1*

med beaktande av följande:

1. Denna förordning skall tillämpas på transportföretag som utför transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar.

Även om principen om upphävandet av förpliktelser till offentliga tjänster upprätthålls, kan transporttjänsternas särskilda betydelse för allmänheten göra det berättigat att tillämpa begreppet offentlig tjänst på detta område.

Medlemsstaterna får från denna förordnings tillämpningsområde undanta företag vilkas verksamhet är begränsad uteslutande till stads-, förorts- eller regional trafik.

I enlighet med principen om transportföretagens affärsmässiga oberoende, bör formerna för tillhandahållandet av transporttjänster regleras i avtal mellan medlemsstaterna och berört företag.

2. I denna förordning avses med

— *stads- och förortstrafik* sådana transporttjänster som tillgodoser behoven i en stadskärna eller en storstadsregion och behovet av transporter däremellan och de omgivande områdena,

För att kunna tillhandahålla vissa transporttjänster eller tillgodose transportbehoven hos vissa sociala grupper av passagerare, bör medlemsstaterna ha kvar möjligheten att bibehålla eller besluta om viss allmän trafikplikt.

— *regional trafik* sådana transporttjänster som utförs för att tillgodose transportbehoven i en region.Därför är det nödvändigt att ändra förordning (EEG) nr 1191/69⁴, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 3572/90⁵, för att anpassa dess tillämpningsområde och fastställa de allmänna reglerna som skall gälla för avtal om trafiktjänsten på grund av allmän trafikplikt.

3. Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall upphäva de med begreppet offentlig tjänst förbundna förpliktelser som definieras i denna förordning och som avser transporter med järnväg, väg eller inre vattenvägar.

4. För att säkerställa en tillräcklig tillgång till transporttjänster, särskilt med beaktande av sociala och miljömässiga faktorer samt fysisk planering eller för att erbjuda specialtaxor för vissa grupper av passagerare, får medlemsstaternas behöriga myndigheter ingå avtal med ett transportföretag om trafiktjänster på grund av allmän trafikplikt. Villkor och närmare bestämmelser för sådana avtal anges i avsnitt V.

¹ EGT nr C 34, 12.2.1990, s. 8.² EGT nr C 19, 28.1.1991, s. 254.³ EGT nr C 225, 10.9.1990, s. 27.⁴ EGT nr L 156, 28.6.1969, s. 1.⁵ EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 12.

5. Medlemsstaternas behöriga myndigheter får dock bibehålla eller besluta om sådan allmän trafikplikt som avses i artikel 2 i fråga om stads-, förorts- och regionala persontransporter. Villkor och närmare bestämmelser, däribland om kompensationsformerna anges i avsnitt II—IV.

Om ett transportföretag inte bara bedriver trafikverksamhet som omfattas av allmän trafikplikt, utan också är engagerat i annan verksamhet, skall sådan trafikverksamhet som regleras av allmän trafikplikt drivas som ett separat affärsområde där åtminstone följande villkor är uppfyllda:

- a) Bokföringen för driften av var och en av dessa verksamheter skall föras särskilt, och andelen tillgångar som tillkommer vardera verksamheten skall behandlas i enlighet med gällande regler för redovisning.
- b) Kostnaderna skall balanseras mot rörelseintäkter och betalningar från myndigheter, utan någon möjlighet att överföra medel från något annat av företagets affärsområden.

6. De behöriga myndigheterna i en medlemsstat behöver vidare i fråga om persontransporter inte tillämpa punkterna 3 och 4 på transporttaxor och transportvillkor som gäller till förmån för en eller flera särskilda sociala grupper."

2. Artikel 10.2 skall utgå.
3. Artikel 11.3 skall utgå.
4. Avsnitt V skall ersättas med följande:

"AVSNITT V

Avtal om trafiktjänster på grund av allmän trafikplikt

Artikel 14

1. Med avtal om trafiktjänster på grund av allmän trafikplikt avses ett avtal som slutits mellan en medlemsstats behöriga myndigheter och ett transportföretag för att tillhandahålla allmänheten tillräckliga transporttjänster.

Ett avtal om trafiktjänster på grund av allmän trafikplikt kan särskilt omfatta

- transporttjänster som uppfyller fastställda normer i fråga om kontinuitet, regelbundenhet, kapacitet och kvalitet,
- kompletterande transporttjänster,
- transporttjänster mot särskilda taxor eller på särskilda villkor, framför allt för vissa passagerargrupper eller på vissa färdsträckor,

— tjänsternas anpassning till faktiska behov.

2. Ett avtal om trafiktjänster på grund av allmän trafikplikt skall bl.a. omfatta följande punkter:

- a) Detaljupplysningar om den transporttjänst som skall tillhandahållas, särskilt normerna i fråga om kontinuitet, regelbundenhet, kapacitet och kvalitet.
- b) Priset på de tjänster som omfattas av avtalet, vilket pris antingen skall utgöra ett tillägg till biljettintäkterna eller inkludera dessa intäkter, samt närmare bestämmelser om de finansiella förhållandena mellan de två parterna.
- c) Regler om tillägg och ändringar i avtalet, särskilt för att ta hänsyn till oförutsebara förändringar.
- d) Avtalets giltighetstid.
- e) Påföljder vid avtalsbrott.

3. Sådana tillgångar som utnyttjas vid tillhandahållandet av de transporttjänster som är föremål för ett avtal om trafiktjänster på grund av allmän trafikplikt kan antingen höra till företaget eller vara ställda till dess förfogande.

4. Ett företag, som avser att upphöra med eller genomföra väsentliga förändringar i en transporttjänst som det tillhandahåller allmänheten kontinuerligt och regelbundet och som inte omfattas av avtalssystemet eller den allmänna trafikplikten, skall underrätta medlemsstatens behöriga myndigheter om detta senast tre månader i förväg.

De behöriga myndigheterna får besluta att avstå från sådan underrättelse.

Denna bestämmelse skall inte inverka på giltigheten av andra nationella förfaringsätt som avser rätten att upphöra med eller ändra transporttjänster.

5. Efter att ha mottagit den i punkt 4 angivna underrättelsen kan de behöriga myndigheterna ålägga företaget att upprätthålla den ifrågavarande transporttjänsten i högst ytterligare ett år räknat från tidpunkten för uppsägningen, varvid de skall meddela företaget detta minst en månad före uppsägningstidens utgång.

Myndigheterna får även ta initiativ till förhandlingar om inrättande eller ändring av en sådan transporttjänst.

6. De kostnader som uppkommer för transportföretagen till följd av förpliktelserna enligt punkt 5, skall företagen kompenseras för enligt de i avsnitt II—IV fastställda gemensamma metoderna."

5. Artikel 19 skall utgå.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1992.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg den 20 juni 1991.

På rådets vägnar

R. GOEBBELS

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING nr 11

om avskaffande av diskriminering såvitt avser transportpriser och transportavtalsvillkor vid transporter, enligt artikel 79.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen

DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 75 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 79.3 skall rådet i fråga om transporter inom gemenskapen fastställa regler för avskaffande av sådana former av diskriminering som avses i artikel 79.1.

Detta kräver förbud mot sådana former av diskriminering, som t ex tillämpning av priser eller andra transportavgifter och villkor som i praktiken skulle utgöra diskriminering.

Att kontrollera vilka transportavgifter och transportavtalsvillkor som tillämpas och att spåra eventuell diskriminering är genomförbart endast om berörda transportörer och speditörer åläggs att lämna uppgifter, att upprätta en färdhandling, där sådana uppgifter kan kontrolleras, och att stå till förfogande för inspektion.

För att se till att dessa föreskrifter efterlevs bör det inrättas ett påföljdssystem som skall granskas av den domstol som har oinskränkt prövningsrätt i enlighet med artikel 172 i Fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Denna förordning skall tillämpas på godstransporter på järnväg, väg eller inre vattenvägar inom gemenskapen, med undantag för sådant gods som uppräknas i bilagorna I och III

till Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålunionen.

Artikel 2

1. Denna förordning skall tillämpas på alla godstransporter som utförs från eller till en plats inom en medlemsstats territorium, vilket omfattar godstransporter mellan medlemsstater och tredjeländer eller associerade länder.

2. Denna förordning skall endast tillämpas på de delar av en färd som äger rum inom gemenskapen.

3. Denna förordning skall även tillämpas på de delar av en färd som sker på järnväg, väg eller inre vattenvägar, även om godset fraktas med andra transportmedel på andra delar av färden.

Artikel 3

När en transport, som regleras av ett enda kontrakt, utförs av flera transportörer efter varandra, skall denna förordning gälla för var och en av transportörerna i fråga om den del av transporten som han utför.

Artikel 4

1. Vid transporter inom gemenskapen får inte transportörer diskrimineras genom debitering av olika priser och genom tillämpning av olika villkor för transport av samma slags gods längs samma trafikleder på grund av godsets ursprungsland eller bestämmelseort.

Detta förbud avser inte civilrättsliga avtal.

2. Sådana priser eller andra transportavgifter och villkor, som i praktiken skulle utgöra diskriminering enligt punkten 1, får inte tillämpas.

3. Denna artikel träder i kraft den 1 juli 1961.

Artikel 5

1. Före den 1 juli 1961 skall regeringarna lämna kommissionen en redogörelse för priser eller avtal av formell eller annan natur om transportavgifter och transportavtalsvillkor som tillämpas i respektive land som innebär att avgifter och villkor varierar för transporter av samma slags gods längs samma trafikleder beroende på godsets ursprungsland eller bestämmelseort. Åtgärder av detta slag som eventuellt införs senare skall omedelbart meddelas kommissionen.

2. Före den 1 juli 1961 skall transportföretagen lämna respektive regering uppgifter om priser och sådana avtal av formell eller annan natur om transportavgifter och transportavtalsvillkor som avses i föregående punkt samt omedelbart underrätta regeringen om åtgärder av detta slag som införs vid en senare tidpunkt.

3. Denna artikel skall tillämpas på godstransporter som utförs från eller till en plats inom en medlemsstats territorium.

Artikel 6

1. För varje godstransport inom gemenskapen skall finnas en färdhandling med nedanstående uppgifter:

- avsändarens namn och adress,
- varuslag och vikt,
- ort där och datum när godset mottagits för transport,
- lossningsplats,
- avtalad färdväg eller färdlängd, om detta motiverar ett annat pris än det gängse vid motsvarande transporter,
- eventuella gränspassager.

2. Färdhandlingarna skall upprättas i dubbla exemplar och vara nummerade. Ett exemplar skall medfölja godset; det andra exemplaret skall behållas av transportören i två år, räknat från transportdagen, och arkiveras i löpande nummerordning. Det sistnämnda exemplaret skall innehålla uppgifter om fullständiga transportkostnader, oberoende av i vilken form de förekommer, och om andra debiteringar och eventuella rabatter eller andra faktorer som påverkar priser och övriga transportavtalsvillkor.

3. Om det är möjligt att få alla de i punkten 1 angivna

uppgifterna genom befintliga färdhandlingar och att genom dessa, tillsammans med transportörens färdskrivar- och redovisningsinstallationer, få fullständig information om transportpriser och transportavtalsvillkor, så att de i artikel 79.1 av Fördraget avsedda formerna av diskriminering därigenom kan fås att upphöra eller undvikas, skall transportörerna inte åläggas att använda nya färdhandlingar.

4. Transportören ansvarar för att färdhandlingarna fylls i på korrekt sätt.

Artikel 7

1. Föreskrifterna i artikel 6 träder i kraft den 1 juli 1961.

2. Efter samråd med rådet får kommissionen i en förordning offentliggjord före den 1 juli 1961 senarelägga detta ikraftträdande till den 1 januari 1964 i fråga om vissa slags transporter som kommer att bestämmas senare.

Artikel 8

Föreskrifterna i artikel 6 skall inte gälla:

- a) godstransporter med en högsta totalvikt på fem ton som skickats från samma avsändare till samma mottagare,
- b) godstransporter inom en medlemsstat om totalt högst 100 km,
- c) godstransporter mellan medlemsstater om totalt högst 30 km.

Artikel 9

Föreskrifterna i artikel 6 skall inte gälla godstransporter som ett företag utför för egen räkning, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

- godset skall transporteras på fordon som ägs eller som köpts på avbetalning av företaget och som körs av egna anställda,
- transportererna skall endast utgöra en sidoverksamhet i förhållande till företagets hela verksamhet,
- det transporterade godset skall vara företagets egendom eller ha sålts, köpts, lånats, utlånats, hyrts ut eller hyrts, tillverkats, förädlats eller reparerats av företaget,
- syftet med färden skall vara att frakta godset till eller

från företaget eller att flytta det antingen inom företaget eller för företagets egen räkning.

Artikel 10

Om inga bestämmelser har fastställts före den 1 juli 1963 enligt artiklarna 74 och 75 i Fördraget i fråga om offentliggörande av transportpriser och transportavtalsvillkor, skall beslut om offentliggörandets form, innehåll och omfattning, tillsammans med andra erforderliga åtgärder, fattas i enlighet med artikel 79.1 och 79.3 i Fördraget, varvid det skall beaktas att samtliga sådana beslut och åtgärder är i överensstämmelse med den gemensamma transportpolitiken.

Artikel 11

1. Med beaktande av artikel 5 i denna förordning skall regeringarna och företagen på kommissionens begäran lämna eventuellt erforderliga, kompletterande underlag rörande priser eller avtal av formell eller annan natur om transportpriser och transportavtalsvillkor.

2. Kommissionen får fastställa en tid, inte understigande en månad, för att komma in med sådant underlag.

3. Om kommissionen begär att ett företag skall komma in med sådant underlag, skall kommissionen genast underrätta regeringen i den medlemsstat där företaget har sitt huvudkontor om detta genom att skicka en kopia av föreläggandet till regeringen.

4. Sådant underlag behöver inte lämnas om en medlemsstat anser att det skulle innebära att förhållanden röjs i strid med statens väsentliga säkerhetsintressen.

Artikel 12

1. Transportör som debiterar olika priser och tillämpar olika villkor för transport av samma slags gods längs samma trafikleder på grund av ifrågavarande gods ursprungsland eller bestämmelseort, skall på kommissionens begäran visa att sådant handlande inte bryter mot denna förordning.

2. Debitering av olika priser och tillämpning av olika villkor skall inte anses stå i strid mot denna förordning, om det endast är en följd av konkurrensen mellan transportörer eller beror på tekniska eller ekonomiska driftsförutsättningar som är generella för transporter längs ifrågavarande transportled.

Artikel 13

1. Speditörer och andra förmedlare av godstransporttjänster skall, på begäran av sitt hemlands regering eller av kommissionen, lämna allt underlag som rör tillhandahållna tjänster liksom tillämpade priser och villkor.

2. Denna skyldighet gäller även direktleverantörer av kringtjänster till transporten, i vart fall när deras och transportörernas vederlag ingår i ett debiterat totalbelopp.

3. Föreskrifterna i artikel 11.2, 11.3 och 11.4 skall även gälla begäran om underlag i enlighet med denna artikel.

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall ansvara för kontrollen av att transportörernas skyldigheter enligt artiklarna 5.2, 6 och 11 och informationsplikten enligt artikel 13 fullgörs.

De skall efter samråd med kommissionen vidta de för detta ändamål erforderliga åtgärderna härför före den 1 juli 1961.

2. Om det visar sig nödvändigt för denna förordnings tillämpning får kommissionen skicka sina tjänstemän eller experter på inspektionsbesök för att kontrollera att transportörernas skyldigheter enligt artiklarna 5, 6, 11 och 13 i denna förordning fullgörs.

Behöriga representanter för kommissionen skall därvid ha följande rättigheter och befogenheter:

- kontrollera företagets böcker och andra redovisningsunderlag,
- ta kopior eller utdrag av sådana böcker och underlag på platsen,
- äga tillträde till företagets alla lokaler, områden och fordon,
- begära förklaringar på alla punkter som rör företagets böcker och redovisningsunderlag.

När behöriga representanter för kommissionen utövar dessa rättigheter skall de legitimera sig med ett pass där det anges att de är bemyndigade att utföra allt nödvändigt inspektionsarbete enligt denna artikel. De skall medföra en skriftlig fullmakt där namnet på det företag som skall inspekteras samt inspektionens syfte skall vara angivet. Detaljerade uppgifter om den skriftliga fullmakten och de personers ställning som ansvarar för genomförandet av inspektionen skall vederbörligen meddelas berörd medlemsstat i förväg.

På begäran av denna medlemsstat eller av kommissionen får

tjänstemän i staten biträda kommissionens behöriga representanter vid fullgörandet av sina uppgifter.

Om ett företag vägrar att underkasta sig inspektion enligt denna förordning, skall den berörda medlemsstaten lämna kommissionens behöriga representanter det stöd och den hjälp som behövs för inspektionens genomförande enligt givna instruktioner. Medlemsstaterna skall efter samråd med kommissionen vidta de för detta ändamål nödvändiga åtgärderna före den 1 juli 1961.

3. Alla som deltar i inspektioner enligt denna artikel skall iaktta yrkesmässig tystnadsplikt i enlighet med artikel 214 i Fördraget.

Artikel 15

1. Med beaktande av åtgärder enligt artikel 79.4 i Fördraget skall kommissionen och medlemsstaterna se till att alla uppgifter som de fått med stöd av artiklarna 5, 11, 13 och 14 förblir konfidentiella.

2. Om inte rådet enhälligt fattar annat beslut, får på detta sätt inhämtade upplysningar endast användas vid denna förordnings genomförande.

Artikel 16

Efter samråd med kommissionen skall medlemsstaterna inom den i artikel 14.1 föreskrivna tiden fastställa lämpliga påföljder för

- a) transportörer som underlåter att efterleva de i artiklarna 5.2 och 6 fastställda reglerna,
- b) företag som, efter att ha anmodats att till respektive regering lämna de i artiklarna 11 och 13 angivna underlagen, underlåter att göra det inom fastställd tid,
- c) företag som medvetet lämnar oriktiga underlag till respektive regering.

Artikel 17

1. Om ett företag underlåter att lämna sådana underlag som begärs av kommissionen enligt artiklarna 11 och 13 inom fastställd tid eller medvetet lämnar oriktiga underlag till respektive regering, får kommissionen i enlighet med artikel

79.3 andra stycket i Fördraget besluta om en påföljd om högst 500 ECU för berört företag och ange ny tid då begärda underlag skall ges in. Om samma företag underlåter att sända in underlagen vid en ny tidpunkt, får nytt sådant beslut fattas.

2. Sådana påföljder får dock beslutas endast om underlagen har begärts i form av ett beslut, där det uttryckligen har hänvisats till de i denna artikel föreskrivna påföljderna.

Artikel 18

1. Om kommissionen konstaterar att det föreligger diskriminering i enlighet med artikel 79.1 i Fördraget, får den för varje enskilt fall av diskriminering genom beslut enligt artikel 79.4 ådöma ansvarig transportör en påföljd om högst 20 gånger den mottagna eller begärda vederlaget för transporten.

2. Om diskriminering enligt artikel 79.1 i Fördraget fortsätter trots att kommissionen har beslutat om att sådan diskriminering skall upphöra, får den för varje enskilt fall av diskriminering i enlighet med artikel 79.4 ådöma ansvarig transportör en påföljd om högst 10 000 ECU.

3. Innan en påföljd enligt artikel 17 i denna förordning ådöms, skall kommissionen rådfråga alla berörda medlemsstater, som skall få kopior av alla handlingar och allt bevismaterial som insamlats i samband med den utredning som genomförs av kommissionen enligt artikel 79.4 i Fördraget. Varje konsulterad medlemsstat får inhämta yttrande från ett fristående nationellt organ och skall svara inom två månader.

Artikel 19

Beslut med stöd av artiklarna 17 och 18 skall inte vara av straffrättslig natur.

Artikel 20

Innan beslut fattas enligt med artiklarna 17 och 18 skall berört företag underrättas om föreslagna åtgärder.

Kommissionen skall för information tillställa berörda medlemsstater kopior av beslut som fattats med stöd av artiklarna 17 och 18.

Artikel 21

Vid tillämpningen av föregående artiklar skall med "ECU" avses den avräkningsenhet som används vid utarbetandet av EGs budget, enligt artiklarna 207 och 209 i Fördraget.

Artikel 22

Alla företag, oberoende av om de regleras genom offentlig rätt eller civilrätt, ansvarar för sina anställdas handlingar i fråga om efterlevnaden av denna förordning. Denna bestämmelse gäller även de i denna förordning fastställda påföljderna.

Artikel 23

Påföljd, som beslutats av kommissionen med stöd av artiklarna 17 och 18, skall verkställas på det sätt som fastställts i artikel 192 av Fördraget. Belopp som influtit till följd av verkställigheten av dessa påföljder skall överföras till Europeiska ekonomiska gemenskapen och redovisas som intäkt i dess budget.

Artikel 24

När en medlemsstat med stöd av artikel 79.4 i Fördraget inger ansökan om utredning av ett fall som den anser utgöra

diskriminering, skall ansökan innehålla en redovisning av skälen för ansökan.

Artikel 25

1. Innan kommissionen fattar beslut om påföljd enligt artikel 18 i denna förordning, skall den höra berörd person eller hans befullmäktigade ombud; kommissionen kan utse en av sina tjänstemän att utföra detta.

2. I enlighet med artikel 172 i Fördraget skall Europadomstolen ha obegränsad domsrätt i fråga om sådan påföljd som ådömts med stöd av artiklarna 17 och 18. Kommissionen får inte verkställa påföljden förrän besvärstiden har gått ut.

Artikel 26

Kommissionen vidtar de åtgärder som är nödvändiga för tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 27 juni 1960.

På rådets vägnar

P. GREGOIRE

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 3626/84

av den 19 december 1984

om ändring i förordning nr 11 om avskaffande av diskriminering såvitt avser fraktsatser och befodringsvillkor enligt artikel 79.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 75 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

I rådets direktiv 84/647/EEG³ föreskrivs att transportörer som fraktar gods för egen eller annans räkning får använda hyrda fordon.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 19 december 1984.

Definitionen av godstransporter på väg för egen räkning i artikel 9 i förordning nr 11⁴ omfattar inte användning av hyrda fordon; denna förordning behöver därför ändras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Första strecksatsen i artikel 9 i förordning nr 11 skall ersättas med följande:

"— Godset skall transporteras med fordon som företaget äger, har köpt på avbetalning eller hyr, i det senare fallet förutsatt att fordonen uppfyller villkoren i artikel 2 i direktiv 84/647/EEG¹.

¹ EGT nr L 335, 22.12.1984, s. 72."

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1986.

På rådets vägnar

J. BRUTON

Ordförande

¹ EGT nr C 10, 16.1.1984, s. 91.

² EGT nr C 35, 9.2.1984, s. 19.

³ EGT nr L 335, 22.12.1984, s. 72.

⁴ EGT nr 52, 16.8.1960, s. 1121/60.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 3820/85

av den 20 december 1985

om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 75 i detta,

med beaktande av rådets beslut av den 13 maj 1965 om harmonisering av vissa föreskrifter om konkurrens inom transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar¹, särskilt avsnitt III i detta,

med beaktande av kommissionens förslag²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Beträffande vägtransporter framgår gemenskapens sociala lagstiftning av förordning (EEG) nr 543/69⁵, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 2829/77⁶. Denna lagstiftning syftar till harmonisering av konkurrensvillkoren mellan olika former av inrikestransporter, särskilt i fråga om vägtransporterna och förbättringen av arbetsförhållanden och trafiksäkerhet. Framstegen på dessa områden måste tryggas och fullföljas. Det är dock nödvändigt att göra den nämnda förordningens föreskrifter flexibla utan att dess syften undermineras.

Mot bakgrund av de ändringar som redovisas nedan bör samtliga relevanta föreskrifter i klarläggande syfte sammanföras till en enda text, och förordning (EEG) nr 543/69 bör därför upphävas. Dock bör undantaget i artikel 4 för vissa fordon och föreskrifterna i artikel 15 för vissa former av persontransporter fortfarande gälla en viss tid.

Denna förordnings föreskrifter om arbetsvillkoren får inte inskränka rätten för arbetsmarknadens båda parter att genom

kollektivavtal eller på annat sätt överenskomma om fördelaktigare villkor för arbetstagarna. För att inte bara främja sociala framsteg utan också förbättra trafiksäkerheten, måste varje medlemsstat behålla rätten att vidta vissa lämpliga åtgärder.

På grund av det minskade antalet förarbiträden och konduktörer är det inte längre nödvändigt att reglera viloperioderna för andra besättningsmedlemmar än föraren.

Genom att den flexibla arbetsveckan ersätts med en fast sådan, kan förarna lättare organisera sitt arbete och kontrollen förbättras.

Ett system bör upprättas, avsett att tillämpas på internationella vägtransporter till eller från ett tredje land eller i transit mellan två länder genom en annan medlemsstat. Föreskrifterna i Europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonbesättningar vid internationella vägtransporter (AETR) av den 1 juli 1970 skall tillämpas på dessa vägtransporter. För fordon, registrerade i ett land som inte anslutit sig till AETR, kommer dessa föreskrifter att gälla endast den del av färden som går inom gemenskapen.

Eftersom ämnet för AETR-överenskommelsen ligger inom denna förordning, är gemenskapen behörig att förhandla om och ingå överenskommelsen. De särskilda omständigheter, under vilka AETR-förhandlingarna ägt rum, motiverar emellertid undantagsvis ett förfarande enligt vilket gemenskapens medlemsstater var för sig deponerar ratifikations- eller anslutningsinstrumenten i en samordnad aktion, samtidigt som de handlar i gemenskapens intresse och på dess vägnar.

För att säkerställa gemenskapsrättens företräde vid transporter mellan medlemsstaterna, skall medlemsstaterna i samband med deponeringen av ratifikations- och anslutningsinstrumenten göra ett förbehåll, enligt vilket internationella transporter mellan medlemsstaterna inte skall betraktas som internationella transporter i AETR:s mening.

SLUTGRANSKAD

¹ EGT nr 88, 24.5.1965, s. 1500/65.

² EGT nr C 100, 12.4.1984, s. 3, och EGT nr C 223, 3.9.1985, s. 5.

³ EGT nr C 122, 20.5.1985, s. 168.

⁴ EGT nr C 104, 25.4.1985, s. 4, och EGT nr C 303, 25.11.1985, s. 29.

⁵ EGT nr L 77, 29.3.1969, s. 49.

⁶ EGT nr L 334, 24.12.1977, s. 1.

Möjligheterna enligt AETR till bilaterala avtal om undantag från den överenskommelsen för gränsons- och transittransporter är en angelägenhet som i princip faller inom gemenskapens behörighet.

Om en ändring av gemenskapens interna regler på området i fråga nödvändiggör en motsvarande ändring av AETR, skall medlemsstaterna, för att få till stånd en sådan ändring, handla gemensamt i den i AETR föreskrivna ordningen.

Vissa transporter får undantas från denna förordnings tillämpningsområde.

Det är önskvärt att komplettera och förtydliga vissa definitioner och att modernisera vissa föreskrifter, i synnerhet vad gäller undantagen för vissa fordonskategorier.

Det är önskvärt att fastställa föreskrifter om minimiålder hos förare i gods- eller persontrafik, bl. a. med hänsyn till vissa krav på yrkesutbildning, och likaledes om minimiålder hos förarbiträden och konduktörer. Av utbildningsskäl skall medlemsländerna kunna sänka den tillåtna minimiåldern för förarbiträde till 16 år.

Sammanhängande körpass och den dagliga körtiden bör begränsas, utan att detta påverkar tillämpningen av nationella regler som förbjuder förarna att köra längre tid än vad de kan på fullt betryggande sätt.

Längre dagliga körtider i kombination med kortare sammanlagd körtid under två veckor i följd kan förväntas underlätta transportföretagens arbetsplanering och bidra till sociala framsteg.

Föreskrifterna om raster under körning bör ändras på grund av den dagliga körtidens förlängning.

Det är önskvärt att fastställa kortast tillåtna viloperioder och andra bestämmelser som reglerar besättningsmedlemmarnas dygns- och veckovila.

Körningarna skulle underlättas, om föraren hade möjlighet att dela upp sin dygnsvila och därigenom inte behöva äta och övermatta på samma ställe.

Såväl av sociala skäl som av trafiksäkerhetsskäl är det fördelaktigt att veckovilan förlängs, samtidigt som möjlighet skapas att avkorta denna, om föraren inom en viss tid och på en plats han själv väljer kan få kompensation för sådana delar av veckovilan som han inte fått åtnjuta.

Vid många vägtransporter inom gemenskapen måste färja eller järnväg utnyttjas för en del av resan. Föreskrifter om dygnsvila och raster, som är anpassade till sådana körningar, bör därför tas in i förordningen.

I trafiksäkerhetens intresse måste förbud utfärdas mot sådana system för betalning av bonus för en tillryggalagd körsträcka och/eller en fraktad godsmängd, som kan sätta trafiksäkerheten i fara.

Det är önskvärt att undantag från denna förordning kan göras för vissa inrikestransporter av särskilt slag. Om undantag görs, bör medlemsstaterna se till att den sociala tryggheten och trafiksäkerheten inte äventyras.

De särskilda förhållanden som råder vid persontransporter gör det motiverat att på nytt fastställa vilka fordonstyper som medlemsstaterna vid inrikestransporter får undanta från denna förordning.

Medlemsstaterna bör ha rätt att under extraordinära omständigheter med kommissionens tillstånd medge undantag från förordningen. I brådskande fall bör det vara möjligt att medge dessa undantag under begränsad tid utan förhandstillstånd från kommissionen.

För förare av fordon i linjetrafik för persontransporter får ett exemplar av tidtabellen och ett utdrag ur företagets tjänstgöringslista ersätta färdskrivaren. För denna förordnings tillämpning och för att motverka överträdelser kan det vara lämpligt att de förare som så önskar får utdrag ur sina tjänstgöringslistor.

För att främja en effektiv kontroll är det önskvärt att internationell linjetrafik för persontransporter, med undantag för vissa gränsoverskridande turer, inte längre undantas från kravet att färdskrivare skall finnas och användas.

Det bör betonas att det är viktigt och nödvändigt att både arbetsgivare och förare iakttar föreskrifterna i denna förordning.

Kommissionen bör övervaka utvecklingen i medlemsstaterna och inkomma vartannat år till rådet och Europaparlamentet med en rapport om reglernas tillämpning.

Medlemsstaterna bör bistå varandra, så att denna förordning kan tillämpas och dess efterlevnad kontrolleras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Definitioner

Artikel 1

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *Vägtransport*: all körning på en för allmän samfärdsel upplåten väg med ett lastat eller olastat fordon som används för transport av personer eller gods.

2. *Fordon*: motorfordon, dragfordon, släpvagnar och påhängsvagnar, enligt definitionerna
- motorfordon*: sådant motordrivet fordon som kör på väg med egen kraft som inte går på räls och som normalt används för transport av personer eller gods,
  - dragfordon*: sådant motordrivet fordon som kör på väg med egen kraft, som inte går på räls och som är speciellt konstruerat för att dra, skjuta eller på annat sätt förflytta släpvagnar, påhängsvagnar, verktyg eller maskiner,
  - släpvagn*: fordon konstruerat för att kopplas till motor- eller dragfordon,
  - påhängsvagn*: släpvagn utan framaxel, kopplad på sådant sätt att en avsevärd del av dess egen vikt och lastens vikt bärs av motor- eller dragfordonet.
3. *Förare*: person som kör fordonet, även under kort tid, eller som medföljer i fordonet för att vid behov kunna köra det.
4. *Vecka*: perioden mellan klockan 00.00 på måndag och 24.00 på söndag.
5. *Vila*: oavbruten tidsperiod om minst en timme, under vilken föraren fritt får förfoga över sin tid.
6. *Högsta tillåtna vikt*: den högsta tillåtna vikten för ett körklart och fullt lastat fordon.
7. *Linjetrafik för persontransporter*: nationell och internationell trafik enligt definition i artikel 1 i rådets förordning (EEG) nr 177/66 av den 28 juli 1966 om införande av gemensamma regler för internationella persontransporter med buss¹.

AVSNITT II

Tillämpningsområde

Artikel 2

1. Denna förordning tillämpas på sådana vägtransporter enligt artikel 1.1 som utförs inom gemenskapen.
2. I stället för denna förordning skall Europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter (AETR) tillämpas på internationella vägtransporter i följande fall:
- Till eller från eller i transit genom tredjeländer, som är parter i överenskommelsen, för hela färden då transporten utförs av fordon registrerade i en medlemsstat eller i ett sådant tredjeland.

- Till eller från ett tredjeland, som inte är part i överenskommelsen, vid färd inom gemenskapen då transporten utförs av fordon registrerade i ett sådant tredjeland.

Artikel 3

Gemenskapen skall ta upp de förhandlingar med tredjeländer som kan visa sig nödvändiga för denna förordnings tillämpning.

Artikel 4

Denna förordning skall inte tillämpas på transporter med

- fordon som används för godstransporter, om fordonens högsta tillåtna vikt, inklusive släpvagn eller påhängsvagn, inte överstiger 3,5 ton,
- fordon som används för persontransporter, om fordonen på grund av sin konstruktion och utrustning är lämpliga för transport av högst nio personer, inklusive föraren, och avsedda för detta ändamål,
- fordon som används för persontransporter i linjetrafik, om linjens längd inte överstiger 50 kilometer,
- fordon vars högsta tillåtna hastighet inte överstiger 30 kilometer i timmen,
- fordon som används av eller står under kontroll av väpnade styrkor, civilförsvaret, brandförsvaret och styrkor som är ansvariga för upprätthållande av allmän ordning,
- fordon som används i samband med avloppsunderhåll, översvämningsskydd, vatten-, gas- och elförsörjning, underhåll och kontroll av allmänna vägar, avfallshantering, teleservice, posttransporter, radio- och televisionssändning samt pejling av sändare eller mottagare av radio- eller televisionssignaler,
- fordon som används i nödsituationer eller räddningsarbete,
- specialfordon som används för sjukvårdsändamål,
- fordon som transporterar cirkus- och nöjesfältutrustning,
- specialfordon för bärgning,
- fordon som provas på väg i samband med tekniskt utvecklingsarbete, reparation eller underhåll och nya eller ombyggda fordon som ännu inte tagits i drift,
- fordon som används för icke yrkesmässig transport av gods för personligt bruk,
- fordon som används för transport av mjölk från lantgårdar och för återtransport av mjölkkärl eller mjölkprodukter för utfodring av djur.

¹ EGT nr 147, 9.8.1966, s. 2688/66.

AVSNITT III

Besättning

Artikel 5

1. Lägsta ålder för förare skall vid godstransporter vara
  - a) för fordon som — i förekommande fall inklusive släpvagnar eller påhängsvagnar — har en högsta tillåtna vikt av högst 7,5 ton, 18 år,
  - b) för övriga fordon
    - 21 år, eller
    - 18 år, om föraren har ett sådant bevis på sin yrkeskompetens, som är godkänt av en medlemsstat och som bestyrker fullgjord utbildning till förare av fordon för godstransporter på väg, i enlighet med gemenskapsreglerna om en lägsta utbildningsnivå för förare vid vägtransporter.
2. Förare som anlitas för persontransporter skall ha fyllt 21 år.

Förare vid sådana persontransporter där körningen sträcker sig utanför en radie av 50 km från den ort där fordonet normalt är stationerat, skall även uppfylla ett av följande villkor:

- a) Att i minst ett år ha arbetat med godstransporter som förare av fordon med en högsta tillåtna vikt överstigande 3,5 ton.
  - b) Att i minst ett år ha arbetat som förare av fordon i persontrafik inom en radie av 50 km från den ort där fordonet normalt är stationerat eller som förare i andra typer av persontransporter, vilka inte regleras av denna förordning, förutsatt att en behörig myndighet bedömer att föraren genom detta arbete har fått tillräcklig erfarenhet.
  - c) Att inneha ett i en medlemsstat godkänt bevis på yrkeskompetens som styrker fullgjord utbildning för förare av fordon avsedda för persontransporter på väg, i enlighet med gemenskapsreglerna om lägsta utbildningsnivå för förare vid vägtransporter.
3. Lägsta ålder för förarbiträden och konduktörer skall vara 18 år.
  4. Förare vid persontransporter behöver inte uppfylla villkoren i punkt 2 andra stycket a — c, om de har utövat detta arbete i minst ett år före den 1 oktober 1970.
  5. Medlemsstaterna får, om det sker av hänsyn till yrkesutbildning och om det står i överensstämmelse med nationella arbetsrättsliga regler, sänka förarbiträdenas lägsta ålder till 16 år vid inrikestransporter utförda inom en radie av 50 km från den ort där fordonet är stationerat, inklusive kommuner vilkas centrum är belägna inom denna radie.

AVSNITT IV

Körtider

Artikel 6

1. Körtiden mellan två perioder av dygnsvila eller mellan en period av dygnsvila och en av veckovila, härefter kallad "daglig körtid", får inte överstiga nio timmar. Körtiden får två gånger varje vecka utsträckas till tio timmar.

Efter högst sex perioder av daglig körtid skall en förare ta veckovila enligt artikel 8.3.

Veckovilan får skjutas upp till slutet av sjätte dagen, om den sammanlagda körtiden under de sex dagarna inte överstiger det maximum som motsvarar sex perioder av daglig körtid.

Vid andra internationella persontransporter än linjetrafik, skall räkneorden "sex" och "sjätte" i andra och tredje styckena bytas ut mot "tolv" respektive "tolfte".

Medlemsstaterna får även tillämpa föregående stycke på andra persontransporter inom det egna landet än linjetrafik.

2. Den sammanlagda körtiden under en fjortondagsperiod får inte överstiga 90 timmar.

AVSNITT V

Raster och viloperioder

Artikel 7

1. Efter 4 ½ timmars körning skall föraren ta en minst 45 minuter lång rast, om han inte påbörjar en viloperiod.
2. Denna rast får bytas ut mot raster om minst 15 minuter vardera, fördelade under körtiden eller omedelbart efter denna, på sådant sätt att bestämmelserna i punkt 1 iakttas.
3. Med avvikelse från punkt 1 får medlemsstaterna vid inrikes persontransporter i linjetrafik fastställa kortast tillåtna rast till 30 minuter efter högst fyra timmars körtid. Sådana undantag får endast göras i de fall då längre raster än 30 minuter skulle störa trafikflödet i tätort och då det inte är möjligt för förarna att ta en femtonminutersrast under 4 ½ timmars körning med efterföljande trettiominutersrast.
4. Under dessa raster får föraren inte utföra annat arbete. Väntetid och sådan tid som inte ägnas åt körning men som tillbringas i ett fordon i rörelse, på färja eller tåg, utgör inte "annat arbete" enligt denna artikel.
5. Rasterna enligt denna artikel får inte betraktas som dygnsvila.

Artikel 8

1. Under varje tjugofyratimmarsperiod skall föraren ha en dygnsvila om minst elva timmar i följd, vilken viloperiod högst tre gånger i veckan får minskas till minst nio timmar i följd, under förutsättning att föraren kompenseras med motsvarande vilotid före följande veckas slut.

De dagar då dygnsvilan inte minskas i enlighet med första stycket får vilan tas ut i två eller tre separata perioder under tjugofyratimmarsperioden, varav den ena viloperioden skall omfatta minst åtta timmar i följd. Om så sker, skall dygnsvilan förlängas till minst tolv timmar.

2. Om ett fordon har minst två förare, skall var och en av dem ha en viloperiod om minst åtta timmar i följd under varje trettiotimmarsperiod.

3. Varje vecka skall en av de i punkterna 1 och 2 nämnda viloperioderna utsträckas till en veckovila om sammanlagt 45 timmar i följd. Denna viloperiod får avkortas till minst 36 timmar i följd, om den tas på den ort där fordonet normalt är stationerat eller på förarens hemort, eller till minst 24 timmar i följd, om den tas på annan ort. Varje minskning skall kompenseras av en motsvarande viloperiod uttagen i ett sammanhang före slutet av den tredje vecka som infaller efter veckan i fråga.

4. En veckovila, som börjar i en vecka och fortsätter in i följande vecka, får hänföras till endera av dessa veckor.

5. Vid persontransporter enligt artikel 6.1 fjärde eller femte stycket får veckovilan uppskjutas till den vecka som följer efter veckan till vilken vilan hänförs sig och läggs samman med denna andra veckas veckovila.

6. En vilotid, som utgör kompensation för minskad dygnsvila och/eller veckovila, skall tas ut i anslutning till en annan viloperiod om minst åtta timmar och skall på förarens begäran få tas ut på den ort där fordonet normalt är stationerat eller på förarens hemort.

7. Dygnsvilan får tillbringas i ett fordon, om detta är utrustat med sovbrits och står stilla.

Artikel 9

Utan hinder av bestämmelserna i artikel 8.1 får dygnsvilan, då förare i gods- eller persontransporter medföljer ett fordon som transporteras med färja eller järnväg, avbrytas högst en gång, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

- Den på fast mark tillbringade delen av dygnsvilan måste kunna tas ut före eller efter den ombord på färjan eller tåget utnyttjade delen av vilan.
- Tiden mellan de båda delarna av dygnsvilan skall vara så kort som möjligt och får under inga omständigheter överstiga en timme före ombordkörning eller efter

avkörning, varvid tullformaliteterna skall inräknas i ombord- och avkörning.

- Under dygnsvilans bägge delar skall föraren ha tillgång till en sovbrits eller en liggvagnsplats.

En på detta sätt avbruten dygnsvila skall förlängas med två timmar.

AVSNITT VI

Förbud mot vissa typer av betalning*Artikel 10*

Betalning till förare som är löntagare får, även om det gäller bonus eller lönetillägg, inte beräknas på grundval av tillryggalagda sträckor och/eller transporterad godsmängd, om inte betalningen är av sådan art att den inte utgör någon fara för trafiksäkerheten.

AVSNITT VII

Undantag*Artikel 11*

Varje medlemsstat får tillämpa högre minimi- och lägre maximigränser än som sägs i artiklarna 5—8. Även om så sker, skall likväl bestämmelserna i denna förordning gälla förare som utför internationella transporter med fordon registrerade i en annan medlemsstat.

Artikel 12

Om det är förenligt med trafiksäkerheten och om det behövs för att nå fram till en lämplig plats att stanna på får föraren avvika från denna förordnings bestämmelser i den utsträckning som krävs för att tillgodose personers, fordonets och lastens säkerhet. Föraren skall på färdskrivarbladet eller i sin tjänstgöringslista redovisa på vilket sätt och varför han har gjort avsteg från bestämmelserna.

Artikel 13

1. Varje enskild medlemsstat får inom sitt eget territorium, eller efter överenskommelse med en annan medlemsstat inom dess territorium, medge undantag från alla bestämmelser i denna förordning om transporter som utförs med fordon av en eller flera av följande kategorier:

- a) Fordon som används för persontransporter och som genom sin konstruktion och utrustning är lämpliga för transport av högst 17 personer, föraren inräknad, och som är avsedda för detta ändamål.

- b) Fordon som används av myndigheter för att tillhandahålla offentliga tjänster som inte konkurrerar med utövare av yrkesmässig trafik.
- c) Fordon som används av jordbruks-, trädgårds-, skogs- eller fiskeriföretag för godstransporter inom en radie av 50 km från den ort där fordonet normalt är stationerat, inberäknat kommuner vilkas centrum är belägna inom denna radie.
- d) Fordon som används för transport av djuravfall eller kadaver, som inte är avsedda till människoföda.
- e) Fordon som används för transport av levande djur från lantgårdar till lokala marknader och omvänt eller från marknader till lokala slakterier.
- f) Fordon som används som butiker på lokala marknader eller för hemförsäljning eller som används för mobila bank-, penningväxlings- eller sparverksamheter, för religiösa ändamål, för utlåning av böcker, gram-mofonskivor eller kassetter, för kulturevenemang eller utställningar och som är särskilt utrustade för sådana ändamål.
- g) Fordon som inom en radie av 50 km från den ort där det normalt är stationerat transporterar material eller utrustning som föraren använder i sitt arbete, förutsatt att körningen av fordonet inte utgör förarens huvudsakliga uppgift och att undantaget inte allvarligt strider mot förordningens syften. Medlemsstaterna får göra sådana undantag beroende av att tillstånd ges i varje enskilt fall.
- h) Fordon som uteslutande används på sådana öar med en areal av högst 2 300 km², som inte är förenade med landet i övrigt med broar, vadställen eller tunnlar öppna för motorfordon.
- i) Fordon som används för godstransporter och som drivs med hjälp av på fordonet alstrad gas eller med elkraft eller som är utrustade med en automatiskt verkande hastighetsmaximerande anordning, i den mån sådana fordon i registreringslandets nationella lagstiftning jämföras med fordon framdrivna av bensin- eller dieselmotor, och vars högsta tillåtna vikt, inklusive släp- eller påhängsvagn, inte överstiger 3,5 ton.
- j) Fordon som används för övningskörning vid körkortsutbildning.
- k) Dragfordon som uteslutande används inom jord- och skogsbruk.

Medlemsstaterna skall informera kommissionen om undantag som har meddelats enligt denna punkt.

2. Efter tillstånd från kommissionen får medlemsstaterna besluta att denna förordning inte skall tillämpas på transporter som genomförs under extraordinära omständigheter, om sådana undantag inte allvarligt strider mot förordningens syften.

I brådskande fall får medlemsstaterna medge tillfälligt undantag i högst 30 dagar, vilket omgående skall meddelas kommissionen.

Kommissionen skall underrätta de övriga medlemsstaterna om varje undantag som medgivits enligt denna förordning.

AVSNITT VIII

Kontrollförfarande och påföljder

Artikel 14

- Vid
    - nationell linjetrafik för persontransporter och
    - internationell linjetrafik för persontransporter, där ändstationerna är belägna högst 50 km fågelvägen från en gräns mellan två medlemsstater och där linjelängden är högst 100 km
- som omfattas av denna förordning, skall trafikföretaget upprätta en tidtabell och en tjänstgöringslista.
- Tjänstgöringslistan skall för varje enskild förare ange namn, tjänstgöringsort och i förväg fastställd tidsplan för olika körpass, andra arbetsuppgifter samt då föraren skall vara tillgänglig.
  - Tjänstgöringslistan skall innehålla samtliga i punkt 2 angivna uppgifter för en period som minst omfattar innevarande vecka samt närmast föregående och efterföljande vecka.
  - Tjänstgöringslistan skall vara undertecknad av företagets chef eller dennes företrädare.
  - Förare i sådan trafik som sägs i punkt 1 skall medföra ett utdrag ur tjänstgöringslistan och ett exemplar av tidtabellen.
  - Företaget skall bevara tjänstgöringslistan i ett år efter utgången av den period som den omfattar. Företaget skall, om en förare begär det, lämna honom ett utdrag ur hans tjänstgöringslista.
  - Denna artikel skall inte tillämpas på förare av sådana fordon som är utrustade med färdskrivare, vilka används i enlighet med bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 3821/85 av den 20 december 1985 om färdskrivare vid vägtransporter¹.

Artikel 15

- Transportföretaget skall organisera förarnas arbete på sådant sätt att förarna kan följa tillämpliga föreskrifter i denna förordning och i förordning (EEG) nr 3821/85.

¹ Se EGT nr L 370, 31.12.1985, s. 8.

2. Företaget skall regelbundet kontrollera att föreskrifterna i dessa båda förordningar har följts. Har överträdelse förekommit, skall företaget vidta lämpliga åtgärder för att hindra att de upprepas.

Artikel 16

1. Kommissionen skall vartannat år utarbeta en rapport om denna förordnings tillämpning i medlemsstaterna och om utvecklingen inom de aktuella verksamhetsområdena. Kommissionen skall lägga fram rapporten för rådet och Europaparlamentet senast 13 månader efter utgången av den tvåårsperiod som rapporten omfattar.

2. För att göra det möjligt för kommissionen att upprätta den i punkt 1 nämnda rapporten, skall medlemsstaterna vartannat år tillställa kommissionen nödvändig information enligt en standardiserad blankett. Denna information skall vara kommissionen tillhanda senast den 30 september efter utgången av den tvåårsperiod som rapporten omfattar.

3. Kommissionen skall utforma blanketten efter samråd med medlemsstaterna.

Artikel 17

1. Efter samråd med kommissionen skall medlemsstaterna i rätt tid anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa denna förordning.

Sådana författningar skall bland annat avse organisation, förfarande och medel för kontroll samt påföljder vid överträdelse.

2. Medlemsstaterna skall bistå varandra vid denna förordnings tillämpning och vid kontroll av att den följs.

3. Inom ramen för detta ömsesidiga bistånd skall medlemsstaternas behöriga myndigheter regelbundet sända varandra all tillgänglig information om

— överträdelse av denna förordning av personer utan hemvist i den ifrågavarande medlemsstaten och de påföljder som dessa överträdelse medfört,

— påföljder utdömda av en medlemsstat mot personer med hemvist i den staten för sådana överträdelse som begåtts i andra medlemsstater.

AVSNITT IX

Slutbestämmelser

Artikel 18

1. Förordning (EEG) nr 543/69 upphävs härmed.

Dock skall följande gälla:

— Artikel 4 i nämnda förordning skall fram till och med den 31 december 1989 alljämt gälla för fordon som används av myndigheter för offentliga tjänster, som inte konkurrerar med företag som yrkesmässigt bedriver transportverksamhet, och för dragfordon som uteslutande används lokalt inom jord- och skogsbruk. En medlemsstat får likväl föreskriva att förevarande förordning skall tillämpas på sådana inrikestransporter inom det egna territoriet från och med ett tidigare datum.

— Artikel 15 i förstnämnda förordning skall fram till och med den 31 december 1989 alljämt gälla för fordon och förare i internationell linjetrafik för persontransporter, om de i trafiken utnyttjade fordonen inte är utrustade med färdskrivare som används enligt föreskrifterna i förordning (EEG) nr 3821/85.

2. Hänvisningar till den enligt punkt 1 upphävda förordningen skall anses som hänvisningar till förevarande förordning.

Artikel 19

Denna förordning träder i kraft den 29 september 1986.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 20 december 1985.

På rådets vägnar

R. KRIEPS

Ordförande.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) NR 3821/85

av den 20 december 1985

om introduktion av färdskrivare för vägtransporter

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 75 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Genom förordningen (EEG) nr 1463/70⁴, senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 2828/77⁵, har färdskrivare införts vid vägtransporter.

I anledning av härefter företagna ändringar bör i förtydligande syfte alla relevanta bestämmelser sammanföras till en enda förordning, och förordningen (EEG) nr 1463/70 bör upphävas; undantagen i artikel 3.1 för vissa slag av persontransporter bör dock fortsätta att gälla under viss tid.

Användningen av färdskrivare, som kan registrera sådana tidsperioder som avses i förordningen (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning vid vägtransporter⁶ syftar till att åstadkomma en effektiv kontroll av denna sociala lagstiftning.

Skyldigheten att använda sådan färdskrivare kan endast åläggas för fordon som är registrerade i medlemsstaterna; vissa sådana fordon kan dessutom utan svårighet undantas från denna förordnings tillämpningsområde.

Medlemsstaterna bör med kommissionens medgivande kunna få besluta att vissa fordon under extraordinära omständigheter undantas från förordningen; om synnerliga skäl föreligger bör sådana undantag kunna beviljas för en begränsad tid utan föregående medgivande från kommissionen.

För att möjliggöra en effektiv kontroll skall utrustningen vara driftsäker, lätthanterlig och så konstruerad att möjligheterna

till missbruk minimeras; därför bör färdskrivaren med tillräcklig noggrannhet och på lättläst sätt på separata blad för varje förare kunna registrera uppgifter om de olika tidsperioderna.

Automatisk registrering av andra uppgifter om ett fordon's färd, exempelvis hastighet och tillryggalagd vägsträcka, kan i väsentlig grad bidra till trafiksäkerheten och stimulera en omdömesgill körning och det förefaller därför lämpligt att föreskriva att utrustningen även registrerar dessa uppgifter.

Det är nödvändigt att fastställa gemenskapsnormer för konstruktion och installation av färdskrivare och regler för ett gemenskapsgodkännande, så att man inom hela gemenskapen undviker eventuella hinder mot registrering av fordon som är utrustade med sådan färdskrivare, mot att sådana fordon tas i drift eller används eller mot att sådan utrustning används.

I händelse av meningsskiljaktigheter mellan medlemsstater i fråga om gemenskapstypgodkännande bör kommissionen vara behörig att inom sex månader avgöra tvisten, om de berörda medlemsstaterna inte kunnat nå en överenskommelse.

För att underlätta tillämpningen av denna förordning och för att hindra missbruk, bör de förare som så önskar få en kopia av färdskrivarens diagramblad.

För att uppnå det nämnda målet, att kontrollera arbets- och vilotiderna, är det nödvändigt att arbetsgivarna och förarna ansvarar för att utrustningen fungerar riktigt och att de vidtar föreskrivna åtgärder med vederbörlig omsorg.

Bestämmelserna om det antal diagramblad som en förare skall ha med sig måste ändras när den rullande veckan ersätts av en fast vecka.

Den tekniska utvecklingen gör det nödvändigt att snabbt anpassa de tekniska specifikationerna i bilagorna till denna förordning; för att underlätta genomförandet av de erforderliga åtgärderna, bör man fastställa regler för ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen inom en rådgivande kommitté.

Medlemsstaterna bör utbyta information om konstaterade överträdelser.

För att färdskrivare skall fungera tillförlitligt och riktigt bör det fastställas likformiga krav för regelbundna kontroller och besiktningar av monterade utrustningar.

¹ EGT nr C 100, 12.4.1984, s. 3 och EGT nr C 223, 3.9.1985, s. 5.

² EGT nr C 122, 20.5.1985, s. 168.

³ EGT nr C 104, 25.4.1985, s. 4, och EGT nr C 303, 25.11.1985, s. 29.

⁴ EGT nr L 164, 27.7.1970, s. 1.

⁵ EGT nr L 334, 24.12.1977, s. 11.

⁶ EGT nr L 370, 31.12.1985, s. 1.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Principer och tillämpningsområde

Artikel 1

Med "färdskrivare" förstås i denna förordning en kontrollanordning, som i fråga om konstruktion, installation, användning och provning överensstämmer med kraven i förordningen och de i förordningen ingående bilagorna I och II.

Artikel 2

Vid tillämpningen av denna förordning gäller definitionerna i artikel 1 i förordningen (EEG) nr 3820/85.

Artikel 3

1. Färdskrivare skall vara installerade och användas i fordon, som är registrerade i en medlemsstat och som används för transporter på väg av passagerare eller gods, med undantag för sådana fordon som avses i artiklarna 4 och 14.1 i förordningen (EEG) nr 3820/85.

2. Medlemsstaterna får från tillämpningen av denna förordning undanta sådana fordon som avses i artikel 13.1 i förordningen (EEG) nr 3820/85. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de undantag som beslutats med stöd av denna punkt.

3. Med kommissionens medgivande får medlemsstaterna från tillämpningen av denna förordning undanta fordon som används för sådana transporter som avses i artikel 13.2 i förordningen (EEG) nr 3820/85. Om synnerliga skäl föreligger, får de besluta om tillfälligt undantag för en tid av högst 30 dagar, vilket omgäende skall meddelas kommissionen. Kommissionen underrättar övriga medlemsstater om undantag som beslutats med stöd av denna punkt.

4. Vid inrikes transporter får medlemsstaterna kräva installation och användning av färdskrivare enligt med denna förordning även i fordon som inte omfattas av kraven i punkten 1.

KAPITEL II

Typpodkännande

Artikel 4

Ansökningar om gemenskapsgodkännande för viss typ av färdskrivare eller diagramblad skall, jämte detaljerade beskrivningar, ges in till en medlemsstat av tillverkaren eller dennes företrädare. Ansökan för en viss typ av färdskrivare eller diagramblad får inte ges in till mer än en medlemsstat.

Artikel 5

En medlemsstat skall meddela gemenskapsgodkännande för

varje typ av färdskrivare eller diagramblad som uppfyller de i bilaga I till denna förordning fastställda kraven, förutsatt att medlemsstaten kan kontrollera att de serietillverkade enheterna överensstämmer med den godkända prototypen.

Förändring av eller tillägg till en godkänd modell skall genomgå provning för att få kompletterande gemenskapstypgodkännande i den medlemsstat som beviljat det ursprungliga typgodkännandet.

Artikel 6

För varje typ av färdskrivare eller diagramblad som godkänts enligt artikel 5 skall medlemsstaten tilldela sökanden ett gemenskapsgodkännandemärke, som skall överensstämma med mallen i bilaga II.

Artikel 7

De behöriga myndigheterna i den medlemsstat, där en ansökan om typgodkännande har gjorts, skall, för varje typ av färdskrivare eller diagramblad som de godkänner eller vägrar att godkänna, inom en månad antingen sända en kopia av godkännandebeviset jämte kopior av beskrivningarna till de övriga medlemsstaternas myndigheter eller underrätta dessa myndigheter om att godkännande vägrats; i det senare fallet skall motiven för avslagsbeslutet redovisas.

Artikel 8

1. Om en medlemsstat som har meddelat ett gemenskapstypgodkännande i enlighet med artikel 5 finner att vissa färdskrivare eller diagramblad med gemenskapsgodkännandemärke utfärdade av staten inte överensstämmer med den godkända prototypen, skall staten vidta erforderliga åtgärder för att se till att de serietillverkade enheterna överensstämmer med den godkända prototypen. Vid behov får åtgärderna omfatta även upphävande av gemenskapsgodkännandet.

2. En medlemsstat, som har beviljat ett gemenskapstypgodkännande, skall upphäva godkännandet, om den godkända färdskrivaren eller diagrambladet inte överensstämmer med denna förordning eller dess bilagor, eller om materielen vid användning uppvisar ett generellt fel som gör den olämplig för sitt ändamål.

3. Om en medlemsstat som har beviljat ett gemenskapstypgodkännande av en annan medlemsstat underrättas om något förhållande som avses i punkterna 1 eller 2, skall staten, efter samråd med den senare medlemsstaten och med förbehåll för vad som sägs i punkt 5, vidta de i punkterna 1—2 föreskrivna åtgärderna.

4. En medlemsstat, som finner att något av de fall som avses i punkten 2 föreligger, får tills vidare förbjuda att sådana färdskrivare eller diagramblad saluförs eller tas i bruk. Detsamma gäller i fall som avses i punkten 1 för färdskrivare eller diagramblad som har undantagits från tidigare gemenskapskontroll, om tillverkaren efter påpekande inte tillser att materielen överensstämmer med den godkända förlagan eller

med kraven i denna förordning.

Under alla omständigheter skall medlemsstaternas behöriga myndigheter inom en månad underrätta varandra och kommissionen om återkallelser av gemenskapstypgodkännande eller om andra åtgärder som har vidtagits med stöd av punkterna 1—3 samt redovisa skälen för åtgärderna.

5. Om en medlemsstat, som har beviljat ett gemenskapstypgodkännande, bestrider att sådana omständigheter som avses i punkten 1 eller 2 föreligger i ett ärende som den har blivit underrättad om, skall de berörda medlemsstaterna sträva efter att nå en överenskommelse och kommissionen skall hållas underrättad.

Om överläggningar mellan medlemsstaterna inte har lett till någon överenskommelse inom fyra månader räknat från dagen för en sådan underrättelse som avses i punkten 3, skall kommissionen efter hörande av experter från alla medlemsstaterna och efter att ha beaktat alla relevanta omständigheter, t ex av ekonomisk och teknisk natur, inom sex månader fatta ett beslut som meddelas de berörda medlemsstaterna och samtidigt övriga medlemsstater. Kommissionen fastställer i varje enskilt ärende när beslutet skall bli gällande.

Artikel 9

1. Den som ansöker om ett gemenskapstypgodkännande av diagramblad skall i sin ansökan ange i vilken typ eller vilka typer av färdskrivare bladet är avsett att användas och skall för provningen tillhandahålla lämplig färdskrivare av sådan typ eller sådana typer.

2. Varje medlemsstats behöriga myndigheter skall på godkännandeintyget för diagrambladet ange den typ eller de typer av färdskrivare i vilka bladet kan användas.

Artikel 10

Ingen medlemsstat får vägra registrering eller förbjuda användning av ett fordon utrustat med färdskrivare av något skäl som hänger samman med att fordonet har denna utrustning, om utrustningen bär det i artikel 6 nämnda gemenskapsgodkännandemärket och den i artikel 12 nämnda installationskylten.

Artikel 11

Beslut enligt denna förordning om att vägra eller upphäva ett typgodkännande av färdskrivare eller diagramblad skall innehålla en utförlig motivering. Beslut skall meddelas den berörda parten, som samtidigt skall få upplysning om hur beslutet enligt medlemsstaternas lagstiftning kan överklagas och inom vilken tid överklagande skall ske.

KAPITEL III

Installation och besiktning

Artikel 12

1. Färdskrivare får installeras eller repareras endast av montörer eller verkstäder som har godkänts för ändamålet av medlemsstaternas behöriga myndigheter sedan dessa, om de så önskar, har hört de berörda tillverkarna.

2. En godkänd montör eller verkstad skall förse sina plomberingar med ett särskilt märke. Varje medlemsstats behöriga myndigheter skall föra ett register över de märken som används.

3. Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall till varandra sända sina förteckningar över godkända montörer eller verkstäder, liksom kopior av de märken som används.

4. Som bevis för att en färdskrivare har installerats i enlighet med denna förordnings bestämmelser skall en installationskylt monteras enligt föreskrifterna i bilaga I.

KAPITEL IV

Utrustningens användning

Artikel 13

Arbetsgivare och förare ansvarar för att färdskrivaren fungerar riktigt.

Artikel 14

1. Arbetsgivaren skall lämna ut ett tillräckligt antal diagramblad till förarna och därvid beakta dessa blads personliga karaktär, transportuppdragets längd samt eventuellt behov av att ersätta blad som är skadade eller som tagits ut av behörig kontrolltjänsteman. Arbetsgivaren skall endast tillhandahålla diagramblad av godkänd typ, lämpliga för användning i den i fordonet installerade utrustningen.

2. Transportföretaget skall förvara diagrambladen i god ordning i minst ett år efter användandet och skall överlämna kopior till de berörda förare som begär det. Bladen skall på begäran uppvisas för eller överlämnas till behörig kontrolltjänsteman.

Artikel 15

1. Föraren skall inte använda smutsiga eller skadade diagramblad. Bladen skall därför skyddas på lämpligt sätt.

Om ett diagramblad med registreringar har skadats, skall föraren fästa det skadade bladet vid det reservblad som använts som ersättning.

2. Föraren skall varje dag han kör använda diagrambladen från den tidpunkt han övertar fordonet. Diagrambladet får tas ut först vid den dagliga körtidens slut, om det inte är tillåtet att

ta ut det vid någon annan tidpunkt. Inget diagramblad får användas längre tid än det är avsett för.

När en förare på grund av att han lämnat fordonet inte kunnat använda den i fordonet installerade färdskrivaren, skall de tidsperioder som anges nedan i punkt 3, andra strecksatsen b), c) och d) föras in på diagrambladet, antingen för hand eller genom automatisk registrering eller på annat sätt, så att det blir läsligt och utan att bladet smutsas ner.

Om det finns mer än en förare på fordonet, skall förarna vid behov ändra diagrambladen, så att den information som avses i kapitel II.1—3 i bilaga I registreras på diagrambladet för den förare som för tillfället kör fordonet.

3. Föraren skall:

— se till att den på bladet registrerade tiden överensstämmer med den officiella tiden i fordonets registreringsland,

— använda reglagen så att följande tidskategorier registreras tydligt var för sig:

a) under tecknet : körtid

b) under tecknet : all annan arbetstid

c) under tecknet : all annan tid då han är tillgänglig, nämligen:

— väntetid, dvs den tid då föraren behöver stanna kvar på sin plats endast för att kunna invänta order att starta eller fortsätta körningen eller att utföra annat arbete,

— tid som tillbringas bredvid föraren medan fordonet är i rörelse,

— tid som tillbringas på sovbräns medan fordonet är i rörelse;

d) under tecknet : raster och dygnsviloperioder.

4. En medlemsstat får tillåta att alla de tidskategorier som avses i punkten 3 andra strecksatsen b) och c) registreras under tecknet på diagramblad som används i fordon registrerade i staten.

5. Varje förare skall lämna följande uppgifter på sitt diagramblad:

- när bladet börjar användas: sitt efter- och förnamn;
- datum och ort där användningen av bladet börjar samt datum och ort där användningen upphör;
- registreringsnummer för varje fordon som föraren

tilldelas, såväl vid starten av den första på bladet registrerade resan som därefter om byte av fordon sker under bladets användning;

d) vägmätarens ställning:

— vid starten av den första resan, som är registrerad på bladet,

— vid slutet av den sista resan, som är registrerad på bladet,

— vid fordonsbyte under en arbetsdag (avläst värde på det fordon föraren hade tilldelats och på det fordon föraren skall tilldelas),

e) tidpunkt för eventuellt fordonsbyte.

6. Färdskrivaren skall vara konstruerad på sådant sätt att en behörig kontrolltjänsteman, om så behövs efter att ha öppnat färdskrivaren, skall kunna läsa av registreringarna för de nio timmarna närmast före kontrollen utan att bladet skadas eller smutsas ned.

Vidare skall färdskrivaren vara så konstruerad att det utan öppning av höljet kan kontrolleras att registrering sker.

7. Föraren skall alltid på behörig kontrolltjänstemans begäran kunna visa upp diagramblad för den innevarande veckan och under alla omständigheter för den sista dagen som han kört i föregående vecka.

Artikel 16

1. Om utrustningen går sönder eller fungerar felaktigt, skall arbetsgivaren låta en godkänd montör eller verkstad reparera den så snart som omständigheterna medger.

Om fordonet inte kan återvända till stationeringsorten inom en vecka från den dag då utrustningen gick sönder eller funktionsfelet upptäcktes, skall reparationen göras under resans gång.

Medlemsstaterna kan enligt artikel 19 bestämma att de behöriga myndigheterna får förbjuda att ett fordon används om skador eller funktionsfel inte åtgärdas i enlighet med förskrifterna i första och andra stycket.

2. När en färdskrivare inte är i funktion eller inte fungerar på fullgott sätt, skall föraren på diagrambladet eller diagrambladen eller på ett annat blad fäst vid diagrambladet föra in alla uppgifter för de olika tidsperioder som inte registrerats riktigt av färdskrivaren.

KAPITEL V

Slutbestämmelser

Artikel 17

De ändringar som behövs för att anpassa bilagorna till den tekniska utvecklingen skall göras i enlighet med det i artikel 18 föreskrivna förfarandet.

Artikel 18

1. För anpassningen av denna förordning till den tekniska utvecklingen skall tillsättas en kommitté (hädanefter kallad "kommittén"), bestående av representanter för medlemsstaterna under ordförandeskap av en representant för kommissionen.
2. Kommittén fastställer själv sin arbetsordning.
3. När förfarandet i denna artikel skall följas, hänskjuts frågan till kommittén av ordföranden, antingen på dennes initiativ eller på begäran av en medlemsstats representant.
4. Kommissionens representant förelägger kommittén ett förslag till de åtgärder som skall vidtas. Kommittén yttrar sig över förslaget inom den tid som ordföranden har fastställt med hänsyn till hur angeläget ärendet är. För kommitténs beslut gäller reglerna om kvalificerad majoritet i artikel 148.2 i Fördraget. Ordföranden röstar inte.
5.
  - a) Kommissionen vidtar de föreslagna åtgärderna, om de överensstämmer med kommitténs yttrande.
  - b) Om de föreslagna åtgärderna inte överensstämmer med kommitténs yttrande eller om något yttrande inte har avgetts, tillställer kommissionen utan dröjsmål rådet förslag till åtgärder. Rådets beslut tar med kvalificerad majoritet.
  - c) Om rådet inte har fattat beslut inom tre månader efter förslagets överlämnande, vidtas de föreslagna åtgärderna av kommissionen.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 20 december 1985.

Artikel 19

1. Efter samråd med kommissionen utfärdar medlemsstaterna i god tid de lagar och andra författningar som behövs för denna förordnings tillämpning.

Sådana författningar skall bland annat innefatta organisation av, förfarande vid och medel för kontroll samt påföljder vid överträdelser.

2. Medlemsstaterna bistår varandra vid denna förordnings tillämpning och vid kontroll av att den följs.

3. Inom ramen för detta ömsesidiga bistånd tillställer medlemsstaternas behöriga myndigheter regelbundet varandra all information om:
  - överträdelser av denna förordning, begångna av någon med hemvist i en annan medlemsstat och de påföljder som dessa överträdelser resulterat i;
  - påföljder utdömda av en medlemsstat mot personer med hemvist i det egna landet för överträdelser som begåtts i andra medlemsstater.

Artikel 20

Förordningen (EEG) nr 1463/70 upphävs härmed.

Dock skall artikel 3.1 i nämnda förordning tillämpas till och med den 31 december 1989 för fordon och förare i internationell linjetrafik för persontransporter, om fordonen inte är utrustade med färdskrivare som används enligt denna förordning.

Artikel 21

Denna förordning träder i kraft den 29 september 1986.

På rådets vägnar

R. KRIEPS

Ordförande

BILAGA 1

KRAV I FRÅGA OM KONSTRUKTION, PROVNING, INSTALLATION OCH BE-
SIKTNING

I denna bilaga avses med

- a) "Färdskrivare":
utrustning avsedd att installeras i vägfordon med uppgift att automatiskt eller halvautomatiskt lämna detaljerad information om fordonens förflyttningar och om förarnas arbetspass;
- b) "Diagramblad":
ett blad konstruerat för att ta emot och bevara registrerade uppgifter, avsett att placeras i färdskrivaren och på vilket färdskrivarens skrivkomponenter skriver en sammanhängande redovisning av den information som avses registreras;
- c) "Färdskrivarens konstant":
det numeriska tecken som anger värdet för den inkommande signal som krävs för att visa och registrera en tillryggalagd sträcka av en kilometer; denna konstant uttrycks antingen i varv per kilometer ($k = \dots \text{ rev/km}$) eller i impulser per kilometer ($k = \dots \text{ imp/km}$);
- d) "Fordonets karaktäristiska koefficient":
det numeriska tecken som anger värdet för den utgående signal som skickas av den del av fordonet som förenar fordonet med färdskrivaren (växellådans utgående axel eller drivaxel) medan fordonet avverkar en sträcka av en uppmätt kilometer under normala provningsförhållanden (se kapitel VI, punkten 4 i denna bilaga). Den karaktäristiska koefficienten uttrycks antingen i varv per kilometer ($w = \dots \text{ rev/km}$) eller i impulser per kilometer ($w = \dots \text{ imp/km}$);
- e) "Bildäcks effektiva omkrets":
genomsnittsvärdet för de avstånd som tillryggalagts av de hjul som förflyttar fordonet (drivhjul) under loppet av ett fullt varv. Uppmätning av dessa avstånd skall ske under normala testförhållanden (se kapitel VI, punkt 4 av denna bilaga) och uttrycks i formen: $1 = \dots \text{ mm}$.

II. ALLMÄN BESKRIVNING AV OCH FUNKTIONER HOS FÄRDSKRIVAREN

Färdskrivaren skall kunna registrera följande:

1. av fordonet tillryggalagd sträcka
2. fordonets hastighet
3. körtid
4. övriga arbets- eller närvaroperioder
5. raster och dygnsvila
6. öppnande av höljet som omger diagrambladet.

I fordon med två förare skall utrustningen kunna registrera värdena i punkterna 3—5 samtidigt för båda förarna men separat för vardera föraren på två olika blad.

III. KONSTRUKTIONSNORMER FÖR FÄRDSKRIVARE

- a) Allmänna tekniska bestämmelser
  1. Färdskrivaren skall ha följande utrustning:
    - 1.1 Indikationsinstrument utvisande:
      - tillryggalagd körsträcka (vägmätare)
      - hastighet (hastighetsmätare)
      - tid (klocka)
    - 1.2 Registreringsinstrument:
      - för registrering av tillryggalagd körsträcka
      - hastighetsskrivare
      - en eller flera tidsskrivare som uppfyller kraven enligt kapitel III.c.4.
    - 1.3 En markeringsanordning som på diagrambladet utvisar varje tillfälle då det hölje som innehåller detta blad har öppnats.

2. Installeras ytterligare utrustning utöver den ovan förtecknade, får denna inte påverka de obligatoriska komponenternas funktion eller avläsningen.
Eventuell extrautrustning skall finnas med vid ansökan om godkännande av färdskrivare.
  3. **Material**
  - 3.1 Färdskrivarutrustningens samtliga beståndsdelar skall vara tillverkade av material med tillräcklig stabilitet och mekanisk hållfasthet samt stabila elektrotekniska och magnetiska egenskaper.
  - 3.2 Modifiering av beståndsdelar i färdskrivarutrustningen eller av egenskaper i för dess tillverkning använda material skall godkännas av den myndighet som beviljat typgodkännande för utrustningen; ansökan därom skall inlämnas innan modifieringen börjar tillämpas i produktionen.
  4. **Uppmätning av tillryggalagd vägsträcka**
Tillryggalagda avstånd får uppmätas och registreras antingen
— så att både körning framåt och bakåt ingår, eller
— så att endast körning framåt ingår.
Registreringar av körning bakåt får under inga förhållanden påverka de övriga registreringarnas klarhet och precision.
  5. **Hastighetsmätning**
  - 5.1 Hastighetsuppmätningens gränsvärden skall överensstämma med de värden som angivits i typgodkännandeintyget.
  - 5.2 Mätappareturens naturliga frekvens och dämpning skall vara sådan att utvisandet och registreringen av hastighet kan, inom gränsvärdena, följa acceleration på upp till 2 m/s² inom godtagbara toleranser.
  6. **Tidmätning (klocka)**
  - 6.1 Reglaget till mekanismen för klockans inställning skall vara placerat i ett hölje, som innehåller diagrambladet; varje öppnande av detta hölje skall registreras automatiskt på diagrambladet.
  - 6.2 Om diagrambladet drivs av klockan, skall den period under vilken klockan går rätt efter full uppdragning vara minst tio procent längre än den registreringsperiod som motsvarar full sats diagramblad i färdskrivaren.
  7. **Belysning och skydd**
  - 7.1 Färdskrivarens optiska instrument skall vara försedda med lämplig belysning, som inte bländar.
  - 7.2 Vid normala driftförhållanden skall samtliga inre delar av färdskrivarutrustningen vara skyddade mot fukt och damm. Därtill skall de kunna säkras mot manipulering genom plombering av höljet.
- b) **Optiska instrument**
1. **Mätare för tillryggalagd sträcka (vägmätare)**
  - 1.1 Den minsta graderingen på det instrument som utvisar tillryggalagt avstånd skall motsvara 0,1 km. Siffror som markerar 100 m skall kunna klart skiljas från dem som utvisar hela kilometer.
  - 1.2 Siffrorna på vägmätaren skall vara lättläsliga och ha en synlig höjd av minst 4 mm.
  - 1.3 Vägmätaren skall kunna registrera sträckor av minst 99 999,99 km.
  2. **Hastighetsmätare**
  - 2.1 Inom gränsvärdena skall hastighetsskalan vara likformigt graderad i enheter om 1, 2, 5 eller 10 km/h. En hastighetsgradering (dvs avståndet mellan två markeringar i följd) får inte överstiga tio procent av den på skalan utvisade maximihastigheten.
  - 2.2 Hastigheter utom gränsvärdena behöver inte markeras av siffror.
  - 2.3 Det avstånd på skalan som motsvarar en hastighetsskillnad på 10 km/h skall vara minst 10 mm.
  - 2.4 På visarinstrument får avståndet mellan visare och instrumenttavla vara högst 3 mm.
  3. **Klocka**
Tidmätaren skall vara synlig utifrån färdskrivaren och ge säker, enkel och otvetydig avläsning.
- c) **Registreringsinstrument**

1. *Allmänt*

- 1.1 Oberoende av diagrambladets form (remsa eller skiva), skall alla färdskrivare vara försedda med en markering som gör det möjligt att föra in diagrambladet korrekt och på ett sådant sätt att den av klockan utvisade tiden och markeringen på bladet överensstämmer med varandra.
- 1.2 Mekanismen för diagrambladets rörelse skall vara så beskaffad att bladet rör sig utan glapp och kan införas och avlägsnas utan svårighet.
- 1.3 Vid diagramblad i skivform skall den framåtgående rörelsen styras av klockmekanismen. I detta fall skall bladets rotationsrörelse vara kontinuerlig och likformig, med en minimihastighet av 7 mm/h uppmätt vid den inre randen som avgränsar ytan för hastighetsregistrering.

Vid registreringsutrustning av remstyp, där papperets framåtgående rörelse styrs av klockmekanismen, skall den lineära framåtgående rörelsens hastighet vara minst 10 mm/h.

- 1.4 Registreringen av tillryggalagd sträcka, av fordons hastighet och av öppnande av höljet, som innehåller diagrambladet eller diagrambladen, skall ske automatiskt.

2. *Registrering av tillryggalagd sträcka*

- 2.1 Varje kilometer tillryggalagd sträcka skall vid registreringen motsvaras av ett avstånd om minst en millimeter på motsvarande koordinat.
- 2.2 Även vid hastigheter, som når övre gränsvärdet för mätningområdet, skall registreringen av tillryggalagd sträcka vara lätt avläsbar.

3. *Registrering av hastighet*

- 3.1 Oberoende av diagrambladets form, skall den hastighetsregistrerande skrivspetsen normalt förflytta sig lineärt och i rät vinkel i förhållande till diagrambladets rörelseriktning.

Skrivspetsens rörelse får dock vara icke-lineär, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

- den av skrivspetsen dragna linjen skall vara vinkelrät i förhållande till den för hastighetsregistrering reserverade ytans genomsnittsomkrets (vid diagramblad i skivform) eller axel (vid diagramblad i remsform)
- förhållandet mellan radien till den båglinje som ritas upp av skrivspetsen och bredden av den för hastighetsregistrering reserverade ytan skall vara minst 2,4/1, oberoende av diagrambladets form
- markeringarna på tidsskalan skall skära registreringsytan i en bågformad linje med samma radie som den båglinje som ritas upp av skrivspetsen; mellanrummen mellan markeringarna på tidsskalan skall motsvara en period av högst en timme.

- 3.2 Varje hastighetsvariation av 10 km/h skall på diagrambladet motsvaras av en variation av minst 1,5 mm på motsvarande koordinat.

4. *Registrering av tid*

- 4.1 Registreringsutrustningen skall vara så konstruerad att den, vid behov genom omställning av ett reglage, kan automatiskt och separat registrera fyra slags tidskategorier på det sätt som anges i förordningens artikel 15.
- 4.2 Det skall vara möjligt att genom av de dragna linjernas utseende, dessas inbördes läge och de i förordningens artikel 15 fastställda symbolerna klart skilja mellan de olika tidskategorierna.

De olika tidskategorierna bör skiljas från varandra genom olika tjocklekar hos ifrågavarande linjer eller genom något annat system som gör registreringarna lika lätta av avläsa och tolka.

- 4.3 I fordon med mer än en förare skall de registreringar som nämns i 4.1 ovan ske på två separata blad, ett för varje förare. I detta fall skall de skilda bladens framåtgående rörelse åstadkommas antingen av en enda mekanism eller av separata synkroniserade mekanismer.

d) *Stängningsanordning*

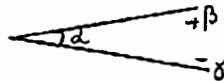
1. Höljet innehållande diagramblad och reglage för inställning av klockan skall vara försett med lås.
2. Varje öppnande av höljet med diagramblad och reglaget för inställning av klockan skall registreras automatiskt på diagrambladet eller diagrambladen.

e) *Markeringar*

1. Följande markeringar skall förekomma på färdskrivarens instrumentsida:
  - intill den siffra som vägmätaren visar, enheten för sträckan, med förkortningen "km"
  - nära hastighetsskalan, förkortningen "km/h"
  - hastighetsmätarens uppmättningsområde i form av "Vmin ...km/h, "Vmax ...km/h; denna markering är inte nödvändig, om den utvisas på färdskrivarens typskylt.

Dessa krav gäller dock inte för färdskrivare godkända före den 10 augusti 1970.

2. Typskylten skall vara inbyggd i färdskrivaren och innehålla följande uppgifter, vilka skall kunna läsas på den installerade apparaten:
  - färdskrivartillverkarens namn och adress
  - tillverkarens nummer och färdskrivarens tillverkningsår
  - typgodkännandemarkering för aktuell färdskrivartyp
  - färdskrivarkonstanten i form av "k = rev/km" eller "k = imp/km"
  - frivilligt: hastighetsmättningsområde, i den under punkt 1 angivna formen
  - om instrumentets känslighet för lutningsvinkeln skulle kunna påverka de av färdskrivaren lämnade avläsningarna så att de tillåtna toleranserna riskerar att överskridas, skall tillåten lutningsvinkel återges enligt följande:

där α är vinkeln uppmätt från den färdskrivarens framsidas horisontella läge (monterad med rätt sida uppåt) för vilken instrumentet är kalibrerat, medan β och γ motsvarar största tillåtna avvikelser uppåt respektive nedåt från kalibreringsvinkeln α .

f) Största tillåtna toleranser (optiska instrument och registreringsinstrument)

1. På provbänk före installation:

- a) tillryggalagd sträcka:
en procent mer eller mindre av faktisk sträcka, om denna sträcka är minst en kilometer;
- b) hastighet:
3 km/h mer eller mindre av faktisk hastighet;
- c) tid:
 $\pm$ två minuter per dag dock högst 10 min per sjudagarsperiod då klockans gångtid efter uppdragning är minst lika lång som denna period

2. Efter installation:

- a) tillryggalagd sträcka:
två procent mer eller mindre av faktisk sträcka, om denna sträcka är minst en kilometer;
- b) hastighet:
4 km/h mer eller mindre av faktisk hastighet;
- c) tid:
 $\pm$ två minuter per dag, eller
 $\pm$ tio minuter per sjudagarsperiod;

3. I bruk:

- a) tillryggalagd sträcka:
fyra procent mer eller mindre av faktisk sträcka, om denna sträcka är minst en kilometer;
- b) hastighet:
6 km/h mer eller mindre av faktisk hastighet;
- c) tid:
 $\pm$ två minuter per dag, eller
 $\pm$ tio minuter per sjudagarsperiod.

4. De under punkterna 1—3 angivna största toleranserna gäller för temperaturer mellan 0° och 40°C, uppmätta nära färdskrivaren.
5. Uppmätningar av de i punkterna 2—3 angivna största toleranserna skall äga rum under de i kapitel VI föreskrivna förutsättningarna.

IV. DIAGRAMBLAD

a) Allmänt

1. Diagrambladen skall vara sådana att de inte hindrar instrumentets normala funktion och att registreringarna på dem inte kan raderas och är lätta att läsa och identifiera.

Diagrambladen skall bibehålla sin storlek och registreringar gjorda på dem under normala fuktighets- och temperaturförhållanden.

Därtill skall det vara möjligt att på diagrambladen anteckna den i förordningens artikel 15.5 nämnda informationen utan att skada bladen och utan att försvåra avläsning av registreringarna.

Registreringarna skall förbli tydligt läsbara i minst ett år under normala förvaringsförhållanden.

2. Diagrambladens registreringskapacitet skall, oberoende av bladens form, vara minst ett dygn.

Om flera blad sammankopplas för att den kontinuerliga registreringskapaciteten skall ökas utan att personalen behöver ingripa, skall övergångarna mellan de olika bladen göras så att det inte uppkommer avbrott i eller överlappning av registreringar där ett blad övergår till nästa.

b) Registreringsytorna och deras indelning

1. På diagrambladen skall följande registreringsytor finnas:
  - en yta uteslutande reserverad för registrering av hastighet
  - en yta uteslutande reserverad för registrering av tillryggalagd sträcka
  - en eller flera ytor för registrering av körtid, annan arbetstid, annan tid då föraren är tillgänglig, raster och viloperioder.
2. Ytan för hastighetsregistrering skall vara skalindeldad i steg om 20 km/h eller mindre. Den hastighet som motsvarar varje markering på skalan skall anges i siffror. Förkortningen "km/h" skall finnas på åtminstone ett ställe på denna yta. Den sista markeringen på skalan skall sammanfalla med uppmätningens övre gräns.
3. Ytan för registrering av tillryggalagd sträcka skall vara indelad på sådant sätt att antalet tillryggalagda kilometer kan avläsas utan svårighet.
4. Ytan eller ytorna för registrering av de i punkt 1 nämnda tidskategorierna skall vara markerade på sådant sätt att det är möjligt att klart skilja mellan de olika tidskategorierna.

c) Information som skall vara tryckt på diagrambladen

På varje blad skall följande uppgifter finnas tryckta:

- tillverkarens namn och adress eller handelsnamn
- typgodkännandemärke för diagrambladsmodellen
- typgodkännandemärke för den typ eller de typer av färdskrivare diagrambladet kan användas i
- uppmätningens övre gräns i km/h.

Dessutom skall på varje diagramblad finnas en tryckt tidsskala, graderad på sådant sätt att tiden kan avläsas direkt med femtonminutersintervall, medan varje femminutersintervall kan bestämmas utan svårighet.

d) Fritt utrymme för handskrivna anteckningar

På diagrambladet skall finnas ett fritt fält med tillräckligt utrymme för notering av åtminstone följande uppgifter:

- förarens efter- och förnamn
- datum och ort där diagrambladet börjar respektive slutar användas
- registreringsnummer på det eller de fordon som tilldelats föraren under diagrambladets användning
- vägmätaravläsningar på det eller de fordon som tilldelats föraren under diagrambladets användning
- tidpunkt för eventuellt fordonbyte.

V. MONTERING AV FÄRDSKRIVARE

1. Färdskrivaren skall vara så monterad i fordonet att föraren från sin plats har överblick över hastighetsmätare, vägmätare och klocka, medan alla delar av dessa instrument, inklusive drivmekanismerna, samtidigt är skyddade mot oavsiktlig skadegörelse.
2. Färdskrivarkonstanten skall kunna anpassas till fordonets karaktäristiska koefficient med hjälp av en därtill lämpad adapter.

Fordon med två eller flera bakaxelutväxlingar skall vara utrustade med en omställningsanordning, med vars hjälp de olika utväxlingsförhållandena automatiskt anpassas till det utväxlingsförhållande som färdskrivarutrustningen i fordonet är avsedd för.

3. Sedan färdskrivarutrustningen har kontrollerats efter installation, skall en installationsskylt anbringas lätt synligt i fordonet bredvid eller på färdskrivaren. Efter varje besiktning av godkänd montör eller verkstad, som medfört krav på ändring av själva installationssättet, skall en ny skylt sättas upp i stället för den tidigare.

På skylten skall åtminstone följande uppgifter finnas:

- godkänd montörs eller verkstads namn och adress eller handelsnamn
- fordonets karaktäristiska koefficient, uttryckt i "w = ... rev/km" eller "w = ... imp/km"
- däckens effektiva omkrets, uttryckt i "l = ... mm"
- datum då fordonets karaktäristiska koefficient och däckens effektiva omkrets fastställts.

4. *Plombering*

Följande komponenter skall plomberas:

- a) installationsskylten, om den inte är anbringad på sådant sätt att den inte kan avlägsnas utan att texten på den förstörs
- b) de båda ändarna på drivwiren eller impulsledningen mellan själva färdskrivaren och fordonet
- c) själva adaptern och dess anslutningar
- d) omställningsanordningen i fordon med två eller flera bakaxelutväxlingar
- e) drivwiren eller impulsledningen som förenar adaptern och omställningsanordningen med resten av färdskrivarutrustningen
- f) höljen enligt kapitel III.a.7.2.

I speciella fall kan ytterligare plomberingar föreskrivas vid typgodkännande av färdskrivaren, och på intyget om typgodkännande skall dessa plomberingars placering anges.

Endast de vid punkterna b, c och e nämnda plomberingarna får avlägsnas i nödsituationer; varje gång dessa plomberingar bryts, skall en skriftlig rapport upprättas, där skälen till åtgärden redovisas; rapporten skall också ställas till behörig myndighets förfogande.

VI. KONTROLLER OCH BESIKTNINGAR

Medlemsstaterna utser de organ som skall genomföra kontroller och besiktningar.

1. *Utfärdande av intyg för nya eller reparerade instrument*

Varje enskild anordning, vare sig ny eller reparerad, skall ha en garanti i form av en plombering i enlighet med kapitel V.4.f, som bestyrker att instrumentet fungerar riktigt och att dess avlästa och registrerade värden är exakta inom de i kapitel III.f.1 fastställda gränsvärdena.

I detta syfte får medlemsstaterna föreskriva en förstagångsbesiktning, som består av en kontroll av att en ny eller reparerad enhet överensstämmer med typgodkänd modell och/eller med kraven i förordningen och dess bilagor, eller delegera behörighet att utfärda intyg till tillverkarna eller till deras auktoriserade agenter.

2. *Montering*

När färdskrivarutrustningen monteras i ett fordon, skall färdskrivaren och hela installationen överensstämma med föreskrifterna om största tillåtna toleranser i kapitel III.f.2.

Besiktningssprov skall utföras av godkänd montör eller verkstad på vederbörandes ansvar.

3. *Periodiska besiktningar*

- a) Periodiska besiktningar av färdskrivarutrustning i fordon skall ske minst vartannat år och får genomföras i samband med allmän kontrollbesiktning.

Dessa besiktningar skall omfatta:

- kontroll av färdskrivarutrustningens driftsäkerhet
- kontroll av att typgodkännandemärke finns på färdskrivaren
- kontroll av att installationsskylt finns
- kontroll av att plomberingarna på färdskrivaren och de andra delarna av utrustningen

- är orörda
- kontroll av däckens faktiska omkrets.

- b) Besiktning i syfte att kontrollera efterlevnaden av föreskrifterna i kapitel III.f.3 om största tillåtna toleranser vid drift skall genomföras åtminstone vart sjätte år, även om en medlemsstat får föreskriva kortare intervall för besiktning av i staten registrerade fordon. Vid sådana besiktningar skall installationskylten bytas.

4. Uppmätning av fel

Uppmätning av fel efter installation och i drift skall genomföras under följande förutsättningar, vilka skall anses utgöra standardiserade provningsförhållanden:

- fordon utan last i körklart skick,
- däcktryck i enlighet med tillverkarens anvisningar,
- däckförslitning inom av lagen tillåtna gränsvärden,
- fordonets rörelse: fordonet skall, framdrivet av sin egen motor, röra sig framåt i rät linje och på jämt underlag med en hastighet av 50 ± 5 km/h; förutsatt att provningen kan ske med jämförbar precision, får den även utföras i lämplig provbänk.

BILAGA 2

MÄRKE FÖR OCH INTYG OM TYPGODKÄNNANDE

I. TYPGODKÄNNANDEMÄRKE

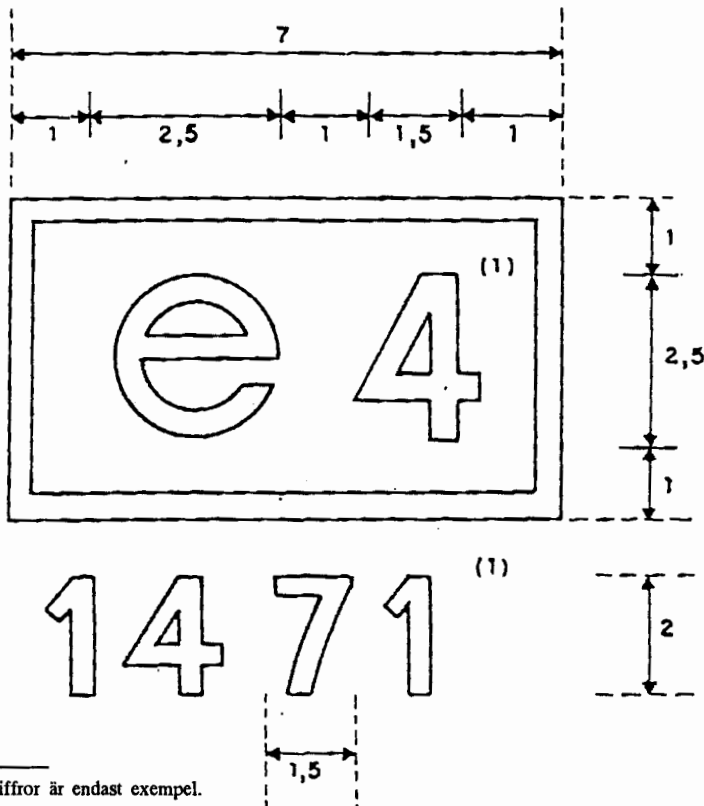
1. Typgodkännandemärket skall bestå av:

- en rektangel, inom vilken bokstaven "e" skall vara inskriven, följd av en sifferkod eller bokstäver för det land som har utfärdat godkännandet enligt följande:

Belgien	6
Danmark	18
Tyskland	1
Grekland	GR
Spanien	9
Frankrike	2
Irland	IRL
Italien	3
Luxemburg	13
Nederländerna	4
Portugal	21
Storbritannien	11,

och

- en godkännandesiffra som motsvarar numret på det intyg om godkännande som utfärdats för färdskrivarens prototyp eller för diagrambladet; denna siffra skall vara anbringad i rektangelns omedelbara närhet.
2. Typgodkännandemärket skall finnas på typskylten för varje färdskrivarutrustning och på varje diagramblad. Märket skall inte kunna utplånas och det skall alltid förbli tydligt läsbart.
3. Typgodkännandemärkets mått, som visas här nedan, är uttryckta i millimeter och utgör de minsta tillåtna. Förhållandena mellan måtten skall bibehållas.

¹ Dessa siffror är endast exempel.

II. INTYG OM TYPGODKÄNNANDE

En medlemsstat som har beviljat typgodkännande skall åt sökanden utfärda ett intyg om typgodkännande enligt nedan angivna formulär. När andra medlemsstater informeras om utfärdade typgodkännanden eller om eventuellt upphävda sådana, skall medlemsstaterna använda kopior av detta intyg.

INTYG OM TYPGODKÄNNANDE

Namn på behörig myndighet: .....

Meddelande om¹:

- godkännande av en typ av färdskrivare
  - upphävande av godkännande av en typ av färdskrivare
  - godkännande av en typ av diagramblad
  - upphävande av godkännande av en typ av diagramblad
-

.....

Typgodkännanden: .....

1. Varumärke eller handelsnamn: .....
  2. Namn på typ eller modell: .....
  3. Tillverkarens namn: .....
  4. Tillverkarens adress: .....
  - .....
  5. Ansökan om godkännande inlämnad den .....
  6. Provningsställe: .....
  7. Provningsprotokollets datum och nummer: .....
  8. Datum för godkännande: .....
  9. Datum för godkännandets upphävande: .....
  10. Typ eller typer av färdskrivare i vilka diagrambladet är avsett att användas: .....
  - .....
  11. Ort .....
  12. Datum .....
  13. Bifogade beskrivande underlag .....
-

14. Anmärkningar

.....
(Underskrift)

---

¹ Stryk inte tillämpliga alternativ.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 4058/89

av den 21 december 1989

om prissättning vid godstransporter på väg mellan medlemsstater

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 75,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

En politik för transportpriser utgör en viktig beståndsdel i den gemensamma transportpolitik som fördraget om upprättande av den Europeiska ekonomiska gemenskapen föreskriver att rådet skall fastställa.

Förordningen (EEG) nr 3568/83 av den 1 december 1983 om prissättning vid godstransporter på väg mellan medlemsstater⁴, ändrad genom förordning (EEG) nr 1991/88⁵, upphör att gälla den 31 december 1989. I förordningen föreskrivs i artikel 20 att rådet på grundval av förslag från kommissionen skall besluta om en framtida ordning vid prissättning för sådana transporter.

En fri prissättning vid vägtransporter av gods är den ordning som är bäst lämpad att skapa den fria transportmarknad som rådet beslutat om, att uppnå målet för den inre marknaden och att fylla behovet av ett inom hela gemenskapen enhetligt tillämpat prissystem; denna ordning passar också väl för de särskilda förhållandena inom sektorn.

Prisutvecklingen inom åkeribranschen bör övervakas.

¹ EGT nr C 152, 20.6.1989, s. 8.

² EGT nr C 323, 27.12.1989.

³ EGT nr C 329, 30.12.1989.

⁴ EGT nr L 359, 22.12.1983, s. 1.

⁵ EGT nr L 176, 7.7.1988, s. 5.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Denna förordning skall tillämpas på vägtransporter av gods mellan medlemsstater mot vederlag, även om en del av transporten genomförs

— i transit genom tredje land, eller

— med vägfordon som, utan tillfällig omlastning av godset, fraktas av annat transportmedel.

Artikel 2

Från och med den 1 januari 1990 skall priserna för sådana transporter som avses i artikel 1 bestämmas genom fria avtal mellan transportörer och transportköpare.

Artikel 3

1. I syfte att införa ett permanent system för övervakning av godstransportmarknaderna, skall åkeriföretag, speditörer och övriga företag som förmedlar transporter till respektive medlemsstats behöriga myndighet på begäran inkomma med information om de priser som tillämpas på internationella godstransporter på väg.

2. Information som erhållits vid tillämpningen av denna förordning skall vara sekretessbelagd.

3. Om kommissionen så begär, skall medlemsstaterna tillstålla den all tillgänglig information.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall i god tid anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för tillämpningen av denna förordning och de skall underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall bistå varandra och kommissionen vid denna förordnings tillämpning.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 21 december 1989.

På rådets vägnar

E. CRESSON

Ordförande

VERSION III, skickad till arbetsgruppen 1991-12-16.

/f/RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1192/69
av den 26 juni 1969

om gemensamma regler för standardiserad redovisning inom
järnvägsföretag/-f/

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om upprättande av den Europeiska
ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 75 och 94,

med beaktande av rådets beslut av den 13 maj 1965¹ om

1) EGT nr 88, 24.5.1965, s. 1500/65.

harmonisering av vissa föreskrifter rörande konkurrens inom
transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

2) EGT nr C 135, 14.12.1968, s. 34.

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

med beaktande av följande:

Ett av målen för den gemensamma transportpolitiken är att
undanröja sådana skillnader som uppkommer genom ekonomiska
belastningar på eller förmåner för järnvägsföretag genom
myndigheters åtgärder och som kan väntas förorsaka en avsevärd
snedvridning av konkurrensvillkoren.

Det är därför lämpligt att vidta åtgärder som eliminerar effekterna av dessa ekonomiska belastningar eller förmåner för att uppnå lika behandling av alla transportslag; åtgärderna kan i vissa fall bestå i att få de ekonomiska belastningarna eller förmånerna att upphöra inom en snar framtid; i andra fall skall åtgärderna genomföras som en del av en process i riktning mot standardiserad redovisning för järnvägsföretagen, varvid ett moment i denna standardiseringsprocess är att effekterna av sådana ekonomiska belastningar eller förmåner kompenseras.

Det slutliga ställningstagandet med avseende på vissa typer av ekonomiska belastningar eller förmåner /sp/ som skall omfattas av standardiseringen måste ske i samband med den stegvisa harmoniseringen av reglerna för de ekonomiska relationerna mellan järnvägsföretag och stater, så som fastställts i artikel 8 av rådsbeslutet den 13 maj 1965 om harmonisering av vissa bestämmelser om konkurrens på järnväg, väg och inre vattenvägar; i avvaktan på en slutlig reglering är det i fråga om dessa typer av belastningar eller förmåner därför lämpligt att till varje stat överlåta rätten att i varje enskilt fall besluta om standardisering skall äga rum; om beslut om standardisering fattas, bör denna genomföras i enlighet med de gemensamma regler som fastställts i denna förordning, i synnerhet vad avser metoderna för beräkning av ekonomisk ersättning.

Innan standardiserad redovisning genomförs, som kan medföra att ersättning betalas, är det nödvändigt att fastställa de ekonomiska belastningar som järnvägsföretagen drabbats av samt de förmåner de erhållit i jämförelse med vad som skulle gälla om de arbetade på samma villkor som andra transportföretag.

För att fastställa detta måste man identifiera de fall på vilka standardiseringen bör tillämpas; samtliga sådana fall inom medlemsstaterna bör omfattas därav, med undantag för dels allmän trafikplikt i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1191/69¹

1) EGT nr L 156, 28.6.1969, s. 1.

av den 26 juni 1969 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt avseende transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar, dels olikheter i infrastruktur och skattebördor enligt de regler som gäller för de tre transportslagen - olikheter som i vederbörlig ordning kommer att avskaffas i enlighet med föreslagna åtgärder för debitering av utnyttjande av infrastruktur och i samband med anpassning av allmänna skatteregler och skatteregler för transporter./ns/

Eftersom varje standardiseringsfall har sina egna särdrag, är det lämpligt att fastställa omfattningen av varje sådant fall och att bestämma vilka beräkningsmetoder som skall tillämpas vid beräkningen av de ekonomiska belastningarna eller förmånerna med avseende på järnvägsföretagen.

För att beräkna sådana belastningar eller förmåner är det nödvändigt att jämföra det på järnvägsföretag tillämpliga systemet med det system som tillämpas på privata transportföretag som arbetar med andra transportslag.

De ekonomiska belastningarna för järnvägsföretag är vanligen större än de förmåner de åtnjuter; dessa företag kan lätt tillhandahålla det redovisningsunderlag som krävs för beräkning av sådana belastningar eller förmåner; det är därför lämpligt att ge sådana företag intiativet på området, varvid man överlåter åt medlemsstaternas behöriga myndigheter att, i enlighet med denna förordning och innan ersättningsbeloppet fastställs, granska de siffror på vilka företaget bygger sina ansökningar; det är önskvärt att bestämma en tidsfrist för myndigheternas ställningstagande.

Eftersom betalning av ersättning är knuten till både statens eller den behöriga myndighetens och järnvägsföretagens budgetarbete, är det lämpligt att fastställa särskilda föreskrifter för utbetalningar på grundval av prognoser och för reglering av utestående saldon.

För tydlighetens skull och för att på lämpligt sätt ge insyn i standardiseringen av redovisningen är det önskvärt att föreskriva

För tydlighetens skull och för att på lämpligt sätt ge insyn i standardiseringen av redovisningen är det önskvärt att föreskriva att ersättningsbelopp som beviljats i enlighet med den standardiserade redovisningen tas upp i en tabell som bifogas järnvägsföretagens bokslut.

Det är önskvärt att säkerställa att medlemsstaterna ställer lämpliga medel till transportföretagens förfogande för att möjliggöra för dessa att tillvarata sina intressen med avseende på de enskilda beslut som medlemsstaterna fattat för denna förordnings genomförande.

Kommissionen måste från medlemsstaterna kunna utverka alla nödvändiga uppgifter om denna förordnings tillämpning.

Eftersom ersättningen som utbetalats i enlighet med denna förordning skall beviljas av medlemsstaterna i enlighet med gemensamma regler som fastställts i denna förordning, bör sådan ersättning vara undantagen/sp/ från föreskrifterna om förhandsinformation i artikel 93.3 av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Genomförandet av en gemensam transportpolitik gör det nödvändigt att denna förordnings föreskrifter tillämpas omedelbart på de sex statliga järnvägsföretagen; med hänsyn till andra järnvägsföretags ställning, i synnerhet med avseende på transportsektorns konkurrensvillkor och med hänsyn till behovet av att införa den gemensamma transportpolitiken stegvis, kan utredningen om förutsättningarna för att utsträcka denna förordnings tillämpningsområde till andra järnvägsföretag komma att skjutas upp i några år.

Standardiseringsprocessen befriar inte medlemsstaterna från deras eget ansvar att i möjligaste mån undanröja existerande orsaker till snedvridning; de får dock inte vidta åtgärder som rättsligt eller faktiskt försämrar järnvägspersonalens situation eller förhindrar eller försenar förbättringar i personalens levnads- och arbetsförhållanden.

AVSNITT 1

/f/Definitioner och tillämpningsområde/-f/

/k/Artikel 1/-k/

1. Järnvägsföretagens redovisningar skall standardiseras i enlighet med de gemensamma föreskrifter som fastställs i denna förordning.

2. Ekonomisk ersättning till följd av standardiserad redovisning enligt punkt 1 skall utgå från och med den 1 januari 1971 och i enlighet med det gemensamma förfarande som anges i denna förordning.

/k/Artikel 2/-k/

1. Standardisering av järnvägsföretags redovisningar består, enligt denna förordning, av:

a) beräkning av järnvägsföretags ekonomiska belastningar eller förmåner till följd av regler i lagar eller andra författningar i jämförelse med den ställning de skulle ha om de arbetade på samma villkor som andra transportföretag, /ns/

b) utbetalning av ersättning med avseende på de belastningar eller förmåner som kommer fram vid beräkningen enligt artikel 2.1.a.

2. Ekonomiska belastningar till följd av regler i lagar eller andra författningar och som är resultatet av förhandlingar mellan arbetsmarknadens bägge parter, skall inte behandlas som ekonomiska belastningar i enlighet med denna förordning.

3. Standardisering av redovisning enligt denna förordning skall inte tillämpas på allmän trafikplikt som ålagts av medlemsstaterna och som regleras av förordning (EEG) nr 1191/69.

/k/Artikel 3/-k/

1. Denna förordning skall tillämpas på följande järnvägsföretag:

- Société nationale des chemins de fer belges (SNCB)/
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS)
- Deutsche Bundesbahn (DB)
- Société nationale des chemins de fer fran ais (SNCF)
- Azienda autonoma delle Ferrovie dello Stato (FS)
- Société nationale des chemins de fer luxembourgeois (CFL)
- Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS).

2. Senast den 1 januari 1973 tillställer kommissionen rådet en lista över de åtgärder den anser nödvändiga för att denna förordning skall kunna tillämpas på andra företag som bedriver transporter på järnväg.

/k/Artikel 4/-k/

1. Standardisering av redovisning enligt denna förordning skall tillämpas på följande typer av ekonomiska belastningar eller förmåner:

a) Betalningar som järnvägsföretag är skyldiga att verkställa men som, inom det övriga näringslivet inklusive andra transportslag, åligger staten (typ I).

b) Sociala kostnader som åvilar järnvägsföretag i form av familjebidrag och som skiljer sig från dem som skulle åvila företagen om dessa vore bidragsskyldiga på samma villkor som andra transportföretag (typ II)./sp/

c) Utbetalningar med avseende på ålderspensioner och andra pensioner som åligger järnvägsföretagen på villkor som skiljer sig från dem som tillämpas på andra transportföretag (typ III).

c) Utbetalningar med avseende på ålderspensioner och andra pensioner som åligger järnvägsföretagen på villkor som skiljer sig från dem som tillämpas på andra transportföretag (typ III).

d) Järnvägsföretagens kostnader för järnvägsövergångar (typ IV).

2. Nedanstående typer av ekonomiska belastningar eller förmåner som föreligger vid tidpunkten för denna förordnings ikraftträdande skall upphöra före den 1 januari 1971:

a) Skyldigheten att nyanställa personal utöver företagets behov (typ V).

b) Retroaktiva löneförhöjningar som ålagts av en medlemsstats regering, utom när sådana höjningar uteslutande görs för att anpassa järnvägsföretagens lönenivå till den inom andra delar av transportsektorn (typ VI).

c) Senareläggning av förnyelse och underhåll som beordrats av behöriga myndigheter (typ VII).

3. Nedanstående typer av ekonomiska belastningar eller förmåner som föreligger vid tidpunkten för denna förordnings ikraftträdande skall upphöra före den 1 januari 1973:

Ekonomiska belastningar för återuppbyggnad eller återskaffande på grund av krigsskada som bärs av järnvägsföretagen men som staten skulle ha stått för (typ VIII),

Amorterings- och räntekostnader för krediter som beviljats under denna rubrik skall vara föremål för standardiserad redovisning enligt denna förordning tills betalningsskyldigheten upphör.

4. Nedanstående typer av ekonomiska belastningar eller förmåner som föreligger vid tidpunkten för denna förordnings ikraftträdande får bli föremål för standardiserad redovisning enligt denna förordning:

- a) Skyldigheten att behålla personal utöver företagets behov (typ IX).
- b) Åtgärder som staten ålagt järnvägsföretaget att vidta till förmån för personal i erkänsla för vissa tjänster som vederbörande har gjort sitt land, på villkor som skiljer sig från dem som är tillämpliga på andra transportföretag (typ X).
- c) Bidrag som järnvägsföretag har ålagts att betala sin personal men som inte gäller för andra transportföretag (typ XI).
- d) Sociala kostnader som åvilar järnvägsföretag, i synnerhet i fråga om läkarbehandling och som skiljer sig från de /ns/ kostnader som de skulle ha om de var tvungna att betala avgifter på samma villkor som andra transportföretag (typ XII),
- e) Ekonomiska belastningar som åvilar järnvägsföretag till följd av att staten ålägger dem att hålla verkstäder eller andra anläggningar i drift under omständigheter som är oförenliga med affärsmässig drift (typ XIII).
- f) Villkor som ålagts med avseende på offentlig upphandling av varor och tjänster (typ XIV).

Följande typer av ekonomiska belastningar eller förmåner får också bli föremål för redovisningsstandardisering enligt denna förordning:

Amorterings- och räntekostnader till följd av brist på standardisering i det förflutna (typ XV).

Slutlig ställning i fråga om typ IX-XV skall rådet ta senast vid den tidpunkt då åtgärder vidtas för genomförande av artikel 8 i rådets beslut den 13 maj 1965 om harmonisering av vissa föreskrifter rörande konkurrens inom transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar. Under tiden fram till dess skall medlemsstaterna sträva efter att undanröja orsakerna till dessa ekonomiska belastningar eller förmåner.

AVSNITT II

/f/Gemensamma regler för standardisering och ersättning/-f/

/k/Artikel 5/-k/

1. Ekonomisk belastning eller förmån för järnvägsföretag som skall eller får bli föremål för redovisningsstandardisering skall beräknas i enlighet med föreskrifter i bilagorna till denna förordning. Bilagorna utgör en integrerad del av denna förordning.

2. Om de på järnvägsföretagen tillämpliga villkoren - i fråga om någon belastnings- eller förmånstyp som skall standardiseras - behöver jämföras med dem som är tillämpliga annorstädes inom transportsektorn, skall jämförelsen ske endast med privata företag.

/k/Artikel 6/-k/

1. Bruttoersättningsbeloppet skall räknas fram för varje standardiseringstyp efter de beräkningsprinciper som i bilagan angivits för denna typ.

Vid beräkningen av nettobeloppet får delbelopp som förekommer mer än en gång i beräkningen av bruttobeloppen för de olika typerna endast räknas en gång.

2. Om det av beräkningen i enlighet med föreskrifterna i bilagorna för respektive/sp/ standardiseringstyp framgår att en ekonomisk belastning åvilar järnvägsföretaget, är detta berättigat till motsvarande ersättning från myndigheterna.

Om en sådan beräkning visar att en ekonomisk förmån kommer järnvägsföretaget till del, är det skyldigt myndigheterna en motsvarande ersättning.

/k/Artikel 7/-/

1. Varje år skall järnvägsföretagen till behöriga myndigheter ge in ansökningar om standardisering i enlighet med denna förordning.

2. Sådana ansökningar skall bestå av:

a) Uppgifter som hänför sig till kommande räkenskapsår, beräknade på grundval av föreskrifter i lagar och andra författningar, gällande vid tidpunkten för ansökningen,

b) Uppgifter som krävs för justering av de belopp som betalats provisoriskt med avseende på det räkenskapsår för vilket de slutliga resultaten är kända.

3. En sådan ansökan skall ges in i så god tid att myndigheterna hinner göra nödvändiga avsättningar i budgeten och skall innehålla allt nödvändigt bakgrundsmaterial rörande:

a) Ekonomiska belastningar eller förmåner i fråga om varje typ av standardisering.

b) Beräkningsmetod som tillämpats för varje aktuell standardiseringstyp.

c) I artikel 6.1 nämnda brutto- och nettobelopp för varje aktuell standardiseringstyp. I punkt 2.a avsedda kalkyler skall göras på grundval av siffrorna för den senaste period där slutresultaten är kända, varvid man beaktar eventuella förändringar inom varje standardiseringstyp fram till den tidpunkt då ansökan lämnas in.

/k/Artikel 8/-k/

1. Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall granska de uppgifter som ligger till grund för järnvägsföretagets ansökan.

2. Efter att ha berett berört företag tillfälle att inkomma med kommentarer får medlemsstaternas behöriga myndigheter

- justera ersättningsbeloppen och ändra andra poster i ansökan, om föreskrifterna i denna förordning inte har iakttagits

- komplettera ansökan med andra ekonomisk belastningar eller förmåner som följer av någon av de standardiseringstyper som räknats upp i artikel 4./ns/

3. De behöriga myndigheterna skall i enlighet med denna förordning räkna fram kalkylmässig ersättning för kommande räkenskapsår och slutgiltig ersättning för föregående räkenskapsår för vilket slutresultaten är kända. Av beslutet skall närmare framgå hur dessa belopp har beräknats.

4. Behörig myndighet skall underrätta järnvägsföretaget om sitt beslut senast sex månader efter ansökningens mottagande.

Om behörig myndighet underlåter att fatta beslut inom denna frist, skall företagets ansökan anses vara preliminärt beviljad.

/k/Artikel 9/-k/

Medlemsstaterna skall betala det preliminära belopp som beräknats i enlighet med artikel 8 under loppet av det räkenskapsår för vilket beräkningen har gjorts.

Under loppet av detta räkenskapsår skall medlemsstaterna utbetala eller inkassera utestående ersättning, som utgör skillnaden mellan slutgiltigt ersättningsbelopp för föregående räkenskapsår, för vilket slutresultaten är tillgängliga, och redan erlagd preliminär ersättning.

/k/Artikel 10/-k/

1. Den ersättning som betalats med avseende på varje standardiseringstyp skall tas upp i en tabell som bifogas järnvägsföretagets bokslut. Tabellen skall dels visa vilken ersättning som mottagits på grundval av kalkyl, dels vilka belopp som mottagits eller utbetalats som reglering av utestående differenser enligt föreskrifterna i artikel 9.

I fråga om varje form av allmän trafikplikt skall tabellen även utvisa hur stor ersättning som mottagits i enlighet med förordning (EEG) nr 1191/69.

2. Summan av den ersättning som mottagits i enlighet med standardisering av redovisning och den ersättning som mottagits i samband med allmän trafikplikt skall - beroende på de enskilda staternas gällande regler - antingen tas upp i järnvägsföretagets affärsbokföring eller resultaträkning./sp/

/k/Artikel 11/-k/

Behöriga myndigheters beslut som fattats enligt denna förordning skall ange skälen för beslutet och offentliggöras.

/k/Artikel 12/-k/

Medlemsstaterna skall se till att järnvägsföretagen som sådana bereds tillfälle att på lämpligt sätt tillvarata sina intressen i fråga om beslut som fattats enligt denna förordning.

AVSNITT III

/f/Slutbestämmelser/-f/

/k/Artikel 13/-k/

1. Kommissionen får begära in all behövlig information från medlemsstaterna om denna förordnings tillämpning. När kommissionen anser det nödvändigt, samråder den med berörda medlemsstater.

2. Ersättning som utbetalats i enlighet med denna förordning skall vara undantagen från föreskrifterna om förhandsinformation i artikel 93.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Medlemsstaterna skall snarast underrätta kommissionen om all ersättning som faktiskt utbetalats med avseende på varje slag av ekonomisk belastning eller förmån som omfattas av denna förordning.

/k/Artikel 14/-k/

1. Efter samråd med kommissionen skall medlemsstaterna i god tid sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att införa denna förordning.

2. På begäran av en medlemsstat eller om kommissionen så finner lämpligt, samråder kommissionen med berörda medlemsstater om förslaget innehåll i de i punkt 1 nämnda författningarna.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg den 26 juni 1969.

/k/På rådets vägnar/-/

G. Thorn

/k/Ordförande/-/ /ns/

/k/BILAGA I/-k/

/k/Typ I:/-k/ /f/Betalningar som järnvägsföretag är skyldiga att verkställa men som, inom det övriga näringslivet inklusive andra transportslag, åligger staten/-f/

A. /f/Tillämpningsområde/-f/

Hit hör de fall då ett järnvägsföretag enligt lagar och andra författningar självt måste stå för vissa betalningar som staten helt eller delvis svarar för när det gäller det övriga näringslivet, inklusive andra transportslag. I dessa betalningar ingår ersättning för förlust eller skada till följd av olycksfall i arbete och särskilda bidrag till anställdas barn.

B. /f/Beräkningsprincip/-f/

Ersättningen skall motsvara det belopp som staten hade måst stå för, om saken hade gällt ett företag inom en annan näringslivssektor, däribland andra transportslag.

/k/BILAGA II/-k/

/k/Typ II:/-k/ /f/Sociala kostnader som åvilar järnvägsföretag i form av familjebidrag och som skiljer sig från dem som skulle åvila företagen om dessa vore bidragsskyldiga på samma villkor som andra transportföretag/-f/

A. /f/Tillämpningsområde/-f/

Hit hör de fall då ett järnvägsföretag enligt lagar och andra författningar måste betala familjebidrag, antingen direkt eller genom en särskild institution.

B. /f/Beräkningsprincip/-f/

Den ekonomiska belastning som skall standardiseras skall motsvara skillnaden mellan:

a) beloppet i form av lagstadgade sociala avgifter som betalas av järnvägsföretaget och

b) samma belopp, korrigerat med

- förhållandet mellan andelen familjeöverhuvuden av järnvägsföretagets hela personal i aktiv tjänst och andelen vid de som jämförelseobjekt använda företag som betalar in avgifter till institutionen,
- förhållandet mellan det genomsnittliga antalet personer som för sin försörjning är beroende av varje familjeöverhuvud inom järnvägsföretaget och motsvarande genomsnittliga antal vid de som jämförelseobjekt använda företag som betalar in avgifter till institutionen,

---

/k/BILAGA III/-k/

/k/Typ III:/-k/ /f/ Utbetalningar med avseende på ålderspensioner och andra pensioner som åligger järnvägsföretagen på villkor som skiljer sig från dem som tillämpas på andra transportföretag

A. /f/Tillämpningsområde/-f/

Hit hör de fall då ett järnvägsföretag enligt lagar och andra författningar måste verkställa utbetalningar med avseende på ålderspensioner och andra pensioner till sin personal och andra därtill berättigade personer på villkor som skiljer sig från dem som tillämpas på andra transportföretag.

Skillnaden i villkoren som gör att betalningarna är olika uppkommer på grund av/ns/

1) att järnvägsföretagen måste betala pensionerna direkt och till fullo på förfallodatum, medan andra transportföretag betalar in en avgift till vederbörlig institution i proportion till antalet personer i aktiv tjänst och till denna personals lönenivå,

2) att järnvägspersonalen omfattas av särskilt förmånliga bestämmelser som ej gäller andra transportslag och som leder till ytterligare ekonomiska belastningar eller förmåner för järnvägsföretagen.

B. /f/Beräkningsprinciper/-f/

1. För betalningar enligt A.1 skall ersättningen motsvara skillnaden mellan den ekonomiska belastning som åvilar företaget och den som skulle åvila företaget om det, med samma antal anställda i aktiv tjänst med samma lön, var underkastat antingen motsvarande föreskrifter i allmän lag (allmän socialförsäkring eller obligatoriska tilläggssystem) eller det system som gäller för andra transportslag. I de fall där sådana socialförsäkringssystem inte erbjuder någon grund för jämförelser skall pensionssystemet vid ett representativt transportföretag användas som jämförelsegrund.

Den ekonomiska belastning som åvilar järnvägsföretaget skall räknas ut direkt från dess bokföring.

Den ekonomiska belastning som skulle åvila företaget om det, med samma antal anställda i aktiv tjänst med samma lön, var underkastat det system som används som jämförelsegrund skall framräknas genom tillämpning av föreskrifterna i de lagar och andra författningar som reglerar ett sådant system.

2. För betalningar enligt A.2 skall ersättningen motsvara antingen

a) skillnaden mellan

- den ekonomiska belastning som åvilar företaget enligt uträkning direkt från företagets bokföring och

- de direkta eller indirekta förmåner som företaget åtnjuter i jämförelse med andra transportslag på grund av de vid A.2 nämnda särskilda föreskrifterna, eller

b) skillnaden mellan

- de ekonomiska belastningar som åvilar företaget eller som skulle åvila företaget om det bestrider samtliga betalningar i enlighet med gällande pensionssystem och

- den ekonomisk belastning som skulle bli resultatet om det system som använts som jämförelsegrund tillämpades.

3. Om några föreskrifter i nationell lagstiftning som har samma syfte men annorlunda formulering leder till samma resultat som dem som uppnåtts genom tillämpning av punkt 1-2, får ersättningen beräknas i enlighet med dessa föreskrifter.

4. Före den 31 december 1970 skall varje medlemsstat underrätta kommissionen om den beräknade ersättning den avser att betala till sitt järnvägsföretag i enlighet med ovannämnda principer.

Kommissionen överlämnar en rapport om detta före den 31 december 1971. På grundval av denna rapport och senast vid den tidpunkt då åtgärder vidtas för genomförande av artikel 8 i rådets beslut den 13 maj 1965 om harmonisering av vissa föreskrifter rörande konkurrens inom transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar skall rådet besluta om vilka åtgärder som härvidlag skall vidtas./ns/

/k/BILAGA IV/-k/

/k/Typ IV:/-k/ /f/Järnvägsföretagens kostnader för järnvägsövergångar/-f/

A. /f/Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt lagar eller andra författningar bär en onormalt stor andel av byggnads- och driftskostnaderna för installationer som används såväl av järnväg som andra transportslag.

I nedanstående fall anses en onormalt stor kostnadsandel föreligga:

a) /k/Då en ny väg byggs/-k/

om det inte sker på järnvägsföretagets begäran och om detta företag får bära kostnaderna för korsningen till den nya vägen.

b) /k/Då en planskild korsning moderniseras eller då en plankorsning ersätts av en planskild korsning/-k/

om det inte sker på järnvägsföretagets begäran och detta företag bär kostnaderna för moderniseringen, med avdrag för eventuella kostnader för ändringar som utförts på järnvägsföretagets begäran och värdet av den förmån som uppkommer för företaget genom moderniseringen,

c) /k/Då en plankorsning moderniseras/-k/

och järnvägsföretaget bär mer än halva kostnaden.

d) /k/Då, vid ombyggnad, underhåll eller drift av/-k/

- planskild korsning

järnvägsföretaget bär en andel av kostnaderna som är större än den andel av kostnaderna för byggande eller modernisering av

korsningar som det borde bära enligt punkt a) eller b).

e) /k/Då, vid ombyggnad, underhåll eller drift av/-k/

- plankorsning

järnvägsföretaget bär mer än halva kostnaden.

B. /f/Beräkningsprinciper/-f/

Ersättning skall beräknas enligt följande:

/k/Vid fall enligt a):/-k/ skall ersättningsbeloppet motsvara den andel av kostnaderna som bärs av järnvägsföretag som inte har begärt byggandet av ifrågavarande väg, med avdrag för eventuella tilläggskostnader som uppkommit på grund av ändringar utförda på begäran av järnvägsföretaget,

/k/Vid fall enligt b):/-k/ skall ersättningsbeloppet motsvara den andel av kostnaderna som bärs av järnvägsföretag som inte har begärt modernisering av ifrågavarande anläggning, med avdrag för eventuella tilläggskostnader för ändringar utförda på begäran av järnvägsföretaget och värdet av den förmån som uppkommer för företaget genom det utförda arbetet; då en plankorsning ersätts med en planskild korsning skall förmånen beräknas med hänsyn till den ersättning som järnvägsföretaget redan har erhållit i fråga om plankorsningen,

/k/Vid fall enligt c):/-k/ skall ersättningsbeloppet motsvara den del av kostnaderna som bärs av järnvägsföretaget och som är större än den hälft som företaget är skyldigt att stå för,

/k/Vid fall enligt d):/-k/ skall ersättningsbeloppet - i fråga om planskild korsning - motsvara den andel av kostnaderna som bärs av järnvägsföretaget och som är större än den andel av kostnaderna för byggande eller modernisering av/ns/ korsningen som företaget borde stå för i enlighet med de för fallen a) och b) föreskrivna beräkningsprinciperna,

- vid plankorsningar skall ersättningsbeloppet motsvara den del av kostnaderna som bärs av järnvägsföretaget och som är större än den hälft som det är skyldigt att stå för.

/k/BILAGA V/-k/

/k/Typ V:/-k/ /f/ Skyldighet att nyanställa personal utöver företagets behov/-f/

/f/Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag i enlighet med bestämmelse i lagar eller andra författningar är skyldigt att nyanställa mer personal än det faktiskt behöver.

/k/BILAGA VI/-k/

/k/Typ VI:/-k/ /f/ Retroaktiva löneförhöjningar som ålagts av en medlemsstats regering, utom när sådana höjningar uteslutande görs för att anpassa järnvägsföretagens lönenivå till den inom andra delar av transportsektorn./-f/

/f/Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt regeringsbeslut är skyldigt att genomföra retroaktiva löneförhöjningar utan att ha tillåtelse att justera taxorna med hänsyn till dessa retroaktiva löneökningar, medan liknande ekonomiska belastningar inte åläggs andra transportföretag.

/k/BILAGA VII/-k/

/k/Typ VII:/-k/ /f/ Senareläggning av förnyelse och underhåll som beordrats av behöriga myndigheter./-f/

/f/Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt myndighetsbeslut är skyldigt att minska sina kostnader för förnyelse och underhåll till en nivå som understiger den som krävs för att företaget på sikt skall kunna fortsätta sin verksamhet./-f/

Effekten av ett sådant ingripande är att kostnaderna under det räkenskapsår då det senarelagda arbetet måste utföras stiger till en onormalt hög nivå. Detta leder till att en ekonomisk belastning åläggs järnvägsföretaget i de fall då företaget under dessa år inte kan öka avsättningarna till utgifter för underhåll och förnyelse./ns/

/k/BILAGA VIII/-k/

/k/Typ VIII:/-k/ /f/ Ekonomiska belastningar för återuppbyggnad eller återanskaffning på grund av krigsskada som bärs av järnvägsföretagen men som staten skulle ha stått för /-f/

/f/A. Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt föreskrift i lagar eller andra författningar på annan grundval än den som gäller för andra transportföretag är utsatt för ekonomisk belastning med avseende på återuppbyggnad eller återanskaffning till följd av krigsskador./-f/

/f/B. Beräkningsprincip/-f/

Beloppet skall räknas fram genom jämförelse av den grund på vilken järnvägs- respektive andra transportföretag har belastats

med kostnader, varvid hänsyn tas till eventuella indirekta omkostnader som uppkommit till följd av järnvägsverksamhetens speciella karaktär.

De ekonomiska belastningar som skall beaktas är som följer:

- a) direkta utgifter för återuppbyggnad eller återanskaffning,
- b) kapital- och räntekostnader för krediter som tagits upp i samband med återuppbyggnad eller återanskaffning.

Ersättningen skall räknas ut direkt från järnvägsföretagets bokföring.

Om ett lån har tagits upp också i syfte att bestrida andra utgifter, skall den ekonomiska belastning som det medför framräknas utifrån den del av lånet som är avsedd för återuppbyggnad eller återanskaffning.

/k/BILAGA IX/-k/

/k/Typ IX:/-k/ /f/ Skyldighet att behålla personal utöver företagets behov

/f/A. Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt myndighets föreskrift är skyldigt att:

- a) behålla övertalig personal som det enligt gällande personalbestämmelser skulle ha rätt att friställa,
- b) enligt vissa föreskrifter i gällande personalreglemente, som järnvägsföretaget inte har godtagit, behålla personal som friställts genom rationaliseringsåtgärder och som rimligen inte kan erbjudas annat arbete inom företaget.

/f/ B. Beräkningsprinciper/-f/

Den ekonomiska belastningen till följd av att övertalig personal behålls är proportionell till antalet personer som berörs av ifrågavarande åtgärder.

/k/Vid fall enligt a):/-k/ Antalet personer som skall friställas skall föreslås av företaget. Antalet personer som skall behållas skall bestämmas genom behörig myndighets beslut. Ersättning skall utgå med avseende på utgifter som hänför sig till sådan övertalig personal under den period då denna personal förblir övertalig i förhållande till behoven.

/k/Vid fall enligt b):/-k/ Antalet övertaliga som skall beaktas vid beräkningen skall preciseras av järnvägsföretaget. Detta antal skall motsvara antalet personer som friställts genom rationaliseringsåtgärder, varvid hänsyn skall tas till möjligheterna att återanställa sådan personal - under loppet av det år då rationaliseringsåtgärderna är avsedda att träda i kraft - på befattningar som blir lediga genom pensioneringar eller på nyinrättade befattningar./ns/

Storleken av den ekonomiska belastning som blir resultatet därav skall motsvara summan av löner, traktamenten och sociala avgifter för varje anställd som behållits eller för varje homogen grupp av sådana personer. I det sistnämnda fallet får beloppet beräknas på grundval av genomsnittsvärden för varje sådan grupp.

/k/BILAGA X/-k/

/k/Typ X:-k/ /f/ Åtgärder till förmån för personal i erkänsla för vissa tjänster som vederbörande har gjort sitt land, vilka åtgärder staten har ålagt järnvägsföretaget på villkor som skiljer sig från dem som är tillämpliga på andra transportföretag
/-f/

/f/A. Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt föreskrift i lagar eller andra författningar är skyldigt att vidta särskilda åtgärder, t ex bevilja ersättning, avancemang, extra befordran eller särskild ledighet till personal som tjänstgjort i de väpnade styrkorna eller gjort sitt land särskilda tjänster.

/f/B. Beräkningsprinciper/-f/

Ersättningen skall motsvara värdet av de specialförmåner som företaget är skyldigt att bevilja ifrågavarande personal.

Vad gäller extra befordran skall endast sådan befordran beaktas som går utöver ordinarie bemanningsplan.

Ersättningen får beräknas på två olika sätt, beroende på antalet berörda personer:

- a) beräkning sker individuellt för varje enskilt fall, eller
- b) enligt homogena grupper, varvid genomsnittlig kostnadsökning per person och antalet gynnade personer årligen bestäms för varje grupp.

/k/BILAGA XI/-k/

/k/Typ XI:-k/ /f/ Bidrag som järnvägsföretag har ålagts att betala till sin personal men som inte gäller för andra transportföretag /-f/

/f/A. Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt föreskrift i lagar eller andra författningar är skyldigt att betala bidrag till sin personal eller en del av den, antingen det gäller personal i

aktiv tjänst eller personal som står till förfogande för anställning, och sådan betalningsskyldighet inte åvilar andra transportföretag. Till sådana bidrag hör särskilt extra familjebidrag och kompletterande semesterersättning.

/f/B. Beräkningsprinciper/-f/

Ersättningen skall motsvara den ekonomiska belastning som åvilar företaget.

_____/ns/

/k/BILAGA XII/-k/

/k/Typ XII:/-k/ /f/ Sociala kostnader som åvilar järnvägsföretag, i synnerhet i fråga om läkarbehandling, och som skiljer sig från de kostnader som de skulle ha om de var tvungna att betala avgifter på samma villkor som andra transportföretag./-f/

/f/A. Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt myndighets föreskrift är skyldigt att antingen direkt eller genom ett särskilt organ institution, är skyldigt att betala vissa omkostnader, t ex för läkarvård.

/f/B. Beräkningsprinciper/-f/

Ersättningen skall motsvara skillnaden mellan den ekonomiska belastning som faktiskt åvilar företaget och den belastning som skulle åvila detsamma om det var anslutet till den institution som använts som jämförelsegrund, varvid det skall tas med i beräkningen att förmåner frivilligt kan ha beviljats av företaget.

Vad gäller läkarvård skall ersättningen beräknas enligt följande: den ekonomiska belastning som åvilar järnvägsföretaget skall räknas ut direkt från företagets bokföring. Den belastning som skulle åvila företaget, om det - med samma antal anställda i aktiv tjänst med samma lön - var anslutet till det system som använts som jämförelsegrund, skall framräknas enligt föreskrifter som fastställts i lagar och andra författningar som reglerar sådant system. Kostnader, som hänför sig till förmåner som frivilligt beviljats av järnvägsföretaget och som går utöver dem som tillhandahålls av det system som använts som jämförelsegrund, skall dras av från skillnaden mellan de på detta sätt erhållna två beloppen.

/k/BILAGA XIII/-k/

/k/Typ XIII:/-k/ /f/ Ekonomiska belastningar som åvilar järnvägsföretag till följd av att staten ålägger dem att hålla verkstäder eller andra anläggningar i drift under omständigheter som är oförenliga med affärsmässig drift./-f/

/f/A. Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt myndighets beslut är skyldigt att av social- eller regionalpolitiska skäl hålla verkstäder eller andra anläggningar i drift vilkas fortbestånd inte längre motiveras av företagets behov.

/f/B. Beräkningsprincip/-f/

Ersättningen skall motsvara kostnaden för att hålla ifrågavarande verkstäder i gång enligt kraven. Siffrorna som används vid beräkning av denna kostnad skall vara de som redovisas i järnvägsföretagets bokslut.

/k/BILAGA XIV/-k/

/k/Typ XIV:/-k/ /f/ Villkor som ålagts med avseende på offentlig upphandling av varor och tjänster. /-f/

/f/A. Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretag enligt myndighets föreskrift är skyldigt att placera en del av sina avtal om leverans av varor eller tjänster hos inhemska företag med säte i vissa av medlemsstatens regioner eller hos vissa kategorier av inhemska entreprenörer./ns/

/f/B. Beräkningsprinciper/-f/

Jämförelse skall göras mellan det pris som begärs av den part vars anbud antas trots högre pris och det ekonomiskt fördelaktigaste pris som offererats för ifrågavarande kontrakt eller, om sådant anbud saknas, för ett liknande kontrakt.

Ersättningsens storlek skall vara skillnaden mellan dessa båda pris.

/k/BILAGA XV/-k/

/k/Typ XV:/-k/ /f/Amorterings- och räntekostnader till följd av brist på standardisering i det förflutna./-f/

/f/A. Tillämpningsområde/-f/

Hit hör fall då ett järnvägsföretags budget, till följd av myndighets åtgärd, tar upp avsättningar till amorterings- och räntekostnader för krediter eller förskott som mottagits från behöriga myndigheter enligt beslut som tidigare fattats av sådana myndigheter under åberopande av skäl som är oförenliga med de i denna förordning fastställda standardiseringsprinciperna.

/f/B. Beräkningsprinciper/-f/

Sagda amorterings- och räntekostnader får tas upp av behöriga myndigheter i deras egen budget eller får inkluderas i standardiseringsbeloppet enligt denna förordning. I det sistnämnda fallet skall standardiseringen tillämpas på de sammanlagda amorterings- och räntekostnader som redovisas i järnvägsföretagets budget med avseende på lån som tagits upp hos behöriga myndigheter eller förskott från samma myndigheter som skall återbetalas.

Belastningens storlek skall räknas ut direkt från järnvägsföretagets bokföring.

/f/RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 3572/90
av den 4 december 1990

om ändring, till följd av Tysklands enande, av vissa direktiv,
beslut och förordningar med avseende på transporter på väg,
järnväg och inre vattenvägar /-f/

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av ^ofördraget om upprättandet av ~~den~~ Europeiska
ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 75 i detta,

IF
H??

med beaktande av kommissionens förslag¹,

1) OJ nr L 263, 26.9.1990 s. 34, enligt ändringar den 25 oktober
och 28 november 1990.

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

2) Yttrande avgivet den 21 november 1990 (ännu ej offentliggjort
i de Europeiska gemenskapernas officiella tidning).

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

3) Yttrande avgivet den 20 november 1990 (ännu ej offentliggjort
i de Europeiska gemenskapernas officiella tidning).

med beaktande av följande:

Gemenskapen har antagit ett antal föreskrifter om transporter på
väg, järnväg och inre vattenvägar.

Från och med tidpunkten för den tyska återföreningen skall
gemenskapsrätten äga full tillämpning på den förutvarande Tyska
Demokratiska Republikens territorium.

Vissa delar av gemenskapsföreskrifterna om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar måste ändras med hänsyn till den särskilda situation som råder på detta territorium.

En särskild tidsgräns behöver fastställas för dessa föreskrifters ikraftträdande på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium i enlighet med Gemenskapens rättsakter.

De i samband därmed föreskrivna undantagen skall vara tidsbegränsade och utformade på sådant sätt att den gemensamma marknadens normala funktion störs så litet som möjligt.

Kunskaperna om situationen för transporterna på väg, järnväg och inre vattenvägar och reglerna för sådana transporter på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium är otillräckliga för att man skall kunna fatta detaljerade beslut om vilka slags ändringar som skall gälla eller hur omfattande undantag som skall medges; för att situationen skall kunna ändras, måste ett förenklat förfarande föreskrivas i enlighet med tredje strecksatsen i artikel 145 i fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen./sp/

Föreskrifterna i direktiven 74/561/EEG⁴ och 74/562/EEG⁵, i båda

4) EGT nr L 308, 19.11.1974, s. 18.

5) EGT nr L 308, 19.11.1974, s. 23.

fallen senast ändrade i direktiv 89/438/EEG⁶, bör tillämpas på

6) EGT nr L 212, 22.7.1989, s. 101.

sådant sätt att man både respekterar de fastställda rättigheter som tillkommer de transportföretag som redan är verksamma på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium och ger nyetablerade transportföretag tid att sätta sig i stånd att uppfylla fordringarna i fråga om ekonomisk ställning och yrkeskompetens.

Från och med tidpunkten för det tyska enandet har vägfordon registrerade på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium samma rättsliga status som vägfordon registrerade i de andra medlemsstaterna; i förordningen (EEG) nr 3821/85⁷ finns 7) EGT nr L 370, 31.12.1985, s. 8.

vissa föreskrifter gällande de i vägfordon installerade färdskrivarna; sådan utrustning installeras i nya fordon i samband med tillverkningen och utgör sålunda inga problem, medan en skälig övergångsperiod måste medges för att sådan utrustning skall kunna monteras i fordon som är registrerade på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium före enandet, varvid extrakostnaderna och de godkända verkstädernas tekniska kapacitet skall beaktas.

Namnet "Deutsche Reichsbahn (DR)" skall införas i samtliga Gemenskapens rättsakter där järnvägsföretagens namn uttryckligen nämns; ett datum skall anges för ifrågavarande föreskrifters ikraftträdande.

Gemenskapsrättens föreskrifter om strukturella åtgärder för att förbättra transportererna på inre vattenvägar måste ändras med hänsyn till den speciella situation som de på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium etablerade inre vattenvägstransportföretagen befinner sig i.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

/k/Artikel 1/-k/

Följande stycke läggs till artikel 5 i direktivet 74/561/EEG:

"5. Vad gäller den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium skall de i punkterna 1 och 2 angivna tidpunkterna bytas ut mot följande:/ns/

- i punkt 1 byts "den 1 januari 1978" ut mot "den 3 oktober 1989",

- i punkt 2 byts "den 31 december 1974", "den 1 januari 1978" och "den 1 januari 1980" ut mot "den 2 oktober 1989", "den 1 januari 1992" respektive "den 1 juli 1992."

/k/Artikel 2/-k/

Följande stycke läggs till artikel 4 i direktivet 74/562/EEG:

"5. Vad gäller den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium skall de i punkterna 1 och 2 angivna tidpunkterna bytas ut mot följande:/ns/

- i punkt 1 byts "den 1 januari 1978" ut mot "den 3 oktober 1989",

- i punkt 2 byts "den 31 december 1974", "den 1 januari 1978" och "den 1 januari 1980" ut mot "den 2 oktober 1989", "den 1 januari 1992" respektive "den 1 juli 1992."

/k/Artikel 3/-k/

Följande stycke förs in i förordningen (EEG) nr 3821/85:

/k/"Artikel 20a"/-k/

Denna förordning skall först från och med den 1 januari 1991 äga tillämpning på fordon registrerade på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium.

Denna förordning skall först från och med den 1 januari 1993 äga tillämpning på sådana fordon när de enbart används vid inrikes transporter på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium. Förordningen skall dock äga tillämpning från och med tidpunkten för dess ikraftträdande i fråga om fordon som används för transporter av farligt gods."

/k/Artikel 4/-k/

Följande stycke läggs till slutet av artikel 8.1 i rådets direktiv 80/1263/EEG av den 4 december 1980 om införandet av ett körkort för Europeiska ekonomiska gemenskapen¹:

1) EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 1.

"Föreskrifterna i denna punkt äger även tillämpning på körkort utfärdade i den förutvarande Tyska Demokratiska Republiken."/sp/

/k/Artikel 5/-k/

Listan över järnvägsföretag som förekommer i:

- artikel 19.1 rådets förordning (EEG) nr 1191/69 av den 26 juni 1969 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar²

2) EGT nr L 156, 28.6.1969, s. 1.

- artikel 3.1 rådets förordning (EEG) nr 1192/69 av den 26 juni 1969 om gemensamma regler för standardiserad redovisning inom

järnvägsföretag³

3) EGT nr L 156, 28.6.1969, s. 8.

- bilaga II punkt A.1 "Järnvägar - huvudlinjer" till rådets förordning (EEG) nr 1108/70 av den 4 juni 1970 om införandet av ett system för redovisning av kostnader för infrastruktur med avseende på transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar⁴,

4) EGT nr L 130, 15.6.1970, s. 4.

- artikel 2 rådets förordning (EEG) nr 2830/77 av den 12 december 1977 om åtgärder som krävs för att göra järnvägsföretagens redovisningssystem och årsbokslut jämförbara⁵,

5) EGT nr L 334, 24.12.1977, s. 13.

- artikel 2 rådets förordning (EEG) nr 2183/78 av den 19 september 1978 om enhetliga principer för järnvägsföretagens kostnadskalkyler⁶,

6) EGT nr L 258, 21.9.1978, s. 1.

- artikel 1.1 rådets beslut 75/327/EEG av den 20 maj 1975 om förbättring av järnvägsföretagens situation och om harmonisering av reglerna för de ekonomiska relationerna mellan dessa företag och staterna⁷,

7) EGT nr L 152, 12.6.1975, s. 3.

- artikel 1.1 rådets beslut 82/529/EEG av den 19 juni 1982 om prisbildningen för internationell godsbefordran på järnväg,⁸

8) EGT nr L 234, 9.8.1982, s. 5.

- artikel 1.1 rådets beslut 83/418/EEG av den 25 juli 1983 om järnvägsföretagens kommersiella självständighet vid driften av sina internationella passagerar- och resgodstransporter⁹,

9) EGT nr L 237, 26.8.1983, s. 32.

ersätts härmed av följande lista:

"- Société Nationale des Chemins de Fer Belges (SNCF)/Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS),/ns/

- Danske Statsbaner (DSB),
- Deutsche Bundesbahn(DB),
- Deutsche Reichsbahn(DR),
- Organismós Sidhironómion Elládhos (OSE),
- Red Nacional de los Ferrocarriles Españoles (RENFE),

- Société Nationale des Chemins de Fer Français (SNCF),
- Iarnr d  reann,
- Ente Ferrovie dello Stato (FS),
- Société Nationale des Chemins de Fer Luxembourgeois (CFL),
- Naamloose Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS),
- Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP(CP),
- British Rail (BR)
- Northern Ireland Railways (NIR)."

/k/Artikel 6/-k/

Rådets förordning (EEG) nr 1101/89 av den 27 april 1989 om strukturf rb ttringar inom transportverksamheten på inre vattenv gar¹ ändras härmed enligt följande:

1) EGT nr L 116, 28.4.1989, s. 25.

1. följande stycke läggs till artikel 6.4:

"F r tyska fartyg, registrerade på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium vid tidpunkten för det tyska enandet, skall bidraget vara obligatoriskt från och med den 1 januari 1991."

2. följande punkt 8 läggs till artikel 6:

"8. Om den tyska regeringen inom sex månader efter det tyska enandet föreslår att skrotning skall ske av de fartyg som före enandet var registrerade på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium, skall den meddela kommissionen detta förslag. Kommissionen fastställer reglerna för skrotnings tg rderna i enlighet med punkten 7 och på grundval av samma principer som dem som angivits i kommissionens förordning (EEG) nr 1102/89^{*}

*) EGT nr L 116, 28.4.1989, s. 30.

3. följande stycke läggs till artikel 8.3a:

"De i punkterna 1 och 2 föreskrivna villkoren skall inte heller gälla för fartyg som före den 1 september 1990 befann sig under byggnad/sp/ i den förutvarande Tyska Demokratiska Republiken, om tidpunkten för deras leverans och överlämnande infaller senast den 31 januari 1991."

4. följande stycke läggs till artikel 8.3b:

"De i punkterna 1 och 2 föreskrivna villkoren skall äga tillämpning på fartyg som har blivit en del av den tyska handelsflottan efter det tyska enandet men som den 1 september 1990 inte var registrerade i den förutvarande Tyska Demokratiska Republiken."

5. följande punkt 5 läggs till artikel 10:

"5. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa föreskrifterna i fjärde stycket i artikel 6.4 och i andra stycket i artikel 8.3a och 8.3b före den 1 januari 1991 och underrätta kommissionen om detta."

/k/Artikel 7/-k/

1. Förordningarna (EEG) nr 2183/78 och (EEG) nr 2830/77 skall tillämpas på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium först från och med den 1 januari 1992.

2. Förordningen (EEG) nr 1192/69 skall tillämpas på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium först från och med den 1 januari 1993.

/k/Artikel 8/-k/

Besluten 75/327/EEG, 82/529/EEG och 83/418 EEG skall tillämpas på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium först från och med den 1 januari 1993.

/k/Artikel 9/-k/

1. Kompletterande åtgärder för att fylla uppenbara luckor i bestämmelserna och verkställa tekniska justeringar av de i detta direktiv föreskrivna åtgärderna får vidtas i enlighet med det i artikel 10 fastställda förfarandet.

2. Kompletterande åtgärder skall utformas på sådant sätt att gemenskapens regelverk får en konsekvent tillämpning på det av detta direktiv omfattade området på den förutvarande Tyska Demokratiska Republikens territorium, varvid särskild hänsyn skall tas till de speciella omständigheter som råder där och de särskilda svårigheterna i samband med reglernas tillämpning.

Åtgärderna skall stå i samklang med gemenskapsreglernas principer och nära ansluta sig till ett av de i detta direktiv föreskrivna undantagen.

3. De åtgärder som avses i punkten 1 får vidtas till och med den 31 december 1992. De får tillämpas till och med samma tidpunkt./ns/

/k/Artikel 10/-k/

Kommissionens representant skall tillställa kommittén ett förslag till planerade åtgärder. Kommittén skall avge sitt yttrande om utkastet inom den tidsfrist som ordföranden har fastställt med hänsyn till ärendets angelägenhetsgrad. Yttrandet skall avges genom majoritetsbeslut enligt artikel 148.2 i fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, om det gäller beslut som rådet skall fatta på förslag från kommissionen. Rösterna som avgetts av medlemsstaternas representanter i kommittén skall viktas på det i denna artikel föreskrivna sättet. Ordföranden har inte rösträtt.

Kommissionen vidtar planerade åtgärder om de är i enlighet med kommitténs yttrande./sp/

Om de planerade åtgärderna inte är i enlighet med kommitténs yttrande eller om inget yttrande avges, skall kommissionen snarast tillställa rådet ett förslag till åtgärder som avses bli vidtagna. Rådet fattar beslut därom med kvalificerad majoritet.

Har tre månader förflutit sedan de föreslagna åtgärderna hänsköts till rådet utan att rådet har handlat, skall kommissionen vidta föreslagna åtgärder.

/k/Artikel 11/-k/

Denna förordning träder i kraft den dag då den offentliggörs i de Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 4 december 1990.

/k/På rådets vägnar/-/

G. DE MICHELIS

/k/Ordförande/-/

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 4055/86

av den 22 december 1986

om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 84.2 i detta,

med beaktande av det förslag till förordning som lagts fram av kommissionen,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Artikel 3 i fördraget stadgar att ett av gemenskapens verksamhetsområden är att avskaffa hinder för den fria rörligheten för tjänster mellan medlemsstaterna.

Enligt artikel 61 i fördraget skall friheten att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet styras av föreskrifterna i den avdelning som rör transporter.

Att denna princip tillämpas inom gemenskapen är också en nödvändig förutsättning för att en politik som, i förhållande till tredje land, är inriktad på att värna om den fortsatta tillämpningen av affärsmässiga principer inom sjöfarten skall kunna bedrivas effektivt.

Rådets förordning (EEG) nr 954/79³ säkerställer inom linjekonferenser bl.a. tillgång under konkurrens till den del av lastlinjesjöfarten som inte reserverats för nationella linjerederier i tredje land enligt Förenta nationernas konvention om en uppförandekod för linjekonferenser, i de fall den ratificerats av medlemsstaterna.

Eftersom uppförandekoden ännu inte har ratificerats av alla medlemsstater och vissa tredje länder förmodligen inte heller kommer att ratificera den, tillämpas koden ännu inte på alla gemenskapens trader och kommer förmodligen inte heller i framtiden att tillämpas på vissa av dessa.

Uppförandekoden gäller enbart för linjekonferenser och den last som transporteras av deras medlemmar och inte för oberoende linjer eller rederier som är verksamma inom bulk- och trampsjöfarten, där gemenskapen har som mål att vidmakthålla rättvis och fri konkurrens.

Gemenskapen stödjer till fullo resolution nr 2, antagen av Förenta nationernas diplomatkonferens om en uppförandekod för linjekonferenser, som fastslår att för att främja en sund utveckling av linjesjöfarten icke-konferensanslutna linjerederier inte bör hindras från att utöva verksamhet, så länge som de ansluter sig till principen om rättvis konkurrens på affärsmässig grund.

Medlemsstaterna bekräftar sitt åtagande att verka för en fri konkurrensmiljö såsom varande ett väsentligt drag hos tank- och torrlastsjöfarten och de är övertygade om att ett införande av lastdelning på dessa trader skulle få allvarliga följder för alla länders handelsintressen genom en betydande ökning av transportkostnaderna.

Inom gemenskapen ställs redare allt oftare inför nya inskränkningar, som införts av tredje land, i friheten att kunna utföra sjötransporter åt avlastare som är etablerade i deras hemland, i andra medlemsstater eller i berört tredje land, vilket kan ha skadliga konsekvenser för gemenskapens sjöfart i dess helhet.

En del av dessa inskränkningar ingår i bilaterala överenskommelser mellan tredje land och vissa medlemsstater, medan andra inskränkningar avspeglas i vissa medlemsstaters lagstiftning eller administrativa praxis.

Principen om frihet att tillhandahålla tjänster bör nu tillämpas på sjötransporter mellan medlemsländer inbördes och mellan

¹ EGT nr C 255, 13.10.1986, s. 169.

² EGT nr C 172, 2.7.1984, s. 178.

³ EGT nr L 121, 17.5.1979, s. 1.

medlemsländer och tredje land, så att nuvarande inskränkningar stegvis kan avvecklas och för att förhindra att nya inskränkningar införs.

Sjöfartsnäringsen inom gemenskapen har en sådan struktur att föreskrifterna i denna förordning också bör gälla medborgare i medlemsstaterna som är etablerade utanför gemenskapen, samt rederier som är etablerade utanför gemenskapen och kontrolleras av medborgare i en medlemsstat, om deras fartyg är registrerade i medlemsstaten i enlighet med dess lagstiftning.

Rimliga övergångstider bör fastläggas i enlighet med varje transportslags särart.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Frihet att utföra sjötransporter mellan medlemsstater och mellan medlemsstater och tredje land skall gälla för medborgare i medlemsstater med hemvist i en annan medlemsstat än den person för vilken sjötransporten utförs.

2. Föreskrifterna i förordningen skall också gälla medborgare i medlemsstaterna som är etablerade utanför gemenskapen, samt rederier som är etablerade utanför gemenskapen och kontrollerade av medborgare i en medlemsstat, om deras fartyg är registrerade i denna medlemsstat enligt dess lagstiftning.

3. Föreskrifterna i artiklarna 55—58 och 62 i fördraget skall tillämpas på de frågor som denna förordning omfattar.

4. I denna förordning används följande beteckningar för att avse "sjötransporter mellan medlemsstater och mellan medlemsstater och tredje land" när de normalt utförs mot vederlag:

a) *Sjötransporter inom gemenskapen:*

transport av passagerare eller gods till sjöss mellan en hamn i en medlemsstat och en hamn eller offshore-anläggning i någon annan medlemsstat.

b) *Tredjelandstrafik:*

transport av passagerare eller gods till sjöss mellan hamnar i en medlemsstat och hamnar eller offshore-anläggningar i ett tredje land.

Artikel 2

Trots artikel 1 skall sådana unilaterala nationella restriktioner som fanns före den 1 juli 1986 och som gällde transport av visst gods som helt eller delvis reserverats för fartyg under

inhemsk flagg, avvecklas senast enligt följande tidtabell:

— Transport mellan medlemsstater utförd av fartyg som för medlemsstats flagg:	31 december 1989
— Transport mellan medlemsstater och tredje land utförd av fartyg som för medlemsstats flagg:	31 december 1991
— Transport mellan medlemsstater och mellan medlemsstater och tredje land med andra fartyg:	1 januari 1993

Artikel 3

Bestämmelser om lastdelning i gällande bilaterala överenskommelser mellan medlemsstater och tredje land skall avvecklas eller anpassas enligt föreskrifterna i artikel 4.

Artikel 4

1. Sådana gällande bestämmelser om lastdelning som inte avvecklats enligt artikel 3, skall anpassas till gemenskapens lagstiftning och då särskilt enligt följande:

a) Trader som styrs av Förenade nationernas uppförandekod för linjekonferenser skall överensstämja med koden och medlemsstaternas åtaganden enligt förordning (EEG) nr 954/79.

b) Trader som inte styrs av Förenade nationernas uppförandekod för linjekonferenser skall snarast möjligt och senast före den 1 januari 1993 anpassas så att alla medborgare i gemenskapen, enligt definitionen i artikel 1, får rättvis, fri och icke-diskriminerande tillgång till berörda medlemsstaters lastandelar.

2. Nationella åtgärder i enlighet med punkt 1 skall omedelbart anmälas till övriga medlemsstater och till kommissionen. Det samrådsförfarande som inrättades genom rådets beslut (EEG) nr 77/587 skall tillämpas.

3. Medlemsstaterna skall rapportera till kommissionen om framsteg i den anpassning som avses i punkt 1 b, till en början var sjätte månad och därefter varje år.

4. Om svårigheter uppkommer när överenskommelserna skall anpassas till punkt 1 b skall den berörda medlemsstaten informera rådet och kommissionen. I fall där överenskommelserna är oförenliga med punkt 1 b och om den berörda medlemsstaten begär det skall rådet, på förslag av kommissionen, vidta lämpliga åtgärder.

Artikel 5

1. I framtida avtal med tredje land är bestämmelser om lastdelning förbjudna utom i de undantagsfall då gemenskapens linjerederier inte har faktisk möjlighet att bedriva transport till

och från det berörda tredje landet på något annat sätt. Under dessa omständigheter kan sådana bestämmelser tillåtas enligt föreskrifterna i artikel 6.

2. Om ett tredje land försöker påtvinga medlemsstater bestämmelser om lastdelning för tank- eller torrlastfart skall rådet vidta lämpliga åtgärder enligt förordning (EEG) nr 4058/86 om samordnade åtgärder för att säkerställa fri tillgång till last på oceantrader¹.

Artikel 6

1. Om medborgare eller rederier i en medlemsstat, enligt definitionen i artikel 1.1 och 1.2 befinner sig i eller hotas av en situation där de inte har någon faktisk möjlighet att bedriva transport till eller från ett visst tredje land, skall den berörda medlemsstaten snarast möjligt informera övriga medlemsstater samt kommissionen.

2. Beslut om nödvändiga åtgärder skall fattas av rådet på förslag av kommissionen och med kvalificerad majoritet. I de fall som avses i artikel 5.1 kan sådana åtgärder inbegripa att förhandla och överenskomma om lastdelning.

3. Om rådet inte har beslutat om nödvändiga åtgärder inom sex månader efter det att en medlemsstat lämnat sådan information som avses i punkt 1, får den berörda medlemsstaten vidta sådana åtgärder som för tillfället kan behövas för att bibehålla en faktisk möjlighet att bedriva transport enligt artikel 5.1.

4. Varje åtgärd som vidtas enligt punkt 3 skall stå i överensstämmelse med gemenskapsrätten och ge medborgare och rederier inom gemenskapen, enligt definitionen i artikel 1.1 och 1.2, rättvis, fri och icke-diskriminerande tillgång till de relevanta lastandelarna.

5. Nationella åtgärder som vidtas enligt punkt 3 skall genast anmälas till medlemsstaterna och kommissionen. Det samrådsförfarande som fastställts genom rådets beslut (EEG) nr 77/587 skall tillämpas.

Den är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 22 december 1986.

Artikel 7

I enlighet med de villkor som anges i fördraget kan rådet utsträcka denna förordnings bestämmelser till att avse medborgare i ett tredje land som utför sjötransporter och är etablerade inom gemenskapen.

Artikel 8

Utan att det påverkar tillämpningen av fördragets föreskrifter om etableringsrätt får en person som utför sjötransporter, för att kunna göra detta, under en övergångsperiod fortsätta sin verksamhet i den medlemsstat där transporten utförs, på samma villkor som den staten föreskriver för sina egna medborgare.

Artikel 9

Så länge som inskränkningarna i friheten att tillhandahålla tjänster inte har upphävts skall varje medlemsstat tillämpa dessa inskränkningar gentemot alla personer som erbjuder sådana tjänster som avses i artikel 1.1 och 1.2, utan åtskillnad på grundval av nationalitet eller hemvist.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall innan de antar lagar eller andra författningar för att genomföra denna förordning rådgöra med kommissionen samt skall meddela den vilka åtgärder som vidtagits.

Artikel 11

Rådet skall, enligt bestämmelserna i fördraget, se över denna förordning före den 1 januari 1995.

Artikel 12

Denna förordning träder i kraft dagen efter det att den offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

På rådets vägnar

G. SHAW

Ordförande

¹EGT nr L 378, 31.12.1986, s. 21.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 3573/90

av den 4 december 1990

om ändring, till följd av Tysklands enande, av förordning (EEG) nr 4055/86 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 84.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Gemenskapen har antagit en uppsättning regler för sjöfarten.

Från och med dagen för Tysklands enande skall gemenskapsrätten gälla utan inskränkning på f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium.

Förordning (EEG) nr 4055/86⁴ måste ändras för att ta hänsyn till den särskilda situation som uppstått genom Tysklands enande beträffande bilaterala avtal som slutits mellan f.d. Tyska Demokratiska Republiken och tredje land.

De avtal som slutits av f.d. Tyska Demokratiska Republiken avser enbart last med ursprung i detta land. De rättigheter som

tillkommer tredje land till följd av bestämmelser om lastdelning avser enbart last med ursprung i f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium.

Den frist som medlemsstaterna fått för att anpassa avtal som avser trader som inte styrs av Förenta nationernas uppförandekod för linjekonferenser måste förlängas då det gäller bilaterala avtal som f.d. Tyska Demokratiska Republiken slutit med tredje land, så att Förbundsrepubliken Tyskland kan föra de förhandlingar som behövs för att anpassa dessa avtal.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Följande stycke skall läggas till artikel 4.1 b i förordning (EEG) nr 4055/86:

"Avtal som slutits av f.d. Tyska Demokratiska Republiken skall anpassas snarast möjligt och i alla händelser senast den 1 januari 1995."

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den dag den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 4 december 1990.

På rådets vägnar

G. DE MICHELIS

Ordförande

¹ EGT nr C 248, 2.10.1990 s. 13, i dess lydelse av den 25 oktober 1990.

² Yttrande avgivet den 21 november 1990 (ännu inte offentliggjort i Europeiska gemenskapernas officiella tidning).

³ Yttrande avgivet den 20 november 1990 (ännu inte offentliggjort i Europeiska gemenskapernas officiella tidning).

⁴ EGT nr L 378, 21.12.1986, s. 1.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 2299/89

av den 24 juli 1989

om en uppförandekod för datoriserade bokningssystem

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 84.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Huvuddelen av lufttrafikföretagens bokningar görs genom datoriserade bokningssystem.

Sådana system kan, om de används rätt, vara till stor nytta för lufttrafikföretag, resebyråer och den resande allmänheten genom att erbjuda lättillgänglig, aktuell och riktig information om flygningar, biljettpreiser och platstillgång och genom att de används för bokningar och i vissa fall för att ställa ut biljetter och embarkeringskort.

Missbruk som tar sig uttryck i vägran att ge tillträde till systemen eller diskriminering när det gäller att tillhandahålla, ladda eller presentera data på skärm eller i att man uppställer oskäliga villkor för deltagande lufttrafikföretag eller abonnenter kan allvarligt missgynna lufttrafikföretag, resebyråer och i sista hand konsumenterna.

Denna förordning inskränker inte tillämpningen av artiklarna 85 och 86 i fördraget.

Enligt kommissionens förordning (EEG) nr 2672/88⁴ är fördragets artikel 85.1 inte tillämplig på överenskommelser om gemensamma inköp, gemensam utveckling och drift av datoriserade bokningssystem.

En tvingande uppförandekod som är tillämplig på alla datoriserade bokningssystem och/eller distributionstjänster som erbjuds eller används i gemenskapen, kan säkerställa att sådana system används på ett icke diskriminerande sätt som ger möjlighet till insyn med förbehåll för vad vissa säkerhetskrav kan föranleda, så att missbruk undviks samtidigt som konkurrensen på lika villkor mellan lufttrafikföretag och mellan datoriserade bokningssystem stärks och konsumenternas intressen därigenom skyddas.

Det skulle vara omotiverat att införa förpliktelser för en leverantör av datoriserade bokningssystem eller för ett moderföretag eller ett deltagande lufttrafikföretag i dess relationer med ett lufttrafikföretag i tredje land, som ensamt eller tillsammans med andra äger och/eller kontrollerar ett annat sådant system, vilket inte står i överensstämmelse med denna kod eller erbjuder likvärdig behandling.

En ordning för att utreda klagomål och för att framtvinga efterlevnad av kodens bestämmelser vid bristande överensstämmelse med denna är önskvärd.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Denna förordning skall gälla för datoriserade bokningssystem som erbjuds eller används inom gemenskapens territorium för distribution och försäljning av lufttransportprodukter oavsett

- systemleverantörens status eller nationalitet,
- varifrån den utnyttjade informationen kommer eller var den centrala databehandlingsanläggningen i fråga är belägen,
- vilket geografiskt område den aktuella lufttransportprodukten kan hänföras till.

Artikel 2

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *Luftransportprodukt*: regelbunden lufttrafik för befordran av passagerare inklusive bitjänster och ytterligare förmaner som erbjuds till försäljning och/eller säljs som en integrerad del av lufttransporttjänsten.

SLUTGRANSKAD

¹ EGT nr C 294, 18.11.1988, s. 12.

² EGT nr C 158, 26.6.1989.

³ EGT nr C 56, 6.3.1989, s. 32.

⁴ EGT nr L 239, 30.8.1988, s. 13.

- b) *Datoriserat bokningssystem*: ett datoriserat system som innehåller information om bland annat lufttrafikföretags
- tidtabeller,
  - platsstillgång,
  - biljettpreiser,
  - tjänster i samband med flygbefordran,
- med eller utan möjligheter till
- att reservera platser eller
  - att utställa biljetter
- av sådan omfattning att några av eller samtliga dessa tjänster ställs till förfogande för abonnenterna.
- c) *Distributionstjänster*: tjänster som en systemleverantör ställer till en abonnents eller konsuments för fogande för att förmedla information om lufttrafikföretags tidtabeller, platsstillgång, biljettpreiser och tjänster i samband med flygbefordran samt för att reservera platser och/eller utställa biljetter och för att reservera andra tjänster i samband härmed.
- d) *Systemleverantör*: varje företag och dess filialer som har ansvaret för driften eller marknadsföringen av ett datoriserat bokningssystem.
- e) *Moderföretag*: ett lufttrafikföretag som är systemleverantör eller som direkt eller indirekt, ensamt eller tillsammans med andra, äger eller kontrollerar en systemleverantör.
- f) *Deltagande lufttrafikföretag*: ett lufttrafikföretag som har ett avtal med en systemleverantör om förmedling av sina lufttransportprodukter genom ett datoriserat bokningssystem. I den utsträckning som ett moderföretag använder distributionstjänsterna i sitt eget datoriserade bokningssystem, betraktas det som ett deltagande lufttrafikföretag.
- g) *Abbonent*: en person eller ett företag som inte är ett deltagande lufttrafikföretag och som enligt kontrakt eller annan överenskommelse med en systemleverantör använder ett datoriserat bokningssystem för försäljning av lufttransportprodukter direkt till enskilda personer.
- h) *Konsument*: varje person som önskar upplysning om och/eller har för avsikt att köpa en lufttransportprodukt.
- i) *Primär textbild*: en textbild som ger omfattande och opartisk information om flygförbindelser mellan två orter inom en given tidsperiod, och som bland annat upptar alla direkflygningar som utförs av deltagande lufttrafikföretag.
- j) *Resttid*: skillnaden mellan tidtabellsenlig avgångs- och ankomsttid.
- k) *Serviceförbättring*: varje produkt eller tjänst som inte är en distributionstjänst som en systemleverantör på egna vägnar erbjuder abonnenter eller konsumenter i anslutning till ett datoriserat bokningssystem.
- l) *Regelbunden lufttrafik*: en serie flygningar, där varje flygning uppfyller följande kriterier:
- Den utförs med luftfartyg för befordran av passagerare eller passagerare och gods och/eller post mot vederlag på ett sådant sätt att det på varje flygning finns platser att köpa för enskilda personer (antingen direkt av lufttrafikföretaget eller av dess auktoriserade agenter).
  - Den bedrivs så att den betjänar trafiken mellan samma, två eller flera, orter antingen
    1. enligt en utgiven tidtabell, eller
    2. med flygningar som är så regelbundna eller täta att de utgör en igenkännlig planmässig serie.

Artikel 3

1. En systemleverantör som erbjuder distributionstjänster avseende regelbunden lufttrafik för befordran av passagerare skall ge varje lufttrafikföretag möjlighet att få del av dessa tjänster på lika och icke-diskriminerande villkor inom ramen för det berörda systemets tillgängliga kapacitet med förbehåll för tekniska begränsningar som ligger utanför systemleverantörens kontroll.

2. a) En systemleverantör får inte

- knyta oskäligen villkor till ett avtal med ett deltagande lufttrafikföretag,
- fordra att tilläggsvillkor godtas, som genom sin karaktär eller enligt affärsred inte har något samband med deltagandet i leverantörens datoriserade bokningssystem, och skall tillämpa samma villkor för samma servicenivå.

b) En systemleverantör får inte ställa som villkor för att få delta i leverantörens datoriserade bokningssystem att ett deltagande lufttrafikföretag inte samtidigt deltar i ett annat system.

c) Ett deltagande lufttrafikföretag skall ha rätt att säga upp sitt avtal med en systemleverantör utan påföljd med en uppsägningstid som inte behöver överstiga sex månader, dock att den tidigast får löpa ut vid utgången av det första avtalsåret.

3. Systemleverantören skall utan diskriminering erbjuda alla deltagande lufttrafikföretag de laddnings- och databehandlingstjänster som han tillhandahåller.

4. Om systemleverantören förbättrar de distributionstjänster han erbjuder eller den utrustning som används i samband med att dessa tjänster erbjuds, skall han erbjuda samtliga deltagande lufttrafikföretag dessa förbättringar på samma villkor och under samma förutsättningar med förbehåll för gällande tekniska begränsningar.

Artikel 4

1. Deltagande lufttrafikföretag och andra som lämnar material till ett datoriserat bokningssystem skall se till att den information som lämnas är tillräckligt omfattande, riktig, inte vilseledande och att den ger insyn.

2. En systemleverantör skall inte behandla det material som omnämns under punkt 1 på ett sätt som kan leda till att felaktig, vilseledande eller diskriminerande information lämnas.

3. En systemleverantör skall ladda och behandla data som lämnats av deltagande lufttrafikföretag med samma omsorg och skyndsamhet med förbehåll för begränsningarna i den laddningsmetod som valts av de enskilda deltagande lufttrafikföretagen och de standardformat som används av leverantören i fråga.

Artikel 5

1. En systemleverantör skall tillhandahålla en primär textbild som visar data, som inlevererats av deltagande lufttrafikföretag, om tidtabeller, biljettpreiser och tillgången på platser för enskilda köpare på ett klart och tillräckligt omfattande sätt som inte är diskriminerande eller partiskt, i synnerhet vad gäller den ordning i vilken informationen presenteras.

2. En systemleverantör får inte avsiktligt eller av oaktsamhet visa oriktig eller vilseledande information och i synnerhet gäller, om inte annat följer av artikel 9.5:

- De normer som används för att rangordna informationen får inte baseras på någon faktor som direkt eller indirekt har samband med lufttrafikföretagets identitet och inte tillämpas på ett för något deltagande lufttrafikföretag diskriminerande sätt.
- Ingen diskriminering får utövas vid sammanställning och val av två orter för en flygning på grund av att olika flygplatser betjänar samma ort.

3. Ordningsföljden mellan olika flygmöjligheter på den primära textbilden för den eller de dagar som begärs skall vara den som framgår av bilagan, såvida inte en konsument begär att få den på ett annat sätt för en särskild transaktion.

Artikel 6

En systemleverantör skall endast tillhandahålla information, från sitt datoriserade bokningssystem i form av statistik eller av annat slag, utöver den som erbjuds som en integrerad del av distributionstjänsterna enligt följande:

- a) Information om enskilda bokningar skall ställas till för fogande på lika villkor för det eller de lufttrafikföretag som deltar i utförandet av den tjänst som bokningen avser.
- b) Information i samlad eller anonym form skall, när den

ställs till förfogande på begäran av ett lufttrafikföretag, erbjudas alla deltagande lufttrafikföretag utan diskriminering.

- c) Annan information från det datoriserade bokningssystemet skall ställas till förfogande efter samtycke från det berörda lufttrafikföretaget och under förutsättning att en överenskommelse träffats mellan en systemleverantör och deltagande lufttrafikföretag.
- d) Personlig information om en konsument härrörande från en resebyrå får bara med konsumentens medgivande göras tillgänglig för andra som inte är berörda av transaktionen.

Artikel 7

1. Förpliktelserna för en systemleverantör enligt artikel 3 – 6 gäller inte mot ett moderföretag i ett tredje land, i den mån företagets datoriserade bokningssystem inte står i överensstämmelse med denna förordning eller inte erbjuder gemenskapens lufttrafikföretag en behandling som är likvärdig med den som tillämpas enligt denna förordning.

2. Förpliktelserna enligt artikel 8 för moderföretag och deltagande lufttrafikföretag gäller inte mot ett datoriserat bokningssystem som kontrolleras av lufttrafikföretag i ett tredje land, i den mån ett moderföretag eller ett deltagande lufttrafikföretag inte beviljas en behandling i detta land som är likvärdig med den som tillämpas enligt denna förordning och enligt kommissionens förordning (EEG) nr 2672/88.

3. En systemleverantör eller ett lufttrafikföretag som ämnar åberopa bestämmelserna i punkt 1 eller 2 måste anmäla sina avsikter och skälen för dessa till kommissionen senast 14 dagar före en sådan åtgärd. I undantagsfall kan kommissionen på begäran av den berörda leverantören eller det berörda lufttrafikföretaget ge dispens från 14-dagarsregeln.

4. När kommissionen tar emot en anmälan, skall den utan dröjsmål fastställa huruvida diskriminering i den mening som avses i punkt 1 och 2 föreligger. Om så befinns vara fallet, skall kommissionen informera alla systemleverantörer eller de berörda lufttrafikföretagen i gemenskapen liksom medlemsstaterna om detta. Om diskriminering i den mening som avses i punkt 1 eller 2 inte föreligger, skall kommissionen informera systemleverantören eller de berörda lufttrafikföretagen om det.

Artikel 8

1. Ett moderföretag eller deltagande lufttrafikföretag får inte till en abonnents användning av något visst datoriserat bokningssystem knyta någon provision eller annan förmån för att sälja eller utställa biljetter för företagets lufttransportprodukter.

2. Ett moderföretag eller deltagande lufttrafikföretag får inte kräva att en abonnent använder ett visst datoriserat boknings-

system för att sälja eller utställa biljetter för en lufttransportprodukt som företaget självt direkt eller indirekt levererar.

3. Punkterna 1 och 2 inverkar inte på ett lufttrafikföretags möjligheter att ställa särskilda villkor för att godkänna en resebyrå som sin agent med rätt att sälja och utställa biljetter för företagets lufttransportprodukter.

Artikel 9

1. En systemleverantör skall utan diskriminering ställa samtliga distributionstjänster i ett datoriserat bokningssystem till förfogande för alla abonnenter.

2. En systemleverantör får inte kräva att en abonnent ingår ett exklusivavtal och får heller inte varken direkt eller indirekt hindra en abonnent från att abonnera på eller använda andra system.

3. En systemleverantör som erbjuder någon av abonnenterna en serviceförbättring skall erbjuda alla abonnenterna denna förbättring utan diskriminering.

4. En systemleverantör får inte ställa upp oskäliga villkor i ett avtal med en abonnent, och en abonnent får alltid säga upp sitt avtal med en systemleverantör utan påföljd med en uppsägningstid som inte behöver överstiga tre månader, dock att den tidigast får löpa ut vid utgången av det första avtalsåret.

5. En systemleverantör skall säkerställa antingen på teknisk väg eller genom avtalet med abonnenten att en primär textbild tillhandahålls för varje enskild transaktion och att abonnenten inte behandlar det material som levereras av de datoriserade bokningssystemen på ett sätt som skulle leda till att konsumenterna får oriktig, vilseledande eller diskriminerande information. Abonnenten får emellertid för en enskild transaktion omgruppera data eller använda alternativa textbilder för att tillmötesgå en kunds önskan.

6. En systemleverantör får inte ålägga en abonnent någon skyldighet att acceptera ett erbjudande om teknisk utrustning men kan kräva att en utrustning som är kompatibel med hans eget system används.

Artikel 10

1. De avgifter som begärs av en systemleverantör får inte vara diskriminerande och skall stå i ett rimligt förhållande till anskaffningskostnaden för den tjänst som tillhandahålls och utnyttjas och skall i synnerhet vara desamma för samma servicenivå.

2. En systemleverantör skall på begäran lämna intresserade parter uppgifter om tillämpade metoder och avgifter, om erbjudna systemtjänster samt om de kriterier för redigering och textbildspresentation som används. Denna bestämmelse förpliktar emellertid inte en systemleverantör att lämna information som är äganderättsligt skyddad, till exempel

programvara.

3. Alla deltagande lufttrafikföretag och abonnenter skall utan diskriminering underrättas om alla förändringar av avgiftsnivåer, villkor eller tjänster som erbjuds och grunden för dessa förändringar.

Artikel 11

1. Kommissionen skall, efter mottagande av klagomål eller på eget initiativ, inleda förfaranden för att få överträdelser av bestämmelserna i denna förordning att upphöra.

2. Klagomål kan lämnas in av

- a) medlemsstater,
- b) fysiska eller juridiska personer som åberopar ett berättigat intresse i saken.

3. Kommissionen skall utan dröjsmål sända medlemsstaterna kopior av klagomålen och framställningarna och av alla relevanta dokument som sänts till den eller som den sänder ut under förfarandenas gång.

Artikel 12

1. Kommissionen får när den fullgör de uppdrag som tilldelas den genom denna förordning inhämta alla nödvändiga upplysningar från medlemsstaterna och från företag och sammanslutningar av företag.

2. Kommissionen får fastställa en tidsgräns, som inte får understiga en månad, för när de begärda upplysningarna skall vara inlämnade.

3. När kommissionen sänder en begäran om upplysningar till ett företag eller en sammanslutning av företag, skall den samtidigt sända en kopia av denna begäran till den medlemsstat inom vars territorium företaget eller sammanslutningen av företag har sitt säte.

4. I sin begäran skall kommissionen ange den rättsliga grunden för och syftet med sin begäran samt de påföljder som föreskrivs i artikel 16.1 för den som lämnar oriktiga uppgifter.

5. Skyldiga att lämna de begärda upplysningarna är ägarerna till företagen eller deras representanter och i fråga om juridiska personer eller företag, firmor eller sammanslutningar, som inte är juridiska personer, den person som är bemyndigad att företräda dem enligt lag eller stadgar.

Artikel 13

1. Kommissionen får när den fullgör de uppdrag som tilldelas den enligt denna förordning genomföra alla nödvändiga undersökningar hos företag och sammanslutningar av företag. För detta ändamål skall tjänstemän befullmäktigade av kommissionen ha befogenhet

- a) att granska räkenskaperna och andra affärshandlingar,

- b) att ta kopior av eller göra utdrag ur räkenskaper och andra affärshandlingar,
- c) att kräva muntliga förklaringar på ort och ställe,
- d) att gå in i vilka lokaler, på vilken mark och i vilka fordon som helst som används av företaget eller sammanslutningar av företag.

2. De av kommissionen bemyndigade tjänstemännen skall utöva sina befogenheter efter uppvisandet av en skriftlig fullmakt, som anger föremålet för och syftet med undersökningen liksom de påföljder som föreskrivs i artikel 16.1 för de fall då begärda räkenskaper eller andra affärshandlingar företes i ett ofullständigt skick. I god tid före undersökningen skall kommissionen underrätta den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om undersökningen och om de bemyndigade tjänstemännens identitet.

3. Företag och sammanslutningar av företag skall underkasta sig de undersökningar som kommissionen fattat beslut om. I beslutet skall anges föremålet för och syftet med undersökningen samt den dag då den skall inledas och upplysning lämnas om de påföljder som föreskrivs i artikel 16.1 och om rätten att få beslutet prövat av domstolen.

4. Kommissionen skall fatta beslut enligt punkt 3 efter att ha samrått med den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras.

5. Tjänstemän i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan på begäran av denna medlemsstat eller kommissionen lämna kommissionens tjänstemän den hjälp de behöver för att utföra sitt uppdrag.

6. I de fall då ett företag motsätter sig en undersökning som beslutats med stöd av denna artikel, skall den berörda medlemsstaten lämna de av kommissionen bemyndigade tjänstemännen den hjälp som behövs för att göra det möjligt för dem att genomföra sin undersökning.

Artikel 14

1. Upplysningar som har inhämtats med stöd av artiklarna 12 och 13 får endast användas för det ändamål som avses i begäran eller undersökningen.

2. Utan att det påverkar tillämpligheten av artiklarna 11 och 20 får kommissionen och behöriga myndigheter inom medlemsstaterna samt deras tjänstemän och övriga anställda inte röja upplysningar som de har inhämtat med stöd av denna förordning och som omfattas av sekretess.

3. Bestämmelserna punkterna 1 och 2 skall inte hindra att allmän information eller redogörelser som inte innehåller upplysningar om enskilda företag eller sammanslutningar av företag offentliggörs.

Artikel 15

1. Om ett företag eller en sammanslutning av företag inte lämnar de begärda upplysningarna inom den tidsfrist som fastställts av kommissionen eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall kommissionen begära upplysningarna genom beslut. I beslutet skall anges vilken information som begärs samt fastställas en lämplig tidsfrist inom vilken upplysningarna skall lämnas och lämnas upplysning om de påföljder som föreskrivs i artikel 16.1 liksom om rätten att få beslutet prövat av domstolen.

2. Kommissionen skall samtidigt sända en kopia av sitt beslut till behörig myndighet i den medlemsstat inom vars territorium företaget eller sammanslutningen av företag har sitt säte.

Artikel 16

1. Kommissionen kan genom beslut lägga företag eller sammanslutningar av företag böter på 1000 till 50.000 ecu om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) till svar på en begäran enligt artikeln 12 lämnar oriktiga upplysningar eller inte lämnar upplysningarna inom den fastställda tidsfristen,

b) under pågående undersökningar lägger fram de begärda räkenskaperna eller andra affärshandlingar i ofullständigt skick eller vägrar att underkasta sig en undersökning enligt artikel 13.1.

2. Kommissionen får lägga systemleverantörer, moderföretag, deltagande lufttrafikföretag och/eller abonnenter böter för överträdelse av denna förordning på högst 10 procent av den årliga omsättningen i den relevanta verksamheten vid det berörda företaget.

När bötesbeloppet fastställs, skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.

3. Beslut som fattas med stöd av punkterna 1 och 2 är inte av straffrättslig karaktär.

Artikel 17

Domstolen har oinskränkt rätt enligt fördragets artikel 172 att pröva beslut varigenom kommissionen har fastställt böter; den kan upphäva, sätta ner eller höja böterna.

Artikel 18

Vid tillämpning av artikel 16 skall ecun ha det värde som har fastställts för upprättandet av Europeiska gemenskapernas allmänna budget enligt artiklarna 207 och 209 i fördraget.

Artikel 19

1. Innan kommissionen fattar beslut enligt artikel 16, skall den ge de berörda företagen eller sammanslutningarna av företag tillfälle att yttra sig om de förhållanden som kommissionen har eller har haft invändningar mot.

2. Om kommissionen eller medlemsstaternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt, kan de också höra andra fysiska eller juridiska personer. Framställningar från sådana personer om att bli hörda skall bifallas, när de visar att de har ett tillräckligt intresse i saken.

Artikel 20

1. Kommissionen skall offentliggöra de beslut som den fattar enligt artikel 16.

2. Offentliggörandet skall ge upplysning om parternas namn och beslutets huvudsakliga innehåll; vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagets rättmätiga intresse av att skydda sina affärshemligheter.

Artikel 21

1. Denna förordning skall tillämpas från och med den 1 augusti 1989 på alla datoriserade bokningssystem för regelbunden lufttrafik för befordran av passagerare.

2. Trots punkt 1 skall artiklarna 5.3 och 9.5 inte tillämpas förrän den 1 januari 1990 på datoriserade bokningssystem som har etablerat sina centrala administrationer och huvudkontor i gemenskapen före den 1 augusti 1989. Kommissionen kan bevilja ytterligare 12 månaders uppskov för datoriserade bokningssystem som av tekniska skäl inte kan uppfylla dessa villkor före den 1 januari 1990.

Artikel 22

Denna förordning inskränker inte tillämpningen av nationell lagstiftning om säkerhet, allmän ordning eller dataskydd.

Artikel 23

Rådet skall besluta om revidering av denna förordning senast den 31 december 1992 på grundval av ett förslag från kommissionen vilket skall överlämnas senast den 31 mars 1992 tillsammans med en redogörelse för tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 juli 1989.

På rådets vägnar

H. NALLET

Ordförande

*BILAGA***KRITERIER FÖR ATT FASTSTÄLLA ORDNINGSFÖLJDEN****Allmänna kriterier**

1. En primär textbild skall, då det är praktiskt möjligt, omfatta deltagande lufttrafikföretags indirekta flygningar genom att det visar minst nio anslutningsorter. Ett deltagande lufttrafikföretag kan begära att en indirekt flygning tas med om linjen inte överstiger storcirkelavståndet mellan de två flygplatserna med 130 procent. Anslutningsorter med linjer som överstiger 130 procent behöver inte visas.
2. En systemleverantör får inte använda skärnutrymmet i sina primära textbilder på ett sådant sätt att exponeringen av en särskild resemöjlighet överdrivs eller så att orealistiska resemöjligheter presenteras.
3. I de fall då en systemleverantör väljer att presentera information om tidtabeller och biljettpriser för flygförbindelser mellan två orter för lufttrafikföretag, som inte är deltagande lufttrafikföretag, skall denna information vara riktig och inte vilseledande eller diskriminerande och presenteras på samma sätt som informationen om de övriga lufttrafikföretagen.
4. Om informationen beträffande antalet direkta flygförbindelser och de berörda lufttrafikföretagens identitet inte är fullständig, skall detta tydligt anges på den aktuella textbilden.

Kriterier för regelbunden lufttrafik

1. Flygmöjligheterna i regelbunden lufttrafik den dag eller de dagar som efterfrågas skall presenteras i följande ordning på primära textbilder såvida inte en konsument begär en annan ordning för en enskild transaktion:
  - i) alla non-stop direktflygningar mellan de två orter som berörs,
  - ii) andra direktflygningar, som inte innebär byte av flygplan, mellan de två orter som berörs,
  - iii) anslutande flygtrafik.

En konsument skall minst kunna kräva att ordningsföljden på den primära textbilden är fastställd efter avgångs- eller ankomsttid och/eller efter restiden. Om konsumenten inte uttrycker något önskemål, skall ordningsföljden på en primär textbild vara fastställd efter avgångstid för grupp i) och efter restiden för grupperna ii) och iii).

2. Det skall klart framgå vilka flygningar som innebär mellanlandningar, flygplansbyte, byte av flygplats och/eller har gemensam linjebeteckning. Flygningar med gemensam linjebeteckning skall behandlas som anslutande flygtrafik.
-

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 295/91

av den 4 februari 1991

om införande av gemensamma regler om kompensation till passagerare som nekas ombordstigning på luftfartyg i regelbunden lufttrafik

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 84.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

De liberaliseringsåtgärder som rådet antog i juli 1990 utgör ytterligare ett steg i riktning mot en fullt utvecklad gemensam luftfartspolitik.

För att säkerställa en harmonisk utveckling inom luftfartssektorn, som är under snabb utveckling, är det nödvändigt med gemensamma åtgärder för att skydda flygpassagerarnas intressen.

Den praxis som för närvarande tillämpas med avseende på kompensation till passagerare som nekas ombordstigning på grund av överbokning varierar avsevärt mellan lufttrafikföretagen.

Införande av vissa gemensamma minimiregler för kompensation till passagerare som nekas ombordstigning på grund av överbokning bör säkerställa att kvaliteten på lufttrafikföretagens tjänster bibehålls i en omgivning där konkurrensen ökar.

ETT lufttrafikföretag bör vara förpliktat att införa regler för ombordstigning i händelse av överbokning.

Passagerarnas rättigheter i händelse av nekad ombordstigning bör fastställas.

Lufttrafikföretagen bör förpliktas att betala ersättning till de passagerare som nekas ombordstigning och att ge dem extra service.

Passagerarna bör få tydlig information om vilka regler som gäller.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De i denna förordning fastställda gemensamma minimireglerna är tillämpliga då passagerare på grund av överbokning nekas

tillgång till en flygning i regelbunden lufttrafik, till vilken de har giltigt färdbiljett och bekräftad platsreservation, och som avgår från en flygplats belägen inom en medlemsstats territorium och på vilken fördragets bestämmelser är tillämpliga, oberoende av i vilken stat lufttrafikföretaget är etablerat samt oberoende av passagerarens nationalitet och bestämmelseorten.

Artikel 2

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *Nekad ombordstigning*: vägran att ta ombord passagerare på en flygning trots att de
  - har giltigt färdbiljett,
  - har bekräftad platsreservation på flygningen, och
  - har checkat in i rätt tid och på föreskrivet sätt.
- b) *Bekräftad platsreservation*: en platsreservation som är bekräftad när en färdbiljett som sålts av lufttrafikföretaget eller dess auktoriserade resebyrå innehåller
  - uppgift om numret på flygningen samt datum och tidpunkten för denna, och
  - anteckningen "OK" eller annan notering i det tillämpliga utrymmet på biljetten som bevis på lufttrafikföretagets registrering och uttryckliga bekräftelse av reservationen.
- c) *Flygning i regelbunden lufttrafik*: en flygning som uppfyller samtliga följande kriterier:
  - Den utförs med luftfartyg för befordran av passagerare eller passagerare och gods och/eller post mot ersättning på ett sådant sätt att det på varje flygning finns platser att köpa för enskilda personer (antingen direkt av lufttrafikföretaget eller av dess auktoriserade agenter).
  - Den bedrivs så att den betjänar trafiken mellan samma orter, två eller flera, antingen
    - i) enligt en utgiven tidtabell, eller
    - ii) med flygningar som är så regelbundna eller täta att de utgör en igenkännlig planmässig serie.
- d) *Överbokad flygning*: en flygning där antalet passagerare med bekräftad platsreservation som har checkat in i rätt tid och på föreskrivet sätt överstiger antalet tillgängliga platser på denna flygning.

¹ EGT nr C 129, 24.5.1990, s. 15.

² EGT nr C 19, 28.1.1991.

³ EGT nr C 31, 6.2.1991.

- e) *Frivillig*: en person som har
- giltig färdbiljett,
  - bekräftad platsreservation, och
  - checkat in i rätt tid och på föreskrivet sätt och som på lufttrafikföretagets förfrågan förklarar sig beredd att mot kompensation avstå från sin bekräftade platsreservation.
- f) *Slutlig bestämmelseort*: den bestämmelseort som anges på den färdbiljett som visas fram vid incheckningsdisken eller, i händelse av flera på varandra följande flygningar, på den sista biljettkuponen. Anslutande flygförbindelser som utan svårighet kan nå trots en försening på grund av nekad ombordstigning beaktas härvid inte.

Artikel 3

1. Lufttrafikföretaget skall fastställa regler som det skall tillämpa vid ombordstigning när en flygning är överbokad. Företaget skall anmäla dessa regler och varje ändring av dem till den berörda medlemsstaten och till kommissionen, som skall hålla dem tillgängliga för övriga medlemsstater. Varje ändring av reglerna träder i kraft en månad efter det att den har anmälts.
2. De regler som avses i punkt 1 skall hållas tillgängliga för allmänheten vid lufttrafikföretagets försäljningskontor och incheckningsdiskar.
3. De regler som avses i punkt 1 bör omfatta möjlighet till förfrågan efter frivilliga som är beredda att avstå från att gå ombord.
4. Under alla omständigheter bör lufttrafikföretaget ta i beaktande de passagerare som har berättigade skäl till ombordstigning före andra, såsom rörelsehindrade personer och barn som reser ensamma.

Artikel 4

1. Vid nekad ombordstigning skall en passagerare ha rätt att välja mellan
  - ersättning motsvarande biljettpriset för den del av resan som inte kommit till stånd utan straffavgift, eller
  - ombokning till den slutliga bestämmelseorten med första tillgängliga flygning, eller
  - ombokning till den senare dag som passageraren finner lämplig.
2. Oavsett vilket alternativ passageraren väljer enligt punkt 1, och med beaktande av punkterna 3 och 4, skall lufttrafikföretaget omedelbart efter nekad ombordstigning betala en minimiersättning uppgående till
  - 150 ecu för flygningar på upp till 3 500 km
  - 300 ecu för flygningar som överstiger 3 500 km

med hänsyn till den slutliga bestämmelseort som anges i färdbiljetten.

3. När lufttrafikföretaget erbjuder ombokning till den slutliga bestämmelseorten med en annan flygning och ankomsttiden för denna är högst två timmar senare än den tidtabellsenliga ankomsttiden för den ursprungligen bokade flygningen vid flygningar på upp till 3 500 km och högst fyra timmar senare vid flygningar längre än 3 500 km, får den ersättning som föreskrivs i punkt 2 sättas ned med 50 procent.
4. Ersättningsbeloppen får begränsas till priset för en färdbiljett till den slutliga bestämmelseorten.
5. Ersättningen skall betalas kontant eller, med passagerarens samtycke, med resevouchers eller andra tjänster.
6. Om en passagerare på en överbokad flygning samtycker till att resa i en lägre klass än den han betalat biljett för, är han berättigad till återbetalning av prisskillnaden.
7. De avstånd som anges i punkterna 2 och 3 skall mätas efter storcirkelmetoden (ortodromisk linje).

Artikel 5

1. När ombordstigning nekas vid en flygning som sålts om del av en paketresa (paketarrangemang) skall lufttrafikföretaget förpliktas ersätta den researrangör som har slutit avtal med passageraren, och som i förhållande till denne är ansvarig för att avtalet om paketresan fullgörs på rätt sätt enligt rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang¹.
2. Med beaktande av de rättigheter och förpliktelser som följer av direktiv 90/314/EEG skall researrangören till passageraren överlämna de belopp som uppburits enligt punkt 1.

Artikel 6

1. Utöver den minimikompensation som anges i artikel 4 skall lufttrafikföretaget utan kostnad erbjuda passagerare som nekas ombordstigning
  - a) kostnaden för ett telefonsamtal och/eller telex- eller telefaxmeddelande till bestämmelseorten,
  - b) måltider och förfriskningar i skälig proportion till väntetiden,
  - c) hotellrum i sådana fall då övernattning under ytterligare en eller flera nätter är nödvändig.
2. När en stad eller region betjänas av flera flygplatser och ett lufttrafikföretag erbjuder en passagerare, som har nekas ombordstigning, en flygning till en annan flygplats än den som bokningen avsåg, skall lufttrafikföretaget svara för förflytt-

¹ EGT nr L 158, 23.6.1990, s. 59.

ningen mellan flygplatserna eller, efter överenskommelse med passageraren, till en närliggande alternativ bestämmelseort.

Artikel 7

Luftrafikföretaget är inte skyldigt att betala ersättning för nekad ombordstigning i fall då passageraren reser gratis eller till ett reducerat biljettpreis som varken direkt eller indirekt är tillgängligt för allmänheten.

Artikel 8

Luftrafikföretagen skall till varje passagerare som nekas ombordstigning lämna ut ett exemplar av de regler som gäller för ersättning vid nekad ombordstigning.

Artikel 9

1. Bestämmelserna i denna förordning inskränker inte möjligheten att hos behörig domstol framställa krav på ytterligare ersättning.

2. Punkt 1 är inte tillämplig på frivilliga enligt definitionen i artikel 2 e, som har godkänt kompensation enligt reglerna i artikel 3.

Artikel 10

Denna förordning träder i kraft två månader efter det att den har offentliggjorts i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 4 februari 1991.

På rådets vägnar

J.F. POOS

Ordförande

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND XI

Bilaga XIV, XV och XVI till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga XIV   Konkurrens

Bilaga XV   Statligt stöd

Bilaga XVI   Offentlig upphandling

BILAGA XIV

KONKURRENS

Förteckning enligt artikel 60

	Sida	
INLEDNING	3	B. ENSAMÅTERFÖRSÄLJARAVTAL 383 R 1983 (1 85 I)
ÄNDRINGAR FÖR DETTA OMRÅDE	3	383 R 1984 (1 85 I)
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	385 R 0123 (1 85 I)
A. KONTROLL AV FÖRETAGSFÖRVÄRV	3	B. ENSAMÅTERFÖRSÄLJARAVTAL .....
B. ENSAMÅTERFÖRSÄLJARAVTAL	4	4 (1 85 I)
C. PATENTLICENSAVTAL	5	C. PATENTLICENSAVTAL 384 R 2349 (1 85 I)
D. SPECIALICERINGS- OCH FORSKNINGS- OCH UTVECKLINGSAVTAL	6	D. SPECIALICERINGS- OCH FORSKNINGS- OCH UTVECKLINGSAVTAL
E. FRANCHISEAVTAL	7	385 R 0417 (1 85 I)
F. KNOW-HOWLICENSAVTAL	8	385 R 0418 (1 85 I)
G. TRANSPORT	9	E. FRANCHISEAVTAL 388 R 4087
H. OFFENTLIGA FÖRETAG	10	F. KNOW-HOWLICENSAVTAL 389 R 0556
I. KOL OCH STÅL	10	G. TRANSPORT 368 R 1017 386 R 4056
RÄTTSAKTER SOM EG-KOMMISSIONEN OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL	11	H. OFFENTLIGA FÖRETAG 388 L 0301 390 L 0388
Kontroll av koncentrationer	11	I. KOL OCH STÅL 354 D 7024 367 D 7025 378 S 2495
Ensamåterförsäljaravtal	11	
Övrigt	11	
<hr/>		
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL		
A. KONTROLL AV FÖRETAGSFÖRVÄRV 389 R 4064		

BILAGA XIV

KONKURRENS

Förteckning enligt artikel 60

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ÄNDRINGAR FÖR DETTA OMRÅDE

Om inte annat sägs, skall bestämmelserna i denna bilaga inom ramen för avtalet tillämpas med följande anpassning:

- I. Med "kommission" skall förstås "behörig övervakningsmyndighet".
- II. Med "den gemensamma marknaden" skall förstås "det territorium som omfattas av EES-avtalet".
- III. Med "handel mellan medlemsstater" skall förstås "handel mellan avtalsslutande parter".
- IV. Med "kommissionen och medlemsstaternas myndigheter" skall förstås "EG-kommis-

sionen, EFTA:s övervakningsmyndighet, EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas myndigheter".

V. Hänvisningar till artiklar i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG) eller

Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG) skall förstås som hänvisningar till EES-avtalet (EES) enligt följande:

- artikel 85 (EEG) — artikel 53 (EES)
- artikel 86 (EEG) — artikel 54 (EES)
- artikel 90 (EEG) — artikel 59 (EES)
- artikel 66 (EKSG) — artikel 2 i protokoll 25 till EES-avtalet
- artikel 80 (EKSG) — artikel 3 i protokoll 25 till EES-avtalet

VI. Med "denna förordning" skall förstås "denna rättsakt".

VII. Med "fördragets konkurrensregler" skall förstås "konkurrensreglerna i EES-avtalet".

VIII. Med "Höga myndigheten" skall förstås "den behöriga övervakningsmyndigheten".

Om inte annat följer av reglerna för kontroll av koncentrationer, skall med "den behöriga övervakningsmyndigheten" i nedanstående bestämmelser förstås "den övervakningsmyndighet som är behörig att besluta om ett ärende enligt artikel 56 i EES-avtalet".

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

A. KONTROLL AV FÖRETAGSFÖRVÄRV

1. **389 R 4064:** Rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT nr L 395,

30.12.1989, s. 1) rättad genom EGT nr L 257, 21.9.1990, s. 13.

Bestämmelserna i artikel 1—5 i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 1.1 skall orden ”, eller i överensstämmelse med den procedur som anges i protokoll 21 till EES-avtalet,” införas efter orden ”Om inte annat följer av artikel 22”.

Dessutom skall ”gemenskapsdimension” ersättas med ”gemenskaps- eller EFTA-dimension”.

b) I artikel 1.2 skall ”gemenskapsdimension” ersättas med ”gemenskaps- respektive EFTA-dimension”.

Dessutom skall ”omsättningen inom gemenskapen i dess helhet” ersättas med ”omsättningen inom gemenskapen respektive EFTA i dess helhet”.

I sista ledet skall ”medlemsstat” ersättas med ”stat”.

c) Artikel 1.3 är inte tillämplig.

d) I artikel 2.1, första stycket, skall ”den gemensamma marknaden” ersättas med ”EES-avtalets funktion”.

e) I slutet av artikel 2.2 skall ”den gemensamma marknaden” ersättas med ”EES-avtalets funktion”.

f) I slutet av artikel 2.3 skall ”den gemensamma marknaden” ersättas med ”EES-avtalets funktion”.

g) I artikel 3.5 b skall ”medlemsstat” ersättas med ”EG-medlemsstat eller EFTA-stat”.

h) I artikel 4.1 skall ”gemenskapsdimension” ersättas med ”gemenskaps- eller EFTA-dimension”.

Dessutom skall i första meningen orden ”enligt artikel 57 i EES-avtalet” införas efter orden ”(...) skall anmälas till kommissionen”.

i) I artikel 5.1 skall sista stycket ersättas med följande:

”Omsättning inom gemenskapen eller inom en medlemsstat skall innefatta försäljning av varor och tjänster till företag eller konsumenter inom gemenskapen respektive medlemsstaten. Samma gäller beträffande omsättning inom EFTA-staternas territorium i sin helhet eller i en EFTA-stat.”

j) I artikel 5.3 a, andra stycket, skall ”omsättningen inom gemenskapen i dess helhet” ersättas med ”omsättningen inom gemenskapen i dess helhet eller inom EFTA i dess

helhet”. Dessutom skall ”gemenskapsinvånare” ersättas med ”gemenskaps- respektive EFTA- invånare”.

k) I artikel 5.3 a, tredje stycket, skall ”medlemsstat” ersättas med ”EG-medlemsstat eller EFTA-stat”.

l) I artikel 5.3 b skall de sista orden ”(...), skall hänsyn tas till de bruttopremier som betalas av gemenskapsinvånare respektive en medlemsstats invånare.” ersättas med följande: ”(...), skall hänsyn tas till de bruttopremier som betalas av gemenskapsinvånare respektive en EG-medlemsstats invånare. Samma gäller beträffande bruttopremier som betalas av invånare inom EFTA-staternas territorium i sin helhet respektive av invånare i en EFTA-stat.”

B. ENSAMÅTERFÖRSÄLJARAVTAL

2. **383 R 1983:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1983/83 av den 22 juni 1983 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av ensamåterförsäljaravtal (EGT nr L 173, 30.6.1983, s. 1), i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 166)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 5.1 skall ”fördraget” ersättas med ”Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen”.

b) I artikel 6, första stycket, skall orden ”enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG” ersättas med ”antingen på eget initiativ eller på begäran av den andra övervakningsmyndigheten eller en stat som ligger inom dess behörighet eller av fysiska eller juridiska personer som hävdar ett berättigat intresse i saken,”.

c) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 6:

”Den behöriga övervakningsmyndigheten kan i sådana fall meddela ett beslut enligt artiklarna 6 och 8 i förordning (EEG) nr 17/62 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet utan att de berörda företagen är skyldiga att göra någon anmälan.”

d) Artikel 7 är inte tillämplig.

e) Artikel 10 skall lyda:

”Denna rättsakt upphör att gälla den 31 december 1997.”

3. **383 R 1984:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1984/83 av den 22 juni 1983 om

tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av exklusiva inköpsavtal (EGT nr L 173, 30.6.1983, s. 5) rättad genom EGT nr L 281, 13.10.1983, s. 24, och i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 166)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 5.1 skall "fördragets artiklar 207 och 209" ersättas med "artiklarna 207 och 209 Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen".

b) I artikel 14, första stycket, skall orden "enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG" ersättas med ", antingen på eget initiativ eller på begäran av den andra övervakningsmyndigheten eller en stat som ligger inom dess behörighet eller av fysiska eller juridiska personer som hävdar ett berättigat intresse i saken,".

c) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 14:

"Den behöriga övervakningsmyndigheten kan i sådana fall meddela ett beslut enligt artiklarna 6 och 8 i förordning (EEG) nr 17/62 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet utan att de berörda företagen är skyldiga att göra någon anmälan."

d) Artikel 15 är inte tillämplig.

e) Artikel 19 skall lyda:

"Denna rättsakt upphör att gälla den 31 december 1997."

4. 385 R 0123: Kommissionens förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon (EGT nr L 15, 18.1.1985, s. 16) i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 167)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 5.1.2 d skall "medlemsstat" ersättas med "EG-medlemsstat eller EFTA-stat".

b) Artikel 7 är inte tillämplig.

c) Artikel 8 är inte tillämplig.

d) Artikel 9 är inte tillämplig.

e) I artikel 10, första stycket, skall orden "enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG" lyda ", antingen på eget initiativ eller på begäran av den andra övervakningsmyndighe-

ten eller en stat som ligger inom dess behörighet eller av fysiska eller juridiska personer som hävdar ett berättigat intresse i saken,".

f) I artikel 10.3 skall "medlemsstater" ersättas med "avtalslutande parter".

g) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 10:

"Den behöriga övervakningsmyndigheten kan i sådana fall meddela ett beslut enligt artiklarna 6 och 8 i förordning (EEG) nr 17/62 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet utan att de berörda företagen är skyldiga att göra någon anmälan."

h) Artikel 14 skall lyda:

"Denna rättsakt gäller till och med den 30 juni 1995."

C. PATENTLICENSAVTAL

5. 384 R 2349: Kommissionens förordning (EEG) nr 2349/84 av den 23 juli 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av patentlicensavtal (EGT nr L 219, 16.8.1984, s. 15) i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 166)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 4.1 skall orden "under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27, senast ändrad genom förordning nr 1699/75/EEG, och att kommissionen inte gör någon invändning" ersättas med "under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet enligt bestämmelserna i kommissionens förordning (EEG) nr 27/62, senast ändrad genom förordning nr 2526/85/EEG, och motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet, och att den behöriga övervakningsmyndigheten inte gör någon invändning".

b) I artikel 4.2 skall "kommissionen" ersättas med "EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet".

c) Artikel 4.4 är inte tillämplig.

d) I artikel 4.5 skall andra meningen ersättas med följande:

"Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en stat som ligger inom dess behörighetsområde inom tre

månader efter det att en anmälan enligt punkt 1 eller ett meddelande enligt punkt 4 har skickats till staterna i fråga.”

e) I artikel 4.6 skall andra meningen ersättas med följande:

”Om invändningen gjordes på begäran av en stat som ligger inom dess behörighetsområde och denna begäran vidhålls, kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor.”

f) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 4.9:

”eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet.”

g) Artikel 6 är inte tillämplig.

h) Artikel 7 är inte tillämplig.

i) Artikel 8 är inte tillämplig.

j) I artikel 9, första stycket, skall orden ”enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG” lyda ”, antingen på eget initiativ eller på begäran av den andra övervakningsmyndigheten eller en stat som ligger inom dess behörighet eller av fysiska eller juridiska personer som hävdar ett berättigat intresse i saken.”

k) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 9:

”Den behöriga övervakningsmyndigheten kan i sådana fall meddela ett beslut enligt artiklarna 6 och 8 i förordning (EEG) nr 17/62 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet utan att de berörda företagen är skyldiga att göra någon anmälan.”

l) Artikel 14 skall lyda:

”Denna rättsakt gäller till och med den 31 december 1994.”

D. SPECIALISERINGS- OCH FORSKNINGSGRUPP- OCH UTVECKLINGSAVTAL

6. **385 R 0417:** Kommissionens förordning (EEG) nr 417/85 av den 19 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av specialiseringsavtal (EGT nr L 53, 22.2.1985, s. 1) i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 167)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 4.1 skall orden ”under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27 och att kommissionen inte

inom en tidsfrist på sex månader gör någon invändning” ersättas med ”under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet enligt bestämmelserna i kommissionens förordning (EEG) nr 27/62, senast ändrad genom förordning nr 2526/85 och motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet, och att den behöriga övervakningsmyndigheten inte inom en tidsfrist på sex månader gör någon invändning”.

b) I artikel 4.2 skall ”kommissionen” ersättas med ”EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet”.

c) Artikel 4.4 är inte tillämplig.

d) I artikel 4.5 skall andra meningen ersättas med följande:

”Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en stat som ligger inom dess behörighetsområde inom tre månader efter det att en anmälan enligt punkt 1.”

e) I artikel 4.6 skall andra meningen ersättas med följande:

”Om invändningen gjordes på begäran av en stat som ligger inom dess behörighetsområde och denna begäran vidhålls, kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor.”

f) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 4.9:

”eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet.”

g) I artikel 8, första stycket, skall orden ”enligt artikel 7 i förordning (EEG) nr 2821/71” lyda ”, antingen på eget initiativ eller på begäran av den andra övervakningsmyndigheten eller en stat som ligger inom dess behörighet eller av fysiska eller juridiska personer som hävdar ett berättigat intresse i saken.”

h) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 8:

”Den behöriga övervakningsmyndigheten kan i sådana fall meddela ett beslut enligt artiklarna 6 och 8 i förordning (EEG) nr 17/62 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet utan att de berörda företagen är skyldiga att göra någon anmälan.”

i) Artikel 10 skall lyda:

”Denna rättsakt gäller till och med den 31 december 1997.”

7. **385 R 0418:** Kommissionens förordning (EEG) nr 418/85 av den 19 december 1984 om

tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal om forskning och utveckling (EGT nr L 53, 22.2.1985, s. 5) i dess lydelse enligt

— 1 85 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 167)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 7.1 skall orden "under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27 och att kommissionen inte gör någon invändning" ersättas med "under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet enligt bestämmelserna i kommissionens förordning (EEG) nr 27/62, senast ändrad genom förordning nr 2526/85 och motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet, och att den behöriga övervakningsmyndigheten inte gör någon invändning".

b) I artikel 7.2 skall "kommissionen" ersättas med "EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet".

c) Artikel 7.4 är inte tillämplig.

d) I artikel 7.5 skall andra meningen ersättas med följande:

"Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en stat som ligger inom dess behörighetsområde inom tre månader efter det att en anmälan enligt punkt 1."

e) I artikel 7.6 skall andra meningen ersättas med följande:

"Om invändningen gjordes på begäran av en stat som ligger inom dess behörighetsområde och denna begäran vidhålls, kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor."

f) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 7.9:

"eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet."

g) I artikel 10, första stycket, skall orden "enligt artikel 7 i förordning (EEG) nr 2821/71" lyda ", antingen på eget initiativ eller på begäran av den andra övervakningsmyndigheten eller en stat som ligger inom dess behörighetsområde eller av fysiska eller juridiska personer som hävdar ett berättigat intresse i saken,".

h) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 10:

"Den behöriga övervakningsmyndigheten

kan i sådana fall meddela ett beslut enligt artiklarna 6 och 8 i förordning (EEG) nr 17/62 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet utan att de berörda företagen är skyldiga att göra någon anmälan."

i) Artikel 11 är inte tillämplig.

j) Artikel 13 skall lyda:

"Denna rättsakt gäller till och med den 31 december 1997."

E. FRANCHISEAVTAL

8. 388 R 4087: Kommissionens förordning (EEG) nr 4087/88 av den 30 november 1988 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av franchiseavtal (EGT nr L 359, 28.12.1988, s. 46)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 6.1 skall orden "under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27 och att kommissionen inte gör någon invändning" ersättas med "under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27/62, senast ändrad genom förordning nr 2526/85 och motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet, och att den behöriga övervakningsmyndigheten inte gör någon invändning".

b) I artikel 6.2 skall "kommissionen" ersättas med "EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet".

c) Artikel 6.4 är inte tillämplig.

d) I artikel 6.5 skall andra meningen ersättas med följande:

"Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en stat som ligger inom dess behörighet inom tre månader efter det att en anmälan enligt punkt 1."

e) I artikel 6.6 skall andra meningen ersättas med följande:

"Om invändningen gjordes på begäran av en stat som ligger inom dess behörighetsområde och denna begäran vidhålls, kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor."

f) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 6.9:

”eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet.”

g) I artikel 8, första stycket, skall orden ”enligt artikel 7 i förordning (EEG) nr 2821/71” lyda ”, antingen på eget initiativ eller på begäran av den andra övervakningsmyndigheten eller en stat som ligger inom dess behörighetsområde eller av fysiska eller juridiska personer som hävdar ett berättigat intresse i saken.”

h) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 8:

”Den behöriga övervakningsmyndigheten kan i sådana fall meddela ett beslut enligt artiklarna 6 och 8 i förordning nr 17/62 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet utan att de berörda företagen är skyldiga att göra någon anmälan.”

i) I artikel 8 c skall ”medlemsstater” ersättas med ”EG-medlemsstater eller EFTA-stater”.

j) Artikel 9 skall lyda:

”Denna rättsakt gäller till och med den 31 december 1999.”

F. KNOW-HOWLICENSAVTAL

9. 389 R 0556: Kommissionens förordning (EEG) nr 556/89 av den 30 november 1988 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av know-howlicensavtal (EGT nr L 61, 4.3.1989, s. 1)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 1.2 skall ”EEG” ersättas med ”det territorium som omfattas av EES-avtalet”.

b) Artikel 1.4 skall lyda:

”I den mån de skyldigheter som avses i punkt 1.1—1.5 berör territorier som omfattar EG-medlemsstater eller EFTA-stater där samma teknik skyddas av nödvändiga patent, skall undantaget enligt punkt 1 gälla dessa stater så länge som den licensierade produkten eller metoden skyddas i dessa stater av sådana patent, om giltighetstiden för detta skydd är längre än de perioder som anges i punkt 2.”

c) I artikel 1.7.6 och 1.7.8 skall ”medlemsstater” ersättas med ”EG-medlemsstater eller EFTA-stater”.

d) I artikel 4.1 skall orden ”under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27 och att kommissionen inte gör

någon invändning” ersättas med ”under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27/62, senast ändrad genom förordning nr 2526/85 och motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet, och att den behöriga övervakningsmyndigheten inte gör någon invändning”.

e) I artikel 4.3 skall ”kommissionen” ersättas med ”EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet”.

f) Artikel 4.5 är inte tillämplig.

g) I artikel 4.6 skall andra meningen ersättas med följande:

”Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en stat som ligger inom dess behörighetsområde inom tre månader efter det att en anmälan enligt punkt 1.”

h) I artikel 4.7 skall andra meningen ersättas med följande:

”Om invändningen gjordes på begäran av en stat som ligger inom dess behörighet och denna begäran vidhålls, kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor.”

i) Följande tillägg skall göras i slutet av artikel 4.10:

”eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet.”

j) I artikel 7, första stycket, skall orden ”enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG” lyda ”, antingen på eget initiativ eller på begäran av den andra övervakningsmyndigheten eller en stat som ligger inom dess behörighet eller av fysiska eller juridiska personer som hävdar ett berättigat intresse i saken.”

k) I artikel 7 skall följande tillägg göras efter punkt 5 a och b:

”Den behöriga övervakningsmyndigheten kan i sådana fall meddela ett beslut enligt artiklarna 6 och 8 i förordning nr 17/62 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet utan att de berörda företagen är skyldiga att göra någon anmälan.”

l) Artikel 8 är inte tillämplig.

m) Artikel 9 är inte tillämplig.

n) Artikel 10 är inte tillämplig.

o) Artikel 12 skall lyda:

”Denna rättsakt gäller till och med den 31 december 1999.”

G. TRANSPORT

10. **368 R 1017:** Rådets förordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 om tillämpning av konkurrensregler på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar (EGT nr L 175, 23.7.1968, s. 1)

Bestämmelserna i artikel 1—5 och artikel 7—9 i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 2 skall första stycket lyda:

”Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 3—6 och den bestämmelse som enligt protokoll 21 till EES-avtalet motsvarar artikel 6, förbjuds följande såsom oförenliga med EES-avtalets funktion utan att det krävs ett föregående beslut: alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som kan påverka handeln mellan avtalsslutande parter och som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom det territorium som omfattas av EES-avtalet, särskilt de som innebär att”.

b) Artikel 3.2 är inte tillämplig.

c) Artikel 6 är inte tillämplig.

d) I artikel 8 första stycket skall orden ”oförenligt med den gemensamma marknaden” ersättas med ”oförenligt med EES-avtalets funktion”.

e) Artikel 9.1 skall lyda:

”När det gäller offentliga företag och företag som av EG-medlemsstater eller EFTA-stater har medgett särskilda eller exklusiva rättigheter skall de avtalsslutande parterna säkerställa att bestämmelser som strider mot bestämmelserna i föregående artiklar varken antas eller vidmakthålls.”

f) I artikel 9.2 skall ”gemenskapen” ersättas med ”de avtalsslutande parterna”.

g) Artikel 9.3 skall lyda:

”EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet skall övervaka tillämpningen av bestämmelserna i denna artikel och skall meddela de stater som ligger inom deras respektive behörighetsområden de föreskrifter som kan behövas för detta ändamål.”

11. **386 R 4056:** Rådets förordning (EEG) nr 4056/86 av den 22 december 1986 om fastställande av detaljerade regler för tillämpning av

artiklarna 85 och 86 i fördraget på sjöfarten (EGT nr L 378, 31.12.1986, s. 4)

Bestämmelserna i avsnitt I i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 1.2 skall termen ”hamnar i gemenskapen” ersättas med ”hamnar inom det territorium som omfattas av EES-avtalet”.

b) Artikel 2.2 är inte tillämplig.

c) I artikel 7.1, första stycket, skall ”avsnitt II” lyda ”avsnitt II eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet”.

Dessutom skall i andra strecksatsen termen ”artikel 11.4” lyda ”artikel 11.4 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet”.

d) I artikel 7.2 a skall termen ”avsnitt II” lyda ”avsnitt II eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet”.

e) Följande stycken skall läggas till i artikel 7.2 c i

”Om någon av de avtalsslutande parterna avser att samråda med ett tredje land enligt denna förordning skall den meddela Gemensamma EES-kommittén.

När det är lämpligt kan den avtalsslutande part som inleder förfarandet anmoda de andra avtalsslutande parterna att samarbeta i fråga om dessa förfaranden.

Om en eller flera av de andra avtalsslutande parterna har invändningar mot den planerade åtgärden skall en godtagbar lösning sökas inom Gemensamma EES-kommittén. Om de avtalsslutande parterna inte kan enas, skall lämpliga åtgärder vidtas för att rätta till eventuella snedvridningar av konkurrensen som uppstår.”

f) I artikel 8.2 skall orden ”på begäran av en medlemsstat” ersättas med ”på begäran av en stat som ligger inom dess behörighetsområde”.

Dessutom skall ”artikel 10” ersättas med ”artikel 10 eller motsvarande bestämmelser i protokoll 21 till EES-avtalet”.

g) I artikel 9.1 skall orden ”handels- och sjöfartsintressen inom gemenskapen” lyda ”de avtalsslutande parternas handels- och sjöfartsintressen”.

h) Följande stycke skall läggas till i artikel 9:

”Om någon av de avtalsslutande parterna avser att samråda med ett tredje land enligt denna förordning skall den meddela Gemensamma EES-kommittén.

När det är lämpligt kan den avtalsslutande

part som inleder förfarandet anmoda de andra avtalslutande parterna att samarbeta i fråga om dessa förfaranden.

Om en eller flera av de andra avtalslutande parterna har invändningar mot den planerade åtgärden skall en godtagbar lösning sökas inom Gemensamma EES-kommittén. Om de avtalslutande parterna inte kan enas, skall lämpliga åtgärder vidtas för att rätta till de eventuella snedvridningar av konkurrensen som uppstår.”

H. OFFENTLIGA FÖRETAG

12. **388 L 0301:** Kommissionens direktiv 88/301/EEG av den 16 maj 1988 om konkurrens på marknaderna för teleterminalutrustning (EGT nr L 131, 27.5.1988, s. 73)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 2 andra stycket skall orden ”anmälan av detta direktiv” ersättas med ”ikraftträdandet av EES-avtalet”.

b) Artikel 10 är inte tillämplig.

c) Dessutom gäller följande:

Det förutsätts att alla upplysningar, meddelanden, rapporter och anmälningar som enligt detta direktiv inom gemenskapen skall ställas till EG-kommissionen, när det gäller EFTA-stater, skall ställas till EFTA:s övervakningsmyndighet.

Vad beträffar de olika övergångsperioder som anges i denna rättsakt, gäller en generell övergångsperiod på sex månader från det att EES-avtalet har trätt i kraft.

13. **390 L 0388:** Kommissionens direktiv 90/388/EEG av den 28 juni 1990 om konkurrens på marknaderna för teletjänster (EGT nr L 192, 24.7.1990, s. 10)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 3 femte stycket skall ersättas med följande:

”Innan dessa projekt genomförs skall EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet, inom sina respektive behörighetsområden, kontrollera att de är förenliga med EES-avtalet.”

b) I artikel 6 andra stycket skall orden ”harmoniserade gemenskapsregler som antagits av rådet” ersättas med ”harmoniserade regler som anges i EES-avtalet”.

c) Artikel 10 första stycket är inte tillämplig.

d) Dessutom gäller följande:

Det förutsätts att alla upplysningar, meddelanden, rapporter och anmälningar som enligt detta direktiv inom gemenskapen skall ställa till EG-kommissionen, när det gäller EFTA-stater, skall ställas till EFTA:s övervakningsmyndighet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall på samma sätt ansvara för att verkställa de utredningar och utvärderingar som behövs för EFTA-staternas vidkommande.

Vad beträffar de olika övergångsperioder som anges i denna rättsakt, gäller en generell övergångsperiod på sex månader från det att EES-avtalet har trätt i kraft.

I. KOL OCH STÅL

14. **354 D 7024:** Höga myndighetens beslut nr 24/54 av den 6 maj 1954 med en förordning om de förhållanden som utgör kontroll över ett företag enligt fördragets artikel 66.1 (EKSG:s officiella tidning nr 9, 11.5.1954, s. 345/54)

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 4 är inte tillämplig.

15. **367 D 7025:** Höga myndighetens beslut nr 25/67 av den 22 juni 1967 med en förordning om befrielse från kravet på förhandsgodkännande enligt fördragets artikel 66.3 (EGT nr 154, 14.7.1967, s. 11) i dess lydelse enligt

— **378 S 2495:** Kommissionens beslut nr 2495/78/EKSG av den 20 oktober 1978 (EGT nr L 300, 27.10.1978, s. 21)

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 1.2 skall orden ”och inom EFTA-staterna” införas efter ”(...) inom gemenskapen”.

b) I rubriken före artikel 2 skall orden ”omfattas av fördraget” lyda ”omfattas av protokoll 25 till EES-avtalet”.

c) I rubriken före artikel 3 skall orden ”omfattas av fördraget” lyda ”omfattas av protokoll 25 till EES-avtalet”.

d) Artikel 11 är inte tillämplig.

RÄTTSAKTER SOM EG-KOMMISSIONEN OCH EFTA:S ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL

Vid tillämpning av artikel 53—60 i EES-avtalet och de bestämmelser som avses i denna bilaga skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet ta vederbörlig hänsyn till principerna och reglerna i följande rättsakter:

Kontroll av koncentrationer

16. **C/203/90/s.5:** Kommissionens tillkännagivande om begränsningar i samband med koncentrationer (EGT nr C 203, 14.8.1990, s. 5)

17. **C/203/90/s.10:** Kommissionens tillkännagivande om åtgärder syftande till koncentrationer och samarbete enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT nr C 203, 14.8.1990, s. 10)

Ensamåterförsäljaravtal

18. **C/101/84/s.2:** Kommissionens tillkännagivande om kommissionens förordningar (EEG) nr 1983/83 och (EEG) nr 1984/83 av den 22 juni 1983 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av ensamåterförsäljaravtal och exklusiva inköpsavtal (EGT nr C 101, 13.4.1984, s. 2)

19. **C/17/85/s. 4:** Kommissionens tillkännagi-

vande om förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon (EGT nr C 17, 18.1.1985, s. 4)

Övrigt

20. **362 X 1224 (01):** Kommissionens tillkännagivande om ensamåterförsäljaravtal med handelsagenter (EGT nr 139, 24.12.1962, s. 2921/62)

21. **C/75/68/s. 39:** Kommissionens tillkännagivande om avtal, beslut och samordnade förfaranden som rör samarbete mellan företag (EGT nr C 75, 29.7.1968, s. 3) rättad av EGT nr C 84, 28.8.1968, s. 14)

22. **C/111/72/s. 13:** Kommissionens tillkännagivande om import till gemenskapen av japanska varor som omfattas av Romfördraget (EGT nr C 111, 21.10.1972, s. 13)

23. **C/1/79/s. 2:** Kommissionens tillkännagivande av den 18 december 1978 om sin bedömning av vissa underleverantörsavtal i förhållande till artikel 85.1 i Romfördraget (EGT nr C 1, 3.1.1979, s. 2)

24. **C/231/86/s. 2:** Kommissionens tillkännagivande om avtal av mindre betydelse som inte omfattas av artikel 85.1 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT nr C 231, 12.9.1986, s. 2)

25. **C/233/91/s. 2:** Riktlinjer för tillämpningen av EEG:s konkurrensregler inom telekommunikationssektorn (EGT nr C 233, 6.9.1991, s. 2)

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 4064/89

av den 21 december 1989

om kontroll av företagskoncentrationer

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 87 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

För att förverkliga målen för fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen ges gemenskapen enligt artikel 3 f uppgiften att upprätta "en ordning som säkerställer att konkurrensen inom den gemensamma marknaden inte snedvrids".

Denna ordning är nödvändig för att den inre marknaden skall genomföras till år 1992 och för dess vidareutveckling.

Avskaffandet av gränserna inom gemenskapen medför och kommer även i fortsättningen att medföra betydande strukturförändringar inom gemenskapens näringsliv, särskilt i form av koncentrationer.

En sådan utveckling måste hälsas med tillfredsställelse eftersom den tillgodoser kraven på en dynamisk konkurrens och kan öka den europeiska industrins konkurrenskraft, förbättra förutsättningarna för tillväxt och höja levnadsstandarden inom gemenskapen.

Åtgärder måste dock vidtas för att säkerställa att omstruktureringsprocessen inte på längre sikt skadar konkurrensen.

Gemenskapsrätten skall därför innehålla bestämmelser om sådana koncentrationer som påtagligt kan hämma en effektiv konkurrens inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den.

Även om artiklarna 85 och 86 enligt domstolens rättspraxis är tillämpliga på vissa koncentrationer har de inte tillräcklig räckvidd för att omfatta alla de transaktioner som kan visa sig vara oförenliga med den ordning utan snedvridning av konkurrensen som förutses i fördraget.

En ny rättsakt bör därför skapas i form av en förordning som möjliggör en effektiv kontroll av alla koncentrationer med avseende på deras verkningar på konkurrensstrukturen inom gemenskapen. Den skall vara den enda förordning som är tillämplig på sådana koncentrationer.

Denna förordning bör därför inte baseras endast på fördragets artikel 87 utan framför allt på artikel 235, enligt vilken gemenskapen kan ge sig själv de ytterligare befogenheter som behövs för att uppnå sina mål, även när det gäller koncentrationer på marknaderna för de jordbruksvaror som upptas i bilaga II till fördraget.

De bestämmelser som skall antas i denna förordning bör gälla betydande strukturförändringar vars verkningar på marknaden sträcker sig utöver en enskild medlemsstats gränser.

Tillämpningsområdet för denna förordning bör därför definieras utifrån de berörda företagens geografiska verksamhetsområden och avgränsas av kvantitativa tröskelvärden för att omfatta de koncentrationer som har en gemenskapsdimension. Efter en inledande tillämpningsfas bör de tröskelvärden som anges i förordningen tas upp till förnyad prövning mot bakgrund av de vunna erfarenheterna.

En koncentration med en gemenskapsdimension föreligger om de berörda företagens sammanlagda omsättning globalt och inom hela gemenskapen överstiger vissa angivna nivåer och minst två av dessa företag har sin enda eller huvudsakliga

¹ EGT nr C 130, 19.5.1988, s. 4.

² EGT nr C 309, 5.12.1988, s. 55.

³ EGT nr C 208, 8.8.1988, s. 11.

verksamhet i olika medlemsstater eller, även om företagen i fråga huvudsakligen verkar i en enda medlemsstat, åtminstone ett av dem har en betydande verksamhet inom minst en annan medlemsstat. Detta gäller även om koncentrationerna genomförs av företag vars huvudsakliga verksamhet inte är förlagd till gemenskapen, men som har en betydande verksamhet där.

Den ordning som skall införas för kontroll av koncentrationer bör, om inte annat följer av fördragets artikel 90.2, iaktta principen om icke-diskriminering mellan den offentliga och den privata sektorn. Inom den offentliga sektorn skall därför beräkningen av omsättningen i ett företag som deltar i en koncentration utgå från sådana företag som utgör en ekonomisk enhet med självständig beslutanderätt oavsett på vilket sätt deras kapital ägs eller vilka administrativa tillsynsregler som gäller för dem.

Det är nödvändigt med hänsyn till behovet av att upprätthålla och utveckla en effektiv konkurrens inom den gemensamma marknaden att fastställa om koncentrationer med en gemenskapsdimension är förenliga med den gemensamma marknaden. Därvid skall kommissionen vid sin bedömning ta fasta på förverkligandet av de grundläggande mål som anges i fördragets artikel 2, däri inbegripet stärkandet av gemenskapens ekonomiska och sociala samhörighet enligt artikel 130 a.

I förordningen bör fastslås principen att om en koncentration med en gemenskapsdimension skapar eller förstärker en ställning som medför att en effektiv konkurrens inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den påtagligt skulle hämmas, skall den förklaras oförenlig med den gemensamma marknaden.

Koncentrationer som på grund av de berörda företagens begränsade marknadsandel inte riskerar att hämma en effektiv konkurrens kan antas vara förenliga med den gemensamma marknaden. Om inte annat följer av fördragets artiklar 85 och 86, torde detta vara fallet bl. a. när de berörda företagens marknadsandel varken inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den överstiger 25 procent.

Kommissionen bör ges uppgiften att fatta alla nödvändiga beslut för att fastställa om koncentrationer med en gemenskapsdimension är förenliga med den gemensamma marknaden samt beslut som kan bidra till att återupprätta en effektiv konkurrens.

För att säkerställa en effektiv kontroll bör företagen åläggas att förhandsanmäla koncentrationer med en gemenskapsdimension samt att uppskjuta genomförandet av koncentrationer under en begränsad period, samtidigt som det bör finnas möjlighet att vid behov förlänga denna period eller avstå från uppskjutandet. Av hänsyn till rättssäkerheten skall dock transaktionernas giltighet skyddas i den omfattning som behövs.

Det bör fastställas en tidsfrist inom vilken kommissionen skall inleda ett förfarande avseende en koncentration som har anmälts och en tidsfrist inom vilken den skall meddela ett slutligt beslut om huruvida en koncentration som har anmälts är förenlig eller oförenlig med den gemensamma marknaden.

De berörda företagen skall ges rätt att yttra sig inför kommissionen så snart ett förfarande har inletts. Medlemmar av ledningen eller styrelsen för de berörda företagen och företagens erkända arbetstagarrepresentanter samt tredje man som kan påvisa ett berättigat intresse i saken skall också ges tillfälle att yttra sig.

Kommissionen bör handla i nära och ständig samverkan med medlemsstaternas behöriga myndigheter från vilka den inhämtar synpunkter och upplysningar.

För tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning och i överensstämmelse med domstolens rättspraxis skall kommissionen få hjälp från medlemsstaterna och även ha befogenhet att begära de upplysningar och genomföra de undersökningar som behövs för att bedöma koncentrationer.

För att säkerställa att bestämmelserna i denna förordning iaktas skall böter och viten kunna åläggas. Domstolen bör i detta hänseende ges oinskränkt prövningsrätt i enlighet med fördragets artikel 172.

Begreppet koncentration bör definieras på så sätt att det endast omfattar transaktioner som medför en varaktig förändring i de berörda företagens struktur. Det är följaktligen nödvändigt att från förordningens tillämpningsområde utesluta sådana transaktioner som har till syfte eller resultat att samordna självständiga företags konkurrensbeteende, eftersom sådana transaktioner skall bedömas på grundval av de tillämpliga bestämmelserna i förordningar om tillämpning av fördragets artikel 85 eller 86. Denna distinktion bör uttryckligen göras i fråga om bildandet av gemensamma företag.

Det är inte fråga om en sådan samordning av konkurrensbeteende som avses i denna förordning om två eller flera företag kommer överens om att gemensamt förvärva kontrollen över ett eller flera andra företag, om syftet och resultatet är att

sinsemellan fördela dessa företag eller deras tillgångar.

Det är inte uteslutet att denna förordning kan tillämpas om de berörda företagen godtar begränsningar som har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen.

Med förbehåll för domstolens prövningsrätt bör kommissionen ensam ges behörighet att tillämpa denna förordning.

Medlemsstaterna får inte tillämpa sin nationella konkurrenslagstiftning på koncentrationer med en gemenskapsdimension, såvida inte detta är tillåtet enligt denna förordning. De nationella myndigheternas befogenheter bör begränsas till sådana fall där, i brist på kommissionens ingripande, den effektiva konkurrensen kan komma att hämmas betydligt inom en medlemsstats territorium och där denna medlemsstats konkurrensintressen inte annars kan skyddas i tillräcklig utsträckning genom denna förordning. I sådana fall skall de berörda medlemsstaterna handla snabbt. På grund av skillnaderna i nationella lagar är det inte möjligt att genom denna förordning bestämma en enhetlig tidsfrist inom vilken nödvändiga åtgärder bör vidtas.

Det förhållande att denna förordning är den enda som skall vara tillämplig på koncentrationer med en gemenskapsdimension påverkar inte tillämpning av fördragets artikel 223 och hindrar inte medlemsstaterna från att vidta lämpliga åtgärder för att skydda andra legitima intressen än de som omfattas av förordningen, förutsatt att sådana åtgärder är förenliga med gemenskapsrättens allmänna principer och övriga bestämmelser.

De koncentrationer som inte omfattas av denna förordning faller i princip inom medlemsstaternas behörighet. Kommissionen bör dock ha möjlighet att på begäran av en berörd medlemsstat ingripa om den effektiva konkurrensen påtagligt skulle hämmas inom denna medlemsstats territorium.

De villkor som gäller för genomförandet av koncentrationer som berör gemenskapsföretag i länder som inte är medlemmar bör uppmärksammas och åtgärder skall vidtas för att rådet skall kunna ge kommissionen ett lämpligt förhandlingsmandat i syfte att uppnå icke-diskriminerande behandling för gemenskapsföretag.

Denna förordning påverkar på inget sätt arbetstagarnas kollektiva rättigheter som är erkända av de berörda företagen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Om inte annat följer av artikel 22, gäller denna förordning alla koncentrationer med en gemenskapsdimension enligt definitionen i punkt 2.

2. Enligt denna förordning har en koncentration en gemenskapsdimension om

- a) den sammanlagda omsättningen i hela världen för samtliga de berörda företagen överstiger 5 000 miljoner ecu, och
- b) den sammanlagda omsättningen inom gemenskapen i dess helhet för minst två av de berörda företagen överstiger 250 miljoner ecu.

Detta gäller dock inte om vart och ett av de berörda företagen uppnår mer än två tredjedelar av sin sammanlagda omsättning inom gemenskapen som helhet inom en och samma medlemsstat.

3. De tröskelvärden som anges i punkt 2 skall före utgången av det fjärde året efter det att denna förordning har antagits tas upp till förnyad prövning av rådet, som fattar beslut med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen.

Artikel 2

Bedömning av koncentrationer

1. Koncentrationer som omfattas av denna förordning skall bedömas på grundval av följande bestämmelser för att fastställa om de är förenliga med den gemensamma marknaden.

När kommissionen gör sin bedömning skall den ta hänsyn till

- a) behovet av att bevara och utveckla en effektiv konkurrens inom den gemensamma marknaden mot bakgrund av bl.a. strukturen på alla de berörda marknaderna och den faktiska eller potentiella konkurrensen från företag som är belägna antingen inom eller utanför gemenskapen,
- b) de berörda företagens marknadsställning och deras ekonomiska och finansiella styrka, leverantörernas och konsumenternas valmöjligheter, deras tillgång till leveranser eller marknader, rättsliga eller andra hinder för inträde på marknaden, utvecklingen av tillgång och efterfrågan på de aktuella varorna och tjänsterna, avnämningens intressen i mellanliggande och slutliga distributionsled samt utvecklingen av tekniskt och ekonomiskt framåtskridande, förutsatt att detta är till gagn för konsumenterna och inte utgör ett hinder för konkurrensen.

2. En koncentration som inte skapar eller förstärker en sådan dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den påtagligt skulle hämmas skall förklaras förenlig med den gemensamma marknaden.

3. En koncentration som skapar eller förstärker en sådan dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den påtagligt skulle hämmas skall förklaras oförenlig med den gemensamma marknaden.

Artikel 3

Definition av en koncentration

1. En koncentration skall anses föreligga om
  - a) två eller flera tidigare självständiga företag slås samman, eller
  - b) en eller flera personer som redan kontrollerar minst ett företag, eller

— ett eller flera företag

antingen genom förvärv av värdepapper eller tillgångar, genom avtal eller på annat sätt direkt eller indirekt får kontroll helt eller delvis över ett eller flera andra företag.

2. En transaktion, inklusive bildandet av ett gemensamt företag, som har till syfte eller resultat att samordna konkurrensbeteendet hos företag som förblir självständiga utgör inte en koncentration enligt punkt 1 b.

Bildandet av ett gemensamt företag som på varaktig basis fyller en autonom ekonomisk enhets samtliga funktioner och som inte medför en samordning av konkurrensbeteendet mellan parterna inbördes eller mellan dessa och det gemensamma företaget utgör en koncentration enligt punkt 1 b.

3. Enligt denna förordning uppnås kontroll genom rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom

- a) ägande- eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,
  - b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av företagets organ och dessas voteringsrätt eller beslut.
4. Kontroll förvärvas av personer eller företag som
    - a) är innehavare av rättigheterna eller berättigade till rättigheter enligt de berörda avtalen, eller
    - b) utan att vara innehavare av rättigheterna eller berättigade till rättigheter enligt sådana avtal har befogenhet att utöva de rättigheter som grundar sig på dessa.

5. En koncentration skall inte anses föreligga om

- a) kreditinstitut eller andra finansinstitut eller försäkringsbolag, vilkas normala verksamhet omfattar transaktioner och handel med värdepapper för egen eller andras räkning, tillfälligt innehar värdepapper som de har förvärvat i ett företag i avsikt att vidareförsälja dem, förutsatt att de inte utövar rösträttigheter som följer med dessa värdepapper i syfte att bestämma företagets konkurrensbeteende eller att de utövar dessa rösträttigheter endast i syfte att förbereda försäljningen av företaget, helt eller delvis, eller av dess tillgångar eller försäljningen av värdepapperen och att en sådan försäljning äger rum inom ett år efter tidpunkten för förvärvet; denna tidsfrist kan på begäran förlängas av kommissionen om sådana institut eller bolag styrker att det inte fanns någon rimlig möjlighet att genomföra försäljningen inom tidsfristen,
- b) kontroll förvärvas av en tjänsteman som är utsedd enligt en medlemsstats lagar om likvidation, konkurs, obestånd, betalningsinställelse, ackord eller liknande förfaranden,
- c) de transaktioner som avses i punkt 1 b genomförs av sådana finansiella holdingbolag som avses i artikel 5.3 i rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 om årsredovisningar för olika slags bolag¹, senast ändrat genom direktiv 84/569/EEG², förutsatt dock att de rösträttigheter som följer med de innehavda värdepapperen utövas, särskilt beträffande utnämningen av ledamöter i ledningen och styrelsen för de företag som innehavet gäller, endast för att upprätthålla det fulla värdet av dessa investeringar och inte för att direkt eller indirekt bestämma företagets konkurrensbeteende.

Artikel 4

Förhandsanmälan av koncentrationer

1. Sådana koncentrationer med en gemenskapsdimension som avses i denna förordning skall anmälas till kommissionen senast en vecka efter avtalets ingående eller offentliggörandet av budet om övertagande eller förvärvet av ett kontrollerande inflytande. Fristen skall löpa från den tidpunkt när den första av dessa händelser inträffar.
2. En koncentration som består av en företagssammanslagning enligt artikel 3.1 a eller förvärvet av gemensam kontroll enligt artikel 3.1 b skall anmälas gemensamt av parterna i företagssammanslagningen respektive av dem som förvärvat

¹ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

² EGT nr L 314, 4.12.1984, s. 28.

den gemensamma kontrollen. I övriga fall skall anmälan göras av den person eller det företag som helt eller delvis förvärvat kontroll över ett eller flera företag.

3. Om kommissionen konstaterar att en koncentration som har anmälts omfattas av denna förordning, skall den offentliggöra att anmälan har skett, varvid den skall ange parternas namn, koncentrationens karaktär och de branscher som berörs. Kommissionen skall ta hänsyn till företagets berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 5

Beräkning av omsättning

1. Den sammanlagda omsättningen enligt artikel 1.2 skall omfatta de berörda företagens intäkter under föregående räkenskapsår från försäljning av varor och tjänster inom ramen för företagets ordinarie verksamhet efter avdrag för försäljningsrabatter samt mervärdesskatt och andra skatter som direkt hänför sig till omsättningen. I ett berört företags sammanlagda omsättning skall inte inräknas försäljning av varor eller tjänster mellan de företag som avses i punkt 4.

Omsättning inom gemenskapen eller inom en medlemsstat skall omfatta intäkter från försäljning av varor och tjänster till företag eller konsumenter inom gemenskapen respektive medlemsstaten.

2. Med avvikelse från punkt 1 gäller att om koncentrationen består av förvärv av delar, oavsett om dessa utgör rättsliga enheter, av ett eller flera företag skall i fråga om säljaren eller säljarna endast den omsättning som härrör från de delar som är föremål för transaktionen tas med i beräkningen.

Två eller flera transaktioner enligt första stycket som äger rum inom en tvåårsperiod mellan samma personer eller företag skall dock betraktas som endast en koncentration, som uppkommer vid tidpunkten för den sista transaktionen.

3. I stället för omsättning används följande:

a) För kreditinstitut och andra finansinstitut, med avseende på artikel 1.2 a: en tiondel av deras totala tillgångar.

Vad beträffar artikel 1.2 b och sista stycket i artikel 1.2 skall den sammanlagda omsättningen inom gemenskapen i dess helhet ersättas med en tiondel av de totala tillgångarna multiplicerad med förhållandet mellan utlåning till kreditinstitut och kunder vid transaktioner med gemenskapsinvånare och den totala summan av denna utlåning.

Vad beträffar sista stycket i artikel 1.2 skall den sammanlagda omsättningen inom en medlemsstat ersättas med en tiondel av de totala tillgångarna multiplicerad med

förhållandet mellan utlåning till kreditinstitut och kunder vid transaktioner med invånare i denna medlemsstat och den totala summan av denna utlåning.

b) För försäkringsbolag: värdet av de tecknade bruttopremierna, som skall omfatta samtliga mottagna och utestående belopp enligt försäkringsavtal som har tecknats av försäkringsbolagen eller för deras räkning, inklusive utgående återförsäkringspremier, efter avdrag för skatter och skatteliknande avgifter som debiteras på grundval av de individuella premiebeloppen eller den totala premievolymen. Vad beträffar artikel 1.2 b och sista stycket i artikel 1.2, skall hänsyn tas till de bruttopremier som betalas av gemenskapsinvånare respektive en medlemsstats invånare.

4. Om inte annat följer av punkt 2, skall omsättningen för ett berört företag enligt artikel 1.2 beräknas genom att man summerar omsättningen

a) för det berörda företaget,

b) för de företag i vilka det berörda företaget direkt eller indirekt

— äger mer än hälften av kapital- eller rörelsetillgångarna, eller

— kan utöva mer än hälften av rösträttigheterna, eller

— kan utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företagen, eller

— har rätt att leda företagets verksamhet,

c) för de företag som i ett berört företag har de rättigheter eller befogenheter som anges i b,

d) för de företag i vilka ett företag som avses i c har de rättigheter eller befogenheter som anges i b,

e) för de företag i vilka två eller flera företag som avses i a-d gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i b.

5. Om de företag som berörs av koncentrationen gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt 4 b, skall vid beräkningen av de berörda företagets omsättning enligt artikel 1.2

a) ingen hänsyn tas till den omsättning som härrör från försäljning av varor eller tjänster mellan det gemensamma företaget och vart och ett av de berörda företagen eller något annat företag som har anknytning till något av dem enligt punkt 4 b-e,

b) hänsyn tas till den omsättning som härrör från försäljning av varor och tjänster mellan det gemensamma företaget

och något tredje företag. Denna omsättning skall fördelas lika mellan de berörda företagen.

Artikel 6

Prövning av anmälan och inledande av förfaranden

1. Kommissionen skall pröva anmälan så snart den har mottagits.
  - a) Om kommissionen finner att den anmälda koncentrationen inte omfattas av denna förordning skall den fastslå detta genom beslut.
  - b) Om kommissionen finner att den anmälda koncentrationen, fastän den omfattas av denna förordning, inte ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med den gemensamma marknaden, skall den besluta att inte göra invändning mot den och skall förklara att den är förenlig med den gemensamma marknaden.
  - c) Om kommissionen däremot finner att den anmälda koncentrationen omfattas av denna förordning och ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med den gemensamma marknaden, skall den besluta att inleda ett förfarande.
2. Kommissionen skall snarast underrätta de berörda företagen och medlemsstaternas behöriga myndigheter om sitt beslut.

Artikel 7

Uppskjutande av koncentrationer

1. Vid tillämpningen av punkt 2 skall en koncentration enligt artikel 1 varken genomföras före anmälan eller inom de första tre veckorna efter anmälan.
2. Om kommissionen efter en preliminär prövning av anmälan inom den tidsfrist som anges i punkt 1 bedömer det nödvändigt för att säkerställa den fulla verkan av ett senare beslut som fattas med stöd av artikel 8.3 och 8.4, kan den på eget initiativ besluta att en koncentration inte får genomföras, helt eller delvis, till dess att kommissionen fattar ett slutligt beslut eller beslutar att vidta andra interimistiska åtgärder med samma innebörd.
3. Punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för genomförandet av ett offentligt bud om övertagande som har anmälts till kommissionen enligt artikel 4.1 före den tidpunkt när det offentliggörs, förutsatt att förvärvaren inte utövar de rösträttigheter som följer med värdepapperen i fråga eller gör det endast för att upprätthålla det fulla värdet av dessa investeringar och på grundval av en dispens som har lämnats av kommissionen enligt punkt 4.
4. Kommissionen kan på begäran medge dispens från de skyldigheter som åläggs enligt punkterna 1, 2 eller 3 för att

förhindra att ett eller flera företag som berörs av en koncentration eller tredje man orsakas allvarlig skada. En sådan dispens kan förenas med villkor och ålägganden för att säkerställa förutsättningarna för en effektiv konkurrens. En dispens kan begäras och medges när som helst, även före anmälan eller efter transaktionen.

5. Giltigheten av en transaktion som genomförs i strid mot punkt 1 eller 2 skall vara beroende av ett beslut enligt artikel 6.1 b eller 8.2 eller 8.3 eller det antagande som avses i artikel 10.6.

Denna artikel skall dock inte påverka giltigheten av transaktioner med värdepapper, inklusive sådana som kan konverteras till andra värdepapper som kan vara föremål för handel på en marknad under offentligt erkända myndigheters kontroll och tillsyn, vilken fungerar regelmässigt och direkt eller indirekt är tillgänglig för allmänheten, såvida inte köparen och säljaren visste eller borde ha vetat att transaktionen genomfördes i strid mot punkt 1 eller 2.

Artikel 8

Kommissionens befogenhet att fatta beslut

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 9, skall varje förfarande som inleds med stöd av artikel 6.1 c avslutas genom beslut enligt punkt 2-5.
2. Om kommissionen finner att en koncentration som har anmälts uppfyller det kriterium som anges i artikel 2.2, eventuellt sedan de berörda företagen har vidtagit ändringar, skall den meddela ett beslut enligt vilket koncentrationen förklaras förenlig med den gemensamma marknaden.

Kommissionen kan förena beslutet med villkor och ålägganden i syfte att säkerställa att de berörda företagen fullgör sina åtaganden gentemot kommissionen när det gäller att ändra den ursprungliga koncentrationsplanen. Beslutet om att koncentrationen är förenligt med den gemensamma marknaden skall även omfatta sådana begränsningar som har direkt samband med och är nödvändiga för genomförandet av koncentrationen.

3. Om kommissionen finner att en koncentration uppfyller det kriterium som anges i artikel 2.3, skall den meddela ett beslut enligt vilket koncentrationen förklaras oförenligt med den gemensamma marknaden.
4. Om en koncentration redan har genomförts kan kommissionen genom ett beslut enligt punkt 3 eller genom ett särskilt beslut kräva att de sammanförda företagen eller tillgångarna delas upp eller att den gemensamma kontrollen upphör eller att andra åtgärder som är nödvändiga för att återupprätta förut-

sättningarna för en effektiv konkurrens vidtas.

5. Kommissionen kan återkalla det beslut som den har fattat enligt punkt 2, om

a) förklaringen om förenlighet med den gemensamma marknaden grundar sig på oriktiga uppgifter för vilka ett av de berörda företagen är ansvarigt eller om den har utverkats på ett bedrägligt sätt, eller

b) de berörda företagen åsidosätter ett åläggande som var förenat med beslutet.

6. I sådana fall som avses i punkt 5 kan kommissionen fatta ett beslut enligt punkt 3 utan att vara bunden av den tidsfrist som avses i artikel 10.3.

Artikel 9

Hänskjutande till medlemsstaternas behöriga myndigheter

1. Kommissionen kan genom ett beslut som snarast meddelas de berörda företagen och de övriga medlemsstaternas behöriga myndigheter hänskjuta en anmäld koncentration till den berörda medlemsstatens behöriga myndigheter under följande omständigheter.

2. Inom tre veckor från det att en medlemsstat har mottagit en kopia av anmälan kan den underrätta kommissionen, som skall underrätta de berörda företagen, om att en koncentration hotar att skapa eller förstärka en sådan dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen påtagligt skulle hämmas på en marknad inom medlemsstaten som uppvisar alla kännetecken på en avgränsad marknad, oavsett om det rör sig om en väsentlig del av den gemensamma marknaden.

3. Om kommissionen med hänsyn till marknaden för ifrågasvarande varor och tjänster och den geografiska referensmarknaden enligt definitionen i punkt 7 anser att det föreligger en sådan avgränsad marknad och ett sådant hot, skall den antingen

a) själv behandla fallet för att upprätthålla eller återupprätta en effektiv konkurrens på marknaden i fråga, eller

b) hänskjuta fallet till den berörda medlemsstatens behöriga myndigheter för att denna stats nationella konkurrenslagstiftning skall tillämpas.

Om kommissionen däremot anser att en sådan avgränsad marknad eller ett sådant hot inte föreligger, skall den fatta ett beslut med den innebörden som den skall rikta till den berörda medlemsstaten.

4. Ett beslut om hänskjutande eller inte enligt punkt 3 skall fattas

a) som huvudregel inom den sexveckorsfrist som anges i artikel 10.1, andra stycket, om kommissionen inte har inlett ett förfarande enligt artikel 6.1 b, eller

b) senast inom tre månader efter det att den berörda koncentrationen har anmälts, om kommissionen har inlett ett förfarande enligt artikel 6.1 c utan att ha gjort förberedelser i syfte att vidta nödvändiga åtgärder enligt artikel 8.2, andra stycket, 8.3 eller 8.4 för att upprätthålla eller återupprätta en effektiv konkurrens på marknaden i fråga.

5. Om kommissionen trots påminnelse från den berörda medlemsstaten inte inom den tremånadersfrist som avses i punkt 4 b har fattat något beslut om hänskjutande enligt punkt 3 eller gjort de förberedelser som avses i punkt 4 b, skall den anses ha beslutat att hänskjuta fallet till den berörda medlemsstaten enligt punkt 3 b.

6. Rapporter om eller tillkännagivanden av resultatet av den berörda medlemsstatens behöriga myndighets undersökning av koncentrationen skall offentliggöras senast fyra månader efter kommissionens hänskjutande.

7. Med geografisk referensmarknad skall förstås det område inom vilket de berörda företagen medverkar i utbudet av varor eller tjänster, där konkurrensförhållandena är tillräckligt likartade och som kan skiljas från angränsande områden framför allt därför att konkurrensvillkoren är väsentligt annorlunda inom de områdena. Vid denna bedömning skall hänsyn tas särskilt till de berörda varornas eller tjänsternas beskaffenhet och egenskaper, eventuella hinder för inträde på marknaden, konsumentpreferenser, väsentliga skillnader i företagens marknadsandelar inom angränsande områden eller betydande prisskillnader.

8. Vid tillämpningen av denna artikel får den berörda medlemsstaten endast vidta sådana åtgärder som är absolut nödvändiga för att säkerställa eller återupprätta en effektiv konkurrens på marknaden i fråga.

9. Enligt de tillämpliga bestämmelserna i fördraget kan varje medlemsstat begära prövning hos domstolen, och särskilt begära tillämpning av artikel 186, för att få tillämpa sin nationella konkurrenslagstiftning.

10. Denna artikel kommer att tas upp till förnyad prövning före utgången av fjärde året efter det att denna förordning har antagits.

Artikel 10

Tidsfristerna för inledande av förfaranden och för beslut

1. De beslut som avses i artikel 6.1 skall fattas senast inom en månad. Denna frist skall löpa från dagen efter det att en anmälan har mottagits eller, om de upplysningar som skall lämnas med anmälan är ofullständiga, från dagen efter det att de fullständiga uppgifterna har mottagits.

Denna frist skall förlängas till sex veckor om kommissionen mottar en begäran från en medlemsstat enligt artikel 9.2.

2. Beslut enligt artikel 8.2 om anmälda koncentrationer skall fattas så snart det visar sig att de allvarliga tvivel som avses i artikel 6.1 c har avlägsnats, särskilt till följd av ändringar som har vidtagits av de berörda företagen, och senast före utgången av den frist som anges i punkt 3.

3. Om inte annat följer av artikel 8.6, skall beslut enligt artikel 8.3 om anmälda koncentrationer fattas inom högst fyra månader från dagen när förfarandet inleddes.

4. Den tidsfrist som anges i punkt 3 skall i undantagsfall tillfälligt avbrytas om kommissionen på grund av omständigheter för vilka ett av de företag som deltar i koncentrationen är ansvarigt har varit tvungen att begära upplysningar genom beslut enligt artikel 11 eller beordra en undersökning genom beslut enligt artikel 13.

5. Om domstolen avkunnar en dom som helt eller delvis upphäver ett beslut av kommissionen enligt denna förordning, skall de tidsfrister som anges i förordningen börja löpa på nytt från dagen när domen avkunnades.

6. Om kommissionen inte har fattat något beslut enligt artikel 6.1 b eller c eller artikel 8.2 eller 8.3 inom de tidsfrister som anges i punkt 1 respektive punkt 3, skall koncentrationen anses ha förklarats förenlig med den gemensamma marknaden, om inte annat följer av artikel 9.

Artikel 11

Begäran om upplysningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som kommissionen har tilldelats genom denna förordning får kommissionen inhämta alla nödvändiga upplysningar från medlemsstaternas regeringar och behöriga myndigheter, från de personer som avses i artikel 3.1 b samt från företag och företagssammanslutningar.

2. När kommissionen riktar en begäran om upplysningar till en person, ett företag eller en företagssammanslutning, skall den samtidigt sända en kopia av denna begäran till den

behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium personen är bosatt eller företaget eller företagssammanslutningen har sitt säte.

3. I sin begäran skall kommissionen ange den rättsliga grunden för och syftet med begäran samt de påföljder som föreskrivs i artikel 14.1 b för det fall att oriktiga uppgifter lämnas.

4. Skyldiga att lämna de begärda upplysningarna är, i fråga om företag, företagets ägare eller deras företrädare och, i fråga om juridiska personer, bolag, företag eller sammanslutningar som inte är juridiska personer, de som är utsedda att företräda dem enligt lag eller stadgar.

5. Om en person, ett företag eller en företagssammanslutning inte lämnar de begärda upplysningarna inom den tidsfrist som har fastställts av kommissionen eller lämnar ofullständiga upplysningar, skall kommissionen begära upplysningarna genom beslut. I beslutet skall anges vilka upplysningar som begärs, fastställas en lämplig tidsfrist inom vilken upplysningarna skall lämnas och anges de påföljder som avses i artiklarna 14.1 b och 15.1 a samt upplysas om rätten att få beslutet prövat av domstolen.

6. Kommissionen skall samtidigt sända en kopia av sitt beslut till den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium personen är bosatt eller företaget eller företagssammanslutningen har sitt säte.

Artikel 12

Undersökningar genomförda av medlemsstaternas myndigheter

1. På begäran av kommissionen skall medlemsstaternas behöriga myndigheter genomföra de undersökningar som kommissionen anser nödvändiga enligt artikel 13.1 eller som den har beslutat om enligt artikel 13.3. De tjänstemän hos medlemsstaternas behöriga myndigheter som har till uppgift att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter att ha visat upp en skriftlig fullmakt utfärdad av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras. Fullmakten skall ange föremålet för och syftet med undersökningen.

2. På begäran av kommissionen eller den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan kommissionens tjänstemän ge myndighetens tjänstemän som behövs för att genomföra uppgifterna.

Artikel 13

Kommissionens befogenheter vid undersökningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som kommissionen har tilldelats genom denna förordning får den genomföra alla nödvändiga undersökningar hos företag och företagssammanslutningar.

För detta ändamål har de av kommissionen bemyndigade tjänstemännen befogenhet

- a) att granska räkenskaper och andra affärshandlingar,
- b) att göra eller begära kopior av eller utdrag ur räkenskaper och affärshandlingar,
- c) att begära muntliga förklaringar på ort och ställe,
- d) att gå in i vilka lokaler på vilken mark och i vilka fordon som helst som används av företagen.

2. De tjänstemän som av kommissionen har fått i uppdrag att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter att ha visat upp en skriftlig fullmakt, som anger föremålet för och syftet med undersökningen samt de påföljder som avses i artikel 14.1 c om begärda böcker eller andra affärshandlingar inte framläggas på ett fullständigt sätt. Kommissionen skall i god tid före undersökningen skriftligt underrätta den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om undersökningen samt om de bemyndigade tjänstemännens identitet.

3. Företag och företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig de undersökningar som kommissionen har beslutat om. I beslutet skall anges föremålet för och syftet med undersökningen, fastställas när den skall börja och anges de påföljder som avses i artiklarna 14.1 d och 15.1 b samt upplysas om rätten att överklaga beslutet vid domstolen.

4. Kommissionen skall i god tid skriftligt underrätta den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om sin avsikt att fatta beslut enligt punkt 3. Den skall samråda med den behöriga myndigheten innan den fattar sitt beslut.

5. Tjänstemännen hos den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan, på begäran av myndigheten eller kommissionen, biträda kommissionens tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

6. Om ett företag eller en företagssammanslutning motsätter sig en undersökning som har beslutats med stöd av denna artikel, skall den berörda medlemsstaten lämna de av kommissionen bemyndigade tjänstemännen den hjälp som behövs för att de skall kunna utföra sitt undersökningsuppdrag. För detta ändamål skall medlemsstaterna efter samråd med kommissionen vidta nödvändiga åtgärder inom ett år efter det att denna förordning har trätt i kraft.

Artikel 14

Böter

1. Kommissionen kan genom beslut ålägga sådana personer som avses i artikel 3.1 b, företag eller företagssammanslut-

ningar böter om lägst 1 000 och högst 50 000 ecu, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet

- a) underlåter att anmäla en koncentration enligt artikel 4,
- b) lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter i en anmälan enligt artikel 6,
- c) lämnar oriktiga uppgifter till svar på en begäran enligt artikel 11 eller inte lämnar en uppgift inom den tidsfrist som har fastställts genom beslut enligt artikel 11,
- d) vid undersökningar som genomförs enligt artikel 12 eller 13 lägger fram begärda räkenskaper eller andra affärshandlingar i ofullständigt skick eller inte underkastar sig en undersökning som har beslutats enligt artikel 13.

2. Kommissionen kan ålägga de berörda personerna eller företagen böter som inte överstiger tio procent av de berörda företagens sammanlagda omsättning enligt artikel 5, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet

- a) åsidosätter ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 7.4 eller 8.2, andra stycket,
- b) genomför en koncentration i strid mot artikel 7.1 eller åsidosätter ett beslut enligt artikel 7.2,
- c) genomför en koncentration som genom beslut enligt artikel 8.3 har förklarats oförenlig med den gemensamma marknaden eller underlåter att vidta de åtgärder som har beslutats enligt artikel 8.4.

3. När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till överträdelsens art och till hur allvarlig den är.

4. Beslut fattade med stöd av punkterna 1 och 2 har inte straffrättslig karaktär.

Artikel 15

Viten

1. Kommissionen kan förelägga sådana personer som avses i artikel 3.1 b eller berörda företag eller företagssammanslutningar viten om högst 25 000 ecu för varje dag som dröjsmålet varar, räknat från den dag som anges i beslutet, för att tvinga dem

- a) att på ett fullständigt och riktigt sätt lämna de upplysningar som kommissionen har begärt enligt artikel 11, eller
- b) att underkasta sig en sådan undersökning som kommissionen har beslutat om enligt artikel 13.

2. Kommissionen kan förelägga sådana personer som avses i artikel 3.1 b eller företag viten om högst 100 000 ecu för

varje dag som dröjsmålet varar, räknat från den dag som anges i beslutet, för att tvinga dem

- a) att iaktta ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 7.4 eller 8.2, andra stycket, eller
- b) att vidta de åtgärder som har beslutats enligt artikel 8.4.

3. Om de personer som avses i artikel 3.1 b eller företag eller företagssammanslutningar har fullgjort skyldigheten för vars uppfyllande vitet har förelagts, kan kommissionen fastställa det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som skulle ha följt av det ursprungliga beslutet.

Artikel 16

Domstolens prövning

Domstolen har oinskränkt rätt enligt fördragets artikel 172 att pröva beslut genom vilka kommissionen fastställer böter eller viten. Domstolen kan upphäva, sätta ned eller höja ålagda böter eller viten.

Artikel 17

Sekretess

1. Upplysningar som har inhämtats med stöd av artiklarna 11, 12, 13 och 18 får endast användas för det med begäran, undersökningen eller förhøret avsedda ändamålet.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 4.3, 18 och 20 får kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda inte röja upplysningar som de har inhämtat med stöd av denna förordning och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.

3. Punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagssammanslutningar.

Artikel 18

Förhör med parterna och tredje man

1. Innan kommissionen fattar beslut enligt artiklarna 7.2 och 7.4, 8.2, andra stycket, och 8.3–8.5, 14 och 15, skall den lämna de berörda personerna, företagen och företagssam-

manslutningarna tillfälle att i varje skede av förfarandet fram till samrådet med den rådgivande kommittén yttra sig över de anmärkningar som framförs mot dem.

2. Med avvikelse från punkt 1 kan ett interimistiskt beslut om att förlänga tidsfristen under vilken en koncentration uppskjuts eller medge dispens enligt artikel 7.2 respektive 7.4 fattas utan att de berörda personerna, företagen eller företagssammanslutningarna lämnas tillfälle att på förhand framföra sina synpunkter, förutsatt att kommissionen lämnar dem tillfälle att göra detta så snart som möjligt efter det att den har fattat sitt beslut.

3. Kommissionen skall fatta sitt beslut endast på grundval av de anmärkningar beträffande vilka parterna har haft möjlighet att framföra synpunkter. Vid förfarandet skall parternas rätt att gå i svaromål respekteras till fullo. Åtminstone de direkt berörda parterna skall få ta del av akten, varvid hänsyn skall tas till företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

4. I den mån kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt kan de inhämta yttranden även från andra fysiska eller juridiska personer. Fysiska eller juridiska personer som kan påvisa ett berättigat intresse i saken, särskilt ledamöter av de berörda företagens administrativa eller styrande organ eller erkända arbetstagarrepresentanter från dessa företag, skall efter ansökan ha rätt att yttra sig.

Artikel 19

Samverkan med medlemsstaternas myndigheter

1. Kommissionen skall inom tre arbetsdagar till medlemsstaternas behöriga myndigheter översända kopior av anmälningar samt, så snart som möjligt, även av de viktigaste handlingar som tillställs eller utfärdas av kommissionen enligt denna förordning.

2. Kommissionen skall vidta åtgärder enligt denna förordning i nära och ständig samverkan med medlemsstaternas behöriga myndigheter, som har rätt att framföra sina synpunkter på dessa åtgärder. För tillämpningen av artikel 9 skall den inhämta upplysningar från medlemsstatens behöriga myndighet enligt punkt 2 i samma artikel och lämna den tillfälle att yttra sig i varje skede av förfarandet fram till det att ett beslut fattas i enlighet med punkt 3 i samma artikel. För detta ändamål skall kommissionen låta den ta del av akten.

3. Samråd skall ske med en Rådgivande kommitté för koncentrationer innan beslut fattas enligt artiklarna 8.2–8.5, 14 eller 15 eller bestämmelser antas enligt artikel 23.

4. Den rådgivande kommittén skall vara sammansatt av representanter för medlemsstaternas myndigheter. Varje

medlemsstat skall utse en eller två representanter, som vid förhinder kan ersättas av andra representanter. Minst en av dessa representanter skall vara sakkunnig i frågor som rör konkurrensbegränsningar och dominerande ställningar.

5. Samråd skall äga rum vid ett gemensamt sammanträde som sammankallas av kommissionen och med kommissionen som ordförande. Till kallelsen skall fogas en redogörelse för varje ärende som skall behandlas, med de viktigaste handlingarna samt ett preliminärt utkast till beslut. Sammanträdet skall hållas tidigast fjorton dagar efter det att kallelse har skett. I undantagsfall kan kommissionen förkorta denna frist där så är motiverat för att förhindra att ett eller flera av de företag som berörs av en koncentration åsamkas allvarlig skada.

6. Den rådgivande kommittén skall avge ett yttrande om kommissionens utkast till beslut, efter omröstning om så behövs. Den rådgivande kommittén kan avge ett yttrande även om några ledamöter är frånvarande och orepresenterade. Yttrandet skall vara skriftligt och skall bifogas utkastet till beslut. Kommissionen skall ta största möjliga hänsyn till kommitténs yttrande. Den skall underrätta kommittén om i vilken utsträckning dess yttrande har beaktats.

7. Den rådgivande kommittén kan förorda att dess yttrande offentliggörs. Kommissionen kan företa ett sådant offentliggörande. I beslutet att offentliggöra yttrandet skall vederbörlig hänsyn tas till företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas och till de berörda företagens intresse av att ett sådant offentliggörande sker.

Artikel 20

Offentliggörande av beslut

1. Kommissionen skall offentliggöra de beslut som den fattar enligt artikel 8.2–8.5 i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

2. I offentliggörandet skall anges parternas namn och huvuddragen av beslutet. Därvid skall hänsyn tas till företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 21

Behörighet

1. Med förbehåll för domstolens prövningsrätt är kommissionen ensam behörig att fatta beslut enligt denna förordning.

2. Medlemsstaterna skall inte tillämpa sin nationella konkurrenslagstiftning på koncentrationer med gemenskapsdimension.

Bestämmelsen i första stycket skall inte inskränka på en medlemsstats befogenhet att företa de undersökningar som behövs för tillämpning av artikel 9.2 eller att efter hänskjutande enligt artikel 9.3 b eller 9.5 vidta de åtgärder som absolut är nödvändiga för tillämpning av artikel 9.8.

3. Utan hinder av punkterna 1 och 2 kan medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att skydda andra legitima intressen än de som omfattas av denna förordning och som är förenliga med gemenskapsrättens allmänna principer och övriga bestämmelser.

Med legitima intressen enligt första stycket avses allmän säkerhet, mediernas mångfald och tillsynsregler.

Alla andra allmänna intressen skall meddelas kommissionen av den berörda medlemsstaten och skall erkännas av kommissionen efter en bedömning av deras förenlighet med gemenskapsrättens allmänna principer och övriga bestämmelser innan ovannämnda åtgärder kan vidtas. Kommissionen skall underrätta den berörda medlemsstaten om sitt beslut inom en månad efter meddelandet.

Artikel 22

Tillämpningen av förordningen

1. Endast denna förordning är tillämplig på koncentrationer enligt definitionen i artikel 3.

2. Förordningarna nr 17¹, (EEG) nr 1017/68², (EEG) nr 4056/86³ och (EEG) nr 3975/87⁴ gäller inte koncentrationer enligt definitionen i artikel 3.

3. Om på begäran av en medlemsstat kommissionen konstaterar att en koncentration enligt definitionen i artikel 3 som inte har någon gemenskapsdimension enligt artikel 1 skapar eller förstärker en sådan dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen inom den berörda medlemsstatens territorium påtagligt skulle hämmas, kan den, i den mån koncentrationen påverkar handeln mellan medlemsstater, fatta beslut enligt artikel 8.2, andra stycket, 8.3 och 8.4.

4. Artiklarna 2.1 a och b, 5, 6, 8 och 10–20 är tillämpliga. Den frist inom vilken ett förfarande enligt artikel 10.1 kan inledas skall löpa från dagen när begäran från medlemsstaten inkommer. En sådan begäran skall framställas senast en månad efter det att koncentrationen har anmälts till medlemsstaten eller genomförts. Denna frist skall löpa från den tidpunkt när den första av dessa händelser inträffar.

5. Enligt punkt 3 skall kommissionen endast vidta de åtgärder som absolut är nödvändiga för att upprätthålla eller återupprätta en effektiv konkurrens inom territoriet i den medlemsstat på vars begäran den ingriper.

¹ EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62.

² EGT nr L 175, 23.7.1968, s. 1.

³ EGT nr L 378, 31.12.1986, s. 4.

⁴ EGT nr L 374, 31.12.1987, s. 1.

6. Punkterna 3-5 skall gälla till dess att de tröskelvärden som anges i artikel 1.2 har tagits upp till förnyad prövning.

Artikel 23

Tillämpningsföreskrifter

Kommissionen har rätt att utfärda tillämpningsföreskrifter om form, innehåll och övriga detaljer i anmälningar enligt artikel 4, tidsfrister enligt artikel 10 samt förhör enligt artikel 18.

Artikel 24

Relationer med länder som inte är medlemmar

1. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om allmänna svårigheter som deras företag möter när det gäller koncentrationer enligt definitionen i artikel 3 i länder som inte är medlemmar.

2. Kommissionen skall, första gången senast ett år efter det att denna förordning har trätt i kraft och därefter med jämna mellanrum, utarbeta en rapport om behandlingen av gemenskapsföretag ur de synpunkter som avses i punkt 3 och 4 när det gäller koncentrationer i länder som inte är medlemmar. Kommissionen skall lägga fram dessa rapporter för rådet, tillsammans med eventuella rekommendationer.

3. Om kommissionen, antingen på grundval av de rapporter som avses i punkt 2 eller andra upplysningar, konstaterar att ett tredje land inte behandlar gemenskapsföretag på ett sätt som motsvarar gemenskapens behandling av företag från landet i fråga, kan den lägga fram förslag för rådet om ett lämpligt förhandlingsmandat i syfte att uppnå motsvarande behandling för gemenskapsföretag.

4. Åtgärder som vidtas med stöd av denna artikel skall, utan att det påverkar tillämpningen av fördragets artikel 234, vara i överensstämmelse med gemenskapens eller medlemsstaternas förpliktelser enligt internationella överenskommelser, vare sig dessa är bilaterala eller multilaterala.

Artikel 25

Ikraftträdande

1. Denna förordning träder i kraft den 21 september 1990.

2. Förordningen gäller inte koncentrationer som var föremål för ett avtal eller tillkännagivande eller om kontroll förvärvades enligt artikel 4.1 före tidpunkten för denna förordnings ikraftträdande och den gäller inte under några omständigheter koncentrationer beträffande vilka en medlemsstats myndighet med ansvar för konkurrens har inlett ett förfarande före den tidpunkten.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 21 december 1989.

På rådets vägnar

E. CRESSON

Ordförande

FÖRORDNING (EEG) nr 1983/83

av den 22 juni 1983

om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av ensamåterförsäljaravtal

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 87 i detta,

med beaktande av rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden¹, i dess lydelse enligt Anslutningsakten för Grekland, särskilt artikel 1 i denna,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning²,

efter att ha samrått med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

med beaktande av följande:

- 1) Enligt förordning nr 19/65/EEG har kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av bilaterala ensamåterförsäljaravtal och likartade samordnade förfaranden som omfattas av artikel 85.1.
- 2) De erfarenheter som hittills har vunnits gör det möjligt att bestämma en grupp av avtal och samordnade förfaranden som i regel kan anses uppfylla villkoren i artikel 85.3.
- 3) Ensamåterförsäljaravtal av det slag som anges i artikel 1 i denna förordning kan omfattas av förbudet i fördragets artikel 85.1. Detta kommer endast i undantagsfall att gälla ensamåterförsäljaravtal av detta slag i vilka endast företag från en medlemsstat är parter och som avser återförsäljning av varor inom denna medlemsstat. I den mån sådana

avtal kan påverka handeln mellan medlemsstater samtidigt som de uppfyller alla de villkor som anges i denna förordning finns det emellertid ingen anledning att inte tillämpa gruppundantaget på dem.

- 4) Det är inte nödvändigt att från den angivna gruppen uttryckligen utesluta sådana avtal som inte uppfyller villkoren i fördragets artikel 85.1.
- 5) I regel medför ensamåterförsäljaravtal en förbättring av distributionen, eftersom företaget kan koncentrera sin försäljningsverksamhet, inte behöver upprätthålla talrika affärsförbindelser med ett stort antal återförsäljare och, genom att handla med endast en återförsäljare, lättare kan övervinna de distributionsproblem som uppstår i internationell handel till följd av språkliga, rättsliga och andra skillnader.
- 6) Ensamåterförsäljaravtal underlättar marknadsföringen av en produkt och medför en intensiv bearbetning av marknaden och kontinuitet i leveranserna, samtidigt som distributionen rationaliseras. De främjar konkurrensen mellan olika tillverkares produkter. Att utse en ensamåterförsäljare som svarar för marknadsföring, kundservice och lagerhållning är ofta det effektivaste och ibland t.o.m. enda sättet för en tillverkare att inträda på en marknad och konkurrera med de redan etablerade tillverkarna. Detta gäller i synnerhet små och medelstora företag. Det skall överlätas åt avtalsparterna att bestämma om och i vilken omfattning de anser det lämpligt att i avtalen inta villkor i säljfrämjande syfte.
- 7) Genom sådana ensamåterförsäljaravtal får också konsumenterna som regel en skäligen andel av de uppnådda fördelarna, eftersom förbättringen av distributionen direkt

¹ EGT nr 36, 6.3.1965, s. 533/65.

² EGT nr C 172, 10.7.1982, s. 3.

kommer dem till godo och deras ekonomiska ställning förbättras genom att de snabbare och lättare kan få tillgång till varor, särskilt sådana som är tillverkade i andra länder.

- 8) Denna förordning skall ange de konkurrensbegränsande skyldigheter som får förekomma i ensamåterförsäljaravtal. De övriga konkurrensbegränsningar utöver den exklusiva leveransskyldigheten som är tillåtna enligt denna förordning medför en klar arbetsfördelning mellan parterna och tvingar ensamåterförsäljaren att koncentrera sin försäljningsverksamhet till de varor som omfattas av avtalet och till det avtalade området. I allmänhet är dessa begränsningar, om de endast gäller under avtalstiden, nödvändiga för att uppnå den förbättring av varudistributionen som åsyftas med ensamåterförsäljning. Det kan överlåtas åt avtalsparterna att bestämma vilka av dessa skyldigheter de vill ta med i avtalen. Ytterligare konkurrensbegränsande skyldigheter, särskilt sådana som begränsar ensamåterförsäljarens val av kunder eller friheten att bestämma priser och försäljningsvillkor, kan inte undantas med stöd av denna förordning.
- 9) Gruppundantaget bör förbehållas avtal beträffande vilka det finns tillräcklig grund att anta att de uppfyller villkoren i fördragets artikel 85.3.

- 10) Utan att pröva varje enskilt fall kan det inte antas att några väsentliga förbättringar i distributionen uppkommer om en tillverkare överlåter återförsäljningen av sina produkter åt en konkurrerande tillverkare. Gruppundantaget bör därför inte gälla sådana avtal. Vissa avsteg från denna regel kan tillåtas i fråga om små och medelstora företag.

- 11) Endast om möjligheten till parallellimport kvarstår kan en skälig andel av fördelarna med ensamåterförsäljning komma konsumenterna till del. Gruppundantaget bör därför inte gälla avtal avseende varor som konsumenten endast kan få tillgång till hos ensamåterförsäljaren. Parterna kan inte tillåtas att missbruka rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller andra rättigheter för

att skapa ett oinskränkt områdesskydd. Detta påverkar inte förhållandet mellan konkurrensrätten och rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd, eftersom det här endast är fråga om att fastställa villkoren för gruppundantag.

- 12) Eftersom konkurrensen i återförsäljarledet säkerställs genom möjligheten till parallellimport skapar inte de ensamåterförsäljaravtal som omfattas av denna förordning i regel någon möjlighet att sätta konkurrensen ur spel när det gäller en betydande del av de berörda produkterna. Detta gäller även avtal enligt vilka ensamåterförsäljaren tilldelas hela den gemensamma marknaden som avtalsområde.
- 13) I särskilda fall där avtal eller samordnade förfaranden som uppfyller villkoren i denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, kan kommissionen bestämma att gruppundantaget inte skall tillämpas på de deltagande företagen.
- 14) Avtal och samordnade förfaranden som uppfyller villkoren i denna förordning behöver inte anmälas. Ett företag får dock i ett visst fall där det föreligger allvarliga tvivel begära att kommissionen förklarar om dess avtal står i överensstämmelse med denna förordning.
- 15) Denna förordning inverkar inte på tillämpligheten av kommissionens förordning (EEG) nr 3604/82 av den 23 december 1982 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av specialiseringsavtal¹. Den utesluter inte heller tillämpningen av fördragets artikel 86.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Enligt fördragets artikel 85.3 och på de villkor som föreskrivs i denna förordning förklaras att artikel 85.1 inte gäller avtal i vilka endast två företag är parter och där den ena parten förbinder sig att endast till den andra leverera vissa varor för återförsäljning inom hela den gemensamma marknaden eller en viss del av den.

Artikel 2

1. Bortsett från den skyldighet som anges i artikel 1 skall ingen annan konkurrensbegränsning åläggas leverantören än

¹ EGT nr L 376, 31.12.1982, s. 33.

skyldigheten att inte leverera varor som omfattas av avtalet till konsumenterna inom det avtalade området.

2. Ensamåterförsäljaren får inte åläggas någon annan konkurrensbegränsning än skyldigheten

- a) att inte tillverka eller distribuera varor som konkurrerar med varor som omfattas av avtalet,
- b) att köpa varor som omfattas av avtalet för återförsäljning endast från den andra parten,
- c) att avstå från att utanför det avtalade området söka kunder till de varor som omfattas av avtalet, upprätta filialer och hålla lager för distribution.

3. Bestämmelserna i artikel 1 gäller oavsett om ensamåterförsäljaren har åtagit sig samtliga eller någon av följande skyldigheter:

- a) Att köpa hela sortiment eller minimikvantiteter av varor.
- b) Att sälja varor som omfattas av avtalet under de varumärken eller förpackade och presenterade på det sätt som den andra parten föreskriver.
- c) Att vidta säljfrämjande åtgärder, särskilt
  - att göra reklam för varorna,
  - att upprätthålla en säljorganisation eller varulager,
  - att erbjuda kund- och garantiservice,
  - att anställa fackutbildad eller tekniskt utbildad personal.

Artikel 3

Artikel 1 gäller inte om

- a) tillverkare av varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade träffar ömsesidiga exklusiva inköpsavtal med varandra avseende sådana varor,
- b) tillverkare av varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade träffar ensidiga ensamåterförsäljaravtal med varandra avseende sådana varor, om inte åtminstone en av dem har en total årsomsättning som inte överstiger 100 miljoner ecu,

c) konsumenterna kan få tillgång till sådana varor som omfattas av avtalet endast hos ensamåterförsäljaren och inte har någon alternativ inköpsmöjlighet utanför det avtalade området,

d) avtalsparterna, eller en av dem, gör det svårt för mellanhänder eller konsumenterna att få tillgång till varor som omfattas av avtalet från andra återförsäljare inom den gemensamma marknaden eller, om det inte finns någon alternativ inköpsmöjlighet där, utanför den gemensamma marknaden, särskilt om avtalsparterna, eller en av dem,

1. utnyttjar rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd för att hindra återförsäljare eller konsumenterna från att utanför det avtalade området få tillgång till eller inom detta område sälja sådana varor som omfattas av avtalet och som är märkta och i övrigt marknadsförda på ett riktigt sätt,

2. utnyttjar andra rättigheter eller vidtar andra åtgärder för att hindra återförsäljare eller konsumenterna från att utanför det avtalade området få tillgång till eller inom detta område sälja sådana varor som omfattas av avtalet.

Artikel 4

1. Artikel 3 a och 3 b gäller även om de varor som anges där tillverkas av ett företag som har anknytning till en av avtalsparterna.

2. Med anknutna företag avses

- a) företag i vilka en avtalspart direkt eller indirekt
  - äger mer än hälften av kapital- eller rörelsetillgångarna, eller
  - kan utöva mer än hälften av rösträttigheterna, eller
  - kan utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget, eller
  - har rätt att leda dess verksamhet,

b) företag som direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter gentemot en avtalspart som anges i a,

c) företag i vilka ett företag som avses i b direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a.

3. Företag i vilka avtalsparterna eller företaget som har anknytning till dessa gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt 2 a skall anses ha anknytning till var och en av avtalsparterna.

Artikel 5

1. I artikel 3 b avses med ecu den beräkningsenhet som har använts för upprättandet av gemenskapens budget enligt fördragets artiklar 207 och 209.

2. Artikel 1 skall fortsätta att gälla om den totala omsättning som anges i artikel 3 b under två på varandra följande räkenskapsår överskrider med högst 10 procent.

3. Beräkningen av den totala omsättningen enligt artikel 3 b skall baseras på den sammanlagda omsättning som avtalsparten och de anknutna företagen under det senaste räkenskapsåret har uppnått för alla varor och tjänster exklusive skatter och andra avgifter. Därvid skall bortses från försäljningen mellan avtalsparten och företag med anknytning till denne eller mellan de anknutna företagen.

Artikel 6

Kommissionen kan enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG bestämma att denna förordning inte skall tillämpas på de deltagande parterna, om den i ett visst fall konstaterar att ett avtal som är undantaget enligt denna förordning ändå har vissa verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, särskilt om

- a) de varor som omfattas av avtalet inte inom det avtalade området är utsatta för effektiv konkurrens från varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade,
- b) det i betydande grad försvåras för andra leverantörer att få tillgång till de olika distributionsleden inom det avtalade området,

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 22 juni 1983.

c) det av andra skäl än de som anges i artikel 3 c och d inte är möjligt för mellanhänder eller konsumenter att få tillgång till varor som omfattas av avtalet från återförsäljare utanför det avtalade området på de villkor som normalt gäller där,

d) ensamåterförsäljaren

1. utan saklig grund vägrar att inom det avtalade området leverera varor som omfattas av avtalet till grupper av köpare som inte på skäliga villkor kan anskaffa dem någon annanstans eller tillämpar avvikande priser eller försäljningsvillkor gentemot dessa,
2. säljer de varor som omfattas av avtalet till oskäliga höga priser.

Artikel 7

Under tiden den 1 juli 1983 till och med den 31 december 1986 gäller inte förbudet i fördragets artikel 85.1 avtal som var i kraft den 1 juli 1983 eller trädde i kraft mellan den 1 juli och den 31 december 1983 och som uppfyller villkoren för undantag enligt förordning nr 67/67/EEG¹.

Artikel 8

Denna förordning gäller inte avtal som har träffats för återförsäljning av drycker i lokaler som används för försäljning och konsumtion av drycker eller för återförsäljning av oljeprodukter på bensinstationer.

Artikel 9

Denna förordning skall också tillämpas på sådana samordnade förfaranden som avses i artikel 1.

Artikel 10

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1983.

Den upphör att gälla den 31 december 1997.

På kommissionens vägnar

Frans ANDRIESEN

Medlem av kommissionen

¹ EGT nr 57, 25.3.1967, s. 849/67.

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 1984/83

av den 22 juni 1983

om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av exklusiva inköpsavtal

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden¹, i dess lydelse enligt Anslutningsakten för Grekland, särskilt artikel 1 i denna,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning²,

efter att ha samrått med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

med beaktande av följande:

- 1) Enligt förordning nr 19/65/EEG har kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av bilaterala exklusiva inköpsavtal som träffas för återförsäljning av varor och motsvarande samordnade förfaranden som omfattas av artikel 85.1¹.
- 2) De erfarenheter som hittills har vunnits gör det möjligt att bestämma tre grupper av avtal och samordnade förfaranden som i regel kan anses uppfylla villkoren i artikel 85.3. Den första gruppen består av kort- eller medelfristiga exklusiva inköpsavtal inom alla branscher. De två andra grupperna består av långfristiga exklusiva inköpsavtal avseende återförsäljning av öl i lokaler som används för försäljning och konsumtion av drycker (ölleveransavtal) och av oljeprodukter på bensinstationer (bensinstationsavtal).
- 3) Exklusiva inköpsavtal tillhörande de grupper som anges i denna förordning kan omfattas av förbudet i fördragets artikel 85.1. Detta blir ofta fallet med avtal mellan företag från olika medlemsstater. Ett exklusivt inköpsavtal

i vilket företag från endast en medlemsstat är parter och som avser återförsäljning av varor inom denna medlemsstat kan också omfattas av förbudet. Detta gäller särskilt när det ingår i en hel rad liknande avtal som tillsammans kan påverka handeln mellan medlemsstater.

- 4) Det är inte nödvändigt att från de angivna grupperna uttryckligen utesluta sådana avtal som inte uppfyller villkoren i fördragets artikel 85.1.
- 5) I regel medför de exklusiva inköpsavtal som avses i denna förordning en förbättring av distributionen eftersom de gör det möjligt för leverantören att planera avsättningen av sina varor med större noggrannhet och för längre tid och säkerställa en regelbunden täckning av återförsäljarens behov under hela avtalsperioden. Detta gör det möjligt för parterna att begränsa risken med svängningar i marknadsläget och minska distributionskostnaderna.
- 6) Dessutom underlättar sådana avtal marknadsföringen av en produkt och medför en intensiv bearbetning av marknaden eftersom leverantören i utbyte mot återförsäljarens exklusiva inköpsåtagande i regel förbinder sig att bidra till att förbättra distributionsnätets struktur, höja marknadsföringsinsatsernas kvalitet eller öka försäljningsframgången. Samtidigt främjar avtalen konkurrensen mellan olika tillverkares produkter. Att utse flera återförsäljare som måste köpa sina varor uteslutande från tillverkaren och som svarar för marknadsföring, kundservice och lagerhållning är ofta det effektivaste och ibland enda sättet för en tillverkare att inträda på en marknad och konkurrera med de redan etablerade tillverkarna. Detta gäller i synnerhet små och medelstora företag. Det skall överlåtas åt avtalsparterna att bestämma om och i vilken omfattning de anser det lämpligt att i avtalen inta villkor i säljfrämjande syfte.

¹ EGT nr 36, 6.3.1965, s. 533/65.

² EGT nr C 172, 10.7.1982, s. 7.

- 7) Genom exklusiva inköpsavtal mellan leverantörer och återförsäljare får också konsumenterna som regel en skäligen andel av de uppnådda fördelarna, eftersom fördelarna med regelbundna leveranser kommer dem till godo och de snabbare och lättare kan få tillgång till de varor som omfattas av avtalen.
- 8) Denna förordning skall ange de konkurrensbegränsande skyldigheter som får förekomma i ett exklusivt inköpsavtal. De övriga konkurrensbegränsningar utöver det exklusiva inköpsåtagandet som är tillåtna enligt denna förordning medför en klar arbetsfördelning mellan parterna och tvingar återförsäljaren att koncentrera sina försäljningsinsatser till de varor som omfattas av avtalet. I allmänhet är dessa konkurrensbegränsningar, om de endast gäller under avtalstiden, nödvändiga för att uppnå den förbättring av varudistributionen som eftersträvas med exklusiva inköp. Ytterligare konkurrensbegränsande skyldigheter, särskilt sådana som begränsar återförsäljarens val av kunder eller friheten att bestämma priser och försäljningsvillkor, kan inte undantas med stöd av denna förordning.
- 9) Gruppundantaget skall förbehållas avtal beträffande vilka det med tillräcklig säkerhet kan antas att de uppfyller villkoren i fördragets artikel 85.3.
- 10) Utan att pröva varje enskilt fall kan det inte antas att tillräckliga förbättringar i distributionen uppkommer om en tillverkare ålägger en konkurrerande tillverkare exklusiv inköpskyldighet beträffande sina varor. Gruppundantaget bör därför inte gälla sådana avtal. Vissa avsteg från denna regel kan tillåtas till förmån för små och medelstora företag.
- 11) Vissa villkor skall förenas med gruppundantaget för att säkerställa att andra företag får tillgång till de olika distributionsleden. Därför är det nödvändigt att sätta vissa gränser för det exklusiva inköpsåtagandets räckvidd och varaktighet. Det synes lämpligt att som regel medge fördelen med ett generellt undantag från förbudet mot konkurrensbegränsande avtal endast i fråga om exklusiva inköpsavtal som avser en viss vara eller ett visst varusortiment och för en period på högst fem år.
- 12) För ölleveransavtal och bensinstationsavtal skall andra regler gälla som beaktar dessa marknaders särskilda karaktär.
- 13) Kännetecknande för dessa avtal är i allmänhet å ena sidan att leverantören ger återförsäljaren särskilda kommersiella eller finansiella fördelar genom att bidra till hans finansiering, bevilja eller förmedla honom lån på fördelaktiga villkor, anskaffa en tomt eller lokaler för hans verksamhet, förse honom med utrustning eller inventarier eller göra andra investeringar för hans räkning och å andra sidan att återförsäljaren gör ett långsiktigt exklusivt inköpsåtagande, som i de flesta fall är förenat med ett förbud mot att sälja konkurrerande varor.
- 14) Liksom övriga exklusiva inköpsavtal som regleras i denna förordning medför ölleveransavtal och bensinstationsavtal i regel en avsevärd förbättring av distributionen och konsumenterna får en skäligen andel av de uppnådda fördelarna.
- 15) De kommersiella och finansiella fördelar som leverantören ger återförsäljaren gör det väsentligt lättare att inrätta, modernisera, underhålla och driva lokaler för försäljning och konsumtion av drycker samt bensinstationer. Den exklusiva inköpskyldigheten och förbudet mot att sälja konkurrerande varor som åläggs återförsäljaren stimulerar honom att ägna alla sina resurser åt försäljningen av de varor som omfattas av avtalet. Sådana avtal leder till ett varaktigt samarbete mellan parterna som gör det möjligt för dem att förbättra eller bibehålla kvaliteten på de varor som omfattas av avtalet och på återförsäljarens kundservice och försäljningsinsatser. De möjliggör långsiktig säljplanering och följaktligen en kostnadseffektiv produktions- och distributionsorganisation. Trycket från konkurrensen mellan varor av olika märken tvingar de berörda företagen att anpassa antalet och karaktären av de lokaler som används för försäljning och konsumtion av drycker samt bensinstationer till kundernas önskemål.
- 16) Konsumenterna gynnas av ovannämnda fördelar särskilt genom att de får säker tillgång till varor av tillfredsställande kvalitet till skäliga priser och villkor, samtidigt som de kan välja mellan varor från olika tillverkare.
- 17) De fördelar som ölleveransavtal och bensinstationsavtal medför kan inte i samma utsträckning och med samma säkerhet uppnås på annat sätt. Den exklusiva inköpskyld-

digheten och förbudet mot att sälja konkurrerande varor som åläggs återförsäljaren är väsentliga beståndsdelar av sådana avtal och därför i regel nödvändiga för att dessa fördelar skall uppnås. Detta är dock endast fallet om återförsäljarens skyldighet att köpa från leverantören begränsas, när det gäller lokaler som används för försäljning och konsumtion av drycker, till det sortiment av öl och andra drycker som erbjuds av leverantören och, när det gäller bensinstationer, till oljebaserat bränsle till motorfordon och andra oljebaserade bränslen. Exklusiva inköpsåtaganden avseende smörjmedel och andra liknande oljebaserade produkter kan godtas endast under förutsättning att leverantören för återförsäljarens räkning anskaffar eller finansierar anskaffningen av särskild smörjningsutrustning. Denna skyldighet bör endast gälla produkter avsedda för användning på bensinstationen.

18) För att upprätthålla återförsäljarens kommersiella frihet och säkerställa att andra leverantörer kan få tillgång till detaljhandelsledet är det nödvändigt att begränsa inte endast räckvidden utan även varaktigheten av det exklusiva inköpsåtagandet. Dryckesleverantörerna bör få välja mellan ett medelfristigt exklusivt inköpsavtal avseende ett sortiment av dryckesvaror och ett långfristigt exklusivt inköpsavtal avseende öl. Det är nödvändigt att införa särskilda bestämmelser för sådana lokaler som används för försäljning och konsumtion av drycker och som leverantören hyr ut till återförsäljaren. I detta fall skall återförsäljaren ha rätt att på de villkor som anges i denna förordning från andra företag köpa de dryckesvaror annat än öl som omfattas av avtalet eller dryckesvaror av samma typ men försedda med ett annat varumärke. För bensinstationsavtal, med undantag av hyresavtal mellan leverantören och återförsäljaren, bör fastställas en enhetlig maximiperiod som tar hänsyn till den långsiktiga karaktären av kontraktsförhållandet mellan parterna.

19) Det strider inte mot målsättningen i denna förordning, om medlemsstaterna genom lagar eller andra författningar föreskriver samma maximiperiod för det exklusiva inköpsåtagandet för återförsäljaren som i bensinstationsavtal enligt denna förordning men samtidigt föreskriver att avtalstiden får variera i förhållande till leverantörens prestation, eller generellt föreskriver en kortare period än den som är tillåten enligt denna förordning. Denna för-

förordning fastställer i detta avseende endast en övre tidsgräns för varaktigheten av bensinstationsavtal. Att tillämpa och verkställa sådana nationella lagar eller författningar skall därför anses förenligt med bestämmelserna i denna förordning.

- 20) De begränsningar och villkor som föreskrivs i denna förordning skall säkra en effektiv konkurrens på ifrågakörande marknader. Därför ger de avtal som omfattas av gruppundantaget i regel inte de deltagande företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel när det gäller en betydande del av de berörda varorna.
- 21) I särskilda fall där avtal eller samordnade förfaranden som uppfyller villkoren i denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med fördragets artikel 85.3, kan kommissionen bestämma att gruppundantaget inte skall tillämpas på de deltagande företagen.
- 22) Avtal och samordnade förfaranden som uppfyller villkoren i denna förordning behöver inte anmälas. Ett företag får dock i ett visst fall där det föreligger allvarliga tvivel begära att kommissionen förklarar om dess avtal står i överensstämmelse med denna förordning.
- 23) Denna förordning inverkar inte på tillämpligheten av kommissionens förordning (EEG) nr 3604/82 av den 23 december 1982 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av specialiseringsavtal¹. Den utesluter inte heller tillämpningen av fördragets artikel 86.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Enligt fördragets artikel 85.3 och på de villkor som föreskrivs i artikel 2-5 i denna förordning förklaras att fördragets artikel 85.1 inte gäller avtal i vilka endast två företag är parter och den ena parten, återförsäljaren, avtalar med den andra parten, leverantören, att för återförsäljning köpa vissa varor som anges i avtalet endast från leverantören eller ett anknutet företag eller från ett annat företag åt vilket leverantören har överlåtit försäljningen av sina varor.

¹ EGT nr L 376, 31.12.1982, s. 33.

Artikel 2

1. Ingen annan konkurrensbegränsning skall åläggas leverantören än skyldigheten att inte distribuera varor som omfattas av avtalet eller varor som konkurrerar med dessa inom återförsäljarens huvudsakliga försäljningsområde och i dennes distributionsled.

2. Bortsett från den skyldighet som anges i artikel 1 skall ingen annan konkurrensbegränsning åläggas återförsäljaren än skyldigheten att inte tillverka eller distribuera varor som konkurrerar med de varor som omfattas av avtalet.

3. Artikel 1 gäller utan hinder av om återförsäljaren åtar sig samtliga eller någon av följande skyldigheter:

- a) Att köpa hela sortiment av varor.
- b) Att köpa minimikvantiteter av varor som omfattas av det exklusiva inköpsåtagandet.
- c) Att sälja varor som omfattas av avtalet under vissa varumärken eller förpackade och presenterade på det sätt som leverantören föreskriver.
- d) Att vidta säljfrämjande åtgärder, särskilt
  - att göra reklam för varorna,
  - att upprätthålla en säljorganisation eller varulager,
  - att erbjuda kund- och garantiservice,
  - att anställa fackutbildad eller tekniskt utbildad personal.

Artikel 3

Artikel 1 gäller inte om

- a) tillverkare av varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade träffar dubbelsidiga exklusiva inköpsavtal med varandra avseende sådana varor,
- b) tillverkare av varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade träffar dubbelsidiga exklusiva inköpsavtal med varandra avseende sådana varor, om inte åtminstone en av dem har en total årsomsättning som inte överstiger 100 miljoner ecu,
- c) det exklusiva inköpsåtagandet enligt avtalet omfattar mer än ett varuslag och dessa varor varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med varandra,

- d) avtalet är träffat för en obestämd tid eller en tid som är längre än fem år.

Artikel 4

1. Artikel 3 a och b gäller även om de varor som avses där tillverkas av ett företag som har anknytning till en av avtalsparterna.

2. Med anknutna företag avses

- a) företag i vilka en avtalspart direkt eller indirekt
  - äger mer än hälften av kapital- eller rörelsetillgångarna, eller
  - kan utöva mer än hälften av rösträttigheterna, eller
  - kan utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget, eller
  - har rätt att leda dess verksamhet,
- b) företag som direkt eller indirekt gentemot en avtalspart har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,
- c) företag i vilka ett företag som avses i b direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a.

3. Företag i vilka avtalsparterna eller företag som har anknytning till dem gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt 2 a skall anses ha anknytning till var och en av avtalsparterna.

Artikel 5

1. I artikel 3 b avses med ecu den beräkningsenhet som har använts för att upprätta gemenskapens budget enligt fördragets artiklar 207 och 209.

2. Artikel 1 skall fortsätta att gälla om den totala omsättning som anges i artikel 3 b under två på varandra följande räkenskapsår överskrider med högst 10 procent.

3. Beräkningen av den totala omsättningen enligt artikel 3 b skall baseras på den sammanlagda omsättning som avtalsparten och de anknutna företagen under det senaste räkenskapsåret har uppnått för alla varor och tjänster exklusive skatter och andra

avgifter. Därvid skall bortses från försäljningen mellan avtalsparten och företag med anknytning till denne eller mellan de anknutna företagen.

i avtalet endast i förhållande till dessa varors andel av den totala omsättningen i lokalerna.

2. Öl eller andra drycker av samma typ än sådana som inte klart skiljer sig med hänsyn till sin sammansättning, sitt utseende och sin smak.

AVDELNING II

Särskilda bestämmelser beträffande ölleveransavtal

Artikel 8

Artikel 6

1. Enligt fördragets artikel 85.3 och på de villkor som föreskrivs i artikel 7-9 i denna förordning förklaras att fördragets artikel 85.1 inte gäller avtal i vilka endast två företag är parter och den ena parten, återförsäljaren, avtalar med den andra, leverantören, att i utbyte mot särskilda kommersiella eller finansiella fördelar endast från denne, ett företag med anknytning till denne eller ett annat företag åt vilket denne har överlåtit distributionen av sina varor, köpa vissa ölsorter eller vissa ölsorter och andra drycker som anges i avtalet för återförsäljning i lokaler som används för försäljning och konsumtion av drycker och som är angivna i avtalet.

2. Förklaringen i punkt 1 gäller även om sådana exklusiva inköpskyldigheter som avses i samma punkt åläggs återförsäljaren för leverantörens räkning av ett annat företag som inte är leverantör.

Artikel 7

1. Bortsett från den skyldighet som avses i artikel 6 skall ingen annan konkurrensbegränsning åläggas återförsäljaren än

- a) skyldigheten att inte i de lokaler som anges i avtalet sälja öl och andra drycker som levereras av andra företag och som är av samma typ som de ölsorter eller andra drycker som levereras enligt avtalet,
- b) skyldigheten, för den händelse att återförsäljaren i de lokaler som anges i avtalet säljer öl som levereras av andra företag och som är av annan typ än de sorter som levereras enligt avtalet, att sälja sådana ölsorter endast i flaskor, burkar eller andra små förpackningar, om det inte är brukligt att sälja sådana ölsorter från fat eller nödvändigt för att tillfredsställa en tillräcklig efterfrågan från konsumenterna,
- c) skyldigheten att göra reklam för varor som av andra företag levereras inom eller utanför de lokaler som anges

1. Artikel 6 gäller inte om

- a) leverantören eller ett anknutet företag ålägger återförsäljaren exklusiva inköpskyldigheter beträffande andra varor än drycker eller beträffande tjänster,
- b) leverantören begränsar återförsäljarens frihet att från ett företag han själv väljer köpa tjänster eller varor beträffande vilka varken en exklusiv inköpskyldighet eller ett förbud mot att sälja konkurrerande varor kan åläggas,
- c) avtalet är träffat för en obestämd tid eller en tid som är längre än fem år och det exklusiva inköpsåtagandet avser angivna ölsorter och andra dryckesvaror,
- d) avtalet är träffat för en obestämd tid eller en tid som är längre än tio år och det exklusiva inköpsåtagandet endast avser angivna ölsorter,
- e) leverantören förpliktar återförsäljaren att ålägga sin efterträdare den exklusiva inköpskyldigheten för en längre tid än återförsäljaren själv skulle vara bunden gentemot leverantören.

2. Om avtalet avser lokaler som leverantören hyr ut till återförsäljaren eller låter återförsäljaren disponera på någon annan rättslig eller faktisk grund, gäller även följande bestämmelser:

- a) Utan hinder av punkt 1 c och d kan återförsäljaren för hela den tid som han faktiskt disponerar lokalerna åläggas den exklusiva inköpskyldigheten och förbud mot att sälja konkurrerande varor som anges i denna avdelning.
- b) Återförsäljaren skall enligt avtalet ha rätt att få tillgång till
  - dryckesvaror, utom öl, som levereras enligt avtalet från andra företag, om dessa företag erbjuder dem på fördelaktigare villkor som leverantören inte tillmötesgår,
  - dryckesvaror, utom öl, som är av samma typ som de som levereras enligt avtalet men som är försedda med andra varumärken från andra företag, om leverantören inte erbjuder dem.

Artikel 9

Artiklarna 2.1 och 3, 3 a och b, 4 och 5 (i denna förordning) gäller med nödvändiga ändringar.

AVDELNING III

Särskilda bestämmelser beträffande bensinstationsavtal*Artikel 10*

1. Enligt fördragets artikel 85.3 och på de villkor som föreskrivs i artikel 11–13 i denna förordning förklaras att fördragets artikel 85.1 inte gäller avtal i vilka endast två företag är parter och den ena parten, återförsäljaren, avtalar med den andra, leverantören, att i utbyte mot särskilda kommersiella eller finansiella fördelar endast från denne, ett företag anknutet till denne eller ett annat företag åt vilket denne har överlåtit distributionen av sina varor, köpa vissa oljebaserade bränslen till motorfordon och andra bränslen som anges i avtalet för återförsäljning på en bensinstation som är angiven i avtalet.

Artikel 11

1. Bortsett från den skyldighet som avses i artikel 10 skall ingen annan konkurrensbegränsning åläggas återförsäljaren än skyldigheten

- a) att inte på den bensinstation som anges i avtalet sälja bränsle till motorfordon och andra bränslen som levereras av andra företag,
- b) att inte på den bensinstation som anges i avtalet använda smörjmedel eller andra liknande oljebaserade produkter som levereras av andra företag, om leverantören eller ett anknutet företag har ställt till återförsäljarens förfogande eller finansierat en smörjhall eller annan utrustning för smörjning av motorfordon,
- c) att inom eller utanför den bensinstation som anges i avtalet göra reklam för varor som levereras av andra företag endast i förhållande till dessa varors andel av bensinstationens totala omsättning,
- d) att låta leverantören eller ett företag som är utsett av denne underhålla utrustning som tillhör leverantören eller ett anknutet företag eller som har finansierats av leverantören eller ett anknutet företag.

Artikel 12

1. Artikel 10 gäller inte om
  - a) leverantören eller ett anknutet företag ålägger återförsäljaren exklusiva inköpsskyldigheter beträffande andra varor än bränsle till motorfordon och andra bränslen eller beträffande tjänster, utom när det gäller de skyldigheter som avses i artikel 11 b och d,
  - b) leverantören begränsar återförsäljarens frihet att från ett företag han själv väljer erhålla tjänster eller varor beträffande vilka enligt bestämmelserna i denna avdelning varken en exklusiv inköpsskyldighet eller ett förbud mot att sälja konkurrerande varor kan åläggas,
  - c) avtalet är träffat för en obestämd tid eller en tid som är längre än tio år,
  - d) leverantören förpliktar återförsäljaren att ålägga sin efterträdare den exklusiva inköpsskyldigheten för en längre tid än återförsäljaren själv skulle vara bunden gentemot leverantören.
2. Om avtalet avser en bensinstation som leverantören hyr ut till återförsäljaren eller låter återförsäljaren disponera på någon annan rättslig eller faktisk grund, kan återförsäljaren utan hinder av punkt 1 c för hela den tid som han faktiskt driver bensinstationen åläggas de exklusiva inköpsskyldigheter eller de förbud mot att sälja konkurrerande varor som anges i denna avdelning.

Artikel 13

Artiklarna 2.1 och 2.3, 3 a och b, 4 och 5 i denna förordning gäller med nödvändiga ändringar.

AVDELNING IV

Övriga bestämmelser*Artikel 14*

Kommissionen kan enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG bestämma att denna förordning inte skall tillämpas på de deltagande parterna, om den i ett visst fall konstaterar att ett avtal som är undantaget enligt denna förordning ändå har vissa verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, särskilt om

- a) de varor som omfattas av avtalet inte inom en väsentlig del av den gemensamma marknaden är utsatta för effektiv konkurrens från varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade,
- b) det i betydande grad försvåras för andra leverantörer att få tillgång till de olika distributionsleden inom en väsentlig del av den gemensamma marknaden,

c) leverantören utan saklig grund

1. vägrar att leverera de varor som omfattas av avtalet till grupper av återförsäljare som inte på skäligen villkor kan anskaffa dessa varor någon annanstans eller tillämpar avvikande priser eller försäljningsvillkor gentemot dessa,
2. tillämpar mindre fördelaktiga priser eller försäljningsvillkor gentemot de återförsäljare som är bundna av ett exklusivt inköpsåtagande jämfört med andra återförsäljare i samma distributionsled.

Artikel 15

1. Under tiden den 1 juli 1983 till den 31 december 1986 gäller inte förbudet i fördragets artikel 85.1 sådana avtal som avses i artikel 1 och som antingen var i kraft den 1 juli 1983 eller trädde i kraft mellan den 1 juli och den 31 december 1983 och som uppfyller villkoren för undantag enligt förordning nr 67/67/EEG¹.

2. Under tiden den 1 juli 1983 till den 31 december 1988 gäller inte förbudet i fördragets artikel 85.1 sådana avtal som avses i artiklarna 6 och 10 och som antingen var i kraft den 1 juli 1983 eller trädde i kraft mellan den 1 juli och den 31 december 1983 och som uppfyller villkoren för undantag enligt förordning nr 67/67/EEG.

3. I fråga om sådana avtal som avses i artiklarna 6 och 10, som var i kraft den 1 juli 1983 och som upphör efter den 31 december 1988 gäller inte förbudet i fördragets artikel 85.1 under tiden från den 1 januari 1989 till avtalets upphörande, dock senast till utgången av denna förordnings giltighetstid, om leverantören före den 1 januari 1989 befriar återförsäljaren

från alla skyldigheter som skulle hindra tillämpningen av undantagsbestämmelserna i avdelningarna II och III.

Artikel 16

Denna förordning gäller inte avtal enligt vilka leverantören avtalar med återförsäljaren att endast till denne leverera vissa varor för återförsäljning inom hela gemenskapen, eller en viss del av den, och återförsäljaren avtalar med leverantören att endast från denne köpa dessa varor.

Artikel 17

Denna förordning gäller inte om parterna eller företaget med anknytning till dessa för återförsäljning i en och samma lokal som används för försäljning och konsumtion av drycker eller som bensinstation träffar sådana avtal som avses i såväl avdelning I som avdelning II eller III.

Artikel 18

Denna förordning gäller med nödvändiga ändringar de grupper av samordnade förfaranden som avses i artiklarna 1, 6 och 10.

Artikel 19

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1983.

Den upphör att gälla den 31 december 1997.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 22 juni 1983.

På kommissionens vägnar

Frans ANDRIESEN

Medlem av kommissionen

¹ EGT nr 57, 25.3.1967, s. 849/67.

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 123/85

av den 12 december 1984

om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden¹, i dess lydelse enligt Anslutningsakten för Grekland,efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning²,

efter att ha samrått med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

med beaktande av följande:

- 1) Enligt artikel 1.1 a i förordning nr 19/65/EEG har kommissionen befogenhet att genom förordning förklara att fördragets artikel 85.3 gäller vissa grupper av avtal som omfattas av artikel 85.1, där endast två företag är parter och den ena parten förbinder sig att endast till den andra leverera vissa varor för återförsäljning inom ett visst område inom den gemensamma marknaden. Mot bakgrund av de erfarenheter som har vunnits sedan utfärdandet av kommissionens beslut 75/73/EEG³ och det stora antal försäljnings- och serviceavtal för motorfordon som enligt artiklarna 4 och 5 i rådets förordning nr 17⁴ senast ändrat genom förordning (EEG) nr 2821/71⁵ har anmälts till kommissionen är det möjligt att bestämma en grupp av avtal som uppfyller villkoren i förordning nr 19/65/EEG. Det rör sig om avtal med en bestämd eller obestämd giltighetstid enligt vilka den levererande parten åt den återförsäljande parten överlåter uppgiften att inom ett angivet område främja försäljningen av och service på vissa varor inom motorfordonsbranschen och enligt vilka

leverantören förbinder sig att inom det avtalade området leverera de varor som är föremål för avtalet endast till återförsäljaren eller förutom till denne endast till ett begränsat antal företag inom säljorganisationen.

Definitioner av begrepp som används i denna förordning återfinns i artikel 13.

- 2) Trots att de skyldigheter som åläggs parterna enligt försäljnings- och serviceavtal och som uppräknas i artikel 1-3 i denna förordning i regel har till syfte eller resultat att sätta ur spel, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen inom den gemensamma marknaden och normalt kan inverka på handeln mellan medlemsstater, kan förbudet i fördragets artikel 85.1 ändå med stöd av artikel 85.3 förklaras inte tillämpligt på dessa avtal, om än endast under vissa restriktiva förutsättningar.
- 3) Av särskild betydelse för frågan om tillämpligheten av fördragets artikel 85.1 på försäljnings- och serviceavtal inom motorfordonsbranschen är det förhållandet att de konkurrensbegränsningar och skyldigheter beträffande distributionssystemet som anges i artikel 1-4 i denna förordning regelmässigt åläggs parterna i samma eller liknande form inom hela den gemensamma marknaden när det gäller de varor som levereras inom en viss tillverkares säljorganisation. Motorfordonstillverkarna täcker hela den gemensamma marknaden, eller väsentliga delar av den, genom en uppsättning avtal som innehåller likartade konkurrensbegränsningar och påverkar därigenom inte endast försäljning och service i medlemsstaterna utan även handeln mellan dem.
- 4) Bestämmelserna om ensamåterförsäljning och selektiv distribution kan betraktas som nödvändiga rationaliseringsåtgärder inom motorfordonsbranschen eftersom motorfordon är konsumentkapitalvaror som både med jämna och ojämna intervall, och inte alltid på samma plats, behöver underhåll och reparationer utförda av fackmän. Motorfordonstillverkarna samarbetar med utvalda återförsäljare och verkstäder för att tillhandahålla service som är speciellt anpassad för produkten. Av kapacitets- och effektivitetsskäl kan ett sålunda utformat

¹ EGT nr 36, 6.3.1965, s. 533/65.

² EGT nr C 165, 24.6.1983, s. 2.

³ EGT nr L 29, 3.2.1975, s. 1.

⁴ EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62.

⁵ EGT nr L 285, 29.12.1971, s. 49.

samarbete inte utsträckas till ett obegränsat antal återförsäljare och verkstäder. Att förena service och distribution i samma organisation måste betraktas som mera effektivt än en uppdelning mellan å ena sidan en försäljningsorganisation för nya fordon och å den andra sidan en serviceorganisation med försäljning av reservdelar, särskilt med tanke på att innan ett nytt fordon levereras till konsumenten företaget inom säljorganisationen måste genomföra en teknisk besiktning av fordonet enligt tillverkarens specifikationer.

bidrar till att företagen inom säljorganisationen koncentrerar sig på de varor som levereras av tillverkaren eller med hans samtycke och därmed säkerställer att distribution och service är speciellt anpassade till fordonen i fråga (artikel 3.3). Dessa skyldigheter ger återförsäljaren ett incitament att utveckla försäljning och service när det gäller de varor som omfattas av avtalet och främjar därmed konkurrensen mellan dessa varor inbördes och mellan dem och konkurrerande varor.

- 5) Tvånget att anlita det auktoriserade systemet är emellertid inte alltid nödvändigt för en effektiv distribution. Det föreskrivs i undantagen från gruppundantaget att leverans till återförsäljarna av varor som omfattas av avtalet inte får förbjudas om de

— tillhör samma säljorganisation (artikel 3.10 a),

eller

— köper reservdelar för eget bruk vid reparationer eller underhåll (artikel 3.10 b).

Åtgärder som vidtas av en tillverkare eller företag inom säljorganisationen för att skydda det selektiva distributionssystemet är förenliga med undantaget enligt denna förordning. Detta gäller särskilt återförsäljarens skyldighet att endast sälja fordon till en konsument genom en mellanhand om konsumenten har godkänt mellanhanden som sitt ombud (artikel 3.11).

- 6) Det bör vara möjligt att hindra grossister som inte tillhör säljorganisationen att återförsälja reservdelar som har tillverkats av motorfordonsstillverkare. Det kan antas att det för konsumenten fördelaktiga system som gör det möjligt att snabbt få tillgång till alla de reservdelar som omfattas av avtalsprogrammet, inklusive delar med låg omsättning, inte skulle kunna upprätthållas utan tvånget att anlita det auktoriserade systemet.
- 7) Förbudet mot att handla med konkurrerande varor och mot att i vissa lokaler handla med motorfordon av andra märken kan i princip undantas, därför att dessa förbud

- 8) Förbud mot att handla med konkurrerande varor kan emellertid inte under alla förhållanden betraktas som nödvändiga för en effektiv distribution. Återförsäljare måste vara fria att från tredje man köpa reservdelar som i kvalitets hänseende kan jämföras med dem som tillhandahålls av tillverkaren, till exempel om delarna tillverkas av en underleverantör som också levererar till motorfordons-tillverkaren, och att använda och sälja dessa delar. De skall också ha möjlighet att för de motorfordon som ingår i avtalsprogrammet fritt få välja reservdelar som inte bara är av likvärdig utan av högre kvalitet. Genom denna inskränkning i konkurrensförbudet tas hänsyn till betydelsen av fordonens säkerhet och av upprätthållandet av en effektiv konkurrens (artikelarna 3.4, 4.1.6 och 4.1.7).

- 9) De begränsningar som gäller återförsäljarens verksamhet utanför det område som han har tilldelats leder till ökade insatser för försäljning och service inom ett överskådligt avtalat område, en marknadskänedom baserad på nära kontakt med konsumenterna samt ett mer efterfrågeinriktat utbud (artikel 3.8 och 3.9). Efterfrågan på de varor som omfattas av avtalet skall dock förbli flexibel och bör inte begränsas regionalt. Återförsäljare skall inte endast ha möjlighet att tillgodose efterfrågan på de varor som omfattas av avtalet inom sina avtalade områden, utan skall också kunna tillgodose efterfrågan från personer och företag inom andra delar av den gemensamma marknaden. Återförsäljare bör inte hindras från att göra reklam i ett medium som riktas till kunder inom det avtalade området men som även täcker ett större område, eftersom sådan reklam inte strider mot skyldigheten att främja försäljningen inom det avtalade området.

- 10) De skyldigheter som anges i artikel 4.1 har direkt samband med skyldigheterna enligt artikel 1-3 och påverkar deras konkurrensbegränsande verkningar. Dessa skyldigheter, som i enskilda fall kan omfattas av förbudet i fördragets artikel 85.1, kan också undantas på grund av deras direkta samband med en eller flera av de skyldigheter som är undantagna enligt artikel 1-3 (artikel 4.2).
- 11) Enligt artikel 1.2 b i förordning nr 19/65/EEG skall de villkor anges som skall vara uppfyllda för att förklaringen om att artikel 85.1 inte är tillämplig skall gälla.
- 12) Enligt artikel 5.1.1 a och b, är det ett villkor för undantag, oavsett var inom den gemensamma marknaden fordonet har inköpts, att företaget enligt tillverkarens fastställda minimikrav uppfyller garantibestämmelserna och tillhandahåller kostnadsfri service och service i samband med tillbakatagande av fordon. Avsikten med dessa bestämmelser är att förhindra att konsumentens frihet att köpa var som helst inom den gemensamma marknaden inskränks.
- 13) Avsikten med artikel 5.1.2 a, är att ge tillverkaren möjlighet att bygga upp en koordinerad säljorganisation utan att störa det förtroendefulla förhållandet mellan återförsäljare och deras underåterförsäljare. Om leverantören förbehåller sig rätten att godkänna de underåterförsäljare som återförsäljaren utser, skall han inte därför utan saklig grund kunna vägra att ge sitt godkännande.
- 14) Enligt artikel 5.1.2 b, får leverantören inte på en återförsäljare inom säljorganisationen ställa krav enligt artikel 4.1 som är diskriminerande eller oskäliga.
- 15) Avsikten med artikel 5.1.2 c, är att motverka att återförsäljaren koncentrerar sina beställningar hos leverantören till följd av kumulativa rabatter. Denna bestämmelse är avsedd att göra det möjligt för reservdelsleverantörer vars sortiment inte är lika omfattande som tillverkarens att konkurrera på lika villkor.
- 16) Enligt artikel 5.1.2 d, är det ett villkor för undantag att det skall vara möjligt för återförsäljaren att till kunder inom den gemensamma marknaden köpa serietillverkade personbilar i ett utförande som är anpassat till deras vistelseort eller fordonets registreringsort, om motsvarande modell också erbjuds av tillverkaren genom företag inom säljorganisationen på den orten (artikel 13.10). Genom denna bestämmelse undviks risken för att tillverkaren och företag inom säljorganisationen skulle kunna utnyttja produktdifferentiering mellan olika delar av den gemensamma marknaden för att dela upp marknaden.
- 17) Enligt artikel 5.2 görs undantaget från skyldigheten att iaktta konkurrensförbudet och från förbudet mot handel med andra fordonsmärken beroende av ytterligare minimivillkor. Avsikten med detta är att förhindra att återförsäljaren i alltför hög grad blir ekonomiskt beroende av leverantören på grund av sådana skyldigheter och avstår från den konkurrerande verksamhet som formellt är tillåten, eftersom den skulle stå i strid med tillverkarens eller andra till säljorganisationen anslutna företags intressen.
- 18) Enligt artikel 5.2.1 a, kan återförsäljaren, om särskilda skäl föreligger, motsätta sig att han åläggs sådana alltför långtgående skyldigheter som avses i artikel 3.3 eller 3.5.
- 19) Leverantören kan förbehålla sig rätten att utse ytterligare försäljnings- och serviceföretag inom det avtalade området eller ändra detta område, men endast om han kan visa att det finns särskilda skäl för detta (artikel 5.2.1 b, och artikel 5.3). Detta gäller till exempel om det annars skulle kunna finnas skäl att befräna en allvarlig försämring i försäljningen eller servicen beträffande de varor som omfattas av avtalet.
- 20) I artikel 5.2.2 och 5.2.3, fastställs minimivillkor för undantag med avseende på försäljnings- och serviceavtalets giltighetstid och uppsägning. Tillsammans leder ett konkurrensförbud eller ett förbud mot handel med andra fordonsmärken, återförsäljarens investeringar för att förbättra försäljning och service beträffande de varor som omfattas av avtalet och ett kortfristigt avtal eller ett avtal med kort uppsägningstid till att återförsäljarens beroende av leverantören ökar väsentligt.

- 21) Enligt artikel 1.2 a i förordning nr 19/65/EEG skall anges vilka begränsningar eller bestämmelser som avtalen inte får innehålla för att förklaringen enligt föreliggande förordning om att artikel 85.1 inte är tillämplig skall gälla.
- 22) Avtal enligt vilka en motorfordonstillverkare överlåter återförsäljningen av sina varor åt en annan omfattas inte av gruppundantaget enligt denna förordning på grund av deras långtgående verkningar på konkurrensen (artikel 6.1).
- 23) Skyldigheten för återförsäljaren att tillämpa minimipriser eller maximirabatter utesluter möjligheten till gruppundantag enligt denna förordning (artikel 6.2).
- 24) Undantaget gäller inte om parterna beträffande varor som omfattas av denna förordning träffar avtal sinsemellan om skyldigheter som skulle vara godtagbara i den kombination av skyldigheter som är undantagen enligt kommissionens förordningar (EEG) nr 1983/83¹ eller (EEG) nr 1984/83² om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av ensamåterförsäljaravtal respektive exklusiva inköpsavtal, men som är mera långtgående än de skyldigheter som är undantagna enligt denna förordning (artikel 6.3).
- 25) Försäljnings- och serviceavtal kan undantas enligt de villkor som anges i artiklarna 5 och 6, om tillämpningen av de skyldigheter som avses i artikel 1-4 i denna förordning medför en förbättring av försäljning och service som är till gagn för konsumenten och det finns en effektiv konkurrens inte endast mellan olika tillverkares säljorganisationer utan även i viss utsträckning inom varje organisation inom den gemensamma marknaden. Beträffande de varugrupper som uppräknas i artikel 1 i denna förordning kan det för närvarande antas att förutsättningarna för en effektiv konkurrens är för handen, också vad gäller handeln mellan medlemsstater, så att europeiska konsumenter i allmänhet kan anses få en skäligen andel av de fördelar som denna konkurrens medför.
- 26) Artiklarna 7, 8 och 9 om undantagets retroaktiva verkan är baserade på artiklarna 3 och 4 i förordning nr 19/65/EEG och artikel 4-7 i förordning nr 17. Artikel 10 ger uttryck för kommissionens befogenhet enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG att i enskilda fall inte tillämpa undantaget eller att ändra dess räckvidd, och där ges flera viktiga exempel på sådana fall.
- 27) Med hänsyn till denna förordnings vittgående konsekvenser för de personer som berörs av den bör den träda i kraft först den 1 juli 1985. Enligt artikel 2.1 i förordning nr 19/65/EEG kan undantaget meddelas för en bestämd period. En period som sträcker sig till och med den 30 juni 1995 är lämplig, eftersom en fullständig planläggning av distributionssystemen inom motorfordonsbranschen måste göras flera år i förväg.
- 28) De avtal som uppfyller villkoren i denna förordning behöver inte anmälas.
- 29) Denna förordning påverkar inte tillämpningen av förordningarna (EEG) nr 1983/83 eller (EEG) nr 1984/83 eller av kommissionens förordning (EEG) nr 3604/82 av den 23 december 1982 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av specialiseringsavtal³ eller rätten enligt rådets förordning nr 17 att i ett enskilt fall begära ett beslut av kommissionen. Den utgör inget hinder för medlemsstaternas lagar och författningar enligt vilka med hänsyn till särskilda omständigheter vissa konkurrensbegränsande skyldigheter som förekommer i ett avtal som är undantaget enligt denna förordning förbjuds eller förklaras överkställbara. Gemenskapsrättens företrädare kan dock inte påverkas av det föregående.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Enligt fördragets artikel 85.3 förklaras att på de villkor som föreskrivs i denna förordning artikel 85.1 inte gäller avtal i vilka endast två företag är parter och enligt vilka den ena avtalsparten förbinder sig att inom ett visst område inom den gemensamma marknaden för återförsäljning leverera

— endast till den andra parten, eller

— endast till den andra parten och till ett angivet antal andra företag inom säljorganisationen

¹ EGT nr L 173, 30.6.1983, s. 1.

² EGT nr L 173, 30.6.1983, s. 5.

³ EGT nr L 376, 31.12.1982, s. 33.

vissa med tre eller flera hjul försedda motorfordon avsedda för användning på allmänna vägar samt reservdelar till dessa.

Artikel 2

Undantaget enligt fördragets artikel 85.3 gäller även om den skyldighet som avses i artikel 1 kombineras med en skyldighet för leverantören att inom det avtalade området varken sälja varor som omfattas av avtalet till konsumenter eller att tillhandahålla service för dessa varor.

Artikel 3

Undantaget enligt fördragets artikel 85.3 gäller även om den skyldighet som avses i artikel 1 kombineras med en skyldighet för återförsäljaren

1. att inte utan leverantörens samtycke ändra de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor, såvida inte sådana ändringar är föremål för ett avtal med en konsument och berör ett visst motorfordon som omfattas av avtalsprogrammet och som denne har köpt,
2. att inte tillverka varor som konkurrerar med de varor som omfattas av avtalet,
3. att varken sälja nya motorfordon som konkurrerar med de varor som omfattas av avtalet eller i de lokaler som används för försäljning av varor som omfattas av avtalet sälja andra nya motorfordon än de som tillverkaren erbjuder sig att leverera,
4. att varken sälja reservdelar som konkurrerar med de varor som omfattas av avtalet men som inte motsvarar dessa varor i kvalitetshänseende eller använda dem för reparation eller underhåll av de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor,
5. att inte med tredje man ingå försäljnings- eller serviceavtal för varor som konkurrerar med de varor som omfattas av avtalet,
6. att inte utan tillverkarens samtycke ingå försäljnings- eller serviceavtal med företag som verkar inom det avtalade området avseende varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor eller ändra eller säga upp sådana avtal,
7. att ålägga företag med vilka återförsäljaren har ingått avtal enligt 6 skyldigheter motsvarande dem som återförsäljaren har godkänt i förhållande till leverantören och som omfattas av artikel 1-4 och är i överensstämmelse med artiklarna 5 och 6,

8. att inte utanför det avtalade området
  - a) ha filialer eller hålla lager för distributionen av de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor,
  - b) söka kunder till de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor,
9. att inte åt tredje man överlåta försäljning eller service av de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor utanför det avtalade området,
10. att leverera till en återförsäljare
  - a) de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor endast om återförsäljaren är ett företag inom säljorganisationen, eller
  - b) reservdelar som omfattas av avtalsprogrammet endast om återförsäljaren använder dem till reparation eller underhåll av ett motorfordon,
11. att sälja motorfordon som omfattas av avtalsprogrammet eller motsvarande varor till konsumenter genom en mellanhand endast om denne i förväg har erhållit en skriftlig fullmakt att för deras räkning köpa och eventuellt motta leverans av ett angivet motorfordon,
12. att iaktta de skyldigheter som avses i 1 och 6-11 under en tid av högst ett år efter det att avtalet har sagts upp eller upphört att gälla.

Artikel 4

1. Artiklarna 1, 2 och 3 gäller oavsett om återförsäljaren har ålagts skyldigheten
  - 1) att för försäljning och service iaktta minimikrav, särskilt när det gäller
    - a) affärslokalernas och de tekniska serviceanläggningarnas utrustning,
    - b) personalens fackmässiga och tekniska utbildning,
    - c) reklam,
    - d) hämtning, lagring och leverans till kunderna av de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor och service på dessa,
    - e) reparation och underhåll av de varor som omfattas av avtalet och motsvarande varor, särskilt när det gäller motorfordonens säkra och tillförlitliga funktion,
  - 2) att från leverantören beställa de varor som omfattas av avtalet endast vid vissa tidpunkter eller inom vissa tidsfrister, förutsatt att intervallet mellan beställningar inte överstiger tre månader,

- 3) att inom det avtalade området och inom en viss tidsperiod eftersträva att sälja den minimikvantitet av de varor som omfattas av avtalet som bestäms enligt avtal mellan parterna eller, om inget sådant avtal föreligger, som bestäms av leverantören på grundval av beräkningar av återförsäljarens avsättningsmöjligheter,
- 4) att lagerföra den mängd av de varor som omfattas av avtalet som bestäms enligt avtal mellan parterna eller, om inget sådant avtal föreligger, som bestäms av leverantören på grundval av beräkningar av återförsäljarens avsättningsmöjligheter beträffande de varor som omfattas av avtalet inom det avtalade området och inom en given tidsperiod,
- 5) att ha de demonstrationsfordon inom ramen för avtalsprogrammet, eller det antal sådana fordon som bestäms enligt avtal mellan parterna eller, om inget sådant avtal föreligger, som bestäms av leverantören på grundval av beräkningar av återförsäljarens möjliga försäljning av de motorfordon som omfattas av avtalsprogrammet,
- 6) att för de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor utföra garantiservice, kostnadsfri service och service i samband med tillbakatagande av fordon,
- 7) att för garantiservice, kostnadsfri service och service i samband med tillbakatagande av fordon i fråga om de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor endast använda reservdelar som omfattas av avtalsprogrammet eller motsvarande varor,
- 8) att i allmänna termer upplysa kunderna om i vilken omfattning reservdelar av annat ursprung kan komma till användning vid reparation eller underhåll av de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor,
- 9) att upplysa kunderna varje gång som reservdelar av annat ursprung har använts vid reparation eller underhåll av de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor när reservdelar som omfattas av avtalsprogrammet eller motsvarande varor, försedda med tillverkarens varumärke, också fanns tillgängliga.
2. Undantaget enligt fördragets artikel 85.3 gäller även om den skyldighet som avses i artikel 1 kombineras med sådana skyldigheter som avses i punkt 1 ovan och dessa skyldigheter i enskilda fall omfattas av förbudet i artikel 85.1.

Artikel 5

1. Artiklarna 1, 2, 3 och 4.2 gäller under förutsättning att

- 1) återförsäljaren förbinder sig
- a) att när det gäller motorfordon som omfattas av avtalsprogrammet eller motsvarande motorfordon som har levererats inom den gemensamma marknaden av

ett annat företag tillhörande säljorganisationen uppfylla garantibestämmelserna och utföra kostnadsfri service och service i samband med tillbakatagande av fordon i en omfattning som motsvarar återförsäljarens skyldighet enligt artikel 4.1.6, men som inte behöver gå utöver den skyldighet som har ålagts företaget inom säljorganisationen eller som tillverkaren har åtagit sig vid leverans av sådana motorfordon,

- b) att ålägga de företag inom det avtalade området med vilka återförsäljaren har ingått försäljnings- och serviceavtal enligt artikel 3.6 skyldigheten att uppfylla garantibestämmelserna och utföra kostnadsfri service och service i samband med tillbakatagande av fordon i minst samma omfattning som det åligger återförsäljaren,

2) leverantören

- a) inte utan saklig grund vägrar att ge sitt samtycke till att ingå, ändra eller säga upp sådana underavtal som avses i artikel 3.6,

- b) inte i förhållande till återförsäljarens skyldigheter enligt artikel 4.1 tillämpar minimikrav eller kriterier för beräkningar på så sätt att återförsäljaren utan saklig grund utsätts för diskriminering eller orättvis behandling,

- c) i det system han använder för att beräkna rabatter vid aggregering av kvantiteter eller värdet på de varor som återförsäljaren under en viss period har erhållit från leverantören och företag med anknytning till denne åtminstone skiljer mellan leveranser av

- motorfordon som omfattas av avtalsprogrammet,
- reservdelar som omfattas av avtalsprogrammet, för leveranser av vilka återförsäljaren är beroende av företag inom säljorganisationen, och
- andra varor,

- d) för fullgörande av försäljningsavtal som har träffats mellan återförsäljaren och en konsument inom den gemensamma marknaden också till återförsäljaren levererar en personbil som motsvarar en modell som omfattas av avtalsprogrammet och som säljs av tillverkaren eller med tillverkarens samtycke inom den medlemsstat där fordonet skall registreras.

2. Om återförsäljaren enligt artikel 5.1 har åtagit sig att förbättra distributions- och servicestrukturen, gäller undantaget enligt artikel 3.3 och 3.5 skyldigheten att inte sälja andra nya motorfordon än de som omfattas av avtalsprogrammet eller att inte göra sådana fordon till föremål för ett försäljnings- och

serviceavtal, under förutsättning att

- 1) parterna avtalar
  - a) att leverantören skall befria återförsäljaren från de skyldigheter som anges i artikel 3.3 och 3.5, om återförsäljaren visar att det finns saklig grund för detta,
  - b) att leverantören förbehåller sig rätten att träffa försäljnings- och serviceavtal för de varor som omfattas av avtalet med angivna andra företag inom det avtalade området eller att ändra det avtalade området endast om leverantören visar att det finns saklig grund för detta,
- 2) avtalet gäller för en tid av minst fyra år eller, om giltighetstiden är obestämd, den normala uppsägningstiden är minst ett år för båda parter, om inte
  - leverantören är skyldig enligt lag eller ett särskilt avtal att betala skälig ersättning vid avtalets upphörande, eller
  - återförsäljaren nyligen har anslutit sig till säljorganisationen och det är första gången som han avtalar om avtalstid eller normal uppsägningstid,
- 3) vardera parten när det gäller ett tidsbestämt avtal förbinder sig att minst sex månader före avtalets upphörande underrätta den andra parten om att han inte avser att förlänga avtalet.
3. En part får endast åberopa särskilda sakliga grunder enligt denna artikel som har exemplifierats i avtalet, om i liknande fall sådana grunder tillämpas utan diskriminering på företag inom säljorganisationen.
4. De villkor för undantag som anges i denna artikel påverkar inte en parts rätt att med angivande av grunden säga upp avtalet.

Artikel 6

Artiklarna 1, 2, 3 och 4.2 gäller inte om

1. båda avtalsparterna eller de företag som har anknytning till dem är motorfordonstillverkare, eller
2. tillverkaren, leverantören eller ett annat företag inom säljorganisationen ålägger återförsäljaren att vid återförsäljning av de varor som omfattas av avtalet eller

motsvarande varor inte underskrida angivna priser eller överskrida angivna handelsrabatter, eller

3. parterna träffar avtal eller deltar i samordnade förfaranden avseende motorfordon försedda med tre eller flera hjul eller reservdelar till dessa som är undantagna från förbudet i fördragets artikel 85.1 enligt förordning (EEG) nr 1983/83 eller (EEG) nr 1984/83 i en omfattning som går utöver räckvidden av föreliggande förordning.

Artikel 7

1. Beträffande avtal som förelåg den 13 mars 1962 och som har anmälts före den 1 februari 1963 och avtal, oavsett om dessa har anmälts eller inte, som omfattas av artikel 4.2.1, i förordning nr 17, skall förklaringen i föreliggande förordning om att fördragets artikel 85.1 inte är tillämplig gälla med retroaktiv verkan från den tidpunkt när villkoren för tillämpning av förordningen har uppfyllts.
2. Beträffande alla andra avtal som har anmälts före denna förordnings ikraftträdande skall förklaringen i förordningen om att fördragets artikel 85.1 inte skall tillämpas gälla med retroaktiv verkan från den tidpunkt när villkoren i denna förordning var uppfyllda, dock tidigast från och med anmälningdagen.

Artikel 8

Om avtal som förelåg den 13 mars 1962 och som har anmälts före den 1 februari 1963 eller avtal som omfattas av artikel 4.2.1 i förordning nr 17 och som har anmälts före den 1 januari 1967 ändras före den 1 oktober 1985 så att de uppfyller villkoren för tillämpning av föreliggande förordning, och om ändringen meddelas kommissionen före den 31 december 1985, skall förbudet i fördragets artikel 85.1 inte gälla perioden före ändringen. Meddelandet gäller från och med den dag när det inkommer till kommissionen. Om meddelandet skickas med rekommenderat brev, gäller det från och med den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

Artikel 9

1. Beträffande avtal som omfattas av fördragets artikel 85 till följd av Storbritanniens, Irlands och Danmarks anslutning gäller artiklarna 7 och 8, dock ersätts datumet den 13 mars 1962 av den 1 januari 1973 och den 1 februari 1963 respektive den 1 januari 1967 av den 1 juli 1973.
2. Beträffande avtal som omfattas av fördragets artikel 85 till

följd av Greklands anslutning gäller artiklarna 7 och 8, dock ersätts datumet den 13 mars 1962 av den 1 januari 1981 och den 1 februari 1963 respektive den 1 januari 1967 av den 1 juli 1981.

Artikel 10

Kommissionen kan enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG bestämma att denna förordning inte skall tillämpas, om den i ett visst fall konstaterar att ett avtal som omfattas av denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med bestämmelserna i fördragets artikel 85.3, och särskilt

1. om, inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den, de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor inte är utsatta för konkurrens från varor som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade,
2. om tillverkaren eller ett företag inom säljorganisationen kontinuerligt eller systematiskt och med medel som inte är undantagna enligt denna förordning gör det svårt för konsumenter eller andra företag inom säljorganisationen att inom den gemensamma marknaden få tillgång till de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor eller service för dessa varor,
3. om det för de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor under en längre tidsperiod tillämpas priser eller leveransvillkor som skiljer sig väsentligt mellan medlemsstater och dessa väsentliga skillnader främst beror på skyldigheter som är undantagna enligt denna förordning,
4. om det i avtal avseende leverans till återförsäljaren av personbilar som motsvarar en modell som omfattas av avtalsprogrammet tillämpas priser eller villkor som inte är sakligt grundade och har till syfte eller resultat att dela upp den gemensamma marknaden.

Artikel 11

Bestämmelserna i denna förordning gäller även om de skyldigheter som avses i artikel 1-4 gäller företag som har anknytning till en avtalspart.

Artikel 12

Denna förordning skall också tillämpas på sådana samordnade förfaranden som avses i artikel 1-4.

Artikel 13

I denna förordning används följande begrepp med de betydelse som här anges.

1. *Försäljnings- och serviceavtal*: ramavtal för en bestämd eller obestämd period mellan två företag enligt vilka den part som levererar varorna åt den andra parten överlåter försäljning och service beträffande dessa varor.
2. *Parter*: de företag som är parter i ett sådant avtal som avses i artikel 1, där leverantören är det företag som levererar de varor som omfattas av avtalet och återförsäljaren är det företag åt vilket leverantören överlåter försäljning och service beträffande dessa varor.
3. *Det avtalade området*: det angivna område inom den gemensamma marknaden som omfattas av den exklusiva leveransskyldigheten som avses i artikel 1.
4. *Varor som omfattas av avtalet*: med tre eller flera hjul försedda motorfordon avsedda för användning på allmänna vägar samt reservdelar till dessa som är föremål för ett sådant avtal som avses i artikel 1.
5. *Avtalsprogrammet*: samtliga de varor som omfattas av avtalet.
6. *Reservdelar*: delar som är avsedda att monteras i eller på ett motorfordon för att ersätta fordonets delar. Avgränsningen mellan reservdelar och andra delar och tillbehör bestäms på det sätt som är brukligt i branschen.
7. *Tillverkaren*: ett företag
  - a) som tillverkar eller låter tillverka de motorfordon som omfattas av avtalsprogrammet, eller
  - b) som har anknytning till ett företag enligt a.
8. *Anknutna företag*:
  - a) företag av vilka det ena direkt eller indirekt
    - äger mer än hälften av det andra företags kapital- eller rörelsetillgångar, eller
    - kan utöva mer än hälften av rösträttigheterna i det andra, eller

- kan utse mer än hälften av ledamöterna i det andra företags styrelse, direktion eller organ som rättsligt företräder företaget, eller
  - har rätt att leda det andra företags verksamhet,
- b) företag i förhållande till vilka ett tredje företag direkt eller indirekt kan utöva de rättigheter eller befogenheter som anges i a.
9. *Företag inom säljorganisationen:* avtalsparterna samt tillverkaren och de företag åt vilka försäljning eller service beträffande de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor har överlåtits av tillverkaren eller med dennes samtycke.
10. *En personbil som motsvarar en modell som omfattas av avtalsprogrammet:* en personbil
- som är serietillverkad eller –monterad av tillverkaren, och
- som har samma karosseriform, kardanaxel, chassi och motortyp som en personbil som omfattas av avtalsprogrammet.
11. *Motsvarande varor:* med motsvarande motorfordon och motsvarande delar avses sådana som är av samma typ som de som omfattas av avtalsprogrammet, som säljs av tillverkaren eller med dennes samtycke och som är föremål för ett försäljnings- eller serviceavtal med ett företag inom säljorganisationen.
12. *Distribution och försäljning* innefattar även andra avsättningsformer, t.ex. leasing.

Artikel 14

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1985.

Den gäller till och med den 30 juni 1995.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 12 december 1984.

På kommissionens vägnar

Frans ANDRIESEN

Medlem av kommissionen

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 2349/84

av den 23 juli 1984

om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av patentlicensavtal

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden¹, senast ändrad genom Anslutningsakten för Grekland, särskilt artikel 1 i denna,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning²,

efter att ha samrått med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

med beaktande av följande:

- 1) Enligt förordning nr 19/65/EEG har kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden som omfattas av artikel 85.1, i vilka endast två företag är parter och som innehåller begränsningar i fråga om förvärv eller utnyttjande av rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd, särskilt patent, bruksmönster, mönster eller varumärken eller i fråga om rättigheter som följer av avtal om överlåtelse eller upplåtelse av rätten att använda en tillverkningsmetod eller kunskaper om användning eller tillämpning av industriella processer.
- 2) Med patentlicensavtal avses avtal enligt vilka ett företag, patenthavaren (licensgivaren), tillåter ett annat företag (licenstagaren) att utnyttja den patentskyddade uppfinningen på ett eller flera av de sätt som medges enligt patenträtten, särskilt tillverkning, användning eller försäljning.
- 3) Mot bakgrund av de erfarenheter som hittills har vunnits är det möjligt att bestämma en grupp av patentlicensavtal

som kan omfattas av artikel 85.1, men som i regel kan anses uppfylla villkoren i artikel 85.3. I den mån patentlicensavtal i vilka endast företag från en medlemsstat är parter och som endast avser ett eller flera patent från denna medlemsstat kan påverka handeln mellan medlemsstater, bör avtalen ingå i den undantagna gruppen.

- 4) Denna förordning gäller licenser för nationella patent i medlemsstaterna, gemenskapspatent³ eller europeiska patent⁴ som har meddelats för medlemsstater, licenser för bruksmönster eller "certificats d'utilité" i medlemsstaterna samt licenser beträffande uppfinningar för vilka en patentansökan inlämnas inom ett år. Om sådana patentlicensavtal innehåller skyldigheter som inte endast avser områden inom den gemensamma marknaden utan även skyldigheter som berör länder som inte är medlemmar, skall detta förhållande inte hindra att denna förordning tillämpas på de skyldigheter som avser områden inom den gemensamma marknaden.
- 5) Om licensavtal avseende länder som inte är medlemmar eller områden som sträcker sig utanför gemenskapens gränser inom den gemensamma marknaden har verkningar som kan omfattas av artikel 85.1, bör denna förordning gälla sådana avtal på samma sätt som om det rörde sig om avtal avseende områden inom den gemensamma marknaden.
- 6) Denna förordning bör även gälla avtal om överlåtelse och förvärv av de rättigheter som avses i punkt 4 ovan, om risken som är förenad med utnyttjandet kvarstår hos överlåtaren, patentlicensavtal där licensgivaren inte är

¹ EGT nr 36, 6.3.1965, s. 533/65.

² EGT nr C 58, 3.3.1979, s. 12.

³ Konventionen om det europeiska patentet för den gemensamma marknaden (Gemenskapens patentkonvention) av den 15 december 1975 (EGT nr L 17, 26.1.1976, s. 1).

⁴ Konvention om meddelandet av europeiska patent av den 5 oktober 1973.

- patenthavaren men är bemyndigad av patenthavaren att meddela licensen (t. ex. vid underlicenser) och patentlicensavtal där parternas rättigheter eller skyldigheter övertas av företag som de har anknäpning till.
- 7) Denna förordning gäller inte renodlade försäljningsavtal, som regleras av bestämmelserna i kommissionens förordning (EEG) nr 1983/83 av den 22 juni 1983 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av ensamåterförsäljaravtal¹.
- 8) Eftersom den hittills vunna erfarenheten är otillräcklig bör denna förordning inte omfatta patentpooler, licensavtal som har träffats i samband med gemensamma företag, ömsesidiga licensavtal eller licensavtal om växtförädlarens rättigheter. Förordningen bör dock gälla ömsesidiga avtal som inte medför några områdesbegränsningar inom den gemensamma marknaden.
- 9) Däremot bör förordningen även omfatta patentlicensavtal som också innehåller bestämmelser om överlåtelse eller upplåtelse av rätten att använda tekniskt kunnande som inte är patentskyddat, eftersom sådana blandade avtal ofta träffas för att göra det möjligt att överföra komplicerad teknik där både patentskyddade och icke-patentskyddade moment ingår. Sådana avtal kan enligt denna förordning endast anses uppfylla villkoren i artikel 85.3 om det tekniska kunnande som meddelas är hemligt och möjliggör ett bättre utnyttjande av de patent som meddelas i licensen (know-how). Bestämmelser om know-how omfattas av denna förordning endast i den mån som de patent som meddelas i licensen behövs för att uppnå målen med den överförda tekniken och så länge åtminstone ett av dessa patent fortfarande gäller.
- 10) Förordningen bör även omfatta patentlicensavtal som innehåller bestämmelser om varumärken, under förutsättning att det tillses att varumärkeslicensen inte utnyttjas för att utsträcka patentlicensens verkningar utöver patentets giltighetstid. För detta ändamål bör licenstagaren ha rätt att inom "licensområdet", dvs. det område omfattande hela den gemensamma marknaden eller en del av den där licensgivaren innehar patent som licenstagaren har rätt att utnyttja såsom tillverkaren av "den licensierade produkten", dvs. den produkt som det licensierade patentet avser eller som är ett direkt resultat av den metod som detta patent avser, för att undvika att licenstagaren skall bli tvungen att träffa ett nytt varumärkesavtal med licensgivaren när patentets giltighetstid löper ut för att inte mista den goodwill som är knuten till den licensierade produkten.
- 11) Exklusiva licensavtal, dvs. avtal enligt vilka licensgivaren förbinder sig att inte själv utnyttja "den licensierade uppfinnningen" — den patenterade uppfinnning som meddelas i licensen — och eventuellt know-how som meddelas licenstagaren, inom licensområdet och att inte meddela ytterligare licenser där, är inte i och för sig oförenliga med artikel 85.1, om de gäller införande och skydd av en ny teknik inom licensområdet, på grund av den betydande forskningsinsats och den risk som är förenad med tillverkning och marknadsföring av en produkt som vid den tidpunkt när avtalet träffas ännu är okänd för konsumenterna i licensområdet. Detta kan även vara fallet om avtalen gäller införande och skydd av en ny metod för tillverkning av en produkt som redan är känd. I den mån sådana avtal i andra fall kan omfattas av artikel 85.1 bör de av hänsyn till rättssäkerheten tas med i artikel 1 så att även de omfattas av undantaget. Ett sådant undantag för exklusiva licensavtal och för vissa exportförbud som åläggs licensgivaren och hans licenstagare föregriper dock inte den senare utvecklingen av domstolens praxis beträffande sådana avtals ställning enligt artikel 85.1.
- 12) De skyldigheter som räknas upp i artikel 1 bidrar i allmänhet till att förbättra produktionen av varor och främja den tekniska utvecklingen. De gör patenthavarna

¹ EGT nr L 173, 30.6.1983, s. 1.

- villigare att meddela licenser och licenstagarna mer benägna att göra de investeringar som behövs för att tillverka, använda och marknadsföra en ny produkt eller använda en ny metod, så att andra företag än patenthavaren får möjlighet att tillverka sina produkter med hjälp av den senaste tekniken och att vidareutveckla denna teknik. Detta medför en ökning av antalet produktionsanläggningar samt en ökning av kvantiteten och en höjning av kvaliteten på de varor som produceras inom den gemensamma marknaden. Detta gäller särskilt licensgivarens och licenstagarens skyldighet att inte utnyttja den licensierade uppfinningen inom licensområdet, och i synnerhet att inte exportera den licensierade produkten till, när det gäller licensgivaren, licensområdet och, när det gäller licenstagaren, de områden som är förbehållna licensgivaren, dvs. de områden inom den gemensamma marknaden där licensgivaren har patentskydd och inte har meddelat några licenser. Detta gäller även såväl licenstagarens skyldighet att inte under en period som kan vara lika med licensens giltighetstid aktivt marknadsföra produkten inom andra licenstagares områden (dvs. ett förbud mot aktiv konkurrens som avses i artikel 1.1.5) som licenstagarens skyldighet att inte inom andra licenstagares områden föra den licensierade produkten under en period som är begränsad till några få år (dvs. ett förbud inte endast mot aktiv konkurrens utan även mot "passiv konkurrens", som består i att licenstagaren inom ett område tar emot beställningar som han inte har efterfrågat från kunder eller återförsäljare i andra licenstagares områden — artikel 1.1.6). Sådana skyldigheter kan dock tillåtas enligt denna förordning endast i fråga om områden där den licensierade produkten är skyddad av "parallella patent", dvs. patent som enligt domstolens rättspraxis hänför sig till samma uppfinning, och så länge som patenten gäller.
- 13) Som regel får konsumenterna en skälig andel av de fördelar som uppnås genom denna förbättring av utbudet av varor på marknaden. För att säkra denna verkan bör emellertid artikel 1 inte vara tillämplig i sådana fall där parterna träffar avtal om att vägra att inom sina respektive områden tillgodose efterfrågan från konsumenter eller återförsäljare som önskar återförsälja på export eller att vidta andra åtgärder för att förhindra parallellimport, eller där licenstagaren åläggs skyldigheten att vägra att ta emot beställningar som han inte har efterfrågat från andra licenstagares områden (passiv försäljning). Detsamma gäller när ett sådant beteende beror på ett samordnat förfarande mellan licensgivaren och licenstagaren.
- 14) Härigenom säkerställs att de ovan redovisade skyldigheterna inte ålägger begränsningar som inte är nödvändiga för att uppnå ovannämnda mål.
- 15) Konkurrensen i distributionsledet upprätthålls genom möjligheten till parallellimport och passiv försäljning. De exklusivitetsskyldigheter som omfattas av denna förordning medför därför i regel inte någon möjlighet att sätta konkurrensen ur spel beträffande en betydande del av varorna i fråga. Detta gäller även avtal enligt vilka exklusiva licenser meddelas för ett område som täcker hela den gemensamma marknaden.
- 16) I den mån parterna i sina avtal åtar sig sådana skyldigheter som avses i artiklarna 1 och 2, men som har mindre räckvidd och därför mindre konkurrensbegränsande verkan än som är tillåtet enligt dessa artiklar, bör även dessa skyldigheter medges undantag enligt denna förordning.
- 17) Om det i ett visst fall konstateras att ett avtal som omfattas av denna förordning har verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, kan kommissionen enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG bestämma att gruppundantaget inte skall tillämpas på de deltagande företagen.
- 18) Det är inte nödvändigt att från den i förordningen angivna gruppen uttryckligen utesluta sådana avtal som inte uppfyller villkoren i artikel 85.1. Det är emellertid önskvärt med hänsyn till de berörda företagens rättssäkerhet att i artikel 2 räkna upp sådana skyldigheter som inte i regel är konkurrensbegränsande, så att även dessa kan omfattas av undantaget för den händelse att de på grund av särskilda ekonomiska eller rättsliga omständigheter i undantagsfall skulle omfattas av artikel 85.1. Uppräkningen av dessa skyldigheter i artikel 2 är inte uttömmande.
- 19) Det skall också anges i förordningen vilka begränsningar eller villkor som inte får förekomma i patentlicensavtal om dessa skall omfattas av gruppundantaget. De begränsningar som anges i artikel 3 kan omfattas av förbudet i artikel 85.1. I dessa fall kan det inte antas generellt att de kommer att ha de positiva verkningar som krävs enligt artikel 85.3 och som är en förutsättning för gruppundantaget.

taget.

- 20) Till dessa begränsningar hör villkor som fråntar licenstagaren den rätt som tillkommer varje tredje man att bestrida ett patents giltighet eller som automatiskt förlänger avtalet med giltighetstiden för varje nytt patent som meddelas under giltighetstiden för de licensierade patent som föreligger när avtalet träffas. Parterna kan dock, oavsett de ursprungliga patentens och eventuella nya licensierade patents giltighetstid, utvidga sitt kontraktsförhållande genom att träffa nya avtal om sådana nya patent eller avtala om betalning av licensavgifter så länge som licenstagaren använder know-how som har meddelats av licensgivaren och som ännu inte har blivit allmänt tillgängligt.
- 21) Sådana begränsningar inkluderar även villkor som begränsar den ena partens frihet att konkurrera med den andra och särskilt att intressera sig för annan teknik än den som är föremål för licensen, eftersom sådana begränsningar hämmar den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Förbudet mot sådana begränsningar bör emellertid sammanjämkas med licensgivarens berättigade intresse av att hans patenterade uppfinning utnyttjas till fullo och att i det syftet kräva att licenstagaren tillverkar och marknadsför den licensierade produkten efter bästa förmåga.
- 22) Till sådana begränsningar hör vidare skyldigheten för licenstagaren att fortsätta att betala licensavgifter sedan alla de patent som har meddelats i licensen har upphört att gälla och det know-how som har meddelats har blivit allmänt tillgängligt, eftersom en sådan skyldighet försätter licenstagaren i ett sämre läge än hans konkurrenter, såvida det inte framgår att denna skyldighet beror på en betalningsplan avseende tidigare utnyttjande av den uppfinning som är föremål för licensen.
- 23) Hit hör även begränsningar som åläggs parterna beträffande priser, kunder eller marknadsföring av de licensierade produkterna eller beträffande de mängder som skall tillverkas eller säljas, särskilt eftersom begränsningar av sistnämnda slag kan ha samma verkan som exportförbud.
- 24) Slutligen räknas hit begränsningar som accepteras av licenstagaren vid tidpunkten för avtalets ingående för att han vill få licensen men som ger licensgivaren en oskäligen konkurrensfördel, t. ex. skyldigheten att till licensgivaren upplåta förbättringar av uppfinningen som licenstagaren åstadkommer eller att acceptera andra licenser eller varor och tjänster från licensgivaren som licenstagaren inte önskar.
- 25) Parter i patentlicensavtal som innehåller skyldigheter som inte omfattas av artiklarna 1 och 2 och som ändå inte har sådana konkurrensbegränsande verkningar som avses i artikel 3 bör erbjudas en förenklad procedur för att efter anmälan komma i åtnjutande av den rättsäkerhet som gruppundantaget innebär (artikel 4). Denna procedur bör samtidigt tillåta kommissionen att säkerställa en effektiv övervakning och förenkla den administrativa kontrollen beträffande avtalen.
- 26) Denna förordning bör med retroaktivt verkan gälla patentlicensavtal som föreligger när den träder i kraft, om sådana avtal redan uppfyller villkoren för tillämpningen av förordningen eller anpassas till dessa (artikel 6-8). Enligt artikel 4.3 i förordning nr 19/65/EEG kan inte dessa bestämmelser åberopas i rättsliga förfaranden som redan har inletts när denna förordning träder i kraft. Bestämmelserna kan inte heller åberopas som grund för skadeståndsanspråk mot tredje man.
- 27) Avtal som omfattas av artiklarna 1 och 2 och som varken har till syfte eller resultat att begränsa konkurrensen på något annat sätt behöver inte längre anmälas. Företag får dock fortfarande i enskilda fall ansöka om icke-ingripandebesked enligt artikel 2 i rådets förordning nr 17¹ eller om undantag enligt artikel 85.3.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Enligt fördragets artikel 85.3 och på de villkor som föreskrivs i denna förordning förklaras att fördragets artikel

¹ EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62.

85.1 inte gäller patentlicensavtal och avtal omfattande både patentlicenser och meddelande av know-how i vilka endast två företag är parter och som innehåller en eller flera av följande skyldigheter:

1. Skyldigheten för licensgivaren att inte tillåta andra företag att utnyttja den uppfinning som är föremål för licensen inom det område — omfattande hela den gemensamma marknaden eller en del av den — som har tilldelats licenstagaren (licensområdet), om och så länge som ett av de patent för vilka licensen har meddelats är i kraft.
2. Skyldigheten för licensgivaren att inte inom licensområdet själv utnyttja den uppfinning för vilken licensen har meddelats om och så länge som ett av de patent för vilka licensen har meddelats ännu är i kraft.
3. Skyldigheten för licenstagaren att inte utnyttja den uppfinning för vilken licensen har meddelats inom områden inom den gemensamma marknaden som är förbehållna licensgivaren, om och så länge som den patenterade produkten skyddas inom dessa områden av parallella patent.
4. Skyldigheten för licenstagaren att inte tillverka eller använda den licensierade produkten eller använda den patenterade metoden eller meddelat know-how inom områden inom den gemensamma marknaden som har tilldelats andra licenstagare, om och så länge som den licensierade produkten skyddas inom dessa områden av parallella patent.
5. Skyldigheten för licenstagaren att inte aktivt marknadsföra den licensierade produkten inom områden inom den gemensamma marknaden som har tilldelats andra licenstagare, och framför allt att inte ägna sig åt reklam som direkt är riktad till dessa områden eller etablera en filial eller hålla lager för distribution där, om och så länge som den licensierade produkten skyddas inom dessa områden av parallella patent.
6. Skyldigheten för licenstagaren att under en period av högst fem år efter det att produkten först marknadsförs inom den gemensamma marknaden av licensgivaren eller någon av dennes licenstagare inte föra den licensierade produkten inom områden inom den gemensamma marknaden som har tilldelats andra licenstagare, om och så länge som den licensierade produkten skyddas inom dessa områden av parallella patent.
7. Skyldigheten för licenstagaren att använda endast licensgivarens varumärke eller den utstyr som är föreskriven av denne för att särskilja den licensierade produkten, förutsatt att licenstagaren inte hindras från att ange sig själv som produktens tillverkare.

2. Det undantag för sådana begränsningar beträffande marknadsföringen av den licensierade produkten som följer av de skyldigheter som anges i punkt 1.2, 3, 5 och 6 gäller endast om licenstagaren själv tillverkar den licensierade produkten eller låter tillverka den av ett företag med anknytning till honom eller en underleverantör.

3. Undantaget enligt punkt 1 gäller även om i ett visst avtal parterna åtar sig sådana skyldigheter som avses där men med mindre räckvidd än som är tillåtet enligt samma punkt.

Artikel 2

1. Artikel 1 gäller oavsett om någon av bl. a. följande skyldigheter, som i regel inte är konkurrensbegränsande, föreligger:

1. Skyldigheten för licenstagare att anskaffa varor eller tjänster från licensgivaren eller ett av licensgivaren angivet företag, förutsatt att dessa varor eller tjänster behövs för att säkerställa ett tekniskt godtagbart utnyttjande av den licensierade uppfinningen.
2. Skyldigheten för licenstagaren att betala en lägsta licensavgift eller tillverka en viss minimikvantitet av den licensierade produkten eller vidta ett visst minimiantal åtgärder för att utnyttja den licensierade uppfinningen.
3. Skyldigheten för licenstagaren att begränsa sitt utnyttjande av den licensierade uppfinningen till ett eller flera av de tekniska användningsområden som omfattas av patentlicensen.
4. Skyldigheten för licenstagaren att inte utnyttja patentet efter avtalets upphörande, såvida patentet fortfarande gäller.
5. Skyldigheten för licenstagaren att inte meddela underlicenser eller överlåta licensen.
6. Skyldigheten för licenstagaren att märka den licensierade produkten med uppgift om patenthavarens namn, det patent som omfattas av licensen eller patentlicensavtalet.

7. Skyldigheten för licenstagaren att inte avslöja det know-how som har meddelats av licensgivaren; denna skyldighet kan licenstagaren vara bunden av även efter avtalets upphörande.

8. Skyldigheten

- a) att underrätta licensgivaren om patentintrång,
- b) att vidta rättsliga åtgärder mot den som gör intrång i patentet,
- c) att biträda licensgivaren i rättsliga förfaranden mot den som gör intrång i patentet,

försatt att dessa skyldigheter inte menligt inverkar på licenstagarens rätt att bestrida giltigheten av det patent som är föremål för licensen.

9. Skyldigheten för licenstagaren att uppfylla specifikationer om den licensierade produktens minimikvalitet, förutsatt att dessa specifikationer behövs för att säkerställa ett tekniskt godtagbart utnyttjande av den licensierade uppfinningen, och att tillåta licensgivaren att utföra kontroller för detta ändamål.

10. Skyldigheten för parterna att underrätta varandra om vunna erfarenheter vid utnyttjandet av den licensierade uppfinningen och att meddela varandra licens på uppfinningar som medför förbättringar av denna eller utvidgar dess användningsområde, förutsatt att dessa underrättelser eller licenser inte är exklusiva.

11. Skyldigheten för licensgivaren att bevilja licenstagaren de fördelaktigare villkor som licensgivaren kan komma att bevilja ett annat företag efter det att avtalet har träffats.

2. För den händelse att de skyldigheter som avses i punkt 1 på grund av särskilda omständigheter omfattas av artikel 85.1, undantas de också, även om patentlicensavtalet inte i övrigt innehåller sådana skyldigheter som är undantagna enligt artikel 1.

Undantaget enligt denna punkt gäller även om i ett visst avtal parterna åtar sig sådana skyldigheter som avses i punkt 1 men med mindre räckvidd än som är tillåtet enligt den punkten.

Artikel 3

Artiklarna 1 och 2.2 gäller inte i följande fall:

1. Om licenstagaren åläggs förbud mot att bestrida giltigheten av de patent som är föremål för licensen eller andra rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller

kommersiell äganderätt inom den gemensamma marknaden och som tillhör licensgivaren eller företag med anknytning till denne; licensgivarens rätt att säga upp licensavtalet i händelse av ett sådant bestridande berörs inte.

2. Om licensavtalets giltighetstid automatiskt förlängs utöver giltighetstiden för de licensierade patent som förelåg när avtalet ingicks genom att nya patent som erhålls av licensgivaren inkluderas i avtalet, såvida inte avtalet innehåller en bestämmelse om att båda parter efter utgången av giltighetstiden för de licensierade patent som förelåg när avtalet ingicks har rätt att säga upp avtalet minst en gång om året; denna bestämmelse berör inte licensgivarens rätt att kräva licensavgifter för hela den period under vilken licenstagaren använder av licensgivaren meddelat know-how som ännu inte har blivit allmänt tillgängligt, även om denna period sträcker sig utöver patentens giltighetstid.

3. Om den ena parten åläggs begränsningar när det gäller att konkurrera med den andra parten, med företag med anknytning till den andra parten eller med andra företag inom den gemensamma marknaden i fråga om forskning och utveckling, tillverkning, användning eller försäljning, utom i den utsträckning som föreskrivs i artikel 1; licenstagarens skyldighet att utnyttja den licensierade uppfinningen efter bästa förmåga berörs inte.

4. Om licenstagaren är ålagd att betala licensavgifter för produkter som inte helt eller delvis är patentskyddade eller tillverkade med användning av en patentskyddad metod eller för användning av know-how som har blivit allmänt tillgängligt, såvida inte licenstagaren eller ett företag med anknytning till denne är skuld till att detta know-how har spridits; denna bestämmelse hindrar inte att det för att underlätta betalning vidtas åtgärder som innebär att licensavgifterna för utnyttjande av en licensierad uppfinning sprids över en period som sträcker sig utöver de licensierade patentens giltighetstid eller den tidpunkt när ifrågavarande know-how har blivit allmänt tillgängligt.

5. Om den ena parten åläggs begränsningar när det gäller den mängd licensierade produkter som han får tillverka eller sälja eller det antal åtgärder som han får vidta för att utnyttja den licensierade uppfinningen.

6. Om den ena parten åläggs begränsningar när det gäller att bestämma pris, delar i priset eller rabatter beträffande de

licensierade produkterna.

Artikel 4

7. Om den ena parten åläggs begränsningar beträffande den kundkrets som han får betjäna, särskilt förbud mot att leverera till vissa grupper av kunder, att använda vissa distributionsmetoder eller att använda olika sorters förpackningar för produkterna för att dela upp kundkretsen, utom i sådana fall som anges i artiklarna 1.1 och 1.7 samt 2.1 och 2.3.
  8. Om licenstagaren är skyldig att till licensgivaren helt eller delvis överlåta rättigheter i eller till patent för förbättringar eller för nya användningsområden för de licensierade patenten.
  9. Om licenstagaren vid tidpunkten för avtalets ingående förmås att acceptera ytterligare licenser som han inte önskar eller att använda patent, varor eller tjänster som han inte önskar, såvida inte dessa patent, varor eller tjänster behövs för att säkerställa ett tekniskt godtagbart utnyttjande av den licensierade uppfinningen.
  10. Om, utan hinder av artikel 1.1.5, licenstagaren är förpliktad under en period som överstiger den som är tillåten enligt artikel 1.1.6, att inte föra den licensierade produkten inom områden som har tilldelats andra licenstagare inom den gemensamma marknaden, eller inte gör detta till följd av ett samordnat förfarande mellan parterna.
  11. Om parterna eller en av dem är förpliktad
    - a) att utan saklig grund vägra att inom sina respektive områden tillgodose efterfrågan från konsumenter eller återförsäljare som önskar sälja varorna inom andra områden inom den gemensamma marknaden,
    - b) att göra det svårt för konsumenter eller återförsäljare att få tillgång till varorna från andra återförsäljare inom den gemensamma marknaden, särskilt att utnyttja rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller kommersiell äganderätt eller vidta åtgärder för att hindra konsumenter eller återförsäljare från att utanför licensområdet få tillgång till eller inom licensområdet marknadsföra varor som lagligen har marknadsförts inom den gemensamma marknaden av patenthavaren eller med dennes samtycke,
1. Undantaget enligt artiklarna 1 och 2 gäller även avtal som innehåller konkurrensbegränsande skyldigheter som varken omfattas av dessa artiklar eller av artikel 3, under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27¹, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 1699/75², och att kommissionen inte gör någon invändning mot detta undantag inom en tidsfrist på sex månader.
  2. Sexmånadersfristen skall löpa från den dag när anmälan inkommer till kommissionen. Om anmälan skickas med rekommenderat brev, skall fristen dock löpa från den dag som framgår av avsändningens poststämpel.
  3. Punkt 1 gäller endast om
    - a) denna artikel uttryckligen åberopas i anmälan eller ett meddelande som bifogas den, och
    - b) de uppgifter som lämnas genom anmälan är fullständiga och korrekta.
  4. Bestämmelserna i punkt 1 kan åberopas i fråga om avtal som anmäls innan denna förordning träder i kraft genom ett meddelande till kommissionen med uttrycklig hänvisning till denna artikel och till anmälan. Punkterna 2 och 3 b skall också tillämpas.
  5. Kommissionen kan göra invändning mot undantaget. Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en medlemsstat inom tre månader efter det att en anmälan enligt punkt 1 eller ett meddelande enligt punkt 4 har skickats till medlemsstaten. Denna begäran skall vara motiverad med hänsyn till fördragets konkurrensregler.
  6. Kommissionen kan när som helst ta tillbaka sin invändning mot undantaget. Om invändningen gjordes på begäran av en medlemsstat och denna begäran vidhålls, kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor.
  7. Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har visat att villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med anmälningdagen.

¹ EGT nr 35, 10.5.1962, s. 1118/62.

² EGT nr L 172, 3.7.1975, s. 11.

eller gör detta till följd av ett samordnat förfarande mellan dem.

8. Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har ändrat avtalet så att villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med den tidpunkt när ändringarna träder i kraft.

9. Om kommissionen gör invändning mot undantaget och invändningen inte tas tillbaka, får anmälan de verkningar som föreskrivs i förordning nr 17.

Artikel 5

1. Denna förordning gäller inte

1. avtal mellan medlemmarna i en patentpool, som omfattar patent som ingår i poolen,
2. patentlicensavtal mellan konkurrenter som har intressen i ett gemensamt företag, eller mellan en av dessa och det gemensamma företaget, om licensavtalet berör det gemensamma företagets verksamhet,
3. avtal enligt vilka den ena parten meddelar den andra parten en patentlicens och den andra parten, även om det sker i särskilda avtal eller genom anknutna företag, meddelar den första parten en patent- eller varumärkeslicens eller ömsesidiga försäljningsrättigheter till oskyddade produkter eller meddelar honom know-how, om parterna är konkurrenter när det gäller de produkter som omfattas av dessa avtal,
4. licensavtal rörande växtförädlarens rättigheter.

2. Denna förordning gäller dock sådana ömsesidiga licenser som avses i punkt 1.3, förutsatt att parterna inte är underkastade några områdesbegränsningar inom den gemensamma marknaden när det gäller tillverkning, användning eller marknadsföring av de varor som omfattas av dessa avtal eller användning av de licensierade metoderna.

Artikel 6

1. Beträffande avtal som förelåg den 13 mars 1962 och som har anmälts före den 1 februari 1963 och avtal, oavsett om dessa har anmälts eller inte, som omfattas av artikel 4.2.2 b i förordning nr 17, skall förklaringen i den här förordningen om att fördragets artikel 85.1 inte skall tillämpas gälla med

retroaktiv verkan från den tidpunkt när villkoren för tillämpning av förordningen har uppfyllts.

2. Beträffande alla andra avtal som har anmälts före denna förordnings ikraftträdande skall förklaringen i förordningen om att fördragets artikel 85.1 inte skall tillämpas gälla med retroaktiv verkan från den tidpunkt när villkoren för tillämpning av denna förordning var uppfyllda, dock tidigast från och med anmälningsdagen.

Artikel 7

Om avtal som förelåg den 13 mars 1962 och som har anmälts före den 1 februari 1963 eller avtal som omfattas av artikel 4.2.2 b i förordning nr 17 och som har anmälts före den 1 januari 1967 ändras före den 1 april 1985 så att de uppfyller villkoren för tillämpning av den här förordningen, och om ändringen meddelas kommissionen före den 1 juli 1985, skall förbudet i fördragets artikel 85.1 inte gälla perioden före ändringen. Meddelandet gäller från och med den dag när det inkommer till kommissionen. Om meddelandet skickas med rekommenderat brev, gäller det från och med den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

Artikel 8

1. Beträffande avtal som omfattas av fördragets artikel 85 till följd av Storbritanniens, Irlands och Danmarks anslutning gäller artiklarna 6 och 7, dock ersätts datumet den 13 mars 1962 av den 1 januari 1973 och den 1 februari 1963 respektive den 1 januari 1967 av den 1 juli 1973.

2. Beträffande avtal som omfattas av fördragets artikel 85 till följd av Greklands anslutning gäller artiklarna 6 och 7, dock ersätts datumet den 13 mars 1962 av den 1 januari 1981 och den 1 februari 1963 respektive den 1 januari 1967 av den 1 juli 1981.

Artikel 9

Kommissionen kan enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG bestämma att den här förordningen inte skall tillämpas, om den i ett visst fall konstaterar att ett avtal som är undantaget enligt

den här förordningen ändå har vissa verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, särskilt om

1. dessa verkningar är resultatet av en skiljedom,
2. de licensierade produkterna eller de tjänster som tillhandahålls med användning av en licensierad metod inte inom licensområdet är utsatta för effektiv konkurrens från varor eller tjänster som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade,
3. licensgivaren inte har rätt att senast fem år efter avtalets ingående och minst en gång om året därefter häva den ensamrätt som har beviljats licenstagaren, om licenstagaren utan giltiga skäl underlåter att utnyttja patentet eller inte utnyttjar det i tillräcklig omfattning,
4. såvida inte annat följer av artikel 1.1.6, licenstagaren utan saklig grund vägrar att tillgodose oombedd efterfrågan från konsumenter eller återförsäljare inom andra licenstagares områden,
5. parterna eller en av dem
  - a) utan saklig grund vägrar att inom sina respektive områden tillgodose efterfrågan från konsumenter eller återförsäljare som önskar sälja varorna inom andra områden inom den gemensamma marknaden, eller
  - b) gör det svårt för konsumenter eller återförsäljare att få tillgång till varorna från andra återförsäljare inom den gemensamma marknaden, särskilt om de utnyttjar rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller kommersiell äganderätt eller vidtar åtgärder för att hindra konsumenter eller återförsäljare från att utanför licensområdet få tillgång till eller inom licensområdet marknadsföra varor som lagligen har marknadsförts inom den gemensamma marknaden av patenthavaren eller med dennes samtycke.

Artikel 10

1. Vid tillämpningen av denna förordning jämförs
  - a) patentansökningar,
  - b) bruksmönster,
  - c) ansökningar om registrering av bruksmönster,
  - d) "certificats d'utilité" och "certificats d'addition" enligt fransk lag, och

e) ansökningar om "certificats d'utilité" och "certificats d'addition" enligt fransk lag

med patent.

2. Denna förordning gäller även avtal om utnyttjande av en uppfinning, om en sådan ansökan som avses i punkt 1 inlämnas beträffande uppfinningen för licensområdet i fråga senast ett år efter avtalets ingående.

Artikel 11

Denna förordning gäller även

1. patentlicensavtal där licensgivaren inte är innehavare av patentet men är bemyndigad av patenthavaren att meddela en licens eller en underlicens,
2. överlåtelser av patent eller patenträttigheter, om överlåtelsummans storlek är beroende av den omsättning som förvärvaren uppnår beträffande de patenterade produkterna, den mängd sådana produkter som tillverkas eller det antal åtgärder som vidtas för att utnyttja den patenterade uppfinningen,
3. patentlicensavtal beträffande vilka licensgivarens eller licenstagarens rättigheter eller skyldigheter övertas av företag som har anknytning till dem.

Artikel 12

1. Med *anknutna företag* avses i denna förordning
  - a) företag i vilka en avtalspart direkt eller indirekt
    - äger mer än hälften av kapital- eller rörelsetillgångarna, eller
    - kan utöva mer än hälften av rösträttigheterna, eller
    - kan utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget, eller
    - har rätt att leda företagets verksamhet,
  - b) företag som direkt eller indirekt gentemot en avtalspart har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,
  - c) företag i vilka ett företag som avses i b direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a.

2. Företag i vilka avtalsparterna eller företag som har anknytning till dessa gemensamt har, direkt eller indirekt, de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt 1 a skall anses ha anknytning till var och en av avtalsparterna.

Artikel 13

1. Upplysningar som har inhämtats med stöd av artikel 4 skall endast användas för de ändamål som anges i denna förordning.

2. Kommissionen och medlemsstaternas myndigheter samt deras tjänstemän och övriga anställda skall inte röja sådana upplysningar som de har inhämtat med stöd av denna förordning och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagsammanslutningar.

Artikel 14

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1985.

Den gäller till och med den 31 december 1994.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 23 juli 1984.

På kommissionens vägnar

Frans ANDRIESEN

Medlem av kommissionen

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 417/85

av den 19 december 1984

om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av specialiseringsavtal

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 2821/71 av den 20 december 1971 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden¹, i dess lydelse enligt Greklands anslutningsakt, särskilt artikel 1 i denna,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning²,

efter att ha samrått med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

med beaktande av följande:

- 1) Enligt förordning (EEG) nr 2821/71 har kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden som omfattas av artikel 85.1 och som avser specialisering, inklusive avtal som är nödvändiga för att åstadkomma specialisering.
- 2) Avtal om specialisering inom nuvarande eller framtida produktion kan omfattas av artikel 85.1.
- 3) Avtal om specialisering inom produktionen bidrar i allmänhet till att förbättra produktionen eller distributionen

av varor, eftersom de berörda företagen kan koncentrera sig på tillverkning av vissa varor och följaktligen arbeta mera effektivt och erbjuda varorna till lägre priser. Med en effektiv konkurrens kommer konsumenterna troligen att få en skälig andel av de uppnådda fördelarna.

- 4) Dessa fördelar kan uppnås både genom avtal enligt vilka varje part avstår från att tillverka vissa varor till förmån för en annan part och avtal enligt vilka parterna förbinder sig att endast gemensamt tillverka eller låta tillverka vissa varor.
- 5) I förordningen skall anges vilka konkurrensbegränsningar som specialiseringsavtal får innehålla. De konkurrensbegränsningar som är tillåtna enligt förordningen är i förening med en ömsesidig skyldighet att avstå från tillverkning i regel nödvändiga för att sådana avtal skall kunna ingås och fullföljas. Dessa begränsningar är därför i allmänhet nödvändiga för att de deltagande företagen och konsumenterna skall uppnå de eftersträfvade fördelarna. Det kan överlåtas åt avtalsparterna att bestämma vilka av dessa bestämmelser de vill ta med i sina avtal.
- 6) Undantaget skall inskränkas till avtal som inte gör det möjligt att sätta konkurrensen ur spel beträffande en betydande del av varorna i fråga. Förordningen skall därför endast gälla så länge de deltagande företagens marknadsandel och omsättning inte överstiger en viss gräns.

¹ EGT nr L 285, 29.12.1971, s. 46.

² EGT nr C 211, 11.8.1984, s. 2.

- 7) Företag vars omsättning överstiger den gräns som fastställs i förordningen bör emellertid erbjudas en förenklad procedur för att uppnå den rättssäkerhet som gruppundantaget innebär. Denna procedur bör samtidigt tillåta kommissionen att utöva en effektiv övervakning och förenkla dess administration av sådana avtal.
- 8) För att underlätta ingåendet av långfristiga specialiseringsavtal, som kan påverka de deltagande företagens struktur, bör förordningens giltighetstid bestämmas till 13 år. Om det inom denna tidsperiod sker väsentliga ändringar i de förhållanden på grundval av vilka förordningen har utfärdats, skall kommissionen vidta de ändringar som behövs.
- 9) Avtal, beslut och samordnade förfaranden som automatiskt är undantagna enligt denna förordning behöver inte anmälas. Företag får dock i ett enskilt fall begära ett beslut enligt rådets förordning nr 17¹ i dess lydelse enligt Greklands anslutningsakt.
- a) skyldigheten att inte med tredje man ingå specialiseringsavtal som avser varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade,
- b) skyldigheten att köpa de varor som är föremål för specialisering uteslutande från en annan avtalspart, ett gemensamt företag eller ett företag åt vilket parterna gemensamt har överlåtit sin tillverkning, såvida inte varorna kan köpas på fördelaktigare villkor på annat håll och den andra parten, det gemensamma företaget eller det företag åt vilket tillverkningen har överlåtit inte kan erbjuda samma villkor,
- c) skyldigheten att till de övriga parterna upplåta ensamrätten att distribuera de varor som är föremål för specialisering, förutsatt att mellanhänder och konsumenter också kan få tillgång till varorna från andra leverantörer och att parterna inte försvarar för mellanhänder eller konsumenter att få tillgång till varorna.

2. Artikel 1 gäller även om parterna åtar sig sådana skyldigheter som avses i punkt 1 men med mindre räckvidd än som är tillåtet enligt samma punkt.

3. Artikel 1 gäller oavsett om någon av bl.a. följande skyldigheter åläggs:

- a) Skyldigheten att till de övriga parterna leverera de varor som är föremål för specialisering och att därvid iakttå vissa minimikrav beträffande kvalitet.
- b) Skyldigheten att lagerföra minimikvantiteter av de varor som är föremål för specialisering och av reservdelar till dessa.
- c) Skyldigheten att erbjuda kund- och garantiservice för de varor som är föremål för specialisering.

Artikel 3

1. Artikel 1 gäller endast om

- a) de varor som är föremål för specialisering tillsammans med de deltagande företagens andra varor som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade inte svarar för mer än 20 procent av marknaden för sådana varor inom den gemensamma marknaden eller en betydande del av den,
- b) alla de deltagande företagens sammanlagda årsomsättning inte överstiger 500 miljoner ecu.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Enligt fördragets artikel 85.3 och på de villkor som föreskrivs i denna förordning förklaras att fördragets artikel 85.1 inte gäller specialiseringsavtal enligt vilka företag under avtalstiden åtar sig ömsesidiga skyldigheter

- a) att avstå från att tillverka eller låta tillverka vissa varor och att överlåta åt andra parter att tillverka eller låta tillverka dessa varor, eller
- b) att endast gemensamt tillverka eller låta tillverka vissa varor.

Artikel 2

1. Utom de skyldigheter som avses i artikel 1 skall inga andra konkurrensbegränsningar åläggas parterna än

¹ EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62.

2. Artikel 1 skall fortsätta att gälla om den marknadsandel som anges i punkt 1 a eller den omsättning som anges i punkt 1 b under två på varandra följande räkenskapsår överskrider med högst en tiondel.

3. Om en av de gränser som anges i punkterna 1 och 2 överskrider, skall artikel 1 fortsätta att gälla under en period av sex månader efter utgången av det räkenskapsår under vilket den överskreds.

Artikel 4

1. Undantaget enligt artikel 1 gäller även avtal i vilka företag vars sammanlagda omsättning överskrider de gränser som anges i artikel 3.1 b och 2 deltar, under förutsättning att dessa avtal anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27¹ och att kommissionen inte inom en tidsfrist på sex månader gör någon invändning mot undantaget.

2. Sexmånadersfristen skall löpa från och med den dag när anmälan inkommer till kommissionen. Om anmälan skickas med rekommenderat brev, skall fristen dock löpa från den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

3. Punkt 1 gäller endast om

- a) denna artikel uttryckligen åberopas i anmälan eller ett meddelande som bifogas den, och
- b) de uppgifter som lämnas genom anmälan är fullständiga och korrekta.

4. Bestämmelserna i punkt 1 kan åberopas i fråga om avtal som anmäls innan denna förordning träder i kraft genom ett meddelande till kommissionen med uttrycklig hänvisning till denna artikel och till anmälan. Punkterna 2 och 3 b skall också tillämpas.

5. Kommissionen kan göra invändning mot undantaget. Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en medlemsstat inom tre månader efter det att en anmälan enligt punkt 1 eller ett meddelande enligt punkt 4 har skickats till medlemsstaten. Denna begäran skall vara motiverad med hänsyn till fördragets konkurrensregler.

6. Kommissionen kan när som helst ta tillbaka sin invändning mot undantaget. Om invändningen gjordes på begäran av en medlemsstat och denna begäran vidhålls, kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor.

7. Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har visat att villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med anmälningsdagen.

8. Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har ändrat avtalet så att villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med den tidpunkt när ändringen träder i kraft.

9. Om kommissionen gör invändning mot undantaget och invändningen inte tas tillbaka, får anmälan de verkningar som föreskrivs i förordning nr 17.

Artikel 5

1. Upplysningar som har inhämtats med stöd av artikel 4 skall endast användas för de ändamål som anges i denna förordning.

2. Kommissionen och medlemsstaternas myndigheter samt deras tjänstemän och övriga anställda skall inte röja sådana upplysningar som de har inhämtat med stöd av denna förordning och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagssammanslutningar.

Artikel 6

Beräkningen av den totala årsomsättningen enligt artikel 3.1 b skall baseras på den sammanlagda omsättning som de deltagande företagen under det senaste räkenskapsåret har uppnått för alla varor och tjänster exklusive skatter. Därvid skall bortses från försäljningen mellan de deltagande företagen eller mellan dessa företag och ett tredje företag åt vilket tillverkningen gemensamt har överlåtits.

¹ EGT nr 35, 10.5.1962, s. 1118/62.

Artikel 7

1. Med *deltagande företag* avses i artikel 3.1 a och b och artikel 6

- a) företag som är parter i avtalet,
- b) företag i vilka en avtalspart direkt eller indirekt
  - äger mer än hälften av kapital- eller rörelsetillgångarna,
  - kan utöva mer än hälften av rösträttigheterna,
  - kan utse minst hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget, eller
  - har rätt att leda verksamheten,
- c) företag som direkt eller indirekt gentemot en avtalspart har de rättigheter eller befogenheter som anges i b,
- d) företag gentemot vilka ett företag som avses i c direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i b.

2. Företag i vilka de företag som avses i punkt 1 a–d direkt eller indirekt gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt 1 b skall också anses vara deltagande företag.

Artikel 8

Kommissionen kan enligt artikel 7 i förordning (EEG) nr 2821/71 bestämma att denna förordning inte skall tillämpas,

om den i ett visst fall konstaterar att ett avtal som är undantaget enligt denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, och särskilt om

- a) avtalet inte leder till betydande rationaliseringsvinster eller konsumenterna inte får en skälig andel av de uppnådda fördelarna, eller
- b) de varor som är föremål för specialisering inte inom den gemensamma marknaden eller en betydande del av den är utsatta för en effektiv konkurrens från varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade.

Artikel 9

Denna förordning skall också tillämpas på beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfaranden.

Artikel 10

1. Denna förordning träder i kraft den 1 mars 1985. Den gäller till och med den 31 december 1997.
2. Kommissionens förordning (EEG) nr 3604/82¹ upphävs härmed.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 19 december 1984.

På kommissionens vägnar

Frans ANDRIESEN

Medlem av kommissionen

¹ EGT nr L 376, 31.12.1982, s. 33.

KOMMISSIONENS FÖRORDNING NR 418/85/EEG
av den 19 december 1984 om tillämpning av fördragets
artikel 85.3 på grupper av avtal om forskning och
utveckling

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR UTFÄRDAT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av ²fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, IF
Let

med beaktande av rådets förordning nr 2821/71/EEG av den 20 december 1971 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden (1), i dess senaste lydelse enligt

(1) EGT nr L 285, 29.12.1971, s. 46.

Greklands anslutningsakt, och särskilt artikel 1 i denna,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning (2),

(2) EGT nr C 16, 21.1.1984, s. 3.

efter att ha samrått med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

med beaktande av följande.

1) Enligt förordning nr 2821/71/EEG har kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden som omfattas av artikel 85.1 och som gäller forskning och utveckling avseende varor eller metoder fram till stadiet för industriell tillämpning och utnyttjande av resultaten, inklusive bestämmelser om rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd och sekretessbelagt tekniskt kunnande.

2) Som framgår av kommissionens tillkännagivande av år 1968 om avtal, beslut och samordnade förfaranden avseende samarbete mellan företag (3), omfattas avtal om att bedriva gemensam forskning eller

(3) EGT nr C 75, 29.7.1968, s. 3, i dess lydelse enligt EGT nr C 84,

28.8.1968, s. 14.

utveckling av forskningsresultat fram till/sp/ stadiet för industriell tillämpning i regel inte av fördragets artikel 85.1. Under vissa omständigheter, t ex när parterna träffar avtal om att inte bedriva annan forskning och utveckling inom samma område och därmed avstår från möjligheten att uppnå konkurrensfördelar i förhållande till de andra parterna, kan dock dessa avtal omfattas av artikel 85.1 och bör därför inte undantas från denna förordning.

3) Avtal avseende såväl gemensam forskning och utveckling som gemensamt utnyttjande av resultaten kan omfattas av artikel 85.1, eftersom parterna gemensamt bestämmer över tillverkningen av de utvecklade varorna eller tillämpningen av de utvecklade metoderna eller utnyttjandet av immateriella rättigheter eller know-how.

4) Samarbete avseende forskning och utveckling samt utnyttjande av resultaten främjar i regel tekniskt och ekonomiskt framåtskridande genom att öka spridningen av tekniskt kunnande mellan parterna och undvika dubbelarbete inom forskning och utveckling, genom att stimulera utvecklingen genom utbyte av kompletterande tekniskt kunnande och genom att rationalisera tillverkningen av de varor eller användningen av de metoder som är resultatet av forskningen och utvecklingen. Dessa mål kan uppnås endast om forsknings- och utvecklingsprogrammet och dess mål klart anges och var och en av parterna får möjlighet att utnyttja resultaten av de program som den är intresserad av. Om universitet eller forskningsinstitut som deltar inte är intresserade av det industriella utnyttjandet av resultaten, kan det dock avtalas att de får använda resultaten endast för ytterligare forskning.

5) En ökning av omfattningen och effektiviteten av forskning och utveckling kan i allmänhet förväntas gagna konsumenterna genom att nya eller förbättrade metoder kan resultera i nya eller förbättrade varor och tjänster eller prissänkningar./ns/

6) I denna förordning skall anges vilka konkurrensbegränsningar som de undantagna avtalen får innehålla. Syftet med de tillåtna konkurrensbegränsningarna är att koncentrera parternas forskningsverksamhet och därigenom öka deras utsikter till framgång och att göra det lättare att introducera nya varor och tjänster på marknaden. Begränsningarna är i regel nödvändiga för att

tillförsäkra såväl parterna som konsumenterna de eftersträvade fördelarna.

7) Det gemensamma utnyttjandet av resultaten kan anses som den naturliga följd av gemensam forskning och utveckling. Det kan försiggå i en rad olika former, från tillverkning till utnyttjandet av immateriella rättigheter eller know-how som i betydande grad bidrar till tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande. För att de ovan redovisade fördelarna och målen skall uppnås och för att de undantagna konkurrensbegränsningarna skall vara berättigade måste det gemensamma utnyttjandet omfatta varor eller metoder för vilka det är av avgörande betydelse att forsknings- och utvecklingsresultaten används. Därför är ett gemensamt utnyttjande inte motiverat om det är inriktat på förbättringar som inte har uppnåtts till följd av ett gemensamt forsknings- och utvecklingsprogram utan inom ramen för ett avtal med ett annat huvudsyfte, t. ex. meddelande av en licens avseende immateriella rättigheter, gemensam tillverkning eller specialisering, och som endast innehåller underordnade bestämmelser om gemensam forskning och utveckling.

8) Det undantag som medges enligt denna förordning skall begränsas till avtal som inte erbjuder företagen någon möjlighet att sätta konkurrensen ur spel beträffande en betydande del av varorna i fråga. För att säkerställa att det inom den gemensamma marknaden kan finnas flera självständiga forskningscentra för olika branscher är det nödvändigt att från gruppundantaget utesluta avtal mellan konkurrenter vars sammanlagda marknadsandel i fråga om varor som kan förbättras eller ersättas som resultat av forskning och utveckling vid avtalets ingående överstiger en viss gräns.

9) För att säkerställa att en effektiv konkurrens upprätthålls under det gemensamma utnyttjandet av resultaten är det nödvändigt att föreskriva att gruppundantaget skall upphöra att gälla om parternas sammanlagda marknadsandelar i fråga om de varor/sp/ som är resultatet av det gemensamma forsknings- och utvecklingsarbetet blir för stora. Det bör emellertid – oavsett parternas marknadsandelar – föreskrivas att undantaget skall fortsätta att gälla under en viss tid efter den tidpunkt när det gemensamma utnyttjandet inleds för att, särskilt efter lanseringen av en helt ny produkt, parternas marknadsandelar skall hinna stabilisera sig och för att garantera en viss minimiperiod för avkastning på de vanligen betydande investeringarna.

10) Avtal mellan företag som inte uppfyller villkoren om marknadsandelar i denna förordning kan i vissa fall medges undantag genom särskilda beslut i vilka hänsyn skall tas särskilt till konkurrensen på världsmarknaden och de speciella förhållanden som kännetecknar tillverkningen av högteknologiprodukter.

11) I förordningen bör uppräknas ett antal skyldigheter som ofta förekommer i avtal om forskning och utveckling men som i regel inte är konkurrensbegränsande och det bör föreskrivas att även dessa skyldigheter skall undantas för den händelse att de på grund av särskilda ekonomiska eller rättsliga omständigheter skulle omfattas av artikel 85.1. Uppräkningen av dessa skyldigheter är inte uttömmande.

12) Det skall anges i förordningen vilka villkor som inte får förekomma i avtal om de skall omfattas av gruppundantaget, eftersom sådana bestämmelser utgör konkurrensbegränsningar enligt artikel 85.1 och det inte generellt kan antas att de kommer att få de positiva verkningar som krävs enligt artikel 85.3.

13) Avtal som inte automatiskt är undantagna därför att de innehåller bestämmelser som inte uttryckligen är undantagna enligt denna förordning, samtidigt som de inte uttryckligen är uteslutna från undantaget, kan ändå omfattas av det generella antagande om förenlighet med artikel 85.3 på vilket gruppundantaget baseras. Kommissionen kan snabbt konstatera om så är fallet för ett visst avtal. Det bör därför anses att ett sådant avtal omfattas av undantaget enligt denna förordning, om det anmäls till kommissionen och kommissionen inte inom en viss tidsfrist motsätter sig att avtalet undantas./ns/

14) Avtal som omfattas av denna förordning kan även undantas enligt andra gruppundantagsförordningar som är utfärdade av kommissionen, särskilt förordning nr 417/85/EEG (1) om specialiseringsavtal,

(1) Se sidan 1 i detta nummer av Europeiska gemenskapens officiella tidning.

förordning nr 1983/83/EEG (2) om ensamåterförsäljaravtal, förordning

(2) EGT nr L 173, 30.6.1983, s. 1.

nr 1984/83/EEG (3) om exklusiva inköpsavtal och förordning nr

(3) EGT nr L 173, 30.6.1983, s. 5.

2349/84/EEG (4) om patentlicensavtal, om de uppfyller de villkor som anges i dessa förordningar. Bestämmelserna i ovannämnda förordningar

(4) EGT nr L 219, 16.8.1984, s. 15.

gäller dock inte i den mån som denna förordning innehåller särskilda regler.

15) Om enskilda avtal som är undantagna enligt denna förordning ändå har vissa verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, kan kommissionen bestämma att gruppundantaget inte skall tillämpas.

16) Denna förordning bör med retroaktiv verkan gälla avtal som föreligger när den träder i kraft, om sådana avtal redan uppfyller dess villkor eller anpassas till dessa. Dessa bestämmelser kan inte åberopas i rättsliga förfaranden som redan har inletts när denna förordning träder i kraft. Förordningen kan inte heller åberopas som grund för skadeståndsanspråk mot tredje man.

17) Eftersom samarbetsavtal om forskning och utveckling ofta är av långfristig karaktär, särskilt om samarbetet även omfattar utnyttjandet av resultaten, bör denna förordnings giltighetstid bestämmas till 13 år. Om det inom denna tidsperiod sker väsentliga ändringar i de förhållanden på grundval av vilka förordningen har utfärdats, skall kommissionen vidta de ändringar som behövs.

18) Avtal som automatiskt är undantagna enligt denna förordning behöver inte anmälas. Företag får dock i ett enskilt/sp/ fall begära ett beslut enligt rådets förordning nr 17 (5) i dess senaste lydelse

(5) EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62.

enligt Greklands anslutningsakt.

Artikel 1

Enligt fördragets artikel 85.3 och på de villkor som föreskrivs i denna förordning förklaras att fördragets artikel 85.1 inte gäller avtal som träffas mellan företag för

- a) gemensam forskning och utveckling avseende varor eller metoder och gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling,
- b) gemensamt utnyttjande av resultaten av forskning och utveckling avseende varor eller metoder som gemensamt har bedrivits inom ramen för ett tidigare ingånget avtal mellan samma företag, eller
- c) gemensam forskning och utveckling avseende varor eller metoder utan gemensamt utnyttjande av resultaten, i den mån sådana avtal omfattas av artikel 85.1.

2. I denna förordning avses med

- a) forskning och utveckling avseende varor eller metoder: förvärv av tekniskt kunnande och utförande av teoretiska analyser, systematiska studier eller försök, inklusive försöksproduktion, teknisk provning av varor eller metoder, uppförande av nödvändiga anläggningar och förvärv av immateriella rättigheter för resultaten,
- b) metoder som omfattas av avtalet: de metoder som är resultatet av forskningen och utvecklingen,
- c) varor som omfattas av avtalet: varor eller tjänster som är resultatet av forskningen och utvecklingen eller som tillverkas eller tillhandahålls med hjälp av de metoder som omfattas av avtalet,/ns/
- d) utnyttjande av resultaten: tillverkning av de varor eller användning av de metoder som omfattas av avtalet eller överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter eller meddelande av det know-how som behövs för sådan tillverkning eller användning,
- e) tekniskt kunnande: tekniskt kunnande som antingen är skyddat av immateriella rättigheter eller är hemligt (know-how).

3. Gemensam forskning och utveckling beträffande utnyttjandet av resultaten föreligger när

a) arbetet

- utförs av ett gemensamt lag, en gemensam organisation eller ett gemensamt företag,
- gemensamt överläts åt tredje man, eller
- fördelas mellan parterna genom specialisering på forskning, utveckling eller produktion,

b parterna samarbetar på något sätt när det gäller att till tredje man överlåta eller licensiera immateriella rättigheter eller meddela know-how enligt punkt 2 d.

Artikel 2

1. Undantaget enligt artikel 1 gäller på följande villkor:

- a) att det gemensamma forsknings- och utvecklingsarbetet utförs inom ramen för ett program i vilket anges målen för arbetet och på vilket område det skall bedrivas,
- b) att resultaten av arbetet är tillgängliga för samtliga parter,
- c) att, om avtalet endast avser gemensam forskning och utveckling, varje part självständigt kan utnyttja resultaten av den gemensamma forskningen och utvecklingen och sådant redan existerande tekniskt kunnande som behövs för detta,
- d) att det gemensamma utnyttjandet endast avser sådana resultat som skyddas av immateriella rättigheter eller utgör know-how som i betydande grad bidrar till tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande, och att/sp/ resultaten är avgörande för tillverkningen av de varor eller användningen av de metoder som omfattas av avtalet,
- e) att varje gemensamt företag eller tredje man åt vilka tillverkningen av de varor som omfattas av avtalet har överlåtit är skyldigt att leverera dem endast till parterna,
- f) att företag åt vilka tillverkningen genom specialisering av produktionen har överlåtit är skyldiga att utföra

leveransbeställningar från samtliga parter.

Artikel 3

1. Om parterna inte är konkurrerande tillverkare av varor som kan förbättras eller ersättas av de varor som omfattas av avtalet, skall undantaget enligt artikel 1 endast gälla så länge forsknings- och utvecklingsprogrammet pågår och, om resultaten utnyttjas gemensamt, under fem år från den tidpunkt när de varor som omfattas av avtalet för första gången marknadsförs inom den gemensamma marknaden.

2. Om två eller flera parter är sådana konkurrerande tillverkare som avses i punkt 1, skall undantaget enligt artikel 1 gälla för den tid som anges i punkt 1 endast om vid avtalets ingående parternas sammanlagda produktion av varor som kan förbättras eller ersättas av de varor som omfattas av avtalet inte överstiger 20 procent av marknaden för sådana varor inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den.

3. Efter utgången av den period som anges i punkt 1 skall undantaget enligt artikel 1 fortsätta att gälla så länge produktionen av de varor som omfattas av avtalet tillsammans med parternas samlade produktion av andra varor som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade inte överstiger 20 procent av den totala marknaden för sådana varor inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den. Om varor som omfattas av avtalet utgörs av delar som används av parterna vid tillverkning av andra varor, skall hänsyn tas till marknaderna för de av dessa senare varor beträffande vilka delarna utgör en väsentlig beståndsdel.

4. Undantaget enligt artikel 1 skall fortsätta att gälla om den marknadsandel som anges i punkt 3 under två på varandra följande räkenskapsår överskrider med högst en tiondel.

5. Om de marknadsandelar som anges i punkterna 3 och 4 överskrider, skall undantaget enligt/ns/ artikel 1 fortsätta att gälla under en period av sex månader efter utgången av det räkenskapsår under vilket marknadsandelarna överskreds.

Artikel 4

1. Undantaget enligt artikel 1 gäller även följande konkurrensbegränsningar som åläggs parterna:

- a) skyldigheten att inte under programmets genomförande självständigt bedriva forskning och utveckling inom det område som omfattas av programmet eller inom ett område med anknytning till detta,
- b) skyldigheten att inte under programmets genomförande träffa avtal med tredje man om forskning och utveckling inom det område som omfattas av programmet eller inom ett område med anknytning till detta,
- c) skyldigheten att köpa de varor som omfattas av avtalet uteslutande från parter, gemensamma organisationer eller företag eller tredje man åt vilka parterna gemensamt har överlåtit tillverkningen,
- d) skyldigheten att inte tillverka de varor eller använda de metoder som omfattas av avtalet inom områden som är förbehållna andra parter,
- e) skyldigheten att begränsa tillverkningen av de varor eller användningen av de metoder som omfattas av avtalet till ett eller flera tekniska användningsområden, såvida inte vid avtalets ingående två eller flera av parterna är konkurrenter enligt artikel 3,
- f) skyldigheten att inte under en tid av fem år från den tidpunkt när de varor som omfattas av avtalet för första gången marknadsförs inom den gemensamma marknaden aktivt marknadsföra varorna inom områden som är förbehållna andra parter, särskilt att inte ägna sig åt reklam som direkt är riktad mot dessa områden eller etablera en filial eller hålla lager för distribution av produkterna där, förutsatt att mellanhänder och konsumenter kan få tillgång till de varor som omfattas av avtalet från andra leverantörer och att parterna inte försvårar för mellanhänder och konsumenter att på så sätt få tillgång till varorna,
- g) skyldigheten för parterna att underrätta varandra om vunna erfarenheter vid utnyttjandet av resultaten och att meddela varandra icke-exklusiva licenser för uppfinningar som medför förbättringar eller utvidgar dessas användningsområden./sp/

2. Undantaget enligt artikel 1 gäller även om i ett avtal parterna åtar sig sådana skyldigheter som avses i punkt 1 men med mindre räckvidd än den som är tillåten enligt samma punkt.

Artikel 5

1. Artikel 1 gäller oavsett om någon av bl. a. följande skyldigheter åläggs parterna under avtalstiden:

a) skyldigheten att meddela patentskyddat eller icke-patentskyddat tekniskt kunnande som behövs för att genomföra forsknings- och utvecklingsprogrammet och för att utnyttja dess resultat,

b) skyldigheten att inte använda know-how som har erhållits från en annan part för andra ändamål än att genomföra forsknings- och utvecklingsprogrammet och för att utnyttja dess resultat,

c) skyldigheten att förvärva och vidmakthålla immateriella rättigheter för de varor eller metoder som omfattas av avtalet,

d) skyldigheten att inte röja det know-how som har erhållits eller gemensamt utvecklats inom ramen för forsknings- och utvecklingsprogrammet; denna skyldighet kan åläggas även efter avtalets upphörande,

e) skyldigheten

i) att underrätta andra parter om intrång i deras immateriella rättigheter,

ii) att vidta rättsliga åtgärder mot den som gör intrång, och

iii) att biträda de andra parterna i sådana rättsliga förfaranden eller med dem dela kostnaderna för förfarandet,

f) skyldigheten att betala royalties eller utföra tjänster åt de andra parterna som kompensation för skillnader i bidragen till gemensam forskning och utveckling eller i utnyttjandet av resultaten,

g) skyldigheten att med de andra parterna dela de royalties som erhålls från tredje man,

h) skyldigheten att till de andra parterna leverera minimikvantiteter av de varor som omfattas av avtalet och att iaktta vissa minimikrav beträffande kvalitet.

2. För den händelse att de skyldigheter som avses i punkt 1 på grund av särskilda omständigheter omfattas/ns/ av artikel 85.1, skall de också undantas. Undantaget enligt denna punkt gäller även om i ett visst avtal parterna åtar sig sådana skyldigheter som avses i punkt 1 men med mindre räckvidd än som är tillåtet enligt den punkten.

Artikel 6

Undantaget enligt artikel 1 gäller inte om parterna genom ett avtal, beslut eller samordnat förfarande

a) åläggs begränsningar när det gäller friheten att självständigt eller i samarbete med tredje man bedriva forskning och utveckling inom ett område som inte har anknytning till det område som omfattas av programmet eller, efter det att programmet har avslutats, inom det område som omfattas av programmet eller ett område som har anknytning till detta,

b) åläggs förbud mot att efter genomförandet av forsknings- och utvecklingsprogrammet bestrida giltigheten av immateriella rättigheter som parterna innehar inom den gemensamma marknaden och som är av betydelse för programmet eller att efter avtalets upphörande bestrida giltigheten av immateriella rättigheter som parterna innehar inom den gemensamma marknaden och som skyddar resultaten av forskningen och utvecklingen,

c) åläggs begränsningar beträffande den mängd av de varor som omfattas av avtalet som de får tillverka eller sälja eller beträffande det antal åtgärder med användning av de metoder som omfattas av avtalet som de får vidta,

d) åläggs begränsningar när det gäller att bestämma priser, priselement eller rabatter vid försäljning av de varor som omfattas av avtalet till tredje man,

e) åläggs begränsningar beträffande den kundkrets som de får

betjäna, om inte annat följer av artikel 4.1 e,

f) åläggs förbud mot att efter utgången av den period som avses i artikel 4.1 f marknadsföra de varor som omfattas av avtalet eller aktivt marknadsföra varorna beträffande dessa varor inom områden inom den gemensamma marknaden som är förbehållna andra parter,

g) åläggs förbud, när ingen gemensam tillverkning förekommer, mot att tillåta tredje man att tillverka de varor eller använda de metoder som omfattas av avtalet,

h) åläggs

– att utan saklig grund vägra att tillgodose efterfrågan från konsumenter eller återförsäljare som är etablerade inom sina respektive områden och som/sp/ önskar sälja de varor som omfattas av avtalet inom andra områden inom den gemensamma marknaden, eller

– att göra det svårt för konsumenter eller återförsäljare att få tillgång till de varor som omfattas av avtalet från andra återförsäljare inom den gemensamma marknaden, och särskilt att utnyttja immateriella rättigheter eller vidta åtgärder för att hindra konsumenter eller återförsäljare från att få tillgång till eller inom den gemensamma marknaden marknadsföra varor som lagligen har marknadsförts inom den gemensamma marknaden av en annan part eller med dennes samtycke.

Artikel 7

1. Undantaget i denna förordning gäller även sådana avtal som avses i artikel 1, som uppfyller de villkor som anges i artiklarna 2 och 3 och som innehåller konkurrensbegränsande skyldigheter som inte omfattas av artiklarna 4 och 5 och som inte faller under artikel 6, under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27 (1) och att kommissionen inte inom en tidsfrist på sex månader gör någon invändning mot undantaget.

(1) EGT nr 35, 10.5.1962, s. 1118/62.

2. Sexmånadersfristen skall löpa från den dag när anmälan inkommer till kommissionen. Om anmälan skickas med rekommenderat brev, skall fristen dock löpa från den dag som framgår av avsändningsortens

poststämpel.

3. Punkt 1 gäller endast om

a) denna artikel uttryckligen åberopas i anmälan eller ett meddelande som bifogas den, och

b) de uppgifter som lämnas genom anmälan är fullständiga och korrekta.

4. Bestämmelserna i punkt 1 kan åberopas i fråga om avtal som anmäls innan denna förordning träder i kraft genom ett meddelande till kommissionen med uttrycklig hänvisning till denna artikel och till anmälan. Punkterna 2 och 3 b gäller med nödvändiga ändringar.

5. Kommissionen kan göra invändning mot undantaget. Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en medlemsstat inom tre månader efter det att en anmälan enligt punkt 1 eller ett meddelande enligt punkt 4 har skickats till medlemsstaten. Denna begäran skall vara motiverad med hänsyn till fördragets konkurrensregler.

6. Kommissionen kan när som helst ta tillbaka sin invändning mot undantaget. Om invändningen gjordes på begäran av en medlemsstat och denna begäran vidhålls, kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor.

7. Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har visat att villkoren/na/ i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med anmälningsdagen.

8. Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har ändrat avtalet så att villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med den tidpunkt när ändringarna träder i kraft.

9. Om kommissionen gör invändning mot undantaget och invändningen inte tas tillbaka, får anmälan de verkningar som föreskrivs i förordning nr 17.

Artikel 8

1. Upplýsingar som har inhämtats med stöd av artikel 7 skall

endast användas för de ändamål som anges i denna förordning.

2. Kommissionen och medlemsstaternas myndigheter samt deras tjänstemän och övriga anställda skall inte röja sådana upplysningar som de har inhämtat med stöd av denna förordning och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagssammanslutningar.

Artikel 9

1. Bestämmelserna i denna förordning gäller även rättigheter och skyldigheter som parterna skapar för/sp/ företag som har anknytning till dem. De anknutna företagens marknadsandelar och rättsliga och andra åtgärder skall hänföras till parterna.

2. Med anknutna företag avses i denna förordning

a) företag i vilka en avtalspart direkt eller indirekt

- äger mer än hälften av kapital- eller rörelsetillgångarna,
- kan utöva mer än hälften av rösträttigheterna,
- kan utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget, eller
- har rätt att leda verksamheten,

b) företag som direkt eller indirekt gentemot en avtalspart har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,

c) företag gentemot vilka ett företag som avses i b direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a.

3. Företag i vilka avtalsparterna eller företag med anknytning till dem gemensamt, direkt eller indirekt, har de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt 2 a skall anses ha anknytning till var och en av avtalsparterna.

Artikel 10

Kommissionen kan enligt artikel 7 i förordning nr 2821/71/EEG

besluta att denna förordning inte skall tillämpas, om den i ett visst fall konstaterar att ett avtal som är undantaget enligt denna förordning ändå har vissa verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, och särskilt om

a) avtalet på grund av den begränsade forskningskapacitet som finns på annat håll i väsentlig grad begränsar utrymmet för tredje man att bedriva forskning och utveckling inom det berörda området,

b) på grund av den särskilda utbudsstrukturen, avtalet i väsentlig grad begränsar tredje mans tillgång till marknaden för de varor som omfattas av avtalet,/ns/

c) parterna utan saklig grund underlåter att utnyttja resultaten av gemensam forskning och utveckling,

d) de varor som omfattas av avtalet inte inom hela den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den är utsatta för effektiv konkurrens från varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade.

Artikel 11

1. Beträffande avtal som har anmälts till kommissionen före den 1 mars 1985 skall undantaget enligt artikel 1 ha retroaktiv verkan från den tidpunkt när villkoren för tillämpningen av denna förordning uppfylldes eller, om avtalet inte omfattas av artikel 4.2.3 b i förordning nr 17, tidigast från anmälningdagen.

2. Beträffande avtal som förelåg den 13 mars 1962 och som har anmälts till kommissionen före den 1 februari 1963 skall undantaget ha retroaktiv verkan från den tidpunkt när villkoren för tillämpningen av denna förordning uppfylldes.

3. Om avtal som förelåg den 13 mars 1962 och som har anmälts till kommissionen före den 1 februari 1963 eller avtal som omfattas av artikel 4.2.3 b i förordning nr 17 och som har anmälts till kommissionen före den 1 januari 1967 ändras före den 1 september 1985 så att de uppfyller villkoren för tillämpning av föreliggande förordning, och om ändringen meddelas kommissionen före den 1 oktober 1985, skall förbudet/sp/ i fördragets artikel 85.1 inte

gälla perioden före ändringen. Meddelandet om ändringar gäller från och med den dag när det inkommer till kommissionen. Om meddelandet skickas med rekommenderat brev, gäller det från och med den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

4. Beträffande avtal som omfattas av fördragets artikel 85 till följd av Storbritanniens, Irlands och Danmarks anslutning gäller punkt 1-3, dock ersätts datumet den 13 mars 1962 av den 1 januari 1973 och den 1 februari 1963 respektive den 1 januari 1967 av den 1 juli 1973.

5. Beträffande avtal som omfattas av fördragets artikel 85 till följd av Greklands anslutning gäller punkt 1-3, dock ersätts datumet den 13 mars 1962 av den 1 januari 1981 och den 1 februari 1963 respektive den 1 januari 1967 av den 1 juli 1981.

Artikel 12

Denna förordning gäller efter nödvändiga ändringar beslut av företagssammanslutningar.

Artikel 13

1. Denna förordning träder i kraft den 1 mars 1985.

Den gäller till och med den 31 december 1997.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 19 december 1984.

På kommissionens vägnar

Frans ANDRIESEN

Medlem av kommissionen

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 4087/88

av den 30 november 1988

om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av franchiseavtal

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden¹, i dess lydelse enligt Spaniens och Portugals anslutningsakt, särskilt artikel 1 i denna,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning², efter att ha samrått med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

med beaktande av följande:

- 1) Enligt förordning nr 19/65/EEG har kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av ömsesidiga exklusivavtal som omfattas av artikel 85.1 och som antingen har till syfte exklusiv försäljning eller exklusivt inköp av varor eller innehåller begränsningar när det gäller överlåtelse eller upplåtelse av rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd.
- 2) Franchiseavtal består i huvudsak av licenser, som kan förenas med begränsningar beträffande leverans eller inköp av varor, för rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller immateriella rättigheter avseende varumärken eller skyltar och know-how.
- 3) Beroende på verksamhetens inriktning kan man skilja på flera olika slag av franchising: franchising på industriområdet avser tillverkning av varor, franchising på distributionsområdet avser försäljning av varor och franchising på serviceområdet avser tillhandahållandet av tjänster.
- 4) Mot bakgrund av kommissionens erfarenheter är det möjligt att bestämma grupper av franchiseavtal som omfattas av artikel 85.1 men som i regel kan anses uppfylla villkoren i artikel 85.3. Detta gäller franchiseavtal enligt vilka en av parterna levererar varor eller

tillhandahåller slutanvändare tjänster. Däremot bör inte franchiseavtal på industriområdet omfattas av denna förordning. Sådana avtal, som vanligen reglerar förhållandet mellan producenter, uppvisar drag som skiljer dem från andra typer av franchising. De består av tillverkningslicenser baserade på patent och/eller tekniskt know-how kombinerade med varumärkeslicenser. Några av dem kan omfattas av andra gruppundantag om de uppfyller de nödvändiga villkoren.

- 5) Denna förordning omfattar franchiseavtal mellan två företag, franchisegivaren och franchisetagaren, om återförsäljning av varor eller tillhandahållande av tjänster till slutanvändare, eller en kombination av dessa verksamheter, t. ex. bearbetning eller anpassning av varor för att tillgodose kundernas speciella behov. Den omfattar även fall där förhållandet mellan franchisegivaren och franchisetagarna etableras genom ett tredje företag, huvudfranchisetagaren. Förordningen omfattar inte franchiseavtal på partihandelsområdet på grund av kommissionens bristande erfarenhet på detta område.
- 6) De franchiseavtal som avses i denna förordning kan omfattas av artikel 85.1. De kan framför allt påverka handeln inom gemenskapen om de träffas mellan företag från olika medlemsstater eller om de utgör grundvalen för ett franchisenät som sträcker sig utanför en enskild medlemsstats gränser.
- 7) De franchiseavtal som avses i denna förordning förbättrar i allmänhet varudistributionen och/eller utbudet av tjänster, eftersom de gör det möjligt för franchisegivare att med begränsade investeringar etablera ett enhetligt nät, som kan underlätta för nya konkurrenter, i synnerhet små och medelstora företag, att inträda på marknaden, med ökad mellanmärkeskonkurrens som följd. De gör det också möjligt för fristående köpmän att etablera butiker snabbare och med större utsikter till framgång än om de fick göra det utan franchisegivarens erfarenhet och hjälp. Härigenom får de möjlighet att konkurrera mera effektivt med stora distributionsföretag.

¹ EGT nr 36, 6.3.1965, s. 533/65.

² EGT nr C 229, 27.8.1987, s. 3.

- 8) I regel ger franchiseavtal också konsumenterna och andra slutanvändarna en skälig andel av de fördelar som uppnås, eftersom de kombinerar fördelen av ett enhetligt nät med att det finns köpmän som har ett personligt intresse av att deras rörelse drivs effektivt. Nätets enhetlighet och det ständiga samarbetet mellan franchisegivaren och franchiseägarna garanterar att varorna och tjänsterna håller en jämn kvalitet. Den gynnsamma inverkan av franchising på mellanmärkeskonkurrensen och det förhållandet att konsumenterna kan handla hos vilken som helst av franchiseägarna inom nätet borgar för att en skälig andel av de uppnådda fördelarna kommer konsumenterna till godo.
- 9) I förordningen skall anges vilka konkurrensbegränsande skyldigheter som franchiseavtal får innehålla. Detta gäller särskilt upplåtelsen av ett exklusivt område till franchiseägarna kombinerad med ett förbud mot att aktivt söka kunder utanför detta område, vilket gör det möjligt för franchiseägarna att koncentrera sina insatser på det område som har tilldelats dem. Detsamma gäller upplåtelsen av ett exklusivt område till en huvudfranchiseägare kombinerad med ett förbud mot att ingå franchiseavtal med tredje man utanför detta område. Om franchiseägarna säljer varor tillverkade av franchisegivaren eller enligt dennes anvisningar och under dennes varumärke, eller använder dem i samband med att de tillhandahåller tjänster, gör en skyldighet för franchiseägarna att inte sälja konkurrerande varor, eller använda sådana varor i samband med att de tillhandahåller tjänster, det möjligt att upprätta ett sammanhängande nät som identifieras med de varor som omfattas av franchise. Denna skyldighet bör dock endast godtas beträffande de varor som är det huvudsakliga föremålet för franchise. Den bör framför allt inte avse tillbehör eller reservdelar till dessa varor.
- 10) Genom ovan redovisade skyldigheter åläggs således inga begränsningar som inte är nödvändiga för att uppnå ovan nämnda mål. Framför allt är det begränsade områdesskydd som ges franchiseägarna nödvändigt för att skydda deras investeringar.
- 11) Det är önskvärt att i förordningen räkna upp sådana skyldigheter som ofta förekommer i franchiseavtal och som i regel inte är konkurrensbegränsande och att föreskriva att om de på grund av vissa ekonomiska eller rättsliga omständigheter faller under artikel 85.1 omfattas de också av undantaget. Denna uppräkningslista, som inte är uttömmande, upptar särskilt bestämmelser som är nödvändiga antingen för att bevara nätets gemensamma identitet och anseende eller för att förhindra att det know-how som meddelas och den hjälp som lämnas av franchisegivaren kommer konkurrenter till godo.
- 12) I förordningen skall anges vilka villkor som skall vara uppfyllda för att undantaget skall gälla. För att säkerställa att konkurrensen inte sätts ur spel beträffande en betydande del av de varor som omfattas av franchise måste möjligheten till parallellimport bibehållas. Det bör därför alltid finnas möjlighet till leveranser mellan franchiseägarna. Där ett franchise nät är anknutet till ett annat distributionssystem bör dessutom franchiseägarna ha möjlighet att få leveranser från auktoriserade distributörer. För att ge konsumenterna bättre information och därigenom bidra till att de får en skälig andel av de uppnådda fördelarna, skall det föreskrivas en skyldighet för franchiseägaren att med alla lämpliga medel som inte äventyrar franchise nätets gemensamma identitet ange sin ställning som ett självständigt företag. Om franchiseägarna åtar sig garantiförpliktelser beträffande franchisegivarens varor, skall denna skyldighet även gälla varor som levereras av franchisegivaren, andra franchiseägare eller andra auktoriserade återförsäljare.
- 13) I förordningen skall också anges begränsningar som inte får förekomma i franchiseavtal om de skall omfattas av undantaget enligt förordningen, eftersom sådana bestämmelser utgör begränsningar enligt artikel 85.1 beträffande vilka det inte generellt kan antas att de kommer att ha de positiva verkningar som krävs enligt artikel 85.3. Detta gäller särskilt marknadsdelning mellan konkurrerande tillverkare, bestämmelser som på ett otillbörligt sätt begränsar franchiseägarens val av leverantörer eller kunder samt fall där franchiseägaren åläggs begränsningar i fråga om sin prissättning. Franchisegivaren bör dock ha rätt att rekommendera franchiseägarna priser, om det inte är förbjudet i nationell lagstiftning och i den mån det inte leder till samordnade förfaranden beträffande den faktiska tillämpningen av dessa priser.
- 14) Avtal som inte automatiskt omfattas av undantaget därför att de innehåller bestämmelser som inte uttryckligen är undantagna enligt förordningen och inte uttryckligen är uteslutna från undantaget kan ändå i allmänhet antas vara berättigade till tillämpning av artikel 85.3. Kommissionen kan snabbt konstatera om så är fallet för ett visst avtal.

Det bör därför anses att sådana avtal omfattas av undantaget enligt denna förordning, om de anmäls till kommissionen och kommissionen inte inom en viss tidsfrist gör invändning mot att undantaget tillämpas.

- 15) Om individuella avtal som är undantagna enligt denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med artikel 85.3, särskilt enligt tolkningar i kommissionens administrativa praxis och domstolens rättspraxis, kan kommissionen besluta att inte tillämpa gruppundantaget. Detta gäller särskilt om konkurrensen begränsas väsentligt på grund av den relevanta marknadens struktur.
- 16) Avtal som automatiskt är undantagna enligt denna förordning behöver inte anmälas. Företag får dock i ett enskilt fall begära ett beslut enligt rådets förordning nr 17¹ senast ändrat genom Spaniens och Portugals anslutningsakt.
- 17) Avtal kan, beroende på deras särskilda karaktär och förutsatt att de uppfyller de nödvändiga villkoren för tillämpning, omfattas av bestämmelserna antingen i denna förordning eller i någon annan förordning. De kan inte dra fördel av en kombination av bestämmelserna i denna förordning och bestämmelserna i en annan gruppundantagsförordning.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Enligt fördragets artikel 85.3 och på de villkor som föreskrivs i denna förordning förklaras att fördragets artikel 85.1 inte gäller franchiseavtal i vilka två företag är parter och som innehåller en eller flera av de begränsningar som uppräknas i artikel 2.

2. Undantaget enligt punkt 1 gäller även huvudfranchiseavtal i vilka två företag är parter. I förekommande fall skall bestämmelserna i denna förordning som rör förhållandet mellan franchisegivare och franchisetagare också tillämpas på

förhållandet mellan franchisegivare och huvudfranchisetagare samt mellan huvudfranchisetagare och franchisetagare.

3. I denna förordning avses med

- a) *franchise*: en uppsättning rättigheter som åtnjuter industriell rättsskydd eller immateriella rättigheter avseende varumärken, firmabeteckningar, butiksskyltar, bruksmönster, mönster, upphovsrätter, know-how eller patent, som utnyttjas vid återförsäljning av varor eller tillhandahållande av tjänster till slutanvändare,
- b) *franchiseavtal*: ett avtal enligt vilket ett företag, franchisegivaren, till det andra företaget, franchisetagaren, mot direkt eller indirekt ekonomiskt vederlag överlåter rätten att utnyttja en franchise för att marknadsföra angivna slag av varor och/eller tjänster; det omfattar åtminstone följande skyldigheter:
- skyldigheten att använda ett gemensamt namn eller en gemensam butiksskylt och en enhetlig utstyrsel av de i avtalet angivna lokalerna och/eller transportmedlen,
  - skyldigheten för franchisegivaren att meddela know-how till franchisetagaren,
  - skyldigheten för franchisegivaren att kontinuerligt under avtalstiden lämna kommersiellt eller tekniskt bistånd till franchisetagaren,
- c) *huvudfranchiseavtal*: ett avtal enligt vilket ett företag, franchisegivaren, till det andra företaget, huvudfranchisetagaren, mot direkt eller indirekt ekonomiskt vederlag överlåter rätten att utnyttja en franchise för att träffa franchiseavtal med tredje man, franchisetagarna,
- d) *franchisegivarens varor*: varor tillverkade av franchisegivaren eller enligt dennes anvisningar och/eller försedda med dennes namn eller varumärke,
- e) *de i avtalet angivna lokalerna*: de lokaler som används för utnyttjandet av franchisen eller, om franchisen utnyttjas utanför dessa lokaler, den plats varifrån franchisetagaren opererar med de transportmedel som används för utnyttjandet av franchisen (de i avtalet angivna transportmedlen),
- f) *know-how*: en samlad icke-patentskyddad praktisk information som är resultatet av franchisegivarens erfarenhet och provning och som är hemlig, substansiell och identifierad,
- g) *hemlig*: att ifrågavarande know-how i sin helhet eller beträffande den exakta utformningen och sammansättningen av dess delar inte är allmänt känt eller tillgängligt; detta skall inte tolkas i den inskränkta betydelsen att varje enskild beståndsdel av detta know-how är fullständigt okänd eller oåtkomlig utanför franchisegivarens verksamhet,

¹ EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62.

- h) *substantiell*: att ifrågavarande know-how omfattar information som är av betydelse för försäljningen av varor eller tillhandahållandet av tjänster till slutanvändare och särskilt för presentationen av varor för försäljning, bearbetningen av varor i samband med tillhandahållandet av tjänster, metoder för kundbetjäning samt administration och förvaltning av finanserna; ifrågavarande know-how skall vara till nytta för franchisetagaren genom att vid tidpunkten för avtalets ingående göra det möjligt att förbättra franchisetagarens konkurrensläge, särskilt genom att förbättra hans prestation eller genom att hjälpa honom att inträda på en ny marknad,
- i) *identifierad*: att ifrågavarande know-how skall beskrivas på ett sätt som är tillräckligt utömande för att göra det möjligt att kontrollera att det uppfyller kriterierna för att vara hemlig och substansiell; beskrivningen av ifrågavarande know-how kan antingen tas in i franchiseavtalet eller i ett särskilt dokument eller antecknas i någon annan lämplig form.

Artikel 2

Undantaget enligt artikel 1 gäller följande konkurrensbegränsningar:

- a) Skyldigheten för franchisegivaren att inom ett visst område inom den gemensamma marknaden — det avtalade området — inte
- till tredje man överlåta rätten att helt eller delvis utnyttja franchisen,
  - själv utnyttja franchisen eller enligt ett liknande system marknadsföra de varor eller tjänster som omfattas av franchisen,
  - själv leverera franchisegivarens varor till tredje man.
- b) Skyldigheten för huvudfranchisetagaren att inte utanför sitt avtalade område träffa franchiseavtal med tredje man.
- c) Skyldigheten för franchisetagaren att utnyttja franchisen endast från de i avtalet angivna lokalerna.
- d) Skyldigheten för franchisetagaren att avstå från att utanför sitt avtalade område söka kunder till de varor eller tjänster som omfattas av franchisen.
- e) Skyldigheten för franchisetagaren att inte tillverka, sälja eller i samband med tillhandahållande av tjänster använda varor som konkurrerar med franchisegivarens varor som omfattas av franchisen; om föremålet för franchisen är försäljning eller användning i samband med tillhandahållandet av tjänster av såväl vissa typer av varor som reservdelar eller tillbehör till dessa, får inte denna skyldighet åläggas i fråga om dessa reservdelar eller tillbehör.

Artikel 3

1. Artikel 1 gäller oavsett om franchisetagaren åläggs någon av följande skyldigheter, i den mån de är nödvändiga för att skydda franchisegivarens rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller immateriella rättigheter eller bevara franchisenätets gemensamma identitet och anseende:

- a) att uteslutande sälja eller i samband med tillhandahållande av tjänster använda varor som uppfyller de objektiva minimikrav beträffande kvalitet som anges av franchisegivaren,
- b) att sälja eller i samband med tillhandahållande av tjänster använda varor som tillverkas endast av franchisegivaren eller av tredje man som är utsedd av denne, om det på grund av karaktären av de varor som omfattas av franchisen inte är praktiskt möjligt att tillämpa objektiva kvalitetsspecifikationer,
- c) att inte direkt eller indirekt bedriva liknande verksamhet inom ett område där den skulle konkurrera med en medlem av franchisenätet, däri inbegripet franchisegivaren; franchisetagaren kan vara bunden av denna skyldighet efter avtalets upphörande under en skäligen tidsperiod, som inte får överstiga ett år, inom det område där han har utnyttjat franchisen,
- d) att inte förvärva sådana ekonomiska intressen i ett konkurrerande företags kapital som skulle ge franchisetagaren möjlighet att påverka företags ekonomiska skötsel,
- e) att sälja de varor som omfattas av franchisen endast till slutanvändare, andra franchisetagare och återförsäljare inom andra distributionskanaler som har inrättats av tillverkaren av dessa varor eller med dennes samtycke,
- f) att på allt sätt anstränga sig för att sälja de varor eller tillhandahålla de tjänster som omfattas av franchisen; att saluföra ett minimisortiment av varor, uppnå en minimiomsättning, planlägga sina beställningar i förväg, hålla minimilager och tillhandahålla kund- och garantiservice,
- g) att till franchisegivaren betala en angiven andel av sina intäkter för att täcka reklamutgifter samt själv göra reklam, vars utformning i förväg skall godkännas av franchisegivaren.

2. Artikel 1 gäller oavsett om någon av följande skyldigheter åläggs franchisetagaren:

- a) att inte för tredje man röja det know-how som meddelas av franchisegivaren; franchisetagaren kan vara bunden av denna skyldighet efter avtalets upphörande,
- b) att till franchisegivaren meddela de erfarenheter som han vinner vid utnyttjandet av franchisen och att till denne och till andra franchisetagare meddela en icke-exklusiv licens för det know-how som är resultatet av dessa erfarenheter,

- c) att underrätta franchisegivaren om intrång i licensierade rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller immateriella rättigheter, att vidta rättsliga åtgärder mot den som gör intrång eller att biträda franchisegivaren i rättsliga förfaranden mot den som har gjort intrång,
- d) att inte använda det know-how som meddelas av franchisegivaren för andra ändamål än utnyttjandet av franchisen; franchisetagaren kan vara bunden av denna skyldighet efter avtalets upphörande,
- e) att delta eller låta sin personal delta i utbildning anordnad av franchisegivaren,
- f) att tillämpa de kommersiella metoder som har utarbetats av franchisegivaren, inklusive eventuella senare ändringar av dessa, och att använda de licensierade rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller immateriella rättigheter,
- g) att iaktta franchisegivarens normer för utrustning och utstyrsel av de i avtalet angivna lokalerna och/eller transportmedlen,
- h) att tillåta franchisegivaren att genomföra kontroller av de i avtalet angivna lokalerna och/eller transportmedlen, inklusive de varor som säljs och de tjänster som tillhandahålls, samt franchisetagarens lager och redovisning,
- i) att inte utan franchisegivarens samtycke flytta de i avtalet angivna lokalerna,
- j) att inte utan franchisegivarens samtycke överlåta rättigheter och skyldigheter enligt franchiseavtalet.
3. För den händelse att på grund av särskilda omständigheter de skyldigheter som avses i punkt 2 omfattas av artikel 85.1, skall de också undantas, även om de inte åtföljs av någon av de skyldigheter som är undantagna enligt artikel 1.

Artikel 4

Undantaget enligt artikel 1 gäller under förutsättning att

- a) franchisetagaren har rätt att köpa de varor som omfattas av franchisen från andra franchisetagare; om sådana varor även säljs genom ett annat nät av auktoriserade återförsäljare, måste franchisetagaren ha rätt att köpa varorna från detta,
- b) om franchisegivaren förpliktar franchisetagaren att uppfylla garantiförpliktelser avseende franchisegivarens varor, skall denna skyldighet även gälla varor som inom den gemensamma marknaden levereras av någon medlem av franchisenätet eller av andra återförsäljare som lämnar en liknande garanti,
- c) franchisetagaren är skyldig att ange sin ställning som självständigt företag; detta skall dock inte inkräkta på franchisenätets gemensamma identitet, som följer särskilt av det gemensamma namnet eller den gemensamma butiksskylten och lokalernas och/eller transportmedlens gemensamma utseende.

Artikel 5

Undantaget enligt artikel 1 gäller inte om

- a) företag som tillverkar varor eller tillhandahåller tjänster som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade, träffar franchiseavtal beträffande sådana varor eller tjänster,
- b) franchisetagaren, om inte annat följer av artiklarna 2 e och 3.1 b, hindras från att få leveranser av varor av motsvarande kvalitet som de varor som erbjuds av franchisegivaren,
- c) franchisetagaren, om inte annat följer av artikel 2 e, är skyldig att sälja eller i samband med tillhandahållande av tjänster använda varor som tillverkas av franchisegivaren eller tredje man som är utsedd av franchisegivaren, och franchisegivaren, av andra skäl än för att skydda sina rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller immateriella rättigheter eller för att bevara franchisenätets gemensamma identitet och anseende, vägrar att som auktoriserade tillverkare utse tredje man som föreslås av franchisetagaren,
- d) franchisetagaren hindras från att fortsätta att använda licensierat know-how efter avtalets upphörande om detta know-how har blivit allmänt känt eller tillgängligt på annat sätt än till följd av att franchisetagaren har brutit en förpliktelse,
- e) franchisetagaren direkt eller indirekt av franchisegivaren åläggs begränsningar när det gäller att bestämma försäljningspriser för de varor eller tjänster som omfattas av franchisen, utan att detta inkräktar på franchisegivarens möjlighet att rekommendera försäljningspriser,
- f) franchisegivaren förbjuder franchisetagaren att bestrida giltigheten av de rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller immateriella rättigheter som ingår i franchisen, utan att detta inkräktar på franchisegivarens möjlighet att säga upp avtalet om så sker,
- g) franchisetagare förpliktas att inte inom den gemensamma marknaden leverera de varor eller tjänster som omfattas av franchisen till slutanvändare på grund av deras vistelseort.

Artikel 6

1. Undantaget enligt artikel 1 gäller även franchiseavtal som uppfyller de villkor som anges i artikel 4 och som innehåller konkurrensbegränsande skyldigheter som inte omfattas av artiklarna 2 och 3.3 eller av artikel 5, under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27¹ och att kommissionen inte gör invändning mot detta undantag inom en tidsfrist på sex månader.

¹ EGT nr 35, 10.5.1962, s. 1118/62.

2. Sexmånadersfristen skall löpa från den dag när anmälan inkommer till kommissionen. Om anmälan skickas med rekommenderat brev, skall fristen dock löpa från den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

3. Punkt 1 gäller endast om

- a) denna artikel uttryckligen återopas i anmälan eller ett meddelande som bifogas den, och
- b) de uppgifter som lämnas genom anmälan är fullständiga och korrekta.

4. Bestämmelserna i punkt 1 kan i fråga om avtal som anmäls innan denna förordning träder i kraft återopas genom ett meddelande till kommissionen med uttrycklig hänvisning till denna artikel och till anmälan. Punkterna 2 och 3 b skall också tillämpas.

5. Kommissionen kan göra invändning mot undantaget. Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en medlemsstat inom tre månader efter det att en anmälan enligt punkt 1 eller ett meddelande enligt punkt 4 har skickats till medlemsstaten. Denna begäran skall vara motiverad med hänsyn till fördragets konkurrensregler.

6. Kommissionen kan när som helst ta tillbaka sin invändning mot undantaget. Om invändningen gjordes på begäran av en medlemsstat kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor.

7. Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har visat att villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med anmälningens dag.

8. Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har ändrat avtalet så att villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med den tidpunkt när ändringarna träder i kraft.

9. Om kommissionen gör invändning mot undantaget och invändningen inte tas tillbaka, får anmälan de verkningar som föreskrivs i förordning nr 17.

Artikel 7

1. Upplysningar som har inhämtats med stöd av artikel 6 skall endast användas för de ändamål som anges i denna förordning.

2. Kommissionen och medlemsstaternas myndigheter samt deras tjänstemän och övriga anställda skall inte röja sådana

upplysningar som de har inhämtat med stöd av denna förordning och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.

3. Punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagsammanslutningar.

Artikel 8

Kommissionen kan enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG bestämma att denna förordning inte skall tillämpas, om den i ett visst fall konstaterar att ett avtal som är undantaget enligt denna förordning ändå har vissa verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, särskilt om franchisetagaren ges ett områdesskydd och

- a) tillträdet till den relevanta marknaden eller konkurrensen på den i betydande grad begränsas av den samlade verkan av parallella system av liknande avtal träffade av konkurrerande tillverkare eller återförsäljare,
- b) de varor eller tjänster som omfattas av franchisen inte inom en väsentlig del av den gemensamma marknaden utsätts för effektiv konkurrens från varor eller tjänster som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade,
- c) parterna, eller en av dem, hindrar slutanvändare på grund av deras vistelseort från att direkt eller genom mellanhand inom den gemensamma marknaden få tillgång till de varor eller tjänster som omfattas av franchisen eller utnyttjar skillnader i specifikationerna för dessa varor eller tjänster inom olika medlemsstater för att isolera marknader,
- d) franchisetagare deltar i samordnade förfaranden beträffande försäljningspriserna på de varor eller tjänster som omfattas av franchisen,
- e) franchisegivaren utnyttjar sin rätt att kontrollera de i avtalet angivna lokalerna och transportmedlen eller vägrar att tillmötesgå franchisetagarens begäran att flytta de i avtalet angivna lokalerna eller att överlåta sina rättigheter och skyldigheter enligt franchiseavtalet av andra skäl än för att skydda franchisegivarens rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller immateriella rättigheter, bevara franchisenätets gemensamma identitet och anseende eller kontrollera att franchisetagaren fullgör sina skyldigheter enligt avtalet.

Artikel 9

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1989.

Den gäller till och med den 31 december 1999.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 30 november 1988.

På kommissionens vägnar

Peter SUTHERLAND

Medlem av kommissionen

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 556/89

av den 30 november 1988

om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av know-howlicensavtal

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden¹, i dess lydelse enligt Anslutningsakten för Spanien och Portugal, särskilt artikel 1 i denna,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning²,

efter att ha samrått med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

med beaktande av följande:

- 1) Enligt förordning nr 19/65/EEG har kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av dubbelsidiga avtal och samordnade förfaranden som omfattas av artikel 85.1 och som innehåller begränsningar i fråga om förvärv eller utnyttjande av rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd, särskilt patent, bruksmönster, mönster eller varumärken, eller i fråga om rättigheter som följer av avtal om överlåtelse eller upplåtelse av rätten att använda en tillverkningsmetod eller kunskaper om användning eller tillämpning av industriella processer.

På grund av den växande ekonomiska betydelsen av icke-patentskyddat tekniskt kunnande (t. ex. beskrivningar av tillverkningsprocesser, recept, formler, mönster och ritningar), som vanligen kallas "know-how", det stora antal avtal som för närvarande träffas mellan företag, däri inbegripet offentliga forskningsinstitut, endast för utnyttjandet av sådan information (så kallade "rena" know-howlicensavtal) och det förhållandet att meddelandet av

know-how i praktiken ofta är oåterkalleligt är det nödvändigt att skapa större rättssäkerhet när det gäller dessa avtals ställning enligt konkurrensreglerna och därigenom främja spridningen av tekniskt kunnande inom gemenskapen. Mot bakgrund av de erfarenheter som har vunnits hittills är det möjligt att bestämma en grupp av know-howlicensavtal, som täcker hela den gemensamma marknaden eller en del av den och som kan omfattas av artikel 85.1, men som i regel kan anses uppfylla villkoren i artikel 85.3, i vilka det rör sig om licensierat know-how som är hemligt, substantiellt och identifierat i någon lämplig form (know-how). Dessa definitionsmässiga krav syftar endast till att säkerställa att meddelandet av know-how utgör en saklig grund för tillämpningen av denna förordning, särskilt vad gäller undantag för konkurrensbegränsande skyldigheter.

Artikel 1 innehåller en lista över definitioner som används i denna förordning.

- 2) Vid sidan av rena know-howavtal får blandade know-how- och patentlicensavtal allt större betydelse för tekniköverföring. Därför bör denna förordning även omfatta sådana blandade avtal som inte är undantagna enligt kommissionens förordning (EEG) nr 2349/84 (artikel 1, 2 eller 4)³, särskilt följande:

— Blandade avtal enligt vilka de licensierade patenten inte är nödvändiga för att uppnå målen för den licensierade tekniken, som innehåller såväl patenterade som icke-patenterade moment; detta kan vara fallet om sådana patent inte ger något effektivt skydd mot tredje mans utnyttjande av tekniken.

¹ EGT nr 36, 6.3.1965, s. 533/65.

² EGT nr C 214, 12.8.1987, s. 2.

³ EGT nr L 219, 16.8.1984, s. 15.

— Blandade avtal som, oavsett om de licensierade patenten är nödvändiga för att uppnå målen för den licensierade tekniken, innehåller skyldigheter som begränsar licensgivarens eller licenstagarens utnyttjande av tekniken inom medlemsstater där patentskydd saknas, i den mån och så länge som dessa skyldigheter helt eller delvis baseras på utnyttjandet av licensierat know-how samt uppfyller övriga villkor enligt denna förordning.

Denna förordning bör även omfatta rena eller blandade avtal som innehåller underordnade bestämmelser om varumärken och andra immateriella rättigheter, förutsatt att dessa inte innebär andra konkurrensbegränsande skyldigheter än sådana som också har samband med ifrågasvarande know-how och som är undantagna enligt denna förordning.

Enligt denna förordning kan emellertid även sådana avtal anses uppfylla villkoren i artikel 85.3 endast om det licensierade tekniska kunnandet är hemligt, substantiellt och identifierat.

- 3) Bestämmelserna i denna förordning gäller inte avtal som omfattas av förordning (EEG) nr 2349/84 om patentlicensavtal.
- 4) Om sådana rena eller blandade know-howlicensavtal innehåller inte endast skyldigheter avseende områden inom den gemensamma marknaden utan även avseende länder som inte är medlemmar, hindrar inte förekomsten av sistnämnda skyldigheter att förordningen är tillämplig på skyldigheter avseende områden inom den gemensamma marknaden.

Om know-howlicensavtal för länder som inte är medlemmar eller för områden som sträcker sig utanför gemenskapens gränser inom den gemensamma marknaden har verkningar som kan omfattas av artikel 85.1, bör dock sådana avtal omfattas av förordningen i samma utsträckning som avtal för områden inom den gemensamma marknaden.

- 5) Förordningen bör inte omfatta avtal som endast avser försäljning, utom när licensgivaren förbinder sig att under en inledande period innan licenstagaren själv påbörjar produktion med användande av den licensierade tekniken leverera varor som omfattas av avtalet för försäljning

genom licenstagaren. Förordningen omfattar inte heller avtal avseende marknadsföringsknow-how som har meddelats inom ramen för franchiseavtal¹ eller know-howavtal som har träffats i samband med t. ex. gemensamma företag eller patentpooler eller andra arrangemang enligt vilka licens meddelas för ifrågasvarande know-how i utbyte mot andra licenser som inte avser förbättringar av eller nya användningsområden för detta know-how, eftersom sådana avtal uppvisar skilda problem som för närvarande inte kan behandlas i en enda förordning (artikel 5).

- 6) Exklusiva licensavtal, dvs. avtal enligt vilka licensgivaren förbinder sig att inte själv utnyttja den licensierade tekniken inom det område som omfattas av licensen eller meddela ytterligare licenser där, är med hänsyn till den betydande forskningsinsatsen och höjningen av konkurrensnivån, särskilt i fråga om mellanmärkeskonkurrensen, och ökningen i de berörda företagens konkurrenskraft som blir följden av spridningen av uppfinningar inom gemenskapen inte nödvändigtvis oförenliga med artikel 85.1, om de avser införande och skydd av en ny teknik inom området i fråga.

I den mån sådana avtal på grund av andra omständigheter faller under artikel 85.1 bör de omfattas av artikel 1 så att de också kan vara berättigade till undantaget.

- 7) Såväl dessa som övriga skyldigheter som uppräknas i artikel 1 stimulerar tekniköverföring och bidrar därigenom i allmänhet till att förbättra produktionen av varor och främja tekniskt framåtskridande genom att öka antalet produktionsanläggningar och höja kvaliteten på de varor som produceras inom den gemensamma marknaden samt utvidga möjligheterna för vidareutveckling av den licensierade tekniken. Detta gäller särskilt skyldigheten för licenstagaren att använda den licensierade produkten endast för tillverkning av sina egna varor, eftersom licensgivaren därigenom ges ett incitament att sprida tekniken till olika användningsområden samtidigt som han förbehåller sig själv eller andra licenstagare rätten att sälja den licensierade produkten. Det gäller också skyldigheten för licensgivaren och licenstagaren att, när det gäller licensgivaren, inom det område som omfattas av licensen och, när det gäller licenstagaren, inom de områden som är förbehållna licensgivaren eller andra licenstagare, avstå inte endast från aktiv utan också från

¹ Kommissionens förordning (EEG) nr 4087/88 av den 30 november 1988 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av franchiseavtal (EGT nr L 359, 28.12.1988, s. 46).

passiv konkurrens. Användarna av tekniskt nya eller förbättrade produkter som kräver stora investeringar är ofta inte slutanvändare utan industrier i mellanliggande led som är välinformerade beträffande priser och alternativa inköpskällor för produkterna inom gemenskapen. Därför skulle ett skydd endast mot aktiv konkurrens inte ge parterna och andra licenstagare den nödvändiga säkerheten, särskilt under inledningsskedet av utnyttjandet av den licensierade tekniken när de investerar i verktygsutrustning och i att skapa en marknad för produkten och öka efterfrågan.

Med hänsyn till att det är svårt att bestämma när know-how inte längre kan anses vara hemligt och att det ofta meddelas licenser på ett kontinuerligt flöde av know-how, särskilt på områden där tekniken inom industrin utvecklas snabbt, bör giltighetstiden för områdesskydd för licensgivaren och licenstagaren gentemot varandra och för olika licenstagare inbördes som automatiskt omfattas av undantaget begränsas till ett visst antal år. Eftersom know-howlicensavtal i motsats till patentlicensavtal ofta träffas sedan de varor eller tjänster som bygger på den licensierade tekniken har visat sig framgångsrika på marknaden, bör utgångspunkten för den tid under vilken licensgivaren och licenstagaren får ges områdesskydd gentemot varandra för varje licensområde vara dagen när licensgivaren undertecknar det första licensavtal som träffas för området avseende samma teknik. Vad beträffar en licenstagares skydd gentemot andra licenstagares tillverkning, användning och aktiv eller passiv försäljning bör utgångspunkten vara dagen när licensgivaren undertecknar det första licensavtal som träffas inom Europeiska ekonomiska gemenskapen. Undantaget för områdesskyddet skall, så länge ifrågavarande know-how förblir hemligt och substantiellt, gälla för hela avtalsperioden oavsett när medlemsstaterna i fråga inträdde i gemenskapen, förutsatt att varje licenstagare, såväl den som har ålagts begränsningar som den som är skyddad, själv tillverkar eller låter tillverka den licensierade produkten.

Undantag enligt artikel 85.3 för områdesskydd som gäller under längre perioder, särskilt för att skydda dyra och riskbetonade investeringar eller om parterna inte redan var konkurrenter innan licensen meddelades, kan medges endast genom ett särskilt beslut. Däremot har parterna rätt att förlänga avtalsperioden för att utnyttja senare förbättringar och möjliggöra

betalning av ytterligare licensavgifter. I sådana fall kan områdesskydd under ytterligare en period räknad från dagen när förbättringarna meddelas licens inom EG dock medges endast genom ett särskilt beslut, i synnerhet om förbättringarna av eller de nya användningsområdena för den licensierade tekniken är substantiella och hemliga och inte är av väsentligt mindre betydelse än den tidigare meddelade tekniken, eller om de kräver nya dyra och riskbetonade investeringar.

8) Om samma teknik är skyddad i några medlemsstater av sådana nödvändiga patent som avses i punkt 9 i preambeln till förordning (EEG) nr 2349/84, bör ett undantag enligt denna förordning för områdesskydd av licensgivaren och licenstagaren gentemot varandra och olika licenstagare inbördes mot tillverkning, användning och aktiv försäljning i varandras områden medges för hela den tid under vilken de patent som finns i dessa medlemsstater är giltiga.

9) De skyldigheter som uppräknas i artikel 1 uppfyller i regel även de andra villkoren för tillämpning av artikel 85.3. Konsumenterna får som regel en skäligen andel av de fördelar som uppnås genom förbättringen av utbudet av varor på marknaden. Härigenom åläggs heller inte några begränsningar som inte är nödvändiga för att uppnå ovannämnda mål. Slutligen är konkurrensen i distributionsledet säkerställd genom möjligheten till parallellimport, som under inga omständigheter får förhindras av parterna. De exklusivitetsskyldigheter som omfattas av denna förordning medför således i regel inte någon möjlighet att sätta konkurrensen ur spel beträffande en betydande del av ifrågavarande varor. Detta gäller även avtal enligt vilka exklusiva licenser meddelas för ett område som täcker hela den gemensamma marknaden, förutsatt att det finns möjlighet till parallellimport från tredje land eller att det finns annan konkurrerande teknik på marknaden, eftersom den geografiska exklusiviteten i så fall kan leda till större integration av marknaden och främja mellanmärkeskonkurrensen inom hela gemenskapen.

10) Det är önskvärt att i förordningen räkna upp sådana skyldigheter som ofta förekommer i know-howlicensavtal men som i regel inte är konkurrensbegränsande och att föreskriva att om sådana avtal på grund av vissa ekonomiska eller rättsliga omständigheter skulle falla under artikel 85.1 skall också de omfattas av undantaget. Den uppräknade som görs i artikel 2 är inte uttömmande.

11) I förordningen skall också anges vilka begränsningar eller

bestämmelser som inte får förekomma i know-how-licensavtal om de skall omfattas av gruppundantaget. Dessa begränsningar, vilka räknas upp i artikel 3, kan omfattas av förbudet i artikel 85.1, men i dessa fall kan det inte generellt antas att de kommer att få de positiva verkningar som krävs enligt artikel 85.3 och som är en förutsättning för att gruppundantag skall kunna medges. Följaktligen kan endast individuella undantag medges.

- 12) Avtal som inte automatiskt omfattas av undantaget därför att de innehåller bestämmelser som inte uttryckligen är undantagna enligt förordningen och inte uttryckligen är uteslagna från undantaget, däri inbegripet de som uppräknas i artikel 4.2 i förordningen, kan ändå i allmänhet antas vara berättigade till tillämpning av gruppundantaget. Kommissionen kan snabbt konstatera om så är fallet för ett visst avtal. Det bör därför anses att sådana avtal omfattas av undantaget enligt denna förordning, om de anmäls till kommissionen och kommissionen inte inom en viss tidsfrist gör invändning mot att undantaget tillämpas.
- 13) Om individuella avtal som är undantagna enligt denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med artikel 85.3, kan kommissionen bestämma att gruppundantaget inte skall tillämpas på dem (artikel 7).
- 14) Uppräkningen i artikel 2 upptar bl. a. skyldigheterna för licenstagaren att inte använda det know-how som avses i licensen efter avtalets upphörande (förbud mot användning av know-how efter avtalets upphörande) (artikel 2.1.3) och att ställa förbättringar till licensgivarens förfogande (klausul om överlåtelse av förbättringar till licensgivaren) (artikel 2.1.4). Förbudet mot användning av know-how efter avtalets upphörande kan anses vara ett normalt inslag i licensiering av know-how, eftersom licensgivarens annars skulle vara tvungen att meddela sitt know-how för all framtid och detta skulle kunna hämma tekniköverföring. Åtaganden från licenstagarens sida att till licensgivaren meddela en licens för förbättringarna av det know-how och/eller de patent som avses i avtalet är inte i regel konkurrensbegänsande, förutsatt att licenstagaren enligt avtalet har rätt att ta del av licensgivarens framtida erfarenheter och uppfinningar och att licenstagaren behåller rätten att meddela tredje man vunna erfarenheter eller licenser, om detta kan ske utan att licensgivarens know-how avslöjas.

Däremot uppstår en konkurrensbegänsande verkan om avtalet innehåller såväl ett förbud mot användning av know-how efter avtalets upphörande och en skyldighet för licenstagaren att ställa förbättringar av ifrågasvarande

know-how till licensgivarens förfogande, även om det sker på icke-exklusiv och ömsesidig basis, och att tillåta licensgivaren att fortsätta att använda dessa även efter avtalets upphörande. I så fall har nämligen licenstagaren ingen möjlighet att förmå licensgivaren att efter avtalets upphörande låta honom fortsätta att utnyttja det know-how som licensen ursprungligen avsåg och följaktligen också använda sina egna förbättringar.

- 15) Uppräkningen i artikel 2 upptar även skyldigheten för licenstagaren att fortsätta att betala licensavgifter till slutet av avtalstiden oavsett om know-how som avses i avtalet har blivit allmänt tillgängligt genom tredje mans åtgärd (artikel 2.1.7). I regel behöver parterna inte skyddas mot de förutsebara ekonomiska följderna av ett avtal som ingås frivilligt och därför bör inte deras val av ett ändamålsenligt sätt att finansiera tekniköverföringen begränsas. Detta gäller särskilt i fråga om know-how, eftersom det i detta fall inte kan vara tal om missbruk av ett lagligt monopol och licenstagaren enligt medlemsstaternas rättssystem kan ha ett rättsmedel i en process enligt gällande nationell lagstiftning. Dessutom är bestämmelser om betalning av licensavgifter som vederlag för överlåtelsen av ett helt teknikpaket under en avtalad, skälig tidsperiod, oavsett om ifrågasvarande know-how har blivit allmänt tillgängligt, i regel i licenstagarens eget intresse, eftersom de hindrar licensgivaren från att kräva en hög förskottsbetalning för att kunna minska sitt ekonomiska risktagande för det fall att hans know-how avslöjas för tidigt. För att underlätta för licenstagaren att betala skall parterna ha rätt att sprida betalningen av avgifterna för användningen av den licensierade tekniken över en period som sträcker sig längre än den tidpunkt när ifrågasvarande know-how har blivit allmänt tillgängligt. Dessutom bör kontinuerliga betalningar tillåtas under hela avtalstiden i sådana fall där båda parter är fullt medvetna om att detta know-how oundvikligen kommer att avslöjas i samband med att produkten säljs för första gången. Om det framgår av omständigheterna att licenstagaren skulle ha varit i stånd och beredd att själv utveckla detta know-how på kort tid, jämfört med vilken tiden för den fortsatta betalningen av licensavgifter är alltför lång, kan kommissionen ändå besluta att undantag enligt artikel 7 i förordningen inte skall medges.

Slutligen kan gruppundantaget inte tillämpas på avtal enligt vilka beräkningsmetoderna för licensavgifterna inte har något samband med utnyttjandet av den licensierade tekniken eller licensavgifterna debiteras för produkter som inte på något stadium tillverkas med användning av några

av de licensierade patenten eller hemliga tekniska metoderna (artikel 3.5). Licenstagaren bör också befrias från skyldigheten att betala licensavgifter om det know-how som avses i avtalet blir allmänt tillgängligt till följd av licensgivarens åtgärder. Detta gäller dock inte för det fall att licensgivaren eller ett företag med anknytning till denne endast säljer produkten (artiklarna 2.1.7 och 3.5).

- 16) Skyldigheten för licenstagaren att begränsa sitt utnyttjande av den licensierade tekniken till ett eller flera tekniska användningsområden ("användningsområden") eller till en eller flera produktmarknader omfattas inte heller av artikel 85.1 (artikel 2.1.8). Denna skyldighet är inte konkurrensbegränsande, eftersom licensgivaren kan anses ha rätt att överlåta ifrågavarande know-how endast för ett begränsat ändamål. En sådan begränsning får dock inte utgöra en förtäckt form av kunduppdelning.
- 17) Begränsningar som ger licensgivaren en oskälig konkurrensfördel, t. ex. skyldigheten för licenstagaren att acceptera kvalitetsspecifikationer, andra licenser eller varor och tjänster som licenstagaren inte önskar från licensgivaren, medför att gruppundantaget inte är tillämpligt. Detta gäller dock inte om det kan visas att licenstagaren själv önskade sådana specifikationer, licenser, varor eller tjänster (artikel 3.3).
- 18) Begränsningar som innebär att parterna delar upp kunder inom samma tekniska användningsområde eller produktmarknad, antingen genom ett faktiskt förbud mot att leverera till vissa grupper av kunder eller till följd av en skyldighet med motsvarande verkan, medför också att avtalet inte är berättigat till gruppundantaget (artikel 3.6).

Detta gäller inte om know-howlicensen meddelas för att ge en kund tillgång till en andra inköpskälla. I sådana fall kan ett förbud för licenstagaren att leverera till andra personer än kunden i fråga vara nödvändigt för att en licens skall kunna meddelas den andra leverantören, eftersom syftet med transaktionen inte är att skapa en självständig leverantör på marknaden. Detsamma gäller begränsningar i fråga om de kvantiteter som licenstagaren får leverera till denna kund. Sådana begränsningar kan också rimligen väntas bidra till att förbättra produktionen av varor och främja tekniskt framåtskridande genom att medverka till spridningen av teknik. Mot bakgrund av kommissionens erfarenhet hitills när det gäller sådana bestämmelser, särskilt risken att de kan frånta den andra

leverantören möjligheten att utveckla sin egen rörelse inom de områden som omfattas av avtalet, bör dock sådana bestämmelser vara föremål för invändningsförfarandet (artikel 4.2).

- 19) Utöver de bestämmelser som redan har nämnts omfattar uppräknningen i artikel 3 av begränsningar som utesluter tillämpning av gruppundantaget även begränsningar beträffande försäljningspriserna på den licensierade produkten eller beträffande de kvantiteter som skall tillverkas eller säljas, eftersom de begränsar den omfattning i vilken licenstagaren kan utnyttja den licensierade tekniken, särskilt eftersom kvantitetsbegränsningar kan ha samma verkan som exportförbud (artikel 3.7 och 8). Detta gäller inte om en licens har meddelats för användning av tekniken i speciella produktionsanläggningar och om ett specifikt know-how meddelas för uppförande, drift och underhåll av dessa anläggningar och licenstagaren får öka anläggningarnas kapacitet eller utföra ytterligare anläggningar för eget bruk på normala kommersiella villkor. Däremot kan licenstagaren enligt lag hindras från att utnyttja licensgivarens specifika know-how för att uppföra anläggningar för tredje man, eftersom syftet med avtalet inte är att tillåta licenstagaren att göra licensgivarens know-how tillgängligt för andra tillverkare medan det ännu är hemligt (artikel 2.1.12).
- 20) För att skydda såväl licensgivaren som licenstagaren från att bli bundna av avtal vars giltighetstid genom ett kontinuerligt flöde av förbättringar meddelade av licensgivaren automatiskt kan förlängas utöver den ursprungliga löptid som fritt bestämdes av parterna bör avtal som innehåller en sådan bestämmelse inte omfattas av gruppundantaget (artikel 3.10). Parterna har dock rätt att när som helst utvidga sitt kontraktförhållande genom att träffa nya avtal om nya förbättringar.
- 21) Denna förordning bör med retroaktiv verkan gälla know-howlicensavtal som föreligger när den träder i kraft, om sådana avtal redan uppfyller villkoren för tillämpning av förordningen eller anpassas till dessa (artikel 8-10). Enligt artikel 4.3 i förordning nr 19/65/EEG kan inte dessa bestämmelser återopas i rättsliga förfaranden som redan har inletts när denna förordning träder i kraft. Förordningen kan inte heller återopas som grund för skadeståndsanspråk mot tredje man.
- 22) Avtal som uppfyller villkoren i artiklarna 1 och 2 och som

varken har till syfte eller resultat att begränsa konkurrensen på något annat sätt behöver inte längre anmälas. Företag får dock fortfarande i enskilda fall ansöka om negativttest enligt artikel 2 i rådets förordning nr 17¹ eller om undantag enligt artikel 85.3.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1) Enligt fördragets artikel 85.3 och på de villkor som föreskrivs i denna förordning förklaras att fördragets artikel 85.1 inte gäller rena know-howlicensavtal och blandade know-how- och patentlicensavtal som inte är undantagna enligt förordning (EEG) nr 2349/84, inklusive sådana avtal som innehåller underordnade bestämmelser om varumärken eller andra immateriella rättigheter, i vilka endast två företag är parter och som innehåller en eller flera av följande skyldigheter:

1. Skyldigheten för licensgivaren att inte tillåta andra företag att utnyttja den licensierade tekniken inom licensområdet.
2. Skyldigheten för licensgivaren att inte själv utnyttja den licensierade tekniken inom licensområdet.
3. Skyldigheten för licenstagaren att inte utnyttja den licensierade tekniken inom områden inom den gemensamma marknaden som är förbehållna licensgivaren.
4. Skyldigheten för licenstagaren att inte tillverka eller använda den licensierade produkten eller använda den licensierade metoden inom områden inom den gemensamma marknaden som har tilldelats andra licenstagare.
5. Skyldigheten för licenstagaren att inte aktivt marknadsföra den licensierade produkten inom de områden inom den gemensamma marknaden som har tilldelats andra licenstagare, och särskilt att inte ägna sig åt reklam som direkt är riktad till dessa områden eller etablera en filial eller hålla lager för distribution där.
6. Skyldigheten för licenstagaren att inte marknadsföra den licensierade produkten inom de områden inom den gemensamma marknaden som har tilldelats andra licenstagare.
7. Skyldigheten för licenstagaren att under avtalstiden använda endast licensgivarens varumärke eller den utstyrsel som är föreskriven av denne för att särskilja den

licensierade produkten, förutsatt att licenstagaren inte hindras från att ange sig själv som de licensierade produkternas tillverkare.

8. Skyldigheten för licenstagaren att begränsa sin tillverkning av den licensierade produkten till de kvantiteter som han behöver för att tillverka sina egna produkter och att sälja den licensierade produkten endast som en integrerad del av eller reservdel till sina egna produkter eller i övrigt i samband med försäljningen av sina egna produkter, förutsatt att licenstagaren fritt får bestämma dessa kvantiteter.

2) Det undantag för sådana skyldigheter som avses i punkt 1.1.2 och 3 gäller för en period som för varje licensområde inom EEG inte överskrider 10 år från dagen när licensgivaren undertecknar det första licensavtalet avseende samma teknik som träffas för området.

Det undantag för sådana skyldigheter som avses i punkt 1.4 och 1.5 gäller för en period som inte överskrider 10 år från dagen när licensgivaren undertecknar det första licensavtalet avseende samma teknik inom EEG.

Det undantag för den skyldighet som avses i punkt 1.6 gäller för en period som inte överskrider fem år från dagen när licensgivaren undertecknar det första licensavtalet avseende samma teknik inom EEG.

3) Undantaget enligt punkt 1 gäller endast om parterna i någon lämplig form har identifierat det know-how som ursprungligen meddelades samt alla senare förbättringar av detta som blir tillgängliga för parterna och som meddelas den andra parten i enlighet med avtalsvillkoren och för avtalets uppfyllelse och endast så länge som detta know-how förblir hemligt och substantiellt.

4) I den mån de skyldigheter som avses i punkt 1.1–1.5 berör områden som omfattar medlemsstater där samma teknik skyddas av nödvändiga patent, skall undantaget enligt punkt 1 gälla dessa medlemsstater så länge som den licensierade produkten eller metoden skyddas i dessa stater av sådana patent, om giltighetstiden för detta skydd är längre än de perioder som anges i punkt 2.

5) Undantaget för de begränsningar beträffande marknadsföring av den licensierade produkten som följer av de skyldigheter som avses i punkt 1.2, 1.3, 1.5 och 1.6 gäller endast om licenstagaren själv tillverkar eller avser att tillverka den licensierade produkten eller låter ett anknutet företag eller en underleverantör tillverka den.

¹ EGT, nr 13, 21.2.1962, s. 204/62.

- 6) Undantaget enligt punkt 1 gäller även om i ett visst avtal parterna åtar sig sådana skyldigheter som avses där men med mindre räckvidd än som är tillåtet enligt samma punkt.
- 7) I denna förordning används följande begrepp med de betydelser som här anges:
1. *Know-how*: en viss mängd teknisk information som är hemlig, substantiell och identifierad i någon lämplig form.
  2. *Hemlig*: att ifrågasvarande know-how i sin helhet eller beträffande den exakta utformningen och sammansättningen av dess delar inte är allmänt känt eller tillgängligt, så att en del av dess värde består i den ledtid som licenstagaren sparar när det meddelas honom; detta skall inte tolkas i den inskränkta betydelsen att varje enskild beståndsdel av detta know-how är fullständigt okänd eller oåtkomlig utanför licensgivarens verksamhet.
  3. *Substantiell*: att ifrågasvarande know-how omfattar information som är av betydelse för hela eller en betydande del av (i) en tillverkningsprocess eller (ii) en produkt eller tjänst eller (iii) för utvecklingen av dessa och att information som är obetydlig utesluts. Sådant know-how skall således vara nyttigt, dvs. det kan vid tidpunkten för avtalets ingående rimligen förväntas att det skall göra det möjligt att förbättra licenstagarens konkurrensläge, t. ex. genom att hjälpa honom att inträda på en ny marknad eller ge honom en konkurrensfördel i förhållande till andra producenter av varor eller tjänster som inte har tillgång till det hemliga know-how som avses i licensen eller till annat jämförbart hemligt know-how.
  4. *Identifierad*: att ifrågasvarande know-how är beskrivet eller antecknat på ett sätt som gör det möjligt att kontrollera att det uppfyller kriterierna för hemlighet och substantiellitet och att säkerställa att licenstagaren inte är ålagd onödiga begränsningar vid utnyttjandet av sin egen teknik. För att vara identifierat kan ifrågasvarande know-how antingen vara beskrivet i licensavtalet eller i ett särskilt dokument eller antecknat i någon annan lämplig form, senast när ifrågasvarande know-how meddelas eller kort därefter, förutsatt att det särskilda dokumentet eller annan anteckning kan skaffas fram vid behov.
  5. *Rena know-howlicensavtal*: avtal enligt vilka ett företag, licensgivaren, meddelar know-how, med eller utan skyldighet att meddela senare förbättringar, till ett annat företag, licenstagaren, för utnyttjande i licensområdet.
  6. *Blandade know-how- och patentlicensavtal*: avtal, som inte är undantagna enligt förordning (EEG) nr 2349/84, enligt vilka licens meddelas för en teknik som innehåller både icke-patenterade moment och moment som är patenterade i en eller flera medlemsstater.
  7. *Licensierat know-how eller licensierad teknik*: det know-how som ursprungligen meddelades samt eventuellt senare know-how som direkt eller indirekt meddelas av licensgivaren till licenstagaren genom rena eller blandade know-how- och patentlicensavtal; när det gäller blandade know-how- och patentlicensavtal innefattar dock termen licensierad teknik även sådana patent för vilka en licens meddelas tillsammans med ifrågasvarande know-how.
  8. *Samma teknik*: den teknik för vilken licens har meddelats till den första licenstagaren utökad med eventuella senare förbättringar, oavsett om och i vilken utsträckning sådana förbättringar utnyttjas av parterna eller de övriga licenstagarna och oavsett om tekniken skyddas av nödvändig patent i några medlemsstater.
  9. *De licensierade produkterna*: varor eller tjänster för vars tillverkning eller tillhandahållande den licensierade tekniken är nödvändig.
  10. *Utnyttjande*: varje användning av den licensierade tekniken, särskilt för tillverkning eller aktiv eller passiv försäljning inom ett område, även om försäljningen inte är knuten till tillverkning inom området, eller leasing av de licensierade produkterna.
  11. *Licensområdet*: det område som täcker hela den gemensamma marknaden eller åtminstone en del av den där licenstagaren har rätt att utnyttja den licensierade tekniken.
  12. *Område som är förbehållet licensgivaren*: områden i vilka licensgivaren inte har meddelat några licenser och som han uttryckligen har förbehållit sig själv.
  13. *Anknutna företag*:
    - a) företag i vilka en avtalspart direkt eller indirekt
      - äger mer än hälften av kapital- eller rörelsetillgångarna,
      - kan utöva mer än hälften av rösträttigheterna,
      - kan utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget, eller
      - har rätt att leda företagets verksamhet,

- b) företag som direkt eller indirekt gentemot en avtalspart har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,
- c) företag i vilka ett företag som avses i b direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,
- d) företag i vilka avtalsparterna eller företag med anknytning till dem gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a; sådana gemensamt kontrollerade företag skall anses ha anknytning till var och en av avtalsparterna.

Artikel 2

1) Artikel 1 gäller utan hinder av att någon av bl. a. följande skyldigheter, som i regel inte är konkurrensbegränsande, föreligger:

1. Skyldigheten för licenstagaren att inte avslöja det know-how som har meddelats av licensgivaren; denna skyldighet kan licenstagaren vara bunden av även efter avtalets upphörande.
2. Skyldigheten för licenstagaren att inte meddela underlicenser eller överlåta licensen.
3. Skyldigheten för licenstagaren att inte utnyttja det know-how som avses i licensen efter avtalets upphörande, i den mån och så länge som detta know-how fortfarande är hemligt.
4. Skyldigheten för licenstagaren att till licensgivaren meddela vunna erfarenheter vid utnyttjandet av den licensierade tekniken och att meddela honom en icke-exklusiv licens på förbättringar av eller nya användningsområden för denna teknik, förutsatt att

- a) licenstagaren inte under eller efter avtalstiden är förhindrad att fritt använda sina förbättringar, i den mån dessa kan skiljas från licensgivarens know-how, eller meddela licens på dessa till tredje man, om det av licensgivaren meddelade know-how som fortfarande är hemligt inte avslöjas genom en sådan licens; detta påverkar inte skyldigheten för licenstagaren att begära licensgivarens samtycke innan han meddelar en sådan licens, under förutsättning att sådant samtycke inte kan vägras utom när det föreligger sakliga skäl att anta att meddelandet av förbättringslicenser till tredje man kommer att avslöja licensgivarens know-how, och

5. Skyldigheten för licenstagaren att uppfylla specifikationer beträffande den licensierade produktens minimikvalitet eller att anskaffa varor eller tjänster från licensgivaren eller från ett företag som anvisas av licensgivaren, i den mån sådana kvalitetsspecifikationer, varor eller tjänster behövs

- a) för ett tekniskt godtagbart utnyttjande av den licensierade tekniken, eller
- b) för att säkerställa att licenstagarens produktion uppfyller de kvalitetskrav som iakttas av licensgivaren och andra licenstagare,

och att tillåta licensgivaren att utföra kontroller för detta ändamål.

6. Skyldigheten

- a) att underrätta licensgivaren om obehörigt tillägnande av ifrågavarande know-how eller intrång i de licensierade patenten, eller
- b) att vidta eller biträda licensgivaren med att vidta rättsliga åtgärder mot sådant tillägnande eller intrång,

förutsatt att dessa skyldigheter inte menligt inverkar på licenstagarens rätt att bestrida giltigheten av de licensierade patenten eller hemligheten av det know-how som avses i licensen, utom om han själv på något sätt har bidragit till att det har avslöjats.

7. Skyldigheten för licenstagaren att om ifrågavarande know-how blir allmänt tillgängligt annat än genom licensgivarens åtgärd fortsätta att fram till avtalets upphörande betala licensavgifter till de belopp, för de tidsperioder och enligt de metoder som fritt har bestämts av parterna, utan att detta är till hinder för betalning av ytterligare skadeersättning i händelse av att detta know-how blir allmänt tillgängligt till följd av en åtgärd från licenstagarens sida som utgör avtalsbrott.

8. Skyldigheten för licenstagaren att begränsa sitt utnyttjande av den licensierade tekniken till ett eller flera tekniska användningsområden som omfattas av den licensierade tekniken eller till en eller flera produktmarknader.
9. Skyldigheten för licenstagaren att betala en lägsta licensavgift eller tillverka en minimikvantitet av den licensierade produkten eller vidta ett minimiantal åtgärder för att utnyttja den licensierade tekniken.
10. Skyldigheten för licensgivaren att bevilja licenstagaren de fördelaktigare villkor som licensgivaren kan komma att bevilja ett annat företag efter det att avtalet har träffats.
11. Skyldigheten för licenstagaren att märka den licensierade produkten med licensgivarens namn.
12. Skyldigheten för licenstagaren att inte använda licensgivarens know-how för att uppföra anläggningar för tredje mans räkning; detta påverkar inte licenstagarens rätt att öka kapaciteten i sina anläggningar eller för eget bruk uppföra nya anläggningar på normala kommersiella villkor, bl. a. mot betalning av ytterligare licensavgifter.
- 2) För den händelse att de skyldigheter som avses i punkt 1 på grund av särskilda omständigheter omfattas av artikel 85.1, undantas de också, även om avtalet inte i övrigt innehåller sådana skyldigheter som är undantagna enligt artikel 1.
- 3) Undantaget enligt punkt 2 gäller även om i ett avtal parterna åtar sig sådana skyldigheter som avses i punkt 1 men med mindre räckvidd än som är tillåtet enligt den punkten.
- Artikel 3*
- Artiklarna 1 och 2.2 gäller inte i följande fall:
1. Om licenstagaren hindras från att efter avtalets upphörande fortsätta att utnyttja det know-how som avses i licensen när detta know-how under tiden har blivit allmänt tillgängligt, utom när detta har skett till följd av en åtgärd från licenstagarens sida som utgör avtalsbrott.
2. Om licenstagaren är skyldig antingen
- a) att till licensgivaren helt eller delvis överlåta rättigheter till förbättringar av eller nya användningsområden för den licensierade tekniken,
- b) att meddela licensgivaren en exklusiv licens på förbättringar av eller nya användningsområden för den licensierade tekniken, som under avtalstiden och/eller därefter skulle hindra licenstagaren från att utnyttja sina egna förbättringar, i den mån dessa kan skiljas från licensgivarens know-how, eller från att meddela tredje man licens på dem, om en sådan licens inte skulle avslöja licensgivarens know-how som fortfarande är hemligt, eller
- c) när det gäller ett avtal som också omfattar ett förbud mot användning av know-how efter avtalets upphörande, att meddela licensgivaren licenser avseende förbättringar som inte kan skiljas från licensgivarens know-how, även om det sker på icke-exklusiv och ömsesidig basis, om licensgivarens rätt att använda förbättringarna är av längre varaktighet än licenstagarens rätt att använda licensgivarens know-how, utom när avtalet upphör till följd av licenstagarens avtalsbrott.
3. Om licenstagaren vid tidpunkten för avtalets ingående förmås att acceptera kvalitets-specifikationer eller ytterligare licenser eller att anskaffa varor eller tjänster som han inte önskar, såvida inte dessa licenser, kvalitets-specifikationer, varor eller tjänster behövs för att säkerställa ett tekniskt godtagbart utnyttjande av den licensierade tekniken eller för att säkerställa att licenstagarens produktion uppfyller de kvalitetskrav som iakttas av licensgivaren och andra licenstagare.
4. Om licenstagaren åläggs förbud mot att bestrida hemligheten av det know-how som avses i licensen eller att inom den gemensamma marknaden bestrida giltigheten av licensierade patent som tillhör licensgivaren eller företag med anknytning till denne; licensgivarens rätt att säga upp licensavtalet i händelse av ett sådant bestridande berörs inte.
5. Om licenstagaren är skyldig att betala licensavgifter för varor eller tjänster som varken helt eller delvis är producerade med användning av den licensierade tekniken eller för användning av know-how som har blivit allmänt tillgängligt till följd av en åtgärd av licensgivaren eller ett företag med anknytning till denne.
6. Om den ena parten inom samma tekniska användningsområde eller inom samma produktmarknad åläggs begränsningar beträffande den kundkrets som han får betjäna, särskilt förbud mot att leverera till vissa grupper av kunder, att använda vissa distributionsmetoder eller, i syfte att dela upp kundkretsen, att använda vissa sorters förpackningar för produkterna, utom i sådana fall som anges i artiklarna 1.1.7 och 4.2.

7. Om den ena parten åläggs begränsningar när det gäller den mängd licensierade produkter som han får tillverka eller sälja eller det antal åtgärder som han får vidta för att utnyttja den licensierade tekniken, utom i sådana fall som anges i artiklarna 1.1.8 och 4.2.
8. Om den ena parten åläggs begränsningar när det gäller att bestämma pris, delar i priset eller rabatter beträffande de licensierade produkterna.
9. Om den ena parten åläggs begränsningar när det gäller att konkurrera med den andra parten, med företag med anknytning till den andra parten eller med andra företag inom den gemensamma marknaden i fråga om forskning och utveckling, tillverkning eller användning av konkurrerande produkter och försäljning av dem; detta påverkar dock inte licenstagarens skyldighet att efter bästa förmåga utnyttja den licensierade tekniken och licensgivarens rätt att i händelse av att licenstagaren inlåter sig på sådana konkurrerande aktiviteter upphäva den exklusiva licens som har meddelats licenstagaren och att upphöra med att meddela förbättringar och kräva att licenstagaren bevisar att det know-how som avses i licensen inte används för produktion av andra varor eller tjänster än de för vilka licensen har meddelats.
10. Om licensavtalets ursprungliga giltighetstid automatiskt förlängs genom att nya förbättringar som meddelas av licensgivaren inkluderas i avtalet, såvida inte licenstagaren har rätt att avvisa sådana förbättringar eller vardera parten har rätt att säga upp avtalet vid utgången av den ursprungliga avtalstiden och minst vart tredje år därefter.
11. Om licensgivaren är förpliktad, oavsett om detta fastställs i särskilda avtal, att under en period som är längre än den som är tillåten enligt artikel 1.2 inte till andra företag meddela licenser för utnyttjande av samma teknik inom licensområdet, eller den ena parten åläggs skyldighet att under en period som är längre än vad som är tillåtet enligt artikel 1.2 eller 1.4 inte utnyttja samma teknik inom den andra partens eller andra licenstagares områden.
12. Om parterna eller en av dem är förpliktad
  - a) att utan saklig grund vägra att inom sina respektive områden tillgodose efterfrågan från konsumenter eller återförsäljare som önskar sälja varorna inom andra områden inom den gemensamma marknaden,
  - b) att göra det svårt för konsumenter eller återförsäljare att få tillgång till varorna från andra återförsäljare inom den gemensamma marknaden, särskilt att utnyttja rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller vidta åtgärder för att hindra konsumenter eller återförsäljare från att utanför licensområdet få tillgång till eller inom licensområdet marknadsföra varor som lagligen har marknadsförts inom den gemensamma marknaden av licensgivaren eller med dennes samtycke, eller gör detta till följd av ett samordnat förfarande mellan dem.

Artikel 4

1) Undantaget enligt artiklarna 1 och 2 gäller även avtal som innehåller konkurrensbegränsande skyldigheter som varken omfattas av dessa artiklar eller av artikel 3, under förutsättning att avtalen i fråga anmäls till kommissionen enligt bestämmelserna i kommissionens förordning nr 27¹ och att kommissionen inte gör någon invändning mot detta undantag inom en tidsfrist på sex månader.

2) Punkt 1 gäller särskilt skyldigheten för licenstagaren att leverera endast en begränsad kvantitet av den licensierade produkten till en viss kund, om know-howlicensen meddelas på begäran av en sådan kund för att ge honom tillgång till en andra inköpskälla inom licensområdet.

Denna bestämmelse gäller även om kunden är licenstagaren och det föreskrivs i licensen, för att skapa en andra inköpskälla, att kunden får tillverka licensierade produkter eller låta dem tillverkas av en underleverantör.

3) Sexmånadersfristen skall löpa från den dag när anmälan inkommer till kommissionen. Om anmälan skickas med rekommenderat brev, skall fristen dock löpa från den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

4) Punkterna 1 och 2 gäller endast om

- a) denna artikel uttryckligen åberopas i anmälan eller ett meddelande som bifogas den, och
- b) de uppgifter som lämnas genom anmälan är fullständiga och korrekta.

5) Punkterna 1 och 2 kan åberopas i fråga om avtal som anmäls innan denna förordning träder i kraft genom ett meddelande till kommissionen med uttrycklig hänvisning till denna artikel och till anmälan. Punkterna 3 och 4 b gäller med nödvändiga ändringar.

6) Kommissionen kan göra invändning mot undantaget. Den skall invända mot undantaget om den mottar en begäran om detta från en medlemsstat inom tre månader efter det att en anmälan enligt punkt 1 eller ett meddelande enligt punkt 5 har skickats till medlemsstaten. Denna begäran skall vara motiverad med hänsyn till fördragets konkurrensregler.

¹ EGT nr 35, 10.5.1962, s. 1118/62.

7) Kommissionen kan när som helst ta tillbaka sin invändning mot undantaget. Om invändningen gjordes på begäran av en medlemsstat och denna begäran vidhålls, kan den dock tas tillbaka endast efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor.

8) Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har visat att villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med anmälningssdagen.

9) Om invändningen tas tillbaka därför att de berörda företagen har ändrat avtalet så att villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda, gäller undantaget från och med den tidpunkt när ändringarna träder i kraft.

10) Om kommissionen gör invändning mot undantaget och invändningen inte tas tillbaka, får anmälan de verkningar som föreskrivs i förordning nr 17.

Artikel 5

1) Denna förordning gäller inte

- avtal mellan medlemmarna i en patent- eller know-howpool som avser den teknik som ingår i poolen,
- know-howlicensavtal mellan konkurrerande företag som har intressen i ett gemensamt företag, eller mellan ett av dessa och det gemensamma företaget, om licensavtalen berör det gemensamma företagets verksamhet,
- avtal enligt vilka den ena parten meddelar den andra parten en know-howlicens och den andra parten, oavsett om det sker i särskilda avtal eller genom anknuten företag, meddelar den första parten en patent-, varumärkes- eller know-howlicens eller exklusiva försäljningsrättigheter, om parterna är konkurrenter när det gäller de produkter som omfattas av dessa avtal,
- avtal som omfattar meddelandet av licenser för andra rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd än patent (särskilt varumärken, upphovsrättigheter och mönsterrättigheter) eller licenser avseende programvara, utom när dessa rättigheter eller denna programvara bidrar till att uppnå målet för den licensierade tekniken och det inte föreligger några andra konkurrensbegränsningar än de som också har anknytning till det know-how som avses i licensen och som är undantagna enligt denna förordning.

2) Denna förordning gäller dock sådana dubbelsidiga licenser som avses i punkt 1.3, förutsatt att parterna inte är underkastade några områdesbegränsningar inom den gemensamma marknaden när det gäller tillverkning, användning eller marknadsföring av de varor som omfattas av avtalen eller användning av den licensierade tekniken.

Artikel 6

Denna förordning gäller även

- rena know-howavtal eller blandade avtal, om licensgivaren varken är den som har utvecklat ifrågasvarande know-how eller patenthavare men är bemyndigad av upphovsmannen eller patenthavaren att meddela en licens eller en underlicens,
- överlåtelser av know-how eller av know-how och patent, om risken som är förenad med utnyttjandet kvarstår hos överlåtaren, särskilt om överlåtelssummans storlek är beroende av den omsättning som förvärvaren uppnår beträffande de produkter som tillverkas med användning av det know-how eller de patent som har meddelats, den mängd sådana produkter som tillverkas eller det antal åtgärder som vidtas med användning av detta know-how eller dessa patent,
- rena know-howavtal eller blandade avtal enligt vilka licensgivarens eller licenstagarens rättigheter eller skyldigheter övertas av företag som har anknytning till dem.

Artikel 7

Kommissionen kan enligt artikel 7 i förordning nr 19/65/EEG bestämma att denna förordning inte skall tillämpas, om den i ett visst fall konstaterar att ett avtal som är undantaget enligt denna förordning ändå har vissa verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i fördragets artikel 85.3, särskilt om

- dessa verkningar är resultatet av en skiljedom,
- avtalet har till resultat att förhindra att de licensierade produkterna inom licensområdet utsätts för effektiv konkurrens från varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade,
- licensgivaren inte har rätt att senast fem år efter avtalets ingående och minst en gång om året därefter häva den ensamrätt som har beviljats licenstagaren, för det fall att licenstagaren utan giltiga skäl underlåter att utnyttja den licensierade tekniken eller inte utnyttjar den i tillräcklig omfattning,
- såvida inte annat följer av artikel 1.1.6, licenstagaren utan saklig grund vägrar att tillgodose oombedd efterfrågan från konsumenter eller återförsäljare inom andra licenstagares områden,
- parterna eller en av dem
  - utan saklig grund vägrar att inom sina respektive områden tillgodose efterfrågan från konsumenter eller återförsäljare som önskar sälja varorna inom andra områden inom den gemensamma marknaden, eller
  - gör det svårt för konsumenter eller återförsäljare att få tillgång till varorna från andra återförsäljare inom den gemensamma marknaden, särskilt om de utnyttjar rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd eller

vidtar åtgärder för att hindra konsumenter eller återförsäljare från att utanför licensområdet få tillgång till eller inom licensområdet marknadsföra varor som lagligen har marknadsförts inom den gemensamma marknaden av licensgivaren eller med dennes samtycke,

6. tillämpningen av det förbud mot användning av know-how efter avtalets upphörande som avses i artikel 2.1.3 hindrar licenstagaren från att utnyttja ett utgången patent som kan utnyttjas av alla andra tillverkare,
7. den tid som avses i artikel 2.1.7 under vilken licenstagaren är skyldig att fortsätta att betala licensavgifter efter det att ifrågavarande know-how har blivit allmänt tillgängligt till följd av tredje mans åtgärd är avsevärt längre än den tid som sparas genom förslaget i produktion och marknadsföring och denna skyldighet inverkar menligt på konkurrensen på marknaden,
8. parterna var konkurrenter redan innan licensen meddelades och skyldigheten för licenstagaren att tillverka en minimikvantitet eller anstränga sig på allt sätt enligt vad som sägs i artiklarna 2.1.9 och 3.9 medför att licenstagaren hindras från att använda konkurrerande teknik.

Artikel 8

- 1) Beträffande avtal som förelåg den 13 mars 1962 och som har anmälts före den 1 februari 1963 och avtal, oavsett om dessa har anmälts eller inte, som omfattas av artikel 4.2.2 b i förordning nr 17, skall förklaringen i föreliggande förordning om att fördragets artikel 85.1 inte skall tillämpas gälla med retroaktiv verkan från den tidpunkt när villkoren för tillämpning av denna förordning var uppfyllda.
- 2) Beträffande alla andra avtal som har anmälts före denna förordnings ikraftträdande skall förklaringen i förordningen om att fördragets artikel 85.1 inte skall tillämpas gälla med retroaktiv verkan från den tidpunkt när villkoren för tillämpning av denna förordning var uppfyllda, dock tidigast från och med anmälningdagen.

Artikel 9

Om avtal som förelåg den 13 mars 1962 och som har anmälts före den 1 februari 1963 eller avtal som omfattas av artikel 4.2.2 b i förordning nr 17 och som har anmälts före den 1 januari 1967 ändras före den 1 juli 1989 så att de uppfyller villkoren för tillämpning av föreliggande förordning, och om ändringen meddelas kommissionen före den 1 oktober 1989,

skall förbudet i fördragets artikel 85.1 inte gälla perioden före ändringen. Meddelandet gäller från och med den dag när det inkommer till kommissionen. Om meddelandet skickas med rekommenderat brev, gäller det från och med den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

Artikel 10

- 1) Beträffande avtal som omfattas av fördragets artikel 85 till följd av Storbritanniens, Irlands och Danmarks anslutning gäller artiklarna 8 och 9, dock ersätts datumet den 13 mars 1962 av den 1 januari 1973 och den 1 februari 1963 respektive den 1 januari 1967 av den 1 juli 1973.
- 2) Beträffande avtal som omfattas av fördragets artikel 85 till följd av Greklands anslutning gäller artiklarna 8 och 9, dock ersätts datumet den 13 mars 1962 av den 1 januari 1981 och den 1 februari 1963 respektive den 1 januari 1967 av den 1 juli 1981.
- 3) Beträffande avtal som omfattas av fördragets artikel 85 till följd av Spaniens och Portugals anslutning gäller artiklarna 8 och 9, dock ersätts datumet den 13 mars 1962 av den 1 januari 1986 och den 1 februari 1963 respektive den 1 januari 1967 av den 1 juli 1986.

Artikel 11

- 1) Upplysningar som har inhämtats med stöd av artikel 4 skall endast användas för de ändamål som anges i denna förordning.
- 2) Kommissionen och medlemsstaternas myndigheter samt deras tjänstemän och övriga anställda skall inte röja sådana upplysningar som de har inhämtat med stöd av denna förordning och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.
- 3) Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagsammanslutningar.

Artikel 12

Denna förordning träder i kraft den 1 april 1989.

Den gäller till och med den 31 december 1999.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 30 november 1988.

På kommissionens vägnar

Peter SUTHERLAND

Medlem av kommissionen

368R1017/S

23.7.68

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 175/1

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1017/68

av den 19 juli 1968

om tillämpning av konkurrensregler på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 75 och 87 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande.

Enligt rådets förordning nr 141³ om undantag från tillämpning av rådets förordning nr 17 för transportområdet skall förordning nr 17⁴ inte vara tillämplig på avtal, beslut och samordnade förfaranden på transportområdet som medför att transportpriser och -villkor fastställs, transportutbudet begränsas eller kontrolleras eller transportmarknader delas upp. Förordning nr 17 skall inte heller tillämpas på sådana dominerande ställningar, som avses i fördragets artikel 86, på transportmarknaden.

Enligt förordning nr 1002/67/EEG⁵ skall i fråga om transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar detta undantag inte gälla längre än till och med den 30 juni 1968.

Att fastställa konkurrensregler för transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar är ett led i den gemensamma transportpolitiken och i den allmänna ekonomiska politiken.

När konkurrensregler för dessa områden fastställs skall hänsyn tas till transportområdets särskilda karaktär.

Eftersom konkurrensreglerna för transportområdet avviker från de allmänna konkurrensreglerna skall företagen ges möjlighet att få kännedom om vilka regler som gäller i varje särskilt fall.

Vid införandet av ett system med konkurrensregler på transportområdet bör dessa regler gälla såväl gemensam finansiering eller gemensamt köp av transportutrustning för transportverksamhet som drivs gemensamt av grupper av företag som viss verksamhet med anknytning till transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar som drivs av företag som tillhandahåller transportrelaterade tjänster.

För att säkerställa att handeln mellan medlemsstaterna inte påverkas och att konkurrensen inom den gemensamma marknaden inte snedvrids är det nödvändigt att för de tre ovannämnda transportgrenarna i princip förbjuda alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden mellan företag samt varje missbruk av en dominerande ställning inom den gemensamma marknaden som skulle kunna ha sådana verkningar.

Vissa typer av avtal, beslut och samordnade förfaranden på transportområdet, som endast har till syfte eller resultat att utnyttja tekniska förbättringar eller uppnå tekniskt samarbete, kan undantas från förbudet mot konkurrensbegränsande avtal eftersom de bidrar till att öka produktiviteten. Mot bakgrund av de erfarenheter som kommer att vinnas genom tillämpningen av denna förordning kan rådet på kommissionens förslag ändra listan över sådana typer av avtal.

För att främja en förbättring av den ibland alltför splittrade branschstrukturen inom trafiken på landsväg och inre vattenvägar bör även sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som har till syfte att skapa och driva grupper av företag inom dessa två transportgrenar för att idka transportverksamhet, inklusive gemensam finansiering eller gemensamt köp av transportutrustning för transportverksamhet som drivs gemensamt, undantas från förbudet mot konkurrensbegränsande avtal. Ett sådant generellt undantag kan medges endast under förutsättning att den totala transportkapaciteten för en grupp av företag inte överstiger en bestämd maximigräns och att den individuella kapaciteten hos de företag som tillhör gruppen inte överstiger vissa gränser som är satta på så

¹ EGT nr 205, 11.12.1964, s. 3505/64.

² EGT nr 103, 12.6.1965, s. 1792/65.

³ EGT nr 124, 28.11.1962, s. 2751/62.

⁴ EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62.

⁵ EGT nr 306, 16.12.1967, s. 1.

sätt att inget av dessa företag kan uppnå en dominerande ställning inom gruppen. Kommissionen skall dock ha befogenhet att ingripa om i enstaka fall sådana avtal har verkningar som är oförenliga med de villkor enligt vilka ett konkurrensbegränsande avtal kan erkännas som lagligt och som utgör ett missbruk av undantaget. Det förhållandet att en grupp av företag har en total transportkapacitet som överstiger den fastställda maximigränsen eller inte är berättigad till det generella undantaget på grund av den individuella kapaciteten hos de företag som tillhör gruppen utesluter dock inte att det kan röra sig om ett lagligt avtal, beslut eller samordnat förfarande, om det i övrigt uppfyller villkoren enligt denna förordning.

Om ett avtal, beslut eller samordnat förfarande bidrar till att förbättra kvaliteten på transporttjänster eller till att öka kontinuiteten och stabiliteten när det gäller att tillgodose transportbehoven på de marknader där tillgång och efterfrågan kan vara underkastade avsevärda tidsmässiga svängningar eller till att öka företagets produktivitet eller främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande, skall förbudet kunna förklaras inte tillämpligt. Det är dock en förutsättning i sådana fall att avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet tar rimlig hänsyn till transportkonsumenternas intressen och varken ålägger de berörda företagen begränsningar som inte är nödvändiga för att ovannämnda mål skall kunna nås eller gör det möjligt för företagen att sätta konkurrensen ur spel när det gäller en väsentlig del av den berörda transportmarknaden, med hänsyn tagen även till konkurrensen från andra transportmedel.

Till dess att rådet vidtar lämpliga åtgärder inom ramen för den gemensamma transportpolitiken för att säkerställa en stabil transportmarknad och under förutsättning att rådet har konstaterat att det föreligger ett krisläge, bör för marknaden i fråga sådana avtal godkännas som behövs för att minska störningar till följd av transportmarknadens struktur.

Beträffande transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar är det angeläget att medlemsstaterna i fråga om offentliga företag eller företag som har medgetts särskilda eller exklusiva rättigheter varken beslutar om eller vidmakthåller åtgärder som strider mot denna förordning. Bestämmelserna i denna förordning bör även gälla företag som har fått i uppdrag att utföra tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, förutsatt att tillämpningen av bestämmelserna inte rättsligt eller faktiskt hindrar dem från att utföra de särskilda uppgifter som de har tilldelats. Dock får inte utvecklingen av handeln därigenom påverkas i en sådan omfattning att det strider mot gemenskapens intressen. Kommissionen skall ha möjlighet att se till att

dessa principer tillämpas och att meddela medlemsstaterna de direktiv eller beslut som kan behövas för detta ändamål.

De närmare bestämmelserna om tillämpningen av de grundläggande principerna i denna förordning skall utformas på så sätt att de dels säkerställer en effektiv tillsyn och förenklar den administrativa kontrollen så mycket som möjligt, dels tillgodoser företagens behov av rättsäkerhet.

I första hand åligger det företagen själva att bedöma om deras avtal, beslut eller samordnade förfaranden huvudsakligen medför konkurrensbegränsningar eller sådana ekonomiska vinster som kan rättfärdiga dessa begränsningar och att i enlighet med denna bedömning på eget ansvar bestämma om dessa avtal, beslut eller samordnade förfaranden är lagliga eller olagliga.

Företagen bör därför tillåtas att träffa eller tillämpa avtal utan att behöva offentliggöra dem. Det föreligger således en risk att sådana avtal kan förklaras ogiltiga med retroaktiv verkan om de skulle undersökas till följd av en anmälan eller på kommissionens eget initiativ, men detta utesluter inte att de med retroaktiv verkan kan förklaras lagliga i händelse av en sådan senare undersökning.

Företagen kan emellertid i vissa fall önska att de behöriga myndigheterna hjälper dem med att fastställa om deras avtal, beslut eller samordnade förfaranden är i överensstämmelse med gällande regler. Det bör därför införas ett förfarande som innebär att företagen till kommissionen får inlämna ansökningar och att dessa offentliggörs i sammandrag i Europeiska gemenskapernas officiella tidning så att berörd tredje man kan framföra synpunkter på avtalet i fråga. Om inget klagomål framställs av någon medlemsstat eller berörd tredje man, och om kommissionen inte inom en fastställd tidsfrist meddelar de sökande att det finns allvarliga tvivel beträffande lagligheten av avtalet i fråga, bör avtalet anses undantaget från förbudet för den tid som redan har förflutit och under ytterligare tre år.

Med hänsyn till att de avtal som behövs för att minska störningar till följd av transportmarknadens struktur är av undantagskaraktär bör, när rådet har konstaterat att det föreligger ett krisläge, företag som önskar erhålla godkännande för ett sådant avtal åläggas att anmäla det till kommissionen. Kommissionens godkännande skall träda i kraft först vid tidpunkten för beslutet. Giltighetstiden för ett sådant godkännande bör inte överstiga tre år efter det att rådet har konstaterat att det föreligger ett krisläge, och beslutet bör endast förnyas om rådet på nytt konstaterar att det föreligger ett krisläge. Godkännandet bör under alla omständigheter upphöra att gälla senast sex månader efter det att rådet har

genomfört lämpliga åtgärder för att säkerställa stabiliteten på den transportmarknad som avtalet avser.

För att säkerställa en enhetlig tillämpning inom den gemensamma marknaden av konkurrensreglerna för transportområdet är det nödvändigt att fastställa regler som gör det möjligt för kommissionen att, i nära och ständig samverkan med medlemsstaternas behöriga myndigheter, vidta de åtgärder som är nödvändiga för att tillämpa dessa konkurrensregler.

För detta ändamål skall kommissionen erhålla medverkan från medlemsstaternas behöriga myndigheter och ha befogenhet inom hela den gemensamma marknaden att begära de upplysningar och genomföra de undersökningar som behövs för att få kännedom om sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden samt sådant missbruk av en dominerande ställning som är förbjudna enligt denna förordning.

Om en medlemsstat vid tillämpningen av förordningen i ett särskilt fall anser att det uppkommer principfrågor som rör den gemensamma transportpolitiken, bör sådana frågor kunna undersökas av rådet. Alla allmänna frågor som uppstår i samband med genomförandet av konkurrenspolitiken på transportområdet bör kunna hänvisas till rådet. Ett förfarande skall införas för att säkerställa att beslut om att tillämpa förordningen i ett visst fall fattas av kommissionen först sedan rådet har undersökt principfrågorna och med beaktande av de riktlinjer som framkommer vid undersökningen.

För att kunna fullgöra sin uppgift att övervaka tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning skall kommissionen ha befogenhet att rikta rekommendationer och beslut till företag eller företagssammanslutningar för att få dem att upphöra med överträdelse av förordningens bestämmelser om förbud mot vissa avtal, beslut och samordnade förfaranden.

För att säkerställa att förordningens förbud iakttas och att de skyldigheter som genom denna förordning har ålagts företag och företagssammanslutningar uppfylls, skall böter och viten kunna åläggas.

De berörda företagen skall medges rätt att yttra sig inför kommissionen, tredje man vars intressen kan beröras av ett beslut skall ges tillfälle att i förväg framföra sina synpunkter

och det skall ses till att fattade beslut ges vidsträckt publicitet.

Domstolen bör i enlighet med fördragets artikel 172 ges oinskränkt rätt att pröva kommissionens beslut att ålägga böter eller viten.

Ikraftträdandet av förordningens förbud beträffande avtal, beslut och samordnade förfaranden som föreligger när denna förordning offentliggörs i Europeiska gemenskapernas officiella tidning bör senareläggas sex månader för att underlätta företagets anpassning till bestämmelserna i förordningen.

Inom en lämplig tidsfrist från det att de förhandlingar som skall föras med de tredje länder som har undertecknat den reviderade konventionen om sjöfart på Rhen har avslutats bör de ändringar vidtas i denna förordning i sin helhet som kan visa sig nödvändiga med hänsyn till de skyldigheter som följer av den reviderade konventionen.

Förordningen bör ändras om så behövs mot bakgrund av de erfarenheter som har vunnits inom en treårsperiod. Det bör särskilt övervägas om med hänsyn till utvecklingen av den gemensamma transportpolitiken under denna period förordningens räckvidd borde utsträckas till att omfatta avtal, beslut och samordnade förfaranden samt missbruk av en dominerande ställning som inte påverkar handeln mellan medlemsstater.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Grundläggande bestämmelse

I fråga om transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar gäller bestämmelserna i denna förordning alla avtal, beslut och samordnade förfaranden som har till syfte eller resultat att fastställa transportpriser och -villkor, begränsa eller kontrollera transportutbudet, dela upp transportmarknader, utnyttja tekniska förbättringar eller åstadkomma tekniskt samarbete eller gemensam finansiering eller gemensamt köp av transportutrustning eller tillbehör, där sådan verksamhet har direkt samband med tillhandahållandet av transporttjänster och behövs för transportverksamhet som drivs gemensamt av en sådan grupp av företag inom trafiken på landsväg och inre vattenvägar som avses i artikel 4, samt missbruk av en dominerande ställning på transportmarknaden. Dessa bestämmelser gäller även den verksamhet som drivs av dem som tillhandahåller transportrelaterade tjänster och som har ovan nämnda syfte eller resultat.

Artikel 2

Förbud mot konkurrensbegränsande åtgärder

Om inte annat följer av artikel 3-6 förbjuds följande såsom oförenliga med den gemensamma marknaden utan att det krävs ett föregående beslut: alla avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfaranden som kan påverka handeln mellan medlemsstater och som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen inom den gemensamma marknaden, särskilt de som innebär att

- a) transportpriser och -villkor eller andra affärsvillkor direkt eller indirekt fastställs,
- b) transportutbudet, marknader, teknisk utveckling eller investeringar begränsas eller kontrolleras,
- c) transportmarknader delas upp,
- d) olika villkor tillämpas på likvärdiga transaktioner med handelspartners, som därmed får en konkurrensnackdel,
- e) det ställs som villkor för ingående av avtal att avtalsparterna åtar sig ytterligare förpliktelser som varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med tillhandahållandet av transporttjänster.

Artikel 3

Undantag för tekniska avtal

1. Förbudet enligt artikel 2 gäller inte avtal, beslut och samordnade förfaranden som har till syfte och resultat att utnyttja tekniska förbättringar eller uppnå tekniskt samarbete genom
  - a) standardisering av utrustning, transporttillbehör, fordon eller fasta installationer,
  - b) utbyte eller gemensam användning av personal, utrustning, fordon eller fasta installationer för utförandet av transporttjänster,
  - c) organisation och utförande av successiva, kompletterings-, ersättnings- eller kombinerade transporter och fastställande och tillämpning av totalpriser och -villkor för sådan verksamhet, inklusive särskilda priserbjudanden,
  - d) användning för resor med ett enda transportmedel av de sträckor som är mest rationella från driftssynpunkt,
  - e) samordning av tidtabeller för anslutande förbindelser,
  - f) sammanslagning av enstaka försändelser,
  - g) uppställande av enhetliga regler för tariffernas struktur och

villkoren för tillämpningen av dessa, förutsatt att dessa regler inte omfattar transportpriser och -villkor.

2. Kommissionen skall vid behov lägga fram förslag för rådet om att utvidga eller förkorta uppräkningspunkten i punkt 1.

Artikel 4

Undantag för grupper av små och medelstora företag

1. De avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 2 är undantagna från förbudet i samma artikel, om syftet är

— upprättande och drift av grupper av företag inom trafiken på landsväg och inre vattenvägar för att bedriva transportverksamhet,

— gemensam finansiering eller gemensamt köp av transportutrustning eller -tillbehör, om denna verksamhet har direkt samband med tillhandahållandet av transporttjänster och behövs för den gemensamma verksamhet som bedrivs av ovan nämnda grupper av företag,

förutsatt att gruppens totala transportkapacitet inte överstiger

— 10 000 ton vid transport på landsväg,

— 500 000 ton vid transport på inre vattenvägar.

Den individuella transportkapaciteten hos varje företag som tillhör en sådan grupp får inte överstiga 1 000 ton vid transport på landsväg eller 50 000 ton vid transport på inre vattenvägar.

2. Om tillämpningen av ett sådant avtal, beslut eller samordnat förfarande som avses i punkt 1 i ett visst fall har verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i artikel 5 och utgör ett missbruk av undantaget från bestämmelserna i artikel 2, kan företagen eller företagsammanslutningarna åläggas att få dessa verkningar att upphöra.

Artikel 5

Undantag från tillämpning av förbudet

Förbudet i artikel 2 kan förklaras inte tillämpligt med retroaktiv verkan beträffande

— varje avtal eller grupp av avtal mellan företag,

— varje beslut eller grupp av beslut som fattas av en företagsammanslutning, eller

— varje samordnat förfarande eller grupp av samordnade

förfaranden

som bidrar till

- att förbättra kvaliteten på transporttjänster, eller
  - att främja större kontinuitet och stabilitet när det gäller att tillgodose transportbehoven på marknader där tillgång och efterfrågan är underkastade avsevärda tidsmässiga svängningar, eller
  - att öka företagets produktivitet, eller
  - att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande,
- och samtidigt tar rimlig hänsyn till transportkonsumenternas intressen och varken
- a) ålägger de berörda transportföretagen begränsningar som inte är nödvändiga för att nå ovan nämnda mål eller
  - b) gör det möjligt för dessa företag att sätta konkurrensen ur spel när det gäller en väsentlig del av den berörda transportmarknaden.

Artikel 6

Avtal avsedda att minska störningar till följd av transportmarknadens struktur

1. Till dess att rådet vidtar lämpliga åtgärder inom ramen för den gemensamma transportpolitiken för att säkerställa en stabil transportmarknad kan förbudet i artikel 2 förklaras inte tillämpligt på avtal, beslut och samordnade förfaranden som kan minska störningar på marknaden i fråga.
2. Beslut enligt det förfarande som anges i artikel 14 om att inte tillämpa förbudet i artikel 2 får inte fattas förrän rådet, antingen med kvalificerad majoritet eller, om en medlemsstat anser att villkoren i fördragets artikel 75.3 är uppfyllda, enhälligt, på grundval av ett utlåtande från kommissionen har konstaterat att det föreligger ett krisläge på hela transportmarknaden eller en del av den.
3. Om inte annat följer av bestämmelserna i punkt 2, kan förbudet i artikel 2 förklaras inte tillämpligt endast om
  - a) avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet i fråga inte ålägger de berörda företagen begränsningar som inte är nödvändiga för att minska störningarna, och
  - b) inte ger dessa företag möjlighet att sätta konkurrensen ur spel när det gäller en väsentlig del av den berörda transportmarknaden.

Artikel 7

Avtals och besluts ogiltighet

Varje avtal eller beslut som är förbjudet enligt föregående bestämmelser är ogiltigt.

Artikel 8

Förbud mot missbruk av en dominerande ställning

Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den är, i den mån handeln mellan medlemsstater påverkas därigenom, förbjudet såsom oförenligt med den gemensamma marknaden.

Sådant missbruk kan särskilt bestå i att

- a) direkt eller indirekt bestämma oskäliga transportpriser eller -villkor,
- b) begränsa transportutbudet, marknader eller teknisk utveckling till skada för konsumenterna,
- c) tillämpa olika villkor på likvärdiga transaktioner med handelspartners, som därmed får en konkurrensnackdel,
- d) ställa som villkor för ingående av avtal att avtalsparterna åtar sig ytterligare förpliktelser som varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med tillhandahållandet av transporttjänster.

Artikel 9

Offentliga företag

1. När det gäller offentliga företag och företag som av medlemsstaterna har medgetts särskilda eller exklusiva rättigheter skall medlemsstaterna varken besluta om eller vidmakthålla åtgärder som strider mot bestämmelserna i föregående artiklar.
2. Bestämmelserna i föregående artiklar gäller företag som har fått i uppdrag att utföra tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, förutsatt att tillämpningen av bestämmelserna inte rättsligt eller faktiskt hindrar dem från att utföra de särskilda uppgifter som de har tilldelats. Utvecklingen av handeln får inte påverkas i en sådan omfattning att det skulle strida mot gemenskapens intressen.
3. Kommissionen skall övervaka tillämpningen av bestämmelserna i denna artikel och skall meddela medlemsstaterna de direktiv eller beslut som kan behövas för detta ändamål.

Artikel 10

Förfaranden vid klagomål eller på kommissionens eget initiativ

Kommissionen kan efter att ha mottagit klagomål eller på eget initiativ inleda förfaranden för att få överträdelse av bestämmelserna i artikel 2 eller 8 att upphöra eller för att säkerställa att artikel 4.2 iakttas.

Rätt att framställa klagomål har

- a) medlemsstaterna,
- b) fysiska eller juridiska personer som åberopar ett berättigat intresse i saken.

Artikel 11

Genomförandet av förfaranden vid klagomål eller på kommissionens eget initiativ

1. Konstaterar kommissionen att det har skett en överträdelse av artikel 2 eller 8, kan den genom beslut ålägga de berörda företagen eller företagssammanslutningarna att upphöra med överträdelsen.

Om inte annat följer av andra bestämmelser i denna förordning kan kommissionen, innan den fattar beslut enligt föregående stycke, rikta rekommendationer till de berörda företagen eller företagssammanslutningarna för att få dem att upphöra med överträdelsen.

2. Punkt 1 gäller även sådana fall som avses i artikel 4.2.

3. Finner kommissionen, efter att ha mottagit klagomål, att det på grundval av den information som den har tillgång till inte finns skäl för att ingripa med stöd av artikel 2, 4.2 eller 8 mot ett avtal, beslut eller förfarande, skall den genom beslut tillbakavisa klagomålet som obefogat.

4. Finner kommissionen, efter att ha mottagit klagomål eller på eget initiativ, att ett avtal, beslut eller samordnat förfarande uppfyller villkoren i både artiklarna 2 och 5, skall den meddela ett beslut om tillämpning av artikel 5. I beslutet skall anges tidpunkten då det träder i kraft. Denna tidpunkt kan vara tidigare än tidpunkten för beslutet.

Artikel 12

Tillämpningen av artikel 5 – invändningar

1. Företag och företagssammanslutningar som önskar åberopa artikel 5 beträffande sådana avtal, beslut eller samordnade

förfaranden som avses i artikel 2 och i vilka de deltar kan framställa ansökningar till kommissionen.

2. Om kommissionen förfogar över allt tillgängligt bevismaterial och finner att en ansökan kan medges och inga åtgärder enligt artikel 10 har vidtagits mot avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet i fråga, skall den snarast offentliggöra ansökan i sammandrag i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* och lämna berörd tredje man tillfälle att framföra synpunkter till kommissionen inom trettio dagar. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

3. Om kommissionen inte meddelar sökandena inom nittio dagar från tidpunkten för ett sådant offentliggörande i *Euro-peiska gemenskapernas officiella tidning* att det finns allvarliga tvivel beträffande tillämpligheten av artikel 5, skall avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet, förutsatt att det överensstämmer med den beskrivning som har lämnats i ansökan, anses undantaget från förbudet för den tid som redan har förflutit och under ytterligare högst tre år från offentliggörandet av ansökan i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Konstaterar kommissionen, efter utgången av nittiodagarsfristen men före utgången av treårsfristen, att villkoren för tillämpning av artikel 5 inte är uppfyllda, skall den genom beslut meddela att förbudet i artikel 2 gäller. Detta beslut kan ges retroaktivt verkan, om de berörda parterna har lämnat oriktiga uppgifter eller missbrukat undantaget från bestämmelserna i artikel 2.

4. Om kommissionen inom nittiodagarsfristen meddelar sökandena i enlighet med punkt 3 första stycket, skall den undersöka om villkoren i artiklarna 2 och 5 är uppfyllda.

Finner kommissionen att villkoren i artiklarna 2 och 5 är uppfyllda, skall den besluta om tillämpning av artikel 5. I beslutet skall anges tidpunkten då det träder i kraft. Denna tidpunkt kan vara tidigare än tidpunkten för ansökan.

Artikel 13

Giltighetstiden för och återkallande av beslut om tillämpning av artikel 5

1. I beslut om tillämpning av artikel 5 som fattas med stöd av artikel 11.4 eller artikel 12.4 andra stycket, skall anges för vilken tid det skall gälla. Normalt skall denna tid inte under-

stiga sex år. Beslutet kan förenas med villkor och ålägganden.

2. Beslutet kan förnyas, om förutsättningarna för tillämpning av artikel 5 fortfarande gäller.

3. Kommissionen kan återkalla eller ändra sitt beslut eller förbjuda parterna att vidta vissa åtgärder

- a) om de förhållanden som låg till grund för beslutet har ändrats i något avseende,
- b) om parterna åsidosätter ett åläggande som har förenats med beslutet,
- c) om beslutet grundar sig på oriktiga uppgifter eller har utverkats på ett bedrägligt sätt, eller
- d) om parterna missbrukar det undantag från bestämmelserna i artikel 2 som har beviljats dem genom beslutet.

I fall enligt b, c och d kan beslutet återkallas med retroaktiv verkan.

Artikel 14

Beslut om tillämpning av artikel 6

1. Sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 2 beträffande vilka parterna önskar åberopa artikel 6 skall anmälas till kommissionen.
2. Beslut av kommissionen om tillämpning av artikel 6 skall träda i kraft först vid tidpunkten för beslutet. I beslutet skall anges för vilken tid det skall gälla. Denna tid skall inte överstiga tre år från den tidpunkt när rådet konstaterar att det föreligger ett krisläge enligt artikel 6.2.
3. Kommissionen kan förnya beslutet, om rådet i enlighet med det förfarande som anges i artikel 6.2 på nytt konstaterar att det föreligger ett krisläge och om de övriga villkoren i artikel 6 fortfarande är uppfyllda.
4. Beslutet kan förenas med villkor och ålägganden.
5. Kommissionens beslut skall upphöra att gälla senast sex månader efter det att de åtgärder som anges i artikel 6.1 har genomförts.
6. Bestämmelserna i artikel 13.3 är tillämpliga.

Artikel 15

Behörighet

Med förbehåll för domstolens prövning av beslutet är kommissionen ensam behörig

— att ålägga skyldigheter enligt artikel 4.2,

— att meddela beslut enligt artiklarna 5 och 6.

Så länge kommissionen varken har inlett ett förfarande för att meddela beslut i ett visst fall eller översänt ett meddelande enligt artikel 12.3 första stycket, är medlemsstaternas myndigheter behöriga att avgöra om bestämmelserna i artikel 2 eller 8 är tillämpliga på fallet.

Artikel 16

Samverkan med medlemsstaternas myndigheter

1. Kommissionen skall genomföra de förfaranden som föreskrivs i denna förordning i nära och ständig samverkan med medlemsstaternas behöriga myndigheter, som har rätt att framföra sina synpunkter på dessa förfaranden.

2. Kommissionen skall utan dröjsmål till medlemsstaternas behöriga myndigheter översända kopior av klagomål och ansökningar samt även av de viktigaste handlingarna som tillställs kommissionen eller som den översänder i samband med dessa förfaranden.

3. Samråd skall ske med en rådgivande kommitté för kartell- och monopolfrågor inom transportsektorn före beslut som följer på ett förfarande enligt artikel 10 eller beslut enligt artikel 12.3 andra stycket, eller enligt punkt 4 andra stycket, i samma artikel eller enligt punkt 2 eller 3 i artikel 14. Samråd skall också ske med den rådgivande kommittén före beslut om att meddela tillämpningsföreskrifter enligt artikel 29.

4. Den rådgivande kommittén skall vara sammansatt av tjänstemän som är sakkunniga i kartell- och monopolfrågor på transportområdet. Varje medlemsstat skall utse två tjänstemän som representanter, som var och en vid förhinder kan ersättas av en annan tjänsteman.

5. Samrådet skall äga rum vid ett gemensamt sammanträde som sammankallas av kommissionen och som hålls tidigast fjorton dagar efter det att kallelse har skett. Till kallelsen skall fogas en redogörelse för varje ärende som skall behandlas, med uppgift om de viktigaste handlingarna samt ett preliminärt utkast till beslut.

6. Den rådgivande kommittén kan avge ett yttrande även om några ledamöter eller deras ersättare inte är närvarande. En redogörelse för resultatet av överläggningarna skall bifogas

utkastet till beslut. Redogörelsen skall inte offentliggöras.

Artikel 17

Rådets behandling av principfrågor rörande den gemensamma transportpolitiken som uppkommer i särskilda fall

1. Kommissionen skall inte meddela ett beslut för vilket samråd enligt artikel 16 är obligatoriskt förrän efter utgången av en frist på tjugo dagar från den dag när den rådgivande kommittén har avgett sitt yttrande.

2. Före utgången av den frist som anges i punkt 1 får varje medlemsstat begära att rådet sammankallas för att tillsammans med kommissionen behandla de principfrågor rörande den gemensamma transportpolitiken som enligt medlemsstatens uppfattning har samband med det ärende som skall avgöras.

Rådet skall inom trettio dagar efter en begäran från den berörda medlemsstaten sammanträda uteslutande för att behandla sådana principfrågor.

Kommissionen skall inte meddela sitt beslut förrän efter rådets sammanträde.

3. Rådet kan vidare när som helst på begäran av en medlemsstat eller kommissionen behandla allmänna frågor som uppkommer i samband med genomförandet av konkurrenspolitiken inom transportsektorn.

4. I samtliga fall där det begärs att rådet sammanträder för att behandla principfrågor enligt punkt 2 eller allmänna frågor enligt punkt 3 skall kommissionen inom ramen för denna förordning ta hänsyn till de riktlinjer som framkommer vid sammanträdet.

Artikel 18

Utredningar av transportbranscher

1. Om transportutvecklingen, prisrörelser eller prisstelheter på transportområdet eller andra omständigheter tyder på att konkurrensen på transportområdet är begränsad eller snedvriden inom den gemensamma marknaden inom ett visst geografiskt område eller i samband med en eller flera trafikleder, eller i fråga om person- eller godsbefordran av en eller flera bestämda kategorier, kan kommissionen besluta att företa en allmän utredning av den berörda branschen och i samband därmed begära att transportföretagen i denna bransch lämna de upplysningar och de handlingar som är nödvändiga för att förverkliga de principer som är uppställda i artikel 2-8.

2. När kommissionen företar utredningar enligt punkt 1, skall den även begära att företag eller grupper av företag, vars storlek tyder på att de har en dominerande ställning inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den, lämna de uppgifter om företagets struktur och beteende som är nödvändiga för att bedöma deras ställning mot bakgrund av bestämmelserna i artikel 8.

3. Artiklarna 16.2-6, 17, 19, 20 och 21 är tillämpliga.

Artikel 19

Begäran om upplysningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som kommissionen har tilldelats genom denna förordning får kommissionen inhämta alla nödvändiga upplysningar hos medlemsstaternas regeringar och behöriga myndigheter samt hos företag och företagssammanslutningar.

2. När kommissionen riktar en begäran om upplysningar till ett företag eller en företagssammanslutning, skall den samtidigt sända en kopia av denna begäran till den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium företaget har sitt säte.

3. I sin begäran skall kommissionen ange den rättsliga grunden för och syftet med begäran samt de påföljder som avses i artikel 22.1 b om oriktiga uppgifter lämnas.

4. Skyldiga att lämna de begärda upplysningarna är företagets ägare eller deras företrädare och, när det gäller juridiska personer och bolag, eller sammanslutningar som inte är juridiska personer, de som är utsedda att företräda dem enligt lag eller stadgar.

5. Om ett företag eller en företagssammanslutning inte lämnar de begärda upplysningarna inom den tidsfrist som har fastställts av kommissionen eller lämnar ofullständiga upplysningar, skall kommissionen begära upplysningarna genom beslut. I beslutet skall anges vilka upplysningar som begärs, fastställas en lämplig tidsfrist inom vilken upplysningarna skall lämnas och anges de påföljder som avses i artiklarna 22.1 b och 23.1 c samt upplysas om rätten att få beslutet prövat av domstolen.

6. Kommissionen skall samtidigt sända en kopia av sitt beslut till den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars

territorium företaget eller företagssammanslutningen har sitt säte.

Artikel 20

Undersökningar genomförda av medlemsstaternas myndigheter

1. På begäran av kommissionen skall medlemsstaternas behöriga myndigheter genomföra de undersökningar som kommissionen anser påkallade enligt artikel 21.1 eller som den har beslutat om enligt artikel 21.3. De tjänstemän hos medlemsstaternas behöriga myndigheter som har till uppgift att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt utfärdad av den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras. Fullmakten skall ange föremålet för och syftet med undersökningen.

2. På begäran av kommissionen eller den behöriga myndigheten i medlemsstaten inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan kommissionens tjänstemän biträda myndighetens tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

Artikel 21

Kommissionens befogenheter vid undersökningar

1. Vid fullgörandet av de uppgifter som kommissionen har tilldelats genom denna förordning får den genomföra alla nödvändiga undersökningar hos företag och företagssammanslutningar. För detta ändamål har de av kommissionen bemyndigade tjänstemännen befogenhet

- a) att granska böcker och andra affärshandlingar,
- b) att göra kopior eller utdrag av böcker och affärshandlingar,
- c) att begära muntliga förklaringar på ort och ställe,
- d) att få tillträde till företagens samtliga lokaler, markområden och transportmedel.

2. De tjänstemän som av kommissionen har fått i uppdrag att genomföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter företeende av en skriftlig fullmakt, som anger föremålet för och syftet med undersökningen samt de påföljder som avses i artikel 22.1 c för det fall att begärda böcker eller andra affärshandlingar inte framläggas på ett fullständigt sätt.

Kommissionen skall i god tid före undersökningen underrätta den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras om undersökningssuppletet samt om de bemyndigade tjänstemännens identitet.

3. Företag och företagssammanslutningar är skyldiga att

underkasta sig de undersökningar som kommissionen har beslutat om. I beslutet skall anges föremålet för och syftet med undersökningen, fastställas när den skall börja och anges de påföljder som avses i artiklarna 22.1 c och 23.1 d samt upplysas om rätten att få beslutet prövat av domstolen.

4. Kommissionen skall fatta beslut enligt punkt 3 efter att ha samrått med den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras.

5. Tjänstemännen hos den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars territorium undersökningen skall genomföras kan, på begäran av myndigheten eller kommissionen, hjälpa kommissionens tjänstemän vid fullgörandet av deras uppgifter.

6. Om ett företag motsätter sig en undersökning som har beslutats med stöd av denna artikel, skall den berörda medlemsstaten lämna de av kommissionen bemyndigade tjänstemännen den hjälp som behövs för att de skall kunna utföra sitt undersökningssupplet. För detta ändamål skall medlemsstaterna efter samråd med kommissionen vidta nödvändiga åtgärder före den 1 januari 1970.

Artikel 22

Böter

1. Kommissionen kan ålägga företag och företagssammanslutningar böter om lägst ett hundra och högst femtusen beräkningsenheter, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet

- a) lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter i en ansökan enligt artikel 12 eller i en anmälan enligt artikel 14,
- b) lämnar oriktiga uppgifter till svar på en begäran enligt artikel 18 eller artikel 19.3 eller 19.5 eller inte lämnar en uppgift inom den tidsfrist som har fastställts genom beslut enligt artikel 19.5, eller
- c) vid undersökningar som genomförs enligt artikel 20 eller 21 framlägger begärda böcker eller andra affärshandlingar på ett ofullständigt sätt eller inte underkastar sig en undersökning som har beslutats enligt artikel 21.3.

2. Kommissionen kan ålägga företag och företagssammanslutningar böter om lägst ettusen och högst en miljon beräkningsenheter, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio procent av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som deltagit i överträdelsen, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet

- a) överträder bestämmelserna i artikel 2 eller 8, eller
- b) åsidosätter ett åläggande som har beslutats med stöd av artikel 13.1 eller 14.4.

När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till överträdelsens svårighetsgrad och till dess varaktighet.

- 3. Bestämmelserna i artiklarna 16.3–6 och 17 är tillämpliga.
- 4. Beslut fattade med stöd av punkterna 1 och 2 har inte straffrättslig karaktär.

Artikel 23

Viten

1. Kommissionen kan förelägga företag och företagssammanslutningar viten om lägst femtio och högst etusen beräkningsenheter om dagen, räknat från den dag som anges i beslutet, för att förmå dessa

- a) att upphöra med en överträdelse av artikel 2 eller 8 i denna förordning enligt ett åläggande med stöd av artikel 11 eller att efterkomma ett åläggande enligt artikel 4.2,
- b) att upphöra med varje åtgärd som har förbjudits enligt artikel 13.3,
- c) att på ett fullständigt och riktigt sätt lämna upplysningar som kommissionen har begärt genom beslut enligt artikel 19.5,
- d) att underkasta sig en sådan undersökning som kommissionen har beslutat om enligt artikel 21.3.

2. Om företag eller företagssammanslutningar har fullgjort skyldigheten för vars uppfyllande vitet har förelagts, kan kommissionen fastställa det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som skulle ha följt av det ursprungliga beslutet.

- 3. Bestämmelserna i artiklarna 16.3–6 och 17 är tillämpliga.

Artikel 24

Domstolens prövning

Domstolen har oinskränkt prövningsrätt enligt fördragets artikel 172 att pröva beslut genom vilka kommissionen har fastställt

böter eller viten. Domstolen kan upphäva, sätta ned eller höja ålagda böter eller viten.

Artikel 25

Beräkningsenhet

Vid tillämpning av artikel 23–24 skall beräkningsenheten vara den som har fastställts för upprättandet av gemenskapens budget enligt fördragets artiklar 207 och 209.

Artikel 26

Förhör med parterna och tredje man

1. Innan kommissionen fattar beslut enligt artiklarna 11, 12.3 andra stycket, 12.4, 13.3, 14.2 och 14.3, 22 och 23, skall den lämna berörda företag och företagssammanslutningar tillfälle att yttra sig över dess anmärkningar.

2. Om kommissionen eller medlemsstaternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt, kan de även höra andra fysiska eller juridiska personer. Begäran från sådana personer att få yttra sig skall bifallas, om de kan påvisa ett tillräckligt intresse i saken.

3. Om kommissionen avser att utfärda icke-ingripande besked med stöd av artikel 5 eller 6, skall den offentliggöra ifrågavarande avtal, beslut eller samordnade förfarande i sammandrag och lämna varje berörd tredje man tillfälle att framföra sina synpunkter inom den tidsfrist som kommissionen fastställer och som inte skall understiga en månad. Vid offentliggörandet skall hänsyn tas till företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 27

Sekretess

1. Upplysningar som har inhämtats med stöd av artikel 18–21 får endast användas för det med begäran eller undersökningen avsedda ändamålet.

2. Om inte annat följer av bestämmelserna i artiklarna 26 och 28 får kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda inte röja information som de har inhämtat med stöd av denna förordning och som är av sådant slag att den omfattas av sekretess.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för offentliggörande av allmän information eller

undersökningar som inte innehåller uppgifter om enskilda företag eller företagssammanslutningar.

Artikel 28

Offentliggörande av beslut

1. Kommissionen skall offentliggöra de beslut den fattar enligt artiklarna 11, 12.3 andra stycket, 12.4, 13.3, 14.2 och 14.3.

2. I offentliggörandet skall anges de berörda parterna och huvuddragen av beslutet. Därvid skall hänsyn tas till företagets berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

Artikel 29

Tillämpningsföreskrifter

Kommissionen har rätt att utfärda tillämpningsföreskrifter om form, innehåll och övriga detaljer i klagomål enligt artikel 10, ansökningar enligt artikel 12, anmälningar enligt artikel 14.1 samt förhör enligt artikel 26.1 och 26.2.

Artikel 30

Ikraftträdande, befintliga avtal

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1968.

2. Trots bestämmelsen i punkt 1 träder artikel 8 i kraft dagen efter det att denna förordning har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 19 juli 1968.

3. Förbudet i artikel 2 gäller från och med den 1 januari 1969 alla avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 2 och som förelåg vid denna förordnings ikraftträdande eller som tillkom mellan den tidpunkten och tidpunkten för offentliggörandet av denna förordning i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

4. Punkt 3 får inte återopas mot företag eller företagssammanslutningar som före dagen efter offentliggörandet av förordningen i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* har upphört att tillämpa avtal, beslut eller samordnade förfaranden i vilka de har varit parter.

Artikel 31

Översyn av förordningen

1. Inom sex månader från det att de förhandlingar som skall föras med de tredje länder som har undertecknat den reviderade konventionen om sjöfart på Rhen har avslutats skall rådet på kommissionens förslag vidta de ändringar i denna förordning som kan visa sig nödvändiga med hänsyn till de skyldigheter som följer av den reviderade konventionen.

2. Kommissionen skall före den 1 januari 1971 till rådet överlämna en sammanfattande rapport om tillämpningen av denna förordning och före den 1 juli 1971 lägga fram ett förslag till förordning om nödvändiga ändringar i denna förordning.

På rådets vägnar

O. L. SCALFARO

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 4056/86

av den 22 december 1986

om detaljerade regler för tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget på sjöfarten

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 84.2 och 87 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

och med beaktande av följande:

Konkurrensreglerna utgör en del av fördragets allmänna bestämmelser, vilka också gäller för sjöfarten. Detaljerade regler för hur bestämmelserna skall tillämpas finns i fördragets kapitel om konkurrensregler eller skall fastställas enligt de förfaranden som anges där.

Enligt rådets förordning nr 141³ gäller rådets förordning nr 17⁴ inte transporter. Rådets förordning (EEG) nr 1017/68⁵ gäller enbart inlandstransporter. Kommissionen har för närvarande alltså inga möjligheter att direkt undersöka fall där man misstänker brott mot artiklarna 85 och 86 inom sjöfarten. Kommissionen har för övrigt inte de egna befogenheter att fatta beslut eller ålägga påföljder som krävs för att få de överträdelser den konstaterar att upphöra.

Situationen kräver att en förordning antas om tillämpning av konkurrensreglerna på sjötransporter. Rådets förordning (EEG) nr 954/79 av den 15 maj 1979 om medlemsstaternas ratifikation av eller anslutning till Förenade nationernas konvention om en uppförandekod för linjekonferenser⁶ kommer att medföra att koden tillämpas på ett betydande antal konferenser som trafikerar gemenskapen. Förordningen om tillämpning av konkurrensreglerna på sjötransporter, som förutses i det sista stycket i ingressen till förordning (EEG) nr 954/79, bör

beakta att koden antagits. Då det gäller konferenser för vilka uppförandekoden gäller bör förordningen fylla ut koden eller göra den mer exakt.

Det synes vara att föredra att låta rederier i trampfart stå utanför förordningens tillämpningsområde, eftersom fraktsatserna för denna trafik förhandlas fritt från fall till fall beroende på tillgång och efterfrågan.

Förordningen bör beakta att det är nödvändigt att å ena sidan sörja för tillämpningsregler som gör att kommissionen kan säkerställa att konkurrensen på den gemensamma marknaden inte snedvrids på ett otillbörligt sätt och att å andra sidan undvika att sektorn blir alltför reglerad.

Förordningen bör ange tillämpningsområdet för föreskrifterna i artiklarna 85 och 86 i fördraget och därvid beakta sjöfartens särdrag. Handeln mellan medlemsstaterna kan påverkas av konkurrensbegränsande förfaranden eller missbruk inom den internationella sjöfarten, inklusive transport inom gemenskapen, till eller från gemenskapens hamnar. Sådana restriktiva förfaranden eller missbruk kan påverka konkurrensen, både mellan hamnar i de olika medlemsstaterna genom att förändra deras upptagningsområden och mellan verksamheter i de olika upptagningsområdena och stora handelsmönster inom gemenskapen.

Vissa typer av tekniska avtal, beslut och samordnade förfaranden kan undantas från förbudet mot konkurrensbegränsande förfaranden eftersom de allmänt sett inte begränsar konkurrensen.

Gruppundantag bör göras för linjekonferenser. Linjekonferenser har en stabiliserande verkan som tillförsäkrar avlastarna pålitlig trafik. De bidrar allmänt till att tillhandahålla ändamålsenliga, effektiva och tidtabellsbundna sjötransporter och tar rimlig hänsyn till transportbrukarnas intressen. Sådana resultat kan bara uppnås genom det samarbete som rederierna utvecklar i linjekonferenser om fraktsatser och, vid behov, om tillgänglig kapacitet eller tilldelning av last för skeppning, samt om inkomst. Konferenserna är i de flesta fall fortfarande föremål för effektiv konkurrens både från ickekonferensanslutna tidtabellsbundna trafik och i vissa fall från trampfart och andra transportslag. Flottornas rörlighet är betecknande för sjöfartens utbudsstruktur och gör att konferenserna är utsatta för ständig konkurrens som de i allmänhet inte kan avlägsna såvitt gäller en betydande andel av de berörda sjötransporterna.

¹ EGT nr C 172, 2.7.1984, s. 178 och EGT nr C 255, 13.10.1986, s. 169.

² EGT nr C 77, 21.3.1983, s. 13 och EGT nr C 344, 31.12.1985, s. 31.

³ EGT nr 124, 28.11.1962, s. 2751/62.

⁴ EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62.

⁵ EGT nr L 175, 23.7.1968, s. 1.

⁶ EGT nr L 121, 17.5.1979, s. 1.

För att förhindra att konferenser handlar på ett sätt som strider mot artikel 85.3 i fördraget bör vissa villkor och förpliktelser kopplas till undantaget.

Syftet med villkoren bör vara att förhindra att konferenserna inför konkurrensbegränsningar som inte är nödvändiga för att uppnå de mål som ligger till grund för undantaget. Konferenser bör därför inte på samma rutt tillämpa olika fraktsatser och fraktvillkor, enbart beroende på ursprungsland eller på det transporterade godsets destination, och därigenom försäkra en nedgång för handeln inom gemenskapen som är till skada för vissa hamnar, avlastare, rederier eller dem som tillhandahåller transportanknutna tjänster. Vidare bör lojalitetsarrangemang bara tillåtas om de överensstämmer med regler som inte unilateralt begränsar transportbrukarnas frihet och därigenom konkurrensen inom sjöfartsnäringen, dock utan att detta innebär någon inskränkning av rätten för en konferens att bestraffa transportbrukare som med oegentliga medel försöker undvika den lojalitetsförpliktelse som krävs i utbyte mot rabatter, sänkta fraktsatser eller kommission som tillerkänts dem av konferensen. Det måste stå transportbrukarna fritt att besluta om vilka företag de vill vända sig till då det gäller inlandstransporter eller hamntjänster som inte omfattas av fraktkostnaden eller andra kostnader som ingår i avtalet med rederiet.

Vissa förpliktelser bör också knytas till undantaget. Transportbrukarna bör alltid ha möjlighet att ta del av de fraktsatser och fraktvillkor som konferensmedlemmarna tillämpar, eftersom transport inom landet som organiseras av avlastare fortfarande regleras av förordning (EEG) nr 1017/68. Det bör föreskrivas att skiljedomar och av förlikningsmän utfärdade rekommendationer som har godtagits av parterna genast skall anmälas till kommissionen för att den skall kunna kontrollera att konferenserna inte därigenom undantas från de villkor som föreskrivs i förordningen och alltså inte bryter mot föreskrifterna i artiklarna 85 och 86.

Samråd mellan transportbrukare eller brukarorganisationer och konferenser kan leda till effektivare sjötransporter som tar större hänsyn till transportbrukarnas behov. Undantag bör alltså göras för vissa konkurrensbegränsande förfaranden som kan följa av sådant samråd.

Undantag får inte göras om inte villkoren i artikel 85.3 är uppfyllda. Kommissionen måste därför ha befogenhet att vidta lämpliga åtgärder om ett avtal eller ett samordnat förfarande på grund av särskilda omständigheter visar sig få vissa följder som är oförenliga med artikel 85.3. På grund av den särskilda roll som konferenserna spelar på linjesjöfartens område bör kommissionens reaktioner vara rimliga och ske gradvis. Kommissionen bör alltså ha befogenhet att först utfärda rekommendationer och sedan fatta beslut.

Den automatiska ogiltighet som artikel 85.2 stadgar för avtal eller beslut som inte har beviljats undantag med stöd av artikel

85.3, på grund av sin diskriminerande karaktär eller andra egenskaper, gäller endast sådana delar av avtalet som omfattas av förbudet i artikel 85.1 och gäller avtalet i dess helhet endast om dessa delar inte verkar kunna avskiljas från avtalet. Kommissionen bör därför, om den finner att brott mot gruppundantaget föreligger, antingen precisera vilka delar av avtalet som omfattas av förbudet och följaktligen är automatiskt ogiltiga eller ange varför dessa delar inte kan avskiljas från resten av avtalet och varför detta då är ogiltigt i sin helhet.

På grund av de internationella sjötransporternas särdrag bör hänsyn tas till att tillämpningen av denna förordning på vissa konkurrensbegränsande förfaranden eller missbruk kan leda till konflikter med lagar och andra bestämmelser i vissa tredje länder och vara till skada för handels- och sjöfartsintressen som är betydelsefulla för gemenskapen. Kommissionen bör genomföra samråd och om så är lämpligt, med rådets tillstånd, förhandlingar med dessa länder i enlighet med gemenskapens politik på sjöfartsområdet.

Denna förordning bör ange vilka förfaranden, beslutsbefogenheter och påföljder som behövs för att säkerställa efterlevnaden av förbuden i artikel 85.1 och 86 samt villkoren för tillämpning av artikel 85.3.

Hänsyn bör tas till föreskrifterna om förfarande i förordning (EEG) nr 1017/68 som gäller för inlandstransporter och som beaktar vissa särdrag som är gemensamma för transportverksamheten som helhet.

Med särskilt beaktande av sjöfartens särdrag är det i första hand företagets uppgift att se till att deras avtal, beslut och samordnade förfaranden överensstämmer med konkurrensreglerna och deras anmälan till kommissionen behöver därför inte vara obligatorisk.

Under vissa förhållanden kan företagen emellertid vilja vända sig till kommissionen för att få bekräftelse på att deras avtal, beslut och samordnade förfaranden överensstämmer med gällande föreskrifter och för sådana fall bör ett förenklat förfarande inrättas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Artikel 1

Förordningens ämnesområde och räckvidd

1. Denna förordning fastställer utförliga regler för hur artiklarna 85 och 86 i fördraget skall tillämpas på sjöfartsområdet.

2. Den är endast tillämplig på internationell sjöfart till eller från en eller flera hamnar i gemenskapen, med undantag för trampsjöfart.

3. I denna förordning avses med

a) *trampsjöfart*: transport av bulk gods eller styckegods i ett fartyg som helt eller delvis har resebefraktats eller tidsbefraktats av en eller flera avlastare eller som befraktats genom någon annan form av avtal för avgångar som inte är tidtabellsbundna eller utannonserade och där fraktsatserna förhandlas fritt från fall till fall enligt villkoren för tillgång och efterfrågan,

b) *linjekonferenser*: en grupp på två eller flera rederier som tillhandahåller internationell linjetrafik för transport av last på en eller flera rutter inom angivna geografiska gränser och som har någon typ av avtal eller arrangemang som innebär att de tillämpar enhetliga eller gemensamma fraktsatser och andra villkor som de kommit överens om för sin linjetrafik,

c) *transportbrukare*: ett företag (t. ex. avlastare, varumottagare, speditörer osv.) under förutsättning att det slutit eller har för avsikt att sluta avtal eller annat arrangemang med en linjekonferens eller ett rederi för skeppning av gods, eller en sammanslutning av avlastare.

Artikel 2

Tekniska avtal

1. Förbudet i artikel 85.1 i fördraget skall inte gälla avtal, beslut och samordnade förfaranden som enbart syftar till och resulterar i tekniska förbättringar eller samarbete genom

a) införande av enhetlig tillämpning av standarder eller typer för fartyg och andra transportmedel, utrustning, förråd eller fasta installationer,

b) utbyte eller pool-samarbete för att utföra transporter, när det gäller fartyg, last- eller containerutrymme, andra transportmedel, personal, utrustning eller fasta installationer,

c) organisering och utförande av successiva eller kompletterande sjötransporter och fastställande eller tillämpning av priser och villkor som gäller för sådana transporter i deras helhet,

d) samordning av tidtabeller för anslutande rutter,

e) samlastning av enskilda sändningar,

f) upprättande eller tillämpning av enhetliga regler för den struktur och de villkor som styr tillämpningen av frakttariffer.

2. Kommissionen skall, om det är nödvändigt, föreslå rådet ändringar i förteckningen i punkt 1.

Artikel 3

Undantag för avtal mellan rederier om tidtabellsbundna sjötransporter

Avtal, beslut och samordnade förfaranden mellan alla eller en del av medlemmarna i en eller flera linjekonferenser undantas härmed från förbudet i artikel 85.1 i fördraget, om de uppfyller villkoret i artikel 4 i denna förordning och avser att fastställa fraktsatser och fraktvillkor och, beroende på omständigheterna, ett eller flera av följande mål:

a) Samordning av tidtabeller, datum för avgångar eller anlöp.

b) Fastställande av frekvens för avgångar eller anlöp.

c) Samordning eller fördelning av avgångar eller anlöp mellan konferensens medlemmar.

d) Reglering av den lastkapacitet som varje medlem erbjuder.

e) Fördelning av last eller intäkt mellan medlemmarna.

Artikel 4

Villkor knutna till undantag

Undantag enligt artiklarna 3 och 6 skall beviljas på villkor att avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet inte skadar vissa hamnar, transportbrukare eller rederier inom gemenskapen genom att olika fraktsatser och fraktvillkor, beroende på ursprungsland, destinationsland, lastnings- eller lossningshamn, tillämpas för samma gods och inom det område som omfattas av avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet, om inte sådana fraktsatser eller fraktvillkor är ekonomiskt berättigade.

Alla avtal, beslut eller, om uppdelning är möjlig, alla delar av sådana avtal eller sådana beslut som inte överensstämmer med föregående stycke är automatiskt ogiltiga i enlighet med artikel 85.2 i fördraget.

Artikel 5

Förpliktelser knutna till undantag

Följande förpliktelser skall vara knutna till det undantag som föreskrivits i artikel 3:

1. *Samråd*

För att nå lösningar i allmänna principfrågor skall transportbrukare å ena sidan och konferenser å den andra sidan samråda om fraktsatser, villkor och kvalitet i tidtabellsbunden trafik.

Sådant samråd skall ske när någon av de ovannämnda parterna begär det.

2. *Lojalitetsarrangemang*

De linjerederier som är medlemmar av en konferens skall ha rätt att införa och vidmakthålla lojalitetsarrangemang med transportbrukare, varvid form och villkor för dessa skall bli föremål för samråd mellan konferensen och transportbrukarorganisationer. Lojalitetsarrangemangen skall innehålla bestämmelser som klart anger transportbrukarnas och konferensmedlemmarnas rättigheter. Dessa arrangemang skall grundas på kontraktssystemet eller annat lagligt system.

Lojalitetsarrangemangen skall uppfylla följande villkor:

a) Varje konferens skall erbjuda transportbrukare ett system med direkta rabatter eller möjlighet att välja mellan ett sådant system och ett återbäringsystem:

— Systemet med direkta rabatter innebär att varje part skall ha rätt att frånträda lojalitetsarrangemang när som helst utan påföljd efter en uppsägningstid på högst sex månader. Uppsägningstiden skall minska till tre månader om det är konferensens fraktsatser som är föremål för tvist.

— Systemet med återbärning innebär att varken den lojalitetsperiod som ligger till grund för beräkning av återbärningen eller den därpå följande lojalitetsperioden, som krävs för att rabatten skall utbetalas, får överstiga sex månader. Perioden skall minska till tre månader om det är konferensens fraktsatser som är föremål för tvist.

b) Efter samråd med berörda transportbrukare skall konferensen lägga fram

i) en förteckning över last och lastandelar som enligt avtal med transportbrukarna särskilt undantagits från lojalitetsarrangemangets räckvidd; lojalitetsarrangemang som omfattar all last får erbjudas men får inte införas ensidigt,

ii) en förteckning över sådana omständigheter som medför att transportbrukarna befrias från sin lojalitetsförpliktelse och som skall innefatta

— omständigheter då varupartier sänds från eller till en hamn i det område som täcks av konferensen utan att detta tillkännagivits och där begäran om undantag kan vara berättigad,

— omständigheter då väntetiden i en hamn överstiger en viss period som, för varje hamn och för varje vara eller typ av vara, skall fastställas efter samråd med de transportbrukare som har ett direkt intresse av att trafiken på den hamnen fungerar.

Transportbrukaren skall emellertid i förväg informera konferensen, inom fastställd tid, om sin avsikt att sända varupartiet från en hamn som inte har tillkännagivits av konferensen eller att använda sig av ett icke-konferensslutet fartyg i en hamn som trafikeras av konferensen efter det att han haft möjlighet att av den publicerade tidtabellen sluta sig till att den maximala väntetiden kommer att överskridas.

3. *Tjänster som inte omfattas av fraktpriset*

Transportbrukarna skall ha rätt att vända sig till valfritt företag då det gäller inlandstransporter och hamntjänster som inte omfattas av fraktpriset eller sådan annan ersättning som transportbrukaren kommit överens om med rederiet.

4. *Tillhandahållande av tariffer*

Tariffer med tillhörande villkor, föreskrifter och alla slag av ändringar skall på begäran tillhandahållas transportbrukare till en rimlig kostnad eller finnas tillgängliga för läsning på rederiernas kontor och hos deras agenter. De skall ange alla villkor för lastning och lossning, den exakta omfattningen av sådana tjänster som täcks av fraktpriset fördelat på sjö- och landtransporter, eller av varje annan ersättning som tas ut av rederiet, samt redovisa det som är brukligt i motsvarande fall.

5. *Anmälan till kommissionen om skiljedomar och rekommendationer*

Skiljedomar och av förlikningsmän utfärdade rekommendationer, som har godtagits av parterna, skall genast anmälas till kommissionen, om de löser tvister som rör hur konferenser handlat i sådana fall som anges i artikel 4 och i punkterna 2 och 3 ovan.

*Artikel 6***Undantag för avtal mellan transportbrukare och konferenser om användningen av tidtabellsbundna sjötransporter**

Avtal, beslut och samordnade förfaranden mellan transportbrukare och konferenser, samt sådana avtal mellan transportbrukare som därvid kan behövas om linjetrafikens fraktsatser, villkor och kvalitet undantags härmed från det förbud som stadgas i artikel 85.1 i fördraget, i den mån de omfattas av artikel 5.1 och 5.2.

*Artikel 7***Övervakning av undantagna avtal**1. *Brott mot en förpliktelse*

När berörda personer bryter mot en förpliktelse som enligt artikel 5 är knuten till undantaget i artikel 3, får

kommissionen, för att få en sådan överträdelse att upphöra, ingripa och enligt de villkor som stadgas i avsnitt II

- utfärda rekommendationer till de berörda personerna,
- om dessa personer inte följer rekommendationerna och beroende på hur allvarlig överträdelsen är, anta ett beslut som antingen förbjuder dem att vidta eller kräver att de vidtar vissa angivna åtgärder eller, samtidigt som gruppundantaget som de tidigare åtnjutit återkallas, beviljar dem individuellt undantag enligt artikel 11.4 eller återkallar det gruppundantag de tidigare åtnjutit.

2. Verknningar som är oförenliga med artikel 85.3

- a) Om, på grund av särskilda omständigheter som nedan anges, avtal, beslut och samordnade förfaranden som kan beviljas undantag enligt artikel 3 och 6, ändå får verknningar som är oförenliga med villkoren i artikel 85.3 i fördraget skall kommissionen, om klagomål inkommer eller på eget initiativ, på de villkor som stadgas i avsnitt II vidta de åtgärder som beskrivs i c nedan. Åtgärder skall anpassas till hur allvarlig situationen är.
- b) Särskilda omständigheter uppkommer bl.a. genom
  - i) åtgärder som vidtas av konferenser eller förändrade marknadsvillkor på en viss trad och som leder till att verklig eller möjlig konkurrens saknas eller avlägsnas, t.ex. konkurrensbegränsande förfaranden som gör att traden inte blir åtkomlig för konkurrens, eller
  - ii) åtgärder som vidtas av konferenser och som kan förhindra tekniska eller ekonomiska framsteg eller att de gynnsamma effekterna kommer transportbrukarna till del,
  - iii) åtgärder som vidtas av tredje land och som
    - förhindrar icke-konferensanslutna rederi-ers verksamhet på en trad,
    - påför konferensmedlemmar oskäligena tariffer,
    - framtvingar arrangemang som på annat sätt hindrar tekniska eller ekonomiska framsteg (lastdelning, begränsningar beträffande fartygstyper).
- c) i) Om faktisk eller möjlig konkurrens saknas eller kan avlägsnas genom agerande av tredje land skall kommissionen rådgöra med de behöriga myndigheterna i det berörda tredje landet och därefter, om det är nödvändigt, förhandla enligt rådets direktiv för att avhjälpa situationen.

Om de särskilda omständigheterna leder till att faktisk eller möjlig konkurrens saknas eller avlägsnas i strid med artikel 85.3 i fördraget skall kommissionen återkalla gruppundantaget. Samtidigt skall kommissionen avgöra om och i så fall med vilka ytterligare villkor och förpliktelser ett individuellt undantag kan beviljas det berörda konferensavtalet, bl.a. för att ge icke-konferensanslutna linjerederier tillträde till marknaden.

- ii) Om andra verkningar än sådana som avses i i) uppkommer på grund av sådana särskilda omständigheter som anges i b, skall kommissionen vidta en eller flera av de åtgärder som beskrivs i punkt 1.

Artikel 8

Verknningar som är oförenliga med artikel 86 i fördraget

1. Missbruk av dominerande ställning enligt innebörden i artikel 86 i fördraget är förbjudet utan att något föregående beslut behövs om detta.
2. Om kommissionen, antingen på eget initiativ eller på begäran av en medlemsstat eller av en fysisk eller juridisk person som hävdar ett rättmätigt intresse, finner att sådana konferenser som åtnjuter det undantag som stadgas i artikel 3 i något enskilt fall uppträder på ett sådant sätt att verknningar ändå uppkommer som är oförenliga med artikel 86 i fördraget, får kommissionen återkalla gruppundantaget och enligt artikel 10 vidta alla tillämpliga åtgärder för att få överträdelser av artikel 86 i fördraget att upphöra.
3. Innan beslut fattas enligt punkt 2 får kommissionen tillstålla den berörda konferensen rekommendationer för att få överträdelsen att upphöra.

Artikel 9

Internationella rättstvister

1. Om tillämpningen av denna förordning på vissa konkurrensbegränsande förfaranden eller avtal kan leda till konflikt med de föreskrifter som stadgas i lagar eller andra författningar i vissa tredje länder, och därmed kan äventyra viktiga handels- och sjöfartsintressen inom gemenskapen, skall kommissionen snarast möjligt samråda med de behöriga myndigheterna i berörda tredje länder för att så långt möjligt förlika ovan nämnda intressen med hänsynstagande till gemenskapsrätten. Kommissionen skall informera den rådgivande kommitté som avses i artikel 15 om resultatet av sådana samråd.
2. Behövs förhandlingar om avtal med tredje länder skall kommissionen avge rekommendationer till rådet, som skall bemyndiga kommissionen att inleda nödvändiga förhandlingar.

Kommissionen skall föra dessa förhandlingar i samråd med en rådgivande kommitté i enlighet med artikel 15 och inom ramen för de anvisningar som rådet kan komma att utfärda.

3. Vid utövandet av sina befogenheter med stöd av denna artikel skall rådet följa det beslutsförfarande som fastställs i artikel 84.2 i fördraget.

AVSNITT II

FÖRFARANDEREGLER

Artikel 10

Förfarande efter klagomål eller på kommissionens eget initiativ

Kommissionen skall då klagomål inkommit eller på eget initiativ inleda förfaranden för att få varje överträdelse av föreskrifterna i artiklarna 85.1 eller 86 i fördraget att upphöra, eller för att tillämpa artikel 7 i denna förordning.

Klagomål kan inges av

- a) medlemsstater,
- b) fysiska eller juridiska personer som hävdar ett rättmätigt intresse.

Artikel 11

Resultat av förfaranden efter klagomål eller på kommissionens eget initiativ

1. Om kommissionen finner att överträdelse av artiklarna 85.1 eller 86 i fördraget har skett får den genom beslut kräva att berörda företag eller sammanslutningar av företag upphör med överträdelsen.

Utan att tillämpningen av de övriga föreskrifterna i denna förordning påverkas får kommissionen, innan den fattar beslut enligt föregående stycke, tillstålla berörda företag eller sammanslutningar av företag rekommendationer att upphöra med överträdelsen.

2. Punkt 1 skall också gälla för sådana fall som avses i artikel 7 i denna förordning.

3. Om kommissionen, då den vidtar åtgärder med anledning av ett klagomål, bedömer att tillgänglig utredning inte ger grund för ingripande enligt artiklarna 85.1 eller 86 i fördraget eller enligt artikel 7 i denna förordning med avseende på något avtal, något beslut eller något förfarande, skall kommissionen besluta att ogilla klagomålet som orgrundat.

4. Om kommissionen, vare sig den vidtar åtgärder på grund av ett klagomål eller på eget initiativ, bedömer att ett avtal, ett beslut eller ett samordnat förfarande uppfyller föreskrifterna i såväl artikel 85.1 som 85.3 i fördraget, skall kommissionen meddela ett beslut som innebär tillämpning av artikel 85.3. I beslutet skall anges det datum från vilket det skall gälla. Detta datum får sättas tidigare än beslutets datum.

Artikel 12

Tillämpning av artikel 85.3 — invändningar

1. Företag och sammanslutningar av företag som begär att artikel 85.3 i fördraget skall tillämpas på sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 85.1 och som de deltar i skall inge ansökan till kommissionen.

2. Om kommissionen finner att den kan ta upp en ansökan till behandling och innehar all tillgänglig utredning och ingen åtgärd enligt artikel 10 har vidtagits mot avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet i fråga, skall kommissionen snarast möjligt offentliggöra ett sammandrag av ansökan i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* och uppmana alla berörda tredje män samt medlemsstaterna att inkomma med sina synpunkter till kommissionen inom 30 dagar. Vid sådant offentliggörande skall hänsyn tas till företagets berättigade intresse av att skydda företagshemligheter.

3. Om kommissionen inte inom 90 dagar från offentliggörandet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* meddelar sökandena att det råder betydande ovisshet om tillämpligheten tillämpligheten av artikel 85.3 skall avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet, i den mån det överensstämmer med beskrivningen i ansökan, anses undantaget från förbudet för den tid som redan gått och för en tid av högst sex år från dagen för offentliggörandet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Om kommissionen, efter utgången av tidsfristen på 90 dagar men före utgången av sexårsperioden, finner att villkoren för tillämpning av artikel 85.3 inte är uppfyllda, skall kommissionen utfärda ett beslut som förklarar att förbudet i artikel 85.1 är tillämpligt. Beslutet får verka retroaktivt om de berörda parterna har lämnat oriktiga upplysningar eller om de missbrukar undantaget från föreskrifterna i artikel 85.1.

4. Kommissionen får underrätta sökandena på det sätt som anges i punkt 3 första stycket och skall göra det på begäran av en medlemsstat inom 45 dagar från det att ansökan vidarebefordrats till medlemsstaten enligt artikel 15.2. Denna begäran skall vara grundad på överväganden som hänför sig till fördragets konkurrensregler.

Om kommissionen finner att villkoren i artikel 85.1 och 85.3 är uppfyllda, skall den meddela ett beslut om tillämpning av

artikel 85.3. I beslutet skall anges det datum från vilket det skall gälla. Detta datum får sättas tidigare än datum för ansökan.

Artikel 13

Giltighetstid för och återkallelse av beslut som innebär tillämpning av artikel 85.3

1. Varje beslut som innebär tillämpning av artikel 85.3 och som har fattats enligt artikel 11.4 eller 12.4 andra stycket skall ange vilken tid beslutet skall gälla, normalt minst sex år. Villkor och förpliktelser får knytas till beslutet.
2. Beslutet får förnyas om villkoren för tillämpning av artikel 85.3 fortfarande är uppfyllda.
3. Kommissionen får återkalla eller ändra sitt beslut eller meddela dem som beslutet gäller förbud mot vissa förfaranden
  - a) om det har inträffat någon förändring i något av de förhållanden som haft grundläggande betydelse för beslutet,
  - b) om de som beslutet gäller bryter mot någon förpliktelse som knutits till beslutet,
  - c) om beslutet grundas på oriktiga uppgifter eller har utverkats på ett bedrägligt sätt eller
  - d) om de som beslutet gäller missbrukar det undantag från föreskrifterna i artikel 85.1 som har beviljats dem genom beslutet.

I de fall som avses i b, c eller d får beslutet återkallas med retroaktiv verkan.

Artikel 14

Befogenheter

Med förbehåll för att beslutet kan prövas av domstolen har kommissionen ensam befogenhet att

- ålägga förpliktelser enligt artikel 7,
- meddela beslut enligt artikel 85.3.

Medlemsstaternas myndigheter skall behålla befogenheten att avgöra om villkoren i artiklarna 85.1 eller 86 är uppfyllda till dess att kommissionen har inlett ett förfarande i syfte att formulera ett beslut i ärendet eller sänt en underrättelse i enlighet med artikel 12.3 första stycket.

Artikel 15

Kontakt med myndigheterna i medlemsstaterna

1. Kommissionen skall genomföra de förfaranden som föreskrivs i denna förordning i nära och ständig samverkan

med de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna, som skall ha rätt att lämna synpunkter på tillvägagångssättet.

2. Kommissionen skall omgående till behöriga myndigheter i medlemsstaterna vidarebefordra kopior av klagomålen och ansökningarna, samt av de viktigaste av de dokument den mottagit eller skickat ut under förfarandets gång.

3. En rådgivande kommitté för avtal och dominerande ställning på sjötransportområdet skall rådfrågas före varje beslut som fattas efter ett förfarande enligt artikel 10 eller före varje beslut som meddelas enligt artikel 12.3 andra stycket eller artikel 12.4 andra stycket. Den rådgivande kommittén skall också rådfrågas innan de tillämpningsföreskrifter som avses i artikel 26 antas.

4. Den rådgivande kommittén skall vara sammansatt av tjänstemän som är kunniga i frågor som rör sjötransporter, avtal och dominerande ställning. Varje medlemsstat skall utse två tjänstemän som sina representanter, som var och en vid förfall får ersättas av annan tjänsteman.

5. Samråd skall ske vid ett gemensamt möte som sammankallas av kommissionen och som får äga rum tidigast fjorton dagar efter det att kallelsen skickats ut. Kallelsen skall innehålla en kortfattad redogörelse för varje ärende som skall behandlas, samt uppgift om de viktigaste handlingarna och ett första utkast till beslut.

6. Den rådgivande kommittén får yttra sig även om några av ledamöterna eller deras ersättare inte är närvarande. En rapport om utfallet av samrådsförfarandet skall biläggas utkastet till beslut. Rapporten skall inte offentliggöras.

Artikel 16

Begäran om information

1. När kommissionen utför de uppgifter som åvilar den enligt denna förordning får den samla in all nödvändig information från regeringarna och de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna, samt från företag och sammanslutningar av företag.

2. När en begäran om information tillställs ett företag eller en sammanslutning av företag skall kommissionen samtidigt sända en kopia av begäran till den behöriga myndigheten i den medlemsstat på vars territorium företaget eller sammanslutningen av företag har sitt säte.

3. I sin begäran skall kommissionen ange den rättsliga grunden för och ändamålet med begäran, samt de påföljder som föreskrivs i artikel 19.1 b för oriktig information.

4. Företagens ägare eller deras representanter och, om det gäller juridiska personer eller bolag eller andra samman-

slutningar som inte är juridiska personer, någon som är bemyndigad att företräda dem enligt lag eller enligt stadgarna, är skyldiga att lämna den information som begärs.

5. Om ett företag eller en sammanslutning av företag inte lämnar den begärda informationen inom den tidsgräns som fastställts av kommissionen, eller lämnar ofullständig information, skall kommissionen genom ett beslut kräva att informationen tillhandahålls. Beslutet skall ange den information som begärs, fastställa en lämplig tidsgräns inom vilken den skall tillhandahållas samt ange de påföljder som föreskrivs i artiklarna 19.1 b och 20.1 c och rätten att få beslutet prövat av domstolen.

6. Kommissionen skall samtidigt tillställa den behöriga myndigheten i den medlemsstat på vars territorium företaget eller sammanslutningen av företag har sitt säte en kopia av sitt beslut.

Artikel 17

Undersökningar som utförs av medlemsstaternas myndigheter

1. På begäran av kommissionen skall medlemsstaternas behöriga myndigheter utföra de undersökningar som kommissionen anser nödvändiga enligt artikel 18.1 eller som den beordrat genom beslut med stöd av artikel 18.3. De tjänstemän vid medlemsstaternas behöriga myndigheter som har ansvaret att leda dessa undersökningar skall utöva sina befogenheter efter uppvisande av ett skriftligt tillstånd som utfärdats av den behöriga myndigheten i den medlemsstat på vars territorium undersökningen skall utföras. Ett sådant tillstånd skall ange föremålet för och syftet med undersökningen.

2. På begäran av kommissionen eller den behöriga myndigheten i den medlemsstat på vars territorium undersökningen skall utföras får tjänstemän från kommissionen bistå myndighetens tjänstemän i fullgörandet av deras uppgifter.

Artikel 18

Kommissionens befogenheter att utföra undersökningar

1. När kommissionen fullgör de uppgifter som åligger den enligt denna förordning får den företa alla nödvändiga undersökningar av företag eller sammanslutningar av företag.

De av kommissionen bemyndigade tjänstemännen har därför befogenhet att

- granska böcker och andra affärshandlingar,
- ta kopior av eller göra utdrag ur böckerna och affärshandlingarna,
- begära muntliga förklaringar direkt på platsen,
- få tillträde till företagets lokaler, mark och transportmedel.

2. De tjänstemän vid kommissionen som har bemyndigats att utföra undersökningarna skall utöva sina befogenheter efter uppvisande av ett skriftligt tillstånd som anger undersökningens föremål och syfte samt de påföljder som stadgas i artikel 19.1 c för de fall där begärda böcker eller andra affärshandlingar lagts fram på ett ofullständigt sätt. Kommissionen skall i god tid före undersökningen underrätta den behöriga myndigheten i den medlemsstat på vars territorium undersökningen skall utföras om att den skall äga rum och om vilka tjänstemän som fått i uppdrag att utföra den.

3. Företag och sammanslutningar av företag skall underkasta sig sådana undersökningar som beordrats genom beslut av kommissionen. Beslutet skall ange föremålet för och syftet med undersökningen, fastställa datum för när den skall börja, samt ange de påföljder som föreskrivs i artiklarna 19.1 c och 20.1 d och rätten att få beslutet prövat av domstolen.

4. Kommissionen skall fatta sådana beslut som avses i punkt 3 efter samråd med den behöriga myndigheten i den medlemsstat på vars territorium undersökningen skall utföras.

5. Tjänstemän vid den behöriga myndigheten i den medlemsstat på vars territorium undersökningen skall utföras får på myndighetens eller kommissionens begäran bistå kommissionens tjänstemän i fullgörandet av deras uppgifter.

6. Om ett företag motsätter sig en undersökning som beordrats i enlighet med denna artikel skall den berörda medlemsstaten lämna nödvändigt bistånd till de tjänstemän som kommissionen har bemyndigat så att de kan genomföra sin undersökning. Medlemsstaterna skall i detta syfte, efter samråd med kommissionen, besluta om de åtgärder som behövs före den 1 januari 1989.

Artikel 19

Böter

1. Kommissionen får genom beslut påföra företag eller sammanslutningar av företag böter från 100 till 5 000 ecu om de uppsåtligen eller genom oaktsamhet

- lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter, antingen i ett meddelande enligt artikel 5.5 eller i en ansökan enligt artikel 12 eller
- lämnar oriktiga uppgifter som svar på en begäran enligt artikel 16.3 eller 16.5 eller inte lämnar uppgifter inom den tidsgräns som fastställts i ett beslut som fattats enligt artikel 16.5 eller
- lägger fram begärda böcker eller andra affärshandlingar i ofullständig form vid undersökningar enligt artikel 17 eller artikel 18, eller vägrar att underkasta sig en undersökning som beordrats enligt beslut som meddelats enligt artikel 18.3.

2. Kommissionen får genom beslut påföra företag eller sammanslutningar av företag böter från 1000 till 1 miljon ecu, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga 10% av omsättningen för föregående räkenskapsår för vart och ett av de företag som har medverkat i överträdelsen, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet

- a) bryter mot artikel 85.1 eller artikel 86 i fördraget eller inte uppfyller sina förpliktelser enligt artikel 7 i denna förordning,
- b) bryter mot någon av sina förpliktelser enligt artikel 5 eller artikel 13.1.

När bötesbeloppets storlek fastställs skall hänsyn tas till både hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.

3. Artikel 15.3 och 15.4 skall tillämpas.
4. Beslut som har fattats i enlighet med punkt 1 och 2 är inte av straffrättslig art.

De bötesbelopp som anges i punkt 2 a får inte påföras för handlingar som har ägt rum efter anmälan till kommissionen och före dess beslut enligt artikel 85.3 i fördraget, förutsatt att handlingarna ligger inom ramen för den verksamhet som beskrivs i anmälan.

Denna föreskrift skall emellertid inte gälla om kommissionen har meddelat de berörda företagen att den efter en första undersökning anser att artikel 85.1 i fördraget är tillämplig men att det inte finns grund för tillämpning av artikel 85.3.

Artikel 20

Viten

1. Kommissionen får genom beslut ålägga företag eller sammanslutningar av företag vitesbelopp på 50 till 1000 ecu per dag, räknat från den dag som anges i beslutet, för att förmå dem
  - a) att upphöra med en överträdelse av artikel 85.1 eller artikel 86 i fördraget, som kommissionen enligt artikel 11 har beordrat skall upphöra, eller att uppfylla en förpliktelse enligt artikel 7,
  - b) att avstå från varje handling som är förbjuden enligt artikel 13.3,
  - c) att lämna sådana fullständiga och riktiga upplysningar som begärts av kommissionen genom beslut enligt artikel 16.5,
  - d) att underkasta sig en undersökning som kommissionen beordrat genom beslut enligt artikel 18.3.

2. Om företagen eller sammanslutningarna av företag har fullgjort den förpliktelse som vitesföreläggandet skulle framtvunga får kommissionen fastställa det totala vitesbeloppet till ett lägre belopp än det som skulle följa av det ursprungliga beslutet.

3. Artikel 15.3 och 15.4 är tillämpliga.

Artikel 21

Domstolens prövning

I enlighet med artikel 172 i fördraget har domstolen oinskränkt behörighet då det gäller prövning av beslut genom vilka kommissionen fastställt böter eller viten. Domstolen kan häva, nedsätta eller höja ålagda böter eller viten.

Artikel 22

Beräkningsenhet

Vid tillämpningen av artikel 19–21 skall samma ecu användas som den som används vid upprättande av gemenskapens budget i enlighet med artiklarna 207 och 209 i fördraget.

Artikel 23

Hörande av parterna och tredje man

1. Innan kommissionen fattar beslut enligt artiklarna 11, 12.3 andra stycket och 12.4, 13.3, 19 och 20 skall den ge berörda företag eller sammanslutningar av företag tillfälle att yttra sig över de punkter där kommissionen framfört invändningar.
2. Om kommissionen eller medlemsstaternas behöriga myndigheter anser det nödvändigt får de också höra andra fysiska eller juridiska personer. Om sådana personer begär att få yttra sig och visar att de har tillräckligt intresse i saken skall detta beviljas dem.
3. Om kommissionen har för avsikt att tillämpa artikel 85.3 i fördraget skall den offentliggöra en sammanfattning av avtalet, beslutet eller det samordnade förfarandet och uppmana alla berörda tredje män att inkomma med sina synpunkter inom en tidsgräns som kommissionen skall bestämma till minst en månad. Offentliggörandet skall ta hänsyn till företagens berättigade intresse av att skydda sina affärshemligheter.

Artikel 24

Sekretess

1. Information som erhållits med stöd av artiklarna 17 och 18 får endast användas för det ändamål som avses med den begäran eller den undersökning som det är fråga om.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 23 och 25 får kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter, deras tjänstemän och annan personal, inte lämna ut sådan information som de erhållit genom tillämpning av denna förordning och som är av sådan art att den omfattas av sekretess.

3. Föreskrifterna i punkterna 1 och 2 hindrar inte offentliggörande av allmän information eller översikter som inte innehåller uppgifter om särskilda företag eller sammanslutningar av företag.

Artikel 25

Offentliggörande av beslut

1. Kommissionen skall offentliggöra de beslut den fattar enligt artiklarna 11, 12.3 andra stycket, 12.4 och 13.3.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 22 december 1986.

2. Offentliggörandet skall ange parternas namn och huvud-
dragen i beslutet. Hänsyn skall tas till företagets berättigade
intresse av att skydda sina affärshemligheter.

Artikel 26

Tillämpningsföreskrifter

Kommissionen skall ha befogenhet att anta tillämpningsföreskrifter angående omfattningen av anmälningsplikten enligt artikel 5.5, om form, innehåll och annat vad gäller klagomål enligt artikel 10, ansökningar enligt artikel 12 och sådana muntliga förhandlingar som avses i artikel 23.1 och 23.2.

Artikel 27

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1987.

På rådets vägnar

G. SHAW

Ordförande

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 16 maj 1988

om konkurrens på marknaderna för teleterminalutrustning

(88/301/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 90.3 i detta, och

med beaktande av följande:

1. I alla medlemsstaterna är telekommunikation antingen helt eller delvis ett statsmonopol som i allmänhet beviljas i form av speciella eller exklusiva rättigheter för ett eller flera organ ansvariga för att tillhandahålla och driva nätet och tillhörande tjänster. Dessa rättigheter går emellertid ofta längre än till att tillhandahålla tjänster för utnyttjande av nätet och sträcker sig till att tillhandahålla terminalutrustning för anslutning till nätet. Under de senaste decennierna har en avsevärd teknisk utveckling skett när det gäller nät och utvecklingstakten har varit speciellt hög inom området terminalutrustning.
2. Flera medlemsstater har, för att svara mot den tekniska och ekonomiska utvecklingen, sett över systemet med speciella eller exklusiva rättigheter inom telesektorn. Ökningen av antalet typer av terminalutrustning och möjlighet till flera olika användningar av terminaler innebär att användarna måste tillåtas att fritt välja mellan de olika typerna av utrustning som finns tillgängliga, om de fullt ut skall kunna dra nytta av de tekniska framsteg som gjorts inom sektorn.
3. Artikel 30 i fördraget förbjuder kvantitativa restriktioner för importerade varor från andra medlemsstater och alla åtgärder som har motsvarande effekt. Beviljandet av speciella eller exklusiva rättigheter att importera och marknadsföra varor till en organisation kan leda och leder ofta till restriktioner för importerade varor från andra medlemsstater.
4. Artikel 37 i fördraget anger att "medlemsstaterna skall gradvis ändra utformningen av de statliga affärsdrivande monopolen på sådant sätt att med avseende på försörjnings- och avsättningsvillkor varje form av diskriminering mellan medlemsstaternas rättssubjekt skall vara utesluten vid övergångsperiodens utgång. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas på organ genom vilka en medlemsstat, juridiskt eller i praktiken, direkt eller indirekt kontrollerar, leder eller märkbart påverkar import eller export mellan medlemsstaterna. Dessa bestämmelser skall likaledes tillämpas på monopol med statlig koncession". Punkt 2 i artikel 37 förbjuder medlemsstaterna att vidta nya åtgärder som strider mot principerna i artikel 37.1.
5. De speciella eller exklusiva rättigheter beträffande terminalutrustning som innehas av nationella telemonopol utövas på ett sådant sätt att de i praktiken är ofördelaktiga för utrustning från andra medlemsstater, särskilt genom att hindra användare från att fritt välja den utrustning som bäst passar deras behov i fråga om pris och kvalitet, oberoende av dess ursprung. Utövandet av dessa rättigheter är därför oförenligt med artikel 37 i alla medlemsstaterna utom Spanien och Portugal, där de nationella monopolen fortlöpande skall ändras före utgången av den övergångsperiod som föreskrivits i anslutningsakten.
6. Tillhandahållandet av installations- och underhållstjänster är en nyckelfaktor vid köp eller förhyring av terminalutrustning. Ett bibehållande av exklusiva rättigheter inom detta område skulle innebära att exklusiva marknadsföringsrättigheter bibehålls. Sådana rättigheter måste därför också avskaffas om upphävandet av exklusiva import- och marknadsföringsrättigheter skall ha någon praktisk effekt.

7. Artikel 59 i fördraget föreskriver att "inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom gemenskapen stegvis avvecklas under övergångsperioden för rättssubjekt i medlemsstaterna med hemvist i ett annat land i gemenskapen än mottagaren av tjänsteprestationen". Underhåll av terminaler är en tjänst som avses i artikel 60 i fördraget. När övergångsperioden är till ända, skall tjänsten i fråga, vilken ur kommersiell synvinkel inte kan skiljas från marknadsföring av terminaler, tillhandahållas fritt och i synnerhet när tjänsten tillhandahålls av kvalificerade företag.
8. Artikel 90.1 i fördraget föreskriver att "medlemsstaterna skall med avseende på offentliga företag och företag som de beviljar särskilda eller exklusiva rättigheter inte vidta och inte heller bibehålla någon åtgärd som strider mot reglerna i detta fördrag, i synnerhet bestämmelserna i artiklarna 7 samt 85 till 94".
9. Marknaden för terminalutrustning styrs i allmänhet fortfarande av ett system som tillåter att konkurrensen inom den gemensamma marknaden blir snedvriden. Denna situation medför fortsatta överträdelser av de konkurrensregler som fastslagits i fördraget och påverkar utvecklingen av handel negativt i en sådan utsträckning att det strider mot gemenskapens intressen. Starkare konkurrens inom terminalutrustningsmarknaden kräver att öppna tekniska specifikationer och typgodkännandeprocédurer införs som motsvarar de väsentliga kraven som anges i rådets direktiv 86/361/EEG¹ och tillåter fri distribution av terminalutrustning. I sin tur kräver sådan öppenhet publicering av tekniska specifikationer och typgodkännandeprocédurer. För att säkerställa att de sistnämnda tillämpas öppet, objektivt och utan diskriminering, bör uppgiften att utforma sådana regler ges åt organ, som är oberoende av konkurrenter på marknaden i fråga. Det är viktigt att specifikationerna och typgodkännandeprocédurerna publiceras samtidigt och på ett korrekt sätt. Samtidig publicering säkerställer också att ett handlande i strid med fördraget undviks. Sådan samtidig, korrekt publicering kan endast uppnås med hjälp av ett juridiskt instrument som är bindande för alla medlemsstaterna. Det lämpligaste instrumentet för detta är ett direktiv.
10. Fördraget ger kommissionen mycket klara uppgifter och ger den specifika befogenheter när det gäller övervakning av relationerna mellan medlemsstaterna och deras statsägda företag och företag till vilka de har delegerat speciella eller exklusiva rättigheter, särskilt vad beträffar borttagandet av kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande effekt, diskriminering av medborgare i medlemsstaterna samt konkurrens. Därför är det enda instrument som kommissionen effektivt kan använda, genom de uppgifter och befogenheter den fått sig tilldelat, ett direktiv baserat på artikel 90.3.
11. Teleorganisationer eller teleföretag är sådana företag som avses i artikel 90.1 eftersom de genomför en organiserad affärsverksamhet som inkluderar produktion av varor eller tjänster. Det är antingen offentligt ägda företag eller privata företag till vilka medlemsstaterna har givit speciella eller exklusiva rättigheter för import, marknadsföring, anslutning, idriftsättning av teleterminalutrustning och/eller underhåll av sådan utrustning. Beviljande och upprätthållande av speciella och exklusiva rättigheter för terminalutrustning är åtgärder som avses i den artikeln. Förutsättningarna för att tillämpa undantaget i artikel 90.2 är inte uppfyllda. Även om tillhandahållandet av ett telenät för allmänhetens bruk är en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, som staten har tilldelat teleorganisationerna, skulle ett avskaffande av deras speciella eller exklusiva rättigheter att importera och marknadsföra terminalutrustning varken juridiskt eller i praktiken förhindra utförandet av en sådan tjänst. Detta gäller i ännu högre grad då medlemsstaterna har rätt att underkasta terminalutrustning typgodkännandeprocédurer för att säkerställa att de uppfyller de väsentliga kraven.
12. Artikel 86 i fördraget förbjuder som oförenligt med den gemensamma marknaden varje handlande av ett eller flera företag som innefattar missbruk av en dominerande ställning inom den gemensamma marknaden eller en påtaglig del av den.
13. Teleorganisationerna har individuellt eller tillsammans ett monopol på sina nationella telenät. De nationella näten är marknader. Därför har teleorganisationerna individuellt eller tillsammans en dominerande ställning inom en väsentlig del av marknaden i fråga i den mening som avses i artikel 86.
- De speciella eller exklusiva rättigheter som givits av staten åt sådana organisationer för att importera och marknadsföra terminalutrustning leder till följande:
- De tvingar användare att hyra sådan utrustning trots att det, åtminstone på lång sikt, skulle vara billigare för dem att köpa denna utrustning. Detta gör i själva verket att abonnemang för användning av näten endast ges till användare som godkänner ytterligare tjänster som inte har något samband med själva abonnemanget.

¹ EGT nr L 217, 5.8.1986, s. 21.

- De begränsar marknaden och hämmar de tekniska framstegen eftersom det utbud av utrustning som erbjuds av teleförvaltningarna nödvändigtvis är begränsat och inte kommer att vara det bästa tillgängliga för att möta kraven från en avsevärd del av det totala antalet användare.

Sådant utprägdat uttryckligen förbjudet i artikel 86 d och 86 b, och skulle troligen markant påverka handeln mellan medlemsstaterna.

Under alla förhållanden ger sådana speciella eller exklusiva rättigheter med avseende på terminalutrustningsmarknaden upphov till en situation som är helt motsatt intentionerna i artikel 3 f i fördraget, som föreskriver upprättande av ett system som skall säkerställa att konkurrensen inom den gemensamma marknaden inte snedvrids och som i stället kräver att konkurrensen inte upphävs. Medlemsstaterna har enligt artikel 5 i fördraget skyldighet att avhålla sig från varje åtgärd som skulle kunna äventyra att målen i fördraget, inklusive artikel 3 f, uppnås.

De exklusiva rättigheterna att importera och marknadsföra terminalutrustning måste därför betraktas som oförenliga med artikel 86 i förening med artikel 3 och beviljande eller upprätthållande av sådana rättigheter i en medlemsstat är förbjudet enligt artikel 90.1.

14. För att möjliggöra för användare att få tillgång till terminalutrustning enligt deras eget val är det nödvändigt att känna till och offentliggöra specifikationer för anslutningspunkter (jackar) i nätet som terminalutrustningen skall anslutas till. Medlemsstaterna måste därför tillse att specifikationerna publiceras och att användarna har tillgång till anslutningspunkter.
15. För att kunna marknadsföra sina produkter måste tillverkare av terminalutrustning veta vilka tekniska specifikationer de skall uppfylla. Medlemsstaterna skall därför upprätta och publicera förslag till de specifikationer och typgodkännanderegler som de skall underrätta kommissionen om enligt rådets direktiv 83/189/EEG¹. Specifikationerna får utökas till att omfatta produkter som importerats från andra medlemsstater endast i den mån de behövs för att säkerställa överensstämmelse med de väsentliga kraven angivna i artikel 2.17 i direktiv 86/361/EEG som på ett legitimt sätt kan krävas enligt gemenskapsrätten. Medlemsstaterna skall under alla förhållanden följa artikel 30 och 36 i fördraget, enligt vilka en importerande medlemsstat måste tillåta att terminalutrustning som legalt tillverkas och marknadsförs i en annan medlemsstat, importeras till dess territorium, och får endast underkasta en typgodkännandeprocédur och möjligen vägra godkännande när det är motiverat av de ovannämnda, väsentliga kraven.
16. En omedelbar publicering av dessa specifikationer och procedurer kan inte övervägas på grund av deras

komplexitet. Å andra sidan är inte effektiv konkurrens möjlig utan sådan publicering, eftersom potentiella konkurrenter till organisationer eller företag med speciella eller exklusiva rättigheter inte är medvetna om de exakta specifikationer som deras terminalutrustning måste uppfylla och villkoren för typgodkännandeprocédurer och därmed kostnader och tidsåtgång för dessa. Ett slutdatum bör därför sättas för publicering av specifikationer och typgodkännandeprocédurer. En period på två och ett halvt år kommer också att göra det möjligt för teleorganisationerna med speciella eller exklusiva rättigheter att anpassa sig till de nya marknadsförhållandena och kommer att göra det möjligt för rörelseledande bolag, i synnerhet små och medelstora företag, att anpassa sig till den nya konkurrensutsatta miljön.

17. Övervakning av specifikationer och regler för typgodkännande kan, med hänsyn till den uppenbara intressekonflikten, inte överlåtas till en konkurrent på terminalutrustningsmarknaden. Medlemsstaterna skall därför se till att ansvaret för utformande av specifikationer och regler för typgodkännande tilldelas ett organ som är oberoende av det företag som ansvarar för nätet och av varje annan konkurrent på terminalmarknaden.
18. Innehavarna av speciella eller exklusiva rättigheter för terminalutrustningen i fråga har haft möjlighet att ålägga sina kunder att teckna långtidskontrakt och därmed hindra att införandet av fri konkurrens får någon praktisk effekt inom rimlig tid. Användarna måste därför ges rätt att få kontraktens löptid ändrad.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv har nedannämnda termer följande betydelse.

- *Terminalutrustning*: utrustning direkt eller indirekt ansluten till en jack i ett allmänt tillgängligt telenät för att sända, bearbeta eller ta emot information. En anslutning är indirekt om utrustningen är placerad mellan terminalen och nätets anslutningspunkt. I endera fallet (direkt eller indirekt) kan anslutningen göras med tråd, optisk fiber eller elektromagnetiskt.

Terminalutrustning innefattar också satellitstationer med enbart mottagning som inte är anslutna till en medlemsstats allmänt tillgängliga nät.

- *Företag*: en offentlig eller privat organisation till vilken en medlemsstat har givit speciella eller exklusiva rättigheter för import, marknadsföring, anslutning, idriftsättning av teleterminalutrustning eller underhåll av sådan utrustning.

¹ EGT nr L 109, 28.3.1983, s. 8.

Artikel 2

Medlemsstater som har beviljat speciella eller exklusiva rättigheter som avses i artikel 1 till företag skall se till att dessa rättigheter upphävs.

Senast tre månader efter anmälan av detta direktiv skall de meddela kommissionen vilka åtgärder de vidtagit eller om förslag till lagstiftning som framlagts för detta ändamål.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall se till att rörelsedrivande företag har rätt att importera, marknadsföra, ansluta, idriftsätta och underhålla terminalutrustning. Medlemsstaterna får emellertid:

- i brist på tekniska specifikationer vägra tillåta att terminalutrustning ansluts och tas i drift när sådan utrustning inte, enligt en noga övervägd uppfattning hos den organisation som åsytas i artikel 6, uppfyller de väsentliga krav som anges i artikel 2.17 i direktiv 86/361/EEG,
- kräva att rörelsedrivande företag har de nödvändiga tekniska kvalifikationerna för att ansluta, idriftsätta och underhålla terminalutrustning på grundval av objektiva, icke diskriminerande och allmänt tillgängliga kriterier.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall säkerställa att användare har tillgång till de nya anslutningspunkterna i det allmänt tillgängliga nätet och att de tekniska specifikationerna för dessa punkter publiceras senast den 31 december 1988.

Inom en rimlig tidsrymd skall varje användare som så kräver ges tillgång till anslutningspunkter i det allmänt tillgängliga nät som finns den 31 december 1988.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall, senast den dag som anges i artikel 2, till kommissionen överlämna en lista med alla tekniska specifikationer och typgodkännandeprocuderer som används för terminalutrustning och tillhandahålla publikationsreferenser.

Om de sistnämnda ännu inte publicerats i en medlemsstat skall medlemsstaten säkerställa att de publiceras senast vid de tidpunkter som anges i artikel 8.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att alla andra specifikationer och typgodkännandeprocuderer för terminalutrustning blir upprättade och publicerade. Medlemsstaterna skall överlämna förslag till de tekniska specifikationerna och typgodkännandeprocudererna till kommissionen i enlighet med direktiv 83/189/EEG och enligt den tidtabell som anges i artikel 8.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall säkerställa att, från den 1 juli 1989, ansvaret för upprättande av de specifikationer, som anges i

artikel 5, övervakningen av deras tillämpning och beviljande av typgodkännande anförtros ett organ som är oberoende av offentliga eller privata företag, som erbjuder varor och/eller tjänster inom telekommunikationssektorn.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att sådana företag som omfattas av artikel 1 gör det möjligt för sina kunder att med högst ett års varsel säga upp hyres- eller underhållskontrakt som rör terminalutrustning vilken var föremål för exklusiva eller speciella rättigheter vid den tid då kontrakten upprättades.

För terminalutrustning som kräver typgodkännande skall medlemsstaterna tillse att denna möjlighet att avsluta kontrakt erbjuds av företagen i fråga senast vid de tidpunkter, som anges i artikel 8. För terminalutrustning som inte kräver typgodkännande skall medlemsstaterna införa denna möjlighet senast det datum som anges i artikel 2.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall informera kommissionen om de förslag till tekniska specifikationer och typgodkännandeprocuderer som anges i artikel 5.2:

- senast den 31 december 1988 med avseende på utrustning inom kategori A i listan i bilaga 1,
- senast den 30 september 1989 med avseende på utrustning inom kategori B i listan i bilaga 1,
- senast den 30 juni 1990 med avseende på annan terminalutrustning inom kategori C i listan i bilaga 1.

Medlemsstaterna skall sätta i kraft dessa specifikationer och typgodkännandeprocuderer sedan den procedur som anges i direktiv 83/189/EEG avslutats.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall i slutet av varje år lämna kommissionen en rapport som gör det möjligt att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna i artiklarna 2, 3, 4, 6 och 7.

Ett formulär för rapporten bifogas som bilaga 2.

Artikel 10

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte inskränka giltigheten av de bestämmelser som finns i Anslutningsakten för Spanien och Portugal och särskilt artiklarna 48 och 208 i anslutningsakten.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 16 maj 1988.

På kommissionens vägnar

Peter SUTHERLAND

Ledamot av kommissionen

BILAGA 1**Lista över terminalutrustning som anges i artikel 8**

	<i>Kategori</i>
Extra telefonapparat, privata automatiska abonnentväxlar (PABXs):	A
Modem:	A
Telexterminaler:	B
Dataöverföringsterminaler:	B
Mobiltelefoner:	B
Satellitstationer med enbart mottagning som inte är anslutna till det allmänt tillgängliga nätet i en medlemsstat:	B
Första telefonapparat:	C
Annan terminalutrustning:	C

BILAGA 2**Formulär för rapport enligt artikel 9****Genomförande av artikel 2**

1. Terminalutrustning för vilken lagstiftningen ändras eller har blivit ändrad.

Terminalutrustning efter kategori:

- datum för antagande av åtgärden,
- datum för införandet av lagförslaget, eller
- datum för åtgärdens ikraftträdande.

2. Terminalutrustning som fortfarande är föremål för speciella eller exklusiva rättigheter:

- typ av terminalutrustning och de rättigheter som avses.

Genomförande av artikel 3

- terminalutrustning vars anslutning och/eller tilldelning har varit begränsad,
- erforderliga tekniska prestanda med angivande av deras publicering.

Genomförande av artikel 4

- referenser till publikationer där de tekniska specifikationerna finns publicerade,
- antal existerande anslutningspunkter i nätet,
- antal nu tillgängliga anslutningspunkter i nätet.

Genomförande av artikel 6

- oberoende organ som utsetts.

Genomförande av artikel 7

- åtgärder som vidtagits, och
- antal uppsagda kontrakt.

KOMMISSIONENS DIREKTIV
 av den 28 juni 1990
 om konkurrens på marknaderna för teletjänster
 (90/388/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
 ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 90.3 i detta, och

med beaktande av följande:

1. Förbättringen av telekommunikation inom gemenskapen är ett viktigt villkor för den enhetliga utvecklingen av ekonomiska verksamheter och en konkurrenskraftig marknad inom gemenskapen, sett både ur tjänsteproducenternas och användarnas synvinkel. Kommissionen har därför antagit ett program, upptaget i Gröna boken om utvecklingen av den gemensamma marknaden för teletjänster och teleutrustning och i kommissionens meddelande om tillämpningen av Gröna boken fram till 1992, om ett successivt införande av konkurrens på marknaden för telekommunikation. Programmet behandlar inte mobiltelefoni, personsökning eller masskommunikationstjänster som radio och television. Rådet har i sin resolution av den 30 juni 1988¹ uttryckt ett brett stöd för detta programs syften och särskilt för det gradvisa införandet av en öppen marknad för teletjänster inom gemenskapen. De senaste decennierna har ansevärda tekniska förbättringar skett inom telekommunikationssektorn. Dessa medger att ett allt större utbud av tjänster kan erhållas, i synnerhet dataöverföringstjänster, men gör det också tekniskt och ekonomiskt möjligt för olika tjänsteproducenter att konkurrera med varandra.
2. Tillhandahållande och drift av telenät och tillhandahållande av därmed sammanhängande tjänster är i medlemsstaterna vanligtvis uppgifter som av hävd är tilldelade en eller flera teleorganisationer med exklusiva eller speciella rättigheter. Sådana rättigheter karakteriseras av den prövningsrätt staten i olika hög grad utövar vad gäller tillträde till marknaden för teletjänster.
3. De organisationer som anförtrots tillhandahållande och drift av telenät är företag enligt artikel 90.1 i fördraget, eftersom de bedriver en affärsverksamhet, nämligen tillhandahållande av teletjänster. De är antingen statliga eller privata organisationer som staten gett exklusiva eller speciella rättigheter.
4. Ett flertal medlemsstater har redan reviderat systemet med exklusiva eller speciella rättigheter som funnits inom telesektorn i deras land, samtidigt som de försäkrat sig om att allmänt tillgängliga tjänster blir utförda. Systemet med exklusiva eller speciella rättigheter har i alla länder upprätthållits vad gäller tillhandahållande och drift av nätet. I en del medlemsstater har systemet bibehållits för alla teletjänster, medan sådana rättigheter i andra stater endast gäller för vissa tjänster. Samtliga medlemsstater har antingen själva infört eller tillåtit sina teleförvaltningar att införa restriktioner för fritt tillhandahållande av teletjänster.
5. Beviljandet av exklusiva eller speciella rättigheter för en eller flera organisationer att sköta telenätet härrör från statens prövningsrätt. Genom att bevilja sådana rättigheter begränsar en medlemsstat ofrånkomligen möjligheterna för andra organisationer att tillhandahålla sådana tjänster till eller från andra medlemsstater.
6. Restriktionerna beträffande tillhandahållande av teletjänster enligt artikel 59 till eller från andra medlemsstater består i praktiken huvudsakligen av förbud mot anslutning av förhyrda linjer genom koncentratorer, multiplexenheter eller annan utrustning till telefonnätet, införande av anslutningsavgifter som är orimliga i förhållande till den erbjudna tjänsten, förbud mot dirigerings signaler till eller från tredje part genom förhyrda linjer, användning av volyberoende taxor utan ekonomiskt berättigande, eller vägran att ge tjänsteproducenterna tillgång till telenätet. Effekten av användningsrestriktionerna och de höga avgifterna i förhållande till

¹ EGT nr C 257, 4.10.1988, s. 1.

nettokostnaderna är att de förhindrar tillhandahållande av teletjänster till eller från andra medlemsstater som:

- tjänster avsedda att förbättra telefunktioner, t.ex. omvandling av protokoll, kod, format eller hastighet,
- informationstjänster som erbjuder tillgång till databaser,
- fjärrstyrda databehandlingstjänster,
- lagring och vidarebefordran av meddelanden, t.ex. elektronisk post,
- transaktionstjänster, t.ex. finansiella transaktioner, elektronisk kommersiell dataöverföring, teleshopping och telebeställning,
- övervakningstjänster, t.ex. telemetri och fjärrövervakning.

7. Artikel 55, 56 och 66 i fördraget medger, på icke ekonomiska grunder, undantag från rätten att tillhandahålla tjänster. De restriktioner som är tillåtna är de som – även tillfälligt – är förbundna med utövandet av offentlig myndighet och de som är förbundna med allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa. Eftersom dessa är undantag, måste de tolkas restriktivt. Ingen av teletjänsterna är förbundna med utövandet av sådan offentlig myndighet, som innefattar rätt att använda medel vilka är otillbörliga i förhållande till vad som gäller enligt allmänna regler, och inte heller med offentliga maktprivilegier eller befogenhet att använda tvång mot allmänheten. Tillgången till teletjänster kan i sig själv inte hota offentlig policy och kan inte påverka offentlig hälsovård.

8. Domstolens rättspraxis godkänner restriktioner i friheten att tillhandahålla tjänster om dessa restriktioner uppfyller viktiga krav av allmänt intresse och tillämpas utan diskriminering och i proportion till målet. Konsumentskydd gör det inte nödvändigt att begränsa rätten att tillhandahålla teletjänster, eftersom detta syfte kan uppfyllas genom fri konkurrens. Inte heller kan skydd av immateriella rättigheter åberopas i detta sammanhang. De enda väsentliga krav hänförliga till artikel 59, som skulle kunna rättfärdiga restriktioner i användningen av det allmänt tillgängliga nätet, är upprätthållande av nätets integritet, drift-säkerhet och, när så är berättigat, samverkan och dataskydd. De införda restriktionerna måste emellertid anpassas till de mål, som eftersträvas genom dessa legitima krav. Medlemsstaterna måste underrätta allmänheten om sådana restriktioner och underrätta

kommissionen om dem för att den skall kunna bedöma restriktionernas proportioner.

9. Med nätets funktionssäkerhet avses i detta sammanhang möjlighet att garantera det allmänna nätets tillgänglighet i nödsituationer. Med teknisk integritet hos det allmänna nätet avses en garanti för att nätet på grundval av de gemensamma tekniska specifikationerna fungerar normalt och samverkar med allmänt tillgängliga nät inom gemenskapen. Med begreppet "samverkan mellan tjänster" avses uppfyllande av sådana tekniska specifikationer som införts för att öka tillgången till tjänster och öka valmöjligheten för användarna. Med dataskydd menas de åtgärder som vidtagits för att säkerställa konfidentiell kommunikation samt skydd av persondata.
10. Bortsett från de väsentliga krav som kan innefattas som villkor vid licensierings- eller deklarationsprocedurer, kan medlemsstaterna inkludera villkor rörande krav på allmänt tillgängliga tjänster som utgör sakliga, icke diskriminerande och transparenta handelsregler beträffande villkor för varaktighet, tillgänglighet samt kvalitet för tjänsten.
11. När en medlemsstat har givit en teleorganisation i uppdrag att erbjuda paket- eller kretskopplade datatjänster till allmänheten och när denna tjänst kan utsättas för hinder på grund av konkurrens från privata företag, kan kommissionen medge att medlemsstaten, även med avseende på geografisk täckning, inför ytterligare villkor för tillhandahållande av en sådan tjänst. Vid bedömningen av dessa åtgärder kommer kommissionen att beakta, förutom uppnåendet av de fundamentala målen i fördraget, som anges i artikel 2 i detta, inklusive stärkandet av gemenskapens ekonomiska och sociala sammanhållning såsom anges i artikel 130a, den situation som råder i de medlemsstater där nätet ännu inte är tillräckligt utbyggt för tillhandahållande av paket- eller kretskopplade tjänster och som skulle kunna göra det berättigat att bevilja dessa medlemsstater anstånd till den 1 januari 1996 beträffande förbudet mot tredjepartsförsäljning av hyrd ledningskapacitet.
12. Artikel 59 i fördraget kräver avskaffande av alla andra inskränkningar i rätten för den som är medborgare och etablerad i en medlemsstat att tillhandahålla tjänster till personer i andra medlemsstater. Upprätthållandet eller införandet av någon exklusiv eller speciell rättighet, som inte motsvarar ovannämnda kriterier, är därför en överträdelse av artikel 90 i förening med artikel 59.
13. Artikel 86 i fördraget förbjuder såsom oförenligt med den gemensamma marknaden, varje uppträdande av en eller flera organisationer som medför missbruk av en dominerande position inom den gemensamma marknaden eller en betydande del av denna.

Teleförvaltningar är också organisationer enligt denna artikel, eftersom de bedriver affärsverksamhet, och speciellt genom den tjänst de tillhandahåller genom att göra telenätet och teletjänster tillgängliga för användare. Detta tillhandahållande av telenätet utgör en separat marknad för tjänster eftersom den inte är utbytbar mot andra tjänster. På varje nationell marknad, där nätet och teletjänsterna tillhandahålls, är konkurrensen tillräckligt homogen för att kommissionen skall kunna utvärdera befogenheterna hos de organisationer, som tillhandahåller tjänsterna inom dessa områden. Medlemsstaternas områden utgör tydliga geografiska marknader. Detta beror huvudsakligen på den befintliga skillnaden mellan de regler som styr villkoren för anslutning och teknisk drift när det gäller tillhandahållandet av telenätet och av sådana tjänster. Vidare utgör marknaden i varje medlemsstat en betydande del av den gemensamma marknaden.

14. På varje nationell marknad innehar teleförvaltningarna individuellt eller kollektivt en dominerande position vid skapandet och utnyttjandet av telenätet, eftersom de är de enda i varje medlemsstat med nät som omfattar dessa staters hela territorium och eftersom deras regeringar har beviljat dem exklusiv rätt att tillhandahålla detta nät, antingen ensamt eller i samverkan med andra organisationer.
15. När en stat beviljar en organisation, som redan har en dominerande position vid upprättande och drift av nätet, exklusiva eller speciella rättigheter att tillhandahålla teletjänster, blir effekten av sådana rättigheter att den dominerande positionen förstärks genom att den utvidgas till att även omfatta tjänster.
16. Dessutom innebär de exklusiva eller speciella rättigheter som av staten beviljats teleorganisationer för att tillhandahålla vissa tjänster att sådana organisationer:
- a) förhindrar eller begränsar tillgång till marknaden för konkurrenter i fråga om dessa teletjänster och därigenom begränsar konsumenternas valmöjlighet, vilket tenderar att begränsa de tekniska framstegen till skada för konsumenterna,
  - b) tvingar användare av nätet att använda tjänster belagda med exklusiva rättigheter och därigenom gör tecknandet av kontrakt om användning av nätet beroende av ett godkännande av extra tjänster, som inte har något samband med innehållet i sådana kontrakt.

Vart och ett av dessa beteenden representerar ett specifikt missbruk av en dominerande marknadsposition som

har en avsevärd effekt på handeln mellan medlemsstaterna, eftersom alla berörda tjänster i princip skulle kunna erbjudas av tjänsteproducenter från andra medlemsstater. Konkurrensens struktur inom den gemensamma marknaden förändras märkbart av detta förhållande. I alla händelser ger de exklusiva eller speciella rättigheterna till dessa tjänster upphov till en situation som står i strid med syftet i artikel 3 f i fördraget, som föreskriver inrättandet av ett system med garantier för att konkurrensen inom den gemensamma marknaden inte snedvrids, och som i stället kräver att konkurrensen inte får elimineras. Medlemsstaterna är enligt artikel 5 i fördraget skyldiga att avstå från varje åtgärd som skulle kunna äventyra uppnåendet av målen i fördraget, inklusive det mål som anges i artikel 3 f.

17. De exklusiva rättigheter till teletjänster, som beviljats offentliga företag eller andra företag som medlemsstater har beviljat exklusiva eller speciella rättigheter att tillhandahålla nät, är oförenliga med artikel 90 jämfört med artikel 86.
18. Artikel 90.2 i fördraget medger avsteg från tillämpningen av artikel 59 och 86, då sådan tillämpning enligt lag eller i praktiken skulle hindra genomförandet av den speciella uppgift som tilldelats teleorganisationerna. Denna uppgift består i att tillhandahålla och utnyttja ett universellt nät, dvs. ett nät med allmän geografisk täckning och som på begäran erbjuds till alla företag som tillhandahåller tjänster eller användare inom en rimlig tidsperiod. De finansiella resurserna för utvecklingen av nätet kommer fortfarande i huvudsak från drift av telefonitjänsten. Om konkurrens inom telefonin tilläts skulle det kunna hota den finansiella stabiliteten hos teleorganisationerna. Telefonitjänsten, oavsett om den erbjuds via det nuvarande telenätet eller blir en del av ISDN-tjänsten, är för närvarande också det viktigaste medlet att underrätta och ringa upp larmorganisationer, som ansvarar för den allmänna säkerheten.
19. Tillhandahållande av förhyrda ledningar utgör en viktig del av teleorganisationernas uppgifter. I nästan alla medlemsstater råder för närvarande en väsentlig skillnad mellan avgifterna för användning av dataöverföringstjänsten på telefonnätet respektive för användning av de förhyrda ledningarna. Att omgående utjämna dessa taxor skulle kunna äventyra denna uppgift. En utjämning av sådana avgifter måste genomföras gradvis från och med nu och fram till den 31 december 1992. Under tiden måste man kunna kräva att privata företag inte erbjuder allmänheten en tjänst, som endast består av tredjepartsförsäljning av hyrd ledningskapacitet, dvs. endast inbefattar sådan behandling, dataomvandling, lagring eller protokollkonvertering som är nödvändig för överföring i realtid. Medlemsstaterna bör därför inrätta ett deklARATIONssystem genom vilket privata teleföretag skulle förbinda sig att inte ägna sig åt tredjepartsförsäljning.

- Några andra krav får emellertid inte ställas på sådana företag för att säkerställa att de uppfyller denna förpliktelse.
20. Dessa restriktioner påverkar inte utvecklingen av handeln i sådan utsträckning att det skulle skada gemenskapens intressen. Under dessa omständigheter är restriktionerna förenliga med artikel 90.2 i fördraget. Detta kan också vara fallet beträffande de åtgärder medlemsstaterna godkänt för att få en garanti för att privata tjänsteproducenters verksamhet inte stör den allmänt tillgängliga dataöverföringstjänsten.
21. Fördragets regler, inklusive de regler som rör konkurrens, gäller för teletjänster, men användningen av denna tjänst avtar gradvis i hela gemenskapen, beroende på framväxande konkurrerande telekommunikationsmedel t ex telefax. Avskaffandet av nuvarande restriktioner för användning av det allmänna telefonnätet och förhyrda ledningar kommer att medge att telexmeddelanden återutsänds. Med tanke på denna speciella trend är det nödvändigt med individuella åtgärder. Följaktligen bör detta direktiv inte tillämpas för teletjänster.
22. Kommissionen kommer i alla händelser att under loppet av 1992 med beaktande av den tekniska utvecklingen samt utvecklingen mot en digital infrastruktur överväga de återstående exklusiva eller speciella rättigheterna i fråga om tillhandahållande av tjänster.
23. Medlemsstater kan, inom ramen för rådets direktiv om tillhandahållande av öppna nät, ONP, upprätta skäliga procedurer för att säkerställa att de väsentliga kraven uppfylls, utan avbräck för harmoniseringen av dessa krav på gemenskapsnivå. Vad beträffar dataöverföring måste medlemsstaterna, som del av sådana procedurer, kunna kräva att handelsförordningarna följs i fråga om varaktighet, tillgänglighet och kvalitet på tjänsten, samt kunna inkludera åtgärder för att skydda den uppgift av allmänt ekonomiskt intresse som de anförtrott en teleorganisation. Procedurerna måste bygga på specifika, objektiva kriterier och användas utan diskriminering. Kriterierna bör framför allt vara berättigade och vara anpassade till allmänintresset samt bör vara vederbörligen motiverade och publice-rade. Kommissionen måste kunna studera dem ingående och jämföra dem med reglerna om fri konkurrens och rätt att tillhandahålla tjänster. I vart fall får medlemsstater, som inte inom en viss tid underrättat kommissionen om sina planerade kriterier och procedurer för licensiering, ej längre tillämpa några restriktioner i fråga om rätten att fritt erbjuda dataöverföringstjänster till allmänheten.
24. Medlemsstater bör ges mer tid att upprätta allmänna regler om villkoren för tillhandahållande av paket- eller kretskopplade data-tjänster till allmänheten.
25. Teletjänster bör inte bli föremål för några restriktioner, vare sig i fråga om användarnas rätt till fri tillgång till tjänster, eller i fråga om bearbetning av data som kan utföras innan meddelanden sänds via nätet eller sedan meddelanden har mottagits, utom då detta motiveras av ett väsentligt krav i förhållande till det mål man vill uppnå.
26. Digitaliseringen av telenätet och den tekniska förbättringen av terminalutrustning som är ansluten till nätet, har lett till en ökning av det antal funktioner som tidigare utförts inom telenätet men som nu kan utföras av användarna själva med hjälp av alltmer sofistikerad terminalutrustning. Det är nödvändigt att säkerställa att företag som tillhandahåller teletjänster och i synnerhet de som tillhandahåller telefoni och paket- eller kretskopplade dataöverföringstjänster gör det möjligt för operatörerna att använda dessa funktioner.
27. I avvaktan på upprättandet av standarder för gemenskapen beträffande tillhandahållandet av ett öppet nät, ONP, bör de tekniska gränssnitt som för närvarande är i bruk i medlemsstaterna göras allmänt tillgängliga, så att företag som önskar gå in på marknaden för dessa tjänster kan vidta nödvändiga åtgärder för att anpassa sina tjänster till nätens tekniska egenskaper. Om medlemsstaterna ännu inte upprättat sådana tekniska gränssnitt, bör de göra det snarast möjligt. Alla utkast till sådana åtgärder skall lämnas till kommissionen i enlighet med rådets direktiv 83/189/EEG¹, senast ändrat genom direktiv 88/182/EEG².
28. Enligt nationell lagstiftning har teleorganisationer i allmänhet fått uppgiften att reglera teletjänsterna, speciellt i fråga om licensiering, kontroll av typgodkännande och föreskrivna specifikationer för gränssnitt, frekvenstilldelning samt övervakning av användarvillkor. I några fall anger lagstiftningen endast allmänna principer för att styra driften av de licensbelagda tjänsterna, och överlåter åt teleorganisationerna att bestämma de specifika användningsvillkoren.
29. Denna dubbla reglerande och kommersiella funktion hos teleorganisationerna har en direkt inverkan på företag

¹ EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

² EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 75.

som erbjuder teletjänster i konkurrens med organisationerna i fråga. Genom denna sammanblandning av aktiviteter bestämmer organisationerna eller utövar de åtminstone stort inflytande på utbudet av tjänster som tillhandahålls av deras konkurrenter. Att delegera rätten att reglera tillgången till marknaden för teletjänster till ett företag som har en dominerande position ifråga om tillhandahållande och utnyttjande av nätet innebär en förstärkning av denna dominerande position. Med anledning av intressekonflikter kommer detta troligen att begränsa konkurrenternas tillgång till marknaderna för teletjänster samt att begränsa användarnas valfrihet. Sådana arrangemang kan också begränsa marknaden för utrustning för hantering av telemeddelanden och följaktligen också teknisk utveckling inom detta område. Denna kombination av verksamheter utgör därför enligt artikel 86 ett missbruk av den dominerande marknadspositionen för teleorganisationer. Om detta är resultatet av en statlig åtgärd, är åtgärden också oförenlig med artikel 90 jämförd med artikel 86.

30. För att göra det möjligt för kommissionen att effektivt utföra den övervakande uppgift den fått sig tilldelad genom artikel 90.3, måste den ha tillgång till viss väsentlig information. Denna information måste framför allt ge kommissionen en klar bild av medlemsstaternas åtgärder, så att den kan garantera att tillgång till telenätet och de olika relaterade tjänsterna tillhandahålls av varje teleorganisation till alla dess kunder med icke-diskriminerande tariffer och andra villkor. Sådan information skall omfatta:

- åtgärder som vidtagits för att återkalla exklusiva rättigheter i enlighet med detta direktiv,
- de villkor på vilka licenser för tillhandahållande av teletjänster beviljas.

Kommissionen måste ha sådan information för att kunna kontrollera framför allt att alla användare av nätet och tjänsterna, inklusive teleorganisationer, om de tillhandahåller tjänster, behandlas lika och rättvist.

31. De som har speciella eller exklusiva rättigheter att tillhandahålla teletjänster, vilka i framtiden kommer att vara öppna för konkurrens, har tidigare haft möjligheten att påtvinga sina kunder långtidskontrakt. Sådana kontrakt skulle i praktiken begränsa möjligheterna för nya konkurrenter att erbjuda sina tjänster till sådana kunder, och

för sådana kunder att dra nytta av sådana tjänster. Användare måste därför ges rätt att säga upp sina kontrakt inom rimlig tid.

32. För närvarande reglerar varje medlemsstat tillgången till teletjänster efter egna regler. Även definitionen av vissa tjänster skiljer sig från en medlemsstat till en annan. Sådana olikheter orsakar störningar i konkurrensen, vilka sannolikt försvårar tillhandahållandet av teletjänster över gränserna för affärsföretag. Det var därför som rådet i sin resolution av den 30 juni 1988 ansåg att ett av målen för en telepolicy var att skapa en öppen marknad inom gemenskapen för teletjänster, i synnerhet genom att i form av rådsdirektiv snabbt definiera tekniska villkor, villkor för användning samt principer som reglerar taxorna i ett öppet nät, ONP. Kommissionen har överlämnat ett förslag för att uppnå detta till rådet. Harmoniseringen av villkoren för tillgänglighet är emellertid inte den lämpligaste metoden att avlägsna handelshinder som uppkommer genom överträdelser av fördraget. Kommissionen är skyldig att se till att föreskrifterna i fördraget tillämpas effektivt och i sin helhet.
33. Artikel 90.3 ger kommissionen klart definierade uppgifter och befogenheter att övervaka relationerna mellan medlemsstaterna och deras offentliga företag och företag som de tilldelat speciella eller exklusiva rättigheter, speciellt vad gäller att avskaffa hinder för friheten att tillhandahålla tjänster, diskriminering av medborgare i medlemsstaterna och konkurrens. En bred insats är nödvändig för att eliminera de överträdelser som kvarstår i vissa medlemsstater och för att ge klara riktlinjer till de medlemsstater som reviderar sin lagstiftning för att undvika vidare överträdelser. Det bästa sättet att uppnå detta är därför ett direktiv enligt artikel 90.3 i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. I detta direktiv har nedan angivna termer och begrepp följande betydelse.
- *Teleorganisationer*: offentliga eller privata organ samt de dotterföretag de kontrollerar, som en medlemsstat beviljar speciella eller exklusiva rättigheter för tillhandahållande av ett allmänt tillgängligt telenät och när så är tillämpligt, teletjänster.
  - *Speciella eller exklusiva rättigheter*: rättigheterna som beviljats av en medlemsstat eller en offentlig myndighet till ett eller flera offentliga eller privata

organ genom något legalt, författningsenligt eller administrativt instrument som för dem reserverar rätten att tillhandahålla en tjänst eller utöva en verksamhet.

- *Allmänt tillgängligt telenät*: den allmänt tillgängliga infrastruktur för telekommunikation, som medger överföring av signaler mellan definierade nätanslutningspunkter via tråd, via mikrovåg, via optiska medier eller genom andra elektromagnetiska medier.
- *Teletjänster*: tjänster vars tillhandahållande helt eller delvis består av sändning och fördelning av signaler i ett telenät med hjälp av telekommunikationsprocesser med undantag av rundradiosändning och television.
- *Nätanslutningspunkt*: alla fysiska anslutningar och deras tekniska accessspecifikationer vilka utgör en del av det allmänt tillgängliga telenätet och är nödvändiga för tillgång till och effektiv kommunikation via detta allmänt tillgängliga nät.
- *Väsentliga krav*: de icke-ekonomiska skäl av allmänt intresse som kan få en medlemsstat att begränsa tillgången till det allmänt tillgängliga telenätet eller till allmänt tillgängliga teletjänster. Dessa skäl är säkerhet vid nätets drift, upprätthållande av nätets integritet och i berättigade fall samverkan mellan tjänster och dataskydd.

Dataskydd kan innefatta skydd för persondata, sekretess för information som överförs eller lagras samt skydd av privatlivet.

- *Telefoni*: det kommersiella tillhandahållandet till allmänheten av direktöverföring och koppling av tal i realtid mellan det allmänt tillgängliga nätets anslutningspunkter som möjliggör för varje användare att använda utrustning ansluten till en sådan nätanslutningspunkt för att kommunicera med en annan anslutningspunkt.
- *Telex-tjänst*: det kommersiella tillhandahållandet till allmänheten av direktsändning av telexmeddelanden i enlighet med den relevanta rekommendationen från Internationella rådgivande telegraf- och telefonkommittén CCITT mellan allmänt tillgängliga nätanslutningspunkter, för att göra det möjligt för varje användare att använda utrustning ansluten till en sådan nätanslutningspunkt för att kommunicera med en annan anslutningspunkt.
- *Paket- och kretskopplade datatjänster*: den allmänt tillgängliga, till allmänheten kommersiellt tillhandahållna direktöverföringen av data mellan allmänt tillgängliga nätanslutningspunkter, som gör det möjligt för varje användare att använda utrustning ansluten till en sådan nätanslutningspunkt för att kommunicera med en annan anslutningspunkt.
- *Tredjepartsförsäljning av kapacitet*: det kommersiella tillhandahållandet av förhyrda ledningar till

allmänheten för dataöverföring som en separat tjänst, endast innefattande sådan koppling, behandling, datalagring eller protokollkonvertering som är nödvändig för överföring i realtid till och från det allmänt tillgängliga nätet.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på telex, mobil radiotelefon, personsökning och satellitjänster.

Artikel 2

Med de undantag som följer av artikel 1.2 skall medlemsstaterna upphäva alla exklusiva eller speciella rättigheter för tillhandahållande av andra teletjänster än telefoni och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att alla teletjänstföretag har rätt att tillhandahålla sådana teletjänster.

Medlemsstat som kräver en licensiering eller deklaraionsprocedur för tillhandahållandet av sådana tjänster, avsedd att säkerställa överensstämmelse med de väsentliga kraven, skall säkerställa att villkoren för beviljandet av licenser är objektiva, icke diskriminerande och transparenta, att alla avslag motiveras samt att det finns procedurer för överklagande av varje sådant avslag.

Utöver vad som följer av artikel 3 skall medlemsstaterna senast den 31 december 1990 underrätta kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att följa bestämmelserna i denna artikel, och också underrätta kommissionen om alla existerande bestämmelser eller om planer på att införa nya procedurer för licensiering eller att ändra befintliga procedurer.

Artikel 3

Beträffande paket- eller kretskopplade datatjänster får medlemsstaterna fram till den 31 december 1992 enligt de auktorisationsförfarande som anges i artikel 2, förbjuda affärsföretag att erbjuda tredjepartsförsäljning av hyrd ledningskapacitet till allmänheten.

Medlemsstaterna skall på planeringsstadiet, senast 30 juni 1992 till kommissionen anmäla varje sådan licensierings- och deklaraionsprocedur för tillhandahållande av paket- eller kretskopplade datatjänster för allmänheten som är inriktad på att genomföra:

- väsentliga krav,
- handelsregler beträffande villkor för varaktighet, tillgänglighet samt kvalitet på tjänsten, eller
- åtgärder för att säkra ett uppdrag av allmänt ekonomiskt intresse, som de anförtrott åt en teleorganisation för tillhandahållande av kopplade datatjänster, om det är troligt att utförandet av detta uppdrag motverkas av aktiviteter från privata tjänsteproducenter.

Dessa villkor skall i sin helhet bilda en samling av specifikationer för allmänt tillgängliga tjänster och skall vara objektiva, icke diskriminerande och transparenta.

Medlemsstater skall senast den 31 december 1992 säkerställa att sådan licensiering eller sådana deklarationsprocedurer för tillhandahållande av sådana tjänster offentliggörs.

Innan de införs, skall kommissionen bekräfta att dessa projekt är förenliga med fördraget.

Artikel 4

Medlemsstater som vidmakthåller exklusiva eller speciella rättigheter för tillhandahållandet och driften av allmänt tillgängliga telenät, skall vidta nödvändiga åtgärder för att göra de villkor som styr tillgängligheten till nätet objektiva och icke diskriminerande, samt offentliggöra dem.

I synnerhet skall de säkerställa att teletjänstföretag som begär detta kan erhålla förhyrda ledningar inom en rimlig tid och att det inte förekommer några andra restriktioner för deras användning än de som är motiverade enligt artikel 2.

Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1990 underrätta kommissionen om vilka åtgärder de vidtagit för att följa denna artikel.

Varje gång avgifterna för förhyrda ledningar höjs, skall medlemsstaterna tillhandahålla kommissionen information om de omständigheter som motiverar sådana höjningar.

Artikel 5

Med beaktande av relevanta internationella överenskommelser skall medlemsstaterna säkerställa att specifikationerna för de tekniska gränssnitt som är nödvändiga för användning av allmänt tillgängliga nät publiceras senast den 31 december 1990.

Medlemsstater skall i enlighet med direktiv 83/189/EEG meddela kommissionen varje förslag till åtgärd som läggs fram för detta ändamål.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall, beträffande tillhandahållande av teletjänster, upphäva befintliga restriktioner för signalbehandling före sändning eller efter mottagning via det allmänt tillgängliga telenätet, såvida det inte kan visas att dessa restriktioner är nödvändiga för allmän ordning eller för att uppfylla väsentliga krav.

Utän att åsidosätta harmoniserade gemenskapsregler som antagits av rådet beträffande tillhandahållandet av ett öppet nät, skall medlemsstaterna säkerställa, vad gäller tjänsteproducenter inklusive teleorganisationerna, att det inte förekommer någon diskriminering beträffande vare sig användningsvillkoren eller de avgifter som skall erläggas.

Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1990 underrätta kommissionen om åtgärder som vidtagits eller föreslagits/beslutats för att följa denna artikel.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall från den 1 juli 1990 säkerställa att beviljande av driftlicenser, kontroll över typgodkännande och föreskrivna specifikationer, tilldelning av frekvenser samt övervakning av användningsvillkor utförs av ett organ, som är oberoende av teleorganisationerna.

De skall underrätta kommissionen om de åtgärder som vidtagits eller föreslagits med anledning av detta, senast den 31 december 1990.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall, så snart de relevanta exklusiva eller speciella rättigheterna dragits in, säkerställa att teleorganisationerna gör det möjligt för de kunder, som är bundna till dem genom kontrakt, vilka innefattades av sådan rättighet vid den tid de slöts, och med mer än ett år kvar för tillhandahållandet av teletjänster, att säga upp kontraktet med sex månaders varsel.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall till kommissionen lämna den information som är nödvändig för att göra det möjligt för den att, under en period av tre år, vid slutet av varje år upprätta en heltäckande rapport om tillämpningen av detta direktiv. Kommissionen skall vidarebefordra denna rapport till medlemsstaterna, rådet, Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén.

Artikel 10

År 1992 kommer kommissionen att utföra en heltäckande utvärdering av situationen inom telekommunikationssektorn i förhållande till detta direktivs mål.

År 1994 skall kommissionen utvärdera effekterna av de i artikel 3 angivna åtgärderna, för att se om det finns behov av några ändringar av bestämmelserna i denna artikel särskilt mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och handelsutvecklingen inom gemenskapen.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 28 juni 1990.

På kommissionens vägnar

Leon BRITTAN

Vice ordförande

BESLUT NR 24-54

av den 6 maj 1954

med en förordning om de förhållanden som utgör kontroll över ett företag enligt fördragets artikel 66.1

HÖGA MYNDIGHETEN HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av fördragets artikel 66, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 66.1 skall höga myndigheten genom förordning ange vilka förhållanden som utgör kontroll över ett företag.

Kontrollen kan ligga antingen hos innehavarna av vissa rättigheter eller hos dem som utan inskränkning får utöva dessa rättigheter.

Beslutet har fattats efter samråd med ministerrådet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De rättigheter eller avtal som anges nedan utgör de förhållan-

den som innebär kontroll över ett företag, om de antingen var för sig eller tillsammans, och med hänsyn till de faktiska eller rättsliga omständigheterna, ger möjlighet att bestämma över företagets drift i fråga om produktion, priser, investeringar, inköp, försäljning och vinstdisposition:

- 1) Ägande- eller nyttjanderätt till samtliga eller en del av ett företags tillgångar.
- 2) Rättigheter eller avtal som ger inflytande över företagsorganens sammansättning, omröstningar eller beslut.
- 3) Rättigheter eller avtal som gör det möjligt för en person, ensam eller tillsammans med andra, att leda ett företags affärer.
- 4) Avtal om redovisning eller disposition av ett företags vinst.

- 5) Avtal om hela eller en betydande del av ett företags inköp eller avsättning, om avtalen i fråga om giltighetstid eller de kvantiteter som avses går utöver det som är brukligt i affärsavtal på området.

Artikel 2

Kontroll över ett företag enligt artikel 1 föreligger inte om banker eller finansinstitut i samband med grundandet av ett företag eller ökningen av dess kapital förvärvar aktier i företaget i avsikt att sälja dem på marknaden men inte utövar de rösträttigheter som är förenade med aktierna.

Artikel 3

1. De förhållanden som anges i artikel 1 utgör kontroll över ett företag genom personer eller företag eller grupper av personer eller företag som

- 1) är innehavare av rättigheterna eller berättigade enligt avtalen,
- 2) utan att vara innehavare av rättigheterna eller berättigade enligt avtalen, har befogenhet att utöva de rättigheter som följer av dessa,
- 3) i egenskap av förvaltare äger tillgångar eller aktier i ett företag och har befogenhet att utöva de rättigheter som är förenade därmed.

2. Om emellertid befogenheten att utöva en annan persons rättigheter grundar sig på en rättshandling, gäller inte bestämmelserna i punkt 1.2 och 1.3 om den som har denna befogenhet visar

- 1) att hans befogenhet när som helst kan återkallas,
- 2) att han är bunden av särskilda instruktioner från sin huvudman, och
- 3) att han är bemyndigad att på höga myndighetens begäran till denna meddela sin huvudmans namn och adress.

Artikel 4

Detta beslut träder i kraft inom gemenskapen den 1 juni 1954.

Detta beslut övervägdes och antogs av höga myndigheten vid dess sammanträde den 6 maj 1954.

På höga myndighetens vägnar

Jean MONNET

Ordförande

SLUTGRANSKAD

367D7025/S

14.7.67

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr 154/11

BESLUT NR 25-67

av den 22 juni 1967

med en förordning om befrielse från kravet på förhandsgodkännande enligt fördragets artikel 66.3**HÖGA MYNDIGHETEN HAR FATTAT DETTA BESLUT**

med beaktande av fördragets artiklar 47, 66 och 80,

med beaktande av beslut nr 25-54 av den 6 maj 1954 om tillämpningsbestämmelser till fördragets artikel 66.3 angående befrielse från kravet på förhandsgodkännande (Europeiska kol- och stålgemenskapens officiella tidning, 11 maj 1954, s. 346 ff.), kompletterat med beslut nr 28-54 av den 26 maj 1954 (Europeiska kol- och stålgemenskapens officiella tidning, 31 maj 1954, s. 381), och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 66.1, och om inte annat följer av artikel 66.3, kräver varje transaktion som i sig direkt eller indirekt skulle leda till en koncentration av företag, av vilka åtminstone ett omfattas av artikel 80, ett förhandsgodkännande av höga myndigheten. Höga myndigheten beviljar det godkännande som avses i punkt 1 om den finner att den planerade transaktionen inte ger de berörda personerna eller företagen möjlighet att påverka konkurrensen inom den gemensamma marknaden på det sätt som anges i artikel 66.2.

Genom beslut nr 25-54 har höga myndigheten, efter rådets instämmande och i överensstämmelse med artikel 66.3, befriat vissa typer av transaktioner som leder till företagskoncentrationer från kravet på förhandsgodkännande, om de med hänsyn tagen såväl till de berörda tillgångarnas eller företagets storlek som till arten av den koncentration som genomförs och till alla de företag som samlas under samma kontroll måste anses uppfylla de krav som anges i artikel 66.2.

Erfarenheten har visat att beslut nr 25-54 bör anpassas till de förändringar som har skett sedan dess tillkomst när det gäller produktionsvolymen, den ekonomiska strukturen och mark-

nads- och konkurrensvillkoren. Detta gäller särskilt de kvantitativa gränserna och de förbindelser som finns mellan gemenskapsföretag, företag inom andra sektorer och handelsföretag.

När det gäller koncentrationer av företag som producerar kol och stål är storleken på den industrienhet som bildas beroende av produktionsvolymen beträffande de olika produktgrupperna. Denna volym bör begränsas såväl i absoluta tal som i förhållande till produktionen inom gemenskapen, såsom den framgår av den officiella statistiken.

När det gäller koncentrationer av produktionsföretag och företag som inte omfattas av fördraget måste hänsyn tas till den gynnade ställning som koncentrationer kan medföra för gemenskapsföretag genom att tillförsäkra dem avsättning för sina produkter. Den förbrukning av kol och stål som skall räknas i detta sammanhang är antingen de berörda företagens sammanlagda förbrukning eller förbrukningen i de olika företag som inte omfattas av fördraget men berörs av koncentrationen.

En koncentration av grossistföretag som omfattas av artikel 66 bör enligt artikel 80 bedömas på grundval av deras försäljningsvolym för kol och omsättning av stål, varvid de förbindelser som finns mellan ett grossistföretag och ett produktionsföretag inte skall utgöra något hinder för befrielse när det gäller en koncentration med ett annat grossistföretag. Vad beträffar stålsektorn bör upprepade koncentrationer och koncentrationer som samtidigt berör flera distributionsföretag

begränsas.

Särskilda gränser skall fastställas när det gäller försäljning av skrot.

Koncentrationer av produktionsföretag och detaljister och av distributionsföretag och företag som inte omfattas av fördraget kan som regel befrias från kravet på förhandsgodkännande.

När det gäller koncentrationer som genomförs genom att kontroll upprättas över företagsgrupper är det omöjligt att ange generella kriterier för befrielse. Koncentrationer av detta slag bör därför undantas från tillämpningsområdet för detta beslut, oavsett om de leder till gemensamt bildande av nya företag eller till kontroll över grupper av befintliga företag.

Varje koncentration som genomförs inom den gemensamma marknaden för kol och stål bör anmälas till höga myndigheten, även om koncentrationen genom detta beslut är befriad från kravet på förhandsgodkännande. De företag eller personer som har förvärvat kontroll bör därför åläggas att anmäla varje sådan koncentration, om dess storlek inte väsentligt underskrider de gränser som är fastställda för befrielse.

Beslutet har fattats efter instämmande av ministerrådet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Koncentrationer av producenter

Artikel 1

Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration av företag som bedriver produktionsverksamhet inom kol- eller stålindustrin skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om

1. den årsproduktion av nedan angivna produkter som uppnås av samtliga företag som berörs av koncentrationen inte överstiger följande antal ton:

a) Kol (nettoproduktion, sållat och tvättat) 10 000 000 ton

b)	Kolbriketter	1 000 000 ton
c)	Koks	3 000 000 ton
d)	Järnmalm (bruttoproduktion)	utan begränsning
e)	Sintrad malm	4 000 000 ton
f)	Tackjärn och ferrolegeringar	2 500 000 ton
g)	Råstål (handelsstål: tackor, halvfabrikat och flytande stål)	3 000 000 ton
h)	Legerat och olegerat specialstål (tackor, halvfabrikat och flytande stål)	200 000 ton
i)	Valsade produkter och färdigvaror av stål	2 400 000 ton

2. Årsproduktionen för de företag som berörs av koncentrationen skall inte beträffande någon av de grupper av stålvaror som anges i bilagan till detta beslut överstiga 30 procent av den totala produktionen av ifrågasvarande varor inom gemenskapen. Den totala produktionen inom gemenskapen skall bestämmas på grundval av den produktionsstatistik som ges ut av Europeiska gemenskapernas statistikkontor.

Koncentrationer av kolproducenter och företag som inte omfattas av fördraget

Artikel 2

Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration av

- a) kolproducerande företag och
- b) företag som inte omfattas av artikel 80 skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om
- antingen den sammanlagda årliga kolförbrukningen för alla de företag som berörs av koncentrationen inte överstiger 5 000 000 ton, eller

- den årliga kolförbrukningen för vart och ett av de företag som avses i b är mindre än 500 000 ton.

Koncentrationer av stålproducenter och företag som inte omfattas av fördraget

Artikel 3

1. Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration av
  - a) stålproducerande företag och
  - b) företag som inte omfattas av artikel 80 skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om något av följande villkor är uppfyllda:
    - Årsproduktionen för de företag som avses i a överstiger inte 20 procent av det antal ton som anges i artikel 1.1 för de produktgrupper som där nämns i f—i.
    - Den årliga stålförbrukningen för de företag som berörs av koncentrationen överstiger inte 50 procent av deras produktion av dessa produktgrupper. När det gäller valsade produkter och färdigvaror av stål skall dock hänsyn tas endast till de produktgrupper som anges i bilagan till detta beslut.
    - De företag som avses i b använder inte stål som råvara.
2. De mängder som används i produktionen av stål och för underhåll och förnyelse av ifrågavarande företags anläggningar skall inte anses som stålförbrukning.

Koncentrationer av distributörer

KOL

Artikel 4

1. Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration mellan företag som är verksamma inom annan koldistribution än försäljning till hushåll eller hantverksindustri (nedan kallade "distributionsföretag") skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om den sammanlagda årliga försäljningsvolymen för de distributionsföretag som berörs av koncentrationen inte överstiger 2 500 000 ton kol.

2. Med *försäljningsvolym* avses de mängder som säljs av distributionsföretagen för egen och tredje mans räkning. Försäljning till hushåll och hantverksindustri medräknas inte.

STÅL

Artikel 5

1. Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration av företag som är verksamma inom annan ståldistribution än försäljning till hushåll eller hantverksindustri (nedan kallade *distributionsföretag*) skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om
  - a) den sammanlagda årliga omsättningen av stål, exklusive skrot, som uppnås av de distributionsföretag som berörs av koncentrationen inte överstiger 60 miljoner beräkningsenheter, eller
  - b) den årliga omsättningen av stål, exklusive skrot, som uppnås av det distributionsföretag som företräder en av de parter som berörs av koncentrationen inte överstiger 10 miljoner beräkningsenheter. Transaktioner av detta slag som upprepas eller samtidigt berör flera distributionsföretag skall dock vara befriade från kravet på godkännande endast om den sammanlagda ökningen av omsättningen till följd av koncentrationen inte överstiger 30 miljoner beräkningsenheter.
2. Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration av företag som är verksamma inom skrotdistribution skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om den sammanlagda årliga försäljningsvolymen för de distributionsföretag som berörs av koncentrationen inte överstiger 400 000 ton skrot.
3. Omsättningen skall beräknas på grundval av den mängd produkter som har sålts och fakturerats för egen och tredje mans räkning. Med *försäljningsvolym* avses de mängder som har sålts av distributionsföretagen för egen och tredje mans räkning.

Andra koncentrationer som befrias från kravet på godkännande

Artikel 6

Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande i den mån de leder till en koncentration

- av produktionsföretag enligt definitionen i artikel 80 och företag som säljer kol eller stål uteslutande till hushåll eller hantverksindustri,
- av distributionsföretag och företag som inte omfattas av artikel 80.

samma kontroll eller som till följd av en koncentration skulle stå under denna kontroll.

Koncentrationer som genomförs genom gruppkontroll

Artikel 7

1. Artikel 1—6 gäller inte sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som leder till en koncentration av
  - a) å ena sidan ett antal företag, av vilka minst ett är verksamt inom produktion eller distribution inom kol- och stålsektorn, och som inte inbördes ingår i en koncentration, men som faktiskt eller i rättsligt avseende utövar gemensam kontroll (gruppkontroll) över det eller de företag som nämns under b, och
  - b) å andra sidan ett eller flera företag som producerar, distribuerar eller bearbetar kol eller stål som råvara.
2. Punkt 1 gäller om en koncentration är resultatet av det gemensamma bildandet av ett nytt företag eller upprättandet av gemensam kontroll över ett befintligt företag.

Allmänna bestämmelser

Artikel 8

1. De värden som skall beaktas vid tillämpningen av artikel 1—5 skall vara de årliga genomsnittssiffror för produktion, förbrukning, omsättning och försäljningsvolym som har uppnåtts under de sista tre räkenskapsåren före tidpunkten för koncentrationen.
2. När det gäller företag som har funnits till mindre än tre år skall de värden som skall beaktas vara de årliga genomsnittet beräknade på grundval av dessa företags produktion, förbrukning, omsättning och försäljningsvolym sedan bildandet.

Artikel 9

1. Vid tillämpningen av artikel 1—7 skall hänsyn tas till samtliga företag och verksamheter som redan är samlade under

2. Transaktioner enligt artikel 66.1 som omfattas av flera av artiklarna 1—6 ovan skall befrias från kravet på förhandsgodkännande endast om villkoren i var och en av de tillämpliga artiklarna är uppfyllda.

Artikel 10

1. Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som enligt artikel 1—5 är befriade från kravet på godkännande skall anmälas till höga myndigheten inom två månader från den tidpunkt när koncentrationen genomfördes.

Anmälan skall göras av de företag eller personer som har förvärvat kontroll.

Anmälan skall innehålla följande uppgifter:

- en beskrivning av den transaktion som ledde till koncentrationen,
- en beskrivning av de företag som direkt eller indirekt ingår i koncentrationen,
- en uppskattning av de koncentrerade företagens produktion, försäljning eller förbrukning av kol eller stål.

2. Punkt 1 gäller inte koncentrationer som uppnår mindre än 50 procent av de värden som enligt artikel 1—5 i detta beslut krävs för befrielse från kravet på godkännande.

Artikel 11

Detta beslut skall offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Det träder i kraft den 15 juli 1967.

Samma dag skall beslut nr 25-54 och 28-54 upphöra att gälla.

Detta beslut övervägdes och antogs av höga myndigheten vid dess sammanträde den 22 juni 1967.

På höga myndighetens vägnar

A. COPPÉ

Vice ordförande

BILAGA

(Artikel 1.2 och 3.1)

Permanent järnvägsmaterial

Spontvägg

Bredflänsade balkar

Andra profiler, 80 mm och däröver, samt omegaprofiler

Rörämnen, runda och fyrkantiga

Valstråd i rullar

Handelsstål

Universalplåt

Bandstål och varmvalsat band för rörtillverkning

Varmvalsad plåt, 4,76 mm och däröver

Varmvalsad plåt, 3—4,75 mm

Varmvalsad plåt, under 3 mm

Rullar (färdigvaror)

Kallvalsad plåt, under 3 mm

Bandstål, kallvalsat, för framställning av bleckplåt

Bleckplåt

Svartplåt använd som sådan

Förzinkade, förblyade och andra pläterade plåtar

Elplåt

SLUTGRANSKAD

KOMMISSIONENS BESLUT NR 2495/78/EKSG

av den 20 oktober 1978

om ändring av beslut nr 25-67 av den 22 juni 1967 med en förordning om befrielse från kravet på förhandsgodkännande enligt artikel 66.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen¹

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen, särskilt artiklarna 47, 66 och 80 i detta,

med beaktande av Fördraget om upprättandet av ett enda råd och en enda kommission för Europeiska gemenskaperna, särskilt artikel 9 i detta,

med beaktande av beslut nr 25-67 av den 22 juni 1967 med en förordning om befrielse från kravet på förhandsgodkännande enligt fördragets artikel 66.3²,

med rådets instämmande, och

med beaktande av följande:

Genom beslut nr 25-67 med stöd av artikel 66.3 befriade höga myndigheten från kravet på förhandsgodkännandevissa typer av transaktioner, som på grund av de berörda tillgångarnas eller företagets storlek och arten av den åtföljande koncentrationen uppfyllde kraven enligt artikel 66.2.

Erfarenheten har visat att beslut nr 25-67 bör anpassas till de förändringar som har skett sedan dess tillkomst när det gäller produktionsvolymen, den ekonomiska strukturen och marknads- och konkurrensvillkoren, särskilt vad beträffar de kvantitativa gränserna.

Produktionen av förreducerad järnmalm har fått ökad betydelse och lämpliga gränser bör därför sättas för denna produktgrupp.

Med hänsyn till de särskilda egenskaper som skiljer ferrolegeringar och andra typer av tackjärn från tackjärn för stålframställning bör dessa utgöra en särskild produktgrupp med en lämplig gräns för befrielse från kravet på godkännande.

När det gäller koncentrationer av företag som är verksamma inom kol- eller stålproduktion och företag som inte omfattas av fördraget måste hänsyn tas till den gynnade ställning som

sådana koncentrationer kan medföra för gemenskapsföretag genom att tillförsäkra dem avsättning för sina produkter. I samband med koncentrationer av stålproducenter och företag som endast använder små mängder stål som råvara överstiger de berörda företagens årliga förbrukning före koncentrationen ofta 50 procent av deras produktion av de produktgrupper som inte berörs av koncentrationen. Därför har det i de flesta fall varit omöjligt för dem att få befrielse från kravet på förhandsgodkännande enligt kriterierna i artikel 3 i beslut nr 25-67. Betydelsen av de ytterligare marknader som dessa producenter får tillgång till genom koncentrationen bör bedömas på grundval av stålförbrukningen i de berörda företag som inte omfattas av fördraget. Befrielse från kravet på förhandsgodkännande bör dock medges om en koncentration endast medför att gemenskapsföretagen kan uppnå en obetydlig försäljningsökning som inte påverkar konkurrensen.

Mot bakgrund av tillbakagången för marknaden för kol till hushållen och av grossisthandels splittrade struktur i vissa medlemsstater bör befrielse ges generellt för sådana koncentrationer av distributionsföretag som gäller ett större och ett mindre företag. Antalet koncentrationer som medges befrielse på detta sätt bör dock begränsas under en viss tidsperiod.

Strukturförändringar inom stålhandeln inom gemenskapen gör det motiverat att höja gränserna när det gäller koncentrationer av distributörer.

Inom skrotsektorn bör gränserna för försäljning höjas, samtidigt som antalet koncentrationer som medges befrielse bör begränsas under en viss tidsperiod.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Beslut nr 25-67 ändras på följande sätt:

¹ Texten till beslut nr 25-67, ändrad genom detta beslut, offentliggjordes i Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr C 255 av den 27 oktober 1978, sidan 2.

² EGT nr 154, 14.7.1967, s. 11.

1. I artikel 1.1 skall f—i ersättas med följande:

f) Förreducerad malm	400 000 ton
g) Tackjärn för stålframställning	4 000 000 ton
h) Andra typer av tackjärn samt ferrolegeringar	250 000 ton
i) Råstål (handelsstål: tackor, halvfabrikat och flytande stål)	5 000 000 ton
j) Legerat och olegerat specialstål (tackor, halvfabrikat och flytande stål)	500 000 ton
k) Valsade produkter och färdigvaror av stål	4 000 000 ton"

2. Artikel 3 skall ersättas med följande:

"Artikel 3

1. Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration av

- a) stålproducerande företag och
- b) företag som inte omfattas av artikel 80 skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om något av följande villkor är uppfyllda:
  - Årsproduktionen för de företag som avses i a överstiger inte 20 procent av det antal ton som anges i artikel 1.1 för de produktgrupper som där nämns i g—k.
  - Den årliga stålförbrukningen för de företag som berörs av koncentrationen överstiger inte 50 procent av deras produktion av de produktgrupper som används av de företag som avses i b. När det gäller valsade produkter och färdigvaror av stål skall dock hänsyn tas endast till de produktgrupper som anges i bilagan till detta beslut.
  - De företag som avses i b använder inte mer än 10 000 ton handelsstål eller 1 000 ton specialstål, och den försäljningsökning som uppnås av de företag som avses i a överstiger inte 20 000 ton handelsstål eller 2 000 ton specialstål under en treårsperiod.

2. De mängder som används i produktionen av stål och för underhåll och förnyelse av ifrågavarande företags anläggningar skall inte anses som stålförbrukning."

3. Artikel 4 skall ersättas med följande:

"Artikel 4

1. Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration av

företag som är verksamma inom annan koldistribution än försäljning till hushåll eller hantverksindustri (nedan kallade *distributionsföretag*) skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om

- a) den sammanlagda årliga försäljningsvolymen för de distributionsföretag som berörs av koncentrationen inte överstiger 2 500 000 ton kol, eller
- b) ökningen av den årliga försäljningsvolymen till följd av koncentrationen inte överstiger 100 000 ton kol.

Transaktioner av detta slag som upprepas eller som samtidigt berör flera distributionsföretag skall dock vara befriade från kravet på godkännande endast om den sammanlagda ökningen av försäljningsvolymen till följd av koncentrationen inte överstiger 300 000 ton.

2. Med *försäljningsvolym* avses de mängder som har sålts av distributionsföretagen för egen och tredje mans räkning. Försäljning till hushåll och hantverksindustri medräknas inte."

4. Artikel 5 skall ersättas med följande:

"Artikel 5

1. Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration av företag som är verksamma inom ståldistribution än försäljning till hushåll eller hantverksindustri (nedan kallade *distributionsföretag*) skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om

- a) den sammanlagda årliga omsättningen av stål, exklusive skrot, som uppnås av de distributionsföretag som berörs av koncentrationen inte överstiger 100 miljoner beräkningsenheter, eller
- b) den årliga omsättningen av stål, exklusive skrot, som uppnås av det distributionsföretag som företräder en av de parter som berörs av koncentrationen inte överstiger 20 miljoner beräkningsenheter. Transaktioner av detta slag som upprepas eller som samtidigt berör flera distributionsföretag skall dock vara befriade från kravet på godkännande endast om den sammanlagda ökningen av omsättningen till följd av koncentrationen inte överstiger 40 miljoner beräkningsenheter.

2. Sådana transaktioner som avses i artikel 66.1 och som direkt eller indirekt leder till en koncentration av företag som är verksamma inom skrotdistribution skall vara befriade från kravet på förhandsgodkännande, om

- a) den sammanlagda årliga försäljningsvolymen för de distributionsföretag som berörs av koncentrationen inte överstiger 700 000 ton skrot, eller

- b) den årliga försäljningsvolym som uppnås av det distributionsföretag som företräder en av de parter som berörs av koncentrationen inte överstiger 100 000 ton skrot. Transaktioner av detta slag som upprepas eller som samtidigt berör flera distributionsföretag skall dock skall vara befriade från kravet på godkännande endast om den sammanlagda ökningen av försäljningsvolymen till följd av koncentrationen inte överstiger 200 000 ton skrot under en treårsperiod.
3. Omsättningen skall beräknas på grundval av den mängd produkter som har sålts och fakturerats för egen

och tredje mans räkning. Med *försäljningsvolym* avses de mängder som har sålts av distributionsföretagen för egen och tredje mans räkning."

5. I artikel 10.1 skall orden "höga myndigheten" bytas ut mot "kommissionen".

Artikel 2

Detta beslut träder i kraft den 1 november 1978.

Detta beslut är till alla delar bindande och direkt tillämpligt i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 20 oktober 1978.

På kommissionens vägnar

Étienne DAVIGNON

Ledamot av kommissionen

SLUTGRANSKAD

BILAGA XV
STATLIGT STÖD

Förteckning enligt artikel 63

	Sida		Sida
INLEDNING	3	Bestämmelser för allmänna program för regionalt stöd	4
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	Övergripande rambestämmelser	5
Offentliga företag	3	Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd på miljöområdet	5
RÄTTSAKTER SOM EG-KOMMISSIONEN OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL	3	Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning och utveckling ...	5
Kommissionens övervakning	3	Tillämpningsregler för allmänna stödprogram	5
Anmälan i förväg av statliga stödprogram och andra procedurregler	3	Tillämpningsregler vid kumulation av stöd för olika ändamål	5
Bedömning av stöd av mindre betydelse	4	Sysselsättningsstöd	5
Offentliga myndigheters innehav av kapital	4	Övervakning av stöd till stålindustrin	5
Olagliga stödåtgärder	4		
Statliga garantier	4		
Rambestämmelser för branschvisa stödprogram	4		
Textil- och beklädnadsindustrin	4	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	
Syntetfiberindustrin	4	Offentliga företag	
Bilindustrin	4	380 L 0723	
		385 L 0413	

BILAGA XV

STATLIGT STÖD

Förteckning enligt artikel 63

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

men för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

- a) "Kommissionen" skall ersättas med "behörig övervakningsmyndighet enligt artikel 62 i EES-avtalet".
- b) "Handel mellan medlemsstater" skall ersättas med "handel mellan de avtalslutande parterna".

RÄTTSAKTER SOM EG-KOMMISSIONEN OCH EFTA:S ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL

Vid tillämpningen av artiklarna 61—63 i avtalet och bestämmelserna som avses i denna bilaga, skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet ta vederbörlig hänsyn till de principer och regler som finns angivna i följande rättsakter:

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

Offentliga företag

1. **380 L 0723:** Kommissionens direktiv 80/723/EEG av den 25 juni 1980 om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstaterna och offentliga företag (EGT nr L 195, 29.7.1980, s. 35) i dess lydelse enligt

— **385 L 0413:** Kommissionens direktiv 85/413/EEG av den 24 juli 1985 om ändring av direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstaterna och offentliga företag (EGT nr L 229, 28.8.1985, s. 20).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-

Kommissionens övervakning

Anmälan i förväg av statliga stödprogram och andra procedurregler

2. **C/252/80/s. 2:** Anmälan av statligt stöd till kommissionen enligt artikel 93.3 i Romfördraget. Medlemsstaternas underlåtenhet att iakttä sina förpliktelser (EGT nr C 252, 30.9.1980, s. 2).

3. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(81) 12740 av den 2 oktober 1981.

4. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(89) D/5521 av den 27 april 1989.

5. Brev från kommissionen till medlemssta-

terna SG(87) D/5540 av den 30 april 1987. Förfarande enligt artikel 93.2 i Romfördraget — Tidsfrister.

6. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(90) D/28091 av den 11 oktober 1990. Statligt stöd — information till medlemsstaterna om fall av stödåtgärder som kommissionen inte har invändningar mot.

7. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(91) D/4577 av den 4 mars 1981. Meddelande till medlemsstaterna om förfaranden vid anmälan av planerade stödåtgärder och om förfaranden som är tillämpliga när stöd ges i strid mot bestämmelserna i artikel 93.3 i Romfördraget.

Bedömning av stöd av mindre betydelse

8. C/40/90/s. 2: Anmälan av stödprogram av mindre betydelse (EGT nr C 40, 20.2.1990, s. 2).

Offentliga myndigheters innehav av kapital

9. Tillämpning av artikel 92 och 93 i Romfördraget på offentliga myndigheters innehav av kapital (Bulletin EG 9—1984).

Olagliga stödåtgärder

10. C/318/83/s. 3: Meddelande från kommissionen om olagliga stödåtgärder (EGT nr C 318, 24.11.1983, s. 3).

Statliga garantier

11. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(89) D/4328 av den 5 april 1989.

12. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(89) D/12772 av den 12 oktober 1989.

Rambestämmelser för branschvisa stödprogram

Textil- och beklädnadsindustrin

13. Meddelande från kommissionen till medlemsstaterna om gemenskapens rambestämmelser för stöd till textilindustrin (SEC(71) 363 Slutlig version — juli 1971).

14. Brev från kommissionen till medlemssta-

terna SG(77) D/1190 av den 4 februari 1977 och bilaga (dokument SEC(77) 317, 25.1.1977). Undersökning av nuläget beträffande stöd till textil- och beklädnadsindustrin.

Syntetfiberindustrin

15. C/173/89/s. 5: Meddelande från kommissionen om stöd till syntetfiberindustrin inom EEG (EGT nr C 173, 8.7.1989, s. 5).

Bilindustrin

16. C/123/89/s. 3: Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till bilindustrin (EGT nr C 123, 18.5.1989, s. 3).

17. C/81/91/s. 4: Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till bilindustrin (EGT nr C 81, 26.3.1991, s. 4).

Bestämmelser för allmänna program för regionalt stöd

18. 471 Y 1104: Rådets resolution av den 20 oktober 1971 om allmänna program för regionalt stöd (EGT nr C 111, 4.11.1971, s. 1).

19. C/111/71/s. 7: Meddelande från kommissionen om rådets resolution av den 20 oktober 1971 om allmänna regionala stödprogram (EGT nr C 111, 4.11.1971, s. 7).

20. Meddelande från kommissionen till rådet om allmänna regionala stödprogram (COM(75)77, slutlig version).

21. C/31/79/s. 9: Meddelande från kommissionen den 21 december 1978 om regionala stödprogram (EGT nr C 31, 3.2.1979, s. 9).

22. C/212/88/s. 2: Meddelande från kommissionen om metoden vid tillämpning av artikel 92.3 a och 92.3 c på regionalt stöd (EGT nr C 212, 12.8.1988, s. 2).

23. C/10/90/s. 8: Meddelande från kommissionen om revidering av meddelande av den 21 december 1978 (EGT nr C 10, 16.1.1990, s. 8).

24. C/163/90/s. 5: Meddelande från kommissionen om metoden vid tillämpning av artikel 92.3 c på regionalt stöd (EGT nr C 163, 4.7.1990, s. 5).

25. C/163/90/s. 6: Meddelande från kommis-

sionen om metoden vid tillämpning av artikel 92.3 a på regionalt stöd (EGT nr C 163, 4.7.1990, s. 6).

Övergripande rambestämmelser

Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd på miljöområdet

26. Brev från kommissionen till medlemsstaterna S/74/30.807 av den 7 november 1974.

27. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(80) D/8287 av den 7 juli 1980.

28. Meddelande från kommissionen till medlemsstaterna (Bilaga till brev av den 7 juli 1980).

29. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(87) D/3795 av den 23 mars 1987.

Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning och utveckling

30. C/83/86/s. 2: Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning och utveckling (EGT nr C 83, 11.4.1986, s. 2).

31. Brev från kommissionen till medlemsstaterna SG(90) D/01620 av den 5 februari 1990.

Tillämpningsregler för allmänna stödprogram

32. Brev från kommissionen till medlemssta-

terna SG(79) D/10478 av den 14 september 1979.

33. Övervakning av undsättnings- och omstrukturingsstöd (Åttonde rapporten om konkurrenspolitik, punkt 228).

Tillämpningsregler vid kumulation av stöd för olika ändamål

34. C/3/85/s. 3: Meddelande från kommissionen om kumulation av stöd för olika ändamål (EGT nr C 3, 5.1.1985, s. 3).

Sysselsättningsstöd

35. Sextonde rapporten om konkurrenspolitik, punkt 253.

36. Tjugonde rapporten om konkurrenspolitik, punkt 280.

Övervakning av stöd till stålindustrin

37. C/320/88/s. 3: Rambestämmelser för vissa stålsektorer som inte omfattas av EKSG-fördraget (EGT nr C 320, 13.12.1988, s. 3).

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 25 juni 1980

**om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater
och offentliga företag**

(80/723/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 90.3, och

med beaktande av följande:

Offentliga företag spelar en viktig roll i medlemsstaternas ekonomi.

Fördraget omfattar inte regler för ägande i medlemsstaterna. Lika behandling av privat och offentligt företagande måste därför garanteras.

Fördraget ålägger kommissionen att se till att medlemsstaterna inte ger sådant stöd till offentliga eller privata företag som strider mot den gemensamma marknaden.

Emellertid kan de finansiella förbindelserna mellan myndigheter och offentliga företag vara så komplicerade att uppgiften försvåras.

En rättvis och effektiv tillämpning av reglerna i fördraget om stöd till såväl offentliga som privata företag förutsätter möjlighet till insyn i dessa förbindelser.

Genom denna insyn skall det vara möjligt att skilja mellan statens roll som offentlig myndighet och statens roll som ägare.

Artikel 90.1 ålägger medlemsstaterna vissa skyldigheter då det gäller offentliga företag. Artikel 90.3 ålägger vidare kommissionen att se till att dessa skyldigheter respekteras och ger

kommissionen de medel som krävs för ändamålet, vilka innefattar rätten att ange villkoren för hur insyn skall uppnås.

Innebörden av begreppen *offentliga myndigheter* och *offentliga företag* måste sålunda klargöras.

Offentliga myndigheter kan utöva ett avgörande inflytande på hur offentliga företag agerar, inte bara som ägare eller majoritetsdelägare, utan också i kraft av det inflytande de utövar i lednings- och tillsynsorgan, som följd antingen av de bestämmelser som styr verksamheten eller av fördelningen av aktiekapitalet.

Allmänna medel kan tillföras offentliga företag antingen direkt eller indirekt. Möjligheten till insyn får inte bero på vilket sätt medel anslås. Det torde också vara nödvändigt att redovisa skälen för att tillföra offentliga medel och att redogöra för hur de används.

Medlemsstaterna kan ha andra mål än ekonomiska för de offentliga företagen. I vissa fall lämnar staten ersättning för kostnader som företagen därvid tar på sig. Även sådan ersättning måste redovisas öppet.

Vissa företag bör undantas från tillämpningen av detta direktiv, antingen på grund av verksamhetens art eller på grund av omsättningsens storlek. Det gäller vissa verksamheter utanför konkurrensområdet eller sådana som redan täcks av speciella gemenskapsregler, vilka garanterar tillräcklig insyn. Vidare avses offentliga företag inom sektorer där speciella bestämmelser råder, och företag som är alltför små för att motivera den administrativa kontrollapparaten.

Detta direktiv inskränker inte andra bestämmelser i fördraget, se särskilt artiklarna 90.2, 93 och 223.

Med hänsyn till att berörda företag är konkurrensutsatta, måste den information som ges vara underkastad sekretess.

Detta direktiv skall tillämpas i nära samarbete med medlemsstaterna och om så krävs revideras enligt vunna erfarenheter.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall se till att finansiella förbindelser mellan offentliga myndigheter och offentliga företag redovisas öppet enligt forskrifterna i detta direktiv, så att det klart framgår

- vilka allmänna medel som offentliga myndigheter direkt tillfört offentliga företag,
- vilka allmänna medel som offentliga myndigheter tillfört offentliga företag indirekt via andra offentliga företag eller finansiella institutioner,
- på vilket sätt dessa allmänna medel använts.

Artikel 2

I detta direktiv avses med:

- *offentliga myndigheter*: staten och regionala eller lokala myndigheter,
- *offentliga företag*: varje företag, över vilket de offentliga myndigheterna direkt eller indirekt kan utöva ett dominerande inflytande till följd av ägarskap, finansiell medverkan eller gällande regler.

Ett dominerande inflytande skall anses föreligga, när de

offentliga myndigheterna direkt eller indirekt

- äger majoriteten av företagets tecknade egenkapital,
- kontrollerar majoriteten av röstetalet för bolagets samtliga aktier, eller
- har rätt att utse fler än hälften av medlemmarna i företagets administrativa eller verkställande ledning eller i dess styrelse.

Artikel 3

Möjligheterna till insyn enligt artikel 1 skall i synnerhet gälla för finansiella förbindelser mellan offentliga myndigheter och offentliga företag av följande slag:

- täckande av driftunderskott,
- tillskott av kapital,
- amorteringsfria tillskott eller lån på förmånliga villkor,
- gynnande genom avkall på vinst eller fordringar,
- gynnande genom avkall på normal avkastning på utnyttjade allmänna medel,
- ersättning för ekonomiska ålägganden från myndigheter.

Artikel 4

Direktivet skall inte tillämpas på finansiella förbindelser mellan offentliga myndigheter och

- offentliga företag, i fråga om tjänster utan nämnvärd inverkan på handeln mellan medlemsstaterna,
- offentliga företag i fråga om verksamhet inom något av följande områden:
  - vatten och energi, varvid beträffande atomenergi inbefattas framställning och anrikning av uran, återanvändning av kärnbränsle och beredning av material innehållande plutonium,
  - post och telekommunikationer,
  - transporter,
- offentliga kreditinstitut,
- offentliga företag med omsättning exklusive skatt som ej uppgår till sammanlagt 40 miljoner europeiska beräkningsenheter under de två räkenskapsåren före det år under vilket de medel som avses i artikel 1 tillförts eller använts.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall se till att information om finansiella förbindelser enligt artikel 1 hålls tillgänglig för kommissionen under fem år efter utgången av det räkenskapsår, då de allmänna medlen tillfördes det offentliga företaget. Om emellertid medlen används under ett senare räkenskapsår, skall de fem åren räknas från det årets utgång.

2. Medlemsstaterna skall när kommissionen finner det nödvändigt på begäran lämna information enligt punkt 1, tillsammans med övrig nödvändig information, särskilt angående ändamålet med verksamheten.

Artikel 6

1. Kommissionen skall ej föra vidare sådan inhämtad information enligt artikel 5.2 som omfattas av sekretess.

2. Punkt 1 utgör inget hinder mot publicering av allmän information eller översikter, som inte behandlar enskilda offentliga företag vilka omfattas av detta direktiv.

Artikel 7

Kommissionen skall regelbundet underrätta medlemsstaterna om resultatet av detta direktivs tillämpning.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv från och med den 31 december 1981. De skall underrätta kommissionen om dessa.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 juni 1980.

På kommissionens vägnar

Raymond VOUEL

Medlem av kommissionen

SLUTGRANSKAD

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 24 juli 1985

om ändring av direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag

(85/413/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 90.3, och med beaktande av följande:

I artikel 4 b och c i kommissionens direktiv 80/723/EEG¹ undantas från direktivets tillämpningsområde offentliga företag inom vatten- och energiförsörjning, post och telekommunikationer, transporter samt offentliga kreditinstitut.

Offentliga företag inom dessa områden spelar en viktig roll i medlemsstaterna. På grund av utvecklingen av de berörda sektorernas konkurrensläge och av den tilltagande ekonomiska integrationen har det visat sig viktigare än förut att ha möjlighet till insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstaterna och offentliga företag på vissa områden som tidigare varit undantagna.

Lika behandling av offentliga och privata företag måste gälla även inom dessa områden. Framför allt måste insyn skapas i finansiella förbindelser mellan medlemsstater och offentliga företag i de angivna sektorerna av samma skäl och i samma utsträckning som för företag inom ramen för direktiv 80/723/EEG.

Fördraget ålägger kommissionen att se till att medlemsstaterna inte lämnar stöd som strider mot den gemensamma marknaden vare sig till offentliga eller privata företag i dessa sektorer.

I samband med att direktiv 80/723/EEG anmälades meddelade kommissionen medlemsstaterna att undantaget för dessa sektorer gällde bara tillfälligt.

Enligt artikel 232.1 i Romfördraget skall bestämmelserna i detta ej påverka bestämmelserna i Fördraget om Europeiska kol- och stålgemenskapen. Emellertid innehåller det senare

fördraget specialbestämmelser, som anger medlemsstaternas skyldigheter i fråga om offentliga företag och stöd. Därmed skall artikel 90 i Romfördraget inte tillämpas på offentliga företag som avses i Fördraget om Europeiska kol- och stålgemenskapen.

Enligt artikel 232.2 i Romfördraget får dess bestämmelser inte avvika från Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergi gemenskapen. I det senare finns dock inga bestämmelser om offentliga företag eller stöd, varför Romfördragets artikel 90 är tillämplig på atomenergiområdet.

Genom rådets lagstiftning regleras redan i stor utsträckning insynen i medlemsstaternas finansiella förbindelser med offentliga företag inom verksamhetsområdena järnvägar, vägar och transporter på inre vattenvägar. Detta direktiv strider ej mot denna lagstiftning.

Direktiv 80/723/EEG innehåller bestämmelser, särskilt i artiklarna 3 och 5, för att underlätta kommissionens uppgift enligt denna rådslagstiftning, i synnerhet då det gäller att framställa regelbundet återkommande rapporter om berörda offentliga företag.

Tillämpningsområdet för direktiv 80/723/EEG skall sålunda utsträckas till att omfatta hela transportsektorn.

Direktivet täcker även medlemsstaternas finansiella förbindelser med offentliga kreditinstitut. Emellertid omfattar direktivet inte centralbanker med ansvar för penningpolitiken.

Myndigheter deponerar ofta medel kortfristigt i offentliga kreditinstitut på normala, affärsmässiga villkor. Sådana insättningar är inte förknippade med särskilda förmåner för kreditinstituten och skall därför inte omfattas av direktivet.

Ett kreditinstituts ekonomiska betydelse beror inte på omställningen utan på balansomslutningen. Därför skall gränsvärdet enligt artikel 4 d i direktiv 80/723/EEG när det gäller kreditinstitut avse det senare kriteriet.

¹ EGT nr L 195, 29.7.1980, s. 35.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Artikel 4 i Direktiv 80/723/EEG ersätts härmed av följande:

"Artikel 4

Detta direktiv skall inte tillämpas på finansiella förbindelser mellan myndigheter och

- a) offentliga företag vad beträffar tjänster utan nämnvärd inverkan på handeln mellan medlemsstater,
- b) centralbanker och Institut Monétaire Luxembourgeois,
- c) offentliga kreditinstitut, när det gäller myndigheters insättningar av allmänna medel på normala affärsrättsliga villkor,
- d) offentliga företag vars totala omsättning före skatt under de två sista räkenskapsåren före det år under

vilket de i artikel 1 avsedda medlen har tillförts eller använts understiger 40 miljoner ecu. För offentliga kreditinstitut skall dock motsvarande tröskelvärde vara en balansomslutning på 800 miljoner ecu."

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv från och med 1 januari 1986. De skall underrätta kommissionen om detta.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 24 juli 1985.

På kommissionens vägnar

Peter SUTHERLAND

Medlem av kommissionen

BILAGA XVI

OFFENTLIG UPPHANDLING

Förteckning enligt artikel 65.1

	Sida		Sida
INLEDNING	3	INOM SEKTORN JÄRNVÄGS- TJÄNSTER.....	15
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	TILLÄGG 10 UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN TJÄNSTER INOM JÄRNVÄGAR I STADS- TRAFIK, SPÄRVAGNAR, TRÅDBUSSAR ELLER BUS- SAR	16
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	TILLÄGG 11 UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN FLYG- PLANSFACILITETER	17
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	7	TILLÄGG 12 UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN INRE EL- LER YTTRE HAMNAR EL- LER ANDRA TERMINALFA- CILITETER	17
TILLÄGG 1 FÖRTECKNING ÖVER OR- GAN OCH KATEGORIER AV ORGAN SOM LYDER UNDER OFFENTLIG RÄTT	7	TILLÄGG 13 DRIFT AV TELEKOMMUNI- KATIONSNÄT ELLER TILL- HANDAHÅLLANDE AV TELEKOMMUNIKATIONS- TJÄNSTER	18
TILLÄGG 2 FÖRTECKNINGAR ÖVER UPP- HANDLANDE ENHETER	8		
TILLÄGG 3 FÖRTECKNING ÖVER OR- GAN OCH KATEGORIER AV ORGAN SOM LYDER UNDER OFFENTLIG RÄTT	11		
TILLÄGG 4 PRODUKTION, TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV DRICKSVATTEN	12		
TILLÄGG 5 PRODUKTION, TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV ELEKTRICITET	13		
TILLÄGG 6 TRANSPORT ELLER DISTRI- BUTION AV GAS ELLER VÄRME	14		
TILLÄGG 7 UNDERSÖKNING AV FÖRE- KOMSTEN AV OCH UTVIN- NING AV OLJA OCH GAS ..	14		
TILLÄGG 8 UNDERSÖKNING AV FÖRE- KOMSTEN AV OCH UTVIN- NING AV KOL ELLER ANDRA FASTA BRÄNSLEN	15		
TILLÄGG 9 UPPHANDLANDE ENHETER			
		RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	
		371 L 0304	
		371 L 0305	
		389 L 0440	
		390 D 0380	
		377 L 0062	
		380 L 0767	
		388 L 0295	
		390 L 0531	
		389 L 0665	
		371 R 1182	

BILAGA XVI

OFFENTLIG UPPHANDLING

Förteckning enligt artikel 65.1

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
- adressaterna för gemenskapens rättsakter,
- hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
- hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna, samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater, samt
- hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden

skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

1. För tillämpning av direktiven 71/305/EEG, 89/440/EEG och 90/531/EEG som avses i denna bilaga skall följande gälla:

Fram till dess att fri rörlighet för arbetstagar börjar gälla i enlighet med artikel 28 i detta avtal, skall de avtalsslutande parterna garantera

— effektivt fritt tillträde för entreprenörernas nyckelanställda från varje avtalsslutande part som har erhållit offentliga bygg- och anläggningsarbeten,

— icke-diskriminerande beviljande av arbetstillstånd för entreprenörer från varje avtalsslutande part som har erhållit offentliga bygg- och anläggningsarbeten.

2. När de rättsakter som det hänvisas till i

denna bilaga kräver att anbudsinfordringar eller andra handlingar skall offentliggöras skall följande gälla:

a) Offentliggörande av anbudsinfordringar och andra handlingar som krävs enligt de rättsakter som anges i denna bilaga i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och Tenders Electronic Daily skall ombesörjas av Byrån för Europeiska gemenskapernas offentliga publikationer.

b) Anbudsinfordringar från EFTA-staterna skall sändas till Byrån för Europeiska gemenskapernas offentliga publikationer på minst ett av gemenskapens officiella språk. De skall publiceras på gemenskapens officiella språk i S-serien av Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i Tenders Electronic Daily. EG:s anbudsinfordringar behöver inte översättas till EFTA-staternas språk.

3. När del VII, kapitel 3 i detta avtal skall tillämpas på övervakningen inom ramen för denna bilaga, skall behörigheten i fråga om granskning av påstådda överträdelser ligga hos EG-kommissionen om den påstådda överträdelsen har begåtts av en upphandlande enhet inom gemenskapen och hos EFTA:s övervakningsmyndighet om den begåtts av en upphandlande enhet inom EFTA-staterna.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. 371 L 0304: Rådets direktiv C 71/304/EEG av den 26 juli 1971 om att upphäva begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster inom sektorn offentliga bygg- och anläggningsarbeten och vid tilldelningen av offentliga bygg- och anläggningskontrakt till entreprenörer verksamma genom agenturer eller filialer (EGT nr L 185, 15.8.1971, s. 678).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Förteckningen över yrkesmässig handelsverksamhet skall ersättas med Bilaga 2 i direktiv 89/440/EEG.

b) Beträffande Liechtenstein skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1995.

Beträffande Schweiz skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1994.

Under övergångsperioderna kommer tillämpningen av direktivet att uppskjutas ömsesidigt mellan dessa länder och de övriga avtalsslutande parterna.

2. **371 L 305:** Rådets direktiv 71/305/EEG av den 26 juli 1971 om samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten (EGT nr L 185, 16.8. 1971, s. 682), i dess lydelse enligt:

— **389 L 0440:** Rådets direktiv 89/440/EEG av den 18 juli 1989 (EGT nr L 210, 21.7.1989, s. 1)

— **390 D 0380:** Kommissionens beslut 90/380/EEG av den 13 juli 1990 om uppdatering av bilaga 1 i rådets direktiv 89/440/EEG (EGT nr L 187, 19.7.1990, s. 55)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Beträffande Liechtenstein skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1995.

Beträffande Schweiz skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1994.

Under övergångsperioderna kommer tillämpningen av detta direktiv att uppskjutas ömsesidigt mellan dessa länder och de övriga avtalsslutande parterna.

b) I artikel 4 a skall ”i överensstämmelse med Romfördraget ersättas med ”i överensstämmelse med EES-avtalet”.

c) Eftersom mervärdesskatt inte förekommer i Finland, Liechtenstein och Schweiz, skall artikel 4a.1 och 4a.3 i stället för mervärdesskatt gälla:

— ”liikevaihtovero/omsättningsskatt” i Finland,

— ”Warenumsatzsteuer” i Liechtenstein,

— ”Warenumsatzsteuer/impôt sur le chiffre d'affaires/imposta sulla cifra d'affari” i Schweiz.

d) I artikel 4a.2 skall tröskelvärdena uttryckta i de nationella EFTA-valutorna beräknas så att de kan börja gälla den 1 januari 1993 och skall de i princip ses över vartannat år med början den 1 januari 1995 och offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

e) Artikel 24 skall avslutas med följande:

— för Finland: Kaupparekisteri, Handelsregistret,

— för Island: Firmaskrá,

— för Liechtenstein: Gewerberegister,

— för Norge: Foretaksregistret,

— för Schweiz: Handelsregister, Registre du Commerce, Registro di Commercio,

— för Sverige: Aktiebolagsregistret, Handelsregistret,

— för Österrike: Firmenbuch, Gewerbe register samt Mitglieder verzeichnisse der Landes kammern.

f) I artikel 30a.1 skall datumet den 31 oktober 1993 ersättas med den 31 oktober 1995.

g) Bilaga 1 skall kompletteras med Tillägg 1.

3. **377 L 0062:** Rådets direktiv 77/62/EEG av den 21 december 1976 om samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor (EGT nr L 13, 15.1.1977, s. 1) i dess lydelse enligt:

— **380 L 0767:** Rådets direktiv 80/767/EEG av den 22 juli 1980 om anpassning och komplettering med hänsyn till vissa upphandlande myndigheter av direktiv 77/62/EEG om samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor (EGT nr L 215, 18.8.90, s. 1) i dess lydelse enligt direktiv 88/295/EEG.

— **388 L 0295:** Rådets direktiv 88/295/EEG av den 22 mars 1988 med ändring av direktiv 77/62/EEG om samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor samt med upphävande av vissa bestämmelser i direktiv 80/767/EEG (EGT nr L 127, 20.5.1988, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Beträffande Liechtenstein skall de åtgär-

der som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1995.

Beträffande Schweiz skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1994.

Under övergångsperioderna kommer tillämpningen av detta direktiv att uppskjutas ömsesidigt mellan dessa länder och de övriga avtalslutande parterna.

b) I artikel 2a skall hänvisningen till "artikel 223.1 b i fördraget" ersättas med en hänvisning till "artikel 123 i EES-avtalet".

c) Eftersom mervärdeskatt inte förekommer i Finland, Liechtenstein och Schweiz, skall artikel 5.1 a i stället för mervärdeskatt gälla.

- "liikevaihtovero/omsättningsskatt" i Finland,
- "Warenumsatzsteuer" i Liechtenstein,
- "Warenumsatzsteuer/impot sur le chiffre d'affaires/imposta sulla cifra d'affari" i Schweiz.

d) Under förutsättning att tröskelvärdet uttryckt i ecu endast skall gälla inom EES, skall följande ord utgå i artikel 5.1 c:

— I första meningen skall orden "liksom tröskelvärdet enligt GATT-överenskommelsen uttryckt i ecu" utgå.

— I andra meningen skall orden "resp. det genomsnittliga ecu-värdet uttryckt i SDR" utgå.

e) I artikel 5.1 c skall tröskelvärdena uttryckta i de nationella EFTA-valutorna beräknas så att de kan börja gälla den 1 januari 1993.

f) I artikel 9.1 skall datumet den 1 januari 1989 ersättas med den 1 januari 1993.

g) I artikel 20.4 skall tidsfristen vara till den 1 januari 1993.

h) Artikel 21 skall avslutas med följande:

- för Finland: Kaupparekisteri, Handelsregistret,
- för Island: Firmaskrá,
- för Liechtenstein: Gewerberegister,
- för Norge: Foretaksregistret,
- för Schweiz: Handelsregister, Registre du Commerce, Registro di Commercio,
- för Sverige: Aktiebolagsregistret, Handelsregistret,
- för Österrike: Firmenbuch, Gewerberegister och Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern.

i) I artikel 29.1b skall datumet den 31

oktober 1991 ersättas med den 31 oktober 1994.

j) Bilaga 1 till rådets direktiv 80/767/EEG skall kompletteras med Tillägg 2 i denna bilaga.

k) Bilaga 1 till rådets direktiv 88/295/EEG skall kompletteras med Tillägg 3 i denna bilaga.

4. 390 L 0531: Rådets direktiv 90/531/EEG av den 17 september 1990 om upphandlingsförfarandet för enheter som har verksamhet inom vatten-, energi, transport- och telekommunikationssektorerna (EGT nr L 297, 29.10.1990, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Beträffande Liechtenstein skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1995.

Beträffande Schweiz skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1994.

Under övergångsperioderna kommer tillämpningen av detta direktiv att uppskjutas ömsesidigt mellan dessa länder och de övriga avtalslutande parterna.

b) Beträffande Norge skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1995 eller dessförinnan om så avtalats. Under övergångsperioden kommer tillämpningen av detta direktiv att uppskjutas ömsesidigt mellan Norge och de övriga avtalslutande parterna.

c) I artikel 3.1 e skall hänvisningen till "artikel 36 i fördraget" ersättas med en hänvisning till "artikel 13 i EES-avtalet".

d) I artikel 11.1 skall "i överensstämmelse med Romfördraget" ersättas med "i överensstämmelse med EES-avtalet".

e) Eftersom mervärdeskatt inte förekommer i Finland, Liechtenstein och Schweiz, skall artikel 12.1 och 12.6 i stället för mervärdeskatt gälla:

- "liikevaihtovero/omsättningsskatt" i Finland,
- "Warenumsatzsteuer" i Liechtenstein,
- "Warenumsatzsteuer/impôt sur le chiffre d'affaires/imposta sulla cifra d'affari" i Schweiz.

f) I artikel 27.5 skall hänvisningen till "arti-

kel 93.9" i fördraget ersätts med en hänvisning till "artikel 62 i EES-avtalet".

g) I artikel 29 avses med "tredje land" "länder andra än de avtalsslutande parterna enligt EES-avtalet".

h) I artikel 29.1. avses med "gemenskapen" "gemenskapen, i fråga om gemenskapens enheter, eller EFTA-staterna, i fråga om deras enheter".

i) I artikel 29.1 skall "företag inom gemenskapen" ersättas med "företag inom gemenskapen, i fråga om gemenskapens avtal, eller företag i EFTA-staterna, i fråga om EFTA-staternas avtal".

j) I artikel 29.1 skall "gemenskapen eller dess medlemsstater beträffande tredje land" ersättas med "antingen gemenskapen eller dess medlemsstater i fråga om tredje land, eller EFTA-staterna i fråga om tredje land".

k) I artikel 29.5 skall "genom ett rådsbeslut" ersättas med "genom ett beslut i samband med den allmänna beslutsprocessen i detta avtal".

l) Artikel 29.6 skall lyda:

"Med stöd av de allmänt upprättade bestämmelserna skall årliga rapporter lämnas om de framsteg som gjorts vid multilaterala och bilaterala överläggningar beträffande tillgängligheten för gemenskapens och EFTA:s företag till marknaderna i tredje land på de områden som omfattas av detta direktiv, och om eventuella resultat som sådana överläggningar har lett till, samt om det praktiska genomförandet av samtliga avtal som har slutits.

Med stöd av den allmänna beslutsordningen kan bestämmelserna i denna artikel ändras mot bakgrund av en sådan utveckling."

m) För att underlätta för de upphandlande enheterna inom EES att tillämpa artikel 29.2 och 29.3 skall de avtalsslutande parterna se till att de leverantörer som är verksamma inom respektive område anger varornas ursprung i sina anbud i samband med varuupphandlingskontrakt i enlighet med förordning (EEG) nr 802/68 av den 27 juni 1968 om den gemensamma definitionen av begreppet varors ursprung.

n) För att uppnå maximal samstämmighet

kommer artikel 29 att tillämpas i EES-sammanhang under förutsättning att

— tillämpningen av punkt 3 inte negativt påverkar nuvarande grad av liberalisering gentemot tredje land,

— de avtalsslutande parterna har ett nära samarbete med varandra beträffande överläggningar med tredje land.

Tillämpningen av detta system kommer att utvärderas gemensamt under 1996.

o) I artikel 30 skall tröskelvärdena uttryckta i de nationella EFTA-valutorna beräknas så att de kan börja gälla den 1 januari 1993. De skall i princip ses över vartannat år med början den 1 januari 1995.

p) Bilagorna 1—10 skall kompletteras med tilläggen 4—13.

5. 389 L 0665: Rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 33).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Beträffande Liechtenstein skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1995.

För Schweiz skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv vara genomförda den 1 januari 1994.

Under övergångsperioderna kommer tillämpningen av detta direktiv att uppskjutas ömsesidigt mellan dessa länder och de övriga avtalsslutande parterna.

b) I artikel 2.8 skall hänvisningen till "artikel 177 i fördraget" ersättas med "de förutsättningar som fastställts av domstolen i samband med tolkningen av artikel 177 i fördraget"¹⁾

6. 371 R 1182: Förordning (EEG/Euratom) nr 1182 av den 3 juni 1971 om regler för bestämning av perioder, datum och frister (EGT nr L 124, 8.6.1971, s. 1)²⁾

¹⁾ Exempel: Mål 61/65 Vaassens mot Beamptenfonds Mijnbedrijf (1966) E.C.R. 261; (1966) C.M.L.R. 508; Årendet 36/73 Nederlandse Spoorwegen mot Minister van Verkeer en Waterstaat (1973) E.C.R. 1299; (1974) 2 C.M.L.R. 148; Mål 246/80 Broekmeulen mot Huisarts Registratie Commissie (1981) E.C.R. 2311; (1982) I.C.M.L.R. 91.

²⁾ Artikel 30 i direktiv 71/305/EEG och artikel 28 i direktiv 77/62/EEG hänvisar till denna förordning som därför bör ingå som en del av regelverket.

Bestämmelserna i denna förordning skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Beträffande Liechtenstein skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa denna förordning vara genomförda den 1 januari 1995.

Beträffande Schweiz skall de åtgärder som är nödvändiga för att följa denna förordning vara genomförda den 1 januari 1994.

Under övergångsperioderna kommer tillämpningen av denna förordning att uppskjutas ömsesidigt mellan dessa länder och de övriga avtalslutande parterna.

b) Med "rådets och kommissionens rättsak-

ter" avses "rättsakter som anges i denna bilaga".

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALS- SLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalslutande parterna beaktar innehållet i följande rättsakter:

7. Guide till gemenskapens regler för öppen offentlig upphandling (EGT C 385 av den 21.12.1987, s. 1),

8. Kommissionens meddelande (COM (89)400 av den 27 juli 1989) om regionala och sociala aspekter (EGT C 311 av den 12.12.1989 i dess lydelse enligt EGT C 4 av den 9.1.1990).

TILLÄGG 1

FÖRTECKNING ÖVER ORGAN OCH KATEGORIER AV ORGAN SOM LYDER UNDER OFFENTLIG RÄTT

I. ÖSTERRIKE:

Samtliga organ som är underställda budgetgranskning av "Rechnungshof" (revisionsmyndighet) och som inte är av industriell eller kommersiell art.

II. FINLAND:

Offentliga eller offentligt granskade organ eller företag som inte är av industriell eller kommersiell art.

III. ISLAND:

Kategorier

Fjärmålaråduneytið (Finansdepartementet)
Innkaupastofnun ríkisins (Avdelningen för offentlig upphandling) enligt lög nr 63 1970 um skipan opinberra framkvæmda

Lyfjaverslun ríkisins (Statliga farmaceutiska importbolaget)

Samgönguráðuneytið (Kommunikationsdepartementet)

Póst- og símamálastofnunin (Post- och televerket)

Vegagerð ríkisins (Vägverket)

Flugmálastjórn (Luftfartsverket)

Menntamálaráðuneytið (Kultur- och utbildningsdepartementet)

Háskóli Islands (Islands universitet)

Utanríkisráðuneytið (Utrikesdepartementet)

Félagsmálaráðuneytið (Socialdepartementet)

Heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið (Departementet för hälsa och social trygghet)

Ríkisspítalar (Statliga sjukhus)

Sveitarfélög (Kommuner)

Staden Reykjavík

Innkaupastofnun Reykjavíkurborgar (Reykjavíks upphandlingscenter)

IV. LIECHTENSTEIN:

Die öffentlich-rechtlichen Verwaltungseinrichtungen auf Landes und Gemeindeebene. (Myndigheter, organisationer och stiftelser som lyder under offentlig rätt på nationell och kommunal nivå.)

V. NORGE:

Offentlige eller offentlig kontrollerte organer eller virksomheter som ikke har en industriell eller kommersiell karakter. (Offentliga eller offentligt granskade organ eller företag som inte är av industriell eller kommersiell art.)

Organ

— Norsk Rikskringkasting (Norska riksradien)

— Norges Bank (Riksbanken)

— Statens Lånekasse for Utdanning (Statens lånekassa för utbildning)
 — Statistisk Sentralbyrå (Statistiska centralbyrån)

— Den Norske Stats Husbank (Norska statens bostadsbank)

— Statens Innvandrar- og Flyktningeboliger

— Medisinsk Innovasjon Rikshospitalet

— Norsk Teknisk Naturvitenskapelig Forskningsråd (Norska tekniska och naturvetenskapliga forskningsrådet)

— Statens Pensjonskasse (Statens pensjonskassa)

Kategorier

— Statsbedrifter i h.h.t. lov om statsbedrifter av 25. juni 1965 nr. 3 (Statsföretag)

— Statsbanker (Statliga banker)

— Universitet og høyskoler etter lov av 16. juni 1989 nr. 77 (Universitet och högskolor)

VI. SVERIGE:

Alla icke-kommersiella organ vars upphandling av varor står under tillsyn av riksrevisionsverket

VII. SCHWEIZ:

Die öffentlich-rechtlichen Verwaltungseinrichtungen auf Landes-, kantonaler, Bezirks- und Gemeindeebene. (Myndigheter, organisationer och stiftelser som lyder under offentlig rätt och är verksamma på statlig, kantonal, regional och kommunal nivå.)

TILLÄGG 2

ÖSTERRIKE

FÖRTECKNING ÖVER UPPHANDLANDE ENHETER

1. Bundeskanzleramt (Regeringskansliet)
2. Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten (Utrikesdepartementet)
3. Bundesministerium für Gesundheit, Sport und Konsumentenschutz (Hälsa-, idrotts- och konsumentdepartementet)
4. Bundesministerium für Finanzen
  - a) Amtswirtschaftsstelle
  - b) Abteilung VI/5 (EDV-Bereich des Bundesministeriums für Finanzen und des Bundesrechenamtes)
  - c) Abteilung III/I Beschaffung von technischen Geräten, Einrichtungen und Sachgütern für die Zollwache (Finansdepartementet)
    - a) Upphandlingsavdelningen
    - b) Avdelning VI/5 (ADB-upphandling för finansdepartementet och riksrevisionsverket)
    - c) Avdelning III/1 (Upphandling av teknisk utrustning och materiel till tullverket)
5. Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie Amtswirtschaftsstelle

(Upphandlingsenheten vid Departementet för miljö, ungdom och familj)

6. Bundesministerium für wirtschaftliche Angelegenheiten Abteilung Präsidium 1 (Ekonomidepartementet, presidentens kansli 1)
7. Bundesministerium für Inneres
  - a) Abteilung I/5 (Amtswirtschaftsstelle)
  - b) EDV-Zentrale (Beschaffung von EDV-Hardware)
  - c) Abteilung II/3 (Beschaffung von technischen Geräten und Einrichtungen für die Bundespolizei)
  - d) Abteilung I/6 (Beschaffung aller Sachgüter für die Bundespolizei soweit sie nicht von der Abteilung II/3 beschafft werden)
  - e) Abteilung IV/8 (Beschaffung von Flugzeugen) (Inrikesdepartementet)
    - a) Avdelning I/5 (Upphandlingsbyrå)
    - b) Data-center (ADB-upphandling [hårdvaror])
    - c) Avdelning II/3 (upphandling av teknik och utrustning till rikspolis)
    - d) Avdelning I/6 (upphandling av varor (andra än de som upphandlas av avdelning II/3 till rikspolis))
    - e) Avdelning IV/8 (upphandling av flygplan)
8. Bundesministerium für Justiz Amtswirtschaftsstelle

(Upphandlingsenheten vid Justitiedepartementet)

9. Bundesministerium für Landesverteidigung (Nichtkriegsmaterial ist in Anhang I, Teil II, Österreich, des GATT Übereinkommens über das öffentliche Beschaffungswesen enthalten (Försvarsdepartementet (Icke-krigsmateriel enligt Bilaga 1, andra delen, Österrike, i GATT-överenskommelsen om statlig upphandling))
10. Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft (Jord- och skogsbruksdepartementet)
11. Bundesministerium für Arbeit und Soziales Amtswirtschaftsstelle (Upphandlingsenheten vid Arbets- och socialdepartementet)
12. Bundesministerium für Unterricht und Kunst (Utbildnings- och kulturdepartementet)
13. Bundesministerium für öffentliche Wirtschaft und Verkehr (Näringslivs- och transportdepartementet)
14. Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung (Departementet för vetenskap och forskning)
15. Österreichisches Statistisches Zentralamt (Österrikiska statistiska centralbyrån)
16. Österreichische Staatsdruckerei (Österrikiska statstryckeriet)
17. Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen (Statliga metrologiska institutet och kartverket)
18. Bundesversuchs- und Forschungsanstalt Arsenal (BVFA) (Statens provningsanstalt (BVFA))
19. Bundesstaatliche Prothesenwerkstätten (Statens verkstäder för tillverkning av proteser)
20. Bundesamt für Zivilluftfahrt (Luftfartsverket)
21. Amt für Schifffahrt (Sjöfartsverket)
22. Bundesprüfanstalt für Kraftfahrzeuge (Statens bilprovning)
23. Generaldirektion für die Post- und Telegraphenverwaltung (nur Einrichtungen für das Postwesen) (Post- och televerkets centraladministration (endast postfrågor))

FINLAND

FÖRTECKNING ÖVER UPPHANDLANDE ENHETER

1. Oikeusministeriö, Justitieministeriet
2. Suomen rahapaja, Myntverket i Finland
3. Valtion painatuskeskus, Statens tryckeri-central
4. Valtion ravitsemuskeskus, Statens måltids-central
5. Metsähallitus, Forststyrelsen
6. Maanmittaushallitus, Lantmäteristytelsen
7. Maatalouden tutkimuskeskus, Lantbrukets forskningscentral
8. Valtion margariinitehdas, Statens margarinfabrik
9. Ilmailuhallitus, Luftfartsverket
10. Ilmatieteen laitos, Meteorologiska institutet
11. Merenkulkuhallitus, Sjöfartsstyrelsen
12. Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Statens tekniska forskningscentral
13. Valtion Hankintakeskus, Statens upphandlingscentral
14. Vesi- ja ympäristöhallitus, Vatten- och miljöstyrelsen
15. Opetushallitus, Utbildningsstyrelsen

ISLAND

FÖRTECKNING ÖVER CENTRALA UPPHANDLANDE ENHETER JÄMFÖRBARA MED DEM SOM OMFATTAS AV GATT-ÖVERENSKOMMELSEN OM STATLIG UPPHANDLING

Centrala upphandlingsenheter som omfattas av lög om opinber innkaup 18. mars 1987, och reglerad 14. april 1988.

LIECHTENSTEIN

FÖRTECKNING ÖVER CENTRALA UPPHANDLANDE ENHETER JÄMFÖRBARA MED DEM SOM OMFATTAS AV GATT-ÖVERENSKOMMELSEN OM STATLIG UPPHANDLING

1. Regierung des Fürstentums Liechtenstein
2. Liechtensteinische Post- Telefon- und Telegraphenbetriebe (PTT)

NORGE

FÖRTECKNING ÖVER CENTRALA UPPHANDLANDE ENHETER

1. Statens vegvesen
(Vägverket)
2. Postverket
3. Rikshospitalet
(Rikssjukhuset)
4. Universitetet i Oslo
5. Politiet
(Polisstyrelsen)
6. Norsk Rikskringkasting
(Norska riksradiön)
7. Universitetet i Trondheim
8. Universitetet i Bergen
9. Kystdirektoratet
(Styrelsen för tillsyn av kusterna)
10. Universitetet i Tromsø
11. Statens forurensingstilsyn
(Naturvårdsverket)
12. Luftfartsverket
13. Forsvarsdepartementet
(Försvarsdepartementet)
14. Forsvarets Sanitet
(Försvarets sjukvårdsmaterielverk)
15. Luftforsvarets Forsyningskommando
(Flygvapnets materielverk)
16. Hærens Forsyningskommando
(Arméns materielverk)
17. Sjöforsvarets Forsyningskommando
(Flottans materielverk)
18. Forsvarets Felles Materielltjeneste
(Försvarets kombinerade materielverk)
19. Norges Statsbaner (for innkjøp av)
  - betongsviller
  - bremseutstyr til rullende materiell
  - reservedeler til skinnegående maskiner
  - autodiesel
  - person- og varebiler
 (Statens järnvägar (för upphandling av:))
  - betongslipers
  - bromsdelar till den rullande vagnparken
  - ixreservdelar till maskiner för underhåll av banan
  - diesel
  - tjänstebilar och tjänstelastbilar)

SVERIGE

FÖRTECKNING ÖVER CENTRALA UPPHANDLANDE ENHETER. LISTAN UPPTAR ENHETER AV REGIONAL OCH LOKAL ART

1. Forsvarets materielverk
2. Vägverket
3. Byggnadsstyrelsen
4. Postverket

5. Domänverket
6. Luftfartsverket
7. Fortifikationsförvaltningen
8. Skolverket
9. Rikspolisstyrelsen
10. Statskontoret
11. Kriminalvårdsstyrelsen
12. Sjöfartsverket
13. Riksskatteverket
14. Skogsstyrelsen
15. Försvarets sjukvårdsstyrelse
16. Statens trafiksäkerhetsverk
17. Civilförsvarsstyrelsen
18. Närings- och teknikutvecklingsverket
19. Socialstyrelsen
20. Statistiska Centralbyrån

SCHWEIZ

FÖRTECKNING ÖVER UPPHAND- LANDE MYNDIGHETER

1. Eidgenössische Drucksachen- und
Materialzentrale
Office central fédéral des imprimés et du
matériel
Ufficio centrale federale degli stampati e
del materiale
(Statens kontor för trycksaker och
materiel)
2. Eidgenössische Parlaments- und Zentral-
bibliothek
Bibliothèque centrale du Parlement et de
l'administration fédérale
Biblioteca centrale del Parlamento e
dell'amministrazione federale
(Riksdagens bibliotek och kansli)
3. Amt für Bundesbauten
Office des constructions fédérales
Ufficio delle costruzioni federali
(Statens byggnadskontor)
4. Eidgenössische Technische Hochschule
Zürich
Ecole polytechnique fédérale de Zurich
Politecnico federale di Zurigo
(Statens polytekniska skola, Zürich)
5. Eidgenössische Technische Hochschule
Lausanne
Ecole polytechnique fédérale de Lausanne
Politecnico federale di Losanna
(Statens polytekniska skola, Lausanne)
6. Schweizerische Metereologische Zentral-
anstalt
Institut suisse de météorologie

- Istituto svizzero di meteorologia
(Schweiz meteorologiska institut)
7. Eidgenössische Anstalt für Wasserversorgung, Abwasserreinigung und Gewässerschutz
Institut fédéral pour l'aménagement, l'épuration et la protection des eaux
Istituto federale per l'approvvigionamento, la depurazione e la protezione delle acque
(Statens institut för drift, rening och skydd av vatten)
8. Eidgenössische Forschungsanstalt für Wald, Schnee und Landschaft
Institut fédéral de recherches sur la forêt, la neige et la paysage
Istituto federale di ricerca per la foresta, la neve e il paesaggio
(Statens forskningsinstitut för skog, snö och landskapsvård)
9. Bundesamt für Gesundheitswesen
Office fédéral de la santé publique
Ufficio federale della sanità pubblica
(Centralbyrån för folkhälsa)
10. Schweizerische Landesbibliothek
Bibliothèque nationale suisse
Biblioteca nazionale svizzera
(Schweiz nationalbibliotek)
11. Bundesamt für Zivilschutz
Office fédéral de la protection civile
Ufficio federale della protezione civile
(Civilförsvarsstyrelsen)
12. Eidgenössische Zollverwaltung
Administration fédérale des douanes
Amministrazione federale delle dogane
(Tullverket)
13. Eidgenössische Alkoholverwaltung
Régie fédérale des alcools
Regia federale degli alcool
(Centralbyrån för alkohol)
14. Münzstätte
Monnaie
Zecca
(Myntverket)
15. Eidgenössisches Amt für Messwesen
Office fédéral de métrologie
Ufficio federale di metrologia
(Statens metrologibyrå)
16. Paul Scherrer Institut
Institut Paul Scherrer
Istituto Paul Scherrer
(Paul Scherrer-institutet)
17. Bundesamt für Landwirtschaft
Office fédéral de l'agriculture
Ufficio federale dell'agricoltura
(Statens jordbruksbyrå)
18. Bundesamt für Zivilluftfahrt
Office fédéral de l'aviation civile
Ufficio federale dell'aviazione civile
(Luftfartsverket)
19. Bundesamt für Wasserwirtschaft
Office fédéral de l'économie des eaux
Ufficio federale dell'economia delle acque
(Statens vattenverk)
20. Gruppe für Rüstungsdienste
Groupement de l'armement
Aggruppamento dell'armamento
(Krigsmaterielverket)
21. Postbetriebe
Entreprise des postes
Azienda delle poste
(Postverket)

TILLÄGG 3

FÖRTECKNING ÖVER ORGAN OCH KATEGORIER AV ORGAN SOM LYDER UNDER OFFENTLIG RÄTT

I. ÖSTERRIKE:

Samtliga organ som är underställda budgetgranskning av "Rechnungshof" (revisionsmyndighet) och som inte är av industriell eller kommersiell art.

II. FINLAND:

Offentliga eller offentligt granskade organ

eller företag som inte är av industriell eller kommersiell art.

III. ISLAND:

Kategorier

Fjármálaráðuneytið (Finansdepartementet)
Innkaupastofnun ríkisins (avdelningen för offentlig upphandling). Enligt lög um opinber innkaup 18. mars 1987 och Reglugerð 14. apríl 1988.

Lyfjaverslun ríkisins (Statliga farmaceutiska importbolaget)

Samgönguráðuneytið (Kommunikationsdepartementet)

Póst- og símamálfstofnunin (Post- och televerket)

Vegagerð ríkisins (Vägverket)

Flugmálastjórn (Luftfartsverket)

Menntamálaráðuneytið (Kultur- och utbildningsdepartementet)

Háskóli Íslands (Íslands universitet)

Útanríkisráðuneytið (Utrikesdepartementet)

Félagsmálaráðuneytið (Socialdepartementet)

Heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið (Departementet för hälsa och social trygghet)

Ríkisspítalar (Statliga sjukhus)

Sveitarfélög (Kommuner)

Staden Reykjavík

Innkaupastofnun Reykjavíkurborgar (Reykjavíks upphandlingscenter)

IV. LIECHTENSTEIN:

Die öffentlich-rechtlichen Verwaltungseinrichtungen auf Landes und Gemeindeebene. (Myndigheter, organisationer och stiftelser som lyder under offentlig rätt på nationell och kommunal nivå.)

V. NORGE:

Offentlige eller offentlig kontrollerte organer eller virksomheter som ikke har en industriell eller kommersiell karakter. (Offentliga eller offentligt granskade organ eller företag som inte är av industriell eller kommersiell art.)

Organ

— Norsk Riksringkasting (Norska riksradien)

— Norges Bank (Riksbanken)

— Statens Lånekasse for Utdanning (Statens lånekassa för utbildning)

— Statistisk Sentralbyrå (Statistiska centralbyrån)

— Den Norske Stats Husbank (Norska statens bostadsbank)

— Statens Innvandr- og Flyktningeboliger

— Medisinsk Innovasjon Rikshospitalet

— Norsk Teknisk Naturvitenskapelig

Forskningsråd (Norska tekniska och naturvetenskapliga forskningsrådet)

— Statens Pensjonskasse (Statens pensionskassa)

Kategorier

— Statsbedrifter i h.h.t. lov om statsbedrifter av 25. juni 1965 nr. 3

(Statsföretag)

— Statsbanker (Statliga banker)

— Universitet og høyskoler etter lov av 16. juni 1989 nr. 77 (Universitet och högskolor)

VI. SVERIGE:

Alla icke-kommersiella organ vars upphandling av varor står under tillsyn av riksrevisionsverket.

VII. SCHWEIZ:

Die öffentlich-rechtlichen Verwaltungseinrichtungen auf Landes-, kantonaler, Bezirks- und Gemeindeebene. (Myndigheter, organisationer och stiftelser som lyder under offentlig rätt och är verksamma på statlig, kantonal, regional och kommunal nivå.)

TILLÄGG 4

PRODUKTION, TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV DRICKSVATTEN

”Lag om allmänna vatten- och avloppsverk (982/77)” av den 23 december 1977.

ÖSTERRIKE

Enheter eller lokala myndigheter (Gemeinden) och sammanslutningar av lokala myndigheter (Gemeindeverbände) enligt Wasserversorgungsgesetze för de 9 Länder.

ISLAND

Reykjavíks kommunala vattenverk och andra kommunala vattenverk enligt lög nr. 15 frá 1923.

FINLAND

Enheter som producerar, transporterar eller distribuerar dricksvatten enligt paragraf 1 i

LIECHTENSTEIN

Gruppenwasserversorgung Liechtensteiner Oberland

Wasserversorgung Liechtensteiner Unterland.

NORGE

Enheter som producerar eller distribuerar dricksvatten enligt Foreskrift om Drikkevann og Vannforsyning (FOR 1951—09—28 9576 SO).

SVERIGE

Lokala myndigheter och kommunala bolag som producerar, transporterar eller distribuerar

dricksvatten enligt Lag (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

SCHWEIZ

Regionala organ för vattenförsörjningen mellan lokala vattendistributionsområden. Enheter som producerar och renar vatten för ett flertal lokala myndigheter som distribuerar vatten. (Dessa enheters verksamhet är baserad på enskilda avtal till största delen mellan lokala vattenförsörjningsenheter med stöd av lokala eller kantonala förordningar).

TILLÄGG 5

PRODUKTION, TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV ELEKTRICITET

ÖSTERRIKE

Enheter enligt den andra Verstaatlichungsgesetz (BGBl. 81/47, senaste lydelse BGBl. 321/87) och Elektrizitätswirtschaftsgesetz (BGBl. 260/75, senaste lydelse BGBl. 131/79), inklusive Elektrizitätswirtschaftsgesetze för Österrikes nio Länder.

FINLAND

Enheter som producerar, transporterar och distribuerar elektricitet med stöd av koncession enligt paragraf 27 Ellag (319/79) av den 16 mars 1979.

ISLAND

Statens Kraftbolag enligt lög nr. 59 árið 1965.

Statens Elektricitetsverk enligt 9. kafli orkulağa nr. 58 árið 1967

Reykjavíks kommunala elektricitetsverk
Sudurnes regionala värmeverk enligt lög nr. 100 árið 1974

Vestfjord Kraftbolag enligt lög nr. 66 árið 1976

LIECHTENSTEIN

Liechtensteinische Kraftwerke

NORGE

Enheter som producerar, transporterar eller distribuerar elektricitet enligt lov om bygging og drift av elektriske anlegg (LOV 1969—06—19) Lov om erverv av vanfall, bergverk og annen fast eiendom m.v., Kap. I, jfr. kap. V (LOV 1917—12—14 16, kap. I), eller Vassdragsreguleringsloven (LOV 1917—12—14 17) eller Energiloven (LOV 1990—06—29 50).

SVERIGE

Enheter som transporterar eller distribuerar elektricitet med stöd av koncession enligt Lag (1902:71 s.1) innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

SCHWEIZ

Regionala organ för transport och distribution av elektricitetsverksamma med stöd av tillstånd till expropriation enligt Bundesgesetz vom 24. Juni 1902 betreffend die elektrischen Schwach- und Starkstromanlagen.

Regionala enheter som producerar elektricitet åt ovan nämnda organ enligt Bundesgesetz vom 22. Dezember 1916 über die Nutzbarmachung der Wasserkräfte, samt Bundesgesetz vom 23. Dezember 1959 über die friedliche Verwendung der Atomenergie und den Strahlenschutz.

TILLÄGG 6

TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION
AV GAS ELLER VÄRME

ÖSTERRIKE

gas: upphandlande enheter Energie-
wirtschaftsgesetz 1935.

värme: upphandlande enheter som transpor-
terar eller distribuerar värme på licens enligt
Österrikes Handels- och industriförfattning
(Gewerbeordnung), (BGBl. 50/74, senaste lyd-
else BGBl. 233/80)

FINLAND

Kommunala energibolag (kunnalliset ener-
gialaitokset), eller enheter, eller sammanslut-
ningar av enheter som distribuerar gas eller
värme med stöd av koncession beviljad av
kommunala myndigheter.

ISLAND

Sudurnes regionala värmeverk enligt lög nr.
100 árið 1974.

Reykjavíks kommunala fjärrvärmeverk och
övriga kommunala fjärrvärmeverk.

LIECHTENSTEIN

Liechtensteinische Gasversorgung

NORGE

Enheter som transporterar eller distribuerar
gas eller värme enligt Lov om bygging og drift
av fjernvarmeanlegg (LOV 1986—04—18 10)
eller Energieloven (LOV 1990—06—29 50).

SVERIGE

Enheter som transporterar eller distribuerar
gas eller värme med stöd av koncession enligt
Lag (1978:160) om vissa rörledningar.

SCHWEIZ

Regionala organ som driver en pipeline
enligt Bundesgesetz vom 4. Oktober 1963 über
Rohrleitungsanlagen zur Beförderung flüssiger
oder gasförmiger Brenn- und Treibstoffe.

TILLÄGG 7

UNDERSÖKNING AV FÖREKOMSTEN
AV OCH UTVINNING AV OLJA OCH GAS

ÖSTERRIKE

Enheter enligt Berggesetz 1975 (BGBl.
259/75, senaste lydelse BGBl. 355/90).

FINLAND

Enheter verksamma med stöd av lagen om
ensamrätt enligt paragraf 1 och 2 i ”Lag om
rätt att överlåta statens markegendom och
inkomstgivande rättigheter (687/78)”.

ISLAND

Statliga energikontoret enligt lög nr. 58 árið
1967.

LIECHTENSTEIN

NORGE

Upphandlande enheter som omfattas av Pet-
roleumsloven (LOV 1985—03—22 11) och för-
ordningar enligt lagen eller av Lov om under-
søkelse etter og utvinning av petroleum i
grunnen under norsk landområde (LOV
1973—05—04 21).

SVERIGE

Enheter som undersöker förekomsten av
eller utvinner olja eller gas med stöd av
koncession enligt Lag (1974:890) om vissa
mineralfyndigheter eller som erhållit tillstånd
enligt Lag (1966:314) om kontinentalsockeln.

SCHWEIZ

Regionala organ som undersöker förekom-
sten av eller utvinner olja eller gas enligt
kantona lagar om undersökning av förekom-

ten av olja som t.ex. Verfassung der Kantone eller Erdölkonkordat vom 24. September 1955 zwischen den Kantonen Zürich, Schwyz, Zyg, Schaffhausen, Appenzell Innerhoden, Appen-

zell Ausserhoden, St. Gallen, Argau und Thurgau eller Einführungsgesetze zum Zivilgesetzbuch der Kantone eller Spezialgesetzgebungen der Kantone.

TILLÄGG 8

UNDERSÖKNING AV FÖREKOMSTEN NORGE
AV OCH UTVINNING AV KOL ELLER
ANDRA FASTA BRÄNSLEN —

ÖSTERRIKE

Enheter enligt Berggesetz 1975 (BGBl. 259/75, senaste lydelse BGBl. 259/75).

FINLAND

—

ISLAND

Statliga energikontoret enligt lög nr. 58 árið 1967.

LIECHTENSTEIN

—

SVERIGE

Enheter som undersöker förekomsten av eller utvinner kol eller andra fasta bränslen med stöd av koncession enligt Lag (1974:890) om vissa mineralfyndigheter eller Lag (1985:620) om vissa torvfyndigheter eller som erhållit tillstånd enligt Lag (1966:314) om kontinentalsockeln.

SCHWEIZ

—

TILLÄGG 9

UPPHANDLANDE ENHETER INOM NORGE
SEKTORN JÄRNVÄGSTJÄNSTER

ÖSTERRIKE

Enheter enligt Eisenbahngesetz 1957 (BGBl. 60/57, senaste lydelse BGBl. 305/76).

FINLAND

Valtionrautatiet, Statsjärnvägarna

ISLAND

—

LIECHTENSTEIN

—

Norges Statsbaner (NSB) och enheter verk-samma enligt Lov innehållande saerskilte be-stemmelser angående anlegg av jernveie til almindelig benyttelse (LOV 1848—08—12) eller Lov innehållende bestemmelser angaaende jernveie til almindelig afbenyttelse (LOV 1854—09—07) eller Lov om tillægg til jernba-neloven af den 12te august 1848 og 23de april 1898.

SVERIGE

Offentliga enheter som tillhandahåller järn-vägstransporter i enlighet med Förordning (1988:1339) om statens spåranläggningar och Lag (1990:1157) om järnvägssäkerhet.

Regionala och lokala offentliga enheter som driver regional och lokal järnvägstrafik enligt Lag (1978:438) om huvudmannskap för viss kollektiv persontrafik.

Privata enheter som tillhandahåller järnvägstransporter med stöd av tillstånd enligt Förordning (1988:1339) om statens spåranläggningar i de fall sådant tillstånd är i enlighet med artikel 2.3 i direktivet.

SCHWEIZ

Schweizerische Bundesbahnen (SBB).

Samtliga övriga enheter enligt artikel 1.2 och artikel 2.1 i Eisenbahngesetz vom 20. Dezember 1957.

TILLÄGG 10

UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN TJÄNSTER INOM JÄRNVÄGAR I STADSTRAFIK, SPÅRVAGNAR, TRÅDBUSSAR ELLER BUSSAR

ÖSTERRIKE

Enheter enligt Eisenbahngesetz 1957 (BGBl. 60/57, senaste lydelse BGBl. 305/76) och Kraftfahrlinengesetz 1952 (BGBl. 84/52, senaste lydelse BGBl. 265/66).

FINLAND

Kommunala trafikbolag (kunnalliset liikennelaitokset) eller enheter som tillhandahåller allmänna busstjänster med stöd av koncession beviljad av kommunala myndigheter.

ISLAND

Reykjaviks kommunala bussbolag.

LIECHTENSTEIN

Liechtensteinische Post-, Telefon- und Telegraphenbetriebe (PTT).

NORGE

Norges Statsbaner (NSB) och enheter som tillhandahåller marktransporter enligt Lov innehållande särskilda bestämmelser angående anlegg av jernveie til almindelige benyttelse (LOV 1848—08—12) eller Lov innehållande

bestemmelser angaaende jernveie till almindelig afbenyttelse (LOV 1854—09—07) eller Lov om tillægg til jernbaneloven af 12te august 1848 og 23de april 1898 eller Lov om samferdsel (LOV 1976—06—04 63) eller Lov om anlegg av taugbaner og løpestrenger (LOV 1912—06—14 1).

SVERIGE

Offentliga enheter som tillhandahåller järnvägs- och spårvagnstransporter i stadstrafik enligt Lag (1978:438) om huvudmannskap för viss kollektiv persontrafik och Lag (1990:1157) om järnvägssäkerhet.

Offentliga eller privata enheter som tillhandahåller trådbuss- eller busstransporter i enlighet med Lag (1978:438) om huvudmannskap för viss kollektiv persontrafik och Lag (1988:263) om yrkestrafik.

SCHWEIZ

Schweizerische Post-, Telefon- und Telegraphenbetriebe (PTT).

Regionala organ som tillhandahåller spårvagnstransporter enligt artikel 2.1 i Eisenbahngesetz vom 20. Dezember 1957.

Regionala organ som tillhandahåller tjänster enligt artikel 4.1 i Bundesgesetz vom 29. März 1950 über die Trolleybusunternehmen.

Regionala organ som tillhandahåller reguljära kommersiella persontransporter enligt artikel 1.1.a och artikel 3.1 i Postverkehrsgesetz vom 2. Oktober 1924.

TILLÄGG 11

UPPHANDLANDE ENHETER INOM
SEKTORN FLYGPLATSFACILITETER

ÖSTERRIKE

Enheter enligt artikel 63—80 Luftfahrtgesetz 1957 (BGBl. 253/57).

FINLAND

Flygplatser som förvaltas av "Luftfartsverket" enligt Lag om luftfart (595/64).

ISLAND

Luftfartsverket.

LIECHTENSTEIN

—

NORGE

Enheter verksamma på luftfartsområdet en-

ligt Lov om luftfart (LOV 1960—12—16 1).

SVERIGE

Statligt ägda och förvaltade flygplatser enligt Lag (1957:297) om luftfart.

Privat ägda och förvaltade flygplatser med tillstånd till exploatering enligt lagen, där sådant tillstånd är förenligt med rekvisiten i artikel 2.3 i direktivet.

SCHWEIZ

Aéroport de Bâle-Mulhouse inrättad enligt Convention Franco-Suisse du 4 juillet 1949 relative à la construction et à l'exploitation de l'aéroport de Bâle-Mulhouse, à Blotzheim.

Flygplatser som drivs med stöd av tillstånd enligt artikel 37 i Bundesgesetz vom. 21 Dezember 1948 über die Luftfahrt.

TILLÄGG 12

UPPHANDLANDE ENHETER INOM
SEKTORN YTTRE ELLER INRE
HAMNAR ELLER ANDRA TERMINAL-
FACILITETER

ÖSTERRIKE

Inre hamnar som helt eller delvis ägs av Länder och/eller Gemeinden.

FINLAND

Hamnar ägda eller förvaltade av kommunala myndigheter enligt "Lag om kommunala hamnanordningar och trafikavgifter (955/76)".

Saima kanal (Saimaan kanavan hoitokunta).

ISLAND

Statliga fyrar och hamnmyndigheter enligt hafnalög nr. 69 árið 1984.

LIECHTENSTEIN

—

NORGE

Norges Statsbaner (NSB) (Järnvägsterminaler).

Enheter verksamma enligt Havneloven (LOV 1984—06—08 51).

SVERIGE

Statligt ägda och/eller förvaltade hamnar och terminalfaciliteter enligt Lag (1988:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, Förordning (1983:744) om trafiken på Göta kanal, Kungörelse (1970:664) om trafik på Södertälje kanal, Kungörelse (1979:665) om trafik på Trollhätte kanal.

SCHWEIZ

Rheinhäfen beider Basel: för kantonen Basel-Stadt inrättad enligt Gesetz vom 13. November 1919 betreffende Verwaltung der baselstädtischen Rheinhafenanlagen och för kantonen Basel-Land inrättad enligt Gesetz vom 26.

Oktober 1936 über die Errichtung von Hafен-,
Geleise- und Strassenanlagen auf dem "Ster-
nenfeld", Birsfelden, und in der "Au", Mut-
tenz.

TILLÄGG 13

DRIFT AV TELEKOMMUNIKATIONS- NÄT ELLER TILLHANDAHÅLLANDE AV TELEKOMMUNIKATIONSTJÄNSTER

ÖSTERRIKE

Österreichische Post- und Telegraphenver-
waltung (PTV)

FINLAND

Enheter verksamma med stöd av ensamrätt
enligt paragraf 4 i Lag om televerksamhet
(183/87) av den 16 juli 1990.

ISLAND

Post- och televerket enligt lög um fjarskipti
nr. 73 árið 1984 och lög um stjórn og starfsemi
póst- og símamála nr. 36 árið 1977.

LIECHTENSTEIN

Liechtensteinische Post-, Telefon- und Tele-
grafbetriebe (PTT).

NORGE

Enheter verksamma enligt Telegrafloven
(LOV 1988—04—29).

SVERIGE

Privata enheter verksamma med stöd av
tillstånd förenliga med rekvisiten i artikel 2.3 i
detta direktiv.

SCHWEIZ

Schweizerische Post, Telefon- und Telegra-
fenbetriebe (PTT).

371L0304/S

15.8.71

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 185/1

RÅDETS DIREKTIV

av den 26 juli 1971

om att upphäva begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster inom sektorn offentliga bygg- och anläggningsarbeten och vid tilldelningen av offentliga bygg- och anläggningskontrakt till entreprenörer verksamma genom agenturer eller filialer

(71/304/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.2 och 63.2 i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet om upphävande av begränsningar i etableringsfriheten¹ särskilt avsnitt IV B i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet om upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster², särskilt avsnitt V C.e 1 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

De närmare bestämmelserna om hur etableringsfrihet och fritt tjänsteutbud skall uppnås och närmare bestämmelser beträffande övergångsåtgärder har redan fastslagits i fråga om egenföretagares verksamhet som omfattas av ISIC-huvudgrupp 40 genom rådets direktiv nr 64/427/EEG och 64/429/EEG av den 7 juli 1964⁵. I enlighet med dessa direktiv kan de upphandlande myndigheterna inte tvinga fysiska eller juridiska personer som lyder under civilrätt och som tilldelats ett kontrakt, att utöva någon form av diskriminering på grund av underentreprenörernas nationalitet. De enda begränsningar

som tills vidare är tillåtna, gäller tilldelningen av offentliga bygg- och anläggningskontrakt när det är fråga om att delta i offentliga bygg- och anläggningsarbeten genom att tillhandahålla tjänster eller genom agenturer eller filialer. Därför är bestämmelserna i tidigare nämnda direktiv allmänt tillämpliga, vilket innebär att det är onödigt att upprepa dem i detta direktiv.

Bygg- och anläggningskontrakt inom ISIC-huvudgrupp 40 kan tilldelas eller utföras av organ som innehar koncessioner beviljade av staten, regionala eller lokala myndigheter eller av andra juridiska personer som lyder under offentlig rätt. Detta direktiv skall därför tillämpas på sådana kontrakt som representerar ett stort antal bygg- och anläggningsarbeten. I annat fall skulle dess tillämpningsområde minska väsentligt.

Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen innehåller i artikel 97 en specialbestämmelse om att bygga atomenergianläggningar för forskning eller industriell verksamhet. Enligt artikel 232 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen skall sådana fall inte omfattas av detta direktiv.

Sedan de allmänna handlingsprogrammen blivit antagna har Europeiska ekonomiska gemenskapen fastställt en egen nomenklatur för näringsverksamhet, kallad "Nomenklatur för näringsgrenar inom de europeiska gemenskaperna" (NICE). Denna nomenklatur, som innehåller hänvisningar till nationell nomenklatur, är således bättre anpassad till medlemsstaternas behov än ISIC-nomenklaturen (International Standard Industrial Classification of all Economic Activities). Därför bör NICE-nomenklaturen användas under förutsättning att den inte förändrar det tidsschema som fastslagits i allmänna hand-

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

³ EGT nr 62, 12.4.1965, s. 883/65.

⁴ EGT nr 13, 29.1.1965, s. 158/65.

⁵ EGT nr 117, 23.7.1964 s. 1863/64 och s. 1880/64.

lingsprogrammen som hänvisar till ISIC-nomenklaturen. Användningen av NICE-nomenklaturen i detta direktiv kan inte ha någon sådan effekt.

I samband med offentliga bygg- och anläggningsarbeten görs vanligtvis hänvisningar till tekniska specifikationer. Rådet har i sin förklaring vid antagandet av de allmänna handlingsprogrammen fastslagit, att tekniska specifikationer inte får innehålla några diskriminerande klausuler. Det är följaktligen nödvändigt att ge vissa närmare bestämmelser härom i detta direktiv.

Bestämmelser som är tillämpliga på egenföretagarnas samtliga verksamheter och som berör rese- och uppehållsvillkor för de personer, som åtnjuter etableringsfrihet och fritt tjänsteutbud är eller kommer att bli föremål för särskilda direktiv. Det system som är tillämpligt på arbetstagare som medföljer den person som utför tjänsterna eller utför arbetet för dennes räkning styrs av bestämmelser som fastställts enligt artiklarna 48 och 49 i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall, i fråga om de fysiska personer och bolag eller enskilda firmor som omfattas av avsnitt I i de allmänna handlingsprogrammen, och som tillhandahåller tjänster eller är verksamma genom agenturer eller filialer (här nedan kallade förmånstagare), avskaffa den begränsning som nämns i avsnitt III i dessa allmänna handlingsprogram och som berör rätten att lämna anbud, tilldelas, utföra eller deltaga i utförandet av bygg- och anläggningsarbeten för statens, eller regionala eller lokala myndigheters eller offentligtjuridiska personers räkning.

Artikel 2

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall gälla egenföretagarnas verksamhet som omfattas av huvudgrupp 40 i bilaga 1 i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten. Dessa verksamheter motsvarar de som anges i huvudgrupp 40 i "Nomenklatur för näringsgrenar inom den europeiska gemenskapen" (NICE). Det återfinns i bilagan till detta direktiv.

2. Detta direktiv skall inte gälla:

a) anläggningar inom mekanisk och elektrisk industri eller energiproduktion, med undantag för sådana delar av an-

läggningarna som kan betraktas som bygg- och anläggningsarbeten,

b) byggande av atomenergianläggningar för forskning eller industriell verksamhet,

c) schaktningsarbeten, schaktborring, muddring och avfallshandling i samband med utvinning av mineraler (gruvor och mineralbrott).

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall i första hand avskaffa följande begränsningar:

a) De som hindrar förmånstagarna från att tillhandahålla tjänster på lika villkor och med samma rättigheter som för de egna medborgarna. De begränsningar som skall avskaffas skall särskilt omfatta bestämmelser fastslagna genom lagar och andra författningar och förvaltningspraxis som påbjuder eller tillåter tillämpning av diskriminering till skada för förmånstagarna från fysisk eller juridisk persons sida som tilldelats ett kontrakt för att utföra eller leda ett bygg- och anläggningsarbete eller för att ansvara för offentliga tjänster genom att de beviljats särskilda rättigheter eller ensamrätt, beträffande kontrakt som sådana personer i sin tur kan tilldela för att utföra ett sådant arbete.

b) De som härrör från förvaltningspraxis som resulterar i att förmånstagarna utsätts för diskriminering i jämförelse med de egna medborgarna,

c) De som härrör från bestämmelser och förfaranden och som, även om de tillämpas oberoende av nationalitet, ändå uteslutande eller i huvudsak utgör hinder för medborgare från andra medlemsstater i deras yrkesutövning eller handelsverksamhet. Diskriminerande tekniska specifikationer, hör till de begränsningar som särskilt skall avskaffas. De skall dock inte betraktas som diskriminerande om de är motiverade med tanke på syftet med kontraktet.

2. Medlemsstaterna skall särskilt säkerställa att:

a) förmånstagarna, på samma villkor som de egna medborgarna, får samma förmåner beträffande kredit, stöd och bidrag som de offentliga myndigheterna har bestämt med tanke på detta vid utförandet av bygg- och anläggningsarbeten på medlemsstaternas territorium.

b) förmånstagarna utan begränsning och i varje fall på samma villkor som de egna medborgarna skall ha tillgång till de

leveransmöjligheter som staten kan kontrollera och som är nödvändiga för fullföljandet av kontraktet.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 juli 1971.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv inom tolv månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta informera kommissionen om detta.

På rådets vägnar

A. MORO

Ordförande

BILAGA

LISTA ÖVER YRKESVERKSAMHETER

som anges i Nomenklatur för näringsgrenar inom Europeiska gemenskapen

(NICE)

<i>Huvud grupp</i>	<i>Grupp</i>
40	BYGGVERKSAMHET
400	Byggverksamhet (icke-specialiserad), rivning
	400.1 Icke-specialiserat byggande
	400.2 Rivning
401	Byggande av hus (bostäder m.m)
	401.1 Allmänt byggande av hus
	401.2 Takbeläggningar
	401.3 Byggande av skorstenar och uppvärmningsanordningar
	401.4 Isolering mot vatten och fukt
	401.5 Reparationer och underhåll av fasader
	401.6 Byggnadsställningar
	401.7 Annan byggverksamhet (inklusive konstruktionsarbetet)
402	Väg- och vattenbyggnad: byggande av vägar, broar, järnvägar, etc.
	402.1 Allmän väg- och vattenbyggnad
	402.2 Markberedning ovan jord
	402.3 Anläggningsarbeten på land (över och under jord)
	402.4 Byggande av kanaler och hamnar
	402.5 Vägbygge (inklusive flygplatser och landningsbanor)

<i>Huvud grupp</i>	<i>Grupp</i>
	402.6 Särskilda arbeten inom väg- och vattenbyggnad (inklusive gatuskyltar och signaler och sjömärken, installationer av ledningar och röranläggningar för gas, vatten och kolväte, och installation av el- och telekommunikationsnät)
403	Installationsarbeten
	403.1 Allmänna installationer
	403.2 Installation av gas, vatten och sanitetsutrustning
	403.3 Installation av värme och ventilation (installation av centralvärme, luftkonditionering och ventilationsanläggning)
	403.4 Isolering mot värme, ljud och vibrationer
	403.5 Elinstallation
	403.6 Installation av antenner, åskledare, telefoner etc.
404	Inredning och slutförande
	404.1 Allmän inredning och slutförande av byggnation
	404.2 Murning
	404.3 Finsnickerier, särskilt snickeriinredningar (inklusive läggande av trägolv)
	404.4 Målning, tapetsering och glasmästararbeten
	404.5 Fasadarbeten och golv- och väggtäckande arbeten (inklusive kakelsättning och annan golvbeläggning)
	404.6 Övriga avslutande arbeten (inklusive installation av spisar och öppna spisar, etc.)

371L0305/S

25.8.71

Europeiska gemenskapernas officiella tidning

Nr L 185/5

RÅDETS DIREKTIV

av den 26 juli 1971

för samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten

(71/305/EEG)

DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 57.2, 66 och 100 i detta,

med beaktande av allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹ och särskilt dess avdelning IV B1,

med beaktande av allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av friheten att tillhandahålla tjänster² och särskilt dess avdelning V C e 1,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴ och

med beaktande av följande:

För att samtidigt uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster vad gäller offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten i medlemsstaterna genom statliga, regionala eller lokala myndigheter eller andra juridiska personer under offentlig rätt, krävs inte bara att man undanröjer hinder, utan också att man samordnar nationella förfaranden för offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten.

Vid samordningen skall största möjliga hänsyn tas till rådande förfaranden och administrativ praxis i varje medlemsstat.

Rådet har i ett uttalande beträffande de ovannämnda Allmänna programmen betonat att samordning bör grundas på följande

principer: förbud mot tekniska specifikationer med diskriminerande effekt, korrekt annonsering av kontrakten, fastställande av objektiva kriterier på deltagande och införande av ett förfarande med gemensam övervakning av att dessa principer efterlevs.

Av de organ som för närvarande tillhandahåller transporttjänster i medlemsstaterna lyder några under den offentliga rätten och andra under privaträtten. I enlighet med den allmänna transportpolitikens syften bör likabehandling garanteras inte bara mellan skilda företag, som tillhandahåller samma slags transporttjänster, utan också mellan sådana företag och företag som tillhandahåller andra slags transporttjänster.

I avvaktan på att bestämmelser antas om samordning av förfaranden, som tar hänsyn till ovan beskrivna särskilda omständigheter, är det alltså nödvändigt att från tillämpningen av detta direktiv undanta ovan angivna myndigheter, vilka annars på grund av sin juridiska form skulle falla under detsamma.

Det är nödvändigt att i fråga om produktion, distribution och överföring eller transport av vatten och energi undvika att olika förfaranden används beroende på om upphandlingen görs av statliga, regionala eller lokala myndigheter eller av andra juridiska personer under offentlig rätt, eller beroende av om tjänsterna tillhandahålls av skilda juridiska personer. För den skull är det nödvändigt att från detta direktivs tillämpning undanta ovan angivna organ, vilka på grund av sin juridiska form annars skulle falla därunder, tills erfarenheterna har givit underlag för en slutlig lösning.

Bestämmelser måste införas för undantagsfall, där åtgärder för samordning av förfaranden inte nödvändigtvis måste vidtas, sådana fall måste dock starkt begränsas.

¹ EGT N 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT Nr 2, 15.1.1962, s. 32/62.

³ EGT Nr 62, 13.4.1965, s.883/65.

⁴ EGT Nr 63, 13.4.1965, s.929/65.

Kontrakt på bygg- och anläggningsarbeten som inte uppgår till 1 000 000 EUA kan tillsvidare undandras från den konkurrens om föreskrivs i detta direktiv, och det är lämpligt att undanta dem från samordningsåtgärder. Då erfarenhet vunnits torde kommissionen vid en senare tidpunkt underställa rådet ett nytt förslag till direktiv med sikte på att sänka tröskeln för tillämpningen av samordningsåtgärder för offentliga bygg- och anläggningsarbeten.

För att garantera utvecklingen av effektiv konkurrens inom det offentliga upphandlingsområdet är det nödvändigt att meddelanden från de upphandlande myndigheterna annonseras ut inom hela gemenskapen. Informationen i dessa meddelanden måste göra det möjligt för entreprenörer etablerade inom gemenskapen att avgöra om de föreslagna upphandlingarna är av intresse för dem. Därmed är det lämpligt att ge dem korrekt information om de tjänster som skall tillhandahållas och därmed förknippade villkor. Då det gäller särskilt selektivt förfarande, är syftet med annonseringen att ge entreprenörer i medlemsstaterna tillfälle att visa intresse för upphandlingarna genom att efterfråga uppmaningar att avge anbud på gällande villkor hos de upphandlande myndigheterna.

Ytterligare information om upphandlingarna måste såsom brukligt i medlemsstaterna ges i kontraktshandlingarna för varje upphandling eller i motsvarande dokument.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

I detta direktiv avses med

- a) *offentliga upphandlingskontrakt* för bygg- och anläggningsarbeten: skrivna avtal med ekonomiska villkor mellan en leverantör (fysisk eller juridisk person) och en av de nedan under b angivna upphandlande myndigheterna, som omfattar någon av verksamheterna angivna i artikel 2 av rådets direktiv den 26 juli 1971 angående upphävandet av begränsningar av det fria tillhandahållandet av tjänster inom sektorn för offentlig upphandling av bygg- och an-

läggningsarbeten och mot tilldelning av offentliga kontrakt till entreprenörer genom agenter eller branschorganisationer¹;

- b) *upphandlande myndigheter*: statliga, regionala, eller lokala myndigheter och de juridiska personer som lyder under offentlig rätt och förtecknas i bilaga I;
- c) *anbudsgivare*: entreprenör som har lämnat in anbud och anbudssökande: entreprenör som har sökt uppmaning att delta i ett selektivt anbuds förfarande.

Artikel 2

Vid tilldelning av offentliga kontrakt på bygg- och anläggningsarbeten skall de upphandlande myndigheterna tillämpa sina nationella förfaranden, som anpassade till bestämmelserna i detta direktiv.

Artikel 3

1. För de fall de upphandlande myndigheterna tecknar kontrakt av samma typ som enligt artikel 1 a, men ersättningen för arbetet som skall utföras består antingen bara av rätten att nyttja anläggningen eller av både denna rätt och rätt till betalning, skall detta direktiv inte gälla för denna s.k. koncession. I alla andra fall är tillämpningen av bestämmelserna för tilldelning av offentliga kontrakt obligatorisk.

2. När koncessionshavaren själv är en av de upphandlande myndigheterna måste han vid tilldelningen av kontrakt på bygg- och anläggningsarbeten tillämpa de nationella förfarandena anpassade till detta direktivs bestämmelser såvitt gäller arbeten som skall utföras av tredje part.

3. Då statliga, regionala eller lokala myndigheter eller något av de offentligrättsliga subjekten enligt bilaga I ger annan koncessionshavare än en upphandlande myndighet rätten att få offentliga arbeten utförda och att utnyttja dem, skall koncessionen innehålla villkoret att en sådan koncessionshavare måste iakta förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet såvitt gäller kontrakt som tilldelats tredje part.

4. Kontrakt på offentliga bygg- och anläggningsarbeten som tilldelats av organ som lyder under offentlig rätt och som tillhandahåller transporttjänster undantas från tillämpningen av detta direktiv.

5. Bestämmelserna i detta direktiv gäller inte offentliga kontrakt på bygg- och anläggningsarbeten som tilldelats av organ inom produktion, distribution, överföring eller transport av vatten och energi.

¹EGT Nr L 185, 16.8.1971, s. 1.

Artikel 4

Direktivet gäller inte offentliga kontrakt tilldelade av en medlemsstat

- för att uppfylla ett internationellt avtal med tredje land, där avtalet vad beträffar tilldelningen av kontraktet innehåller bestämmelser som avviker från detta direktiv,
- åt företag i tredje land för att uppfylla ett internationellt avtal som utesluter företag från medlemsstaterna,
- i enlighet med en internationell organisations särskilda procedurregler.

Artikel 5

1. Bestämmelserna för "öppet förfarande" i detta direktiv (artiklarna 10-13, 16, 20 och 23-29) skall gälla för nationella förfaranden, enligt vilka varje intresserad entreprenör får lämna in anbud.

2. Bestämmelserna för "selektivt förfarande" i detta direktiv (artiklarna 10-12, 14, 15, 17, 18, 20-29) skall gälla för nationella förfaranden, enligt vilka entreprenörer får lämna in anbud endast om de uppmanats därtill av de upphandlande myndigheterna.

3. Endast artikel 10 skall gälla för kontrakt tilldelade i sådana fall som anges i artikel 9.

Artikel 6

I de fall kontrakten berör projektering och byggande av allmännyttiga bostäder, där omfattning och komplexitet liksom beräknad varaktighet av arbetena gör det angeläget att planeringen från början sker i nära samverkan i en grupp med representanter från de upphandlande myndigheterna, sakkunniga och entreprenören med ansvar för arbetenas utförande, får ett särskilt upphandlingsförfarande användas för att välja den entreprenör, som är mest lämpad att ingå i gruppen.

Framför allt skall de upphandlande myndigheterna i meddelandet om upphandling lämna en så fullständig beskrivning som möjligt av de arbeten som skall utföras, för att ge intresserade entreprenörer möjlighet att bilda sig en god uppfattning om projektet. Dessutom skall de upphandlande

myndigheterna i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 23-28 i meddelandet ange de personliga, tekniska och finansiella villkor, som skall uppfyllas av sökandena.

Då ett sådant förfarande används skall de upphandlande myndigheterna tillämpa gemensamma regler för annonsering vid selektivt förfarande och för kriterierna för kvalitativt urval.

Artikel 7

1. Bestämmelserna i Avdelning II, II och IV och i artikel 9 skall enligt villkoren i artikel 5 gälla för offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten, vilkas uppskattade värde uppgår till minst 1 000 000 EUA.

2. Ett kontrakt får inte delas upp i avsikt att kringgå bestämmelsen i denna artikel.

Artikel 8

Vid beräkningen av belopp enligt artiklarna 7, 9 och 29 skall hänsyn tas inte bara till värdet av kontrakten, utan också till det uppskattade värdet av material och utrustning som krävs för genomförandet, och som de upphandlande myndigheterna ställer till entreprenörens förfogande.

Artikel 9

De upphandlande myndigheterna får tilldela sina kontrakt utan att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv, med undantag för artikel 10, i följande fall:

- a) Om inga anbud inkommer, eller då anbud avviker från reglerna för ett förfarande enligt detta direktiv, eller då anbud inte kan godkännas enligt nationella bestämmelser som följer bestämmelserna i avdelning IV, såvida inte villkoren i det ursprungliga kontraktet väsentligt ändras.
- b) Om av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt arbetena bara kan utföras av en viss entreprenör.
- c) Om arbetena utförs enbart för att tjäna forskning, experiment, studier eller utveckling.
- d) I den utsträckning det är absolut nödvändigt när man inte kan iakta de fastställda tidsfristerna i andra förfaranden till följd av synnerlig brådska, orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses av de upphandlande myndigheterna.
- e) Om arbetena sekretessbeläggs, eller om deras utförande måste förenas med särskilda säkerhetsåtgärder enligt lag

eller annan författning i den berörda medlemsstaten, eller om hänsyn till medlemsstatens grundläggande säkerhet så kräver.

Allmänna regler på det tekniska området

Artikel 10

- f) Då det gäller tillkommande arbeten som inte ingick i det ursprungligen utformade eller i det först tecknade kontraktet men som genom oförutsedda omständigheter blivit nödvändiga för att genomföra de däri beskrivna arbetena, under förutsättning att kontraktet tilldelas samma entreprenör
- när sådana arbeten av tekniska eller finansiella skäl inte kan avskiljas från huvudkontraktet utan stora olägenheter för de upphandlande myndigheterna,
  - eller när sådana arbeten, även om de skulle kunna skiljas från det ursprungligen utformade kontraktet, är absolut nödvändiga för senare skeden.

Det totala värdet av tilldelade kontrakt på tillkommande arbeten får inte dock överstiga 50 % av värdet på det ursprungliga kontraktet.

- g) Då det gäller nya arbeten bestående av upprepning av liknande arbeten som anförtrots det företag, vilket av samma upphandlande myndighet blivit tilldelat ett tidigare kontrakt, förutsatt att sådana arbeten är förenliga med ett grundläggande projekt, för vilket ett första kontrakt tilldelats enligt förfarandena i artikel 5.

Så snart det första projektet är aktuellt för anbudsgivning, måste ett meddelande ges ut om att ett visst upphandlingsförfarande kan komma till användning, och den totalt uppskattade kostnaden för tillkommande arbeten skall räknas in av de upphandlande myndigheterna vid tillämpningen av bestämmelserna i artikel 5. Detta förfarande får bara användas under tre år efter undertecknandet av det ursprungliga kontraktet.

- h) I undantagsfall, då karaktären av arbetena eller därmed förknippade risker inte tillåter en uppskattning av totalvärdet i förväg.

Före utgången av juni varje år skall medlemsstaterna sända en förteckning till kommissionen över antalet och totala värdet av tilldelade entreprenadkontrakt under föregående år på grundval av denna artikel, åtminstone vad beträffar kontrakt som tilldelats av statliga, delstatliga och regionala myndigheter. Medlemsstaterna skall så långt det är möjligt indela de tilldelade kontrakten i de kategorier som angivits i denna artikel.

AVDELNING II

1. De tekniska specifikationer som angivits i bilaga II och beskrivningen av metoder för test, kontroll, godkännande och beräkning skall finnas i de allmänna eller specifika avtalsdokumenten. Sådana tekniska specifikationer kan lämnas genom hänvisningar till nationella standarder.

2. Såvida inte undantag krävs på grund av kontraktets föremål skall medlemsstaterna förbjuda inskrivning av sådana tekniska specifikationer i kontrakten, som anger produkter av särskilt märke, ursprung eller framställning, och därmed gynnar eller utesluter vissa företag. I synnerhet förbjuds angivandet av varumärken, patent, typbeteckningar, specifika ursprung eller framställningar. Emellertid får en sådan specifikation förekomma om den följs av "eller likvärdig" och de upphandlande myndigheterna inte på annat sätt kan beskriva kontraktets föremål med tillräcklig precision och begriplighet för alla berörda.

Artikel 11

När projekt är aktuella för anbudstävlan eller då uppmaning att lämna in anbud tillåter anbudsgivarna att föreslå variationer av upphandlingsföremålet, får de upphandlande myndigheterna inte avvisa ett anbud enbart på den grunden, att det har utformats med tillämpning av annan prisberäkning än den som används i upphandlingslandet, förutsatt att anbudet följer villkoren i kontraktshandlingarna. Anbudsgivarna måste foga till sina anbud allt nödvändigt underlag för bedömningen av anbudet, och de måste förse de upphandlande myndigheterna med varje ytterligare förklaring som denna anser nödvändig.

AVDELNING III

Gemensamma regler för publicering

Artikel 12

Upphandlande myndigheter, som avser att tilldela kontrakt på offentliga bygg- och anläggningsarbeten genom öppet eller selektivt upphandlingsförfarande, skall ge ut meddelande om detta.

Sådant meddelande skall utsändas till Byrån för gemenskapens

officiella publikationer och skall i fullständigt skick återges i Europeiska gemenskapernas officiella tidning på gemenskapernas officiella språk, varvid endast originaltexten är autentisk.

Vid påskyndat förfarande enligt artikel 15 skall meddelandet publiceras endast i originaltext i de fyra utgåvorna av Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Meddelandet enligt föregående stycke skall publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning senast nio dagar efter avsändandet eller, vid påskyndat förfarande enligt artikel 15, senast fem dagar efter avsändandet.

Meddelandet får inte publiceras i officiella tidningar eller i fackpressen i det land, där de upphandlande myndigheterna finns före datum för avsändandet, och det måste innehålla uppgift om detta datum. Det får inte innehålla annan information än den som publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

De upphandlande myndigheterna måste kunna styrka vilken dag meddelandet avsänts.

Artikel 13

Vid öppet upphandlingsförfarande skall den av de upphandlande myndigheterna fastställda tidsfristen för mottagande av anbud vara minst trettiosex dagar från det meddelandet om upphandling avsänts. Förutsatt att de har begärts i god tid, måste tilläggsinformation hänförlig till kontraktsskildningen lämnas av de upphandlande myndigheterna senast sex dagar före det sista datum som fastställts för mottagande av anbud.

Då anbud inte kan avges utan ett besök på platsen eller utan genomgång på platsen av dokument hänförliga till upphandlingen, skall fristen enligt föregående stycke utsträckas i motsvarande mån.

Artikel 14

Vid selektivt upphandlingsförfarande skall den av de upphandlande myndigheterna fastställda tiden för mottagande av anbud vara minst tjugo dagar från det meddelandet om upphandling avsänts.

De upphandlande myndigheterna skall samtidigt och skriftligen uppmana de utvalda anbudssökandena att avge sina anbud.

Den av de upphandlande myndigheterna bestämda fristen för mottagande av anbud skall vara minst tjugo dagar från det

uppmeningen avsänts. Förutsatt att den begärts i god tid, måste tilläggsinformation med anknytning till kontraktshandlingarna tillhandahållas av de upphandlande myndigheterna senast sex dagar före sista datum som fastställts för mottagande av anbud.

Då anbud inte kan avges utan besök på platsen eller utan genomgång på platsen av dokument hänförliga till kontraktshandlingarna skall tidsfristerna enligt föregående stycke utsträckas i motsvarande mån.

Artikel 15

Om tidsfristerna enligt föregående artikel på grund av brådska inte utan svårighet kan tillämpas, får de upphandlande myndigheterna tillämpa följande kortare frister:

- en frist för mottagande av anbudsansökningar, som inte får vara kortare än tolv dagar från det meddelandet avsänts;
- en frist för mottagande av anbud, som inte får vara kortare än tio dagar från det uppmaning att lämna in anbud avsänts.

Förutsatt att den har begärts i god tid, måste tilläggsinformation med anknytning till kontraktshandlingarna tillhandahållas av de upphandlande myndigheterna senast fyra dagar före det sista datum, som fastställts för mottagande av anbud.

Anbudsansökningar och anbudsinfordringar får ske skriftligen eller per telegram, telex eller telefon. Då anbudsansökningar görs via telegram, telex eller telefon, måste de bekräftas skriftligen.

Artikel 16

Vid öppet upphandlingsförfarande skall meddelandet om detta innehålla åtminstone följande information:

- a) datum för avsändandet till Byrån för europeiska gemenskapernas officiella publikationer,
- b) det valda upphandlingsförfarandet,
- c) platsen, där arbetena skall utföras; arten och omfattningen av de tjänster som skall tillhandahållas och arbetenas allmänna karaktär; om kontraktet är uppdelat: storleksordningen för de olika delarna och möjligheterna till anbudsinlämning för enstaka eller flera delar respektive alla delar; om meddelandet gäller en entreprenad, vilken vid sidan av det eventuella genomförandet föranleder projektering, bara den information som behövs för att entreprenörerna skall förstå upphandlingens syfte och kunna avge anbud därefter,

- d) tid inom vilken arbetena skall vara avslutade,
- e) adressen till den upphandlande myndigheten,
- f) adressen till det organ, från vilket kontraktsdokument och tillkommande dokument kan beställas och sista datum för sådan beställning; vidare belopp och betalningsvillkor i samtliga fall, då avgift skall erläggas för sådana dokument,
- g) sista datum för mottagande av anbud, adress till vilken anbud skall sändas och det eller de språk de skall avfattas på,
- h) de personer, som får närvara vid anbudsöppningen, och datum, klockslag och plats för öppnandet,
- i) information om depositioner och varje annat slags garanti, vilka kan krävas av de upphandlande myndigheterna,
- j) de huvudsakliga villkoren för finansiering och betalning och/eller hänvisningar till bestämmelser i lag eller annan författning, där villkoren anges,
- k) den specifika juridiska form i vilken flera entreprenörer kan bli ålagda att samverka om de tilldelas upphandlingskontraktet,
- l) de ekonomiska och tekniska minimikrav som ställs på entreprenörerna av de upphandlande myndigheterna vid urvalet; dessa krav får inte avvika från vad som anges i artiklarna 25 och 26,
- m) den period under vilken anbudsgivarna skall vara bundna av sina anbud.

Artikel 17

Vid selektiva förfaranden skall meddelandet om upphandling innehålla åtminstone följande information:

- a) uppgifter enligt artikel 16 a, b, c, d, e och k,
- b) sista dag för mottagande av anbudsansökan, adressen till vilken de måste sändas, och det eller de språk de skall avfattas på,
- c) den dag då den upphandlande myndigheten senast skall uppmana till anbudsgivning,
- d) den information som skall lämnas i anbudsansökan, i form av uppgifter som senare kan kontrolleras angående entreprenörens personliga ställning och de tekniska och ekonomiska minimikrav, som de upphandlande myndigheterna ställer vid urvalet av entreprenörer; dessa krav får inte avvika från vad som anges i artiklarna 25 och 26.

Artikel 18

En uppmaning till anbudsgivning vid selektiva förfaranden skall innehålla åtminstone följande information:

- a) uppgifter enligt artikel 16 f, g, i och j,
- b) hänvisning till det meddelande som nämnts i artikel 17,
- c) uppgift om varje dokument som skall bifogas anbudet, antingen för att styrka de av anbudssökanden enligt artikel 17 d lämnade kontrollerbara uppgifterna, eller för att utöka den enligt samma artikel föreskrivna informationen på samma villkor som fastställts i artiklarna 25 och 26,
- d) kriterierna för tilldelning av kontraktet om de ej framgår av meddelandet om upphandling.

Artikel 19

De upphandlande myndigheterna får i Europeiska gemenskapernas officiella tidning införa meddelanden om offentliga bygg- och anläggningsarbeten, vilka inte är underkastade publiceringsplikt, om värdet av sådana kontrakt uppgår till minst 500 000 europeiska beräkningsenheter.

AVDELNING IV

Gemensamma regler för deltagande

Artikel 20

Kontrakt skall tilldelas med utgångspunkt från de kriterier som fastställts i kapitel 2 av denna avdelning, efter det att de tilldelande myndigheterna kontrollerat lämpligheten hos de anbudsgivare, som inte skall uteslutas enligt artikel 23 till följd av kriterierna i artiklarna 25–28 för ekonomisk och finansiell ställning liksom teknisk kunskap eller förmåga.

Artikel 21

Anbud kan lämnas in av grupper av entreprenörer. Dessa grupper får inte åläggas att anta någon speciell juridisk form för att kunna lämna in anbud; emellertid kan den utvalda gruppen åläggas att göra så, när den har blivit tilldelad kontraktet.

Artikel 22

I selektiva förfaranden enligt artikel 5.2 skall de tilldelande myndigheterna välja ut entreprenörer, vilka skall uppmanas att lämna in anbud, på grundval av de uppgifter som lämnats enligt bestämmelserna i artikel 17 d.

Varje medlemsstat skall se till att dess upphandlande myndigheter uppmanar de entreprenörer från andra medlemsstater, vilka uppfyller de nödvändiga förutsättningarna för att lämna in anbud, på samma villkor som inhemska leverantörer.

Kapitel 1

Kriterier för kvalitativt urval

Artikel 23

Den entreprenör kan uteslutas från deltagande i kontrakt som:

- a) är i konkurs eller likvidation, är föremål för tvångsförvaltning, har ingått i ackordsuppgörelse med borgenärer, som tillsvidare ej driver sin affärsverksamhet eller befinner sig i en motsvarande situation, till följd av liknande förfarande enligt nationella lagar och förordningar,
- b) är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller för annat liknande förfarande under nationella lagar eller förordningar,
- c) enligt lagkraftvunnen dom har fällts för en lagstridig handling som hänförs till yrkesutövningen,
- d) har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen, som på något sätt kan styrkas av den upphandlande myndigheten,
- e) inte har uppfyllt sina skyldigheter att erlagga socialförsäkringsavgifter enligt stadgade bestämmelser i det land där han är verksam eller i det land, där den upphandlande myndigheten finns,
- f) inte har uppfyllt sina skyldigheter att erlagga skatter enligt stadgade bestämmelser i det land, där den upphandlande myndigheten finns,
- g) har gjort sig skyldig till allvarlig brist i sin informationsplikt enligt detta kapitel.

Om den upphandlande myndigheten kräver bevis av entre-

prenören att inget av de i punkt a, b, c, e eller f beskrivna fallen är tillämpligt på honom, skall den godta som tillräckligt bevis:

- för a, b eller c framläggandet av utdrag ur kriminalregistret eller, om detta inte går, av ett likvärdigt dokument utgivet av en rättslig eller administrativ myndighet i ursprungslandet eller det land personen kommer från, som visar att dessa villkor är uppfyllda;
- för e eller f ett intyg från behörig myndighet i den berörda medlemsstaten.

Där landet i fråga inte ger ut sådana dokument eller intyg, kan de ersättas av en edlig utsaga av vederbörande inför en rättslig eller administrativ myndighet, notarius publicus eller behörig bransch- eller handelsorganisation i ursprungslandet eller i det land personen kommer från.

Medlemsstaterna skall inom den tid som fastställts enligt artikel 32 ange myndigheter och organ med behörighet att utfärda dessa dokument, och de skall utan dröjsmål underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta.

Artikel 24

En entreprenör som vill delta i ett offentligt kontrakt om bygg- och anläggningsarbeten kan åläggas att visa, att han är upptagen i yrkes- eller handelsregister enligt lag i det medlemsland, där han är etablerad: i Belgien registre du commerce - Handelsregister; i Tyskland Handelsregister och Handwerksrolle; i Frankrike registre du commerce och répertoire des métiers; i Italien Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato och Registro delle commissioni provinciali per l'artigianato; i Luxemburg registre aux firmes och rôle de la chambre des métiers; i Nederländerna Handelsregister.

Artikel 25

Bevis om entreprenörens finansiella och ekonomiska ställning kan som regel utgöras av en eller flera av följande referenser:

- a) relevanta intyg från banker;
- b) uppvisande av bolagets balansräkningar eller utdrag ur dem, såvitt offentlig redovisning av balansräkningen krävs enligt bolagslagarna i det land där entreprenören är etablerad;
- c) uppgift om företagets totala omsättning och dess om-

sättning för bygg- och anläggningsarbeten under de tre föregående räkenskapsåren.

De upphandlande myndigheterna skall specificera i meddelandet om upphandling eller i uppmaningen till anbuds-givning vilken eller vilka referenser, som skall uppges utöver de i a, b och c angivna.

Om en entreprenör har godtagbart skäl för att inte förete de av de upphandlande myndigheterna begärda referenserna, får han dokumentera sin ekonomiska ställning så som de upphandlande myndigheterna anser lämpligt.

Artikel 26

Bevis om entreprenörens tekniska kunskap och förmåga får lämnas enligt följande:

- a) entreprenörens utbildning och yrkeskvalifikationer och/eller motsvarande för företagets ledning och, i synnerhet, för den eller de personer, som är ansvariga för arbetenas utförande;
- b) en förteckning över de arbeten som utförts under de fem senaste åren, tillsammans med intyg att de viktigaste arbetena utförts på tillfredsställande sätt. Dessa intyg skall ange värde, tidpunkt och plats för entreprenaderna och huruvida arbetena utförts enligt gängse branschnormer och slutfördes på ett riktigt sätt. Om det är nödvändigt skall behörig myndighet sända dessa intyg direkt till den upphandlande myndigheten;
- c) beskrivning av verktyg, anläggning och teknisk utrustning som entreprenören disponerar över för arbetenas utförande;
- d) uppgift om medelantalet anställda i företaget och antalet anställda med ledningsuppgifter för vart och ett av de tre senaste åren;
- e) uppgift om vilka tekniker eller tekniska organ som entreprenören kan disponera för arbetenas genomförande, oavsett om de tillhör företaget eller ej.

De upphandlande myndigheterna skall i meddelandet om upphandling eller i uppmaningen till anbuds-givning ange vilka av dessa referenser som krävs.

Artikel 27

Inom de begränsningar som anges i artiklarna 23-26 kan den upphandlande myndigheten uppmana entreprenörerna att komplettera eller att förtydliga de angivna intygen och dokumenten.

Artikel 28

1. Medlemsstater som har officiella förteckningar över godkända entreprenörer måste då detta direktiv träder i kraft anpassa dem till artikel 23 a-d, g och till artiklarna 24-26.

2. Entreprenörer som registreras i dessa förteckningar får inför varje kontrakt hos den upphandlande myndigheten förete ett registreringsintyg utfärdat av behörig myndighet. Intyget skall innehålla de referenser som möjliggjort registreringen och klassificeringen av företaget.

3. Av behörigt organ styrkt registrering i sådan förteckning skall för upphandlande myndigheter i andra medlemsstater innebära en presumtion för lämplighet i fråga om arbeten motsvarande entreprenörens klassificering bara såvitt rör artiklarna 23 a-d och g, 24, 25 b-c och 26 b och d men inte vad rör artiklarna 25 a och 26 a, c och e.

Information som kan utläsas från registrering i officiella förteckningar får inte ifrågasättas. Då det gäller erläggande av obligatoriska socialförsäkringsavgifter kan emellertid krävas ett ytterligare intyg från entreprenören så snart ett kontrakt erbjuds.

De upphandlande myndigheterna i andra medlemsstater skall tillämpa ovanstående bestämmelser endast till förmån för entreprenörer etablerade i det land, där den officiella förteckningen förs.

4. För registrering av entreprenörer från andra medlemsstater i sådan förteckning får inte krävas bevis eller uppgifter utöver vad som krävs av inhemska entreprenörer, och under inga förhållanden fler än som föreskrivs i artiklarna 23-26.

5. Medlemsstater som har en officiell förteckning skall till övriga medlemsstater meddela adressen till det organ, där begäran om registrering görs.

Kapitel 2

Kriterier för tilldelning av kontrakt

Artikel 29

1. De kriterier som de upphandlande myndigheterna skall följa vid tilldelningen av kontrakt skall vara:

- antingen enbart det lägsta priset;

- eller, då tilldelning sker till förmån för det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, olika kriterier hänförliga till kontraktet t.ex. pris, tid för fullgörande, driftkostnader, lönsamhet, teknisk förtjänst.

2. I det senare alternativet skall de upphandlande myndigheterna i kontraktshandlingarna eller i meddelandet om upphandling ange alla de kriterier, som de avser att tillämpa vid tilldelningen, om möjligt i rangordning.

3. Priskriteriet som det beräknas enligt gällande nationella regler (italienskt förfarande med "anonymt kuvert") kan bibehållas under en period av tre år från utgången av i artikel 32 angiven tid för kontrakt som beräknas uppgå till högst 10 000 000 europeiska beräkningsenheter, och under sju år från samma tidpunkt för kontrakt som beräknas uppgå till mellan 1 000 000 och 2 000 000 europeiska beräkningsenheter.

4. Punkt 1 skall inte tillämpas när en medlemsstat baserar tilldelningen av kontrakt på andra kriterier inom ramen för regler med syfte att genom stöd gynna vissa entreprenörer, på villkor att de åberopade reglerna står i överensstämmelse med fördraget, särskilt dess artikel 92 och följande.

5. Om det för ett visst kontrakt visar sig, att anbudssummorna uppenbart ligger onormalt lågt i förhållande till prestationen skall den upphandlande myndigheten gå igenom anbudet i detalj före beslut om vem kontraktet skall tilldelas. Hänsyn skall tas till resultatet av denna undersökning.

För detta ändamål skall myndigheten kräva, att anbudsgivaren avger nödvändiga förklaringar och, om i förekommande fall, ange i vilka delar den finner anbudet oantagligt.

Om handlingarna som hänförs sig till kontraktet föreskriver tilldelning enligt lägsta anbud, måste den upphandlande myndigheten motivera sitt beslut för den rådgivande kommittén tillsatt genom rådets beslut den 26 juli 1971¹ att förkasta anbud, som den anser ligga för lågt.

AVDELNING IV

Slutbestämmelser

Artikel 30

Beräkningen av tidsfristen för mottagande av anbud eller anbudsansökningar skall göras i enlighet med rådets förordning (EEC, Euratom) Nr 1182/71 av den 3 juni 1971 om regler för perioder, datum och frister².

Artikel 31

Kostnaderna för publicering i Europeiska gemenskapernas officiella tidning av de i artiklarna 12 och 19 bestämda meddelandena skall bäras av gemenskaperna i ordning och på villkor som meddelas i samma tidning.

Artikel 32

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv inom tolv månader från anmälan av detsamma, och de skall omgående underrätta kommissionen om vidtagna åtgärder.

Artikel 33

Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 34

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 juli 1971.

På rådets vägnar

A. MORO

Ordförande

¹ EGT Nr L 185, 16.8.1971, s. 15.

² EGT Nr L 124, 8.6.1971, s. 1.

BILAGA I

Förteckning över branschorgan som lyder under offentlig rätt enligt artikel 1 b

I. I alla medlemsstater:

Sammanslutningar, som lyder under offentlig rätt och bildats av regionala eller lokala myndigheter, t.ex. associations de communes, Gemeindeverbände etc.

II. I Belgien:

- le Fonds des routes	- het Wegenfonds
- La Régie des voies aériennes	- de Regie der luchtwe gen
- organ för socialt understöd	
- organ för kyrkan	
- L'Office régulateur de la navigation intérieure	- de Dienst voor regeling van de binnenvaart
- la Régie des services frigorifiques de l'État belge	- de Regie der Belgische Rijkskoel en vriesdiensten

III. I Tyskland:

Bundelsmittelbare Körperschaften, Anstalten und Stiftungen des öffentlichen Rechts

IV. I Frankrike:

Andra administrativa offentliga organ på nationell, departemental eller lokal nivå

V. I Italien:

- statliga universitet, statliga universitetsinstitut, konsortier för arbete med utveckling av universitet,
- högre vetenskapliga och kulturella institut, astronomiska, astrofysiska, geofysiska och vulkanologiska observatorier
- Enti di riforma fondaria
- bistånds- och välgörenhetsorganisationer

VI. I Luxemburg:

- socialförsäkringsbyråer
- andra offentliga administrativa organ

VII. I Nederländerna:

- Waterschappen
- Rijksuniversiteiten, Academische Ziekenhuizen, Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam, Rooms-Katholieke Universiteit van Nijmegen, Vrije Universiteit van Amsterdam, Technische Hogescholen

Nederlandse Centrale Organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) med underlydande organ

---

BILAGA II

Tekniska specifikationer i detta direktivs mening

I detta direktivs mening skall tekniska specifikationer för området bygg- och anläggningsarbeten omfatta alla tekniska krav i kontraktshandlingarna, vilka möjliggör en objektiv beskrivning av ett arbete, material, produkt eller en vara (särskilt kvalitet, prestanda), så att arbetet, materialet, produkten eller varan uppfyller det av den upphandlande myndigheten avsedda ändamålet.

De tekniska specifikationerna skall innefatta alla relevanta mekaniska, fysiska och kemiska egenskaper, klassifikationer och standarder såväl som villkor för test, undersökning och godkännande av arbetena, liksom av material och delar som omfattas av dessa. De skall också innefatta metoder eller teknik för konstruktion och alla andra tekniska villkor, som den upphandlande myndigheten har befogenhet att föreskriva med hänvisning till allmänna eller särskilda regler i samband med avslutade arbeten och däri ingående material eller delar.

II

*(Beslut, lagar m.m., som inte behöver offentliggöras)***RÅDET****RÅDETS DIREKTIV**

av den 18 juli 1989

med ändringar av direktiv 71/305/EEG om samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten

(89/440/EEG)

DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 57.2, 66 och 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

i samverkan med Europaparlamentet¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Åtgärder behöver vidtas i syfte att efter hand etablera den inre marknaden under tiden fram till den 31 december 1992. Den inre marknaden är ett område utan inre gränser, inom vilket fri rörlighet garanteras för varor, människor, tjänster och kapital.

Europeiska gemenskapernas råd har dragit slutsatser om behovet att inrätta en sådan marknad vid på varandra följande sessioner.

Vitboken angående genomförandet av den inre marknaden fastställer särskilt en tidtabell och ett handlingsprogram för att öppna marknaden för den offentliga upphandlingen av bygg- och anläggningsarbeten.

Det hänvisas till kommissionens meddelande till rådet av den 19 juni 1986 angående offentlig upphandling inom gemenskapen.

Kontrakt på offentliga bygg- och anläggningsarbeten regleras av rådsdirektiv 71/305/EEG den 26 juli 1971 för samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten³, senast ändrat genom fördrag om Spaniens och Portugals anslutning, och rådsdirektiv 72/277/EEG den 26 juli 1972 med detaljerade föreskrifter om publicering av meddelanden om upphandling av bygg- och anläggningsarbeten samt koncessioner i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*⁴, av uttalande från medlemsstaternas regeringsrepresentanter den 26 juli 1971 vid sammanträde inom rådet angående förfaranden som skall tillämpas vid upphandling av offentliga bygg- och anläggningsarbeten⁵, och av rådsbeslut 71/306/EEG av den 26 juli 1971 om inrättande av en rådgivande kommitté för offentlig upphandling⁶, ändrat genom beslut 77/63/EEG⁷.

För att garantera verklig etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster på marknaden för offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten, är det nödvändigt att förbättra och utöka garantierna som tillkommit i direktiven i syfte att åstadkomma insyn i förfaranden för tilldelning av sådana kontrakt, och att därmed göra det möjligt att närmare övervaka att förbudet mot begränsningar efterlevs och att samtidigt minska olikheterna i konkurrensvillkor för entreprenörer från olika medlemsstater.

Detta direktiv utgör inte något hinder mot tillämpningen av i synnerhet fördragets artikel 36.

Innebörden av offentliga bygg- och anläggningsarbeten bör anges tydligt, så att man i synnerhet tar hänsyn till nya former

¹ EGT nr C 167, 27.6.1988, s. 76 och EGT nr C 69, 20.3.1989, s. 69.

² EGT nr C 319, 30.11.1987, s. 55.

³ EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 5.

⁴ EGT nr L 176, 3.8.1972, s. 12.

⁵ EGT nr C 82, 16.8.1971, s. 13.

⁶ EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 15.

⁷ EGT nr L 13, 15.1.1977, s. 15.

av sådana kontrakt, och vidare bör fastställas kriterier för vilka subjekt som faller under direktiv 71/305/EEG.

Förteckningen över organ och kategorier av organ i bilaga I skall vara så fullständig som möjligt.

Det är också nödvändigt att utöka bestämmelserna i direktiv 71/305/EEG till att omfatta arbeten som åtnjuter statligt stöd utan att kunna hänföras till artikel 1.

Mot bakgrund av den ökande förekomsten av koncessioner inom området för offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten och med hänsyn till de speciella egenskaper hos dessa bör reglerna för annonsering införas i direktiv 71/305/EEG.

Det är nödvändigt att klargöra omfattningen av undantagen för vissa sektorer, så att olikheterna inte ökar vid tillämpningen av direktiv 71/305/EEG på grund av skilda tolkningar av undantagsreglerna i olika medlemsstater.

Tröskelvärdet över vilket kontrakt hänförs till direktiv 71/305/EEG sattes 1971 till 1 miljon ecu; mot bakgrund av kostnadsökningarna för byggnadsarbeten och intresset för anbudsgivning hos små och medelstora företag vad gäller medelstora entreprenader, bör nu tröskelvärdet sättas till 5 miljoner ecu.

För att avskaffa förfaranden med konkurrensbegränsande verkan i allmänhet och andra medlemsstaters företags deltagande i entreprenader i synnerhet är det nödvändigt att förbättra dessa entreprenörers möjligheter att delta i förfaranden för tilldelning av kontrakt.

Det är önskvärt att bestämmelser införas för ett förhandlat förfarande, sådant det redan existerar hos några medlemsstater, i syfte att begränsa tillämpningen av undantagsförfarande enligt artikel 9 i direktiv 71/305/EEG.

Förhandlat förfarande bör anses som ett undantag och därför bara tillämpas i särskilda fall.

De upphandlande myndigheterna bör åläggas att upplysa sökande och anbudsgivare som ej antagits om vad i deras ansökan eller anbud som varit skälen till avslaget, och att upprätta en rapport om hur tilldelningen av kontrakt har handlagts.

Det är nödvändigt att anpassa gemensamma regler på det tekniska området till den nya politiken om standardisering inom gemenskapen.

För att garantera utvecklingen av effektiv konkurrens om entreprenader inom hela gemenskapen, så att inhemska företag och företag från andra medlemsstater kan lämna anbud på lika

villkor, och så att större intresse skapas för deltagande av flera entreprenörer, bör insynen förbättras i förfarandena för anbudstävlan. De upphandlande myndigheter bör också åläggas att tillkännage kommande projekt inom offentliga bygg- och anläggningsarbeten och att på samma sätt publicera alla väsentliga uppgifter om hur kontrakt har blivit tilldelade.

För att förbättra möjligheterna till deltagande i kontrakt och tillåta ett större antal entreprenörer att slutföra och utforma sina anbud inom rimlig tid särskilt för större projekt, som i allmänhet är tekniskt och organisatoriskt av betydligt komplex natur, bör tidsfristerna för mottagande av anbudsansökningar och anbud förlängas.

Det är ett allmänt intresse att stimulera till tekniska framsteg inom sektorn för bygg- och anläggningsarbeten, så att överföringen av teknologi och kunskap från en medlemsstat till en annan kommer inte bara allmänheten tillgodo utan också byggindustrin.

Inom gemenskapen pågår arbetet på mallar för specifikationer med sikte på funktionella krav snarare än detaljerade tekniska föreskrifter, och entreprenörer inom gemenskapen bör omgående ges tillfälle att föreslå alternativa lösningar på vissa villkor.

De upphandlande myndigheterna måste ges möjlighet att informera sig om varje del av entreprenaden som anbudsgivaren ämnar lägga ut på underleverantörer, för att närmare kunna bedöma hur entreprenörerna avser att genomföra arbetena.

Det kan visa sig ändamålsenligt att föreskriva ökad insyn i bestämmelserna för anställningsskydd och anställningsvillkor i det medlemsland, där arbetena skall utföras.

Nationella bestämmelser för att möta regionala utvecklingsbehov, som kräver beaktande vid tilldelningen av offentliga kontrakt för bygg- och anläggningsarbeten, bör anpassas till målen för gemenskapen och fördragets principer.

Bestämmelser bör införas i direktiv 71/305/EEG om statistik, som gör det möjligt att förbättra och systematisera informationen om sättet, på vilket de upphandlande myndigheterna tilldelar sina kontrakt.

Spanien har nyligen antagit inhemska lag om genomförande av direktiv 71/305/EEG. Eftersom ytterligare ändringar på detta stadium skulle påverka den privata sektorns anpassning

negativt, bör Spanien ges mera tid för genomförandet av föreliggande direktiv.

Portugal behöver en övergångsperiod av liknande skäl.

Grekland kommer att anpassa inhemsk lag till direktiv 71/305/EEG. Införslivet av ytterligare gemenskapsregler skulle för närvarande påverka den offentliga upphandlingen av bygg- och anläggningsarbeten negativt, i synnerhet beträffande vissa ekonomiskt betydelsefulla faktorer såsom stabilitet, insyn och upprätthållandet av handelsvillkor på medellång sikt.

Till följd av de slutsatser man formulerat vid nämnda sessioner i Europeiska gemenskapernas råd och i Vitboken och mot bakgrund av nämnda rapport från kommissionen till rådet, bör direktiv 77/305/EEG ändras och direktiv 72/277/EEG upphävas.

Artikel 1

Direktiv 71/305/EEG ändras härmed som följer:

1. Artikel 1 ersätts av följande:

'Artikel 1

I detta direktiv avses med

- a) *offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten*: skrivna avtal med ekonomiska villkor mellan en entreprenör och en av de nedan under b) upphandlande myndigheterna, som omfattar utförandet eller såväl projekteringen som utförandet av arbeten hänförliga till någon av de i bilaga II angivna verksamheterna eller arbete som anges nedan under c), eller utförandet oavsett medel av arbete som motsvarar de av den upphandlande myndigheten angivna kraven;
- b) *upphandlande myndigheter*: statliga, regionala eller lokala myndigheter, juridiska personer som lyder under offentlig rätt, samfälligheter bildade av en eller flera av sådana myndigheter eller organ, som lyder under offentlig rätt.

Ett organ som lyder under offentlig rätt är varje organ

- som har tillkommit i det särskilda syftet att tillgodose allmänna intressen och inte har industriell eller kommersiell karaktär, och
- som är juridisk person, och
- som till större delen finansieras av staten eller regionala eller lokala myndigheter, eller av andra organ som lyder under offentlig rätt;

eller som står under administrativ tillsyn av sådana organ; eller som har en administrativ, verkställande eller övervakande styrelse, där fler än hälften av medlemmarna utses av staten, regional eller lokal myndighet, eller av andra organ som lyder under offentlig rätt.

Förteckningarna över organ eller kategorier därav som lyder under offentlig rätt och som uppfyller villkoren i andra stycket återfinns i bilaga I. Dessa förteckningar skall vara så fullständiga som möjligt och kan revideras enligt artikel 30 b. För ändamålet skall medlemsstaterna regelbundet informera kommissionen om varje ändring i deras förteckning över organ och kategorier;

- c) *entreprenad*: resultatet av ett byggnads- eller anläggningsarbete i sin helhet, vilket i sig själv kan fullgöra en teknisk eller ekonomisk funktion;
- d) *koncession*: ett kontrakt av samma typ som angivits i a) utom det att ersättningen för utförda arbeten består i antingen enbart av rätten till nyttjande av anläggningen eller i en kombination av denna rätt och betalning;
- e) *öppet förfarande*: inhemskt förfarande, varvid alla entreprenörer som så önskar får lämna in anbud;
- f) *selektivt förfarande*: inhemskt förfarande, varvid endast de av den upphandlande myndigheten därtill uppmånade entreprenörerna får lämna in anbud;
- g) *förhandlat förfarande*: inhemskt förfarande, varvid de upphandlande myndigheterna tillfrågar vissa utvalda entreprenörer och förhandlar om kontraktsvillkoren med en eller flera av dem;
- h) *anbudsgivare*: entreprenör som lämnar in anbud; *anbudssökande*: entreprenör som ansöker om att få lämna anbud vid selektivt och förhandlat förfarande.

2. Följande artiklar inskjuts:

'Artikel 1 a

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att de upphandlande myndigheterna skall följa detta direktiv eller garantera att det följs, om dessa till mer än 50 % finansierar ett kontrakt som tilldelas av annat organ än dem själva.

2. Punkt 1 skall gälla endast kontrakt som täcks av klass 50, grupp 502 av NACE-nomenklaturen och kontrakt som rör uppförande av sjukhus, anläggningar för sport, rekreation och fritid och av byggnader för skolor, universitet och administration.

Artikel 1 b

1. Då de upphandlande myndigheterna sluter koncessionsavtal om offentliga bygg- och anläggningsarbeten enligt artikel 1 d, skall reglerna om publicering enligt artikel 12.3, 6, 7, 9—13 och artikel 15 a gälla för kontraktet om värdet uppgår till minst 5 000 000 ecu.

2. Den upphandlande myndigheten får

— antingen ålägga koncessionshavaren att anlita underentreprenörer intill minst 30 % av det totala värdet av den entreprenad som omfattas av koncessionen och samtidigt öppna möjlighet för intresserade att öka denna andel. Vilken minsta andel som gäller skall anges i koncessionsavtalet;

— eller ålägga anbudssökande till koncessionsavtal att i förekommande fall ange i sina anbud vilken andel av entreprenadens totalvärde under koncessionen, som de avser att lägga ut på underentreprenörer.

3. När koncessionshavaren själv är en av de upphandlande myndigheterna enligt artikel 1 b, måste han följa bestämmelserna i detta direktiv såvitt gäller arbeten som skall utföras av underentreprenörer.

4. Medlemsstaterna skall se till att koncessionshavare som inte är en upphandlande myndighet tillämpar bestämmelserna om publicering i artikel 12.4, 6, 7, 9—13 och i artikel 15 b, då det gäller kontrakt med underentreprenörer med ett värde av minst 5 000 000 ecu. Bestämmelserna om publicering skall inte tillämpas för kontrakt som uppfyller villkoren i artikel 5.3.

Företag som har bildat konsortium för att få koncessionen eller deras närstående företag skall inte anses vara underentreprenörer.

Med närstående företag menas varje företag, där koncessionshavaren utövar ett dominerande inflytande, direkt eller indirekt, eller där det närstående företaget har sådant inflytande hos koncessionshavaren, eller också där företaget och koncessionshavaren gemensamt står under dominerande inflytande av ett annat företag på grund av ägande, finansiellt delägarskap eller de

regler som det styrs av. Ett dominerande inflytande skall antas föreligga hos ett företag, om det direkt eller indirekt i förhållande till ett annat företag

— äger större delen av det bundna företagskapitalet, eller

— kontrollerar röstmajoriteten för företagets ägarbevis, eller

— äger utse fler än hälften av medlemmarna i företagets administrativa, verkställande eller övervakande ledningsorgan.

En klar och begriplig förteckning över dessa företag skall bifogas ansökan om koncessionen. Förteckningen skall göras aktuell så snart ändringar inträffar i ovan nämnda förhållanden.

3. Artikel 2 upphävs härmed.

4. Artikel 3.1, 2 och 3 upphävs härmed och dithörande punkter 4 och 5 ersätts av följande:

'4. Detta direktiv gäller inte

a) entreprenadkontrakt som tilldelas av befaktare som tillhandahåller land-, luft-, sjötransporter eller transporter på inre vattenvägar;

b) entreprenadkontrakt tilldelade av de upphandlande myndigheterna såvitt kontrakten angår framställning, transport och distribution av dricksvatten, ej heller de som tilldelas av upphandlande myndigheter, vars huvudsakliga verksamheter utgörs av produktion och distribution av energi;

c) entreprenadkontrakt som sekretessbeläggs eller när deras utförande måste förenas med särskilda säkerhetsåtgärder enligt lag eller tvingande regel i den berörda medlemsstaten, eller om hänsyn till medlemsstatens grundläggande säkerhet så kräver.'

5. Artikel 4 ersätts av följande:

'Artikel 4

Detta direktiv skall ej tillämpas på offentliga upphandlingskontrakt som är underkastade andra procedurregler och till delade:

a) enligt internationell överenskommelse mellan en medlemsstat och ett eller flera icke-medlemsländer, vilken omfattar arbeten avsedda för gemensamt genomförande eller drift mellan signatärstaterna.

Alla avtal skall överlämnas till kommissionen, vilken kan konsultera den rådgivande kommittén för offentlig upphandling, som skapats genom beslut 71/306/EEG¹, ändrat genom beslut 77/63/EEG²;

- b) företag i en medlemsstat eller icke-medlemsland för att uppfylla ett internationellt avtal om stationering av trupper;
- c) i enlighet med en internationell organisations särskilda procedurregler.

¹ EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 15

² EGT nr L 13, 15.1.1977, s. 15¹

6. Följande artikel inskjuts:

'Artikel 4 a

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall gälla offentliga bygg- och anläggningsarbeten med ett uppskattat värde exklusive mervärdesskatt som uppgår till minst 5 000 000 ecu.

2. Tröskelvärdet uttryckt i respektive länders valutor skall normalt revideras vartannat år fr.o.m. den 1 januari 1993. Den tillämpade växelkursen skall vara den genomsnittliga dagskursen för den nationella valutan uttryckt i ecu under de 24 månader före den sista oktober som föregår omräkningen per den 1 januari. Värdena skall publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* i början av november.

3. Då en entreprenad är uppdelad i flera delar, som var och en är föremål för kontrakt, måste alla ingå i beräkningen av beloppet i punkt 1. Om det sammanlagda värdet av delarna uppgår till minst det i punkt 1 angivna beloppet, skall bestämmelsen däri gälla för samtliga delar. De upphandlande myndigheterna skall kunna frångå bestämmelsen för delar med ett uppskattat värde under 1 000 000 ecu, under förutsättning att det totalt uppskattade värdet för undantagna delar i konsekvens härmed inte överstiger 20 % av det uppskattade totalvärdet av samtliga delar.

4. Entreprenad eller kontrakt får inte delas upp i syfte att undvika tillämpningen av föregående punkter.

5. Vid beräkning av belopp enligt punkt 1 och artikel 5 skall hänsyn tas inte bara till värdet av de offentliga kontrakten för bygg- och anläggningsarbeten, utan också till det uppskattade värdet av material och utrustning som krävs för genomförandet, och som de upphandlande myndigheterna ställer till entreprenörens förfogande.

7. Artikel 5 ersätts av följande:

'Artikel 5

1. Vid tilldelningen av offentliga kontrakt för bygg- och anläggningsarbeten skall de upphandlande myndigheterna tillämpa de förfaranden, som fastställs i artikel 1 e, f och g och anpassats till detta direktiv.

2. De upphandlande myndigheterna får tilldela sina kontrakt på offentliga bygg- och anläggningsarbeten i förhandlat förfarande efter publicering av meddelande om upphandling och efter urval av anbudssökande i enlighet med offentliggjorda kvalitativa kriterier i följande fall:

a) då inkomna anbud i öppet eller selektivt förfarande ej är godtagbara, eller om anbudet är oacceptabla med hänsyn till nationella bestämmelser motsvarande dem i avdelning IV, såvida inte de ursprungliga kontraktsvillkoren väsentligt ändras. I dessa fall skall de upphandlande myndigheterna inte publicera ett meddelande om upphandling, som omfattar alla företag som uppfyller kraven i artiklarna 23—28, och som i ett föregående öppet eller selektivt förfarande har lämnat in anbud som motsvarar de formella kraven i anbudsförfarandet;

b) då de ifrågakvarande arbetena enbart utförs för att tjäna forskning, experiment eller utveckling och inte för att uppnå kommersiell lönsamhet eller täcka forsknings- och utvecklingskostnader;

c) i undantagsfall då arbetenas art eller därmed förknippade risker inte tillåter en uppskattning av totalvärdet i förväg.

3. De upphandlande myndigheterna får tilldela sina kontrakt på offentliga bygg- och anläggningsarbeten i förhandlat förfarande utan att dessförinnan publicera ett meddelande om upphandling i följande fall:

a) då det vid öppet eller selektivt förfarande inte kommer in några anbud alls eller några lämpliga anbud såvida kontraktets ursprungliga villkor inte väsentligt ändras, under förutsättning att en rapport lämnas till kommissionen, om den så begär;

b) då av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt arbetena bara kan utföras av en viss entreprenör;

c) i nödvändig mån i sådana fall, då synnerlig brådska orsakad av exceptionella omständigheter, som inte kunnat förutses av de upphandlande myndigheterna, gör det omöjligt att iakttä de fastställda tidsfristerna för öppet, selektivt och förhandlat förfarande, vartill hänvisas i punkt 2 ovan. De omständigheter som åberopas för att rättfärdiga syn-

nerligbrådska, får ej i något fall vara hänförliga till de upphandlande myndigheterna;

- d) då det gäller ytterligare arbeten som ej ingår i det ursprungligen avsedda projektet eller i det först slutna kontraktet, men om genom oförutsedda omständigheter har blivit nödvändiga för utförandet av de däri beskrivna arbetena under förutsättning att kontraktet tilldelas samma entreprenör

- när sådana arbeten av tekniska eller finansiella skäl inte kan avskiljas från huvudkontraktet utan stora olägenheter för de upphandlande myndigheterna, eller
- när sådana arbeten, även om de skulle kunna skiljas från genomförandet av den ursprungliga entreprenaden, är absolut nödvändiga för senare skeden

dock att det totala värdet av tilldelade kontrakt på tillkommande arbeten inte får överstiga 50 % av värdet på det ursprungliga kontraktet;

- e) då det gäller nya arbeten bestående av upprepning av liknande arbeten som anförtrots det företag, vilket av samma upphandlande myndighet blivit tilldelat ett tidigare kontrakt, förutsatt att sådana arbeten är förenliga med ett grundläggande projekt, för vilket ett första kontrakt tilldelats enligt förfarandena vartill hänvisas i punkt 4.

Så snart det första projektet är aktuellt för anbuds-givning måste ett meddelande ges ut om att detta upphandlingsförfarande kan komma till användning, och den totalt uppskattade kostnaden för tillkommande arbeten skall räknas in av de upphandlande myndigheterna vid tillämpningen av bestämmelserna i artikel 4 a. Detta förfarande får bara användas under tre år efter undertecknandet av det ursprungliga kontraktet.

4. I alla andra fall skall de upphandlande myndigheterna tilldela sina sina kontrakt för offentliga bygg- och anläggningsarbeten i öppet eller selektivt förfarande.'

8. Följande artikel inskjuts:

Artikel 5 a

1. De upphandlande myndigheterna skall inom 15 dagar efter det att begäran inkommit från anbudssökande eller anbudsgivare, vars ansökan eller anbud har underkänts, informera denne om orsakerna till detta och då det gäller anbud om namnet på den anbudsgivare som tilldelats kontraktet.

2. De upphandlande myndigheterna skall upplysa anbudssökande eller anbudsgivare som begär det om skälen till att man beslutat att inte tilldela kontrakt, inför vilket man utlyst anbudstävlan, eller till att man tar om förfarandet från början. De skall också informera Europeiska gemenskapernas byrå för officiella publikationer om beslutet.

3. För varje kontrakt som tilldelas skall de upphandlande myndigheterna upprätta en skriftlig rapport, vilken skall innehålla åtminstone följande:

- namn och adress för den upphandlande myndigheten, föremålet och värdet av kontraktet,
- namnen på anbudssökande eller anbudsgivare som kommer i fråga och motiven för urvalet,
- namnen på anbudssökande och anbudsgivare som avvisats och motiven därför,
- namnet på den anbudsgivare som valts och skälen till att hans anbud föredragits och, om den är känd, uppgift om vilken andel av entreprenaden som den utsedda anbudsgivaren kan ha för avsikt att lägga ut på underentreprenör,
- vid förhandlat förfarande, vilka omständigheter enligt artikel 5 som motiverat valet av förfarande.

Denna rapport eller de väsentliga delarna av den skall på begäran tillställas gemenskapen.

9. Artiklarna 7, 8 och 9 upphävs härmed.

10. Artikel 10 ersätts av följande:

Artikel 10

1. De tekniska specifikationerna som definieras i bilaga III skall anges i de allmänna eller specifika avtalsdokumenten.

2. Utan hinder av lagligen bindande nationella tekniska bestämmelser såvitt dessa stämmer överens med gemenskapslag skall sådana tekniska specifikationer anges av de upphandlande myndigheterna genom hänvisning till nationella standarder som implementerar Europa-standarder eller genom hänvisning till europeiska typgodkännanden eller till gemensamma tekniska specifikationer.

3. Den upphandlande myndigheten får avvika från punkt 2 om:

- a) standarderna, europeiska typgodkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer inte innefattar några bestämmelser för att skapa likformighet, eller om de tekniska medlen saknas för att åstadkomma en nöjaktig anpassning av en produkt till dessa standarder, europeiska typgodkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer;
- b) användningen av dessa standarder, europeiska typgodkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer skulle tvinga den upphandlande myndigheten att anskaffa produkter eller material,

som är oförenliga med befintlig utrustning eller skulle medföra orimliga kostnader eller orimliga tekniska svårigheter, men avsteget får bara göras som ett led i en klart definierad och dokumenterad plan i syfte att inom viss tid gå över till Europa-standarder, europeiska typgodkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer;

- c) projektet är av klart innovativ karaktär för vilket bruket av Europa-standard, europeiska typgodkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer inte skulle vara lämpligt.

4. Upphandlande myndigheter som vill återoppta punkt 3 skall om möjligt dokumentera sina skäl i det i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* publicerade meddelandet om upphandling och i alla händelser ange dessa skäl i sin interna dokumentation, och de skall på begäran tillhandahålla medlemsstaterna och kommissionen sådan information.

5. Om Europa-standarder, europeiska typgodkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer saknas gäller i stället att de tekniska specifikationerna:

- a) skall anges genom hänvisning till nationella tekniska specifikationer, med erkänd förenlighet med de grundläggande krav som anges i gemenskapens direktiv för teknisk harmonisering enligt reglerna i dessa direktiv och i synnerhet enligt reglerna i rådets direktiv 89/106/EEG av den 21 december 1988 om byggnadsprodukter;
- b) får anges genom hänvisning till nationella tekniska specifikationer hänförliga till ritningar, metoder för prisberäkning, utförande av arbeten och materialanvändning;
- c) får anges genom hänvisning till andra dokument.

I detta fall är det lämpligt att hänvisningarna görs i följande ordning:

- i) nationella standarder som implementerar internationella standarder som godtas i det land, där den upphandlande myndigheten finns;
- ii) andra nationella standarder och nationella typgodkännanden i det land, där den upphandlande myndigheten finns;
- iii) övriga standarder.

6. Såvida inte sådana specifikationer är motiverade av

kontraktetsföremålet, skall medlemsstaterna förbjuda att det i kontrakten införs tekniska specifikationer, som anger produkter av ett visst märke, ursprung eller framställning och som därför gynnar eller utesluter vissa företag. I synnerhet förbjuds angivande av varumärken, patent, typbeteckningar, specifika ursprung eller framställningar. Emellertid får en sådan specifikation förekomma om den följs av "eller likvärdig", där de upphandlande myndigheterna inte kan beskriva kontraktetsföremålet på annat sätt med tillräcklig precision och begriplighet för alla berörda.

¹ EGT nr L 40, 11.2.1989, s. 12.¹

11. Artikel 11 upphävs härmed.

12. Artiklarna 12—15 ersätts av följande:

Artikel 12

1. Upphandlande myndigheter skall genom ett meddelande i förhand ange de viktigaste aspekterna av de entreprenadkontrakt de ämnar tilldela, i de fall kontraktens uppskattade värde motsvarar minst vad som fastställts i artikel 4a.1.

2. Upphandlande myndigheter som önskar tilldela ett offentligt kontrakt på bygg- och anläggningsarbeten i ett öppet, selektivt eller enligt villkoren i artikel 5.2 förhandlat förfarande, måste tillkänna sin avsikt i ett meddelande.

3. Upphandlande myndigheter som önskar tilldela ett entreprenadkontrakt i form av koncession, skall tillkänna sin avsikt i ett meddelande.

4. Koncessionshavare som inte är upphandlande myndighet och som önskar tilldela ett entreprenadkontrakt som skall genomföras av underentreprenörer enligt artikel 1b.4 skall tillkänna sin avsikt i ett meddelande.

5. Upphandlande myndigheter som har tilldelat ett kontrakt skall tillkänna sitt beslut i ett meddelande om tilldelning av kontrakt. Emellertid får publiceringen av viss information angående tilldelning av kontrakt underlåtas i vissa fall, om utlämnandet skulle strida mot lag eller på annat sätt stå i motsättning till det allmänna intresse, skada legitima kommersiella intressen, offentliga eller privata, eller som skulle hindra en rättvis konkurrens mellan entreprenörer.

6. De upphandlande myndigheterna skall sända meddelandena enligt föregående punkter så fort som möjligt och på lämpligaste sätt till byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer. Vid sådant skyndsamt förfarande som beskrivs i artikel 15 skall meddelandet sändas per telex, telegram eller telefax.

a) Meddelandet enligt punkt 1 skall sändas snarast

möjligt efter beslut om godkännande av riktlinjerna för de entreprenadkontrakt som de upphandlande myndigheterna ämnar tilldela;

- b) meddelandet enligt punkt 5 sändas senast 48 dagar efter tilldelningen av kontraktet i fråga.

7. Meddelandena enligt punkterna 1, 2, 3, 4 och 5 skall utformas enligt förlagorna i bilagorna IV, V och VI och skall innehålla de uppgifter som förtecknats i bilagorna.

I öppna, selektiva och förhandlade förfaranden får de upphandlande myndigheterna inte ställa några villkor utöver dem som angivits i artiklarna 25 och 26, i samband med att man kräver information om entreprenörernas ekonomiska och tekniska kvalifikationer vid urvalet av dem (punkt 11 i bilaga IV B, punkt 10 i bilaga IV C och punkt 9 i bilaga IV D).

8. Meddelandena enligt punkterna 1 och 5 ovan skall i sin helhet publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* och i TED databank på gemenskapernas officiella språk, varvid endast originaltexten är autentisk.

9. Meddelandena enligt punkterna 2, 3 och 4 skall i sin helhet publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* och TED databank på sitt originalspråk. En sammanfattning av de viktigare delarna av varje meddelande skall publiceras på de andra officiella språken för gemenskapen, varvid endast originaltexten är autentisk.

10. Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer skall publicera meddelandena senast 12 dagar efter avsändandet. Vid skyndsamt förfarande enligt 15 skall denna frist minskas till fem dagar.

11. Meddelandet får inte publiceras i de officiella tidningarna eller i annan press i det land där de upphandlande myndigheterna finns före den ovannämnda dagen för avsändandet, och det måste innehålla uppgift om detta datum. Det får inte innehålla annan information än den som publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

12. De upphandlande myndigheterna måste kunna styrka att avsändandet har skett viss dag.

13. Kostnaden för publicering av meddelanden i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* skall bäras av gemenskaperna. Inget meddelande får vara längre än en sida i tidningen, dvs. ca 650 ord. Varje utgåva av tidningen som innehåller ett eller flera meddelanden om upphandling skall återge förlagan eller förlagorna som ligger till grund för det eller de publicerade meddelan-

dena.

Artikel 13

1. Vid öppet upphandlingsförfarande skall fristen för mottagande av anbud bestämmas av de upphandlande myndigheterna till minst 52 dagar från det meddelandet avsänts.

2. Tidsfristen för mottagande av anbud enligt punkt 1 får förkortas till 36 dagar om den upphandlande myndigheten har publicerat ett anbudsmeddelande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* upprättat i enlighet med artikel 12.1 och förlagorna i bilaga IV A.

3. Förutsatt att de har begärts i god tid, måste kontraktshandlingar och kringdokument sändas till leverantörerna av de upphandlande myndigheterna eller behöriga organen inom sex dagar från mottagandet av begäran.

4. Förutsatt att den begärts i god tid, skall tilläggsinformation med anknytning till kontraktshandlingarna tillhandahållas av de upphandlande myndigheterna senast sex dagar före det sista datum som fastställts för mottagande av anbud.

5. Om kontraktshandlingar, kringdokument och tilläggsinformation är alltför otymplig för att kunna tillhandahållas inom tidsfristen enligt punkterna 3 och 4, eller om anbud inte kan avges utan ett besök eller genomgång på platsen av dokument hänförliga till kontraktshandlingarna, skall tidsfristerna enligt punkterna 1 och 2 utsträckas i motsvarande mån.

Artikel 14

1. Vid selektivt och förhandlat förfarande enligt artikel 5.2. skall den av de upphandlande myndigheterna fastställda fristen för mottagande av ansökan att få lämna in anbud vara minst 37 dagar från det meddelandet om upphandling avsänts.

2. De upphandlande myndigheterna skall samtidigt och skriftligen uppmana de utvalda anbudssökandena att lämna in sina anbud. Till uppmaningen skall fogas kontraktshandlingar och kringdokument. Uppmaningen skall innehålla åtminstone följande information:

- a) om det är lämpligt adressen till det organ, från vilket kontraktshandlingar och kringdokument kan beställas och sista datum för sådan beställning; vidare belopp och betalningsvillkor i samtliga fall då avgift skall erläggas för sådana dokument;

- b) sista datum för mottagande av anbud, adress till vilken anbud skall sändas och det eller de språk de skall avfattas på;
- c) hänvisning till publicerat meddelande om upphandling;
- d) uppgift om vilka dokument som skall bifogas anbudet, antingen för att styrka de av anbudssökanden enligt artikel 12.7 lämnade kontrollerbara uppgifterna, eller för att utöka den enligt samma artikel föreskrivna informationen på samma villkor som fastställts i artiklarna 25 och 26;
- e) kriterierna för tilldelning av kontraktet om de ej framgår av meddelandet om upphandling.

3. Vid selektivt förfarande skall den av de upphandlande myndigheterna fastställda tidsfristen för mottagande av anbud vara minst 40 dagar från avsändandet av den skriftliga uppmaningen att lämna in anbud.

4. Fristen för mottagande av anbud enligt punkt 3 får förkortas till 26 dagar, om de upphandlande myndigheterna har publicerat ett anbudsmeddelande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* upprättat enligt artikel 12.1 och enligt förlagorna i bilaga IV.

5. Begäran om att få delta inom ramen för ett anbuds-förfarande får framställas per brev, telegram, telex, telefax eller telefon. Om det sker på något av de fyra sista sätten måste bekräftelse sändas per brev före utgången av fristen enligt punkt 1.

6. Förutsatt att den har begärts i god tid måste ytterligare information hänförlig till kontraktsdokumenten tillhandahållas av de upphandlande myndigheterna senast sex dagar före sista datum som fastställts för mottagande av anbud.

7. Då anbud inte kan avges utan ett besök på platsen eller utan genomgång på platsen av dokument hänförliga till upphandlingen, skall tidsfristen enligt punkterna 3 och 4 utsträckas i motsvarande mån.

Artikel 15

1. Om tidsfristerna enligt artikel 14 på grund av brådskan inte utan svårighet kan tillämpas, får de upphandlande myndigheterna fastställa följande frister:

- a) en frist för mottagande av anbudsansökningar, som inte får vara kortare än 15 dagar från det meddelandet om upphandling avsänts;
- b) en frist för mottagande av anbud, som inte får vara

kortare än 10 dagar från datumet för uppmaning att lämna in anbud.

2. Förutsatt att den har begärts i god tid, måste tilläggsinformation med anknytning till kontraktsdokumenten tillhandahållas av de upphandlande myndigheterna senast fyra dagar före sista datum, som fastställts för mottagande av anbud.

3. Anbudsansökningar och uppmaningar att lämna in anbud måste kommuniceras på snabbast möjliga sätt. Då anbudsansökningar görs per telegram, telex, telefax eller telefon, måste bekräftelse sändas per brev senast före utgången av tidsfristen enligt punkt 1.'

13. Följande artiklar inskjuts:

'Artikel 15a

Upphandlande myndigheter som önskar tilldela ett kontrakt om koncession på bygg- och anläggningsarbeten enligt artikel 1 d skall fastställa en tidsfrist för mottagande av ansökningar om koncessionen, som inte får vara kortare än 52 dagar från det meddelandet om upphandling avsänts.

Artikel 15b

Då kontrakt om bygg- och anläggningsarbeten tilldelas av en koncessionshavare som inte är upphandlande myndighet, får den av koncessionshavaren fastställda tidsfristen för mottagande av anbudsansökningar inte vara kortare än 37 dagar från det meddelandet om upphandling avsänts och fristen för mottagandet av anbud inte vara kortare än 40 dagar från det meddelandet om upphandling eller uppmaningen att lämna in anbud avsänts.'

14. Artiklarna 16, 17 och 18 upphävs härmed.
15. Artiklarna 19 och 20 ersätts av följande:

'Artikel 19

De upphandlande myndigheterna får i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* publicera meddelanden om offentlig bygg- och anläggningsarbeten, vilka inte är underkastade publiceringsskyldighet enligt detta direktiv.

Artikel 20

Kontrakt skall tilldelas med utgångspunkt från de kriterier som fastställts i kapitel 2 av denna avdelning med hänsyn till artikel 20a, efter det att de tilldelande myndigheterna kontrollerat lämpligheten hos de anbudsgivare, som inte skall uteslutas enligt artikel 23 till följd av kriterierna i artiklarna 25—28 för ekonomisk och finansiell ställning liksom teknisk kunskap eller förmåga.'

16. Följande artiklar inskjuts:

'Artikel 20a

Då kriteriet för tilldelning är lägsta pris, får de upphandlande myndigheterna ta hänsyn till varianter i utförandet som kan ha föreslagits av en anbudslämnare, och som fyller de av de upphandlande myndigheterna ställda minimikraven.

De upphandlande myndigheterna skall ange i kontraktshandlingarna vilka minimikrav som måste uppfyllas i de alternativa utförandena liksom i förekommande fall ge anvisningar för hur dessa skall presenteras. I meddelandet om upphandling skall anges huruvida varianter kommer i beaktande.

De upphandlande myndigheterna får inte avvisa ett förslag till alternativ lösning endast på den grunden att det har utformats med tekniska specifikationer angivna genom hänvisning till nationella standarder som överförts från Europastandarder, europeiska typgodkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer enligt artikel 10.2 eller återigen genom hänvisning till nationella tekniska specifikationer enligt artikel 10.5 a och b.

Artikel 20 b

De upphandlande myndigheterna får i kontraktsdokumentet begära, att anbudsgivaren anger till vilken del han ämnar lägga ut kontraktet på underentreprenörer.

En sådan angivelse inverkar inte på frågan om huvudentreprenörens ansvar.

17. Artikel 22 ersätts av följande:

'Artikel 22

1. Vid selektivt och förhandlat förfarande skall de upphandlande myndigheterna på grundval av de uppgifter som lämnats beträffande entreprenörens personliga ställning och av information som krävs för bedömningen huruvida anbudssökande uppfyller de ekonomiska och tekniska minimikraven välja ut dem, som de önskar uppmåna till anbudsgivning eller till förhandlingar, förutsatt att de fyller kraven i artiklarna 23 och 28.

2. Då de upphandlande myndigheterna tilldelar ett kontrakt i selektivt förfarande, får de ange ungefärligen hur många som kommer att uppmånas till anbudsgivning. I så fall skall uppgiften finnas i meddelandet om upphandling. Antalet skall bestämmas mot bakgrund av entreprenadarbetets art. Antalet måste vara minst 5 och får uppgå till 20.

I alla händelser måste antalet uppmånade sökande vara tillräckligt stort för att garantera verklig konkurrens.

3. Då de upphandlande myndigheterna tilldelar ett kontrakt i förhandlat förfarande enligt artikel 5.2, får antalet entreprenörer som inbjuds till förhandling inte vara mindre än tre, förutsatt att tillräckligt många lämpliga sökande finns att tillgå.

4. Varje medlemsstat skall se till att de upphandlande myndigheterna ger uppmaningar att lämna anbud utan diskriminering till kvalificerade entreprenörer i andra medlemsstater som uppfyller de nödvändiga kraven på samma villkor som till inhemska entreprenörer.'

18. Följande artikel tilläggs:

'Artikel 22a

1. Den upphandlande myndigheten får ange eller kan åläggas av en medlemsstat att ange i kontraktshandlingarna den eller de myndigheter, hos vilken anbudssökanden kan erhålla relevanta uppgifter om skyldigheter enligt bestämmelser om anställningsskydd och gällande arbetslagstiftning i medlemsstaten, regionen eller orten, där arbetena skall utföras, vilka skall tillämpas på arbetena på platsen så länge entreprenaden pågår.

2. Den upphandlande myndigheten som tillhandahåller informationen enligt punkt 1 skall kräva av anbudsgivare eller av dem som deltar i ett kontrakt att de bekräftar att de vid utformningen av sitt anbud ha tagit hänsyn till skyldigheter enligt bestämmelser om anställningsskydd och gällande arbetslagstiftning på platsen för arbetenas utförande. Dett skall inte inverka på tillämpningen av artikel 29.5 om granskning av onormalt låga anbud.'

19. Artikel 24 ersätts härmed av följande:

'Artikel 24

En entreprenör som vill delta i en offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten får åläggas att visa, att han är införd i yrkes- eller handelsregister under gällande villkor enligt lag i den medlemsstat där han är etablerad:

- i Belgien registre du commerce — Handelsregister
- i Danmark Ethvervs- og Selskabsstyrelsen
- i Tyskland Handelsregister och Handwerksrolle
- i Grekland edlig utsaga inför notarius publicus om att vederbörande verkar yrkesmässigt inom sektor för offentlig upphandling av bygg- och anlägg-

ningsarbeten

- i Spanien Registro Oficial de Contratistas del Ministerio de Industria y Energia
  - i Frankrike registre de commerce och répertoire des métiers
  - i Italien Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato
  - i Luxemburg registre aux firmes och rôle de la Chambre des métiers
  - i Nederländerna Handelsregister
  - i Portugal Commissao de Alvarás de Empresas de Obras Públicas e Particulares (CAEOPP)
  - i Storbritannien och Irland kan entreprenören åläggas att förete ett intyg från Registrar of Companies eller Registrar of Friendly Societies eller om så inte sker, att förete ett intyg om att den berörde under ed har försäkrat att han bedriver yrkesmässig verksamhet i branschen på en viss plats och under angiven firma.'
20. Artikel 29.3 upphävs härmed och artikel 29.4 och 5 ersätts av följande:

'4. Punkt 1 skall ej tillämpas då en medlemsstat grundar sin tilldelning av kontrakt på andra kriterier såvitt gäller förtursregler för vissa anbudsgivare i kraft vid tiden för detta direktivs antagande, under förutsättning att de åberopade reglerna står i överensstämmelse med fördraget.

5. Om anbud för ett visst kontrakt förefaller onormalt lågt i förhållande till kontraktets värde, skall de upphandlande myndigheterna innan de förkastar dessa anbud kräva en skriftlig redogörelse för de delar av anbudet som anser betydelsefulla i sammanhanget och kontrollera dessa delar med hänsyn till de förklaringar som inkommer.

De upphandlande myndigheterna får ta hänsyn till förklaringar som motiveras på objektiva grunder, inklusive ekonomi i byggnads sätt eller i valda tekniska lösningar, speciellt förmånliga omständigheter som gynnar anbudsgivaren vid arbetenas utförande, eller originaliteten i anbudsgivarens förslag till utförande.

Om de handlingar som hänför sig till kontraktet anger att tilldelning kommer att ske efter lägsta anbud, måste de upphandlande myndigheterna informera kommissionen om de anbud som förkastas på grund av att de anses för låga.

Om gällande nationell lag så medger får de upphandlande myndigheterna emellertid intill utgången av år 1992 undantagsvis, utan diskriminering på grund av nationalitet, förkasta anbud som är onormalt låga i förhållande till kontraktets värde, och då vara befriade från skyldigheten att följa proceduren i första stycket av denna punkt, om antalet anbud för ett visst kontrakt är så stort, att iakttagandet av proceduren skulle medföra betydande dröjsmål och riskera det allmänna intresset av entreprenadens genomförande. Ifall detta undantagsförfarande tillämpas skall det anges i meddelandet enligt artikel 12.5.'

21. Följande artiklar införs under avdelning V:

'Artikel 29a

1. Intill den 31 december 1992 skall detta direktiv ej utgöra hinder mot tillämpningen av nationella bestämmelser om upphandling av offentliga bygg- och anläggningsarbeten, vilka har till ändamål att minska regionala olikheter och att stimulera skapandet av arbetstillfällen i mindre utvecklade områden och i industriella regioner på tillbakagång, under förutsättning att dessa bestämmelser är förenliga med fördraget och särskilt principerna om icke-diskriminering på grund av nationalitet, fri etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster och vidare är förenliga med gemenskapens internationella förpliktelser.

2. Punkt 1 skall ej utgöra hinder mot tillämpningen av artikel 29.4.

'Artikel 29b

1. Medlemsstaterna skall varje år informera kommissionen om nationella bestämmelser som täcks av artiklarna 29.4 och 29a och om reglerna för deras tillämpning.

2. De berörda medlemsstaterna skall varje år tillsända kommissionen en rapport med beskrivning av hur dessa bestämmelser uppfyllts. Rapporterna skall sändas till rådgivande kommittén för offentliga bygg- och anläggningsarbeten.'

22. Följande artiklar inskjuts:

'Artikel 30a

1. För att tillåta bedömning av resultatet av direktivets tillämpning skall medlemsstaterna sända en statistisk rapport till kommissionen över de kontrakt som tilldelats av de upphandlande myndigheterna senast den 31 oktober 1993 för föregående år och därefter den 31 oktober vartannat år.

För Grekland, Spanien och Portugal skall dock den 31 oktober 1993 ersättas av den 31 oktober 1995.

2. Rapporten skall åtminstone innehålla redogörelse för antal och värden för kontrakt som tilldelats av varje upphandlande myndighet eller kategori av upphandlande myndigheter och som ligger ovanför tröskelvärdet, med uppdelning så långt det är möjligt på förfarande, typ av arbeten och nationalitet hos den entreprenör som har fått kontraktet, vidare i fall av förhandlat förfarande, med uppdelning enligt artikel 5, där antal och värden för kontrakt som tilldelats varje medlemsstat eller tredje land.

3. Kommissionen skall bestämma arten av varje ytterligare statistisk information som krävs enligt detta direktiv i samråd med rådgivande kommittén för offentliga bygg- och anläggningsarbeten.

Artikel 30b

1. Bilaga I till detta direktiv skall ändras av kommissionen när det är nödvändigt, särskilt med anledning av notifikationerna från medlemsstaterna för att:

- a) från bilaga I avföra sådana organ som lyder under offentlig rätt, och som inte längre uppfyller kraven enligt artikel 1 b;
- b) i bilagan införa organ som lyder under offentlig rätt, och som uppfyller dessa krav.

2. Ändringar i bilaga I skall göras av kommissionen efter hörande av den rådgivande kommittén för offentliga bygg- och anläggningsarbeten.

Ordföranden i kommittén skall framlägga ett förslag i kommittén om varje åtgärd som övervägs. Kommittén skall uttala sig om förslaget, om nödvändigt efter omröstning, inom en tidsfrist som bestäms av ordföranden mot bakgrund av ärendets angelägenhetsgrad.

Uttalandet skall protokollföras. Dessutom skall varje medlemsstat kunna kräva, att dess ståndpunkt anges i protokollet.

Kommissionen skall ta största hänsyn till kommitténs uttalande. Den skall underrätta kommittén om på vilket sätt hänsyn tagits till detta.

3. Ändrade versioner av bilaga I skall publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

23. Artikel 31 upphävs härmed.

24. Bilagorna I och II av direktiv 71/305/EEG ersätts av bilagorna I—VI av detta direktiv.

Artikel 2

Direktiv 77/277/EEG av den 26 juli 1972 upphävs härmed.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast ett år efter det att det kungjorts¹. De skall informera kommissionen om detta.

Grekland, Spanien och Portugal skall dock vidta nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv senast den 1 mars 1992.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall se till att texterna till grundläggande bestämmelser i nationell lagstiftning överlämnas till kommissionen, vare sig det gäller lagar, eller andra författningar, som de antar för att följa detta direktiv.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 juli 1989.

På rådets vägnar

R. DUMAS

Ordförande

¹ Detta direktiv delgavs medlemsstaterna den 19 juli 1989.

BILAGA 1

FÖRTECKNING ÖVER ORGAN OCH KATEGORIER AV ORGAN SOM LYDER UNDER OFFENTLIG RÄTT ENLIGT VAD SOM ANGES I ARTIKEL 1 b

I. I BELGIEN:

- "le Fonds des Routes 1955-69" — "het Wegenfonds"
- "la Régie des Voies Aériennes" — "de Regie de Luchtwegen"
- socialbyråer
- kyrkoråd
- l'Office Régulateur de la Navigation Intérieure" — "de Dienst voor regeling van de binnenvaart"
- "la Régie des services frigorifiques de l'Etat belge" — "de Regie der Belgische Rijkskoel- en Vriesdiensten".

II. I DANMARK:

andre forvaltningssubjekter.

III. I TYSKLAND:

"bundesunmittelbaren Körperschaften, Anstalten und Stiftungen des öffentlichen Rechts";
 "landesunmittelbaren Körperschaften, Anstaltungen und Stiftungen des öffentlichen Rechts"
 som i budgethänseende står under statlig tillsyn.

IV. I GREKLAND:

andra juridiska personer som lyder under offentlig rätt, vars upphandling av offentliga bygg- och anläggningsarbeten står under statlig tillsyn.

V. I SPANIEN:

andra juridiska personer, vars tilldelning av kontrakt styrs av offentliga bestämmelser.

VI. I FRANKRIKE:

- offentliga administrativa organ på nationell, regional, departemental och lokal nivå
- universitet, offentliga vetenskapliga och kulturella organ och andra institutioner såsom de definieras av lagen om riktlinjer för högre utbildning nr 68-978 av den 12 november 1968.

VII. I IRLAND:

andra offentliga myndigheter vars upphandling av offentliga bygg- och anläggningsarbeten står under statlig tillsyn.

VIII. I ITALIEN:

- statliga universitet, statliga universitetsinstitutioner, konsortier för utvecklingsarbete vid universitet
- högre vetenskaps- och kulturinstitut, astronomiska, astrofysiska, geofysiska eller vulkanologiska observatorier
- "Enti di riforma fondiaria"
- välfärds- och välgörenhetsinstitutioner av alla slag.

IX. I LUXEMBURG:

Offentliga organ under statlig tillsyn, kommunalt bolag eller sammanslutning av sådana bolag.

X. I NEDERLÄNDERNA:

- "Waterschappen"
- "instellingen van wetenschappelijk onderwijs vermeld in Article 15 van de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (1960)", "academische ziekenhuizen"
- "Nederlandse Centrale Organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO)" och organisationer som lyder under denna.

XI. I PORTUGAL:

juridiska personer som lyder under offentlig rätt, vilkas offentliga upphandling av bygg- och anläggningsarbeten står under statlig tillsyn.

XIII. I STORBRIANNIEN:

- Undervisningsmyndigheter
  - Brandmyndigheter
  - Hälsomyndigheter
  - Polismyndigheter
  - Commission for the New Towns
  - New Towns Corporations
  - Scottish Special Housing Association
  - Northern Ireland Housing Executive
-

BILAGA 2

FÖRTECKNING ÖVER YRKESOMRÅDEN

enligt de allmänna industriella klassificeringarna av ekonomiska aktiviteter inom de europeiska gemenskaperna

Klass	Grupp	Undergrupp och objekt	Beskrivning
50			BYGGNADS- OCH KONSTRUKTIONSSARBETEN
	500		Allmänt bygnads- och konstruktionsarbete (utan specialisering) och rivningsarbete
		500.1	Allmänt bygnads- och konstruktionsarbete (utan specialisering)
		500.2	Rivningsarbete
	501		Konstruktion av bostadslägenheter, kontorsbyggnader, sjukhus och andra byggnader avsedda för bostadsändamål eller ej
		501.1	Byggnadsarbete i allmänhet
		501.2	Takkonstruktion
		501.3	Konstruktion av skorstenar, eldstäder, ugnar
		501.4	Vatten- och dammtätning
		501.5	Reparation och underhåll av fasader (om målning, rengöring etc.)
		501.6	Uppförande och nedmontering av plattformar
		501.7	Andra specialiserade verksamheter i samband med bygnadsarbete (inklusive timmerarbeten)
	502		Konstruktionsarbete: vägar, broar, järnvägar etc
		502.1	Konstruktionsarbete i allmänhet
		502.2	Schaktning
		502.3	Konstruktion av broar, tunnlar och schakt och borrhål
		502.4	Konstruktion av vattenanläggningar (vattendrag, kanaler, hamnar, flöden, lås och dammar)
		502.5	Vägbyggen (inklusive speciella konstruktioner för flygplatser och start/landningsbanor)
		502.6	Speciella konstruktioner i samband med vatten (t.ex. konstbevattning, markdränering, vattentillförsel, behållare, avlopp etc.)
		502.7	Speciell verksamhet inom andra konstruktionsområden
	503		Installation (montering och anordningar)
		503.1	Installationsarbete i allmänhet
		503.2	Anordningar och ledningar för gas och installation av sanitär utrustning
		503.3	Installation av värme- och ventilationsanordningar (centralvärme, luftkylning, ventilation)
		503.4	Ljud- och värmeisolering, vibrationskydd
		503.5	Elektriska installationer
		503.6	Installation av antenner, åskledare, telefoner etc.
	504		Byggnadsarbetenas slutfas
		504.1	Slutförandearbeten i allmänhet
		504.2	Fasadbeläggning
		504.3	Snickerier främst vid montering och/eller sammansättning på platsen (inkl. parkettläggning)
		504.4	Målning, fönsterarbeten, tapetsering
		504.5	Kakling och annan golv- och väggbeläggning
		504.6	Andra slutförandearbeten (installation av öppna spisar etc.)

BILAGA 3

DEFINITION AV VISSA TEKNISKA SPECIFIKATIONER

I detta direktiv avses med

1. *Teknisk specifikation*: de fullständiga tekniska kraven, som särskilt framgår av kontraktshandlingarnas angivelser av krav på arbete, material, produkt eller vara, vilka möjliggör en sådan beskrivning därav, att arbetet, produkten eller varan uppfyller det av den upphandlande myndigheten avsedda ändamålet. De tekniska kraven skall omfatta nivån för kvalitet, prestanda, säkerhet eller dimensioner inklusive kraven på material, produkter, eller varor med avseende på kvalitetssäkerhet, terminologi, symboler, tester och testmetoder, emballage, märkning och klassificering. De skall också omfatta regler med avseende på utformning och kostnadsberäkning, test, inspektion och godkännande av arbeten, metoder eller konstruktionsteknik, liksom för alla andra tekniska villkor, som de upphandlande myndigheterna kan förskriva med hänvisning till allmänna eller särskilda bestämmelser rörande avslutade arbeten och de material eller delar som dessa medför.
2. *Standard*: en teknisk specifikation godkänd av ett erkänt standardiseringsorgan för återkommande och kontinuerlig tillämpning, dock att standarden i princip ej är tvingande;
3. *Europa-standard*: de standarder som antagits av Europeiska kommittén för standardisering (CEN) eller Europeiska kommittén för standardisering inom elektroteknik (CENELEC) såsom 'Europeisk standard (EN)' eller 'Harmoniseringsdokument (HD)' enligt de gemensamma bestämmelserna för dessa organisationer;
4. *Europeiskt typgodkännande*: ett positivt tekniskt utlåtande om användningen av en produkt, grundat på hur den uppfyller väsentliga krav på byggnadsarbeten, genom sina egenskaper och angivna villkor för tillämpning och användning. Det europeiska godkännandet skall utges av ett särskilt organ utsett av medlemsstaten.
5. *Gemensam teknisk specifikation*: en teknisk specifikation upprättad i syfte att åstadkomma enhetlig tillämpning i alla gemenskapsstaterna.
6. *Väsentliga krav*: krav avseende säkerhet, hälsoskydd och vissa andra hänsyn till det allmännas intresse, vilka kan ha samband med byggnadsarbetena.

BILAGA 4**FÖRLAGOR TILL UPPHANDLINGSMEDDELANDEN****A. Meddelande i förhand**

1. Namn, adress, telegramadress, telefon-, telex- och telefaxnummer till den upphandlande myndigheten.
2.
  - a) Plats för arbetet;
  - b) Slag och omfattning av de tjänster som skall tillhandahållas och i förekommande fall de huvudsakliga kännetecknen hos olika moment i entreprenaden;
  - c) Om tillgängligt: uppskattat värde av efterfrågade tjänster.
3.
  - a) Beräknat datum för påbörjandet av upphandlingsförfarande för kontraktet eller kontrakten;
  - b) Om känt: beräknat datum för arbetets påbörjande;
  - c) Om känt: beräknad tidsplan för slutförande av arbetet.
4. Om känt: villkoren för arbetets finansiering och för bestämning av priset och/eller hänvisningar till de bestämmelser, där dessa villkor anges.
5. Annan information.
6. Datum då meddelandet om upphandling avsänts.
7. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.

B. Öppet förfarande

1. Namn, adress, telegramadress, telefon-, telex- och telefaxnummer till den upphandlande myndigheten.
2.
  - a) Det valda upphandlingsförfarandet;
  - b) Typ av kontrakt för vilket anbud infordras.
3.
  - a) Plats för arbetet;
  - b) Slag och omfattning av de tjänster som skall tillhandahållas och en allmän beskrivning av arbetet;
  - c) Om arbetet eller kontraktet är uppdelat i flera delar, omfattningen av de olika delarna och uppgift huruvida entreprenörerna kan lämna anbud på en, flera eller alla delarna;
  - d) Uppgifter om ändamålet med arbetet eller kontraktet, varvid det senare också inbegriper projektering.
4. Förekommande tidsfrist för slutförande.
5.
  - a) Namn och adress på det organ från vilket kontrakts- och kringdokument kan beställas;
  - b) I förekommande fall belopp och betalningsvillkor beträffande avgift för sådana dokument.
6.
  - a) Sista datum för mottagande av anbud;
  - b) Adress dit de skall sändas;
  - c) Det eller de språk de skall avfattas på.
7.
  - a) De personer som får närvara vid anbudsöppnandet;
  - b) Datum, tid och plats för anbudsöppnandet.
8. Eventuellt krävda depositioner och garantier.

9. Huvudsakliga villkor för finansiering och betalning och/eller hänvisningar till de bestämmelser som reglerar villkoren.
10. I förekommande fall den legala form, som den utvalda gruppen entreprenörer bör ikläda sig vid tilldelning av kontrakt.
11. Ekonomiska och tekniska minimikrav, som ställs på den entreprenör, som tilldelas kontraktet
12. Den tid under vilken anbudsgivaren skall vara bunden av sitt anbud.
13. Kriterier för tilldelning av kontrakt. Om dessa är andra än lägsta pris skall de nämnas, om de inte anges i kontraktshandlingarna.
14. I förekommande fall, förbud mot alternativutföranden.
15. Annan information.
16. Datum för publicering av meddelandet i förhand om upphandling i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* eller uppgift om att sådan publicering ej har ägt rum.
17. Datum då meddelandet om upphandling avsänts.
18. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.

C. Selektivt förfarande

1. Namn, adress, telefonnummer, telex- och telefaxnummer till den upphandlande myndigheten.
2.
  - a) Det valda upphandlingsförfarandet;
  - b) I förekommande fall skälet för det skyndsamma förfarandet;
  - c) Typ av kontrakt för vilket anbud infordras.
3.
  - a) Plats för arbetet;
  - b) Slag och omfattning av de tjänster som skall tillhandahållas och en allmän beskrivning av arbetet;
  - c) Om arbetena enligt kontraktet består av flera delar, uppgift om delarnas omfattning och om entreprenörerna kan lämna anbud på en, flera eller alla delar;
  - d) Uppgift om ändamålet med arbetet eller kontraktet, varvid det senare även omfattar projektering.
4. Förekommande tidsfrist för slutförande.
5. I förekommande fall den legala form, som den utvalda gruppen entreprenörer måste ikläda sig vid tilldelning av kontrakt.
6.
  - a) Sista datum för mottagande av anbudsansökningar;
  - b) Adress dit de skall sändas;
  - c) Det eller de språk de skall avfattas på.
7. Sista datum för avsändande av uppmaning att lämna in anbud.
8. Eventuellt krävda depositioner och garantier.
9. Huvudsakliga villkor för finansiering och betalning och/eller hänvisningar till de bestämmelser som reglerar villkoren.
10. Information om anbudsgivarens personliga ställning och de ekonomiska och tekniska minimikrav som ställs på entreprenör som tilldelas kontraktet.
11. Kriterier för tilldelning av kontrakt, om de ej anges i uppmaningen att lämna in anbud.

12. I förekommande fall, förbud mot alternativutföranden.
13. Annan information.
14. Datum för publicering av meddelandet i förhand om upphandling i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* eller uppgift om att sådan publicering ej har ägt rum.
15. Datum då meddelandet om upphandling har avsänts.
16. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.

D. Förhandlat förfarande

1. Namn, adress, telegramadress, telefon-, telex och telefaxnummer till den upphandlande myndigheten.
2.
  - a) Det valda upphandlingsförfarandet;
  - b) I förekommande fall skälet för det skyndsamma förfarandet;
  - c) I förekommande fall typ av kontrakt för vilket anbud infordras.
3.
  - a) Plats för arbetet;
  - b) Slag och omfattning av de tjänster som skall tillhandahållas och en allmän beskrivning av arbetet;
  - c) Om arbetet eller kontraktet består av flera delar, uppgift om delarnas omfattning och om entreprenörerna kan lämna anbud på en, flera eller alla delar;
  - d) Uppgift om ändamålet med arbetet eller kontraktet, varvid det senare även omfattar projektering.
4. Förekommande tidsfrist för slutförande.
5. I förekommande fall den legala form, som den utvalda gruppen entreprenörer måste ikläda sig vid tilldelning av kontrakt.
6.
  - a) Sista datum för mottagande av anbud;
  - b) Adress dit de skall sändas;
  - c) Det eller de språk på vilka anbuden skall vara avfattade.
7. Eventuellt krävda depositioner och garantier.
8. Huvudsakliga villkor för finansiering och betalning och/eller hänvisningar till de bestämmelser som reglerar villkoren.
9. Information om anbudsgivarens personliga ställning och upplysningar och formella uppgifter nödvändiga för bedömningen av de ekonomiska och tekniska minimikrav som ställs på honom.
10. I förekommande fall, förbud mot alternativutföranden.
11. I förekommande fall, namn och adresser till leverantörer som redan utvalts av den upphandlande myndigheten.
12. I förekommande fall, datum för tidigare publiceringar i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
13. Annan information.
14. Datum för publicering av meddelande i förhand i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
15. Datum då meddelandet om upphandling har avsänts.
16. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.

E. Tilldelning av kontrakt

1. Namn och adress för den tilldelande myndigheten.
  2. Det valda upphandlingsförfarandet.
  3. Datum för tilldelning av kontrakt.
  4. Kriterier för tilldelning av kontrakt.
  5. Antalet mottagna anbud.
  6. Namn och adresser till utvalda entreprenör(er).
  7. Slag och omfattning av tillhandahållna tjänster, allmän beskrivning av kontraktets slutliga sammansättning.
  8. Pris eller prisklass (maximum/minimum) som bestämts.
  9. I förekommande fall, andel till värde och omfattning av kontraktet, som avses bli utlagd på underentreprenörer.
  10. Annan information.
  11. Datum för publicering av meddelandet om tilldelning i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
  12. Datum då meddelandet om upphandling har avsänts.
  13. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.
-

*BILAGA 5***FÖRLAGA TILL MEDDELANDE OM KONCESSIONSAVTAL FÖR OFFENTLIGA BYGG- OCH ANLÄGGNINGSARBETEN**

1. Namn, adress, telegramadress, telefon-, telex- och telefaxnummer till den upphandlande myndigheten.
2.
  - a) Plats för arbetet;
  - b) Koncessionens föremål, slag och omfattning av de tjänster som skall tillhandahållas.
3.
  - a) Senaste datum för mottagande av anbudsansökningar;
  - b) Adressen dit de skall sändas;
  - c) Det eller de språk som de skall avfattas på.
4. Personliga, tekniska och finansiella villkor som måste uppfyllas av sökandena.
5. Kriterierna för tilldelning av kontraktet.
6. I förekommande fall, den minsta andelen av de kontrakterade arbetena, som lagts ut på underentreprenörer.
7. Annan information.
8. Datum då meddelandet om upphandling avsänts.
9. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.

---

*BILAGA 6***FÖRLAGA TILL MEDDELANDE OM TILLDELNING AV KONCESSIONSAVTAL FÖR OFFENTLIGA BYGG- OCH ANLÄGGNINGSARBETEN**

1.
    - a) Plats för arbetet;
    - b) Slag och omfattning av de tjänster som skall tillhandahållas och en allmän beskrivning av arbetet.
  2. Förekommande tidsfrist för slutförande.
  3. Namn och adress till det organ, varifrån kontraktshandlingar och kringdokument kan beställas.
  4.
    - a) Senaste datum för mottagande av anbudsansökningar och/eller mottagande av anbud;
    - b) Adressen dit de skall sändas;
    - c) Det eller de språk som de skall avfattas på.
  5. Eventuellt krävda depositioner och garantier.
  6. De ekonomiska och tekniska kraven för kontraktet.
  7. Kriterierna för tilldelning av kontraktet.
  8. Annan information.
  9. Datum då meddelandet om tilldelning har avsänts.
  10. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet.
-

UTTALANDE**beträffande artikel 5.4 i direktiv 71/305/EEG**

Rådet och kommissionen uttalar att, såvitt gäller öppna och selektiva förfaranden, all förhandling med anbudssökande och anbudsgivare rörande kontraktens grundläggande aspekter skall leda till avvisning av föreslagna alternativutföranden, vilka är ägnade att snedvrída konkurrensen. Emellertid får diskussioner föras med anbudssökandena eller anbudsgivarna, men enbart i syfte att klargöra eller komplettera anbuden eller kraven från de upphandlande myndigheterna, och under förutsättning att detta ej medför diskriminering.

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

KOMMISSIONEN**KOMMISSIONENS BESLUT**

av den 13 juli 1990

om uppdatering av Bilaga I till Rådets direktiv 89/440/EEG

(90/380/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av Fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 71/305/EEG av den 26 juli 1971 om samordning av förfarandet vid tilldelning av offentliga bygg- och anläggningskontrakt¹, ändrat genom direktiv 89/440/EEG², och då särskilt artikel 1.b och 30.b,

efter samråd med rådgivande kommittén för offentlig upphandling, och

med beaktande av följande:

Bilaga I till direktiv 89/440/EEG innehåller en förteckning över organ och kategorier av sådana organ som lyder under offentlig rätt och som uppfyller vissa villkor.

Denna förteckning bör vara så fullständig som möjligt.

Bilaga I till direktiv 89/440/EEG skall i förekommande fall ändras av kommissionen utifrån den anmälan som medlemsstaterna regelbundet lämnar om eventuella ändringar i deras förteckningar.

Bilaga I till direktiv 89/440/EEG bör utifrån de anmälningar medlemsstaterna lämnat ändras, för att ändringen skall kunna tillämpas från den tidpunkt då medlemsstaterna senast skall

låta de åtgärder, som är nödvändiga för att efterkomma direktiv 89/440/EEG, träda i kraft.

Artikel 1

Bilaga I till direktiv 89/440/EEG ersätts härmed av bilagan till detta beslut.

Artikel 2

Detta beslut skall tillämpas från den 19 juli 1990.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 juli 1990.

På kommissionens vägnar

Martin Bangemann

Vice ordförande

¹ EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 5.

² EGT nr L 210, 21.7.1989, s. 1.

*BILAGA**BILAGA I***FÖRTECKNING ÖVER ORGAN OCH KATEGORIER AV ORGAN SOM LYDER
UNDER OFFENTLIG RÄTT****I. BELGIEN****Organ:**

- le Fonds des routes 1955–1969, – het Wegenfonds 1955–1969
- la régie des voies aériennes, – de Regie der Luchtwegen
- l'office régulateur de la navigation intérieure – de Dienst voor Regeling van de Binnenvaart
- la régie des services frigorifiques de l'Etat belge – de Regie der Belgische Rijkskoel- en Vriesdiensten

Kategorier:

- les centres publics d'aide sociale (socialbyråer)
- les fabriques d'église (kyrkofullmäktige)

II. DANMARK**Organ:**

- Köbenhavns Havn
- Danmarks Radio
- Det Landsdaekkende Fjernsyn TV 2
- Danmarks Nationalbank
- Storebaeltsforbindelsen A/S
- Kjöbenhavns Telefon Aktieselskab
- Jydsk Telefon–Aktieselskab
- Fyns Telefon
- Kommunedata
- Datacentralen I/S
- Kommunekemi

Kategorier:

- De Kommunale Havne (Kommunala hamnar)
- Andre forvaltningssubjekter (Andra förvaltningssubjekt)

III. TYSKLAND**Kategorier:**

Myndigheter, institutioner och stiftelser, som är inrättade av staten, "Länder" eller lokala myndigheter, samt icke-kommersiella organ, som är underkastade statlig kontroll, och vars verksamhet är i det allmännas intresse.

IV. GREKLAND**Kategorier:**

Andra juridiska personer, vars upphandling av bygg- och anläggningsarbeten står under statlig tillsyn.

V. SPANIEN**Kategorier:**

- Entidades Gestoras y Servicios Comunes de la Seguridad Social (administrativa enheter och gemensamma institutioner inom social- och hälsovårdssektorn)
- Organismos Autónomos de la Administración del Estado (självständiga organ under centraladministrationen)
- Organismos Autónomos de las Comunidades Autónomas (självständiga organ under autonoma områden)
- Organismos Autónomos de las Entidades Locales (självständiga organ under lokala myndigheter)
- Otras entidades sometidas a la legislación de contratos del Estado español (övriga enheter, som är underkastade den spanska statens lag om offentlig upphandling).

VI. FRANKRIKE

Organ:

1. Statliga offentliga institutioner:

1.1. av vetenskaplig, kulturell och kommersiell karaktär:

- collège de France
- conservatoire national des arts et métiers
- observatoire de Paris

1.2. av vetenskaplig och teknisk karaktär:

- centre national de la recherche scientifique — (CNRS)
- institut national de la recherche agronomique
- institut national de la santé et de la recherche médicale
- ORSTOM — institut français de recherche scientifique pour le développement en coopération

1.3. av administrativ karaktär.

- agence nationale pour l'emploi
- caisse nationale des allocation familiales
- caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés
- caisse nationale d'assurance vieillesse des travailleurs salariés
- office nationale des anciens combattants et victimes de la guerre
- agences financières de bassins.

Kategorier:

1. Statliga offentliga institutioner:

- universités (universitet)
- écoles normales d'instituteurs (lärarhögskolor)

2. Offentliga administrativa institutioner på regional, departemental eller lokal nivå:

- collèges (gymnasier)
- lycées (gymnasier)
- établissements publics hospitaliers (offentliga sjukhus)
- offices publics d'habitation à loyer modéré (OPHLM) (administration av lågbudgetbyggande)

3. Sammanslutningar av regionala enheter:

- syndicats de communes (sammanslutningar av lokala myndigheter)
- districts (distrikt)
- communautés urbaines (kommunalförbund)
- institutions interdépartementales et interrégionales (institutioner, som är gemensamma för flera departement och regioner)

VII. IRLAND

Organ:

- Shannon Free Airport Development Company Ltd
- Local Government Computer Service Board
- Local Government Staff Negotiations Board
- Coras Trachtala (Irish Export Board)
- Industrial Development Authority
- Irish Goods Council (Promotion of Irish Goods)
- Coras Beostoic agus Feola (CBF) (Irish Meat Board)
- Bord Fáilte Éireann (Irish Tourism Board)
- Udarás na Gaeltachta (Development Authority for Gaeltacht Regions)
- An Bord Pleanála (Irish Planning Board).

Kategorier:

- Third Level Educational Bodies of a Public character (offentliga institutioner för högre utbildning)
- National Training, Cultural or Research Agencies (statliga vidareutbildnings-, kultur- eller forskningsorgan)
- Hospital Boards of a public character (sjukhusmyndigheter)
- National Health & Social Agencies of a public character (statliga hälso- och socialvårdskontor av offentlig karaktär)
- Central & Regional Fishery Board (centrala och lokala fiskerimyndigheter).

VIII. ITALIEN

Organ:

- agenzia per la promozione dello sviluppo nel mezzogiorno.

Kategorier:

- enti portuali e aeroportuali (hamn- och flygplatsmyndigheter)
- consorzi per la opere idrauliche (vattenbyggnadskonsortier)
- le università statali, gli istituti universitari statali, i consorzi per i lavori interessanti le università (statliga universitet, statliga universitetsinstitutioner, konsortier för utbyggnad av universitet)
- gli istituti superiori scientifici e culturali, gli ossevatori astronomici, astrofisici, geofisici o vulconologici (högre vetenskapliga och kulturella institutioner, observatorier för astronomi, astrofysik, geofysik och vulkanologi)
- enti di ricerca e sperimentazione (organ för forskning och experimentell verksamhet)
- le istituzioni pubbliche di assistenza e di beneficenza (offentliga välfärds- och välgörenhetsinstitutioner)
- enti che gestiscono forme obbligatorie di previdenza ed assistenza (förvaltningsorgan för sociala försäkringssystem)
- consorzi di bonifica (konsortier för markförbättringsarbeten)
- enti di sviluppo o di irrigazione (utvecklings- och bevattningsföretag)
- consorzi per le aree industriali (konsortier för industriområden)
- comunità montane (sammanslutningar av kommuner i högre belägna områden)
- enti preposti a servizi di pubblico interesse (organ, som erbjuder tjänster i det allmännas intresse)
- enti pubblici proposti ad attività di spettacolo, sportivo, turistiche e del tempo libero (offentliga organ, som sysslar med underhållning, sport-, turist- och fritidsaktiviteter)
- enti culturali e di promozione artistica (organ, som befrämjar kultur och konstnärliga aktiviteter).

IX. LUXEMBURG

Kategorier:

- Les établissements publics de l'État placés sous la surveillance d'un membre du Gouvernement (statliga offentliga institutioner under tillsyn av någon regeringsmedlem)
- Les établissements publics placés sous la surveillance des communes (offentliga institutioner under kommunal tillsyn)
- Les syndicats de communes créés en vertu de la loi du 14 février 1900 telle qu'elle a été modifiée à la suite (kommunalförbund som inrättats enligt lag av den 14 februari 1900 och senare ändrad).

X. NEDERLÄNDERNA

Organ:

- de Nederlandse Centrale Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) en de daaronder ressorterende organisaties.

Kategorier:

- de waterschappen (vattenbyggnadsstyrelsen)
- de instellingen van wetenschappelijk onderwijs vermeld in artikel 8 van de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (1985), de academische ziekenhuizen (vetenskapliga utbildningsanstalter, enligt förteckning i artikel 8 i lagen om vetenskaplig utbildning (1985), akademiska sjukhus).

XI. PORTUGAL

Kategorier:

- Estabelecimentos Públicos de Ensino, Investigação Científica e Saúde (offentliga organ för utbildning, vetenskaplig forskning och hälsa)
- Institutos Públicos sem carácter comercial ou industrial (offentliga institutioner utan kommersiell karaktär)
- Fundações Públicas (offentliga fonder)
- Administrações Gerais e Juntas Autónomas (allmänna myndigheter och självständiga råd).

XII. STORBRIANNIEN**Organ:**

- National Rivers Authority
- National Research Development Corporation
- Universities Funding Council
- Polytechnics and Colleges Funding Council
- Central Blood Laboratory Service
- Health and Safety Executive
- Northern Ireland Housing Executive
- Public Health Laboratory Service
- Scottish Homes
- Commission for the New Towns
- Design Council
- Arbitration, Conciliation and Advisory Service
- Cardiff Bay Development Corporation
- Development Board for Rural Wales
- London Docklands Development Corporation
- Merseyside Development Corporation
- English Industrial Estates Corporation
- Scottish Development Agency
- Urban Development Corporation
- Welsh Development Agency.

Kategori:

- Education Authorities (utbildningsmyndigheter)
  - Research Councils (forskningsråd)
  - National Health Service Authorities (hälsovårdsmyndigheter)
  - New Town Corporations (planeringsmyndigheter för nya bostadsområden)
  - Fire Authorities (brandmyndigheter)
  - Police Authorities (polismyndigheter).
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 december 1976

om samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor

(77/62/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹, och

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Restriktioner mot den fria rörligheten av varor inom det offentliga upphandlingsområdet är förbjudna enligt artikel 30 och följande i fördraget.

Förbudet skall kompletteras med en samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor i syfte att säkra bättre kontroll av förbudets tillämpning genom en viss grad av insyn. Detta skall ske genom att man inför lika konkurrensvillkor hos medlemsstaterna vid sådan upphandling.

Tillgången till upphandlingskontrakt för varor med ursprung utanför medlemsstaterna regleras i rådets resolution av den 21 december 1976³ och i kommissionens uttalande av den 21 december 1976⁴.

Samordning av förfarandet för offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten vilar på vissa principer för förbud mot tekniska specifikationer med diskriminerande effekt, för publicering av upphandlingskontrakten inom hela gemenskapen, för etablering av objektiva urvalskriterier vid anbudstävlan och för upprättande av en gemensam kontrollprocedur för bevakning av principerna. Denna metod och dessa principer bör följas vid upphandling av varor med ändringar föranledda av hänsyn till varuupphandlingens speciella karaktär.

Detta direktiv utgör inget hinder mot tillämpningen av särskilt artiklarna 36 och 223 i fördraget.

De organ, som tillhandahåller transporttjänster inom medlemsstaterna, regleras i vissa fall av den offentliga rätten, i andra fall av privaträtten. Den gemensamma transportpoliti-

¹ EGT nr C 46, 9.5.1972, s. 34.

² EGT nr C 30, 25.3.1972, s. 17.

³ EGT nr C 11, 15.1.1977, s. 1.

⁴ EGT nr C 11, 15.1.1977, s. 2.

ken har till syfte att åstadkomma likabehandling inte bara av skilda företag med samma typ av transporter utan också av företag som bedriver olika slags transporter.

Dessa transportorgan måste undantas från tillämpningen av detta direktiv i avvaktan på att åtgärder tar form för samordning av procedurer för organ inom transportsektorn, även om speciella omständigheter enligt ovan juridiskt sett skulle inordna dem under direktivet.

Behandling enligt olika system för upphandling måste undvikas, då det gäller produktion, distribution och överföring eller transport inom sektorerna för vatten, energi och telekommunikationer, vare sig olikheten skulle bero på om verksamheten faller under staten, regionala eller lokala myndigheter, eller återigen under någon annan juridisk person, som regleras av offentlig lag, alternativt om verksamheten har självständig juridisk ställning. Det är därför nödvändigt att undanta sådana ovan angivna tjänster från direktivet, som enligt sin juridiska ställning skulle höra dit, tills man kan besluta om en slutlig lösning grundad på erfarenheterna.

Särbestämmelser måste införas för undantagsfall, där reglerna om samordning inte nödvändigtvis måste tillämpas. Sträng restriktivitet måste uttryckligen gälla beträffande undantagen.

Offentliga upphandlingskontrakt som inte uppgår till 200 000 EUA kan undantas, då deras inverkan på konkurrensen är begränsad.

Kommissionen har genom beslut nr 3289/75/SECA av den 18 december 1975¹ med rådets godkännande definierat en europeisk valutaenhet motsvarande ett genomsnitt av variationerna hos medlemsländernas valutor. Värdet av valutaenheten uttryckt i medlemsstaternas valutor bestäms dagligen. Detta direktiv förutsätter för sin tillämpning ett bestämt referensdatum.

För att en effektiv konkurrens skall kunna utvecklas inom det offentliga upphandlingsområdet, måste respektive myndig-

heters förfrågningsunderlag annonseras inom hela gemenskapen. Förfrågningsunderlaget måste ge leverantörerna inom gemenskapen möjlighet att avgöra, om kontrakten är av intresse för dem. Korrekt och tillräcklig information måste lämnas om de varor, som skall upphandlas. Särskilt vid selektivt upphandlingsförfarande skall annonseringen stimulera leverantörer från medlemsländerna inom EG till att efterfråga underlag hos upphandlingsmyndigheterna för att kunna lämna anbud under gällande villkor.

Kompletterande information om kontrakten skall såsom brukligt hos medlemsstaterna lämnas i avtalsdokument för varje kontrakt eller motsvarande.

Som följer av rådets resolution den 21 december 1976², skall detta direktiv ses över och kan då komma att ändras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

I detta direktiv avses med

- a) *offentliga varuupphandlingskontrakt*: skrivna avtal med ekonomiska villkor mellan en leverantör (fysisk eller juridisk person) av produkterna och en av de under b angivna upphandlande myndigheterna. Leveransen kan vidare omfatta projektering och installation.
- b) *upphandlande myndigheter*: statliga, regionala eller lokala myndigheter, vidare juridiska personer som lyder under offentlig rätt eller, i medlemsstater som saknar dylika, organ med motsvarande ställning enligt specifikation i bilaga 1.
- c) *anbudsgivare*: leverantör, som lämnar in anbud; anbudssökande: leverantör, som ansöker om att få lämna anbud vid selektivt upphandlingsförfarande.

¹ EGT nr L 327, 19.12.1975, s. 4.

² EGT nr C 11, 15.1.1977, s. 3.

Artikel 2

1. Vid tilldelning av offentliga varuupphandlingskontrakt skall myndigheterna tillämpa nationella bestämmelser, som anpassats till detta direktiv.
2. Detta direktiv skall inte gälla
  - a) offentliga varuupphandlingskontrakt hos myndigheter som tillhandahåller tjänster inom transportområdet.
  - b) offentliga varuupphandlingskontrakt hos myndigheter som tillhandahåller produktion, distribution och överföring eller ransport av vatten, energi och telekommunikation.
3. När staten, regional eller lokal myndighet eller någon av de juridiska personerna under offentlig lag eller motsvarande organ enligt förteckningen i bilaga 1 ger annan - oavsett dennes juridiska status - än den som gör upphandlingen speciella eller exklusiva rättigheter att verka inom det offentliga tjänsteområdet, måste det rättighetsbärande dokumentet föreskriva att den upphandlande skall iaktta principen om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet vid upphandlingen.

Artikel 3

Detta direktiv skall ej tillämpas på offentliga upphandlingskontrakt som är underkastade andra procedurregler och tilldelade:

- a) enligt internationell överenskommelse mellan medlemsstat och ett eller flera icke-medlemsländer, vilken omfattar varor av sedda för gemensamt genomförande eller drift mellan signatär staterna; varje avtal skall överlämnas till kommissionen, vilken kan konsultera den rådgivande kommittén för offentlig upphandling, som skapats genom beslut 71/306/EEG¹ ändrat genom beslut 77/63/EEG²,
- b) företag i medlemsstat eller icke-medlemsland som verkar enligt internationellt avtal om stationering av trupper,
- c) enligt upphandlingsprocedur i en internationell organisation.

¹ EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 15.

² EGT nr L 13, 15.1.1977, s. 15.

Artikel 4

1. Nationella förfaranden för anbudsgivning skall vara underkastade bestämmelserna om "öppna förfaranden" i den mening som avses i detta direktiv (artiklarna 7-10, 13, 17, 18 och 20-25).
2. Nationella förfaranden, enligt vilka anbud bara kan lämnas efter inbjudan av de upphandlande myndigheterna, skall vara underkastade bestämmelserna om "selektiva förfaranden" i den mening som avses i detta direktiv (artiklarna 7-9, 11, 12, 14, 15 och 17-25).
3. Upphandlingskontrakt tilldelade i fall som avses i artikel 6 skall vara underkastade endast bestämmelserna i artikel 7.

Artikel 5

1. a) Bestämmelserna i avdelning II, III och IV och i artikel 6 skall enligt villkoren i artikel 4 gälla offentliga varuupphandlingskontrakt med uppskattat värde exklusive mervärdesskatt av minst 200 000 europeiska beräkningsenheter.
- b) EUA definieras i beslut nr 3289/75/SECA.
- c) Den tillämpade växelkursen för nationella valutor skall vara den genomsnittliga dagskursen under 12 månader före beräkningen, som görs vartannat år den sista oktober, och den skall gälla från nästföljande 1 januari. Växelkursen, som beräknas av kommissionen, skall publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning under de första dagarna av november.
- d) Den beräkningsmetod, som beskrivs i c, skall på kommissionens initiativ revideras inom den rådgivande kommittén för offentlig upphandling två år efter sin första tillämpning.
- e) I alla händelser skall metoden revideras så snart rådet har haft att ta ställning till förslag från kommissionen om en förordning, vilken skulle knyta EUA till Europeiska gemenskapens allmänna budget och till lagstiftning, som antagits av institutionerna.

2. Vid uppskattningen av normala varuupphandlingskontrakt eller av kontrakt, som skall förnyas inom bestämd tid, ska till-

lämningen av punkt 1 grundas på den sammanlagda kostnaden under 12 månader efter första leverans, eller under hela dess löptid om kontraktet löper under längre tid än 12 månader.

3. Om en varuupphandling omfattar flera separata kontrakt av samma slag vid samma tidpunkt, ska deras beräknade totalvärde vara grund för tillämpningen av punkt 1.

4. En upphandling av viss kvantitet får inte delas upp på flera kontrakt bara för att kringgå bestämmelserna i denna artikel.

Artikel 6

1. De upphandlande myndigheterna får tilldela varukontrakt utan tillämpning av procedurerna enligt artikel 4.1-2 i följande fall:

- a) Om inga anbud kommer in, eller då anbud avviker från reglerna för ett förfarande enligt detta direktiv, eller då anbud inte kan godkännas enligt nationella bestämmelser som följer bestämmelserna i avdelning IV, såvida inte villkoren i det ursprungliga kontraktet väsentligt ändras.
- b) Om av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt varan bara kan framställas eller levereras av en viss leverantör.
- c) Om varorna ifråga enbart framställs för användning inom forskning, experiment, studium eller utveckling.
- d) I den utsträckning det är absolut nödvändigt när man inte kan iaktta de fastställda tidsfristerna i andra förfaranden till följd av synnerlig brådska, orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses av de upphandlande myndigheterna.
- e) Då det gäller tillkommande leveranser från den ursprungliga leverantören, vilka antingen är avsedda som ersättningar för normala leveranser eller installationer eller som utökningar av gjorda leveranser eller installationer, och där byte av leverantör skulle tvinga de upphandlande myndigheterna att köpa utrustning med andra tekniska egenskaper, vilket i sin tur skulle medföra bristande an-

passning eller omotiverat stora problem vid drift eller underhåll;

- f) då det gäller varor som omsätts på varubörs inom gemenskapen;
- g) om varorna sekretessbeläggs eller när deras leverans måste förenas med särskilda säkerhetsåtgärder enligt lag eller tvingande regel i den berörda medlemsstaten, eller om hänsyn till medlemsstatens grundläggande säkerhet så kräver;
- h) då det gäller upphandling av datautrustning utom sådan, som uttryckligen inte kan undantas på grund av beslut i rådet efter initiativ av kommissionen. Undantag för datautrustning kan inte längre göras efter 1 januari 1981 om inte rådet efter förslag av kommissionen beslutar att ändra datum.

2. Före utgången av juni månad varje år skall medlemsstaterna sända en förteckning över antalet och det totala värdet av upphandlingskontrakt som tilldelats under föregående kalenderår, och som faller under bestämmelserna i punkt 1 a-f, åtminstone då det gäller upphandling av stater, delstater, regioner, provinser eller län. Medlemsstaterna skall såvitt möjligt indela kontrakten i kategorier enligt ovanstående bestämmelser.

AVDELNING II

Gemensamma tekniska regler

Artikel 7

1. De tekniska specifikationerna som definieras i bilaga II och beskrivningen av metoder för test, kontroll och godkännande skall finnas i varje kontrakt, antingen i de allmänna eller specifika avtalsdokumenten. Sådana tekniska specifikationer

kan lämnas i form av hänvisningar till lämplig standard.

Artikel 9

Lämpliga standarder i detta sammanhang är i rangordning:

1. Gemenskapsstandarder som gjorts bindande genom en hänvisning i en rättsakt hos gemenskapen.
  2. Andra gemenskapsstandarder (särskilt EKSG-standard) eller Europa-standarder (särskilt CEN och CENELEC-standard), som antagits av den stat, där den upphandlande myndigheten finns.
  3. Internationella standarder, som antagits av den stat, där den upphandlande myndigheten finns (särskilt ISO- och IEC-standarderna).
  4. Nationella standarder i den stat, där den upphandlande myndigheten finns.
  5. Övriga standarder.
2. Såvida undantag inte krävs på grund av kontraktets föremål, skall medlemsstaterna förbjuda inskrivning av sådana tekniska specifikationer i kontrakten, som anger varor av visst märke, ursprung eller framställning och som gynnar eller utesluter vissa företag eller produkter. I synnerhet förbjuds angivande av varumärken, patent, typbeteckningar, specifika ursprung eller framställningar; emellertid får en sådan specifikation förekomma om den följs av "eller likvärdig", om kontraktets föremål inte kan beskrivas på annat sätt med tillräcklig precision och begriplighet för alla berörda.

Artikel 8

När projekt är aktuella för anbudstävlan eller då inbjudan att lämna in anbud tillåter anbudsgivarna att föreslå variationer av upphandlingsföremålet, får den upphandlande myndigheten inte förkasta ett anbud enbart på den grunden, att det har utformats med andra tekniska beräkningar än dem, som används i upphandlingslandet. Förbudet förutsätter att anbudet uppfyller krav och villkor i kontraktshandlingarna. Anbudsgivarna måste foga till sina anbud allt nödvändigt underlag för bedömningen av anbudet, och de måste förse den upphandlande myndigheten med varje ytterligare förklaring, som denna anser nödvändig.

AVDELNING III

Gemensamma regler för publicering

1. Upphandlande myndigheter, som avser att tilldela varukontrakt genom öppet eller selektivt upphandlingsförfarande, skall ge ut meddelande om detta.

2. Sådant meddelande skall utsändas snarast möjligt på lämpligaste sätt till Byrån för gemenskapens officiella publikationer och skall i fullständigt skick återges i Europeiska gemenskapernas officiella tidning på gemenskapernas officiella språk, varvid dock endast originaltexten är autentisk. Utformningen skall ske enligt förlagorna i bilaga III.

3. Vid påskyndat förfarande enligt artikel 12 skall meddelandet publiceras endast i originaltext i alla utgåvor av Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

4. Meddelandet enligt föregående stycken skall publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning senast nio dagar efter avsändandet eller, vid påskyndat förfarande enligt artikel 12, senast fem dagar efter avsändandet.

5. Meddelandet får inte publiceras i officiella tidningar eller annan press i det land där den upphandlande myndigheten finns före datum för avsändandet, och det måste innehålla uppgift om detta datum. Den får inte innehålla annan information än den, som publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

6. De upphandlande myndigheterna måste kunna styrka vilken dag meddelandet avsänts.

7. Kostnaden för publicering i Europeiska gemenskapernas officiella tidning skall bäras av gemenskaperna. Inget meddelande får vara längre än en sida i tidningen, dvs. cirka 650 ord. Meddelandena skall utformas enligt förlagorna i bilaga III. Varje upplaga av Europeiska gemenskapernas officiella tidning, som innehåller ett eller flera meddelanden, måste återge förlagan eller meddelandet, som det eller de grundar sig på.

Artikel 10

1. Vid öppet upphandlingsförfarande skall den tidsfrist som fastställts av de upphandlande myndigheterna för mottagande av anbud vara minst 36 dagar från det meddelandet om upphandling avsänts.

2. Förutsatt att de har begärts i god tid, måste kontraktshandlingar och kringdokument sändas till leverantörerna från upphandlande myndigheter eller behöriga organ inom fyra arbetsdagar från mottagandet av begäran.

3. Förutsatt att den har begärts i god tid, måste tilläggsinformation knuten till kontraktshandlingarna tillhandahållas av de upphandlande myndigheterna senast sex dagar före sista datum som fastställts för mottagande av anbud.

4. Då anbud inte kan avges utan ett besök på platsen eller utan genomgång på platsen av dokument hänförliga till upphandlingen, skall tidsfristen enligt punkt 1 utsträckas i motsvarande mån.

Artikel 11

1. Vid selektivt förfarande skall den av de upphandlande myndigheterna bestämda fristen för mottagande av ansökan att få lämna in anbud vara minst 21 dagar från det meddelandet om upphandling avsänts.

2. De upphandlande myndigheterna skall samtidigt och skriftligen uppmana alla godkända anbudssökande att lämna in sina anbud. Till uppmaningen skall fogas kontraktshandlingar och kringdokument.

3. Den av de upphandlande myndigheterna bestämda fristen för mottagande av anbud skall vara minst 21 dagar från det uppmaningen att lämna in anbud avsänts.

4. Förutsatt att den begärts i god tid, måste tilläggsinformation med anknytning till kontraktshandlingarna tillhandahållas av de upphandlande myndigheterna senast sex dagar före sista datum som fastställts för mottagande av anbud.

5. Framställningar om att bli inbjuden till anbudstävlan och uppmaningar att lämna in anbud får sändas med brev, tele-

gram, telex eller telefon. Om det sker på något av de tre senaste sätten, måste bekräftelse göras per brev.

6. Då anbud inte kan avges utan besök på platsen eller utan genomgång på platsen av dokument hänförliga till kontraktshandlingarna, skall tidsfristen enligt punkt 3 utsträckas i motsvarande mån.

Artikel 12

1. Om tidsfristerna enligt artikel 11 på grund av brådska inte utan svårighet kan tillämpas, får de upphandlande myndigheterna fastställa följande frister:

- a) En frist för mottagande av anbudsansökningar, som inte får vara kortare än 12 dagar från det meddelandet om upphandling avsänts.
- b) En frist för mottagande av anbud, som inte får vara kortare än 10 dagar från det uppmaningen att lämna in anbud avsänts.

2. Förutsatt att den har begärts i god tid, måste tilläggsinformation med anknytning till kontraktshandlingarna tillhandahållas av de upphandlande myndigheterna senast fyra dagar före det sista datum, som fastställts för mottagande av anbud.

3. Anbudsansökan och uppmaning att lämna in anbud måste kommuniceras på snabbast möjliga sätt. Då anbudsansökningar görs via telegram, telex eller telefon, måste de bekräftas skriftligen.

Artikel 13

Vid öppet upphandlingsförfarande skall meddelandet om detta innehålla åtminstone följande information:

- a) Datum för avsändandet till Byrån för europeiska gemenskapernas officiella publikationer.
- b) Det valda upphandlingsförfarandet.
- c) Plats för leverans av upphandlade varor, deras art och kvantitet och, om kontraktet består av flera delar, huruvida leverantörerna har möjlighet att lämna anbud på enstaka eller alla efterfrågade varor.
- d) Leveranstid.

- e) Adress, telefonnummer och i förekommande fall telegramadress och telexnummer till den upphandlande myndigheten.
- f) Adressen till det organ, från vilket relevanta dokument kan beställas, och sista datum för sådan beställning; vidare belopp och betalningsvillkor i samtliga fall, då avgift skall betalas för sådana dokument.
- g) Sista datum för mottagande av anbud, adress till vilken anbud skall sändas och det språk de skall vara avfattade på.
- h) De personer, som får vara närvarande vid anbudsöppningen, och datum, klockslag och plats för öppnandet.
- i) Information om depositioner och varje annat slags garanti, vilka kan krävas av de upphandlande myndigheterna.
- j) De huvudsakliga villkoren för finansiering och betalning och/eller hänvisningar till bestämmelser i lag eller förordning, där villkoren anges.
- k) Med tillämpning av artikel 18, angivelse av den specifika legala form i vilken flera leverantörer kan bli ålagda att samverka, om de får upphandlingskontraktet.
- l) Nödvändig information och formalia för uppskattning av de minsta ekonomiska och tekniska krav, som de upphandlande myndigheterna ställer vid urvalet av anbudsgivare; dessa krav får inte avvika från vad som anges i artiklarna 20, 22 och 23.
- m) Den period under vilken anbudsgivarna skall vara bundna av sina anbud.

Artikel 14

Vid selektiva upphandlingsförfaranden skall meddelanden innehålla åtminstone följande information:

- a) Uppgifter enligt artikel 13 a, b, c, d, e och k.
- b) Sista dag för mottagande av anbudsansökningar, adressen dit de skall sändas och det eller de språk de skall avfattas på.
- c) Den dag den upphandlande myndigheten senast skall upp-

mana till anbudsgivning.

- d) Den information som skall lämnas i anbudsansökan, i form av uppgifter som senare kan kontrolleras, angående anbudsgivarens personliga ställning samt nödvändig information för uppskattning av de ekonomiska och tekniska minimikrav, som de upphandlande myndigheterna ställer vid urvalet av leverantörer; dessa krav får inte avvika från vad som anges i artiklarna 20, 22 och 23.

Artikel 15

En uppmaning till anbudsgivning vid selektiva upphandlingsförfaranden skall innehålla åtminstone följande information:

- a) Uppgifter enligt artikel 13 f, g, h, i, j och m.
- b) Hänvisning till det meddelande som nämnts i artikel 14.
- c) Uppgift om varje dokument som skall bifogas, antingen för att styrka de kontrollerbara uppgifter som lämnats av sökanden i enlighet med artikel 14 d eller för att utöka uppgifterna i den artikeln enligt villkoren i artiklarna 22 och 23.
- d) Kriterierna för tilldelning av kontraktet om de ej framgår av meddelandet om upphandling.

Artikel 16

De upphandlande myndigheterna får i Europeiska gemenskapernas officiella tidning införa meddelanden om offentliga varuupphandlingskontrakt, vilka inte är underkastade publiceringsplikt enligt bestämmelserna i detta direktiv, där värdet av sådana kontrakt uppgår till minst 100 000 EUA.

AVDELNING IV

Gemensamma regler för deltagande

Artikel 17

1. Kontrakt skall tilldelas med utgångspunkt från de kriterier som fastställts i kapitel 2 av denna avdelning, efter lämplighetskontroll av leverantörer som inte utesluts enligt artikel 20. De upphandlande myndigheterna skall göra kontroller enligt kriterierna för ekonomisk, finansiell och teknisk kapacitet som anges i artikel 22-24.

2. De upphandlande myndigheterna skall till fullo respektera den konfidentiella naturen hos all information från leveran-

törerna.

Artikel 18

Anbud kan lämnas in av grupper av leverantörer. Dessa grupper skall inte i och för sig vara ålagda att anta någon viss legal form för att lämna in anbud. Emellertid kan den grupp som tilldelas kontraktet bli ålagd att göra det i den mån ändringen krävs för att tillfredsställande kunna genomföra kontraktet.

Artikel 19

1. I selektiva upphandlingsförfaranden skall de upphandlande myndigheterna på grundval av de uppgifter som lämnats enligt artikel 14 d välja ut dem som de önskar uppmana till anbuds-givning, bland anbudssökande som fyller kraven i artikel 20-24.

2. Varje medlemsstat skall se till att dess upphandlande myndigheter uppmanar leverantörer från andra medlemsstater vilka uppfyller de nödvändiga förutsättningarna, att lämna in anbud på samma villkor som inhemska leverantörer.

Kapitel 1

Kriterier för kvalitativt urval

Artikel 20

1. Den leverantör kan uteslutas från deltagande i ett kontrakt som:

- a) är i konkurs eller likvidation, är föremål för tvångsförvaltning, har ingått i ackordsuppgörelse med borgenärer, är ålagd att tillsvidare inte driva sin affärsverksamhet eller befinner sig i en motsvarande situation, till följd av något liknande förfarande enligt nationella lagar och förordningar,
- b) är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångs förvaltning, ackord eller för annat liknande förfarande under nationella lagar eller förordningar,
- c) har fällts för brott mot yrkesetiketen enligt lagkraftvunnen dom,

d) har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen, som på något sätt kan styrkas av den upphandlande myndigheten,

e) inte har uppfyllt skyldigheter att erlagga sociala försäkringsavgifter enligt författningsföreskrifter i det egna landet eller i det land, där den upphandlande myndigheten finns,

f) inte har uppfyllt skyldigheter att erlagga skatter enligt stadgade bestämmelser i det egna landet eller i det land, där den upphandlande myndigheten finns,

g) har gjort sig skyldig till någon allvarlig brist i sin informations- plikt enligt detta kapitel.

2. Om den upphandlande myndigheten kräver bevis av leverantören att inget av de i punkt 1 a, b, c, e eller f beskrivna fallen är tillämpligt på honom, skall den godta som tillräckligt bevis:

— för a, b, eller c framläggandet av utdrag från ett "rättsligt register" eller, om detta inte går, av ett likvärdigt dokument utgivet av en rättslig eller administrativ myndighet i ursprungslandet eller det land personen kommer från, som visar att inget av dessa fall är tillämpligt på leverantören,

— för e eller f ett intyg från behörig myndighet i den berörda medlemsstaten.

3. Där landet ifråga inte ger ut sådana dokument eller intyg, eller där dessa inte täcker samtliga fall angivna i punkt 1 a, b eller c, kan de ersättas av en edlig utsaga av vederbörande inför en rättslig eller administrativ myndighet, notarius publicus eller annan behörig myndighet i berörd medlemsstat. I medlemsstater som saknar bestämmelser om edlig utsaga kan den ersättas av en högtidlig försäkran. Behörig myndighet eller notarius publicus skall utfärda en bekräftelse på den edliga utsagans eller högtidliga försäkrans äkthet.

4. Medlemsstater skall inom den tid som fastställts i artikel 30 ange myndigheter och organ med behörighet att utfärda dessa dokument, och de skall utan dröjsmål underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta.

Artikel 21

En leverantör som vill delta i ett offentligt varuupphandlings-

kontrakt kan åläggas att visa att han är upptagen i yrkes- eller handelsregister på föreskrivet vis enligt lag i det medlemsland, där han är etablerad: i Förbundsrepubliken Tyskland Handelsregister eller Handwerksrolle; i Belgien registre du commerce/Handelsregister; i Danmark Aktieselskabs-Registret, FöreningsRegistret eller Handelsregistret; i Frankrike registre du commerce och répertoire des métiers; i Italien registro della camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato eller registro delle commissioni provinciali per l'artigianato; i Luxemburg registre aux firmes och rôle de la chambre des

métiers; i Nederländerna Handelsregister. I Storbritannien och Irland kan leverantören bli ålagd att visa, att han är legitimerad såsom medlem eller registrerad i Registrar of Companies eller Registrar of Friendly Societies eller, om han inte är sålunda legitimerad, att uppvisa ett intyg om edlig utsaga utvisande att han bedriver affärsverksamhet på det aktuella området i det land där han är etablerad på viss adress och under viss firma.

Artikel 22

1. Bevis om leverantörens finansiella och ekonomiska ställning kan som regel utgöras av en eller flera av följande referenser:

- a) Relevanta intyg från banker.
- b) Uppvisande av företagets balansräkningar eller utdrag ur dem.
- c) Uppgift om företagets totala omsättning och dess omsättning av varor som är föremål för upphandlingskontraktet för de tre föregående räkenskapsåren.

2. De upphandlande myndigheterna skall i meddelandet eller i uppmaningen till anbudsgivning specificera vilken eller vilka referenser, som skall uppges utöver de i punkt 1 angivna.

3. Om en leverantör har godtagbart skäl för att inte förete de av den upphandlande myndigheten begärda referenserna, får han dokumentera sin ekonomiska och finansiella ställning så som den upphandlande myndigheten anser lämpligt.

Artikel 23

1. Bevis om leverantörens tekniska kapacitet får ges i en eller flera av följande former beroende på de upphandlade varornas art, mängd och ändamål:

- a) En förteckning på de huvudsakliga leveranserna som gjorts

under de tre senaste åren, med angivelse av belopp, datum och privata eller offentliga mottagare

— i de fall det gäller upphandling från myndigheter, skall bevis lämnas i form av intyg utgivna eller kontrasterade av behörig myndighet,

— i de fall det gäller privata köpare skall leveransen bekräftas av köparen - alternativt, om detta inte låter sig göra, skall leverantören på ett enkelt sätt bekräfta att leveransen ägt rum,

- b) En beskrivning av företagets tekniska resurser, dess åtgärder för att garantera kvalitet samt dess forsknings- och utvecklingsresurser.
- c) Angivelse av de tekniker och tekniska organ som, vare sig de direkt tillhör företaget eller inte, anlitas i synnerhet för kvalitetskontroll.
- d) Stickprov, beskrivningar och/eller fotografier av de varor som skall levereras, varvid äktheten måste styrkas om den upphandlande myndigheten så begär.
- e) Intyg från officiella institutioner för kvalitetskontroll eller från erkänd expertis på området att varorna överensstämmer med vissa specifikationer eller standarder, som är klart identifierade genom referenser till specifikationerna eller standarderna ifråga.
- f) I de fall varorna som skall levereras är av komplex natur eller undantagsvis är avsedda för ett speciellt ändamål, krävs kontroll utförd av de upphandlande myndigheterna själva eller för deras räkning av behörigt officiellt organ i leverantörsländet under förutsättning av dettas samtycke; kontroller skall utvisa leverantörens tillverkningskapacitet och om nödvändigt dennes forsknings- och utvecklingsresurser samt resurser för kvalitetskontroll.

2. Den upphandlande myndigheten skall i meddelandet specificera vilka referenser den önskar erhålla.

3. Omfattningen hos den i punkt 1 behandlade informationen måste begränsas till kontraktets föremål, och den upphandlande myndigheten måste ta hänsyn till leverantörens legitima intressen av att skydda företagets tekniska hemligheter.

Artikel 24

Inom de begränsningar som anges i artiklarna 20-23 kan den upphandlande myndigheten uppmana leverantörerna att komplettera de angivna intygen och dokumenten eller att förtydliga dem.

AVDELNING V

Kapitel 2

Slutbestämmelser

Kriterier för tilldelning av kontrakt

Artikel 26

Artikel 25

1. De kriterier som den upphandlande myndigheten skall följa vid tilldelningen av kontrakt skall vara:

- a) antingen enbart det lägsta priset,
- b) eller, då tilldelning sker till förmån för det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, olika kriterier hänförliga till kontraktet; t.ex. pris, leveransdatum, driftkostnadseffektivitet, kvalitet, estetiska och funktionella egenskaper, teknisk förtjänst, service efter upphandlingen och tekniskt underhåll.

2. I det senare alternativet skall de upphandlande myndigheterna i kontraktshandlingarna eller i meddelandet ange alla de kriterier, som de avser att tillämpa vid tilldelningen, om möjligt i rangordning.

3. Det italienska förfarandet med "anonymt kuvert" kan bibehållas under en period av tre år efter utgången av den som anges i artikel 30 angiven tid.

4. Punkt 1 skall ej tillämpas, då en medlemsstat baserar tilldelningen av kontrakt på andra kriterier inom ramen för gällande regler vid tiden för antagandet av detta direktiv, vilkas syfte är att ge försteg till vissa anbud, på villkor att de åberopade reglerna står i överensstämmelse med fördraget.

5. Om det för ett visst kontrakt visar sig, att anbudssummorna uppenbart ligger onormalt lågt i förhållande till de varor som skall levereras, skall den upphandlande myndigheten gå igenom anbudet i detalj innan den beslutar vem kontraktet skall tilldelas. För detta ändamål skall den kräva, att anbudsgivaren lämnar nödvändiga förklaringar och, i förekommande fall, ange i vilka delar den finner anbudet oantagligt.

6. Vid tilldelning av kontrakt skall hänsyn tas till resultatet av undersökningen enligt punkt 5.

7. Om handlingarna som hänför sig till kontraktet föreskriver tilldelning enligt lägsta anbud, måste den upphandlande myndigheten motivera sitt beslut för rådgivande kommittén för offentlig upphandling, ifall den avvisar anbud på grund av att den anser det ligga för lågt.

Detta direktiv utgör inte hinder mot tillämpningen av bestämmelserna i italiensk lag nr 835 av den 6 oktober 1950 (italienska republikens officiella tidning nr 245 av den 24

oktober 1950) och ändringar i dem som är i kraft vid datum för direktivets antagande; detta inkräktar inte på förenligheten mellan bestämmelserna och fördraget.

Artikel 27

1. Medlemsstaterna skall informera kommissionen om nationella bestämmelser som täcks av artiklarna 25.4 och 26 och om reglerna för deras tillämpning.

2. De berörda medlemsstaterna skall första gången 30 månader efter anmälan av direktivet och därefter varje år sända kommissionen en rapport med beskrivning av hur dessa bestämmelser uppfylls. Rapporterna skall underställas rådgivande kommittén för offentlig upphandling.

Artikel 28

Beräkningen av alla tidsfrister i detta direktiv skall göras enligt rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1182/71 av den 3 juni 1971, om reglerna för bestämning av perioder, datum och frister¹.

Artikel 29

1. För att tillåta bedömning av resultaten av direktivets tillämpning skall medlemsstaterna sända en årlig statistisk rapport till kommissionen över de kontrakt, som tilldelats av centrala eller federala upphandlande myndigheter enligt detta direktiv. Den första rapporten skall insändas 30 månader efter anmälan av direktivet. Kommissionen skall bestämma utformningen av den statistiska informationen efter samråd med rådgivande kommittén för offentlig upphandling.

2. Med hänsyn tagen i synnerhet till utgången av de multilaterala handelsförhandlingarna skall kommissionen, efter samråd med rådgivande kommittén för offentlig upphandling, besluta om omfattningen, indelningen och arrangemang för utgivningen av statistikrapporten.

3. Kommissionen kan begära information om kontrakt, som tilldelats av andra myndigheter som är behörig att tilldela kontrakt och som omfattas av direktivet, i syfte att diskutera kontrakten inom rådgivande kommittén för offentlig upphandling.

---

¹ EGT nr L 124, 8.6.1971, s. 1.

Artikel 30

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv inom 18 månader från anmälan av detsamma, och de skall omgående underrätta kommissionen om vidtagna åtgärder.

Artikel 31

Medlemsstaterna skall se till att texterna till grundläggande bestämmelser i inhemsk lagstiftning överlämnas till kommis-

sionen, vare sig det gäller lagar, förordningar eller tillämpningsföreskrifter som antas inom området för detta direktiv.

Artikel 32

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 december 1976.

På rådets vägnar

A.P.L.M.M. van der STEE

Ordförande

BILAGA I

FÖRTECKNING ÖVER JURIDISKA PERSONER SOM LYDER UNDER OFFENTLIG RÄTT OCH ORGAN MED MOTSVARANDE STÄLLNING ENLIGT ARTIKEL 1 b

I. **I alla medlemsstater:**

sammanslutningar som lyder under offentlig rätt eller organ med motsvarande ställning som bildats av regionala eller lokala myndigheter, t.ex. "associations de communes", "syndicats de communes", "Gemeindeverbände", etc.

II. **I Tyskland:**

"bundesunmittelbaren Körperschaften, Anstalten und Stiftungen des öffentlichen Rechts"; "landesunmittelbaren Körperschaften, Anstaltungen und Stiftungen des öffentlichen Rechts" som i budgethänseende står under statlig tillsyn.

III. **I Belgien:**

- "le Fonds des Routes 1955-69" - "het Wegenfonds"
- "la Régie des Voies Aériennes" - "de Regie de Luchtwegen"
- socialbyråer
- kyrkoråd
- l'Office Régulateur de la Navigation Intérieure" - "de Dienst voor regeling van de binnenvaart"
- "la Régie des services frigorifiques de l'Etat belge" - "de Regie der Belgische Rijkskoel- en Vriesdiensten".

IV. **I Danmark:**

"andre förvaltningssubjekter".

V. **I Frankrike:**

- offentliga administrativa organ på nationell, regional, departemental och lokal nivå
- universitet, offentliga vetenskapliga och kulturella organ och andra institutioner såsom de definieras av lagen om riktlinjer för högre utbildning nr 68-978 av den 12 november 1968.

VI. I Irland:

andra offentliga myndigheter vars offentliga varuupphandlingskontrakt faller under statlig kontroll.

VII. I Italien:

- statliga universitet, statliga universitetsinstitutioner, konsortier för utvecklingsarbete vid universitet
- högre vetenskaps- och kulturinstitut, astronomiska, astrofysiska, geofysiska eller vulkanologiska observatorier
- "Enti di riforma fondiaria"
- välfärds- och välgörenhetsinstitutioner av alla slag.

VIII. I Luxemburg:

Offentliga organ under kontroll av staten, kommunalt bolag eller sammanslutning av sådana bolag.

IX. I Nederländerna:

- "Waterschappen"
- "instellingen van wetenschappelijk onderwijs vermeld in Article 15 van de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (1960)", "academische ziekenhuizen"
- "Nederlandse Centrale Organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO)" och organisationer som lyder under denna

X. I Storbritannien:

- Undervisningsmyndigheter
- Brandmyndigheter
- Hälsomyndigheter
- Polismyndigheter
- Commission for the New Towns
- New Towns Corporations
- Scottish Special Housing Association
- Northern Ireland Housing Executive

BILAGA II**TEKNISKA SPECIFIKATIONER I DETTA DIREKTIVS MENING**

I detta direktivs mening skall tekniska specifikationer på det offentliga varuupphandlingsområdet omfatta alla tekniska krav i kontraktshandlingarna, vilka möjliggör en objektiv beskrivning av ett material, en produkt eller en vara (särskilt kvalitet, prestanda), så att materialet, produkten eller varan uppfyller det av den upphandlande myndigheten avsedda ändamålet.

De tekniska specifikationerna skall innefatta alla relevanta mekaniska, fysiska och kemiska egenskaper, klassifikationer och standarder såväl som villkor för test, undersökning och godkännande för varorna eller däri ingående material och delar, i den mån den upphandlande myndigheten behöver specifikationerna. Ett prov på material eller delar från den avsedda leveransen kan komplettera eller ersätta de tekniska specifikationerna.

---

*BILAGA III***FÖRLAGOR TILL MEDDELANDET OM UPPHANDLING****A. Öppet förfarande**

1. Namn, adress, telefonnummer och i förekommande fall telegramadress och telexnummer för den upphandlande myndigheten (artikel 13 c);
2. Det valda upphandlingsförfarandet (artikel 13 b);
3.
  - a) Platsen för leverans (artikel 13 c);
  - b) Slag och mängd av de varor som skall levereras (artikel 13 c);
  - c) Uppgift huruvida leverantörerna kan lämna anbud på alla de efterfrågade varorna eller delar därav (artikel 13 c);
4. Förekommande tidsfrist för leverans (artikel 13 d);
5.
  - a) Namn och adress på det organ från vilket förfrågningsunderlaget kan beställas (artikel 13 f);
  - b) Sista datum för sådan beställning (artikel 13 f);
  - c) I förekommande fall belopp och betalningsvillkor för avgift för sådana dokument (artikel 13 f);
6.
  - a) Sista datum för mottagande av anbud (artikel 13 g);
  - b) Adress dit anbuden skall inges (artikel 13 g);
  - c) Det eller de språk på vilka anbuden skall vara avfattade (artikel 13 g);
7.
  - a) De personer som är behöriga att närvara vid öppnandet av anbuden (artikel 13 h);
  - b) Datum, tid och plats för anbudsöppnandet (artikel 13 h);
8. Eventuellt krävda depositioner och garantier (artikel 13 i);
9. Huvudsakliga villkor för finansiering och betalning och/eller hänvisningar till till de bestämmelser som reglerar villkoren (artikel 13 j);
10. I förekommande fall den legala form, som den utvalda gruppen leverantörer bör ikläda sig vid tilldelning av kontrakt (artikel 13 k);
11. Nödvändig information och formella uppgifter för bedömningen av de ekonomiska och tekniska minimikrav, som ställs på leverantören (artikel 13 l);
12. Den tid varunder anbudsgivaren skall vara bunden av sitt anbud (artikel 13 m);
13. Kriterier för tilldelning av kontrakt. Om dessa är andra än lägsta pris skall de nämnas, om de inte anges i förfrågningsunderlaget;
14. Annan information;
15. Datum för avgivande av meddelandet om upphandling (artikel 13 a).

B. Selektivt förfarande

1. Namn, adress, telefonnummer och eventuell telegramadress och telexnummer för den upphandlande myndigheten (artikel 14 a);
  2. Det valda upphandlingsförfarandet (artikel 14 a);
  3.
    - a) Plats för leverans (artikel 14 a);
    - b) Slag och mängd av de varor som skall levereras (artikel 14 a);
    - c) Uppgift huruvida leverantörerna kan lämna anbud på alla de efterfrågade varorna eller delar därav (artikel 14 a);
  4. Förekommande tidsfrist för leverans (artikel 14 a);
  5. I förekommande fall den legala form, som den utvalda gruppen leverantörer måste ikläda sig vid tilldelning av kontrakt (artikel 14 a);
  6.
    - a) Sista datum för mottagande av anbudsansökningar (artikel 14 b);
    - b) Adress dit anbuden skall sändas (artikel 14 b);
    - c) Det eller de språk på vilka anbuden skall vara avfattade (artikel 14 b);
  7. Sista datum för avsändande av uppmaning till anbudsgivning (artikel 14 c);
  8. Information om anbudsgivarens personliga ställning och upplysningar och formella uppgifter nödvändiga för bedömningen av de ekonomiska och tekniska minimikrav som ställs på honom (artikel 14 d);
  9. Kriterier för tilldelning av kontrakt, om de ej anges i uppmaning till anbudsgivning artikel 15 d);
  10. Annan information;
  11. Datum för avgivande av meddelandet (artikel 14 a).
-

II

(Bestut, lagar, m.m., som inte behöver offentliggöras)

RÅDET**RÅDETS DIREKTIV**

av den 22 juli 1980

om för vissa kontraktsslutande parter gällande anpassningar och tillägg beträffande
Direktiv 77/62/EEC om samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor

(80/767/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta;

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Genom sitt beslut 80/271/EEG om slutandet av multilaterala avtal till följd av handelsförhandlingarna 1973 till 1979⁴ godkände rådet på bl.a. Europeiska ekonomiska gemenskapens vägnar avtalet om statlig upphandling härafter kallat "avtalet", vilket har till syfte att etablera en internationell struktur med balanserade rättigheter och skyldigheter ifråga om statlig upphandling för att åstadkomma liberalisering och utveckling av världshandeln;

Bestämmelserna i avtalet skall också gälla för relationer mellan medlemsstaterna;

Direktiv 77/62/EEG⁵ samordnade de nationella förfarandena för offentliga varuupphandlingskontrakt, för att införa lika konkurrensvillkor för sådana kontrakt i alla medlemsstater;

Mot bakgrund av internationella rättigheter och åtaganden som vilar på gemenskapen efter godkännandet av avtalet, skall de åtgärder som beskrivs i detta gälla mot tredje land som undertecknat avtalet med avseende på anbudsgivare och varor;

Vissa bestämmelser i avtalet medför gynnsammare villkor för anbudsgivare än de som fastställts i direktiv 77/62/EEG;

Då kontrakt i avtalets mening tilldelas av de upphandlande myndigheterna, måste betingelserna för erhållande av offentliga upphandlingskontrakt inom gemenskapen, vilka står till buds för företag och produkter från medlemsstaterna enligt fördraget, vara minst lika förmånliga som villkoren för erhållande av offentliga kontrakt inom gemenskapen, vilka enligt reglerna i avtalet ges till företag och produkter i tredje land som undertecknat avtalet;

¹ EGT nr C 287, 17.11.1979, s. 9.

² EGT nr C 117, 12.5.1980, s. 87.

³ EGT nr C 182, 21.7.1980, s. 8.

⁴ EGT nr L 71, 17.3.1980, s. 1.

⁵ EGT nr L 13, 15.1.1977, s. 1.

Det är därför nödvändigt att anpassa och utöka bestämmelserna i direktiv 77/62/EEG vad gäller vissa upphandlande myndigheter;

Bestämmelserna i detta direktiv måste granskas på nytt i ljuset av medlemsstaternas tillämpning av detta direktiv och av avtalet, vidare av resultaten från kommande förhandlingar, enligt bestämmelserna i artikel IX.6 i avtalet.

Artikel 1

1. I detta direktiv avses med upphandlande myndigheter de organ var till hänvisas i bilaga 1 och senare tillkomna organ, i den mån rättelser, justeringar eller ändringar har gjorts i förteckningen.

2. Kommissionen skall komplettera bilaga 1 på grundval av alla sådana rättelser, justeringar eller ändringar och skall se till att den aktuella versionen publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 2

1. Vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för varor skall de upphandlande myndigheterna enligt artikel 1 följa bestämmelserna i direktiv 77/62/EEG om inte annat anges i detta direktiv.

2. Då det gäller offentliga kontrakt med ett uppskattat värde exklusive mervärdesskatt mellan i artikel 3 fastställt belopp och 200 000 EUA, skall tillämpningen av punkt 1 vara begränsad till:

- kontrakt om köp
- produkterna enligt listan i bilaga II, där tilldelningen av kontrakt från de upphandlande myndigheterna görs inom det militära området.

Dessutom undantas sådana offentliga kontrakt från tillämpningen av artikel 9.2—7 i direktiv 77/62/EEG om organet för publicering enligt artikel V.3 i avtalet är något annat än *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 3

Värdet 200 000 EUA angivet i artikel 5.1 a av direktiv 77/62/EEG skall ersättas av 140 000 EUA såvitt gäller

upphandlande myndigheter, som täcks av detta direktiv.

Efter samråd med rådgivande kommittén för offentlig upphandling skall kommissionen besluta om varje justering av det senare värdet på grundval av den antagna proceduren för bestämning av värdet i EUA av beloppet, som föreskrivs i artikel 1.1 b i avtalet.

De justerade värdena skall publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 4

Artikel 6.1 f i direktiv 77/62/EEG skall ej tillämpas.

Artikel 5

De upphandlande myndigheterna skall framställa en skriftlig rapport för varje tilldelat kontrakt enligt artikel 6.1 a—e i direktiv 77/62/EEG. De skall se till att varje rapport innehåller den upphandlande myndighetens namn, de upphandlade varornas värde och slag såväl som deras ursprung, vidare en uppgift om alla eventuella omständigheter enligt punkt 1 a—e, som förelegat då kontraktet tilldelades. Rapporten skall förbli hos vederbörande upphandlande myndighet. Om så behövs skall denna information lämnas till de myndigheter som är ansvariga för de upphandlande myndigheterna, så att den om så krävs kan användas av kommissionen och via kommissionen av den rådgivande kommittén för offentlig upphandling.

Artikel 6

1. Vid öppet förfarande skall den av de upphandlande myndigheterna fastställda fristen för mottagande av anbud vara minst 42 dagar från det meddelandet om upphandling sändes till vederbörande organ för publicering.

2. Vid selektivt förfarande skall den av de upphandlande myndigheterna fastställda fristen för mottagande av anbudsansökningar vara minst 42 dagar från det meddelandet sändes till vederbörande organ för publicering.

3. Vederbörande organ för publicering av meddelandena

enligt punkt 1 och 2 skall verkställa publiceringen senast 12 dagar efter resp. meddelandes avsändande.

4. Vid selektivt förfarande skall den av de upphandlande myndigheterna fastställda fristen för mottagande av anbud vara minst 30 dagar från dagen för avsändande av den skriftliga uppmaningen att lämna in anbud.

Artikel 7

För att uppfylla bestämmelserna om de under hänvisning till artikel 1.1 upphandlande myndigheternas tilldelning av offentliga kontrakt skall medlemsstaterna i sina inbördes förbindelser tillämpa lika gynnsamma villkor som de tillämpar mot tredje land vid avtalets fullföljande, i synnerhet dem i artiklarna V och VI rörande selektiv upphandling, information och granskning. Medlemsstaterna skall för detta ändamål samråda inom den rådgivande kommittén för offentlig upphandling angående de åtgärder som krävs för avtalets genomförande.

Artikel 8

1. Kommissionen skall se till att detta direktiv tillämpas i samråd med den rådgivande kommittén för offentlig upphandling, och den skall där det är lämpligt underställa rådet nya förslag särskilt i syfte att samordna medlemsstaternas åtgärder för att följa detta direktiv. Dessa förslag skall framföras inom två år från det direktivet trätt i kraft.

2. Kommissionen skall se över detta direktiv och varje ny åtgärd som kan ha tillkommit enligt vad som sägs i punkt 1,

med hänsyn tagen till resultaten av kommande förhandlingar enligt artikel IX.6 i avtalet, och den skall om nödvändigt framställa lämpliga förslag till rådet.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta de nödvändiga åtgärderna för att följa detta direktiv senast 1 januari 1981. De skall informera kommissionen om dessa utan uppskov.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall se till att texterna för grundläggande bestämmelser i inhemsk lagstiftning, regler eller tillämpningsföreskrifter inom området för detta direktiv överlämnas till kommissionen.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 juli 1980

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 mars 1988

med ändringar av direktiv 77/62/EEG om samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor samt med upphävande av vissa bestämmelser i direktiv 80/767/EEG

(88/295/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och särskilt artikel 100A i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samverkan med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Åtgärder behöver vidtas i syfte att efter hand etablera den inre marknaden under tiden fram till och med den 31 december 1992. Den inre marknaden är ett område utan inre gränser, inom vilket fri rörlighet garanteras för varor, människor, tjänster och kapital.

Europeiska gemenskapernas råd har dragit slutsatser om den inre marknaden vid på varandra följande sessioner från den i Bryssel 29-30 mars 1985 till den i London 5-6 december 1986.

Vitboken angående genomförandet av den inre marknaden fastställer särskilt en tidtabell och ett handlingsprogram för att öppna den offentliga varuupphandlingen för konkurrens.

Det hänvisas till rapporten om tillämpningen av direktiv 77/62/EEG⁴, senast ändrad genom fördrag om Spaniens och Portugals anslutning och direktiv 80/767/EEG⁵, av kommissionen underställd rådet den 14 december 1984 till efterkommande av rådets resolution den 21 december 1976.

Det är nödvändigt att direktiven förbättras och att deras tillämpningsområden vidgas genom ökad insyn i procedurer och förfaranden vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för varor och att möjliggöra en striktare tillämpning av förbudet mot bestämmelser som hindrar den fria rörligheten av varor, vilket utgör grundvalen för dessa direktiv.

Det är nödvändigt att ändra dessa direktiv för att införliva ändringar i GATT-överenskommelsen om statlig upphandling från december 1986.

Det är nödvändigt att utveckla villkoren för effektiv konkurrens i fråga om offentliga upphandlingskontrakt för varor och de ekonomiska, budgetmässiga och industriella fördelarna av dem.

För det ändamålet är det nödvändigt att bestämma omfattningen av de sektorvisa undantag som måste gälla för att mot bakgrund av olika tolkningar kunna förhindra en tilltagande obalans mellan medlemsstaterna vid tillämpningen av direktiven.

¹ EGT Nr C 173, 11.7.1986, s. 4, EGT Nr C 161, 19.6.1987, s. 10, och EGT Nr C 303, 13.11.1987, s. 3.

² EGT Nr C 13, 18.1.1988, s. 66.

³ EGT Nr C 68, 16.3.1987, s. 7.

⁴ EGT Nr L 13, 15.1.1977, s. 1.

⁵ EGT Nr L 215, 18.8.1980, s. 1.

Arrangemang hänförliga till kontrakt som tilldelas av de upphandlande myndigheterna inom försvarssektorn behöver klargöras genom hänvisningar till fördragets bestämmelser.

Det är lämpligt att fastställa de tillämpliga tröskelvärdena, även det som gäller inom GATT, i en gemensam paragraf.

Det öppna förfarandet är bäst ägnat att garantera införandet av lika villkor för deltagande i anbudstävlan om offentliga upphandlingskontrakt i alla medlemsstater. Det är då nödvändigt att göra detta förfarande till regel, medan tillämpningen av andra förfaranden måste rättfärdigas och medföra skyldighet att upprätta rapporter om desamma.

För att inskränka bruket av förfarandet med ensam anbudsgivare är det lämpligt att skapa en ordning med förhandlat förfarande, vilken redan följs i vissa medlemsstater, och dessutom att ange de villkor under vilka synnerlig brådska kan åberopas samt att ange den period under vilken tilläggsleveranser kan göras.

Förhandlat förfarande skall anses vara undantag och därmed bara användas i särskilt angivna fall.

Det är nödvändigt att anpassa gemensamma regler på det tekniska området till den nya gemenskapspolitiken beträffande standardisering inom gemenskapen.

Mera insyn måste skapas i alla åtgärder och förfaranden som har med de upphandlande myndigheternas anskaffningsverksamhet att göra. I det syftet bör offentliga köpare tillkännage sina upphandlingsprogram genom förhandsmeddelanden på gemenskapsnivå, och upphandlande myndigheter, som tillämpar anbuds förfarande utan konkurrens, bör ge möjligheter för andra tänkbara leverantörer att få och visa intresse för sådana upphandlingar. Vidare bör information om villkoren för tilldelning av kontrakten publiceras efter samma mönster för att stimulera till ökat intresse och deltagande från flera leverantörer inom gemenskapen vid offentlig upphandling av varor.

Det är nödvändigt att fastställa vissa tidsfrister för att undvika förseningar beträffande förhandsmeddelanden och meddelanden om tilldelade kontrakt.

Tidsfristerna för mottagandet av ansökningar om deltagande och anbudsgivning inom området för offentlig upphandling av varor måste förlängas för att förbättra tillgängligheten och därmed deltagandet från ett större antal leverantörer.

Det är önskvärt att nationella betäckelser för tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för varor, som gynnar regional utveckling, införlivas i gemenskapens målsättningar.

Spanien har nyligen antagit inhemsk lagstiftning om genomförande av direktiv 77/62/EEG. Eftersom ytterligare ändringar på detta stadium skulle påverka den privata sektorns anpassning negativt, bör Spanien ges mera tid för genomförande av föreliggande direktiv i dess helhet.

Portugal behöver en övergångsperiod av liknande skäl.

Grekland befinner sig i ett skede då man anpassar inhemsk lag till direktiv nr 77/62/EEG. Införlivandet av ytterligare gemenskapsregler skulle för närvarande påverka den offentliga upphandlingen negativt, i synnerhet beträffande vissa betydelsefulla ekonomiska faktorer såsom stabilitet, insyn och upprätthållandet av handelsvillkor på medellång sikt.

Till följd av de slutsatser man formulerat vid nämnda sessioner i Europeiska gemenskapernas råd och i Vitboken och mot bakgrund av nämnda rapport bör direktiv 77/62/EEG ändras och vissa bestämmelser i direktiv 80/767/EEG upphävas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Ändringar i direktiv 77/62/EEG

Artikel 1

Direktiv 77/62/EEC ändras härmed i enlighet med bestämmelserna i denna avdelning.

Artikel 2

I artikel 1:

1. Punkt a ersätts av följande:

"a) *offentliga varuupphandlingskontrakt*: skrivna avtal med ekonomiska villkor mellan en leverantör (fysisk eller juridisk person) och en av de nedan under b angivna upphandlande myndigheterna, som omfattar köp, leasing, hyra eller hyrköp med eller utan köpoption av produkter. Leveransen kan vidare omfatta projektering och installation."

2. Följande punkter läggs till:

Artikel 5

"d) *öppet förfarande*: inhemskt förfarande, varvid alla leverantörer som så önskar får lämna in anbud,

Artikel 4 utgår.

e) *selektivt förfarande*: inhemskt förfarande, varvid endast de leverantörer kan lämna in anbud som de upphandlande myndigheterna uppmanat till detta,

Artikel 6

Artikel 5 ersätts av följande:

f) *förhandlat förfarande*: inhemskt förfarande, varvid de upphandlande myndigheterna tillfrågar vissa utvalda leverantörer och förhandlar om kontraktsvillkoren med en eller flera av dem."

"Artikel 5

Artikel 3

I artikel 2:

1. Punkt 1 utgår.

2. Punkt 2 ersätts av följande:

"2. Direktivet skall inte gälla

a) offentliga varuupphandlingskontrakt hos befaktare som tillhandahåller land-, luft-, sjötransporter eller transporter på inre vattenvägar,

b) offentliga upphandlingskontrakt för varor tilldelade av de upphandlande myndigheterna såvitt kontrakten angår framställning, transport och distribution av dricksvatten; ej heller de som tilldelas av upphandlande myndigheter, vars huvudsakliga verksamhet utgörs av produktion och distribution av energi eller av telekommunikationstjänster,

c) om varorna sekretessbeläggs, eller när deras leverans måste förenas med särskilda säkerhetsåtgärder enligt lag eller annan författning i den berörda medlemsstaten, eller om hänsyn till medlemsstatens grundläggande säkerhet så kräver."

Artikel 4

Följande artikel skjuts in:

"Artikel 2a

Utan hinder av artiklarna 2,3 och 5.1 skall detta direktiv gälla för alla varor som omfattas av artikel 1 a, även dem som omfattas av kontrakt tilldelade av upphandlande myndigheter inom försvarssektorn, men med undantag för produkter som täcks av bestämmelserna i fördragets artikel 223.1 b."

1. a) Avdelningarna II, III och IV samt artikel 6 skall gälla offentliga varuupphandlingskontrakt som

– tilldelas av de i artikel 1 b angivna upphandlande myndigheterna inklusive kontrakt tilldelade av de upphandlande myndigheterna inom försvarssektorn enligt förteckningen i bilaga I till direktiv nr 80/767/EEG med undantag för produkter som ej förtecknats i bilaga II av nämnda direktiv, om det uppskattade värdet exklusive mervärdesskatt uppgår till minst 200 000 ecu,

– tilldelas enligt lydelse och villkor i direktiv 80/767/EEG av de upphandlande myndigheterna enligt förteckning i bilaga I till nämnda direktiv, och vars uppskattade värde exklusive mervärdesskatt uppgår till minst 130 000 ecu; då det gäller upphandlande myndigheter inom försvarssektorn skall detta bara gälla för kontrakt omfattande produkter enligt bilaga II till nämnda direktiv.

b) Direktivet omfattar offentliga upphandlingskontrakt för varor, vars uppskattade värde uppgår till eller överstiger det tröskelvärde som gäller vid tidpunkten för publicering av meddelandet enligt artikel 9.2.

c) Tröskelvärdena uttryckta i respektive länders valutor liksom tröskelvärdet enligt GATT-överenskommelsen uttryckt i ecu skall i princip revideras vartannat år fr.o.m. den 1 januari 1988. Den tillämpade växelkursen för nationella valutor skall vara den genomsnittliga dagskursen uttryckt i ecu resp. det genomsnittliga ecurvärdet uttryckt i SDR under de 24 månader före den sista oktober som föregår omräkningen per den 1 januari. Dessa värden skall publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning i början av november.

d) Beräkningsmetoden som den fastställs under c skall ses över på kommissionens initiativ av den rådgivande kommittén för offentlig upphandling i princip två år efter dess första tillämpning.

2. Då det gäller kontrakt om leasing, hyra eller hyrköp av produkter skall grunden för beräkning av det uppskattade kontraktsvärdet vara:

- för kontrakt på bestämd tid som uppgår till högst 12 månader, det fulla värdet för denna tid, och där tiden är längre än 12 månader, det fulla värdet inklusive det uppskattade värdet för överskjutande tid,
  - ett behov av att vidmakthålla balans mellan kontraktsvärde och kostnader för upphandlingsförfarandet,
  - den särskilda arten av de varor, som skall anskaffas.
3. Då det gäller normala upphandlingskontrakt för varor eller kontrakt som skall förnyas inom viss angiven tid, skall grunden för tillämpning av punkt 1 vara antingen den sammanlagda kostnaden för liknande kontrakt som slutits under föregående budgetår eller under de föregående 12 månaderna, om möjligt jämkad med hänsyn till förväntade ändringar i kvantitet eller värde under de följande 12 månaderna, eller den uppskattade totala kostnaden under de 12 månader som följer på första leverans alternativt under kontraktstiden om denna är längre än 12 månader. Valet av beräkningsmetod får inte göras i avsikt att kringgå bestämmelserna i denna artikel.
4. Om en föreslagen upphandling av varor av samma slag kan leda till att kontrakt tilldelas samtidigt för skilda delar, skall deras beräknade totalvärde vara grund för tillämpningen av punkt 1 och 2.
5. I de fall en föreslagen upphandling innehåller optionsklausuler skall grunden för beräkning av uppskattat kontraktsvärde vara den högsta möjliga förväntade summan av köpet, leasingen, hyran eller hyrköpet, optionsklausulerna medräknade.
6. Ett anskaffningsbehov av en viss mängd varor får inte uppdelas i syfte att kringgå bestämmelserna i denna artikel."

Artikel 7

Artikel 6 ersätts av följande:

"Artikel 6

1. Vid tilldelningen av offentliga varupphandlingskontrakt skall de upphandlande myndigheterna tillämpa de förfaranden, som fastställts i artikel 1 d, e och f och anpassats till detta direktiv, i de fall som räknas upp nedan.

2. De upphandlande myndigheterna får i berättigade fall tilldela sina varukontrakt i selektivt förfarande. Berättigande kan bl.a. grundas på

3. De upphandlande myndigheterna får tilldela varukontrakt i ett förhandlat förfarande om ej godtagbara anbud kommer in vid öppet eller selektivt förfarande, eller om inkomna anbud är oacceptabla med hänsyn till nationella bestämmelser motsvarande dem i avdelning IV, såvida inte de ursprungliga kontraktsvillkoren väsentligt ändras. I dessa fall skall de upphandlande myndigheterna publicera ett meddelande, såvida de inte låter sådana förhandlade förfaranden omfatta alla företag, som uppfyller kraven i artiklarna 20 till 24 och som under det föregående öppna eller selektiva förfarandet har avgivit anbud enligt de formella reglerna för anbuds förfarandet.

4. De upphandlande myndigheterna får tilldela sina varukontrakt i förhandlat förfarande utan att dessförinnan publicera ett meddelande i följande fall:

- a) Då det vid öppet eller selektivt förfarande inte kommer in några anbud under förutsättning att kontraktets ursprungliga villkor inte väsentligt ändrats och att en rapport lämnas till kommissionen.
  - b) Då de berörda varorna framställs enbart för att tjäna forskning, experiment, studier eller utveckling skall denna bestämmelse inte utsträckas till att omfatta produktion i syfte att uppnå kommersiell lönsamhet eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader.
  - c) Då av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt varorna bara kan tillverkas eller levereras av en viss leverantör.
  - d) I den utsträckning det är absolut nödvändigt när man inte kan iakta de fastställda tidsfristerna i andra förfaranden till följd av synnerlig brådska, orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses av de upphandlande myndigheterna.
- De omständigheter som åberopas för att rättfärdiga synnerlig brådska får ej i något fall vara hänförliga till de upphandlande myndigheterna.
- e) Då det gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga

leverantören, vilka är avsedda antingen som delvis ersättning för normala leveranser eller installationer, eller som utökning av redan förekommande leveranser eller installationer, om ett byte av leverantör skulle tvinga den upphandlande myndigheten att anskaffa materiel med andra tekniska egenskaper, som skulle medföra oförenlighet eller orimliga tekniska svårigheter vid drift och underhåll. Varaktigheten av sådana kontrakt liksom av återkommande kontrakt får som allmän regel inte överskrida tre år.

5. I alla andra fall skall de upphandlande myndigheterna tilldela sina varukontrakt i öppet förfarande.

6. Vid selektiva eller förhandlade förfaranden skall de upphandlande myndigheterna avfatta en skriftlig rapport, som innehåller motiveringen till det valda förfarandet och åtminstone namn och adress till den upphandlande myndigheten, de köpta varornas värde, mängd och art, antalet mottagna anbudsansökningar, antalet anbudssökande som uppmanats att lämna in anbud samt i förekommande fall antalet avvisade anbudssökande och skälen för avvisningen. I fråga om förhandlat förfarande skall rapporten också förklara vilka omständigheter enligt punkterna 3 och 4 ovan som föranlett förfarandet.

Denna rapport i sin helhet eller i sammanfattning skall överlämnas till kommissionen på dess begäran."

Artikel 8

Artikel 7 ersätts av följande:

"Artikel 7

1. De tekniska specifikationerna som definieras i bilaga II skall anges i allmänna dokument eller respektive kontraktsdokument.

2. Utan hinder av lagligen bindande nationella bestämmelser såvitt dessa stämmer överens med gemenskapslag skall sådana tekniska specifikationer anges av de upphandlande myndigheterna genom hänvisning till nationella standarder som implementerar Europa-standarder eller till gemensamma tekniska specifikationer.

3. En upphandlande myndighet får avvika från den i punkt 2 angivna principen om

a) standarderna inte innefattar bestämmelser för att skapa likformighet, eller om de tekniska medlen saknas för att åstadkomma en nöjaktig anpassning av en produkt till dessa standarder,

b) tillämpningen av punkt 2 skulle hindra tillämpningen av rådets direktiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om inledningskedet av det ömsesidiga erkännandet av typgodkännande för teleterminalutrustning¹, eller rådets beslut nr 87/95/EEG av den 22 december 1986 om standardisering inom området för informationsteknologi och telekommunikationer², eller andra dokument för gemenskapen på speciella tjänste- eller produktområden,

c) användningen av dessa standarder skulle tvinga den upphandlande myndigheten att anskaffa varor som är oförenliga med sådana som redan är i bruk, eller skulle medföra orimliga kostnader eller orimliga tekniska svårigheter, men avsteget får bara göras som ett led i en klart definierad och dokumenterad plan i syfte att inom viss tid gå över till europeisk standard eller gemensamma tekniska specifikationer,

d) projektet är av klart innovativ karaktär, för vilket bruket av befintliga standarder inte skulle vara lämpligt.

4. Upphandlande myndigheter som vill åberopa punkt 3 skall, om det inte är omöjligt, dokumentera sina skäl i det Europeiska gemenskapernas officiella tidning publicerade meddelandet om upphandling, och skall i alla händelser ange dessa skäl i sin interna dokumentation, och de skall på begäran tillhandahålla medlemsstaterna och kommissionen sådan information.

5. Om europeisk standard eller gemensamma tekniska specifikationer saknas får de tekniska specifikationerna anges genom hänvisningar till andra dokument utan hinder av principerna om likvärdighet och ömsesidigt godkännande av nationella tekniska specifikationer. I detta fall är det lämpligt att hänvisningarna görs i följande ordning:

a) Nationella standarder som inför internationella standarder som godtas i det land, där den upphandlande myndigheten finns.

b) Andra nationella standarder i det land, där den upphandlande myndigheten finns.

c) Övriga standarder.

6. Såvida inte sådana specifikationer är motiverade av kontraktsföremålet, skall medlemsstaterna förbjuda att det i kontrakten införs tekniska specifikationer, som anger varor av visst märke, ursprung eller framställning och som gynnar eller utesluter vissa företag eller produkter. I synnerhet förbjuds angivande av varumärken, patent, typbeteckningar, specifika ursprung eller framställningar; emellertid får en sådan specifikation förekomma om den följs av "eller likvärdig", där kontraktets föremål inte kan beskrivas på annat sätt med tillräcklig precision och begriplighet för alla berörda.

¹ EGT Nr L 217, 5.8.1986, s. 21.

² EGT Nr L 36, 7.2.1987, s. 31.

Artikel 9

Artikel 9 ersätts av följande:

"Artikel 9

1. De upphandlande myndigheterna enligt förteckningen i bilaga I till direktiv nr 80/767/EEG skall från och med den 1 januari 1989 snarast möjligt efter början av sitt budgetår genom ett meddelande i förhand ange sin beräknade upphandling under de närmaste 12 månaderna per produktområde, där det uppskattade värdet enligt artikel 5 i detta direktiv är minst 750 000 ecu.

Rådet skall på förslag av kommissionen och efter hörande av Europa-parlamentet och den Ekonomiska och sociala kommittén, före den 1 mars 1990 besluta om denna skyldighet skall utsträckas till de övriga upphandlande myndigheterna enligt artikel 1.

2. Upphandlande myndigheter som önskar tilldelas ett offentligt varukontrakt i ett öppet, selektivt eller enligt villkoren i artikel 6.3 förhandlat förfarande som avses i artikel 1, måste tillkännage sin avsikt i ett meddelande.

3. Upphandlande myndigheter som har tilldelat ett kontrakt skall tillkännage sitt beslut i ett meddelande om tilldelning av kontrakt. Emellertid får publicering av viss information angående tilldelning av kontrakt underlåtas i vissa fall, om utlämnandet skulle strida mot lag eller på annat sätt stå i motsättning till det allmännas intresse eller skada legitima kommersiella intressen, offentliga eller privata, eller skulle hindra en sund konkurrens mellan leverantörer.

4. Meddelanden enligt punkterna 1, 2 och 3 skall sändas så fort som möjligt på lämpligaste sätt till Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer. Vid sådant skyndsamt förfarande som beskrivs i artikel 12 skall meddelandet sändas per telex, telegram eller telefax.

a) Meddelandet enligt punkt 1 skall sändas snarast möjligt efter början av varje budgetår.

b) meddelandet enligt punkt 3 skall sändas senast 48 dagar efter tilldelningen av kontraktet i fråga.

5. Meddelandet skall utformas enligt förlagorna i bilaga III.

6. Meddelandet skall i sin helhet publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i TED-Databasen på sitt originalspråk. En sammanfattning av de viktigare delarna av varje meddelande skall publiceras på de andra officiella språken för gemenskapen, varvid endast originaltexten är autentisk.

Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer skall publicera meddelandena senast 12 dagar efter avsändandet. Vid skyndsamt förfarande enligt artikel 12 skall denna frist minskas till 5 dagar.

7. Meddelandet får inte publiceras i de officiella tidningarna eller i annan press i det land där de upphandlande myndigheterna finns före dagen för avsändandet, och det måste innehålla uppgift om detta datum. Det får inte innehålla annan information än den som publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

8. De upphandlande myndigheterna måste kunna styrka att avsändandet har skett viss dag.

9. Kostnaden för publicering av meddelanden i Europeiska gemenskapernas officiella tidning skall bäras av gemenskaperna. Inget meddelande får vara längre än en sida i tidningen, dvs. ca 650 ord. Varje utgåva av Europeiska gemenskapernas officiella tidning som innehåller ett eller flera meddelanden om upphandling, skall återge förlagan eller förlagorna, som ligger till grund för det eller de publicerade meddelandena."

Artikel 10

Artikel 10.1 ersätts av följande:

"1. Vid öppet upphandlingsförfarande skall den av de upphandlande myndigheterna bestämda fristen för mottagande av anbud vara minst 52 dagar från det meddelandet avsänts."

Artikel 11

Artikel 11.1, 2 och 3 ersätts av följande:

"1. Vid selektivt förfarande enligt artikel 1 e eller förhandlat förfarande enligt artikel 1 f, under villkoren i artikel 6.3, skall den av de upphandlande myndigheterna fastställda fristen för mottagande av ansökan att lämna in anbud vara minst 37 dagar från avsändandet av meddelandet.

2. De upphandlande myndigheterna skall samtidigt och skriftligen uppmana alla godkända anbudssökande att lämna in sina anbud. Till uppmaningen skall fogas kontraktshandlingar och kringdokument.

3. Vid selektivt förfarande skall den av de upphandlande myndigheterna bestämda fristen för mottagande av anbud vara minst 40 dagar från det uppmaningen avsänts."

Artikel 12

Artikel 12 ersätts av följande:

"1. Om tidsfristerna enligt artikel 11 på grund av brådska inte utan svårighet kan tillämpas, får de upphandlande myndigheterna fastställa följande frister:

- a) En frist för mottagande av anbudsansökningar, som inte får vara kortare än 15 dagar från det meddelandet avsänts.
- b) En frist för mottagande av anbud, som inte får vara kortare än 10 dagar från uppmaningen att lämna in anbud."

Artikel 13

Artiklarna 13, 14 och 15 utgår.

Artikel 14

Artikel 19.1 ersätts av följande:

"1. I selektiva och förhandlade upphandlingsförfaranden skall de upphandlande myndigheterna på grundval av erhållen information angående leverantörens personliga ställning och av nödvändig information för uppskattning av de ekonomiska och tekniska minimikrav, som de upphandlande myndigheterna ställer, bland de sökande med kvalifikationer enligt artiklarna 20–24 utvälja dem, som kommer att uppmanas att lämna in anbud eller att inbjudas till förhandling."

Artikel 15

I artikel 21.1, efter "i Nederländerna Handelsregister" skall följande inskjutas: "och i Portugal Registo Nacional das Pessoas Colectivas."

Artikel 16

Artikel 26 ersätts av följande:

"Artikel 26

"1. Detta direktiv skall fram till och med den 31 december 1992 ej hindra mot tillämpningen av nu gällande nationella bestämmelser för tilldelning av offentliga varuupphandlingskontrakt, vilka har till syfte att minska regionala obalanser och att underlätta tillkomsten av arbetstillfällen i de minst gynnade regionerna, och industriella regioner på tillbakagång, förutsatt att bestämmelserna inte står i strid mot fördraget och mot gemenskapens internationella förpliktelser.

2. Punkt 1 hindrar inte tillämpningen av artikel 25.4."

Artikel 17

Artikel 29 ersätts av följande:

"Artikel 29

1. För att tillåta bedömning av resultaten av direktivets tillämpning skall medlemsstaterna sända en statistisk rapport till kommissionen över tilldelade kontrakt:

- a) ej senare än den 31 oktober varje år för det föregående året då det gäller de upphandlande myndigheterna enligt förteckningen i bilaga I till direktiv 80/767/EEG,
- b) ej senare än den 31 oktober 1991 – för Grekland, Spanien och Portugal ej senare än den 31 oktober 1995 – och därefter den 31 oktober vartannat år för det föregående året då det gäller de upphandlande myndigheterna enligt artikel 1 i detta direktiv, utom de som förtecknats i bilaga I till direktiv 80/767/EEG.

2. Rapporten skall ange åtminstone:

- a) antal och värde av de kontrakt som tilldelats av varje upphandlande myndighet och som ligger ovanför tröskelvärdet och, för de upphandlande myndigheter som nämns i bilaga I av direktiv 80/767/EEG, även kontraktsvärden under tröskelvärdet,
- b) antal och värde av de kontrakt som tilldelats av varje upphandlande myndighet och som ligger ovanför tröskelvärdet med uppdelning på förfarande, produktslag och utvalda leverantörers nationaliteter samt, i fall av förhandlade förfaranden uppdelade enligt artikel 6 med en förteckning på antal och värden av kontrakt tilldelade per

medlemsstat och tredje land, och dessutom avseende

direktiv 80/767/EEG antal och värden av kontrakt tilldelade varje land som undertecknat GATT-överenskommelsen om statlig upphandling.

AVDELNING III**Slutbestämmelser**

3. Kommissionen skall i samråd med rådgivande kommittén för offentlig upphandling besluta om varje ytterligare statistisk information som krävs enligt detta direktiv."

Artikel 20

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv från och med den 1 januari 1989, och de skall omgående underrätta kommissionen om vidtagna åtgärder.

Dock skall ifråga om Grekland, Spanien och Portugal den 1 januari 1989 ersättas av den 1 mars 1992.

Artikel 18

Bilagorna I, II och III till direktivet ersätts av bilagorna I, II och III till detta direktiv.

Artikel 21

Medlemsstaterna skall se till att de till kommissionen överlämnade texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning, vare sig det gäller lagar, förordningar eller tillämpningsföreskrifter som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

AVDELNING II

Strykning av vissa bestämmelser i direktiv 80/767/EEG

Artikel 22

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 mars 1988.

Artikel 19

Artiklarna 2, 3, 4, 5 och 6 av direktiv 80/767/EEG utgår.

På rådets vägnar

M. BANGEMANN

Ordförande

*BILAGA I***FÖRTECKNING ÖVER JURIDISKA PERSONER SOM LYDER UNDER OFFENTLIG RÄTT OCH ORGAN MED MOTSVARANDE STÄLLNING ENLIGT VAD SOM ANGES I ARTIKEL 1 b****I. I Alla medlemsstater:**

offentligrättsliga sammanslutningar eller organ med motsvarande ställning som bildats av regionala eller lokala myndigheter, t.ex. associations de communes, Gemeindeverbände, etc.

II. I Tyskland:

bundesunmittelbare Körperschaften, Anstalten und Stiftungen des öffentlichen Rechts; landesunmittelbare Körperschaften, Anstaltungen und stiftungen des öffentlichen Rechts som i budgethänseende står under statlig tillsyn.

III. I Belgien:

- le Fonds des Routes 1955-69 - het Wegenfonds
- la Régie des Vois Aériennes - de Regie de Luchtwegen
- socialbyråer
- kyrkoråd
- l'Office Régulateur de la Navigation Intérieure - de Dienst voor regeling van de binnenvaart
- la Régie des services frigorifiques de l'Etat belge - de Régie der Belgische Rijkskoel - en Vriesdiensten.

IV. I Danmark:

andre förvaltningssubjekter.

V. I Frankrike:

- offentliga administrativa organ på nationell, regional, departemental och lokal nivå
- universitet, offentliga vetenskapliga och kulturella organ och andra institutioner såsom de definieras av lagen om riktlinjer för högre utbildning nr 68-978 av den 12 november 1968.

VI. I Irland:

anda offentliga myndigheter vars offentliga varuupphandlingskontrakt faller under statlig kontroll.

VII. I Italien:

- statliga universitet, statliga universitetsinstitutioner, konsortier för utvecklingsarbete vid universitet
- högre vetenskaps- och kulturinstitut, astronomiska, astrofysiska, geofysiska eller vulkanologiska observatorier
- Enti di riforma fondiaria
- välfärds- och välgörenhetsinstitutioner av alla slag.

VIII. I Grekland:

andra juridiska personer under offentlig rätt, vilkas offentliga varuupphandlingskontrakt är föremål för statlig kontroll.

IX. I Luxemburg:

offentliga organ under kontroll av staten, kommunala bolag eller sammanslutningar av sådana bolag.

X. I Nederländerna:

- Waterschappen
- instellingen van wetenschappelijk onderwijs vermeld in Article 15 van de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (1960), academische ziekenhuizen
- Nederlandse Centrale Organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) och organisationer som lyder under denna.

XI. I Spanien:

andra juridiska personer som vid tilldelning av kontrakt lyder under offentlig rätt.

XII. I Portugal:

juridiska personer som lyder under offentlig rätt, vilkas offentliga upphandling av varor står under statlig tillsyn.

XII. I Storbritannien:

- Undervisningsmyndigheter
  - Brandmyndigheter
  - Hälsomyndigheter
  - Polismyndigheter
  - Commission for the New Towns
  - Scottish Special Housing Association
  - Northern Ireland Housing Executive
-

BILAGA II

DEFINITION AV VISSA TEKNISKA SPECIFIKATIONER

I detta direktiv avses med

1. "teknisk specifikation": de fullständiga tekniska kraven, som särskilt framgår av kontraktshandlingarnas angivelser av krav på produkttegenskaper såsom nivå för kvalitet, prestanda, säkerhet eller dimensioner samt produktkraven avseende terminologi, symboler, tester och testmetoder, emballage, märkning och klassificering, vilka möjliggör en objektiv beskrivning, så att materialet, produkten eller varan uppfyller det som den upphandlande myndigheten avsett ändamål,
  2. "standard": en teknisk specifikation godkänd av ett erkänt standardiseringsorgan för återkommande och kontinuerlig tillämpning, standarden skall dock i princip ej vara tvingande,
  3. "europeisk standard": de standarder som antagits av Europeiska kommittén för standardisering (CEN) eller Europeiska kommittén för standardisering inom elektroteknik (CENELEC) såsom "Europeisk standard (EN)" eller "Harmoniseringsdokument (HD)" enligt de gemensamma bestämmelserna för dessa organisationer,
  4. "gemensam teknisk specifikation": en teknisk specifikation upprättad i syfte att åstadkomma enhetlig tillämpning i alla gemenskapsstaterna.
-

*BILAGA III***FÖRLAGOR TILL UPPHANDLINGSMEDDELANDEN****A. Öppet förfarande**

1. Namn, adress, telefonnummer, telegramadress och telexnummer för den upphandlande myndigheter.
2.
  - a) Det valda upphandlingsförfarandet.
  - b) Typ av kontrakt för vilket anbud infordras.
3.
  - a) Plats för leverans.
  - b) Slag och mängd av de varor som skall levereras.
  - c) Uppgift huruvida leverantörerna kan lämna anbud på alla de efterfrågade varorna eller delar därav.
  - d) Avvikelse från bruket av standard enligt artikel 7.
4. Förekommande tidsfrist för leverans.
5.
  - a) Namn och adress på det organ från vilket förfrågningsunderlaget kan beställas.
  - b) Sista datum för sådan beställning.
  - c) I förekommande fall belopp och betalningsvillkor för avgift för sådana dokument.
6.
  - a) Sista datum för mottagande av anbud.
  - b) Adress dit anbudet skall inges.
  - c) Det eller de språk som anbudet skall vara avfattade på.
7.
  - a) De personer som får närvara vid anbudsöppnandet.
  - b) Datum, tid och plats för anbudsöppnandet.
8. Eventuellt krävda depositioner och garantier.
9. Huvudsakliga villkor för finansiering och betalning och/eller hänvisningar till de bestämmelser som reglerar villkoren.
10. I förekommande fall den legala form, som den utvalda gruppen leverantörer bör ikläda sig vid tilldelning av kontrakt.
11. Nödvändig information och formella uppgifter för bedömningen av de ekonomiska och tekniska minimikrav, som ställs på leverantören.
12. Den tid då anbudsgivaren skall vara bunden av sitt anbud.
13. Kriterier för tilldelning av kontrakt. Om dessa är andra än lägsta pris skall de nämnas, om de inte anges i kontraktshandlingarna.
14. Annan information.
15. Datum för avgivande av meddelandet om upphandling.
16. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandlingen.

B. Selektivt förfarande

1. Namn, adress, telefonnummer, telegramadress och telexnummer för den upphandlande myndigheten.
2.
  - a) Det valda upphandlingsförfarandet.
  - b) I förekommande fall skälet för det skyndsamma förfarandet.
  - c) Typ av kontrakt för vilket anbud infordras.

3.
  - a) Plats för leverans.
  - b) Slag och mängd av de varor som skall levereras.
  - c) Uppgift om leverantörerna kan lämna anbud på alla de efterfrågade varorna eller delar därav.
  - d) Avvikelse från bruket av standard enligt artikel 7.
4. Förekommande tidsfrist för leverans.
5. I förekommande fall den legala form, som den utvalda gruppen leverantörer måste ikläda sig vid tilldelning av kontrakt.
6.
  - a) Sista datum för mottagande av anbudsansökningar.
  - b) Adress dit anbudet skall sändas.
  - c) Det eller de språk som anbudet skall vara avfattade på.
7. Sista datum för avsändande av anbudsinfördran.
8. Information om anbudsgivarens personliga ställning och upplysningar och formella uppgifter nödvändiga för bedömningen av de ekonomiska och tekniska minimikrav som ställs på honom.
9. Kriterier för tilldelning av kontrakt, om de ej anges i anbudsinfördran.
10. Annan information.
11. Datum för avgivande av meddelandet om upphandling.
12. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.

C. Förhandlat förfarande

1. Namn, adress, telefonnummer, telegramadress och telexnummer för den upphandlande myndigheten.
2.
  - a) Det valda upphandlingsförfarandet.
  - b) I förekommande fall skälet för det skyndsamma förfarandet.
  - c) I förekommande fall typ av kontrakt som anbud infördras för.
3.
  - a) Plats för leverans.
  - b) Slag och mängd av de varor som skall levereras.
  - c) Uppgift om leverantörerna kan lämna anbud på alla de efterfrågade varorna eller delar av dem.
  - d) Avvikelse från bruket av standard enligt artikel 7.
4. Eventuell tidsfrist för leverans.
5. I förekommande fall den legala form, som den utvalda gruppen leverantörer måste ikläda sig vid tilldelning av kontrakt.
6.
  - a) Sista datum för mottagande av anbudsansökningar.
  - b) Adress dit anbudsansökningarna skall sändas.
  - c) Det eller de språk som anbudsansökningarna skall vara avfattade på.
7. Information om anbudsgivarens personliga ställning och upplysningar och formella uppgifter nödvändiga för bedömningen av de ekonomiska och tekniska minimikrav som ställs på honom.
8. I förekommande fall namn och adress till leverantörer som redan valts ut av den upphandlande myndigheten.
9. Datum för tidigare publiceringar i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

10. Annan information.
11. Datum för avsändande av meddelandet om upphandling.
12. Datum då Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.

D. Förfarandet vid förhandsinformation

1. Namn, adress, telefonnummer, telegramadress och telexnummer för den upphandlande myndigheten och för den serviceenhet, varifrån tilläggsinformation kan erhållas.
2. Slag och mängd eller värde av de varor som skall levereras.
3. Beräknat startdatum för upphandlingsförfarandet (om känt).
4. Annan information.
5. Datum för avgivande av meddelandet om upphandling.
6. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.

E. Tilldelning av kontrakt

1. Namn, adress, för den tilldelande myndigheten.
  2. a) Det valda upphandlingsförfarandet.
b) I fråga om upphandlande myndigheter enligt förteckning i bilaga I till direktiv 80/767/EEG motiven för valet av förfarande enligt vad som anges i artikel 6.3 och 6.4, när det är motiverat.
  3. Datum för tilldelning av kontrakt.
  4. Kriterier för tilldelning av kontrakt.
  5. Antalet mottagna anbud.
  6. Namn och adresser till leverantörer.
  7. Slag och mängd av varor, där så ske kan, per leverantör.
  8. Pris eller prisklass.
  9. Annan information.
  10. Datum för publicering i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.
  11. Datum för avsändande av meddelandet om upphandling.
  12. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer mottagit meddelandet om upphandling.
-

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 17 september 1990

om upphandlingsförfarandet för enheter som har verksamhet inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna

(90/531/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR FATTAT
DETTA BESLUT:

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt sista satsen i artikel 57.2, artikel 66, artikel 100 a och artikel 113,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

i samverkan med Europaparlamentet ⁽²⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att vidtaga åtgärder med tanke på det pågående införandet av den inre marknaden under perioden fram till den 31 december 1992. Den inre marknaden är ett område utan inre gränser, inom vilket fri rörlighet garanteras för varor, personer, tjänster och kapital.

Europeiska gemenskapernas råd har fattat beslut om nödvändigheten av att förverkliga en inre gemensam marknad.

Restriktioner, som utgör hinder för fri rörlighet av varor och tjänster i samband med upphandlingskontrakt inom vatten-,

energi-, transport- och telekommunikationssektorerna, är förbjudna enligt artiklarna 30 och 59 i fördraget.

Artikel 97 i Euratom-fördraget förbjuder varje form av restriktion på grund av nationalitet beträffande bolag under en medlemsstats jurisdiktion, som önskar att delta i uppförandet av atomanläggning i vetenskapligt eller industriellt syfte inom gemenskapen.

För att uppnå dessa mål krävs samordning av de upphandlingsförfaranden som enheterna inom dessa sektorer tillämpar.

Vitboken om fullbordandet av den inre marknaden innehåller såväl handlingsprogram som tidsplan för öppnandet av upphandlingsområdet inom de sektorer som inte omfattas av rådsdirektiv 71/305/EEG av den 26 juli 1971 beträffande samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten ⁽⁴⁾, senast ändrat genom rådsdirektiv 89/440/EEG ⁽⁵⁾, och rådsdirektiv 77/62/EEG av den 21 december 1976 om samordning av förfarande vid offentlig upphandling av varor ⁽⁶⁾, senast ändrat genom direktiv 88/295/EEG ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ EGT nr C 264, 16.10.1989, s.22.

⁽²⁾ EGT nr C 158, 26.6.1989, s.258 och
EGT nr C 175, 16.7.1990, s.78

⁽³⁾ EGT nr C 139, 5.6.1989, s. 23 och 31.

⁽⁴⁾ EGT nr L 185, 16.8.1971, s.5.

⁽⁵⁾ EGT nr L 210, 21.7.1989, s.1.

⁽⁶⁾ EGT nr L 13, 15.1.1977, s.1.

⁽⁷⁾ EGT nr L 127, 20.5.1988, s.1.

Till de sektorer som är undantagna hör bl.a. vatten- och energiförsörjningen samt transporter och, beträffande direktiv 77/62/EEG även telekommunikationssektorn.

Huvudorsaken till varför dessa sektorer blev undantagna var att de organ, som tillhandahåller sådana tjänster, i vissa fall lyder under offentlig rätt, i andra fall under privaträtt.

För att säkerställa ett verkligt öppnande av upphandlingsområdet och en rättvis balans beträffande tillämpningen av reglerna för upphandling inom dessa sektorer krävs att vederbörande organ definieras utifrån andra kriterier än genom hänvisning till dess juridiska form.

Eftersom problemen rörande upphandling inom de fyra nämnda sektorerna är likartade, kan de här behandlas gemensamt.

En av huvudorsakerna till, varför det inte råder fri konkurrens inom gemenskapen i dess helhet beträffande olika organs upphandling inom dessa sektorer, är att marknaderna på dessa områden är slutna, till följd av att de nationella myndigheterna tillåter särskilda rättigheter eller ensamrätt beträffande leverans, tillhandahållande eller drift av nät till förmån för berörd tjänst, utnyttjande av ett bestämt geografiskt område i ett särskilt syfte, tillhandahållande eller drift av offentliga telekommunikationsnät eller tillhandahållande av offentliga telekommunikationstjänster.

En annan orsak till, varför det inte råder fri konkurrens inom gemenskapen i dess helhet beträffande dessa områden, grundar sig på det faktum att de nationella myndigheterna på olika sätt kan utöva inflytande på dessa organ, dels genom ekonomiska intressen, dels genom att vara representerade i dessa organs administrativa, verkställande eller övervakande styrelser.

Detta direktiv skall inte tillämpas på dessa organs verksamhetsområden, som antingen faller utanför vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna, eller som visserligen faller inom dessa sektorer men på en marknad där det råder fri konkurrens.

Det är lämpligt att de upphandlande enheterna tillämpar gemensamma bestämmelser för upphandling i fråga om vattenförsörjningen. Vissa upphandlande enheter har hittills omfattats av direktiven 71/305/EEG och 77/62/EEG när det gäller verksamhetsområden som vattenbyggnadsprojekt, konstbevattning, dränering eller bortledande och rening av avloppsvatten.

De upphandlingsregler som föreslås för upphandling av varor är inte tillämpliga i samband med upphandling av vatten med tanke på nödvändigheten av att hämta vattnet från källor nära förbrukningsområdet.

När särskilda villkor är uppfyllda, kan exploatering av ett bestämt geografiskt område med syfte att undersöka förekomsten av eller utvinna olja, gas, kol eller andra fasta bränslen bli föremål för alternativa uppgörelser, som ändå kan göra det möjligt att uppnå samma mål beträffande öppnandet av upphandlingsområdet. Kommissionen måste försäkra sig om, att dessa villkor uppfylls av de medlemsstater som tillämpar dessa alternativa uppgörelser.

Kommissionen har meddelat att den tänker vidta åtgärder för att undanröja de hinder som föreligger för gränsöverskridande handel med elektricitet senast 1992. Enligt de upphandlingsregler som föreslås för upphandling av varor, är det inte möjligt att övervinna nuvarande hinder för upphandling av energi och bränslen inom energisektorn. Med tanke på detta bör upphandling av energi inte omfattas av detta direktiv, även om man bör ha i åtanke att rådet kommer att ta upp detta undantag till förnyad prövning utifrån kommissionens rapport och förslag.

Rådets förordningar (EEG) nr 3975/87 ⁽¹⁾ och (EEG) nr 3976/87 ⁽²⁾, direktiv 87/601/EEG ⁽³⁾ och beslut 87/602/EEG ⁽⁴⁾ är avsedda att öka konkurrens mellan upphandlande enheter som sysslar med civila flygtransporter, varför det för närvarande inte är lämpligt att låta detta direktiv omfatta dessa upphandlande enheter, även om man vid ett senare tillfälle bör se över detta förhållande utifrån den utveckling som skett beträffande konkurrensen.

Med tanke på konkurrenssituationen inom gemenskapens sjöfartsnäring, vore det olämpligt för större delen av kontrakten inom denna sektor, att underkastas detaljerade upphandlingsförfaranden. Beträffande rederier med färjetrafik till havs bör detta förhållande omprövas. En rad färjor som går i kust- och flodtrafik, och drivs av offentliga myndigheter, skall inte längre vara undantagna bestämmelserna i direktiven 71/305/EEG och 77/62/EEG.

Det är lämpligt att göra det lättare att uppfylla bestämmelserna beträffande verksamheter som inte omfattas av detta direktiv.

Detta direktiv skall inte gälla upphandlingskontrakt som förklarats vara sekretessbelagda, eller som i hög grad kan beröra en stats säkerhetsintressen, eller som ingåtts enligt andra bestämmelser fastslagna i gällande internationella avtal eller av andra internationella organisationer.

⁽¹⁾ EGT nr L 374, 31.12.1987, s.1.

⁽²⁾ EGT nr L 374, 31.12.1987, s.9.

⁽³⁾ EGT nr L 374, 31.12.1987, s.12.

⁽⁴⁾ EGT nr L 374, 31.12.1987, s.19.

Gemenskapens eller medlemsstaternas gällande internationella förpliktelser skall inte påverkas av detta direktiv.

Varor, bygg- och anläggningsarbeten och tjänster skall beskrivas med hänvisning till europeiska specifikationer. För att säkerställa, att en vara, bygg- eller anläggningsarbete eller tjänst motsvarar de förväntningar som den upphandlande enheten har beträffande användbarheten, kan denna hänvisning kompletteras med specifikationer, som inte får ändra arten av den tekniska lösningen eller lösningarna som fastslagits i den europeiska specifikationen.

Vid tillämpning av detta direktiv gäller principen om likvärdighet eller ömsesidigt erkännande av nationella standarder, tekniska specifikationer och framställningsmetoder.

När de upphandlande enheterna fastställer tidsfristerna för mottagande av anbud efter överenskommelse med anbuds-givarna, skall de följa principen om icke-diskriminering. Saknas sådan överenskommelse är det nödvändigt att fastställa lämpliga bestämmelser.

Det kan vara nödvändigt att vidta åtgärder för att förbättra insynen i gällande bestämmelser beträffande anställningsskydd och anställningsvillkor i den medlemsstat, där arbetena skall utföras.

Det är lämpligt att man tar hänsyn till nationella bestämmelser beträffande krav på regional utveckling vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt och att detta ingår i gemenskapens målsättning i enlighet med principerna i fördraget.

De upphandlande enheterna får inte avvisa onormalt låga anbud innan de skriftligen begärt närmare upplysningar om anbudets olika delar.

Inom vissa gränser skall ett anbud som har sitt ursprung inom gemenskapen ges förtur före ett likvärdigt anbud som har sitt ursprung i tredje land.

Detta direktiv får inte påverka gemenskapens ställningstagande i pågående eller kommande internationella förhandlingar.

Utifrån resultaten av sådana internationella förhandlingar skall detta direktiv kunna utvidgas till att omfatta anbud från tredje land enligt rådsbeslut.

De regler som berörda myndigheter skall tillämpa, skall utgöra grunden för en god affärsed och vara så smidiga som möjligt.

Som motvikt till denna smidighet och för att främja det ömsesidiga förtroendet måste ett minimum av insyn garanteras och lämpliga metoder införas för att kontrollera tillämpningen av detta direktiv.

Det är nödvändigt att anpassa direktiven 71/305/EEG och 77/62/EEG för att fastslå klart avgränsade tillämpningsområden. Tillämpningsområdet för direktiv 71/305/EEG får inte inskränkas, med undantag för kontrakt inom vatten- och telekommunikationssektorerna. Tillämpningsområdet för direktiv 77/62/EEG får inte inskränkas, med undantag för vissa kontrakt inom vattensektorn. Tillämpningsområdet för direktiven 71/305/EEG och 77/62/EEG får dock inte utvidgas till att omfatta kontrakt som tilldelas av befraktare som tillhandahåller land-, luft-, sjötransporter eller transporter på inre vattenvägar, och som faller under statens administration, även om det rör sig om ekonomisk verksamhet av industriell eller kommersiell karaktär. Dock skall vissa kontrakt som tilldelas av befraktare som tillhandahåller land-, luft-, sjötransporter eller transporter på inre vattenvägar och som faller under statens administration och som utför civila transporttjänster, omfattas av dessa direktiv.

Detta direktiv skall tas upp till förnyad prövning utifrån gjorda erfarenheter.

Öppnandet av upphandlingsområdet, den 1 januari 1993, inom de sektorer som omfattas av detta direktiv, kan få negativa verkningar för ekonomin i Spanien. Den ekonomiska situationen i Grekland och Portugal kommer att utsättas för ännu hårdare tryck. Det är lämpligt att dessa medlemsstater garanteras nödvändig tid att genomföra detta direktiv.

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

I detta direktiv avses med:

1. "offentliga myndigheter": staten, regionala eller lokala myndigheter, organ som lyder under offentlig rätt, eller sammanslutningar bestående av en eller flera av dessa myndigheter eller organ som lyder under offentlig rätt.

Ett organ anses lyda under offentlig rätt, när

- det har tillkommit i syfte att tillgodose det allmännas intressen, som inte har kommersiell eller industriell karaktär, och
  - det är en juridisk person, och
  - dess verksamhet till största delen är finansierad av staten, regionala eller lokala myndigheter, eller av andra organ som lyder under offentlig rätt, eller står under administrativ tillsyn av sådana organ, eller har en administrativ, verkställande eller övervakande styrelse, där minst hälften av medlemmarna utses av staten, regionala eller lokala myndigheter, eller av andra organ som lyder under offentlig rätt.
2. "offentliga företag": varje företag över vilket de offentliga myndigheterna har ett direkt eller indirekt avgörande inflytande till följd av ägarförhållande, ekonomiska intressen eller gällande regler. Avgörande inflytande anses föreligga, när de offentliga myndigheterna, direkt eller indirekt, i förhållande till företaget
- äger större delen av det bundna företagskapitalet, eller
  - kontrollerar röstmajoriteten för företagets ägarbevis, eller
  - äger utse fler än hälften av medlemmarna i företagets administrativa, verkställande eller övervakande ledningsorgan.
3. "varu-, bygg- och anläggningskontrakt": skrivna avtal med ekonomiska villkor mellan en av de i artikel 2 nämnda upphandlande enheterna och en leverantör eller entreprenör i syfte att:
- a) beträffande varukontrakt: köp, leasing, hyra eller hyrköp med eller utan köpoptioner av varor eller tjänster inom programvarusektorn. Dessa kontrakt kan dessutom omfatta monterings- och installationsarbeten.
- Tjänster inom programvarusektorn omfattas av denna definition, när mottagaren är en upphandlande enhet, som bedriver någon form av verksamhet som beskrivs i artikel 2.2 d och programvaran skall användas i driften av ett offentligt telekommunikationsnät eller är avsedd att användas i en offentlig telekommunikationstjänst som sådan.
- b) beträffande bygg- och anläggningskontrakt: antingen utförande eller såväl utförande som projektering, eller genomförande, på vilket sätt det än må ske, av bygg- eller anläggningsverksamhet enligt vad som nämns i bilaga XI. Dessa kontrakt kan dessutom omfatta varor och tjänster, som är nödvändiga för utförandet.
- Kontrakt, som omfattar andra tjänster än de som nämns i a och b, skall betraktas som varuupphandlingskontrakt, om varornas totala värde inklusive de monterings- och installationsarbeten, som är nödvändiga för kontraktets genomförande, och tjänster inom programvarusektorn enligt a, överstiger värdet av övriga tjänster som omfattas av kontraktet.
4. "ramavtal": avtal, som ingås mellan en av de i artikel 2 nämnda upphandlande enheterna och en eller flera leverantörer eller entreprenörer, och vars syfte är att fastställa villkoren, speciellt beträffande priser och i förekommande fall planerad kvantitet, för de kontrakt som skall slutas under en viss period.
5. "anbudsgivare": leverantör eller entreprenör, som har lämnat anbud, och med "anbudssökande" den som har ansökt om att få lämna anbud vid selektivt eller förhandlat förfarande.
6. "öppet, selektivt eller förhandlat förfarande": de upphandlingsförfaranden som används av upphandlande enheter, varvid:
- a) vid öppet förfarande, alla intresserade leverantörer och entreprenörer kan lämna anbud.
  - b) vid selektivt förfarande, endast de anbudssökande som blivit uppmanade av de upphandlande enheterna kan lämna anbud.
  - c) vid förhandlat förfarande, de upphandlande enheterna tillfrågar vissa utvalda leverantörer och entreprenörer och förhandlar om kontraktsvillkoren med en eller flera av dem.
7. "tekniska specifikationer": de tekniska krav, som särskilt framgår av kontraktshandlingarnas beskrivning av arbeten, material, produkt eller leverans, och gör det möjligt att objektivt beskriva arbete, material, produkt eller leverans på ett sådant sätt att det uppfyller det av den upphandlande enheten avsedda ändamålet. Dessa tekniska föreskrifter kan omfatta kvalitet, prestanda, säkerhet eller dimensioner, så väl som krav beträffande material, produkt eller leverans avseende kvalitetsgaranti, terminologi, symboler, tester och testmetoder, emballage, märkning och etikettering. Beträffande bygg- och anläggningskontrakt kan de även omfatta regler för ritningar och kostnadsberäkningar, villkor för kontroll, besiktning och godkännande av arbeten, byggteknik och byggmetoder samt alla övriga villkor av teknisk beskaffenhet, som den upphand-

- lande enheten utifrån allmänna eller särskilda bestämmelser kan fastställa beträffande de avslutade arbetena och de material eller delar därav, som ingår.
8. "standard": en teknisk specifikation godkänd av ett erkänt standardiseringsorgan för återkommande och kontinuerlig tillämpning, dock att standarden i princip inte är tvingande.
9. "europeisk standard": de standarder som antagits av Europeiska kommittén för standardisering (CEN) eller Europeiska kommittén för standardisering inom elektroteknik (CENELEC) såsom "Europeisk standard (EN)" eller "Harmoniseringsdokument (HD)" enligt de gemensamma bestämmelserna för dessa organisationer, eller av Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (ETSI) enligt deras egna regler som "Europeisk telekommunikationsstandard (ETS)".
10. "gemensam teknisk specifikation": en teknisk specifikation upprättad enligt ett av medlemsstaterna godkänt förfarande i syfte att åstadkomma enhetlig tillämpning i alla medlemsstater och publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
11. "europeiskt typgodkännande": godkännandet av en produkts lämplighet beträffande ett visst användningsområde på grundval av en teknisk bedömning, som bygger på att produkten uppfyller de krav som gäller för bygg- och anläggningsarbeten i fråga om produktens inneboende egenskaper och de villkor som gäller för dess användning enligt bestämmelserna i rådsdirektiv 89/106/EEG av den 21 december 1988 om anpassning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande byggprodukter ⁽¹⁾. Europeiskt typgodkännande utfärdas av ett av medlemsstaterna för detta ändamål godkänt organ.
12. "europeisk specifikation": en gemensam teknisk specifikation, ett europeiskt typgodkännande eller en nationell standard som implementerar en europeisk standard.
13. "offentligt telekommunikationsnät": den offentliga telekommunikationsstruktur, som möjliggör överförande mellan bestämda nätterminaler med hjälp av trådförbindelse, radiovågor, optiska medel eller andra elektromagnetiska medel.
- "Nätterminaler": hela systemet av fysiska förbindelser och tekniska anslutningsspecifikationer, som ingår i det offentliga telekommunikationsnätet och som är nödvändigt för tillgång till det offentliga nätet och effektiv kommunikation genom detta.
14. "offentliga telekommunikationstjänster": telekommunikationstjänster, som medlemsstaterna uttryckligen har anförtrott en eller flera telekommunikationsbolag att erbjuda.
- "Telekommunikationstjänster": tjänster, som helt eller delvis består i överförande och sändande av signaler via det offentliga kommunikationsnätet med hjälp av telekommunikationsteknik, med undantag av radio- och tv-sändningar.

Artikel 2

1. Detta direktiv gäller upphandlande enheter som
- a) är offentliga myndigheter eller offentliga företag och bedriver någon av de verksamheter som är nämnda i punkt 2.
- b) ifall de inte är offentliga myndigheter eller offentliga företag, dock bedriver någon av de verksamheter som nämns i punkt 2 eller någon kombination av dessa, och vars verksamhet bygger på särskilda rättigheter eller ensamrätt, beviljad av en behörig myndighet i någon av medlemsstaterna.
2. Detta direktiv gäller följande former av verksamhet:
- a) tillhandahållande och drift av fasta nät i syfte att betjäna allmänheten i samband med produktion, transport eller distribution av
- i) dricksvatten, eller
- ii) elektricitet, eller
- iii) gas eller värme
- eller leverans av dricksvatten, elektricitet, gas eller värme till dylika nät.
- b) utnyttjande av ett geografiskt område i syfte att
- i) undersöka förekomsten av eller utvinna olja, gas, kol eller andra fasta bränslen, eller
- ii) tillhandahålla flygplatser och hamnar, även för inre vattenvägar, eller andra terminaler för transporter med flyg eller båt.
- c) drift av nät i syfte att betjäna allmänheten beträffande transporter med järnväg, automatiska system, spårvagnar, trådbussar, bussar eller linbana.
- Beträffande transporttjänster skall ett nät anses föreligga, när verksamheten styrs av villkor fastställda av en behörig myndighet i någon av medlemsstaterna. Till villkoren räknas bl.a. den trafikerade rutten, befintlig kapacitet eller antalet turer.
- d) tillhandahållande eller drift av offentliga telekommunikationsnät eller tillhandahållande av en eller flera offentliga telekommunikationstjänster.

(¹) EGT nr L 40, 11.2.1989, s.12.

3. Med särskilda rättigheter eller ensamrätt, som nämns i punkt 1.b avses rättigheter, beroende av tillstånd lämnade av behörig myndighet i berörd medlemsstat i enlighet med lag eller annan författning och som resulterar i, att en eller flera företag förbehålls rätten att bedriva verksamhet som anges i punkt 2.

En upphandlande enhet skall i synnerhet anses åtnjuta särskilda rättigheter eller ensamrätt, när

- a) den i samband med anläggande av de nät och anordningar, som beskrivs i punkt 2, kan utnyttja rätt till expropriation eller bruksrätt eller kan placera nätutrustning på, under eller över allmän väg.
- b) den enligt punkt 2.a levererar dricksvatten, elektricitet, gas eller värme till ett nät, som sköts av ett företag som själv åtnjuter särskilda rättigheter eller ensamrätt beviljade av behörig myndighet i berörd medlemsstat.

4. Tillhandahållande av busstransport i form av allmänna kommunikationer skall inte betraktas som verksamhet av det slag som avses i punkt 2.c, när andra företag fritt kan erbjuda samma tjänster, antingen rent generellt eller i ett visst geografiskt område, på samma villkor som de upphandlande enheterna.

5. När en annan upphandlande enhet, än en offentlig myndighet, i syfte att betjäna allmänheten levererar dricksvatten, elektricitet, gas eller värme till något nät, skall detta inte betraktas som en verksamhet av det slag som avses i punkt 2.a, när

- a) beträffande vatten och elektricitet
  - den berörda upphandlande enhetens produktion av dricksvatten eller elektricitet äger rum, därför att förbrukningen av detta är nödvändig för utövande av annan verksamhet än den, som avses i punkt 2, och
  - leverans till det offentliga nätet endast är avhängigt den upphandlande enhetens egen förbrukning och inte har överstigit 30% av dess totala produktion av dricksvatten eller energi, beräknat på de tre sista årens genomsnitt, innevarande år medräknat.
- b) beträffande gas eller värme
  - den berörda upphandlande enhetens produktion av gas eller värme är en oundviklig följd av utövandet av annan verksamhet än den, som avses i punkt 2, och
  - leverans till det offentliga nätet endast syftar till ett ekonomiskt utnyttjande av denna produktion och uppgår till högst 20% av den upphandlande enhetens omsättning, beräknat på de tre närmast föregående årens genomsnitt, innevarande år medräknat.

6. De i bilagorna I och X uppräknade upphandlande enheterna uppfyller ovan nämnda kriterier. Medlemsstaterna skall meddela kommissionen ändringar i deras listor, för att

dessa skall vara så fullständiga som möjligt. Kommissionen skall revidera bilagorna I och X i enlighet med förfarandet i artikel 32.

Artikel 3

1. En medlemsstat kan begära att kommissionen föreskriver, att utnyttjandet av ett geografiskt område i syfte att undersöka förekomsten av eller utvinna olja, gas, kol eller andra fasta bränslen, inte skall betraktas som en verksamhet av det slag som avses i artikel 2.2 b i, eller att de upphandlande enheterna inte skall anses ha särskilda rättigheter eller ensamrätt av det slag som avses i artikel 2.3 b, i samband med utövandet av en eller flera av dessa former av verksamhet, under förutsättning att samtliga nedanstående villkor är uppfyllda beträffande gällande nationella bestämmelser för sådan verksamhet

- a) när andra företag, i de fall det krävs tillstånd för att utnyttja ett sådant geografiskt område, på samma villkor som de upphandlande enheterna fritt kan ansöka om sådant tillstånd.
- b) när den tekniska och finansiella kapaciteten, som krävs för att ett företag skall få bedriva en viss verksamhet, skall fastställas innan någon utvärdering görs av de kvalifikationer, som de sökande, som konkurrerar om tillståndet, besitter.
- c) när tillstånd att bedriva dessa former av verksamhet skall beviljas utifrån objektiva kriterier beträffande det sätt som undersökningen eller utvinningen skall utföras på. Dessa kriterier skall fastställas och offentliggöras innan ansökan om tillstånd lämnas och skall tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt.
- d) när samtliga villkor och krav beträffande utövandet av eller upphörandet av verksamhet, inklusive bestämmelser om verksamhetskrav, avgifter och myndigheternas kapitalinsatser eller intäkter, skall fastställas och göras tillgängligt innan ansökan om tillstånd lämnas och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. Varje ändring av dessa villkor och krav skall gälla samtliga berörda myndigheter och dessa ändringar skall genomföras på ett icke-diskriminerande sätt. Verksamhetskraven behöver dock inte fastställas förrän strax före beviljandet av tillstånd.
- e) när upphandlande enheter är inte enligt några lagar, regler, administrativa krav, överenskommelser eller avtal, skyldiga att lämna information om var de ämnar göra eller för närvarande gör sina upphandlingar, med undantag för nationella myndigheters begäran därom och då endast inom ramarna för de syften som anges i artikel 36 i fördraget.

2. De medlemsstater som tillämpar bestämmelserna i punkt 1, skall, med hjälp av villkor i meddelade tillstånd eller med andra åtgärder, säkerställa att de upphandlande enheterna

a) iakttar principerna om icke-diskriminering och upphandling i konkurrens beträffande varor, bygg- och anläggningsarbeten, särskilt vad rör de upplysningar som enheten skall lämna till företagen beträffande planerade upphandlingar.

b) meddelar kommissionen de upplysningar som berör tilldelningen av kontrakt, på de villkor som denna fastställer enligt artikel 12.

3. Beträffande de individuella medgivandena eller tillstånden som är utfärdade före det datum då medlemsstaterna börjar tillämpa detta direktiv i enlighet med artikel 37, gäller inte punkt 1 a, b och c, om andra myndigheter vid denna tidpunkt fritt kan söka tillstånd att utnyttja ett område i syfte att undersöka förekomsten av eller utvinna olja, gas, kol eller andra fasta bränslen, om det kan ske på ett icke-diskriminerande sätt och utifrån objektiva kriterier. Punkt 1.d skall inte gälla, när villkor och krav är fastställda, tillämpade eller ändrade före ovannämnda datum.

4. En medlemsstat som önskar tillämpa bestämmelserna i punkt 1 skall meddela kommissionen detta. I samband därmed skall den meddela kommissionen om existerande lagar och andra författningar, avtal och överenskommelser beträffande de villkor som avses i punkt 1 och 2.

Kommissionen skall fatta beslut i enlighet med det förfarande som är fastslaget i artikel 32.4-7. Den skall offentliggöra beslutet och motiveringarna till detta i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall varje år avge rapport till rådet beträffande genomförandet av denna artikel och även undersöka tillämpningen av den inom ramen för den rapport som föreskrivs i artikel 36.

Artikel 4

1. Vid tilldelning av varu-, eller bygg- och anläggningskontrakt skall den upphandlande enheten använda sig av förfaranden, som är anpassade till bestämmelserna i detta direktiv.

2. De upphandlande enheterna skall se till, att det inte förekommer någon diskriminering mellan olika leverantörer eller entreprenörer.

3. I samband med utskick av tekniska specifikationer till intresserade leverantörer och entreprenörer inför kvalifikationsbedömning och val av leverantörer och entreprenörer och i samband med tilldelningen av kontrakt, kan de upphandlande enheterna ställa krav för att skydda konfidentiellt innehåll i de upplysningar de lämnar.

4. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte begränsa leverantörernas och entreprenörernas rätt till att kräva, att de upphandlande enheterna i överensstämmelse med nationella lagar skall respektera konfidentiellt innehåll i de upplysningar de lämnar.

Artikel 5

1. Upphandlande enheter kan betrakta ett ramavtal som ett kontrakt i enlighet med artikel 1.3 och tilldelar detta enligt bestämmelserna i detta direktiv.

2. När upphandlande enheter har tilldelats ett ramavtal i enlighet med detta direktiv, kan de stödja sig på artikel 15.2 i, när de tilldelar kontrakt som bygger på detta ramavtal.

3. När ett ramavtal inte har tilldelats i enlighet med detta direktiv, kan de upphandlande enheterna inte stödja sig på artikel 15.2 i.

4. Upphandlande enheter får inte missbruka ramavtal i syfte att förhindra, begränsa eller störa konkurrens.

Artikel 6

1. Detta direktiv skall inte gälla kontrakt, som de upphandlande enheterna ingår för annat syfte än de i artikel 2.2 angivna verksamheterna, eller för sådana verksamheter i tredje land under villkor, som inte innebär fysiskt utnyttjande av nät eller geografiskt område inom gemenskapen.

2. Detta direktiv skall dock gälla kontrakt, som tilldelas av upphandlande enheter, vilka bedriver någon av de verksamheter som avses i artikel 2.2 a i och som

a) har samband med vattenbyggnadsprojekt, konstbevattning och dränning, förutsatt att dricksvattenförsörjningen utgör minst 20% av den totala vattenmängden, som tillhandahålls av dessa projekt eller konstbevattnings- och dräneringsanläggningar.

b) har samband med bortledande eller rening av avloppsvatten.

3. De upphandlande enheterna skall på kommissionens begäran meddela dem om varje form av verksamhet, som de anser vara undantagen enligt punkt 1. Kommissionen får, i informationssyfte, regelbundet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra förteckningar över de verksamhetskategorier, som den anser vara undantag. Därvidlag skall

kommissionen ta hänsyn till varje känslig kommersiell aspekt, som de upphandlande enheterna kan ange i samband med att de lämnar dessa upplysningar.

Artikel 7

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte gälla kontrakt som tilldelats med tanke på återförsäljning eller uthyrning till tredje man, förutsatt att den upphandlande enheten inte åtnjuter särskilda rättigheter eller ensamrätt beträffande försäljning eller uthyrning av de varor som kontraktet omfattar, och om andra företag fritt kan sälja och hyra ut dem på samma villkor som den upphandlande enheten.

2. De upphandlande enheterna skall på kommissionens begäran meddela dem om samtliga varukategorier, som de anser vara undantagna enligt punkt 1. Kommissionen får, i informations syfte, regelbundet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra förteckningar över de varukategorier, som den anser vara undantag. Därvidlag skall kommissionen ta hänsyn till varje känslig kommersiell aspekt, som de upphandlande enheterna kan ange i samband med att de lämnar dessa upplysningar.

Artikel 8

1. Detta direktiv skall inte gälla kontrakt, som upphandlande enheter, vilka bedriver någon av de verksamheter som avses i artikel 2.2 d, tilldelar beträffande upphandling, som uteslutande syftar till att göra det möjligt för dem att tillhandahålla en eller flera telekommunikationstjänster, om andra enheter fritt kan erbjuda samma tjänster i samma geografiska område och på i stort sett samma villkor.

2. De upphandlande enheterna skall på kommissionens begäran meddela dem om de tjänster, som de anser vara undantagna enligt punkt 1. Kommissionen får, i informations syfte, regelbundet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra förteckningar över de tjänster, som den anser vara undantagna. Därvidlag skall kommissionen ta hänsyn till varje känslig kommersiell aspekt, som de upphandlande enheterna kan ange i samband med att de lämnar dessa upplysningar.

Artikel 9

1. Detta direktiv gäller inte kontrakt
  - a) som upphandlande enheter, uppräknade i bilaga I, tilldelar beträffande upphandling av vatten.
  - b) som upphandlande enheter, uppräknade i bilagorna II, III, IV och V, tilldelar beträffande leverans av energi eller av bränslen avsedda för energiproduktion.
2. Rådet skall ta upp bestämmelserna i punkt 1 till förnyad prövning, när det mottagit en rapport från kommissionen tillsammans med lämpliga förslag.

Artikel 10

Detta direktiv skall inte gälla kontrakt, som av medlemsstaterna förklarats sekretessbelagda, om deras verkställighet skall åtföljas av särskilda säkerhetsåtgärder i enlighet med gällande lagar och andra författningar i berörda medlemsstat, eller när skyddet av denna stats grundläggande säkerhetsintressen så kräver.

Artikel 11

Detta direktiv skall inte gälla kontrakt, som regleras av andra regler för upphandling och som tilldelas

1. enligt internationellt avtal som ingåtts, mellan en medlemsstat och tredje land - ett eller flera, i överensstämmelse med fördraget och avser varor eller bygg- och anläggningsarbeten, som är avsedda för signatärstaternas gemensamma genomförande eller utnyttjande av ett projekt. Varje sådant avtal skall meddelas kommissionen, som kan rådgöra med rådgivande kommittén för offentlig upphandling, som inrättats enligt rådsbeslut 71/306/EEG (¹), senast ändrat enligt rådsbeslut 77/63/EEG (²), eller med rådgivande kommittén för telekommunikationsupphandling, i enlighet med artikel 31, när det rör sig om avtal som berör kontrakt tilldelade av upphandlande enhet, som bedriver någon av de verksamheter, som avses i artikel 2.2 d.
2. företag i en medlemsstat eller ett tredje land i enlighet med internationella avtal beträffande stationering av trupper.
3. enligt de särbestämmelser som gäller för internationella organisationer.

Artikel 12

Detta direktiv skall gälla kontrakt, vars uppskattade värde, exklusive mervärdesskatt, uppgår till minst

- a) 400.000 ecu för varuupphandlingskontrakt, som tilldelas av enheter, som bedriver verksamhet som avses i artikel 2.2 a, b och c.
  - b) 600.000 ecu för varuupphandlingskontrakt, som tilldelas av enheter, som bedriver verksamhet som avses i artikel 2.2 d.
  - c) 5 miljoner ecu för bygg- och anläggningskontrakt.
2. För varuupphandlingskontrakt som avser leasing, hyra eller hyrköp, skall värdet av kontrakten beräknas enligt följande:

(¹) EGT nr L 185, 16.8.1971, s.15.

(²) EGT nr L 13, 15.1.1977, s.15.

- a) för kontrakt på bestämd tid, som sträcker sig över högst 12 månader, det uppskattade totala värdet av kontraktet för den angivna tiden, eller, om tiden överstiger 12 månader, kontraktets totala värde, inklusive det uppskattade resterande värdet.
- b) för kontrakt på obestämd tid, eller när kontraktens löptid inte kan fastställas, de förväntade totala delbetalningarna som skall erläggas de första fyra åren.
3. När ett planerat varuupphandlingskontrakt uttryckligen innehåller optionsklausuler, skall kontraktets värde beräknas utifrån det högsta tillåtna totala värdet vid köp, leasing, hyra eller hyrköp, inklusive optionsklausulerna.
4. När det är fråga om varuupphandling under en viss period genom en rad kontrakt, som ska tilldelas en eller flera leverantörer, eller om kontrakt, som skall förnyas, skall värdet av kontrakten beräknas enligt följande
- a) det totala värdet av kontrakt av liknande karaktär, som tilldelats under det senaste räkenskapsåret eller de föregående 12 månaderna, och i de fall detta är möjligt, korrigerade beträffande förväntade ändringar i kvantitet eller värde under de följande 12 månaderna.
- b) det samlade värdet av de kontrakt, som skall tilldelas under 12 månader efter det att det första kontraktet blivit tilldelat, eller under hela kontraktstiden, om denna överstiger 12 månader.
5. Värdet av ett ramavtal skall beräknas utifrån det högsta uppskattade värdet av samtliga kontrakt, som är planerade under perioden i fråga.
6. Värdet av bygg- och anläggningskontrakt skall med tanke på punkt 1 beräknas utifrån arbetets totala värde. Med "arbete" avses här bygg- och anläggningsarbeten i deras helhet och som i sig själva skall fylla en ekonomisk funktion.

I synnerhet när ett varukontrakt eller bygg- och anläggningskontrakt är uppdelat i flera delar, skall värdet av varje del tas med i beräkning när man uppskattar det värde som avses i punkt 1. När delarnas samlade värde är lika med eller överstiger det värde som är fastställt i punkt 1, skall bestämmelserna i den punkten tillämpas på samtliga delar. Beträffande bygg- och anläggningskontrakt kan dock de upphandlande enheterna avvika från punkt 1 när det gäller delar av arbetet om det uppskattade värdet, exklusive mervärdesskatt, understiger 1 miljon ecu, under förutsättning att det samlade värdet av dessa delar inte överstiger 20% av delarnas totala värde.

7. Vad avser tillämpningen av punkt 1, skall de upphandlande enheterna i det uppskattade värdet av bygg- och anläggningskontrakt ta med i beräkning värdet av varor och tjänster, som är nödvändiga för slutförandet av det kontrakt, som de erbjuder entreprenören.

8. Värdet av varor som inte är nödvändiga för slutförandet av ett visst bygg- och anläggningskontrakt får inte räknas in i värdet av detta kontrakt till följd varav detta direktiv inte tillämpas vid upphandling av dessa varor.

9. Upphandlande enheter får inte kringgå detta direktiv genom att dela upp kontrakten eller genom att använda särskilda metoder för att beräkna kontraktens värde.

AVDELNING II

Tekniska specifikationer och standarder

Artikel 13

1. De upphandlande enheterna skall ange de tekniska specifikationerna i de allmänna dokumenten eller respektive kontraktshandlingarna.

2. De tekniska specifikationerna skall definieras i enlighet med europeiska specifikationer, när sådana finns.

3. Saknas europeiska specifikationer skall de tekniska specifikationerna, så långt möjligt är, definieras i enlighet med andra standarder, som tillämpas inom gemenskapen.

4. De upphandlande enheterna skall definiera de tilläggskrav som är nödvändiga för att komplettera de europeiska specifikationerna eller andra standarder. Därvidlag skall de ge företräde till specifikationer som tar fasta på funktionsduglighet före design eller egenskapsbeskrivningar, såvida inte den upphandlande enheten har objektiva skäl att anse, att sådana specifikationer är inadekvata beträffande syftet med kontraktet.

5. Tekniska specifikationer, som anger varor av ett visst märke eller ursprung eller speciell framställning, och som gynnar eller utesluter vissa företag, får inte användas, såvida inte sådana specifikationer är oundgängliga med tanke på syftet med kontraktet. I synnerhet förbjuds angivande av varumärke, patent, typbeteckning, specifika ursprung eller framställningar. Dock får en sådan specifikation förekomma om den följs av "eller likvärdig", när syftet med kontraktet inte kan beskrivas på annat sätt med tillräcklig precision och begriplighet för alla berörda.

6. Upphandlande enheter får avvika från punkt 2 om
- a) det är tekniskt omöjligt att på ett tillfredsställande sätt fastställa om en vara överensstämmer med europeiska specifikationer.
- b) tillämpningen av punkt 2 skulle förhindra tillämpningen av rådsdirektiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om inledningsskedet av det ömsesidiga erkännandet av typgodkännande för teleterminalutrustning ⁽¹⁾, eller rådsbeslut 87/95/EEG av den 22 december 1986 om standardisering inom området för informationsteknologi och telekommunikation ⁽²⁾.
- c) användningen av dessa specifikationer, i samband med anpassningen av gällande tillämpning till europeiska specifikationer, skulle tvinga den upphandlande enheten att anskaffa varor som är oförenliga med sådana som redan är i bruk, eller skulle medföra orimliga kostnader eller orimliga tekniska svårigheter. Upphandlande enheter får endast utnyttja denna avvikelse som ett led i en klart definierad och dokumenterad plan i syfte att inom en viss tid övergå till europeiska specifikationer.
- d) den gällande europeiska specifikationen inte är lämpad för den tilltänkta användningen eller inte tar hänsyn till tekniska utvecklingar som skett sedan den antagits. Upphandlande enheter, som utnyttjar denna avvikelse, skall meddela berörd standardiseringsmyndighet, eller något annat organ, som har rätt att ompröva de europeiska specifikationerna, om varför de anser den europeiska specifikationen olämplig och begära att den omprövas.
- e) om projektet i fråga är av rent innovativt slag, där europeiska specifikationer inte går att tillämpa.
7. I de meddelanden som skall offentliggöras enligt artikel 16.1 a, skall det anges om avvikelse enligt punkt 6 har gjorts.
8. Denna artikel gäller inte tvingande tekniska föreskrifter, om dessa är förenliga med gemenskapslag.

Artikel 14

1. De upphandlande enheterna skall på begäran av leverantörer och entreprenörer, som är intresserade av att tilldela ett kontrakt, tillhandahålla de tekniska specifikationer som

regelbundet anges i deras varu-, bygg- och anläggningskontrakt, eller de tekniska specifikationer, som de har för avsikt att tillämpa i samband med kontrakt, som omfattas av periodiska meddelanden enligt artikel 17.

2. Om sådana tekniska specifikationer finns angivna i dokument tillgängliga för intresserade leverantörer eller entreprenörer, är det tillräckligt att hänvisa till dessa dokument.

AVDELNING III

Förfaranden vid tilldelning av upphandlingskontrakt

Artikel 15

1. Upphandlande enheter kan välja ett av de förfaranden som beskrivs i artikel 1.6, förutsatt att, med undantag för punkt 2, uppmaning till anbudsgivning har gjorts i enlighet med artikel 16.
2. De upphandlande enheterna kan i följande fall välja ett av förfarandena utan att dessförinnan uppmana till anbudsgivning
- a) om det i samband med uppmaning till anbudsgivning inte inkommit några anbud eller inte inkommit några godtagbara anbud, under förutsättning att de ursprungliga kontraktet inte väsentligt ändrats.
- b) om ett kontrakt enbart avser forskning, experiment, studier eller utveckling och inte syftar till att ge avkastning eller till att täcka kostnaderna för forskning och utveckling.
- c) om kontraktet av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av skyddande av ensamrätt endast kan fullföljas av en viss leverantör eller entreprenör.
- d) i nödvändig mån i sådana fall, då synnerlig brådska orsakad av omständigheter, som inte kunnat förutses av de upphandlande enheterna, gör det omöjligt att iakttäcka fastställda tidsfristerna i andra förfaranden.
- e) då det gäller varuupphandlingskontrakt beträffande tillkommande leveranser från den ursprungliga leverantören, antingen det rör sig om delvis utbyte av normala leveranser eller installationer, eller utökning av redan gjorda leveranser eller befintliga installationer, när ett byte av leverantör skulle medföra, att den upphandlande enheten skulle tvingas anskaffa utrustning, som på grund av olikheter beträffande tekniska egenskaper skulle innebära inkompatibilitet och stora tekniska svårigheter för drift och underhåll.

⁽¹⁾ EGT nr L 217, 5.8.1986, s.21.

⁽²⁾ EGT nr L 36, 7.2.1987, s.31.

- f) då det gäller tillkommande arbeten som inte ingick i det ursprungligen antagna projektet, eller i det först tecknade kontraktet, men som genom oförutsedda omständigheter blivit nödvändiga för att slutföra kontraktet, under förutsättning att dessa kontrakt tilldelas den ursprungliga entreprenören
- när sådana arbeten av tekniska eller finansiella skäl inte kan avskiljas från huvudkontraktet utan stora olägenheter för de upphandlande enheterna
  - eller när sådana arbeten, även om de skulle avskiljas från det ursprungligen utformade kontraktet, är absolut nödvändiga för senare skeden.
- g) då det gäller nya arbeten bestående av upprepning av liknande arbeten som anförtrots det företag, vilket av samma upphandlande enhet blivit tilldelade ett tidigare kontrakt, förutsatt att sådana arbeten är förenliga med ett grundläggande projekt, för vilket ett första kontrakt tilldelats efter uppmaning till anbudsgivning. Så snart som det första projektet är aktuellt för anbudsgivning, måste ett meddelande utfärdas om att ett visst upphandlingsförfarande kan komma att användas, och den totala uppskattade kostnaden för tillkommande arbeten skall räknas in av de upphandlande enheterna vid tillämpning av bestämmelserna i artikel 12.
- h) för varor, som är noterade och upphandlade på en råvarumarknad.
- i) för kontrakt, som skall tilldelas utifrån ett ramavtal, under förutsättning att villkoren i artikel 5.2 är uppfyllda.
- j) genom förmånliga inköp, när det är möjligt för den upphandlande enheten att göra inköp genom att utnyttja särskilt förmånliga erbjudanden, som gäller under mycket begränsad tid, och när priset ligger långt under det normala marknadspriset.
- k) genom inköp på särskilt förmånliga villkor, antingen från en leverantör, som har för avsikt att lägga ner sin affärsverksamhet eller från konkursförvaltare, efter uppgörelse med fordringsägare eller motsvarande förfarande i enlighet med nationell lagstiftning.

Artikel 16

1. Uppmaning till anbudsgivning kan ske
  - a) genom meddelande utfärdat i överensstämmelse med bilaga XII A, B eller C, eller
  - b) genom periodiskt meddelande i förhand utfärdat i överensstämmelse med bilaga XIV, eller
  - c) genom meddelande om användandet av ett kvalifikations-system utfärdat i överensstämmelse med bilaga XIII.

2. När uppmaning till anbudsgivning görs med hjälp av periodiskt meddelande i förhand

- a) skall det av meddelandet framgå, vilka varor, bygg- och anläggningsarbeten kontraktet avser.
- b) skall det i meddelandet anges, att kontrakten tilldelas genom selektivt eller förhandlat förfarande utan ytterligare offentliggörande eller uppmaning till anbudsgivning, och att intresserade företag uppmanas att skriftligen meddela sitt intresse.
- c) skall de upphandlande enheterna därefter, men innan man påbörjar arbetet med att välja anbudsgivare eller deltagare i en förhandling, uppmana samtliga anbudssökande att bekräfta sitt intresse utifrån mer detaljerade upplysningar beträffande kontraktet i fråga.

3. När uppmaning till anbudsgivning gjorts genom meddelande om användandet av ett kvalifikationssystem, skall anbudsgivare i ett selektivt förfarande eller deltagarna i ett förhandlat förfarande utses bland de anbudssökande, som kvalificerat sig enligt detta system.

4. De meddelanden som avses i denna artikel skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 17

1. De upphandlande enheterna skall minst en gång om år, med hjälp av periodiskt meddelande i förhand, offentliggöra följande

- a) beträffande varuupphandlingskontrakt, för varje produktområde den totala upphandlingen som beräknas tilldelas under de kommande 12 månaderna, och för vilka det uppskattade värdet enligt artikel 12 uppgår till minst 750 000 ecu.
- b) beträffande bygg- och anläggningskontrakt, de väsentligaste upplysningarna beträffande planerade kontrakt, om det uppskattade värdet inte ligger under det tröskelvärde, som är fastställt i artikel 12.1.

2. Meddelandet skall utformas i överensstämmelse med bilaga XIV och offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

3. När meddelandet används i syfte att uppmana till anbudsgivning enligt artikel 16.1 b, får det inte ha varit offentliggjort mer än högst 12 månader före det datum då den i artikel 16.2 c avsedda uppmaningen har avsänts. De upphandlande enheterna skall dessutom rätta sig efter de tidsfrister som fastställts i artikel 20.2.

4. De upphandlande enheterna kan bl.a. offentliggöra periodiska meddelanden i förhand som rör omfattande projekt utan att upprepa den information som tidigare lämnats i periodiskt meddelande i förhand, när det klart framgår, att det rör sig om tilläggsmeddelanden.

Artikel 18

1. Upphandlande enhet som har tecknat kontrakt skall inom två månader efter det att kontraktet tilldelats, på de villkor som kommissionen skall fastställa enligt det förfarande som beskrivs i artikel 32, meddela kommissionen resultatet av anbudsförandet genom att lämna dessa upplysningar i ett meddelande i överensstämmelse med bilaga XV.

2. Upplysningarna i avsnitt I i bilaga XV skall offentliggöras i de *Europeiska gemenskapens officiella tidningar*. I samband därmed skall kommissionen ta hänsyn till varje känslig kommersiell aspekt, som de upphandlande enheterna kan ange, när de lämnar dessa upplysningar i enlighet med punkterna 6 och 9 i bilaga XV.

3. Upplysningarna i avsnitt II i bilaga XV skall inte offentliggöras, med undantag för statistiska uppgifter och då i koncentrerad form.

Artikel 19

1. De upphandlande enheterna skall kunna visa, när de i artiklarna 15 och 18 de meddelandena har avsänts.

2. Meddelandet skall i sin helhet offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* och i TED databank på sitt originalspråk. En sammanfattning av de viktigare delarna av varje meddelande skall publiceras på de andra officiella språken för gemenskapen, varvid endast originaltexten är autentisk.

3. Byrån för europeiska gemenskapernas officiella publikationer skall offentliggöra meddelandena senast 12 dagar efter avsändandet. I undantagsfall och på uppmaning av de upphandlande enheterna skall byrån bemöda sig om att publicera meddelandet, som avses i artikel 16.1 a, inom fem dagar, under förutsättning att meddelandet sänts till byrån med hjälp av elektronisk post, telex eller telefax. Varje utgåva av de *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, som innehåller en eller flera meddelanden, skall återge den eller de förlagor till meddelande, efter vilka det publicerade meddelandet eller meddelandena är utfärdade.

4. Kostnaden för publicering av meddelanden i de *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* skall bäras av gemenskaperna.

5. Kontrakt, som offentliggörs via meddelanden i de *Europeiska gemenskapernas officiella tidningar* i enlighet med artikel 16.1, får inte på något sätt offentliggöras innan detta meddelande sänts till Byrån för europeiska gemenskapernas

officiella publikationer. Andra publikationer får inte innehålla andra upplysningar än de som publicerats i de *Europeiska gemenskapernas officiella tidningar*.

Artikel 20

1. Vid öppet upphandlingsförfarande skall den av de upphandlande enheterna fastställda tidsfristen för mottagande av anbud vara minst 52 dagar från det meddelandet om upphandling avsänts. Denna tidsfrist kan dock förkortas till 36 dagar, om de upphandlande enheterna har offentliggjort ett meddelande enligt artikel 17.1.

2. Beträffande selektivt och förhandlat upphandlingsförfarande, när man på förhand uppmanat till anbudsgivning, skall följande bestämmelser tillämpas:

a) tidsfristen för mottagande av ansökan om deltagande till följd av ett meddelande som offentliggjorts i enlighet med artikel 16.1 a, eller till följd av uppmaning från en upphandlande enhet i enlighet med artikel 16.2 c, skall i regel vara minst fem veckor från det meddelandet om upphandling avsänts och får inte i något fall understiga den tidsfrist som gäller för offentliggörande enligt artikel 19.3 förlängd med 10 dagar.

b) tidsfristen för mottagande av anbud kan fastställas enligt överenskommelse mellan den upphandlande enheten och de utvalda anbudssökande, under förutsättning att samtliga anbudsgivare har haft samma tid på sig att förbereda och skicka in anbud.

c) när det inte är möjligt att uppnå överenskommelse beträffande tidsfristen för mottagande av anbud, skall den upphandlande enheten fastställa en tidsfrist, som i allmänhet skall uppgå till minst tre veckor och får inte i något fall understiga 10 dagar från det uppmaning till anbudsgivning lämnats. Tidsfristen skall dock vara så pass lång att hänsyn kan tas till de faktorer som nämns i artikel 22.3.

Artikel 21

I kontraktshandlingarna kan den upphandlande enheten uppmana anbudsgivaren, att i sitt anbud ange, vilka delar av kontraktet han eventuellt har för avsikt att överlåta till underleverantör eller underentreprenör.

Detta meddelande berör inte frågan om huvudentreprenörens ansvar.

Artikel 22

1. De upphandlande enheterna skall i normala fall skicka kontraktshandlingarna och kringdokumenten till leverantörerna och entreprenörerna inom sex dagar efter det att de mottagit begäran därom, förutsatt att begäran inkommit i god tid.

2. Förutsatt att begäran inkommit i god tid, skall de upphandlande enheterna skicka tilläggsinformation med anknytning till kontraktshandlingarna senast sex dagar före sista datum för mottagande av anbud.

3. Då anbud kan lämnas först efter genomgång av omfattande dokumentation, som t.ex. långa tekniska specifikationer, eller efter besök på platsen eller efter genomgång på platsen av handlingar som berör upphandlingen, skall tidsfristen förlängas i motsvarande mån.

4. De upphandlande enheterna skall samtidigt och skriftligen uppmana alla godkända anbudssökande att lämna in sina anbud. Till uppmaningen skall fogas kontraktshandlingar och kringdokument. Den skall innehålla åtminstone följande upplysningar:

- a) adressen till det organ, från vilket ytterligare handlingar kan beställas, och sista datum för sådan beställning; vidare belopp och betalningsvillkor i de fall, då avgift skall erläggas för sådana handlingar.
- b) sista datum för mottagande av anbud, adress till vilken anbud skall sändas och det språk de skall vara avfattade på.
- c) hänvisning till samtliga anbudsmeddelanden som offentliggjorts.
- d) uppgift om varje dokument, som skall bifogas.
- e) kriterier för tilldelning av kontrakt om de ej framgår av meddelandet om upphandling.
- f) andra särskilda villkor för anbudsdeltagande.

5. Anbudsansökan och uppmaning till anbudsgivning skall meddelas på snabbast möjliga sätt. Då anbudsansökningar görs via telegram, telex, telefax, telefon eller med annat elektroniskt hjälpmedel, skall de bekräftas skriftligen före utgången av tidsfristen enligt artikel 20.1, eller den tidsfrist som de upphandlande enheterna fastställt i enlighet med artikel 20.2.

Artikel 23

1. Den upphandlande enheten kan i kontraktshandlingarna upplysa om eller kan av en medlemsstat åläggas att upplysa om, hos vilken eller vilka myndigheter anbudsgivaren kan få adekvata upplysningar om vilka förpliktelser som gäller under kontraktstiden beträffande bestämmelser om anställningsskydd och arbetsvillkor i den medlemsstat, region eller på den plats, där arbetet skall utföras.

2. Den upphandlande enhet som enligt punkt 1 skall tillhandahålla upplysningar, skall uppmana anbudsgivarna eller de som deltar i ett upphandlingsförfarande att bekräfta, att de vid utformandet av anbudet har tagit hänsyn till de förpliktelser som gäller beträffande bestämmelser om anställningsskydd och arbetsvillkor på den plats, där arbetet skall utföras. Detta gäller inte bestämmelserna i artikel 27.5 beträffande granskningen av onormalt låga anbud.

AVDELNING IV

Kvalifikationer, urval och tilldelning

1. Upphandlande enheter kan, om de så önskar, inrätta och tillämpa ett system för kvalifikation av leverantörer och entreprenörer.

2. Detta system, som kan omfatta olika grader av kvalifikation, skall tillämpas utifrån objektiva regler och kriterier, som skall fastställas av den upphandlande enheten. Den upphandlande enheten skall tillämpa europeisk standard där så är lämpligt. Dessa regler och kriterier kan vid behov uppdateras.

3. Dessa kvalifikationskriterier och regler skall tillhandahållas på begäran av intresserade leverantörer och entreprenörer. Uppdateringen av dessa kriterier och regler skall meddelas berörda leverantörer och entreprenörer. Om en upphandlande enhet anser, att vissa andra upphandlande enheters och organs kvalifikationssystem uppfyller de krav som ställs, skall den meddela berörda leverantörer och entreprenörer namnen på dessa andra upphandlande enheter eller organ.

4. Upphandlande enhet skall inom rimlig tid underrätta de sökande om de bedöms vara kvalificerade. Om beslutet tar längre tid än sex månader efter det att ansökan inlämnats, skall den upphandlande enheten inom loppet av två månader efter inlämnandet underrätta den sökande om orsakerna till varför tidsfristen blivit förlängd och meddela datum för när denna ansökan kommer att bli godkänd eller avvisad.

5. När de upphandlande enheterna fattar sitt beslut om, huruvida en sökande är kvalificerad, eller när de uppdaterar sina kvalifikationskriterier och regler, får de inte

- ställa administrativa, tekniska eller finansiella krav på endast vissa leverantörer eller entreprenörer, och inte på alla
- kräva tester och bevis, som redan föreligger i objektiva utvärderingar.

6. Sökande, vars kvalifikationer inte godkännes, skall underlättas om detta beslut och om orsaken till detta. Bedömningen skall bygga på de kvalifikationskriterier som avses i punkt 2.

7. En lista över godkända leverantörer eller entreprenörer skall upprättas och den kan delas upp i kategorier allt efter typ av kontrakt, som kvalifikationen gäller.

8. Upphandlande enheter kan endast utifrån de kriterier som avses i punkt 1 frånta en leverantör eller entreprenör hans status som kvalificerad. Avser man att frånta någon denna status, måste man på förhand skriftligen underrätta leverantören eller entreprenören om detta med angivande av orsakerna till denna åtgärd.

9. Kvalifikationssystemet skall offentliggöras i *de Europeiska gemenskapernas officiella tidning* genom ett meddelande i enlighet med bilaga XIII, där syftet med detta kvalifikationssystem skall framgå och var reglerna för dess tillämpning finns att tillgå. När systemet gäller i mer än tre år, skall meddelandet årligen offentliggöras. När systemet gäller i kortare tid än tre år, räcker det med ett meddelande vid periodens början.

Artikel 25

1. Upphandlande enheter, som utser anbudssökande i samband med selektivt förfarande eller deltagare i förhandlat förfarande, skall göra detta i enlighet med de objektiva kriterier och regler, som de har fastställt, och som de skall hålla tillgängliga för intresserade leverantörer eller entreprenörer.

2. Dessa kriterier kan omfatta de kriterier som tillämpas vid utslutning enligt artikel 23 i direktiv 71/305/EEG och i artikel 20 i direktiv 77/62/EEG.

3. Kriterierna kan bedömas utifrån den upphandlande enhetens objektiva behov av att begränsa antalet anbudssökande till en nivå som anses rimlig med tanke på speciella förhållanden i samband med upphandlingsförfarandet och på de resurser som behövs för att genomföra det. Antalet utvalda anbudssökande måste dock uppfylla kraven på tillräcklig konkurrens.

Artikel 26

Grupper bestående av leverantörer och entreprenörer skall ha rätt att lämna anbud eller förhandla. Det kan inte krävas, att sådana grupper skall antaga en bestämd juridisk form för att få lämna anbud eller förhandla, men den utsedda gruppen kan tvingas att anta juridisk form när den blivit tilldelad kontraktet, såvitt det krävs för att kontraktet skall kunna verkställas på tillbörligt sätt.

Artikel 27

1. De kriterier som de upphandlande enheterna skall följa vid tilldelningen av kontrakt skall vara:

- a) antingen, då tilldelningen sker till förmån för det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, olika kriterier allt efter kontraktet i fråga, t.ex. leveranstid, tid för fullgörande, driftkostnader, räntabilitet, kvalitet, estetiska och funktionella egenskaper, tekniska förtjänster, service efter upphandlingen och tekniskt underhåll, skyldigheter beträffande reservdelar, leveransgaranti och pris,
- b) eller, enbart det lägsta priset.

2. Beträffande det som uppräknas i punkt 1.a skall den upphandlande enheten i kontraktshandlingarna eller i meddelandet om upphandling ange alla de kriterier, som de avser att tillämpa vid tilldelningen, om möjligt i ordning efter deras betydelse.

3. Där kriteriet för tilldelning av kontraktet är det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, får den upphandlande enheten överväga olika alternativa anbud som en anbudsgivare lämnat, när dessa alternativa anbud uppfyller de minimikrav, som den upphandlande enheten fastställt. De upphandlande enheterna skall i kontraktshandlingarna ange, vilka minimikrav som gäller för de olika alternativa anbuden och vilka särskilda krav som ställs i samband med att de lämnas. Om alternativa anbud inte får lämnas, skall detta framgå av kontraktshandlingarna.

4. Upphandlande enheter kan inte förkasta ett alternativt anbud, enbart därför att det är grundat på tekniska specifikationer, som är fastställda med hänvisning till europeiska specifikationer eller till nationella tekniska specifikationer, som bedöms överensstämma med de väsentliga kraven i direktiv 89/106/EEG.

5. Om det för ett visst kontrakt visar sig, att anbudssummorna uppenbart ligger onormalt lågt i förhållande till tjänsterna, skall den upphandlande enheten, innan den får förkasta dessa anbud, skriftligen begära detaljupplysningar om anbudet för de delar som den anser vara relevanta och kontrollera dessa delar utifrån inkomna förklaringar. Den får fastställa rimlig tid för lämnande av svar.

Den upphandlande enheten får ta hänsyn till de upplysningar, som objektivt grundar sig på bl.a. besparingar i samband med konstruktions- eller produktionsmetoden, eller valda tekniska lösningarna, eller exceptionellt gynnsamma förhållanden som står anbudsgivaren till buds i samband med genomförandet av kontraktet, eller en varas eller ett arbetes originalitet, som anbudsgivaren föreslår.

Upphandlande enheter får endast förkasta anbud som är onormalt låga till följd av statsstöd, om de har tillfrågat anbudsgivaren och om denne inte har kunnat visa, att stödet i fråga meddelats till kommissionen i enlighet med artikel 93.3

i fördraget eller har fått kommissionens godkännande. Upphandlande enheter som förkastar ett anbud på grund av dessa förhållanden skall meddela kommissionen om detta.

Artikel 28

1. Artikel 27.1 gäller inte, när en medlemsstat vid tilldelningen av kontrakt tillämpar andra kriterier, som överensstämmer med gällande regler vid tiden för antagandet av detta direktiv och vars syfte är att ge vissa anbudsgivare företräde, under förutsättning att dessa regler är förenliga med fördraget.

2. Utan hinder av punkt 1, skall detta direktiv, före den 31 december 1992, inte förhindra tillämpning av gällande nationella bestämmelser beträffande tilldelning av varu-, bygg- eller anläggningskontrakt, som syftar till att begränsa regionala skillnader samt till att främja sysselsättningen i eftersatta regioner eller i regioner som drabbats av industrinedläggning, under förutsättning att dessa bestämmelser är förenliga med fördraget och med gemenskapens internationella förpliktelser.

Artikel 29

1. Denna artikel gäller anbud som omfattar varor med ursprung i tredje land, med vilket gemenskapen inte har slutit multilaterala eller bilaterala avtal, som tillförsäkrar företag inom gemenskapen en motsvarande och faktisk tillgång till marknaden i tredje land. Den skall gälla om inte gemenskapen eller dess medlemsstater har andra förpliktelser beträffande tredje land.

2. Anbud som lämnas i samband med varuupphandling kan förkastas, om omfattningen av varor, som ursprungligen kommer från tredje land, enligt rådsförordning (EEG) nr 802/68 av den 27 juni 1968 om den gemensamma definitionen av begreppet varors ursprung⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EEG) nr 3860/87⁽²⁾, uppgår till mer än 50% av det totala värdet av varor, som anbudet omfattar. I denna artikel betraktas de mjukvaror som används i utrustning för telekommunikationsnät som varor.

3. Skulle två eller fler anbud vara likvärdiga enligt de upphandlingskriterier som nämns i artikel 27, skall företräde ges de anbud som inte kan förkastas enligt punkt 2, med reservation för punkt 4. Vid tillämpningen av denna artikel betraktas buden som likvärdiga, om prisskillnaden inte är större än 3%

4. Ett anbud skall dock icke ges företräde framför ett annat enligt punkt 3, när dess godkännande skulle medföra, att den upphandlande enheten tvingas anskaffa utrustning, som på grund av olikheter beträffande tekniska egenskaper skulle innebära inkompatibilitet och tekniska svårigheter för drift och underhåll eller orimligt stora kostnader.

5. Vid beräkningen av andelen av de varor som ursprungligen kommer från tredje land enligt punkt 2, skall från tillämpningen av denna artikel undantas tredje land, som omfattas av bestämmelserna i detta direktiv till följd av ett rådsbeslut enligt punkt 1.

6. Kommissionen skall årligen avlägga rapport till rådet (första gången andra halvåret 1991) beträffande de framsteg man gjort i de multilaterala och bilaterala överläggningarna beträffande den tillgång företagen inom gemenskapen har till marknaden i tredje land inom de områden som omfattas av detta direktiv och vilket resultat dessa överläggningar har givit och om dessa ingångna avtal vunnit praktisk tillämpning.

Rådet, som fattar majoritetsbeslut på förslag från kommissionen, får med tanke på dylika förändringar ändra bestämmelserna i denna artikel.

AVDELNING V

Slutbestämmelser

Artikel 30

1. Värdet i nationella valutorna av de tröskelvärden som anges i artikel 12 skall i princip revideras vartannat år med verkan från det datum som fastställdes i direktiv 77/62/EEG beträffande tröskelvärdena för kontrakt på varor och på tjänster inom programvarusektorn, och från det datum som fastställdes i direktiv 71/305/EEG beträffande tröskelvärdet för bygg- och anläggningskontrakt. Beräkningen av detta värde skall baseras på dessa valutors dagliga genomsnittsvärde uttryckt i ecu under de sista 24 månaderna fram till sista oktober omedelbart före den revision som skall träda i kraft den 1 januari. Värdena skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* i början av november.

2. Den i punkt 1 fastställda beräkningsmetoden skall tas upp till prövning enligt bestämmelserna i direktiv 77/62/EEG.

Artikel 31

1. Kommissionen skall, beträffande kontrakt som ingås av upphandlande enhet, vars verksamhet är nämnd i artikel 2.2 d, biträdas av en kommitté med rådgivande funktion, kallad

(¹) EGT nr L 148, 28.6.1968, s.1.

(²) EGT nr L 363, 23.12.1987, s.30.

rådgivande kommittén för telekommunikationsupphandling. Kommittén skall utgöras av representanter från medlemsstaterna, under ordförandeskap av en representant från kommissionen.

2. Kommissionen skall rådfråga kommittén beträffande:

- a) ändringar i bilaga X
- b) revision av tröskelvärdenas valutavärde
- c) regler för kontrakt ingångna enligt internationella avtal
- d) prövning av detta direktivs tillämpning
- e) de förfaranden som beskrivs i artikel 32.2 beträffande meddelanden och statistiska rapporter.

Artikel 32

1. Bilagorna I och X skall revideras enligt det förfarande som fastställs i punkterna 3 och 7, på så sätt att de uppfyller kriterierna i artikel 2.

2. Villkoren beträffande presentation, utskick, mottagande, översättning, arkivering och distribution av de meddelanden som nämns i artiklarna 16, 17 och 18 och beträffande de statistiska rapporterna som nämns i artikel 32, skall fastställas i syfte att förenkla förfarandet i enlighet med punkterna 3-7.

3. De reviderade bilagorna och villkoren, vilka nämns i punkterna 1 och 2, skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

4. Kommissionen skall bistås av rådgivande kommittén för offentlig upphandling, och beträffande revisionen av bilaga X, av den i artikel 31 i detta direktiv nämnda rådgivande kommittén för telekommunikationsupphandling.

5. Kommissionens representant skall inför kommittén presentera ett förslag till de beslut man avser fatta. Kommittén skall yttra sig om förslaget inom den tid som ordföranden kan fastställa med tanke på sakens angelägenhetsgrad, efter omröstning om så behövs.

6. Yttrandet skall protokollföras och dessutom har varje medlemsstat rätt att begära, att dess åsikt blir fördd till protokollet.

7. Kommissionen skall ta största möjliga hänsyn till kommitténs yttrande. Den skall meddela kommittén om på vilket sätt man tagit hänsyn till dess yttrande.

Artikel 33

1. De upphandlande enheterna skall bevara ändamålsenlig information beträffande varje enskilt kontrakt, så att de vid senare tillfälle kan motivera beslut avseende:

- a) kvalifikation och val av entreprenör eller leverantör samt tilldelning av kontrakt.
- b) tillämpningen av undantag från användandet av europeiska specifikationer enligt artikel 13.6.
- c) tillämpningen av förfaranden utan att dessförinnan uppmäna till anbudsgivning enligt artikel 15.2.
- d) underlåtenhet att tillämpa bestämmelserna i avdelningarna II, III och IV enligt undantagen i avdelning I.

2. Informationen skall bevaras i åtminstone fyra år från det datum då kontraktet tilldelats, så att den upphandlande enheten under denna period kan förse kommissionen med nödvändiga upplysningar om så behövs.

Artikel 34

Medlemsstaterna skall se till, att kommissionen enligt de bestämmelser som skall fastställas i enlighet med de förfaranden som nämns i artikel 32.2-7, årligen tillsänds en statistisk rapport beträffande det totala värdet av tilldelade kontrakt, som ligger under de tröskelvärden som anges i artikel 12, men som i annat fall skulle omfattas av bestämmelserna i detta direktiv, då detta värde skall fördelas över medlemsstaterna och över de verksamhetskategorier, som nämns i bilagorna I-X.

2. Reglerna skall fastställas enligt det förfarande som nämns i artikel 32, för att säkerställa

- a) att valutamässigt sett mindre kontrakt, med tanke på önskemål om förenklat administrativt förfarande, kan utelämnas, under förutsättning att den statistiska användbarheten inte försämras.
- b) att den tillhandahållna informationen behandlas konfidentiellt.

Artikel 35

1. Artikel 2.2 i direktiv 77/62/EEG skall ersättas enligt följande:

2. Detta direktiv skall inte gälla:

- a) kontrakt, som ingås inom de områden som nämns i artiklarna 2, 7, 8 och 9 i rådsdirektiv 90/531/EEG av den 17 september 1990 beträffande förfarandet vid upphandling för enheter verksamma inom sektorerna vatten, energi, transport och telekommunikation (*) eller för kontrakt, som uppfyller kraven enligt artikel 6.2 i nämnda direktiv.

b) varor, som sekretessbeläggs, eller om leveransen måste genomföras under särskilda säkerhetsåtgärder enligt gällande lagar och andra författningar i den berörda medlemsstaten, eller när skyddet av en stats grundläggande säkerhetsintressen så kräver.

(*) EGT nr L 297, 29.10.1990, s.1.'

2. Artikel 3.4 och 3.5 i direktiv 71/305/EEG, skall ersättas enligt följande:

'4. Detta direktiv gäller inte kontrakt, som ingås inom de områden som nämns i artiklarna 2, 7, 8 och 9 i rådsdirektiv 90/531/EEG av den 17 september 1990 beträffande förfarandet vid upphandling för enheter verksamma inom sektorerna vatten, energi, transport och telekommunikation (*), eller för kontrakt, som uppfyller kraven enligt artikel 6.2 i nämnda direktiv.

(*) EGT nr L 297, 29.10.1990, s. 1.'

Artikel 36

Kommissionen skall senast fyra år efter detta direktivs ikraftträdande, i nära samarbete med rådgivande kommittén för offentlig upphandling undersöka, på vilket sätt direktivet tillämpats och dess tillämpningsområde och, om så anses nödvändigt, komma med förslag till ändringar utifrån de framsteg som gjorts främst beträffande öppnandet av marknaden och konkurrensnivån. Beträffande upphandlande enheter som bedriver någon form av verksamhet som avses i artikel 2.2 d, skall kommissionen agera i nära samarbete med rådgivande kommittén för telekommunikationsupphandling.

Artikel 37

1. Medlemsstaterna skall senast den 1 juli 1992 vidta nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv. De skall underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna får fastställa att de åtgärder som nämns i punkt 1 skall träda i kraft först från den 1 januari 1993.

I fråga om Spanien skall datumet den 1 januari 1993 ändras till den 1 januari 1996. För Grekland och Portugal ändras den 1 januari 1993 till den 1 januari 1998.

3. Rådets rekommendation 84/550/EEG av den 12 november 1984 beträffande den första fasen av öppnandet av offentlig telekommunikationsupphandling ⁽¹⁾ skall upphöra att gälla från det datum då detta direktiv antas av medlemsstaterna.

Artikel 38

Medlemsstaterna skall till kommissionen översända de nationella lagar och andra författningar som de utfärdar inom detta direktivs område.

Artikel 39

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 september 1990

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

(¹) EGT nr L 298, 16.11.1984, s.51.

BILAGOR

BILAGA I:	Produktion, transport eller distribution av dricksvatten	19
BILAGA II:	Produktion, transport eller distribution av elektricitet	22
BILAGA III:	Transport eller distribution av gas eller värme	24
BILAGA IV:	Undersökning av förekomsten av och utvinning av olja eller gas	26
BILAGA V:	Undersökning av förekomsten av och utvinning av kol eller andra fasta bränslen	26
BILAGA VI:	Upphandlande enheter inom sektorn järnvägstjänster	30
BILAGA VII:	Upphandlande enheter inom sektorn tjänster inom järnvägar i stadstrafik, språvagnar, trådbussar eller bussar	32
BILAGA VIII:	Upphandlande enheter inom sektorn flygplatsfaciliteter	35
BILAGA IX:	Upphandlande enheter inom sektorn yttre eller inre hamnar eller andra terminalfaciliteter	37
BILAGA X:	Drift av telekommunikationsnät eller tillhandahållande av telekommunikationstjänster	39
BILAGA XI:	Lista över yrkesverksamhet enligt den allmänna industriella klassifikationen av ekonomiska verksamheter inom gemenskapen	41
BILAGA XII:	A. Öppet förfarande	42
	B. Selektivt förfarande	44
	C. Förhandlat förfarande	45
BILAGA XIII:	Meddelande om kvalifikationssystem	46
BILAGA XIV:	Periodiska meddelanden i förhand	
	A. För varuupphandling	46
	B. För upphandling av bygg- och anläggningsarbeten	46
BILAGA XV:	Meddelande om tilldelade kontrakt	47

BILAGA I

PRODUKTION, TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV DRICKSVATTEN

BELGIEN

Enheter inrättade enligt *décret du 2 juillet 1987 de la région wallonne érigeant en entreprise régionale de production et d'adduction d'eau le service du ministère de la région chargé de la production et du grand transport d'eau.*

Enheter inrättade enligt *arrêté du 23 avril 1986 portant constitution d'une société wallonne de distribution d'eau.*

Enheter inrättade enligt *arrêté du 17 juillet 1985 de l'exécutif flamand portant fixation des status de la société flamande de distribution d'eau.*

Enheter som producerar eller distribuerar vatten och inrättade enligt *loi relative aux inter-communales du 22 décembre 1986.*

Enheter som producerar eller distribuerar vatten och inrättade enligt *code communal, article 47 bis, ter et quater sur les régies communales.*

DANMARK

Enheter som producerar eller distribuerar vatten i enlighet med artikel 3.3 i *lovbekendtgørelse om vandforsyning m.v. af 4 juli 1985.*

TYSKLAND

Enheter som producerar eller distribuerar vatten enligt *Eigenbetriebsverordnungen* eller *Eigenbetriebsgesetze* i förbundsstaterna (Kommunale Eigenbetriebe).

Enheter som producerar eller distribuerar vatten enligt *Gesetze über die Kommunale Gemeinschaftsarbeit oder Zusammenarbeit* i delstaterna.

Enheter som producerar vatten enligt *Gesetz über Wasser- und Bodenverbände vom 10. Februar 1937* och *erste Verordnung über Wasser- und Bodenverbände vom 3. September 1937.*

(*Regiebetriebe*) som producerar eller distribuerar vatten enligt *Kommunalgesetze* och då särskilt *Gemeinordnungen der Länder.*

Myndigheter inrättade enligt *Aktiengesetz vom 6. September 1965, zuletzt geändert am 19. Dezember 1985* eller *GmbH-Gesetz vom 20. Mai 1898, zuletzt geändert am 15. Mai 1986*, eller med rättsstatus som *Kommanditgesellschaft* och producerar eller distribuerar vatten med stöd av specialkontrakt med regionala eller lokala myndigheter.

GREKLAND

Atens vattenbolag /symbol-grekiska/ inrättat enligt lag 1068/80 av den 23 augusti 1980.

Thessalonikis vattenbolag /symbol-grekiska/ verksam enligt presidentdekret 61/1988.

Volos vattenbolag /symbol-grekiska/ verksam enligt lag 890/1979.

Kommunala bolag /symbol-grekiska/ som producerar eller distribuerar vatten och inrättade enligt lag 1059/80 av den 23 augusti 1980.

Sammanslutningar av lokala myndigheter (/symbol-grekiska) verksamma enligt lag för lokala myndigheter (/symbol-grekiska) införd genom presidentdekret 76/1985.

SPANIEN

- Enheter som producerar eller distribuerar vatten enligt *Ley no 7/1985 de 2 de abril de 1985. Reguladora de las Bases del Régimen local* och *Decreto Real no 781/1986 Texto Refundido Régimen local*.
- *Canal de Isabel II. Ley de la Comunidad Autónoma de Madrid de 20 de diciembre de 1984.*
- *Mancomunidad de los Canales de Taibilla, Ley de 27 de abril de 1946.*

FRANKRIKE

Enheter som producerar eller distribuerar vatten enligt:

dispositions générales sur les régies, code des communes L 323-1 à L 328-8, R 323-1 à R323-6 (dispositions générales sur les régies), eller

code des communes L 323-8 R 323-4 [régies directes (ou de fait)], eller

décret-loi du 28 décembre 1926, règlement d'administration publique du 17 février 1930, code des communes L 323-10 à L 323-13, R 323-75 à 323-132 (régies à simple autonomie financière), eller

code des communes L 323-9, R 323-7 à R 323-74, décret du 19 octobre 1959 (régies à personnalité morale et à autonomie financière), eller

code des communes L 324-1 à L 324-6, R 324-6 à R 324-13 (gestion déléguée, concession et affermage), eller

jurisprudence administrative, circulaire intérieure du 13 décembre 1975 (gérance), eller

code des communes R 324-6, circulaire intérieure du 13 décembre 1975 (régies intéressée), eller

circulaire intérieure du 13 décembre 1975 (exploitation aux risques et périls), eller

décret du 20 mai 1955, loi du 7 juillet 1983 sur les sociétés d'économie mixte (participation à une société d'économie mixte), eller

code des communes L 322-1 à L 322-6, R 322-1 à R 322-4 (disposition communes aux régies, concessions et affermages).

IRLAND

Enheter som producerar eller distribuerar vatten enligt *Local Government (Sanitary Services) Act 1878 to 1964*.

ITALIEN

Enheter som producerar eller distribuerar vatten enligt *Testo unico delle leggi sull'assunzione diretta dei pubblici servizi da parte dei comuni e delle province approvato con Regio Decreto 15 ottobre 1925, n. 2578* och *Decreto del P.R. del 4 ottobre 1986*.

Ente Autonomo Acquedotto Pugliese inrättat enligt *RDL 19 ottobre 1919, n. 2060*.

Ente Acquedotti Siciliani inrättat enligt *leggi regionale 4 settembre 1979, n. 2/2 e 9 agosto 1980, n. 81*.

Ente sardo Acquedotti e Fognatura inrättat enligt *legge 5 luglio 1963 n. 9*.

LUXEMBURG

Lokala myndigheter som distribuerar vatten.

Sammanslutningar av lokala myndigheter som producerar eller distribuerar vatten inrättade enligt *loi du 14 février 1900 concernant la création des syndicats de communes telle qu'elle a été modifiée et complétée par la loi du 23 décembre 1958 et par la loi du 29 juillet 1981* och *loi du 31 juillet 1962 ayant pour objet le renforcement de l'alimentation en eau potable du grand-duché du Luxembourg à partir du réservoir d'Esch-sur-Sûre*.

NEDERLÄNDERNA

Enheter som producerar eller distribuerar vatten enligt *Waterleidingswet van 6 april 1957, ändrat genom wetten van 30 juni 1967, 10 september 1975, 23 juni 1976, 30 september 1981, 25 januari 1984, 29 januari 1986*.

PORTUGAL

Empresa Pública das Aguas Livres som producerar eller distribuerar vatten enligt *Decreto-Lei no 190/81 de 4 de Julho de 1981*.

Lokala myndigheter som producerar eller distribuerar vatten.

STORBRIANNIEN

Water companies som producerar eller distribuerar vatten enligt *Water Acts 1945 and 1989*.

The Centrale Scotland Water Development Board som producerar vatten och *Water Authorities* som producerar eller distribuerar vatten enligt *Water (Scotland) Act 1980*.

Department of the Environment for Northern Ireland som ansvarar för producerande och distribuerande av vatten enligt *Water and Sewerage (Northern Ireland) Order 1973*.

BILAGA II

PRODUKTION, TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV ELEKTRICITET

BELGIEN

Enheter som producerar eller distribuerar elektricitet enligt *article 5: Des régies communales et intercommunales i loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'énergie électrique.*

Enheter som transporterar eller distribuerar elektricitet enligt *loi relative aux intercommunales du 22 décembre 1986.*

EBES, Intercom, Unerg eller andra enheter som producerar, transporterar eller distribuerar elektricitet och utfärdar koncession för distribution enligt *article 8 – les concession communales et intercommunales i loi du 10 mars 1952 sur les distributions d'énergie électrique.*

Société publique de production d'électricité (SPE).

DANMARK

Enheter som producerar eller transporterar elektricitet med stöd av tillstånd enligt */symbol-paragraf/ 3, stk. 1, i lov nr. 54 af 25 februar 1976 om elforsyning, jf. bekendtgørelse nr. 607 af december 1976 om elforsyningslovens anvendelsesområde.*

Enheter som distribuerar elektricitet enligt */symbol-paragraf/ 3, stk. 2 i lov nr. 54 af 25. februar 1976 om elforsyning, jf. bekendtgørelse nr. 607 af 17. december 1976 om elforsyningslovens anvendelsesområde* och med stöd av expropriationstillstånd enligt artiklarna 10–15 i *lov om elektriske stærkstrømsanlaeg, jf. lov bekendtgørelse nr. 669 af 28. december 1977.*

TYSKLAND

Enheter som producerar, transporterar eller distribuerar elektricitet enligt */symbol-paragraf/ 2 Absatz 2 i Gesetz zur Förderung der Energiewirtschaft (Energiewirtschaftsgesetz) vom 13 Dezember 1935. Senast ändrad genom Gesetz vom 19 Dezember 1977, och egen produktion av elektricitet i den mån de ligger inom det tillämpningsområde som omfattas av detta direktiv enligt artikel 2,5.*

GREKLAND

/symbol-grekiska/(Offentliga elektricitetsbolag) inrättade enligt lag 1468 av den 2 augusti 1950 /symbol-grekiska/ och som är verksamma enligt lag 57/85: /symbol-grekiska/.

SPANIEN

Enheter som producerar, transporterar eller distribuerar elektricitet enligt artikel 1 i *Decreto de 12 de marzo de 1954 som godkänner Reglamento de verificaciones eléctricas y regularidad en el suministro de energía* och enligt *Decreto 2617/1966, de 20 de octubre, sobre autorización administrativa en materia de instalaciones eléctricas.*

Red Eléctrica de España SA inrättad enligt *Real Decreto 91/1985 de 23 de enero.*

FRANKRIKE

Électricité de France, inrättad och verksam enligt *loi 46/6288 du 8 avril 1946 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz.*

Enheter (*sociétés d'économie mixte* eller *régies*) som distribuerar elektricitet enligt vad som avses i artikel 23 i *loi 48/1260 du 12 août 1948 portant modification des lois 46/6288 du 8 avril 1946 et 46/2298 du 21 octobre 1946 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz.*

Compagnie nationale du Rhône.

IRLAND

The Electricity Supply Board (ESB) inrättad och verksam enligt *Electricity Supply Act 1927.*

ITALIEN

Ente nazionale per l'energia elettrica inrättad enligt legge n. 1643, 6 dicembre 1962 approvato con Decreto n. 1720, 21 dicembre 1965.

Enheter som beviljats koncession och är verksamma enligt artikel 4, nr 5 och 8 i Legge 6 dicembre 1962 n.1643 - *Istituzione dell'Ente nazionale per la energia elettrica e trasferimento ad esso delle imprese esercenti le industrie elettriche.*

Enheter som beviljats koncession och är verksamma enligt artikel 20 i *Decreto del Presidente della Repubblica 18 marzo 1965, n. 342 - Norme integrative della legge 6 dicembre 1962, n. 1643 e norme relative al coordinamento e all'esercizio delle attività elettriche esercitate da enti ed imprese diverse dell'Ente nazionale per l'energia elettrica.*

LUXEMBURG

Compagnie grand-ducale d'électricité de Luxembourg som producerar eller distribuerar elektricitet enligt convention du 11 novembre 1927 concernant l'établissement et l'exploitation des réseaux de distribution d'énergie électrique dans le grand-duché du Luxembourg approuvée par la loi du 4 janvier 1928.

Société électrique de l'Our (SEO).

Syndicat de communes SIDOR.

NEDERLÄNDERNA

Elektricitetsproduktie Oost-Nederland.

Elektricitetsbedrijf Utrech--Noord-Holland--Amsterdam (UNA).

Elektricitetsbedrijf Zuid-Holland (EZH)

Elektricitetsproduktiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ).

Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM).

Samenwerkende Elektricitetsbedrijven (SEP).

Enheter som distribuerar elektricitet med stöd av ett tillstånd (*vergunning*) utfärdad av länsmyndigheter enligt *Provinciewet.*

PORTUGAL

Electricidade de Portugal (EDP) inrättad enligt *Decreto-Lei no 502/76 de 30 de Junho de 1976.*

Enheter som distribuerar elektricitet enligt *artigo 1º do Decreto-Lei no 344-B/82 de 1 de Setembro de 1982*, ändrat genom *Decreto-Lei no 297/86 de 19 de Setembro de 1986.* Enheter som producerar elektricitet enligt *Decreto Lei no 189/88 de 27 de Maio de 1988.*

Oberoende producenter av elektricitet enligt *Decreto Lei no 189/88 de 27 de Maio de 1988.*

Empresa de Electricidade dos acores - EDA, EP, inrättad enligt *Decreto Regional no 16/80 de 21 de Agosto de 1980.*

Empresa de Electricidade da Madeira, EP inrättad enligt *Decreto-Lei no 12/74 de 17 de Janeiro de 1974* och regionaliserad enligt *Decreto-Lei no 31/79 de 24 de Fevereiro de 1979, Decreto-Lei no 91/79 de 19 de Abril de 1979.*

STORBRIANNEN

Central Electricity Generating (CEGB), and the Areas Electricity Boards som producerar, transporterar eller distribuerar elektricitet enligt *Electricity Act 1947* och *Electricity Act 1957.*

North of Scotland Hydro-Electricity Board (NSHB) som producerar, transporterar och distribuerar elektricitet enligt *Electricity (Scotland) Act 1979.*

South of Scotland Electricity Board (SSEB) som producerar, transporterar och distribuerar elektricitet enligt *Electricity (Scotland) Act 1979.*

Northern Ireland Electricity Service (NIES) inrättad enligt *Electricity Supply (Northern Ireland) Order 1972.*

BILAGA III

TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV GAS ELLER VÄRME

BELGIEN

Distrigaz SA verksam enligt *loi du 29 juillet 1983*.

Enheter som transporterar gas med stöd av tillstånd eller koncession enligt *loi du 12 avril 1985* ändrad genom *loi de 28 juillet 1987*.

Enheter som distribuerar gas och är verksam enligt *loi relative aux Intercommunales de 22 décembre 1968*.

Lokala myndigheter, eller sammanslutningar av dessa lokala myndigheter som levererar värme till allmänheten.

DANMARK

Dansk Olie og Naturgas A/S verksam med stöd av ensamrätt enligt *bekendtgørelse nr. 869 af 18. juni 1979 om eneretsbevilling til indførsel, forhandling, transport og oplagring af naturgas*.

Enheter verksamma enligt *lov nr. 249 af 7. juni 1972 om naturgasforsyning*.

Enheter som distribuerar gas eller värme med stöd av ett godkännande enligt kapitel IV i *lov om varmforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 330 af 29. juni 1983*.

Enheter som transporterar gas med stöd av tillstånd enligt *bekendtgørelse nr. 141 af 13. mars 1974 om rørledningsanlaeg på dansk kontinentalsokkelområde til transport af kulbrinter* (installation av pipelines på kontinentalsockeln för transport av kolväte).

TYSKLAND

Enheter som transporterar eller distribuerar gas enligt definitionen i *symbol-paragraf 2 Absatz 2 i Gesetz zur Förderung der Energiewirtschaft vom 13. Dezember 1935 (Energiewirtschaftsgesetz)*, senast ändrar genom lag av 19 december 1977.

GREKLAND

DEP som transporterar eller distribuerar gas enligt ministerbeslut 2583/1987 (*symbol-grekiska*).

Atens kommunala gasverk *S.A. DEFA* som transporterar eller distribuerar gas.

SPANIEN

Enheter verksamma enligt *Ley no 10 de 15 junio de 1987*

FRANKRIKE

Société nationale des gaz du Sud-Ouest som transporterar gas.

Gaz de France inrättad och verksam enligt *loi 46/6288 du 8 avril 1946 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz*.

Enheter (*sociétés d'économie mixte* eller *régies*) som distribuerar i enlighet med artikel 23 i *loi 48/1260 du 12 août 1948 portant modification des lois 46/6288 du 8 avril 1946 et 46/2298 du 21 octobre 1946 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz*.

Compagnie française du méthane som transporterar gas.

Lokala myndigheter, eller sammanslutningar av dessa, som levererar värme till allmänheten.

IRLAND

Irish Gas Board verksam enligt *Gas Act 1976 to 1987* och andra enheter styrda genom *Statute*.

Dublin Corporation, som levererar värme till allmänheten.

ITALIEN

SNAM och *SGN e Montedison* som transporterar gas.

Enheter som distribuerar gas enligt *Testo unico delle leggi sull'assunzione diretta dei pubblici servizi da parte dei comuni e delle province approvato con Regio Decreto 15 ottobre 1925, n. 2578* och *Decreto del P.R. n. 902 del 4 ottobre 1986*.

Enheter som distribuerar värme till allmänheten enligt artikel 10 i *Legge 29 maggio 1982, n. 308 - Norme sul contenimento dei consumi energetici, lo sviluppo delle fonti rinnovabili di energia, l'esercizio di centrali elettriche alimentate con combustibili diversi dagli idrocarburi*.

Lokala myndigheter, eller sammanslutningar av dessa, som levererar värme till allmänheten.

LUXEMBURG

Société de transport de gaz SOTEG SA.

Gaswerk Esch-Uelzech SA.

Service industriel de la commune de Dudelange.

Service industriel de la commune Luxembourg.

Lokala myndigheter, eller sammanslutningar av dessa, som levererar värme till allmänheten.

NEDERLÄNDERNA

NV Nederlandse Gasunie

Enheter som transporterar eller distribuerar gas med stöd av tillstånd (*vergunning*) utfärdat av lokala myndigheter enligt *Gemeentewet*.

Lokala eller provinciella enheter som transporterar eller distribuerar gas till allmänheten enligt *Gemeentewet* och *Provinciewet*.

Lokala myndigheter, eller sammanslutningar av dessa lokala myndigheter, som levererar värme till allmänheten.

PORTUGAL

Petroquímica e Gás de Portugal, EP Decreto-Lei no 346-A/88 de 29 Setembro de 1988.

STORBRITANNIEN

British Gas plc eller andra enheter verksamma enligt *Gas Act 1986*.

Lokala myndigheter, eller sammanslutningar av dessa, som levererar värme till allmänheten enligt *Local Government (Miscellaneous Provisions) Act 1976*.

Electricity Boards som distribuerar värme enligt *Electricity Act 1947*.

BILAGA IV

UNDERSÖKNING AV FÖREKOMSTEN AV OCH UTVINNING AV OLJA ELLER GAS

Enheter som beviljats fullmakt, tillstånd, licens eller koncession för att undersöka förekomsten av eller utvinna olja och gas enligt följande lagbestämmelser:

BELGIEN

Loi du 1 mai 1939 complétée par l'arrêté royal no 83 du 28 novembre 1939 sur l'exploration et l'exploitation du pétrole et du gaz.

Arrêté royal du 15 novembre 1919.

Arrêté royal du 7 avril 1953.

Arrêté royal du 15 mars 1960 loi au sujet de la plate-forme continentale du 15 juin 1969.

Arrêté de l'exécutif régional wallon du 29 septembre 1982.

Arrêté de l'exécutif flamand du 30 mai 1948.

DANMARK

Lov nr. 293 af 10. juni 1981 om anvendelse af Danmarks undergrund.

Lov om kontinentsoklen, jf. lovbekendtgørelse nr. 182 af 1. maj 1979.

TYSKLAND

Bundesberggesetz vom 13. August 1980, senast ändrad den 12 februari 1990.

GREKLAND

Lag 87/1975 som inrättar DEP-EKY /symbol-grekiska/.

SPANIEN

Ley sobre Investigación y Explotación de Hidrocarburos de 27 de Junio de 1974 och dess tillämpningsbestämmelser.

FRANKRIKE

Code minier (décret 56-838 du 16 août 1956) ändrad genom loi 56-1327 du 29 décembre 1956, ordonnance 58-1186 du 10 décembre 1958, décret 60-800 du 2 août 1960, décret 61-359 du 7 avril 1961, loi 70-1 du 2 janvier 1970, loi 77-620 du juin 1977, décret 80-204 du mars 1980.

IRLAND

Continental Shelf Act 1960.

Petroleum and Other Minerals Development Act 1960.

Ireland Exclusive Licensing Terms 1975.

Revised Licensing Terms 1987.

Petroleum (Production) Act (NI) 1964.

ITALIEN

Legge 10 febbraio 1953, n. 136.

Legge 11 gennaio 1957, n. 6, modificata dalla legge 21 luglio 1967, n. 613.

LUXEMBURG

NEDERLÄNDERNA

Mijnwet nr. 285 van 21 april 1810.

Wet opsporing delfstoffen nr. 258 van 3 mei 1967.

Mijnwet continentaal plat 1965, nr. 428 van 23 september 1965.

PORTUGAL

Decreto-Lei no 543/74 de 16 de Outubro de 1974, no 168/77 de 23 Abril de 1977, no 266/80 de 7 de Agosto de 1980, no 174/85 de 21 de Maio de 1985 och Despacho no 22 de 15 de Marco de 1979.

Decreto-Lei no 47973 de 30 de Setembro de 1967, no 49369 de 11 de Novembro de 1969, no 97/71 de 24 de Marco de 1971, no 96/74 de 13 de Marco de 1974, no 266/80 de Agosto de 1980, no 2/81 de 7 de Janeiro de 1981 och no 245/82 de 22 de Junho de 1982.

STORBRITANNIEN

Petroleum (Production) Act 1934 as extended by the Continental Shelf Act 1964.

Petroleum (Production) Act (Northern Ireland) 1964.

BILAGA V

UNDERSÖKNING AV FÖREKOMSTEN AV OCH UTVINNING AV KOL ELLER
ANDRA FASTA BRÄNSLEN

BELGIEN

Enheter som undersöker förekomsten av och utvinner kol eller andra fasta bränslen enligt *arrêté du Régent du 22 août 1948* och *loi du 22 avril 1980*.

DANMARK

Enheter som undersöker förekomsten av och utvinner kol eller andra fasta bränslen enligt *lovbekendtgørelse nr. 531 af 10. oktober 1984*.

TYSKLAND

Enheter som undersöker förekomsten av och utvinner kol eller andra fasta bränslen enligt *Bundesberggesetz vom 13. August 1980*, senast ändrad den 12 februari 1990.

GREKLAND

Offentliga elektricitetsbolag som undersöker förekomsten av och utvinner kol eller andra fasta bränslen enligt lag av gruvdrift från 1973, ändrad genom lag av den 27 april 1976. /symbol-grekiska/

SPANIEN

Enheter som undersöker förekomsten av och utvinner kol eller andra fasta bränslen enligt *Ley 22/1973, de 21 de julio, de Minas*, ändrad genom *Ley 54/1980 de 5 de noviembre* och genom *Real Decreto Legislativo 1303/1986, de 28 de junio*.

FRANKRIKE

Enheter som undersöker förekomsten av och utvinner kol eller andra fasta bränslen genom *code minier (décret 58-863 du 16 août 1956)*, senast ändrat genom *loi 77-620 du 16 juin 1977, décret 80-204 et arrêté du 11 mars 1980*.

IRLAND

Bord na Mona

Enheter som undersöker förekomsten av och utvinner kol enligt *Minerals Development Acts, 1940 to 1970*.

ITALIEN

Carbo Sulcis SpA

LUXEMBURG

_____

NEDERLÄNDERNA

_____

PORTUGAL

Empresa Carbonífera do Douro.

Empresa Nacional de Urânio.

STORBRIANNIEN

British Coal Board (BBC) inrättat enligt Coal Industry Nationalization Act 1946.

Enheter som uppbär tillstånd utfärdat av BBC enligt Coal Industry Nationalization Act 1946.

Enheter som undersöker förekomsten av och utvinnet fasta bränslen enligt Mineral Development Act (Northern Ireland) 1969.

BILAGA VI

UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN JÄRNVÄGSTJÄNSTER

BELGIEN

Société nationale des chemins de fer belges/Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

DANMARK

Danske Statsbaner (DSB)

På området inrättade enheter verksamma enligt *lov nr. 295 af 6. juni 1948 om privataner, if. lov nr. 245 af 6. august 1977.*

TYSKLAND

Deutsche Bundesbahn

Andra enheter som tillhandahåller allmänna järnvägstransporter enligt */symbol-paragraf/2 Absatz 1 des Allgemeinen Eisenbahngesetzes vom 29. März 1951.*

GREKLAND

/symbol-grekiska/. De grekiska järnvägarnas organisation (OSE).

SPANIEN

Red Nacional de Los Ferrocarriles Españoles.

Ferrocarriles de Via Estrecha (FEVE).

Ferrocarriles de la Generalitat de Catalunya (FGC).

Eusko Trenbideak (Bilbao).

Ferrocarriles de la Generalitat Valenciana (FGV).

FRANKRIKE

Société nationale des chemins de fer français och andra réseaux ferroviaires ouverts au public enligt loi d'orientation des transports intérieurs du 30 décembre 1982, titre II, chapitre 1.er du transport ferroviaire.

IRLAND

Iarnrod Éireann (Irish Rail).

ITALIEN

Ferrovie dello Stato

Enheter som tillhandahåller järnvägstransporter enligt koncession i enlighet med artikel 10 i *Regio Decreto 9 maggio 1912, n. 1447, che approva il Testo unico delle disposizioni di legge per le ferrovie concesse all'industria privata, le tramvie a trazione meccanica e gli automobili.*

Enheter som beviljats koncession och är verksamma enligt särskilda lagar, enligt *Titolo XI, Capo II, Sezione I.a del Regio Decreto 9 maggio 1912, n. 1447, che approva il Testo unico delle disposizioni di legge per le ferrovie concesse all'industria privata, le tramvie a trazione meccanica e gli automobili.*

Enheter som tillhandahåller järnvägstransporter enligt koncession i enlighet med artikel 4 i *Legge 14 giugno 1949, n. 410 - Concorso dello Stato per la riattivazione dei pubblici servizi di trasporto in concessione.*

Enheter eller lokala myndigheter som tillhandahåller järnvägstransporter enligt koncession i enlighet med artikel 14 i *Legge 2 agosto 1952, n. 1221 - Provvedimenti per l'esercizio ed il potenziamento di ferrovie e di altre linee di trasporto in regime di concessione.*

LUXEMBURG

Chemins de fer luxembourgeois (CFL).

NEDERLÄNDERNA*Nederlandse Spoorwegen NV.***PORTUGAL***Caminhos de Ferro Portugueses.***STORBRIANNIEN***British Railways Boards.**Northern Ireland Railways.*

BILAGA VII

UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN TJÄNSTER INOM JÄRNVÄGAR I
STADSTRAFIK, SPÄRVAGNAR, TRÄDBUSSAR ELLER BUSSAR

BELGIEN

Société nationale des chemins de fer vicinaux (SNCV)/Nationale Maatschappij van Buurtspoort-wegen (NMB).

Enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer med stöd av kontrakt utfärdat SNCV enligt artikel 16 och 21 i *arrêté du 30 décembre 1946 relatif aux transports rémunérés de voyageurs par route effectués par autobus et par autocars.*

Société des transports intercommunaux de Bruxelles (STIB),

Maatschappij van het Intercommunaal Vervoer te Antwerpen (MIVA),

Maatschappij van het Intercommunaal Vervoer te Gent (MIVG),

Société des transports intercommunaux de Charleroi (STIC),

Société des transports intercommunaux de la région liégeoise (STIL),

Société des transports intercommunaux de l'agglomération verviétois (STLAV), och andra enheter inrättade enligt *loi relative à la création de sociétés de transports en commun urbains/Wet betreffende de oprichting van maatschappijen voor stedelijk gemeenschappelijk vervoer* av den 22 februari 1962.

Enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer med stöd av kontrakt med STIB enligt *artikel 10* eller med andra transportenheter enligt *artikel 11 i arrêté royal 140 du 30 décembre 1982 relatif aux mesures d'assainissement applicables à certains organismes d'intérêt public dépendant du ministère des communications.*

DANMARK

Danske Statsbaner (DSB)

Enheter som tillhandahåller allmänna busskommunikationer (*almindelige rutekørsel*) med stöd av tillstånd enligt *lov nr. 115 af 29. marts 1978 om buskørsel.*

TYSKLAND

Enheter, som med stöd av tillstånd, tillhandahåller allmänna kommunikationer på lokalplanet (*Öffentlichen Personennahverkehr*) enligt *Personenbeförderungsgesetz vom 21. März 1961*, senast ändrad 25 juli 1989.

GREKLAND

/symbol-grekiska/, (Elektriska bussar i Aten-Pireusområdet), verksamma enligt dekret 768/1970 och lag 588/1977.

/symbol-grekiska/, (Aten-Pireus elektriska järnvägar) verksamma enligt lag 352/1976 och 588/1977.

/symbol-grekiska/, (Stadstransportföretag) verksamma enligt lag 588/1977.

/symbol-grekiska/, (Förenade bussbolag) verksamma enligt dekret 102/1973.

/symbol-grekiska/ Rhodos kommunala bussbolag Roda.

/symbol-grekiska/. (Thessalonikis stadsbussbolag) verksam enligt dekret 3721/1957 och lag 716/1980.

SPANIEN

Enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer enligt *Ley de Régimen local.*

Corporación metropolitana de Madrid.
Corporación metropolitana de Barcelona.

Enheter som tillhandahåller allmänna busskommunikationer inom och mellan städer enligt artikel 113-118 i *Ley de Ordenación de Transportes Terrestres de 31 de julio de 1987.*

Enheter som tillhandahåller allmänna busskommunikationer enligt artikel 71 i *Ley de Ordenación de Transportes Terrestres de 31 de julio de 1987.*

FEVE, RENFE (eller *Empresa Nacional de Transportes de Viajeros por Carretera*) som tillhandahåller allmänna busstransporter enligt *Disposiciones adicionales. Primera, de la Ley de Ordenación de Transportes Terrestres de 31 de julio de 1957*.

Enheter som tillhandahåller allmänna busskommunikationer enligt *Disposiciones Transitorias, Tercera, de la Ley de Ordenación de Transportes Terrestres de 31 de julio de 1957*.

FRANKRIKE

Enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer enligt artikel 7 II i loi no 82-1153 du 30 décembre 1982, *transports intérieurs, orientation*).

Régie autonome des transports parisiens, Société nationale des chemins de fer français, APTR, och andra enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer med stöd av tillstånd utfärdat av *syndicat des transports parisiens* enligt *ordonnance de 1959 et ses décrets d'application relatifs à l'organisation des transports de voyageurs dans la région parisienne*.

IRLAND

Iarnród Éireann (Irish Rail).

Bus Éireann (Irish Bus).

Bus Átha Cliath (Dublin Bus).

Enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer enligt den ändrade *Road Transport Act 1932*.

ITALIEN

Enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer enligt koncession i enlighet med *Legge 28 settembre 1939, n. 1822 - Disciplina degli autoservizi di linea (autolinee per viaggiatori, bagagli e pacchi agricoli in regime de concessione all'industria privata)* - Artikel 1, ändrad genom artikel 45 i *Decreto del Presidente della Repubblica 28 giugno 1955, n. 771*.

Enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer enligt artikel 1, n. 4 eller n. 15 i *Regio Decreto 15 ottobre 1925, n. 2578 - Approvazione del Testo unico della legge sull'assunzione diretta dei pubblici servizi da parte dei comuni e delle province*.

Enheter som stöder sin verksamhet på en koncession enligt artikel 242 eller 255 i *Regio Decreto 9 maggio 1912, n. 1447, che approva il Testo unico delle disposizioni di legge per le ferrovie concesse all'industria privata, le tramvie a trazione meccanica e gli automobili*.

Enheter eller lokala myndigheter som stöder sin verksamhet på en koncession enligt artikel 4 i *Legge 14 giugno 1949, n. 410, concorso dello Stato per la riattivazione dei pubblici servizi di trasporto in concessione*.

Enheter som stöder sin verksamhet på en koncession enligt artikel 14 i *Legge 2 agosto 1952, n. 1221 - Provvedimenti per l'esercizio ed il potenziamento di ferrovie e di altre linee di trasporto in regime di concessione*.

LUXEMBURG

Chemins de fer du Luxembourg (CFL).

Service communal des autobus municipaux de la ville de Luxembourg.

Transports intercommunaux du canton d'Esch-sur-Alzette (TICE).

Bussbolag verksam enligt *règlement grand-ducal du 3 février 1978 concernant les conditions d'octroi des autorisations d'établissement et d'exploitation des services de transports routiers réguliers de personnes rémunérées*.

NEDERLÄNDERNA

Enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer enligt kapitel II (*Openbaar vervoer*)/-k/ i *Wet Personenvervoer van 12 maart 1987*.

PORTUGAL

Rodoviaria Nacional, EP.

Companhia Carris de ferro de Lisboa.

Metropolitano de Lisboa, EP.

Servicos de Transportes Colectivos do Porto.

Servicos Municipalizados de Transporte de Barreiro.

Servicos Municipalizados de Transporte de Aveiro.

Servicos Municipalizados de Transporte de Braga.

Servicos Municipalizados de Transporte de Coimbra.

Servicos Municipalizados de Transporte de Portalegre.

STORBRITANNIEN

Enheter som tillhandahåller allmänna kommunikationer enligt *London Regional Transport Act 1984*.

Glasgow Underground.

Greater Manchester Rapid Transit Company.

Docklands Light Railway.

London Underground Ltd.

British Railways Board.

Tyne and Wear Metro.

BILAGA VIII

UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN FLYGPLATSFACILITETER

BELGIEN

Régie des voies aériennes inrättad enligt *arrêté-loi du 20 novembre 1946 portant création de la régie des voies aériennes* ändrad genom *arrêté royal du 5 octobre 1970 portant refonte du statut de la régie des voies aériennes*.

DANMARK

Flygplatser som drivs med stöd av tillstånd /symbol-paragraf/55, *stk. 1, lov om luftfart, jf. lovbekendtgørelse nr. 408 af 11. september 1985*.

TYSKLAND

Flygplatser enligt definition i artikel 38 *Absatz 2 nr 1 i Luftverkehrszulassungsordnung vom 19 März 1979*, senast ändrad genom *Verordnung vom 21. Juli 1968*.

GREKLAND

Flygplatser som drivs enligt lag 517/1931 som inrättar den civila luftfartstjänsten /symbol-grekiska/.

Internationella flygplatser som drivs enligt presidentdekret 647/1981.

SPANIEN

Flygplatser som sköts av *Aeropuertos Nacionales* och drivs enligt *Real Decreto 278/1982 de 15 de octubre de 1982*.

FRANKRIKE

Aéroports de Paris som drivs enligt *titre V, articles L 251-1 à 252-1 du code de l'aviation civile*.

Aéroport de Bâle - Mulhouse, inrättat enligt *convention franco-suisse du 4 juillet 1949*.

Flygplatser enligt definition i *article L 270-1, code de l'aviation civile*.

Flygplatser som drivs enligt *cahier de charges type d'une concession d'aéroport, décret du 6 mai 1955*.

Flygplatser som drivs med stöd av *convention d'exploitation* enligt *article L/221, code de l'aviation civile*.

IRLAND

Flygplatserna i *Dublin, Cork och Shannon* som drivs av *Aer Rianta - Irish Airports*.

Flygplatser som drivs med stöd av *Public use License* utfärdad enligt *Air Navigation and Transport Act No 23 1936, Transport Fuel and Power Transfer of Departmental, Administration and Ministerial Functions Order 1959 (SI No 125 of 1959)* och *Air Navigation (Aerodromes and Visual Ground Aids) Order 1970 (SI No 291 of 1070)*.

ITALIEN

Civila statliga flygplatser (*aerodromi civili istituiti dallo Stato*) som nämns i artikel 692 i *Codice della navigazione, Regio Decreto 30 marzo 1942, n. 327*.

Enheter som driver flygplatsfaciliteter med stöd av koncession utfärdad enligt artikel 694 i *Codice della navigazione, Regio Decreto 30 marzo 1942, n. 327*.

LUXEMBURG

Aéroport de Findel.

NEDERLÄNDERNA

Flygplatser som drivs enligt artikel 18 och följande i *Luchtvaartwet* från den 15 januari 1958, ändrad den 7 juni 1978.

PORTUGAL

Flygplatser som sköts av *Aeroportos de Navegacao Aérea (ANA)*, EP enligt *Decreto-Lei no 246/79*.

Aeroporto do Funchal och *Aeroporto de Porto Santo*, regionaliserade enligt *Decreto-Lei no 284/81*.

STORBRIANNIEN

Flygplatser som sköts av *British Airports Authority plc*.

Flygplatser som är *public limited companies (plc)* enligt *Airports Act 1986*.

BILAGA IX

UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN YTTRE ELLER INRE HAMNAR
ELLER ANDRA TERMINALFACILITETER

BELGIEN

Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles.

Port autonome de Liège.

Port autonome de Namur.

Port autonome de Charleroi.

Port de la ville de Gand.

La Compagnie des installations maritimes de Bruges - Maatschappij der Brugse haveninrichtingen.

Société intercommunale de la rive gauche de l'Escaut - Intercommunale maatschappij van de linker Scheldeoever (Port d'Anvers).

Port de Nieuwport.

Port d'Ostende.

DANMARK

Hamnar enligt definitionen i artikel 1, I-III i *bekendtgørelse nr. 604 af 16. december 1985 om hvilke havne der er omfattet af lov om trafikhavne, jf. lov nr. 239 af 12. maj 1976 om trafikhavne.*

TYSKLAND

Yttre hamnar helt eller delvist äga av lokala myndigheter (*Länder, Kreise, Gemeinden*).

Inre hamnar underställda *Hafenordnung* enligt *Wassergesetze der Länder*.

GREKLAND

Pireus hamn /symbol-grekiska/ inrättad enligt nödfallslag 1559/1950 och lag 1630/1951.

Thessalonike hamn /symbol-grekiska/ inrättad enligt dekret N.A. 2251/1953.

Andra hamnar som drivs enligt presidentdekret 649/1977 /symbol-grekiska/. (Övervakning, drift och administrativ kontroll).

SPANIEN

Puerto de Huelva inrättad enligt *Decreto de 2 de octubre de 1969, no 2380/69. Puertos y Faros. Otorga Régimen de Estatuto de Autonomía al Puerto de Huelva.*

Puerto de Barcelona inrättad enligt *Decreto de 25 de agosto de 1978, no 2407/78, Puertos y Faros. Otorga al de Barcelona Régimen de Estatuto de Autonomía.*

Puerto de Bilbao inrättad enligt *Decreto de 25 de agosto de 1978, no 2048/78. Puertos y Faros. Otorga al de Bilbao Régimen de Estatuto de Autonomía.*

Puerto de Valencia upprättad enligt *Decreto de 25 de agosto de 1978, no 2409/78. Puertos y Faros. Otorga al de Valencia Régimen de Estatuto de Autonomía.*

Juntas de Puertos som bedriver verksamhet enligt *Lei 27/68 de 20 de junio de 1968; Puertos y Faros. Juntas de Puertos y Estatutos de Autonomía* och enligt *Decreto de 9 de abril 1970, no 1350/70. Juntas de Puertos. Reglamento.*

Hamnar som drivs av *Comisión Administrativa de Grupos de Puertos*, enligt *Ley 27/68 de 20 de junio de 1968, Decreto 1958/78 de 23 de junio de 1978* och *Decreto 571/81 de 6 de mayo de 1981.*

Hamnar enligt förteckning i *Real Decreto 989/82 de 14 de mayo de 1982. Puertos. Clasificación de los de interés general.*

FRANKRIKE

Port autonome de Paris inrättad enligt *loi 68/917 du 24 octobre 1968 relative au port autonome de Paris*.

Port autonome de Strasbourg inrättad enligt *convention du 20 mai 1923 entre l'État et la ville de Strasbourg relative à la constitution du port rhénan de Strasbourg et à l'exécution de travaux d'extension de ce port* godkänd enligt *loi du 26 avril 1924*.

Andra hamnar längs inre vattenvägar som inrättas eller drivs enligt *article 6 (navigation intérieure) eller décret 69-140 du 6 février 1969 relatif aux concessions d'outillage public dans les ports maritimes*.

Port autonomes verksamma enligt *articles L-111-1 et suivants* eller *code des ports maritimes*.

Port non autonomes verksamma enligt *articles R 121-1 et suivants* eller *code des ports maritimes*.

Hamnar som drivs av regionala myndigheter (*départements*) eller bedriver verksamhet enligt koncession utfärdad av de regionala myndigheterna (*départements*) enligt *article 6 i loi 86-663 du 22 juillet 1983 complétant la loi 83-8 du 7 janvier 1983 relative à la répartition de compétences entre les communes, départements et l'État*.

IRLAND

Hamnar verksamma enligt *Harbour Act to 1979*.

Port of Dun Laoghaire verksam enligt *State Harbours Act 1924*.

Port of Rosslare Harbour verksam enligt *Finguard and Rosslare Railways and Harbours Act 1988*.

ITALIEN

Statshamnar och andra hamnar som drivs av *Capitaneria di Porto* enligt *Codice della navigazione, Regio Decreto 30 marzo 1942, n. 32*.

Självstyrande hamnar (*enti portuali*) inrättade enligt särskild lag i enlighet med artikel 19 i *Codice della navigazione, Regio Decreto 30 marzo 1942, n. 327*.

LUXEMBURG

Port de Mertert inrättad och verksam enligt *loi du 22 juillet 1963 relative à l'aménagement et à l'exploitation d'un port fluvial sur la Moselle*.

NEDERLÄNDERNA

Havenbedrijven inrättade och verksamma enligt *Gemeentewet van 29 juni 1851*.

Havenschap Vlissingen, inrättad genom *wet van 10 september 1970 houdend een gemeenschappelijke regeling tot oprichting van het Havenschap Vlissingen*.

Havenschap Terneuzen, inrättad genom *wet van 8 april 1970 houdend een gemeenschappelijke regeling tot oprichting van het Havenschap Perneuzen*.

Havenschap Delfzijl, inrättad genom *wet van 31 juli 1957 houdend een gemeenschappelijke regeling tot oprichting van het Havenschap Delfzijl*.

Industrie- en havenschap Moerdijk, inrättad genom *gemeenschappelijke regeling tot oprichting van het Industrie- en havenschap Moerdijk van 23 oktober 1970*, godkänd genom *Koninklijke Besluit nr. 23 van 4 maart 1972*.

PORTUGAL

Porto do Lisboa inrättad enligt *Decreto Real do 18 Fevereiro de 1907* och verksam enligt *Decreto-Lei no 36976 de 20 de Julho de 1948*.

Porto do Douro e Leixoes inrättad enligt *Decreto-Lei no 36977 de 20 de Julho de 1948*.

Porto de Sines inrättad enligt *Decreto-Lei no 508/77 de 14 de Dezembro de 1977*.

Portos de Setúbal, Aveiro, Figueira de Foz, Viana do Castelo, Portimão e Faro som drivs enligt *Decreto-Lei no 37754 de 18 de Fevereiro de 1950*.

STORBRIANNIEN

Harbour Authorities inom ramen för *section 57 of the Harbours Act 1964* och tillhandahåller

hamnfaciliteter för befraktare till havs eller på inre vattenvägar.

*BILAGA X***DRIFT AV TELEKOMMUNIKATIONSNÄT ELLER TILLHANDAHÅLLANDE AV TELEKOMMUNIKATIONSTJÄNSTER****BELGIEN***Régie des télégraphes et des téléphones/Regie van Telegrafie en Telefonie.***DANMARK***Kjöbenhavns Telefon Aktieselskab.**Jydsk Telefon.**Fyns Telefon.**Statens Teletjeneste.**Tele Sønderjylland.***TYSKLAND***Deutsche Bundespost – Telekom.**Mannesmann – Mobilfunk GmbH.***GREKLAND***OTE/Hellenic Telecommunications Organization.***SPANIEN***Compañía Telefónica Nacional de España.***FRANKRIKE***Direction générale des télécommunications.**Transpac.**Telecom service mobile.**Société française de radiotéléphone.***IRLAND***Telecom Éireann.***ITALIEN***Amministrazione delle poste e delle telecomunicazioni.**Azienda di stato per i servizi telefonici.**Società italiana per l'esercizio telefonico SpA.**Italcable.**Telespazio SpA.***LUXEMBURG***Administration des postes et télécommunications.***NEDERLÄNDERNA***Koninklijk PTT Nederland NV och dess dotterbolag ⁽¹⁾.*

⁽¹⁾ Med undantag för PTT Post BV.

PORTUGAL

Telefones de Lisboa e Porto, SA.

Companhia Portuguesa Rádio Marconi.

Correios e Telecomunicacoes de Portugal.

STORBRIANNIEN

British Telecommunications plc.

Mercury Communications Ltd.

City of Kingston upon Hull.

Racal Vodafone.

Telecoms Securicor Cellular Radio Ltd (Cellnet).

BILAGA XI

LISTA ÖVER YRKESVERKSAMHET ENLIGT DEN ALLMÄNNA INDUSTRIELLA
KLASSIFIKATIONEN AV EKONOMISKA VERKSAMHETER INOM GEMENSKAPEN

Klasser	Grupper	Undergrupper och objekt	Beskrivning
50			BYGG- OCH ANLÄGGNINGSARBETEN
	500		Bygg- och anläggningsarbeten (utan närmare angivande) och rivning
		500.1	Bygg- och anläggningsarbeten (utan närmare angivande)
		500.2	Rivning
	501		Byggande av bostäder, kontor, sjukhus och andra byggnader (såväl för boende som annat)
		501.1	Allmänna byggtreprenörer
		501.2	Takbeläggning
		501.3	Byggande av skorstenar, brännugnar och masugnar
		501.4	Isolering mot vatten och fukt
		501.5	Reparation och underhåll av ytter väggar (nya fogar, rengöring, etc.)
		501.6	Montering och rivning av byggnadsställningar
		501.7	Andra särskilda verksamheter som hör ihop med byggande (inkl. snickerier)
	502		Anläggningsarbeten: byggande av vägar, broar, järnvägar, etc.
		502.1	Allmänna anläggningsarbeten
		502.2	Markberedning (grävning)
		502.3	Byggande av broar, tunnlar och gruvschakt; borrhål
		502.4	Anläggningsarbeten i anknytning till floder, kanaler, hamnar, slussar och dammar
		502.5	Vägbyggnationer (inkl. byggande av flygplatser och landningsbanor)
		502.6	Särskilda vattenanläggningar (bevattning, dränering, vattenförsörjning, avloppsvatten, avloppsrening)
		502.7	Särskilda verksamheter inom andra områden av anläggningsarbeten
	503		Installationer (montering och inredning)
		503.1	Allmänna installationsarbeten
		503.2	Installation av gas, vatten och sanitetsutrustning
		503.3	Installation av värme och ventilation (centralvärme, luftkonditionering, ventilation)
		503.4	Isolering mot ljud, kyla, värme och vibrationer
		503.5	Elinstallationer
		503.6	Installation av antenner, åskledare, telefoner, etc.
	504		Slutförande av byggnation
		504.1	Allmänt slutföranden av byggnation
		504.2	Murning
		504.3	Finsnickerier (inkl. läggande av parkettgolv)
		504.4	Målning, tapetsering, glasmåstararbeten
		504.5	Kakelsättning och andra golv- och väggtäckandeten arbeten
		504.6	Övriga avslutande arbeten (inmontering av kaminer etc.)

*BILAGA XII***A. ÖPPET FÖRFARANDE**

1. Den upphandlande enhetens namn, adress, telefonnummer, telegramadress samt telex- och telefaxnummer.
2. Typ av kontrakt (varor eller bygg- och anläggningsarbete, och om det är fråga om ramavtal anges detta).
3. a) Plats för leverans eller byggnation.
b) Slag och mängd av de varor som skall levereras, eller slag och omfattning av tjänsterna, allmän beskrivning av entreprenaden.
c) Uppgift huruvida leverantörerna kan lämna anbud på alla de efterfrågade varorna eller delar därav.

Om arbetet eller kontraktet beträffande bygg- och anläggningsarbeten är uppdelat i flera delar, skall storleksordningen på de olika delarna anges liksom möjligheten att lämna anbud på en, flera eller samtliga delar.

d) Möjlighet att lämna alternativa anbud.
e) Beträffande bygg- och anläggningsarbeten:

information om syftet med arbetet eller kontraktet, när det senare även innebär projektering.
4. Avvikelser från användningen av europeiska specifikationer enligt artikel 13.6.
5. Tidsfrister för leverans och arbetets slutförande.
6. a) Namn och adress till den myndighet från vilken kontraktshandlingar och kringdokument kan beställas.
b) I förekommande fall, det belopp och de betalningsvillkor som krävs för att erhålla dessa dokument.
7. a) Sista datum för mottagande av anbud.
b) Adressen till vilken anbudena skall skickas.
c) Det eller de språk på vilka de skall vara avfattade.
8. a) I förekommande fall, de personer som äger rätt att närvara vid öppnandet av anbudena.
b) Datum, tid och plats för öppnandet.
9. I förekommande fall erforderliga depositioner eller garantier.
10. Huvudsakliga villkor för finansiering och betalning och/eller hänvisning till de bestämmelser som reglerar villkoren.
11. I förekommande fall, den rättsliga form, som den utvalda gruppen leverantörer eller entreprenörer skall ha vid tilldelning av kontrakt.
12. Ekonomiska och tekniska minimikrav som ställs på den leverantör eller entreprenör som tilldelats kontraktet.
13. Den tid då anbudsgivaren skall vara bunden av sitt anbud.
14. Kriterier för tilldelning av kontrakt. Om dessa är andra än lägsta pris skall de nämnas, om detta inte framgår av kontraktshandlingarna.

15. Annan information.
16. I förekommande fall, hänvisning till offentliggörandet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* av det periodiska meddelandet i förhand, som berör kontraktet.
17. Datum då den upphandlande enheten skickat meddelandet.
18. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella tidning mottagit meddelandet (upplysningar ombesörjes av nämnda byrå).

B. SELEKTIVT FÖRFARANDE

1. Den upphandlande enhetens namn, adress, telefonnummer, telegramadress samt telex- och telefaxnummer.
2. Typ av kontrakt (varor eller bygg- och anläggningsarbete, och om det är fråga om ramavtal anges detta).
3.
  - a) Plats för leverans eller byggnation.
  - b) Slag och mängd av de varor som skall levereras, eller slag och omfattning av tjänster, allmän beskrivning av entreprenaden.
  - c) Uppgift huruvida leverantörerna kan lämna anbud på alla de efterfrågade varorna eller delar därav.

Om arbetet eller kontraktet beträffande bygg- och anläggningsarbeten är uppdelat i flera delar, skall storleksordningen på de olika delarna anges liksom möjligheten att lämna anbud på en, flera eller samtliga delar.
  - d) Möjlighet att lämna alternativa anbud.
  - e) Beträffande bygg- och anläggningsarbeten:

information om syftet med arbetet eller kontraktet, när det senare även innebär projektering.
4. Avvikelser från användningen av europeiska specifikationer enligt artikel 13.6.
5. Tidsfrister för leverans och arbetets slutförande.
6. I förekommande fall, den rättsliga form, som den utvalda gruppen leverantörer eller entreprenörer skall ha vid tilldelning av kontrakt.
7.
  - a) Sista datum för mottagande av begäran om deltagande.
  - b) Adressen till vilken anbuden skall skickas.
  - c) Det eller de språk på vilka de skall vara avfattade.
8. Sista datum för avsändande av uppmaning om anbudsgivning.
9. I förekommande fall erforderliga depositioner eller garantier.
10. Huvudvillkoren för finansiering och betalning och/eller hänvisning till de föreskrifter varav detta framgår.
11. Information beträffande leverantörens eller entreprenörens ställning och de ekonomiska och tekniska minimikrav som ställs på honom.
12. Kriterier för tilldelning av kontrakt, om dessa inte framgår av uppmaningen om anbudsgivning.
13. Annan information.
14. I förekommande fall, hänvisning till offentliggörandet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* av det periodiska meddelandet i förhand, som berör kontraktet.
15. Datum då den upphandlande enheten skickat meddelandet.
16. Datum då byrån för *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* mottagit meddelandet (upplysningar ombesörjes av nämnda byrå).

C. FÖRHANDLAT FÖRFARANDE

1. Den upphandlande enhetens namn, adress, telefonnummer, telegramadress samt telex- och telefaxnummer.
2. Typ av kontrakt (varor eller bygg- och anläggningsarbete, och om det är fråga om ramavtal anges detta).
3.
  - a) Plats för leverans eller byggnation.
  - b) Slag och mängd av de varor som skall levereras, eller slag och omfattning av tjänsterna, allmän beskrivning av entreprenaden.
  - c) Uppgift huruvida leverantörerna kan lämna anbud på alla de efterfrågade varorna eller delar därav.

Om arbetet eller kontraktet beträffande bygg- och anläggningsarbeten är uppdelat i flera delar, skall storleksordningen på de olika delarna anges liksom möjligheten att lämna anbud på en, flera eller samtliga delar.
  - d) Beträffande bygg- och anläggningsarbeten:

information om syftet med arbetet eller kontraktet, när det senare även innebär projektering.
4. Avvikelser från användningen av europeiska specifikationer enligt artikel 13.6.
5. Tidsfrister för leverans och arbetets slutförande.
6. I förekommande fall, den rättsliga form, som den utvalda gruppen leverantörer eller entreprenörer skall ha vid tilldelning av kontrakt.
7.
  - a) Sista datum för mottagande av anbud.
  - b) Adressen till vilken anbudet skall skickas.
  - c) Det eller de språk på vilka de skall vara avfattade.
8. I förekommande fall erforderliga depositioner eller garantier.
9. Huvudsakliga villkor för finansiering och betalning och/eller hänvisning till de bestämmelser som reglerar villkoren.
10. Information beträffande leverantörens eller entreprenörens ställning och de ekonomiska och tekniska minimikrav som ställs på honom.
11. I förekommande fall, namn och adress på de leverantörer eller entreprenörer som den upphandlande enheten redan utsett.
12. I förekommande fall, datum för tidigare offentliggöranden i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
13. Annan information.
14. I förekommande fall, hänvisning till offentliggörandet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* av det periodiska meddelandet i förhand, som berör kontraktet.
15. Datum då den upphandlande enheten skickat meddelande.
16. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella tidning mottagit meddelandet (upplysningar ombesörjes av nämnda byrå).

BILAGA XIII**MEDDELANDE OM KVALIFIKATIONSSYSTEMET**

1. Den upphandlande enhetens namn, adress, telefonnummer, telegramadress samt telex- och telefaxnummer.
2. Syftet med kvalifikationssystemet.
3. Adress från vilken reglerna för kvalifikationssystemet kan erhållas (om annan än under punkt 1.).
4. I förekommande fall, den tid kvalifikationssystemet gäller.

BILAGA XIV**PERIODISKA MEDDELANEN I FÖRHAND****A. För varuupphandling**

1. Den upphandlande enhetens namn, adress, telefonnummer, telegramadress samt telex- och telefaxnummer eller den avdelning varifrån ytterligare information kan erhållas.
2. Slag och mängd eller värdet av de tjänster eller varor som skall levereras.
3. a) Beräknat startdatum för upphandlingsförfarandet (om känt).
b) Form av anbudsförfarande som skall användas.
4. Annan information (t.ex. om man har för avsikt att publicera en uppmaning till anbudsgivning).
5. Datum då den upphandlande enheten skickat meddelandet.
6. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella tidning mottagit meddelandet (upplysningar ombesörjes av nämnda byrå).

B. För upphandling av bygg- och anläggningsarbeten

1. Den upphandlande enhetens namn, adress, telefonnummer, telegramadress, telex- och telefaxnummer.
2. a) Plats för byggnation eller anläggning.
b) Slag och omfattning av de tjänster som skall utföras, allmän beskrivning av arbetet eller delar därav.
c) Beräknad kostnad av det arbete som skall utföras.
3. a) Form av anbudsförfarande som skall användas.
b) Det datum då förfarandet beräknas ta sin början med tanke på tilldelning av kontrakt.
c) Det datum då arbetet beräknas påbörjas.
d) Planerad tid för arbetets slutförande.
4. Finansieringsvillkor och översyn av kostnaderna.
5. Annan information (t.ex. om man har för avsikt att publicera en uppmaning till anbudsgivning).
6. Datum då den upphandlande enheten skickat meddelandet.
7. Datum då byrån för Europeiska gemenskapernas officiella tidning mottagit meddelandet (upplysningar ombesörjes av nämnda byrå).

*BILAGA XV***MEDDELANDE OM TILLDELADE KONTRAKT**

- I. INFORMATION MED TANKE PÅ OFFENTLIGGÖRANDE I *EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING*
1. Den upphandlande enhetens namn och adress.
  2. Typ av kontrakt (varor eller bygg- och anläggningsarbete, och om det är fråga om ramavtal anges detta).
  3. Åtminstone en kort beskrivning av varornas, bygg- och anläggningsarbetenas eller tjänsternas beskaffenhet.
  4. a) Form av inbjudan till anbudsgivning (meddelande om tillämpat kvalifikationssystem, periodiska meddelanden i förhand, uppmaning att lämna anbud).
b) Hänvisning till offentliggörande av meddelandet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
c) Om kontrakt tilldelats utan föregående anbudsgivning, skall de relevanta bestämmelserna enligt artikel 15.2 anges.
  5. Förfarande (öppet, selektivt eller förhandlat).
  6. Antalet inlämnade anbud.
  7. Datum för tilldelning av kontrakt.
  8. Priset för förfrågningsbjudanden enligt artikel 15.2 j.
  9. Namn och adress på leverantör(er) eller entreprenör(er).
  10. I förekommande fall meddelande om huruvida ett kontrakt har blivit eller förväntas bli uppdelat på underleverantörer.
  11. Fakultativa upplysningar:
    - värde och omfattning av den del av kontraktet som förväntas bli utlagd på tredje person,
    - kriterier för tilldelning av kontrakt,
    - betalat pris (eller prisklasser).
- II. UPPLYSNINGAR, SOM INTE SKALL OFFENTLIGGÖRAS
12. Antal tilldelade kontrakt (när ett kontrakt har delats mellan flera leverantörer).
  13. Värdet av varje tilldelat kontrakt.
  14. Varornas eller tjänsternas ursprungsland (ursprung inom eller utom EEG, i senare fall med angivande av tredje land).
  15. Har undantag för användandet av europeiska specifikationer enligt 13.6 gjorts. I så fall vilka?
  16. Vilka kriterier har använts vid tilldelningen av kontrakt (ekonomiskt mest fördelaktiga, lägsta pris, kriterier som får användas enligt artikel 28)?
  17. Tilldelades kontraktet anbudssökande som lämnat alternativa anbud enligt artikel 27.3?
  18. Förkastades några anbud enligt artikel 27.5, på grund av att de var alltför låga?
  19. Datum då den upphandlande myndigheten översänt meddelandet.
-

FÖRKLARING**beträffande artikel 15 i direktiv 90/531/EEG**

Rådet och kommissionen fastslår att vid öppet och selektivt förfarande uteslutes varje form av förhandling med anbudssökande eller anbudsgivare beträffande grundläggande aspekter av kontrakten, som skulle kunna leda till störningar i konkurrensen, särskilt prisförhandlingar; dock kan förhandlingar äga rum med anbudssökande eller anbudsgivare, men då endast i syfte att precisera och förtydliga innehållet i deras anbud eller de upphandlande enheternas krav och i den utsträckning detta inte ger upphov till diskriminering.

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 december 1989

om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten

(89/665/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,i samarbete med Europaparlamentet²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Gemenskapens direktiv om offentlig upphandling, särskilt rådets direktiv 71/305/EEG av den 26 juli 1971 för samordning av förfarandena vid tilldelning av bygg- och anläggningsarbeten⁴, senast ändrat genom direktiv 89/440/EEG⁵ och rådets direktiv 77/62/EEG av den 21 december 1976 om samordningar av förfarandet vid offentlig upphandling av varor⁶, senast ändrat genom direktiv 88/295/EEG⁷, innehåller ej bestämmelser som säkrar deras effektiva tillämpning.

Gällande bestämmelser för tillämpning av direktiven på såväl nationell som gemenskapsnivå är inte alltid tillräckliga för att garantera efterlevnad av i sammanhanget relevanta gemenskapsregler, i synnerhet inte i ett skede, då överträdelse kan korrigeras.

Då man öppnar det offentliga upphandlingsområdet för konkurrens mellan medlemsstaterna, krävs en väsentligt större garanti för insyn och icke-diskriminering. För att detta skall ha påtaglig verkan, måste snabba och effektiva rättsmedel stå till buds i händelse av överträdelse av gemenskrärens regler för offentlig upphandling eller av nationell lagstiftning om genomförandet av sådana regler.

Det förhållandet att det i somliga medlemsstater saknas möjligheter till rättelse eller att de befintliga möjligheterna är otillräckliga, hindrar gemenskapens företag från att lämna anbud i det medlemsland, där den upphandlande myndigheten är etablerad. Berörda medlemsstater måste rätta till förhållandet.

Eftersom upphandlingsförfarandet för varje särskilt kontrakt är kortvarigt, måste ett sakkunnigt prövningsorgan bl.a. vara behörigt att vidta interimistiska åtgärder i syfte att uppskjuta förfarandet hos myndigheten eller verkställigheten av dess beslut. Med hänsyn till tidsfaktorn måste vidare ges möjlighet att snabbt ingripa mot nämnda överträdelse.

Det är nödvändigt att se till att lämpliga förfaranden finns inom alla medlemsstater, så att beslut i strid mot dess bestämmelser kan upphävas och ersättning kan ges till dem som skadats av överträdelserna.

Om företagen inte begär prövning, torde rättelse i vissa fall aldrig komma till stånd, såvida man inte inrättar en särskild ordning för ändamålet.

Följaktligen bör kommissionen ges behörighet att föra ärendet inför vederbörande myndigheter i medlemslandet såväl som upphandlingsmyndigheten, så snart den anser, att en klar och konkret överträdelse har begåtts vid upphandlingsförfarandet, så att lämpliga åtgärder vidtas för skyndsamt rättelse av en påstådd kränkning.

Tillämpningen av detta direktiv bör utvärderas inom en period av fyra år från genomförandet på grundval av information från medlemsstaterna om prövningsförfarandets funktion i respektive länder.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att garantera, att en upphandlande myndighets beslut prövas effektivt, vad beträffar upphandling inom ramen för direktiv 71/305/EEG och 77/62/EEG. I synnerhet skall prövningar göras skyndsamt enligt reglerna i följande artiklar, där särskilt uppmärksammas artikel 2.7 för de fall upphandlingsbeslut innefattar överträdelse av gemenskrärens regler för offentlig upphandling eller nationella bestämmelser om införande av sådan lag.

¹ EGT Nr C 230,28.8.1987, s. 6 och EGT Nr C 15, 19.1.1989, s. 8.

² EGT Nr C 167, 27.6.1988 s. 77 och EGT Nr C 323, 27.12.1989.

³ EGT Nr C 347, 22.12.1987 s. 23.

⁴ EGT Nr L 185, 16.8.1971 s. 5.

⁵ EGT Nr L 210, 21.7.1989 s. 1.

⁶ EGT Nr L 13, 15.1.1977 s. 1.

⁷ EGT Nr L 127, 20.5.1988 s. 1.

2. Medlemsstaterna skall förhindra diskriminering mellan företag, vilka vid upphandling gör gällande skada till följd av den åtskillnad som görs i detta direktiv mellan nationella bestämmelser om införande av gemenskapsrätten och andra nationella bestämmelser.

3. Medlemsstaterna skall se till att ett prövningsförfarande med detaljerade regler enligt medlemsstaternas bestämmande införs och att det kan åberopas av var och en, som har eller har haft intresse av att få avtal om viss offentlig upphandling av varor eller bygg- och anläggningsarbeten, och som har skadats eller riskerat att skadas av en påstådd överträdelse. Det förutses, att en medlemsstat skall kunna kräva av den person som begär prövning, att han dessförinnan meddelat den avtalslutande myndigheten att han hävdar förekomsten av diskriminering, och att han ämnar söka prövning.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall se till att införda bestämmelser om prövning enligt artikel 1 innefattar behörighet att

- så tidigt som möjligt vidta interimistiska åtgärder för att rätta påstådda överträdelser eller förhindra ytterligare skada för berörda intressen, inklusive åtgärder för att uppskjuta eller garantera uppskjutandet av upphandlingsförfarandet liksom att förhindra verkställighet av den upphandlande myndighetens beslut,
- antingen åsidosätta eller garantera åsidosättande av olagliga beslut, vilket innefattar undanröjandet av diskriminerande tekniska, ekonomiska eller finansiella specifikationer i anbuds- eller kontraktshandlingarna eller i varje annat dokument som har samband med upphandlingen,
- ge ersättning åt en person, som skadats av överträdelse.

2. Behörighet enligt punkt 1 får ges till separata organ med ansvar för olika sidor av prövningsförfarandet.

3. Prövningsförfarandet i sig behöver inte automatiskt bidra till att upphandlingen skjuts upp.

4. Medlemsstaterna får bestämma att, ett ansvarigt organ som vid sin prövning överväger en interimistisk åtgärd, får ta hänsyn till de sannolika konsekvenserna av åtgärden för alla berörda intressen inklusive det allmännas intresse. Staten får underkänna en sådan åtgärd, om de negativa följderna väger

tyngre än de positiva. Ett beslut att underkänna en interimistisk åtgärd skall ej påverka andra yrkanden från den part, som sökt åtgärden.

5. Medlemsstaterna får bestämma att, i de fall skada görs gällande på grund av att beslut tillkommit i strid mot lag, det överklagade beslutet först skall upphävas av ett organ med nödvändig behörighet för detta.

6. Verkan av att behörighet har utövats enligt punkt 1 på ett redan slutet avtal om upphandling skall regleras i nationell lag.

Medlemsstaterna får dessutom bestämma att, utom i fall där ett beslut måste undanröjas innan ersättning ges ut, prövningsorganets behörighet sedan ett upphandlingsavtal genomförts skall begränsas till att lämna ersättning till den som lidit skada av överträdelsen.

7. Medlemsstaterna skall se till att införa bestämmelser, som garanterar, att granskningsorganens beslut verkligen åtlids.

8. För de fall prövningsorganen ej utgörs av rättsliga instanser gäller, att skriftliga beslutsmotiveringar alltid skall ges. Dessutom gäller för dessa fall, att det måste finnas en möjlighet att pröva påstådda olagliga åtgärder vidtagna av sådana organ i en rättslig instans eller en domstol som avses i fördragets artikel 177, oberoende av såväl upphandlingsmyndigheten som prövningsorganet.

Medlemmarna i ett sådant oberoende organ skall tillsättas och frånträda på samma villkor som gäller för rättsliga instanser, tillämpade av den myndighet som utnämner och avsätter dem, samt bestämmer ämbetsperiodens längd. Åtminstone ordföranden i prövningsorganet skall ha domarkompetens. Det oberoende organet skall fatta sina beslut i ett förfarande, där båda parter hörs, och besluten skall vara lagligen bindande enligt regler bestämda av medlemsstaten.

Artikel 3

1. Kommissionen får tillgripa prövningsförfarandet enligt denna artikel, om den innan ett upphandlingskontrakt slutits anser, att en klar och konkret överträdelse av gemenskapsreglerna har ägt rum vid en offentlig upphandling inom områdena för direktiven 71/305/EEG och 77/62/EEG.

2. Kommissionen skall underrätta den berörda medlemsstaten och den upphandlande myndigheten om de skäl, som föranlett bedömningen att en klar och konkret överträdelse föreligger och kräva rättelse.

3. Inom 21 dagar från mottagandet av underrättelsen enligt punkt 2 skall medlemsstaten till kommissionen avge

- a) bekräftelse på att överträdelsen har rättats till,
- b) förklaring till varför rättelse ej skett, eller
- c) uppgift om att upphandlingsförfarandet har avbrutits, antingen på upphandlingsmyndighetens eget initiativ, eller på grundval av maktbefogenheter som givits i artikel 2.1 a.

4. En förklaring enligt punkt 3 b kan bl.a. vila på, att den påstådda överträdelsen redan är föremål för rättslig eller annan undersökning eller prövningsförfarande enligt artikel 2.8. I sådant fall måste medlemsstaten underrätta kommissionen om resultatet av detta, så snart det blir känt.

5. Då uppgift har lämnats om att en upphandling har avbrutits enligt punkt 3 c, skall medlemsstaten underrätta kommissionen om när upphandlingsförfarandet återupptas, eller när någon annan upphandlingsprocedur med hel eller delvis anknytning till upphandlingen påbörjats. Underrättelsen skall bekräfta, att den påstådda överträdelsen har rättats eller om så inte är fallet, skälen till varför rättelse inte har skett.

Artikel 4

1. Senast inom fyra år från genomförandet av detta direktiv skall kommissionen i samråd med Rådgivande kommittén för

offentlig upphandling se över, hur bestämmelserna i detta direktiv blivit tillämpade och om så behövs föreslå ändringar.

2. Medlemsstaterna skall årligen före den 1 mars rapportera till kommissionen om sin tillämpning av prövningsbestämmelserna under föregående kalenderår. Anvisningar om rapportens innehåll utarbetas av kommissionen i samråd med Rådgivande kommittén för offentlig upphandling.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall före den 1 december 1991 införa de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 december 1989.

På rådets vägnar

É. CRESSON

Ordförande

371R1182/S

8.6.71

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 124/1

RÅDETS FÖRORDNING (EEG, EURATOM) Nr 1182/71

av den 3 juni 1971

om fastställande av regler för tidsfrister, datum och tidpunkter

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
FÖLJANDE RESOLUTION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235,

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska atomenergigemenskapen, särskilt artikel 203,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹, och

med beaktande av följande:

Många av rådets och kommissionens rättsakter fastställer tidsfrister, datum och tidpunkter och använder sig av begreppen 'arbetsdag' och 'helgdag'.

Det bör på detta område fastställas enhetliga allmänna regler.

Det kan i undantagsfall visa sig vara nödvändigt att vissa av rådets eller kommissionens rättsakter undantas från dessa allmänna regler.

För att förverkliga gemenskapens mål är det nödvändigt att se till att gemenskapens lagar tillämpas enhetligt och följaktligen måste allmänna regler för tidsfrister, datum och tidpunkter fastställas.

I fördraget finns ingen bestämmelse om fastställande av sådana regler.

Artikel 1

Om ej annat föreskrivits, skall bestämmelserna i denna förordning tillämpas på de rättsakter, som har antagits eller kommer att bli antagna av rådet eller kommissionen, enligt fördraget om upprättande av den Europeiska ekonomiska gemenskapen eller fördraget om upprättande av den Europeiska atomenergigemenskapen.

KAPITTEL 1

Tidsfrister

Artikel 2

1. Vid tillämpningen av denna förordning avses med 'helgdag' de dagar, som är helgdagar i den medlemsstat eller den av gemenskapens institutioner, där en handling skall utföras.

Med anledning därav skall varje medlemsstat till kommissionen översända en förteckning över de dagar som enligt berörda lands lagar är helgdagar. Kommissionen skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* publicera de förteckningar som medlemsstaterna översänt, med tilläggande av de dagar som av gemenskapens institutioner förklarats vara helgdagar.

2. Vid tillämpningen av denna förordning skall samtliga dagar utom helgdagar, söndagar och lördagar, betraktas som 'arbetsdagar'.

Artikel 3

1. Om en tidsfrist uttryckt i timmar skall räknas från det ögonblick då en händelse eller handling äger rum, skall den timme då händelsen eller handlingen äger rum, inte ingå i tidsfristen.

Om en tidsfrist uttryckt i dagar, veckor och månader eller år skall räknas från det ögonblick då en händelse eller handling äger rum, skall den dag då händelsen eller handlingen äger rum, inte ingå i tidsfristen.

2. Med beaktande av bestämmelserna i stycke 1 och 4 gäller följande:

- a) en tidsfrist uttryckt i timmar inleds vid början av fristens första timme och upphör vid utgången av den sista timmen.
- b) en tidsfrist uttryckt i dagar inleds vid början av första dagens första timme och upphör vid utgången av sista dagens sista timme.

¹ EGT nr C 51, 29.4.1970, s. 25.

- c) en tidsfrist uttryckt i veckor, månader eller år inleds vid första dagens första timme och upphör vid utgången av sista dagens sista timme den vecka, månad eller år, som infaller på samma veckodag, respektive samma datum som den dag som inleder tidsfristen. Om, i de fall tidsfristen uttrycks i månader eller år, den dag då en tidsfrist upphör infaller på ett datum som inte finns i tidsfristens sista månad, upphör tidsfristen vid utgången av sista timmen i denna månads sista dag.
- d) om en tidsfrist omfattar del av månad, skall vid beräkningen av dessa delar månaden anses bestå av trettio dagar.
3. I tidsfristerna medräknas helgdagar, söndagar och lördagar, såvida dessa inte uttryckligen är undantagna eller tidsfristerna är uttryckta i arbetsdagar.
4. Om sista dagen av en tidsfrist, som inte uttrycks i timmar, infaller på en helgdag, söndag eller lördag, upphör tidsfristen vid påföljande arbetsdags sista timme.

Denna bestämmelse skall inte tillämpas på tidsfrister som beräknas bakåt från ett bestämt datum eller en bestämd händelse.

5. Varje tidsfrist på två eller flera dagar skall omfatta minst två arbetsdagar.

KAPITEL II

Datum och tidpunkter

Artikel 4

1. Om ej annat föreskrivs i denna artikel, skall, med undantag för punkt 4 och 5, bestämmelserna i artikel 3 gälla beträffande de tidpunkter och tidsfrister när rådets eller kommissionens rättsakter eller bestämmelser i dessa rättsakter träder i kraft, börjar att gälla, tillämpas, upphör att gälla och upphör att tillämpas.
2. När ett bestämt datum är fastslaget för när rådets eller kommissionens rättsakter eller bestämmelser i dessa rättsakter

skall träda i kraft, börja gälla eller tillämpas, äger ikraftträdandet rum i början av första timmen den dag som infaller på detta datum.

Denna bestämmelse skall även tillämpas beträffande när ovan nämnda rättsakter eller bestämmelser skall träda i kraft, börja gälla eller tillämpas ett visst antal dagar efter det att händelsen eller handlingen äger rum.

3. När ett bestämt datum är fastslaget för när rådets eller kommissionens rättsakter eller bestämmelser i dessa rättsakter skall upphöra att gälla eller upphöra att tillämpas, äger detta rum vid utgången av sista timmen den dag som infaller på detta datum.

Denna bestämmelse skall även tillämpas beträffande när ovan nämnda rättsakter eller bestämmelser skall upphöra att gälla eller upphöra att tillämpas ett visst antal dagar efter det att händelsen eller handlingen äger rum.

Artikel 5

1. Om ej annat fastslagits i denna artikel, skall, med undantag för punkt 4 och 5, bestämmelserna i artikel 3 gälla när en handling kan eller skall börja gälla beträffande tillämpningen av en av rådets eller kommissionens rättsakter i en bestämd tidpunkt.

2. När en handling kan eller skall börja gälla beträffande tillämpningen av en av rådets eller kommissionens rättsakter vid en bestämd tidpunkt, kan eller skall handlingen börja gälla mellan början av första timmen och utgången av sista timmen den dag som infaller på detta datum.

Denna bestämmelse skall, beträffande tillämpningen av en av rådets eller kommissionens rättsakter, även tillämpas i de fall en handling kan eller skall börja gälla ett visst antal dagar efter det att händelsen eller handlingen äger rum.

Artikel 6

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1971.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg den 3 juni 1971.

På rådets vägnar

R. PLEVEN

Ordförande

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Regeringens proposition 95

Band XII

- Bilaga III, XVII, XIX och XXII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Bilaga III   Produktansvar
- Bilaga XVII   Immateriell äganderätt
- Bilaga XIX   Konsumentskydd
- Bilaga XXII   Bolagsrätt

Band XIII

- Bilaga XVIII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Bilaga XVIII   Hälsa och säkerhet i arbetet, arbetsrätt samt lika behandling för kvinnor och män

Band XIV

- Bilaga XX till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Bilaga XX   Miljö

Band XV

- Bilaga XXI till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Bilaga XXI   Statistik

Band XVI

- Protokoll 1 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Slutakt till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- Överenskomna protokollsanteckningar från förhandlingarna om ett avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol
- Överenskommen protokollsanteckning från förhandlingarna om ett avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna
- Anteckning om överenskommelse avseende avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna
- Ändringar som genom anslutningsakter har gjorts i EG:s regelverk

Band XVII

- Register

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND XII

Bilaga III, XVII, XIX och XXII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga III	Produktansvar
Bilaga XVII	Immateriell äganderätt
Bilaga XIX	Konsumentskydd
Bilaga XXII	Bolagsrätt

BILAGA III

PRODUKTANSVAR

Förteckning enligt artikel 23 c

	Sida	
INLEDNING	3	RÄTTSAKT SOM DET HÄNVISAS TILL
RÄTTSAKT SOM DET HÄNVISAS TILL	3	385 L 0374

BILAGA III

PRODUKTANSVAR

Förteckning enligt artikel 23 c

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande ändringar tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

RÄTTSAKT SOM DET HÄNVISAS TILL

385 L 0374: Rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister (EGT nr L 210, 7.8 1985, s. 29).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I fråga om importörens ansvar enligt artikel 3, punkt 2, skall följande vara tillämpligt:

- i) Utan att tillverkarens ansvar berörs skall

den som för försäljning uthyrning, leasing eller annan form av distribution inom ramen för sin näringsverksamhet importerar en produkt till EES vara ansvarig som en tillverkare.

ii) Detsamma är tillämpligt för import från en EFTA-stat till gemenskapen eller från gemenskapen till en EFTA-stat eller från en EFTA-stat till en annan EFTA-stat.

Från det datum då Luganokonventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område av den 16 september 1988 träder i kraft för någon EG-medlemsstat eller EFTA-stat skall den första meningen i denna punkt ej längre vara tillämplig mellan stater som ratificerat konventionen i den utsträckning som en nationell dom till förmån för den skadelidande på grundval av sådana ratificeringar är verkställbar mot tillverkaren eller importören enligt punkt 1.

iii) Schweiz och Liechtenstein får sinsemellan avstå från att ålägga importören ansvar.

b) I fråga om artikel 14 skall följande vara tillämpligt:

Direktivet skall inte vara tillämpligt på skador som uppstår genom en atomolycka och som täcks av en internationell konvention som EFTA:s medlemsstater och EG-medlemsstaterna ratificerat.

För Schweiz och Liechtenstein skall direktivet inte heller vara tillämpligt om deras nationella rätt föreskriver ett skydd motsvarande det som erbjuds genom internationella konventioner enligt ovan.

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juli 1985

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister

(85/374/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Medlemsstaternas rättsregler om tillverkarens ansvar för skada orsakad av en defekt i hans produkter måste närmast till varandra eftersom nuvarande skillnader kan snedvrída konkurrensförhållandena och påverka varuflödet inom den gemensamma marknaden samt leda till olika grader av skydd av konsumenterna mot skada på deras hälsa eller egendom orsakad av en produkt med säkerhetsbrister.

Ett strikt ansvar för tillverkaren är det enda sättet att uppnå en fullgod lösning av det problem som kännetecknar nutidens fortlöpande tekniska utveckling och som består i en rättvis fördelning av de risker som den moderna tekniska produktionen medför.

Det strikta ansvaret bör endast omfatta industriellt framställda lösa saker. Det är därför lämpligt att undanta ansvar för jordbruksvaror och jaktprodukter utom då de undergått sådan bearbetning av industriell karaktär som kan orsaka en defekt i produkterna. Ansvaret enligt detta direktiv bör också gälla lösa saker som används vid uppförandet av fast egendom eller som infogas i sådan egendom.

Konsumentskyddet kräver att alla tillverkare som varit inblandade i tillverkningsprocessen bör göras ansvariga om den slutprodukt, den komponent eller det råmaterial de levererat

haft säkerhetsbrister. Av samma skäl bör ansvaret utsträckas till dem som importerar produkter till gemenskapen och dem som med sitt namn, varumärke eller annat kännetecken presenterar sig som tillverkare eller som levererar en produkt vars tillverkare inte kan identifieras.

När flera personer bär ansvar för samma skada kräver konsumentskyddet att den skadelidande kan kräva vem som helst av dem på full ersättning för skadan.

Till skydd för konsumenterna och deras egendom bör bristfälligheten hos en produkt inte bestämmas med hänsyn till produktens brukbarhet utan till bristen på den säkerhet som allmänheten har rätt att vänta sig. Vid bedömningen av säkerheten bortses från sådan felaktig användning av produkten som under rådande omständigheter inte kan anses rimlig.

En rättvis riskfördelning mellan den skadelidande och tillverkaren innebär att tillverkaren bör kunna gå fri från ansvar om han bevisar att det föreligger vissa omständigheter som befriar honom från ansvar.

Konsumentskyddet kräver att tillverkarens ansvar inte påverkas av någon handling eller underlåtenhet av andra personer som har medverkat till skadan. Dock kan hänsyn tagas till medvållande från den skadelidande så att ansvaret begränsas eller bortfaller.

Konsumentskyddet kräver att ersättning skall lämnas vid personskada samt vid skada på egendom. I det senare fallet skall ersättningen dock begränsas till saker för privat användning eller konsumtion och beräknas med avdrag för en självrisk på ett fast belopp i syfte att undvika tvister i ett alltför stort antal fall. Detta direktiv berör inte ersättning för sveda och värk och annan ideell skada som kan ersättas enligt den lagstiftning som är tillämplig på fallet.

¹ EGT nr C 241, 14.10.1976, s. 9 och EGT nr C 271, 26.10.1979, s. 3.

² EGT nr C 127, 21.5.1979, s. 61.

³ EGT nr C 114, 7.5.1979, s. 15.

En enhetlig preskriptionstid för att väcka talan om ersättning är i både den skadelidandes och tillverkarens intresse.

Produkter åldras med tiden, högre säkerhetskrav utvecklas och vetenskap och teknik gör framsteg. Det skulle därför inte vara skäligt att göra tillverkaren ansvarig för säkerhetsbrister i hans produkt under obegränsad tid. Ansvaret bör därför upphöra efter en skälig tidrymd utan att detta berör mål som redan väckts.

För att uppnå ett verksamt konsumentskydd bör inte tillverkarens ansvar gentemot den skadelidande kunna inskränkas genom avtal.

Enligt medlemsstaternas rättsordningar kan en skadelidande ha rätt till skadestånd på grundval av ansvar i kontraktsförhållanden eller på grundval av annat ansvar utanför kontraktsförhållanden än som föreskrivs i detta direktiv. I den mån dessa bestämmelser också är ägnade att uppnå ett verksamt konsumentskydd bör de inte beröras av detta direktiv. I den mån ett verksamt konsumentskydd på läkemedelsområdet också redan uppnåtts i en medlemsstat enligt ett särskilt ansvarssystem bör på samma sätt krav på grundval av denna ordning kunna väckas också i fortsättningen.

I den utsträckning ansvar för atomskada redan är täckt i tillräcklig utsträckning genom lämpliga specialregler i alla medlemsstaterna, har det varit möjligt att utesluta skador av detta slag från tillämpningsområdet för detta direktiv.

Att jordbruksråvaror och jaktprodukter uteslutits från direktivets tillämpningsområde kan i vissa medlemsstater, mot bakgrund av behovet av konsumentskydd, uppfattas som en otillbörlig inskränkning i detta; en medlemsstat bör därför kunna utsträcka ansvaret till att omfatta också sådana produkter.

Möjligheten för en tillverkare att gå fri från ansvar om han bevisar att det vetenskapliga och tekniska vetandet vid den tidpunkt då han satte produkten i omlopp inte var sådant att en defekt kunde upptäckas kan i vissa medlemsstater av liknande skäl uppfattas som en otillbörlig inskränkning i konsumentskyddet. Medlemsstaterna bör därför i sin lagstiftning kunna bibehålla bestämmelser om eller genom ny lagstiftning föreskriva att en sådan ansvarsbefriande omständighet inte är tillåten. Om denna avvikelse införs genom ny lagstiftning skall den dock vara underkastad ett frysningsförfarande inom gemenskapen i syfte att om möjligt stärka skyddet inom gemenskapen på ett enhetligt sätt.

Mot bakgrund av de flesta medlemsstaternas rättstraditioner är det olämpligt att fastställa ett beloppsmässigt tak för tillverkarens strikta ansvar. Eftersom det emellertid finns olika

traditioner förefaller det möjligt att tillåta att en medlemsstat avviker från principen om obegränsat ansvar och föreskriver en begränsning av tillverkarens totala ansvar för personskada orsakad av identiskt lika produktexemplar med samma säkerhetsbrist, förutsatt att denna begränsning fastställs på en tillräckligt hög nivå för att garantera ett fullgott konsumentskydd och en riktig funktion hos den gemensamma marknaden.

Genom detta direktiv kan för närvarande ingen fullständig harmonisering uppnås men det öppnar vägen för en mera omfattande harmonisering. Rådet behöver därför med jämna mellanrum få rapporter från kommissionen om tillämpningen av detta direktiv, eventuellt med förslag om lämpliga åtgärder.

I detta avseende är det särskilt viktigt att de delar av direktivet som avser medlemsstaternas möjligheter till avvikelser granskas på nytt vid utgången av en period som bör vara tillräckligt lång för att det skall bli möjligt att samla in praktiska erfarenheter av den inverkan som dessa undantag haft på skyddet av konsumenterna och den gemensamma marknadens funktion.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Tillverkaren skall vara ansvarig för skador som orsakas av en defekt i hans produkt.

Artikel 2

I detta direktiv avses med 'produkt' varje lös sak med undantag av jordbruksråvaror och jaktprodukter även om den infogats i annan lös eller fast egendom. Med 'jordbruksråvaror' avses produkter från jorden, från boskapsskötsel och från fiske med undantag av produkter som har genomgått en första bearbetning. Begreppet "produkt" inbegriper elektricitet.

Artikel 3

1. Med 'tillverkare' avses den som framställer en slutprodukt, en råvara eller en komponent och var och en som genom att sätta sitt namn, varumärke eller något annat kännetecken på produkten utger sig för att vara den som tillverkat den.

2. Utan att tillverkarens ansvar berörs skall den som för försäljning, uthyrning, leasing eller annan form av distribution inom ramen för sin näringsverksamhet importera en produkt till gemenskapen betraktas som tillverkare i detta direktivs mening och skall vara ansvarig som en tillverkare.

3. När tillverkaren av produkten inte kan identifieras skall varje leverantör av produkten betraktas som tillverkare av den om han inte inom skälig tid meddelar den skadelidande vem tillverkaren eller den person som levererat produkten till honom är. Detsamma skall gälla för en importerad produkt, även om tillverkarens namn är angivet, om den i punkt 2 nämnda importörens identitet inte framgår av produkten.

Artikel 4

Den skadelidande måste kunna bevisa skadan, defekten och orsakssambandet mellan defekten och skadan.

Artikel 5

När två eller flera personer som en följd av bestämmelserna i detta direktiv är ansvariga för samma skada skall de vara solidariskt ansvariga utan att bestämmelser i nationell lagstiftning om regressrätt berörs.

Artikel 6

1. En produkt har en säkerhetsbrist när den inte ger den säkerhet som en person har rätt att vänta sig med hänsyn till alla omständigheter, däribland:

- a) presentationen av produkten,
- b) den användning av produkten som skäligen kunnat förväntas,
- c) tidpunkten då produkten satts i omlopp.

2. En produkt skall inte betraktas som defekt endast därför att en bättre produkt har satts i omlopp senare.

Artikel 7

Tillverkaren skall inte vara ansvarig enligt detta direktiv om han bevisar:

- a) att han inte satt produkten i omlopp, eller
- b) att det med hänsyn till omständigheterna är sannolikt att den defekt som orsakat skadan inte förelåg när produkten sattes i omlopp av honom eller att defekten uppstått senare, eller
- c) att produkten varken framställdes av honom för försäljning eller annan form av distribution i ekonomiskt syfte eller

framställdes eller distribuerats av honom inom ramen för en näringsverksamhet, eller

- d) att defekten beror på att produkten måste överensstämma med tvingande föreskrifter utfärdade av offentliga myndigheter, eller
- e) att det vetenskapliga och tekniska vetandet vid den tidpunkt då han satte produkten i omlopp inte var sådant att det var möjligt att upptäcka defekten, eller
- f) att defekten, när det är fråga om en tillverkare av en komponent, kan tillskrivas utformningen av den produkt i vilken komponenten har infogats eller de instruktioner som produktens tillverkare lämnat.

Artikel 8

1. Om inget annat framgår av bestämmelserna i nationell lagstiftning om regressrätt skall inte tillverkarens ansvar begränsas när skadan orsakats både av en defekt i produkten och genom en handling eller underlåtenhet av tredje man.
2. Tillverkarens ansvar kan med hänsyn till alla omständigheter begränsas eller bortfalla när skadan orsakas både av en defekt i produkten och genom medvållande av den skadelidande eller annan person som den skadelidande ansvarar för.

Artikel 9

Med skada i artikel 1 avses:

- a) personskada, inklusive dödsfall,
- b) skada på eller förstörelse av någon annan sak än själva den defekta produkten med avdrag för en självrisk på 500 ECU, förutsatt att saken:
  - 1) är av en typ som normalt är avsedd för privat användning eller konsumtion, och
  - 2) använts av den skadelidande huvudsakligen för hans eget privata bruk eller konsumtion.

Denna artikel berör inte nationella bestämmelser om ideell skada.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall i sin lagstiftning föreskriva att en preskriptionstid av tre år skall gälla för talan om ersättning för skada enligt detta direktiv. Preskriptionstiden skall börja löpa från den dag då käranden fick kännedom om eller skäligen borde ha fått kännedom om skadan, defekten och tillverkarens identitet.
2. Medlemsstaternas lagar om preskriptionsavbrott skall inte påverkas av detta direktiv.

Artikel 11

Medlemsstaterna skall i sin lagstiftning föreskriva att den skadelidandes rättigheter enligt detta direktiv skall upphöra efter en period av tio år från den dag då tillverkaren satte den produkt som orsakat skadan i omlopp, såvida inte den skadelidande under mellantiden väckt talan mot tillverkaren.

Artikel 12

Tillverkarens ansvar gentemot den skadelidande enligt detta direktiv får inte inskränkas eller uteslutas genom en bestämmelse som begränsar hans ansvar eller undantar honom från ansvar.

Artikel 13

Detta direktiv inverkar inte på sådana rättigheter som en skadelidande kan ha enligt rättsreglerna om ansvar i eller utanför avtalsförhållanden eller enligt ett särskilt ansvarssystem som gäller när direktivet anmäls.

Artikel 14

Detta direktiv är inte tillämpligt på skador som uppstår genom en atomolycka och som täcks av internationella konventioner som medlemsstaterna har ratificerat.

Artikel 15

1. Varje medlemsstat får:

- a) avvika från bestämmelserna i artikel 2 och i sin lagstiftning föreskriva att med 'produkt' i artikel 1 i detta direktiv också avses lantbruksråvaror och jaktprodukter,
- b) avvika från bestämmelserna i artikel 7 e och i sin lagstiftning bibehålla eller i enlighet med det förfarande som angetts i punkt 2 nedan föreskriva att tillverkaren skall vara ansvarig även om han bevisar att det vetenskapliga och tekniska vetandet vid den tidpunkt då han satte produkten i omlopp inte var sådant att en defekt kunde upptäckas.

2. Den medlemsstat som önskar vidta den åtgärd som angetts i punkt 1 b skall till kommissionen översända texten till den föreslagna åtgärden. Kommissionen skall underrätta de övriga medlemsstaterna om denna.

Den berörda medlemsstaten skall avstå från att vidta den föreslagna åtgärden under en period av nio månader efter det att kommissionen underrättats; detta under förutsättning att kommissionen inte under mellantiden föreslagit rådet att ändra detta direktiv i den tillämpliga frågan. Om emellertid kommissionen inte inom tre månader efter det att den mottagit

nämnda meddelande underrättar den berörda medlemsstaten om att den avser att inge ett sådant förslag till rådet får medlemsstaten omedelbart vidta åtgärden.

Om kommissionen inom ovannämnda nio månader till rådet inger ett sådant förslag till ändring av detta direktiv skall den berörda medlemsstaten avstå från att vidta den föreslagna åtgärden under en period av ytterligare arton månader från den dag då förslaget inges.

3. Tio år efter dagen för anmälan av detta direktiv skall kommissionen till rådet inge en rapport om hur domstolarnas utslag med tillämpning av artikel 7 e och punkt 1 b i denna artikel inverkat på konsumentskyddet och den gemensamma marknads funktion. Mot bakgrund av denna rapport skall rådet på förslag av kommissionen och i enlighet med artikel 100 i fördraget besluta huruvida artikel 7 e skall upphävas.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna får föreskriva att en tillverkarens totala ansvar för personskada, inklusive dödsfall, som orsakas av identiskt lika produktexemplar med samma defekt skall vara begränsat till ett belopp som inte får vara lägre än 70 miljoner ecu.

2. Tio år efter dagen för anmälan av detta direktiv skall kommissionen till rådet inge en rapport om hur tillämpningen av den beloppsmässiga begränsningen av ansvaret i de medlemsstater som använt den möjlighet som medgivits i punkt 1 inverkat på konsumentskyddet och den gemensamma marknads funktion. Mot bakgrund av denna rapport skall rådet på förslag av kommissionen och i enlighet med artikel 100 i fördraget besluta huruvida punkt 1 skall upphävas.

Artikel 17

Detta direktiv skall inte tillämpas på produkter som satts i omlopp före den dag då bestämmelserna enligt artikel 19 träder i kraft.

Artikel 18

1. Med ecu avses i detta direktiv den enhet som fastställts i rådets förordning (EEG) nr 3180/78¹ med ändring enligt rådets förordning (EEG) nr 2626/84². Motsvarigheten i nationell valuta skall första gången beräknas efter den omräkningskurs som gäller den dag då detta direktiv antas.

2. Rådet skall vart femte år på förslag av kommissionen se över och om så behövs med hänsyn till den ekonomiska och monetära utvecklingen i gemenskapen revidera beloppen i detta direktiv.

¹ EGT nr L 379, 30.12.1978, s. 1.

² EGT nr L 247, 16.9.1984, s. 1

Artikel 19

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som krävs för att följa detta direktiv senast tre år från dagen för anmälan av detta direktiv. De skall omedelbart underrätta kommissionen om dessa¹.

2. Det förfarande som angetts i artikel 15.2 skall tillämpas från dagen för anmälan av detta direktiv.

Artikel 20

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 21

Kommissionen skall vart femte år överlämna rådet en rapport om tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv och vid behov föreslå lämpliga åtgärder.

Artikel 22

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 juli 1985.

På rådets vägnar
J. POOS
Ordförande

---

¹ Detta direktiv anmäldes hos medlemsstaterna den 30 juli 1985.

BILAGA XVII

IMMATERIELL ÄGANDERÄTT

Förteckning enligt artikel 65.2

	Sida	
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	387 L 0054
		390 D 0510
		390 D 0511
		390 D 0541
		389 L 0104
		391 L 0250

BILAGA XVII

IMMATERIELL ÄGANDERÄTT

Förteckning enligt artikel 65.2

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassningar tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **387 L 0054:** Rådets direktiv 87/54/EEG av den 16 december 1986 om rättsligt skydd för kretsmönster hos halvledarprodukter (EGT nr L 24, 27.01.1987, s. 36).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

- a) I artikel 1.1 c skall hänvisningen till artikel 223.1 b i Romfördraget ersättas av en hänvisning till artikel 123 i EES-avtalet.
- b) Artikel 3.6 — 3.8 skall inte tillämpas.
- c) Artikel 5.5 skall ersättas av följande:

”Ensamrätten att medge eller förbjuda de handlingar som nämns i punkt 1.b skall inte gälla en sådan handling som utförs efter det att

kretsmönstret eller halvledarprodukten har släppts ut på marknaden hos en avtalsslutande part av någon som är behörig att tillåta dess marknadsföring, eller med hans samtycke.”

2. **390 D 0510:** Rådets första beslut 90/510/EEG av den 9 oktober 1990 om utsträckning av det rättsliga skyddet för kretsmönster hos halvledarprodukter till personer från vissa länder och territorier (EGT nr L 285, 17.10.1990, s. 29).

Bestämmelserna i beslutet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Hänvisningarna till Österrike och Sverige i bilagan skall strykas.

b) Dessutom skall följande gälla:

Om ett i bilagan upptaget land eller territorium inte ger samma skydd som anges i det berörda beslutet till personer från en avtalsslutande part, skall de avtalsslutande parterna sträva efter att säkerställa att sådant skydd ges av det berörda landet eller territoriet till den berörda avtalsslutande parten senast ett år efter det att detta avtal har trätt i kraft.

3. a) **390 D 0511:** Rådets andra beslut 90/511/EEG av den 9 oktober 1990 om utsträckning av det rättsliga skyddet för kretsmönster hos halvledarprodukter till personer från vissa länder och territorier (EGT nr L 285, 17.10.1990, s. 31).

b) **390 D 0541:** Kommissionens beslut 90/541/EEG av den 26 oktober 1990 genom vilket kommissionen i enlighet med rådets beslut 90/511/EEG fastställer till vilka länders bolag eller andra juridiska personer rättsligt skydd för halvledarprodukters kretsmönster sträcks ut (EGT nr L 307, 7.11.1990, s. 21).

Förutom dessa två beslut skall följande gälla:

EFTA-staterna åtar sig att för detta avtal anta rådets beslut (90/511/EEG) samt de beslut

som fattats av kommissionen i enlighet med det senast nämnda rådsbeslutet, om tillämpningen av dessa utsträcks till att gälla efter den 31 december 1992. Därpå följande ändringar eller utbyten skall antas av EFTA-staterna innan detta avtal trätt i kraft.

4. **389 L 0104:** Rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar (EGT nr L 40, 11.2.1989, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 3.2 skall med termen varumärkeslagstiftning förstås varumärkeslagstiftning som är tillämplig i en avtalsslutande part.

b) I artiklarna 4.2.a.i, 4.2.b, 4.3, 9 och 14 skall bestämmelserna om EG-varumärket inte gälla EFTA-staterna om inte EG-varumärket utsträcks till dem.

c) Artikel 7.1 skall ersättas av följande:

”Ett varumärke ger inte innehavaren rätt att

förbjuda användningen av varumärket för varor som av innehavaren eller med hans samtycke har förts ut på marknaden under varumärket i en avtalsslutande part.”

5. **391 L 0250:** Rådets direktiv 91/250/EEG av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram (EGT nr L 122, 17.5.1991, s. 42).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande ändringar:

Artikel 4 c skall ersättas av följande:

”alla former av spridning till allmänheten, inbegripet uthyrning, av datorprogrammets original eller kopior av detta. Den första försäljningen av en kopia av programmet som görs i en avtalsslutande part av rättsinnehavaren själv eller med dennes samtycke, medför förlust av spridningsrätten till den berörda kopian inom de avtalsslutande parternas territorier. Detta gäller dock inte rätten att kontrollera vidare uthyrning av programmet eller kopia av detta.”

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 december 1986

om rättsligt skydd för kretsmönster i halvledarprodukter

(87/54/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Halvledarprodukter har kommit att spela en allt mer betydelsefull roll inom en lång rad industrier och följaktligen kan halvledarteknologi anses vara av grundläggande betydelse för gemenskapens industriella utveckling.

Funktionerna hos halvledarprodukter beror till stor del på produkternas kretsmönster och utvecklingen av sådana kretsmönster tar i anspråk avsevärda mänskliga, tekniska och ekonomiska resurser, medan de däremot kan kopieras till en bråkdel av vad det skulle kosta att självständigt utveckla dem.

Halvledarprodukters kretsmönster skyddas för närvarande inte klart av gällande lagstiftning i alla medlemsstater och där ett sådant skydd finns är det av skiftande innebörd.

Vissa olikheter i de olika medlemsstaternas rättsliga skydd för halvledarprodukter har direkta och negativa återverkningar på den gemensamma marknadens funktion vad gäller halvledarprodukter, och dessa olikheter kan mycket väl bli större i samband med att medlemsstaterna inför ny lagstiftning på området.

Det föreligger ett behov av att dels undanröja olikheter som har dessa återverkningar och dels förhindra uppkomsten av nya, som kan komma att ge negativa effekter på den gemensamma marknaden.

Beträffande utsträckningen av skyddet till personer från tredje land bör det stå medlemsstaterna fritt att agera självständigt i den mån gemenskapen inte har fattat beslut inom en begränsad tidsperiod.

Gemenskapens rättsliga ram ifråga om skydd för halvledarprodukters kretsmönster kan i en första omgång begränsas till vissa grundläggande principer, med bestämmelser som anger vem och vad som skall skyddas, vilka ensamrätter skyddade personer kan stödja sig på när det gäller att tillåta eller förbjuda vissa handlingar, undantag från dessa rättigheter samt hur länge skyddet skall vara.

Andra frågor kan tills vidare avgöras i enlighet med nationella bestämmelser, i synnerhet huruvida registrering eller deponering skall krävas som villkor för skydd och, med förbehåll för undantag som görs för licenser som meddelats endast på den grunden att en viss tidsperiod har löpt ut, huruvida och på vilka villkor tvångslicenser får meddelas med avseende på skyddade kretsmönster.

Skydd för halvledarprodukters kretsmönster i enlighet med detta direktiv utesluter inte tillämpning av andra former av skydd.

Ytterligare åtgärder rörande skyddet i gemenskapen för halvledarprodukters kretsmönster kan övervägas senare om så krävs, medan det däremot är nödvändigt att alla medlemsstater snarast börjar tillämpa gemensamma, grundläggande principer i enlighet med detta direktivs bestämmelser.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

Definitioner

Artikel 1

1. I detta direktiv avses med

- a) *halvledarprodukt*: slut- eller mellanledet av en produkt som
  - i) består av en materialstruktur i vilken ingår ett lager halvledande material, och
  - ii) har ett eller flera andra lager bestående av ledande, isolerande eller halvledande material och där lagren är placerade i enlighet med ett förutbestämt tredimensionellt mönster, samt
  - iii) är avsedd att ensam eller tillsammans med andra funktioner utföra en elektronisk funktion.

¹ EGT nr C 360, 31.12.1985, s. 14.

² EGT nr C 255, 13.10.1986, s. 249.

³ EGT nr C 189, 28.7.1986, s. 5.

- b) en halvledarprodukts *kretsmönster*: En rad sammanhörande bilder som, oavsett hur de är fixerade eller kodade,
- i) utgör det tredimensionella mönstret av de lager som en halvledarprodukt består av, och
- ii) där varje bild i raden representerar hela eller en del av mönstret i en halvledarprodukts yta vid vilken tillverkningsfas som helst.
- c) *kommersiellt utnyttjande*: Försäljning, uthyrning, leasing eller andra kommersiella distributionsmetoder eller erbjudande om dessa. I artiklarna 3.4, 4.1, 7.1, 7.3 och 7.4 skall emellertid beteckningen "kommersiellt utnyttjande" inte omfatta utnyttjande i förtroliga sammanhang om det inte förekommer någon ytterligare distribution till tredje part, med undantag för de fall då utnyttjandet av ett kretsmönster äger rum i sådana förtroliga sammanhang som påkallats av en åtgärd som vidtagits i enlighet med artikel 223.1.b i fördraget.
2. På förslag av kommissionen kan rådet med kvalificerad majoritet ändra punkterna 1.a.i och 1.a.ii för att anpassa dem mot bakgrund av den tekniska utvecklingen.

KAPITEL 2

Skydd för kretsmönster i halvledarprodukter

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall skydda kretsmönstren i halvledarprodukter genom lagstiftning som ger ensamrätter i enlighet med detta direktivs bestämmelser.

2. En halvledarprodukts kretsmönster skall skyddas i den utsträckning den uppfyller villkoren att dels vara resultatet av sin upphovsmans egen intellektuella insats, dels inte vara allmänt förekommande inom halvledarindustrin. I de fall då en halvledarprodukts kretsmönster består av delar som är allmänt förekommande inom halvledarindustrin skall den skyddas endast i den utsträckning kombinationen av delarna, betraktad som helhet, uppfyller de ovannämnda villkoren.

Artikel 3

1. Med förbehåll för punkterna 2 till 5 skall rätten till skydd gälla till förmån för personer som är skapare av halvledarprodukters kretsmönster.

2. En medlemsstat kan bestämma att

- a) i de fall då ett kretsmönster har skapats av en person i hans anställning skall rätten till skydd gälla till förmån för

arbetsgivaren, såvida inte anställningsvillkoren säger motsatsen,

- b) i de fall då ett kretsmönster har skapats under ett annat avtal än ett anställningsavtal skall rätten till skydd gälla till förmån för den avtalspart som har beställt kretsmönstret, såvida inte avtalet säger motsatsen.

3. a) Beträffande de personer som nämns i punkt 1 skall rätten till skydd gälla till förmån för fysiska personer som är medborgare i en medlemsstat eller som har sin vanliga vistelseort på en medlemsstats territorium.

b) I de fall då en medlemsstat bestämmer i enlighet med punkt 2 skall rätten till skydd gälla till förmån för:

i) fysiska personer som är medborgare i en medlemsstat eller som har sin vanliga vistelseort på en medlemsstats territorium,

ii) bolag eller andra juridiska personer som bedriver verklig och stadigvarande industriell eller affärs-mässig verksamhet på en medlemsstats territorium.

4. I de fall då rätt till skydd inte föreligger enligt vad denna artikels övriga bestämmelser säger skall rätten till skydd även gälla till förmån för sådana personer som nämns i punkt 3.b.i och 3.b.ii vilka

a) i en medlemsstat först kommersiellt utnyttjar ett kretsmönster, som ännu inte har utnyttjats kommersiellt i någon del av världen, och som

b) av den person som förfogar över kretsmönstren har fått ensamrätt att utnyttja den kommersiellt i hela gemenskapen.

5. Rätten till skydd skall också gälla den till vilken rättigheten övergått från sådana personer som nämns i punkt 1 - 4.

6. En medlemsstat kan, med förbehåll för punkt 7 och med iakttagande av gemenskapsrätten och i synnerhet reglerna i detta direktiv, ingå avtal eller överenskommelser med en tredje stat och multilaterala konventioner beträffande det rättsliga skyddet för kretsmönstren i halvledarprodukter.

7. En medlemsstat kan påbörja förhandlingar med en tredje stat i avsikt att sträcka ut rätten till skydd till personer som enligt detta direktivs bestämmelser inte åtnjuter rätt till skydd. En medlemsstat som påbörjar sådana förhandlingar skall underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat önskar sträcka ut skyddet till någon som annars inte har rätt till skydd enligt detta direktivs bestämmelser, eller ingå avtal eller överenskommelse med en icke-medlemsstat om utsträckning av skyddet, skall detta anmälas till kommissionen. Kommissionen skall underrätta övriga medlemsstater om detta.

Medlemsstaten skall låta frågan om utsträckningen av skyddet eller ingåendet av avtalet eller överenskommelsen vila under

en månad, räknat från den dag då den meddelade kommissionen. Om kommissionen emellertid inom den tiden till medlemsstaten anmäler sin avsikt att föreslå rådet att alla medlemsstaterna skall utsträcka skyddet med avseende på de berörda personerna eller icke-medlemsstaterna, skall medlemsstaten låta frågan om utsträckningen av skyddet eller ingåendet av avtalet eller överenskommelsen vila under två månader, räknat från dagen för medlemsstatens anmälan.

Om kommissionen före utgången av denna tvåmånadersperiod förelägger rådet ett sådant förslag skall medlemsstaten låta frågan om utsträckningen av skyddet eller ingåendet av avtalet eller överenskommelsen vila under ytterligare fyra månader, räknat från dagen för förslaget.

Om kommissionen inte gör anmälan eller framställer förslag eller rådet inte fattar beslut inom de nämnda tidsgränserna får medlemsstaten utsträcka skyddet eller ingå avtalet eller överenskommelsen.

Ett förslag från kommissionen om att utsträcka skydd skall antas av rådet med kvalificerad majoritet antingen det framställs efter en medlemsstats anmälan i överensstämmelse med vad som nyss sagts eller inte.

Ett rådsbeslut efter förslag från kommissionen skall inte hindra en medlemsstat från att sträcka ut skyddet till sådana personer, utöver dem som erhåller skydd i alla medlemsstater, som omfattades av den planerade utsträckningen, avtalet eller överenskommelsen i enlighet med vad som anmälts, såvida inte rådet med kvalificerad majoritet har beslutat annorlunda.

8. Kommissionsförslag och rådsbeslut i enlighet med punkt 7 skall i informationssyfte offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 4

1. En medlemsstat kan besluta att ensamrätt enligt artikel 2 inte skall uppstå eller inte längre skall gälla för en halvledarprodukts kretsmönster såvida inte en giltig registreringsansökan har ingivits till en offentlig myndighet inom två år efter det att kretsmönstret först utnyttjades kommersiellt. Förutom registrering kan en medlemsstat kräva att materiel som identifierar eller ger exempel på kretsmönstret eller en kombination av dessa båda skall deponeras hos en offentlig myndighet liksom uppgift om den dag då kretsmönstret först utnyttjades kommersiellt om denna ligger före dagen för registreringsansökan.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att material som deponeras i enlighet med punkt 1 inte görs tillgängligt för allmänheten i de fall det utgör affärshemligheter. Detta skall inte hindra att material, efter beslut av domstol eller annan behörig myndighet, görs tillgängligt för sådana personer som är inblandade i en rättsvist rörande giltighet eller intrång i ensamrätter som avses i artikel 2.

3. Medlemsstaterna kan kräva att övergång av rättigheterna till ett skyddat kretsmönster skall registreras.

4. Medlemsstaterna får belägga registrering eller deponering i enlighet med punkterna 1 och 3 med en avgift som inte får överstiga de administrativa kostnaderna.

5. Ytterligare formella krav för att erhålla eller behålla skydd är inte tillåtna.

6. De medlemsstater som kräver registrering skall föreskriva om rättsmedel till förmån för den som har rätt till skydd i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv och som kan visa att en annan person har ansökt om eller erhållit registrering av ett kretsmönster utan hans medgivande.

Artikel 5

1. Den ensamrätt som anges i artikel 2 skall omfatta rätten att medge eller förbjuda följande handlingar:

- mångfaldigande av ett kretsmönster i den utsträckning den är skyddad enligt artikel 2.2,
- kommersiellt utnyttjande eller import för detta ändamål av ett kretsmönster eller en halvledarprodukt som har tillverkat med utnyttjande av kretsmönster.

2. Oberoende av vad som sägs i punkt 1 kan en medlemsstat tillåta mångfaldigande av ett kretsmönster för enskilt bruk utan kommersiella syften.

3. Den ensamrätt som avses i punkt 1.a skall inte gälla mångfaldigande i syfte att analysera, utvärdera eller undervisa om själva kretsmönstret eller de begrepp, processer, system eller den teknik som den innehåller

4. Den ensamrätt som avses i punkt 1 skall inte utsträckas till en handling avseende ett kretsmönster som uppfyller kraven i artikel 2.2, skapad på grundval av analys och utvärdering av ett annat kretsmönster i överensstämmelse med punkt 3.

5. Ensamrätten att medge eller förbjuda de handlingar som nämns i punkt 1.b skall inte gälla en sådan handling som utförs efter det att kretsmönstret eller halvledarprodukten har släppts ut på marknaden i en medlemsstat av någon som är behörig att tillåta dess marknadsföring, eller med hans samtycke.

6. En person som vid förvärvandet av en halvledarprodukt inte vet, eller inte har skäligen anledning att anta, att produkten är skyddad av en ensamrätt meddelad av en medlemsstat i enlighet med detta direktiv, skall inte hindras att kommersiellt utnyttja produkten ifråga.

Beträffande handlingar som utförs efter det att personen ifråga fått kännedom om eller fått skäligen anledning att anta att halvledarprodukten är skyddad, skall emellertid medlemsstaterna tillse att en domstol, efter yrkande av rättsinnehavaren, kan utdöma skäligen ersättning i enlighet med gällande nationell lag.

7. Bestämmelserna i punkt 6 skall gälla den till vilken rättigheten övergått från en sådan person som nämns i punktens första mening.

Artikel 6

Medlemsstaterna får inte föreskriva att ensamrätt som avses i artikel 2 skall uppstå genom licenser som ges enbart på grund av att en viss tid har löpt ut, automatiskt eller genom tillämpning av lag.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall se till att den ensamrätt som avses i artikel 2 skall uppstå

a) när registrering i enlighet med artikel 4 är ett krav för att ensamrätten skall uppstå, på den tidigaste av följande tidpunkter:

- i) den dag då kretsmönstret först utnyttjas kommersiellt i någon del av världen,
- ii) den dag då en ansökan om registrering har gjorts i vederbörlig ordning, eller

b) när kretsmönstret först utnyttjas kommersiellt i någon del av världen, eller

c) när kretsmönstret först fixeras eller kodas.

2. När ensamrätten uppstår i överensstämmelse med vad som sägs i punkt 1.a eller 1.b skall medlemsstaterna för tiden innan rättigheten uppstod besluta om rättsmedel till förmån för en person som har rätt till skydd i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv och som kan visa att en annan person bedrägligen har mångfaldigat eller kommersiellt utnyttjat eller för detta ändamål har importerat ett kretsmönster. Denna punkt påverkar inte sådana rättsmedel som står till buds för att hävda den ensamrätt som givits i enlighet med artikel 2.

3. Ensamrätten upphör 10 år efter utgången av det kalenderår under vilket kretsmönstret först utnyttjades kommersiellt i någon del av världen eller, i det fall registrering är ett villkor för att ensamrätten skall uppstå eller fortsätta att gälla, 10 år efter den tidigaste av följande tidpunkter:

a) utgången av det kalenderår under vilket kretsmönstret först utnyttjades kommersiellt i någon del av världen,

b) utgången av det kalenderår under vilket en giltig ansökan om registrering ingavs.

4. Om ett kretsmönster inte har utnyttjats kommersiellt i någon del av världen inom 15 år räknat från tidpunkten då den först fixerades eller kodades skall alla enligt punkt 1 existerande exklusiva rättigheter löpa ut och inga nya sådana rättigheter skall uppstå, såvida inte en ansökan om registrering har gjorts i vederbörlig ordning inom denna tidsperiod i de medlemsstater där registrering är ett villkor för att de exklusiva rättigheterna skall kunna uppstå eller fortsätta att gälla.

Artikel 8

Det skydd som i enlighet med artikel 2 ges för halvledarprodukters kretsmönster omfattar endast själva kretsmönstret och inte de begrepp, processer, system, den teknik eller kodade information som är införlivad i den.

Artikel 9

I det fall då en medlemsstats lagstiftning föreskriver att halvledarprodukter som tillverkas med användning av skyddade kretsmönster får märkas, skall det använda tecknet vara ett stort T enligt följande: T, T', [T], T, T* eller T.

KAPITEL 3

Fortsatt tillämpning av andra rättsliga bestämmelser

Artikel 10

1. Bestämmelserna i detta direktiv påverkar inte rättsliga bestämmelser om patent- och bruksmönsterrätter.

2. Bestämmelserna i detta direktiv påverkar inte

a) rättigheter som givits av en medlemsstat när den uppfyller sina skyldigheter enligt internationella avtal, inklusive bestämmelser som sträcker ut sådana rättigheter till medborgare i eller personer som är bosatta på ifrågavarande medlemsstats territorium,

b) upphovsrättsliga bestämmelser i medlemsstaterna som inskränker mångfaldigande av teckningar eller annat konstnärligt återgivande av kretsmönster vid tvådimensionell kopiering.

3. Sådant skydd som ges av nationella bestämmelser för halvledarprodukters kretsmönster som fixerats eller kodats före ikraftträdandet av de nationella bestämmelser som föreskrivs av detta direktiv men inte senare än den i artikel 11.1 nämnda dagen berörs inte av bestämmelserna i detta direktiv.

KAPITEL 4

lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Slutbestämmelser

Artikel 12

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Artikel 11

Utfärdat i Bryssel den 16 december 1986.

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 7 november 1987.

På rådets vägnar

2. Medlemsstaterna skall se till att de till kommissionen överlämnar texterna till centrala bestämmelser i nationell

G. HOWE

Ordförande

RÅDETS FÖRSTA BESLUT

av den 9 oktober 1990

om utsträckning av det rättsliga skyddet för kretsmönster hos halvledarprodukter till personer från vissa länder och territorier

(90/510/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR FATTAT
DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 87/54/EEG av den 16 december 1986 om rättsligt skydd för kretsmönster hos halvledarprodukter¹, särskilt artikel 3.1,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

Rätten till rättsligt skydd för kretsmönster för halvledarprodukter i gemenskapen gäller till förmån för sådana personer som anges i artiklarna 3.1 – 5 i direktiv 87/54/EEG.

Rätten till skydd kan genom ett rådsbeslut utsträckas till personer som inte åtnjuter skydd genom de nämnda bestämmelserna.

Beslut om utsträckning av skydd bör i största möjliga utsträckning gälla gemenskapen som helhet.

Sådant skydd har tidigare utsträckts, dock endast interimistiskt, till vissa länder och territorier, i enlighet med beslut 87/532/EEG² och 88/311/EEG³, som båda upphör att gälla den 7 november 1990.

Det synes nu lämpligt att besluta om permanent utsträckning till sådana länder eller territorier vars nationella rättsliga bestämmelser ger ett nöjaktigt skydd för halvledarprodukters kretsmönster och som tillhandahåller permanent skydd åt sådana personer från gemenskapens medlemsstater som åtnjuter rätt till skydd genom direktiv 87/54/EEG.

HÄRIGENOM BESLUTAS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall utsträcka rätten till skydd genom direktiv 87/54/EEG enligt följande:

- a) Fysiska personer som är medborgare i ett land eller territorium som anges i bilagan till detta beslut eller som har sin vanliga vistelseort i ett av dessa länder eller territorier, skall behandlas som om de vore medborgare i en medlemsstat.
- b) Bolag eller andra juridiska personer från ett land eller territorium som anges i bilagan till detta beslut och som bedriver verklig och stadigvarande industriell eller affärsmässig verksamhet i ett sådant land eller på ett sådant territorium, skall behandlas som om de bedrev verklig och stadigvarande industriell eller affärsmässig verksamhet på en medlemsstats territorium.

Artikel 2

Detta beslut skall gälla från den 8 november 1990.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 9 oktober 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

*Ordförande*¹ EGT nr L 24, 27.1.1987, s. 36.² EGT nr L 313, 4.11.1987, s. 22.³ EGT nr L 140, 7.6.1988, s. 13.

BILAGA

Australien
Österrike
Collectivité territoriale de Mayotte
Collectivité territoriale de Saint-Pierre et Miquelon
Japan
Franska Polynesien
Franska södra och antarktiska territorierna
Nya Kaledonien och tillhörande områden
Sverige
Wallis- och Futunaöarna

RÅDETS ANDRA BESLUT

av den 9 oktober 1990

om utsträckning av det rättsliga skyddet för kretsmönster hos halvledarprodukter till personer från vissa länder och territorier

(90/511/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR FATTAT
DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 87/54/EEG av den 16 december 1986 om rättsligt skydd för kretsmönster hos halvledarprodukter¹, särskilt artikel 3.1,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

Rätten till rättsligt skydd för kretsmönster hos halvledarprodukter i gemenskapen gäller till förmån för sådana personer som anges i artikel 3.1 – 5 i direktiv 87/54/EEG.

Rätten till skydd kan genom ett rådsbeslut utsträckas till personer som inte åtnjuter skydd genom de nämnda bestämmelserna.

Beslut om utsträckning av skydd bör i största möjliga utsträckning gälla gemenskapen som helhet.

Sådant skydd har tidigare utsträckts, dock endast interimistiskt, till vissa länder och territorier, i enlighet med beslut 87/532/EEG² och 88/311/EEG³, som båda upphör att gälla den 7 november 1990.

Det synes nu lämpligt att besluta om fortsatt interimistisk utsträckning till vissa av dessa länder eller territorier, i avvaktan på att förutsättningar för ett ömsesidigt skydd utan begränsningar skall skapas.

En av de faktorer på vilka detta beslut grundas, är bedömningen att sådana länder eller territorier som har en tillfredsställande lagstiftning på området kommer att fortsätta att skydda halvledarprodukters kretsmönster genom nationella rättsliga bestämmelser samt göra detta skydd tillgängligt för sådana personer från gemenskapens medlemsstater som genom direktiv 87/54/EEG åtnjuter rätten till skydd.

En annan faktor på vilket detta beslut grundas är bedömningen att sådana länder eller territorier som ännu inte har en tillfredsställande författningsreglering på området kommer att anta en sådan, samt snarast möjligt göra den tillgänglig för personer från gemenskapens medlemsstater vilka genom direktiv 87/54/EEG åtnjuter rätten till skydd.

HÄRIGENOM BESLUTAS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall utsträcka rätten till skydd genom direktiv 87/54/EEG enligt följande:

- Fysiska personer som är medborgare i ett land eller territorium som anges i bilagan till detta beslut eller som har sin vanliga vistelseort i ett av dessa länder eller territorier, skall behandlas som om de vore medborgare i en medlemsstat.
- Bolag eller andra juridiska personer från ett land eller territorium som anges i bilagan till detta beslut och som bedriver verklig och stadigvarande industriell eller affärs- mässig verksamhet i ett sådant land eller på ett sådant territorium, skall behandlas som om de bedrev verklig och stadigvarande industriell eller affärs- mässig verksamhet på en medlemsstats territorium.
- Punkt 1b skall gälla under förutsättning att bolag eller andra juridiska personer från en medlemsstat som genom direktiv 87/54/EEG har rätt till skydd, åtnjuter skydd i det berörda landet eller territoriet.
- Kommissionen skall avgöra, samt till medlemsstaterna meddela, vilka av länderna och territorierna i bilagan som uppfyller förutsättningarna i punkt 2.

Artikel 2

Detta beslut skall gälla från den 8 november 1990.

Medlemsstaterna skall utsträcka rätten till skydd genom detta beslut till de i artikel 1 nämnda personerna till den 31 december 1992.

Alla exklusiva rättigheter som förvärvats genom detta beslut skall fortsätta att vara i kraft under den tid som fastställs i direktiv 87/54/EEG.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 9 oktober 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

¹ EGT nr L 24, 27.1.1987, s. 36.² EGT nr L 313, 4.11.1987, s. 22.³ EGT nr L 140, 7.6.1988, s. 13.

SLUTGRANSKAD

BILAGA

Anguilla
Bermuda
British Indian Ocean Territory
British Virgin Islands
Caymanöarna
Falklandsöarna
Finland
Hong Kong
Island
Isle of Man
Liechtenstein
Montserrat
Norge
Pitcairn
St Helena
Till St Helena hörande områden (Ascension, Tristan da Cunha)
Sydgeorgien och Sydsandwichöarna
Schweiz
Turk- och Caicosöarna
Amerikas Förenta Stater

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 26 oktober 1990

genom vilket kommissionen i enlighet med rådets beslut 90/511/EEG fastställer till vilka länders bolag eller andra juridiska personer rättsligt skydd för halvledarprodukters kretsmönster sträcks ut

(90/541/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 87/54/EEG av den 16 december 1986 om rättsligt skydd för kretsmönster hos halvledarprodukter¹,

med beaktande av rådets beslut 90/511/EEG av den 9 oktober 1990 om utsträckning av rättsligt skydd för kretsmönster hos halvledarprodukter till personer från vissa länder och territorier², särskilt artikel 1.3, och

med beaktande av följande:

Det ovan nämnda beslutet räknar upp 21 olika länder och territorier som skall åtnjuta skydd genom direktiv 87/54/EEG.

Skyddet för fysiska personer är ovillkorligt, medan skyddet för bolag och andra juridiska personer är villkorat av att bolag och juridiska personer från gemenskapen åtnjuter skydd i det berörda landet eller territoriet.

Kommissionen är genom beslut 90/511/EEG skyldig att fastställa och meddela medlemsstaterna vilka av de berörda länderna och territorierna som uppfyller detta villkor.

I Amerikas Förenta Stater åtnjuter de ägare av kretsmönster som är medborgare, bosatta eller suveräna myndigheter i gemenskapens medlemsstater rättsligt skydd genom interimistiska bestämmelser utfärdade under paragraf 914 i Lagen om skydd för halvledarmönster från 1984, och Förenta Staterna uppfyller följaktligen det i rådets beslut 90/511/EEG, artikel 1.2, fastställda villkoret om ömsesidighet som krävs för skydd för bolag och andra juridiska personer.

Schweiz ger, i avvaktan på ett förestående införande av den speciallagstiftning om skydd för halvledarprodukters kretsmönster som för närvarande är under utarbetande, sådant skydd genom paragraf 5 i den Federala lagen mot otillbörlig konkurrens av den 19 december 1986.

Mot bakgrund av de försäkringar som givits av de schweiziska myndigheterna har kommissionen kommit till slutsatsen att trots att skyddet är av annorlunda slag än det som ges genom direktiv 87/54/EEG, det inte desto mindre är jämförligt med detta, med avseende på beslut 90/511/EEG.

Den schweiziska lagstiftningen ger skydd för alla personer som är medborgare eller bosatta i ett land som ingår i Parisunionen samt även till bolag och andra juridiska personer som bedriver verklig och stadigvarande industriell eller affärsmässig verksamhet i ett sådant land. Eftersom alla medlemsstaterna ingår i Parisunionen uppfyller följaktligen även Schweiz det ovan nämnda villkoret.

¹ EGT nr L 24, 27.1.1987, s. 36.

² EGT nr L 285, 17.10.1990, s. 31.

HÄRIGENOM BESLUTAS FÖLJANDE.

— Schweiz,
— Amerikas Förenta Stater.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 oktober 1990.

Artikel 1

Nedan angivna länder uppfyller det i artikel 1.2 i beslut 90/511/EEG fastställda villkoret för skydd för bolag och andra juridiska personer:

På kommissionens vägnar

Martin BANGEMANN

Vice ordförande

RÅDETS FÖRSTA DIREKTIV

av den 21 december 1988

om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar

(89/104/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Den lagstiftning om varumärken som nu gäller i medlemsstaterna innehåller olikheter som kan komma att hindra den fria rörligheten för varor och det fria utbytet av tjänster samt snedvräta konkurrensförhållandena på den gemensamma marknaden. Med tanke på den inre marknads upprättande och funktion är det därför nödvändigt att närma medlemsstaternas lagar till varandra.

Det är viktigt att inte förbise de lösningar och fördelar som gemenskapens varumärkesystem kan erbjuda företag som önskar förvärva varumärken.

Det förefaller inte nödvändigt att nu genomföra ett fullständigt närmande av medlemsstaternas lagar om varumärken utan det

kommer att vara tillräckligt att begränsa den till de nationella rättsliga bestämmelser som mest direkt påverkar den inre marknads funktion.

Direktivet fråntar inte medlemsstaterna deras rätt att fortsätta skydda sådana varumärken som förvärvats genom användning, utan behandlar dem endast med avseende på förhållandet mellan dem och sådana varumärken som förvärvats genom registrering.

Medlemsstaterna förblir också fria att fastställa procedurregler för registrering, upphävande och ogiltighet av varumärken som förvärvats genom registrering. De kan t.ex. bestämma sättet för varumärkesregistrering och ogiltighetsförklaring, bestämma om äldre rättigheter skall åberopas antingen vid registrerings- eller ogiltighetsförandet eller i båda förfarandena samt, i det fall de tillåter att äldre rättigheter åberopas i registreringsförandet, använda sig av ett invändningsförfarande eller ett obligatoriskt granskningsförfarande eller båda. Medlemsstaterna får även fortsättningsvis bestämma vilka konsekvenser som upphävande eller ogiltighetsförklaring av varumärken skall få.

Detta direktiv utesluter inte att varumärken underkastas andra rättsliga bestämmelser än de varumärkesrättsliga bestämmelser som finns i medlemsstaterna, t ex bestämmelser om illojal konkurrens, skadeståndsansvar eller konsumentskydd.

För att uppnå det mål som tillnärmningen av de rättsliga bestämmelserna syftar till krävs att villkoren för erhållande och vidmakthållande av ett registrerat varumärke är i princip identiska i de olika medlemsstaterna. Det är därför nödvändigt att upprätta en lista med exempel på tecken som kan utgöra varumärken, under förutsättning att sådana tecken kan särskilja ett företags varor eller tjänster från ett annat företags. Grunderna för att vägra registrering eller för ogiltighet

¹ EGT nr C 351, 31.12.1980, s. 1 och

EGT nr C 351, 31.12.1985, s. 4.

² EGT nr C 307, 14.11.1983, s. 66 och

EGT nr C 309, 5.12.1988.

³ EGT nr C 310, 30.11.1981, s. 22.

avseende själva varumärket, t.ex. frånvaro av särskiljande egenskaper, eller avseende konflikter mellan varumärket och äldre rättigheter skall anges på ett uttömmande sätt, även om vissa av grunderna är valfria för medlemsstaterna som därför kan bibehålla eller införa dessa grunder i sina lagstiftningar. Medlemsstaterna kan i sina respektive lagstiftningar bibehålla eller införa registreringshinder eller ogiltighetsgrunder som är kopplade till villkor för att erhålla eller vidmakthålla ett varumärke vilka inte berörs av någon bestämmelse om närmande, t.ex. rörande märkesinnehavaren, förnyelse av varumärket eller avgiftsregler, eller villkor som har samband med bristande iakttagande av procedurbestämmelser.

För att minska det totala antalet registrerade och skyddade varumärken inom gemenskapen och därmed antalet tvister dem emellan är det av vikt att registrerade varumärken faktiskt används och att de upphävs om så inte är fallet. Det är nödvändigt att se till att ett varumärke inte kan ogiltigförklaras på grund av att ett äldre men inte använt varumärke redan finns, medan medlemsstaterna har full frihet att tillämpa samma princip vid registrering av ett varumärke eller att säkerställa att ett varumärke inte med framgång kan åberopas i ett mål om intrång om det efter invändning av en part slås fast att varumärket kan upphävas. I alla dessa fall tillkommer det medlemsstaterna själva att bestämma tillämpliga procedurregler.

För att underlätta den fria rörligheten för varor och tjänster är det av avgörande betydelse att säkerställa att registrerade varumärken hädanefter har samma rättsliga skydd i alla medlemsstaterna. Detta förhållande får emellertid inte hindra medlemsstaterna från att efter eget bedömande ge ett omfattande skydd åt sådana varumärken som är kända.

Det skydd som följer av det registrerade varumärket, vars funktion framför allt är att garantera att varumärket anger ursprunget, är absolut när det råder identitet mellan märket och tecknet och varorna eller tjänsterna. Skyddet gäller också vid likhet mellan märket och tecknet och varorna eller tjänsterna. Det är nödvändigt att tolka begreppet likhet mot bakgrund av risken för förväxling. Grundförutsättningen för skyddet är att det finns en risk för förväxling och denna måste bedömas mot bakgrund av flera faktorer, särskilt i hur hög grad märket är känt på marknaden, den association som det används eller registrerade märket framkallar, graden av likhet mellan märket och tecknet samt mellan de ifrågavarande varorna eller tjänsterna. Formerna för fastslående av risk för förväxling och framför allt bevisbördan skall regleras av nationella procedurregler som inte berörs av detta direktiv.

Av hänsyn till rättssäkerheten, men utan att i orimlig grad skada de intressen som innehavaren av ett äldre märke har, är det viktigt att säkerställa att denne inte längre får begära ogiltighetsförklaring samt att han inte får motsätta sig användningen av ett varumärke som är yngre än hans eget och som han i vetskap därom har tillåtit användning av under en

längre tid om inte ansökan om registrering av det yngre varumärket gjorts i ond tro.

Alla medlemsstaterna i gemenskapen är bundna av Pariskonventionen för industriellt rättsskydd. Det är nödvändigt att detta direktivs bestämmelser helt överensstämmer med bestämmelserna i Pariskonventionen. De av medlemsstaternas skyldigheter som är en följd av konventionen berörs inte av detta direktiv. Där så är lämpligt skall artikel 234, andra stycket i fördraget, tillämpas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Räckvidd

Detta direktiv skall tillämpas för varumärken avseende varor eller tjänster vilka i en medlemsstat är föremål för registrering eller ansökan om registrering som individuellt varumärke, kollektivmärke eller garanti- eller kontrollmärke, eller vilka är föremål för registrering eller ansökan om registrering hos Benelux varumärkesmyndighet eller föremål för en internationell registrering med rättsverkan i en medlemsstat.

Artikel 2

Tecken som kan utgöra ett varumärke

Ett varumärke kan utgöras av alla tecken som kan återges grafiskt, särskilt ord, inbegrivet personnamn, figurer, bokstäver, siffror, formen på en vara eller dess förpackning, förutsatt att tecknen i fråga kan särskilja ett företags varor eller tjänster från andra företags.

Artikel 3

Registreringshinder eller ogiltighetsgrunder

1. Följande tecken och varumärken får inte registreras och om registrering har skett skall de kunna ogiltigförklaras:

- a) tecken som inte kan utgöra ett varumärke,
- b) varumärken som saknar särskiljningsförmåga,
- c) varumärken som endast består av tecken eller upplysningar vilka i handeln visar varornas eller tjänsternas art, kvalitet, kvantitet, avsedda användning, värde, geografiska ursprung, tiden för deras framställande eller andra egenskaper hos varorna eller tjänsterna,

d) varumärken som endast består av tecken eller upplysningar vilka i det dagliga språkbruket eller enligt branschens vedertagna handelsbruk kommit att bli en sedvanlig beteckning för varan eller tjänsten,

e) tecken som endast består av:

- en form som följer av varans art, eller
- en form på en vara som krävs för att uppnå ett tekniskt resultat, eller
- en form som ger varan ett betydande värde,

f) varumärken som strider mot allmän ordning eller mot allmänna moralbegrepp,

g) varumärken som är ägnade att vilseleda allmänheten t ex med avseende på varans eller tjänstens art, kvalitet eller geografiska ursprung,

h) varumärken som inte har godkänts av behöriga myndigheter och som skall vägras registrering eller ogiltigförklaras i enlighet med artikel 6 b i Pariskonventionen för industriellt rättsskydd, i fortsättningen kallad "Pariskonventionen".

2. En medlemsstat kan bestämma att ett varumärke inte skall registreras eller, om det redan är registrerat, att det skall kunna förklaras ogiltigt i följande fall:

a) om användningen av varumärket kan förbjudas med stöd av andra lagbestämmelser än medlemsstatens eller gemenskapens varumärkeslagstiftning,

b) om varumärket omfattar ett tecken av högt symbolvärde, särskilt en religiös symbol,

c) om varumärket innehåller andra tecken, emblem eller vapen än de som nämns i artikel 6 b, Pariskonventionen, och som är av allmänt intresse, under förutsättning att vederbörande myndigheter inte givit tillstånd till dess registrering i enlighet med medlemsstatens lagstiftning,

d) om ansökan om registrering av varumärket gjorts i ond tro av den sökande.

3. Ett varumärke skall inte vägras registrering eller ogiltigförklaras med stöd av punkt 1 b, c eller d, om det före tidpunkten för registreringsansökan och som en följd av det bruk som har gjorts av det har förvärvat särskiljningsförmåga. En medlemsstat kan dessutom besluta att denna bestämmelse skall gälla även då särskiljningsförmågan har förvärvats efter tidpunkten för registreringsansökan eller tidpunkten för registreringen.

4. En medlemsstat kan med avsteg från punkterna 1, 2 och 3 bestämma att registreringshinder eller grunder för ogiltighetsförklaring gällande i den staten före ikraftträdandet av detta direktivs tvingande bestämmelser skall gälla för ansökan om varumärke som gjorts före den tidpunkten.

Artikel 4

Ytterligare registreringshinder eller ogiltighetsgrunder med avseende på konflikter med äldre rättigheter

1. Ett varumärke skall inte registreras eller om det är registrerat skall det kunna ogiltigförklaras:

a) om det är identiskt med ett äldre varumärke och de varor eller tjänster som varumärket har ansökts eller registrerats för är identiska med de varor eller tjänster för vilka det äldre varumärket är skyddat,

b) om det på grund av sin identitet eller likhet med det äldre varumärket och identiteten eller likheten mellan de varor eller tjänster som täcks av varumärkena föreligger en risk att allmänheten förväxlar dem, inbegripet risken för att varumärket associeras med det äldre varumärket.

2. Med "äldre varumärken" i punkt 1 avses:

a) följande kategorier av varumärken för vilka ansökan om registrering gjorts tidigare än ansökan om registrering av varumärket ifråga, med vederbörlig hänsyn tagen till de anspråk som kan göras på företrädesrätt för dessa varumärken:

i) EG-varumärken,

ii) varumärken som har registrerats i medlemsstat eller, vad avser Belgien, Luxemburg eller Nederländerna, hos Benelux varumärkesmyndighet,

iii) varumärken som blivit föremål för en internationell registrering med rättsverkan i medlemsstaten ifråga,

b) EG-varumärken som i enlighet med förordningen om EG-varumärken gör befogat anspråk på anciennitet gentemot ett varumärke i a.ii och iii även om det senare varumärket inte har vidmakthållits eller innehavaren inte förnyat registreringen,

c) ansökan om varumärken nämnda i a och b under förutsättning av deras registrering,

d) varumärken som, vid tidpunkten för ansökan om registrering eller, i förekommande fall, vid tidpunkten för begäran om företrädesrätt med avseende på ansökan om registrering av varumärket, är välkända i en medlemsstat, i den betydelse som ges ordet "välkänt" i artikel 6 a i Pariskonventionen.

3. Ett varumärke skall inte heller registreras eller, om det är registrerat, skall det kunna ogiltigförklaras om det är identiskt med, eller liknar ett äldre EG-varumärke enligt punkt 2, och det avses bli registrerat för eller har registrerats för varor eller tjänster som inte liknar dem för vilka det äldre EG-varumärket är registrerat, om det äldre EG-varumärket är känt i gemenskapen och användningen av det yngre varumärket utan skäl原因 skulle dra oömlig fördel av eller vara till förfång för det äldre EG-varumärkets särskiljningsförmåga eller renommé.

4. En medlemsstat kan vidare besluta att ett varumärke inte skall registreras eller, om det är registrerat, skall kunna ogiltigförklaras i följande fall:

- a) om varumärket är identiskt med, eller liknar ett äldre nationellt varumärke enligt punkt 2 och det avses bli registrerat för eller redan har registrerats för varor och tjänster som inte liknar dem för vilka det äldre varumärket är registrerat, om det äldre varumärket är känt i medlemsstaten ifråga och användningen av det yngre varumärket utan skäligen anledning skulle dra otillbörlig fördel av eller vara till förfång för det äldre varumärkets särskilningsförmåga eller renommé,
- b) om rätten till ett oregistrerat varumärke eller till ett annat i förvärvsverksamhet använt tecken har förvärvats före tidpunkten för ansökan om registrering av det yngre märket eller före tidpunkten för den företrädesrätt som återopats till stöd för ansökan om registrering av det yngre märket och om det oregistrerade varumärket eller tecknet ger innehavaren rätt att förbjuda användningen av det yngre varumärket,
- c) om användningen av ett varumärke kan förbjudas med stöd av en annan äldre rättighet än de rättigheter som sägs i punkterna 2 och 4 b och särskilt:
  - i) rätten till ett namn,
  - ii) rätten till egen bild,
  - iii) en upphovsrätt,
  - iv) en industriell rättighet.
- d) om varumärket är identiskt med eller liknar ett äldre kollektivmärke till vilket var knutet en rätt som gått ut högst tre år före tidpunkten för ansökan,
- e) om varumärket är identiskt med eller liknar ett äldre garanti- eller kontrollmärke till vilket var knutet en rätt som gått ut inom en tid som fastställts av medlemsstaten ifråga före tidpunkten för ansökan,
- f) om varumärket är identiskt med eller liknar ett äldre varumärke som registrerats för identiska eller liknande varor och tjänster och till vilka var knutna en rätt som på grund av bristande förnyelse har upphört högst två år före ansökan, förutsatt att innehavaren av det äldre varumärket inte gett sitt tillstånd till registreringen av det yngre varumärket eller inte använt sitt varumärke,
- g) om varumärket kan förväxlas med ett märke som användes i utlandet vid tidpunkten för ansökan och som fortfarande används där, under förutsättning att sökande vid tidpunkten för ansökan var i ond tro.

5. Medlemsstaterna kan om det är lämpligt tillåta att varumärket inte skall vägras registrering eller ogiltigförklaras om innehavaren av det äldre varumärket eller den äldre rättigheten ger sitt medgivande till registreringen av det yngre varumärket.

6. En medlemsstat kan med avvikelser från punkterna 1 - 5 bestämma att de registreringshinder eller ogiltighetsgrunder som gällde i den staten före ikraftträdandet av detta direktivs tvingande bestämmelser skall gälla för varumärken för vilka ansökan gjorts före den tidpunkten.

Artikel 5

Rättigheter som är knutna till ett varumärke

1. Det registrerade varumärket ger innehavaren en ensamrätt. Innehavaren har rätt att förhindra tredje man, som inte har hans tillstånd, att i näringsverksamhet använda:

- a) tecken som är identiska med varumärket med avseende på de varor och tjänster som är identiska med dem för vilka varumärket är registrerat,
- b) tecken som på grund av sin identitet eller likhet med varumärket och identiteten eller likheten hos de varor och tjänster som täcks av varumärket och tecknet kan leda till förväxling hos allmänheten, inbegripet risken för association mellan tecknet och varumärket.

2. En medlemsstat kan också besluta att innehavaren skall ha rätt att förhindra tredje man, som inte har hans tillstånd, från att i näringsverksamhet använda ett tecken som är identiskt med eller liknar varumärket med avseende på varor och tjänster av annan art än dem för vilka varumärket är registrerat, om detta är känt i den medlemsstaten och om användningen av tecknet utan skäligen anledning drar otillbörlig fördel av eller är till förfång för varumärkets särskilningsförmåga eller renommé.

3. Bl.a. kan följande förbjudas enligt punkterna 1 och 2:

- a) att anbringa tecknet på varor eller deras förpackning,
- b) att utbjuda varor till försäljning, marknadsföra dem eller lagra dem för dessa ändamål eller utbjuda eller tillhandahålla tjänster under tecknet,
- c) att importera eller exportera varor under tecknet,
- d) att använda tecknet på affärshandlingar och i reklam.

4. Om en medlemsstats bestämmelser inte gör det möjligt att förbjuda användningen av ett tecken enligt vad som nämns i punkterna 1 b eller 2 före ikraftträdandet av detta direktivs tvingande bestämmelser, kan den fortsatta användningen av tecknet inte förhindras med stöd av de rättigheter som är knutna till varumärket.

5. Punkterna 1 – 4 skall inte beröra en medlemsstats bestämmelser om skydd mot användning av ett tecken för annat ändamål än att särskilja varor eller tjänster, om användning av tecknet ifråga utan skäligen anledning drar otillbörlig fördel av eller är till förfång för varumärkets särskiljningsförmåga eller renommé.

Artikel 6

Begränsningar av ett varumärkes rättsverkan

1. Varumärket ger inte innehavaren rätt att förhindra tredje man att i näringsverksamhet använda

- a) sitt eget namn eller adress,
- b) uppgifter om varornas eller tjänsternas art, kvalitet, kvantitet, avsedda ändamål, värde, geografiska ursprung, tidpunkten för framställandet eller andra egenskaper,
- c) varumärket om det är nödvändigt för att ange en varas eller tjänsts avsedda ändamål, särskilt som tillbehör eller reservdel, förutsatt att tredje man handlar i enlighet med god affärssed.

2. Varumärket ger inte innehavaren rätt att förbjuda tredje man att i näringsverksamhet använda en äldre rättighet som endast gäller i ett avgränsat geografiskt område om rättigheten erkänns av den ifrågavarande medlemsstatens lagstiftning samt används inom gränserna för det territorium i vilket den är erkänd.

Artikel 7

Konsumtion av de rättigheter som är knutna till ett varumärke

1. Ett varumärke ger inte innehavaren rätt att förbjuda användningen av varumärket för varor som av innehavaren eller med hans samtycke har förts ut på marknaden under varumärket inom gemenskapen.

2. Punkt 1 skall inte gälla när innehavaren har skäligen grund att motsätta sig fortsatt marknadsföring av varorna, särskilt när varornas beskaffenhet har förändrats eller försämrats efter att de har förts ut på marknaden.

Artikel 8

Licens

1. Det kan ges licens för ett varumärke för en del eller alla de varor eller tjänster för vilka det är registrerat samt för hela eller del av medlemsstatens territorium. En licens kan vara exklusiv eller icke-exklusiv.

2. Innehavaren av ett varumärke kan åberopa de till varumärket knutna rättigheterna gentemot en licensstagare som överträder en bestämmelse i licensavtalet med avseende på licensens giltighetstid, den av registreringen skyddade formen under vilket varumärket får användas, arten av de varor eller tjänster för vilka licensen är utfärdad, området inom vilket varumärket får användas eller kvaliteten på de av licensstagaren tillverkade varorna eller tillhandahållna tjänsterna.

Artikel 9

Begränsningar till följd av passivitet

1. Om innehavaren av ett i artikel 4.2 nämnt äldre varumärke har funnit sig i att ett yngre varumärke, som är registrerat i en medlemsstat, har använts i medlemsstaten under fem år i följd och han har varit medveten om det, har han inte längre rätt att med åberopande av det äldre varumärket begära att det yngre varumärket skall ogiltigförklaras eller motsätta sig att det används med avseende på de varor eller tjänster för vilka det har brukats, förutsatt att ansökan om registrering av det yngre varumärket inte har gjorts i ond tro.

2. En medlemsstat kan bestämma att punkt 1 skall gälla mutatis mutandis för innehavaren av ett i artikel 4.4 a nämnt äldre varumärke eller annan äldre rättighet som nämns i artikel 4.4 b eller c.

3. I de fall som nämns i punkterna 1 och 2 har innehavaren av ett yngre registrerat varumärke inte rätt att motsätta sig användningen av den äldre rättigheten, även om den inte längre kan åberopas gentemot det yngre varumärket.

Artikel 10

Bruk av varumärken

1. Om innehavaren av varumärket inte inom fem år efter det att registreringsförfarandet avslutats har gjort verkligt bruk av varumärket i medlemsstaten för de varor eller tjänster för vilka det registrerats, eller om sådant bruk inte skett under fem år i följd, skall varumärket bli föremål för de sanktioner som bestäms i detta direktiv, under förutsättning att det inte finns giltiga skäl till att varumärket inte använts.

2. Även det följande utgör bruk enligt punkt 1:

- a) användning av varumärket i en form som skiljer sig i detaljer vilka inte förändrar märkets särskiljande egenskaper så som det registrerats,
- b) anbringandet i medlemsstaten ifråga av varumärket på varor eller deras emballage endast för exportändamål.

3. Varje användning av ett varumärke med tillstånd av innehavaren eller en person som är behörig att använda kollektiv-, garanti- eller kontrollmärke skall anses utgöra bruk av innehavaren.

4. Om ett varumärke registrerats före tidpunkten för ikraftträdandet av detta direktivs tvingande bestämmelser i medlemsstaten ifråga gäller följande:

- a) om en bestämmelse som gäller före tidpunkten ifråga föreskriver sanktioner mot ett varumärke som inte använts under en sammanhängande period skall den i punkt 1 nämnda femårsperioden anses ha börjat löpa vid samma tid som den redan påbörjade perioden under vilken varumärket inte använts,
- b) om ingen bestämmelse om användning trätt i kraft före tidpunkten ifråga, skall de i punkt 1 nämnda femårsperioderna anses börja löpa tidigast från den tidpunkten.

Artikel 11

Rättsliga eller administrativa sanktioner vid bristande användning av ett varumärke

1. Ett varumärke får inte ogiltigförklaras med åberopande av att det står i konflikt med ett äldre varumärke om det sistnämnda inte uppfyller kraven på användning i artikel 10.1, 2 eller 3 eller, i förekommande fall, i artikel 10.4.

2. En medlemsstat får bestämma att registrering av ett varumärke inte får vägras med åberopande av att det står i konflikt med ett äldre varumärke, om det sistnämnda inte uppfyller kraven på användning i artikel 10.1, 2 eller 3 eller, i förekommande fall, i artikel 10.4.

3. Om ett genkärsmål om upphävande av registrering görs, får en medlemsstat bestämma, utan hinder av tillämpningen av artikel 12, att ett varumärke inte med framgång kan åberopas i ett mål om intrång om det efter invändning från en part slås fast att varumärket kan hävas i enlighet med artikel 12.1.

4. Om det äldre varumärket har använts endast för en del av de varor eller tjänster för vilka det registrerats, skall det vid tillämpning av punkterna 1, 2 och 3 anses vara registrerat endast för den delen av varorna eller tjänsterna.

Artikel 12

Grunder för upphävande

1. Ett varumärke skall kunna upphävas om det inom en sammanhängande femårsperiod utan giltiga skäl inte har tagits i verkligt bruk i medlemsstaten ifråga för de varor eller

tjänster för vilka det registrerats. Emellertid kan ingen kräva att varumärket skall upphävas om varumärket har tagits i verkligt bruk eller dess bruk återupptagits under tiden mellan utgången av femårsperioden och ansökan om upphävande. Om bruket av varumärket påbörjas eller återupptas inom en tremånadersperiod före ansökan om upphävande, och denna tremånadersperiod inleds tidigast vid utgången av den sammanhängande femårsperiod under vilken märket inte använts, skall emellertid användningen lämnas utan avseende om förberedelserna för att inleda eller återuppta den vidtogs först efter det att innehavaren fick kännedom om att en ansökan om upphävande kunde komma att göras.

2. Ett varumärke skall också kunna bli föremål för upphävande om det, efter den dag då det registrerades,

- a) som ett resultat av innehavarens verksamhet eller passivitet, har blivit en allmän beteckning i handeln för en vara eller tjänst för vilket det är registrerat,
- b) som ett resultat av det bruk innehavaren gjort av varumärket eller den användning till vilken innehavaren gett sitt tillstånd med avseende på varorna eller tjänsterna för vilka det är registrerat, kan komma att vilseleda allmänheten, särskilt vad gäller varornas eller tjänsternas art, kvalitet eller geografiska ursprung.

Artikel 13

Registreringshinder eller grunder för upphävande eller ogiltighetsförklaring avseende endast en del av varorna eller tjänsterna

I de fall då registreringshinder eller grunder för upphävande eller ogiltighetsförklaring föreligger endast för en del av de varor eller tjänster för vilka varumärket har ansökts eller registrerats, skall vägran att registrera, upphäva eller ogiltigförklara varumärket endast avse dessa varor eller tjänster.

Artikel 14

Beslut i efter hand om ogiltighetsförklaring eller upphävande av ett varumärke

Om anciennitet för ett äldre varumärke som inte har vidmakthållits eller som inte förnyats åberopas för ett EG-varumärke, kan det i efter hand beslutas om ogiltighetsförklaring eller upphävande av det äldre varumärket.

Artikel 15

Särskilda bestämmelser för kollektivmärken, garantimärken och kontrollmärken

1. Utan hinder av artikel 4 kan medlemsstater, vilkas bestämmelser tillåter registrering av kollektivmärken, garantimärken och kontrollmärken

eller kontrollmärken, bestämma att sådana märken inte skall registreras, eller att de skall upphävas eller ogiltigförklaras, med stöd av ytterligare grunder än de som nämns i artiklarna 3 och 12 i de fall dessa märkens funktion kräver det.

2. Oberoende av artikel 3.1.c kan en medlemsstat bestämma att tecken eller upplysningar, som i handeln kan ange varornas eller tjänsternas geografiska ursprung, får utgöra kollektiv-, garanti- eller kontrollmärken. Ett sådant märke ger inte innehavaren rätt att förbjuda tredje man att i näringsverksamhet använda sådana tecken eller upplysningar, förutsatt att han brukar dem i överensstämmelse med god affärs sed. I synnerhet får ett sådant märke inte åberopas gentemot en tredje man som har rätt att använda ett geografiskt namn.

Artikel 16

Nationella bestämmelser som skall antas för att följa detta direktiv

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv

senast den 28 december 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. På förslag av kommissionen kan rådet med kvalificerad majoritet besluta att skjuta upp tidpunkten i punkt 1 till senast den 31 december 1992.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 17

Mottagare

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 december 1988.

På rådets vägnar

V. PAPANDREOU

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 14 maj 1991

om rättsligt skydd för datorprogram

(91/250/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Datorprogram är för närvarande inte klart skyddade av gällande lagstiftning i alla medlemsstater och där sådant skydd finns är det av skiftande innebörd.

Utvecklingen av datorprogram tar i anspråk avsevärda mänskliga, tekniska och ekonomiska resurser, medan datorprogram däremot kan kopieras till en bråkdel av de kostnader som en självständig utveckling av dem innebär.

Datorprogram spelar en allt mer betydelsefull roll inom en lång rad industrier och följaktligen kan datorprogramteknologi anses vara av grundläggande betydelse för gemenskapens industriella utveckling.

Vissa olikheter mellan medlemsstaternas rättsliga skydd för datorprogram har direkta och negativa återverkningar på den gemensamma marknadens funktion vad gäller datorprogram, och dessa olikheter kan mycket väl bli större i samband med att medlemsstaterna inför ny lagstiftning på området.

Det föreligger ett behov av att undanröja olikheter som har dessa återverkningar och att förhindra uppkomsten av nya. Sådana olikheter som inte i väsentlig grad påverkar den gemensamma marknadens funktion i negativ riktning behöver däremot inte undanröjas eller förhindras från att uppkomma.

Gemenskapens rättsliga ram för skydd för datorprogram kan följaktligen i en första omgång begränsas till att fastställa att medlemsstaterna skall ge datorprogram upphovsrättsligt skydd som litterära verk samt vidare att fastställa vem och vad som skall skyddas, vilka ensamrätter skyddade personer kan stödja sig på när det gäller att tillåta eller förbjuda vissa handlingar och hur länge skyddet skall gälla.

I detta direktiv avses med termen datorprogram alla former av program, inbegripet sådana som är införlivade med hårdvara. Termen innefattar även förberedande designarbete som leder till utvecklingen av ett datorprogram, under förutsättning att det förberedande arbetet är av sådan art att det kan resultera i ett datorprogram i ett senare skede.

De bedömningsgrunder som skall tillämpas för att fastställa om ett datorprogram är ett originalverk eller inte, bör inte omfatta provningar avseende programmets kvalitativa eller estetiska egenskaper.

¹ EGT nr C 91, 12.4.1989, s. 4, och

EGT nr C 320, 20.12.1990, s. 22.

² EGT nr C 231, 17.9.1990, s. 78, och beslut av den 17 april 1991 (ännu inte offentliggjort i den officiella tidningen).

³ EGT nr C 329, 30.12.1989, s. 4.

SLUTGRANSKAD

Gemenskapen är fast beslutet att främja internationell standardisering.

Ett datorprogramms funktion är att kommunicera och verka tillsammans med andra komponenter i ett datorsystem och med användare. För detta ändamål krävs en logisk, i förekommande fall även fysisk, sammankoppling och växelverkan så att alla detaljer i hårdvara och mjukvara kan fungera på alla de sätt som de är avsedda att fungera på tillsammans med annan hårdvara och mjukvara samt med användare av datorprogrammet.

De delar av programmet som söjer för en sådan sammankoppling och växelverkan mellan detaljer i hårdvara och mjukvara betecknas allmänt som gränssnitt.

Denna funktionella sammankoppling och växelverkan betecknas allmänt som samverkansförmågan. Den kan definieras som förmågan att utväxla information och ömsesidigt använda den utväxlade informationen.

För att undvika missförstånd skall här klargöras att det bara är ett datorprogramms uttrycksform som är skyddad och att de idéer och principer som ligger till grund för de olika detaljerna i ett program, inbegripet de som ligger bakom dess gränssnitt, inte är upphovsrättsligt skyddade enligt detta direktiv.

I överensstämmelse med denna upphovsrättsliga princip är logik, algoritmer och programmeringsspråk till den del som de innefattar idéer och principer, inte skyddade enligt detta direktiv.

I enlighet med medlemsstaternas lagstiftning och rättspraxis samt de internationella upphovsrättskonventionerna bör dessa idéers och principers uttrycksform vara upphovsrättsligt skyddad.

I detta direktiv avses med termen uthyrning att ett datorprogram eller en kopia av detta i vinstsyfte görs tillgängligt för användande under en begränsad tidrymd. Termen omfattar inte utlåning till allmänheten vilket däremot ligger utanför detta direktivs tillämpningsområde.

Upphovsmannens ensamrätt att förhindra otillåten återgivning av sitt verk bör begränsas när det gäller datorprogram så att den inte omfattar, den tekniska återgivning som krävs för att den som på laglig väg förvärvat programmet skall kunna använda det.

Detta betyder att handlingar som laddning, körning och rättelse, som är nödvändiga vid användningen av ett program som är lagligen förvärvat, inte får förbjudas genom avtal. Vid avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser får, även då en programkopia har sålts, varje annan åtgärd som krävs för användandet av en programkopia utföras i överensstämmelse med programmet avsedda användning av den som på laglig

väg förvärvat kopian.

En person som har rätt att använda ett datorprogram bör inte hindras att utföra sådana åtgärder som krävs för att iakttä, undersöka eller prova programmets funktion, under förutsättning att dessa åtgärder inte gör intrång i upphovsrätten till programmet.

Otillåten återgivning, översättning, anpassning eller förändring av den kodform i vilken en kopia av ett datorprogram har gjorts tillgänglig utgör intrång i upphovsmannens ensamrätt.

Inte desto mindre kan under vissa omständigheter ett sådant återgivande av programmets kod och översättning av dess form enligt artikel 4 a och b vara oundgängligt för att erhålla den information som behövs för att ett självständigt skapat program skall uppnå samverkansförmågan med andra program.

Därför bör endast under dessa omständigheter åtgärderna återgivning och översättning anses vara rättsliga och i överensstämmelse med god sed, förutsatt att de utförs av eller för en person som har rätt att använda en kopia av programmet. Rättsinnehavarens tillstånd krävs däremot inte.

Ett av syftena med detta undantag är att göra det möjligt att koppla samman alla komponenterna i ett datorsystem, även sådana som är av skilda fabriker, så att de kan fungera tillsammans.

Detta undantag i upphovsmannens ensamrätt får inte användas på ett sätt som skadar rättsinnehavarens legitima intressen eller som står i konflikt med ett normalt utnyttjande av programmet.

För att överensstämmelse skall råda med bestämmelserna i Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk, måste skyddstiden gälla intill utgången av femtionde året efter det år, då upphovsmannen avled, eller beträffande verk som offentliggjorts anonymt eller under pseudonym, intill utgången av femtionde året efter det år då verket offentliggjordes.

Upphovsrättsligt skydd för datorprogram skall i förekommande fall inte inverka på andra former av skydd. Varje avtalsbestämmelse som strider mot artikel 6 eller mot de i artikel 5.2 och 5.3 angivna undantagen bör emellertid vara ogiltig.

Bestämmelserna i detta direktiv inverkar inte på tillämpningen av konkurrensreglerna i artikel 85 och 86 i fördraget, om en leverantör med dominerande ställning vägrar att tillhandahålla sådan information som krävs för att uppnå samverkansförmågan så som denna definieras i detta direktiv.

Bestämmelserna i detta direktiv bör inte beröra särskilda krav i nu gällande gemenskapsrätt om offentliggörande av gränssnitt

inom telekommunikationsområdet eller rådsbeslut om standardisering inom områdena informationsteknologi och telekommunikation.

Detta direktiv inverkar inte på med Bernkonventionen förenliga nationella särregler beträffande frågor som inte omfattas av detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Skyddsobjekt

1. I enlighet med bestämmelserna i detta direktiv skall medlemsstaterna ge datorprogram upphovsrättsligt skydd som litterära verk enligt Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk. I detta direktiv omfattar termen datorprogram dessas förberedande designmaterial.

2. Skydd enligt detta direktiv skall gälla ett datorprogram alla uttrycksformer. Idéer och principer som ligger bakom de olika detaljerna i ett datorprogram, även de som ligger bakom dess gränssnitt, är inte upphovsrättsligt skyddade enligt detta direktiv.

3. Ett datorprogram skall skyddas om det är originellt i den meningen att det är upphovsmannens egen intellektuella skapelse. Inga andra bedömningsgrunder skall tillämpas vid fastställandet av om det skall komma i åtnjutande av skydd.

Artikel 2

Upphovsmannaskap till datorprogram

1. Upphovsmannen till ett datorprogram skall vara den fysiska person eller grupp av fysiska personer som har skapat programmet eller, när en medlemsstats lagstiftning medger det, den juridiska person som av den berörda lagstiftningen anses vara rättsinnehavare. När en medlemsstats lagstiftning erkänner gemensamma verk, skall den person som av medlemsstatens lagstiftning bedöms ha skapat verket anses vara dess upphovsman.

2. Om ett datorprogram har skapats gemensamt av en grupp fysiska personer skall dessa personer äga ensamrätten gemensamt.

3. Om ett datorprogram har skapats av en arbetstagare som ett led i dennes arbetsuppgifter eller efter arbetsgivarens anvisningar, skall arbetsgivaren ensam vara berättigad att utöva alla ekonomiska rättigheter till det program som skapats på detta sätt, om inte annat har föreskrivits genom avtal.

Artikel 3

Den skyddade personkretsen

Skydd skall ges alla fysiska och juridiska personer som enligt nationell upphovsrätt om litterära verk är berättigade därtill.

Artikel 4

De särskilda ensamrätterna

Om inte annat följer av artikel 5 och 6 skall rättsinnehavarens ensamrätt enligt artikel 2 innefatta rätten att utföra eller ge tillstånd till

- a) varaktig eller tillfällig, delvis eller fullständig återgivning av ett datorprogram på vilket sätt och i vilken form som helst. I den mån som laddning, visning, körning, överföring eller lagring av det berörda datorprogrammet nödvändiggör sådan återgivning av ett datorprogram krävs rättsinnehavarens tillstånd.
- b) översättning, anpassning, sammanställning och varje annan ändring av ett datorprogram samt återgivning av därav följande resultat, dock utan att inskränka de rättigheter som tillhör den person som ändrar programmet.
- c) alla former av spridning till allmänheten, inbegripet uthyrning, av datorprogrammets original eller kopior av detta. Den första försäljningen av en kopia av programmet, som görs inom gemenskapen av rättsinnehavaren själv eller med dennes samtycke, medför förlust av spridningsrätten till den berörda kopian inom gemenskapen. Detta gäller dock inte rätten att kontrollera vidare uthyrning av programmet eller kopia av detta.

Artikel 5

Undantag från ensamrätterna

1. I avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser skall de i artikel 4 a och b angivna åtgärderna inte kräva rättsinnehavarens tillstånd, om de krävs för att den som lagligen förvärvat datorprogrammet skall kunna använda programmet i överensstämmelse med dess avsedda ändamål. Detta gäller även rättelse av fel.

2. En person som har rätt att använda ett datorprogram får inte genom avtal hindras från att göra en säkerhetskopia av detta om denna är nödvändig för den aktuella användningen.

3. Den person som har rätt att använda en kopia av ett datorprogram skall utan rättsinnehavarens tillstånd ha rätt att iaktta, undersöka eller prova programmets funktion i syfte att utröna de idéer och principer som ligger bakom programmets olika detaljer, under förutsättning att detta sker vid sådan laddning, visning, körning, överföring eller lagring av programmet som han har rätt att utföra.

Artikel 6

Dekompilering

1. Rättsinnehavarens tillstånd skall inte krävas när återgivning av koden eller översättning av kodens form enligt artikel 4 a och b är oundgänglig för att erhålla den information som är nödvändig för att uppnå samverkansförmågan mellan ett självständigt skapat datorprogram och andra program, under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

- a) Åtgärderna utförs av licenstagaren eller av annan person som har rätt att använda en kopia av programmet, eller för deras räkning av en person som har rätt därtill.
- b) Den information som är nödvändig för att uppnå samverkansförmågan, har inte tidigare varit lätt åtkomlig för de i punkt a angivna personerna.
- c) Åtgärderna är begränsade till att gälla de delar av originalprogrammet som är nödvändiga för att uppnå samverkansförmågan.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte medge att den information som erhållits

- a) används för andra ändamål än att uppnå det självständigt skapade datorprogrammets samverkansförmåga,
- b) överlämnas till andra personer, utom när detta är nödvändigt för det självständigt skapade datorprogrammets samverkansförmåga, eller
- c) används för utveckling, tillverkning eller marknadsföring av ett datorprogram som i väsentliga delar liknar det berörda programmets uttrycksform, eller används för andra åtgärder som medför intrång i upphovsrätten.

3. I överensstämmelse med bestämmelserna i Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk får bestämmelserna i denna artikel inte tolkas så att de tillämpas på sätt som otillbörligt skadar rättsinnehavarens legitima intressen eller står i konflikt med ett normalt utnyttjande av datorprogrammet.

Artikel 7

Särskilda skyddsåtgärder

1. Om inte annat följer av bestämmelserna i artiklarna 4, 5 och 6 skall medlemsstaterna i enlighet med sin nationella

lagstiftning besluta om lämpliga åtgärder mot personer som utför någon av de i punkterna a, b och c nedan angivna åtgärderna:

- a) Varje åtgärd som innebär att en kopia av ett datorprogram omsätts, trots att personen i fråga vet om eller har grundad anledning att misstänka att kopian medför intrång i upphovsrätten.
  - b) Innehav för kommersiella ändamål av en kopia av ett datorprogram, trots att personen i fråga vet om eller har grundad anledning att misstänka att kopian medför intrång i upphovsrätten.
  - c) Varje åtgärd som innebär omsättning eller innehav för kommersiella ändamål av varje hjälpmedel vars enda syfte är att underlätta att en teknisk anordning som har anbringats för att skydda ett datorprogram avlägsnas eller kringgås utan tillstånd.
2. Varje kopia av ett datorprogram som medför intrång i upphovsrätten skall kunna tas i beslag i enlighet med lagstiftningen i den berörda medlemsstaten.
3. Medlemsstaterna kan besluta om beslag av de hjälpmedel som anges i punkt 1 c.

Artikel 8

Skyddets giltighetstid

1. Skyddstiden skall gälla intill utgången av femtionde året efter det år då upphovsmannen avled eller vid gemensam upphovsrätt efter den sist avlidne upphovsmannens dödsdag. För verk som har offentliggjorts anonymt eller under pseudonym eller om en juridisk person i enlighet med nationell lagstiftning anses som upphovsman i överensstämmelse med artikel 2.1, skall skyddstiden gälla intill utgången av femtionde året efter det år då verket offentliggjordes.

2. De medlemsstater som redan har en längre skyddstid än den som anges i punkt 1 får bibehålla denna till dess att skyddstiden för upphovsrättsliga verk mer allmänt har harmoniserats med gemenskapsrätten.

Artikel 9

Den fortsatta tillämpningen av andra rättsliga bestämmelser

1. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av andra rättsliga bestämmelser såsom bestämmelser om patenträtt, varumärken, otillbörlig konkurrens, yrkeshemligheter, skydd för halvledarprodukter eller avtalsrätt. Varje avtalsbestämmelse som strider mot artikel 6 eller mot de i artikel 5.2 och 5.3 angivna undantagen skall vara ogiltig.

2. Bestämmelserna i detta direktiv skall även gälla program som har skapats före den 1 januari 1993 dock utan att inverka på åtgärder som utförts eller rättigheter som förvärvats före denna dag.

*Artikel 10***Slutbestämmelser**

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar, förordningar och förvaltningsbestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 januari 1993.

När medlemsstaterna beslutar om dessa åtgärder skall besluten antingen innehålla en hänvisning till detta direktiv eller skall en sådan hänvisning bifogas när de offentliggörs. Medlemsstaterna skall fastställa ordningen för hur hänvisningen i fråga skall göras.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 14 maj 1991.

På rådets vägnar

J.F. POOS

Ordförande

BILAGA XIX

KONSUMENTSKYDD

Förteckning enligt artikel 72

	Sida	
INLEDNING	3	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	379 L 0581
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	388 L 0315
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE	3	384 L 0450
PARTERNA SKALL BEAKTA	4	385 L 0577
		387 L 0102
		390 L 0088
		387 L 0357
		388 L 0314
		390 L 0314

BILAGA XIX

KONSUMENTSKYDD

Förteckning enligt artikel 72

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
- adressaterna för gemenskapens rättsakter,
- hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
- hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,

— hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,

skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

Trots vad som sägs i protokoll 1 skall termen "medlemsstat(er)" i de rättsakter som förtecknas i denna bilaga, förutom den innebörd den har i de relevanta EG-akterna, även avse Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **379 L 0581:** Rådets direktiv 79/581/EEG av den 19 juni 1979 om konsumentskydd i samband med prismärkning av livsmedel (EGT nr L 158, 26.6.1979, s. 19) i dess lydelse enligt

— **388 L 0315:** Rådets direktiv 88/315/EEG av den 7 juni 1988 (EGT nr L 142, 9.6.1988, s. 23).

2. **384 L 0450:** Rådets direktiv 84/450/EEG av den 10 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om vilseledande reklam (EGT nr L 250, 19.9.1984, s. 17).

3. **385 L 0577:** Rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 31).

4. **387 L 0102:** Rådets direktiv 87/102/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter (EGT nr L 42, 12.2.1987, s. 48) i dess lydelse enligt

— **390 L 0088:** Rådets direktiv 90/88/EEG av den 22 februari 1990 (EGT nr L 61 10.3.1990, s. 14).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 1a.3 a och 5 a skall dateringen 1 mars 1990 ersättas med dateringen 1 mars 1992.

5. **387 L 0357:** Rådets direktiv 87/357/EEG av den 25 juni 1987 om tillnärmningen av medlemsstaternas lagstiftning om produkter som, på grund av sina yttre egenskaper, kan förväxlas med andra produkter och härigenom utgöra en risk för konsumenternas hälsa och säkerhet (EGT nr L 192, 11.7.1987, s. 49).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 4.2 skall hänvisningen till beslut 84/133/EEG läsas som en hänvisning till beslut 89/45/EEG.

6. **388 L 0314:** Rådets direktiv 88/314/EEG av den 7 juni 1988 om konsumentskydd i samband med prismärkning av andra varor än livsmedel (EGT nr L 142, 9.6.1988, s. 19).

7. **390 L 0314:** Rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (EGT nr L 158, 23.6.1990, s. 59).

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

8. **388 X 0590:** Kommissionens rekommendation 88/590/EEG av den 17 november 1988 om betalningssystem, särskilt förhållandet mellan kontohavare och kortutgivare (EGT nr L 317, 24.11.1988, s. 55).

9. **388 Y 0611(01):** Rådets resolution 88/C 153/01 av den 7 juni 1988 om konsumentskydd i samband med prismärkning av livsmedel och andra varor (EGT nr C 153, 11.6.1988, s. 1).

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 juni 1979

om konsumentskydd i samband med prismärkning av livsmedel

(79/581/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Europeiska gemenskapens preliminära konsumentpolitiska program⁴ innehåller bestämmelser om att det skall utarbetas gemensamma principer för prismärkning.

Om försäljningspriset och jämförpriset anges på livsmedel underlättar detta för konsumenterna att jämföra priser på försäljningsstället. Härigenom skulle marknadens genomskinlighet öka och ett bättre konsumentskydd säkerställas.

I princip måste skyldigheten att ange dessa priser gälla alla livsmedel som bjuds ut till konsumenten, oavsett om de säljs i lös vikt eller färdigförpackade. Närhelst upplysningar om försäljningspriset på livsmedel anges skriftligen eller tryckt i annonser och kataloger måste denna skyldighet också gälla.

Försäljnings- och jämförpriset måste anges i enlighet med de särskilda förfaranden som gäller för varje kategori livsmedel så att inte detaljisten onödigt belastas vad beträffar märkningen.

Skyldigheten att ange jämförpriset bör inte omfatta livsmedel som säljs i lös vikt eller i färdigförpackning när sådan märkning är meningslös.

Skyldigheten att ange jämförpriset borde när så är möjligt ersättas med förutbestämda mängder av färdigförpackade livs-

medel. För att möjliggöra att standardiseringen främjas på nationell nivå och gemenskapsnivå bör bestämmelser införas som medger uppskov med tillämpningen av skyldigheten att ange jämförpriser vad gäller förutbestämda mängder.

De regler som fastställs i detta direktiv är nödvändiga för att konsumenten skall få information och skydd, och de medverkar till att man uppnår ett av gemenskapens mål i det att de bidrar till förbättringen av levnadsvillkoren och den harmoniska utvecklingen av ekonomiska verksamheter i hela gemenskapen. Fördraget har inte sört för de nödvändiga fullmakterna i detta avseende.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv rör hur försäljningspris och jämförpris kan anges på livsmedel avsedda för den slutliga konsumenten eller som annonseras med försäljningspriset angivet, vare sig de säljs i lös vikt eller färdigförpackade i förutbestämda eller variabla mängder.
2. Detta direktiv gäller inte livsmedel som säljs på hotell, restauranger, kaféer, pubar, sjukhus, personalmatsalar och liknande inrättningar och som förtärs på platsen. Det gäller inte heller matvaror som inhandlats i affärs- eller försäljningssyfte.
3. Medlemsstaterna får bestämma att detta direktiv inte skall gälla livsmedel som säljs på bondgården. Livsmedel som säljs i vissa speciella affärer och som överlämnas direkt av säljaren till köparen får också undantas från detta direktivs räckvidd när prismärkningen:

— sannolikt kommer att innebära en orimligt stor börda för sådana affärsinrättningar, eller

— är uppenbart opraktisk på grund av det antal livsmedel som bjuds ut till försäljning, försäljningsytan, hur den

¹ EGT nr C 167, 14.7.1977, s. 4; EGT nr C 135, 9.6.1978, s. 4.

² EGT nr C 63, 13.3.1978, s. 48.

³ EGT nr C 18, 23.1.1978, s. 15.

⁴ EGT nr C 92, 25.4.1975, s. 2.

disponeras eller de villkor som är säregna för vissa former av handel, t.ex. vissa former av kringvandrande försäljare.

De undantag som avses i denna punkt skall inte påverka strängare skyldigheter att ange priset som gäller enligt nationella bestämmelser eller gemenskapsbestämmelser vid tidpunkten för detta direktivs ikraftträdande.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *livsmedel som säljs i lös vikt (eller oförpackade)*: livsmedel som inte är färdigförpackade och/eller som inte mäts upp eller vägs utom i konsumentens närvaro,
- b) *färdigförpackade livsmedel*: livsmedel i förpackningar vare sig sådana förpackningar helt eller endast delvis omsluter livsmedlet,
- c) *livsmedel som är färdigförpackade i förutbestämda mängder*: livsmedel som är färdigförpackade på sådant sätt att mängden i förpackningen motsvarar en i förväg fastställd vikt eller volym,
- d) *livsmedel som är färdigförpackade i variabla mängder*: livsmedel som är färdigförpackade på sådant sätt att mängden i förpackningen inte motsvarar en i förväg fastställd vikt eller volym,
- e) *försäljningspriset*: priset på en viss bestämd mängd av livsmedlet,
- f) *jämförpriset*: priset på ett kilogram eller en liter av livsmedlet, om inte annat följer av artikel 6.2 och 9.

Artikel 3

1. Försäljningspriset och jämförpriset på de livsmedel som avses i artikel 1 måste anges i enlighet med följande bestämmelser.
2. Jämförpriset på livsmedel som säljs i lös vikt måste anges. Dock får medlemsstaterna ange på vilket sätt styckepriset får anges för vissa kategorier av dessa livsmedel.
3. Försäljningspriset och jämförpriset skall ange det slutliga priset på livsmedlet på det sätt som fastställts av medlemsstaterna.

Artikel 4

Försäljningspriset och jämförpriset som anges på försäljningsstället måste vara entydigt samt lätt igenkännligt och tydligt läsbart. De behöriga nationella myndigheterna får fastställa de särskilda reglerna för sådan prisangivelse.

Artikel 5

Uppgift om försäljningspriset som anges skriftligen eller tryckt i annonser eller kataloger för de livsmedel som omnämns i artikel 1 skall ange jämförpriset om inte annat följer av artikel 7 och 8.

Artikel 6

1. Jämförpriset skall uttryckas i pris per liter för livsmedel som säljs efter volym och i pris per kilo för livsmedel som säljs efter vikt.
2. Medlemsstaterna får emellertid godkänna att jämförpriset för livsmedel som säljs efter volym skall hänföra sig till en mängd om 100 ml, 10 cl, 1 dl eller 0,1 l och, för livsmedel som säljs efter vikt, till en mängd om 100 g.
3. Jämförpriset på färdigförpackade varor skall hänföra sig till den angivna mängden i enlighet med nationella bestämmelser och gemenskapsbestämmelser. När två eller flera mängdangivelser förekommer på förpackningen, får medlemsstaterna avgöra vilken av dem som skall användas vid beräkningen av jämförpriset.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna får medge undantag från skyldigheten att ange jämförpriset på livsmedel som säljs i lös vikt eller färdigförpackade för vilka sådan märkning skulle vara meningslös.
2. De livsmedel som omnämns i punkt 1 omfattar i synnerhet:
  - a) livsmedel för vilka vikt- eller volymangivande inte krävs (i synnerhet livsmedel som säljs styckevis),
  - b) livsmedel som säljs i automater,
  - c) färdiga maträtter eller maträtter som skall beredas av innehållet i en enda förpackning,
  - d) s.k. lyxartiklar.
3. Mycket ömtåliga livsmedel får av medlemsstaterna undantas från kravet på ny jämförprismärkning, om de säljs till nedsatt pris på grund av att de annars skulle fördäras.
4. Medlemsstaterna får undanta livsmedel under 5 g eller 5 ml och över 10 kg eller 10 l från kravet på jämförprismärkning.

Artikel 8

1. Rådet skall på förslag av kommissionen senast den 31 december 1983 fatta beslut om de villkor som skall gälla för skyldigheten att jämförprismärka livsmedel som färdigförpackats i förutbestämda mängder. Samtidigt skall rådet fastställa de

kategorier av livsmedel som får undantas från kravet att jämförpriset skall anges.

2. I avvaktan på det beslut som anges i stycket 1 skall jämförpriset på livsmedel som färdigförpackas i förutbestämda mängder anges i enlighet med nationella bestämmelser.

Artikel 9

Intill utgången av den övergångsperiod, under vilken gemenskapen tillåter att brittiska måttenheter används, skall de behöriga irländska och brittiska myndigheterna besluta vilket system, det internationella eller det brittiska, som skall användas för varje särskilt livsmedel eller kategori livsmedel för den obligatoriska jämförprismärkningen.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. Kommissionen skall senast den 1 juli 1983 till rådet överlämna en rapport om beviljade undantag i enlighet med artikel 1.3 och 7.1 och 2, åtföljd av ett förslag till ändringar med hänsyn till vunna erfarenheter. På grundval av denna rapport och förslaget om ändringar skall rådet besluta om man skall behålla, ändra eller upphäva alla eller delar av de bestämmelser som gäller ovanstående undantag.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 19 juni 1979.

På rådets vägnar

M. d'ORNANO

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 7 juni 1988

om ändring av direktiv 79/581/EEG om konsumentskydd i samband med prismärkning av livsmedel

(88/315/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Europeiska gemenskapens preliminära konsumentpolitiska program⁴ innehåller bestämmelser om att det skall utarbetas gemensamma principer för prismärkning.

Rådsdirektiv 79/581/EEG av den 19 juni 1979 om konsumentskydd i samband med prismärkning av livsmedel⁵ kräver att rådet fattar beslut om villkor för genomförandet av skyldigheten att ange jämförpriset på livsmedel som färdigpackats i standardiserade mängder och att rådet samtidigt fastställer de kategorier av livsmedel som får undantas från detta krav.

Det är viktigt att besluta om åtgärder i syfte att gradvis genomföra den inre marknaden inom en period som utlöper senast den 31 december 1992.

Rådsresolutionen den 19 juni 1979 om prismärkning av färdigförpackade livsmedel och hushållsartiklar i standardiserade mängder⁶ behandlar de villkor som vikt- och volymserierna måste uppfylla för att berättiga till undantag från kravet på jämförprismärkning.

Genom att fastställa enkla och lätt jämförbara vikt- och volymserier kommer sannolikt standardiseringen av mängden livsmedel i färdigförpackningar att göra det lättare för konsumenten att jämföra priser på försäljningsstället. Skyldigheten att skylta med jämförpriset bör när så är möjligt ersättas med en sådan standardisering.

Vikt- och volymserierna för färdigförpackade varor fastställs genom direktiv 80/232/EEG av den 15 januari 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tillåtna nominella mängder och volymer för vissa färdigförpackade varor⁷ i dess lydelse enligt direktiv 86/96/EEG⁸, genom rådsdirektiv 75/106/EEG av den 19 december 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om färdigförpackning av vissa vätskor efter volym⁹, i dess senaste lydelse enligt direktiv 85/10/EEG¹⁰, genom rådsdirektiv 73/241/EEG av den 24 juli 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om kakao och chokladprodukter avsedda för förtäring¹¹, i dess senaste lydelse enligt direktiv 85/7/EEG¹², genom rådsdirektiv 73/437/EEG av den 11 december 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om vissa sockersorter avsedda för förtäring¹³, i dess senaste lydelse enligt anslutningsakten för Spanien och Portugal¹⁴ och genom rådsdirektiv 77/436/EEG av den 27 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kaffe- och cikoriaextrakt¹⁵, i dess senaste lydelse enligt direktiv 85/573/EEG¹⁶.

Den standardisering som uppnåtts på gemenskapsnivå för att avlägsna tekniska handelshinder bidrar till att förenkla vikt- och volymserierna för livsmedel som utbjuds till konsumenten. De mängdserier som fastställts på gemenskapsnivå bör befrias från kravet på jämförprismärkning.

Vissa kategorier av livsmedel lämpar sig inte för standardisering på gemenskapsnivå. Beträffande sådana livsmedel bör mängdserier som fastställs nationellt befrias från kravet på prisjämförelse.

Skyldigheten att ange jämförpriset får undvikas för varor för vilka en sådan märkning skulle vara meningslös.

De regler som fastställs i detta direktiv syftar till att upplysa och skydda konsumenterna.

¹ EGT nr C 53, 24.2.1984, s. 7 och EGT nr C 121, 7.5.1987, s. 7.

² EGT nr C 122, 20.5.1985, s. 148 och beslut den 18 maj 1988 (ännu inte offentliggjort i Europeiska gemenskapernas tidning).

³ EGT nr C 343, 24.12.1984, s. 34.

⁴ EGT nr C 92, 25.4.1975, s. 2 och EGT C 133, 3.6.1981, s. 2.

⁵ EGT nr L 158, 26.6.1979, s. 19.

⁶ EGT nr C 163, 30.6.1979, s. 1.

⁷ EGT nr L 51, 25.2.1980, s. 1.

⁸ EGT nr L 80, 25.3.1986, s. 55.

⁹ EGT nr L 42, 15.2.1975, s. 1.

¹⁰ EGT nr L 4, 5.1.1985, s. 20.

¹¹ EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 23.

¹² EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22.

¹³ EGT nr L 356, 27.12.1973, s. 71.

¹⁴ EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 23.

¹⁵ EGT nr L 172, 12.7.1977, s. 20.

¹⁶ EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 22.

Artikel 1

Direktiv 79/581/EEG ändras härmed som följer:

1. Artikel 1.2 och 1.3 ersätts med följande:

'2. Detta direktiv gäller inte livsmedel som säljs på hotell, restauranger, kaféer, pubar, sjukhus, personalmatsalar och liknande inrättningar och som förtärs på platsen. Det gäller inte heller matvaror som inhandlats i affärs- eller försäljningssyfte eller livsmedel som tillhandahålls i samband med en tjänst.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att detta direktiv inte skall gälla livsmedel som säljs på bondgård eller vid privat försäljning.'

2. I artikel 2 ersätts b och f med följande:

b) "färdigförpackade livsmedel": livsmedel som inte förpackas i konsumentens närvaro, vare sig sådan förpackning helt eller endast delvis omsluter ett livsmedel,

f) "jämförpris": priset på ett kilo eller en liter av ett livsmedel med undantag av vad som anges i artikel 6.2 och artikel 10, andra stycket.'

3. Artikel 3 ändras som följer:

a) punkt 1 ersätts med följande:

'1. De livsmedel som avses i artikel 1 skall märkas med försäljningspriset enligt de villkor som fastställs i artikel 4.

2. De livsmedel som är färdigförpackade i standardiserade mängder och som redovisas i bilagan samt de livsmedel som är färdigförpackade i variabla mängder skall också vara jämförprismärkta med undantag av vad som anges i artikel 7 - 10.'

b) punkt 2 och 3 blir punkt 3 och 4.

4. Artikel 4 och 5 ersätts med följande:

Artikel 4

Försäljningspriset och jämförpriset måste vara entydigt samt lätt igenkännligt och tydligt läsbart. Varje medlemsstat får fastställa de särskilda reglerna för sådan prisangivelse, t.ex. genom anslag, etiketter på hyllorna eller på förpackningen.

Artikel 5

Uppgift om försäljningspriset som anges skriftligen eller tryckt i annonser eller kataloger för de livsmedel som

omnämns i artikel 1 skall ange jämförpriset med undantag av vad som anges i artikel 3.2.'

5. Artikel 7 ändras som följer:

a) punkt 2 ersätts med följande:

'2. De livsmedel som avses i punkt 1 omfattar i synnerhet:

a) livsmedel för vilka vikt- eller volymangivelse inte krävs (i synnerhet livsmedel som säljs styckevis),

b) flera olika livsmedel som säljs i en enda förpackning,

c) livsmedel som säljs i automater,

d) färdiga maträtter eller maträtter som skall tillredas av innehållet i en enda förpackning,

e) s.k. skojprodukter.

f) de flerpäck som avses i direktiv 80/232/EEG, artikel 4, första stycket när de består av flera separata exemplar som motsvarar ett värde i någon av gemenskapens vikt- och volymserier."

b) i punkt 4 ersätts '5 g eller 5 ml' med '50 g eller 50 ml',

6. Artikel 8 och 9 ersätts med följande:

Artikel 8

1. Skyldigheten att ange jämförpris skall inte gälla:

— livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 73/241/EEG, artikel 6.1,

— livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 73/241/EEG, artikel 6.2,

— livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 73/437/EEG, artikel 1, punkt 1, 2 och 3,

— livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 77/436/EEG, artikel 4,

— livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 1, 2, 4, 5 och 6 när de säljs i de förpackningsstorlekar för nominella mängder som anges i kolumn 1 och 2 i sagda bilaga,

— livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1 (utom punkt 1.2, 1.5.4, 1.8, 2 och 3) när de säljs i de vikt- och volymserier som anges i nämnda bilaga.

2. Skyldigheten att ange jämförpriset får undantas av medlemsstaterna för:

- livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 75/106/EEC, bilaga 3, punkt 3, 7, 8 och 9, när de säljs i de nominella volymer som anges i kolumn 1 och 2 i nämnda bilaga,
- livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, när de säljs i returflaskor i nominella volymer om 0,70 l, samt livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 1 c, 2 b, 3 och 7, när de säljs i returflaskor i nominella volymer om 0,5 pint, 1,0 pint, 1 1/3 pint och 2,0 pint,
- livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som avses i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.2, 1.5.4, 1.8, 2 och 3 samt i bilaga 2, punkt 1 och 2, när de säljs i de nominella mängdserier som anges i sagda bilagor, samt livsmedel som är färdigförpackade i de standardiserade mängder som redovisas i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, när de säljs i de nominella volymserier som avses i bilaga 3 i nämnda direktiv.

3. Skyldigheten att ange jämförpris får undantas av medlemsstaterna för de färdigförpackade livsmedel som redovisas i punkt 1 och 2 när de säljs i mängder som är mindre än de lägsta eller större än de högsta värdena i gemenskapens serier.

Artikel 9

När gemenskapen beslutar om åtgärder rörande harmoniseringen av vikt- och volymserier för färdigförpackade livsmedel i standardiserade mängder eller ändrar tidigare antagna vikt- och volymserier, skall rådet på förslag av kommissionen ändra artikel 8¹.

7. Följande artiklar införs:

Artikel 10

Som en övergångsåtgärd skall medlemsstaterna beviljas ett uppskov på sju år från den dag direktiv 88/315/EEG¹ antas med att tillämpa detta direktivs bestämmelser rörande de livsmedel som färdigförpackas i de standardiserade mängder som redovisas i bilagan. Under denna övergångsperiod får de nationella bestämmelser eller den praxis rörande dessa livsmedel, som råder den dag direktiv 88/315/EEG antas, fortsätta att gälla.

Intill utgången av övergångsperioden, under vilken gemenskapen tillåter att brittiska standardmåt används,

skall de behöriga irländska och brittiska myndigheterna besluta vilket system, det internationella eller det brittiska, som skall användas för varje särskilt livsmedel eller kategori av livsmedel vid den obligatoriska jämförprismärkningen.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna får undanta färdigförpackade livsmedel som säljs av vissa detaljister som driver verksamhet i liten skala och som överlämnas av säljaren direkt till köparen från skyldigheten att ange jämförpriset när angivande av detta

— troligen kommer att lägga en onödigt tung börda på sådana näringsidkare, eller

— förefaller opraktisk på grund av det antal livsmedel som utbjuds till försäljning, försäljningsytan, hur den disponeras eller de villkor som är speciella för vissa former av handel, t.ex. vissa former av kringvandrande försäljare.

2. De undantag som avses punkt 1 ovan skall inte hindra att strängare nationella bestämmelser, som gäller för prismärkning vid tiden för anmälan av direktiv 88/314/EEG, upprätthålls i medlemsländerna.¹

¹ EGT nr L 142, 9.6.1988, s. 23.

8. Nuvarande artikel 10 och 11 blir artikel 12 resp. 13.

9. Bilagan till detta direktiv skall fogas till direktivet.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningen som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för dess antagande och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 7 juni 1988

På rådets vägnar

M. BANGEMANN

Ordförande

*BILAGA***Livsmedel som färdigförpackats i de standardmängder som anges i artikel 3.2**

Livsmedel omnämnda i

- Direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 1 (viner, icke mousserande, jästa drycker, vermouth),
- Direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 2 (mousserande viner, jästa, mousserande drycker etc.),
- Direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 3 (öl),
- Direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 4 (drickbar starksprit),
- Direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 5 (ättika),
- Direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 6 (olja)
- Direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 7 (mjölk och mjölkbaserade drycker),
- Direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 8 (mineralvatten, läskedrycker etc.),
- Direktiv 75/106/EEG, bilaga 3, punkt 9 (frukt- och grönsaksjuice),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.7 (kaffe (annat än frystorkat kaffe och snabbkaffe) och cikoria),
- Direktiv 77/436/EEG, artikel 4 (kaffe- och cikoriaextrakt),
- Direktiv 73/241/EEG, artikel 6 (choklad- och kakaoprodukter),
- Direktiv 73/437/EEG, artikel 1, punkt 1, 2 och 3 samt Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.4 (socker),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.1 (smör etc.),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.2 (färskost),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.3 (bords- och matlagningssalt),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.5.1 (mjöl, gryn, flingor och grovmjöl),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.5.2 (pastaprodukter),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.5.3 (ris),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.5.4 (frukostflingor),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.6 (torkade grönsaker och torkad frukt),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 2, punkt 1 (hel- eller halvkonserverade grönsaksprodukter),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.8.1 (djupfrost frukt, grönsaker och potatis),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.8.2 (djupfrost fisk i filéer och portioner),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 1.8.3 (djupfrysta fiskpinnar),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 2 (glass),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 3 (torrmat för hund och katt),
- Direktiv 80/232/EEG, bilaga 2, punkt 2 (vätskehaltig hund- och kattmat).

RÅDETS DIREKTIV

av den 10 september 1984

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om vilseledande reklam

(84/450/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Nu gällande lagar mot vilseledande reklam i medlemsstaterna skiljer sig åt på väsentliga punkter. Eftersom reklam når ut över de enskilda medlemsstaternas gränser, inverkar den direkt på upprättandet av en väl fungerande gemensam marknad.

Vilseledande reklam kan leda till en snedvridning av konkurrensen inom den gemensamma marknaden.

Reklam, vare sig den leder till ett avtal eller inte, påverkar konsumenternas ekonomiska välfärd.

Vilseledande reklam kan få till följd att en konsument fattar beslut som är till förfång för honom i samband med att han skaffar sig varor eller annan egendom eller utnyttjar tjänster.

Skillnaden mellan lagarna i medlemsstaterna leder i många fall inte bara till otillräckligt konsumentskydd utan hindrar också genomförandet av annonskampanjer utanför ett lands gränser och påverkar på så sätt det fria utbytet av varor och tjänster.

Europeiska gemenskapens andra konsumentpolitiska program⁴ föreskriver lämpliga åtgärder mot vilseledande och otillbörlig reklam.

Rent allmänt ligger det i den stora allmänhetens intresse liksom det även är till fördel för konsumenterna och alla näringsidkare som i konkurrensen med andra är verksamma inom den gemensamma marknaden att i första hand harmonisera de nationella bestämmelserna mot vilseledande reklam. I ett andra skede kan man behandla otillbörlig och i nödvändig utsträckning jämförande reklam på grundval av lämpliga förslag från kommissionen.

Objektiva minimikriterier bör i detta syfte fastställas för att man skall kunna avgöra om viss reklam är vilseledande.

De lagar som medlemsstaterna antar mot vilseledande reklam måste vara ändamålsenliga och effektiva.

¹ EGT nr C 70, 21.3.1978, s. 4.

² EGT nr C 140, 5.6.1979, s. 23.

³ EGT nr C 171, 9.7.1979, s. 43.

⁴ EGT nr C 133, 3.6.1981, s. 1.

SLUTGRANSKAD

Personer eller organisationer, som enligt nationell lagstiftning anses ha ett rättmätigt intresse i saken, måste ha möjligheter att inleda förfaranden mot vilseledande reklam, antingen inför domstol eller inför en förvaltningsmyndighet som är behörig att behandla klagomål eller att inleda lämpliga, rättsliga förfaranden.

Det bör stå varje medlemsstat fritt att besluta om huruvida de skall ge domstolarna och förvaltningsmyndigheterna befogenhet att kräva att andra vedertagna metoder först tillgrips för att behandla klagomålet.

Domstolarna eller förvaltningsmyndigheterna måste ha befogenheter att påbjuda eller åstadkomma att vilseledande reklam upphör.

Det kan i vissa fall kan vara önskvärt att förbjuda vilseledande reklam, till och med innan den publiceras. Men detta innebär inte på något sätt att medlemsstaterna är tvingade att införa regler som kräver systematisk förhandsgranskning av reklam.

En bestämmelse skall antas om ett snabbförfarande, som gör det möjligt att vidta åtgärder med tillfällig eller slutgiltig verkan.

Det kan vara önskvärt att beordra offentliggörande av beslut som fattats av domstolar eller förvaltningsmyndigheter eller av beriktigande förklaringar för att undanröja alla fortsatta verkningar av vilseledande reklam.

Förvaltningsmyndigheterna måste vara opartiska, och deras myndighetsutövning måste kunna bli föremål för rättslig prövning.

Den frivilliga kontroll som självreglerande organ utför för att undanröja vilseledande reklam kan leda till att man slipper tillgripa administrativa eller rättsliga åtgärder, och den bör därför uppmuntras.

Annonsören skall på lämpligt sätt kunna bevisa riktigheten av de faktiska påståenden han framför i sin reklam, och i vissa fall kan domstolen eller en förvaltningsmyndighet besluta om detta.

Detta direktiv inte får hindra en medlemsstat från att bibehålla eller anta bestämmelser i avsikt att försäkra sig om ett mera omfattande skydd för konsumenter, näringsidkare och den stora allmänheten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Avsikten med detta direktiv är att skydda konsumenterna, dem som bedriver närings- eller affärsverksamhet eller som utövar

hantverk eller ett fritt yrke och den stora allmänheten mot vilseledande reklam och de otillbörliga följderna av denna.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

1. *reklam*: varje form av framställning i samband med närings- eller affärsverksamhet, hantverk eller yrkesutövning för att främja tillhandahållandet av varor eller tjänster, däribland fast egendom, rättigheter och skyldigheter,
2. *vilseledande reklam*: all reklam som på något sätt, däribland genom sin presentation, vilseleder eller sannolikt kommer att vilseleda de personer den riktar sig till eller dem som nås av den, och som genom sin vilseledande karaktär sannolikt kommer att påverka deras ekonomiska beteende, eller som av dessa skäl skadar eller sannolikt kommer att skada en konkurrent,
3. *person*: varje fysisk eller juridisk person.

Artikel 3

När man skall avgöra om viss reklam är vilseledande skall hänsyn tas till alla inslagen i reklamen och särskilt till sådan information som reklamen innehåller om följande:

- a) De utmärkande egenskaperna för varor eller tjänster, som t.ex. tillgänglighet, beskaffenhet, utförande, sammansättning, tillverkningsmetod och tillverknings- eller leveransdatum, ändamålsenlighet, användningsområden, kvantitet, specifikation, geografiskt eller kommersiellt ursprung eller det resultat man kan förvänta sig av användningen, eller resultat från provningar och undersökningar som utförts på varorna eller tjänsterna ifråga.
- b) Priset eller hur priset beräknas och leveransvillkoren för varorna eller utförandet av tjänsterna ifråga.
- c) Annonsörens status, hans näringskännetecken och rättigheter, t.ex. hans identitet och finansiella tillgångar, hans meriter och de industriella, kommersiella eller immateriella rättigheter som han innehar, eller de priser och belöningar som han tilldelats.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall i konsumenternas liksom även i konkurrenternas och den stora allmänhetens intresse säkerställa att det finns lämpliga och effektiva metoder för kontroll av vilseledande reklam.

Sådana metoder skall innefatta rättsliga bestämmelser enligt vilka personer eller organisationer, som enligt den nationella lagstiftningen anses ha ett rättmätigt intresse av att vilseledande reklam förbjuds, kan

- a) vidta rättsliga åtgärder mot sådan reklam, eller
- b) anmäla sådan reklam till en förvaltningsmyndighet som är behörig antingen att besluta i klagomål eller att inleda lämpliga rättsliga förfaranden.

Det skall ankomma på varje enskild medlemsstat att avgöra vilken av dessa möjligheter som skall tillämpas, och om domstolarna och förvaltningsmyndigheterna skall få rätt att kräva att andra etablerade medel först skall tillgripas för att behandla klagomålet, däribland de som nämns i artikel 5.

2. Genom de bestämmelser som anges i punkt 1 skall medlemsstaterna i de fall de anser sådana åtgärder nödvändiga med hänsyn till alla inblandades och särskilt det allmännas intressen ge domstolarna eller förvaltningsmyndigheterna befogenheter

- att besluta att den vilseledande reklamen skall upphöra, eller att besluta om lämpligt rättsligt förfarande för att få fram ett sådant beslut, eller
- om den vilseledande reklamen ännu inte publicerats men publiceringen är nära förestående, att besluta om förbud mot sådan publicering, eller inleda ett lämpligt rättsligt förfarande för att få fram ett sådant beslut.

Sådana åtgärder kan vidtas även om det inte finns bevis för faktisk förlust eller skada eller för uppsåt eller vårdslöshet från annonsörens sida.

Medlemsstaterna skall också ombesörja att de åtgärder som avses i första stycket, vidtas skyndsamt

- antingen med tillfällig verkan, eller
- med slutgiltig verkan,

varvid varje enskild medlemsstat har att avgöra vilket av de två alternativen som skall väljas.

Med hänsyn till att de fortsatta följdverkningarna av vilseledande reklam, som skall upphöra enligt ett slutgiltigt beslut, kan medlemsstaterna vidare tilldela domstolarna och förvaltningsmyndigheterna befogenhet

- att kräva hel eller delvis publicering av detta beslut och i sådan form de bedömer lämplig,
- att dessutom kräva publicering av beriktigande.

3. I fråga om förvaltningsmyndigheterna som avses i punkt 1 gäller följande:

- a) De måste vara så sammansatta att det inte finns anledning att tvivla på deras opartiskhet.
- b) De måste, när de behandlar ett klagomål, få full befogenhet att övervaka och genomdriva att deras beslut efterlevs.
- c) De måste som regel motivera sina beslut.

När de befogenheter som anges i punkt 2 utövas uteslutande av en förvaltningsmyndighet, skall skälen till besluten alltid anges. Vidare måste det i detta fall fastställas ett förfarande så att varje otillbörlig eller oskäligen myndighetsutövning eller underlåtenhet att utöva dessa befogenheter kan bli föremål för rättslig prövning.

Artikel 5

Detta direktiv utesluter inte en frivillig kontroll av vilseledande reklam genom självreglerande organ, och inte heller att sådana organ anlitas av de personer och organisationer som avses i artikel 4, om sådana organs förfarande är tillgängligt utöver det rättsliga eller förvaltningsförfarande som omfattas av den artikeln.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall tilldela domstolarna eller förvaltningsmyndigheterna befogenheter som i domstolsförfarandet eller förvaltningsförfarandet enligt artikel 4 ger dem följande befogenheter:

- a) Att kräva av annonsören att han lägger fram bevis för riktigheten av de faktiska påståenden han framför i sin reklam. Detta under förutsättning att ett sådant krav förefaller lämpligt på grund av omständigheterna i det särskilda fallet däribland de rättmätiga intressena hos annonsören och varje annan part i förfarandet.
- b) Att betrakta de faktiska påståendena som oriktiga, om bevisen som begärs in enligt a inte läggs fram eller bedöms otillräckliga av domstolen eller förvaltningsmyndigheten.

Artikel 7

Detta direktiv skall inte hindra medlemsstaterna från att bibehålla eller anta bestämmelser som avser att tillförsäkra konsumenterna, näringsidkarna och den stora allmänheten ett mera omfattande skydd.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 oktober 1986 och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till alla bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 10 september 1984.

På rådets vägnar

P. O'TOOLE

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 20 december 1985

för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler

(85/577/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är vanligt förekommande i medlemsstaterna att en näringsidkare och en konsument ingår ett avtal eller en ensidig överenskommelse utanför näringsidkarens fasta affärslokaler. De lagar som reglerar sådana avtal och överenskommelser skiljer sig åt i de olika medlemsstaterna.

Alla sådana skillnader kan ha direkt betydelse för hur den gemensamma marknaden fungerar. Man måste därför närma lagarna till varandra på detta område.

Europeiska ekonomiska gemenskapens preliminära konsumentpolitiska program⁴ enligt punkt 24 och 25 föreskriver bl.a. att lämpliga åtgärder skall vidtas för att skydda konsumenterna mot otillbörliga affärsmetoder vid hemförsäljning. I Europeiska ekonomiska gemenskapens andra konsumentpolitiska program⁵ har bestämts att de åtgärder och prioriteringar som angivits i det preliminära programmet skall fullföljas.

Det som särskilt kännetecknar de avtal som ingås utanför näringsidkarens fasta affärslokaler är att det i regel är näringsidkaren som inleder avtalsförhandlingarna, något som konsumenten inte är förberedd på eller som han inte väntat sig.

Konsumenten kan ofta inte jämföra kvaliteten och priset på erbjudandet med andra erbjudanden. Detta överraskningsmoment föreligger i allmänhet inte bara vid avtal som ingås vid hemförsäljning utan också vid andra former av avtal som ingås med en näringsidkare utanför dennes fasta affärslokaler.

Konsumenten bör ges rätt att säga upp avtalet inom en period av minst sju dagar för att kunna bedöma de skyldigheter som uppstår enligt avtalet.

Lämpliga åtgärder bör vidtas för att säkerställa att konsumenten har fått skriftlig information om denna period för eftertanke.

Medlemsstaternas frihet att bibehålla eller införa totalt eller partiellt förbud mot att avtal sluts utanför fasta affärslokaler får inte påverkas i den mån de anser detta vara i konsumenternas intresse.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv skall gälla för avtal där en näringsidkare tillhandahåller en konsument varor eller tjänster, när besöket inte äger rum på konsumentens uttryckliga begäran. Direktivet omfattar avtal som ingås

— under en utflykt organiserad av näringsidkaren utanför dennes fasta affärslokaler, eller

— under ett besök som näringsidkaren avlägger

- i) i konsumentens eller i någon annan konsuments hem;
- ii) på konsumentens arbetsplats.

2. Detta direktiv skall också gälla avtal om andra varor eller tjänster än dem för vilka konsumenten begärde näringsidkarens besök, förutsatt att konsumenten, när han bad om ett besök, inte visste eller rimligtvis inte kunde ha vetat att erbjudande att köpa dessa andra varor eller tjänster utgjorde del av näringsidkarens affärsmässiga eller yrkesmässiga verksamhet.

3. Detta direktiv skall också gälla avtal som ingåtts av konsumenten under förhållanden liknande dem som beskrivs

¹ EGT nr C 22, 29.1.1977, s. 6; EGT nr C 127, 1.6.1978, s. 6.

² EGT nr C 241, 10.10.1977, s. 26.

³ EGT nr C 180, 18.7.1977, s. 39.

⁴ EGT nr C 92, 25.4.1975, s. 2.

⁵ EGT nr C 133, 3.6.1981, s. 1.

i punkt 1 eller 2, även om konsumenten inte har varit bunden av anbudet innan det antagits av näringsidkaren.

4. Detta direktiv skall också gälla avtalsenliga anbud avgivna av konsumenten under förhållanden liknande dem som beskrivs i punkt 1 eller 2, där konsumenten är bunden av sitt anbud.

Artikel 2

I detta direktiv avses med:

konsument en fysisk person som, i de transaktioner som täcks av detta direktiv, uppträder med avsikter, som kan anses ligga utanför hans näringsverksamhet eller yrkesområde;

näringsidkare en fysisk eller juridisk person som för transaktionen ifråga uppträder i sin affärs- eller yrkesmässiga roll, och varje person som handlar i näringsidkarens namn eller på hans vägnar.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna kan besluta att detta direktiv skall gälla endast för avtal där den betalning som skall erläggas av konsumenten överskrider ett visst angivet belopp. Detta belopp får inte överstiga 60 ecu.

Rådet skall på förslag från kommissionen se över och om nödvändigt revidera detta belopp. Översynen skall första gången göras inom fyra år efter anmälan av direktivet och därefter vartannat år. Hänsyn skall tas till den ekonomiska och monetära utvecklingen inom gemenskapen.

2. Detta direktiv skall inte gälla:

a) Avtal om uppförande, försäljning eller hyra av fast egendom eller avtal om andra rättigheter som rör fast egendom.

Avtal om tillhandahållande av varor och om deras infogande i fast egendom eller avtal om reparation av fast egendom skall falla inom detta direktivs tillämpningsområde.

b) Avtal om tillhandahållande av matvaror eller drycker eller andra dagligvaror för hushållet, som tillhandahålls genom regelbunden utkörning.

c) Avtal om leverans av varor eller tjänster under förutsättning att följande tre villkor är uppfyllda:

i) Avtalet har träffats på grundval av en näringsidkarens katalog som konsumenten haft ordentliga möjligheter att studera utan att näringsidkarens ombud varit närvarande.

ii) Avsikten är att det skall ske en fortlöpande kontakt mellan näringsidkarens ombud och konsumenten i samband med denna eller varje senare transaktion.

iii) Både katalogen och avtalet informerar konsumenten klart och tydligt om hans rätt att returnera varor till leverantören inom en period av minst sju dagar från mottagandet eller på annat sätt säga upp avtalet inom denna period utan skyldighet av något annat slag än att ta skälig vård om varorna.

d) Försäkringsavtal.

e) Värdepappersavtal.

3. Medlemsstaterna kan utan hinder av artikel 1.2 avstå från att tillämpa detta direktiv på avtal där konsumenterna anmodat näringsidkaren att avlägga besök, om tillhandahållandet av varor eller tjänster har ett direkt samband med hans begäran.

Artikel 4

När det gäller transaktioner som omfattas av artikel 1 skall näringsidkare skriftligen informera konsumenterna om deras rätt att häva avtalet inom den period som föreskrivs i artikel 5 samt om namn och adress till den gentemot vilken denna rätt kan utövas.

Sådan information skall vara daterad och innehålla sådana detaljerade upplysningar som gör det möjligt att identifiera kontraktet. Den skall överlämnas till konsumenten:

a) för fall som anges i artikel 1.1: när avtalet ingås,

b) för fall som anges i artikel 1.2: senast när avtalet ingås,

c) för fall som anges i artikel 1.3 och 1.4: när konsumenten lämnar sitt anbud.

Medlemsstaterna skall se till att deras nationella lagstiftning innehåller lämpliga bestämmelser som skyddar konsumenten i de fall sådan information som anges i denna artikel saknas.

Artikel 5

1. Konsumenten skall ha rätt att avsäga sig rättsverkningarna av sitt åtagande genom att skicka ett meddelande inom minst sju dagar från det han mottagit informationen enligt artikel 4. Ett sådant förfarande skall föreskrivas i den nationella lagstiftningen. Det räcker om meddelandet avsänds före utgången av en sådan period.

2. Att lämna ett sådant meddelande skall ha den verkan att konsumenten befrias från alla förpliktelser enligt det uppsagda avtalet.

Artikel 6

Konsumenten kan inte avstå från de rättigheter han tilldelas genom detta direktiv.

Artikel 7

Om konsumenten använder sig av sin rätt att säga upp avtalet, skall de rättsliga verkningarna av en sådan uppsägning regleras genom nationell lagstiftning, särskilt beträffande återbetalning för de levererade varorna eller för utförda tjänster och beträffande återlämning av de mottagna varorna.

Artikel 8

Detta direktiv skall inte hindra medlemsstaterna från att anta eller bibehålla fördelaktigare föreskrifter till skydd för konsumenterna på det område som faller under direktivet.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan¹ och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall se till att till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 december 1985.

På rådets vägnar

R. KRIEPS

Ordförande

---

¹ Direktivet har anmälts till medlemsstaterna den 23 december 1985.

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 december 1986

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter

(87/102/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det finns stora skillnader i medlemsstaternas lagstiftning ifråga om konsumentkrediter.

Dessa skillnader i lagstiftningen kan leda till en snedvridning av konkurrensen mellan kreditgivare inom den gemensamma marknaden.

Dessa skillnader i lagstiftningen begränsar konsumentens möjligheter att få kredit i andra medlemsländer. De påverkar den efterfrågade kreditens storlek och typ och även förvärvet av varor och tjänster.

Dessa skillnader har som följd att påverka den fria rörligheten för sådana varor och tjänster som konsumenterna kan skaffa sig på kredit. De påverkar därmed direkt den gemensamma marknadens funktion.

Mot bakgrund av den växande omfattningen av krediter som beviljas konsumenterna i gemenskapen skulle inrättandet av en gemensam marknad för konsumentkrediter i lika grad gynna konsumenterna, kreditgivarna, producenterna, grossisterna och detaljister samt dem som tillhandahåller tjänster.

Europeiska gemenskapens olika konsumentpolitiska program⁴ föreskriver bl. a. att konsumenten skall skyddas mot oskäligen kreditvillkor och att en harmonisering av de allmänna villkoren för konsumentkredit skall prioriteras.

Skillnader i lagstiftning och praxis leder till att konsumentskyddet på konsumentkreditområdet i de olika medlemsstaterna inte blir enhetligt.

Under de senaste åren har många ändringar skett i de kreditformer som erbjuds till och används av konsumenterna. Nya former av konsumentkrediter har vuxit fram och fortsätter att utvecklas.

Konsumenten bör få god information om villkor och kostnader för krediten samt om sina skyldigheter. Denna information bör bl. a. innehålla uppgift om den effektiva räntan för krediten eller, om detta inte är möjligt, den sammanlagda kreditkostnaden för konsumenten. I avvaktan på att gemenskapen fattar beslut om en eller flera metoder som skall användas för beräkning av den effektiva räntan, bör medlemsstaterna kunna behålla nuvarande metoder eller praxis för uträkning av denna ränta. Om sådana metoder saknas, bör bestämmelser införas om hur konsumenten skall få information om den sammanlagda kreditkostnaden.

Kreditvillkoren kan vara ofördelaktiga för konsumenten. Bättre konsumentskydd kan uppnås genom att vissa krav uppställs som skall gälla alla former av kredit.

Vissa kreditavtal och typer av transaktioner bör på grund av sin speciella karaktär helt eller delvis undantas från detta direktivs tillämpning.

Det bör vara möjligt för medlemsstaterna att i samråd med kommissionen från direktivet undanta vissa former av kredit av icke kommersiell natur, som beviljats på särskilda villkor.

Den praxis som finns i vissa medlemsstater i fråga om bestyrkta handlingar upprättade inför en notarius publicus eller domare är sådan att det för sådana handlingar blir onödigt att tillämpa vissa bestämmelser i detta direktiv. Det bör därför vara möjligt för medlemsstaterna att undanta sådana handlingar från dessa bestämmelser.

¹ EGT nr C 80, 27.3.1979, s. 4 och

EGT nr C 183, 10.7.1984, s. 4.

² EGT nr C 242, 12.9.1983, s. 22.

³ EGT nr C 113, 7.5.1980, s. 22.

⁴ EGT nr C 92, 25.4.1975, s. 1 och

EGT nr C 133, 3.6.1981, s. 1.

Kreditavtal gällande mycket höga belopp tenderar att avvika från de vanliga konsumentkreditavtalen. Tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv på avtal gällande mycket små belopp skulle kunna skapa onödiga administrativa bördor både för konsumenter och kreditgivare. Kreditavtal över eller under vissa specificerade gränsvärden bör därför undantas från direktivet.

Om information ges om kreditkostnaden i annonser o. dyl. och i kreditgivarens eller kreditförmedlarens affärslokaler kan detta göra det lättare för konsumenten att jämföra olika erbjudanden.

Konsumentskyddet förbättras ytterligare om kreditavtal ingås skriftligt och innehåller viss minimiinformation om kontraktsvillkoren.

I de fall kredit beviljas vid förvärv av varor, bör medlemsstaterna fastställa på vilka villkor varorna får återtas, särskilt om konsumenten inte har givit sitt samtycke. Vid ett återtagande bör avräkningen mellan parterna utföras på ett sådant sätt att den säkerställer att återtagandet inte medför någon otillbörlig vinst.

Konsumenten bör tillåtas betala sin skuld före förfallodagen. Konsumenten bör då ha rätt till rimligt avdrag på den sammanlagda kreditkostnaden.

Den rättsliga överlåtelsen av kreditgivarens rättigheter enligt kreditavtalet får inte försvaga konsumentens ställning.

De medlemsstater som tillåter konsumenter att använda sig av växlar, löpande skuldebrev eller checkar i samband med kreditavtal, bör säkerställa att konsumenten är skyddad på lämpligt sätt när han använder sig av sådana betalningsinstrument.

Beträffande varor och tjänster som konsumenten har ingått avtal om att förvärva på kredit bör konsumenten, åtminstone under de förutsättningar som anges nedan, ha vissa rättigheter gentemot kreditgivaren utöver sedvanliga rättigheter gentemot denne och gentemot leverantören av varorna eller tjänsterna. De omständigheter som anges ovan gäller de fall där kreditgivaren och leverantören av varor eller tjänster har ett tidigare avtal enligt vilket kredit görs tillgänglig enbart av den kreditgivaren till den leverantörens kunder i avsikt att göra det möjligt för konsumenten att förvärva varor eller tjänster från den leverantören.

Ecu definieras i rådets förordning (EEG) 3180/78¹ i dess lydelse enligt förordning (EEG) 2626/84². Det bör stå medlemsstaterna fritt att i begränsad omfattning avrunda de belopp i nationell valuta som blir resultatet av omvandlingen av belopp enligt detta direktiv, uttryckta i ecu. Beloppen i detta direktiv bör omprövas med jämna mellanrum med hänsyn till den ekonomiska och monetära utvecklingen inom gemenskapen och vid behov revideras.

Lämpliga åtgärder bör vidtas av medlemsstaterna för att auktorisera personer som erbjuder kredit eller erbjuder sig att förmedla kreditavtal, eller för att kontrollera eller övervaka den verksamhet som bedrivs av den som beviljar eller förmedlar kredit, eller för att göra det möjligt för konsumenter att klaga på kreditavtal eller kreditvillkor.

Kreditavtal bör inte till nackdel för konsumenten avvika från de bestämmelser som antagits i kraft av detta direktiv eller som motsvarar direktivets bestämmelser. Dessa bestämmelser får inte kringgås till följd av det sätt på vilket kreditavtal formuleras.

Då detta direktiv förutsätter en viss grad av tillnämning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande konsumentkrediter samt en viss nivå på konsumentskyddet, bör medlemsstaterna inte vara förhindrade att bibehålla eller besluta om strängare regler för att skydda konsumenten. Dock skall vederbörlig hänsyn tas till medlemsstaternas skyldigheter enligt fördraget.

Kommissionen skall senast den 1 januari 1995 framlägga en rapport till rådet om hur direktivet tillämpas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv gäller kreditavtal.

2. I detta direktiv avses med:

- a) *Konsument*: en fysisk person som, i de transaktioner som täcks av detta direktiv, uppträder med avsikter som kan anses ligga utanför hans näringsverksamhet eller yrkesområde.
- b) *Kreditgivare*: en fysisk eller juridisk person, eller en grupp personer, som lämnar kredit inom sin näringsverksamhet, sin affärsverksamhet eller sitt yrke.
- c) *Kreditavtal*: ett avtal genom vilket en kreditgivare lämnar eller lovar lämna en konsument en kredit i form av betalningsanslående, ett penninglån eller någon annan liknande ekonomisk uppgörelse.

Avtal där kreditgivaren fortlöpande tillhandahåller en tjänst eller en nyttighet och konsumenten så länge de tillhandahålls har rätt att betala i poster, betraktas inte som kreditavtal i detta direktivs mening.

- d) *Konsumentens sammanlagda kreditkostnad*: samtliga kostnader för krediten, inklusive ränta och andra avgifter som har direkt samband med kreditavtalet och som fastställts i enlighet med de bestämmelser eller den praxis som redan finns i medlemsstaterna eller som skall införas av dem.

¹ EGT nr L 379, 30.12.1978, s. 1.

² EGT nr L 247, 16.9.1984, s. 1.

- e) *Effektiv ränta*: konsumentens sammanlagda kreditkostnad, uttryckt i procent per år av den beviljade krediten och beräknad enligt de metoder som tillämpas i medlemsstaterna.

Artikel 2

1. Detta direktiv skall inte gälla för:
  - a) kreditavtal eller avtal som utlovar kredit:
    - som är avsedda att användas huvudsakligen för att förvärva eller behålla äganderätten till mark eller till en befintlig eller projekterad byggnad;
    - som är avsedda att användas för att renovera eller förbättra en byggnad,
  - b) hyresavtal, utom när dessa föreskriver att äganderätten slutligen skall övergå till den som hyr,
  - c) kredit som lämnas eller tillhandahålls utan ränta eller annan avgift,
  - d) kreditavtal där ingen ränta utgår, förutsatt att konsumenten går med på att betala tillbaka krediten genom en enda betalning,
  - e) kredit i form av uttag på löpande kredit som beviljats av en kreditinrättning eller ett finansinstitut och som inte är en kontokortskredit;

dock skall bestämmelserna i artikel 6 gälla för dessa krediter,
  - f) kreditavtal som gäller summor mindre än 200 ecu eller mer än 20.000 ecu,
  - g) kreditavtal där konsumenten åläggs betala tillbaka krediten:
    - antingen inom en period som inte överstiger tre månader,
    - eller genom högst fyra delbetalningar inom en period som inte överstiger 12 månader.

2. Från tillämpningen av detta direktiv kan en medlemsstat, efter samråd med kommissionen, undanta vissa former av kredit som uppfyller följande villkor:

— De beviljas till en ränta som är lägre än marknadsräntan.

— De erbjuds inte generellt till allmänheten.

3. Bestämmelserna i artikel 4 och artikel 6 – 12 skall inte gälla kreditavtal eller avtal som utlovar kredit mot säkerhet i fast egendom, i den mån sådana avtal inte redan undantagits från direktivet under punkt 1 a i denna artikel.

4. Från bestämmelserna i artikel 6 – 12 kan medlemsstaterna undanta kreditavtal i form av en bestyrkt handling som undertecknats inför en notarius publicus eller en domare.

Artikel 3

Utöver bestämmelserna i rådets direktiv 84/450/EEG av den 10 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar

och andra författningar om vilseledande reklam¹ och de regler och principer som är tillämpliga på otillbörlig reklam, gäller att alla annonser eller andra erbjudanden som finns uppsatta i en affärslokal i vilka en fysisk eller juridisk person erbjuder kredit eller erbjuder sig förmedla ett kreditavtal och där en viss ränta eller annat belopp för kreditkostnaden finns angiven, också skall innehålla uppgift om den effektiva räntan, illustrerad med hjälp av ett representativt exempel om något annat sätt inte är praktiskt möjligt.

Artikel 4

1. Kreditavtal skall ingås skriftligt. Konsumenten skall få en kopia av det skriftliga avtalet.

2. Det skriftliga avtalet skall innehålla:

- a) Uppgift om den effektiva räntan.
- b) Uppgift om de villkor enligt vilka den effektiva räntan får ändras.

I de fall det inte är möjligt att ange den effektiva räntan skall konsumenten få lämplig information om denna i det skriftliga avtalet. Denna information skall minst omfatta den information som föreskrivs i artikel 6.1, andra strecksatsen.

3. Det skriftliga avtalet skall vidare innehålla kontraktets övriga grundläggande avtalsvillkor.

Som exempel innehåller bilagan till detta direktiv en förteckning över villkor som medlemsstaterna får kräva skall ingå i det skriftliga avtalet på grund av deras väsentliga karaktär.

Artikel 5

De medlemsstater, som vid tidpunkten för anmälan av detta direktiv, inte kräver att den effektiva räntan skall redovisas eller som inte har en fastställd metod för hur den skall beräknas, skall i avvaktan på beslut om införandet inom gemenskapen av en metod eller metoder för gemenskapen att beräkna den effektiva räntan, trots vad som sägs i artikel 3 och 4.2, i stället kräva att konsumentens totalkostnad för krediten anges.

Artikel 6

1. Trots undantaget i artikel 2.1 e, skall en konsument som ingått ett avtal med ett kreditinstitut eller finansinstitut om kredit i form av uttag på löpande kredit som inte är av kontokortskredit, vid tiden för avtalets ingående eller dessförinnan informeras:

— om en eventuell kreditgräns,

— om den årliga räntan och de avgifter som utgår från den tidpunkt avtalet ingås och förutsättningarna för en ändring av dessa,

— om förutsättningar för en uppsägning av avtalet.

¹ EGT nr L 250, 19.9.1984, s. 17.

Denna information skall bekräftas skriftligt.

2. Konsumenten skall dessutom under avtalsperioden underlättas om alla ändringar i den årliga räntan eller tillämpliga avgifter vid den tidpunkt då ändringen inträffar. Sådan information kan lämnas i ett saldobesked eller på något annat för medlemsstaterna godtagbart sätt.

3. De medlemsstater som tyst godtar övertrasseringar skall försäkra sig om att konsumenten informeras om den årliga räntan och de avgifter som tas ut och om varje förändring av dessa i de fall övertrasseringen sträcker sig över mer än tre månader.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall fastställa de villkor under vilka varor kan återtas i de fall kredit lämnas för förvärv av varorna, särskilt om konsumenten inte lämnat sitt medgivande. Medlemsstaterna skall vidare svara för att avräkningen mellan parterna, om kreditgivaren återtar varan, görs på ett sådant sätt att återtagandet av varan inte innebär någon otillbörlig vinst.

Artikel 8

Konsumenten skall ha rätt att betala sin skuld enligt ett kreditavtal innan den överenskomna avtalstiden löpt ut. Enligt de regler som fastställts av medlemsstaterna skall konsumenten i detta fall ha rätt till rimlig nedsättning av den sammanlagda kostnaden för krediten.

Artikel 9

Om kreditgivarens rättigheter enligt ett kreditavtal övergår till en tredje person skall konsumenten ha rätt att göra samma invändningar mot denna tredje person som gentemot den ursprungliga kreditgivaren, inklusive invändning om kvitning när en sådan är tillåten i medlemsstaten ifråga.

Artikel 10

De medlemsstater som i samband med ett kreditavtal tillåter konsumenten:

- att fullgöra betalningar med hjälp av växlar inklusive löpande skuldebrev,
- att lämna säkerhet i form av växlar inklusive löpande skuldebrev och checkar,

skall säkerställa att konsumenten är skyddad på lämpligt sätt när han använder sig av dessa betalningsinstrument.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att förekomsten av ett kreditavtal inte på något sätt får påverka konsumentens rättigheter gentemot en leverantör av varor eller tjänster som

inköpts med hjälp av ett sådant avtal i de fall då varorna eller tjänsterna inte tillhandahålls eller inte är i avtalat skick.

2. När:

- konsumenten för att köpa en vara eller få en tjänst utförd ingår ett kreditavtal med en annan person än leverantören, och
- kreditgivaren och leverantören av varan eller tjänsten har ett tidigare avtal enligt vilket kredit lämnas enbart av den kreditgivaren till den leverantörens kunder för förvärv av varor eller tjänster från den leverantören, och
- den konsument som avses i a ovan får sin kredit enligt ett sådant tidigare avtal, och
- varan eller tjänsten som omfattas av kreditavtalet inte levereras eller levereras endast till en del eller inte överensstämmer med leveransavtalet, och
- konsumenten har sökt få rättelse gentemot leverantören men har misslyckats med att få den gottgörelse han är berättigad till,

skall konsumenten ha rätt att göra påföljder gällande gentemot kreditgivaren. Medlemsstaterna skall avgöra i vilken omfattning och under vilka villkor denna rättighet skall kunna utövas.

3. Punkt 2 skall inte tillämpas på enskilda transaktioner som avser ett belopp som understiger motsvarigheten till 200 ecu.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall:

- säkerställa att fysiska och juridiska personer som erbjuder kredit eller erbjuder sig förmedla kreditavtal skall vara skyldiga att skaffa sig myndigheternas tillstånd härtill, antingen för detta särskilda ändamål eller som leverantörer av varor och tjänster; eller
- säkerställa att den verksamhet som bedrivs av personer som beviljar kredit eller godkänner sådan skall vara underkastad kontroll eller övervakning av en institution eller myndighet; eller
- främja att lämpliga organ inrättas för att ta emot klagomål som rör kreditavtal eller kreditvillkor och lämna information eller ge konsumenterna råd i hithörande frågor.

2. Medlemsstaterna får bestämma att den auktorisation som avses i punkt 1 a inte skall krävas när de fysiska och juridiska personer som erbjuder sig ingå eller ombesörja ett kreditavtal motsvarar definitionen i artikel 1 av rådets första direktiv av den 12 december 1977 om samordningen av lagar och andra författningar om starta och driva kreditinstitut¹ och som är auktoriserade enligt bestämmelserna i direktivet.

¹ EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30.

När personer, som lämnar kredit eller ombesörjer att kredit lämnas, har auktoriserats både för detta särskilda ändamål enligt bestämmelserna i punkt 1 a och även enligt bestämmelserna i det ovannämnda direktivet, men den sistnämnda auktorisationen därefter har återkallats, skall den behöriga myndighet som har ansvaret för utfärdandet av den särskilda auktorisationen att bevilja kredit enligt punkt 1 a underrättas om återkallandet. Myndigheten i fråga skall då besluta om de berörda fysiska eller juridiska personerna får fortsätta att bevilja kredit eller förmedla kredit, eller om den särskilda auktorisationen som beviljats under punkt 1 a skall återkallas.

Artikel 13

1. I detta direktiv avses med ecu den som definieras i förordning (EEG) nr 3180/78 i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 2626/84. Motsvarigheten i nationell valuta skall första gången detta görs beräknas enligt den växelkurs som gäller den dag detta direktiv antas.

Medlemsstaterna får runda av de belopp i nationell valuta som framräknas genom omvandling av beloppen i ecu, förutsatt att en sådan avrundning inte överstiger 10 ecu.

2. Vart femte år, och första gången 1995, skall rådet på förslag av kommissionen se över och vid behov revidera beloppen i detta direktiv. Därvid skall hänsyn tas till den ekonomiska och monetära utvecklingen inom gemenskapen.

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att kreditavtal inte avviker till konsumentens nackdel från de bestämmelser i nationell lagstiftning som införts för att följa detta direktiv eller som motsvarar direktivet.

2. Vidare skall medlemsstaterna säkerställa att de bestämmelser de antar för att genomföra detta direktiv inte kringgås som en följd av det sätt på vilket avtal formuleras, särskilt genom metoden att dela upp kreditbeloppet på flera avtal.

Artikel 15

Detta direktiv skall inte hindra medlemsstaterna från att behålla eller anta strängare bestämmelser för att skydda konsumenterna i överensstämmelse med deras förpliktelser enligt fördraget.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1990 och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 17

Kommissionen skall senast den 1 januari 1995 inge en rapport om tillämpningen av detta direktiv till rådet.

Artikel 18

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 december 1986.

På rådets vägnar

G. SHAW

Ordförande

*BILAGA***FÖRTECKNING ÖVER VILLKOR I ARTIKEL 4.3**

- 1. Kreditavtal för att finansiera leverans av vissa speciella varor eller tjänster:**
    - (i) en beskrivning av de varor eller tjänster som omfattas av avtalet,
    - (ii) kontantpriset och det pris som skall betalas enligt avtalet,
    - (iii) storleken av eventuell kontantinsats, antalet delbetalningar och deras storlek samt deras förfalldatum eller, om något av detta inte är känt när avtalet ingås, hur man fastställer dessa,
    - (iv) uppgift om att konsumenten enligt artikel 8 skall ha rätt till nedsättning om han betalar tillbaka tidigare än avtalat,
    - (v) vem som äger varorna (om äganderätten inte omedelbart övergår till konsumenten) och på vilka villkor konsumenten blir ägare till dem,
    - (vi) beskrivning av eventuell begärd säkerhet,
    - (vii) eventuell ångerperiod,
    - (viii) uppgift om eventuella erforderliga försäkringar och, om valet av försäkringsbolag inte har överlämnats till konsumenten, uppgift om kostnaden.
  - 2. Kreditavtal med användande av kontokort:**
    - (i) eventuellt kreditbelopp,
    - (ii) villkoren för återbetalning eller hur man bestämmer dem,
    - (iii) eventuell ångerperiod.
  - 3. Kreditavtal med användande av ett löpande konto som inte på annat sätt täcks av direktivet:**
    - (i) eventuellt kreditbelopp eller hur man bestämmer det,
    - (ii) villkoren för användning och återbetalning,
    - (iii) eventuell ångerperiod.
  - 4. Övriga kreditavtal som täcks av direktivet:**
    - (i) eventuellt högsta kreditbelopp,
    - (ii) uppgift om eventuell begärd säkerhet,
    - (iii) villkoren för återbetalning,
    - (iv) eventuell ångerperiod,
    - (v) uppgift om att konsumenten enligt artikel 8 skall ha rätt till nedsättning om han betalar tillbaka tidigare än avtalat.
-

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET**RÅDETS DIREKTIV**

av den 22 februari 1990

som ändrar direktiv 87/102/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter

(90/88/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹i samarbete med Europaparlamentet²med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 5 i rådsdirektiv 87/102/EEG⁴ skall det i gemenskapen införas en eller flera metoder för beräkning av den effektiva räntan för konsumentkrediter.

För att främja upprättandet av en väl fungerande inre marknad och säkerställa att konsumenterna gagnas av en hög skyddsnivå är det önskvärt att en enda metod för beräkning av den effektiva räntan används inom hela gemenskapen.

För att införa en sådan metod och enligt definitionen för konsumentens sammanlagda kreditkostnad är det önskvärt att använda en enda matematisk formel för beräkning av den effektiva räntan och att bestämma vilka kreditkostnadsposter som skall ingå vid beräkningen genom att ange de kostnader, som inte får medräknas.

Under en övergångsperiod får de medlemsstater, som före tidpunkten för anmälan av detta direktiv tillämpade lagar som tillåter användningen av en annan matematisk formel för beräkning av den effektiva räntan, fortsätta att tillämpa dessa lagar.

Innan övergångsperioden utlöper och mot bakgrund av vunna erfarenheter skall rådet på förslag från kommissionen fatta ett beslut som gör det möjligt att tillämpa en enda matematisk formel inom gemenskapen.

Det är önskvärt att i erforderlig omfattning utgå från vissa antaganden vid beräkningen av den effektiva räntan.

Då krediter mot säkerhet genom inteckning i fast egendom är av speciell natur är det önskvärt att de även fortsatt delvis undantas från detta direktiv.

Omfattningen av den information som måste delges konsumenten i det skriftliga avtalet bör utökas.

Artikel 1

Direktiv 87/102/EEG ändras härmed enligt följande:

1. I artikel 1.2 skall punkterna d och e ersättas med följande:

'd) "konsumentens sammanlagda kreditkostnad": samtliga kostnader, inklusive ränta och andra avgifter, som konsumenten måste betala för krediten.'

¹ EGT nr C 155, 14.6.1988, s. 10.² EGT nr C 96, 17.4.1989, s. 87 och EGT nr C 291, 20.11.1989, s. 50.³ EGT nr C 337, 31.12.1988, s. 1.⁴ EGT nr L 42, 12.2.1987, s. 48.

e) "effektiv ränta": konsumentens sammanlagda kreditkostnad uttryckt i procent per år av den beviljade krediten och beräknad enligt artikel 1 a'.

2. Följande artikel skall infogas:

Artikel 1a

1. a) Den effektiva räntan skall vara lika med den årsränta uttryckt i procent som motsvarar det samlade nuvärdet av alla nuvarande och framtida åtaganden (kreditbelopp, avbetalningar, avgifter) som överenskommit mellan kreditgivare och kredittagare. Den skall beräknas i enlighet med den matematiska formel som finns angiven i artikel 1 a.

b) Som illustration finns fyra exempel på beräkningsmetoden i bilaga 3.

2. För beräkning av den effektiva räntan, skall "konsumentens sammanlagda kreditkostnad" enligt definitionen i artikel 1.2 d bestämmas med undantag för följande avgifter:

i) avgifter som kredittagaren skall betala på grund av att han inte fullgjort de åtaganden som anges i kreditavtalet,

ii) andra kostnader än kontantpriset som konsumenten är skyldig betala när han köper en vara eller en tjänst, vare sig transaktionen betalas kontant eller sker på kredit,

iii) kostnader för överförande av betalningar och kostnader för att hålla ett konto avsett för återbetalning av krediten samt betalning av ränta och andra avgifter, utom när konsumenten inte har rimlig valfrihet i detta hänseende och när sådana avgifter är onormalt höga. Denna bestämmelse skall emellertid inte gälla kostnader för indrivning av sådana återbetalningar eller avgifter, vare sig de görs kontant eller på annat sätt,

iv) medlemsavgifter till föreningar eller organisationer som hänför sig till avtal utanför kreditavtalet, även om sådana medlemsavgifter påverkar villkoren för krediten.

v) avgifter för försäkringar eller garantier. Däremot ingår de avgifter som i händelse av konsumentens död, invaliditet, sjukdom eller arbetslöshet är avsedda att säkerställa betalning till kreditgivaren av en summa som motsvarar eller är mindre än den sammanlagda krediten jämte gällande ränta och andra avgifter och som kreditgivaren måste ta ut som villkor för att bevilja krediten.

3. a) Om kredittransaktioner som omfattas av detta direktiv är underkastade den 1 mars 1990 gällande bestämmelser i nationell lagstiftning som föreskriver en övre gräns för den effektiva räntan vid sådana transaktioner, och om det enligt dessa bestämmelser är tillåtet att inte innefatta standardomkostnader som

inte beskrivs i punkt 2, i - v vad gäller dessa gränser, får medlemsstaterna enbart ifråga om dessa transaktioner underlåta att innefatta de nämnda omkostnaderna vid beräkningen av den effektiva räntan enligt detta direktiv. En förutsättning är dock att konsumenten i de fall som omnämns i artikel 3 och i kreditavtalet informeras om beloppets storlek och att detsamma ingår i de betalningar som skall göras.

b) Medlemsstaterna får inte längre tillämpa punkt a från det datum den enda matematiska formeln för beräkning av den effektiva räntan trätt i kraft inom gemenskapen enligt bestämmelserna i punkt 5 c.

4. a) Den effektiva räntan skall beräknas vid tidpunkten när kreditavtalet ingås, utan förfång för bestämmelserna i artikel 3 rörande annonser och specialerbjudanden.

b) Vid beräkningen skall man förutsätta att kreditavtalet gäller för den överenskomna perioden och att kreditgivaren och konsumenten fullgör sina skyldigheter på överenskomna villkor och datum.

5. a) Som en övergångsåtgärd får medlemsstater, som före den 1 mars 1990 tillämpade lagbestämmelser enligt vilka en annan matematisk formel än den som anges i bilaga 2 kunde användas för att beräkna den effektiva räntan, fortsätta tillämpa denna formel inom sitt territorium under tre år från den 1 januari 1993 oaktat bestämmelserna i punkt 1 a.

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att se till att en enda matematisk formel för beräkning av den effektiva räntan tillämpas inom deras territorium.

b) Sex månader före utgången av den tidsgräns som fastställts i punkt a skall kommissionen till rådet överlämna en rapport med förslag som skall göra det möjligt att mot bakgrunden av vunna erfarenheter tillämpa en enda matematisk formel för beräkning av den effektiva räntan inom gemenskapen.

c) Rådet skall före den 1 januari 1996 fatta beslut med kvalificerad majoritet på grundval av kommissionens förslag.

6. Om kreditavtal innehåller klausuler som tillåter ändringar av räntan och av storleken eller nivån på andra avgifter som ingår i den effektiva räntan men som är omöjliga att uppskatta till belopp, skall den effektiva räntan beräknas utgående från att räntan och andra avgifter är fasta och kommer att gälla under kreditavtalets löptid.

7. Där så är nödvändigt får man förutsätta följande vid

beräkningen av den effektiva räntan:

- om avtalet inte anger någon kreditgräns, skall den beviljade krediten vara lika med det belopp som den berörda medlemsstaten fastställt. Det får dock inte överstiga en summa motsvarande 2.000 ecu;
- om ingen bestämd tidsplan är fastställd för återbetalning, eller kan härledas ur avtalsvillkoren och av sättet för återbetalning av den beviljade krediten, skall kredittiden anses vara ett år;
- om inte annat anges skall krediten göras tillgänglig och återbetalningarna göras vid den tidigaste av de tidpunkter som anges i avtalet, i de fall avtalet föreskriver mer än ett datum för återbetalning'.

3. Artikel 2.3 skall ersättas med följande:

'3. Bestämmelserna i artikel 1 a och i artiklarna 4 - 12 skall inte gälla kreditavtal eller avtal som utlovar kredit mot säkerhet i inteckning i fast egendom, i den mån dessa inte redan undantagits från direktivet under punkt 1 a.'

4. Följande punkt skall läggas till artikel 4.2 :

- 'c) uppgift om storleken och antalet samt om frekvensen eller datum för betalningar som konsumenten måste göra för att betala tillbaka krediten liksom uppgift om betalning av ränta och andra avgifter. Även det sammanlagda beloppet för dessa delbetalningar bör om möjligt anges,
- d) uppgift om de olika kostnadsposter som anges i artikel 1a 2 med undantag för kostnader som hänförs till avtalsbrott och som inte innefattades i beräkningen av den effektiva räntan men som måste betalas av konsumenten under givna förutsättningar,

jämte uppgift om vilka dessa förutsättningar är. I de fall det exakta beloppet för dessa olika poster är känt skall summan anges. Om så inte är fallet skall om möjligt anges en beräkningsgrund för denna eller en så exakt uppskattning som möjligt.'

5. Artikel 5 utgår.
6. Bilagan skall utgöra bilaga 1 och följande punkt skall läggas till punkt 1:
  - 'ix) konsumentens skyldighet att spara ett visst penningbelopp som måste placeras på ett särskilt konto'.
7. Bilaga 2 och 3 till detta direktiv skall läggas till direktiv 87/102/EEG.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992 och skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 februari 1990.

På rådets vägnar

D.J. O'MALLEY

Ordförande

BILAGA

BILAGA 2

GRUNDLÄGGANDE EKVATION SOM ANGER EKVIVALENSEN MELLAN DELS LÅNENS, DELS ÅTERBETALNINGARNAS OCH OMKOSTNADERNAS VÄRDE.

$$\sum_{K=1}^{K=m} \frac{A_K}{(1+i)^{t_K}} = \sum_{K'=1}^{K'=m'} \frac{A'_{K'}}{(1+i)^{t_{K'}}$$

Bokstävers och symbolers betydelse:

K är numret på ett lån

K' är numret på en avbetalning eller omkostnadsbetalning

A_K är storleken på lån nr K

$A'_{K'}$ är storleken på avbetalning nummer K'

$\sum$ är tecknet för en summering

m är numret på sista lånet

m' är numret på sista avbetalning eller omkostnadsbetalning

t_K är intervallet, uttryckt i år eller delar av år, mellan tidpunkten för lån nr 1 och efterföljande lån nr 2 till m

$t_{K'}$ är intervallet, uttryckt i år eller delar av år, mellan tidpunkten för lån nr 1 och tidpunkterna för återbetalningar eller omkostnadsbetalningar nr 1 till m'

i är omkostnaderna i procent som kan beräknas (genom algebra, successiva approximativa beräkningar eller ett EDB-program) när övriga delar i ekvationen är kända genom avtalet eller på annat sätt.

Anmärkningar

- De belopp, som betalas av båda parter vid olika tidpunkter, är inte nödvändigtvis lika stora och behöver inte ovillkorligen betalas med lika stora intervall.
- Begynnelsestidpunkt är tidpunkten för det första lånet.
- Intervallen mellan de vid beräkningen använda tidpunkterna anges i år eller delar av år.

BILAGA 3

NÅGRA RÄKNEEXEMPEL

Exempel nr 1

Det lånade beloppet $S = 1.000$ ecu. Det återbetalas med en engångsbetalning 1.200 ecu 18 månader, d.v.s. 1,5 år efter långivningen.

$$\text{Ekvationen blir } 1000 = \frac{1200}{(1+i)^{1,5}}$$

$$\begin{aligned} \text{eller } (1+i)^{1,5} &= 1,2 \\ 1+i &= 1,129243 \\ i &= 0,129243 \end{aligned}$$

Detta tal avrundas till 12,9 % eller 12,92 % beroende på om nationell rätt eller sedvana medger avrundning av procentsatsen med en eller två decimaler.

Exempel nr 2

Det avtalade beloppet är $S = 1.000$ ecu, men långivaren drar av 50 ecu för utredning och administrativa kostnader, så att lånet i själva verket är 950 ecu; återbetalning med 1.200 ecu sker som i första exemplet 18 månader efter långivningen.

$$\text{Ekvationen blir } 950 = \frac{1200}{(1+i)^{1,5}}$$

$$\begin{aligned} \text{eller } (1+i)^{1,5} &= \frac{1200}{950} = 1,263157... \\ 1+i &= 1,16851... \\ i &= 0,16851... \text{avrundat till } 16,9 \% \text{ eller } 16,85 \% \end{aligned}$$

Exempel nr 3

Det lånade beloppet är 1.000 ecu, att återbetalas med två belopp på 600 ecu, efter ett respektive två år.

$$\text{Ekvationen blir } 1000 = \frac{600}{1+i} + \frac{600}{(1+i)^2}$$

Den kan lösas genom algebra och ger $i = 0,1306623$, avrundat till 13,1 % eller 13,07 %.

Exempel nr 4

Det lånade beloppet är 1.000 ecu och de belopp låntagaren skall betala är:

efter tre månader (0,25 år)	272 ecu
efter sex månader (0,50 år)	272 ecu
efter tolv månader (1 år)	<u>544 ecu</u>
Summa	1.088 ecu

Ekvationen blir:

$$1000 = \frac{272}{(1+i)^{0,25}} + \frac{272}{(1+i)^{0,50}} + \frac{544}{1+i}$$

Med denna ekvation kan i beräknas genom successiva approximativa beräkningar som kan programmeras på en fickdator. Resultatet blir:

$i = 0,1321$, avrundat till 13,2 eller 13,21 %.

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juni 1987

om tillnärmingen av medlemsstaternas lagstiftning om produkter som, på grund av sina yttre egenskaper, kan förväxlas med andra produkter och härigenom utgöra en risk för konsumenternas hälsa och säkerhet

(87/357/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande, och

med beaktande av följande:

Flera medlemsstater har författningar eller andra bestämmelser som gäller vissa produkter som, på grund av sina yttre egenskaper, kan förväxlas med andra produkter och härigenom utgöra en risk för konsumenternas hälsa och säkerhet. Dessa bestämmelser är emellertid olika ifråga om innehåll, omfattning och tillämpning. I vissa medlemsstater gäller bestämmelserna alla produkter som liknar matvaror fastän de inte är det, medan bestämmelserna i andra medlemsstater gäller produkter som lätt kan förväxlas med matvaror, särskilt konfekt och sötsaker.

Denna situation skapar betydande hinder för den fria cirkulationen av varor och olika konkurrensvillkor inom gemenskapen utan att för den skull säkerställa ett effektivt konsumentskydd, särskilt vad gäller barn.

Sådana hinder för upprättandet av en väl fungerande gemensam marknad måste undanröjas och ett godtagbart skydd för konsumenterna säkerställas i enlighet med rådets resolution av den 14 april 1975, resp. den 19 maj 1981 om det första³ och det andra konsumentpolitiska handlingsprogrammet⁴ samt rådets resolutionen av den 23 juni 1986 om ny satsning på konsumentskyddsområdet⁵.

Skyddet av konsumenternas hälsa och säkerhet bör ligga på samma nivå i de olika medlemsstaterna.

Det är därför nödvändigt att förbjuda marknadsföring och import liksom produktion och export av produkter som kan

förväxlas med matvaror och därmed utgör en risk för konsumenternas hälsa och säkerhet.

Åtgärder bör vidtas så att tillsyn utförs av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna.

Farliga produkter måste återkallas från marknaden enligt de principer som uttrycks i rådsresolutionerna om konsumentskydd. Man bör se till att det blir möjligt att diskutera och pröva de åtgärder som vidtagits av medlemsstaterna för att förbjuda sådana produkter eller återkalla dem för att säkerställa en enhetlig tillämpning inom hela gemenskapen av de principer som uttrycks i detta direktiv. En sådan granskning och diskussion kan ske inom den rådgivande kommittén, som tillsatts enligt beslut 84/133/EEG⁶.

Med hänsyn till att det kan bli nödvändigt att vidga ramen för tillämpningsområdet till att omfatta andra farliga imitationer än livsmedelsimitationer och att utvärdera och ompröva de förfaranden som fastläggs i detta direktiv, skall rådet beredas möjlighet att två år efter det att direktivet genomförts i medlemsländerna besluta om en eventuell justering av dessa bestämmelser på grundval av en rapport från kommissionen om de vunna erfarenheterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv avser de produkter som definieras i punkt 2 och som, genom att de kan förväxlas med andra produkter, utgör en risk för konsumenternas hälsa och säkerhet.

2. De produkter som omnämns i punkt 1 är sådana som, trots att de inte är matvaror, har en form, lukt, färg, utseende, förpackning, märkning, volym eller storlek som är sådan att det är sannolikt att konsumenterna, särskilt barn, kommer att förväxla dem med matvaror och som en följd härav placera dem i munnen eller suga på dem eller svälja eller inandas dem, vilket kan vara farligt och orsaka t.ex. kvävning, förgiftning eller perforation eller stopp i matsmältningsapparaten.

¹ EGT nr C 156, 15.6.1987.

² EGT nr C 150, 9.6.1987, s. 1.

³ EGT nr C 92, 25.4.1975, s. 1.

⁴ EGT nr C 133, 3.6.1981, s. 1.

⁵ EGT nr C 167, 5.7.1986, s. 1.

⁶ EGT nr L 70, 13.3.1984, s. 16.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att förbjuda marknadsföring, import och antingen tillverkning eller export av de produkter som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall i synnerhet försäkra sig om att produkter på marknaden kontrolleras för att fastställa att ingen produkt som faller inom ramen för detta direktiv marknadsförs. De skall också vidta alla nödvändiga åtgärder för att försäkra sig om att de behöriga myndigheterna återkallar eller föranstaltar om ett återkallande från marknaden av varje produkt som täcks av detta direktiv.

Artikel 4

1. Om en medlemsstat vidtar en speciell åtgärd enligt artikel 2 och 3 skall den underrätta kommissionen om detta. Medlemsstaten skall bifoga en beskrivning av produkten och skälet till beslutet.

När detaljerad information om produkten redan krävs enligt beslut 84/133/EEG behövs ingen vidare underrättelse enligt detta direktiv.

Kommissionen skall informera de övriga medlemsstaterna vid tidigast möjliga tillfälle.

2. Kommittén som tillsatts genom beslut 84/133/EEG kan av kommissionen eller en medlemsstat anmodas inleda en diskussion i frågor som rör tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 5

Två år efter den dag som anges i artikel 6 samt på grundval av en rapport från kommissionen med redovisning av vunna erfarenheter och med förslag om lämpliga åtgärder, skall rådet besluta om en eventuell justering av detta direktiv. Justeringen skall särskilt beakta behovet av utvidga omfattningen så att det även gäller andra farliga imitationer än livsmedel och behovet av att ändra åtgärderna enligt artikel 4.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall senast den 26 juni 1989 (vilket är två år efter direktivets ikraftträdande) vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv och de skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 25 juni 1987.

På rådets vägnar

H. DE CROO

Ordförande

II

*(Beslut, lagar m m som inte behöver offentliggöras)***RÅDET****RÅDETS DIREKTIV**

av den 7 juni 1988

om konsumentskydd i samband med prismärkning av andra varor än livsmedel/
(da.:icke-livsmedel)

(88/314/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,i samarbete med Europaparlamentet²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Europeiska gemenskapens konsumentpolitiska program⁴ innehåller bestämmelser om att det skall utarbetas gemensamma principer för prismärkning.Rådsdirektiv 79/581/EEG av den 19 juni 1979 om konsumentskydd i samband med prismärkning av livsmedel⁵ innebär att det blir obligatoriskt att prismärka livsmedel. Rådsresolutionen av den 19 juni 1979 om prismärkning av livsmedel och andra hushållsartiklar än livsmedel som färdigförpackats i standardiserade mängder⁶ inbjuder kommissionen att inkomma med ett förslag om hur försäljningspriset och jämförpriset skall anges på andra hushållsartiklar än livsmedel.

Det är viktigt att besluta om åtgärder i syfte att gradvis genomföra den inre marknaden inom en period som utlöper senast den 31 december 1992.

Om försäljningspriset och jämförpriset anges på andra varor än livsmedel underlättar detta för konsumenterna att jämföra priser på försäljningsstället. Härigenom underlättas överblicken över marknaden och ett bättre konsumentskydd säkerställs.

I princip måste skyldigheten att ange dessa priser gälla alla varor som inte är livsmedel som bjuds ut till den slutliga konsumenten. Närhelst upplysningar om försäljningspriset på varorna anges skriftligen eller tryckt i annonser och kataloger måste denna skyldighet också gälla.

Försäljningspriset och jämförpriset måste anges i enlighet med de särskilda förfaranden som gäller för varje kategori varor så att inte detaljisten onödigt belastas vad beträffar märkningen.

Medlemsstaterna får frånga kravet på jämförprismärkning av de produkter där sådan märkning skulle vara meningslös.

Beträffande färdigförpackade produkter borde skyldigheten att ange jämförpriset ersättas med standardiserade mängder när det är möjligt. Hänsyn bör tas till den utveckling som skett ifråga om standardiseringen av mängdserier på gemenskapsnivå avseende varor som är färdigförpackade i standardiserade mängder. Åtgärder bör därför vidtas så att de mängdserier som standardiserats på detta sätt undantas från kravet på prisjämförelse.

Rådsdirektiv 80/232/EEG⁷ i dess senaste lydelse enligt direktiv 87/356/EEG⁸ fastställer de tillåtna nominella mängd- och volymserierna för vissa färdigförpackade varor.¹ EGT nr C 8, 13.1.1984, s. 2 och EGT nr C 121, 7.5.1987, s. 9.² EGT nr C 122, 20.5.1985, s. 148 och beslut av den 18 maj 1988 (ännu inte offentliggjort i Europeiska gemenskapens tidning).³ EGT nr C 343, 24.12.1984, s. 34.⁴ EGT nr C 92, 25.4.1975, s. 2 och EGT nr C 133, 3.6.1981, s. 2.⁵ EGT nr L 158, 26.6.1979, s. 19.⁶ EGT nr C 163, 30.6.1979, s. 1.⁷ EGT nr L 51, 25.2.1980, s. 1.⁸ EGT nr L 192, 11.7.1987, s. 48.

De regler som fastställs i detta direktiv syftar till att upplysa och skydda konsumenterna.

Artikel 1

1. Detta direktiv rör märkningen med försäljningspris och jämförpris på andra varor än livsmedel som utbjuds till den slutliga konsumenten eller som annonseras med försäljningspriset angivet, vare sig de säljs i lös vikt eller färdigförpackade i standardiserade eller variabla mängder.

2. Detta direktiv gäller inte:

- varor som inhandlats i affärs- eller försäljningssyfte,
- varor som tillhandahålls i samband med en tjänst,
- privat försäljning
- försäljning på auktion samt försäljning av konst och antikviteter.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) 'varor som säljs i lös vikt': varor som inte är färdigförpackade och/eller som inte mäts upp eller vägs utom i den slutliga konsumentens närvaro,
- b) 'varor som säljs styckevis': varor som inte kan delas utan att deras karaktär eller egenskaper förändras,
- c) 'färdigförpackade varor': varor som inte förpackats i konsumentens närvaro vare sig sådana förpackningar helt eller endast delvis omsluter varan,
- d) 'varor som är färdigförpackade i standardiserade mängder': varor som är färdigförpackade på sådant sätt att mängden i förpackningen motsvarar en i förväg fastställd vikt eller volym,
- e) 'varor som är färdigförpackade i variabla mängder': varor som är färdigförpackade på sådant sätt att mängden i förpackningen inte motsvarar en i förväg fastställd vikt eller volym,
- f) 'försäljningspriset': priset på en viss bestämd mängd av varan,
- g) 'jämförpriset': priset på ett kilo, en liter, en meter eller en kvadratmeter av varan med undantag av vad som anges i artikel 6.2 och i andra stycket i artikel 10.

Artikel 3

1. Försäljningspriset på de varor som avses i artikel 1 måste anges i enlighet med de bestämmelser som fastställs i artikel 4.

2. De varor som är färdigförpackade i standardiserade mängder och som redovisas i bilagan samt de varor som är färdigförpackade i variabla mängder skall också vara jämförprismärkta med undantag av vad som anges i artikel 7 - 10.

3. Jämförpriset på varor som säljs i lös vikt måste anges. Dock får medlemsstaterna ange på vilket sätt styckepriset får anges för vissa kategorier av dessa varor.

4. Försäljningspriset och jämförpriset skall ange det slutliga priset på varan på det sätt som fastställs av medlemsstaterna.

Artikel 4

Försäljningspriset och jämförpriset måste vara entydigt samt lätt igenkännligt och tydligt läsbart. Varje medlemsstat får fastställa de särskilda reglerna för sådan prisangivelse, t ex genom skyltar, märkning på hyllorna eller på förpackningarna.

Artikel 5

Uppgift om försäljningspriset som anges skriftligen eller tryckt i annonser eller kataloger för de varor som omnämns i artikel 1 skall ange jämförpriset med undantag av vad som föreskrivs i artikel 3.2.

Artikel 6

1. Jämförpriset skall uttryckas i pris per liter eller kubikmeter för varor som säljs efter volym, i pris per kilo eller ton för varor som säljs efter vikt, i pris per meter för varor som säljs efter längd och i pris per kvadratmeter för varor som säljs efter yta.

2. Medlemsstaterna får emellertid godkänna att jämförpriset uttrycks med decimaler eller bråkdelar av de i punkt 1 angivna enheterna för att ta hänsyn till de mängder i vilka vissa produkter vanligen säljs.

3. Jämförpriset på färdigförpackade varor skall hänföra sig till den angivna mängden i enlighet med nationella bestämmelser och gemenskapsbestämmelser.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna får medge undantag från skyldigheten att ange jämförpriset på varor som säljs i lös vikt eller färdigförpackade för vilka sådan märkning skulle vara meningslös.

2. De varor som omnämns i punkt 1 omfattar i synnerhet:

- a) varor för vilka vikt- och volymangivelse inte krävs (i synnerhet varor som säljs styckevis),
- b) olika produkter som säljs i en och samma förpackning,
- c) varor som säljs i automater,

d) varor som säljs i en enda förpackning som skall blandas och

- e) de flerpäck som avses i direktiv 80/232/EEG, artikel 4, första stycket, när de består av flera separata exemplar som motsvarar ett värde i någon av gemenskapens vikt- eller volymserier.

Artikel 8

1. Skyldigheten att ange jämförpris skall inte gälla de varor som anges i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 5, 8.2, 8.3, 8.5, 8.6, 9, 10 och 11 när de säljs i de nominella mängder som anges i i nämnda bilaga.

2. Skyldigheten att ange jämförpriset får undantas av medlemsstaterna för:

- de varor som anges i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 4, 6, 7, 8.1 och 8.4 när de säljs i de nominella mängder som anges i nämnda bilaga,
- de varor som anges i direktiv 80/232/EEG, bilaga 2, punkt 3, när de säljs i styva behållare i de volymserier som anges i nämnda bilaga och som inte upptas i bilaga 1 till nämnda direktiv,
- de varor som anges i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, när de säljs i styva behållare i de volymserier som anges i bilaga 3 till nämnda direktiv.

3. Skyldigheten att ange jämförpris får undantas av medlemsstaterna för de färdigförpackade varor som upptas i punkt 1 och 2 när de säljs i mängder som är mindre än de lägsta eller större än de högsta värdena i gemenskapens serier.

Artikel 9

Rådet skall på förslag av kommissionen ändra artikel 8, när gemenskapen beslutar om åtgärder rörande harmoniseringen av vikt- och volymserier för färdigförpackade varor i standardiserade mängder eller ändrar tidigare antagna vikt- och volymserier.

Artikel 10

Som en övergångsåtgärd skall medlemsstaterna beviljas ett uppskov på sju år från den dag detta direktiv antas med att tillämpa detta direktivs bestämmelser rörande de varor som färdigförpackas i de standardiserade mängder som redovisas i bilagan. Under denna övergångsperiod får de nationella bestämmelser eller den praxis rörande dessa varor som råder den dag detta direktiv antas fortsätta att gälla.

Intill utgången av övergångsperioden, under vilken gemenskapen tillåter att brittiska standardmått används, skall de behöriga irländska och brittiska myndigheterna besluta vilket system, det internationella eller det brittiska, som skall användas för varje särskild vara eller kategori av vara för den obligatoriska jämförprismärkningen.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna får undanta färdigförpackade varor, som säljs av vissa mindre detaljistföretag och som överlämnas av säljaren direkt till köparen, från skyldigheten att ange jämförpriset när angivande av detta

— troligen kommer att lägga en onödigt tung börda på sådana näringsidkare, eller

— förefaller opraktisk på grund av det antal varor som utbjuds till försäljning, försäljningsytan, hur den disponeras eller de villkor som är speciella för vissa former av handel, t.ex. vissa former av kringvandrande försäljare.

2. De undantag som avses i punkt 1 ovan skall inte hindra att strängare nationella bestämmelser, som gäller prismärkning när detta direktiv antas, upprätthålls i medlemsländerna.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för dess antagande och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i den nationella lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Luxemburg den 7 juni 1988

På rådets vägnar

M BANGEMANN

Ordförande

*BILAGA***Varor som färdigförpackats i standardiserade mängder enligt artikel 3.2**

De färger och fernissor som redovisas i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 4, utom konstnärsfärger avsedda för konstnärlig användning och för användning i undervisningssammanhang,

De lim och klister som redovisas i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 5,

De rengöringsmedel som redovisas i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 6,

De kosmetika, skönhetsmedel och toalettartiklar som redovisas i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 7.1 - 7.6,

De tvättmedel som redovisas i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 8.1 - 8.6 och i punkt 3 i bilaga 2 till detta direktiv,

De lösningsmedel som redovisas i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 9,

De smörjolja som redovisas i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 10,

De stickgarner som redovisas i direktiv 80/232/EEG, bilaga 1, punkt 11.

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 juni 1990

om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang

(90/314/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Ett av gemenskapens huvudmål är att förverkliga den inre marknaden där turistsektorn är en väsentlig del.

Den nationella lagstiftningen i de olika medlemsstaterna om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang, nedan kallade 'resepaketer', uppvisar stora skillnader, och nationell praxis på detta område är mycket varierande. Detta får till följd att researrangörer hindras att fritt tillhandahålla sina tjänster avseende resepaket och leder till en snedvridning av konkurrensen mellan näringsidkare som är etablerade i olika medlemsländer.

Gemensamma regler för resepaket bidrar till att hindren undanröjs och möjliggör på så sätt en gemensam marknad för tjänster. De näringsidkare som är etablerade i en medlemsstat får då möjlighet att tillhandahålla sina tjänster i andra medlemsstater. Konsumenterna inom gemenskapen kan på så sätt dra nytta av jämförbara villkor när de köper ett resepaket i en medlemsstat.

Punkt 36 b i bilagan till rådets resolution av den 19 maj 1981 om Europeiska ekonomiska gemenskapens andra konsumentpolitiska program⁴ anmodar kommissionen att studera bl.a. turism och, vid behov föreslå lämpliga åtgärder. Hänsyn skall därvid tas till förslagets betydelse för konsumentskyddet och till hur skillnaderna i medlemsstaternas lagstiftning inverkar på den gemensamma marknadens funktion.

I sin resolution av den 10 april 1984⁵ rörande ett gemenskapsprogram för turism välkomnade rådet kommissionens initiativ

att fästa uppmärksamheten på turismens betydelse och uppmärksammade kommissionens första riktlinjer för ett gemenskapsprogram för turism.

Kommissionens skrivelse till rådet med titeln 'Nya impulser för konsumentskyddsprogrammet' som godkändes genom en resolution av rådet den 6 maj 1986⁶ nämner, bland de åtgärder som kommissionen föreslår, i punkt 37 en harmonisering av lagstiftningen om resepaket.

Turistnäringen spelar en allt större och viktigare roll för ekonomierna i medlemsstaterna. Systemet med resepaket utgör en väsentlig del av denna näring. Paketresebranschen i medlemsstaterna skulle stimuleras till en snabbare tillväxt och en högre produktivitet om åtminstone några gemensamma regler antogs för att ge den en gemenskapsdignitet. Detta skulle inte bara gynna medborgarna i gemenskapen när de köper resepaket arrangerade enligt dessa regler, utan även locka turister från länder utanför gemenskapen som söker fördelarna med en garanterad standard på resepaket.

Skillnaderna mellan de regler som skyddar konsumenterna i olika medlemsstater avhåller konsumenterna från att köpa resepaket i ett annat medlemsland.

Denna avhållande faktor är särskilt effektiv för att motverka att konsumenterna köper resepaket utanför sitt eget land. Den är mer effektiv än den skulle vara när det gäller andra tjänster, eftersom de tjänster som ingår i ett resepaket är av speciell karaktär. De kräver i allmänhet betydande förskottsbetalningar och innefattar tjänster i ett annat land än där konsumenten bor.

Konsumenten bör åtnjuta fördelarna av det skydd som detta direktiv medför oavsett om han är en direkt avtalspart, om ett resepaket har överlåtit på honom eller om han är medlem av en grupp på vars vägnar en annan person har ingått ett avtal om ett resepaket.

Arrangören av ett resepaket och/eller återförsäljaren bör vara skyldig(a) att se till att informationen i det material som beskriver resan inte är vilseledande, och att tillgängliga broschyrer lämnar begriplig och korrekt information.

¹ EGT nr C 96, 12.4.1988, s. 5.

² EGT nr C 69, 20.3.1989, s. 102 och EGT nr C 149, 18.6.1990.

³ EGT nr C 102, 24.4.1989, s. 27.

⁴ EGT nr C 165, 23.6.1981, s. 24.

⁵ EGT nr C 115, 30.4.1984, s. 1.

⁶ EGT nr C 118, 7.3.1986, s. 28.

SLUTGRANSKAD

Konsumenten behöver få en redovisning av de avtalsvillkor som gäller för resepaketet. Detta kan lämpligen ske genom att alla avtalsvillkor anges i skrift eller dokumenteras på annat liknande sätt som är begripligt och tillgängligt för konsumenten, samt genom att han får en kopia av villkoren.

Det bör stå konsumenten fritt att under vissa omständigheter överlåta en bokning av ett resepaket till en annan person.

Det avtalade priset bör i princip inte kunna ändras utom i de fall då det uttryckligen sägs i avtalet att priset får ändras uppåt eller nedåt. En sådan rätt att ändra priset bör alltid vara beroende av vissa villkor.

Det bör stå konsumenten fritt att under vissa förhållanden häva ett avtal om ett resepaket före avresan.

De rättigheter som konsumenten har i de fall arrangören ställer in arrangemanget före överenskommet avgångsdatum bör definieras tydligt.

Om de avtalade tjänsterna i betydande omfattning inte utförs, eller arrangören, efter det att konsumenten har avrest, inser att en betydande del av de avtalade tjänsterna inte kommer att kunna tillhandahållas, bör arrangören ha vissa skyldigheter gentemot konsumenten.

Arrangören och/eller återförsäljaren bör inför konsumenten svara för att åtagandena fullgörs enligt avtalet. Dessutom bör arrangören och/eller återförsäljaren vara ansvariga för skada för konsumenten vid avtalsbrott såvida detta inte orsakas av fel som varken begåtts av dem själva eller någon annan leverantör av tjänster.

I de fall arrangören och/eller återförsäljaren är ansvarig för brister vid fullgörande av avtalet, bör detta ansvar begränsas enligt de internationella konventioner som gäller för sådana tjänster, särskilt Warszawakonventionen av 1929 om internationella lufttransporter, Bernkonventionen av 1961 om järnvägstransporter, Atenkonventionen av 1974 om sjötransporter och Pariskonventionen av 1962 om hotellvärdars ansvar. I fråga om annan skada än personskada bör det dessutom vara möjligt att begränsa ansvaret i det enskilda avtalet, dock förutsatt att sådana begränsningar inte är oskäligen.

Vissa åtgärder bör vidtas för att informera konsumenterna och för att hantera klagomål.

Det skulle vara till fördel både för konsumenten och för arrangörer av resepaket om arrangörerna och/eller återförsäl-

jarna var skyldiga att visa att de har tillförlitlig säkerhet i händelse av obestånd.

Det bör stå medlemsstaterna fritt att anta eller behålla strängare bestämmelser för paketresor i syfte att skydda konsumenten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Avsikten med detta direktiv är att inbördes nära medlemsstaternas lagar och andra författningar om resepaket som säljs eller bjuds ut till försäljning inom gemenskapens territorium.

Artikel 2

I detta direktiv avses med:

1. *Resepaket*: en i förväg ordnad kombination av minst två av följande komponenter som säljs eller bjuds ut till försäljning till ett totalpris, om tjänsten varar längre än ett dygn eller inkluderar övernattnig:

- a) Transport.
- b) Inkvartering.
- c) Andra turisttjänster som inte är direkt knutna till transport eller inkvartering och som utgör en väsentlig del av resepaketet.

Att olika delar i samma resepaket debiteras separat befriar inte arrangören eller återförsäljaren från skyldigheterna enligt detta direktiv.

2. *Arrangör av resepaket*: en person som inte enbart i enstaka fall anordnar resepaket och som direkt eller genom en återförsäljare säljer eller bjuder ut dem till försäljning.

3. *Återförsäljare*: en person som säljer eller bjuder ut till försäljning ett resepaket som satts samman av en arrangör.

4. *Konsument*: en person som köper eller överenskommer om köp av ett resepaket ('köparen'), eller varje person för vars räkning köparen överenskommer om köp av ett resepaket ('annan kontrahent'), eller en person till vilken köparen eller annan kontrahent överlåter resepaketet.

5. *Avtal*: en överenskommelse mellan konsumenten och arrangören respektive återförsäljaren.

Artikel 3

1. De beskrivningar av ett resepaket som arrangören eller återförsäljaren lämnar konsumenten, priset på resepaketet och eventuella andra villkor för avtalet får inte innehålla någon vilseledande information.

2. Om en broschyr tillhandahålls konsumenten skall den på ett läsligt, begripligt och korrekt sätt innehålla såväl uppgift om priset som adekvat information om:

- a) resmål och transportmedel som används samt transportmedlets typ och standard,
- b) typ av inkvartering, var inkvarteringen är belägen, kategori eller standard och utmärkande drag samt dess klassificering enligt det berörda värdmedlemslandets regler,
- c) vilka måltider som ingår,
- d) resrutten,
- e) allmän information om pass- och visumkrav för medborgare i den eller de medlemsstater som berörs och om hälsoformaliteter för resan och under vistelsen på resmålet,
- f) antingen det belopp eller den procentandel av priset som skall betalas vid anmälan samt den eller de tidpunkter då resterande del av priset skall betalas,
- g) huruvida det krävs att ett visst minsta antal personer anmäler sig för att resepaketet skall genomföras och när konsumenten i så fall senast skall informeras om att det ställts in.

Uppgifterna i broschyren är bindande för arrangören eller återförsäljaren såvida inte

— konsumenten, innan avtal träffas, tydligt och klart informeras om ändringar i uppgifterna i broschyren. I detta fall skall broschyren innehålla uppgift om att ändringar kan komma att ske,

— ändringar genomförs senare som följd av en överenskomst mellan parterna.

Artikel 4

1. a) Arrangören eller återförsäljaren skall, innan avtalet ingås, skriftligen eller i annan lämplig form lämna konsumenten allmän information om pass- och viseringsbestämmelser för medborgare i den eller de medlemsstater som berörs. Särskilt gäller detta upplysning om hur lång tid det tar att erhålla pass och visering. Information skall även lämnas om de hälsoformaliteter som krävs för resan och vistelsen på resmålet.
- b) Likaså skall arrangören och/eller återförsäljaren i god tid före avresan skriftligen eller i annan lämplig form informera konsumenten om följande:
  - i) Tid och plats för uppehåll under resan samt anslutande transporter liksom om platsreservation etc., t.ex. hytt eller sovplats på båt eller tåg.
  - ii) Namn, adress och telefonnummer till arrangörens eller återförsäljarens lokala representant eller om sådan inte finns till lokala organ som en kon-

sument kan kontakta om han behöver hjälp.

Om det inte finns några sådana lokala representanter eller organ måste konsumenten i varje fall få ett telefonnummer att användas i en nödsituation eller någon annan form av information som gör det möjligt för honom att kontakta arrangören eller återförsäljaren

- iii) När det gäller minderårigas resor eller utlandsvistelser, information som möjliggör direktkontakt med barnet eller med ansvarig person där barnet vistas.
- iv) Information om frivillig försäkring som täcker kostnaden för konsumentens avbeställning eller för assistans, inklusive hemtransport, i händelse av olycks- eller sjukdomsfall.

2. Medlemsstaterna skall se till att följande principer gäller för avtalet:

- a) Avtalet skall i tillämpliga delar uppfylla minimikraven i bilagan.
- b) Samtliga avtalsvillkor skall vara skriftliga eller utformade på något annat för konsumenten begripligt och lättillgängligt sätt, och han skall få del av dem innan avtalet ingås. Konsumenten skall få en kopia av avtalsvillkoren.
- c) Bestämmelsen enligt b får inte hindra sena beställningar eller avtal.

3. Om konsumenten blir förhindrad att delta i resepaketet får han överlåta sin bokning till en person som uppfyller alla de villkor som gäller för detta på villkor att han i rimlig tid före avresan underrättat arrangören eller återförsäljaren om sin avsikt. Den part som överlåter resepaketet och den som tar över det skall solidariskt inför arrangören eller återförsäljaren ansvara för resterande betalning och för eventuella extra kostnader med anledning av överlåtelsen.

4. a) Det avtalade priset får inte ändras såvida inte avtalet uttryckligen medger en ändring uppåt eller nedåt och exakt anger hur prisändringen skall beräknas och då endast när det gäller variationer i

- transportkostnader, inklusive bränslekostnader,
- skatter och avgifter för vissa tjänster, t.ex. landningskatter eller start- och landningsavgifter i hamnar eller på flygplatser,
- de växlingskurser som används i samband med det resepaketet det gäller.

b) Prishöjning får inte ske senare än 21 dagar före avresan.

5. Om arrangören före avresan finner att han måste göra betydande ändringar i något/några av de väsentliga av-

talsvillkoren, t.ex. priset, skall han underrätta konsumenten så snart som möjligt så att denne kan besluta framför allt om huruvida han på grund av ändringen väljer

- att antingen utan ersättningskyldighet häva avtalet, eller
- att acceptera ett tilläggsavtal som specificerar ändringarna och hur dessa påverkar priset.

Konsumenten skall så snart som möjligt informera arrangören eller återförsäljaren om sitt beslut.

6. Om konsumenten häver avtalet enligt punkt 5 eller om arrangören ställer in resepaketet före avtalat avresedatum av någon orsak som inte kan tillskrivas konsumenten skall konsumenten ha rätt att

- a) antingen delta i ett annat resepaket av motsvarande eller högre kvalitet om arrangören eller återförsäljaren kan erbjuda honom ett sådant. Om det erbjudna paketet är av lägre kvalitet skall arrangören återbetala konsumenten mellanskillnaden, eller
- b) så snart som möjligt få tillbaka hela det belopp han betalat enligt avtalet.

I sådant fall skall han, om det är skäligt, ha rätt till gottgörelse från antingen arrangören eller återförsäljaren beroende på vad som krävs enligt ifrågavarande medlemsstats lagstiftning, utom om

- i) resepaketet har ställts in på grund av för få anmälningar, och konsumenten inom den tid som anges i beskrivningen av resepaketet fått skriftligt meddelande om att det är inställt, eller
- ii) resepaketet ställs in på grund av force majeure (dock inte överbokning), d.v.s. extraordinära händelser som inte kan förutses och som den part som åberopar dem inte kan påverka och vars följderna inte kan undvikas även med vederbörlig aktsamhet.

7. Om det efter avresan visar sig att en väsentlig del av de avtalade tjänsterna inte tillhandahålls, eller om arrangören inser att han inte kan tillhandahålla en väsentlig del av de avtalade tjänsterna, skall arrangören vidta alternativa åtgärder för fortsättningen av resepaketet utan ytterligare kostnader för konsumenten och om så är skäligt betala konsumenten mellanskillnaden mellan de avtalade tjänsterna och de som faktiskt tillhandahållits.

Om det är omöjligt att vidta sådana åtgärder eller om dessa på goda grunder inte accepteras av konsumenten, skall arrangören om så är lämpligt utan kostnad för konsumenten tillhandahålla likvärdig transport till platsen för avresan eller till någon annan plats som konsumenten godtar och skall där så är lämpligt gottgöra konsumenten för detta.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att se till att den arrangör och/eller återförsäljare som är part i avtalet är ansvarig för att åtagandena enligt avtalet fullgörs på ett korrekt sätt, oavsett om dessa skall fullgöras av arrangören eller återförsäljaren eller av andra leverantörer av tjänster. Detta ansvar skall inte inverka på arrangörens eller återförsäljarens rätt att kräva ersättning av dessa övriga leverantörer av tjänster.

2. Vad gäller den skada som förorsakas konsumenten på grund av att avtalet inte fullgörs, skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att arrangören eller återförsäljaren är ansvariga såvida avtalsbrottet inte orsakas av fel som vare sig begåtts av dem själva eller av någon annan leverantör av tjänster därför att

- avtalsbrottet är orsakat av konsumenten,
- avtalsbrottet är orsakat av tredje man utan anknytning till de avtalade tjänsterna och har inte kunnat förutses eller undvikas,
- avtalsbrottet beror på force majeure enligt definitionen i artikel 4.6 b ii eller på en händelse som arrangören eller återförsäljaren eller leverantören av tjänsten inte kunnat förutse eller undvika även om de hade iakttagit vederbörlig aktsamhet.

I de fall som anges i andra och tredje strecksatsen ovan skall arrangören eller återförsäljaren omedelbart bistå en konsument i svårigheter.

I fråga om skador som uppkommer till följd av att de tjänster som ingår i resepaketet inte utförs eller utförs felaktigt, får medlemsstaterna tillåta att ersättningen begränsas i enlighet med internationella konventioner på detta område.

I fråga om andra skador än personskadorna som uppkommer till följd av att de tjänster som ingår i resepaketet inte utförs eller utförs felaktigt, får medlemsstaterna tillåta att ersättningen begränsas i avtalet. Sådan begränsning får inte vara oskälig.

3. Förutom vad som sägs i punkt 2 fjärde stycket får inga undantag från bestämmelserna i punkt 1 och 2 förekomma i avtalet.

4. Konsumenten måste genast och på platsen underrätta den som levererat tjänsten om varje försummelse att fullgöra åtagandena enligt avtalet som han upptäcker. Vidare skall han underrätta arrangören och/eller återförsäljaren skriftligt eller på något annat lämpligt sätt så snart som möjligt.

Denna skyldighet måste klart och uttryckligt anges i avtalet.

Artikel 6

Vid reklamation måste arrangören eller återförsäljaren eller hans eventuella representant på platsen omedelbart försöka lösa problemet på lämpligt sätt.

Artikel 7

Den arrangör eller återförsäljare som är part i avtalet skall visa att han, i händelse av obestånd, har tillräcklig säkerhet för återbetalning av erlagda belopp och för hemtransport av konsumenten.

Artikel 8

Medlemsstaterna får för att skydda konsumenten anta eller upprätthålla strängare bestämmelser på det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 31 december

1992 och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 13 juni 1990.

På rådets vägnar

D.J. O'MALLEY

Ordförande

BILAGA

Avtalet skall innehålla följande grundläggande villkor, om de är relevanta för det resepaketet det gäller:

- a) Resmål och, om vistelse under viss tid ingår, datum för denna.
  - b) Transportmedel, dess typ och standard samt datum, tid och plats för avresa och återkomst.
  - c) Om resepaketet även omfattar inkvartering: dennas belägenhet, kategori eller standard samt utmärkande kännetecken, att inkvarteringen är godkänd enligt medlemslandets officiella regler samt vilka måltider som ingår.
  - d) Om det krävs att ett visst minsta antal personer anmäler sig för att resepaketet skall genomföras och, om så är fallet: senaste dag för meddelande till konsumenten att resepaketet inställts.
  - e) Resrutt.
  - f) Besök, utflykter eller andra tjänster som ingår i det avtalade totalpriset för resepaketet.
  - g) Namn och adress till arrangören, återförsäljaren och i förekommande fall till försäkringsbolaget.
  - h) Priset för resepaketet, uppgift om möjligheten av prisändringar enligt artikel 4.4 och uppgift om skatter och avgifter för vissa tjänster (start- och landningsavgifter i hamnar och på flygplatser, turistskatter) om sådana kostnader inte ingår i priset.
  - i) Betalningsplan och betalsätt.
  - j) Speciella önskemål som konsumenten har meddelat arrangören eller återförsäljaren när han gjorde bokningen och som båda parter har godtagit.
  - k) Den tidsperiod inom vilken konsumenten måste framställa klagomål över brister i fullgörande av avtalet.
-

BILAGA XXII

BOLAGSRÄTT

Förteckning enligt artikel 77

	Sida	
INLEDNING	3	(1 79 H)
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	(1 85 I)
ÖVERGÅNGSTIDER	3	378 L 0660
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	(1 79 H)
		(383 L 0349)
		(1 85 I)
		(389 L 0666)
		(390 L 0604)
		(390 L 0605)
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL		382 L 0891
368 L 0151		383 L 0349
(1 72 B)		(1 85 I)
(1 79 H)		390 L 0604
(1 85 I)		390 L 0605
377 L 0091		384 L 0253
(1 79 H)		389 L 0666
(1 85 I)		389 L 0667
378 L 0855		385 R 2137

BILAGA XXII

BOLAGSRÄTT

Förteckning enligt artikel 77

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälnings-förfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

Integration av bolagsformer som inte existerar vid tidpunkten för paraferingen av EES-avtalet:

Om hänvisning i de nedan angivna direktiven sker enbart eller i första hand till en enda typ av bolag, får hänvisningen ändras efter det att särskild lagstiftning har införts om vissa bolag med begränsat ansvar (private companies). Införandet av sådan lagstiftning och beteckningen på de bolag som avses i lagstiftningen skall anmälas till gemensamma EES-kommittén senast då de berörda direktiven börjar tillämpas.

ÖVERGÅNGSTIDER

EFTA-staterna skall fullt ut tillämpa de i

denna bilaga fastställda bestämmelserna, Schweiz och Liechtenstein senast tre år samt Finland, Island, Norge, Sverige och Österrike senast två år efter det att EES-avtalet har trätt i kraft.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

1. **368 L 0151:** Rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT nr L 65, 14.3.1968 s. 41), i dess lydelse enligt:

— **172 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972 s. 14)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979 s. 17)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985 s. 157)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i artikel 1:

- ”— i Finland:
osakeyhtiö, aktiebolag
- i Island:
almenningshlutafélag, einkahlutafélag, samlagsfélag
- i Liechtenstein:
die Aktiengesellschaft, die Gesellschaft mit beschränkter Haftung, die Kommanditaktiengesellschaft,
- i Norge:
aksjeselskap,

- i Schweiz:
die Aktiengesellschaft, la société anonyme, la società anonima,
die Gesellschaft mit beschränkter Haftung, la société à responsabilité limitée, società a garanzia limitata,
die Kommanditaktiengesellschaft, la société en commandite par actions, la società in accomandita per azioni.
- i Sverige:
aktiebolag,
- i Österrike:
die Aktiengesellschaft, die Gesellschaft mit beschränkter Haftung.”

2. **377 L 0091:** Rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga (EGT nr L 26, 31.1.1977 s. 1), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979 s. 17)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985 s. 157)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 1.1 första stycket:

- ”— i Finland:
osakeyhtiö, aktiebolag,
- i Island:
almenningshlutafélag,
- i Liechtenstein:
die Aktiengesellschaft,
- i Norge:
aksjeselskap,
- i Schweiz:
die Aktiengesellschaft,
la société anonyme,
la società anonima,
- i Sverige:
aktiebolag,
- i Österrike:
die Aktiengesellschaft.”

b) I artikel 6 skall termen ”europeiska beräkningsenheter” ersättas med ”ecu”.

c) Övergångsbestämmelserna i artikel 43.2 skall gälla också för EFTA-staterna.

3. **378 L 0855:** Rådets tredje direktiv

78/855/EEG av den 9 oktober 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om fusioner av aktiebolag (EGT nr L 295, 20.10.1978 s. 36), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979 s. 17)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985 s. 157).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 1.1:

- ”— i Finland:
osakeyhtiö, aktiebolag,
- i Island:
almenningshlutafélag,
- i Liechtenstein:
die Aktiengesellschaft,
- i Norge:
aksjeselskap,
- i Schweiz:
die Aktiengesellschaft,
la société anonyme,
la società anonima,
- i Sverige:
aktiebolag,
- i Österrike:
die Aktiengesellschaft.”

b) Övergångsbestämmelserna i artikel 32.3 och 32.4 skall gälla också för EFTA-staterna.

4. **378 L 0660:** Rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (EGT nr L 222, 14.8.1978 s.11), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979 s. 17)

— **383 L 0349:** Rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning (EGT nr L 193, 18.7.1983 s. 1)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985 s. 157—158)

— **389 L 0666:** Rådets elfte direktiv 89/666/EEG av den 21 december 1989 om krav på offentlighet i filialer som har öppnats i en medlemsstat av vissa typer av bolag som lyder under lagstiftningen i en annan stat (EGT nr L 395, 30.12.1989 s. 36)

— **390 L 0604:** Rådets direktiv 90/604/EEG av den 8 november 1990 om ändring i direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning i

fråga om undantag för små och medelstora bolag samt i fråga om offentliggörande av bokslut i ecu (EGT nr L 317, 16.11.1990 s. 57)

— **390 L 0605:** Rådets direktiv 90/605/EEG av den 8 november 1990 om ändring av tillämpningsområdet för direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning (EGT nr L 317, 16.11.1990 s. 60)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 1.1 första stycket:

”— i Finland:

osakeyhtiö, aktiebolag,

— i Island:

almenningshlutafélag,
einkahlutafélag,

— i Liechtenstein:

die Aktiengesellschaft,
die Gesellschaft mit beschränkter Haftung,
die Kommanditaktiengesellschaft,

— i Norge:

aksjeselskap,

— i Schweiz:

die Aktiengesellschaft,
la société anonyme,
la società anonima,
die Gesellschaft mit beschränkter Haftung,

la société à responsabilité limitée,

la società a garanzia limitata,

die Kommanditaktiengesellschaft,

la société en commandite par actions,

la società in accomandita per azioni,

— i Sverige:

aktiebolag,

— i Österrike:

die Aktiengesellschaft,
die Gesellschaft mit beschränkter Haftung.”

b) Följande tillägg skall göras i artikel 1.1 andra stycket:

m) i Österrike:

die offene Handelsgesellschaft,
die Kommanditgesellschaft,

n) i Finland:

avoin yhtiö, öppet bolag,
kommandiittiyhtiö, kommanditbolag,

o) i Island:

sameignarfélag,
samlagsfélag,

p) i Liechtenstein:
die offene Handelsgesellschaft,
die Kommanditgesellschaft,

q) i Norge:

partrederi,
ansvarlig selskap,
kommanditselskap,

p) i Sverige:

handelsbolag,
kommanditbolag.”

5. **382 L 0891:** Rådets sjätte direktiv 82/891/EEG av den 17 december 1982 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om delning av aktiebolag (EGT nr L 378, 31.12.1982 s. 47).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Övergångsbestämmelserna i artikel 26.4 och 26.5 skall gälla även för EFTA-staterna.

6. **383 L 0349:** Rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning (EGT nr L 193, 18.7.1983 s.1), dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985 s. 158)

— **390 L 0604:** Rådets direktiv 90/604/EEG av den 8 november 1990 om ändring i direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning i fråga om undantag för små och medelstora bolag samt i fråga om offentliggörande av bokslut i ecu (EGT nr L 317, 16.11.1990 s. 57)

— **390 L 0605:** Rådets direktiv 90/605/EEG av den 8 november 1990 om ändring av tillämpningsområdet för direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning (EGT nr L 317, 16.11.1990 s. 60)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i artikel 4.1 första stycket:

”m) i Österrike:

die Aktiengesellschaft,
die Gesellschaft mit beschränkter Haftung,

n) i Finland:

osakeyhtiö, aktiebolag,

o) i Island:

almenningshlutafélag,
einkahlutafélag,
samlagsfélag,

- p) i Liechtenstein:
die Aktiengesellschaft,
die Gesellschaft mit beschränkter Haf-
tung,
die Kommanditaktiengesellschaft,
- q) i Norge:
aksjeselskap,
- r) i Sverige:
aktiebolag,
- s) i Schweiz:
die Aktiengesellschaft,
la société anonyme,
la società anonima,
die Gesellschaft mit beschränkter Haf-
tung,
la société à responsabilité limitée,
la società a garanzia limitata,
die Kommanditaktiengesellschaft,
la société en commandite par actions,
la società in accomandita per azioni.”

7. **384 L 0253:** Rådets åttonde direktiv 84/253/EEG av den 10 april 1984 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper (EGT nr L 126, 12.5.1984 s. 20).

8. **389 L 0666:** Rådets elfte direktiv 89/666/EEG av den 21 december 1989 om krav på offentlighet i filialer som har öppnats i en medlemsstat av vissa typer av bolag som lyder under lagstiftningen i en annan stat (EGT nr L 395, 30.12.1989 s. 36).

9. **389 L 0667:** Rådets tolfte direktiv

89/667/EEG av den 21 december 1989 på bolagsrättens område om enmansbolag med begränsat ansvar (EGT nr L 395, 30.12.1989 s. 40).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Följande tillägg skall göras i artikel 1:

- ”— i Finland:
osakeyhtiö, aktiebolag,
- i Island:
einkahlutafélag,
- i Liechtenstein:
die Gesellschaft mit beschränkter Haf-
tung,
- i Norge:
aksjeselskap,
- i Schweiz:
die Gesellschaft mit beschränkter Haf-
tung,
la société à responsabilité limitée,
la società a garanzia limitata,
- i Sverige:
aktiebolag,
- i Österrike:
die Gesellschaft mit beschränkter Haf-
tung.”

10. **385 R 2137:** Rådets förordning (EEG) nr 2137/85 av den 25 juli 1985 om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG) (EGT nr L 199, 31.7.1985 s. 1).

368L0151/S

Nr L 65/8

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

14.3.68

RÅDETS FÖRSTA DIREKTIV

av den 9 mars 1968

om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen

(68/151/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.3 g i detta,

med beaktande av Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten¹, särskilt avsnitt VI i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Den samordning som föreskrivs i artikel 54.3 g i fördraget och i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten är särskilt angelägen i fråga om aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar, eftersom verksamheten i sådana bolag ofta sträcker sig utöver de nationella gränserna.

Det är särskilt viktigt att samordna medlemsstaternas bestämmelser om offentlighet, om giltigheten av bolagens förpliktelser och om bolagens ogiltighet, framför allt för att skydda tredje mans intressen.

I nu angivna avseenden skall gemenskapsregler antas samtidigt för dessa bolag, eftersom tredje man här endast har bolagsförmögenheten att hålla sig till.

Offentligheten skall ge tredje man möjlighet att ta del av viktiga handlingar om ett bolag och att få vissa upplysningar om detta, särskilt personuppgifter om dem som företräder bolaget.

Skyddet för tredje man skall säkerställas genom bestämmelser som så mycket som möjligt begränsar ogiltighetsgrunderna när det gäller förpliktelser i bolagets namn.

För att skapa rättssäkerhet i förhållandet mellan bolaget och tredje man samt mellan bolagsmännen inbördes måste ogiltighetsfallen och den retroaktiva verkan av ett avgörande om ogiltighet begränsas, samt en kort frist fastställas för tredje mans möjlighet att överklaga avgörandet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De samordningsåtgärder som detta direktiv föreskriver skall vidtas i fråga om bestämmelserna i medlemsstaternas lagar eller andra författningar om följande bolagsformer:

— i Tyskland:

die Aktiengesellschaft, die Kommanditgesellschaft auf Aktien, die Gesellschaft mit beschränkter Haftung;

— i Belgien:

de naamloze vennootschap, la société anonyme,

de commanditaire vennootschap op aandelen, la société en commandite par actions,

de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid; la société de personnes à responsabilité limitée;

¹ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

² EGT nr 96, 28.5.1966, s. 1519/66.

³ EGT nr 194, 27.11.1964, s. 3248/64.

— i Frankrike:

la société anonyme, la société en commandite per actions, la société à responsabilité limitée;

— i Italien:

società per azioni, società in accomandita per azioni, società a responsabilità limitata;

— i Luxemburg:

la société anonyme, la société en commandite par actions, la société á responsabilité limitée;

— i Nederländerna:

de naamloze vennootschap, de commanditaire vennootschap op aandelen.

personuppgifter om dem som enligt lag skall bestyrka balansräkningen.

För de i artikel 1 nämnda bolagen med begränsat ansvar enligt tysk, fransk, belgisk, italiensk och luxemburgsk rätt samt för de slutna aktiebolagen enligt nederländsk rätt behöver denna föreskrift dock inte tillämpas förrän ett direktiv träder i kraft, som samordnar innehållet i balans- och resultaträkningarna samt helt eller delvis medger undantag från skyldigheten att offentliggöra dessa handlingar när det gäller bolag vilkas tillgångar understiger ett belopp som det direktivet kommer att fastställa. Rådet skall utfärda det sistnämnda direktivet inom två år efter det att förevarande direktiv har antagits;

AVSNITT I

Offentlighet

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall se till att minst följande handlingar och uppgifter om ett bolag alltid offentliggörs:

- a) Stiftelseurkunden och, om den har tagits in i en särskild handling, bolagsordningen.
- b) Ändringar i de vid a nämnda handlingarna, däribland förlängning av tiden för bolagets bestånd.
- c) Efter varje ändring i stiftelseurkunden eller bolagsordningen, den fullständiga och gällande lydelsen av den ändrade handlingen.
- d) Tillsättande och entledigande av samt personuppgifter om dem som i egenskap av i lagstiftningen föreskrivet bolagsorgan eller som medlemmar i ett sådant organ
  - i) är behöriga att företräda bolaget mot tredje man och i rättegång;
  - ii) deltar i ledning, tillsyn eller kontroll av bolaget.

Av de offentliggjorda uppgifterna skall framgå om de personer som företräder bolaget kan göra detta var för sig eller endast i förening med andra.

- e) Under förutsättning att stiftelseurkunden eller bolagsordningen anger ett bolagskapital, minst en gång om året det teknade kapitalets storlek, om inte varje ökning av detta kapital kräver ändring i bolagsordningen.
- f) Balans- och resultaträkningar för varje räkenskapsår. Den handling som innehåller balansräkningen skall även lämna

g) Varje byte av bolagets säte.

h) Upplösning av bolaget.

i) Ett rättsligt avgörande varigenom bolaget förklaras ogiltigt.

j) Utseende av likvidatorer och personuppgifter om dem samt uppgift om likvidatorernas behörighet, om inte behörigheten uttryckligen och uteslutande framgår av lag eller av bolagsordningen.

k) Avslutandet av likvidationen och, i de medlemsländer där avregistrering av ett bolag medför rättsverkningar, uppgift om avregistreringen.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 f skall som slutna aktiebolag anses sådana bolag som uppfyller följande villkor:

- a) Bolaget kan inte utfärda aktier ställda till innehavaren.
- b) Ingen kan utfärda sådana "innehavarcertifikat för aktier ställda till viss man" som avses i artikel 42 c i den nederländska handelslagboken.
- c) Aktierna kan inte börsnoteras.
- d) Bolagsordningen föreskriver att varje överlåtelse av en aktie till tredje man skall kräva godkännande av bolaget utom då det är fråga om en överlåtelse med anledning av dödsfall eller, när bolagsordningen tillåter det, överlåtelse till make eller till släktingar i rätt upp- eller nedstigande led; överlåtelsen får inte vara in blanco och skall ske antingen genom ett skriftligt, privaträttsligt avtal som undertecknas av överlåtaren och förvärvaren eller genom en officiellt bestyrkt handling ("acte authentique").

- e) Bolagsordningen anger att bolaget är ett slutet aktiebolag och bolagets firma innehåller orden "Besloten Naamloze Vennootschap" eller förkortningen "B.N.V."

Artikel 3

1. I medlemsstaterna skall en akt läggas upp för varje bolag i det centrala register, handelsregister eller bolagsregister där bolaget är registrerat.

2. Alla handlingar och uppgifter som är offentliga enligt artikel 2 skall förvaras i akten eller föras in i registret; av akten skall alltid framgå vad som har förts in i registret.

3. En fullständig eller partiell kopia av de handlingar och uppgifter som avses i artikel 2 skall översändas efter skriftlig begäran och mot en avgift som inte får överstiga den administrativa kostnaden.

Kopiorna skall vara bestyrkta om inte beställaren avstår från det.

4. De i punkt 2 avsedda handlingarna och uppgifterna skall offentliggöras i en av medlemsstaten utsedd nationell tidning, antingen genom att helt eller delvis återges eller genom att hänvisning sker till en handling som förvaras i akten eller är införd i registret.

5. Bolaget får åberopa handlingar och uppgifter mot tredje man först sedan de har offentliggjorts enligt punkt 4, om inte bolaget visar att tredje man kände till handlingen eller uppgiften. När det gäller åtgärder som vidtas före den sextonde dagen efter offentliggörandet får en handling eller en uppgift dock inte åberopas mot en tredje man som visar att det var omöjligt för honom att känna till handlingen eller uppgiften.

6. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att hindra bristande överensstämmelse mellan vad som offentliggörs i pressen och vad som framgår av registret eller akten.

Vid bristande överensstämmelse får den i pressen offentliggjorda texten inte åberopas mot tredje man; denne får emellertid åberopa den sistnämnda texten, om inte bolaget visar att tredje man kände till den i registret eller akten intagna texten.

7. Dessutom får tredje man alltid åberopa sådana handlingar och uppgifter i fråga om vilka formaliteterna för offentliggörandet ännu inte har iakttagits, om inte handlingarna eller uppgifterna saknar rättsverkan på grund av det bristfälliga offentliggörandet.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall föreskriva att brev och orderblanketter skall ange följande:

- det register där den i artikel 3 nämnda akten är upplagd samt bolagets nummer i registret;
- bolagets form och säte samt, i förekommande fall, att bolaget har trätt i likvidation.

Om bolagets kapital nämns i dessa handlingar skall det tecknade och inbetalda kapitalet anges.

Artikel 5

Varje medlemsstat skall bestämma vilka personer som skall ansvara för att de formaliteter iaktas som gäller för offentliggörandet.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall föreskriva lämpliga påföljder för det fall att

- balans- och resultaträkningarna inte offentliggörs enligt artikel 2.1 f;
- uppgifter inte lämnas enligt artikel 4 i de där nämnda handlingarna.

AVSNITT II

Giltigheten av bolagets förpliktelser

Artikel 7

Har åtgärder vidtagits i ett bolags namn under bolagsbildningen men innan bolaget har fått rättskapacitet och övertar inte bolaget de förpliktelser som uppkommer på grund av åtgärderna, ansvarar de som har vidtagit åtgärderna obegränsat solidariskt för dessa, om inte något annat har avtalats.

Artikel 8

Har formaliteterna för offentliggörandet iakttagits i fråga om de personer som i egenskap av bolagsorgan är behöriga att företräda bolaget, får ett fel som ägde rum då personerna utsågs åberopas mot en tredje man endast om bolaget visar att denne kände till felet.

Artikel 9

1. Ett bolag förpliktas mot tredje man genom bolagsorganens åtgärder även om åtgärderna inte omfattas av föremålet för

bolagets verksamhet, under förutsättning att åtgärderna inte ligger utanför den rätt att företräda bolaget som lagen tillerkänner bolagsorganen eller tillåter att dessa tillerkänns.

Medlemsstaterna får emellertid föreskriva att ett bolag inte förpliktas av sådana åtgärder som ligger utanför föremålet för bolagets verksamhet, om bolaget visar att tredje man kände till att åtgärden inte omfattades av föremålet för bolagets verksamhet eller med hänsyn till omständigheterna inte kunde vara omedveten om det; enbart offentliggörandet av bolagsordningen är därvid inte tillräckligt som bevis.

2. Begränsningar i bolagsorganens rätt att företräda bolaget på grund av bolagsordningen eller på grund av beslut av ett bolagsorgan kan inte åberopas mot tredje man, även om begränsningarna har offentliggjorts.

3. Om enligt den nationella lagstiftningen rätt att företräda bolaget, med avvikelse från lagens regel i ämnet, får tilldelas en person ensam eller flera personer i förening genom en bestämmelse i bolagsordningen, kan lagstiftningen föreskriva att bestämmelsen får åberopas mot tredje man under förutsättning att den avser en generell rätt att företräda bolaget; reglerna i artikel 3 avgör om en sådan bestämmelse i bolagsordningen kan åberopas mot tredje man.

AVSNITT III

Bolagets ogiltighet

Artikel 10

I alla medlemsstater som saknar bestämmelser om att en förvaltningsmyndighet eller en domstol skall göra en förebyggande kontroll vid bolagsbildningen, måste stiftelseurkunden och bolagsordningen samt ändringar i dessa utfärdas i form av officiellt bestyrkta handlingar ("acte authentique").

Artikel 11

Medlemsstaternas lagstiftning får endast innehålla sådana regler om bolags ogiltighet som uppfyller följande villkor:

1. Ogiltigheten skall beslutas av domstol.
2. Ogiltighet får beslutas endast
  - a) när stiftelseurkund saknas eller när antingen formaliteterna för den förebyggande kontrollen eller formkraven för det officiella bestyrkandet inte har iakttagits;

- b) när föremålet för bolagets verksamhet är olagligt eller strider mot allmän ordning ("ordre public");
- c) när stiftelseurkunden eller bolagsordningen inte anger bolagets namn, insatsernas storlek, storleken av det tecknade kapitalet eller föremålet för bolagets verksamhet;
- d) när den nationella lagstiftningens krav på inbetalning av en minsta del av bolagskapitalet inte har uppfyllts;
- e) när samtliga stiftare saknade rättslig handlingsförmåga; eller
- f) när antalet stiftare i strid med den nationella lagstiftningen har understigit två.

Bortsett från de nu angivna ogiltighetsfallen kan ett bolag inte på någon grund betraktas som icke existerande eller som ogiltigt i absolut eller relativ bemärkelse eller förklaras ogiltigt.

Artikel 12

1. Reglerna i artikel 3 bestämmer om ett rättsligt avgörande som fastslår ogiltigheten får åberopas mot tredje man. Om den nationella lagstiftningen tillåter tredje man att överklaga avgörandet, måste detta ske inom sex månader efter det att avgörandet har meddelats.

2. Ogiltigheten skall medföra att bolaget träder i likvidation på samma sätt som vid dess upplösning.

3. Ogiltigheten enbart inverkar inte på de förpliktelser som bolaget har åtagit sig eller som andra har åtagit sig till förmån för detta, med undantag dock för vad som följer av att bolaget har trätt i likvidation.

4. Lagstiftningen i varje medlemsstat får bestämma rättsverkningarna av ogiltigheten när det gäller förhållandet mellan bolagsmännen.

5. För innehavare av andelar eller aktier kvarstår skyldigheten att betala in det tecknade men icke inbetalda kapitalet i den mån det behövs med hänsyn till förpliktelserna mot borgenärerna.

AVSNITT IV

Allmänna bestämmelser

Artikel 13

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de ändringar i lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv inom arton månader efter dagen för anmälan och skall genast

underrätta kommissionen om detta.

För andra aktiebolag enligt nederländsk rätt än dem som behandlas i nuvarande artikel 42 c i den nederländska handelslagboken träder den i artikel 2.1 f angivna skyldigheten att offentliggöra i kraft först trettio månader efter dagen för anmälan av detta direktiv.

Medlemsstaterna kan bestämma att det första offentliggörandet av bolagsordningen i dess fullständiga lydelse med de ändringar som har skett efter bolagets bildande får äga rum först när bolagsordningen nästa gång ändras, dock senast den 31 december 1970.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 9 mars 1968.

På rådets vägnar

M. COUVE de MURVILLE

Ordförande

RÅDETS ANDRA DIREKTIV

av den 13 december 1976

om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga

(77/91/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.3 g i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Eftersom aktiebolagen spelar en framträdande roll i medlemsstaternas näringsliv och deras verksamhet ofta sträcker sig utöver de nationella gränserna, är det i fråga om dessa bolag särskilt viktigt att fortsätta den samordning som föreskrivs i artikel 54.3 g i fördraget och i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och som inleddes med direktiv 68/151/EEG³.

För att aktieägarna och borgenärerna skall kunna garanteras ett minimum av likvärdigt skydd är det särskilt viktigt att

samordna de nationella bestämmelserna om att bilda ett aktiebolag samt om att bevara, öka och sätta ned dess kapital.

Inom gemenskapen måste ett aktiebolags bolagsordning eller stiftelseurkund utformas på ett sådant sätt att varje intressent ur dessa handlingar kan inhämta grundläggande uppgifter om bolaget, däribland en detaljerad redovisning av kapitalets sammansättning.

Sådana gemenskapsregler om att bevara det kapital som utgör borgenärernas säkerhet skall antas, som särskilt förbjuder en minskning av kapitalet genom utdelning till aktieägarna och begränsar bolagens möjligheter att förvärva egna aktier.

Med hänsyn till ändamålet med artikel 54.3 i fördraget måste medlemsstaternas lagstiftning om ökning och nedsättning av kapitalet säkerställa att de principer beaktas och harmoniseras som syftar till en lika behandling av aktieägare med samma ställning och till ett skydd för borgenärer med fordringar som har uppkommit före en kapitalnedsättning.

¹ EGT nr C 114, 11.11.1971, s. 18.

² EGT nr C 88, 6.9.1971, s. 1.

³ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. De samordningsåtgärder som detta direktiv föreskriver skall vidtas i fråga om bestämmelserna i medlemsstaternas lagar eller andra författningar om följande bolagsformer:

- *I Belgien:*
la société anonyme/de naamloze vennootschap;
- *I Danmark:*
aktieselskabet;
- *I Frankrike:*
la société anonyme;
- *I Tyskland:*
die Aktiengesellschaft;
- *På Irland:*
the public company limited by shares,
the public company limited by guarantee and having a share capital;
- *I Italien:*
la società per azioni;
- *I Luxemburg:*
la société anonyme;
- *I Nederländerna:*
de naamloze vennootschap;
- *I Storbritannien:*
the public company limited by shares,
the public company limited by guarantee and having a share capital.

Namnet på ett sådant bolag skall innehålla eller åtföljas av en beteckning som skiljer sig från den som föreskrivs för andra bolagsformer.

2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa detta direktiv på förvaltningsbolag med rörligt kapital eller på kooperativa företag som är organiserade i någon av de i punkt 1 angivna bolagsformerna. Om lagstiftningen i en medlemsstat utnyttjar denna möjlighet, skall den föreskriva att dessa bolag skall ta in orden "förvaltningsbolag med rörligt kapital" eller "kooperativt företag" i samtliga de handlingar som nämns i artikel 4 i direktiv 68/151/EEG.

Med "förvaltningsbolag med rörligt kapital" avses i detta direktiv endast bolag

- som uteslutande har till föremål för sin verksamhet att placera sina medel i olika värdepapper, fastigheter eller andra tillgångar med enda syfte att sprida investeringsriskerna och fördela resultatet av kapitalförvaltningen mellan aktieägarna,
- som inbjuder allmänheten att förvärva aktier i bolaget, och
- vars bolagsordning anger att bolaget inom gränserna för ett minimikapital och ett maximikapital alltid får ge ut, lösa in eller avyttra sina aktier.

Artikel 2

Bolagsordningen eller stiftelseurkunden skall alltid innehålla minst följande uppgifter:

- a) bolagsform och firma;
- b) föremålet för bolagets verksamhet;
- c) - om bolaget inte har något "auktoriserat" kapital, det tecknade kapitalets storlek;
- om bolaget har ett "auktoriserat" kapital, storleken av detta och det tecknade kapitalet vid bolagsbildningen eller då bolaget får tillstånd att börja sin verksamhet och vid varje ändring av det "auktoriserade" kapitalet, dock med förbehåll för vad som gäller enligt artikel 2.1 e i direktiv 68/151/EEG;
- d) bestämmelser som anger antalet ledamöter och hur dessa skall utses i de organ som företräder bolaget mot tredje man och svarar för förvaltning, ledning, övervakning eller kontroll av bolaget samt bestämmelser om kompetensfördelningen mellan organen, allt i den mån föreskrifter inte finns i lag eller annan författning;
- e) tiden för bolagets bestånd om inte denna tid är obestämd.

Artikel 3

Minst följande uppgifter skall finnas antingen i bolagsordningen eller stiftelseurkunden eller i en särskild handling som skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG:

- a) bolagets säte;
- b) de tecknade aktiernas nominella belopp och, minst en gång om året, dessas antal;

- c) antalet tecknade aktier utan nominellt belopp, om den nationella lagstiftningen tillåter att sådana aktier ges ut;
- d) i förekommande fall de särskilda villkor som begränsar aktiernas överlåtbarhet;
- e) om det finns aktier av olika slag, uppgifter enligt b, c och d för varje aktieslag med uppgift om de rättigheter som är förenade med varje aktieslag;
- f) huruvida aktierna är ställda till viss man eller till innehavaren, om den nationella lagstiftningen tillåter båda formerna, och bestämmelser om hur aktierna omvandlas från den ena formen till den andra, om inte förfarandet är reglerat i lag eller annan författning;
- g) hur stor del av det tecknade kapitalet som är betalt då bolaget bildas eller då det får tillstånd att börja sin verksamhet;
- h) det nominella värdet av de aktier eller, i avsaknad av sådant värde, det antal aktier som ges ut mot tillskott av annan egendom än pengar (apportegendom) samt beskrivning av denna egendom och namnet på den som tillskjuter egendomen;
- i) identiteten hos de fysiska eller juridiska personer eller bolag av vilka eller i vilkas namn bolagsordningen eller stiftelseurkunden eller, om bolagsbildningen inte sker i ett sammanhang, utkastet till dessa handlingar har undertecknats;
- j) åtminstone uppskattningsvis summan av alla kostnader som har uppkommit för bolaget eller påförts detta med anledning av bolagsbildningen och, i förekommande fall, innan bolaget får tillstånd att börja sin verksamhet;
- k) särskilda förmåner som vid bolagsbildningen eller före tillståndet att börja verksamheten har tillerkänts någon som har deltagit i bolagsbildningen eller i åtgärder som har lett fram till tillståndet.

Artikel 4

1. Om enligt lagstiftningen i en medlemsstat ett bolag inte får börja sin verksamhet utan tillstånd, skall denna lagstiftning även innehålla bestämmelser om ansvaret för förbindelser som

har ingåtts av bolaget eller för dettas räkning innan ansökningsen om tillstånd beviljades eller avslögs.

2. Punkt 1 tillämpas inte på förbindelser med anledning av avtal som bolaget har ingått på villkor att det får tillstånd att börja sin verksamhet.

Artikel 5

1. Om lagstiftningen i en medlemsstat kräver att ett bolag skall bildas av flera bolagsmän, medför inte det förhållandet att därefter alla aktierna förenas på en hand eller antalet bolagsmän sjunker under det i lagstiftningen föreskrivna minimiantalet att bolaget utan vidare upplöses.

2. Om enligt lagstiftningen i en medlemsstat ett bolag i fall som avses i punkt 1 kan upplösas genom förordnande av rätten, får behörig domstol ge bolaget den frist som detta behöver för att vidta rättelse.

3. När förordnandet om upplösning har meddelats, skall bolaget träda i likvidation.

Artikel 6

1. Medlemsstaternas lagstiftning skall föreskriva att ett kapital på minst 25 000 europeiska beräkningsenheter måste tecknas för att bolaget skall få bildas eller få tillstånd att börja sin verksamhet.

Med en europeisk beräkningsenhet avses en sådan enhet som har bestämts genom kommissionens beslut nr 3289/75/EKSG¹. Som motvärde i nationell valuta gäller första gången motvärdet den dag då detta direktiv antas.

2. Om motvärdet till den europeiska beräkningsenheten i nationell valuta ändras så att det i den senare valutans bestämda minimikapitalet under minst ett år understiger 22 500 beräkningsenheter, skall kommissionen meddela den berörda medlemsstaten att denna inom 12 månader efter den nämnda ettårstidens utgång måste ändra sin lagstiftning så att den

¹ EGT nr L 327, 19.12.1975, s. 4.

anpassas till bestämmelserna i punkt 1. Medlemsstaten får dock bestämma att lagändringen skall tillämpas på befintliga bolag först 18 månader efter ikraftträdandet.

3. Med hänsyn till den ekonomiska och monetära utvecklingen inom gemenskapen och till tendensen att tillåta endast större och medelstora företag att välja de i artikel 1.1 angivna bolagsformerna, skall rådet vart femte år på förslag av kommissionen överväga och vid behov ändra de i denna artikel i europeiska beräkningsenheter uttryckta beloppen.

Artikel 7

Det tecknade kapitalet får endast bestå av tillgångar som kan värderas ekonomiskt. I dessa tillgångar får dock inte inräknas åtaganden att utföra arbete eller att tillhandahålla tjänster.

Artikel 8

1. Aktierna får inte ges ut mot vederlag som understiger det nominella beloppet eller, om sådant saknas, det bokförda parivärdet.

2. Medlemsstaterna kan dock tillåta att de som yrkesmässigt åtar sig att placera aktier får betala mindre än fullt belopp för de aktier som de tecknar i ett sådant sammanhang.

Artikel 9

1. Aktier som ges ut mot vederlag måste då bolaget bildas eller får tillstånd att börja sin verksamhet vara betalda till minst 25 procent av det nominella beloppet eller, om sådant saknas, av det bokförda parivärdet.

2. Aktier som har getts ut mot apportegendom innan bolaget bildas eller får tillstånd att börja sin verksamhet skall vara fullt betalda inom fem år från bolagsbildningen eller tillståndet att börja verksamheten.

Artikel 10

1. En eller flera av bolaget oberoende sakkunniga, som utses eller godkänns av en förvaltningsmyndighet eller en domstol,

skall avge ett utlåtande om apportegendomen innan bolaget bildas eller får tillstånd att börja sin verksamhet. Beroende på varje medlemsstats lagstiftning kan de sakkunniga vara fysiska eller juridiska personer eller bolag.

2. Sakkunnigutlåtandet skall minst beskriva apportegendomen samt ange vilka värderingsmetoder de sakkunniga har använt och huruvida de därvid beräknade värdena åtminstone motsvarar antal, nominellt värde eller, i avsaknad av sådant värde, bokfört parivärde och i förekommande fall överkurs i fråga om de aktier för vilka apportegendomen utgör vederlag.

3. Sakkunnigutlåtandet skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

4. En medlemsstat får underlåta att tillämpa denna artikel om samtliga aktier till 90 procent av sitt nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, av sitt bokförda parivärde utges mot apportegendom från ett eller flera bolag och följande villkor är uppfyllda:

a) de i artikel 3 i avsedda personerna eller bolagen med anknytning till det bolag som tar emot apportegendomen har avstått från att kräva sakkunnigutlåtande;

b) avståndet har offentliggjorts enligt punkt 3;

c) de bolag som lämnar apportegendomen har reserver som enligt lag eller bolagsordning inte får delas ut och som uppgår till minst det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet hos de aktier som ges ut mot apportegendom;

d) de bolag som lämnar apportegendomen förklarar, att de med belopp som motsvarar det vid c angivna värdet åtar sig ansvar för skulder som kan uppkomma för det mottagande bolaget från det att detta bolag har gett ut aktierna mot apportegendom till dess att ett år har förflutit från bolagets offentliggörande av årsredovisningen för det räkenskapsår under vilket apportegendomen lämnades; överlåtelse av aktierna får inte ske under denna tid;

e) det vid d angivna ansvaret har offentliggjorts enligt punkt 3;f)

de bolag som lämnar apportegendomen för över ett belopp som motsvarar det vid c angivna värdet till en reserv som får delas ut först tre år efter det att det mottagande bolagets årsredovisning har offentliggjorts för det räkenskapsår under vilket apportegendomen lämnades eller, i förekommande fall, först vid den senare tidpunkt då alla fordringar som omfattas av det vid d angivna ansvaret och som görs gällande under den nu angivna treårsperioden har tillgodosetts.

Artikel 11

1. Om ett bolag inom en tid som av den nationella lagstiftningen skall bestämmas till minst två år från det att bolagets bildades eller tilläts att börja sin verksamhet förvärvar tillgångar från en person eller ett bolag som avses i artikel 3 i mot ett vederlag som motsvarar minst en tiondel av det tecknade kapitalet, skall förvärvet granskas och offentliggöras enligt artikel 10 samt underställas bolagsstämman för godkännande.

Medlemsstaterna får föreskriva att dessa bestämmelser även skall tillämpas när tillgångarna tillhör en aktieägare eller någon annan.

2. Punkt 1 tillämpas inte i fråga om förvärv som sker inom ramen för bolagets löpande verksamhet, på begäran eller under kontroll av en förvaltningsmyndighet eller en domstol eller på en fondbörs.

Artikel 12

Aktieägarna får inte befrias från sin skyldighet att betala aktierna i andra fall än som kan följä av bestämmelserna om nedsättning av det tecknade kapitalet.

Artikel 13

Om ett bolag av annat slag ombildas till aktiebolag skall medlemsstaterna, i avvaktan på en senare samordning av den nationella lagstiftningen, se till att minst de skyddsåtgärder som föreskrivs i artiklarna 2-12 iakttas.

Artikel 14

Artiklarna 2-13 skall inte inverka på medlemsstaternas föreskrifter om kompetens och tillvägagångssätt vid ändring av en bolagsordning eller en stiftelseurkund.

Artikel 15

1. a) Med undantag för det fallet att det tecknade kapitalet sätts ned får någon utdelning inte ske till aktieägarna, om enligt bolagets årsredovisning nettotillgångarna på bokslutsdagen för det senaste räkenskapsåret understiger eller till följd av utdelningen skulle komma att understiga det tecknade kapitalet och de reserver som enligt lag eller bolagsordning inte får delas ut.
- b) Det vid a angivna tecknade beloppet skall minskas med sådan icke inbetald del därav som inte redovisas på balansräkningens aktivsida.
- c) Det belopp som delas ut till aktieägarna får inte överstiga vinsten för det senast avslutade räkenskapsåret med tillägg för balanserad vinst och belopp från reserver som får användas för detta ändamål samt med avdrag för balanserad förlust och belopp som enligt lag eller bolagsordning har avsatts till reserver.
- d) Med "utdelning" avses i a och c särskilt utbetalning av vinst eller ränta som hänför sig till aktierna.

2. Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter förskottsutdelning av vinst skall minst följande villkor iakttas:

- a) ett delårsbokslut skall upprättas som visar att tillräckliga medel finns tillgängliga för utdelningen;
- b) det belopp som skall delas ut får inte överstiga den vinst som har uppkommit efter det senaste räkenskapsår för vilket årsbokslut har upprättats, med tillägg för balanserad vinst och belopp från reserver som får användas för detta ändamål samt med avdrag för balanserad förlust och belopp som enligt lag eller bolagsordning skall föras över till reserver.

3. Punkterna 1 och 2 inkräktar inte på medlemsstaternas bestämmelser om ökning av det tecknade kapitalet genom överföring av reserver till detta.

4. Lagstiftningen i en medlemsstat får föreskriva undantag från punkt 1 a i fråga om förvaltningsbolag med fast kapital.

I denna punkt anses som förvaltningsbolag med fast kapital endast bolag:

- som uteslutande har till föremål för sin verksamhet att placera sina medel i olika värdepapper, olika fastigheter eller andra tillgångar i det enda syftet att sprida investeringsriskerna och låta resultatet av kapitalförvaltningen komma aktieägarna till godo, och
- som vänder sig till allmänheten för att placera sina egna aktier.

I den omfattning den nu angivna möjligheten används i medlemsstaternas lagstiftning

- a) skall denna ålägga bolagen ifråga att föra in ordet "förvaltningsbolag" i alla dokument som anges i artikel 4 i direktiv 68/151/EEG;
- b) får denna inte tillåta ett bolag som nu avses och vars nettotillgångar understiger det i punkt 1 a nämnda beloppet att dela ut medel till aktieägarna, om enligt årsredovisningen för det senaste räkenskapsåret summan av bolagets samtliga tillgångar på bokslutsdagen understiger eller till följd av utdelningen skulle komma att understiga en och en halv gånger beloppet av bolagets samtliga skulder enligt årsredovisningen;
- c) skall denna föreskriva att ett nu avsett bolag, som delar ut medel till aktieägarna när nettotillgångarna understiger det i punkt 1 a angivna beloppet, skall upplysa om utdelningen i en not till årsredovisningen.

Artikel 16

En utdelning i strid med artikel 15 skall återbetalas av de aktieägare som har mottagit denna, om bolaget visar att aktieägarna kände till att utdelningen var olaglig eller att de med hänsyn till omständigheterna inte kunde vara okunniga om det.

Artikel 17

1. Vid betydande förlust av det tecknade kapitalet skall kallelse inom den tid som anges i medlemsstaternas lagstiftning ske till en bolagsstämma, som skall pröva om bolaget skall upplösas eller om andra åtgärder skall vidtas.

2. Gränsen för betydande förlust enligt punkt 1 får i medlemsstaternas lagstiftning inte sättas högre än till hälften av det tecknade kapitalet.

Artikel 18

1. Ett bolag får inte teckna sina egna aktier.

2. Om aktierna i ett bolag har tecknats av någon i eget namn men för bolagets räkning, skall denne anses ha tecknat aktierna för egen räkning.

3. Aktier som har tecknats i strid med denna artikel skall betalas av de i artikel 3 i angivna personerna eller bolagen eller, vid ökning av det tecknade kapitalet, av medlemmarna i styrelsen eller direktionen.

Lagstiftningen i en medlemsstat får dock bestämma att den skall befrias från betalningsansvar som kan visa att han inte har försummat något.

Artikel 19

1. Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter att ett bolag förvärvar egna aktier, antingen direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, skall enligt den lagstiftningen minst följande villkor gälla för ett sådant förvärv:

- a) Tillstånd till förvärvet skall lämnas av bolagsstämman som skall ange de närmare förutsättningarna för detta och särskilt det högsta antal aktier som får förvärvas, den tid inom vilken tillståndet gäller, vilken tid inte får överstiga 18 månader, samt vid förvärv mot vederlag det lägsta och högsta vederlaget. Medlemmarna av styrelsen eller direktionen skall se till att de vid b, c och d angivna villkoren iaktas när förvärvet äger rum.

b) Det nominella värdet eller, om sådant värde saknas, det bokförda parivärdet hos de förvärvade aktierna inräknat de aktier som bolaget tidigare har förvärvat och fortfarande innehar samt de aktier som har förvärvats av någon som handlat i eget namn men för bolagets räkning, får inte överstiga tio procent av det tecknade kapitalet.

c) Förvärvet får inte medföra att värdet av nettotillgångarna understiger det belopp som anges i artikel 15.1 a.

d) Förvärvet får endast omfatta helt betalda aktier.

2. Lagstiftningen i en medlemsstat får medge undantag från punkt 1 a första meningen, om ett förvärv av egna aktier är nödvändigt för att bolaget skall undgå en betydande och nära förestående skada. I ett sådant fall skall styrelsen eller direktionen informera den närmast

följande bolagsstämman om grunden för förvärvet och syftet med detta, om de förvärvade aktiernas antal och nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, bokförda parivärde, om den andel av det tecknade kapitalet som de förvärvade aktierna utgör samt om vederlaget för aktierna.

3. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 1 a första meningen på aktier som förvärvas av bolaget, direkt eller av någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, för att fördelas bland de anställda i bolaget eller ett detta närstående bolag. Sådana aktier skall fördelas inom 12 månader från förvärvet.

Artikel 20

1. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 19 på:

- a) aktier som förvärvas för att genomföra ett beslut om nedsättning av kapitalet eller i fall som avses i artikel 39;
- b) aktier som förvärvas som ett led i en allmän förmögenhetsövergång;
- c) helt betalda aktier som förvärvas utan vederlag eller som utgör inköpsprovision för banker och andra finansinstitut;
- d) aktier som förvärvas på grund av en lagstadgad skyldighet eller till följd av ett rättsligt avgörande till skydd för en

aktieägarminoritet, särskilt vid fusion, ändring av föremålet för bolagets verksamhet eller av bolagets form, byte av säte till utlandet eller införandet av begränsningar i rätten att överlåta aktier;

e) aktier som förvärvas från en aktieägare på grund av bristande betalning av aktierna;

f) aktier som förvärvas för att hålla minoritetsaktieägare i närstående bolag skadeslösa;

g) helt betalda aktier som förvärvas vid en exekutiv aktion som äger rum för att infria en fordran som bolaget har mot en aktieägare;

h) helt betalda aktier som har getts ut av ett förvaltningsbolag med fast kapital enligt artikel 15.4 andra stycket och som på placerarnas begäran förvärvas av detta bolag eller av ett detta närstående bolag. Artikel 15.4 a skall därvid tillämpas. Ett sådant förvärv får inte medföra att nettotillgångarna understiger det tecknade kapitalet ökat med de reserver som enligt lag inte får delas ut.

2. Aktier som har förvärvats enligt 1 b–g skall dock avyttras inom högst tre år, med mindre det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet av de förvärvade aktierna inräknat de aktier som bolaget har förvärvat genom någon som handlat i eget namn men för bolagets räkning, inte överstiger tio procent av det tecknade kapitalet.

3. Om aktierna inte avyttras inom den tid som anges i punkt 2 skall de förklaras ogiltiga. Lagstiftningen i en medlemsstat kan bestämma att ogiltigförklaringen skall åtföljas av en motsvarande nedsättning av det tecknade kapitalet. En sådan nedsättning skall föreskrivas i den mån förvärvet av de aktier som skall förklaras ogiltiga har medfört att nettotillgångarna kommit att understiga det belopp som anges i artikel 15.1 a.

Artikel 21

Aktier som har förvärvats i strid med artiklarna 19 och 20 skall avyttras inom ett år från förvärvet. Om de inte avyttras inom denna tid tillämpas artikel 20.3.

Artikel 22

Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter ett aktiebolag att förvärva egna aktier, direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, skall lagstiftningen för det fortsatta innehavet av aktierna alltid kräva att minst följande villkor iakttas:

- a) av de rättigheter som är knutna till aktier får rösträtt aldrig utövas för de egna aktierna;
- b) om dessa aktier tas upp som en tillgång i balansräkningen skall ett motsvarande belopp, som bolaget inte får förfoga över, tas upp som en reserv bland skulderna;

2. Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter ett bolag att förvärva egna aktier, direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, skall lagstiftningen kräva att förvaltningsberättelsen innehåller minst följande uppgifter:

- a) skälen för de förvärv som har skett under räkenskapsåret;
- b) antal och nominellt värde eller, i avsaknad av sådant värde, bokfört parivärde beträffande de aktier som har förvärvats och avyttrats under räkenskapsåret samt den andel av det tecknade kapitalet som dessa aktier utgör;
- c) vid förvärv eller avyttring mot vederlag, uppgift om vederlaget för aktierna;
- d) antal och nominellt värde eller, i avsaknad av sådant värde, bokfört parivärde beträffande samtliga aktier som har förvärvats och som innehas av bolaget samt den andel av det tecknade kapitalet som dessa aktier utgör.

Artikel 23

1. Ett bolag får inte ge förskott, lämna lån eller ställa säkerhet i syfte att tredje man skall förvärva aktier i bolaget.
2. Punkt 1 tillämpas inte på åtgärder som utgör led i en banks eller något annat finansinstituts löpande verksamhet eller som vidtas i syfte att aktier skall förvärvas av eller till förmån för de anställda i bolaget eller ett detta närstående bolag. Sådana åtgärder får dock inte leda till att nettotillgångarna understiger det belopp som anges i artikel 15.1 a.
3. Punkt 1 tillämpas inte på åtgärder som vidtas för att aktier

skall förvärvas enligt artikel 20.1 h.

Artikel 24

1. Om ett bolag direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning tar emot egna aktier som säkerhet, jämfställs detta med förvärv som avses i artiklarna 19 och 20.1 samt artiklarna 22 och 23.
2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 1 på åtgärder i en banks eller något annat finansinstituts löpande verksamhet.

Artikel 25

1. Alla kapitalökningar skall beslutas av bolagsstämman. Ett sådant beslut, liksom genomförandet av kapitalökningen, skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.
2. Bolagsordningen, stiftelseurkunden eller bolagsstämman, vilken senares beslut skall offentliggöras enligt punkt 1, får dock ge bemyndigande om att öka det tecknade kapitalet upp till ett högsta belopp som fastställs med hänsyn till eventuella lagregler om sådant högsta belopp. Inom ramen för det fastställda beloppet beslutar det bemyndigade bolagsorganet i förekommande fall om ökning av det tecknade kapitalet. Bemyndigandet gäller i högst fem år och kan förlängas av bolagsstämman en eller flera gånger med högst fem år varje gång.
3. Om det finns flera slag av aktier, skall bolagsstämmans beslut om kapitalökning enligt punkt 1 eller om bemyndigande att öka kapitalet enligt punkt 2 bli föremål för en särskild omröstning minst för varje kategori av aktieägare vilkas rätt berörs av beslutet.
4. Denna artikel tillämpas vid emission av alla värdepapper som kan bytas ut mot aktier eller som är förenade med teckningsrätt till aktier, men inte vid själva utbytet av värdepappren eller vid utnyttjandet av teckningsrätten.

Artikel 26

Om aktier ges ut mot vederlag som ett led i ökningen av det tecknade kapitalet, skall de betalas med minst 25 procent av aktiernas nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, av det bokförda parivärdet. Om en överkurs fastställs, skall denna

betalas helt.

Artikel 27

1. Om aktier ges ut mot apportegendom som ett led i ökningen av det tecknade kapitalet, skall aktierna vara helt betalda inom fem år från beslutet om ökning av det tecknade kapitalet.

2. Det vederlag som avses i punkt 1 skall innan kapitalökningen genomförs redovisas i ett utlåtande som utarbetas av en eller flera av bolaget oberoende sakkunniga som utses eller godkänns av en förvaltningsmyndighet eller en domstol. Beroende på varje medlemsstats lagstiftning får de sakkunniga vara fysiska eller juridiska personer eller bolag.

Artikel 10.2 och 3 skall tillämpas.

3. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 2, om ökningen av det tecknade kapitalet sker för att genomföra en fusion eller ett offentligt erbjudande om köp eller byte och i syfte att ersätta aktieägarna i ett bolag som upplöses genom fusionen eller är föremål för det offentliga erbjudandet om köp eller byte.

4. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 2 när alla aktier som emitteras som ett led i ökningen av det tecknade kapitalet ges ut mot apportegendom från ett eller flera bolag, om alla aktieägare i det bolag som tar emot apportegendomen har avstått från sakkunnigutlåtande samt villkoren i artikel 10.4 b-f är uppfyllda.

Artikel 28

Om en kapitalökning inte fulltecknas, skall kapitalet ökas med det tecknade beloppet endast om emissionsvillkoren uttryckligen har föreskrivit det.

Artikel 29

1. Vid varje ökning av det tecknade kapitalet, som skall betalas med pengar, skall aktierna med företrädesrätt erbjudas aktieägarna i förhållande till den andel av kapitalet som deras aktier representerar.

2. Medlemsstaterna

- a) behöver inte tillämpa punkt 1 på aktier med en begränsad rätt till utdelning enligt artikel 15 och/eller vid utskiftning av bolagets förmögenhet i samband med likvidation; eller
- b) får – om i ett bolag med aktier av olika slag i fråga om rösträtt eller rätt till utdelning enligt artikel 15 eller vid utskiftning i samband med likvidation, det tecknade kapitalet ökas genom att nya aktier av endast ett av dessa aktieslag ges ut – tillåta att ägarna till aktier av annat slag får utöva sin företrädesrätt att teckna nya aktier först efter ägarna till aktier av det slag som emissionen avser.

3. Erbjudandet om företrädesrätt och den tid inom vilken denna rätt får utnyttjas skall offentliggöras i den nationella tidning som har utsetts i överensstämmelse med direktiv 68/151/EEG. Lagstiftningen i en medlemsstat behöver dock inte föreskriva ett offentliggörande, om alla bolagets aktier är ställda till viss man. I sådant fall skall samtliga aktieägare underrättas skriftligen. Den tid inom vilken företrädesrätten skall utnyttjas får inte understiga 14 dagar från det att erbjudandet offentliggörs eller den skriftliga underrättelsen avsånds.

4. Företrädesrätten får inte begränsas eller upphävas i bolagsordningen eller stiftelseurkunden. Detta får däremot ske genom ett beslut av bolagsstämman. Direktionen eller styrelsen skall i så fall lämna bolagsstämman en skriftlig redogörelse som anger skälen för att begränsa eller upphäva företrädesrätten och grunderna för den föreslagna emissionskursen. Bolagsstämmans beslut skall fattas enligt bestämmelserna i artikel 40 om beslutförhet och majoritet. Beslutet skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

5. Lagstiftningen i en medlemsstat får bestämma att bolagsordningen, stiftelseurkunden eller bolagsstämman, den senare med iakttagande av bestämmelserna i punkt 4 angående beslutförhet, majoritet och offentliggörande, kan bemyndiga det bolagsorgan att begränsa eller upphäva företrädesrätten

som har rätt att besluta om ökning av aktiekapitalet inom gränserna för det "auktoriserade" kapitalet. Ett sådant be-

myndigande får inte gälla för längre tid än ett bemyndigande enligt artikel 25.2.

6. Punkterna 1–5 tillämpas vid emission av alla värdepapper som kan bytas ut mot aktier eller som är förenade med teckningsrätt till aktier, men inte vid själva utbytet av värdepappren eller vid utnyttjandet av teckningsrätten.

7. Företrädesrätten anses inte utesluten enligt punkt 4 eller 5, om aktierna på grund av beslutet om ökning av det tecknade kapitalet ges ut till banker eller andra finansinstitut för att dessa skall erbjuda aktierna till bolagets aktieägare enligt punkterna 1 och 3.

Artikel 30

Varje nedsättning av det tecknade kapitalet, med undantag för en sådan nedsättning som sker genom ett rättsligt avgörande, skall minst beslutas av bolagsstämman enligt bestämmelserna om beslutförhet och majoritet i artikel 40, dock med förbehåll för bestämmelserna i artiklarna 36 och 37. Beslutet skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

Kallelsen till bolagsstämman skall minst ange syftet med nedsättningen och hur denna skall genomföras.

Artikel 31

Om det finns flera slag av aktier, skall bolagsstämmans beslut om nedsättning av det tecknade kapitalet bli föremål för en särskild omröstning minst för varje kategori av aktieägare vilkas rätt berörs av beslutet.

Artikel 32

1. Om det tecknade kapitalet sätts ned har åtminstone de borgenärer, vilkas fordringar har uppkommit före offentliggörandet av beslutet om nedsättningen, rätt att minst få säkerhet för de fordringar som inte är förfallna till betalning vid offentliggörandet. Lagstiftningen i medlemsstaterna bestämmer under vilka förutsättningar denna rätt får utövas. Lagstiftningen får utesluta rätten endast om en borgenär har tillfredsställande säkerhet eller sådan inte behövs med hänsyn

till bolagets ställning.

2. Medlemsstaternas lagstiftning skall vidare minst föreskriva att nedsättningen inte gäller eller att någon utbetalning inte får ske till förmån för aktieägarna, förrän borgenärerna har fått gottgörelse eller en domstol har beslutat att deras framställning därom inte behöver efterkommas.

3. Denna artikel tillämpas även när nedsättningen av det tecknade kapitalet sker genom att bolaget helt eller delvis avstår från betalning av aktieägarnas insatser.

Artikel 33

1. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 32 vid en nedsättning av det tecknade kapitalet som sker för att täcka en inträffad förlust eller för att föra över vissa belopp till en reserv, om reserven därefter inte överstiger tio procent av det nedsatta tecknade kapitalet. Utom vid nedsättning av det tecknade kapitalet får denna reserv inte delas ut till aktieägarna; den får endast användas för att täcka en inträffad förlust eller för att öka det tecknade kapitalet genom överföring av reserver, i den mån medlemsstaterna tillåter en sådan åtgärd.

2. I de fall som avses i punkt 1 skall medlemsstaternas lagstiftning minst föreskriva de åtgärder som behövs för att belopp som härrör från nedsättningen av det tecknade kapitalet inte skall kunna användas för utbetalningar till aktieägarna eller för att befria dessa från skyldigheten att betala sina insatser.

Artikel 34

Det tecknade kapitalet får inte sättas ned under det minimikapital som har fastställts i överensstämmelse med artikel 6. Medlemsstaterna får dock tillåta en sådan nedsättning, om de även föreskriver att beslutet om nedsättning får verkställas först sedan det tecknade kapitalet har ökat till minst det fastställda minimikapitalet.

Artikel 35

Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter att det tecknade kapitalet helt eller delvis löses in utan att kapitalet sätts ned, skall lagstiftningen minst kräva att följande villkor är upp-

fyllda:

- a) Om bolagsordningen eller stiftelseurkunden ger möjlighet till inlösen skall beslut om inlösen fattas av bolagsstämman, som minst skall iaktta de allmänna villkoren för beslutförhet och majoritet. Om bolagsordningen eller stiftelseurkunden inte ger möjlighet till inlösen skall beslut om inlösen fattas av bolagsstämman, som i så fall minst skall iaktta villkoren för beslutförhet och majoritet enligt artikel 40. Beslutet skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.
- b) Endast belopp som får delas ut enligt artikel 15.1 får användas för inlösen.
- c) De aktieägare som har fått sina aktier inlösta har kvar sina rättigheter i bolaget med undantag för rätten att återfå insatserna och rätten att delta i en första vinstutdelning avseende icke inlösta aktier.

Artikel 36

1. Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter bolagen att sätta ned det tecknade kapitalet genom att tvångsvis dra in aktier, skall lagstiftningen minst kräva att följande villkor är uppfyllda:

- a) Tvångsindragningen skall föreskrivas eller tillåtas i bolagsordningen eller stiftelseurkunden innan teckning sker av de aktier som skall dras in.
- b) I det fallet att tvångsindragningen endast tillåts i bolagsordningen eller stiftelseurkunden skall den beslutas av bolagsstämman, om inte samtliga berörda aktieägare har godkänt indragningen.
- c) Det bolagsorgan som beslutar om tvångsindragningen skall bestämma villkor och sätt för denna, om inte det har skett redan i bolagsordningen eller stiftelseurkunden.
- d) Artikel 32 tillämpas utom i fråga om helt betalda aktier som ställs till bolagets förfogande utan vederlag eller som dras in med utnyttjande av medel som får delas ut enligt artikel 15.1; i dessa fall skall ett belopp som motsvarar det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet för samtliga indragna aktier föras över till en reserv. Utom vid nedsättning av det tecknade

kapitalet får denna reserv inte delas ut till aktieägarna; den får endast användas för att täcka en inträffad förlust eller för att öka det tecknade kapitalet genom överföring av reserver, i den mån medlemsstaterna tillåter en sådan åtgärd.

- e) Beslutet om tvångsindragning skall offentliggöras enligt varje lands lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

2. Artikel 30 första stycket samt artiklarna 31, 33 och 40 tillämpas inte i de fall som avses i punkt 1.

Artikel 37

1. Om det tecknade kapitalet sätts ned genom indragning av aktier som bolaget har förvärvat direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, skall bolagsstämman alltid besluta om indragningen.

2. Artikel 32 tillämpas utom i fråga om helt betalda aktier som har förvärvats utan vederlag eller med medel som får delas ut enligt artikel 15.1; i dessa fall skall ett belopp som motsvarar det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet för samtliga indragna aktier föras över till en reserv. Utom vid nedsättning av det tecknade kapitalet får denna reserv inte delas ut till aktieägarna; den får endast användas för att täcka en inträffad förlust eller för att öka det tecknade kapitalet genom överföring av reserver, i den mån medlemsstaterna tillåter en sådan åtgärd.

3. Artiklarna 31, 33 och 40 tillämpas inte i de fall som avses i punkt 1.

Artikel 38

Om det finns flera slag av aktier skall i de fall som avses i artikel 35, artikel 36.1 b och artikel 37.1 bolagsstämmans beslut om inlösen av det tecknade kapitalet eller nedsättning av detta genom indragning av aktier bli föremål för en särskild omröstning minst för varje kategori av aktieägare vilkas rätt berörs av åtgärden.

Artikel 39

Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter bolagen att ge ut aktier som kan återköpas, skall lagstiftningen för återköp av aktierna minst kräva att följande villkor är uppfyllda:

- a) återköpet skall tillåtas i bolagsordningen eller stiftelseurkunden innan teckning sker av de aktier som kan återköpas;
- b) aktierna skall vara helt betalda;
- c) villkoren och sättet för återköpet skall vara bestämda i bolagsordningen eller stiftelseurkunden;
- d) återköpet får endast ske med medel som kan delas ut enligt artikel 15.1 eller med intäkter från en nyemission som sker i och för återköpet;
- e) ett belopp som motsvarar det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet av alla återköpta aktier skall föras över till en reserv som inte får delas ut till aktieägarna i annat fall än då det tecknade kapitalet sätts ned; denna reserv får endast användas för att öka det tecknade kapitalet genom överföring av reserver;
- f) punkt e tillämpas inte, om återköpet har skett med intäkter från en nyemission som har ägt rum i och för återköpet;
- g) om det har beslutats att en överkurs skall betalas till aktieägarna med anledning av återköpet, får överkursen endast erläggas med medel som får delas ut enligt artikel 15.1 eller med medel ur en reserv, annan än den som avses i e, som inte får delas ut till aktieägarna i annat fall än då det tecknade kapitalet sätts ned; denna reserv får endast användas för att öka det tecknade kapitalet genom överföring av reserver, för att täcka kostnader som avses i artikel 3 j eller emissionskostnader för aktier eller obligationer eller för att betala en överkurs till innehavare av aktier eller obligationer som skall återköpas;
- h) återköpet skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

Artikel 40

1. Medlemsstaternas lagstiftning skall föreskriva att de beslut som avses i artikel 29.4 och 5 samt artiklarna 30, 31, 35 och 38 skall kräva minst en majoritet som inte får understiga två tredjedelar av de röster som är förenade med de företrädda värdepapperen eller det företrädda tecknade kapitalet.

2. Medlemsstaternas lagstiftning får dock föreskriva att enkel majoritet av rösterna enligt punkt 1 är tillräcklig, om minst hälften av det tecknade kapitalet är företrätt.

Artikel 41

1. Medlemsstaterna får frånga artikel 9.1, artikel 19.1 a första ledet och b samt artiklarna 25, 26 och 29 i den mån det behövs för att bestämmelser skall kunna antas eller tillämpas som har till ändamål att underlätta för anställda och andra i den nationella lagstiftningen angivna personkategorier att få del i företagets kapital.

2. Medlemsstaterna får underlåta att tillämpa artikel 19.1 a första ledet samt artiklarna 30, 31 och 36-39 på bolag som bildas enligt särskild lagstiftning och som vid sidan av "kapitalaktier" ger ut "arbetsaktier" till förmån för de anställda som ett kollektiv, vilket på bolagsstämman företräds av fullmäktige med rösträtt.

Artikel 42

För att detta direktiv skall kunna genomföras måste medlemsstaternas lagstiftning behandla de aktieägare lika som befinner sig i samma ställning.

Artikel 43

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 3 g, i, j och k på de bolag som redan finns när författningarna som avses i punkt 1 träder i kraft.

De får bestämma att övriga föreskrifter i detta direktiv skall tillämpas på dessa bolag först 18 månader efter ikraftträdandet.

Denna tidsfrist får dock vara tre år när det gäller artiklarna 6 och 9 samt fem år när det gäller "unregistered companies" i Storbritannien eller på Irland.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 44

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 december 1976.

På rådets vägnar
M. van der STOEL
Ordförande

RÅDETS TREDJE DIREKTIV

av den 9 oktober 1978

grundat på artikel 54.3 g i fördraget om fusioner av aktiebolag

(78/855/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.3 g i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Den samordning som föreskrivs i artikel 54.3 g och i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten⁴, inleddes med direktiv 68/151/EEG⁵.

Samordningen fortsatte såvitt avser bildande av aktiebolag (public limited liability companies) samt bevarande och ändring av dessas kapital med direktiv 77/91/EEG⁶ och såvitt avser årsbokslut för vissa bolagsformer med direktiv 78/660/EEG⁷.

Skyddet för bolagsmännens och tredje mans intressen kräver att medlemsstaternas lagstiftning om fusion av aktiebolag

(public limited liability companies) samordnas och att bestämmelser om fusion införs i alla medlemsstaternas lagstiftning.

Vid denna samordning är det särskilt viktigt att aktieägarna i de fusionerande bolagen får en tillräcklig och så långt möjligt objektiv information samt att deras rättigheter skyddas på lämpligt sätt.

Bestämmelser om skydd för arbetstagares rättigheter vid överföring av företag, rörelser eller delar av rörelser finns för närvarande i direktiv 77/187/EEG⁸.

Borgenärena, inräknat obligationshavare, och innehavarna av andra rättigheter i de fusionerande bolagen måste skyddas så att fusionen inte inverkar negativt på deras intressen.

Bestämmelserna om offentlighet i direktiv 68/151/EEG måste utsträckas till att gälla också fusion, så att tredje man får tillräcklig information.

För att hindra att de garantier som tillförsäkras aktieägarna och tredje man i samband med fusion kringgås, måste detta skydd utsträckas till att omfatta också vissa andra rättsliga förfaranden som i väsentliga avseenden liknar fusion.

¹ EGT nr C 89, 14.7.1970, s. 20.

² EGT nr C 129, 11.12.1972, s. 50; EGT nr C 95, 28.4.1975, s. 12.

³ EGT nr C 88, 6.9.1971, s. 18.

⁴ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

⁵ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8.

⁶ EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 1.

⁷ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

⁸ EGT nr L 61, 5.3.1977, s. 26.

För att säkerställa rättssäkerheten i förhållandet mellan de berörda bolagen, mellan dessa och tredje man och mellan aktieägarna inbördes måste ogiltighetsfallen begränsas. Därvid måste föreskrivas, å ena sidan att fel vid fusionen såvitt möjligt skall avhjälpas och å andra sidan att ogiltighet endast får göras gällande inom en kort tidsfrist.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. De samordningsåtgärder som detta direktiv föreskriver skall vidtas i fråga om bestämmelser i medlemsstaternas lagar eller andra författningar om följande bolagsformer:

- i Tyskland:
die Aktiengesellschaft,
- i Belgien:
de naamloze vennootschap/la société anonyme,
- i Danmark:
aktieselskaber,
- i Frankrike:
la société anonyme,
- på Irland:
public companies limited by shares och public companies limited by guarantee having a share capital,
- i Italien:
la società per azioni,
- i Luxemburg:
la société anonyme,
- i Nederländerna:
de naamloze vennootschap,
- i Storbritannien:
public companies limited by shares och public companies limited by guarantee having a share capital.

2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa detta direktiv på kooperativa företag som är organiserade i någon av de i punkt 1 angivna bolagsformerna. Om lagstiftningen i en medlemsstat utnyttjar denna möjlighet, skall den föreskriva att dessa bolag skall ta in orden "kooperativt företag" i samtliga de handlingar som nämns i artikel 4 i direktiv 68/151/EEG.

3. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa detta direktiv om ett eller flera av de bolag som förvärvas eller upplöses är försatt i konkurs eller är föremål för ackord eller liknande förfarande.

KAPITEL I

Regler om fusion genom att ett bolag förvärvar ett eller flera andra bolag och om fusion genom bildande av ett nytt bolag

Artikel 2

Medlemsstaterna skall i fråga om bolag som lyder under deras nationella lagstiftning utfärda regler om fusion som äger rum genom att ett bolag förvärvar ett eller flera andra bolag och om fusion som äger rum genom bildande av ett nytt bolag.

Artikel 3

1. I detta direktiv avses med "fusion genom förvärv" ett sådant förfarande varigenom ett eller flera bolag (överlåtande bolag) upplöses utan likvidation och i samband därmed överför samtliga sina tillgångar och skulder till ett annat bolag (övertagande bolag), mot vederlag till aktieägarna i det eller de överlåtande bolagen i form av aktier i det övertagande bolaget och i förekommande fall kontant ersättning som inte får överstiga tio procent av dessa aktiers nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet.

2. Lagstiftningen i en medlemsstat får föreskriva att fusion genom förvärv får ske även om ett eller flera av de överlåtande bolagen har trätt i likvidation, under förutsättning att utskiftning av det överlåtande bolagets tillgångar till aktieägarna ännu inte har påbörjats.

Artikel 4

1. I detta direktiv avses med "fusion genom bildande av ett nytt bolag" ett sådant förfarande varigenom flera bolag (överlåtande bolag) upplöses utan likvidation och i samband därmed överför samtliga sina tillgångar och skulder till ett bolag som de bildar, mot vederlag till aktieägarna i de överlåtande bolagen i form av aktier i det nya bolaget och i förekommande fall kontant ersättning som inte får överstiga tio procent av dessa aktiers nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet.

2. Lagstiftningen i en medlemsstat får föreskriva att fusion genom bildande av ett nytt bolag får ske även om ett eller flera av de överlåtande bolagen har trätt i likvidation, under förutsättning att utskiftning av det överlåtande bolagets tillgångar till aktieägarna ännu inte har påbörjats.

KAPITEL II

Fusion genom förvärv

Artikel 5

1. Förvaltnings- eller ledningsorganen i de fusionerande bolagen skall upprätta en skriftlig fusionsplan.
2. Fusionsplanen skall innehålla minst följande uppgifter:
  - a) de fusionerande bolagens form, namn och säte,
  - b) aktiernas utbytesförhållande och i förekommande fall storleken av den kontanta ersättningen,
  - c) de närmare villkoren för utlämnandet av aktier i det övertagande bolaget,
  - d) den tidpunkt från vilken sistnämnda aktier ger rätt till utdelning av vinst samt varje särskilt förhållande som berör denna rätt,
  - e) den tidpunkt från vilken det överlåtande bolagets åtgärder i bokföringshänseende skall anses företagna för det övertagande bolagets räkning,
  - f) de rättigheter som det övertagande bolaget tillförsäkrar innehavare av sådana aktier till vilka särskilda rättigheter är knutna och innehavare av andra värdepapper än aktier eller de åtgärder som föreslås till förmån för dessa personer,
  - g) varje särskild förmån som beviljas de sakkunniga som anges i artikel 10.1 och ledamöterna i de fusionerande bolagens förvaltnings-, lednings-, tillsyns- eller kontrollorgan.

Artikel 6

Fusionsplanen skall offentliggöras för vart och ett av de fusionerande bolagen enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG, minst en månad före dagen för den bolagsstämma som skall besluta om fusionsplanen.

Artikel 7

1. En fusion fordrar godkännande av minst bolagsstämman i varje fusionerande bolag. Medlemsstaternas lagstiftning skall föreskriva att detta beslut kräver minst två tredjedelar av de röster som är förenade med de företrädde aktierna eller det företrädde tecknade kapitalet.

Medlemsstaternas lagstiftning får dock föreskriva att enkel majoritet av rösterna enligt första stycket är tillräcklig, om minst hälften av det tecknade kapitalet är företrätt. Därutöver

tillämpas i förekommande fall reglerna om ändring i bolagsordningen.

2. Om det finns flera slag av aktier fordras för beslut om fusion en särskild omröstning minst för varje kategori av aktieägare vilkas rätt berörs av åtgärden.

3. Beslutet skall omfatta godkännandet av fusionsplanen och de eventuella ändringar i bolagsordningen som behövs för att genomföra planen.

Artikel 8

Lagstiftningen i en medlemsstat behöver inte föreskriva att fusionen skall godkännas av bolagsstämman i det övertagande bolaget, om följande villkor är uppfyllda:

- a) det i artikel 6 föreskrivna offentliggörandet skall för det övertagande bolaget ske minst en månad före dagen för den bolagsstämma i det eller de överlåtande bolagen som skall besluta om fusionsplanen,
- b) alla aktieägare i det övertagande bolaget skall ha rätt att minst en månad före den i a nämnda dagen ta del av de i artikel 11.1 angivna handlingarna hos det övertagande bolaget där detta har sitt säte,
- c) en eller flera aktieägare i det övertagande bolaget med ett aktieinnehav som uppgår till en viss lägsta procent av det tecknade kapitalet skall ha rätt att fordra att en bolagsstämma i det övertagande bolaget sammankallas för att besluta om godkännande av fusionen. Det lägsta procenttalet får inte sättas högre än till fem procent. Medlemsstaterna får dock föreskriva att aktier utan rösträtt inte skall medtagas vid denna beräkning.

Artikel 9

Förvaltnings- eller ledningsorganen i vart och ett av de fusionerande bolagen skall upprätta en utförlig skriftlig redogörelse i vilken fusionsplanen och därvid särskilt utbytesförhållandet mellan aktierna förklaras och bedöms från rättslig och ekonomisk synpunkt.

Redogörelsen skall i förekommande fall även ange särskilda värderingssvårigheter.

Artikel 10

1. För vart och ett av de fusionerande bolagen skall en eller flera oberoende sakkunniga, som utses eller godkänns av en domstol eller en förvaltningsmyndighet, granska fusionsplanen och lämna en skriftlig redogörelse till aktieägarna. Lagstift-

ningen i en medlemsstat kan dock föreskriva att det får förordnas en eller flera oberoende sakkunniga för alla de fusionerande bolagen, om förordnandet meddelas av en domstol eller en förvaltningsmyndighet på bolagens gemensamma begäran. Beroende på varje medlemsstats lagstiftning kan de sakkunniga vara fysiska eller juridiska personer eller bolag.

2. I den i punkt 1 nämnda redogörelsen skall de sakkunniga under alla förhållanden ange huruvida enligt deras uppfattning utbytesförhållandet är rimligt och sakligt grundat. Redogörelsen skall minst ange:

- a) enligt vilken eller vilka metoder som det föreslagna utbytesförhållandet har bestämts,
- b) huruvida denna eller dessa metoder är lämpliga i det aktuella fallet och vilka värden som var och en av metoderna leder till; ett uttalande måste också göras om vilken relativ betydelse som tillmättes de olika metoderna då värdena fastställdes.

Redogörelsen skall i förekommande fall även ange särskilda värderingssvårigheter.

3. Varje sakkunnig skall ha rätt att hos de fusionerande bolagen få tillgång till alla upplysningar och handlingar som hör till saken samt att utföra alla undersökningar som behövs.

Artikel 11

1. Minst en månad före dagen för den bolagsstämma som skall besluta om fusionsplanen skall alla aktieägare ha rätt att hos bolaget där detta har sitt säte ta del av minst följande handlingar:

- a) fusionsplanen,
- b) de fusionerande bolagens årsbokslut och förvaltningsberättelser för de senaste tre räkenskapsåren,
- c) en särskild redovisning som skall avslutas tidigast den första dagen i den tredje månaden före den tidpunkt då fusionsplanen upprättades, om det senaste årsbokslutet avser ett räkenskapsår som avslutades mer än sex månader före sistnämnda tidpunkt,
- d) de redogörelser av de fusionerande bolagens förvaltnings- eller ledningsorgan som nämns i artikel 9,
- e) de i artikel 10 nämnda redogörelserna.

2. Den i punkt 1 c nämnda särskilda redovisningen skall utarbetas enligt samma metoder och med begagnande av samma uppställning som det senaste årsbokslutet.

Lagstiftningen i en medlemsstat får dock föreskriva:

- a) att någon ny fysisk inventering inte behöver genomföras,

- b) att de värden som har åsatts i den senaste balansräkningen endast behöver ändras så att de återspeglar affärshändelserna; hänsyn skall dock tas till
  - avskrivningar och avsättningar för den mellanliggande tiden,
  - sådana väsentliga ändringar av faktiska värden som inte framgår av bokföringen.

3. Varje aktieägare skall ha rätt att på begäran och kostnadsfritt få kopior av samtliga eller, om så önskas, vissa av de i punkt 1 nämnda handlingarna.

Artikel 12

Skyddet för de anställdas rättigheter i varje fusionerande bolag skall regleras enligt direktiv 77/187/EEG.

Artikel 13

1. Lagstiftningen i medlemsstaterna skall på ett betryggande sätt skydda rättigheterna för de borgenärer i de fusionerande bolagen vilka har fordringar som uppkommit före offentliggörandet av fusionsplanen och som inte var förfallna till betalning vid offentliggörandet.

2. I detta syfte skall lagstiftningen i medlemsstaterna minst föreskriva att dessa borgenärer har rätt till betryggande säkerhet, om ett sådant skydd behövs med hänsyn till de fusionerande bolagens ekonomiska förhållanden och borgenärerna inte redan har sådan säkerhet.

3. Skyddet får vara olika för borgenärerna i det övertagande och det överlåtande bolaget.

Artikel 14

Med förbehåll för bestämmelser om ett gemensamt utövande av obligationshavarnas rättigheter i de fusionerande bolagen skall artikel 13 tillämpas på obligationshavarna, om inte dessa vid ett sammanträde – förutsatt att sådana sammanträden regleras i den nationella lagstiftningen – eller individuellt har godkänt fusionen.

Artikel 15

Innehavare av sådana andra värdepapper än aktier till vilka särskilda rättigheter är knutna skall i det övertagande bolaget ha minst samma rättigheter som i det överlåtande bolaget, om inte innehavarna av värdepapperen vid ett sammanträde – förutsatt att sådana sammanträden regleras i den nationella lagstiftningen – eller individuellt har godkänt en ändring av rättigheterna eller om inte innehavarna av värdepapperen har rätt att få dessa återköpta av det övertagande bolaget.

Artikel 16

1. Om lagstiftningen i en medlemsstat inte föreskriver någon förebyggande rättslig eller administrativ kontroll av att en fusion är lagenlig eller om denna kontroll inte omfattar alla för fusionen föreskrivna handlingar, skall protokollen från de bolagsstämmor som beslutar om fusionen och i förekommande fall det efter dessa bolagsstämmor följande fusionsavtalet upprättas i form av officiellt bestyrkta handlingar. Om fusionen inte skall godkännas av bolagsstämmor i alla de fusionerande bolagen, skall fusionsplanen upprättas i form av en officiellt bestyrkt handling.

2. Den notarie eller myndighet som är behörig att upprätta och officiellt bestyrka handlingarna skall granska och bestyrka, dels förekomsten av och lagenligheten hos alla de rättshandlingar och formaliteter som åligger det bolag för vilket notarien eller myndigheten handlar, dels förekomsten av och lagenligheten hos fusionsplanen.

Artikel 17

Lagstiftningen i medlemsstaterna skall ange den tidpunkt då fusionen blir gällande.

Artikel 18

1. En fusion skall för vart och ett av de fusionerande bolagen offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

2. Det övertagande bolaget kan själv vidta de formaliteter angående offentliggörandet som hänför sig till det eller de överlåtande bolagen.

Artikel 19

1. En fusion skall i kraft av själva lagstiftningen ha följande rättsverkningar, vilka skall inträda samtidigt:

- a) både i förhållandet mellan det överlåtande och det övertagande bolaget och i förhållandet till tredje man övergår det överlåtande bolagets samtliga tillgångar och skulder till det övertagande bolaget,
- b) aktieägarna i det överlåtande bolaget blir aktieägare i det övertagande bolaget,
- c) det överlåtande bolaget upphör.

2. Aktier i det överlåtande bolaget får inte bytas ut mot aktier i det övertagande bolaget, om aktierna i det överlåtande bolaget innehas antingen

- a) av det övertagande bolaget själv eller av någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, eller

- b) av det överlåtande bolaget själv eller av någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning.

3. Vad nu sagts skall inte inkräkta på den lagstiftning i medlemsstaterna som föreskriver särskilda formaliteter för att överföringen av vissa tillgångar, rättigheter och förpliktelser från det överlåtande bolaget skall gälla mot tredje man. Det övertagande bolaget får själv verkställa dessa formaliteter; lagstiftningen i medlemsstaterna kan dock tillåta att det överlåtande bolaget fortsätter att verkställa formaliteterna under en begränsad tid som, utom i undantagsfall, inte får vara längre än sex månader räknat från den tidpunkt då fusionen blir gällande.

Artikel 20

Lagstiftningen i medlemsstaterna skall minst innehålla regler om det civilrättsliga ansvar som ledamöterna i det överlåtande bolagets förvaltnings- eller ledningsorgan skall ha mot bolagets aktieägare på grund av oförsvarligt förfarande av ledamöterna i dessa organ vid förberedelsen och genomförandet av fusionen.

Artikel 21

Lagstiftningen i medlemsstaterna skall minst innehålla regler om det civilrättsliga ansvar som de sakkunniga, vilka ansvarar för upprättandet i det överlåtande bolaget av den i artikel 10.1 angivna redogörelsen, skall ha mot aktieägarna i detta bolag på grund av oförsvarligt förfarande av de sakkunniga då de utförde sitt uppdrag.

Artikel 22

1. Lagstiftningen i medlemsstaterna får endast innehålla sådana regler om ogiltighet av en fusion som uppfyller följande villkor:

- a) ogiltigheten skall beslutas av domstol,
- b) en fusion som har blivit gällande enligt artikel 17 får förklaras ogiltig endast om det inte har förekommit någon rättslig eller administrativ kontroll av fusionens lagenlighet eller officiellt bestyrkta handlingar inte har upprättats eller om det visas att bolagsstämmans beslut är ogiltigt eller kan förklaras ogiltigt enligt nationell rätt,
- c) talan om ogiltighetsförklaring får inte väckas om det har förflutit mer än sex månader från det att fusionen kom att gälla mot den som åberopar ogiltigheten eller om bristen har avhjälpts,

- d) om det är möjligt att avhjälpa den brist, på grund av vilken fusionen kan förklaras ogiltig, skall domstolen ge bolagen i fråga tillfälle att inom viss tid göra detta,
- e) ett rättsligt avgörande varigenom en fusion förklaras ogiltig skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG,
- f) om en medlemsstats lagstiftning medger att tredje man överklagar avgörandet, får detta ske senast sex månader efter det att avgörandet offentliggjorts i överensstämmelse med direktiv 68/151/EEG,
- g) ett avgörande varigenom en fusion förklaras ogiltig skall inte i och för sig inkräkta på giltigheten av de förpliktelser som har uppkommit för eller gentemot det övertagande bolaget innan avgörandet blev offentligt tillgängligt men efter den i artikel 17 angivna tidpunkten,
- h) de bolag som har ingått i fusionen skall ansvara solidariskt för de förpliktelser som åligger ett övertagande bolag som avses i g.

2. Med avvikelse från punkt 1 a får lagstiftningen i en medlemsstat även föreskriva att en administrativ myndighet kan besluta om en fusions ogiltighet, om ett sådant avgörande kan överklagas till domstol. Bestämmelserna i b, d, e, f, g och h skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om den administrativa myndigheten. Ogiltighetsförfarandet får inte inledas senare än sex månader efter den i artikel 17 angivna tidpunkten.

3. Vad nu sagts inkräktar inte på medlemsstaternas lagstiftning om ogiltighetsförklaring av en fusion med anledning av annan kontroll än den förebyggande rättsliga eller administrativa kontrollen av fusionens lagenlighet.

KAPITEL III

Fusion genom bildande av ett nytt bolag

Artikel 23

1. Artikel 5, 6 och 7 samt 9–22 skall tillämpas vid fusion genom bildande av ett nytt bolag, dock med förbehåll för bestämmelserna i artikel 11 och 12 i direktiv 68/151/EEG. Därvid skall med "fusionerande bolag" och "överlåtande bolag" avses de bolag som skall upplösas och med "övertagande bolag" det nya bolaget.

2. Artikel 5.2 a skall tillämpas också på det nya bolaget.

3. Fusionsplanen och, om de är intagna i en särskild handling, det nya bolagets stiftelseurkund eller utkast till stiftelseurkund och bolagsordning eller utkast till bolagsordning måste godkännas av bolagsstämman i vart och ett av de bolag som skall upplösas.

4. Vid bildandet av det nya bolaget behöver medlemsstaterna inte tillämpa bestämmelserna i artikel 10 i direktiv 77/91/EEG om kontroll av tillskott i form av apportegendom.

KAPITEL IV

Ett bolags förvärv av ett annat bolag, i vilket det förra äger minst 90 procent av aktierna.

Artikel 24

Medlemsstaterna skall för de bolag som lyder under deras lagstiftning utfärda regler om ett förfarande varigenom ett eller flera bolag upplöses utan likvidation och överför samtliga sina tillgångar och skulder till ett annat bolag, vilket i de förstnämnda bolagen äger alla aktier samt övriga värdepapper som är förenade med rösträtt på bolagsstämman. På ett sådant förfarande skall bestämmelserna i kapitel II tillämpas med undantag för artikel 5.2 b, c och d, artikel 9 och 10, artikel 11.1 d och e, artikel 19.1 b samt artikel 20 och 21.

Artikel 25

Medlemsstaterna behöver inte tillämpa bestämmelserna i artikel 7 på det i artikel 24 angivna förfarandet, om minst följande villkor är uppfyllda:

- a) Det i artikel 6 föreskrivna offentliggörandet skall för vart och ett av de bolag som deltar i förfarandet äga rum minst en månad innan förfarandet blir gällande.
- b) Alla aktieägare i det övertagande bolaget har rätt att minst en månad innan förfarandet blir gällande, hos bolaget där detta har sitt säte ta del av de i artikel 11.1 a, b och c angivna handlingarna. Artikel 11.2 och 11.3 skall tillämpas.
- c) Artikel 8 c skall tillämpas.

Artikel 26

Medlemsstaterna får tillämpa artikel 24 och 25 på förfaranden varigenom ett eller flera bolag upplöses utan likvidation och överför samtliga sina tillgångar och skulder till ett annat bolag,

om alla i artikel 24 angivna aktier och värdepapper i det eller de överlåtande bolagen tillhör det övertagande bolaget och/eller någon som innehar aktierna och värdepapperen i eget namn men för det övertagande bolagets räkning.

Artikel 27

Sker en fusion genom att ett eller flera bolag övertas av ett annat bolag som i de förstnämnda bolagen äger minst 90 procent av, men inte alla, aktier och andra värdepapper som är förenade med rösträtt på bolagsstämman, behöver inte medlemsstaterna föreskriva att fusionen skall godkännas av bolagsstämman i det övertagande bolaget, om minst följande villkor är uppfyllda:

- a) det i artikel 6 föreskrivna offentliggörandet skall i fråga om det övertagande bolaget äga rum minst en månad före tidpunkten för den bolagsstämma i det eller de överlåtande bolagen som skall besluta om fusionen,
- b) alla aktieägare i det övertagande bolaget skall ha rätt att minst en månad före den i a angivna tidpunkten hos detta bolag där det har sitt säte ta del av de i artikel 11.1 a, b och c angivna handlingarna. Artikel 11.2 och 11.3 skall tillämpas,
- c) artikel 8 c skall tillämpas.

Artikel 28

Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 9–11 på en fusion som avses i artikel 27, om följande villkor är uppfyllda:

- a) minoritetsaktieägarna i det överlåtande bolaget skall ha rätt att få sina aktier inlösta av det övertagande bolaget,
- b) om de utövar denna rätt, skall de ha rätt till ett vederlag som motsvarar värdet av aktierna,
- c) om tvist uppkommer om vederlaget, skall det vara möjligt att få vederlaget bestämt av en domstol.

Artikel 29

Medlemsstaterna får tillämpa artikel 27 och 28 på förfaranden varigenom ett eller flera bolag upplöses utan likvidation och överförs samtliga sina tillgångar och skulder till ett annat bolag, om minst 90 procent, men inte alla, av de i artikel 27 avsedda aktierna och övriga värdepapperen i det eller de överlåtande

bolagen tillhör det övertagande bolaget och/eller någon som innehar dessa aktier och värdepapper i eget namn men för det övertagande bolagets räkning.

KAPITEL V

Andra med fusion likställda förfaranden

Artikel 30

Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter att den kontanta ersättningen vid ett i artikel 2 angivet förfarande överstiger tio procent, skall kapitel II och III samt artikel 27–29 tillämpas.

Artikel 31

Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter ett i artikel 2, 24 eller 30 angivet förfarande utan att alla de överlåtande bolagen därvid upplöses, skall kapitel II, med undantag för artikel 19.1 c, samt kapitel III och IV tillämpas.

KAPITEL VI

Avslutande bestämmelser

Artikel 32

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv inom tre år efter dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. En tidsfrist på fem år från ikraftsättandet av de i punkt 1 angivna bestämmelserna får dock föreskrivas när det gäller bestämmelsernas tillämpning på "unregistered companies" i Storbritannien och på Irland.
3. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 13, 14 och 15 på innehavare av sådana obligationer och andra värdepapper som kan bytas ut mot aktier, om emissionsvillkoren vid tidpunkten för ikraftträdandet av de i punkt 1 angivna bestämmelserna på förhand har reglerat innehavarnas ställning i händelse av en fusion.
4. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa detta direktiv på fusioner och andra förfaranden som är likställda med fusioner, om en i nationell lagstiftning föreskriven åtgärd eller formalitet

för att förbereda eller genomföra förfarandet redan har vidtagits vid den tidpunkt då de i punkt 1 angivna bestämmelserna träder i kraft.

Utfärdat i Luxemburg den 9 oktober 1978.

Artikel 33

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

På rådets vägnar

H.-J. VOGEL

Ordförande

RÅDETS FJÄRDE DIREKTIV

av den 25 juli 1978

grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag

(78/660/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.3 g i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

En samordning av de nationella bestämmelserna om uppställningen av och innehållet i årsbokslut och förvaltningsberättelser, om de i dessa handlingar använda värderingsmetoderna och om offentliggörandet av handlingarna är, främst i fråga om aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar, av särskild betydelse för skyddet av bolagsmännen och tredje man.

En samtidig samordning behövs på dessa områden för de angivna bolagsformerna, eftersom å ena sidan verksamheten för ett sådant bolag ofta sträcker sig utöver de nationella gränserna medan å andra sidan bolaget endast erbjuder tredje man säkerhet i sina egna tillgångar. Att en sådan samordning är nödvändig och brådskande har för övrigt erkänts och bekräftats i artikel 2.1 f i direktiv 68/151/EEG³.

Dessutom är det nödvändigt att inom gemenskapen uppställa likvärdiga rättsliga minimikrav på omfattningen av den ekonomiska information som konkurrerande bolag skall vara skyldiga att låta allmänheten ta del av.

Årsbokslutet skall ge en rättvisande bild av bolagets tillgångar och skulder, ekonomiska ställning och resultat. I detta syfte

måste en obligatorisk uppställningsform föreskrivas för balans- och resultaträkningarna samt ett minsta innehåll fastställas för notanteckningarna och förvaltningsberättelsen. Undantag kan dock medges med hänsyn till vissa bolags mindre ekonomiska och sociala betydelse.

De olika värderingsmetoderna måste samordnas i den utsträckning som behövs för att årsboksluten skall ge en jämförbar och likvärdig information.

Årsboksluten för alla bolag på vilka detta direktiv skall tillämpas måste offentliggöras enligt direktiv 68/151/EEG. Även här kan dock vissa undantag medges till förmån för små och medelstora företag.

Årsboksluten skall granskas av behöriga personer för vilka minimikvalifikationerna senare kommer att samordnas. Endast små bolag får undantas från detta krav på revision.

När ett bolag ingår i en företagsgrupp är det önskvärt att ett sammanställt bokslut offentliggörs som ger en rättvisande bild av hela företagsgruppens verksamhet. I avvaktan på att ett rådsdirektiv om sammanställt redovisning träder i kraft är det dock nödvändigt med undantag från vissa bestämmelser i detta direktiv.

För att bemästra de svårigheter som kan uppstå på grund av det nuvarande lagstiftningsläget i vissa medlemsstater, måste fristen för att genomföra vissa av föreskrifterna i detta direktiv vara längre än den frist som i allmänhet fastställs i sådana fall.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. De samordningsåtgärder som detta direktiv föreskriver skall vidtas i fråga om bestämmelserna i medlemsstaternas lagar eller andra författningar om följande bolagsformer:

¹ EGT nr C 129, 11.12.1972 s. 38.

² EGT nr C 39, 7.6.1973 s. 31.

³ EGT nr L 65, 14.3.1968 s. 8.

— I Tyskland:

AVSNITT 1

die Aktiengesellschaft, die Kommanditgesellschaft auf Aktien, die Gesellschaft mit beschränkter Haftung.

Allmänna bestämmelser

— I Belgien:

la société anonyme/de naamloze vennootschap, la société en commandite par actions/de commanditaire vennootschap op aandelen, la société de personnes à responsabilité limitée/de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

Artikel 2

1. Årsboks slutet skall bestå av balansräkning, resultaträkning och noter. Dessa handlingar bildar en helhet.

2. Årsboks slutet skall upprättas på ett överskådligt sätt och enligt föreskrifterna i detta direktiv.

— I Danmark:

aktieselskaber, kommanditaktieselskaber, anpartsselskaber.

3. Årsboks slutet skall ge en rättvisande bild av bolagets tillgångar, skulder, ekonomiska ställning och resultat.

— I Frankrike:

la société anonyme, la société en commandite par actions, la société à responsabilité limitée.

4. När tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv inte räcker till för att ge en rättvisande bild enligt punkt 3, skall ytterligare upplysningar lämnas.

— På Irland:

public companies limited by shares or by guarantee, private companies limited by shares or by guarantee.

5. Om undantagsvis tillämpningen av en föreskrift i detta direktiv är oförenlig med den skyldighet som föreligger enligt punkt 3, skall avsteg göras från den förstnämnda föreskriften så att en rättvisande bild enligt punkt 3 kan ges. Varje sådant avsteg skall anmärkas i en not med upplysning om skälen för avsteget och om den inverkan som detta kan ha på bolagets tillgångar, skulder, ekonomiska ställning och resultat. Medlemsstaterna får bestämma när avsteg kan ske och får föreskriva de undantagsregler som behövs.

— I Italien:

la società per azioni, la società in accomandita per azioni, la società a responsabilità limitata.

6. Medlemsstaterna får tillåta eller kräva att annan information lämnas i årsboks slutet utöver vad som fordras enligt detta direktiv.

— I Luxemburg:

la société anonyme, la société en commandite par actions, la société à responsabilité limitée.

— I Nederländerna:

de naamloze vennootschap, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

AVSNITT 2

Allmänna bestämmelser om balans- och resultaträkningar

— I Storbritannien:

public companies limited by shares or by guarantee, private companies limited by shares or by guarantee.

Artikel 3

2. I avvaktan på senare samordning behöver medlemsstaterna inte tillämpa föreskrifterna i detta direktiv på banker och andra finansiella institut eller på försäkringsbolag.

Balans- och resultaträkningarnas uppställning, särskilt när det gäller valet av form för uppställningen, får inte ändras från ett räkenskapsår till ett annat. Avsteg från denna princip tillåts dock i undantagsfall. Varje sådant avsteg skall redovisas i noterna med en tillfredsställande motivering.

Artikel 4

1. I balans- och resultaträkningarna måste de i artikel 9, 10 och 23-26 angivna posterna tas upp var för sig i angiven ordningsföljd. En mera detaljerad underindelning av posterna är tillåten, förutsatt att uppställningsformen följs. Nya poster får tillkomma såvitt deras innehåll inte täcks av de i uppställningsformen angivna posterna. Medlemsstaterna får föreskriva en sådan underindelning eller komplettering.

2. Uppställningsform, nomenklatur och terminologi för sådana poster i balans- och resultaträkningarna som föregås av arabiska siffror skall anpassas i de fall ett företags särskilda inriktning kräver det. En sådan anpassning får medlemsstaterna begära av företagen inom en särskild ekonomisk sektor.

3. De av arabiska siffror föregångna posterna i balans- och resultaträkningarna får sammanslås

- a) när de med hänsyn till målsättningen i artikel 2.3 har ett obetydligt värde, eller
- b) när sammanslagningen främjar överskådligheten, förutsatt att de sammanslagna posterna specificeras i noter. Medlemsstaterna får kräva en sådan sammanslagning.

4. För varje balans- och resultaträkningspost måste beloppet för motsvarande post från föregående räkenskapsår anges. För att jämförbarhet skall uppnås får medlemsstaterna föreskriva att beloppen för det föregående räkenskapsåret skall justeras. I vart fall skall bristande jämförbarhet och eventuella justeringar av beloppen med anledning härav förklaras i noterna.

5. Balans- eller resultaträkningsposter som saknar belopp skall inte redovisas, utom när det finns en motsvarande post för det föregående räkenskapsåret enligt punkt 4.

Artikel 5

1. Utan hinder av avvikelser från artikel 4.1 och 4.2 får medlemsstaterna föreskriva särskilda uppställningsformer för årsboksutgåvan i förvaltningsbolag och finansiella holdingbolag, under förutsättning att dessa uppställningsformer ger en bild av bolagen som motsvarar vad som föreskrivs i artikel 2.3.

2. I detta direktiv avses med *förvaltningsbolag* endast

- a) bolag som uteslutande har till föremål för sin verksamhet att placera sina medel i olika värdepapper, olika fastigheter eller andra tillgångar i det enda syftet att sprida investeringsriskerna och låta aktie- och andelsägarna få del av resultatet av kapitalförvaltningen,
- b) bolag med kapitalandel i förvaltningsbolag med fast kapital, om föremålet för de förnämnda bolagens verksamhet uteslutande är att förvärva fullt betalda aktier som utfärdas av dessa förvaltningsbolag, dock utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 20.1 h i direktiv 77/91/EEG¹.

3. Med *finansiella holdingbolag* avses i detta direktiv endast bolag som uteslutande har till föremål för sin verksamhet att förvärva intressen i andra företag och att förvalta sina kapitalandelar för att få vinst utan att direkt eller indirekt delta i förvaltningen av dessa andra företag, dock utan inskränkning i sina rättigheter som aktieägare eller andra bolagsmän. En domstol eller administrativ myndighet skall kunna övervaka att de finansiella holdingbolagen iakttar de begränsningar som gäller för deras verksamhet.

Artikel 6

Medlemsstaterna får tillåta eller föreskriva en anpassning av balans- och resultaträkningarnas uppställningsformer, så att dessa utvisar disposition av vinsten eller behandling av förlusten.

Artikel 7

Kvittning får inte ske mellan tillgångs- och skuldposter eller mellan intäcks- och kostnadsposter.

AVSNITT 3

Balansräkningens uppställningsform*Artikel 8*

Medlemsstaterna skall föreskriva att den ena eller båda av de i artikel 9 och 10 angivna formerna skall användas för upp-

¹ EGT nr L 26, 31.1.1977 s. 1.

ställning av balansräkningen. Om en medlemsstat föreskriver båda uppställningsformerna, får den tillåta bolagen att välja mellan dem.

Artikel 9

Tillgångar

A. Tecknat ej inbetalt kapital

varav infordrat

(om inte nationell lagstiftning föreskriver att det kapital som har infordrats skall redovisas på passivsidan. I så fall skall den del av kapitalet som har infordrats men ännu inte inbetalats redovisas som en tillgång antingen under A eller under D II 5.)

B. Kostnader för bolagsbildning

så som de definieras i nationell lagstiftning och om nationell lagstiftning medger att de redovisas som tillgångar. Nationell lagstiftning kan också föreskriva att bolagsbildningskostnader redovisas som första post under "Immateriella anläggningstillgångar".

C. Anläggningstillgångar

I. Immateriella anläggningstillgångar

1. Forsknings- och utvecklingskostnader om nationell lagstiftning medger att de redovisas som tillgångar.
2. Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter och tillgångar om de har:
  - a) förvärvats mot vederlag och inte skall redovisas under C I 3, eller
  - b) utvecklats av företaget själv, under förutsättning att nationell lagstiftning tillåter att de redovisas som tillgångar.
3. Goodwill om den har förvärvats mot vederlag.
4. Förskottbetalningar.

II. Materiella anläggningstillgångar

1. Mark och byggnader.
2. Tekniska anläggningar och maskiner.
3. Övriga anläggningar, verktyg och inventarier.
4. Förskottbetalningar och pågående nyanläggningar.

III. Finansiella anläggningstillgångar

1. Aktier och andelar i anknutna företag.
2. Fordringar hos anknutna företag.
3. Ägarintressen.
4. Fordringar hos företag i vilka bolaget har ägarintressen.
5. Värdepapper avsedda för långfristigt innehav.
6. Andra långfristiga lånefordringar.
7. Egna aktier eller andelar (med uppgift om deras nominella värde eller, om sådant saknas, deras bokförda parivärde), om nationell lagstiftning medger att de redovisas i balansräkningen.

D. Omsättningstillgångar

I. Varulager

1. Råvaror och förnödenheter.
2. Varor under tillverkning.
3. Färdiga varor och handelsvaror.
4. Förskottbetalningar.

II. Fordringar

(Fordringar som förfaller till betalning efter mer än ett år skall redovisas särskilt för varje post.)

1. Kundfordringar.
2. Fordringar hos anknutna företag.
3. Fordringar hos företag i vilka bolaget har ägarintressen.
4. Övriga fordringar.
5. Tecknat ej inbetalt kapital som är infordrat (om inte nationell lagstiftning föreskriver att kapital som är infordrat skall redovisas som tillgång under A).
6. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter (om inte nationell lagstiftning föreskriver att dessa poster skall redovisas som tillgångar under E).

III. Kortfristiga placeringar

1. Aktier och andelar i anknutna företag.
2. Egna aktier eller andelar (med uppgift om deras nominella värde eller, om sådant saknas, deras bokförda parivärde), om nationell lagstiftning medger att de redovisas i balansräkningen.
3. Övriga kortfristiga placeringar

IV. Kassa och bank**E. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter**

(såvida inte nationell lagstiftning föreskriver att dessa poster skall redovisas som tillgångar under D II 6).

F. Förlust under räkenskapsåret

(såvida inte nationell lagstiftning föreskriver att den skall redovisas under A VI på passivsidan).

Skulder och eget kapital**A. Eget kapital****I. Tecknat kapital**

(om inte nationell lagstiftning föreskriver att endast infordrat kapital skall redovisas under denna post. I så fall skall det tecknade kapitalet och det inbetalda kapitalet redovisas särskilt).

II. Överkurs vid emission**III. Uppskrivningsfond****IV. Kapitalreserver**

1. Lagstadgad reserv om nationell lagstiftning kräver sådan reserv.
2. Reserv för egna aktier och andelar om nationell lagstiftning kräver uppläggning av en sådan reserv, med förbehåll för vad som gäller enligt artikel 22.1 b i direktiv 77/91/EEG.
3. Reserver föreskrivna i bolagsordningen.
4. Övriga reserver.

V. Balanserad vinst eller förlust**VI. Vinst eller förlust under räkenskapsåret**

(om inte nationell lagstiftning föreskriver att denna post skall redovisas under F på aktivsidan eller under E på passivsidan).

B. Avsättningar

1. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser.
2. Avsättningar för skatter.
3. Andra avsättningar.

C. Skulder

(Skulder som förfaller till betalning inom ett år och skulder som förfaller till betalning efter mer än ett år måste redovisas särskilt för varje post liksom summorna av dessa skulder).

1. Obligationslån med särskilt angivande av konvertibla lån.
2. Skulder till kreditinstitut.
3. Mottagna förskottbetalningar för varor, om de inte är öppett redovisade som avdrag från varulager.
4. Leverantörsskulder.
5. Växelskulder.
6. Skulder till anknutna företag.
7. Skulder till företag i vilka bolaget har ägarintressen.
8. Övriga skulder inklusive skatt och sociala avgifter.
9. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter (om inte nationell lagstiftning föreskriver att sådana poster skall upptas under D på passivsidan).

D. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

(om inte nationell lagstiftning föreskriver att sådana poster skall upptas under C 9 på passivsidan).

E. Årets vinst

(om inte nationell lagstiftning föreskriver att vinsten skall redovisas under A VI på passivsidan).

*Artikel 10***A. Tecknat ej inbetalt kapital**

varav infordrat

(om inte nationell lagstiftning föreskriver att det kapital som infordrats skall upptas under L I så fall skall den del av kapitalet som har infordrats men ännu inte inbetalats redovisas antingen under A eller under D II 5).

B. Kostnader för bolagsbildning

så som de definieras i nationell lagstiftning och om denna medger att de redovisas som en tillgång. Nationell lagstiftning kan också föreskriva att bolagsbildningskostnader skall redovisas som första post under "Immateriella anläggningstillgångar".

C. Anläggningstillgångar**I. Immateriella anläggningstillgångar**

1. Forsknings- och utvecklingskostnader om nationell lagstiftning medger att de redovisas som tillgångar.
2. Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter och tillgångar om de är
  - a) förvärvade mot vederlag och inte skall redovisas under C I 3, eller
  - b) utvecklade av företaget själv, om nationell lagstiftning medger att de redovisas som tillgångar.
3. Goodwill om den har förvärvats mot vederlag.
4. Förskottsbetalningar.

II. Materiella anläggningstillgångar

1. Mark och byggnader.
2. Tekniska anläggningar och maskiner.
3. Övriga anläggningar, verktyg och inventarier.
4. Förskottsbetalningar och pågående nyanläggningar.

III. Finansiella anläggningstillgångar

1. Aktier och andelar i anknuta företag.

2. Fordringar hos anknutan företag.
3. Ägarintressen.
4. Fordringar hos företag i vilka bolaget har ägarintressen.
5. Värdepapper avsedda för långfristigt innehav.
6. Andra långfristiga lånefordringar.
7. Egna aktier och andelar (med uppgift om deras nominella värde eller, i avsaknad därav, deras bokförda parivärde), om nationell lagstiftning medger att de redovisas i balansräkningen.

D. Omsättningstillgångar**I. Varulager**

1. Råvaror och förnödenheter.
2. Varor under tillverkning.
3. Färdiga varor och handelsvaror.
4. Förskottsbetalningar.

II. Fordringar

(Fordringar som förfaller till betalning efter mer än ett år skall redovisas särskilt för varje post).

1. Kundfordringar.
2. Fordringar hos anknutna företag.
3. Fordringar hos företag i vilka bolaget har ägarintressen.
4. Övriga fordringar.
5. Tecknat kapital som är infordrat men ännu inte inbetalt (om inte nationell lagstiftning föreskriver att kapital som är infordrat skall redovisas som tillgång under A).
6. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter (om inte nationell lagstiftning föreskriver att dessa poster skall redovisas som tillgångar under E).

III. Kortfristiga placeringar

1. Aktier och andelar i anknutna företag.
2. Egna aktier och andelar (med uppgift om deras nominella värde eller, i avsaknad därav, deras bokförda parivärde), om nationell lagstiftning medger att de redovisas i balansräkningen.
3. Övriga kortfristiga placeringar.

IV. Kassa och bank.**E. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter**

(om inte nationell lagstiftning föreskriver att dessa skall redovisas som tillgångar under D II 6).

F. Kortfristiga skulder (förfaller till betalning inom ett år)

1. Obligationslån med särskilt angivande av konvertibla lån.
2. Skulder till kreditinstitut.
3. Mottagna förskottsbetalningar för varor, om de inte är öppet redovisade som avdrag från varulager.
4. Leverantörsskulder.
5. Växelskulder.
6. Skulder till anknutna företag.
7. Skulder till företag i vilka bolaget har ägarintressen.
8. Övriga skulder, inklusive skatt och sociala avgifter.
9. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter (om inte nationell lagstiftning föreskriver att sådana poster skall upptas under K).

G. Omsättningstillgångar med avdrag för kortfristiga skulder (med beaktande av förutbetalda kostnader och upplupna intäkter enligt E, samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter enligt K).**H. Summan av tillgångarna med avdrag för kortfristiga skulder****I. Långfristiga skulder (förfaller till betalning efter mer än ett år)**

1. Obligationslån med särskilt angivande av konvertibla lån.
2. Skulder till kreditinstitut.
3. Mottagna förskottsbetalningar för varor, om de inte är öppet redovisade som avdrag från varulager.
4. Leverantörsskulder.
5. Växelskulder.
6. Skulder till anknutna företag.
7. Skulder till företag i vilka bolaget har ägarintressen.
8. Övriga skulder, inklusive skatt och sociala avgifter.
9. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter (om inte nationell lagstiftning föreskriver att sådana poster skall upptas under K).

J. Avsättningar

1. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser.
2. Avsättningar för skatter.
3. Andra avsättningar.

K. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

(om inte nationell lagstiftning föreskriver att sådana poster skall upptas under F 9 och/eller I 9).

L. Eget kapital**I. Tecknat kapital**

(om inte nationell lagstiftning föreskriver att endast infordrat kapital skall redovisas under denna post. I så fall skall det tecknade kapitalet och det inbetalda kapitalet redovisas särskilt).

II. Överkurs vid emission**III. Uppskrivningsfond****IV. Kapitalreserver**

1. Lagstadgad reserv om nationell lagstiftning

kräver sådan reserv.

2. Reserv för egna aktier och andelar om nationell lagstiftning kräver uppläggning av en sådan reserv, med förbehåll för vad som gäller enligt artikel 22.1 b i direktiv 77/91/EEG.
3. Reserver föreskrivna i bolagsordningen.
4. Övriga reserver.

V. Balanserad vinst eller förlust

VI. Räkenskapsårets vinst eller förlust

Artikel 11

Medlemsstaterna får tillåta att ett bolag som på balansdagen inte överskrider två av följande tre gränsvärden:

- Balansomslutning: 1 000 000 europeiska beräkningsenheter,
- Nettoomsättning: 2 000 000 europeiskaberäkningsenheter,
- Medelantalet under räkenskapsåret anställda: 50,

upprättat en balansräkning i förkortad form som endast visar de poster i artikel 9 och 10 som föregås av bokstäver och romerska siffror, varvid särskilt skall anges – dock endast med totalbelopp för varje post – de upplysningar som krävs enligt parenteserna vid posten D II på aktivsidan och posten C på passivsidan i artikel 9 samt vid posten D II i artikel 10.

Artikel 12

1. Om ett bolag på balansdagen överskrider eller upphör att överskrida två av de i artikel 11 angivna tre gränsvärdena, skall detta förhållande inverka på tillämpningen av undantagsbestämmelsen i sistnämnda artikel endast om förhållandet inträffar två räkenskapsår i följd.
2. Vid omräkning till nationella valutor får de i artikel 11 i europeiska beräkningsenheter angivna beloppen ökas med högst tio procent.
3. Den i artikel 11 nämnda balansomslutningen skall utgöras av de tillgångar som avses i artikel 9 under A till E eller i

artikel 10 under A till E.

Artikel 13

1. Hänförs sig en tillgång eller en skuld till mer än en post i uppställningen, måste tillgångens eller skuldens förhållande till andra poster redovisas antingen under den post där den tas upp eller i en not, om en sådan redovisning är väsentlig för förståelsen av bokslutet.

2. Egna aktier och andelar samt aktier och andelar i anknutna företag får endast redovisas under de för detta ändamål föreskrivna rubrikerna.

Artikel 14

Alla ansvarsförbindelser skall, i den mån de inte måste redovisas som skulder, antecknas under balansräkningen eller i noter och därvid delas in efter de olika slag av sådana förbindelser som den nationella lagstiftningen erkänner, med särskild uppgift om varje ställd säkerhet. Förekommer ansvarsförbindelser för anknutna företag skall dessa förbindelser redovisas särskilt.

AVSNITT 4

Särskilda föreskrifter för vissa poster i balansräkningen

Artikel 15

1. Om tillgångar skall redovisas som anläggnings- eller omsättningstillgångar skall bero på det ändamål för vilket de är avsedda.
2. Anläggningstillgångarna skall omfatta sådana tillgångar som är avsedda att stadigvarande brukas i företagets verksamhet.
3. a) Förändringar i anläggningstillgångarnas olika poster skall redovisas i balansräkningen eller i noterna. Med utgångspunkt i anskaffnings- eller tillverkningsvärdet skall därför för varje sådan post redovisas dels årets tillkommande och avgående poster samt överföringar, dels ansamlade värdejusteringar fram till balansstidpunkten samt korrigeringar gjorda under räkenskapsåret av tidigare års värdejusteringar. Värdejusteringarna skall öppet redovisas antingen i balansräkningen som avdrag från respektive anläggningstillgång eller i en not.

- b) Om anskaffnings- eller tillverkningskostnaden för en anläggningstillgång inte kan fastställas till rimlig kostnad och inom rimlig tid då ett årsbokslut upprättas för första gången enligt detta direktiv, får restvärdet vid räkenskapsårets början användas som anskaffnings- eller tillverkningskostnad. Om denna bestämmelse tillämpas, skall det anges i en not till årsbokslutet.
- c) Om artikel 33 tillämpas, skall de i punkt 3.a ovan avsedda förändringarna av de olika posterna bland anläggningstillgångarna redovisas med utgångspunkt i de anskaffnings- eller tillverkningskostnader som har kommit fram genom omvärderingen.

4. Punkt 3. a och b skall tillämpas på redovisning av "Kostnader för bolagsbildning".

Artikel 16

Rätt till fast egendom och andra liknande rättigheter, så som dessa definieras i nationell lagstiftning, skall redovisas under rubriken "Mark och byggnader".

Artikel 17

Ägarintressen är enligt detta direktiv sådana andelar i andra företags kapital, oavsett om andelarna representeras av värdepapper eller inte, som genom att skapa en varaktig förbindelse med dessa andra företag är avsedda att främja den egna verksamheten. En kapitalandel i ett bolag skall anses utgöra ett ägarintresse, om andelen överstiger en procentsats som medlemsstaterna skall bestämma men som inte får överstiga 20 procent.

Artikel 18

Under räkenskapsåret bokförda utgifter som utgör kostnader för efterföljande år samt under räkenskapsåret bokförda intäkter som förfaller till betalning under efterföljande år skall redovisas under rubriken "Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter". Medlemsstaterna får dock föreskriva att sådana intäkter skall tas upp under rubriken "Fordringar". Större belopp skall förklaras i noter till balansräkningen.

Artikel 19

Värdejusteringar skall omfatta alla på balansdagen konstaterade värdeförsämringar av individuella tillgångsposter oavsett om en sådan värdeförsämring är slutlig eller inte.

Artikel 20

1. Avsättningar skall ha till syfte att täcka förluster eller skulder som till sin karaktär är klart bestämda och som på balansdagen är antingen sannolika eller säkra beträffande sin förekomst, men som är obestämda i fråga om belopp eller tidpunkten då de uppkommer.
2. Medlemsstaterna får även tillåta att avsättningar görs i avsikt att täcka sådana kostnader som hör till det aktuella räkenskapsåret eller till ett tidigare räkenskapsår och som till sin karaktär är klart bestämda samt på balansdagen är antingen sannolika eller säkra beträffande sin förekomst, men som är obestämda i fråga om belopp eller tidpunkten då de uppkommer.
3. Avsättningar får inte användas för att justera tillgångarnas värde.

Artikel 21

Under rubriken "Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter" skall redovisas de intäkter som före balansdagen har bokförts som betalda men som avser efterföljande år samt kostnader som avser räkenskapsåret men som förfaller till betalning under ett följande år. Medlemsstaterna får emellertid föreskriva att sådana kostnader skall redovisas som "Skulder". Större belopp skall förklaras i noter till årsbokslutet.

AVSNITT 5

Resultaträkningens uppställningsform

Artikel 22

Medlemsstaterna skall föreskriva att en eller flera av de i artikel 23–26 angivna formerna skall användas för uppställning av resultaträkningen. Om en medlemsstat föreskriver mer än en sådan uppställningsform, får den tillåta bolagen att välja mellan dem.

Artikel 23

1. Nettoomsättning.
2. Förändring av lager av färdiga varor och av varor under

- tillverkning.
3. Arbete för egen räkning som har redovisats under tillgångar.
  4. Övriga rörelseintäkter.
  5. a) Råvaror och förnödenheter.
b) Övriga externa kostnader.
  6. Personalkostnader:
    - a) löner och arvoden,
    - b) sociala kostnader med särskilt angivande av pensioner.
  7. a) Värdejusteringar av kostnader för bolagsbildning samt av materiella och immateriella anläggningstillgångar.
b) Värdejusteringar av omsättningstillgångar i den utsträckning de överstiger normala nedskrivningar i företaget.
  8. Övriga rörelsekostnader.
  9. Intäkter från ägarintressen med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
  10. Intäkter från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
  11. Övriga ränteintäkter och liknande intäkter med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
  12. Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar samt av kortfristiga placeringar.
  13. Räntekostnader och liknande kostnader med särskild uppgift om kostnader avseende anknutna företag.
  14. Skatt på resultatet av den normala verksamheten.
  15. Resultat av den normala verksamheten efter skatt.
  16. Extraordinära intäkter.
  17. Extraordinära kostnader.
  18. Extraordinärt resultat.
  19. Skatt på extraordinärt resultat.
  20. Övriga skatter som inte ingår i ovanstående poster.
  21. Vinst eller förlust under räkenskapsåret.

Artikel 24

A. Kostnader

1. Minskning av lager av färdiga varor och av varor under

- tillverkning.
2. a) Råvaror och förnödenheter.
b) Övriga externa kostnader.
  3. Personalkostnader:
    - a) löner och arvoden,
    - b) sociala kostnader med särskilt angivande av pensioner.
  4. a) Värdejusteringar av kostnader för bolagsbildning samt av materiella och immateriella anläggningstillgångar.
b) Värdejusteringar av omsättningstillgångar i den utsträckning de överstiger normala nedskrivningar i företaget.
  5. Övriga rörelsekostnader.
  6. Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar samt av kortfristiga placeringar.
  7. Räntekostnader och liknande kostnader med särskild uppgift om kostnader avseende anknutna företag.
  8. Skatt på resultatet av den normala verksamheten.
  9. Resultat av den normala verksamheten efter skatt.
  10. Extraordinära kostnader.
  11. Skatt på extraordinärt resultat.
  12. Övriga skatter som inte ingår i ovanstående poster.
  13. Vinst eller förlust under räkenskapsåret.

B. Intäkter

1. Nettoomsättning.
2. Ökning av lager av färdiga varor och av varor under tillverkning.
3. Arbete för egen räkning som har redovisats under tillgångar.
4. Övriga rörelseintäkter.
5. Intäkter från ägarintressen med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
6. Intäkter från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
7. Övriga ränteintäkter och liknande intäkter med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
8. Resultat av den normala verksamheten efter skatt.

9. Extraordinära intäkter.
10. Vinst eller förlust under räkenskapsåret.

Artikel 25

1. Nettoomsättning.
2. Kostnad för sålda varor (inklusive värdejusteringar).
3. Bruttoresultat.
4. Försäljningskostnader (inklusive värdejusteringar).
5. Administrationskostnader (inklusive värdejusteringar).
6. Övriga rörelseintäkter.
7. Intäkter från ägarintressen med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
8. Intäkter från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
9. Övriga ränteintäkter och liknande intäkter med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
10. Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar samt av kortfristiga placeringar.
11. Räntekostnader och liknande kostnader med särskild uppgift om kostnader avseende anknutna företag.
12. Skatt på resultatet av den normala verksamheten.
13. Resultat av den normala verksamheten efter skatt.
14. Extraordinära intäkter.
15. Extraordinära kostnader.
16. Extraordinärt resultat.
17. Skatt på extraordinärt resultat.
18. Övriga skatter som inte ingår i ovanstående poster.
19. Vinst eller förlust under räkenskapsåret.

*Artikel 26***A. Kostnader**

1. Kostnad för sålda varor (inklusive värdejusteringar).

2. Försäljningskostnader (inklusive värdejusteringar).
3. Administrationskostnader (inklusive värdejusteringar).
4. Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar samt av kortfristiga placeringar.
5. Räntekostnader och liknande kostnader med särskild uppgift om kostnader avseende anknutna företag.
6. Skatt på resultatet av den normala verksamheten.
7. Resultat av den normala verksamheten efter skatt.
8. Extraordinära kostnader.
9. Skatt på extraordinärt resultat.
10. Övriga skatter som inte ingår i ovanstående poster.
11. Vinst eller förlust under räkenskapsåret.

B. Intäkter

1. Nettoomsättning.
2. Övriga rörelseintäkter.
3. Intäkter från ägarintressen med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
4. Intäkter från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
5. Övriga ränteintäkter och liknande intäkter med särskild uppgift om intäkter från anknutna företag.
6. Resultat av den normala verksamheten efter skatt.
7. Extraordinära intäkter.
8. Vinst eller förlust under räkenskapsåret.

Artikel 27

Medlemsstaterna får tillåta att ett bolag som på balansdagen inte överskrider två av följande tre gränsvärden:

- Balansomslutning: 4 000 000 europeiska beräkningsenheter,
- Nettoomsättning: 8 000 000 europeiska beräkningsenheter,
- Medelantalet under räkenskapsåret anställda: 250,

använder en uppställningsform som avviker från dem som föreskrivs i artikel 23–26 i följande avseenden:

- a) I artikel 23: posterna 1–5 får slås ihop till en enda post kallad "Bruttoresultat".

- b) I artikel 24: posterna A 1, A 2 och B 1–B 4 får slås ihop till en enda post kallad "Bruttoresultat".
- c) I artikel 25: posterna 1, 2, 3 och 6 får slås ihop till en enda post kallad "Bruttoresultat".
- d) I artikel 26: posterna A 1, B 1 och B 2 får slås ihop till en enda post kallad "Bruttoresultat".

Artikel 12 skall tillämpas.

AVSNITT 6

Särskilda föreskrifter för vissa poster i resultaträkningen

Artikel 28

Nettoomsättningen skall omfatta intäkter från försäljning av produkter och utförda tjänster som avser bolagets normala verksamhet med avdrag för lämnade rabatter, mervärdesskatt och annan skatt som är direkt knuten till omsättningen.

Artikel 29

1. Intäkter och kostnader från annat än bolagets normala verksamhet skall redovisas som "Extraordinära intäkter och kostnader".
2. Om de i punkt 1 angivna intäkterna och kostnaderna inte är av endast ringa betydelse för bedömningen av resultatet, skall deras storlek och art förklaras i noterna. Detsamma skall gälla intäkter och kostnader som avser ett annat räkenskapsår.

Artikel 30

Medlemsstaterna får tillåta att skatt på resultatet av den normala verksamheten och skatt på extraordinärt resultat redovisas i en gemensam post i resultaträkningen före "Övriga skatter som inte ingår i ovanstående poster". I så fall skall "Resultatet av den normala verksamheten efter skatt" utgå ur de i artikel 23–26 föreskrivna uppställningsformerna.

Om detta undantag tillämpas, skall bolagen i notform upplysa om hur skatten på resultatet påverkar resultatet av den normala verksamheten och det extraordinära resultatet.

AVSNITT 7

Värderingsregler

Artikel 31

1. Medlemsstaterna skall svara för att de i boksluten redovisade posterna värderas enligt följande allmänna grunder:
  - a) Bolaget förutsätts fortsätta sin verksamhet.
  - b) Oförändrade värderingsprinciper skall konsekvent tillämpas från ett räkenskapsår till ett annat.
  - c) Värderingen skall ske med iakttagande av rimlig försiktighet. Detta innebär särskilt att
    - aa) endast per balansdagen konstaterade intäkter får tas med,
    - bb) hänsyn måste tas till alla förutsebara risker och möjliga förluster som har uppkommit under detta eller tidigare räkenskapsår, även om dessa risker eller förluster blir kända först efter balansdagen men före upprättandet av balansräkningen,
    - cc) hänsyn måste tas till värdeförsämringar vare sig räkenskapsårets resultat är en vinst eller en förlust.
  - d) De intäkter och kostnader som avser räkenskapsåret skall tas upp utan hänsyn till tidpunkten för betalningen.
  - e) Aktiv- och passivposternas beståndsdelar skall värderas var för sig.
  - f) Den ingående balansen för varje räkenskapsår måste stämma överens med närmast föregående räkenskapsårs utgående balans.
2. Avvikelser från dessa allmänna grunder kan undantagsvis accepteras. Redogörelse för en sådan avvikelse skall lämnas i en not med uppgift om skälen för avvikelserna samt en bedömning av dennas inverkan på tillgångarna, skulderna, den ekonomiska ställningen och resultatet.

Artikel 32

Posterna i årsbokslutet skall värderas enligt bestämmelserna i artikel 34–42 som utgår från anskaffnings- och tillverkningskostnaderna.

Artikel 33

1. Medlemsstaterna får meddela kommissionen att de med avvikelse från artikel 32 och i avvaktan på en senare samordning förbehåller sig rätten att i fråga om samtliga eller vissa kategorier av bolag tillåta eller fordra

- a) en på återanskaffningsvärdet baserad värdering av materiella anläggningstillgångar med begränsad ekonomisk livslängd och av varulager,
- b) en värdering av posterna i årsbokslutet – inklusive det egna kapitalet – enligt andra värderingsmetoder än den i a angivna, för att ta hänsyn till inflationen,
- c) uppskrivning av materiella och finansiella anläggningstillgångar.

Om den nationella lagstiftningen tillåter värderingsmetoder enligt a, b och c, skall lagstiftningen ange metodernas innehåll och tillämpningsområde samt hur de skall användas.

Om en nu angiven metod tillämpas, skall detta anges i en not med uppgift dels om vilka poster i balans- och resultaträkningarna som berörs och dels om vilken metod som har använts för framräkning av de redovisade värdena.

2. a) Om punkt 1 tillämpas, skall ett belopp som motsvarar skillnaden mellan en värdering enligt den använda metoden och en värdering enligt bestämmelserna i artikel 32 tillföras en uppskrivningsfond på passivsidan. Hur detta belopp behandlas skattemässigt skall anges i balansräkningen eller i en not.

Tillämpas punkt 1 sista stycket skall ett bolag, om uppskrivningsfondens storlek har ändrats under räkenskapsåret, i en not lämna en översikt som visar

- uppskrivningsfondens storlek vid räkenskapsårets början,
- uppskrivningsbelopp som har tillförts uppskrivningsfonden under räkenskapsåret,
- belopp som har överförts till det egna kapitalet eller på annat sätt under räkenskapsåret överförts från uppskrivningsfonden med uppgift om överföringsarten,
- uppskrivningsfondens storlek vid räkenskapsårets utgång.

- b) Uppskrivningsfonden får när som helst helt eller delvis

överföras till det egna kapitalet.

- c) Uppskrivningsfonden skall upplösas eller minskas i den mån det till fonden överförda beloppet inte längre behövs för att den använda värderingsmetoden skall kunna tillämpas och dess syfte uppnås.

Medlemsstaterna får besluta om regler för uppskrivningsfondens användning, förutsatt att överföringar till resultaträkningen från uppskrivningsfonden får ske endast i den mån de överförda beloppen har varit kostnadsförda i resultaträkningen eller motsvarar realiserade intäkter. Beloppen skall redovisas särskilt i resultaträkningen. Belopp från uppskrivningsfonden får inte delas ut, vare sig direkt eller indirekt, om inte beloppet utgör en realiserad intäkt.

- d) Uppskrivningsfonden får inte minskas i andra fall än som framgår av b och c.

3. För varje räkenskapsår skall värdejusteringar beräknas på grundval av de för detta år åsatta värdena. Med avvikelse från artikel 4 och 22 får medlemsstaterna dock tillåta eller kräva att endast den del av en värdejustering som uppkommer vid tillämpning av den allmänna regeln i artikel 32 skall redovisas vid den post som är aktuell enligt uppställningsformerna i artikel 23–26 och att den mellanskillnad som uppkommer vid tillämpning av i denna artikel angiven värderingsmetod skall redovisas särskilt i uppställningarna. Dessutom skall artikel 34–42 tillämpas.

4. Om punkt 1 tillämpas, skall – utom i fråga om varulager – antingen i balansräkningen eller i en not till denna, särskilt för varje post i balansräkningen enligt uppställningarna i artikel 9 och 10 tas upp:

- a) antingen värdet på balansdagen enligt den allmänna regeln i artikel 32 och beloppet av de ansamlade värdejusteringarna fram till balansdagen, eller
- b) skillnaden på balansdagen mellan en värdering enligt denna artikel och den värdering som en tillämpning av artikel 32 skulle leda till, samt, i förekommande fall, summan av värdejusteringar härutöver.

5. Utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 52 skall

rådet, på förslag av kommissionen och inom sju år efter anmälan av detta direktiv, pröva och om det behövs ändra denna artikel med hänsyn till den ekonomiska och monetära utvecklingen inom gemenskapen.

Artikel 34

1. a) Om nationell lagstiftning tillåter att kostnader för bolagsbildning aktiveras under "Tillgångar", skall dessa kostnader avskrivas inom högst fem år.
- b) Innan kostnaderna för bolagsbildningen har avskrivits helt får någon vinstutdelning inte äga rum, om inte för utdelning tillgängliga reserver och balanserade vinstmedel från tidigare år är minst lika stora som de inte avskrivna kostnaderna.
2. De belopp som redovisas som bolagsbildningskostnader skall förklaras i en not.

Artikel 35

1. a) Anläggningstillgångar skall med förbehåll för vad som gäller enligt b och c nedan värderas till anskaffnings- eller tillverkningskostnaden.
- b) Anskaffnings- eller tillverkningskostnaden för anläggningstillgångar med begränsad ekonomisk livslängd skall minskas genom värdejusteringar i syfte att systematiskt skriva av tillgången över dess ekonomiska livslängd.
- c) aa) Finansiella anläggningstillgångar får göras till föremål för värdejusteringar i syfte att åsätta dem det lägre värde de har på balansdagen.
- bb) Anläggningstillgångar skall – oberoende av om de har en begränsad ekonomisk livslängd eller inte – göras till föremål för värdejusteringar i syfte att åsätta dem det lägre värde de har på balansdagen, om det kan förutses att värdeminskningen är bestående.
- cc) De i aa och bb nämnda värdejusteringarna skall redovisas i resultaträkningen och anges var för sig i en not, om de inte har tagits upp särskilt i resultaträkningen.
- dd) Den lägre värdesättningen enligt aa och bb får

inte bibehållas, om skälen för värdejusteringen har upphört.

- d) Om anläggningstillgångar är föremål för en extraordinär värdejustering uteslutande av skatteskäl, skall justeringsbeloppet och anledningen till justeringen redovisas i en not.
2. I anskaffningskostnaden ingår utöver inköpspriset även övriga med förvärvet sammanhängande kostnader.
3. a) Tillverkningskostnaden utgörs av anskaffningskostnaderna för råvaror och förnödenheter samt av de övriga kostnader som direkt kan hänföras till produkten.
- b) Av de kostnader som har uppkommit under tillverkningsperioden, men som endast indirekt kan hänföras till produkten, får en skälig andel tillföras tillverkningskostnaden.
4. Ränta på kapital som har lånats för att finansiera produktionen av anläggningstillgångar får inräknas i tillverkningskostnaderna i den mån räntan hänför sig till produktionsperioden. Om en sådan räntekostnad tas upp bland tillgångarna skall detta anges i en not.

Artikel 36

Med avvikelse från artikel 35.1 c cc får medlemsstaterna tillåta förvaltningsbolag som avses i artikel 5.2 att vidta värdejusteringar av värdepapper direkt mot eget kapital. Beloppen i fråga skall särredovisas på passivsidan i balansräkningen.

Artikel 37

1. Artikel 34 skall tillämpas på kostnader för forskning och utveckling. I undantagsfall får medlemsstaterna dock tillåta avvikelser från artikel 34.1 a. I sådana fall får medlemsstaterna även föreskriva avvikelser från artikel 34.1 b. Sådana avvikelser och skälen för dem skall redovisas i noterna.
2. Artikel 34.1 a skall tillämpas på goodwill. Medlemsstaterna får dock tillåta ett bolag att systematiskt skriva av goodwill under en begränsad period som överstiger fem år, förutsatt att denna period inte överskrider tillgångens ekonomiska livslängd samt redovisning lämnas i en not med angivande av skälen.

Artikel 38

Materiella anläggningstillgångar, råvaror och förnödenheter som omsätts och vilkas sammantagna värde är av underordnad betydelse för företaget får tas upp under "Tillgångar" till en bestämd mängd och ett fast värde, om kvantitet, värde och sammansättning inte varierar väsentligt.

Artikel 39

1. a) Omsättningstillgångarna skall med förbehåll för vad som gäller enligt b och c värderas till anskaffnings- eller tillverkningskostnaden.
- b) Omsättningstillgångar skall göras till föremål för värdejusteringar i syfte att ta upp dem till det lägre marknadsvärde eller, under särskilda förhållanden, till något annat lägre värde som kan åsättas dem på balansdagen.
- c) Medlemsstaterna får tillåta extraordinära värdejusteringar, om sådana på grundval av skäliga affärs-mässiga bedömningar är nödvändiga för att värderingen av dessa poster inte skall behöva ändras inom en nära framtid till följd av prisändringar. Beloppet av dessa värdejusteringar skall särredovisas i resultaträkningen eller i noter.
- d) Nedsättningen till det lägre värdet enligt b eller c får inte bibehållas, om skälen för värdejusteringen har upphört.
- e) Om en omsättningstillgång är föremål för en extraordinär värdejustering uteslutande av skatteskal, skall justeringsbeloppet och anledningen till justeringen redovisas i en not.

2. Bestämningen av begreppen anskaffningskostnad och tillverkningskostnad i artikel 35.2 och 35.3 skall gälla. Medlemsstaterna får även tillämpa artikel 35.4. Försäljningskostnader får inte räknas in i produktionskostnaderna.

Artikel 40

1. Medlemsstaterna får tillåta att anskaffnings- eller tillverkningskostnaderna för likartade lagertillgångar och andra fungibla tillgångsposter, inräknat värdepapper, får värderas antingen på grundval av vägda genomsnittspriser eller enligt FIFO-metoden ("först in - först ut"), LIFO-metoden ("sist in

- först ut") eller någon annan jämförbar metod.

2. Om det värde som med tillämpning av beräkningsmetoderna i punkt 1 redovisas i balansräkningen, på balansdagen väsentligt avviker från ett värde baserat på det senast kända marknadspriset, skall skillnadsbeloppet för varje slag av tillgångar redovisas i noterna.

Artikel 41

1. Om det belopp som skall återbetalas för en skuld överstiger det mottagna lånebeloppet, får mellanskillnaden tas upp som en tillgång. Den skall redovisas särskilt i balansräkningen eller i en not.

2. Mellanskillnaden måste skrivas av med ett skäligt belopp varje år och skall vara helt avskriven senast då skulden återbetalas.

Artikel 42

Avsättningar för förluster och skulder får inte överstiga erforderliga belopp.

Större avsättningar som i balansräkningen är upptagna under "Andra avsättningar" skall specificeras i noter.

AVSNITT 8

Noternas innehåll

Artikel 43

1. Utöver vad som fordras enligt andra bestämmelser i detta direktiv skall noterna minst innehålla följande upplysningar:

- 1) Tillämpade värderingsmetoder på de olika posterna i årsboks slutet och använda beräkningsmetoder för värdejusteringar. För poster i boks slutet som är eller som ursprungligen var redovisade i främmande valuta skall anges enligt vilka grunder beloppen har omräknats till inhemsk valuta.
- 2) Namn och säte för varje företag i vilket bolaget antingen själv eller genom en person som handlar i eget namn men för bolagets räkning innehar minst en andel av kapitalet som medlemsstaterna får fastställa till högst 20 procent, med uppgift om bolagets kapitalandel i företaget samt beloppet för det senare

- företagets egna kapital och resultat för det senaste räkenskapsår för vilket årsbokslut har fastställts. Dessa uppgifter får utelämnas, om de med hänsyn till målsättningen i artikel 2.3 är av ringa betydelse. Uppgifterna om eget kapital och årsresultat får även utelämnas, om det berörda företaget inte offentliggör sin balansräkning och bolaget, direkt eller indirekt, äger mindre än 50 procent av företagets egna kapital.
- 3) Antal och nominellt värde eller, i frånvaro av sådant värde, det bokförda parivärdet för de aktier som har tecknats under räkenskapsåret inom ramen för det "godkända" kapitalet, med förbehåll för vad som gäller angående detta kapitals storlek enligt artikel 2.1 e i direktiv 68/151/EEG eller artikel 2 c i direktiv 77/91/EEG.
  - 4) Om det finns mer än ett aktieslag, antal och nominellt värde eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet för varje aktieslag.
  - 5) Förekomsten av vinstandelsbevis, konvertibla skuldebrev eller liknande värdepapper eller rättigheter med uppgift om antal och tillhörande rättigheter.
  - 6) Summan av bolagets skulder med en kvarstående löptid på mer än fem år samt alla skulder för vilka bolaget har ställt säkerhet med uppgift om säkerhetens art och form. Uppgifterna skall anges särskilt för varje skuldpost enligt uppställningsformerna i artikel 9 och 10.
  - 7) Det totala beloppet för sådana ekonomiska förpliktelser som inte är upptagna i balansräkningen, om uppgiften har betydelse för bedömningen av den ekonomiska ställningen. Pensionsförpliktelser och förpliktelser mot anknutna företag skall anges särskilt.
  - 8) Nettoomsättningen enligt artikel 28 fördelad på rörelsegrenar och geografiska marknader, under förutsättning att dessa rörelsegrenar och marknader avviker betydligt inbördes med hänsyn till hur försäljningen av varor och utförandet av tjänster normalt är organiserad.
  - 9) Medelantalet under räkenskapsåret anställda personer fördelade på kategorier och, om uppgift inte har lämnats särskilt om detta i resultaträkningen, räkenskapsårets personalkostnader fördelade enligt artikel 23.6.
  - 10) I vilken utsträckning beräkningen av årsresultatet har påverkats av en sådan värdering av posterna som med avvikelse från principerna i artikel 31 och 34-42 har ägt rum under räkenskapsåret eller ett tidigare räkenskapsår för att få skattelättnader. Om en sådan värdering har väsentlig inverkan på den framtida beskattningen skall detta anges.
  - 11) Skillnaden mellan å ena sidan de skatter som har påförts detta och tidigare räkenskapsår samt å andra sidan de skatter som har betalats eller skall betalas för dessa år, förutsatt att skillnaden har betydelse för den framtida beskattningen. Summan får även särredovisas med ett totalbelopp i balansräkningen i en särskild post med lämplig beteckning.
  - 12) Storleken av räkenskapsårets ersättningar till ledamöterna i förvaltnings-, lednings- och tillsynsorganen på grund av deras arbetsuppgifter samt varje avtalad eller på annat sätt uppkommen förpliktelse som avser pensioner till tidigare ledamöter i dessa organ, med uppgift om summan för varje sådan kategori av befattningshavare.
  - 13) Storleken av de förskott och krediter som har beviljats ledamöterna i förvaltnings-, lednings- och tillsynsorganen med uppgift om räntesatser, huvudsakliga villkor och eventuellt återbetalda belopp, liksom åtaganden som har ingåtts för ledamöternas räkning i form av garantier av något slag. Uppgift skall lämnas om summan för varje sådan kategori av befattningshavare.
2. I avvaktan på en senare samordning behöver medlemsstaterna inte tillämpa punkt 1.2 på finansiella holdingbolag enligt artikel 5.3.
- Artikel 44*
- Medlemsstaterna får tillåta de bolag som avses i artikel 11 att upprätta noter i förkortad form utan de uppgifter som krävs enligt artikel 43.1.5-12. Noterna skall dock sammanfattningsvis för alla berörda poster lämnas de i artikel 43.1.6 angivna uppgifterna.
- Artikel 12 skall tillämpas.
- Artikel 45*
1. Medlemsstaterna får tillåta att de upplysningar som föreskrivs i artikel 43.1.2

- a) ges formen av en översikt som deponeras enligt artikel 3.1 och 3.2 i direktiv 68/151/EEG; uppgift om detta skall lämnas i en not,
- b) utelämnas, om de har sådan karaktär att de skulle kunna vålla allvarlig skada för något i artikel 43.1.2 angivet företag. Medlemsstaterna kan fordra att ett utelämnande får ske endast om det i förväg har godkänts av en domstol eller en administrativ myndighet. Uppgift om varje utelämnande skall lämnas i en not.
2. Punkt 1 b skall tillämpas även i fråga om de upplysningar som föreskrivs i artikel 43.1.8.

Medlemsstaterna får tillåta de bolag som avses i artikel 27 att utelämnas de upplysningar som föreskrivs i artikel 43.1.8. Artikel 12 skall tillämpas.

AVSNITT 9

Förvaltningsberättelsens innehåll

Artikel 46

1. Förvaltningsberättelsen skall minst innehålla en rättvisande översikt över utvecklingen av bolagets verksamhet och dess ställning.
2. Förvaltningsberättelsen skall även upplysa om
  - a) viktiga händelser som har inträffat efter räkenskapsårets slut,
  - b) bolagets förväntade framtida utveckling,
  - c) verksamhet inom forskning och utveckling,
  - d) den information om förvärv av egna aktier som föreskrivs i artikel 22.2 i direktiv 77/91/EEG.

AVSNITT 10

Offentlighet

Artikel 47

1. Vederbörligen fastställt årsbokslut, förvaltningsberättelsen och en berättelse avgiven av den person som är ansvarig för revisionen av räkenskaperna skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

En medlemsstats lagstiftning får dock tillåta att förvaltningsberättelsen inte offentliggörs på det sätt som ovan anges. I så fall skall den hållas tillgänglig för allmänheten hos bolaget där detta har sitt säte i den ifrågakvarande medlemsstaten. Det skall vara möjligt att på begäran kostnadsfritt få en kopia av hela eller någon del av denna berättelse.

2. Utan hinder av punkt 1 får medlemsstaterna tillåta de i artikel 11 avsedda bolagen att offentliggöra

- a) balansräkningar i förkortad form som endast visar de poster i artikel 9 och 10 som föregås av bokstäver och romerska siffror, varvid särskilt skall anges – dock endast med totalbelopp för varje post – de upplysningar som krävs enligt parenteserna vid posten DII på aktivsidan och posten C på passivsidan i artikel 9 samt vid posten DII i artikel 10, och
- b) noter i förkortad form utan den i artikel 43.1.5–12 begärda informationen. I notform skall dock sammanfattningsvis för samtliga berörda poster lämnas de i artikel 43.1.6 begärda upplysningarna.

Artikel 12 skall tillämpas.

Dessutom får medlemsstaterna befria dessa bolag från skyldigheten att offentliggöra resultaträkningen, förvaltningsberättelsen och revisionsberättelsen.

3. Medlemsstaterna får tillåta de i artikel 27 avsedda bolagen att offentliggöra

- a) balansräkningar i förkortad form som endast visar de poster i artikel 9 och 10 som föregås av bokstäver och romerska siffror, med särredovisning antingen i balansräkningen eller i noter av
  - posterna C I 3, C II 1–4, C III 1–4 och 7, D II 2, 3 och 6 samt D III 1 och 2 på aktivsidan och C 1, 2, 6, 7 och 9 på passivsidan i artikel 9,
  - posterna C I 3, C II 1–4, C III 1–4 och 7, D II 2, 3 och 6, D III 1 och 2, F 1, 2, 6, 7 och 9 samt I 1, 2, 6, 7 och 9 i artikel 10,
  - de inom parentes vid posten D II på aktivsidan och posten C på passivsidan i artikel 9 fordrade upplysningarna, dock totalt för alla berörda poster och särskilt för posterna D II 2 och 3 på aktivsidan och C 1, 2, 6, 7 och 9 på passivsidan,

— de inom parentes vid posten D II i artikel 10 fordrade upplysningarna, dock totalt för alla de berörda posterna och särskilt för posterna D II 2 och 3,

- b) noter i förkortad form som inte innehåller de upplysningar som fordras enligt artikel 43.1.5, 6, 8, 10 och 11. Noterna skall dock totalt för alla berörda poster lämnas i artikel 43.1.6 angivna uppgifterna.

Denna punkt inverkar inte på tillämpligheten av bestämmelserna i punkt 1 när det gäller resultaträkningen, förvaltningsberättelsen och revisionsberättelsen.

Artikel 12 skall tillämpas.

Artikel 48

När ett årsbokslut och en förvaltningsberättelse offentliggörs i sin helhet, skall de återges i den form och med den ordalydelse som har legat till grund för revisionsberättelsen. De skall åtföljas av revisionsberättelsen i oavkortat skick. Om revisorn har anfört förbehåll eller avböjt att avge revisionsberättelse skall detta förhållande med angivna skäl redovisas.

Artikel 49

Om ett årsbokslut inte offentliggörs i sin helhet, skall det anges att den offentliggjorda versionen är förkortad och hänvisning göras till det register till vilket bokslutet har getts in på grund av bestämmelserna i artikel 47.1. Har bokslutet ännu inte getts in skall detta förhållande anges. Revisionsberättelsen behöver inte omfattas av det offentliggörande som här avses, men det skall anges om revisionsberättelsen har avlämnats med eller utan förbehåll eller om revisorn har avböjt att avge revisionsberättelse.

Artikel 50

Samtidigt med årsbokslutet och på samma sätt skall följande uppgifter offentliggöras:

- förslag till disposition av bolagets vinst eller förlust,
- dispositionen av bolagets vinst eller förlust,

om dessa uppgifter inte redan framgår av årsbokslutet.

AVSNITT 11

Revision

Artikel 51

1. a) Bolagens årsbokslut skall granskas av en eller flera personer som enligt nationell lagstiftning är behöriga att revidera räkenskaper.
- b) Den eller de personer som ansvarar för revision av bokslutet skall även granska om förvaltningsberättelsen överensstämmer med årsbokslutet för samma räkenskapsår.
2. Medlemsstaterna får befria de bolag som avses i artikel 11 från skyldigheterna enligt punkt 1.

Artikel 12 skall tillämpas.

3. Om undantag enligt punkt 2 medges, skall medlemsstaterna införa lämpiga påföljder i sin lagstiftning för sådana fall då de berörda bolagen underlåter att upprätta årsbokslut eller förvaltningsberättelser enligt kraven i detta direktiv.

AVSNITT 12

Slutbestämmelser

Artikel 52

1. En kontaktkommitté skall tillsättas under kommissionens överinseende. Dess uppgift skall vara att
  - a) med förbehåll för vad som gäller enligt bestämmelserna i artikel 169 och 170 i Romfördraget underlätta en enhetlig tillämpning av detta direktiv genom regelbundet samråd, särskilt om praktiska problem i samband med tillämpningen,
  - b) vid behov ge kommissionen råd om tillägg till eller ändringar i detta direktiv.
2. Kontaktkommittén skall bestå av representanter för medlemsstaterna och kommissionen. En representant för kommissionen skall vara ordförande. Kommissionen skall tillhandahålla ett sekretariat.

3. Ordföranden skall sammankalla kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av en ledamot i kommittén.

Artikel 53

1. I detta direktiv skall med en europeisk beräkningsenhet avses en sådan enhet som har bestämts genom kommissionens beslut nr 3289/75/ECSC av den 18 december 1975¹. Som motvärde i nationell valuta skall första gången gälla motvärdet den dag då detta direktiv antas.

2. Med hänsyn till den ekonomiska och monetära utvecklingen inom gemenskapen skall rådet vart femte år på förslag av kommissionen se över och vid behov ändra de i denna artikel i europeiska räkningsenheter uttryckta beloppen.

Artikel 54

Detta direktiv skall inte inverka på tillämpligheten av den lagstiftning i en medlemsstat, som fordrar att årsbokslut för bolag som inte lyder under medlemsstaten skall ges in till ett register över filialer till sådana bolag.

Artikel 55

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att de i punkt 1 avsedda bestämmelserna skall börja tillämpas först 18 månader efter utgången av den i punkt 1 medgivna fristen.

Dessa 18 månader får dock förlängas till fem år

- a) i fråga om "unregistered companies" i Storbritannien och på Irland,
- b) när det gäller tillämpningen av bestämmelserna i artikel 9 och 10 samt 23–26 om uppställningsformerna för balans- och resultaträkningarna, om en medlemsstat högst tre år före anmälan av detta direktiv har satt i kraft regler om andra uppställningsformer för dessa handlingar,
- c) när det gäller tillämpningen av detta direktiv på beräkning och redovisning i balansräkningen av avskrivningar som hänför sig till sådana tillgångar som omfattas av de tillgångsposter som anges vid C II 2 och 3 i artikel 9 samt vid C II 2 och 3 i artikel 10,

d) när det gäller tillämpningen av artikel 47.1 i detta direktiv, utom i fråga om bolag som redan är underkastade publiceringskyldighet enligt artikel 2.1 f i direktiv 68/151/EEG. I så fall skall andra stycket i artikel 47.1 i detta direktiv tillämpas på årsbokslutet och revisionsberättelsen,

e) när det gäller tillämpningen av artikel 51.1 i detta direktiv.

Vidare får fristen på 18 månader sträckas ut till åtta år för bolag som har rederirörelse till huvudsakligt föremål för sin verksamhet och som finns till redan då de i punkt 1 avsedda bestämmelserna träder i kraft.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 56

Skyldigheten att i årsbokslutet redovisa de i artikel 9 och 10 samt 23–26 föreskrivna posterna som avser anknutna företag samt skyldigheten att tillhandahålla uppgifter om dessa företag enligt artikel 13.2, artikel 14 eller artikel 43.1.7 skall träda i kraft samtidigt med ett rådsdirektiv om sammanställd redovisning.

Artikel 57

1. Till dess att ett rådsdirektiv om sammanställd redovisning träder i kraft och med förbehåll för vad som gäller enligt direktiv 68/151/EEG och 77/91/EEG, behöver en medlemsstat inte på sådana beroende bolag i en företagsgrupp som lyder under dess lagstiftning tillämpa bestämmelserna i detta direktiv om innehåll, revision och offentliggörande av årsbokslut i dessa beroende bolag, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Det bestämmande bolaget skall lyda under en medlemsstats lagstiftning.
- b) Alla aktieägare eller bolagsmän i det beroende bolaget skall ha förklarat att de går med på det här avsedda undantaget; en sådan förklaring skall lämnas för varje räkenskapsår.
- c) Det bestämmande bolaget skall ha förklarat att det ansvarar för de förpliktelser som det beroende bolaget har åtagit sig.
- d) De vid b och c angivna förklaringarna skall offentliggöras av det beroende bolaget enligt artikel 47.1 första stycket.
- e) Det beroende bolagets årsbokslut skall tas in i det sammanställda bokslutet.

¹ EGT nr L327, 19.12. 1975, s. 4.

f) I en not till det sammanställda bokslutet skall anges att undantag gjorts i fråga om innehåll, revision och offentlighöörande av årsbokslutet i det beroende bolaget.

2. Artikel 47 och 51 skall tillämpas på det sammanställda bokslutet.

3. Artikel 2-46 skall i möjligaste mån tillämpas på det sammanställda bokslutet.

Artikel 58

1. Till dess att ett rådsdirektiv om sammanställd redovisning träder i kraft och med förbehåll för vad som gäller enligt direktiv 77/91/EEG, behöver en medlemsstat inte i fråga om sådana bestämmande bolag i företagsgrupper som lyder under dess lagstiftning tillämpa bestämmelserna i detta direktiv om revision och offentlighöörande av resultaträkningen, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Detta undantag skall offentliggöras av det bestämmande bolaget enligt artikel 47.1.
- b) Det bestämmande bolagets årsbokslut skall tas in i det sammanställda bokslutet.
- c) Undantaget i fråga om revision och offentlighöörande av det bestämmande bolagets resultaträkning skall anges i en not till det sammanställda bokslutet.
- d) Det bestämmande bolagets resultat, beräknat enligt principerna i detta direktiv, skall redovisas i detta bolags balansräkning.

2. Artikel 47 och 51 skall tillämpas på det sammanställda bokslutet.

3. Artikel 2-46 skall i möjligaste mån tillämpas på det sammanställda bokslutet.

Artikel 59

I avvaktan på en senare samordning får medlemsstaterna tillåta att aktier och andelar i anknutna företag värderas enligt kapitalandelsmetoden, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Att denna värderingsmetod används skall anges i en not till årsbokslutet för det bolag som äger aktierna eller andelarna.

b) Det bolag som äger aktierna eller andelarna skall i sin balansräkning eller i en not särskilt redovisa skillnaden vid tidpunkten för förvärvet av detta kapitalinnehav mellan innehavets anskaffningskostnad och den andel av det anknutna företags kapital, inklusive reserver, årsresultat samt balanserad vinst eller förlust, som innehavet representerar.

c) Det bolag som äger aktierna eller andelarna skall i sin balansräkning göra kapitalinnehavet till föremål för upp- eller nedskrivning med en så stor del av den i det anknutna företaget uppkomna vinsten eller förlusten som svarar mot den andel som innehavet utgör av kapitalet i sistnämnda företag.

d) Det bolag som äger aktierna eller andelarna skall för varje år i sin resultaträkning under en särskild post med lämplig rubrik redovisa summan av de belopp som avses i c.

e) Om det bolag som äger aktierna eller andelarna får utdelning från det anknutna företaget skall det bokförda värdet av kapitalinnehavet nedskrivas i motsvarande mån.

f) Om de belopp som har redovisats i resultaträkningen enligt d överstiger de utdelningsbelopp som redan har mottagits eller förfallit till betalning, skall mellanskillnaden föras över till en reserv som inte får delas ut till aktieägarna.

Artikel 60

I avvaktan på en senare samordning får medlemsstaterna föreskriva att de tillgångar i vilka förvaltningsbolag som avses i artikel 5.2 har placerat sina medel skall värderas på grundval av sitt marknadsvärde.

I detta fall får medlemsstaterna även befria förvaltningsbolag med rörligt kapital från skyldigheten att särredovisa de värdejusteringar som avses i artikel 36.

Artikel 61

Till dess att ett rådsdirektiv om sammanställd redovisning träder i kraft behöver en medlemsstat i fråga om sådana bestämmande bolag i företagsgrupper som lyder under dess lagstiftning inte tillämpa bestämmelserna i artikel 43.1.2 angående beloppen av de där angivna företagens egna kapital och resultat, om årsboksluten för dessa företag tas in i det sammanställda bokslutet eller om kapitalinnehaven i företagen

värderas enligt kapitalandelsmetoden.

Utfärdat i Bryssel den 25 juli 1978.

Artikel 62

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

På rådets vägnar

K. von DOHNANYI

Ordförande

RÅDETS SJÄTTE DIREKTIV

av den 17 december 1982

grundat på artikel 54.3 g i fördraget om delning av aktiebolag

(82/891/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.3 g i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Den samordning som föreskrivs i artikel 54.3 g och i det allmänna programmet för avskaffande av begränsningar i etableringsfriheten⁴, inleddes med direktiv 68/151/EEG⁵.

Samordningen fortsatte såvitt avser bildande av aktiebolag (public limited liability companies) samt bevarande och ändring av dessas kapital med direktiv 77/91/EEG⁶, såvitt avser årsbokslut för vissa bolagsformer med direktiv 78/660/EEG⁷ och såvitt avser fusioner av aktiebolag med direktiv 78/855/EEG⁸.

Direktiv 78/855/EEG har endast reglerat fusion av aktiebolag och vissa förfaranden som är likvärdiga med fusion. Kommissionens förslag omfattade emellertid även delningsförfaranden. Europaparlamentet samt Ekonomiska och sociala kommittén uttalade sig till förmån för en reglering av sådana förfaranden.

På grund av likheten mellan fusions- och delningsförfarandena kan risken för ett kringgående av de skyddsåtgärder som före-

skrivs i direktiv 78/855/EEG i fråga om fusioner undvikas, endast om ett likvärdigt skydd föreskrivs i fråga om delning.

Skyddet för delägarnas och tredje mans intressen kräver att medlemsstaternas lagstiftning om delning av aktiebolag samordnas, om medlemsstaterna tillåter sådan delning.

Vid denna samordning är det särskilt viktigt att aktieägarna i de bolag som deltar i delningen får en ändamålsenlig och så långt möjligt objektiv information samt att deras rättigheter skyddas på lämpligt sätt.

Bestämmelser om skydd för arbetstagares rättigheter vid överföring av företag, rörelser eller delar av rörelser finns för närvarande i direktiv 77/187/EEG⁹.

Borgenärerna, inräknat obligationshavare, och innehavarna av andra rättigheter i de bolag som omfattas av delningen måste skyddas så att delningen inte inverkar negativt på deras intressen.

Bestämmelserna om offentlighet i direktiv 68/151/EEG måste utsträckas till att gälla delning, så att tredje man får tillräcklig information.

För att hindra att de garantier som tillförsäkras bolagsmännen och tredje man i samband med delning kringgås, måste detta skydd utsträckas till att omfatta också vissa andra rättsliga förfaranden som i väsentliga avseenden liknar delning.

För att säkerställa rättssäkerheten i förhållandet mellan de bolag som omfattas av delningen, mellan dessa bolag och tredje man och mellan aktieägarna inbördes måste ogiltighetsfallen begränsas. Därvid måste föreskrivas, å ena sidan att fel

¹ EGT nr C 89, 14.7.1970, s. 20.

² EGT nr C 129, 11.12.1972, s. 50 och EGT nr C 95, 28.4.1975, s. 12.

³ EGT nr C 88, 6.9.1971, s. 18.

⁴ EGT nr 2, 15.1.1962, s. 36/62.

⁵ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8.

⁶ EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 1.

⁷ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

⁸ EGT nr L 295, 20.10.1978, s. 36.

⁹ EGT nr L 61, 5.3.1977, s. 26.

så vitt möjligt skall avhjälpas och å andra sidan att ogiltighet endast får göras gällande inom en kort tidsfrist.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Om medlemsstaterna tillåter bolag som avses i artikel 1.1 i direktiv 78/855/EEG och som är underställda deras lagstiftning att genomföra en sådan delning genom förvärv som anges i artikel 2 i detta direktiv, skall medlemsstaterna reglera förfarandet enligt bestämmelserna i kapitel I i detta direktiv.
2. Om medlemsstaterna tillåter bolag som avses i punkt 1 att genomföra en sådan delning genom bildande av nytt bolag som anges i artikel 21, skall medlemsstaterna reglera förfarandet enligt bestämmelserna i kapitel II.
3. Om medlemsstaterna tillåter bolag som avses i punkt 1 att genomföra ett förfarande varigenom en sådan delning genom förvärv som anges i artikel 2.1 äger rum i förening med en sådan delning genom bildande av ett eller flera nya bolag som anges i artikel 21.1, skall medlemsstaterna reglera förfarandet enligt bestämmelserna i kapitel I och i artikel 22.
4. Artikel 1.2 och 1.3 i direktiv 78/855/EEG skall tillämpas.

KAPITEL I

Delning genom förvärv

Artikel 2

1. I detta direktiv avses med "delning genom förvärv" ett sådant förfarande varigenom ett bolag upplöses utan likvidation och i samband därmed överförs samtliga sina tillgångar och skulder till flera än ett bolag i utbyte mot att aktieägarna i det delade bolaget tilldelas aktier i de bolag som mottar tillskott med anledning av delningen (de mottagande bolagen) och i förekommande fall en kontant ersättning som inte får överstiga tio procent av de tilldelade aktiernas nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, aktiernas bokförda parivärde.
2. Artikel 3.2 i direktiv 78/855/EEG skall tillämpas.

3. Då detta direktiv hänvisar till direktiv 78/855/EEG skall med uttrycket "fusionerande bolag" avses, de bolag som deltar i en delning, med uttrycket "överlåtande bolag" det delade bolaget, med uttrycket "övertagande bolag" vart och ett av de mottagande bolagen och med uttrycket "fusionsplan" delningsplanen.

Artikel 3

1. Förvaltnings- och ledningsorganen i de bolag som deltar i delningen skall upprätta en skriftlig delningsplan.
2. Delningsplanen skall innehålla minst följande uppgifter:
  - a) Form, namn och säte för de bolag som deltar i delningen.
  - b) Aktiernas utbytesförhållande och i förekommande fall storleken av den kontanta ersättningen.
  - c) De närmare villkoren för tilldelning av aktier i de mottagande bolagen.
  - d) Den tidpunkt från vilken sistnämnda aktier ger rätt till utdelning av vinst samt varje särskilt förhållande som berör denna rätt.
  - e) Den tidpunkt från vilken det delade bolagets åtgärder i bokföringshänseende skall anses företagna för något av de mottagande bolagens räkning.
  - f) De rättigheter som de mottagande bolagen tillförsäkrar innehavare av sådana aktier till vilka särskilda rättigheter är knutna och innehavare av andra värdepapper än aktier eller de åtgärder som föreslås till förmån för dessa personer.
  - g) Varje särskild förmån som beviljas de sakkunniga som anges i artikel 8.1 och ledamöterna av förvaltnings-, lednings-, tillsyns- eller kontrollorganen i de bolag som deltar i delningen.
  - h) En noggrann beskrivning och fördelning av de tillgångar och skulder som skall överföras till vart och ett av de mottagande bolagen.
  - i) Fördelningen på det delade bolagets aktieägare av aktier i de mottagande bolagen och grunderna för fördelningen.
3. a) Om en tillgång inte har fördelats i delningsplanen och en tolkning av denna inte gör det möjligt att bestämma fördelningen, skall tillgången eller dess

värde fördelas mellan alla de mottagande bolagen i förhållande till den del av nettotillgångarna som har tilldelats vart och ett av bolagen enligt delningsplanen.

- b) Om en skuld inte har fördelats i delningsplanen och en tolkning av denna inte gör det möjligt att bestämma fördelningen skall varje mottagande bolag ansvara solidariskt för skulden. Medlemsstaterna får bestämma att detta solidariska ansvar skall begränsas till den nettobehållning som tilldelas vart och ett av de mottagande bolagen.

Artikel 4

Delningsplanen skall offentliggöras för vart och ett av de bolag som deltar i delningen, enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG¹, minst en månad före dagen för den bolagsstämma som skall besluta om delningsplanen.

Artikel 5

1. En delning fordrar godkännande av minst bolagsstämman i varje bolag som deltar i delningen. Artikel 7 i direktiv 78/855/EEG skall tillämpas i fråga om vilken majoritet som fordras för sådana beslut, beslutens räckvidd och i vilka fall det fordras en särskild omröstning.

2. Om aktieägarna i det delade bolaget tilldelas aktier i de mottagande bolagen på annat sätt än i förhållande till sin rätt till kapitalet i det delade bolaget, får medlemsstaterna föreskriva att minoritetsaktieägarna i det delade bolaget skall ha rätt att få sina aktier inlösta. De skall i sådant fall ha rätt till ett vederlag som svarar mot värdet av deras aktier. Om tvist uppkommer angående vederlaget skall det vara möjligt att få detta bestämt av domstol.

Artikel 6

Lagstiftningen i en medlemsstat behöver inte föreskriva att delningen skall godkännas av bolagsstämman i ett mottagande bolag, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Det i artikel 4 föreskrivna offentliggörandet skall för det mottagande bolaget ske minst en månad före dagen för den bolagsstämma i det delade bolaget som skall besluta om delningsplanen.
- b) Alla aktieägare i det mottagande bolaget skall ha rätt att minst en månad före den i a nämnda dagen ta del av de i artikel 9.1 angivna handlingarna hos det mottagande bolaget där detta har sitt säte.
- c) En eller flera aktieägare i det mottagande bolaget med ett aktieinnehav som uppgår till en viss minsta procent av det tecknade kapitalet skall ha rätt att fordra att en bolagsstämma i det mottagande bolaget sammankallas för att besluta om godkännande av delningen. Det minsta procenttalet får inte sättas högre än till fem procent. Medlemsstaterna får dock föreskriva att aktier utan rösträtt inte skall tas med vid denna beräkning.

Artikel 7

1. Förvaltnings- och ledningsorganen i vart och ett av de bolag som deltar i delningen skall upprätta en utförlig skriftlig redogörelse i vilken delningsplanen och därvid särskilt utbytesförhållandet mellan aktierna och grunderna för dessas fördelning förklaras och bedöms rättsligt och ekonomiskt.

2. Redogörelsen skall i förekommande fall även ange särskilda värderingssvårigheter.

I redogörelsen skall även anges om det för de mottagande bolagen har upprättats något sådant utlåtande över apportegen- dom som avses i artikel 27.2 i direktiv 77/91/EEG² och i vilket register utlåtandet skall vara infört.

3. Förvaltnings- eller ledningsorganen i det delade bolaget skall underrätta bolagsstämman i det bolaget samt de mottagande bolagens förvaltnings- eller ledningsorgan, så att dessa organ kan underrätta sina respektive bolagsstämmor, om alla väsentliga ändringar i tillgångarna och skulderna som har inträffat mellan tidpunkten för upprättandet av delningsplanen och tidpunkten för den bolagsstämma i det delade bolaget som skall besluta om delningsplanen.

¹ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 9.

² EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 1.

Artikel 8

1. För vart och ett av de bolag som deltar i delningen skall en eller flera oberoende sakkunniga, som utses eller godkänns av en domstol eller en förvaltningsmyndighet, granska delningsplanen och lämna ett skriftligt utlåtande till aktieägarna. Lagstiftningen i en medlemsstat kan dock föreskriva att det får förordnas en eller flera oberoende sakkunniga för alla de bolag som deltar i delningen, om förordnandet meddelas av en domstol eller en förvaltningsmyndighet på bolagens gemensamma begäran. Beroende på varje medlemsstats lagstiftning kan de sakkunniga vara fysiska eller juridiska personer eller andra bolag.

2. Artikel 10.2 och 10.3 i direktiv 78/855/EEG skall tillämpas.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att det utlåtande över apportegendom som avses i artikel 27.2 i direktiv 77/91/EEG och det utlåtande över delningsplanen som avses i punkt 1 ovan skall upprättas av samma sakkunnig eller sakkunniga.

Artikel 9

1. Minst en månad före dagen för den bolagsstämma som skall besluta om delningsplanen skall alla aktieägare ha rätt att hos bolaget där detta har sitt säte ta del av minst följande handlingar:

- a) Delningsplanen.
- b) Årsbokslut och förvaltningsberättelser för de senaste tre räkenskapsåren för de bolag som deltar i delningen.
- c) En särskild redovisning som skall avslutas tidigast den första dagen i den tredje månaden före den tidpunkt då delningsplanen upprättades, om det senaste årsbokslutet avser ett räkenskapsår som avslutades mer än sex månader före sistnämnda tidpunkt.
- d) De i artikel 7.1 nämnda redogörelserna av förvaltnings- eller ledningsorganen i de bolag som deltar i delningen.
- e) De i artikel 8 nämnda utlåtandena.

2. Den i punkt 1 c nämnda särskilda redovisningen skall utarbetas enligt samma metoder och med begagnande av samma uppställning som den senaste balansräkningen.

Lagstiftningen i en medlemsstat får dock föreskriva

- a) att någon ny fysisk inventering inte behöver genomföras,
- b) att de värden som har åsatts i den senaste balansräkningen endast behöver ändras så att de återspeglar affärshändelserna; hänsyn skall dock tas till
  - avskrivningar och avsättningar under den mellanliggande tiden,
  - sådana väsentliga ändringar av faktiska värden som inte framgår av bokföringen.
3. Varje aktieägare skall ha rätt att på begäran och kostnadsfritt få kopior av samtliga eller, om så önskas, vissa av de i punkt 1 nämnda handlingarna.

Artikel 10

Medlemsstaterna får tillåta att artikel 7, artikel 8.1 och 8.2 samt artikel 9.1 c, d och e inte skall tillämpas, om alla aktieägare och innehavare av andra värdepapper med rösträtt i de bolag som deltar i delningen har samtyckt till det.

Artikel 11

Skyddet för de anställdas rättigheter i varje bolag som deltar i delningen skall regleras enligt direktiv 77/187/EEG¹.

Artikel 12

1. Lagstiftningen i medlemsstaterna skall på ett trygghetsätt skydda rättigheterna för de borgenärer i de bolag som deltar i delningen vilkas fordringar har uppkommit före offentliggörandet av delningsplanen och inte var förfallna till betalning vid offentliggörandet.

2. I detta syfte skall lagstiftningen i medlemsstaterna minst föreskriva att dessa borgenärer skall ha rätt till trygghets säkerhet, om ett sådant skydd behövs med hänsyn till de ekonomiska förhållandena i det delade bolaget och i de bolag till vilka skulderna skall överföras enligt delningsplanen samt om borgenärerna inte redan har sådan säkerhet.

¹ EGT nr L 61, 5.3.1977, s. 26.

3. Om en borgenär inte har gottgjorts av det bolag till vilken skulden har överförs enligt delningsplanen, skall de mottagande bolagen ansvara solidariskt för skulden. Medlemsstaterna får begränsa ansvarigheten till den nettobehållning som tilldelas varje bolag, utom i fråga om det bolag till vilket skulden har överförs. Medlemsstaterna behöver dock inte tillämpa denna punkt, om delningen sker under tillsyn av en domstol som avses i artikel 23 och en majoritet av borgenärerna, företrädande tre fjärdedelar av de sammanlagda fordringarna, eller en majoritet av en kategori borgenärer i det delade bolaget, företrädande tre fjärdedelar av fordringarna inom denna kategori, vid ett sammanträde enligt artikel 23.1 c har avstått från att göra detta solidariska ansvar gällande.

4. Artikel 13.3 i direktiv 78/855/EEG skall tillämpas.

5. Med förbehåll för bestämmelser om ett gemensamt utövande av obligationshavarnas rättigheter i de bolag som deltar i delningen skall punkt 1-4 tillämpas på obligationshavarna, om inte dessa vid ett sammanträde – förutsatt att sådana sammanträden regleras i den nationella lagstiftningen – eller individuellt har godkänt delningen.

6. Medlemsstaterna får föreskriva att de mottagande bolagen skall ansvara solidariskt för det delade bolagets förpliktelser. I så fall behöver de inte tillämpa de föregående punkterna.

7. Om en medlemsstat tillämpar den i punkt 1-5 angivna ordningen till skydd för borgenärerna samtidigt som medlemsstaten kräver solidariskt ansvar av de mottagande bolagen enligt punkt 6, får medlemsstaten begränsa detta ansvar till den nettobehållning som har tilldelats vart och ett av bolagen.

Artikel 13

Innehavare av sådana andra värdepapper än aktier till vilka särskilda rättigheter är knutna skall, i de mottagande bolag mot vilka värdepapperen enligt delningsplanen kan göras gällande ha minst samma rättigheter som i det delade bolaget, om inte innehavarna av värdepapperen vid ett sammanträde – förutsatt att sådana sammanträden regleras i den nationella lagstiftningen – eller individuellt har godkänt en ändring av rättigheterna eller har rätt att få värdepapperen återköpta.

Artikel 14

Om lagstiftningen i en medlemsstat inte föreskriver någon förebyggande rättslig eller administrativ kontroll av att en delning är lagenlig eller om denna kontroll inte omfattar alla för delningen föreskrivna rättshandlingar, skall artikel 16 i direktiv 78/855/EEG tillämpas.

Artikel 15

Lagstiftningen i medlemsstaterna skall ange den tidpunkt då delningen blir gällande.

Artikel 16

1. En delning skall för vart och ett av de bolag som deltar i delningen offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning som skall vara i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

2. Varje mottagande bolag kan själv vidta de formaliteter angående offentliggörandet som hänför sig till det delade bolaget.

Artikel 17

1. En delning skall i kraft av själva lagstiftningen ha följande rättsverkningar, vilka skall inträda samtidigt:

a) Både i förhållandet mellan det delade bolaget och de mottagande bolagen och i förhållandet till tredje man övergår det delade bolagets samtliga tillgångar och skulder till de mottagande bolagen; övergången skall äga rum enligt fördelningen i delningsplanen eller artikel 3.3.

b) Aktieägarna i det delade bolaget blir aktieägare i ett eller flera av de mottagande bolagen enligt fördelningen i delningsplanen.

c) Det delade bolaget upphör.

2. Aktier i ett mottagande bolag får inte ges i utbyte mot aktier i det delade bolaget, om aktierna i det delade bolaget innehas antingen

a) av det mottagande bolaget själv eller av någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, eller

b) av det delade bolaget själv eller av någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning.

3. Vad nu sagts skall inte inkräkta på den lagstiftning i medlemsstaterna som föreskriver särskilda formaliteter för att överföringen av vissa tillgångar, rättigheter och förpliktelser från det delade bolaget skall gälla mot tredje man. Det eller de mottagande bolagen till vilka sådana tillgångar, rättigheter eller förpliktelser överförs enligt delningsplanen eller artikel 3.3 får själva verkställa dessa formaliteter. Lagstiftningen i medlemsstaterna kan dock tillåta att det delade bolaget fortsätter att verkställa dessa formaliteter under en begränsad tid som, utom i undantagsfall, inte får vara längre än sex månader räknat från den tidpunkt då delningen blir gällande.

Artikel 18

Lagstiftningen i medlemsstaterna skall minst innehålla regler om det civilrättsliga ansvar som ledamöterna i det delade bolagets förvaltnings- eller ledningsorgan skall ha mot det bolagets aktieägare på grund av fel som ledamöterna i dessa organ uppsålligen eller av vårdslöshet har begått vid förberedelsen och genomförandet av delningen, samt regler om det civilrättsliga ansvar som de sakkunniga, vilka ansvarar för upprättandet i det delade bolaget av det i artikel 8 angivna utlåtandet, skall ha på grund av fel som de genom oförsvarligt förfarande har begått då de utförde sitt uppdrag.

Artikel 19

1. Lagstiftningen i medlemsstaterna får endast innehålla sådana regler om ogiltighet av en delning som uppfyller följande villkor:

- a) Ogiltigheten skall beslutas av domstol.
- b) En delning som har blivit gällande enligt artikel 15 får förklaras ogiltig endast om det inte har förekommit någon förebyggande rättslig eller administrativ kontroll av delningens lagenlighet eller officiellt bestyrkta handlingar inte har upprättats eller om det visas att bolagsstämmans beslut är ogiltigt eller kan förklaras ogiltigt enligt nationell rätt.
- c) Rättsliga åtgärder får inte vidtas om det har förlutit mer än sex månader från det att delningen kom att gälla mot den som åberopar ogiltigheten eller om bristen har avhjälpats.

d) Om det är möjligt att avhjälpa den brist, på grund av vilken delningen kan förklaras ogiltig, skall domstolen ge bolagen i fråga tillfälle att inom viss tid göra detta.

e) Ett rättsligt avgörande varigenom en delning förklaras ogiltig skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning som skall vara i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

f) Om en medlemsstats lagstiftning medger att tredje man överklagar avgörandet, får detta ske senast sex månader efter det att avgörandet offentliggjorts i överensstämmelse med direktiv 68/151/EEG.

g) Ett avgörande varigenom en delning förklaras ogiltig skall inte i och för sig inkräkta på giltigheten av de förpliktelser som har uppkommit för eller gentemot de mottagande bolagen innan avgörandet blev offentligt tillgängligt men efter den i artikel 15 angivna tidpunkten.

h) Varje mottagande bolag skall ansvara för de förpliktelser som åvilar bolaget och som har uppkommit efter den tidpunkt då delningen blev gällande men före den tidpunkt då avgörandet om delningens ogiltighet offentliggjordes. Även det delade bolaget skall ansvara för dessa förpliktelser. Medlemsstaterna får föreskriva att detta ansvar skall begränsas till den del av nettobehållningen som har tilldelats det mottagande bolag för vilket förpliktelserna har uppkommit.

2. Med avvikelse från punkt 1 a får lagstiftningen i en medlemsstat även föreskriva att en administrativ myndighet kan besluta om en delnings ogiltighet, om ett sådant avgörande kan överklagas till domstol. Bestämmelserna i b, d, e, f, g och h skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om den administrativa myndigheten. Ogiltighetsförfarandet får inte inledas senare än sex månader efter den i artikel 15 angivna tidpunkten.

3. Vad nu sagts inkräktar inte på medlemsstaternas lagstiftning om ogiltighetsförklaring av en delning med anledning av annan kontroll än den förebyggande rättsliga eller administrativa kontrollen av delningens lagenlighet.

Artikel 20

Med förbehåll för vad som gäller enligt artikel 6 behöver inte medlemsstaterna kräva att delningen godkänns på bolagsstämman i det delade bolaget, om de mottagande bolagen till-

sammans äger alla aktier i det delade bolaget och alla andra värdepapper som är förenade med rösträtt på bolagsstämman i det sistnämnda bolaget, samt minst följande villkor är uppfyllda:

- a) det i artikel 4 föreskrivna offentliggörandet skall för vart och ett av de bolag som deltar i förfarandet äga rum minst en månad innan förfarandet blir gällande,
- b) alla aktieägare i de bolag som deltar i delningen skall ha rätt att minst en månad innan förfarandet blir gällande, hos sitt bolag där detta har sitt säte ta del av de i artikel 9.1 angivna handlingarna. Även artikel 9.2 och 9.3 skall tillämpas,
- c) en eller flera aktieägare i det delade bolaget med ett aktieinnehav som uppgår till en viss minsta procent av det tecknade kapitalet skall ha rätt att fordra att en bolagsstämma i det delade bolaget sammankallas för att besluta om godkännande av delningen. Det minsta procenttalet får inte sättas högre än till fem procent. Medlemsstaterna får dock föreskriva att aktier utan rösträtt inte skall tas med vid denna beräkning,
- d) om någon bolagsstämma i det delade bolaget inte sammankallas för att besluta om godkännande av delningen, skall de i artikel 7.3 föreskrivna upplysningarna avse alla väsentliga ändringar i tillgångarna och skulderna som har inträffat efter upprättandet av delningsplanen.

KAPITEL II

Delning genom bildande av nya bolag

Artikel 21

1. I detta direktiv avses med "delning genom bildande av nya bolag" ett sådant förfarande varigenom ett bolag upplöses utan likvidation och i samband därmed överför samtliga sina tillgångar och skulder till flera än ett nybildat bolag, mot vederlag till aktieägarna i det delade bolaget i form av aktier i de mottagande bolagen och i förekommande fall en kontant ersättning som inte får överstiga tio procent av de tilldelade aktiernas nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, aktiernas bokförda parivärde.

2. Artikel 4.2 i direktiv 78/855/EEG skall tillämpas.

Artikel 22

1. Artikel 3, 4, 5 och 7, 8.1 och 8.2 samt 9–19 i detta direktiv skall tillämpas vid delning genom bildande av nya bolag, dock med förbehåll för bestämmelserna i artikel 11 och 12 i direktiv 68/151/EEG. Därvid skall med "bolag som deltar i delningen" avses det delade bolaget och med "mottagande bolag" vart och ett av de nya bolagen.

2. Delningsplanen skall utöver de uppgifter som anges i artikel 3.2 ange form, namn och säte för vart och ett av de nya bolagen.

3. Delningsplanen och, om de är intagna i särskilda handlingar, de nya bolagens stiftelseurkunder eller utkast till stiftelseurkunder och bolagsordningar eller utkast till bolagsordningar måste godkännas av bolagsstämman i det delade bolaget.

4. Medlemsstaterna får föreskriva att det utlåtande över apportegendom som avses i artikel 10 i direktiv 77/91/EEG och det utlåtande över delningsplanen som avses i artikel 8.1 ovan skall upprättas av samma sakkunnig eller sakkunniga.

5. Medlemsstaterna får föreskriva att varken artikel 8 eller, artikel 9 skall tillämpas, såvitt avser de sakkunnigas utlåtande, om aktierna i vart och ett av de nya bolagen tilldelas aktieägarna i det delade bolaget i förhållande till deras rätt till kapitalet i det sistnämnda bolaget.

KAPITEL III

Delning under tillsyn av domstol

Artikel 23

1. Medlemsstaterna får tillämpa punkt 2 om delningen sker under tillsyn av en domstol med behörighet att

a) kalla aktieägarna i det delade bolaget till en bolagsstämma för att besluta om delningen,

b) tillse att aktieägarna i vart och ett av de bolag som deltar i delningen har mottagit eller kan få tillgång till åtminstone de handlingar som avses i artikel 9 i sådan tid att de har möjlighet att gå igenom handlingarna före dagen för den

bolagsstämma i deras bolag som skall besluta om delningen; om en medlemsstat begagnar sig av den i artikel 6 angivna möjligheten, skall tidsfristen vara tillräckligt lång för att aktieägarna i de mottagande bolagen skall få möjlighet att utöva de rättigheter som tillkommer dem enligt sistnämnda artikel,

- c) kalla till alla erforderliga sammanträden med borgenärerna i de bolag som deltar i delningen, för att besluta om denna,
- d) tillse att borgenärerna i vart och ett av de bolag som deltar i delningen har mottagit eller kan få tillgång till åtminstone delningsplanen i sådan tid att de har möjlighet att gå igenom planen före den i b angivna dagen,
- e) godkänna delningsplanen.
2. Om domstolen fastställer att de i punkt 1 b och d angivna villkoren är uppfyllda och att aktieägarna och borgenärerna inte kan lida någon skada, får domstolen befria de bolag som deltar i delningen från att tillämpa
- a) artikel 4, under förutsättning att den i artikel 12.1 avsedda betryggande ordningen till skydd för borgenärernas rättigheter omfattar alla fordringar oavsett när de har uppkommit,
- b) de i artikel 6 a och b angivna villkoren, om en medlemsstat begagnar sig av den i artikel 6 angivna möjligheten,
- c) artikel 9 såvitt gäller den tid och det sätt som där anges för att ge aktieägarna möjlighet att ta del av de handlingar som avses i den artikeln.

KAPITEL IV

Andra med delning likställda förfaranden

Artikel 24

Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter att den kontanta ersättningen vid ett i artikel 1 angivet förfarande överstiger tio procent, skall kapitel I, II och III tillämpas.

Artikel 25

Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter ett i artikel 1 angivet förfarande utan att det delade bolaget därvid upplöses, skall kapitel I, II och III tillämpas, med undantag för artikel 17.1 c.

KAPITEL V

Avslutande bestämmelser

Artikel 26

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1986 sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv, i den mån de vid sistnämnda tidpunkt tillåter sådana förfaranden som omfattas av direktivet. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Om en medlemsstat efter den i punkt 1 angivna tidpunkten tillåter delning, skall den sätta i kraft de i nämnda punkt avsedda författningarna vid den tidpunkt då delningsförfarandet blir tillåtet. Den skall genast underrätta kommissionen om detta.
3. En tidsfrist på fem år från ikraftsättandet av de i punkt 1 angivna bestämmelserna får dock föreskrivas när det gäller bestämmelsernas tillämpning på "unregistered companies" i Storbritannien och på Irland.
4. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 12 och 13 på innehavare av sådana skuldebrev och andra värdepapper som kan bytas ut mot aktier, om emissionsvillkoren vid tidpunkten för ikraftträdandet av de i punkt 1 eller 2 angivna bestämmelserna på förhand har reglerat innehavarnas ställning i händelse av en delning.
5. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa detta direktiv på delningar och andra förfaranden som är likställda med delningar, om en i nationell lagstiftning föreskriven åtgärd eller formalitet för att förbereda eller genomföra förfarandet redan har vidtagits vid den tidpunkt då de i punkt 1 eller 2 angivna bestämmelserna träder i kraft.

Artikel 27

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 december 1982.

På rådets vägnar

H. CHRISTOPHERSEN

Ordförande

RÅDETS SJUNDE DIREKTIV

av den 13 juni 1983

grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning

(83/349/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.3 g i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentet yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Rådet antog den 25 juli 1978 direktiv 78/660/EEG⁴ om samordning av den nationella lagstiftningen angående årsbokslut i vissa bolagsformer. Ett betydande antal bolag ingår i företagsgrupperingar. Sammanställda redovisningar måste upprättas så att finansiell information om sådana företagsgrupperingar kan förmedlas till delägarna och tredje man. Den nationella lagstiftningen om sammanställd redovisning skall därför samordnas så att kravet på jämförbarhet och likvärdighet uppfylls när det gäller den information som bolagen måste offentliggöra inom gemenskapen.

När det gäller att bestämma förutsättningarna för skyldigheten att upprätta sammanställd redovisning måste hänsyn tas, inte

endast till sådana fall då det bestämmande inflytandet grundar sig på en röstmajoritet utan även till sådana fall då detta inflytande grundar sig på ett avtal, om sådana avtal är tillåtna. Medlemsstaterna skall vidare kunna reglera sådana fall då det bestämmande inflytandet under vissa förutsättningar grundar sig på ett minoritetsägande. Slutligen skall medlemsstaterna även kunna reglera sådana fall då de företag som ingår i en företagsgruppering är sidoordnade i förhållande till varandra.

Samordningen av lagstiftningen om sammanställd redovisning syftar till att skydda intressenterna i aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar. Detta skydd innebär att en sammanställd redovisning bör upprättas om ett sådant bolag ingår i en företagsgruppering och att en sammanställd redovisning måste upprättas i åtminstone det fallet då bolaget är moderföretag. Intresset av fullständig information fordrar även att ett dotterföretag som i sin tur är moderföretag upprättar en sammanställd redovisning. Ett moderföretag får emellertid, och skall under vissa förutsättningar, undantas från skyldigheten att upprätta sammanställd redovisning, om dess delägare samt tredje man är tillräckligt skyddade.

Undantag från skyldigheten att upprätta sammanställd redovisning kan vara berättigade i fråga om företagsgrupperingar under en viss storlek. Maximigränser för undantagen skall därför fastställas. Av detta följer att en medlemsstat får föreskriva, antingen att det skall vara tillräckligt att endast en av tre angivna storleksgränser överskrids för att undantagsregeln inte längre skall gälla eller att storleksgränserna skall sättas lägre än som anges i direktivet.

¹ EGT nr C 121, 2.6.1976, s. 2.

² EGT nr C 163, 10.7.1978, s. 60.

³ EGT nr C 75, 26.3.1977, s. 5.

⁴ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

Den sammanställda redovisningen skall ge en rättvisande bild av tillgångar och skulder, ekonomisk ställning och resultat i alla de företag, betraktade som en helhet, vilka ingår i den sammanställda redovisningen. Denna måste därför i princip omfatta alla företagen i grupperingen. Tillgångar och skulder samt kostnader och intäkter i dessa företag skall i sin helhet tas med i den sammanställda redovisningen, med särskild uppgift om de andelar som tillkommer personer utanför grupperingen. Nödvändiga korrigeringar skall dock göras för att eliminera verkningarna av de inbördes ekonomiska relationerna mellan de företag som omfattas av den sammanställda redovisningen.

Ett antal principer för hur den sammanställda redovisningen skall upprättas och för hur värderingar i samband därmed skall utföras måste fastställas för att säkerställa att posterna redovisas konsekvent och på ett sådant sätt att de lätt kan jämföras när det gäller tillämpade värderingsmetoder och redovisningsperioder.

Ägarintressen i sådana företag i vilka företag som omfattas av den sammanställda redovisningen utövar ett betydande inflytande, skall tas in i den sammanställda redovisningen med tillämpning av kapitalandelsmetoden.

I noter till den sammanställda redovisningen skall nödvändiga upplysningar lämnas om de företag som omfattas av redovisningen.

Med förbehåll för en senare omprövning får vissa undantag som ursprungligen övergångsvis föreskrevs i direktiv 78/660/EEG fortsätta att gälla.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT 1

Förutsättningar för upprättande av sammanställd redovisning

Artikel 1

1. En medlemsstat skall föreskriva att varje företag som lyder under dess lagstiftning skall upprätta en sammanställd redovisning och ett sammanställt årsbokslut, om något av följande är tillämpligt på företaget (moderföretaget):

- a) Det innehar en majoritet av rösterna för aktierna eller andelarna i ett annat företag (dotterföretaget).
- b) Det har rätt att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i ett annat företags (dotterföretagets) förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan och samtidigt är

aktieägare eller delägare i detta företag.

- c) Det har rätt att utöva ett bestämmande inflytande över ett företag (dotterföretaget) i vilket det är aktieägare eller delägare enligt ett avtal som är slutet med det sistnämnda företaget eller enligt en bestämmelse i det företagets statuter, om den lagstiftning som dotterföretaget lyder under tillåter sådana avtal eller bestämmelser. En medlemsstat behöver inte föreskriva att moderföretaget skall vara aktieägare eller delägare i dotterföretaget. De medlemsstater vilkas lagstiftning inte innehåller föreskrifter om sådana avtal eller bestämmelser i statuterna som här avses behöver inte tillämpa denna regel.

- d) Det är aktieägare eller delägare i ett företag, och

- aa) en majoritet av de ledamöter i företagets (dotterföretagets) förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan som har utfört sitt uppdrag under räkenskapsåret, under det föregående räkenskapsåret och fram till tidpunkten för upprättandet av den sammanställda redovisningen, har utsetts enbart på grund av den nämnde aktieägarens eller delägarens sätt att utöva sin rösträtt, eller

- bb) till följd av avtal med andra aktieägare eller delägare i företaget (dotterföretaget) ensam förfogar över en majoritet av rösterna för aktierna eller andelarna i det företaget; medlemsstaterna får införa mera detaljerade föreskrifter angående form och innehåll för sådana avtal.

Medlemsstaterna skall åtminstone införa den i bb angivna ordningen.

De får låta tillämpningen av aa bero på ett innehav av aktier eller andelar som representerar 20 procent eller mer av rösterna för aktierna eller andelarna i företaget.

Bestämmelserna i aa skall dock inte tillämpas, om något annat företag innehar sådana rättigheter i dotterföretaget som avses i a, b eller c.

2. Utöver i de fall som anges i punkt 1 och i avvaktan på en senare samordning, får en medlemsstat kräva att ett företag som lyder under dess lagstiftning skall upprätta en sammanställd redovisning och ett sammanställt årsbokslut, om företaget (moderföretaget) har ett ägarintresse enligt artikel 17 i direktiv 78/660/EEG i ett annat företag (dotterföretaget) och
  - a) moderföretaget faktiskt utövar ett bestämmande inflytande

över dotterföretaget, eller

- b) moderföretaget och dotterföretaget står under moderföretagets gemensamma ledning.

Artikel 2

1. Vid tillämpningen av artikel 1.1 a, b och d skall till moderföretagets rättigheter att rösta samt att utse och entlediga läggas sådana rättigheter som tillkommer ett annat dotterföretag eller någon som handlar i eget namn men på moderföretagets eller ett annat dotterföretags vägnar.

2. Vid tillämpningen av artikel 1.1 a, b och d skall de i punkt 1 angivna rättigheterna minskas med sådana rättigheter som

- a) är förenade med aktier eller andelar vilka innehas för någon annans räkning än moderföretagets eller ett dotterföretags, eller
- b) är förenade med aktier eller andelar som innehas som säkerhet, förutsatt att rättigheterna utövas enligt mottagna instruktioner, eller är förenade med aktier eller andelar som innehas som ett led i en löpande transaktion i en låneverksamhet, förutsatt att rösträtten utövas i dens intresse som har ställt säkerheten.

3. Vid tillämpningen av artikel 1.1 a och d skall aktieägarnas eller delägarnas samlade rösträtt i ett dotterföretag minskas med den rösträtt som är förenad med aktier eller andelar som innehas av dotterföretaget själv eller av ett dotterföretag till detta eller av någon som handlar i eget namn men på dessa dotterföretags vägnar.

Artikel 3

1. Om inte annat följer av artikel 13–15 skall ett moderföretag och alla dess dotterföretag omfattas av en sammanställd redovisning oavsett var dotterföretagen har sitt säte.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 skall varje dotterföretag till ett dotterföretag anses som ett dotterföretag till moderföretaget för de företag som skall omfattas av den sammanställda redovisningen.

Artikel 4

1. Vid tillämpningen av detta direktiv skall ett moderföretag och alla dess dotterföretag omfattas av en sammanställd redovisning, om antingen moderföretaget eller ett eller flera av

dotterföretagen har upprättats i någon av följande bolagsformer:

- a) *I Tyskland:*
die Aktiengesellschaft, die Kommanditgesellschaft auf Aktien, die Gesellschaft mit beschränkter Haftung.

- b) *I Belgien:*
la société anonyme / de naamloze vennootschap – la société en commandite par actions / de commanditaire vennootschap op aandelen – la société de personnes à responsabilité limitée / de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

- c) *I Danmark:*
aktieselskaber, kommanditaktieselskaber, anpartsselskaber.

- d) *I Frankrike:*
la société anonyme, la société en commandite par actions, la société à responsabilité limitée.

- e) *I Grekland:*

/klistras in/

- f) *I Irland:*
public companies limited by shares or by guarantee, private companies limited by shares or by guarantee.

- g) *I Italien:*
la società per azioni, la società in accomandita per azioni, la società responsabilità limitata.

- h) *I Luxemburg:*
la société anonyme, la société en commandite par actions, la société à responsabilité limitée.

- i) *I Nederländerna:*
de naamloze vennootschap, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

- j) *I Storbritannien:*
public companies limited by shares or by guarantee, private companies limited by shares or by guarantee.

2. En medlemsstat får dock medge undantag från skyldigheten enligt artikel 1.1, om moderföretaget inte har upprättats i någon av de bolagsformer som anges i punkt 1.

Artikel 5

1. En medlemsstat får medge undantag från skyldigheten enligt artikel 1.1, om moderföretaget är ett sådant finansiellt holdingbolag som definierats i artikel 5.3 i direktiv

78/660/EEG och om följande villkor är uppfyllda:

- a) Företaget har under räkenskapsåret varken direkt eller indirekt ingripit i ledningen av dotterföretaget.
  - b) Företaget har inte utövat den med dess ägarintresse förenade rösträtten när det har gällt att utse ledamöter i dotterföretagets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan under räkenskapsåret eller de fem föregående räkenskapsåren eller – om det var nödvändigt att utöva rösträtten för att verksamheten i dotterföretagets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan skulle kunna bedrivas – ingen aktieägare eller andelsägare med röstmajoritet i moderföretaget och ingen ledamot i moderföretagets eller en sådan majoritetsägares förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan är ledamot i dotterföretagets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan samt dessa organ i dotterföretaget har fullgjort sina uppgifter utan något ingripande eller utövande av inflytande från moderföretagets eller dess dotterföretags sida.
  - c) Företaget har lämnat lån endast till företag i vilka det har ägarintressen. Om lån har lämnats till andra, måste lånen ha betalats tillbaka senast vid föregående räkenskapsårs utgång.
  - d) Undantaget har beviljats av en administrativ myndighet efter kontroll av att de ovan angivna villkoren är uppfyllda.
2. a) Om ett finansiellt holdingbolag har undantagits skall, räknat från den i artikel 49.2 angivna tidpunkten, artikel 43.2 i direktiv 78/660/EEG inte tillämpas på ett sådant bolags årsbokslut när det gäller bolagets majoritetsinnehav av kapitalandelar i dotterföretag.
  - b) De upplysningar om sådana majoritetsinnehav som föreskrivs i artikel 43.1.2 i direktiv 78/660/EEG får utelämnas, om upplysningarna är ägnade att medföra allvarlig skada för bolaget, dess aktieägare eller delägare eller något av dess dotterföretag. En medlemsstat får föreskriva att utelämnandet skall godkännas i förväg av en domstol eller en administrativ myndighet. Ett utelämnande skall anmärkas i en not.

Artikel 6

1. Utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 4.2 och artikel 5 får en medlemsstat föreskriva undantag från skyldigheten enligt artikel 1.1, om på moderföretagets balansdag de företag som skulle omfattas av en sammanställd redovisning

tillsammans, enligt sina senaste årsbokslut, inte överskrider två av de tre gränsvärdena som anges i artikel 27 i direktiv 78/660/EEG.

2. En medlemsstat får tillåta eller fordra att vid beräkningen av de nämnda gränsvärdena varken avräkning enligt artikel 19.1 eller eliminering enligt artikel 26.1 a och b skall företas. I så fall skall gränsvärdena för balansomslutningen och nettoomsättningen höjas med 20 procent.
3. Artikel 12 i direktiv 78/660/EEG skall tillämpas i fråga om de nämnda gränsvärdena.
4. Denna artikel skall inte tillämpas, om ett av de företag som skulle ingå i den sammanställda redovisningen är ett bolag vars värdepapper noteras officiellt på en fondbörs i en medlemsstat.
5. I tio år räknat från den i artikel 49.2 angivna tidpunkten får medlemsstaterna multiplicera de i ecu uttryckta gränsvärdena med upp till 2,5 och öka gränsvärdet för medelantalet under räkenskapsåret anställda till högst 500.

Artikel 7

1. Utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 4.2 samt artikel 5 och 6 skall en medlemsstat i följande två fall från skyldigheten enligt artikel 1.1 undanta ett moderföretag som lyder under medlemsstatens lagstiftning och själv är ett dotterföretag, om dess eget moderföretag lyder under lagstiftningen i en medlemsstat och
  - a) äger samtliga aktier eller andelar i det företag som skall undantas; därvid skall bortses från aktier eller andelar som ledamöter i det sistnämnda företagets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan äger på grund av skyldighet enligt lag eller annan författning eller enligt statuten, eller
  - b) äger minst 90 procent av aktierna eller andelarna i det företag som skall undantas och de återstående aktieägarna eller delägarna har godkänt undantaget; om lagstiftningen i en medlemsstat föreskriver sammanställd redovisning i detta fall vid den tidpunkt då detta direktiv antas, behöver den medlemsstaten inte tillämpa förevarande bestämmelse förrän tio år efter den tidpunkt i artikel 49.2 som anges.

2. För att undantag skall få förekomma måste följande villkor vara uppfyllda:

- a) Det företag som skall undantas och, utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 13–15, alla dess dotterföretag måste omfattas av den sammanställda redovisningen för en större företagsgruppering med ett moderföretag som lyder under en medlemsstats lagstiftning.
- b) aa) Den sammanställda redovisning som avses i a och sammanställt årsbokslut för den större företagsgrupperingen skall upprättas av moderföretaget i grupperingen och bli föremål för revision, allt enligt lagstiftningen i den medlemsstat under vilken det sistnämnda moderföretaget lyder och i överensstämmelse med detta direktiv.
- bb) Den sammanställda redovisningen enligt a, det sammanställda årsbokslutet enligt aa, den sammanställda revisionsberättelsen och, i förekommande fall, en bilaga enligt artikel 9 skall för det företag som skall undantas offentliggöras på sådant sätt som föreskrivs i den medlemsstat under vilkens lagstiftning företaget lyder och i överensstämmelse med artikel 38. Medlemsstaten får kräva att dessa handlingar publiceras på den statens officiella språk och att översättningen är bestyrkt.
- c) I noter till årsbokslutet för det företag som skall undantas skall anges
- aa) namn och säte för det moderföretag som upprättar den sammanställda redovisningen enligt a, och
- bb) undantaget från skyldigheten att upprätta sammanställd redovisning och sammanställd förvaltningsberättelse.
3. En medlemsstat behöver dock inte tillämpa denna artikel på bolag vilkas värdepapper noteras officiellt på en fondbörs i en medlemsstat.

Artikel 8

1. I fall som inte omfattas av artikel 7.1 får en medlemsstat, utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 4.2 samt artikel 5 och 6, undanta från skyldigheten enligt artikel 1.1 ett moderföretag som lyder under dess lagstiftning och själv är ett dotterföretag med ett moderföretag som lyder under lagstiftningen i en medlemsstat. Detta om alla villkoren enligt artikel 7.2 är uppfyllda och aktieägare eller delägare i det undantagna företaget med en viss minsta andel av detta företags tecknade kapital inte senast sex månader före utgången av räkenskapsåret har påkallat att sammanställd redovisning upprättas. Medlemsstaterna får inte sätta denna minsta andel högre än till tio procent för aktiebolag (public limited liability companies) och kommanditaktiebolag samt 20 procent för andra företagsformer.

2. En medlemsstat får inte göra undantaget beroende av att även det moderföretag som skall upprätta den i artikel 7.2 a avsedda sammanställda redovisningen lyder under denna medlemsstats lagstiftning.

3. En medlemsstat får inte göra undantaget beroende av villkor som hänför sig till upprättandet och revisionen av den i artikel 7.2 a avsedda sammanställda redovisningen.

Artikel 9

1. En medlemsstat får göra de i artikel 7 och 8 angivna undantagen beroende av att det lämnas ytterligare upplysningar, i överensstämmelse med detta direktiv, i den sammanställda redovisning som avses i artikel 7.2 a eller i en bilaga till denna, om sådana krav ställs på de företag som lyder under medlemsstatens lagstiftning och som under motsvarande förhållanden är skyldiga att upprätta sammanställd redovisning.

2. En medlemsstat får därutöver göra undantagen beroende av att det i noter till den sammanställd redovisning som avses i artikel 7.2 a eller i det undantagna företagens årsbokslut lämnas upplysningar om alla eller vissa av följande förhållanden avseende den företagsgruppering vilkens moderföretag undantas från skyldigheten att upprätta sammanställd redovisning:

- Summan av anläggningstillgångarna.
- Nettoomsättningen.
- Årets vinst eller förlust och summan av det egna kapitalet.
- Medelantalet under räkenskapsåret anställda.

Artikel 10

Artikel 7–9 skall inte inverka på medlemsstaternas lagstiftning om upprättande av sammanställd redovisning eller sammanställd förvaltningsberättelse i den mån dessa handlingar krävs:

- för de anställdas eller deras representanters information, eller
- av en domstol eller en administrativ myndighet för dess eget bruk.

Artikel 11

1. Utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 4.2 samt artikel 5 och 6 får en medlemsstat undanta från skyldigheten enligt artikel 1.1 ett moderföretag som lyder under dess lagstiftning men som själv är dotterföretag till ett moderföretag som inte lyder under någon medlemsstats lagstiftning, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Det företag som skall undantas och, utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 13–15, alla dess dotterföretag skall omfattas av den sammanställda redovisningen för en större företagsgruppering.
- b) Den sammanställda redovisning som avses i a och, i förekommande fall, den sammanställda förvaltningsberättelsen, skall upprättas enligt detta direktiv eller så att handlingarna blir likvärdiga med en sammanställd redovisning och en sammanställd förvaltningsberättelse som upprättas enligt detta direktiv.
- c) Den sammanställda redovisning som avses i a skall ha reviderats av en eller flera personer som är behöriga att revidera räkenskaper enligt den lagstiftning under vilken det företag som har upprättat den sammanställda redovisningen lyder.
2. Artikel 7.2 b bb och artikel 7.2 c samt artikel 8–10 skall tillämpas.
3. En medlemsstat får medge undantag enligt denna artikel endast om den medger motsvarande undantag enligt artikel 7–10.

Artikel 12

1. Utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 1–10 får en medlemsstat kräva att ett företag som lyder under dess lagstiftning upprättar sammanställd redovisning och sammanställd förvaltningsberättelse, om
- a) detta företag och ett eller flera andra företag med vilka det förstnämnda företaget inte har något sådant samband som avses i artikel 1.1 eller artikel 1.2, står under enhetlig ledning på grund av avtal med det förstnämnda företaget eller på grund av bestämmelser i företagens statuter, eller
- b) förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganen i detta företag och ett eller flera andra företag med vilka det förstnämnda företaget inte har något sådant samband som avses i artikel 1.1 eller artikel 1.2, till större delen består av samma personer vilka har fullgjort sitt uppdrag under räkenskapsåret och fram till dess att den sammanställda redovisningen upprättas.
2. Vid tillämpningen av punkt 1 skall de företag som står i ett sådant förhållande till varandra som där avses och dessa företags dotterföretag omfattas av en sammanställd redovisning enligt detta direktiv, om ett eller flera av företagen är sådana bolag som anges i artikel 4.
3. Artiklarna 3, 4.2, 5, 6, 13–28, 29.1, 29.3–29.5, 30–38 och 39.2 skall tillämpas på sammanställd redovisning och sammanställd förvaltningsberättelse enligt denna artikel, varvid

hänvisningarna till moderföretag skall anses avse alla de företag som anges i punkt 1. Utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 19.2 skall dock vad som i den sammanställda redovisningen skall ingå under posterna "Eget kapital", "Överkurs vid emission", "Uppskrivningsfond", "Kapitalreserver", "Balanserad vinst eller förlust" och "Årets vinst eller förlust" utgöra de sammanlagda beloppen för de i punkt 1 angivna företagen.

Artikel 13

1. Ett företag behöver inte omfattas av en sammanställd redovisning, om företaget endast har ringa betydelse med hänsyn till de syften som anges i artikel 16.3.
2. Uppfyller flera företag villkoret i punkt 1 skall de ändå omfattas av den sammanställda redovisningen, om de sammanlagt har icke ringa betydelse med hänsyn till de syften som anges i artikel 16.3.
3. Vidare behöver ett företag inte omfattas av en sammanställd redovisning om
- a) betydande och varaktiga hinder i väsentlig grad
- aa) begränsar moderföretagets möjligheter att utöva sina rättigheter när det gäller företagets ledning eller tillgångar, eller
- bb) begränsar möjligheterna till enhetlig ledning av företaget, om detta står i ett sådant förhållande som avses i artikel 12.1,
- b) den information som behövs för att upprätta en sammanställd redovisning enligt detta direktiv inte kan erhållas utan oskälig kostnad eller inom rimlig tid, eller
- c) aktierna eller andelarna i företaget innehas uteslutande i avsikt att säljas vidare.

Artikel 14

1. Om ett eller flera av de företag som skulle omfattas av den sammanställda redovisningen bedriver så olikartad verksamhet att dess medtagande i denna redovisning skulle vara oförenlig med skyldigheten enligt artikel 16.3, skall dessa företag, utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 33, undantas från den sammanställda redovisningen.
2. Punkt 1 får inte tillämpas endast av det skälet att de företag som skall omfattas av den sammanställda redovisningen dels utövar industriverksamhet, dels handelsverksamhet

och dels tillhandahåller tjänster eller utövar industri- eller handelsverksamhet med olika produkter eller tillhandahåller olika tjänster.

3. Om punkt 1 tillämpas, skall detta med upplysning om skälen anges i noterna. Om årsbokslut eller sammanställd redovisning för de undantagna företagen inte publiceras i samma medlemsstat enligt direktiv 68/151/EEG¹ skall dessa handlingar fogas till den sammanställda redovisningen eller göras offentligt tillgängliga. I det senare fallet skall det vara möjligt att på begäran få en kopia av handlingarna. Priset på en sådan kopia får inte överstiga administrationskostnaden.

Artikel 15

1. En medlemsstat får i det syfte som anges i artikel 16.3 tillåta att ett moderföretag som inte bedriver någon industri- eller handelsverksamhet undantas från en sammanställd redovisning, om moderföretaget äger aktier eller andelar i ett dotterföretag på grund av avtal med ett eller flera företag som inte omfattas av den sammanställda redovisningen.

2. Moderföretagets årsbokslut skall bifogas den sammanställda redovisningen.

3. När detta undantag förekommer, skall antingen artikel 59 i direktiv 78/660/EEG tillämpas på moderföretagets årsbokslut eller den information som avses i sistnämnda artikel lämnas i noter till det årsbokslutet.

AVSNITT 2

Upprättande av den sammanställda redovisningen

Artikel 16

1. Den sammanställda redovisningen skall bestå av sammanställd balansräkning, sammanställd resultaträkning och noter. Dessa handlingar skall bilda en helhet.

2. Den sammanställda redovisningen skall upprättas på ett överskådligt sätt och enligt föreskrifterna i detta direktiv.

3. Den sammanställda redovisningen skall ge en rättvisande bild av tillgångar, skulder, ekonomisk ställning och resultat för de företag, betraktade som en helhet, som omfattas av redovisningen.

4. Om tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv inte räcker till för att ge en rättvisande bild enligt punkt 3, skall ytterligare upplysningar lämnas.

5. Om undantagsvis tillämpningen av en föreskrift i artiklarna 17-35 eller 39 är oförenlig med den skyldighet som föreligger enligt punkt 3, skall avsteg göras från föreskriften så att en rättvisande bild enligt punkt 3 kan ges. Varje sådant avsteg skall anmärkas i en not med upplysning om skälen för avsteget och om den inverkan som detta kan ha på tillgångar, skulder, ekonomisk ställning och resultat. Medlemsstaterna får bestämma när avsteg kan ske och får föreskriva de undantagsregler som behövs.

6. Medlemsstaterna får tillåta eller kräva att annan information lämnas i den sammanställda redovisningen utöver vad som fordras enligt detta direktiv.

Artikel 17

1. Artiklarna 3-10, 13-26 och 28-30 i direktiv 78/660/EEG skall tillämpas på uppställningen av en sammanställd redovisning, dock utan inskränkning i vad som gäller enligt föreskrifterna i detta direktiv och med beaktande av den anpassning som är nödvändig med hänsyn till de särdrag som utmärker en sammanställd redovisning jämfört med ett årsbokslut.

2. Under särskilda omständigheter, som annars skulle medföra oskäliga kostnader, får en medlemsstat tillåta att lagerbehållningarna redovisas sammanfattningsvis i den sammanställda redovisningen.

Artikel 18

Tillgångar och skulder i de företag som omfattas av den sammanställda redovisningen skall i sin helhet redovisas i den sammanställda balansräkningen.

Artikel 19

1. Det bokförda värdet av aktier eller andelar i företag som omfattas av den sammanställda redovisningen skall elimineras genom att avräknas mot den andel av dessa företags egna kapital som aktierna eller andelarna representerar.

a) Elimineringen skall utföras på grundval av de bokförda värdena vid den tidpunkt då företaget första gången tas med i den sammanställda redovisningen. De differenser som uppkommer vid elimineringen skall i möjligaste mån öka eller minska värdet av sådana poster i den sammanställda balansräkningen vilkas verkliga värden överstiger eller understiger posternas bokförda värde.

¹ EGT nr L65, 14.3.1968, s. 8.

- b) En medlemsstat får tillåta eller fordra att elimineringen på grundval av värden hos identifierbara poster på aktiv- och passivsidan skall hänföra sig till värdena vid tidpunkten för förvärvet av aktierna eller andelarna eller, då fråga är om successiva förvärv, den tidpunkt då företaget blev dotterföretag.
- c) Återstående differens med anledning av tillämpningen av a eller b skall redovisas i den sammanställda balansräkningen under en särskild post med lämplig beteckning. Denna post, vilka metoder som har använts samt väsentliga ändringar i förhållande till det föregående räkenskapsåret skall förklaras i noterna. Om en medlemsstat tillåter att positiva och negativa differenser avräknas mot varandra, skall en uppdelning av dessa differenser göras i noterna.
2. Punkt 1 skall dock inte tillämpas på sådana aktier eller andelar i moderföretaget som ägs av detta eller av något annat företag som omfattas av den sammanställda redovisningen. I den sammanställda redovisningen skall sådana aktier eller andelar behandlas som egna aktier eller andelar enligt direktiv 78/660/EEG.

Artikel 20

1. En medlemsstat får tillåta eller fordra att det bokförda värdet av aktier eller andelar som innehas i ett företag som omfattas av den sammanställda redovisningen endast elimineras genom avräkning mot motsvarande andel av företagets kapital, om
- a) de innehavda aktierna eller andelarna representerar minst 90 procent av det nominella beloppet eller, om sådant saknas, av det bokförda parivärdet för samtliga aktier eller andelar i företaget bortsett från sådana aktier som avses i artikel 29.2 a i direktiv 77/91/EEG¹,
- b) den i a angivna andelen har uppnåtts på grund av en överenskommelse om emission av aktier eller andelar i ett företag som omfattas av den sammanställda redovisningen,
- c) den i b avsedda överenskommelsen inte föreskriver en kontant betalning som överstiger tio procent av det nominella värdet eller, om sådant saknas, det bokförda parivärdet för de emitterade aktierna eller andelarna.
2. Den differens som uppkommer vid tillämpningen av punkt 1 skall läggas till eller dras ifrån reserverna i den sammanställda redovisningen.

¹ EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 1.

3. Tillämpningen av den i punkt 1 angivna metoden, de därav följande ändringarna i reserverna samt namn och säte för de berörda företagen skall anges i noterna.

Artikel 21

Belopp som avser sådana aktier eller andelar i den av den sammanställda redovisningen omfattade dotterföretag som innehas av andra än de företag som omfattas av denna redovisning, skall redovisas i den sammanställda balansräkningen under en särskild post med lämplig beteckning.

Artikel 22

Intäkter och kostnader i de företag som omfattas av den sammanställda redovisningen skall i sin helhet redovisas i den sammanställda resultaträkningen.

Artikel 23

Vinst- eller förlustbelopp som hänförs till sådana aktier eller andelar i den av den sammanställda redovisningen omfattade dotterföretag som innehas av andra än företag som omfattas av denna redovisning, skall redovisas i den sammanställda resultaträkningen under en särskild post med lämplig beteckning.

Artikel 24

Den sammanställda redovisningen skall upprättas enligt principerna i artikel 25-28.

Artikel 25

1. Principerna för den sammanställda redovisningen får inte ändras från ett räkenskapsår till ett annat.
2. Avvikelse från punkt 1 får tillåtas i undantagsfall. Varje sådan avvikelse skall anmärkas i en not med upplysning om skälen för avvikelsen och om den inverkan som denna kan ha på tillgångar, skulder, ekonomisk ställning och resultat för de företag, betraktade som en helhet, som omfattas av den sammanställda redovisningen.

Artikel 26

1. I den sammanställda redovisningen skall för de företag som omfattas av denna anges tillgångar, skulder, ekonomisk ställning och resultat, som om dessa företag utgjorde ett enda företag. Därvid skall särskilt följande iaktas:

- a) Fordringar och skulder mellan företag som omfattas av den sammanställda redovisningen skall elimineras.
- b) Intäkter och kostnader som hänför sig till transaktioner mellan företag som omfattas av den sammanställda redovisningen skall elimineras.
- c) Vinst och förluster som hänför sig till transaktioner mellan företag som omfattas av den sammanställda redovisningen och som ingår i de bokförda tillgångsvärdena skall elimineras. I avvaktan på en senare samordning får en medlemsstat dock tillåta att de ovan angivna elimineringarna genomförs i förhållande till den procent-sats som moderföretaget innehar av kapitalet i vart och ett av de dotterföretag som omfattas av den sammanställda redovisningen.

2. En medlemsstat får tillåta avvikelser från bestämmelserna i punkt 1 c, om en transaktion har ägt rum på normala marknadsvillkor och en eliminering av vinsten eller förlusten skulle föra med sig oskäliga kostnader. Varje sådan avvikelse skall anmärkas i en not, vilken även skall upplysa om den inverkan som avvikelserna har på tillgångar, skulder, ekonomisk ställning och resultat i de företag, betraktade som en helhet, som omfattas av den sammanställda redovisningen, under förutsättning att denna inverkan är betydande.

3. Avvikelser från punkt 1 a, b och c skall tillåtas, om de belopp som det är fråga om är av ringa betydelse med hänsyn till det i artikel 16.3 angivna syftet.

Artikel 27

1. Den sammanställda redovisningen skall upprättas samma dag som moderföretagets årsbokslut.

2. En medlemsstat får dock tillåta eller fordra att den sammanställda redovisningen upprättas någon annan dag, så att balansdagen för de flesta eller de viktigaste av de företag som omfattas av den sammanställda redovisningen kan beaktas. Om så sker, skall detta anmärkas i en not till den sammanställda redovisningen med upplysning om skälen. Dessutom skall hänsyn tas till eller upplysning lämnas om viktiga händelser som angår tillgångar, skulder, ekonomisk ställning eller resultat för ett företag som omfattas av den sammanställda redovisningen, om händelsen har inträffat mellan detta företags balansdag och dagen för den sammanställda balansräkningen.

3. Om balansdagen för ett företag ligger mer än tre månader före dagen för den sammanställda balansräkningen, skall detta företag tas in i den sammanställda redovisningen på grundval av ett delårsbokslut med samma balansdag som den sam-

manställda balansräkningen.

Artikel 28

Om sammansättningen av de företag som skall omfattas av den sammanställda redovisningen har ändrats väsentligt under räkenskapsåret, skall den sammanställda redovisningen lämna sådana upplysningar som gör det möjligt att jämföra de på varandra följande sammanställda redovisningarna på ett meningsfullt sätt. Vid en väsentlig ändring kan en medlemsstat tillåta eller fordra att denna skyldighet fullgörs genom att en justerad öppningsbalansräkning och en justerad resultaträkning upprättas.

Artikel 29

1. Tillgångar och skulder som skall ingå i den sammanställda redovisningen skall värderas enligt enhetliga principer och i överensstämmelse med artiklarna 31-42 och 60 i direktiv 78/660/EEG.

2. a) Ett företag som upprättar en sammanställd redovisning skall tillämpa samma värderingsprinciper som i sitt eget årsbokslut. En medlemsstat får dock tillåta eller fordra att andra värderingsprinciper tillämpas i den sammanställda redovisningen, om dessa principer står i överensstämmelse med vad som föreskrivs i de ovan angivna artiklarna i direktiv 78/660/EEG.

b) Om en nu angiven avvikelse äger rum skall detta anmärkas i en not till den sammanställda redovisningen med upplysning om skälen för avvikelserna.

3. Har tillgångar och skulder som skall ingå i en sammanställd redovisning värderats av företag som omfattas av den sammanställda redovisningen enligt andra principer än dem som tillämpas vid sistnämnda redovisning, skall dessa tillgångar och skulder värderas om enligt de principer som tillämpas vid den sammanställda redovisningen, om inte resultatet av en sådan omvärdering skulle ha endast ringa betydelse med hänsyn till det i artikel 16.3 angivna syftet. Avvikelse från denna princip får tillåtas i undantagsfall. En sådan avvikelse skall anmärkas i en not till den sammanställda redovisningen med upplysning om skälen för avvikelserna.

4. I den sammanställda balansräkningen och den sammanställda resultaträkningen skall hänsyn tas till den skillnad som vid den sammanställda redovisningen uppkommer mellan å ena sidan de skatter som har påförts detta och tidigare räkenskapsår samt å andra sidan de skatter som har betalats eller skall betalas för dessa år, förutsatt att skillnaden inom en förutsebar framtid sannolikt kommer att leda till en faktisk kostnad för något av de företag som omfattas av den sammanställda redovisningen.

5. Om tillgångar som skall ingå i en sammanställd redovisning har varit föremål för en extraordinär värdejustering

uteslutande av skatteskal, skall värdejusteringen elimineras innan tillgångarna tas in i den sammanställda redovisningen. En medlemsstat får dock tillåta eller fordra att sådana tillgångar tas in i den sammanställda redovisningen utan eliminering av värdejusteringen, om justeringens belopp och skälen för justeringen anges i en not till den sammanställda redovisningen.

Artikel 30

1. En i artikel 19.1 c angiven särskild post som motsvarar en positiv skillnad vid sammanställningen skall behandlas enligt föreskrifterna i direktiv 78/660/EEG om posten "Goodwill".

2. En medlemsstat får tillåta att en positiv skillnad vid sammanställningen omedelbart och på ett tydligt sätt dras ifrån reserverna.

Artikel 31

Ett belopp som redovisas som en särskild post enligt artikel 19.1 c och som motsvarar en negativ skillnad vid sammanställningen får föras över till den sammanställda resultaträkningen endast

- a) om differensen motsvarar en vid förvärvstidpunkten förväntad ogynnsam resultatutveckling i företaget eller förväntade kostnader i detta, i den mån förväntningarna förverkligas, eller
- b) i den mån differensen motsvarar en realiserad vinst.

Artikel 32

1. Om ett företag som omfattas av en sammanställd redovisning tillsammans med ett eller flera företag som inte omfattas av denna redovisning leder ett annat företag, får en medlemsstat tillåta eller fordra att en så stor del av det sistnämnda företaget omfattas av den sammanställda redovisningen som motsvarar den andel av detta företags kapital som det förstnämnda företaget äger.

2. Artikel 13-31 skall också tillämpas på en sådan redovisning enligt klyvningsmetoden som avses i punkt 1.

3. Tillämpas denna artikel och är det företag som till viss del ingår i den sammanställda redovisningen ett sådant intressefö-

retag som anges i artikel 33, skall sistnämnda artikel inte tillämpas.

Artikel 33

1. Om ett företag som omfattas av en sammanställd redovisning utövar ett betydande inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen av ett annat företag som inte omfattas av denna redovisning (ett intresseföretag) och i det senare företaget har ett sådant ägarintresse som anges i artikel 17 i direktiv 78/660/EEG, skall ägarintresset redovisas i den sammanställda balansräkningen under en särskild post med lämplig beteckning. Ett företag skall anses utöva ett betydande inflytande över ett annat företag, om det innehar minst 20 procent av röstvärdet för aktierna eller andelarna i det sistnämnda företaget. Artikel 2 skall tillämpas.

2. När denna artikel första gången tillämpas på ett ägarintresse som avses i punkt 1 skall ägarintresset redovisas i den sammanställda balansräkningen

a) antingen till sitt bokförda värde beräknat enligt värderingsreglerna i direktiv 78/660/EEG; skillnaden mellan detta värde och det belopp som motsvarar ägarintressets andel av intresseföretagets egna kapital skall anges särskilt i den sammanställda balansräkningen eller i en not; skillnaden skall beräknas med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt då metoden tillämpas första gången,

b) eller till ett belopp som motsvarar ägarintressets andel av intressebolagets egna kapital; skillnaden mellan detta belopp och det bokförda värdet beräknat enligt värderingsreglerna i direktiv 78/660/EEG skall anges särskilt i den sammanställda balansräkningen eller i en not; skillnaden skall beräknas med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt då metoden tillämpas första gången.

c) En medlemsstat får föreskriva att endast a eller b skall tillämpas. I den sammanställda balansräkningen eller i en not skall anges om a eller b har tillämpats.

d) Dessutom får en medlemsstat tillåta eller fordra att skillnaden vid tillämpningen av a eller b skillnaden beräknas med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt då aktierna eller andelarna förvärvades eller, om de förvärvades successivt, vid den tidpunkt då företaget blev ett intresseföretag.

3. Om ett intresseföretags tillgångar och skulder har värderats enligt andra metoder än de som används vid den sammanställda redovisningen i överensstämmelse med artikel 29.2, får tillgångarna och skulderna vid beräkningen av den skillnad som avses i punkt 2 a och b ovan värderas om enligt de metoder som används vid den sammanställda redovisningen. Om sådan omvärdering inte äger rum skall detta anges i en

not. En medlemsstat får fordra att en omvärdering skall äga rum.

4. Det bokförda värde som avses i punkt 2 a eller det belopp enligt 2 b som motsvarar andelen av intresseföretagets egna kapital, skall ökas eller minskas med de ändringar som har ägt rum under räkenskapsåret i ägarintressets andel av intresseföretagets egna kapital. En minskning skall ske som motsvarar de utdelningar som belöper på ägarintresset.

5. Om en positiv skillnad enligt punkt 2 a eller b inte kan hänföras till något visst slag av tillgångar eller skulder skall skillnaden behandlas enligt artiklarna 30 och 39.3.

6. Den del av resultatet i ett intresseföretag som belöper på ett sådant ägarintresse som avses i denna artikel skall redovisas i den sammanställda resultaträkningen under en särskild post med lämplig beteckning.

7. Eliminering enligt artikel 26.1 c skall äga rum i den mån de uppgifter som krävs föreligger eller är tillgängliga. Artikel 26.2 och 26.3 skall tillämpas.

8. Om ett intresseföretag upprättar en sammanställd redovisning, skall bestämmelserna i de föregående punkterna tillämpas i fråga om det egna kapitalet i en sådan sammanställd redovisning.

9. Denna artikel behöver inte tillämpas om ägarintresset i intresseföretagets kapital är av ringa betydelse med hänsyn till de syften som anges i artikel 16.3.

Artikel 34

Utöver vad som krävs enligt andra bestämmelser i detta direktiv skall noterna minst innehålla följande upplysningar:

1. Tillämpade värderingsprinciper för de olika posterna i den sammanställda redovisningen och använda beräkningsmetoder för värdejusteringar. För poster i den sammanställda redovisningen som är eller som ursprungligen var redovisade i främmande valuta skall anges enligt vilka grunder beloppen har omräknats till den valuta i vilken den sammanställda redovisningen har upprättats.
2. a) Namn och säte för de företag som omfattas av den sammanställda redovisningen. Andelar av kapitalet den i av den sammanställda redovisningen omfattade företag, utom moderföretaget, som innehas av företag som omfattas av denna redovisning eller av personer som handlar i eget namn men för dessa företags räkning. Vilka av de i artikel 1 och 12.1 angivna förutsättningarna som, med beaktande av artikel 2, har utgjort grunden för upprättandet av den sammanställda redovisningen. Den sistnämnda uppgiften behöver dock inte lämnas om den sammanställda redovisningen upprättas på grund av bestämmelsen i artikel 1.1 a och dessutom kapitalandelen är lika stor som rösträttsandelen.
- b) Samma upplysningar skall lämnas om företag som har utelämnats från den sammanställda redovisningen enligt artiklarna 13 och 14. Utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 14.3 skall en förklaring lämnas till varför ett utelämnande har skett enligt artikel 13.
3. a) Namn och säte för företag som enligt artikel 33.1 utgör intresseföretag i förhållande till företag som omfattas av den sammanställda redovisningen, med uppgift om den andel i intresseföretagens kapital som innehas av företag som omfattas av den sammanställda redovisningen, eller av personer som handlar i eget namn men för dessa senare företags räkning.
- b) Samma upplysningar skall lämnas om intresseföretag som avses i artikel 33.9, med uppgift om skälen för att föreskriften i den sistnämnda punkten har tillämpats.
4. Namn och säte för de företag som enligt artikel 32 till viss del skall omfattas av den sammanställda redovisningen, grunden för den gemensamma ledningen samt den andel i dessa företags kapital som innehas av företag som omfattas av den sammanställda redovisningen eller av personer som handlar i eget namn men för de sistnämnda företagens räkning.
5. Namn och säte för varje annat företag än dem som avses i punkt 2, 3 och 4, i vilket de företag som omfattas av den sammanställda redovisningen eller har utelämnats från denna enligt artikel 14 antingen själva eller genom personer som handlar i eget namn men för dessa senare företags räkning innehar minst en procentsats av kapitalet som medlemsstaterna får fastställa till högst 20 procent, med uppgift om kapitalandelens storlek samt det förstnämnda företagets egna kapital och resultat för det senaste räkenskapsår för vilket årsbokslet har fastställts. Dessa uppgifter får utelämnas, om de med hänsyn till målsättningen i artikel 16.3 är av ringa betydelse. Uppgifterna om eget kapital och resultat får även utelämnas, om det

förstnämnda företaget inte offentliggör sin balansräkning och de övriga angivna företagen, direkt eller indirekt, äger mindre än 50 procent av det förstnämnda företagens egna kapital.

6. Summan av skulderna enligt den sammanställda balansräkningen med en kvarstående löptid på mer än fem år och summan av de skulder enligt den sammanställda balansräkningen för vilka säkerhet har ställts av företag som omfattas av den sammanställda redovisningen, med uppgift om säkerhetens art och form.
7. Summan av sådana ekonomiska förpliktelser som inte redovisas i den sammanställda balansräkningen, om uppgiften har betydelse för bedömningen av den ekonomiska ställningen i de företag, betraktade som en helhet, som omfattas av den sammanställda redovisningen. Pensionsförpliktelser och förpliktelser mot anknutna företag som inte omfattas av den sammanställda redovisningen skall anges särskilt.
8. Den i den sammanställda redovisningen angivna nettoomsättningen enligt definitionen i artikel 28 i direktiv 78/660/EEG fördelad på rörelsegränar och geografiska marknader, under förutsättning att dessa rörelsegränar och marknader avviker betydligt inbördes med hänsyn till hur försäljningen av varor och tjänster normalt är organiserad inom de företag, betraktade som en helhet, som omfattas av den sammanställda redovisningen.
9.
  - a) Medelantalet under räkenskapsåret anställda personer i företag som omfattas av den sammanställda redovisningen, fördelade på kategorier, samt, om uppgift inte har lämnats särskilt om detta i den sammanställda resultaträkningen, räkenskapsårets personalkostnader.
  - b) Medelantalet under räkenskapsåret anställda personer i företag på vilka artikel 32 har tillämpats skall anges särskilt.
10. I vilken utsträckning beräkningen av årsresultatet i den sammanställda redovisningen har påverkats av en sådan värdering av posterna, som med avvikelse från principerna i artiklarna 31 och 34–42 i direktiv 78/660/EEG och i artikel 29.5 i detta direktiv har ägt rum under räkenskapsåret eller ett tidigare räkenskapsår för att få skattelättnader. Om en sådan värdering har en väsentlig inverkan på den framtida beskattningen för de företag, betraktade som en helhet, som omfattas av den sammanställda redovisningen, skall detta anges.
11. Skillnaden mellan å ena sidan de skatter som har påförts den sammanställda resultaträkningen detta och tidigare räkenskapsår samt å andra sidan de skatter som har betalats eller skall betalas för dessa år, förutsatt att skillnaden har betydelse för den framtida beskattningen.

Summan får även särredovisas med ett totalbelopp i den sammanställda balansräkningen under en särskild post med lämplig beteckning.

12. Storleken av räkenskapsårets ersättningar till ledamöterna i moderföretagets förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan på grund av deras arbetsuppgifter i moderföretaget och dess dotterföretag samt under motsvarande förhållanden avtalade eller på annat sätt uppkomna pensionsförpliktelser gentemot tidigare ledamöter i dessa organ, med uppgift om summan för varje sådan kategori av befattningshavare. En medlemsstat får kräva att uppgifterna i första meningen även skall avse ersättningar på grund av arbetsuppgifter i företag till vilka moderföretaget står i ett sådant förhållande som anges i artikel 32 eller 33.
13. Storleken av de förskott och krediter som har beviljats ledamöterna i moderföretagets förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan av detta företag eller av något av dess dotterföretag, med uppgift om räntesatser, huvudsakliga villkor och återbetalda belopp liksom åtaganden som har ingåtts för ledamöternas räkning i form av garantier av något slag, allt med uppgift om summan för varje kategori av befattningshavare. En medlemsstat får kräva att uppgifterna i första meningen även skall avse förskott och krediter som har beviljats av företag till vilka moderföretaget står i ett sådant förhållande som anges i artikel 32 eller 33.

Artikel 35

1. En medlemsstat får tillåta att de upplysningar som föreskrivs i artikel 34.2–5
  - a) ges formen av en översikt som deponeras enligt artikel 3.1 och 3.2 i direktiv 68/151/EEG; uppgift om detta skall lämnas i en not,
  - b) utelämnas, om de har sådan karaktär att de skulle kunna vålla allvarlig skada för något av de företag som berörs av bestämmelserna; en medlemsstat kan fordra att ett utelämnande får ske endast om det i förväg har godkänts av en domstol eller en administrativ myndighet; uppgift om varje utelämnande skall lämnas i en not.
2. Punkt 1 b skall tillämpas även i fråga om de upplysningar som föreskrivs i artikel 34.8.

AVSNITT 3

Den sammanställda förvaltningsberättelsen*Artikel 36*

1. Den sammanställda förvaltningsberättelsen skall minst innehålla en rättvisande översikt över dels utvecklingen av verksamheten och dels ställningen i de företag, betraktade som en helhet, som omfattas av den sammanställda redovisningen.
2. I fråga om dessa företag skall den sammanställda förvaltningsberättelsen även upplysa om följande:
  - a) Viktiga händelser som har inträffat efter räkenskapsårets slut.
  - b) Den förväntade framtida utvecklingen i företagen, betraktade som en helhet.
  - c) Verksamhet inom forskning och utveckling i företagen, betraktade som en helhet.
  - d) Antal och nominellt värde eller, i frånvaro av sådant värde, det bokförda parivärdet för alla aktier och andelar i moderföretaget som innehas av detta företag själv, av dotterföretag eller av någon som handlar i eget namn men för dessa företags räkning. En medlemsstat får tillåta eller kräva att dessa uppgifter lämnas i noter.

AVSNITT 4

Revision av den sammanställda redovisningen*Artikel 37*

1. Ett företag som upprättar en sammanställd redovisning skall låta denna granskas av en eller flera personer som enligt lagstiftningen i den medlemsstat under vilken företaget lyder är behöriga att revidera räkenskaper.
2. Den eller de personer som ansvarar för revision av den sammanställda redovisningen skall även granska om den sammanställda förvaltningsberättelsen står i överensstämmelse med den sammanställda redovisningen för samma räkenskapsår.

AVSNITT 5

Offentliggörande av den sammanställda redovisningen*Artikel 38*

1. Sammanställd redovisning som vederbörligen fastställts, den sammanställda förvaltningsberättelsen och en berättelse avgiven av den person som är ansvarig för revision av den sammanställda redovisningen skall av det företag som har

upprättat redovisningen offentliggöras enligt lagstiftningen i den medlemsstat som företaget lyder under och i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

2. Artikel 47.1 andra stycket i direktiv 78/660/EEG skall tillämpas på den sammanställda förvaltningsberättelsen.
3. Artikel 47.1 andra stycket i direktiv 78/660/EEG skall ha följande lydelse: "Det skall vara möjligt att på begäran få en kopia av hela eller någon del av denna berättelse. Priset på en sådan kopia får inte överstiga administrationskostnaden".
4. Om det företag som har upprättat den sammanställda redovisningen inte har sådan företagsform som anges i artikel 4 och enligt sin nationella lagstiftning inte är skyldig att offentliggöra de i punkt 1 angivna handlingarna på samma sätt som föreskrivs i direktiv 68/151/EEG, skall företaget dock minst hålla dessa handlingar tillgängliga för allmänheten hos företaget där detta har sitt säte. Det skall vara möjligt att på begäran få en kopia av handlingarna. Priset på en sådan kopia får inte överstiga administrationskostnaden.
5. Artiklarna 48 och 49 i direktiv 78/660/EEG skall tillämpas.
6. Medlemsstaterna skall föreskriva lämpliga påföljder för underlåtenhet att iakttä bestämmelserna om offentliggörande i denna artikel.

AVSNITT 6

Övergångs- och slutbestämmelser*Artikel 39*

1. När en sammanställd redovisning första gången upprättas enligt detta direktiv för en gruppering av företag mellan vilka ett sådant samband som anges i artikel 1.1 förelåg redan innan de föreskrifter som avses i artikel 49.1 blev tillämpliga, får en medlemsstat tillåta eller kräva att vid tillämpningen av artikel 19.1 det bokförda värdet av kapitalinnehavet samt den andel av eget kapital som detta representerar beräknas med hänsyn till förhållandena vid en tidpunkt som infaller före eller samtidigt med tidpunkten för upprättandet av den första sammanställda redovisningen.

2. Punkt 1 skall också tillämpas vid värdering enligt artikel 33.2 av ett kapitalinnehav eller av den andel av eget kapital i ett intresseföretag som kapitalinnehavet representerar, samt vid sådan redovisning enligt klyvningsmetoden som avses i artikel

32.

3. Om den särskilda post som anges i artikel 19.1 motsvarar en positiv skillnad vid sammanställningen som har uppkommit före den tidpunkt då den första sammanställda redovisningen upprättades enligt detta direktiv, får en medlemsstat tillåta

- a) att vid tillämpningen av artikel 30.1 den begränsade period på mer än fem år som föreskrivs i artikel 37.2 i direktiv 78/660/EEG räknas från tidpunkten för upprättandet av den första sammanställda redovisningen enligt detta direktiv, och
- b) att vid tillämpningen av artikel 30.2 avdraget från reserverna får göras vid tidpunkten för upprättandet av den första sammanställda redovisningen enligt detta direktiv.

Artikel 40

1. Intill utgången av tidsfristen för en anpassning av den nationella lagstiftningen till de direktiv som till komplettering av direktiv 78/660/EEG harmoniserar bestämmelserna om årsbokslut i banker, andra finansiella institut och försäkringsföretag, får en medlemsstat tillåta undantag från föreskrifterna i detta direktiv om uppställningsformen för sammanställd redovisning, om metoderna för värdering av posterna i denna redovisning och om vilka upplysningar som skall meddelas i noterna

- a) för varje företag som skall omfattas av den sammanställda redovisningen och är en bank, något annat finansiellt institut eller ett försäkringsföretag,
- b) när de företag som skall omfattas av den sammanställda redovisningen huvudsakligen består av banker, andra finansiella institut eller försäkringsföretag.

En medlemsstat får även tillåta undantag från artikel 6, dock endast såvitt avser tillämpligheten av gränsvärdena på de ovan nämnda företagen.

2. Om en medlemsstat inte innan de bestämmelser som avses i artikel 49.1 blir tillämpliga har ålagt alla banker, andra finansiella institut och försäkringsföretag att upprätta sammanställd redovisning, får medlemsstaten till dess enligt den statens lagstiftning något av de i punkt 1 nämnda direktiven skall börja tillämpas, dock senast i fråga om räkenskapsår som slutar under 1993, tillåta

- a) att skyldigheten enligt artikel 1.1 inte skall inträda för de av de ovan angivna företagen som är moderföretag; detta

förhållande skall anmärkas i moderföretagets årsbokslut och de upplysningar som föreskrivs i artikel 43.1.2 i direktiv 78/660/EEG skall lämnas angående alla dotterföretag,

- b) att, om en sammanställd redovisning upprättas och utan inskränkning i vad som gäller enligt artikel 33, de av de ovan angivna företagen som är dotterföretag utelämnas från den sammanställda redovisningen; i fråga om dessa dotterföretag skall de upplysningar som avses i artikel 34.2 lämnas i noterna.

3. I de fall som avses i punkt 2. b skall det årsbokslut eller den sammanställda redovisning, som dotterföretaget upprättar och som skall offentliggöras, fogas till moderföretagets sammanställda redovisning eller, i avsaknad av sådan redovisning, till moderföretagets årsbokslut, eller hållas tillgänglig för allmänheten. I det sistnämnda fallet skall det vara möjligt att på begäran få en kopia av dessa handlingar. Priset på en sådan kopia får inte överstiga administrationskostnaden.

Artikel 41

1. Företag mellan vilka det föreligger ett sådant samband som anges i artikel 1.1 a, b och d bb samt andra företag som har ett sådant samband med något av de förstnämnda företagen, skall utgöra anknutna företag vid tillämpningen av detta direktiv och direktiv 78/660/EEG.

2. Om en medlemsstat föreskriver att sammanställd redovisning skall upprättas enligt artikel 1.1 c eller d. aa, artikel 1.2 eller artikel 12.1, skall de företag mellan vilka ett sådant samband föreligger som anges i dessa artiklar samt andra företag som har ett sådant samband eller ett samband som avses i punkt 1 med något av de förstnämnda företagen, utgöra anknutna företag som avses i punkt 1.

3. En medlemsstat får föreskriva att punkt 2 skall tillämpas, även om den inte föreskriver att sammanställd redovisning skall upprättas enligt artikel 1.1 c eller d. aa, artikel 1.2 eller artikel 12.1.

4. Artikel 2 och artikel 3.2 skall tillämpas.

5. En medlemsstat som tillämpar artikel 4.2 får från tillämpningen av punkt 1 ovan undanta sådana anknutna företag som är moderföretag och som på grund av sin rättsliga form inte av den medlemsstaten åläggs att upprätta sammanställd redovisning enligt föreskrifterna i detta direktiv. Detsamma skall gälla

i fråga om moderföretag med liknande rättslig form.

Artikel 42

Artikel 56 i direktiv 78/660/EEG skall ha följande lydelse:

"Artikel 56

1. Skyldigheten att i årsbokslutet redovisa de i artikel 9 och 10 samt 23–26 föreskrivna posterna som avser anknutna företag enligt artikel 41 i direktiv 83/349/EEG samt skyldigheten att tillhandahålla uppgifter om dessa företag enligt artikel 13.2, artikel 14 och artikel 43.1.7 skall träda i kraft vid den i artikel 49.2 i nämnda direktiv angivna tidpunkten.

2. Noterna skall även innehålla följande upplysningar:

- a) Namn och säte för det företag som upprättar sammanställd redovisning i den största av de företagsgrupperingar i vilken bolaget ingår som dotterföretag.
- b) Namn och säte för det företag som upprättar sammanställd redovisning i den minsta av de företagsgrupperingar som ingår i den i a angivna företagsgrupperingen och i vilken bolaget ingår som dotterföretag.
- c) Den plats där kopior av de i a och b angivna sammanställda redovisningarna kan erhållas, om de finns tillgängliga."

Artikel 43

Artikel 57 i direktiv 78/660/EEG skall ersättas med följande:

"Artikel 57

Trots vad som gäller enligt direktiv 68/151/EEG och 77/91/EEG behöver en medlemsstat inte tillämpa föreskrifterna i det här direktivet om innehåll, revision och offentliggörande av årsbokslut, på bolag som lyder under dess lagstiftning och är dotterföretag enligt direktiv 83/349/EEG om följande villkor är uppfyllda:

- a) Moderföretaget skall lyda under en medlemsstats lagstiftning.
- b) Alla aktieägare eller delägare i dotterföretaget skall ha förklarat att de går med på detta undantag. En sådan förklaring skall lämnas för varje räkenskapsår.
- c) Moderföretaget skall ha förklarat att det ansvarar för de förpliktelser som dotterföretaget har åtagit sig.

d) De i b och c angivna förklaringarna skall offentliggöras av dotterföretaget enligt medlemsstatens lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

e) Dotterföretaget skall omfattas av den sammanställda redovisning som moderföretaget upprättar enligt direktiv 83/349/EEG.

f) Undantaget skall anges i en not till den av moderföretaget upprättade den sammanställda redovisningen.

g) Den i c angivna sammanställda redovisningen, sammanställda förvaltningsberättelsen och sammanställda revisionsberättelsen skall offentliggöras av dotterföretaget enligt medlemsstatens lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG."

Artikel 44

Artikel 58 i direktiv 78/660/EEG skall ersättas med följande:

"Artikel 58

En medlemsstat behöver inte tillämpa bestämmelserna i detta direktiv om revision och offentliggörande av resultaträkningen på bolag som lyder under medlemsstatens lagstiftning och som är moderföretag enligt direktiv 83/349/EEG, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Moderföretaget skall upprätta och omfattas av en sammanställd redovisning enligt direktiv 83/349/EEG.
- b) Undantaget skall anges i en not till moderföretagets årsbokslut.
- c) Undantaget skall anges i en not till den sammanställda redovisning som moderföretaget upprättar.
- d) Det enligt detta direktiv beräknade årsresultatet för moderföretaget skall anges i moderföretagets balansräkning."

Artikel 45

Artikel 59 i direktiv 78/660/EEG skall ersättas med följande:

"Artikel 59

1. En medlemsstat får tillåta eller fordra att ägarintressen enligt artikel 17 i sådana företag över vilkas drifts-

mässiga och finansiella styrning ett betydande inflytande utövas, redovisas i balansräkningen enligt punkt 2-9 nedan som delposter till, beroende på omständigheterna, antingen posten "Aktier eller andelar i anknutna företag" eller posten "Ägarintressen". Ett företag skall anses utöva ett betydande inflytande över ett annat företag, om det innehar minst 20 procent av röstvärdet för aktierna eller andelarna i det sistnämnda företaget. Artikel 2 i direktiv 83/349/EEG skall tillämpas.

2. När denna artikel första gången tillämpas på ett ägarintresse som avses i punkt 1, skall detta intresse redovisas i balansräkningen följande:

- a) Till sitt bokförda värde beräknat enligt artikel 31-42. Skillnaden mellan detta värde och det belopp som motsvarar ägarintressets andel av det egna kapitalet skall anges särskilt i balansräkningen eller i en not. Denna skillnad skall beräknas med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt då metoden tillämpas första gången, eller
- b) Till det belopp som motsvarar ägarintressets andel av det egna kapitalet. Skillnaden mellan detta belopp och det bokförda värdet beräknat enligt artikel 31-42 skall anges särskilt i balansräkningen eller i en not. Denna skillnad skall beräknas med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt då metoden tillämpas första gången.
- c) En medlemsstat får föreskriva att endast a eller b skall tillämpas. I balansräkningern eller i en not skall anges om a eller b har tillämpats.
- d) Vidare får en medlemsstat tillåta eller fordra att vid tillämpningen av a eller b beräkningen av skillnaden skall hänföra sig till förhållandena vid tidpunkten för förvärvet av det i punkt 1 avsedda ägarintresset eller, om detta förvärv skedde succesivt, vid den tidpunkt då innehavet av aktierna eller andelarna kom att utgöra ett ägarintresse enligt punkt 1.

3. Om tillgångarna eller skulderna i ett företag i vilket ett ägarintresse enligt punkt 1 föreligger har värderats enligt andra metoder än de som tillämpas av det bolag som upprättar årsboks slutet, får dessa tillgångar eller skulder vid beräkningen av skillnaden enligt 2 a eller b värderas om enligt de metoder som tillämpas av det bolag som upprättar årsboks slutet. Om en sådan omvärdering inte har ägt rum, skall detta anges i en not. En medlemsstat kan fordra att en omvärdering skall äga rum.

4. Det bokförda värde som avses i punkt 2a eller det belopp enligt punkt 2b som motsvarar andelen av det egna kapitalet skall ökas eller minskas med hänsyn till de förändringar som under räkenskapsåret har ägt rum i fråga om ägarintressets andel i det egna kapitalet. En minskning skall äga rum som motsvarar beloppet av utdelningar som belöper på ägarintresset.

5. Om en positiv skillnad som avses i punkt 2a eller b inte kan hänföras till något visst slag av tillgångar eller skulder, skall den behandlas enligt reglerna för posten "Goodwill".

6. a) Den andel av resultatet som kan hänföras till sådana ägarintressen som avses i punkt 1 skall redovisas i resultaträkningen under en särskild post med lämplig beteckning.

b) Om detta belopp överstiger beloppet av redan erhållna eller till betalning förfallna utdelningar, skall skillnaden tas upp som en reserv som inte får delas ut till aktieägarna.

c) En medlemsstat får tillåta eller fordra att den andel av resultatet som kan hänföras till sådana ägarintressen som avses i punkt 1, skall anges i resultaträkningen endast i fråga om belopp som motsvarar redan erhållna eller till betalning förfallna utdelningar.

7. Eliminering enligt artikel 26.1 c i direktiv 83/349/EEG skall äga rum i den mån kännedom om omständigheter av betydelse för elimineringen föreligger eller är tillgänglig. Artikel 26.2 och 26.3 i nämnda direktiv skall tillämpas.

8. Om ett företag i vilket det föreligger ett ägarintresse enligt punkt 1 upprättar en sammanställd redovisning, skall de föregående punkterna tillämpas på det egna kapital som redovisas i den sammanställda redovisningen.

9. Denna artikel behöver inte tillämpas om ett ägarintresse enligt punkt 1 är av ringa betydelse med hänsyn till de syften som anges i artikel 2.3.

Artikel 46

Artikel 61 i direktiv 78/660/EEG skall ha följande lydelse:

"Artikel 61

En medlemsstat behöver inte tillämpa bestämmelserna i artikel 43.1.2 i detta direktiv angående beloppen av de där angivna företagens egna kapital och resultat på ett bolag som lyder under medlemsstatens lagstiftning och är moderföretag enligt direktiv 83/349/EEG

- a) om de förstnämnda företagen omfattas av en sammanställd redovisning som upprättas av det nämnda moderföretaget eller omfattas av en sammanställd redovisning för en större företagsgruppering enligt artikel 7.2 i direktiv 83/349/EEG, eller
- b) om innehavet av aktier eller andelar i de förstnämnda företagen har redovisats av moderföretaget i dess årsbokslut enligt artikel 59 eller i en av moderföretaget upprättad sammanställd redovisning enligt artikel 33 i direktiv 83/349/EEG."

Artikel 47

Den kontaktkommitté som har tillsatts enligt artikel 52 i direktiv 78/660/EEG skall även

- a) med förbehåll för vad som gäller enligt bestämmelserna i artikel 169 och 170 i fördraget underlätta en enhetlig tillämpning av detta direktiv genom regelbundet samråd, särskilt om praktiska problem i samband med tillämpningen.
- b) vid behov ge kommissionen råd om tillägg till och ändringar i detta direktiv.

Artikel 48

Detta direktiv skall inte inverka på tillämpligheten av den lagstiftning i en medlemsstat som fordrar att en sammanställd redovisning, som omfattar företag som inte lyder under medlemsstaten, skall ges in till ett register över filialer till sådana företag.

Artikel 49

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv före den 1 januari 1988. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna får föreskriva att de i punkt 1 avsedda bestämmelserna skall tillämpas första gången på en sammanställd redovisning för det räkenskapsår som börjar den 1 januari 1990 eller under 1990.
3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 50

1. Fem år efter den tidpunkt som avses i artikel 49.2 skall rådet, med hänsyn till erfarenheterna vid tillämpningen av detta direktiv, syftet med direktivet samt de ekonomiska och monetära förhållandena, på förslag av kommissionen överväga och vid behov revidera artikel 1.1 d andra stycket, artikel 4.2, artiklarna 5, 6, 7.1, 12, 43 och 44.
2. Punkt 1 skall inte inverka på artikel 53.2 i direktiv 78/660/EEG.

Artikel 51

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 13 juni 1983.

På rådets vägnar

H. TIETMEYER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 8 november 1990

om ändring i direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning i fråga om undantag för små och medelstora bolag samt i fråga om offentliggörande av bokslut i ecu

(90/604/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Direktiv 78/660/EEG⁴, som senast ändrades genom akten om Spaniens och Portugals anslutning, behandlar en samordning av de nationella bestämmelserna om uppställningen av och innehållet i årsbokslut och förvaltningsberättelser samt om värderingsmetoder och offentliggörande i fråga om sådana handlingar särskilt när det gäller aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar.

De administrativa krav som de små och medelstora företagen är underkastade bör förenklas. Detta följer av rådets resolution den 3 november 1986 om ett handlingsprogram för små och medelstora företag (SMF)⁵ och av rådets resolution den 30 juni 1988 om en förbättring av affärsmiljön och om exploateringsfrämjande åtgärder inom gemenskapen, speciellt i fråga om de små och medelstora företagen⁶. Dessa resolutioner gör

det särskilt påkallat med betydande lättnader i förpliktelseerna enligt direktiv 78/660/EEG.

Det är lämpligt att på grundval av artikel 53.2 i direktiv 78/660/EEG göra en omprövning av gränsvärdena för små och medelstora företag.

De undantag som medlemsstaterna enligt direktiv 78/660/EEG får föreskriva när det gäller upprättande, revision och offentliggörande av årsbokslut bör utökas i fråga om små bolag.

Medlemsstaterna bör få tillåta bolagen att från noterna till årsboksluten utesluta vissa upplysningar om ersättningar till ledamöter i bolagens förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan, om sådana upplysningar skulle möjliggöra kännedom om en viss ledamots förhållanden.

Det är även lämpligt att medlemsstaterna för de små bolagens del får möjlighet att lätta på kraven att upprätta och offentliggöra noter till årsbokslutet. Medlemsstaterna bör få undanta sådana bolag från skyldigheten att i noterna lämna vissa uppgifter som kan bedömas ha mindre betydelse i fråga om små bolag. Av samma skäl bör medlemsstaterna ha möjlighet att undanta de små bolagen från skyldigheten att upprätta en förvaltningsberättelse, förutsatt att bolagen i noter lämnar de uppgifter om förvärv av egna aktier som avses i artikel 22.2 i direktiv 77/91/EEG⁷.

¹ EGT nr C 287, 11.11.1986, s. 5 och

EGT nr C 318, 20.12.1989, s. 12.

² EGT nr C 158, 26.6.1989, s. 257 och beslut 24.10.1990 (ännu inte offentliggjort i EGT).

³ EGT nr C 139, 5.6.1989, s. 42.

⁴ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

⁵ EGT nr C 287, 14.11.1986, s. 1.

⁶ EGT nr C 197, 27.7.1988, s. 6.

⁷ EGT nr L 26, 31.1.1977 s. 1.

Det är viktigt att främja europeisk valutaintegration genom att åtminstone tillåta bolagen att offentliggöra sina årsbokslut i ecu. Det är här endast fråga om en ytterligare möjlighet som inte ändrar läget för de bolag vilka redan nu får upprätta och offentliggöra sina bokslut i ecu. Bestämmelserna i direktiv 78/660/EEG och direktiv 83/349/EEG¹, vilka direktiv ändrades genom akten om Spaniens och Portugals anslutning, bör preciseras i detta avseende genom att de bolag som använder sig av denna möjlighet åläggs att i en not ange den tillämpade omräkningskursen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Artikel 11 i direktiv 78/660/EEG ändras på följande sätt:

1. "balansomslutning: 1 550 000 ecu" skall ersättas med "balansomslutning: 2 000 000 ecu",
2. "nettoomsättning: 3 200 000 ecu" skall ersättas med "nettoomsättning: 4 000 000 ecu",
3. följande stycke skall ersättas till:

"Medlemsstaterna får tillåta att artikel 15.3 a och 15.4 inte tillämpas på den förkortade balansräkningen".

Ändringen av de ovan angivna beloppen i ecu skall utgöra den andra av de ändringar vart femte år som avses i artikel 53.2 i direktiv 78/660/EEG.

Artikel 2

Artikel 27 i direktiv 78/660/EEG ändras på följande sätt:

1. "balansomslutning: 6 200 000 ecu" skall ersättas med "balansomslutning: 8 000 000 ecu",
2. "nettoomsättning: 12 800 000 ecu" ersätts med "nettoomsättning: 16 000 000 ecu".

Ändringen av de ovan angivna beloppen i ecu skall utgöra den andra av de ändringar vart femte år som avses i artikel 53.2 i direktiv 78/660/EEG.

Artikel 3

Artikel 53.1 i direktiv 78/660/EEG skall ersättas med följande:

¹ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

"1. I detta direktiv skall med ecu avses en sådan enhet som har bestämts i förordningen (EEG) nr 3180/78^{*}, ändrad genom förordningen (EEG) nr 2626/84^{**} och förordningen (EEG) nr 1971/89^{***}".

Som motvärde i nationell valuta skall gälla motvärdet den 8 november 1990.

^{*} EGT nr L 379, 30.12.1978 s. 1.

^{**} EGT nr L 247, 16.9.1984 s. 1.

^{***} EGT nr L 189, 4.7.1989 s. 1."

Artikel 4

Följande punkt skall läggas till i artikel 43 i direktiv 78/660/EEG:

"3. Medlemsstaterna får tillåta att en i punkt 1.12 avsedd uppgift utelämnas, om uppgiften skulle göra det möjligt att få kännedom om förhållandena för en viss ledamot i dessa organ."

Artikel 5

Artikel 44 i direktiv 78/660/EEG skall ersättas med följande:

"Artikel 44

1. Medlemsstaterna får tillåta de bolag som avses i artikel 11 att upprätta noter i förkortad form utan de uppgifter som krävs enligt artikel 43.1.5–43.1.12. Noterna skall dock sammanfattningsvis för alla berörda poster lämna de i artikel 43.1.6 angivna uppgifterna.

2. Medlemsstaterna får även tillåta att de bolag som avses i punkt 1 undantas från skyldigheten att i noterna lämna de uppgifter som föreskrivs i artikel 15.3 a och 15.4, artikel 18, 21 och 29.2, artikel 30 andra stycket, artikel 34.2, artikel 40.2 samt artikel 42 andra stycket.

3. Artikel 12 skall tillämpas."

Artikel 6

Följande punkt skall läggas till artikel 46 i direktiv 78/660/EEG:

"3. Medlemsstaterna får undanta de bolag som avses i artikel 11 från skyldigheten att upprätta förvaltningsberättelse, förutsatt att bolagen i noter lämnar de uppgifter om förvärv av egna aktier som avses i artikel 22.2 i direktiv 77/91/EEG."

Artikel 7

Artikel 47.2 b i direktiv 78/660/EEG skall ersättas med följande:

"b) noter till bokslutet i förkortad form enligt artikel 44."

Artikel 8

Följande artikel skall införas i direktiv 78/660/EEG:

"Artikel 50a

Ett årsbokslut får utöver i den valuta i vilken det har upprättats även offentliggöras i ecu enligt omräkningskursen på balansdagen. Denna kurs skall anges i en not."

Artikel 9

Följande artikel skall införas i direktiv 83/349/EEG:

"Artikel 38a

En sammanställd redovisning får utöver i den valuta i vilken den har upprättats även offentliggöras i ecu enligt omräkningskursen på balansdagen. Denna kurs skall anges i en not."

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga behövs för att följa detta direktiv före den 1 januari 1993. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas första gången på bokslut för räkenskapsår som börjar den 1 januari 1995 eller under år 1995.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 november 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 8 november 1990

om ändring av tillämpningsområdet för direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning

(90/605/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,i samarbete med Europaparlamentet²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Direktiv 78/660/EEG⁴, senast ändrat genom direktiv 90/604/EEG⁵, är tillämpligt på årsbokslut i aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar (public och private limited liability companies), framför allt därför att dessa bolagsformer inte erbjuder tredje man någon säkerhet utöver bolagsförmögenheten.

Enligt direktiv 83/349/EEG⁶, senast ändrat genom direktiv 90/604/EEG, behöver medlemsstaterna endast kräva att bolag som omfattas av direktiv 78/660/EEG skall upprätta sammanställd redovisning.

Inom gemenskapen finns ett betydande och ständigt ökande antal handelsbolag och kommanditbolag vilkas samtliga obegränsat ansvariga delägare är antingen aktiebolag eller andra bolag med begränsat ansvar.

Dessa obegränsat ansvariga delägare kan också vara bolag som inte lyder under någon medlemsstats lagstiftning men har en rättslig form som är jämförbar med formen för de bolag som avses i direktiv 68/151/EEG⁷.

Det skulle strida mot andemeningen i och syftet med de nu förevarande direktiven att inte låta sådana handelsbolag och kommanditbolag omfattas av gemenskapsreglerna.

De bestämmelser som anger tillämpningsområdet för dessa två direktiv bör därför kompletteras.

Det är viktigt att namn, säte och rättslig form för varje företag i vilket ett bolag med begränsat ansvar är obegränsat ansvarig delägare, anges i en not till delägarrens årsbokslut.

Förpliktelsen för handelsbolag och kommanditbolag att upprätta, offentliggöra och låta revidera årsbokslut bör också

kunna läggas på den obegränsat ansvarige delägaren. Det bör vidare vara möjligt att låta dessa bolag ingå i en sammanställd redovisning som upprättas av en sådan delägare eller på en högre nivå.

Vissa av de handelsbolag eller kommanditbolag som omfattas av detta direktiv är inte registrerade i den medlemsstat där de har sitt säte, vilket gör det svårt att tillämpa bestämmelserna om redovisningsskyldighet på dem. Framför allt för sådana fall behövs det särskilda regler, vilkas innehåll blir beroende på om de obegränsat ansvariga delägarna är företag som lyder under lagstiftningen i samma medlemsstat, någon annan medlemsstat eller ett tredje land.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 78/660/EEG ändras på följande sätt:

1. Följande stycken skall läggas till i artikel 1.1:

"De samordningsåtgärder som detta direktiv föreskriver skall även vidtas i fråga om bestämmelserna i medlemsstaternas lagar och andra författningar om följande bolagsformer:

- a) I Tyskland:
die offene Handelsgesellschaft, die Kommanditgesellschaft.
- b) I Belgien:
la société en nom collectif/de vennootschap onder firma, la société en commandite simple/de gewone commanditaire vennootschap.
- c) I Danmark:
interessentskaber, kommanditselskaber.
- d) I Frankrike:
la société en nom collectif, la société en commandite simple.
- e) I Grekland:
η ομόρρυθμος εταιρεία, η ετερόρρυθμος εταιρεία;
- f) I Spanien:
sociedad colectiva, sociedad en comandita simple.
- g) På Irland:
partnerships, limited partnerships, unlimited companies.

¹ EGT nr C 144, 11.6.1986, s. 10.² EGT nr C 125, 11.5.1987, s. 140.³ EGT nr C 328, 22.12.1986, s. 43.⁴ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.⁵ EGT nr L 317, 16.11.1990, s. 57.⁶ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.⁷ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8.

- h) I Italien:
la società in nome collettivo, la società in accoman-
dita semplice.
- i) I Luxemburg:
la société en nom collectif, la société en commandite
simple.
- j) I Nederländerna:
de vennootschap onder firma, de commanditaire
vennootschap.
- k) I Portugal:
sociedade em nome colectivo, sociedade em coman-
dita simples.
- l) I Storbritannien:
partnerships, limited partnerships, unlimited compa-
nies.

Detta om alla obegränsat ansvariga delägare är bolag av sådant slag som anges i första stycket eller är bolag som inte lyder under någon medlemsstats lagstiftning men har en rättslig form som är jämförbar med formen för de bolag som avses i direktiv 68/151/EEG.

Detta direktiv skall även tillämpas på de bolagsformer som avses i andra stycket, om alla de obegränsat ansvariga delägarna själva är sådana bolag som avses i det sistnämnda eller första stycket."

2. Följande stycke skall läggas till i artikel 43.1.2:

"namn, säte och rättslig form för varje företag i vilket bolaget är obegränsat ansvarig delägare. En sådan uppgift får utelämnas, om den med hänsyn till det i artikel 2.3 angivna syftet är av ringa betydelse,"

3. Följande punkt skall införas i artikel 47:

"1 a. Den medlemsstat under vilken ett i artikel 1.1 andra eller tredje stycket avsett bolag (det berörda bolaget) lyder, får undanta det bolaget från skyldigheten att offentliggöra sitt bokslut enligt artikel 3 i direktiv 68/151/EEG, om bokslutet hålls tillgängligt för allmänheten hos bolaget där detta har sitt säte och

- a) alla obegränsat ansvariga delägare i det berörda bolaget är bolag som avses i artikel 1.1 första stycket och som lyder under lagstiftningen i någon annan medlemsstat än den under vars lagstiftning det berörda bolaget lyder samt inget av dessa bolag offentliggör det berörda bolagets bokslut tillsammans med sitt eget, eller
- b) alla obegränsat ansvariga delägare är bolag som inte lyder under någon medlemsstats lagstiftning men har en rättslig form som är jämförbar med formen för de bolag som avses i direktiv 68/151/EEG.

Det skall vara möjligt att på begäran få kopior av bokslutet. Kostnaden för en sådan kopia får inte överstiga

självkostnaden. Lämpliga påföljder skall föreskrivas för det fall att bestämmelserna i detta stycke om offentliggörande inte iakttas."

4. Följande artikel skall införas:

"Artikel 57 a

1. En medlemsstat får föreskriva att ett sådant bolag som avses i artikel 1.1 första stycket och som lyder under medlemsstatens lagstiftning samt är obegränsat ansvarig delägare i ett bolag (det berörda bolaget) som anges i artikel 1.1 andra eller tredje stycket, skall upprätta, låta revidera och offentliggöra bokslutet för det berörda bolaget tillsammans med sitt eget bokslut enligt bestämmelserna i detta direktiv.

I ett sådant fall skall inte kraven i detta direktiv tillämpas på det berörda bolaget.

2. En medlemsstat behöver inte tillämpa kraven i detta direktiv på det berörda bolaget, om

- a) bokslutet för det berörda bolaget upprättas, revideras och offentliggörs enligt bestämmelserna i detta direktiv av ett bolag som avses i artikel 1.1 första stycket och som är obegränsat ansvarig delägare i det berörda bolaget samt lyder under någon annan medlemsstats lagstiftning,
- b) det berörda bolaget omfattas av en sammanställd redovisning som upprättas, revideras och offentliggörs enligt direktiv 83/349/EEG av en obegränsat ansvarig delägare eller om det berörda bolaget omfattas av en sammanställd redovisning för en större grupp företag som upprättas, revideras och offentliggörs enligt direktiv 83/349/EEG av ett moderföretag som lyder under en medlemsstats lagstiftning; upplysning om detta undantag skall lämnas i en not till den sammanställda redovisningen.
3. I dessa fall skall det berörda bolaget till var och en som begär det uppges namnet på det företag som offentliggör bokslutet."

Artikel 2

Direktiv 83/349/EEG ändras på följande sätt:

1. följande stycke skall införas i artikel 4.1:

"Första stycket skall även tillämpas, om antingen moderföretaget eller ett eller flera av dotterföretagen är ett sådant bolag som anges i artikel 1.1 andra eller tredje stycket i direktiv 78/660/EEG."

2. i artikel 4 skall punkt 2 ersättas med följande:

"2. Medlemsstaterna får dock medge undantag från skyldigheten enligt artikel 1.1, om moderföretaget inte är ett sådant bolag som anges i artikel 4.1 i detta direktiv eller i artikel 1.1 andra eller tredje stycket i direktiv 78/660/EEG."

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv före den 1 januari 1993. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att de i punkt 1 avsedda bestämmelserna skall tillämpas första gången på årsbokslut och sammanställda redovisningar för räkenskapsår som börjar den 1 januari 1995 eller under år 1995.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 november 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

RÅDETS ÅTTONDE DIREKTIV

av den 10 april 1984

grundat på artikel 54.3 g i fördraget, om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper

(84/253/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54.3 g i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt direktiv 78/660/EEG⁴ skall årsbokslutet i vissa företagsformer revideras av en eller flera personer som är behöriga att företa sådan revision. Endast företag som anges i artikel 11 i det direktivet får undantas från revisionen.

Direktivet har kompletterats med direktiv 83/349/EEG⁵ om sammanställd redovisning.

Kvalifikationskraven måste harmoniseras i fråga om de personer som är behöriga att genomföra lagstadgad revision av räkenskaper. Det bör säkerställas att sådana personer är oberoende och har ett gott anseende.

Genom en yrkesexamen måste en hög nivå garanteras när det gäller de teoretiska kunskaper och den förmåga att praktiskt tillämpa kunskaperna som behövs för en lagstadgad revision av räkenskaper.

Medlemsstaterna måste ges rätt att godkänna personer som, utan att uppfylla alla de krav som ställs på teoretisk utbildning, ändå under lång tid genom yrkesmässig verksamhet har fått tillräcklig erfarenhet inom områdena ekonomi, juridik och redovisning samt har godkänts vid yrkesexamen.

Medlemsstaterna måste även ges rätt att besluta om övergångsbestämmelser till förmån för yrkesmässigt verkamma personer.

Medlemsstaterna får godkänna såväl fysiska personer som revisionsbolag, vilka kan vara juridiska personer eller andra former av bolag eller sammanslutningar.

¹ EGT nr C 112, 13.5.1978 s. 6 och

EGT nr C 317, 18.12.1975 s. 6.

² EGT nr C 140, 5.6.1979 s. 154.

³ EGT nr C 171, 9.7.1979 s. 30.

⁴ EGT nr L 222, 14.8.1978 s. 11.

⁵ EGT nr L 193, 18.7.1983 s. 1.

Fysiska personer som utför lagstadgad revision av räkenskaper på ett sådant revisionsbolags vägnar måste uppfylla villkoren i detta direktiv.

En medlemsstat får godkänna personer som utanför den staten har förvärvat kvalifikationer som är likvärdiga med dem som föreskrivs i detta direktiv.

Om en medlemsstat då detta direktiv antas erkänner som revisorer vissa kategorier av fysiska personer vilka uppfyller i direktivet uppställda krav men vilkas yrkesexamen ligger på en lägre nivå än avslutad högskoleutbildning, bör denna medlemsstat i fortsättningen på vissa villkor och till dess ytterligare samordning sker få särskilt godkänna sådana personer att utföra lagstadgad revision i bolag och företagsgrupper av begränsad storlek. En förutsättning bör vara att medlemsstaten inte har utnyttjat de möjligheter till undantag från kravet på lagstadgad revision som lämnas i gemenskapsdirektiven om årsbokslut och sammanställt bokslut.

Detta direktiv berör varken den etableringsfrihet eller den rätt att fritt tillhandahålla tjänster som tillkommer personer med uppgift att utföra lagstadgad revision av räkenskaper.

Frågan om att erkänna ett sådant godkännande att utföra revision som har meddelats en medborgare i en annan medlemsstat kommer att regleras särskilt i direktiv om etablering och utövande av verksamhet inom områdena företagsekonomi, nationalekonomi och redovisning samt i direktiv om frihet att tillhandahålla tjänster inom dessa områden.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Tillämpningsområde

Artikel 1

1. De samordningsåtgärder som föreskrivs i detta direktiv skall vidtas i fråga om sådana lagar och andra författningar i medlemsstaterna som avser personer, vilka skall:

- a) utföra lagstadgad granskning av bolags och andra företags årsbokslut samt verifiera att innehållet i förvaltningsberättelserna är förenligt med årsboksluten, förutsatt att sådan granskning och verifiering föreskrivs i gemenskapsrätten,
  - b) utföra lagstadgad granskning av sammanställda bokslut och verifiera att innehållet i de sammanställda förvaltningsberättelserna är förenligt med de sammanställda boksluten, förutsatt att sådan granskning och verifiering föreskrivs i gemenskapsrätten.
2. Beroende på varje medlemsstats lagstiftning kan de i punkt 1 angivna personerna vara fysiska personer eller juridiska personer eller andra former av bolag eller sammanslutningar (revisionsbolag enligt definitionen i detta direktiv).

AVSNITT II

Regler om godkännande

Artikel 2

1. Lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna får endast utföras av godkända personer. Medlemsstaternas myndigheter får endast godkänna:
  - a) Fysiska personer som uppfyller minst de villkor som anges i artikel 3–19.
  - b) Revisionsbolag som uppfyller minst följande villkor:
    - i) De fysiska personer som på revisionsbolagets vägnar utför lagstadgad revision av de i artikel 1 angivna handlingarna skall uppfylla minst de i artikel 3–19 angivna villkoren; medlemsstaterna får föreskriva att sådana fysiska personer även skall vara godkända.
    - ii) En majoritet av röstetalet skall tillkomma fysiska personer eller revisionsbolag som uppfyller minst de i artikel 3–19 uppställda villkoren, med undantag för artikel 11.1 b; medlemsstaterna får föreskriva att sådana fysiska personer och revisionsbolag även skall vara godkända. De medlemsstater som då detta direktiv antas inte kräver nu angiven majoritet behöver dock inte föreskriva sådan, förutsatt att alla aktier eller andra andelar i revisionsbolaget är ställda till viss man och kan överlåtas endast med samtycke av revisionsbolaget och/eller, om medlemsstaten

föreskriver det, med godkännande av behörig myndighet.

- iii) En majoritet av ledamöterna i revisionsbolagets förvaltnings- eller ledningsorgan måste vara fysiska personer eller revisionsbolag som uppfyller minst de i artikel 3-19 uppställda villkoren; medlemsstaterna får föreskriva att sådana personer eller revisionsbolag även skall vara godkända. Om ett organ inte har fler än två ledamöter, måste en av dessa minst uppfylla de angivna villkoren.

Med förbehåll för vad som gäller enligt artikel 14. 2 skall godkännandet av ett revisionsbolag återkallas när något av kraven i b inte längre är uppfyllt. Medlemsstaterna får dock förordna om en frist på högst två år för att uppfylla kraven i b ii och iii.

2. Då bestämmelserna i detta direktiv tillämpas, får de uppgifter som ankommer på medlemsstaternas myndigheter utövas av yrkesföreningar, om dessa enligt nationell lagstiftning har befogenhet att lämna sådant godkännande som avses i direktivet.

Artikel 3

Myndigheterna i en medlemsstat skall godkänna endast personer som har ett gott anseende och inte utövar någon form av verksamhet som enligt medlemsstatens lagar är oförenlig med lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna.

Artikel 4

En fysisk person får godkännas att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna, endast om han efter att ha kvalificerat sig för tillträde till universitetsstudier har genomgått en teoretisk och praktisk utbildning samt avlagt en statligt organiserad eller godkänd yrkesexamen som är jämförbar med slutexamen från ett universitet.

Artikel 5

En yrkesexamen enligt artikel 4 måste garantera tillräckliga teoretiska kunskaper för lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna och en förmåga att i praktiken tillämpa sådana kunskaper i revisionsarbetet.

Denna examen skall åtminstone delvis vara skriftlig.

Artikel 6

Det i examen ingående teoretiska kunskapsprovet måste särskilt omfatta följande ämnesområden:

- a) — räkenskapsrevision,
— balansanalys,
— extern redovisning,
— sammanställd redovisning,
— kostnadsbokföring och internredovisning,
— intern revision och kontroll,
— föreskrifter om upprättande av års- och sammanställt bokslut samt föreskrifter om metoder för värdering av balansposter och beräkning av resultatposter,
— rättsliga och yrkesmässiga normer för lagstadgad revision och för dem som utför sådan revision,
- b) i den utsträckning det har betydelse för revisionen:
— associationsrätt,
— lagstiftning om konkurs och liknande förfaranden,
— beskattningsrätt,
— civil- och handelsrätt,
— lagstiftning om social trygghet och arbetsrätt,
— informations- och databehandling,
— företagsekonomi, nationalekonomi och finansiering,
— matematik och statistik,
— grundläggande principer för ekonomisk styrning av företag.

Artikel 7

1. Med avvikelser från bestämmelserna i artikel 5 och 6 får en medlemsstat föreskriva att personer med universitetsexamen eller annan likvärdig examen eller med likvärdiga betyg i ett eller flera av de i artikel 6 angivna ämnena, får befrias från att avlägga teoretiska kunskapsprov i de ämnen som täcks av denna examen eller dessa betyg.

2. Med avvikelser från bestämmelserna i artikel 5 får en medlemsstat föreskriva att den som har en akademisk examen eller motsvarande kompetens i ett eller flera av de i artikel 6 angivna ämnena får befrias från att avlägga prov som avser

hans förmåga att praktiskt tillämpa kunskaperna i dessa ämnen, om han har fått en praktisk utbildning i ämnena som dokumenteras genom av staten erkända examen eller betyg.

Artikel 8

1. För att garantera förmågan att praktiskt tillämpa de teoretiska kunskaperna, vilken förmåga även prövas i examen, skall under minst tre år en praktisk utbildning äga rum som bl.a. skall omfatta revision av årsbokslut och sammanställda bokslut eller liknande redovisningshandlingar. Denna praktiska utbildning måste till minst två tredjedelar fullgöras hos någon som enligt medlemsstatens lagstiftning är godkänd i överensstämmelse med detta direktiv; medlemsstaten får dock tillåta att den praktiska utbildningen fullgörs hos någon som enligt en annan medlemsstats lagstiftning är godkänd i överensstämmelse med detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att hela den praktiska utbildningen fullgörs hos personer som erbjuder tillräckliga garantier med avseende på utbildningen.

Artikel 9

Medlemsstaterna får tillåta personer att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna även om de inte uppfyller villkoren enligt artikel 4, under förutsättning att de kan visa:

- a) att de under 15 år har utövat yrkesmässig verksamhet som har gett dem möjligheter att förvärva tillräcklig erfarenhet på ekonomi-, juridik- och redovisningsområdena samt har godkänts vid en sådan yrkesexamen som avses i artikel 4, eller
- b) att de under sju år har utövat yrkesmässig verksamhet inom de angivna områdena och dessutom har erhållit praktisk utbildning enligt artikel 8 samt har godkänts vid en sådan yrkesexamen som avses i artikel 4.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna får från de i artikel 9 angivna åren för yrkesmässig verksamhet räkna av tid för teoretisk utbildning inom de ämnesområden som anges i artikel 6, förutsatt att denna utbildning har avslutats med en statligt erkänd examen. Utbildningen får inte understiga ett år och får inte heller med

mer än fyra år räknas av från tiden för yrkesmässig verksamhet.

2. Tiden för den yrkesmässiga verksamheten och den praktiska utbildningen får inte understiga tiden för den teoretiska och praktiska yrkesutbildning som har föreskrivits enligt artikel 4.

Artikel 11

1. Myndigheterna i en medlemsstat får godkänna personer som helt eller delvis har förvärvat sina kvalifikationer i någon annan stat, om dessa personer uppfyller följande två villkor:

- a) en behörig myndighet skall finna att deras kompetens är likvärdig med den som krävs enligt medlemsstatens lagstiftning i överensstämmelse med detta direktiv, och
- b) de skall ha styrkt att de har sådana juridiska kunskaper som i medlemsstaten krävs för lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna. Myndigheterna i medlemsstaten behöver dock inte fordra att sådana kunskaper styrks, om myndigheterna finner att de juridiska kunskaper som har förvärvats i en annan stat är tillräckliga.

2. Artikel 3 skall tillämpas.

Artikel 12

1. En medlemsstat får anse sådana yrkesutövare som godkända enligt detta direktiv, vilka har godkänts genom ett förvaltningsbeslut av en behörig myndighet i den medlemsstaten innan de i artikel 30.2 avsedda bestämmelserna skall börja tillämpas.

2. Inträder en fysisk person i en av staten erkänd yrkesförening får detta anses som ett godkännande genom förvaltningsbeslut av behörig myndighet enligt punkt 1, om inträdet enligt lagstiftningen i den staten ger föreningsmedlemmen rätt att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna.

Artikel 13

Till dess att de i artikel 30.2 avsedda bestämmelserna skall börja tillämpas får en medlemsstat anse sådana yrkesutövare som godkända enligt detta direktiv, vilka visserligen inte har godkänts genom förvaltningsbeslut av en behörig myndighet men som dels har samma kvalifikationer i medlemsstaten som de personer vilka har godkänts genom sådana beslut och dels vid tidpunkten för dessa godkännanden utför lagstadgad

revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna på de godkända personernas vägnar.

Artikel 14

1. En medlemsstat får anse sådana revisionsbolag som godkända enligt detta direktiv, vilka har godkänts genom förvaltningsbeslut av en behörig myndighet i den medlemsstaten innan de i artikel 30.2 avsedda bestämmelserna skall börja tillämpas.

2. Villkoren enligt artikel 2.1 b ii och iii måste uppfyllas senast inom en tidsfrist som inte får överstiga fem år räknat från den tidpunkt då de i artikel 30.2 avsedda bestämmelserna skall börja tillämpas.

3. Fysiska personer som till dess de i artikel 30.2 avsedda bestämmelserna skall börja tillämpas utför lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna för ett revisionsbolags räkning, får därefter meddelas tillstånd att fortsätta att utföra sådan revision även om de inte uppfyller alla villkor i detta direktiv.

Artikel 15

Intill ett år efter den tidpunkt då de i artikel 30.2 avsedda bestämmelserna skall börja tillämpas får de yrkesutövare som inte har godkänts genom förvaltningsbeslut av en behörig myndighet, men som i en medlemsstat ändå har rätt att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna och som faktiskt har utfört sådan revision fram till den nämnda tidpunkten, godkännas av medlemsstaten enligt detta direktiv.

Artikel 16

I ett år räknat från den tidpunkt då de i artikel 30.2 avsedda bestämmelserna skall börja tillämpas får medlemsstaterna vidta övergångsåtgärder för att reglera förhållandena för sådana yrkesutövare som efter denna tidpunkt har kvar rätten att revidera årsbokslut i vissa bolagsformer som inte är underkastade lagstadgad revision, men vilka yrkesutövare till följd av införandet av nya regler om lagstadgad revision inte kommer att kunna utföra denna revision om inte särskilda åtgärder vidtas till förmån för dem.

Artikel 17

Artikel 3 skall tillämpas på fall som avses i artikel 15 och 16.

Artikel 18

1. I sex år räknat från den tidpunkt då de i artikel 30.2 avsedda bestämmelserna skall börja tillämpas får medlemsstaterna vidta övergångsåtgärder för att reglera förhållandena för sådana personer som vid nämnda tidpunkt är i färd med sin teoretiska eller praktiska utbildning, men som då utbildningen avslutas inte skulle uppfylla de villkor som detta direktiv ställer upp och därför inte skulle få utföra den lagstadgade revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna för vilken de har utbildats.

2. Artikel 3 skall tillämpas.

Artikel 19

De i artikel 15 och 16 nämnda yrkesutövarna och de i artikel 18 nämnda personerna får med avvikelse från artikel 4 godkännas, endast om de enligt behöriga myndigheters uppfattning är lämpliga att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna och har kvalifikationer som är likvärdiga med dem som innehas av personer som godkänns enligt artikel 4.

Artikel 20

I avvaktan på en senare samordning av den lagstadgade revisionen av räkenskapshandlingar får en medlemsstat – som inte utnyttjar den i artikel 51.2 i direktiv 78/660/EEG angivna möjligheten och i vilken stat, då detta direktiv antas, flera kategorier fysiska personer enligt nationell lagstiftning är behöriga att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 a angivna handlingarna – särskilt godkända fysiska personer som handlar i eget namn att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 a angivna handlingarna i bolag som inte överskrider gränserna för två av de tre kriterierna i artikel 27 i direktiv 78/660/EEG, om dessa personer:

- a) uppfyller de i artikel 3–19 i detta direktiv ställda villkoren, dock att nivån för yrkesexamen får vara lägre än vad som krävs enligt artikel 4, och
- b) redan har utfört lagstadgad revision i det ifrågavarande bolaget, innan detta överskred gränserna för två av de tre

kriterierna enligt artikel 11 i direktiv 78/660/EEG.

Om bolaget ingår i en grupp av företag vars räkenskaper skall sammanställas och som överskrider gränserna för två av de tre kriterierna i artikel 27 i direktiv 78/660/EEG, får dock inte sådana personer utföra lagstadgad revision i bolaget av de handlingar som anges i artikel 1.1 a i detta direktiv.

Artikel 21

I avvaktan på en senare samordning av den lagstadgade revisionen av räkenskapshandlingar får en medlemstat – som inte utnyttjar den i artikel 6.1 i direktiv 83/349/EEG angivna möjligheten och i vilken stat, då detta direktiv antas, flera kategorier fysiska personer enligt nationell lagstiftning är behöriga att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 b angivna handlingarna – lämna särskilt tillstånd för en person som har godkänts enligt artikel 20 i detta direktiv att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 b angivna handlingarna, om på moderbolagets bokslutsdag den grupp av företag vars räkenskaper skall sammanställas sammanlagt enligt företagens senaste årsbokslut inte överskrider gränserna för två av de tre kriterierna i artikel 27 i direktiv 78/660/EEG, förutsatt att personen i fråga är behörig att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 a i detta direktiv angivna handlingarna i samtliga de företag som ingår i sammanställningen.

Artikel 22

En medlemsstat som tillämpar artikel 20 får i fråga om där avsedda personer tillåta att den i artikel 8 angivna praktiska utbildningen fullgörs hos någon som enligt den statens lagstiftning har godkänts att utföra sådan lagstadgad revision som avses i artikel 20 .

AVSNITT III

Yrkesmässig omsorg och oberoende

Artikel 23

Medlemsstaterna skall föreskriva att de personer som har godkänts att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna skall utföra revisionen med yrkesmässig omsorg.

Artikel 24

Medlemsstaterna skall föreskriva att dessa personer inte får utföra en lagstadgad revision, om de inte är oberoende enligt lagstiftningen i den medlemsstat som kräver revisionen.

Artikel 25

Artikel 23 och 24 skall även tillämpas på fysiska personer som uppfyller villkoren i artikel 3–19 och som utför lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna på ett revisionsbolags vägnar.

Artikel 26

Medlemsstaterna skall säkerställa att godkända personer blir föremål för lämpliga påföljder om de inte utför revisionen enligt artikel 23, 24 och 25.

Artikel 27

Medlemsstaterna skall säkerställa att i varje fall de aktieägare och andra delägare i godkända revisionsbolag samt de ledamöter i dessa bolags förvaltnings-, lednings- och övervakningsorgan, som i en medlemsstat inte personligen uppfyller villkoren enligt artikel 3–19, inte ingriper i revisionsarbetet på något sätt som äventyrar oberoendet hos de fysiska personer som på revisionsbolagets vägnar reviderar de i artikel 1.1 angivna handlingarna.

AVSNITT IV

Offentliggörande

Artikel 28

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att namn och adress för alla fysiska personer och revisionsbolag som av dem har godkänts att utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna är offentligt tillgängliga.

2. Därutöver skall följande uppgifter om varje godkänt revisionsbolag vara offentligt tillgängliga:

- a) namn och adress för de fysiska personer som anges i artikel 2.1 b i,
- b) namn och adress för aktieägare eller andra delägare i

revisionsbolaget,

Artikel 30

c) namn och adress för ledamöter i revisionsbolagets företagsledning.

3. I de fall en fysisk person får utföra lagstadgad revision av de i artikel 1.1 angivna handlingarna under de förutsättningar som anges i artikel 20, 21 och 22 skall punkt 1 i denna artikel tillämpas. Därvid skall emellertid anges i vilka kategorier av bolag och företagsgrupper som en sådan revision får utföras.

AVSNITT V

Avslutande bestämmelser

Artikel 29

Den kontaktkommitté som har tillsatts enligt artikel 52 i direktiv 78/660/EEG skall även:

- a) med förbehåll för artikel 169 och 170 i Romfördraget underlätta en enhetlig tillämpning av detta direktiv genom regelbundet samråd, särskilt om praktiska problem i samband med tillämpningen,
- b) vid behov ge kommissionen råd om tillägg till eller ändringar i detta direktiv.

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1988 sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om det.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att de i punkt 1 avsedda bestämmelserna skall tillämpas först från den 1 januari 1990.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

4. Medlemsstaterna skall även till kommissionen överlämna förteckningar över examina som har anordnats eller erkänts i överensstämmelse med artikel 4.

Artikel 31

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 10 april 1984.

På rådets vägnar

C. CHEYSSON

Ordförande

RÅDETS ELFTE DIREKTIV

av den 21 december 1989

om krav på offentlighet i filialer som har öppnats i en medlemsstat av vissa typer av bolag som lyder under lagstiftningen i en annan stat.

(89/666/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

För att underlätta för de företag som avses i artikel 58 i fördraget att utöva sin etableringsfrihet, kräver artikel 54.3 g och Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten en samordning av de skyddsåtgärder som i medlemsstaterna fordras av bolag och andra företag i delägarnas och tredje mans intressen.

Denna samordning har i fråga om offentlighet hittills genomförts genom antagandet av första direktivet 68/151/EEG⁴ som avser aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar och som senast ändrades genom 1985 års anslutningsakt. På redovisningsområdet fortsatte samordningen genom fjärde direktivet 78/660/EEG⁵ om årsbokslut i vissa typer av bolag, senast ändrat genom 1985 års anslutningsakt, sjunde direktivet 83/349/EEG⁶ om sammanställd redovisning, senast ändrat genom 1985 års anslutningsakt och åttonde direktivet 84/253/EEG⁷ om personer som har ansvaret för att utföra den lagstadgade revisionen av räkenskaphandlingar.

Dessa direktiv gäller för bolagen som sådana men inte för deras filialer. Att öppna en filial är, liksom att bilda ett dotterföretag, en av de möjligheter som för närvarande står ett bolag till buds om det vill utöva sin etableringsrätt i en annan medlemsstat.

Bristen på samordning när det gäller filialer, särskilt angående offentlighet, ger i fråga om skyddet för aktieägare och tredje

man, upphov till vissa skillnader mellan sådana bolag som driver verksamhet i andra medlemsstater genom filial och sådana som driver verksamhet där genom dotterföretag.

På detta område kan skillnaderna i medlemsstaternas lagstiftning inkräkta på utövandet av etableringsrätten. Det är därför nödvändigt att avskaffa skillnaderna bl.a. för att skydda utövandet av denna rätt.

För att tillförsäkra de personer skydd som kommer i kontakt med ett bolag genom en filial måste offentlighetsskapande åtgärder vidtas i den medlemsstat där filialen är belägen. En filials ekonomiska och sociala betydelse kan i vissa avseenden jämföras med ett dotterföretags, och det är därför av allmänt intresse att uppgifter om bolaget offentliggörs där filialen är belägen. För att få till stånd ett sådant offentliggörande måste det förfaringsätt tillämpas som redan har införts inom gemenskapen för aktiebolag och andra bolag med begränsat ansvar.

Offentliggörandet berör att antal viktiga handlingar och uppgifter samt ändringar i dessa.

Utom när det gäller rätten att företräda bolaget, dess namn, rättsliga form, avveckling och konkurs, får offentligheten begränsas till upplysningar om filialen som sådan med hänvisning till det register där bolaget är införd, eftersom enligt gällande gemenskapsrätt information om bolaget som sådant är tillgänglig i det registret.

Sedan samordning har skett av den nationella lagstiftningen om upprättande, revision och offentliggörande av räkenskaphandlingar i bolag är nationella föreskrifter om offentliggörande av räkenskaphandlingar som avser filialer inte längre befogade. I överensstämmelse med detta är det tillräckligt att de räkenskaphandlingar som bolaget har låtit revidera och offentliggöra tas in i filialregistret.

Brev och orderblanketter som används av filialen skall ge minst samma upplysningar som bolagets brev och orderblanketter samt ange det register där filialen är införd.

För att säkerställa att syftet med detta direktiv helt uppnås och för att undvika varje särbehandling på grund av ett bolags ursprungsland, skall detta direktiv även omfatta filialer till

¹ EGT nr C 105, 21.4.1988, s. 6.

² EGT nr C 345, 21.12.1987, s. 76 och

EGT nr C 256, 9.10.1989, s. 27.

³ EGT nr C 319, 30.11.1987, s. 61.

⁴ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8.

⁵ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

⁶ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

⁷ EGT nr L 126, 12.5.1984, s. 20.

sådana bolag som lyder under lagstiftningen i en icke medlemsstat och som har en rättslig form som är jämförbar med sådana bolagsformer på vilka direktiv 68/151/EEG är tillämpligt. Eftersom de ovan angivna direktiven inte gäller för bolag från icke medlemsstater, måste vissa föreskrifter tillämpas på dessa filialer som skiljer sig från de föreskrifter som skall gälla för filialer till bolag som lyder under lagstiftningen i medlemsstater.

Detta direktiv skall inte inverka på en filials upplysningsplikt enligt bestämmelser t.ex. om anställdas rätt till information och i skattelagstiftningen, eller för statistiska ändamål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT 1

Filialer till bolag från andra medlemsstater

Artikel 1

1. Handlingar och uppgifter som avser en filial vilken har öppnats i en medlemsstat av ett bolag som lyder under lagstiftningen i en annan medlemsstat och som omfattas av direktiv 68/151/EEG, skall i överensstämmelse med artikel 3 det direktivet offentliggöras enligt lagstiftningen i den medlemsstat där filialen är belägen.

2. Om de bestämmelser om offentlighet som gäller för filialen avviker från dem som gäller för bolaget, skall bestämmelserna för filialen tillämpas när det är fråga om förfaranden som berör denna.

Artikel 2

1. Skyldigheten att offentliggöra enligt artikel 1 skall endast avse följande handlingar och uppgifter:

- a) Filialens adress.
- b) Filialens verksamhet.
- c) Det register i vilket bolagets akt har lagts upp enligt artikel 3 i direktiv 68/151/EEG med uppgift om bolagets nummer i registret.
- d) Namn och rättslig form för bolaget samt namnet på filialen om detta avviker från namnet på bolaget.
- e) Tillsättande och entledigande samt personuppgifter i fråga om dem som är behöriga att företräda bolaget mot tredje man och i rättegång

— i egenskap av i lag föreskrivet bolagsorgan eller i egenskap av ledamöter i ett sådant organ i över-

ensstämmelse med den offentlighet som gäller för bolaget enligt artikel 2.1 d i direktiv 68/151/EEG,

- i egenskap av bolagets fasta företrädare för filialens verksamhet, med uppgift om omfattningen av behörigheten.
- f) Upplösning av bolaget, utseende av likvidatorer, personuppgifter om dem, uppgift om deras behörighet samt uppgift om likvidationens avslutande, i överensstämmelse med den offentlighet som gäller för bolaget enligt artikel 2.1 h, j och k i direktiv 68/151/EEG,
  - konkurs, ackord och liknande förfaranden som bolaget är föremål för.
  - g) Räkenskapshandlingar enligt artikel 3.
  - h) Nedläggning av filialen.

2. Den medlemsstat i vilken filialen har öppnats får föreskriva ett offentliggörande enligt artikel 1 av

- a) namnteckningarna för de personer som avses i punkt 1 e och f,
- b) stiftelseurkunden och, om den har tagits in i en särskild handling, bolagsordningen, allt enligt artikel 2.1 a, b och c i direktiv 68/151/EEG, samt ändringar i dessa handlingar,
- c) ett intyg från det register som avses i punkt 1 c om att bolaget existerar,
- d) uppgift om säkerhet som har ställts i sådan bolagets egendom som finns i medlemsstaten, om offentliggörandet har betydelse för säkerhetens giltighet.

Artikel 3

Skyldigheten att offentliggöra enligt artikel 2.1 g skall begränsas till de bolagets räkenskapshandlingar som i överensstämmelse med direktiv 78/660/EEG, 83/349/EEG och 84/253/EEG har upprättats, reviderats och offentliggjorts enligt lagstiftningen i den medlemsstat som bolaget lyder under.

Artikel 4

Den medlemsstat i vilken filialen har öppnats får föreskriva att de handlingar som avses i artikel 2.2 b och artikel 3 skall offentliggöras på ett annat officiellt språk inom gemenskapen och att översättningen av handlingarna skall bestyrkas.

Artikel 5

Om ett bolag har öppnat flera filialer i en medlemsstat, är det tillräckligt att offentliggörandet enligt artikel 2.2 b och artikel 3 efter bolagets val äger rum i ett av flera filialregister.

I så fall skall de övriga filialernas skyldighet att offentliggöra omfattas en uppgift om det valda filialregistret och om den i detta register intagna filialens nummer i registret.

Artikel 6

En medlemsstat skall föreskriva att de brev och orderblanketter som en filial använder, utöver de i artikel 4 i direktiv 68/151/EEG angivna uppgifterna, skall ange det register där filialens akt är upplagd och filialens nummer i registret.

AVSNITT II

Filialer till bolag från ett tredje land

Artikel 7

1. Handlingar och uppgifter som avser en filial vilken har öppnats i en medlemsstat av ett bolag som inte lyder under lagstiftningen i någon medlemsstat men som har en rättslig form som är jämförbar med de bolagsformer som omfattas av direktiv 68/151/EEG, skall i överensstämmelse med artikel 3 i sistnämnda direktiv offentliggöras enligt lagstiftningen i den medlemsstat där filialen är belägen.

2. Artikel 1.2 skall tillämpas.

Artikel 8

1. Skyldigheten att offentliggöra enligt artikel 7 skall minst avse följande handlingar och uppgifter:

- a) Filialens adress.
- b) Filialens verksamhet.
- c) Den stats lagstiftning under vilken bolaget lyder.
- d) Det register i vilket bolaget är infört och bolagets nummer i registret, om sistnämnda lagstiftning kräver sådan registrering.
- e) Stiftelseurkunden och, om den har tagits in i en särskild handling, bolagsordningen, samt alla ändringar i dessa handlingar.
- f) Bolagets rättsliga form, huvudsakliga verksamhetsort och föremålet för dess verksamhet samt, minst en gång om året, det tecknade kapitalets storlek, om inte dessa uppgifter förekommer i handlingar som avses i e.
- g) Namnet på bolaget och namnet på filialen, om det senare namnet avviker från namnet på bolaget.
- h) Tillsättande, entledigande samt personuppgifter i fråga om

dem som är behöriga att företräda bolaget mot tredje man och i rättegång,

- i egenskap av i lag föreskrivet bolagsorgan eller i egenskap av ledamöter i ett sådant organ,
- i egenskap av bolagets fasta ställföreträdare för filialens verksamhet.

Omfattningen av behörigheten hos dem som har rätt att företräda bolaget skall anges med uppgift om huruvida de kan företräda bolaget var för sig eller endast i förening.

- i) — Upplösning av bolaget, utseende av likvidatorer, personuppgifter om dem, uppgift om deras behörighet samt uppgift om likvidationens avslutande.

— Konkurs och liknande förfaranden som bolaget är föremål för.

- j) Räkenskapshandlingar enligt artikel 9.

- k) Nedläggning av filialen.

Artikel 9

1. Skyldigheten att offentliggöra enligt artikel 8 j skall tillämpas på de bolagets räkenskapshandlingar som har upprättats, reviderats och offentliggjorts enligt lagstiftningen i den stat som bolaget lyder under. Om dessa handlingar inte har upprättats i överensstämmelse med direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG eller på ett likvärdigt sätt, kan medlemsstaterna kräva att räkenskapshandlingar som avser filialens verksamhet skall upprättas och offentliggöras.

2. Artikel 4 och 5 skall tillämpas.

Artikel 10

En medlemsstat skall föreskriva att de brev och orderblanketter som en filial använder skall ange det register där filialens akt är upplagd samt filialens nummer i registret. Om lagstiftningen i den stat som bolaget lyder under kräver att bolaget förs in i ett register, skall även detta register och bolagets nummer i registret anges.

AVSNITT III

Uppgifter om filialer i bolagets förvaltningsberättelse

Artikel 11

Följande stycke skall läggas till i artikel 46.2 i direktiv 78/660/EEG:

"e) förekomsten av filialer till bolaget".

AVSNITT IV

Övergångs- och slutbestämmelser

Artikel 12

Medlemsstaterna skall föreskriva lämpliga påföljder för underlåtenhet att iakttä bestämmelserna om offentlighet i artiklarna 1—3 och 7—9 samt bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i brev och orderblanketter i artikel 6 och 10.

Artikel 13

Varje medlemsstat skall bestämma vilka personer som skall svara för att de i detta direktiv föreskrivna formkraven beträffande offentlighet iakttas.

Artikel 14

1. Artikel 3 och 9 skall inte tillämpas på filialer som öppnas av sådana kreditinstitut och finansiella institut som omfattas av direktiv 89/117/EEG¹.

2. I avvaktan på en senare samordning behöver medlemsstaterna inte tillämpa artikel 3 och 9 på filialer som öppnas av försäkringsbolag.

Artikel 15

Artikel 54 i direktiv 78/660/EEG och artikel 48 i direktiv 83/349/EEG skall upphöra att gälla.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall senast den 1 januari 1992 anta de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall föreskriva att de i punkt 1 avsedda bestämmelserna skall tillämpas fr.o.m. den 1 januari 1993 och, när det gäller räkenskapshandlingar, första gången tillämpas på årsbokslut för det räkenskapsår som börjar den 1 januari 1993 eller under år 1993.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 17

Den kontaktkommitté som har tillsatts enligt artikel 52 i direktiv 78/660/EEG skall även

- a) med förbehåll för vad som gäller enligt bestämmelserna i artikel 169 och 170 i Romfördraget underlätta en enhetlig tillämpning av detta direktiv genom regelbundet samråd, särskilt om praktiska problem i samband med tillämpningen,
- b) vid behov ge kommissionen råd om tillägg till eller ändringar i detta direktiv.

Artikel 18

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 december 1989.

På rådets vägnar

E. CRESSON

Ordförande

¹ EGT nr L 44, 16.2.1989, s. 40.

RÅDETS TOLFTE DIREKTIV

av den 21 december 1989

på bolagsrättens område om enmansbolag med begränsat ansvar

(89/667/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 54 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samverkan med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att samordna vissa skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i Romfördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga.

På detta område föreligger dels direktiv 68/151/EEG⁴ och 78/660/EEG⁵, senast ändrade genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal, samt direktiv 83/349/EEG⁶, ändrat genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal, vilka i fråga om offentlighet, giltigheten av bolagets förpliktelser, bolagets ogiltighet, årsbokslut och koncernbokslut gäller för alla bolag med kapitalandelar, dels direktiv 77/91/EEG⁷ och 78/855/EEG⁸, senast ändrade genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal, samt direktiv 82/891/EEG⁹, vilka ifråga om bildande och kapital samt fusion och delning gäller endast för aktiebolag (public limited liability companies).

Genom sin resolution den 3 november 1986 godkände rådet handlingsprogrammet för mindre och medelstora företag¹⁰.

De reformer som de senaste åren har genomförts i vissa medlemsstaters nationella lagstiftning i syfte att möjliggöra enmansbolag med begränsat ansvar, har medfört olikheter i medlemsstaternas rättsordningar.

Det är viktigt att skapa ett rättsligt instrument som tillåter en begränsning av ensamföretagarens ansvar inom hela gemenskapen, dock med förbehåll för den lagstiftning i medlemsstaterna som i undantagsfall kräver att en sådan företagare skall ansvara för sitt företags förpliktelser.

Ett bolag med begränsat ansvar kan vara ett enmansbolag redan från bildandet eller kan bli det genom att alla andelarna samlas på en hand. I avvaktan på en samordning av den nationella lagstiftningen om grupper av företag får medlemsstaterna föreskriva vissa särskilda bestämmelser och påföljder för det fall då en fysisk person är ensam bolagsman i flera bolag eller då ett enmansbolag eller någon annan juridisk person är ensam bolagsman i ett bolag. Denna möjlighet har tillkommit enbart av hänsyn till de olikheter som för närvarande finns mellan vissa nationella rättsordningar. Medlemsstaterna får i detta syfte i särskilda fall begränsa möjligheten att bilda enmansbolag eller föreskriva obegränsat ansvar för en ensam bolagsman. Medlemsstaterna har frihet att föreskriva regler som syftar till att möta den risk som ett enmansbolag utgör till följd av det finns endast en bolagsman, särskilt när det gäller att tillse att det tecknade kapitalet betalas in.

Om alla andelar har samlats på en hand skall detta förhållande och den ende bolagsmannens identitet offentliggöras genom att föras in i ett offentligt register.

Beslut som fattas av en ensam bolagsman i hans egenskap av bolagsstämma skall ges skriftlig form.

Också avtal mellan en ensam bolagsman och det bolag som han företräder skall vara skriftliga, om inte avtalen avser löpande transaktioner på normala villkor.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De samordningsåtgärder som detta direktiv föreskriver skall vidtas i fråga om bestämmelserna i medlemsstaternas lagar eller andra författningar om följande bolagsformer:

¹ EGT nr C 173, 2.7.1988, s. 10.

² EGT nr C 96, 17.4.1989, s. 92 och EGT nr C 291, 20.11.1989, s. 53.

³ EGT nr C 318, 12.12.1988, s. 9.

⁴ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8.

⁵ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11.

⁶ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

⁷ EGT nr L 26, 30.1.1977, s. 1.

⁸ EGT nr L 295, 20.10.1978, s. 36.

⁹ EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 47.

¹⁰ EGT nr C 287, 14.11.1986, s. 1.

— *i Tyskland:*

Gesellschaft mit beschränkter Haftung,

— *i Belgien:*

Société privée à responsabilité limitée/de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid,

— *i Danmark:*

Anpartsselskaber,

— *i Spanien:*

Sociedad de responsabilidad limitada,

— *i Frankrike:*

Société à responsabilité limitée,

— *i Grekland:*

Εταιρεία περιορισμένης ευθύνης,

— *i Irland:*

Private company limited by shares or by guarantee,

— *i Italien:*

Società a responsabilità limitata,

— *i Luxemburg:*

Société à responsabilité limitée,

— *i Nederländerna:*

Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid,

— *i Portugal:*

Sociedade por quotas,

— *i Storbritannien:*

Private company limited by shares or by guarantee.

Artikel 2

1. Ett bolag kan ha en enda bolagsman redan vid bildandet eller få det genom att alla andelarna förenas på en hand (enmansbolag).

2. I avvaktan på en samordning av den nationella lagstiftningen om grupper av företag får medlemsstaterna föreskriva vissa särskilda bestämmelser eller påföljder, om

a) en fysisk person är ensam bolagsman i flera bolag, eller

b) ett enmansbolag eller någon annan juridisk person är ensam bolagsman i ett bolag.

Artikel 3

När ett bolag blir enmansbolag genom att alla dess andelar förenas på en hand skall uppgift om det och om den ende bolagsmannens identitet antingen förvaras i akt eller föras in i register enligt artikel 3.1 och 3.2 i direktiv 68/151/EEG, eller också föras in i ett offentligt tillgängligt register som bolaget själv för.

Artikel 4

1. Den ende bolagsmannen skall utöva de befogenheter som tillkommer bolagsstämman.

2. De beslut som den ende bolagsmannen fattar enligt punkt 1 skall föras in i protokoll eller ges skriftlig form.

Artikel 5

1. Avtal mellan den ende bolagsmannen och det bolag som han företräder skall föras in i protokoll eller ges skriftlig form.

2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 1 när det gäller löpande transaktioner på normala villkor.

Artikel 6

Om en medlemsstat tillåter enmansbolag som avses i artikel 2.1 även då det är fråga om aktiebolag (public limited companies), skall detta direktiv tillämpas.

Artikel 7

Ger lagstiftningen i en medlemsstat ensamföretagare möjlighet att upprätta företag med ett ansvar som är begränsat till tillgångar som har anslagits till en bestämd verksamhet, behöver medlemsstaten inte tillåta enmansbolag, under förutsättning att sådana skyddsåtgärder föreskrivs i fråga om de förstnämnda företagen som är likvärdiga med dem som föreskrivs i detta direktiv eller i några andra gemenskapsregler som är tillämpliga på de bolag som avses i artikel 1.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1992 sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv. De skall underrätta kommissionen om detta.

2. I fråga om den 1 januari 1992 befintliga bolag får medlemsstaterna föreskriva att detta direktiv inte skall tillämpas förrän den 1 januari 1993.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 december 1989.

På rådets vägnar

E. CRESSON

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 2137/85

av den 25 juli 1985

om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

En harmonisk utveckling av den ekonomiska verksamheten samt en varaktig och balanserad tillväxt inom gemenskapen som helhet är beroende av att det upprättas en gemensam marknad som fungerar tillfredsställande och erbjuder villkor som motsvarar dem som råder på den nationella marknaden. För att få till stånd denna gemensamma marknad och stärka dess enhet bör rättsliga grundvalar skapas som underlättar för fysiska personer, bolag och andra rättsliga enheter att anpassa sin verksamhet till gemenskapens ekonomiska villkor. Det är därför nödvändigt att dessa fysiska personer, bolag och andra rättsliga enheter kan samarbeta effektivt över gränserna.

Ett sådant samarbete kan möta svårigheter av rättslig, skattemässig eller psykologisk natur. Ett ändamålsenligt rättsligt instrument på gemenskapsnivå i form av en europeisk ekonomisk intressegruppering skulle bidra till att ovan nämnda mål uppnås och behövs därför.

Fördraget innehåller inte tillräckliga bestämmelser för ett sådant rättsligt instrument.

En grupperings förmåga att anpassa sig till de ekonomiska villkoren bör garanteras genom en avsevärd handlingsfrihet för grupperingens medlemmar att reglera sina avtalsmässiga förbindelser och grupperingens interna organisation.

En gruppering skiljer sig från ett bolag främst i fråga om ändamålet, vilket endast är att underlätta eller utveckla medlemmarnas ekonomiska verksamhet för att göra det möjligt för dessa att förbättra sina egna resultat. På grund av denna stödjande karaktär måste grupperingens verksamhet ha samband med medlemmarnas ekonomiska verksamhet och får inte ersätta denna i sådan utsträckning att grupperingen t.ex. i förhållande till tredje man utövar en självständig yrkesmässig verksamhet, varvid begreppet ekonomisk verksamhet skall ges en vidsträckt tolkning.

Fysiska personer, bolag och andra rättsliga enheter bör enligt förordningens syfte i största möjliga utsträckning ha tillträde till denna företagsform. Förordningen hindrar dock inte att det på det nationella planet tillämpas rättsregler och/eller etiska regler som gäller utövningen av en verksamhet eller ett yrke.

Enbart denna förordning ger inte rätt att delta i en gruppering, även om villkoren som föreskrivs i förordningen är uppfyllda.

Förordningens bestämmelser om möjlighet att av hänsyn till allmänna intressen förbjuda eller begränsa rätten att delta i en gruppering inverkar inte på de rättsregler i medlemsstaterna som behandlar utövande av verksamhet och som kan föreskriva ytterligare förbud eller begränsningar eller annan kontroll eller tillsyn i fråga om rätten för fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter eller kategorier därav att delta i en gruppering.

¹ EGT nr C 14, 15.2.1974, s. 30 och

EGT nr C 103, 28.4.1978, s. 4.

² EGT nr C 163, 11.7.1977, s. 17.

³ EGT nr C 108, 15.5.1975, s. 46.

För att en gruppering skall kunna fylla sitt ändamål skall den ha rättskapacitet. Ett organ som är rättsligt skilt från grupperingens medlemmar skall representera grupperingen mot tredje man.

Skyddet för tredje man kräver en hög grad av offentlighet. Medlemmarna ansvarar obegränsat solidariskt för grupperingens skulder och andra förbindelser, inklusive skulder avseende skatter och sociala avgifter, dock utan att denna princip inverkar på rätten att genom ett särskilt avtal mellan grupperingen och en tredje man bestämma att ansvaret skall uteslutas eller begränsas i fråga om en eller flera medlemmar när det gäller en viss skuld eller någon annan förbindelse.

Frågor om fysiska personers rättsliga handlingsförmåga och rättskapacitet samt om juridiska personers rättskapacitet regleras av nationell lagstiftning.

Regler bör ges om särskilda grunder för upplösning av grupperingen, dock bör hänvisning ske till nationella rättsregler om likvidation och avslutning av denna.

En gruppering omfattas av bestämmelserna i nationell lagstiftning om obestånd och betalningsinställelse. Dessa bestämmelser kan ange ytterligare grunder för upplösning av grupperingen.

Denna förordning föreskriver att det endast är grupperingens medlemmar som skall beskattas för resultatet av grupperingens verksamhet. Därutöver tillämpas nationella skatteregler, bl.a. när det gäller fördelningen av vinst, taxeringsförfarandet och alla förpliktelser som medlemsstaternas skattelagstiftning innehåller.

I frågor som inte omfattas av denna förordning tillämpas medlemsstaternas rättsregler och gemenskapsrätten, t.ex. när det gäller

- social- och arbetsrätt,
- konkurrensrätt,
- immaterialrätt.

En gruppering är underkastad medlemsstaternas rättsregler om utövande av verksamheten och kontroll av denna. Om en gruppering eller dess medlemmar missbrukar eller kringgår en medlemsstats lagstiftning får medlemsstaten tillgripa lämpliga sanktioner.

Det står medlemsstaterna fritt att tillämpa eller anta lagar eller förordningar eller vidta administrativa åtgärder som inte strider mot tillämpningsområdet för eller syftet med denna förordning.

Denna förordning skall i sin helhet omedelbart träda i kraft. Tillämpningen av vissa bestämmelser skall dock senareläggas för att ge medlemsstaterna möjlighet att inrätta den administration inom sina respektive områden som behövs för registrering av grupperingarna och för att säkerställa att handlingar angående dessa blir offentliga. Från den dag förordningen tillämpas skall de grupperingar som bildas kunna verka utan territoriella inskränkningar.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Europeiska ekonomiska intressegrupperingar bildas på de villkor, på det sätt och med de rättsverkningar som föreskrivs i denna förordning.

De som avser att bilda en gruppering skall ingå ett avtal och låta registrera grupperingen enligt artikel 6.

2. En på det sättet bildad gruppering kan från dagen för registreringen i eget namn förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter av alla slag, ingå avtal eller vidta andra rättshandlingar samt föra talan inför domstolar eller andra myndigheter.

3. Medlemsstaterna får avgöra om de grupperingar som är registrerade enligt artikel 6 skall utgöra juridiska personer ("legal personality").

Artikel 2

1. Om inte annat föreskrivs i denna förordning skall den nationella lagstiftningen i den stat där grupperingen enligt avtalet om att bilda denna har sitt säte tillämpas dels på avtalet, med undantag för frågor om fysiska personers rättsliga handlingsförmåga och rättskapacitet samt juridiska personers rättskapacitet, och dels på grupperingens interna organisation.

2. Om en stat omfattar flera territoriella enheter som var och en har sina egna rättsregler om de i punkt 1 nämnda förhållandena, skall varje territoriell enhet anses som en stat när det gäller att avgöra vilken lagstiftning som skall tillämpas enligt denna artikel.

Artikel 3

1. Syftet med en grupperings verksamhet är att underlätta eller utveckla medlemmarnas ekonomiska verksamhet och att förbättra resultatet av denna verksamhet; en gruppering har inte till syfte att skapa vinst för egen del.

En grupperings verksamhet skall knyta an till medlemmarnas ekonomiska verksamhet och får endast vara av understödjande karaktär i förhållande till den senare verksamheten.

2. En gruppering får därför inte:

- a) direkt eller indirekt utöva någon form av styrning eller kontroll över medlemmarnas egen verksamhet eller över något annat företags verksamhet, särskilt inte i personal-, finansierings- eller investeringsfrågor;
- b) under några omständigheter, varken direkt eller indirekt, inneha andelar eller aktier av något slag i ett företag som är medlem i grupperingen; innehav av andelar eller aktier i andra företag tillåts endast i den mån det är nödvändigt för att syftet med grupperingen skall uppnås och om det sker för medlemmarnas räkning;
- c) ha fler än 500 anställda;
- d) utnyttjas av ett bolag för att lämna lån till ledningen i ett bolag eller till någon ledningen närstående person, om rätten att bevilja sådana lån är begränsad eller underkastad kontroll enligt medlemsstaternas bolagsrätt. En gruppering får inte heller utnyttjas för att föra över egendom mellan ett bolag och dess ledning eller någon ledningen närstående person utöver vad som är tillåtet enligt medlemsstaternas bolagsrätt. I denna bestämmelse avses med att lämna lån även att medverka i transaktioner med motsvarande verkan, och med egendom avses lös och fast egendom;
- e) vara medlem av någon annan europeisk ekonomisk intressegruppering.

Artikel 4

1. Endast följande kan vara medlemmar i en gruppering:

- a) bolag som avses i artikel 58 andra stycket i fördraget och andra rättsliga enheter av offentligrättsligt eller privaträttsligt slag, som har bildats enligt en medlemsstats lagstiftning och som har sitt registrerade eller i lag bestämda säte samt sitt huvudkontor inom gemenskapen; om ett bolag eller en annan rättslig enhet enligt en medlemsstats lagstiftning inte behöver ha ett registrerat eller i lag bestämt säte, räcker det att bolaget eller den rättsliga enheten har sitt huvudkontor inom gemenskapen;
- b) fysiska personer som utövar industri-, handels-, hantverks- eller jordbruksverksamhet eller ett fritt yrke eller annan verksamhet inom gemenskapen.

2. En gruppering skall omfatta minst:

- a) två bolag eller andra rättsliga enheter som avses i punkt 1 och som har sina huvudkontor i olika medlemsstater, eller

- b) två fysiska personer som avses i punkt 1 och som bedriver sin huvudsakliga verksamhet i olika medlemsstater, eller
- c) ett bolag eller någon annan rättslig enhet som avses i punkt 1 och en fysisk person, av vilka den förstnämnda har sitt huvudkontor i en medlemsstat och den senare utövar sin huvudsakliga verksamhet i någon annan medlemsstat.

3. En medlemsstat kan bestämma att grupperingar som enligt artikel 6 är intagna i den statens register inte får ha mer än 20 medlemmar. Med hänsyn därtill får en sådan medlemsstat även bestämma att enligt dess lagstiftning varje medlem i en rättslig enhet, som har bildats enligt den lagstiftningen och som inte är ett registrerat bolag, skall behandlas som en särskild medlem när det gäller medlemskap i en gruppering.

4. Varje medlemsstat kan med hänsyn till sina allmänna intressen förbjuda eller begränsa rätten för vissa kategorier av fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter att delta i grupperingar.

Artikel 5

Ett avtal om att bilda en gruppering skall innehålla minst följande uppgifter:

- a) grupperingens namn, föregånget eller följt av antingen orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG", om inte dessa ord eller denna förkortning redan ingår i namnet;
- b) grupperingens säte;
- c) föremålet för grupperingens verksamhet;
- d) för varje medlem namn, firma, rättslig organisationsform, bostadsadress eller adress för säte samt i förekommande fall registreringsnummer och registreringsort;
- e) tiden för grupperingens bestånd, om inte denna tid är obestämd.

Artikel 6

I den stat där en gruppering har sitt säte skall den tas in i ett register enligt artikel 39.1.

Artikel 7

Avtalet om att bilda en gruppering skall ges in till det register som anges i artikel 6.

Följande handlingar och uppgifter skall också ges in till registret:

- a) varje ändring i avtalet om att bilda grupperingen, däribland varje ändring i grupperingens sammansättning;
- b) uppgift om inrättande eller nedläggning av ett huvudkontor eller avdelningskontor för grupperingen;
- c) ett rättsligt avgörande som enligt artikel 15 fastställer eller tillkännager att grupperingen är ogiltig;
- d) uppgift om vem eller vilka som har utsetts till företagsledare för grupperingen, vederbörandes namn och övriga personuppgifter som krävs enligt lagstiftningen i den medlemsstat där registret förs, uppgift huruvida företagsledarna kan handla var för sig eller om de måste handla i förening samt uppgift om när uppdraget för en företagsledare har upphört.
- e) uppgift om när en medlem enligt artikel 22.1 har överlåtit sin andel eller en del av denna;
- f) ett beslut av medlemmarna varigenom grupperingen förklaras upplöst enligt artikel 31 eller ett rättsligt avgörande om upplösning enligt artikel 31 eller 32;
- g) uppgift om att enligt artikel 35 en eller flera likvidatorer har tillsatts för en gruppering, vederbörandes namn och övriga personuppgifter som krävs enligt lagstiftningen i den medlemsstat där registret förs samt uppgift om när uppdraget för en likvidator har upphört;
- h) uppgift om att likvidationen av en gruppering har avslutats enligt artikel 35.2;
- i) förslag till byte av säte enligt artikel 14.1;
- j) avtalsvillkor enligt artikel 26.2 som befriar en ny medlem från ansvar för skulder och andra förpliktelser som har uppkommit innan han antogs som medlem.

Artikel 8

Följande skall offentliggöras enligt artikel 39 i den tidning som där anges i punkt 1:

- a) de obligatoriska uppgifter som enligt artikel 5 skall anges i avtalet om att bilda en gruppering och ändring i dessa uppgifter;
- b) registreringsnummer, datum och ort för registreringen samt uppgift om att denna har upphört;
- c) i artikel 7 b–j avsedda handlingar och uppgifter.

De i a och b angivna uppgifterna skall offentliggöras i sin helhet. I c angivna handlingar och uppgifter skall offentliggöras antingen i sin helhet eller i form av ett utdrag eller ett meddelande om att de har givits in till registret enligt tillämplig nationell lagstiftning.

Artikel 9

1. De handlingar och uppgifter som skall offentliggöras på grund av denna förordning kan åberopas av en gruppering mot tredje man enligt vad som har bestämts i tillämplig nationell lagstiftning med stöd av artikel 3.5 och 3.7 i rådets direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i Romfördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen¹.

2. Har handlingar företagits i en grupperings namn innan grupperingen registrerats enligt artikel 6 och åtar sig inte grupperingen efter registreringen att svara för de förbindelser som följer med dessa handlingar, svarar de fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter som har företagit handlingarna obegränsat solidariskt för dessa.

Artikel 10

Ett huvudkontor eller avdelningskontor i någon annan medlemsstat än den där grupperingen har sitt säte skall registreras i den stat där kontoret är beläget. För detta ändamål skall grupperingen till den sistnämnda statens register ge in kopior av de handlingar som måste ges in till registret i den medlemsstat där grupperingen har sitt säte och, om det behövs, en översättning som uppfyller kraven vid det register där kontoret skall registreras.

Artikel 11

Efter offentliggörandet i den i artikel 39.1 avsedda tidningen skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* föras in uppgifter om bildandet av en gruppering och om avslutandet av en grupperings likvidation med uppgift om grupperingens registreringsnummer, datum och plats för registreringen, datum och plats för offentliggörandet samt den förstnämnda tidningens namn.

Artikel 12

Det säte som anges i avtalet om att bilda en gruppering skall finnas inom gemenskapen.

Sätet skall vara beläget:

- a) i den ort där grupperingen har sitt huvudkontor, eller
- b) i den ort där någon av grupperingens medlemmar har sitt huvudkontor eller, när det är fråga om en fysisk person, utövar sin huvudsakliga verksamhet, förutsatt att grupperingen är verksam där.

¹ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8.

Artikel 13

En gruppering får byta säte inom gemenskapen.

Beslut om bytet skall fattas enligt vad som är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen, om inte bytet medför att enligt artikel 2 någon annan lagstiftning blir tillämplig.

Artikel 14

1. Om byte av säte medför att enligt artikel 2 någon annan lagstiftning blir tillämplig, skall förslag till bytet upprättas samt ges in och offentliggöras enligt föreskrifterna i artiklarna 7 och 8.

Beslut om bytet får fattas först två månader efter det att förslaget har offentliggjorts. Beslutet fattas enhälligt av medlemmarna. Det får verkan från den dag då grupperingen enligt artikel 6 tas in i det nya registret. Innan registreringen äger rum måste det visas att förslaget till byte har offentliggjorts.

2. En gruppering får avföras ur det tidigare registret först sedan det visats att grupperingen har tagits in i det nya registret.

3. Sedan den nya registreringen har offentliggjorts kan det nya sätet återopas mot tredje man enligt artikel 9.1; innan grupperingens avförande ur det tidigare registret har offentliggjorts får dock tredje man fortfarande återopa det tidigare sätet, om grupperingen inte visar att tredje man kände till det nya.

4. En medlemsstat kan i fråga om grupperingar som enligt artikel 6 är registrerade i den staten föreskriva i sin lagstiftning att ett byte av säte, som skulle medföra att annan lagstiftning blev tillämplig, inte skall få verkan om en behörig myndighet i den nämnda staten motsätter sig bytet inom den i punkt 1 angivna tvåmånadersfristen. En sådan invändning får endast grunda sig på allmänna intressen. Den skall kunna prövas av domstol.

Artikel 15

1. Om en gruppering är ogiltig på grund av den lagstiftning som enligt artikel 2 är tillämplig, skall ogiltigheten fastställas eller tillkännages genom avgörande av en domstol. Den

domstol som handlägger saken skall dock bestämma en frist inom vilken rättelse får ske, om grupperingens förhållanden kan bringas i överensstämmelse med gällande rätt.

2. En grupperings ogiltighet medför likvidation av grupperingen enligt artikel 35.

3. Ett avgörande varigenom ogiltigheten av en gruppering fastställs eller tillkännages kan göras gällande mot tredje man enligt artikel 9.1.

Ett sådant avgörande enbart inverkar inte på giltigheten av de förpliktelser som grupperingen har ådragit sig eller som gäller till förmån för denna, om förpliktelserna har uppkommit innan avgörandet enligt föregående stycke kan göras gällande mot tredje man.

Artikel 16

1. Medlemmarna gemensamt och en eller flera företagsledare utgör grupperingens organ.

Avtalet om att bilda grupperingen kan innehålla bestämmelser om andra organ; i så fall skall avtalet ange dessas befogenheter.

2. Grupperingens medlemmar kan i egenskap av organ för denna fatta alla beslut som syftar till att förverkliga ändamålet med grupperingen.

Artikel 17

1. Varje medlem har en röst. Avtalet om att bilda grupperingen kan dock tilldela vissa medlemmar flera röster förutsatt att ingen medlem får röstmajoritet.

2. Medlemmarna kan endast enhälligt besluta att

- a) ändra föremålet för grupperingens verksamhet;
- b) ändra det antal röster som varje medlem har tilldelats;
- c) ändra förutsättningarna för att fatta beslut;
- d) förlänga grupperingens varaktighet utöver den tid som har bestämts i avtalet om att bilda grupperingen;
- e) ändra det belopp med vilket varje medlem eller vissa medlemmar skall bidra till grupperingens finansiering;
- f) ändra någon annan förpliktelse som åligger en medlem, om inte annat är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen;
- g) vidta andra ändringar i avtalet om att bilda grupperingen än som anges i denna punkt, om inte annat är bestämt i avtalet.

3. Utom när denna förordning föreskriver att besluten skall fattas enhälligt, får i avtalet om att bilda grupperingen bestämmas det antal närvarande medlemmar och den röstmajoritet som krävs för att besluten eller vissa av dessa skall

kunna fattas. Om inte annat är bestämt i avtalet, skall besluten fattas enhälligt.

4. På initiativ av en företagsledare eller på begäran av en medlem skall företagsledarna sammankalla medlemmarna så att dessa kan fatta beslut.

Artikel 18

Varje medlem har rätt att få upplysningar av företagsledarna om grupperingens verksamhet samt att granska grupperingens böcker och affärshandlingar.

Artikel 19

1. En gruppering leds av en eller flera fysiska personer som utses i avtalet om att bilda grupperingen eller genom beslut av medlemmarna.

Till företagsledare i en gruppering kan inte utses någon som

- enligt den lagstiftning som gäller för honom, eller
- enligt den interna lagstiftningen i den stat där grupperingen har sitt säte, eller
- enligt ett avgörande av domstol eller annan myndighet som har beslutats eller erkänts inom en medlemsstat

inte får tillhöra styrelsen eller direktionen i ett bolag, inte får leda ett företag eller inte får vara företagsledare i en europeisk ekonomisk intressegruppering.

2. En medlemsstat kan för grupperingar som enligt artikel 6 är intagna i den statens register föreskriva att en juridisk person får vara företagsledare, under förutsättning att denne till sina representanter utser en eller flera fysiska personer för vilka bestämmelserna i artikel 7 d skall gälla.

En medlemsstat som begagnar sig av den nu angivna möjligheten skall föreskriva att representanterna skall ha samma ansvar som företagsledarna.

Förbud enligt punkt 1 gäller också för representanterna.

3. Förutsättningarna för att utse och entlediga företagsledarna samt dessas befogenheter skall bestämmas i avtalet om att bilda grupperingen eller genom enhälligt beslut av medlemmarna.

Artikel 20

1. Endast företagsledaren eller, om de är flera, var och en av dem företräder grupperingen mot tredje man.

När en företagsledare handlar på grupperingens vägnar förpliktar han denna mot tredje man även om hans handlingar faller utanför föremålet för grupperingens verksamhet, såvida inte grupperingen visar att tredje man kände till eller med hänsyn till omständigheterna inte kunde vara obekant med att handlingen föll utanför föremålet för grupperingens verksamhet; enbart offentliggörandet av den i artikel 5 c angivna uppgiften skall därvid inte anses tillräckligt som bevis.

En begränsning i företagsledarnas rätt att företräda grupperingen i avtalet om att bilda denna eller genom beslut av medlemmarna får inte åberopas mot tredje man, även om begränsningen har offentliggjorts.

2. I avtalet om att bilda grupperingen kan bestämmas att endast två eller flera företagsledare i förening får företräda denna. En sådan bestämmelse kan göras gällande mot tredje man enligt artikel 9.1 endast om den har offentliggjorts enligt artikel 8.

Artikel 21

1. Vinsten av en grupperings verksamhet skall anses som medlemmarnas egen vinst och delas mellan dem enligt vad som är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen eller, om sådana bestämmelser saknas, i lika delar.

2. Grupperingens medlemmar skall bidra till att betala belopp varmed utgifterna överstiger inkomsterna enligt vad som är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen eller, om sådana bestämmelser saknas, med lika delar.

Artikel 22

1. Varje medlem i en gruppering kan överlåta sin andel i denna eller en del av andelen till någon annan medlem eller till tredje man; överlåtelsen får verkan endast om grupperingens övriga medlemmar enhälligt har tillåtit denna.

2. En medlem kan endast med de övriga medlemmarnas enhälliga medgivande använda sin andel i grupperingen som säkerhet, om inte något annat är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen. Innehavaren av en sådan säkerhet kan inte bli medlem på grund av säkerheten.

Artikel 23

En gruppering får inte rikta placeringserbjudanden till allmänheten.

Artikel 24

1. Medlemmarna svarar obegränsat solidariskt för alla grupperingens förbindelser. Följderna av detta ansvar bestäms av den nationella lagstiftningen.

2. Innan likvidationen av en gruppering är avslutad får grupperingens borgenärer inte väcka talan mot en medlem för att få betalt enligt punkt 1, om de inte först har anmodat grupperingen att betala och betalning inte har erlagts inom skälig tid.

Artikel 25

På brev, beställningssedlar och liknande handlingar skall följande tydligt anges:

- a) grupperingens namn föregånget eller följt av orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG", om inte orden eller förkortningen redan ingår i namnet;
- b) orten för det register enligt artikel 6 i vilket grupperingen är införd och grupperingens registreringsnummer;
- c) adressen för grupperingens säte;
- d) i förekommande fall att företagsledarna endast får handla i förening;
- e) i förekommande fall att grupperingen har trätt i likvidation enligt artikel 15, 31, 32 eller 36.

Varje enligt artikel 10 registrerat kontor skall på de nu nämnda handlingarna som härrör från kontoret lämna de angivna uppgifterna och motsvarande uppgifter som gäller kontorets egen registrering.

Artikel 26

1. Ett beslut att anta en ny medlem skall fattas enhälligt av medlemmarna.

2. Varje ny medlem svarar enligt artikel 24 för grupperingens förbindelser, inräknat sådana som har uppkommit i verksamheten före medlemmens inträde.

En medlem kan dock genom en bestämmelse i avtalet om att bilda grupperingen eller i inträdeshandlingen fritas från ansvar för förbindelser som har uppkommit före inträdet. En sådan bestämmelse kan göras gällande enligt artikel 9.1 mot tredje man, om den har offentliggjorts enligt artikel 8.

Artikel 27

1. En medlem får utträda ur en gruppering på de grunder som har bestämts i avtalet om att bilda denna eller efter samtycke av alla övriga medlemmar.

En medlem får vidare utträda om någon viktig grund föreligger

för det.

2. En medlem kan uteslutas på de grunder som anges i avtalet om att bilda grupperingen och under alla förhållanden, om medlemmen väsentligt åsidosätter sina skyldigheter eller vållar eller hotar att vålla allvarliga störningar i grupperingens verksamhet.

En sådan uteslutning får ske endast genom ett domstolsavgörande efter gemensam ansökan av en majoritet av de övriga medlemmarna, om inte något annat är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen.

Artikel 28

1. Ett medlemskap upphör när medlemmen dör eller inte längre uppfyller de i artikel 4.1 angivna villkoren.

Dessutom kan en medlemsstat med hänsyn till sin lagstiftning om upplösning, likvidation, obestånd och betalningsinställelse bestämma att ett medlemskap skall upphöra vid tidpunkter som anges i den nämnda lagstiftningen.

2. Om en medlem dör, kan någon annan inträda i grupperingen i den avlidnes ställe endast på de villkor som är bestämda i avtalet om att bilda grupperingen eller efter samtycke av alla övriga medlemmar.

Artikel 29

Så snart någon upphör att vara medlem skall företagsledarna underrätta de övriga medlemmarna om det; företagsledarna skall dessutom vidta de åtgärder som krävs enligt artiklarna 7 och 8. De sistnämnda åtgärderna får även vidtas av var och en som saken angår.

Artikel 30

Utom då avtalet att bilda grupperingen föreskriver något annat och med förbehåll för den rätt som någon kan ha förvärvat enligt artiklarna 22.1 och 28.2, skall grupperingen efter det att ett medlemskap har upphört fortsätta att bestå med de kvarvarande medlemmarna och på de villkor som är bestämda i avtalet om att bilda grupperingen eller som de sistnämnda medlemmarna enhälligt beslutar.

Artikel 31

1. En gruppering får upplösas genom ett beslut av medlemmarna om detta. Ett sådant beslut skall fattas enhälligt om inte något annat är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen.

2. En gruppering skall upplösas genom ett beslut av med-

lemmarna, om

- a) tiden för grupperingens bestånd enligt avtalet om att bilda denna har löpt ut eller någon annan i avtalet angiven grund för upplösning föreligger, eller
- b) ändamålet med grupperingen har uppnåtts eller inte längre kan uppnås.

Varje medlem får ansöka om att rätten skall bestämma att upplösning skall ske, om medlemmarna ännu tre månader efter det att en i a eller b angiven omständighet har inträffat inte har beslutat om upplösning.

3. En gruppering skall även upplösas genom ett beslut av medlemmarna eller den kvarvarande medlemmen om de i artikel 4.2 angivna villkoren inte längre är uppfyllda.

4. Efter upplösning av en gruppering genom beslut av medlemmarna skall företagsledarna vidta de åtgärder som krävs enligt artiklarna 7 och 8. Dessa åtgärder får även vidtas av var och en som saken angår.

Artikel 32

1. På ansökan av den som saken angår eller en behörig myndighet skall rätten förordna att en gruppering skall upplösas om bestämmelserna i artikel 3, 12 eller 31.3 har åsidosatts, såvida inte rättelse vidtas innan rätten har avgjort ärendet.

2. På ansökan av en medlem får rätten förordna att en gruppering skall upplösas, om det föreligger en viktig grund för det.

3. En medlemsstat kan bestämma att rätten på ansökan av en behörig myndighet inom den staten får förordna att en gruppering med säte inom staten skall upplösas om grupperingen åsidosätter allmänna intressen inom staten, allt under förutsättning att det enligt statens lagstiftning är möjligt att på sådan grund upplösa registrerade bolag eller andra rättsliga enheter.

Artikel 33

Om någon upphör att vara medlem i en gruppering på annan grund än överlåtelse av rättigheter enligt artikel 22.1, skall värdet av den avgående medlemmens rättigheter och skyldigheter bestämmas med hänsyn till grupperingens förmögenhetsförhållanden vid tidpunkten för medlemskapets upphörande.

Värdet av en avgående medlems rättigheter och skyldigheter får inte bestämmas i förväg.

Artikel 34

Med den begränsning som anges i artikel 37.1 svarar en avgående medlem enligt artikel 24 för de förbindelser som har uppkommit genom grupperingens verksamhet före avgången.

Artikel 35

1. Avvecklingen av en gruppering skall ske genom likvidation.

2. Likvidationen och avslutningen av denna skall ske enligt nationell rätt.

3. Grupperingen behåller sin rättskapacitet enligt artikel 1.2 till dess likvidationen är avslutad.

4. Likvidatorerna skall vidta de åtgärder som avses i artiklarna 7 och 8.

Artikel 36

En gruppering omfattas av nationell lagstiftning om obestånd och betalningsinställelse. Enbart det förhållandet att ett rättsligt förfarande inleds mot en gruppering på grund av dennas obestånd eller betalningsinställelse får inte medföra att ett sådant förfarande inleds mot medlemmarna.

Artikel 37

1. En preskriptionstid på fem år räknat från offentliggörandet enligt artikel 8 av en medlems avgång gäller i stället för längre preskriptionstider i nationell lagstiftning i fråga om åtgärder mot den avgångne medlemmen med anledning av förbindelser som har uppkommit genom grupperingens verksamhet före avgången.

2. En preskriptionstid på fem år räknat från offentliggörandet enligt artikel 8 av avslutandet av en grupperings likvidation gäller i stället för längre preskriptionstider i nationell lagstiftning i fråga om åtgärder mot en medlem med anledning av förbindelser som har uppkommit genom grupperingens verksamhet.

Artikel 38

En behörig myndighet i en medlemsstat får förbjuda en gruppering att utöva verksamhet varigenom grupperingen åsidosätter allmänna intressen i den staten. Förbudet skall kunna prövas av domstol.

Artikel 39

1. Medlemsstaterna skall inrätta det eller de register som skall svara för registrering enligt artiklarna 6 och 10, samt meddela regler om registreringen. De skall bestämma hur handlingarna som avses i artiklarna 7 och 10 skall ges in. De skall se till att de handlingar och uppgifter som avses i artikel 8 offentliggörs i en lämplig officiell tidning inom den medlemsstat där grupperingen har sitt säte, samt får bestämma hur de handlingar och uppgifter som avses i artikel 8 c skall offentliggöras.

Medlemsstaterna skall vidare se till att var och en har möjlighet att vid det register som avses i artikel 6 respektive 10 ta del av de i artikel 7 angivna handlingarna och att, även med post, få fullständiga eller partiella kopior av dessa handlingar.

Medlemsstaterna får bestämma att avgifter skall erläggas för den verksamhet som avses i de två föregående styckena; avgifterna får dock inte överstiga de administrativa kostnaderna för verksamheten.

2. Medlemsstaterna skall se till att de upplysningar som enligt artikel 11 skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* sänds till kontoret för de Europeiska gemenskapernas officiella publikationer inom en månad efter offentliggörandet i den officiella tidning som avses i punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall bestämma lämpliga påföljder för underlåtenhet att iaktta föreskrifterna om offentliggörande i artiklarna 7, 8 och 10 och föreskrifterna i artikel 25.

Artikel 40

Endast medlemmarna skall beskattas för resultatet av en grupperings verksamhet.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 25 juli 1985.

Artikel 41

1. Medlemsstaterna skall före den 1 juli 1989 vidta de åtgärder som krävs av dem enligt artikel 39. De skall underrätta kommissionen så snart åtgärderna har vidtagits.

2. För kännedom skall en medlemsstat underrätta kommissionen om vilka kategorier av fysiska personer, bolag och andra rättsliga enheter som medlemsstaten enligt artikel 4.4 har förbjudits att delta i en gruppering. Kommissionen skall underrätta de övriga medlemsstaterna om förbudet.

Artikel 42

1. När denna förordning har antagits skall en kontaktkommitté tillsättas under kommissionens överinseende. Kontaktkommitténs uppgift skall vara att

a) med förbehåll för artiklarna 169 och 170 i Romfördraget underlätta tillämpningen av förordningen genom regelbundet samråd, särskilt om praktiska problem i samband med tillämpningen;

b) vid behov ge kommissionen råd om tillägg till eller ändringar i förordningen.

2. Kontaktkommittén skall bestå av representanter för medlemsstaterna och kommissionen. En representant för kommissionen skall vara ordförande. Kommissionen skall tillhandahålla ett sekretariat.

3. Ordföranden skall sammankalla kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av en medlem i kommittén.

Artikel 43

Denna förordning träder i kraft den tredje dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas från den 1 juli 1989 med undantag av artiklarna 39, 41 och 42 som skall tillämpas från förordningens ikraftträdande.

På rådets vägnar

J. POOS

Ordförande

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND XIII

Bilaga XVIII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga XVIII   Hälsa och säkerhet i arbetet, arbetsrätt samt lika behandling för kvinnor och män

BILAGA XVIII

HÄLSA OCH SÄKERHET I ARBETET, ARBETSRÄTT, SAMT LIKA BEHANDLING FÖR KVINNOR OCH MÄN

Förteckning enligt artiklarna 67 till 70

	Sida	
INLEDNING	3	386 L 0188
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	388 L 0364
Hälsa och säkerhet i arbetet	3	389 L 0391
Lika behandling av kvinnor och män	5	389 L 0654
Arbetsrätt	6	389 L 0655
		389 L 0656
		390 L 0269
		390 L 0270
		390 L 0394
		390 L 0679
		391 L 0383
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL		Lika behandling av kvinnor och män
Hälsa och säkerhet i arbetet		375 L 0117
377 L 0576		376 L 0207
379 L 0640		379 L 0007
(1 79 H)		386 L 0378
(1 85 I)		386 L 0613
378 L 0610		Arbetsrätt
380 L 1107		375 L 0129
(1 85 I)		377 L 0187
388 L 0642		380 L 0987
382 L 0605		387 L 0164
383 L 0477		
391 L 0382		

BILAGA XVIII

HÄLSA OCH SÄKERHET I ARBETET, ARBETS RÄTT, SAMT LIKA BEHANDLING FÖR
KVINNOR OCH MÄN

Förteckning enligt artiklarna 67 till 70

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassning om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

Hälsa och säkerhet i arbetet

1. **377 L 0576:** Rådets direktiv 77/576/EEG av den 25 juli 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om säkerhetsskyltar på arbetsplatser (EGT nr L 229, 7.9 1977, s. 19) i dess lydelse enligt

— **379 L 0640:** Rådets direktiv 79/640/EEG av den 21 juni 1979 (EGT nr L 183, 19.7. 1979, s. 11)

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 108)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11. 1985. s. 208, 209)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-

men för detta avtal, tillämpas med följande anpassning;

Bilaga 2 skall kompletteras med följande nya tillägg:

”Liite II — II viðauki — Vedlegg II — Bilaga 2

Erityinen turvamerkintä — Sérstök öryggis-skilti — Speciell sikkerhetsskilting — Särskilda säkerhetsskyltar

1. Kieltomerkki — Bannskilti — Forbuds-skilt — Förbudsskyltar

a) Tupakointi kielletty

Reykingar bannaðar

Røyking forbudt

Rökning förbjuden

b) Tupakointi ja avotulen teko kielletty

Reykingar og opinn eldur bannaður

Ild, åpen varme og røyking forbudt

Förbud mot rökning och öppen eld

c) Jalankulku kielletty

Umferð gangandi vegfarenda bönnuð

Forbudt for gående

Förbjuden ingång

d) Vedellä sammuttaminen kielletty

Bannað að slökkva með vatni

Vann er forbudt som slokkingsmiddel

Förbud mot släckning med vatten

e) Juomakelvetonta vettä

Ekki drykkjarhæft

Ikke drikkevann

Ej dricksvatten

2. Varoitusmerkit — Viðvörðunarskilti — Fa-reskilt — Varningsskyltar

a) Syttyvää ainetta

Eldfirm efni

Forsiktig, brannfare

Brandfarliga ämnen

b) Räjähävää ainetta

Sprengifim efni

Forsiktig, eksplosjonsfare

Explosiva ämnen

c) Myrkyllistä ainetta

Eiturefni

Forsiktig, fare for forgiftning

Giftiga ämnen

d) Syövyttävää ainetta

Ætandi efni

Forsiktig, fare for korrosjon eller etsning

Frätande ämnen

e) Radioaktiivista ainetta

Jónandi geislun

Forsiktig, ioniserende stråler

Radioaktiva ämnen

f) Riippuva taakka

Krani að vinnu

Forsiktig, kran i arbeid

Hängande last

g) Liikkuvia ajoneuvoja

Flutningatæki

Forsiktig, truckjøring

Arbetsfordon i rörelse

h) Vaarallinen jännite

Hættuleg rafspenna

Forsiktig, farlig spenning

Farlig spänning

i) Yleinen varoitusmerkki

Hætta

Alminnelig advarsel, forsiktig fara

Varning

j) Lasersäteilyä

Leysigeislar

Forsiktig, laserstråling

Laserstråling

3. Pakolliset merkit — Boðskilti — Påbuds-
skilt — Påbudsskyltar

a) Silmiensuojaimien käyttöpakko

Notið augnhlífur

Påbudt med øyevern

Skyddsglasögon

b) Suojakypärän käyttöpakko

Notið öryggishjálma

Påbudt med hodevern

Skyddshjelm

c) Kuulonsuojainten käyttöpakko

Notið heyrnarhlífur

Påbudt med hørselvern

Hörselskydd

d) Hengityksensuojainten käyttöpakko

Notið öndunargrímur

Påbudt med åndedrettsvern

Andningsskydd

e) Suojajalkineiden käyttöpakko

Notið öryggisskó

Påbudt med vernesko

Skyddsskor

f) Suojakäsineiden käyttöpakko

Notið hlífðarhansa

Påbudt med vernehansker

Skyddshandskar

4. Hätätilanteisiin tarkoitettut merkit —
Neyðarskilti — Redningsskilt — Räddnings-
skyltar

a) Ensiapu

Skyndihjálp

Førstehjelp

Första hjälpen

c) 'ai

eða

eller

eller

d) Poistumistie

Leið að neyðarútgangi

Retningsangivelse til nødutgang

Nödutgång i denna riktning

e) Poistumistie (asetetaan uloskäynnin ylä-
puolelle)

Neyðarútgangur (setjist yfir neyðarú-
tganginn)

Nødutgang (plasseres over utgangen)

Nödutgång (placeras ovanför utgången)"

2. **378 L 0610:** Rådets direktiv 78/610/EEG
av den 29 juni 1978 om tillnärmning av
medlemsstaternas lagar och andra författningar
om hälsoskydd för arbetstagare som exponeras
för vinylkloridmonomer (EGT nr L 197, 22.7.
1978, s. 12).

3. **380 L 1107:** Rådets direktiv 80/1107/EEG
av den 27 november 1980 om skydd för
arbetstagare mot risker vid exponering för
kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i
arbetet (EGT nr L 327, 3.12. 1980, s. 8) i dess
lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och
Portugal (EGT nr L 302, 15.11. 1985, s. 209)

— **388 L 0642:** Rådets direktiv
(88/642/EEG) av den 16 december 1988 (EGT
nr L 356, 24.12 1988, s. 74)

4. **382 L 0605:** Rådets direktiv 82/605/EEG
av den 28 juli 1982 om skydd för arbetstagare
mot risker vid exponering i arbetet för blyme-
tall och dess joniska föreningar (första särdi-
rektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG)
(EGT nr L 247, 23.8. 1982, s. 12)

5. **383 L 0477:** Rådets direktiv 83/477/EEG
av den 19 september 1983 om skydd för
arbetstagare mot risker vid exponering för
asbest i arbetet (andra särdirektivet enligt

artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG) (EGT nr L 263, 24.9. 1983, s.25) i dess lydelse enligt

— **391 L 0382** Rådets direktiv 91/382/EEG av den 25 juni 1991 (EGT nr L 206, 29.7. 1991, s. 16)

6. **386 L 0188:** Rådets direktiv 86/188/EEG av den 12 maj 1986 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för buller i arbetet (EGT nr L 137, 24.5. 1986, s. 28)

7. **388 L 0364:** Rådets direktiv 88/364/EEG av den 9 juni 1988 om arbetarskydd genom förbud mot vissa agenser och arbetsmoment (fjärde särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG) (EGT nr L 179, 9.7. 1988, s. 44)

8. **389 L 0391:** Rådets direktiv 89/391 av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (EGT nr L 183, 29.6. 1989, s. 1)

9. **389 L 0654:** Rådets direktiv 89/654/EEG av den 30 november 1989 om minimikrav för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen (första särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (EGT nr L 393 30.12 1989, s. 1)

10. **389 L 0655:** Rådets direktiv 89/655/EEG av den 30 november 1989 om minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet (andra särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (EGT nr L 393, 30.12. 1989, s. 13)

11. **389 L 0656:** Rådets direktiv 89/656/EEG av den 30 november 1989 om minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av personlig skyddsutrustning på arbetsplatsen (tredje särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (EGT nr L 393, 30.12. 1989, s. 18)

12. **390 L 0269:** Rådets direktiv 90/269/EEG av den 29 maj 1990 om minimikrav för hälsa och säkerhet vid manuell hantering av laster där det finns risk för att arbetstagare drabbas av skador, särskilt i ryggen (fjärde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (EGT nr L 156, 21.6. 1990, s. 9)

13. **390 L 0270:** Rådets direktiv 90/270/EEG av den 29 maj 1990 om minimikrav för säkerhet och hälsa i arbete vid bildskärm (femte särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (EGT nr L 156, 21.6. 1990, s.14)

14. **390 L 0394:** Rådets direktiv 90/394/EEG av den 28 juni 1990 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener i

arbetet (sjätte särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (EGT nr L 196, 26.7. 1990, s. 1)

15. **390 L 679:** Rådets direktiv 90/679/EEG av den 26 november 1990 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för biologiska agenser i arbetet (sjunde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (EGT nr L 374, 31.12. 1990, s. 1)

16. **391 L 0383:** Rådets direktiv 91/383 av den 25 juni 1991 om komplettering av åtgärderna för att främja förbättringar av säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare med tidsbegränsat anställningsförhållande eller tillfälligt anställningsförhållande (EGT nr L 206, 29.7. 1991, s. 19)

Lika behandling av kvinnor och män

17. **375 L 0117:** Rådets direktiv 75/117/EEG av den 10 februari 1975 om tillnärmningen av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män (EGT nr L 45, 19.2.1975, s. 19)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 1 skall "artikel 119 i fördraget" ersättas av "artikel 69 i EES-avtalet".

18. **376 L 0207:** Rådets direktiv 76/207/EEG av den 9 februari 1976 om genomförandet av principen om lika behandling av kvinnor och män i fråga om tillträde till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor (EGT nr L 39, 14.2.1976, s. 40)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Schweiz och Liechtenstein skall genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv senast den 1 januari 1995.

19. **379 L 0007:** Rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om succesivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT nr L 6, 10.1.1979, s. 24)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Österrike skall genomföra de åtgärder som är

nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv senast den 1 januari 1994.

20. **386 L 0378:** Rådets direktiv 86/378/EEG av den 24 juli 1986 om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet (EGT nr L 225, 12.8.1986, s. 40)

21. **386 L 0613:** Rådets direktiv 86/613/EEG av den 11 december 1986 om tillämpningen av principen om likabehandling av kvinnor och män med egen rörelse, bland annat jordbruk, samt om skydd för kvinnor med egen rörelse under havandeskap och moderskap (EGT nr L 359, 19.12.1986, s. 56)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Österrike skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv senast den 1 januari 1994.

Arbetsrätt

22. **375 L 0129:** Rådets direktiv 75/129/EEG av den 17 februari 1975 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kollektiva uppsägningar (EGT nr L 48, 22.2.1975, s. 29).

23. **377 L 0187:** Rådets direktiv 77/187/EEG av den 14 februari 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter (EGT nr L 61, 5.3.1977, s. 26).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

I artikel 1.2 skall "fördragets territoriella räckvidd" lyda "EES-avtalets territoriella räckvidd".

24. **380 L 0987:** Rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (EGT nr L 283, 28.10.1980, s. 23), i dess lydelse enligt

— **387 I 0164:** Rådets direktiv 87/164/EEG av den 2 mars 1987 (EGT nr L 66, 11.3.1987, s. 11).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilagan, avsnitt I skall följande läggas till:

"F. ÖSTERRIKE

1. Medlemmarna i styrelsen för en organisation som är ansvarig för den lagstadgade representationen av denna organisation.

2. Personer som är verksamma i ett bolag och som är berättigade att utöva ett dominerande inflytande på bolaget, även om ifrågavarande person utövar detta inflytande i kraft av sin tjänsteställning.

G. LIECHTENSTEIN

Delägare eller aktieägare, som är berättigade att utöva ett dominerande inflytande i ett handelsbolag eller ett bolag.

H. ISLAND

1. Styrelsemedlemmarna i ett bolag i konkurs efter det att bolagets finansiella situation avsevärt försämrats.

2. De personer som innehade 5 % eller mer av kapitalet i ett aktiebolag i konkurs.

3. Verkställande direktören i ett bolag i konkurs eller de övriga personer som på grund av sitt arbete i bolaget hade en sådan överblick över bolagets finanser att de inte kunde ha varit okunniga om att bolagets konkurs var överhängande vid tidpunkten då deras löner intjänades.

4. Make/maka till en person i en situation enligt punkt 1 till 3 samt hans/hennes direkta anförvanter och direkta anförvantaers make/maka.

I. SVERIGE

En anställd, eller en anställds efterlevande, som ensam eller tillsammans med sina nära anförvanter var ägare till en väsentlig del av arbetsgivarens företag eller verksamhet och hade ett betydande inflytande på dess aktiviteter. Detta skall även gälla om arbetsgivaren är en juridisk person utan företag eller verksamhet."

b) I bilagan, avsnitt II skall följande läggas till:

"E. LIECHTENSTEIN

Försäkrade personer som erhåller förmåner från ålderspensionsförsäkringen.

F. SCHWEIZ

Försäkrade personer som erhåller förmåner från ålderspensionsförsäkringen."

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juli 1977

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om säkerhetsskyltar på arbetsplatser

(77/576/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av förslaget från kommissionen,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Rådet fastställde i sin resolution av den 21 januari 1974 om ett socialt handlingsprogram³ behovet av att förbättra säkerheten och skyddet av hälsan på arbetsplatser. Detta utgör ett led i förbättringen av levnads- och arbetsvillkor.

Personers och tjänsters rörelsefrihet har avsevärt ökat risken för arbetsolyckor och arbetssjukdomar, speciellt på grund av skillnaden i arbetsorganisationen inom medlemsstaterna, språkskillnaderna och de därav följande missförstånden och misstagen. Dessa svårigheter utgör ett hinder för den gemensamma marknadens funktion och kan reduceras genom införandet av ett system för säkerhetsskyltar inom gemenskapen.

Användning av enhetliga säkerhetsskyltar har positiva effekter både för arbetstagare på arbetsplatser inom- och utomhus och för andra personer, som har tillträde till sådana platser.

Ett system för säkerhetsskyltar inom gemenskapen kan vara effektivt endast om det säkerställs genom enhetliga bestämmelser, om skyltarnas utformning är så enkel och slående som möjligt, om så lite förklarande text som möjligt används och dessutom om de berörda personerna får fullständig och upprepad information om skyltarna.

¹ EGT nr C 178, 2.8.1976, s. 57.² EGT nr C 278, 24.11.1976, s. 3.³ EGT nr C 13, 12.2.1974, s. 1.

Tekniska framsteg och framtida utveckling av internationella metoder för placering av skyltar kräver att säkerhetsskyltar anpassas till utvecklingen. För att underlätta genomförandet av de nödvändiga åtgärderna om säkerhetsskyltar inom gemenskapen bör nära samarbete inledas mellan medlemsstaterna och kommissionen och en specialkommitté bildas för ändamålet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv gäller säkerhetsskyltar på arbetsplatser.
2. Detta direktiv gäller inte
  - a) skyltar använda i samband med järnvägs- och vägtransport, transport på vattenväg inom landet samt sjö- och lufttransport,
  - b) märkning av farliga ämnen och beredningar när de släpps ut på marknaden,
  - c) kolgruvor.

Artikel 2

1. I detta direktiv avses med
  - a) *system för säkerhetsskyltar*:
ett system av skyltar som avser ett speciellt objekt eller situation och som lämnar säkerhetsinformation med hjälp av varningsfärg eller symbol,
  - b) *säkerhetsfärg*:
en färg vilken tilldelats en speciell säkerhetsbetydelse,

c) *kontrastrfärg*:
en färg som kontrasterar mot säkerhetsfärgen och som lämnar ytterligare information,

d) *säkerhetsskylt*:
en skylt, som kombinerar geometrisk form, färg och symbol för att lämna specifik säkerhetsinformation,

e) *förbudsskylt*:
en säkerhetsskylt, som förbjuder ett beteende, som kan försäkra fara,

f) *varningsskylt*:
en säkerhetsskylt, som varnar för en risk,

g) *påbudsskylt*:
en säkerhetsskylt som föreskriver en specifik skyldighet,

h) *nödskylt*:
en säkerhetsskylt, som i händelse av fara, anvisar en nödutgång, vägen till en nödinstallation eller platsen för en räddningsanordning,

i) *informationskylt*:
en säkerhetsskylt som lämnar annan säkerhetsinformation än den som avses i punkterna e–h,

j) *tilläggs-skylt*:
en säkerhetsskylt som endast används i samband med en av de säkerhetsskyltar som avses i punkterna e–h och som lämnar ytterligare information,

k) *symbol*:
en bildmässig återgivning som beskriver en specifik situation och som används på en av säkerhetsskyltarna som avses i punkterna e–h.

2. Betydelsen och användningen av säkerhets- och kontrastrfärger och utformningen och betydelsen av säkerhetsskyltar skall följa vad som anges i bilaga 1.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall vidtaga alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att

— säkerhetsskyltar på alla arbetsplatser överensstämmer med principerna i bilaga 1,

- endast sådana säkerhetsskyltar som anges i bilaga 2 används för att ange de farliga situationer och för att lämna den information som specificeras i denna bilaga,
- gällande vägtrafikskyltar används för att reglera intern trafik i fabrik.

Artikel 4

Varje ändring som behövs för att anpassa bilaga 1, punkterna 2–6 och bilaga 2 till tekniska framsteg och framtida utveckling av internationella metoder om skyltar skall antas enligt det förfarande som fastställs i artikel 6.

Artikel 5

1. En kommitté av representanter för medlemsstaterna med en kommissionsrepresentant som ordförande bildas härmed.
2. Kommittén skall besluta om reglerna för sin verksamhet.

Artikel 6

1. När förfarande enligt denna artikel begärs skall frågan föreläggas kommittén av dess ordförande, antingen på dennes eget initiativ eller på begäran av en representant för en medlemsstat.
2. Kommissionens representant skall förelägga kommittén ett utkast till åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall yttra sig över utkastet inom den tid ordföranden fastställt, med hänsyn till hur brådskande ärendet är. För beslut fordras en majoritet på 41 röster, varvid medlemsstaternas röster bedöms såsom stadgas i artikel 148.2 av fördraget. Ordföranden får ej rösta.
3.
  - a) Föreslagna åtgärder som överensstämmer med kommitténs uppfattning skall vidtas av kommissionen.
  - b) När de föreslagna åtgärderna inte överensstämmer med kommitténs uppfattning eller om inte något yttrande avges skall kommissionen genast tillställa rådet ett förslag till åtgärder som skall vidtas. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.
  - c) Om rådet inte har fattat beslut inom tre månader från mottagandet av förslaget skall föreslagna åtgärder antas av kommissionen.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1979 anta och publicera de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv och genast underrätta kommissionen om detta. De skall tillämpa dessa åtgärder senast från den 1 januari 1981.

2. Medlemsstaterna skall sända kommissionen texten till alla nationella bestämmelser, som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 juli 1977.

På rådets vägnar

H. SIMONET

Ordförande

BILAGA 1

Grundläggande principer för systemet med säkerhetsskyltar

1. ALLMÄNT

- 1.1. Syftet med systemet med säkerhetsskyltar är att snabbt och otvetydigt dra uppmärksamheten till föremål och situationer som kan förorsaka särskilda risker.
- 1.2. Under inga omständigheter kan systemet med säkerhetsskyltar ersätta nödvändiga skyddsåtgärder.
- 1.3. Systemet med säkerhetsskyltar får endast användas för att lämna information om säkerheten.
- 1.4. Effektiviteten hos systemet med säkerhetsskyltar är särskilt beroende av att fullständig och ständigt upprepad information ges till alla personer som kan antas ha nytta av den.

2. SÄKERHETS- OCH KONTRASTFÄRGER

2.1. Säkerhetsfärgers betydelse

Tabell 1

Säkerhetsfärg	Betydelse eller syfte	Exempel på användning
Rött	Stopp Förbud	Stoppsskyltar Nödstoppanordning Förbudsskyltar
	Denna färg används också för att märka ut brandbekämpningsutrustning	
Gult	Varning! Möjlig fara	Igenkänningstecken för faror (brand, explosion, strålning, kemisk risk, etc.) Igenkänningstecken för trapp- steg, farliga passager, hinder
Grönt	Ingen fara Första hjälpen	Igenkänningstecken för nödvägar och nödutgångar Nödduschar Stationer för första hjälp och räddningsplatser
Blått ¹	Påbudsskyltar Information	Skyldighet att bära personlig skyddsutrustning Telefonplacering

¹ Räknas som säkerhetsfärg endast när den används i förening med en symbol eller ord på en påbuds- eller informationsskylt med instruktioner i fråga om skyddsutrustning.

2.2. Kontrast- och symbolfärger

Tabell 2

Säkerhetsfärg	Kontrastfärg	Symbolfärg
Rött	Vitt	Svart
Gult	Svart	Svart
Grönt	Vitt	Vitt
Blått	Vitt	Vitt

3. SÄKERHETSSKYLTARNAS GEOMETRISKA FORM OCH BETYDELSE

Tabell 3

Geometrisk form	Betydelse
	Påbuds- och förbudsskyltar
	Varningsskyltar
	Nöd-, informations- och tilläggs-skyltar

4. KOMBINATION AV FORM OCH FÄRG SAMT DESS BETYDELSE PÅ SKYLTLAR

Tabell 4

Form			
Färg			
Rött	Förbud	....	Brandutrustning
Gult	....	Varning, möjlig fara	....
Grönt	....	....	Ej fara Räddningsutrustning
Blått	Påbud	....	Information eller instruktion

5. SÄKERHETSSKYLTARS UTFÖRANDE

5.1 Förbudsskyltar

Bakgrund: vit, symbol eller text: svart

Säkerhetsfärgen rött skall finnas runt kanten och på ett tvärgående fält och skall uppta minst 35 % av skyltens yta.

5.2. Varnings-, påbuds- och informationsskyltar

Bakgrund: säkerhetsfärg, symbol eller text: kontrastfärg.

En gul triangel skall ha en svart kant. Säkerhetsfärgen skall täcka minst 50% av skyltens yta.

5.3. Tilläggsskyltar

Bakgrund: vit, text: svart, eller bakgrund: säkerhetsfärg, text: kontrastfärg.

5.4. Symboler

Utförandet skall vara så enkelt som möjligt och detaljer som inte är väsentliga för förståelsen skall utelämnas.

6. GUL/SVART FÖR IDENTIFIERING AV FARA

Igenkänningstecken för permanenta riskställen såsom:

— ställe där det finns risk för kollision, fall, snubbling eller för fallande laster,

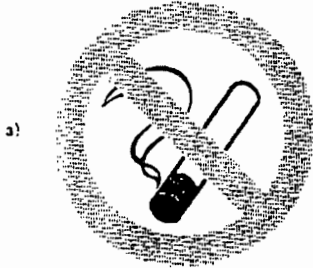
(Andel säkerhetsfärg minst 50 %)

— trappsteg, håll i golv etc.

BILAG II — ANLAGE II — ANNEX II — ANNEXE II — ALLEGATO II — BIJLAGE II

SÆRLIG SIKKERHEDSSKILTNING — BESONDERE SICHERHEITSKENNZEICHNUNG — SPECIAL SYSTEM OF SAFETY SIGNS — SIGNALISATION PARTICULIÈRE DE SÉCURITÉ — SEGNALETICA PARTICOLARE DI SICUREZZA — BIJZONDERE VEILIGHEIDSSIGNALERING

1. Forbudstavler — Verbootszeichen — Prohibition signs — Signaux d'interdiction — Segnali di divieto — Verbodssignalen

Ryging forbudt
Rauchen verboten
No smoking
Défense de fumer
Vietato fumare
Verboden te roken

Ryging og åben ild forbudt
Feuer, offenes Licht und Rauchen ver-
boten
Smoking and naked flames forbidden
Flamme nue interdite et défense de fumer
Vietato fumare o usare fiamme libere
Vuur, open vlam en roken verboden

Ingen adgang for fodgængere
Für Fußgänger verboten
Pedestrians forbidden
Interdit aux piétons
Vietato ai pedoni
Verboden voor voergangers

Sluk ikke med vand
Verbot, mit Wasser zu löschen
Do not extinguish with water
Defense d'éteindre avec de l'eau
Divieto di spegnere con acqua
Verhoden met water te blussen

Ikke drikkevand
Kein Trinkwasser
Not drinkable
Eau non potable
Acqua non potabile
Geen drinkwater

2. Advarselstavler — Warnzeichen — Warning signs — Signaux d'avertissement — Segnali di avvertimento — Waarschuwingssignalen

Brandfarlige stoffer
Warnung vor feuergefährlichen
Stoffen

Flammable matter
 Matières inflammables
 Materiale infiammabile
 Ontvlambare stoffen

Eksplisionsfarlige stoffer
Warnung vor explosionsgefährlichen
Stoffen

Explosive matter
 Matières explosives
 Materiale esplosivo
 Explosieve stoffen

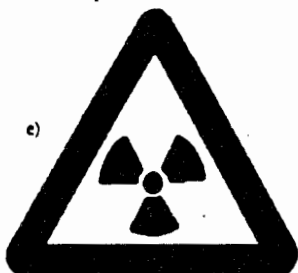
Giftige stoffer
Warnung vor giftigen Stoffen

Toxic matter
 Matières toxiques
 Sostanze velenose
 Giftige stoffen

Ætsende stoffer
Warnung vor ätzenden Stoffen

Corrosive matter
 Matières corrosives
 Sostanze corrosive
 Bijtende stoffen

Ioniserende stråling
Radioaktivitet/Røntgenstråling
Warnung vor radioaktiven Stoffen oder
ionisierenden Strahlen

Radioactive matter
 Matières radioactives
 Radiazioni pericolose
 Radioactieve stoffen

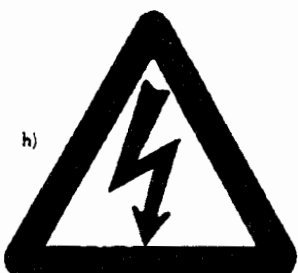
Kran i arbejde
Warnung vor schwebender Last

Beware, overhead load
 Charges suspendues
 Attenzione ai carichi sospesi
 Hangende lasten

Pas på kørende transport
Warnung vor Flurförderzeugen

Beware, industrial trucks
 Chariots de manutention
 Carrelli di movimentazione
 Transportvoertuigen

Farlig elektrisk spænding
Warnung vor gefährlicher elektrischer
Spannung

Danger: electricity
 Danger électrique
 Tensione elettrica pericolosa
 Gevaar voor elektrische spanning

Giv agt
Warnung vor einer Gefahrenstelle

General danger
 Danger général
 Pericolo generico
 Gevaar

3. Pábudstavler — Gebotszeichen — Mandatory signs — Signaux d'obligation — Segnali di prescrizione — Gebodssignalen

Øjenværn pábudt
Augenschutz tragen
Eye protection must be worn
Protection obligatoire de la vue
Protezione degli occhi
Oogbescherming verplicht

Hovedværn pábudt
Schutzhelm tragen
Safety helmet must be worn
Protection obligatoire de la tête
Casco di protezione
Veiligheidshelm verplicht

Høreværn pábudt
Gehörschutz tragen
Ear protection must be worn
Protection obligatoire de l'ouïe
Protezione dell'udito
Gehoorbescherming verplicht

Andedrætsværn pábudt
Atemschutz tragen
Respiratory equipment must be used
Protection obligatoire des voies respira-
toires
Protezione vie respiratorie
Adembescherming verplicht

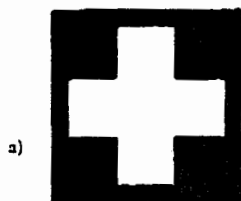

Fodværn pábudt
Schutzschuhe tragen
Safety boots must be worn
Protection obligatoire des pieds
Calzature di sicurezza
Veiligheidsschoenen verplicht

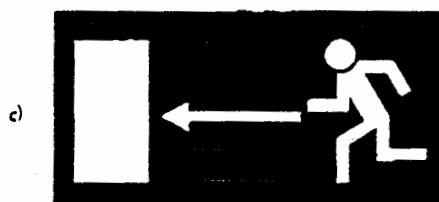

Beskytteshandsker pábudt
Schutzhandschuhe tragen
Safety gloves must be worn
Protection obligatoire des mains
Guanti di protezione
Veiligheidshandschoenen verplicht

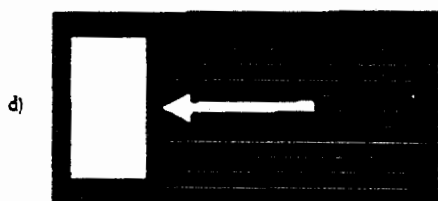

4. Redningstavler — Rettungszeichen — Emergency signs — Signaux de sauvetage — Segnali di salvataggio — Reddings-
signalen

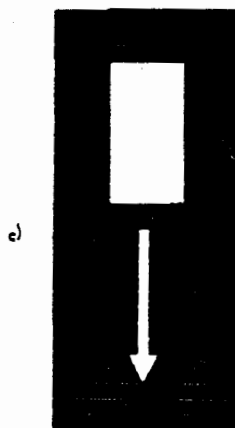
Førstehjælp
Hinweis auf „Erste Hilfe“
First aid post
Poste premiers secours
Pronto soccorso
Eerste hulp-post

eller/oder/or/ou/o/of

Retningsangivelse til nødudgang
Fluchtweg (Richtungsangabe für Flucht-
weg)
Emergency exit to the left
Issue de secours vers la gauche
Uscita d'emergenza a sinistra
Nooduitgang naar links

Nødudgang
(anbringes over udgangen)
Fluchtweg
(über dem Fluchtausgang anzubringen)
Emergency exit
(to be placed above the exit)
Sortie de secours
(à placer au-dessus de la sortie)
Uscita d'emergenza
(da collocare sopra l'uscita)
Nooduitgang
(te plaatsen boven de uitgang)

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 21 juni 1979

om ändring av bilagorna till rådets direktiv 77/576/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om säkerhetsskyltar på arbetsplatser

(79/640/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 77/576/EEG av den 25 juli 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om säkerhetsskyltar på arbetsplatser¹ och särskilt artiklarna 4,5 och 6, och

med beaktande av följande:

Reglerna i bilagorna till ovannämnda direktiv angående ett enhetligt system för säkerhetsskyltar på arbetsplatser behöver regelbundet anpassas för att ta hänsyn till tekniska framsteg och den framtida utvecklingen av internationella metoder för skyltning,

Bilaga 1 innehåller inga regler om förhållandet mellan säkerhetsskyltars dimensioner och observationsavståndet och ingen exakt definition av färgegenskaperna och de fotometriska egenskaperna hos material använda för sådana skyltar. När rådet godkände direktivet begärde det att dessa brister omgående skulle åtgärdas. Tillägget, som i överensstämmelse härmed gjorts till bilaga 1, är helt i linje med internationella standarder på detta område.

Det verkar vara nödvändigt att i bilaga 2 ta med en ny skylt som varnar för laserstrålar. Den skylt man kommit överens om internationellt kan tjäna som förebild.

Bestämmelserna i detta direktiv överensstämmer med yttrandet från Kommittén för anpassning till tekniska framsteg och framtida internationell metodutveckling av direktiv

77/576/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om säkerhetsskyltar på arbetsplatser.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Bilagorna i rådets direktiv 77/576/EEG ändras på följande sätt.

Artikel 2

I bilaga 1:

1. Följande punkt skall införas efter punkt 5.4 i avsnitt 5, "Utformning av säkerhetsskyltar".

"5.5. Säkerhetsskyltars dimensioner

Säkerhetsskyltars dimensioner kan bestämmas enligt formeln:

$$A \geq \frac{l^2}{2000}$$

där A är skyltens yta i m² och l det största avstånd i m varifrån skylten skall kunna förstås.

Observera: Denna formel gäller för avstånd upp till ca 50 m."

2. Efter avsnitt 5 "Utformning av säkerhetsskyltar" skall följande nya avsnitt införas:

"6. MATERIALS KOLORIMETRISKA OCH FOTOMETRISKA EGENSKAPER

Vad beträffar de verksamma ämnenas färgegenskaper- och fotometriska egenskaper rekommenderas ISO-standarder och Internationella belysningskommissionens (CIE - Commission internationale de l'eclairage) standarder."

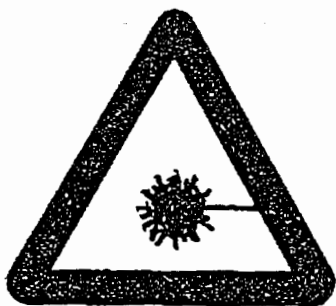
3. Nuvarande avsnitt 6 "Gul/svart identifiering av fara" skall betecknas avsnitt 7.

¹ EGT nr L 229, 7.9.1977, s. 12.

Artikel 3

I bilaga 2, nr. 2 "Varningsskyltar" skall följande skylt läggas till:

"j)

Laserstrålar"

Artikel 4

Medlemsstaterna skall senast den 1 januari 1981 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast informera kommissionen om detta.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 juni 1979.

På kommissionens vägnar

Henk VREDELING

Vice ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 29 juni 1978

om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om hälsoskydd för arbetstagare som exponeras för vinylkloridmonomer

(78/610/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Tidigare var det känt att vinylkloridmonomer endast kunde ge upphov till den vanligtvis botliga sjukdom som är känd som yrkesbetingad akroosteolys. Senare rön från epidemiologiska studier och djurförsök visar att långvarig och/eller upprepad exposition för höga koncentrationer av vinylkloridmonomer i luften kan ge upphov till vinylkloridmonomersyndrom, som, förutom yrkesbetingad akroosteolys, omfattar hudsjukdomen sklerodermi och leverrubbingar.

Vinylkloridmonomer bör också anses som cancerframkallande och kan orsaka angiosarkom, en sällsynt elakartad tumör, som även kan uppstå utan känd orsak.

Även om arbetsförhållandena är avsevärt bättre än de under vilka nyssnämnda syndrom tidigare uppstod, avslöjar en jämförelse av skyddsåtgärder, som medlemsstaterna har vidtagit, vissa olikheter. I syfte att uppnå en balanserad ekonomisk och social utveckling bör därför dessa nationella författningar, som direkt påverkar hur den gemensamma marknaden fungerar, harmoniseras och förbättras.

Det första steget bör vara att vidta tekniska och förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder baserade på de senaste rönen inom vetenskapen, så att värdena på koncentrationen av

vinylkloridmonomer i luften på arbetsplatserna kan reduceras till en ytterst låg nivå.

Vid läkarundersökningar av arbetstagare inom industri för vinylkloridmonomer och vinylkloridpolymer bör man ta hänsyn till de senaste rönen inom medicinen så att arbetstagarnas hälsa kan skyddas inom denna viktiga del av den kemiska industrin.

Arbetsmarknadens parter som deltog i diskussionen om detta specifika problem har bekräftat att det föreligger ett brådskande behov att harmonisera lagstiftningen på detta område. Därför skall man göra ansträngningar för att nå en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar enligt artikel 117 i fördraget med bibehållande av gjorda framsteg.

Bestämmelserna i detta direktiv utgör minimikrav, som kan revideras i ljuset av erfarenheter och framsteg inom medicinsk teknik och kunskap på detta område med slutmål att uppnå ett optimalt skydd för arbetstagarna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är att skydda arbetstagare:

- som är anställda på arbetsställen, där vinylkloridmonomer tillverkas, återvinns, lagras, tappas över i containrar, transporteras eller används på något sätt eller där vinylkloridmonomer konverteras till vinylkloridpolymer, och
- som är exponerade för effekterna av vinylkloridmonomer på arbetsplatsen.

2. Detta skydd skall omfatta:

- tekniska förebyggande åtgärder,
- fastställande av gränsvärden för koncentrationen i luften av vinylkloridmonomer på arbetsplatsen,

¹ EGT nr C 163, 11.7.1977, s. 11.² EGT nr C 287, 30.11.1977, s. 11.

- bestämning av mätmetoder och regler för kontroll av koncentration i luften av vinylkloridmonomer på arbetsplatsen,
- vid behov personliga skyddsåtgärder,
- tillfredsställande information till arbetstagarna om de risker de utsätts för och de skyddsåtgärder de skall vidta,
- förande av register över arbetstagare med uppgifter om arten och omfattningen av deras arbete samt den exposition de har utsatts för,
- bestämmelser om läkarundersökningar.

Artikel 2

I detta direktiv har följande termer och begrepp nedan angivna betydelse:

- a) *Arbetsplats*: en del av ett arbetsställe, som har definierade gränser och som kan omfatta en eller flera personliga arbetsplatser. Den kännetecknas av att den enskilde arbetstagaren vistas olika lång tid på olika personliga arbetsplatser under sin arbetstid, att tiden som tillbringas på dessa personliga arbetsplatser inte närmare kan definieras och att ytterligare indelning av arbetsplatsen i mindre enheter inte är möjlig.
- b) *Tekniskt långtidsgränsvärde*: det värde som den tidsvägda årmedelkoncentrationen av vinylkloridmonomer i luften inte får överskrida med hänsyn tagen endast till koncentrationer uppmätta under de perioder anläggningen är i drift.

Som vägledning innehåller bilaga 1 en tabell över motsvarande statistiskt beräknade värden i syfte att över kortare perioder upptäcka risken för att det tekniska långtidsgränsvärdet kommer att överskridas.

De koncentrationvärden som registrerats under de larmperioder som avses i artikel 6 skall man inte ta hänsyn till vid beräkningen av medelkoncentrationen.

- c) *Ansvarig läkare*: den läkare som ansvarar för läkarundersökning av de arbetstagare som avses i artikel 1.1.

Artikel 3

1. Det grundläggande syftet med de tekniska åtgärder som vidtas för att uppfylla kraven i detta direktiv skall vara att reducera koncentrationerna av vinylkloridmonomer, som arbetstagarna exponeras för till lägsta möjliga nivå. Alla arbetsplatser på arbetsstället enligt artikel 1.1 skall därför

kontrolleras beträffande koncentrationen i luften av vinylkloridmonomer.

2. För de arbetsställen som avses i artikel 1.1 skall det tekniska långtidsgränsvärdet vara 3 ppm.

En genomförandetid på högst ett år gäller i fråga om det tekniska långtidsgränsvärdet på 3 ppm för befintliga anläggningar på sådana arbetsställen.

Artikel 4

1. Koncentrationen av vinylkloridmonomer på en arbetsplats får kontrolleras genom kontinuerlig eller diskontinuerlig metod. Heltidstäckande deltidsprovmetod skall anses vara en kontinuerlig metod.

Användningen av en kontinuerlig eller en heltidstäckande deltidsprovmetod skall emellertid vara obligatorisk i en sluten polymerisationsanläggning för vinylkloridmonomer.

2. När det gäller kontinuerliga eller heltidstäckande deltidsprov under ett år, skall det tekniska långtidsgränsvärdet anses uppfyllt om den uppmätta aritmetiska medelkoncentrationen inte överstiger detta värde.

När det gäller diskontinuerliga mätningar skall antalet uppmätta värden vara sådant att det är möjligt att förutse med en statistisk säkerhet på minst 95%, med godtagande av tillämpliga antaganden i bilaga 1, att det faktiska årliga medeltalet inte kommer att överstiga det tekniska långtidsgränsvärdet.

3. Alla mätsystem som på ett ur analytisk synpunkt säkert sätt registrerar minst en tredjedel av koncentrationen enligt det tekniska långtidsgränsvärdet skall anses lämpliga.

4. Om en icke selektiv mätmetod används för att mäta vinylkloridmonomer, skall det uppmätta värdet tolkas som att det helt avser vinylkloridmonomerkoncentrationen.

5. Mätinstrument skall kalibreras med regelbundna intervaller. Kalibreringen skall göras med hjälp av lämpliga metoder som grundar sig på de senaste tekniska rönen.

Artikel 5

1. Mätningarna av koncentrationen vinylkloridmonomer i luften på arbetsplatsen för att kontrollera överensstämmelsen med det tekniska långtidsgränsvärdet skall utföras genom att man använder mätpunkter som valts så att de resultat som erhålls är så representativa som möjligt för den individuella vinylkloridmonomerepositionen på den arbetsplatsen.

2. Beroende på arbetsplatsens storlek skall det finnas en eller flera mätpunkter. Om det finns mer än en mätpunkt, skall medelvärdet för de olika mätpunkterna i princip anses som det representativa värdet för hela arbetsplatsen.

Om de resultat som erhållits inte är representativa för vinylkloridmonomerkoncentrationen på arbetsplatsen, skall mätpunkten för att kontrollera att det tekniska långtidsgränsvärdet vara den punkt inom arbetsplatsen, där arbetstagaren exponeras för den högsta medelkoncentrationen.

3. Mätningar som utförs enligt vad som beskrivs i denna artikel kan kombineras med mätningar som baseras på individuell provtagning, dvs. genom att använda anordningar som bärs av exponerade personer för att kontrollera att de valda mätpunkterna är lämpliga och för att erhålla annan information som kan vara till hjälp vid det tekniska förebyggandet och läkarundersökningar.

Artikel 6

1. För att upptäcka onormala öknningar i koncentrationsnivåerna av vinylkloridmonomer skall det finnas ett kontrollsystem som kan upptäcka sådana öknningar på de platser där de kan förekomma.

I de fall där en sådan ökning förekommer i koncentrationsnivån skall tekniska åtgärder vidtas utan dröjsmål för att fastställa orsakerna och vidta åtgärder.

2. Det värde som motsvarar larmtröskeln på en mätpunkt får inte överstiga 15 ppm för medelvärden uppmätta över en period på en timme, 20 ppm för medelvärden uppmätta under 20 minuter eller 30 ppm för medelvärden uppmätta under 2 minuter. Om larmtröskeln överskrids, skall man vidta åtgärder för personligt skydd utan dröjsmål.

Artikel 7

Lämpliga personliga skyddsåtgärder skall vidtas för vissa hanteringar (t.ex. rengöring av autoklaver, underhåll och reparationer) under vilka man inte kan garantera att koncentrationerna kan hållas under gränsvärdena genom organisatoriska åtgärder, ventilation eller andra åtgärder.

Artikel 8

Arbetsgivaren skall informera arbetstagarna enligt artikel 1.1 dels när de anställs eller innan de börjar sitt arbete, dels med

regelbundna mellanrum därefter. Informationen skall omfatta de hälsorisker som är förenade med vinylkloridmonomer och de skyddsåtgärder, som måste vidtas i samband med att man hanterar vinylkloridmonomer.

Artikel 9

1. Arbetsgivaren skall föra ett register över de arbetstagare som avses i artikel 1.1 med uppgifter om arbetets typ och varaktighet samt den exposition de utsatts för. Detta register skall överlämnas till ansvarig läkare.

2. En arbetstagare skall på begäran ges tillfälle att ta del av de uppgifter i registret som berör honom.

3. Arbetsgivaren skall på begäran hålla resultaten från de mätningar som gjorts på arbetsplatserna tillgängliga för arbetstagarnas representanter inom företaget.

Artikel 10

1. Det skall krävas av arbetsgivaren att han säkerställer att de arbetstagare som avses i artikel 1.1 undersöks av ansvarig läkare dels vid anställningen eller innan de börjar arbetet dels även fortsättningsvis.

2. Utan att det hindrar tillämpningen av nationella bestämmelser skall den ansvarige läkaren i varje enskilt fall fastställa frekvensen och typen av undersökningar enligt punkt 1. Den vägledning som behövs ges i bilaga 2.

3. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de register som avses i artikel 9 och de medicinska journalerna bevaras i minst 30 år från det datum då de arbetstagare som avses i artikel 1.1 började sitt arbete.

För arbetstagare som redan är sysselsatta i sådant arbete den dag då bestämmelser, som antagits i enlighet med detta direktiv, träder i kraft, löper 30-årsperioden från den dagen.

Medlemsstaterna skall bestämma hur registren och journalerna skall användas för undersökningar och forskningsändamål.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast 18 månader efter dagen för anmälan och de skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Utfärdat i Luxemburg den 29 juni 1978.

Artikel 12

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

På rådets vägnar

S. AUKEN

Ordförande

BILAGA 1

STATISTISKT UNDERLAG FÖR DET TEKNISKA LÅNGTIDSGRÄNSVÄRDET

(Artikel 2 b)

1. Beroende på olikheter i definitionerna, skiljer sig de rekommenderade värdena för tillåten koncentration i luften på arbetsplatsen av ämnen som är skadliga för hälsan för närvarande från ett land till ett annat.

Detta direktiv innehåller ett nytt, statistiskt definierat värde: tekniskt långtidsgränsvärde, vilket skall betraktas som ett årsmedelvärde.

2. Gränsvärdena för kortare referensperioder baseras på data som erhållits genom flera mätningar av vinylkloridmonomerkoncentrationer i vinylkloridpolymerindustrin. Dessa mätningar överensstämmer med de data som härrör från observationer både beträffande andra ämnen som är skadliga för hälsan och beträffande andra delar av industrin.

Dessa data kan summeras på följande sätt:

- a) Fördelningen av koncentrationer av ämnen som är skadliga för hälsan kan lognormalfördelas.
- b) Den logaritmiska variansen $\sigma^2(\tau, T)$ är en funktion av referensperioden τ från vilken genomsnittet av de individuella värdena är beräknat och av beräkningsperioden T över vilken alla individuella värden sträcker sig.

Detta förhållande kan, med en viss approximation, uttryckas i följande ekvation:

$$\sigma^2(\tau, T) = 2.5 \cdot 10^{-2} \log (T/\tau).$$

3. Genom att anta dessa hypoteser erhåller man i snitt en relation mellan gränsvärdena för de kortaste referensperioderna och det tekniska långtidsgränsvärdet:

Referensperiod	Gränsvärde i ppm	Förhållande mellan värde för kort tid (avrundat) och tekn.långtidsgränsvärde
ett år	3	1
en månad	5	1.7
en vecka	6	1.95
åtta timmar	7	2.3
en timme	8	2.55

4. Ovanstående gränsvärden för kortare perioder än ett år får ha högst 5% sannolikhet att överskridas, när det årliga aritmetiska genomsnittet för koncentrationer i luften av vinylkloridmonomer är 3 ppm.

BILAGA 2

RIKTLINJER FÖR LÄKARUNDERSÖKNINGAR AV ARBETSTAGARNA

(Artikel 10.2)

1. Enligt vad som är känt för närvarande, kan en överexposition för vinylkloridmonomer ge upphov till följande sjukdomar och rubbningar:
  - sklerodermier,
  - cirkulationsrubbningar i händer och fötter (Raynaud's fenomen),
  - akroosteolys (särskilt inom benstrukturen i hand- och fingerfalanger),
  - lever- och mjältfibros (liknande perilobular fibros, känd som Banti's syndrom),
  - lungfunktionsrubbningar,
  - trombocytopeni,
  - leverangiosarkom.

2. Vid läkarundersökning av arbetstagarna skall hänsyn tas till alla symptom och syndrom med särskilt tonvikt på den största risken. Så vitt man för närvarande känner till har inga symptom, isolerade eller i kombination, identifierats som tidiga tecken eller övergångsstadier till leversarkom. Eftersom inga speciella metoder för en förebyggande analys är kända för denna sjukdom, skall läkarundersökningen omfatta följande åtgärder som minimikrav:
  - a) arbetstagarens sjukdoms- och yrkesanamnes,
  - b) klinisk undersökning av extremiteterna, huden och buken,
  - c) röntgen av handskelettet (vartannat år).

Ytterligare prover, särskilt laboratorieprover, är önskvärda. Dessa skall beslutas av ansvarig läkare enligt de senaste rönerna inom yrkesmedicinen.

För närvarande föreslås följande laboratorieprover för att göra medicinsk screeningundersökning:

- urinanalys (glykos, protein, salter, gallpigment, urobilinogen),
  - sänkningsreaktion,
  - trombocyter i blod,
  - bestämning av serum bilirubin totalt,
  - bestämning av ASAT och ALAT,
  - bestämning av gamma GT,
  - S-tymolreaktion,
  - alkaliska fosfataser,
  - bestämning av kryoglobuliner.
3. Som vid alla biologiska undersökningar skall man vid tolkning av testresultaten ta i beaktande den teknik som använts och de normalvärden laboratoriet fastställt. Oftast fastställs betydelsen av en funktionsstörning genom den samlade bedömningen av resultaten från de olika undersökningarna och genom dess utveckling över tiden. I allmänhet skall avvikande resultat kontrolleras och, vid behov, föranleda specialistundersökning.
  4. Den ansvarige läkaren skall individuellt pröva en arbetstagares lämplighet för en arbetsuppgift.

Den ansvarige läkaren skall även fastställa vilka hinder som föreligger. De viktigaste är:

    - typiska vaskulära och neurovaskulära skador,
    - lungfunktionsrubbningar,
    - klinisk eller konstitutionell leverinsufficiens,

-
- diabetes,
  - kronisk njurinsufficiens,
  - trombocytopeni och blödningssjukdomar,
  - vissa kroniska hudsjukdomar som sklerodermi,
  - alkoholmissbruk och narkotikaberoende.

Denna lista, som är avsedd endast som en vägledning, har gjorts på basis av sjukdomsuppgifter som erhållits från tidigare retrospektiva studier.

RÅDETS DIREKTIV

av den 27 november 1980

om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet

(80/1107/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, utarbetat efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Rådets resolution av den 29 juni 1978 om ett åtgärdsprogram på gemenskapsnivå rörande säkerhet och hälsa i arbetet⁴ innehåller bestämmelser om harmonisering av bestämmelser och åtgärder beträffande skydd för arbetstagare mot kemiska, fysikaliska och biologiska agenser. Ansträngningar måste därför göras för att uppnå tillnärmning, samtidigt som gjorda förbättringar bibehålls, av medlemsstaternas lagar och andra författningar, i enlighet med fördragets artikel 117.

Vissa skillnader uppenbaras vid en genomgång av de åtgärder som vidtagits av medlemsstaterna för att skydda arbetstagare mot risker vid exponering för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet. För att uppnå en balanserad utveckling bör därför de åtgärder som direkt påverkar den

gemensamma marknadens funktion tillnärmas varandra och förbättras. Sådan tillnärmning och förbättring bör grundas på gemensamma principer.

Det skydd som åsyftas här bör så långt möjligt säkerställas genom åtgärder som förhindrar exposition eller som håller denna på så låg nivå som är praktiskt genomförbart.

För att uppnå detta syfte bör medlemsstaterna, när de antar bestämmelser på detta område, uppfylla vissa krav, i synnerhet avseende fastställande av gränsvärden. En första förteckning över agenser kan antas i detta direktiv för att ligga till grund för ytterligare, mer specifika krav. Medlemsstaterna skall bestämma huruvida och i vilken utsträckning vart och ett av dessa krav är tillämpligt på det agens som avses.

Inom den tidsgräns som fastslås i detta direktiv skall åtgärder vidtas för tillämpning av bestämmelser avseende ett begränsat antal agenser, för att säkerställa tillräcklig kontroll av berörda arbetstagares hälsotillstånd under den tid expositionen pågår, samt för att se till att relevant och tillräcklig information tillhandahålls.

Rådet skall fastställa gränsvärdena och andra särskilda krav för vissa agenser i särskilda direktiv.

Vissa tekniska aspekter avseende de särskilda krav som slås fast i de särskilda direktiven kan omprövas mot bakgrund av erfarenheter och framsteg som görs på det tekniska och vetenskapliga området.

¹ EGT nr C 89, 5.4.1979, s. 6.² EGT nr C 59, 10.3.1980, s. 73.³ EGT nr C 297, 28.11.1979, s. 5.⁴ EGT nr L 165, 11.7.1978, s. 1.**SLUTGRANSKAD**

Företrädare för arbetsgivare och arbetstagare har en roll att spela för att skydda arbetstagare.

Grekland skall upptas som medlem i Europeiska ekonomiska gemenskapen den 1 januari 1981, i enlighet med 1979 års anslutningsakt. Landet bör därför ges en längre period för att genomföra detta direktiv, för att ha möjlighet att upprätta de legislativa, sociala och tekniska strukturer som behövs, i synnerhet de som avser samråd med respektive parter på arbetsmarknaden, upprättande av ett system för fortlöpande kontroll av arbetstagares hälsa samt kontroll av genomförandet av direktivet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är att skydda arbetstagare mot risker för deras hälsa och säkerhet, samt förebygga sådana risker som uppstår eller sannolikt kan uppstå på arbetsplatser till följd av exposition för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser som anses skadliga.

2. Detta direktiv skall inte gälla:

- arbetstagare som exponeras för strålning som regleras av Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen,
- sjötransporter,
- lufttransporter.

Artikel 2

I detta direktiv avses med:

- a) *agens*: varje kemisk, fysikalisk eller biologisk agens som finns på arbetsplatser och som sannolikt är skadligt för hälsan,
- b) *arbetstagare*: varje anställd person som exponeras för eller sannolikt kan bli exponerad för sådana agenser i arbetet,
- c) *gränsvärde*: gräns för exposition eller för biologisk indikator i lämpligt medium för ett agens.

Artikel 3

1. För att exposition av arbetstagare för agenser skall undvikas eller hållas på så låg nivå som är praktiskt genomförbart skall medlemsstaterna, när de antar bestämmelser om skydd för

arbetstagare mot ett agens, vidta:

- de åtgärder som anges i artikel 4,
- de ytterligare åtgärder som anges i artikel 5, om agenset ingår i förteckningen i bilaga 1.

2. För detta ändamål skall medlemsstaterna bestämma huruvida och i vilken utsträckning de olika åtgärder som anges i artikel 4 och 5 skall tillämpas, med hänsyn till vilken typ av agens som avses, expositionens omfattning och varaktighet, hur allvarlig risken är och den kunskap som finns om den, samt hur angelägna de åtgärder är som skall vidtas.

3. Medlemsstaterna skall fatta beslut om de åtgärder som behövs för att säkerställa:

- tillräcklig kontroll av arbetstagares hälsotillstånd under expositionsperioden, för de agenser som ingår i förteckningen i bilaga 2 del A,
- att arbetstagare och/eller deras företrädare på arbetsplatsen har tillgång till relevant och tillräcklig information om de risker som dessa agenser medför, för de agenser som ingår i förteckningen i bilaga 2 del B.

4. Medlemsstaternas beslut om åtgärder enligt punkt 3 förpliktar dem inte att tillämpa punkt 1 och 2.

Artikel 4

De åtgärder som åsyftas i artikel 3.1 första strecksatsen är följande:

1. Begränsning av användningen på arbetsplatsen av det agens som avses.
2. Begränsning av antalet arbetstagare som exponeras eller som sannolikt kan bli exponerade.
3. Förebyggande tekniska åtgärder.
4. Fastställande av gränsvärden och provtagningsrutiner, mätrutiner och rutiner för utvärdering av resultat.
5. Skyddsåtgärder omfattande tillämpning av lämpliga arbetsrutiner och metoder.
6. Kollektiva skyddsåtgärder.
7. Individuella skyddsåtgärder, i de fall då exposition inte rimligtvis kan undvikas på annat sätt.
8. Hygienåtgärder.
9. Information till arbetstagare om de potentiella riskerna med exposition, tekniska förebyggande åtgärder som skall iaktas av arbetstagare och de försiktighetsåtgärder som

vidtagits av arbetsgivaren och skall vidtas av arbetstagarna.

10. Användning av varnings- och säkerhetsskyltar.
11. Kontroll av arbetstagarnas hälsa.
12. Förande och uppdatering av register över expositionsnivåer, förteckningar över exponerade arbetstagare och medicinska journaler.
13. Akutåtgärder vid onormalt hög exposition.
14. Vid behov, generellt eller begränsat förbud mot det agens som avses, i de fall då det med övriga tillgängliga medel inte är möjligt att garantera tillräckligt skydd.

Artikel 5

De ytterligare åtgärder som åsyftas i artikel 3.1 andra strecksatsen är följande:

1. Medicinsk kontroll av arbetstagare före exposition och med regelbundna mellanrum därefter. I särskilda fall skall det tillses att hälsokontroll av lämpligt slag finns tillgänglig för arbetstagare som har exponerats för ett agens, när expositionen har upphört.
2. Arbetstagare och/eller deras företrädare på arbetsplatsen skall ha tillgång till resultaten av expositions-mätningar och till anonyma kollektiva biologiska provresultat för påvisande av exposition, i de fall då sådana prover utförs.
3. Varje berörd arbetstagare skall ha tillgång till egna biologiska provresultat för påvisande av exposition.
4. Arbetstagare och/eller deras företrädare på arbetsplatsen skall informeras när de gränsvärden som åsyftas i artikel 4 överskrids, om orsakerna därtill samt om vilka åtgärder som har vidtagits eller skall vidtas för att rätta till förhållandena.
5. Arbetstagare och/eller deras företrädare på arbetsplatsen skall ha tillgång till relevant och tillräcklig information för att förbättra sin kunskap om de faror de är utsatta för.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall se till att:

- samråd sker med arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer innan de bestämmelser om genomförande av de åtgärder som åsyftas i artikel 3 antas, samt att arbetstagarrepresentanterna, om sådana finns, i företagen eller verksamheterna kan kontrollera att bestämmelserna tillämpas eller själva medverka vid tillämpningen,
- arbetstagare som, i enlighet med nationell lagstiftning

eller gällande praxis, av medicinska skäl tillfälligt är avstängd från arbete där han utsatts för påverkan av ett agens skall, där så är möjligt, få ett annat arbete, — de åtgärder som beslutas för genomförandet av detta direktiv är förenliga med kravet på skydd av folkhälsan och miljön.

Artikel 7

Detta direktiv och de särskilda direktiv som åsyftas i artikel 8 skall inte hindra att medlemsstater tillämpar eller inför lagar eller andra författningar för att säkerställa bättre skydd för arbetstagare.

Artikel 8

1. I de särskilda direktiv som antas av rådet för de agenser som ingår i förteckningen i bilaga 1 skall rådet, på förslag av kommissionen, fastställa gränsvärdet eller gränsvärdena och övriga tillämpliga särskilda krav.
2. De särskilda direktivens rubriker skall innehålla serienummer.
3. Anpassning till den tekniska utvecklingen i enlighet med proceduren i artikel 10 skall begränsas till de tekniska aspekter som tas upp i bilaga 3, enligt de villkor som fastställs i de särskilda direktiven.

Artikel 9

1. För att uppnå den anpassning till den tekniska utvecklingen som åsyftas i artikel 8.3 inrättas härmed en kommitté bestående av företrädare för medlemsstaterna och med en företrädare för kommissionen som ordförande.
2. Kommittén skall fastställa sin egen arbetsordning.

Artikel 10

1. När det förfarande skall tillämpas som anges i denna artikel, skall ärendet hänskjutas till kommittén av ordföranden, antingen på hans eget initiativ eller på begäran av en företrädare för en medlemsstat.
2. Kommissionens företrädare skall till kommittén lämna ett förslag om åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande ärendet är. Yttrandet skall avges

med en majoritet av 41 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

3. a) Kommissionen skall anta förslaget, om det har tillstyrkts av kommittén.
- b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om den inte avger något yttrande, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet åtgärder. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.
- c) Om rådet inte fattar beslut inom tre månader från det att förslaget har mottagits, skall kommissionen besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom tre år efter anmälan av direktivet och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Med avseende på artikel 3.3, första strecksatsen, skall tidsgränsen dock vara fyra år.

För Grekland gäller det undantaget att tidsgränserna enligt första och andra styckena skall vara fyra respektive fem år.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 12

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 27 november 1980.

På rådets vägnar

J. SANTER

Ordförande

*BILAGA 1***Förteckning över agenser enligt artikel 3.1 andra strecksatsen och artikel 8.1**

Akrylnitril
Asbest
Arsenik och arsenikföreningar
Bensen
Kadmium och kadmiumföreningar
Kvicksilver och kvicksilverföreningar
Nickel och nickelföreningar
Bly och blyföreningar
Klorerade kolväten: — kloroform
— paradiklorbensen
— koltetraklorid

---

*BILAGA 2***A. Förteckning över agenser enligt artikel 3.3 första strecksatsen**

1. Asbest
2. Bly och blyföreningar

B. Förteckning över agenser enligt artikel 3.3 andra strecksatsen

1. Asbest
  2. Arsenik och arsenikföreningar
  3. Kadmium och kadmiumföreningar
  4. Kvicksilver och kvicksilverföreningar
  5. Bly och blyföreningar
-

*BILAGA 3***Tekniska aspekter som åsyftas i artikel 8.3**

1. Provtagningsrutiner och mätmetoder (inklusive kvalitetskontroll) avseende gränsvärden, i den mån sådana rutiner och metoder inte påverkar gränsvärdenas kvantitativa betydelse.
  2. Praktiska rekommendationer om medicinsk kontroll före och under exposition och efter det att expositionen har upphört, samt registrering av resultat av sådan medicinsk kontroll.
  3. Praktiska rutiner för upprättande och underhåll av register avseende uppmätta värden på arbetsplatser och förteckningar över exponerade arbetstagare.
  4. Praktiska rekommendationer avseende varningssystem som installeras på arbetsplatser där onormalt hög exposition sannolikt kan förekomma.
  5. Praktiska rekommendationer avseende akutåtgärder som skall vidtas i händelse av onormalt hög emission.
  6. Allmänna och individuella skyddsåtgärder för vissa typer av arbete (t.ex. service och reparationer), när det inte kan garanteras att koncentrationerna av eller intensiteten hos agenset kan hållas under gränsvärdena.
  7. Rutiner för allmänna hygienkrav och åtgärder för att säkerställa den personliga hygien.
  8. Skyltar för att markera områden där betydande exposition sannolikt kan förekomma samt för att ange vilka försiktighetsåtgärder som skall vidtas.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 december 1988

om ändring av direktiv 80/1107/EEG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet

(88/642/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,i samråd med Europaparlamentet²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

För att förbättra skyddet för arbetstagare mot kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet är det nödvändigt att skärpa bestämmelserna i rådets direktiv 80/1107/EEG⁴, i dess senaste lydelse enligt Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

Rådets resolution av den 27 februari 1984 om ett andra handlingsprogram för Europeiska gemenskaperna för säkerhet och hälsa i arbetet⁵ innehåller bestämmelser om harmonisering av bestämmelser och åtgärder avseende skydd för arbetstagare mot kemiska, fysikaliska och biologiska agenser. För att uppnå en balanserad utveckling är det därför nödvändigt att harmonisera och förbättra dessa åtgärder, samtidigt som de skall anpassas med hänsyn till den tekniska utvecklingen. Denna harmonisering och förbättring skall grundas på gemensamma principer.

Rådets resolution av den 21 december 1987 om arbetarskyddsfrågor⁶ betonar vikten av att förbättra arbetstagarnas säkerhet och hälsa på arbetsplatsen.

I enlighet med beslut 74/325/EEG⁷ i dess lydelse enligt Anslutningsakten för Spanien och Portugal, skall kommissionen höra Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor när den utarbetar förslag på detta område.

För vissa agenser fastställer rådet i särskilda direktiv tvingande gränsvärden för exposition på arbetsplatser och, där så är lämpligt, andra särskilda krav.

Bestämmelser skall antas på gemenskapsnivå som fastställer indikativa gränsvärden för övriga agenser, vilka medlemsstaterna bl.a. skall beakta när nationella gränsvärden fastställs.

Företrädare för arbetsgivare och arbetstagare har en roll att spela för att skydda arbetstagare.

Bestämmelserna i detta direktiv är minimikrav som inte på något sätt hindrar medlemsstaterna att bibehålla eller vidta andra åtgärder för att ytterligare skydda arbetstagare.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 80/1107/EEG ändras härmed enligt följande:

1. Nedanstående stycke fogas till artikel 3.1:

"I enlighet med proceduren i artikel 118a i fördraget får rådet ändra bilaga 1, bl.a. i syfte att införliva agenser för vilka ett tvingande gränsvärde eller tvingande gränsvärden och/eller andra särskilda krav visar sig vara nödvändiga."

2. Artikel 4 ges följande lydelse:

a) Punkt 4 ersätts av följande:

"4. a) Fastställande av typen och graden av exposition av arbetstagare vid varje form av verksamhet som sannolikt medför risk för exposition av arbetstagare, så att säkerhets- och hälsorisker kan bedömas och de åtgärder som skall vidtas kan definieras.

b) Fastställande av gränsvärden och rutiner och metoder för mätning och utvärdering av resultat. För kemiska agenser, fastställande av rutiner och metoder för mätning och utvärdering av resultat, i enlighet med den referensmetod som beskrivs i bilaga 2 a, eller en metod som ger likvärdiga resultat.

c) När ett gränsvärde överskrids, omedelbart fastställande av orsakerna till varför gränsvärdet överskrids och genomförande så snart som möjligt av lämpliga åtgärder för att rätta till förhållandena."

¹ EGT nr C 164, 2.7.1986, s. 4.² EGT nr C 167, 27.6.1988, s. 84 och

EGT nr C 290, 14.11.1988.

³ EGT nr C 319, 30.11.1987, s. 41.⁴ EGT nr L 327, 3.12.1980, s. 8.⁵ EGT nr C 67, 8.3.1984, s. 2.⁶ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 1.⁷ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

b) Punkt 9 ersätts av följande:

"9. Lämpliga åtgärder skall vidtas av arbetsgivaren för att se till att arbetstagare och/eller deras företrädare i företag och/eller institutioner får fullständig information och instruktion om:

- a) de potentiella riskerna i samband med den exposition de utsätts för, de tekniska förebyggande åtgärder som skall vidtas av arbetstagare och de försiktighetsåtgärder som vidtagits av arbetsgivaren och skall vidtas av arbetstagarna,
- b) vilka riskbedömningsmetoder som används, förekomsten av gränsvärde enligt punkt 4 b och behovet av att utföra mätningar, samt vilka åtgärder som skall vidtas enligt punkt 4 c i händelse av att ett gränsvärde överskrids."

3. Artikel 8.1 ersätts av följande:

"1. I enlighet med proceduren i artikel 118a i fördraget skall rådet i de särskilda direktiven ange att ett tvingande gränsvärde eller tvingande gränsvärden och/eller andra särskilda krav antas av rådet för de agenser som ingår i förteckningen i bilaga 1."

4. Följande punkt fogas till artikel 8:

"4. För andra agenser än de som anges i bilaga 1 skall indikativa gränsvärden utarbetas i enlighet med den procedur som fastslås i artikel 10, utan att detta hindrar tillämpningen av stycke 1.

Medlemsstaterna skall bl.a. beakta dessa indikativa gränsvärden när gränsvärden enligt artikel 4.4 b fastslås.

Indikativa gränsvärden skall fastställas efter utvärdering av experter på grundval av vetenskapliga data."

5. Artikel 9.1 ersätts av följande:

"1. För att uppnå den anpassning till den tekniska utveckling som åsyftas i artikel 8.3 och för att fastställa indikativa gränsvärden enligt artikel 8.4 upprättas härmed en kommitté bestående av företrädare för medlemsstaterna och med en företrädare för kommissionen som ordförande."

6. En ny bilaga, bilaga 2 a, skall införas och ha den lydelse som framgår av bilagan till detta direktiv.

Artikel 2

1. Detta direktiv skall inte hindra att medlemsstater tillämpar eller inför andra lagar eller andra författningar med strängare normer.

2. Medlemsstaterna skall anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast två år efter det att direktivet anmälde¹. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 16 december 1988.

För rådet

G. GENNIMATAS

Ordförande

¹ Detta direktiv anmälde till medlemsstaterna den 21 december 1988.

BILAGA

"BILAGA 2 a

REFERENSMETOD ENLIGT ARTIKEL 4.4 b

A. DEFINITIONER

I. Partiklar i luften

1. Fysikalisk-kemiska definitioner

- a) "Damm": finfördelat fast material spritt i luften, genom mekaniska processer eller genom att partiklar rörs upp.
- b) "Rök": finfördelat fast material spritt i luften, genom termiska och/eller kemiska processer.
- c) "Dimma": finfördelat vätska spridd i luften, genom kondensering eller dispersion.

2. Yrkesmedicinska och toxikologiska definitioner av partikelpopulationer.

- a) Damm, rök och dimma ingår i kategorin partiklar i luften.

Vid bedömning av de hälsorisker som partiklar i luften medför skall hänsyn tas till partikelstorleken, liksom till specifika farliga effekter, koncentration och expositionstid.

- b) Endast en del av den totala mängden partiklar i luften inom en arbetstagares inandningsområde inhaleras. Denna del betecknas den inandningsbara fraktionen.

Viktiga faktorer i detta sammanhang är inandningshastigheten omkring näsa och mun liksom flödesförhållandena runt huvudet.

- c) Beroende på den inandningsbara fraktionens storlek kan denna komma att deponeras i olika delar av luftvägarna.

Deposition har bl.a. en betydande inverkan på en skadlig effekts lokalisering och karaktär.

Den del av den inandningsbara fraktionen som når alveolerna betecknas den respirabla fraktionen.

Den respirabla fraktionen är av särskilt yrkesmedicinskt intresse.

II. Gränsvärden

- a) Gränsvärdet anges som den tidsvägda genomsnittliga koncentrationen under åtta timmars exposition för ett ämne i form av en gas, ånga eller partiklar i luften på arbetsplatsen.

Exposition innebär förekomst av ett kemiskt agens i luften inom arbetstagarens andningszon.

Den definieras som koncentrationen under en referensperiod.

Detta avsnitt gäller inte gränsvärden för biologiska indikatorer.

- b) Det kan dessutom vara nödvändigt att för vissa ämnen begränsa tillåtna avvikelser uppåt under kortare perioder från den genomsnittliga tidsvägda åttatimmarsexpositionen för ämnen.

Mätningar avser då den genomsnittliga koncentrationen av ämnet under den aktuella kortare perioden.

- c) Gränsvärdet för gaser och ångor anges oberoende av temperatur- och lufttrycksvariabler i ml/m³ (ppm), samt med hänsyn tagen till dessa variabler i mg/m³ för en temperatur om 20°C och ett tryck om 101,3 kPa.

Gränsvärdet för partiklar anges i luften i mg/m³ oberoende av driftförhållandena på arbetsplatsen.

B. EXPOSITIONSBEDÖMNING OCH MÄTSTRATEGI

1. Grundkrav

- a) Om det inte med säkerhet kan uteslutas att ett eller flera agenser i form av gas, ånga eller partiklar finns i luften på arbetsplatsen skall en bedömning göras för att konstatera om gränsvärdena efterlevs.

- b) Vid sådan bedömning skall alla faktorer som kan vara av betydelse för expositionen noggrant studeras, till exempel:
- använda eller framställda agenser,
  - typer av arbete, tekniska installationer och processer,
  - tids- och rumsmässiga aspekter på spridning av koncentrationer av agenser.
- c) Ett gränsvärde efterlevs om bedömningen visar att expositionen inte överskrider det.
- Om den information som erhålls inte är tillräcklig för att konstatera hurvida gränsvärdena efterlevs måste den kompletteras med mätningar utförda på arbetsplatsen.
- d) Om bedömningen visar att ett gränsvärde inte efterlevs skall:
- orsakerna till att gränsvärdet överskrids bestämmas och lämpliga åtgärder för att rätta till förhållandena genomföras så snart som möjligt,
  - bedömningen upprepas.
- e) Om bedömningen visar att gränsvärdena efterlevs skall, vid behov, ytterligare mätningar utföras med lämpligt intervall för att se till att denna situationen fortsätter att råda.
- Ju mer den uppmätta koncentrationen närmar sig gränsvärdet desto oftare skall mätning utföras.
- f) Om bedömningen visar att gränsvärdena efterlevs under längre tid, tack vare arbetsprocessens uppläggning, och ingen betydande förändring genomförs av förhållandena på arbetsplatsen som skulle kunna medföra förändring av den exposition arbetstagarna utsätts för, kan mätningar göras med längre intervall.
- I sådana fall skall dock regelbundet kontrolleras om den bedömning som ledde fram till denna slutsats fortfarande är tillämplig.
- g) Om arbetstagare samtidigt eller i följd exponeras för mer än ett agens måste detta tas i beaktande vid en utvärdering av den hälsoriska utsätts för.
- 2. Krav avseende personer som utför mätningar**
- Personer som utför mätningar skall ha nödvändiga expertkunskaper och resurser.
- 3. Krav avseende mätmetoder**
- a) Mätmetoden skall ge resultat som är representativa för den exposition arbetstagarna utsätts för.
- b) För att med säkerhet bestämma den exposition som arbetstagaren är utsatt för på arbetsplatsen bör personlig provtagningsutrustning som är fäst vid arbetstagarens kropp användas, där så är möjligt.
- I de fall då en grupp arbetstagare utför identiska eller likartade uppgifter på samma arbetsplats och utsätts för likartad exposition kan provtagning utföras i gruppen så att den är representativ för gruppen som helhet.
- Mätsystem med fasta punkter får användas om resultaten gör det möjligt att bedöma den exposition som arbetstagaren utsätts för på arbetsplatsen.
- Prover skall så långt möjligt tas i höjd med arbetstagarens inandningsorgan och i arbetstagarens omedelbara närhet.
- Om tveksamhet råder skall mätpunkten vara den punkt där störst risk föreligger.
- c) Den mätmetod som används skall vara lämplig för det agens som skall mätas, dess gränsvärde och luften på arbetsplatsen.
- Resultatet skall exakt ange koncentrationen av agenset, i samma måttenhet som gränsvärdet.
- d) Om mätmetoden inte är specifik för det agens som skall mätas skall hela det uppmätta värdet anses avse det agens som skall mätas.
- e) Mätmetodens detektionsgränser, känslighet och exakthet skall vara lämpliga för gränsvärdet.
- f) Mätmetodens korrekthet måste garanteras.
- g) Mätmetoden skall ha testats under praktiska förhållanden.
- h) Om Europeiska organisationen för standardisering CEN publicerar generella krav avseende mätmetoder och mätutrustning för mätningar på arbetsplatsen samt provningsbestämmelser, skall dessa åberopas vid valet av lämpliga mätmetoder.

4. Mätningsspecifikationer för upptäckt av representativa partikelpopulationer i luften på arbetsplatser.

- a) Koncentrationer av partiklar i luften skall mätas med avseende på effekt. Vid provtagning skall därför antingen den inandningsbara eller den respirabla fraktionen mätas.

Detta kräver partikelseparering efter aerodynamisk diameter motsvarande den deponering som sker vid inandningen.

Eftersom lämplig utrustning för provtagning på arbetsplatser ännu inte finns tillgänglig behövs praktiska specifikationer för enhetlig mätning.

- b) Den fraktion partiklar i luften som kan andas in av en arbetstagare genom munnen och/eller näsan bedöms vara inandningsbar.

Exempelvis används för provtagning vid mätningar i praktiken anordningar med en inandningshastighet om $1,25 \text{ m/s} \pm 10\%$, eller anordningar som följer ISO/TR 7708 1983 (E).

Som exempel kan anges att i det första fallet:

- med provtagningsanordningar som fästs på personen, skall inloppet vara riktat parallellt med arbetstagarens ansikte under hela provtagningen,
  - vid provtagning med fasta punkter, skall inloppets placering och form göra det möjligt att ta prover som är representativa för den exposition som arbetstagaren utsätts för vid olika flödesriktningar,
  - är placeringen av provtagningsanordningens inlopp av föga betydelse där den omgivande luftens flödeshastighet är mycket låg,
  - med omgivande flödeshastigheter om 1 m/s eller mer, rekommenderas provtagning i flera riktningar i horisontalplanet.
- c) Den respirabla fraktionen av partiklar i luften utgörs av en population som passerat ett separeringssystem som med avseende på effekt är likvärdig den teoretiska separeringsfunktionen hos en sedimentseparator som ger en femtioprocentig separering av partiklar med en aerodynamisk diameter om $5 \mu\text{m}$ (Johannesburg-konventionen 1979).
- d) Om CEN slår fast specifikationer för insamling av partiklar i luften på arbetsplatsen skall dessa företrädesvis tillämpas.

Andra metoder får användas, under förutsättning att de leder till samma eller striktare resultat vad avser gränsvärdenas efterlevnad.*

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 juli 1982

om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering i arbetet för blymetall och dess joniska föreningar (första särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG)

(82/605/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt rådets resolution av den 29 juni 1978 om ett handlingsprogram för Europeiska gemenskaperna för säkerhet och hälsa i arbetet⁴ skall särskilda harmoniserade förfaranden tillskapas för att skydda arbetstagarna mot risker i samband med bly.

Rådets direktiv 80/1107/EEG av den 27 november 1980 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet⁵ fastställer vissa bestämmelser som skall följas för att uppnå detta skydd. I det direktivet föreskrivs att gränsvärden och särskilda krav för de agenser som uppräknas i bilaga 1, däribland bly, skall fastställas i särdirektiv.

Blymetall och dess joniska föreningar är giftiga ämnen, som förekommer i flera olika sammanhang i arbetslivet. Många arbetstagare är därför utsatta för en potentiell hälsorisk.

Det är därför viktigt att de arbetstagare som exponeras för bly får sin hälsa skyddad genom förebyggande åtgärder och genom att medlemsstaterna ägnar kontrollen av dessa arbetstagares hälsa den uppmärksamhet som förutsätts i direktivet.

Arbetstagare som exponeras för bly i brytnings- och utvinningsindustri skall garanteras ett skydd som motsvarar det som föreskrivs i detta direktiv, men med hänsyn till dessa verksamheters speciella karaktär skall särskilda regler för skydd inom dessa områden tas en i ett senare direktiv.

Detta direktiv innehåller minimikrav som skall ses över mot bakgrund av vunna erfarenheter och ökade tekniska och medicinska kunskaper inom detta område med en ökad skyddsnivå för arbetstagarna som mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv, som är det första särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG, syftar till att skydda arbetstagarna mot sådana hälsorisker som uppstår, eller kan uppstå, vid exponering för blymetall och dess joniska föreningar i arbetet och också till att förebygga sådana risker. Det skall inte gälla alkyblyföreningar. Det skall fastställa gränsvärden och andra särskilda krav.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på:

- sjötransporter,
- lufttransporter,
- brytning av blyhaltig malm och framställning av blykoncentrat på platsen för gruvan eller dagbrottet.

3. Detta direktiv hindrar inte att medlemsstaten tillämpar eller inför lagar eller andra författningar som garanterar arbetstagarna, eller en särskild kategori arbetstagare, en högre skyddsnivå.

¹ EGT nr C 324, 28.12.1979, s. 3.

² EGT nr C 101, 04.05.1981, s. 14.

³ EGT nr C 300, 18.11.1980, s. 22.

⁴ EGT nr C 165, 11.07.1978, s. 1.

⁵ EGT nr L 327, 03.12.1980, s. 8.

Artikel 2

1. För varje arbete som kan antas medföra en risk för blyupptag skall denna risk bedömas och karaktären och omfattningen av arbetstagarnas exponering för bly fastställas.

I bilaga 1 finns en vägledande men ej uttömmande förteckning över verksamheter som kan antas medföra risk för blyupptag.

2. Om den kontroll som föreskrivs i punkt 1 visar på förekomsten av minst ett av följande tillstånd:

- exponering för en blykoncentration i luften som överstiger 40 µg/m³ beräknat som tidsvägt medelvärde under en fyrtio timmars arbetsvecka,
- blyhalt i blodet som överstiger 40 µg Pb/100 ml hos enskilda arbetstagare,

skall bestämmelserna i artikel 11.1 om information tillämpas och lämpliga åtgärder vidtas för att minimera risken för blyupptag vid rökning och intagande av mat eller dryck på arbetsplatsen.

3. Om den kontrollen som föreskrivs i punkt 1 visar att värdena för blyhalt i blodet beroende på blyupptag ligger mellan 40 µg och 50 µg Pb/100 ml blod, skall medlemsstaterna sträva efter att genomföra en biologisk övervakning av berörda arbetstagare i den form som de själva bestämmer.

4. Om den kontroll som föreskrivs i punkt 1 visar på förekomsten av minst ett av följande tillstånd:

- exponering för en blykoncentration i luften som överstiger 75 µg/m³ beräknat som tidsvägt medelvärde under en fyrtio timmars arbetsvecka,
- blyhalt i blodet som överstiger 50 µg Pb/100 ml hos enskilda arbetstagare,

skall de arbetstagare som berörs få det skydd som föreskrivs i detta direktiv, särskilt den kontroll av blyhalten i luften och den medicinska kontroll som anges i artikel 3 och 4.

5. Den kontroll som föreskrivs i punkt 1 skall göras i samråd med arbetstagarna och/eller deras representanter inom företaget eller verksamhetens ram och ses över, om det finns anledning att anta att den är felaktig eller att arbetsprocessen ändrats påtagligt.

Artikel 3

1. Alla mätningar av blykoncentrationen i luften skall vara representativa för arbetstagarnas exponering för blyhaltiga partiklar.

I detta direktiv avses med blyhaltiga partiklar sådana partiklar som kan uppfångas med en utrustning som har den uppsamlingsförmåga som anges i bilaga 2 punkt 1 och därefter analyseras med de metoder som beskrivs i bilaga 2 punkt 2.

2. Mätning av blykoncentrationen i luften skall ske minst var tredje månad.

I de fall som anges i punkt 3 får dock mätningarna ske med längre intervall.

3. Mätningsfrekvensen får inskränkas till en gång per år, förutsatt att ingen betydande förändring av arbetet eller förhållandena vid exponeringen ägt rum, om:

i) det framgått vid de två närmast föregående mätningstillfällena att, för enskilda arbetstagare eller grupper av arbetstagare:

- blykoncentrationen i luften inte överstigit 100 µg/m³, eller att
- exponeringsförhållandena inte varierat märkbart, eller

ii) blyhalten i blodet inte för någon arbetstagare överstigit 60 µg Pb/100 ml blod.

4. Den mätning som föreskrivs i punkt 2 skall, såväl för enskilda arbetstagare som för grupper av arbetstagare, ske på grundval av ett eller flera luftprover.

Utan att det inskränker vad som sägs i andra strecksatsen i artikel 7 b skall provtagningen ske så att den största tänkbara risken för enskilda arbetstagare eller grupper av arbetstagare kan bedömas och att arbetets karaktär, arbetsförhållandena och längden av exponeringen under arbetets gång tas med i beräkningarna. I detta syfte skall samråd ske med berörda arbetstagare och/eller deras representanter.

Vid den inledande mätningen skall, sedan det fastställts att de värden som anges i artikel 2.4 inte överskridits, provtagningens längd vara minst fyra timmar.

I fortsättningen skall provtagningens längd vara minst fyra timmar, om resultaten av föregående mätning visat högre värden för blykoncentrationen i luften än vad som tidigare

uppmätts.

Om grupper av arbetstagare utför identiska eller liknande arbetsuppgifter på samma arbetsställe och alltså är utsatta för samma hälsorisk får mätningen utföras på gruppbasis. I detta fall skall mätningen utföras för minst var tionde arbetstagare.

5. De specifikationer som nämns i punkt 1 och i bilaga 2, med undantag av specifikationen av luftintagshastigheten i punkt 1 a i denna bilaga, och de tekniska sidorna av det som behandlas här i denna artikel skall anpassas med hänsyn till den tekniska utvecklingen enligt den procedur som fastlagts i artikel 10 i direktiv 80/1107/EEG inom de ramar som angivits i bilaga 3 i det direktivet.

Artikel 4

1. Arbetstagarna skall genomgå medicinsk (klinisk och biologisk) kontroll. Denna kontroll skall påbörjas före eller vid början av exponeringen. Den kliniska kontrollen skall ske minst en gång om året under anställningstiden. Biologisk kontroll enligt punkt 2 skall ske minst var sjätte månad.

Denna kontroll skall inte bara mäta omfattningen av exponeringen utan också ta hänsyn till den enskilde arbetstagarens känslighet för bly.

2. Den biologiska kontrollen skall, med det undantag som anges i punkt 3, innefatta mätning av blyhalten i blodet (PbB).

Denna kontroll kan också innefatta mätning av en eller flera av följande biologiska indikatorer:

- deltaaminolevulinsyra i urinen (ALAU),
- zinkprotoporfyrin (ZPP),
- deltaaminolevulinsyradehydratas i blodet (ALAD).

Metoderna för att mäta ovan nämnda biologiska indikatorer anges i bilaga 3 och kan anpassas i enlighet med den procedur som beskrivs i artikel 10 i direktiv 80/1107/EEG.

3. PbB-mätningen som nämns i punkt 2 kan ersättas av ALAU-mätning, om arbetstagarna har utsatts för hög exponeringsrisk under kortare tid än en månad.

4. Den biologiska kontrollen kan inskränkas till att ske en gång om året, om de båda följande villkoren uppfylls:

- resultaten av mätningarna för enskilda arbetstagare eller grupper av arbetstagare har vid de föregående två mättillfällena visat en blykoncentration i luften som är högre än det värde som anges i första strecksatsen i artikel 2.4 och lägre än 100 µg/m³.
- PbB-nivån överstiger inte för någon enskild arbetstagare det värde som anges i andra strecksatsen i artikel 2.4.

5. Rekommendationer med praktisk vägledning som medlemsstaterna kan hänvisa till vid klinisk kontroll finns i bilaga 4 och kan ändras i takt med den tekniska utvecklingen enligt den procedur som anges i artikel 10 i direktiv 80/1107/EEG.

Artikel 5

1. Om den biologiska kontroll som utförs enligt artikel 4.2 visar en PbB-nivå hos en enskild arbetstagare över 60 µg Pb/100 ml blod men under det gränsvärde som anges i artikel 6.1 b skall en klinisk undersökning ske snarast möjligt. Denna undersökning kan dock uppskjutas till dess att en förnyad mätning av PbB-nivån, som företagits inom en månad, visat att värdet 60 µg Pb/100 ml blod fortfarande har överskridits.

Därefter skall biologisk och klinisk kontroll utföras med kortare intervall än vad som anges i artikel 4.1 minst till dess att PbB-nivån understiger 60 µg/100 ml blod.

2. Efter den kliniska undersökning som nämns i punkt 1 bör den läkare eller det organ som ansvarar för den medicinska kontrollen upplysa om samtliga åtgärder som står till buds för skydd mot eller förebyggande av riskerna i de enskilda fallen. Dessa åtgärder kan, när så är lämpligt, innebära att den berörda arbetstagaren förflyttas för att undvika exponering för bly eller att exponeringstiden förkortas.

Artikel 6

1. Följande gränsvärden skall tillämpas:

a) Blykoncentration i luften:

150 µg/m³, beräknat som ett tidsvägt medelvärde för 40 timmars arbetsvecka.

b) Värden för de biologiska parametrarna:

PbB-nivå hos enskilda arbetstagare: 70 µg Pb/100 ml blod¹. Dock kan en PbB-nivå på mellan 70 och 80 µg Pb/100 ml blod tillåtas om ALAU-nivån är lägre än 20 mg/g kreatinin eller ZPP-nivån är lägre än 20 µg/g hemoglobin eller ALAD-nivån är större än sex europeiska enheter.

2. Om den biologiska kontrollen uteslutande baseras på ALAU-mätning enligt artikel 4.3, skall följande gränsvärde för ALAU tillämpas: 20 mg/g kreatinin.

3. På förslag av kommissionen skall rådet ompröva gränsvärdena för de biologiska parametrarna, framför allt med hänsyn till ökade vetenskapliga och tekniska kunskaper och erfarenheterna från tillämpningen av detta direktiv, inom fem år från det datum då detta direktiv antogs i syfte att fastställa ett gränsvärde för blyhalt i blodet på högst 70 µg Pb/100 ml blod.

Artikel 7

För att fastställa om det värde för blykoncentrationen i luften som anges i artikel 6.1 a har överskridits är det lämpligt att använda följande förfaringssätt:

a) Om den sammanlagda provtagningsperioden är 40 timmar under en vecka, kan de erhållna värdena för blykoncentrationen i luften direkt jämföras med det gränsvärde som anges i artikel 6.1 a.

b) Om den sammanlagda provtagningsperioden är kortare än 40 timmar under en vecka, skall:

— gränsvärdet enligt artikel 6.1 a inte anses ha överskridits, om den koncentration som uppmätts vid provtagning i enlighet med artikel 3.4 är lägre än gränsvärdets numeriska nivå,

— ytterligare minst tre provtagningar ske som är representativa för den genomsnittliga exponeringen för bly, om den koncentration som nämns i första strecksatsen är högre än gränsvärdets numeriska nivå; var och en av dessa tre provtagningar skall ske under en period av minst fyra timmar.

Om tre av fyra prover som tagits under en vecka visar en koncentration som ligger under gränsvärdets numeriska nivå, skall detta gränsvärde inte anses ha överskridits.

Artikel 8

1. Om det gränsvärde för blykoncentrationen i luften som anges i artikel 6.1 a har överskridits, skall orsakerna till detta fastställas och lämpliga åtgärder för att avlägsna olägenheterna vidtas snarast möjligt.

Den läkare eller det organ som ansvarar för den medicinska kontrollen av arbetstagarna skall bedöma om en omedelbar mätning av de biologiska parametrarna för de berörda arbetstagarna skall företas.

För att kontrollera att de åtgärder som nämns i första stycket är effektiva skall blykoncentrationen i luften på nytt fastställas på det sätt som anges i artikel 3 och 7.

2. Om de åtgärder som avses i punkt 1 första stycket inte kan vidtas inom en månad på grund av deras karaktär eller omfattning, och en ytterligare mätning av blykoncentrationen i luften visar att gränsvärdena fortfarande överskrids, skall arbetet avbrytas i området i fråga tills tillfredsställande åtgärder har vidtagits till skydd för de berörda arbetstagarna. Härvid skall den bedömning som görs av den läkare eller det organ som ansvarar för den medicinska kontrollen beaktas.

Om det visar sig nödvändigt, som enda praktiskt genomförbara sätt att minska exponeringen, att arbetstagarna bär personliga andningsskydd, får detta inte ske permanent och skall inskränkas till ett absolut minimum för varje arbetstagare.

3. I händelse av tillbud som kan medföra betydande ökning av blyexponeringen skall det drabbade området omedelbart utrymmas. Endast arbetstagare vilkas närvaro krävs för att utföra nödvändiga reparationer får beträda det drabbade området under förutsättning att de använder ändamålsenlig skyddsutrustning.

4. Beträffande arbetsmoment, som kan förutses medföra att gränsvärdet enligt punkt 1 överskrids utan att tekniskt

¹ Motsvarar i SI-enheter 3,4 mikromol bly per liter blod.

genomförbara förebyggande åtgärder rimligen kan tillgripas för att begränsa blykoncentrationen i luften, skall arbetsgivaren föranstalta om åtgärder för att garantera arbetstagarna skydd i samband med arbetsmoment av detta slag. Samråd skall ske med arbetstagarna och/eller deras representanter på företaget eller i verksamheten beträffande dessa åtgärder innan sådana arbetsmoment påbörjas.

Artikel 9

1. Om det biologiska gränsvärdet som anges i artikel 6.1 b har överskridits gäller följande:

- Nödvändiga åtgärder skall omedelbart vidtas för att fastställa orsakerna till detta förhållande och för att avhjälpa situationen. Om avvikelsernas omfattning motiverar det, och läkaren eller organet som ansvarar för den medicinska kontrollen av arbetstagarna finner det önskvärt, kan, som en sådan åtgärd, den berörda arbetstagaren omedelbart förflyttas från all ytterligare exponering för bly.
- En förnyad mätning av PbB-nivån skall företas inom tre månader. Om det biologiska gränsvärdet då fortfarande överskrids, får den berörda arbetstagaren inte längre vara placerad på samma arbetsställe eller något annat arbetsställe med samma eller högre blyexponering. Den berörda arbetstagaren kan, om läkaren eller organet som ansvarar för den medicinska kontrollen av arbetstagarna tillstyrker detta, placeras på andra arbetsställen som innebär mindre exponeringsrisk. Om så sker, skall han genomgå tätare hälsokontroller.

Medlemsstaterna kan dock vidta andra åtgärder, när det gäller arbetstagare som har exponerats för bly under längre tid och som har en betydande mängd bly i kroppen vid den tidpunkt då detta direktiv börjar tillämpas.

2. Den berörda arbetstagaren eller arbetsgivaren kan begära att den bedömning som nämns i punkt 1 omprövas.

Artikel 10

1. I samband med allt arbete som utförs under de förhållanden som anges i artikel 2.4 skall lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa följande:

- a) i. Risken för blyupptag genom rökning, mat eller dryck skall undvikas.

- ii. Lokaler skall reserveras för arbetstagarna, där de kan äta och dricka utan risk för förorening av bly.

- iii. Arbetstagarna skall ha tillgång till dricksvatten eller annan dryck, som inte förorenats av bly på arbetsplatsen, om temperaturen där är så hög att arbetstagarna bör uppmanas att inta vätska.

- b) i. Arbetstagarna skall förses med lämpliga arbets- eller skyddskläder i ett utförande som anpassats till de fysikaliskt-kemiska egenskaperna hos de blyföreningar som arbetstagarna exponeras för.

- ii. Dessa arbets- och skyddskläder skall förvaras på arbetsplatsen. De får dock tvättas på inrättningar utanför företaget med utrustning för detta slags arbete, om företaget inte självt utför tvätten. Om så är fallet skall kläderna transporteras i slutna behållare.

- iii. Arbets- och skyddskläder skall förvaras skilda från gångkläder.

- iv. Arbetstagarna skall ha tillgång till lämpliga och tillfredsställande tvättutrymmen och, om arbetet är dammigt, dessutom duschar.

2. Kostnaden för de åtgärder som vidtas i enlighet med punkt 1 skall inte bäras av arbetstagarna.

Artikel 11

1. I samband med allt arbete som utförs under de förhållanden som anges i artikel 2.2 skall lämpliga åtgärder vidtas så att arbetstagarna och deras representanter på företaget eller i verksamheten får tillräcklig information om:

- de potentiella hälsoriskerna vid exponering för bly med de potentiella riskerna för foster och vid amning inbegripna,
- de lagstadgade gränsvärden som finns och om behovet av biologisk kontroll och kontroll av luften,
- hygieniska krav, inklusive behovet av att avstå från rökning, mat och dryck på arbetsplatsen,

- de försiktighetsåtgärder som har samband med användning av skyddsutrustning och bärande av skyddskläder,
- de särskilda försiktighetsåtgärder som skall vidtas för att minimera blyexponeringen.

2. Utöver de åtgärder som nämns i punkt 1 skall, i samband med allt arbete som utförs under de förhållanden som anges i artikel 2.4, lämpliga åtgärder vidtas så att följande uppfylls:

a) Arbetstagarna och/eller deras representanter på företaget eller i verksamheten skall ha tillgång till:

- resultaten av mätningarna av blykoncentrationen i luften, och
- de statistiska avidentifierade resultaten av de biologiska kontrollerna.

De skall ha möjlighet att få förklaringar om vad dessa resultat innebär.

b) Om resultaten överskrider det gränsvärde för blykoncentration i luften som anges i artikel 6.1 a, skall de berörda arbetstagarna och deras representanter på företaget eller i verksamheten snarast möjligt informeras om över-skridandet och dess orsaker. Samråd skall ske med arbets-tagarna och/eller representanterna om vilka åtgärder som skall vidtas. Vid en nödsituation skall de informeras om vilka åtgärder som redan vidtagits.

c) Varje gång PbB-prov, ALAU-prov eller andra biologiska mätningar för att fastställa blyexponeringen utförs skall de berörda arbetstagarna ges information, som är godkänd av den ansvarige läkaren, om resultaten av mätningarna och den tolkning som gjorts av dessa resultat.

Artikel 12

Den läkare eller det organ som ansvarar för den medicinska kontrollen av arbetstagarna skall ha tillgång till all nödvändig

information för att fastställa omfattningen av arbetstagarnas exponering för bly inklusive resultaten av mätningarna av bly i luften.

Artikel 13

Registrering och arkivering av individuella data, som gäller arbetstagarnas exponering för bly och de kliniska och biologiska undersökningar de genomgått, skall ske på lämpligt sätt i enlighet med nationell lagstiftning och praxis.

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1986 och skall genast informera kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationella författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 15

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 28 juli 1982.

På rådets vägnar

O. MØLLER

Ordförande

*BILAGA 1***Förteckning över de verksamheter som avses i artikel 2.1 andra stycket**

1. Hantering av blykoncentrat.
2. Smältning och raffinering av bly och zink (primär och sekundär).
3. Framställning och hantering av blyarsenatpulver.
4. Framställning av blyoxider.
5. Framställning av andra blyföreningar (inklusive den del av tillverkningen av alkylbly som medför exponering för blymetall och dess joniska föreningar).
6. Framställning av målarfärg och annan färg, emalj, spackel och kitt som innehåller bly.
7. Tillverkning och återvinning av batterier¹.
8. Tenn- och blyhantverk.
9. Framställning av blylod.
10. Tillverkning av blyhaltig ammunition.
11. Tillverkning av föremål av bly eller blylegering.
12. Användning av målarfärg och annan färg, emalj, spackel och kitt som innehåller bly.
13. Keramikindustrier och krukmakerier¹.
14. Kristallglasbruk.
15. Plastindustrier som använder blybaserade tillsatser.
16. Ofta återkommande användning av blylod i slutna rum.
17. Arbete i tryckerier där bly används.
18. Rivningsarbeten, särskilt skrapning, avbränning och skärbränning på material som är täckt med blyhaltig färg och rivning av installationer (t. ex. smältugnar)¹.
19. Användning av blyhaltig ammunition i slutna rum.
20. Tillverkning och reparation av bilar¹.
21. Tillverkning av blylegerat stål.
22. Blyhärdning av stål.
23. Beläggning och beklädnad med bly.
24. Återvinning av bly och blyhaltiga metallrester.

---

¹ Om bly används eller ingår i materialet.

BILAGA 2**Tekniska specifikationer som åsyftas i artikel 3.1 andra stycket**

1. Utrustningen motsvarar följande tekniska specifikationer:
    - a) *luftens hastighet i luftintaget*: 1,25 m/s $\pm$ 10%
    - b) *luftflöde*: minst 1 l/min
    - c) *filterhållarens egenskaper*: en filterhållare med sluten front bör användas för att undvika nedsmutsning av filtret
    - d) *luftintagets diameter*: minst 4 mm för att undvika väggeffekter
    - e) *filtrets eller luftintagets position*: så långt möjligt parallellt med arbetstagarens ansikte under hela provtagningsperioden
    - f) *filtrets avskiljningsgrad*: minst 95% för alla insamlade partiklar ned till en aerodynamisk diameter av 0,3 μ m
    - g) *filtrets homogenitet*: maximal homogenitet beträffande filtrets blyinnehåll för att möjliggöra jämförelse mellan de båda halvorna av samma filter
  2. Blyinnehållet i de luftprover som tagits under de förutsättningar som beskrivs i punkt 1 skall analyseras genom atomabsorptionsspektroskopi eller annan metod som ger likvärdiga resultat.
-

*BILAGA 3***Mätmetoder för de biologiska indikatorer som nämns i artikel 4.2**

PbB: atomabsorptionsspektroskopi

ALAU: Davis-metoden¹ eller likvärdig metod

ZPP: hematofluorimetri² eller likvärdig metod

ALAD: europeisk standardiserad metod³ eller likvärdig metod

Lämpliga program för kvalitetskontroll kommer att fastställas av kommissionen.

-
- ¹ Davis, J. R. och Andelman, S. L., "Urinary delta-aminolevulinic acid levels in lead poisoning. A modified method for the rapid determination of urinary delta-aminolevulinic acid using disposable ion-exchange chromatographic columns", *Arch. Environ. Health* 15, 53-59, 1967.
- ² Blumberg, W. E., Eisinger, J., Lamola, A. A. och Zuckerman, D. M., "Zinc protoporphyrin level in blood determination by a portable hematofluometer. A screening device for lead poisoning", *J. Lab. Clin. Med.* 89, 712-723, 1977.
- ³ a) Rådets direktiv 77/312/EEG av den 29 mars 1977 om allmänna hälsokontroller för att förebygga blyförgiftning, EGT nr L 105 28.04.1977, s. 10 (bilaga 3).
b) A. Berlin och K. H. Schaller, "European standardized method for the determination of delta-aminolevulinic acid dehydratase activity in blood", *3. Klin. Chem. Klin. Biochem.* 12, 389-390, 1974.

BILAGA 4**Rekommendationer med praktisk vägledning för den kliniska kontroll av arbetstagarna som behandlas i artikel 4.5**

1. Enligt nu tillgänglig kunskap kan ett högt blyupptag medföra skadliga effekter på följande system:
    - blodbildande organ,
    - mag-tarmkanalsystemet,
    - centrala och perifera nervsystemet,
    - njurarna.
  2. Den läkare som har hand om den medicinska kontrollen av en blyexponerad arbetstagarare skall känna till förhållandena och omständigheterna vid arbetstagarens blyexponering.
  3. Den kliniska kontrollen av arbetstagarna skall ske i enlighet med god läkarsed och innefatta följande åtgärder:
    - upprättande av medicinsk anamnes och yrkesanamnes för arbetstagaren,
    - fysiologisk undersökning och personligt samtal med arbetstagaren med särskild uppmärksamhet riktad på de symptom som åtföljer första stadiet av blyförgiftning,
    - bedömning av lungstatus (med hänsyn till användning av andningsskydd).Analyser av blod (särskilt bestämning av EVF-värdet) och urin skall göras vid första läkarundersökningen och därefter regelbundet efter läkarens bedömning.
  4. Utöver de beslut som baserar sig på den biologiska kontrollen skall den undersökande läkaren avgöra i vilka fall man bör avråda från exponering, eller fortsatt exponering, för bly av medicinska skäl. De viktigaste av kontraindikationerna är:
    - i)—kongenitala avvikelser:
      - thalassemi,
      - G-6-PD-brist;
    - ii)—förvärvade sjukdomstillstånd:
      - anemi,
      - njurinsufficiens,
      - leverinsufficiens.
  5. Användning av chelerande ämnen:

Den profylaktiska användningen av chelerande ämnen, ibland kallad "preventivterapi", är medicinskt och etiskt oacceptabel. Många chelerande ämnen kan anses nefrotoxiska, om de ordineras under längre tid.
  6. Behandling av förgiftning:

Skall utföras av specialister.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 september 1983

om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (andra särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG)

(83/477/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV:**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Rådets resolution av den 29 juni 1978 om ett åtgärdsprogram på gemenskapsnivå rörande hälsa och säkerhet i arbetet⁴ avser inrättande av specifika harmoniserade förfaranden för att skydda arbetstagarna mot asbest.

Rådets direktiv 80/1107/EEG av den 27 november 1980 om skydd av arbetstagarna mot risker beroende på exposition för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet⁵ fastställer vissa bestämmelser, som skall tas i beaktande för detta

skydd. Enligt nämnda direktiv skall man i särdirektiv fastställa gränsvärden och specifika krav för de agenser, som räknas upp i bilaga 1 i vilken asbest ingår.

Asbest är ett skadligt ämne som återfinns i ett stort antal olika sammanhang i samband med arbete. Många arbetstagare utsätts därför för en potentiell hälsorisk. Krokidolit anses vara en speciellt farlig typ av asbest.

Fastän nuvarande kunskaper inom vetenskapen inte är sådana att man kan fastställa en nivå under vilken det inte finns några hälsorisker, kommer en minskning av exponeringen för asbest ändå att reducera risken för att sjukdomar orsakade av asbest skall utvecklas. Detta direktiv innehåller minimikrav, som skall revideras på basis av erfarenhet och teknisk utveckling inom detta område.

Den mest använda metoden för mätning av asbest är optisk mikroskopi, även om man med den inte kan räkna de allra minsta fibrerna som är skadliga för hälsan.

¹ EGT nr C 262, 9.10.1980, s. 7 och

EGT nr C 301, 18.11.1982, s. 6.

² EGT nr C 310, 30.11.1981, s. 43.³ EGT nr C 125, 17.5.1982, s. 155.⁴ EGT nr C 165, 11.7.1978, s. 1.⁵ EGT nr L 327, 3.12.1980, s. 8.

Förebyggande åtgärder för att skydda hälsan hos de arbetstagare som exponeras för asbest samt medlemsstaternas åtagande beträffande läkarundersökningar för arbetstagarna är därför viktiga.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv, som är det andra särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG, har till syfte att skydda arbetstagarna mot hälsorisker inklusive att förebygga sådana risker, som uppstår eller kan uppstå vid exponering för asbest i arbetet. Det fastställer gränsvärden och andra specifika krav.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på

- sjötransporter,
- lufttransporter.

3. Detta direktiv skall inte inskränka rätten för medlemsstaterna att tillämpa eller införa lagar och andra författningar, som garanterar en högre skyddsnivå för arbetstagarna, i synnerhet vad gäller att ersätta asbest med andra mindre farliga material.

Artikel 2

I detta direktiv avses med "asbest" följande fibrösa silikat:

- Aktinolit, CAS Nr 77536-66-4 (*)¹.
- Asbest grunerit (amosit) CAS Nr 12172-73-5 (*)¹.
- Antofyllit, CAS Nr 77536-67-5 (*)¹.
- Krysotil, CAS Nr 12001-29-5¹.
- Krokidolit, CAS Nr 77536-68-6 (*)¹.
- Tremolit, CAS Nr 77536-68-6 (*)¹.

Artikel 3

1. Detta direktiv skall tillämpas på verksamheter i vilken arbetstagarna i arbetet är eller kan bli exponerade för damm från asbest eller asbesthaltiga material.

2. När det gäller en verksamhet, som sannolikt kan innebära en risk för exponering för damm från asbest eller asbesthaltiga material, skall denna risk bedömas på så sätt att man fastställer arten och graden av arbetstagarnas exponering för damm från asbest eller asbesthaltiga material.

3. Artiklarna 4, 7, 13, 14.2, 15 och 16 skall inte tillämpas om bedömningen enligt punkt 2 visar att halten asbestfibrer i luften på arbetsplatsen, utan användning av personlig skyddsutrustning, ligger på en nivå, som enligt medlemsstaternas val, antingen är

- lägre än 0,25 fiber per cm³ och/eller
- lägre än en sammanlagd dos av 15,00 fiber-dagar per cm³ räknat på tre månader; nivån skall vara uppmätt eller beräknad i förhållande till en åttatimmars period.

4. Bedömningen som avses i punkt 2 skall bli föremål för samråd med arbetstagarna och/eller deras representanter på företaget eller i verksamheten och skall revideras om det finns anledning att tro att den inte är riktig eller det sker en väsentlig förändring av arbetet.

Artikel 4

Med förbehåll för artikel 3.3 skall följande åtgärder vidtas:

1. Den verksamhet som avses i artikel 3.1 skall omfattas av ett anmälningssystem, som administreras av medlemsstatens behöriga myndighet.

2. Anmälan skall lämnas in av arbetsgivaren till behörig myndighet i medlemsstaten i överensstämmelse med nationella lagar och andra författningar. Den skall minst innefatta en kort beskrivning av

- typer och kvantiteter av asbest som används,
- berörda verksamheter och tillverkningsprocesser,
- tillverkade produkter.

3. Arbetstagarna och/eller deras representanter på företagen eller i verksamheten skall i överensstämmelse med nationell lagstiftning ha tillgång till de handlingar som är föremål för anmälan och som gäller deras eget företag eller verksamhet.

4. Varje gång en betydande förändring sker i användningen av asbest eller av asbesthaltigt material, skall en ny anmälan lämnas in.

Artikel 5

Sprutning av asbest skall förbjudas.

Artikel 6

Vid allt arbete som avses i artikel 3.1 skall arbetstagarnas exponering för damm från asbest eller asbesthaltigt material på arbetsplatsen reduceras till en så låg nivå som är praktiskt möjligt, dock alltid under de gränsvärden som fastställts i artikel 8, bl.a. genom följande åtgärder, i den mån de är lämpliga:

1. Mängden asbest som används i varje enskilt fall skall begränsas till den minsta mängd som är praktiskt möjligt.
2. Antalet arbetstagare som exponeras eller kan bli exponerade för damm från asbest eller asbesthaltiga material, skall vara så lågt som möjligt.

¹ Nummer i registret för Chemical Abstract Service (CAS).

3. Arbetsprocesserna skall i princip vara utformade så att spridning av asbestdamm i luften undviks.

Om detta inte är praktiskt möjligt, skall dammet elimineras så nära källan som möjligt.

4. Alla byggnader och/eller installationer och utrustningar som används vid bearbetning eller behandling av asbest skall kunna rengöras och underhållas regelbundet och effektivt.

5. Asbest som råmaterial skall förvaras och transporteras i lämplig sluten förpackning.

6. Avfall skall samlas ihop och avlägsnas från arbetsplatsen så snart som möjligt i lämplig sluten förpackning med etiketter som anger att den innehåller asbest. Denna åtgärd skall inte gälla vid brytning av asbesthaltigt bergmaterial.

Det avfall som avses i föregående punkt skall sedan tas om hand enligt rådets direktiv 78/391/EEG av den 20 mars 1978 om giftigt och farligt avfall¹.

Artikel 7

Med förbehåll för artikel 3.3 skall följande åtgärder vidtas:

1. För att säkerställa att bestämmelserna om gränsvärden i artikel 8 efterlevs, skall mätningar utföras rörande asbest i luften på arbetsplatsen enligt den referensmetod som beskrivs i bilaga 1 eller enligt någon annan metod som ger likvärdiga resultat. Sådan mätning skall planeras och utföras regelbundet genom provtagning, som är representativ för arbetstagarens individuella exponering för damm från asbest eller asbesthaltiga material.

För mätningen av asbest i luften, enligt vad som avses i föregående punkt, skall endast fibrer med en längd av mer än 5 mikrometer och ett längdbreddförhållande som är större än 3:1 beaktas.

Rådet skall, på förslag från kommissionen, särskilt beakta de framsteg som gjorts inom vetenskapen och teknologin samt den erfarenhet man förvärvat vid tillämpningen av detta direktiv, skall revidera bestämmelserna i första stycket första meningen inom fem år från antagandet av detta direktiv i syfte att på gemenskapsnivå fastställa en enda metod för att mäta halten av asbest i luften.

2. Provtagning skall göras efter samråd med arbetstagarna och/eller deras representanter på företaget eller i verksamheten.

3. Provtagningen skall utföras av tillräckligt kvalificerade personer. Proven skall därefter analyseras på laboratorier, som är utrustade för detta och kvalificerade för att tillämpa nödvändig identifikationsteknik.

4. Halten asbest i luften skall i allmänhet mätas var tredje månad, dock alltid var gång en teknisk förändring införs. Frekvensen av mätningarna kan dock reduceras i de fall som specificeras i punkt 5.

5. Frekvensen av mätningarna kan reduceras till en gång per år om

— ingen betydande förändring i förhållandena på arbetsplatsen har skett, och

— resultaten från de två föregående mätningarna inte har överskridit halva gränsvärdet enligt artikel 8.

Om en grupp arbetstagare utför identiska eller liknande arbetsuppgifter på samma plats och på så sätt utsätts för samma hälsorisk, får provtagning utföras i gruppen så att den är representativ för gruppen som helhet.

6. Varaktigheten på provtagningen skall vara sådan att en representativ exponering kan fastställas för en period på 8 timmar (ett skift) genom mätningar eller tidsvägda beräkningar. Varaktigheten av de olika provningsförfarandena skall också fastställas på grundval av punkt 6 i bilaga 1.

Artikel 8

Följande gränsvärden skall tillämpas:

- a) Halten asbestfibrer, med undantag av krokidolit, i luften på arbetsplatsen:

1,00 fibrer per cm³ uppmätt eller beräknat med avseende på en åttatimmars period.

- b) Halten krokidolitfibrer i luften på arbetsplatsen:

0,50 fibrer per cm³ uppmätt eller beräknat med avseende på en åttatimmars period.

- c) Halten asbestfibrer i luften på arbetsplatsen när det gäller blandningar av krokidolitfibrer och andra asbestfibrer:

gränsvärdet beräknas utifrån de gränsvärden som fastställts i a och b med beaktande av proportionerna krokidolit och andra asbesttyper i blandningen.

¹ EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

Artikel 9

Rådet skall, på förslag från kommissionen, särskilt beakta de framsteg som gjorts på vetenskapens och teknologins område och i ljuset av den uppnådda erfarenheten vid tillämpningen av detta direktiv, revidera bestämmelserna i artikel 3.3 och i artikel 8 före den 1 januari 1990.

Artikel 10

1. Om de gränsvärden som fastställts i artikel 8 överskrids, skall skälen till detta klarläggas och lämpliga åtgärder för att lösa problemet skall vidtas så snart som möjligt.

Arbetet får inte fortsätta på det berörda området så länge lämpliga åtgärder inte har vidtagits för att skydda de berörda arbetstagarna.

2. För att kontrollera effektiviteten hos de metoder som omnämns i punkt 1 första stycket, skall en ytterligare bestämning av halterna asbest i luften utföras omedelbart.

3. Om expositionen inte på ett rimligt sätt kan reduceras med andra medel och om det visar sig nödvändigt att bära personligt andningsskydd, får denna lösning inte vara permanent och skall för varje enskild arbetstagare utnyttjas i minsta möjliga mån.

Artikel 11

1. När det gäller viss verksamhet om vilken det går att förutsäga att de fastställda gränsvärdena i artikel 8 kommer att överskridas och beträffande vilken tekniska förebyggande åtgärder för att begränsa halterna asbest i luften inte är praktiskt möjliga, skall arbetsgivaren vidta särskilt följande åtgärder för att säkerställa skydd av arbetstagarna medan de är sysselsatta i sådan verksamhet:

- a) Arbetstagarna skall förses med lämpligt andningsskydd och annan personlig skyddsutrustning, som de skall bära.
- b) Varningsskyltar skall sättas upp, som anger att det är troligt att gränsvärdena i artikel 8 kommer att överskridas.

2. Arbetsgivaren skall samråda med arbetstagarna och/eller deras representanter på företaget eller i verksamheten angående dessa åtgärder innan det aktuella arbetet börjar.

Artikel 12

1. En arbetsplan skall upprättas innan man påbörjar rivningsarbeten eller arbete med att ta bort produkter av asbest och/eller asbesthaltiga material från byggnader, konstruktioner, anläggningar eller installationer eller från fartyg.

2. Den plan som avses i punkt 1 skall föreskriva de åtgärder som behövs för att säkerställa arbetstagarnas hälsa och säkerhet i arbetet.

Planen skall särskilt ange att

- man så långt det är praktiskt möjligt tar bort produkter av asbest och asbesthaltiga produkter innan rivningen i övrigt påbörjas,
- personlig skyddsutrustning enligt artikel 11.1 tillhandahålls vid behov.

Artikel 13

1. Vid alla typer av verksamhet enligt artikel 3.1 och med förbehåll för artikel 3.3 skall lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa följande:

- a) De platser där ovanstående verksamhet skall äga rum
    - i) skall vara klart avgränsade och försedda med varningsskyltar,
    - ii) inte skall vara tillgängliga för andra arbetstagare än de som i sitt arbete skall gå in där,
    - iii) dessa platser omfattas av rökförbud.
  - b) Områden skall finnas tillgängliga där arbetstagarna kan äta och dricka utan att riskera förorening från asbestdamm.
  - c) i) Arbetstagarna skall förses med lämpliga arbets- eller skyddskläder.
    - ii) Dessa arbets- eller skyddskläder skall bli kvar på företaget. De kan dock tvättas på inrättningar utanför företaget, vilka har utrustning för sådant arbete, om inte tvätten görs inom företaget. I så fall skall kläderna transporteras i slutna behållare.
    - iii) Separata förvaringsplatser skall finnas för arbets- eller skyddskläder och för gångkläder.
    - iv) Arbetstagarna skall ha tillfredsställande tvätt- och toalettrummen till sitt förfogande inklusive duschar i arbete där mycket damm förekommer.
    - v) Skyddsutrustningen skall placeras på en bestämd plats och den skall kontrolleras och rengöras efter varje användning. Man skall vidta lämpliga åtgärder för att reparera eller ersätta defekt utrustning innan man använder den igen.
2. Arbetstagarna får inte påföras kostnader för de åtgärder som vidtagits enligt punkt 1.

Artikel 14

1. I fråga om alla typer av verksamhet enligt artikel 3.1, skall lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa att arbetstagarna och deras representanter på företaget eller i verksamheten får tillfredsställande information rörande

- de potentiella hälsorisker som uppstår vid exponering för asbestdamm eller damm från asbesthaltigt material,
- förekomsten av lagstadgade gränsvärden och behovet av luftundersökningar,
- hygieniska krav inklusive kravet på att undvika rökning,
- de skyddsåtgärder som skall vidtas beträffande bärandet och användningen av skyddsutrustning och skyddskläder,
- speciella skyddsåtgärder avsedda att minimera exponeringen för asbest.

2. Utöver de åtgärder som avses i punkt 1 skall, med förbehåll för artikel 3.3, lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa följande:

- a) Arbetstagare och/eller deras representanter på företaget eller i verksamheten skall ha tillgång till resultaten från mätningarna av halten asbest i luften och de skall kunna få förklaringar om betydelsen av dessa resultat.
- b) Om resultaten överskrider gränsvärdena enligt artikel 8, skall de berörda arbetstagarna och deras representanter på företaget eller i verksamheten informeras så snart som möjligt om överskridandet och anledningen till det. Samråd skall ske med arbetstagarna och/eller deras representanter på företaget eller i verksamheten om de åtgärder som skall vidtas eller, i brådskande fall, information om de åtgärder som har vidtagits.

Artikel 15

Med förbehåll för artikel 3.3 skall följande åtgärder vidtas:

1. Innan arbetstagaren exponeras för damm från asbesthaltiga material på arbetsplatsen, skall en bedömning av hans hälsa finnas tillgänglig.

Denna bedömning skall omfatta en särskild undersökning av bröstet. I bilaga 2 finns praktisk vägledning som medlemsstaterna kan använda beträffande den kliniska undersökningen av arbetstagarna. Denna vägledning skall anpassas till de tekniska framstegen i överensstämmelse med förfarandet i artikel 10 i direktiv 80/1107/EEG.

Bedömningen skall upprepas åtminstone vart tredje år så länge exponeringen fortsätter.

En individuell hälsojournal skall upprättas i överensstämmelse med nationella bestämmelser och praxis för varje arbetstagare som avses i första stycket.

2. Efter den kliniska undersökningen som avses i punkt 1, bör den läkare eller det organ, som ansvarar för läkarundersökningarna av arbetstagarna i överensstämmelse med nationella bestämmelser, ge råd om och bestämma vilka individuella skyddsåtgärder eller förebyggande åtgärder som skall vidtas. Åtgärderna kan vid behov omfatta att arbetstagaren upphör med arbete, som innebär exponering för asbest.
3. Information och råd skall ges till arbetstagarna beträffande hälsokontroller som de kan genomgå efter det att exponeringen upphört.
4. Den berörde arbetstagaren eller arbetsgivaren kan i överensstämmelse med nationella bestämmelser begära en granskning av de bedömningar som avses i punkt 2.

Artikel 16

Med förbehåll för artikel 3.3 skall följande åtgärder vidtas:

1. Arbetsgivaren skall föra ett register över de arbetstagare som utför sådant arbete som avses i artikel 3.1. Registret skall innehålla uppgifter om arten och varaktigheten av arbetet samt den exponering som arbetstagaren varit utsatt för. Den läkare och/eller det organ som ansvarar för hälsokontroller skall ha tillgång till detta register. Varje arbetstagare skall ha tillgång till de resultat i registret som berör honom personligen. Arbetstagarna och/eller deras representanter skall ha tillgång till identifierad kollektiv information i registret.
2. Registret som avses i punkt 1 och läkarjournalerna enligt artikel 15.1 skall i överensstämmelse med nationella bestämmelser bevaras under minst 30 år efter det att exponeringen upphört.

Artikel 17

Medlemsstaterna skall föra ett register över upptäckta fall av asbestos och mesoteliom.

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall före den 1 januari 1987 anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta. Beträffande brytning av asbesthaltigt bergmaterial gäller dock 1 januari 1990 som datum för ikraftträdande.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Utfärdat i Bryssel den 19 september 1983.

Artikel 19

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

På rådets vägnar

G. VARFIS

Ordförande

*BILAGA 1***Referensmetod enligt artikel 7.1 för mätning av asbest i luften på arbetsplatsen**

1. Prover skall tas i den enskilda arbetstagarens andningszon, d.v.s. inom en halvcirkel med 300 mm radie som går framför ansiktet och mäts från medelpunkten på en linje som går mellan öronen.
2. Membranfilter med tryckt ruttmönster (blandade estrar av cellulosa eller cellulosanitrat) med porstorlek 0,8 till 1,2 mikrometer och en diameter på 25 mm skall användas.
3. En öppen filterhållare med en cylinderformad förlängare på 33 till 44 mm framför filtret skall användas. Förlängaren skall ge ett cirkulärt beläggningsområde på minst 20 mm. Vid provtagning skall förlängaren peka nedåt.
4. En bärbar batteridrivna pump buren i arbetstagarens bälte eller ficka skall användas. Flödet skall vara jämnt och hastigheten i början inställd på 1,0 liter per minut $\pm 5\%$. Flödes hastigheten skall hållas inom $\pm 10\%$ av ursprungshastigheten under provtagningsperioden.
5. Provtagnings tiden skall mätas med en tolerans på 2 procent.
6. Den optimala fiberbeläggningen på filtren skall vara mellan 100 och 400 fibrer/mm².
7. Helst skall hela filtret eller en del av filtret placeras på ett objektglas, som gjorts genomskinligt med hjälp av acetontriacetinmetoden och täckts med ett täckglas.
8. Ett binokulärt mikroskop med följande utseende skall användas för fiberräkning:
  - Köhlers belysnings system.
  - Kondensor systemet skall innefatta en Abbe eller en akromatisk faskontrastkondensor i en centererad och fokuserande uppsättning. Justeringen av faskontrastcentereringen skall vara oberoende av kondensorns centereringsmekanism.
  - Ett 40 ggr's akromatiskt objektiv med positiv faskontrast och med en numerisk apertur mellan 0,65 till 0,70. Fästringsabsorptionen skall vara mellan 65 och 85 procent.
  - 12,5 ggr's okular. I minst ett okular skall det vara möjligt att montera in en gratikul (okulargitter). Detta okular skall vara av fokuserande typ.
  - En cirkulär gratikul från Walton-Beckett med en synbar diameter i objektplanet för denna uppsättning av objektiv och okular på 100 mikrometer ± 2 mikrometer. Detta kontrolleras med hjälp av en objektmikrometer.
9. Mikroskopet skall ställas in enligt tillverkarens anvisningar. Detektionsgränsen kontrolleras med en testskiva för faskontrast. Upp till kod 5 på testskivan från AIA eller fram till minst linjeblock 5 på testskivan HSE/NPL mark 2 skall vara synligt när dessa används. Denna procedur skall utföras i början av den dag man använder mikroskopet.
10. Prover skall räknas enligt följande regler:
  - De fibrer som avses i artikel 7 punkt 1 andra stycket skall räknas, vilket innebär att en partikel med en maximal diameter större än tre mikrometer inte räknas.
  - Varje fiber, som skall räknas, skall räknas som en fiber om bägge ändrar finns inom gratikularean (räknefältet). Varje fiber med bara en ände inom arean skall räknas som en halv.
  - Räknefälten skall väljas slumpvis inom filtrets exponerade yta.
  - Ett fiberagglomerat som i längdriktningen ser homogent och odelat ut i en eller flera punkter men i andra punkter är splittrat (fiberändrar sticker ut – splittrad fiber) räknas som en enskild fiber om det överensstämmer med vilket individuella fibrer berör eller korsar varandra (ett knippe) skall fibrerna räknas individuellt om de kan särskiljas tillräckligt mycket för att fastställa om de överensstämmer med beskrivningen i artikel 7 punkt 1 andra stycket och första strecksatsen i den punkt vi nu befinner oss i. Den uppmätta diametern är då densamma som hos den hela delen och inte den hos den splittrade delen.

- I varje annat fiberagglomerat i vilket individuella fibrer berör eller korsar varandra (ett knippe), skall fibrerna räknas individuellt om de kan särskiljas tillräckligt mycket för att fastställa om de överensstämmer med beskrivningen i artikel 7 punkt 1 andra stycket och första strecksatsen i den punkt vi nu befinner oss i. Om inga individuella fibrer som motsvarar definitionen kan urskiljas, skall knippet räknas som en fiber om det, taget som en helhet, överensstämmer med beskrivningen i artikel 7 punkt 1 andra stycket och första strecksatsen i den punkt vi nu befinner oss i.
  - Om mer än en åttondel av ett räknefält täcks av ett fiber- och/eller partikelagglomerat, skall räknefältet inte användas och ett annat räknas i stället.
  - Antingen skall 100 fibrer räknas, vilket innebär att minst 20 räknefält kommer att undersökas eller så skall 100 räknefält undersökas.
11. Medeltalet fibrer per räknefält beräknas genom att dividera antalet räknade fibrer med antalet undersökta räknefält. Detekteringsnivån på filtret och föroreningarna skall hållas under 3 fibrer/100 räknefält och skall kontrolleras genom att använda blanka filter.

Halten i luften = (antal fibrer per räknefält x exponerat filterområde) / räknefält x samlad luftvolym).

BILAGA 2

Praktisk vägledning för klinisk bedömning av arbetstagare enligt artikel 15.1.

1. Nuvarande kunskaper ger vid handen att exponering för fria asbestfibrer kan ge upphov till följande sjukdomar:
  - Asbestos.
  - Mesoteliom.
  - Bronkialcancer.
  - Cancer i magtarmkanalen.
2. Den läkare och/eller det organ som ansvarar för läkarundersökningen av arbetstagare som exponeras för asbest skall känna till varje arbetstagares exponeringsförhållanden eller exponeringsomständigheter.
3. Klinisk undersökning av arbetstagarna bör utföras enligt rådande principer och rutiner inom yrkesmedicinen. Undersökningen bör minst inkludera följande åtgärder:
  - Föra journal över arbetstagarens sjukdoms- och yrkesanamnes.
  - Personlig intervju.
  - Klinisk undersökning av bröstet.
  - Undersökning av andningsfunktionen.

Ytterligare undersökningar inklusive lungröntgenbild i standardformat och laboratorieprover såsom cytologiskt prov av sputum är önskvärda. Dessa undersökningar skall beslutas för varje arbetstagare vid läkarundersökningen med hänsyn till de senaste rönen inom yrkesmedicinen.

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juni 1991

om ändring av direktiv 83/477/EEG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (andra särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG)

(91/382/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag som har utarbetats efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor¹, i samråd med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Artikel 118a i fördraget föreskriver att rådet genom direktiv skall anta minimikrav för att främja förbättringar speciellt på arbetsmiljöns område för att säkerställa en bättre skydds nivå för arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

I enlighet med artikel 118a skall sådana direktiv undvika att påtvinga administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder på ett sätt som skulle hålla tillbaka bildandet och utvecklingen av små och medelstora företag.

Meddelandet från kommissionen om dess program om säkerhet, hygien och hälsoskydd i arbetet⁴ föreskriver att direktiv som är avsedda att garantera arbetstagarnas säkerhet och hälsa skall antas.

Rådet noterade i sin resolution av den 21 december 1987 om säkerhet, hygien och hälsa i arbetslivet⁵ kommissionens avsikt att inom en snar framtid till rådet överlämna minimikrav på gemenskapsnivå om skydd mot risker för farliga ämnen, inklusive sådana som är cancerframkallande. Det anses i detta sammanhang att ersättningsprincipen, enligt vilken man använder ett erkänt ofarligt eller mindre farligt ämne, skall vara grundläggande.

Asbest är ett särskilt farligt ämne som kan orsaka allvarlig sjukdom och som återfinns i olika former i ett stort antal arbetssituationer.

Med hänsyn till de framsteg som har gjorts på vetenskapens och teknologins område och i ljuset av den erfarenhet som förvärvats genom tillämpningen av rådets direktiv 83/477/EEG av den 19 september 1983 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (andra särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG)⁶ bör skyddet av

¹ EGT nr C 161, 30.6.1990, s. 14.

² EGT nr C 284, 12.11.1990, s. 98 och
EGT nr C 129, 20.5.1991, s. 93.

³ EGT nr C 332, 31.12.1990, s. 162.

⁴ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 3.

⁵ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 1.

⁶ EGT nr L 263, 24.9.1983, s. 25.

arbetstagarna förbättras och de åtgärdsnivåer och gränsvärden som fastställts i direktiv 83/477/EEG sänkas.

Förbudet mot att anbringa asbest genom sprutning är inte tillräckligt för att förhindra att asbestfibrer släpps ut i luften. Andra arbetsmetoder som innefattar användning av vissa material som innehåller asbest skall också förbjudas.

Ett beslut kan ännu inte fattas angående införandet på gemenskapsnivå av en enda metod för att mäta koncentrationerna av asbest i luften.

Detta direktiv bör ses över senast den 31 december 1995 varvid särskilt skall beaktas de framsteg som har gjorts på vetenskapens och teknologins område och den erfarenhet som har förvärvats vid tillämpningen av direktivet.

Beslut 74/325/EEG¹, senast ändrat genom 1985 års anslutningsakt föreskriver att kommissionen skall rådfråga Råd-givande kommittén för arbetarskyddsfrågor i syfte att utarbeta förslag på detta område.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 83/477/EEG ändras på följande sätt:

1. Artikel 3.3 skall ersättas med följande:

"3. Artiklarna 4, 7, 13, 14.2, 15 och 16 skall inte tillämpas om den bedömning som avses i punkt 2 visar att koncentrationen av asbestfibrer i luften på arbetsplatsen när personlig skyddsutrustning inte används, ligger på en nivå som uppmätts eller beräknats till följande värden. Medlemsstaterna väljer själva vilket av de angivna alternativen som skall tillämpas:

a) För krysotil

— lägre än 0,20 fiber per cm³ i förhållande till en referensperiod på åtta timmar och/eller

— lägre än en kumulativ dos på 12,00 fiberdagar per cm³ över en tremånadersperiod.

b) För alla andra former av asbest antingen ensamma eller i blandningar inklusive blandningar som innehåller krysotil

— lägre än 0,10 fibrer per cm³ i förhållande till en referensperiod på åtta timmar och/eller

— lägre än en kumulativ dos på 6,00 fiberdagar per cm³ över en tremånadersperiod."

2. Artikel 5 skall ersättas med följande:

"Artikel 5

Anbringande av asbest genom sprutning samt arbetsmetoder som innefattar användning av isolerings- och ljudisolerande material med låg täthet (mindre än 1g/cm³) som innehåller asbest skall förbjudas."

3. Artikel 7.1 tredje stycket skall ersättas med följande:

"I enlighet med artikel 118a i fördraget och med beaktande av bl.a. de framsteg som gjorts på vetenskaplig och teknologisk nivå och av den erfarenhet som förvärvats vid tillämpningen av detta direktiv, skall rådet se över bestämmelserna i första stycket första meningen senast den 31 december 1995 i syfte att på gemenskapsnivå fastställa en enda metod för att mäta koncentrationerna av asbest i luften."

4. Artikel 8 skall ersättas med följande:

"Artikel 8

Följande gränsvärden skall tillämpas:

a) Koncentration av krysotilfibrer i luften på arbetsplatsen

0,60 fiber per cm³ uppmätt eller beräknat i förhållande till en referensperiod på åtta timmar.

b) Koncentration i luften på arbetsplatsen av alla andra former av asbestfibrer, antingen en och en eller i blandningar inklusive blandningar med krysotil

0,30 fiber per cm³ uppmätt eller beräknat i förhållande till en referensperiod på åtta timmar."

5. Artikel 9 skall ersättas med följande:

"Artikel 9

1. Utan att det påverkar tillämpningen av Artikel 7.1 tredje stycket skall rådet se över bestämmelserna i detta direktiv senast den 31 december 1995 i enlighet med artikel 118a i fördraget och med beaktande av bl.a. de framsteg som gjorts på vetenskapens och teknologins område och av den erfarenhet som förvärvats vid tillämpningen av detta direktiv.

2. De ändringar som krävs för att anpassa bilagorna till detta direktiv till de tekniska framstegen skall göras i enlighet med förfarandet i artiklarna 9 och 10 i rådets direktiv 80/1107/EEG av den 27 november 1980 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet*.

¹ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

* EGT nr L 327, 3.12.1980, s. 8.

6. Artikel 12 ändras på följande sätt:

a) Följande stycke skall läggas till i punkt 2:

"På begäran av behöriga myndigheter skall planen omfatta information om

- arbetets art och troliga varaktighet,
- platsen där arbetet utförs,
- de metoder som tillämpas om arbetet innefattar hantering av asbest eller av material som innehåller asbest,
- karaktäristika för utrustning som används för
  - skydd och sanering av dem som utför arbetet,
  - skydd av andra personer som finns på eller i närheten av arbetsplatsen."

b) Följande punkt skall läggas till:

"3. På begäran av behöriga myndigheter skall den plan som avses i punkt 1 anmälas till dessa innan det projekterade arbetet påbörjas."

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1993.

De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna beslutar om dessa åtgärder skall författningarna innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Metoderna för att göra en sådan hänvisning skall bestämmas av medlemsstaterna.

Den 1 januari 1993 skall emellertid ersättas av den 1 januari 1996 när det gäller utvinning av asbest.

Beträffande Grekland gäller emellertid följande:

- Den dag som avses i första stycket skall vara den 1 januari 1996.
  - Den dag som avses i fjärde stycket skall vara den 1 januari 1999.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 25 juni 1991.

På rådets vägnar

J.C. JUNCKER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 12 maj 1986

om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för buller i arbetet

(86/188/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNA HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag upprättat efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Rådets resolutioner av den 29 juni 1978 och 27 februari 1984 om åtgärdsprogram på gemenskapsnivå rörande säkerhet och hälsa i arbetet⁴ föreskriver genomförandet av speciella likformiga åtgärder inom gemenskapen för skyddet av arbetstagare utsatta för buller. Vidtagna åtgärder inom detta område varierar från stat till stat och det finns ett trängande behov av att dessa åtgärder närmas till varandra och förbättras.

Exponering för höga bullernivåer förekommer i ett stort antal sammanhang och många arbetstagare utsätts därför för en potentiell säkerhets- och hälsorisk.

Minskad exponering för buller reducerar risken för försämrad hörsel.

Där bullernivån innebär en risk för arbetstagares hälsa och säkerhet kan denna risk minskas genom en begränsning av bullerexponeringen utan att detta påverkar tillämpningen av relevanta bestämmelser om bullerbegränsning.

Det effektivaste sättet att minska bullernivån på arbetsplatsen är att inbegripa bullerminskande åtgärder vid planläggning av installationer samt att välja material, förfaranden och arbetsmetoder som skapar mindre buller. Det prioriterade målet är att uppnå nämnda minskning av ljudet vid källan.

Tillhandahållandet och användandet av individuella öronskydd är en nödvändig åtgärd, som kompletterar minskning av ljudet vid källan, i fall då bullerexponering inte rimligen kan undvikas med andra medel.

Buller är en företeelse, på vilken rådets direktiv 80/1107/EEG av den 27 november 1980 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet⁵ skall tillämpas. Artiklarna 3 och 4 i det direktivet ger möjlighet att fastställa gränsvärden och andra speciella åtgärder med avseende på den aktuella företeelsen.

Vissa tekniska aspekter skall specificeras och kan komma att ses över mot bakgrund av erfarenheter och framsteg gjorda på det tekniska och vetenskapliga planet.

Den nuvarande situationen inom medlemsstaterna gör det inte möjligt att fastställa en bullernivå under vilken det inte längre finns någon risk för arbetstagares hörsel.

⁵ EGT nr L 327, 3.12.1980, s. 8.

¹ EGT nr C 289, 5.11.1982, s. 1;
EGT nr C 214, 14.8.1984, s. 11.

² EGT nr C 46, 20.2.1984, s. 130;
EGT nr C 117, 30.4.1984, s. 5.

³ EGT nr C 23, 30.1.1984, s. 36.

⁴ EGT nr C 165, 11.7.1978, s. 1;
EGT nr C 67, 8.3.1984, s. 2.

Dagens vetenskapliga kunskande om vilken inverkan buller kan ha på hälsan utöver effekterna på hörseln gör det inte möjligt att fastställa säkra exponeringsgränser. Minskat buller minskar emellertid risken för sjukdomar som inte har med hörseln att göra. Detta direktiv innehåller bestämmelser som kommer att omprövas på basis av gjorda erfarenheter och i takt med den vetenskapliga och tekniska utvecklingen inom området.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv, som är det tredje särdirektivet enligt direktiv 80/1107/EEG, har som mål att skydda arbetstagare mot risk för hörselskador. I den utsträckning detta direktiv klart stadgar skall det också gälla skydd mot och förebyggande av risker mot hälsa och säkerhet i övrigt, som uppstår eller sannolikt uppstår p.g.a. buller på arbetsplatsen.

2. Detta direktiv skall gälla alla arbetstagare, inklusive dem som är utsatta för strålning som omfattas av EAEC-fördraget, med undantag för arbetstagare inom sjö- och lufttransport.

I detta direktiv skall beteckningen arbetstagare sysselsatta inom sjö- och lufttransport avse personal som tjänstgör ombord.

På förslag av kommissionen skall rådet före den 1 januari 1990 undersöka möjligheten att tillämpa detta direktiv också på arbetstagare som är sysselsatta inom sjö- och lufttransport.

3. Detta direktiv får inte påverka medlemsstaternas rätt att enligt fördraget tillämpa eller införa lagar och andra författningar, som i den mån det är möjligt, tillförsäkrar arbetstagare ett bättre skydd. Detta gäller också lagar och andra författningar som avser att sänka existerande bullernivå på arbetsplatsen genom åtgärder vid källan, speciellt med syfte att nå bullervärden, som förebygger onödiga olägenheter.

Artikel 2

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelse som här anges:

1. En arbetstagares dagliga bullerexponering $L_{EP,d}$

En arbetstagares dagliga bullerexponering uttrycks i dB (A) enligt formeln:

$$L_{EP,d} = L_{AeqT_e} + 10 \log_{10} \frac{T_e}{T_0}$$

där

$$L_{AeqT_e} = 10 \log_{10} \left\{ \frac{1}{T_e} \int_0^{T_e} \left[\frac{p_A(t)}{p_0} \right]^2 dt \right\}$$

T_e = den tid arbetstagaren dagligen utsätts för buller,

T_0 = 8 timmar = 28 800 sek under,

p_0 = 20 μ Pa,

p_A = A-vägt momentant ljudtryck i luft av atmosfärstryck i pascal som en under arbetet stillastående eller rörlig person utsätts för. Detta värde bestäms genom mätningar gjorda på det ställe där hans eller hennes öron befinner sig under arbetet. Mätningarna skall helst utföras när personen inte är på plats. Man skall därvid använda sig av en teknik som minimerar påverkan på ljudfältet.

Om mikrofonen måste placeras mycket nära personens kropp, bör lämpliga justeringar göras för att bestämma ett likvärdigt, ostört ljudtryck.

Den dagliga personliga bullerexponeringen tar inte hänsyn till effekten av eventuellt använt öronskydd.

2. Medelvärde under veckan av den dagliga bullerexponeringen $L_{EP,w}$

Veckomedelvärdet erhåller man enligt följande formel:

$$L_{EP,w} = 10 \log_{10} \left[\frac{1}{5} \sum_{k=1}^m 10^{0,1} (L_{EP,d})^k \right]$$

där $(L_{EP,d})^k$ är värdet av $L_{EP,d}$ för var och en av de m arbetsdagarna under veckan ifråga.

Artikel 3

1. Bullret under arbetet skall bedömas och, om nödvändigt, mätas för att identifiera de arbetstagare och arbetsplatser som detta direktiv tar sikte på och för att fastställa de omständigheter under vilka de särskilda bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas.

2. Bedömningen och mätningen enligt punkt 1 skall planeras på ett kompetent sätt och genomföras med lämpliga intervall på arbetsgivarens ansvar.

Allt insamlade av fakta skall vara representativt för en arbetstagares dagliga bullerexponering.

Metoderna och apparaterna skall anpassas till de rådande förhållandena, med särskild hänsyn till egenskaperna hos det buller som skall mätas, bullrets varaktighet, omgivande faktorer och egenskaperna hos mätapparaterna.

Metoderna och apparaterna skall göra det möjligt, att bestämma de parametrar som definieras i artikel 2 och att avgöra huruvida, i ett enskilt fall, de värden som fastställs i detta direktiv har överskridits.

3. Medlemsstaterna kan föreskriva att personlig bullerexponering skall ersättas av buller uppmätt på arbetsplatsen. I så fall skall kriteriet för personlig bullerexponering, såvitt avser tillämpningen av artikel 4–10, ersättas med kriteriet för bullerexponering under den dagliga arbetsperioden på respektive arbetsplats, varvid denna period skall vara minst åtta timmar.

Medlemsstaterna kan också fastställa att när bullret uppmäts. Särskild uppmärksamhet skall riktas på impuls ljud.

4. Arbetstagarna eller deras representanter inom företaget eller verksamheten skall, allt efter nationell lag och praxis, vara informerade om bedömningen och mätningen enligt punkt 1. Dessa skall revideras, när det finns anledning att tro att de är felaktiga eller att en påtaglig förändring har skett i arbetet.

5. Registreringen och bevarandet av data erhållna enligt denna artikel skall genomföras i lämplig form i överensstämmelse med nationell lagstiftning och praxis.

Läkare eller ansvariga organ och arbetstagarna eller deras representanter inom företaget eller verksamheten skall ha tillgång till dessa data enligt nationell lagstiftning och praxis.

Artikel 4

1. När en arbetstagares dagliga bullerexponering kan antas överskrida 85 dB (A) eller när maximivärdet av det ovägd momentana ljudtrycket kan antas vara större än 200 Pa¹, skall lämpliga åtgärder vidtas för att garantera följande:

a) Arbetstagare och/eller deras representanter inom företaget eller verksamheten erhåller fullgod information och när det är tillämpligt utbildning rörande

- potentiella risker för hörseln på grund av buller,
- åtgärder vidtagna för fullföljandet av detta direktiv,
- skyldigheten att medverka i överensstämmelse med nationell lagstiftning i fråga om skyddande och förebyggande åtgärder, och
- användandet av hörselskydd och vikten av hörselkontroller enligt artikel 7.

b) Arbetstagare och/eller deras representanter inom företaget eller verksamheten har tillgång till resultaten av bedömningarna och bullermätningarna enligt artikel 3 och att de kan informeras om innebörden i dessa resultat.

2. På arbetsplatser där en arbetstagares dagliga bullerdos kan antas överstiga 85 dB (A) skall tillräcklig information ges arbetstagarna om var och när artikel 6 är tillämplig.

¹ 140 dB relativt 20 µPa.

Om maximivärdet av den A-vägd ljudtrycknivån mätt med en ljudnivåmätare som tillämpar tidskaraktäristiken I (enligt IEC 651) inte överskrider 130 dB (A), kan det maximala ovägd momentana ljudtrycket antas inte överskrida 200 Pa.

På arbetsplatser där en arbetstagares dagliga personliga bullerexponering kan antas överskrida 90 dB (A) eller där maximivärdet av det ovägd momentana ljudtrycket kan antas överskrida 200 Pa skall informationen enligt första stycket meddelas genom lämpliga skyltar när det är praktiskt möjligt. Ifrågavarande områden skall också utmärkas och tillträde till dem inskränkas på de ställen där risken för exponering ger anledning till detta och där dessa åtgärder är praktiskt möjliga.

Artikel 5

1. Riskerna vid bullerexponering skall reduceras till lägsta, praktiskt möjliga nivå med hänsyn till teknisk utveckling och möjligheten att vidta åtgärder som kan minska bullret, särskilt vid källan.

2. Där en arbetstagares dagliga personliga bullerpåverkan överstiger 90 dB (A) eller maximivärdet av det ovägd momentana ljudtrycket är större än 200 Pa skall

a) orsaken till den för höga nivån identifieras och arbetsgivaren lägga upp och tillämpa ett tekniskt åtgärdsprogram eller ett program för organisation av arbetet med syfte att så långt det är praktiskt möjligt reducera arbetstagarnas bullerexponering,

b) arbetstagare och deras representanter inom företaget eller verksamheten lämnas fullgod information om den för höga nivån och om åtgärder vidtagna enligt a.

Artikel 6

1. Utan att det påverkar tillämpning av artikel 5 skall hörselskydd användas, där en arbetstagares dagliga bullerexponering överskrider 90 dB (A) eller maximivärdet av det ovägd momentana ljudtrycket är större än 200 Pa.

2. Där exponering enligt punkt 1 kan antas överskrida 85 dB (A) skall hörselskydd finnas tillgängliga för arbetstagarna.

3. Hörselskydd skall tillhandahållas i tillräckligt antal av arbetsgivaren, varvid val av hörselskydd skall ske i samråd med de berörda arbetstagarna i enlighet med nationell lagstiftning och praxis.

Hörselskydden skall anpassas till varje arbetstagare och hans arbetsförhållanden, varvid hans säkerhet och hälsa skall beaktas. Hörselskydden skall bedömas lämpliga och passande enligt detta direktiv, när risken för hörseln rimligen kan förväntas vara lägre än den risk, som uppstår av exponering enligt punkt 1; en förutsättning är att hörselskydden används rätt.

4. Där tillämpning av denna artikel innebär olycksrisk, skall denna risk minskas genom lämpliga åtgärder så långt det är praktiskt möjligt.

Artikel 7

1. Där det inte är praktiskt möjligt att reducera en arbetstagares dagliga bullerexponering till under 85 dB (A), skall arbetstagaren ha möjlighet att få sin hörsel kontrollerad av en läkare eller under läkares ansvar och, om det bedöms nödvändigt av läkaren, av en specialist.

Sättet på vilket kontrollen utförs skall bestämmas av medlemsstaterna i överensstämmelse med nationell lagstiftning och praxis.

2. Målet för kontrollen skall vara dels att ställa diagnos om eventuell försämring av hörseln p.g.a. buller, dels att bevara hörseln.

3. Resultaten av kontroller av arbetstagares hörsel skall förvaras i enlighet med nationell lagstiftning och praxis.

I den utsträckning som nationell lagstiftning och praxis medger skall arbetstagarna ha tillgång till de resultat som berör dem.

4. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder så att läkaren eller ansvariga organ som en del av kontrollen ger lämpliga anvisningar om eventuella individuella skyddsåtgärder och förebyggande åtgärder.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa följande:

- a) Utformningen, byggandet och/eller konstruktionen av en ny anläggning (nya fabriker, anläggningar eller maskinutrustning, betydande tillbyggnader eller ändringar av existerande fabriker eller anläggningar och utbyte av en anläggning eller maskinutrustning) skall uppfylla kraven i artikel 5.1.
- b) När en ny anordning (verktyg, maskin, apparatur etc.), avsedd för arbete och rätt använd under en normal 8-timmarsperiod, kan antas orsaka en daglig personlig bullerexponering lika med eller större än 85 dB (A) eller ett ovägt momentant maximivärde av ljudtrycket, som är lika med eller större än 200 Pa, skall fullgod information lämnas om det buller anordningen förorsakar under närmare angivna användningsförhållanden.

2. Rådet skall på förslag från kommissionen fastställa krav om att anordningar enligt punkt 1 b så långt det är praktiskt möjligt inte får avge buller, som kan antas utgöra en hörselrisk, förutsatt att produkterna används riktigt.

Artikel 9

1. På arbetsplatser, där en arbetstagares bullerexponering varierar markant från ena dagen till den andra, får medlemsstaterna för arbetstagare, som utför speciellt arbete, i exceptionella fall medge undantag från artiklarna 5.2, 6.1 och 7.1, men endast på villkor att en arbetstagares genomsnittliga

veckoexponering för buller överensstämmer med det värde som fastställts i dessa bestämmelser. Detta skall visas genom lämplig kontroll.

2. a) Medlemsstaterna får medge undantag från denna bestämmelse under begränsade perioder och under exceptionella förhållanden, när det inte är rimligen genomförbart att med tekniska åtgärder eller organisation av arbetet, reducera den individuella dagliga bullerexponeringen till under 90 dB (A) eller att säkerställa att de personliga hörselskydd, som föreskrivs i artikel 6 i detta direktiv, är lämpliga och passande enligt andra stycket av artikel 6.3. Sådana undantag får förnyas.

I sådant fall skall emellertid hörselskydd med bästa rimligen genomförbara skyddsverkan användas.

- b) Dessutom får medlemsstaterna för arbetstagare som utför speciella arbetsuppgifter undantagsvis medge avsteg från artikel 6.1, om tillämpningen av artikeln innebär en ökning av den totala risken för berörda arbetstagares hälsa eller säkerhet. En förutsättning är att det inte är rimligen genomförbart att minska risken på annat sätt.
- c) Undantag enligt a och b skall förenas med villkor, vilka med hänsyn till de individuella omständigheterna garanterar att riskerna som uppstår på grund av undantagen reduceras till ett minimum. Undantagen skall ses över periodiskt och upphävas så snart det rimligen är genomförbart.
- d) Medlemsstaterna skall vartannat år tillstålla kommissionen en tillräckligt utförlig redovisning över undantag enligt a och b. Kommissionen skall informera medlemsstaterna om detta på ett lämpligt sätt.

Artikel 10

Rådet skall efter förslag från kommissionen på nytt pröva detta direktiv före 1 januari 1994, varvid särskild hänsyn skall tas till framsteg gjorda inom vetenskap och teknologi såväl som till vunnit erfarenhet vid tillämpningen av detta direktiv för att minska risker vid bullerexponering.

I samband med denna nygranskning skall rådet efter förslag från kommissionen eftersträva att fastställa anvisningar för mätning av buller, som är mer precisa än de som anges i bilaga 1.

Artikel 11

Medlemsstaterna skall se till att samråd sker med arbetstagarnas och arbetsgivarnas organisationer innan bestämmelserna för genomförande av detta direktiv antas. Där arbetstagarrepresentanter finns inom ett företag eller verksamhet, skall medlemsstaterna även se till att dessa antingen kan kontrollera eller delta i tillämpningen.

Artikel 12

1. För mätning av buller och kontroll av arbetstagares hörsel får alla metoder användas, som åtminstone uppfyller bestämmelserna enligt artiklarna 3 och 7.

2. Anvisningar för mätning av buller och kontroll av arbetstagares hörsel finns i bilagorna 1 och 2.

Bilagorna 1 och 2 skall anpassas till den tekniska utvecklingen i enlighet med direktiv 80/1107/EEG och enligt den procedur som där beskrivs i artikel 10.

Artikel 13

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att uppfylla detta direktiv före den 1 januari 1990. De skall genast informera kommissionen om detta.

När det gäller Grekland och Portugal skall dock tillämpligt datum vara den 1 januari 1991.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv. Kommissionen skall underrätta de andra medlemsstaterna om detta.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 12 maj 1986.

På rådets vägnar

W.F. van EEKELEN

Ordförande

BILAGA 1

ANVISNINGAR FÖR MÄTNING AV BULLER

A. 1 Allmänt

Värdena enligt artikel 2 kan vara antingen

- i) ett värde mätt direkt med integrerande ljudnivåmätare, eller
- ii) ett värde beräknat från mätningar av ljudtryck och exponeringstid.

Mätningar får göras på den arbetsplats eller -platser som används av arbetstagare eller genom användning av instrument fästade på personen.

Placeringen av instrumenten och mätningarnas varaktighet skall vara tillräcklig för att säkerställa att bullerexponeringen under arbetsdagen kan registreras.

2 Instrumentering

- 2.1 Om integrerande medelvärdesbildande ljudnivåmätare används skall de uppfylla IEC-standard 804.

Om ljudnivåmätare används skall de uppfylla IEC-standard 651. Instrument med överstyrningsindikator är att föredra.

Om data lagras på band som mellansteg i mätproceduren, skall hänsyn tas till potentiella fel orsakade av sorterings- och uppspelningsprocessen när data analyseras.

- 2.2 Ett instrument som används för direktmätning av maximivärdet (topp-värdet) av det ovägsda momentana ljudtrycket skall ha en stigtid som inte överstiger 100 μ s.
- 2.3 Alla instrument skall kalibreras i laboratorium med lämpliga intervall.

3 Mätning

- 3.1 En fältkontroll skall göras vid början och slutet av varje dags mätningar.
- 3.2 Mätning av ljudtryck på arbetsplatsen bör göras inom det ostörda fältet på arbetsplatsen (dvs. i frånvaro av arbetstagaren) och med mikrofonen placerad på den plats/platser, där det öra som utsätts för den högsta bullerexpo-poneringen normalt befinner sig.

Om det är nödvändigt att personen är närvarande gäller endera av följande alternativ:

- i) Mikrofonen bör placeras på ett avstånd från personens huvud, som så långt möjligt reducerar effekterna av böjning och avstånd på det uppmätta värdet (ett lämpligt avstånd är 10 cm).
- ii) Om mikrofonen måste placeras mycket nära personens kropp bör lämpliga justeringar göras för att bestämma ett likvärdigt ostört tryckfält.

- 3.3 Allmänt kan tidsvägningarna "S" och "F" användas så länge mättiden är lång jämförd med tidskonstanten för den valda vägningen, men de är inte lämpade för bestämning av L_{Aeq} , T_e då bullernivån varierar mycket snabbt.

3.4 Indirekt mätning av påverkan

Resultatet av direkt mätning av L_{Aeq} , T_e kan approximeras, då man vet tiden för påverkan och mätvärdena vid klart urskiljbara områden för ljudtrycksnivån. Ett antal mätvärden och en statistisk fördelning kan vara användbar.

4 Noggrannhet vid bullermätning och bestämning av påverkan

Instrumenttypen och resultatens standardavvikelse påverkar mätningens noggrannhet. Om mätningen gäller jämförelse med ett gränsvärde bestämmer mätnoggrannheten vilken spridning av avläsningarna som gör det omöjligt att avgöra om gränsvärdet överskrids. Om något avgörande inte är möjligt måste mätningen upprepas med större noggrannhet.

Mätningar med största noggrannhet gör i samtliga fall ett avgörande möjligt.

- B. Korttidsmätningar med vanliga ljudnivåmätare är helt tillfredsställande för arbetstagare som på en fast arbetsplats utför upprepade aktiviteter, vilka i stort sett orsakar bredbandsbuller vid samma nivåer under hela dagen. Men när ljudtrycket som en arbetstagare utsätts för visar på variationer spridda över ett brett nivåområde eller tidsmässig oregelbundenhet blir det alltmer komplext att bestämma den dagliga personliga exponeringen. Den exaktaste metoden för mätning är därför att övervaka exponeringen under hela skiftet och använda en integrerande medelvärdesbildande ljudnivåmätare.

När en integrerande medelvärdesbildande ljudnivåmätare som överensstämmer med IEC-standard 804 som är väl lämpad för mätning av den ekvivalenta ljudtrycksnivån hos impulsbuller) åtminstone uppfyller specifikationen för typ 1 och nyligen har blivit fullständigt kalibrerad på ett laboratorium och mikrofonen är riktigt placerad (se 3.2 ovan), gör resultaten det möjligt, med vissa undantag, att även i komplexa situationer avgöra om en given exponering har överskridits (se 4). Denna metod är således allmänt acceptabel och väl lämpad för referensändamål.

BILAGA 2

ANVISNINGAR FÖR KONTROLL AV ARBETSTAGARES HÖRSEL

Vid kontroll av arbetstagares hörsel tas hänsyn till följande punkter:

- Kontrollen bör utföras enligt yrkesmässig medicinsk praxis och bör omfatta följande:
  - En inledande undersökning som skall genomföras före eller i början av bullerexponeringen när så är lämpligt.
  - Regelbundna undersökningar med intervaller som står i proportion till riskens omfattning och som bestäms av läkaren.
- Varje undersökning bör bestå av minst en otoskopi kombinerad med audiometri av hörtröskeln för luftburet ljud via rena toner i överensstämmelse med 6 nedan.
- Den inledande undersökningen skall omfatta en medicinsk anamnes. Den inledande otoskopin och det audiometriska provet bör upprepas inom en period av 12 månader.
- Den regelbundna undersökningen skall genomföras minst vart femte år när arbetstagarens personliga exponeringsutsläpp för buller är mindre än 90 dB (A).
- Undersökningarna bör utföras av lämpligt kvalificerad personal i överensstämmelse med nationell lagstiftning och praxis och kan organiseras i på varandra följande steg (undersökning, specialistundersökning).
- Det audiometriska provet bör uppfylla specifikationerna i den internationella standarden ISO 6189:1983 kompletterad enligt nedan:

Audiometri täcker också frekvensen 8 000 Hz, den omgivande ljudnivån möjliggör mätning av en tröskelnivå för hörseln lika med 0 dB i förhållande till ISO 389:1975.

Andra metoder kan emellertid användas om de ger jämförbara resultat.

---

¹ 140 dB relativt 20 µPa.

Om maximivärdet av den A-vägda ljudtrycksnivån mätt med en ljudnivåmätare som tillämpar tidskaraktäristiken I (enligt IEC 651) inte överskrider 130 dB (AI), kan det maximala ovägd momentana ljudtrycket antas inte överskrida 200 Pa.

RÅDETS DIREKTIV

av den 9 juni 1988

om arbetarskydd genom förbud mot vissa agenser och arbetsmoment (fjärde särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG)

(88/364/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samråd med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Rådet antar direktiv med minimiföreskrifter som skall börja tillämpas gradvis i avsikt att uppnå förbättringar i synnerhet av arbetsmiljön, så att arbetstagarnas hälsa och säkerhet skyddas.

Enligt rådets resolution av den 27 februari 1984 om ett andra handlingsprogram för Europeiska gemenskapen för säkerhet och hälsa i arbetet⁴ skall skyddsåtgärder utvecklas beträffande ämnen som visat sig vara cancerframkallande och också beträffande andra ämnen eller arbetsprocesser som kan ha allvarlig skadlig inverkan på hälsan.

Av en genomgång av de skyddsåtgärder som vidtagits av medlemsstaterna framgår att det finns vissa skillnader i skyddet för arbetstagarna mot vissa särskilt angivna agenser och arbetsmoment. En samordnad och välavvägd utveckling

skulle därför gynnas av att dessa åtgärder harmoniseras och förbättras i takt med de framsteg som görs inom detta område. Grundvalen för denna harmonisering och förbättring skall vara gemensamma principer.

Sådana principer finns angivna i rådets direktiv 80/1107/EEG av den 27 november 1980 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för kemiska, fysikaliska och biologiska agenser i arbetet⁵.

Enligt bestämmelserna i detta direktiv skall ett sådant skydd i största möjliga utsträckning innebära att exponeringen undviks eller hålls på den lägsta nivå som kan uppnås med praktiskt genomförbara åtgärder. För att uppnå tillfredsställande skydd för arbetstagarna är det också, enligt samma direktiv, nödvändigt att förbjuda vissa särskilt angivna agenser och/eller arbetsmoment, vilka kan förorsaka allvarlig påverkan av hälsan, i de fall då detta syfte inte kan uppnås med andra medel.

Därför skall regler under dessa förutsättningar införas om förbud mot vissa särskilt angivna agenser och/eller arbetsmoment på arbetsplatsen med möjlighet till vissa undantag och avvikelser.

Företrädare för arbetsgivare och arbetstagare har en roll att spela för att skydda arbetstagarna.

Dessa principer måste börja tillämpas enhetligt och skyndsamt för att, överallt där så är möjligt, främja en snabb utveckling av ofarliga, alternativa agenser och/eller arbetsmoment.

¹ EGT nr C 270, 10.10.1984, s. 3.

² EGT nr C 72, 18.03.1985, s. 131.

³ EGT nr C 104, 25.04.1985, s. 6.

⁴ EGT nr C 67, 05.03.1984, s. 2.

⁵ EGT nr L 327, 03.12.1980, s. 8.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är att skydda arbetstagarna mot hälsorisker genom att förbjuda vissa särskilt angivna agenser och/eller arbetsmoment.

Det förbud som behandlas i detta direktiv och i dess bilaga grundar sig på följande förhållanden:

- allvarliga risker för arbetstagarnas hälsa och säkerhet föreligger,
- skyddsåtgärder räcker inte för att garantera arbetstagarna en godtagbar skyddsnivå för hälsa och säkerhet,
- förbudet medför inte att ersättningsprodukter tas i bruk som kan innebära lika stora eller större risker för arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på:

- sjötransporter,
- lufttransporter.

3. Detta direktiv hindrar inte att medlemsstaterna tillämpar eller inför lagar och andra författningar som är förenliga med fördraget och garanterar arbetstagarna en högre skyddsnivå.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *ämnen*: kemiska grundämnen och deras föreningar, i naturligt tillstånd eller fabriksframställda, inklusive eventuella tillsatser som krävs för att släppa ut dem på marknaden,
- b) *agens*: varje kemiskt, fysikaliskt eller biologiskt agens som förekommer i arbetet och kan antas vara skadligt för hälsan,
- c) *beredningar*: blandningar eller lösningar som består av två eller flera ämnen,
- d) *föröreningar*: ämnen som normalt förekommer i obetydlig mängd i andra ämnen,
- e) *mellanprodukter*: ämnen som bildas under en kemisk reaktion, omvandlas och därför försvinner i slutet av reaktionen eller processen,
- f) *biprodukter*: ämnen som bildas under en kemisk reaktion och kvarstår i slutet av reaktionen eller processen,
- g) *avfallsprodukter*: rester efter en kemisk reaktion som man måste göra sig av med i slutet av reaktionen eller processen.

Artikel 3

1. För att förhindra att arbetstagare utsätts för hälsorisker orsakade av vissa särskilt angivna agenser och/eller ar-

betsmoment i de fall som anges i artikel 1 skall medlemsstaterna utfärda förbud i enlighet med vad som anges i bilagan.

2. På förslag från kommissionen kan rådet, med kvalificerad majoritet, i samråd med Europaparlamentet och efter samråd med Ekonomiska och sociala kommittén ändra bilagan, i synnerhet för att komplettera den med ytterligare agenser eller arbetsmoment.

Artikel 4

När sådana avvikelser i bilagan görs som anges, är medlemsstaterna skyldiga att se till att arbetsgivarna iakttar följande:

- a) Arbetsgivaren skall vidta tillfredsställande säkerhetsåtgärder för att skydda de berörda arbetstagarnas hälsa och säkerhet.
- b) Arbetsgivaren skall lämna åtminstone följande upplysningar till den behöriga myndigheten:
  - årsförbrukningen,
  - vilka arbetsoperationer och/eller reaktioner eller processer det gäller,
  - antalet exponerade arbetstagare,
  - vilka tekniska och organisatoriska åtgärder som vidtagits för att förhindra att arbetstagarna exponeras.

Dessutom kan medlemsstaterna besluta om system med individuella tillstånd.

Artikel 5

1. I enlighet med nationell lag skall arbetstagarna och/eller deras representanter på företagen eller i verksamheterna få tillgång till de dokument som överlämnats enligt artikel 4 och som avser deras företag eller verksamhet.

2. De dokument som nämns i punkt 1 skall innehålla nödvändig information, så att arbetstagarna och/eller deras representanter blir fullständigt underrättade om vilka hälso- och säkerhetsrisker som är förknippade med det agens eller det arbetsmoment som de kan komma i kontakt med och också om vilka skyddsåtgärder som bör vidtas mot dessa risker.

Artikel 6

1. Före den 1 januari 1995 skall kommissionen lämna en rapport till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén om, i första hand, de erfarenheter som gjorts vid tillämpningen av detta direktiv och om vetenskapliga och tekniska framsteg.

2. Rådet skall ompröva detta direktiv före den 1 januari 1996 på grundval av den rapport som nämns i punkt 1.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1990. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 9 juni 1988.

På rådets vägnar

N. BLÜM

Ordförande

BILAGA

1. Med de undantag som anges nedan får följande ämnen inte produceras eller användas:
    - 2-naftylamin och dess salter (CAS nr 91-59-8),
    - 4-aminobifenyl och dess salter (CAS nr 92-67-1),
    - bensidin och dess salter (CAS nr 92-87-5),
    - 4-nitrodifenyl (CAS nr 92-93-3).

  2. Detta förbud gäller inte om ämnena ingår som föroreningar eller biprodukter i ett ämne eller en beredning eller som beståndsdel i avfallsprodukter, förutsatt att de var för sig inte ingår i större koncentration än 0,1 viktprocent.

  3. Medlemsstaterna får tillåta avvikelser från punkt 1 endast:
    - i rent vetenskapligt forsknings- eller provningssyfte, inklusive analys,
    - för arbete i syfte att avlägsna agenser som förekommer som biprodukter eller avfallsprodukter,
    - för att producera de ämnen som upptas i punkt 1 för att användas som mellanprodukter och för denna användning.

  4. Det skall förhindras att arbetstagare exponeras för ämnen enligt punkt 1, särskilt, när det gäller mellanprodukter, genom att både framställningen och användningen i ett så tidigt skede som möjligt sker i ett separat slutet system; ämnena får därvid endast avlägsnas ur systemet i den mån det är nödvändigt för att styra processen eller för att underhålla systemet.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 12 juni 1989

om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet

(89/391/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, utarbetat efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 118a i fördraget skall rådet genom direktiv fastställa minimikrav i syfte att främja förbättringar, framför allt på arbetsmiljöområdet, för att trygga en högre skyddsnivå för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Detta direktiv motiverar inte någon sänkning av de skyddsnivåer som redan uppnåtts i enskilda medlemsstater, i synnerhet som medlemsstaterna i enlighet med fördraget förbinder sig att främja förbättringar av förhållandena inom detta område och harmonisera dessa villkor samtidigt som redan gjorda förbättringar bibehålls.

Det är känt att arbetstagare under loppet av sitt yrkesverksamma liv kan utsättas för påverkan av olika miljöfarliga faktorer på arbetsplatsen.

Direktiv enligt artikel 118a i fördraget får inte medföra sådana administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder, som skulle kunna hämma bildandet och utvecklingen av små och medelstora företag.

Kommissionens meddelande om dess program arbetarskyddsfrågor⁴ förutsätter att direktiv antas i syfte att säkerställa arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Rådet uppmärksammade i sin resolution av den 21 december 1987 om arbetarskyddsfrågor⁵ att kommissionen avsåg att inom en snar framtid föreslå rådet ett direktiv om organisationen av verksamheten för arbetstagarnas säkerhet och hälsa på arbetsplatsen.

Europaparlamentet antog i februari 1988 fyra resolutioner i anslutning till debatten om den inre marknaden och arbetarskydd; i dessa resolutioner anmodas kommissionen uttryckligen att utarbeta ett ramdirektiv, som skall ligga till grund för särdirektiv, vilka skall omfatta alla risker förknippade med säkerhet och hälsa på arbetsplatsen.

Det åligger medlemsstaterna att inom sina territorier verka för förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa; åtgärder, som vidtas för att skydda arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet bidrar även, i vissa fall, till att bibehålla hälsan och möjligen säkerheten hos personer i arbetstagarens hushåll.

¹ EGT nr C 141, 30.5.1988, s. 1.

² EGT nr C 326, 19.12.1988, s. 102 och

EGT nr C 158, 26.6.1989.

³ EGT nr C 175, 4.7.1988, s. 22.

⁴ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 3.

⁵ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 1.

Medlemsstaternas arbetarskyddslagstiftning varierar avsevärt och behöver förbättras; nationella bestämmelser, som ofta innehåller tekniska föreskrifter och/eller vägledande normer, kan leda till skilda skyddsnivåer och möjliggöra konkurrens på bekostnad av säkerhet och hälsa.

Antalet arbetsolycksfall och arbetssjukdomar är alltför högt; förebyggande åtgärder måste införas eller förbättras utan dröjsmål för att trygga arbetstagarnas säkerhet och hälsa och säkra en högre skyddsnivå.

För att säkerställa en förbättrad skyddsnivå måste arbetstagarna och/eller deras representanter informeras om de risker som föreligger för deras säkerhet och hälsa och om de åtgärder, som krävs för att minska eller eliminera dessa risker; de måste ha förutsättningar att medverka till att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas genom avvägd medverkan i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis.

Information, dialog och avvägd medverkan i frågor som rör säkerhet och hälsa i arbetet måste utvecklas mellan arbetsgivare och arbetstagare och/eller deras representanter med hjälp av ändamålsenliga metoder och medel i överensstämmelse med nationell lagstiftning och/eller praxis.

Förbättring av arbetarskyddet för arbetstagarna är ett mål som inte skall underordnas rent ekonomiska hänsyn.

Arbetsgivare skall vara skyldiga att hålla sig à jour med de senaste tekniska och vetenskapliga framstegen vad gäller arbetsplatsens utformning med beaktande av de risker som är förbundna med deras verksamhet och att informera de arbetstagarrepresentanter, som enligt detta direktiv har rätt att ta del av sådan information, på ett sådant sätt att en högre skyddsnivå kan säkerställas.

Utan att det inskränker strängare existerande eller framtida gemenskapsbestämmelser skall detta direktiv tillämpas på alla risker och i synnerhet på dem som härrör från hanteringen av de kemiska, fysiologiska och biologiska agenser, som omfattas av direktiv 80/1107/EEG¹, senast ändrat genom direktiv 88/642/EEG².

I överensstämmelse med beslut 74/325/EEG³ skall synpunkter från Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor inhämtas av kommissionen, då förslag utarbetas på detta område.

En kommitté bestående av ledamöter nominerade av medlemsstaterna behöver tillsättas för att bistå kommissionen med de tekniska bearbetningarna för de särdirektiv, som föreskrivs i detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Syftet med detta direktiv är att initiera åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet.
2. För det ändamålet innehåller direktivet dels allmänna principer för att förebygga yrkesbetingade risker, för arbetarskydd, för att eliminera riskfaktorer och faktorer, som kan försäkra olycksfall, för information, samråd, avvägd medverkan i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis samt utbildning av arbetstagarna och deras representanter, dels allmänna riktlinjer för genomförandet av dessa principer.
3. Detta direktiv skall inte hindra tillämpningen av sådana gällande eller framtida bestämmelser i medlemsstaterna och i gemenskapen som är gynnsammare vad gäller skyddet för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Artikel 2

Räckvidd

1. Detta direktiv skall tillämpas på all verksamhet, såväl privat som offentlig (industri, jordbruk, handel, förvaltning, tjänster, undervisning, kultur- och fritidsverksamhet etc.).
2. Detta direktiv skall inte tillämpas på sådana offentliga verksamheter, där det inte kan undvikas att förhållanden som är speciella för dessa verksamheter kommer i konflikt med direktivet, exempelvis försvaret eller polisen eller viss specifik verksamhet inom civilförsvaret.

I dessa fall skall arbetstagarnas säkerhet och hälsa tryggas så långt möjligt mot bakgrund av direktivets syften.

¹ EGT nr L 327, 3.12.1980, s. 8.

² EGT nr L 356, 24.12.1988, s. 74.

³ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

*Artikel 3***Definitioner**

I detta direktiv avses med:

- a) *arbetstagare*: varje person anställd av en arbetsgivare, inklusive praktikanter och lärlingar men inte arbetstagare i arbetsgivarens hushåll;
- b) *arbetsgivare*: varje fysisk eller juridisk person som står i ett arbetsgivarförhållande till arbetstagare och har ansvar för företaget och/eller verksamheten;
- c) *arbetstagarrepresentanter med särskilt ansvar för arbetstagarnas säkerhet och hälsa*: varje person, som i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis har utsetts, valts eller utnämns att representera arbetstagarna i arbetarskyddsfrågor;
- d) *förebyggande*: alla mått och steg som vidtas eller planeras i något skede av verksamheten för att förebygga eller minska risker i arbetet.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall vidta tillräckliga åtgärder för att säkerställa att arbetsgivare, arbetstagare och arbetstagarrepresentanter omfattas av sådana lagar och andra författningar som behövs för att bestämmelserna i detta direktiv skall kunna genomföras i praktiken.
2. Medlemsstaterna skall i synnerhet se till att en ändamålsenlig kontroll och tillsyn säkerställs.

AVSNITT II

ARBETSGIVARNAS SKYLDIGHETER*Artikel 5***Allmänna bestämmelser**

1. Arbetsgivaren är skyldig att svara för att arbetstagarens säkerhet och hälsa tryggas i alla avseenden som är förbundna med arbetet.
2. I de fall en arbetsgivare i överensstämmelse med artikel 7.3 anlitar tjänster eller personer utifrån skall han inte fritas från sitt ansvar på detta område.
3. Arbetstagarnas skyldigheter på arbetarskyddsområdet skall inte inverka på arbetsgivarens ansvar.
4. Detta direktiv skall inte inskränka medlemsstaternas möjlighet att vidta åtgärder för att upphäva eller begränsa arbetsgivarens ansvar i sådana situationer som är ovanliga och oförutsebara och som ligger utanför arbetsgivarens kontroll,

eller för enstaka händelser vars konsekvenser inte skulle ha kunnat undvikas ens med den största noggrannhet.

Medlemsstaterna är inte skyldiga att begagna sig av möjligheten enligt första stycket.

*Artikel 6***Arbetsgivarens allmänna skyldigheter**

1. Inom ramen för sina skyldigheter skall arbetsgivaren vidta tillräckliga åtgärder till skydd för arbetstagarnas säkerhet och hälsa, inbegripet förebyggande av risker i arbetet och tillhandahållande av information och utbildning samt iordningställande av erforderlig organisation och nödvändiga resurser.

Arbetsgivaren skall vara uppmärksam på behovet av att avpassa dessa åtgärder med hänsyn till ändrade omständigheter och sträva efter att förbättra de rådande förhållandena.

2. Arbetsgivaren skall verkställa de åtgärder som avses i punkt 1 första stycket med utgångspunkt från följande allmänna principer för förebyggande arbete:

- a) undvika risker,
- b) utvärdera risker, som inte kan undvikas,
- c) bekämpa riskerna vid källan,
- d) anpassa arbetet till den enskilde, i synnerhet vad gäller utformningen av arbetsplatser, val av arbetsutrustning och val av arbets- och produktionsmetoder, med avsikt att framförallt reducera monotont arbete och arbete med fastställt ackord och minska effekterna av sådant arbete på hälsan,
- e) ta hänsyn till den tekniska utvecklingen,
- f) ersätta farliga ämnen med ämnen som inte är farliga eller mindre farliga,
- g) utveckla en enhetlig övergripande policy för det förebyggande arbetet, vilken omfattar teknik, arbetsorganisation, arbetsbetingelser, sociala relationer och påverkan från faktorer i arbetsmiljön,
- h) prioritera gemensamma skyddsåtgärder framför individinriktade skyddsåtgärder,
- i) ge arbetstagarna tillräckliga instruktioner.

3. Utan att det inskränker de övriga bestämmelserna i detta direktiv skall arbetsgivaren göra följande med beaktande av verksamhetens art:

- a) Arbetsgivaren skall utvärdera riskerna för arbetstagarnas säkerhet och hälsa, bland annat vid val av arbetsutrustning, de kemiska ämnen och beredningar som används samt

arbetsplatsernas utformning.

Som en följd av denna utvärdering, skall vid behov de förebyggande åtgärder samt de arbets- och produktionsmetoder, som tillämpas av arbetsgivaren:

- garantera en förbättring av skyddsnivån för arbetstagarna med avseende på säkerhet och hälsa,
- integreras i all verksamhet och på alla nivåer inom företaget och/eller verksamheten.

b) Då arbetsgivaren uppdrar åt arbetstagaren att utföra vissa arbetsuppgifter skall han ta hänsyn till dennes kunskaper på arbetarskyddsområdet.

c) Arbetsgivaren skall se till att planläggning och införande av ny teknik blir föremål för överläggningar med arbetstagarna och/eller deras representanter i fråga om följdverkningarna för arbetstagarnas säkerhet och hälsa i samband med val av utrustning och förändringar i arbetsbetingelser och arbetsmiljön.

d) Arbetsgivaren skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att endast de arbetstagare, som fått tillräckliga instruktioner, får tillträde till särskilt riskfyllda och farliga områden.

4. Utan att det inskränker övriga bestämmelser i detta direktiv skall arbetsgivare, där flera företag samtidigt driver verksamhet på ett arbetsställe, samverka vid tillämpningen av reglerna om säkerhet, hälsa och arbetshygien samt, med beaktande av verksamhetens art, samordna sina åtgärder i skyddshänseende och i frågor som rör förebyggande av risker i arbetet samt underrätta varandra och sina respektive arbetstagare och/eller arbetstagarrepresentanter om dessa risker.

5. Åtgärder som rör säkerhet, hygien och hälsa i arbetet får under inga förhållanden medföra några kostnader för arbetstagarna.

Artikel 7

Skydds- och förebyggande åtgärder

1. Utan att det inskränker skyldigheterna enligt artiklarna 5 och 6 skall arbetsgivaren ge en eller flera arbetstagare i uppgift att verka för skydd mot och förebyggande av risker i arbetet inom företaget och/eller verksamheten.

2. De utsedda arbetstagarna skall inte på något sätt missgynnas på grund av sin verksamhet med avseende på skyddsfrågor och förebyggande arbete.

De utsedda arbetstagarna skall ges skälig tid för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv.

3. Om sådan skydds- och förebyggande verksamhet inte kan organiseras på grund av brist på kompetent personal i företaget och/eller verksamheten skall arbetsgivaren anlita sakkunnig hjälp utifrån.

4. I de fall då arbetsgivaren anlitar sakkunnig hjälp utifrån skall han informera de personer som anlitas om de faktorer som påverkar eller misstänks påverka arbetstagarnas säkerhet och hälsa och personerna skall ha tillgång till sådan information som avses i artikel 10.2.

5. Under alla omständigheter skall:

- de utsedda arbetstagarna ha tillräckliga kunskaper och resurser,
- utifrån anlitade företag eller personer ha tillräckliga kunskaper och tillräckliga personella och professionella resurser, och
- antalet utsedda arbetstagare och utifrån anlitade företag eller personer vara tillräckligt

för att organisera skyddsverksamheten och den förebyggande verksamheten med beaktande av företagets och/eller verksamhetens storlek och/eller de risker för vilka arbetstagarna exponeras samt hur dessa fördelas över hela företaget och/eller verksamheten.

6. Ansvaret för åtgärder till skydd mot och förebyggande av de risker för säkerhet och hälsa, som avses i denna artikel, skall åligger en eller flera arbetstagare eller en eller flera enheter inom eller utanför företaget och/eller verksamheten.

Arbetstagaren/arbetstagarna och/eller enheten/enheterna skall vid behov samarbeta.

7. Med hänsyn tagen till verksamheternas art och företagets storlek skall medlemsstaterna ange de verksamhetsgrenar, där arbetsgivaren, under förutsättning att han har kompetens, själv kan ta ansvaret för de åtgärder som avses i punkt 1.

8. Medlemsstaterna skall definiera de erforderliga färdigheter och kvalifikationer som avses i punkt 5.

De kan fastställa det erforderliga antal, som åsyftas i punkt 5.

Artikel 8

Första hjälpen, brandbekämpning, utrymning, allvarlig och överhängande fara

1. Arbetsgivaren skall:

— sörja för nödvändiga arbetarskyddsåtgärder för första hjälpen, brandskydd, och utrymning, varvid dessa åtgärder skall vara anpassade till verksamhetens art och företagets och/eller verksamhetens storlek samt till andra personer som är närvarande,

— upprätta alla behövliga kontakter med utomstående serviceorgan, framför allt i fråga om första hjälpen, akutvård, räddningsarbete och brandbekämpning.

2. I överensstämmelse med punkt 1 skall arbetsgivaren framför allt ifråga om första hjälpen och utrymning avdela de arbetstagare som behövs för att genomföra sådana åtgärder.

Dessa arbetstagare skall vara tillräckligt många, de skall erhålla fullgod utbildning och ha tillgång till ändamålsenlig utrustning med beaktande av företagets och/eller verksamhetens storlek och särskilda risker.

3. Arbetsgivaren skall:

a) så snart som möjligt informera alla arbetstagare, som utsätts eller kan utsättas för allvarlig och överhängande fara, om risken i fråga och om vidtagna eller planerade skyddsåtgärder;

b) vidta åtgärder och ge anvisningar så att alla arbetstagare i händelse av allvarlig, överhängande och oundviklig fara kan avbryta arbetet och/eller omedelbart avlägsna sig från sin arbetsplats och sätta sig i säkerhet;

c) utom i sådana undantagsfall då det finns väl underbyggda skäl för det, avhålla sig från att anmoda arbetstagarna att återgå till arbetet i ett läge, där en allvarlig och överhängande fara fortfarande föreligger.

4. Arbetstagare som vid en allvarlig, överhängande och oundviklig fara lämnar sin arbetsplats och/eller ett farligt område skall inte på något sätt missgynnas på grund av detta utan skall skyddas mot alla skadliga och orättfärdiga följdverkningar i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis.

5. Arbetsgivaren skall säkerställa att alla arbetstagare, i fall då en allvarlig och överhängande fara för arbetstagarnas och/eller andras säkerhet föreligger, och då den närmast ansvariga avdelningen inte kan kontaktas, kan vidta lämpliga åtgärder med hänsyn till sin kunskap och de tekniska resurser, som står till deras förfogande, för att avvärja en sådan fara.

Arbetstagarnas åtgärder får inte leda till att de på något sätt missgynnas, såvida de inte handlat vårdslöst eller visat grov försumlighet.

Artikel 9

Arbetsgivarens skyldigheter i övrigt

1. Arbetsgivaren skall:

a) se till att det finns en riskvärdering av miljöfaktorer på arbetsplatsen, inbegripet faktorer för sådana grupper som är utsatta för speciella risker;

b) besluta om de skyddsåtgärder som skall vidtas och den eventuella personliga skyddsutrustning som skall användas;

c) föra ett register över arbetsolycksfall, som resulterat i att arbetstagaren varit arbetsoförmögen under mer än tre dagar;

d) i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis upprätta rapporter över arbetsolycksfall, som drabbat arbetstagarna.

2. Medlemsstaterna skall fastställa, med hänsyn till verksamhetens art och företagets storlek, de skyldigheter som åvilar skilda grupper av företag i fråga om upprättande av de handlingar som avses i punkt 1 a och b och vid utarbetande av handlingar enligt punkt 1 c och d.

Artikel 10

Information till arbetstagarna

1. I enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis som kan ta hänsyn till bland annat företagets/verksamhetens storlek skall arbetsgivaren vidta lämpliga åtgärder så att arbetstagare och /eller deras representanter i företaget och/eller verksamheten får all den information som behövs om:

a) arbetsmiljörisker och skydds- och förebyggande åtgärder och verksamhet med avseende såväl på företaget och/eller verksamheten i stort som varje enskild arbetsplats och/eller varje enskilt arbete;

b) de åtgärder som vidtas i enlighet med artikel 8.2.

2. Arbetsgivaren skall vidta lämpliga åtgärder så att arbetsgivare för anställda i utomstående företag och/eller verksamheter, vilka utför arbete i den förstnämndes företag och/eller verksamhet, i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis, får den information om förhållandena enligt punkterna 1 a och b som skall lämnas arbetstagarna ifråga.

3. Arbetsgivaren skall vidta lämpliga åtgärder, så att arbetstagare med särskilda uppgifter i skyddsfrågor eller arbetstagarrepresentanter med särskilt ansvar för skyddsfrågor, för de skall kunna utföra sina uppgifter och i enlighet med nationell lagstiftning och praxis, får tillgång till:

- a) den riskvärdering samt information om de skyddsåtgärder som avses i artikel 9.1 a och b;
- b) det register och de rapporter som åsyftas i artikel 9.1 c och d;
- c) den kunskap som skydds- och förebyggande åtgärder, tillsynsmyndigheter och arbetsmiljöansvariga organ avkastar.

Artikel 11

Samråd med och medverkan av arbetstagare

1. Arbetsgivarna skall inhämta synpunkter från arbetstagarna och/eller deras representanter och låta dem delta i diskussioner om alla frågor som gäller säkerhet och hälsa på arbetsplatsen.

Detta förutsätter :

- överläggningar med arbetstagarna,
- rätt för arbetstagarna och/eller deras representanter att lägga fram förslag,
- avvägd medverkan i enlighet med nationell lagstiftning och/ eller praxis.

2. Arbetstagare eller arbetstagarrepresentanter med särskilt ansvar för skyddsfrågor skall ges rätt till avvägd medverkan i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis, eller rådfrågas i förväg och i god tid beträffande:

- a) varje åtgärd som på ett väsentligt sätt kan påverka arbetsmiljön,
- b) utseende av arbetstagare enligt artikel 7.1 eller 8.2 och den verksamhet som avses i artikel 7.1,
- c) den information som åsyftas i artiklarna 9.1 och 10,
- d) i förekommande fall, anlitande av tjänster eller personer utifrån enligt artikel 7.3,
- e) den planering och uppläggning av utbildningen som avses i artikel 12.

3. Arbetstagarrepresentanter med särskilt ansvar för skyddsfrågor skall ha rätt att anmoda arbetsgivaren att vidta lämpliga åtgärder och lägga fram förslag i syfte att minska riskerna för arbetstagarna och/eller undanröja källan till faran.

4. De arbetstagare, som avses i punkt 2, och de arbetstagarrepresentanter, som avses i punkterna 2 och 3, får inte missgynnas på något sätt på grund av sin verksamhet enligt

punkterna 2 och 3.

5. Arbetsgivare måste ge arbetstagarrepresentanter med särskilt ansvar för skyddsfrågor tillräcklig ledighet med bibehållen lön och förse dem med tillräckliga resurser för att de skall kunna utöva de rättigheter och fullgöra de uppgifter, som följer av detta direktiv.

6. I överensstämmelse med nationell lagstiftning och/eller praxis har arbetstagare och/eller arbetstagarrepresentanter rätt att vända sig till den arbetsmiljöansvariga myndigheten med klagomål, om de anser att de åtgärder som arbetsgivaren vidtagit inte är tillräckliga för att uppnå säkerhet och hälsa på arbetsplatsen.

Arbetstagarrepresentanter skall ges tillfälle att lägga fram sina iakttagelser i samband med inspektionsbesök av den behöriga myndigheten.

Artikel 12

Utbildning av arbetstagare

1. Arbetsgivaren skall säkerställa att varje arbetstagare får tillräcklig utbildning i arbetsmiljöfrågor, framför allt i form av information och instruktioner, som har direkt anknytning till platsen där han arbetar eller hans arbetsuppgifter i samband med:

- anställning,
- förflyttning eller byte av arbete,
- införande av ny arbetsutrustning eller ändring av arbetsutrustning,
- införande av ny teknik.

Utbildningen skall:

- anpassas till nya eller ändrade risksituationer, och
- vid behov upprepas regelbundet.

2. Arbetsgivaren skall säkerställa att anställda i utomstående företag och/eller verksamheter som utför arbete för arbetsgivarens räkning har fått tillräckliga instruktioner ifråga om arbetsmiljörisiker som gäller deras arbete i arbetsgivarens företag och/eller verksamhet.

3. Arbetstagarrepresentanter med särskilda uppgifter i skyddsfrågor skall ha rätt till tillräcklig utbildning.

4. Den utbildning som avses i punkterna 1 och 3 får inte bekostas av arbetstagarna eller arbetstagarrepresentanterna. Den utbildning som åsyftas i punkt 1 skall förläggas till arbetstid.

Den utbildning som avses i punkt 3 skall förläggas till arbetstid och i enlighet med nationell praxis äga rum inom eller utanför företaget och/eller verksamheten.

AVSNITT III

ARBETSTAGARNAS SKYLDIGHETER

Artikel 13

1. Det åligger varje arbetstagare att så långt möjligt sörja för sin egen och andra personers säkerhet och hälsa, i den mån de påverkas av hans handlingar eller förtroendeuppdrag i arbetet, i enlighet med hans utbildning och arbetsgivarens instruktioner.
2. För detta ändamål skall arbetstagarna i överensstämmelse med sin utbildning och arbetsgivarens instruktioner:
  - a) på rätt sätt använda maskiner, anordningar, verktyg, farliga ämnen, transportanordningar och andra produktionsmedel,
  - b) på rätt sätt använda den personliga skyddsutrustning, som de försetts med, samt efter det att utrustningen använts återställa den på dess rätta plats,
  - c) inte avsiktligt koppla ur, byta ut eller flytta på säkerhetsanordningar monterade på exempelvis maskiner, anordningar, verktyg, anläggningar eller byggnader utan använda dessa säkerhetsanordningar på rätt sätt,
  - d) snarast underrätta arbetsgivaren och/eller arbetstagarna med särskilt ansvar för skyddsfrågor om varje arbetssituation som de har rimlig anledning att tro kan innebära en allvarlig och överhängande fara för säkerheten och hälsan samt om varje brist i skyddsorganisationen,
  - e) i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis samarbeta med arbetsgivaren och/eller arbetstagarna med särskilt ansvar för skyddsfrågor så långt det är nödvändigt för att fullgöra de uppgifter och uppfylla de krav som åläggs eller ställs av den behöriga arbetsmiljöansvariga myndigheten,
  - f) i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis samarbeta med arbetsgivaren och/eller arbetstagare med särskilt ansvar för skyddsfrågor i den utsträckning som behövs för att möjliggöra för arbetsgivaren att garantera en riskfri arbetsmiljö och säkra arbetsförhållanden som inte utgör någon risk för arbetstagarnas säkerhet och hälsa inom

deras verksamhetsområde.

AVSNITT IV

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 14

Hälsokontroll

1. Åtgärder skall vidtas i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis i syfte att tillförsäkra arbetstagarna hälsokontroller anpassade till de arbetsmiljörisker, som de utsätts för i arbetet.
2. De åtgärder som avses i punkt 1 skall vara av sådan karaktär att varje arbetstagare, som så önskar, kan genomgå regelbundna hälsokontroller.
3. Hälsokontrollen kan ingå som en del av den allmänna sjukvården.

Artikel 15

Riskgrupper

Särskilt utsatta riskgrupper skall skyddas mot de faror som speciellt berör dem.

Artikel 16

Särdirektiv - ändringar - generell räckvidd för detta direktiv

1. Efter förslag från kommissionen med stöd av artikel 118a i fördraget skall rådet anta särdirektiv, bland annat på de områden som uppräknas i bilagan.
2. Utan att det inskränker det förfarande som avses i artikel 17 i fråga om tekniska justeringar får detta direktiv och särdirektiven ändras i enlighet med artikel 118a i fördraget.
3. Bestämmelserna i detta direktiv skall fullt ut tillämpas på alla områden, som omfattas av särdirektiven utan att hindra tillämpningen av de strängare eller mer specifika bestämmelser som finns i särdirektiven.

Artikel 17

Kommitté

1. När rent tekniska justeringar av de särdirektiv som föreskrivs i artikel 16.1 görs för att ta hänsyn till:

- antagandet av direktiv om teknisk harmonisering och standardisering, och/eller
- den tekniska utvecklingen, ändringar i internationella regler eller specifikationer och nya rön,

skall kommissionen biträdas av en kommitté bestående av företrädare för medlemsstaterna och med en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. Kommissionens företrädare skall till kommittén lämna ett förslag till åtgärder som skall vidtas.

Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande ärendet är.

Beslut om yttrandet skall fattas med tillämpning av de omröstningsregler som enligt fördragets artikel 148.2 gäller för beslut som rådet skall fatta på förslag av kommissionen.

Vid omröstningen i kommittén skall de röster som avges av representanterna för medlemsstaterna vägas enligt artikeln i fördraget. Ordföranden får inte delta i omröstningen.

3. Kommissionen skall anta förslaget, om det har tillstyrkts av kommittén.

Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om den inte avger något yttrande, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet åtgärder. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte fattar beslut inom tre månader från det att förslaget har mottagits, skall kommissionen besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 18

Slutbestämmelser

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992.

De skall genast underätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de redan har antagit eller som de antar på det område som omfattas av detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall vart femte år rapportera till kommissionen om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv, och om arbetsgivarens och arbetstagarens synpunkter.

Kommissionen skall informera Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor.

4. Kommissionen skall regelbundet överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av detta direktiv med beaktande av punkterna 1 - 3.

Artikel 19

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 12 juni 1989.

På rådets vägnar

M. CHAVEZ GONZALES

Ordförande

BILAGA

Förteckning av områden som avses i artikel 16.1

- Arbetsplatser
- Arbetsutrustning
- Personlig skyddsutrustning
- Arbete vid bildskärm
- Hantering av tunga laster med risk för ryggsador
- Tillfälliga eller rörliga arbetsplatser
- Fiske och jordbruk

RÅDETS DIREKTIV

av den 30 november 1989

om minimikrav för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen (första särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)

(89/654/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, som framlagts efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor,

i samråd med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 118a i fördraget skall rådet, genom direktiv, fastställa minimikrav för att främja förbättringar, särskilt på arbetsmiljöns område, för att garantera en högre skyddsnivå för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Enligt samma artikel får sådana direktiv inte medföra administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder av sådan art att de motverkar bildande och utvecklingen av små och medelstora företag.

Kommissionen förutsätter i sitt meddelande om programmet för arbetarskyddsfrågor⁴ att ett direktiv antas för att garantera arbetstagarnas säkerhet och hälsa på arbetsplatsen.

Rådet uppmärksammade i sin resolution av den 21 december 1987 om arbetarskyddsfrågor⁵ att kommissionen avsåg att inom en snar framtid föreslå rådet minimikrav om utformningen av arbetsplatser.

För att tillvarata arbetstagarnas säkerhet och hälsa är det nödvändigt att minimikraven som är avsedda att garantera en högre skyddsnivå för säkerhet och hälsa i arbetet, efterlevs.

Detta direktiv är ett särdirektiv enligt artikel 16.1 i rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet⁶. Bestämmelserna i det nämnda direktivet skall därför tillämpas fullt ut på arbetsplatsen utan att det hindrar strängare och/eller mer specifika bestämmelser i detta direktiv.

Detta direktiv utgör ett led i det praktiska realiserandet av den sociala dimensionen på den inre marknaden.

Enligt beslut 74/325/EEG⁷, i dess lydelse enligt 1985 års anslutningsakt, skall kommissionen höra Rådgivande kommit-

¹ EGT nr C 141, 30.5.1988, s. 6,
EGT nr C 115, 8.5.1989, s. 34 och
EGT nr C 284, 10.11.1989, s. 8.

² EGT nr C 326, 19.2.1988, s. 123 och
EGT nr C 256, 9.10. 1988, s. 51.

³ EGT nr C 175, 4.7.1988, s. 28.

⁴ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 3.

⁵ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 1.

⁶ EGT nr L 183, 29.6.1989, s. 1.

⁷ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

tén för arbetarskyddsfrågor när den utarbetar förslag på detta område.

Artikel 4

Redan existerande arbetsplatser

Arbetsplatser som tagits i bruk före den 1 januari 1993 skall senast tre år efter den dagen uppfylla de minimikrav om säkerhet och hälsa som finns upptagna i bilaga 2.

Beträffande Portugal skall dock arbetsplatser som tagits i bruk före den 1 januari 1993 senast fyra år efter den dagen uppfylla minimikraven om säkerhet och hälsa i bilaga 2.

Artikel 5

Ändringar av arbetsplatser

Om en arbetsplats ändras, utvidgas eller byggs om efter den 31 december 1992, skall arbetsgivaren vidta de åtgärder som behövs för att garantera att dessa ändringar, utvidgningar eller ombyggnader överensstämmer med tillämpliga minimikrav i bilaga 1.

Artikel 6

Allmänna skyldigheter

För att skydda arbetstagarnas säkerhet och hälsa, skall arbetsgivaren se till:

- att förbindelselederna till nödutgångarna och själva utgångarna hålls fria så att de när som helst kan användas,
- att tekniskt underhåll görs på arbetsplatsen samt på installationer och anordningar, i synnerhet sådana som nämns i bilaga 1 och 2, och att konstaterade fel, som kan äventyra arbetstagarnas säkerhet och hälsa, rättas till så fort som möjligt,
- att arbetsplatser samt installationer och anordningar, i synnerhet de som nämns i bilaga 1 punkt 6 och bilaga 2 punkt 6, rengörs regelbundet så att en lämplig hygienstandard upprätthålls,
- att man regelbundet utför underhåll och kontroll av säkerhetsinstallationer och säkerhetsanordningar, som har till syfte att förebygga eller skydda mot olyckor, i synnerhet av sådana som nämns i bilaga 1 och 2.

Artikel 7

Information till arbetstagarna

Utöver vad som sägs i artikel 10 i direktiv 89/391/EEG skall arbetstagarna och/eller deras representanter informeras om alla åtgärder som skall vidtas och som gäller säkerhet och hälsa på arbetsplatsen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv, som är det första särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG, fastställer minimikrav för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen enligt definitionen i artikel 2.
2. Detta direktiv gäller inte:
  - a) transportmedel, som används utanför företaget och/eller verksamheten, eller arbetsplatser på transportmedel,
  - b) tillfälliga eller rörliga arbetsplatser,
  - c) utvinningsindustrier,
  - d) fiskebåtar,
  - e) åkrar, skogar och annan mark som hör till lantbruks- eller skogsdrift, men som ligger utanför den bebyggda delen av ett sådant företag.
3. Bestämmelserna i direktiv 89/391/EEG skall fullt ut tillämpas inom hela det område som avses i punkt 1 utan att hindra tillämpningen av de strängare eller mer specifika bestämmelser som finns i detta direktiv.

Artikel 2

Definition

Med arbetsplats förstås i detta direktiv en plats för arbete inom företagets och/eller verksamhetens byggnader samt varje annan plats inom företagets/verksamhetens område till vilken arbetstagarna har tillträde under sitt arbete.

AVSNITT 2

ARBETSGIVARNAS SKYLDIGHETER

Artikel 3

Nyinförda arbetsplatser

Arbetsplatser som tas i bruk efter den 31 december 1992 skall uppfylla de minimikrav om säkerhet och hälsa som finns upptagna i bilaga 1.

*Artikel 8***Samråd med och medverkan av arbetstagarna**

Arbetstagarna och/eller deras representanter skall enligt artikel 11 i direktiv 89/391/EEG delta i samråd om och behandling av frågor som omfattas av detta direktiv och dess bilagor.

AVSNITT 3

ÖVRIGA BESTÄMMELSER*Artikel 9***Ändringar i bilagorna**

Rent tekniska ändringar av bilagorna som föranleds av:

- antagandet av direktiv om teknisk harmonisering och standardisering som gäller utformning, tillverkning eller konstruktion av delar av arbetsplatsen och/eller
- den tekniska utvecklingen, ändringar i internationella regler eller specifikationer och nya rön om arbetsplatser,

skall beslutas enligt den procedur som anges i artikel 17 i direktiv 89/391/EEG.

*Artikel 10***Slutbestämmelser**

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv senast

den 31 december 1992. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Beträffande Grekland gäller istället den 31 december 1994.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning, som de redan har antagit eller antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall vart femte år rapportera till kommissionen om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv och om arbetsgivarnas och arbetstagarnas synpunkter.

Kommissionen skall informera Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor.

4. Kommissionen skall regelbundet överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av detta direktiv med hänsyn till punkterna 1, 2 och 3.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 november 1989.

På rådets vägnar

J.P. SOISSON

Ordförande

*BILAGA 1***MINIMIKRAV FÖR SÄKERHET OCH HÄLSA PÅ NYINRÄTTADE ARBETSPLATSER ENLIGT ARTIKEL 3 I DIREKTIVET****1. Inledande anmärkning**

Skyldigheterna enligt denna bilaga gäller när det behövs på grund av arbetsplatsens eller verksamhetens art, riskerna eller andra omständigheter.

2. Stabilitet och hållfasthet

Byggnader som inrymmer arbetslokaler skall ha en uppbyggnad och hållfasthet som är lämplig för användningsättet.

3. Elektriska installationer

Elektriska installationer skall utformas och utföras så att de inte kan utgöra en risk för brand eller explosion och så att människor på lämpligt sätt skyddas mot olycksrisker som kan uppstå genom direkt eller indirekt beröring.

Utformningen, utförandet och valet av material samt skyddsanordningar skall vara ändamålsenliga med avseende på spänningen och de yttre förhållandena samt med avseende på kompetensen hos de personer som har tillträde till installationerna.

4. Utrymningsvägar och nödutgångar

4.1 Utrymningsvägar och nödutgångar skall vara fria från hinder och så direkt som möjligt leda ut i det fria eller till ett säkert område.

4.2 I händelse av fara skall arbetstagarna så fort och så säkert som möjligt kunna utrymma alla arbetsplatser.

4.3 Antalet utrymningsvägar och nödutgångar och deras fördelning och mått skall vara avpassade efter arbetsplatsernas användning, utrustning och storlek och efter det största antal människor som kan vistas där samtidigt.

4.4 Nödutgångsdörrar skall öppnas utåt.

Skjutdörrar och roterdörrar som uteslutande används som nödutgångsdörrar är inte tillåtna.

Nödutgångsdörrar får inte vara låsta eller reglade så att de inte lätt och omedelbart kan öppnas av vem som helst som skall använda dem i nödsituationer.

4.5 Särskilda utrymningsvägar och nödutgångar måste markeras med skyltar utformade enligt de nationella bestämmelser som införlivar direktiv 77/576/EEG¹ med lagstiftningen.

Sådana skyltar skall placeras på lämpliga ställen och de skall vara av varaktigt utförande.

4.6 Nödutgångsdörrar får inte vara låsta.

Utrymningsvägar och nödutgångar samt förbindelseleder och dörrar som leder till dem skall vara fria från hinder så att de när som helst är fullt användbara.

4.7 Utrymningsvägar och nödutgångar som kräver belysning skall ha nödbelysning med tillräcklig styrka i händelse av fel på belysningen.

5. Upptäckt och bekämpning av brand

5.1 Beroende på byggnadernas storlek och användning, den utrustning de innehåller, de fysiska och kemiska egenskaperna hos förekommande ämnen och det största antal människor som kan vistas där, skall arbetsplatserna skall vara utrustade med lämpliga brandredskap och vid behov med branddetektorer och alarmsystem.

---

¹ EGT nr L 329, 7.9.1977, s. 12.

- 5.2 Brandsläckutrustning som inte är automatisk skall vara lätt att komma åt och lätt att använda.

Utrustningen skall markeras med skyltar utformade enligt de nationella bestämmelser som införlivar direktiv 77/576/EEG med lagstiftningen.

Sådana skyltar skall sättas upp på lämpliga ställen och vara av varaktigt utförande.

6. Ventilation av slutna arbetsplatser

- 6.1 Åtgärder skall vidtas för att se till att det finns tillräcklig mängd frisk luft på slutna arbetsplatser med hänsyn till de arbetsmetoder som används och de fysiska krav som ställs på arbetstagarna.

Om man använder en anläggning med fläktventilation, skall den hållas i fungerande skick.

När det är nödvändigt för arbetstagarnas hälsa, skall eventuella fel i funktionen visas av ett kontrollsystem.

- 6.2 Om installationer för luftkonditionering eller fläktventilation används, skall de fungera så att arbetstagarna inte utsätts för obehagligt drag.

Eventuell beläggning eller smuts som skulle kunna innebära en direkt fara för arbetstagarnas hälsa genom att förorena luften de andas in skall utan dröjsmål tas bort.

7. Rumstemperatur

Under arbetstid skall temperaturen i rum som innehåller arbetslokaler vara lämplig för den mänskliga organismen med hänsyn till de arbetsmetoder som används och de fysiska krav som ställs på arbetstagarna.

- 7.2 Temperaturen i pausutrymmen, jour- och väntrum, toaletter, personalmatsalar eller matrum och rum för första hjälpen skall vara lämplig för respektive lokals ändamål.

- 7.3 Fönster, takfönster och glasmellanväggar skall vara utformade så att alltför stor inverkan av solljus på arbetsplatsen kan undvikas med hänsyn till arbetets art och arbetsplatsens beskaffenhet.

8. Dagljus och artificiell belysning

- 8.1 Arbetsplatserna skall så långt möjligt anordnas så att de får tillräckligt dagsljus och utrustas med den artificiella belysning som behövs för att skydda arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

- 8.2 Belysningen i arbetslokaler och korridorer skall placeras så att den valda belysningstypen inte innebär någon olycksrisk för arbetstagarna.

I arbetslokaler där arbetstagarna är speciellt utsatta för risker i händelse av strömavbrott måste det finnas nödbelysning med tillräcklig styrka.

9. Golv, väggar, innertak och yttertak

- 9.1 Arbetslokalernas golv får inte ha några farliga upphöjningar, hål eller lutningar och de måste vara fasta, stabila och medföra liten halkrisk.

Arbetslokaler skall vara isolerade på lämpligt sätt med hänsyn till verksamhetens art och arbetstagarnas fysiska aktivitet.

- 9.2 Golvens, väggarnas och innertakens ytskikt skall vara sådana att de kan rengöras eller förnyas till en lämplig hygienisk standard.

- 9.3 Genomsynliga och genomskinliga väggar, i synnerhet skiljeväggar helt av glas i arbetsrum eller i närheten av de enskilda individernas arbetsplatser och förbindelseleder skall vara tydligt markerade och gjorda av säkerhetsmaterial eller vara åtskilda från sådana platser eller förbindelsevägar så att arbetstagarna varken kan komma i kontakt med skiljeväggarna eller bli skadade om väggarna skulle splittras.

- 9.4 Tillträde till tak av material med otillräcklig hållfasthet är bara tillåtet, om sådan utrustning tillhandahålls att arbetet kan utföras på ett säkert sätt.

10. Fönster och takfönster

- 10.1 Arbetstagarna skall kunna öppna, stänga, reglera eller fästa fönster, takfönster och ventilationsdon på ett säkert sätt. När fönstren eller donen de är öppna, får de inte stå i ett sådant läge att de utgör en fara för arbetstagarna.
- 10.2 Fönster och takfönster skall utformas för sådan rengöringsutrustning eller förses med anordningar som gör det möjligt att rengöra dem utan fara för de arbetstagare, som utför detta arbete eller för andra arbetstagare, som finns i byggnaden eller i dess närhet.

11. Dörrar och portar

- 11.1 Dörrarnas och portarnas placering, antal, material och mått skall anpassas till lokalernas och utrymmenas beskaffenhet och användning.
- 11.2 Genomsynliga dörrar skall ha lämplig markering på en höjd som gör den lätt att upptäcka.
- 11.3 Svängdörrar och svängportar skall vara genomsiktliga eller ha siktrutor.
- 11.4 Om genomsynliga eller genomskinliga ytor på dörrar och portar inte är gjorda av säkerhetsmaterial och om det finns en fara att arbetstagarna skulle skadas om en dörr eller port skulle splittras, skall ytorna skyddas mot att gå sönder.
- 11.5 Skjutdörrar skall vara utrustade med en säkerhetsanordning, som förhindrar att de spårar ur och välter.
- 11.6 Dörrar och portar som öppnas uppåt måste ha en anordning, som förhindrar att de faller ned.
- 11.7 Dörrar utmed utrymningsvägar skall markeras på lämpligt sätt.

Dörrarna skall kunna öppnas från insidan när som helst utan särskild hjälp.

Dörrarna skall kunna öppnas även när arbetsplatserna är i bruk.

- 11.8 Dörrar för gående skall finnas i omedelbar närhet till alla portar som huvudsakligen är avsedda för fordonstrafik, om det inte är riskfritt för gående att passera; sådana dörrar skall vara tydligt markerade och de får inte blockeras.
- 11.9 Maskindrivna dörrar och portar skall fungera på sådant sätt att arbetstagarna inte utsätts för någon olycksrisk.

De skall vara utrustade med nödstopp som är lätta att känna igen och lätta att komma åt och vidare skall det även vara möjligt att öppna dem manuellt om de inte öppnar automatiskt vid strömavbrott.

12. Förbindelseleder - Riskområden

- 12.1 Förbindelseleder, inklusive trappor, fasta stegar, lastkajer och lastbryggor skall placeras och dimensioneras så att gående eller fordon kan använda dem lätt och säkert och så att arbetstagare, som arbetar i närheten av dessa förbindelseleder, inte utsätts för någon olycksrisk.
- 12.2 Förbindelseleder för gångtrafik och/eller gods skall dimensioneras efter antalet möjliga arbetstagare och verksamhetens art.

Om fordon används på förbindelselederna skall ett tillräckligt säkerhetsavstånd avsättas för gående.

- 12.3 Tillräckligt stort fritt utrymme skall lämnas mellan vägar för fordonstrafik och dörrar, portar, övergångsställen, korridorer och trappor.
- 12.4 När användningen och utrustningen av lokalerna kräver det för att skydda arbetstagarna, skall förbindelselederna vara tydligt markerade.
- 12.5 Om det på arbetsplatserna finns riskområden där det på grund av arbetets art finns risk för att människor eller föremål att falla ned, skall dessa arbetsplatser, så långt möjligt, förses med anordningar som förhindrar att obehöriga arbetstagare kommer in på dessa riskområden.

Lämpliga åtgärder skall vidtas för att skydda de arbetstagare som har tillstånd att gå in på dessa riskområden.

Riskområden skall vara tydligt markerade.

13. **Särskilda åtgärder för rulltrappor och rullramper**
- Rulltrappor och rullramper måste fungera på ett säkert sätt.
- De skall vara försedda med de säkerhetsanordningar som behövs.
- De skall vara försedda med nödstopp, som är lätta att känna igen och lätta att komma åt.
14. **Lastkajer och lastbryggor**
- 14.1 Lastkajer och lastbryggor skall vara lämpligt avpassade efter måtten på det som skall transporteras.
- 14.2 Lastkajer skall ha minst en utgång.
- Där det är tekniskt möjligt, skall lastkajer som överstiger en viss längd ha en utgång i vardera änden.
- 14.3 Lastbryggor skall så långt möjligt vara så säkra att arbetstagarna inte kan falla ned.
15. **Lokalernas mått och volym – rörelsefrihet på arbetsplatsen**
- 15.1 Arbetsrum skall ha tillräcklig area, höjd och luftvolym för att arbetstagarna skall kunna utföra sitt arbete utan fara för sin säkerhet, hälsa eller välbefinnande.
- 15.2 Måtten på arbetsplatsens fria area skall beräknas så att tillräcklig rörelsefrihet för arbetet erhålls.
- Om detta inte är möjligt på grund av särskilda förhållanden på arbetsplatsens, skall arbetstagaren ha tillräcklig rörelsefrihet nära den plats där arbetet utförs.
16. **Pausutrymmen**
- 16.1 När det behövs för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa, särskilt med hänsyn till verksamhetens art eller antalet anställda, skall arbetstagarna förfoga över lättillgängliga pausrum.
- Denna bestämmelse skall inte tillämpas när arbetstagarna har sitt arbete på kontor eller i liknande arbetsrum, som ger möjlighet till likvärdig avkoppling under pausen.
- 16.2 Pausutrymmen skall vara tillräckligt stora och utrustade med tillräckligt många bord och stolar med ryggstöd i förhållande till antalet arbetstagare.
- 16.3 I pausutrymmen skall vidtas de åtgärder som behövs för att skydda icke-rökare mot obehag av tobaksrök.
- 16.4 Om arbetet avbryts ofta och regelbundet och det inte finns några pausutrymmen, kan andra lokaler ställas till förfogande, så att arbetstagarna kan vistas där under avbrotten, när det behövs för deras säkerhet eller hälsa.
- Lämpliga åtgärder skall vidtas för att skydda icke-rökare mot obehag av tobaksrök.
17. **Gravida kvinnor och ammande mödrar**
- Gravida kvinnor och ammande mödrar skall ha möjlighet att ligga och vila under lämpliga förhållanden.
18. **Hygienutrymmen**
- 18.1 **Omklädningsrum och klädkåp**
- 18.1.1 Lämpliga omklädningsrum skall ställas till arbetstagarnas förfogande, när de måste bära särskilda arbetskläder och när man inte kan begära att de skall byta om i något annat rum på grund av hälso- eller anständighetsskäl.
- Omklädningsrummen skall vara lättåtkomliga, ha tillräcklig kapacitet och vara utrustade med sittplatser.

- 18.1.2 Omlädningsrummen skall vara tillräckligt stora och utrustade så att varje arbetstagare kan låsa in sina kläder under arbetstid.

Om omständigheterna kräver det (t.ex. farliga ämnen, fukt, smuts), skall klädsåpen för arbetskläder vara skilda från klädsåp med gångkläder.

- 18.1.3 Män och kvinnor skall ha skilda omlädningsrum eller skild användning av dem.

- 18.1.4 När det inte är nödvändigt med omlädningsrum enligt punkt 18.1.1, skall varje arbetstagare ha en plats, där han kan förvara sina kläder.

18.2 *Duschar och tvättställ*

- 18.2.1 Arbetstagarna skall ha praktiska och ändamålsenliga duschar till sitt förfogande, när verksamhetens art eller hälsoskäl kräver det.

Det skall finnas skilda duschrum för män och kvinnor eller skild användning av dem.

- 18.2.2 Duschrummen skall vara tillräckligt stora så att varje arbetstagare kan tvätta sig utan besvär under förhållanden, som uppfyller en lämplig hygiensk standard.

Duscharna skall vara utrustade med varmt och kallt vatten.

- 18.2.3 Om det inte är nödvändigt med duschrum enligt punkt 18.2.1 första stycket, skall det finnas tillräckliga och ändamålsenliga tvättställ med rinnande vatten (vid behov varmt vatten) i närheten av arbetsplatserna och omlädningsrummen.

Det skall finnas skilda tvättställ för män och kvinnor eller skild användning av dem, om det är nödvändigt på grund av anständighetsskäl.

- 18.2.4 Om dusch- eller tvättrummen är skilda från omlädningsrummen, skall det finnas bekväm förbindelse mellan dem.

18.3 *Toaletter och tvättställ*

Avskilda toaletter skall finnas i närheten av arbetsplatserna, pausutrymmen, omlädningsrummen samt dusch- och tvättrummen med tillräckligt antal toaletter och tvättställ.

Det skall finnas skilda toaletter för män och kvinnor eller skild användning av dem.

19. **Utrymmen avsedda för första hjälpen**

- 19.1 Det skall finnas ett eller flera rum för första hjälpenrum, när lokalernas storlek, verksamhetens art och olycksfrekvensen kräver det.

- 19.2 Rummen för första hjälpen skall vara försedda med de installationer och den utrustning för första hjälpen som behövs och de skall vara lättillgängliga för bårtransporter.

De skall vidare ha vägvisande skyltning enligt de nationella bestämmelser som införlivar direktiv 77/576/EEG med lagstiftningen.

- 19.3 Dessutom skall det finnas första hjälpenutrustning tillgänglig på alla ställen där arbetsförhållandena kräver det.

Denna utrustning skall vara markerad på lämpligt sätt och den skall vara lätt att komma åt.

20. **Handikappade arbetstagare**

Arbetsplatserna skall planeras så att de vid behov kan ta emot handikappade arbetstagare.

Denna bestämmelse gäller särskilt dörrar, gångar, trappor, duschar, tvättställ, toaletter och arbetsplatser, som används eller innehas direkt av handikappade personer.

21. **Arbetsplatser utomhus (speciella bestämmelser)**

- 21.1 Arbetsplatser, förbindelseleder och andra områden eller installationer utomhus, som arbetstagarna använder eller uppehåller sig på i sitt arbete, skall planeras så att gående och fordon kan förflytta sig på ett säkert sätt.

Avsnitten 12, 13 och 14 skall även tillämpas på huvudförbindelseleder på företagsområdet (förbindelseleder som leder till fasta arbetsplatser), på förbindelseleder som används för regelbundet underhåll och övervakning av företagets installationer samt på lastkajer.

Avsnitt 12 skall också tillämpas på arbetsplatser utomhus.

- 21.2 Arbetsplatser utomhus skall vara tillräckligt upplysta med artificiellt ljus, när dagsljuset inte räcker.
- 21.3 När arbetstagarna sysselsätts på arbetsplatser utomhus skall dessa arbetsplatser så långt möjligt vara utformade så att arbetstagarna:
- a) skyddas mot väder och vind och vid behov mot fallande föremål;
  - b) varken utsätts för skadliga bullernivåer eller skadlig yttre påverkan såsom gas, ånga eller damm;
  - c) snabbt kan lämna sina arbetsplatser i händelse av fara eller snabbt kan bli hjälpta;
  - d) inte kan halka eller falla.
-

BILAGA 2

MINIMIKRAV FÖR SÄKERHET OCH HÄLSA PÅ ARBETSPLATSER SOM REDAN TAGITS I BRUK ENLIGT ARTIKEL 4 I DIREKTIVET**1. Inledande anmärkning**

Skyldigheterna enligt denna bilaga skall gälla när det behövs med hänsyn till arbetsplatsens eller verksamhetens art, riskerna eller andra omständigheter.

2. Stabilitet och hållfasthet

Byggnader som rymmer arbetsplatser skall ha en uppbyggnad och en hållfasthet som är lämplig för användningsättet.

3. Elektriska installationer

Elektriska installationer skall utformas och utföras så att de inte kan utgöra en risk för brand eller explosion; människor skall skyddas på lämpligt sätt mot olycksrisker, som kan uppstå genom direkt eller indirekt beröring.

De elektriska installationerna och skyddsanordningarna skall avpassas efter spänningen, de yttre förhållandena och kompetensen hos de personer, som har tillträde till delar av installationerna.

4. Utrymningsvägar och nödutgångar

4.1 Utrymningsvägar och nödutgångar skall vara fria från hinder och leda ut så direkt som möjligt i det fria eller till ett säkert område.

4.2 I händelse av fara skall alla arbetsplatser kunna snabbt utrymmas och detta med maximal säkerhet för arbetstagarna.

4.3 Det skall finnas tillräckligt många utrymningsvägar och nödutgångar.

4.4 Nödutgångsdörrar skall öppnas utåt.

Skjutdörrar eller roterdörrar som uteslutande används som nödutgångsdörrar är inte tillåtna.

Nödutgångsdörrar får inte vara låsta eller reglade så att de inte lätt och omedelbart kan öppnas av vem som helst, som skall använda dem i nödsituationer.

4.5 Särskilda utrymningsvägar och nödutgångar skall markeras med skyltar utformade enligt de nationella bestämmelser som införlivar direktiv 77/576/EEG med lagstiftningen.

Sådana skyltar skall placeras på lämpliga ställen och de skall vara av varaktigt utförande.

4.6 Nödutgångsdörrar får inte vara låsta.

Utrymningsvägar och nödutgångar samt förbindelseleder och dörrar som leder till dem, skall vara fria från hinder, så att de kan användas när som helst utan problem.

Utrymningsvägar och nödutgångar som kräver belysning skall ha nödbelysning med tillräcklig styrka för det fall fel på den ordinarie belysningen uppstår.

5. Upptäckt och bekämpning av brand

5.1 Beroende på byggnadernas mått, användningsområde, utrustning, fysiska och kemiska egenskaper hos förekommande ämnen och största antal personer som kan vistas där, skall arbetsplatserna vara utrustade med lämpliga brandredskap och vid behov med branddetektorer och alarmsystem.

5.2 Brandsläckutrustning som inte är automatisk måste vara lätt att komma åt och lätt att använda.

Utrustningen skall markeras med skyltar utformade enligt de nationella bestämmelser som införlivar direktiv 77/576/EEG med lagstiftningen.

Sådana skyltar skall sättas upp på lämpliga ställen och de skall vara av varaktigt utförande.

6. Ventilation av slutna arbetsplatser

Åtgärder skall vidtas för att se till att det finns tillräcklig mängd frisk luft på slutna arbetsplatser med hänsyn till de arbetsmetoder som används och till de fysiska krav som ställs på arbetstagarna.

Om man använder en anläggning med fläktventilation, skall den hållas i fungerande skick.

När det är nödvändigt för arbetstagarnas hälsa, skall eventuella fel i funktionen visas av ett kontrollsystem.

7. Rumstemperatur

7.1 Under arbetstid skall temperaturen i lokaler som rymmer arbetsplatser vara lämplig för den mänskliga organismen med hänsyn till de arbetsmetoder som används och till de fysiska krav som ställs på arbetstagarna.

7.2 Temperaturen i pausutrymmen, jour- och väntrum, toaletter, personalmatsalar eller matrum och rum för första hjälpen skall vara lämplig för respektive lokals ändamål.

8. Dagljus och artificiell belysning

8.1 Arbetsplatserna skall så långt möjligt ha tillräckligt dagsljus och de skall ha lämplig artificiell belysning för att skydda arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

8.2 På arbetsplatser där arbetstagarna är speciellt utsatta för risker i händelse av fel på belysningen, skall det finnas nödbelysning med tillräcklig styrka.

9. Dörrar och portar

9.1 Genomsynliga dörrar skall ha lämplig markering på en höjd som gör den lätt att upptäcka.

9.2 Svängdörrar och svängportar skall vara genomsynliga eller ha siktrutor.

10. Riskområden

Om det på arbetsplatserna finns riskområden, där det på grund av arbetets art finns risk för människor och föremål att falla ned, skall dessa arbetsplatser så långt möjligt förses med anordningar som hindrar att obehöriga arbetstagare kommer in på dessa områden.

Lämpliga åtgärder skall vidtas för att skydda de arbetstagare som har tillstånd att gå in på dessa riskområden.

Riskområden skall klart och tydligt markeras.

11. Pausutrymmen

11.1 När det behövs för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa, särskilt med hänsyn till verksamhetens art eller antalet anställda, skall arbetstagarna ha ett lättillgängligt pausrum eller lämpligt pausutrymme.

11.2 Pausrum och pausutrymmen skall förses med bord och stolar med ryggstöd.

11.3 Lämpliga åtgärder skall vidtas för att skydda icke-rökare mot obehag av tobaksrök i pausrum eller pausutrymmen.

12. Gravida kvinnor och ammande mödrar

Gravida kvinnor och ammande mödrar skall ha möjlighet att kunna ligga och vila under lämpliga förhållanden.

13. Hygienutrymmen**13.1 Omlädningsrum och klädkåp**

13.1.1 Man skall ställa lämpliga omlädningsrum till arbetstagarnas förfogande, om de måste bära speciella arbetskläder och när man inte kan begära att de skall byta om i ett annat rum på grund av hälso- eller anständighetsskäl.

13.1.2 Omlädningsrummen skall vara utrustade på sådant sätt att varje arbetstagare kan låsa in sina kläder under arbetstid.

Om omständigheterna kräver det (t.ex. farliga ämnen, fukt och smuts), skall klädkåpen för arbetskläder vara skilda från klädkåp med gångkläder.

13.1.3 Män och kvinnor skall ha skilda omlädningsrum eller skild användning av dem.

13.2 Duschar, toaletter och tvättställ

Arbetsplatser skall vara utformade så att arbetstagarna i sin närhet har:

- duschar, om arbetets art kräver det,
- avskilda toaletter med tillräckligt antal toaletter och tvättställ.

13.2.2 Duschar och tvättställ skall ha rinnande vatten (vid behov varmt vatten).

13.2.3 Det skall finnas skilda duschar eller skild användning av duscharna för män och kvinnor. Det skall även finnas skilda toaletter eller skild användning av toaletterna för män och kvinnor.

14. Första hjälpenutrustning

Det skall finnas första hjälpenutrustning på arbetsplatserna.

Utrustningen skall märkas ut med vägvisande skyltning och den skall vara lätt att komma åt.

15. Handikappade arbetstagare

Arbetsplatserna skall planeras så att de vid behov kan ta emot handikappade arbetstagare.

Denna bestämmelse gäller särskilt dörrar, gångar, trappor, duschar, tvättställ, toaletter och arbetsplatser, som används eller innehas direkt av handikappade personer.

16. Gångtrafik och fordonstrafik

Arbetsplatser inomhus och utomhus skall utformas på sådant sätt att gående och fordon kan förflytta sig på ett säkert sätt.

17. Arbetsplatser utomhus (särskilda bestämmelser)

När arbetstagare sysselsätts på arbetsplatser utomhus, skall dessa så långt möjligt vara utformade så att arbetstagarna:

- a) skyddas mot väder och vind och vid behov mot fallande föremål;
- b) varken utsätts för skadliga bullernivåer eller skadlig yttre påverkan såsom gas, ånga eller damm;
- c) snabbt kan lämna sina arbetsplatser i händelse av fara eller snabbt kan bli hjälpta;
- d) inte kan halka eller falla.

RÅDETS DIREKTIV

av den 30 november 1989

om minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet (andra särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)

(89/655/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, som framlagts efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 118a i fördraget skall rådet genom direktiv fastställa minimikrav för att främja förbättringar, i synnerhet på arbetsmiljöns område för att garantera en högre skyddsnivå för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Enligt samma artikel får sådana direktiv inte medföra administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder av sådan art att de motverkar bildande och utveckling av små och medelstora företag.

Kommissionens meddelande om dess program för arbetarskyddsfrågor⁴ förutsätter att direktiv antas för användningen av arbetsutrustning i arbetet.

Rådet uppmärksammade i sin resolution av den 21 december 1987 om arbetarskyddsfrågor⁵ att kommissionen avsåg att inom en nära framtid föreslå rådet minimikrav om organisationen av verksamheten för säkerhet och hälsa i arbetet.

En förutsättning för att arbetstagarnas hälsa och säkerhet skall kunna tryggas är att de minimikrav efterlevs, som utformats för att i garantera en högre skyddsnivå för hälsa och säkerhet vid användning av arbetsutrustning.

Detta direktiv är ett särdirektiv enligt artikel 16.1 i rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet⁶. Bestämmelserna i det direktivet skall därför tillämpas fullt ut i frågor, som gäller arbetstagarnas användning av arbetsutrustning i arbetet, utan att det hindrar strängare och/eller mer specificerade bestämmelser i detta särdirektiv.

Detta direktiv är ett led i arbetet med att praktiskt förverkliga den inre marknadens sociala dimension.

Medlemsstaterna är i enlighet med direktiv 83/189/EEG⁷ skyldiga att underrätta kommissionen om varje förslag till tekniska föreskrifter för maskiner, apparater och installationer.

Kommissionen skall enligt beslut 74/325/EEG⁸ i dess lydelse enligt anslutningsakten 1985 höra Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor, när förslag inom detta område utarbetas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv, som är det andra särdirektivet enligt definitionen i artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG, fastställer minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet enligt definitionen i artikel 2.

2. Bestämmelserna i direktiv 89/391/EEG skall tillämpas fullt ut inom hela det område som avses i punkt 1, utan att hindra tillämpningen av de strängare och/eller mer specifika bestämmelser som finns i detta direktiv.

¹ EGT nr C 114, 30.04.1988, s. 3,
EGT nr C 106, 26.04.1989, s. 13 och
EGT nr C 287, 15.11.1989, s. 12.

² EGT nr C 326, 19.12.1988, s. 132 och
EGT nr C 256, 09.10.1989, s. 65.

³ EGT nr C 318, 12.12.1988, s. 26.

⁴ EGT nr C 28, 03.02.1988, s. 3.

⁵ EGT nr C 28, 03.02.1988, s. 1.

⁶ EGT nr L 183, 29.06.1989, s. 1.

⁷ EGT nr L 109, 26.04.1983, s. 8.

⁸ EGT nr L 185, 09.07.1974, s. 15.

SLUTGRANSKAD

*Artikel 2***Definitioner**

I detta direktiv har nedannämnda termer och begrepp följande betydelse:

- a) *arbetsutrustning*: varje maskin, apparat, verktyg eller installation, som används i arbetet,
- b) *användning av arbetsutrustning*: varje aktivitet som medför utnyttjande av arbetsutrustning, såsom start och stopp, användning, transport, reparation, ändring, service och underhåll, till vilket bl. a. rengöring räknas,
- c) *riskområde*: varje område inom arbetsutrustningen eller i dess omgivning, där en utsatt arbetare löper risk för sin hälsa och säkerhet,
- d) *utsatt arbetare*: varje arbetstagare som helt eller delvis befinner sig inom ett riskområde,
- e) *operatör*: den eller de arbetstagare som har till uppgift att använda arbetsutrustningen.

AVSNITT II

ARBETSGIVARNAS SKYLDIGHETER*Artikel 3***Allmänna skyldigheter**

1. Arbetsgivaren skall vidta de åtgärder som behövs för att försäkra sig om att den arbetsutrustning, som ställs till arbetstagarnas förfogande i företaget och/eller verksamheten, är lämplig för det arbete som skall utföras eller har anpassats till det på lämpligt sätt, och därmed kan användas av arbetstagarna utan att deras hälsa och säkerhet äventyras.

Vid valet av den arbetsutrustning som skall användas, skall arbetsgivaren ta hänsyn till arbetets särskilda betingelser och de risker, som finns i företaget och/eller verksamheten, i synnerhet på arbetsplatsen, när det gäller arbetstagarnas hälsa och säkerhet och/eller de ytterligare riskmoment, som kan tillkomma på grund av användningen av arbetsutrustningen i fråga.

2. Om det trots detta inte är möjligt att helt garantera arbetstagarnas hälsa och säkerhet vid användning av arbetsutrustning, skall arbetsgivaren vidta lämpliga åtgärder för att nedbringa riskerna till ett minimum.

*Artikel 4***Regler om arbetsutrustning**

1. Utöver vad som sägs i artikel 3 skall arbetsgivaren anskaffa och/eller använda:

- a) arbetsutrustning som, om den ställs till arbetstagarnas förfogande på företaget och/eller i verksamheten för första gången efter den 31 december 1992, uppfyller:
  - i) föreskrifterna i varje tillämpligt direktiv, som är utfärdat av gemenskapen och är relevant för verksamheten,
  - ii) de minimikrav, som anges i bilagan, i den utsträckning inga andra direktiv som utfärdats av gemenskapen är tillämpliga, eller då sådana direktiv endast delvis är tillämpliga,
- b) arbetsutrustning som, om den redan har ställts till arbetstagarnas förfogande på företaget och/eller i verksamheten den 31 december 1992, uppfyller de minimikrav som anges i bilagan senast fyra år efter den dagen.

2. Arbetsgivaren skall vidta de åtgärder som behövs för att arbetsutrustningen, så länge den används, genom tillfredsställande underhåll skall uppfylla kraven i punkt 1 a och 1 b.

*Artikel 5***Arbetsutrustning med speciella risker**

När användningen av arbetsutrustning kan medföra en speciell risk för arbetstagarnas säkerhet och hälsa, skall arbetsgivaren vidta de åtgärder som behövs så att:

- endast de personer, som har till uppgift att sköta arbetsutrustningen, får använda den,
- de personer som tas i anspråk vid reparation, ändring, service och underhåll är särskilt utsedda för detta.

*Artikel 6***Information till arbetstagarna**

1. Utöver vad som sägs i artikel 10 i direktiv 89/391/EEG, skall arbetsgivaren vidta nödvändiga åtgärder för att ställa tillräcklig information till arbetstagarnas förfogande och, när det behövs, skrivna instruktioner för arbetsutrustningen.
2. Informationen och instruktionerna skall minst innehålla tillräckliga upplysningar om hälsa och säkerhet i fråga om:
  - användningen av arbetsutrustningen,
  - sådana onormala situationer som kan förutses,
  - i tillämpliga fall de erfarenheter som man gjort under användning av arbetsutrustningen.
3. Informationen och instruktionerna skall vara begripliga för de arbetstagare som berörs.

*Artikel 7***Utbildning av arbetstagarna**

Utöver vad som sägs i artikel 12 i direktiv 89/391/EEG, skall arbetsgivaren vidta de åtgärder som är nödvändiga för att:

- de personer, som skall använda en arbetsutrustning, skall få tillräcklig utbildning, som också behandlar alla de risker som kan vara förknippade med användningen av arbetsutrustningen,
- de personer, som nämns i artikel 5 andra strecksatsen, skall få den särskilda utbildning som behövs.

*Artikel 8***Samråd med och medverkan av arbetstagarna**

Arbetstagarna och/eller deras representanter skall enligt artikel 11 i direktiv 89/391/EEG delta i samråd om och behandling av frågor som omfattas av detta direktiv och dess bilaga.

AVSNITT III

ÖVRIGA BESTÄMMELSER*Artikel 9***Ändring av bilagan**

1. Tillägg till bilagan av ytterligare minimikrav, som gäller särskild arbetsutrustning enligt punkt tre i bilagan, skall antas av rådet på det sätt som anges i fördragets artikel 118a.
2. Rent tekniska anpassningar av bilagan till följd av:
  - antagandet av direktiv om teknisk harmonisering och standardisering av arbetsutrustning och/eller

- den tekniska utvecklingen, ändringar i internationella regler eller specifikationer eller nya rön om arbetsutrustning

skall beslutas enligt den procedur som anges i artikel 17 i direktiv 89/391/EEG.

*Artikel 10***Slutbestämmelser**

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de redan har antagit eller antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall vart femte år rapportera till kommissionen om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv och om arbetsgivarnas och arbetstagarnas synpunkter.

Kommissionen skall i sin tur underrätta Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor.

4. Kommissionen skall regelbundet till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv med hänsyn till punkterna 1 - 3 i denna artikel.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 november 1989.

På rådets vägnar

J. P. SOISSON

Ordförande

BILAGA

MINIMIKRAV ENLIGT ARTIKEL 4.1 a ii och 4.1 b

1. Allmänt

Förpliktelseerna i denna bilaga gäller, med iakttagande av föreskrifterna i direktivet, när respektive risker föreligger vid användning av arbetsutrustningen i fråga.

2. Allmänna minimikrav för arbetsutrustning

2.1 Manöveranordningarna på en arbetsutrustning skall, om de kan påverka säkerheten, vara klart synliga och identifierbara och, där så är nödvändigt, vara märkta på ett ändamålsenligt sätt.

Manöveranordningarna skall, utom i de fall då detta inte är möjligt, vara placerade utanför riskområdet, och så att handhavandet av dem inte medför ytterligare risker. De får inte kunna ge upphov till fara på grund av en oavsiktlig manöver.

Om det behövs, skall operatören från huvudmanöverplatsen kunna förvissa sig om att ingen befinner sig inom riskområdena. Om detta inte är möjligt skall det finnas ett säkert varningssystem, som före varje start automatiskt ger en ljud- och/eller ljussignal. En utsatt arbetare måste ha tid och möjlighet att snabbt undgå fara, som beror på start eller stopp av arbetsutrustningen.

Styrsystemen måste vara säkra. Ett tekniskt fel eller en skada på styrsystemen får inte leda till en risksituation.

2.2 Start av en arbetsutrustning skall endast kunna ske genom en medveten manöver med ett därför avsett manöverdon.

Detsamma skall gälla:

- vid återstart, oavsett anledningen till stoppet,
- vid styrning av en betydande förändring av arbetsfunktionen (t. ex. hastighet, tryck etc.), utom i det fall att en sådan återstart eller ändring inte utsätter arbetstagarna för någon risk.

Detta krav gäller inte, om återstarten eller förändringen i arbetsfunktion ingår i det normala arbetsförloppet i en automatisk anordning.

2.3 All arbetsutrustning skall vara försedd med ett manöverdon, som gör det möjligt att stoppa den helt och under säkra förhållanden.

Varje arbetsplats skall vara försedd med ett manöverdon, som gör det möjligt att stoppa hela eller delar av arbetsutrustningen beroende på typ av risk, så att utrustningen är i ett säkert tillstånd. Stopponet skall ha prioritet över startanordningen. När arbetsutrustningen, eller dess farliga delar, har bringats till stopp, skall energitillförseln till de aktuella drivanordningarna avbrytas.

2.4 Om det är befogat, med hänsyn till arbetsutrustningens risker och dess normala stopptid, skall arbetsutrustningen vara försedd med en nödstoppsanordning.

2.5 Arbetsutrustning, som medför fara på grund av fallande föremål eller något som kastas ut, skall vara försedd med lämpliga säkerhetsanordningar, som är anpassade efter risken.

Arbetsutrustning, som medför fara på grund av utsläpp av gas, ånga eller vätska eller spridning av damm, skall vara försedd med lämplig inneslutning och/eller utsugningsanordningar i närheten av spridningskällorna.

2.6 Arbetsutrustningar och delar i dem skall, när det behövs för arbetstagarnas hälsa och säkerhet, vara stabiliserade genom fastspänning eller på annat sätt.

2.7 När det föreligger fara för sprängning av arbetsutrustningen eller för brott på dess delar, och detta kan medföra betydande fara för arbetstagarnas hälsa och säkerhet, måste lämpliga skyddsåtgärder vidtas.

- 2.8 När det finns risk för olyckor på grund av mekanisk kontakt med arbetsutrustningens rörliga delar, måste dessa vara försedda med skydd eller säkerhetsanordningar, som förhindrar tillträde till riskområden eller stoppar de farliga delarnas rörelse, innan man når riskområdena.

Skydd och säkerhetsanordningar

- skall vara av robust konstruktion,
- får inte medföra ytterligare risker,
- får inte vara lätta att avlägsna eller sätta ur funktion,
- måste vara placerade på tillräckligt avstånd från riskområdet,
- får inte mer än nödvändigt skymma uppsikten över utrustningens operationer,
- måste tillåta nödvändiga ingrepp för att montera eller byta ut delar liksom även underhållsarbete, varvid tillträde endast får ges till det område, där arbetet skall utföras och detta, om möjligt, utan att skyddet eller säkerhetsanordningen behöver avlägsnas.

- 2.9 Belysningen på områden och ställen för arbete med eller underhåll av arbetsutrustning skall vara väl anpassad till arbetets natur.
- 2.10 Delar av en arbetsutrustning med hög eller mycket låg temperatur, skall, om det behövs, vara skyddade för att förhindra att arbetstagarna kommer i beröring med dem, eller för nära dem.
- 2.11 Varningssystemen på arbetsutrustningen skall vara otvetydiga och lätta att upptäcka och förstå.
- 2.12 Arbetsutrustningen får endast användas för det ändamål och under de betingelser den är lämpad för.
- 2.13 Underhållsarbetet skall kunna utföras, när arbetsutrustningen är avstängd. Om detta inte är möjligt, måste man kunna vidta passande skyddsåtgärder eller förlägga sådant arbete utanför riskområdena.

När det finns en underhållsjournal till arbetsutrustningen, skall denna hållas aktuell.

- 2.14 Varje arbetsutrustning skall vara försedd med lätt identifierbara anordningar för att frånkoppla all energitillförsel.

Återinkoppling skall kunna ske utan risk för arbetstagarna.

- 2.15 Arbetsutrustningen skall vara försedd med de skyltar och andra varningsanordningar som krävs för arbetstagarnas säkerhet.
- 2.16 Arbetstagarna skall ha säkra tillträdesvägar till, och kunna uppehålla sig säkert inom, alla områden, där deras närvaro fordras för produktions-, justerings- och underhållsarbete.
- 2.17 All arbetsutrustning skall vara konstruerad så att arbetstagarna skyddas mot risken att den fattar eld eller överhettas och mot utsläpp av gas, damm, vätska, ånga eller andra ämnen, som produceras av arbetsutrustningen, används vid drift eller lagras i den.
- 2.18 All arbetsutrustning skall vara konstruerad för att förhindra risken för explosion, vilket gäller såväl själva arbetsutrustningen som ämnen som produceras av den, används vid drift eller lagras i den.
- 2.19 All arbetsutrustning måste vara konstruerad så att utsatta arbetare skyddas från risken att komma i direkt eller indirekt kontakt med elektricitet.

3. Ytterligare minimikrav för särskild arbetsutrustning

omnämns i artikel 9.1 i detta direktiv.

RÅDETS DIREKTIV

av den 30 november 1989

om minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av personlig skyddsutrustning på arbetsplatsen (tredje särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)

(89/656/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, som framlagts efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 118a i fördraget skall rådet, genom direktiv, fastställa minimikrav för att främja förbättringar, särskilt på arbetsmiljöns område, för att garantera en högre skyddsnivå för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Enligt samma artikel får sådana direktiv medföra administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder av sådan art att de motverkar bildande och utveckling av små och medelstora företag.

Kommissionen förutsätter i sitt meddelande om programmet för arbetarskyddsfrågor⁴ att ett direktiv om användning av personlig skyddsutrustning i arbetet antas.

Rådet uppmärksammade i sin resolution den 21 december 1987 om arbetarskyddsfrågor⁵ att kommissionen avsåg att inom en snar framtid föreslå rådet minimikrav om organisationen av verksamheten för säkerhet och hälsa i arbetet.

En förutsättning för att arbetstagarnas säkerhet och hälsa skall kunna tryggas är att de minimikrav uppfylls som är avsedda att garantera bättre säkerhet och hälsa för användare av personlig skyddsutrustning.

Detta direktiv är ett särdirektiv enligt artikel 16.1 i rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringen av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet⁶. Bestämmelserna i nämnda direktiv skall därför tillämpas helt och fullt på arbetsplatsen utan att det hindrar strängare och/eller mer specifika bestämmelser i detta direktiv.

Detta direktiv utgör ett konkret led i förverkligandet av den sociala dimensionen på den inre marknaden.

Allmänna skyddsåtgärder skall prioriteras framför individuella. Arbetsgivaren skall bli skyldig att tillhandahålla skyddsutrustning och att vidta skyddsåtgärder.

Kraven enligt detta direktiv får inte innebära några ändringar av personliga skyddsutrustningar som följer gemenskapens direktiv om utformning och tillverkning med avseende på säkerhet och hälsa i arbetet.

Åtgärder skall vidtas för att ta fram beskrivningar som medlemsstaterna kan använda för att fastställa allmänna regler för användningen av personlig skyddsutrustning.

Enligt beslut 74/325/EEG⁷ i dess lydelse enligt anslutningsakten 1985, skall kommissionen höra Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor för att utarbeta förslag på detta område.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.**AVSNITT I****ALLMÄNNA BESTÄMMELSER***Artikel 1***Tillämpningsområde**

1. Detta direktiv, som är det tredje särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG, fastställer minimikrav för arbets-

¹ EGT nr C 161, 20.6.1988, s. 1,
EGT nr C 115, 8.5.1989, s. 27 och
EGT nr C 287, 15.11.1989, s. 11.

² EGT nr C 12, 16.1.1989, s. 92 och
EGT nr C 256, 9.10.1989, s. 61.

³ EGT nr C 318, 12.12.1988, s. 30.

⁴ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 3.

⁵ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 1.

⁶ EGT nr L 283, 29.6.1989, s. 1.

⁷ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

tagares användning av personlig skyddsutrustning i arbetet.

2. Bestämmelserna i direktiv 89/391/EEG skall tillämpas fullt ut inom hela det område som avses i punkt 1 utan att hindra tillämpningen av de strängare och/eller mer specifika bestämmelser som finns i detta direktiv.

Artikel 2

Definition

1. Med personlig skyddsutrustning menas i detta direktiv all utrustning som är avsedd att bäras eller hållas av arbetstagaren till skydd mot en eller flera risker som skulle kunna hota hans säkerhet eller hälsa under arbetet samt varje tillbehör, som är avsett för detta ändamål.

2. Definitionen i punkt 1 omfattar inte:

- a) vanliga arbetskläder och uniformer, som inte är särskilt utformade för att skydda arbetstagarens säkerhet och hälsa,
- b) utrustning som används av ambulans- och räddningstjänsten,
- c) personlig skyddsutrustning som bärs eller används av militärer, poliser och andra som skall upprätthålla allmän ordning,
- d) personlig skyddsutrustning som har samband med användningen av vägtransportmedel,
- e) sportutrustning,
- f) utrustning som används i självförsvarssyfte eller i avskräckande syfte,
- g) bärbara anordningar för att upptäcka och signalera risker och skador.

Artikel 3

Allmän regel

Personlig skyddsutrustning skall användas när risker inte kan undvikas eller inte kan begränsas tillräckligt mycket genom allmänna tekniska skyddsåtgärder eller genom arbetsorganisatoriska åtgärder.

AVSNITT II

ARBETSGIVARNAS SKYLDIGHETER

Artikel 4

Allmänna bestämmelser

1. Personlig skyddsutrustning skall uppfylla tillämpliga gemenskapsbestämmelser om utformning och tillverkning av personlig skyddsutrustning med hänsyn till säkerhet och hälsa. All personlig skyddsutrustning skall:

- a) vara ändamålsenlig i förhållande till de risker den är avsedd för utan att den i sig leder till en ökad risk,
- b) vara anpassad till förhållandena på arbetsplatsen,
- c) vara anpassad till ergonomiska krav och till arbetstagarens hälsotillstånd,
- d) passa bäraren efter nödvändig justering.

2. När det finns mer än en risk som gör det nödvändigt för en arbetstagare att samtidigt bära mer än en personlig skyddsutrustning, skall dessa utrustningar kunna kombineras och fortfarande vara effektiva mot risken eller riskerna ifråga.

3. De förhållanden under vilka en personlig skyddsutrustning skall användas, bl.a. under hur lång tid den skall bäras, skall bestämmas i förhållande till hur allvarlig risken är, till den frekvens med vilken man utsätts för risken och till de särskilda förhållanden på den enskilda arbetstagarens arbetsplats samt till prestandan hos den personliga skyddsutrustningen.

4. Den personliga skyddsutrustningen skall i princip vara avsedd för personligt bruk.

Om omständigheterna kräver att personlig skyddsutrustning används av mer än en person, skall man vidta de åtgärder som behövs för att se till att sådan användning inte skapar några hälso- eller hygienproblem för de olika användarna.

5. Lämplig information för varje personlig skyddsutrustning som krävs i punkterna 1 och 2, skall tillhandahållas och vara tillgänglig inom företaget och/eller verksamheten.

6. Personlig skyddsutrustning skall tillhandahållas utan kostnad av arbetsgivaren, som med hjälp av nödvändigt underhåll, reparation och utbyten skall se till att den fungerar väl och håller tillfredsställande hygienisk standard.

Medlemsstaterna kan dock bestämma, enligt nationell praxis, att det begärs av arbetstagaren att han bidrar till kostnaden för viss personlig skyddsutrustning i de fall användningen av utrustningen inte bara äger rum på arbetsplatsen.

7. Arbetsgivaren skall på förhand informera arbetstagaren om de risker som den personliga skyddsutrustningen skall skydda mot.

8. Arbetsgivaren skall ordna med utbildning och om det behövs demonstrera hur den personliga skyddsutrustningen skall användas.

9. Den personliga skyddsutrustningen får utom i speciella undantagsfall endast användas för angivet ändamål. Den skall användas enligt bruksanvisningarna.

Sådana bruksanvisningar skall vara begripliga för arbetstagarna.

Artikel 5

Bedömning av personlig skyddsutrustning

1. Arbetsgivaren skall innan han väljer personlig skyddsutrustning se till att den personliga skyddsutrustning han avser att använda uppfyller kraven i artikel 4 punkterna 1 och 2.

Denna bedömning skall omfatta :

- a) analys och värdering av risker som inte kan förhindras på annat sätt,
  - b) definition av de egenskaper den personliga skyddsutrustningen skall ha för att skydda mot de risker som avses i a, med hänsyn även till de eventuella risker som utrustningen i sig kan orsaka,
  - c) jämförelse av egenskaperna hos den tillgängliga skyddsutrustningen med de som avses i b.
2. Bedömningen enligt punkt 1 skall revideras om någon förändring skett i något avseende av betydelse för den.

Artikel 6 *

Användningsregler

1. Utöver vad som sägs i artiklarna 3, 4 och 5 skall medlemsstaterna, med hänsyn tagen till gemenskapens lagstiftning om fri rörlighet för personlig skyddsutrustning, säkerställa att allmänna regler införs om användning av sådan skyddsutrustning och/eller regler som täcker fall och situationer i vilka arbetsgivaren skall tillhandahålla personlig skyddsutrustning.

Utan att det inskränker kravet på att man skall prioritera gemensamma skyddsanordningar, skall dessa regler särskilt ange de omständigheter och risksituationer i vilka det är nödvändigt att använda personlig skyddsutrustning.

Bilagorna 1, 2 och 3 ger värdefull information och vägledning i regelarbetet.

2. När medlemsstaterna utformar regler enligt punkt 1, skall de ta hänsyn till alla betydelsefulla förändringar som den

tekniska utvecklingen medför beträffande risker, gemensamma skyddsanordningar och personlig skyddsutrustning.

3. Medlemsstaterna skall samråda med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna innan de utfärdar sådana regler som avses i punkterna 1 och 2.

Artikel 7

Information till arbetstagarna

Utöver vad som sägs i artikel 10 i direktiv 89/391/EEG skall arbetstagarna och/eller deras representanter informeras om alla åtgärder som skall vidtas och som gäller deras säkerhet och hälsa när de använder personlig skyddsutrustning i arbetet.

Artikel 8

Samråd med och medverkan av arbetstagarna

Arbetstagarna och/eller deras representanter skall enligt artikel 11 i direktiv 89/391/EEG delta i samråd om och behandling av frågor som omfattas av detta direktiv och dess bilagor.

AVSNITT III

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 9

Ändringar i bilagorna

Rent tekniska ändringar av bilagorna 1, 2 och 3 som föranleds av:

- antagandet av direktiv om teknisk harmonisering och standardisering av personlig skyddsutrustning och/eller
- den tekniska utvecklingen, ändringar i internationella regler och specifikationer eller nya rön inom området personlig skyddsutrustning

skall beslutas enligt den procedur som anges i artikel 17 i direktiv 89/391/EEG.

Artikel 10

Slutbestämmelser

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

* Se kommissionens skrivelse (EGT nr C 328, 30.12.1989, s. 3).

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de redan har antagit eller antar på det område som omfattas av detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall vart femte år rapportera till kommissionen om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv och om arbetsgivarnas och arbetstagarnas synpunkter.

Kommissionen skall informera Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor.

4. Kommissionen skall regelbundet överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kom-

mittén om tillämpningen av direktivet med avseende på punkterna 1, 2 och 3.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 november 1989.

På rådets vägnar

J.P. SOISSON

Ordförande

BILAGA 2

VÄGLEDANDE EJ FULLSTÄNDIG FÖRTECKNING ÖVER PERSONLIG
SKYDDSUTRUSTNING

HUVUDSKYDD

- skyddshjälm för användning inom industrin (gruvor, byggarbetsplatser, diverse industrier)
- lätt huvudbonad för att skydda hårbotten (mössa, huva, hårnät – med eller utan skärm)
- skyddande huvudbonad (huvor, mössor, sydvästar etc. av tyg, överdragstyg etc)

HÖRSELSKYDD

- hörselproppar och liknande utrustning
- hjälmar med hörselkåpor
- hörselkåpor som kan sättas fast på skyddshjälm
- hörlurar med mottagare av lågfrekvensinduktionsslinga
- hörselskydd med kommunikationsutrustning

ÖGON- OCH ANSIKTSSKYDD

- skyddsglasögon med skalmar
- korgglasögon
- ögonskydd mot röntgenstrålar, laserstrålar, ultravioletta, infraröda eller synliga strålar
- ansiktsskärm
- svetskärm och svets hjälm (handburen skärm, huvudburen skärm, visir eller skärm att sätta fast på skyddshjälm)

ANDNINGSSKYDD

- dammfilter, gasfilter och filter mot radioaktivt stoft
- andningsapparat
- andningsskydd med avtagbar svetskärm
- dykeriapparater
- dykardräkter

HAND- OCH ARMSKYDD

- handskar
  - mot mekanisk påverkan (perforering, snitt, vibrationer etc.)
  - mot kemisk påverkan
  - för elektriker och till skydd mot hetta
- tumvantar
- fingerhåttor
- underarmsskydd
- handledsskydd för tungt arbete
- halvhandske
- skyddshandskar

FOT- OCH BENSKYDD

- lågskor, kängor, halvtövlar, säkerhetsstövlar
- sko som kan snöras eller häktas upp snabbt

- skor med extra skyddande tåhätta
- skor och överdragskor med värmeisolerande sulor
- skor, stövlar och överdragsstövlar för att skydda mot värme
- skor, stövlar och överdragsstövlar för att skydda mot kyla
- skor, stövlar och överdragsstövlar för att skydda mot vibrationer
- skor, stövlar och överdragsstövlar för att skydda mot statisk elektricitet
- skor, stövlar och överdragsstövlar med isolerande material
- stövlar för motorsågsarbetare
- träskor
- knäskydd
- avtagbara vristskydd
- damasker
- löstagbara sulor (värmebeständiga, perforeringssäkra och svethärdiga)
- avtagbara dubbar för is, snö eller hala golv

HUDSKYDD

- skyddskrämsalva

SKYDD FÖR BÅLEN OCH UNDERKROPPEN

- västar, jackor och förkläden för att skydda mot mekanisk påverkan (perforering, snitt, stänk av smält metall etc.)
- västar, jackor och förkläden för att skydda mot kemisk påverkan
- värmevästar
- livräddningsvästar
- förkläden för att skydda mot röntgenstrålar
- njurbälten

SKYDD FÖR HELA KROPPEN

- **Fallskyddsutrustning**
  - fallskyddsutrustning (komplett utrustning med alla nödvändiga tillbehör).
  - falldämpare för att absorbera den kinetiska energin (komplett utrustning med alla nödvändiga tillbehör)
  - säkerhetssele
- **Skyddskläder**
  - vanliga arbetskläder (tvådelade dräkter och overaller)
  - kläder för att skydda mot mekanisk påverkan (perforering, snitt etc.)
  - kläder för att skydda mot kemisk påverkan
  - kläder för att skydda mot stänk av smält metall och infraröda strålar
  - kläder för att skydda mot värme
  - kläder för att skydda mot kyla
  - kläder för att skydda mot radioaktiv kontaminering
  - kläder för att skydda mot damm
  - kläder för att skydda mot gas
  - fluorescerande och reflekterande kläder och tillbehör (armskydd, handskar etc.)
  - skyddsfilter

BILAGA 3**VÄGLEDANDE EJ FULLSTÄNDIG LISTA ÖVER ARBETEN OCH ARBETSMOMENT
DÄR DET KAN VARA NÖDVÄNDIGT ATT ANVÄNDA PERSONLIG
SKYDDSUSTRUSTNING****1. HUVUDSKYDD (SKYDD AV SKALLEN)****Skyddshjälm**

- Byggnadsarbete, speciellt arbete på, under eller i närheten av byggnadsställningar och högt belägna arbetsplatser, uppsättning och nedtagning av ställningar, montering och installationsarbete, uppsättning av byggnadsställningar och rivningsarbete
- Arbete på stålbroar, på stålbyggnadskonstruktioner, master, torn, vattenbyggnadskonstruktion av stål, masugnar, stålverk och valsverk, stora behållare, stora rörledningar, ångpanneanläggningar och kraftstationer
- Arbete i gruvor, diken, schakt och tunnlar
- Jord- och bergarbete
- Arbete under jord, i stenbrott, i grustäkter
- Arbete med bultpistoler
- Sprängningsarbete
- Arbete i närheten av hissar, lyftdon, kranar och transportörer
- Arbete med masugnar, direktreduktionsanläggningar, stålverk, valsverk, metallsmältverk, smide, hammarsmide och gjuterier
- Arbete med industriugnar, behållare, maskiner, silon och rörledningar
- Skeppsbyggeri
- Tågrangering
- Arbete i slakterier

2. FOTSKYDD**Skyddsskor med spiktrampskydd**

- Arbete med byggnadsstommar, grundläggning och vägarbeten
- Arbete på byggnadsställningar
- Rivning av byggnadsstommar
- Arbete med betong och prefabricerade element inklusive montering och nedtagning av formbyggnader
- Arbete på byggarbetsplatser och lager
- Takarbete

Skyddsskor utan spiktrampskydd

- Arbete på stålbroar, stålbyggnader, master, torn, hissar, vattenbyggnadskonstruktioner av stålkräftsstationer, masugnar, stålverk och valsverk, stora behållare, stora rörledningar, kranar, ångpannor och kraftstationer
- Konstruktion av ugnar, installation av värme- och ventilationsanläggningar och metallkonstruktioner
- Ombyggnads- och underhållsarbete
- Arbete vid masugnar, direktreduktionsanläggningar, stålverk, valsverk, metallsmältverk, smide, hammarsmide, anläggningar för varmpressning och kalldragning.
- Arbete i stenbrott, grustäkt
- Bearbetning av sten
- Tillverkning, hantering och bearbetning av planglas och glaskärl
- Hantering av formar inom keramisk industri

- Arbete med infodring av ugn inom keramisk industri
- Formgjutning inom tung keramisk industri och byggmaterialindustri
- Transport och lagerarbete
- Hantering av fryst kött och förpackningar med konserverad mat
- Skeppsbyggeri
- Tågrangering

Skyddsskor med förstärkt klack och sula och spiktrampskydd

- Takarbete

Skyddsskor med isolerande sulor

- Arbete med och på mycket heta eller kalla material

Skyddsskor som är lätta att ta av

- När det är risk att smältande material tränger in

3. ÖGON- OCH ANSIKTSSKYDD**Korgglasögon, ansiktsvisir eller -skärm**

- Svetsning, slipning, skärningsarbete
- Borring och mejsling
- Huggning och bearbetning av sten
- Arbete med bultpistol
- Användning av svarv, fräs och borr
- Hammarsmide
- Slipning och slagning
- Blästring
- Arbete med syror och lut, desinfektionsmedel och frätande rengöringsmedel
- Sprutlackering
- Arbete med och i närheten av smält material
- Arbete vid värmestrålning
- Arbete med laser

4. ANDNINGSSKYDD**Andningsapparater**

- Arbete i behållare, små utrymmen och vid gaseldade industriugnar där det kan vara risk för gasutsläpp eller syrebrist
- Arbete i närheten av en masugns chargeringsutrustning
- Arbete i närheten av gaskonvertrar och gasledningar på masugnar
- Arbete i närheten av masugnstappning där det kan finnas metalldimma
- Arbete i närheten av infodring av masugnar och skänkar, när damm kan yra omkring
- Sprutlackering utan tillräcklig ventilation
- Arbete i brunnar, kanaler och andra platser under jord i anslutning till avloppssystemet
- Arbete i kylanläggningar där det finns risk för läckage av kylmedium

5. HÖRSELSKYDD**Öronskydd**

- Arbete vid metallpressar
- Arbete med tryckluftsborrar
- Markpersonalens arbete på flygplatser
- Pålningarbete
- Trä- och textilarbete

6. KROPPS, ARM- OCH HANDSKYDD

Skyddskläder

- Arbete med syror och lut, desinfektionsmedel och frätande rengöringsmedel
- Arbete med eller i närheten av heta material och där man känner av hettan
- Arbete med tillverkning av planglas
- Sandblästring
- Arbete i frysrum

Brandsäkra skyddskläder

- Svetsning i trånga utrymmen

Förkläden mot skärskador

- Urbenings- och styckningsarbete
- Arbete med kniv inklusive moment där kniven förs mot kroppen

Läderförkläden

- Svetsning
- Smide
- Gjutning

Underarmsskydd

- Urbenings- och styckningsarbete

Handskar

- Svetsning
- Hantering av vassa föremål, dock inte vid maskinarbete där det finns risk att handsken fastnar i maskinen.
- Oskyddat arbete med syror och lut

Brynjehandskar

- Urbenings- och styckningsarbete
- Normalt förekommande arbete med kniv inom tillverkning och styckning
- Byte av knivar i skärmaskiner

7. KLÄDER MOT KLIMATFAKTORER

- Arbete utomhus i regn och kyla

8. REFLEKTERANDE KLÄDER

- Arbete där arbetstagarna måste synas klart och tydligt

9. FALLSKYDDSUTRUSTNING (SÄKERHETSSELAR)

-
- Arbete på byggnadsställningar
  - Montering av prefabricerade element
  - Arbete i master
10. SÄKERHETSLINOR
- Arbete i högt belägna kranskötarhytter
  - Arbete i högt belägna kranförarhytter till gaffeltruckar
  - Arbete högt uppe i borrhörn
  - Arbete i schakt och avloppsbrunnar
11. HUDSKYDD
- Arbete med ytbeläggningar
  - Garvning
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 29 maj 1990

om minimikrav för hälsa och säkerhet vid manuell hantering av laster där det finns risk för att arbetstagare drabbats av skador, särskilt i ryggen (fjärde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)

(90/269/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, som framlagts efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 118a i fördraget skall rådet, genom direktiv, fastställa minimikrav för att främja förbättringar framför allt i arbetsmiljön och därigenom säkerställa en högre skyddsnivå för arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

I enlighet med samma artikel får sådana direktiv inte medföra administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder av sådan art att de motverkar bildande och utveckling av små och medelstora företag.

Kommissionen förutsätter i sitt meddelande om programmet för arbetarskyddsfrågor⁴, att direktiv antas för att säkerställa arbetstagarnas hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

Rådet uppmärksammade i sin resolution av den 21 december 1987 om arbetarskyddsfrågor⁵ att kommissionen avsåg att inom en snar framtid föreslå rådet ett direktiv om skydd mot de risker vid manuell hantering av tunga laster.

För att säkerställa arbetstagarnas säkerhet och hälsa är det av stor betydelse att minimikraven på en bättre hälso- och säkerhetsstandard på arbetsplatserna uppfylls.

Detta direktiv är ett särdirektiv enligt artikel 16.1 i rådetsdirektiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att

främja förbättringar av arbetstagarnas hälsa och säkerhet i arbetet⁶. Bestämmelserna i nämnda direktiv skall därför tillämpas fullt ut inom området manuell hantering av laster där det finns risk för att arbetstagarna skall drabbas av skador, särskilt i ryggen, utan att det hindrar strängare och/eller mer specifika bestämmelser i detta direktiv.

Detta direktiv utgör ett led i arbetet på att praktiskt förverkliga den inre marknadens sociala dimension.

Enligt beslut 74/325/EEG⁷ skall kommissionen samråda med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor för att utarbeta förslag inom detta område.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv, som är det fjärde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG, fastställer minimikrav för hälsa och säkerhet vid manuell hantering av laster där det finns risk för att arbetstagarna skall drabbas av skador, särskilt i ryggen.

2. Bestämmelserna i direktiv 89/391/EEG skall fullt ut tillämpas inom hela det område som avses i punkt 1 utan att hindra tillämpningen av de strängare eller mer specificerade bestämmelser som finns i detta direktiv.

Artikel 2

Definition

I detta direktiv menas med "manuell hantering av laster" alla slags transporter eller förflyttningar av laster där en eller flera

¹ EGT nr C 117, 4.5.1988, s. 8.

² EGT nr C 326, 19.12.1988, s. 137 och EGT nr C 96, 17.4.1990, s. 82.

³ EGT nr C 318, 12.12.1988, s. 37.

⁴ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 3.

⁵ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 1.

⁶ EGT nr L 183, 29.6.1983, s. 1.

⁷ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

SLUTGRANSKAD

arbetstagare lyfter, sätter ned, skjuter, drar, bär eller flyttar en last som, på grund av dess egenskaper eller på grund av ogynnsamma ergonomiska förhållanden medför risk för att arbetstagarna skall drabbas av skador, särskilt i ryggen.

AVSNITT II

ARBETSGIVARNAS SKYLDIGHETER

Artikel 3

Allmänna bestämmelser

1. Arbetsgivaren skall vidta de organisatoriska åtgärder eller använda sig av andra medel som behövs, framför allt vad gäller mekanisk utrustning, för att undvika att laster behöver hanteras manuellt av arbetstagarna.

2. Om behovet av manuell hantering av laster inte kan undvikas, skall arbetsgivaren, med beaktande av bilaga 1, vidta sådana organisatoriska åtgärder, använda sådana medel eller se till att arbetstagarna har sådana hjälpmedel till sitt förfogande att riskerna vid manuell hantering av laster minskar.

Artikel 4

Anordnande av arbetsplatser

Överallt där behovet av manuell hantering av laster inte kan undvikas skall arbetsgivaren anordna arbetsstället på ett sådant sätt att hanteringen blir så säker och riskfri som möjligt och:

- om så är möjligt, på förhand göra en bedömning av hälso- och säkerhetsförhållandena med avseende på det arbete som skall utföras och särskilt undersöka lasternas egenskaper, allt under hänsynstagande till vad som sägs i bilaga 1;
- med hänsynstagande till vad som sägs i bilaga 1 se till att risken för att arbetstagarna skall drabbas av skador, särskilt i ryggen, undviks eller minskar genom att vidta lämpliga åtgärder framför allt vad avser arbetsmiljöns utformning och verksamhetens krav.

Artikel 5

Beträffande bilaga 2

Vid genomförandet av artikel 6.3 b och artiklarna 14 och 15 i direktiv 89/391/EEG skall bilaga 2 beaktas.

Artikel 6

Information till och utbildning av arbetstagarna

1. Utöver vad som sägs i artikel 10 i direktiv 89/391/EEG skall arbetstagarna och/eller deras representanter informeras om alla åtgärder som enligt detta direktiv skall vidtas till skydd för deras säkerhet och hälsa.

Arbetsgivarna skall säkerställa att arbetstagarna och/eller deras representanter får allmän information och, där det är möjligt, exakta upplysningar om:

- en lasts vikt,
- ett kollis tyngdpunkt eller tyngsta sida när dess innehåll är excentriskt placerat.

2. Med beaktande av vad som sägs i bilagorna 1 och 2 och utan att det hindrar tillämpning av artikel 12 i direktiv 83/391/EEG skall arbetsgivarna vidare se till att arbetstagarna får tillräcklig utbildning och information om rätt hantering av laster och om de risker de kan löpa, särskilt om dessa arbetsuppgifter inte utförs på rätt sätt.

Artikel 7

Samråd med och medverkan av arbetstagarna

Arbetstagarna och/eller deras representanter skall enligt artikel 11 i direktiv 89/391/EEG delta i samråd om och behandling av frågor som omfattas av detta direktiv med bilagor.

AVSNITT III

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 8

Ändringar i bilagorna

Ändringar av rent teknisk art i bilagorna 1 och 2 som föranleds av den tekniska utvecklingen, av ändrade internationella regler och specifikationer eller av nya rön inom området manuell hantering av laster skall beslutas enligt den procedur som anges i artikel 17 i direktiv 89/391/EEG.

Artikel 9

Slutbestämmelser

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992.

De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar eller har antagit inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall vart fjärde år rapportera till kommissionen om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv och om arbetsgivarnas och arbetstagarnas synpunkter.

Kommissionen skall informera Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén samt Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor om detta.

4. Kommissionen skall regelbundet rapportera till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av direktivet med avseende på punkterna 1, 2 och 3.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 maj 1990.

På rådets vägnar

B. AHERN

Ordförande

BILAGA 1 ***REFERENSAKTORER***(Artikel 3.2, artikel 4 a och b samt artikel 6.2)***1. Lastens egenskaper**

Manuell hantering av en last kan medföra risk för skador, särskilt i ryggen, om lasten:

- är för tung eller för stor,
- är otyplig eller svår att få grepp om,
- är instabil eller har ett innehåll som kan förskjutas,
- är placerad på ett sätt som kräver att man håller eller hanterar den på ett visst avstånd från kroppen eller så att man böjer eller vrider på bålen,
- på grund av sin yttre form och/eller sin beskaffenhet kan utgöra en skaderisk för arbetstagarna, särskilt i händelse av en sammanstötning.

2. Krav på fysisk ansträngning

En fysisk ansträngning kan medföra risk för skador, särskilt i ryggen, om ansträngningen:

- är alltför påfrestande,
- bara utförs genom vridning av bålen,
- kan medföra att lasten plötsligt kommer i rörelse,
- utförs i en ostadig kroppsställning.

3. Arbetsmiljöns utformning

Arbetsmiljöns utformning kan medföra att risken för skador, särskilt i ryggen, ökar om:

- det inte finns tillräckligt med utrymme, särskilt i höjdlid, för att utföra arbetet,
- golvet är ojämnt och därigenom medför risk för snubbling eller om det är halt i förhållande till arbetstagarens skodon,
- arbetsplatsen eller arbetsmiljön hindrar arbetstagaren från att hantera lasten i en säker arbetshöjd eller i lämplig kroppsställning,
- det är nivåskillnad i golvet eller arbetsytan som kräver att lasten hanteras på olika nivåer,
- golvet eller underlaget är ostadigt,
- temperaturen, fuktigheten eller ventilationen är otillfredsställande.

4. Verksamhetens krav

Arbetet kan medföra risk för skador, särskilt i ryggen, om det är förenat med ett eller flera av följande krav:

- allför ofta förekommande eller alltför långvarig fysiskansträngning som belastar särskilt ryggraden,
- otillräcklig fysisk vila eller återhämtningstid,
- för långa avstånd att lyfta, sänka eller bära lasten,
- en arbetstakt som påtvingas arbetstagaren genom en arbetsprocess som han/hon inte själv kan påverka.

---

* Vid genomförande av en multifaktoriell analys kan de olika faktorerna som räknas upp i bilagorna 1 och 2 behöva beaktas samtidigt.

BILAGA 2 ***INDIVIDUELLA RISKFAKTORER***(Artiklarna 5 och 6.2)*

Arbetstagaren kan löpa risk om han/hon:

- ej är fysiskt lämpad att utföra arbetsuppgiften i fråga,
  - bär olämplig klädsel, olämpliga skodon eller andra personliga effekter som är olämpliga,
  - inte har de kunskaper eller den utbildning som behövs.
-

---

* Vid genomförande av en multifaktoriell analys kan de olika faktorerna som räknas upp i bilagorna 1 och 2 behöva beaktas samtidigt.

RÅDETS DIREKTIV

av den 29 maj 1990

om minimikrav för säkerhet och hälsa i arbete vid bildskärm (femte särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)

(90/270/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, utarbetat efter samråd med den Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor,i samarbete med Europaparlamentet²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 118a i fördraget skall rådet genom direktiv fastställa minimikrav i syfte att främja förbättringar, framför allt på arbetsmiljöområdet, för att trygga en högre skyddsnivå för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Enligt denna artikel skall man undvika att sådana direktiv medför administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder som skulle kunna hämma bildandet och utvecklingen av små och medelstora företag.

Kommissionens meddelande⁴ om dess program för arbetarskyddsfrågor förutsätter att åtgärder vidtas med avseende på ny teknologi. Rådet har i sin resolution⁵ av den 21 december 1987 om arbetarskyddsfrågor uppmärksammat detta.

En förutsättning för att arbetstagarnas säkerhet och hälsa tryggas är att minimikraven för att säkra en högre skyddsnivå på bildskärmsarbetsplatser efterlevs.

Detta direktiv är ett särdirektiv enligt artikel 16.1 i rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att

främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet⁶. Bestämmelserna i det nämnda direktivet skall därför tillämpas fullt ut vid arbete med bildskärmsutrustning utan att det hindrar strängare och/eller mer specifika bestämmelser i detta direktiv.

Arbetsgivare skall hålla sig à jour med de senaste tekniska och vetenskapliga framstegen vad gäller arbetsplatsens utformning så att de kan genomföra de förändringar som behövs för att säkerställa en högre skyddsnivå för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

De ergonomiska aspekterna är av särskild betydelse för bildskärmsarbetsplatser.

Detta direktiv är ett led i arbetet med att praktiskt förverkliga den inre marknadens sociala dimension.

I överensstämmelse med beslut 74/325/EEG⁷ skall synpunkter från den rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor inhämtas av kommissionen, då förslag utarbetas på detta område.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

1. I detta direktiv, som är det femte särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG, fastställs minimikrav för säkerhet och hälsa i arbete vid bildskärm enligt definitionen i artikel 2.
2. Bestämmelserna i direktiv 89/391/EEG skall fullt ut tillämpas inom hela det område som avses i punkt 1 utan att hindra tillämpningen av de strängare eller mer specifika bestämmelser som finns i detta direktiv.

¹ EGT nr C 113, 29.4.1988, s. 1 och EGT nr C 130 26.5.1989, s. 5.

² EGT nr C 12, 16.1.1989, s. 92 och EGT nr C 113, 7.5.1990.

³ EGT nr C 318, 12.12.1988, s. 32.

⁴ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 3.

⁵ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 1.

⁶ EGT nr L 183, 29.6.1989, s. 1.

⁷ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

3. Direktivet är inte tillämpligt på:

- a) förarhytter eller kontrollhytter på fordon eller maskiner,
- b) datorsystem på transportmedel,
- c) datorsystem huvudsakligen avsett för allmänhetens bruk,
- d) "bärbara" system, som inte är avsedda för långvarigt bruk på en arbetsplats,
- e) räknedosor, kassaapparater eller annan utrustning som har en liten text- eller sifferrisande bildskärm, som är nödvändig för den direkta användningen av utrustningen,
- f) skrivmaskiner av traditionell utformning av typen "skrivmaskiner med display".

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med:

- a) *bildskärm*: en alfanumerisk eller grafisk bildskärm, oavsett hur bilden framställs,
- b) *arbetsplats*: ett system bestående av bildskärm, som kan vara utrustad med tangentbord eller inmatningsenhet och/eller programvara som bestämmer samspelet mellan operatören och skärmen, alternativa tillbehör, kringutrustning inklusive diskettstation, telefon, modem, skrivare, manushållare, arbetsstol och arbetsbord eller arbetsyta och den närmast omgivande arbetsmiljön,
- c) *arbetstagare*: varje arbetstagare enligt definitionen i artikel 3 a i direktiv 89/391 som regelbundet använder bildskärm som ett betydande inslag i sitt normala arbete.

AVSNITT II

ARBETSGIVARNAS SKYLDIGHETER

Artikel 3

Arbetsplatsanalyser

1. Arbetsgivarna skall vara skyldiga att genomföra en arbetsplatsanalys för att utvärdera arbetstagarnas arbetsmiljöförhållanden, i synnerhet med avseende på eventuella risker för synen, fysiska problem och psykisk belastning.
2. Arbetsgivarna skall vidta lämpliga åtgärder för att åtgärda de risker som konstaterats på grundval av analysen med hänsyn till ytterligare effekter och/eller en kombination av effekter av de konstaterade riskerna.

Artikel 4

Arbetsplatser som tas i bruk för första gången

Arbetsgivarna skall vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att de arbetsplatser, som första gången tas i bruk efter den 31 december, 1992 uppfyller de minimikrav som anges i bilagan.

Artikel 5

Arbetsplatser som redan tagits i bruk

Arbetsgivarna skall vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att de arbetsplatser, som tagits i bruk den 31 december 1992 eller tidigare, anpassas så att de senast fyra år efter detta datum uppfyller minimikraven i bilagan.

Artikel 6

Information till och utbildning av arbetstagarna

1. Utan att det hindrar tillämpningen av artikel 10 i direktiv 89/391/EEG skall arbetstagarna få information om alla frågor som rör säkerhet och hälsa på arbetsplatsen, framför allt information om åtgärder som avser arbetsplatser och som vidtas enligt artiklarna 3, 7 och 9.

Under alla omständigheter skall arbetstagarna eller deras representanter underrättas om alla skyddsåtgärder som vidtas i överensstämmelse med detta direktiv.

2. Utan att det hindrar tillämpningen av artikel 12 i direktiv 89/391/EEG skall alla arbetstagare också ges utbildning om hur arbetet skall bedrivas, dels innan arbetet påbörjas, dels inför varje större förändring av arbetsplatsen.

Artikel 7

Daglig arbetsrutin

Arbetsgivaren skall planera arbetstagarens arbete så att denne får regelbundna avbrott i form av pauser eller omväxling i uppgifterna varigenom belastningen i det dagliga bildskärmsarbetet minskar.

Artikel 8

Samråd med och medverkan av arbetstagare

Samråd med och medverkan av arbetstagare och/eller deras representanter skall ske i överensstämmelse med artikel 11 i direktiv 89/391/EEG i frågor som omfattas av detta direktiv inklusive bilagan.

*Artikel 9***Skydd av arbetstagarnas ögon och syn**

1. Arbetstagarna skall ha rätt att få genomgå en lämplig ögon- och synundersökning som utförs av en person med tillräckliga kvalifikationer:

- före bildskärmsarbetets början,
- med jämna mellanrum därefter, och
- i fall då de känner av synbesvär som kan vara försakade av bildskärmsarbete.

2. Arbetstagarna har rätt att få genomgå en synundersökning hos en ögonläkare om resultaten av den undersökning som avses i punkt 1 visar att det är nödvändigt.

3. Om resultaten av den undersökning som avses i punkt 1 eller av den undersökning som avses i punkt 2 visar att det är nödvändigt och om synkorrigering hjälpmedel för normalt bruk inte kan användas, skall arbetstagarna få speciella synkorrigering hjälpmedel som är lämpliga för arbetet.

4. Åtgärder som vidtas med stöd av denna artikel får under inga förhållanden medföra några extra kostnader för arbetstagarna.

5. Skyddet av arbetstagarnas ögon och syn får ges som en del av den allmänna sjukvården.

AVSNITT III

ÖVRIGA BESTÄMMELSER*Artikel 10***Ändringar i bilagan**

Rent tekniska ändringar i bilagan till följd av den tekniska utvecklingen, utvecklingen i fråga om internationella regler och specifikationer samt nya rön inom bildskärmsområdet

skall beslutas enligt den procedur som anges i artikel 17 i direktiv 89/391/EEG.

*Artikel 11***Slutbestämmelser**

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992.

De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de redan har antagit eller som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall vart fjärde år rapportera till kommissionen om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv och om arbetsgivarnas och arbetstagarnas synpunkter.

Kommissionen skall informera Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor.

4. Kommissionen skall regelbundet överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av detta direktiv med beaktande av punkterna 1 - 3.

Artikel 12

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 29 maj 1990.

På rådets vägnar

B. AHERN

Ordförande

*Bilaga***MINIMIKRAV***(Artikel 4 och 5)***Inledande kommentar**

Skyldigheterna enligt denna bilaga skall gälla för att uppnå syftet med direktivet och bara i den mån, för det första, utrustningen finns på arbetsplatsen och, för det andra, arbetets natur inte utesluter det.

1. UTRUSTNING**a) Allmänt**

Användningen som sådan av utrustningen får inte utgöra en riskfaktor för arbetstagarna.

b) Bildskärm

Tecknen på skärmen skall vara tydligt utformade och skarpa, vara tillräckligt stora och det skall vara tillräckligt avstånd mellan tecken och rader.

Bilden på skärmen skall vara stabil och fri från flimmer och andra former av instabilitet.

Ljusstyrkan och/eller kontrasten mellan tecknen och bakgrunden skall lätt kunna justeras av operatören och också lätt kunna anpassas till den omgivande miljön.

Skärmen skall med lätthet och utan besvär kunna vridas och vinklas efter operatörens behov.

Det skall också vara möjligt att försä skärmen med ett stativ eller använda ett reglerbart bord.

Skärmen skall vara fri från reflexer och speglingar som kan orsaka besvär för användaren.

c) Tangentbord

Tangentbordet skall kunna vinklas och vara skilt från skärmen så att arbetstagaren kan finna en bekväm arbetsställning och undvika anstängning i armar och händer.

Utrymmet framför tangentbordet skall vara så stort att operatören kan avlasta armar och händer på bordsytan.

Tangentbordet skall ha en matt yta för att undvika reflexer.

Utformningen av tangentbordet och tecknen på tangenterna skall vara utformade så att användningen av tangentbordet underlättas.

Symbolerna på tangenterna skall ha tillräckligt kontrast och vara läsbara från den arbetsställning utrustningen är utformad för.

d) Arbetsbord eller arbetsyta

Arbetsbordet eller arbetsytan skall ha en tillräckligt stor, låg-reflekterande yta och möjliggöra en flexibel placering av skärm, tangentbord, dokument och övrig utrustning.

Manushållaren skall vara stabil och reglerbar och placeras så att behovet av obekväma huvud- och ögonrörelser blir så litet som möjligt.

Det skall finnas tillräckligt utrymme för arbetstagaren att inta en bekväm arbetsställning.

e) Arbetsstol

Arbetsstolen skall vara stadig och ge operatören rörelsefrihet och en bekväm arbetsställning.

Sitsen skall vara reglerbar i höjdlid.

Ryggstödet skall vara reglerbart i höjdlid och kunna vinklas.

Fotstöd skall erbjudas alla som så önskar.

2. OMGIVANDE MILJÖ

a) Krav på utrymme

Arbetsplatsen skall vara dimensionerad och utformad så att det finns tillräckligt med utrymme för användaren att variera arbetsställning och arbetsrörelser.

b) Belysning

Allmänbelysning och/eller platsbelysning (arbetslampor) skall vara sådan att den ger tillfredsställande belysningsförhållanden och en lämplig kontrast mellan skärmen och den omgivande miljön med hänsyntill arbetets art och användarens synkrav.

Eventuella störande reflexer och speglingar på skärmen eller på annan utrustning skall hindras genom att arbetslokalernas och arbetsplatsens utformning samordnas med placeringen av och de tekniska egenskaperna hos de artificiella ljuskällorna.

c) Spegling och reflexer

Arbetsplatser skall utformas så att ljuskällor som fönster och andra öppningar, genomskinliga eller halvgenomskinliga väggar samt ljusa inventarier eller väggar inte förorsakar bländning och, så långt möjligt, inte medför reflexer på skärmen.

Fönster skall vara försedda med lämplig justerbar anordning för avskärmning av dagsljus som lyser in på arbetsplatsen.

d) Buller

I samband med att en arbetsplats förses med utrustning skall hänsyn tas till buller som avges från utrustning som hör till denna, särskilt för att bullret inte ska avleda uppmärksamheten eller försvåra samtal.

e) Värme

Utrustning som hör till arbetsplatsen skall inte alstra kraftig värme som kan skapa obehag för arbetstagarna.

f) Strålning

All strålning med undantag av den synliga delen av det elektromagnetiska våglängdsområdet skall minskas till nivåer, som är försumbara med hänsyn till arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

g) Fuktighet

En tillfredsställande fuktighetsnivå skall uppnås och upprätthållas.

3. SAMSPEL DATOR/OPERATÖR

Arbetsgivaren skall ta hänsyn till följande principer vid utformning, urval och ändring av programvaran och vid utformning av arbetsuppgifter, som innebär användning av bildskärm:

- a) programvaran skall vara anpassad för uppgiften,
- b) programvaran skall vara lätt att använda och vid behov kunna anpassas till operatörens kunskaps- eller erfarenhetsnivå; ingen kvantitativ eller kvalitativ kontroll får utföras utan arbetstagarnas vetskap,
- c) systemen skall ge arbetstagarna återkoppling ifråga om det utförda arbetet,
- d) systemen skall visa information i ett format och i en takt som är anpassad till operatörerna,
- e) de ergonomiska principer som skall gälla vid utformning av programvaran skall särskilt ta hänsyn till människans förmåga att hantera och bearbeta data.

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 juni 1990

om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener i arbetet. (Sjätte särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG.)

(90/394/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹ som upprättats efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande,

I fördragets artikel 118a föreskrivs att rådet i form av direktiv skall anta minimikrav i syfte att främja förbättringar, särskilt i arbetsmiljön, för att säkerställa en högre skyddsnivå för arbetstagares hälsa och säkerhet.

Enligt denna artikel skall man undvika att genom sådana direktiv införa administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder som hämmar bildande och utveckling av små och medelstora företag.

Enligt rådets resolution av den 27 februari 1984 om ett andra åtgärdsprogram för Europeiska gemenskaperna om hälsa och säkerhet i arbetet⁴ skall skyddsåtgärder för arbetstagare som utsätts för carcinogener utvecklas.

Kommissionens meddelande om programmet för arbetarskyddsfrågor⁵ förutsätter att direktiv skall antas som garanterar arbetstagares hälsa och säkerhet.

För att säkerställa arbetstagares hälsa och säkerhet, är det viktigt att uppfylla de minimikrav som utformats för att garantera en högre skyddsnivå för hälsa och säkerhet när det gäller skydd av arbetstagare från risker beroende på exponering för carcinogener i arbetet.

Detta direktiv är ett särdirektiv enligt artikel 16.1 i rådets direktiv 89/391/EEG, av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar för arbetstagares hälsa och säkerhet i arbetet⁶; varför bestämmelserna i sistnämnda direktiv är helt tillämplbara när arbetstagare utsätts för carcinogener, utan att det hindrar mer tvingande och/eller speciella bestämmelser i detta direktiv.

Rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen⁷, i dess lydelse enligt direktiv 88/490/EEG⁸, innehåller en förteckning över farliga ämnen samt föreskrifter för klassificering och märkning av dem.

Rådets direktiv 88/379/EEG av den 7 juni 1988 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering,

¹ EGT nr C 34, 8.2.1988, s. 9.

² EGT nr C 158, 26.6.1989, s. 121 och EGT nr C 149, 18.6.1990.

³ EGT nr C 208, 8.8.1988, s. 43.

⁴ EGT nr 67, 8.3.1984, s. 2.

⁵ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 1.

⁶ EGT nr L 183 29.6.1989, s. 1.

⁷ EGT nr 196, 16.8.1967, s. 1.

⁸ EGT nr L 259, 19.9.1988, s. 1.

förpackning och märkning av farliga preparat¹, i dess lydelse enligt direktiv 89/178/EEG², innehåller närmare regler om klassificering och märkning av sådana preparat.

Handlingsplanen 1987 till 1989 som antagits enligt programmet "Europa mot cancer" förutsätter stöd för europeisk forskning om möjliga cancerrisker på grund av olika kemiska ämnen.

Även om vetenskapen i dag inte kan fastställa en nivå under vilken hälsoriskerna upphör, kommer dessa risker att minska om man minskar exponeringen för carcinogener.

För att minska dessa risker, skall man införa gränsvärden och andra direkt anknutna bestämmelser i fråga om alla de carcinogener för vilka detta är möjligt med hänsyn till tillgänglig kunskap inbegripet vetenskapliga och tekniska data.

Förebyggande åtgärder skall vidtas till skydd av hälsa och säkerhet för arbetstagare vilka utsätts för carcinogener.

Detta direktiv fastställer särskilda krav som avser exponering för carcinogener.

Detta direktiv utgör ett steg i det praktiska förverkligandet av den inre marknadens sociala dimension.

Enligt beslut 74/325/EEG³ i dess lydelse enligt 1985 års anslutningsakt skall kommissionen rådgöra med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor om att avfatta förslag på detta område.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv som är det sjätte särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG har som syfte att skydda arbetstagare mot risker för hälsa och säkerhet, inbegripet att hindra att sådana risker uppkommer eller kan uppkomma vid exponering för carcinogener i arbetet.

¹ EGT nr L 187, 16.7.1988, s. 14.

² EGT nr L 64, 8.3.1989, s. 18.

³ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

Direktivet fastställer, för detta sakområde, särskilda minimikrav inbegripet gränsvärden.

2. Detta direktiv omfattar inte arbetstagare som endast utsätts för sådan strålning som täcks av Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen.

3. Direktiv 89/391/EEG skall tillämpas fullt ut för hela det sakområde som avses i punkt 1, utan att det hindrar strängare eller mer specifika regler i detta direktiv.

Artikel 2

Definition

I detta direktiv med *carcinogener* avses :

- ett ämne på vilket beteckningen R45 "kan orsaka cancer" tillämpas i direktiv 67/548/EEG, bilaga 1,
- ett preparat vilket skall märkas R45 "kan orsaka cancer" enligt direktiv 88/379/EEG, artikel 3.5 j,
- ett ämne, ett preparat eller process som avses i bilaga 1, liksom ett ämne eller ett preparat som bildas vid en process som avses i bilaga 1.

Artikel 3

Tillämpningsområde - fastställande och bedömning av risker

1. Detta direktiv omfattar verksamheter där arbetstagare utsätts eller kan bli utsatta för carcinogener i arbetet.

2. Om det i arbetet finns risk för att någon utsätts för carcinogener, skall man fastställa slag av exponering, halt och hur länge personen exponeras; syftet med detta är att kunna bedöma riskerna för arbetstagarens hälsa eller säkerhet och att fastställa vilka åtgärder som skall vidtas.

Bedömningen skall förnyas regelbundet och dessutom så snart en förändring sker som kan påverka arbetstagarens exponering för carcinogener.

Arbetsgivaren skall på förfrågan ge de myndigheter som har tillsynsansvar de uppgifter som använts vid bedömningen.

3. När man bedömer riskerna skall man ta hänsyn till alla sätt av betydelse på vilka exponering kan ske, till exempel skadlig inverkan på huden.

4. När bedömning görs enligt punkt 2, skall arbetsgivaren speciellt uppmärksamma varje inverkan på sådana arbetstagare som är utsatta för särskilda risker. Han skall bland annat ta

hänsyn till lämpligheten av att inte sysselsätta sådana arbetstagare i arbeten där de kan komma i kontakt med carcinogener.

AVSNITT II

ARBETSGIVARES SKYLDIGHETER

Artikel 4

Inskränkt användning och utbyte av carcinogener

1. Arbetsgivaren skall inskränka användningen av varje carcinogen på arbetsplatsen i synnerhet genom att ersätta det, i den mån det är tekniskt möjligt, med ett ämne, preparat eller process som med tillämpat arbetssätt inte innebär någon risk eller innebär mindre risk för arbetstagarnas hälsa och/eller säkerhet.
2. På förfrågan skall arbetsgivaren till berörda myndigheter meddela resultaten av sina undersökningar.

Artikel 5

Förebyggande och begränsning av exponering

1. Där resultaten av bedömningarna enligt artikel 3.2 uppdragar en risk för arbetstagarnas hälsa eller säkerhet, skall man hindra att arbetstagarna utsätts för sådan exponering.
2. Där det inte är tekniskt möjligt att byta ut carcinogenet mot ett ämne, preparat eller process som vid tillämpat arbetssätt inte innebär risk eller mindre risk för hälsa och säkerhet, skall arbetsgivaren säkerställa att det carcinogenet, i den mån det är tekniskt möjligt, tillverkas och används i ett slutet system.
3. Där ett slutet system inte är tekniskt möjligt, skall arbetsgivaren säkerställa att arbetstagarnas exponeringsnivå hålls så låg som det är tekniskt möjligt.
4. Vid varje användning av carcinogener skall arbetsgivaren vidta samtliga nedan angivna åtgärder:
  - a) Begränsning av mängden av carcinogener på arbetsplatsen.
  - b) Se till att så få arbetstagare som möjligt blir exponerade eller riskerar att bli exponerade.
  - c) Utformning av processer och tekniska kontrollåtgärder så att utsläpp av carcinogener på arbetsplatsen förhindras eller minimeras.

- d) Eliminering av carcinogener vid källan, användning av punktsug eller allmän ventilation; dessa metoder skall vara förenliga med kravet att skydda allmänhetens hälsa och den yttre miljön.
- e) Användning av befintliga, lämpliga metoder för att mäta halten av carcinogener, i synnerhet för att tidigt upptäcka onormala exponeringar till följd av en oförutsedd händelse eller en olycka.
- f) Användning av lämpliga arbetssätt och processer.
- g) Allmänna skyddsåtgärder och/eller, där exponering inte kan undvikas på annat sätt, personliga skyddsåtgärder.
- h) Hygieniska åtgärder, speciellt regelbunden rengöring av golv, väggar och andra ytor.
- i) Information till arbetstagare.
- j) Avgränsning av riskområden och användning av ändamålsenliga skyltar, inbegripet skyltar med "rökning förbjuden" på områden där arbetstagare blir exponerade eller riskerar att bli exponerade för carcinogener.
- k) Utarbetande av beredningsplaner för olyckor som kan resultera i onormalt hög grad av exponering.
- l) Vidtagande av åtgärder för säker lagring, hantering och borttransport, särskilt genom användning av slutna och tydligt märkta behållare.
- m) Vidtagande av åtgärder för säker insamling, förvaring och bortforsling av avfall inbegripet användning av förslutna och tydligt märkta behållare.

Artikel 6

Information till behörig myndighet

- Då de bedömningar som avses i artikel 3.2 uppdragar en risk för arbetstagarnas hälsa eller säkerhet, skall arbetsgivaren på förfrågan ge behörig myndighet tillräcklig information om
- a) de verksamheter och/eller industriella processer som bedrivs, inklusive skälen för att använda carcinogener,
  - b) mängd av ämnen eller preparat som tillverkas eller används som innehåller carcinogener,
  - c) antal arbetstagare som exponeras,
  - d) förebyggande åtgärder som vidtagits,
  - e) slag av skyddsutrustning som används,
  - f) arten och graden av exponeringen som förekommer,
  - g) information om var utbyte skett.

*Artikel 7***Oförutsedd exponering**

1. Om en oförutsedd händelse eller olycka inträffar som kan tänkas utsätta arbetstagare för en onormalt hög exponering, skall arbetsgivaren informera arbetstagarna om detta.
2. Till dess att läget har återställts till det normala och orsakerna till den onormala exponeringen undanröjts:
  - a) skall endast de arbetstagare som absolut behövs för reparationer och andra nödvändiga arbeten få tillstånd att arbeta i det berörda området,
  - b) skall de arbetstagare som berörs förses med skyddskläder och personligt andningsskydd som de skall bära; exponeringen får inte bli permanent och får endast pågå under minsta möjliga tid för varje arbetstagare,
  - c) får inte oskyddade arbetstagare tillåtas att arbeta inom det drabbade området.

*Artikel 8***Exponering som kan förutses**

1. För viss verksamhet till exempel underhåll, där man kan förutse en risk för en betydande ökning av exponeringen och där redan alla möjligheter till tekniska skyddsåtgärder för att minska exponeringen uttömts, skall arbetsgivaren besluta om åtgärder dels för att minimera tiden för exponeringen så mycket som möjligt dels för att säkerställa skyddet för arbetstagarna vid sådant arbete. Detta skall ske efter samråd med arbetstagarna och/eller deras företrädare inom företaget eller verksamheten dock utan att det inskränker arbetsgivarens eget ansvar.

De arbetstagare som berörs skall i enlighet med första stycket förses med skyddskläder och personligt andningsskydd som de skall bära så länge den onormala exponeringen varar; den onormala exponeringen får inte vara stadigvarande och får endast pågå under absolut minsta möjliga tid för varje arbetstagare.

2. Tillräckliga åtgärder skall vidtas för att säkerställa att de utrymmen där sådan verksamhet som omnämns i punkt 1, första stycket äger rum, antingen är klart avgränsade och markerade eller att obehöriga personer på annat sätt hindras från att få tillträde.

*Artikel 9***Tillträde till riskfyllda områden**

Arbetsgivaren skall vidta tillräckliga åtgärder för att säkerställa att tillträde till områden där verksamhet äger rum som enligt den bedömning som avses i artikel 3.2 innebär en risk för

arbetstagarnas hälsa eller säkerhet, endast medges arbetstagare vilka på grund av sina arbetsuppgifter måste få komma dit.

*Artikel 10***Hygien och personligt skydd**

1. Vid all verksamhet där det finns risk för förorening av carcinogener har arbetsgivaren skyldighet att vidta tillräckliga åtgärder för att säkerställa att

- a) arbetstagare inte äter, dricker eller röker inom arbetsstället på platser där det finns risk för förorening av carcinogener,
- b) arbetstagare förses med lämpliga skyddskläder eller andra lämpliga specialkläder,
- c) arbetstagare har tillgång till tillräckliga och lämpligt utformade utrymmen för tvätt och toalett,
- d) skyddsutrustning förvaras på rätt sätt och på klart angiven plats,

separata förvaringsplatser finns för arbets- eller skyddskläder och för gångkläder,

den kontrolleras och rengörs, om möjligt före, men i varje fall efter användningen,

bristfällig utrustning repareras eller ersätts innan den används igen.

2. Arbetstagare får inte påföras kostnaderna för dessa åtgärder.

*Artikel 11***Information till och utbildning av arbetstagare**

1. Arbetsgivaren skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att arbetstagare och/eller deras företrädare i företaget eller verksamheten får tillräcklig och lämplig utbildning grundat på all tillgänglig kunskap i nedanstående hänseenden, särskilt i form av information och hanteringsföreskrifter:

- a) Möjliga hälsorisker, inklusive ökade risker av tobak.
- b) Säkerhetsåtgärder som skall vidtas för att förebygga exponering.
- c) Hygienåtgärder.
- d) Användning av skyddsutrustning och skyddskläder.
- e) Åtgärder som skall vidtas av arbetstagare, inklusive räddningsmanskap, vid olyckor och för att förebygga olyckor.

Utbildningen skall vara

- anpassad till nya eller förändrade risker, och
- om så erfordras, regelbundet återkommande.

2. Arbetsgivaren skall dels informera arbetstagare om installationer och tillhörande utrustning som innehåller carcinogener, dels säkerställa att alla behållare, förpackningar och installationer som innehåller carcinogener är tydligt märkta; han skall vidare sätta upp väl synliga varningsskyltar.

Artikel 12

Information till arbetstagare

Lämpliga åtgärder skall vidtas för att säkerställa följande:

- a) Arbetstagare och/eller deras företrädare inom verksamheten skall kunna kontrollera att detta direktiv tillämpas och de skall kunna påverka dess tillämpning, särskilt med hänsyn till
  - i) följderna för arbetstagarnas hälsa och säkerhet av valet och användningen av skyddskläder och skyddsutrustning utan att man fråntar arbetsgivaren ansvar för att avgöra om det skydd som ges av skyddskläder och skyddsutrustning är fullgott,
  - ii) åtgärder som beslutas av arbetsgivaren och som avses i artikel 8.1 första stycket, utan att man fråntar arbetsgivaren ansvar att besluta om sådana åtgärder.
- b) Arbetstagare och/eller deras företrädare i företaget eller verksamheten skall så snart som möjligt bli informerade om onormal exponering, även sådan som nämns i artikel 8, samt om orsakerna till den samt om de åtgärder som skall vidtas för att komma till rätta med situationen.
- c) Arbetsgivaren skall föra en aktuell förteckning över arbetstagare som är sysselsatta i sådan verksamhet i fråga om vilken en bedömning enligt artikel 3.2 visar på en risk för arbetstagarnas hälsa eller säkerhet. Förteckningen skall ange, den exponering arbetstagarna blivit utsatta för om sådan information är tillgänglig.
- d) Läkaren och behörig myndighet samt alla andra personer som har ansvar för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, skall ha tillgång till förteckningen som nämns i stycke c.
- e) Varje arbetstagare skall ha tillgång till det som står i förteckningen vad gäller honom personligen.
- f) Arbetstagare och/eller deras företrädare inom företaget eller verksamheten skall ha tillgång till allmän, oidentifierad information.

Artikel 13

Samråd med och medbestämmande för arbetstagare

Samråd med och medbestämmande för arbetstagare och/eller deras företrädare i samband med frågor som behandlas i detta direktiv och dess bilagor, skall ske i överensstämmelse med direktiv 89/391/EEG, artikel 11.

AVSNITT III

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 14

Hälsokontroll

1. I enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis skall medlemsstaterna vidta åtgärder så att relevanta hälsoundersökningar sker av arbetstagare för vilka bedömningen enligt artikel 3.2 visar att en risk för hälsa och säkerhet föreligger.

2. Åtgärderna som avses i punkt 1 skall vara sådana att alla arbetstagare, om så är lämpligt, kan genomgå en relevant hälsoundersökning

- före exponering
- därefter regelbundet.

Dessa åtgärder skall vara sådana att det är möjligt att omgående genomföra åtgärder för individen samt allmänna yrkeshygieniska åtgärder.

3. Om man finner att en arbetstagare visar symptom som misstänks bero på exponering för carcinogener, får den läkare eller det organ som ansvarar för hälsoundersökningen begära att andra arbetstagare, som har blivit utsatta för likartad exponering, får genomgå hälsoundersökning,

I ett sådant läge skall en ny bedömning av riskerna vid exponeringen göras enligt artikel 3.2.

4. I de fall man genomför en hälsoundersökning, skall en individuell medicinsk journal föras och läkaren eller organet som är ansvarig för hälsoundersökningen, skall föreslå vilka skydds- eller förebyggande åtgärder som skall vidtas för varje enskild arbetstagare.

5. Information och råd skall ges till arbetstagarna om vilka hälsoundersökningar de kan genomgå efter att exponeringen upphört.

6. I överensstämmelse med nationell lagstiftning och/eller praxis

- skall arbetstagare ha tillgång till resultaten av den hälso-

undersökning som berör dem, och

— skall berörda arbetstagare eller arbetsgivaren kunna begära en granskning av resultaten av hälsoundersökningen.

7. Praktisk vägledning för hälsoundersökning av arbetstagare ges i bilaga 2.

8. Alla fall av cancer som i överensstämmelse med nationell lagstiftning och/eller praxis identifieras som resultat av yrkesmässig exponering för carcinogener skall anmälas till behörig myndighet.

Artikel 15

Dokumentation

1. Den förteckning som nämns i artikel 12.c och den medicinska journal som nämns i artikel 14.4 skall i överensstämmelse med nationell lagstiftning och/eller praxis bevaras under minst 40 år efter det exponeringen upphört.

2. Dessa handlingar skall, i överensstämmelse med nationell lagstiftning och/eller praxis, tillställas ansvarig myndighet om företaget upphör med sin verksamhet.

Artikel 16

Gränsvärden

1. Enligt den ordning som fastställts i fördragets artikel 118a, skall rådet på basis av tillgänglig kunskap inklusive vetenskapliga och tekniska uppgifter, i direktiv fastställa gränsvärden och där detta är nödvändigt andra direkt anknutna bestämmelser. Gränsvärdena skall avse alla carcinogener för vilka detta är möjligt.

2. Gränsvärden och andra direkt anknutna bestämmelser skall anges i bilaga 3.

Artikel 17

Bilagor

1. Bilaga 1 och 3 får endast ändras i den ordning som angivits i fördragets artikel 118a.

2. Rent tekniska justeringar av bilaga 2 baserade på tekniska framsteg, ändringar av internationella bestämmelser eller

specifikationer samt nya upptäckter när det gäller carcinogener, skall göras enligt det förfarande som fastställts i direktiv 89/391/EEG, artikel 17.

Artikel 18

Användning av uppgifter

Kommissionen skall kunna få upplysningar om vilka åtgärder den nationella behöriga myndigheten vidtagit med anledning av den information som avses i artikel 14.8.

Artikel 19

Slutbestämmelser

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992.

Skulle direktiven 67/548/EEG eller 88/379/EEG ändras med ändringsdirektiv efter anmälan av detta direktiv vad avser ämnen och preparat som nämns i artikel 2.a och b skall medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att införa ändringarna i de författningar som avses i första stycket, inom den tidsfrist som angivits för att genomföra sådana ändringsdirektiv.

Medlemsstaterna skall skyndsamt meddela kommissionen när de författningar som avses i denna punkt har satts i kraft.

2. Medlemsstater skall till kommissionen överlämna de bestämmelser i nationell lagstiftning som har antagits eller som man antar i framtiden inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 20

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 28 juni 1990.

På rådets vägnar

M. GEOGHEAN-QUINN

Ordförande

BILAGA 1**Förteckning över ämnen, preparat och processer***(Artikel 2c)*

1. Framställning av auramin.
2. Arbete som innebär exponering för aromatiska polycykliska kolväten som finns i sot, tjära, beck, rök eller damm.
3. Arbete som innebär exponering för damm, rökgaser eller stänk som uppstått vid avbränning och elektroraffinering av kopparnickelskärsten.
4. Process där stark syra ingår vid framställning av isopropylalkohol.

BILAGA 2**Praktisk vägledning för hälsoundersökning av arbetstagare***(Artikel 14.7)*

1. Läkaren eller det organ som ansvarar för hälsoundersökning av de arbetstagare som exponeras för carcinogener, skall vara insatta i de villkor och omständigheter som råder i fråga om de enskilda arbetstagarnas exponering.
2. Övervakningen av de arbetstagarnas hälsa skall göras enligt de principer och den praxis som råder inom yrkesmedicin och skall minst innefatta följande åtgärder:
  - Journalföring beträffande arbetstagarens medicinska anamnes och yrkesanamnes.
  - Personligt samtal.
  - När så är lämpligt, biologisk uppföljning samt utforskande av tidiga reversibla effekter.

Vid hälsoundersökningen kan ytterligare undersökningar beslutas för den enskilde arbetstagaren med hänsyn till de senaste rönen inom yrkesmedicin.

BILAGA 3**Gränsvärden och andra direkt anknutna bestämmelser***(Artikel 16)*

- A. Gränsvärden
p.m.
  - B. Andra direkt anknutna bestämmelser
p.m.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 26 november 1990

om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för biologiska agenser i arbetet
(sjunde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)

(90/679/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, utarbetat efter samråd med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor,i samråd med Europaparlamentet²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 118a i fördraget skall rådet genom direktiv fastställa minimikrav i syfte att främja förbättringar, i synnerhet på arbetsmiljöområdet, för att trygga en högre skyddsnivå för arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

Enligt denna artikel skall man undvika att sådana direktiv medför administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder som skulle kunna hämma bildandet och utvecklingen av små och medelstora företag.

Enligt rådets resolution av den 27 februari 1984 om ett andra handlingsprogram för Europeiska gemenskaperna för säkerhet och hälsa i arbetet⁴ skall det utvecklas skyddsåtgärder för arbetstagare som exponeras för farliga agenser.Kommissionens meddelande om dess program om arbetarskyddsfrågor⁵ förutsätter att direktiv antas för att garantera arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

För att tillvarata arbetstagarnas hälsa och säkerhet är det nödvändigt att man uppfyller de minimikrav som är avsedda att garantera en högre hälso- och säkerhetsnivå i fråga om arbetstagarnas skydd mot risker vid exponering för biologiska agenser i arbetet.

Detta direktiv är ett särdirektiv enligt artikel 16.1 i rådsdirektiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet⁶. Bestämmelserna i det direktivet skall därför tillämpas fullt ut på arbetstagarnas exponering för biologiska agenser utan att det hindrar strängare och/eller mer specifika bestämmelser i det här direktivet.

Mer exakt kunskap om de risker som är förenade med exponering för biologiska agenser i arbetet kan man få genom att föra journal.

Arbetsgivaren skall hålla sig à jour med nya teknologiska rön i syfte att förbättra skyddet av arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

¹ EGT nr C 150, 8.6.1988, s. 6.² EGT nr C 158, 26.6.1989, s. 92.³ EGT nr C 56, 6.3.1989, s. 38.⁴ EGT nr C 67, 8.3.1984, s. 2.⁵ EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 1.⁶ EGT nr L 183, 29.6.1989, s. 1.**SLUTGRANSKAD**

Förebyggande arbetarskyddsåtgärder skall vidtas för att skydda dem som exponeras för biologiska agenser.

Detta direktiv är ett led i förverkligandet av den inre marknads sociala dimension.

Enligt beslut 74/325/EEG¹ samråder kommissionen med Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor när den utarbetar förslag på detta område.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv, som är det sjunde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG, har till syfte att skydda arbetstagarna mot och att förebygga hälso- och säkerhetsrisker, som uppstår eller kan uppstå vid exponering för biologiska agenser i arbetet.

Det fastställer särskilda minimikrav inom detta område.

2. Direktiv 89/391/EEG skall tillämpas fullt ut inom hela det område som avses i punkt 1 utan att det hindrar strängare och/eller mer specifika bestämmelser i detta direktiv.

3. Detta direktiv skall tillämpas utan att det hindrar tillämpningen av bestämmelserna dels i rådsdirektiv 90/219/EEG av den 23 april 1990 om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer² dels i rådsdirektiv 90/220/EEG av den 23 april 1990 om avsiktligt utsläpp i miljön av genetiskt modifierade organismer³.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv:

a) menas med "biologiska agenser" mikroorganismer inklusive dem som har blivit genetiskt modifierade, cell-

odlingar och humana invärtesparasiter, som kan framkalla infektioner, allergier eller toxiska effekter,

- b) menas med "mikroorganism" en mikrobiologisk enhet, cellulär eller ej cellulär, som kan reproduceras eller överföra genetiskt material,
- c) menas med "cellodling" en tillväxt in vitro av celler som härrör från flercelliga organismer,
- d) klassificeras "biologiska agenser" i följande fyra riskgrupper enligt risknivå beträffande infektion:

1. Med biologiskt agens grupp 1 menas ett agens som sannolikt inte orsakar sjukdomar hos människan.
2. Med biologiskt agens grupp 2 menas ett agens som kan orsaka sjukdomar hos människan och som kan utgöra en risk för arbetstagarna. Det kan sannolikt inte spridas ut till samhället. Vanligtvis finns det effektiv profylax eller behandling att tillgå.
3. Med biologiskt agens grupp 3 menas ett agens som kan orsaka allvarliga sjukdomar hos människan och utgöra en allvarlig risk för arbetstagarna. Det kan finnas en risk för spridning ut till samhället, men vanligtvis finns det effektiv profylax eller behandling att tillgå.
4. Med biologiskt agens grupp 4 menas ett agens som kan orsaka allvarliga sjukdomar hos människan och som utgör en allvarlig risk för arbetstagarna. Det kan finnas en stor risk för att det sprids ut till samhället. Vanligtvis finns det ingen effektiv profylax eller behandling att tillgå.

Artikel 3

Räckvidd - fastställande och bedömning av risker

1. Detta direktiv skall tillämpas på verksamhet där arbetstagarna till följd av arbetet är eller potentiellt kan bli exponerade för biologiska agenser.

2. a) När det gäller verksamhet som skulle kunna innebära en risk för exponering för biologiska agenser, skall arten, graden och varaktigheten av arbetstagarnas exponering fastställas dels för att göra det möjligt att bedöma alla risker för arbetstagarnas hälsa eller säkerhet, dels för att bestämma vilka åtgärder som skall vidtas.

b) När det gäller verksamhet som innefattar exponering för flera grupper av biologiska agenser, skall risken bedömas på basis av den risk som alla dessa agenser utgör.

¹ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

² EGT nr L 117, 8.5.1990, s. 1.

³ EGT nr L 117, 8.5.1990, s. 15.

- c) Bedömningen skall revideras regelbundet och i alla händelser när någon förändring i förhållandena inträffar som kan påverka arbetstagarnas exponering för biologiska agenser.

- d) Arbetsgivaren skall på begäran tillhandahålla de behöriga myndigheterna den information som använts för att göra bedömningen.

3. Den bedömning som avses i punkt 2 skall göras på basis av tillgänglig information som inkluderar:

- klassificering av biologiska agenser som utgör eller kan utgöra en risk för människors hälsa enligt artikel 18,
- rekommendationer från en behörig myndighet vilka anger att det biologiska agenset skall kontrolleras för att skydda arbetstagarnas hälsa, när arbetstagarna är eller kan bli exponerade för ett sådant biologiskt agens i arbetet,
- information om sjukdomar som arbetstagarna kan ådra sig i arbetet,
- potentiella allergiframkallande eller toxiska effekter i arbetet,
- kunskap om sjukdomar som en arbetstagare visar sig lida av och som har direkt samband med arbetet.

Artikel 4

Tillämpning av de olika artiklarna beträffande bedömningen av riskerna

1. Om resultaten av den bedömning som avses i artikel 3 visar att exponeringen och/eller den potentiella exponeringen gäller ett biologiskt agens grupp 1 utan identifierbar hälsorisk för arbetstagarna, skall artikel 5-17 och artikel 19 inte tillämpas.

Punkt 1 i bilaga 6 skall dock beaktas.

2. Artiklarna 5, 7, 8 och 10-14 skall tillämpas om resultaten av den bedömning som avses i artikel 3 visar att det inte finns någon avsikt att i verksamheten arbeta med eller använda ett biologiskt agens, men arbetstagarna ändå kan bli exponerade för sådant agens. Exempel på sådan verksamhet finns i en vägledande förteckning i bilaga 1. Artiklarna skall dock inte tillämpas om resultaten av bedömningen enligt artikel 3 visar att det inte behövs.

AVSNITT II

ARBETSGIVARENS SKYLDIGHETER

Artikel 5

Utbyte

Om verksamhetens art tillåter det, skall arbetsgivaren byta ut ett skadligt biologiskt agens mot ett biologiskt agens som inte är farligt eller är mindre farligt för arbetstagarnas hälsa, när det används enligt de kunskaper man har idag.

Artikel 6

Riskreducering

1. Om resultaten av den bedömning som avses i artikel 3 uppdragar en risk för arbetstagarnas hälsa och säkerhet, skall man förhindra att arbetstagarna exponeras.

2. Om detta inte är praktiskt möjligt ur teknisk synpunkt med hänsyn till verksamheten och riskbedömningen enligt artikel 3, skall exponeringsrisken reduceras till en så låg nivå som krävs för att tillräckligt skydda arbetstagarnas hälsa och säkerhet. Särskilt skall följande åtgärder vidtas i ljuset av resultaten från bedömningen enligt artikel 3:

- a) man ser till att antalet arbetstagare som exponeras eller kan bli exponerade är så lågt som möjligt,
- b) man utformar arbetsprocesser och tekniska kontrollåtgärder för att undvika eller minimera utsläpp av biologiska agenser på arbetsplatsen,
- c) gemensamma skyddsåtgärder och/eller om man inte kan undvika exponering på annat sätt, individuella skyddsåtgärder,
- d) hygieniska åtgärder i syfte att förebygga eller reducera oavsiktlig överföring eller utsläpp av ett biologiskt agens på arbetsplatsen,
- e) användning av den symbol för mikrobiologisk risk som är avbildad i bilaga 2 och andra relevanta varningsskyltar,
- f) upprättande av planer för åtgärder i händelse av olyckor med biologiska agenser,
- g) om det är nödvändigt och tekniskt möjligt, utförande av tester för att undersöka om biologiska agenser, som används i arbetet, förekommer utanför den primära fysiska begränsningen,

- h) utformning av tillvägagångssätt för att arbetstagarna på ett säkert sätt efter lämplig behandling, om det är nödvändigt, skall kunna samla upp, lagra och slutbehandla avfall; ett sådant tillvägagångssätt innefattar även användning av säkra och identifierbara behållare,
- i) åtgärder för säker hantering och transport av biologiska agenser inom arbetsplatsen.

Artikel 7

Information till behörig myndighet

1. Om resultaten av bedömningen enligt artikel 3 ger vid handen en risk för arbetstagarnas hälsa och säkerhet, skall arbetsgivaren på begäran tillhandahålla en behörig myndighet tillfredsställande information om:

- resultaten från bedömningen,
- den verksamhet i vilken arbetstagarna har exponerats eller kan ha blivit exponerade för biologiska agenser,
- antal exponerade arbetstagare,
- namn på och kunskaper hos den person som är ansvarig för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen,
- förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder som vidtagits inklusive utformning av arbetsprocesser och -metoder,
- en utrymningsplan för att skydda arbetstagarna för exponering för biologiska agenser grupp 3 och 4 i händelse av utsläpp från den slutna förvaringen.

2. Arbetsgivaren skall omedelbart informera den behöriga myndigheten om varje olycka eller annan händelse, som kan ha lett till utsläpp av ett biologiskt agens och som skulle kunna orsaka allvarliga infektioner och/eller sjukdomar hos människor.

3. Den lista som avses i artikel 11 och det medicinska registret enligt artikel 14 skall i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis vara tillgängliga för den behöriga myndigheten om företaget upphör med sin verksamhet.

Artikel 8

Hygien och personligt skydd

1. I verksamhet där det finns risker för hälsa och säkerhet för arbetstagarna beroende på arbete med biologiska agenser, är arbetsgivaren skyldig att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att:

- a) arbetstagarna inte äter eller dricker på arbetsplatsen där det finns en risk för att bli smittad av biologiska agenser,
- b) arbetstagarna förses med lämpliga skyddskläder eller andra lämpliga specialkläder,
- c) arbetstagarna förses med lämpliga och tillfredsställande tvätt- och toalettmöjligheter, vilket kan inkludera ögontvätt och/eller desinfektionsmedel,
- d) all nödvändig skyddsutrustning:
- förvaras väl på bestämd plats,
  - kontrolleras och rengörs om möjligt före, och i alla händelser efter varje användning,
  - om den går sönder lagas eller byts ut innan den åter används,
- e) särskilda rutiner finns för att ta, hantera och behandla prover från människor eller djur.
2. a) Arbetskläder och skyddsutrustning inklusive de skyddskläder som avses i punkt 1, som kan bli förorenade av biologiska agenser, skall tas av när man lämnar arbetsplatsen. Innan de åtgärder vidtas, som avses i b, skall kläderna och utrustningen hållas avskilda från andra kläder.
- b) Arbetsgivaren skall säkerställa att sådana kläder och sådan skyddsutrustning dekontamineras och tvättas eller vid behov förstörs.
3. Man får inte låta arbetstagarna bära kostnaden för de åtgärder som avses i punkterna 1 och 2.

Artikel 9

Information till arbetstagarna och utbildning av dem

1. Arbetsgivaren skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att arbetstagarna och/eller arbetstagarnas representanter på företaget eller i verksamheten får tillfredsställande utbildning på grundval av all tillgänglig information, särskilt i form av information och instruktioner om:
- a) potentiella hälsorisker,
- b) skyddsåtgärder som skall vidtas för att förhindra exponering,
- c) hygieniska krav,
- d) bärande och användande av skyddsutrustning och -kläder,

e) åtgärder som skall vidtas av arbetstagarna i händelse av tillbud eller olyckshändelser eller för att förebygga olycks-händelser.

2. Utbildningen skall:

- ges i början av det arbete som innebär kontakt med biologiska agenser,
- anpassas för att ta hänsyn till nya eller förändrade risker, och
- vid behov upprepas med jämna mellanrum.

Artikel 10

Information till arbetstagarna i speciella fall

1. Arbetsgivaren skall tillhandahålla skrivna instruktioner på arbetsplatsen och, vid behov, sätta upp anslag, som i vart fall skall ange det förfarande som skall följas i händelse av:

- en allvarlig olycka eller ett tillbud vid hantering av ett biologiskt agens,
- hantering av ett biologiskt agens grupp 4.

2. Arbetstagarna skall omedelbart rapportera varje olycka eller tillbud i samband med hantering av ett biologiskt agens till arbetsledningen eller till den person som är ansvarig för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

3. Arbetsgivaren skall omedelbart informera arbetstagarna och/eller arbetstagarnas representanter om varje olycka eller tillbud, som kan ha medfört utsläpp av ett biologiskt agens och som skulle kunna förorsaka infektioner och/eller sjukdomar hos människor.

Dessutom skall arbetsgivaren informera arbetstagarna och/eller deras representanter på företaget eller i verksamheten så snart som möjligt, när en allvarlig olycka eller ett allvarligt olycks-tillbud inträffar, om orsakerna till det och om de åtgärder som vidtagits eller som skall vidtas för att rätta till förhållandena.

4. Varje arbetstagare skall ha tillgång till den information som finns på den lista som avses i artikel 11 och som berör honom personligen.

5. Arbetstagaren och/eller arbetstagarnas representanter på företaget eller i verksamheten skall ha tillgång till oidentifierad kollektiv information.

6. Arbetsgivaren skall på begäran förse arbetstagarna och/eller deras representanter med den information som avses i artikel 7.1.

Artikel 11

Lista över arbetstagare som exponerats

1. Arbetsgivaren skall upprätta en lista över de arbetstagare som exponeras för biologiska agenser grupp 3 och/eller grupp 4 och ange vilken typ av arbete som utförts och, när det är möjligt, det biologiska agens för vilket de exponerats och även när det är lämpligt upprätta register över exponering, olyckor och tillbud.

2. Den lista som avses i punkt 1 skall bevaras under minst 10 år efter exponeringens slut i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis.

När det gäller exponering som kan leda till infektioner:

- orsakade av biologiska agenser som kan ge långvariga eller latenta infektioner,
- som, i ljuset av nuvarande kunskaper, inte går att diagnosticera förrän sjukdomen bryter ut många år senare,
- som har speciellt långa inkubationstider innan sjukdomen bryter ut,
- som leder till sjukdomar som tidvis blossar upp under en lång period trots behandling, eller
- som kan ha allvarliga och långvariga sviter,

skall listan bevaras under lämplig längre tid, upp till 40 år efter den senast kända exponeringen.

3. Den läkare som avses i artikel 14 och/eller det organ och varje annan person som ansvarar för hälsa och säkerhet i arbetet skall ha tillgång till listan enligt punkt 1.

Artikel 12

Samråd med och medverkan av arbetstagarna

Arbetstagarna och/eller deras representanter skall enligt artikel 11 i direktiv 89/391/EEG delta i samråd om och behandling av frågor som omfattas av detta direktiv och dess bilagor.

Artikel 13

Anmälan till behörig myndighet

1. En anmälan skall göras i förväg till en behörig myndighet när man första gången använder:

- biologiska agenser grupp 2,

- biologiska agenser grupp 3,
- biologiska agenser grupp 4.

Anmälan skall göras minst 30 dagar innan arbetet påbörjas.

Med det undantag som anges i punkt 2 skall man även göra en anmälan i förväg, när man för första gången använder ett ytterligare biologiskt agens grupp 4 eller grupp 3 enligt arbetesgivarens provisoriska klassificering.

2. Laboratorier som gör diagnoser beträffande biologiska agenser grupp 4 behöver bara göra en initial anmälan.
3. En ny anmälan skall göras varje gång det förekommer sådana väsentliga förändringar i fråga om processer och/eller förfaranden som gör anmälan inaktuell och som har betydelse för hälsa och säkerhet i arbetet.
4. Anmälan som avses i denna artikel skall omfatta:
  - a) namn och adress på företaget eller verksamheten,
  - b) namn och kunskaper för den person som är ansvarig för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen,
  - c) resultaten av bedömningen enligt artikel 3,
  - d) typ av biologiskt agens,
  - e) skyddsåtgärder och åtgärder i förebyggande syfte som planeras.

AVSNITT III

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 14

Hälsokontroll

1. Medlemsstaterna skall i enlighet med nationell lagstiftning och praxis vidta åtgärder för relevant hälsokontroll av de arbetstagare för vilka resultaten från bedömningen enligt artikel 3 avslöjar en risk för hälsa och säkerhet.
2. Åtgärder enligt punkt 1 skall vara sådana att varje arbetstagare vid behov skall kunna genomgå relevant hälsokontroll:
  - före exponeringen,

- med regelbundna mellanrum därefter.

Dessa åtgärder skall vara sådana att det är möjligt att direkt genomföra såväl individualhygieniska åtgärder som yrkesmedicinska åtgärder.

3. Bedömningen enligt artikel 3 skall identifiera de arbetstagare för vilka speciella skyddsåtgärder kan krävas.

Vid behov skall effektiva vacciner erbjudas de arbetstagare som inte redan är immuna för det biologiska agens som de är exponerade för eller kan komma att exponeras för.

Om man finner att en arbetstagare lider av en infektion och/eller sjukdom som man misstänker härrör från exponeringen, skall den läkare eller det organ som ansvarar för arbetstagarnas hälsokontroll, erbjuda sådan kontroll åt andra arbetstagare som har exponerats på liknande sätt.

I så fall skall man göra en ny bedömning av exponeringsrisken i enlighet med artikel 3.

4. I de fall då hälsokontroll utförs, skall en individuell läkarjournal bevaras under minst 10 år efter det att exponeringen upphört i överensstämmelse med nationell lagstiftning och praxis.

I de speciella fall som avses i artikel 11.2, andra stycket, skall en individuell läkarjournal bevaras för en lämplig längre period upp till 40 år efter den senast kända exponeringen.

5. Den läkare eller det organ som är ansvariga för hälsokontroller skall föreslå alla skyddsåtgärder och åtgärder i förebyggande syfte de anser skall vidtas för varje enskild arbetstagare.

6. Information och råd skall ges till arbetstagarna om de hälsokontroller som de kan genomgå efter det att exponeringen har upphört.

7. I enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis:
  - skall arbetstagarna ha tillgång till resultaten från hälsokontroller som berör dem,
  - kan de berörda arbetstagarna eller arbetsgivaren begära en granskning av resultaten av hälsokontrollen.

8. I bilaga 4 finns rekommendationer med praktisk vägledning för hälsokontroll av arbetstagarna.

9. Alla sjukdoms- och dödsfall som i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis fastställs vara ett resultat av yrkesmässig exponering för biologiska agenser skall anmälas till en behörig myndighet.

*Artikel 15***Vård- och veterinärinrättningar förutom
diagnoslaboratorier**

1. Vid bedömningen enligt artikel 3 bör man särskilt uppmärksamma:

- a) osäkerheter om förekomsten av biologiska agenser hos människor eller djur och i material och prover som tagits från dem,
- b) den risk som utgörs av de biologiska agenser som finns eller misstänks finnas hos människor eller djur och material och prover som tagits från dem,
- c) de risker som arbetets art medför.

2. Lämpliga åtgärder skall vidtas inom vård- och veterinärinrättningar för att skydda de berörda arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

De åtgärder som skall vidtas skall särskilt inbegripa:

- a) att specificera lämpliga metoder för dekontaminering,
  - b) att införa metoder som gör det möjligt att hantera och slutbehandla förorenat avfall utan risk.
3. På isoleringsavdelningar där det finns människor eller djur som är eller som misstänks vara infekterade av biologiska agenser grupp 3 eller 4, skall skyddsåtgärder väljas ur bilaga 5 kolumn A för att minska risken för infektion.

*Artikel 16***Särskilda åtgärder för processer inom industri, för laboratorier och för djurrum**

1. Följande åtgärder skall vidtas i laboratorier inklusive diagnoslaboratorier och i rum för försöksdjur, som avsiktligt har blivit infekterade av biologiska agenser grupperna 2, 3 eller 4 eller som misstänks vara bärare av sådana agenser:

- a) Laboratorier som utför arbete som innefattar hantering av biologiska agenser grupperna 2, 3 eller 4 för forskning, utveckling, undervisning eller diagnostik skall fastställa skyddsåtgärder enligt bilaga 5 för att minska risken för infektion.
- b) Efter bedömningen enligt artikel 3 skall åtgärder fastställas enligt bilaga 5 sedan skyddsnivån fastställts beroende på graden av risk.

Verksamhet som innefattar hantering av ett biologiskt agens får utövas:

- endast inom arbetsplatser motsvarande minst skyddsnivå 2 för biologiska agenser grupp 2,
- endast inom arbetsplatser motsvarande minst skyddsnivå 3 för biologiska agenser grupp 3,
- endast inom arbetsplatser motsvarande minst skyddsnivå 4 för biologiska agenser grupp 4.

- c) Laboratorier som hanterar material där det finns osäkerheter om förekomsten av biologiska agenser som kan förorsaka sjukdomar hos människor, men som inte har till uppgift att arbeta med biologiska agens som sådana (dvs. odla eller koncentrera dem) skall ha minst skyddsnivå 2. När man vet eller misstänker att det är nödvändigt, skall man använda skyddsnivå 3 eller 4 om det är lämpligt. Detta gäller dock inte i sådana fall då riktlinjer från behöriga nationella myndigheter visar att en lägre skyddsnivå är tillräcklig.

2. Följande åtgärder skall vidtas i fråga om processer inom industrin där biologiska agenser grupp 2, 3 eller 4 används:

- a) Skyddsprinciperna som fastställts enligt punkt 1 b andra stycket bör också tillämpas på processer inom industrin på basis av de praktiska åtgärder och lämpliga förfaranden som anges i bilaga 6.
- b) I enlighet med en bedömning av risken vid användning av biologiska agenser grupp 2, 3 eller 4, kan behöriga myndigheter besluta om lämpliga åtgärder som skall vidtas vid industriell användning av sådana biologiska agenser.
- c) När det gäller all verksamhet som omfattas av denna artikel för vilken det inte har varit möjligt att utföra en slutgiltig bedömning av ett biologiskt agens men där den avsedda användningen förefaller innebära en allvarlig hälsorisk, får arbete bedrivas endast på arbetsplatser med minst skyddsnivå 3.

*Artikel 17***Användning av information**

Kommissionen skall ha möjlighet att få uppgifter om hur de behöriga nationella myndigheterna använder den information som anges i artikel 14.9.

*Artikel 18***Klassificering av biologiska agenser**

1. I enlighet med förfarandet i artikel 118a i fördraget, skall rådet inom sex månader från det genomförandedatum som anges i artikel 20.1 fastställa en första förteckning över biologiska agenser grupp 2, 3 och 4 för bilaga 3.

2. Klassificering på gemenskapsnivå skall göras på basis av definitionerna i artikel 2 d punkt 2 - 4 (grupperna 2-4).

3. I avvaktan på en klassificering på gemenskapsnivå, skall medlemsstaterna klassificera de biologiska agenser som är eller kan bli farliga för människors hälsa på basis av definitionen i artikel 2 d punkt 2-4 (grupp 2-4).

4. Om det biologiska agenset som skall bedömas inte klart kan föras till en av de grupper som definierats i artikel 2 d, skall det föras till den högsta riskgruppen bland de olika alternativen.

*Artikel 19***Bilagor**

Rent tekniska ändringar i bilagorna i ljuset av den tekniska utvecklingen, ändringar i internationella regler eller speci-

fikationer och nya rön om biologiska agenser skall beslutas enligt förfarandet i artikel 17 i direktiv 89/391/EEG.

*Artikel 20***Slutbestämmelser**

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast tre år efter anmälan av detta direktiv¹. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

För Portugal skall emellertid den tidgräns som anges i punkt 1 vara fem år.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de redan antagit eller som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 21

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 november 1990.

På rådets vägnar

C. DONAT CATTIN

Ordförande

¹ Detta direktiv anmäldes hos medlemsstaterna den 29 november 1990.

BILAGA 1**VÄGLEDANDE FÖRTECKNING ÖVER OLIKA VERKSAMHETER****(Artikel 4.2)**

1. Arbete inom livsmedelsindustrin.
  2. Arbete inom jordbruket.
  3. Verksamhet med kontakt med djur och/eller animaliska produkter.
  4. Arbete inom vården, inklusive isoleringsavdelningar och bårhus.
  5. Arbete på veterinär-, diagnos- och kliniska laboratorier, exklusive diagnostiska mikrobiologiska laboratorier.
  6. Arbete vid avfallsanläggningar.
  7. Arbete vid avloppsreningsverk.
-

BILAGA 2**SYMBOL FÖR MIKROBIOLOGISK RISK****(Artikel 6.2 e)****BILAGA 3****KLASSIFICERING PÅ GEMENSKAPSNIVÅ****(Artiklarna 18 och 2 d)**

plats för förteckningen

*BILAGA 4***REKOMMENDATIONER MED PRAKTISK VÄGLEDNING FÖR HÄLSOKONTROLL
AV ARBETSTAGARNA****(Artikel 14.8)**

1. Den läkare och/eller det organ som ansvarar för hälsokontroll av arbetstagare som exponeras för biologiska agenser skall vara förtrogna med varje enskild arbetstagares exponeringsförhållanden.
2. Hälsokontrollen av arbetstagarna skall utföras enligt principer och praxis inom yrkesmedicinen; den skall minst omfatta följande åtgärder:
  - förande av journal över en arbetstagares sjukdoms- eller yrkesanamnes,
  - en individuell bedömning av arbetstagarens hälsotillstånd,
  - vid behov en biologisk kontroll samt utvärderande av tidiga effekter som går att bota.

Man kan besluta om ytterligare prover för varje arbetstagare när han är föremål för hälsokontroll i ljuset av de senaste tillgängliga rönerna inom yrkesmedicinen.

BILAGA 5

EXEMPEL PÅ SKYDDSÅTGÄRDER OCH SKYDDSNIVÅER

(Artikel 15.3 och 16.1 a och b)

Inledande anmärkning

Åtgärderna i denna bilaga skall vidtas alltefter verksamhetens art, riskbedömningen för arbetstagarna och arten av det biologiska agenset.

A. Skyddsåtgärder	B. Skyddsnivåer		
	2	3	4
1. Arbetsplatsen skall avskiljas från annan verksamhet i samma byggnad.	Nej	Rekommenderas	Ja
2. Tilluft och frånluft på arbetsplatsen skall filtreras genom att man använder HEPA-filtrer eller liknande.	Nej	Ja, frånluft	Ja, till- och frånluft
3. Tillträde endast för behöriga arbetstagare.	Rekommenderas	Ja	Ja, via luftsluss
4. Arbetsplatsen skall kunna tillslutas för att möjliggöra desinfektion.	Nej	Rekommenderas	Ja
5. Specificerade desinfektionsförfaranden.	Ja	Ja	Ja
6. Arbetsplatsen skall ha undertryck i förhållande till omgivningen.	Nej	Rekommenderas	Ja
7. Effektiv kontroll av smittospridare, t.ex. gnagare och insekter.	Rekommenderas	Ja	Ja
8. Vattentäta ytor som går lätt att göra rena.	Ja, för bänkar	Ja, för bänkar och golv	Ja, för bänkar, väggar, golv och tak
9. Ytor som tål syror, alkalier, lösningsmedel, desinfektionsmedel.	Rekommenderas	Ja	Ja
10. Säker förvaring av ett biologiskt agens.	Ja	Ja	Ja, säker förvaring
11. Ett observationsfönster eller liknande skall finnas så att man kan se dem som uppehåller sig i rummet.	Rekommenderas	Rekommenderas	Ja
12. Ett laboratorium skall innehålla egen utrustning.	Nej	Rekommenderas	Ja
13. Infekterat material inklusive djur skall hanteras i en säkerhetsbänk eller isolator eller annan lämplig inneslutning.	Vid behov	Ja, vid luftburen infektion	Ja
14. Förbränningsugn för djurkadaver.	Rekommenderas	Ja, tillgänglig	Ja, på platsen

BILAGA 6

SKYDDSÅTGÄRDER VID INDUSTRIELLA PROCESSER

(Artikel 4.1 och artikel 16.2 a)

Biologiska agenser grupp 1

Vid arbete med biologiska agenser grupp 1 inklusive levande attenuerade vacciner bör man respektera principerna för god arbetsmiljö och yrkesmedicin.

Biologiska agenser grupp 2, 3 och 4

Det kan vara lämpligt att välja ut och kombinera skyddskrav från olika kategorier nedan på grundval av en riskbedömning i fråga om varje särskild process eller del av en process.

Skyddsåtgärder	Skyddsnivåer		
	2	3	4
1. Levande organismer skall hanteras i ett system som fysiskt sett avskiljer processen från omgivningen	Ja	Ja	Ja
2. Avluftning från slutna system bör behandlas så att:	Utsläppen minimeras	Utsläppen förhindras	Utsläppen förhindras
3. Insamling av prover, tillförsel av material till ett slutet system och överföring av levande organismer till ett annat slutet system bör göras så att:	Utsläppen minimeras	Utsläppen förhindras	Utsläppen förhindras
4. Kulturvätskor i större mängder bör inte tas bort från det slutna systemet om inte de levande organismerna har blivit:	Inaktiva genom beprövade metoder	Inaktiva genom beprövade kemiska eller fysiska metoder	Inaktiva genom beprövade kemiska eller fysiska metoder
5. Vattenlås skall utformas så att:	Utsläppen minimeras	Utsläppen förhindras	Utsläppen förhindras
6. Slutna system skall vara belägna inom ett kontrollerat utrymme	Valfritt	Valfritt	Ja och byggt för ändamålet
a) Symbolen mikrobiologisk skylt skall sättas upp	Valfritt	Ja	Ja
b) Tillträde endast för behöriga arbetstagsresluss	Valfritt	Ja	Ja, via luftsluss
c) Personalen skall bära skyddskläder	Ja, arbetskläder	Ja	Komplett byte
d) Dekontaminations- och tvättmöjligheter skall finnas för personalen	Ja	Ja	Ja
e) Personalen skall duscha innan de lämnar det kontrollerade utrymmet	Nej	Valfritt	Ja
f) Avloppsvatten från diskbänkar och duschar skall samlas upp och oskadliggöras innan det släpps ut	Nej	Valfritt	Ja
g) Det kontrollerade utrymmet skall ventileras på lämpligt sätt för att minimera föroreningen i luften	Valfritt	Valfritt	Ja
h) Det kontrollerade utrymmet skall ha undertryck i förhållande till omgivningen	Nej	Valfritt	Ja
i) Tilluft och frånluft till det kontrollerade utrymmet skall filtreras med HEPA-filtrer	Nej	Valfritt	Ja
j) Det kontrollerade utrymmet skall utformas så att det kan hålla kvar allt spill i det slutna systemet	Nej	Valfritt	Ja
k) Det kontrollerade utrymmet skall kunna tillslutas för att tillåta desinfektion genom rökning	Nej	Valfritt	Ja
l) Behandling av avloppsvatten före slutgiltigt utsläpp	Inaktiva genom beprövade metoder	Inaktiva genom beprövade kemiska eller fysiska metoder	Inaktiva genom beprövade kemiska eller fysiska metoder

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 juni 1991

om komplettering av åtgärderna för att främja förbättringar av säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare med tidsbegränsat anställningsförhållande eller tillfälligt anställningsförhållande

(91/383/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 118a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 118a i fördraget skall rådet genom direktiv fastställa minimikrav för att främja förbättringar, i synnerhet på arbetsmiljöns område för att garantera en högre skyddsnivå för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Enligt samma artikel får sådana direktiv medföra administrativa, ekonomiska och rättsliga hinder av sådan art att de motverkar bildande och utveckling av små och medelstora företag.

Tillämpningen av anställningsformer som tidsbegränsade och tillfällig anställning har ökat avsevärt.

Forskningen har visat att arbetare med ett tidsbegränsat anställningsförhållande eller ett tillfälligt anställningsförhållande inom vissa sektorer i allmänhet är mer utsatta för risker för olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar än andra arbetstagare.

Dessa ökade risker inom vissa sektorer har delvis samband med vissa särskilda former för att knyta nya arbetstagare till företaget. Dessa risker kan minskas genom lämplig information och utbildning redan vid anställningens början.

Direktiven om hälsa och säkerhet i arbetet, särskilt rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet⁴ innehåller bestämmelser i syfte att förbättra arbetstagarnas säkerhet och hälsa i allmänhet.

Den speciella situation som arbetstagare med ett tidsbegränsat eller ett tillfälligt anställningsförhållande befinner sig i och den speciella typ av risker som de utsätts för inom vissa sektorer gör det nödvändigt att utfärda särskilda kompletterande bestämmelser, speciellt vad avser information, utbildning och medicinsk kontroll för berörda arbetstagare.

Detta direktiv utgör ett led i det praktiska förverkligandet av den sociala dimensionen på den inre marknaden.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

RÄCKVIDD OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Artikel 1

Räckvidd

Detta direktiv skall gälla:

1. Anställningsförhållanden som regleras av ett tidsbegränsat anställningsavtal som sluts direkt mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, där avslutandet av avtalsförhållandet fastställs genom objektiva villkor såsom överenskommelse om ett angivet datum, utförande av en viss uppgift eller inträffandet av en speciell händelse.
2. Tillfälliga anställningsförhållanden mellan ett företag som hyr ut arbetskraft, vilket är arbetsgivaren, och arbetstagaren, som får i uppdrag att arbeta för och under kontroll av ett företag och/eller en verksamhet som tar hans tjänster i anspråk.

¹ EGT nr C 224, 8.9.1990, s. 4.

² Yttrande avgivet den 20 november 1990 (ännu ej publicerat i EGT) och EGT nr C 158, 17.6.1991

³ EGT nr C 332, 31.12.1990, s. 167.

⁴ EGT nr L 183, 29.6.1989, s. 1

*Artikel 2***Syfte**

1. Syftet med detta direktiv är att säkerställa att arbetstagare med ett anställningsförhållande enligt artikel 1 vad avser säkerhet och hälsa i arbetet tillförsäkras samma skyddsnivå som den som gäller för övriga arbetstagare på det ifrågavarande företaget och/eller i verksamheten.
2. Ett anställningsförhållande enligt artikel 1 får inte motivera en annorlunda behandling vad avser arbetsvillkoren om det rör sig om säkerhet och hälsa i arbetet, särskilt vad avser tillgången till personlig skyddsutrustning.
3. Direktiv 89/391/EEG och särdirektiven enligt artikel 16.1 i nämnda direktiv skall i full omfattning gälla för arbetstagare med ett sådant anställningsförhållande som avses i artikel 1, utan att det påverkar tillämpningen av mer bindande och/eller mer specifika bestämmelser i det här direktivet.

AVSNITT II**ALLMÄNNA BESTÄMMELSER***Artikel 3***Information till arbetstagare**

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 10 i direktiv 89/391/EEG skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa

1. att en arbetstagare med ett anställningsförhållande enligt artikel 1, innan arbetet påbörjas, informeras om de risker han utsätts för av det företag och/eller den verksamhet som tar hans tjänster i anspråk, och
2. att denna information
  - framför allt upplyser om huruvida det enligt nationell lagstiftning krävs några särskilda yrkeskvalifikationer eller färdigheter eller särskild medicinsk övervakning och
  - klart redovisar om arbetet innebär ökade speciella risker enligt vad som fastställs i nationell lagstiftning.

*Artikel 4***Utbildning av arbetstagare**

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 12 i direktiv 89/391/EEG skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att varje arbetstagare i sådana fall som avses i artikel 3 får en tillfredsställande och för arbetets särskilda krav lämplig utbildning med hänsyn till hans kvalifikationer och erfarenhet.

*Artikel 5***Arbetsuppgifter och medicinsk kontroll**

1. Medlemsstaterna skall ha möjlighet att förbjuda att arbetstagare med ett anställningsförhållande enligt artikel 1 anlitas till vissa arbetsuppgifter av sådant slag som fastställs i nationell lagstiftning som medför särskild fara för deras säkerhet och hälsa och särskilt till vissa typer av arbete som kräver särskild medicinsk kontroll av det slag som fastställs i nationell lagstiftning.
2. Om medlemsstaterna inte begagnar sig av den möjlighet som avses i första stycket skall de utan att det påverkar tillämpningen av artikel 14 i direktiv 89/391/EEG vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att arbetstagare som har ett anställningsförhållande enligt artikel 1 och som anlitas till att utföra arbete som kräver särskild medicinsk kontroll enligt vad som fastställs i nationell lagstiftning underkastas erforderlig sådan kontroll.
3. Medlemsstaterna kan besluta att den särskilda medicinska kontrollen enligt andra stycket skall fortsätta även efter det att vederbörande arbetstagares anställningsförhållande har upphört.

*Artikel 6***Skydds- och förebyggande åtgärder**

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de arbetstagare, serviceorgan eller personer, som i enlighet med artikel 7 i direktiv 89/391/EEG är utsedda att verka för skydd mot och förebyggande av risker i arbetet, i nödvändig omfattning informeras om vilka uppgifter som tilldelats arbetstagare med ett anställningsförhållande enligt artikel 1. Detta skall ske i den utsträckning som behövs för att berörda arbetstagare, serviceorgan eller personer på ett korrekt sätt skall kunna utföra sina uppgifter att skydda och förebygga till förmån för alla arbetstagare inom företaget och/eller verksamheten.

AVSNITT III**SÄRSKILDA BESTÄMMELSER***Artikel 7***Tillfälliga anställningsförhållanden: information**

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 3 skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa

1. att företaget och/eller verksamheten, innan arbetstagare med ett anställningsförhållande enligt artikel 1.2 tas i anspråk, ger det uthyrande företaget upplysningar om bl.a. de yrkeskunskaper som krävs och om den särskilda karaktären av det arbete som skall utföras och

2. att det uthyrande företaget skall informera berörda arbetstagare om alla dessa fakta.

Medlemsstaterna får bestämma att de upplysningar som företaget och/eller verksamheten skall lämna till det uthyrande företaget i överensstämmelse med första stycket punkt 1 skall framgå av kontraktet.

Artikel 8

Tillfälliga anställningsförhållanden: ansvar

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa

1. att företaget och/eller verksamheten som tar arbetstagaren i anspråk, så länge det aktuella arbetet pågår, ansvarar för arbetsförhållandena, utan att det inskränker på det uthyrande företagens ansvar enligt nationell lagstiftning och
2. att när det gäller tillämpningen av 1, det med arbetsförhållanden uteslutande menas sådana förhållanden som har samband med säkerheten, yrkeshygienen och hälsan på arbetsplatsen.

AVSNITT IV

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 9

Gynnsammare bestämmelser

Detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av nuvarande eller framtida nationella eller gemenskapsbestämmelser som är gynnsammare med avseende på skyddet av säkerhet och hälsa för arbetstagare som har ett anställningsförhållande enligt artikel 1.

Artikel 10

Slutbestämmelser

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall dessa innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de redan har antagit eller som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall vart femte år till kommissionen inge en rapport om den praktiska tillämpningen av detta direktiv med angivande av arbetstagarnas och arbetsgivarnas synpunkter.

Kommissionen skall underrätta Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor om denna rapport.

4. Kommissionen skall regelbundet rapportera till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av detta direktiv med beaktande av punkterna 1, 2 och 3.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 25 juni 1991.

På rådets vägnar

J.-C. JUNCKER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 10 februari 1975

om tillnärmningen av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män

(75/117/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Genomförandet av principen att kvinnor och män skall erhålla lika lön enligt fördragets artikel 119 utgör en väsentlig del av den gemensamma marknadens upprättande och funktion.

Det är i första hand medlemsstaternas ansvar att säkerställa att denna princip tillämpas genom lämpliga lagar och andra författningar.

Rådets resolution av den 21 januari 1974³ om ett socialt åtgärdsprogram syftade till att göra det möjligt att harmonisera och samtidigt bevara förbättrade levnads- och arbetsförhållanden och uppnå en balanserad social och ekonomisk utveckling i gemenskapen och erkänande att prioritet bör ges åt åtgärder för kvinnorna i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran, liksom även beträffande arbetsvillkoren, inklusive lön.

Det är önskvärt att de grundläggande lagarna förstärks med normer som syftar till att underlätta den praktiska tillämpningen av jämställdhetsprincipen, så att alla anställda inom gemenskapen kan skyddas i dessa frågor.

Olikheter finns fortfarande i de olika medlemsstaterna, trots de strävanden som gjorts för att tillämpa den resolution som antogs vid medlemsstaternas konferens den 30 december 1961 om lika lön för kvinnor och män. Därför bör de olika ländernas bestämmelser närmast till varandra i fråga om tillämpningen av likalönsprincipen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Principen om lika lön för kvinnor och män som skisserats i artikel 119 i fördraget, härfter kallad "likalönsprincipen", innebär att för lika arbete eller för arbete som tillerkänns lika värde all diskriminering på grund av kön skall avskaffas vid alla former och villkor för ersättningen.

I synnerhet när ett arbetsvärderingssystem används för att bestämma lön, måste detta vara baserat på samma kriterier för både kvinnor och män och vara utformat så, att det utesluter all diskriminering på grund av kön.

SLUTGRANSKAD

¹ EGT nr C 55, 13.5.1974, s. 43.² EGT nr C 88, 26.7.1974, s. 7.³ EGT nr C 13, 12.2.1974, s. 1.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall i sin nationella lagstiftning införa sådana åtgärder som behövs för att göra det möjligt för alla anställda som anser sig förfördelade på grund av att likalönsprincipen inte tillämpats att göra sina rättigheter gällande vid domstol efter att eventuellt ha hänvänt sig till andra behöriga myndigheter.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall avskaffa all diskriminering mellan kvinnor och män som strider mot likalönsprincipen och som kan hänföras till lagar och andra författningar.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att bestämmelser i kollektivavtal, löneskalor, löneavtal eller individuella anställningsavtal som strider mot likalönsprincipen skall eller får förklaras ogiltiga eller får ändras.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att skydda anställda mot avskedande från arbetsgivarens sida, om avskedandet är en följd av klagomål från de anställda inom företaget eller av rättsliga åtgärder i syfte att säkerställa att likalönsprincipen iakttas.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall i enlighet med sina nationella villkor och rättssystem vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att likalönsprincipen tillämpas. De skall se till att effektiva medel finns tillgängliga för att denna princip skall kunna iakttas.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall se till att de bestämmelser som antagits i enlighet med detta direktiv jämte bestämmelser som redan gäller på området på alla lämpliga sätt kommer till de anställdas kännedom, t.ex. på deras arbetsplats.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom ett år efter dagen för dess anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen översända texterna till de lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 9

Inom två år efter utgången av den ettårsperiod som anges i artikel 8 skall medlemsstaterna till kommissionen översända all information som behövs för att denna skall kunna avfatta en rapport om tillämpningen av detta direktiv för överlämnande till rådet.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 10 februari 1975.

På rådets vägnar

G. FITZGERALD

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 9 februari 1976

om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor

(76/207/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

I sin resolution av den 21 januari 1974 om ett socialt åtgärdsprogram³ inbegrep rådet bland de angelägnaste uppgifterna åtgärder i syfte att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor, däribland lön.

I fråga om lönen antog rådet den 10 februari 1975 direktiv 75/117/EEG om tillnärmningen av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män⁴. Gemenskapens agerande för att realisera principen om lika behandling för kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran och andra arbetsvillkor förefaller också vara nödvändigt; likabehandling av kvinnliga och manliga arbetstagare utgör ett av gemenskapens mål, när bl.a. harmoniseringen av levnads- och arbetsvillkoren skall främjas och förbättringen därvidlag bibehållas. Fördraget lämnar inte de speciella befogenheter som behövs för detta ändamål.

Definition och successivt genomförande av principen om likabehandling när det gäller sociala trygghetsfrågor bör säkerställas genom framtida rättsakter.

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är att i medlemsstaterna realisera principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, däribland befordran, yrkesutbildning, arbetsvillkor och, enligt de villkor som nämns i punkt 2, social trygghet. Denna princip kallas härfter *likabehandlingsprincipen*.

2. För att att säkerställa att likabehandlingsprincipen i sociala trygghetsfrågor kommer att successivt genomföras skall rådet på förslag från kommissionen anta bestämmelser som klart anger dess väsentliga innehåll, dess räckvidd och åtgärderna för dess tillämpning.

Artikel 2

1. I följande bestämmelser skall likabehandlingsprincipen innebära att det inte får förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, särskilt med hänvisning till äktenskaplig status eller familjestatus.

2. Detta direktiv skall inte hindra medlemsstaterna att utesluta från dess tillämpningsområde den yrkesverksamhet och i förekommande fall den utbildning som leder till denna, för vilken arbetstagarnas kön är avgörande på grund av verksamhetens natur eller det sammanhang där den utförs.

3. Detta direktiv skall inte påverka bestämmelser om skydd för kvinnor, särskilt vid graviditet och moderskap.

4. Detta direktiv skall inte hindra åtgärder som främjar lika möjligheter för kvinnor och män, i synnerhet när det gäller att avlägsna befintliga ojämlikheter som påverkar kvinnors möjligheter på de områden som nämns i artikel 1.1.

¹ EGT nr C 111, 20.5.1975, s. 14.² EGT nr C 286, 15.12.1975, s. 8.³ EGT nr C 13, 12.2.1974, s. 1.⁴ EGT nr L 45, 19.2.1975, s. 19.

Artikel 3

1. Tillämpningen av likabehandlingsprincipen innebär att det inte skall förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön i villkoren, som t.ex. urvalskriterier, för tillgång till alla arbetsuppgifter eller befattningar i någon som helst sektor eller verksamhetsgren och på alla nivåer.

2. För detta ändamål skall medlemsstaterna vidta åtgärder som krävs för att säkerställa att

- a) alla lagar och andra författningar som strider mot likabehandlingsprincipen avskaffas,
- b) alla bestämmelser som strider mot likabehandlingsprincipen och som ingår i kollektivavtal, individuella anställningsavtal, interna bestämmelser i företag eller i bestämmelser som reglerar all självständig yrkesverksamhet, skall eller får förklaras ogiltiga eller får ändras,
- c) de lagar och andra författningar som strider mot likabehandlingsprincipen omarbetas, när det behov av skydd som ursprungligen gav upphov till dem inte längre är välgrundat, och när liknande bestämmelser ingår i kollektivavtal, arbetstagar och arbetsgivare anmodas att utföra den önskade omarbetningen.

Artikel 4

Tillämpningen av likabehandlingsprincipen i fråga om tillgång till alla typer och alla nivåer av yrkesvägledning, yrkesutbildning, högre yrkesutbildning och omskolning innebär att medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att

- a) alla lagar och andra författningar som strider mot likabehandlingsprincipen avskaffas,
- b) alla bestämmelser som strider mot likabehandlingsprincipen och som ingår i kollektivavtal, individuella anställningsavtal, interna bestämmelser i företag eller i bestämmelser som reglerar all självständig yrkesutövning skall eller får förklaras ogiltiga eller får ändras,
- c) utan inverkan på den frihet som beviljas i vissa medlemsstater för vissa privata utbildningsanstalter: yrkesvägledning, yrkesutbildning, högre yrkesutbildning och omskolning blir tillgänglig på basis av samma normer och på samma nivåer utan någon diskriminering på grund av kön.

Artikel 5

1. Tillämpningen av likabehandlingsprincipen i fråga om arbetsvillkor, inklusive villkor för att ett anställningsförhållande skall upphöra, innebär att kvinnor och män skall vara garanterade samma villkor utan diskriminering på grund av kön.

2. För detta ändamål skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att

- a) alla lagar och andra författningar som strider mot likabehandlingsprincipen avskaffas,
- b) alla bestämmelser som strider mot likabehandlingsprincipen och som ingår i kollektivavtal, individuella anställningsavtal, interna bestämmelser i företag eller i bestämmelser som reglerar all självständig yrkesverksamhet skall eller får förklaras ogiltiga eller får ändras,
- c) de lagar och andra författningar som strider mot likabehandlingsprincipen omarbetas, när det behov av skydd som ursprungligen gav upphov till dem inte längre är välgrundat, och när liknande bestämmelser ingår i kollektivavtal, arbetstagar och arbetsgivare anmodas att utföra den önskade omarbetningen.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall i sina respektive länders rättsordning vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för alla som anser sig förfördelade på grund av att likabehandlingsprincipen inte tillämpats enligt vad som sägs i artiklarna 3, 4 och 5 att göra sina rättigheter gällande vid domstol efter att eventuellt ha hänvänt sig till andra behöriga myndigheter.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att skydda anställda mot avskedande från arbetsgivarens sida, om avskedandet är en följd av klagomål inom företaget från de anställda eller av eventuella rättsliga åtgärder i syfte att säkerställa att likabehandlingsprincipen iaktas.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall se till att de bestämmelser som antas i enlighet med detta direktiv jämte redan gällande bestämmelser på området kommer till de anställdas kännedom på alla lämpliga sätt, t.ex. på deras arbetsplats.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 30 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Beträffande den första delen av artikel 3.2 c och den första delen av artikel 5.2 c skall medlemsstaterna emellertid inom fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv utföra en första utvärdering, och vid behov en första omarbetning av de lagar och andra författningar som nämns däri.

2. Medlemsstaterna skall med jämna mellanrum utvärdera den yrkesverksamhet som nämns i artikel 2.2 för att mot bakgrund av den sociala utvecklingen avgöra, om det är berättigat att bibehålla ifrågavarande undantag. De skall underrätta kommissionen om resultaten av denna utvärdering.

3. Medlemsstaterna skall även till kommissionen översända texterna i de lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Inom två år efter utgången av den 30-månadersperiod som fastställs i artikel 9.1 första stycket skall medlemsstaterna

översända all nödvändig information till kommissionen, så att den kan avfatta en rapport om detta direktivs tillämpning för överlämnande till rådet.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 9 februari 1976.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 december 1978

om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet

(79/7/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³,

Artikel 1.2 i rådets direktiv 76/207/EEG av den 9 februari 1976 om genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor⁴ föreskriver att, i syfte att säkerställa att principen om likabehandling av kvinnor och män successivt genomförs, rådet på förslag från kommissionen skall anta bestämmelser som klart anger dess väsentliga innehåll, räckvidd och åtgärderna för dess tillämpning; fördraget ger inte de särskilda befogenheter som behövs för detta ändamål.

Likabehandlingsprincipen i fråga om social trygghet bör genomföras i första hand i de lagstadgade system som ger skydd vid sjukdom, invaliditet, ålderdom, olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar och arbetslöshet, samt i socialhjälp om denna är avsedd att komplettera eller ersätta ovannämnda system.

Genomförandet av likabehandlingsprincipen i fråga om social trygghet utgör inget hinder för bestämmelserna om skydd för kvinnor på grund av moderskap; i detta avseende får medlemsstaterna anta särskilda bestämmelser för kvinnor för att undanröja existerande fall av olika behandling.

¹ EGT nr C 34, 11.2.1977, s. 3.² EGT nr C 299, 12.12.1977, s. 13.³ EGT nr C 180, 28.7.1977, s. 36.⁴ EGT nr L 39, 14.2.1976, s. 40.

Artikel 1

Avsikten med detta direktiv är att på området social trygghet och när det gäller andra inslag av socialt skydd enligt artikel 3 successivt genomföra principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet, härafter kallad "likabehandlingsprincipen".

Artikel 2

Detta direktiv skall gälla den förvärvsarbetande befolkningen, inklusive egna företagare, arbetstagare och egna företagare vars verksamhet avbryts av sjukdom, olycksfall eller ofrivillig arbetslöshet och personer som söker anställning – samt pensionerade eller invaliderade arbetstagare och egna företagare.

Artikel 3

1. Detta direktiv skall gälla

a) lagstadgade system som lämnar skydd vid

- sjukdom,
- invaliditet,
- ålderdom,
- olycksfall i arbetet samt yrkessjukdomar,
- arbetslöshet,

b) socialhjälp, om denna är avsedd att komplettera eller ersätta de system som nämns i a.

2. Detta direktiv skall inte gälla bestämmelserna om efterlevandeförmåner eller för familjebidrag, utom i fråga om familjebidrag som beviljas genom höjning av förmåner som utfaller vid de förhållanden som nämns i punkt 1 a.

3. I avsikt att se till att likabehandlingsprincipen i företags- eller yrkesbaserade system tillämpas skall rådet, på förslag från kommissionen, anta bestämmelser som klart anger dess väsentliga innehåll, räckvidd och åtgärderna för dess genomförande.

Artikel 4

1. Likabehandlingsprincipen innebär att det inte skall förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, särskilt med hänvisning till äktenskaplig status eller familjestatus, i synnerhet vad beträffar

- systemens räckvidd och villkoren för tillgång till dem,
- skyldigheten att betala avgifter och beräkningen av avgifterna,
- beräkningen av förmåner, bland annat tillägg avseende make/maka och familjemedlemmar samt de villkor som bestämmer varaktigheten och bibehållandet av rätten till bidrag.

2. Likabehandlingsprincipen skall inte påverka de bestämmelser som gäller skydd för kvinnor på grund av moderskap.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att alla lagar och andra författningar som strider mot likabehandlingsprincipen kan upphävas.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall i sin nationella lagstiftning vidta de åtgärder som behövs för att göra det möjligt för alla som anser sig förfördelade på grund av att likabehandlingsprincipen inte tillämpats att göra sina rättigheter gällande vid domstol, eventuellt efter att ha hänvänt sig till andra behöriga myndigheter.

Artikel 7

1. Detta direktiv skall inte hindra för medlemsstaterna att utesluta från dess tillämpningsområde

- a) avgörandet av pensionsålder för att bevilja ålders- och avgångspension och de eventuella konsekvenserna härav för andra förmåner,
- b) fördelar i fråga om ålderspensionsförsäkring som beviljas personer som har fostrat barn; erhållande av rätt till förmåner efter förvärvsavbrott på grund av fostran av barn,
- c) beviljande av rätt till ålders- eller invaliditetsförmåner på grundval av en hustrus avleda rättigheter,

d) beviljande av tillägg till långvariga invaliditets-, ålders- och arbetsskadeförmåner för en ekonomiskt beroende hustru,

e) följderna av att, innan detta direktiv antogs, ha begagnat sig av rätten till valfrihet att ej förskaffa sig rättigheter eller ådra sig skyldigheter enligt ett lagstadgat system.

2. Medlemsstaterna skall med jämna mellanrum följa upp frågor som undantagits enligt punkt 1 för att kunna avgöra, mot bakgrunden av den sociala utvecklingen på detta område, huruvida det är berättigat att bibehålla undantagen i fråga.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv inom sex år efter dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten i de lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv, däribland de åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 7.2.

De skall underrätta kommissionen om orsakerna till att de behållit befintliga bestämmelser i de frågor som behandlas i artikel 7.1 och om möjligheterna att ta upp dem till förnyad behandling vid en senare tidpunkt.

Artikel 9

Inom sju år efter dagen för anmälan av detta direktiv skall medlemsstaterna till kommissionen översända all information som den behöver för att kunna avfatta en rapport om tillämpningen av detta direktiv för överlämnande till rådet och föreslå de ytterligare åtgärder som kan krävas för genomförande av likabehandlingsprincipen.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 december 1978.

På rådets vägnar

H.D. GENSCHER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 juli 1986

om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet

(86/378/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 100 och 215 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Fördraget föreskriver att varje medlemsstat skall se till att principen att kvinnor och män skall ha lika lön för lika arbete tillämpas; med *lön* skall avses den sedvanliga bas- eller minimilönen samt all annan ersättning, vare sig i kontanter eller in natura, som arbetstagaren tar emot direkt eller indirekt från sin arbetsgivare på grund av sin anställning.

Även om likalönsprincipen faktiskt är direkt tillämplig i de fall där diskriminering kan fastställas enbart på grundval av kriterierna för likabehandling och lika lön, finns det också situationer där genomförandet av denna princip medför att beslut om ytterligare åtgärder måste fattas, som tydligare anger dess tillämpningsområde.

Artikel 1.2 i rådets direktiv 76/207/EEG av den 9 februari 1976 om genomförande av principen om likabehandling av

kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor⁴ föreskriver att, i syfte att säkerställa ett successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män, rådet på förslag från kommissionen skall anta bestämmelser som klart anger dess väsentliga innehåll, räckvidd och åtgärder för dess tillämpning; rådet antog för detta ändamål direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet⁵.

Artikel 3.3 i direktiv 79/7/EEG föreskriver att rådet på förslag från kommissionen, i syfte att säkerställa att principen om likabehandling i företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet genomförs, skall anta bestämmelser som klart anger dess väsentliga innehåll, räckvidd och åtgärder för dess tillämpande.

Principen om likabehandling bör genomföras i företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet som ger skydd vid de förhållanden som uppräknas i artikel 3.1 i direktiv 79/7/EEG liksom de förmåner som lämnar de anställda någon annan ersättning i kontanter eller in natura i enlighet med fördragets innehåll.

Genomförandet av principen om likabehandling påverkar inte de bestämmelser som gäller skydd för kvinnor på grund av moderskap.

¹ EGT nr C 134, 21.5.1983, s. 7.

² EGT nr C 117, 30.4.1984, s. 169.

³ EGT nr C 35, 9.2.1984, s. 7.

⁴ EGT nr L 39, 14.2.1976, s. 40.

⁵ EGT nr L 6, 10.1.1979, s. 24.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

arbetsgivaren betalar den anställde arbetstagaren.

Artikel 1

Detta direktiv har till syfte att i företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet genomföra principen om likabehandling av kvinnor och män, härefter kallad "likabehandlingsprincipen".

Artikel 2

1. Med företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet menas system som inte regleras av direktiv 79/7/EEG, vars syfte är att ge dem som arbetar, både anställda och egna företagare, i ett företag eller i en grupp av företag, inom ett område för ekonomisk verksamhet eller yrkessektor eller grupp av sådana sektorer, förmåner som skall komplettera förmånerna enligt lagstadgade system för social trygghet eller ersätta dessa, vare sig deltagandet i sådana system är obligatoriskt eller frivilligt.

2. Detta direktiv gäller inte

- a) individuella avtal,
- b) system med endast en deltagare,
- c) löntagares försäkringssystem där arbetsgivaren inte är part,
- d) i fråga om fast avlönade arbetstagare: förmåner som erbjuds deltagare individuellt för att garantera dem
  - antingen ytterligare förmåner, eller
  - ett val av datum då de normala förmånerna utfaller, eller ett val mellan flera förmåner.

Artikel 3

Detta direktiv skall gälla för medlemmar av den förvärvsarbetande befolkningen, däribland egna företagare, personer vars verksamhet avbrutits av sjukdom, barnafödande, olycksfall eller ofrivillig arbetslöshet samt arbetssökande liksom även pensionerade och invaliderade arbetstagare.

Artikel 4

Detta direktiv skall gälla

- a) företags- eller yrkesbaserade system som lämnar skydd vid
  - sjukdom,
  - invaliditet,
  - ålderdom inklusive förtidspensionering,
  - olycksfall i arbetet samt yrkessjukdomar,
  - arbetslöshet,
- b) företags- eller yrkesbaserade system som ger andra sociala förmåner i kontanter eller in natura och i synnerhet efterlevandeförmåner samt familjebidrag, om sådana förmåner beviljas anställda och alltså utgör en ersättning som

Artikel 5

1. Enligt de villkor som fastslås i efterföljande bestämmelser innebär likabehandlingsprincipen att det inte skall förekomma någon diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, i synnerhet under hänvisning till äktenskaplig eller familjestatus, särskilt i fråga om:

- förmånernas räckvidd och villkoren för att få del av dem,
- skyldighet att betala avgifter och beräkningen av avgifterna,
- beräkningen av förmåner, däribland tilläggsförmåner avseende make/maka eller familjemedlemmar och de villkor som avgör hur länge rätten till förmånerna skall kvarstå.

2. Likabehandlingsprincipen skall inte utgöra hinder för de bestämmelser som gäller skydd för kvinnor på grund av moderskap.

Artikel 6

1. Med bestämmelser som står i strid med likabehandlingsprincipen avses sådana bestämmelser som direkt eller indirekt, särskilt med hänvisning till äktenskaplig eller familjestatus, beror på kön, när det gäller att

- a) avgöra vilka personer som får delta i ett företags- eller yrkesbaserat system,
- b) fastställa om deltagande i ett företags- eller yrkesbaserat system skall vara obligatoriskt eller frivilligt,
- c) fastslå olika regler för ålder för inträde i systemet, eller vilken minsta anställnings- eller medlemskapstid i detta som krävs för att erhålla dess förmåner,
- d) fastställa olika regler, förutom vad som bestäms i h och i, för återbetalning av avgifter när en arbetstagare lämnar ett system utan att ha uppfyllt de villkor som garanterar honom en uppskjuten rätt till långtidsförmåner,
- e) ställa olika villkor för beviljande av förmåner eller att inskränka förmånerna till arbetstagare av det ena eller andra könet,
- f) fastställa olika pensionsålder,
- g) temporärt upphäva innehavet eller förvärvet av rättigheter under barnledighet eller ledighet av familjeskäl som beviljas enligt lag eller avtal och betalas av arbetsgivaren,
- h) fastställa olika förmånsnivåer, utom i den mån det kan vara nödvändigt att ta hänsyn till försäkringstekniska beräkningsfaktorer, som är olika allt efter kön, för förmåner som betecknas som avgiftsbaserade,
- i) fastställa olika nivåer för arbetstagarnas avgifter,

fastställa olika nivåer för arbetsgivarnas avgifter i fråga om förmåner betecknade som avgiftsbaserade, utom när det gäller att göra förmånerna mera jämställda,

- j) fastställa olika normer eller normer tillämpliga endast på arbetstagare av ett specificerat kön, utom såsom föreskrivs i h och i, i fråga om garantin för eller bibehållandet av rätten till uppskjutna förmåner, då en arbetstagare lämnar ett system.

2. När man överlämnar åt förmånssystemets förvaltning att inom räckvidden för detta direktiv efter gottfinnande bevilja förmåner, måste denna ta hänsyn till likabehandlingsprincipen.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta alla åtgärder som krävs så att

- a) bestämmelser som strider mot likabehandlingsprincipen i lagligen tvingande kollektivavtal, företagens interna regler för de anställda eller andra åtgärder som gäller företags- eller yrkesbaserade system skall eller får förklaras ogiltiga eller får ändras,
- b) försäkringssystem som innehåller sådana villkor inte får godkännas eller förlängas genom administrativa åtgärder.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de bestämmelser i de företags- eller yrkesbaserade systemen som strider mot likabehandlingsprincipen är reviderade före den 1 januari 1993.

2. Detta direktiv skall inte utesluta att de bestämmelser för rättigheter och skyldigheter som gällde under en medlemskapsperiod i ett företags- eller yrkesbaserat system, innan det reviderades, fortfarande skall gälla för perioden i fråga.

Artikel 9

Medlemsstaterna får uppskjuta en obligatorisk tillämpning av likabehandlingsprincipen i fråga om

- a) avgörande av pensionsålder i syfte att bevilja ålderspension och de eventuella konsekvenserna för andra förmåner,

— antingen till det datum då sådan jämställdhet uppnås i lagstadgade system,

— eller allra senast till dess att sådan jämställdhet krävs av ett direktiv,

- b) efterlevandepensioner till dess ett direktiv kräver lika-behandlingsprincipen i lagstadgade system för social trygghet i detta avseende,
- c) tillämpningen av det första stycket i artikel 6.1 i för att ta hänsyn till de olika försäkringstekniska beräkningsfaktorerna senast till utgången av en period på tretton år räknat från dagen för anmälan av detta direktiv.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall i sin nationella lagstiftning vidta de åtgärder som krävs för att göra det möjligt för alla som anser sig förfördelade på grund av att likabehandlingsprincipen inte tillämpats att göra sina krav gällande vid domstol, eventuellt efter att ha hänvänt sig till andra behöriga myndigheter.

Artikel 11

Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda arbetstagaren mot avskedande från arbetsgivarens sida, om avskedandet beror på klagomål inom företaget från de anställda eller på att man vidtagit rättsliga åtgärder i syfte att genomdriva att likabehandlingsprincipen iakttas.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv senast tre år efter dagen för anmälan¹. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall senast fem år efter dagen för anmälan till kommissionen översända den information den behöver för att kunna avfatta en rapport om tillämpningen av detta direktiv för överlämnande till rådet.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 24 juli 1986.

På rådets vägnar

A. CLARK

Ordförande

¹ Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 30 juli 1986

RÅDETS DIREKTIV

av den 11 december 1986

om tillämpningen av principen om likabehandling av kvinnor och män med egen rörelse, bland annat jordbruk, samt om skydd för kvinnor med egen rörelse under havandeskap och moderskap

(86/613/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I sin resolution av den 12 juli 1982 om främjandet av lika möjligheter för kvinnor⁴ godkände rådet den allmänna målsättningen i kommissionens meddelande om ett nytt åtgärdsprogram för gemenskapen om främjande av lika möjligheter för kvinnor (1982 till 1985) och uttryckte sin vilja att vidta lämpliga åtgärder för detta ändamål.

Åtgärd 5 i detta program avsåg tillämpningen av likabehandlingsprincipen på kvinnor med egen rörelse och kvinnor inom jordbruket.

Genomförandet av likalöneprincipen för kvinnliga och manliga arbetstagare som den behandlas i artikel 119 i fördraget utgör en väsentlig del av den gemensamma marknadens upprättande och funktion.

Den 10 februari 1975 antog rådet direktiv 75/117/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män⁵.

Beträffande andra frågor som rör likabehandling av kvinnor och män antog rådet den 9 februari 1976 direktiv 76/207/EEG om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning

och befordran samt arbetsvillkor⁶, och den 19 december 1978 antog rådet direktiv 79/7/EEG om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet⁷.

Vad beträffar egna företagare i en verksamhet där deras makar även är sysselsatta, bör principen om likabehandling genomföras genom att detaljerade bestämmelser antas, som är avsedda att omfatta dessa personers speciella situation.

Olikheter finns fortfarande medlemsstaterna emellan på detta område; det är därför viktigt att närma de olika ländernas bestämmelser till varandra i fråga om tillämpning av likabehandlingsprincipen.

I vissa avseenden lämnar fördraget inte nödvändiga befogenheter för de särskilda åtgärder som krävs.

Genomförandet av likabehandlingsprincipen hindrar inte åtgärder för skydd åt kvinnor under graviditet och moderskap.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.**AVSNITT I****Målsättning och tillämpningsområde***Artikel 1*

Detta direktiv har till syfte att säkerställa att i enlighet med följande bestämmelser principen om likabehandling av kvinnor och män som är egna företagare eller medhjälpare vid utövandet av sådan verksamhet genomförs på de områden som inte omfattas av direktiven 76/207/EEG och 79/7/EEG.

¹ EGT nr C 113, 27.4.1984, s. 4.

² EGT nr C 172, 2.7.1984, s. 90.

³ EGT nr C 343, 24.12.1984, s. 1.

⁴ EGT nr C 186, 21.7.1982, s. 3.

⁵ EGT nr L 45, 19.2.1975, s. 19.

⁶ EGT nr L 39, 14.2.1975, s. 40.

⁷ EGT nr L 6, 10.1.1979, s. 24.

Artikel 2

Detta direktiv omfattar

- a) egna företagare, dvs. alla som utför förvärvsarbete för egen räkning i enlighet med nationell lagstiftning, inklusive jordbrukare och fria yrkesutövare,
- (b) deras makar som inte är anställda eller delägare och som vanligtvis i enlighet med nationell lagstiftning deltar i den egna företagarens verksamhet och utför samma arbetsuppgifter eller är medhjälpare.

Artikel 3

I detta direktiv innebär likabehandlingsprincipen frånvaron av all diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, i synnerhet med hänvisning till äktenskaplig status eller familjestatus.

AVSNITT II

Likabehandling av kvinnor och män som är egna företagare – situationen för makar som inte har status som egna företagare – skydd åt egna företagare eller deras hustrur under graviditet och moderskap.

Artikel 4

Vad beträffar egna företagare skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att alla bestämmelser som strider mot likabehandlingsprincipen enligt definition i direktiv 76/207/EEG skall elimineras, speciellt för upprättande, utrustning eller utökning av affärsverksamhet eller igångsättning eller utökning av någon annan form av självständig verksamhet, inklusive ekonomiska resurser.

Artikel 5

Utan inverkan på de särskilda villkor för tillgång till vissa aktiviteter som gäller lika för bägge könen skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att villkoren för att bilda ett bolag mellan makar inte är mer restriktiva än för bildandet av ett bolag mellan ogifta personer.

Artikel 6

När ett avgiftsbaserat system för social trygghet för självständigt förvärvsverksamma personer finns i en medlemsstat, skall medlemsstaten vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för de makar som nämns i artikel 2b och som inte har skydd enligt detta system att frivilligt gå in i ett avgiftsbaserat system för social trygghet.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall förplikta sig att undersöka, under vilka förhållanden erkännandet av makarnas arbete som nämns i artikel 2b kan främjas och mot bakgrunden av denna undersökning överväga lämpliga åtgärder för att underlätta ett sådant erkännande.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall förplikta sig att undersöka, om och under vilka förhållanden kvinnliga egna företagare och hustrur till egna företagare under avbrott i sin yrkesverksamhet på grund av havandeskap eller moderskap

— kan få tillgång till en förmedling för tillfälliga avbytare eller till nationella system för socialtjänst, eller

— kan få rätt till kontantbidrag enligt ett system för social trygghet eller enligt något annat offentligt system för socialt skydd.

AVSNITT III

Allmänna och avslutande bestämmelser

Artikel 9

Medlemsstaterna skall i sina respektive länders rättsordning vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för alla som anser sig förördelade på grund av att likabehandlingsprincipen inte tillämpats i egen rörelse att göra sina rättigheter gällande vid domstol, eventuellt efter att ha hänvänt sig till andra behöriga myndigheter.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall se till att de organ som representerar egna företagare och yrkesutbildningscentra får kännedom om de åtgärder som vidtagits i enlighet med detta direktiv jämte de bestämmelser på området som redan gäller.

Artikel 11

Rådet skall på förslag från kommissionen ta upp detta direktiv till förnyad behandling före den 1 juli 1993.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv senast den 30 juni 1989.

Om emellertid en medlemsstat för att kunna följa artikel 9 i detta direktiv måste ändra sin lagstiftning om äktenskapliga rättigheter och skyldigheter, skall det datum då denna medlemsstat måste följa artikel 5 vara den 30 juni 1991.

2. Medlemsstaterna skall genast underrätta kommissionen om de åtgärder som vidtagits för att följa detta direktiv.

Artikel 13

Medlemsstaterna skall senast den 30 juni 1991 till kommissionen översända all information som behövs för att den skall kunna avfatta en rapport om tillämpningen av detta direktiv för överlämnande till rådet.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 11 december 1986.

På rådets vägnar

A. CLARKE

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 17 februari 1975

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kollektiva uppsägningar

(75/129/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Det är viktigt att arbetstagare ges större skydd vid kollektiva uppsägningar, samtidigt som hänsyn måste tas till behovet av en välbalanserad ekonomisk och social utveckling inom gemenskapen.

Trots ökande överensstämmelse finns det fortfarande skillnader mellan de i medlemsstaterna gällande bestämmelserna beträffande praktiska och formella förfaranden vid sådana uppsägningar och de åtgärder som särskilt vidtagits för att lindra uppsägningarnas konsekvenser för arbetstagarna.

Alla sådana skillnader kan ha direkt betydelse för den gemensamma marknadens funktion.

Rådets resolution av den 21 januari 1974³ om ett socialt åtgärdsprogram föreskriver att det skall finnas ett direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kollektiva uppsägningar.

Denna tillnärmning bör därför främjas samtidigt som det sker en fortlöpande förbättring i enlighet med artikel 117 i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Definitioner och räckvidd

Artikel 1

1. I detta direktiv avses med

a) *Kollektiva uppsägningar*: uppsägningar från arbetsgivarens sida av ett eller flera skäl som inte är hänförliga till

¹ EGT nr C 19, 12.4.1973, s. 10.

² EGT nr C 100, 22.11.1973, s. 11.

³ EGT nr C 13, 12.2.1974, s. 1.

berörda arbetstagare personligen och då, efter medlemsstaternas val, antalet uppsägningar är

— antingen under en period av 30 dagar

1) minst 10 på arbetsplatser med normalt fler än 20 och färre än 100 arbetstagare,

2) minst 10 % av antalet arbetstagare på arbetsplatser med normalt minst 100 men färre än 300 arbetstagare,

3) minst 30 på arbetsplatser med normalt minst 300 arbetstagare,

— eller, under en period av 90 dagar minst 20, oberoende av det normala antalet arbetstagare på arbetsplatsen i fråga.

b) *Arbetsagarrepresentanter*: arbetstagarnas representanter enligt medlemsstaternas lag eller praxis.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas i fråga om:

a) Kollektiva uppsägningar som uppkommer på grund av anställningsavtal som gäller för begränsad tid eller för vissa arbetsuppgifter, utom där sådana uppsägningar sker innan den avtalade tiden har löpt ut eller det avtalade arbetet har avslutats.

b) Arbetstagare som är anställda hos offentliga myndigheter eller offentligt rättsliga inrättningar (eller, i medlemsstater där detta begrepp inte finns, motsvarande organ).

c) Besättningar på sjögående fartyg.

d) Arbetstagare som drabbas på grund av nedläggning av ett företags verksamhet till följd av ett rättsligt beslut.

AVSNITT II

Överläggningsprocedur

Artikel 2

1. Överväger en arbetsgivare kollektiva uppsägningar skall han inleda överläggningar med arbetsagarrepresentanterna i syfte att söka nå en överenskommelse.

2. Dessa överläggningar skall i vart fall omfatta olika möjligheter att undvika kollektiva uppsägningar eller att minska antalet berörda arbetstagare samt att lindra konsekvenserna av uppsägningarna.

3. För att göra det möjligt för arbetstagarrepresentanterna att lägga fram konstruktiva förslag skall arbetsgivaren förse dem med all relevant information och skall i vart fall skriftligen uppge skälen till uppsägningarna, antalet arbetstagare som skall bli uppsagda, antalet arbetstagare som normalt sysselsätts samt den tidsperiod under vilken uppsägningarna skall verkställas.

Arbetsgivaren skall tillställa den behöriga myndigheten en kopia av all skriftväxling enligt föregående stycke.

AVSNITT III

Förfarande vid kollektiva uppsägningar

Artikel 3

1. Arbetsgivarna skall skriftligen anmäla alla planerade kollektiva uppsägningar till den behöriga myndigheten.

En sådan anmälan skall innehålla all relevant information beträffande de planerade kollektiva uppsägningarna och de i artikel 2 föreskrivna överläggningarna med arbetstagarrepresentanterna, i synnerhet skälen till uppsägningarna, antalet arbetstagare som berörs av uppsägningarna, antalet arbetstagare som normalt sysselsätts samt den tidsperiod under vilken uppsägningarna skall verkställas.

2. Arbetsgivarna skall tillställa arbetstagarrepresentanterna en kopia av sin anmälan enligt punkt 1.

Arbetsstagarrepresentanterna får lämna synpunkter till den behöriga myndigheten.

Artikel 4

1. Planerade kollektiva uppsägningar som har anmälts till den behöriga myndigheten får verkställas tidigast 30 dagar efter anmälan enligt artikel 3.1, utan att de bestämmelser som gäller individuella rättigheter beträffande besked om uppsägning därigenom åsidosätts.

Medlemsstaterna får ge den behöriga myndigheten rätt att förkorta den tid som föreskrivs i föregående stycke.

2. Den behöriga myndigheten skall utnyttja den tid som föreskrivs i punkt 1 för att söka lösningar på de problem som uppstår till följd av de planerade kollektiva uppsägningarna.

3. Är den tid som föreskrivs i punkt 1 kortare än 60 dagar får medlemsstaterna ge den behöriga myndigheten rätt att förlänga denna period till 60 dagar efter anmälan, om det kan antas att de problem som uppkommer på grund av de planerade uppsägningarna inte kan lösas inom den förstnämnda tidsperioden.

Medlemsstaterna får ge den behöriga myndigheten en längre gående rätt till förlängning.

Arbetsgivaren måste informeras om förlängningen och skälen härför innan den första tidsperioden som föreskrivs i punkt 1 har förlutit.

AVSNITT IV

Slutbestämmelser

Artikel 5

Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas rätt att tillämpa eller utfärda lagar eller andra författningar som är gynnsammare för arbetstagarerna.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall inom två år från utgången av den tvåårsperiod som fastställts i artikel 6 överlämna all relevant information till kommissionen för att den skall kunna avge en rapport till rådet om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 februari 1975.

På rådets vägnar

R. RYAN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 14 februari 1977

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av verksamheter

(77/187/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

AVSNITT I

med beaktande av kommissionens förslag,

Räckvidd och definitioner

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

Artikel 1

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

1. Detta direktiv skall tillämpas vid överlåtelse av ett företag, en verksamhet eller del av en verksamhet till en annan arbetsgivare genom lagenlig överlåtelse eller fusion.

med beaktande av följande:

2. Detta direktiv skall tillämpas om och i den mån verksamheten eller den del av verksamheten som skall överlätas ligger inom fördragets territoriella räckvidd.

På både nationell nivå och gemenskapsnivå medför den ekonomiska utvecklingen förändringar i företagsstrukturer genom att företag, verksamheter eller delar av verksamheter genom lagenlig överlåtelse eller fusion övergår till andra arbetsgivare.

3. Detta direktiv skall inte tillämpas på sjögående fartyg.

Det är nödvändigt att utarbeta bestämmelser till skydd för arbetstagarna vid byte av arbetsgivare, särskilt för att säkerställa att deras rättigheter skyddas.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

Det finns fortfarande skillnader mellan medlemsstaterna beträffande omfattningen av arbetstagarnas skydd i detta avseende, och dessa skillnader bör minskas.

a) *överlåtare*: varje fysisk eller juridisk person som till följd av en överlåtelse enligt artikel 1.1 upphör att vara arbetsgivare för företaget, verksamheten eller del av verksamheten,

Alla sådana skillnader kan ha direkt betydelse för den gemensamma marknadens funktion.

b) *förförare*: varje fysisk eller juridisk person som till följd av en överlåtelse enligt artikel 1.1 blir arbetsgivare för företaget, verksamheten eller del av verksamheten,

Tillnärmningen av lagstiftningen på detta område bör därför främjas samtidigt som det sker en fortlöpande förbättring i enlighet med artikel 117 i fördraget.

c) *arbetstagarrepresentanter*: arbetstagarnas representanter enligt medlemsstaternas lag eller praxis, med undantag för personer som företräder arbetstagarna i förvaltande, ledande eller övervakande organ för bolag i vissa medlemsländer.¹ EGT nr C 95, 28.4.1975, s. 17.² EGT nr C 255, 7.11.1975, s. 25.

AVSNITT II

Skydd för arbetstagarnas rättigheter

Artikel 3

1. Överlåtarens rättigheter och skyldigheter på grund av ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen enligt artikel 1.1 skall till följd av sådan överlåtelse övergå på förvärvaren.

Medlemsstaterna får föreskriva att efter tidpunkten för överlåtelsen enligt artikel 1.1 - utöver förvärvaren - överlåtaren skall fortsätta att ansvara för förpliktelser som har uppkommit på grund av ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande.

2. Efter överlåtelsen enligt artikel 1.1 skall förvärvaren vara bunden av villkoren i löpande kollektivavtal på samma sätt som överlåtaren var bunden av dessa villkor till dess att avtalets giltighetstid har löpt ut eller ett nytt kollektivavtal har börjat gälla.

Medlemsstaterna får begränsa den period under vilken de skall vara bundna av ett sådant avtal, med det förbehållet att den inte får vara kortare än ett år.

3. Punkt 1 och 2 skall inte omfatta arbetstagarnas rätt till ålders-, invaliditets- eller efterlevandeförmåner på grund av kompletterande pensionssystem utanför medlemsstaternas nationella författningsreglerade socialförsäkringssystem för ett eller flera företag.

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda arbetstagarnas intressen samt de personers intressen som vid tidpunkten för överlåtelsen enligt artikel 1.1 inte längre är anställda i överlåtarens verksamhet, såvitt gäller rättigheter som omedelbart eller i framtiden berättigar dem till åldersförmåner inklusive efterlevandeförmåner på grund av kompletterande pensionssystem enligt föregående stycke.

Artikel 4

1. Överlåtelsen av ett företag, en verksamhet eller en del av en verksamhet skall i sig inte utgöra skäl för uppsägning från överlåtarens eller förvärvarens sida. Denna bestämmelse skall dock inte hindra uppsägningar som sker av ekonomiska, tekniska eller organisatoriska skäl där förändringar i arbetsstyrkan ingår.

Medlemsstaterna får föreskriva att föregående stycke inte skall gälla för vissa särskilda kategorier av arbetstagare som inte omfattas av medlemsstaternas lag eller praxis i fråga om uppsägningskydd.

2. Om anställningsavtalet eller anställningsförhållandet upphör därför att överlåtelsen enligt artikel 1.1 medför en genomgripande förändring av arbetsvillkoren som är till nackdel för arbetstagaren, skall arbetsgivaren anses vara ansvarig för att anställningsavtalet eller anställningsförhållandet har upphört.

Artikel 5

1. Om verksamheten behåller sin självständighet skall i medlemsstaternas lagar eller andra författningar föreskriven status och funktion för representanterna eller representationen för de arbetstagare som berörs av överlåtelsen enligt artikel 1.1 bibehållas.

Föregående stycke skall inte gälla om nödvändiga förutsättningar för förnyad utnämning av arbetstagarrepresentanterna eller för återinrättande av representationen för arbetstagarna är uppfyllda genom medlemsstaternas lagar och andra författningar eller praxis.

2. Om uppdraget för representanterna för de av överlåtelsen enligt artikel 1.1 berörda arbetstagarna upphör till följd av överlåtelsen, skall arbetstagarrepresentanterna alljämt åtnjuta det skydd som medlemsstaternas lagar och andra författningar eller praxis ger dem.

AVSNITT III

Information och överläggning

Artikel 6

1. Överlåtaren och förvärvaren skall informera representanterna för sina av överlåtelsen enligt artikel 1.1 berörda arbetstagare om

— skälen till överlåtelsen,

— de juridiska, ekonomiska och sociala följderna av överlåtelsen för arbetstagarna,

— planerade åtgärder med hänsyn till arbetstagarna.

Överlåtaren skall ge representanterna för sina arbetstagare sådan information i god tid innan överlåtelsen genomförs.

Förvärvaren skall ge sådan information till representanterna för sina arbetstagare i god tid, och i vart fall innan hans arbetstagers arbets- och anställningsvillkor direkt påverkas av överlåtelsen.

2. Om överlåtaren eller förvärvaren planerar åtgärder med hänsyn till sina arbetstagare skall han i god tid överlägga med arbetstagarrepresentanterna beträffande sådana åtgärder för att söka nå en överenskommelse.

3. Medlemsstater vars lagar och andra författningar föreskriver att arbetstagarrepresentanterna får anlitna skiljeförfarande för att få till stånd ett avgörande beträffande åtgärder som skall vidtas med hänsyn till arbetstagarna, får begränsa skyldigheterna enligt punkt 1 och 2 till sådana fall där överlåtelsen, när den genomförs, förorsakar en förändring av verksamheten som kan antas medföra allvarliga nackdelar för ett avsevärt antal arbetstagare.

Informationen och överläggningarna skall åtminstone omfatta planerade åtgärder med hänsyn till arbetstagarna.

Informationen måste tillhandahållas och överläggningarna äga rum i god tid före förändringarna av verksamheten enligt punkt 1 i detta avsnitt.

4. Medlemsstaterna får begränsa skyldigheterna enligt punkt 1-3 till företag eller verksamheter som beträffande antalet arbetstagare uppfyller villkoren för val av eller inrättande av ett arbetstagarorgan som representerar arbetstagarna.

5. Medlemsstaterna får föreskriva att, för det fall att det inte finns arbetstagarrepresentanter i ett företag eller en verksamhet, berörda arbetstagare skall informeras i förväg när en överlåtelse enligt artikel 1.1 skall äga rum.

AVSNITT IV

Slutbestämmelser

Artikel 7

Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas rätt att tillämpa eller utfärda lagar eller andra författningar som är gynnsammare för arbetstagarna.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall inom två år från utgången av den tvåårsperiod som fastställts i artikel 8 överlämna all relevant information till kommissionen för att den skall kunna avge en rapport till rådet om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 14 februari 1977.

På rådets vägnar

J. SILKIN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 20 oktober 1980

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens

(80/987/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att skydd upprättas för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens, särskilt för att garantera betalning av deras utestående fordringar, samtidigt som hänsyn måste tas till behovet av en välbalanserad ekonomisk och social utveckling inom gemenskapen.

Det finns fortfarande skillnader mellan medlemsstaterna beträffande omfattningen av skyddet för arbetstagarna i detta avseende och ansträngningar bör göras för att minska dessa skillnader som kan ha direkt kan betydelse för den gemensamma marknadens funktion.

Tillnärmningen av lagstiftningen på detta område bör därför främjas samtidigt som det sker en fortlöpande förbättring i enlighet med artikel 117 i fördraget.

På grund av det geografiska läget och näringsverksamhetens struktur i området avviker arbetsmarknaden på Grönland fundamentalt från övriga områden inom gemenskapen.

När Grekland den 1 januari 1981 blir medlem av den Europeiska ekonomiska gemenskapen i enlighet med akten om anslutningsvillkoren för Grekland och anpassningen till fördragen, är det lämpligt att i bilagan till detta direktiv under rubriken *Grekland* uppta de kategorier av arbetstagare vars krav får uteslutas i enlighet med artikel 1.2 i detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Räckvidd och definitioner

Artikel 1

1. Detta direktiv skall tillämpas på arbetstagares fordringar på grund av anställningsavtal eller anställningsförhållanden gentemot arbetsgivare som är att anse som insolventa enligt artikel 2.1.

2. Medlemsstaterna får undantagsvis utesluta fordringar från vissa kategorier av arbetstagare från tillämpningsområdet för detta direktiv på grund av den speciella arten av arbetstagarnas anställningsavtal eller anställningsförhållanden, eller på grund av att det finns andra former av garanti som ger arbetstagarna ett skydd motsvarande det som skall finnas enligt detta direktiv.

De kategorier av arbetstagare som avses i föregående stycke är upptagna i bilagan.

3. Detta direktiv skall inte gälla för Grönland. Detta undantag skall omprövas, om arbetsmarknadsstrukturen i området utvecklas.

Artikel 2

1. Såvitt gäller detta direktiv skall en arbetsgivare anses vara insolvent

a) när en ansökan har inlämnats om att det i enlighet med respektive medlemsstats lagar och andra författningar skall inledas ett förfarande som innebär att arbetsgivarens tillgångar tas i anspråk för att kollektivt tillgodose borgenärernas fordringar och som gör det möjligt att ta hänsyn till fordringarna enligt artikel 1,

b) när den enligt dessa lagar och andra författningar behöriga myndigheten

— antingen har beslutat att inleda förfarandet,

— eller har fastställt att arbetsgivarens företag eller verksamhet definitivt har upphört och att befintliga tillgångar är otillräckliga för att förfarandet skall kunna inledas.

¹ EGT nr C 135, 9.6.1978, s. 2.

² EGT nr C 39, 12.2.1979, s. 26.

³ EGT nr C 105, 26.4.1979, s. 15.

2. Detta direktiv berör inte medlemsstaternas nationella lagar beträffande definitionen av termerna 'arbetstagare', 'arbetsgivare', 'lön', 'omedelbar rätt till', och 'framtida rätt till'.

AVSNITT II

Bestämmelser om garantinstitutioner

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall, om inte annat följer av artikel 4, vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att garantinstitutioner garanterar betalning av arbetstagarnas utestående fordringar som grundar sig på anställningsavtal eller anställningsförhållanden och som gäller lön för tiden före ett visst datum.

2. Efter medlemsstaternas val skall detta datum vara

- antingen den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde,
- eller den dag då arbetstagaren fick besked om uppsägning på grund av arbetsgivarens insolvens,
- eller den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde eller då anställningsavtalet eller anställningsförhållandet med den berörde arbetstagaren upphörde på grund av arbetsgivarens insolvens.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna får välja att begränsa garantinstitutionernas ansvar enligt artikel 3.

2. Om medlemsstaterna utnyttjar valmöjligheten enligt punkt 1 skall de

— i det fall som avses i artikel 3.2, första strecksatsen, säkerställa att betalning sker av utestående fordringar som gäller lön för de sista tre månaderna av ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande som har pågått inom en tidsperiod av sex månader före den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde,

— i det fall som avses i artikel 3.2, andra strecksatsen, säkerställa att betalning sker av utestående fordringar som gäller lön för de sista tre månaderna av ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande före den dag då arbetstagaren fick besked om uppsägning på grund av arbetsgivarens insolvens,

— i det fall som avses i artikel 3.2, tredje strecksatsen, säkerställa att betalning sker av utestående fordringar som gäller lön för de sista 18 månaderna av ett anställningsav-

tal eller ett anställningsförhållande före den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde eller då anställningsavtalet eller anställningsförhållandet med arbetstagaren upphörde på grund av arbetsgivarens insolvens. I detta fall får medlemsstaterna begränsa betalningsansvaret till lön motsvarande en tidsperiod om åtta veckor eller flera kortare perioder om sammanlagt åtta veckor.

3. För att undvika utbetalning av belopp som går utöver de sociala målen för detta direktiv får medlemsstaterna dock sätta en övre gräns för betalningsansvaret på grund av arbetstagarnas utestående fordringar.

Om medlemsstaterna utnyttjar den sistnämnda valmöjligheten skall de till kommissionen meddela vilka metoder de valt för att fastställa denna gräns.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall införa detaljerade bestämmelser för garantinstitutionernas organisation, finansiering och verksamhet, i överensstämmelse med framför allt följande principer:

- a) Institutionernas tillgångar skall vara fristående från arbetsgivarnas driftskapital och skall inte vara tillgängliga vid ett insolvensförfarande.
- b) Arbetsgivarna skall bidra till institutionernas finansiering om den inte fullgörs helt av offentliga myndigheter.
- c) Institutionernas ansvar skall bestå oberoende av om förpliktelse att bidra till finansieringen har uppfyllts eller inte.

AVSNITT III

Bestämmelser om social trygghet

Artikel 6

Medlemsstaterna får föreskriva att artikel 3-5 inte skall gälla för bidrag enligt nationella författningsreglerade socialförsäkringssystem eller enligt kompletterande pensionssystem utanför de nationella författningsreglerade socialförsäkringssystemen för ett eller flera företag.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att underlåtenhet från arbetsgivarens sida, före inträdet av hans insolvens, att inbetala på honom ankommande obligatoriska bidrag till försäkringsinstitutionerna i enlighet med de nationella författningsreglerade socialförsäkringssystemen inte inverkar menligt på arbetstagarnas rätt till förmåner enligt dessa försäkringar, i den mån avdrag för arbetstagarens del av bidraget har gjorts vid utbetalning av arbetstagarnas löner.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för att skydda arbetstagarnas intressen och de personers intressen som vid inträdet av arbetsgivarens insolvens redan har lämnat arbetsgivarens företag eller verksamhet, vad gäller rättigheter som tillförsäkrar dem omedelbara eller framtida ålderspensionsförmåner inklusive efterlevandeförmåner enligt kompletterande pensionssystem utanför de nationella författningsreglerade socialförsäkringssystemen för ett eller flera företag.

AVSNITT IV

Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser

Artikel 9

Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas rätt att tillämpa eller utfärda lagar eller andra författningar som är gynnsammare för arbetstagarna.

Artikel 10

Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas möjligheter att

- a) vidta åtgärder för att förhindra missbruk,
- b) vägra att ta på sig eller begränsa det ansvar som avses i artikel 3, eller den garanterade förpliktelsen som avses i artikel 7, om det visar sig att uppfyllandet av förpliktelsen är orimligt på grund av förekomsten av särskilda förbindelser mellan arbetstagaren och arbetsgivaren och

gemensamma intressen som resulterat i hemliga överenskommelser mellan dem.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 36 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall inom 18 månader från utgången av den period om 36 månader som fastställts i artikel 11.1 överlämna all relevant information till kommissionen för att den skall kunna avge en rapport till rådet om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 20 oktober 1980.

På rådets vägnar

J. SANTER

Ordförande

*BILAGA***Kategorier av arbetstagare vars fordringar kan undantas från detta direktivs räckvidd i överensstämmelse med artikel 1.2****I. Arbetstagare som har ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande av speciell art****A. GREKLAND**

Befälhavaren och besättningen på ett fiskefartyg i den mån de är avlönade genom andel i vinsten eller bruttointäkten av fartyget.

B. IRLAND

1. Hemarbetare (d.v.s. personer som arbetar på ackord i hemmet) såvida de inte har ett skriftligt anställningsavtal.
2. Nära anhöriga till arbetsgivaren utan något skriftligt anställningsavtal vars arbete kan hänföras till en privatbostad eller ett lantbruk där arbetsgivaren och de nära anhöriga bor.
3. Personer som normalt arbetar mindre än 18 timmar i veckan för en eller flera arbetsgivare och som inte betalar sina grundläggande levnadskostnader med lönen från detta arbete.
4. Personer som är sysselsatta med fiske på säsongbasis, tillfälligt eller på deltid, och vars lön består i del av fångsten.
5. Arbetsgivarens maka/make.

C. NEDERLÄNDERNA

Arbetstagare i hushållet som är anställda av en fysisk person och som arbetar mindre än tre dagar i veckan för personen i fråga.

D. STORBRIANNIEN

1. Befälhavaren och besättningen på ett fiskefartyg vars lön består i andel i vinsten eller bruttointäkten av fartyget.
2. Arbetsgivarens maka/make.

II. Arbetstagare som omfattas av andra garantiformer**A. GREKLAND**

Besättningen på sjögående fartyg.

B. IRLAND

1. Fast anställda och pensionsberättigade arbetstagare vid lokala eller andra offentliga myndigheter eller i offentligt transportväsende.
2. Pensionsberättigade lärare som är anställda vid statliga skolor, gymnasier, grundskolor och lärarhögskolor.
3. Fast anställda och pensionsberättigade arbetstagare vid något av de privata sjukhus som finansieras av finansministeriet.

C. ITALIEN

1. Arbetstagare som omfattas av lagstadgade förmåner som garanterar att deras löner kommer att utbetalas även om företaget skulle drabbas av ekonomisk kris.
2. Besättningen på sjögående fartyg.

D. STORBRITANNIEN

1. Registrerade hamnarbetare som inte är helt eller huvudsakligen sysselsatta med annat arbete än hamnarbete.
  2. Besättningen på sjögående fartyg.
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 2 mars 1987

om ändring, på grund av Spaniens anslutning, av direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens

(87/164/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av Fördraget om Spaniens och Portugals anslutning, särskilt artikel 2.3 i detta, samt av anslutningsakten som är bifogad till det, och särskilt artikel 396 i denna,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

Artikel 1.2 i direktiv 80/987/EEG¹ föreskriver att medlemsstaterna undantagsvis får utesluta fordringar från vissa kategorier av arbetstagare från direktivets tillämpningsområde på grund av den speciella arten av arbetstagarnas anställningsavtal eller anställningsförhållanden.

Spanien har i enlighet med nämnda bestämmelse ansökt om att få utesluta arbetstagare i hushållet som är anställda av en fysisk person från nämnda direktivs tillämpningsområde på grund av den speciella arten av deras anställningsförhållande.

Det är därför nödvändigt att ändra bilagan till direktiv 80/987/EEG i enlighet med de riktlinjer som fastställts i kapitel 5 punkt 4 i bilaga 2 till anslutningsakten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Med giltighet fr.o.m. den 1 januari 1986 ändras avsnitt 1 i bilagan till direktiv 80/987/EEG på följande sätt:

a) Efter "A. GREKLAND" införs följande:

"B. SPANIEN

Arbetstagare i hushållet som är anställda av en fysisk person."

b) Punkterna B, C och D skall betecknas C, D och E.

Artikel 2

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 2 mars 1987.

På rådets vägnar

P. DE KEERSMAEKER

Ordförande

¹ EGT nr L 283, 28.10.1980, s. 23.

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND XIV

Bilaga XX till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga XX Miljö

BILAGA XX

MILJÖ

Förteckning enligt artikel 74

	Sida	
INLEDNING	3	III. LUFT
ANPASSNINGAR FÖR DETTA OMRÅDE ..	3	380 L 0779
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	381 L 0857
I. ALLMÄNT	3	(1 85 I)
II. VATTEN	3	389 L 0427
III. LUFT	4	382 L 0884
IV. KEMIKALIER, INDUSTRIRISKER	4	384 L 0360
OCH BIOTEKNIK	6	385 L 0203
V. AVFALL	7	385 L 0580
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE	7	387 L 0217
PARTERNA SKALL BEAKTA	8	388 L 0609
		389 L 0369
		389 L 0429
		IV. KEMIKALIER, INDUSTRIRISKER
		OCH BIOTEKNIK
		376 L 0403
		382 L 0501
		(1 85 I)
		387 L 0216
		388 L 0610
		390 L 0219
		390 L 0220
		V. AVFALL
		375 L 0439
		387 L 0101
		375 L 0442
		391 L 0156
		378 L 0176
		(382 L 0883)
		383 L 0029
		378 L 0319
		(1 79 H)
		(1 85 I)
		382 L 0883
		(1 85 I)
		384 L 0631
		385 L 0469
		386 L 0121
		386 L 0279
		386 L 0278

BILAGA XX

MILJÖ

Förteckning enligt artikel 74

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

- ingresser,
  - adressaterna för gemenskapens rättsakter,
  - hänvisningar till territorier eller språk inom EG,
  - hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag eller enskilda personer i dessa stater,
  - hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,
- skall protokoll 1 om övergripande anpassningar gälla om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNINGAR FÖR DETTA OMRÅDE

Trots vad som sägs i protokoll 1 skall termen ”medlemsstat(er)” i de rättsakter som förtecknas i denna bilaga, förutom den innebörd den har i de relevanta EG-akterna, även avse Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Sverige, Schweiz och Österrike.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

I. ALLMÄNT

1. **385 L 0337:** Rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan

på miljön av vissa offentliga och privata projekt (EGT nr L 175, 5.7.1985, s. 40)

2. **390 L 0313:** Rådets direktiv 90/313/EEG av den 7 juni 1990 om rätt att ta del av miljöinformation (EGT nr L 158, 23.6.1990, s. 56)

II. VATTEN

3. **375 L 0440:** Rådets direktiv 75/440/EEG av den 16 juni 1975 om den kvalitet som krävs på det ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna (EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 26), i dess lydelse enligt:

— **379 L 0869:** Rådets direktiv 79/869/EEG av den 9 oktober 1979 (EGT nr L 271, 29.10.1979, s. 44)

4. **376 L 0464:** Rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö (EGT L 129, 18.5.1976, s. 23)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995.

5. **379 L 0869:** Rådets direktiv 79/869/EEG av den 9 oktober 1979 om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenframställning i medlemsstaterna (EGT L 271, 29.10.1979, s. 44), i dess lydelse enligt

— **381 L 0855:** Rådets direktiv 81/855/EEG av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 319, 7.11.1981, s. 16).

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 219).

6. **380 L 0068:** Rådets direktiv 80/68/EEG av

den 17 december 1979 om skydd för grundvat-
ten mot förorening genom vissa farliga ämnen
(EGT nr L 20, 26.1.1980, s. 43)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-
men för detta avtal, tillämpas med följande
anpassning:

Bestämmelserna i artikel 14 skall inte tilläm-
pas.

7. **380 L 0778:** Rådets direktiv 80/778/EEG
av den 15 juli 1980 om kvaliteten på vatten
avsett att användas som dricksvatten (EGT nr
L 229, 30.8.1980, s. 11), i dess lydelse enligt:

— **381 L 0858:** Rådets direktiv 81/858/EEG
av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 319,
7.11.1981, s. 19).

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och
Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 219).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-
men för detta avtal, tillämpas med följande
anpassning:

Bestämmelserna i artikel 20 skall inte tilläm-
pas.

8. **382 L 0176:** Rådets direktiv 82/176/EEG
av den 22 mars 1982 om gränsvärden och
kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från klor-
alkaliindustrin (EGT nr L 81, 27.3.1982, s. 29)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-
men för detta avtal, tillämpas med följande
anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är
nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta
direktiv från och med den 1 januari 1995.

9. **383 L 0513:** Rådets direktiv 83/513/EEG
av den 26 september 1983 om gränsvärden och
kvalitetsmål för kadmiumutsläpp (EGT nr L
291, 24.10.1983, s.1)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-
men för detta avtal, tillämpas med följande
anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är
nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta
direktiv från och med den 1 januari 1995.

10. **384 L 0156:** Rådets direktiv 84/156/EEG
av den 8 mars 1984 om gränsvärden och
kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från andra
källor än kloralkaliindustrin (EGT nr L 74,
17.3.1984, s. 49)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-
men för detta avtal, tillämpas med följande
anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är
nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta
direktiv från och med den 1 januari 1995.

11. **384 L 0491:** Rådets direktiv 84/491/EEG

av den 9 oktober 1984 om gränsvärden och
kvalitetsmål för utsläpp av hexaklorcyklohexan
(EGT nr L 274, 17.10.1984, s. 11)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-
men för detta avtal, tillämpas med följande
anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är
nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta
direktiv från och med den 1 januari 1995.

12. **386 L 0280:** Rådets direktiv 86/280/EEG
av den 12 juni 1986 om gränsvärden och
kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen
som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv
76/464/EEG (EGT nr L 181, 4.7.1986, s. 16), i
dess lydelse enligt

— **388 L 0347:** Rådets direktiv 88/347/EEG
av den 16 juni 1988 om ändring i bilaga 2 till
direktiv 86/280/EEG (EGT nr L 158, 25.6.1988,
s. 35).

— **390 L 0415:** Rådets direktiv 90/415/EEG
av den 27 juli 1990 om ändring i bilaga 2 till
direktivet 86/280/EEG (EGT nr L 219,
14.8.1990, s. 49).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-
men för detta avtal, tillämpas med följande
anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är
nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta
direktiv från och med den 1 januari 1995.

13. **391 L 0271:** Rådets direktiv 91/271/EEG
av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten
från tätbebyggelse (EGT nr L 135, 30.5.1991, s.
40)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ra-
men för detta avtal, tillämpas med följande
anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är
nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta
direktiv från och med den 1 januari 1995.

III. LUFT

14. **380 L 0779:** Rådets direktiv 80/779/EEG
av den 15 juli 1980 om gränsvärden och
vägledande värden för luftkvalitet med avseende
på svaveldioxid och svävande partiklar
(EGT nr L 229, 30.8.1980, s.30), i dess lydelse
enligt

— **381 L 0857:** Rådets direktiv 81/857/EEG
av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 319,
7.11.1981, s. 18).

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och
Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 219).

— **389 L 0427:** Rådets direktiv 89/427/EEG av den 21 juni 1989 (EGT nr L 201, 14.7.1989, s. 53)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995.

15. **382 L 0884:** Rådets direktiv 82/884/EEG av den 3 december 1982 om gränsvärde för bly i luften (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 15)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995.

16. **384 L 0360:** Rådets direktiv 84/360/EEG av den 28 juni 1984 om bekämpning av luftförorening från industrianläggningar (EGT nr L 188, 16.7.1984, s. 20)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995.

17. **385 L 0203:** Rådets direktiv 85/203/EEG av den 7 mars 1985 om luftkvalitetsnormer för kvävedioxid (EGT nr L 87, 27.3.1985, s. 1), i dess lydelse enligt

— **385 L 0580:** Rådets direktiv 85/580/EEG av den 20 december 1985 (EGT nr L 372, 31.12.1985, s. 36)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995.

18. **387 L 0217:** Rådets direktiv 87/217/EEG

av den 19 mars 1987 om att hindra och minska asbestförorening i miljön (EGT nr L 85, 28.3.1987, s. 40)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 9 skall "fördraget" ersättas med "EES-avtalet".

b) Island skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995.

19. **388 L 0609:** Rådets direktiv 88/609/EEG av den 24 november 1988 om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar (EGT nr L 336, 7.12.1988, s. 1)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 3.5 skall ersättas med följande:

"5a) Om efterfrågan av energi förändras på ett avsevärt och oväntat sätt eller om tillgången till vissa bränslen eller vissa energiproduktionsenheter medför allvarliga tekniska svårigheter för en avtalslutande part när utsläppstaken skall införas, får den avtalslutande parten begära att utsläppstaken eller tidpunkterna i bilaga 1 och 2 ändras. Förfarandet enligt b) skall tillämpas.

b) Den avtalslutande parten skall genom Gemensamma EES-kommittén genast underrätta övriga avtalslutande parter och ange skälen för beslutet. Om en avtalslutande part begär det skall samråd om de vidtagna åtgärdernas lämplighet äga rum inom Gemensamma EES-kommittén. Avtalets del VII skall därvid tillämpas."

b) Följande tillägg skall göras i tabellen med utsläppstak och reduceringsmål i bilaga 1.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Finland:	171	102	68	51	-40	-60	-70	-40	-60	-70
Schweiz:	28	14	14	14	-50	-50	-50	-50	-50	-50
Sverige:	112	67	45	34	-40	-60	-70	-40	-60	-70
Österrike:	90	54	36	27	-40	-60	-70	-40	-60	-70

c) Följande tillägg skall göras i tabellen med utsläppstak och reduceringsmål i bilaga 2.

	0	1	2	3	4	5	6
Finland:	81	65	48	-20	-40	-20	-40
Schweiz:	9	8	5	-10	-40	-10	-40
Sverige:	31	25	19	-20	-40	-20	-40
Österrike:	19	15	11	-20	-40	-20	-40

d) När avtalet träder i kraft finns inte några stora förbränningsanläggningar som avses i artikel 1 på Island, i Liechtenstein och Norge. Dessa stater kommer att följa direktivet om och när de skaffar sådana anläggningar.

20. **389 L 0369:** Rådets direktiv 89/369/EEG av den 8 juni 1989 om förhindrande av luftförorening från nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar (EGT nr L 163, 14.6.1989, s. 32)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995.

21. **389 L 0429:** Rådets direktiv 89/429/EEG av den 21 juni 1989 om minskning av luftförorening från befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar (EGT nr L 203, 15.7.1989, s. 50)

IV. KEMIKALIER, INDUSTRIRISKER OCH BIOTEKNIK

22. **376 L 0403:** Rådets direktiv 76/403/EEG av den 6 april 1976 om bortskaffande av polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler (EGT nr L 108, 26.4.1976, s. 41)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

EFTA-staterna skall sätta i kraft de åtgärder som krävs för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995, om inte en översyn görs före denna dag.

23. **382 L 0501:** Rådets direktiv 82/501/EEG av den 24 juni 1982 om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter (EGT nr L 230, 5.8.1982, s. 1), i dess lydelse enligt

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 219)

— **387 L 0216:** Rådets direktiv 87/216/EEG

av den 28 mars 1987 (EGT nr L 085, 28.3.1987, s. 36)

— **388 L 0610:** Rådets direktiv 88/610/EEG av den 24 november 1988 (EGT nr L 336, 7.12.1988 s. 14).

24. **390 L 0219:** Rådets direktiv 90/219/EEG av den 23 april 1990 om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer (EGT nr L 117, 8.5.1990, s.1)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Sverige och Österrike skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995.

25. **390 L 0220:** Rådets direktiv 90/220/EEG av den 23 april 1990 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön (EGT nr L 117, 8.5.1990, s. 15)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Sverige och Österrike skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med 1 januari 1995.

b) Artikel 16 skall ersättas med följande:

1. Om en avtalsslutande part har grundad anledning att anta att en produkt som blivit anmäld och som omfattas av ett skriftligt medgivande enligt detta direktiv utgör en risk för människors hälsa eller för miljön, får den avtalsslutande parten begränsa eller förbjuda användning eller försäljning av produkten inom sitt territorium. Den avtalsslutande parten skall genast underrätta de övriga avtalsslutande parterna genom Gemensamma EES-kommittén om sådan åtgärd och ange skälen för beslutet.

2. Om en avtalsslutande part begär det skall samråd om de vidtagna åtgärdernas lämplighet äga rum inom Gemensamma EES-kommittén. Avtalets del 7 skall därvid tillämpas.

c) De avtalsslutande parterna är ense om att direktivet endast omfattar förhållanden som rör potentiella risker för människor, växter, djur och miljön.

EFTA-staterna förbehåller sig därför rätten att tillämpa sådan nationell lagstiftning inom

detta område som avser annat än skyddet för hälsan och miljön, i den utsträckning det är förenligt med detta avtal.

V. AVFALL

26. **375 L 0439:** Rådets direktiv 75/439/EEG av den 16 juni 1975 om omhändertagande av spilloljor (EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 23), i dess lydelse enligt

— **387 L 0101:** Rådets direktiv 87/101/EEG av den 22 december 1986 (EGT nr L 42, 12.2.1987, s. 43).

27. **375 L 0442:** Rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall (EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 39), i dess lydelse enligt

— **391 L 0156:** Rådets direktiv 91/156/EEG av den 18 mars 1991 (EGT nr L 78, 26.3.1991, s. 32).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Norge skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med den 1 januari 1995, om inte en översyn görs före denna dag.

28. **378 L 0176:** Rådets direktiv 78/176/EEG av den 20 februari 1978 om avfall från titandioxidindustrin (EGT nr L 54, 25.2.1978, s.19), i dess lydelse enligt

— **382 L 0883:** Rådets direktiv 82/883/EEG av den 3 december 1982 om kontroll och övervakning av miljöer som påverkas av avfall från titandioxidindustrin (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 1)

— **383 L 0029:** Rådets direktiv 83/29/EEG av den 24 januari 1983 (EGT nr L 32, 3.2.1983, s. 28)

29. **378 L 0319:** Rådets direktiv 78/319/EEG av den 20 mars 1978 om giftigt och annat farligt avfall (EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 111)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 219).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

EFTA-staterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelser-

na i detta direktiv från och med 1 januari 1995, såvida inte en översyn görs före denna dag.

30. **382 L 0883:** Rådets direktiv 82/883/EEG av den 3 december 1982 om kontroll och övervakning av miljöer som påverkas av avfall från titandioxidindustrin (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 1), i dess lydelse enligt

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 219).

31. **384 L 0631:** Rådets direktiv 84/631/EEG av den 6 december 1984 om övervakning och kontroll inom Europeiska gemenskapen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall (EGT nr L 326, 13.12.1984, s. 31), i dess lydelse enligt

— **385 L 0469:** Kommissionens direktiv 85/469/EEG av den 22 juli 1985 (EGT nr L 272, 12.10.1985, s. 1)

— **386 L 0121:** Rådets direktiv 86/121/EEG av den 8 april 1986 (EGT nr L 100, 16.4.1986, s. 20)

— **386 L 0279:** Rådets direktiv 86/279/EEG av den 12 juni 1986 (EGT nr L 181, 4.7.1986, s. 13)

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras till ruta 26 i bilaga 1:

ISLENSKA: duft, duftkennt, fast, limkennt, seigfljótandi, Punnfljótandi, vökvi, loftkennt

NORSK: pulverformet, støvformet, fast, pastaformet, viskøst (tyktflytende), slamformet, flytende, gassformet

SUOMEKSI: jauhmainen, pölymainen, kiinteä, tahnamainen, siirappimainen, lietemäinen, nestemäinen, kaasumainen

SVENSKA: pulverformigt, stoft, fast, pastöst, viskøst, slamformigt, flytande, gasformigt

b) Följande tillägg skall göras till den sista meningen under 6 i bilaga 3: SF för Finland, IS för Island, LI för Liechtenstein, NO för Norge, CH för Schweiz, SE för Sverige och AU för Österrike.

c) EFTA-staterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv från och med 1 januari 1995, såvida inte en översyn görs före denna dag.

32. **386 L 0278:** Rådets direktiv 86/278/EEG av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön,

särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket (EGT nr L 181, 4.7.1986, s. 6)

RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA

De avtalsslutande parterna beaktar följande rättsakter:

33. **375 X 0436**: Rådets rekommendation 75/436/EEG av den 3 mars 1975 om myndigheternas kostnadsfördelning i miljösammanhang (EGT nr L 194, 25.7. 75, s. 1).

34. **379 X 0003**: Rådets rekommendation 79/3/EEG av den 19 december 1978 till medlemsstaterna om metoder för att bestämma

industrins kostnader för föroreningskontroll (EGT nr L 5, 9.1.1979, s.28).

35. **380 Y 0830(01)**: Rådets resolution av den 15 juli 1980 om gränsöverskridande luftförorening genom svaveldioxid och svävande partiklar (EGT nr C 222, 30.8.1980, s. 1).

36. **389 Y 1026(01)**: Rådets resolution (89/C273/01) av den 16 oktober 1989 om riktlinjer för att motverka risker som beror på teknologi och naturkatastrofer (EGT nr C 273, 26.10.1989, s. 1).

37. **390 Y 0518(01)**: Rådets resolution av den 7 maj 1990 om avfallspolitik (EGT nr C 122, 18.5.1990, s. 2).

38. **SEC (89) 934 final**: Betänkande från kommissionen till rådet och parlamentet av den 18 september 1989. En gemenskapsstrategi för avfallshantering.

RÅDETS DIREKTIV

av den 27 juni 1985

om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt

(85/337/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, och särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I de europeiska gemenskapernas aktionsprogram för miljön 1973⁴ och 1977⁵ samt i aktionsprogrammet 1983⁶, vilkas huvudsakliga riktlinjer godkännts av de europeiska gemenskapernas råd och representanterna för medlemsstaternas regeringar, understryks att den bästa miljöpolitiken är att hindra uppkomsten av föroreningar och olägenheter vid källan i stället för att senare försöka motverka deras effekter. I programmen framhålls att det är nödvändigt att inverkan på miljön beaktas på ett så tidigt stadium som möjligt vid all teknisk planläggning och i olika beslutsprocesser. I detta syfte anges att förfaranden skall införas för bedömningen av sådan inverkan på miljön.

Skillnaderna mellan de olika medlemsstaterna beträffande den lagstiftning som tillämpas för bedömningen av miljöeffekterna av offentliga och enskilda projekt kan skapa ogynnsamma konkurrensvillkor och därigenom direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. Det är därför nödvändigt att anpassa den nationella lagstiftningen på detta område enligt artikel 100 i fördraget.

Det är vidare nödvändigt att förverkliga en av gemenskapens målsättningar i fråga om miljöskydd och livskvalitet.

Eftersom fördraget inte tillhandahåller de nödvändiga maktbefogenheterna för att åstadkomma detta bör fördragets artikel 235 tillämpas.

Allmänna principer för bedömning av miljöpåverkan bör tillämpas i syfte att komplettera och samordna processer för tillståndsgivning till sådana offentliga och enskilda projekt som kan antas medföra stor inverkan på miljön.

Tillstånd för offentliga och enskilda projekt som kan antas leda till betydande miljöpåverkan bör ges först efter det att en bedömning har gjorts av den huvudsakliga miljöpåverkan som projekten kan antas medföra. Denna bedömning bör ske med utgångspunkt från relevanta uppgifter från exploitören, med eventuell komplettering från myndigheterna och från dem som berörs av projektet i fråga.

Principerna för en bedömning av miljöpåverkan bör harmoniseras, särskilt med avseende på vilka projekt som bör bli föremål för bedömning, exploitörens huvudsakliga skyldigheter och innehållet i bedömningen.

Vissa slag av projekt medför en betydande påverkan på miljön. För sådana projekt bör som regel göras en systematisk bedömning.

Andra slag av projekt medför inte alltid betydande påverkan på miljön i varje enskilt fall. En bedömning av effekterna av sådana projekt bör göras när medlemsstaterna finner det nödvändigt med hänsyn till respektive projekts karaktär.

I fråga om de projekt för vilka en bedömning görs måste vissa minimiuppgifter tillhandahållas om projektet och dess effekter.

Ett projekts miljöpåverkan bör bedömas med hänsyn till behovet att skydda människors hälsa och bidra till livskvaliteten genom en förbättrad miljö samt för att säkerställa bevarandet av arternas mångfald och bibehålla ekosystemets förnyelseförmåga som en grundläggande resurs för allt liv.

¹ EGT nr C 169, 9.7.1980, s. 14.

² EGT nr C 66, 15.3.1982, s. 89.

³ EGT nr C 185, 27.7.1981, s. 8.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.

⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

Detta direktiv bör emellertid inte tillämpas på projekt som i detalj regleras genom särskild nationell lagstiftning, i de fall syftena med detta direktiv, däribland att tillhandahålla uppgifter, uppnås genom lagstiftningen.

I undantagsfall kan det vidare vara lämpligt att för ett visst projekt underlåta att tillämpa de bedömningsförfaranden som föreskrivs i detta direktiv, under förutsättning att kommissionen på lämpligt sätt underrättas.

Artikel 1

1. Detta direktiv skall tillämpas för bedömningen av miljöeffekterna av sådana offentliga och enskilda projekt som kan antas medföra betydande påverkan på miljön.

2. I detta direktiv avses med:

projekt:

- utförande av byggnads- eller anläggningsarbeten och andra installationer eller arbeten,
- andra ingrepp i den naturliga omgivningen och i landskapet, inklusive mineralutvinning.

exploatör:

den som ansöker om tillstånd för ett enskilt projekt eller den offentliga myndighet som tar initiativ till ett projekt.

tillstånd:

den ansvariga myndighetens eller de ansvariga myndigheternas beslut, som ger exploatören rätt att genomföra projektet.

3. Ansvarig myndighet eller ansvariga myndigheter är de myndigheter som medlemsstaterna utser för att utföra de uppgifter som följer av detta direktiv.

4. Detta direktiv gäller inte projekt som avser det nationella försvaret.

5. Detta direktiv skall inte tillämpas på projekt som i detalj regleras genom särskild nationell lagstiftning, i de fall syftena med detta direktiv, däribland att tillhandahålla uppgifter, uppnås genom lagstiftningen.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för

att säkerställa att projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bland annat på grund av sin art, storlek eller lokalisering, blir föremål för en bedömning av denna påverkan innan tillstånd ges.

De projekt som skall omfattas anges i artikel 4.

2. Bedömningen av miljöpåverkan kan integreras i det befintliga tillståndsförfarandet för projekt i medlemsstaterna eller, om detta inte är möjligt, i andra förfaranden eller i sådana förfaranden som tillskapas för att målsättningarna i detta direktiv skall uppfyllas.

3. I undantagsfall får medlemsstaterna besluta att föreskrifterna i detta direktiv inte skall tillämpas helt eller delvis beträffande ett visst projekt.

Medlemsstaterna skall i så fall:

- a) undersöka om någon annan form av bedömning skulle vara lämplig och om de uppgifter som därvid erhålls bör göras tillgängliga för allmänheten,
- b) se till att uppgifter om undantaget samt skälen för detta görs tillgängliga för dem som är särskilt berörda,
- c) innan tillstånd ges, informera kommissionen om skälen till undantaget samt, i tillämpliga fall, bifoga de uppgifter som gjorts tillgängliga för de egna medborgarna.

Kommissionen skall genast vidarebefordra de mottagna handlingarna till övriga medlemsstater.

Kommissionen skall årligen rapportera till rådet om tillämpningen av denna punkt.

Artikel 3

Bedömningen av miljöpåverkan skall i varje enskilt fall och i enlighet med artikel 4—11 på ett lämpligt sätt identifiera, beskriva och bedöma de direkta och indirekta effekterna av ett projekt beträffande följande faktorer:

- människor, fauna och flora,
- mark, vatten, luft, klimat och landskap,
- samspelet mellan faktorerna i första och andra strecksatsen,
- materiella tillgångar och kulturarvet.

Artikel 4

1. Med förbehåll för artikel 2.3 skall projekt inom de grupper som redovisas i bilaga 1 bli föremål för en bedömning (miljökonsekvensbeskrivning) i enlighet med artikel 5—10.

2. Projekt inom de grupper som redovisas i bilaga 2 skall bli föremål för en bedömning (miljökonsekvensbeskrivning) i enlighet med artikel 5—10 när medlemsstaterna anser att detta

krävs på grund av projektets karaktär.

I detta syfte kan medlemsstaterna bland annat bestämma att en bedömning skall göras för vissa typer av projekt eller fastställa sådana kriterier eller gränsvärden som krävs för att avgöra vilka projekt, hänförliga till de grupper som anges i bilaga 2, som skall bli föremål för en bedömning enligt artikel 5—10.

Artikel 5

1. När det gäller projekt, vilkas miljöpåverkan enligt artikel 4 skall bli föremål för en bedömning i enlighet med artikel 5—10, skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att exploatören på lämpligt sätt lämnar de uppgifter som anges i bilaga 3, om:

a) medlemsstaterna anser att uppgifterna är relevanta för ett visst stadium av tillståndsprocessen samt med hänsyn till vad som är utmärkande för ett särskilt projekt eller en särskild typ av projekt eller för de miljöförhållanden som kan komma att påverkas,

b) medlemsstaterna anser att exploatören skäligen kan avkrävas dessa uppgifter med hänsyn bland annat till befintliga kunskaper och bedömningsmetoder.

2. De uppgifter som exploatören skall tillhandahålla enligt punkt 1 skall åtminstone omfatta:

- en beskrivning av projektet med uppgifter om lokalisering, utformning och omfattning,
- en beskrivning av planerade åtgärder för att undvika, minska och om möjligt avhjälpa betydande skadliga verkningar,
- de data som krävs för att påvisa och bedöma den huvudsakliga inverkan på miljön som projektet kan antas medföra,
- en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i strecksats 1—3.

3. Om medlemsstaterna finner det nödvändigt skall de tillse att de myndigheter som har tillgång till relevanta uppgifter gör dessa tillgängliga för exploatören.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av ett projekt ges möjlighet att yttra sig över en ansökan om tillstånd. Medlemsstaterna skall, genom allmänna föreskrifter eller i varje enskilt fall, utse de myndigheter som skall höras när en tillståndsansökan inkommer. Dessa myndigheter skall ges tillgång till de uppgifter som inhämtats i enlighet med artikel

5. Medlemsstaterna skall fastställa hur detta samråd skall gå till.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att:

- varje tillståndsansökan och de uppgifter som inhämtats enligt artikel 5 görs tillgängliga för allmänheten,
- de som är särskilt berörda ges tillfälle att yttra sig innan projektet påbörjas.

3. Den närmare utformningen av informationen och samrådet skall bestämmas av medlemsstaterna. Beroende på respektive projekts karaktär och lokalisering får medlemsstaterna:

- bestämma vilka som är särskilt berörda,
- ange var informationen skall finnas att tillgå,
- fastställa på vilka sätt allmänheten skall informeras, t ex genom anslag inom ett visst område, publicering i lokaltidningar, utställningar med planer, ritningar, tabeller, diagram och modeller,
- bestämma hur allmänheten skall ges tillfälle att yttra sig, t.ex. skriftligen eller genom en offentlig utfrågning,
- bestämma lämpliga tidsgränser för de olika stegen i proceduren i syfte att säkerställa att ett beslut fattas inom en rimlig tid.

Artikel 7

Om en medlemsstat uppmärksammar att ett projekt kan antas medföra en betydande inverkan på miljön i en annan medlemsstat eller om en medlemsstat som kan komma att beröras i betydande grad begär det, skall den medlemsstat inom vilken projektet avses att utföras till den andra medlemsstaten vidarebefordra de uppgifter som inhämtats enligt artikel 5, samtidigt som uppgifterna görs tillgängliga för de egna medborgarna. Denna information skall ligga till grund för ett sådant samråd som blir nödvändigt inom ramen för de bilaterala relationerna mellan två medlemsstater på ömsesidig och jämställd grund.

Artikel 8

De uppgifter som inhämtats enligt artikel 5, 6 och 7 skall beaktas vid tillståndsgivningen.

Artikel 9

När ett beslut har fattats skall den ansvariga myndigheten eller myndigheterna informera dem som är särskilt berörda:

- om innehållet i beslutet och varje villkor som är knutet till detta,

— om de skäl och överväganden som beslutet grundar sig på, om medlemsstaternas lagstiftning så kräver.

Medlemsstaterna bestämmer hur informationen skall lämnas.

Om en annan medlemsstat har informerats i enlighet med artikel 7, skall även denna underrättas om beslutet i fråga.

Artikel 10

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte begränsa de ansvariga myndigheternas skyldighet att tillämpa nationella föreskrifter och tillämplig rättspraxis om industri- och affärs-hemligheter samt att ta hänsyn till allmänna intressen.

När artikel 7 äger tillämpning, skall i fråga om översändandet av information till en annan medlemsstat och mottagandet av sådan information gälla de begränsningar som tillämpas i den medlemsstat, där projektet föreslås bli utfört.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna och kommissionen skall utbyta information om erfarenheter vid tillämpningen av detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall särskilt informera kommissionen om kriterier eller gränsvärden som beslutats för urvalet av projekt enligt artikel 4.2, eller de typer av projekt som berörs och som enligt artikel 4.2 skall bli föremål för en bedömning i enlighet med artikel 5—10.

3. Fem år från dagen för anmälan av detta direktiv skall kommissionen till Europaparlamentet och rådet lämna en rapport om direktivets tillämpning och effektivitet. Rapporten skall grundas på det tidigare nämnda informationsutbytet.

4. Med utgångspunkt från detta informationsutbyte skall kommissionen om så krävs lämna ytterligare förslag till rådet, så att detta direktiv skall kunna tillämpas på ett tillräckligt samordnat sätt.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall inom tre år från dagen för anmälan¹ vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte begränsa medlemsstaternas rätt att fastställa strängare regler i fråga om tillämpningsområdet och förfarandet vid bedömningar av inverkan på miljön.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 27 juni 1985.

På rådets vägnar

A. BIONDI

Ordförande

¹ Detta direktiv har anmälts till medlemsstaterna den 3 juli 1985.

*Bilaga 1***PROJEKT SOM FALLER UNDER ARTIKEL 4.1**

1. Råoljeraffinaderier (utom fabriker som enbart tillverkar smörjmedel av råolja) och anläggningar för förgasning eller kondensering av minst 500 ton stenkol eller bituminös skiffer per dag.
2. Värmekraftverk och andra förbränningsanläggningar med en värmeproduktion på 300 megawatt eller mer samt kärnkraftverk och andra kärnreaktorer (utom forskningsanläggningar som producerar och omvandlar klyvbara och fertila material och vilkas maximala kapacitet inte överstiger 1 kilowatt kontinuerlig termisk last).
3. Anläggningar som enbart är avsedda för permanent lagring eller slutförvaring av radioaktivt avfall.
4. Integrerade anläggningar för primärsmältning av gjutjärn och stål.
5. Anläggningar för utvinning av asbest samt för behandling och omvandling av asbest och produkter som innehåller asbest: beträffande produkter av asbestcement med en årlig produktion av mer än 20 000 ton färdiga produkter, beträffande friktionsmaterial med en årlig produktion av mer än 50 ton färdiga produkter och beträffande annan asbestanvändning med en årlig förbrukning av mer än 200 ton.
6. Integrerade kemiska anläggningar.
7. Anläggning av motorvägar, motortrafikleder¹, järnvägslinjer för fjärtrafik samt flygplatser² med en banlängd av 2 100 m eller mer.
8. Hamnar liksom inre vattenvägar och insjöhamnar som medger trafik med fartyg på mer än 1 350 ton.
9. Anläggningar för omhändertagande av giftigt och farligt avfall genom förbränning, kemisk behandling eller deponering.

---

¹ I detta direktiv avses med *motortrafikled* ("express road") en väg som överensstämmer med definitionen i den Europeiska överenskommelsen av den 15 november 1975 om trafik på internationella huvudvägar.

² I detta direktiv avses med *flygplats* ("airport") flygplatser som stämmer med definitionen i 1944 års Chicagokonvention om upprättandet av den internationella civilflygorganisationen (International Civil Aviation Organization) (bilaga 14).

*Bilaga 2***PROJEKT SOM FALLER UNDER ARTIKEL 4.2****1. Jordbruk**

- a) Projekt för omstrukturering av fastighetsbildningen på landsbygden.
- b) Projekt för utnyttjande av obrukad mark eller delvis orörda naturområden för intensivjordbruk.
- c) Vattenförsörjningsprojekt inom jordbruket.
- d) Nyplantering av skog, där detta kan medföra negativa ekologiska förändringar, samt röjning i syfte att använda marken för annat ändamål.
- e) Anläggningar för uppfödning av fjäderfä.
- f) Anläggningar för uppfödning av svin.
- g) Laxodling
- h) Återvinning av land från havet.

2. Utvinningsindustri

- a) Utvinning av torv.
- b) Djupborrning (utom borrning för att fastställa markens bärlighet) och då särskilt:
  - geotermisk borrning,
  - borrning för lagring av kärnavfall,
  - borrning efter vatten.
- c) Utvinning av andra mineraler än metallhaltiga och energihaltiga, såsom marmor, sand, grus, skiffer, salt, fosfater och pottaska.
- d) Utvinning av kol och brunkol genom underjordisk brytning.
- e) Utvinning av kol och brunkol i dagbrott.
- f) Utvinning av råolja.
- g) Utvinning av naturgas.
- h) Utvinning av malmer.
- i) Utvinning av bituminös skiffer.
- j) Utvinning i dagbrott av andra mineraler än metallhaltiga och energihaltiga.
- k) Industrieanläggningar ovan jord för utvinning av kol, olja, naturgas och malmer, liksom bituminös skiffer.
- l) Koksverk (torrdestillation av kol).
- m) Cementfabriker.

3. Anläggningar för energiproduktion

- a) Anläggningar för produktion av elektricitet, ånga och hetvatten (som inte omfattas av bilaga 1).
- b) Anläggningar för transport av gas, ånga och hetvatten; överföring av elektrisk energi med luftledningar.
- c) Lagring av naturgas ovan jord.
- d) Lagring under jord av brännbara gaser.
- e) Lagring av fossila bränslen ovan jord.
- f) Industriell tillverkning av briketter av kol och brunkol.
- g) Anläggningar för framställning eller anrikning av kärnbränsle.
- h) Anläggningar för uppberedning av utbränt kärnbränsle.
- i) Anläggningar för insamling och behandling av radioaktivt avfall (som inte omfattas av bilaga 1).
- j) Anläggningar för produktion av vattenkraftsbaserad energi.

4. Bearbetning av metaller

- a) Järn- och stålverk, inklusive gjuterier, smidesverkstäder, tråddragerier och valsverk (som inte omfattas av bilaga 1).
- b) Anläggningar för produktion, inklusive smältning, förädling, tråddragning och valsning, av andra icke-järnhaltiga metaller än ädelmetaller.
- c) Pressning, tråddragning och stansning av stora gjutstycken.
- d) Betning och ytbehandling av metaller.
- e) Tillverkning av pannor, behållare, tankar och andra plåtkärl.
- f) Tillverkning och sammansättning av motorfordon samt tillverkning av fordonsmotorer.
- g) Skeppsvarv.
- h) Anläggningar för tillverkning och reparation av flygplan.
- i) Tillverkning av järnvägsutrustning.
- j) Formning med användning av sprängmedel.
- k) Rostnings- och sintringsverk för metalliska malmer.

5. Glasframställning**6. Kemisk industri**

- a) Behandling av mellanprodukter och framställning av kemikalier (som inte omfattas av bilaga 1).
- b) Framställning av bekämpningsmedel, farmaceutiska produkter, färger, lacker, elastomerer och peroxider.
- c) Anläggningar för lagring av olja, petrokemiska och kemiska produkter.

7. Livsmedelsindustri

- a) Framställning av vegetabiliska och animaliska oljor och fetter.
- b) Förpackning och konservering av animaliska och vegetabiliska produkter.
- c) Framställning av mejeriprodukter.
- d) Bryggning och malting.
- e) Sockervaruindustrier.
- f) Slakterier.
- g) Industriell framställning av stärkelse.
- h) Fiskmjöls- och fiskoljefabriker.
- i) Sockerfabriker.

8. Textil-, läder-, trä- och pappersindustri

- a) Anläggningar för tvättning, avfettning och blekning av ull.
- b) Tillverkning av träfiberplattor, spånplattor och plywood.
- c) Tillverkning av pappersmassa, papper och kartong.
- d) Fabriker för färgning av fibrer.
- e) Anläggningar för framställning och bearbetning av cellulosa.
- f) Garverier och läderberedningsfabriker.

9. Gummiindustri

Tillverkning och behandling av elastomerbaserade produkter.

10. Infrastrukturprojekt

- a) Anläggning av industriområden.
- b) Projekt för tätortsbebyggelse.
- c) Skidliftar och kabinbanor.
- d) Anläggning av vägar, hamnar (inklusive fiskehamnar) samt flygfält (projekt som inte anges i bilaga 1).
- e) Anläggningar för reglering av vattenflöden.
- f) Dammar och andra fördämningar eller vattenmagasin för långvarigt bruk.
- g) Spårvägar, upphöjda eller underjordiska järnvägar, hängbanor eller liknande banor av speciell typ som endast eller i huvudsak används för passagerartransport.
- h) Byggande av rörledningar för gas och olja.
- i) Anläggning av vattenledningar över långa avstånd.
- j) Hamnar för fritidsbåtar.

11. Andra projekt

- a) Fritidsbyar, hotellkomplex.
  - b) Permanenta tävlings- och testbanor för bilar och motorcyklar.
  - c) Anläggningar för slutligt omhändertagande av industri- eller hushållsavfall (som inte omfattas av bilaga 1).
  - d) Avloppsreningsverk.
  - e) Deponering av slam från reningsverk.
  - f) Lagring av järnskrot.
  - g) Provbänkar för motorer, turbiner eller reaktorer.
  - h) Tillverkning av konstgjorda mineralfibrer.
  - i) Tillverkning eller emballering av, eller laddning med, krut eller sprängämnen.
  - j) Skrotupplag.
12. **Ändringar av projekt som avses i bilaga 1 samt projekt i bilaga 1 som bedrivs uteslutande eller huvudsakligen för att utveckla och prova nya metoder eller produkter, och som inte bedrivs under längre tid än ett år.**
-

BILAGA 3

UPPGIFTER SOM AVSES I ARTIKEL 5.1

1. Beskrivning av projektet, däribland särskilt:
  - en beskrivning av projektets fysiska karakteristika och behovet av mark under uppbyggnads- och driftfaserna,
  - en beskrivning av vad som främst karakteriserar produktionsprocessen, t.ex. arten och mängden av de material som används,
  - en uppskattning av typ och mängd av restprodukter och utsläpp (vatten-, luft- och markföroreningar, buller, vibrationer, ljus, värme, strålning, m m) som uppkommer när verksamheten pågår.
2. Vid behov en översiktlig redovisning av de huvudalternativ som exploatören övervägt och de viktigaste orsakerna till den valda lösningen med beaktande av miljöeffekterna.
3. En beskrivning av sådan väsentlig miljöpåverkan som projektet kan antas ge upphov till, däribland särskilt i fråga om befolkning, fauna, flora, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, även med hänsyn till det arkitektoniska och arkeologiska kulturarvet, landskapet samt samverkan mellan de nämnda faktorerna.
4. En beskrivning¹ av de troliga, mer betydande miljöeffekterna av:
  - projektet som helhet,
  - utnyttjandet av naturresurser,
  - utsläppen av föroreningar, uppkomsten av andra störningar samt bortskaftet av avfall,och exploatörens beskrivning av de metoder som använts för att i förväg bedöma miljöeffekterna.
5. En beskrivning av planerade åtgärder för att undvika, begränsa och om möjligt neutralisera mera betydande miljöskador.
6. En icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i ovanstående punkter.
7. En redovisning av de eventuella svårigheter (tekniska brister eller avsaknad av kunskap) som exploatören stött på i samband med att de begärda uppgifterna sammanstälts.

---

¹ Denna beskrivning bör innefatta den direkta inverkan, liksom i förekommande fall varje indirekt, sekundär, kumulativ, kort- eller långsiktig, bestående eller tillfällig, positiv eller negativ inverkan av projektet.

RÅDETS DIREKTIV

av den 7 juni 1990

om rätt att ta del av miljöinformation

(90/313/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I de principer och målsättningar som slagits fast genom de Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön år 1973⁴, 1977⁵ och 1983⁶, och framför allt i åtgärdsprogrammet år 1987⁷, betonas särskilt att det behövs åtgärder för att "förbättra allmänhetens tillgång till sådan information som finns hos miljömyndigheterna".

Europeiska gemenskapernas råd och företrädarna för medlemsstaternas regeringar har vid ett möte i rådet antagit en resolution av den 19 oktober 1987 om att fullfölja och genomföra en miljöpolitik för Europeiska gemenskapen och ett åtgärdsprogram för miljön (1987 - 1992)⁸, i vilken det slås fast att det är viktigt att, i enlighet med gemenskapens och medlemsstaternas respektive ansvar, koncentrera gemenskapens verksamhet till vissa prioriterade områden, däribland en bättre tillgång till miljöinformation.

I sitt yttrande över Europeiska gemenskapernas fjärde åtgärdsprogram för miljön⁹ har Europaparlamentet betonat att "tillgång till information för var och en skall möjliggöras genom ett särskilt gemenskapsprogram".

Tillgång till sådan miljöinformation som finns hos offentliga myndigheter kommer att förbättra miljöskyddet.

Olikheter i medlemsstaternas lagar om tillgång till sådan miljöinformation som finns hos offentliga myndigheter kan skapa skillnader inom gemenskapen i fråga om tillgången till information eller villkoren för konkurrens.

Det är nödvändigt att garantera att varje fysisk eller juridisk person inom gemenskapen har rätt att ta del av de uppgifter om miljön som finns hos offentliga myndigheter, i skriftlig form, bild- eller ljudform eller i databaser, och som rör tillståndet i miljön, verksamheter eller åtgärder som skadar eller kan skada miljön samt verksamheter eller åtgärder i syfte att skydda miljön.

I vissa särskilda och klart definierade fall kan det vara berättigat att avslå en begäran att få tillgång till uppgifter om miljön.

En sådan vägran från en offentlig myndighet att lämna ut uppgifter skall motiveras.

Sökanden skall kunna överklaga myndighetens beslut.

Tillgången skall också säkerställas till de uppgifter om miljön som finns hos organ som har ett offentligt ansvar för miljön och som kontrolleras av offentliga myndigheter.

⁹ EGT nr C 156, 15.6.1987, s. 138.

¹ EGT nr C 335, 30.12.1988, s. 5.
² EGT nr C 120, 16.5.1989, s. 231.
³ EGT nr C 139, 5.6.1989, s. 47.
⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.
⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.
⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.
⁷ EGT nr C 70, 18.3.1987, s. 3.
⁸ EGT nr C 289, 29.10.1987, s. 3.

Som en del i en övergripande strategi för spridning av uppgifter om miljön skall allmän information om miljöns tillstånd aktivt spridas till allmänheten.

Genomförandet av detta direktiv bör ses över med hänsyn till de erfarenheter som erhålls.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syftet med detta direktiv är att säkerställa rätten att ta del av och sprida de uppgifter om miljön som finns hos offentliga myndigheter och bestämma de grundläggande förutsättningar och villkor som skall vara uppfyllda för att sådana uppgifter skall lämnas ut.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *uppgifter om miljön*: alla uppgifter som är tillgängliga i skriftlig form, i bild- eller ljudform eller i databaser och som rör tillståndet för vatten, luft, mark, fauna, flora eller naturområden och verksamheter (inkl. sådana som ger upphov till störningar i form av exempelvis buller) eller åtgärder som skadar eller kan skada dessa, samt verksamheter eller åtgärder avsedda att skydda dessa, inkl. administrativa åtgärder och miljövärdprogram,
- b) *offentliga myndigheter*: varje offentlig förvaltning på nationell, regional eller lokal nivå som ansvarar för och innehar uppgifter om miljön, med undantag för organ med dömande eller lagstiftande befogenheter.

Artikel 3

1. Med undantag för de fall som avses i denna artikel skall medlemsstaterna säkerställa att offentliga myndigheter åläggs att lämna ut uppgifter om miljön till varje fysisk eller juridisk person på dennes begäran och utan att kräva att skälen för begäran anges.

Medlemsstaterna skall utforma de förfaranden som i praktiken skall tillämpas när uppgifterna lämnas ut.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att en begäran om sådana uppgifter skall avslås, om uppgifterna avser

- offentliga myndigheters verksamhet, förhållandet till andra stater och det nationella försvaret i den mån sekretess gäller för uppgifterna,
- den allmänna säkerheten,
- ärenden som prövas eller har prövats i domstol eller är under utredning (inkl. disciplinära förfaranden), eller som är föremål för förundersökning,
- affärshemligheter, inklusive immateriella tillgångar,

— data och dokument om enskildas personliga förhållanden och som är underkastade sekretess,

— material som erhållits från en tredje part och som denne inte har varit skyldig att tillhandahålla,

— material vars offentliggörande kan medföra risk för skador på den miljö som materialet berör.

Uppgifter hos offentliga myndigheter skall lämnas ut till viss del, om det är möjligt att skilja ut de uppgifter som angår de intressen som angetts ovan.

3. En begäran om uppgifter får avslås i fråga om utlämnande av handlingar, data eller interna meddelanden som fortfarande är under arbete, eller om begäran uppenbarligen är orimlig eller formulerad på ett alltför allmänt sätt.

4. En offentlig myndighet skall utan dröjsmål och senast inom två månader besvara en begäran om uppgifter. Skälen till att en begäran om uppgifter avslås skall anges.

Artikel 4

Den som anser att hans begäran om uppgifter har avslagits eller lämnats utan avseende utan rimlig orsak, eller anser sig ha fått ett otillfredsställande svar från en offentligt myndighet, skall kunna begära att få saken prövad hos domstol eller i administrativ ordning i enlighet med det rättssystem som tillämpas i medlemsstaten.

Artikel 5

Medlemsstaterna får ta ut avgifter för att tillhandahålla uppgifter, men sådana avgifter får inte överstiga en skäligen kostnad.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som erfordras för att säkerställa att de uppgifter om miljön som finns hos sådana organ som har offentligt ansvar för miljön och som kontrolleras av offentliga myndigheter görs tillgängliga på de villkor som anges i artiklarna 3, 4 och 5, antingen genom den ansvariga offentliga myndigheten eller direkt genom organet.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som erfordras för att tillhandahålla allmän information till allmänheten om tillståndet i miljön, exempelvis genom beskrivande rapporter som ges ut periodiskt.

Artikel 8

Fyra år efter den dag som avses i artikel 9.1 skall medlemsstaterna underrätta kommissionen om de erfarenheter som vunnits. Dessa uppgifter skall kommissionen sedan lägga till grund för en rapport till Europaparlamentet och rådet, tillsammans med eventuella förslag till ändringar som kommis-

sionen anser lämpliga.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1992 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 7 juni 1990.

På rådets vägnar

P. FLYNN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 juni 1975

om kvalitetskrav på ytvatten som används för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna

(75/440/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (1),

(1) EGT nr 62, 30.5.1974, s. 7.

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (2), och

(2) EGT nr C 109, 19.9.1974, s. 41.

med beaktande av följande.

Den ökande användningen av vattenresurserna för framställning av vatten som konsumeras av människor gör det nödvändigt att minska föroreningen av vattnet och att skydda det mot ytterligare försämring.

Det är nödvändigt att skydda allmänhetens hälsa och att, för detta syfte, övervaka det ytvatten som används för framställning av dricksvatten samt reningen av sådant vatten.

Skillnader i de bestämmelser om kvalitetskrav på ytvatten som används för framställning av dricksvatten som redan tillämpas

eller är under utarbetande i de olika medlemsstaterna kan skapa ojämlika konkurrensvillkor och sålunda direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. Det är därför nödvändigt att närma lagarna på detta område till varandra i enlighet med artikel 100 i fördraget.

Det förefaller nödvändigt att denna tillnärmning av lagar åtföljs av gemenskapsåtgärder för att genom mer omfattande bestämmelser uppnå ett av gemenskapens mål beträffande miljöskydd och förbättring av livskvaliteten, och vissa särskilda bestämmelser bör fastställas för att möjliggöra detta, men eftersom fördraget inte ger/sp/ de nödvändiga befogenheterna för detta bör artikel 235 i fördraget åberopas.

I europeiska gemenskapernas aktionsprogram för miljön (3) föreskrivs att gemensamma kvalitetsmål skall upprättas med avseende på de krav som kan ställas på miljön, bland annat definitioner av vattenparametrar, inklusive ytvatten som används för framställning av dricksvatten.

(3) EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 3.

Utarbetandet av gemensamma minimikrav på kvaliteten på det ytvatten som används för framställning av dricksvatten utesluter varken strängare krav när sådant vatten används på annat sätt eller de krav som kan ställa med hänsyn till det akvatiska livet.

Det kommer att bli nödvändigt att med hänvisning till nyvunnen teknisk och vetenskaplig kunskap ompröva de parametrar som definierar kvaliteten på ytvatten som används för framställning av dricksvatten.

För närvarande utarbetas metoder för provtagning av vatten och för mätning av de parametrar som definierar de fysiska, kemiska och mikrobiologiska egenskaperna för ytvatten som

används för framställning av dricksvatten. Dessa metoder skall omfattas av ett direktiv som skall antas fortast möjligt.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv gäller de kvalitetskrav som sött ytvatten som används eller är avsett att användas för framställning av dricksvatten, i fortsättningen benämnt "ytvatten", måste uppfylla efter att lämplig rening har utförts. Grundvatten, bräckt vatten och vatten som är avsett att /ns/ tillföras jordens grundvattenskikt omfattas inte av detta direktiv.

2. För tillämpningen av detta direktiv skall allt ytvatten som är avsett att konsumeras av människor och som levereras via distributionsnät till allmänheten anses vara dricksvatten.

Artikel 2

För syftena med detta direktiv skall ytvatten, i enlighet med gränsvärden, delas upp i tre grupper (A1, A2 och A3) som motsvarar de lämpliga standardmetoder för rening som beskrivs i bilaga 1. Grupperna motsvarar tre olika kvaliteter av ytvatten vars olika fysiska, kemiska och mikrobiologiska egenskaper anges i tabellen i bilaga 2.

Artikel 3

1. För samtliga provtagningspunkter, eller för varje individuell provtagningspunkt, skall medlemsstaterna för samtliga parametrar i bilaga 2 fastställa de värden som gäller för ytvatten.

För de parametrar som inte har något värde i bilaga 2 får medlemsstaterna avstå från att fastställa de värden som avses

i första stycket i avvaktan på att dessa värden fastställs i enlighet med förfarandet i artikel 9.

2. De värden som fastställs i enlighet med första stycket får inte vara mindre stränga än de som anges i spalterna märkta "I" i bilaga 2.

3. Medlemsstaterna skall sträva efter att, i enlighet med artikel 6, tillämpa de värden som anges i spalterna märkta "G" i bilaga 2 som riktlinjer, oavsett om det finns ett motsvarande värde i spalterna märkta "I" i den bilagan.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att tillsäkra att ytvatten uppfyller de krav på värden som fastställs i kraft av artikel 3. Varje medlemsstat skall tillämpa detta direktiv utan åtskillnad mellan nationella vatten och gränsöverskridande vatten.

2. I enlighet med målen för detta direktiv skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att tillsäkra att miljön ständigt/sp/ förbättras. För detta syfte skall de utarbeta en systematisk åtgärdsplan som innehåller en tidtabell för förbättringen av ytvatten, särskilt för sådant i grupp 3. De nationella programmen skall ge avsevärda förbättringar på denna punkt under de närmaste tio åren.

Den tidtabell som avses i stycke 2 skall utarbetas med hänsyn till behovet att förbättra miljöns kvalitet, och i synnerhet vatten, samt med hänsyn till de ekonomiska och tekniska begränsningar som finns eller som kan uppstå inom gemenskapens olika regioner.

Kommissionen skall genomföra en grundlig granskning av de planer som avses i andra stycket, inklusive tidtabellerna, och skall, om nödvändigt, överlämna lämpliga förslag till rådet.

3. Ytvatten med fysiska, kemiska och mikrobiologiska egenskaper som inte uppfyller de obligatoriska gränsvärden som motsvarar reningstyp A3 får inte användas för framställning av dricksvatten. Vatten av sådan lägre kvalitet får dock utnyttjas under speciella omständigheter om lämpliga processer - inklusive blandning - används för att förbättra vattnets kvalitetsegenskaper så mycket att kvalitetsnormerna för dricksvatten uppfylls. Kommissionen skall meddelas om skälen för sådana undantag, vilka får göras med hänvisning till en plan för hantering av vattenresurserna för det berörda området, snarast möjligt för existerande anläggningar, och på förhand för nya anläggningar. Kommissionen skall granska dessa skäl ingående och om nödvändigt överlämna lämpliga förslag till rådet.

Artikel 5

1. För syftena med artikel 4 skall ytvatten anses uppfylla de relevanta parameterkraven om prover av vattnet som har tagits med regelbundna intervall vid samma provtagningspunkt och har använts för framställning av dricksvatten visar att det uppfyller parametervärdena för den berörda vattenkvaliteten:

- i 95 % av proverna för parametrar i spalterna märkta "I" i bilaga 2,

- i 90 % av proverna för samtliga andra fall,
och för de 5 eller 10 % av proverna som inte uppfyller kraven gäller att:

a) vattnet inte får avvika från det aktuella parametervärdet med mer än 50 %, med/ns/ undantag för temperatur, pH, upplöst syre och mikrobiologiska parametrar,

b) att det inte får medföra fara för allmänhetens hälsa,

c) att efterföljande vattenprover tagna vid statistiskt lämpliga intervaller inte får avvika från de relevanta parametervärdena.

2. I avvaktan på en gemenskapspolitik på detta område skall provtagningsfrekvensen och analysen av varje parameter samt mätmetoderna anges av de behöriga nationella myndigheterna med beaktande av den framställda vattenvolymen, framställningens omfattning, betjänad befolkningens mängd, de risker som vattnets kvalitet medför samt av säsongsmässiga variationer i kvaliteten.

3. Värden som är högre än de som avses i stycke 2 skall inte beaktas vid beräkningen av de procenttal som avses i stycke 1 om de beror på översvämningar, naturkatastrofer eller onormala väderförhållanden.

4. Med provtagningsplats avses den plats där ytvattnet utvinns innan det vidarebefordras till reningsanläggningen.

Artikel 6

Medlemsstaterna får när som helst fastställa strängare värden för ytvatten än de som fastställs i detta direktiv.

Artikel 7

De åtgärder som vidtas i kraft av detta direktiv får inte under några förhållanden direkt eller indirekt medföra att ytvattnets aktuella kvalitet försämras.

Artikel 8

Bestämmelserna i detta direktiv får åsidosättas:

a) vid översvämning eller andra naturkatastrofer,

- b) för vissa parametrar märkta "0" i bilaga 2 vid exceptionella meteorologiska eller geografiska förhållanden,
- c) om ytvatten berikas på naturlig väg med vissa ämnen och på detta sätt/sp/ kommer att överskrida de gränsvärden som har fastställts för grupperna A1, A2 och A3 i tabellen i bilaga 2, och
- d) för ytvatten i grunda sjöar eller praktiskt taget stillastående vatten, för parametrarna märkta med en asterisk i tabellen i bilaga 2, om undantaget endast gäller för sjöar som är grundare än 20 meter och vars vattenförnyelse tar längre än ett år samt under förutsättning att avloppsvatten inte släpps ut i vattenmassan.

Naturlig berikning avser den process genom vilken en viss vattenmassa, utan människors inblandning, erhåller vissa ämnen från jorden.

De undantag som föreskrivs i första stycket får under inga omständigheter åsidosätta kravet på skyddet av människors hälsa.

Om en medlemsstat åsidosätter bestämmelserna i detta direktiv skall den omedelbart meddela kommissionen om detta och ange skälen därför samt den planerade tidsperioden.

Artikel 9

De numeriska värden och den parameterförteckning i bilaga 2 som definierar de fysiska, kemiska och mikrobiologiska egenskaperna för ytvatten får omarbetas på begäran av en medlemsstat eller efter förslag från kommissionen om den tekniska och vetenskapliga kunskapen om reningsmetoder förbättras eller om dricksvattennormerna förändras.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast två år efter anmälan av direktivet. De skall omedelbart meddela kommissionen om detta.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 16 juni 1975.

På rådets vägnar

R. RYAN

Ordförande/ns/

*BILAGA I***Definition av standardreningsmetoderna för omvandling av ytvatten i grupperna A1, A2 och A3 till dricksvatten***Grupp A1*

Enkel fysisk rening och desinfektion, t ex snabb filtrering och desinfecering.

Grupp A2

Normal fysisk och kemisk rening samt desinfecering, t ex pre-klorering, koagulering, flockulering, dekantering, filtrering, desinficering (avslutande klorering).

Grupp A3

Intensiv fysisk och kemisk rening, utökad rening och desinficering, t ex pre-klorering till "breakpoint", koagulering, flockulering, dekantering, filtrering, adsorption (aktivt kol), desinficering (ozon, avslutande klorering)./ns/

BILAGA II

Egenskaper för ytvatten avsett för framställning av dricksvatten

	Parameter	A1 G	A1 I	A2 G	A2 I	A3 G	A3 I	
1	pH	6,5 till 8,5		5,5 till 9		5,5 till 9		
2	Färgning (efter enkel filtrering)	mg/l Pt-skala	10	20 (O)	50	100 (O)	50	200 (O)
3	Avgivna fasta partiklar	mg/l SS	25					
4	Temperatur	°C	22	25 (O)	22	25 (O)	22	25 (O)
5	Ledningsförmåga	$\mu\text{s}/\text{cm}^{-1}$ vid 20°C	1.000		1.000		1.000	
6	Lukt	(utspädningsfaktor vid 25°C)	3		10		20	
7*	Nitrat	mg/l NO ₃	25	50 (O)		50 (O)		50 (O)
8 ⁽¹⁾	Fluorid	mg/l F	0,7 till 1	1,5	0,7 till 1,7		0,7 till 1,7	
9	Extraherbart organiskt klor, totalt	mg/l Cl						
10*	Upplöst järn	mg/l Fe	0,1	0,3	1	2	1	
11*	Mangan	mg/l Mn	0,05		0,1		1	
12	Koppar	mg/l Cu	0,02	0,05 (O)	0,05		1	
13	Zink	mg/l Zn	0,5	3	1	5	1	5
14	Bor	mg/l B	1		1		1	
15	Beryllium	mg/l Be						
16	Kobolt	mg/l Co						
17	Nickel	mg/l Ni						
18	Vanadium	mg/l V						
19	Arsenik	mg/l As	0,01	0,05		0,05	0,05	0,1
20	Kadmium	mg/l Cd	0,001	0,005	0,001	0,005	0,001	0,005
21	Krom, totalt	mg/l Cr		0,05		0,05		0,05
22	Bly	mg/l Pb		0,05		0,05		0,05
23	Selen	mg/l Se		0,01		0,01		0,01
24	Kvicksilver	mg/l Hg	0,0005	0,001	0,0005	0,001	0,0005	0,001
25	Barium	mg/l Ba		0,1		1		1
26	Cyanid	mg/l Cn		0,05		0,05		0,05/ns/

	Parameter	A1 G	A1 I	A2 G	A2 I	A3 G	A3 I	
27	Sulfater	mg/l SO ₄	150	250	150	250 (O)	150	250 (O)
28	Klorid	mg/l Cl	200		200		200	
29	Ytaktiva ämnen (som reagerar med metylblått)	mg/l (lauryl-sulfat	0,2		0,2		0,5	
30*(2)	Fosfat	mg/l P ₂ O ₅	0,4		0,7		0,7	
31	Fenol (fenolindex) paranitroanilin 4-aminoantipyrin	mg/l C ₆ H ₅ OH		0,001	0,001	0,005	0,01	0,1
32	Upplösta eller emulgerade kolväten (efter extraktion med petroleumeter)	mg/l			0,05		0,2	0,51
33	Polycykliska, aromatiska kolväten	mg/l		0,0002		0,0002		0,001
34	Pesticider (paration, BHC, dieldrin), totalt	mg/l		0,001		0,0025		0,005
35*	Kemisk syreförbrukning (COD)	mg/l O ₂				30		
36*	Måtningsgrad i upplöst syre	% O ₂	> 70		> 50	> 30		
37*	Biokemisk syreförbrukning (BOD ₅) vid 20°C utan nitrifiering	mg/l O ₂	< 3		< 5	< 7		
38	Kväve enligt Kjeldahl-metoden (untantaget NO ₃)	mg/l N	1		2	3		
39	Ammoniak	mg/l NH ₄	0,05		1	1,5	2	4 (O)
40	Ämnen som kan extraheras med kloroform	mg/l SEC	0,1		0,2		0,5	
41	Organiskt kol, totalt	mg/l C						
42	Kvarvarande organiskt kol efter flockulering och membranfiltrering (5 µ) TOC	mg/l C						
43	Kolibakterier 37°C, totalt	/100 ml	50		5.000	50.000		
44	Fekala kolibakterier	/100 ml	20		2.000	20.000		
45	Fekala streptokocker	/100 ml	20		1.000	10.000		
46	Salmonella		Ej påvisat i 5.000 ml		Ej påvisat i 1.000 ml			

I = obligatoriskt

G = riktvärde

O = exceptionella klimatiska eller geografiska förhållanden

* = se artikel 8.d.

(1) Angivna värden är övre gränsvärden som har fastställts i förhållande till den årliga genomsnittstemperaturen (högsta och lägsta)

(2) Denna parameter har medtagits för att uppfylla vissa miljöers ekologiska krav.

RÅDETS DIREKTIV

av den 4 maj 1976

om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö

(76/464/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Det är angeläget att medlemsstaterna snarast möjligt och samtidigt vidtar övergripande åtgärder för att skydda gemenskapens vattenmiljö mot förorening, särskilt sådan som orsakas av vissa svårnedbrytbara, giftiga och bioackumulerbara ämnen.

Ett flertal konventioner eller förslag till konventioner, exempelvis konventionen om förhindrande av havsförorening från landbaserade källor, förslaget till konvention om skydd av floden Rhen mot kemisk förorening samt förslaget till europeisk konvention om skydd av internationella vattendrag mot förorening, har utformats för att skydda internationella vattendrag och den marina miljön mot förorening. Det är viktigt att säkerställa ett samordnat genomförande av dessa konventioner.

Olikheter i de bestämmelser om utsläpp av vissa farliga ämnen i vattenmiljön som redan tillämpas eller är under utarbetande i de olika medlemsstaterna kan skapa ojämlika konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. Det är därför nödvändigt att närma lagstiftningen på detta område till varandra i enlighet med artikel 100 i fördraget.

Det framstår som nödvändigt att denna tillnärmning av lagstiftningen åtföljs av gemenskapsåtgärder i form av mera långtgående regler, för att uppnå en av gemenskapens målsättningar i fråga om miljöskyddet och förbättringen av livskvaliteten. Vissa särskilda bestämmelser bör fastställas för att möjliggöra detta. Eftersom fördraget inte tillhandahåller särskilda maktbefogenheter bör artikel 235 i fördraget tillämpas.

I Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön³ föreskrivs om ett antal åtgärder för att skydda sötvatten och havsvatten mot vissa föroreningar.

För att säkerställa ett effektivt skydd av gemenskapens vattenmiljö är det nödvändigt att utarbeta en första förteckning, förteckning 1, över vissa ämnen vilka huvudsakligen valts ut på grund av ämnenas giftighet, svårnedbrytbarhet och bioackumulerbarhet, dock med undantag för ämnen som är biologiskt oskadliga eller snabbt omvandlas till ämnen som är

¹ EGT nr C 5, 8.1.1975, s. 62.

² EGT nr C 108, 15.5.1975, s. 76.

³ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

biologiskt oskadliga. Dessutom bör en andra förteckning, förteckning 2, upprättas över ämnen som har en skadlig inverkan på vattenmiljön, vilken inverkan dock kan begränsas till ett visst område och är beroende av recipientens egenskaper och belägenhet. Varje utsläpp av ämnena bör omfattas av ett förhandstillstånd, i vilket utsläppsnormer fastställs.

Förorening genom utsläpp av de farliga ämnena i förteckning 1 bör upphöra. Rådet bör inom en bestämd tid och efter förslag från kommissionen besluta om sådana gränsvärden som skall ingå i utsläppsnormerna, om mätmetoder och om de tidsfrister som skall gälla för redan pågående utsläpp.

Medlemsstaterna bör tillämpa dessa gränsvärden, utom i fall då en medlemsstat med tillämpning av ett övervakningsförfarande som fastställts av rådet kan visa för kommissionen att sådana kvalitetsmål som bestämts av rådet efter förslag från kommissionen uppfylls och fortlöpande upprätthålls inom hela det område som kan påverkas av utsläppen till följd av åtgärder som vidtagits av bland annat den medlemsstaten.

Det är nödvändigt att begränsa vattenförorening som orsakas av ämnena i förteckning 2. Medlemsstaterna bör därför upprätta program som innehåller kvalitetsmål för vatten vilka överensstämmer med befintliga rådsdirektiv. Utsläppsnormerna för vatten bör bestämmas med utgångspunkt från dessa kvalitetsmål.

I avvaktan på att särskilda gemenskapsregler antas om utsläpp till grundvatten, bör detta direktiv tillämpas för sådana utsläpp med undantag och avvikelser i vissa fall.

En eller flera medlemsstater bör, var för sig eller i samarbete, kunna vidta strängare åtgärder än de som föreskrivs genom detta direktiv.

För att få kunskap om varifrån utsläppen härstammar, bör en inventering utföras av utsläpp av vissa särskilt farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö.

Det kan bli nödvändigt att se över och vid behov komplettera förteckning 1 och 2 till följd av erfarenheterna vid tillämpningen, exempelvis genom att flytta vissa ämnen från förteckning 2 till förteckning 1.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Om inte annat följer av artikel 8 gäller detta direktiv

- inlandsytvatten,
- territorialvatten,
- inre kustvatten,
- grundvatten.

2. I detta direktiv avses med

- a) *inlandsytvatten*: allt stillastående eller strömmande sötvatten inom en eller flera medlemsstaters territorier,
- b) *inre kustvatten*: vatten innanför den baslinje från vilken bredden av territorialvattnet mäts och som för vattendrag sträcker sig till sötvattengränsen,
- c) *sötvattengräns*: den punkt i vattendraget där det vid lågvatten och perioder med lågt sötvattenflöde uppstår en märkbar ökning av salthalten beroende på närvaron av havsvatten,
- d) *utsläpp*: tillförsel till vatten enligt punkt 1 av något av ämnena i förteckning 1 eller 2 i bilagan, dock med undantag för
  - utsläpp från muddringar,
  - utsläpp i territorialvatten i samband med drift av fartyg,
  - dumpning i territorialvatten från fartyg,
- e) *förorening*: utsläpp av ämnen eller tillförsel av energi till vattenmiljön som direkt eller indirekt härrör från människan och som medför risker för människors hälsa, skadar levande resurser och marina ekosystem, begränsar rekreativmöjligheter eller stör annat berättigat nyttjande av vattnet.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall i enlighet med detta direktiv vidta lämpliga åtgärder dels för att hindra att de vatten som anges i artikel 1 förorenas av farliga ämnen som ingår i familjerna och grupperna av ämnen i förteckning 1 i bilagan, dels för att minska föroreningen av dessa vatten genom farliga ämnen som ingår i familjerna och grupperna av ämnen i förteckning 2 i bilagan. Bestämmelserna i detta direktiv utgör endast ett första steg för att uppnå detta mål.

Artikel 3

I fråga om de ämnen som ingår i familjerna och grupperna i förteckning 1, härafter benämnda "ämnen i förteckning 1", gäller följande:

1. Varje utsläpp som sker till de vatten som avses i artikel 1 och som kan innehålla ett sådant ämne kräver förhandstillsånd från den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten.
2. I tillståndet skall fastställas utsläppsnormer för utsläpp av varje sådant ämne till de vatten som avses i artikel 1 samt, om det är nödvändigt för genomförandet av detta direktiv, för utsläpp av varje sådant ämne till avlopp.
3. Om utsläpp av ett sådant ämne till de vatten som avses i artikel 1 redan pågår, skall de som ansvarar för utsläppen uppfylla de villkor som skall gälla enligt tillståndet inom en särskilt angiven tidsfrist. Tidsfristen skall följa de begränsningar som fastställs i enlighet med artikel 6.4.
4. Tillstånd får endast beviljas för en begränsad tidsperiod. Tillstånden får förnyas, varvid ändringar som avser gränsvärdena i artikel 6 skall beaktas.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall i fråga om utsläpp till grundvatten tillämpa ett system som innebär att utsläpp av ämnena i förteckning 1 inte får ske.
2. Medlemsstaterna skall i fråga om grundvatten tillämpa de bestämmelser i detta direktiv som avser ämnen i familjerna och grupperna av ämnen i förteckning 2, härafter benämnda "ämnen i förteckning 2".
3. Punkt 1 och 2 gäller inte för avloppsvatten från hushåll eller för utsläpp till djupa, salthaltiga och oanvändbara skikt.
4. Bestämmelserna om grundvatten i detta direktiv upphör att gälla i samband med genomförandet av ett särskilt direktiv om grundvatten.

Artikel 5

1. Genom de utsläppsnormer som ingår i tillstånd som meddelas enligt artikel 3 skall fastställas följande:

- a) Den högsta tillåtna koncentrationen av ett ämne i ett utsläpp. Vid en eventuell utspädning skall gränsvärdet enligt artikel 6.1 a divideras med utspädningsfaktorn.
- b) Den största tillåtna mängden av ett ämne i utsläpp under en eller flera angivna tidsperioder. Denna mängd får vid behov även uttryckas som viktenhet av det förorenande ämnet per enhet som är karakteristisk för den förorenande verksamheten (Lex. viktenhet per råvaruenhet eller produktenhet).

2. Om det behövs får den behöriga myndigheten i medlemsstaten i ett tillstånd föreskriva om strängare utsläppsnormer än de som följer av de gränsvärden som fastställs av rådet i enlighet med artikel 6, med beaktande särskilt av det aktuella ämnets giftighet, svärnedbrytbarhet och bioackumulerbarhet i den miljö i vilken det släpps ut.

3. Tillstånd får inte meddelas, om den som ansvarar för utsläppen uppger att han inte kan uppfylla de fastställda utsläppsnormerna eller om detta förhållande är uppenbart för den behöriga myndigheten i medlemsstaten.

4. Om utsläppsnormerna inte uppfylls, skall den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten vidta alla åtgärder som krävs för att säkerställa att villkoren i tillståndet uppfylls eller, om så är nödvändigt, att utsläppet förbjuds.

Artikel 6

1. Rådet skall efter förslag från kommissionen fastställa de gränsvärden som inte får överskridas i utsläppsnormerna för de olika farliga ämnen som ingår i familjerna och grupperna av ämnen i förteckning 1. Dessa gränsvärden skall bestämmas som

- a) den högsta tillåtna koncentration av ett ämne i ett utsläpp, och
- b) om det är lämpligt, den största tillåtna mängden av ett sådant ämne uttryckt som viktenhet av det förorenande ämnet per enhet som är karakteristisk för den förorenande verksamheten (t.ex. viktenhet per råvaruenhet eller produktenhet).

Om det är lämpligt skall gränsvärden för industriellt avloppsvatten fastställas med hänsyn till bransch och produkttyp.

Gränsvärden för ämnena i förteckning 1 skall huvudsakligen fastställas på grundval av

- giftighet,
- svärnedbrytbarhet,
- bioackumulerbarhet, och

med beaktande av bästa tillgängliga teknik.

2. Rådet skall efter förslag från kommissionen fastställa kvalitetsmål som avser ämnena i förteckning 1.

Dessa mål skall huvudsakligen fastställas på grundval av ämnernas giftighet, svärnedbrytbarhet och ackumulerbarhet i levande organismer och sediment, enligt vad som framgår av de senaste tillförlitliga vetenskapliga uppgifterna samt med beaktande av olikheter i egenskaperna hos saltvatten och sötvatten.

3. De gränsvärden som bestämts enligt punkt 1 skall gälla utom i fall då en medlemsstat kan visa för kommissionen, genom ett övervakningsförfarande som fastställts av rådet efter förslag från kommissionen, att kvalitetsmål som fastställts i enlighet med punkt 2 eller strängare kvalitetsmål av gemenskapsnatur uppfylls och fortlöpande upprätthålls inom hela det område som kan påverkas av utsläppen på grund av åtgärder som vidtagits av bland annat den medlemsstaten.

Kommissionen skall rapportera till rådet om fall då metoden med kvalitetsmål har fått tillämpas. Vart femte år skall rådet på grundval av ett förslag från kommissionen och i enlighet med artikel 148 i fördraget ompröva de fall då denna metod har tillämpats.

4. För ämnen som ingår i de familjer och grupper av ämnen som avses i punkt 1 skall de tidsfrister som avses i artikel 3.3 bestämmas av rådet i enlighet med artikel 12, med hänsyn tagen till de berörda industrisektorernas särdrag och, där så är lämpligt, de berörda produkttyperna.

Artikel 7

1. För att begränsa förorening av de vatten som avses i artikel 1 genom ämnena i förteckning 2 skall medlemsstaterna upprätta program, vid vilkas genomförande de metoder som nämns i punkt 2 och 3 skall tillämpas.

2. Förhandstillstånd skall krävas för alla utsläpp som sker till de vatten som avses i artikel 1 och som kan innehålla något av ämnena i förteckning 2. Genom tillståndet, som meddelas av den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten, skall utsläppsnormer fastställas, vilka skall grundas på de kvalitetsmål som fastställs enligt punkt 3.

3. Programmen som avses i punkt 1 skall innehålla kvalitetsmål för vatten, vilka skall överensstämma med befintliga rådsdirektiv.

4. Programmen får även innehålla särskilda bestämmelser om sammansättningen och användningen av ämnen eller grupper av ämnen och varor, varvid hänsyn skall tas till de senaste tekniska framstegen i den utsträckning det framstår som ekonomiskt rimligt.

5. Programmen skall innehålla tidsfrister för genomförandet.

6. Sammanfattningar av programmen och resultaten av deras genomförande skall lämnas till kommissionen.

7. För att säkerställa att programmen genomförs på ett samordnat sätt skall kommissionen i samråd med medlemsstaterna tillse att jämförande utvärderingar regelbundet utförs. Om kommissionen anser det lämpligt, skall den tillstålla rådet lämpliga förslag i detta syfte.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall tillse att genomförandet av de åtgärder som de beslutat enligt detta direktiv inte leder till en ökning av föroreningen av sådana vatten som inte omfattas av artikel 1. De skall dessutom förbjuda varje handling som utförs i syfte att kringgå eller som leder till kringgående av bestämmelserna i detta direktiv.

Artikel 9

Genomförandet av de åtgärder som har beslutats i enlighet med detta direktiv får inte i något fall direkt eller indirekt leda till en ökad förorening av de vatten som avses i artikel 1.

Artikel 10

Om det är lämpligt får en eller flera medlemsstater enskilt eller tillsammans vidta strängare åtgärder än de som föreskrivs genom detta direktiv.

Artikel 11

Den behöriga myndigheten skall upprätta en förteckning över utsläpp som sker till de vatten som avses i artikel 1 och som kan innehålla sådana ämnen i förteckning 1 som omfattas av utsläppsnormer.

Artikel 12

1. Rådet skall inom nio månader enhälligt fatta beslut om de förslag som kommissionen lämnat i enlighet med artikel 6 och om de förslag som avser mätmetoder.

Kommissionen skall inom två år efter det att detta direktiv har anmälts lämna förslag som avser en första uppsättning av ämnen samt tillämpliga mätmetoder och tidsfrister enligt artikel 6.4.

2. Kommissionen skall, om möjligt inom 27 månader efter anmälan av detta direktiv, överlämna de första förslagen som har utarbetats i enlighet med artikel 7.7. Rådet skall enhälligt fatta beslut inom nio månader.

Artikel 13

1. För genomförandet av detta direktiv skall medlemsstaterna på begäran från kommissionen i varje enskilt fall tillhandahålla de uppgifter som krävs, däribland särskilt

- uppgifter om tillstånd som beviljats enligt artikel 3 och artikel 7.2,
- resultat som uppnåtts vid utarbetandet av den förteckning som föreskrivs i artikel 11,
- resultat av övervakningen genom de nationella stationsnäten,
- ytterligare uppgifter om de program som avses i artikel 7.

2. Uppgifter som inhämtats med tillämpning av denna artikel får endast användas för det syfte för vilket de begärdes in.

3. Kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter samt deras ämbetsmän och andra tjänstemän får inte lämna ut sådana uppgifter som inhämtats enligt detta direktiv och som är av sådan beskaffenhet att de omfattas av tystnadsplikt.

4. Bestämmelserna i punkt 2 och 3 skall inte hindra offentliggörandet av allmän information eller översikter som inte

innehåller uppgifter om enskilda företag eller grupper av företag.

Artikel 14

Rådet skall efter förslag från kommissionen, vilken skall agera på eget initiativ eller på begäran från en medlemsstat, se över och vid behov komplettera förteckning 1 och 2 med hänsyn till erfarenheterna vid tillämpningen, exempelvis genom att flytta vissa ämnen från förteckning 2 till förteckning 1.

Artikel 15

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 4 maj 1976.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

*BILAGA***Förteckning 1 över familjer och grupper av ämnen**

Förteckning 1 omfattar sådana enskilda ämnen som hör till de följande familjerna och grupperna av ämnen, utvalda främst med hänsyn till giftighet, svårnedbrytbarhet och bioackumulerbarhet, dock med undantag för ämnen som är biologiskt ofarliga eller som snabbt omvandlas till biologiskt ofarliga ämnen:

1. organiska halogenföreningar och ämnen som kan bilda sådana föreningar i vattenmiljön,
  2. organiska fosforföreningar,
  3. organiska tennföreningar,
  4. ämnen som visats ha cancerogena egenskaper i eller genom vatten¹,
  5. kvicksilver och dess föreningar,
  6. kadmium och dess föreningar,
  7. svårnedbrytbara mineraloljor och kolväten som härrör från petroleumprodukter,
- samt, för tillämpningen av artikel 2, 8, 9 och 14 i detta direktiv:
8. svårnedbrytbara syntetiska ämnen som kan flyta, bli kvar i suspension eller sjunka och som kan försvåra vattenanvändningen.

Förteckning 2 över familjer och grupper av ämnen

Förteckning 2 omfattar

- ämnen som hör till familjerna och grupperna i förteckning 1 men för vilka sådana gränsvärden som avses i artikel 6 i detta direktiv inte har fastställts,
- vissa enskilda ämnen och kategorier av ämnen som hör till de familjer och grupper av ämnen som förtecknas nedan,

vilka har en skadlig inverkan på vattenmiljön, vilken inverkan dock kan begränsas till ett givet område och som beror på recipientens särskilda egenskaper och belägenhet.

Familjer och grupper av ämnen som avses i den andra strecksatsen

1. Följande metalloider och metaller samt deras föreningar:

1. Zink	6. Selen	11. Tenn	16. Vanadin
2. Koppar	7. Arsenik	12. Barium	17. Kobolt
3. Nickel	8. Antimon	13. Beryllium	18. Tallium
4. Krom	9. Molybden	14. Bor	19. Tellur
5. Bly	10. Titan	15. Uran	20. Silver
2. Biocider och deras derivat som inte upptas i förteckning 1.
3. Ämnen som negativt påverkar smak eller lukt hos varor avsedda att förtäras av människor och som härrör från vattenmiljön, och föreningar som kan orsaka att sådana ämnen bildas i vatten.
4. Giftiga eller svårnedbrytbara organiska föreningar av kisel samt ämnen som kan orsaka att sådana föreningar bildas i vatten, dock med undantag för sådana som är biologiskt ofarliga eller snabbt omvandlas till ofarliga ämnen i vatten.

¹ Om vissa ämnen i förteckning 2 är cancerogena, skall de ingå i kategori 4 i denna förteckning.

5. Organiska fosforföreningar och elementärt fosfor.
6. Lätt nedbrytbara mineraloljor och kolväten som härrör från petroleumprodukter
7. Cyanider och fluorider.
8. Ämnen som har en skadlig inverkan på syrebalansen, särskilt ammoniak och nitriter.

Uttalande i anslutning till artikel 8

Beträffande utsläpp av avloppsvatten genom rörledningar till öppna havet åtar sig medlemsstaterna att tillämpa krav som inte är mindre stränga än kraven i detta direktiv.

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 9 oktober 1979

**om mätmetoder och provtagnings- och analysfrekvenser för
ytvatten som används för framställning av dricksvatten i
medlemsstaterna**

(79/869/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag (1),

(1) EGT nr C 208, 1.9.1978, s. 2.

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (2),

(2) EGT nr C 67, 12.3.1979, s. 48.

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande
(3), och

(3) EGT nr C 128, 21.5.1979, s. 4.

med beaktande av följande.

I Europeiska gemenskapernas aktionsprogram för miljön (4)
föreskrivs att de mätmetoder som används skall standardiseras

eller harmoniseras i syfte att göra resultaten av de mätningar av utsläpp som görs i gemenskapen jämförbara.

(4) EGT nr C 122, 20.12.1973, s. 1.

I rådets direktiv 75/440/EEG av den 16 juni 1975 om kvalitetskrav på ytvatten som används för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna (5), särskilt artikel 5.2 i detta, föreskrivs att det skall antas en gemenskapspolitik för provtagnings- och analysfrekvensen av parametrar samt för mätmetoderna./sp/

(5) EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 34.

Skillnader i de bestämmelser om mätmetoder och om provtagnings- och analysfrekvensen för varje parameter för att fastställa kvaliteten på ytvatten som redan tillämpas eller är under utarbetande i de olika medlemsstaterna kan skapa ojämlika konkurrensvillkor och sålunda direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. Det är därför nödvändigt att närma lagarna på detta område till varandra i enlighet med artikel 100 i fördraget.

Det förefaller nödvändigt att denna tillnärmning av lagar åtföljs av gemenskapsåtgärder för att genom mer omfattande bestämmelser uppnå ett av gemenskapens mål beträffande miljöskydd och förbättring av livskvaliteten, och vissa särskilda bestämmelser bör fastställas för att möjliggöra detta, men eftersom fördraget inte ger de nödvändiga befogenheterna för detta bör artikel 235 i fördraget åberopas.

För de analyser som genomförs i medlemsstaterna är det nödvändigt att fastställa gemensamma referensmätmetoder för att fastställandet av värdet på de parametrar som anger de fysiska, kemiska och mikrobiologiska egenskaperna för ytvatten avsett för framställning av dricksvatten.

I syfte att övervaka den nödvändiga kvaliteten är det nödvändigt att ta ett regelbundet, minsta antal prover av ytvattnet för att de/ns/ parametrar som anges i bilaga 2 till direktiv 75/440/EEG skall kunna mätas.

Minsta provtagnings- och analysfrekvens för varje parameter bör öka i proportion till den vattenmängd som framställs och den befolkningensmängd som betjänas. Frekvensen bör öka i samma omfattning som försämringen av vattnets kvalitet ökar graden av risk.

Tekniska och vetenskapliga framsteg kan göra det nödvändigt att snabbt ändra en del av de krav som anges i bilaga 1 till detta direktiv för att, särskilt, ta hänsyn till ändringar i nivåer för de parametrar som anges i bilaga 2 till direktiv 75/440/EEG. För att underlätta vidtagandet av de nödvändiga åtgärderna bör det inrättas ett förfarande för att upprätta ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen i form av en kommitté för anpassning till tekniska och vetenskapliga framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Detta direktiv gäller de referensmätmetoder och provtagnings- och analysfrekvenser som gäller för parametrarna förtecknade i bilaga 2 till direktiv 75/440/EEG.

Artikel 2

I detta direktiv avses med:

- "referensmätmetod": fastställandet av en mätprincip eller en tydlig beskrivning av ett förfarande för fastställande av värdet för de parametrar som förtecknas i bilaga 1 till detta direktiv,

- "detektionsgräns": det minsta värde av den undersökta parametern som är möjligt att upptäcka,
- "precision": det område inom vilket 95 % av mätresultaten för ett enskilda prov, som mäts med samma metod, placerar sig,
- "noggrannhet": skillnaden mellan det verkliga värdet för den undersökta parametern och det erhållna genomsnittliga experimentvärdet.

Artikel 3

1. Analysen av tagna vattenprover skall omfatta de parametrar som anges i bilaga 2 till direktiv 75/440/EEG för vilka värden för "I" och/eller "G" har tilldelats./sp/

2. Medlemsstaterna skall om det är möjligt använda de referensmätmetoder som avses i bilaga 1 till detta direktiv.

3. Värdena för detektionsgränsen och precisionen samt noggrannheten för de mätmetoder som används för att kontrollera parametrarna i bilaga 1 i detta direktiv måste efterlevas.

Artikel 4

I bilaga 2 till detta direktiv beskrivs den minsta tillåtna, årliga provtagnings- och analysfrekvensen för varje parameter. För att ge en representativ bild av vattnets kvalitet skall provtagningen om det är möjligt spridas ut över året

2. Ytvattenprover skall vara representativa för vattenkvaliteten vid provtagningspunkten så som den anges i artikel 5.4 av direktiv 75/440/EEG.

Artikel 5

De behållare i vilka proverna förvaras, de ämnen eller metoder som används för att konservera delar av ett prov för analys av en eller flera parametrar, transporten och förvaringen av proverna samt förberedelsen av proverna för analys får inte medföra någon betydelsefull förändring av analysresultaten.

Artikel 6

1. Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall fastställa provtagnings- och analysfrekvenserna för varje parameter vid varje provtagningspunkt.
2. Provtagnings- och analysfrekvenserna skall vara minst så täta som de årliga frekvenser som anges i bilaga 2 till detta direktiv.

Artikel 7

1. Om de behöriga myndigheterna genomför en undersökning av ytvatten avsett för framställning av dricksvatten och de värden som erhålls för vissa parametrar är avsevärt högre än de som har fastställts av medlemsstaterna i enlighet med bilaga 2 till direktiv 75/440/EEG får den berörda medlemsstaten sänka provtagnings- och analysfrekvensen för dessa parametrar.
2. Om det inte finns någon förorening i de fall som avses i stycke 1 och om det inte finns någon risk för att vattenkvaliteten försämras samt om det berörda vattnets kvalitet är överlägsen den som anges i spalt/ns/ A1 av bilaga 2 till direktiv 75/440/EEG får de berörda myndigheterna besluta att regelbunden analys inte är nödvändig.

Artikel 8

1. För syftena med detta direktiv skall medlemsstaterna på begäran förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om

- använda analysmetoder och
- analysfrekvensen.

2. Kommissionen skall med jämna mellanrum utarbeta en sammanfattande rapport baserad på den information som insamlats på detta sätt.

Artikel 9

För att ta hänsyn till i synnerhet ändringar av nivåerna för de parametrar som anges i bilaga 2 till direktiv 75/440/EEG skall de ändringar som krävs för att anpassa

- referensmätmetoderna som anges i bilaga 1 till detta direktiv,
- detektionsgränserna, precisionen och noggrannheten för dessa metoder, och
- rekommenderade material för behållaren

till tekniska framsteg beslutas i enlighet med det förfarande som beskrivs i artikel 11 till detta direktiv.

Artikel 10

1. En kommitté för anpassning av detta direktiv till tekniska och vetenskapliga framsteg, nedan kallad kommittén, inrättas härmed. Den skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och ha en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 11

1. När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden hänskjuta ärendet till kommittén,

antingen på eget initiativ eller på begäran av företrädaren för en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén/sp/ skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta sitt beslut med en majoritet av 41 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2.

Ordföranden får inte rösta.

3. a) Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

c) Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget har mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 12

1. Direktiv 75/440/EEG ändras härmed på följande sätt:

a) Artikel 5.2 utgår.

b) I artikel 5.3 ersätts orden "de som avses i stycke 2" med orden "parametervärdena för den berörda vattenkvaliteten".

2. Stycke 1 skall träda i kraft inom två år efter anmälan av detta direktiv.

Artikel 13

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 9 oktober 1979.

På rådets vägnar

D. O'MALLEY

Ordförande/ns/

BILAGA I**Referensmätmetod för parametervärdena I och/eller G i rådets direktiv 75/440/EEG**

- (A)
- (B)
- (C)
- (D)
- (E)
- (F)
- (G)

Parameter**Detektionsgräns****Precision ±****Noggrannhet +****Referensmätmetod****Rekommenderat behållarmaterial**

1

pH

pH-enhet

-

0,1

0,2

- Elektrometri

Mäts på plats vid provtagningen utan föregående rening av provet

2

Färgning (efter enkel filtrering)**mg Pt/l**

5

10 %

20 %

- Filtrering genom ett glasfibermembran

Fotometrisk metod med platina-kobolt-skalan

3

Avgivna fasta partiklar, totalt

mg/l

-

5 %

10 %

- Filtrering genom ett 0,45 µm filtermembran, torkning vid 105°C och vägning

- Centrifugering (i minst 5 minuter med en genomsnittlig acceleration av 2.800 till 3.200 g), torkning vid 105°C och vägning.

4

Temperatur

°C

-

0,5

1

- Termometri

Mätning på plats vid provtagningstillfället utan föregående rening av provet

5

Ledningsförmåga vid 20°C

µs/cm

-

5 %

10 %

- Elektrometri

6

Lukt

Utspädningsfaktor vid 25°C

-

-

-
- Genom upprepade utspädningar

Glas

7

Nitrat

mg/l NO₃

2

10 %

20 %

- Molekylär absorptionsspektrofotometri

8

Fluorid

mg/l F

0,05

10 %

20 %

- Molekylär absorptionsspektrofotometri efter destillering om
nödvändigt

- Jonselektiva elektroder

9

Extraherbart organiskt klor, totalt

mg/l Cl /ns/

10

Upplöst järn

mg/L Fe

0,02

10 %

20 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri efter filtrering genom ett
filtermembran (0,45 µm)

- Molekylär absorptionsspektrofotometri efter filtrering genom
ett filtermembran (0,45 µm)

11

Mangan

mg/l Mn

0,01 (2)

10 %

20 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri

0,02 (3)

10 %

20 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri
- Molekylär absorptionsspektrofotometri

12

Koppar (10)

mg/L Cu

0,005

10 %

20 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri
- Polarografi

0,02 (4)

10 %

20 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri
- Molekylär absorptionsspektrofotometri
- Polarografi

13

Zink (10)

mg/l Zn

0,01 (2)

10 %

20 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri

0,02

10 %

20 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri
- Molekylär absorptionsspektrofotometri

14

Boron (10)

mg/l B

0,1

10 %

20 %

- Molekylär absorptionsspektrofotometri
- Atomabsorptionsspektrofotometri

Material som ej innehåller nämnvärda mängder boron

15

Beryllium

mg/l Be

16

Kobolt

mg/l Co

17

Nickel

mg/l Ni

18

Vanadium

mg/l V

19

Arsenik (10)

mg/l As

0,002 (2)

20 %

20 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri

0,01 (5)

- Atomabsorptionsspektrofotometri

- Molekylär absorptionsspektrofotometri /ns/

20

Kadmium (10)

mg/l cd

0,0002

30 %

30 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri

0,001 (5)

- Polarografi

21

Krom, totalt (10)

mg/l Cr

0,01

20 %

30 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri

- Molekylär absorptionsspektrofotometri

22

Bly (10)

mg/l Pb

0,01

20 %

30 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri

- Polarografi

23

Selen (10)

mg/l Se

0,005

- Atomabsorptionsspektrofotometri

24

Kvicksilver (10)

mg/l Hg

0,0001

30 %

30 %

- Flamlös atomabsorptionsspektrofotometri (kallförångning)

0,0002 (5)

25

Barium (10)

mg/l Ba

0,02

15 %

30 %

- Atomabsorptionsspektrofotometri

26

Cyanid

mg/l CN

0,01

20 %

30 %

- Molekylär absorptionsspektrofotometri

27

Sulfatmg/l SO₄

10

10 %

10 %

- Gravimetrisk analys
- EDTA-kompleximetri
- Molekylär absorptionsspektrofotometri

28

Klorid

mg/l Cl

10

10 %

10 %

- Titrering (Mohr-metoden)
- Molekylär absorptionsspektrofotometri

29

Ytaktiva ämnen (som reagerar med metylblått)

mg/l (lauryl-sulfat)

0,05

20 %

- Molekylär absorptionsspektrofotometri

30

Fosfat

mg/l P₂O₅

0,02

10 %

20 %

- Molekylär absorptionsspektrofotometri

31

Fenol (fenolindex)

mg/l C₆H₅OH

0,0005

0,0005

0,0005

- Molekylär absorptionsspektrofotometri
- 4-aminoantipyrin-metoden

Glas

0,0001 (6)

30 %

50 %

- Paranitroanilin-metoden

32

Upplösta eller emulgerade kolväten

mg/l

0,01

20 %

30 %

- Infraröd spektrometri efter extraktion med koltetraklorid

Glas

0,04 (3)

- Gravimetri efter extraktion med petroleumeter /ns/

33

Polycykliska, aromatiska kolväten (10)

mg/l

0,00004

50 %

50 %

- Mätning av fluorescens i UV efter tunnlagerkromatografi

Jämförande mätning i förhållande till en blandning av sex

kontrollämnen med samma koncentration (8)

Glas eller aluminium

34

Pesticider (parathion, hexaklorocyclohexan, dieltrin), totalt
(10)

mg/l

0,0001

50 %

50 %

- Gas- eller vätskekromatografi efter extraktion med lämpliga
lösningsmedel och rening

Identifiering av blandningens beståndsdelar

Kvantitativ analys (9)

Glas

35

Kemisk syreförbrukning (COD)

mg/l O₂

15

20 ‰

20 ‰

- Kaliumdikromatmetoden

36

Mättningsgrad i upplöst syre

‰

5

10 ‰

10 ‰

- Winkler-metoden

Glas

- Elektrokemisk metod

37

Biokemisk syreförbrukning (BOD₅) vid 20 °C utan nitrifiering

2

1,5

2

- Bestämning av upplöst syre innan och efter fem dagars
inkubation vid 20°C ± 1°C i fullständigt mörker

Tillsättning av nitrifieringshämmande ämne

38

Kväve enligt Kjeldahl-metoden (förutom i NO₂ och NO₃)

0,3

0,5

0,5

- Mineralisering, destillering enligt Kjeldahl-metoden samt
bestämning av ammonium med molekyllär
absorptionsspektrofotometri eller titrering

39

Ammoniak

mg/l NH_4

0,01 (2)

0,03 (2)

0,03 (2)

- Molekyllär absorptionsspektrofotometri

0,1 (3)

10 % (3)

20 % (3)

40

Ämnen som kan extraheras med kloroform

mg/l

(11)

-

-

- Extraktion med renat kloroform vid neutralt pH-värde,
förångning i vakuum vid rumstemperatur, vägning av rest

41

Organiskt kol, totalt

mg/l C

42

Kvarvarande organiskt kol efter flockulering och
membranfiltrering (5 μm)

mg/l C /ns/

43

Kolibakterier, totalt

/100 ml

5 (2)

- Odling vid 37°C på ett därför särskilt lämpligt fast substrat (t ex Tergitol-laktosagar, Endo-agar, 0,4 % Teepol-agar) med filtrering (2) eller utan filtrering (7) och räkning av kolonier. Proverna skall spädas ut eller, där så är lämpligt, koncentreras så att de innehåller mellan 10 och 100 kolonier. Om nödvändigt, identifiering genom gasbildning.

Steriliserat glas

500 (7)

5 (2)

- Utspädningsmetod med jäsning i flytande substrat i minst tre tuber i tre utspädningar. Underodling av de positiva rören på ett bekräftelsesubstrat. Räkning i enlighet med MPN (most probable number). Inkubationstemperatur: 37°C ± 1 %.

44

Fekala kolibakterier

/100 ml

2 (2)

- Odling vid 44°C på ett därför särskilt lämpligt fast substrat (t ex Tergitol-laktosagar, Endo-agar, 0,4 % Teepol-agar) med filtrering (2) eller utan filtrering (7) och räkning av kolonier. Proverna skall spädas ut eller, där så är lämpligt, koncentreras så att de innehåller mellan 10 och 100 kolonier. Om nödvändigt, identifiering genom gasbildning.

Steriliserat glas

200 (7)

2 (2)

- Utspädningsmetod med jäsning i flytande substrat i minst tre tuber i tre utspädningar. Underodling av de positiva rören på ett bekräftelsesubstrat. Räkning i enlighet med MPN (most probable number). Inkubationstemperatur: 44°C ± 0,5 %.

45

Fekala streptokocker

/100 ml

2 (2)

- Odling vid 37°C på ett därför särskilt lämpligt fast substrat (t ex natriumazid) med filtrering (2) eller utan filtrering (7) och räkning av kolonier. Proverna skall spädas ut eller, där så är lämpligt, koncentreras så att de innehåller mellan 10 och 100 kolonier.

Steriliserat glas

200 (7)

2 (2)

- Utspädningsmetoden i natriumazid i minst tre rör med tre utspädningar. Räkning i enlighet med MPN (most probable number)

200 (7) /ns/

46

Salmonella (12)

1/5.000 ml

- Koncentration genom filtrering (på membran eller lämpligt filter)

Steriliserat glas

1/1.000 ml

- Inockulering i ett förberikat substrat. Berikning och överföring till ett fast isoleringssubstrat. Identifiering

(1) Ytvattenprover från provtagningspunkten analyseras och mäts efter siktning (trådsikt) för att avlägsna flytande rester av t ex trä och plast.

(2) För vatten i grupp A1, G-värde.

(3) För vatten i grupperna A2 och A3.

(4) För vatten i grupp A3.

(5) För vatten i grupperna A1, A2 och A3, I-värde.

(6) För vatten i grupperna A2, I-värde och A3.

(7) För vatten i grupperna A2 och A3 (G-värde).

(8) Blandning av sex standardämnen med samma koncentration som skall beaktas: fluoranten, 3, 4 benzofluoranten, 11, 1-

benzofluoranten, 3, 4-benzopyren, 1, 12-benzoperylen, inden/1, 2, 3 - cd/pyren.

(9) Blandning av tre ämnen med samma koncentration som skall beaktas: paration, hexaklorocyklohexan, dieldrin

(10) Om proverna innehåller så mycket avgivna ämnen att det krävs särskild förberedande rening får de noggrannhetsvärden som visas i spalt E i denna bilaga som ett undantag överskridas för att i stället betraktas som ett mål. Dessa prover måste behandlas så att analysen verkligen täcker den största mängd av ämnen som skall mätas.

(11) Eftersom denna metod för närvarande inte används i samtliga medlemsstater är det inte säkert att detektionsgränsen som krävs för kontroll av värdena i direktiv 75/440/EEG kan uppnås.

(12) Frånvaro i 5.000 ml (A1, G) och frånvaro i 1.000 ml (A2, G)/ns/

BILAGA II

Minsta årliga provtagnings- och analysfrekvens för var och en av parametrarna i direktiv 75/440/EEG

Betjäнад befolkning	A1 (*)			A2 (*)			A3(**)		
	I (**)	II (**)	III (**)	I (**)	II (**)	III (**)	I (**)	II (**)	III (**)
≤ 10.000		(***)	(***)	(***)	(***)	(***)	(***)	2	1(***)(1)
> 10.000 till									
≤ 30.000		1	1	(***)	2	1	(***)	3	11
> 30.000 till									
≤ 100.000	2	1	(***)	4	2	1	6	2	1
> 100.000	3	2	(***)	8	4	1	12	4	1

(*) Ytvattenkvalitet, bilaga II i direktiv 75/440/EEG.

(**) Klassificering av parametrar i enlighet med frekvens.

(***) Frekvensen fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

(1) Under förutsättning att sådant ytvatten är avsett för utvinning av dricksvatten rekommenderas medlemsstaterna att genomföra provning minst en gång om året av denna vattenkategori (A3, III, ≤ 10.000)

KATEGORIER

	I		II		III
	Parameter		Parameter		Parameter
1	pH	10	Upplöst järn	8	Fluorid
2	Färgning		11 Mangan		14 Boron
3	Totalt avgivna fasta partiklar		12 Koppar		19 Arsenik
4	Temperatur	13	Zink	20	Kadmium
5	Ledningsförmåga	27	Sulfat	21	Krom, totalt
6	Lukt	29	Ytaktiva ämnen	22	Bly

7	Nitrat	31	Fenol	23	Selen
28	Klorid	38	Kväve enligt Kjeldahl- metoden	24	Kvicksilver
30	Fosfat	43	Kolibakterier, totalt	25	Barium
36	Måtningsgrad i upplöst syre			32	Upplösta eller emulgerade kolväten
37	Biokemisk syreförbrukning (BOD ₅)			33	Polycykliska, aromatiska kolväten
39	Ammoniak			34	Pesticider, totalt
				40	Ämnen som kan extraheras med kloroform
				45	Fekala streptokocker
				46	Salmonella

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 oktober 1981

om ändring med anledning av Greklands anslutning i direktiv 79/869/EEG om mätmetoder och provtagnings- och analysfrekvenser för ytvatten som används för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna

(81/855/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (1), och

(1) EGT nr C 144, 15.6.1981, s. 36.

med beaktande av följande:

Artikel 11.2 i rådets direktiv 79/869/EEG av den 9 oktober 1979 om mätmetoder och provtagnings- och analysfrekvenser för ytvatten som används för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna (2) bör ändras för att ta hänsyn till Greklands anslutning till den europeiska gemenskapen.

(2) EGT nr L 271, 29.10.1979, s. 44.

I enlighet med första stycket i artikel 198 i fördraget har rådet samrått med den ekonomiska och sociala kommittén om kommissionens förslag. Kommittén hade inte möjlighet att avge sitt yttrande inom den tidsgräns som rådet hade fastställt. Enligt andra stycket i artikel 8 av fördraget skall avsaknaden

av ett yttrande inte hindra rådet från att vidta åtgärder. Eftersom det är önskvärt att de nödvändiga/sp/ ändringarna antas snabbt finner rådet det nödvändigt att utnyttja denna möjlighet.

Härigenom föreskrivs följande.

Artikel 1

I artikel 11.2 av direktiv 79/869/EEG ersätts "41" med "45".

Artikel 2

Detta direktiv träder i kraft den 1 januari 1981.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 19 oktober 1981

På rådets vägnar

P. WALKER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 17 december 1979

om skydd för grundvatten mot förorening genom vissa farliga ämnen

(80/68/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är angeläget att vidta åtgärder för att skydda grundvattnet inom gemenskapen mot förorening, särskilt sådan som orsakas av vissa giftiga, svårnedbrytbara och bioackumulerbara ämnen.

I Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön från år 1973⁴, kompletterat genom programmet från år 1977⁵, fastslås att ett antal åtgärder bör vidtas för att skydda grundvattnet mot vissa föroreningar.

I artikel 4 i rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenska-

pens vattenmiljö⁶ förutsätts att ett särskilt direktiv om grundvatten införs.

Olikheter mellan de bestämmelser som redan tillämpas eller som är under utarbetande i de olika medlemsstaterna och som avser utsläpp av vissa farliga ämnen till grundvattnet kan ge upphov till ojämlika konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. Det bör därför ske en tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning på detta område i enlighet med artikel 100 i fördraget.

Denna tillnärmning av lagstiftningen måste åtföljas av gemenskapsåtgärder som avser miljöskyddet och en förbättrad livskvalitet. Vissa särskilda bestämmelser om detta bör därför införas. Då fördraget inte tillhandahåller de särskilda befogenheter som krävs måste artikel 235 i fördraget tillämpas.

Tillämpningsområdet för detta direktiv bör inte omfatta utsläpp av avloppsvatten från glesbebyggelse eller utsläpp som innehåller ämnena i förteckning 1 eller 2 i mycket små mängder eller låga koncentrationer, mot bakgrund av den begränsade föroreningsrisken och svårigheten att kontrollera sådana utsläpp. Vidare bör utsläpp som innehåller radioaktiva ämnen undantas, då dessa utsläpp kommer att omfattas av ett särskilt gemenskapsdokument.

¹ EGT nr C 37, 14.2.1978, s. 3.

² EGT nr C 296, 11.12.1978, s. 35.

³ EGT nr C 283, 27.11.1978, s. 39.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 3.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 3.

⁶ EGT nr L 129, 18.5.1976, s. 23.

SLUTGRANSKAD

För att säkerställa ett effektivt skydd för grundvattnet inom gemenskapen är det nödvändigt att förhindra utsläpp av ämnena i förteckning 1 och begränsa utsläpp av ämnena i förteckning 2.

Skillnad bör göras mellan direkta utsläpp av farliga ämnen till grundvatten och åtgärder som kan medföra indirekta utsläpp av sådana ämnen.

Frånsett direkta utsläpp av ämnena i förteckning 1, som alltid är förbjudna, måste en tillståndsprövning ske av alla utsläpp. Ett sådant tillstånd får meddelas först sedan recipientmiljön undersökts.

I fråga om utsläpp som sker till sådant grundvatten som varaktigt är olämpligt för all annan användning, särskilt i hushåll och för jordbruksändamål, bör det finnas en möjlighet till undantag från förbudet mot utsläpp till grundvatten av ämnena i förteckning 1. Därvid bör krävas att recipientmiljön undersöks och att förhandstillstånd meddelas.

Särskilda bestämmelser bör införas om konstgjord infiltration av grundvatten avsett för allmänt bruk.

De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna bör tillse att villkoren i tillstånden följs och övervaka utsläppens inverkan på grundvattnet.

En förteckning bör upprättas över sådana tillstånd som avser utsläpp till grundvatten av ämnena i förteckning 1 och direkta utsläpp till grundvatten av ämnena i förteckning 2. En förteckning bör också upprättas över tillstånd som avser konstgjord infiltration av grundvatten.

Under förutsättning att Grekland den 1 januari 1981 blir medlem i Europeiska ekonomiska gemenskapen, i enlighet med Akten om villkoren för Greklands anslutning och om anpassning av fördragen, framstår det med hänsyn till bristerna i landets tekniska och administrativa infrastruktur som nödvändigt att den frist på två år som medlemsstaterna ges för att sätta i kraft de lagar och andra författningar som krävs för att följa detta direktiv förlängs till fyra år för denna stats vidkommande.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är att hindra förorening av grundvatten genom ämnen som tillhör de familjer och grupper

som ingår i förteckning 1 eller 2 i bilagan, i det följande benämnda "ämnena i förteckning 1 eller 2", och så långt det är möjligt hejda eller undanröja konsekvenserna av den förorening som redan har skett.

2. I detta direktiv avses med

- a) *grundvatten*: alla former av vatten under markytan i den mättade zonen som står i direkt kontakt med markytan eller underliggande jordlager,
- b) *direkt utsläpp*: tillförsel till grundvatten av ämnena i förteckning 1 eller 2 utan infiltration genom markyta och underliggande jordlager,
- c) *indirekt utsläpp*: tillförsel till grundvatten av ämnena i förteckning 1 eller 2 efter infiltration genom markyta och underliggande jordlager,
- d) *förorening*: utsläpp av ämnen eller tillförsel av energi till grundvatten som direkt eller indirekt härrör från människan och som medför risker för människors hälsa eller för vattentillgångarna, skadar levande resurser och det marina ekosystemet eller stör annat berättigat nyttjande av vattnet.

Artikel 2

Detta direktiv gäller inte

- a) utsläpp av avloppsvatten från glesbebyggelse utan anslutning till avloppssystem, om bebyggelsen är belägen utanför områden som är skyddade på grund av sin betydelse för vattenförsörjningen,
- b) utsläpp beträffande vilka den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten finner att mängderna och koncentrationerna av ämnena i förteckning 1 eller 2 är så små att det nu eller i framtiden inte föreligger någon risk för att det mottagande vattnets kvalitet skall försämrats,
- c) utsläpp som innehåller radioaktiva ämnen.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att

- a) förhindra tillförsel till grundvatten av ämnena i förteckning 1, och
- b) begränsa tillförsel till grundvatten av ämnena i förteckning 2, för att undvika att vattnet förorenas med ämnena.

Artikel 4

1. För att uppfylla kravet i artikel 3 a skall medlemsstaterna vidta följande åtgärder:

- Direkta utsläpp av ämnena i förteckning 1 skall förbjudas.
- Alla former av slutligt omhändertagande eller deponering i syfte att slutligt omhändertaga ämnena som kan medföra indirekta utsläpp skall granskas i förväg. På grundval av denna förhandsgranskning skall medlemsstaterna antingen förbjuda verksamheten eller meddela tillstånd med villkor att alla förebyggande tekniska åtgärder vidtas som krävs för att förhindra sådana utsläpp.
- Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som de anser nödvändiga för att förhindra sådana indirekta utsläpp av ämnena i förteckning 1 som orsakas av andra verksamheter ovan eller under jord än de som avses i andra strecksatsen. De skall anmäla dessa åtgärder till kommissionen, som på grundval av upplysningarna kan lämna förslag till rådet om ändringar i detta direktiv.

2. Medlemsstaterna får dock tillåta utsläpp av ämnena i förteckning 1, om en förhandsgranskning visar att det grundvatten till vilket utsläppen kommer att ske varaktigt är olämpligt för annan användning, särskilt i hushåll eller för jordbruksändamål, och om utsläppen inte försvårar utnyttjandet av andra markresurser.

Sådana tillstånd får endast meddelas om alla förebyggande tekniska åtgärder har vidtagits för att säkerställa att ämnena inte kan nå andra vattensystem eller skada andra ekosystem.

3. Medlemsstaterna får efter undersökning tillåta utsläpp genom återinfiltration till samma vattenförande lager av vatten som använts geotermiskt, vatten från gruvor och dagbrott eller vatten som pumpats ut i samband med byggnads- och anläggningsarbeten.

Artikel 5

1. För att uppfylla kravet i artikel 3 b skall medlemsstaterna förhandsgranska
  - alla direkta utsläpp av ämnena i förteckning 2, med målsättningen att begränsa utsläppen,
  - sådant slutligt omhändertagande eller sådan deponering i syfte att slutligt omhändertaga ämnena som kan medföra indirekta utsläpp.

Med utgångspunkt från granskningen får medlemsstaterna bevilja tillstånd, om alla förebyggande tekniska åtgärder vidtas för att förhindra förorening av grundvattnet med ämnena.

2. Medlemsstaterna skall vidare vidta de åtgärder som de anser nödvändiga för att begränsa alla sådana indirekta utsläpp

av ämnena i förteckning 2 som orsakas av andra verksamheter ovan eller under jord än de som avses i punkt 1.

Artikel 6

Trots vad som sägs i artikel 4 och 5 skall det för konstgjord infiltration av grundvatten krävas ett särskilt tillstånd i varje enskilt fall, som meddelas av medlemsstaterna. Tillstånd får endast meddelas om det inte föreligger någon risk för förorening av grundvattnet.

Artikel 7

De förhandsgranskningar som avses i artikel 4 och 5 skall omfatta en undersökning av de hydrogeologiska förhållandena i det berörda området, markens och de underliggande jordlagrens eventuella reningsförmåga samt risken för att utsläppet förorenar grundvatten eller påverkar dess kvalitet. Vidare skall fastslås om utsläpp av ämnena till grundvatten är en lämplig lösning från miljösynpunkt.

Artikel 8

Tillstånd som avses i artikel 4, 5 och 6 får meddelas av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna först sedan det konstaterats att grundvattnet och särskilt dess kvalitet blir föremål för den övervakning som behövs.

Artikel 9

Om tillstånd till direkta utsläpp meddelas i enlighet med artikel 4.2, 4.3 eller 5 eller om tillstånd meddelas i enlighet med artikel 5 till sådant bortscaffande av spillvatten som oundvikligen förorsakar indirekta utsläpp, skall i tillståndet särskilt anges

- platsen för utsläppet,
- utsläppsmetoden,
- väsentliga förebyggande åtgärder, med särskild hänsyn till arten och koncentrationen av de utsläppta ämnena, recipientmiljöns egenskaper och närheten till områden där särskilt dricksvatten, varmt vatten och mineralvatten utvinns,
- den största tillåtna mängden av varje ämne i utsläppen under en eller flera angivna tidsperioder och villkor som avser koncentrationerna av ämnena,
- särskilda åtgärder för att möjliggöra övervakning av

utsläppen till grundvatten,

- om så krävs, åtgärder för övervakning av grundvattnet, särskilt med avseende på dess kvalitet.

Artikel 10

När tillstånd meddelas i enlighet med artikel 4 eller 5 för slutligt omhändertagande eller deponering som syftar till slutligt omhändertagande och som kan medföra indirekta utsläpp, skall i tillståndet särskilt anges

- platsen där slutligt omhändertagande eller deponering sker,
- metoderna för slutligt omhändertagande eller deponering,
- nödvändiga förebyggande åtgärder, med särskild hänsyn till arten och koncentrationen av ämnena i det material som skall deponeras, recipientmiljöns egenskaper och närheten till områden där särskilt dricksvatten, varmt vatten och mineralvatten utvinns,
- den största mängden material innehållande ämnena i förteckning 1 eller 2 – eller om möjligt den största mängden ämnen – som under en eller flera angivna tidsperioder får deponeras, samt lämpliga föreskrifter avseende ämnens koncentrationer,
- de förebyggande tekniska åtgärder som skall vidtas i fall som avses i artikel 4.1 och 5.1 för att förhindra utsläpp till grundvatten av ämnena i förteckning 1 och förorening av sådant vatten genom ämnena i förteckning 2,
- om så krävs, åtgärder för övervakning av grundvattnet, särskilt med avseende på dess kvalitet.

Artikel 11

De tillstånd som avses i artikel 4 och 5 får endast meddelas för en begränsad tidsperiod och skall omprövas minst vart fjärde år. Tillstånden kan därvid förnyas, ändras eller upphävas.

Artikel 12

1. Om den som begär tillstånd enligt artikel 4 eller 5 uppger att han inte kan uppfylla de villkor som gäller, eller om detta förhållande är uppenbart för den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten, skall tillstånd vägras.
2. Om de villkor som gäller enligt ett tillstånd inte uppfylls, skall den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten vidta lämpliga åtgärder för att se till att villkoren följs. Tillståndet skall upphävas om det är nödvändigt.

Artikel 13

De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall se till att de villkor som gäller enligt tillstånden uppfylls och övervaka utsläppens inverkan på grundvattnet.

Artikel 14

I fråga om utsläpp av ämnena i förteckning 1 eller 2 som redan pågår när detta direktiv anmäls, får medlemsstaterna fastställa en tidsfrist som inte överstiger fyra år efter ikraftträdandet av de föreskrifter som avses i artikel 21.1. Vid utgången av denna period måste dessa utsläpp överensstämma med kraven i detta direktiv.

Artikel 15

De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall föra en förteckning, som skall omfatta tillstånd enligt artikel 4 till utsläpp av ämnena i förteckning 1, tillstånd enligt artikel 5 till direkta utsläpp av ämnena i förteckning 2 samt tillstånd enligt artikel 6.

Artikel 16

1. För tillämpningen av detta direktiv skall medlemsstaterna på begäran från kommissionen i varje enskilt fall tillhandahålla de uppgifter som krävs, däribland särskilt
  - a) resultaten av de förhandsgranskningar som avses i artikel 4 och 5,
  - b) innehållet i de tillstånd som har meddelats,
  - c) resultaten av den övervakning och den tillsyn som har utförts,
  - d) innehållet i förteckningarna enligt artikel 15.
2. Uppgifter som inhämtats med stöd av denna artikel får endast användas för det syfte för vilket de begärdes in.
3. Kommissionen och de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna samt deras tjänstemän och andra anställda får inte lämna ut sådana uppgifter som inhämtats enligt detta direktiv och som är sådana att de omfattas av sekretess.

4. Bestämmelserna i punkt 2 och 3 skall inte hindra offentliggörandet av allmän information eller översikter som inte innehåller upplysningar om enskilda företag eller grupper av företag.

Artikel 17

I fråga om utsläpp till grundvattentillgångar som är gemensamma för flera länder, skall den behöriga myndigheten i den medlemsstat som har för avsikt att bevilja tillstånd till sådana utsläpp informera de andra berörda medlemsstaterna innan tillstånd meddelas. På begäran från någon av de medlemsstater som berörs och innan tillstånd meddelas skall samråd ske, i vilket kommissionen får delta.

Artikel 18

Genomförandet av de åtgärder som vidtas enligt detta direktiv får inte i något fall direkt eller indirekt leda till förorening av vatten som avses i artikel 1.

Artikel 19

Vid behov kan en eller flera medlemsstater enskilt eller tillsammans vidta strängare åtgärder än de som föreskrivs genom detta direktiv.

Artikel 20

Efter förslag från kommissionen skall rådet på grundval av erfarenheterna vid tillämpningen revidera och vid behov komplettera förteckning 1 och 2, där så är lämpligt genom att flytta vissa ämnen från förteckning 2 till förteckning 1.

Artikel 21

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv

inom två år från dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Denna frist förlängs till fyra år i fråga om Grekland, förutsatt dess anslutning den 1 januari 1981.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. När de åtgärder som avses i punkt 1 har genomförts i en medlemsstat, gäller inte längre bestämmelserna om grundvatten i direktiv 76/464/EEG för den medlemsstaten.

Artikel 22

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 december 1979.

På rådets vägnar

S. BARRETT

Ordförande

*BILAGA***FÖRTECKNING 1 ÖVER FAMILJER OCH GRUPPER AV ÄMNEN**

Förteckning 1 omfattar sådana enskilda ämnen som hör till de familjer och grupper av ämnen som räknas upp nedan, dock med undantag för ämnen som på grund av låg risk när det gäller giftighet, svårnedbrytbarhet och bioackumulerbarhet inte lämpar sig för förteckning 1.

Ämnen som med hänsyn till giftighet, svårnedbrytbarhet och bioackumulerbarhet lämpar sig bättre för förteckning 2 skall tas upp i den förteckningen.

1. Organiska halogenföreningar och ämnen som kan bilda sådana föreningar i vattenmiljön.
2. Organiska fosforföreningar.
3. Organiska tennföreningar.
4. Ämnen som har cancerogena, mutagena eller teratogena egenskaper i eller genom vattenmiljön¹.
5. Kvicksilver och dess föreningar.
6. Kadmium och dess föreningar.
7. Mineraloljor och kolväten.
8. Cyanider.

FÖRTECKNING 2 ÖVER FAMILJER OCH GRUPPER AV ÄMNEN

Förteckning 2 omfattar sådana enskilda ämnen och kategorier av ämnen som hör till de familjer och grupper av ämnen som förtecknas nedan och som kan ha en skadlig inverkan på grundvatten.

1. Följande metalloider och metaller samt deras föreningar:

1. Zink	11. Tenn
2. Koppar	12. Barium
3. Nickel	13. Beryllium
4. Krom	14. Bor
5. Bly	15. Uran
6. Selen	16. Vanadin
7. Arsenik	17. Kobolt
8. Antimon	18. Tallium
9. Molybden	19. Tellur
10. Titan	20. Silver
2. Biocider och deras derivat som inte upptas i förteckning 1.
3. Ämnen som har en negativ effekt på grundvattens smak eller lukt samt föreningar som kan orsaka bildandet av sådana ämnen i grundvatten och göra vattnet olämpligt som dricksvatten.
4. Giftiga eller svårnedbrytbara organiska föreningar av kisel samt ämnen som kan orsaka bildandet av sådana föreningar i vatten, dock med undantag för föreningar eller ämnen som är biologiskt oskadliga eller snabbt omvandlas till ofarliga ämnen i vatten.
5. Oorganiska föreningar av fosfor och elementärt fosfor.
6. Fluorider.
7. Ammoniak och nitriter.

---

¹ Vissa ämnen i förteckning 2 som är cancerogena, mutagena eller teratogena ingår i kategori 4 i denna förteckning.

WP-fil 380L0778.01
version
Livsmedelsgrupp I
1992-05-21

Godkänd svensk

RÅDETS DIREKTIV
av den 15 juli 1980
om kvaliteten på dricksvatten
(80/778/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,
med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (1),

(1) EGT nr C 28, 9.2.1976, s. 27.

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande (2), och

(2) EGT nr C 131, 12.6.1976, s. 13.

med beaktande av följande:

Med hänsyn till dricksvattnets betydelse för folkhälsan är det nödvändigt att fastställa kvalitetsnormer som sådant vatten måste uppfylla.

Olikheter mellan bestämmelser om kvaliteten på dricksvatten som redan gäller eller håller på att utarbetas i de olika medlemsstaterna kan skapa skillnader i konkurrensförutsättningar och som en följd därav direkt inverka på den gemensamma marknadens funktion. Lagstiftningarna på detta område bör därför närmas till varandra i enlighet med artikel 100 i fördraget.

Denna tillnärmning av lagstiftningarna bör förenas med gemenskapsåtgärder med syfte att genom mera omfattande regler om dricksvatten förverkliga ett av gemenskapens mål med avseende på en förbättring av levnadsbetingelserna, en harmonisk utveckling av den ekonomiska verksamheten inom hela gemenskapen samt en fortgående och balanserad expansion. Vissa särskilda bestämmelser med denna verkan bör därför fastställas. Artikel 235 i fördraget bör anges som grund eftersom fördraget inte ger de befogenheter som behövs.

De europeiska gemenskapernas handlingsprogram för miljön av 1973 (3) och 1977 (4) ger både stöd för att sätta upp normer för toxiska kemiska substanser och för bakterier som utgör en hälsorisk och som förekommer i dricksvatten, och för att definiera fysikaliska, kemiska och biologiska parametrar som svarar mot de olika sätten att använda vatten och då i synnerhet dricksvatten.

(3) EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

(4) EGT nr C 69, 11.6.1970, s. 1.

Särskilda regler har föreslagits för naturligt mineralvatten. Det är dessutom nödvändigt att från detta direktivs tillämpningsområde utesluta vatten för medicinskt bruk och visst vatten som används inom livsmedelsindustrin om användningen inte utgör någon risk för folkhälsan.

Rådet har genom direktiv 75/440/EEG (5) redan fastställt normer för ytvatten avsett för framställning av dricksvatten.

(5) EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 34.

De värden som fastställts för vissa parametrar måste vara lika med eller lägre än en högsta tillåten koncentration.

Hos avhärdat dricksvatten måste de värden som har fastställts för vissa parametrar vara lika med eller högre än en nödvändig minimikoncentration.

Det är önskvärt att medlemsstaterna tillämpar de fastställda värdena som "riktvärden".

Eftersom beredningen av dricksvatten kan innefatta användning av vissa ämnen, bör regler som styr användningen av dessa utarbetas så att skadlig inverkan på folkhälsan genom för stora mängder sådana ämnen kan undvikas.

Medlemsstaterna bör under vissa förhållanden tillåtas att utfärda bestämmelser som innebär avsteg från detta direktiv, särskilt för att kunna ta hänsyn till vissa speciella situationer.

För att kontrollera värdena hos koncentrationer för de olika parametrarna är det nödvändigt att föreskriva, att medlemsstaterna vidtar de åtgärder som krävs för att säkerställa regelbunden kontroll av kvaliteten på dricksvattnet.

Referensmetoderna för analys som definieras i bilagorna till detta direktiv måste snabbt anpassas till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen. För att de åtgärder som krävs för detta skall bli lättare att genomföra bör det införas en ordning för ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen inom en kommitté som ansvarar för anpassningen till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv handlar om krav som skall uppfyllas för dricksvatten.

Artikel 2

I detta direktiv avses med dricksvatten:

allt vatten som används för detta ändamål, antingen i sitt ursprungliga tillstånd eller efter beredning, oberoende av dess ursprung,

– oavsett om det tillhandahålls för dricksvattenändamål eller

– om

– det används i ett livsmedelsberedande företag för tillverkning, förädling, konservering eller saluförande av varor eller ämnen som är avsedda som människoföda och

– det påverkar det färdiga livsmedlets hälsomässiga egenskaper.

Artikel 3

För sådant vatten som avses i artikel 2 andra strecksatsen, skall medlemsstaterna tillämpa de värden för toxiska och mikrobiologiska parametrar som finns uppräknade i tabellerna D resp. E i bilaga 1 och för övriga parametrar skall de värden användas som enligt behöriga nationella myndigheter skulle kunna påverka det färdiga livsmedlets hälsomässiga egenskaper.

Artikel 4

1. Detta direktiv skall inte gälla för

a) naturliga mineralvatten som av behöriga nationella myndigheter är erkända eller definierade som sådana,

b) vatten för medicinskt bruk som av behöriga nationella myndigheter är erkända som sådana.

2. Medlemsstaterna får inte förbjuda eller hindra marknadsföringen av livsmedel med hänvisning till det använda vattnets kvalitet, om vattnet uppfyller kraven enligt detta direktiv, såvida inte en sådan marknadsföring utgör en fara för folkhälsan.

Artikel 5

Detta direktiv skall gälla utan att inskränka tillämpningen av särskilda bestämmelser i andra gemenskapsregler.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall sända kommissionen

– relevant information om de industriella sektorer, om vilka behöriga nationella myndigheter anser att den färdiga varans hälsomässiga egenskaper, enligt innebörden i artikel 2, inte påverkas av det använda vattnets kvalitet,

– nationella värden för andra parametrar än de toxiska och

mikrobiologiska parametrar som avses i artikel 3.

2. Kommissionen skall undersöka denna information och vidta lämpliga åtgärder. Den skall regelbundet utarbeta en uttömmande rapport för medlemsstaterna.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall för de parametrar som framgår av bilaga 1 fastställa de värden som skall gälla för dricksvatten.

2. Medlemsstaterna får underlåta att i enlighet med punkt 1 fastställa värden för de parametrar för vilka bilaga 1 inte anger något värde, så länge rådet inte har fastställt några sådana värden.

3. För parametrarna i tabellerna A, B, C, D och E i bilaga 1

– får de värden som fastställs av medlemsstaterna inte vara högre än de värden som anges i kolumnen för "Högsta tillåtna koncentration", /ns/

– skall medlemsstaterna när värdena skall fastställas utgå från de värden som finns i kolumnen för "Riktvärde".

4. För avhärdat vatten av det slag som avses i artikel 2 första strecksatsen får de värden som medlemsstaterna fastställer för parametrarna i bilaga 1 tabell F inte underskrida värdena i kolumnen för "Lägsta erforderliga koncentration".

5. Vid tolkningen av värdena i bilaga 1 skall anmärkningarna beaktas.

6. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att dricksvattnet minst uppfyller de krav som anges i bilaga 1.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att ämnen som används vid beredningen av dricksvatten inte överstiger de högsta tillåtna koncentrationerna för dessa ämnen i det vatten som distribueras till konsumenterna och att de inte utgör någon fara för folkhälsan varken direkt eller indirekt.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna får besluta om undantag från detta direktiv för att ta hänsyn till:

a) lägen som uppkommer genom marklagrens beskaffenhet och struktur inom det område som vattnet kommer från.

Om en medlemsstat beslutar om ett sådant undantag, skall den därefter underrätta kommissionen senast två månader efter beslutet och ange skälen för undantaget.

b) lägen som uppkommer genom ovanliga meteorologiska förhållanden.

Om en medlemsstat beslutar om ett sådant undantag, skall den därefter underrätta kommissionen senast 15 dagar efter beslutet och ange skälen för undantaget och dess varaktighet.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen endast rapportera sådana undantag som avses i punkt 1, som avser en daglig vattenproduktion av minst 1 000 m³ eller omfattar minst 5 000 personer.

3. Undantag som görs med stöd av denna artikel får aldrig avse toxiska eller mikrobiologiska faktorer eller utgöra någon risk för folkhälsan.

Artikel 10

1. I nödlägen får behöriga nationella myndigheter för en begränsad tid och upp till ett högsta värde som de själva bestämmer, tillåta att den högsta tillåtna koncentrationen enligt bilaga 1 överskrids, under förutsättning att detta inte utgör en oacceptabel risk för folkhälsan och under förutsättning att distributionen av dricksvatten inte kan upprätthållas på annat sätt.

2. Utan att inskränka tillämpningen av direktiv 75/440/EEG, särskilt artikel 4.3 i detta, får en medlemsstat, då den för sin dricksvattenförsörjning tvingas att använda ytvatten som inte uppfyller de koncentrationskrav som enligt artikel 2 i det ovannämnda direktivet krävs för vatten av kategori A3, och då den inte kan åstadkomma lämplig behandling för att erhålla dricksvatten av den kvalitet som fastställs i detta direktiv, under en begränsad tidsperiod och upp till ett högsta tillåtet värde, som den själv bestämmer, godkänna att den högsta tillåtna koncentrationen som anges i bilaga 1 överskrids, under förutsättning att detta inte utgör en oacceptabel risk för folkhälsan.

3. Medlemsstater som utnyttjar de undantag som avses i denna artikel skall omedelbart underrätta kommissionen om detta samt ange skälen för och den beräknade varaktigheten av dessa undantag.

Artikel 11

Medlemsstaterna skall säkerställa att alla nödvändiga åtgärder som vidtas för att tillämpa de bestämmelser som utfärdats i enlighet med detta direktiv inte i något fall, direkt eller indirekt, får resultera i vare sig någon försämring av den nuvarande kvaliteten på dricksvatten eller någon ökning av föroreningarna i vatten som är avsett för framställning av dricksvatten.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall vidta alla åtgärder som behövs för att säkerställa en regelbunden kontroll av dricksvattnets kvalitet.

2. Allt dricksvatten skall kontrolleras på det stadium när det når konsumenten för att kontrollera om det uppfyller de krav som fastställs i bilaga 1.

3. Provtagningsplatserna skall bestämmas av de behöriga nationella myndigheterna.

/ns/

4. Vid sådan kontroll skall medlemsstaterna följa bilaga 2.

5. Medlemsstaterna skall så långt detta är möjligt använda de referensmetoder för analys som anges i bilaga 3.

Laboratorier som använder andra metoder skall försäkra sig om att de erhållna resultaten är likvärdiga eller jämförbara med de resultat som uppnås med de metoder som anges i bilaga 3.

Artikel 13

Sådana ändringar som är nödvändiga för att de referensmetoder för analys som anges i bilaga 3 skall kunna anpassas till vetenskapliga och tekniska framsteg, skall antas i enlighet med artikel 15.

Artikel 14

a) En kommitté för anpassning till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen, i fortsättningen benämnd "kommittén", inrättas härmed; den skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och ha en företrädare för kommissionen som ordförande.

b) Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 15

När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden hänskjuta ärendet till kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av företrädaren för en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta sitt beslut med en majoritet av 41 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden får inte rösta.

3 a) Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

c) Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 16

Utän att inskränka tillämpningen av artikel 4.2 får medlemsstaterna fastställa strängare bestämmelser för dricksvatten än dem som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 17

Medlemsstaterna får besluta om särskilda bestämmelser i fråga om information – såväl på förpackning eller etiketter som i reklam – om dricksvattnets lämplighet för spädbarn. Sådana bestämmelser kan också röra de egenskaper hos vattnet som bestämmer användningen av denna information.

Medlemsstater som tänker vidta sådana åtgärder skall i förväg underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv jämte bilagor inom två år efter dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 19

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att kvaliteten på dricksvattnet följer detta direktiv inom fem år från anmälan.

Artikel 20

I undantagsfall och för geografiskt avgränsade befolkningsgrupper, får medlemsstaterna till kommissionen överlämna en särskild ansökan avseende en längre ikraftträdandetid för att nå överensstämmelse med bilaga 1.

/ns/

Denna ansökan, som måste vara motiverad, skall innehålla en redogörelse för de svårigheter som uppstått samt ett förslag till handlingsprogram med en lämplig tidsplan för att förbättra dricksvattnets kvalitet.

Kommissionen skall undersöka dessa program liksom tidsplanerna. Vid oenighet med den berörda medlemsstaten skall kommissionen överlämna lämpliga förslag till rådet.

Artikel 21

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 juli 1980.

På rådets vägnar

J. SANTER

Ordförande

/ns/

BILAGA 1

LISTA ÖVER PARAMETRAR

A. ORGANOLEPTISKA PARAMETRAR

Anmärkningar	Högsta Parametrar	Enhet (1) (RV)	koncentration (HTK)	Riktvärde	tillåtna
1	Färg	mg/l P/Co måttenheter	1	20	
2	Turbiditet	mg/l SiO ₂	1	10	
test med metrisk	Jackson-enheter	0-4	4	- Ersätts i vissa fall med Secchi-skiva:	siktdjups- RV = 6 m HTK = 2 m
3 vid 25°C	Lukt smaktesterna.	Spädningsfaktor	0	2 vid 12°C	- Att relateras till
					3

4	Smak vid 25°C	Spädningsfaktor	0	2 vid 12°C	- Att relateras till	3
---	------------------	-----------------	---	------------	----------------------	---

(1) Om medlemsstat med stöd av direktiv 71/354/EEG i dess senaste lydelse i sin nationella lagstiftning, som har antagits i enlighet med detta direktiv, använder andra måttenheter än de som anges i denna bilaga, måste de angivna värdena ha samma precisionsgrad.

B. FYSIKALISK-KEMISKA PARAMETRAR (i relation till vattnets naturliga struktur)

Anmärkningar	Parametrar	Enhet (1)	(RV)	Högsta koncentration (HTK)	Riktivärde	tillåtna
5	Temperatur	°C	12	25		
6	Vätejon koncentration värdena gäller inte för behållare.	pH-enhet	6,5	pH 8,5 aggressivt	- Vattnet bör inte vara vatten i slutna - Högsta tillåtna värde:	- pH- 9,5.
7	Konduktivitet salthalt. värden i ohm/cm: 2 500. /ns/	ÅS cm ⁻¹ vid 20°C	400		- Motsvarande vattnets - Motsvarande relativa	
(RV)	Parametrar koncentration	Enhet (1)	Riktivärde	Högsta tillåtna (HTK)	Anmärkningar	
8	Klorid 200 mg/l kan problem	Cl mg/l	25		- Vid koncentrationer över uppstå.	ca
9	Sulfat	SO ₄ mg/l	25	250		
10	Kiseldioxid	SiO ₂ mg/l			- Se artikel 8.	
11	Kalcium	Ca mg/l	100			
12	Magnesium	Mg mg/l	30	50		
13	Natrium (från och med rekommendationer från en WHO (Haag, minskning av nuvarande till 6 g.	Na mg/l parameter tar hänsyn till	20	175 av 90)	- Värdena hos denna 1984 och med en percentil arbetsgrupp inom maj 1978) om progressiv totala dagliga saltintag	

(från och med 1984 kommer kommissionen att förelägga rådet rapporter om gällande salt.

(dessa procentkommissionen att undersöka huruvida den HTK på 120 mg/l WHO's period av att uppnå ett saltintag på tillfredsställande nivå och en tidsgräns för anpassningen

kommer kommissionen att rapportera beräkningen för perioden för beräkning av referens-

150 - Från och med den 1 januari 1987 och med en percentil utvecklingen när det befolkningens dagliga intag av

- I dessa rapporter kommer tiler bör beräknas över som föreslagits av arbetsgruppen är nödvändig för tre år vid behov föreslår rådet ny HTK för salt samt en till detta värde.

- Före den 1 januari 1984 förelägga rådet en om huruvida den treåriga referens-ning av dessa vetenskapligt välgrundad.

14 Kalium K mg/l 10 12

15 Aluminium Al mg/l 0,05 0,2

16 Total hårdhet - Se tabell F, sid. 23.

17 Torrsubstans mg/l efter torkning vid 180°C 1 500

18 Löst oxygen % O₂-mättnad - Mättnadsvärde >75% utom för grundvatten.

19 Fri koldioxid CO₂ mg/l - Vattnet bör inte vara aggressivt.

/ns/

C. PARAMETRAR FÖR ÄMNEN SOM INTE ÄR ÖNSKVÄRDA I FÖRHÖJDA HALTER (1)

(RV)	Parametrar koncentration	Enhet (1)	Riktvärde	Högsta tillåtna (HTK)	Anmärkingar
20	Nitrat	NO ₃ mg/l	25	50	
21	Nitrit	NO ₂ mg/l		0,1	
22	Ammonium	NH ₄ mg/l	0,05	0,5	

23	Kjeldahl Kväve exklusive N från NO ₂ och NO ₃	N mg/l		1	
24	Syreförbrukning (K Mn 04)	O ₂ mg/l	2	5	- Uppmätt vid upphettning i sur miljö
25	Totalt orga- niskt kol (TOC) måste undersökas.	C mg/l			- Orsaken till varje ökning av normala koncentrationen
26	organoleptiskt Svavelväte	S Åg/l			inte påvisbart
27	Çmnen extra- herbara med kloroform	mg/l torr- substans	0,1		
28	Lösta eller emulgerade kolväten (efter extraktion med petroleum- eter); Mineraloljor	Åg/l		10	
29	(fenolindex) klor. Fenoler	C ₆ H ₅ OH Åg/l		0,5	- Exklusive naturliga fenoler som ej reagerar med
30	Bor	B Åg/l	1 000		
31	Ytaktiva ämnen (som reagerar med metylen- blått)	Åg/l (lauryl- sulfat)		200	

(1) Vissa av dessa ämnen kan också vara giftiga om de förekommer i mycket höga halter. /ns/

(RV)	Parametrar koncentration	Enhet	Riktvärde	Högsta tillåtna (HTK)	Anmärkningar
32	Andra orga- niska klorför- möjligt. inte ingår i parameter 55	Åg/l	1		- Trihalometankoncentratio- ner måste vara så låga som cningar som

33	Järn	Fe Åg/l	50	200		
34	Mangan	Mn Åg/l	20	50		
35	Koppar utgående korrosion uppträda.	Cu Åg/l smak, missfärgning och	100			- Över 3 000 Åg/l kan sträv dricksvatten
					från vatten- verk och pumpstationer	-
			3 000 - när vattnet har stått i ledningen i 12 timmar och vid den punkt där vattnet når konsumenten			
36	Zink utgående liknande utfällningar upp- pumpstatio-	Zn Åg/l smak, opalescens och sand-	100			- Över 5 000 Åg/l kan sträv dricksvatten träda.
					från vattenverk ner	och
			5 000 - när vattnet har stått i ledningen i 12 timmar och vid den punkt där vattnet når konsumenten			
37	Fosfor	P205 Åg/l	400	5 000		
/ns/ (RV)	Parametrar koncentration	Enhet	Riktvärde	Högsta tillåtna (HTK)	Anmärkingar	
38	Fluorid 12fC ifrågavarande geografiska	F Åg/l 1 500				- HTK varierar beroende på 25 - 30fC området.
			medeltemperaturen inom det			8 - 700
39	Kobolt	Co Åg/l				
40	Suspenderat material		Inga			
41	Kloröverskott	Cl/Åg/l				- Se artikel 8.

42 Barium Ba Åg/l 100

43 Silver Ag Åg/l 10 Om silver i undantagsfall används tillfälligt för får ett HTK-värde av behandling av vattnet, 80 Åg/l godkänns.

D. PARAMETRAR FÖR TOXISKA ÄMNEN

(RV)	Parametrar koncentration	Enhet	Riktvärde	Högsta tillåtna (HTK)	Anmärkningar
44	Arsenik	As Åg/l		50	
45	Beryllium	Be Åg/l			
46	Kadmium	Cd Åg/l		5	
47	Cyanider	CN Åg/l		50	
48	Krom	Cr Åg/l		50	
49	Kvicksilver	Hg Åg/l		1	
50	Nickel	Ni Åg/l		50	
51	Bly rinnande skrida 50 Åg/l i prov som Om eller efter spolning och överskrider 100 Åg/l, skall vidtas så nering minskas. /ns/	Pb Åg/l bör blyhalten inte över-		50	Där det finns blyledningar (i vatten) tagits efter spolning. provet tas antingen direkt blyhalten antingen ofta eller mycket kraftigt lämpliga åtgärder att konsumentens blyexpo-
(RV)	Parametrar koncentration	Enhet (1)	Riktvärde	Högsta tillåtna (HTK)	Anmärkningar
52	Antimon	Sb Åg/l		10	
53	Selen	Se Åg/l		10	

54	Vanadin	V	Åg/l			
55	Bekämpnings- medel och stås:	Bekämpnings- produkter - ämnen	Åg/l	likartade produkter för-	Med bekämpningsmedel och likartade	
	persistenta klorerade organiska fosfor- karbamater		var för sig	0,1	- insektsmedel: föreningar	beaktade kolväteföreningar - -
	- totalt			0,5	- ogräsmedel - svampbekämpningsmedel	-
PCB och PCT						
56	aromatiska 11,12-bensofluorant ten perylen/inden	Polycykliska	Åg/l	0,2	- referenssubstanter: - 3,4-bensofluorant kolväten - 1,12-benspyren (1,2,3-cd)pyren /ns/	- - 3,4-bensofluoran- -

E. MIKROBIOLOGISKA PARAMETRAR

provets	Resultat: Riktvärde i ml	Högsta tillåtna koncentration (HTK) volym	Parametrar (RV)
Rörmetod (MPN)		Membranfiltermetod	
57 MPN < 1	Totala koliformer (1) 100	-	0
58	Fekala koliformer 100	-	0
59 MPN < 1	Fekala streptokocker 100	-	0
60 klostridier	Sulfitreducerande 20	-	MPN 1

Dricksvatten får inte innehålla patogena organismer.

Om det är nödvändigt att komplettera den mikrobiologiska analysen av dricksvatten, bör proven undersökas inte bara med avseende på de bakterier som avses i tabell E, utan också med avseende på patogener, såsom:

- salmonella
- patogena stafylokocker
- fekala bakteriofager
- enterovirus

Sådant vatten får inte heller innehålla:

- parasiter
- alger
- andra organismer som t.ex. mikroskopiska djur.

(1) Under förutsättning att tillräckligt antal prov har undersökts (överensstämmelse i 95 % av fallen).

Resultat;

Högsta

storlek	Parametrar (RV)	provets koncentration (i ml)	Riktvärde	tillåtna (HTK)	Anmärkningar	
61	Totala antalet dricksvatten	37fC 22fC	1 1	10 (1) (2) 100 (1) (2)	- -	bakterier i
62 58, 59 och om organismer som saknas, eget bruk totala överskrider fast- 62.	Totala antalet bakterier i förpackat vatten	37fC 22fC	1 1	5 20	20 100	Om parametrarna 57, och 60 har iakttagits de patogena anges på sidan 22 får medlemsstaterna på ansvar för nationellt använda vatten, vars antal bakterier de HTK-värden som ställts för parameter
	mätas inom vattnet förpackats varvid vattenprovet under denna 12-timmarsperiod förvaras konstant temperatur.					HTK-värden bör 12 timmar efter det att vid

(1) För desinfikerat vatten bör motsvarande värden vara avsevärt lägre vid den punkt där det lämnar vattenverket.

(2) Om något av dessa värden vid upprepad provtagning konsekvent överskrider, bör detta förhållande kontrolleras.

/ns/

F. LÄGSTA ERFORDERLIGA KONCENTRATION FÖR AVHÄRDAT DRICKSVATTEN

koncentration (avhärdat vatten)	Parametrar	Enhet	Lägsta erforderliga	Anmärkningar
1 Kalcium eller	Total hårdhet			mg/l Ca motsvarande katjoner. 60
2	Vätejon-koncentration		pH	
3 aggressivt.	Alkalinitet	mg/l HCO ₃	30	Vattnet bör inte vara
4	Löst syre			

OBS! – Föreskrifterna för hårdhet, vätejon-koncentration, löst syre och kalcium gäller också för avsaltat vatten.

– Om vattnet på grund av ovanligt hög naturlig hårdhet har avhårdats i enlighet med tabell F innan det distribueras till konsumenten, får dess natriumnehåll i undantagsfall vara högre än de värden som anges i kolumnen "Högsta tillåtna koncentration". Det måste emellertid vara en strävan att hålla natriumhalten på så låg nivå som möjligt, och väsentliga krav när det gäller att skydda folkhälsan får inte åsidosättas.

JÄMFÖRELSE MELLAN OLIKA ENHETER FÖR VATTNETS HÄRDHETSGRAD

	Fransk grad	Engelsk grad	Tysk grad	Milligram Ca	Millimol Ca
Fransk grad	1	0,70	0,56	4,008	0,1
Engelsk grad	1,43	1	0,80	5,73	0,143
Tysk grad	1,79	1,25	1	7,17	0,179
Milligram Ca	0,25	0,175	0,140	1	0,025

Millimol Ca 10 7 5,6 40,08 1

/ns/

BILAGA 2

OMFATTNING OCH FREKVENNS FÖR RUTINANALYSER

A. TABELL ÖVER OMFATTNING AV RUTINANALYSER (Parametrar att beakta vid kontroll)

Para- kontroll 2)	Analysom- fattning Minimi- kontroll (C 3)	Löpande kontroll (C 4)	Periodisk eller i akuta situationer	speciella situationer	Tillfällig kontroll i att beakta metrar (C 1)	(C
A LEPTISKA turbiditet omständigheterna och fakto- inverkan på kvaliteten B som PARAMETRAR fysikalisk-	ORGANO- smak (1)	- lukt (1) - smak parametrar (5) med hänsyn	- lukt		Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall bestämma PARAMETRAR (utseende) till därvid beakta alla skadliga Analys som hos det dricksvatten distribueras till konsu- kemisk para-	-
(3)	enligt fotnot 4	FYSIKALISK- eller annan eller annan meter - kloröverskott (3)	- konduktivitet - konduktivitet kontroll kemisk parameter - pH - kloröverskott	- temperatur(2) vid löpande menterna. + andra parametrar		
C	EJ ÖNSKVÄRDA PARAMETRAR		- nitrat - nitrit - ammonium			
D	TOXISKA PARAMETRAR					
E	MIKRO- BIOLOGISKA PARAMETRAR	- totala koliformer eller total- antalet bakterier vid 22i och 37i - fekala koliformer	- totala koliformer - fekala koliformer - totalantalet bakterier			

OBS! Det bör tillfogas en analysomfattning som bör genomföras innan en vattentäkt tas i bruk. De parametrar som då bör beaktas är de som finns i kolumnen "Löpande kontroll" plus bland annat olika toxiska eller ej önskvärda ämnen som vattnet kan förmodas innehålla. Listan över dessa skall utarbetas av de behöriga nationella myndigheterna.

(1) Kvalitativ bedömning.

(2) Undantag för förpackat vatten.

(3) Eller andra desinfektionsmedel och endast om beredning förekommer. (4) Dessa parametrar bestäms av behörig nationell myndighet, varvid hänsyn tas till alla faktorer som kan påverka kvaliteten på det dricksvatten som distribueras till förbrukare och med vilkas hjälp man skulle kunna fastställa vattnets jonbalans. (5) Behörig nationell myndighet får använda andra parametrar än dem som nämns i bilaga 1 till detta direktiv.

/ns/

B. TABELL ÖVER MINIMIFREKVENSER FÖR RUTINANALYSER (3)

Producerad omfattning volym vatten år	Antal omfattning 200 l per dag per år	C 1 Analys-omfattning Antal prov per år	C 2 Analys-omfattning distribuerad Antal prov	C 3 Analys-omfattning Antal prov i m3 per dag	C 4 Analys- eller (beräknat efter och person	anslutna och person	per
100	500	(1)	(1)	(1)	Frekvens att		
1 000	5 000	(1)	(1)	(1)	bestämmas av de		
2 000	10 000	12	3	(1)	behöriga		
10 000	50 000	60	6	1	nationella		
20 000	100 000	120	12	2	myndigheterna		
30 000	150 000	180	18	3	allt eftersom		
60 000	300 000	360 (2)	36	6	läget kräver		
100 000	500 000	360 (2)	60	10			
200 000	1 000 000	360 (2)	120 (2)	20 (2)			
1 000 000	5 000 000	360 (2)	120 (2)	20 (2)			

(1) Frekvensen får bestämmas av behöriga nationella myndigheter. Vatten som är avsett för livsmedelsindustrier måste dock undersökas minst en gång om året.

(2) De behöriga hälsoskyddsmyndigheterna bör sträva efter att öka analysfrekvensen så långt resurserna medger.

(3) a) I fråga om vatten som måste desinfekteras, bör den mikrobiologiska analysen utföras dubbelt så ofta.

b) Vid mycket hög analysfrekvens är det lämpligt att ta prover med så regelbundna mellanrum som möjligt.

c) Om värdena hos resultat av prov som tagits under de föregående åren är konstanta och påtagligt bättre än de gränser som fastställts i bilaga 1, och om ingen faktor har upptäckts, som sannolikt kan ge upphov till försämrad kvalitet på vattnet, kan minimifrekvensen sänkas för de analyser som avses ovan: - i fråga om ytvatten med faktorn 2 med undantag för de frekvenser som fastställts för mikrobiologiska analyser; - i fråga om grundvatten med faktorn 4 men utan att inskränka tillämpningen av

bestämmelsen i punkt (a) ovan.

/ns/
BILAGA 3

REFERENSMETODER FÖR ANALYS

A. ORGANOLEPTISKA PARAMETRAR

1. Färg Fotometrisk metod kalibrerad med platina-koboltlösning.
2. Turbiditet Kiselmetod - Formazintest - Secchis metod
3. Lukt Successiva utspädningar, undersökta vid 12f eller 25fC.
4. Smak Successiva utspädningar, undersökta vid 12f eller 25fC.

B. FYSIKALISK-KEMISKA PARAMETRAR

5. Temperatur Termometri.
6. Vätejonkoncentration Elektrometri.
7. Konduktivitet Elektrometri.
8. Klorid Titrimetri - Mohrs metod.

9.	Sulfat	Gravimetri – komplexometri – spektrofotometri.
10.	Kisel	Spektrofotometri.
11.	Kalcium	Atomabsorptionsspektrometri – komplexometri.
12.	Magnesium	Atomabsorptionsspektrometri.
13.	Natrium	Atomabsorptionsspektrometri.
14.	Kalium	Atomabsorptionsspektrometri.
15.	Aluminium	Atomabsorptionsspektrometri – spektrofotometri.
16.	Total hårdhet	Titrimetri – komplexometrisk titrering med EDTA.
17.	Torrsubstans	Indunstning vid 180°C och vägning.
18.	Löst syre	Elektrometri – Winklers metod – med jonselektiv elektrod.
19.	Fri koldioxid	Acidimetrisk titrering.

C. PARAMETRAR FÖR EJ ÖNSKVÄRDA ÄMNEN

20.	Nitrat	Spektrofotometri – jonselektiv elektrod.
21.	Nitrit	Spektrofotometri.
22.	Ammonium	Spektrofotometri.
23.	Kjeldahl kväve	Oxidation med efterföljande titrimetri eller spektrofotometri.
24.	Permanganatförbrukning	Kokning i 10 minuter med KMnO ₄ i sur miljö.
25.	Totalt organiskt kol (TOC)	
/ns/ 26.	Svavelväte	Spektrofotometri.
27.	Ämnena som kan extra- heras med kloroform	Extraktion med renad kloroform vid neutralt pH och med vägning av återstoden.
28.	Kolväten (lösta eller emulgerade): Mineraloljor	Infraröd spektrofotometri.
29.	Fenoler (fenolindex) aminoantipyrin.	Spektrofotometrimetoder med paranitroanilin och
30.	Bor	Atomabsorptionsspektrometri – spektrofotometri.
31.	Ytaktiva ämnen (som reagerar med metylenblått)	Spektrofotometri.
32.	Andra organiska lösningsmedel samt rening – vid behov	Gas- eller vätskekromatografi efter extraktion med lämpliga blandningars beståndsdelar. Kvantitativ bestämning.
33.	Järn	Atomabsorptionsspektrometri – spektrofotometri.
34.	Mangan	Atomabsorptionsspektrometri – spektrofotometri.
35.	Koppar	Atomabsorptionsspektrometri – spektrofotometri.
36.	Zink	Atomabsorptionsspektrometri – spektrofotometri.
37.	Fosfor	Spektrofotometri.
38.	Fluorid	Spektrofotometri – jonselektiv elektrod.

39.	Kobolt	-
40.	Suspenderat material minst 15 minuter med en genomsnittlig acceleration av 2 800 vågning.	Filtrering genom membranfilter Å 0,45 eller centrifugering (i till 3 200 G) torkning vid 105°C och
41.	Restklor	Titrimetri - spektrofotometri.
42.	Barium	Atomabsorptionsspektrometri.

D. PARAMETRAR FÖR GIFTIGA ÄMNEN

43.	Silver	Atomabsorptionsspektrometri.
44.	Arsenik	Spektrofotometri - atomabsorptionsspektrometri.
45.	Beryllium	-
46.	Kadmium	Atomabsorptionsspektrometri.
47.	Cyanider	Spektrofotometri.
48.	Krom	Atomabsorptionsspektrometri - spektrofotometri.
49.	Kvicksilver	Atomabsorptionsspektrometri.
50.	Nickel	Atomabsorptionsspektrometri.
51.	Bly	Atomabsorptionsspektrometri.
52.	Antimon	Spektrofotometri.
53.	Selen	Atomabsorptionsspektrometri.
54.	Vanadin	-
55.	Bekämpningsmedel och likartade produkter	Se metod 32.
56.	Polycykliska efter extraktion med hexan - efter standardsubstanser i samma koncentration (1)	Mätning av fluorescensintensiteten i det ultravioletta området gaskromatografi eller mätning av tunnskiktsgaskromatografi - Jämförande mätningar mot blandning av aromatiska kolväten fluorescensen i det ultravioletta området sex

E. MIKROBIOLOGISKA PARAMETRAR

Räkning enligt MPN-metoden (Most Probable Number)	Jäsning i rör. Omympning av de positiva rören till ett Number)	konfirmativt medium.
	eller	
57 (2)	Totala koliformer	
58 (2)	Fekala koliformer laktosagar, endoagar, 0,4 % Teepolbuljong, renodling och	Membranfiltrering och odling på lämpligt substrat som Tergitol identifiering av misstänkta kolonier -
	Inkuberings temperatur för totala koliformer: 37°C	
	Inkuberings temperatur för fekala koliformer: 44°C	
59 (2)	Fekala streptokocker	Natriumazidmetoden (Litsky). Räkning enligt MPN-metoden - Membranfiltrering och odling på lämpligt substrat.
60 (2)	Sulfitreducerande kolonier som har svart halo,	Spörräkning efter uppvärmning till 80°C genom ympning i substrat med glukos, sulfid och järn, räkning av de klostridier

	-	membranfiltrering, placering av det omvända filtret på substrat med glukos, sulfat och järn täckt med agar, räkning	av svarta kolonier,
	-	odling på rör med selektivt substrat för klostridier (differential reinforced clostridial medium (DRCM), omympning lackmus. Räkning enligt MPN-metoden.	av de svarta rören till mjölksubstrat med
61/62	Totalantal	Odling genom placering i agar med näringsämnen. (2)	bakterier

TILLÄGGSTESTER

Salmonella	Koncentrering genom membranfiltrering. Odling genom	preanrikning. Anrikning, renodling på selektivt agarmedium.	Identifiering.
Patogena stafylokocker	Membranfiltrering och odling på selektivt substrat (t.ex. saltsubstrat). Test för patogena egenskaper.		Chapmans
(1)	Standardsubstanser som bör beaktas: fluoranthen, 3,4-bensofluoranten, perylen och inden (1,2,3--cd)pyren. (2) Kommentarer: Inkuberingstiden är vanligen 24 eller 48 timmar utom för totalantalet bakterier, då den är 48 eller 72 timmar.	11,12-bensofluoranten, 1,12-benspyren,	
/ns/	Fekala bakteriofager	Guelins teknik.	
Enterovirus	Koncentrering genom filtrering, flockulering eller identifiering.		centrifugering samt
Protozoer	Koncentrering genom membranfiltrering, mikroskopisk patogena egenskaper.		undersökning, test av
Mikroskopiska djur	Koncentrering genom membranfiltrering. Mikroskopisk	Maskar - larver	undersökning. Test av

F. LÄGSTA ERFORDERLIGA KONCENTRATION

Alkalinitet	Acidimetrisk titrering med metylorange.
-------------	---

WP-fil 3810858
version
Livsmedelsgrupp I
1992-05-21

Godkänd svensk

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 oktober 1981

med ändring av direktiv 80/778/EEG om kvaliteten på
dricksvatten med anledning av Greklands anslutning
(81/858/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (1), och

(1) EGT nr C 144, 15.6.1981, s. 37.

med beaktande av följande:

Artikel 15.2 i rådets direktiv 80/778/EEG av den 15 juli 1980 om kvaliteten på dricksvatten (2) bör ändras med hänsyn till Greklands inträde i de europeiska gemenskaperna.

(2) EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 11.

Enligt artikel 198 första stycket i fördraget har rådet på kommissionens förslag samrått med Ekonomiska och sociala kommittén. Kommittén har inte kunnat avge sitt yttrande inom den av rådet fastställda tiden. Enligt artikel 198 andra stycket skall det förhållandet att något yttrande inte föreligger inte hindra rådet från att fortsätta handläggningen. Med hänsyn till att det är önskvärt att den begärda ändringen snabbt antas, anser rådet det nödvändigt att använda denna möjlighet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I artikel 15.2 i direktiv 80/778/EEG skall "41 röster" ersättas med "45 röster".

Artikel 2

Detta direktiv träder i kraft den 1 januari 1981.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 19 oktober 1981.

På rådets vägnar

P. WALKER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 mars 1982

om gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från klor-alkaliindustrin

(82/176/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö¹, särskilt artikel 6 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

För att skydda gemenskapens vattenmiljö mot förorening av vissa farliga ämnen införs genom artikel 3 i direktiv 76/464/EEG ett system med förhandstillstånd för fastställande av utsläppsnormer för de ämnen som anges i förteckning 1 i bilagan till det direktivet. I artikel 6 i samma direktiv föreskrivs om gränsvärden för sådana utsläppsnormer och om kvalitetsmål för den vattenmiljö som påverkas av utsläpp av ämnena.

Kvicksilver och kvicksilverföreningar ingår i förteckning 1.

¹ EGT nr L 129, 18.5.1976, s. 23.

² EGT nr C 169, 6.7.1979, s. 2.

³ EGT nr C 341, 31.12.1980, s. 24.

⁴ EGT nr C 83, 2.4.1980, s. 16.

Medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa gränsvärdena, utom i de fall då de får använda kvalitetsmål.

Eftersom den förorening som orsakas av kvicksilverutsläpp i vatten till stor del härstammar från elektrolys av alkaliska klorider, bör i första hand gränsvärden fastställas för denna industriella verksamhet och kvalitetsmål formuleras för den vattenmiljö i vilken kvicksilver släpps ut till följd av verksamheten. Sådana utsläpp bör därför kräva förhandstillstånd.

Syftet med kvalitetsmålen bör vara att eliminera kvicksilverföreningar i de delar av vattenmiljön som kan påverkas av kvicksilverhaltiga utsläpp från klor-alkaliindustrin.

Sådana kvalitetsmål bör uttryckligen ha detta syfte och inte fastställas i avsikt att tillskapa bestämmelser om konsumentskydd eller om saluförande av varor som härrör från vattenmiljön.

Ett särskilt övervakningsförfarande bör införas för att möjliggöra för medlemsstaterna att visa att kvalitetsmålen uppfylls.

För att genomföra detta direktiv på ett effektivt sätt bör medlemsstaterna kunna övervaka den vattenmiljö som påverkas av kvicksilverutsläppen. I artikel 6 i direktiv 76/464/EEG föreskrivs inte om befogenheter att besluta om en sådan övervakning. Eftersom särskilda regler om sådana befogenheter inte heller finns i fördraget, bör artikel 235 i fördraget tillämpas.

SLUTGRANSKAD

Det är viktigt att kommissionen vart femte år lämnar en jämförande utvärdering till rådet som avser medlemsstaternas tillämpning av detta direktiv.

Grundvatten behandlas i ett särskilt direktiv och omfattas därför inte av tillämpningsområdet för detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Genom detta direktiv
  - fastställs i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 76/464/EEG gränsvärden för utsläppsnormer gällande kvicksilver i utsläpp från sådana industrianläggningar som avses i artikel 2 d,
  - fastställs i enlighet med artikel 6.2 i direktiv 76/464/EEG kvalitetsmål för kvicksilver i vattenmiljön,
  - fastställs i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 76/464/EEG tidsfrister för uppfyllande av villkoren i de tillstånd som har lämnats av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna och som avser redan förekommande utsläpp,
  - fastställs i enlighet med artikel 12.1 i direktiv 76/464/EEG referensmätmetoder som gör det möjligt att fastställa kvicksilverhalten i utsläpp och i vattenmiljön,
  - införs ett övervakningsförfarande i enlighet med artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG,
  - åläggs medlemsstaterna att samarbeta när utsläpp påverkar vattnen i mer än en medlemsstat.
2. Detta direktiv gäller för de vatten som avses i artikel 1 i direktiv 76/464/EEG, dock med undantag för grundvatten.

Artikel 2

I detta direktiv har följande beteckningar den betydelse som här anges:

- a) *Kvicksilver:*
  - grundämnet kvicksilver,
  - det kvicksilver som ingår i en av dess föreningar.
- b) *Gränsvärden:*

de värden som anges i bilaga 1 till detta direktiv.
- c) *Kvalitetsmål:*

de krav som anges i bilaga 2 till detta direktiv.
- d) *Industrianläggning:*

en anläggning i vilken kvicksilverceller används för elektrolys av alkaliska klorider.

e) *Befintlig anläggning:*

en industrianläggning som är i drift den dag då detta direktiv anmäls.

f) *Ny anläggning:*

— en industrianläggning som tas i drift efter den dag då detta direktiv anmäls,

— en befintlig industrianläggning vars kapacitet för elektrolys av alkaliska klorider med hjälp av kvicksilverceller har ökat betydligt efter den dag då detta direktiv anmäls.

Artikel 3

1. Gränsvärdena, tidsfristerna för tillämpningen av dessa värden och förfarandet för övervakning av utsläppen fastställs i bilaga 1.

2. De tillstånd som avses i artikel 3 i direktiv 76/464/EEG skall innehålla villkor som är minst lika stränga som de som anges i bilaga 1 till detta direktiv, om inte en medlemsstat följer artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG i enlighet med bilaga 2 och 4 till detta direktiv.

Tillstånden skall omprövas minst vart fjärde år.

3. Utan att det inverkar på tillämpningen av bestämmelserna i direktiv 76/464/EEG och de skyldigheter som följer av punkt 1 och 2 får medlemsstaterna meddela tillstånd för nya anläggningar endast om tillstånden innehåller en hänvisning till standarder som motsvarar bästa tillgängliga teknik för att undvika kvicksilverutsläpp.

Oavsett vilken metod som används skall medlemsstaten, om de planerade åtgärderna av tekniska skäl inte motsvarar bästa tillgängliga teknik, lämna uppgifter till kommissionen som visar på de tekniska svårigheterna innan tillstånd meddelas.

Kommissionen skall inom tre månader lämna en rapport till medlemsstaterna med ett yttrande över avvikelserna som avses i andra stycket.

4. Referensanalysmetoden för att fastställa kvicksilverförekomst beskrivs i bilaga 3.1. Andra metoder får användas, om metoderna i fråga om detektionsgränser, precision och noggrannhet minst motsvarar vad som föreskrivs i bilaga 3.1. Kravet på noggrannhet vid mätning av utsläppt mängd anges i bilaga 3.2.

Artikel 4

Berörda medlemsstater skall ansvara för övervakningen av den

vattenmiljö som påverkas av industriutsläpp.

I fråga om utsläpp som påverkar vattnen i flera medlemsstater skall de berörda medlemsstaterna samarbeta i syfte att harmonisera sina övervakningsförfaranden.

Artikel 5

1. Kommissionen skall göra en jämförande utvärdering av medlemsstaternas tillämpning av detta direktiv med utgångspunkt från de uppgifter som på begäran i varje enskilt fall tillhandahållits av medlemsstaterna enligt artikel 13 i direktiv 76/464/EEG. Uppgifterna skall särskilt innefatta

- detaljuppgifter om tillstånd genom vilka utsläppsnormer för kvicksilver har fastställts,
- resultat från mätningar utförda av det nationella stationsnät som inrättats för att fastställa koncentrationer av kvicksilver.

2. Kommissionen skall vart femte år till rådet lämna den jämförande utvärdering som avses i punkt 1.

Om den vetenskapliga kunskapen om främst kvicksilvers giftighet, beständighet och ackumulerbarhet i levande organismer och sediment ändras, eller om den bästa tillgängliga

tekniken förbättras, skall kommissionen lämna rådet lämpliga förslag i syfte att vid behov skärpa gränsvärdena och kvalitetsmålen.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall före den 1 juli 1983 sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 mars 1982.

På rådets vägnar

L. TINDEMANS

Ordförande

BILAGA 1

Gränsvärden, tidsfrister för tillämpningen av dessa värden och förfarandet för övervakning av utsläpp

1. Gränsvärden uttryckta som koncentrationer vilka i princip inte bör överskridas framgår av tabellen nedan.

Måttenshet	Genomsnittliga gränsvärden per månad som inte får överskridas fr.o.m. den 1 juli		Anmärkningar
	1983	1986	
<i>Cirkulerad och icke cirkulerad saltlösning</i> Mikrogram kvicksilver per liter	75	50	Gäller den totala kvicksilvermängden i allt kvicksilverhaltigt vatten som släpps ut från industrianläggningen

Gränsvärdena uttryckta som maximala koncentrationer får inte i något fall överskrida de värden som uttrycks som maximala kvantiteter dividerade med vattenförbrukningen per ton installerad klorproduktionskapacitet.

2. Eftersom kvicksilverhalten i utsläpp är beroende av vattenvolymen, vilken är olika för olika processer och anläggningar, skall emellertid de gränsvärden som uttrycks som utsläppt kvicksilvermängd i förhållande till installerad klorproduktionskapacitet och som anges i tabellen nedan följas i samtliga fall.

Måttenshet	Genomsnittliga gränsvärden per månad som inte får överskridas fr.o.m. den 1 juli		Anmärkningar
	1983	1986	
<i>Cirkulerad saltlösning</i> Gram kvicksilver per ton installerad klorproduktionskapacitet	0,5	0,5	Gäller kvicksilverhalten i utsläpp från klorproduktionsanläggningen. Gäller den totala mängden kvicksilver i allt kvicksilverhaltigt vatten som släpps ut från industrianläggningens tomt.
	1,5	1,0	
<i>Icke cirkulerad saltlösning</i> Gram kvicksilver per ton installerad klorproduktionskapacitet	8,0	5,0	Gäller den totala mängden kvicksilver i allt kvicksilverhaltigt vatten som släpps ut från industrianläggningen

3. De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är fyra gånger större än motsvarande månatliga genomsnittsgränsvärden som anges i punkt 1 och 2.
4. Ett övervakningsförfarande måste införas för att kontrollera att utsläppen överensstämmer med de utsläppsnormer som fastställts i enlighet med de gränsvärden som skall gälla enligt denna bilaga. Enligt detta förfarande

- skall dagligen ett prov tas som är representativt för utsläppet under en period av 24 timmar och kvicksilverhalten i provet mäts,
- skall den totala utsläppsmängden under samma period mätas.

Mängden kvicksilver som släpps ut under en månad skall beräknas genom att addera de dagliga mängderna utsläppt kvicksilver under månaden i fråga. Denna summa skall sedan divideras med den installerade klorproduktionskapaciteten.

BILAGA 2**Kvalitetsmål**

För de medlemsstater som utnyttjar möjligheten till undantag enligt artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG, skall de utsläppsnormer som medlemsstaterna enligt artikel 5 i det direktivet är skyldiga att uppställa och tillämpa fastställas på ett sådant sätt, att det eller de kvalitetsmål kan upprätthållas som är relevanta inom det område som påverkas av kvicksilverutsläpp till följd av industriell elektrolys av alkaliska klorider. Det åligger den behöriga myndigheten att fastställa det område som påverkas i varje enskilt fall och att bland kvalitetsmålen som förtecknas i punkt 1 välja det eller de som myndigheten finner lämpliga med hänsyn till den avsedda användningen av det påverkade området och med hänsyn till att syftet med detta direktiv är att eliminera all förorening.

1. För att eliminera förorening som avses i direktiv 76/464/EEG och enligt artikel 2 i det direktivet fastställs följande kvalitetsmål:
  - 1.1. Kvicksilverkoncentrationen i ett representativt prov av fiskkött valt som indikator får inte överskrida 0,3 mg/kg våt vikt.
  - 1.2. Den totala kvicksilverkoncentrationen i inlandsytvatten som påverkas av utsläpp får inte överskrida 1 µg/l som aritmetiskt medelvärde av de resultat som erhålls under ett år.
  - 1.3. Koncentrationen av löst kvicksilver i flodmynningar som påverkas av utsläpp får inte överskrida 0,5 µg/l som aritmetiskt medelvärde av de resultat som erhålls under ett år.
  - 1.4. Koncentrationen av löst kvicksilver i territorialvatten och i inre kustvatten utom flodmynningar som påverkas av utsläpp får inte överskrida 0,3 µg/l som aritmetiskt medelvärde av de resultat som erhålls under ett år.
  - 1.5. Vattnets kvalitet skall uppfylla kraven i alla andra rådsdirektiv som gäller för sådana vatten och som avser kvicksilverförekomst.
2. Kvicksilverhalten i sediment eller blötdjur och skaldjur får inte med tiden öka väsentligt.
3. Om flera kvalitetsmål gäller för vatten inom ett område skall vattnets kvalitet uppfylla vart och ett av målen.
4. Siffervärdena för de kvalitetsmål som anges i 1.2, 1.3 och 1.4 får i undantagsfall och när så erfordras av tekniska skäl multipliceras med 1,5 fram till den 30 juni 1986, förutsatt att kommissionen i förväg underrättas.

BILAGA 3**Referensmätmetod**

1. Referensanalysmetoden för att fastställa kvicksilverhalten i vatten, fiskkött, sediment, blötdjur och skaldjur är flamfri atomabsorbtionspektrofotometri efter lämplig förbehandling av provet, med särskilt beaktande av föroxidering av kvicksilvret och gradvis reduktion av kvicksilverjonerna Hg (II).

Detektionsgränserna¹ skall vara sådana att kvicksilverhalten kan mätas med en noggrannhet¹ på ± 30 % och en precision¹ på ± 30 % vid följande koncentrationer:

- för utsläpp, en tiondel av högsta tillåtna kvicksilverkoncentration som anges i tillståndet,
- för ytvatten, en tiondel av den kvicksilverkoncentration som anges i kvalitetsmålet,

¹ Dessa termer definieras i rådets direktiv 79/869/EEG av den 9 oktober 1979 om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenframställning i medlemsstaterna (EGT nr L 271, 29.10.1979, s. 44).

- för fiskkött och skaldjur, en tiondel av den kvicksilverkoncentration som anges i kvalitetsmålet,
  - för sediment, en tiondel av kvicksilverkoncentrationen i provet eller 0,05 mg/kg torr vikt, varvid det högre talet gäller.
2. Flödesmätning skall utföras med en noggrannhet på $\pm 20\%$.

BILAGA 4

Övervakningsförfarande för kvalitetsmål

1. I varje tillstånd som meddelas i enlighet med detta direktiv skall den behöriga myndigheten ange de villkor, det övervakningsförfarande och de tidsfrister som behövs för att säkerställa att kvalitetsmålet eller kvalitetsmålen i fråga uppfylls.
2. I enlighet med artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG skall medlemsstaterna för varje valt och tillämpat kvalitetsmål meddela kommissionen
  - utsläppspunkterna och spridningssätten,
  - området inom vilket kvalitetsmålet tillämpas,
  - provtagningsplatsernas läge,
  - provtagningsfrekvensen,
  - provtagnings- och mätmetoderna,
  - de erhållna resultaten.
3. Proverna skall vara tillräckligt representativa för vattenmiljöns kvalitet inom det område som påverkas av utsläppen och provtagningsfrekvensen måste vara tillräcklig för att påvisa eventuella förändringar i vattenmiljön, med beaktande av naturliga variationer i de hydrologiska förhållandena. Analys av saltvattensfisk skall utföras på ett tillräckligt antal representativa prover och arter.
4. Beträffande kvalitetsmålet 1.1 i bilaga 2 skall den behöriga myndigheten välja den fiskart som skall användas som indikator för analys. För saltvatten får de arter som väljs bland de som lever i kustvatten och fångas lokalt innefatta torsk, vitling, rödspätta, makrill, kolja och flundra.

Uttalande om artikel 3.3

Rådet och kommissionen konstaterar att tillämpningen av bästa tillgängliga teknik gör det möjligt att begränsa kvicksilverutsläpp från en ny industrianläggning där processen med cirkulerad saltlösning används till mindre än 0,5 g/ton installerad klorproduktionskapacitet.

RÅDETS DIREKTIV

av den 26 september 1983

om gränsvärden och kvalitetsmål för kadmiumutsläpp

(83/513/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö¹, särskilt artikel 6 och 12 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

För att skydda gemenskapens vattenmiljö mot förorening av vissa farliga ämnen införs genom artikel 3 i direktiv 76/464/EEG ett system med förhandstillstånd för fastställande av utsläppsnormer för de ämnen som anges i förteckning 1 i bilagan till det direktivet. I artikel 6 i samma direktiv föreskrivs om gränsvärden för sådana utsläppsnormer och om

kvalitetsmål för den vattenmiljö som påverkas av utsläpp av ämnena.

Kadmium och kadmiumföreningar ingår i förteckning 1.

Medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa gränsvärdena, utom i de fall då de får använda kvalitetsmål.

Eftersom förorening genom kadmiumutsläpp till vatten orsakas av ett stort antal industrier, är det nödvändigt att fastställa dels särskilda gränsvärden beroende på vilken sorts industri det gäller och dels kvalitetsmål för den vattenmiljö i vilken kadmium släpps ut från sådana industrier.

För närvarande är det emellertid inte möjligt att fastställa gränsvärden för utsläpp som härstammar från tillverkning av fosforsyra och fosforhaltiga gödningsämnen ur fosforhaltigt mineral.

Syftet med kvalitetsmålen bör vara att eliminera kadmiumförorening i de delar av vattenmiljön som kan påverkas av utsläpp av kadmium.

¹ EGT nr L 129, 18.5.1976, s. 23.

² EGT nr C 118, 21.5.1981, s. 3.

³ EGT nr C 334, 20.12.1982, s. 138.

⁴ EGT nr C 230, 10.9.1981, s. 22.

Sådana kvalitetsmål bör uttryckligen ha detta syfte och inte fastställas i avsikt att skapa bestämmelser om konsumentskydd eller om saluförande av varor som härrör från vattenmiljön.

Ett särskilt övervakningsförfarande bör införas för att möjliggöra för medlemsstaterna att visa att kvalitetsmålen uppfylls.

För att genomföra detta direktiv på ett effektivt sätt bör medlemsstaterna kunna övervaka den vattenmiljö som påverkas av kadmiumutsläppen. I artikel 6 i direktiv 76/464/EEG föreskrivs inte om befogenheter att besluta om en sådan övervakning. Eftersom särskilda regler om sådana befogenheter inte heller finns i fördraget, bör artikel 235 i fördraget tillämpas.

Det är viktigt att kommissionen vart femte år lämnar en jämförande utvärdering till rådet om genomförandet av detta direktiv i medlemsstaterna.

Grundvatten behandlas i direktiv 80/68/EEG¹ och omfattas därför inte av tillämpningsområdet för detta direktiv.

Grönland har industrialiserats i en mycket begränsad omfattning beroende på omständigheter som allmänt gäller för ön, särskilt den låga befolkningstätheten, storleken och det speciella geografiska läget. Grönland bör därför inte omfattas av detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Genom detta direktiv

— fastställs i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 76/464/EEG gränsvärden för utsläppsnormer för kadmium i utsläpp från sådana industrianläggningar som avses i artikel 2 e,

— fastställs i enlighet med artikel 6.2 i direktiv 76/464/EEG kvalitetsmål för kadmium i vattenmiljön,

— fastställs i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 76/464/EEG tidsfrister för uppfyllande av villkoren i de tillstånd som har lämnats av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna och som avser redan förekommande utsläpp,

— fastställs i enlighet med artikel 12.1 i direktiv 76/464/EEG referensmätmetoder som gör det möjligt att fastställa kadmiumhalten i utsläpp och i vattenmiljön,

— inrättas ett övervakningsförfarande i enlighet med artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG,

— åläggs medlemsstaterna att samarbeta när utsläpp påverkar vattnen i mer än en medlemsstat.

2. Detta direktiv gäller för de vatten som avses i artikel 1 i direktiv 76/464/EEG, dock med undantag för grundvatten.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

a) kadmium:

— grundämnet kadmium,

— det kadmium som ingår i en av dess föreningar,

b) *gränsvärden*: de värden som anges i bilaga 1 till detta direktiv,

c) *kvalitetsmål*: de krav som anges i bilaga 2 till detta direktiv,

d) *hantering av kadmium*: varje industriprocess som innefattar användning eller framställning av kadmium samt andra processer i vilka kadmium ingår,

e) *industrianläggning*: anläggning i vilken kadmium eller ett kadmiumhaltigt ämne hanteras,

f) *befintlig anläggning*: en industrianläggning som är i drift den dag då detta direktiv anmäls,

g) *ny anläggning*:

— en industrianläggning som tas i drift efter den dag då detta direktiv anmäls,

— en befintlig industrianläggning vars kapacitet för hantering av kadmium har ökat betydligt efter den dag då detta direktiv anmäls.

Artikel 3

1. Gränsvärdena, tidsfristerna för tillämpningen av dessa värden samt förfarandet för övervakning av utsläppen fastställs i bilaga 1.

¹ EGT nr L 20, 26.1.1980, s. 43.

2. Gränsvärdena skall i normalfallet gälla den punkt där kadmiumhaltigt avloppsvatten lämnar industrianläggningen.

Om kadmiumhaltigt avloppsvatten behandlas utanför industrianläggningen i en behandlingsanläggning avsedd för borttagande av kadmium, får medlemsstaten medge att gränsvärdena skall gälla den punkt där avloppsvattnet lämnar behandlingsanläggningen.

3. De tillstånd som avses i artikel 3 i direktiv 76/464/EEG skall innehålla villkor som är minst lika stränga som de som anges i bilaga 1 till detta direktiv, om inte en medlemsstat följer artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG i enlighet med bilaga 2 och 4 till detta direktiv.

Tillstånden skall omprövas minst vart fjärde år.

4. Utan att det inverkar på tillämpningen av bestämmelserna i direktiv 76/464/EEG eller på de skyldigheter som följer av punkt 1-3 får medlemsstaterna meddela tillstånd för nya anläggningar endast om bästa tillgängliga teknik tillämpas och det är nödvändigt för att eliminera förorening i enlighet med artikel 2 i det nämnda direktivet eller för att förhindra snedvriden konkurrens.

Oavsett vilken metod som används skall medlemsstaten, om de planerade åtgärderna av tekniska skäl inte motsvarar bästa tillgängliga teknik, lämna uppgifter till kommissionen som visar på de tekniska svårigheterna innan tillstånd meddelas.

Kommissionen skall genast vidarebefordra dessa uppgifter till de andra medlemsstaterna och så snart det är möjligt tillställa samtliga medlemsstater en rapport med ett yttrande över avvikelserna enligt andra stycket. Vid behov skall kommissionen samtidigt till rådet lämna förslag till lämpliga åtgärder.

5. Referensanalysmetoden för att fastställa kadmiumförekomst beskrivs i bilaga 3 punkt 1. Andra metoder får användas, om metoderna i fråga om detektionsgränser, precision och noggrannhet minst motsvarar vad som föreskrivs

i bilaga 3 punkt 1. Kravet på noggrannhet vid mätning av utsläppt mängd anges i bilaga 3 punkt 2.

Artikel 4

Berörda medlemsstater skall ansvara för övervakningen av den vattenmiljö som påverkas av industriella utsläpp.

I fråga om utsläpp som påverkar vattnen i mer än en medlemsstat skall de berörda medlemsstaterna samarbeta i syfte att harmonisera sina övervakningsförfaranden.

Artikel 5

1. Kommissionen skall med utgångspunkt från de uppgifter som på begäran i varje enskilt fall lämnats av medlemsstaterna enligt artikel 13 i direktiv 74/464/EEG göra en jämförande utvärdering av genomförandet av detta direktiv i medlemsstaterna. Uppgifterna skall särskilt innefatta

- detaljuppgifter om tillstånd genom vilka utsläppsnormer för kadmiumutsläpp har fastställts,
- resultatet av inventeringen av kadmiumutsläpp till de vatten som avses i artikel 1.2,
- resultat av mätningar som utförts av det nationella stationsnät som inrättats för att fastställa koncentrationer av kadmium.

2. Kommissionen skall vart femte år till rådet överlämna den jämförande utvärdering som avses i punkt 1, första gången fyra år efter det att detta direktiv anmälts.

3. Om den vetenskapliga kunskapen ändras i fråga om främst kadmiums giftighet, svårnedbrytbarhet och ackumulerbarhet i levande organismer och sediment, eller om den bästa tillgängliga tekniken förbättras, skall kommissionen vid behov tillställa rådet lämpliga förslag i syfte att skärpa gränsvärdena och kvalitetsmålen eller att fastställa nya gränsvärden och nya kvalitetsmål.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall inom två år efter anmälan av detta direktiv sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa direktivet. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 september 1983.

Artikel 7

Detta direktiv skall inte tillämpas på Grönland.

På rådets vägnar

C. SIMITIS

Ordförande

BILAGA 1

Gränsvärden, tidsfrister för tillämpningen av dessa värden och förfarandet för övervakning av utsläpp

1. Gränsvärden och tidsfrister

Industrisektor ¹	Måttenhet	Gränsvärden som skall följas fr.o.m.	
		1.1.1986	1.1.1989 ²
1. Zinkbrytning, bly- och zinkraffineringsfabriker för framställning av kadmium och icke järnhaltiga metaller	Milligram kadmium per liter utsläpp	0,3 ³	0,2 ³
2. Tillverkning av kadmiumföreningar	Milligram kadmium per liter utsläpp	0,5 ³	0,2 ³
	Gram utsläppt kadmium per kilogram hanterat kadmium	0,5 ⁴	⁵
3. Pigmenttillverkning	Milligram kadmium per liter utsläpp	0,5 ³	0,2 ³
	Gram utsläppt kadmium per kilogram hanterat kadmium	0,3 ⁴	⁵
4. Tillverkning av stabilisatorer	Milligram kadmium per liter utsläpp	0,5 ³	0,2 ³
	Gram utsläppt kadmium per kilogram hanterat kadmium	0,5 ⁴	⁵
5. Tillverkning av primär- och sekundärbatterier	Milligram kadmium per liter utsläpp	0,5 ³	0,2 ³
	Gram utsläppt kadmium per kilogram hanterat kadmium	1,5 ⁴	⁵
6. Elektrolytisk ytbehandling ⁶	Milligram kadmium per liter utsläpp	0,5 ³	0,2 ³
	Gram utsläppt kadmium per kilogram hanterat kadmium	0,3 ⁴	⁵
7. Tillverkning av fosforsyra eller fosforhaltigt gödningsämne från fosforhaltigt mineral ⁷		—	—

¹ Gränsvärden för industrisektorer som inte nämns i tabellen kommer om det visar sig nödvändigt att fastställas av rådet vid ett senare tillfälle. Under tiden fastställer medlemsstaterna självständigt utsläppsnormer för kadmiumutsläpp i enlighet med direktiv 76/464/EEG. Sådana normer skall utformas med beaktande av bästa tillgängliga teknik och får inte vara mindre stränga än det närmast jämförbara gränsvärdet i denna bilaga.

² På grundval av erfarenheterna vid tillämpningen av detta direktiv kommer kommissionen att i enlighet med artikel 5.3 lämna förslag till rådet om att fastställa strängare gränsvärden, som avses träda i kraft senast år 1992.

³ Månatlig genomsnittlig total koncentration av kadmium som vägts med hänsyn till flödet.

⁴ Månatligt genomsnitt.

⁵ Det är för närvarande inte möjligt att fastställa gränsvärden uttryckta som belastning. Om så erfordras kommer sådana värden att fastställas av rådet i enlighet med artikel 5.3 i detta direktiv. Om rådet inte fastställer några gränsvärden kommer värdena uttryckta som belastning i spalten "1 januari 1986" att behållas.

⁶ Medlemsstaterna får underlåta att tillämpa gränsvärdena före den 1 januari 1989 i fråga om anläggningar som släpper ut mindre än 10 kg kadmium per år och som har tankar för elektrolytisk ytbehandling med en sammanlagd volym som är mindre än 1,5 m³, om detta är nödvändigt av tekniska eller administrativa skäl.

⁷ För närvarande finns inga ekonomiskt rimliga tekniska metoder för systematisk utvinning av kadmium ur utsläpp som härrör från tillverkning av fosforsyra eller fosforhaltiga gödningsmedel från fosforhaltigt mineral. Därför har gränsvärden inte fastställts för sådana utsläpp. Frånvaron av sådana gränsvärden befriar inte medlemsstaterna från skyldigheten att enligt direktiv 76/464/EEG fastställa utsläppsnormer för utsläppen.

2. Gränsvärden uttryckta som koncentrationer vilka i princip inte får överskridas anges i tabellen ovan för industrisektorerna enligt punkterna 2, 3, 4, 5 och 6. Gränsvärden uttryckta som maximala koncentrationer får inte i något fall överskrida de värden som uttrycks som maximala kvantiteter dividerade med vattenförbrukningen per kilogram hanterat kadmium. Eftersom koncentrationen av kadmium i utsläppen är beroende av mängden vatten som används, vilken är olika för olika processer och anläggningar, skall emellertid de gränsvärden som uttryckts som utsläppt kadmiummängd i förhållande till hanterad kadmiummängd och som framgår av tabellen följas i samtliga fall.

3. De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är två gånger större än de motsvarande månatliga genomsnittsgränsvärden som anges i tabellen.

4. Ett övervakningsförfarande skall införas för att kontrollera att utsläppen överensstämmer med de utsläppsnormer som fastställts i enlighet med gränsvärdena i denna bilaga.

Detta förfarande skall omfatta provtagning och provanalys samt mätning av utsläppt mängd och mängden hanterat kadmium.

Om det skulle visa sig omöjligt att fastställa mängden hanterat kadmium, får övervakningsförfarandet baseras på den mängd kadmium som får användas för den produktionskapacitet på vilken tillståndet baserats.

5. Ett prov skall tas som är representativt för utsläppet under en period på 24 timmar. Mängden kadmium som släpps ut under en månad skall beräknas genom att addera de dagliga mängderna utsläppt kadmium.

Ett förenklat övervakningsförfarande får emellertid tillämpas för industrianläggningar som inte släpper ut mer än 10 kg kadmium per år. För kadimeringsanläggningar får ett förenklat övervakningsförfarande tillämpas endast om den sammanlagda volymen hos tankarna för elektrolytisk ytbehandling understiger 1,5 m³.

---

*BILAGA 2***Kvalitetsmål**

För de medlemsstater som utnyttjar möjligheten till undantag enligt artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG, skall de utsläppsnormer som medlemsstaterna enligt artikel 5 i det direktivet är skyldiga att uppställa och tillämpa fastställas på ett sådant sätt, att det eller de kvalitetsmål som är tillämpliga enligt förteckningen nedan upprätthålls inom de områden som påverkas av kadmiumutsläpp. Det åligger den behöriga myndigheten att fastställa det område som påverkas i varje enskilt fall och att bland de kvalitetsmål som anges i punkt 1 välja det eller de som den finner lämpliga med hänsyn till den avsedda användningen av det påverkade området och med hänsyn till att syftet med detta direktiv är att undvika och eliminera all förorening.

1. I syfte att eliminera sådan förorening som avses i direktiv 76/464/EEG och i enlighet med artikel 2 i det direktivet² fastställs följande kvalitetsmål¹, vilka skall uppmätas tillräckligt nära den punkt där utsläppen sker.
  - 1.1 Den totala koncentrationen av kadmium i inlandsytvatten som påverkas av utsläpp får inte överstiga 5 µg/liter.
  - 1.2 Koncentrationen av upplöst kadmium i vattnet i flodmynningar som påverkas av utsläpp får inte överskrida 5 µg/liter.
  - 1.3 Koncentrationen av upplöst kadmium i territorialvatten och i inre kustvatten utom flodmynningar som påverkas av utsläpp får inte överskrida 2,5 µg/liter.
  - 1.4 I vatten som används för framställning av dricksvatten skall koncentrationen av kadmium följa kraven i direktiv 75/440/EEG³.
2. Utöver de ovan nämnda kraven skall koncentrationer av kadmium bestämmas av de nationella stationsnät som avses i artikel 5 och resultaten jämföras med följande koncentrationer²:
  - 2.1 Beträffande inlandsytvatten, en total koncentration av kadmium på 1 µg/liter.
  - 2.2 Beträffande vatten från flodmynningar, en koncentration av 1 µg löst kadmium per liter.
  - 2.3 Beträffande territorialvatten och inre kustvatten utom flodmynningar, en koncentration av 0,5 µg löst kadmium per liter.Om dessa koncentrationer överskrider vid någon av punkterna i det nationella stationsnätet, skall orsakerna rapporteras till kommissionen.
3. Koncentrationen av kadmium i sediment eller i skaldjur, om möjligt hos arten *Mytilus edulis*, får inte öka väsentligt med tiden.
4. Om flera kvalitetsmål gäller för vatten inom ett område, skall vattnets kvalitet uppfylla vart och ett av målen.

¹ De koncentrationer av kadmium som anges i punkterna 1.1, 1.2 och 1.3 är minimikrav för att skydda livet i vattenmiljön.

² Med undantag för kvalitetsmål 1.4 avser samtliga koncentrationer det aritmetiska medelvärdet av de resultat som erhålls under ett år.

³ Direktiv 75/440/EEG gäller kvalitetskrav för ytvattnet avsett för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna (EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 26). I det direktivet föreskrivs ett obligatoriskt kadmiumvärde på 5 µg/liter, baserat på 95% av de tagna proverna.

BILAGA 3**Referensmätmetoder**

1. Referensanalysmetoden för att fastställa kadmiumhalten i vatten, sediment och skaldjur är atomabsorbtionsspektrofotometri, efter konservering och lämplig behandling av provet.

Detektionsgränserna¹ skall vara sådana att kadmiumhalten kan mätas med en noggrannhet¹ på $\pm 30\%$ och en precision¹ på $\pm 30\%$ vid följande koncentrationer:

- för utsläpp, en tiondel av den högsta tillåtna kadmiumhalt som anges i tillståndet,
- för ytvatten, 0,1 µg/liter eller en tiondel av kadmiumhalten som anges i kvalitetsmålet, varvid den högre halten gäller,
- för skaldjur, 0,1 mg/kg våt vikt,
- för sediment, en tiondel av kadmiumhalten i provet eller 0,1 mg/kg torr vikt, varvid torkning utförs mellan 105°C och 110°C till konstant vikt och det högre talet gäller.

2. Flödesmätning skall utföras med en noggrannhet av $\pm 20\%$.

---

¹ Dessa termer definieras i rådets direktiv 79/869/EEG av den 9 oktober 1979 om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för av dricksvattenframställning i medlemsstaterna (EGT nr L 271, 29.10.1979, s. 44).

BILAGA 4**Övervakningsförfarande för kvalitetsmål**

1. För varje tillstånd som meddelas enligt detta direktiv skall den behöriga myndigheten ange de begränsningar, det övervakningsförfarande och de tidsfrister som behövs för att säkerställa att det eller de kvalitetsmål som gäller uppfylls.
2. I enlighet med artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG skall medlemsstaten för varje valt och tillämpat kvalitetsmål meddela kommissionen
  - utsläppspunkterna och spridningssätten,
  - det område inom vilket kvalitetsmålet tillämpas,
  - provtagningsplatsernas läge,
  - provtagningsintervallererna,
  - provtagnings- och mätmetoderna,
  - de erhållna resultaten.
3. Proverna skall vara tillräckligt representativa för vattenmiljöns kvalitet inom det område som påverkas av utsläppen. Provtagningsintervallererna skall vara så täta att eventuella förändringar i vattenmiljön kan påvisas, särskilt med hänsyn till naturliga variationer i de hydrologiska förhållandena.

RÅDETS DIREKTIV

av den 8 mars 1984

om gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från andra källor än kloralkaliindustrin

(84/156/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö¹, särskilt artikel 6 och 12 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

För att skydda gemenskapens vattenmiljö mot förorening av vissa farliga ämnen införs genom artikel 3 i direktiv 76/464/EEG ett system med förhandstillstånd för fastställande av utsläppsnormer för de ämnen som anges i förteckning 1 i bilagan till det direktivet. I artikel 6 i samma direktiv föreskrivs om gränsvärden för sådana utsläppsnormer och om kvalitetsmål för den vattenmiljö som påverkas av utsläpp av ämnena.

Kvicksilver och kvicksilverföreningar ingår i förteckning 1.

Medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa gränsvärdena, utom i de fall då de får använda kvalitetsmål.

Eftersom förorening genom kvicksilverutsläpp till vatten orsakas av ett stort antal industrier, är det nödvändigt att fastställa dels särskilda gränsvärden beroende på vilken sorts industri det gäller, dels kvalitetsmål för den vattenmiljö i vilken kvicksilver släpps ut från sådana industrier.

Syftet med kvalitetsmålen bör vara att eliminera kvicksilverförorening i de delar av vattenmiljön som kan påverkas av kvicksilverhaltiga utsläpp.

Sådana kvalitetsmål bör uttryckligen ha detta syfte och inte fastställas i avsikt att tillskapa bestämmelser om konsumentskydd eller om saluförande av varor som härrör från vattenmiljön.

Ett särskilt övervakningsförfarande bör införas för att möjliggöra för medlemsstaterna att visa att kvalitetsmålen uppfylls.

För att genomföra detta direktiv på ett effektivt sätt bör medlemsstaterna kunna övervaka den vattenmiljö som påverkas av kvicksilverutsläppen. I artikel 6 i direktiv 76/464/EEG föreskrivs inte om befogenheter att besluta om en sådan övervakning. Eftersom särskilda regler om sådana be-

¹ EGT nr L 129, 18.5.1976, s. 23.

² EGT nr C 20, 25.1.1983, s. 5.

³ EGT nr C 10, 16.1.1984, s. 300.

⁴ EGT nr C 286, 24.10.1983, s. 1.

fogenheter inte heller finns i fördraget, bör artikel 235 i fördraget tillämpas.

För vissa slag av anläggningar är det på grund av spridningen av källorna till utsläpp inte möjligt att fastställa eller regelbundet övervaka utsläppsnormer. För utsläpp från sådana anläggningar bör särskilda program utarbetas, som skall ha till syfte att undvika eller eliminera kvicksilverförorening. Eftersom de befogenheter som krävs varken tillhandahålls av artikel 6 i direktiv 76/464/EEG eller av särskilda bestämmelser i fördraget, bör artikel 235 i fördraget tillämpas.

I direktiv 82/176/EEG¹ fastställs gränsvärden för kvicksilverutsläpp till vattenmiljön som härstammar från klor-alkalindustri, liksom kvalitetsmål för den vattenmiljö i vilken kvicksilvret släpps ut.

Det är viktigt att kommissionen vart fjärde år lämnar en rapport till rådet om genomförandet av detta direktiv i medlemsstaterna.

Grundvatten behandlas i direktiv 80/68/EEG² och omfattas därför inte av tillämpningsområdet för detta direktiv.

Grönland har industrialiserats i en mycket begränsad omfattning beroende på omständigheter som allmänt gäller för ön, särskilt den låga befolkningstätheten, storleken och det speciella geografiska läget. Grönland bör därför inte omfattas av detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Genom detta direktiv

- fastställs i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 76/464/EEG gränsvärden för utsläppsnormer gällande kvicksilver i utsläpp från sådana industrianläggningar som avses i artikel 2 e,
- fastställs i enlighet med artikel 6.2 i direktiv 76/464/EEG kvalitetsmål för kvicksilver i vattenmiljön,
- fastställs i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 76/464/EEG tidsfrister för uppfyllande av villkoren i de tillstånd som har lämnats av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna och som avser redan förekommande utsläpp,
- fastställs i enlighet med artikel 12.1 i direktiv 76/464/EEG referensmetoder, som gör det möjligt att bestämma kvicksilverhalten i utsläpp och i vattenmiljön,

- inrättas ett övervakningsförfarande i enlighet med artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG.
- åläggs medlemsstaterna att samarbeta när utsläpp påverkar vatten i mer än en medlemsstat,
- åläggs medlemsstaterna att i enlighet med artikel 4 utarbeta program för att undvika eller eliminera förorening på grund av utsläpp.

2. Detta direktiv gäller för de vatten som avses i artikel 1 i direktiv 76/464/EEG, dock med undantag för grundvatten.

Artikel 2

I detta direktiv avses med:

- a) *kvicksilver*:
  - grundämnet kvicksilver,
  - det kvicksilver som ingår i en av dess föreningar,
- b) *gränsvärden*:
  - de värden som anges i bilaga 1 till detta direktiv,
- c) *kvalitetsmål*:
  - de krav som anges i bilaga 2 till detta direktiv,
- d) *hantering av kvicksilver*:
  - varje industriprocess som innefattar tillverkning eller användning av kvicksilver samt andra processer i vilka kvicksilver ingår,
- e) *industrianläggning*:
  - anläggning i vilken kvicksilver eller ett kvicksilverhaltigt ämne hanteras, utom industrianläggningar som avses i artikel 2 d i direktiv 82/176/EEG,
- f) *befintlig anläggning*:
  - en industrianläggning som är i drift den dag då detta direktiv anmäls,
- g) *ny anläggning*:
  - en industrianläggning som tas i drift efter den dag då detta direktiv anmäls,
  - en befintlig industrianläggning vars kapacitet för hantering av kvicksilver har ökat betydligt efter den dag då detta direktiv anmäls.

Artikel 3

1. Gränsvärdena, tidsfristerna för tillämpningen av dessa värden samt förfarandet för övervakning av utsläppen fastställs i bilaga 1.

2. Gränsvärdena skall i normalfallet gälla den punkt där kvicksilverhaltigt avloppsvatten lämnar industrianläggningen.

¹ EGT nr L 81, 27.3.1982, s. 29.

² EGT nr L 20, 26.1.1980, s. 43.

Om kvicksilverhaltigt avloppsvatten behandlas utanför industrianläggningen i en behandlingsanläggning för borttagande av kvicksilver, får medlemsstaten medge att gränsvärdena skall gälla den punkt där avloppsvattnet lämnar behandlingsanläggningen.

3. De tillstånd som avses i artikel 3 i direktiv 76/464/EEG skall innehålla villkor som är minst lika stränga som de som anges i bilaga 1 till detta direktiv, om inte en medlemsstat följer artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG i enlighet med bilaga 2 till detta direktiv och bilaga 4 till direktiv 82/176/EEG.

Tillstånden skall omprövas minst vart fjärde år.

4. Utan att det inverkar på tillämpningen av direktiv 76/464/EEG eller på de skyldigheter som följer av punkt 1-3 får medlemsstaterna meddela tillstånd för nya anläggningar endast om bästa tillgängliga teknik tillämpas och det är nödvändigt för att eliminera förorening i enlighet med artikel 2 i det nämnda direktivet eller för att förhindra snedvriden konkurrens.

Oavsett vilken metod som används skall medlemsstaten, om de planerade åtgärderna av tekniska skäl inte motsvarar bästa tillgängliga teknik, lämna uppgifter till kommissionen som visar på de tekniska svårigheterna innan tillstånd meddelas.

Kommissionen skall genast vidarebefordra dessa uppgifter till de andra medlemsstaterna och så snart det är möjligt tillställa samtliga medlemsstater en rapport med ett yttrande över avvikelserna enligt andra stycket. Vid behov skall kommissionen samtidigt till rådet lämna förslag till lämpliga åtgärder.

5. Referensanalysmetoden för att fastställa kvicksilverförekomst beskrivs i bilaga 3 punkt 1 till direktiv 82/176/EEG. Andra metoder får användas, om metoderna i fråga om detektionsgränser, precision och noggrannhet minst motsvarar vad som föreskrivs i bilaga 3 punkt 1 till direktiv 82/176/EEG. Kravet på noggrannhet vid mätning av utsläppt mängd anges i bilaga 3 punkt 2 till det direktivet.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall utarbeta särskilda program som avser kvicksilverutsläpp från källor som förekommer i stort

antal, vilka inte är industrianläggningar och för vilka utsläppsnormerna enligt artikel 3 inte kan tillämpas i praktiken.

2. Syftet med programmen skall vara att undvika eller eliminera förorening. De skall innefatta de åtgärder och metoder som är mest lämpliga för ersättning, avskiljning och återvinning av kvicksilver. Slutligt omhändertagande av kvicksilverhaltigt avfall skall utföras i enlighet med rådets direktiv 78/319/EEG av den 20 mars 1978 om giftigt och farligt avfall¹, ändrat genom 1979 års anslutningsakt.

3. De särskilda programmen skall börja tillämpas den 1 juli 1989 och skall tillställas kommissionen.

Artikel 5

Berörda medlemsstater skall ansvara för övervakningen av den vattenmiljö som påverkas av industriutsläpp.

I fråga om utsläpp som påverkar vattnen i mer än en medlemsstat skall de berörda medlemsstaterna samarbeta i syfte att harmonisera sina övervakningsförfaranden.

Artikel 6

1. Kommissionen skall vart fjärde år utarbeta en rapport om medlemsstaternas tillämpning av detta direktiv, med utgångspunkt från de uppgifter som på begäran i varje enskilt fall tillhandahållits av medlemsstaterna enligt artikel 13 i direktiv 76/464/EEG. Uppgifterna skall särskilt innefatta

- detaljuppgifter om tillstånd genom vilka utsläppsnormer för kvicksilverutsläpp har fastställts,
- resultatet av inventeringen av kvicksilverutsläpp till de vatten som avses i artikel 1.2,
- resultat från mätningar utförda av det nationella stationsnät som inrättats för att fastställa koncentrationer av kvicksilver.

2. Om den vetenskapliga kunskapen ändras i fråga om främst kvicksilvers giftighet, svårnedbrytbarhet och ackumulerbarhet i levande organismer och sediment, eller om den bästa tillgängliga tekniken förbättras, skall kommissionen vid behov tillställa rådet lämpliga förslag om att skärpa gränsvärdena och kvalitetsmålen eller att fastställa nya gränsvärden och nya kvalitetsmål.

¹ EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall inom två år efter anmälan av detta direktiv sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa direktivet. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv skall inte tillämpas på Grönland.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 mars 1984.

På rådets vägnar

C. LALUMIERE

Ordförande

BILAGA 1

Gränsvärden, tidsfrister för tillämpningen av dessa värden och förfarandet för övervakning av utsläpp

1. Gränsvärden och tidsfrister för berörda industrisektorer anges i tabellen nedan.

Industrisektor ¹	Gränsvärden som måste följas fr.o.m.:		Måttenhet
	1 juli 1986	1 juli 1989	
1. Kemisk industri som använder kvicksilverkatalysatorer: a) vid vinylkloridproduktion	0,1	0,05	mg/l spillvatten
	0,2	0,1	g/t produktionskapacitet för vinylklorid
	0,1	0,05	mg/l spillvatten
	10	5	g/kg behandlat kvicksilver
2. Tillverkning av kvicksilverkatalysatorer som används vid vinylkloridproduktion	0,1	0,05	mg/l spillvatten
	1,4	0,7	g/kg behandlat kvicksilver
3. Tillverkning av organiska och oorganiska kvicksilverföreningar (utom varor enligt punkt 2)	0,1	0,05	mg/l spillvatten
	0,1	0,05	g/kg behandlat kvicksilver
4. Tillverkning av primärbatterier som innehåller kvicksilver	0,1	0,05	mg/l spillvatten
	0,05	0,03	g/kg behandlat kvicksilver
5. Industri för icke järnhaltiga metaller ² 5.1 Kviksilveråtervinningsanläggningar	0,1	0,05	mg/l spillvatten
	0,1	0,05	mg/l spillvatten
5.2 Utvinning och raffinering av icke järnhaltiga metaller			
6. Anläggningar för behandling av giftigt avfall som innehåller kvicksilver	0,1	0,05	mg/l spillvatten

¹ Gränsvärden för andra industrisektorer än klor-alkaliindustrin som inte nämns i tabellen, t.ex. pappersindustrin, stålindustrin eller koleldade kraftverk, kommer om det visar sig nödvändigt att fastställas av rådet vid ett senare tillfälle. Under tiden fastställer medlemsstaterna självständigt utsläppsnormer för kvicksilverutsläpp i enlighet med direktiv 76/464/EEG. Sådana normer skall utformas med hänsyn till bästa tillgänglig teknik och får inte vara mindre stränga än det närmast jämförbara gränsvärdet i denna bilaga.

² På grundval av erfarenheterna vid tillämpningen av detta direktiv kommer kommissionen att i enlighet med artikel 6.3 lämna förslag till rådet om strängare gränsvärden, som skall börja tillämpas tio år efter anmälan av detta direktiv.

De gränsvärden som anges i tabellen motsvarar antingen en månatlig genomsnittshalt eller en maximal månatlig belastning.

Mängden kvicksilver som släpps ut uttrycks som en funktion av den mängd kvicksilver som används eller hanteras vid industrianläggningen under samma period eller som en funktion av den installerade produktionskapaciteten för vinylklorid.

2. Gränsvärden uttryckta som koncentrationer vilka i princip inte får överskridas anges i tabellen ovan för industrisektorerna 1-4. Gränsvärden uttryckta som maximala koncentrationer får inte i något fall överskrida de värden som uttrycks som maximala kvantiteter dividerade med vattenförbrukningen per kg hanterat kvicksilver eller per ton installerad produktionskapacitet för vinylklorid.

Eftersom kvicksilverhalten i utsläpp är beroende av mängden vatten som används, vilken varierar för olika processer och anläggningar, skall emellertid de gränsvärden som i tabellen ovan uttrycks som utsläppt kvicksilvermängd i förhållande till den hanterade kvicksilvermängden eller i förhållande till den installerade produktionskapaciteten för vinylklorid följas i samtliga fall.

3. De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är två gånger de motsvarande månatliga genomsnittsgränsvärdena i tabellen.
4. Ett övervakningsförfarande måste införas för att kontrollera att utsläppen överensstämmer med de utsläppsnormer som fastställts i enlighet med de gränsvärden som skall gälla enligt denna bilaga.

Förfarandet skall omfatta provtagning och provanalys samt mätning av utsläppt mängd och, i tillämpliga fall, mängden kvicksilver som hanteras.

Om det skulle visa sig vara omöjligt att fastställa mängden hanterat kvicksilver, får övervakningsförfarandet baseras på den mängd kvicksilver som får användas för den produktionskapacitet på vilken tillståndet baserats.

5. Ett prov skall tas som är representativt för utsläppet under en period av 24 timmar. Mängden kvicksilver som släpps ut under en månad skall beräknas genom att addera de dagliga mängderna utsläppt kvicksilver.

Ett förenklat övervakningsförfarande får emellertid tillämpas för industrianläggningar som inte släpper ut mer än 7,5 kg kvicksilver per år.

BILAGA 2

Kvalitetsmål

För de medlemsstater som utnyttjar möjligheten till undantag enligt artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG, skall de utsläppsnormer som medlemsstaterna enligt artikel 5 i det direktivet är skyldiga att uppställa och tillämpa fastställas på ett sådant sätt, att det eller de kvalitetsmål som är tillämpliga enligt avsnitt 1, 2 och 3 i bilaga 2 till direktiv 82/876/EEG kan upprätthållas inom de områden som påverkas av kvicksilverutsläpp.

Den behöriga myndigheten skall fastställa det område som påverkas i varje enskilt fall och bland kvalitetsmålen i avsnitt 1 i bilaga 2 till direktiv 82/176/EEG välja det eller de som den finner lämpliga med hänsyn till den avsedda användningen av det påverkade området och med hänsyn till att syftet med detta direktiv är att undvika och eliminera all förorening.

Siffervärdena för de kvalitetsmål som anges i punkt 1.2, 1.3 och 1.4 i bilaga 2 till direktiv 82/176/EEG får, i undantagsfall och om det är nödvändigt av tekniska skäl, multipliceras med 1,5 fram till den första juli 1989, förutsatt att kommissionen i förväg underrättas.

RÅDETS DIREKTIV

av den 9 oktober 1984

om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av hexaklorcyklohexan

(84/491/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö¹, särskilt artikel 6 och 12 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

För att skydda gemenskapens vattenmiljö mot förorening av vissa farliga ämnen införs genom artikel 3 i direktiv 76/464/EEG ett system med förhandstillstånd för fastställande av utsläppsnormer för de ämnen som anges i förteckning 1 i bilagan till det direktivet. I artikel 6 i samma direktiv föreskrivs om gränsvärden för sådana utsläppsnormer och om kvalitetsmål för den vattenmiljö som påverkas av utsläpp av ämnena.

Hexaklorcyklohexan (i det följande kallat HCH) är en organisk halogenförening som på grund av sin giftighet, svårnedbrytbarhet och bioackumululerbarhet ingår i förteckning 1.

Medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa gränsvärdena, utom i de fall då de får använda kvalitetsmål.

Förorening genom direkt utsläpp av HCH till vatten orsakas i stor utsträckning av företag som på samma plats tillverkar, behandlar och i samband härmed formulerar ämnet. Gränsvärden bör därför fastställas för utsläpp från sådana företag och kvalitetsmål bestämmas för den vattenmiljö till vilken utsläpp av HCH sker från företagen.

Direkt påverkan från andra industriella källor till HCH-förorening är också av betydelse. Eftersom det för sådana utsläpp av tekniska skäl inte är möjligt att fastställa gränsvärden på gemenskapsnivå, bör medlemsstaterna självständigt fastställa utsläppsnormer med beaktande av bästa tillgängliga teknik.

Medlemsstaterna bör se till att de åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv inte leder till ökad förorening av mark eller luft..

Ett särskilt övervakningsförfarande bör införas för att möjliggöra för medlemsstaterna att visa att kvalitetsmålen uppfylls.

För att effektivt kunna genomföra detta direktiv bör medlemsstaterna kunna övervaka den vattenmiljö som påverkas av de nämnda HCH-utsläppen.

¹ EGT nr L 129, 18.5.1976, s. 23.

² EGT nr C 215, 11.8.1983, s. 3.

³ EGT nr C 127, 14.5.1984, s. 138.

⁴ EGT nr C 57, 29.2.1984, s. 1.

Det är viktigt att kommissionen vart femte år lämnar en rapport till rådet om genomförandet av detta direktiv i medlemsstaterna.

Grundvatten omfattas av direktiv 80/68/EEG¹ och undantas därför från tillämpningsområdet för detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Genom detta direktiv

- fastställs i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 76/464/EEG gränsvärden för utsläppsnormer avseende HCH i utsläpp från de industrianläggningar som anges i artikel 2 g i detta direktiv,
  - fastställs i enlighet med artikel 6.2 i direktiv 76/464/EEG kvalitetsmål för HCH i vattenmiljön,
  - fastställs i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 76/464/EEG tidsfrister för uppfyllande av villkoren i de tillstånd som de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna har utfärdat beträffande befintliga utsläpp,
  - fastställs i enlighet med artikel 12.1 i direktiv 76/464/EEG referensmätmetoder som gör det möjligt att fastställa koncentrationen av HCH i utsläpp och i vattenmiljön,
  - inrättas ett övervakningsförfarande i enlighet med artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG,
  - åläggs medlemsstaterna att samarbeta med varandra när utsläpp påverkar vattnen i flera medlemsstater.
2. Detta direktiv gäller de vatten som avses i artikel 1 i direktiv 76/464/EEG, dock med undantag för grundvatten.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *HCH*:
isomerer av 1, 2, 3, 4, 5, 6-hexaklorcyklohexan,
- b) *lindan*:
en produkt som innehåller minst 99 % av γ -isomeren av 1, 2, 3, 4, 5, 6-hexaklorcyklohexan,
- c) *lindanextrahering*:
separering av lindan från en blandning av hexaklorcyklohexanisomerer,

- d) *gränsvärden*:
de gränsvärden som anges i bilaga 1,
- e) *kvalitetsmål*:
de krav som anges i bilaga 2,
- f) *behandling av HCH*:
varje industriprocess som innefattar tillverkning eller användning av HCH samt andra industriprocesser i vilka HCH ingår,
- g) *industrianläggning*:
anläggning i vilken HCH eller något annat ämne som innehåller HCH behandlas,
- h) *befintlig anläggning*:
en industrianläggning som är i drift på dagen för anmälan av detta direktiv,
- i) *ny anläggning*:
— en industrianläggning som tas i drift efter dagen för anmälan av detta direktiv,
— en befintlig industrianläggning vars kapacitet för tillverkning eller behandling av HCH ökas väsentligt efter dagen för anmälan av detta direktiv.

Artikel 3

1. Gränsvärdena, tidsfristerna för tillämpningen av dessa värden och förfarandet för övervakning av utsläppen fastställs i bilaga 1.

2. Gränsvärdena skall i normalfallet gälla den punkt där avloppsvatten som innehåller HCH lämnar industrianläggningen.

Om avloppsvatten som innehåller HCH behandlas utanför industrianläggningen vid en behandlingsanläggning för avlägsnande av HCH, får den berörda medlemsstaten medge att gränsvärdena skall gälla den punkt där avloppsvattnet lämnar behandlingsanläggningen.

3. De tillstånd som avses i artikel 3 i direktiv 76/464/EEG skall innehålla minst lika stränga villkor som de som anges i bilaga 1 till detta direktiv, om inte en medlemsstat i enlighet med bilaga 2 och 4 till detta direktiv följer artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG.

Tillstånden skall omprövas minst vart fjärde år.

4. Utan att det inverkar på tillämpningen av bestämmelserna i direktiv 76/464/EEG eller på de skyldigheter som följer av punkt 1-3 får medlemsstaterna meddela tillstånd för nya anläggningar endast om bästa tillgängliga teknik tillämpas och det är nödvändigt för att eliminera förorening i enlighet med artikel 2 i det nämnda direktivet eller för att förhindra snedvidden konkurrens.

¹ EGT nr L 20, 26.1.1980, s. 43.

Oavsett vilken metod som används skall medlemsstaten, om de planerade åtgärderna av tekniska skäl inte motsvarar bästa tillgängliga teknik, lämna uppgifter till kommissionen som visar på de tekniska svårigheterna innan tillstånd meddelas.

Kommissionen skall genast vidarebefordra dessa uppgifter till de andra medlemsstaterna och så snart det är möjligt tillställa samtliga medlemsstater en rapport med ett yttrande över avvikelserna enligt andra stycket. Vid behov skall kommissionen samtidigt föreslå rådet lämpliga åtgärder.

5. Referensanalysmetoden för att fastställa förekomsten av HCH beskrivs i bilaga 3 punkt 1. Andra metoder får användas, om metoderna i fråga om detektionsgränser, precision och noggrannhet minst motsvarar vad som fastställs i bilaga 3 punkt 1. Kravet på noggrannhet vid mätning av utsläppt mängd anges i bilaga 3 punkt 2.

6. Medlemsstaterna skall säkerställa att de åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv inte leder till en ökad HCH-förorening i omgivningen i övrigt, främst i fråga om luft och mark.

Artikel 4

De berörda medlemsstaterna skall ansvara för övervakningen av den vattenmiljö som påverkas av industriella utsläpp.

I fråga om utsläpp som påverkar vattnen i flera medlemsstater skall de berörda medlemsstaterna samarbeta i syfte att harmonisera sina övervakningsförfaranden.

Artikel 5

1. Kommissionen skall genomföra en jämförande utvärdering av medlemsstaternas tillämpning av detta direktiv med utgångspunkt från de uppgifter som på begäran i varje enskilt fall tillhandahållits av medlemsstaterna enligt artikel 13 i direktiv 76/464/EEG. Uppgifterna skall särskilt innefatta

- detaljuppgifter om tillstånd genom vilka utsläppsnormer för HCH har fastställts,
- resultatet av inventeringen av HCH som släpps ut i de vatten som avses i artikel 1.2,
- resultat från mätningar utförda av det nationella stationsnät som inrättats för att fastställa koncentrationer av HCH.

2. Kommissionen skall vart femte år och första gången fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv till rådet lämna den jämförande bedömning som avses i punkt 1.

3. Om den vetenskapliga kunskapen om HCH ändras, främst i fråga om giftighet, svårnedbrytbarhet och ackumulerbarhet i levande organismer och sediment, eller om den bästa tillgängliga tekniken förbättras, skall kommissionen vid behov tillställa rådet lämpliga förslag om att skärpa gränsvärdena och kvalitetsmålen eller om att fastställa nya gränsvärden och nya kvalitetsmål.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall senast den 1 april 1986 sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 9 oktober 1984.

På rådets vägnar

J. BRUTON

Ordförande

BILAGA 1

GRÄNSVÄRDEN, TIDSFRISTER FÖR TILLÄMPNINGEN AV DESSA VÄRDEN OCH FÖRFARANDET FÖR ÖVERVAKNING AV UTSLÄPP

1. Gränsvärden och tidsfrister

Industrisektor (a)	Måtenhet	Gränsvärden (d) som skall tillämpas fr.o.m.	
		1 april 1986	1 oktober 1988
1. Anläggning för tillverkning av HCH	gram HCH per ton tillverkad HCH (b)	3	2
	milligram HCH per liter som släpps ut (c)	3	2
2. Anläggning för extrahering av lindan	gram HCH per ton behandlat HCH (b)	15	4
	milligram HCH per liter som släpps ut (c)	8	2
3. Anläggning där HCH framställs och lindan extraheras	gram HCH per ton behandlat HCH (b)	16	5
	milligram HCH per liter som släpps ut (c)	6	2

- a) Gränsvärdena i tabellen gäller även utsläpp som härrör från formulering av lindan på samma plats.

Vid behov kommer rådet att senare fastställa gränsvärden och lämpliga åtgärder för industrisektorer som behandlar HCH men som inte ingår i tabellen, särskilt industrianläggningar som använder lindan vid framställning av skyddsmedel för växter, trä och kablar. Under tiden fastställer medlemsstaterna självständigt utsläppsnormer för utsläpp från sådana anläggningar med beaktande av bästa tillgängliga teknik.

- b) Gränsvärden uttryckta i vikt (månatligt genomsnitt).
- c) Gränsvärden uttryckta som koncentrationer (månatlig flödesvägd genomsnittlig koncentration av HCH).
- d) Gränsvärden för total HCH-mängd i samtliga utsläpp av HCH-haltigt vatten från platsen där industrianläggningen är belägen.

2. Gränsvärden uttryckta som koncentrationer vilka i princip inte får överskridas anges i tabellen ovan. De gränsvärden som uttrycks som maximala koncentrationer får inte i något fall vara större än de gränsvärden som uttrycks i vikt dividerad med vattenförbrukningen per ton tillverkad eller behandlad HCH.

Gränsvärdena i vikt i tabellen ovan, som uttrycks som mängden utsläppt HCH i förhållande till mängden tillverkad eller behandlad HCH, måste följas i varje enskilt fall.

3. Vid övervakning enligt bestämmelserna i punkt 4 och 5 nedan är de genomsnittliga gränsvärdena per dygn dubbelt så höga som motsvarande månatliga genomsnittsgränsvärden i tabellen ovan.

4. Ett övervakningsförfarande skall inrättas för att kontrollera att utsläppen överensstämmer med de utsläppsnormer som har fastställts i enlighet med detta direktiv.

Detta förfarande skall innefatta provtagning och provanalys samt mätning av utsläppt mängd och mängden tillverkad eller behandlad HCH. Om det visar sig omöjligt att fastställa mängden tillverkad eller behandlad HCH får övervakningsförfarandet högst grundas på den mängd HCH som troligen kommer att tillverkas eller behandlas under perioden i fråga, med hänsyn till de tillverkningsanläggningar som är i drift och inom de gränser på vilka tillståndet grundats.

5. Ett prov skall tas som är representativt för utsläppet under 24 timmar. Mängden HCH som släpps ut under en månad skall beräknas med utgångspunkt från dygnsmängderna utsläppt HCH.

Ett förenklat övervakningsförfarande får emellertid införas för industrianläggningar som inte släpper ut mer än 3 kg HCH per år.

*BILAGA 2***KVALITETSMÅL**

För de medlemsstater som tillämpar det i artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG angivna undantaget, fastställs de utsläppsnormer som medlemsstaterna skall sätta upp och tillämpa enligt artikel 5 i det nämnda direktivet så att det eller de kvalitetsmål som anges nedan uppfylls inom det område som påverkas av utsläpp av HCH. Den behöriga myndigheten bestämmer det område som påverkas i varje enskilt fall och väljer bland kvalitetsmålen i punkt 1 det eller de mål anses vara relevanta, med hänsyn tagen till den avsedda användningen av det påverkade området och det faktum att syftet med detta direktiv är att eliminera all förorening.

1. I syfte att eliminera förorening, som den definieras i direktiv 76/464/EEG och i enlighet med artikel 2 i det direktivet, fastställs följande kvalitetsmål,^{1 2} vilka skall kontrolleras genom mätning vid en punkt som ligger tillräckligt nära utsläppspunkten:
  - 1.1 Den totala koncentrationen av HCH i inlandsytvatten som påverkas av utsläpp får inte överskrida 100 nanogram per liter.
  - 1.2 Den totala koncentrationen av HCH i vatten från flodmynningar och territorialvatten får inte överskrida 20 nanogram per liter.
  - 1.3 För vatten som används för uttag av dricksvatten skall koncentrationen av HCH överensstämma med kraven i direktiv 75/440/EEG³.
2. Utöver ovanstående krav skall koncentrationerna av HCH i inlandsytvatten fastställas av det nationella stationsnät som avses i artikel 5 och resultaten jämföras med en total koncentration av HCH på 50 nanogram per liter.

Om denna koncentration överskrids vid någon av punkterna i det nationella stationsnätet, skall kommissionen underrättas om skälen för detta.

3. Den totala koncentrationen av HCH i sediment, blötdjur, skaldjur eller fisk får inte öka signifikant med tiden.
4. Om flera kvalitetsmål tillämpas för vattnen inom ett område, skall vattnens kvalitet uppfylla vart och ett av dessa mål.

---

¹ De koncentrationer som anges i 1.1 och 1.2 utgör minimikrav, som måste efterlevas för att skydda livet i vattenmiljön mot förorening som avses i artikel 1.2 e i direktiv 76/464/EEG.

² Med undantag för kvalitetsmål 1.3 avser samtliga koncentrationer medelvärde av de resultat som erhålls under ett år.

³ Kvaliteten hos ytvatten avsett för uttag av dricksvatten i medlemsstaterna behandlas i direktiv 75/440/EEG (EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 26). Genom det direktivet fastställs ett värde för "totala pesticider" (inklusive HCH).

BILAGA 3**MÄTMETODER**

1. Som referensanalysmetod för att bestämma koncentrationerna av de ifrågavarande ämnena i utsläpp och i vatten skall gaskromatografi med ECD (elektron capture detection) användas, efter extrahering med lämpligt lösningsmedel och rening.

Metodens noggrannhet ¹ och precision ¹ skall vara $\pm 50\%$ vid en halt som motsvarar dubbla värdet av detektionsgränsen.

Detektionsgränsen ¹ skall vara

- beträffande utsläpp: en tiondel av den koncentration som gäller för provtagningspunkten,
- beträffande vatten för vilka kvalitetsmål gäller:
  - i) för inlandsytvatten, en tiondel av den koncentration som anges i kvalitetsmålet,
  - ii) för vatten från flodmynningar och territorialvatten, en femtedel av den koncentration som anges i kvalitetsmålet,
- beträffande sediment: 1 $\mu\text{g}/\text{kg}$ torr vikt,
- beträffande levande organismer: 1 $\mu\text{g}/\text{kg}$ våt vikt.

2. Flödesmätning skall utföras med en noggrannhet av $\pm 20\%$.

¹ Dessa termer definieras i direktiv 79/869/EEG av den 9 oktober 1979 om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenframställning i medlemsstaterna (EGT nr L 271, 29.10.1979, s. 44).

BILAGA 4**ÖVERVAKNINGSFÖRFARANDE FÖR KVALITETSMÅL**

1. I varje tillstånd som meddelas i enlighet med detta direktiv skall den behöriga myndigheten föreskriva om övervakningsförfarande och tidsfrister, för att säkerställa att det eller de kvalitetsmål som är aktuella efterlevs.
2. I enlighet med artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG skall medlemsstaterna för varje utvalt och tillämpat kvalitetsmål rapportera till kommissionen om
  - utsläppspunkterna och spridningssätten,
  - området inom vilket kvalitetsmålet tillämpas,
  - provtagningsplatsernas läge,
  - provtagningsfrekvensen,
  - provtagnings- och mätmetoderna,
  - de erhållna resultaten.
3. Proverna skall vara tillräckligt representativa för vattenmiljöns kvalitet inom det område som påverkas av utsläppen och provtagningsfrekvensen måste vara tillräckligt hög för att påvisa eventuella förändringar i vattenmiljön, med beaktande av naturliga variationer i den hydrologiska förhållandena.

RÅDETS DIREKTIV

av den 12 juni 1986

om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG

(86/280/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö¹, särskilt artikel 6 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

För att skydda gemenskapens vattenmiljö mot förorening av vissa farliga ämnen införs genom artikel 3 i direktiv 76/464/EEG ett system med förhandstillstånd för fastställande av utsläppsnormer för de ämnen som anges i förteckning 1 i bilagan till det direktivet. I artikel 6 i samma direktiv föreskrivs om gränsvärden för sådana utsläppsnormer och om kvalitetsmål för den vattenmiljö som påverkas av utsläpp av ämnena.

Medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa gränsvärdena, utom i de fall då de får använda kvalitetsmål.

De farliga ämnen som omfattas av detta direktiv har huvudsakligen valts ut på grundval av de kriterier som antogs genom direktiv 76/464/EEG.

Eftersom de ämnen som orsakar förorening släpps ut i vattenmiljön från ett stort antal industrier, är det nödvändigt att fastställa olika gränsvärden för utsläpp beroende på vilken typ av industri det gäller och att fastställa kvalitetsmål för den vattenmiljö i vilken ämnena släpps ut.

Syftet med gränsvärdena och kvalitetsmålen är att förhindra förorening av de olika delar av vattenmiljön som skulle kunna påverkas av utsläpp av dessa ämnen.

Gränsvärden och kvalitetsmål skall uttryckligen ha detta syfte och inte fastställas i avsikt att tillskapa bestämmelser om konsumentskydd eller om saluförande av varor som härrör från vattenmiljön.

För att medlemsstaterna skall kunna visa att kvalitetsmålen uppfylls, bör en rapport lämnas till kommissionen för varje kvalitetsmål som väljs ut och tillämpas.

Medlemsstaterna skall sträva efter att säkerställa att de åtgärder som vidtas enligt detta direktiv inte medför en ökad förorening av mark eller luft.

För att effektivt tillämpa detta direktiv bör medlemsstaterna dessutom ges möjlighet att övervaka den vattenmiljö som påverkas genom utsläpp av ämnena. Direktiv 76/464/EEG innehåller inte bestämmelser som ger befogenhet att införa en sådan övervakning. Eftersom fördraget inte tillhandahåller de maktbefogenheter som krävs, bör artikel 235 i fördraget tillämpas.

För vissa betydande källor till förorening med dessa ämnen, vilka inte omfattas av gemenskapens gränsvärden eller nationella utsläppsnormer, är det nödvändigt att utarbeta särskilda program för att eliminera förorening. Direktiv 76/464/EEG innehåller inte bestämmelser som ger befogenhet till detta. Eftersom fördraget inte tillhandahåller de nödvändiga maktbefogenheter, bör artikel 235 i fördraget tillämpas.

Grundvatten behandlas i rådets direktiv 80/68/EEG och kan därför undantas från tillämpningsområdet för detta direktiv⁵.

För att detta direktiv effektivt skall kunna genomföras är det viktigt att kommissionen vart femte år till rådet lämnar en jämförande utvärdering av hur det följts av medlemsstaterna.

¹ EGT nr L 129, 18.5.1976, s. 23.

² EGT nr C 70, 18.3.1985, s. 15.

³ EGT nr C 120, 20.5.1986.

⁴ EGT nr C 188, 29.7.1985, s. 19.

⁵ EGT nr L 20, 26.1.1980, s. 43.

Detta direktiv kommer att behöva ändras och kompletteras, efter förslag från kommissionen, till följd av utvecklingen av den vetenskapliga kunskapen om ämnenas giftighet, svårnedbrytbarhet och ackumulerbarhet i levande organismer och sediment, eller om bästa tillgängliga teknik förbättras. Det är därför nödvändigt att direktivet kan kompletteras i fråga om åtgärder som avser andra farliga ämnen och att bilagorna kan ändras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Genom detta direktiv

- fastställs i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 76/464/EEG gränsvärden för utsläppsnormer för de ämnen som avses i artikel 2 a och som släpps ut från sådana industrianläggningar som avses i artikel 2 e,
- fastställs i enlighet med artikel 6.2 i direktiv 76/464/EEG kvalitetsmål för vattenmiljön i fråga om de ämnen som avses i artikel 2 a,
- fastställs i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 76/464/EEG tidsfrister för uppfyllande av villkoren i de tillstånd som behöriga myndigheter i medlemsstaterna har utfärdat beträffande befintliga utsläpp,
- fastställs i enlighet med artikel 12.1 i direktiv 76/464/EEG referensmetoder för mätning av halten av de ämnen som avses i artikel 2 a i utsläpp och i vattenmiljön,
- inrättas ett övervakningsförfarande i enlighet med artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG,
- åläggs medlemsstaterna att samarbeta med varandra när utsläpp påverkar vattnen i flera medlemsstater,
- åläggs medlemsstaterna att utarbeta program för att undvika eller eliminera förorening från de källor som avses i artikel 5,
- fastställs genom bilaga 1 ett antal allmänna bestämmelser, som gäller för samtliga de ämnen som avses i artikel 2 a och som särskilt avser gränsvärden för utsläppsnormer (avdelning A), kvalitetsmål (avdelning B) och referensmätmetoder (avdelning C),
- fastställs genom bilaga 2 ett antal särskilda bestämmelser, som i fråga om enskilda ämnen förstärker och kompletterar vad som föreskrivs i dessa avdelningar.

2. Detta direktiv gäller för de vatten som avses i artikel 1 i direktiv 76/464/EEG, dock med undantag för grundvatten.

Artikel 2

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelse som här anges:

- a) *Ämnen*: de farliga ämnen som anges i bilaga 2 till detta direktiv och som hör till de familjer och grupper av ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG.
- b) *Gränsvärden*: de värden som anges i bilaga 2, avdelning A, och som avser ämnen enligt a.
- c) *Kvalitetsmål*: de krav som anges i bilaga 2, avdelning B, och som avser ämnen enligt a.
- d) *Hantering av ämnen*: varje industriprocess som innefattar produktion, bearbetning eller användning av de ämnen som avses i a, samt andra industriprocesser i vilka dessa ämnen ingår.
- e) *Industrianläggning*: anläggning i vilken de ämnen som avses i a eller något annat ämne som innehåller dessa ämnen hanteras.
- f) *Befintlig anläggning*: en industrianläggning som är i drift 12 månader efter dagen för anmälan av detta direktiv eller, där så är tillämpligt, 12 månader efter dagen för anmälan av varje annat direktiv som gäller en sådan anläggning och som ändrar detta direktiv.
- g) *Ny anläggning*:
  - en industrianläggning som tas i drift senare än 12 månader efter dagen för anmälan av detta direktiv eller, där så är tillämpligt, senare än 12 månader efter dagen för anmälan av varje annat direktiv som gäller en sådan anläggning och som ändrar detta direktiv,
  - en befintlig industrianläggning vars kapacitet för hantering av ämnena ökas väsentligt senare än 12 månader efter dagen för anmälan av detta direktiv eller, där så är tillämpligt, senare än 12 månader efter dagen för anmälan av varje annat direktiv som gäller en sådan anläggning och som ändrar detta direktiv.

Artikel 3

1. Gränsvärdena, tidsfristerna för tillämpningen av dessa värden och förfarandet för övervakning av utsläppen fastställs i avdelning A i bilagorna.

2. Gränsvärdena skall i normalfallet gälla den punkt där avloppsvatten som innehåller de ämnen som avses i artikel 2 a lämnar industrianläggningen.

Om det för vissa ämnen visar sig nödvändigt att fastställa andra punkter där gränsvärdena skall gälla, skall dessa punkter förtecknas i bilaga 2.

Om avloppsvatten som innehåller ämnena behandlas utanför industrianläggningen i en behandlingsanläggning som är avsedd att avlägsna dessa, får medlemsstaten medge att gränsvärdena skall gälla den punkt där avloppsvattnet lämnar behandlingsanläggningen.

3. De tillstånd som avses i artikel 3 i direktiv 76/464/EEG skall innehålla lika stränga villkor som de som anges i avdelning A i bilagorna till detta direktiv, om inte en medlemsstat i enlighet med avdelning B i bilagorna till detta direktiv följer artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG.

Tillstånden skall omprövas minst vart fjärde år.

4. Utan hinder av bestämmelserna i direktiv 76/464/EEG och de skyldigheter som följer av punkt 1–3 får medlemsstaterna meddela tillstånd för nya anläggningar endast om bästa tillgängliga teknik tillämpas och det är nödvändigt för att eliminera förorening i enlighet med artikel 2 i det nämnda direktivet eller för att förhindra snedvriden konkurrens.

Oavsett vilken metod som används skall medlemsstaten, om planerade åtgärder av tekniska skäl inte svarar mot bästa tillgängliga teknik, lämna uppgifter till kommissionen som visar på de tekniska svårigheterna innan tillstånd meddelas.

Kommissionen skall genast vidarebefordra dessa uppgifter till de andra medlemsstaterna och snarast tillställa samtliga medlemsstater en rapport med ett yttrande över avvikelser enligt andra stycket. Vid behov skall kommissionen samtidigt till rådet lämna förslag till lämpliga åtgärder.

5. Referensmetoden för att fastställa förekomsten av de ämnen som avses i artikel 2.1 beskrivs i avdelning C i bilaga 2. Andra metoder får användas, om metodernas detektions-

gränser, precision och riktighet minst motsvarar vad som fastställs i avdelning C i bilaga 2.

6. Medlemsstaterna skall eftersträva att de åtgärder som vidtas enligt detta direktiv inte orsakar att andra delar av miljön, särskilt marken och luften, utsätts för ökad förorening.

Artikel 4

Berörda medlemsstater skall ansvara för övervakningen av den vattenmiljö som påverkas av utsläpp från industrianläggningar eller av andra betydande utsläppskällor.

I fråga om utsläpp som påverkar vattnen i flera medlemsstater skall de berörda medlemsstaterna samarbeta i syfte att harmonisera sina övervakningsförfaranden.

Artikel 5

1. För de ämnen som särskilt anges i bilaga 2 skall medlemsstaterna upprätta särskilda program för att undvika eller eliminera förorening med ämnena från betydande källor (inklusive källor som förekommer i stort antal och diffusa källor), om det inte är fråga om källor till förorening som omfattas av gemenskapens gränsvärden eller av nationella utsläppsnormer.

2. Programmen skall innefatta de åtgärder och tekniker som är lämpligast för att ersätta, avskilja eller återanvända de ämnen som avses i punkt 1.

3. De särskilda programmen skall börja genomföras senast fem år efter dagen för anmälan av det direktiv som särskilt avser det ifrågakvarande ämnet.

Artikel 6

1. Kommissionen skall genomföra en jämförande utvärdering av medlemsstaternas tillämpning av detta direktiv med utgångspunkt från de uppgifter som på begäran i varje enskilt fall tillhandahållits av medlemsstaterna enligt artikel 13 i direktiv 76/464/EEG. Uppgifterna skall särskilt innefatta

- detaljuppgifter om tillstånd genom vilka utsläppsnormer för ämnena har fastställts,
- inventeringen av ämnen som släpps ut i de vatten som anges i artikel 1.2,
- efterlevnaden av de gränsvärden eller kvalitetsmål som fastställs i avdelning A och B i bilaga 2,

— resultaten från övervakningen enligt artikel 4 av de delar av vattenmiljön som påverkas av utsläpp, och

— de särskilda begränsningsprogram som avses i artikel 5.

2. Kommissionen skall vart femte år och första gången fyra år efter dagen för anmälan av detta direktiv till rådet lämna den jämförande utvärdering som avses i punkt 1.

3. Om den vetenskapliga kunskapen om de ämnen som avses i artikel 2 a ändras, främst med avseende på ämnens giftighet, svårnedbrytbarhet och ackumulerbarhet i levande organismer och i sediment, eller om den bästa tillgängliga tekniken förbättras, skall kommissionen tillställa rådet lämpliga förslag om att skärpa gränsvärdena och kvalitetsmålen, om så är lämpligt, eller om att fastställa nya gränsvärden och nya kvalitetsmål.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som krävs för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1988. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Så snart beslut har fattats skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 12 juni 1986.

På rådets vägnar

P. WINSEMIUS

Ordförande

BILAGA 1**ALLMÄNNA BESTÄMMELSER**

Denna bilaga är uppdelad i tre avdelningar, genom vilka allmänna bestämmelser fastställs för alla berörda ämnen:

- A: gränsvärden för utsläppsnormer,
- B: kvalitetsmål,
- C: referensmätmetoder.

De allmänna bestämmelserna förstärks och kompletteras i bilaga 2 genom ett antal särskilda bestämmelser för de enskilda ämnena.

AVDELNING A**Gränsvärden, tidpunkten då dessa skall efterlevas och förfaranden för övervakning av utsläpp**

1. Gränsvärdena och tidpunkterna då dessa skall efterlevas fastställs genom bilaga 2, avdelning A, för de olika typer av industrianläggningar som berörs.
2. De utsläppta mängderna av ämnena uttrycks som en funktion av den mängd ämnen som produceras, bearbetas eller används under motsvarande period eller, i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 76/464/EEG, med hjälp av en annan parameter som är utmärkande för verksamheten.
3. För industrianläggningar som släpper ut ämnen som avses i artikel 2 a och som inte nämns i avdelning A i bilaga 2 skall gränsvärden vid behov fastställas av rådet vid ett senare tillfälle. Innan dess fastställer medlemsstaterna självständigt, i enlighet med direktiv 76/464/EEG, utsläppsnormer för sådana ämnen. Dessa normer skall utformas med beaktande av bästa tillgängliga teknik och får inte vara mindre stränga än de närmast jämförbara gränsvärdena i avdelning A i bilaga 2.

Denna punkt tillämpas också om det inom en industrianläggning bedrivs andra verksamheter än sådana som omfattas av gränsvärden enligt avdelning A i bilaga 2, om verksamheterna kan antas orsaka utsläpp av ämnen som avses i artikel 2 a.

4. Gränsvärden uttryckta som koncentrationer vilka i princip inte får överskridas anges i avdelning A i bilaga 2 för de industrianläggningar som berörs. Gränsvärdena uttryckta som maximala koncentrationer får, frånsett fall då de är de enda värden som kan tillämpas, inte i något fall vara högre än de gränsvärden som uttrycks som vikt dividerad med vattenförbrukningen per enhet som är utmärkande för den förorenande verksamheten. Eftersom koncentrationen av dessa ämnen i spillvattnet beror på den använda vattenmängden, vilken varierar för olika processer och anläggningar, måste gränsvärdena uttryckta som ämnenas vikt i förhållande till de för verksamheten utmärkande parametrarna, som anges i avdelning A i bilaga 2, följas i samtliga fall.
5. Ett övervakningsförfarande måste införas för att kontrollera om utsläppen av de ämnen som avses i artikel 2 a överensstämmer med utsläppsnormerna.

Detta förfarande skall omfatta provtagning och provanalys, mätningar av utsläpp och mängden ämnen som hanteras, samt i tillämpliga fall mätning av de i avdelning A i bilaga 2 angivna parametrar som är utmärkande för den verksamhet som orsakar utsläppen.

Om mängden hanterade ämnen inte kan fastställas, får övervakningsförfarandet grundas på mängden av de ämnen som kan komma att användas för den produktionskapacitet på vilken tillståndet baserats.

6. Ett prov skall tas som är representativt för utsläppet under en period av 24 timmar. Den mängd ämnen som släpps ut under en månad skall beräknas från de dagliga mängderna utsläppta ämnen.

Genom bilaga 2 kan dock fastställas tröskelvärden för mängden utsläpp av vissa ämnen, under

vilka värden medlemsstaterna får tillämpa ett förenklat övervakningsförfarande.

7. Provtagningen och flödesmätningen enligt punkt 5 skall normalt ske vid de punkter där gränsvärdena skall gälla enligt artikel 3.2.

Om det är nödvändigt för att säkerställa att mätningarna uppfyller kraven i avdelning C i bilagorna, får medlemsstaterna emellertid tillåta att provtagning och flödesmätning sker vid en annan punkt, före den där gränsvärdena skall gälla, om följande förutsättningar är uppfyllda:

- Hänsyn tas vid mätningarna till allt vatten som släpps ut från anläggningen och som kan ha förorenats av ämnet i fråga.
- Regelbundna kontroller visar att mätningarna är helt representativa för de utsläppta mängderna vid de punkter där gränsvärdena gäller eller alltid är högre.

AVDELNING B

Kvalitetsmål, tidpunkten då dessa skall de vara uppfyllda och förfarandet för övervakning av att de uppfylls

1. För de medlemsstater som väljer att tillämpa det i artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG angivna undantaget, fastställs de utsläppsnormer som medlemsstaterna skall sätta upp och tillämpa enligt artikel 5 i nämnda direktiv så att kvalitetsmålen enligt punkt 2 och 3 nedan uppfylls inom det område som påverkas av utsläppen av de ämnen som avses i artikel 2 a. Den behöriga myndigheten bestämmer det område som påverkas i varje enskilt fall och väljer bland kvalitetsmålen enligt punkt 2 och 3 det eller de mål som bedöms vara relevanta för det område som berörs, med hänsyn tagen till den avsedda användningen av området och det faktum att syftet med detta direktiv är att eliminera all förorening.
2. I syfte att eliminera föroreningar, som de definieras i direktiv 76/464/EEG och i enlighet med artikel 2 i det direktivet, fastställs i avdelning B i bilaga 2 kvalitetsmål och tidpunkter då dessa skall vara uppfyllda.
3. Om inte annat anges i avdelning B i bilaga 2 utgör de koncentrationer som anges som kvalitetsmål det aritmetiska medelvärdet av de resultat som erhålls under ett år.
4. När flera olika kvalitetsmål tillämpas för vattnen inom ett område, skall vattenkvaliteten vara så hög att varje mål uppfylls.
5. För varje tillstånd som beviljas i enlighet med detta direktiv skall den behöriga myndigheten ange de detaljerade villkor, övervakningsförfaranden och tidpunkter som skall gälla, för att säkerställa att de tillämpliga kvalitetsmålen uppfylls.
6. I enlighet med artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG skall medlemsstaterna för varje utvalt och tillämpat kvalitetsmål rapportera till kommissionen om
  - utsläppspunkterna och spridningsätten,
  - området inom vilket kvalitetsmålet tillämpas,
  - provtagningsplatsernas läge,
  - provtagningsfrekvensen,
  - provtagnings- och mätmetoderna, och
  - de erhållna resultaten.
7. Proverna skall tas vid en punkt som är belägen så nära utsläppspunkten att de är representativa för vattenmiljöns kvalitet inom det område som påverkas av utsläppen. Provtagningsfrekvensen måste vara tillräckligt hög för att påvisa eventuella förändringar i vattenmiljön, med beaktande av naturliga variationer i de hydrologiska förhållandena.

AVDELNING C**Referensmätmetoder och detektionsgräns**

1. Vid tillämpningen av detta direktiv gäller de definitioner som anges i rådets direktiv 79/869/EEG av den 9 oktober 1979 om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenframställning i medlemsstaterna¹.
2. De referensmätmetoder som skall användas för att bestämma koncentrationen av ämnena i fråga och detektionsgränsen för berörda miljöer fastställs i avdelning C i bilaga 2.
3. Detektionsgränsen samt mätmetodernas riktighet och precision fastställs för varje ämne i avdelning C i bilaga 2.
4. Mätning av spillvattenmängden skall utföras med en noggrannhet på ± 20 %.

---

¹ EGT nr L 271, 29.10.1979, s. 44.

*BILAGA 2***SÄRSKILDA BESTÄMMELSER**

1. Om koltetraklorid
2. Om DDT
3. Om pentaklorfenol

Numreringen av de ämnen som förtecknas i denna bilaga motsvarar numreringen i den förteckning över 129 ämnen som finns i kommissionens meddelande till rådet av den 22 juni 1982¹.

Om ämnen som inte finns med i den ovan nämnda förteckningen senare tas in i denna bilaga, skall de numreras i kronologisk ordning med början från nr 130.

---

¹ EGT nr C 176, 14.7.1982, s. 3.

1. Särskilda bestämmelser om koltetraklorid (nr 13)¹

CAS nr 56-23-5²

---

¹ Artikel 5 är särskilt tillämplig i fråga om användningen av koltetraklorid i tvätterindustrier.

² CAS-nummer (Chemical Abstract Service).

Avdelning A (13): Gränsvärden för utsläppsnormer

Typ av industrianläggning ^{1 2}	Typ av medelvärde	Gränsvärden uttryckta som ³		Skall uppfyllas från och med
		vikt	koncentration	
1. Produktion av koltetraklorid genom perkloretering	Per månad	a) metod med tvättning: 40 g CCl ₄ per ton total produktionskapacitet för CCl ₄ och perkloretylen	1,5 mg/l	} 1.1988
	Per dygn	b) metod utan tvättning: 2,5 g/ton	1,5 mg/l	
		a) metod med tvättning: 80 g/ton	3 mg/l	
	b) metod utan tvättning: 5 g/ton	3 mg/l		
2. Produktion av klormetan genom klorering av metan (inklusive tillverkning av klor genom elektrolys) och från metanol	Per månad	10 g CCl ₄ per ton total produktionskapacitet för klormetan	1,5 mg/l	} 1.1988
	Per dygn	20 g/ton	3 mg/l	
3. Produktion av klorfluorkarboner ⁴	Per månad	—	—	—
	Per dygn	—	—	—

¹ Bland de industrianläggningar som avses i avdelning A punkt 3 i bilaga 1 uppmärksammas särskilt anläggningar som använder koltetraklorid som lösningsmedel.

² Ett förenklat övervakningsförfarande får införas om de årliga utsläppen inte överskrider 30 kg.

³ Med tanke på koltetrakloridens flyktighet och för att säkerställa att artikel 3.6 följs skall medlemsstaterna, om en metod används som innebär omrörning i fria luften av spillvatten som innehåller koltetraklorid, kräva att gränsvärdena inte överskrider uppströms anläggningen i fråga. De skall säkerställa att samtliga vatten som kan komma att förorenas beaktas.

⁴ Det är för närvarande inte möjligt att anta gränsvärden för denna sektor. Rådet kommer senare att besluta om dessa värden efter förslag från kommissionen.

Avdelning B (13): Kvalitetsmål¹

Miljö	Kvalitetsmål	Måtenhet	Skall uppfyllas från och med
Inlandsytvatten	} 12	µg/l CCl ₄	1.1.1988
Flodmyningar			
Inre kustvatten utom flodmyningar			
Territorialvatten			

¹ Utan hinder av vad som föreskrivs i artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG får ett förenklat övervakningsförfarande användas, om det inte medför några svårigheter att uppfylla och upprätthålla ovan nämnda kvalitetsmål.

Avdelning C (13): Referensmetoder

1. Som referensmetod för mätning av förekomsten av koltetraklorid i spillvatten och i vattenområden skall gaskromatografi användas.

En känslig detektor måste användas när koncentrationerna understiger 0,5 mg/l. Bestämningsgränsen¹ är i sådana fall 0,1 µg/l. För koncentrationer över 0,5 mg/l är bestämningsgränsen¹ 0,1 mg/l tillräcklig.

2. Metodens riktighet och precision måste vara $\pm 50\%$ vid en koncentration som motsvarar dubbla bestämningsgränsen¹.

¹ "Bestämningsgränsen" ¹ g för ett givet ämne är den minsta mängd, kvantitativt bestämbar i ett prov med användning av en given arbetsmetod, som fortfarande kan skiljas från noll.

II. Särskilda bestämmelser om DDT (nr 46)¹²

CAS nr 50-29-3³

FRYSNING: Koncentrationen av DDT i vattenmiljön, sediment, mollusker, skaldjur eller fisk får inte öka signifikant med tiden.

¹ Summan av isomererna av 1,1,1-triklor-2,2 bis (p-klorfenyl) etan, 1,1,1-triklor-2 (o-klorfenyl) -2- (p-klorfenyl) etan, 1,1,1-diklor-2,2 bis (p-klorfenyl) etylen och 1,1,1-diklor-2,2 bis (p-klorfenyl) etan.

² Artikel 5 tillämpas för DDT om andra källor än de som nämns i detta direktiv påvisas.

³ CAS-nummer (Chemical Abstract Service).

Avdelning A (46): Gränsvärden för utsläppsnormer¹²

Typ av industrianläggning ³⁴	Typ av medelvärde	Gränsvärde uttryckt som		Skall uppfyllas från och med
		g/ton ämne som producerats, behandlats eller förbrukats	mg/l spillvatten	
Produktion av DDT inklusive beredning av DDT på samma plats	Per månad	8	0,7	1.1.1988
	Per dygn	16	1,3	1.1.1988
	Per månad	4	0,2	1.1.1991
	Per dygn	8	0,4	1.1.1991

¹ I fråga om nya anläggningar är det med bästa tillgängliga teknik redan möjligt att för DDT fastställa utsläppsnormer under 1 g/ton producerat ämne.

² På grundval av de erfarenheter som vunnits vid genomförandet av detta direktiv kommer kommissionen, i enlighet med artikel 6.3 i detta direktiv, att i god tid för rådet lägga fram förslag till strängare gränsvärden som skall införas år 1994.

³ Bland de industrianläggningar som avses i avdelning A punkt 3 i bilaga 1 uppmärksammas särskilt anläggningar vid vilka DDT bereds utanför tillverkningsstället och fabriker för framställning av dikofol.

⁴ Ett förenklat övervakningsförfarande får införas om de årliga utsläppen inte överskrider 1 kg.

Avdelning B (46): Kvalitetsmål

Miljö	Kvalitetsmål	Måtenhet	Skall uppfyllas från och med
Inlandsytvatten	10 för DDTs para-para-isomer	} µg/l	1.1.1988
Flodmynningar	25 för total mängd DDT		
Inre kustvatten utom flodmynningar			
Territorialvatten			

Avdelning C (46): Referensmetod

- Den referensmetod som skall användas för att bestämma DDT i utsläpp och i vattenmiljön är gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter extrahering med ett lämpligt lösningsmedel. Bestämningsgränsen¹ för total mängd DDT beror på antalet främmande ämnen i provet och är ca 4 µg/l för vattenmiljön och 1 µg/l för spillvatten.
- Den referensmetod som skall användas för att bestämma DDT i sediment och organismer är gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter lämplig preparering av proverna. Bestämningsgränsen¹ är 1 µg/kg.
- Metodens riktighet och precision skall vara ± 50 % vid en koncentration som motsvarar två gånger värdet av bestämningsgränsen¹.

¹ "Bestämningsgränsen" ²g för ett givet ämne är den minsta mängd, kvantitativt bestämbar i ett prov med användning av en given arbetsmetod, som fortfarande kan skiljas från noll.

III. Särskilda bestämmelser om pentaklorfenol (nr 102)¹²CAS nr 87-86-5³

FRYSNING: Koncentrationen av PCP i vattenmiljön, sediment, mollusker, skaldjur eller fisk får inte öka signifikant med tiden.

- Den kemiska föreningen 2,3,4,5,6-pentaklor-1-hydroxybensen och dess salter.
- Artikel 5 tillämpas för pentaklorfenol, särskilt vid användning för träbehandling.
- CAS-nummer (Chemical Abstract Service).

Avdelning A (102): Gränsvärden för utsläppsnormer

Typ av industrianläggning ^{1 2}	Typ av medelvärde	Gränsvärden uttryckta som		Skall uppfyllas från och med
		g/ton produktions/utnyttjandekapacitet;	mg/l spillvatten	
Produktion av natriumpentaklorfenolat genom hydrolys av hexaklorbensen	Per månad	25	1	1.1.1988
	Per dygn	50	2	1.1.1988

- Bland de industrianläggningar som avses i avdelning A punkt 3 i bilaga 1 uppmärksammas särskilt anläggningar för framställning av natriumpentaklorfenolat genom förtvålning och av natriumpentaklorfenolat genom klorering.
- Ett förenklat övervakningsförfarande får införas om de årliga utsläppen inte överskrider 3 kg.

Avdelning B (102): Kvalitetsmål

Miljö	Kvalitetsmål	Måttenhet	Skalll uppfyllas från och med
Inlandsytvatten	} 2	$\mu\text{g/l}$	1.1.1988
Flodmynningar			
Inre kustvatten utom flodmynningar			
Territorialvatten			

Avdelning C (102): Referensmetoder

1. Den referensmetod som skall användas för att bestämma pentaklorfenol i spillvatten och i vattenområden är högtrycksvätskekromatografi eller gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter extraktion med lämpligt lösningsmedel. Bestämningsgränsen¹ är 2 $\mu\text{g/l}$ för avloppsvatten och 0,1 $\mu\text{g/l}$ för vattenmiljön.
2. Den referensmetod som skall användas för att bestämma pentaklorfenol i sediment och organismer är högtrycksvätskekromatografi eller gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter lämplig preparering av proverna. Bestämningsgränsen¹ är 1 $\mu\text{g/kg}$.
3. Metodens riktighet och precision måste vara $\pm 50\%$ vid en koncentration som motsvarar dubbla bestämningsgränsen¹.

¹ "Bestämningsgränsen" μg för ett givet ämne är den minsta mängd, kvantitativt bestämbar i ett prov med användning av en given arbetsmetod, som fortfarande kan skiljas från noll.

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 juni 1988

om ändring i bilaga 2 till direktiv 86/280/EEG om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG

(88/347/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö¹, särskilt artikel 6 och 12 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 86/280/EEG av den 12 juni 1986 om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG²,

med beaktande av kommissionens förslag³,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande⁴,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁵, och

med beaktande av följande:

För att skydda gemenskapens vattenmiljö mot förorening av vissa farliga ämnen införs genom artikel 3 i direktiv 76/464/EEG ett system med förhandstillstånd för fastställande av utsläppsnormer för de ämnen som anges i förteckning 1 i bilagan till det direktivet. I artikel 6 i samma direktiv föreskrivs om gränsvärden för sådana utsläppsnormer och om kvalitetsmål för den vattenmiljö som påverkas av utsläpp av ämnena.

Medlemsstaterna är skyldiga att använda gränsvärdena, utom i de fall då de får använda kvalitetsmål.

Direktiv 86/280/EEG kommer att behöva ändras och kompletteras, efter förslag från kommissionen, till följd av utvecklingen av den vetenskapliga kunskapen om främst ämnenas giftighet, svårnedbrytbarhet och ackumulerbarhet i levande organismer och sediment, eller om bästa tillgängliga teknik förbättras. Det är därför nödvändigt att direktivet kan kompletteras i fråga om åtgärder som avser andra farliga ämnen och att bilaga 2 kan ändras.

På grundval av de kriterier som fastställs i direktiv 76/464/EEG bör aldrin, dieldrin, endrin, isodrin, hexaklorbensen, hexaklorbutadien och kloroform omfattas av bestämmelserna i direktiv 86/280/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Bilaga 2 till rådets direktiv 86/280/EEG ändras härmed på följande sätt:

1. Under rubriken görs följande tillägg:

- "4. Om aldrin, dieldrin, endrin och isodrin
- 5. Om hexaklorbensen

¹ EGT nr L 129, 18.5.1976, s. 23.

² EGT nr L 181, 4.7.1986, s. 16.

³ EGT nr C 146, 12.6.1979, s. 5, EGT nr C 309, 3.12.1986, s. 3, EGT nr C 314, 26.11.1987, s. 5 och EGT nr C 70, 18.3.1985, s. 15.

⁴ EGT nr C 122, 9.5.1988 och EGT nr C 120, 20.5.1986, s. 164.

⁵ EGT nr C 232, 31.8.1987, s. 2, EGT nr C 356, 31.12.1987, s. 69 och EGT nr C 188, 29.7.1985, s. 19.

SLUTGRANSKAD

6. Om hexaklorbutadien
7. Om kloroform".
2. Följande avsnitt läggs till:

"IV. Särskilda bestämmelser om:

— aldrin (nr 1) ¹	CAS-nr 209-00-2
— dieldrin (nr 71) ²	CAS-nr 60-57-1
— endrin (nr 77) ³	CAS-nr 72-20-8
— isodrin (nr 130) ⁴	CAS-nr 465-73-6

- ¹ Aldrin är den kemiska föreningen C₁₂H₆Cl₆
1, 2, 3, 4, 10, 10-hexaklor-1, 4, 4a, 5, 8, 8a-hexahydro-1, 4-endo-5, 8-exodimetannaftalen.
- ² Dieldrin är den kemiska föreningen C₁₂H₈Cl₆O
1, 2, 3, 4, 10, 10-hexaklor-6, 7-epoxy-1, 4, 4a, 5, 6, 7, 8, 8a-octahydro-1, 4-endo-5, 8-exo-dimetannaftalen.
- ³ Endrin är den kemiska föreningen C₁₂H₈Cl₆O
1, 2, 3, 4, 10, 10-hexaklor-6, 7-epoxy, 1, 4, 4a, 5, 6, 7, 8, 8a-octahydro-1, 4-endo-5, 8-endo-dimetannaftalen.
- ⁴ Isodrin är den kemiska föreningen C₁₂H₆Cl₆
1, 2, 3, 4, 10, 10-hexaklor-1, 4, 4a, 5, 8, 8a-hexahydro-1, 4-endo-5, 8-endo-dimetannaftalen.

Avdelning A (1, 71, 77, 130): Gränsvärden för utsläppsnormer¹

Typ av industrianläggning ²	Typ av medelvärde	Gränsvärde uttryckt i		Skall uppfyllas från och med
		Vikt	Koncentration i spillvatten i µg/l utsläppt vatten	
Produktion av aldrin eller dieldrin eller endrin inklusive beredning av dessa ämnen på samma plats.	per månad	3 g per ton av den totala produktionskapaciteten (g/ton)	2	1.1.1989
	per dygn	15 g per ton av den totala produktionskapaciteten (g/ton)	10 ⁴	1.1.1989

- ¹ De gränsvärden som anges i denna avdelning gäller totalt utsläpp av aldrin, dieldrin och endrin. Om spillvattnet från tillverkning eller användning av aldrin, dieldrin eller endrin (inklusive beredning av dessa ämnen) innehåller även isodrin, skall de gränsvärden som fastställs ovan gälla totalt utsläpp av aldrin, dieldrin, endrin och isodrin.
- ² Bland de industrianläggningar som avses i avdelning A punkt 3 i bilaga 1 uppmärksammas särskilt anläggningar för beredning av aldrin, dieldrin eller endrin på annan plats än produktionsplatsen.
- ³ Genom dessa värden beaktas den totala mängden vatten som passerar genom anläggningen.
- ⁴ Dygnsvärdena bör om möjligt inte överstiga två gånger månadsvärdet.

Avdelning B (1, 71, 77, 130): Kvalitetsmål

Miljö	Ämne	Kvalitetsmål ng/l som skall uppfyllas från och med den	
		1.1.1989	1.1.1994
Inlandsytvatten	Aldrin	30 för dessa fyra ämnen sammanlagt varav högst 5 för endrin	10
Vatten i flodmynningar	Dieldrin		10
Inre kustvatten utom flodmynningar	Endrin		5
Territorialvatten	Isodrin		5

Frysning: Koncentrationerna av aldrin, dieldrin, endrin eller isodrin i sediment, blötdjur, skaldjur eller fisk får inte öka signifikant med tiden.

Avdelning C (1, 71, 77, 130): Referensmetod

- Den referensmetod som skall användas för att bestämma aldrin, dieldrin, endrin eller isodrin i spillvatten och i vattenmiljön är gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter extrahering med lämpligt lösningsmedel. Bestämningsgränsen¹ för varje enskilt ämne är 2,5 ng/l för vattenmiljön och 400 ng/l för spillvatten, beroende på antalet konkurrerande ämnen i provet.
- Den referensmetod som skall användas för att bestämma aldrin, dieldrin eller endrin eller isodrin i sediment och organismer är gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter lämplig preparering av proverna. Bestämningsgränsen är 1 µg/kg torr vikt för varje enskilt ämne.
- Metodens noggrannhet och precision skall vara ± 50 % vid en koncentration som motsvarar två gånger värdet av bestämningsgränsen.

¹ Bestämningsgränsen x g för ett givet ämne är den minsta mängd, kvantitativt bestämbar i ett prov med användning av en given arbetsmetod, som fortfarande kan skiljas från noll.

V. Särskilda bestämmelser om hexaklorbensin (HCB) (Nr 83)

CAS-118-74-1

Avdelning A (83): Gränsvärden för utsläppsnormer

Frysning: Förorening som orsakar av utsläpp av HCB och som påverkar koncentrationerna i sediment, blötdjur, skaldjur eller fisk får inte direkt eller indirekt öka signifikant med tiden.

Typ av industrianläggning ^{1, 2}	Typ av medelvärde	Gränsvärden uttryckta som		Skall uppfyllas från och med
		vikt	koncentration	
1. Tillverkning och bearbetning av HCB	per månad	10 g HCB/ton produktionskapacitet för HCB	1 mg/l HCB	} 1.1.1990
	per dygn	20 g HCB/ton produktionskapacitet för HCB	2 mg/l HCB	
2. Tillverkning av perkloretylen (PER) och koltetraklorid (CCl ₄) genom klorering	per månad	1,5 g HCB/ton total produktionskapacitet för PER + CCl ₄	1,5 mg/l HCB	} 1.1.1990
	per dygn	3 g HCB/ton total produktionskapacitet för PER + CCl ₄	3 mg/l HCB	
3. Tillverkning av trikloretylen eller perkloretylen med användning av någon annan process ⁴	per månad	—	—	—
	per dygn	—	—	—

¹ Ett förenklat övervakningsförfarande får införas om de årliga utsläppen inte överskrider 1 kg.

² Bland de industrianläggningar som avses i avdelning A punkt 3 i bilaga 1 uppmärksammas särskilt industrianläggningar för tillverkning av kvintozen och teknazen, industrianläggningar för framställning av klor genom kloralkalielektrolys med grafitelektroder, anläggningar för bearbetning av gummi för industriellt bruk, anläggningar för tillverkning av pyrotekniska varor och anläggningar för framställning av vinylklorid.

³ På grundval av erfarenheterna vid tillämpningen av detta direktiv och med beaktande av att bästa tillgängliga teknik redan nu gör det möjligt att i vissa fall tillämpa betydligt strängare värden än de som anges ovan, skall rådet på förslag från kommissionen besluta om strängare gränsvärden senast den 1 januari 1995.

⁴ Det är för närvarande inte möjligt att fastställa gränsvärden för denna sektor. Rådet skall efter förslag från kommissionen besluta om sådana gränsvärden vid ett senare tillfälle. Under tiden skall medlemsstaterna tillämpa nationella utsläppsnormer enligt avdelning A punkt 3 i bilaga 1.

Avdelning B (83): Kvalitetsmål¹

Frysning: Koncentrationen av HCB i sediment, blötdjur, skaldjur eller fisk får inte öka signifikant med tiden.

¹ Kommissionen skall fortlöpande överväga möjligheten att fastställa strängare kvalitetsmål, med hänsyn till uppmätta koncentrationer av HCB i sediment, blötdjur, skaldjur eller fisk, och skall före den 1 januari 1995 rapportera till rådet för beslut om huruvida några ändringar skall göras i direktivet.

Miljö	Kvalitetsmål	Måttenhet	Skall uppfyllas från och med
Inlandsytvatten	} 0,03	µg/l	1.1.1990
Vatten i flodmynningar			
Inre kustvatten utom flodmynningar			
Territorialvatten			

Avdelning C (83): Referensmätmetod

- Den referensmätmetod som skall användas för att bestämma förekomsten av HCB i utsläpp och vatten är gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter extrahering med lämpligt lösningsmedel.

Bestämningsgränsen¹ för HCB skall vara 1–10 ng/l för vatten och 0,5–1 µg/l för spillvatten, beroende på antalet främmande ämnen i provet.

- Den referensmätmetod som skall användas för att bestämma HCB i sediment och organismer är gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter lämplig preparering av proverna. Bestämningsgränsen¹ skall vara inom området 1–10 µg/kg torrsbstans.
- Metodens noggrannhet och precision skall vara $\pm 50\%$ vid en koncentration som motsvarar två gånger värdet av bestämningsgränsen¹.

¹ *Bestämningsgränsen* x g för ett givet ämne är den minsta mängd, kvantitativt bestämbar i ett prov med användning av en given arbetsmetod, som fortfarande kan skiljas från noll.

VI. Särskilda bestämmelser om hexaklorbutadien (HCBD) (nr 84)

CAS-87-68-3

Avdelning A (84): Gränsvärden för utsläppsnormer

Frysning: - Förorening som orsakas av utsläpp av HCBD och som påverkar koncentrationerna i sediment, blötdjur, skaldjur eller fisk får inte direkt eller indirekt öka signifikant med tiden.

Typ av industrianläggning ^{1, 2, 3}	Typ av medelvärde	Gränsvärden uttryckta som		Skall uppfyllas från och med
		väkt	koncentration	
1. Tillverkning av perkloretylen (PER) och koltetraklorid (CCl ₄) genom klorering	per månad	1,5 g HCBd/ton total produktionskapacitet för PER + CCl ₄	1,5 mg/l HCBd	1.1.1990
	per dygn	3 g HCBd/ton total produktionskapacitet för PER + CCl ₄	3 mg/l HCBd	
2. Tillverkning av trikloretylen eller perkloretylen med användning av någon annan process ⁴	per månad	—	—	—
	per dygn	—	—	—

¹ Ett förenklat övervakningsförfarande får införas om de årliga utsläppen inte överskrider 1 kg.

² Bland de industrianläggningar som avses i avdelning A punkt 3 i bilaga 1 uppmärksammas särskilt industrianläggningar som använder HCBd för tekniska ändamål.

³ På grundval av erfarenheterna vid tillämpningen av detta direktiv och med beaktande av att bästa tillgängliga teknik redan nu gör det möjligt att i vissa fall tillämpa betydligt strängare värden än de som anges ovan, skall rådet efter förslag från kommissionen besluta om strängare gränsvärden senast den 1 januari 1995.

⁴ Det är för närvarande inte möjligt att fastställa gränsvärden för denna sektor. Rådet skall efter förslag från kommissionen besluta om sådana gränsvärden vid ett senare tillfälle. Under tiden skall medlemsstaterna tillämpa nationella utsläppsnormer enligt avdelning A punkt 3 i bilaga 1.

Avdelning B (84): Kvalitetsmål¹

Frysning: Koncentrationen av HCBd i sediment, blötdjur, skaldjur eller fisk får inte öka signifikant med tiden.

¹ Kommissionen skall fortlöpande överväga möjligheten att fastställa strängare kvalitetsmål, med hänsyn till uppmätta koncentrationer av HCBd i sediment, blötdjur, skaldjur eller fisk, och skall före den 1 januari 1995 rapportera till rådet för beslut om huruvida några ändringar skall göras i direktivet.

Miljö	Kvalitetsmål	Måttenheter	Skall uppfyllas från och med
Inlandsytvatten	} 0,1	µg/l	1.1.1990
Vatten i flodmynningar			
Inre kustvatten utom flodmynningar			
Territorialvatten			

Avdelning C (84): Referensmetod

- Den referensmetod som skall användas för att bestämma förekomsten av HCBd i utsläpp och vatten är gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter extrahering med lämpligt lösningsmedel.

Bestämningsgränsen¹ för HCBd skall vara inom området 1–10 ng/l för vatten och 0,5–1 µg/l för spillvatten, beroende på antalet främmande ämnen i provet.

- Den referensmetod som skall användas för att bestämma HCBd i sediment och organismer är gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter lämplig preparering av proverna. Bestämningsgränsen¹ skall vara inom området 1–10 µg/kg torrsubstans.

3. Metodens noggrannhet och precision skall vara $\pm 50\%$ vid en koncentration som motsvarar två gånger värdet av bestämningsgränsen¹.

¹ *Bestämningsgränsen* x g för ett givet ämne är den minsta mängd, kvantitativt bestämbar i ett prov med användning av en given arbetsmetod, som fortfarande kan skiljas från noll.

VII. Särskilda bestämmelser om kloroform (CHCl₃) (nr 23)¹

CAS-67-66-3

Avdelning A (23): Gränsvärden för utsläppsnormer

Typ av industrianläggning ²	Gränsvärde (månatligt genomsnitt) uttryckt som ³		Skall uppfyllas från och med
	väkt	koncentration	
1. Framställning av klorometaner ur metanol eller ur en kombination av metanol och metan ⁴ .	10 g CHCl ₃ /ton av den totala produktionskapaciteten för klorometaner	1 mg/l	1.1.1990
2. Framställning av klorometaner genom klorering av metan	7,5 g CHCl ₃ /ton av den totala produktionskapaciteten för klorometaner	1 mg/l	1.1.1990
3. Framställning av klorfluorkarboner (CFC) ⁷			

¹ Beträffande kloroform skall artikel 3 i direktiv 76/464/EEG tillämpas på utsläpp från industriprocesser som i sig själva kan ge ett betydande bidrag till kloroformnivån i spillvattnet. Särskilt skall bestämmelsen tillämpas på de processer som nämns i avdelning A i denna bilaga. Artikel 5 i detta direktiv tillämpas om andra källor identifieras än de som förtecknas i denna bilaga.

² Bland de industrianläggningar som avses i avdelning A punkt 3 i bilaga 1 uppmärksammas beträffande kloroform särskilt anläggningar för framställning av monomervinylklorid genom dikloroetanpyrolysis, anläggningar för framställning av blekt pappersmassa, övriga anläggningar som använder CHCl₃, som lösningsmedel och anläggningar i vilka kylvatten eller spillvatten kloreras. Rådet skall efter förslag från kommissionen fastställa gränsvärden för dessa sektorer vid ett senare tillfälle.

³ Ett förenklat övervakningsförfarande får införas om de årliga utsläppen inte överskrider 30 kg.

⁴ Dygnsnivågränsvärdena motsvarar två gånger månadsmedelvärdet.

⁵ Med tanke på kloroformens flyktighet och för att säkerställa att artikel 3.6 följs skall medlemsstaterna, om en process används som innebär omrörning i fria luften av klorhaltigt spillvatten, kräva att gränsvärdena inte överskrider uppströms anläggningen i fråga. De skall säkerställa att samtliga vatten som kan komma att förorenas beaktas.

⁶ Dvs. genom hydroklorering av metanol och klorering av metylklorid.

⁷ Det är för närvarande inte möjligt att fastställa gränsvärden för denna sektor. Rådet skall efter förslag från kommissionen besluta om sådana gränsvärden vid ett senare tillfälle. Under tiden skall medlemsstaterna tillämpa nationella utsläppsnormer enligt avdelning A punkt 3 i bilaga 1.

Avdelning B (23): Kvalitetsmål¹

¹ Om inte annat följer av artikel 6.3 i direktiv 76/464/EEG får ett förenklat övervakningsförfarande införas, om inga problem synes uppstå när det gäller att uppnå och upprätthålla det kvalitetsmål som fastställs ovan.

Miljö	Kvalitetsmål	Måttenhet	Skall uppfyllas från och med
Inlandsytvatten	} 12	µg/l	1.1.1990
Vatten i flodmyrningar			
Inre kustvatten utom flodmyrningar			
Territorialvatten			

Avdelning C (23): Referensmätmetod

1. Den referensmätmetod som skall användas för att fastställa förekomsten av kloroform i spillvatten och i vattenmiljön är gaskromatografi.

En känslig detektor skall användas när koncentrationerna understiger 0,5 mg/l, varvid bestämningsgränsen¹ är 0,1 µg/l. För koncentrationer högre än 0,5 mg/l godtas en bestämningsgräns på 0,1 mg/l.

2. Metodens noggrannhet och precision skall vara $\pm 50\%$ vid en koncentration som motsvarar två gånger värdet av bestämningsgränsen.

---

¹ *Bestämningsgränsen* x g för ett givet ämne är den minsta mängd, kvantitativt bestämbar i ett prov med användning av en given arbetsmetod, som fortfarande kan skiljas från noll."

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv, i fråga om aldrin, dieldrin, endrin och isodrin senast den 1 januari 1989, och i fråga om de andra ämnena senast den 1 januari 1990. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 16 juni 1988.

På rådets vägnar

K. TÖPFER

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 27 juli 1990

om ändring av bilaga 2 till direktiv 86/280/EEG om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG

(90/415/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö¹, särskilt artikel 6 och 12 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

För att skydda gemenskapens vattenmiljö mot förorening av vissa farliga ämnen införs genom artikel 3 i direktiv 76/464/EEG ett system med förhandstillstånd för fastställande av utsläppsnormer för de ämnen som anges i förteckning 1 i bilagan till direktivet. I artikel 6 i samma direktiv föreskrivs om gränsvärden för sådana utsläppsnormer och om kvalitetsmål för den vattenmiljö som påverkas av utsläpp av ämnena.

Medlemsstaterna är skyldiga att använda gränsvärdena, utom i de fall då de kan använda kvalitetsmål.

Direktiv 86/280/EEG⁵, i dess lydelse enligt direktiv 88/347/EEG⁶, kommer att behöva ändras och kompletteras efter förslag från kommissionen till följd av utvecklingen av den vetenskapliga kunskapen om främst ämnens giftighet, svårnedbrytbarhet och ackumulerbarhet i levande organismer och sediment, eller om den bästa tillgängliga tekniken förbättras. Direktivet måste därför kunna kompletteras i fråga om åtgärder som avser andra farliga ämnen och innehållet i bilaga 2 måste kunna ändras.

Enligt artikel 5 i direktiv 86/280/EEG gäller beträffande vissa andra betydelsefulla källor till förorening med dessa ämnen, än de som omfattas av gemenskapens gränsvärden eller nationella utsläppsnormer, att särskilda program bör upprättas för att eliminera föroreningen.

Det är lämpligt att små utsläpp som omfattas av bestämmelserna i artikel 5 i direktiv 86/280/EEG undantas från kraven i artikel 3 i direktiv 76/464/EEG.

Enligt de kriterier som fastställs i direktiv 76/464/EEG bör 1,2-diklorethan, trikloretylen, perkloretylen och triklorbensen omfattas av bestämmelserna i direktiv 86/280/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.*Artikel 1*

Bilaga 2 till direktiv 86/280/EEG ändras enligt bilagan till detta direktiv.

¹ EGT nr L 129, 18.5.1976, s. 23.

² EGT nr C 253, 29.9.1988, s. 4.

³ EGT nr C 96, 17.4.1989, s. 188.

⁴ EGT nr C 23, 30.1.1989, s. 4.

⁵ EGT nr L 181, 4.7.1986, s. 16.

⁶ EGT nr L 158, 25.6.1988, s. 35.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader från dagen för anmälan¹. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 27 juli 1990.

På rådets vägnar

E. RUBBI

Ordförande

---

¹ Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 31 juli 1990.

BILAGA

ÄNDRINGAR I BILAGA 2 TILL DIREKTIV 86/280/EEG

1. Under rubriken görs följande tillägg:

- "8. Om 1,2-dikloretan (EDC)
- 9. Om trikloretylen (TRI)
- 10. Om perkloretylen (PER)
- 11. Om triklorbensen (TCB)".

2. Följande avsnitt läggs till:

"VIII: Särskilda bestämmelser om 1,2-dikloretan (EDC) (nr 59)*

CAS — nr 107-06-2

* Artikel 5 i direktiv 86/280/EEG gäller särskilt för 1,2-dikloretan som används som lösningsmedel på annan plats än där tillverkning eller bearbetning sker, om de årliga utsläppen uppgår till mindre än 30 kg. Så små utsläpp kan undantas från kraven enligt artikel 3 i direktiv 76/464/EEG. Trots vad som sägs i artikel 5.3 i direktiv 86/280/EEG skall medlemsstaterna sätta i kraft sina särskilda program senast den 1 januari 1993. De skall samtidigt överlämna programmen till kommissionen.

Avdelning A (59): Gränsvärden för utsläppsnormer¹

Typ av industrialläggning ³	Typ av medelvärde	Gränsvärde uttryckt som		Skall uppfyllas från och med
		vikt (g/ton) ⁴	koncentration (mg/liter) ⁵	
a) Enbart produktion av 1,2-dikloretan (utan bearbetning eller användning på samma plats)	Per månad	4 2,5	2 1,25	1.1.1993 1.1.1995
	Per dygn	8 5	4 2,5	1.1.1993 1.1.1995
b) Produktion av 1,2-dikloretan och bearbetning eller användning på samma plats, utom sådan användning som avses i e ^{6 7}	Per månad	12 5	6 2,5	1.1.1993 1.1.1995
	Per dygn	24 10	12 5	1.1.1993 1.1.1995
c) Framställning av andra ämnen än vinylklorid från 1,2-dikloretan ⁸	Per månad	2,5	1	1.1.1993
	Per dygn	5	2	1.1.1993
d) Användning av 1,2-dikloretan för avfettning av metaller (på annan plats än industriområden som omfattas av b) ⁹	Per månad	—	0,1	1.1.1993
	Per dygn	—	0,2	1.1.1993
e) Användning av 1,2-dikloretan vid tillverkning av jonbytare ¹⁰	Per månad	—	—	—
	Per dygn	—	—	—

- ¹ Med hänsyn till 1,2-dikloretans flyktighet och för att säkerställa att artikel 3.6 i direktiv 86/280/EEG följs skall medlemsstaterna, om en metod används som innebär omrörning i fria luften av spillvatten som innehåller 1,2-dikloretan, kräva att gränsvärdena inte överskrider uppströms anläggningen i fråga. De skall säkerställa att samtliga vatten beaktas som kan komma att förorenas.
- ² Produktionskapaciteten för ren 1,2-dikloretan omfattar även den fraktion av 1,2-dikloretan som inte krackas i den produktionsenhet för vinylklorid som hör till produktionsanläggningen för 1,2-dikloretan och som återförs till reningseenheten vid anläggningen för 1,2-dikloretan.
- Produktions- eller bearbetningskapaciteten utgör den kapacitet för vilken myndighets tillstånd erhållits eller, om detta inte angetts, den största årliga kvantitet som framställts eller bearbetats under den fyraårsperiod som föregått tillståndsgivningen eller omrörningen av tillståndet. Den kapacitet som tillåts av myndigheten bör inte avsevärt skilja sig från den verkliga produktionen.
- ³ Ett förenklat övervakningsförfarande får tillämpas om de årliga utsläppen inte överstiger 30 kg.
- ⁴ Dessa gränsvärden gäller:
- inom sektor a och b, produktionskapacitet för renad 1,2-dikloretan uttryckt i ton,
  - inom sektor c, bearbetningskapacitet för 1,2-dikloretan uttryckt i ton.
- För sektor b gäller dock att om bearbetnings- och utnyttjandekapaciteten är större än produktionskapaciteten, skall gränsvärdena avse den totala bearbetnings- och utnyttjandekapaciteten. Om flera anläggningar finns inom samma område skall gränsvärdena tillämpas för anläggningarna tillsammans.
- Om inte annat följer av bestämmelserna i avdelning A punkt 4 i bilaga 1 gäller följande koncentrationsgränser för de angivna referensvolymerna:
- a) 2 m³/ton produktionskapacitet för renad 1,2-dikloretan,
  - b) 2,5 m³/ton produktionskapacitet för renad 1,2-dikloretan,
  - c) 2,5 m³/ton bearbetningskapacitet för 1,2-dikloretan.
- ⁶ Genom gränsvärdena beaktas alla diffusa interna utsläpp och utsläpp av sådan 1,2-dikloretan som används som lösningsmedel inom industriområdet. Detta säkerställer att utsläppen minskar med mer än 99 %.
- Om bästa tillgängliga teknik tillämpas och alla diffusa utsläpp elimineras är det dock möjligt att minska utsläppen med mer än 99,9 %.
- På grundval av erfarenheterna vid genomförandet av dessa åtgärder kommer kommissionen att i god tid lämna förslag till rådet om strängare gränsvärden, som skall gälla från och med år 1998.
- ⁷ Om en medlemsstat finner att det för en viss produktionsprocess för 1,2-dikloretan, vilken är integrerad med tillverkning av andra klorerade kolväten, troligen inte kommer att vara möjligt att efterleva dessa gränsvärden före den 1 januari 1993, skall kommissionen underrättas om detta före den 1 januari 1991. Senast den 31 december 1993 skall ett program lämnas till kommissionen, enligt vilket utsläppen av 1,2-dikloretan minskas så att gränsvärdena efterlevs från och med den 1 januari 1997. Dessförinnan skall följande gränsvärde gälla från och med den 1 januari 1993:
- 40 g 1,2-dikloretan/ton produktionskapacitet renad 1,2-dikloretan (månatliga och dagliga medelvärden).
- Gränsvärdet uttryckt som koncentration bestäms med utgångspunkt från den vattenvolym som anläggningen eller anläggningarna släpper ut.
- ⁸ Här ingår särskilt framställning av följande ämnen: etylendiamin, etylenpolyamin, 1,1,1-trikloretan, trikloretylen och perkloretylen.
- ⁹ Dessa gränsvärden gäller endast anläggningar vilkas årliga utsläpp överstiger 30 kg.
- ¹⁰ Det är för närvarande inte möjligt att besluta om gränsvärden för denna sektor. Rådet kommer senare att besluta om sådana gränsvärden efter förslag från kommissionen. Under tiden skall medlemsstaterna tillämpa nationella gränsvärden enligt avdelning A punkt 3 i bilaga 1.

Avdelning B (59): Kvalitetsmål

Miljö	Kvalitetsmål (µg/liter)	Skall uppfyllas från och med
Inlandsytvatten Flodmynningar Inre kustvatten utom flodmynningar Territorialvatten	10	1.1.1993

Kommissionen kommer att jämföra resultaten av den övervakning som utförs i enlighet med artikel 13.1 tredje strecksatsen i direktiv 76/464/EEG med ett riktvärde för koncentrationen på 2,5 µg/liter.

Kommissionen kommer senast år 1998 att ompröva kvalitetsmålen med hänsyn till erfarenheterna vid tillämpningen av dessa åtgärder.

Avdelning C (59): Referensmetod

- Som referensmetod för mätning av förekomsten av 1,2-dikloretan i spillvatten och i vattenmiljön skall användas gaskromatografi med ECD (electron capture detection), efter extraktion med hjälp av lämpligt lösningsmedel, eller gaskromatografi efter isolering och infångning med en kapillärfälla som kyls med kryoteknik (purge and trap). Bestämningsgränsen är 10 µg/liter för spillvatten och 0,1 µg/liter för vattenmiljön.
- Metodens noggrannhet och precision skall vara $\pm 50\%$ vid en koncentration som motsvarar dubbla bestämningsgränsen.
- Medlemsstaterna får bestämma koncentrationerna av 1,2-dikloretan med utgångspunkt från mängden adsorberbar eller extraherbar organiskt bunden halogen (AOX resp. EOX) eller flyktigt organiskt halogenkoliväte (VOX) om de dessförinnan visar för kommissionen att dessa metoder ger likvärdiga resultat och till dess att det allmänna direktivet om lösningsmedel antas.

Medlemsstaterna skall därvid regelbundet bestämma förhållandet mellan koncentrationen av 1,2-dikloretan och den parameter som används.

IX. Särskilda bestämmelser om trikloretylen (TRI) (nr 121)*

CAS-nr 79.01.6

* Artikel 5 i direktiv 86/280/EEG gäller särskilt trikloretylen som används som lösningsmedel vid kemisk tvätt, för borttagning av fett eller lukter samt för avfettning av metaller, om de årliga utsläppen uppgår till mindre än 30 kg. Så små utsläpp kan undantas från kraven i artikel 3 i direktiv 76/464/EEG. Trots vad som sägs i artikel 5.3 i direktiv 86/280/EEG skall medlemsstaterna sätta i kraft sina särskilda program senast den 1 januari 1993. De skall samtidigt överlämna programmen till kommissionen.

Avdelning A (121): Gränsvärden för utsläppsnormer¹

Typ av industrianläggning ²	Typ av medelvärde	Gränsvärde uttryckt som		Skall uppfyllas från och med
		vikt (g/ton) ³	koncentration (mg/liter) ⁴	
a) Produktion av trikloretylen och perkloretylen	Per månad	10	2	1.1.1993
		2,5	0,5	1.1.1995
	Per dygn	20	4	1.1.1993
		5	1	1.1.1995
b) Användning av trikloretylen för att avfetta metaller ²	Per månad		0,1	1.1.1993
	Per dygn		0,2	1.1.1993

¹ Med hänsyn till trikloretylens flyktighet och för att säkerställa att artikel 3.6 i direktiv 86/280/EEG följs skall medlemsstaterna, om en metod används som innebär omrörning i fria luften av spillvatten som innehåller trikloretylen, kräva att gränsvärdena inte överskrider uppströms anläggningen i fråga. De skall säkerställa att samtliga vatten beaktas som kan komma att förorenas.

- ² Ett förenklat övervakningsförfarande får tillämpas om de årliga utsläppen inte överstiger 30 kg.
- ³ För sektor a hänförs sig gränsvärdena för trikloretylenutsläpp till den totala produktionskapaciteten för trikloretylen+perkloretylen.
- För befintliga anläggningar som tillämpar dehydroklorering av tetrakloreten motsvarar produktionskapaciteten produktionen av trikloretylen och perkloretylen, varvid förhållandet mellan produktionen av trikloretylen och perkloretylen skall antas vara ett till tre.
- Produktions- eller bearbetningskapaciteten utgör den kapacitet för vilken myndighets tillstånd erhållits eller, om någon sådan inte angetts, den största årliga kvantitet som framställts eller bearbetats under den fyraårsperiod som föregått tillståndsgivningen eller omprövningen av tillståndet. Den kapacitet som tillåts av myndigheten bör inte avsevärt skilja sig från den verkliga produktionen.
- ⁴ Om inte annat följer av bestämmelserna i avdelning A punkt 4 i bilaga 1 gäller följande koncentrationsgränser för trikloretylen för de angivna referensvolymerna:
- sektor a, 5 m³/ton produktionskapacitet för trikloretylen+perkloretylen.
- ⁵ Dessa gränsvärden gäller endast industrianläggningar vilkas årliga utsläpp överstiger 30 kg.

Avdelning B (121): Kvalitetsmål

Miljö	Kvalitetsmål (µg/liter)	Skall uppfyllas från och med
Inlandsytvatten Flodmynnningar Inre kustvatten utom flodmynnningar Territorialvatten	} 10	1.1.1993

Kommissionen kommer att jämföra resultaten av den övervakning som utförs i enlighet med artikel 13.1 tredje strecksatsen i direktiv 76/464/EEG med ett riktvärde för koncentrationen på 2,5 µg/liter.

Kommissionen kommer senast år 1998 att ompröva kvalitetsmålen med hänsyn till erfarenheterna vid tillämpningen av dessa åtgärder.

Avdelning C (121): Referensmätmetod

- Som referensmetod för mätning av förekomsten av trikloretylen i spillvatten och i vattenmiljön skall användas gaskromatografi med elektroninfångningsdetektor (ECD), efter extraktion med hjälp av lämpligt lösningsmedel.
- Bestämningsgränsen för trikloretylen är 10 µg/liter för spillvatten och 0,1 µg/liter för vattenmiljön.
- Metodens noggrannhet och precision skall vara ± 50 % vid en koncentration som motsvarar dubbla bestämningsgränsen.
  - Medlemsstaterna får bestämma koncentrationer av trikloretylen med utgångspunkt från mängden adsorberbar eller extraherbar organiskt bunden halogen (AOX resp. EOX) eller flyktigt organiskt halogenkolväte (VOX), om de dessförinnan visar för kommissionen att dessa metoder ger likvärdiga resultat och till dess att det allmänna direktivet om lösningsmedel antas.
- Medlemsstaten skall därvid regelbundet bestämma förhållandet mellan koncentrationen av trikloretylen och den parameter som används.

X. Särskilda bestämmelser om perkloretylen (PER) (nr 111)*

CAS-nr 127-18-4

* Artikel 5 i direktiv 86/280/EEG gäller särskilt för perkloretylen som används som lösningsmedel vid kemisk tvätt, för borttagning av fett eller lukter samt för avfettnings av metaller, om de årliga utsläppen uppgår till mindre än 30 kg. Så små utsläpp kan undantas från kraven enligt artikel 3 i direktiv 76/464/EEG. Trots vad som sägs i artikel 5.3 i direktiv 86/280/EEG skall medlemsstaterna sätta i kraft sina särskilda program senast den 1 januari 1993. De skall samtidigt överlämna programmen till kommissionen.

Avdelning A (121): Gränsvärden för utsläppsnormer (1)

Typ av industrianläggning ²	Typ av med- elvärde	Gränsvärde uttryckt som		Skall uppfyllas från och med
		vikt (g/ton) ³	koncentration (mg/liter) ⁴	
a) Produktion av trikloretylen och perkloretylen (trikloretylen-perkloretylenprocesser)	Per månad	10 2,5	2 0,5	1.1.1993 1.1.1995
	Per dygn	20 5	4 1	1.1.1993 1.1.1995
b) Produktion av koltetraklorid och perkloretylen (koltetraklorid-perkloretylenprocesser)	Per månad	10 2,5	5 1,25	1.1.1993 1.1.1995
	Per dygn	20 5	10 2,5	1.1.1993 1.1.1995
c) Användning av perkloretylen för att avfetta metaller ⁵	Per månad	—	0,1	1.1.1993
	Per dygn	—	0,2	1.1.1993
d) Produktion av klorfluorkarbo- ner ⁶	Per månad	—	—	—
	Per dygn	—	—	—

¹ Med hänsyn till perkloretylens flyktighet och för att säkerställa att artikel 3.6 i direktiv 86/280/EEG följs skall medlemsstaterna, om en metod används som innebär omrörning i fria luften av spillvatten som innehåller perkloretylen, kräva att gränsvärdena inte överskrider uppströms anläggningen i fråga. De skall säkerställa att samtliga vatten beaktas som kan komma att förenas.

² Ett förenklat övervakningsförfarande får tillämpas om de årliga utsläppen inte överstiger 30 kg.

³ För sektorerna a och b hänför sig gränsvärdena för perkloretylen-utsläpp till den totala produktionskapaciteten för trikloretylen+perkloretylen eller koltetraklorid+perkloretylen.

Produktions- eller bearbetningskapaciteten utgör den kapacitet för vilken myndighets tillstånd erhållits eller, om detta inte angetts, den största årliga kvantitet som framställts eller bearbetats under den fyraårsperiod som föregått tillståndsgivningen eller om-
prövningen av tillståndet. Den kapacitet som tillåts av myndigheten skall inte avsevärt skilja sig från den verkliga produktionen.

⁴ Om inte annat följer av bestämmelserna i avdelning A punkt 4 i bilaga 1 gäller följande koncentrationsgränser för perkloretylen för de angivna referensvolymerna:

— a: 5 m³/ton producerad trikloretylen+perkloretylen,

— b: 2 m³/ton producerad koltetraklorid+perkloretylen.

⁵ Dessa gränsvärden gäller endast anläggningar vilkas årliga utsläpp överstiger 30 kg.

⁶ Det är för närvarande inte möjligt att fastställa gränsvärden för denna sektor. Rådet kommer senare att besluta om sådana gränsvärden efter förslag från kommissionen. Under tiden skall medlemsstaterna tillämpa nationella gränsvärden enligt avdelning A punkt 3 i bilaga 1.

Avdelning B (111): Kvalitetsmål

Miljö	Kvalitetsmål (µg/liter)	Skall uppfyllas från och med
Inlandsvatten Flodmyningar Inre kustvatten utom flodmyningar Territorialvatten	} 10	1.1.1993

Kommissionen kommer att jämföra resultaten av den övervakning som utförs i enlighet med artikel 13.1 tredje strecksatsen i direktiv 76/464/EEG med ett riktvärde för koncentrationen på 2,5 µg/liter.

Kommissionen kommer senast år 1998 att ompröva kvalitetsmålen med hänsyn till erfarenheterna vid tillämpningen av dessa åtgärder.

Avdelning C (111): Referensmätmetod

1. Som referensmetod för mätning av förekomsten av perkloretylen i spillvatten och i vattenmiljön skall användas gaskromatografi med elektroninfångningsdetektor (ECD), efter extraktion med hjälp av lämpligt lösningsmedel.

Bestämningsgränsen för perkloretylen är 10 µg/liter för spillvatten och 0,1 µg/liter för vattenmiljön.

2. Metodens noggrannhet och precision skall vara $\pm 50\%$ vid en koncentration som motsvarar dubbla bestämningsgränsen.
3. Medlemsstaterna får bestämma koncentrationer av perkloretylen med utgångspunkt från mängden adsorberbar eller extraherbar organiskt bunden halogen (AOX resp. EOX) eller flyktigt organiskt halogenkolväte (VOX), om de dessförinnan visar för kommissionen att dessa metoder ger likvärdiga resultat och till dess att det allmänna direktivet om lösningsmedel antas.

Medlemsstaterna skall därvid regelbundet bestämma förhållandet mellan koncentrationen av perkloretylen och den parameter som används.

XI. Särskilda bestämmelser om triklorbensen* (TCB) (nr 117, 118)**

* Artikel 5 i direktiv 86/280/EEG gäller särskilt triklorbensen som används som lösningsmedel eller hjälpkemikalie vid färgning inom textilindustrin eller som komponent i oljor som används i transformatorer, till dess att gemenskapen inför särskild lagstiftning inom detta område. Trots vad som där sägs i artikel 5.3 skall medlemsstaterna sätta i kraft sina särskilda program senast den 1 januari 1993. De skall samtidigt överlämna programmen till kommissionen.

** Triklorbensen kan förekomma som någon av följande tre isomerer:

- 1,2,3-triklorbensen, CAS-nr 87/61-6,
- 1,2,4-triklorbensen, CAS-nr 120-82-1 (nr 118 i EEG-förteckningen),
- 1,3,5-triklorbensen, CAS-nr 180-70-3.

Teknisk triklorbensen (nr 117 i EEG-förteckningen) är en blandning av dessa tre isomerer, med övervikt för 1,2,4-triklorbensen, och kan också innehålla små mängden di- och tetraklorbensen.

Oavsett detta gäller bestämmelserna total mängd triklorbensen (summan av de tre isomererna).

Avdelning A (117, 118): Gränsvärden för utsläppsnormer

Frysning: Ingen betydande direkt eller indirekt ökning får ske av sådan förorening som härrör från utsläpp av triklorbensen och som påverkar koncentrationerna i sediment, mollusker, skaldjur eller fisk.

Typ av industrianläggning	Typ av medelvärde	Gränsvärde uttryckt som		Skall uppfyllas från och med
		vikt (g/ton) ¹	koncentration (mg/liter) ²	
a) Produktion av triklorbensen genom dehydroklorering av HCH eller bearbetning av triklorbensen	Per månad	25	2,5	1.1.1993
		10	1	1.1.1995
	Per dygn	50	5	1.1.1993
		20	2	1.1.1995
b) Produktion eller bearbetning av klorbensener genom klorering av bensen ¹	Per månad	5	0,5	1.1.1993
		0,5	0,05	1.1.1995
	Per dygn	10	1	1.1.1993
		1	0,1	1.1.1995

¹ Gränsvärdena för utsläpp av triklorbensen (summan av tre isomerer) anges:

- för sektor a: i förhållande till den totala produktionskapaciteten för triklorbensen,
- för sektor b: i förhållande till den totala produktions- eller bearbetningskapaciteten för mono- och diklorbensener.

Produktions- eller bearbetningskapaciteten utgör den kapacitet för vilken myndighets tillstånd erhållits eller, om detta inte angetts, den största årliga kvantitet som framställts eller bearbetats under den fyraårsperiod som föregått tillståndsgivningen eller omprövningen av tillståndet. Den kapacitet som tillåts av myndigheten bör inte avsevärt skilja sig från den verkliga produktionen.

- 2 Om inte annat följer av bestämmelserna i avdelning A punkt 4 i bilaga 1 gäller koncentrationsgränserna följande referensvolymmer:
  - sektor a: 10 m³/ton producerad eller bearbetad triklorbensen.
  - sektor b: 10 m³/ton producerad eller bearbetad mono- och diklorbensen.
- 3 För befintliga anläggningar som släpper ut mindre än 50 kg per år den 1 januari 1995 är de gränsvärden som då skall gälla hälften av de gränsvärden som gäller från och med den 1 januari 1993.

Avdelning B (117, 118): Kvalitetsmål

Frysning: Ingen betydande ökning får ske av koncentrationerna av triklorbensen i sediment, mollusker, skaldjur eller fisk.

Miljö	Kvalitetsmål (µg/liter)	Skall uppfyllas från och med
Inlandsytvatten Flodmynningar Inre kustvatten utom flodmynningar Territorialvatten	} 0,4	1.1.1993

Kommissionen kommer att jämföra resultaten av den övervakning som utförs i enlighet med artikel 13.1 tredje strecksatsen i direktiv 76/464/EEG med ett riktvärde för koncentrationen på 0,1 µg/liter.

Kommissionen kommer senast år 1998 att ompröva kvalitetsmålen med hänsyn till erfarenheterna vid tillämpningen av dessa åtgärder.

Avdelning C (117, 118): Referensmetod

1. Som referensmetod för mätning av förekomsten av triklorbensen i spillvatten och i vattenmiljön skall användas gaskromatografi med elektroninfångningsdetektor (ECD), extraktion med hjälp av lämpligt lösningsmedel. Bestämningsgränsen för varje enskild isomer är 1 µg/liter för avloppsvatten och 10 ng/liter för vattenmiljön.
2. Som referensmetod för mätning av triklorbensen i sediment och organismer skall användas gaskromatografi med elektroninfångningsdetektor (ECD), efter lämplig preparering av provet. Bestämningsgränsen för varje enskild isomer är 1 µg/kg torr substans.
3. Medlemsstaterna får bestämma koncentrationer av triklorbensen med utgångspunkt från mängden adsorberbar eller extraherbar organiskt bunden halogen (AOX resp. EOX) eller flyktigt organiskt halogenkolväte (VOX), om de dessförinnan visar för kommissionen att dessa metoder ger likvärdiga resultat och till dess att det allmänna direktivet om lösningsmedel antas. Medlemsstaten skall därvid regelbundet bestämma förhållandet mellan koncentrationen av triklorbensen och den parameter som används.
4. Metodens noggrannhet och precision skall vara ± 50 % vid en koncentration som motsvarar dubbla bestämningsgränsen.

II

*(Beslut, lagar m.m som inte behöver offentliggöras)***RÅDET****RÅDETS DIREKTIV**

av den 21 maj 1991

om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse

(91/271/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I rådets resolution av den 28 juni 1988 om skyddet av Nordsjön och andra vatten inom gemenskapen⁴ uppmanas kommissionen att lämna förslag till de åtgärder på gemenskapsnivå som behövs i fråga om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse.

Förorening som beror på otillräcklig rening av avloppsvatten i en medlemsstat påverkar ofta vattnen i andra medlemsstater. Enligt artikel 130r är åtgärder på gemenskapsnivå nödvändiga.

För att förhindra att miljön tar skada när otillräckligt renat avloppsvatten från tätbebyggelse släpps ut, bör i allmänhet sekundär rening ske av sådant avloppsvatten.

För känsliga områden är det nödvändigt att kräva en effektivare behandling, medan låggradig rening kan anses tillräcklig för vissa mindre känsliga områden.

Både industrispillvatten som leds in i ledningsnät och utsläpp av spillvatten eller slam från avloppsreningsverk bör omfattas

av generella regler eller föreskrifter, eller av särskilda tillståndskrav.

Särskilda krav bör gälla för utsläpp från vissa industrisektorer av biologiskt nedbrytbart industrispillvatten, om vattnet inte leds till avloppsreningsverk innan det släpps ut i recipienten.

Återvinning av slam som uppkommer vid vattenrening bör uppmuntras, medan utsläpp av slam i ytvatten på sikt bör upphöra.

Det är nödvändigt att övervaka reningsverk, recipienter och slamhanteringen, för att säkerställa att miljön skyddas från skadlig inverkan till följd av utsläpp av avloppsvatten.

Det är viktigt att säkerställa att information om utsläpp av avloppsvatten och slam görs tillgänglig för allmänheten i form av periodiska rapporter.

Medlemsstaterna bör upprätta nationella program för genomförandet av detta direktiv och lämna dessa till kommissionen.

En kommitté bör tillsättas för att biträda kommissionen i frågor som rör genomförandet av detta direktiv och anpassningen av direktivet till tekniska framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.*Artikel 1*

Detta direktiv gäller hopsamling, transport, rening och utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse samt rening och utsläpp av avloppsvatten från vissa industrisektorer.

¹ EGT nr C 1, 4.1.1990, s. 20
EGT nr C 287, 15.11.1990, s. 11.

² EGT nr C 260, 15.10.1990, s. 185.

³ EGT nr C 168, 10.7.1990, s. 36.

⁴ EGT nr C 209, 9.8.1988, s. 3.

Syftet med direktivet är att skydda miljön från skadlig inverkan till följd av de nämnda utsläppen av avloppsvatten.

Artikel 2

I detta direktiv skall angivna begrepp ha följande betydelse.

1. *Avloppsvatten från tätbebyggelse*: spillvatten från hushåll eller en blandning av hushålls- och industrispillvatten eller dagvatten.
2. *Hushålls- och industrispillvatten*: spillvatten från bostäder och serviceinrättningar, vilket till övervägande del härrör från människans metabolism och hushållsaktiviteter.
3. *Industrispillvatten*: allt spillvatten som släpps ut från områden som används för kommersiell eller industriell verksamhet och som inte är hushålls- eller dagvatten.
4. *Tätort*: ett område där befolkningen eller de ekonomiska aktiviteterna är så koncentrerade att spillvatten från tätbebyggelse kan insamlas och ledas till ett avloppsreningsverk eller ett slutligt utsläppsställe.
5. *Ledningsnät*: ett system av ledningar för hopsamling och transport av avloppsvatten från tätbebyggelse.
6. *1 pe (personekvivalent)*: den mängd lätt nedbrytbart organiskt material som har en biokemisk syreförbrukning på 60 g löst syre per dygn under fem dygn (BOD_5).
7. *Låggradig rening*: rening av avloppsvatten från tätbebyggelse med en fysikalisk eller kemisk process som innebär sedimentering av suspenderade ämnen eller med andra processer genom vilka det inkommande spillvattnets BOD_5 reduceras med minst 20% före utsläpp och den totala mängden suspenderade ämnen i det inkommande spillvattnet reduceras med minst 50%.
8. *Sekundär rening*: rening av avloppsvatten från tätbebyggelse en process som vanligen innebär biologisk rening med sekundärsedimentering eller någon annan process som uppfyller de krav som anges i tabell 1 i bilaga 1.
9. *Tillräcklig rening*: rening av avloppsvatten från tätbebyggelse genom varje slag av process eller utsläppssystem som medför att recipienten efter utsläpp är av sådan kvalitet att tillämpliga kvalitetsmål och andra bestämmelser i detta och andra gemenskapsdirektiv är uppfyllda.
10. *Slam*: sedimenterat slam, behandlat eller obehandlat, från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse.
11. *Eutrofiering*: en ökning av halten av näringsämnen i vatten, särskilt kväve eller fosforföreningar, som leder till ökad tillväxt av alger och högre former av växtlighet, så att balansen mellan organismerna i vattnet störs och

vattenkvaliteten påverkas negativt.

12. *Flodmyrning*: övergångsområdet mellan sötvatten och kustvatten i en flods utlopp. Medlemsstaterna skall för tillämpningen av detta direktiv fastställa flodmyrningarnas yttre gränser (mot havet) som ett led i det program för att genomföra direktivet som föreskrivs i artikel 17.1 och 17.2.
13. *Kustvatten*: vattnen utanför lågvattenlinjen eller en flodmyrningens yttre gränser.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att det för alla tätorter finns ledningsnät för att ta hand om avloppsvatten från tätbebyggelse

— senast den 31 december 2000 för tätorter med mer än 15 000 personekvivalenter (pe), och

— senast den 31 december 2005 för tätorter med mellan 2 000 och 15 000 pe.

I fråga om utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse till sådana recipienter som enligt definitionen i artikel 5 betraktas som känsliga områden, skall medlemsstaterna säkerställa att ledningsnät byggs ut för tätorter med över 10 000 pe senast den 31 december 1998.

Om ett ledningsnät skulle medföra oskäliga kostnader eller miljötillståndet inte skulle förbättras med ett sådant system, skall individuella system eller andra lämpliga system användas som medför ett motsvarande skydd för miljön.

2. De ledningsnät som avses i punkt 1 skall uppfylla kraven i bilaga 1 A. Dessa krav kan ändras med förfarandet enligt artikel 18.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att avloppsvatten från tätbebyggelse som leds in i ledningsnät före utsläpp undergår sekundär rening eller motsvarande rening

— senast den 31 december 2000 om utsläppen härrör från tätorter med mer än 15 000 pe,

— senast den 31 december 2005 om utsläppen härrör från tätorter med mellan 10 000 och 15 000 pe,

— senast den 31 december 2005 i fråga om utsläpp i sötvatten eller flodmyrningar, om utsläppen härrör från tätorter med mellan 2 000 och 10 000 pe.

2. För utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse till vatten i högt belägna bergsregioner (över 1 500 m över havet), där en effektiv biologisk rening är svår att upprätthålla på grund av låga temperaturer, kan mindre stränga reningskrav tillämpas än de som föreskrivs i 1, om ingående studier visar att utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön.

3. I fråga om sådana utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse som avses i 1 och 2 skall tillämpliga krav i bilaga 1 B vara uppfyllda. Dessa krav kan ändras med förfarandet enligt artikel 18.

4. Belastningen uttryckt i pe skall beräknas på grundval av den maximala genomsnittliga veckobelastning som tillförs reningsverket under ett år. Hänsyn skall därvid inte tas till exceptionella förhållanden, exempelvis sådana som uppstår vid kraftigt nederbörd.

Artikel 5

1. För genomförandet av åtgärderna enligt 2 skall medlemsstaterna senast den 31 december 1993 ange känsliga områden enligt kriterierna i bilaga 2.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att avloppsvatten från tätbebyggelse som tas om hand genom ledningsnät senast den 31 december 1998 undergår mer långtgående rening före utsläpp i känsliga områden än vad som följer av artikel 4, om avloppsvattnet härrör från tätorter med mer än 10 000 pe.

3. I fråga om sådana utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse som avses i 2 skall tillämpliga krav i bilaga 1 B vara uppfyllda. Dessa krav kan ändras med förfarandet enligt artikel 18.

4. De krav för enskilda reningsverk som anges i 2 och 3 behöver dock inte tillämpas för känsliga områden, om det kan visas att den sammanlagda belastning som tillförs samtliga reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse i området reduceras med åtminstone 75 % såvitt avser total mängd fosfor och 75 % såvitt avser total mängd kväve.

5. Punkt 2—4 skall tillämpas i fråga om sådana utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse som befinner sig i samma avrinningsområden som de känsliga områdena och som bidrar till föroreningen av dessa.

Om sådana avrinningsområden helt eller delvis ligger i en annan medlemsstat skall artikel 9 tillämpas.

6. Medlemsstaterna skall säkerställa att den bestämning som gjorts av vilka områden som är känsliga ses över med högst fyra års mellanrum.

7. Medlemsstaterna skall i fråga om områden som förklarats som känsliga säkerställa att ovan angivna krav är uppfyllda senast sju år efter en sådan översyn som avses i 6.

8. En medlemsstat behöver inte för tillämpningen av detta direktiv bestämma vilka områden som är känsliga, om rening enligt 2—4 utförs inom hela medlemsstatens territorium.

Artikel 6

1. För genomförandet av åtgärderna enligt 2 kan medlemsstaterna senast den 31 december 1993 ange mindre känsliga områden enligt kriterierna i bilaga 2.

2. Medlemsstaterna kan ställa mindre stränga krav på rening än vad som följer av artikel 4 i fråga om utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse som härrör från tätorter med mellan 10 000 och 150 000 pe och som sker till kustvatten, samt i fråga om utsläpp från tätorter med mellan 2 000 och 10 000 pe som sker till flodmynningar i sådana områden som avses i 1,

— om utsläppen genomgår åtminstone sådan lågradig rening som avses i artikel 2.7 och de kontrollförfaranden tillämpas som fastställs i bilaga 1 D,

— om ingående studier visar att utsläppen inte kommer att ha miljökadliga effekter.

Medlemsstaterna skall förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om dessa studier.

3. Om kommissionen anser att de villkor som anges i 2 inte uppfylls, skall den lämna ett lämpligt förslag till rådet.

4. Medlemsstaterna skall säkerställa att indelningen av mindre känsliga områden ses över minst vart fjärde år.

5. Medlemsstaterna skall i fråga om områden som inte längre förklaras som mindre känsliga säkerställa att tillämpliga krav enligt artikel 4 och 5 är uppfyllda inom sju år.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall säkerställa att avloppsvatten från tätbebyggelse som tillförs ledningsnäten senast den 31 december 2005 renas på lämpligt sätt enligt artikel 2.9 innan

— utsläpp sker till sötvatten och flodmynningar från tätorter med mindre än 2 000 pe,

— utsläpp sker till kustvatten från tätorter med mindre än 10 000 pe.

Artikel 8

1. För undantagsfall som sammanhänger med tekniska problem och som avser geografiskt avgränsade befolkningsgrupper kan medlemsstaterna lämna en särskild begäran till kommissionen om en förlängd tidsfrist för att uppfylla kraven i artikel 4.

2. I denna begäran, som skall motiveras, skall de tekniska svårigheter som uppstått redovisas. Begäran skall innehålla ett åtgärdsprogram med en lämplig tidsplan, som skall tillämpas för att uppnå syftet med detta direktiv. Denna tidsplan skall ingå i det program för genomförandet som avses i artikel 17.

3. Endast tekniska skäl kan godtas och den förlängda tidsfrist som avses i 1 får inte bestämmas längre än till den 31 december 2005.

4. Kommissionen skall granska begäran och vidta lämpliga åtgärder enligt förfarandet i artikel 18.

5. Om det i undantagsfall kan visas att en mera långtgående rening inte medför fördelar för miljön, kan utsläpp till mindre känsliga områden av avloppsvatten från tätorter med mer än 150 000 pe genomgå samma rening som föreskrivs i artikel 6 för avloppsvatten från tätorter med mellan 10 000 och 150 000 pe.

För sådana undantagsfall skall medlemsstaterna i förväg lämna relevant dokumentation till kommissionen. Kommissionen skall granska ärendet och vidta lämpliga åtgärder enligt förfarandet i artikel 18.

Artikel 9

Om vattnen inom en medlemsstats jurisdiktion påverkas negativt av utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse som härrör från en annan medlemsstat, kan den medlemsstat vilkens vatten påverkas underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta förhållande.

De berörda medlemsstaterna skall, tillsammans med kommissionen om det anses lämpligt, organisera det samarbete som behövs för att identifiera utsläppen och bestämma de åtgärder som bör vidtas vid källan för att skydda de vatten som påverkas, så att det kan säkerställas att bestämmelserna i detta direktiv efterlevs.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall säkerställa att de reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse som byggs för att uppfylla kraven i artikel 4—7 utformas, byggs, drivs och underhålls så

att de fungerar tillfredsställande under alla normala lokala klimatförhållanden. Vid utformningen av anläggningarna skall årstidsberoende variationer i belastningen beaktas.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att utsläpp av industri-spillvatten som skall ledas till ledningsnät och reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse senast den 31 december 1993 omfattas av på förhand fastställda villkor eller särskilda tillstånd, som beslutas av den behöriga myndigheten eller annat behörigt organ.

2. Sådana villkor och tillstånd skall utformas så att kraven i bilaga 1 C uppfylls. Dessa krav kan ändras med förfarandet enligt artikel 18.

3. Villkoren och tillstånden skall regelbundet ses över och vid behov anpassas.

Artikel 12

1. Renat avloppsvatten skall om möjligt återanvändas. Utsläppen skall ledas så att skadlig inverkan på miljön reduceras till ett minimum.

2. De behöriga myndigheterna eller andra behöriga organ skall säkerställa att utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse omfattas av på förhand fastställda villkor eller särskilda tillstånd.

3. Sådana villkor eller tillstånd för utsläpp från reningsverk som avses i 2 skall utformas så att tillämpliga villkor i bilaga 3 B uppfylls, om utsläppen sker i tätorter med mellan 2 000 och 10 000 pe i fråga om utsläpp till sötvatten och flodmynningar, eller i tätorter med mer än 10 000 pe i övriga fall. Dessa krav kan ändras med förfarandet enligt artikel 18.

4. Villkoren och tillstånden skall regelbundet ses över och vid behov anpassas.

Artikel 13

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att utsläpp av biologiskt nedbrytbart spillvatten från anläggningar inom de industrisektorer som anges i bilaga 3 senast den 31 december 2000 omfattas av på förhand fastställda villkor eller särskilda tillstånd, som beslutas av den behöriga myndigheten eller annat behörigt organ, om spillvattnet inte leds till reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse före utsläpp i recipienten och om utsläppen från anläggningen motsvarar 4 000 pe eller mer.

2. Den behöriga myndigheten eller annat behörigt organ i varje medlemsstat skall senast den 31 december 1993 fastställa krav för utsläpp av sådant spillvatten, vilka krav är anpassade till den berörda industrins art.

3. Kommissionen skall före den 31 december 1994 jämföra de krav som tillämpas av medlemsstaterna. Kommissionen skall offentliggöra resultaten i en rapport och vid behov föreslå lämpliga åtgärder.

Artikel 14

1. Slam som uppkommer vid rening av avfallsvatten skall återanvändas när det är lämpligt. Bortskaffande skall ske på ett sådant sätt att de ogynnsamma effekterna på miljön nedbringas till ett minimum.

2. De behöriga myndigheterna eller andra behöriga organ skall säkerställa att allmänna regler eller krav på registrering eller tillstånd gäller senast den 31 december 1998 i fråga om bortskaffande av slam från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse.

3. Medlemsstaterna skall säkerställa att bortskaffande av slam som sker genom dumpning från fartyg eller genom utsläpp till ytvatten från utloppsledningar eller på annat sätt upphör senast den 31 december 1998.

4. Innan de former för bortskaffande som avses i 3 har upphört att tillämpas, skall medlemsstaterna säkerställa att allt giftigt, persistent eller biologiskt ackumulerbart material i det slam som släpps ut i ytvatten omfattas av tillstånd och att mängden sådant material gradvis minskas.

Artikel 15

1. De behöriga myndigheterna eller andra behöriga organ skall övervaka:

— utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse, för att kontrollera att dessa följer kraven i bilaga 1 B och tillämpar de kontrollförfaranden som fastställs i bilaga 1 D,

— mängden slam som släpps ut till ytvatten och dess sammansättning.

2. De behöriga myndigheterna eller andra behöriga organ skall övervaka de vatten som berörs av utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse eller sådana direkta utsläpp som avses i artikel 13, om det kan antas att recipienten kommer att påverkas i nämnvärd omfattning.

3. Medlemsstaterna skall övervaka utsläpp som omfattas av bestämmelserna i artikel 6 och utsläpp av slam i ytvatten samt genomföra andra undersökningar för att klarlägga att utsläppen inte skadar miljön.

4. De uppgifter som har inhämtats av de behöriga myndigheterna eller andra behöriga organ vid fullgörandet av

skyldigheterna enligt 1—3 skall bevaras i medlemsstaten och göras tillgängliga för kommissionen inom sex månader efter det att uppgifterna har begärts.

5. Riktlinjer för övervakningen enligt 1—3 kan fastställas genom förfarandet enligt artikel 18.

Artikel 16

Utöver vad som krävs för genomförandet av bestämmelserna i rådets direktiv 90/313/EEG av den 7 juni 1990 om fri tillgång till miljöinformation¹, skall medlemsstaterna säkerställa att de behöriga myndigheterna eller organen vartannat år offentliggör lägesrapporter som behandlar utsläppen av avloppsvatten från tätbebyggelse eller slam i deras områden. Dessa rapporter skall lämnas till kommissionen så snart de har offentliggjorts.

Artikel 17

1. Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1993 upprätta ett program för genomförandet av detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall senast den 30 juni 1994 lämna uppgifter om detta program till kommissionen.

3. Medlemsstaterna skall senast den 30 juni vartannat år i den utsträckning det behövs förse kommissionen med aktuella uppgifter enligt 2.

4. Metoderna för och utformningen av rapporteringen om de nationella programmen skall fastställas genom förfarandet enligt artikel 18. Samtliga ändringar som avser metoder och utformning skall beslutas med samma förfarande.

5. Kommissionen skall vartannat år se över och utvärdera de uppgifter som erhållits enligt 2 och 3 ovan och offentliggöra en rapport om detta.

Artikel 18

1. Kommissionen skall biträdas av en kommitté, som består av företrädare för medlemsstaterna med en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Yttrandet skall beslutas med den majoritet som enligt artikel 148.2 i fördraget skall tillämpas vid beslut som rådet skall fatta på förslag av kommissionen. De röster som avges av medlemsstaternas företrädare skall vägas enligt samma artikel. Ordföranden får inte rösta.

¹ EGT nr L 158, 23.6.1990, s. 56.

3. a) Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.
- b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas, om inte rådet med enkel majoritet har avvisat förslaget.

Artikel 19

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som krävs för att följa detta direktiv senast den 30 juni 1993. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. När medlemsstaterna beslutar om de åtgärder som avses i 1, skall besluten innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 20

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 maj 1991.

På rådets vägnar

R. STEICHEN

Ordförande

*BILAGA 1***KRAV SOM GÄLLER AVLOPPSVATTEN FRÅN TÄTBEBYGGELSE****A. Ledningsnät:¹**

Ledningsnäten skall vara anpassade till kraven på vattenrening.

Vid konstruktion, byggnad och underhåll av ledningsnät skall bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader användas. Därvid skall särskilt beaktas

- avloppsvattnets volym och sammansättning,
- att läckor inte uppkommer,
- att förorening av recipienten till följd av dagvattenutsläpp begränsas.

B. Utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse till recipienten:¹

1. Avloppsreningsverk skall utformas eller ändras så att representativa prover kan tas på inkommande vatten och på det renade vattnet före utsläpp i recipienten.
2. Om utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse omfattas av reningskrav enligt artikel 4 och 5, skall de krav som anges i tabell 1 vara uppfyllda.
3. Om utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse sker till sådana områden som är känsliga för eutrofiering enligt definitionen i bilaga 2, avsnitt A punkt a, skall dessutom de krav som anges i tabell 2 vara uppfyllda.
4. Strängare krav än de som anges i tabell 1 eller tabell 2 skall tillämpas, om det behövs för att säkerställa att recipienten uppfyller kraven i andra tillämpliga direktiv.
5. Utsläppspunkterna för avloppsvatten från tätbebyggelse skall väljas så att påverkan på recipienten begränsas i största möjliga utsträckning.

C. Industrispillvatten

Industrispillvatten skall innan det leds till ledningsnät och reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse undergå sådan rening som krävs för att:

- skydda hälsan hos personal som arbetar med ledningsnäten och på reningsverken,
- säkerställa att ledningsnät, avloppsreningsverk och tillhörande utrustning inte skadas,
- säkerställa att driften av avloppsreningsverken och behandlingen av slam inte störs,
- säkerställa att utsläppen från reningsverken varken skadar miljön eller förhindrar att de krav på recipienten som gäller enligt andra direktiv kan uppfyllas,
- säkerställa att slammet kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt.

D. Referensmetoder för övervakning och utvärdering

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att en övervakningsmetod används som åtminstone uppfyller de krav som anges i det följande.

Alternativ till de metoder som nämns i 2, 3 och 4 får användas, om det kan visas att de alternativa metoderna ger motsvarande resultat.

Medlemsstaterna skall till kommissionen lämna alla relevanta uppgifter om den metod som tillämpas. Om kommissionen anser att villkoren i 2, 3 och 4 inte uppfylls, lämnar kommissionen ett förslag till lämpliga åtgärder till rådet.

¹ Eftersom det inte är praktiskt möjligt att utforma ledningsnät och reningsverk så att allt avloppsvatten kan renas vid exempelvis ovanligt kraftig nederbörd, skall medlemsstaterna besluta om åtgärder för att begränsa förorening till följd av dagvattenbräddning. Sådana åtgärder kan utformas så att utspädningskvoten eller -kapaciteten anges i förhållande till flödet vid torr väderlek eller så att ett visst antal bräddningar godtas per år.

2. Flödesproportionella eller tidsbaserade dygnsprover skall tas i samma, väldefinierade punkt i utflödet och vid behov i inflödet till reningsverket, för att kontrollera att de krav för utsläppt spillvatten som gäller enligt detta direktiv efterlevs.

God internationell laboratoriesed skall iakttas för att motverka att proverna förändras under tiden mellan insamling och analys.
  3. Det minsta antalet årliga prover skall fastställas med hänsyn till reningsverkets storlek. Proverna insamlas med jämna mellanrum under året enligt följande:
    - 2 000 till 9 999 pe   12 prover under det första året,

fyra prover under följande år om det kan visas att vattnet under det första året överensstämmer med kraven i detta direktiv. Om ett av fyra prover är negativt, måste 12 prover tas under det följande året.
    - 10 000 till 49 999 pe   12 prover.
    - 50 000 pe eller mer   24 prover.
  4. Det renade avloppsvattnet skall med avseende på de parametrar som är i fråga anses uppfylla kraven, om vattenproverna visar att värdena för varje enskild parameter efterlevs enligt följande.
    - a) För parametrarna i tabell 1 och artikel 2.7 anges i tabell 3 det största godtagbara antalet prover som inte uppfyller kraven i tabell 1 och artikel 2.7, uttryckta som koncentrationer och procentuell reduktion.
    - b) För de parametrar i tabell 1 som uttrycks i koncentrationer, får prover som tagits under normala driftförhållanden inte avvika från gränsvärdena med mer än 100 %. För de värden som avser koncentration av suspenderade partiklar kan avvikelser på upp till 150 % godtas.
    - c) För de parametrar som anges i tabell 2 skall årsmedelvärdet av proverna för varje parameter inte överstiga motsvarande gränsvärden.
  5. Extrema värden för vattenkvaliteten skall inte beaktas, om värdena beror på särskilda förhållanden, t.ex. kraftig nederbörd.
-

Tabell 1: Krav avseende utsläpp från de reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse som omfattas av artikel 4 och 5 i direktivet. Värdena för koncentration eller procentuell reduktion skall gälla.

Parametrar	Koncentration	Minsta procentuell reduktion ¹	Referensmätmetod
Biokemisk syreförbrukning (BOD ₅ vid 20° C) utan nitrifikation ²	25 mg/l O ₂	70—90 40 enligt artikel 4.2	Homogeniserat, ofiltrerat, odekanterat prov. Bestämning av förbrukat syre före och efter fem dagars förvaring vid 20° C ± 1° C i fullständigt mörker. Tillsats av en nitrifikationshämmare.
Kemisk syreförbrukning (COD)	125 mg/l O ₂	75	Homogeniserat, ofiltrerat, odekanterat prov. Kaliumdikromat
Suspenderade partiklar totalt	35 mg/l ² 35 enligt artikel 4.2 (mer än 10 000 pe) 60 enligt artikel 4.2 (2 000—10 000 pe)	90 ³ 90 enligt artikel 4.2 (mer än 10 000 pe) 70 enligt artikel 4.2 (2 000—10 000 pe)	— Filtrering av ett representativt prov genom ett filtermembran med 0,45 µm porstorlek. Torkning vid 105° C och vägning. — Centrifugering av ett representativt prov (i minst fem min. med en medelacceleration av 2 800 till 3 200 g), torkning vid 105° C och vägning.

¹ Reduktion i förhållande till inflödets belastning.

² Parametern kan ersättas av en annan parameter: totalt organiskt kol (TOC) eller total syreförbrukning (TOD), om ett förhållande kan fastslås mellan BOD₅ och ersättningsparametern.

³ Ej obligatoriskt.

Analys av utsläpp från dammar skall utföras med filtrerade prover. Den totala koncentrationen suspenderade partiklar i ett ofiltrerat vattenprov får dock inte överstiga 150 mg/l.

Tabell 2: Krav för utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse i områden som är känsliga för eutrofiering enligt definitionen i bilaga 2, avsnitt A punkt a. Den ena eller båda parametrarna kan tillämpas beroende på den lokala situationen. Värdena för koncentration eller procentuell reduktion skall gälla.

Parametrar	Koncentration	Minsta procentuell reduktion ¹	Referensmätmetod
Totalt fosfor	2 mg/l P (10 000—100 000 pe) 1 mg/l P (mer än 100 000 pe)	80	Molekylär absorptionspektrofotometri
Totalt kväve ²	15 mg/l N (10 000—100 000 pe) 10 mg/l N (mer än 100 000 pe) ³	70—80	Molekylär absorptionspektrofotometri

¹ Reduktion i förhållande till inflödets belastning.

² Totalt kväve innebär summa totalt Kjeldahkväve (organiskt N + NH₄), nitrat-(NO₃)-kväve och nitrit-(NO₂)-kväve.

³ Alternativt skall dyngnsgenomsnittet inte överstiga 20 mg/l N. Detta krav gäller vid en vattentemperatur på lägst 12° C under driften av den biologiska processen i avloppsreningsverket. I stället för temperaturkravet kan drifttiden begränsas med beaktande av de regionala klimatförhållandena. Detta alternativ får tillämpas om det kan visas att kraven i punkt 1 i avsnitt D i bilaga 1 uppfylls.

Tabell 3

Provserier under ett visst år	Största antal underkända prover
4—7	1
8—16	2
17—28	3
29—40	4
41—53	5
54—67	6
68—81	7
82—95	8
96—110	9
111—125	10
126—140	11
141—155	12
156—171	13
172—187	14
188—203	15
204—219	16
220—235	17
236—251	18
252—268	19
269—284	20
285—300	21
301—317	22
318—334	23
335—350	24
351—365	25

*BILAGA 2***KRITERIER FÖR ATT IDENTIFIERA KÄNSLIGA OCH MINDRE KÄNSLIGA OMRÅDEN****A. Känsliga områden**

En vattenmassa måste betecknas som känslig om den tillhör någon av följande grupper.

- a) Naturliga sötvattenssjöar, andra sötvattensamlingar, flodmynningar och kustvatten som konstateras vara eutrofierade eller som kan bli eutrofierade inom en nära framtid om inte förebyggande åtgärder vidtas.

Följande förhållanden bör beaktas vid bedömningen av vilket näringsämne som bör reduceras genom ytterligare rening:

- i) Sjöar och vattendrag som mynnar ut i sjöar, reservoarer eller slutna bukter vilka konstateras ha liten vattenomsättning, varför ackumulering kan inträffa. I sådana områden bör avlägsnande av fosfor ingå, såvida det inte kan visas att detta inte kommer att påverka eutrofieringsnivån. Om utsläpp sker från större tätorter kan också avlägsnande av kväve komma i fråga.
- ii) Flodmynningar, bukter och andra kustvatten som konstateras ha liten vattenomsättning eller som tillförs stora mängder näringsämnen. Utsläpp från mindre tätorter är vanligen av mindre betydelse i sådana områden, men för större tätorter bör avlägsnande av fosfor eller kväve ingå, om det inte kan visas att avlägsnandet inte kommer att påverka eutrofieringsnivån.
- b) Sött ytvatten som är avsett för användning som dricksvatten, om nitrathalten i vattnet om åtgärder inte vidtas kan komma att överstiga vad som föreskrivs i tillämpliga bestämmelser i rådets direktiv 75/440/EEG av den 16 juni 1975 om krav på kvaliteten hos ytvatten avsett för användning som dricksvatten i medlemsstaterna¹.
- c) Områden där rening utöver den som föreskrivs i artikel 4 i detta direktiv är nödvändig för att bestämmelserna i tillämpliga rådsdirektiv skall uppfyllas.

B. Mindre känsliga områden

En marin vattenmassa eller ett marint område kan anses som mindre känsligt, om utsläpp av spillvatten inte påverkar miljön negativt till följd av morfologiska, hydrologiska eller särskilda hydrauliska förhållanden i området.

Vid bestämningen av de områden som kan anses som mindre känsliga skall medlemsstaterna beakta risken för att den utsläppta föroreningen kan överföras till angränsande områden där den kan skada miljön. Medlemsstaterna skall beakta känsliga områden som är belägna utanför deras nationella jurisdiktion.

Följande skall beaktas vid bestämningen av de områden som kan anses som mindre känsliga:

Öppna bukter, flodmynningar och andra kustvatten med god vattenomsättning som inte drabbats av eutrofiering eller syrebrist och som sannolikt inte kan eutrofieras eller utveckla syrebrist till följd av utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse.

¹ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 26 i dess lydelse enligt direktiv 79/869/EEG (EGT nr L 271, 29.10.1979, s. 44.).

*BILAGA 3***INDUSTRISEKTORER**

1. Mejerihantering
  2. Framställning av frukt- och grönsaksprodukter
  3. Framställning och buteljering av läskedrycker
  4. Potatisförädling
  5. Slakteriindustri
  6. Bryggerier
  7. Framställning av alkohol och alkoholhaltiga drycker
  8. Framställning av djurfoder av vegetabiliska produkter
  9. Framställning av gelatin och lim av hudar, skinn och ben
  10. Maltfabriker
  11. Fiskförädlingsindustri
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 juli 1980

om gränsvärden och vägledande värden för luftkvaliteten avseende svaveldioxid och svävande partiklar

(80/779/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

I de Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön från år 1973³ och år 1977⁴ anges att åtgärder mot svaveldioxid och svävande partiklar skall prioriteras, på grund av föroreningarnas giftighet och den kunskap som finns om deras effekter på människors hälsa och på miljön.

Olikheter mellan de bestämmelser som redan tillämpas eller som utarbetas i medlemsstaterna med avseende på svaveldioxid och svävande partiklar kan ge upphov till ojämlika konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. En tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning på detta område i enlighet med artikel 100 i fördraget är därför nödvändig.

En av de viktigaste uppgifterna för den Europeiska ekonomiska gemenskapen är att främja en harmonisk utveckling av ekonomiska verksamheter inom gemenskapen och en fortsatt och balanserad tillväxt. Denna uppgift kan endast lösas om åtgärder vidtas för att bekämpa förorening, förbättra livskvaliteten och skydda miljön. Eftersom fördraget inte tillhandahåller de särskilda befogenheter som krävs, måste artikel 235 i fördraget tillämpas.

Särskilt för att skydda människors hälsa är det nödvändigt att fastställa gränsvärden för dessa två slag av föroreningar, vilka gränsvärden under bestämda perioder inte får överskridas inom medlemsstaternas territorier. Dessa värden bör utgå från resultaten av det arbete som utförts inom ramen för WHO:s verksamhet, särskilt med avseende på de dos/effektsamband som fastställts för svaveldioxid och svävande partiklar tillsammans.

Trots de åtgärder som vidtagits kan det visa sig att dessa gränsvärden inte kan efterlevas för vissa områden. Medlemsstaterna bör därför tillåtas tillfälliga avvikelser, förutsatt att de meddelar kommissionen sina planer för gradvisa förbättringar av luftkvaliteten inom sådana områden.

Vägledande värden bör vidare fastställas, som skall bidra till det långsiktiga skyddet för miljön och människors hälsa och fungera som referensvärden när särskilda åtgärder vidtas beträffande områden som bestäms av medlemsstaterna.

De åtgärder som vidtas enligt detta direktiv skall vara ekonomiskt genomförbara och förenliga med en balanserad utveckling.

Det är nödvändigt att inrätta lämpliga system för övervakning av luftkvaliteten, särskilt för kontrollen av att gränsvärdena efterlevs. Medlemsstaterna bör därför vara skyldiga att upprätta mätstationer, som tillhandahåller de uppgifter som behövs för tillämpningen av detta direktiv.

Eftersom olika provtagnings- och analysmetoder används i medlemsstaterna, bör det i vissa fall vara möjligt att använda andra provtagnings- och mätmetoder än de referensmetoder som fastställs genom detta direktiv.

Eftersom vissa medlemsstater använder särskilda provtagnings- och analysmetoder som inte utan vidare kan korreleras till referensmetoderna, måste det i direktivet anges särskilda gränsvärden som skall följas när sådana metoder används. De berörda medlemsstaterna bör också utföra parallella mätningar vid en serie representativa mätstationer, varvid

¹ EGT nr C 83, 4.4.1977, s. 44.² EGT nr C 204, 30.8.1976, s. 34.³ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.⁴ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.

referensmetoderna används utöver deras egna mätmetoder. Kommissionen bör lägga fram ytterligare förslag mot bakgrund av resultaten från dessa parallella mätningar och för att undvika bestämmelser som kan innebära diskriminering.

En vidare utveckling av referensmetoderna för provtagning och analys i detta direktiv kan komma att behövas med hänsyn till tekniska och vetenskapliga framsteg inom detta område. För att underlätta genomförandet av det arbete som erfordras i detta syfte bör ett förfarande etableras för ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen inom en kommitté för anpassning till vetenskapliga och tekniska framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syftet med detta direktiv är att fastställa gränsvärden (bilaga 1) och vägledande värden (bilaga 2) för svaveldioxid och svävande partiklar i luft samt villkor för tillämpningen av dessa värden, i syfte att förbättra:

- skyddet för människors hälsa,
- skyddet för miljön.

Artikel 2

1. Med gränsvärden avses:

- koncentrationerna av svaveldioxid och svävande partiklar beaktade samtidigt i enlighet med tabell A i bilaga 1, och
- koncentrationerna av svävande partiklar beaktade för sig i enlighet med tabell B i bilaga 1,

vilka, särskilt för att skydda människors hälsa, inte får överskridas inom medlemsstaternas territorier under angivna perioder och enligt de villkor som fastställs i de följande artiklarna.

2. Med vägledande värden avses de koncentrationer av svaveldioxid och svävande partiklar under angivna perioder som framgår av bilaga 2, vilka skall tjäna som:

- ett skydd för hälsan och miljön på lång sikt,
- referensvärden när särskilda åtgärder vidtas beträffande

områden som bestäms av medlemsstaterna.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att koncentrationerna i luften av svaveldioxid och svävande partiklar från och med den 1 april 1983 inte överstiger de gränsvärden som anges i bilaga 1, om inte annat sägs i de följande bestämmelserna.

2. Om en medlemsstat anser det sannolikt att koncentrationerna i luften av svaveldioxid och svävande partiklar inom vissa områden efter den 1 april 1983 kan komma att överskrida de gränsvärden som anges i bilaga 1, trots de åtgärder som vidtagits, skall den underrätta kommissionen om detta före den 1 oktober 1982.

Medlemsstaten skall samtidigt tillstå kommissionen planer som avser en gradvis förbättring av luftkvaliteten i dessa områden. Av dessa planer, som upprättas på grundval av relevanta uppgifter om föroreningens art, ursprung och utveckling, skall särskilt framgå de åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas samt de förfaranden som tillämpas eller kommer att tillämpas av medlemsstaten i fråga. Dessa åtgärder och förfaranden skall snarast möjligt och senast den 1 april 1993 leda till att koncentrationerna i luften av svaveldioxid och svävande partiklar inom områdena understiger eller motsvarar de i bilaga 1 angivna gränsvärdena.

Artikel 4

1. För områden där den berörda medlemsstaten anser det nödvändigt att begränsa eller förhindra en förutsebar ökning av föroreningen genom svaveldioxid och svävande partiklar, som särskilt beror på utvecklingen av tätorter och industrier, skall medlemsstaten med utgångspunkt från de vägledande värden som anges i bilaga 2 fastställa värden som är lägre än gränsvärdena i bilaga 1.

2. I fråga om områden inom en medlemsstats territorium där medlemsstaten anser det nödvändigt att vidta särskilda åtgärder till skydd för miljön, skall medlemsstaten fastställa värden som allmänt sett är lägre än de vägledande värdena i bilaga 2.

3. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de värden, tidsfrister och tidsplaner som de har fastställt för sådana områden som avses i 1 och 2, samt om lämpliga åtgärder som har vidtagits.

Artikel 5

Utöver vad som föreskrivs i artikel 3.1 och 4.1 skall medlemsstaterna, som en ytterligare försiktighetsåtgärd för att

skydda hälsan och miljön, sträva efter att närma sig de vägledande värdena i bilaga 2 överallt där de uppmätta koncentrationerna överstiger dessa värden.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall upprätta mätstationer som kan tillhandahålla de uppgifter som behövs för tillämpningen av detta direktiv, särskilt i områden där det är sannolikt att föroreningshalterna kommer att närma sig eller överskrida de gränsvärden som anges i artikel 3.1 samt i de områden som avses i artikel 3.2. Mätstationerna skall förläggas till de platser där föroreningen anses vara störst och där uppmätta koncentrationer är representativa för de lokala förhållandena.

Artikel 7

1. När detta direktiv har trätt i kraft skall medlemsstaterna, senast sex månader efter den årliga referensperiodens slut (31 mars), underrätta kommissionen om tillfällen då de gränsvärden som fastställts i bilaga 1 har överskridits och om de koncentrationer som har uppmätts.

2. De skall också senast ett år efter den årliga referensperiodens slut till kommissionen anmäla orsakerna till sådana överskridanden och vilka åtgärder som har vidtagits för att undvika att de upprepas.

3. Medlemsstaterna skall därutöver på begäran av kommissionen lämna upplysningar om halterna av svaveldioxid och svävande partiklar i de områden som de har angett i enlighet med artikel 4.1 och 4.2.

Artikel 8

Kommissionen skall varje år ge ut en sammanfattande rapport om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 9

De åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv får inte medföra en väsentlig försämring av luftkvaliteten på ställen där den av svaveldioxid och svävande partiklar orsakade föroreningsnivån är låg i förhållande till de gränsvärden som anges i bilaga 1 vid den tidpunkt då detta direktiv träder i kraft.

Artikel 10

/Artikel 10.1 har ersatts genom direktiv 89/427/EEG/

2. Om inte annat följer av vad som i övrigt föreskrivs i detta direktiv, får en medlemsstat i avvaktan på rådets beslut i anledning av de förslag från kommissionen som avses i punkt 4 även använda de provtagnings- och analysmetoder som fastställs i bilaga 4 och de värden som hör samman med dessa metoder och som likaledes anges i bilaga 4 i stället för de gränsvärden som anges i bilaga 1.

/Artikel 10.3 och 10.4 har ersatts genom direktiv 89/427/EEG/

5. Kommissionen skall på utvalda platser i medlemsstaterna och i samarbete med dessa genomföra undersökningar som avser provtagningen och analysen av svaveldioxid, sot och svävande partiklar. Dessa undersökningar skall utformas särskilt för att främja en harmonisering av provtagnings- och analysmetoderna för dessa föroreningar.

Artikel 11

1. Innan medlemsstaterna för gränsområden fastställer värden för koncentrationer i luften av svaveldioxid och svävande partiklar i enlighet med artikel 4.1 och 4.2, skall de rådgöra med varandra. Kommissionen kan delta i dessa samråd.

2. Om de gränsvärden som anges i bilaga 1 eller de värden som avses i artikel 4.1 och 4.2 — under förutsättning att de

senare värdena har varit föremål för samråd enligt punkt 1 — överskrids eller kan komma att överskridas till följd av betydande förorening som har eller kan ha sitt ursprung i en annan medlemsstat, skall de berörda medlemsstaterna rådgöra med varandra i syfte att avhjälpa situationen. Kommissionen kan delta i dessa samråd.

Artikel 12

Det förfarande som fastställs i artikel 13 och 14 för anpassning av detta direktiv till tekniska framsteg skall omfatta en framtida utveckling av de referensmetoder för provtagning och analys som avses i bilaga 3. Denna anpassning får inte leda till att de faktiska koncentrationsvärden som anges i bilaga 1 och 2 direkt eller indirekt ändras.

Artikel 13

1. För tillämpningen av artikel 12 skall inrättas en kommitté för anpassning av detta direktiv till vetenskapliga och tekniska framsteg, nedan kallad "kommittén". Den skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och ha en företrädare för kommissionen som ordförande.
2. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 14

1. När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden sammankalla kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av företrädaren för en medlemsstat.
2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom en tid som bestäms av ordföranden med hänsyn till hur brådskande frågan är. Beslut skall fattas med en majoritet av 41 röster, varvid medlemsstaternas röster skall

vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

3. Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 15

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan och genast underätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 16

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 juli 1980.

På rådets vägnar

J. SANTER

Ordförande

BILAGA 1

GRÄNSVÄRDEN FÖR SVAVELDIOXID OCH SVÄVANDE PARTIKLAR

(Mätt enligt sotmetoden)

TABELL A

Gränsvärden för svaveldioxid uttryckta i $\mu\text{g}/\text{m}^3$ med tillhörande värden för svävande partiklar [mätt enligt sotmetoden¹] uttryckta i $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Referensperiod	Gränsvärde för svaveldioxid	Tillhörande gränsvärde för svävande partiklar
År	80 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)	> 40 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
	120 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)	≤ 40 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
Vinter (1 oktober—31 mars)	130 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela vintern)	> 60 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela vintern)
	180 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela vintern)	≤ 60 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela vintern)
År (uppdelat i mätperioder om 24 timmar)	250 ² (98-percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)	> 150 (98-percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
	350 ² (98-percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)	≤ 150 (98-percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)

¹ Resultaten av mätningarna av sot som utförts enligt OECD-metoden har omvandlats till gravimetriska enheter i enlighet med av OECDs beskrivning (se bilaga 3).

² Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att detta värde inte överskrids under mer än tre dagar i följd. Vidare skall medlemsstaterna sträva efter att förhindra och minska sådana överskridanden.

TABELL B

Gränsvärden för svävande partiklar (mätt enligt sotmetoden¹) uttryckta i $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Referensperiod	Gränsvärde för svävande partiklar
År	80 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
Vinter (1 oktober—31 mars)	130 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
År (uppdelat i mätperioder på 24 timmar)	250 ² (98-percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)

¹ Resultaten av mätningarna av sot som utförts enligt OECD-metoden har omvandlats till gravimetriska enheter i enlighet med OECDs beskrivning (se bilaga 3).

² Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att detta värde inte överskrids under mer än tre dagar i följd. Vidare skall medlemsstaterna sträva efter att förhindra och minska sådana överskridanden.

BILAGA 2

Vägledande värden för svaveldioxid och svävande partiklar

(mätt enligt sotmetoden)

TABELL A

Vägledande värden för svaveldioxid uttryckta i $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Referensperiod	Vägledande värde för svaveldioxid
År	40—60 (aritmetiskt medelvärde av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
24 timmar	100—150 (dygnsmedelvärde)

TABELL B

Vägledande värden för svävande partiklar [mätt enligt sotmetoden¹] uttryckta i $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Referensperiod	Vägledande värde för svävande partiklar
År	40—60 (aritmetiskt medelvärde av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
24 timmar	100—150 (dygnsmedelvärde)

¹ Resultaten av mätningarna av sot som utförts enligt OECD-metoden har omvandlats till gravimetriska enheter i enlighet med OECDs beskrivning (se bilaga 3).

BILAGA 3**REFERENSMETODER FÖR PROVTAGNING OCH ANALYS SOM SKALL ANVÄNDAS VID TILLÄMPNINGEN AV DETTA DIREKTIVS****A. SVAVELDIOXID**

Referensmetoden för provtagning vid bestämning av svaveldioxid använder den utrustning som beskrivs i den internationella standarden ISO-4219, första utgåvan 1979/09/15. Provtagningsperioden är normalt 24 timmar.

Referensmetoden för analys är den som beskrivs i detalj i bilaga 5. Den bygger på förslaget till internationell standard ISO DP-6767, reviderad i februari 1979: "Luftkvalitet — bestämning av koncentrationen av svaveldioxid i omgivningsluft — tetraklormerkurat (TCM)/pararosanilin". Denna analysmetod är baserad på principen för kolorimetrisk reaktion med pararosanilin.

B. SVÄVANDE PARTIKLAR

För bestämningen av sot och omvandlingen till gravimetriska enheter betraktas som referensmetod den metod som är standardiserad av OECDs arbetsgrupp för metoder för mätning av luftföroreningar och undersökningsteknik (1964).

För ovan nämnda av ISO och OECD standardiserade metoder anses de språkversioner som publicerats av dessa organisationer vara autentiska, liksom andra versioner som kommissionen intygar är i överensstämmelse med dessa.

BILAGA 4

GRÄNSVÄRDEN FÖR SVAVELDIOXID OCH SVÄVANDE PARTIKLAR (MÄTT ENLIGT EN GRAVIMETRISK METOD) VID TILLÄMPNING AV ARTIKEL 10.2

TABELL A

 /(Tabell A ersatt genom direktiv 89/427/EEG)/

TABELL B

Gränsvärden för svävande partiklar [mätt enligt den under (ii) beskrivna gravimetriska metoden] uttryckta i $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Referensperiod	Gränsvärde för svävande partiklar
År	150 (aritmetiskt medelvärde av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
År (uppdelat i mätperioder om 24 timmar)	300 (95—percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)

De metoder för provtagning och analys som kan tillämpas i enlighet med artikel 10.2, är i fråga om:

 /(Punkten "i" ersatt genom direktiv 89/427/EEG)/

---

ii) Svävande partiklar

— *Provtagningsmetod:*

1. De svävande partiklarna samlas upp på ett filter, antingen ett membranfilter eller ett glasfiberfilter.
2. Provtagningsapparaturen består av:
  - ett filter,
  - en filterhållare,
  - en pump,
  - en gasvolymmätare.
3. Provtagningsapparaturen innefattar inte utrustning för fraktionering.
4. En provtagningsperiod varar 24 timmar.
5. Filtret skyddas mot direkt avsättning av partiklar genom sedimentering och mot direkt påverkan av atmosfäriska förhållanden.
6. De filter som används skall ha en avskiljningsgrad högre än 99 % för partiklar med en aerodynamisk diameter på 0,3 µm.
7. Lufthastigheten vid filtrets yta är mellan 33—55 cm/s. Under hela provtagningsperioden får hastigheten inte avta med mer än 5 % om glasfiberfilter används och 25 % om membranfilter används.
8. Antalet provtagningsperioder under hela året måste vara minst 100, jämnt fördelade under denna period.

— *Analysmetod:*

- a) Analysen utförs genom vägning.
- b) 1. Membranfilter skall konditioneras före och efter en provtagningsperiod, genom att de förvaras vid en konstant temperatur mellan 90 och 100 °C under två timmar och sedan i en exsickator under två timmar före vägning.
- b) 2. Glasfiberfilter skall konditioneras före och efter en provtagningsperiod, genom att de förvaras under 24 timmar vid 20 °C och 50 % relativ fuktighet före vägning.

BILAGA 5

REFERENSMETOD FÖR SVAVELDIOXIDANALYS

Luftkvalitet — bestämning av koncentrationen av svaveldioxid i omgivningsluft —
Tetraklormerkurat(TCM)/pararosanillinmetoden

1. SYFTE

Detta förslag till internationell standard beskriver en spektrofotometrisk metod för bestämning av koncentrationen av svaveldioxid i omgivningsluft. Standarden omfattar metoder för både provtagning och analys.

2. TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Med tillvägagångssättet enligt denna standard är det möjligt att bestämma svaveldioxidkoncentrationer i omgivningsluft på mellan 7 och 1 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Anmärkning

Om det är nödvändigt att bestämma högre koncentrationer kan man ta ut delmängder av provlösningen eller mindre luftprover än vad som anges i standarden. I så fall måste absorptionsförmågan hos det aktuella systemet bestämmas för de polymer och koncentrationer som undersöks.

Störningar från tungmetaller, kväveoxider, ozon och reducerade svavelföreningar (t.ex. svavelväte och merkaptaner) är eliminerade eller minimerade. Svavelsyra och sulfater inverkar inte. Det är inte experimentellt fastlagt att svaveltrioxid interfererar, eftersom den förmodligen hydreras till svavelsyra i den absorberande lösningen.

3. PRINCIP

Ett uppmätt prov drivs genom en lösning av natriumtetraklormerkurat (TCM), varvid den svaveldioxid som finns i luften absorberas under bildning av ett diklorsulfitt-merkuratkomplex.

Provlösningen behandlas med en lösning av sulfaminsyra för att bryta ner den nitritanjon som bildats av kväveoxider i luften. Den behandlas sedan med lösningar av formaldehyd och syrablegt pararosanilin innehållande fosforsyra för att uppnå ett pH-värde på $1,6 \pm 0,1$.

Pararosanilin, formaldehyd och bisulfitanjonen reagerar och bildar den starkt färgade pararosanilinnetylsulfonsyra, som uppför sig som en tvåfärgsindikator ($\lambda_{\text{max}} = 548 \text{ nm}$ vid $\text{pH } 1,6 \pm 0,1$).

Koncentrationen av svaveldioxid avläses ur en kalibreringskurva utarbetad på grundval av kalibreringsgasblandningar (6.3.1). Beroende på vilken typ av utrustning som finns tillgänglig i laboratoriet kan det ibland vara lämpligt att vid rutinanalyser ersätta kalibreringsgasblandningarna med natriumbisulfittlösningar med känd koncentration. Detta förfarande bör emellertid endast användas sedan en noggrann kalibrering skett.

4. REAGENSER

4.1 Samtliga reagenser skall vara av analyskvalitet (*pro analysi*).

Om inte annat anges är vatten liktydigt med destillerat vatten. Vattnet måste vara fritt från oxidanter och skall helst vara dubbeldestillerat med utrustning helt i glas.

4.2 Absorberande lösning: 0,04 mol/l natriumtetraklormerkurat (TCM).

Lös 10,9 g kvicksilver(II)klorid, 4,7 g natriumklorid och 0,07 g dinatriumetylendiamintetraacetat (EDTA) i vatten och späd till 1 liter.

Lösningen håller sig i flera månader men bör kasseras om fällning bildas.

Anmärkningar

1. Den mängd EDTA som tillförs eliminerar eventuell interferens från tungmetaller upp till 60 µg järn (III), 10 µg mangan (II), 10 µg krom (III), 10 µg koppar (II) och 22 µg vanadin (V) i 10 ml absorberande lösning.
2. Lösningen är mycket giftig och skall behandlas därefter. En metod för att återvinna kvicksilvret efter analysen beskrivs i bilaga C. Om något av den absorberande lösningen spillts på huden, måste denna omedelbart spolras av med vatten.

4.3 Saltsyra, 1 mol/l

Späd 86 ml koncentrerad saltsyra, HCl, ($\rho = 1,19$ g/ml) till 1 liter.

4.4 Pararosanilinhydroklorid, 0,2 % stamlösning

Lös 0,2 g pararosanilinhydroklorid, $C_{19}H_{17}N_3 \cdot HCl$, i 100 ml saltsyra (4.3).

Anmärkning

Pararosanilinhydroklorid, som används för stamlösningen, skall ha en renhet över 95 % (se bilaga D) och ett absorptionsmaximum vid 540 nm i ättiksyra-natriumacetatbuffert (0,1 mol/l). Vidare får absorbansen av reagensblanken inte överstiga 0,10 när blanken framställs enligt det tillvägagångssätt som beskrivs i punkt 6.2.

Reagenser som inte uppfyller dessa villkor skall kasseras eller renas. Reningen kan ske genom omkristallisering eller extraktion (se bilaga D).

4.5 Fosforsyra, 3 mol/l

Späd 205 ml koncentrerad fosforsyra, H_3PO_4 ($\rho = 1,69$ g/ml) med vatten till 1 liter.

4.6 Pararosanilinreagens

Överför med pipett 20 ml av stamlösningen av pararosanilinhydroklorid (4.4) och 25 ml fosforsyra (4.5) till en 250 ml mätkolv, som sedan fylls på med vatten upp till märket.

Detta reagens håller sig i flera månader om det förvaras mörkt.

4.7 Formaldehyd, arbetslösning

Överför med pipett 5 ml 40 % formaldehydlösning, HCHO, till en 1 liters mätkolv, som sedan fylls på med vatten upp till märket. Bereds dagligen.

4.8 Sulfaminsyra, 0,6 % arbetslösning

Lös 0,6 g sulfaminsyra, NH_2SO_3H i 100 ml vatten.

Denna lösning håller sig några dagar, om den skyddas mot kontakt med luft.

4.9 Natriumbisulfittlösning, stamlösning

Lös 0,3 g natriummetabisulfit, $Na_2S_2O_5$, i 500 ml nykockt och därefter avkylt destillerat vatten (dubbeldestillerat avluftat vatten är att föredra). Lösningen innehåller mellan 320 och 400 µg svaveldioxidekvivalenter per ml. Den faktiska koncentrationen bestäms genom tillsats av ett överskott av jod till en del av lösningen och återtitring med standardiserad natriumtiosulfatlösning (se bilaga B).

Lösningen är inte hållbar.

4.10 Natriumbisulfittstandardlösning

Tillsätt omedelbart efter standardiseringen av natriumbisulfittstamlösningen (4.9) med pipett 2,0 ml av lösningen till en 100 ml mätkolv, som sedan fylls på upp till märket med natriumtetraklormerkuratlösningen (4.2).

Denna lösning håller sig i 30 dagar, om den förvaras vid 5 °C. Vid rumstemperatur håller den sig endast en dag.

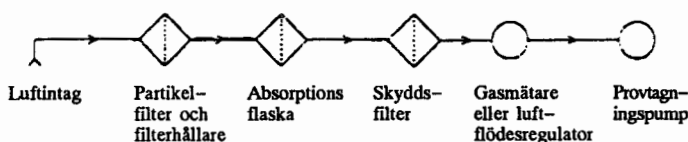
5. APPARATUR

5.1 Provtagningsutrustning

Den utrustning som skall användas för provtagning beskrivs i ISO/DIS 4219, Luftkvalitet — bestämning av gasformiga föreningar i omgivningsluft — provtagningsutrustning, och framgår av figur 1.

Figur 1

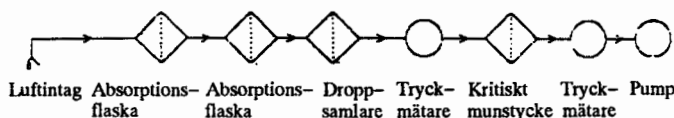
Blockdiagram över provtagningsapparatur

Istället för gasmätare kan en kanyl användas som kritiskt munstycke i en termostaterad låda. Pumpen måste då kunna nå upp till $p_d/p_a \leq 0,5$, där p_d och p_a är trycken efter respektive före kanylen (se 5.5).

Figur 2

Utrustningen visas i figur 2.

5.2 Absorptionsflaskor

Godtagbara absorptionsflaskor skall ha en absorptionseffektivitet för svaveldioxid på minst 95 %. Exempel på lämpliga absorptionsflaskor ges i bilaga A.

Absorptionseffektiviteten varierar med flaskans form, gasbubblornas storlek och deras kontaktid med lösningen. Den kan bestämmas genom att ytterligare en absorptionsflaska ansluts i serie med den första i provtagningsystemet och genom att förhållandet mellan mängden svaveldioxid i den första flaskan jämförs med summan av mängden svaveldioxid i de två flaskorna. Vid arbete med små upptagningsflaskor (midjet impingers) under förhållanden som beskrivs i 6.1 har man konstaterat en absorptionseffektivitet på mer än 98 %.

Genom att använda blandningar av svaveldioxid och luft för kalibrering, som beskrivs i 6.3.1, erhålls automatiskt systemets absorptionseffektivitet.

5.3 Svavelväteabsorberare

Ett glasrör fyllt med kvartsull impregnerad med en lösning som innehåller 0,5 % silversulfat, Ag_2SO_4 , och 2,5 % kaliumvätesulfat, $KHSO_4$. Impregneringen utförs genom att lösningen två gånger leds genom röret och kvartsullen sedan torkas genom uppvärmning i en kvävgasström.

5.4 Provtagningsflaskor

Polyetylenflaskor på 100 ml för att transportera de exponerade absorptionslösningarna till laboratoriet.

5.5 Manometer

Två manometrar med en noggrannhet på upp till 1 000 Pa används för mätning av

tryck när ett kritiskt munstycke används i stället för gasmätare.

5.6 Spektrofotometer eller kolorimeter

En spektrofotometer eller kolorimeter lämplig för att mäta absorbansen vid ca 550 nm. Med en spektrofotometer bör en våglängd på 548 nm användas. Om en kolorimeter används, bör filtret ha sitt transmissionsmaximum vid ca 550 nm. Det kan uppstå problem med reagensblanken om apparaten har en spektral bandbredd över 20 nm.

Vid mätning av absorbansen används samma kyvett till prover och till standardlösningar. Om mer än en kyvett används skall dessa anpassas spektrofotometriskt till varandra.

6. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

6.1 Provtagning

Överför 10 ml av TCM-lösningen (4.2) till en absorptionsflaska som sätts in i provtagningsystemet (figur 1). Den absorberande lösningen avskämmas från direkt solljus under själva provtagningen genom att absorptionsflaskan täcks med en lämplig skärm, exempelvis aluminiumfolie, för att förhindra sönderfall. Insugningens varaktighet och flödes hastighet beror av koncentrationen av svaveldioxid i luften.

Om midget impingers används skall flödes hastigheten vara mellan 0,5 l/min och 1 l/min. Den minsta luftmängd som sugts in skall vara 25 l.

För att uppnå bästa resultat bör flödes hastighet och provtagnings tid väljas så att en absorption uppnås om 0,5—3,0 μg (0,2—1,2 μl vid 25 °C och 101,325 kPa) svaveldioxid per ml absorberande lösning.

Om luften antas innehålla svavelväte, skall detta avlägsnas med hjälp av en svavelväteabsorbator (5.3). Absorbatorn placeras mellan partikelfiltret och absorptionsflaskan.

Efter provtagning, bestäm volymen på den luft som provtagits, notera luftens temperatur och tryck (7.1, anmärkning). Om provet skall lagras i mer än 24 timmar före analys, förvara det vid 5 °C.

Anmärkning

Om provlösningen uppvisar en fällning beror det troligen på en reaktion mellan Hg II och en reducerad svavelförening. Avlägsna fällningen genom filtrering eller centrifugering före analysen.

6.2 Analys

Proven skall stå i minst 20 minuter efter provtagningen, för att infångat ozon skall hinna brytas ner. Därefter överförs provlösningen kvantitativt till en 25 ml mätkolv, varvid ca 5 ml vatten används för sköljning.

Förbered en blank genom att hålla 10 ml oexponerad absorptionslösning (4.2) i en 25 ml mätkolv, tillsätt reagenserna på sätt som beskrivs nedan och avläs absorbansen i förhållande till destillerat vatten med användning av 10 mm kyvetter. Jämför detta värde med det som erhålls för blanken när kalibreringskurvan upprättades. Skillnader på mer än 10 % mellan de två värdena tyder på en förorening av det destillerade vattnet eller reagenserna, eller en nedbrytning av dessa. Nya reagenser måste då beredas.

Tillsätt 1 ml av sulfaminsyralösningen (4.8) i varje kolv och låt det reagera under 10 minuter för att nitrit från kväveoxider skall brytas ner. Därefter tillsätts noggrant med pipett 2 ml av formaldehydlösningen (4.7) och 5 ml av pararosanilinreagenset (4.6) i kolvarna. Fyll på upp till märket med nykokt och avkyllt destillerat vatten och låt det stå i en termostat vid 20 °C. Efter 30—60 minuter mäts provets och blankens absorbans med destillerat vatten i referenskyvetten.

Låt inte den färgade lösningen stå kvar i cellen, eftersom en färgad film då avsätts på väggarna.

Anmärkning

Fasta tidsintervall på exempelvis 1 minut mellan tillsättningen av varje reagens ger en bättre reproducerbarhet för färgutvecklingen.

Lösningar med en absorbans som överstiger den högsta koncentration som använts vid kalibreringen kan spädas upp till sex gånger med reagensblanken för att erhålla

avläsningar inom mätområdet. Noggrannheten hos denna avläsning ligger dock endast inom $\pm 10\%$ av det verkliga absorptionsvärdet.

6.3 Kalibrering

6.3.1 Kalibrering med en blandning av svaveldioxid och luft

Blandningar av svaveldioxid och luft bereds enligt ISO/DIS 6349.

För att upprätta kalibreringskurvan, som visar sambandet mellan absorbsansen och svaveldioxidkoncentration, behövs minst fyra olika koncentrationnivåer av svaveldioxid inom det område som föreskrivs i avsnitt 2.

Det provtagnings- och analysförfarande som beskrivs i 6.1 respektive 6.2 används för var och en av kalibreringsgasblandningarna. Absorbansvärdena avsätts som en funktion av de givna svaveldioxidkoncentrationerna, och en kalibreringskurva upprättas.

6.3.2 Kalibrering med natriumbisulfatlösning

Överför med pipett standardlösningen av natriumbisulfat (4.10) stegvis i mängder om 0, 1,0, 2,0, 3,0, 4,0 och 5,0 ml till en serie 25 ml mätkolvar. Tillsätt tillräcklig mängd natriumtetraalklormerkuratlösning (4.2) till varje kolva för att uppnå en volym på ca 10 ml. Tillsätt sedan reagenserna på sätt som beskrivs i 6.2. Mät absorbanserna med destillerat vatten i referenskyvetten. För att uppnå större noggrannhet är det nödvändigt att använda ett bad med konstant temperatur. Temperaturen vid kalibreringen bör inte avvika från temperaturen vid analysen med mer än $\pm 1^\circ\text{C}$.

Lösningarnas absorbans avsätts (som ordinata) mot mikrogram svaveldioxid beräknad enligt bilaga B. Ett linjärt samband erhålls. Skärningspunkten med den lodräta axeln för den linje som bäst passar i förhållande till punkterna ligger som regel inom 0,02 absorbansenheter från avläsningen för blanken (standardnollpunkt), om 10 mm kyvetter används. Bestäm kalibreringsfaktorn (det inverterade värdet av kurvans lutning). Denna kalibreringsfaktor kan användas för att beräkna resultaten, såvida det inte sker några väsentliga förändringar i temperatur eller pH-värde. Minst ett kontrollprov rekommenderas per serie bestämningar för att säkerställa att faktorn är pålitlig.

7. RESULTATREDOVISNING

7.1 Beräkning

Beräkna koncentrationen av svaveldioxid enligt följande:

$$SO_2 = \frac{f(a_s - a_b)}{V}$$

där

SO_2 = koncentrationen av svaveldioxid i mikrogram per kubikmeter

f = kalibreringsfaktor (se 6.3.2)

a_s = provlösningens absorbans

a_b = blankens absorbans

V = provtagningsvolymen, i kubikmeter

Anmärkning

Om det finns ett behov av att känna till svaveldioxidkoncentrationen vid referensförhållandena (25°C , 1 bar), skall volymen luft som samlats upp, V , ersättas av motsvarande volymvärde under referensförhållandena, V_R :

$$V_R = \frac{298 V p}{273 + T}$$

där

p = barometertryck, bar

T = luftprovets temperatur, °C.

7.2 Detektionsgräns

Detektionsgränsen för svaveldioxid i 10 ml TCM-provlösning ligger mellan 0,2 och 1,0 µg (baserat på dubbla standardavvikelsen). Detta svarar mot koncentrationer av svaveldioxid mellan 7 och 33 µg/m³ (0,02—0,011 ppm) i ett luftprov om 30 liter (t.ex. 1 timmes provtagning vid 0,5 l/min).

7.3 Precision och noggrannhet

Metodens precision och noggrannhet har ännu inte fastställts med någon säkerhet i fråga om olika koncentrationer av svaveldioxid. Den absoluta provtagnings-effektiviteten är inte heller känd för de många möjliga provtagnings- och undersökningssystemen.

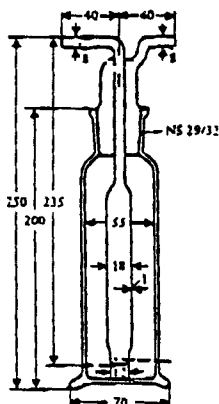
Den relativa standardavvikelsen för en jämförbar TCM-metod vid upprepning av försöket har befunnits vara 17 µg/m³ vid en koncentration på 1 000 µg/m³¹.

8. LITTERATUR

- ¹ H.C. McKee, R.E. Childers, O. Saenz: Collaborative Study of Reference Method for Determination of Sulphur Dioxide in the Atmosphere (Pararosaniline Method). Contract CPA 70—40, SwRI Project 21—2811. Environmental Protection Agency, Research Triangle Park, N. C., September 1971.

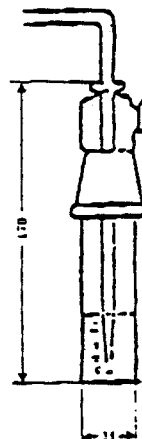
BILAGA A

ABSORBATORMODELLER

Muenkekolv

75 ml 4 öppningar, en i botten
var och en Ø 1,5

Liten upptagningsflaska

(midget impinger)

BILAGA B

STANDARDISERING AV NATRIUMBISULFITSTAMLÖSNINGEN (4.9)

B.1 Reagenser

B.1.1 Jodlösning, 0,05 mol/l

Stamlösning

Väg upp 12,7 g jod, I₂, i en 250 ml bägare, tillsätt 40 g kaliumjodid, KI, och 25 ml vatten. Rör tills allt är löst, varefter lösningen överförs kvantitativt till en 1 liters mätkolv. Späd med vatten upp till märket.

B.1.2 Jodarbetslösning, ca 0,005 mol/l

Späd 50 ml av jodstamlösningen (B.1.1) till 500 ml med vatten.

B.1.3 Stärkelseindikatorlösning, 0,2 %

Finfördela 0,4 g löslig stärkelse och 0,002 g kvicksilver(II)jodid, HgI₂ (konserveringsmedel) i lite vatten och tillsätt pastan långsamt till 200 ml kokande vatten. Fortsätt kokningen tills lösningen är klar, varefter den avkyls och förs över till en flaska med glaspropp.

B.1.4 Natriumtiosulfatlösning, ca 0,1 mol/l

Lös 25 g natriumtiosulfat, Na₂S₂O₃·5H₂O, i 1 liter nykokt destillerat vatten. Tillsätt 0,1 g natriumkarbonat till lösningen. Låt lösningen stå i ett dygn innan den ställes.

För ställningen, väg upp 1,5 g kaliumjodat, KIO₃, bästa standardkvalitet, torkat vid 180 °C, i en 500 ml mätkolv och späd med vatten upp till märket. Överför med pipett 50 ml av jodatlösningen till en 500 ml jodflaska. Tillsätt 2 g kaliumjodid och 10 ml koncentrerad saltsyra spädd till 1:10. Tillslut mätkolven. Efter fem minuter titreras med natriumtiosulfatlösning tills en blekgul färg erhålls. Tillsätt 5 ml av stärkelseindikator och slutför titreringen. Tiosulfatlösningens molaritet, M, beräknas som följer:

$$M = \frac{g \text{ KIO}_3 \times 10^3 \times 0,1}{ml \text{ natriumtiosulfatlösning} \times 35,67}$$

B.1.5 Natriumtiosulfatlösning, ca 0,01 mol/l

Späd 50,0 ml av natriumtiosulfatlösningen (B.1.4) med vatten till 500 ml och blanda. Lösningen är inte hållbar och måste beredas den dag den skall användas genom spädning av den standardiserade natriumtiosulfatlösningen (B.1.4).

B.2 Tillvägagångssätt

Häll 25 ml vatten i en 500 ml kolv. 50 ml av jodlösningen (B.1.2) pipetteras över till kolven (här betecknad kolv A/blank). 25 ml av natriumbisulfitstamlösningen (4.9) pipetteras över till en annan 500 ml kolv och 50 ml av jodlösningen (B.1.2) pipetteras över till denna kolv (här betecknad B/prov). Tillslut kolvarna och låt reaktionen fortgå i fem minuter. Med hjälp av en byrett som innehåller natriumtiosulfatlösning (B.1.5) titreras varje kolv i tur och ordning till en blekgul färg. Tillsätt därefter 5 ml stärkelselösning (B.1.3) och fortsätt titreringen tills den blå färgen försvinner. Koncentrationen av svaveldioxid i natriumbisulfitstamlösningen (4.9) beräknas på följande sätt:

$$SO_2 \text{ (}\mu\text{g/ml)} = \frac{(A - B) \times M \times K}{V}$$

där

A = volymen natriumtiosulfatlösning (B.1.5) som krävs för titrering av blanken, i milliliter.

B = volymen natriumtiosulfatlösning (B.1.5) som krävs för titrering av provet, i milliliter.

M = natriumtiosulfatlösningens molaritet (= 0,01).

K = mikroekvivalent vikt för svaveldioxid = 32,030.

V = använd mängd natriumbisulfittamlösning, i milliliter.

Koncentrationen svaveldioxid i bisulfittamlösningen (4.10) erhålls genom att dividera resultatet med 50.

BILAGA C

AVLÄGSNANDE AV KVICKSILVER FRÅN RESTLÖSNINGAR

Denna bilaga beskriver en metod för att avlägsna kvicksilver från de restlösningar som erhålls när den absorberande lösningen används (4.2).

C.1 Reagenser

C.1.1 Natriumhydroxidlösning, ca 400 g NaOH per liter

C.1.2 Väteperoxid, H₂O₂, ca 30 %, teknisk kvalitet

C.1.3 Natriumsulfid, Na₂S·9H₂O, teknisk kvalitet

C.2 Tillvägagångssätt

I en polyetylenbehållare med en volym på ca 50 liter uppsamlas de restlösningar som innehåller för mycket kvicksilver för att de skall kunna hållas ut i avloppet. När den uppsamlade volymen uppgår till ca 40 liter, tillsätts i följande ordning, under omrörning med hjälp av luft, en för neutralisering tillräcklig volym natriumhydroxidlösning (C.1.1) och sedan ytterligare 400 ml. Därefter tillsätts 100 g natriumsulfid (C.1.3) och efter 10 minuter långsamt 400 ml väteperoxidlösning (C.1.2).

Låt blandningen stå i 24 timmar, sug av och kassera den klara vätskan. Resterna överförs till en annan behållare.

BILAGA D

EGENSKAPER HOS OCH RENING AV PARAROSANILINHYDROKLORID

D.1 Kontroll av reagensets renhet

Späd 1 ml av PRA-lösningen (4.4) till 100 ml med destillerat vatten. Överför 5 ml av härav till en 50 ml mätkolv och tillsätt 5 ml av en 0,1 M ättiksyra-natriumacetatbufferlösning. Späd med vatten upp till märket och blanda.

Vänta en timme och mät sedan lösningens absorbans i en spektrofotometer vid 540 nm i en 10 mm kyvett.

Pararosanilin(PRA)koncentrationen beräknas som följer:

$$\%PRA = \frac{\text{absorbans} \times K}{100 \text{ mg}}$$

där

K = 21 300.

Om pararosanilinetns renhet understiger 95 %, skall reagenset renas enligt ett av de tillvägagångssätt som beskrivs i D.2 och D.3.

D.2

Rening genom extraktion

I en 250 ml separationsträtt skakas 100 ml vardera av 1-butanol och 1 M HCl till jämvikt. 0,1 g pararosanilinhydroklorid (PRA) vägs upp i en bägare. 50 ml av den skakade syran tillsätts och får stå i några minuter. 50 ml skakad 1-butanol hälls i en 125 ml separationsträtt. För över syralösningen med färgmedlet till tratten och extrahera. Den violetta föreningen kommer att övergå i den organisk fasen. Överför den undre (vatten-) fasen till en annan separationsträtt och tillsätt 1-butanol i portioner om 20 ml. Detta är normalt tillräckligt för att avlägsna nästan all den violetta föreningen som bidrar till reagensblanken. Om den violetta föreningen kvarstår i 1-butanolfasen efter fem extraktioner kasseras denna sats färgämne.

Efter den avslutande extraktionen filtreras vattenfasen genom en bomullspropp ner i en 50 ml mätkolv, som fylls upp till märket med 1 M HCl. Detta stamreagens är rödgult.

Anmärkning

Vissa satser med 1-butanol innehåller oxidanter som skapar ett svaveldioxidbehov. Undersök detta genom att skaka 20 ml 1-butanol tillsammans med 5 ml av en 15-procentig kaliumjodidlösning. Om en gul färg framträder i alkoholfasen, återdestillera 1-butanol från silveroxid.

D.3

Rening genom omkristallisering

Lös 1 g pararosanilinhydroklorid i 250 ml 2,5 M saltsyra, varefter lösningen får stå i rumtemperatur i två timmar. Efter filtrering utfälls pararosanilin på nytt genom tillsats av ett litet överskott av 2,5 M natriumhydroxidlösning.

Samla upp fällningen i en filtrertratt (porositet 3). Filtratet skall vara färglöst. Tvätta fällningen med destillerat vatten för att avlägsna överskottet av natriumhydroxid och den natriumklorid som har bildats.

Lös fällningen i 70 ml metanol som värmts upp till kokning och tillsätt slutligen 300 ml vatten som håller 80 °C. Låt lösningen stå i rumtemperatur. Pararosanilinet återutfälls långsamt. Utbytet av omkristalliseringen är ca 64 %. Pararosanilin blir mörkfärgat mellan 200 och 205 °C och sönderfaller vid 285 °C.

Litteratur

H.G.C. King and U.G. Pruden: The determination of sulphur dioxide with rosaniline dyes. *Analyst* 94, 43—48 (1969).

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 oktober 1981

om en anpassning till följd av Greklands anslutning av direktiv 80/779/EEG om gränsvärden och vägledande värden för luftkvalitet avseende svaveldioxid och svävande partiklar

(81/857/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

Artikel 1

med beaktande av kommissionens förslag,

I artikel 14.2 i direktiv 80/779/EEG skall orden "41 röster" ersättas med "45 röster".

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹, och

Artikel 2

med beaktande av följande:

Detta direktiv skall träda i kraft den 1 januari 1981.

Som en följd av Greklands anslutning till de Europeiska gemenskaperna bör en anpassning ske av artikel 14.2 i rådets direktiv 80/779/EEG av den 15 juli 1980 om gränsvärden och vägledande värden för luftkvalitet avseende svaveldioxid och svävande partiklar².

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Rådet har enligt artikel 198 första stycket i fördraget hört den Ekonomiska och sociala kommittén med anledning av kommissionens förslag. Kommittén kunde inte avge sitt yttrande inom den tidsfrist som hade angetts av rådet. Enligt artikel 198 andra stycket i fördraget får saken behandlas av rådet även om ett yttrande inte föreligger. Eftersom det är angeläget att de erforderliga ändringarna beslutas omgående finner rådet att det är nödvändigt att utnyttja denna möjlighet.

Utfärdat i Luxemburg den 19 oktober 1981.

På rådets vägnar

P. WALKER

Ordförande

¹ EGT nr C 144, 15.6.1981, s. 37.

² EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 30.

II

(Beslut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 juni 1989

om ändring i direktiv 80/779/EEG om gränsvärden och vägledande värden för luftkvalitet avseende svaveldioxid och svävande partiklar

(89/427/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I de Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön från år 1973⁴, 1977⁵, 1983⁶ och 1987⁷ betonas särskilt harmoniseringen av miljöskyddsåtgärder och behovet att reducera halterna av de viktigaste föroreningarna i luften till nivåer som kan godtas med hänsyn till skyddet av känsliga ekosystem.

I rådets direktiv 80/779/EEG⁸, i dess senaste lydelse enligt anslutningsakten från år 1985, finns en möjlighet att välja mellan två metoder för provtagning och analys samt två uppsättningar av tillhörande gränsvärden.

I artikel 10.4 i det nyss nämnda direktivet anges att det mellan juli 1987 och juli 1988 skall läggas fram förslag som avser denna parallella användning av två olika uppsättningar mätmetoder och gränsvärden.

Dessa förslag måste utformas med beaktande av resultaten från de parallella mätningar som avses i artikel 10.3 och så att diskriminerande bestämmelser undviks.

Resultaten från de parallella mätningarna har visat att de gränsvärden som anges i bilaga 1 och bilaga 4 till direktivet inte överensstämmer i fråga om stränghet.

Vissa medlemsstater tillämpar gränsvärdena i bilaga 1, medan andra tillämpar värdena i bilaga 4.

Detta har lett till att olika provtagningsmetoder som är svåra att jämföra tillämpas.

Det är viktigt att harmonisera mätmetoderna. Därför bör referensmetoder eller tekniska specifikationer bestämmas och slutligt utarbetas för analys och provtagning av svaveldioxid och svävande partiklar i omgivningsluft.

Medlemsstaterna har vidtagit åtgärder för att i undantagsområdena följa gränsvärdena så snart som möjligt och senast den 1 april 1993.

Dessa åtgärder grundar sig på den ena eller den andra av de två mätmetoderna med tillhörande värden som fastställts genom direktiv 80/779/EEG.

Dessa två förfaranden för mätning av svävande partiklar i luft ger upphov till diskriminering mellan medlemsstaterna.

Åtgärdsförslag bör utarbetas i två etapper. Därigenom kan systemet med två olika förfaranden frångås samtidigt som medlemsstaterna kan fullfölja de åtgärder redan har vidtagits för att efterleva gränsvärdena.

¹ EGT nr C 254, 30.9.1988, s. 6.

² EGT nr C 96, 17.4.1989, s. 189.

³ EGT nr C 56, 6.3.1989, s. 6.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.

⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

⁷ EGT nr C 328, 7.12.1987, s. 1.

⁸ EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 30.

Ändringarna måste beaktas i samband med de skyldigheter som enligt artikel 3 i det nämnda direktivet gäller för de medlemsstater som tillämpar bilaga 4 till direktivet.

dioxid och svävande partiklar inom områdena understiger eller motsvarar de gränsvärden som anges i bilaga 4.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 80/779/EEG ändras härmed enligt följande.

1. Artikel 10.1, 10.3 och 10.4 ersätts med följande:

"1. Vid tillämpningen av detta direktiv skall medlemsstaterna använda antingen de referensmetoder för provtagning och analys som anges i bilaga 3 för svaveldioxid och för svävande partiklar mätt enligt sotmetoden samt i bilaga 4 för svävande partiklar mätt enligt den gravimetriska metoden eller någon annan metod för provtagning och analys, i fråga om vilken de regelbundet visar för kommissionen:

— antingen att den säkerställer en tillräckligt god korrelation av resultaten med de resultat som erhålls om referensmetoden används,

— eller att mätningar som utförts parallellt med referensmetoden vid ett antal representativa mätstationer, utvalda enligt kraven i artikel 6, visar att det föreligger ett relativt stabilt samband mellan de resultat som erhållits då metoden i fråga använts och de resultat som erhållits då referensmetoden använts."

"3. I stället för vad som föreskrivs i artikel 3 gäller att de medlemsstater som tillämpar bestämmelserna i 2 skall

— före den 1 januari 1991 underrätta kommissionen om områden i vilka de anser det sannolikt att koncentrationerna av svaveldioxid och svävande partiklar efter den 1 januari 1991 kan komma att överstiga de gränsvärden som anges i bilaga 4,

— från den 1 april 1991 underrätta kommissionen om planer som avser en gradvis förbättring av luftkvaliteten i dessa områden. Av dessa planer, som utarbetas på grundval av relevanta uppgifter om föroreningens art, ursprung och utveckling, skall särskilt framgå de åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas samt de förfaranden som används eller kommer att användas av de berörda medlemsstaterna. Dessa åtgärder och förfaranden skall snarast möjligt och senast den 1 april 1993 leda till att koncentrationerna i luften av svavel-

4. För att undanröja de nackdelar som sammanhänger med att två förfaranden som inte helt överensstämmer för närvarande kan tillämpas enligt bilaga 1 och bilaga 4, skall kommissionen senast den 31 december 1992 lämna ett förslag till rådet, som skall avse en allmän översyn av detta direktiv. Förslaget skall utformas med beaktande av de erfarenheter som vunnits vid de undersökningar som avses i 5 och resultaten från senare mätningar som utförts med användning av tekniska specifikationer eller referensmetoder för att bestämma halten av svävande partiklar och svaveldioxid. Dessa tekniska specifikationer eller referensmetoder skall slutligt utarbetas av kommissionen, som skall vara överens med medlemsstaterna, senast den 31 december 1990.

Förslaget skall även omfatta andra aspekter, som behöver ses över mot bakgrund av vetenskapliga resultat och de erfarenheter som vunnits under den tid som detta direktiv har tillämpats. Förslaget skall bland annat utformas med beaktande av utformningen av nätverken för mätning av luftföroreningar och installationen av mätutrustning, liksom mätningarnas kvalitet och jämförbarhet."

2. Bilaga 4 ändras i enlighet med bilagan till detta direktiv.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader efter dagen för anmälan¹. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall tillse att de till kommissionen överlämnar texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 21 juni 1989.

På rådets vägnar

C. ARANZADI

Ordförande

¹ Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 11 juli 1989.

BILAGA

Bilaga 4 till direktiv 80/779/EEG:

1. Tabell A ersätts härmed av följande:

"TABELL A

Gränsvärden för svaveldioxid uttryckta i $\mu\text{g}/\text{m}^3$ och tillhörande värden för svävande partiklar (mätt enligt gravimetriska metoden) uttryckta i $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Referensperiod	Gränsvärde för svaveldioxid	Tillhörande värde för svävande partiklar
År	80 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)	> 150 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
	120 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)	$\leq$ 150 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
Vinter 1.10–31.3	130 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela vintern)	> 200 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela vintern)
	180 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela vintern)	$\leq$ 200 (medianen av dygnsmedelvärden uppmätta under hela vintern)
År (uppdelat i mätperioder om 24 timmar)	250 ¹ (98-percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)	> 350 (98-percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)
	350 ¹ (98-percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)	$\leq$ 350 (98-percentilen av samtliga dygnsmedelvärden uppmätta under hela året)

¹ Medlemsstaterna måste vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att detta värde inte överskrids under mer än tre dagar i följd. Vidare måste medlemsstaterna sträva efter att förhindra och minska sådana överskridanden."

2. Hela texten i första strecksatsen i punkt i skall ersättas med följande:

"— *Provtagningsmetod:*

Referensmetoden i bilaga 3 A."

RÅDETS DIREKTIV

av den 3 december 1982

om gränsvärde för bly i luften

(82/884/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

En av Europeiska ekonomiska gemenskapens viktigaste uppgifter är att främja en harmonisk utveckling av ekonomiska verksamheter inom hela gemenskapen och en fortlgående och balanserad tillväxt. För att lösa denna uppgift måste föroreningar och störningar bekämpas, livskvaliteten förbättras och miljön skyddas.

Användningen av bly orsakar för närvarande blyförorening i många miljöer.

Inandat bly bidrar i hög grad till kroppens totala blybelastning.

Skyddet av människors hälsa mot faror förknippade med bly kräver att individens exponering för bly i luften övervakas.

I Europeiska gemenskapernas första⁴ och andra⁵ åtgärdsprogram för miljön anges att insatser mot denna förorening skall prioriteras. Enligt åtgärdsprogrammen skall det ske en samordning av de nationella programmen på detta område och en harmonisering av nationella handlingslinjer inom gemenskapen, på grundval av en gemensam långsiktig plan för en

förbättrad livskvalitet. Eftersom fördraget inte tillhandahåller de särskilda befogenheter som krävs för detta måste fördragets artikel 235 tillämpas.

Det saknas sådana tekniska och vetenskapliga uppgifter som krävs för att rådet skall kunna fastställa särskilda normer för miljön i allmänhet, men införandet av gränsvärden till skydd för människors hälsa kommer även att bidra till att skydda miljön.

Det är önskvärt att ett gränsvärde fastställs för bly i luften.

De åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv skall vara ekonomiskt genomförbara och förenliga med en harmonisk utveckling. Följaktligen bör en tillräcklig tidsfrist fastställas för genomförandet av åtgärderna. Hänsyn bör även tas till bestämmelserna i rådets direktiv 78/611/EEG av den 29 juni 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om blyhalten i bensin⁶.

Det är önskvärt att luftens kvalitet övervakas på platser där människor kontinuerligt exponeras under lång tid och där det finns risk för att gränsvärdet överskrids.

Det är viktigt att kommissionen inhämtar upplysningar om provtagningsplatserna, om de provtagnings- och analysmetoder som används för att bestämma blykoncentrationen i luft samt om de platser där det gränsvärde som fastställs i direktivet har överskridits, de koncentrationer som uppmäts på dessa platser och de åtgärder som vidtagits för att förhindra att en sådan händelse upprepas.

Kommissionen bör varje år med början två år efter genomförandet av detta direktiv offentliggöra en sammanfattande

¹ EGT nr C 154, 7.7.1975, s. 29.

² EGT nr C 28, 9.2.1976, s. 31.

³ EGT nr C 50, 4.3.1976, s. 9.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s.1.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s.1.

⁶ EGT nr L 197, 22.7.1978, s. 19.

rapport om genomförandet av de nationella bestämmelser som har antagits i enlighet med direktivet.

Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv får inte leda till en märkbar försämring av luftkvaliteten på de platser där nivån för blyföroreningen vid direktivets genomförande är lägre än det fastställda gränsvärdet.

När detta direktiv genomförs är det önskvärt att de kriterier som fastställs i bilagan tillämpas i fråga om valet av provtagningsmetod. För att analysera de tagna proverna bör den referensmetod användas som anges i bilagan eller någon annan metod som ger likvärdiga resultat, enligt dokumentation som dessförinnan tillhandahållits kommissionen.

Mot bakgrund av tekniska och vetenskapliga framsteg inom detta område kan det uppstå ett behov att utveckla kriterierna i bilagan till detta direktiv för val av provtagningsmetod och referensmetod för analys. För att underlätta det arbete som krävs bör ett förfarande fastställas för ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen i en kommitté som ansvarar för att anpassa direktivet till tekniska och vetenskapliga framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Genom detta direktiv fastställs ett gränsvärde för bly i luften, som skall att bidra till att skydda människor mot verkningarna av bly i miljön.

2. Detta direktiv gäller inte för exponering i arbetsmiljön.

Artikel 2

1. I detta direktiv avses med *gränsvärde* den koncentration av bly i luften som inte får överskridas enligt vad som anges i det följande.

2. Gränsvärdet skall vara 2 mikrogram Pb/m³, uttryckt som årlig, genomsnittlig koncentration.

3. Medlemsstaterna får när som helst besluta om ett strängare gränsvärde än det som fastställs i detta direktiv.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att koncentrationen av bly i luften, uppmätt i enlighet med artikel 4, fem år efter anmälan av detta direktiv inte överstiger det gränsvärde som anges i artikel 2.

2. Om en medlemsstat finner att det gränsvärde som fastställs i artikel 2.2 på vissa platser kan komma att överskridas fyra år efter anmälan av detta direktiv, skall den underrätta kommissionen om detta.

3. Senast två år efter genomförandet av detta direktiv skall de berörda medlemsstaterna till kommissionen lämna planer för en fortlöpande förbättring av luftkvaliteten på sådana platser. I dessa planer, som utarbetas på grundval av relevanta uppgifter om föroreningens art, ursprung och utveckling, skall särskilt beskrivas de åtgärder som redan vidtagits eller som planeras samt de förfaranden som tillämpas eller kommer att tillämpas av de berörda medlemsstaterna. Syftet med dessa åtgärder skall vara att snarast möjligt men senast sju år efter anmälan av detta direktiv sänka blyhalten i luften till eller under det i artikel 2.2 fastställda gränsvärdet på de aktuella platserna. Dessa åtgärder och förfaranden måste utformas med beaktande av bestämmelserna i direktiv 78/611/EEG och resultaten när det direktivet genomförs.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall säkerställa att provtagningsstationer upprättas och drivs på platser där människor kan komma att exponeras kontinuerligt under lång tid och där medlemsstaterna bedömer att artikel 1 och 2 sannolikt inte kan efterlevas.

Artikel 5

1. För genomförandet av detta direktiv skall medlemsstaterna på begäran lämna uppgifter till kommissionen om

- provtagningslokalerna,
- de provtagnings- och analysmetoder som används för att bestämma luftens blyhalt.

2. Senast den 1 juli varje år, första gången kalenderåret efter genomförandet av detta direktiv, skall medlemsstaterna underrätta kommissionen om sådana platser där det i artikel 2.2 fastställda gränsvärdet har överskridits under föregående kalenderår och om de koncentrationer som uppmätts.

3. Senast under kalenderåret efter det år då gränsvärdet överskreds skall kommissionen underrättas om vilka åtgärder som har vidtagits för att undvika en upprepning.

Artikel 6

Kommissionen skall under det andra året efter genomförandet och därefter varje år offentliggöra en sammanfattande rapport om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 7

De åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv får inte medföra en betydande försämring av luftkvaliteten på platser där blyföreningen vid genomförandet av detta direktiv är låg jämfört med det gränsvärde som fastställs i artikel 2.2.

Artikel 8

När detta direktiv genomförs skall medlemsstaterna vid valet av provtagningsmetod tillämpa de kriterier som fastställs i bilagan. För analys av de tagna proverna skall medlemsstaterna använda den referensmetod som anges i bilagan eller någon annan metod som ger likvärdiga resultat, enligt dokumentation som dessförinnan tillhandahållits kommissionen.

Artikel 9

Anpassningen av detta direktiv till vetenskapliga och tekniska framsteg enligt förfarandet i artikel 10 och 11 skall avse de i bilagan nämnda kriterierna för val av provtagningsmetod samt den där angivna referensmetoden.

Anpassningen får inte direkt eller indirekt medföra en ändring i tillämpningen av de faktiska koncentrationvärdena enligt artikel 2.2.

Artikel 10

1. En kommitté inrättas härmed för att anpassa detta direktiv till vetenskapliga och tekniska framsteg. Den benämns i det följande "kommittén" och skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och ha en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 11

1. När det förfarande skall tillämpas som anges i denna artikel, skall ärendet hänskjutas till kommittén av ordföranden, antingen på hans eget initiativ eller på begäran från en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall till kommittén lämna ett förslag om åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande ärendet är. Kommitténs beslut skall fattas med en majoritet av 45 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden får inte rösta.

3. Kommissionen skall anta förslaget, om det har tillstyrkts av kommittén.

Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om den inte avger något yttrande, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet åtgärder. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte fattar beslut inom tre månader efter det att förslaget har lämnats, skall kommissionen besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 3 december 1982.

På rådets vägnar

Ch. CHRISTENSEN

Ordförande

BILAGA

KRITERIER SOM SKALL TILLÄMPAS VID VAL AV PROVTAJNINGSMETOD OCH REFERENSMETOD FÖR ANALYS AV KONCENTRATIONEN AV BLY I LUFTEN

Partiklarna i luften skall samlas in på ett provtagningsfilter för senare bestämning av blyinnehållet.

A. Kriterier som skall tillämpas vid valet av provtagningsmetod**1. Filter**

Filtret skall ha en avskiljningseffektivitet på minst 99 % för alla partiklar med en genomsnittlig aerodynamisk diameter på 0,3 µm vid den använda ytprovtagningshastigheten.

2. Provtagarens effektivitet

Provtagarens effektivitet definieras som förhållandet mellan masskoncentrationen av partiklar i luften, uppfångade på filtret, och koncentrationen i luften. Provtagarens effektivitet får inte understiga de värden som anges i följande tabell och skall vara oberoende av vindriktningen.

Minsta acceptabla effektivitet (%) hos en provtagare.

Vindhastighet	Partikelstorlek (aerodynamisk diameter)	
	5 µm	10 µm
2 ms ⁻¹	95	65
4 ms ⁻¹	95	60
6 ms ⁻¹	85	40

3. Flödes hastighet vid provtagning

Flödes hastigheten vid provtagningen måste under en provtagningsperiod förbli konstant inom ± 5 % av det nominella värdet.

4. Placering

Provtagningsstationerna (eller provtagarna) skall så långt möjligt utplaceras så att de är representativa för de områden där mätningar måste utföras.

5. Drift

Provtagningen skall ske fortlöpande, men avbrott på några få minuter varje dag eller vecka för byte av filter godtas. Ett årsmedelvärde kan endast betraktas som giltigt om provtagning har skett under minst 10 arbetsdagar per månad under de första fem åren efter anmälan av detta direktiv och därefter under minst 15 arbetsdagar per månad, så långt möjligt jämnt utspridda över perioden i fråga. Årsmedelvärdet beräknas genom att summan av de giltiga dagsvärdena divideras med antalet dagar för vilka giltiga värden har erhållits.

B. Referensmetod för analys

Referensmetoden för analys är atomabsorptionsspektrofotometri, där analysfelet för bestämning av bly i de insamlade partiklarna är mindre än ett värde som motsvarar en blyhalt i luft på 0,1 µg/m⁻³ (5 % av gränsvärdet på 2 µg/m⁻³). Analysfelet skall hållas inom det angivna området med hjälp av en lämplig kalibreringsfrekvens.

RÅDETS DIREKTIV

av den 28 juni 1984

om bekämpning av luftförorening från industrianläggningar

(84/360/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön från år 1973⁴, 1977⁵ och 1983⁶ betonas betydelsen av att hindra och minska förorening av luften.

I åtgärdsprogrammen från år 1973 och år 1977 behandlas inte bara den objektiva utvärderingen av risker för människors hälsa och för miljön till följd av luftförorening, utan också formuleringen av kvalitetsmål och fastställandet av kvalitetsnormer, särskilt för ett antal luftföroreningar som anses vara de farligaste.

Rådet har redan antagit flera direktiv för att genomföra dessa program.

Gemenskapen har enligt beslut 81/462/EEG⁷ tillträtt konventionen om långväga gränsoverskridande luftföroreningar.

Åtgärdsprogrammet från år 1983, vars generella riktlinjer har godkänts av Europeiska gemenskapernas råd och medlemsstaternas företrädare, församlade i rådet, utgår från att kommissionen fortsätter sitt arbete för att fastställa normer för luft-

kvaliteten och, i den utsträckning det behövs, utsläppsnormer för vissa typer av utsläppskällor.

Samtliga medlemsstater tillämpar lagar och andra författningar för att bekämpa luftförorening från fasta industrianläggningar. Flera medlemsstater genomför en översyn av de gällande bestämmelserna.

Olikheter mellan de bestämmelser om bekämpning av luftförorening från industrianläggningar som redan tillämpas eller omarbetas i de olika medlemsstaterna kan ge upphov till ojämliga konkurrensvillkor och direkt påverka den gemensamma marknads funktion. Därför krävs en tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning på det nu aktuella området enligt artikel 100 i fördraget.

En av gemenskapens viktigaste uppgifter är att främja en harmonisk utveckling av ekonomiska verksamheter och en fortsatt och balanserad tillväxt inom hela gemenskapen. Dessa uppgifter kan endast genomföras om åtgärder vidtas för att bekämpa förorening och störningar och om livskvaliteten och skyddet för miljön förbättras.

Det är önskvärt och nödvändigt att gemenskapen bidrar till att medlemsstaternas åtgärder mot luftförorening från fasta industrianläggningar blir effektivare.

För att uppnå detta är det nödvändigt att tillämpa vissa principer, som innefattar en serie åtgärder och förfaranden i syfte att hindra och minska luftförorening från industrianläggningar i gemenskapen.

Gemenskapens arbete måste inriktas på att tillämpningen av dessa principer skall ske stegvis, med hänsyn till frågornas komplicerade karaktär och de grundläggande principer på vilka de enskilda staternas nationella politik vilar.

¹ EGT nr C 139, 27.5.1983, s. 5.

² EGT nr C 342, 19.12.1983, s. 160.

³ EGT nr C 23, 30.1.1984, s. 27.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.

⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

⁷ EGT nr L 171, 27.6.1981, s. 11.

Det bör inledningsvis införas ett övergripande regelverk, som ger medlemsstaterna möjlighet att vid behov anpassa sina gällande regler till de principer som antas på gemenskapsnivå. Medlemsstaterna bör därför införa ett system med förhandstillstånd för drift och väsentliga ändringar av sådana fasta industrianläggningar som kan orsaka luftförorening.

De behöriga nationella myndigheterna bör kunna bevilja sådana förhandstillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda, däribland kraven att alla lämpliga förebyggande åtgärder skall vidtas och att anläggningens drift inte får orsaka luftförorening i betydande omfattning.

I fråga om områden som är särskilt förorenade och områden som är i särskilt behov av skydd bör särskilda bestämmelser kunna tillämpas.

Reglerna för tillståndsgivning och fastställande av utsläpp måste uppfylla vissa krav.

I vissa fall måste de behöriga myndigheterna undersöka om ytterligare krav måste ställas, som dock inte får medföra oskäligen kostnader för den berörda verksamheten.

Tillämpningen av de bestämmelser som antas genom detta direktiv bör ske stegvis i fråga om befintliga anläggningar, varvid särskild hänsyn bör tas till tekniska förhållanden och ekonomiska effekter.

Samarbete mellan medlemsstaterna inbördes och med kommissionen bör främjas, för att underlätta genomförandet av åtgärder i syfte att hindra och minska luftförorening samt utveckla förebyggande tekniker.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syftet med detta direktiv är att skapa utrymme för ytterligare åtgärder och förfaranden ämnade att hindra eller minska

luftförorening från industrianläggningar i gemenskapen, särskilt anläggningar i de kategorier som anges i bilaga 1.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

1. *luftförorening*: utsläpp av ämnen eller tillförsel av energi till luften som direkt eller indirekt härrör från människan och som medför risker för människors hälsa, skadar levande resurser, ekosystem eller materiella tillgångar, begränsar rekreativmöjligheter eller stör annat berättigat nyttjande av naturen,
2. *anläggning*: varje inrättning eller annan fast anläggning för ett industriellt eller allmännyttigt ändamål som kan förorsaka luftförorening,
3. *befintlig anläggning*: en anläggning som är i drift före den 1 juli 1987 eller som har uppförts eller erhållit tillstånd före detta datum,
4. *gränsvärden för luftkvalitet*: den koncentration av förorenande ämnen i luften som inte får överskridas under en bestämd tidsperiod,
5. *gränsvärden för utsläpp*: den koncentration eller den massa av förorenande ämnen i utsläpp från anläggningar vilken inte får överskridas under en bestämd tidsperiod.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att anläggningar som tillhör de kategorier som anges i bilaga 1 inte kan tas i drift utan att tillstånd har lämnats av de behöriga myndigheterna. Projekteringen av en anläggning måste ske med beaktande av att de föreskrivna kraven för tillstånd måste kunna uppfyllas.

2. Tillstånd krävs också för en betydande ändring av en anläggning som antingen tillhör någon av kategorierna i bilaga 1 eller som till följd av ändringen kommer att tillhöra någon av dessa kategorier.

3. Medlemsstaterna kan ställa krav på tillstånd för andra kategorier av anläggningar eller, om så föreskrivs i den

nationella lagstiftningen, på ett förhandsammälan skall ske.

Artikel 4

Om inte annat följer av nationella bestämmelser eller gemenskapsbestämmelser som har andra syften än detta direktiv, får tillstånd ges endast om den behöriga myndigheten har förvässat sig om

1. att alla lämpliga förebyggande åtgärder mot luftförorening har vidtagits, inklusive tillämpning av bästa tillgängliga teknik, under förutsättning att sådana åtgärder inte medför oskäliga kostnader,
2. att driften av anläggningen inte orsakar betydande luftförorening, särskilt på grund av utsläpp av sådana ämnen som anges i bilaga 2,
3. att inte något av de gällande gränsvärdena för utsläpp överskrids, och
4. att samtliga gällande gränsvärden för luftkvalitet har beaktats.

Artikel 5

Medlemsstaterna får

- ange särskilt förorenade områden, för vilka strängare gränsvärden än de som avses i artikel 4 får fastställas,
- ange områden som särskilt skall skyddas och för vilka strängare gränsvärden för luftkvalitet och utsläpp än de som avses i artikel 4 får fastställas,
- besluta att anläggningar i vissa kategorier som avses i bilaga 1 endast får uppföras eller drivas inom de ovan nämnda områdena om särskilda villkor är uppfyllda.

Artikel 6

En ansökan om tillstånd skall innehålla en beskrivning av anläggningen med de uppgifter som är nödvändiga för att ett beslut om tillstånd enligt artikel 3 och 4 skall kunna fattas.

Artikel 7

Med de begränsningar som följer av bestämmelser om sekretess i affärsförhållanden skall medlemsstaterna utbyta information, inbördes och med kommissionen, om erfarenheter och kunskaper som avser åtgärder för att hindra och minska

luftförorening, tekniska processer och teknisk utrustning samt gränsvärden för luftkvalitet och utsläpp.

Artikel 8

1. Efter förslag från kommissionen skall rådet genom enhälligt beslut vid behov fastställa gränsvärden för utsläpp. Sådana gränsvärden skall bestämmas på grundval av bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader och med beaktande av utsläppens art, omfattning och skadlighet.

2. Efter förslag från kommissionen skall rådet genom enhälligt beslut fastställa lämpliga metoder och förfaranden för mätning och utvärdering.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att ansökningarna om tillstånd och de behöriga myndigheternas beslut görs tillgängliga för den berörda allmänheten i enlighet med gällande nationell lagstiftning.

2. Punkt 1 gäller med förbehåll för sådana särskilda nationella bestämmelser eller gemenskapsbestämmelser som avser bedömningen av miljöeffekterna av offentliga och enskilda projekt och med förbehåll för bestämmelser om sekretess i affärsförhållanden.

Artikel 10

Som en grund för de samråd som är nödvändiga inom ramen för de bilaterala relationerna skall medlemsstaterna se till att samma information som förmedlas till de egna medborgarna är tillgänglig för övriga berörda medlemsstater.

Artikel 11

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att utsläppen från anläggningarna bestäms, för att möjliggöra kontroll av att skyldigheterna enligt artikel 4 efterlevs. Bestämningsmetoderna måste godkännas av de behöriga myndigheterna.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall följa utvecklingen i fråga om bästa tillgängliga teknik och miljösituationen.

Mot bakgrund av detta skall medlemsstaterna vid behov föreskriva om lämpliga villkor för anläggningar med tillstånd enligt detta direktiv, med hänsyn till den nämnda utvecklingen och med beaktande av att anläggningarna inte skall drabbas av oskäligt höga kostnader. Den ekonomiska situationen för verksamheterna i den kategori som är aktuell skall särskilt beaktas.

Artikel 13

Mot bakgrund av utvecklingen i fråga om bästa tillgängliga teknik och med hänsyn till miljösituationen skall medlemsstaterna genomföra en politik och en strategi, som innefattar lämpliga åtgärder för att stegvis anpassa befintliga anläggningar i kategorierna i bilaga 1 till bästa tillgängliga teknik, med beaktande särskilt av

- anläggningens tekniska utformning,
- i vilken omfattning anläggningen utnyttjas och dess återstående livslängd,
- arten och omfattningen av de förorenande utsläppen från anläggningen,
- det önskvärda i att inte belasta den berörda anläggningen med oskäliga kostnader, särskilt med tanke på den ekonomiska situationen för verksamheterna i den aktuella kategorin.

Artikel 14

Medlemsstaterna får i syfte att skydda folkhälsan och miljön anta strängare bestämmelser än de som föreskrivs genom detta direktiv.

Artikel 15

Detta direktiv gäller inte industrianläggningar för försvarsändamål.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall senast den 30 juni 1987 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 17

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 28 juni 1984.

På rådets vägnar

H. BOUCHARDEAU

Ordförande

*BILAGA 1***KATEGORIER AV ANLÄGGNINGAR¹**
(omfattade av artikel 3)

- 1. Energiindustri**
  - 1.1. Koksverk
  - 1.2. Oljeraffinaderier (exklusive företag som enbart framställer smörjolja ur råolja)
  - 1.3. Anläggningar för kolförgasning och -kondensering
  - 1.4. Kondenskraftverk (utom kärnkraftverk) och andra förbränningsanläggningar med en avgiven värmeeffekt av mer än 50 MW

- 2. Produktion och bearbetning av metaller**
  - 2.1. Anläggningar för rostning och sintring med en kapacitet av mer än 1 000 ton malm per år
  - 2.2. Integrerade anläggningar för produktion av tackjärn och råstål
  - 2.3. Järn- och metallgjutier med en total kapacitet av mer än 5 ton
  - 2.4. Anläggningar för produktion och smältning av icke-järnhaltiga metaller med en total kapacitet av mer än 1 ton tungmetaller eller 0,5 ton lättmetaller

- 3. Tillverkning av icke-metalliska mineralprodukter**
  - 3.1. Anläggningar för cementframställning och framställning av kalk i roterugn
  - 3.2. Anläggningar för framställning och bearbetning av asbest och tillverkning av asbest-baserade produkter
  - 3.3. Anläggningar för tillverkning av glasfiber eller mineralfiber
  - 3.4. Anläggningar för framställning av glas (vanligt glas och specialglas) med en kapacitet av mer än 5 000 ton per år
  - 3.5. Anläggningar för tillverkning av grovt lergods, särskilt eldfast tegel, rör av stengods, fasadsten och golvplattor samt taktegel

- 4. Kemisk industri**
  - 4.1. Kemiska anläggningar för produktion av olefiner, olefinderivat, monomerer och polymerer
  - 4.2. Kemiska anläggningar för tillverkning av andra organiska mellanprodukter
  - 4.3. Anläggningar för framställning av basiska oorganiska kemikalier

- 5. Avfallshantering**
  - 5.1. Anläggningar för slutligt omhändertagande av giftigt och farligt avfall genom förbränning
  - 5.2. Anläggningar för behandling av annat fast och flytande avfall genom förbränning

- 6. Andra industrier**

Anläggningar för kemisk framställning av pappersmassa med en årlig produktionskapacitet av 25 000 ton eller mer

---

¹ De siffrvärden som anges i denna bilaga gäller produktionskapaciteten.

*BILAGA 2***FÖRTECKNING ÖVER DE VIKTIGASTE FÖRORENANDE ÄMNENA**
(i den mening som avses i artikel 4.2)

1. Svaveldioxid och andra svavelföreningar
  2. Kväveoxider och andra kväveföreningar
  3. Kolmonoxid
  4. Organiska föreningar, särskilt kolväten (utom metan)
  5. Tungmetaller och tungmetallföreningar
  6. Stoft: asbest (luftburna partiklar och fibrer), glas- och mineralfibrer
  7. Klor och klorföreningar
  8. Fluor och fluorföreningar
-

RÅDETS DIREKTIV

av den 7 mars 1985

om luftkvalitetsnormer för kvävedioxid

(85/203/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön från år 1973⁴, 1977⁵ och 1982⁶ anges att åtgärder mot kvävedioxid skall prioriteras, på grund av ämnets skadlighet och de kunskaper som finns om dess inverkan på människors hälsa och på miljön.

Det saknas sådana tekniska och vetenskapliga uppgifter som krävs för att rådet skall kunna fastställa särskilda normer för miljön i allmänhet, men införandet av gränsvärden till skydd för människors hälsa kommer även att bidra till att skydda miljön.

Olikheter mellan de bestämmelser om kvävedioxid i luften som redan tillämpas eller som är under utarbetande i de olika medlemsstaterna kan ge upphov till ojämliga konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. Det bör därför ske en tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning på detta område i enlighet med artikel 100 i fördraget.

En av gemenskapens viktigaste uppgifter är att främja en harmonisk utveckling av ekonomiska verksamheter och en fortsatt balanserad tillväxt i hela gemenskapen. Denna uppgift kan endast lösas om åtgärder vidtas mot föroreningar och andra störningar och om livskvaliteten och miljöskyddet förbättras. Eftersom fördraget inte tillhandahåller de särskilda befogenheter som krävs måste artikel 235 i fördraget tillämpas.

Särskilt för att skydda människors hälsa och miljön är det nödvändigt att fastställa ett gränsvärde för kvävedioxid, som inte får överskridas inom medlemsstaternas territorier under bestämda perioder. Detta värde skall grunda sig på resultaten av det arbete som utförts för Världshälsoorganisationen, särskilt i fråga om de samband mellan dos och effekt som fastställts för denna typ av förorening.

Trots de åtgärder som vidtas kan det visa sig omöjligt att efterleva detta gränsvärde inom vissa områden. Medlemsstaterna bör därför tillåtas tillfälliga avvikelser, förutsatt att de meddelar kommissionen sina planer för gradvisa förbättringar av luftkvaliteten inom områdena.

Rådet väntas inom kort anta ytterligare en rättsakt som möjliggör för medlemsstaterna att besluta om betydligt lägre gränsvärden för avgaser från motorfordon.

¹ EGT nr C 258, 27.9.1983, s. 3.

² EGT nr C 337, 17.12.1984, s. 434.

³ EGT nr C 206, 6.8.1984, s. 1.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.

⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

De åtgärder som vidtas enligt detta direktiv skall vara ekonomiskt genomförbara och förenliga med en balanserad utveckling.

Kvävedioxid utgör också ett förstadium vid bildandet av fotokemiska oxidanter som kan vara skadliga för människan och miljön, varför förebyggande åtgärder kan bidra till att begränsa bildandet av sådana oxidanter.

Det är nödvändigt att upprätta mätstationer för kontrollen av att gränsvärdet för kvävedioxid efterlevs. Det är önskvärt att stationerna även mäter kvävemoxid, som är ett mellansteg vid bildningen av kvävedioxid.

Då det i medlemsstaterna finns olika analysmetoder, bör andra analysmetoder än den referensmetod som fastställs i direktivet kunna tillåtas om vissa villkor är uppfyllda.

Utöver gränsvärdet bör vägledande värden fastställas för att förbättra skyddet av människors hälsa och bidra till ett långsiktigt skydd av miljön.

Referensanalysmetoden i detta direktiv kan behöva ändras beroende på tekniska och vetenskapliga framsteg inom detta område. För att underlätta genomförandet av det arbete som erfordras i detta syfte bör ett förfarande etableras för ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen inom en kommitté för anpassning till tekniska och vetenskapliga framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är

- att fastställa ett gränsvärde (bilaga 1) för kvävedioxid i luft, för att bidra till att skydda människor mot verkningarna av kvävedioxid i miljön,
- att fastställa vägledande värden (bilaga 2) för kvävedioxid i luft, för att förbättra skyddet för människors hälsa och bidra till ett långsiktigt skydd av miljön.

2. Detta direktiv gäller inte exponering i arbetsmiljön eller inne i byggnader.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- *gränsvärde*: den koncentration av kvävedioxid som anges i tabellen i bilaga 1 och som inte får överskridas inom medlemsstaternas territorier under bestämda perioder och enligt de villkor som fastställs i de följande artiklarna,
- *vägledande värden*: de koncentrationer av kvävedioxid som anges i bilaga 2 avseende bestämda tidsperioder och som särskilt är avsedda att användas som referenser vid upprättandet av speciella program inom områden som bestäms av medlemsstaterna.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att de koncentrationer av kvävedioxid i luften som uppmätts enligt bilaga 3 från och med den 1 juli 1987 inte överskrider det gränsvärde som anges i bilaga 1.

2. Om i särskilda fall koncentrationerna av kvävedioxid i luften inom vissa områden kan komma att överskrida gränsvärdet i bilaga 1 efter den 1 juli 1987, trots de åtgärder som vidtas, skall den berörda medlemsstaten underrätta kommissionen om detta före den 1 juli 1987.

Medlemsstaten skall så snart som möjligt till kommissionen lämna in planer för hur luftkvaliteten i dessa områden gradvis skall förbättras. Dessa planer, som upprättas på grundval av relevanta upplysningar om föroreningens art, ursprung och spridning, skall särskilt beskriva de åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas samt de förfaranden som tillämpas eller kommer att tillämpas av medlemsstaten. Dessa åtgärder och förfaranden skall syfta till att snarast möjligt och senast den 1 januari 1994 sänka koncentrationerna av kvävedioxid i luften inom dessa områden till det i bilaga 1 angivna gränsvärdet.

Artikel 4

1. För områden där den berörda medlemsstaten anser att det är nödvändigt att begränsa eller förhindra en väntad ökning av föroreningen genom utsläpp av kvävedioxid, särskilt som en följd av utvecklingen av tätorter eller industrier, får medlemsstaten fastställa värden som är lägre än gränsvärdet i bilaga 1.

2. För områden där en medlemsstat anser att särskilda åtgärder till skydd för miljön är nödvändiga, skall medlemsstaten fastställa värden som allmänt sett är lägre än de vägledande värden som anges i bilaga 2.

Artikel 5

Medlemsstaterna får när som helst fastställa strängare värden än de som skall gälla enligt detta direktiv.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall med beaktande av bilaga 3 upprätta mätstationer som kan förse dem med de uppgifter som krävs för tillämpningen av detta direktiv, särskilt i områden där gränsvärdet överskrids eller sannolikt kommer att överskridas och i de områden som avses i artikel 4.

Sådana mätstationer får även mäta koncentrationer av kväve-monoxid.

Artikel 7

1. Senast sex månader efter utgången av den årliga referensperioden (31 december) och med början den 1 juli 1987 skall medlemsstaterna underrätta kommissionen om tillfällen då det gränsvärde som fastställs i bilaga 1 har överskridits och om de koncentrationer som har uppmätts.

2. Medlemsstaterna skall senast ett år efter utgången av den årliga referensperioden meddela kommissionen orsakerna till sådana händelser och vilka åtgärder som har vidtagits.

3. Medlemsstaterna skall därutöver på begäran från kommissionen lämna uppgifter i fråga om de områden som avses i artikel 4.1 och 4.2. Uppgifterna skall avse

- de koncentrationer som har uppmätts,
- gränsvärden, tidsfrister och tidsplaner som har fastställts,
- de åtgärder som har vidtagits.

Denna information skall också göras tillgänglig för allmänheten.

Artikel 8

Kommissionen skall regelbundet offentliggöra en rapport om

tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 9

De åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv får inte leda till en väsentlig försämring av luftkvaliteten i sådana områden utanför tätorter, där föroreningsnivån med avseende på kvävedioxid när detta direktiv träder i kraft är låg jämförd med det gränsvärde som anges i bilaga 1.

Artikel 10

Vid tillämpningen av detta direktiv skall medlemsstaterna använda

- den referensanalysmetod som anges i bilaga 4, eller
- någon annan analysmetod, som för kommissionen visats vara jämförbar med referensmetoden.

Artikel 11

1. När en medlemsstat avser att i enlighet med artikel 4.1 eller 4.2 fastställa värden för koncentrationer av kvävedioxid i luften för ett område nära gränsen till en eller flera andra medlemsstater, skall den först samråda med de berörda medlemsstaterna. Kommissionen skall underrättas om och kan delta i sådana samråd.

2. Om det gränsvärde som anges i bilaga 1 eller de värden som avses i artikel 4.1 och 4.2 – vilka måste ha varit föremål för samråd – överskrids eller sannolikt kommer att överskridas till följd av omfattande förorening som härrör från eller kan hänöra från en annan medlemsstat, skall de berörda medlemsstaterna samråda i syfte att avhjälpa situationen. Kommissionen skall underrättas om och kan delta i sådana samråd.

Artikel 12

De ändringar som krävs för att anpassa föreskrifterna i bilaga 4 till tekniska framsteg skall antas i enlighet med det förfarande som beskrivs i artikel 14. Sådana ändringar får inte medföra att gränsvärdet i bilaga 1 direkt eller indirekt ändras.

Artikel 13

1. För genomförandet av artikel 12 skall det inrättas en kommitté för anpassning av detta direktiv till vetenskapliga och tekniska framsteg, i det följande kallad "kommittén", bestående av företrädare för medlemsstaterna och med en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 14

1. När det förfarande skall tillämpas som anges i denna artikel, skall ärendet hänskjutas till kommittén av ordföranden, antingen på hans eget initiativ eller på begäran av en företrädare för en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall till kommittén lämna ett förslag om åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande ärendet är. Kommitténs beslut skall fattas med en majoritet av 45 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden får inte rösta.

3. Kommissionen skall anta förslaget, om det har tillstyrkts av kommittén.

Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om den inte avger något yttrande, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet åtgärder. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte fattar beslut inom tre månader efter det att förslaget har lämnats, skall kommissionen besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 15

1. Medlemsstaterna skall senast den 1 januari 1987 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv och genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 16

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 7 mars 1985.

På rådets vägnar

A. BIONDI

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 807/89

av den 20 mars 1989

om ändring av bilaga 1 till förordning (EEG) nr 571/88 vad gäller åkermark i reserv

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och särskilt artikel 43 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande², och

med beaktande av följande:

Rådets förordning (EEG) nr 797/85 av den 12 mars 1985 om strukturrationalisering i jordbruket³ senast ändrad genom förordning (EEG) nr 1137/88⁴ vartill tillämpningsföreskrifter fastställes i förordning (EEG) 1272/88⁵, ålägger medlemsstaterna att införa ett stödsystem för att uppmuntra att åkermark tas ur bruk och sätts i reserv. Samtidigt skapar förordningen nya slag av markanvändning där användning för lantbruksändamål förenas med en juridisk status som beror på huruvida marken uppfyller villkoren för att få bidrag enligt förordningen.

Företagsstrukturen i jordbruket bestämmer till stor del den inkomstnivå som jordbrukare kan uppnå, varför det blir nödvändigt att följa hur nya jordbrukspolitiska åtgärder inverkar på markanvändning, jordbruksproduktion och jordbruksföretagens ekonomiska potential.

De gemenskapsundersökningar om företagsstrukturen i jordbruket som skall genomföras mellan 1988 och 1997 i enlighet med förordning (EEG) nr 571/88⁶ utgör de viktigaste instrumenten för att följa och i statistiska termer analysera utvecklingen genom att arealen av mark i reserv kan sättas i relation till andra variabler som avser näringsens struktur,

som brukarens ålder, teknisk och ekonomisk driftsinriktning och företagens vegetabilie- och animalieproduktion i övrigt.

Mark i reserv måste registreras enligt en lämplig klassifikation som måste harmoniseras och vara obligatorisk i alla medlemsstaterna så att de statistiska resultat som erhålls är jämförbara medlemsstaterna emellan och över tiden. Bilaga 1 till förordning (EEG) nr 571/88 måste därför kompletteras med en ny variabel vad gäller den jordbruksareal som omfattas av stimulanssystemet för åkermark.

Variabelförteckningens allmänna uppbyggnad skall inte ändras och därmed bör mark som omfattas av stimulanssystemet klassificeras såväl i den kategori som motsvarar dess möjliga lantbruksanvändning som i en särskild kategori.

För att underlätta genomförandet av denna förordning måste den nära samverkan fortsätta mellan medlemsstaterna och kommissionen i allmänhet och i synnerhet genom Ständiga kommittén för jordbruksstatistik som inrättades genom beslut 72/279/EEG⁷.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Bilaga 1 till förordning (EEG) nr 571/88 ersätts härmed med bilagan till föreliggande förordning.

Artikel 2

Denna förordning skall träda i kraft dagen efter det att den publicerats i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

¹ EGT nr C 319, 12.12.1988, s. 48.

² EGT nr C 69, 20.3.1989.

³ EGT nr L 93, 30.3.1985, s. 1.

⁴ EGT nr L 108, 29.4.1988, s. 1.

⁵ EGT nr L 121, 11.5.1988, s. 36.

⁶ EGT nr L 56, 2.3.1988, s. 1.

⁷ EGT nr L 179, 7.8.1972, s. 1.

Användning av uppgifterna och spridning av resultaten

14. Europeiska gemenskapernas statistikkontor åtar sig att använda de företagsuppgifter som det får från medlemsstaterna uteslutande för statistiska ändamål och inte för administrativa.

Företagsuppgifterna skall användas för att utarbeta

- tabellerna i BDT,
- särskilda tabeller.

15. Med särskilda tabeller menas de tabeller som inte är föreskrivna i det ursprungliga gemenskapsprogram där innehållet i BDT lades fast men som behöver utarbetas på grundval av de i bilaga 1 angivna variablerna för att tillgodose informationsbehovet hos gemenskapsinstitutionerna och medlemsstaternas statistiska kontor.

Samordning

16. Enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 15 i denna förordning skall Europeiska gemenskapernas statistikkontor och medlemsstaterna fastställa ett snabbt samrådsförfarande i syfte att

- säkerställa skyddet mot obehörig insyn för och den statistiska tillförlitligheten hos den information som sammanställs på grundval av företagsuppgifterna,
  - underrätta medlemsstaterna om hur dessa uppgifter utnyttjas.
-

BILAGA 2

EUROFARM-PROJEKTET

Beskrivning och innehåll

1. Projektet syftar till att skapa ett antal databanker som skall användas vid de gemenskapsundersökningar av företagsstrukturen i jordbruket som skall företas för att förverkliga medlemsstaternas och gemenskapens jordbrukspolitiska mål.

Projektet kommer att utformas och genomföras av medlemsstaternas och kommissionens statistiktjänster i nära samråd med och med stöd av kommissionen.

2. Följande databaser ingår i Eurofarm-projektet:
  - Företagsdatabasen (BDI) med uppgifter om alla jordbruksföretag eller ett så stort och representativt urval av dessa att analyser kan göras på den geografiska nivå som anges i artikel 4 i denna förordning. Företagen får, om medlemsstaterna så önskar, vara anonyma.
  - Tabelldatabasen (BDT) som sammanfattar undersökningsresultaten i form av statistiska tabeller. Innehållet i BDT bestäms enligt det förfarande som anges i artikel 15 i denna förordning.

Databankernas placering

3. BDI för alla medlemsstater utom Tyskland placeras i ett datacenter under kommissionen. Europeiska gemenskapernas statistikkontor svarar ensamt för åtkomsten till och styrningen av denna databank.
4. BDT placeras i ett datacenter under kommissionen.

Överföring av företagsuppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor

5. Företagsuppgifterna skall insändas med användning av en enhetlig kod som föreskrivs av Europeiska gemenskapernas statistikkontor i samråd med medlemsstaterna och inom den tid som fastställs i enlighet med det förfarande som anges i artikel 15 i denna förordning.
6. För Tyskland gäller det undantaget att företagsuppgifterna inte skall insändas. I stället åtar sig denna stat att samla dessa uppgifter på magnetiskt medium i ett enda datacenter inom tolv månader efter det att uppgiftsinsamlingen på fältet avslutats.

Överföring av tabelluppgifter

7. På grundval av de företagsuppgifter som medlemsstaterna tillställer Europeiska gemenskapernas statistikkontor utarbetar kontoret
  - tabeller avsedda att ingå i BDT,
  - särskilda tabeller av det slag som definieras i punkt 15 nedan.
- 8.1. I de fall då de företagsuppgifter som en medlemsstat tillhandahåller inte sätter Europeiska gemenskapernas statistikkontor i stånd att utarbeta alla de tabeller för BDT som fastställts med det förfarande som föreskrivs i artikel 15, åtar sig medlemsstaten att tillhandahålla de saknade tabellerna inom tre månader efter det att företagsuppgifterna enligt punkt 5 i denna bilaga skall insändas.
- 8.2. I fall då de företagsuppgifter som en medlemsstat tillhandahåller inte sätter Europeiska gemenskapernas statistikkontor i stånd att utarbeta särskilda tabeller för de variabler som förtecknas i bilaga 1, skall kommissionen i samråd med medlemsstaten ta ställning till hur tabellerna i fråga skall ges in.
9. Tillsammans med företagsuppgifterna åtar sig medlemsstaterna att inge de kontrolltabeller som i Europeiska gemenskapernas statistikkontor anger i samråd med medlemsstaterna.

Skydd för företagsuppgifter mot obehörig insyn

10. Företagsuppgifter måste lämnas till Europeiska gemenskapernas statistikkontor i en sådan anonym form att jordbruksföretagen inte kan identifieras direkt.
11. Kommissionen skall vidta lämpliga åtgärder i sitt databehandlingssystem för att skydda de uppgifter som ges in mot obehörig insyn och skall underrätta medlemsstaterna om detta.
12. Åtkomst till företagsdata skall bara de personer inom Europeiska gemenskapernas statistikkontor ha som svarar för att genomföra denna förordning.
13. De tabeller som avses i punkt 14 får inte vara sådana att de medger direkt eller indirekt identifiering av det enskilda jordbruksföretaget.

- L 07 Om jordbrukaren också är driftledare, har han annat förvärvsarbete
- som huvudsyssla? Kryssa för
- som bisyssla?
- L 08 Har jordbrukarens i företaget sysselsatta make/maka annat förvärvsarbete
- som huvudsyssla? Kryssa för
- som bisyssla?
- L 09 Har någon annan i rörelsen sysselsatt medlem av jordbrukarens familj annat förvärvsarbete¹
- som huvudsyssla? Ange antal personer
- som bisyssla?
- L 10 Den totala arbetsvolym, omräknad till hela arbetsdagar, som utförts på lantbruksföretaget av andra personer än dem som avses under L 01 — L 06, t. ex. av personer anställda av entreprenadföretag².
- Ange arbetsvolymen omräknad till antal hela arbetsdagar under de senaste tolv månaderna före undersökningen³.

¹ Uppgiften är frivillig för Danmark.

² Uppgiften är frivillig för medlemsstater som kan göra en totalskattning av variabeln för hela landet.

³ Storbritannien har rätt att lämna dessa uppgifter omräknade till arbetsveckor.

L. Arbetskraft i jordbruket

(under de senaste tolv månaderna före undersökningsdagen)

Typ av arbetskraft	Kön		Åldersgrupp										Jordbruksarbetets andel ²						
	Män	Kvinnor	< 25 ¹	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—64	65 och äldre	Deltidssysselsatt med en arbetstid på						
													0	>0 — <25%	25 — <50%	50 — <75%	75 — <100%	heltid	
																			av heltidsarbetande lantarbetares årsarbetstid
(kryssa för)		(kryssa för)										(kryssa för)							
01 Jordbrukare																			
a) driftledare ³																			
02 I jordbruksrörelsen sysselsatt make/maka till jordbrukaren																			
			Åldersgrupp										Jordbruksarbetets andel i procent av heltidsarbetande lantarbetares årsarbetstid.						
03a Andra i jordbruksrörelsen sysselsatta familjemedlemmar, manliga ^{4, 5}			<25 ¹	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—64	65 och äldre	>0 — <25						
03b Andra i jordbruksrörelsen sysselsatta familjemedlemmar, kvinnliga ^{4, 5}													25 — <50						
04a Annan arbetskraft, stadigvarande sysselsatt, manlig ^{4, 5}													50 — <75						
04b Annan arbetskraft, stadigvarande sysselsatt, kvinnlig ^{4, 5}													75 — <100						
													100						
05 Annan arbetskraft, icke stadigvarande sysselsatt, manlig ⁴													Antal arbetsdagar						
06 Annan arbetskraft, icke stadigvarande sysselsatt, kvinnlig ⁴																			

¹ Över skollåden.

² Utom hushållsarbete.

³ Fylls i endast om svaret på frågorna B/01 eller B/02 är "nej".

⁴ En tabell skall utarbetas för varje kategori fr.o.m. 3a i.o.m. 4b.

⁵ Med undantag för de personer som avses i L/01 och L/02.

⁶ Frivillig uppgift.

K. Traktorer, lantbruksmaskiner och redskap

Utrustning vid undersökningstidpunkten					Utrustning använd under de senaste 12 månaderna ¹	
Företagets egen utrustning					Utrustning använd av flera företag (och ägd av annat företag eller ett lantbrukskooperativ, samägd med andra företag) eller tillhörande maskinstation.	
1					2	
Ange antal					Kryssa för	
Storleksklass i kW						
< 25	25 - < 40	40 - < 60	60 - < 90			
01 Fyrhjulstraktorer, bandtraktorer, fordon för transport av redskap						
02 Kultivatorer, jordfräsar, slåttermaskiner ¹						
03 Skördetröskor						
04 Slåtterhackar						
05 Potatisupptagningsmaskiner (halmkaniserade)						
06 Sockerbetsupptagningsmaskiner (halmkaniserade)						
07 Finns fast eller flyttbar mjölkningssmaskin?			ja/nej			
08 Finns separat mjölkningsrum?			ja/nej			
08 a) I så fall, är detta helt automatiserat?			ja/nej			

¹ Uppgiften frivillig för Danmark.

J Husdjur (på undersökningens uppgiftsdag)	Antal djur
01 Hästdjur	.....
Nötkreatur:	
02 Yngre än ett år	.....
a) tjurkalvar ¹	.....
b) kvigor ¹	.....
Minst ett men inte två år gamla:	.....
03 tjurkalvar	.....
04 kvigor	.....
Två år gamla eller äldre:	.....
05 Tjurar	.....
06 Kvigor	.....
07 Mjölkkor	.....
08 Övriga kor	.....
Får och getter:	.....
09 Får (alla åldrar)	.....
a) Avelstackor	.....
b) Övriga får	.....
10 Getter (alla åldrar)	.....
a) Avelsgetter ¹	.....
b) Övriga getter ¹	.....
Svin:	
11 Smågrisar som väger mindre än 20 kg	.....
12 Avelssuggor som väger 50 kg eller mer	.....
13 Övriga svin	.....
Fjäderfä:	
14 Slaktkycklingar	.....
15 Värphöns	.....
16 Annat fjäderfä (ankor, kalkoner, gäss, pärlhöns)	.....
17 Kaniner, avelshonor ²	.....
	Antal kupor
18 Bin ³	.....
19 Övriga husdjur ³	Ja/Nej

¹ Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien, Frankrike och Portugal.

² Uppgiften frivillig för Förbundsrepubliken Tyskland, Storbritannien och Irland.

³ Frivillig uppgift.

	antal hektar
02 Skogbevuxen areal	..... / .....
varav	
a) skogsmark som icke är föremål för skogsbruk ¹	..... / .....
b) skogsmark som är föremål för skogsbruk ¹	..... / .....
och/eller	
c) bevuxen med lövträd ¹	..... / .....
d) bevuxen med barrträd ¹	..... / .....
e) blandad skog ¹	..... / .....
I. Kombinerad odling, konsekutiv sekundärgröda, svamp, bevattning, växthus	
01 Konsekutiv sekundärgröda (exklusive handelsträdgårdsodlingar och odlingar under glas)	..... / .....
varav	
a) brödsäd (D/01 — D/08)	..... / .....
b) torkade baljväxter ej avsedda till foder (D/09)	..... / .....
c) oljefröväxter ej avsedda till foder (D/13 i)	..... / .....
d) annan konsekutiv sekundärgröda	..... / .....
02 Svamp	..... / .....
03 Bevattnad areal	..... / .....
a) Total bevattnad areal	..... / .....
b) Odlad areal som bevattnas minst en gång om året ²	..... / .....
1. durumvete	..... / .....
2. majs	..... / .....
3. potatis	..... / .....
4. sockerbetor	..... / .....
5. solrosor	..... / .....
6. sojaböner	..... / .....
7. foderväxter	..... / .....
8. frukt- och bärödlingar	..... / .....
9. citrusfrukter	..... / .....
10. vin	..... / .....
04 Markyta täckt av växthus i bruk	..... / .....
05 Kombinerade odlingar ²	..... / .....
a) lantbruksgrödor (inklusive bete och äng) tillsammans med trädodling ³	..... / .....
b) flerårig odling tillsammans med ensäsongsodling ³	..... / .....
c) flerårig odling tillsammans med annan flerårig odling ³	..... / .....
d) andra kombinerade odlingar	..... / .....

¹ Frivillig uppgift.

² Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien, Frankrike, Italien och Portugal.

³ Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien, Italien och Portugal.

	antal hektar
19 Frön och sättplantor för åkermark (utom spannmål, torkade foderväxter, potatis och oljefröväxter)	..... / .....
20 Annan åkergröda	..... / .....
21 Träda	..... / .....
E. Köksträdgårdar¹	..... / .....
F. Betesmark och äng²	..... / .....
01 Betesmark och äng utom naturlig betesmark	..... / .....
02 Naturlig betesmark	..... / .....
G. Fleråriga grödor	
01 Frukt- och bärodlingar	..... / .....
a) färska frukt- och bärarter tillhörande tempererade klimatzoner	..... / .....
b) frukt- och bärarter tillhörande subtropiska klimatzoner ³	..... / .....
c) nötter ³	..... / .....
02 Citrusodlingar	..... / .....
03 Olivodlingar	..... / .....
a) som normalt producerar matoliver ⁴	..... / .....
b) som normalt producerar oliver för oljeproduktion ⁴	..... / .....
04 Vingårdar	..... / .....
varav sådana som normalt producerar	
a) kvalitetsvin	..... / .....
b) annat vin	..... / .....
c) bordsdruvor	..... / .....
d) russin ⁵	..... / .....
05 Plantskolor	..... / .....
06 Andra fleråriga grödor	..... / .....
07 Fleråriga grödor under glas	..... / .....
H. Annan mark	
01 + 03 Oanvänd jordbruksmark (jordbruksmark som av ekonomiska, sociala eller andra skäl inte längre brukas och som inte ingår i ett växelbrukssystem) och annan mark (mark som upptas av byggnader eller utgör gårdstomt, mark som upptas av körvägar, dammar, stenbrott, ofruktbar mark, berg, m.m.)	..... / .....

¹ Uppgiften frivillig för Danmark, Nederländerna och Storbritannien.

² Grekland och Italien får slå samman rubrik 01 och rubrik 02.

³ Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien, Frankrike, Italien och Portugal.

⁴ Uppgiften frivillig för Frankrike.

⁵ Uppgiften frivillig utom för Grekland och Spanien.

	antal hektar
09 Torkade foderväxter för produktion av grovfoder (inklusive utsäde och blandningar av spannmål och torkade foderväxter)	..... / .....
a) varav fodergröda i renbestånd: foderarter, åkerbönor, vicker, lupin	..... / .....
b) övrigt (i renbestånd eller som blandad gröda)	..... / .....
10 Potatis (inklusive tidigpotatis och sättpotatis)	..... / .....
11 Sockerbetor (inklusive sättbetor)	..... / .....
12 Foderrotfrukter och kålväxter (exklusive utsäde)	..... / .....
13 Industriväxter (inkl. utsäde till oljefröväxter men exklusive utsäde till fiberväxter, humle, tobak och andra industriväxter)	..... / .....
varav	
a) tobak	..... / .....
b) humle	..... / .....
c) bomull ¹	..... / .....
d) andra oljefröväxter eller fiberväxter och andra industriväxter	..... / .....
i) oljefrön totalt	..... / .....
varav	
— raps och rybs	..... / .....
— solrosfrön ²	..... / .....
— sojabönor ²	..... / .....
ii) aromatiska växter, medicinal- och köksväxter ³	..... / .....
iii) andra industriväxter	..... / .....
varav	
— sockerrör ⁴	..... / .....
Färska köksväxter, meloner, jordgubbar:	
14 Frilandsodlade eller bänkgårdsodlade under lågt skydd (som inte ger tillträde),	..... / .....
varav	
a) på åker	..... / .....
b) i handelsträdgård	..... / .....
15 I växthus under högt glas eller annat skydd (som ger tillträde)	..... / .....
Blommor och andra prydnadsväxter (utom plantskolor)	
16 Frilandsodlade eller bänkgårdsodlade under lågt skydd (som inte ger tillträde),	..... / .....
17 I växthus under högt glas eller annat skydd (som ger tillträde)	..... / .....
18 Foderväxter	
a) Slättervall på åker	..... / .....
b) Andra foderväxter	..... / .....

¹ Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien och Italien.

² Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien, Frankrike, Italien och Portugal.

³ Uppgiften frivillig för Storbritannien.

⁴ Uppgiften frivillig utom för Spanien och Portugal.

BILAGA 1

Förteckning över variabler

A. Företagets geografiska läge	
01 Undersökningsdistrikt	
02 Mindre gymnat område	Ja/Nej
a) Bergsområde	Ja/Nej
B. Företagets rättsliga form och ledning (på undersökningdagen)	
01 Vilar det rättsliga och ekonomiska ansvaret för företaget på en fysisk person? ¹	Ja/Nej
02 I så fall, är denna person (jordbrukaren) också driftledare?	Ja/Nej
a) Om svaret på B/02 är nej, är driftledaren medlem av jordbrukarens familj?	Ja/Nej
03 Driftledarens lantbruksutbildning	
— enbart praktik	Ja/Nej
— grundläggande lantbruksutbildning	Ja/Nej
— fullständig lantbruksutbildning	Ja/Nej
04 Förs räkenskaper för driften?	Ja/Nej
C. Driftsform (i förhållande till jordbrukaren) och brukningsenhetens fördelning på ägor²	
Areal brukas av	antal hektar
01 ägaren	..... / .....
02 arrendator för hel brukningsenhet	..... / .....
03 arrendator för del av brukningsenhet eller annan brukare	..... / .....
	antal ägor
04 antal ägor som ingår i brukningsenheten ²	..... / .....
D. Åkermark	
Spannmål för produktion av säd, inklusive utsäde	antal hektar
01 Vanligt vete och speltvete	..... / .....
02 Durumvete	..... / .....
03 Råg	..... / .....
04 Korn	..... / .....
05 Havre	..... / .....
06 Majs	..... / .....
07 Ris	..... / .....
08 Övrig spannmål	..... / .....

¹ I Frankrike skall sambrukssammanslutningar (groupements agricoles d'exploitation en commun) och lantbruksföretag med begränsat personligt ansvar (exploitations agricoles à responsabilité limitée) och faktiska sammanslutningar för lantbruksföretag räknas som fysiska personer.

² Uppgiften frivillig för Tyskland, Frankrike, Irland och Danmark; för Italien avses antalet ägor som ingår i företagets hela areal.

2. De finansiella resurser som bedöms vara nödvändiga för utveckling och administration av Eurofarm-projektet skall ställas till kommissionens förfogande, intill ett årligt belopp av

- 480 000 ecu för år 1989,
- 480 000 ecu för år 1990,
- 240 000 ecu för år 1991 och
- 80 000 ecu för vart och ett av åren 1992 till 1998.

Dessa belopp skall tas upp i Europeiska gemenskapernas allmänna budget.

Artikel 15

1. När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden hänskjuta ärendet till Ständiga kommittén för jordbruksstatistik, i fortsättningen kallad "kommittén", antingen på eget initiativ eller på begäran av företrädaren för en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur

brådskande frågan är. Kommittén skall fatta sitt beslut med en majoritet av 54 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

3. Kommissionen skall besluta om åtgärder som skall ha omedelbar verkan, så vitt de inte avviker från kommitténs yttrande. I det senare fallet skall kommissionen omedelbart underställa rådet ärendet och får uppskjuta genomförandet av åtgärderna högst en månad från den dag då ärendet underställdes rådet.

Rådet kan med kvalificerad majoritet inom en månad fatta ett avvikande beslut.

Artikel 16

Denna förordning träder i kraft dagen efter det att den offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 29 februari 1988.

På rådets vägnar
W. von GELDERN
Ordförande

En medlemsstat som använder en annan tröskel i undersökningen är förpliktad att sätta tröskeln på sådan nivå att de av de minsta företagen som utesluts tillsammans bidrar med högst 1 % till hela bruttonormavkastningen för medlemsstaten i fråga enligt definitionen i beslut 85/377/EEG.

Innan undersökningarna inleds skall medlemsstaterna underätta kommissionen om de metoder som tillämpats för att bestämma trösklarna.

Artikel 7

1. I blandodlingar skall den brukade arealen fördelas på olika grödor i proportion till den markyta som dessa upptar.

Förfarandet för denna fördelning liksom i förekommande fall avvikelser från den allmänna regeln beslutas av medlemsstaterna i samråd med kommissionen.

Arealen för blandodlingar skall också registreras skilt från den brukade åkerarealen med de grupperingar som anges i bilaga 1.

2. Den areal som används för konsekutiva sekundärgrödor skall redovisas skilt från den brukade åkerarealen.

Konsekutiva sekundärgrödor skall förtecknas enligt grupperingarna i bilaga 1.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall göra allt som krävs för att den information som samlas in vid undersökningarna skall omfatta alla de variabler som förtecknas i bilaga 1. Förändringar i denna förteckning vad avser 1993 och 1997 års undersökningar skall beslutas enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 15.

2. Variablerna, regionerna och distrikten skall definieras i enlighet med beslut 83/461/EEG¹, ändrat genom beslut 85/622/EEG² och 85/643/EEG³; varje avvikelse skall godkännas enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 15.

3. Har det i ett medlemsland för tillämpning av gemenskapens typklassificering av jordbruksföretag fastställts bruttonormavkastningar för undergrupper av vissa av de variabler som är förtecknade i bilaga 1, skall medlemsstaten samla in all den information som krävs för att bestämma dessa bruttonormavkastningar.

¹ EGT nr L 251, 12.9.1983, s. 100.

² EGT nr L 379, 31.12.1985, s. 15.

³ EGT nr L 379, 31.12.1985, s. 61.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att genomföra undersökningarna inom sina territorier. De skall i synnerhet

- a) utarbeta lämpliga frågeformulär för att samla in den information som avses i den förteckning över variabler som nämns i artikel 8.1,
- b) kontrollera att frågeformulären är fullständigt ifyllda och svaren trovärdiga; vid behov skall man i möjligaste mån komplettera uppgifterna och rätta felaktiga uppgifter.

Artikel 10

Medlemsstaterna skall till Europeiska gemenskapernas statistikkontor insända den i artikel 8.1 nämnda information som erhållits genom basräkningen och genom urvalsundersökningar enligt det förfarande som beskrivs i bilaga 2, nedan kallat Eurofarm-projektet.

Artikel 11

Medlemsstaterna skall förse Europeiska gemenskapernas statistikkontor med all den information det kan behöva om den organisation och den metodik som medlemsstaterna har använt vid sina undersökningar och i synnerhet om tidsschemat för datainsamlingen på fältet.

Artikel 12

Vad beträffar Eurofarm-projektet skall Europeiska gemenskapernas statistikkontor vara ansvarigt för spridning av undersökningsresultaten i tabellform. De praktiska detaljerna för publiceringen skall bestämmas genom överenskommelser med de ifrågakvarande kommittéerna och arbetsgrupperna.

Artikel 13

Vart tredje år och första gången senast den 31 december 1992 skall kommissionen tillstålla rådet en rapport om genomförandet av Eurofarm-projektet. Rapporten skall innehålla förslag till de ändringar i denna förordning som kan behövas.

Artikel 14

1. Som bidrag till medlemsstaternas kostnader för basräkningen och för strukturundersökningarna enligt artikel 3, skall 20 ecu återbetalas för varje företag beträffande vilket fullständiga undersökningsresultat tillställts Europeiska gemenskapernas statistikkontor intill ett högsta belopp per undersökning av

- 100 000 ecu för Luxemburg,
- 500 000 ecu för Belgien och Danmark,
- 700 000 ecu för Nederländerna,
- 1 100 000 ecu för Irland,
- 1 300 000 ecu för Storbritannien och
- 2 000 000 ecu för Tyskland, Grekland, Spanien, Frankrike, Italien och Portugal.

De anslag som beräknas komma att behövas för de fyra undersökningarna skall tas upp i Europeiska gemenskapernas allmänna budget.

När ett nytt system för att utnyttja och sprida undersökningsresultaten skall införas är det nödvändigt

- att beakta de synpunkter som cheferna för medlemsstaternas nationella statistikinstitutioner har på utformningen av reglerna om insynsskydd för statistiska uppgifter,
- att se till att ett nära samarbete kommer till stånd mellan medlemsstaterna vid analysen av data.

Europeiska gemenskapernas statistikkontor måste ha en samordnande roll för att gemenskapskraven skall kunna tillgodose vad avser insamling och enhetlig analys av information.

För att genomföra undersökningarna behövs avsevärda medel både från medlemsstaterna och från kommissionen under flera års tid, och en stor del av dessa medel kommer att användas för att tillgodose gemenskapens behov. Det fordras därför beslut om bidrag från gemenskapen för detta ändamål.

För att underlätta genomförandet av bestämmelserna i denna förordning måste medlemsstaterna och kommissionen även i fortsättningen nära samverka, i synnerhet inom ramen för den genom beslut (EEG) 72/279¹ inrättade Ständiga kommittén för jordbruksstatistik.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Som ett led i gemenskapens program för statistiska undersökningar skall medlemsstaterna mellan år 1988 och 1997 genomföra undersökningar av jordbruksstrukturen inom sina territorier, i fortsättningen kallade undersökningarna. Uppgiftsperioderna för undersökningarna anges i artikel 2 och 3.

Artikel 2

1. I linje med FAOs rekommendation om en världsomfattande jordbruksräkning skall medlemsstaterna utföra en basundersökning i ett eller flera steg i form av en totalräkning av alla jordbruksföretag under tiden mellan den 1 december 1988 och den 1 mars 1991. Den skall hänföra sig till det skördeår som svarar mot den gröda som skördas år 1989 eller 1990.

Medlemsstaterna får dock för vissa variabler göra undersökningar, nedan kallade "urvalsundersökningar", av ett slumpmässigt urval, och extrapolera dessas resultat.

2. En medlemsstat får tidigarelägga eller uppskjuta genomförandet av basundersökningen högst tolv månader. Sker detta, skall medlemsstaten i ett tillägg till basundersökningen utföra en urvalsundersökning som hänför sig till ettdera skördeåret.

¹ EGT nr L 179, 7.8.1972, s. 1.

Artikel 3

I ett eller flera steg och i totalundersökning eller urvalsundersökning skall jordbrukets struktur undersökas

- a) mellan den 1 december 1992 och den 1 mars 1994 avseende det år då den gröda produceras som skördas 1993 (1993 års strukturundersökning),
- b) mellan den 1 december 1994 och den 1 mars 1996 avseende det år då den gröda produceras som skördas 1995 (1995 års strukturundersökning), och
- c) mellan den 1 december 1996 och den 1 mars 1998 avseende det år då den gröda produceras som skördas 1997 (1997 års strukturundersökning).

Artikel 4

Vid urvalsundersökningar skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att resultaten skall bli tillförlitliga på de olika aggregationsnivåer som krävs, nämligen

- de regioner som avses i artikel 8,
- de distrikt som avses i artikel 8 (detta gäller enbart basundersökningen),

och i den mån de lokalt är av betydelse

- "de mindre gynnade jordbruksområdena" så som dessa definierats i artikel 3 i direktiv 75/268/EEG² ändrat senast genom förordning (EEG) nr 797/85³, och "bergstrakterna" såsom dessa definierats i samma artikels tredje stycke,
- huvudarterna av jordbruksföretag så som dessa definierats i beslut 85/377/EEG⁴, samt
- de särskilda arterna av jordbruksföretag så som dessa definierats i nämnda beslut.

Artikel 5

I denna förordning avses med

- a) *jordbruksföretag*: en brukningsenhet som såväl tekniskt som ekonomiskt har en ledning och som frambringar jordbruksprodukter,
- b) *brukad areal*: den totala areal som upptas av åkermark, betesmark och ängsmark, mark använd till flerårig gröda och köksträdgårdar.

Artikel 6

Undersökningarna skall omfatta

- a) jordbruksföretag med en brukad areal som uppgår till en hektar eller mer,
- b) jordbruksföretag som har en brukad areal som är mindre än en hektar men som till viss del producerar för försäljning eller vilkas produktion överstiger vissa absoluta trösklar.

² EGT nr L 128, 19.5.1975, s. 1.

³ EGT nr L 93, 30.3.1985, s. 1.

⁴ EGT nr L 220, 17.8.1985, s. 1.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 571/88

av den 29 februari 1988

om uppläggnings av gemenskapsundersökningar om företagsstrukturen i jordbruket åren 1988-1997

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 43 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande², och

med beaktande av följande:

Förändringar i jordbrukets företagsstruktur är en viktig faktor när en gemensam jordbrukspolitik skall fastläggas. Den serie av undersökningar av företagsstrukturen i jordbruket som genomförts på gemenskapsbas sedan 1966/67 bör därför fortsätta.

Sådana förändringar kan inte undersökas på gemenskapsnivå om inte jämförbara data finns tillgängliga för alla medlemsstater. Det är därför nödvändigt att fullfölja ansträngningarna att harmonisera och synkronisera undersökningarna.

Medlemsstaternas och kommissionens arbetsinsatser för att genomföra denna uppgift måste begränsas så mycket som möjligt.

I möjligaste mån skall de variabler, definitioner och geografiska områden som antagits för liknande tidigare strukturundersökningar bibehållas.

När de variabler som skall undersökas under perioden 1993 till 1997 skall fastställas, måste strävan vara att så långt möjligt begränsa arbetsbördan för dem som berörs av undersökningen.

För att bedömma jordbrukets villkor i gemenskapen och följa de strukturförändringar som inträffar är det nödvändigt att med jämna mellanrum genomföra statistiska undersökningar av alla jordbruksföretag som har en viss minsta brukad areal, som till en viss minsta andel producerar för försäljning eller vilkas produktion ligger över vissa absoluta trösklar.

Med hänsyn till mångfalden av statistiktjänster i medlemsstaterna, till effektiviteten hos metoderna för urvalsundersökningar och till kravet att få tillgång till tillförlitlig information till rimlig kostnad, bör avgörandet lämnas åt medlemsstaterna huruvida de skall utföra urvalsundersökningar eller totalundersökningar, förutsatt att urvalsundersökningarnas resultat är tillförlitliga på de aggregationsnivåer som behövs.

Det är likväl nödvändigt att åtminstone vart tionde år genomföra en totalräkning av alla lantbruksföretag för att revidera de grundläggande register över alla jordbruksföretag och skaffa de aktuella uppgifter i övrigt som är en förutsättning för ändamålsenlig stratifiering vid urvalsundersökningar.

När de förfaranden som skall tillämpas vid gemenskapens jordbruksräkning 1989/90 bestäms, måste hänsyn så långt möjligt tas till den rekommendation som Förenta nationernas livsmedels- och lantbruksorganisation FAO har utfärdat beträffande en världsomfattande jordbruksräkning vid något tillfälle kring år 1990.

För att tillgodose jordbrukspolitikens behov är det nödvändigt att förse medlemsstaternas och kommissionens statistiska kontor med ett nytt system för dataanalys och för spridning av undersökningsresultaten vilket är mer flexibelt och snabbare än det hittillsvarande systemet samtidigt som det minskar arbetsbelastningen för medlemsstaterna.

Införandet av ändamålsenliga förfaranden för kommissionen och medlemsstaterna att utnyttja den statistik som utarbetas på grundval av de uppgifter som insamlas i undersökningarna av jordbruksföretagens struktur måste underlättas.

Enskilda statistiska uppgifter är skyddade mot obehörig insyn.

¹ EGT nr C 179, 8.7.1987, s. 3 och
EGT nr C 4.8.1.1988 s. 10.

² EGT nr C 305, 16.11.1987, s. 147.

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 19 mars 1986

om ändring av beslut 72/356/EEG om statistiska undersökningar avseende mjölk och mjölkprodukter

(86/180/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv (EEG) nr 72/280 av den 31 juli 1972 om statistiska undersökningar av mjölk och mjölkprodukter¹ senast ändrad genom direktiv (EEG) 78/320² och i synnerhet artiklarna 3.2 och 6.1, och

med beaktande av följande:

Erfarenheter av tillämpningen under senare år visar att den förteckning över mjölkprodukter och de tabellmallar för rapportering som ingår i bilagan till kommissionens beslut (EEG) nr 72/356 av den 18 oktober 1972 med bestämmelser rörande genomförandet av de statistiska undersökningarna avseende mjölk och mjölkprodukter³, senast ändrad genom beslutet (EEG) nr 78/808⁴, måste ändras om statistiken skall kunna anpassas till de ständigt förändrade ekonomiska villkoren.

De åtgärder som detta beslut föreskriver står i överensstämmelse med det yttrande som i ämnet avgivits av Permanenta kommittén för jordbruksstatistik.

HÄRIGENOM BESLUTAS FÖLJANDE.

Artikel 1

Beslutet (EEG) nr 72/356 ändras härmed på följande sätt:

1. I bilaga 1 ersätts förteckningen över de mjölkprodukter som omfattas av de statistiska undersökningarna av förteckningen i bilaga I till föreliggande beslut.
2. I bilaga 2 ersätts tabellmallarna av dem som ingår i bilaga 2 till föreliggande beslut.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 mars 1986.

På kommissionens vägnar

Alois PFEIFFER

*Ledamot av kommissionen*¹ EGT nr L 179, 7.8.1972, s. 2.² EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 49.³ EGT nr L 246, 30.10.1972, s. 1.⁴ EGT nr L 279, 4.10.1978, s. 14.

TABELL 11

Företag efter årlig produktion av vissa mjölkprodukter
(i enlighet med artikel 4, punkt 4 i direktivet av den 31 juli 1972)

Land	Läget per 31 december 19	
Produktgrupper ²	Enhet beroende på företagsformen på a) företagsnivå, b) driftplatsnivå (lokal enhet) ¹	
Framställda produkter ⁴ (ton/år)	Antal ²	Årlig produktion (1 000 ton)/stäm- mer väl inte här/
_____		
_____		
_____		
_____		
_____		
	Summa	

Rapporten skall lämnas senast i september året efter rapportdagen (vart tredje år)

- ¹ Två tabeller måste fyllas i, en för företag och en för driftplatser:
 a) företag = enhet enligt arten av ekonomisk verksamhet på företagsnivå (se definition i NACE 1970, s. 13—25);
 b) driftplats = enhet enligt arten av ekonomisk verksamhet på lokalenhetsnivå (se definition i NACE 1970, s. 13—25).
- För rapporten avseende december 1973 kan medlemsstater som räknar med svårigheter att fylla i båda formulären lämna antingen tabellen för företag eller tabellen för driftplatser eller önskad kombination av de två tabellerna
- ² Rapport skall lämnas separat för följande produktgrupper:
 1 Färsvaror
 21 Koncentrerad mjölk
 22 Mjölkpulver
 23 Smör
 24 Ost (om så erfordras efter ostsort)
 25 Mjukost
 26 Kasein och kaseinater
- ³ För att kunna hålla lämnade rapporter konfidentiella, får ingen storleksklass innehålla mindre än tre företag eller driftplatser.
- ⁴ De respektive storleksklasserna skall anges med hänsyn till varugrupperna när resultaten från den årliga statistiska undersökningen för 1973 är tillgängliga.

TABELL 10

Jordbruk efter volymen av bearbetad mjölk

(i enlighet med artikel 4, punkt 4 i direktivet av den 31 juli 1972)

Land		Läget per 31 december 19	
Mjölkvolyms (ton/år)		Jordbruksenheter ¹	
		Antal ²	Insamlad mjölk ² (1 000 ton)
180 till	300		
300 till	500		
500 till	1 000		
över 1 000			
Summa			

Rapporten skall lämnas senast i september året efter rapportdagen (vart tredje år)

¹ Jordbruk som har teknisk utrustning av samma slag som sådan som företag och driftplatser inom NACE-grupp No 413 och som bearbetar den mjölk som produceras inom jordbruket eller lämnar eller säljer tillverkade varor till tredje man (se artikel 1 i detta beslut)

För rapporten avseende december 1973 kan medlemsstater som räknar med svårigheter att fylla i båda formulären lämna antingen tabellen för företag eller tabellen för driftplatser, eller önskad kombination av de två tabellerna.

² För att kunna hålla lämnade rapporter konfidentiella, får ingen storleksklass innehålla mindre än tre företag eller driftplatser.

³ Total volym av bearbetad råmaterial

TABELL 9

Mejerier efter volymen av bearbetad mjölk

(i enlighet med artikel 4, punkt 4 i direktivet av den 31 juli 1972)

Land	Läget per 31 december 19	
Insamlad mjölk (ton/år)	Enhet beroende på företagsformen på	
	a) företagsnivå, b) driftplatsnivå (lokal enhet) ¹	
	Antal ²	Insamlad mjölk ² (1 000 ton)
1 000 och mindre		
1 000 till 5 000		
5 000 till 10 000		
10 000 till 20 000		
20 000 till 30 000		
30 000 till 50 000		
50 000 till 75 000		
75 000 till 100 000		
100 000 till 150 000		
150 000 till 200 000		
200 000 till 300 000		
över 300 000		
Summa		

Rapporten skall lämnas senast i september året efter rapportdagen (vart tredje år)

¹ Två tabeller måste fyllas i, en för företag och en för driftplatser:

a) företag = enhet enligt arten av ekonomisk verksamhet på företagsnivå (se definition i NACE 1970, s. 13—25);

b) driftplats = enhet enligt arten av ekonomisk verksamhet på lokalenhetsnivå (se definition i NACE 1970, s. 13—25).

För rapporten avseende december 1973 kan medlemsstater som räknar med svårigheter att fylla i båda formulären lämna antingen tabellen för företag eller tabellen för driftplatser eller önskad kombination av de två tabellerna

² För att kunna hålla lämnade rapporter konfidentiella, får ingen storleksklass innehålla mindre än tre företag eller driftplatser.

³ Mängden av mjölk och grädde (motsvarande mjölmängd) invägd direkt från producent.

TABELL 8

Mjölkcenraler efter årlig insamlingsvolym

(i enlighet med artikel 4, punkt 4 i direktivet av den 31 juli 1972)

Land	Insamlad mjölk (ton/år)	Enhet beroende på företagsformen på a) företagsnivå, b) driftplatsnivå (lokal enhet) ¹	
		Antal ²	Insamlad mjölk ² (1 000 ton)
	100 och mindre		
	100 till 500		
	500 till 1 000		
	1 000 till 2 000		
	2 000 till 5 000		
	5 000 till 10 000		
	över 10 000		
	Summa		

Rapporten skall lämnas senast i september året efter rapportdagen (vart tredje år)

¹ Två tabeller måste fyllas i, en för företag och en för driftplatser:

a) företag = enhet enligt arten av ekonomisk verksamhet på företagsnivå (se definition i NACE 1970, s. 13—25);

b) driftplats = enhet enligt arten av ekonomisk verksamhet på lokalenhetsnivå (se definition i NACE 1970, s. 13—25).

För rapporten avseende december 1973 kan medlemsstater som räknar med svårigheter att fylla i båda formulärens lämna antingen tabellen för företag eller tabellen för driftplatser eller önskad kombination av de två tabellerna

² För att kunna hålla lämnade rapporter konfidentiella, får ingen storleksklass innehålla mindre än tre företag eller driftplatser.

³ Mängden av mjölk och grädde (motsvarande mjölmängd) invägd direkt från producent.

TABELL 7

Mejerier efter årlig insamlingsvolym

(i enlighet med artikel 4, punkt 4 i direktivet av den 31 juli 1972)

Land	Insamlad mjölk (ton/år)	Läget per 31 december 19	
		Enhet beroende på företagsformen på a) företagsnivå, b) driftplatsnivå (lokal enhet) ¹	
		Antal ²	Insamlad mjölk ² (1 000 ton)
	1 000 och mindre		
	1 000 till 5 000		
	5 000 till 10 000		
	10 000 till 20 000		
	20 000 till 30 000		
	30 000 till 50 000		
	50 000 till 75 000		
	75 000 till 100 000		
	100 000 till 150 000		
	150 000 till 200 000		
	200 000 till 300 000		
	över 300 000		
	Summa		

Rapporten skall lämnas senast i september året efter rapportdagen (vart tredje år)

¹ Två tabeller måste fyllas i, en för företag och en för driftplatser:

a) företag = enhet enligt arten av ekonomisk verksamhet på företagsnivå (se definition i NACE 1970, s. 13—25);

b) driftplats = enhet enligt arten av ekonomisk verksamhet på lokalenhetsnivå (se definition i NACE 1970, s. 13—25).

För rapporten avseende december 1973 kan medlemsstater som räknar med svårigheter att fylla i båda formulärens lämna antingen tabellen för företag eller tabellen för driftplatser eller önskad kombination av de två tabellerna

² För att kunna hålla lämnade rapporter konfidentiella, får ingen storleksklass innehålla mindre än tre företag eller driftplatser.

³ Mängden av mjölk och grädde (motsvarande mjölmängd) invägd direkt från producent.

TABELL 6 (FORTS)

Land		År					
Rapportkod	B. NYTTJANDE SOM RÅVA- RA	Vikt av framställda varor	Fetthalt (%)	Import av råmaterial (1 000 ton)			
				Helmjök	Skummjök ¹	Mjökmassa	Fetter
		1	2	3	4	5	6
1	<i>Färsvaror</i>						
11	Konsumtionsmjök ²						
13	Grädde ²						
14 + 15 + 16	Övrig ²						
2	<i>Tillverkade varor</i>						
21	Koncentrerad mjök ²						
22	Mjökpulver ²						
23	Smör ²						
24	Ost ²						
3	<i>Skummjök och kärnmjök</i>						
31	behållet vid gården ³			—			
32	återlevererat till gården			—			
4	Export						
5	<i>Annan användning</i>						
51	Brukat som livsmedel						
52	Foder						
6	Skilnad						
Summa					+		
					—		

Rapporten skall lämnas senast i juni året efter rapportåret

¹ Skumjöknetto: — = Tillgång av skummjök och kärnmjök

+ = Skummjök och kärnmjök nyttjad som råvara

² Medlemsstaterna skall tillhandahålla en mer detaljerad fördelning av aktuell produkt, med hänsyn till olika produktslag och kvaliteter.

³ Netto av gräddleveranser.

TABELL 6

Årsrapport över nyttjande mjölk som råvara (all mjölk) i mejerier

(i enlighet med artikel 4, punkt 3 c i direktivet av den 31 juli 1972)

Land	År	
A. TILLGÅNG	Mängd	Fetthalt
	1 000 ton	
I. Från gård		
1. Konmjölk		
2. Fårmjölk		
3. Getmjölk		
4. Buffelmjölk		
5. Grädde (motsvarande mjölmängd)		
II. Import		
1. Mjölk		
2. Grädde (motsvarande mjölmängd)		
Summa		

TABELL 5

Årtig produktion och nyttjande som råvara av mjölk (all mjölk) på gård

(i enlighet med artikel 1, punkt 1 b i direktivet av den 31 juli 1972)

Land	År		
A. TILLGÅNG			
Mjölkproduktion ¹	1 000 ton	Tillgång på skummjölk och kärnmjölk	1 000 ton
1. Komjölk 2. Färmjölk 3. Getmjölk 4. Buffelmjölk		1. Från mejerier 2. Netto av gräddleveranser 3. Från smörproduktion på gården	
Summa		Summa	
B. NYTTJANDE SOM RÅVARA			
Helmjölk	1 000 ton	Skummjölk och kärnmjölk	1 000 ton
1. Konsumtionsmjölk a) hushållskonsumtion b) direkt försäljning 2. Gårdssmör 3. Gårdsost 4. Foder ¹ 5. Leveranser till mejeri ² a) mjölk b) grädde		1. Konsumtionsmjölk 2. Gårdsost 3. Foder	
Summa		Summa	
C. FRAMSTÄLLDA PRODUKTER			
1. Konsumtionsmjölk a) hushållskonsumtion b) direkt försäljning 2. Gårdssmör 3. Gårdsost			

Rapporten skall lämnas senast i april året efter rapportåret

¹ Inklusivt mjölk till icke avväjnda kalvar

² Inklusivt gårdar enligt artikel 2.2 i direktivet av den 31 juli 1972.

Anmärkning: Under övergångsperioden enligt andra meningen av artikel 2.2 i direktivet av den 31 juli 1972, behöver Italien inte rapportera om produktion av skummjölk och kärnmjölk.

TABELL 4

Årsrapport över insamling av mjölk (all mjölk) per region
(i enlighet med artikel 4, punkt 3 a i direktivet av den 31 juli 1972)

Land		År		
Region- kod	REGIONER ^{1,2}	All mjölk ³		däruv: komjök
		Insamlat (1 000 ton) ⁴		Fetthalt (%)

Rapporten skall lämnas senast i april året efter rapportåret

¹ Tabellen skall fyllas i för följande regioner:

Västtyskland: Bundesländer
Frankrike: Régions de programme
Italien: Regionalt
Nederländerna: Utgör endast en region
Belgien: Utgör endast en region
Luxemburg: Utgör endast en region   Bundesländer

² Region, i vilken företagen är belägna

³ Mjök från kor, får, getter och bufflar

⁴ Mjök och grädde (motsvarande mjölmängd) som insamlas direkt från producent.

TABELL 3 (Forts.)

Produktkod	B. FRAMSTÄLLDA PRODUKTER	Mängd (1 000 ton)
25	<i>Mjukost^{1 3}</i>	
262	<i>Kasein och kaseinater</i>	
27	<i>Vassle</i>	
271	Total tillgång på vassle	
272	Vassle använd i flytande form	
273	Vassle använd i koncentrerad form	
274	Vassle i pulver eller block	
275	Laktos (mjölksocker)	
276	Lakotalbumin	

Rapporten skall lämnas senast i april året efter rapportåret

Anmärkningar: Se produktlistan.

TABELL 3 (Forts.)

Produkt-kod ⁹	B. FRAMSTÄLLDA PRODUKTER	Mängd (1 000 ton)
14	<i>Syrad mjölk</i> (yoghurt och annan)	
141 1411* 1412* 1413	Med tillsats av grädde eller helmjölk lättmjölk skummjölk	
142 1421* 1422* 1423	Utan tillsatser grädde eller helmjölk lättmjölk skummjölk	
15 151* 152* 153*	<i>Mjölkbaserade drycker</i> halmjölk lättmjölk skummjölk	
16 161 162* 163* 164	<i>Andra färskvaror⁸</i> geléer och puddingar baserade på mjölk på gräddbaser på helmjölksbas på lättmjölksbas på skummjölksbas	
21	<i>Koncentrerad mjölk</i>	
211 2111 2112	Osötad lätt- eller skummjölk halmjölk ⁹	
212 2121 2122	Sötad lätt- eller skummjölk halmjölk ⁹	
22 221 222 223 224 225	<i>Mjölkpulver¹⁰</i> Gräddmjölkpulver Helmjölkpulver Lättmjölkpulver Skummjölkpulver Kärnmjölkpulver	
23 231 232	<i>Smör</i> Smör Smält smör och smörolja ¹¹	
24	<i>Ost¹²</i> indelad efter typ och fetthalt	

* Rubrikerna kan grupperas samlat under den övergångsperiod som anges i artikel 1.2 i direktivet den 31 juli 1972.

TABELL 3

Årsrapport över mjölkinsamling (all mjölk) och framställda produkter
(i enlighet med artikel 4, punkt 3 a och b i direktivet av den 31 juli 1972)

Land		År	
Insamlat		Mängd (1 000 ton)	Fetthalt (%)
1.	Komjök		
2.	Färmjök		
3.	Getmjök		
4.	Buffelmjök		
5.	Grädde		
Produkt- kod	B. FRAMSTÄLLDA PRODUKTER	Mängd (1 000 ton)	
11	<i>Konsumtionsmjök</i>		
111	Råmjök ¹		
112	Helmjök ²		
1121	pastöriserad		
1122	steriliserad		
1123	högpastöriserad ³		
113	Lätmjök ⁴		
1131	pastöriserad		
1132	steriliserad		
1133	högpastöriserad ³		
114	Skummjök		
12	Kärmjök		
13	Grädde ^{6 7} med en fetthalt (viktprocent)		
131	ej över 21%		
132	från 21% till och med 29%		
133	från 29% till och med 45%		
134	över 45%		

TABELL 2

Månadsrapport över av mjölkinsamling (komjök) och framställda produkter

(i enlighet med artikel 4.2 i direktivet av den 31 juli 1972)

Land		Månad		År	
A. Insamlat			Mängd (1000 ton)	Fetthalt (%) ¹	
1. Komjök					
2. Grädde ²					
Produkt- kod ³	B. FRAMSTÄLLDA PRODUKTER		Mängd (1 000 ton)		
11	Konsumtionsmjök ⁴				
13	Grädde för direktkonsumtion ⁴				
21	Koncentrerad mjök				
221 + 222 + 223	Gräddmjölkspulver, helmjök				
224	Skummjökspulver				
23	Smör				
24	Ost ⁵				
26	Kasein och kaseinat				

Upplysningarna måste lämnas senast 45 dagar efter slutet av rapportmånadens slut.

¹ Viktat landsgenomsnitt

² Levererat råmaterial

³ Se produktlistan

⁴ Behandlad och konsumtionsfärdig

⁵ Inklusive ost tillverkad av en blandning med andra mjölktyper och färskost

BILAGA 2

TABELLFÖRLAGOR

(i enlighet med artikel 6.1 i direktivet av den 31 juli 1972)

TABELL 1

Veckrapport över smör- och skummjörkspulverproduktion

(i enlighet med artikel 4.1 i direktivet av den 31 juli 1972)

Land	Vecka från	till .....
	Månad	År .....
		Mängd (ton)
1. Smörproduktion		
2. Produktion av skummjörkspulver		

Rapporten skall lämnas senast tio dagar efter rapportveckans slut.

Medlemsstater som nyttjar reglerna i andra stycket av artikel 5¹ skall ange aktuellt undersökningsområde.

Anmärkningar till produktlistan*

- ¹ Råmjölk: mjölk som inte har upphettats eller varit föremål för behandling med motsvarande inverkan (Rådets förordning (EEG) Nr 1411/71 av den 29.6.1971, EGT Nr L 148, 3.7.1971).
- ² Hel gräddmjölk: mjölk som har varit föremål för åtminstone en värmebehandling eller godkänd behandling med motsvarande inverkan i en behandlingsapparat för mjölk och vars fetthalt naturligt är minst 3,50% eller har ändrats till minst 3,50%. (Rådets förordning (EEG) Nr 1411/71 av den 29.6.1971, EGT Nr L 148, 3.7.1971).
- ³ Medlemsstater som inte skiljer mellan steriliserad mjölk och högpastöriserad mjölk kan slå samman dessa rubriker.
- ⁴ Lättmjölk: mjölk som har varit föremål för minst en värmebehandling eller godkänd behandling med motsvarande inverkan i en behandlingsapparat för mjölk och vars fetthalt har ändrats till lägst 1,50% och högst 1,80% (Rådets förordning (EEG) Nr 1411/71 av den 29.6.1971, EGT Nr L 148, 3.7.1971).
- ⁵ Skummjölk: mjölk som har varit föremål för minst en värmebehandling eller godkänd behandling med motsvarande inverkan i en behandlingsapparat för mjölk och vars fetthalt har ändrats till högst 0,30% (Rådets förordning (EEG) Nr 1411/71 av den 29.6.1971, EGT Nr L 148, 3.7.1971).
- ⁶ Pastöriserad, steriliserad eller högpastöriserad.
- ⁷ Inklusiva syrad mjölk
- ⁸ Medlemsstaterna skall under denna rubrik förteckna alla färskmjölksprodukter som inte specificerats på annan plats.
- ⁹ Med en fetthalt högre än 7%
- ¹⁰ Inklusiva mjölkpulver i pulvermat för spädbarn och i matvaror tillverkade i mejerier.
- ¹¹ Endast sådan som producerats direkt från grädd.
- ¹² Rådet skall ändra grupperingen av ostsorter som levereras från medlemsstater efter ostsort och vattenhalt i icke-fett-substansen.
- ¹³ Inklusiva smältostprodukter.
- ¹⁴ Använd eller levererad huvudsakligen som djurfoder.

* Eftersom övergångsbestämmelser för tillämpningen av här angivna EEG-förordningar ännu är i kraft och eftersom inga för Gemenskapen harmoniserade definitioner finns tillgängliga skall medlemsstaterna under övergångsperioden ge de definitioner som används på nationell nivå.

Produktkod	Godsbeskrivning
16	<i>Andra färskvaror</i> ⁸ (Geléer och puddingar baserade på mjölk och andra produkter)
161	På gräddbaser
162	På helmjölksbas
163	På lättmjölksbas
164	På skummjölksbas
2	Tillverkade produkter
21	<i>Koncenterad mjölk</i>
211	Icke sötad
2111	av lättmjölk eller skummjölk
2112	av helmjölk ⁹
212	Sötad
2121	av lättmjölk eller skummjölk
2122	av helmjölk ⁹
22	<i>Mjölkpulver</i> ¹⁰
221	Gräddmjölkspulver
222	Helmjölkspulver
223	Lättmjölkspulver
224	Skummjölkspulver
225	Kärmjölkspulver
23	<i>Smör</i>
231	Smör
232	Smält smör och smörolja ¹¹
24	<i>Ost</i> ¹² indelad i undergrupper efter typ och fetthalt
25	<i>Smältost</i> ¹³
26	<i>Kasein och kaseinater</i>
27	<i>Vassle</i>
271	Summa tillgång
272	Vassle som brukas i flytande form ¹⁴
273	Vassle som brukas i koncenterad form
274	Vassle i pulver eller block
275	Laktos (mjölksocker)
276	Laktoalbumin

* Rubrikerna kan grupperas samlat under den övergångsperiod som anges i artikel 1.2 i direktivet av den 31 juli 1972.

BILAGA I

FÖRTECKNING ÖVER MJÖLKPRODUKTER

(i enlighet med artikel 3.2 i direktivet den 31 juli 1972)

Produktkod	Godsbeskrivning
1	Färskvaror
11	<i>Konsumtionsmjölk</i>
111	Råmjölk ¹
112	Helmjölk ²
1121	pastöriserad
1122	steriliserad ³
1123	högpastöriserad ³
113	Lättmjölk ⁴
1131	pastöriserad
1132	steriliserad ³
1133	högpastöriserad
114	Skummjölk ⁵
12	<i>Kärnmjölk</i>
13	<i>Grädde⁶</i> med en fetthalt (viktprocent)
131	ej över 21 %
132	från 21 % till och med 29 %
133	från 29 % till och med 45 %
134	över 45 %
14	<i>Syrad mjölk</i> (yoghurt och annat)
141	Med tillsats av
1411*	grädde eller helmjölk
1412*	lättmjölk
1413	skummjölk
142	Utan tillsatser, baserad på
1421	grädde eller helmjölk
1422	lättmjölk
1423	skummjölk
15	<i>Drycker baserade på mjölk</i>
151*	helmjölk
152*	lättmjölk
153	skummjölk

* Rubrikerna kan grupperas samlat under den övergångsperiod som anges i artikel 1.2 i direktivet av den 31 juli 1972

4. För alla andra ostsorter skall den redovisade vikten anges separat för varje sort. Härvid skall även anges ostens ålder vid vägningstidpunkten samt i förekommande fall den under lagringstiden, intill försäljningstillfället inträffade viktförlusten.

Artikel 5

Italien befrias från skyldigheten att varje vecka inkomma med uppgifter enligt artikel 4, punkt 1 i direktiven av den 31 juli 1972.

Artikel 6

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Upprättat i Bryssel den 18 oktober 1972.

På kommissionens vägnar

S. L. MANSHOLT

Ordförande

372D0356/S

30.10.72

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 246/1

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 18 oktober 1972

angående bestämmelser om genomförandet av statistiska undersökningar beträffande mjölk och mejeriprodukter

(72/356/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv av den 31 juli 1972 angående de statistiska undersökningar som skall verkställas av medlemsstaterna beträffande mjölk och mejeriprodukter¹, och i synnerhet artikel 2, punkt 2, artiklarna 2.2 och 2.3, 5.1 och 6.1, och

med beaktande av följande:

För tillämpning av detta direktiv är det nödvändigt att bestämma riktlinjer för de undersökningar, som skall verkställas av medlemsstaterna, och för den form i vilken informationen skall presenteras.

Framställningen av smör och skummjörkspulver i Italien är blott av begränsad betydelse inom gemenskapens ram och den veckovis återkommande rapporteringen skulle i detta land medföra betydande svårigheter; av denna anledning skall denna medlemsstat — i enlighet med artikel 5, punkt 1, fjärde stycket i direktiven av den 31 juli 1972 — befrias från skyldigheten att varje vecka inkomma med den ifrågasvarande rapporten.

De i detta beslut givna föreskrifterna står i överensstämmelse med yttrande från den permanenta kommittén för jordbruksstatistik.

HÄRIGENOM BESLUTAS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. De jordbruk, som är omnämnda i artikel 2, punkt 2 i direktiven av den 31 juli 1972, omfattas av undersökningen om de har 60 eller fler mjölkkor och om de normalt behandlar

eller direkt till konsumenterna levererar en genomsnittlig årlig mängd av minst 180 ton mjölk.

2. De jordbruk som avses i stycke 1 skall medtas i alla undersökningar som berörs av artikel 4 i föreliggande direktiv.

Artikel 2

Den i artikel 3 punkt 2 av direktiven av den 31 juli 1972 omnämnda förteckningen över de mejeriprodukter som omfattas av undersökningen, återfinns i bilaga 1.

Artikel 3

Mönster för uppläggning av tabeller över de i artikel 6, punkt 1 i direktiven av den 31 juli 1972 angivna uppgifterna, återfinns i bilaga 2.

Artikel 4

Vid redovisning av de resultat som avses i artiklarna 4 och 6 i direktiven av den 31 juli 1972 skall de olika produkternas vikt anges enhetligt på följande sätt:

1. I de fall då uppgifterna är angivna i liter, skall omräkning ske till kilogram eller ton.
2. För förpackade mejeriprodukter skall nettovikten anges.
3. För färska och mjuka ostsorter, för vilka framställningsvikten överensstämmer med vikten vid försäljningen, anges som varans vikt den som gäller vid tidpunkten då varan är klar för transport, samt i fråga om förpackade varor, den som är angiven på förpackningen.

¹ EGT nr L 179, 7.8.1972, s. 2.

RÅDETS DIREKTIV

av den 25 februari 1986

med ändring med anledning av Spaniens och Portugals anslutning av direktiv 72/280/EEG om de statistiska undersökningar som medlemsstaterna skall genomföra av mjölk och mjölkprodukter

(86/81/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av Anslutningsakten för Spanien och Portugal, särskilt artikel 396,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

Direktiv 72/280/EEG¹ senast ändrat genom förordning (EEG) nr 3768/85² föreskriver att statistiska undersökningar genomförs av medlemsstaterna avseende mjölk och mjölkprodukter.

Det är nu motiverat att göra vissa tekniska ändringar i nämnda direktiv och i synnerhet att fastställa gemenskapens ekonomiska bidrag till de nya medlemsstaternas kostnader för de undersökningar som skall genomföras under 1986, 1987 och 1988.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Med verkan från och med den 1 mars 1986 ändras direktiv 72/280/EEG enligt följande:

1. Till artikel 4.3 a fogas

"Spanien: Comunidades autonomas

Portugal: Regiões".

2. Följande stycke skall läggas till i artikel 8:

"De kostnader som Spanien och Portugal ådrar sig vid genomförandet av den statistiska undersökning år 1986, 1987 och 1988 som detta direktiv föreskriver skall ersättas med ett fast belopp som tas upp i Europeiska gemenskapernas budget."

Artikel 2

Detta direktiv riktar till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 februari 1986.

På rådets vägnar

G. BRAKS

Ordförande

¹ EGT nr L 179, 7.8.1972, s. 2.

² EGT nr L 362, 31.12.1985, s. 8.

RÅDETS DIREKTIV

av den 20 mars 1978

med tillägg till direktivet (EEG) nr 72/280 om de statistiska undersökningar som medlemsstaterna skall genomföra av mjölk och mjölkprodukter

(78/320/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR UTFÄRDAT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 43 och 209 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹, och

med beaktande av följande:

Proteinhalten håller på att bli en avgörande faktor för priset på mjölk. De ständiga överskotten av mjölkproteiner skapar avsevärda svårigheter för kommissionens hantering av marknaden för mjölk och mjölkprodukter. Den statistiska rapportering som föreskrivs i artikel 4.2 a i rådets direktiv (EEG) nr 72/280 av den 31 juli 1972 om statistiska undersökningar som medlemsstaterna skall genomföra av mjölk och mjölkprodukter² ändrat genom direktiv (EEG) nr 73/358³ bör därför kompletteras med en uppskattning av proteinhalten i den invägda komjölk.

Flera gemenskapsåtgärder berör vassla och vassleprodukter och dessa bör därför beaktas vid beräkningen av användningen av råmaterial.

För att bringa regionala uppgifter i bättre överensstämmelse bör reglerna om den territoriella indelningen i artikel 4.3 a i direktivet revideras.

Förfarandet att hänskjuta ärendet till Ständiga kommittén för jordbruksstatistik bör iaktas vid beslut om övergångsåtgärder med anledning av de svårigheter medlemsstaterna kan ha att genomföra de kompletterande regler som rådet har utfärdat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv (EEG) nr 72/280 ändras på följande sätt:

1. Till texten i artikel 4.2 a skall fogas "och en skattning av proteinhalten i invägad komjölk".
2. De territoriella indelningarna som anges i artikel 4.3 a skall ersättas av följande:

"Belgien:	provincs/provincies
Danmark:	—
Tyskland:	Regierungsbezirke
Frankrike:	régions de programme
Irland:	—
Italien:	regioni
Luxemburg:	—
Nederländerna:	provincies
Storbritannien:	standard regions"
3. I artikel 4.3 c skall "fetter" ersättas av "vassla".

Artikel 2

I de fall då allvarliga svårigheter skulle uppstå vid genomförande av detta direktiv från fastställd dag, får övergångsåtgärder beslutas enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 7 i direktiv 72/280/EEG.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Upprättat i Bryssel den 20 mars 1978.

På rådets vägnar

K. HEINESEN

Ordförande

¹ Yttrande avgivet den 17 mars 1978 (ännu icke publicerat i Europeiska gemenskapernas officiella tidning)

² EGT nr L 179, 7.8.1972, s. 2.

³ EGT Nr L 326, 27.11.1973, s. 17.

- b) En fotnot:
"1 Dessa regioner motsvarar de områden som används i statistiska undersökningar av ministeriet för jordbruk, fiske och livsmedel."

Artikel 3

- a) Förteckningen över territoriella indelningar i artikel 4.3 a i rådets direktiv av den 31 juli 1972 om de statistiska undersökningar som medlemsstaterna skall utföra om mjölk och mjölkprodukter skall kompletteras med följande:

"Danmark: —

Irland: —

Storbritannien: Skottland, Nordirland, Wales, engelska jordbruksregioner."

- b) Storbritannien bemyndigas härmed att vid rapportering av statistiska uppgifter för 1973 lämna endast skattningar vad gäller de engelska jordbruksregionerna.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 november 1973.

På rådets vägnar

Ib FREDRIKSEN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 november 1973

med ändring av vissa direktiv till följd av gemenskapens utvidgning

(73/358/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 42, 43, 100 och 209 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande, och

med beaktande av följande:

Till följd av gemenskapens utvidgning måste det antal röster som krävs för antagande av ett yttrande i de kommittéer som avses i vissa direktiv ändras och de direktiv som gäller statistiska undersökningar kompletteras genom bestämmelser om de territoriella indelningar som skall gälla i de nya medlemsstaterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Talet "tolv" ersätts med talet "fyrtioen" på följande ställen:

- Artikel 18.2 i rådets direktiv av den 17 april 1972¹ om modernisering av lantbruk.
- Artikel 9.2 i rådets direktiv av den 17 april 1972² om åtgärder för att stimulera till nedläggning av jordbruk och till omfördelning av den brukade arealen i strukturrationaliserande syfte.

- Artikel 11.2 i rådets direktiv av den 17 april 1972³ om bestämmelser om socioekonomisk vägledning för och utveckling av yrkesskickligheten hos sysselsatta inom jordbruket.
- Artikel 7.2 i rådets direktiv av den 31 juli 1972⁴ om statistiska undersökningar som medlemsstaterna skall genomföra rörande mjölk och mjölkprodukter.
- Artikel 9.3 i rådets direktiv av den 12 december 1972⁵ om hälsoproblem som påverkar handeln med färskt kött inom gemenskaperna.
- Artikel 29.3 och artikel 30.3 i rådets direktiv av den 12 december 1972⁶ om hälsorisker och problem med veterinärinspektion vid import av nötkreatur och svin och av färskt kött från tredjeland.

Artikel 2

Följande skall läggas till i bilagan till rådets direktiv av den 26 juli 1971⁷ om statistiska undersökningar som medlemsstaterna skall utföra i syfte att bestämma avkastningen från vissa slag av fruktträdplanteringar:

- a) "Danmark utgör ett enda område.
 Irland utgör ett enda område
 Storbritannien¹ utgörs av
1. sydöstra regionen,
  2. östra regionen,
  3. mellersta västra regionen,
  4. sydvästra regionen, och
  5. övriga regioner."

³ EGT nr L 96, 23.4.1972, s. 15.

⁴ EGT nr L 179, 7.8.1972, s. 2.

⁵ EGT nr L 302, 31.12.1972, s. 24.

⁶ EGT nr L 302, 31.12.1972, s. 28.

⁷ EGT nr L 179, 9.7.1971, s. 21.

¹ EGT nr L 96, 23.4.1972, s. 1.

² EGT nr L 96, 23.4.1972, s. 9.

- c. Om rådet efter tre månader ännu inte tagit ställning till åtgärderna, skall kommissionen vidtaga de föreslagna åtgärderna.

Artikel 8

De utgifter som medlemsstaterna ådrar sig vid utförandet av undersökningarna under åren 1973, 1974 och 1975 skall täckas med medel som avsatts för detta ändamål i Europeiska gemenskapernas budget.

Artikel 9

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Upprättat i Bryssel den 31 juli 1972.

På rådets vägnar

T. WESTERTERP

Ordförande

---

c) totalskattning av förbrukningen av helmjölk, skummjölk och fetter som insatsvara. Detta omfattar förbrukningen i produktion av mjölkprodukter, återleverans till producenter och annan användning. Medlemsstater som till grund för dessa skattningar lägger schablonavkastningar får fortsätta med det förfarandet men schablonerna bör med jämna mellanrum kontrolleras.

4. Vart tredje år

antalet undersökta kategorier enligt artikel 2, ordnade efter storlek; den första rapport som skall framställas skall avse situationen den 31 december 1973.

Artikel 5

1. Oavsett vad som sägs i punkt 2 skall de undersökningar som avses i artikel 1.1 a genomföras med största grundlighet.

Medlemsstaterna får dock inskränka veckorapporterna enligt artikel 4.1 till ett representativt urval av företag och organ.

Dessutom får enligt det förfarande som stadgas i artikel 7.a beslutas att under vissa övergångsperioder bestämmelserna rörande de undersökningar som skall företas varje vecka inte behöver tillämpas i sådana regioner inom gemenskapen där rapportering veckovis inte sker den dag detta direktiv träder i kraft.

När så erfordras får enligt samma förfarande beslutas att bestämmelserna rörande de undersökningar som skall företas varje vecka inte behöver tillämpas i vissa regioner inom gemenskapen.

2. Medlemsstaterna skall vidta alla åtgärder som erfordras för att åstadkomma täckande och tillräckligt noggranna resultat. De skall lämna kommissionen all information som gör det möjligt att fastställa noggrannheten hos resultaten.

Artikel 6

1. Statistiska tabeller skall utarbetas enligt det förfarande som stadgas i artikel 7. Dessa tabeller får ändras enligt samma förfarande en gång om året och senast åtta månader före nästa kalenderårs ingång.

2. Medlemsstaterna skall så snart efter uppgifternas sammanställning som ske kan rapportera resultaten till kommissionen och detta senast

a. tio dagar efter varje uppgiftsveckas utgång insända de veckouppgifter som avses i artikel 4.1,

b. fyrtiofem dagar efter varje rapportmånads utgång insända de månatliga resultat som avses i artikel 4.2,

c. under april månad året efter uppgiftsåret insända

- de årsresultat som avses i artikel 4.3 a och b,
- resultaten av de undersökningar som avses i artikel 1.1 b,

d. under juni månad året efter uppgiftsåret de årsresultat som avses i artikel 4.3 c,

e. under september månad året efter uppgiftsåret de resultat som avses i artikel 4.4.

3. Kommissionen skall sammanställa de uppgifter som medlemsstaterna insänder och underrätta dessa om det sammanlagda resultatet.

Artikel 7

1. När det förfarande som stadgas i denna artikel skall tillämpas skall ordföranden antingen på eget initiativ eller på begäran av en företrädare för något medlemsland hänvisa ärendet till den i enlighet med rådets beslut av den 31 juli 1972 inrättade Permanenta kommittén för lantbruksstatistik, nedan kallad "kommittén".

2. Företrädare för kommissionen skall underställa kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över detta inom en tidsfrist som sättes av ordföranden med hänsyn till ärendets brådskande. Kommittén skall fatta beslut med tolv rösters majoritet, varvid varje medlemsstats röstetal skall bestämmas på det sätt som föreskrivs i artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden skall icke äga rösta.

3. a. Kommissionen skall vidta de föreslagna åtgärderna när dessa står i överensstämmelse med kommitténs yttrande.

b. När de föreslagna åtgärderna inte överensstämmer med kommitténs yttrande eller sådant yttrande saknas skall kommissionen omedelbart underställa rådet ett förslag till åtgärder. Rådet skall ta ställning till detta förslag med kvalificerad majoritet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Varje medlemsstat skall

- a) genomföra statistiska undersökningar rörande de kategorier av företag och organ som närmare anges i artikel 2 med avseende på de uppgifter som närmare anges i artikel 4 och lämna kommissionen en redogörelse för resultatet varje vecka, månad, år och treårsperiod.
- b) genomföra en årlig undersökning av produktion och användning av mjölk i lantbruket.

2. Undersökningarna skall i den mån ej annorlunda stadgas i artikel 4.4 genomföras första gången i januari 1973.

Om det vållar synnerliga svårigheter att genomföra detta direktiv till stadgad dag skall provisoriska åtgärder vidtas i enlighet med den procedur som föreskrivs i artikel 7; sådana provisorier får inte gälla längre än till den 31 december 1973.

Artikel 2

De undersökningar som avses i artikel 1.1 skall omfatta

- 1. de företag och organ vilkas verksamheter hör till grupp 413 i NACE; lantbrukskooperativ skall anses tillhöra denna grupp.
- 2. lantbruk vilka har teknisk utrustning för bearbetning av produkterna likvärdig med den som brukas hos sådana företag och organ som avses i punkten 1 och vilka behandlar den mjölk de producerar och levererar eller säljer bearbetade produkter till annan; i enlighet med förfarande som föreskrivs i artikel 7 skall bestämmas
  - a) den typ av lantbruk som skall undersökas, med beaktande av lantbrukens storlek,
  - b) vilken information som skall lämnas om dessa lantbruk.
- 3. företag eller organ som upphämtar mjölk eller grädde för att leverera produkterna vidare helt eller delvis i oförädlad skick till företag av de kategorier som avses i punkten 1; medlemsstaterna skall vidta alla erforderliga åtgärder för att förebygga att leveranser dubbelräknas.

Artikel 3

1. I detta direktiv avses med "mjölk" mjölk från ko, får, get och buffel; de undersökningar av produktionen per vecka och månad som föreskrivs i artikel 4.1 och 4.2 skall dock omfatta enbart komjölk.

2. Förteckningen av mjölkprodukter som omfattas av denna undersökning skall fastställas enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 7 på grundval av varuförteckningen i förordningen (EEG) nr 804/68¹ om de framställs i företag

eller organ av det slag som avses i artikel 2; denna förteckning får ändras i enlighet med samma procedur.

3. Standarddefinitioner för de viktsenheter som i den statistiska redovisningen skall användas för de olika produkterna skall utformas i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 7.

Artikel 4

De undersökningar som avses i artikel 1.1 a måste utformas så att åtminstone de uppgifter som nämns nedan i punkterna 1 t.o.m. 4 kan lämnas. Frågeformulären måste utformas så, att dubbelräkning undviks.

Rapporten skall ge besked om

1. Varje vecka

producerade kvantiteter av smör och tormjölk framställd ur skummjölk.

2. Varje månad

a) kvantitet och fetthalt för insamlad mjölk och grädde.

b) kvantiteten färsk mjölk behandlad och klar för leverans till konsumenterna,

c) kvantiteten av andra förädlade mjölkprodukter.

3. Årligen

a) kvantitet och fetthalt för insamlad mjölk och grädde. Uppgift måste lämnas separat för vart och ett av de geografiska områden som anges nedan och redovisa de organ som har inrättats där:

Tyskland:	Bundesländer
Frankrike:	régions de programme
Italien:	regioni
Nederländerna:	—
Belgien:	—
Luxemburg:	—

b) kvantiteten färska mjölkprodukter behandlad och klar för leverans till konsument jämte andra förädlade mjölkprodukter, fördelade på produktvariant.

¹ EGT Nr L 148, 28.6.1968, s. 13.

RÅDETS DIREKTIV (EEG) nr 72/280

av den 31 juli 1972

angående statistiska undersökningar att utföras av medlemsstaterna beträffande mjölk och mjölkprodukter

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättande av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, i synnerhet artiklarna 43 och 209,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande i ämnet, och

med beaktande av följande:

För att kunna utföra sina åligganden enligt fördraget och enligt gemenskapsreglerna om gemensam organisation av marknaden för mjölk och mjölkprodukter behöver kommissionen exakt information om produktion och konsumtion av mjölk och regelbunden, detaljerad aktuell information om leveranserna av mjölk till företag eller organ som behandlar eller förädlar mjölk och om produktionen av mjölkprodukter i gemenskapens medlemsländer.

Den information som medlemsstaterna för närvarande har tillgång till är otillräcklig för att ge en noggrann och enhetlig bild av marknadens kortfristiga växlingar.

Undersökningar av produktion och användning av mjölk hos lantbrukaren måste göras enligt enhetliga kriterier och mera i detalj, och månatliga undersökningar måste i alla medlemsstater göras hos de företag och organ som behandlar mjölk.

För att få jämförbara resultat måste gemensamma kriterier fastställas om undersökningens omfattning, vilka faktorer som skall registreras och vilken undersökningsmetodik som skall användas.

Resultaten av sådana undersökningar kan inte effektivt utnyttjas på gemenskapsnivå om de inte hänför sig till samma tidpunkter i alla länder.

För att gemenskapen skall få tillgång till aktuell information bör förutom de månatliga rapporterna information lämnas veckovis om kvantiteterna av smör och tormjölk framställd ur skummjölk.

Det bör fastslås att tillämpningen av reglerna i detta direktiv i enlighet med ett gemenskapsförfarande får ske genom provisoriska åtgärder intill utgången av 1973 och att vissa regioner inte behöver lämna rapporter veckovis.

För att ge kommissionen en helhetsbild av utvecklingen i mejerinäringen måste enligt ensartade kriterier detaljerade årliga skattningar göras av användningen av mjölk.

Med några års mellanrum behövs en översyn i vissa hänseenden av strukturen hos de företag och organ som behandlar mjölk.

För att kontinuerligt anpassa statistiken till den ekonomiska utvecklingen måste både förteckningen över de produkter som skall studeras och de tabeller som skall upprättas årligen ses över och vid behov revideras.

En arbetsordning för den i enlighet med rådets beslut av den 31 juli 1972 inrättade Permanenta kommittén för lantbruksstatistik skall fastställas, så att samarbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen vid tillämpningen av detta direktiv blir så effektivt som möjligt.

Gemenskapens bidrag till de kostnader som medlemsstaterna under de första tre åren ådrar sig vid genomförande av de undersökningar som detta direktiv stadgar skall fastställas.

¹ EGT Nr L 179, 7.8.1972, s. 1.

- c) förberedelser för och samordning av arbetet på att revidera NACE Rev 1,
- d) redigering och revidering av förklarande noter till NACE Rev. 1,
- e) utarbetande av anvisningar för klassificering av statistiska enheter enligt NACE Rev. 1,
- f) problem för medlemsstaternas näringsgrensindelningar till följd av införandet av NACE Rev. 1,
- g) strävanden att enas om en ståndpunkt i fråga om internationella organisationers arbete med näringsgrensindelningar, särskilt ISIC och därtill hörande förklarande noter.

De åtgärder som vidtas för de syften som avses under a — g skall beslutas i enlighet med det förfarande som anges i artikel 9.

Artikel 9

1. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett utkast till åtgärder för beslut. Kommittén skall yttra sig över detta utkast inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till ärendets brådska. Kommittén skall fatta beslut med den majoritet som i artikel 148.2 i fördraget föreskrivs för beslut som rådet har att fatta på grundval av förslag från kommissionen. Medlemsstaterna skall därvid ha de röstetal som föreskrivs i nämnda artikel. Ordföranden äger icke rätt att rösta.
2. Kommissionen skall verkställa de föreslagna åtgärderna, som skall tillämpas omedelbart, om de står i överensstämmelse med kommitténs yttrande. I annat fall skall rådet av kommissionen genast underrättas därom, i vilket fall kommissionen skall uppskjuta tillämpningen av de åtgärder den har beslutat tre månader från den dag den underrättade rådet.
3. Rådet kan med kvalificerad majoritet inom den tid som avses i punkten 2 fatta annat beslut.

Artikel 10

1. Statistik som av medlemsstaterna insamlats efter den 1 januari 1993 och som innefattar fördelning efter näringsgren

skall sammanställas med tillämpning av NACE Rev. 1 eller en nationell indelning som härletts ur NACE Rev. 1 i enlighet med artikel 3.

2. Medlemsstaterna skall använda NACE Rev. 1 vid rapportering till kommissionen av statistik som är insamlad efter den 1 januari 1993 och som innefattar fördelning efter näringsgren.

Artikel 11

1. Under en övergångsperiod efter den 1 januari 1993 och till den 31 december 1994 kan kommissionen för vissa uppgifter som insamlats efter den 1 januari 1993 av väsentliga tekniska eller administrativa skäl medge att en medlemsstat får använda en indelning av annat slag än vad som stadgas i artikel 3.

2. Kommissionen får på en medlemsstats begäran förlänga denna övergångsperiod.

Artikel 12

1. Vid rapportering till kommissionen av uppgifter som avses i artikel 11 skall medlemsstaterna sträva efter att lämna uppgifterna i en form som är anpassad till NACE Rev. 1.
2. Medlemsstaterna skall förse kommissionen (Eurostat) med all nödvändig information rörande nycklarna mellan NACE REV. 1 och den indelning som använts. Kommissionen skall publicera dessa nycklar.

Artikel 13

Kommissionen skall publicera nyckeln mellan gällande NACE och NACE Rev. 1 inom sex månader efter det att denna förordning har trätt i kraft.

Artikel 14

Denna förordning skall träda i kraft tjugo dagar efter det att den publicerats i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning skall vara till alla delar bindande och omedelbart tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 9 oktober 1990.

På rådets vägnar

P. ROMITA

Ordförande

Artikel 2

1. En grundläggande statistisk indelning i näringsgrenar inom Europeiska gemenskapen, nedan kallad "NACE Rev. 1", fastställs härmed, omfattande
- en första nivå bestående av rubriker som betecknas med en alfabetisk kod (sektorer)
  - en mellannivå bestående av rubriker betecknade med en tvåställig alfabetisk kod (undersektorer)
  - en andra nivå bestående av rubriker betecknade med en tvåställig numerisk kod (avdelningar)
  - en tredje nivå bestående av rubriker betecknade med en treställig numerisk kod (grupper)
  - en fjärde nivå bestående av rubriker betecknade med en fyrställig numerisk kod (klasser).
2. NACE Rev. 1 fogas som bilaga till denna förordning.

Artikel 3

1. NACE Rev. 1 skall användas av kommissionen för all statistik som innefattar näringsgrensindelning.
2. Nationell statistik med näringsgrensindelning skall sammanställas med användning av NACE Rev. 1 eller en nationell näringsgrensindelning som är härledd ur denna och som uppfyller följande villkor:
- a) den innehåller nivåer som svarar mot nivåerna i NACE Rev. 1 i den meningen att var och en av dess nivåer består antingen av samma rubriker som motsvarande nivå i NACE Rev. 1 eller av rubriker som gör en exakt uppdelning av dessa;
  - b) ytterligare nivåer får ha införts,
  - c) varje nivå utom den högsta skall exakt summeras till närmaste högre nivå i NACE Rev. 1;
  - d) kodningen kan vara en annan.
3. Medlemsstaterna skall för godkännande före publicering lämna kommissionen utkast till definition eller justering av nationella indelningar. Kommissionen skall kontrollera att dessa uppfyller villkoren i punkt 2 i denna artikel. Den nationella indelningen skall sedan den godkänts av kommissionen överlämnas till övriga medlemsstater för kännedom. Medlemsstaternas publikationer skall innehålla en nyckel mellan den nationella klassifikationen och NACE Rev. 1.
4. Medlemsstater som önskar använda en nationell indelning härledd ur NACE Rev. 1 skall så snart som möjligt, dock senast den 31 december 1992 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att upprätta en nationell indelning enligt denna artikel.

Artikel 4

Förutom att upprätta en nationell indelning enligt reglerna i artikel 3 kan en medlemsstat i händelse att vissa rubriker i NACE Rev. 1 inte passar landets ekonomiska struktur efter medgivande av kommissionen för viss näringsgrenssektor på viss nivå slå samman rubriker i NACE Rev. 1.

För att erhålla sådant medgivande måste medlemsstaten i fråga förse kommissionen med all den information kommissionen behöver för att pröva medlemsstatens begäran.

Oavsett reglerna i artikel 3.2 a berättigar ett sådant medgivande inte medlemsstaten till att dela upp de sammanslagna rubrikerna på ett sätt som skiljer sig från NACE Rev. 1.

Kommissionen skall tillsammans med medlemsstaten i fråga med jämna mellanrum granska tillämpningen av dessa sammanslagningar för att bedöma om det fortfarande skäl för dem.

Artikel 5

Kommissionen skall vidta alla åtgärder som behövs för genomförande och underhåll av NACE Rev. 1.

Artikel 6

Kommissionen skall på en medlemsstats begäran eller på eget initiativ och efter att ha rådfrågat den kommitté som föreskrivs i artikel 7 vidta de åtgärder som krävs för att NACE Rev. 1 skall tillämpas på enhetligt sätt.

Artikel 7

Kommissionen skall biträdas av Statistiska programkommittén, nedan kallad "kommittén", som skall vara sammansatt av företrädare för medlemsstaterna med en företrädare för kommissionen som ordförande.

Artikel 8

Kommittén kan behandla alla frågor rörande NACE Rev. 1 som tas upp av ordföranden antingen på dennes eget initiativ eller på medlemsstats begäran, och som har samband med denna förordnings tillämpning, särskilt frågor avseende

- a) tolkning av NACE Rev. 1,
- b) mindre justeringar i NACE Rev. 1
  - som införs av hänsyn till tekniska och ekonomiska förändringar
  - som införs för att samstämma och förtydliga texter
  - som är en följd av ändringar gjorda i andra näringsgrensindelningar, i synnerhet ändringar i ISIC Rev. 3,

I

(Förordningar som måste publiceras)

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) NR 3037/90

av den 9 oktober 1990

om statistisk näringsgrensindelning i Europeiska gemenskapen

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i synnerhet artikel 100a,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samverkan med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

För att kunna fungera behöver inre marknaden en standard för insamling, överföring och publicering av nationell statistik och gemenskapsstatistik så att företag, finansinstitut, regeringar och alla andra aktörer på inre marknaden kan förses med tillförlitliga och jämförbara statistiska uppgifter.

Sådan information behövs för att företag skall kunna bedöma sin konkurrensförmåga och är till nytta för gemenskapsinstitutionerna när dessa skall söka förebygga snedvriden konkurrens.

Endast om medlemsstaterna tillämpar näringsgrensindelningar som är kopplade till gemenskapsindelningen blir det möjligt att tillhandahålla enhetlig information med den tillförlitlighet, snabbhet, flexibilitet och detaljrikedom som behövs för att hantera inre marknaden.

För att uppfylla nationella krav skall möjligheter erbjudas medlemsstaterna att behålla eller införa extra undergrupper i nationella indelningar som bygger på Europeiska gemenskapens statistiska näringsgrensindelning.

För att den ekonomiska statistiken skall medge internationella jämförelser måste medlemsstaterna och gemenskapsinstitutionerna

nerna tillämpa näringsgrensindelningar som är direkt kopplade till Förenta nationernas internationella näringsgrensindelning (International Standard Industrial Classification, ISIC).

Användning av näringsgrensindelningen i gemenskapen kräver att kommissionen biträds av Statistiska programkommittén, som inrättades genom beslut 89/382/EEG, Euratom⁴, rörande varje fråga som berör denna förordnings tillämpning, i synnerhet beträffande tolkning av dess indelning, mindre justeringar av denna, redigering och revidering av förklaringar och utarbetande av anvisningar för klassificering av statistiska enheter enligt denna indelning.

Det är viktigt att innehållet i de olika kategorierna i näringsgrensindelningen tolkas enhetligt i alla medlemsstaterna.

Införandet av en ny indelning kräver en övergångsperiod.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Denna förordnings syfte är att fastlägga en gemensam statistisk näringsgrensindelning inom Europeiska gemenskapen för att säkerställa jämförbarhet mellan nationella indelningar och gemenskapsindelningar och därmed mellan nationell statistik och gemenskapsstatistik.

2. Denna förordning gäller endast klassificering för statistiska ändamål.

3. Förordningen i sig ålägger inte medlemsstaterna att insamla, publicera eller tillhandahålla statistiska uppgifter och berör inte medlemsstaternas skyldigheter i fråga om detaljningsgrad och typ av statistiska mått vid statistiska undersökningar och analyser.

¹ EGT nr C 58, 8.3.1990, s. 25.

² EGT nr C 175, 16.7.1990, s. 84 och beslut av den 12 september 1990 (ännu icke publicerat i EGT).

³ EGT nr C 182, 23.7.1990, s. 1.

⁴ EGT nr L 181, 28.6.1989, s. 47.

för att göra BNImp-uppgifterna mera jämförbara och representativa.

AVDELNING IV

Ekonomiska föreskrifter

Artikel 8

Under de första åren då detta direktiv tillämpas skall medlemsstaterna erhålla ett ekonomiskt bidrag från kommissionen som ersättning för det arbete som nedlagts på att förbättra BNImp-uppgifternas jämförbarhet och representativitet. Det belopp som anses nödvändigt för detta ändamål är sex miljoner ecu.

AVDELNING V

Avslutande bestämmelser

Artikel 9

Medlemsstaterna skall genomföra de åtgärder som behövs för att följa detta direktiv inom tolv månader från dagen för anmälan¹.

Artikel 10

Före utgången av 1991 skall kommissionen vid utvärderingen av beslut 88/376/EEG/Euratom framlägga en rapport om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 februari 1989.

På rådets vägnar

C. SOLCHAGA CATALAN

Ordförande

---

¹ Detta direktiv meddelades medlemsstaterna den 16 februari 1989.

1. *Produktionsperspektivet*

BNPmp (N 1) är skillnaden mellan produktionen av varor och tjänster (P 10) och förbrukningen av varor och tjänster i produktionen (P 20) plus mervärdesskatt på produkter (R 21) och de nettoskatter som tas ut på importen (med undantag för mervärdesskatt; R 29).

2. *Utgiftsperspektivet*

BNPmp (N 1) är summan av den slutförbrukning (P 30) på landets territorium som sker av hushåll, ideella organisationer samt offentliga myndigheter, av bruttoinvesteringar (P 41), lagerökning (P 42) och skillnaden mellan export (P 50) och import (P 60) av varor och tjänster.

3. *Intäktsperspektivet*

BNPmp (N 1) är summan av löner (R 10), näringslivets bruttodriftsöverskott (N 2) och de skatter som tas ut på produktion och import (R 20) minus subventioner (R 30).

AVDELNING II

Föreskrifter om metod för beräkning och rapportering av BNImp

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall beräkna BNImp i enlighet med artikel 1 och inom ramen för upprättandet av sina nationalräkenskaper.

2. Före den 1 oktober varje år skall medlemsstaterna inom ramen för sina nationalräkenskapssystem förse kommissionen (Europeiska gemenskapernas statistikkontor, SOEC) med siffror för BNImp och dess komponenter i enlighet med de ESA-definitioner som avses i artikel 1 och 2. Medlemsstaterna skall också tillhandahålla den information som behövs för att visa hur måttet räknats fram. De siffror som rapporteras skall avse föregående år och de justeringar som kan ha gjorts av resultaten för tidigare redovisningsår.

Artikel 4.

Medlemsstaterna skall undan för undan och senast 18 månader efter det att detta direktiv har kungjorts förse kommissionen (EG:s statistikkontor) – på det sätt som den senare fastställer efter att ha rådfrågat den kommitté som avses i artikel 6 – med en förteckning över de förfaranden och statistiska grunduppgifter som används för att beräkna BNImp och dess komponenter.

Artikel 5

Samtidigt som de meddelar de uppgifter som föreskrivs i artikel 3 skall medlemsstaterna underrätta kommissionen (EG:s statistikkontor) om de ändringar som kan ha gjorts i för-

faranden och statistiska grunduppgifter.

AVDELNING III

Föreskrifter om kontroller vid beräkningen av BNImp

Artikel 6

1. Kommissionen skall biträdas av en kommitté. Den skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och ha en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta sitt beslut med den majoritet som enligt artikel 148.2 i fördraget skall tillämpas vid beslut som rådet skall fatta på förslag av kommissionen, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

3. Kommissionen skall besluta med omedelbar verkan. Om beslutet står i strid med kommitténs yttrande, skall kommissionen emellertid omedelbart underrätta rådet om detta. I sådana fall

— skall kommissionen uppskjuta verkställandet av de beslutade åtgärderna under så lång tid som rådet bestämmer för varje ärende, dock längst i tre månader räknat från den dag rådet underrättats,

— får rådet med kvalificerad majoritet inom den tid som anges i föregående strecksats fatta ett annat beslut.

Artikel 7

Den i föregående artikel nämnda kommittén skall granska ärenden som ordföranden tar upp på eget initiativ eller på begäran av en företrädare för ett medlemsland och som avser genomförandet av detta direktiv, i synnerhet i fråga om

a) iakttagande vid beräkningarna varje år av de definitioner som avses i artikel 1 och 2,

b) granskningen varje år av de uppgifter som lämnats i enlighet med artikel 3 och den information som lämnats i enlighet med artikel 4 och 5 om statistiska källor och förfaranden för beräkning av BNImp och dess komponenter.

Kommittén skall också behandla frågor som rör revidering av BNImp-uppgifter och problem rörande täckningen av BNImp.

Kommittén skall när så behövs föreslå kommissionen åtgärder

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 februari 1989

om harmonisering av beräkningen av bruttonationalinkomst till marknadspriser

(89/130/EEG, Euratom)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av Fördraget om upprättande av Europeiska atomenergigemenskapen,

med beaktande av rådets beslut nr 88/376/EEG/Euratom av den 24 juni 1988 om systemet för gemenskapernas egna resurser¹ och i synnerhet artikel 8.2,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande², och

med beaktande av följande:

Skapandet av ytterligare en egen resurs för gemenskaperna, baserad på medlemsstaternas bruttonationalinkomst till marknadspris (nedan betecknad BNI_{mp}) gör det nödvändigt att höja jämförbarheten och tillförlitligheten hos detta mått.

Genomförandet av inre marknaden kommer att öka behovet av internationellt jämförbara uppgifter om BNI_{mp} och dess komponenter. Dessa uppgifter är också ett viktigt analytiskt instrument i samordningen av den ekonomiska politiken.

BNI_{mp}-uppgifterna måste vara jämförbara både vad gäller begreppsmässigt innehåll och praxis för beskrivning av medlemsstaternas ekonomi.

BNI_{mp}-uppgifterna blir jämförbara endast om tillämpliga definitioner och redovisningsregler i Europasystemet för integrerad ekonomisk redovisning (ESA) iakttas.

Jämförbarheten hos BNI_{mp}-uppgifter beror i praktiken på vilka bedömningsförfaranden som tillämpas och vilka grundläggande uppgifter som finns att tillgå. Förbättring av BNI_{mp}-skattningarna förutsätter utveckling av primärstatistik och värderingsmetoder.

Ett förfarande bör utarbetas för att kontrollera och utvärdera jämförbarheten och tillförlitligheten hos BNI_{mp}. För detta ändamål bör en kommitté inrättas där medlemsstaterna och kommissionen nära samverkar.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.**AVDELNING I****Definition av bruttonationalinkomst till marknadspris***Artikel 1*

Bruttonationalinkomst till marknadspris (BNI_{mp}) skall definieras på ett sätt som överensstämmer med det Europasystem för integrerad ekonomisk redovisning som gäller.

BNI_{mp} skall beräknas genom att till bruttonationalprodukten beräknad till marknadspris (BNP_{mp}, ESA-beteckning: N1) lägga löner (R 10) samt kapital- och företagarinkomster (R 40) som tillförs landets ekonomi från övriga världen och göra avdrag för motsvarande flöden till resten av världen.

Artikel 2

BNP_{mp} är ett uttryck för slutresultatet av all produktiv verksamhet som bedrivs av produktionsenheter inom landet. BNP_{mp} kan med utgångspunkt från ESA beskrivas i tre perspektiv.

¹ EGT nr L 185, 15.7.1988, s. 24.

² EGT nr C 187, 18.7.1988, s. 142.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 311/76

av den 9 februari 1976

om utarbetande av statistik beträffande utländska arbetstagare

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av de Europeiska ekonomiska gemenskapen, och i synnerhet dess artikel 213,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs² yttrande, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att sammanställa statistik över antalet utländska arbetstagare samt den första anställning som de erhåller inom gemenskapernas medlemsstater.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall, i fråga om arbetstagare som är medborgare i annan medlemsstat eller i ett tredje land, sammanställa statistik över
  - antalet arbetstagare och
  - den första anställning som ifrågavarande arbetstagare erhåller inom dess område under det år som rapporten avser.

Statistiken skall omfatta följande uppgifter:

- Nationalitet.
- Kön.
- Ålder.
- Näringsgren eller yrkesgrupp.
- Område.

2. Medlemsstaterna skall upprätta statistiken en gång om året, med utnyttjande av de källor som de normalt förfogar över, i synnerhet socialförsäkringsregister, folkräkningsupp-

gifter samt statistiska uppgifter som rapporterats av arbetsgivare eller av de myndigheter som beviljar uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Artikel 2

1. I samband med ikraftträdandet av denna förordning skall medlemsstaterna till kommissionen insända alla tillgängliga uppgifter av det slag som åsyftas i artikel 1.1.

Senast fem år efter denna förordnings ikraftträdande skall medlemsstaterna till kommissionen insända samtliga uppgifter som åsyftas i artikel 1.1.

2. I samband med uppgifternas insändande till kommissionen skall medlemsstaterna ange de källor som utnyttjats.

Artikel 3

1. Vid genomförande av denna förordning skall medlemsstaterna samarbeta nära med kommissionen.

2. Medlemsstaterna skall senast den 31 mars varje år underätta kommissionen om de framsteg som de gjort i fråga om tillämpningen av bestämmelsen i artikel 2.1 andra stycket.

Kommissionen skall lämna redogörelse till rådet på grundval av de erhållna uppgifterna.

Artikel 4

Denna förordning träder i kraft första dagen i månaden efter den då förordningen offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 9 februari 1976.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

¹ EGT nr C 129, 11.12.1972, s. 13.

² EGT nr C 60, 26.7.1973, s. 7.

offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg, den 11 juni 1990.

På rådets vägnar

A. REYNOLDS

Ordförande

Artikel 4

1. Kommissionen skall vidta alla de rättsliga, administrativa, tekniska och organisatoriska åtgärder som erfordras för att säkerställa insynsskyddet för de statistiska uppgifter som medlemsstaternas behöriga myndigheter enligt artikel 3 lämnar till EG:s statistikkontor.
2. De skyddsåtgärder som avses i artikel 5 skall tillämpas på
  - a) alla insynsskyddade statistiska uppgifter vilkas utlämnande till EG:s statistikkontor föreskrivs i någon gemenskapens rättsakt rörande gemenskapsstatistik,
  - b) alla insynsskyddade statistiska uppgifter som någon medlemsstat frivilligt lämnar till EG:s statistikkontor.
3. Förfarandena för överlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till EG:s statistikkontor och principerna för skydd av sådana uppgifter skall fastställas av kommissionen enligt det förfarande som anges i artikel 7.

Artikel 5

1. Kommissionen uppdrar åt chefen för EG:s statistikkontor att säkerställa skyddet av uppgifter som de medlemsstaternas nationella myndigheter lämnat EG:s statistikkontor. Den skall efter att ha rådgjort med den kommitté som avses i artikel 7, fastställa utforma EG:s statistikkontors inre organisation så att detta skydd säkerställs.
2. Insynsskyddade statistiska uppgifter som lämnats till EG:s statistikkontor skall vara åtkomliga endast för tjänstemän vid EG:s statistikkontor och får av dessa användas uteslutande för statistiska ändamål.
3. Kommissionen kan dock medge åtkomst i särskilda fall och uteslutande för statistiska ändamål till insynsskyddade statistiska uppgifter för annan personal vid EG:s statistikkontor och andra fysiska personer som arbetar i statistikkontorets lokaler enligt kontrakt. Förfarandena för sådan åtkomst bestäms av kommissionen enligt det förfarande som stadgas i artikel 7.
4. Insynsskyddade statistiska uppgifter som EG:s statistikkontor har tillgång till får spridas endast när de sammanställts med andra uppgifter i en form som säkerställer att statistiska objekt varken direkt eller indirekt kan identifieras.
5. Tjänstemän och annan personal hos EG:s statistikkontor liksom andra fysiska personer som arbetar i statistikkontorets lokaler enligt kontrakt får inte använda eller sprida sådana uppgifter för andra ändamål än de som föreskrivs i denna förordning. Detta förbud skall fortsätta att gälla även efter det att personen i fråga övergått till andra sysslor, slutat sin tjänst eller pensionerats.

Artikel 6

Varje medlemsstat skall före den 1 januari 1992 vidta erforderliga åtgärder för att stäva alla brott mot skyldigheten att

vidmakthålla insynsskyddet för statistiska uppgifter som utlämnats i enlighet med artikel 3. Dessa åtgärder skall åtminstone omfatta brott begångna inom medlemsstatens territorium, av tjänstemän vid EG:s statistikkontor eller övriga personal eller andra fysiska personer som under kontrakt arbetar i statistikkontorets lokaler.

Varje medlemsstat skall utan dröjsmål underrätta kommissionen om åtgärderna. Kommissionen skall vidarebefordra denna information till de andra medlemsstaterna.

Artikel 7

En kommitté för insynsskydd i statistik, bestående av företrädare för alla medlemsstater och med en företrädare för kommissionen som ordförande (chefen för EG:s statistikkontor eller någon denne utser).

Kommissionens företrädare skall till kommittén framlägga ett utkast med förslag till sådana åtgärder som avses i artikel 4.3 och artikel 5.3. Kommittén skall yttra sig över utkastet, inom den tid som ordföranden med hänsyn till ärendets brådskas bestämmer. Yttrande skall avges med den majoritet som bestämts i artikel 148.2 i Rom-fördraget för beslut som rådet skall fatta på grundval av förslag från kommissionen. Medlemsstaternas företrädare skall därvid ha det röstetal som anges i nämnda artikel. Ordföranden äger icke rösta.

Kommissionen skall besluta om åtgärder, som skall tillämpas omedelbart; om dessa åtgärder inte står i överensstämmelse med kommitténs yttrande skall dock kommissionen genast underätta rådet härom, varefter

- kommissionen skall uppskjuta tillämpningen av de åtgärder kommissionen har beslutat tre månader räknat från den dag då kommissionen lämnade sin underrättelse till rådet,
- rådet inom den i föregående strecksats angivna tidsrymden äger med kvalificerad majoritet fatta annat beslut.

Kommittén fastställer själv sin arbetsordning.

Artikel 8

Kommittén skall granska ärenden som tas upp till behandling av ordföranden på dennes eget initiativ eller på begäran av någon medlemsstats företrädare och som avser tillämpningen av denna förordning.

Artikel 9

Denna förordning träder i kraft tredje dagen efter det att den

Denna förordning skall tillämpas utan inskränkning i giltigheten av artikel 223 i Rom-fördraget enligt vilken ingen medlemsstat är skyldig att tillhandahålla information vars röjande medlemsstaten i fråga anser strida mot dess väsentliga säkerhetsintressen.

I enlighet med artikel 47 i Fördraget om upprättande av Europeiska kol- och stålgemenskapen har kommissionen fattat beslut nr 1566/86/EKSG¹, men såsom följer av artikel 232 i Rom-fördraget berörs detta eller och andra av samma typ inte av denna förordning.

Inrättandet enligt denna förordning av en kommitté för skydd mot obehörig insyn för statistiska uppgifter står i överensstämmelse med rådets beslut 87/373/EEG av den 13 juli 1987, vilket fastställer förfarandena för utövandet av de verkställande befogenheter som tilldelats kommissionen².

Genomförandet av de regler som denna förordning innehåller och i synnerhet de regler som syftar till att säkerställa insynskyddet för statistiska uppgifter som lämnas till EG:s statistikkontor kommer att kräva personella, tekniska och finansiella resurser.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Ändamålet med denna förordning är att
  - ålägga nationella organ att lämna insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistiska kontor (nedan kallat *EG:s statistikkontor*)
  - ge garanti för att kommissionen vidtar alla de åtgärder som erfordras för att säkerställa insynsskydd för uppgifter som lämnas till EG:s statistikkontor.
2. Denna förordning är tillämplig enbart på insynsskyddet för statistiska uppgifter. Den berör inte specialregler, gemenskapsregler eller nationella regler om annat insynsskydd.

Artikel 2

I denna förordning förstås med

1. *insynsskyddade statistiska uppgifter*: uppgifter som av medlemsstaterna behandlas som skyddade mot obehörig insyn i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis om skydd för statistiska uppgifter mot obehörig insyn,
2. *nationella organ*: nationella statistiska institutioner och andra nationella organ som är ansvariga för insamling och användning av statistik för Europeiska gemenskaperna,

3. *uppgifter om fysiska personers privatliv*: uppgifter om fysiska personers privat- och familjeliv så som dessa definieras av de olika medlemsstaternas nationella lagstiftning och praxis,
4. *användning för statistiska ändamål*: användning uteslutande för sammanställning av statistiska tabeller eller för statistiska ekonomiska analyser. Detta utesluter användning för administrativa, juridiska eller fiskala ändamål eller för kontroll av andra uppgifter från de objekt som har undersökts,
5. *statistiskt objekt*: den minsta enhet varom statistiska uppgifter lämnas till EG:s statistikkontor,
6. *direkt identifiering*: identifiering av ett statistiskt objekt genom dess namn eller adress eller av ett officiellt tilldelat och offentligt identitetsnummer,
7. *indirekt identifiering*: härledning av ett statistiskt objekts identitet med hjälp av annan information än den under punkt 6 nämnda,
8. *tjänstemän vid EG:s statistikkontor*: gemenskapens tjänstemän enligt artikel 1 i Tjänstgöringsreglementet för Europeiska gemenskapernas tjänstemän, som arbetar inom EG:s statistikkontor,
9. *annan personal vid EG:s statistikkontor*: av gemenskaperna anlitade personer enligt artiklarna 2 – 5 i Villkoren för anlitande av andra befattningshavare vid Europeiska gemenskaperna, som arbetar inom EG:s statistikkontor,
10. *spridning*: tillhandahållande av uppgifter i någon form: publikationer, åtkomst till databaser, mikrofilm, telefonmeddelanden, osv.

Artikel 3

1. De nationella organen skall åläggas att lämna insynsskyddade uppgifter till EG:s statistikkontor.
2. Nationella regler om statistisk insynsskydd får inte åberopas för att hindra utlämnandet av insynsskyddade uppgifter till EG:s statistikkontor i de fall då någon gemenskaps rättsakt rörande gemenskapsstatistik föreskriver utlämnande av sådana uppgifter.
3. Utlämnande till EG:s statistikkontor av insynsskyddade uppgifter om företagsstruktur och företagsverksamheter som insamlats innan denna förordnings trätt i kraft måste ske i enlighet med de regler och den praxis beträffande insynsskydd för statistiska uppgifter som gäller i medlemsstaterna.

Utlämnande till EG:s statistikkontor av insynsskyddade statistiska uppgifter i den mening som avses i punkt 2 skall ske så att de statistiska objekten inte kan direkt identifieras. Detta hindrar inte tillämpning av regler i någon medlemsstats lagstiftning vilka medger att insynsskyddade uppgifter utlämnas i större utsträckning.

4. Nationella myndigheter skall inte vara skyldiga att till EG:s statistikkontor lämna ut uppgifter om fysiska personers privatliv om den utlämnade informationen skulle kunna leda till att personerna blir identifierade direkt eller indirekt.

¹ EGT nr L 141, 28.5.1986, s. 1.

² EGT nr L 197, 18.7.1987, s. 33.

RÅDETS FÖRORDNING (EURATOM, EEG) nr 1588/90

av den 11 juni 1990

om utlämnande av insynskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen särskilt artikel 213 i detta,

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen och i synnerhet artikel 187 i detta,

med beaktande av det utkast till förordning som kommissionen framlagt¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande², och

med beaktande av följande:

För att kunna utföra sina åligganden enligt fördragen, särskilt de som följer av vad som stadgas om den inre marknaden i artikel 8a i Fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen — nedan kallat *Rom-fördraget* —, måste kommissionen ha fullständig och tillförlitlig information. För att kunna verka effektivt måste Europeiska gemenskapernas statistikkontor — nedan kallat *EG:s statistikkontor* — kunna ta del av all den nationella statistiska information som behövs för att utarbeta gemenskapsstatistik och genomföra erforderliga analyser.

Artikel 5 i Rom-fördraget och artikel 192 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen — nedan kallat *Euratom-fördraget* — förpliktar medlemsstaterna att underlätta genomförandet av gemenskapens uppgifter. Denna skyldighet omfattar tillhandahållandet av all erforderlig information. Avsaknaden av sådana statistiska uppgifter som är skyddade mot obehörig insyn innebär för EG:s statistikkontor en avsevärd brist på information på gemenskapsnivå och gör det svårt att utarbeta statistik och genomföra analyser rörande gemenskapen.

Medlemsstaternas grund att åberopa regler om insynskydd för vissa statistiska uppgifter kommer emellertid att bortfalla i

och med att det kan konstateras att EG:s statistikkontor ger samma garantier för skydd mot obehörig insyn som de nationella statistiska institutionerna.

Sådana garantier finns nu redan i viss utsträckning i gemenskapsfördragen, nämligen i artikel 214 i Rom-fördraget och artikel 194.1 i Euratom-fördraget, liksom i tjänstereglementena för Europeiska gemenskapernas tjänstemän och kan förstärkas genom lämpliga åtgärder enligt denna förordning.

Enligt artikel 214 i Rom-fördraget och artikel 194.1 i Euratomfördraget förpliktas gemenskapens tjänstemän och andra anlitade att också efter att deras åligganden har upphört inte röja information av det slag som omfattas av befattningshavares tystnadsplikt.

Artikel 17 i tjänstgöringsreglementet för Europeiska gemenskapernas tjänstemän förpliktar vidare tjänstemännen att skydda alla sådana omständigheter och uppgifter mot obehörig insyn som de har fått kännedom om vid eller i samband med utförandet av sina åligganden. De är bundna av denna förpliktelse även sedan de har lämnat sin tjänst.

Varje brott mot insynskyddet för statistiska uppgifter som är skyddade enligt denna förordning måste beivras effektivt, vem som än har begått det.

Varje överträdelse, vare sig uppsåtlig eller uppkommen genom oaksamhet, av de regler som gäller för de tjänstemän och andra som arbetar för EG:s statistikkontor, leder till ansvar och i tillämpliga fall rättsliga påföljder för brott mot befattningshavares tystnadsplikt enligt artikel 12 i förening med artikel 18 i Protokollet om Europeiska gemenskapernas privilegier och immunitet.

Enligt artikel 215 i Rom-fördraget och artikel 188 i Euratom-fördraget skall gemenskapen också gottgöra varje skada som dess institutioner eller av dess personal vållat vid utförandet av sina åligganden.

Denna förordning gäller enbart utlämnande till EG:s statistikkontor av sådana statistiska uppgifter som inom de nationella statistiska institutionernas verksamhetsområde är skyddade mot obehörig insyn och påverkar inte de nationella föreskrifter eller gemenskapsregler som rör utlämnande av andra slag av information till kommissionen.

¹ EGT nr C 86, 7.4.1989, s. 27.

² EGT nr C 291, 20.11.1989, s. 27.

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 455/88

av den 18 februari 1988

om den statistiska tröskeln i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen,

*Artikel 1*med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan¹ senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 3678/87², särskilt artiklarna 24 och 41 i denna, och

Den statistiska tröskeln i den mening detta uttryck har i artikel 24 i förordningen (EEG) nr 1736/75, fastställs till 800 ecu.

med beaktande av följande:

*Artikel 2*Sedan kommissionens förordning (EEG) nr 3432/85 av den 5 december 1985 om den statistiska tröskeln i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan³ antogs, har variationer inträtt i de genomsnittliga värdena av ecun uttryckt i nationell valuta. Den nu gällande statistiska tröskeln vid 800 ecu, vilkens värde i nationell valuta enligt nämnda förordning svarar mot en fast omvandlingskurs som bygger på de genomsnittliga kurserna under perioden juli 1984 till juni 1985, är därför ofta antingen för hög eller för låg för att i avsedd utsträckning bereda medlemsstaterna de tilltänkta fördelarna vid sammanställningen av statistiken över sin utrikeshandel. Det är därför nödvändigt att för denna statistiska tröskel fastställa en ny omvandlingskurs som bygger på senare genomsnittliga växlingskurser. Perioden november 1986 till oktober 1987 är lämplig för detta ändamål.

Den statistiska tröskel som fastställts i artikel 1 skall, uttryckt i nationell valuta, inte vara högre än

för Belgien-Luxemburg	Bfr/Lfr	34 500
för Danmark	Dkr	6 300
för Frankrike	FF	5 500
för Tyskland	DM	1 600
för Grekland	Dr	125 000
för Irland	£ Irl	650
för Italien	Lit	1 200 000
för Nederländerna	Fl	2 000
för Portugal	Esc	130 000
för Spanien	Pta	115 000
för Storbritannien	£	600

I enkelhetens intresse skall de värden för tröskeln i nationell valuta som så erhålls rundas av.

Artikel 3

De åtgärder som föreskrivs i denna förordning har tillstyrkts av kommittén för statistik över utrikeshandeln.

Denna förordning skall tillämpas första gången på statistik avseende uppgifter för år 1988.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 18 februari 1988.

På kommissionens vägnar

Peter SCHMIDHUBER

*Ledamot av kommissionen*¹ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.² EGT nr L 346, 10.12.1987, s. 12.³ EGT nr L 326, 6.12.1985, s. 24.

Artikel 3

1. När sådana varor enligt förordning (EEG) nr 1999/85 som införts för förädling i det egna landet i enlighet med undantagssystemets förenklade regler, sätts i fri rörelse i oförädlad skick eller såsom huvudförädlingsvaror i den mening som anges i förordningen (EEG) nr 3677/86 skall särskilda statistiska rapporter om detta utöver dem som avses i artikel 38.1 i förordningen (EEG) nr 1736/75 upprättas av den medlemsstat där varorna sätts i fri rörelse.

2. Medlemsländerna skall upprätta dessa rapporter genom att för varje varuslag ange Kombinerade nomenklaturens tillämpliga kodnummer, ursprungsland, mängd varor som satts i fri rörelse i oförädlad skick eller att användas vid tillverkningen av de förädlingsvaror som satts i fri rörelse.

3. Varje medlemsstat skall lämna resultaten till Europeiska gemenskapernas statistikkontor som på förhand skall ha fått besked om vilken nationell myndighet som bär ansvaret för att upprätta de rapporter som nämns under punkten 1 och 2.

4. Utom vid tillämpning av det förfarande som föreskrivs i artikel 41 i förordningen (EEG) nr 1736/75 skall formerna för rapportering, inklusive den period rapporteringen avser,

periodicitet, rapporteringsfrekvens och i tillämpliga fall de villkor som gäller vid sammanställning för denna rapportering, utformas på samma sätt som gäller för tillämpning av artikel 38.2 i den förordningen.

Artikel 4

Förordningen (EEG) nr 546/77 ändras på följande sätt:

1. Artikel 1 skall utgå.
2. Artikel 3 skall ersättas av

"Artikel 3

Statistiska förfaranden avseende "annan införsel" och "annan utförsel" skall hänföra sig till de åtgärder som vidtas i medlemsstaterna vid andra tullförfaranden än dem som avser införsel eller utförsel för förädling i det egna landet enligt rådets förordning (EEG) nr 1999/85⁹ och de förfaranden som avses i artikel 2.

⁹ EGT nr L 188, 20.7.1985, s.1."

Artikel 5

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1988.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 9 december 1987.

På kommissionens vägnar
Peter SCHMIDHUBER
Ledamot av kommissionen

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 3678/87

av den 9 december 1987

om statistiska förfaranden avseende gemenskapens utrikeshandel

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan¹ senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 3367/87², särskilt artiklarna 8 och 32.2,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1999/85 av den 16 juli 1985 om förenklad behandling vid införsel för förädling i landet³, särskilt artikel 29,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 3677/86 av den 24 november 1986 med bestämmelser för genomförande av förordningen (EEG) nr 1999/85 av den 16 juli 1985 om förenklad behandling vid införsel för förädling i landet⁴,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 2954/85 av den 22 oktober 1985 om vissa åtgärder för standardisering och förenkling av statistiken över handeln medlemsstaterna emellan⁵, och

med beaktande av följande:

De statistiska förfaranden avseende införsel för förädling i det egna landet och för utförsel efter dylik förädling svarar för närvarande mot de tullförfaranden vid förädling i det egna landet som föreskrivits i rådets direktiv (EEG) nr 69/73 av den 4 mars 1989 om harmonisering av bestämmelser i lagar och andra författningar om inhemsk förädling⁶ senast ändrad genom direktiv (EEG) 84/444⁷. Den 1 januari 1987 kommer emellertid direktiv (EEG) nr 69/73 att återkallas och ersättas av förordning (EEG) nr 1999/85. Det finns därför behov att ändra de statistiska förfaranden som föreskrivs i artikel 8.1 och 8.2 i förordningen (EEG) nr 1736/75 och bringa de statistiska förfarandena avseende förädling i det egna landet i överensstämmelse med de tullförfaranden vid förädling i det egna landet som föreskrivits i förordningen (EEG) nr 1999/85.

Förordningen (EEG) nr 1999/85 föreskriver också att varje medlemsstat skall lämna särskilda statistiska rapporter avseende sådana varor som införts enligt de förenklade undantagsreglerna för varor som importeras för förädling i det egna landet och sedan släppts till fritt förfogande.

Vissa bestämmelser i kommissionens förordning (EEG) nr 546/77 av den 16 mars 1977 om statistisk gruppering inom gemenskapens utrikeshandel⁸ måste därför upphävas eller ses över.

De åtgärder som föreskrivs i denna förordning har tillstyrkts av Kommittén om statistik över utrikeshandel som den har avgivit i ämnet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Artikel 8 i förordningen (EEG) nr 1736/75 ändras härmed på följande sätt:

1. Punkt 1 a ersätts av

- "a) — införsel för förädling i det egna landet enligt undantagssystemet,
- införsel för förädling i det egna landet enligt restitutionssystemet."

2. Punkt 2 a ersätts av

- "a) — utförsel efter förädling i det egna landet enligt undantagssystemet,
- utförsel efter förädling i det egna landet enligt restitutionssystemet."

Artikel 2

1. Införsel av varor enligt undantagssystemet för förenklad tullförfarande vid införsel för förädling i det egna landet och införsel av varor enligt restitutionssystemet för tullförfarande vid införsel för förädling i det egna landet skall registreras enligt det statistiska förfarandet för införsel för förädling i det egna landet enligt undantagssystemet respektive införsel för förädling i det egna landet enligt restitutionssystemet.

2. Utförsel av ersättningsvaror och av oförädlade varor i den mening som anges i förordning (EEG) nr 1999/85 enligt undantagssystemet och utförsel av förädlingsvaror enligt restitutionssystemet skall registreras enligt det statistiska förfarandet för utförsel efter förädling i det egna landet enligt undantagssystemet respektive det statistiska förfarandet för utförsel efter förädling i det egna landet enligt restitutionssystemet.

⁸ EGT nr L 70, 17.3.1977, s. 13.

¹ EGT nr L 183, 14.7.1985, s. 3.

² EGT nr L 321, 11.11.1987, s. 3.

³ EGT nr L 188, 20.7.1985, s. 1.

⁴ EGT nr L 351, 12.12.1986, s. 1.

⁵ EGT nr L 285, 25.10.1985, s. 1.

⁶ EGT nr L 58, 8.3.1969, s. 1.

⁷ EGT nr L 245, 14.9.1984, s. 28.

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 3522/87

av den 24 november 1987

om registrering av transportsättet i statistiken över handeln medlemsstaterna emellan

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

Från och med den 1 januari 1988 skall gemenskapen och medlemsstaterna utöver de uppgifter som redovisas i enlighet med artikel 8.1 i förordningen (EEG) nr 2954/85 även lämna uppgifter om "transportsättet", enligt vad som anges i artikel 5g i samma förordning.

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 2954/85 av den 22 oktober 1985 om vissa åtgärder för standardisering och förenkling av statistiken över handeln medlemsstaterna emellan¹, och i synnerhet dess artiklar 8 och 10, och

Artikel 2

med beaktande av följande:

Utom i det fall då det i artikel 41 i rådets förordning (EEG) nr 1736/75³ föreskrivna förfaringsstättet tillämpas, skall det av medlemstaterna till kommissionen insända resultatet av deras statistiska undersökningar – uppdelade efter transportsätt, med specifikation efter referensperiod, periodicitet, speditiionsintervall och, i förekommande fall, presentationsformen – vara upprättat i enlighet med den praxis som kommer till användning vid redogörelser enligt artikel 38.2 i samma förordning.

Genom rådets förordning (EEG) nr 679/85² har en uppgiftsblankett införts för användning i samband med varuhandeln inom gemenskapen. På denna blankett skall uppgifter angående transportsättet lämnas på ett sådant sätt att bestämmelserna härom i rådets förordning (EEG) nr 2954/85 tillgodoses. Dessa förordningar gäller från och med den 1 januari 1988. Det är därför tillrådligt att från denna tidpunkt utvidga den statistiska redogörelsen över handeln mellan medlemsstaterna att även omfatta transportsättet.

Artikel 3

De genom föreliggande förordning vidtagna åtgärderna står i överensstämmelse med yttrandet av Kommittén om statistik över utrikeshandeln.

Denna förordning träder i kraft den tredje dagen efter det att den offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 november 1987.

På kommissionens vägnar

Peter SCHMIDHUBER

Ledamot av kommissionen

¹ EGT nr L 285, 25.10.1985, s. 1.

² EGT nr L 79, 21.3.1985, s. 7.

³ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.

fatta på förslag från kommissionen, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

3. Kommissionen skall besluta med omedelbar verkan. Om beslutet står i strid med kommitténs yttrande, skall kommissionen emellertid omedelbart underrätta rådet om detta och uppskjuta verkställandet tre månader, räknat från den dag den underrättade rådet.

4. Rådet kan med kvalificerad majoritet fatta ett annat beslut under den tid som anges i punkt 3."

Artikel 3

Förordningen (EEG) nr 1445/72 upphävs härmed.

Artikel 4

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1988.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 1 november 1987.

På rådets vägnar

B. HAAKONSEN

Ordförande

---

2. Alla varor måste beskrivas i enlighet med vad som stadgas i punkt 1 också när andra gemenskapsförordningar samtidigt kräver att de beskrivs i enlighet med andra klassifikationer.

3. För varje slag av vara måste den åttaställiga kod anges som varan tilldelats i Kombinerade klassifikationen.

¹ EGT nr L 256, 7.9.1987, s. 1.

2. I artikel 7.1 skall orden "För varje rubrik i varuklassifikationen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (Nimexe) måste" ersättas av "Utan ändring av vad som stadgas i artikel 5.1 och 5.2 i förordningen (EEG) nr 2658/87 måste för varje underrubrik i CN".

3. I andra strecksatsen i artikel 11 a skall orden "i kapitel 99 i varuklassifikationen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (Nimexe)" ersättas av "i kapitel 97 i Kombinerade klassifikationen".

4. Artikel 34 skall ersättas av

"Artikel 34

De uppgifter som avses i artikel 22.1 skall sammanställas

- a) vad gäller utförelse till länder som icke är medlemmar i gemenskapen och i handeln medlemsstater emellan på grundval av underrubrikerna i gällande version av Kombinerade klassifikationen i enlighet med artikel 12 i förordningen (EEG) nr 2658/87,
- b) vad gäller införelse från länder som inte är medlemmar i gemenskapen på grundval av underrubrikerna i TARIC såsom denna definieras i artikel 2 i nämnda förordning med användande av de koder som avses i artikel 3.3 och 3.4 i samma förordning.

Dessa bestämmelser skall tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 5.4 och 13 i förordningen (EEG) nr 2658/87."

5. Artikel 36 skall ersättas av

"Artikel 36

Kommissionen skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra ländernomenklaturen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan i den version som gäller den 1 januari varje år efter de beslut som fattats med stöd av det förfarande som avses i artikel 41 i denna förordning."

6. Artikel 38.1 och 38.2 skall ersättas av

"1. Varje medlemsstat skall utan dröjsmål och i vart fall senast inom sex veckor efter utgången av den månad uppgifterna avser till kommissionen rapportera kumulerad månatlig utrikeshandelsstatistik. Rapporten skall omfatta de uppgifter som förtecknas i artikel 22.1 och vara utarbetad i enlighet med artikel 34.

De uppgifter som sammanställs med användning av den kod som avses i artikel 3.4 i förordningen (EEG) nr 2658/87 kan dock tillställas kommissionen i en särskild rapport och denna får utarbetas av en annan nationell myndighet än den som bär ansvaret för att sammanställa statistik med utnyttjande av den kod som avses i artikel 3.3 i nämnda förordning.

2. Vid behov skall enligt det förfarande som anges i artikel 41 regleras

— rapporteringssätt, inkl. vad avser den särskilda rapport som utarbetas i enlighet med andra stycket i punkt 1 uppgiftsperiod, periodicitet, rapporteringsfrekvens och i tillämpliga fall de villkor som gäller för denna rapportering, och

— tillhandahållandet av speciella statistikuppgifter."

7. I artikel 39.3 a skall orden "analytiska tabeller grundade på varuklassifikationen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (Nimexe)" ersättas av "analytiska tabeller grundade på Kombinerade klassifikationen".

8. Artiklarna 40 och 41 skall ersättas av

"Artikel 40

1. En metodkommitté för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan, nedan benämnd Kommittén för statistik över utrikeshandel, skall tillsättas. Den skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och ha en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

3. Kommittén har rätt att granska varje fråga som rör denna förordnings tillämpning och som ordföranden på eget initiativ eller på begäran av en representant för ett medlemsland tar upp.

Artikel 41

1. Enligt det förfarande som föreskrivs i följande punkter skall bestämmelser antas för

a) denna förordnings tillämpning,

b) årliga ändringar av ländernomenklaturen för statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan.

2. Ordföranden skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta sitt beslut med den majoritet som enligt artikel 148.2 i fördraget skall tillämpas vid beslut som rådet har att

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 3367/87

av den 9 november 1987

om tillämpning av den kombinerade klassifikationen på statistiken över handeln medlemsstaterna emellan jämte ändring i förordning (EEG) nr 1736/75 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och i synnerhet artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande², och

med beaktande av följande:

Rådets förordning (EEG) nr 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistikklassifikation och om gemensam tulltaxa³ fastställde en varuklassifikation, kallad Kombinerade klassifikationen (Combined Nomenclature, CN) som bland annat tillgodoser de krav som ställs av gemenskapens system för statistik över utrikeshandel; denna används nu också av gemenskapen och medlemsstaterna i sådan statistik.

För att åstadkomma jämförbarhet är det angeläget att statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan framställs med användning av samma klassifikation; det är därför nödvändigt att gemenskapen och medlemsstaterna använder Kombinerade klassifikationen också i statistiken avseende handeln medlemsstaterna emellan.

Användning av Kombinerade klassifikationen både i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och i statistiken över handeln medlemsstater emellan gör rådets förordning (EEG) nr 1445/72 av den 24 april 1972 angående varuklassifikation i statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (Nimexe)⁴ överflödigt; denna förordning bör därför återkallas.

Återkallandet av förordningen (EEG) nr 1445/72 kräver vissa följändringar i vissa bestämmelser i rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 angående statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan⁵ senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 3396/84⁶.

Medlemsstaterna bör ha rätt att införa särskilda nationella statistiska underindelningar.

¹ EGT nr C 185, 15.7.1987, s. 4.

² Yttrande avgivet den 16 oktober 1987 (ännu icke publicerat i Europeiska gemenskapernas officiella tidning).

³ EGT nr L 256, 7.9.1987, s. 1.

⁴ EGT nr L 161, 17.7.1972, s. 1.

⁵ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.

⁶ EGT nr L 314, 4.12.1984, s. 10.

Åtgärder bör lämpligen samtidigt vidtas för att fastställa medlemsstaternas skyldigheter att rapportera de statistiska uppgifter staterna tillställer kommissionen beträffande sin införsel från länder som icke är medlemmar fördelade enligt den integrerade tulltaxa för de europeiska gemenskaperna (TARIC) som fastställdes i förordningen (EEG) nr 2658/87.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Kombinerade klassifikationen (Combined Nomenclature, CN) som infördes genom förordning (EEG) nr 2658/87 skall av gemenskapen och medlemsländerna tillämpas i statistiken över handeln medlemsstaterna emellan.

2. Varje medlemsstat får under underrubrikerna i Kombinerade klassifikationen i den mening som avses i artikel 1.2 b i förordningen (EEG) nr 2658/87 införa undergrupper för att tillgodose nationella statistiska behov. En medlemsstat som utnyttjar denna möjlighet skall i enlighet med vad som föreskrivs i kommissionens förordning (EEG) nr 2793/86 av den 22 juli 1986 om de koder som skall användas i de formulär som föreskrivs i rådets förordningar (EEG) nr 678/85, (EEG) nr 1900/85 och (EEG) nr 222/77⁷ förse varje sådan undergrupp med sifferkod genom att utnyttja den nionde positionen som reserverats för detta ändamål.

Artikel 2

Förordningen (EEG) nr 1736/75 ändras på följande sätt:

1. Artikel 5 skall ersättas med följande:

"Artikel 5

1. I den statistiska rapporteringen skall alla varor klassificeras i enlighet med vad som föreskrivs i bestämmelserna om varuhandel, i den mån annat ej följer av punkt 2, så att de enkelt kan hänföras till rätt rubrik i Kombinerade klassifikationen (Combined Nomenclature, CN) som införts genom rådets förordning (EEG) nr 2658/87¹.

⁷ EGT nr L 263, 15.9.1986, s. 74.

SLUTGRANSKAD

- a) Vid införsel, varor som importeras eller har blivit importerade till gemenskapens statistiska territorium, vid den tidpunkt då de förklarats utsläppta för fri rörlighet i enlighet med de åtgärder som medlemsstaterna beslutat om för genomförande av direktiv 79/695/EEG, varvid dock undantas de varor som tidigare varit föremål för inhemsk bearbetning.

de förklarats fria för utförsel från gemenskapens tullområde, i enlighet med de åtgärder som medlemsstaterna beslutat om för genomförande av direktiv 81/177/EEG.

Detta gäller även i de fall då det är fråga om varor vilka icke är omnämnda i artikel 2.5 i förordningen (EEG) nr 1736/75.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den dag den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

- b) Vid utförsel, varor som lämnar eller är på väg att lämna gemenskapens statistiska territorium, vid den tidpunkt då

Den skall tillämpas från och med den 1 januari 1983.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 januari 1983.

På rådets vägnar

H. W. LAUTENSCHLAGER

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 200/83

av den 24 januari 1983

om anpassning av statistik över gemenskapens utrikeshandel till direktiven om harmonisering av förfarandet vid utförelse av varor samt när varor släpps för fri rörlighet

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av de Europeiska gemenskaperna, och i synnerhet dess artikel 235,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹, och

med beaktande av följande:

Alla varor, som efter införelse släpps ut för fri rörlighet inom gemenskapens statistiska territorium, omfattas av statistiken över gemenskapens utrikeshandel.

I syfte att uppnå full täckning i fråga om statistiken över gemenskapens utrikeshandel är det därför nödvändigt att säkerställa att alla varor som ges fri rörlighet inom gemenskapens statistiska territorium blir registrerade, även om de inte samtidigt blir föremål för hemmaförbrukning.

Rådets direktiv 79/695/EEG av den 24 juli 1979 om harmonisering av förfarandena efter varors förfogande² möjliggör att man skiljer mellan registrering vid övergång till fri rörlighet och till hemmaförbrukning.

Bland de varor som släpps ut för fri rörlighet kan det emellertid finnas vissa som tidigare har genomgått förtullning för inrikes förädling och därför redan omfattas av statistiken över gemenskapens utrikeshandel under motsvarande statistiska förfarande. Det är viktigt att säkerställa att sådana varor inte på nytt registreras i statistiken i enlighet med reglerna i artik-

larna 3–39 i rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan³.

Vid utförelse kommer alla de i fördragets artikel 9.2 omnämnda varorna, vilka slutgiltigt lämnar gemenskapens statistiska territorium, att ingå i statistiken över gemenskapens utrikeshandel.

I syfte att uppnå fullständighet i fråga om statistiken över gemenskapens utrikeshandel är det därför nödvändigt att säkerställa att alla sådana varor som slutgiltigt lämnar gemenskapens statistiska territorium blir registrerade, även om det vid registreringen anges att förbrukningsland är en medlemsstat, till vilken varorna ursprungligen införts från en annan medlemsstat.

Rådets direktiv 81/177/EEG av den 24 februari 1981 om harmonisering av förfarandet vid utförelse av varor från gemenskapen⁴ ställer som villkor för utförelse från gemenskapens tullterritorium att det till vederbörande tullkontor avlämnas en anmälan om utförelse. Detta tullkontor kan ligga i en medlemsstat, till vilken varorna ursprungligen skickats från annan medlemsstat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

För tillämpningen av statistiken över gemenskapens utrikeshandel skall följande varor behandlas i enlighet med de regler som angivits i artiklarna 3–39 i förordningen (EEG) nr 1736/75:

¹ EGT nr C 238, 13.9.1982, s. 90.

² EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 19.

³ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.

⁴ EGT nr L 83, 30.3.1981, s. 40.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 23 december 1980.

På kommissionens vägnar
François-Xavier ORTOLI
Viceordförande

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 3345/80

av den 23 december 1980

om registrering av avsändningslandet i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan¹, senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 2845/77², och i synnerhet dess artikel 11, och

med beaktande av följande:

Rådets direktiv nr 69/73/EEG av den 4 mars 1969 om harmonisering av bestämmelserna i lagar och andra författningar om inhemsk förädling³, i synnerhet artiklarna 13, 14 och 15, avser varor som inte uppfyller de villkor som finns angivna i artiklarna 9 och 10 i fördraget.

Bearbetade varor, halvfabrikat och råvaror, enligt direktiv 69/73/EEG, kan transporteras mellan medlemsstaternas statistiska territorier i enlighet med bestämmelserna i kommissionens direktiv 75/681/EEG⁴; det finns inte några krav på att sådana produkter och varor skall vara registrerade i importstatistiken av annan medlemsstat än den i vilken medgivande om bearbetning lämnats, med angivande av den medlemsstat, som är avsändningsland. Det är väsentligt för överensstämmelsen i gemenskapens statistik att en sådan registrering kommer till stånd.

Varor och produkter som – enligt de av deklareranten angivna dokumenten uppfyller, eller har uppfyllt – de i fördragets artiklar 9 och 10 angivna villkoren och som har blivit exporterade till tredjeland, får senare importeras till en medlemsstat från det tredjeland som varit förbrukningsland, eller från annat tredjeland, under förutsättning att deras ursprungliga tillstånd inte har förändrats genom sådan bearbetning eller reparation som anges i artikel 5 i rådets förordning (EEG) nr 802/68 av den 27 juni 1968 om den gemensamma definitionen av begreppet "varors ursprung"⁵. Det finns inte några krav på att sådana varor och produkter skall registreras – med angiv-

ande av det tredjeland som utgjort avsändningsland – i den medlemsstats statistik som importerar dem. Det är väsentligt för överensstämmelsen i gemenskapens statistik att en sådan registrering kommer till stånd.

De i denna förordning föreskrivna åtgärderna står i överensstämmelse med Kommittén om statistik över utrikeshandeln synsätt.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Avsikten med denna förordning är att fastställa vissa speciella bestämmelser på grundval av artikel 11 i rådets förordning (EEG) nr 1736/75.

Artikel 2

När varor som efter att ha blivit införda i en medlemsstat för att där bearbetas vidarebefordras till annan medlemsstat i obearbetad form, som halvfabrikat eller som ersättningsvara, enligt direktiv 69/73/EEG och i överensstämmelse med artiklarna 2 och 3 i direktiv 73/95/EEG, skall de statistiska handlingar, som sistnämnda medlemsstat använder för registrering av sådana varors införsel, ange den medlemsstat från vilken varan avsänts.

Artikel 3

Om det kan fastställas att varor, som antingen ursprungligen härrör från gemenskapen, eller från tredjeland och tidigare medgivits fri rörlighet inom gemenskapen, exporteras till tredjeland samt därefter importeras från tredjeland till gemenskapen genom en medlemsstat, antingen i oförändrad form eller efter att ha genomgått sådan bearbetning eller åtgärd som inte har medfört en förändring av deras ursprungsstatus enligt bestämmelserna i artikel 5 av förordningen (EEG) nr 802/68, skall de statistiska handlingar, som kommer till användning vid registrering av denna import, ange det tredjeland från vilket varan avsänts.

Artikel 4

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1981.

¹ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.

² EGT nr L 329, 22.12.1977, s. 3.

³ EGT nr L 58, 8.3.1969, s. 1.

⁴ EGT nr L 301, 20.11.1976, s. 1.

⁵ EGT nr L 148, 28.6.1968, s. 1.

Den förenklade proceduren får dock inte hindra den ifrågavarande myndigheten från att klassificera vissa komponenter i industrianläggningar under tillämpliga underrubriker i den kombinerade nomenklaturen i enlighet med artikel 1.2 b i rådets förordning (EEG) 2658/87*. Varje medlemsstat skall en gång om året tillställa kommissionen en förteckning över dessa underrubriker och kommissionen skall i sin tur underätta de andra medlemsstaterna därom.

3. Underrubriker för hela industrianläggningar skapas härmed i kapitel 98 i den kombinerade klassifikationen för registrering av sådana komponenter och andra varor vilkas värde av den i artikel 7 angivna myndigheten anses vara alltför lågt för att motivera införande i de kapitel med vilkas definition de överensstämmer.

* EGT nr L 256, 7.9.1987, s.1"

3. Artikel 6 skall ersättas av

"Artikel 6

Kodnummer för underrubriker för komponenter i hela industrianläggningar skall konstrueras enligt följande regler:

1. Koden skall bestå av åtta siffror.
2. De första två siffrorna skall vara 9 respektive 8.
3. Den tredje siffran, som skall beteckna att varan ingår i leverans av hel industrianläggning, skall vara 8.
4. Den fjärde siffran skall variera mellan 0 och 9 beroende på den huvudsakliga kommersiella aktiviteten som skall utföras av den exporterade industriella anläggningen enligt nedanstående klassifikation:

Kod   Näringsgren

- 0 Energi (inkl. produktion och distribution av ånga och hetvatten)
- 1 Utvinning av icke energiproducerande mineraler (inkl. brytning av metallmalm och torvtäkt); framställning av icke-metalliska mineralprodukter (inkl. glas och glasprodukter)
- 2 Järn- och stålindustri; tillverkning av metallvaror (utom maskiner och transportmedel)

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 november 1987.

- 3 Maskinindustri och tillverkning av transportmedel; tillverkning av instrument
- 4 Kemisk industri (inkl. konstfibrindustri); gummi- och plastindustri
- 5 Livsmedels-, dryckes- och tobaksindustri
- 6 Textil-, läder-, sko-, och beklädnadsindustri
- 7 Trä- och pappersindustri (inkl. tryckerier och förläggarverksamhet); övrig industri
- 8 Transport (utom tjänster som har anknytning till transport, resebyråtjänster, fraktmäklare och andra agenter som underlättar befordran av passagerare och gods, lagring och magasinering) och kommunikationer
- 9 Vattentäkt samt rening och distribution av vatten; tjänster som har samband med transporter; övriga ekonomiska aktiviteter

5. Femte och sjätte siffran skall svara mot numret på det kapitel i den kombinerade nomenklaturen som komponenten hänförs till. För de fall som avses i artikel 4.3 skall dock bägge dessa siffror vara 9.

6. För hela industrianläggningar skall

- på kapitelnivå i den kombinerade nomenklaturen sjunde och åttonde siffran vara 0,
- på rubriknivå i det harmoniserade systemet skall sjunde och åttonde siffran svara mot tredje och fjärde siffran i den rubriken."

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft tredje dagen efter det att den har kungjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas fr. o m. den 1 januari 1988.

På kommissionens vägnar

Peter SCHMIDHUBER

Ledamot av kommissionen

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 3521/87

av den 24 november 1987

om ändring av förordning (EEG) nr 518/79 om registrering av utförsel av hela industrianläggningar i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan¹ senast ändrad genom förordning (EEG) nr 3367/87², och i synnerhet artiklarna 21 och 33,

med beaktande av rådets beslut 87/369/EEG av den 7 april 1987 om biträdande av den internationella konventionen om systemet för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering, jämte ändringsprotokoll³,

med beaktande av kommissionens förordning (EEG) nr 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistikklassifikation och om gemensam tulltaxa⁴, och

med beaktande av följande:

Åtskilliga bestämmelser i kommissionens förordning (EEG) nr 518/79⁵ avser tullsamverkansrådets klassifikation CCCN och varuklassifikationen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (Nimexe); i gemenskapens klassifikationssystem skall emellertid CCCN och Nimexe fr.o.m. den 1 januari 1988 ersättas av det harmoniserade systemet för beskrivning och kodifiering av varor och tjänster respektive den kombinerade tull- och statistiknomenklaturen.

Det förenklade deklarationsförfarande för rapportering av hela industrianläggningar som införs genom förordning (EEG) nr 518/79 bygger på att varje komponent betecknas med en sexställig kod som anges under det kapitel i Nimexe till vilken komponenten är att hänföra; i den kombinerade klassifikationen måste nu komponenterna anges med en åttaställig kod och alla de underrubriker sammanföras som gäller hela industrianläggningar till ett av de kapitel i det harmoniserade systemet som undertecknarna av nämnda konvention om

det harmoniserade systemet har reserverat för särskilda ändamål.

De åtgärder som föreskrivs i denna förordning överensstämmer med det yttrande som avgivits av kommittén för statistik avseende utrikeshandel.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Förordningen (EEG) nr 518/79 ändras härmed på följande sätt:

1. I artikel 2.1 i rådets förordning (EEG) nr 518/79 ersätts den text som följer efter "...som normalt hänförs till olika rubriker" och som slutar med orden "... som nedan kallas CCCN." med följande text: "i det harmoniserade systemet för beskrivning och kodifiering av varor och tjänster, nedan kallad det harmoniserade systemet."
2. Artikel 4 skall ersättas av följande:

"Artikel 4

1. I kapitel 98 i den kombinerade nomenklaturen skapas härmed underrubriker för komponenter i hela industrianläggningar svarande mot kapitlen 63, 68, 69, 70, 72, 73, 76, 82, 84, 85, 86, 87, 90 och 94 och angivande både det kapitel i det harmoniserade systemet och den underrubrik i kapitlet komponenterna är hänförliga till.

Kommissionen får bemyndiga en medlemsstat som så begär att införa underrubriker i kapitel 98 för komponenter i hela industrianläggningar svarande också mot andra kapitel i den kombinerade nomenklaturen. Kommissionen skall underrätta andra medlemsstater om sådana bemyndiganden.

2. Komponenter som stämmer med visst kapitel definition skall klassificeras under den underrubrik för komponenter i hela industrianläggningar som hänför sig till kapitlet i fråga, om icke den myndighet som avses i artikel 7 bestämmer att varorna i kapitel 98 skall klassificeras under ifrågavarande underrubriker för hela industrianläggningar på rubriknivå i det harmoniserade systemet eller att bestämmelserna i punkt 3 skall tillämpas.

¹ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.

² EGT nr L 321, 11.11.1987, s. 3.

³ EGT nr L 198, 20.7.1987, s. 1.

⁴ EGT nr L 256, 7.9.1987, s. 1.

⁵ EGT nr L 69, 20.3.1979, s. 10.

medlemsstat lämna bemyndigande att tillämpa det förenklade förfarandet beträffande medlemsstatens egen export. Detta bemyndigande kan dock lämnas endast om det av den föreliggande dokumentationen framgår att det i artikel 3.1 angivna totala statistiska värdet har uppnåtts eller om andra kriterier föreligger som motiverar tillämpningen av det förenklade förfarandet.

4. I de fall då den enligt punkt 1 behöriga myndigheten inte är den myndighet som svarar för upprättandet av statistiken över den exporterande medlemsstatens utrikeshandel, skall den inte lämna sådant bemyndigande utan den sistnämnda myndighetens godkännande.

Artikel 8

1. De medlemsstater, som i överensstämmelse med artikel 33.2 i förordningen (EEG) nr 1736/75, tillämpar egna bestämmelser i detta avseende vid tidpunkten för ikraftträdandet av denna förordning, skall se till att giltigheten av de egna bestämmelserna upphör senast den 31 december 1979. I de fall då de egna bestämmelserna innebär bemyndigande att tillämpa ett förenklat förfarande, skall dock detta förfarande tillämpas även efter den nämnda dagen, intill den ursprungligen fast-

ställda tidpunkten för upphörandet, under förutsättning att bemyndigandet lämnats före dagen för ikraftträdandet av denna förordning och att de egna bestämmelsernas innebörd är anpassad till artiklarna 4, 5 och 6.

2. De övriga medlemsstaterna skall omarbeta sina bestämmelser på sådant sätt att de rubriker för hela industrianläggningar, som skapas genom artikel 4, kan införas i de statistiska dokumenten i enlighet med denna förordning senast den 1 januari 1980.

Artikel 9

Varje medlemsstat skall underrätta kommissionen om de bestämmelser som har införts för att genomföra denna förordning. Kommissionen skall vidarebefordra informationen till andra medlemsstater.

Artikel 10

Denna förordning träder i kraft tredje dagen efter dess kungörande i *Europeiska Gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 19 mars 1979.

På kommissionens vägnar
François-Xavier ORTOLI
Viceordförande

Artikel 4

1. I kapitlen 62, 68, 69, 70, 73, 76, 82, 84, 85, 86, 87, 90, och 94 i Nimexe införs härmed rubriker för hela industrianläggningar både på kapitelnivå och på nivån för rubrikerna i CCCN.

Kommissionen får bemyndiga en medlemsstat som så begär att införa rubriker för hela industrianläggningar i andra kapitel i Nimexe. Kommissionen skall underrätta andra medlemsstater om sådana bemyndiganden.

2. Beståndsdelar inom ett visst kapitel klassificeras under den rubrik för hela industrianläggningar som hänför sig till kapitlet i fråga, om inte den myndighet som avses i artikel 7 bestämmer att varorna skall klassificeras under ifrågavarande rubriker för hela industrianläggningar på nivån för rubrikerna i CCCN, eller att tillämpa bestämmelserna i punkt 3.

Den förenklade proceduren får dock inte hindra den ifrågavarande myndigheten från att klassificera vissa beståndsdelar under tillämpliga rubriker i Nimexe. Varje medlemsstat skall en gång om året tillstålla kommissionen en förteckning över dessa rubriker och kommissionen skall i sin tur underrätta de andra medlemsstaterna därom.

3. Rubriker för hela industrianläggningar skapas härmed på nivån kapitel 99 i Nimexe för notering av sådana beståndsdelar och andra varor vars värde av den i artikel 7 angivna myndigheten anses vara alltför lågt för att motivera införande under motsvarande rubriken för hela industrianläggningar i de kapitel som de tillhör.

Artikel 5

Den i artikel 7 angivna myndigheten skall fastställa de beteckningar och kodnummer som skall komma till användning i statistiska dokument för att särskilja beståndsdelarna i hela industrianläggningar.

Artikel 6

Kodnummer för hela industrianläggningar skall konstrueras enligt följande regler:

1. Koden skall bestå av sex siffror.
2. De två första siffrorna skall motsvara numret på det kapitel i Nimexe i vilket rubriken för hela industrianläggningen ingår.
3. Den tredje siffran, som skall beteckna utförelse av hel industrianläggning, skall vara 8.

4. Den fjärde siffran skall avse den huvudsakliga ekonomiska aktivitet som skall utföras av den exporterade industriella anläggningen och väljas mellan 0 och 9 enligt nedanstående klassifikation:

<i>Kod</i>	<i>Ekonomisk aktivitet</i>
0	Energi (inklusive produktion och distribution av ånga och hetvatten)
1	Utvinning av icke energiproducerande mineraler (inklusive brytning av metallmalm och torvtäkt); framställning av icke-metalliska mineralprodukter (inklusive glas och keramik)
2	Järn- och stålindustri; tillverkning av metallvaror (utom maskiner och transportmedel)
3	Maskinindustri och tillverkning av transportmedel; finmekanisk industri
4	Kemisk industri (inklusive konstfibrindustri); gummi- och plastindustri
5	Livsmedels- dryckes- och tobaksindustri
6	Textil-, läder-, sko- och beklädnadsindustri
7	Trävaru- och pappersindustri (inklusive tryckerier och förlag); övrig tillverkningsindustri
8	Transport (utom tjänster som har anknytning till transport, resebyråtjänster, fraktmäklare och andra agenter som underlättar befördran av passagerare och gods, lagring och magasinering) och kommunikationer
9	Vattenförsörjning, tjänster som har samband med transporter; övriga ekonomiska aktiviteter

5. För rubriker för hela industrianläggningar skall

- på kapitelnivå i Nimexe femte och sjätte siffran vara 0
- på rubriknivå i CCCN femte och sjätte siffran motsvara tredje och fjärde siffran under respektive rubrik.

Artikel 7

1. De som svarar för inrapporteringen av de statistiska uppgifterna skall inte tillämpa det ovan beskrivna förenklade deklarationsförfarandet annat än i de fall då de i förväg erhållit bemyndigande härtill av vederbörande myndighet, efter en begäran i enlighet med de detaljerade regler som varje medlemsstat fastställer inom ramen för denna förordning.

2. I de fall då det är fråga om hel industrianläggning vars beståndsdelar exporteras av en enda medlemsstat skall vederbörande myndighet hos medlemsstaten lämna bemyndigande angående tillämpning av det förenklade deklarationsförfarandet.

3. I alla andra fall skall vederbörande myndighet i varje

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 518/79

av den 19 mars 1979

om registrering av utförelse av hela industrianläggningar i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan¹, och i synnerhet artiklarna 21 och 33, och

med beaktande av följande:

Vid tillämpning av artikel 5 i förordningen (EEG) nr 1736/75 i samband med registrering av utförelse av hela industrianläggningar måste ett förenklat deklaraionsförfarande införas som är mera lämpat för användning vid sådana handelstransaktioner och som kan förbättra statistiskens enlighet och jämförbarhet.

Ett sådant förenklat förfarande får inte beröra gemenskapsbestämmelser eller nationella bestämmelser som inte gäller statistik.

Det förenklade deklaraionsförfarandet är endast motiverat i exportsammanhang. Svårigheter att fastställa varans benämning uppstår endast i de fall då det är fråga om stora mängder eller då speciella omständigheter föreligger.

Klassificering av varor bör ske inom ramen för den varunomenklatur för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan (Nimexe) som ingår som bilaga till rådets förordning (EEG) nr 1445/72², senast ändrad genom kommissionens förordning (EEG) nr 2915/78³.

Med tanke på upprättandet av denna statistik är det väsentligt att medlemsstaterna använder samma koder för att beteckna de genom det förenklade förfarandet införda varugrupperna.

Det är av praktiska skäl tillrådligt att låta medlemsstaterna anta detaljerade regler angående bemyndigande att använda det förenklade förfarandet.

De i denna förordning föreskrivna åtgärderna står i överensstämmelse med yttrandet av Kommittén om statistik över utrikeshandeln.

Artikel 1

Ett förenklat deklaraionsförfarande införs härmed för registrering av utförelse av hela industrianläggningar i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan, för användning uteslutande i samband med den nämnda statistiken. De som ansvarar för att tillhandahålla de ifrågavarande statistiska uppgifterna skall, på begäran, erhålla bemyndigande att använda förfarandet under de villkor som anges i denna förordning.

Artikel 2

1. En hel industrianläggning skall anses innebära en kombination av maskiner, apparater, redskap, instrument, annan utrustning och material, i det följande benämnda *beståndsdelar*, som normalt hänförs till olika rubriker i tullsamverkansrådets nomenklatur, nedan kallad "CCCN", och som avses att tillsammans fungera som en storskalig enhet för framställning av varor eller utförande av tjänster.

2. Alla andra varor enligt artikel 4.1 i förordningen (EEG) nr 1736/75, som kommer till användning vid uppförande av en hel industrianläggning, kan betraktas som *beståndsdelar* därav, såvida de inte är uteslutna från den statistiska redogörelsen enligt den nämnda förordningen.

Artikel 3

1. Det nedan angivna tillvägagångssättet kan användas endast vid utförelse av en hel industrianläggning vars värde överstiger 1,5 miljoner ecu, såvida det inte är fråga om anläggningar som skall återanvändas eller andra kriterier motiverar att detta förfarande tillämpas.

Medlemsstaterna skall informera kommissionen om sådana andra kriterier som härvid har använts. Kommissionen skall vidarebefordra sådan information till de övriga medlemsstaterna.

2. Det totala statistiska värdet av en hel industrianläggning erhålls genom att addera beståndsdelarnas statistiska värde till det statistiska värdet av de i artikel 2.2 omnämnda varorna.

¹ EGT nr 183, 14.7.1975, s. 3.

² EGT nr 161, 17.7.1972, s. 1.

³ EGT nr 353, 18.12.1978, s. 1.

Artikel 3

Statistiska grupperingar i samband med "införsel i övrigt" och "utförsel i övrigt" skall anpassas till de tullförfaranden som genomförs i medlemsstaterna under andra benämningar än de som anges i artiklarna 1 och 2.

Artikel 4

Denna förordning träder i kraft den tredje dagen efter det att den offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 16 mars 1977.

På kommissionens vägnar

François-Xavier ORTOLI

Viceordförande

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 546/77

av den 16 mars 1977

om statistisk gruppering inom gemenskapens utrikeshandel

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan¹, och i synnerhet artiklarna 8 och 41,

med beaktande av rådets direktiv 69/73/EEG av den 4 mars 1969 om harmonisering av bestämmelserna i lagar och andra författningar om inhemsk förädling² senast ändrat genom direktiv 76/119/EEG³,

med beaktande av rådets direktiv 76/119/EEG av den 18 december 1975 om harmonisering av bestämmelserna i lagar och andra författningar om utrikes förädling, och

med beaktande av följande:

Statistiska klassifikationer inom områdena för å ena sidan införsel för inrikes förädling eller utförsel efter inrikes förädling, och å andra sidan utförsel för utrikes förädling eller införsel efter utrikes förädling bör svara mot tullbestämmelserna för inrikes förädlingen respektive utrikes förädlingen. Dessa bestämmelser har olika benämningar i medlemsstaterna.

Det bör därför fastställas på vilket sätt dessa statistiska grupperingar svarar mot tullförfarandet genom vilket en harmonisering sker av bestämmelserna i lagar och andra författningar om inrikes och utrikes förädling.

De i denna förordning föreskrivna åtgärderna står i överensstämmelse med yttrandet av Kommittén om statistik över utrikeshandeln.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Statistiska grupperingar i samband med införsel för inrikes förädling och utförsel efter inrikes förädling skall anpassas till de tullförfaranden rörande import och export som genomförs i medlemsstaterna under följande benämningar:

Belgien:	—	Régime du perfectionnement actif - Regeling Aktieve Veredeling (PAV)
Danmark:	—	Materialtoldgodtgørelse
Frankrike:	—	Entrepôt industriel
	—	Admission temporaire pour ouvraison ou réparation
Irland:	—	Inward processing
Italien:	—	Temporanea importazione per perfezionamento attivo
Luxemburg:	—	Régime du perfectionnement actif
Nederländerna:	—	Voorwaardelijke vrijstelling voor goederen welke worden ingevoerd om te worden bewerkt, verwerkt of hersteld (actieve veredeling)
Storbritannien:	—	Inward processing relief
Tyskland:	—	Aktiver Veredelungsverkehr, einschließlich Bearbeitung oder Verarbeitung in den Freihäfen von Waren, die die Voraussetzungen der Artikel 9 und 10 des Vertrages nicht erfüllen.

Artikel 2

Statistiska grupperingar i samband med utförsel för utrikes förädling och införsel efter utrikes förädling skall anpassas till de tullförfaranden rörande import och export som genomförs i medlemsstaterna under följande benämningar:

Belgien:	—	Régime du perfectionnement passif - Regeling Passieve Veredeling (PPV)
Danmark:	—	Passiv Forædling
Frankrike:	—	Exportation temporaire industrielle
Irland:	—	Outward processing
Italien:	—	Temporanea esportazione per perfezionamento passivo
Luxemburg:	—	Régime du perfectionnement passif
Nederländerna:	—	Voorwaardelijke vrijstelling voor goederen welke worden wederingevoerd na te zijn, bewerkt, verwerkt of hersteld (passieve veredeling)
Storbritannien:	—	Outward processing relief
Tyskland:	—	Passiver Veredelungsverkehr.

¹ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.

² EGT nr L 58, 8.3.1969, s. 1.

³ EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 58.

AUSTRALIEN, OCEANIEN OCH ÖVRIGA OMRÅDEN

800	Australien	
801	Papua-Nya-Guinea	med Nya Britannien, Nya Irland Lavongai, Amiralitetsöarna, Bougainville, Buka, Gröna öarna, d'Entrecasteaux-öarna, Trobriandöarna, Skogslärkeöarna, och Louisiade-öarna med underlydande områden
802	Australiska Oceanien	Kokosöarna (Keeling-öarna), Julön, Heard and McDonald, Norfolköarna
803	Nauru	
804	Nya Zeeland	utom Rossterritoriet (Antarktis)
806	Salomonöarna	
807	Tuvalu	
808	Amerikanska Oceanien	Amerikanska Samoa, Guam, Minor US outlying Islands (Baker, Howland, Jarvis, Johnston, Kingman Reef, Midway, Navassa, Palmyra och Wake); Norra Mariana-öarna; Palau; Mikronesiska federationen (Yap, Kosrae, Truk, Pohnpei); Marshall-öarna
809	Nya Kaledonien och underlydande områden	Lydande under Nya Kaledonien: Isle of Pines, Loyalty, Huon, Belep, Chesterfieldöarna och Walpole med Alofi
811	Wallis och Futunaöarna	
812	Kiribati	
813	Pitcairn	med Henderson, Ducie och Oeno
814	Nyzeeländska Oceanien	Tokelau och Niue; Cooköarna
815	Fiji	
816	Vanuatu	
817	Tonga	
819	Västsamoa	
822	Franska Polynisien	Marquesas-, Sällskaps-, Gambier-, Tubuai-, och Tuamotuöarna; även Clipperton
890	Polarregionerna	Regioner i Arktis som inte är specificerade eller klassificerade under annan rubrik; Antarktis; även ön Nouvelle-Amsterdam, St Pauls ö, Crozetöarna, Kerguelen-öarna och Bouvetön.

ÖVRIGT

950	Magasin och skeppsfurnering	Rubriken får utelämnas
958	Icke-specificerat land eller område	Rubriken får utelämnas

Länder eller områden som av kommersiella eller militära skäl icke uppgivits

975	Medlemsstat (001 — 011)	Rubriken får utelämnas
976	Övriga länder eller områden (021 — 890)	Rubriken får utelämnas
977	Länder och områden som inte förts till 975 eller 976 (001 — 890)	Rubriken får utelämnas

508	Brasilien	
512	Chile	
516	Bolivia	
520	Paraguay	
524	Uruguay	
528	Argentina	
529	Falklandsöarna	med Sydgeorgia och Södra Sandwichöarna

ASIEN**Mellanöstern**

600	Cypern	
604	Libanon	
608	Syrien	
612	Irak	
616	Iran	
624	Israel	
628	Jordanien	
632	Saudiarabien	
636	Kuwait	
640	Bahrain	
644	Qatar	
647	Förenade arabemiraten	Abu Dhabi, Dubai, Shariqah, Ajman, Umm al Qaiwain, Ras al Khaymah och Fujayrah
649	Oman	
653	Jemen	Tidigare Nordjemen och Sydjemen

Övriga länder och områden i Asien

660	Afghanistan	
662	Pakistan	
664	Indien	med Sikkim
666	Bangladesh	
667	Maldiverna	
669	Sri Lanka	
672	Nepal	
675	Bhutan	
676	Myanmar	Tidigare Burma
680	Thailand	
684	Laos	
690	Vietnam	
696	Kambodja	
700	Indonesien	
701	Malaysia	Malackahalvön och Östra Malaysia (Sarawak, Sabah och Labuan)
703	Brunei	
706	Singapore	
708	Filippinerna	
716	Mongoliet	
720	Kina	
724	Nordkorea	
728	Sydkorea	
732	Japan	
736	Taiwan	
740	Hongkong	
743	Macao	

378	Zambia
382	Zimbabwe
386	Malawi
388	Sydafrika
389	Namibia
391	Botswana
393	Swaziland
395	Lesotho

AMERIKA

Nordamerika

400	USA	med Puerto Rico
404	Kanada	
406	Grönland	
408	S:t Pierre och Miquelon	

Central- och Sydamerika

412	Mexiko	
413	Bermuda	
416	Guatemala	
421	Belize	
424	Honduras	med Svanöarna
428	El Salvador	
432	Nicaragua	med Majsöarna
436	Costa Rica	
442	Panama	med tidigare Kanalzonen
446	Anguilla	
448	Kuba	
449	S:t Christopher och Nevis	
452	Haiti	
453	Bahamaöarna	
454	Turks och Caicosöarna	
456	Dominikanska republiken	
457	Jungfruöarna (USA)	
458	Guadeloupe	med Marie-Galante, Helgonön, Petite-Terreöarna, la Désirade, S:t Barthélemy och norra delen av S:t Martin
459	Antigua och Barbuda	
460	Dominica	
461	Brittiska Jungfruöarna och Montserrat	
462	Martinique	
463	Caymanöarna	
464	Jamaika	
465	S:t Lucia	
467	S:t Vincent	med Norra Grenadinerna
469	Barbados	
472	Trinidad och Tobago	
473	Grenada	med Södra Grenadinerna
474	Aruba	
478	Nederländska Antillerna	Curaçao, Bonaire, S:t Eustatius, Saba och södra delen av S:t Martin
480	Colombia	
484	Venezuela	
488	Guyana	
492	Suriname	
496	Franska Guyana	
500	Ecuador	med Galápagosöarna
504	Peru	

AFRIKA**Nordafrika**

204	Marocko
208	Algeriet
212	Tunisien
216	Libyen
220	Egypten
224	Sudan

Västafrika

228	Mauretanien
232	Mali
236	Burkina Faso
240	Niger
244	Tchad
247	Kap Verde
248	Senegal
252	Gambia
257	Guinea-Bissau
260	Guinea
264	Sierra Leone
268	Liberia
272	Elfenbenskusten
276	Ghana
280	Togo
284	Benin
288	Nigeria

Central-, Öst- och Sydafrika

302	Kamerun	
306	Centralafrikanska republiken	
310	Ekvatorialguinea	
311	Sao Tomé och Principe	
314	Gabon	
318	Kongo	
322	Zaire	
324	Rwanda	
328	Burundi	
329	S:t Helena och underlydande områden	Under S:t Helena lydande områden: öarna Ascension och Tristan da Cunha med Cabinda
330	Angola	
334	Etiopien	
338	Djibouti	
342	Somalia	
346	Kenya	
350	Uganda	
352	Tanzania	Tanganyika, Zanzibar och Pemba
355	Seychellerna och underlydande områden	Mahé, Silhouette, Praslin (med La Digue), Frégate, Mamelles och Récifs, Bird och Denis, Plate och Coëtivy, Amirante, Alphonse, Providence och Aldabraöarna
357	Brittiska Indiska Oceanien	Chagosöarna
366	Moçambique	
370	Madagaskar	
372	Réunion	med öarna Europa, Bassas da India, Juan de Nova, Tromelin och ögruppen Glorieuses
373	Mauritius	Öarna Mauritius, Rodrigues, Agalega-öarna och Cargados Carajos (S:t Brandon-öarna)
375	Comorerna	Grande Comore, Anjouan och Mohéli
377	Mayotte	Grande Terre och Pamanzi

BILAGA

LÄNDERNOMENKLATUR FÖR STATISTIK ÖVER GEMENSKAPENS UTRIKES-
HANDEL OCH HANDELN MEDLEMSSTATER EMELLAN

(Version gällande fr.o.m. den 1 januari 1991)

EUROPA

Gemenskapen

001	Frankrike	med Monaco
002	Belgien och Luxemburg	
003	Nederländerna	
004	Tyskland	med f.d. Tyska Demokratiska Republikens territorium; med de österrikiska territorierna Jungholz och Mittelberg; utom Bisingenområdet.
005	Italien	med San Marino
006	Storbritannien	med Nordirland, Kanalöarna och Isle of Man.
007	Irland	
008	Danmark	
009	Grekland	
010	Portugal	med Azorerna och Madeira
011	Spanien	med Balearerna

Spanska territorier som inte ingår i
Spaniens tull- och statistikterritorium

021	Kanarieöarna	
022	Ceuta och Melilla	med Peñón de Vélez de la Gomera, Peñón de Alhucemas och Chafarina-öarna

Andra europeiska länder och territorier

024	Island	
025	Färöarna	
028	Norge	med Svalbard och Jan Mayen
030	Sverige	
032	Finland	med Åland
036	Schweiz	med Liechtenstein, det tyska territoriet Büsingen och den italienska församlingen Campione d'Italia utom territorierna Jungholz och Mittelberg
038	Österrike	
043	Andorra	
044	Gibraltar	
045	Vatikanstaten	
046	Malta	med Gozo och Comino
048	Jugoslavien	
052	Turkiet	
056	Sovjetunionen	
060	Polen	
062	Tjeckoslovakien	
064	Ungern	
066	Rumänien	
068	Bulgarien	
070	Albanien	

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 91/91

av den 15 januari 1991

om ländernomenklatur för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan¹ senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 1629/88² och särskilt artiklarna 36 och 41 i denna, och

med beaktande av följande:

Artikel 35 i förordning (EEG) nr 1736/75 kräver att vissa uppgifter sammanställs i enlighet med gällande version av den ländernomenklatur som är intagen i bilaga C till förordningen.

Artikel 36 i samma förordning föreskriver att kommissionen i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* skall offentliggöra ländernomenklaturen i den version som gäller fr.o.m. den 1 januari varje år.

Den version som gällde fr.o.m. 1 januari 1990 fogades till kommissionens förordning (EEG) nr 420/90³.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 15 januari 1991.

På kommissionens vägnar

Henning CHRISTOPHERSEN

Vice ordförande

Den version som skall gälla fr.o.m. den 1 januari 1991 bör publiceras nu.

De åtgärder som föreskrivs i denna förordning står i överensstämmelse med det yttrande som har avgivits av Kommittén om statistik över utrikeshandeln.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den version som gäller fr.o.m. den 1 januari 1991 av ländernomenklaturen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan finns intagen i bilaga till denna förordning.

Artikel 2

Denna förordning skall träda i kraft den dag den publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas fr.o.m. den 1 januari 1991.

¹ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.

² EGT nr L 147, 14.6.1988, s. 1.

³ EGT nr L 44, 20.2.1990, s. 15.

4. Artikel 38 skall ändras på följande sätt:

Artikel 2

- orden "första stycket" inskjuts efter orden "Artikel 22.1" i andra meningen i första punkten första stycket,
- orden "för sådana uppgifter som avses i artikel 22.1 andra stycket och likaså" inskjuts efter "inkl." i andra punkten första strecksatsen.

Denna förordning träder i kraft den dag den kungörs i *Euro-peiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall vara tillämplig fr. o. m. den 1 januari 1988.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 27 maj 1988.

På rådets vägnar

I. ADAM-SCHWAETZER

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1629/88

av den 27 maj 1988

om ändring i förordning (EEG) nr 1736/75 vad avser notering av transportsätt i statistiken över gemenskapens utrikeshandel

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och i synnerhet artikel 235,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande i ämnet², och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att göra en översyn av bestämmelserna angående notering av transportsätt i rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan³ senast ändrad genom förordning (EEG) nr 3367/82⁴.

Förordningen (EEG) nr 1900/85⁵ har för utförelse- och införseldeklaration infört gemenskapsformulär som svarar mot de mönsterformulär som infördes av förordningen (EEG) nr 679/85⁶; detta mönsterformulär ger anvisningar om hur uppgifter avseende transportsätt i tillämpliga delar skall noteras i överensstämmelse med vad som stadgas i föreliggande förordning; bägge nämnda förordningar är tillämpliga fr.o.m. den 1 januari 1988; det synes då tillrädligt att fastställa detta datum också för utvidgningen av den statistiska rapporteringen av gemenskapens utrikeshandel till att omfatta transportsätt.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Förordningen (EEG) nr 1736/75 ändras härmed på följande sätt:

1. Artikel 7.2 skall ersättas av:

"2. Det datum fr. o. m. vilket de uppgifter måste rapporteras som avses i punkten 1g och 1h bestäms i enlighet med artikel 41."

2. Artikel 20 skall ersättas av

"Artikel 20

1. Med *transportsätt* skall förstås vid utförelse det transportsätt som följer av det aktiva transportmedel varmed varorna antas ha lämnat den medlemsstats territorium som registrerar dem som ingående i sin utförelse och vid införelse det transportsätt som bestäms av det aktiva transportmedel varmed varorna införs i den medlemsstats territorium som registrerar dem som ingående i sin införelse.

2. För denna förordnings vidkommande skall transportsätten vara följande:

Kod	Beskrivning
1	Sjötransport
2	Järnvägstransport
3	Landsvägstransport
4	Flygtransport
5	Postbefordran
7	Transport med fasta anläggningar
8	Transport på inre vatten
9	Egen framdrivning

3. Om något av de i punkt 2 upptagna, med koderna 1, 2, 3, 4 eller 8 betecknade transportsätten uppges måste också anges huruvida varorna transporteras i containrar i den mening denna term har i artikel 15.3.

4. Om något av de i föregående punkt upptagna, med koderna 1, 3, 4 eller 8 betecknade transportsätten uppges måste också nationaliteten hos det aktiva transportmedel anges så som detta är känt vid införelse- respektive utförelsetillfället.

3. Följande stycke tillfogas i artikel 22.1:

"Fr.o.m. den 1 januari 1988 skall gemenskapen och medlemsstaterna till dessa uppgifter foga uppgift om "transportsätt" enligt artikel 7.1 j."

¹ EGT nr C 298, 7.11.1987, s. 6.

² EGT nr C 122, 9.5.1988.

³ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.

⁴ EGT nr L 321, 11.11.1987, s. 3.

⁵ EGT nr L 179, 11.7.1985, s. 4.

⁶ EGT nr L 79, 21.3.1985, s. 7.

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EEG) nr 3396/84
av den 3 december 1984
angående ändring av den förteckning över befriade varor som avses i artikel 22.2.0 i rådets
förordning (EEG) nr 1736/75

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
UTFÄRDAT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln mellan medlemsstaterna⁽¹⁾, ändrad genom förordningen (EEG) nr 2845/84⁽²⁾, och i synnerhet artiklarna 22.2a och 41.a, samt

med beaktande av följande:

Med hänsyn till föreliggande statistiska krav sammanfaller delvis tillämpningsområdet för förteckningen över befriade varor enligt bilaga B till förordningen (EEG) nr 1736/75 med tillämpningsområdet för rådets förordning (EEG) nr 918/83 av den 28 mars 1983 om ett gemenskapssystem för befrielse från tullavgifter⁽³⁾, rådets direktiv (EEG) 83/181 av den 28 mars 1983 om fastställande av tillämpningsområdet för artikel 14.1d i direktiv (EEG) nr 77/388, med avseende på befrielse från mervärdesskatt vid slutgiltig införsel av vissa varor⁽⁴⁾, och rådets direktiv (EEG) nr 83/183 av den 28 mars 1983 om skattebefrielse vid slutlig införsel från ett annat medlemsland av enskilda personers egendom⁽⁵⁾.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 3 december 1984

För att fastställa omfattningen av det gemensamma tillämpningsområdet för dessa olika rättsakter är det nödvändig att i möjligaste mån standardisera den terminologi som används i dessa. Texten till den ovan nämnda förteckningen över befriade varor bör följaktligen anpassas, ändras eller även kompletteras.

De genom denna förordning vidtagna åtgärderna står i överensstämmelse med yttrandet av kommittén om statistik över utrikeshandeln.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE:

Artikel 1

Bilaga B till rådets förordning (EEG) nr 1736/75 ersätts härmed av bilagan till föreliggande förordning.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1985.

På kommissionens vägnar

Richard BURKE

Ledamot av kommissionen

⁽¹⁾ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3

⁽²⁾ EGT nr L 329, 22.12.1977, s. 3

⁽³⁾ EGT nr L 105, 23.4.1983, s. 1

⁽⁴⁾ EGT nr L 105, 23.4.1983, s. 38

⁽⁵⁾ EGT nr L 105, 23.4.1983, s. 64

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 19 december 1977.

På rådets vägnar

H. SIMONET

Ordförande

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 2845/77

av den 19 december 1977

om ändring av förordningen (EEG) nr 1736/75 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen särskilt artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹, och

med beaktande av följande:

Från och med den 1 januari 1977 brukas i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan den europeiska beräkningsenheten som definierats i kommissionens beslut (EEG) nr 3289/75/EKSG av den 18 december 1975 om definition och omvandling av den beräkningsenhet som skall användas i beslut, rekommendationer, yttranden och andra meddelanden avseende Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stål gemenskapen².

Sedan rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan³ antogs har priserna utvecklats på sådant sätt att det är nödvändigt att höja den statistiska tröskeln från 250 till 300 europeiska beräkningsenheter för att tillåta medlemsstaterna att av kostnadsskäl underlätta statistisk rapportering av transporter av mycket ringa betydelse.

Den nuvarande situationen vad beträffar växlingskurser gör att den statistiska tröskeln uttryckt i europeiska avräkningsenheter justeras oftare än vad som från början hade planerats; med hänsyn till omständigheterna bör emellertid systemet förenklas vilket kan ske genom att införa en bestämmelse om att den statistiska tröskeln kan justeras enligt det förfarande som definierats i artikel 41 i förordningen (EEG) nr 1736/75.

Artikel 1

1. Texten i artikel 24 i förordningen (EEG) 1736/75 skall ersättas av följande:

"Artikel 24

1. Den statistiska tröskeln skall vara den gräns, uttryckt i nettovikt och i värde, under vilken inga siffror rapporteras.

2. Den statistiska tröskeln skall oavsett varornas statistiska värde icke ligga högre än 1 000 kg och oavsett varornas nettovikt icke ligga högre än 300 europeiska beräkningsenheter. Varje medlemsstat skall underätta kommissionen om den statistiska tröskeln den har fastställt.

3. Åtgärder som erfordras för att ändra det belopp i europeiska beräkningsenheter som stadgas i punkt 2 eller som avser tillämpningen av den punkten eller som syftar till att standardisera den statistiska tröskeln skall beslutas i enlighet med artikel 41.

4. Den europeiska beräkningsenheten är den enhet som definieras i kommissionens beslut (EEG) nr 3289/75/EKSG av den 18 december 1975 om definition och omvandling av den beräkningsenhet som skall användas i beslut, rekommendationer, yttranden och andra meddelanden avseende Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stål gemenskapen¹."

2. I artikel 24 i förordningen (EEG) nr 1736/75 skall nederst på sidan införas följande hänvisning:

¹ EGT nr L 327, 19.12.1975, s. 4.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft tredje dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

SLUTGRANSKAD

¹ EGT nr C 299, 12.12.1977, s. 54.

² EGT nr L 327, 19.12.1975, s. 4.

³ EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3.

- e) Under förutsättning att de inte omsätts yrkesmässigt:
- ordnar, hederutmärkelser, priser, minnesmärken och medaljer
  - reseutrustning, proviant och andra föremål, däribland sportutrustning, om utrustningen är avsedd för personligt bruk och den medförs av den resande eller sänds före eller efter resan.
  - brudutstyrel, flytt saker eller arvegods
  - kistor, begravningsurnor, gravutsmyckning och föremål för underhåll av gravar eller gravvårdar
  - tryckt reklamaterial, bruksanvisningar, prislister och annat reklamaterial
  - varor som blivit obrukbara eller som inte kan brukas yrkesmässigt
  - barlast,
  - fotografier, exponerad och framkallad film, teckningar, ritningskopior, manuskript, arkivakter och arkivhandlingar samt tryckkorrektur
  - frimärken
- f) Varor till påseende.
- g) Varor som ingår i den icke-kommersiella trafiken mellan fysiska personer som bor i av medlemsstaterna definierade gränzoner (gränstrafik).
- h) Varor som lämnar ett statistiskt territorium för att återvända dit efter att ha passerat ett främmande territorium, direkt eller efter endast de uppehåll som betingas av transporten.

SLUTGRANSKAD

*BILAGA A***Tullager och frizoner som avses i artikel 2.2**

- a) Tullager som inte skall införas i tullagerstatistiken

Frankrike:

- entrepôts industriels

Nederländerna:

- fabriksentrepôts.

- b) Frizoner som skall införas i tullagerstatistiken

Nederländerna:

- publicke en particuliere entrepôts.

*BILAGA B***Förteckning över de undantag som avses i artikel 22.2 a**

Upplysning behöver inte lämnas om följande varor:

- a) Lagliga betalningsmedel, värdepapper.
- b) Varor som utgör nödhjälp till katastrofområden.
- c) På grund av den avsedda användningens diplomatiska eller därmed jämförliga art:
- varor som omfattas av diplomatisk, konsulär eller jämförlig immunitet
  - gåvor till främmande statsöverhuvud eller ledamöter av främmande regering eller parlament
  - föremål som försänds inom ramen för ömsesidigt administrativt bistånd
- d) Under förutsättning att utförseln resp. införseln är tillfällig bl.a.:
- varor avsedda för mässor och utställningar
  - scendekorationer för teaterbruk
  - karuseller och annan utrustning för nöjesfält
  - utrustning för yrkesmässigt hantverk enligt internationella tullkonventionen den 8 juni 1968
  - biograffilm
  - laboratorieutrustning
  - djur för utställning, avel, tävling och liknande
  - varuprover
  - transportmedel, containrar och utrustning för transport
  - emballage
  - förhyrt gods
  - anläggningar och utrustning för bygg- och anläggningsverksamhet

Belgien, Luxemburg och Nederländerna får avstå från att tillämpa denna förordning för sammanställning av statistik över handeln sinsemellan.

Artikel 45

Varje medlemsstat skall underrätta kommissionen om de bestämmelser den antar i syfte att genomföra vad denna förordning föreskriver. Kommissionen skall i sin tur underrätta övriga medlemsstater om detta.

Artikel 46

Bilagorna till denna förordning utgör en del av själva förordningen.

Artikel 47

Denna förordning träder i kraft tredje dagen efter det att den kungjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Varje medlemsstat skall dock ha rätt att intill den 31 december 1976 avstå från att tillämpa artiklarna 7 — 12, 22 — 32 och 38. Utan hinder av vad som föreskrivs i artikel 2, har Danmark och Irland till och med den 31 december 1977 rätt att på alla varor som avses i artikel 1 tillämpa de regler om insamling, sammanställning och offentliggörande av statistiska uppgifter som anges i artiklarna 3 — 39. Vidare får Storbritannien intill detta datum avstå från tillämpning av artiklarna 5, 7.1 a, 7.1 d, 7.1 e och 7.1 i samt 24.2; Irland får avstå från tillämpning av artikel 5 och 7.1 e; Danmark får avstå från tillämpningen av artikel 7.1 a, 7.1 b och 7.1 i. Dessutom behöver Storbritannien inte tillämpa artikel 6.2 vid uppgiftsinsamlandet förrän rådet beslutar att så skall ske.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Luxemburg den 24 juni 1975.

På rådets vägnar

G. FITZGERALD

Ordförande

Överföring och offentliggörande av uppgifter*Artikel 37*

1. Rådet beslutar på förslag från kommissionen enhälligt om de villkor enligt vilka en medlemsstat får sekretessbelägga uppgifter som sammanställts i enlighet med artikel 22.1.
2. Intill dess att dessa villkor har fastställts skall medlemsstaterna fortsätta att tillämpa sina nationella bestämmelser i detta avseende.

Artikel 38

1. Medlemsstaterna skall utan dröjsmål och senast inom sex veckor efter utgången av den månad uppgifterna avser till kommissionen överföra de kumulerade månatliga resultaten av utrikeshandelsstatistiken. Dessa resultat skall omfatta de uppgifter som förtecknats i artikel 22.1.
2. Överföringssätt och tillhandahållande av vissa sifferuppgifter skall vid behov regleras enligt det förfarande som avses i artikel 41.
3. Rådet fastställer på förslag av kommissionen enhälligt villkoren för hur punkt 1 skall tillämpas på uppgifter som sekretessbelagts i enlighet med artikel 37.

Artikel 39

1. Statistiska uppgifter avseende gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan skall sammanställas på grundval av nationella siffror och genom kommissionens försorg göras tillgängliga för användare.
2. Kommissionen skall offentliggöra månads- och kvartalsresultat åtminstone i den månatliga utrikeshandelsbulletinen.
3. Kommissionen skall offentliggöra årssiffror för gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan i åtminstone följande utgåvor
  - a) analytiska tabeller grundade på Nimexe,
  - b) analytiska tabeller grundade på utrikeshandelns statistik- och tullklassificering (CST) eller på Förenta nationernas rekommenderade varugrupping (Standard International Trade Classification, SITC),
  - c) tullstatistik.

AVDELNING 5**Kommitté för utrikeshandelsstatistik***Artikel 40*

Den kommitté för Nimexe vilken tillsatts enligt artikel 3 i förordningen (EEG) nr 1445/72, nedan kallad *Kommittén om statistik över utrikeshandeln* har rätt att granska varje fråga som rör denna förordnings tillämpning och som tas upp av ordföranden antingen på dennes eget initiativ eller på begäran av en representant för något medlemsland.

Artikel 41

De bestämmelser som behövs skall antas enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 5.1 och 5.3 i förordningen (EEG) nr 1445/72 beträffande

- a) tillämpningen av artiklarna 5, 6, 11, 18, 22, 23 och 32, samt
- b) årlig genomgång av ländernomenklaturen för statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan.

AVDELNING 6**Slutbestämmelser***Artikel 42*

1. Varje medlemsstat har rätt att insamla och sammanställa uppgifter utöver dem som avses i artiklarna 7.1 och 22.1.
2. En medlemsstat som utnyttjar denna möjlighet skall underrätta kommissionen om detta, som i sin tur underrättar övriga medlemsstater.

Artikel 43

1. Vid uppgiftsinsamlandet skall varje medlemsstat ha rätt att inom ramen för denna förordning införa förenklade förfaranden för att underlätta för de fysiska eller juridiska personer som skall lämna statistiska uppgifter till de organ som bär ansvaret för utrikeshandelsstatistiken.
2. Varje medlemsstat som utnyttjar denna rätt skall underrätta kommissionen om detta, som i sin tur underrättar övriga medlemsstater.

Artikel 44

2. Varor avsedda för främmande väpnade styrkor som är stationerade utanför exporterande medlemsstats statistiska territorium och utanför dessa väpnade styrkors eget land skall medtas i medlemsstatens utförelsestatistik, varvid det land där de väpnade styrkorna är stationerade skall anses vara destinationslandet.

3. Varor härrörande från främmande väpnade styrkor stationerade utanför importerande medlemsstats statistiska territorium och utanför dessa väpnade styrkors eget land skall innefattas i medlemsstatens importstatistik, varvid det land i vilket de väpnade styrkorna är stationerade skall anses vara ursprungsland eller avsändningsland.

- a) industrianläggningar,
- b) delleranser,
- c) drivmedel,
- d) skeppsfullerier,
- e) returleveranser,
- f) internationell samproduktion,
- g) blandleveranser,
- h) postförsändelser,
- i) mineralolja och mineraloljeprodukter,
- j) fartyg och luftfartyg,
- k) havsfiskeprodukter.

2. Medlemsstaternas regler i förevarande hänseende skall fortsätta att tillämpas intill dess att dessa regler träder i kraft.

Artikel 29

1. Inga uppgifter skall sammanställas om utförelse av varor avsedda för väpnade styrkor som tillhör det egna landet men är stationerade utanför dess statistiska territorium.

2. Inga uppgifter skall sammanställas om återinförelse av varor som av det egna landets väpnade styrkor förts ut ur landets statistiska territorium.

Artikel 30

Fisk från havsfiske som landats direkt i en medlemsstats hamn skall inte medtas i denna stats införelsestatistik när fångsten gjorts med fartyg som registrerats i medlemslandet och som för dess flagg.

Artikel 31

Inga särskilda uppgifter skall sammanställas om in- och utförelse av förpackningar av gängse kommersiellt slag.

Artikel 32

Inga uppgifter skall sammanställas om monetärt guld, dvs. guld som utväxlats mellan banker inom ramen för internationell betalningspraxis.

Artikel 33

1. Bestämmelser skall antas enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 41 för standardisering och, i synnerhet bekräftande statistiken över handeln medlemsstater emellan, för förenkling av sammanställande av uppgifter angående bland annat

AVDELNING 3

Klassifikation

Artikel 34

De uppgifter som avses i artikel 22.1 skall sammanställas för varje slag av vara enligt gällande version av

- a) Varuklassifikationen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (Nimexe), utgiven som bilaga till förordning (EEG) nr 1445/72, eller
- b) någon av de nationella klassifikationer som står i överensstämmelse med artikel 2.2 i samma förordning.

Artikel 35

De uppgifter som avses i artikel 22.1 skall sammanställas ländervis i enlighet med gällande version av den ländernomenklatur för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan som finns intagen i bilaga C.

Artikel 36

Kommissionen skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra varuklassifikationen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (Nimexe) och ländernomenklaturen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan i den version som efter de beslut som fattats med stöd av artikel 5 i förordningen (EEG) 1445/72 och artikel 41 i denna förordning gäller den 1 januari varje år.

AVDELNING 4

AVDELNING 2

Sammanställning av resultat

Artikel 22

1. Gemenskapen och medlemsstaterna skall sammanställa de uppgifter som avses i artikel 7 a — f.
2. De uppgifter som avses i punkt 1 skall sammanställas för alla varor som enligt artikel 2.5 är föremål för statistisk redovisning avseende gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan, med undantag av
  - a) de varor som förtecknas i undantagslistan i bilaga B,
  - b) varor vilkas värde och vikt är mindre än den statistiska tröskeln enligt artikel 24,
  - c) varor som avses i artikel 27, 28.1, 29, 30.1 eller 32 eller liknande bestämmelser som antagits med stöd av artikel 33.
3. Medlemsstaterna får göra undantag från kravet på statistisk redovisning för varor som avses i punkt 2 a—c.

Artikel 23

1. Uppgiftsperioden skall vara kalendermånad.
2. Underlaget för den statistiska rapporteringen skall hänföras till den kalendermånad då tulldeklarationerna registrerades eller om uppgift om detta saknas den kalendermånad då varutransaktionerna deklarerades för statistiska ändamål.

För detta ändamål skall varje medlemsstat fastställa den sista dag då den statistiska sammanställningen för en viss månad skall avslutas, så att i princip alla deklarerationer som avser den uppgiftsmånaden kan hänföras till denna period.

Artikel 24

1. Den statistiska tröskeln skall vara den gräns, uttryckt i en varus nettovikt och värde, under vilken inga uppgifter registreras.
2. Intill dess att en enhetlig statistisk tröskel har fastställts, skall för varje slag av vara tröskeln vara högst 1 000 kg oavsett varans statistiska värde och/eller 250 beräkningsenheter oavsett varans nettovikt. Varje medlemsstat skall underrätta kommissionen om den statistiska tröskel som den har antagit.
3. Erforderliga åtgärder för att säkerställa tillämpningen av

punkt 2 och standardisering av den statistiska tröskeln skall vidtagas i enlighet med artikel 41.

Artikel 25

1. Varje rättelse som måste göras av uppgifter i en statistisk rapport skall om möjligt beaktas vid beräkningen av resultatet för den månad till vilken den statistiska rapporten i enlighet med artikel 23.1 hänförs sig.
2. Har sammanställningen av dessa månatliga resultat redan avslutats när rättelse görs, skall rättade uppgifter beaktas när kumulerade resultat sammanräknas. I sådana fall skall dock varje medlemsstat tillse att det kan fastställas vilken månad rättelserna avser.
3. De rättade kumulativa resultaten för 12 månader skall anses vara årsresultatet. Ytterligare rättelser kan dock även senare göras tillgängliga för statistikanvändarna.
4. Rättelser får icke föras över från ett år till följande år.

Artikel 26

Medlemsstaterna skall bevara de statistiska rapporter som avses i artikel 21.1 b under minst två år efter uppgiftsårets utgång.

Artikel 27

1. Inga uppgifter skall sammanställas om
  - införsel av varor avsedda för reparation av transportmedel, containrar eller annan utrustning för transport som är hemmahörande i annat land men som tillfälligt befinner sig inom en importerande medlemsstats statistiska territorium,
  - utförsel av varor avsedda för reparation av transportmedel, containrar eller annan utrustning avsedd för transport som tillhör en exporterande medlemsstat men som tillfälligt befinner sig utanför denna stats statistiska territorium,
  - delar utbytta vid reparation av det slag som i första och andra strecksatsen och som inte lämnar det statistiska territorium där reparationen utfördes.
2. Punkt 1 skall inte tillämpas på reservdelar till fartyg eller luftfartyg.

Artikel 28

1. Inga uppgifter skall sammanställas om transport av varor som inom en medlemsstats statistiska territorium har förvärvats eller avyttrats av där stationerade främmande väpnade styrkor.

- det tullpliktiga värde som bestämts i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 803/68¹ av den 27 juni 1968 angående värdering av varor för tulländamål senast ändrad i förordningen (EEG) nr 1028/75², eller
- ett värde som bestämts med utgångspunkt från det tullpliktiga värdet.

2. Vid utförelse skall varans statistiska värde anses vara det värde varan hade på den plats där och vid den tidpunkt då varan lämnade det exporterande medlemslandets statistiska territorium.

3. De åtgärder som krävs för att säkerställa homogenitet, jämförbarhet och kontinuitet i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan skall bestämmas enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 41.

Medlemsstaternas regler i detta avseende skall ha fortsatt giltighet intill dess att sådana åtgärder vidtagits.

Artikel 18

1. Uttrycken *transaktionsform* och *leveransvillkor* skall avse kontraktvillkoren.

Transaktionsform skall definieras som: köp eller försäljning, försäljning i kommission eller konsignation, gratisleverans, annan transaktion.

Leveransvillkor skall definieras som: cif, fob, fritt gränsen, fritt avsändaren, fritt köparen efter förtullning, fritt köparen utan förtullning, andra leveransvillkor.

2. Medlemsstat får i sina nationella instruktioner göra ytterligare undergrupperingar under rubrikerna 'andra transaktioner' och 'andra leveransvillkor'.

Artikel 19

1. Särskilda varuleveranser skall vara

- a) transporter avseende delar till transportmedel (artikel 27),
- b) leveranser till främmande väpnade styrkor (artikel 28.1 eller 28.2),
- c) leveranser från främmande väpnade styrkor (artikel 28.1 eller 28.3),
- d) leveranser till egna väpnade styrkor (artikel 29.1),

- e) egna väpnade styrkors återinförelse (artikel 29.2),
- f) transporter av hel industrialanläggning (artikel 33.1 a),
- g) delleveranser (artikel 33.1 b),
- h) drivmedelsleveranser (artikel 33.1 c),
- i) skeppsvarning (artikel 33.1 d),
- j) returleveranser (artikel 33.1 e).

2. Förteckningen av särskilda varustransporter kan ändras enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 41 i den mån det behövs för att tillämpa förenklade och standardiserade regler som antagits med stöd av artikel 33.

Artikel 20

1. Transportsätt skall vara

- a) utrikes sjöfart,
- b) inrikes sjöfart,
- c) lufttransport,
- d) med järnväg,
- e) på landsväg,
- f) genom rörledning,
- g) annat eller icke närmare specificerat transportsätt.

2. Vid angivande av transportsätt enligt föregående punkt skall också anges huruvida varan transporteras i container i den mening som anges i artikel 15.3.

Artikel 21

1. Regler skall antas enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 41 för standardisering och i synnerhet beträffande statistiken för handeln medlemsstater emellan för förenkling av

- a) statistisk rapportering,
- b) statistiska publikationer upptagande sådan information i den mån bestämmelserna om förenkling omfattar de uppgifter som omnämns i artiklarna 5, 6 och 7.

2. Intill dess att dessa regler träder i kraft skall medlemsstaternas regler i detta avseende fortsätta att gälla.

¹ EGT nr L 148, 28.6.1968, s. 6.

² EGT nr L 102, 22.4.1975, s. 1.

2. Exporten skall särredovisas med följande statistiska gruppering:

- a) Utförsel efter inrikes förädling.
- b) Utförsel för utrikes förädling.
- c) Övrig utförsel.

3. Listan över statistiska grupper, deras definition liksom anpassningen mellan de statistiska grupperna och tullprocedurerna skall fastställas i överensstämmelse med artikel 41, utan att det påverkar tillämpningen av den artikeln.

Artikel 9

1. Med *ursprungsland* skall förstås det land som var varans ursprung enligt rådets förordning (EEG) nr 802/68¹ av den 27 juni 1968 om den gemensamma definitionen av begreppet varors ursprung senast ändrad genom anslutningsakten.

2. När en varas ursprung med hänsyn till tillämpningen av den gemensamma tulltariffen, kvantitativa begränsningar eller någon annan bestämmelse avseende handeln bestäms på grundval av gemenskapskonventioner eller särskilda gemenskapsförordningar som bygger på förordningen (EEG) nr 802/68, skall de i dessa konventioner och förordningar fastställda reglerna vara tillämpliga på de särskilda fall som där avses.

Artikel 10

När en vara, innan den anlänt till det importerande landet, har transiterats genom ett eller flera länder och i annan mån än vad som ingår i transportförfarandet där lagrats eller blivit föremål för rättshandlingar, skall som avsändningsland anses det land där så senast skedde. I andra fall skall inköpslandet anses vara ursprungsland.

Artikel 11

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 42 skall i den statistiska rapporteringen

- a) i fråga om varor som härrör från tredjeland och som inte fritt får förfogas över inom gemenskapen, utom när särskilda bestämmelser som antagits i enlighet med artikel 41 är tillämpliga, anges

— ursprungslandet, eller

— om det gäller varor som avses i kapitel 99 i Nimexe inköpslandet, eller

— när det gäller förvärv av fartyg som redan är i bruk det land i vars fartygsregister det var registrerat eller vid avsaknad av registrering det land vars flagg det förde när det förvärvades.

- b) för alla andra varor anges

— den medlemsstat varifrån varan avsänts, eller

— enligt de speciella bestämmelser som antagits i artikel 41 det tredjeland varifrån varan avsänts.

Artikel 12

Med *förbrukningsland* skall förstås det senaste land dit varan skall sändas enligt vad som var känt vid utförseltidpunkten.

Artikel 13

Med *inköpsland* skall förstås det land där importörens medkontrahent har sin hemvist.

Artikel 14

Med *försäljningsland* skall förstås det land i vilket exportörens medkontrahent har sin hemvist.

Artikel 15

1. Med *nettovikt för varor utan förpackning* skall förstås varans faktiska vikt efter det att allt emballage avlägsnats.

2. Med *nettovikt för förpackade varor* skall förstås den sammanlagda vikten av varan och den förpackning som en köpare normalt erhåller tillsammans med varan vid köp i detaljhandeln.

3. Med *emballage* skall förstås alla inre och yttre behållare, allt förpackningsmaterial, omslag och stöttor med undantag för transporthjälpmiddel sådana som containrar i den mening detta ord har i artikel 1 b i tullkonventionen om containrar, undertecknad i Genève den 18 maj 1956, samt presenningar, lyft- och fastgöringsdon och annan utrustning som har samband med transport av godset.

4. Nettovikten för varor utan förpackning och nettovikten för förpackade varor skall anges i kilogram.

Artikel 16

Med *tilläggsenheter* skall förstås andra måttenheter än viktsenheter och andra viktsenheter än kilogram.

Artikel 17

1. Vid införsel skall en varas statistiska värde vara

¹ EGT nr L 148, 28.6.1968, s. 1.

Artikel 3

1. Gemenskapens statistiska territorium skall utgöras av gemenskapens tullterritorium såsom detta definieras i rådets förordning (EEG) nr 1496/68¹ av den 27 september 1968 om definitionen av gemenskapens tullterritorium senast ändrad genom förordning (EEG) nr 3456/73², med undantag för franska utomeuropeiska provinser och för Grönland.
2. Varje medlemsstat skall definiera sitt statistiska territorium i överensstämmelse med punkt 1.

Artikel 4

1. Med varor skall i denna förordning förstås all lösegendom.
2. Elektrisk ström skall i denna förordning anses som vara.

Artikel 5

1. I den statistiska rapporteringen skall alla varor klassificeras i enlighet med vad som föreskrivs om varubeskrivning i bestämmelserna om varuhandel, i den mån annat ej följer av punkt 3, så att de enkelt och precist kan hänföras till rätt rubrik i varuklassifikationen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och över handeln medlemsstater emellan (Nimexe).
2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 skall intill den tidpunkt som anges i artikel 2.2 i rådets förordning (EEG) nr 1445/72³ av den 24 april 1972 om varuklassifikation för statistik över gemenskapens utrikeshandel och över handeln medlemsstater emellan (Nimexe) alla varor beskrivas på sådant sätt att de kan hänföras till rätt rubrik i medlemsländernas nationella utrikeshandelsstatistik.
3. Alla varor måste beskrivas i enlighet med vad som föreskrivs i punkt 1 eller 2 också när andra gemenskapsförordningar samtidigt kräver att de beskrivs i enlighet med andra klassifikationer.
4. För varje slag av vara måste den kod anges som varan tilldelats i klassifikationen.

Artikel 6

1. I den statistiska rapporteringen skall länder och territorier beskrivas på sådant sätt att de enkelt och precist kan hänföras till rätt rubrik i den ländernomenklatur för statistiken över gemenskapens utrikeshandel och över handeln medlemsstater emellan som avses i artikel 35.
2. Den kod som varje land tilldelats i ländernomenklaturen för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan måste anges i den statistiska rapporteringen.

Artikel 7

1. För varje rubrik i Nimexe måste i den statistiska rapporteringen anges
  - a) den statistiska grupperingen, i överensstämmelse med artikel 8,
  - b) vid införsel, ursprungs- eller inköpslandet i överensstämmelse med artiklarna 9, 10 och 11,
  - c) vid utförsel, förbrukningslandet i enlighet med artikel 12,
  - d) i överensstämmelse med artikel 15.1 och 15.4 nettovikten för varor utan förpackning eller enligt artikel 15.2 och 15.4 nettovikten för förpackade varor som den definierats i artikel 41,
  - e) annan måttenhet, i det följande kallad tilläggsenhet, jämte eller i stället för nettovikten för varor utan förpackning eller, vad gäller varor definierade enligt artikel 41, nettovikten för förpackade varor,
  - f) varans statistiska värde enligt artikel 17,
  - g) varans fakturerade pris,
  - h) transaktionens beskaffenhet och leveransvillkor enligt artikel 18,
  - i) i tillämpliga fall särskilda varuleveranser enligt artikel 19,
  - j) fraktsätt enligt artikel 20.
2. Det datum från vilket uppgifter enligt punkten 1g, 1h och 1j skall anges fastställs enligt det förfarande som anges i artikel 41.

Artikel 8

1. Importen skall särredovisas med följande statistiska gruppering:
  - a) Införsel för inrikes förädling.
  - b) Återinförsel efter utrikes förädling.
  - c) Övrig införsel.

¹ EGT nr L 238, 28.9.1968, s. 1.² EGT nr L 356, 27.12.1973, s. 1.³ EGT nr L 161, 17.7.1972, s. 1.

åstadkomma en gemensam handelspolitik; statistik över handeln medlemsstater emellan behövs för att bringa den gemensamma marknaden att fungera på ett harmoniskt sätt; Romfördraget ger inte de befogenheter som behövs för att genomdriva enhetliga definitioner och metoder för dessa statistiska ändamål.

Eftersom harmoniseringen är en fortlöpande process som bl.a. är beroende av vilka framsteg som görs på andra rättsområden, bör förutsättningarna nu skapas för en fortgående anpassningsprocess inom ramen för tillgängliga finansiella resurser.

Bestämmelserna om definitioner och metoder för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan bör tillämpas enhetligt och träda i kraft med omedelbar verkan.

Det är angeläget att säkerställa att bestämmelserna i denna förordning tillämpas enhetligt och att i detta syfte skapa en gemenskapsprocedur varigenom detaljerade föreskrifter inom lämplig tid kan antas för tillämpningen; en kommitté skall därför tillsättas för att säkerställa nära och effektivt samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING 1

Definitioner och metoder

Artikel 1

Statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan skall omfatta alla varor

- a) som förs in i eller ut ur gemenskapens statistiska territorium, eller
- b) som förs mellan medlemsstaters statistiska territorier.

Artikel 2

1. Av de varor som avses i artikel 1 skall de som utgör transitgods och som förs in i eller ut ur en medlemsstats statistiska territorium redovisas i särskild transitstatistik.
2. Av de varor som avses i artikel 1 skall i särskild tullagerstatistik redovisas de som
  - a) läggs in i eller hämtas ut ur sådana tullager som avses i rådets direktiv (EEG) nr 69/74¹ av den 4 mars 1969 om harmonisering av bestämmelserna i lag eller annan författning om tullagerförfaranden med de ändringar som gjorts genom anslutningsakten², med undantag för de tullager som förtecknats i bilaga A,
  - b) förs in i eller ut ur de frizoner som avses i rådets direktiv (EEG) nr 69/75³ av den 4 mars 1969 om harmonisering av bestämmelser i lag eller annan författning om frizoner, med de ändringar som gjorts genom anslutningsakten och som förtecknats i bilaga A.
3. Av de varor som avses i artikel 1 skall de som förs in i eller ut ur andra lager än dem som avses i punkt 2 a och 2 b redovisas i särskild statistik.
4. På grundval av förslag från kommissionen skall rådet enhälligt utfärda bestämmelser om statistik avseende transit- och tullagertrafik och den statistik som avses i punkt 3.

Medlemsstaternas regler skall, i den mån annat ej föreskrivs i de statistiska bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 542/69⁴ av den 18 mars 1969 om transittrafik inom gemenskapen med de ändringar som gjorts genom anslutningsakten, tillämpas intill den tidpunkt då bestämmelserna i denna förordning träder i kraft.

5. I artiklarna 3—39 finns regler för insamling, sammanställning och offentliggörande av uppgifter angående sådana i artikel 1 avsedda varor, som icke omfattas av punkt 1, 2 eller 3 eller som när de tas ut ur tullager som icke upptagits i bilaga A, ur en frizon som upptagits där eller ur lager av det slag som avses i punkt 3, icke förs ut ur det medlemslands statistiska territorium där lagret finns.

¹ EGT nr L 58, 8.3.1969, s. 7.

² EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14.

³ EGT nr L 58, 8.3.1969, s. 11.

⁴ EGT nr L 77, 29.3.1969, s. 1.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1736/75

av den 24 juni 1975

om statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och i synnerhet av artikel 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, och

med beaktande av följande:

En noggrann undersökning har visat att behov finns att fastställa enhetliga definitioner och metoder för statistiken över gemenskapens utrikeshandel och över handeln medlemsstater emellan.

Europaparlamentet har i sin resolution den 18 januari 1972 yttrat sig över kommissionens förslag till rådet om en förordning angående den varuklassifikation som skall tillämpas i statistik över gemenskapens utrikeshandel och över handeln medlemsstater emellan (Nimexe) och uttalat förhoppningen att den enhetliga varuklassifikation som skapats för utrikeshandeln så snart som möjligt skulle följas av en däremot svarande harmonisering av begrepp, metoder och definitioner i statistiken för utrikeshandeln.

Eftersom statistik över gemenskapens utrikeshandel och över handeln medlemsstater emellan inte insamlas och sammanställs av gemenskapens institutioner utan av medlemsstaterna själva, kan homogena och detaljerade uppgifter avseende gemenskapen utvinna ur de nationella uppgifterna endast om dessa insamlats och sammanställts med enhetliga definitioner och metoder.

Utbyte av uppgifter medlemsstater emellan och mellan en medlemsstat och gemenskapens institutioner med moderna metoder för överföring av information kan ske endast om

enhetliga definitioner och metoder används vid insamling och sammanställning av nationella uppgifter.

Användning av enhetliga definitioner och metoder för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan främjar standardisering och förenkling av de skriftliga och andra rapporter som används i internationell handel.

Utbyte av nationella regler mot gemenskapsregler gör de statistiska uppgifterna mera jämförbara och underlättar analysen av statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan.

Tillämpning av enhetliga definitioner och metoder skulle kunna bidra till att förenkla insamling och sammanställning av uppgifter om handeln medlemsstater emellan och till att gemenskapsmetoder fastställs för statistisk rapportering av handeln medlemsstater emellan i det fall att man slutar att registrera varuleveranser över nationsgränser inom gemenskapen.

Det är vid förhandlingar där gemenskapen uppträder som en enhet väsentligt för gemenskapen att ha tillgång till enhetlig statistik över gemenskapens utrikeshandel.

Fastställande av gemenskapsstatistik avseende transit- och tullagertrafik underlättas om enhetliga definitioner och metoder tillämpas vid statistisk redovisning av alla andra varuleveranser som har samband med gemenskapens utrikeshandel.

Det är för att få regelbunden och fullständig statistisk information om gemenskapens utrikeshandel och om handeln medlemsstater emellan nödvändigt att medlemsstaterna och gemenskapens institutioner sammanställer sina resultat enligt ett enhetligt system och med enhetlig periodisering.

Enhetliga definitioner och metoder för statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan måste tillämpas både på gemenskapens införsel och utförsel och på handeln medlemsstater emellan; statistik avseende gemenskapens utrikeshandel med tredjeland är en förutsättning för att

¹ EGT nr C 19, 12.4.1973, s. 41.

- antalet tomma containrar och antalet containrar med last.
- b) Beträffande kombinerad landsvägs- och järnvägstransport med lastbilar, påhängsvagnar (med eller utan dragbil) och lösflak.
- de transporterade varornas bruttovikt inklusive landsvägsfordonens vikt,
  - antal lastade järnvägsvagnar.

Artikel 3

1. Med undantag för information som är underkastad statistisk konfidentialitet enligt nationell lagstiftning skall de statistiska resultaten av medlemsstaterna tillställas kommissionen så snart som möjligt och icke senare än fyra månader efter undersökningsperiodens utgång. För tabellerna 1b, 5b, 6b och 7 i bilaga IV utsträcks dock rapporteringstiden till åtta månader.
2. Resultaten skall rapporteras som tabeller utformade i enlighet med de exempel som ingår i bilaga IV.
3. Uppgifter som bearbejts med dator kan lämnas i maskinläsbar form på det sätt och i det format som bestäms av kommissionen i samråd med de berörda medlemsstaterna.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall före den 31 december 1981 lämna kommissionen en ingående beskrivning av de metoder som de valt att vid utarbetande av statistiken använda för databehandling och beräkning av antalet tonkilometer.
2. Kommissionen skall i samarbete med medlemsstaterna granska de metodspörsmål och tekniska problem som rör utarbetandet av statistiken, för att finna lösningar som gör uppgifterna så konsistenta och jämförbara som möjligt.

Artikel 5

1. Kommissionen skall publicera en rapport med de statistiska resultaten.

2. Före den 1 januari 1985 skall kommissionen lämna rådet en rapport om de erfarenheter som vunnits i arbetet med detta direktiv och föreslå de förbättringar som är erforderliga.

3. Inom två år efter det att direktivet trätt i kraft skall rådet på grundval av förslag från kommissionen fatta beslut beträffande statistik av internationell trafik mellan regioner med särredovisning av heltågslaster.

Artikel 6

Under de första tre år då statistiska rapporter utarbetas enligt detta direktivs föreskrifter skall ett ekonomiskt bidrag till medlemsstaternas kostnader härför lämnas inom ramen för de medel som för ändamålet anslagits i Europeiska gemenskapernas budget.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta erforderliga åtgärder enligt detta direktiv senast den 1 januari 1982.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 4 december 1980.

På rådets vägnar

J. BARTHEL

Ordförande

HÄRMED FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstaterna skall utarbeta statistik om varutransporter på de delar av huvudjärnvägsnäten inom deras territorier som är öppna för allmän trafik.
2. I detta direktiv skall nedanstående termer ha den innebörd som nedan tilldelas dem.
  - a) Huvudjärnvägsnäten: alljärnvägslinjer och anläggningar som drivs av följande förvaltningar:

Société nationale des Chemins de fer belges/Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, Belgien (SNCB/NMBS),

Danske Statsbaner, Danmark (DSB),

Deutsche Bundesbahn, Förbundsrepubliken Tyskland (DB),

Ἐθνικὸς Σιδηροδρόμος τῆς Ἑλλάδος, Grekland (OSE),

Société nationale des Chemins de fer français, Frankrike (SNCF),

Coras Iompair Eireann, Irland (CIE),

Azienda Autonoma delle Ferrovie dello Stato, Italien (FS),

Société nationale des Chemins de fer luxembourgeois, Luxemburg (CFL),

Naamloze Vennootschap Nederlandsche Spoorwegen, Nederländerna (NS),

British Railways Board, Storbritannien (BR),

Northern Ireland Railway Company, Storbritannien (NIR).
  - b) Varutransport på järnväg: Förflyttning av varor mellan lastningsplats och lossningsplats med hjälp av järnvägsfordon.
3. Direktivet skall tillämpas också på varutransporter i järnvägsfordon där en del av resan går på färja.
4. Direktivet skall inte vara tillämpligt på varutransport på järnväg då denna
  - ingår i icke-kommersiell trafikservice,
  - avser bagage eller personbil som åtföljer passagerare,
  - är led i postbefordran för postförvaltnings räkning.

5. De första statistiska rapporterna skall utarbetas från 1 januari 1982.

Artikel 2

1. Följande enskildheter skall registreras beträffande varutransporter på huvudjärnvägsnäten.
  - a) Varornas vikt i ton.
  - b) De viktigaste trafikströmmarna, nämligen
    - inrikestrafik, där varorna både lastas och lossas inom den rapporterade medlemsstaten, detta oavsett vilken rutt järnvägsfordonet följer,
    - internationell trafik, där varorna endera lastas eller lossas, men icke bäggedera, inom den rapporterade medlemsstaten, varvid varor som lastas i landet och varor som lossas i landet redovisas separat,
    - transittrafik, där varorna passerar genom den rapporterade medlemsstaten utan att där lastas, lossas eller omlastas.
  - c) Typ av fraktavtal:
    - hel vagnslast eller hel tåglast: frakt av varor, inklusive parti av styckegods, där utnyttjandet av hel vagn eller helt tågsätt debiteras oavsett om hela lastkapaciteten tas i anspråk.
    - styckegods: andra fraktavtal, inklusive express- och andra pakettransporter.
  - d) Vad gäller hel vagns- eller tåglast:
    - varuslag enligt de grupperingar som anges i vänsterspalten i bilaga I.
    - vid inrikestrafik: de nationella lastnings- och lossningsregionerna enligt den geografiska indelning som ges i bilaga II.
    - vid internationell och transittrafik: lastnings- och lossningsland enligt förteckningen i bilaga III.
  - e) Avståndet i kilometer som tillryggeläggs på de nationella huvudjärnvägsnäten.
2. Följande ytterligare uppgifter skall inhämtas - på grundval av skattningar när så är lämpligt - beträffande kombinerad transport på huvudjärnvägsnäten.
  - a) Beträffande containrar med en yttre längd överstigande 6,1 m (20 fot),
    - containerns och varornas bruttovikt.

II

(Rättsakt vilkas publicering inte är obligatorisk)

RÅDET**RÅDETS DIREKTIV**

av den 4 december 1980

om statistisk rapportering om varutransporter på järnväg inom ramen för regionalstatistiken

(80/1177/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR UTFÄRDAT DETTA DIREKTIV

För att ge en riktig bild av järnvägsfraktmarknaden skall de statistiska rapporterna särredovisa de viktigaste trafikströmmarna.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i synnerhet artikel 213,

med beaktande av det utkast till direktiv som framlagts av kommissionen,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

För att utföra sina åligganden enligt fördraget måste kommissionen ha tillgång till konsistenta statistiska uppgifter som insamlats samtidigt och regelbundet rörande omfattningen och utvecklingen av varutransporter på järnväg i medlemsstaterna. Uppgifterna från medlemsstaterna måste tillåta jämförelser både sinsemellan och med uppgifter för andra slag av transport och måste omfatta transporter inom länderna, transporter mellan länder och transittransporter.

Med hänsyn till de ekonomiska och miljömässiga fördelarna av kombinerad transport skall den statistiska rapporteringen särredovisa sådan transport.

Den i flera medlemsstater befintliga statistiken om varutransporter bör ytterligare samordnas på gemenskapsnivå.

För att förenkla genomförandet av de föreslagna föreskrifterna bör vissa tidsgränser fastställas för den nödvändiga statistiska rapporteringen.

Kommissionen skall avge en rapport som sätter rådet i stånd att bedöma i vad mån detta direktivs syften kan uppnås med hjälp av de statistiska rapporterna. Kommissionen bör därför räkna med möjligheten av att behöva föreslå förbättringar av metoderna för utarbetandet av denna statistik. Rådet skall sedan på grundval av ett förslag från kommissionen fatta beslut beträffande införande av statistik om internationell trafik mellan regioner, med särredovisning av uppgifter om heltåglaster.

Statistiska uppgifter är nödvändiga för att fastställa omfattningen och utvecklingen av varutransporter. Gemenskapen skall därför under en inledande period lämna ett ekonomiskt bidrag till medlemsstaterna för det arbete de nedlägger på denna statistik.

¹ EGT nr C 85, 8.4.1980, s. 75.

² EGT nr C 300, 18.11.1980, s. 3.

indelningen i bilaga II.

- g) Vid internationell och transittrafik lastnings och lossningsland enligt förteckningen i bilaga III.
- h) Avståndet i kilometer som tillryggaläggs på inre vattenväg inom medlemslandet.
2. Medlemsländer där den totala varumängd som årligen transporteras på inre vattenvägar som internationell trafik eller transittrafik icke överstiger en miljon ton är inte skyldiga att lämna den statistik som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 3

1. Med undantag för information som är underkastad statistisk konfidentialitet enligt nationell lagstiftning skall de statistiska resultaten av medlemsstaterna tillställas kommissionen så snart som möjligt och icke senare än fem månader efter undersökningsperiodens utgång.
2. Resultaten skall rapporteras som tabeller utformade i enlighet med de exempel som ingår i bilaga IV.
3. Uppgifter som bearbetats med dator kan lämnas i maskinläsbar form på det sätt och i det format som bestäms av kommissionen i samråd med de berörda medlemsstaterna.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall före den 31 december 1980 lämna kommissionen en ingående beskrivning av de metoder som de valt att vid utarbetande av statistiken använda för databehandling och beräkning av antalet tonkilometer.
2. Kommissionen skall i samarbete med medlemsstaterna granska de metodspörsmål och tekniska problem som rör utarbetandet av statistiken, för att finna lösningar som gör uppgifterna så konsistenta och jämförbara som möjligt.

Artikel 5

1. Kommissionen skall publicera en rapport om de statistiska resultaten.

2. Före den 1 januari 1983 skall kommissionen lämna rådet en rapport om de erfarenheter som vunnits i arbetet med tillämpningen av detta direktiv och föreslå de förbättringar som är erforderliga.

3. Inom två år efter det att direktivet trätt i kraft skall rådet på grundval av förslag från kommissionen fatta beslut om statistik över varutransport på havsgående fartyg på inre vattenvägar och beträffande internationell trafik mellan regioner på sådana vattenvägar.

Artikel 6

Under de första tre år då statistiska rapporter utarbetas enligt detta direktivs föreskrifter skall ett ekonomiskt bidrag till medlemsstaternas kostnader härför lämnas inom ramen för de medel som för ändamålet anslagits i Europeiska gemenskapernas budget.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att genomföra detta direktiv senast den 1 januari 1981.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 17 november 1980.

På rådets vägnar

J. SANTER

Ordförande

HÄRMED FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Medlemsstater med en eller flera inre vattenvägar skall utarbeta statistik om transporter på fartyg för inre vattenvägar oavsett i vilket land fartygen är registrerade eller godkända. Statistiken skall omfatta

- varor som transporteras mot ersättning och varor transporterade för det transporterande företagets egen räkning.
- varor som lastas eller lossas i landet eller transiteras via inre vattenvägar.

2. I detta direktiv skall nedanstående termer ha den innebörd som nedan tilldelas dem.

- a) inre vattenväg: ett vattendrag, kanal eller insjö som av naturen eller på grund av människans åtgärder lämpar sig för sjöfart, i första hand med fartyg för inre sjöfart.
- b) fartyg för inre sjöfart: fartyg, med eller utan egen framdrivning, som är registrerat och godkänt som fartyg för inre sjöfart och som kan men inte behöver vara pråm som kan lastas på större fartyg och som på grund av sin utformning eller konstruktion endast lämpar sig för sjöfart i skyddade vatten.

3. Direktivet skall inte vara tillämpligt på

- varutransporter på fartyg med mindre än 50 tons dödvikt,
- fartyg huvudsakligen använda för passagerarbefordran,
- fartyg använda som färjor
- fartyg uteslutande använda för icke-kommersiella ändamål av hamnförvaltningar och myndigheter,
- fartyg uteslutande använda för bunkring eller lagring,
- fartyg som inte används för varutransport, såsom fiskefartyg, muddringsfartyg, flytande verkstäder, husbåtar och nöjesbåtar.

4. De första statistiska rapporterna skall utarbetas från 1 januari 1981.

Artikel 2

1. Följande uppgifter skall registreras

- a) Varornas vikt i ton.
- b) De viktigaste trafikströmmarna, nämligen
  - inrikestrafik, där varorna både lastas och lossas inom den rapporterade medlemsstaten, detta oavsett vilken rutt fartyget följer,
  - internationell trafik, där varorna endera lastas eller lossas, men icke bäggedera, inom den rapporterade medlemsstaten, varvid varor som lastas i landet och varor som lossas i landet redovisas separat,
  - transittrafik, där varorna passerar genom den rapporterade medlemsstaten utan att där lastas, lossas eller omlastas.

Då det gäller pråmar som lastas på större fartyg skall varorna anses lastade på den plats där pråmen sjösätts eller lyfts från moderfartyget och anses lossade där pråmen tas ombord på moderfartyget.

- c) Varuslag i enlighet med den gruppering som visas i vänsterspalten i bilaga I.
- d) Nationalitet, dvs. det land där det transporterande fartyget är registrerat eller har godkänts eller när detta inte är tillämpligt det land där redaren har sin hemvist,
- e) Fartygets typ enligt följande klassifikation:
  - pråm med egen framdrivning
    - tankfartyg med egen framdrivning
    - annan pråm med egen framdrivning
  - släpprån
    - bogserat tankfartyg
    - annan släpprån
  - påskjutsprån (inklusive påskjutssläpprån)
    - påskjutstankfartyg
    - annan påskjutsprån (inkl. pråm att lastas på större fartyg)
  - annat lastfartyg.

Termen "tankfartyg" avser varje fartyg som är avsett för bulktransport av vätskor eller flytande produkter men inte av gods i pulverform.

- f) Beträffande inrikestrafik, de nationella regioner där lastning och lossning skett, enligt den geografiska

II

*(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)***RÅDET****RÅDETS DIREKTIV**

av den 17 november 1980

om statistisk rapportering om varustransporter på inre vattenvägar

(80/1119/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR UTFÄRDAT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i synnerhet artikel 213,

med beaktande av det utkast till direktiv som framlagts av kommissionen,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

För att utföra sina åligganden enligt fördraget måste kommissionen ha tillgång till konsistenta statistiska uppgifter som insamlats samtidigt och regelbundet rörande omfattningen och utvecklingen av varustransporter på inre vattenvägar i medlemsstaterna. Uppgifterna från medlemsstaterna måste tillåta jämförelser både sinsemellan och med uppgifter för andra slag av transport och måste omfatta transporter inom länderna, transporter mellan länder och transittransporter.

Eftersom variationerna under året i transportefterfrågan och i vattenvägarnas farbarhet påverkar trafiken bör vissa statistiska uppgifter lämnas med kortare mellanrum än ett år.

För att ge en tillfredsställande av marknaden för varustransport på inre vattenvägar skall de statistiska rapporterna särredovisa de viktigaste trafikströmmarna.

Den i flera medlemsstater befintliga statistiken om varustransporter bör ytterligare samordnas på gemenskapsnivå.

För att underlätta genomförandet av de föreslagna föreskrifterna bör vissa tidsgränser fastställas för den nödvändiga statistiska rapporteringen.

Kommissionen skall avge en rapport som tillåter rådet att undersöka i vad mån detta direktivs syften kan uppnås med de statistiska rapporterna. Kommissionen bör därför räkna med möjligheten av att behöva föreslå förbättringar av metoderna för utarbetandet av denna statistik. Rådet skall sedan på grundval av ett förslag från kommissionen fatta beslut om statistik om varustransport med havsgående fartyg på inre vattenvägar och beträffande internationell trafik mellan regioner på sådana vattenvägar.

Statistiska uppgifter är nödvändiga för att fastställa omfattningen och utvecklingen av varustransporter. Gemenskapen skall därför under en inledande period lämna ett ekonomiskt bidrag till medlemsstaterna för det arbete de nedlägger på denna statistik.

¹ EGT nr C 85, 8.4.1980, s. 75.² Yttrande avgivet den 30 september 1980 (ännu icke publicerat i EGT).

VÅGAR

TABELL C5 C6

C5: För egen räkning; C6: Förhyrd eller mot ersättning
(årsvis)

Övergränshandel per land och varugrupp

(Ton)

Land för		Varugrupp ¹					
Lastning	Lossning	01	02	...	24	Summa	
Övergränshandel							
01	02						
	03						
	04						
	05						
	...						
	Summa						
	01						
02	01						
	03						
	04						
	05						
	...						
	Summa						
	02						
...	...						
Summa	01						
	02						
	03						
	04						
	05						
	...						
	Summa						

Summor²:

EUR
Statshandelsländer
Tredjeländer
Summa

¹ Bilaga I² Ange länder för lastning och lossning i spalterna

VÅGAR

TABELL C4
(kvartalsvis)
Övergränshandel per land och fordonstyp

(Tonkilometer)

Land för		För egen räkning	Förhyrd eller mot ersättning	Summa
Lastning	Lossning			
Övergränshandel (endast medlemsstater)				
01	02			
	03			
	04			
	05			
	...			
	12			
	Summa 01			
02	01			
	03			
	04			
	05			
	...			
	12			
	Summa 02			
...	...			
Summa	01			
	02			
	03			
	04			
	05			
	...			
	12			
	Summa			

VÄGAR

TABELL C3
(kvartalsvis)
Övergränshandel per land och fordonstyp

(Ton)

Land för		För egen räkning	Förhyrd eller mot ersättning	Summa
Lastning	Lossning			
Övergränshandel				
01	02			
	03			
	04			
	05			
	...			
	Summa 01			
02	01			
	03			
	04			
	05			
	Summa 02			
...	01			
Summa	02			
	03			
	04			
	05			
	...			
	Summa			

Summor:

EUR
Statshandelsländer
Tredjeländer
Summa

¹ Ange länder för lastning och lossning i spalterna

BILAGA

TILLÄGGSTABELLER TILL BILAGA IV TILL DIREKTIV 78/546/EEG
 VÄGAR

TABELL C1
 (kvartalsvis)

Nationell och internationell trafik per land och fordonstyp

(Ton)

Land	För egen räkning	Förhyrd eller mot ersättning	Summa
A Nationell Internationell ¹ :			
Erhållen från			
01			
02			
...			
...			
B Avsänd till			
01			
02			
...			
...			
Summor:			
EUR (B och C)			
Statshandelsländer (B och C)			
Tredjeländer (B och C)			
B			
C			
A + B + C			
B + C			
¹ Bilaga III			

VÄGAR

TABELL C2
 (kvartalsvis)

Nationell och internationell trafik per land och fordonstyp

(Tonkilometer)

Land	För egen räkning	Förhyrd eller mot ersättning	Summa
A Nationell Internationell ¹ :			
B Erhållen från			
01			
...			
12			
EUR			
C Avsänd till			
01			
...			
12			
EUR			
Summa A + B + C			
Summa B + C			
¹ Medlemsstater			

12. Artikel 8 skall ersättas med följande ändrade lydelse:

"Artikel 8

Kommissionen skall före den 1 januari 1992 förelägga rådet en rapport om de erfarenheter som vunnits i samband med verkställande av föreliggande direktiv.

Därvid skall kommissionen även yttra sig om frågan huruvida omfattningen av de i artikel 1 angivna undersökningarna, de i artikel 3 omnämnda statistiska uppgifterna samt de i bilagorna 2 och 3 åsyftade uppdelningarna fortfarande är ändamålsenliga, mot bakgrund av utvecklingen av den gemensamma transportpolitiken."

13. Följande andra stycke skall tillfogas artikel 9:

"Detta system skall även tillämpas under de tre första åren efter införandet av det ändrade systemet för statistisk bearbetning, från och med år 1990."

14. Följande ord skall införas efter "Finland" i tredjelandsförteckningen i bilaga 3:

"Sovjetunionen
Polen
Ungern
Rumänien
Bulgarien"

15. Tabellerna i bilagan till detta direktiv skall tillfogas bilaga 4.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall ikraftsätta de lagar, förordningar och administrativa bestämmelser som erfordras för att följa detta direktiv senast från och med den 1 januari 1990.

De skall omgående underätta kommissionen härom.

2. För Danmark skall dock den i första stycket angivna tidpunkten ändras till den 1 januari 1993, när det gäller statistiken över övergränstrafiken.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 juli 1989

På rådets vägnar

R. DUMAS

Ordförande

Anmärkning. Den svenska översättningen av bilagorna till detta direktiv föreligger inte.

4. Den inledande meningen i artikel 3.2. b skall ersättas med följande ändrade lydelse:
"b. för den internationella transporten och övergränstrafiken, uttryckt i ton och tonkilometer."
5. Artikel 3.4 skall ersättas med följande ändrade lydelse:
"4. Medlemsstaterna skall till kommissionen sända in de i denna artikel omnämnda statistiska uppgifterna i enlighet med de tabellmönster som ingår i bilaga 4."
6. Artikel 4 skall ersättas med följande ändrade lydelse:
"Artikel 4
Vid fastställande av den metod som skall användas vid insamlandet av statistiska uppgifter om den internationella trafiken och övergränstrafiken, skall medlemsstaterna avstå från att fullgöra alla formaliteter vid gränsövergång mellan medlemsstaterna."
7. Följande stycke skall tillföras artikel 5.1:
"Uppgifterna i C-tabellerna skall dock insamlas för första gången för år 1990."
8. Artikel 5.2 skall ersättas med följande ändrade lydelse:
"2. Medlemsstaterna skall till kommissionen före utgången av det år som följer efter referensåret sända in de i bilaga 4 med A, B och C5/C6 betecknade tabellerna och senast fem månader efter referensåret de i bilaga 4 med C1, C2, C3 och C4 betecknade tabellerna."
9. Artikel 5.3 skall ersättas med följande ändrade lydelse:
"3. Kommissionen skall meddela medlemsstaterna resultatet av undersökningarna tillsammans med andra relevanta uppgifter senast:
- sex månader efter den tidpunkt då tabellerna A, B och C5/C6 senast insänts,
- tre månader efter den tidpunkt då tabellerna C1, C2, C3, och C4 senast insänts."
10. Artikel 6.2 skall ersättas med följande ändrade lydelse:
"2. Vid fastställande av metoden för insamling av uppgifter skall medlemsstaterna vidta erforderliga åtgärder för att erhålla tillräckliga resultat beträffande de varumängder som transporteras i nationell trafik, internationell trafik och övergränstrafik. De skall årligen informera kommissionen om det procentuella bortfallet, och om resultatens tillförlitlighet, genom angivande av standardavvikelser och konfidensintervall. De skall vidare lämna uppgift om vilken metod som använts vid beräkning av de producerade transporttjänsterna, uttryckt i tonkilometer."
11. Artikel 7 skall ersättas med följande ändrade lydelse:
"Artikel 7
Kommissionen skall offentliggöra relevanta statistiska resultat."

I direktiv 78/546/EEG är vissa östeuropeiska stater inte individuellt uppräknade i förteckningen över tredje land, utan angivna endast sammanslagna under "övriga europeiska stater". Det har visat sig att dessa stater borde namnges individuellt så att jämförelser kan göras med andra transportmedel och så att strömmen av varor till och från dessa länder kan övervakas effektivare.

Från och med den 1 januari 1988 kommer förteckningen över de uppgifter som medlemsstaterna kommer att kunna kräva i fråga om godstrafiken inom gemenskapen att bli starkt begränsad. Detta ingår i den av rådet och kommissionen antagna politiken och har till syfte att i största möjliga utsträckning minska behovet av administrativ dokumentation inom gemenskapshandeln. All insamling av statistiska uppgifter vid gränsövergång inom gemenskapen bör därför avskaffas, utom i de fall då det föreskrivs i gemenskapsregler.

Artikel 9 i direktiv 78/546/EEG bör tillämpas på det ändrade systemet av statistisk bearbetning.

För närvarande insänder Danmark till kommissionen de i direktiv 78/546/EEG föreskrivna statistiska uppgifterna om den internationella varutransporten med utgångspunkt i den för utrikeshandeln upprättade statistiken. Denna medlemsstat är på väg att införa ett särskilt statistiskt system för landsvägstransport av varor. Det är därför önskvärt att för Danmarks del uppskjuta tillämpningen av bestämmelserna om övergränstrafik i föreliggande direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 78/546/EEG ändras härmed i enlighet med vad som nedan anges.

1. Följande tillfogas artikel 1:

"c. mellan två medlemsstater eller mellan en medlemsstat och en icke-medlemsstat (i det följande benämnd 'övergränstrafik')"

2. Artikel 3.1 skall ersättas med följande ändrade lydelse:

"1. Varje medlemsstat skall insamla statistiska uppgifter angående den i artikel 1 omnämnda trafiken med motorfordon som är registrerade inom landet. Vid bestämning av transportparametrarna skall dragbilens uppgifter vara avgörande. I de fall då i en fordonskombination dragbilen och släpfordonet är registrerade i olika länder skall hela fordonskombinationen anses vara registrerad i det land där dragbilen är registrerad."

3. Den inledande meningen i artikel 3.2 skall ersättas med följande ändrade lydelse:

"2. De statistiska uppgifterna uppdelas sålunda:"

RÅDETS DIREKTIV
av den 18 juli 1989

angående ändring av direktiv 78/546 EEG om statistisk redogörelse
över landsvägstransport av varor, inom ramen för den regionala statistiken
(89/462/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR UTFÄRDAT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättande av ~~den~~ Europeiska ekonomiska gemenskapen, och i synnerhet dess artikel 213,
med beaktande av kommissionens förslag till direktiv¹,
med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,
med beaktande av yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén³, samt
med beaktande av följande:

9 F
+ et
H N

Direktiv 78/546/EEG⁴, senast ändrat i samband med anslutningsakten av år 1985, skall ändras med hänsyn till förändringarna i den gemensamma transportpolitiken.

Detta direktiv föreskriver endast årliga uppgifter, vilka inrapporteras ända till 12 månader efter referensåret; dessa uppgifter skall kunna jämföras med uppgifter avseende andra transportsätt, vilka upprättas månatligen eller kvartalsvis; det är därför nödvändigt att göra vissa sammanställningar kvartalsvis.

Det sagda direktivet föreskriver utarbetandet av statistiska sammanställningar endast för den nationella och internationella trafiken, samtidigt som det är uppenbart att övergränstrafiken är en form av trafik som kommer att utvecklas i framtiden; det är därför lämpligt att utarbeta statistiska redogörelser över denna form av trafik.

Alla medlemsstater har uppgifter om dragbilstrafiken, men inte alla har uppgifter om släpfordonstrafiken. Insamlandet av uppgifter i sistnämnda avseende bör därför standardiseras på grundval av uppgifterna om dragbilstrafiken, dock utan att därvid påverka den i samband med transporttillstånd gällande juridiska och administrativa ordningen.

¹ EGT nr C 4, 8.1.1988, s. 4.

² EGT nr C 167, 27.6.1988, s. 425

³ EGT nr C 134, 24.5.1988, s. 7.

⁴ EGT nr L 168, 26.6.1978, s. 29.

rapport om de erfarenheter som vunnits under det arbete som detta direktiv föreskriver och föreslå de förändringar som visar sig vara motiverade, i synnerhet förändringar för att förebygga att varurörelser mellan medlemsstaterna systematiskt utsätts för formaliteter som tillkommit vid tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 9

Under de tre första år då de i detta direktiv föreskrivna statistiska rapporterna utarbetas skall medlemsstaterna få bidrag från gemenskapen för det arbete de har lagt ner.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1979.

2. Med verkan från den dag de i punkten 1 avsedda åtgärderna träder i kraft i en medlemsstat ska direktiv 69/467/EEG upphöra att gälla där.

3. Direktivet 69/467/EEG upphävs härmed med verkan från och med den 1 januari 1979.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 12 juni 1978.

På rådets vägnar

K. OLESEN

Ordförande

b) jordbruksfordon, militära fordon och fordon använda av myndigheter och offentliga inrättningar utom landsvägsfordon använda av järnvägsmyndigheter.

3. Varje medlemsstat får dessutom avstå från att tillämpa detta direktiv på fordon vars nyttolast eller högsta tillåtna fordonsvikt ligger under en viss gräns. Denna gräns får dock icke sättas högre än till 3,5 tons nyttolast eller 6 tons högsta tillåtna fordonsvikt.

Artikel 3

1. Varje medlemsstat skall sammanställa årliga statistiska uppgifter om sådana transporter enligt artikel 1 som utförs av fordon registrerade i medlemsstatens territorium.

2. Årsuppgifterna skall vara fördelade på följande grupper:

- a) För inrikes transporter: ton och tonkilometer för
- transporter för egen räkning och transporter mot betalning,
  - de 24 varugrupper som förtecknats i bilaga 1,
  - transportsträckor i klasserna: 0 - 49 km, 50 - 149 km, 150 - 499 km, 500 km eller längre,
  - de lastnings- och lossningsregioner som förtecknats i bilaga 2.
- b) För internationella transporter: ton och tonkilometer för
- transport för egen räkning och transport mot betalning,
  - de 24 varugrupper som förtecknats i bilaga 1,
  - de lastnings- och lossningsländer som förtecknats i bilaga 3.

3. Vid beräkning eller skattning av tonkilometer skall den sträcka som ett vägfordon tillryggalägger när det är lastat på annat transportmedel icke medräknas.

4. Medlemsstaterna skall lämna kommissionen de statistiska uppgifter som uppgivits i denna artikel på ett sätt som överensstämmer med de tabellmallar som visas i bilaga 4 (tabellmall A1 - A4 samt B).

Artikel 4

När medlemsstaterna väljer metod för att sammanställa de statistiska uppgifterna om internationella transporter skall de så långt möjligt ta hänsyn till behovet att förenkla formaliteterna vid varurörelser inom gemenskapen och i synnerhet formaliteterna vid passering av gränserna mellan medlemsstaterna.

Artikel 5

1. De i detta direktiv föreskrivna statistiska uppgifterna skall första gången sammanställas för år 1979.

2. Medlemsstaterna skall varje år sända kommissionen tabeller i enlighet med vad som stadgas i artikel 3; detta skall ske före utgången av det år som följer efter det år uppgifterna avser.

3. Med vederbörlig hänsyn till vad som sägs i artikel 7 skall kommissionen så snart som möjligt underrätta medlemsstaterna om undersökningarnas resultat och ge dem all ytterligare information som kommissionen kan ha tillgång till.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall, samtidigt med att de lämnar kommissionen de första undersökningsresultaten eller dessförinnan, ge kommissionen en ingående rapport om de metoder de använt för att framställa de statistiska uppgifterna.

2. Vid val av metod för att framställa uppgifterna skall medlemsstaterna vidtaga de åtgärder som behövs för att få tillräckligt tillförlitliga resultat beträffande den totala godsvo-lymen i inrikes och internationella transporter. De skall varje år ge kommissionen upplysning om bortfallsfrekvens och - i form av standardavvikelser och konfidensintervall - om noggrannheten hos resultaten rörande transport mellan olika regioner i landet, så som dessa definieras i bilaga 2, och mellan det egna territoriet och annan medlemsstats territorium. De skall dessutom ge kommissionen en redogörelse för den metod som använts för att beräkna transportprestationerna uttryckt i tonkilometer.

Artikel 7

Varje år skall kommissionen, biträdd av Samordningskommittén för transportstatistik vid Europeiska gemenskapernas statistikkontor (EG:s statistikkontor), granska de tabeller och rapporter som medlemsstaterna enligt artiklarna 5 och 6 har lämnat in, för att förvissa sig om att de tillämpade metoderna ger jämförbara resultat och för att ta ställning till hur och på vilken specifikationsnivå som den information som medlemsstaterna lämnat kan offentliggöras.

Artikel 8

Före den 1 januari 1983 skall kommissionen förelägga rådet en

RÅDETS DIREKTIV

av den 12 juni 1978

om statistisk rapportering om varutransporter på landsväg inom ramen för regionalstatistiken

(78/546/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR UTFÄRDAT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 213 i detta,

med beaktande av det utkast till direktiv som framlagts av kommissionen,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Utvecklingen av en allmän transportpolitik kräver bättre kännedom om omfattningen och utvecklingen av varutransporter på landsväg med fordon registrerade i gemenskapen. Uppgifterna måste vara jämförbara med uppgifterna för andra slag av transporter och måste avse transporter både inom och mellan länderna.

Medlemsstaterna sammanställer redan statistiska uppgifter, med ett eller några års mellanrum, om godstransporterna inom sina respektive territorier.

Direktiv 69/467/EEG³ föreskriver att statistiska uppgifter om internationella varutransporter på landsväg skall sammanställas på grundval av regional statistik. Kommissionens rapport till rådet den 27 juni 1974 om verkställandet av det direktivet visar att flera medlemsstater kan samla in de begärda uppgifterna endast om de inför ytterligare formaliteter vid gränspasseringarna. Dessa medlemsstater bör, i enlighet med innebörden i direktivet, undantas från skyldigheten att samla in statistiska uppgifter vid gränsen.

Det system som föreskrivs i direktiv 69/467/EEG bör därför ses över.

Föreskrifter bör också införas för ändring av det här direktivet när erfarenheten efter viss tid visar att detta är motiverat, i synnerhet vad gäller insamling av uppgifter om de viktigaste varuflödena mellan gemenskapens regioner i form av internationell trafik och vad gäller sådana ändringar som gör att den uppgiftsinsamling som fortfarande sker vid gränser inom gemenskapen kan upphöra.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktivet skall tillämpas på varutransporter på landsväg med fordon som är registrerade i en medlemsstat

- a) inom medlemsstatens territorium (nedan kallad "inrikestransport"), och
- b) mellan medlemsstaten och en annan medlemsstat eller ett tredjeland (nedan kallad "internationella transporter").

Artikel 2

1. I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *Varutransport på landsväg*: all transport av varor med motorfordon i yrkesmässig trafik.
- b) *Motorfordon i yrkesmässig trafik*: fordon eller sammankopplat fordonståg, såsom lastbil, lastbil med släpvagn eller traktor med släpvagn eller påhängsvagn.
- c) *Registrerad*: införd i av myndighet fört register över motorfordon i yrkesmässig trafik, oavsett om utfärdande av registrerings skylt är knutet till sådant införande.

2. Direktivet skall inte tillämpas på varutransporter på landsväg med

- a) sådana motorfordon i yrkesmässig trafik vars vikt eller storlek överskrider normalt tillåtna maximimått,

¹ EGT nr C 108, 8.5.1978, s. 56.

² Yttrande avgivet den 30 mars 1978 (ännu icke publicerat i EGT).

³ EGT nr L 323, 24.12.1969, s. 7.

- 3.02 Anläggning av järnvägar, inkl. tunnelbanor
- 3.03 Speciella anläggningsarbeten
  - 3.03.01 Bro- och tunnelbyggen
  - 3.03.02 Dambyggen
  - 3.03.03 Slussbyggen
  - 3.03.04 Anläggning av kustskydd
  - 3.03.05 Anläggning av konstgjorda öar, borrhälsformar osv.
  - 3.03.09 Andra speciella anläggningsarbeten
- 3.04 Vattenbyggnader
  - 3.04.01 Vattenbyggnader i floder
  - 3.04.02 Vattenbyggnader i kanaler
  - 3.04.03 Vattenbyggnader i hamnar
  - 3.04.09 Andra vattenbyggnader
- 3.05 Vatten- och avloppsarbeten
  - 3.05.01 Läggningsarbeten för vattenledningar och anläggning av vattenreservoarer
  - 3.05.02 Läggningsarbeten för avloppsledningar och byggande av depositionsanläggningar och reningsverk
- 3.06 Invallning och torrläggning
  - 3.06.01 Invallning och torrläggning vid kust
  - 3.06.02 Invallning och torrläggning av inlandsmark (utdikning av våtmarker osv.)
  - 3.06.03 Grundarbeten för bostads- och industriområden (för parker, lekplatser osv.)
  - 3.06.04 Schaktningsarbeten som inte omfattas av annan rubrik
- 3.07 Läggningsarbeten för el- och telekablar och anläggning av luftledningar
  - 3.07.01 Läggningsarbeten för elkablar
  - 3.07.02 Dragning av luftledningar för el
  - 3.07.03 Läggningsarbeten för telekablar
  - 3.07.04 Dragning av luftledningar för telekommunikation
- 3.08 Anläggning av rörledningar
  - 3.08.01 Anläggning av rörledningar för gas
  - 3.08.02 Anläggning av rörledningar för flytande bränsle
  - 3.08.03 Anläggning av rörledningar för andra ämnen
- 3.09 Allmänna och övriga anläggningsarbeten
- 3.10 Ombyggnader, rivningar och reparationer

- 2.10.019 Andra skolor
  - 2.10.02 Universitet och högskolor
  - 2.10.021 Tekniska högskolor
  - 2.10.022 Universitet
  - 2.10.023 Lärarseminarier
  - 2.10.024 Musik- och konstskolor
  - 2.10.029 Andra skolor för högre utbildning
  - 2.10.03 Forskningsinrättningar (utom universitet)
  - 2.10.031 Väderstationer
  - 2.10.032 Hydrografiska och seismografiska stationer
  - 2.10.033 Observatorier
  - 2.10.039 Byggnader för andra forskningsändamål
  - 2.10.04 Bibliotek
  - 2.10.05 Museer och konstgallerier
  - 2.11 Byggnader för religiösa ändamål och begravningsbyggnader
  - 2.11.01 Byggnader för religiösa ändamål
  - 2.11.011 Kyrkor, kapell osv.
  - 2.11.019 Andra byggnader för religiösa ändamål
  - 2.11.02 Begravningsbyggnader
  - 2.11.021 Begravningskapell
  - 2.11.022 Krematorier
  - 2.11.029 Andra begravningsbyggnader
  - 2.12 Andra lokalhus
  - 2.12.01 Byggnader för kommersiella aktiviteter
  - 2.12.02 Byggnader för icke-kommersiella aktiviteter
  - 2.13 Ombyggnader, rivningar och reparationer
3. *Anläggningsarbeten*
- 3.01 Anläggning av vägar och flygplatser
  - 3.01.01 Motorvägsbyggen
  - 3.01.02 Gatubyggen
  - 3.01.03 Andra vägbyggen (inkl. bygge av genomfartsleder och huvudleder tätorter) och andra trafikleder
  - 3.01.04 Flygplatsbyggen
  - 3.01.09 Andra vägarbeten

* med fryshus i anslutning härtill

- 2.08 Byggnader för hälso- och sjukvård och social omvårdnad
  - 2.08.01 Byggnader för hälso- och sjukvård
    - 2.08.011 Sjukhus, barnbördshus
    - 2.08.012 Sanatorier
    - 2.08.013 Konvalescent- och vilohem
    - 2.08.014 Varmbadhus
    - 2.08.019 Andra byggnader för hälso- och sjukvård (rehabiliteringscentraler, vårdcentraler, osv., inkl. byggnader för djursjukvård)
  - 2.08.02 Byggnader för social omvårdnad
    - 2.08.021 Barndaghem
    - 2.08.022 Servicehem för äldre
    - 2.08.029 Andra byggnader för social omvårdnad
- 2.09 Byggnader för underhållnings- och nöjesändamål samt rekreation
  - 2.09.01 Konserthus
  - 2.09.02 Teatrar och biografer
  - 2.09.03 Konferensbyggnader
  - 2.09.04 Klubbhus
  - 2.09.05 Fritidsanläggningar
  - 2.09.06 Simbassänger (badhus och bassänger i det fria, bastubyggnader)
  - 2.09.07 Sport- och idrottsanläggningar
    - 2.09.071 Gymnastikhallar
    - 2.09.072 Sport- och tävlingshallar (för tennis, fäktning, boxning, basket osv.)
    - 2.09.073 Ridskolor
    - 2.09.074 Båthus
    - 2.09.075 Idrottshallar, inkl. ishallar
    - 2.09.079 Andra byggnader för sport och idrott
  - 2.09.08 Utställningshallar och byggnader för liknande användning
  - 2.09.09 Andra byggnader för rekreatiönsändamål
- 2.10 Byggnader för utbildning, kultur och forskning
  - 2.10.01 Skolor
    - 2.10.011 Förskolor
    - 2.10.012 Lågstadieskolor
    - 2.10.013 Mellan- och högstadieskolor
    - 2.10.014 Byggnader för yrkesutbildning
    - 2.10.015 Specialskolor (för syn- eller hörselskadade osv.)

- 2.06 Byggnader för handel, finans, försäkring; administrationsbyggnader för andra kommersiella verksamheter
  - 2.06.01 Byggnader för partihandel
    - 2.06.011 Magasin*
    - 2.06.012 Byggnader för köp och försäljning
    - 2.06.019 Andra byggnader för partihandel
  - 2.06.02 Byggnader för detaljhandel
    - 2.06.021 Varuhus
    - 2.06.022 Andra butiker
      - 2.06.022.1 Livsmedels- och tobaksbutiker
      - 2.06.022.2 Klädes- och skobutiker
      - 2.06.022.3 Möbelbutiker
      - 2.06.022.4 Butiker för hushållsartiklar
      - 2.06.022.9 Andra butiker
    - 2.06.023 Köpcentra
    - 2.06.029 Andra byggnader för detaljhandel
  - 2.06.03 Byggnader för finansiell verksamhet och för försäkringsrörelse
    - 2.06.031 Byggnader för finansiell verksamhet
    - 2.06.032 Byggnader för försäkringsbolag
    - 2.06.039 Andra byggnader för banker, försäkringsbolag och andra finansiella tjänster
  - 2.06.04 Administrationsbyggnader för annan ekonomisk verksamhet
- 2.07 Byggnader för offentlig förvaltning och offentliga byggnader för speciella ändamål
  - 2.07.01 Administrationsbyggnader (för nationell, regional och lokal förvaltning, för rättsskipning, osv.)
  - 2.07.02 Byggnader för post och telekommunikationer
  - 2.07.03 Militära byggnader
  - 2.07.04 Polishus
  - 2.07.05 Fängelser
  - 2.07.09 Byggnader för specialändamål och andra byggnader för offentliga organ

- 2.03.07 Byggnader för framställning av papper och pappersvaror; byggnader för den grafiska industrien
- 2.03.08 Byggnader för användning i bygg- och anläggningsverksamhet
- 2.03.09 Byggnad för annan tillverkning och byggnader vilkas ändamål ännu icke bestämt
- 2.04 Hotell, restauranger och kaféer
- 2.04.01 Restauranger och värdshus m fl som icke erbjuder övernattninng
- 2.04.02 Byggnader för den egentliga hotellbranschen; hotell, motell m fl
- 2.04.03 Vandrarhem
- 2.05 Byggnader för transportväsendet
- 2.05.01 Byggnader för järnvägsdrift
- 2.05.011 Vanliga järnvägsstationer
- 2.05.012 Järnvägsmagasin
- 2.05.013 Verkstäder
- 2.05.014 Tunnelbanestationer
- 2.05.019 Andra järnvägsbyggnader
- 2.05.02 Byggnader för landsvägstransport
- 2.05.021 Byggnader för passagerartrafik
- 2.05.021.1 Busstationer, bussgarage
- 2.05.021.2 Parkeringshus
- 2.05.021.3 Bensinstationer, servicegarage
- 2.05.021.9 Andra byggnader för landsvägstransport
- 2.05.022 Byggnader för godstrafik
- 2.05.03 Byggnader för havs, flod och kanaltransport
- 2.05.031 Byggnader för inrikes sjöfart
- 2.05.032 Byggnader för utrikes sjöfart
- 2.05.04 Byggnader för flygtransport
- 2.05.041 Passagerar- och fraktkterminaler
- 2.05.042 Hangarer
- 2.05.049 Andra byggnader för flygtransport
- 2.05.05 Byggnader för service till transportväsendet

- 2.02 Byggnader för gruvdrift och energi- och vattenförsörjning
- 2.02.01 Byggnader för utvinning och behandling av fasta bränslen och metallförande malm
- 2.02.011 Byggnader för utvinning och behandling av fasta bränslen
- 2.02.011.1 Byggnader för utvinning av fasta bränslen
- 2.02.011.2 Byggnader för framställning av briketter
- 2.02.011.3 Byggnader för koksugnar, däribland koksugnar i järn- och stålindustrin
- 2.02.011.9 Andra byggnader för utvinning och behandling av fasta bränslen
- 2.02.012 Byggnader för utvinning och behandling av metallförande malm
- 2.02.013 Byggnader för utvinning av andra mineraler och för besläktade kommersiella aktiviteter
- 2.02.02 Byggnader för utvinning och behandling av mineralolja, utvinning av naturgas, för kärnkraftsindustrin och för elproduktion
- 2.02.021 Byggnader för utvinning och behandling av mineralolja
- 2.02.021.1 Byggnader för utvinning av mineralolja
- 2.02.021.2 Byggnader för raffinering av mineralolja
- 2.02.021.9 Övriga byggnader
- 2.02.022 Byggnader för utvinning av naturgas
- 2.02.023 Byggnader för produktion av kärnkraft
- 2.02.024 Byggnader för produktion av elkraft
- 2.02.03 Byggnader för uppsamlande, rening och distribution av vatten
- 2.03 Byggnader för industri och hantverk
- 2.03.01 Byggnader för produktion av metaller och metallartiklar
- 2.03.011 Byggnader för järn- och stålindustrin
- 2.03.012 Byggnader för produktioner av andra metaller än järn
- 2.03.013 Byggnader för metallbearbetande industri
- 2.03.02 Byggnader för framställning av produkter för byggändamål och för framställning av glas- och keramikvaror
- 2.03.03 Byggnader för kemisk industri och därmed besläktad industri
- 2.03.04 Byggnader för livsmedels-, dryckes- och tobaksindustrin*
- 2.03.05 Byggnader för textil- och beklädnadsindustrin (inkl. sko- och läderindustri)
- 2.03.06 Byggnader för snickeri- och möbelindustri

---

* inkl. kylhus med anknytning till dessa kommersiella aktiviteter

II. Detaljtabel***1. Bostadshus**

- 1.01 Bostäder
  - 1.01.01 Permanentbostäder
    - 1.01.01.01 Enfamiljshus
      - 1.01.01.011 Fristående hus
      - 1.01.01.012 Parhus
      - 1.01.01.013 Radhus
      - 1.01.01.014 Terrasshus
      - 1.01.01.019 Andra enfamiljshus
    - 1.01.01.02 Flerfamiljsbostäder
    - 1.01.01.03 Bostäder i lokalhus
  - 1.01.02 Bostäder för tillfälligt bruk (fritidshus)
- 1.02 Kollektivbostäder
  - 1.02.01 Ålderdomshem
  - 1.02.03 Barnhem
  - 1.02.03 Kloster
  - 1.02.04 Internatskolor, studentbostäder
  - 1.02.05 Personalbostäder för sjukvårdspersonal m fl
  - 1.02.09 Andra kollektivbostäder
- 1.03 Ombyggnader, rivningar och reparationer

2.0 Lokalhus

- 2.01 Byggnader för jordbruk, skogsbruk, trädgårdsodling, fruktodling, vinodling och fiske
  - 2.01.01 Byggnader för jordbruk
    - 2.01.01.1 Stallar
    - 2.01.01.2 Lager, skyddsbyggnader
    - 2.01.01.3 Byggnader för förvaring av lantbruksredskap
    - 2.01.01.9 Andra byggnader för jordbruk
  - 2.01.02 Byggnader för trädgårds- och fruktodling
  - 2.01.03 Byggnader för vinodling
  - 2.01.04 Byggnader för fiske

* Denna tabells huvudsyfte är att förklara de olika rubrikernas omfång i klassifikationen.

C. KLASSIFIKATION FÖR REDOVISNING AV BYGGVERKSAMHET EFTER TYP AV BYGGARBETE

I. Översiktstabell

1. *Bostadshus*

1.01 Bostäder

1.02 Hus för kollektivt boende

1.03 Ombyggnader, rivningar och reparationer

2. *Lokalhus*

2.01 Byggnader för jordbruk, skogsbruk, trädgårdsodling, fruktodling, vinodling och fiske

2.02 Byggnader för gruvsdrift, energi- och vattenförsörjning

2.03 Byggnader för industri och hantverk

2.04 Hotell, restauranger och kaféer

2.05 Byggnader för transportväsendet

2.06 Byggnader för handel, finans, försäkring; administrationsbyggnader för andra kommersiella verksamheter

2.07 Byggnader för offentlig förvaltning och offentliga byggnader för speciella ändamål

2.08 Byggnader för hälso- och sjukvård och social omvårdnad

2.09 Byggnader för fritid och rekreation

2.10 Byggnader för utbildning, kultur och forskning

2.11 Byggnader för religiösa ändamål och begravingar

2.12 Andra lokalhus

2.13 Ombyggnad, rivning och reparationer

3. *Anläggningsarbeten*

3.01 Anläggning av vägar och flygplatser

3.02 Anläggning av järnvägar, inkl. tunnelbanor

3.03 Speciella anläggningsarbeten

3.04 Vattenanläggningar

3.05 Vatten- och avloppsarbeten

3.06 Invallning och torrläggning

3.07 Läggning av el- och telekablar och kraftledningsanläggningar

3.08 Anläggning av rörledningar

3.09 Allmänna och övriga anläggningsarbeten

3.10 Ombyggnad, rivning och reparationer

- 1.2. Antal bygglov som har beviljats för lokalhus.
- 1.21. Golvyta i m² eller husvolym i m³ av de lokalhus för vilka bygglov beviljats och de delar av bostadshus som avsetts för lokaler.
2. *Index för industriell produktion*, justerat för variationer i antalet arbetsdagar, med 1970 som basår (vilket troligen kommer att ändras till 1975).
- 2.1. Produktionsindex för bygg- och anläggningsverksamhet
- 2.1.1. Produktionsindex för byggverksamhet
- 2.1.2. Produktionsindex för anläggningsverksamhet
3. *Planerade projekt*
- 3.1. Index för planerade projekt för bygg- och anläggningsverksamhet (med basår som skall bestämmas senare).
- 3.1.1. Värdet av planerade projekt eller värdet av de bostadshus och lokalhus som har påbörjats under uppgiftsperioden, i absoluta tal och i löpande priser.
- 3.1.2. Värdet av under uppgiftsperioden planerade projekt avseende anläggningsverksamhet, i absoluta tal och i löpande priser.

Obs. att de medlemsstater som utnyttjar den möjlighet som sista stycket i artikel 4 i detta direktiv medger beträffande uppgifter om variabeln 3.11 måste tillhandahålla följande uppgifter:

- a) Antal bostäder som påbörjats i bostadshus och lokalhus.
- b) Boytan i m² eller husvolymen i m³ av de bostäder som påbörjats i bostadshus och lokalhus, inkl. byggnader för kollektivt boende.
- c) antal påbörjade lokalhus.
- d) Golvyta i m² eller husvolym i m³ av påbörjade lokalhus.

Värdet på variablerna 3.11 och 3.12 i fasta priser skall rapporteras så snart som möjligt.

B. Uppgifter att rapportera kvartalsvis

4. *Antal sysselsatta*, i absoluta tal, för åtminstone alla företag med 20 eller fler sysselsatta.
    - 4.1. Totala antalet sysselsatta
    - 4.2. Totala antalet arbetare
- Uppgifterna skall avse läget vid kvartalets slut eller redovisas som kvartalsgenomsnitt.
5. *Bruttolöner* som utbetalats under ifrågavarande kvartal, i absoluta tal; uppgifterna skall avse åtminstone företag med 20 eller flera sysselsatta.
  6. *Utförd arbetsvolym*, i absoluta tal; uppgifterna skall avse åtminstone företag med 20 eller flera sysselsatta.
    - 6.1. Antal timmar som ägnats åt byggverksamhet
    - 6.2. Antal timmar som ägnats åt anläggningsverksamhet.

närvaroersättningar och vidare vinstandelar som utbetalas till anställda och värdet av gratisaktier emitterade till anställda, arbetsgivarens bidrag till den anställde inom ramen för sparkampanjer och andra ersättningar av samma slag liksom skatter, socialförsäkringsavgifter och andra avgifter som åvilar arbetstagaren men som arbetsgivaren drar av från utbetald ersättning.

Följande skall också medräknas: familjebidrag som arbetsgivaren enligt kollektivavtal är skyldig att utge liksom lön som arbetsgivaren under viss tid utger till en anställd vid sjukdom, barnbördsledighet, skada eller invaliditet beroende på olycksfall i arbetet eller den mellanskillnad mellan normal lön och socialförsäkringsersättning som arbetsgivaren i dylika fall utbetalar.

Följande skall *icke medräknas*: arbetsgivarbidrag till socialförsäkringar och andra bidragssystem, i lag föreskrivna familjebidrag, pensioner och liknande sociala förmåner, skatter beräknade på den totala lönesumman och medel som reserverats för betalning av eventuell ersättning för icke uttagna ledigheter eller avgångsvederlag.

Vidare skall följande *icke medräknas*: traktamenten utgörande ersättning för utgifter som den anställde haft i tjänsten för resor, flyttning, vistelse på annan ort, hotell och representation, normala utgifter för att transportera anställda mellan hemmet och arbetet oavsett om denna transport sker med företagets egna resurser eller på företagets bekostnad av annat företag, liksom ersättning som betalas till den anställde för inköp av verktyg, material, nödvändiga arbetskläder eller den del av det till arbetstagaren utbetalda som denne är kontraktsevenligt skyldig att använda för sådana ändamål.

7. *Arbetsvolym (antal arbetstimmar)*

Härmed avses den totala volymen faktiskt arbetade timmar under uppgiftsperioden av alla arbetare – om möjligt inräknat inhyrda arbetare och arbetare på kontrakt – och lärlingar: antal timmar på normal arbetstid, overtid och timmar arbetade under söndagar och helger, natt osv. Korta pauser i arbetet på arbetsplatsen skall *icke* frånräknas.

V. Redovisning och överföring av resultat till Europeiska gemenskapens statistiska kontor

Den ansvariga myndigheten i respektive medlemsstat skall överföra resultatet till Europeiska gemenskapens statistiska kontor i följande form:

A. Uppgifter att rapportera månadsvis

1. *Bygglov* skall redovisas i absoluta tal:

1.1. Antal bygglov som beviljats för bostadshus, inkl. byggnader för kollektivt boende).

1.11. Godkänt antal bostäder i bostadshus och lokalhus.

1.12. Boyta i m² och/eller husvolym i m³ av de bostäder som godkänts i bostadshus och lokalhus inkl. byggnader för kollektivt boende.

Ändamålet med produktionsindex är att möjliggöra skattning av förändringar i förädlingsvärdet vid fasta priser i bygg- och anläggningsverksamheterna.

3. *Planerade projekt*

Med planerade projekt avses totala värdet av de kontrakt som slutits under perioden jämte värdet av de hus och andra anläggningar som för byggnadsföretagets egen räkning påbörjats under samma period, oavsett om dessa anläggningar är avsedda för det rapporterande företagets egna behov eller är avsedda att senare säljas eller uthyras till annan. Dubbelräkning beroende på att projekt eller delprojekt överförs till underentreprenörer bör undvikas. Arvoden till arkitekter och konsulter liksom värdet av tomten skall heller icke medräknas.

4. *Antalet sysselsatta*

Med "sysselsatta" avses alla personer som är knutna till ett företag genom ett arbetsavtal och som får betalning i form av lön. Enligt denna definition faller arbetare och tjänstemän – inklusive administrativa och företagsledande befattningshavare – och lärlingar under kategorin "sysselsatta".

anm. I antalet "sysselsatta" skall också inräknas dem som mot betalning ställs till den tillfrågade enhetens förfogande av andra företag – "inhyrd arbetskraft" – liksom de som engagerats på kontrakt – "egenföretagare" – i de länder där denna kategori spelar en icke obetydlig roll (huvudsakligen Storbritannien och Irland).

4.1. *Antal arbetare*

Med "arbetare" menas de som anställts för kroppsarbete enligt ett tjänsteavtal – jämte inhyrd arbetskraft där sådan finns – och som får betalning per vecka, dag eller timme eller efter ackord. Månadsavlönade anställda skall inräknas bland arbetare om de uteslutande utför fysiskt arbete. Förmån och arbetsledare bör inte räknas som arbetare även om de betalas per timme eller dag. Jfr också ovan under anm.

5. *Bruttolöner*

Denna rubrik omfattar alla de penningbetalningar och värdet av naturaförmåner, före avdrag av direkta skatter och de anställdas bidrag till socialförsäkringar och pensionsfonder som den tillfrågade enheten betalar till alla personer som står på dess avlöningslista, utom hemarbetare, som ersättning för av dem utfört arbete*. Jämte värdet av naturaförmåner som tillhandahålls gratis eller till nedsatt pris för anställda (varvid endast skillnaden i förhållande till gängse pris beaktas) eller betalningar som görs i stället för naturaförmåner, skall bruttolön anses omfatta alla kontanta betalningar inklusive belöningar, "trettonde månadslönen", semesterersättningar, traktementen och utlandstillägg, betalningar för helgdagar och andra dagar då arbete icke utföres, bonus för stor produktion eller produktivitet, penningersättning för icke uttagna lediga dagar, utbetalade avgångsvederlag.

* medlemsstater där "inhyrd arbetskraft" och "egenföretagare" medtas i sysselsättningsstatistiken bör också i bruttolönsbeloppet inräkna ersättning utbetald till dessa kategorier av arbetare.

garantibelopp, kontant ersättning för bostad och resor, provisioner, drickspengar,

1. *Bygglov*

Med bygglov förstås det tillstånd som en byggherre på egen begäran erhåller att igångsätta ett byggföretag.

1.1. *Hus*

Ett hus är en fast konstruktion som är avsedd för bostadsändamål eller andra ändamål och som består av ett eller flera rum, är täckt av ett tak och vanligen omgärdas eller indelas av väggar. Ett hus kan förutom huvudbyggnad omfatta sidobyggnader som tillsammans med huvudbyggnaden bildar en helhet belägen på samma tomt.

1.2. *Bostadshus*

Ett bostadshus är ett hus uteslutande eller huvudsakligen avsedd för boende; i senare fallet betraktas det som bostadshus om mer än 50 procent av boytan/golvytan eller husvolymen används för boende. Byggnader för kollektiv – ålderdomshem, barnhem, pensionat, osv – skall anses vara bostadshus; vad beträffar bygglov skall de emellertid om möjligt redovisas separat.

1.3. *Lokalhus*

Lokalhus är ett hus som uteslutande eller huvudsakligen är avsedd för andra ändamål än boende; i senare fallet betraktas det som lokalhus om mera än 50 procent av golvytan eller husvolymen används för andra ändamål än som bostad.

1.4. *Bostad*

För de ändamål som avses i direktivet för samordnad konjunkturstatistik för bygg- och anläggningsverksamhet är en bostad ett enfamiljshus eller en sådan del av ett hus som består av ett eller flera rum och tillhörande utrymmen och som är avsedd att bebos av ett enskilt hushåll.

1.5. *Boyta*

En bostads boyta är den totala golvyta, mätt från insidan av ytterväggar eller skiljeväggar, av alla bostadsrum och hjälputrymmen såsom kök, badrum, toaletter, korridorer, förstugor och trapphus och i flerfamiljshus alla gemensamma utrymmen men icke medräknat källare, vindar, oinredda vindsrum, öppna balkonger och garage.

1.6. *Golvnya*

Med golvnya menas den totala ytan, mätt från ytterväggarnas insida, av alla våningsplan i ett hus och i förekommande fall dess sidobyggnader.

1.7. *Husvolym*

Husvolymen av ett bostadshus eller lokalhus är dess golvnya multiplicerad med höjden, mätt från golvet på lägsta våningsplanet – vilket är källaren eller om sådan eller motsvarande utrymme saknas bottenplanet – till yttertakets medelhöjd eller vid platt tak yttertakets övre yta; på motsvarande sätt beräknad volym av sidobyggnader och annex skall läggas till. Inre utrymmen utan tak skall inte medräknas.

1.8. *Påbörjade byggen*

Ett byggprojekt anses påbörjat när arbetet med tomtberedning eller grundläggning har inletts.

2. *Indextal för industriell produktion*

II. Undersökningsobjekt

De uppgifter som skall sammanställas hämtas delvis ur myndigheternas register och delvis från svar på förfrågningar hos företagen. Totalundersökningarna och urvalsundersökningarna skall åtminstone omfatta alla de företag som sysselsätter 20 eller flera personer och som har en huvudsaklig verksamhet som faller under någon av grupperna 500–504 i NACE.

Ett företags huvudsakliga verksamhet definieras som den som ger upphov till största förädlingsvärdet i företaget. Är det vanskligt att bestämma den huvudsakliga verksamheten med ledning av förädlingsvärdet skall denna i stället definieras som den verksamhet som sysselsätter största antalet personer i företaget.

Variablerna 2 till 6 avser både uppförande av nya byggnader och nya anläggningsarbeten och reparation, underhåll och rivning och alla slag av moderniserings- och restaureringsarbeten.

Med hänsyn till att de företag som sysslar med Bygginstallationer (grupp 503 i NACE) eller Slutbehandling av byggnader (grupp 504 i NACE) och i synnerhet de som sysslar med bägge dessa är små men relativt många, bör i dessa branscher också företag med färre än 20 sysselsatta omfattas av undersökningarna så att man får en mera tillförlitlig bild av byggkonjunkturerna. Vad beträffar planerade bygg projekt kan undersökningen inskränkas till grupp 501 i NACE; det är dock en fördel om grupperna 503 och 504 i NACE kan tas med.

III. Statistisk population

I rapporteringen är den statistiska enheten företaget, definierat som "minsta juridiskt självständiga enhet".

Med "undersökningsenhet" (liksom "redovisningsenhet") avses det aktivitetsslag som i del I av NACE definieras på följande sätt:

"Aktivitetssenheter är de företag eller delar av företag, vare sig de geografiskt är åtskilda eller inte, som utför en viss aktivitet som kännetecknas av att en viss typ av varor eller tjänster produceras eller genom att produktionsprocessen väsentligen är identisk, varvid aktiviteten definieras enligt standardklassifikationen för näringsgrenar."

För konjunkturundersökningarna inom bygg- och anläggningsbranscherna måste två aktivitetsslagsenheter definieras, en för byggverksamhet och en för anläggningsverksamhet.

Aktivitetsslagsenheten för "byggverksamhet" är sammansatt av de aktiviteter som förtecknas i grupperna 501, 503 och 504 i NACE och av de byggnadsaktiviteter som bedrivs av de företag som anges i grupp 500 i NACE. Det bedöms inte som behövt att definiera särskilda uppgifter för grupperna 503 och 504.

Aktivitetsslagsenheten "anläggningsverksamhet" omfattar de anläggningsverksamheter som förtecknas i grupp 500 i NACE jämte alla aktiviteter som förtecknas i grupp 502 i NACE.

IV. Definitioner av uppgifter som skall insamlas

B. METODER FÖR STATISTIKARBETET**I. Statistikens ändamål**

Kongruenta och sinsemellan jämförbara månadsvisa eller kvartalsvisa statistikserier för medlemsländerna, kommer att utgöra en mätare av för följa det aktuella konjunkturläget i bygg- och anläggningsbranscherna. De utgör sålunda ett komplement till de undersökningar som föreskrivs i rådets direktiv 72/211/EEG av den 30 maj 1972 rörande konjunkturstatistik för industri och hantverk och som uttryckligen gör undantag för bygg- och anläggningsverksamhet.

Första gången uppgifter om bygg- och anläggningsverksamhet skall insamlas och sammanställas skall vara under fjärde kvartalet efter det att direktivet kungjorts, och uppgifterna skall då hänföra sig till närmast föregående månad respektive kvartal. För att underlätta förberedelserna och igångsättandet av undersökningarna och en utvidgning av dem till att omfatta även variabler som hittills inte undersökts har medlemsstaterna fått en period av antingen två eller fyra år efter det att direktivet har kungjorts innan de behöver börja rapportera vissa uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistiska kontor:

- två år för uppgifter om index för den totala produktionen inom bygg- och anläggningsverksamhet (variabel 2.1);
- fyra år för
  - a) indextal för byggnadsproduktion (variabel 2.11) och indextal för anläggningsproduktion (variabel 2.12),
  - b) totalindextal för planerade projekt av bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1) liksom värdeuppgifter för planerade projekt avseende anläggningsarbeten (variabel 3.12),
  - c) uppgifter om antalet kollektivanställda, särredovisat från totala antalet sysselsatta.

Dessutom får uppgifter som avser variabel 3.11 (planerade projekt avseende byggverksamhet; projektens värde eller värdet av igångsatta bostadsbyggen och andra byggen) under en övergångsperiod som dock icke får sträcka sig längre än till fyra år efter det att direktivet anmälts ersättas av uppgifter om antalet igångsatta byggen av bostadshus respektive lokalhus, med angivande av boyta/totalyta eller husvolym för de byggnader som är under uppförande.

Slutligen skall de medlemsstater som saknar statistik rörande bygglov (variabel 1) och vilkas förvaltningsorganisation inte är lämpat för att upprätta sådan statistik vara undantagna från skyldigheten att tillhandahålla uppgifter avseende denna variabel och likaså skall medlemsstater som saknar statistik rörande arbetsvolym (variabel 6) eller som har sådan arbetsmarknadstruktur inom bygg- och anläggningsområdet att antalet arbetade timmar inte är en tillförlitlig mätare på arbetsvolymen i dessa näringsgrenar, undantas från skyldigheten att tillhandahålla uppgifter avseende denna variabel.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidtaga alla åtgärder som erfordras för att så långt möjligt nedbringa den tid som behövs för att utföra undersökningarna och bearbeta uppgifterna så att resultaten blir tillgängliga för kommissionen så snart som möjligt.

Artikel 6

Kostnaden för att utarbeta denna statistik i medlemsstaterna skall belasta de nationella budgetarna.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 11 februari 1978.

På rådets vägnar

P DALSAGER

Ordförande

För att underlätta tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna skall vissa tidsgränser föreslås för den statistiska rapporteringen.

Det bör beaktas att både lagstiftning och administrativ praxis rörande bygglov varierar från medlemsstat till en annan.

Med den struktur arbetsmarknaden i många medlemsstater har på bygg- och anläggningsrådet kan den totala sysselsättningen vara otillräcklig indikator på det aktuella konjunkturläget inom ifrågasatt sektor.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i teknisk samverkan med kommissionen vidta alla åtgärder som erfordras för att med samordnade definitioner och metoder insamla de kvantitativa uppgifter som behövs för att studera konjunkturer och ekonomisk utveckling inom bygg- och anläggningsverksamhet.

Artikel 2

Statistiken skall omfatta bygg- och anläggningsverksamhet såsom denna definieras i avsnitt 1.1 av Allmän näringsgrensindelning inom Europeiska gemenskaperna, Nomenclature Générale des Activités Economiques dans les Communautés Européennes (NACE), 1970 års upplaga.

Uppgifterna skall inhämtas antingen genom statistiska undersökningar omfattande åtminstone alla företag som sysselsätter 20 eller flera personer eller också ur myndigheternas register över bygglov. Med hänsyn till behovet av aktuell information får uppgifter från företagen insamlas med urvalsmetod. De statistiska enheter som skall beskrivas vid dessa undersökningar skall vara de produktionsenheter som definieras i Del 1 i NACE.

För gemenskapens syften skall redovisningen av de insamlade uppgifterna byggas på NA

Artikel 3

Statistiken skall hänföra sig till följande variabler och indikatorer.

a) Uppgifter som skall tillhandahållas månadsvis:

1. Bygglov
  - 1.1. Antal bygglov som beviljats för bostadshus med angivande av antalet bostäder, byggyta och/eller husvolym för de bostadshus som skall uppföras
  - 1.2. Antal bygglov som beviljats för lokalhus, med angivande av antal hus, utnyttjad byggyta och/eller husvolym
2. Index för industriell produktion
  - 2.1. Produktionsindex för bygg- och anläggningsverksamhet
    - 2.1.1. Produktionsindex för byggverksamhet
    - 2.1.2. Produktionsindex för anläggningsverksamhet

objekt avseende bygg- och anläggningsverksamhet

index för byggverksamhet: värdet av projekten eller värdet av de arbeten som påbörjats.

index för anläggningsverksamhet: beställningarnas värde.

Varje kvartal ska lämnas minst en gång i kvartalet, med en rapporteringsfrekvens som bestäms av kommissionen i samförstånd med medlemsstaterna.

En särskild angivelse av antalet kollektivanställda

(inkluderad löner)

index för byggverksamhet

index för anläggningsverksamhet.

Artikel 4

Under fjärde kvartalet efter det att detta direktiv kungöras ska varje medlemsstat lämna följande uppgifter för varje kvartal.

1. En statistik över byggverksamheten (variabel 1) och vilkas förvaltningsorganiserade sådana byggnadsstatistik skall undantas från skyldigheten att lämna denna variabel.

2. En statistik över anläggningsverksamheten (variabel 6) eller som har sådan omfattning som bestäms av kommissionen i samförstånd med medlemsstaterna och anläggningsområdet att antalet arbetade timmar och arbetsvolymen i dessa näringsgrenar, skall undantas från skyldigheten att lämna denna variabel.

3. En statistik över bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1) och bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1.2) som ska lämnas från och med två år från det att detta direktiv kungöras, börja från och med den totala produktionen inom bygg- och anläggningsverksamheten.

4. En statistik över bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1) och bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1.2) som ska lämnas från och med två år från det att detta direktiv anmäls börja rapportera från och med den totala produktionen inom bygg- och anläggningsverksamheten.

5. En statistik över bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1) och bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1.2) som ska lämnas från och med två år från det att detta direktiv anmäls börja rapportera från och med den totala produktionen inom bygg- och anläggningsverksamheten.

6. En statistik över bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1) och bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1.2) som ska lämnas från och med två år från det att detta direktiv anmäls börja rapportera från och med den totala produktionen inom bygg- och anläggningsverksamheten.

7. En statistik över bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1) och bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1.2) som ska lämnas från och med två år från det att detta direktiv anmäls börja rapportera från och med den totala produktionen inom bygg- och anläggningsverksamheten.

8. En statistik över bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1) och bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1.2) som ska lämnas från och med två år från det att detta direktiv anmäls börja rapportera från och med den totala produktionen inom bygg- och anläggningsverksamheten. Den statistik som inte får sträcka sig längre än till fyra år efter det att detta direktiv kungöras avser variabel 3.1.1 ersättas av uppgifter om bygg- och anläggningsarbeten i hus och lokalhus, med angivande av boyta/golvyta och om byggnaden är under uppförande.

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 februari 1978

om samordnad konjunkturstatistik för bygg- och anläggningsverksamhet *

(EEG nr 78/166)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget angående upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i synnerhet artikel 213,

med beaktande av rådets direktiv (EEG) nr 72/211 av den 30 maj 1972 angående samordnad konjunkturstatistik för industri och hantverk¹ och i synnerhet artikel 4, och

med beaktande av det utkast till direktiv som kommissionen har framlagt.

För att utföra de uppgifter som enligt fördraget åligger kommissionen måste denna ha tillgång till sammanhängande statistisk dokumentation som medger jämförelser staterna emellan angående förändringarna på kort sikt i den ekonomiska utvecklingen inom industri och hantverk i medlemsstaterna.

Den statistik som enligt nämnda direktiv skall utarbetas täcker dock endast områdena energi, gruvbrytning och utvinning av mineraler samt tillverkande industri och omfattar inte bygg- och anläggningsverksamhet.

Bygg- och anläggningsverksamhet är emellertid en viktig näringsgren och intar en nyckelposition i ekonomin.

Den allt starkare internationella kopplingen och ömsesidiga beroendet mellan konjunkturer och ekonomisk politik i olika länder kräver att statistiska uppgifter finns att tillgå som gör det möjligt att följa de snabba förändringarna inom alla sektorer av ekonomin och vidta ändamålsenliga och samordnade åtgärder inom ramen för en ekonomisk politik på kort och medellång sikt.

Sådana uppgifter avseende bygg- och anläggningsverksamhet bör också medge analys av störningar och obalanser och av särskilt stark tillväxt eller tillbakagång på vissa delmarknader, vilket förutsätter att i viss statistik görs en uppdelning på "byggverksamhet" och "anläggningsverksamhet".

Den statistik som nu finns i de olika medlemsstaterna rörande de ekonomiska förändringarna på kort sikt inom bygg- och anläggningsverksamheten är inte tillräcklig eller tillräckligt jämförbar för att tjäna som underlag för kommissionens arbete.

★ Utgiven i EGT, nr L52 den 23 februari 1978

¹ EGT nr L 128.3.6. 1972 s. 28.

SAMORDNAD KONJUNKTURSTATISTIK FÖR BYGG- OCH ANLÄGGNINGSVERK-
SAMHET I EUROPEISKA GEMENSKAPENS MEDLEMSSTATER

Innehållsförteckning	Sidan
A. Texten till rådets direktiv (EEG) nr 78/166 av den 13 februari 1978 om samordnad konjunkturstatistik för bygg- och anläggningsverksamhet	3
B. Metoder för statistikarbetet	
I. Statistikens ändamål	7
II. Undersökningsobjekt	8
III. Statistisk population	8
IV. Definitioner av uppgifter som skall insamlas	
— bygglov, byggnader, bostäder, golvyta, husvolym	9
— indextal för industriell produktion	10
— planerade projekt	10
— antal sysselsatta	10
— bruttolöner	10
— arbetsvolym	11
V. Statistisk redovisning och överföring av resultaten till Europeiska gemenskapernas statistiska kontor (SOEC)	11
C. Klassifikationsystem för byggstatistikens fördelning på typ av byggarbete	13

Europeiska gemenskapernas
statistiska kontor

Europeiska gemenskapernas
statistiska kontor

SAMORDNAD KONJUNKTURSTATISTIK FÖR BYGG- OCH
ANLÄGGNINGSVERKSAMHET I EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS MEDLEMS-
STATER

Rådets direktiv och metoder för statistikarbetet

Dokument nr 3590/78-e

Europeiska gemenskapernas
statistiska kontor

Europeiska gemenskapernas
statistiska kontor

Artikel 6

Utfärdat i Bryssel den 13 februari 1978.

Kostnaden för att utarbeta denna statistik i medlemsstaterna skall belasta de nationella budgetarna.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

På rådets vägnar

P DALSAGER

Ordförande

Artikel 3

Statistiken skall hänföra sig till följande variabler och indikatorer.

- a) Uppgifter som skall tillhandahållas månadsvis
1. Bygglov
    - 1.1. Antal bygglov som beviljats för bostadshus med angivande av antalet bostäder, boyta och/eller husvolym för de bostadshus som skall uppföras
    - 1.2. Antal bygglov som beviljats för lokalhus, med angivande av antal hus, utnyttjbar golvyta och/eller husvolym
  2. Index för industriell produktion
    - 2.1. Produktionsindex för bygg- och anläggningsverksamhet
      - 2.1.1. Produktionsindex för byggverksamhet
      - 2.1.2. Produktionsindex för anläggningsverksamhet
  3. Planerade projekt
    - 3.1. Index för planerade projekt avseende bygg- och anläggningsverksamhet
      - 3.1.1. Planerade projekt avseende byggverksamhet: värdet av projekten eller värdet av de bostadshus och lokalhus som påbörjats.
      - 3.1.2. Planerade projekt avseende anläggningsverksamhet: beställningarnas värde.
- b) Uppgifter som skall tillhandahållas minst en gång i kvartalet, med en rapporteringsfrekvens som kan ändras genom överenskommelse av kommissionen i samförstånd med medlemsstaten i fråga.
4. Antal sysselsatta, med angivande av antalet kollektivanställda
  5. Bruttolöner (tim- och månadslöner)
  6. Utförd arbetsvolym
    - 6.1. Antal timmar för byggverksamhet
    - 6.2. Antal timmar för anläggningsverksamhet.

Artikel 4

1. Uppgifter insamlas första gången under fjärde kvartalet efter det att detta direktiv kungjorts. Uppgifterna skall då avse närmaste föregående månad respektive kvartal.

2. De medlemsstater som saknar bygglovsstatistik (variabel 1) och vilkas förvaltningsorganisation inte är lämpad för att upprätta sådan statistik skall undantas från skyldigheten att tillhandahålla uppgifter avseende denna variabel.

Medlemsstater som saknar statistik rörande arbetsvolym (variabel 6) eller som har sådan arbetsmarknadsstruktur inom bygg- och anläggningsområdet att antalet arbetade timmar inte är en tillförlitlig mätare på arbetsvolymen i dessa näringsgrenar, skall undantas från skyldigheten att tillhandahålla uppgifter avseende denna variabel.

3. Medlemsstaterna skall, inom en tid av två år från det att detta direktiv kungjorts, börja tillhandahålla uppgifter om index för den totala produktionen inom bygg- och anläggningsverksamhet (variabel 2.1).

4. Medlemsstaterna skall inom fyra års tid från det att detta direktiv anmälts börja rapportera

— totalt produktionsindex (variabel 2.1) fördelat på index för byggnadsproduktion (variabel 2.1.1) och index för anläggningsproduktion (variabel 2.1.2)

— orderindex för planerade projekt av bygg- och anläggningsarbeten (variabel 3.1) och uppgifter om värdet av planerade projekt avseende anläggningsarbeten (variabel 3.1.2)

— uppgifter om antalet kollektivanställda särredovisat från det totala antalet sysselsatta (variabel 4).

5. Under en övergångsperiod som dock icke får sträcka sig längre än till fyra år efter det att detta direktiv anmälts får uppgifter som avser variabel 3.1.1 ersättas av uppgifter om antalet igångsatta byggen av bostadshus och lokalhus, med angivande av boyta/golvyta eller husvolym för de byggnader som är under uppförande.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidtaga alla åtgärder som erfordras för att så långt möjligt nedbringa den tid som behövs för att utföra undersökningarna och bearbeta uppgifterna så att resultaten blir tillgängliga för kommissionen så snart som möjligt.

RÅDETS DIREKTIV

av den 13 februari 1978

om samordnad konjunkturstatistik för bygg- och anläggningsverksamhet

(78/166/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget angående upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i synnerhet artikel 213,

med beaktande av rådets direktiv (EEG) nr 72/211 av den 30 maj 1972 angående samordnad konjunkturstatistik för industri och hantverk¹ och i synnerhet artikel 4, och

med beaktande av det utkast till direktiv som kommissionen har framlagt.

För att utföra de uppgifter som enligt fördraget åligger kommissionen måste denna ha tillgång till sammanhängande statistisk dokumentation som medger jämförelser staterna emellan angående förändringarna på kort sikt i den ekonomiska utvecklingen inom industri och hantverk i medlemsstaterna.

Den statistik som enligt nämnda direktiv skall utarbetas täcker dock endast områdena energi, gruvbrytning och utvinning av mineraler samt tillverkande industri och omfattar inte bygg- och anläggningsverksamhet.

Bygg- och anläggningsverksamhet är emellertid en viktig näringsgren och intar en nyckelposition i ekonomin.

Den allt starkare internationella kopplingen och ömsesidiga beroendet mellan konjunkturer och ekonomisk politik i olika länder kräver att statistiska uppgifter finns tillgängliga som gör det möjligt att följa de snabba förändringarna inom alla sektorer av ekonomin och vidta ändamålsenliga och samordnade åtgärder inom ramen för en ekonomisk politik på kort och medellång sikt.

Sådana uppgifter avseende bygg- och anläggningsverksamhet bör också medge analys av störningar och obalanser och av särskilt stark tillväxt eller tillbakagång på vissa delmarknader, vilket förutsätter att i viss statistik görs en uppdelning på "byggverksamhet" och "anläggningsverksamhet".

Den statistik som nu finns i de olika medlemsstaterna rörande de ekonomiska förändringarna på kort sikt inom bygg- och anläggningsverksamheten är inte tillräcklig eller tillräckligt jämförbar för att tjäna som underlag för kommissionens arbete.

För att underlätta tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna skall vissa tidsgränser fastställas för den statistiska rapporteringen.

Det bör beaktas att både lagstiftning och administrativ praxis rörande bygglov varierar från en medlemsstat till en annan.

Med den struktur arbetsmarknaden i många medlemsländer har på bygg- och anläggningsområdet kan den totala sysselsättningen vara otillräcklig indikator på den aktuella konjunkturläget inom ifrågakvarande sektor.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i teknisk samverkan med kommissionen vidta alla åtgärder som erfordras för att med samordnade definitioner och metoder insamla de kvantitativa uppgifter som behövs för att studera konjunkturer och ekonomisk utveckling inom bygg- och anläggningsverksamhet.

Artikel 2

Statistiken skall omfatta bygg- och anläggningsverksamhet såsom denna definieras i avsnitt 5 i Allmän näringsgrensindelning inom Europeiska gemenskaperna, Nomenclature Générale des Activités Économiques dans les Communautés Européennes.(NACE), 1970 års upplaga.

Uppgifterna skall inhämtas antingen genom statistiska undersökningar omfattande åtminstone alla företag som sysselsätter 20 eller flera personer eller också ur myndigheternas register, t. ex. uppgifter om bygglov. Med hänsyn till behovet av aktuell information får uppgifter från företagen insamlas med urvalsmetod. De statistiska enheter som skall beskrivas vid dessa undersökningar skall vara de produktionsenheter som definieras i del 1 i NACE.

För gemenskapens syften skall redovisningen av de insamlade uppgifterna byggas på NACE.

¹ EGT nr L 128, 3.6.1972, s. 28.

Kod	Variabler	Frågor ställda till	
		Företag	Branschenhet
8	Lager av inköpta varor		
8.1	— vid årets början	★	—
8.2	— vid årets slut	★	—
8.3	— förändring	★	—
9	Värdet av kapitalvaror som tillverkats eller byggts av företaget självt med egen arbetskraft och för eget behov jämte större reparationer utförda av företaget självt	★	—
10	Värdet av kapitalvaror som tillverkats eller byggts av branschenheten själv med egen arbetskraft och för eget behov jämte större reparationer utförda av branschenheten självt	—	(★)
11	Inköp eller mottagna leveranser av råvaror och förbrukningsvaror, halvfabrikat, energi och mindre verktygsom inte betraktas som fasta tillgångar		
11.1	Inköp från andra företag	★	★
11.2	Värdet av råvaror m.m. som levererats av andra branschenheter i företaget	—	(★)
12	Kostnaden för utlagda lönearbeten		
12.1	— utförda av andra företag	★	★
12.2	— utförda av andra branschenheter i företaget	—	(★)
13	Värdet av varor som inköpts för att vidare säljas i oförändrat skick	★	—
14	Lager av råvaror och förbrukningsvaror, halvfabrikat och energivaror		
14.1	— vid årets början	★	(★)
14.2	— vid årets slut	★	(★)
14.3	— förändring	★	(★)
15	Kostnaden tjänster utförda av andra företag, totalt	★	—
15.1	Hyresavgifter för lokaler och kapitalvaror	(★)	(★)
15.11	Därav hyresavgifter för kapitalvaror	★	★
15.2	Försäkringspremier	★	—
15.3	Bankavgifter	★	—
15.4	Kostnader för övriga tjänster	★	—
16	Indirekta skatter, totalt	★	—
16.1	Mervärdesskatt (moms) och annan skatt på förbrukning	(★)	(★)
16.11	Mervärdesskatt (moms) och andra omsättningskatter	(★)	(★)
16.12	Övriga skatter på förbrukning	★	(★)
16.2	Övriga indirekta skatter	★	—
17	Driftbidrag		(★)

BILAGA

Variabler vid insamling av uppgifter beträffande företag och branschenhet

Kod	Variabler	Frågor ställda till	
		Företag	Branschenhet
1	Antal sysselsatta, totalt	★	—
1.1	Ägare som arbetar i företaget jämte medhjäl- pande familjemedlemmar	★	—
1.2	Antal anställda, totalt	★	★
1.21	Arbetare inkl. lärlingar	★	★
1.21.1	Därav kvinnor	(★)	—
1.22	Tjänstemän, inkl. praktikanter	★	★
1.22.1	Därav kvinnor	(★)	—
2	Antal arbetade timmar, inkl. övertid under året, för arbetare inkl. lärlingar	—	(★)
3	Arbetskraftskostnader, summa	★	(★)
3.1	Bruttolöner utom ersättning till hemarbetande	★	(★)
3.2	Ersättning till hemarbetande med lön	(★)	(★)
3.3	Obligatoriska och frivilliga socialförsäkrings- avgifter erlagda av arbetsgivare	★	(★)
3.31	Därav frivilliga socialförsäkringsavgifter och andra arbetskraftskostnader	(★)	(★)
4	Omsättning, totalt	★	—
4.1	Försäljning av produkter tillverkade av före- taget resp. branschenheten och inkomster från lönearbeten (arbete på material tillhandahållet av annan osv.)	★	★
4.11	Därav inkomster från lönearbeten (arbete på material tillhandahållet av annan osv.)	(★)	(★)
4.2	Försäljning av inköpta och i oförändrat skick vidaresålda varor	★	—
4.3	Övrig omsättning	★	—
5	Internleveranser av halvfabrikat och tjänster: vär- det av råvaror, halvfabrikat och tjänster som en branschenhet tillhandahållit en annan branschenhet i samma företag	—	(★)
6	Intern överföring av fasta tillgångar: värdet av kapitalvaror som tillverkats (eller byggts) av en branschenhet och levererats till annan branschen- het i samma företag	—	(★)
7	Lager av färdigvaror tillverkade av enheten och av varor under arbete	★	—
7.1	— vid årets början	★	(★)
7.2	— vid årets slut	★	(★)
7.3	— förändring	—	(★)

Undersökningar av företag som sysselsätter färre än tjugo personer får utföras som urvalsundersökningar.

Artikel 3

De statistiska enheterna skall vara företaget, branschenheten och vid regional statistik också den lokala enheten. Statistiska enheter definieras i del I i NACE.

Artikel 4

Undersökningarna skall omfatta de variabler som förtecknats i bilagan till detta direktiv. I första skedet, som skall inledas senast år 1974, behöver undersökningarna inte omfatta de variabler som i bilagan anges i parentes. Vid 1977 års undersökning, som avser år 1976, och senare undersökningar skall medlemsstaterna samlas in uppgifter om alla variabler som förtecknas i bilagan.

Från företag som sysselsätter mellan 20 och 99 personer behöver dock uppgifter insamlas endast avseende variablerna antal sysselsatta, omsättning, bruttolöner samt köp av råvaror, halvfabrikat och tjänster.

Vad gäller de periodiska undersökningarna av företag med färre än 20 sysselsatta skall kommissionen före utgången av år 1975 lägga fram förslag om vilka uppgifter som bör insamlas.

Redan fr.o.m. den första undersökningen skall uppgifter om lokala enheter samlas in avseende följande variabler:

- hela antalet sysselsatta utom hemarbetande
- bruttolöner, inkl. vad som utbetalas till hemarbetande med lön
- summa anläggningstillgångar

De sistnämnda uppgifterna skall komplettera de uppgifter per företag som årligen insamlas beträffande investeringar, i enlighet med rådets direktiv nr 64/475/EEG av den 30 juli 1964¹.

Artikel 5

Med undantag för uppgifter som är underkastad statistisk sekretess enligt nationell lagstiftning skall undersökningarnas resultat, redovisade enligt en gemensam tabellplan och med fördelning på näringsgren motsvarande de tresiffriga rubrikerna i NACE, årligen lämnas till kommissionen.

Kommissionen skall i samförstånd med medlemsstaterna bestämma de undantag som bör göras från den allmänna regeln om näringsgrensfördelning, enskildheter rörande presentationen av resultaten, inkl. fördelning på statistiska enhetens storlek, och den form i vilken resultaten skall översändas.

Medlemsstater där insamling och bearbetning av uppgifter bygger på annan näringsgrensindelning än NACE skall se till att resultaten på tillfredsställande sätt kan översättas till gemenskapsindelningen.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall vidta alla åtgärder för att minska tiden för insamling och bearbetning av uppgifterna så att resultaten blir tillgängliga för kommissionen så snart som möjligt.

Artikel 7

Kostnaden för att utföra dessa undersökningar i medlemsstaterna skall belasta de nationella budgetarna.

Artikel 8

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Luxemburg den 6 juni 1972.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

¹ EGT nr 131, 13.8.1964, s. 2193/64.

372L0221/S

10.6.72

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 133/57

RÅDETS DIREKTIV

av den 6 juni 1972

om samordnade årliga statistiska undersökningar av industri och hantverk

(72/221/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR UTFÄRDAT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 213 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

För att kunna utföra sina åligganden enligt fördraget måste kommissionen ha tillgång till aktuell statistik som medger jämförelse staterna emellan av industri- och hantverksföretagens struktur, relativa betydelse och utveckling i medlemsstaterna.

När en företagsräkning inom industrin förbereddes år 1963 fann kommissionen det motiverat att rikta medlemsstaternas regeringars uppmärksamhet på att utveckling av industrin på en gemensam marknad kräver att industristatistiken ger åtminstone vissa ofrånkomligen nödvändiga uppgifter. Den statistiska information som finns att tillgå i de olika medlemsstaterna är inte tillfyllest eller inte tillräckligt jämförbar för att tjäna som tillförlitligt underlag för kommissionens arbete.

Europeiska ekonomiska gemenskapen har sedan dess gjort avsevärda framsteg i riktning mot integration. Ny inriktning av och nya anvisningar för den ekonomiska politiken kräver initiativ och beslut som bygger på pålitlig statistik. Den befintliga statistiken över industri och hantverk är alljämt inte av den kvalitet som den ekonomiska situationen påkallar.

Dessa brister gör det svårt att ur den industristatistik som nu finns att tillgå i de olika medlemsstaterna utvinna ett tillförlitligt underlag för kommissionens arbete, i synnerhet vad gäller ekonomisk politik på medellång sikt, industripolitik och konkurrenspolitik.

Eftersom jämförbar information om industrin måste erhållas från medlemsstaterna, är det nödvändigt att genomföra

statistiska undersökningar som är samordnade vad avser innehåll, omfattning, begrepp, definitioner, metoder, fördelning på näringsgren och den statistiska enhetens storlek, så att en sammanhängande statistik kan byggas upp som gör det möjligt att för olika branscher analysera nuläget och den ekonomiska utvecklingen liksom utsikterna till respektive hindren för tillväxt. Denna statistik kan också ge de uppgifter som behövs för att beräkna industrins och hantverkets bidrag till nationalprodukten och för annat arbete inom den statistiska och ekonomiska syntesens sfär.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i tekniskt samarbete med kommissionen vidta alla erforderliga åtgärder för att insamla årliga statistiska uppgifter i syfte att framställa sammanhängande statistik om struktur och produktion inom industri och hantverk i medlemsstaterna. Första uppgiftsinsamlingen skall göras senast år 1974 och avse närmast föregående år.

Artikel 2

Undersökningarna skall omfatta alla industri- och småföretag som sysselsätter tjugo eller flera personer och vilkas huvudsakliga verksamhet återfinns i någon av avdelningarna för industri, inkl. energi och vatten eller byggverksamhet avdelning 1—5, av Allmän näringsgrensindelning inom Europeiska gemenskapen (Nomenclature Générale des Activités Economiques dans les Communautés Européennes NACE).

Undersökningarna skall minst vart femte år utvidgas till att omfatta också företag som sysselsätter mindre än tjugo personer. Kommissionen skall i samförstånd med medlemsstaterna fastställa de år då de utvidgade undersökningarna skall göras.

minstone omfatta företag med 20 eller flera anställda. För att möjliggöra att uppgifterna snabbt blir tillgängliga, kan grundläggande individuella uppgifter insamlas genom representativa urval.

Den ekonomiska verksamhetsenheten definierar den statistiska enhet som skall användas. De statistiska sammanställningar som upprättas för gemenskapernas räkning, skall baseras på den i NACE fastställda uppdelningen.

Artikel 3

Dessa statistiska sammanställningar, uppdelade i industrigrenar och grupperade efter viktigaste produktionsområden av betydelse för konjunktur- och ekonomianalyser, exempelvis

- kapitalvaruindustri,
- konsumtionsvaruindustri och
- förädlingsindustri

skall relateras till följande variabler:

— Månatligen:

1. indextal för den industriproduktion,
2. omsättning,
3. ordergång, uppdelad på order från inhemska beställare och exportorder från utlandet

— Till en början och åtminstone kvartalsvis:

4. bruttolöner och bruttoarvodet,
5. antalet anställda, inklusive antalet arbetare,
6. arbetsvolymen.

Statistiska uppgifter angående ordergången, i enlighet med punkt 3, skall omfatta endast de industrigrenar där uppgifter om ordersituationen kan ge tillräcklig upplysning för studier rörande marknader och produktionsutveckling.

Med industrigrenar, som måste omfattas av samtliga medlemsstater, avses följande: metallvaruindustrin (NACE 31-37), textilindustrin (NACE 43), syntetfibrerindustrin (NACE 26), sko- och beklädnadsindustrin (NACE 45), trä- och trävaruindustrin (NACE 46), pappers- och pappersvaruindustrin (NACE 471 och 472).

Artikel 4

I ett kommande direktiv från rådet kommer – med hänsyn till jämförbara definitioner och metoder – ändamålsenliga åtgärder att fastställas för utarbetande av de statistiska undersökningar som är nödvändiga för att klarlägga den ekonomiska utvecklingen och konjunkturförhållandena inom byggnadssektorn, varvid sammanställningarna skall omfatta, om så är nödvändigt, andra förhållanden och variabler än vad som framgår av artikel 3. Detta direktiv kommer även att ange hur ofta sammanställningarna skall framställas.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att i möjligaste mån begränsa tiderna för insamling, bearbetning och beräkning, så att undersökningarnas resultat fortast möjligt skall bli tillgängliga för kommissionen.

Artikel 6

Kostnaderna för utarbetandet av dessa statistiska undersökningar inom medlemsstaterna skall finansieras med anslag i de nationella budgetarna.

Artikel 7

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 maj 1972.

På rådets vägnar

J. P. BUCHLER

Ordförande

SLUTGRANSKAD

372L0211/S

Nr L 128/28

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

3.6.72

RÅDETS DIREKTIV

av den 30 maj 1972

om samordnad framställning av konjunkturstatistik inom industri och hantverk

(72/211/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen, och i synnerhet dess artikel 213,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

För att kunna utföra de uppgifter som åvilar kommissionen enligt fördraget, måste kommissionen ha tillgång till sammanhängande – och med avseende på de olika länderna jämförbara – statistiska uppgifter angående de ekonomiska förhållandena inom medlemsstaternas industrier och hantverk.

Beträffande de statistiska undersökningar som är avsedda att belysa konjunkturförhållandena och den ekonomiska utvecklingen, har rådet i sin rekommendation till medlemsstaterna av den 28 juli 1966 angående vissa åtgärder, som skall vidtas för att förbättra konjunkturstatistiken, påpekat väsentliga brister i de statistiska redogörelserna och betonat nödvändigheten av förbättringar. I sitt yttrande den 22 juli 1969 angående genomförande av denna rekommendation har konjunkturpolitiska kommittén konstaterat att en del av de föreslagna åtgärderna faktiskt har vidtagits, men att vissa uppgifter, väsentliga för analysen och genomförandet av konjunkturpolitiken, i synnerhet inom industrins område, fortfarande var otillgängliga i de flesta medlemsstaterna. Kommittén har därför redovisat vissa – i rådets rekommendation omnämnda – statistiska uppgifter inom industrins område, som i första hand bör beaktas, för att utgöra grund till en månatlig konjunkturstatistik, och därigenom, åtminstone delvis, fylla de föreliggande bristerna.

Endast i de fall, då statistiska uppgifter är baserade på jämförbara definitioner och metoder, kan de ligga till grund för riktiga jämförelser.

Den ständigt ökande internationaliseringen och det ömsesidiga beroendet, ej endast i fråga om industri- och hantverksföretag samt konkurrerande varumarknader, utan även beträffande affärsförhållandena och formerna för den ekonomiska politiken, kräver upprättande av statistiska sammanställningar över industri och hantverk, för att möjliggöra en analys av konjunkturläget och den ekonomiska utvecklingen i gemenskaperna. Samtidigt utgör detta statistiska material ett ovärderligt underlag för samordning av den kortsiktiga ekonomiska politiken med målen på medellång sikt.

Det förväntas vidare att de kortsiktiga statistiska sammanställningarna över industri och hantverk skall på ett heltäckande sätt återspegla den allmänna samhällsekonomiska utvecklingen och de ekonomiska sammanhangen, och samtidigt belysa konjunkturutvecklingen i de olika industrigrenarna. Sammanställningarna skall sålunda medverka till att möjliggöra en analys av störningar och obalanser inom vissa delmarknader inom gemenskaperna, samt av takten i den i dessa sektorer förekommande tillväxten eller tillbakagången, vilket förutsätter en uppdelning på industrigrenar.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall – i tekniskt samarbete med kommissionen – vidta alla nödvändiga åtgärder för att på grundval av jämförbara definitioner och metoder insamla de statistiska uppgifter som erfordras för undersökning av konjunkturen och den ekonomiska utvecklingen inom industri och hantverk. De förberedande arbetena skall vara avslutade senast vid slutet av år 1972, så att de första resultaten då kan meddelas kommissionen.

Artikel 2

Statistiken skall omfatta samtliga industriella aktiviteter som är upptagna i avdelningarna 1 till och med 4 i EGS näringsgrensomenklatur NACE, 1970 års upplaga. Den skall åt-

- 403.3 Värme- och ventilationsinstallation (installation av centralvärme-,
luftbehandlings- och ventilationsutrustning)
- 403.4 Isolering mot värme, ljud och vibration
- 403.5 Elektriska installationer
- 403.6 Installation av antenner, åskledare, telefoner mm
- 404 *Utsmyckning och slutförande*
- 404.1 Ytsmyckning och slutförande i allmänhet
- 404.2 Putsning
- 404.3 Träarbete, med särskild tonvikt på träinredning (inklusive inläggning av
trägolv)
- 404.4 Målning och glasning, uppsättning av tapeter
- 404.5 Beklädnad av golv och väggar (kakling, annan golvbeläggning och
limmade detaljer)
- 404.6 Diverse slutarbeten (inklusive installation av spisar och eldstäder mm)
5. ELEKTRICITET, GAS OCH VATTEN
- 50 500 **Kombinerad produktion och distribution av olika slag av kraft och
vatten**
- 51 **Elektricitet, gas och ånga**
- 511 *Produktion och distribution av elektricitet*
- Undergrupperna 511.1 — 511.3 omfattar distribution av elkraft i kom-
bination med produktion
511.1	Värme kraftverk	} till nätet
511.2	Vattenkraftverk	
511.3	Kärnkraftverk	
511.4	Distribution av elektrisk kraft	
- 511.5 Fristående produktion av elkraft av enskilda kraftstationer inom
gruvindustrin
- 511.6 Fristående produktion av elkraft av enskilda kraftstationer inom järn-
och stålindustrin
- 511.7 Fristående produktion av elkraft av enskilda kraftstationer inom den
kemiska industrin
- 511.8 Fristående produktion av elkraft av enskilda kraftstationer inom en eller
flera industrigrenar
- 512 *Tillverkning och distribution av gas*
- Undergrupp 512.1 omfattar distribution av gas i kombination med pro-
duktion
- 512.1 Gasverk
- 512.2 Distribution av gasformiga bränslen
- 513 *Produktion och distribution av ånga och komprimerad luft; värmeverk*
- 52 520 **Vattenförsörjning**

- 396 *Tillverkning och reparation av musikinstrument*
- 396.1 Tillverkning och reparation av klaverinstrument (orglar, cembalor och pianon); pianostämning
- 396.2 Tillverkning och reparation av andra musikinstrument
Dragspel; blåsinstrument; slaginstrument; stränginstrument
- 397 *Tillverkning av spel, leksaker samt sport- och idrottsartiklar*
- 399 *Annan tillverkningsindustri*
- 399.1 Tillverkning av reservoarpennor och kulspeppennor
- 399.2 Tillverkningsindustrier som inte inordnas på annat håll
Konstindustri; tillverkning av föremål av elfenben, sjöskum, ben, horn mm; tillverkning av prydnadssaker och rökarens utrustning; uppstoppning av djur (taxidermi); annan tillverkningsindustri

4. BYGGNADS- OCH ANLÄGGNINGSTEKNIK

- 40 **Byggnads- och anläggningsverk**
- 400 *Byggnadsverk (ej specialiserat); rivning*
- Entreprenader vars inriktning varierar eller inte kan särskiljas tillräckligt för att hänföras till någon viss typ av byggnadsverksamhet
- 400.1 Ej specialiserat byggande
Tillverkning och montering eller endast montering av metallstommar hänföres till grupp 353
- 400.2 Rivning
- 401 *Uppförande av byggnader (bostäder eller andra hus)*
- 401.1 Allmän byggnadsverksamhet
- 401.2 Takläggning
- 401.3 Uppförande av skorstenar och eldstäder
- 401.4 Isolering och tätning
- 401.5 Revetering och fasadunderhåll
- 401.6 Ställningsresning
- 401.7 Annan byggnadsverksamhet (inklusive stomresning)
- 402 *Anläggningsarbete; väg-, bro- och järnvägsbyggande m.m.*
- 402.1 Allmänt anläggningsarbete
- 402.2 Markbearbetning ovan jord
- 402.3 Uppförande av anläggningar i land (över eller under jord)
- 402.4 Byggnadsverk av inre vattenvägar och anläggningar för sjöfarten
- 402.5 Motorvägsbyggande (inklusive anläggning av flygplatser och start- och landningsbanor)
- 402.6 Specialistföretag inom andra anläggningsområden (inklusive uppsättning av vägmärken och trafiksignaler och sjömärken, installation av huvudledningar och rörledningar för gas, vatten och olja samt installation av elektriska kraftöverförings- och telekommunikationsledningar)
- 403 *Installationsarbete*
- 403.1 Installationer i allmänhet
- 403.2 Servisledningar (installation av gas, vatten och avloppsutrustning)

- 386 *Tillverkning och reparation av luftfartyg*
- 386.1 Byggande av flygplan (inklusive motorer)
- 386.2 Reparation av flygplan
- 389 *Tillverkning av transportutrustning som inte hänförs till annat ställe*
- 389.1 Tillverkning av barnvagnar
- 389.2 Tillverkning av vagnar som dras av djur
- 389.3 Tillverkning av annan transportutrustning
- 39 Diverse tillverkningsindustri**
- 391 *Tillverkning av precisionsinstrument samt mät- och kontrollinstrument*
- 391.1 Tillverkning av mätare för gas samt vatten och andra vätskor (inklusive mätare för bensinpumpar)
- 391.2 Tillverkning av mät-, kontroll- och reglerinstrument
- 391.3 Tillverkning av navigationsinstrument samt hydrologiska och meteorologiska instrument
- 391.4 Tillverkning av ritinstrument och matematiska instrument
- 391.5 Tillverkning av precisionsinstrument för mätning av dimensioner
- 391.6 Tillverkning av precisionsvägar, laboratorieapparatur och undervisningsutrustning
- 391.9 Tillverkning av andra precisionsinstrument
- 392 *Tillverkning av medicinsk utrustning och instrument och ortopediska apparater (utom ortopediska fotbeklådnader)*
- 392.1 Tillverkning av diagnosapparater för läkare
- 392.2 Tillverkning av medicinska artiklar
- 392.3 Tillverkning av dentalinstrument och dentalapparater
- 392.4 Tillverkning av proteser och ortopediska apparater
- 393 *Tillverkning av fotografisk och optisk utrustning*
- 393.1 Tillverkning av glas och båggar till glasögon samt glas och utrustning för optiker
- 393.2 Tillverkning av optisk precisionsutrustning
- 393.3 Tillverkning av foto- och biografutrustning
- 394 *Tillverkning och reparation av klockor och ur*
- 394.1 Tillverkning av klockor och ur och reservdelar till dessa
- 394.2 Reparation av klockor och ur
- 395 *Guldsmeder och ädelmetalltillverkning*
- 395.1 Guldsmeder
- 395.2 Diamantslipning
- 395.3 Slipning av ädelsten
- 395.4 Tillverkning av bijouterier
- 395.5 Slagning av mynt och medaljer

- 373 *Tillverkning av elektrisk utrustning för direkt nyttjande i industrin*
- 373.1 Tillverkning av elektriska tillbehör till motordrivna fordon
- 373.2 Tillverkning av annan elektrisk utrustning
Tillverkning av elektriska smältugnar och lagringsugnar, verktyg, elfordon för industrin, apparatur för elektrisk svetsning, galvaniseringsutrustning mm
- 374 *Tillverkning av telekommunikationsutrustning, mätare, annan mätutrustning och elektromedicinsk utrustning*
- 375 *Tillverkning av elektronisk utrustning, ljudutrustning, radio- och televisionmottagare*
- 376 *Tillverkning av elektriska hushållsapparater*
- 377 *Tillverkning av lampor och belysningsutrustning*
Tillverkning av lampor; tillverkning av belysningsutrustning
- 378 *Tillverkning av batterier och ackumulatörer*
- 379 *Reparation, montering och specialinstallation av elektrisk utrustning*
Byggnadselektriska installationer inordnas under grupp nr 403
- 38** *Tillverkning av transportutrustning*
- 381 *Skeppsbyggnad, reparation och underhåll av fartyg*
- 381.1 Byggande och reparation av fartyg för havsgående sjöfart
- 381.2 Byggande och reparation av fartyg för sjöfart på inre vattenvägar
- 381.3 Byggande och reparation av småbåtar och nöjesbåtar
- 381.4 Målning av fartyg
- 381.5 Upphuggningsvarv
- 382 *Tillverkning av normal- och smalspårig rullande materiel för kollektivtrafik*
- 382.1 Byggande av lokomotiv och järnvägsvagnar, spårvagnar och andra järnvägsfordon
- 382.2 Reparation av rullande järnvägsmateriel¹
- 383 *Tillverkning av motorfordon och reservdelar*
- 383.1 Tillverkning och montering av motorfordon (inklusive vägtraktorer) och av motorer
- 383.2 Tillverkning av karosserier, släpvagnar och flakbaljor
- 383.3 Tillverkning av utrustning, tillbehör och reservdelar till motorfordon
- 384 *Reparation av motorfordon, motorcyklar eller cyklar*
- 384.1 Motorunderhåll; reparation och lackering av motorfordon och motorcyklar
- 384.2 Reparation av cyklar och cyklar med hjälpmotor
- 385 *Tillverkning av cyklar och motorcyklar och delar till dessa*
- 385.1 Tillverkning av motorcyklar, cyklar och cyklar med hjälpmotor
- 385.2 Tillverkning av tillbehör och reservdelar till motorcyklar och cyklar

¹ Ej reparationer hos järnvägsföretag.

- 365.2 Tillverkning av maskiner för inslagning, hopplockning uppläggning och packning
- 365.3 Tillverkning av maskiner för bearbetning av gummi och plastmaterial
- 366 *Tillverkning av anläggningar och utrustning för gruvor, järn- och stålverk och gjuterier och för byggnadsindustrin*
- 366.1 Tillverkning av gruvmaskiner
- 366.2 Tillverkning av maskiner och anläggningar för järn- och stålverk och gjuterier
- 366.3 Tillverkning av maskiner för mekanisk bearbetning av byggnadsmaterial
- 366.4 Tillverkning av utrustning för maskintillverkning och smalspårig industribanearrustning
- 366.5 Tillverkning av lyft- och godshanteringsutrustning
- 367 *Tillverkning av kraftöverföringsutrustning*
- 367.1 Tillverkning av transmissioner, transmissionskedjor (inklusive cykelkedjor), växellådor och annan transmissionsutrustning
- 367.2 Tillverkning av kullager
- 368 *Tillverkning av maskiner för annat angivet industriellt ändamål*
- 368.1 Tillverkning av maskiner för bearbetning av trä och liknande material
- 368.2 Tillverkning av maskiner för kartongindustri och tryckeriverksamhet och liknande industrier
- 368.3 Tillverkning av installationer för tvätt och kemisk tvätt
- 368.4 Tillverkning av maskiner och utrustning för läder- och skoindustrin
- 369 *Tillverkning av andra icke-elektriska maskiner och utrustningar*
- 369.1 Tillverkning av förbränningsmotorer (förutom sådana avsedda för vägtrafik och flyg)
- 369.2 Tillverkning av vatten- och värmeturbiner och andra maskiner för energiproduktion
- 369.3 Tillverkning av kompressorer, pumpar och hydraulisk och pneumatisk kraftöverföringsutrustning
- 369.4 Tillverkning av anläggningar för värme, ventilation och torkning
- 369.5 Tillverkning av frysanläggningar som ej är avsedda för hushållsbruk
- 369.6 Tillverkning av icke-elektriska industriugnar
- 369.7 Tillverkning av icke-elektrisk lödutrustning
- 369.8 Tillverkning av kranar och ventiler
- 369.9 Tillverkning av annan allmän maskinell utrustning
Tillverkning av portionerings- och försäljningsautomater, vägningsmaskiner (utom precisionsbalansvägar och hushållsvägar), eldsläckningsutrustning mm
- 37 **Elektrisk utrustning**
- 371 *Tillverkning av elektrisk ledning och kabel*
- 372 *Tillverkning av motorer, generatorer, transformatorer, omkopplare och annan liknande utrustning för att tillhandahålla elektrisk kraft.*

- 355 *Tillverkning av verktyg och utrustning och färdiga föremål av järn och metall (utom elektrisk installationsmateriel)*
- 355.1 Tillverkning av handverktyg och utrustning och verktyg för lantbruket
- .11 Tillverkning av handverktyg
- .12 Tillverkning av utrustning och verktyg för lantbruket
- 355.2 Knivar och tillverkning av bordsknivar
- 355.3 Järnvaror (lås och smide)
- 355.4 Tillverkning av metallförpackningar
- .41 Tillverkning av tunga metallförpackningar
- .42 Tillverkning av lätta metallförpackningar
- 355.5 Tillverkning av uppvärmningsapparater för bostäder och kök
- 355.6 Tillverkning av metallmöbler (inklusive säkerhetskåp)
- 355.7 Tillverkning av hushållsföremål och liknande
- 355.8 Tillverkning av smäsaker av järn och metall
- 355.9 Tillverkning av handeldvapen och ammunition
- 359 *Binärningar till mekaniska verkstäder*
- 359.1 Verkstäder för grovsmide, smide och svetsarbeten
- 359.2 Gårdsverkstäder och maskinstationer för reparation av jordbruksmaskiner
- 36 Tillverkning av maskiner utom elektriska maskiner**
- 361 *Tillverkning av jordbruksmaskiner och traktorer*
- 361.1 Tillverkning av jordbruksmaskiner
- 361.2 Tillverkning av jordbrukstraktorer
- 362 *Tillverkning av kontorsmaskiner*
- 363 *Tillverkning av metallbearbetningsmaskiner och andra maskinverktyg och tillbehör och tillsatser till sådana och till andra kraftverktyg*
- 363.1 Tillverkning av maskinverktyg för metallbearbetning
- .11 Tillverkning av maskiner för metallskärning
- .12 Tillverkning av maskiner för formande bearbetning av metall
- 363.2 Tillverkning av verktyg och tillbehör och tillsatser till maskiner
Tillverkning av små diamantverktyg och små bärbara verktyg för alla ändamål, motor- eller tryckluftdrivna, där elmotorerna inte tillverkas utan endast sammansätts; tillverkning av utbytbara sliddelar av verktygskaraktär för alla slags maskiner
- 364 *Tillverkning av textilmaskiner och tillbehör; tillverkning av symaskiner*
- 364.1 Tillverkning av textilmaskiner och tillbehör
- .11 Tillverkning av textilmaskiner
- .12 Tillverkning av tillbehör till textilmaskiner
- 364.2 Tillverkning av symaskiner
- 365 *Tillverkning av maskiner och utrustning för livsmedelsindustrin och för kemisk och liknande industri*
- 365.1 Tillverkning av maskiner och utrustning för livsmedels- dryckes- och tobaksindustrin, och kemisk, farmaceutisk och liknande industri

- 344 *Produktion och primäromvandling av icke-järn metaller*
- 344.1 Tillverkning av icke-järn metaller av mineral (eller av avfall, skrot, aska och rester) genom någon process som ger anrikad metall
- 344.2 Tillverkning av icke-järn metaller och legeringar genom smältning eller andra anrikningsprocedurer för avfall, skrot, aska och rester
- 344.3 Första bearbetning av icke-järn metaller; valsning, dragning, trådragning, stränggjutning
- 345 *Gjuterier för järn och icke-järn metaller*
- 345.1 Järn- och stål-gjuterier (utom sådana som anges under 345.2)
Hydraulisk järngjutning (standard eller anpassad) gjutning av gjutstål och smidesjärn
- 345.2 Tillverkning av gjutdetaljer för kök och hushållsvärmeapparater
- 345.3 Gjuterier för icke-järn metaller
Koppargjuterier, gjuterier för kopparlegeringar, gjuterier för diverse legeringar, lätta och ultralätta legeringar, pressgjuterier
- 35 **Tillverkning av metallvaror utom maskiner och transportutrustning**
- 351 *Smide, hejarsmide och excenterpressning*
- 352 *Tungt smide, sänksmide och hejarsmide; excenterpressning och dragning, sekundärreduktion och ytbehandling*
- 352.1 Lätt smide, pressning och övrigt smide
- 352.2 Tillverkning av skruv, mutter, bult mm
- .21 Tillverkning av skruv inklusive svarvad metallskruv mm
- .22 Tillverkning av mutter och bult mm
- 352.3 Tillverkning av fjädrar (utom möbel- och klockfjädrar)
- 352.4 Sintring
- 352.5 Kättingtillverkning (utom maskin- och cykelkedjor)
- 352.6 Ytbehandling och sätthårdning
- 352.7 Maskinbearbetning i allmänhet¹
- 353 *Tillverkning och montering av konstruktioner av järn eller metall*
- 353.1 Järn- och metallkonstruktioner (broar och bärande konstruktioner)
- 353.2 Metallinredning (dörrar, fönster mm av valsad eller profilerad metall)
- 353.3 Tillverkning av gruvstötter
- 353.4 Tillverkning av fast rälsutrustning, normalspår
- 354 *Panntillverkning, tillverkning av rör för industrin*
- 354.1 Tillverkning av stora pannrumsinstallationer
- 354.2 Tillverkning av rör för industriella ändamål
Tillverkning av stora behållare för vätskor och gas, ledningsrör, apparater, delar och tillbehör till ledningar och tankar

¹ Särskilt för Frankrike och Belgien.

- 333.6 Stengods (tillverkning av stengods — hushållsartiklar — och prydnadsföremål av stengods)
- 333.7 Tillverkning av hushållsporslin och porslinsföremål för industriella ändamål
- 333.8 Tillverkning av konstkeramik och icke-industriella emaljföremål
- 334 *Tillverkning av cement, kalk och puts*
- 334.1 Tillverkning av cement
- 334.2 Tillverkning av kalk
- 334.3 Tillverkning av puts
- 335 *Tillverkning av byggnadsmaterial av betong, cement och puts*
- 335.1 Tillverkning av föremål av asbestcement (skyddsplattor, rör mm)
- 335.2 Tillverkning av byggnadselement av cement, betong, armerad eller annan, (sten, plattor, stolpar, stöttor mm)
- 335.3 Tillverkning av gipsskivor, prefabricerade gips - eller gipslaserade byggnadselement
- 335.4 Tillverkning av siliko-kalkstens-produkter som inte nämns på annat ställe (tegel, gjutdetaljer mm)
- 335.5 Tillverkning av artiklar av pimpstencement
- 335.6 Tillverkning av färdigblandad betong
- 339 *Stenbearbetning och tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter*
- 339.1 Krossning av mineral och diverse material
- 339.2 Skifferslipning utanför stenbrott
- 339.3 Stenslipning
Sågning, svarvning, polering, beredning av vägbyggnadsmaterial; slipning av kvarnstenar och slipstenar av naturliga slipämnen; byggnads-marmor
- 339.4 Marmorarbeten för gravändamål
- 339.5 Tillverkning av slippapper och slipdukar
- 339.6 Tillverkning av icke-metalliska mineralprodukter som inte anges på annat håll
- 34 **Produktion och primärreduktion av järnhalig och icke-järnhaltig metall**
- 341 *Järn- och stålindustrin (såsom den anges i ECSC-avtalet, inklusive integrerade stålverksägda koksverk)*
- 342 *Tillverkning av stålrör*
- 342.1 Tillverkning av svetsade och icke svetsade rör
- 342.2 Rördragning
- 342.3 Tillverkning av stålrör, förbindningar, dosor, skarvar mm för elektriska ledningar¹
- 343 *Tråddragning, kalldragning, kallvalsning av band, kallformning*
- 343.1 Kalldragning av stål
- 343.2 Kallvalsning av stålband
- 343.3 Kallformning av plåt eller band av stål
- 343.4 Dragning av ståltråd och tillverkning av artiklar av ståltråd
- 343.41 Dragning av ståltråd
- 343.42 Tillverkning av artiklar av ståltråd (inklusive tillverkning av trådelektroder för bågs svetsning)

¹ Isolerande rör (huvudsakligen av metall och klädda med isolering) inordnas under elektrisk installation

- 313 *Specialiserad tillverkning av kemiska produkter huvudsakligen för privat bruk eller kontorsbruk*
- 313.1 Specialtillverkning av farmaceutiska produkter i bulk eller förpackade
- .11 Tillverkning av farmaceutiska produkter i bulk eller förpackade
- .12 Förpackning av farmaceutiska produkter
- 313.2 Tillverkning av fotografiska produkter (ljuskänslig beläggning och tillhörande produkter)
- 313.3 Tillverkning av såpa och kemiska rengöringsmedel
- 313.4 Tillverkning av andra produkter för personlig hygien och av parfymierartiklar
- 313.5 Tillverkning av rengörings- och underhållsartiklar (vaxer, polityrer, metallputsmedel mm)
- 313.6 Tillverkning av kemiska produkter till kontorsföremål
- .61 Tillverkning av blyertspennor
- .62 Tillverkning av bläck och lim för kontorsbruk
- .63 Tillverkning av stenciler och karbonpapper
- 313.7 Tillverkning av andra kemiska konsumentvaror som inte nämnts på annat håll
- 32 320 **Petroleumindustri**
- 320.1 Raffinering av råpetroleum
- .11 Raffinering av petroleumprodukter (utom distribution)
- .12 Raffinering och distribution av petroleumprodukter
- 320.2 Tillverkning eller blandning av icke energiproducerande petroleumprodukter (paraffin och smörjmedel)
- 33 **Tillverkning av icke-metalliska mineraliska produkter**
- 331 *Tillverkning av byggnadssten*
- Tillverkning av tegel, klinker och tillbehör, golvplattor, trottoarsten eller golvbeläggning av tegel; tillverkning av andra tegelprodukter för byggnadsändamål (inklusive bygggeramik)
- 332 *Tillverkning av glas och glasprodukter*
- 332.1 Tillverkning av planglas (och tillhörande produkter)
- 332.2 Tillverkning av format glas (och tillhörande produkter) i automatisk process
- 332.3 Hand- och halvautomatisk tillverkning av hushålls- och prydnadsglas och glasförpackningar (och tillhörande produkter)
- 332.4 Tillverkning av industri- och laboratorieglas
- 332.5 Tillverkning av glasfiber
- 332.6 Formning och bearbetning av planglas
- 332.7 Formning och bearbetning av hushålls- och prydnadsglas och glasförpackningar
- 333 *Tillverkning av keramik, porslin, stengods och elfasta keramiska produkter*
- 333.1 Tillverkning av elfasta keramiska produkter
- 333.2 Tillverkning av hushålls- och trädgårdskeramik
- 333.3 Tillverkning av gångplattor och golvbeläggningar av keramik och stengods
- 333.4 Tillverkning av andra keramiska produkter (keramiska rör och tekniska keramiska produkter)
- 333.5 Tillverkning av sanitetsporcelain

- .34 Tillverkning av fotbeklädad av gummi
- .35 Tillverkning av hygien- och medicinartiklar
- .36 Tillverkning av gummerade tyger, gummikläder och andra artiklar av gummerat tyg (svetsat eller vulkaniserat, men inte sytt)
- .37 Tillverkning av sport- och campingutrustning och gummileksaker
- 301.9 Bearbetning av asbest
Tillverkning av artiklar av asbestgummi, tex spinneri- och väveriartiklar, skyddskläder, friktionsbelägg av asbest eller filterinsatser; ej inkluderande tillverkning av föremål av asbestcement
- 302 *Bearbetning av plast*
  - 302.1 Bearbetning av plast genom gjutning (formpressning, formsprutning, varmformning mm)
  - 302.2 Bearbetning av plast genom andra förfaranden
- 303 *Tillverkning av konstfiber*
  - 303.1 Tillverkning av regenererade cellulosa-fibrer
Tillverkning av icke-ändlösa fibrer och ändlös tråd baserad på cellulosa, cellulosaacetat eller andra derivat
  - 303.2 Tillverkning av syntetfiber
  - 303.1 Tillverkning av icke-ändlösa fibrer och ändlös tråd baserad på polyamider, polyesterföreningar polyolefiner, polyvinylderivat, akryler och annat.
- 304 *Tillverkning av stärkelseprodukter*
  - 304.1 Tillverkning av stärkelse av majs, spannmål och ris
  - 304.2 Tillverkning av dextrin, växtbaserad och icke växtbaserad stärkelse, löslig eller rostad
  - 304.3 Glukostillverkning
  - 304.4 Tillverkning av andra stärkelseprodukter (potatismjöl och potatisstärkelse; sago- och menierstärkelse; stärkelsebiprodukter som inte anges på annat ställe)
- 31 **Kemisk industri**
  - 311 *Tillverkning av kemiska basämnen och vidarebearbetning av sådana ämnen*
Mineralkemisk industri, inklusive tillverkning av gödningsmedel; elektrokemi; organisk kemisk industri, inklusive kolkemi och petrokemi; tillverkning av syntetiskt gummi och plastmaterial; tillverkning av mineralpigment och organiska färgämnen; destillation av tjära, bensol mm
  - 312 *Specialiserad tillverkning av kemiska produkter huvudsakligen för industriella ändamål och jordbruksändamål*
    - 312.1 Tillverkning av ytbeläggningar, färger, fernissor, lacker och tryckfärger
    - 312.2 Tillverkning av komprimerade gaser
    - 312.3 Tillverkning av diverse lim, gelatin och sjögräsextrakt
    - 312.4 Kemisk behandling av fetter, särskilt tillverkning av stearin och glycerin
    - 312.5 Tillverkning av aromatiska oljor samt äkta och syntetiska parfymer
    - 312.6 Tillverkning av sprängämnen, fyrverkeripjäser och tändstickor.
    - 312.7 Tillverkning av tillsatsämnen för textilier och läder; färgeriprodukter
    - 312.8 Tillverkning av diverse produkter för industriellt bruk
Tillverkning av aktivt kol, aktiv mull; beläggning med slipämnen (konstslipstenar; slippastor), tillverkning av insatsprodukter för maskinteknik och metallurgi samt av äkta hartsprodukter och derivat därav mm
    - 312.9 Tillverkning av produkter för jordbruk
Tillverkning av blandade gödningsmedel, växtskyddsprodukter, vintillverkningsprodukter mm

- 272.7 Tillverkning av belagt papper (annat än i en pappersmaskin) och hollypapper
- 272.8 Tillverkning av andra artiklar av papper och papp
Tillverkning av rör och koner för väverier och spinnerier; rör och hylsor för annan industri; styrkort apparater för vävstolar; spelkort, spel och leksaker; pappershattar; cigarettpapper, etiketter, rullar för tejp och andra; andra pappers- och pappartiklar som inte anges på annat håll
- 28 280 Tryckerier, förlagsverksamhet och liknande verksamhet**
- 280.1 Tidningstryckerier
- 280.2 Andra tryckerier
- .21 Reliefftryck (typografiskt)
- .22 Plantryck (offset, litografiskt, serigrafiskt mm)
- .23 Gravyrtryckning (heliografisk)
- 280.3 Bokbindning, arkbinding och guldsnitt
- 280.4 Industrier i förbindelse med tryckeriverksamhet
- .41 Gravyr, fotogravyr, elektrotypi, verktygsgravering, kopparstick, kemisk gravyr
- .42 Tillverkning av stämplor och sigill
- .43 Stilgjutier
- 280.5 Förlagsverksamhet
- 29 Läderindustri**
- 291 Färgning och garvning*
- 291.1 Färgning (av hudar som säljs efter vikt)
- 291.2 Garvning (finläder som säljes efter storlek)
- .21 Tillverkning av handskskinn
- .22 Övrig garvning
- 291.3 Tillverkning av granulär av läder och sammansatt läder
- 291.4 Självständiga verkstäder för behandling, färgning, och putsning av läder
- 292 Tillverkning av lädervaror*
- 292.1 Tillverkning av marokängvaror, reseffekter, sadelmakerivaror, militärutrustning, höljen och knivskidor, bälten
- 292.1 Tillverkning av skinnhandskar
- 292.3 Tillverkning av tekniska lädervaror
- 30 Tillverkning av gummi-, plast-, konstfiber- och stärkelseprodukter**
- 301 Bearbetning av gummi och asbest*
- 301.1 Tillverkning av däck
- 301.2 Regummering av däck
- 301.3 Tillverkning av industrigummi
- .31 Tillverkning av remmar och rör
- .32 Tillverkning av lim och solution
- .33 Tillverkning av andra tekniska gummiartiklar för industrin (inklusive mattor och golvbeläggningar); tillverkning av gummibiprodukter (ebonit)

- 260.5 Tillverkning av diverse möbler
Tillverkning av möbler som inte anges på annat håll och tillverkning utan särskilda särdrag
- 260.6 Verksamhet i samband med möbelindustrin; slipning, lackning, stoppning och förgyllning av möbler
- 260.7 Tillverkning av likkistor
- 27 Pappersindustri och tillverkning av pappersprodukter**
- 271 *Tillverkning av pappermassa, papper och papp*
- 271.1 Tillverkning av kemisk massa
- .11 Tillverkning av massa för användning i samband med textilier
- .12 Tillverkning av annan kemisk trämassa
- .13 Massa av ettåriga växter och andra olika material, t ex stråmassa
- 271.2 Tillverkning av mekanisk, halvmekanisk och stråmassa (med eller utan samband med tillverkning av papper och papp)
- .21 Tillverkning av mekanisk och halvmekanisk massa
- .22 Tillverkning av mekanisk och halvmekanisk massa i samband med tillverkning av papper och papp
- .23 Tillverkning av urlakad stråmassa, med eller utan samband med tillverkning av papper och papp
- 271.3 Tillverkning av papper och papp som inte anges på annat håll
- .31 Tillverkning av tryck- och skrivpapper
- .32 Tillverkning av kraftpapper och -papp samt omslagspapper
- .33 Tillverkning av tunnpapper och diverse papper
- .34 Tillverkning av papp
- 272 *Bearbetning av papper och papp och tillverkning av pappersmasseprodukter*
- 272.1 Tillverkning av inredningsartiklar
- .11 Tillverkning av tapeter
- .12 Tillverkning av andra inredningsartiklar av papper
- 272.2 Tillverkning av hushålls-, toalett- och hygienpapper och andra pappers- och pappprodukter
Tillverkning av bordsdukar och tallriksunderlägg, koppunderlägg, handdukar, näsdukar, toalettpapper, blöjor, förband och hygieniska artiklar
- 272.3 Tillverkning av kontors- och skolartiklar och skrivmaterial (brevpapper och kontorsutensilier)
Tillverkning av skrivpapper, kuvert, skrivböcker, registerblad och bokföringsböcker, dagböcker, hålkort, pärmar och arkivkartonger
- 272.4 Tillverkning av förpacknings- omslags- och presentartiklar
- .41 Tillverkning av påsar
- .42 Tillverkning av wellpapp och wellpappprodukter
- .43 Tillverkning av askar av grov kartong, vikbara kartonger, diverse förpackningar och emballage- och skyltmaterial av papp
- .44 Tillverkning av formpressade förpackningsprodukter, påsar, bågare, tallrikar och askar samt annan förpacknings-, omslags- och skyltmaterial
- 272.5 Tillverkning av tjärpapper och tjärpapp för byggnadsändamål
- 272.6 Tillverkning av impregnerat, vaxat, självhäftande, gummerat och transparent papper

- 253.2 Tillverkning eller tillverkning och montering av byggnadssnickeri
Tillverkning av dörrar, fönster, fönsterdörrar, fasadskivor, skjutdörrar, skiljeväggar, fönsterluckor, rulljalusier, trappor, köksinredning mm
- 253.3 Tillverkning eller tillverkning och inläggning av golvbeklädnad
- 254 *Tillverkning av träbehållare*
- 254.1 Tillverkning av lådor, behållare och lastpallar
Tillverkning av lådor, lårar, trummor och behållare av sågat, skuret eller planhyvlat trä, av fanér eller skiktlimmat trä, av träfiber eller spånskivor, eller omfattande delar av sågat, skuret eller planhyvlat trä, av fanér eller skiktlimmat trä eller av träfiber- eller spånskivor. Tillverkning av lådor och behållare av armerat trä. Tillverkning av delar till lådor och behållare, pallådor, lastpallar och tillbehör.
- 254.2 Träbearbetning och tunnbinderi
Hopning — tillverkning av tunnbinderdetaljer, laggar, vattentäta kärl för vätskor och andra tunnbinderiartiklar
- 255 *Tillverkning av andra produkter av trä (utom möbler)*
- 255.1 Tillverkning av diverse produkter av trä
Tillverkning av profilerade, förgyllda, ornamenterade eller gipsade lister; ramlistor för tavlor eller speglar; runda, svarvade och spetsade käppar; träverktyg och verktygsdelar, trädelar till kvastar, borstar och penslar; sko- och lästdetaljer; hushållsartiklar; utrustning av trä för textilindustrin och andra produkter av trä
- 255.2 Framställning av sågspån
- 255.3 Framställning av träull eller träfiber
- 255.4 Tillverkning av träskor
- 259 *Tillverkning av strå, kork, korgarbeten, flätverk och rottingartiklar; borsttillverkning*
- 259.1 Tillverkning av korkprodukter
Tillverkning av proppar av äkta kork eller limmad kork (korkar, bricker mm); diverse artiklar av äkta kork (flöten skivor, sulor mm); limmad kork för isolering (skivor, höljen mm) och diverse artiklar av limmad kork
- 259.2 Tillverkning av föremål av rotting och flätverk, utom rottingmöbler
Tillverkning av bambustommar till stolar; föremål av flätad strå eller träspån; flätverk av pil eller annat flätat material; andra flätade föremål
- 259.3 Tillverkning av rottingmöbler
- 259.4 Tillverkning av borstar, kvastar och penslar
Tillverkning av viskor och andra kvastar; grova och fina borstar, tandborstar och industiborstar; rakborstar; konstnärspenslar och andra penslar
- 26 260 *Tillverkning av trämöbler*
- 260.1 Tillverkning av heminredning
Tillverkning av sovrum- och matrumsmöblemang, köksmöbler och modulmöbler, justerbara möbler och andra möbler, dekorationsskärmar
- 260.2 Tillverkning av kontors- och skolmöbler
Tillverkning av kontors- och skolmöbler och annan inredning för företag och myndigheter
- 260.3 Tillverkning av ostoppade sitsar
Tillverkning av sitsar helt av trä eller format trä; bambu eller stråsisar och träsisar för stoppning
- 260.4 Tillverkning av stoppade sitsar och andra möbler

- 243.7 Tillverkning av klädselaccessoarer
Tillverkning av paraplyer, solglasögon, slippers, silkesscarves, armband, skärp och tyghandskar, knappar, blommor, dekorfjädrar, axelvaddar och andra artiklar för uppbyggnad av klädesplagg mm
- 243.8 Tillverkning av hushållslinne (utom vävning)
- 243.9 Annan verksamhet förenad med tillverkning av klädesplagg
Stoppning, lagning, vaddering, hålsöm och flätning
- 244 *Tillverkning av madrasser och bäddutrustning*
- 244.1 Tillverkning av kapock, tagel och annan stoppning
- 244.2 Tillverkning av alla slags madrasser, täcken, bolster, överkast och liknande artiklar
- 244.3 Tillverkning av tillpassade textilier för inredning (rullgardiner, gardiner mm)
- 245 *Skinn- och pälsindustri*
- 245.1 Beredning och polering av skinn
- 245.2 Tillskärning och bearbetning av kaninskinn för hatttillverkning och spinning
- 245.3 Pälstillverkning; tillverkning av biprodukter av skinn (rester och avfall, tassar, huvud, svansar mm)
- .31 Grossisttillverkning av pälsar (tillverkning av pälskappor, kläder, mattor, ryor mm för försäljning till återförsäljare, körsnärer, modeaffärer mm)
- .32 Tillverkning av modepälsar och måttbeställda plagg (tillverkning av pälskappor, klädesplagg mm som säljs direkt till beställaren)
- 25 **Trä- och korkindustri (utom möbeltillverkning)**
- 251 *Sågning och övrig träindustri*
- 251.1 Sågverk
- 251.2 Hyvlerier
- 251.3 Torkning och impregnering av trä
- 252 *Tillverkning av halvfabrikat av trä*
- 251.1 Tillverkning av fanér och plywood
- .11 Tillverkning av fanér
- .12 Tillverkning av plywood
- 252.2 Tillverkning av träfiberskivor och spånskivor
- .21 Tillverkning av hårda eller porösa fiberplattor
- .22 Tillverkning av spånskivor; tillverkning av board, av träfiber eller annat material med icke-mineraliska bindemedel¹
- 252.3 Tillverkning av komprimerat trä
- 252.4 Tillverkning av trä med behandling mot svamp, insekter eller brand
Behandling av järnvägssliprar och telefonstolpar; tryckimpregnering; doppning, bepudring, vitmening mm
- 253 *Serietillverkning av byggnadsdelar av trä inklusive golvbeklädnad*
- 253.1 Tillverkning eller tillverkning och montering av delar till byggnadsstommar

¹ Tillverkning av paneler med mineraliska bindemedel inordnas under grupp 335.

- 239.6 Tillverkning av tyll, spets och liknande
- 239.7 Tillverkning av diverse textilier
- .71 Trassel
- .72 Tillverkning av nät
- .73 Tillverkning av förbandsbomull
- .74 Tillverkning av textilier som inte inordnas på annat ställe (blekning av bomullsavfall, tillverkning av flor, presenningar, segel, flaggor, tält och säckar, utan föregående vävning, maskinbrodyr och skurdugar
- 24 Tillverkning av fotbeklädnad och annan beklädnad samt bäddutrustning**
- 241 *Maskintillverkning av fotbeklädnad (utom av gummi eller trä)*
- 241.1 Tillverkning av fotbeklädnad (utom artiklar under 241.2 och 241.3
- 241.2 Toffeltillverkning
- 241.3 Tillverkning av annan särskild fotbeklädnad (särskilt gymnastik- och balettskor, galoscher, repskor mm)
- 241.4 Tillverkning av skodelar och tillbehör
- 242 *Handtillverkning av skor och skoreparationer*
- 242.1 Handtillverkning av skor; tillverkning av ortopediska skor; kängtillverkning
- 242.2 Skoreparationer
- 243 *Tillverkning av klädesplagg (utom pälsverk)*
- 243.1 Tillverkning av dam- flick- och barnytterkläder
- 243.2 Tillverkning av herr- och pojkytterkläder
- 243.3 Tillverkning av specialytterkläder
- .31 Tillverkning av arbetskläder och uniformer
- .32 Tillverkning av regnkläder sydda eller svetsade i plast
- .33 Tillverkning av läderplagg och liknande
- .34 Tillverkning av ytterkläder som inte anges på annan plats (för tjänstebruk och teaterdräkter)
- 243.4 Tillverkning av skjortor och underkläder
- .41 Tillverkning av korsetter, gördlar och bysthållare
- .42 Tillverkning av andra dam- och barnunderplagg
- .43 Tillverkning av herrskjortor
- 243.5 Måttillverkning av kläder och underkläder
- .51 Måttillverkning av dam- och barnkläder
- .52 Måttillverkning av herrkläder
- .53 Måttillverkning av underkläder, korsetter, gördlar och skjortor
- 243.6 Hattmakeri
- .61 Hatt- och mösstillverkning för damer; modister
- .62 Hatt- och mösstillverkning för herrar

- 235.5 Vävning av lin hampa och ramie
Beredning för vävning av tyg, uppsättning, färdigställande och inläsning av kort; vävning av tyget med eller utan anslutande åtgärder (färgning, impregnering, tillverkning av konfektionerade kläder mm); vävning av grova tyger (presenningar, segel, solskydd, förhängen, tält och campingutrustning) med eller utan anslutande åtgärder (färgning, impregnering, tillskärning mm)
- 235.6 Spinning-vävning av lin och hampa
- 236 *Andra textilfiber (jute, hårda fibrer mm) repslagning*
- 236.3 Spinning av jute, hårda fibrer mm
- .31 Jutespinning (ej med vävning)
- .32 Spinning av hårda fibrer (ej med vävning)
- 236.4 Slagning av rep och snören, av alla slags material
- .41 Slagning av rep och snören utan samband med spinning
- .42 Slagning av rep och snören i samband med spinning
- 236.5 Vävning av jute, hårda fibrer mm
- .51 Vävning av jute (inklusive integrerad vävning av jutesäckar)
- .52 Vävning av kokos och andra hårda fibrer
- 236.6 Spinning av jute, hårdfibrer mm
- .61 Spinning-vävning av jute
- .62 Spinning-vävning av kokos och andra hårda fibrer
- 237 *Tillverkning av stickade och virkade varor*
- Endast företag som tillverkar stickade kläder av garn betraktas som "stickfabriker". Tillverkning av artiklar som inte omfattar tillverkning av stickat eller virkat tyg inordnas under tillverkning av klädesplagg (grupp 243)
- 237.1 Tillverkning av strumpor, understrumpor, socketter, sockor, halvsockor, ankelsockor och liknande
- 237.2 Tillverkning av andra stickade eller virkade artiklar
- .21 Tillverkning av ej elastiska och ej gummibandsförsedda stickade eller virkade tyger för avsalu
- .22 Tillverkning av baskrar och andra stickade huvudbonader
- .23 Tillverkning av stickade och virkade artiklar som inte inordnas på annat håll (vantar, babykläder, underkläder, ytterkläder, stickade simdräkter)
- 238 *Slutbehandling av textilier*
- 238.1 Blekning och färgning
- 238.2 Tryckning
- 239 *Andra textilindustrier*
- 239.1 Tillverkning av mattor, utom mattor av hårda fibrer och kokosfibrer
- 239.2 Tillverkning av linoleum, golvpapp och oljeduk
- 239.3 Filttillverkning
- .31 Tillverkning av vävd filt
- .32 Tillverkning av stickad filt
- 239.4 Tillverkning av band, remmar, spetsar, flåtor, snörmakeri och kantband till textila material
- 239.5 Tillverkning av elastisk textil

- 232.3 Spinning av ull
- .31 Spinning av kammad ull
  - .32 Spinning av kardad ull
  - .33 Spinning av hår, angorahår, fint och grovt hår
- 232.4 Tvinning och uppspolning av ull
- 232.5 Vävning av ull (utom mattvävning)
- .51 Maskinvävning av yllefiltar
  - .52 Annan bearbetning av ullgarn till tyg
Maskinvävning av ylletyg för kläder och inredning; maskinvävning av yllesammet och ylleplesch som inte inordnas på annat ställe, utom mattor; handvävning av ull; beredning för vävning av ull
- 232.6 Spinning — vävning av ull
- .61 Spinning — vävning av kammad ull
Spinning — vävning av kardad ull
- 233 *Tillverkning och bearbetning av textila material på maskiner för bomull*
- 233.3 Bomullsspinning
- .31 Tre- eller fyrcylindrig spinning, ej i samband med vävning
  - .32 Spinning på spinn- eller schlaup-kort, ej i samband med vävning
- 233.4 Tvinning och tillverkning av sytråd
- 233.5 Vävning av bomull (utom mattvävning)
- 233.6 Spinning - vävning av bomull
- 234 *Tillverkning och bearbetning av textila material på maskiner för silke*
- 234.2 Produktion av silkesfiber
- Upplösning, sköljning, tvättning av rens, kaming av silkesrens (schappe); kardning av noilsilke (bourrette)
- 243.3 Spinning av silke och schappe
- .31 Haspling av kokonger (silkes spinning)
  - .32 Spinning av schappe, noilsilke och korta konstfiber på schappe
- 234.4 Bearbetning av silkestråd och konstfiber, utom slutbehandling
- .41 Tvinning av silke och konstfibertråd
  - .42 Tillverkning av sytråd (inklusive konstfiber)
- 234.5 Silkesvävning (utom mattvävning)
- Beredning och trädning av kort, vävningsförberedelser (uppsättning, vindning, tvinning, landspolning); vävning av sidetyg (inklusive konstfiber)
- 235 *Tillverkning och bearbetning av textila material på maskiner för lin och hampa*
- 235.1 Rötning och bråkning av lin- och hampfiber
- 235.3 Spinning av lin, hampa och ramie
- .31 Lin- och hampspinning för varp och tråd; spinning av ramie. Våt- och torrspinning av lin eller flaxton och hampa eller hamptåga för vävning och tillverkning av tråd; spinning av andra rena och blandade fiber på maskiner för lin och hampa, utom spinning av lin till snören
  - .32 Torrspinning av hampa och hamptåga till snören
- 235.4 Tillverkning av sytråd av lin, hampa och ramie, enkla garn, tvinnade, slagna eller flätade

- 209 *Tillverkning av diverse livsmedel*
- 209.1 Tillverkning av makaroner, spagetti och liknande produkter
  - 209.2 Bearbetning av kaffe och te
  - 209.3 Tillverkning av kaffeersättningsmedel; tillverkning av cikoria
  - 209.4 Tillverkning av smaktillsatser
  - 209.5 Tillverkning av djurfoder
  - 209.6 Tillverkning av vattenglass
  - 209.7 Tillverkning av andra livsmedel
    - .71 Tillverkning av buljong och soppa
    - .72 Tillverkning av dietisk föda
    - .73 Tillverkning av efterrätter
    - .74 Tillverkning av livsmedel som inte anges på annat ställe
- 21 **Dryckesvaruindustri**
- 211 *Produktion av etylalkohol genom jäsnings, produktion av jäst och sprit*
- 211.1 Destillering av rå etylalkohol från jäsnings av lantbruksprodukter
  - 211.2 Tillverkning av jäst för brödtillverkning (med eller utan samtidig alkoholproduktion)
  - 211.3 Rektifiering och spädning av etylalkohol; produktion av sprit (inklusive aperitif baserad på annat än vin)
- 212 *Tillverkning av vin och andra omätlade alkoholdrycker*
- 212.1 Vintillverkning; lagring och hantering av vin
  - 212.2 Beredning av specialviner; champagne, mousserande viner, vinbaserad aperitif mm
  - 212.3 Cidertillverkning och tillverkning av fruktvin
- 213 *Bryggning och mältning*
- TILLVERKNING AV MALTEXTRAKT INORDNAS UNDER 209.74
- 213.1 Bryggning
  - 213.2 Mältning
- 214 *Tillverkning av hälsodrycker och källvatten*
- 214.1 Buteljering, och varje erforderlig beredning av naturligt källvatten
  - 214.2 Industri för läskedryck och kolsyrat vatten
- 22 220 **Tobakstillverkning**
- 23 **Tillverkning av textilier**
- 232 *Tillverkning och beredning av textilmaterial på maskiner för ull*
- 232.1 Putsning
  - 232.2 Beredning av ullfiber
    - .21 Tvättning, kardning, syrabehandling av ull, bearbetning av ullrens
    - .22 Kamning av ull

- 202 *Mjölk- och mjölkproduktindustri*
- 202.1 Produktion av mjölk till humankonsumtion; smör- och osttillverkare
- .11 Produktion av mjölk till humankonsumtion
- .12 Smörtillverkning
- .13 Osttillverkning
- 202.2 Tillverkning av konserverad mjölk
- .21 Tillverkning av mjölkkoncentrat
- .22 Tillverkning av mjölkpulver
- 203 *Inläggning och konservering av frukt och grönsaker*
- 203.1 Snabbfrysning av grönsaker och frukt
- 203.2 Produktion av grönsaks- eller fruktkonserv i ättika, saltlake eller olja
- 203.3 Produktion av grönsaks- och fruktjuice
- 203.4 Produktion av fruktmos i ej lufttäta behållare
- 203.5 Produktion av andra grönsaks- eller fruktkonserver
- .51 Produktion av grönsakskonserver
- .52 Produktion av fruktkonserver
- .53 Produktion av torkade grönsaker
- .54 Produktion av sylt, marmelad och gelé
- 204 *Inläggning- och konservering av fisk och andra havsprodukter*
- 205 *Tillverkning av kvarnprodukter*
- 205.1 Tillverkning av kvarnmjöl
- 205.2 Skalning och sällning av spannmål och frön
- 206 *Tillverkning av bageriprodukter, kakor, skorpor och kex*
- Brödbutiker inordnas på annat håll och ej i NICE
- 206.1 Tillverkning av bageriprodukter, kakor, skorpor och kex
Industriell tillverkning av bageriprodukter (levererat till brödbutiker och andra)
Annan tillverkning av bageriprodukter, kakor, skorpor och kex
- 206.2 Bakning av kakor och konditoribröd
- 206.3 Tillverkning av skorpor
- 206.4 Kextillverkning
- 207 *Sockerindustri*
- 207.1 Tillverkning av socker
- 207.2 Tillverkning och raffinering av socker
- 207.3 Raffinering av socker och tillverkning av kristallsocker
- 208 *Tillverkning av kakao, choklad och sockerkonfektyr*
- 208.1 Tillverkning av kakao och choklad
- 208.2 Tillverkning av sockerkonfektyr
- 208.3 Tillverkning av glass

- 19 190 Gruvbrytning eller bergbrytning av andra mineral och torv**
- 190.1 Havssalt
- 190.2 Gruvor och saltgruvor
- .21 Bergsaltgruvor
- .22 Saltverk
- 190.3 Gruvbrytning av kaliumsalt
- 190.4 Gruvbrytning av svavel och pyrit
- 190.5 Gruvbrytning av asfalt och bitumen
- 190.6 Gruvbrytning av naturligt kalkfosfat
- 190.7 Bergbrytning av dolomit, pimpsten och pozzalona
- 190.8 Gruvbrytning eller bergbrytning av diverse mineraler
- .81 Gruvbrytning av talk och steatit; beredning av talk
- .82 Gruvbrytning av asbest
- .83 Gruvbrytning av fossil silika och kiselgur; beredning av block och gubbar av dessa material
- .84 Gruvbrytning eller bergbrytning av fältspat, kvarts och pegmatit
- .85 Gruvbrytning eller bergbrytning av fluorspat
- .86 Gruvbrytning eller bergbrytning av barium- och strontiummalm
- .87 Gruvbrytning eller bergbrytning av andra mineral: ädelstenar, glimmer, grafit, alun, magnesium mm.
- 190.9 Torv
- 2 och 3. TILLVERKNINGSINDUSTRI
- 20 A 200 Industri för produktion av animaliska och vegetabiliska oljor och fetter**
- Smältverk för djurfett (landdjur) inordnas under 201.5 och kemisk bearbetning — förutom härdning — oxidation, vacuumbehandling, hydrolys mm av djurfett och vegetabiliskt fett under kemisk industri.
- 200.1 Produktion av fett från havsdjur
- 200.2 Produktion av olivolja
- 200.3 Krossning (pressning och utvinning) av oljefrå
- 200.4 Raffinering, härdning och annan liknande behandling av animaliska och vegetabiliska fetter
- 200.5 Produktion av margarin och liknande matfetter
- 20 B Livsmedelsindustri (förutom dryckesvaruindustri)**
- 201 *Slaktberedning och köttkonservering*
- Kommunala slakthus som av lokala myndigheter lånas eller förhyrs till handel och privata företag för slakt och charkuteri eller fläskcharkuteri (köttförsäljning) inordnas på annat håll och ej i NICE
- 201.1 Slakthus (utom kommunala slakthus)
- 201.2 Köttbearbetning, utom fjäderfä
Produktion av saltat kött, korv och torkad skinka, kokt färskt fläskkött och konserverat färskt fläskkött och annat kött
- 201.3 Charkuteri- och fläskfabriker
- 201.4 Slakt, beredning och konservering av fjäderfä
- 201.5 Smältverk för djurfett (landdjur)

BILAGA

NOMENKLATUR FÖR INDUSTRIER I EUROPEISKA GEMENSKAPERNA - NICE

Industrigrenar, huvudgrupper, grupper, undergrupper och underindelningar

1. GRUVBRYTNING OCH BERGBRYTNING

11		Brytning och beredning av fasta bränslen
	<i>111</i>	<i>Brytning och beredning av kol</i>
	111.1	Brytning och beredning av kol (reguljära kolgruvor, rensning och sortering)
	111.2	Tillverkning av kolbränslen
	111.3	Tillverkning av stenkolskoks (koksverk vid gruvor och fristående koksverk)
	111.4	Tillverkning av halvkok från stenkol
	<i>112</i>	<i>Brytning och beredning av brunkol</i>
	112.1	Brytning och beredning av gammalt brunkol (lignite de Provence)
	112.2	Brytning och beredning av ungt brunkol (annan lignit än lignite de Provence)
12		Brytning av metallmalm
	<i>121</i>	<i>Brytning av järnmalmer</i>
	<i>122</i>	<i>Brytning av icke-järnmalm</i>
	122.1	Brytning av icke-järnmalm
	122.2	Verksamhet i samband med brytning av icke-järnmalm (valsning, sintring, anrikning mm)
13	<i>130</i>	Utvinning av råpetroleum och naturgas
	130.1	Utvinning av råpetroleum
	130.2	Utvinning och raffinering av naturgas
	130.3	Utvinning av brännskiffer
	130.4	Prospektering för råpetroleum och naturgas
14	<i>140</i>	Gruvbrytning eller bergbrytning av byggnadsmaterial och eldfasta leror
	140.1	Skifferbrott
	140.2	Stenbrott (kalksten, marmor, sandsten för sågning, lava, sten, granit, basalt, porfyr mm)
	140.3	Utvinning av krita och kalkstenstillsatser
	140.4	Utvinning eller uppfordring av sand, sten och grus
	140.5	Utvinning av mörgel eller sten för tillverkning av kalk och cement
	140.6	Utvinning av gips
	140.7	Utvinning av lera, tegellera och kaolin

364L0475/S

13.8.64

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

2193/64

RÅDETS DIREKTIV

av den 30 juli 1964

om samordnade årliga undersökningar beträffande investeringar inom industrin

(64/475/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR UTFÄRDAT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 213 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

För att kunna utföra de uppgifter som åvilar kommissionen enligt fördraget, måste kommissionen ha tillgång till årliga statistiska uppgifter angående utveckling av gemenskapens industriinvesteringar.

Vid den år 1962 genomförda industriundersökningen kunde för första gången insamlas jämförbara grunduppgifter om industrins viktigare kännetecken. En sådan undersökning kan inte genomföras ofta. Årliga statistiska redovisningar av vissa grundläggande förhållanden kan dock vara nödvändiga för mellanliggande år. Bland dessa förhållanden är investeringarna av en sådan betydelse att de flesta medlemsstaters statistiska kontor under ett flertal år har insamlat uppgifter om dessa investeringar.

Det är emellertid nödvändigt att samtliga medlemsstater ställer dylika statistiska sammanställningar till kommissionens förfogande, samt att det sker, när det gäller uppläggning och metodik, i en samordnad form, så att jämförbara resultat kan erhållas för de sex medlemsstaterna, med samma industrigränsindelning.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i tekniskt samarbete med kommissionen vidta alla nödvändiga åtgärder för att genomföra samordnade årliga investeringsundersökningar inom industrin och för att säkerställa att den första undersökningen, avseende år 1964, genomförs under år 1965.

Artikel 2

Vid tillämpningen av föreliggande direktiv skall med industri avses vad som framgår av "Nomenklaturen för industrigrenar inom Europeiska gemenskaperna" (NICE)¹. Beträffande mindre företag kan undersökningen ske med stickprovsmetod.

Artikel 3

De uppgifter som skall redovisas är årliga investeringsutgifter (inklusive egentillverkade anläggningar), med följande uppdelning:

- a) Maskiner, inventarier, fordon,
- b) Nybyggnationer,
- c) Inköp av befintliga byggnader och anläggningar samt av mark.

Investeringar av personalsocial karaktär skall om möjligt redovisas som totalsumma på särskild plats.

Artikel 4

I den mån undersökningsresultaten ej är sekretessbelagda enligt gällande nationella rättsregler, skall de uppdelade på industrigrenar insändas till kommissionen.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 30 juli 1964.

På rådets vägnar

G. SCHRÖDER

Ordförande

¹ Den aktuella upplagan av denna nomenklatur har varit publicerad under år 1963 i Bulletin de statistique industrielle (Europeiska gemenskapernas statistikkontor). Den återges här i bilagan som information.

Island	—
Norge	—
Schweiz	—
Sverige	—
Österrike	Bundesländer”

c) Liechtenstein undantas från skyldigheten att lämna de uppgifter denna förordning föreskriver.

d) Finland, Island, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike skall lämna de uppgifter förordningen föreskriver senast fr.o.m. år 1995.

FISKESTATISTIK

25. **391 R 1382:** Rådets förordning (EEG) nr 1382/91 av den 21 maj 1991 om rapportering av landade fiskeriprodukter i medlemsstaterna (EGT nr L 133, 28.5.1991, s. 1)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga 3 ändras tabellens uppställning i enlighet med följande:

	EG		EFTA(*)	
	Mängd	Pris	Mängd	Pris
SOM MÄNNISKOFÖDA: Torsk m.fl. (CDZ) Fräsch hel				

(* Kolumn att ifyllas av EFTA-staterna och de EG-medlemsstater som registrerar EFTA-fartyg.

b) EFTA-staterna skall lämna de uppgifter som förordningen föreskriver senast fr.o.m. år 1995. Den rapport som avses i artikel 5.1 och den begäran som avses i artikel 5.6 om att vid behov få utelämna småhamnar skall avges under loppet av år 1995.

ENERGISTATISTIK

26. **390 L 0377:** Rådets direktiv 90/377/EEG av den 29 juni 1990 om ett gemenskapsförfarande för att främja öppenheten beträffande prissättningen på gas och el levererad till industriella slutanvändare (EGT nr L 185, 17.7.1990, s. 16).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg görs i artikel 2.1 och 2.3:
”Vad beträffar Finland, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike skall uppgifterna tillstäl-

las gemenskapernas statistikkontor av vederbörande nationella myndighet.”

b) Oavsett vad som föreskrivs i artiklarna 4 och 5 regleras hanteringen av konfidentiella uppgifter från Finland, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike uteslutande av rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1588/90 av den 11 juni 1990 om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor med den anpassning som gjorts för detta avtal.

c) Island och Liechtenstein skall undantas från skyldigheten att lämna den information som direktivet föreskriver.

d) Finland, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike skall lämna den information som direktivet föreskriver senast fr.o.m. år 1995. Dessa länder skall underrätta EG:s statistikkontor senast den 1 januari 1993 om för vilka orter och regioner priser kommer att noteras enligt punkt 11 i bilaga 1 och punkt 2 och 13 i bilaga 2.

tagsstrukturen i jordbruket åren 1988—1997 (EGT nr L 56, 2.3.1988, s. 1), i dess lydelse enligt

— **389 R 0807**: Rådets förordning (EEG) nr 807/89 av den 20 mars 1989 (EGT nr L 86, 31.3.1989, s. 1).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 4 skall den text som börjar med "och i den mån de..." till slutet av artikeln inte vara tillämplig.

b) I artikel 6 andra stycket skall "bruttonormavkastningen enligt definitionen i beslut 85/377/EEG" ersättas med

"bruttonormavkastningen enligt definitionen i beslut 85/377/EEG eller värdet av den totala jordbruksproduktionen".

c) I artikel 8.2 skall hänvisningen till "beslut 83/461/EEG i dess lydelse enligt besluten 85/622/EEG och 85/643/EEG" ersättas av en hänvisning till "beslut 89/651/EEG". En ny fotnot läggs till längst ner på sidan: "EGT nr L 391, 30.12.1989, s. 1".

d) Artiklarna 10, 12 och 13 samt bilaga 2 skall inte vara tillämpliga.

e) I bilaga 1 skall fotnoter läggas till som anger att uppgift om följande variabler är frivilliga för de angivna länderna:

- B..02: Frivillig för Island
- B..03: Frivillig för Finland, Island och Sverige
- B..04: Frivillig för Finland, Schweiz och Österrike
- C..03: Frivillig för Island
- C..04: Frivillig för Finland, Island, Norge, Sverige och Österrike
- E: Frivillig för Finland, Island, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike
- G..05: Frivillig för Finland
- I..01: Frivillig för Norge
- I..01a: Frivillig för Norge
- I..01b: Frivillig för Norge
- I..01c: Frivillig för Norge
- I..01d: Frivillig för Norge
- I..02: Frivillig för Norge
- I..03: Frivillig för Finland, Sverige och Österrike
- I..03a: Frivillig för Finland, Sverige och Österrike
- J..03: Könnsfördelning frivillig för Island
- J..04: Könnsfördelning frivillig för Island

J..09a: Frivillig för Finland

J..09b: Frivillig för Finland

J..11: Fördelning på smågrisar, avelssugor och övriga svin frivillig för Island

J..12: Fördelning på smågrisar, avelssugor och övriga svin frivillig för Island

J..13: Fördelning på smågrisar, avelssugor och övriga svin frivillig för Island

J..17: Frivillig för Österrike och Schweiz

K: Frivillig för Island och Sverige

K..02: Frivillig för Österrike

L: Finland, Island och Sverige får lämna uppgifterna om variablerna i tabellen på högre aggregationsnivå

L..10: Frivillig för Österrike

f) Vad beträffar Liechtenstein skall de uppgifter som förordningen föreskriver innefattas i uppgifterna för Schweiz.

g) Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz och Sverige skall inte vara skyldiga att göra den geografiska fördelning som föreskrivs i artiklarna 4 och 8 och i bilaga 1 till förordningen. Dessa stater skall dock se till, att urvalen blir sådana att de blir representativa vid andra indelningar än regionala.

h) Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz och Sverige skall inte vara bundna av den typologi som avses i artiklarna 6, 7, 8 och 9 och i bilaga 1 till förordningen. Dessa stater skall dock lämna den ytterligare information som behövs för att göra en omklassificering enligt den nämnda typologin.

i) EFTA-staterna undantas från skyldigheten att genomföra den undersökning som avses i artikel 3 c.

j) EFTA-staterna skall insamla de uppgifter som förordningen föreskriver senast fr.o.m år 1995.

24. 390 R 0837: Rådets förordning (EEG) nr 837/90 av den 26 mars 1990 om medlemsstaternas statistiska rapportering om spannmålsproduktion (EGT nr L 88, 3.4.1990, s. 1)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 8.4 utgår texten "två gånger om året".

b) I bilaga 3 införs efter uppgiften om Storbritannien följande:

"Finland —

nisering av beräkningen av bruttonationalinkomst till marknadspriser (EGT nr L 49, 21.2.1989, s. 26)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Liechtenstein undantas från skyldigheten att lämna de uppgifter som föreskrivs i direktivet.

b) Finland, Island, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike skall lämna de uppgifter direktivet föreskriver senast fr. o. m. år 1995.

NÄRINGSGRENSINDELNINGAR

20. **390 R 3037:** Rådets förordning (EEG) nr 3037/90 av den 9 oktober 1990 om statistisk näringsgrensindelning i Europeiska gemenskapen (EGT nr L 293 24.10.1990, s. 1)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike, skall använda NACE Rev. 1 eller en nationell näringsgrensindelning som härletts ur denna i enlighet med artikel 3, senast fr. o. m. år 1995. Finland skall följa denna förordning senast fr.o.m. 1997.

JORDBRUKSSTATISTIK

21. **372 L 0280:** Rådets direktiv 72/280/EEG av den 31 juli 1972 om de statistiska undersökningar som medlemsstaterna skall genomföra av mjölk och mjölkprodukter (EGT nr L 179, 7.8.1972, s. 2), i dess lydelse enligt

— **373 L 0358:** Rådets direktiv 73/358/EEG av den 19 november 1973 (EGT nr L 326, 27.11.1973, s. 17)

— **378 L 0320:** Rådets direktiv 78/320/EEG av den 30 mars 1978 (EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 49)

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 67, 88)

— **386 L 0081:** Rådets direktiv 86/81/EEG av den 25 februari 1986 (EGT nr L 77, 22.3.1986, s. 29).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 1.2 är inte tillämplig.

b) Den territoriella indelningen i artikel 4.3 a kompletteras med:

”Finland	—
Island	—
Norge	—
Schweiz	—
Sverige	—
Österrike	Bundesländer”

c) Finland, Island, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike skall insamla de uppgifter direktivet föreskriver senast fr. o. m. år 1995.

d) Liechtenstein undantas från skyldigheten att lämna de statistiska uppgifter direktivet föreskriver.

e) Finland, Island, Norge, Schweiz och Sverige undantas från skyldigheten att lämna de veckouppgifter som föreskrivs i artikel 4.1 i direktivet.

f) Finland, Island, Norge, Schweiz och Sverige undantas från skyldigheten att lämna uppgifter om förbrukning av mjölk på gården.

22. **372 D 0356:** Kommissionens beslut 72/356/EEG av den 18 oktober 1972 om bestämmelser om genomförandet av statistiska undersökningar beträffande mjölk och mjölkprodukter (EGT nr L 246, 30.10.1972, s. 1), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 88)

— **386 D 0180:** Kommissionens beslut 86/180/EEG av den 19 mars 1986 (EGT nr L 138, 24.5.1986, s. 49).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga 2, tabell 4, fotnot 1, kompletteras den territoriella indelningen med följande:

”Finland:	Endast en region
Island:	Endast en region
Norge:	Endast en region
Schweiz:	Endast en region
Sverige:	Endast en region
Österrike:	Bundesländer”

b) I bilaga 2, tabell 5, del B, tillfogas följande fotnot till

1 a ”Förbrukning på gården”

”1. Uppgiften behövs inte för Finland, Island, Norge, Schweiz och Sverige.”

De andra två fotnoterna numreras om i konsekvens härmed.

23. **388 R 0571:** Rådets förordning (EEG) nr 571/88 av den 29 februari 1988 om uppläggningsen av gemenskapsundersökningar om före-

över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan (EGT nr L 351, 24.12.1980, s. 12).

12. **383 R 0200:** Rådets förordning (EEG) nr 200/83 av den 24 januari 1983 om anpassning av statistik över gemenskapens utrikeshandel till direktiven om harmonisering av förfarandet vid utförsel av varor samt när varor släpps för fri rörlighet (EGT nr L 26, 28.1.1983, s. 1).

13. **387 R 3367:** Rådets förordning (EEG) nr 3367/87 av den 9 november 1987 om tillämpning av den kombinerade klassifikationen på statistiken över handeln medlemsstaterna emellan jämte ändring i förordning (EEG) nr 1736/75 om statistik över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (EGT nr L 321, 11.11.1987, s. 3)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Kombinerade klassifikationen CN skall tillämpas åtminstone ned till sexsiffersnivån.

b) I artikel 1.2 skall den sista meningen inte vara tillämplig.

14. **387 R 3522:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3522/87 av den 24 november 1987 om registrering av transportsättet i statistiken över handeln medlemsstaterna emellan (EGT nr L 335, 25.11.1987, s. 10).

15. **387 R 3678:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3678/87 av den 9 december 1987 om statistiska förfaranden avseende gemenskapens utrikeshandel (EGT nr L 346, 10.12.1987, s. 12)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 3 skall inte vara tillämplig.

16. **388 R 0455:** Kommissionens förordning (EEG) nr 455/88 av den 18 februari 1988 om den statistiska tröskeln i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (EGT nr L 46, 19.2.1988, s. 19)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 2:

för Finland:	FIM	4 000
för Island:	ISK	60 000
för Norge:	NOK	6 300
för Schweiz:	CHF	1 000
för Sverige:	SEK	6 000
för Österrike:	ATS	11 500

INSYNSKYDD FÖR STATISTIK

17. **390 R 1588:** Rådets förordning (EEG) nr 1588/90 av den 11 juni 1990 om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor (EGT nr L 151, 15.6.1990, s. 1)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande nya punkt läggs till i artikel 2: "11. personal på EFTA-staternas statistikrådgivningskontor: personal tillhörande EFTA-sekretariatet med arbetsplats i EG:s statistikkontors lokaler."

b) I andra meningen i artikel 5.1 ersätts "EG:s statistikkontor" av "EG:s statistikkontor och EFTA-staternas statistikrådgivningskontor".

c) Följande nya stycke införs i artikel 5.2: "Insynsskyddade statistiska uppgifter som lämnats till EG:s statistikkontor via EFTA-staternas statistikrådgivningskontor skall vara tillgängliga också för personalen hos EFTA-staternas statistikrådgivningskontor."

d) I artikel 6 skall "EG:s statistikkontor" inom ramen för detta avtal tolkas så att det innefattar EFTA-staternas statistikrådgivningskontor.

BEFOLKNINGSSTATISTIK OCH SOCIALSTATISTIK

18. **376 R 0311:** Rådets förordning (EEG) nr 311/76 av den 9 februari 1976 om utarbetande av statistik beträffande utländska arbetstagare (EGT nr L 39, 14.2.1976, s. 1)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz och Sverige skall inte vara bundna av föreskriften om fördelning på regioner vad beträffar de uppgifter som föreskrivs i artikel 1.

b) EFTA-staterna skall insamla de uppgifter som förordningen föreskriver senast fr. o. m. år 1995.

NATIONALRÄKENSKAPER — BNI

19. **389 L 0130:** Rådets direktiv 89/130/EEG, Euratom av den 13 februari 1989 om harmo-

land" tolkas som det land där varorna har sitt ursprung enligt respektive lands regler om ursprung."

f) Artikel 17.1: Hänvisningen till "rådets förordning (EEG) nr 803/68 av den . . . , senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 1028/75" skall ersättas av hänvisning till "rådets förordning (EEG) 1224/80 nr av den 28 maj 1980 angående varuvärdering för tulländamål (EGT nr L 134, 31.5.1980, s. 1)".

g) Artikel 34 får följande lydelse:

"De uppgifter som avses i artikel 22.1 skall sammanställas för varje sexsiffrig rubrik i gällande utgåva av CN".

h) Bilaga C skall ändras på följande sätt:

Mellan "Europa" och "Gemenskapen" införs raden

"EES"

Följande införs mellan rubriken "022 Ceuta och . . ." och rubriken "Övriga europeiska länder och territorier":

"EFTA-länder

024 Island

028 Norge med Svalbard och Jan Mayen

030 Sverige

032 Finland med Åland

036 Schweiz med Liechtenstein, tyska territoriet Büsingen och italienska församlingen Campione d'Italia.

038 Österrike utom territorierna Junholz och Mittelberg"

Rubrikerna 024, 025, 028, 030, 032, 036 och 038 efter "Övriga europeiska länder . . ." ersätts av "041 Färöarna".

i) EFTA-staterna skall insamla de uppgifter som förordningen föreskriver senast fr. o. m. år 1995.

9. **377 R 0546:** Kommissionens förordning (EEG) nr 546/77 av den 16 mars 1977 om statistisk gruppering inom gemenskapens utrikeshandel (EGT nr L 70, 17.3.1977, s. 13), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 112)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 230)

— **387 R 3678:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3678/87 av den 9 december 1987 om

statistiska förfarande avseende gemenskapens utrikeshandel (EGT nr L 346, 10.12.1987, s. 12).

Bestämmelserna i förordningen skall inom ramen för detta avtal tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg skall göras i artikel 1:

"Finland: — Vientietumenettely/Exportförmånsförfarandet

Island: — Vinnsla innanlands fyrir erlendan aðila

Norge: — Foredling innenlandsk (aktiv)

Schweiz: — Aktiver Eigen-/Lohnveredelungsverkehr

— Traffic de perfectionnement actif à façon/commercial

— Regime economico di perfezionamento attivo a cottimo

Sverige: — Industrirestitution

Österrike: — Aktiver Veredelungsverkehr"

b) Följande tillägg skall göras i artikel 2:

"Finland: — Tullinalennusmenettely/Tullnedsättningsförfarandet

Island: — Vinnsla erlendis fyrir innlendan aðila

Norge: — Foredling utenlandsk (passiv)

Schweiz: — Passiver Eigen-/Lohnveredelungsverkehr

— Traffic de perfectionnement passif à façon commercial

— Regime economico di perfezionamento passivo a cottimo

Sverige: — Återinförsel efter annan bearbetning än reparation

Österrike: — Passiver Veredelungsverkehr"

10. **379 R 0518:** Kommissionens förordning (EEG) nr 518/79 av den 19 mars 1979 om registrering av utförsel av hela industrianläggningar i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstaterna emellan (EGT nr L 69, 20.3.1979, s. 10), i dess lydelse enligt

— **387 R 3521:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3521/87 av den 24 november 1987 (EGT nr L 335, 25.11.1987, s. 8).

11. **380 R 3345:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3345/80 av den 23 december 1980 om registrering av avsändningslandet i statistiken

c) Bilaga 3 ändras på följande sätt:
Mellan rubriken "FÖRTECKNING ÖVER..." och del I i tabellen införs

"A. EES-stater"

Del II ersätts av

"II. EFTA-stater

13. Österrike

14. Finland

15. Norge

16. Sverige

17. Schweiz

B. Länder som inte tillhör EES

18. Sovjetunionen

19. Polen

20. Tjeckoslovakien

21. Ungern

22. Rumänien

23. Bulgarien

24. Jugoslavien

25. Turkiet

26. Länderna i Främre Orienten och Mellersta Östern

27. Övriga länder"

d) EFTA-staterna skall insamla de uppgifter som direktivet föreskriver senast fr.o.m. år 1995.

STATISTIK ÖVER UTRIKESHANDEL OCH HANDELN INOM GEMENSKAPEN

8. **375 R 1736:** Rådets förordning (EEG) nr 1736/75 av den 24 juni 1975 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 3), i dess lydelse enligt

— **377 R 2845:** Rådets förordning (EEG) nr 2845/77 av den 19 december 1977 (EGT nr L 329, 22.1.1977, s. 3)

— **384 R 3396:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3396/84 av den 3 december 1984 (EGT nr L 314, 4.12.1984, s. 10)

— **387 R 3367:** Rådets förordning (EEG) nr 3367/87 av den 9 november 1987 om tillämpning av den kombinerade klassifikationen på statistiken över handeln medlemsstaterna emellan jämte ändring i förordning (EEG) nr 1736/75 om statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (EGT nr L 321, 11.11.1987, s. 3)

— **387 R 3678:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3678/87 av den 9 december 1987 om

statistiska förfarande avseende gemenskapens utrikeshandel (EGT nr L 346, 10.12.1987, s. 12)

— **388 R 0455:** Kommissionens förordning (EEG) nr 455/88 av den 18 februari 1988 om den statistiska tröskeln i statistiken över gemenskapens utrikeshandel och handeln medlemsstater emellan (EGT nr L 46, 19.2.1988, s. 19)

— **388 R 1629:** Rådets förordning (EEG) nr 1629/88 av den 27 maj 1988 (EGT nr L 47, 14.6.1988, s. 1)

— **391 R 0091:** Kommissionens förordning (EEG) nr 91/91 av den 15 januari 1991 (EGT nr L 11, 16.1.1991, s. 5)

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Artikel 2.2 a och b skall lyda

"a) varor som förs in i eller ut ur tullager med undantag för de tullager som förtecknats i bilaga A.

b) varor som förs in i eller ut ur de frizoner som förtecknats i bilaga A."

b) Artikel 3 skall ersättas med följande:

"1. EES statistiska territorium skall i princip omfatta de avtalsslutande parternas tullterritorier. Parterna skall definiera sina statistiska territorier i enlighet härmed.

2. Gemenskapens statistiska territorium skall omfatta gemenskapens tullterritorium såsom detta definierats i rådets förordning (EEG) nr 2151/84 av den 23 juli 1984 om definition av gemenskapens tullterritorium, senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 4151/88.

3. EFTA-staternas statistiska territorium skall omfatta tullterritoriet. I Norges statistiska territorium skall dock Svalbard och Jan Mayen ingå. Schweiz och Liechtenstein skall tillsammans utgöra ett statistiskt territorium."

c) Den klassifikation som avses i artikel 5.1 och 5.3 skall göras åtminstone ned till de sex första siffrorna.

d) I artikel 7.1 skall den inledande meningen ersättas av följande:

"Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 5.1 och 5.2 i förordningen (EEG) nr 2658/87 skall i den statistiska rapporteringen för varje CN-rubrik ned till åtminstone sexsifversnivån anges följande:"

e) Följande stycke skall läggas till i artikel 9:

"3. För EFTA-staterna skall "ursprungs-

tering om varutransporter på inre vattenvägar (EGT nr L 339, 15.12.1980, s. 30), i dess lydelse enligt

— 1 85 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 163).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I bilaga 2 skall följande tillägg göras efter uppgifterna om Storbritannien:

”Finland

Suomi/Finland

Island

Island

Norge

Norge/Noreg

Schweiz och Liechtenstein

Schweiz/Suisse/Svizzera och Liechtenstein.

Sverige

Sverige

Österrike

Burgenland

Kärnten

Niederösterreich

Oberösterreich

Salzburg

Steiermark

Tirol

Vorarlberg

Wien”.

b) Bilaga 3 ändras på följande sätt:

Mellan rubriken ”FÖRTECKNING ÖVER...” och del I i tabellen införs

”A. EES-stater”

Del II-VII ersätts av

”II. EFTA-stater

13. Österrike

14. Finland

15. Island

16. Norge

17. Sverige

18. Schweiz och Liechtenstein

B. Länder som inte tillhör EES

III. Europeiska länder som inte tillhör EES

19. Sovjetunionen

20. Polen

21. Tjeckoslovakien

22. Ungern

23. Rumänien

24. Bulgarien

25. Jugoslavien

26. Turkiet

27. Övriga europeiska länder som inte tillhör EES

IV. 28. USA

V. 29. Övriga länder”

c) I bilaga 4, tabellerna 1 A och 1 B, skall ”andelen EEG” lyda ”andelen EES”.

d) I bilaga 4, tabellerna 7 A, 7 B, 8 A och 8 B, skall kolumnerna rubricerade ”Statshandelsländer” och ”Övriga länder” byta plats, rubriken ”Övriga länder” ersätts av ”EFTA-länder” och rubriken ”Statshandelsländer” ersätts av ”Övriga länder”.

e) I bilaga 4, tabellerna 10 A och 10 B, skall länderförteckningen under rubriken ”Fartygets nationalitet” ersättas av förteckningen över länder och grupper av länder i den ändrade bilaga 3. Termen ”EEG-andel” skall läsas som ”EES-andel”.

f) EFTA-staterna skall genomföra de statistiska undersökningar som direktivet föreskriver senast fr.o.m. år 1995.

7. 380 L 1177: Rådets direktiv 80/1177/EEG av den 4 december 1980 om statistisk rapportering om varutransporter på järnväg inom ramen för regionalstatistiken (EGT nr L 350, 23.12.1980, s. 23), i dess lydelse enligt

— 1 85 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 164).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Följande tillägg görs i artikel 1.2 a:

”VR: Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna

NSB: Norges Statsbaner

SBB/CFF: Schweizerische Bundesbahnen/
Chemins de fer federaux/Ferrovie
Federali Svizzeri/FFS

BLS: Bern-Lötschberg-Simplon

SJ: Statens Järnvägar

ÖBB: Österreichische Bundesbahnen”.

b) I bilaga 2 görs följande tillägg efter uppgifterna om Storbritannien:

”Finland

Suomi/Finland

Norge

Norge/Noreg

Schweiz

Schweiz/Suisse/Svizzera

Sverige

Sverige

Österrike

Österreich”

d) Island och Liechtenstein undantas från skyldigheten att lämna de uppgifter som föreskrivs i direktivet.

e) Finland, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike skall insamla de uppgifter som direktivet föreskriver senast fr.o.m. år 1995.

TRANSPORTSTATISTIK

5. **378 L 0546:** Rådets direktiv 78/546/EEG av den 12 juni 1978 om statistisk rapportering om varutransporter på landsväg inom ramen för regionalstatistiken (EGT nr L 168, 26.6.1978, s. 29), i dess lydelse enligt

— **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 29)

— **185 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 163)

— **389 L 0462:** Rådets direktiv 89/462/EEG av den 18 juli 1989 (EGT nr L 226, 3.8.89, s. 8).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) De uppgifter som krävs enligt detta direktiv skall för Liechtenstein ingå i uppgifterna för Schweiz.

b) I bilaga 2 görs följande tillägg efter uppgifterna om Storbritannien:

”Finland

Suomi/Finland

Island

Island

Norge

Norge/Noreg

Schweiz och Liechtenstein

Schweiz/Suisse/Svizzera och Liechtenstein

Sverige

Sverige

Österrike

Burgenland

Kärnten

Niederösterreich

Oberösterreich

Salzburg

Steiermark

Tirol

Vorarlberg

Wien”

c) Bilaga 3 ersätts av följande

”FÖRTECKNING ÖVER LÄNDER

Belgien

Danmark

Frankrike

Grekland

Irland

Italien

Luxemburg

Nederländerna

Portugal

Spanien

Storbritannien

Tyskland

Finland

Island

Norge

Schweiz och Liechtenstein

Sverige

Österrike

Bulgarien

Jugoslavien

Polen

Rumänien

Sovjetunionen

Tjeckoslovakien

Turkiet

Ungern

Övriga europeiska länder

Nordafrikanska länder

Främre Asiens länder

Övriga länder”

d) I tabellerna B, C2 och C4 i bilaga 4 skall ”medlemsstaterna” ges betydelsen ”EES-stater-na”.

e) I tabellerna C1, C2, C3, C5 och C6 i bilaga 4 ersätts ”EUR” av ”EES”.

f) I tabell C2 i bilaga 4 skall sista landsnumret under ”Mottaget från” och ”Avsant till” vara 18.

g) Finland, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike skall sammanställa de uppgifter som direktivet föreskriver senast fr.o.m. år 1995. Island skall sammanställa uppgifterna senast fr.o.m. år 1998.

h) Till 1997 skall Schweiz ha rätt att sända de kvartalsuppgifter om inrikestransporter (inkl. transporter till och från Liechtenstein) som föreskrivs i direktivet som en del av årsuppgifterna.

i) Island skall sammanställa de uppgifter om inrikes transporter som direktivet föreskriver åtminstone vart tredje år.

6. **380 L 1119:** Rådets direktiv 80/1119/EEG av den 17 november 1980 om statistisk rappor-

uppgifter som direktivet föreskriver ned till åtminstone tresiffrersnivån och om möjligt fyrsiffrersnivån i NACE Rev. 1.

e) Finland, Island, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike skall rörande de företag som enligt rådets förordning (EEG) nr 3037/90 av den 9 oktober 1990 om statistisk näringsgrensindelning i Europeiska gemenskaperna hänförs till kodnummer 27.10 med vederbörlig hänsyn till insynsskyddet för statistik, som detta definieras i rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1588/90 av den 11 juni 1990 om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor, med den anpassning därav som gjorts för detta avtal, genom sina behöriga statistikmyndigheter lämna uppgifter som svarar mot dem som efterfrågas i frågeformulären 2.60 och 2.61 i bilagan till kommissionens beslut 3302/81/EKSG av den 18 november 1981 om upplysningar som skall lämnas av stålföretagen om deras investeringar (EGT nr L 333 20.11.1981, s. 35).

2. **372 L 0211:** Rådets direktiv 72/211/EEG av den 30 maj 1972 om samordnad framställning av konjunkturstatistik inom industri och hantverk (EGT nr L 128, 3.6.1972, s. 28), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 112)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 231).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 3 första punkten, moment 5, skall texten "inklusive antalet arbetare" utgå.

b) Island och Liechtenstein undantas från skyldigheten att insamla de uppgifter som föreskrivs i detta direktiv.

c) Schweiz skall insamla de uppgifter som detta direktiv kräver senast fr.o.m. år 1997. Kvartalsuppgifterna skall dock tillhandahållas fr.o.m. år 1995.

d) Finland skall insamla de uppgifter som detta direktiv föreskriver senast fr.o.m. år 1997. Månatliga uppgifter om industriellt produktionsindex skall dock tillhandahållas senast fr.o.m. år 1995.

e) Norge, Sverige och Österrike skall insamla de uppgifter som föreskrivs i detta direktiv senast fr.o.m. år 1995.

3. **372 L 0221:** Rådets direktiv 72/221/EEG av den 6 juni 1972 om samordnade årliga

statistiska undersökningar av industri och hantverk (EGT nr L 133, 10.6.1972, s. 57), ändrad genom

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 112)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 02, 15.11.1985, s. 231).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 3 skall hänvisningen till "NACE" tolkas som hänvisning till "NACE, 1970 års utgåva".

b) De uppgifter som direktivet föreskriver skall för Liechtenstein ingå i uppgifterna för Schweiz.

c) EFTA-staterna skall insamla de uppgifter som krävs av detta direktiv senast fr.o.m. år 1995.

d) Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike skall samla in och tillhandahålla de uppgifter som artiklarna 2 och 5 i direktivet föreskriver ned till åtminstone tresiffrersnivån i NACE Rev. 1.

e) Schweiz och Liechtenstein undantas från skyldigheten att tillhandahålla uppgifter för branschenhet och lokal enhet för alla variabler utom omsättning och sysselsättning.

f) EFTA-staterna undantas från skyldigheten att tillhandahålla uppgifter om de variabler som svarar mot kodnumren 1.21, 1.21.1, 1.22 och 1.22.1 i bilagan.

4. **378 L 0166:** Rådets direktiv 78/166/EEG av den 13 februari 1978 om samordnad konjunkturstatistik för bygg- och anläggningsverksamhet (EGT nr L 52, 23.1.1978, s. 17), i dess lydelse enligt

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 113)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 231).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) I artikel 2, andra punkten, skall hänvisningen till del I i NACE tolkas som hänvisning till del I i NACE, 1970 års utgåva. I tredje punkten skall hänvisningen till "NACE" tolkas som hänvisning till "NACE rev.1"

b) De uppgifter som avses i artikel 3 a skall lämnas åtminstone kvartalsvis.

c) I artikel 4.1 utgår texten "månad respektive".

BILAGA XXI

STATISTIK

Förteckning enligt artikel 76

INLEDNING

När de rättsakter som anges i denna bilaga innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för gemenskapens rättsordning, som t.ex.

— ingresser,
— adressaterna för gemenskapens rättsakter,

— hänvisningar till territorier eller språk inom EG,

— hänvisningar till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna samt offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,

— hänvisningar till informations- och anmälningsförfaranden,

skall protokoll 1 om övergripande anpassning tillämpas om inte annat föreskrivs i denna bilaga.

ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE

1. Trots vad som sägs i protokoll 1 skall termen "medlemsstat(er)" i de rättsakter som förtecknas i denna bilaga, förutom den inbörd den har i de relevanta EG-akterna, även avse Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike.

2. Hänvisningar till industrigrensindelningen för Europeiska gemenskaperna "NICE" och näringsgrensindelningen i Europeiska gemenskaperna "NACE" skall där inte annat föreskrivs förstås som hänvisningar till Europeiska gemenskapernas näringsgrensindelning "NACE Rev. 1" så som denna definierats i rådets förordning (EEG) nr 3037/90 av den 9 oktober 1990 om statistisk näringsgrensindelning i Eu-

ropeiska gemenskaperna och anpassats för föreliggande avtal. De kodnummer som nämns skall tolkas som motsvarande konverterade kodnummer i NACE Rev. 1.

3. Bestämmelser om vem som skall bära kostnaderna för statistiska undersökningar och liknande skall inte tillämpas inom ramen för detta avtal.

RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL

INDUSTRISTATISTIK

1. **364 L 0475:** Rådets direktiv 64/475/EEG av den 30 juli 1964 om samordnade årliga undersökningar av industriinvesteringar (EGT nr 131, 13.8.1964 s. 2193/64) i dess lydelse enligt

— **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 121, 159)

— **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 112)

— **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 231).

Bestämmelserna i direktivet skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

a) Bilagan skall inte vara tillämplig.

b) Vad beträffar Liechtenstein skall de uppgifter som direktivet föreskriver innefattas i uppgifterna för Schweiz.

c) EFTA-staterna skall senast år 1995 genomföra den första undersökningen av det slag som direktivet föreskriver.

d) Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz och Sverige skall tillhandahålla de

BILAGA XXI

STATISTIK

Förteckning enligt artikel 76

	Sida	
INLEDNING	3	STATISTIK ÖVER UTRIKESHANDEL OCH HANDELN INOM GEMENSKAPEN
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3	375 R 1736
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3	377 R 2845
INDUSTRISTATISTIK	3	384 R 3396
TRANSPORTSTATISTIK	5	(387 R 3367)
STATISTIK ÖVER UTRIKESHANDEL OCH HANDELN INOM GEMENSKAPEN .	7	(387 R 3678)
INSYNSKYDD FÖR STATISTIK	9	(388 R 0455)
BEFOLKNINGSSTATISTIK OCH SO- CIALSTATISTIK	9	388 R 1629
NATIONALRÄKENSKAPER — BNI	9	391 R 0091
NÄRINGSGRENSINDELNINGAR	10	377 R 0546
JORDBRUKSSTATISTIK	10	(1 79 H)
FISKESTATISTIK	12	(1 85 I)
ENERGISTATISTIK	12	(387 R 3678)
		379 R 0518
		387 R 3521
		380 R 3345
		383 R 0200
		387 R 3367
		387 R 3522
		387 R 3678
		388 R 0455
		INSYNSKYDD FÖR STATISTIK
		390 R 1588
		BEFOLKNINGSSTATISTIK OCH
		SOCIALSTATISTIK
		376 R 0311
		NATIONALRÄKENSKAPER — BNI
		389 L 0130
		NÄRINGSGRENSINDELNINGAR
		390 R 3037
		JORDBRUKSSTATISTIK
		372 L 0280
		373 L 0358
		378 L 0320
		(1 79 H)
		386 L 0081
		372 D 0356
		(1 79 H)
		386 D 0180
		388 R 0571
		389 R 0807
		390 R 0837
		FISKESTATISTIK
		391 R 1382
		ENERGISTATISTIK
		390 L 0377

1992 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND XV

Bilaga XXI till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga XXI   Statistik

*BILAGA 2 B***JORDANALYS**

1. Vid användning av slam från andra reningsverk än de som avses i artikel 11 måste medlemsstaterna först säkerställa att innehållet av tungmetaller i jorden inte överstiger de gränsvärden som har fastställts i enlighet med bilaga 1 A. I detta syfte skall medlemsstaterna besluta om vilka analyser som skall utföras, med beaktande av tillgängliga vetenskapliga data om jordens egenskaper och homogenitet.
2. Medlemsstaterna skall besluta om hur ofta efterföljande analyser skall utföras, med beaktande av jordens metallhalt innan slammet används, mängden och sammansättningen av det slam som används och andra faktorer som kan vara relevanta.
3. Följande parametrar bör analyseras:
  - pH,
  - kadmium, koppar, nickel, bly, zink, kvicksilver och krom.

*BILAGA 2 C***PROVTAGNING OCH ANALYSMETODER****1. Provtagning av jord**

De representativa jordprover som skall analyseras skall normalt bestå av en blandning av 25 separata prover, som tas ut från en areal som inte är större än 5 ha och som brukas på enhetligt sätt.

Proverna skall tas till ett djup av 25 cm, om inte ytjordens tjocklek understiger detta värde. Provtagningsdjupet får i det senare fallet inte vara mindre än 10 cm.

2. Provtagning av slam

Provtagning av slam skall ske efter behandling och innan det levereras till användaren. Proverna skall vara representativa för slamframställningen.

3. Analysmetoder

Analys av tungmetaller måste utföras efter upplösning med stark syra. Referensanalysmetoden skall vara atomabsorptionsspektrometri och detektionsgränsen för varje metall bör inte överstiga 10 % av det tillämpliga gränsvärdet.

BILAGA 1 C

GRÄNSVÄRDEN FÖR DEN ÅRLIGA MÄNGDEN TUNGMETALLER SOM I GENOMSNITT UNDER EN TIOÅRSPERIOD FÅR TILLFÖRAS JORDBRUKSMARK

(kg/ha/år)

Parametrar	Gränsvärden ¹
Kadmium	0,15
Koppar	12
Nickel	3
Bly	15
Zink	30
Kvicksilver	0,1
Krom ²	—

¹ Medlemsstaterna får tillåta att de gränsvärden som de fastställer överskrider vid användning av slam på arealer som vid anmälan av detta direktiv används för slutligt omhändertagande av slam, men på vilka grödor odlas i kommersiellt syfte uteslutande som foder till djur. Medlemsstaterna skall till kommissionen anmäla de aktuella arealernas antal och typ. De skall även säkerställa att det inte uppstår några risker för människors hälsa eller för miljön.

² Det är för närvarande inte möjligt att fastställa gränsvärden för krom. Rådet kommer senare att fastställa sådana gränsvärden på grundval av förslag som lämnas från kommissionen inom ett år efter anmälan av detta direktiv.

BILAGA 2 A

SLAMANALYSER

- Slam skall i regel analyseras minst var sjätte månad. Om egenskaperna hos det behandlade avloppsvattnet ändras, skall analyserna utföras oftare. Om analysresultaten under en ettårsperiod inte varierar väsentligt, skall slammet analyseras minst var tolfte månad.
- I fråga om slam från de reningsverk som avses i artikel 11 skall det, om slamanalys inte har utförts under de tolv månader som föregått genomförandet av detta direktiv, i varje medlemsstat utföras en slamanalys inom tolv månader efter genomförandet eller i tillämpliga fall inom sex månader efter ett beslut om att tillåta användning i jordbruket av slam från ett sådant reningsverk. Medlemsstaterna skall bestämma hur ofta efterföljande analyser skall utföras med ledning av resultaten från den första analysen, ändrade egenskaper hos det behandlade avloppsvattnet samt andra faktorer som kan vara relevanta.
- Om inte annat följer av bestämmelserna i punkt 4 bör följande parametrar analyseras:
  - torr substans, organisk substans,
  - pH,
  - kväve och fosfor,
  - kadmium, koppar, nickel, bly, zink, kvicksilver, krom.
- Om det för de behöriga myndigheterna i respektive medlemsstat har visats att koppar, zink och krom inte förekommer eller endast förekommer i ringa utsträckning i det avloppsvatten som behandlas i reningsverket, bestämmer medlemsstaterna hur ofta analyserna skall utföras.

BILAGA 1 A

GRÄNSVÄRDEN FÖR HALTER AV TUNGMETALLER I MARKEN

(mg/kg torr vikt i ett representativt prov, enligt definitionen i bilaga 2 C, från mark med ett pH mellan 6 och 7)

Parametrar	Gränsvärden ¹
Kadmium	1 — 3
Koppar ²	50 — 140
Nickel ²	30 — 75
Bly	50 — 300
Zink ²	150 — 300
Kvicksilver	1 — 1,5
Krom ³	—

¹ Medlemsstaterna får tillåta att de gränsvärden som de fastställer överskrids vid användning av slam på arealer som vid anmälan av detta direktiv används för slutligt omhändertagande av slam, men på vilka grödor odlas i kommersiellt syfte uteslutande som foder till djur. Medlemsstaterna skall till kommissionen anmäla de aktuella arealernas antal och typ. De skall även försöka säkerställa att det inte uppstår några risker för människors hälsa eller för miljön.

² Medlemsstaterna får tillåta att de gränsvärden som de fastställer överskrids med avseende på dessa parametrar i fråga om mark med ett pH-värde som genomgående är högre än 7. De högsta tillåtna halterna för dessa tungmetaller får inte i något fall överstiga de nämnda värdena med mer än 50 %. Medlemsstaterna skall även försöka säkerställa att det inte uppstår några risker för människors hälsa eller för miljön, särskilt för grundvattnet.

³ Det är för närvarande inte möjligt att fastställa gränsvärden för krom. Rådet kommer senare att fastställa sådana gränsvärden på grundval av förslag som lämnas från kommissionen inom ett år efter anmälan av detta direktiv.

BILAGA 1 B

GRÄNSVÄRDEN FÖR HALTER AV TUNGMETALLER I SLAM AVSETT ATT ANVÄNDAS I JORDBRUKET

(mg/kg torr vikt)

Parametrar	Gränsvärden
Kadmium	20 — 40
Koppar	1 000 — 1 750
Nickel	300 — 400
Bly	750 — 1 200
Zink	2 500 — 4 000
Kvicksilver	16 — 25
Krom ¹	—

¹ Det är för närvarande inte möjligt att fastställa gränsvärden för krom. Rådet kommer senare att fastställa sådana gränsvärden på grundval av förslag som lämnas från kommissionen inom ett år efter anmälan av detta direktiv.

Artikel 11

Medlemsstaterna får besluta att artikel 6 b, 10.1 b-d och 10.2 inte skall tillämpas i fråga om slam från avloppsreningsverk med en kapacitet som understiger 300 kg BOD₅ per dag, motsvarande 5000 personekvivalenter, och som huvudsakligen är avsedda för rening av avloppsvatten från hushåll.

Artikel 12

Medlemsstaterna får vid behov införa bestämmelser som är strängare än de som föreskrivs i detta direktiv.

Kommissionen skall underrättas om varje sådant beslut i enlighet med befintliga överenskommelser.

Artikel 13

Anpassningen till tekniska och vetenskapliga framsteg enligt förfarandet i artikel 15 skall omfatta bestämmelserna i bilagorna till detta direktiv, utom såvitt gäller parametrarna och värdena i bilaga 1 A, 1 B och 1 C, faktorer som kan förväntas påverka bedömningen av dessa värden och de analysparametrar som anges i bilaga 2 A och 2 B.

Artikel 14

1. En kommitté för anpassning av detta direktiv till tekniska och vetenskapliga framsteg (nedan kallad "kommittén") inrättas härmed. Kommittén skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och ha en företrädare för kommissionen som ordförande.
2. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 15

1. När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ärenden hänskjutas till kommittén av ordföranden, antingen på dennes eget initiativ eller på begäran från en företrädare för en medlemsstat.
2. Kommissionens företrädare skall för kommittén lägga fram ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som bestäms av ordföranden med beaktande av hur brådskande ärendet är. Kommittén skall fatta sitt beslut med en majoritet av 54 röster, varvid medlemsstaternas röster vägs enligt artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden får inte rösta.

3.
  - a) Kommissionen skall själv anta förslaget om de har tillstyrks av kommittén.
  - b) Om förslaget inte har tillstyrks av kommittén, eller om denna inte har avgett något yttrande, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet kommittén vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.
  - c) Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader efter det att förslaget har lagts fram, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom tre år efter dagen för anmälan.

De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 17

Fem år efter anmälan av detta direktiv och därefter vart fjärde år skall medlemsstaterna utarbeta en sammanställning som avser användningen av slam i jordbruket med uppgifter om använda mängder, kriterier som använts och svårigheter som uppkommit vid tillämpningen. De skall överlämna denna sammanställning till kommissionen, som skall offentliggöra innehållet. Med ledning av sammanställningen skall kommissionen vid behov föreslå lämpliga åtgärder i syfte att förbättra skyddet för marken och för miljön.

Artikel 18

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 12 juni 1986.

På rådets vägnar

P. WINSEMIUS

Ordförande

mängd sådana tungmetaller som årligen får tillföras mark avsedd för jordbruk framgår av bilagorna 1 A, 1 B och 1 C.

Artikel 5

Utan att det påverkar artikel 12 gäller följande:

1. Medlemsstaterna skall förbjuda användning av slam om halterna av en eller flera tungmetaller i jorden överstiger de gränsvärden som de fastställer i enlighet med bilaga 1 A. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att dessa gränsvärden inte överskrids som en följd av användningen av slam.
2. Medlemsstaterna skall reglera användningen av slam, så att anrikningen av tungmetaller i jorden inte leder till att de gränsvärden som avses i 1 överskrids. Detta skall uppnås genom tillämpning av antingen a eller b nedan:
  - a) Medlemsstaterna fastställer den största slammängd, uttryckt i antal ton torr vikt, som årligen får användas per ytenhet, med beaktande av de gränsvärden för tungmetallkoncentrationer i slam som de fastställer i enlighet med bilaga 1 B.
  - b) Medlemsstaterna säkerställer att de i bilaga 1 C fastställda gränsvärdena för mängden metaller som tillförs marken per ytenhet och tidsenhet efterlevs.

Artikel 6

Utan att det påverkar artikel 7 gäller följande:

- a) Slammet skall behandlas innan det används i jordbruket. Medlemsstaterna får dock enligt villkor som de fastställer tillåta användning av obehandlat slam om detta nedbrukas i marken.
- b) De som producerar avloppsslam skall till användarna regelbundet lämna samtliga uppgifter som avses i bilaga 2 A.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall förbjuda att slam används eller tillhandahålls för följande ändamål:

- a) Användning på gräsbevuxen mark eller på mark där foder produceras, om marken skall användas som betesmark eller grödorna skall skördas inom en bestämd tidsperiod. Denna tidsperiod skall fastställas av medlemsstaterna med särskild hänsyn till de geografiska

förhållandena och klimatsituationen, men får inte understiga tre veckor.

- b) Användning på mark med odlingar av frukt och grönsaker utom fruktträd.
- c) Användning på mark avsedd för odling av sådan frukt och sådana grönsaker som normalt är i direkt kontakt med jorden och normalt konsumeras råa, under tio månader före skörden samt under skörden.

Artikel 8

Vid användning av slam skall följande bestämmelser tillämpas:

- Slammet skall användas med beaktande av växternas näringsbehov och på ett sådant sätt att kvaliteten hos jorden samt yt- och grundvattnet inte försämras.
- Om slam används på marker som har ett pH-värde lägre än 6, skall medlemsstaterna ta hänsyn till tungmetallernas större rörlighet och tillgänglighet för grödan och vid behov sänka de gränsvärden som de har fastställt i enlighet med bilaga 1 A.

Artikel 9

Slammet och den jord på vilken slammet används skall analyseras på det sätt som beskrivs i bilaga 2 A och 2 B.

Referensmetoderna för provtagning och analys anges i bilaga 2 C.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall tillse att register förs med aktuella uppgifter om
  - a) den producerade slammängden och den mängd som levererats för användning inom jordbruket,
  - b) slammets sammansättning och egenskaper med avseende på de parametrar som anges i bilaga 2 A,
  - c) den behandling enligt artikel 2 b som utförs,
  - d) användarnas namn och adress samt platsen där slammet skall användas.
2. Förteckningarna skall stå till de behöriga myndigheternas förfogande och utgöra underlag för den gemensamma rapport som avses i artikel 17.
3. Uppgifter om behandlingsmetoder och analysresultat skall på begäran lämnas till de behöriga myndigheterna.

I enlighet med direktiven 75/440/EEG¹ och 80/68/EEG² bör slam användas på ett sätt som säkerställer att marken samt yt- och grundvattnet skyddas.

Det är därför nödvändigt att övervaka kvaliteten hos slammet och hos de jordar där det används, utföra analyser och meddela vissa resultat till användarna.

För att förbättra kunskapen om användningen av avloppsslam inom jordbruket bör vissa väsentliga uppgifter registreras och lämnas till kommissionen i form av regelbundna rapporter. Med ledning av dessa rapporter kan kommissionen vid behov utforma förslag för att säkerställa ett bättre skydd för marken och för miljön.

Slam från små reningsverk som huvudsakligen behandlar avloppsvatten från hushåll medför små risker för miljön och för hälsan hos människor, djur och växter. Sådana reningsverk bör därför undantas från vissa av de skyldigheter som fastställs avseende uppgiftslämnande och analyser.

Medlemsstaterna bör kunna besluta om bestämmelser som är strängare än bestämmelserna i detta direktiv. Kommissionen bör underrättas om sådana bestämmelser.

Den tekniska och vetenskapliga utvecklingen kan göra det nödvändigt att snabbt anpassa vissa av de krav som fastställs i detta direktiv. För att underlätta genomförandet av de åtgärder som är nödvändiga i detta sammanhang bör ett förfarande fastställas, som medger ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen i en kommitté för anpassning till tekniska och vetenskapliga framsteg.

I fördraget tillhandahålls de nödvändiga befogenheterna endast genom artikel 235.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syftet med detta direktiv är att reglera användningen av avloppsslam i jordbruket på ett sådant sätt att skadliga effekter

på mark, vegetation, djur och människor hindras samtidigt som en riktig användning av sådant avloppsslam uppmuntras.

Artikel 2

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *Slam*:
- i) slam från reningsverk som behandlar avloppsvatten från hushåll eller tätorter, eller från andra reningsverk som behandlar avloppsvatten med liknande sammansättning,
  - ii) slam från flerkammarbrunnar och andra liknande anläggningar för rening av avloppsvatten,
  - iii) slam från andra avloppsreningsverk än de som avses i i och ii.

b) *Behandlat slam*:

slam som har behandlats biologiskt, kemiskt eller termiskt, lagrats under lång tid eller behandlats på annat sätt för att avsevärt minska risken för jäsning och hälsoriskerna i samband med användningen.

c) *Jordbruk*:

odling av alla former av livsmedelsgrödor för kommersiellt bruk, inklusive djurfoder.

d) *Användning*:

spridning av slam över marken eller annan användning av slam på eller i marken.

Artikel 3

1. Användning i jordbruk av slam som avses i artikel 2 a i får endast ske i enlighet med detta direktiv.

2. Utan att det påverkar direktiv 75/442/EEG och 78/319/EEG:

- får det slam som avses i artikel 2 a ii användas i jordbruket i enlighet med villkor som den berörda medlemsstaten anser vara nödvändiga för att skydda människors hälsa och miljön,
- får det slam som avses i artikel 2 a iii endast användas i jordbruket om användningen regleras av den berörda medlemsstaten.

Artikel 4

Värden som avser halter av tungmetaller i den jord där slammet används, halter av tungmetaller i slam och den största

¹ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 26.

² EGT nr L 20, 26.1.1980, s. 43.

RÅDETS DIREKTIV

av den 12 juni 1986

om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket

(86/278/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Syftet med detta direktiv är att reglera användningen av avloppsslam i jordbruket, så att skadliga effekter på mark, vegetation, djur och människor hindras samtidigt som en riktig användning av slammet uppmuntras.

Olikheter i medlemsstaternas bestämmelser om användning av avloppsslam i jordbruket kan påverka den gemensamma marknadens funktion. Det bör därför ske en tillnärmning av lagstiftningen på detta område enligt artikel 100 i fördraget.

Avloppsslam som används i jordbruket omfattas inte av rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall⁴.

De åtgärder som föreskrivs i rådets direktiv 78/319/EEG av den 20 mars 1978 om giftigt och farligt avfall⁵ skall även tillämpas i fråga om avloppsslam som innehåller eller är förorenat av sådana ämnen eller material vilka anges i bilagan till nämnda direktiv och vilka är av sådan art eller förekommer i sådana mängder eller koncentrationer att de utgör en risk för människors hälsa eller för miljön.

Särskilda åtgärder bör vidtas för att säkerställa att människor, djur och växter samt miljön fullständigt skyddas mot skadliga effekter som härrör från okontrollerad användning av slam.

Syftet med detta direktiv är även att vidta vissa inledande gemenskapsåtgärder som avser skyddet av marken.

Slam kan ha värdefulla jordbrukstekniska egenskaper och det är därför motiverat att verka för dess användning inom jordbruket, under förutsättning att det används korrekt. Användningen av avloppsslam får inte negativt påverka markens eller jordbruksprodukternas kvalitet.

Vissa tungmetaller kan vara giftiga för växter och när de förekommer i grödor också för människan. Det är därför nödvändigt att fastställa obligatoriska gränsvärden som avser förekomsten av dessa ämnen i marken.

Användningen av slam bör förbjudas, om koncentrationen av sådana metaller i marken överstiger gränsvärdena.

Det är dessutom nödvändigt att förhindra att gränsvärdena överskrids på grund av användningen av slam. Därför måste tillförseln av tungmetaller till den uppodlade marken begränsas. Detta kan ske antingen genom att bestämma den största mängden slam som får användas per år, varvid gällande gränsvärden för koncentrationen av tungmetaller i slammet inte får överskridas, eller genom att tillse att gränsvärdet för den mängd tungmetaller som får tillföras marken under en tioårsperiod inte överskrids genomsnittligt.

Slam måste behandlas innan det används i jordbruket. Medlemsstaterna kan dock om vissa villkor är uppfyllda tillåta användning av obehandlat slam, om det nedbrukas i jorden och om hälsorisker för människor eller djur inte uppkommer.

En viss tid måste förflyta från det att slammet sprids tills boskap släpps ut på bete eller man skördar fodergrödor eller vissa grödor som normalt är i direkt kontakt med jorden och normalt konsumeras i rätt tillstånd. Användning av slam vid frukt- och grönsaksodling under växtperioden måste förbjudas, utom för odlingar med fruktträd.

¹ EGT nr C 264, 8.10.1982, s. 3 och EGT nr C 154, 14.6.1984, s. 6.

² EGT nr C 77, 19.3.1984, s. 136.

³ EGT nr C 90, 5.4.1983, s. 27.

⁴ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 39.

⁵ EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

porter som sker enbart inom medlemsstaten i fråga och skall utformas med hänsyn till befintliga överenskommelser. Avfallsinnehavaren skall följa dessa villkor för att få utföra transporten.

Senast 20 dagar efter mottagandet av en anmälan får den behöriga myndigheten i den medlemsstat från vilken avfallet sänds framställa invändningar, om transporten av avfallet försvårar genomförandet av de planer som har upprättats med stöd av artikel 12 i direktiv 78/319/EEG eller artikel 6 i direktiv 76/403/EEG eller om transporten strider mot förpliktelser som gäller enligt internationella överenskommelser inom detta område vilka har ingåtts innan detta direktiv anmäldes. En underrättelse om invändningen skall lämnas till avfallsinnehavaren, med kopior till de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna.

Artikel 5

1. Avfallsinnehavaren får tillämpa ett gemensamt anmälningsförfarande, om avfall med samma fysikaliska och kemiska egenskaper regelbundet transporteras till samma mottagare via samma tullkontor i den medlemsstat från vilken avfallet sänds, samma tullkontor i den medlemsstat till vilken avfallet sänds och i förekommande fall samma tullkontor vid in- och utförsel i den eller de medlemsstater genom vilka transitering sker.

2. De behöriga myndigheterna i den medlemsstat som avses i artikel 4.2 a och i förekommande fall behöriga myndigheter i den eller de medlemsstater genom vilka transitering sker kan komma överens om att det gemensamma anmälningsförfarandet får tillämpas endast om vissa uppgifter lämnas, exempelvis uppgifter om de exakta kvantiteterna eller i form av periodiska förteckningar över det avfall som skall transporteras.

3. Om ett gemensamt anmälningsförfarande tillämpas, kan en bekräftelse som avses i artikel 4.1 omfatta flera avfallstransporter under en tid av högst ett år.

4. Gemensam anmälan görs genom fraktsedeln.

Artikel 7

1. När avfall skall bortscaffas utanför gemenskapen skall, i stället för vad som föreskrivs i artikel 6.4, tullmyndigheten i den sista medlemsstat som avfallet passerar lämna en kopia av fraktsedeln till den behöriga myndigheterna i den medlemsstaten, vilka i det fall som avses i artikel 4.2 c skall vidarebefordra en kopia till de

behöriga myndigheterna i den medlemsstat från vilken avfallet sänds. Dessa kopior skall förvaras i minst två år.

2. Avfallsinnehavaren skall vidare senast sex veckor efter det att avfallet har lämnat gemenskapen deklarerat eller intyga för de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som avses i artikel 4.2 b eller 4.2 c att avfallet har nått sin rätta destination. Han skall därvid ange den sista tullstation inom gemenskapen som avfallet passerade.

Artikel 17

Icke järnhaltigt metallavfall (inklusive skrot, slam, aska och stoft) som är avsett för återanvändning, regenerering eller återvinning i enlighet med ett avtal om en sådan åtgärd skall undantas från bestämmelserna i detta direktiv, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Innehavaren skall lämna en deklARATION genom ett enhetligt dokument, som skall åtfölja transporten och ha det innehåll som anges i bilaga 3. Av deklARATIONEN skall framgå att materialet är avsett att behandlas med sådana förfaranden. Innehavaren skall lämna en kopia av detta dokument till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som avses i artikel 4.2.
- b) Mottagaren skall genom samma dokument, vilket skall överlämnas till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som avses i a, senast 15 dagar efter mottagandet intyga att förfarandena kommer att genomföras.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall senast 1 januari 1987 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 12 juni 1986.

På rådets vägnar

P. WINSEMIUS

Ordförande

- avfallets ursprung och sammansättning, uppgifter om producenten samt, för avfall från flera källor, en detaljerad förteckning över avfallet och om möjligt uppgifter om de olika producenterna,
- transportvägar och försäkring avseende skador som kan tillfogas tredje part,
- de åtgärder som kommer att vidtas för att garantera en säker transport och särskilt att transportören uppfyller de krav som de berörda medlemsstaterna har fastställt för transportverksamheten,
- avtal med mottagaren av avfallet. Denne skall ha sådana tekniska resurser att bortskaftet av avfallet inte innebär någon fara för människors hälsa eller för miljön. Om avfallet lagras, behandlas eller deponeras inom en medlemsstat, skall mottagaren också inneha tillstånd enligt artikel 9 i direktiv 78/319/EEG eller artikel 6 i direktiv 76/403/EEG.

4. Om avfallet transporteras från en medlemsstat till tredje land, skall avfallsinnehavaren ha erhållit mottagarlandets samtycke innan han inleder anmälningsförfarandet enligt 3. Anmälan måste innehålla tillräckliga upplysningar om detta samtycke.

Artikel 4

1. En gränsöverskridande transport får inte utföras förrän behöriga myndigheter i de medlemsstater som avses i 2 a—2 c har bekräftat mottagandet av anmälan. Denna bekräftelse skall anges på fraktsedeln.
2. Bekräftelsen av mottagandet eller en underrättelse om sådana invändningar som avses i 3 skall senast en månad efter mottagandet av anmälan överlämnas till avfallsinnehavaren, med kopior till avfallsmottagaren och de behöriga myndigheterna i de övriga berörda medlemsstaterna samt i förekommande fall till tredje land som är mottagare eller genom vilket transitering sker. Bekräftelsen eller underrättelsen skall lämnas:
  - a) antingen av de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten, eller
  - b) vid transport av avfall från tredje land som transiteras genom gemenskapen för bortskaftet utanför gemenskapen, av de behöriga myndigheterna i den sista medlemsstat genom vilken transporten skall passera, eller
  - c) vid transport av avfall från en medlemsstat för

bortskaftet utanför gemenskapen i tredje land, av de behöriga myndigheterna i den avsändande medlemsstaten, utom i fall som avses i sista stycket i denna punkt.

Om avfallet bortskafts i ett tredje land som gränsar till den sista medlemsstat genom vilken avfallet transiteras, får den medlemsstaten bekräfta mottagandet av anmälan eller framställa invändningar i stället för den medlemsstat som avses i c. En transitmedlemsstat som har för avsikt att utöva denna rättighet skall underrätta kommissionen och övriga medlemsstater. Medlemsstaten får inte utöva rättigheten förrän tre månader efter underrättelsen.

3. Invändningar måste grundas på lagar och andra föreskrifter som avser miljöskydd, allmän ordning och säkerhet eller hälsoskydd, vilka föreskrifter skall överensstämma med detta direktiv, med andra gemenskapsinstrument eller med internationella konventioner inom detta område som har slutits av den berörda medlemsstaten innan detta direktiv anmäldes.

4. När de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som avses i 2 anser att de problem som föranlett invändningarna har lösts, skall de genast sända en bekräftelse till avfallsinnehavaren, med kopior till avfallsmottagaren, till behöriga myndigheter i övriga berörda medlemsstater och i förekommande fall till tredje land som är mottagare eller genom vilket transitering sker.

5. Den bekräftelse som de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som avses i 2 överlämnar till avfallsinnehavaren i enlighet med denna artikel fritar dock inte avfallsproducenten eller någon annan person från de skyldigheter som följer av gällande nationella bestämmelser och gemenskapsbestämmelser.

6. Om inte annat föreskrivs i 1 eller 2 gäller att behöriga myndigheter i den medlemsstat från vilken avfallet sänds och i förekommande fall i den eller de medlemsstater genom vilka transitering sker har rätt att inom 15 dagar efter mottagandet av anmälan besluta om de villkor som behövs för transporten av avfallet över deras territorier. Beslutet skall lämnas till avfallsinnehavaren, med kopior till de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna. Villkoren får inte vara strängare än de villkor som har beslutats för liknande trans-

RÅDETS DIREKTIV

av den 12 juni 1986

om ändring i direktiv 84/631/EEG om övervakning och kontroll inom den Europeiska gemenskapen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall

(86/279/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt de Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön, som godkänts av rådet den 22 november 1973⁴ och som i fråga om uppföljning och genomförande behandlas i resolutionerna av den 17 maj 1977⁵ och den 7 februari 1983⁶, skall gemenskapsåtgärder vidtas som avser kontroll av bortskaffandet av farligt avfall.

I enlighet med direktiv 78/319/EEG⁷ skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att giftigt och annat farligt avfall bortskaffas utan fara för människors hälsa och utan att miljön skadas.

Därför innehåller direktiv 84/631/EEG⁸ bestämmelser om övervakning och kontroll inom gemenskapen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall.

För att miljön skall skyddas från faror som beror på sådant avfall måste hänsyn även tas till risken för förorening utanför gemenskapen.

Vid transport av avfall till en destination utanför gemenskapen måste därför innehavaren när han anmäler transporten lämna tillräckliga uppgifter, av vilka framgår att samtycke till transporten har erhållits från den icke-medlemsstat som skall

motta avfallet. Mottagaren av avfallet måste ha tillräcklig teknisk kapacitet att kunna ta hand om det.

Praktiska erfarenheter visar att det i fråga om avfall som transporteras till en destination utanför gemenskapen är lämpligast att den medlemsstat från vilken avfallet sänds bekräftar att anmälan inkommit eller framställer invändningar mot transporten. I vissa fall bör dock motsvarande rättigheter tillkomma den medlemsstat genom vilken avfallet sist transiteras.

Med hänsyn till det anförda bör direktiv 84/631/EEG ändras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Artikel 3—5, 7 och 17 i direktiv 84/631/EEG skall ersättas med följande:

"Artikel 3

1. Avfallsinnehavaren skall göra en anmälan om han avser att transportera eller låta transportera avfallet från en medlemsstat till en annan, via en eller flera medlemsstater, till en medlemsstat från tredje land eller från en medlemsstat till tredje land. Anmälan skall lämnas till den behöriga myndigheten i den medlemsstat som skall bekräfta att en anmälan ingetts, med kopior till behöriga myndigheter i övriga berörda medlemsstater och, i förekommande fall, till tredje land som mottar avfallet eller genom vilket det transiteras.

2. Anmälan skall göras med en enhetlig fraktsedel, härefter kallad "fraktsedel", vilkens utformning skall beslutas i enlighet med artikel 15 och som skall ha det innehåll som framgår av bilaga 1.

3. Tillsammans med anmälan skall avfallsinnehavaren till den behöriga myndigheten i den medlemsstat som skall bekräfta att en anmälan ingetts lämna de uppgifter som behövs, vilka särskilt skall avse följande:

¹ EGT nr C 284, 7.11.1985, s. 5.

² EGT nr C 36, 17.2.1986, s. 197.

³ EGT nr C 354, 31.12.1985, s. 4.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 3.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 3.

⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

⁷ EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

⁸ EGT nr L 326, 13.12.1984, s. 31.

BILAGA

36 ÖVERSÄTTNING AV UPPGIFTERNA I FÄLT 27 PÅ OMSTÅENDE SIDA								

/TABELL PÅ ÅTTA OLIKA SPRÅK/

II

(Beslut, lagar m.m som inte behöver offentliggöras)

RÅDET**RÅDETS DIREKTIV**

av den 8 april 1986

om anpassning till följd av Spaniens och Portugals anslutning av direktiv 84/631/EEG om övervakning och kontroll inom den Europeiska gemenskapen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall

(86/121/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

Från den 1 januari 1986 gäller att fält 36 i bilaga 1 till direktiv 84/631/EEG ersätts med texten i bilagan till detta direktiv.

med beaktande av anslutningsakten för Spanien och Portugal, särskilt artikel 396 i denna,

Artikel 2

med beaktande av kommissionens förslag, och

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

med beaktande av följande:

Utfärdat i Luxemburg den 8 april 1986.

Till följd av Spaniens och Portugals anslutning bör uppgifterna i fält 36 i bilaga 1 till direktiv 84/631/EEG¹, vilket tekniskt anpassats genom kommissionens direktiv 85/469/EEG², kompletteras med de nya officiella språken.

På rådets vägnar

G.M.V. van AARDENNE

Ordförande

¹ EGT nr L 326, 13.12.1984, s. 31.

² EGT nr L 272, 12.10.1985, s. 1.

- Fält 16 För en gemensam anmälan anges det totala antalet planerade transporter (med siffror).
- Detta fält ifylles inte vid anmälan av en enskilda transport.*
- Fält 18 Ange planerad förpackningstyp: fat etc.
- Fält 19/20 Ange avfallets kodnummer, om sådant finns, i destinationslandet (fält 20) eller ursprungslandet (fält 19).
- Fält 21 Ange den beräknade totala mängden avfall som skall transporteras.
- Fält 22 Uppgifter krävs om beskaffenhet och halter för de beståndsdelar som är av störst betydelse för avfallsets giftiga och andra farliga egenskaper, om möjligt med en analys som avser den tänkta metoden för bortskaffande. Det senare gäller särskilt för den första sändningen.
- Fält 24 Förenta nationernas klassificeringsnummer.
- Fält 27 Sätt "X" i lämplig ruta.
- Ange avfallsets temperatur under transporten i grader Celsius. Översättningen av uttrycken i fält 27 är tryckt på baksidan av den tredje kopian. Om avfallet uppträder i flera olika fysiska tillstånd, sätt "X" i lämpliga rutor.
- Fält 28 Ange den behöriga myndighetens kodnummer för varje medlemsstat över vilkens territorium transporten kommer att ske. Dessa kodnummer skall anges efter det att de har tillkännagivits i *Europeiska Gemenskapernas Officiella Tidning*.
- Fält 33 Undertecknarens fullständiga namn och ställning/titel skall tydligt anges. Undertecknaren intygar genom sin underskrift att upplysningarna i blanketten är korrekta. Underskriften på kopia 1 och 2 skall vara i original.

C. Anvisningar för kopia 3

- Fält 3, 6, 8, 12, 17, 18, 23, 31 och 33 (och vid behov fält 34) ifylls av innehavaren i samråd med transportören efter mottagandet av bekräftelsen från den behöriga myndigheten.
- Fält 3 Ange löpnummer för varje enskild transport (med början från 1).
- Ifylls inte om anmälan gäller en enskilda transport.
- Fält 8 Bifoga i förekommande fall de särskilda villkor för transporten som beslutats av de behöriga myndigheter i avsändar- och transitmedlemsstater vad avser transport av avfallet över deras territorier, samt anvisningar om åtgärder i händelse av fara eller olycka.
- Fält 12 Ange typen av transportmedel och dess registreringsnummer eller beteckning (lastbil, tåg, fartyg, flyg).
- Fält 17 Ange den dag då transporten påbörjas.
- Fält 18 Ange antalet (siffror) och typen för de förpackningar som innehåller avfallet.
- Fält 23 Ange den verkliga nettovikten för det transporterade avfallet.
- Fält 31/34 Ange datum och kontaktpersonens fullständiga namn samt telefon- och telexnummer. Transportören eller dennes befullmäktigade ombud skall underteckna. Transportören intygar genom undertecknandet att de lämnade uppgifterna är korrekta.
- Fält 32 Ange den mottagna nettomängden, datum och kontaktpersonens fullständiga namn samt telefon- och telexnummer. Mottagaren eller dennes befullmäktigade ombud skall underteckna. Mottagaren intygar genom undertecknandet att de lämnade uppgifterna är korrekta.
- Fält 33 Ange datum och kontaktpersonens fullständiga namn samt telefon- och telexnummer. Innehavaren eller dennes befullmäktigade ombud skall underteckna. Innehavaren intygar genom undertecknandet att de lämnade uppgifterna är korrekta.

ANVISNINGAR FÖR ATT FYLLA I BLANKETTEN

A. Allmänna anmärkningar

1. Följande språk skall användas.
  - Om det rör sig om avfall som skickas från en medlemsstat: ett av gemenskapens officiella språk enligt vad som bestäms av den behöriga myndigheten i den medlemsstat från vilket avfallet skickas.
  - Om det rör sig om avfall från tredje land: engelska eller franska.
2. Blanketten måste fyllas in med maskin eller textas, i det senare fallet med bläck och med stora bokstäver. Raderingar, överskrivningar eller andra ändringar får inte förekomma.
3. Datum anges med ett sexsiffrigt tal, där de två första siffrorna anger årtalet, de följande två månaderna och de två sista dagerna. Exempel: den 31 juli 1985 anges som: 85 07 31.
4. Underskrifterna skall vara i original och får inte återges på annat sätt.

B. Anvisningar för kopia 1, 2 och 3 av blanketten:

- Fält 1 — Fullständigt namn eller firmanamn samt adress, telefon- och telexnummer.
— Ange registreringsnummer i förekommande fall
- Fält 4 — Fullständigt namn eller firmanamn samt adress, telefon- och telexnummer.
— Nummer på tillstånd som utfärdats av den behöriga myndigheten eller en hänvisning till detta tillstånd, vilket är det som avses i artikel 9 i direktiv 78/319/EEG eller i artikel 6 i direktiv 76/403/EEG.
- Fält 5 Fullständigt namn eller firmanamn och adress, telefon- och telexnummer för den anläggning eller det företag där avfallet producerades, samt kontaktpersonens namn.
Om avfallet har producerats av flera producenter, ange "SE BIFOGAD FÖRTECKNING", och bifoga en förteckning med angivna upplysningar för varje producent.
(Om producenten och innehavaren är samma person eller företag, ange "SE FÄLT 1" i fält 5.)
- Fält 6 — Fullständigt namn eller firmanamn samt adress, telefon- och telexnummer för den första transportören.
— Tillståndsnumret om sådant finns
Anmärkning: Om tillstånd inte krävs för en transportör skall denne kunna visa att han uppfyller den berörda medlemsstatens bestämmelser om transporter av det i blanketten angivna avfallet.
Om det finns flera transportörer, ange "SE BIFOGAD FÖRTECKNING" och bifoga en förteckning med de angivna upplysningarna för varje transportör.
- Fält 8 Bifoga uppgifter, signerade av mottagaren, om det skriftliga avtalet mellan innehavaren och mottagaren rörande det avfall som avses i anmälan.
I förekommande fall bifogas:
— förteckningar över producenter/transportörer (fält 5 och 6),
— närmare upplysningar om avfallet (fält 22).
- Fält 9 Om avfallet producerats av flera producenter, ange "flera".
- Fält 11 Sätt "X" i lämplig ruta. Om "JA", ange namn och fullständig adress för försäkringsbolaget, försäkringens nummer och sista giltighetsdag.
- Fält 13 Ange följande kodnummer:
1: Till havs, 2: Järnväg, 3: Vägtransport, 4: Lufttransport, 8: Inre vattenväg.
- Fält 14/15 — För en enstaka transport anges den dag då transporten planeras ske.
— För en gemensam anmälan anges den planerade dagen för den första transporten samt den planerade dagen för den sista transporten i fält 15.

BILAGA 4

ALLMÄNNA ANVISNINGAR OM DEN ENHETLIGA FRAKTSEDELN

Obs: Varje behörig myndighet får kräva ytterligare uppgifter eller dokumentation som komplettering till den information som lämnas genom fraktsedeln.

Genom den enhetliga fraktsedeln lämnas

1. anmälan om transporter till den behöriga myndigheten,
2. bekräftelse från den behöriga myndigheten i destinationsstaten,
3. uppgifter om åtgärder rörande transporten, avfallet m.m.,
4. mottagarens kvittens (kopia 3),
5. tullmyndigheternas bekräftelse när avfallet lämnar gemenskapen för bortskaffande (baksidan av kopia 3).

Förfarandet

- A. Innehavaren av avfallet skall lämna följande handlingar.
1. I fråga om en enstaka transport av avfall som skall bortskaffas inom gemenskapen, de tre kopiorna av blanketten till den behöriga myndigheten i destinationsstaten.
  2. I fråga om en enstaka transport av avfall som skall bortskaffas utanför gemenskapen, de tre kopiorna av blanketten till den behöriga myndigheten i den medlemsstat från vilken uttransport sker.
  3. I fråga om flera transporter (gemensam anmälan), kopia 1 och 2 av blanketten och ett antal av kopia 3 motsvarande det planerade antalet transporter till de behöriga myndigheter som avses i A.1 och A.2.
  4. I samtliga fall enligt 1—3, en fotokopia av kopia 1 av blanketten till de behöriga myndigheterna i samtliga berörda stater: avsändar- och transitmedlemsstater, tredje land(länder) för transitering och destination.
- B. Den behöriga myndigheten i den medlemsstat som bekräftar mottagandet behåller kopia 1 av blanketten och återsänder kopia 2 och samtliga mottagna kopior 3 till innehavaren av avfallet senast den dag då det är säkerställt att inga invändningar har framställts och innehavaren underrättats om eventuella tilläggsvillkor. Innehavaren skall behålla kopia 2. Den behöriga myndighet som har bekräftat mottagandet skickar en fotokopia av kopia 2 till de övriga berörda medlemsstaterna och till mottagaren.
- C. Efter mottagandet av de kopior som avses i B fyller innehavaren av avfallet i en kopia 3 för varje sändning som skall utföras och skickar före transporten en fotokopia av kopia 3 till de behöriga myndigheter som avses i A.1 och A.4.
- D. Vid själva transporten av avfallet används en kopia 3 som fraktsedel. Denna kopia måste undertecknas i fält 31 av den första transportören, i fält 34 av efterföljande transportörer och i fält 33 av innehavaren.
- E. Transportören skall behålla en fotokopia av varje kopia 3 och överlämna kopia 3 till mottagaren av avfallet om denne befinner sig i en medlemsstat. I fall som avses i A.2 skall kopia 3 lämnas till det tullkontor från vilket avfallet slutgiltigt lämnar gemenskapen.
- F. En mottagare i en medlemsstat måste fylla i fält 32 på kopia 3 och inom 15 dagar efter mottagandet av avfallet vidarebefordra fotokopior av det ifyllda blanketten till innehavaren, till de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna och till de berörda tredje länderna.
- G. Vid export av avfall från gemenskapen för bortskaffande utanför gemenskapen, skall innehavaren av avfallet inom sex veckor efter det att avfallet har lämnat gemenskapen intyga till den behöriga myndigheten i avsändarmedlemsstaten att avfallet har nått sin destination och ange det sista tullkontor inom gemenskapen genom vilket avfallet slutgiltigt har lämnat gemenskapen.
- H. Samtliga dokument (kopior och fotokopior) skall bevaras under minst två år.

BILAGA 3

BESTÄMMELSER RÖRANDE BLANKETTEN

1. Blanketten för den enhetliga fraktsedeln skall i angiven ordning omfatta:
  - en kopia för den myndighet som skall bekräfta anmälan,
  - en kopia för avfallets innehavare,
  - en medföljande kopia.
2. Blanketten för upplysningar om icke järnhaltigt metallavfall avsett för återanvändning, regenerering eller återvinning skall i angiven ordning omfatta
  - en kopia för mottagaren av avfallet,
  - en kopia som mottagaren skall sända till den behöriga myndigheten,
  - en kopia för innehavaren av avfallet,
    - en kopia som innehavaren av avfallet skall sända till den behöriga myndigheten.
3. Vitt skrivpapper skall användas som väger minst 40 g/m².
4. Blanketten format skall vara 210 x 197 mm.
5. Medlemsstaterna skall ansvara för tryckningen av blanketten. Dessa kan även tryckas av tryckerier som har godkänts av en medlemsstat, varvid godkännandet skall framgå av varje blankett. Varje blankett skall vara försedd med tryckeriets namn och adress eller firmamärke.
6. Kopia 1 och 2 av den blankett som avses i 1 och kopia 1—4 av den blankett som avses i 2 skall förses med serienummer. Detta nummer skall föregås av följande bokstäver beroende på från vilken medlemsstat avfallet transporteras: BE för Belgien, DK för Danmark, DE för Förbundsrepubliken Tyskland, FR för Frankrike, GR för Grekland, IE för Irland, IT för Italien, LU för Luxemburg, NL för Nederländerna och UK för Storbritannien.
7. Blanketten skall tryckas med svart text på ett av gemenskapens officiella språk, vilket bestäms av den behöriga myndigheten i den medlemsstat från vilken avfallet transporteras.
8. Den blankett som avses i 1 skall utformas så att uppgifterna i fält 6, 8, 18 och 33 på kopia 1 och 2 inte upprepas i motsvarande fält på kopia 3.

EUROPEISKA GEMENSKAPEN

<p>1. Avfallsets innehavare (namn och fullständig adress)</p> <p>☐</p>	<p>DEKLARATION OM ICKE JÄRNHALTIGT METALLAVFALL SOM SKALL ÅTERANVÄNDAS, REGENERERAS ELLER ÅTERVINNAS</p> <p>Nr SE / 0 0 0 0</p>
<p>2. Avfallsets mottagare (namn och fullständig adress)</p>	<p>4 KOPIA FÖR BEHÖRIG MYNDIGHET</p> <p>ANVISNINGAR</p> <p>1. Fäll 1-5 och 7 på de fyra exemplaren av denna blankett skall fyllas i av avfallsets innehavare. Blanketten skall fyllas i på maskin eller textas med blåck (stora bokstäver). Det får inte förekomma raderingar eller överkrivningar. Rättelser skall göras genom att de felaktiga uppgifterna stryks över och, i förekommande fall, de riktiga läggs till. Ändringarna skall signeras av den som fyller i blanketten.</p>

- Kopia 1 och 2 av blanketten skall medfölja avfallet och lämnas till mottagaren.
- Avfallsets innehavare skall behålla kopia 3 av blanketten och innan transporten sker skicka kopia 4 till den behöriga myndigheten i destinationsmedlemsstaten eller, om avfallet exporteras från gemenskapen, till den behöriga myndigheten i den medlemsstat från vilket avfallet lämnar gemenskapen.
- Avfallsets mottagare skall fylla i fäll 6 på kopia 1 och 2, behålla kopia 1 och skicka kopia 2 till den behöriga myndigheten i den medlemsstat som avses i 3 ovan senast 15 dagar efter mottagandet av avfallet.

DENNA BLANKETT FÅR ENDAST ANVÄNDAS FÖR AVFALL SOM OMFATTAS AV ARTIKEL 17 I DIREKTIV 84/631/EEG		
3. Nr	4. Gångse handelsbeteckning för avfallet	5. Nettomängd (kg)
<p>6. MOTTAGARENS FÖRSÄKRAN</p> <p>Jag intygar härmed att det ovan beskrivna avfallet kommer att ÅTERANVÄNDAS, REGENERERAS ELLER ÅTERVINNAS</p> <p>Datum:</p> <p>Underskrift:</p>		<p>7. INNEHAVARENS FÖRSÄKRAN</p> <p>Ovan beskrivna avfall är avsett för ÅTERANVÄNDNING, REGENERERING ELLER ÅTERVINNING enligt avtal med den i fäll 2 angivna mottagaren.</p> <p>Datum:</p> <p>Underskrift:</p>

Tryckt av

EUROPESKA GEMENSKAPEN

<p>1. Avfallets innehavare (namn och fullständig adress)</p> <p>☐</p>	<p>DEKLARATION OM IKKE JÄRNHALTIGT METALLAVFALL SOM SKALL ÅTERANVÄNDAS, REGENERERAS ELLER ÅTERVINNAS</p> <p>Nr SE / 0 0 0 0</p>
<p>2. Avfallets mottagare (namn och fullständig adress)</p>	<p>3 KOPIA FÖR INNEHAVAREN AV AVFALLET</p> <p>ANVISNINGAR</p> <p>1. Fält 1-5 och 7 på de fyra exemplaren av denna blankett skall fyllas i av avfallets innehavare. Blanketten skall fyllas i på maskin eller textas med blåck (stora bokstäver). Det får inte förekomma raderingar eller överskrivningar. Rättelser skall göras genom att de felaktiga uppgifterna stryks över och, i förekommande fall, de riktiga läggs till. Ändringarna skall signeras av den som fyller i blanketten.</p>

- Kopia 1 och 2 av blanketten skall medfölja avfallet och lämnas till mottagaren.
- Avfallets innehavare skall behålla kopia 3 av blanketten och innan transporten sker skicka kopia 4 till den behöriga myndigheten i destinationsmedlemsstaten eller, om avfallet exporteras från gemenskapen, till den behöriga myndigheten i den medlemsstat från vilket avfallet lämnar gemenskapen.
- Avfallets mottagare skall fylla i fält 6 på kopia 1 och 2, behålla kopia 1 och skicka kopia 2 till den behöriga myndigheten i den medlemsstat som avses i 3 ovan senast 15 dagar efter mottagandet av avfallet.

DENNA BLANKETT FÅR ENDAST ANVÄNDAS FÖR AVFALL SOM OMFATTAS AV ARTIKEL 17 I DIREKTIV 84/631/EEG		
<p>3. Nr</p>	<p>4. Gångse handelsbeteckning för avfallet</p>	<p>5. Nettomängd (kg)</p>
<p>7. INNEHAVARENS FÖRSÄKRAN</p> <p>Ovan beskrivna avfall är avsett för ÅTERANVÄNDNING, REGENERERING ELLER ÅTERVINNING enligt avtal med den i fält 2 angivna mottagaren.</p> <p>Datum:</p> <p>Underskrift:</p>		

EUROPEISKA GEMENSKAPEN

<p>1. Avfallets innehavare (namn och fullständig adress)</p> <p>☐</p>	<p>DEKLARATION OM ICKE JÄRNHALTIGT METALLAVFALL SOM SKALL ÅTERANVÄNDAS, REGENERERAS ELLER ÅTERVINNAS</p> <p>Nr SE/00000</p>
<p>2. Avfallets mottagare (namn och fullständig adress)</p>	<p>2 KOPIA FÖR BEHÖRIG MYNDIGHET</p> <p>ANVISNINGAR</p> <p>1. Fäll 1-5 och 7 på de fyra exemplaren av denna blankett skall fyllas i av avfallets innehavare. Blanketten skall fyllas i på maskin eller textas med bläck (stora bokstäver). Det får inte förekomma raderingar eller överströkningar. Rättelser skall göras genom att de felaktiga uppgifterna stryks över och, i förekommande fall, de riktiga läggs till. Ändringarna skall signeras av den som fyller i blanketten.</p>

- Kopla 1 och 2 av blanketten skall medfölja avfallet och lämnas till mottagaren.
- Avfallets innehavare skall behålla kopia 3 av blanketten och innan transporten sker skicka kopia 4 till den behöriga myndigheten i destinationsmedlemsstaten eller, om avfallet exporteras från gemenskapen, till den behöriga myndigheten i den medlemsstat från vilket avfallet lämnar gemenskapen.
- Avfallets mottagare skall fylla i fäll 6 på kopia 1 och 2, behålla kopia 1 och skicka kopia 2 till den behöriga myndigheten i den medlemsstat som avses i 3 ovan senast 15 dagar efter mottagandet av avfallet.

DENNA BLANKETT FÅR ENDAST ANVÄNDAS FÖR AVFALL SOM OMFATTAS AV ARTIKEL 17 I DIREKTIV 84/631/EEG		
3. Nr	4. Gångse handelsbeteckning för avfallet	5. Nettomängd (kg)
<p>6. MOTTAGARENS FÖRSÄKRAN</p> <p>Jag intygar härmed att det ovan beskrivna avfallet kommer att ÅTERANVÄNDAS, REGENERERAS ELLER ÅTERVINNAS</p> <p>Datum:</p> <p>Underskrift:</p>	<p>7. INNEHAVARENS FÖRSÄKRAN</p> <p>Ovan beskrivna avfall är avsett för ÅTERANVÄNDNING, REGENERERING ELLER ÅTERVINNING enligt avtal med den i fäll 2 angivna mottagaren.</p> <p>Datum:</p> <p>Underskrift:</p>	

1. Avfallets innehavare (namn och fullständig adress) ☐	DEKLARATION OM ICKE JÄRNHALTIGT METALLAVFALL SOM SKALL ÅTERANVÄNDAS, REGENERERAS ELLER ÅTERVINNAS Nr SE / 0 0 0 0 0 1 KOPIA FÖR MOTTAGAREN AV AVFALLET
2. Avfallets mottagare (namn och fullständig adress)	ANVISNINGAR 1. Fält 1-5 och 7 på de fyra exemplaren av denna blankett skall fyllas i av avfallets innehavare. Blanketten skall fyllas i på maskin eller textas med blåck (stora bokstäver). Det får inte förekomma raderingar eller överskrivningar. Rättelser skall göras genom att de felaktiga uppgifterna stryks över och, i förekommande fall, de riktiga läggs till. Ändringarna skall signeras av den som fyller i blanketten.

2. Kopia 1 och 2 av blanketten skall medfölja avfallet och lämnas till mottagaren.
3. Avfallets innehavare skall behålla kopia 3 av blanketten och innan transporten sker skicka kopia 4 till den behöriga myndigheten i destinationens medlemsstaten eller, om avfallet exporteras från gemenskapen, till den behöriga myndigheten i den medlemsstat från vilket avfallet lämnar gemenskapen.
4. Avfallets mottagare skall fylla i fält 6 på kopia 1 och 2, behålla kopia 1 och skicka kopia 2 till den behöriga myndigheten i den medlemsstat som avses i 3 ovan senast 15 dagar efter mottagandet av avfallet.

DENNA BLANKETT FÅR ENDAST ANVÄNDAS FÖR AVFALL SOM OMFATTAS AV ARTIKEL 17 I DIREKTIV 84/631/EEG		
3. Nr	4. Gängse handelsbeteckning för avfallet	5. Nettomängd (kg)
6. MOTTAGARENS FÖRSÄKRAN Jag intygar härmed att det ovan beskrivna avfallet kommer att ÅTERANVÄNDAS, REGENERERAS ELLER ÅTERVINNAS Datum: Underskrift:		7. INNEHAVARENS FÖRSÄKRAN Ovan beskrivna avfall är avsett för ÅTERANVÄNDNING, REGENERERING ELLER ÅTERVINNING enligt avtal med den i fält 2 angivna mottagaren. Datum: Underskrift:

VIKTIGT

I nedanstående fält skall anges:

- transportörens namn eller firmanamn och fullständig adress,
- typen av transportmedel och dess registreringsnummer eller beteckning,
- dagen då transportören hämtade avfallet för transport,
- transportörens eller dennes ombuds underskrift samt kontaktpersonens fullständiga namn med telefon- och telexnummer.

GENOM ATT UNDERTECKNA DENNA BLANKETT INTYGAR TRANSPORTÖREN ELLER DENNES OMBUD ATT DE LÄMNADE UPPGIFTERNA ÄR RIKTIGA

34. PLANERADE EFTERFÖLJANDE TRANSPORTÖRER ELLER NY TRANSPORTÖR VID FORCE MAJEURE	
Namn och fullständig adress	Datum: Transportörens eller dennes ombuds underskrift:
Identifikationsuppgifter för transportmedlet	Kontaktperson: Tel: Telex:
Namn och fullständig adress	Datum: Transportörens eller dennes ombuds underskrift:
Identifikationsuppgifter för transportmedlet	Kontaktperson: Tel: Telex:
Namn och fullständig adress	Datum: Transportörens eller dennes ombuds underskrift:
Identifikationsuppgifter för transportmedlet	Kontaktperson: Tel: Telex:

35. BEKRÄFTELSE FRÅN TULLMYNDIGHET VID UTFÖRSEL UR GEMENSKAPEN	
Det avfall som beskrivs på andra sidan har lämnat gemenskapen den	
Underskrift:	Stämpel:
ANMÄRKNING: Den berörda tullmyndigheten skall sända denna kopia till den behöriga myndigheten i tullmyndighetens medlemsstat.	

36. ÖVERSÄTTNING AV UPPGIFTERNA I FÄLT 27 PÅ OMSTÅENDE SIDA								
DANSK	pulveragtig	sløvagtig	fast	pastaagtig	tyktflydende	slamagtig	flydende	luftformig
DEUTSCH	pulverförmig	staubförmig	fest	pastos	breiig	schlammig	flüssig	gasförmig
ΕΛΛΗΝΙΚΑ	σκόνη	κοινώδες	στέρεο	παστώδες	σφιχτό	λασπώδες	υγρό	αεριο
ENGLISH	powder	powdery	solid	paste	viscous	sludge	liquid	gaseous
FRANÇAIS	poudreux	pulvérulent	solide	pâteux	siropeux	boueux	liquide	gazeux
ITALIANO	polvere	polverulento	solido	vischioso	sciroposo	fangoso	liquido	gassoso
NEDERLANDS	poeder	poederachtig	vast	viskeus	stropeng	slibachtig	vloeibaar	gasvormig

KOPIA SOM MEDFÖLJER AVFALLET	3. Sändningens löpnummer	
	1. Avfallens innehavare Registreringsnummer Tel: _____ Telex: _____	
	2. Medföljande dokument Nr. SE / 0 0 0 0 0 som avser 1	
	☐ ANMÄLAN AV EN ENSTAKA TRANSPORT ☐ GEMENSAM ANMÄLAN	
	4. Avfallens mottagare Uppgifter om tillstånd Tel: _____ Telex: _____	
	5. Avfallens producent Kontaktperson Tel: _____ Telex: _____	
	6. Avfallens transportör Tillstånd nr (i förekommande fall) Tel: _____ Telex: _____	
	7. Avtal mellan innehavare och mottagare	
	8. Antal blagor	
	9. Plats där avfallet uppkommit	
10. Plats för bortskaffande (stället omhändertagande)		
11. Transportansvarsförsäkring 1 ☐ JA ☐ NEJ Försäkringsbolag (om så krävs)		
12. Identifieringsuppgifter för transportmedlet		
13. Transportslätt 14. Första transport den 15. Sista transport den		
16. Totalt antal transporter som avses		
Försäkringsnr: _____ Sista giltighetsdag: _____		
18. Planerad förpackning		
19. Avsändarkod		
20. Destinationskod		
21. Planerad mängd (kg)		
22. Avfallens benämning, fysikaliska egenskaper och kemiska sammansättning		
23. Verklig mängd (kg)		
24. FNs klassificeringsnummer		
25. Process vid vilken avfallet uppkommit		
26. Riskangivelse 		
27. Avfallens fysiska tillstånd vid °C Avfallens färg		
☐ pulverformigt/stoft ☐ fast ☐ viskös/pastös ☐ slamformigt ☐ flytande ☐ gasformigt ☐ annat		
28. Kodnummer för behöriga myndigheter i de berörda medlemsstaterna		
29. Metod för bortskaffande		
30. Tullkontor vid inresa i transitmedlemsstaterna och i destinationsmedlemsstaten		
IFYLLES AV BEHÖRIG MYNDIGHET BEKRÄFTELSE NR. _____ gällig för 1 ☐ EN TRANSPORT att utövas senast ☐ FLERA TRANSPORTER Särskilda transportvillkor 1 Anmälan mottagen den _____ Underskrift: _____ ☐ JA ☐ NEJ Bekräftelse avvärd den _____ Stämpel: _____ Den behöriga myndighetens namn och fullständiga adress		
31. IFYLLES AV TRANSPORTÖREN Datum: _____ Underskrift: _____ Kontaktperson: _____ Telex: _____ Tel: _____ Telex: _____		
32. IFYLLES AV MOTTAGAREN Mottagen nettomängd (kg): _____ Underskrift: _____ Datum: _____ Kontaktperson: _____ Tel: _____ Telex: _____		
33. Ort: _____ Datum: _____ Avfallsinnehavarens underskrift: _____ Kontaktperson: _____ Tel: _____ Telex: _____		

Kopia för avfallsinnehavaren	2	1. Avfallets innehavare Registreringsnummer Tel: _____ Telex: _____	2. Medföljande dokument Nr. SE / 0 0 0 0 0 som avser ¹ _____ ☐ ANMÄLAN AV EN ENSTAKA TRANSPORT ☐ GEMENSAM ANMÄLAN	
	4. Avfallets mottagare Uppgifter om tillstånd Tel: _____ Telex: _____	5. Avfallets producent Kontaktperson Tel: _____ Telex: _____		
	6. Avfallets transportör Tillstånd nr (i förekommande fall) Tel: _____ Telex: _____	7. Avtal mellan innehavare och mottagare	8. Antal bilagor	
	13. Transportsätt	14. Första transport den _____	15. Sista transport den _____	
	16. Totalt antal transporter som avses _____	Försäkringsnr: _____ Sista giltighetsdag: _____		
	18. Planerad förpackning _____	19. Avsändarkod _____	20. Destinationskod _____	21. Planerad mängd (kg) _____
	22. Avfallets benämning, fysikaliska egenskaper och kemiska sammansättning			24. FNs klassificeringsnummer
	25. Process vid vilken avfallet uppkommit		26. Riskangivelse ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	
	27. Avfallets fysiska tillstånd vid _____ °C ☐ pulverformigt/stoft ☐ fast ☐ visköst/pastöst ☐ slamformigt ☐ flytande ☐ gasformigt ☐ annat _____			Avfallets färg
	28. Kodnummer för behöriga myndigheter i de berörda medlemsstaterna		29. Metod för bortskaffande	
30. Tullkontor vid inresa i transitmedlemsstaterna och i destinationsmedlemsstaten				
IFYLLES AV BEHÖRIG MYNDIGHET BEKRÄFTELSE NR. _____ giltig för ¹ ☐ EN TRANSPORT ☐ FLERA TRANSPORTER att utföras senast _____ Särskilda transportvillkor ² ☐ JA ☐ NEJ Anmälan mottagen den _____ Bekräftelse avsedd den _____ Underskrift: _____ Stämpel: _____ Den behöriga myndighetens namn och fullständiga adress _____		33. Ort _____ Datum _____ Avfallsinnehavarens underskrift _____		

¹ Sätt kryss i lämplig ruta.

KOPIA FÖR DEN MYNDIGHET SOM SKALL BEKRÄFTA MOTTAGANDET	1. Avfallets innehavare		2. Medföljande dokument Nr. SE / 0 0 0 0 0 som avser ¹		
	Registreringsnummer Tel: _____ Telex: _____		☐ ANMÄLAN AV EN ENSTAKA TRANSPORT ☐ GEMENSAM ANMÄLAN		
	4. Avfallets mottagare		5. Avfallets producent		
	Uppgifter om tillstånd Tel: _____ Telex: _____		Kontaktperson Tel: _____ Telex: _____		
	6. Avfallets transportör		7. Avtal mellan innehavare och mottagare		8. Antal bilagor
	Tillstånd nr (i förekommande fall) Tel: _____ Telex: _____		9. Plats där avfallet uppkommit	10. Plats för bortskaffande (slutlig omhändertagande)	
	13. Transportsätt		14. Första transport den	15. Sista transport den	
	16. Totalt antal transporter som avses		Försäkringsnr:		Sista giltighetsdag:
	18. Planerad förpackning		19. Avsändarkod	20. Destinationskod	21. Planerad mängd (kg)
	22. Avfallets benämning, fysikaliska egenskaper och kemiska sammansättning				24. FNs klassificeringsnummer
25. Process vid vilken avfallet uppkommit		26. Riskangivelse			
		 ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐			
27. Avfallets fysiska tillstånd vid °C					Avfallets färg
☐ pulverformigt/ slott ☐ fast ☐ viskös/ pastöst ☐ slamformigt ☐ flytande ☐ gasformigt ☐ annat					
28. Kodnummer för behöriga myndigheter i de berörda medlemsstaterna			29. Metod för bortskaffande		
30. Tullkontor vid inresa i transitmedlemsstaterna och i destinationsmedlemsstaten					
IFYLLES AV BEHÖRIG MYNDIGHET BEKRÄFTELSE NR. gällig för ¹					
☐ EN TRANSPORT		☐ FLERA TRANSPORTER			
att utövas senast					
Särskilda transportvillkor ¹		☐ JA ☐ NEJ			
Anmälan mottagen den		Bekräftelse avsänd den			
Underskrift:		Stämpel:			
Den behöriga myndighetens namn och fullständiga adress					
33. Ort		Datum			
		Avfallsinnehavarens underskrift			

¹ Sätt kryss i lämplig ruta.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att var och en som skall fylla i blanketten i bilaga 1 får kännedom om bilaga 4.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 oktober 1985. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 6

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 juli 1985.

På kommissionens vägnar

Stanley CLINTON DAVIS

Medlem av kommissionen

II

(Beslut, lagar m.m som inte behöver offentliggöras)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS DIREKTIV

av den 22 juli 1985

om anpassning till tekniska framsteg av rådets direktiv 84/631/EEG om övervakning och kontroll inom den Europeiska gemenskapen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall

(85/469/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 78/319/EEG av den 20 mars 1978 om giftigt och annat farligt avfall¹, särskilt artikel 18 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 84/631/EEG av den 6 december 1984 om övervakning och kontroll inom den europeiska gemenskapen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall², särskilt artikel 15 i detta, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att färdigställa bilaga 1 och 3 till direktiv 84/631/EEG.

För att säkerställa en effektiv övervakning och kontroll måste den som innehar avfall och avser att transportera eller låta transportera detta lämna en anmälan till de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna, om transporten skall äga rum mellan medlemsstater, genom medlemsstater eller till en medlemsstat från tredje land.

En sådan anmälan skall göras genom en enhetlig fraktsedel, vilkens innehåll framgår av bilaga 1 till direktiv 84/631/EEG.

När det gäller icke järnhaltigt metallavfall som är avsett för återanvändning, regenerering eller återvinning enligt ett särskilt avtal om en sådan åtgärd, krävs endast uppgifter i

form av ett enhetligt dokument, vars innehåll framgår av bilaga 3 till direktiv 84/631/EEG.

Detta enhetliga dokument bör stämma överens med den utformning som utarbetats på uppdrag av Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa.

De åtgärder som föreskrivs i detta direktiv överensstämmer med yttrandet från kommittén för anpassning till tekniska framsteg av direktiv 78/319/EEG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Bilaga 1 till direktiv 84/631/EEG skall ersättas med bilaga 1 till detta direktiv.

Artikel 2

Bilaga 3 till direktiv 84/631/EEG skall ersättas med bilaga 2 till detta direktiv.

Artikel 3

Blanketterna i bilaga 1 och 2 skall överensstämma med de tekniska föreskrifterna i bilaga 3 och skall fyllas in enligt anvisningarna i bilaga 4.

¹ EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

² EGT nr L 326, 13.12.1984, s. 31.

BILAGA 3

/Bilagan ersatt genom direktiv 85/469/EEG/

*BILAGA 2***FÖRTECKNING ÖVER DE INTERNATIONELLA TRANSPORTKONVENTIONER
SOM AVSES I ARTIKEL 8.2¹****1. ADR**

Europeiska överenskommelsen om internationell transport av farligt gods på väg (1957)

2. CIM

Internationell konvention om godstransport på järnväg (1924)²

inklusive i bilaga 1:

RID

Internationella bestämmelser om transport av farligt gods på järnväg (1924)

3. SOLAS-konventionen

Internationell konvention om säkerhet för människoliv till sjöss (1974)

4. IMDG-kod³

Internationella regler om sjötransport av farligt gods

5. Chicagokonventionen

Konventionen angående internationell civil luftfart (1944), vars *bilaga 18* behandlar flygtransport av farligt gods (T.I.: Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air (Tekniska anvisningar för säker lufttransport av farligt gods))

6. MARPOL-konventionen

Konvention rörande förhindrande av havsföroreningar från fartyg (1973/1978)

7. ADN

Bestämmelser om transport av farliga ämnen på Rhen (1970)

¹ Denna förteckning innehåller de konventioner som är i kraft då detta direktiv antas. Förteckningen kan anpassas av den tekniska kommitté som avses i artikel 15.

² Från och med den 1 maj 1985 kommer denna konvention att kallas:

COTIF: Fördraget om internationell järnvägstrafik

RID kommer att bli en bilaga till COTIF och kallas:

Bestämmelser om internationella järnvägstransporter av farligt gods

³ Från och med den 1 januari 1985 kommer IMDG-reglerna att ingå i SOLAS-konventionen.

BILAGA 1

/Bilagan ersatt genom direktiv 85/469/EEG/

Artikel 15

Den tekniska kommitté som har inrättats enligt artikel 18 i direktiv 78/319/EEG, vilken tillämpar förfarandet i artikel 19 i det direktivet, tilldelas befogenheten att i enlighet med bilaga 1 respektive bilaga 3 utarbeta den fraktsedel, inklusive de allmänna anvisningarna, och den enhetliga deklaration som avses i artikel 17. Kommittén har också rätt att enligt samma förfarande med hänsyn till tekniska framsteg anpassa dels fraktsedeln och deklarationen samt dels förteckningen över internationella transportkonventioner i bilaga 2.

Artikel 16

Medlemsstaterna skall utse de behöriga myndigheter som krävs för tillämpningen av artikel 4.

Artikel 17

/Ersatt genom direktiv 86/279/EEG/

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv från och med den 1 oktober 1985. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv. Kommissionen skall underrätta övriga medlemsstater om detta.

Artikel 19

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 6 december 1984.

På rådets vägnar

L. KAVANAGH

Ordförande

Artikel 8

1. Gränsöverskridande transporter skall uppfylla följande villkor:

- a) Avfallet skall vara omsorgsfull förpackat.
- b) Behållarna skall vara försedda med lämplig märkning, som utöver avfallstyp, sammansättning och mängd även skall ange telefonnummer till den eller de personer från vilka anvisningar eller råd kan erhållas vid varje tidpunkt under transporten.
- c) De anvisningar som bör följas i händelse av fara eller om en olycka inträffar skall medfölja avfallet.
- d) Den märkning och de anvisningar som avses i b och c skall vara på de berörda medlemsstaternas språk.

2. De villkor som anges i punkt 1 skall anses vara uppfyllda om en medlemsstat tillämpar bestämmelser som överensstämmer med sådana internationella transportkonventioner som förtecknas i bilaga 2 och till vilka medlemsstaten anslutit sig, om dessa konventioner omfattar sådant avfall som avses i detta direktiv.

Artikel 9

Medlemsstaterna får vid behov och efter samråd med kommissionen besluta om gränsöverfarter för transporter av avfall.

Artikel 10

Enligt principen "förorenaren betalar" kan den berörda medlemsstaten ta ut kostnaden för anmälnings- och övervakningsförfarandena, inklusive kostnader för de analyser och kontroller som är nödvändiga, från avfallsinnehavaren och/eller avfallsproducenten. Den kostnad som tas ut skall vara jämförbar med kostnaden för motsvarande förfaranden vid transporter av samma sorts avfall inom medlemsstaten.

Artikel 11

1. Utan att det påverkar tillämpningen av nationella bestämmelser om privaträttsligt ansvar gäller, oavsett var bortskaftet av avfallet sker, att avfallsproducenten skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att bortskafta eller låta bortskafta avfallet på ett sådant sätt att miljöns kvalitet skyddas i enlighet med direktiv 75/442/EEG, direktiv 78/319/EEG och detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att skyldigheterna enligt punkt 1 iakttas.

3. Rådet skall enligt förfarandet i artikel 100 i fördraget senast den 30 september 1988 fastställa villkoren för införandet av ett privaträttsligt ansvar för producenten i händelse av skada eller för någon annan som bör ställas till svars för en sådan skada. Rådet skall även besluta om ett försäkringssystem.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1985 underrätta kommissionen om namn, adresser samt telefon- och telexnummer avseende de behöriga myndigheterna samt de anläggningar, inrättningar eller företag som innehar ett sådant tillstånd att bortskafta avfall som avses i artikel 3.3 sista strecksatsen.

Medlemsstaterna skall regelbundet underrätta kommissionen om ändringar i dessa uppgifter.

2. Kommissionen skall utan dröjsmål överlämna de uppgifter som avses i punkt 1 till de övriga medlemsstaterna.

Artikel 13

1. Den 1 oktober 1987 och därefter vartannat år skall medlemsstaterna till kommissionen lämna rapporter om genomförandet av detta direktiv och om situationen när det gäller gränsöverskridande transporter inom deras respektive territorier.

2. Rapporterna skall särskilt omfatta följande uppgifter:

- Gränsöverskridande transporter av sådant avfall som uppkommit vid stora olyckor, särskilt sådana som avses i artikel 1 i rådets direktiv 82/501/EEG av den 24 juni 1982 om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter¹.
- Anmärkningsvärda händelser i samband med sådana gränsöverskridande transporter av avfall som avses i detta direktiv, vilka händelser inneburit eller fortfarande kan innebära allvarliga risker för människor eller för miljön.
- Den mängd och det slags avfall som införts till medlemsstaternas territorier för bortskaftande, samt vilka avfallskvaliteter och avfallslag som har uppkommit inom deras territorier och som därefter slutligt har exporterats.

Artikel 14

På grundval av de rapporter som avses i artikel 13 skall kommissionen vartannat år sammanställa en sammanfattande rapport, som skall lämnas till Europaparlamentet, rådet samt Ekonomiska och sociala kommittén.

¹ EGT nr L 230, 5.8.1982, s. 1.

Artikel 5

/Ersatt genom direktiv 86/279/EEG/

Artikel 6

1. När avfallsinnehavaren har mottagit den bekräftelse som avses i artikel 4 och 5 skall han innan transporten utförs fylla i fraktsedeln och sända kopior till de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna och till tredje land som berörs.
2. En kopia av fraktsedeln inklusive bekräftelsen skall åtfölja varje transport.
3. Alla företag som därefter deltar i genomförandet av transporten skall fylla i fraktsedeln på angivet ställe, skriva under den och behålla en kopia.
4. Senast 15 dagar efter mottagandet av avfallet skall avfallsmottagaren överlämna kopior av den fullständigt ifyllda fraktsedeln till avfallsinnehavaren, till de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna samt till tredje land som berörs. Kopior skall behållas i minst två år.

Artikel 7

/Ersatt genom direktiv 86/279/EEG/

- giftigt och annat farligt avfall enligt definition i artikel 1 b i direktiv 78/319/EEG, utom de klorerade och organiska lösningsmedel som avses i punkt 13 och 14 i bilagan till det direktivet,
  - PCB enligt definitionen i artikel 1 a i direktiv 76/403/EEG.
- b) *Behöriga myndigheter*: de behöriga myndigheter i de berörda medlemsstaterna, som i enlighet med artikel 16 har utsetts i mottagarstaten, i avsändarstaten samt i förekommande fall i den eller de stater genom vilka transporterering sker.
- c) *Avfallsproducent*: var och en som bedriver en verksamhet som ger upphov till avfall ("ursprunglig producent") och var och en som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning.
- d) *Avfallsinnehavare*: avfallsproducenten eller en annan person eller ett annat företag som har för avsikt att genomföra eller har genomfört en gränsöverskridande transport av avfall.
- e) *Avfallsmottagare*: den person eller det företag till vilken eller vilket avfallet transporteras för bortskaffande (slutligt omhändertagande).
- f) *Bortskaffande*: sådant bortskaffande som avses i artikel 1 c i direktiv 78/319/EEG.

Artikel 4

2. Att föra i land avfall som har producerats vid normal drift av fartyg, inbegripet avloppsvatten och sopor, skall inte betraktas som gränsöverskridande transport i den betydelse som avses i detta direktiv.

/Ersatt genom direktiv 86/279/EEG/

Artikel 3

/Ersatt genom direktiv 86/279/EEG/

Den växande volymen långväga transporter av farligt avfall inom gemenskapen medför ökade risker och gör att det är nödvändigt att övervaka och kontrollera det farliga avfallet från det tillfälle då det uppkommer tills det behandlas eller slutligt bortskaffas på ett säkert sätt.

Därför krävs en obligatorisk anmälan för gränsöverskridande transporter av farligt avfall och en enhetlig typ av fraktsedel.

Behöriga myndigheter i de medlemsstater till vilka avfall skall sändas bör kunna motsätta sig sådana avfallstransporter. Invändningarna bör uppfylla vissa krav och vara väl underbyggda.

Det är också önskvärt att den avsändande medlemsstaten och den medlemsstat genom vilken transporten skall ske kan fastställa villkor för transporter av avfall inom sina respektive territorier.

Vidare bör den avsändande medlemsstaten kunna motsätta sig en transport i vissa situationer och om vissa villkor är uppfyllda.

Om avfall transporteras till en destination utanför gemenskapen bör anmälan också göras till mottagarlandet och, i förekommande fall, till det tredje land som avfallet transporteras genom.

För att i detta fall effektivt kunna kontrollera gränsöverskridande transporter av farligt avfall bör tullmyndigheterna i den sista medlemsstat som transporten skall gå genom sända en kopia av fraktsedeln till den behöriga myndigheten i den medlemsstaten. Innehavaren bör intyga för de behöriga myndigheterna i den avsändande medlemsstaten att avfallet lämnat gemenskapen.

I vissa fall kan ett gemensamt anmälningsförfarande tillämpas.

Uppgifter om avfallet, producenterna, eventuella avtal med mottagaren, de åtgärder som vidtagits i fråga om transportvägar och försäkringar samt villkoren för genomförandet av själva transporten bör lämnas till de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna som ett led i anmälningsförfarandet.

För att säkerställa att farligt avfall inte medför onödiga risker bör det förpackas och märkas omsorgsfullt. De anvisningar som bör följas i händelse av fara eller om en olycka inträffar bör medfölja avfallet för att skydda människor och miljön från de faror som kan uppkomma.

Medlemsstaterna bör kunna fastställa gränsöverfarer efter samråd med kommissionen.

Enligt principen "förorenaren betalar" bör innehavaren och/eller producenten av avfallet stå för kostnaderna för genomförandet av anmälningsförfarandet, inklusive kostnaderna för kontroll och analys.

Det är viktigt att det ansvar som åvilar producenten eller någon annan person som ansvarar för skador definieras och att villkoren för tillämpningen fastställs, för att på så sätt säkerställa en effektiv och skälig gottgörelse för den skada som kan ha uppstått vid en transport av farligt avfall. Rådet bör vidta åtgärder senast tre år från det att detta direktiv börjar tillämpas. Rådet bör också inom samma tid besluta om ett försäkrings-system.

Icke-järnhaltigt metallavfall avsett för återanvändning, regenerering eller återvinning bör om vissa villkor är uppfyllda undantas från bestämmelserna i detta direktiv.

Medlemsstaterna bör till kommissionen överlämna all sådan information som har betydelse för tillämpningen av detta direktiv och bör särskilt sammanställa rapporter vartannat år, som skall ligga till grund för en sammanfattande rapport från kommissionen.

Den tekniska kommitté som har inrättats enligt direktiv 78/319/EEG bör också tilldelas befogenheten att utarbeta och vid behov ändra den enhetliga fraktsedeln med enhetlig deklaration som föreskrivs i detta direktiv. Kommittén bör även ha rätt att anpassa den förteckning över konventioner som bifogas detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv och i syfte att skydda människors hälsa och miljön vidta nödvändiga åtgärder för övervakning och kontroll av gränsöverskridande transporter av farligt avfall, både inom gemenskapen och till och från gemenskapen.

Artikel 2

1. I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *Farligt avfall*, i det följande kallat *avfall*:

RÅDETS DIREKTIV

av den 6 december 1984

om övervakning och kontroll inom Europeiska gemenskapen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall

(84/631/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön från år 1973⁴, 1977⁵ och 1983⁶ skall gemenskapsåtgärder vidtas i syfte att kontrollera bortscaffandet av farligt avfall.

Enligt rådets direktiv 78/319/EEG av den 20 mars 1978 om giftigt och annat farligt avfall⁷ är medlemsstaterna skyldiga att vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att giftigt och annat farligt avfall bortscaffas utan fara för människors hälsa och utan att skada miljön.

Transporter av avfall mellan medlemsstaterna eller mellan medlemsstater och andra stater kan vara nödvändiga för att bortscaffandet skall kunna ske på bästa möjliga sätt.

Olikheter i de bestämmelser om bortscaffande av farligt avfall som redan tillämpas eller som utarbetas i medlemsstaterna kan snedvrída konkurrensförhållandena och direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. Olikheter finns särskilt i fråga om förfaranden för övervakning och kontroll av gränsöverskridande transporter av farligt avfall inom gemenskapen. En tillnärmning av lagstiftningen på detta område i enlighet med artikel 100 i fördraget är därför nödvändig.

Genom rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall⁸, rådets direktiv 76/403/EEG av den 16 april 1976 om slutligt omhändertagande av polyklorerade bifenylter och polyklorerade terfenylter⁹ samt rådets direktiv 78/319/EEG har redan fastställts vissa bestämmelser som rör bortscaffande av farligt avfall. Övervakningen och kontrollen av gränsöverskridande transporter av farligt avfall har dock ännu ej reglerats.

Ett effektivt och konsekvent utformat system för övervakning och kontroll av gränsöverskridande transporter av farligt avfall bör inte skapa handelshinder inom gemenskapen eller påverka konkurrensen.

¹ EGT nr C 53, 25.2.1983, s. 3 och EGT nr C 186, 12.7.1983, s. 3.

² EGT nr C 184, 11.7.1983, s. 50.

³ EGT nr C 176, 4.7.1983, s. 4.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 3.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 3.

⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

⁷ EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

⁸ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 39.

⁹ EGT nr L 108, 26.4.1976, s. 41.

BILAGA 5

BORTSKAFFANDE AV AVFALL: INJICERING I MARKEN

Miljökomponenter	Parametrar		Lägsta provtagnings- och analysfrekvens per år	Referensmätmetod
	Obligatoriskt	Frivilligt		
1. Ofiltrerat ytvatten omkring platsen i det område som påverkas av injiceringen	pH (pH-enhet)		1	Elektrometri. Mätning på platsen samtidigt med provtagningen
	SO ₄ ¹ (mg/l)		1	— Gravimetri — Komplexometrisk titrering med användning av EDTA — Molekylärabsorptionsspektrofotometri
2. Ofiltrerat grundvatten omkring platsen inklusive utflöden	Ti ² (mg/l)	V, Mn, Ni, Zn (mg/l)	1	Atomabsorptionsspektrofotometri
	Fe ³ (mg/l)	Cr (mg/l)	1	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Molekylärabsorptionsspektrofotometri
	Ca (mg/l)		1	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Komplexometrisk titrering
		Cu, Pb (mg/l)	1	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Polarografi
	Cl ² (mg/l)		1	Bestämning genom titrering (Mohrs metod)
Omgivning Topografi	Markstabilitet		1	Fotografisk och topografisk kontroll
	Permeabilitet Porositet		1	Pumpningsförsök Borrningsdiagram

¹ Obligatoriskt om avfall från sulfatprocessen injiceras i marken.² Obligatoriskt om avfall från klorprocessen injiceras i marken.³ Omfattar även mätning av Fe i filtratet (suspenderade fasta ämnen).

BILAGA 4

BORTSKAFFANDE AV AVFALL: LAGRING OCH DEPONERING PÅ LAND

Miljökomponenter	Parametrar		Lägsta provtagnings- och analysfrekvens per år	Referensmätmetod
	Obligatoriskt	Frivilligt		
1. Ofiltrerat ytvatten omkring platsen i det område som påverkas av lagringen samt vid en punkt utanför detta område ^{1 2 3}	pH (pH-enhet)		1	Elektrometri. Mätning på platsen samtidigt med provtagningen
	SO ₄ ⁴ (mg/l)		1	— Gravimetri — Komplexometrisk titrering med användning av EDTA — Molekylärsorptionspektrofotometri
2. Ofiltrerat grundvatten omkring platsen och vid behov dessutom i utflöden ^{1 2}	Ti ⁵ (mg/l)	V, Mn, Ni, Zn (mg/l)	1	Atomabsorptionsspektrofotometri
	Fe ⁶ (mg/l)	Cr (mg/l)	1	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Molekylärsorptionspektrofotometri
	Ca (mg/l)		1	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Komplexometrisk titrering
		Cu, Pb (mg/l)	1	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Polarografi
	Cl ⁵ (mg/l)		1	Bestämning genom titrering (Mohrs metod)
Lagrings- eller deponeringsplatsens omgivning	Okulärbesiktning av: — topografi och skötsel — påverkan på alven — platsens ekologi		1	Metoderna väljs av medlemsstaterna

¹ Provtagningen skall utföras vid samma tid på året.

² Vid övervakning av ytvatten och grundvatten skall särskilt uppmärksammas material som transporteras från lagringsplatsen med rinnande vatten.

³ Provtagning skall om möjligt utföras 50 cm under vattenytan.

⁴ Obligatoriskt om lagrings- eller deponeringsplatsen innehåller avfall från sulfatprocessen.

⁵ Obligatoriskt om lagrings- eller deponeringsplatsen innehåller avfall från klorprocessen.

⁶ Omfattar även mätning av Fe i filtratet (suspenderade fasta ämnen).

Miljökomponenter	Parametrar		Lägsta provtag- nings- och ana- lysfrekvens per år	Referensmätmetod
	Obligatoriskt	Frivilligt		
Suspendeda fasta ämnen uppfångade på ett membranfilter med 0,45 µm porstorlek	Fe (mg/l)	Cr, Cd, Hg (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Molekylärsorptionsspektrofotometri
		Ti, V, Mn, Ni, Zn (mg/l)	3	Atomabsorptionsspektrofotometri
		Cu, Pb (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Polarografi
	Hydratiserade järnoxider och järnhydroxider (mg Fe/l)		3	Extraktion av provet i lämplig sur miljö, bestämning genom atomabsorptionsspektrofotometri eller genom molekylärsorptionsspektrofotometri. Samma metod med sur extraktion skall användas för samtliga prover från samma provtagningsplats
Sediment I det översta sedimentskiktet så nära ytan som möjligt	Ti, Fe (mg/kg torrsubstans)	V, Cr, Mn, Ni, Cu, Zn, Cd, Hg, Pb (mg/kg torrsubstans)	1	Samma metoder som används för mätningar i vattenpelaren. Efter lämplig beredning av provet (våt eller torr mineralisering och rening). Metallmängderna skall bestämmas för ett bestämt intervall fråga om partikelstorlek.
	Hydratiserade järnoxider och järnhydroxider (mg Fe/kg)		1	Samma metoder som används för mätningarna i vattenpelaren
Levande organismer Arter som är representativa för platsen	Ti, Cr, Fe, Ni, Zn, Pb (mg/kg våt och torr vikt)	V, Mn, Cu, Cd, Hg (mg/kg våt och torr vikt)	1	Atomabsorptionsspektrofotometri efter lämplig beredning av blandprovet av finfördelat kött (våt eller torr mineralisering och rening) — För fisk mäts metallhalterna i muskelvävnad eller annan lämplig vävnad. Provet måste bestå av minst 10 individer — För blötdjur och skaldjur mäts metallhalterna i köttet. Provet måste bestå av minst 50 individer

Ökomponenter	Parametrar		Lägsta provtag- nings- och ana- lysfrekvens per år	Referensmätmetod
	Obligatoriskt	Frivilligt		
ifauna	Artrikedom och relativ förekomst		1	Kvalitativ och kvantitativ klassi- ficering av representativa arter, som visar antalet individer per art, täthet och dominans
ankton		Artrikedom och relativ förekomst	1	Kvalitativ och kvantitativ klassi- ficering av representativa arter, som visar antalet individer per art, täthet och dominans
		Artrikedom och relativ förekomst	1	Kvalitativ och kvantitativ klassi- ficering av representativa arter, som visar antalet individer per art, täthet och dominans
beträffande		Förekomst av sju- kliga anatomiska skador hos fisk	1	Okulärbesiktning av de prov av representativa arter som uttagits för kemisk analys

Miljökomponenter	Parametrar		Lägsta provtagnings- och analysfrekvens per år	Referensmätmetod
	Obligatoriskt	Frivilligt		
Ofiltrerat sötvatten ¹	Fe (upplöst och i suspension) (mg/l)		3	Efter lämplig beredning av provet, bestämning genom atomabsorptionsspektrofotometri eller molekylärabsorptionsspektrofotometri
		Cr, totalt Cd, totalt Hg (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Molekylärabsorptionsspektrofotometri
	Ti (mg/l)	V, Mn, Ni, Zn (mg/l)	3	Atomabsorptionsspektrofotometri
		Cu, Pb (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Polarografi
Sötvatten filtrerat genom ett membranfilter med 0,45 µm porstorlek ¹	Löst Fe (mg/l)		3	Bestämning genom atomabsorptionsspektrofotometri eller molekylärabsorptionsspektrofotometri
		Cr, Cd, Hg (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Molekylärabsorptionsspektrofotometri
		Ti, V, Mn, Ni, Sn (mg/l)	3	Atomabsorptionsspektrofotometri
		Cu, Pb (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Polarografi

¹ Medlemsstaterna kan för ämnena i spalten "Parametrar" välja mellan att analysera ofiltrerat eller filtrerat vatten.

BILAGA 3

BORTSKAFFANDE AV AVFALL: UTSLÄPP TILL SÖTT YTVATTEN

Miljökomponenter	Parametrar		Lägsta provtag- nings- och ana- lysfrekvens per år	Referensmätmetod
	Obligatoriskt	Frivilligt		
Vattenpelare ¹	Temperatur (°C)		3	Temperaturmätning. Mätning på platsen samtidigt med provtagningen
Ofiltrerat sötvatten	Ledningsförmåga vid 20 °C ($\mu\text{S cm}^{-1}$)		3	Elektrometrisk mätning
	pH (pH-enhet)		3	Elektrometri. Mätning på platsen samtidigt med provtagningen
	Löst O ₂ (mg löst O ₂ /l)		3	— Winklers metod — Elektrokemisk metod
	Grumlighet (mg fast ämne/l eller mg suspen- derat material/l)		3	För grumlighet: turbidimetri För suspenderat material: gravimetri — vägning efter filtrering genom membranfilter med 0,45 μm porstorlek och torkning vid 105 °C — vägning efter centrifugering (minst 5 minuter, genomsnittlig acceleration 2 800 till 3 200 g) och torkning vid 105 °C

¹ Proverna skall tas vid samma tid på året och om möjligt 50 cm under vattenytan.

Miljökomponenter	Parametrar		Lägsta provtagnings- och analysfrekvens per år	Referensmätmetod
	Obligatoriskt	Frivilligt		
Sediment I det översta sedimentskiktet så nära ytan som möjligt	Totalt Ti, Fe (mg/kg torrsubstans)	V, Cr, Mn, Ni, Cu, Zn, Cd, Hg, Pb (mg/kg torrsubstans)	1	Samma metoder som används för mätningar i vattenpelaren. Efter lämplig beredning av provet (våt eller torr mineralisering och rening). Metallmängderna skall bestämmas för ett bestämt intervall i fråga om partikelstorlek.
	Hydratiserade järnoxider och järnhydroxider (mg Fe/l)		1	Samma metoder som används för mätningarna i vattenpelaren
Levande organismer Arter som är representativa för platsen: bentiska fiskarter och ryggradslösa djur eller andra lämpliga arter ¹	Ti, Cr, Fe, Ni, Zn, Pb (mg/kg våt och torr vikt)	V, Mn, Cu, Cd, Hg (mg/kg våt och torr vikt)	1	Atomabsorptionsspektrofotometri efter lämplig beredning av blandprovet av finfördelat kött (våt eller torr mineralisering och rening) — För fisk mäts metallhalter i muskelvävnad eller annan lämplig vävnad. Provet måste bestå av minst 10 individer — För blötdjur och skaldjur mäts metallhalter i köttet. Provet måste bestå av minst 50 individer
Bottenfauna	Artrikedom och relativ förekomst		1	Kvalitativ och kvantitativ klassificering av representativa arter, som visar antalet individer per art, täthet och dominans
Djurplankton		Artrikedom och relativ förekomst	1	Kvalitativ och kvantitativ klassificering av representativa arter, som visar antalet individer per art, täthet och dominans
Flora		Artrikedom och relativ förekomst	1	Kvalitativ och kvantitativ klassificering av representativa arter, som visar antalet individer per art, täthet och dominans
Särskilt beträffande fisk	Förekomst av sjukliga anatomiska skador hos fisk		1	Okulärbesiktning av de prov av representativa arter som uttagits för kemisk analys

¹ Arter som är representativa för utsläppsplatsen, särskilt vad avser deras känslighet för bioackumulering, t.ex. *Mytilus edulis*, *Crangon crangon*, flundra, rödspotta, torsk, makrill, mullus, sill, sjötunga (eller andra lämpliga bentiska arter).

Miljökomponenter	Parametrar		Lägsta provtagnings- och analysfrekvens per år	Referensmätmetod
	Obligatoriskt	Frivilligt		
Havsvatten filtrerat genom ett membranfilter med 0,45 µm porstorlek ¹	Löst järn (mg/l)		3	Bestämning genom atomabsorptionsspektrofotometri eller molekylärabsorptionsspektrofotometri
		Cr, Cd, Hg (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Molekylärabsorptionsspektrofotometri
		Ti, V, Mn, Ni, Zn (mg/l)	3	Atomabsorptionsspektrofotometri
		Cu, Pb (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Polarografi
Suspendeda fasta ämnen uppfångade på ett membranfilter med 0,45 µm porstorlek	Totalt Fe (mg/l)	Cr, Cd, Hg (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Molekylärabsorptionsspektrofotometri
		Ti, V, Mn, Ni, Zn (mg/l)	3	Atomabsorptionsspektrofotometri
		Cu, Pb (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Polarografi
	Hydratiserade järnoxider och järnhydroxider (mg Fe/l)		3	Extraktion av provet i lämplig sur miljö, bestämning genom atomabsorptionsspektrofotometri eller genom molekylärabsorptionsspektrofotometri. Samma metod med sur extraktion skall användas för samtliga prover från samma provtagningsplats

¹ Medlemsstaterna kan för ämnena i spalten "Parametrar" välja mellan att analysera ofiltrerat eller filtrerat vatten.

BILAGA 2

BORTSKAFFANDE AV AVFALL: UTSLÄPP TILL ELLER NEDSÄNKNING I HAVSVATTEN

(Flodmynningar, kustområden och öppet hav)

Miljökomponenter	Parametrar		Lägsta provtagnings- och analysfrekvens per år	Referensmätmetod
	Obligatoriskt	Frivilligt		
Vattenpelare	Temperatur(°C)		3	Temperaturmätning. Mätning på platsen samtidigt med provtagningen
Ofiltrerat havsvatten ¹	Salthalt (‰)		3	Mätning av ledningsförmåga
	pH (pH-enhet)		3	Elektrometri. Mätning på platsen samtidigt med provtagningen
	Löst O ₂ (mg löst O ₂ /l)		3	— Winklers metod — Elektrokemisk metod
	Grumlighet (mg fast ämne/l) eller suspenderat material (mg/l)		3	För grumlighet: turbidimetri För suspenderat material: gravimetri — vägning efter filtrering genom membranfilter med 0,45 µm porstorlek och torkning vid 105 °C — vägning efter centrifugering (minst 5 minuter, genomsnittlig acceleration 2 800 till 3 200 g) och torkning vid 105 °C
	Fe (löst och i suspension) (mg/l)		3	Efter lämplig beredning av provet, bestämning genom atomabsorptionsspektrofotometri eller molekylärabsorptionsspektrofotometri
		Cr, totalt Cd, totalt Hg (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Molekylärabsorptionsspektrofotometri
	Ti (mg/l)	V, Mn, Ni, Zn (mg/l)	3	Atomabsorptionsspektrofotometri
		Cu, Pb (mg/l)	3	— Atomabsorptionsspektrofotometri — Polarografi

¹ Medlemsstaterna kan för ämnena i spalten "Parametrar" välja mellan att analysera ofiltrerat eller filtrerat vatten.

BILAGA 1

BORTSKAFFANDE AV AVFALL: UTSLÄPP TILL LUFT

Miljökomponent	Parametrar		Lägsta provtagnings- och analysfrekvens per år	Anmärkningar
	Obligatoriskt	Frivilligt		
Luft	Stoft Svaveldioxid (SO ₂) ¹ Klor ²	Stoft	Kontinuerligt	1. Område som ingår i ett befintligt nät för övervakning av luftföroreningar med åtminstone en station i närheten av produktionsplatsen och som ger representativa mätresultat avseende luftföroreningar från produktionsplatsen
			12 ³	2. Område utan övervakningsnät. Mätning av den totala mängden gasformiga utsläpp från produktionsplatsen. Om flera utsläppskällor finns på samma plats kan mätningarna utföras sekvensiellt. Referensmetoden för mätning av svaveldioxid är den som anges i bilaga 3 till rådets direktiv 80/779/EEG av den 15 juli 1980 om gränsvärden och vägledande värden för luftkvalitet avseende svaveldioxid och svävande partiklar (EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 30).

¹ Om sulfatprocessen används för produktionen.

² Skall mätas när mättekniken tillåter att kontinuerliga mätningar utförs och om klorprocessen används.

³ Data skall vara tillräckligt representativa och signifikanta.

3. a) Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.
- b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.
- c) Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget har mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 12

Artikel 8.1 c i direktiv 78/176/EEG ersätts med följande:

- "c) om resultaten av den övervakning som medlemsstaterna skall utföra i den berörda miljön visar en försämring i det aktuella området,".

Artikel 13

Om det i enlighet med artikel 4.1 i direktiv 78/176/EEG krävs förhandstillstånd från behöriga myndigheter i flera medlemsstater för bortskaffande av avfallet, skall de berörda

medlemsstaterna samråda om utformningen och tillämpningen av övervakningsprogrammet.

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år från dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 15

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 3 december 1982.

På rådets vägnar

Ch. CHRISTENSEN

Ordförande

2. Det måste säkerställas att analysresultaten inte i beaktansvärd grad påverkas av behållare som använts för proverna eller av medel och metoder som använts för att konservera delprov för senare analys av en eller flera parametrar. Sådan påverkan måste också undvikas vid transport och lagring av proven samt vid beredningen av dessa för analys.

Artikel 6

För kontroll och övervakning av de miljöer som påverkats får medlemsstaterna när som helst fastställa ytterligare parametrar, som kompletterar dem som fastställs i detta direktiv.

Artikel 7

1. Den rapport som medlemsstaterna skall tillställa kommissionen i enlighet med artikel 14 i direktiv 78/176/EEG skall innehålla uppgifter om de övervaknings- och kontrollförfaranden som tillämpas av de organ som utses i enlighet med artikel 7.2 i det nämnda direktivet. Dessa uppgifter skall för var och en av de berörda miljöerna omfatta följande:

- En beskrivning av provtagningspunkten, däribland dess permanenta karakteristika, som kan vara kodade, och andra administrativa och geografiska uppgifter. Dessa uppgifter skall endast tillhandahållas en gång i samband med att provtagningspunkten bestäms.
- En beskrivning av de provtagningsmetoder som använts.
- Resultaten av mätningarna avseende de obligatoriska parametrarna och, om medlemsstaterna anser det motiverat, även resultaten avseende de parametrar vilkas bestämning är frivillig.
- De mät- och analysmetoder som använts och i tillämpliga fall detektionsgräns, noggrannhet och precision.
- I enlighet med artikel 4.3 beslutade ändringar i provtagnings- och analysfrekvenser.

2. Den första uppsättningen data som skall rapporteras enligt 1 skall samlas in under det tredje året efter det år då direktivet anmäldes.

3. Kommissionen skall efter det att samtycke har inhämtats från den berörda medlemsstaten offentliggöra en sammanfattning av den information som lämnats.

4. Kommissionen skall utvärdera hur effektivt förfarandet för kontroll och övervakning av de påverkade miljöerna är och senast sex år efter anmälan av detta direktiv lämna förslag till rådet dels om förbättringar av förfarandena i förekommande fall och dels, om det visar sig nödvändigt, om en harmonisering av mätmetoderna, inklusive detektionsgränser, noggrannhet och precision, samt av provtagningsmetoderna.

Artikel 8

Medlemsstaterna får avvika från detta direktiv om översvämnningar eller naturkatastrofer inträffar och vid onormala väderförhållanden.

Artikel 9

De ändringar som krävs för att anpassa bilagorna till vetenskapliga och tekniska framsteg skall beslutas enligt det förfarande som fastställs i artikel 11, om ändringarna avser:

- de parametrar som anges i kolumnen "frivilligt",
- referensmätmetoderna.

Artikel 10

1. En kommitté för anpassning till tekniska framsteg, nedan kallad "kommittén", inrättas härmed. Kommittén skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och ha en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 11

1. När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden hänskjuta ärendet till kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av företrädaren för en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Beslut skall fattas med en majoritet av 45 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

mellan medlemsstaterna och kommissionen genom en kommité för anpassning till vetenskapliga och tekniska framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I enlighet med artikel 7.3 i direktiv 78/176/EEG fastställs i detta direktiv metoder för kontroll och övervakning av inverkan på miljön av utsläpp, dumpning, lagring, deponering på marken eller markinjicering av avfall från titandioxidindustrin, med beaktande av fysikaliska, kemiska, biologiska och ekologiska miljöaspekter.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- *påverkade miljöer*: vatten, markyta och underliggande jordlager samt luft vartill utsläpp, dumpning, lagring, deponering eller injicering sker av avfall från titandioxidindustrin,
- *provtagningspunkt*: den punkt där provtagning sker.

Artikel 3

1. De parametrar som gäller för den kontroll och övervakning som avses i artikel 1 redovisas i bilagorna.
2. Om en parameter förekommer i kolumnen "obligatoriskt" i bilagorna, skall provtagning och analys av proven ske med avseende på de miljöfaktorer som anges.
3. Om en parameter förekommer i kolumnen "frivilligt" i bilagorna, skall medlemsstaterna om de anser det nödvändigt tillse att provtagning och analys av proven sker med avseende på de miljöfaktorer som anges.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall utföra kontrollen och övervakningen av de påverkade miljöerna och av ett angränsande område som bedöms vara opåverkat. Särskild hänsyn skall tas till lokala miljöfaktorer och det sätt på vilket avfallet bortska-

fas, dvs. periodiskt eller kontinuerligt.

2. Om inte annat framgår av bilagorna skall medlemsstaterna från fall till fall fastställa de platser där prov skall tas, avståndet från dessa platser till den närmaste punkt där utsläpp eller annat bortskafter äger rum och det djup eller den höjd på vilken provtagningen skall ske.

Vid flera efter varandra följande provtagningar skall proven tas i samma punkt, på samma djup och under samma förhållanden. Exempelvis skall prov från havsområden som påverkas av tidvatten tas vid samma tidpunkt i förhållande till flod och tidvattenkoefficient.

3. För övervakning och tillsyn av de påverkade miljöerna skall medlemsstaterna bestämma provtagnings- och analysfrekvensen för varje parameter som förtecknas i bilagorna.

För de parametrar vilkas bestämning är obligatorisk får provtagnings- och analysfrekvensen inte vara lägre än de minimifrekvenser som anges i bilagorna. Medlemsstaterna får dock besluta om en lägre provtagnings- och analysfrekvens än vad som följer av bilagorna, om avfallens uppträdande, vidare öde i miljön och inverkan på miljön så långt det är möjligt har fastställts och en betydande försämring av miljökvaliteten inte har konstaterats. Om det senare konstateras att miljökvaliteten avsevärt försämras beroende på avfallet eller på en förändring i förfarandet för bortskafter, skall medlemsstaterna återgå till de provtagnings- och analysfrekvenser som anges som minimum i bilagorna. Om en medlemsstat anser det nödvändigt eller lämpligt, kan den skilja mellan de olika parametrarna och tillämpa detta stycke för de parametrar beträffande vilka en betydande försämring av miljön inte har konstaterats.

4. För övervakningen och tillsynen av ett lämpligt angränsande område som bedöms vara opåverkat fastställer medlemsstaterna provtagnings- och analysfrekvensen. Om en medlemsstat finner att det inte är möjligt att identifiera ett sådant område, skall kommissionen underrättas.

Artikel 5

1. Referensmetoderna för att bestämma parametervärdena redovisas i bilagorna. Laboratorier som använder andra metoder måste försäkra sig om att de resultat som erhålls är jämförbara.

II

(Bestut, lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 3 december 1982

om kontroll och övervakning av miljör som påverkas av avfall från titandioxidindustrin

(82/883/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av rådets direktiv 78/176/EEG av den 20 februari 1978 om avfall från titandioxidindustrin¹, särskilt artikel 7.3 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁴, och

med beaktande av följande:

Oavsett med vilken metod och i vilken omfattning avfallet från titandioxidindustrin behandlas, bör utsläpp, dumpning, lagring, deponering på marken eller markinjicering av sådant avfall åtföljas av åtgärder för kontroll och övervakning av miljön från fysikaliska, kemiska, biologiska och ekologiska utgångspunkter.

För att övervaka miljökvaliteten bör prover tas med en viss frekvens, så att de parametrar som anges i bilagorna kan

mätas. Antalet provtagningar kan minskas med hänsyn till de erhållna resultaten. För att säkerställa en effektiv kontroll bör om möjligt prov även tas i ett område som bedöms vara påverkat av utsläppen.

För de analyser som utförs av medlemsstaterna bör gemensamma referensmätmetoder fastställas, som används för att bestämma de parametervärden som definierar de berörda miljöernas fysikaliska, kemiska, biologiska och ekologiska egenskaper.

För kontroll och övervakning av de påverkade miljöerna får medlemsstaterna när som helst fastställa andra parametrar, utöver dem som fastställs i detta direktiv.

Det är nödvändigt att ange de detaljuppgifter avseende förfarandet för kontroll och övervakning som medlemsstaterna skall lämna till kommissionen. Kommissionen bör offentliggöra en sammanställning av dessa uppgifter sedan samtycke inhämtats från medlemsstaterna.

Det kan i vissa fall av naturliga skäl visa sig svårt att genomföra kontrollen och övervakningen, varför utrymme bör finnas för undantag från detta direktiv i vissa fall.

¹ EGT nr L 54, 25.2.1978, s. 19.

² EGT nr C 356, 31.12.1980, s. 32 och EGT nr C 187, 22.7.1982, s. 10.

³ EGT nr C 149, 14.6.1982, s. 101.

⁴ EGT nr C 230, 10.9.1981, s. 5.

Tekniska och vetenskapliga framsteg kan medföra att en snabb anpassning av vissa av bestämmelserna i bilagan blir nödvändig. För att underlätta genomförandet av de nödvändiga åtgärderna bör fastställas ett förfarande för ett nära samarbete

BILAGA

Förteckning över giftiga eller andra farliga ämnen och material

Nedanstående förteckning innehåller vissa giftiga eller andra farliga ämnen och material som i första hand behöver beaktas

1	Arsenik, arsenikföreningar
2	Kvicksilver, kvicksilverföreningar
3	Kadmium, kadmiumföreningar
4	Tallium, talliumföreningar
5	Beryllium, berylliumföreningar
6	Krom(6)föreningar
7	Bly, blyföreningar
8	Antimon, antimonföreningar
9	Fenoler, fenolföreningar
10	Cyanider, organiska och oorganiska
11	Isocyanater
12	Organiska halogena föreningar, utom inerta polymermaterial och andra ämnen som nämns i denna förteckning eller omfattas av andra direktiv om bortskaftande av giftigt eller annat farligt avfall
13	Klorerade lösningsmedel
14	Organiska lösningsmedel
15	Biocider och fyto-farmaceutiska ämnen
16	Tjärhaltiga material från raffinering och tjärrester från destillering
17	Läkemedelssubstanser
18	Peroxider, klorater, perklorater och azider
19	Etrar
20	Obestämbara eller nya substanser från kemiska laboratorier med okända effekter på miljön
21	Asbest (damm och fibrer)
22	Selen, selenföreningar
23	Tellurium, telluriumföreningar
24	Aromatiska polycykliska föreningar (med cancerframkallande effekter)
25	Metallkarbonyler
26	Lösliga kopparföreningar
27	Syror eller basiska ämnen som används vid ytbehandling av metaller

3. a) Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.
- b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen genast föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.
- c) Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 20

Medlemsstaterna skall förbjuda alla handlingar genom vilka bestämmelserna i detta direktiv avsiktligt eller oavsiktligt kringgås.

Artikel 21

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader

efter dagen för anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 22

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 mars 1978.

På rådets vägnar

K. HEINESEN

Ordförande

Artikel 14

1. Varje installation, anläggning eller företag som producerar, innehar eller bortskaftar giftigt och annat farligt avfall skall

— föra anteckningar om avfallets mängd, typ, fysikaliska och kemiska egenskaper samt ursprung, liksom om de metoder och platser som använts vid bortskaftande av avfallet, inklusive tidpunkter för mottagande och bortskaftande, och

— efter anmodan lämna dessa uppgifter till de behöriga myndigheterna.

2. När giftigt och annat farligt avfall transporteras i samband med bortskaftandet, skall det åtföljas av en identifikationshandling som åtminstone innehåller uppgifter om

- typ,
- sammansättning,
- avfallets volym eller mängd,
- producentens eller föregående innehavares namn och adress,
- namn och adress för nästa innehavare eller för den som bortskaftar avfallet,
- platsen för bortskaftande, om den är känd.

3. Dokumentation som visar att bortskaftande har skett skall bevaras så länge medlemsstaterna anser det nödvändigt.

Dokumentationen skall vid behov sändas till behöriga myndigheter i de berörda medlemsstaterna.

Artikel 15

1. Varje anläggning, verksamhet eller företag som producerar, innehar eller bortskaftar giftigt och annat farligt avfall skall vara föremål för inspektion och tillsyn från behöriga myndigheter, så att dessa kan säkerställa att de bestämmelser som antagits för genomförandet av detta direktiv och villkoren för varje tillstånd efterlevs.

2. I detta syfte skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att berörda anläggningar, verksamheter eller företag till de behöriga myndigheternas företrädare lämnar det bistånd som behövs för att dessa skall kunna genomföra kontroller, inspektioner eller undersökningar av avfallet, samt kunna ta prov och samla in sådana uppgifter som krävs för att de skall kunna fullgöra sina tjänsteåligganden.

Artikel 16

1. Vart tredje år med början tre år efter det att detta direktiv har anmälts skall medlemsstaterna upprätta en läges-

rapport om bortskaftandet av giftigt och farligt avfall i respektive land och sända rapporten till kommissionen. Kommissionen skall vidarebefordra rapporten till de övriga medlemsstaterna.

2. Kommissionen skall vart tredje år lämna en rapport till rådet och Europaparlamentet om genomförandet av detta direktiv.

Artikel 17

1. Nödvändiga ändringar för att anpassa detta direktiv till vetenskapliga och tekniska framsteg skall anses vara

- att ange namn på och sammansättning för de giftiga och andra farliga ämnen och material som anges i bilagan,
- att komplettera bilagan med giftiga och andra farliga ämnen och material som var okända när detta direktiv anmälde.

Beslut skall fattas enligt förfarandet i artikel 19.

2. När bilagan anpassas till vetenskapliga och tekniska framsteg skall hänsyn tas till de faror för människan och miljön som uppkommer på kort eller lång sikt på grund av avfallets toxicitet, beständighet, bioackumulerbarhet, fysikaliska och kemiska struktur samt kvantitet.

Artikel 18

1. En kommitté för anpassning av detta direktiv till tekniska framsteg, nedan kallad "kommittén", inrättas härmed. Den skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och ha en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 19

1. När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden hänskjuta ärendet till kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av företrädaren för en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta sitt beslut med en majoritet av 41 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att

- giftigt och annat farligt avfall vid behov hålls avskilt från andra material och restprodukter i samband med insamling, transport, lagring eller deponering,
- förpackningar med giftigt och annat farligt avfall är försedda med lämplig märkning, av vilken särskilt framgår avfallens typ, sammansättning och mängd,
- sådant giftigt och annat farligt avfall löpande förtecknas och identifieras med avseende på varje plats där avfallet deponeras eller har deponerats.

Artikel 8

Medlemsstaterna får när som helst vidta strängare åtgärder i fråga om giftigt och annat farligt avfall än de som föreskrivs genom detta direktiv.

Artikel 9

1. Anläggningar, verksamheter eller företag som lagrar, behandlar eller deponerar giftigt och annat farligt avfall måste erhålla tillstånd från behöriga myndigheter. Sådant avfall får lagras, behandlas eller deponeras endast genom anläggningar, verksamheter eller företag som innehar sådana tillstånd. Företag som transporterar giftigt och annat farligt avfall skall kontrolleras av medlemsstaternas behöriga myndigheter.

2. I ett sådant tillstånd som avses i 1 skall särskilt anges

- avfallens typ och mängd,
- tekniska krav,
- de försiktighetsmått som skall vidtas,
- platsen eller platserna för bortscaffande,
- metoderna för bortscaffande.

I tillståndet får även föreskrivas vilka särskilda uppgifter som skall lämnas på begäran av de behöriga myndigheterna.

3. Tillstånden får innehålla villkor och skyldigheter. De får beviljas för en bestämd tid och får förnyas.

Artikel 10

Den som producerar eller innehar giftigt och annat farligt avfall utan sådant tillstånd som avses i artikel 9.1 skall snarast möjligt låta avfallet lagras, behandlas eller deponeras genom en anläggning, en verksamhet eller ett företag med tillstånd till detta i enlighet med den nämnda artikeln.

Artikel 11

1. I enlighet med principen "förorenaren betalar" skall kostnaden för bortscaffande av giftigt och annat farligt avfall, efter avdrag för eventuella intäkter från avfallsbehandling, belasta

- den innehavare som låter en insamlare eller en anläggning, en verksamhet eller ett företag som avses i artikel 9.1 hantera avfallet, och/eller
- de tidigare innehavarna eller tillverkaren av den produkt som avfallet härrör från.

2. Om medlemsstaterna beskattar de medel som används för att täcka de kostnader som avses i punkt 1, får intäkterna från detta också användas för följande ändamål:

- Finansiering av kontrollåtgärder avseende giftigt och annat farligt avfall.
- Finansiering av forskning beträffande eliminering av giftigt och annat farligt avfall.

Artikel 12

1. De behöriga myndigheterna skall upprätta planer för bortscaffande av giftigt och annat farligt avfall och hålla dem aktuella. Planerna skall särskilt omfatta:

- typ och mängd av avfall som skall bortscaffas,
- metoderna för bortscaffande,
- vid behov specialiserade behandlingsanläggningar,
- lämpliga platser för bortscaffande.

Medlemsstaternas behöriga myndigheter får ta med andra punkter, särskilt den beräknade kostnaden för bortscaffandet.

2. De behöriga myndigheterna skall offentliggöra de avfallsplaner som avses i 1. Medlemsstaterna skall sända planerna till kommissionen.

3. Kommissionen skall tillsammans med medlemsstaterna göra systematiska jämförelser av planerna, för att säkerställa att genomförandet av detta direktiv blir tillräckligt samordnat.

Artikel 13

I nödsituationer eller vid allvarig fara skall medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder, som kan innefatta tillfälliga undantag från detta direktiv om så krävs, för att säkerställa att giftigt och annat farligt avfall hanteras på ett sådant sätt att det inte utgör ett hot mot befolkningen eller miljön. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om sådana undantag.

Ett system bör tillämpas för kontroll och övervakning av samtliga anläggningar, verksamheter eller företag som producerar, innehar eller bortskaffar giftigt och annat farligt avfall. Löpande anteckningar om bortskaffandet bör föras, så att giftigt och annat farligt avfall vid transporter alltid kan åtföljas av en identifikationshandling. Avfallsplaner bör upprättas med beaktande av de olika förfaranden som tillämpas för bortskaffande av avfall.

För att åtgärderna på detta område skall kunna samordnas, bör medlemsstaterna utarbeta en lägesrapport om bortskaffandet av giftigt och annat farligt avfall.

Tekniska framsteg gör det nödvändigt att snabbt anpassa förteckningen över sådant giftigt och annat farligt avfall som omfattas av detta direktiv. För att lättare kunna fatta beslut om de åtgärder som behövs i detta syfte bör ett förfarande tillämpas som innebär ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen inom Kommittén för anpassning till tekniska framsteg, som inrättas genom detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med

- a) *avfall*: varje ämne, föremål eller substans som innehavaren gör sig av med eller är skyldig att göra sig av med i enlighet med bestämmelser i gällande nationell lagstiftning,
- b) *giftigt och annat farligt avfall*: avfall som innehåller eller är förorenat av de ämnen eller material som är upptagna i förteckningen i bilagan till detta direktiv, av sådan beskaffenhet eller i sådana mängder eller koncentrationer att risker uppkommer för människors hälsa eller för miljön,
- c) *bortskaffande*:
- insamling, sortering, transport och behandling av giftigt och annat farligt avfall liksom förvaring och deponering på eller under markytan,
  - de bearbningsprocesser som krävs för materialutvinning, återanvändning eller annan form av återvinning.

Artikel 2

Om medlemsstater som är parter i en eller flera internationella konventioner om transport av farligt gods tillämpar dessa konventioner, skall kraven i detta direktiv såvitt avser transporter anses vara uppfyllda, om de åtgärder som har vidtagits

för genomförandet av konventionerna är minst lika stränga som de åtgärder som krävs för genomförandet av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv omfattar inte

- a) radioaktivt avfall,
- b) djurkadaver och jordbruksavfall i form av stallgödsel,
- c) sprängämnen,
- d) sjukhusavfall,
- e) utsläpp till avloppsledningar och vattendrag,
- f) utsläpp till luften,
- g) hushållsavfall,
- h) gruvavfall,
- i) annat giftigt och farligt avfall som omfattas av särskilda gemenskapsregler.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att främja, som en prioriterad angelägenhet, att giftigt och annat farligt avfall inte uppkommer eller begränsas, att det bearbetas och återvinns, att råvaror och om möjligt energi utvinns ur avfallet samt att andra förfaranden för återanvändning tillämpas.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att giftigt och annat farligt avfall bortskaffas utan fara för människors hälsa och utan att skada miljön, och särskilt

- utan risker för vatten, luft, jord, växter och djur,
- utan att medföra olägenheter genom buller eller lukt,
- utan att negativt påverka landskapet eller områden av särskilt intresse.

2. I synnerhet skall medlemsstaterna säkerställa att förbud gäller mot att överge giftigt och annat farligt avfall samt mot att släppa ut, deponera eller transportera det utan kontroll eller att skicka det till andra anläggningar, verksamheter eller företag än sådana som avses i artikel 9.1.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall utse eller inrätta den eller de behöriga myndigheter som inom ett bestämt område skall ansvara för planering, organisation, tillståndsgivning och övervakning av sådan verksamhet som avser bortskaffande av giftigt och annat farligt avfall.

RÅDETS DIREKTIV

av den 20 mars 1978

om giftigt och annat farligt avfall

(78/319/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Olikheter i de bestämmelser om bortskaflande av giftigt och annat farligt avfall som redan tillämpas eller som utarbetas i de olika medlemsstaterna kan ge upphov till ojämlka konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. En tillnärning av lagstiftningen på detta område enligt artikel 100 i fördraget är därför nödvändig.

Det framstår som nödvändigt att denna tillnärning av lagstiftningen åtföljs av gemenskapsåtgärder, för att genom mer långtgående regler uppnå en av gemenskapens målsättningar i fråga om skyddet för miljön och en förbättrad livskvalitet. Särskilda bestämmelser bör därför fastställas i detta syfte. Artikel 235 i fördraget bör tillämpas, eftersom

särskilda befogenheter för detta ändamål inte tillhandahålls i fördraget.

I Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön från år 1973³ och 1977⁴ betonas behovet av gemenskapsåtgärder för kontroll av bortskaflandet av giftigt och annat farligt avfall.

Det viktigaste syftet med alla föreskrifter om bortskaflande av giftigt eller annat farligt avfall måste vara att skydda människors hälsa och miljön mot skadliga effekter orsakade av insamling, transport, behandling, lagring och deponering av giftigt och annat farligt avfall.

I syfte att bevara naturtillgångarna bör förebyggande åtgärder för att motverka uppkomsten av giftigt och annat farligt avfall främjas, liksom återvinning av produkter och material samt användning av återvunnet material.

För att säkerställa ett effektivt miljöskydd bör ett enhetligt system tillämpas för beviljande av tillstånd till företag som lagrar, behandlar eller deponerar giftigt och annat farligt avfall. Innehavare av giftigt och annat farligt avfall som inte har tillstånd bör tillse att endast företag med tillstånd förvarar och behandlar avfallet.

Den del av kostnaderna för bortskaflande av giftigt och annat farligt avfall som inte täcks av intäkter från behandlingen av avfallet måste tas ut i enlighet med principen "förorenaren betalar".

¹ EGT nr C 30, 17.2.1977, s. 27.

² EGT nr C 77, 30.3.1977, s. 5.

³ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 3.

⁴ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 3.

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 januari 1983

om ändring av direktiv 78/176/EEG om avfall från titandioxidindustrin

(83/29/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs
yttrande², och

med beaktande av följande:

Kommissionen har haft svårigheter att inom den i artikel 9.3
i direktiv 78/176/EEG³ fastställda tidsfristen tillställa rådet
lämpliga förslag till en harmonisering av programmen för en
gradvis minskning av föroreningen. Den gällande tidsfristen
bör därför förlängas.

Artikel 1

I artikel 9.3 i direktiv 78/176/EEG skall orden "De program
som avses i 1 skall sändas till kommissionen senast den 1 juli
1980, så att kommissionen inom sex månader efter mottagan-
det av samtliga nationella program kan tillställa rådet lämpliga
förslag..." ersättas med "Senast den 1 juli 1980 skall de
program som avses i 1 sändas till kommissionen, som före den
15 mars 1983 skall tillställa rådet lämpliga förslag ...".

Artikel 2

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 24 januari 1983.

På rådets vägnar

H.W. LAUTENSCHLAGER

*Ordförande*¹ EGT nr C 292, 8.11.1982, s. 101.² EGT nr C 326, 13.12.1982, s. 1.³ EGT nr L 54, 25.2.1978, s. 19.

BILAGA 2

KONTROLL OCH ÖVERVAKNING AV BORTSKAFFNINGSSÅTGÄRDER

A. Övervakning av avfall

Bortskaffningsåtgärderna skall förenas med följande:

1. Kontroll av avfallets mängd, sammansättning och toxicitet för att säkerställa att villkoren i det förhandstillstånd som avses i artikel 4 - 6 är uppfyllda.
2. Prov avseende akut toxicitet för vissa arter av mollusker, skaldjur, fisk och plankton, företrädesvis arter som förekommer allmänt i utsläppsområdena. Vidare skall prov utföras på saltvattenräka (*Artemia salina*).

Under en period av 36 timmar och vid en utspädning av det utsläppta materialet på 1/5 000 får dessa prov inte visa

- mer än 20 % dödlighet hos vuxna exemplar av de arter som undersökts,
- högre dödlighet hos larverna än hos en kontrollgrupp.

B. Kontroll och övervakning av den berörda miljön

- I. Vid utsläpp till sötvatten eller havsvatten eller vid dumpning skall denna kontroll avse vattnet (vattenpelare), levande organismer och sediment. Periodiska kontroller av tillståndet i det område som påverkas av utsläppen gör det möjligt att följa utvecklingen i de miljöer som berörs.

Kontrollen skall innefatta följande:

1. pH.
2. Löst syre.
3. Grumlighet.
4. Hydratiserade järnoxider och järnhydroxider i suspension.
5. Giftiga metaller i vatten, suspensioner och sediment samt ackumulerade i utvalda bentiska och pelagiska organismer.
6. Mångfald samt relativ och absolut förekomst i flora och fauna.

- II. Vid lagring, deponering eller injicering skall övervakningen omfatta följande:

1. Undersökningar för att säkerställa att yt- och grundvatten inte har förorenats. Dessa undersökningar skall omfatta mätning av
  - surhetsgrad,
  - järnhalt (löst och i suspension),
  - kalciumhalt,
  - halt av giftiga metaller (lösta eller i suspension).
2. Vid behov undersökningar för att bestämma eventuella skadeverkningar på alvens struktur.
3. En allmän bedömning av områdets ekologi kring platsen för deponering, lagring eller injicering.

*BILAGA 1***UPPGIFTER SOM MÅSTE LÄMNAS INNAN FÖRHANDSTILLSTÅND MEDDELAS I ENLIGHET MED ARTIKEL 4 - 6****A. Beskrivning av materialets egenskaper och sammansättning:**

1. Det bortskaffade materialets totala mängd och genomsnittliga sammansättning (t.ex. per år).
2. Form (t.ex. fast, slam, flytande eller gasformigt).
3. Egenskaper: fysikaliska (t.ex. löslighet och densitet), kemiska och biokemiska (t.ex. syreförbrukning) samt biologiska.
4. Toxicitet.
5. Persistens: fysikalisk, kemisk och biologisk.
6. Ackumulation och biotransformation i biologiskt material eller sediment.
7. Känslighet för fysikaliska, kemiska och biologiska förändringar och interaktion i den berörda miljön med annat organiskt eller oorganiskt material.
8. Sannolikheten för att kontaminering och andra förändringar skall uppkomma, som minskar handelsvärdet hos naturresurser (fisk, skaldjur etc.).

B. Dumpnings- eller utsläppsplats samt bortskaffningsförfarande:

1. Lokalisering (t.ex. dumpnings- eller utsläppsområdets koordinater, djup och avstånd från kusten), lokalisering i förhållande till andra områden (t.ex. rekreationsområden, yngel-, uppfostrings- och fiskeområden samt naturresurser som kan exploateras).
2. Bortskaffad mängd per tidsenhet (t.ex. mängd per dag, vecka eller månad).
3. I tillämpliga fall metoder för förpackning och inneslutning.
4. Inledande utspädning genom den föreslagna utsläppsmetoden, särskilt uppgifter om fartygets hastighet.
5. Spridningsförhållanden (t.ex. påverkan av strömmar, tidvatten och vind på horisontell transport och vertikal omblandning).
6. Vattnets egenskaper (t.ex. temperatur, pH, salthalt, skiktning, syreindex för förorening - löst syre (DO), kemisk syreförbrukning (COD), biokemisk syreförbrukning (BOD) -, förekomst av kväve i organisk eller oorganisk form inklusive ammoniak, suspenderat material, andra näringsämnen och produktivitet).
7. Bottenförhållanden (t.ex. topografi, geokemiska och geologiska förhållanden, biologisk produktivitet).
8. Förekomst och effekter av annan dumpning eller andra utsläpp som har skett i området (t.ex. bakgrundsvärden för tungmetaller och halt av organiskt kol).

C. Deponeringsplats, lagringsplats, område för injicering samt bortskaffningsmetod:

1. Geografisk belägenhet.
2. Egenskaper hos angränsande områden.
3. I tillämpliga fall metoder för förpackning och inneslutning.
4. Metoder för deponering, lagring och injicering, inklusive en bedömning av de försiktighetsåtgärder som har vidtagits för att undvika förorening av vattenområden, jord och luft.

4. Om kommissionen inte delar medlemsstatens uppfattning, skall ytterligare åtgärder som avser anläggningen tas in i den berörda medlemsstatens program.

5. Om kommissionen delar medlemsstatens uppfattning, skall detta ställningstagande regelbundet övervägas mot bakgrund av resultaten från övervakningen enligt detta direktiv och med hänsyn till varje betydande förändring i tillverkningsprocesserna eller de miljöpolitiska målen.

Artikel 11

Förhandstillstånd för en ny industrianläggning skall sökas hos den behöriga myndigheten i den medlemsstat där anläggningen skall uppföras. Tillstånd får meddelas först sedan en bedömning av inverkan på miljön har utförts. Tillstånd får bara ges till sådana företag som förbinder sig att endast använda de material, processer och tekniker som är minst miljöskadliga av dem som finns på marknaden.

Artikel 12

Utan hinder av detta direktiv får medlemsstaterna besluta om strängare föreskrifter.

Artikel 13

1. Medlemsstaterna skall till kommissionen lämna alla uppgifter som behövs för tillämpningen av detta direktiv vad gäller:

- de tillstånd som har utfärdats enligt artikel 4 - 6,
- resultaten av den miljöövervakning som har utförts enligt artikel 7,
- de åtgärder som har vidtagits enligt artikel 8.

De skall också lämna allmänna uppgifter till kommissionen om de material, processer och tekniker som har anmälts till dem i enlighet med artikel 11.

2. Uppgifter som har inhämtats vid tillämpningen av detta direktiv får endast användas i de syften som gäller för direktivet.

3. Kommissionen och de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna, deras tjänstemän och andra anställda får inte sprida sådana uppgifter som de har inhämtat enligt detta direktiv och som är av en sådan art att de omfattas av sekretess.

4. Punkt 2 och 3 skall inte hindra att allmän information eller undersökningar offentliggörs, om de inte innehåller upplysningar om enskilda företag eller sammanslutningar av företag.

Artikel 14

Medlemsstaterna skall vart tredje år utarbeta en rapport om hur den förorening som orsakas av avfall från titandioxidindustrin motverkas och gradvis minskas. De skall sända rapporten till kommissionen, som skall vidarebefordra den till de övriga medlemsstaterna.

Kommissionen skall vart tredje år lämna en rapport till rådet och Europaparlamentet som avser genomförandet av detta direktiv.

Artikel 15

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är krävs för att följa detta direktiv inom 12 månader från dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 16

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 februari 1978.

På rådets vägnar

Per HÆKKERUP

Ordförande

Artikel 7

1. Oavsett med vilken metod eller i vilken omfattning avfallet behandlas skall i samband med utsläpp, dumpning, lagring, deponering eller injicering övervakningsåtgärder vidtas enligt bilaga 2, vilka avser såväl avfallet som fysiska, kemiska, biologiska och ekologiska aspekter på den miljö som berörs.

2. Övervakningsåtgärderna skall utföras periodiskt av ett eller flera organ som har utsetts av den medlemsstat i vilken en behörig myndighet utfärdat det tillstånd som avses i artikel 4. I fråga om gränsöverskridande förorening mellan medlemsstater skall organet utses av de berörda parterna gemensamt.

3. Inom ett år efter anmälan av detta direktiv skall kommissionen tillstålla rådet ett förslag som avser förfarandet för kontroll och övervakning av de miljöer som berörs. Rådet skall besluta i anledning av förslaget inom sex månader efter det att Europaparlamentets och Ekonomiska och sociala kommitténs yttranden har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 8

Den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten skall vidta lämpliga åtgärder om någon av följande situationer uppstår och, om det behövs, kräva att utsläpp, dumpning, lagring, deponering eller injicering upphör

- a) om resultaten av de övervakningsåtgärder som föreskrivs i bilaga 2 A.1 visar att villkoren i det förhandstillstånd som avses i artikel 4 - 6 inte har uppfyllts,
- b) om resultaten av de i bilaga 2 A.2 angivna proven avseende akut giftighet visar att de däri fastställda gränsvärdena har överskridits,
- c) om resultaten av den övervakning som föreskrivs i bilaga 2 B visar att en försämring av miljön sker inom det aktuella området,
- d) om utsläpp eller dumpning skadar sjöfart, fiske, friluftsliv, utvinning av råvaror, avsaltning, fisk- och skaldjursodling, områden av särskilt vetenskapligt intresse eller annat berättigat nyttjande av berörda vattenområden, eller
- e) om lagring, deponering eller injicering skadar friluftsliv, utvinning av råvaror, flora, fauna, områden av särskilt vetenskapligt intresse eller annat berättigat nyttjande av de miljöer som berörs.

2. Om flera medlemsstater berörs skall samråd ske innan åtgärderna beslutas.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall utarbeta program för att gradvis minska och slutligen eliminera förorening genom avfall från befintliga industrianläggningar.

2. Genom de program som avses i punkt 1 skall fastslås de allmänna målsättningar, som skall uppnås senast den 1 juli 1987, för att minska förorening genom flytande, fast och gasformigt avfall. Programmen skall också omfatta delmål. De skall dessutom innehålla uppgifter om den berörda miljöns tillstånd, om åtgärder för att minska föroreningen och om metoder för att behandla det avfall som uppstår i direkt samband med tillverkningsprocesserna.

3. De program som avses i 1 skall sändas till kommissionen senast den 1 juli 1980, så att kommissionen inom sex månader efter mottagandet av samtliga nationella program kan tillstålla rådet lämpliga förslag till en harmonisering av programmen, i syfte att minska och slutligen eliminera föroreningen samt förbättra konkurrensvillkoren inom titandioxidindustrin. Rådet skall besluta i anledning av förslagen inom sex månader efter det att Europaparlamentets och Ekonomiska och sociala kommitténs yttranden offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

4. Medlemsstaterna skall börja genomföra ett program senast den 1 januari 1982.

Artikel 10

1. De program som avses i artikel 9.1 skall omfatta alla befintliga industrianläggningar och skall innehålla de åtgärder som skall vidtas vid varje anläggning.

2. Om en medlemsstat finner att det beträffande en viss anläggning på grund av särskilda förhållanden saknas skäl att vidta ytterligare åtgärder för att uppfylla kraven i detta direktiv, skall medlemsstaten inom sex månader efter anmälan av detta direktiv meddela kommissionen skälen för denna slutsats.

3. Efter att ha utfört en sådan opartisk kontroll som kan behövas i fråga om dessa uppgifter, kan kommissionen dela medlemsstatens uppfattning att ytterligare åtgärder inte är nödvändiga beträffande den berörda anläggningen. Kommissionen skall inom sex månader meddela att den instämmer och ange skälen för detta.

2. I detta direktiv avses med:

- a) *förorening*: utsläpp till miljön av restprodukter från framställning av titandioxid, vilket utsläpp direkt eller indirekt härrör från människan och medför risker för människors hälsa, skadar levande resurser eller ekosystem, begränsar rekreativsmöjligheter eller stör annat berättigat nyttjande av den miljö som berörs,
- b) *avfall*:
- varje restprodukt från framställning av titandioxid som ägaren bortskaffar eller är skyldig att bortskaffa enligt gällande nationell lagstiftning,
  - varje restprodukt från behandling av sådana restprodukter som avses i första strecksatsen,
- c) *bortskaffande*:
- insamling, sortering, transport och behandling av avfall liksom lagring och deponering på eller under markytan samt injicering i marken av detta,
  - utsläpp av avfall till ytvatten, grundvatten eller till havet samt dumpning till havs,
  - de bearbetningsprocesser som krävs för återanvändning, materialutvinning eller annan form för återvinning,
- d) *befintliga industrianläggningar*: industrianläggningar som redan har färdigställts den dag då detta direktiv anmäls,
- e) *nya industrianläggningar*: industrianläggningar som den dag då detta direktiv träder i kraft är under uppförande eller som uppförs därefter. En utvidgning av en befintlig industrianläggning som medför att produktionskapaciteten för titandioxid ökar med minst 15 000 ton per år skall behandlas som en ny industrianläggning.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att avfallet bortskaffas utan risk för människors hälsa och utan att skada miljön, och särskilt

- utan risk för vatten, luft, jord och växter samt djur,
- utan att skada natursköna platser eller landskapsbilden.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att motverka att avfall uppkommer och för att främja att avfall återvinns och

bearbetas samt att råvaror återvinns eller andra metoder utnyttjas för återanvändning av avfallet.

Artikel 4

1. Det är förbjudet att släppa ut, dumpa, lagra, deponera och injicera avfall om inte ett tillstånd utfärdas i förväg av en behörig myndighet i den medlemsstat inom vilkens territorium avfallet uppkommer. Ett förhandstillstånd måste också utfärdas av den behöriga myndigheten i den medlemsstat

- inom vilkens territorium avfallet släpps ut, lagras, deponeras eller injiceras,
- från vilkens territorium avfallet släpps ut eller dumpas.

2. Ett sådant tillstånd får endast medges för en begränsad tid. Det får förnyas.

Artikel 5

I fråga om utsläpp eller dumpning får den behöriga myndigheten i enlighet med artikel 2 och på grundval av uppgifterna i bilaga 1 meddela tillstånd enligt artikel 4, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Avfallet kan inte bortskaffas på ett lämpligare sätt.
- b) En bedömning grundad på tillgänglig vetenskaplig och teknisk kunskap visar att åtgärderna inte skadar vattenmiljön, omedelbart eller på sikt.
- c) Åtgärderna skadar inte sjöfart, fiske, friluftsliv, utvinning av råvaror, avsaitning, fisk- och skaldjursodling, områden av särskilt vetenskapligt intresse eller annat berättigat nyttjande av de vattenområden som berörs.

Artikel 6

I fråga om lagring, deponering eller injicering får den behöriga myndigheten i enlighet med artikel 2 och på grundval av uppgifterna i bilaga 1 meddela tillstånd enligt artikel 4, om följande villkor är uppfyllda:

- a) Avfallet kan inte bortskaffas på ett lämpligare sätt.
- b) En bedömning grundad på tillgänglig vetenskaplig och teknisk kunskap visar att åtgärderna inte skadar grundvatten, jord eller luft, omedelbart eller på sikt.
- c) Åtgärderna skadar inte friluftsliv, utvinning av råvaror, flora, fauna, områden av särskilt vetenskapligt intresse eller annat berättigat nyttjande av den miljö som berörs.

RÅDETS DIREKTIV
av den 20 februari 1978
om avfall från titandioxidindustrin

(78/176/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Avfall från titandioxidindustrin utgör en risk för människors hälsa och för miljön. Det är därför nödvändigt att motverka och gradvis minska förorening genom sådant avfall, i syfte att slutligen eliminera den.

I de Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön från år 1973³ och 1977⁴ anges att gemenskapsåtgärder som avser avfall från titandioxidindustrin bör vidtas.

Olikheter i de bestämmelser om avfall från titandioxidindustrin som redan tillämpas eller som utarbetas i de olika medlemsstaterna kan ge upphov till ojämlika konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. En tillnärmning av lagstiftningen på detta område i enlighet med artikel 100 i fördraget är därför nödvändig.

Det framstår som nödvändigt att denna tillnärmning av lagstiftningen åtföljs av gemenskapsåtgärder, för att genom mer långtgående regler uppnå en av gemenskapens målsättningar i fråga om skyddet för miljön och en förbättrad livskvalitet. Särskilda bestämmelser bör därför fastställas i detta syfte. Artikel 235 i fördraget bör tillämpas, då de befogenheter som krävs för detta ändamål inte tillhandahålls genom fördraget.

Direktiv 75/442/EGT⁵ avser bortskaffandet av avfall i allmänhet. För avfall från titandioxidindustrin bör ett särskilt system tillämpas, för att säkerställa att människors hälsa och miljön skyddas mot de skadliga effekter som kan uppstå när utsläpp, dumpning eller tipning av sådant avfall sker utan kontroll.

För att nå detta mål bör ett system med förhandstillstånd tillämpas för utsläpp, dumpning, lagring, deponering eller injicering av avfall. Tillstånden bör förenas med särskilda villkor.

Vid utsläpp, dumpning, lagring, deponering och injicering av avfall måste såväl övervakning av avfallet som övervakning och kontroll av den berörda miljön äga rum.

För befintliga industrianläggningar måste medlemsstaterna senast den 1 juli 1980 utarbeta program för en gradvis minskning av föroreningen genom denna typ av avfall, i syfte att slutligen eliminera den. Genom programmen skall allmänna reduktionsmål fastställas, som skall uppnås senast den 1 juli 1987, samt de åtgärder anges som skall vidtas vid varje anläggning.

För nya industrianläggningar måste medlemsstaterna utfärda förhandstillstånd. Sådana tillstånd måste föregås av en undersökning av miljöpåverkan och får bara ges till företag som förbinder sig att endast använda de material, processer och tekniker som är minst miljöskadliga av dem som finns på marknaden.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är att motverka och gradvis minska förorening genom avfall från titandioxidindustrin, för att slutligen eliminera föroreningen.

¹ EGT nr C 28, 9.2.1976, s. 16.

² EGT nr C 131, 12.6.1976, s. 18.

³ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 3.

⁴ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 3.

⁵ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 39.

- D 8 Sådan biologisk behandling som inte annars anges i denna bilaga och som leder till en slutprodukt i form av föreningar eller blandningar som bortskaffas med ett förfarande som avses i denna bilaga
- D 9 Sådan fysikalisk-kemisk behandling som inte annars anges i denna bilaga och som leder till en slutprodukt i form av föreningar eller blandningar som bortskaffas med ett förfarande som avses i denna bilaga (t.ex. avdunstning, torkning, kalcinering etc.)
- D 10 Förbränning på land
- D 11 Förbränning till havs
- D 12 Permanent lagring (t.ex. placering av behållare i en gruva etc.)
- D 13 Sammansmältning eller blandning före behandling med ett förfarande som avses i denna bilaga
- D 14 Omförpackning före behandling med ett förfarande som avses i denna bilaga
- D 15 Lagring innan ett förfarande som avses i denna bilaga tillämpas, utom tillfällig lagring före insamling som sker på den plats där avfallet har uppkommit
- R 8 Omraffinering av olja eller annan återanvändning av olja
- R 9 Användning främst som bränsle eller som annan energikälla
- R 10 Markspridning som medför agrikulterella eller ekologiska fördelar, inklusive kompostering och andra biologiska omvandlingsprocesser, utom i fråga om avfall som undantas enligt artikel 2.1 b iii
- R 11 Användning av avfall som uppkommit genom något av förfarandena R 1 - R 10
- R 12 Utväxling av avfall som skall bli föremål för något av förfarandena R 1 - R 11
- R 13 Lagring av material som skall bli föremål för något av förfarandena i denna bilaga, utom tillfällig lagring före insamling som sker på den plats där avfallet har uppkommit*

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 april 1993. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna beslutar om de åtgärder som avses i 1 skall en hänvisning ske till detta direktiv. Hänvisningen kan också lämnas samtidigt med offentliggörandet. Hur hänvisningen skall lämnas beslutas av medlemsstaterna.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 18 mars 1991.

På rådets vägnar

A. BODRY

Ordförande

BILAGA 2 B

ÅTERTVINNINGSFÖRFARANDE

OBS: I denna bilaga förtecknas sådana återvinningsförfaranden som förekommer i praktiken. Enligt artikel 4 måste avfall tas om hand utan risker för människors hälsa och utan användning av processer eller metoder som kan antas skada miljön.

- R 1 Vidareutnyttjande/regenerering av lösningsmedel
- R 2 Återvinning/vidareutnyttjande av organiska ämnen som inte används som lösningsmedel
- R 3 Återvinning/vidareutnyttjande av metaller och metallföreningar
- R 4 Återvinning/vidareutnyttjande av andra oorganiska material
- R 5 Regenerering av syror och baser
- R 6 Återvinning av komponenter som använts vid rening eller annan föroreningsbekämpning
- R 7 Återvinning av komponenter från katalysatorer

skall yttra sig över förslaget inom en bestämd tid, som fastställs av ordföranden med beaktande av hur angeläget ärendet är. Yttrandet skall beslutas med den majoritet som anges i artikel 148.2 i Fördraget i fråga om beslut som rådet skall fatta efter förslag från kommissionen. De röster som avges av medlemsstaternas företrädare i kommittén skall vägas i enlighet med samma artikel. Ordföranden skall inte rösta.

Kommissionen skall besluta om de föreslagna åtgärderna om de överensstämmer med kommitténs yttrande.

Om de föreslagna åtgärderna inte överensstämmer med kommitténs yttrande eller om ett yttrande inte har avgetts, skall kommissionen omgående till rådet lämna ett förslag till de åtgärder som skall vidtas. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har beslutat inom tre månader efter det att förslaget har lämnats skall de föreslagna åtgärderna beslutas av kommissionen."

2. Artikel 13, 14 och 15 skall betecknas artikel 19, 20 och 21.
3. Följande bilagor skall läggas till:

"BILAGA 1

AVFALLSKATEGORIER

- Q 1 Produktions- eller konsumtionsrester som inte specificeras närmare nedan
- Q 2 Produkter som inte uppfyller uppställda krav
- Q 3 Produkter för vilka tiden för användning har löpt ut
- Q 4 Material som spillts ut, förlorats eller utsatts för någon annan olyckshändelse, inklusive material, utrustning o.d. som förorenats på grund av olyckshändelsen
- Q 5 Material som förorenats eller nedsmutsats i samband med planerade åtgärder (t.ex. rester från reningsförfaranden, förpackningsmaterial, behållare etc.)
- Q 6 Oanvändbara delar (t.ex. kasserade batterier, utbrända katalysatorer etc.)
- Q 7 Ämnen som inte längre har tillfredställande prestanda (t.ex. förorenade syror, förorenade lösningsmedel, förbrukade härdsalter etc.)
- Q 8 Restprodukter från industriprocesser (t.ex. slagg, destillationsåterstoder etc.)

- Q 9 Restprodukter från processer för att begränsa förorening (t.ex. skrubberslam, avskilt stoft från textil- eller glasfiberfilter, använda filter etc.)
- Q 10 Restprodukter från mekanisk bearbetning av metalltytor (t.ex. svarv- och frässpån etc.)
- Q 11 Restprodukter från utvinning och bearbetning av råvaror (t.ex. gruvslagg, slopolja etc.)
- Q 12 Material som förorenats genom uppblandning (t.ex. olja förorenad av PCB etc.)
- Q 13 Varje material, ämne eller produkt vars användning har förbjudits i lag eller andra föreskrifter
- Q 14 Varor som innehavaren inte längre har användning för (t. ex. utgallrat material från jordbruk, hushåll, kontor, handel och affärsverksamhet etc.)
- Q 15 Förorenade material, ämnen och produkter som uppkommit som resultat av marksanering
- Q 16 Samtliga material, ämnen och produkter som inte omfattas av någon av ovanstående kategorier

BILAGA 2 A

BORTSKAFFNINGSFÖRFARANDEN

- OBS: I denna bilaga förtecknas sådana bortskaffningsförfaranden som förekommer i praktiken. Enligt artikel 4 måste avfall tas om hand utan risker för människors hälsa och utan användning av processer eller metoder som kan antas skada miljön.
- D 1 Deponering på eller under markytan (t.ex. på avfallssupplag etc.)
  - D 2 Behandling i markbädd (t.ex. biologisk nedbrytning av flytande avfall och slam i jord etc.)
  - D 3 Djupinjicering (t.ex. insprutning av pumpbart avfall i källor, saltgruvor eller naturligt förekommande förvaringsrum etc.)
  - D 4 Invallning (t.ex. placering av flytande avfall och slam i dagbrott, dammar eller laguner etc.)
  - D 5 Särskilt utformad markdeponering (t.ex. placering i inklädda, separata förvaringsutrymmen som är täckta och avskilda från varandra och från den omgivande miljön etc.)
  - D 6 Utsläpp av fast avfall till andra vatten än hav/oceaner
  - D 7 Utsläpp till hav/oceaner inklusive deponering under havsbotten

Artikel 10

För genomförandet av artikel 4 skall tillståndsplikt gälla för varje inrättning eller företag som tillämpar de förfaranden som avses i bilaga 2 B.

Artikel 11

1. Om inte annat följer av rådets direktiv 78/319/EEG av den 20 mars 1978 om giftigt och annat farligt avfall *, i dess senaste lydelse enligt Anslutningsakten för Spanien och Portugal, kan undantag från tillståndsplikten i artikel 9 och artikel 10 tillämpas i fråga om:

- a) inrättningar eller företag som själva bortskafter sitt avfall på den plats där detta uppkommer, och
- b) inrättningar eller företag som återvinner avfall.

Denna undantagsbestämmelse får endast tillämpas

- om de behöriga myndigheterna har beslutat om allmänna regler för varje typ av verksamhet och fastställt för vilka typer av avfall och avfallsmängder samt enligt vilka villkor verksamheten i fråga kan befrias från tillståndsplikten, och
  - om bestämmelserna i artikel 4 är uppfyllda med avseende på avfallsslag och -mängder samt metoderna för bortskafter eller återvinning.
2. De inrättningar eller företag som avses i 1 skall registreras hos de behöriga myndigheterna.
3. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de allmänna regler som de antagit enligt 1.

* EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

Artikel 12

Inrättningar eller företag vilka yrkesmässigt insamlar eller transporterar avfall eller för annans räkning (exempelvis handlare och mäklare) ombesörjer bortskafter eller återvinning av avfall skall registreras hos de behöriga myndigheterna, om de inte omfattas av tillståndsplikt.

Artikel 13

Inrättningar och företag som utför de verksamheter som avses i artikel 9 – 12 skall regelbundet inspekteras av de behöriga myndigheterna.

Artikel 14

Alla inrättningar och företag som avses i artikel 9 och

10 skall:

- i fråga om avfall enligt bilaga 1 och förfaranden enligt bilaga 2 A och 2 B föra anteckningar om kvantitet, art, ursprung och, i förekommande fall, destination, insamlingsfrekvens, transportmetod samt behandlingsmetod,
- efter anmodan lämna dessa uppgifter till de behöriga myndigheter som avses i artikel 6.

Medlemsstaterna kan även föreskriva att kraven i denna artikel skall gälla producenterna.

Artikel 15

I enlighet med principen "förorenaren betalar" skall kostnaden för bortskafter av avfall belasta

- den innehavare som låter en insamlare eller ett företag som avses i artikel 9 hantera avfallet,
- de tidigare innehavarna eller tillverkaren av den produkt från vilken avfallet härrör.

Artikel 16

1. Vart tredje år med början den 1 april 1995 skall medlemsstaterna sända en rapport till kommissionen om de åtgärder som har vidtagits för att genomföra detta direktiv. Denna rapport skall ha sin utgångspunkt i ett frågeformulär som upprättats enligt det förfarande som anges i artikel 18 och som kommissionen skall sända till medlemsstaterna sex månader före nämnda dag.
2. På grundval av de rapporter som avses i 1 skall kommissionen vart tredje år med början den 1 april 1996 offentliggöra en sammanfattande rapport.

Artikel 17

De ändringar som krävs för att anpassa direktivets bilagor till vetenskapliga och tekniska framsteg skall antas enligt det förfarande som anges i artikel 18.

Artikel 18

Kommissionen skall biträdas av en kommitté, som består av företrädare för medlemsstaterna med en företrädare för kommissionen som ordförande.

Kommissionens företrädare skall till kommittén lämna ett förslag till de åtgärder som skall vidtas. Kommittén

tillämpligt, skall medlemsstaterna underrätta kommissionen om de åtgärder som de avser att vidta för att uppnå de målsättningar som anges i 1. Kommissionen skall underrätta de andra medlemsstaterna och den kommitté som avses i artikel 18 om åtgärderna.

* EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att avfall återvinns eller bortskaftas utan fara för människors hälsa och utan att processer eller metoder används som kan skada miljön, och särskilt:

- utan risker för vatten, luft, jord eller växter och djur,
- utan att medföra olägenheter genom buller eller lukt,
- utan att negativt påverka landskapet och områden av särskilt intresse.

Medlemsstaterna skall även vidta de åtgärder som krävs för att förbjuda övergivande, dumpning och okontrollerat bortskaftande av avfall.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder, genom samarbete mellan medlemsstater när detta är nödvändigt eller tillrädligt, för att upprätta ett gemensamt, ändamålsenligt utformat nätverk av anläggningar eller andra inrättningar för bortskaftandet, med beaktande av bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäligen kostnader. Nätverket måste utformas så att gemenskapen som helhet kan ta hand om sitt avfall och så att medlemsstaterna var för sig närmar sig detta mål, med hänsyn tagen till geografiska förhållanden och behovet av specialiserade anläggningar för vissa typer av avfall.

2. Nätverket måste även utformas så att det blir möjligt att ta hand om avfallet vid någon av de närmast belägna lämpliga anläggningarna med användning av de bäst anpassade metoderna och den bästa tekniken, så att en hög nivå för miljö- och hälsoskyddet säkerställs.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall inrätta eller utse en eller flera behöriga myndigheter som skall ansvara för genomförandet av detta direktiv.

Artikel 7

1. För att uppnå de mål som anges i artikel 3 – 5 skall behöriga myndigheter som avses i artikel 6 vara skyldiga att så snart som möjligt upprätta en eller flera planer för

avfallshantering. Dessa avfallsplaner skall i första hand omfatta:

- typ, kvantitet och ursprung beträffande det avfall som skall återvinnas eller bortskaftas,
- allmänna tekniska krav,
- speciella åtgärder i fråga om vissa typer av avfall,
- lämpliga områden eller anläggningar för bortskaftande.

I planerna kan exempelvis anges:

- de fysiska eller juridiska personer som får hantera avfall,
- beräknade kostnader för återvinnings- och bortskaftandeförfaranden,
- lämpliga åtgärder för att främja en rationalisering av insamling, sortering och behandling av avfall.

2. Medlemsstaterna skall när det är lämpligt samarbeta med övriga berörda medlemsstater och med kommissionen när planerna upprättas. De skall underrätta kommissionen härom.

3. Medlemsstaterna får vidta de åtgärder som krävs för att förhindra avfallstransporter som inte överensstämmer med avfallsplanerna. De skall underrätta kommissionen och medlemsstaterna om sådana åtgärder.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att varje innehavare av avfall

- antingen överlåter det till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som tillämpar de förfaranden som avses i bilaga 2 A eller 2 B, eller
- själv återvinner eller bortskaftar avfallet enligt bestämmelserna i detta direktiv.

Artikel 9

1. För genomförandet av artikel 4, 5 och 7 måste varje inrättning eller företaget som tillämpar de förfaranden som avses i bilaga 2 A erhålla ett tillstånd från den behöriga myndighet som avses i artikel 6.

Ett sådant tillstånd skall omfatta:

- mängder och slag av avfall
- tekniska krav,
- de säkerhetsåtgärder som skall vidtas,
- platsen för bortskaftandet,
- behandlingsmetoden.

2. Tillstånd kan beviljas för en bestämd period. Tillstånden kan utformas så att de skall förnyas och så att de innefattar villkor och förpliktelser. Särskilt om den avsedda bortskaftningsmetoden inte är godtagbar från miljöskyddssynpunkt kan tillstånd vägras.

För att säkerställa en hög miljöskyddsnivå och en effektiv kontroll måste företag som tar hand om och återvinner avfall omfattas av tillståndsplikt och inspekteras.

Vissa inrättningar som själva behandlar sitt avfall eller återvinner avfallet bör kunna undantas från tillståndsplikten, om de följer miljöskyddskraven och vissa villkor är uppfyllda. Sådana inrättningar bör dock registreras.

För att avfallet skall kunna övervakas, från det att det uppkommer tills det slutligt bortscaffas, bör även andra företag som sysslar med avfall såsom insamlare av avfall, transportörer och avfallsmäklare omfattas av tillståndsplikt eller registreringsskyldighet och bli föremål för tillsynsåtgärder.

En kommitté bör inrättas för att biträda kommissionen vid genomförandet av detta direktiv och för anpassningen till vetenskapliga och tekniska framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 75/442/EEG ändras på följande sätt:

1. Artikel 1 – 12 skall ersättas med följande:

"Artikel 1

I detta direktiv skall angivna begrepp ha följande betydelse.

- a) *Avfall*: varje föremål, ämne eller substans som ingår i de kategorier som anges i bilaga 1 och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Kommissionen skall enligt det förfarande som fastställs i artikel 18 senast den 1 april 1993 upprätta en förteckning över avfall som tillhör de kategorier som anges i bilaga 1. Denna förteckning skall ses över periodiskt och vid behov omarbetas med iakttagande av samma förfarande.

- b) *Producent*: var och en som bedriver en verksamhet som ger upphov till avfall ("ursprunglig producent") och var och en som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning.
- c) *Innehavare*: avfallsproducenten eller den fysiska eller juridiska person som innehar avfallet.
- d) *Hantering*: insamling, transport, återvinning och bortscaffande av avfall, inklusive kontroll av sådan verksamhet och efterbehandling av avfallsupplag.
- e) *Bortscaffande*: de förfaranden som omfattas av bestämmelserna i bilaga 2 A.

- f) *Återvinning*: de förfaranden som omfattas av bestämmelserna i bilaga 2 B.
- g) *Insamling*: uppsamling, sortering eller blandning av avfall för vidare transport.

Artikel 2

1. Direktivet skall inte omfatta:

- a) gasformiga utsläpp till luften,
- b) följande avfallsslag i den utsträckning de redan omfattas av annan lagstiftning:
  - i) radioaktivt avfall,
  - ii) avfall från prospektering, brytning, behandling och lagring av mineralresurser samt utvinning i stenbrott,
  - iii) djurkadaver och jordbruksavfall i form av stallgödsel samt andra naturliga, ofarliga ämnen som används i jordbruk,
  - iv) avloppsvatten, med undantag för avfall i flytande form,
  - v) utrangerade sprängämnen.

2. Bestämmelser som avser särskilda fall eller som kompletterar bestämmelserna i detta direktiv i fråga om hanteringen av vissa avfallskategorier kan komma att beslutas genom särskilda direktiv.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall besluta om lämpliga åtgärder för att främja:

- a) för det första, att avfall inte uppkommer och att avfall inte har skadliga egenskaper eller att mängden avfall och avfallens skadlighet begränsas, särskilt genom
  - utveckling av rena tekniker som förbättrar hushållningen med naturresurser,
  - teknisk utveckling och saluförande av sådana produkter som inte bidrar till eller endast i minsta möjliga utsträckning bidrar till att öka avfallens mängd och skadlighet eller föroreningsriskerna, beroende på de sätt på vilka produkterna framställs, används eller slutligt bortscaffas,
  - utveckling av lämpliga tekniker för slutligt bortscaffande av farliga ämnen som ingår i avfall som är avsett att återvinnas,
- b) för det andra:
  - i) att avfall återvinns genom återanvändning, vidareutnyttjande, materialåtervinning eller andra processer som syftar till att utvinna sekundära råvaror, eller
  - ii) att avfall används som energikälla.

2. Utom i de fall då rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter * är

II

(Beslut lagar m.m. som inte behöver offentliggöras)

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

av den 18 mars 1991

om ändring i direktiv 75/442/EEG om avfall

(91/156/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Genom direktiv 75/442/EEG⁴ beslutades ett antal gemenskapsregler om bortscaffande av avfall. Dessa regler måste ändras med hänsyn till de erfarenheter som vunnits av medlemsstaterna vid genomförandet av direktivet. Utgångspunkten för dessa ändringar är en hög miljöskyddsnivå.

I resolutionen av den 7 maj 1990 om avfallspolitik⁵ åtog sig rådet att ändra direktiv 75/442/EEG.

För en effektivare avfallshantering inom gemenskapen behövs en gemensam terminologi och en definition av begreppet avfall.

För att uppnå en hög miljöskyddsnivå bör medlemsstaterna inte bara verka för att avfallet bortscaffas eller återvinns på ett ansvarsfullt sätt utan också vidta åtgärder för att begränsa avfallsmängderna, särskilt genom att främja ren teknik och sådana produkter som kan återvinnas och återanvändas. Därvid bör beaktas existerande och möjliga framtida marknader för produkter som återvunnits ur avfall.

Dessutom kan olikheter mellan medlemsstaternas lagstiftning om bortscaffande och återvinning av avfall påverka miljökvaliteten och störa den inre marknadens funktion.

Återvinning av avfall och återanvändning av avfall som råvara bör främjas. Det kan bli nödvändigt att anta särskilda regler för återanvändbart avfall.

Det är viktigt att gemenskapen som helhet kan ta hand om det avfall som uppstår inom gemenskapen. Det är önskvärt att varje medlemsstat har som mål att själv ta hand om sitt avfall.

För att uppnå de ovan nämnda målsättningarna bör planer för avfallshanteringen upprättas i medlemsstaterna.

Avfallstransporterna bör minska. Medlemsstaterna kan besluta om nödvändiga åtgärder i detta syfte i sina hanteringsplaner.

¹ EGT nr C 295, 19.11.1988, s. 3 och

EGT nr C 326, 30.12.1989, s. 6.

² EGT nr C 158, 26.6.1989, s. 232 och yttrande av den 22 februari 1991 (ännu inte publicerat i EGT).

³ EGT nr C 56, 6.3.1989, s. 2.

⁴ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 47.

⁵ EGT nr C 122, 18.5.1990, s. 2.

Artikel 13

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 14

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 15

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 juli 1975.

På rådets vägnar

M. RUMOR

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 15 juli 1975

om avfall

(75/442/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Olikheter mellan de bestämmelser om bortscaffande av avfall som redan tillämpas eller som utarbetas i de olika medlemsstaterna kan skapa ojämlika konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. Det är därför nödvändigt med en tillnärmning av lagstiftningen på detta område i enlighet med artikel 100 i Fördraget.

Det framstår som nödvändigt att denna tillnärmning av lagstiftningen åtföljs av gemenskapsåtgärder i form av mera långtgående regler, för att uppnå en av gemenskapens målsättningar i fråga om miljöskyddet och förbättringen av livskvaliteten. Vissa särskilda bestämmelser bör fastställas för att möjliggöra detta. Eftersom Fördraget inte tillhandahåller de särskilda befogenheter som krävs bör artikel 235 i Fördraget tillämpas.

Alla bestämmelser om bortscaffande av avfall måste främst syfta till att skydda människors hälsa och miljön mot skadliga effekter som uppkommer i samband med insamling, transport, behandling, förvaring och deponering av avfall.

För att hushålla med naturresurserna bör återvinning av avfall och användning av återvunnet material främjas.

I de Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön³ betonas behovet av gemenskapsåtgärder, bland annat i form av en harmonisering av lagstiftningen.

Sådana effektiva och enhetliga regler om bortscaffande av avfall som varken hämmar handeln inom gemenskapen eller påverkar konkurrensvillkoren bör gälla för lös egendom som ägaren gör sig av med eller är förpliktad att slutligt omhänderta i enlighet med bestämmelserna i gällande nationell lagstiftning. Reglerna bör inte omfatta radioaktivt avfall, avfall från gruvarbete, jordbruksavfall, djurkadaver, avloppsvatten, gasformiga utsläpp eller avfall som omfattas av särskilda gemenskapsregler.

För att säkerställa att miljön skyddas bör ett tillståndssystem tillämpas för företag som behandlar, förvarar eller deponerar avfall för andras räkning. Vidare bör företag som själva bortscaffar sitt avfall eller insamlar andras avfall omfattas av ett system för tillsyn. En plan bör upprättas som avser de faktorer som främst bör beaktas i samband med olika förfaranden för bortscaffande av avfall.

Den del av kostnaderna som inte täcks av intäkter vid behandlingen av avfallet måste bestridas i enlighet med principen "förorenaren betalar".

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1 - 12 har ersatts genom direktiv 91/156/EEG.

¹ EGT nr C 32, 11.2.1975, s. 36.

² EGT nr C 16, 23.1.1975, s. 12.

³ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 3.

BILAGA

Gränsvärden för utsläpp¹ av vissa ämnen vid förbränning av spilloljor i anläggningar med en tillförd värmeeffekt (LHV) på minst 3 MW

Förorening	Gränsvärde mg/Nm ³
Cd	0,5
Ni	1
Cr	antingen ² } 1,5 eller ² } 5 } } } }
Cu	
V	
Pb	
Cl ³	100
F ⁴	5
SO ₂ ⁵	—
Stoft (totalt) ⁵	—

¹ Genom dessa gränsvärden, som inte får överskridas när spilloljor förbränns, anges masskoncentrationen av förutnämnda ämnen i spillgas, uttryckt som volym spillgas i normaltillståndet (273 K, 1 013 hPa), efter avdrag för innehålliet av vattenånga och för 3 volymprocent syre i spillgasen.

I fall som avses i andra stycket i artikel 8.3 skall syrehalten vara den som motsvarar normala driftförhållanden i den särskilda process som är aktuell.

² Det åligger medlemsstaterna att fastställa vilka av dessa alternativ som skall tillämpas i resp. land.

³ Organiska gasformiga klorföreningar uttryckta som väteklorid.

⁴ Organiska gasformiga fluorföreningar uttryckta som vätefluorid.

⁵ Gränsvärden kan för närvarande inte fastställas för dessa ämnen. Medlemsstaterna fastställer själva utsläppsnormer för ämnena med beaktande av kraven i direktiv 80/779/EEG (EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 30).

UTTALANDE

Artikel 10.3 i direktiv 75/439/EEG

Rådet anser att det gränsvärde som anges i artikel 10.3 skall vara en maximigräns för utsläpp från regenereringsprocessen. Eftersom det är önskvärt att eliminera PCB/PCT i miljön varhelst detta är möjligt, uppmanas medlemsstaterna att vidta alla tänkbara åtgärder för att tillse att utsläppen väl understiger detta gränsvärde. Rådet uppmanar dessutom kommissionen att se över gränsvärdet och lämna lämpliga förslag till ett nytt värde inom fem år efter anmälan av detta direktiv.

5. Spilloljor som är förorenade av ämnen som utgör giftigt och farligt avfall enligt artikel 1 b i direktiv 78/319/EEG skall omhändertas i enlighet med bestämmelserna i nämnda direktiv."

¹ EGT nr L 108, 26.4.1976, s. 41.

5. Artikel 10 skall betecknas artikel 11.

6. Artikel 11 skall betecknas artikel 12 och ha följande lydelse:

"Artikel 12

Varje företag som uppsamlar, innehar och/eller omhändertar spilloljor skall på begäran från de behöriga myndigheterna lämna alla uppgifter om uppsamlingen och/eller omhändertagandet av spilloljor eller restprodukter av dem."

7. Artikel 12 skall betecknas artikel 13 och ha följande lydelse:

"Artikel 13

1. De företag som avses i artikel 6 skall vara föremål för regelbundna tillsynsåtgärder från medlemsstaternas sida. Tillsynen skall särskilt avse efterlevnaden av de villkor som anges i tillstånden.

2. De behöriga myndigheterna skall granska utvecklingen i fråga om tekniska framsteg och/eller tillståndet i miljön, i syfte att vid behov ompröva tillstånd som beviljats företag i enlighet med detta direktiv."

8. Artikel 13 och 14 skall betecknas artikel 14 resp. 15.

9. En ny artikel 16 införs med följande lydelse:

"Artikel 16

Medlemsstaterna får, med beaktande av bestämmelserna i fördraget, vidta åtgärder till skydd för miljön som är strängare än de som föreskrivs i detta direktiv.

Sådana åtgärder kan, med beaktande av de nämnda bestämmelserna, bl.a. innefatta förbud mot förbränning av spilloljor."

10. Artikel 15 och 16 skall betecknas artikel 17 resp. 18.

11. Bilagan till detta direktiv tillkommer.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 1990. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 3

I fråga om sådana företag som avses i artikel 6 i direktiv 75/439/EEG och som finns vid tidpunkten för anmälan av det föreliggande direktivet, får de åtgärder som medlemsstaterna beslutar om enligt direktivet beträffande dessa företag tillämpas stegvis inom sju år från anmälan¹.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 december 1986.

På rådets vägnar

G. SHAW

Ordförande

¹ Detta direktiv anmäldes till medlemsstaterna den 13 januari 1987.

- a) Driften av regenereringsanläggningen får inte orsaka sådan skada på miljön som kan undvikas.

Medlemsstaterna skall därför säkerställa dels att de risker som beror på mängden restprodukter som uppstår vid regenerering liksom de giftiga och farliga egenskaperna hos dessa produkter begränsas till ett minimum, samt dels att restprodukterna omhändertas i enlighet med artikel 9 i direktiv 78/319/EEG.

- b) De basoljor som utvinns vid regenereringen får inte utgöra giftigt och farligt avfall enligt artikel 1 b i direktiv 78/319/EEG eller innehålla polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler (PCB/PCT) i koncentrationer som överstiger de gränsvärden som fastställs i artikel 10.

Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om sådana åtgärder. På grundval av upplysningarna skall kommissionen inom fem år från dagen för anmälan av detta direktiv till rådet lämna en rapport, som vid behov åtföljs av lämpliga förslag.

Artikel 8

1. Om inte annat följer av bestämmelserna i direktiv 84/360/EEG¹ och artikel 3.1 gäller att medlemsstaterna för de fall då spilloljor används som bränsle skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att driften av anläggningen inte orsakar betydande luftförorening, särskilt sådan som orsakas av utsläpp av de ämnen som förtecknas i bilagan. Därvid skall särskilt följande iakttas:

- a) Medlemsstaterna skall förvissa sig om att det i bilagan angivna gränsvärdet för utsläpp inte överskrids vid förbränning av oljor i anläggningar med en tillförd värmeeffekt av 3 MW eller mer, beräknad som det lägre värmevärdet (LHV, lower heating value).

Medlemsstaterna får när som helst fastställa strängare gränsvärden än de som anges i bilagan. De får också införa gränsvärden för andra ämnen och andra parametrar än de som anges i bilagan.

- b) Medlemsstaterna skall vidta sådana åtgärder som de anser vara nödvändiga för att säkerställa att förbränningen av spilloljor i anläggningar med en lägre tillförd värmeeffekt än 3 MW, beräknad som det lägre värmevärdet (LHV, lower heating value), är föremål för tillräcklig kontroll.

De skall underrätta kommissionen om sådana åtgärder. På grundval av upplysningarna skall kommissionen inom fem år från dagen för anmälan av detta direktiv till rådet lämna en rapport, som vid behov åtföljs av lämpliga förslag.

2. Medlemsstaterna skall vidare säkerställa att

- a) restprodukter från förbränning av spilloljor omhändertas i enlighet med artikel 9 i direktiv 78/319/EEG,

- b) spilloljor som används som bränsle varken utgör giftigt och farligt avfall enligt artikel 1 b i direktiv 78/319/EEG eller innehåller PCB/PCT i koncentrationer som överstiger 50 ppm.

3. Att de gränsvärden som anges i bilagan inte överskrids får alternativt säkerställas genom ett lämpligt kontrollsystem, som omfattar koncentrationerna av föroreningar i spilloljor eller i blandningar av spilloljor och andra bränslen avsedda för förbränning, med beaktande av anläggningens tekniska beskaffenhet.

I fråga om anläggningar där utsläpp av ämnen som förtecknas i bilagan även kan uppkomma i samband med upphettning av varor, skall medlemsstaterna genom ett kontrollsystem säkerställa att andelen sådana ämnen som uppkommer vid förbränningen av spilloljorna inte överstiger de gränsvärden som fastslås i bilagan."

¹ EGT nr L 188, 16.7.1984, s. 20.

2. Artikel 7 skall betecknas artikel 9.

3. Artikel 8 och 9 utgår.

4. En ny artikel 10 införs med följande lydelse:

"Artikel 10

1. Vid lagring och uppsamling får innehavare och uppsamlare inte blanda spilloljor med sådan PCB och PCT som avses i direktiv 76/403/EEG¹ eller med sådant giftigt och farligt avfall som avses i direktiv 78/319/EEG.

2. Utom i fall som avses i punkt 3 skall bestämmelserna i direktiv 76/403/EEG tillämpas i fråga om spilloljor som innehåller mer än 50 ppm PCB/PCT.

Medlemsstaterna skall vidare vidta sådana särskilda tekniska åtgärder som krävs för att säkerställa att spilloljor som innehåller PCB/PCT omhändertas utan att orsaka skada som kan undvikas på människor och miljön.

3. Regenerering av spilloljor som innehåller PCB eller PCT får tillåtas, om regenereringsprocesserna gör det möjligt att antingen förstöra den PCB och PCT som ingår eller att begränsa förekomsten så att de regenererade oljorna inte innehåller PCB/PCT i större mängd än som motsvarar ett gränsvärde, vilket inte i något fall får överstiga 50 ppm.

4. Referensmetoden för att fastställa PCB/PCT-halten hos spilloljor skall fastställas av kommissionen efter samråd med den kommitté för anpassning till tekniska framsteg som inrättats i enlighet med artikel 18 i direktiv 78/319/EEG.

- *Behandling*: åtgärder för att möjliggöra återanvändning av spilloljor, varmed avses regenerering och förbränning.
- *Regenerering*: processer genom vilka basoljor kan framställas genom raffinering av spilloljor, särskilt genom avlägsnande av föroreningar, oxidationsprodukter och tillsatssämnen som ingår i sådana oljor.
- *Förbränning*: användning av spilloljor som bränsle med ett skäligt utnyttjande av den utvecklade värmen.
- *Uppsamling*: all verksamhet genom vilken spilloljor kan överföras från innehavarna till företag som omhändertar sådana oljor.

Artikel 2

Om inte annat följer av bestämmelserna i direktiv 78/319/EEG¹ gäller att medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att spilloljor uppsamlas och omhändertas på ett sådant sätt att skada som kan undvikas inte uppkommer på människor och miljön.

¹ EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att spilloljor i första hand skall behandlas genom regenerering, om en sådan behandling är möjlig mot bakgrund av tekniska, ekonomiska och organisatoriska begränsningar.

2. Om spilloljor inte regenereras beroende på de begränsningar som avses i punkt 1, skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att all förbränning av spilloljor sker på ett sätt som är godtagbart från miljösynpunkt och i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv, om en sådan förbränning är genomförbar med hänsyn till tekniska, ekonomiska och organisatoriska förhållanden.

3. Om spilloljor av skäl som avses i punkterna 1 och 2 varken regenereras eller förbränns, skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att oljorna destrueras på ett säkert sätt eller lagras eller dumpas under kontrollerade förhållanden.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att förbud gäller mot

- a) utsläpp av spilloljor till inre vatten, grundvatten, territorialhav och dräneringssystem,

- b) förvaring eller utsläpp av spilloljor som skadar marken och okontrollerade utsläpp av restprodukter som uppkommer vid behandling av spilloljor,
- c) behandling av spilloljor som ger upphov till luftförorening utöver de nivåer som anges i gällande bestämmelser.

Artikel 5

1. Om det är nödvändigt för att uppnå syftena med detta direktiv och om inte annat föreskrivs i artikel 2 skall medlemsstaterna informera allmänheten och bedriva kampanjer för att säkerställa att spilloljor lagras på lämpligt sätt och uppsamlas i största möjliga utsträckning.

2. Om de mål som anges i artikel 2 – 4 inte kan uppnås på annat sätt, skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att ett eller flera företag svarar för uppsamling och/eller omhändertagande av spilloljor som tillhandahålls av innehavarna. Uppsamling och/eller omhändertagande skall när det är lämpligt ske inom det område som anvisas av de behöriga myndigheterna.

3. För att uppnå de mål som anges i artikel 2 och 4 får medlemsstaterna besluta att spilloljorna skall behandlas på något av de sätt som anges i artikel 3. För detta ändamål får de införa lämpliga kontrollförfaranden.

4. För att säkerställa att de åtgärder som vidtas med stöd av artikel 4 efterlevs, skall varje företag som uppsamlar spilloljor registreras hos och bli föremål för tillsyn av de behöriga nationella myndigheterna. Även ett tillståndsförfarande kan tillämpas.

Artikel 6

1. För att uppfylla de krav som beslutats enligt artikel 4 måste varje företag som omhändertar spilloljor omfattas av tillståndsplikt. Vid behov skall anläggningarna inspekteras innan tillstånd beviljas.

2. Om inte annat följer av sådana krav som fastställts genom nationella bestämmelser och gemenskapsbestämmelser med andra syften än detta direktiv, gäller att tillstånd får beviljas företag som regenererar spilloljor eller använder spilloljor som bränsle endast om den behöriga myndigheten funnit att alla lämpliga åtgärder till skydd för miljön och hälsan har vidtagits, däribland användandet av bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader.

Artikel 7

I fråga om spilloljor som regenereras skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa följande:

RÅDETS DIREKTIV

av den 22 december 1986

om ändring i direktiv 75/439/EEG om omhändertagande av spilloljor

(87/101/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt rådets direktiv 75/439/EEG⁴ skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa dels att spilloljor uppsamlas och omhändertas på ett säkert sätt samt dels att omhändertagandet av spilloljor så långt det är möjligt sker genom återanvändning (regenerering och/eller förbränning för annat ändamål än destruktion).

Regenerering är vanligen den mest rationella metoden för att återanvända spilloljor, med hänsyn till de energibesparingar som kan göras. Behandling av spilloljor genom regenerering bör därför prioriteras i de fall en sådan behandling är möjlig mot bakgrund av tekniska, ekonomiska och organisatoriska begränsningar.

Enligt gällande gemenskapsrätt får medlemsstaterna inom sina territorier förbjuda förbränning av spilloljor. Detta direktiv är inte avsett att ändra detta förhållande.

Vid förbränning av spillolja uppkommer gaser som innehåller ämnen vilka är skadliga för miljön om de släpps i koncentrationer som överstiger en viss gräns. Det bör därför vidtas åtgärder beträffande tillvägagångssättet för förbränning av spilloljor.

Det är önskvärt att spilloljeuppsamlingen blir effektivare och att övervakningen på detta område skärps.

Med hänsyn till att PCB/PCT har särskilt farliga egenskaper är det nödvändigt att stärka gemenskapsrätten i fråga om förbränning eller regenerering av spillolja som är förorenad med dessa ämnen.

Medlemsstaterna bör kunna besluta om strängare åtgärder för att skydda miljön, med beaktande av bestämmelserna i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 75/439/EEG ändras på följande sätt:

1. Artikel 1 – 6 ersätts med följande:

"Artikel 1

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

— *Spilloljor*: mineralbaserade smörjoljor eller oljor för industriellt bruk som inte längre är lämpliga för det avsedda ändamålet, särskilt använda oljor för förbränningsmotorer och växellådor, oljor för turbiner samt hydrauloljor.

— *Omhändertagande*: behandling eller destruktion av spilloljor, liksom lagring och dumpning av sådana oljor ovan eller under jord.

¹ EGT nr C 58, 6.3.1985, s. 3.

² EGT nr C 255, 13.10.1986, s. 269.

³ EGT nr C 330, 20.12.1985, s. 32.

⁴ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 31.

Artikel 12

De företag som avses i artikel 6 skall regelbundet bli föremål för tillsynsåtgärder av de behöriga myndigheterna. Tillsynen skall särskilt avse efterlevnaden av de villkor som anges i tillstånden.

Artikel 13

Som en kompensation för de skyldigheter som företagen åläggs av medlemsstaterna i enlighet med artikel 5 kan en gottgörelse betalas avseende de tjänster i form av uppsamling och/eller omhändertagande som utförs. En sådan gottgörelse får inte överstiga den del av företagets årliga kostnader som inte har täckts, med beaktande av att en skäligen vinst skall erhållas.

Gottgörelsens storlek skall vara sådan att den inte leder till en beaktansvärd snedvridning av konkurrensen eller ger upphov till en onormal handel med varorna.

Artikel 14

Gottgörelsen kan bl.a. finansieras genom en avgift, vilken tas ut på varor som efter användningen övergår till spillolja eller på spilloljorna.

Ersättningen skall finansieras i överensstämmelse med principen att "förorenaren betalar".

Artikel 15

Varje medlemsstat skall regelbundet lämna uppgifter till kommissionen om det tekniska kunnande som medlemsstaten besitter och om de erfarenheter och resultat som erhållits vid genomförandet av de åtgärder som vidtagits enligt detta direktiv.

Kommissionen skall sända en sammanfattning av dessa uppgifter till medlemsstaterna.

Artikel 16

Medlemsstaterna skall vart tredje år upprätta en lägesrapport som avser omhändertagandet av spillolja och sända rapporten till kommissionen.

Artikel 17

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast 24 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 18

I fråga om företag som avses i artikel 6 och som finns vid den tidpunkt då detta direktiv anmäls, får de bestämmelser som antagits av medlemsstaterna i enlighet med direktivet tillämpas stegvis inom fyra år efter anmälan.

Artikel 19

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 20

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 16 juni 1975.

På rådets vägnar

R. RYAN

Ordförande

ralolja eller syntetisk olja, inklusive oljerester från tankar, blandningar av olja och vatten samt emulsioner.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för säkerställa att spilloljor uppsamlas och omhändertas på ett säkert sätt.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att spilloljor så långt det är möjligt omhändertas genom återvinning (regenerering och/eller förbränning för annat ändamål än destruktion).

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att förbud gäller mot:

1. utsläpp av spilloljor till inre vatten, grundvatten, kustfarvatten och dräneringssystem,
2. förvaring och/eller utsläpp av spilloljor som skadar marken samt okontrollerade utsläpp av restprodukter som uppkommer vid behandling av spilloljor,
3. behandling av spilloljor som leder till luftförorening utöver de nivåer som anges i gällande bestämmelser.

Artikel 5

Om de mål som anges i artikel 2, 3 och 4 inte kan uppnås på annat sätt, skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att ett eller flera företag svarar för uppsamling och/eller omhändertagande av produkter som tillhandahålls av innehavarna. Uppsamling och/eller omhändertagande skall när det är lämpligt ske inom det område som anvisas av de behöriga myndigheterna.

Artikel 6

För att uppfylla de krav som har beslutats enligt artikel 4 måste varje företag som omhändertar spilloljor erhålla ett tillstånd.

Tillståndet skall utfärdas av de behöriga myndigheterna, som vid behov skall inspektera befintliga anläggningar före

utfärdandet. De behöriga myndigheterna skall bestämma sådana villkor som krävs med hänsyn till den tekniska utvecklingen.

Artikel 7

Om den som innehar spilloljor inte kan uppfylla de krav som har beslutats i enlighet med artikel 4, måste han ställa spilloljorna till förfogande för det eller de företag som avses i artikel 5.

Artikel 8

De som innehar bestämda kvantiteter spilloljor med föroreningar som överstiger vissa procentsatser, måste hantera och förvara spilloljorna separat.

De kvantiteter och procentsatser som avses i första stycket kan variera för olika kategorier av varor och skall bestämmas av de behöriga myndigheterna.

Artikel 9

De företag som svarar för uppsamling och/eller omhändertagande av spilloljor skall genomföra sina åtaganden på ett sådant sätt att det inte uppkommer någon fara som kan undvikas för att vatten, luft eller mark förorenas.

Artikel 10

Den som under ett år producerar, uppsamlar och/eller omhändertar spilloljor utöver en given kvantitet, som bestäms av varje medlemsstat och som högst får uppgå till 500 liter, skall

- föra en förteckning med uppgifter om oljornas kvantitet, kvalitet, ursprung, belägenhet samt dagen för avsändande och mottagande, och/eller
- på begäran lämna dessa uppgifter till de behöriga myndigheterna.

Medlemsstaterna får fastställa kvantiteten spilloljor enligt första stycket som en motsvarande kvantitet ny olja, beräknad med en lämplig omräkningsfaktor.

Artikel 11

Varje företag som omhändertar spilloljor skall på begäran från de behöriga myndigheterna lämna alla uppgifter om omhändertagandet eller förvaringen av spilloljorna eller restprodukterna av dessa.

RÅDETS DIREKTIV

av den 16 juni 1975

om omhändertagande av spilloljor

(75/439/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Olikheter mellan sådana bestämmelser om omhändertagande av spilloljor som tillämpas eller är under utarbetande i medlemsstaterna kan skapa ojämlika konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. En tillnärmning av lagstiftningen på detta område enligt artikel 100 i fördraget är därför nödvändig.

Det framstår som nödvändigt att denna tillnärmning av lagstiftningen följs av gemenskapsåtgärder för att genom mera långtgående föreskrifter förverkliga en av gemenskapens målsättningar inom miljöskyddsområdet. Vissa särskilda bestämmelser i detta syfte bör därför införas. Artikel 235 i fördraget bör tillämpas, eftersom fördraget inte tillhandahåller de särskilda befogenheter som krävs.

Ett viktigt syfte med alla bestämmelser som avser omhändertagande av spilloljor bör vara att skydda miljön mot skadliga effekter på grund av utsläpp, förvaring eller behandling av sådana oljor.

Återvinning av spilloljor kan bidra till bränsletillförseln.

I Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön³ betonas vikten av att omhändertagande av spilloljor sker utan att skadliga effekter på miljön uppstår.

Mängden spilloljor, särskilt emulsioner, har ökat i gemenskapen.

Ett effektivt och enhetligt system för att ta hand om spilloljor, utformat så att varken handeln inom gemenskapen försvåras eller konkurrensen påverkas, bör tillämpas för alla sådana varor, även de som bara delvis består av olja. Systemet bör utformas så att behandling av spillolja kan ske på ett säkert sätt med rimliga ekonomiska insatser.

Ett sådant system bör omfatta hantering, utsläpp, förvaring och uppsamling av spilloljor. Regler bör ingå om tillstånd för företag som svarar för omhändertagande av sådana oljor, om krav på uppsamling och/eller bortscaffande av sådana oljor i vissa fall samt om lämpliga tillsynsörfaranden.

Om särskilda företag måste anlitas för uppsamling och/eller bortscaffande av spilloljor, bör dessa kunna ersättas för uppkomna kostnader som inte täcks av deras inkomster. En sådan ersättning kan bland annat finansieras genom en avgift på ny eller regenererad olja.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med *spilloljor* varje halvflytande eller flytande begagnad vara som helt eller delvis består av mine-

¹ EGT nr C 85, 18.7.1974, s. 6.

² EGT nr C 125, 16.10.1974, s. 33.

³ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 3.

B. Kontroll av utsättningen

1. Metoder och förfaranden för att undvika och/eller begränsa spridning av aktuell genetiskt modifierad organism bortom utsättningsplatsen eller det avsedda området.
2. Metoder och förfaranden för att skydda platsen mot tillträde av obehöriga.
3. Metoder och förfaranden för att hindra att andra organismer tränger in på platsen.

C. Avfallsbehandling

1. Typ av avfall som uppstår.
2. Förutsedd avfallsmängd.
3. Eventuella risker.
4. Beskrivning av planerad avfallsbehandling.

D. Åtgärder i nödsituationer

1. Metoder och förfaranden för att kontrollera aktuella genetiskt modifierade organismer vid oväntad spridning.
2. Metoder för dekontaminering av påverkade områden, t.ex. utrotning av aktuella genetiskt modifierade organismer.
3. Metoder för omhändertagande eller sanering av växter, djur, jord, etc., som exponerats i samband med eller efter spridningen.
4. Metoder för isolering av det område som påverkats av spridningen.
5. Planer för att skydda människors hälsa och miljön om oönskade effekter uppträder.

BILAGA 3**YTTERLIGARE UPPGIFTER SOM KRÄVS VID ANMÄLAN FÖR SALUFÖRANDE**

- A. Utom uppgifterna i bilaga 2 skall följande uppgifter lämnas i en anmälan som avser produkter som skall släppas ut på marknaden:
1. Produktens namn och namn på de genetiskt modifierade organismer som den innehåller.
  2. Tillverkarens eller distributörens namn samt dennes adress i gemenskapen.
  3. Produktspecifika uppgifter och exakta användningsvillkor, inklusive i tillämpliga fall typen av miljö eller geografiskt avgränsade områden inom gemenskapen som produkten lämpar sig för.
  4. Avsett användningsområde: industri, jordbruk, hantverk eller konsumenter i allmänhet.
- B. Utom uppgifterna enligt A skall enligt artikel 11 i detta direktiv följande uppgifter lämnas i tillämpliga fall:
1. Åtgärder som skall vidtas vid oavsiktlig utsättning eller felaktig användning.
  2. Särskilda anvisningar eller rekommendationer för lagring och hantering.
  3. Beräknad tillverkning inom och/eller import till gemenskapen.
  4. Förslag till förpackning, vilken måste vara utformad så att oavsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer undviks under lagring eller i andra sammanhang.
  5. Förslag till märkning, vilken åtminstone i sammanfattad form måste omfatta de uppgifter som anges i A.1, A.2, A.3, B.1 och B.2.
-

IV. UPPGIFTER OM INTERAKTION MELLAN GENETISKT MODIFIERADE ORGANISMER OCH MILJÖN

A. Egenskaper som påverkar överlevnad, förökning och utbredning

1. Biologiska egenskaper som påverkar överlevnad, förökning och spridning.
2. Kända eller förutsedda miljöförhållanden som kan påverka överlevnad, förökning och utbredning (vind, vatten, mark, temperatur, pH, etc.).
3. Känslighet för specifika former av påverkan.

B. Interaktion med miljön

1. Förutsedd livsmiljö för aktuell genetiskt modifierad organism
2. Undersökningar avseende uppträdande och egenskaper hos berörd genetiskt modifierad organism samt avseende ekologiska effekter, vilka har utförts i simulerade naturliga miljöer såsom mikrokosmer, växtkammare eller växthus.
3. Genöverföringsförmåga:
  - a) överföring av genetiskt material från genetiskt modifierade organismer till organismer i påverkade ekosystem efter utsättningen,
  - b) överföring av genetiskt material från naturligt förekommande organismer till genetiskt modifierade organismer efter utsättningen.
4. Sannolikheten att en selektion efter utsättningen leder till att oväntade eller oönskade egenskaper uttrycks i den modifierade organismen.
5. Åtgärder som vidtas för att säkerställa och verifiera genetisk stabilitet. Beskrivning av genetiska egenskaper som kan hindra eller begränsa spridning av genetiskt material. Metoder för att verifiera genetisk stabilitet.
6. Biologiska spridningsvägar samt känd eller möjlig interaktion med det som sprids, t.ex. inandning, förtäring, ytkontakt, inträngning, etc.
7. Beskrivning av ekosystem till vilka spridning av aktuella genetiskt modifierade organismer skulle kunna ske.

C. Potentiell miljöpåverkan

1. Potential för en extraordinär populationsökning i miljön.
2. Konkurrensfördelar för berörda genetiskt modifierade organismer i förhållande till icke-modifierade mottagar- eller moderorganismer.
3. Identifiering och beskrivning av målorganismerna.
4. Förväntad mekanism och resultat av interaktioner mellan genetiskt modifierade organismer som sätts ut och målorganismen.
5. Identifiering och beskrivning av icke-målorganismer som kan påverkas oavsiktligt.
6. Sannolikheten för förskjutningar i biologiska interaktioner eller i spektrum av värdorganismer efter utsättningen.
7. Kända eller förutsedda effekter på icke-målorganismer i miljön, påverkan på populationsnivån för konkurrentorganismer såsom bytesorganismer, värdorganismer, symbionter, predatorer, parasiter och patogener.
8. Känd eller förutsedd medverkan i biogeokemiska processer.
9. Andra potentiellt betydelsefulla interaktioner med miljön.

V. UPPGIFTER OM ÖVERVAKNING, KONTROLL, AVFALLSBEHANDLING OCH PLANER FÖR NÖDSITUATIONER

A. Övervakningsmetoder

1. Metoder för att spåra aktuella genetiskt modifierade organismer och för att övervaka deras effekter.
2. Övervakningsmetodernas specificitet (för att identifiera berörda genetiskt modifierade organismer och för att skilja dem från givar- mottagar- eller i förekommande fall moderorganismerna), känslighet och tillförlitlighet.
3. Metoder för att upptäcka överföring av det tillförda genetiska materialet till andra organismer.
4. Övervakningens varaktighet och frekvens.

- grad av smittsamhet,
- infekterande dos,
- spektrum av värdorganismer, möjliga förändringar,
- förmåga att överleva utanför mänsklig värd,
- förekomst av vektorer eller spridningssätt,
- biologisk stabilitet,
- mönster för antibiotikaresistens,
- allergiframkallande egenskaper,
- existerande lämpliga behandlingsmetoder.

III. UPPGIFTER OM UTSÄTTNINGSFÖRHÅLLANDENA OCH DEN BERÖRDA MILJÖN

A. Uppgifter om utsättningen

1. Beskrivning av den planerade avsiktliga utsättningen, inklusive dess ändamål och förväntade produkter.
2. Planerade utsättningstidpunkter och ett tidsschema för försöket med angivande av utsättningarnas frekvens och varaktighet.
3. Förberedelser avseende platsen för utsättningen.
4. Platsens storlek.
5. Utsättningsmetod eller -metoder,
6. Den mängd genetiskt modifierade organismer som skall sättas ut.
7. Störningar på platsen (odlingslag och -metod, gruvbrytning, konstbevattning eller annan verksamhet).
8. Arbetarskyddsåtgärder som skall vidtas under utsättningen.
9. Behandling av platsen efter utsättningen.
10. Planerade metoder för eliminering eller inaktivering av genetiskt modifierade organismer vid försökets slut.
11. Uppgifter om och resultat av tidigare utsättningar av samma genetiskt modifierade organismer, framför allt utsättningar som genomförts i annan skala och i andra ekosystem.

B. Uppgifter om miljön (både på utsättningsplatsen och i dess omgivning)

1. Utsättningsplatsens eller -platsernas geografiska lokalisering med hänvisning till rutsystem på karta (vid anmälningar enligt del C motsvarar utsättningsplatserna de områden där produkten är tänkt att användas).
2. Fysiskt eller biologiskt avstånd till människor och andra livsformer av betydelse.
3. Avstånd till biotoper eller skyddade områden av betydelse.
4. Lokalbefolkningens storlek.
5. Näringar som är baserade på områdets naturresurser och som bedrivs av lokalbefolkningen.
6. Avstånd till närmaste områden som är skyddade för dricksvattenuttag och/eller av miljöskäl.
7. Klimatförhållanden inom de regioner som kan komma att påverkas.
8. Geografiska, geologiska och pedologiska förhållanden.
9. Flora och fauna, inklusive grödor, boskap och migrerande arter.
10. Beskrivning av målekosystem och andra ekosystem som kan komma att påverkas.
11. En jämförelse mellan mottagarorganismens naturliga livsmiljö och tänkta utsättningsplatser.
12. Känd planerad utveckling eller förändring av markanvändningen i regionen som skulle kunna påverka utsättningens miljöeffekter.

- e) antibiotikaresistens och möjlig användning av dessa antibiotika för profylax och behandling av människor och husdjur,
- f) medverkan i miljöprocesser: primärproduktion, näringsomsättning, nedbrytning av organiskt material, respiration, etc.

- 12. Egenskaper hos naturliga vektorer:
  - a) sekvens,
  - b) mobiliseringsfrekvens,
  - c) specificitet,
  - d) närvaro av gener som överför resistens.
- 13. Historik avseende tidigare genetiska modifieringar.

B. Vektorns egenskaper

- 1. Vektorns beskaffenhet och ursprung.
- 2. Sekvens av transposoner, vektorer och andra icke-kodade genetiska segment som används för konstruktionen av en viss genetiskt modifierad organism och för att uppnå att vektorn och den infogade DNA-sekvensen fungerar i denna.
- 3. Den införda vektorns mobiliseringsfrekvens eller förmåga att överföra genetiskt material samt metoder för att fastställa detta.
- 4. Uppgifter om i vilken omfattning vektorn är begränsad till det DNA som krävs för den avsedda funktionen.

C. Den modifierade organismens egenskaper

- 1. Uppgifter om den genetiska modifieringen:
  - a) använda modifieringsmetoder,
  - b) metoder som använts för att konstruera och införa den aktuella DNA-sekvensen i mottagaren eller för att ta bort en sekvens,
  - c) beskrivning av det införda eller vektorns uppbyggnad,
  - d) det införda genmaterialets renhet med avseende på okända sekvenser samt upplysningar om i vilken omfattning den införda sekvensen är begränsad till det DNA som krävs för den avsedda funktionen,
  - e) sekvens, funktionell identitet och lokalisering av berörda ändrade/införda/borttagna nukleinsyrasegment, med särskild hänvisning till eventuellt förekommande känd skadlig sekvens.
- 2. Uppgifter om slutlig genetiskt modifierade organismer:
  - a) beskrivning av genetiska eller fenotypiska egenskaper, särskilt sådana nya egenskaper som kan komma till uttryck eller inte längre uttrycks,
  - b) struktur och mängd avseende den nukleinsyra från vektor eller givare som finns kvar i den modifierade organismens slutliga konstruktion,
  - c) organismens genetiska stabilitet,
  - d) halt och nivå vad gäller uttrycket av det nya genetiska materialet samt mätmetoden och dess känslighet,
  - e) de uttryckta proteinernas aktivitet,
  - f) beskrivning av identifierings- och detekteringsmetoder, inklusive metoder för att identifiera och detektera införd sekvens och vektor,
  - g) detekterings- och identifieringsmetodernas känslighet, tillförlitlighet (i kvantitativa termer) och specificitet,
  - h) historik över tidigare utsättningar eller användningar av aktuell genetiskt modifierad organism,
  - i) hälsoaspekter:
    - i) toxiska eller allergiframkallande effekter av icke livskraftiga genetiskt modifierade organismer och/eller deras metaboliska produkter,
    - ii) farliga egenskaper hos produkten,
    - iii) jämförelse mellan den modifierade organismen och givaren, mottagaren eller (i förekommande fall) moderorganismen avseende patogenicitet,
    - iv) koloniseringsförmåga,
    - v) om organismen är patogen för människor med ett fungerande immunförsvar:
      - de sjukdomar som uppkommer jämte patogen mekanism inklusive invasiv förmåga och virulens,

*BILAGA 2***OBLIGATORISKA UPPGIFTER I ANMÅLAN**

Anmälningar om avsiktlig utsättning enligt artikel 5 och utsläppande på marknaden enligt artikel 11 skall innehålla nedanstående uppgifter.

Samtliga punkter gäller inte för varje enskilt fall. Det kan förutses att anmälningarna endast kommer att innehålla uppgifter enligt de rubriker som är tillämpliga i det särskilda fallet. Om det är tekniskt omöjligt eller framstår som onödigt att lämna vissa uppgifter, skall skälen för detta anges.

Hur detaljerade uppgifter som behöver lämnas enligt varje rubrik kommer troligen också att variera med hänsyn till utsättningsens beskaffenhet och omfattning.

Till anmälan skall fogas en beskrivning av de använda metoderna eller en hänvisning till standardiserade eller internationellt erkända metoder, samt namnet på det eller de organ som ansvarat för studierna.

I. ALLMÄNNA UPPGIFTER**A. Anmälarens namn och adress****B. Uppgifter om personal och utbildning**

- 1) Namn på personer som ansvarar för planering och genomförande av utsättningen jämte namnet på den som ansvarar för övervakning, kontroll och säkerhet, och särskilt den ansvarige vetenskapsmannens namn och kvalifikationer.
- 2) Uppgifter om utbildning och kvalifikationer för den personal som skall medverka vid utsättningen.

II. UPPGIFTER OM GENETISKT MODIFIERADE ORGANISMER**A. Egenskaper hos a) givarorganism, b) mottagarorganism eller c) i förekommande fall moderorganism**

1. Vetenskapligt namn.
2. Taxonomi.
3. Övriga namn (vedertaget namn, stamnamn, odlingsbenämning).
4. Fenotypiska och genetiska markörer.
5. Grad av släktskap mellan givar- och mottagarorganism eller mellan moderorganismen.
6. Beskrivning av identifierings- och detekteringsmetoder.
7. Detekterings- och identifieringsmetodernas känslighet och tillförlitlighet (i kvantitativa termer) samt specificitet.
8. Beskrivning av organismens geografiska utbredning och naturliga livsmiljö, inklusive information om predatorer och bytesorganismer, parasiter och konkurrenter, symbionter och värdorganismer.
9. Potentialen för genetisk överföring och genetiskt utbyte med andra organismer.
10. Verifiering av organismernas genetiska stabilitet och faktorer som påverkar denna.
11. Patologiska, ekologiska och fysiologiska egenskaper:
  - a) faroklassificering enligt gällande gemenskapsregler för skyddet av människors hälsa och/eller miljön,
  - b) generationstid i naturliga ekosystem, sexuell och asexuell reproduktionscykel,
  - c) uppgifter om överlevnadsförmåga inklusive anpassning till årstidsväxlingar samt förmåga att bilda överlevnadsstrukturer såsom frön, sporer och sklerotier,
  - d) patogenicitet: infektionsförmåga, toxicitet, virulens och allergicitet, bärare (vektor) av patogener, möjliga vektorer, spektrum av värdorganismer inklusive icke-målorganismer, möjlig aktivering av latent virus (provirus) samt förmåga att kolonisera andra organismer,

*BILAGA 1 A***METODER SOM AVSES I ARTIKEL 2.2****DEL 1**

Metoder för genetisk modifiering som avses i artikel 2.2 i är bl.a. de följande.

- 1) Hybrid-DNA-metoder med vektorsystem, vilka omfattas av rådets rekommendation 82/472/EEG¹.
- 2) Metoder som innebär direkt införande i en organism av ärflikt material som beretts utanför organismen genom bl.a. mikroinjektion, makroinjektion och mikroinkapsling.
- 3) Cellfusion (inklusive protoplastfusion) eller hybridiseringsmetoder som innebär att levande celler med nya kombinationer av ärflikt genetiskt material bildas genom fusion av två eller flera celler på ett sätt som inte förekommer naturligt.

DEL 2

Följande metoder som avses i artikel 2.2 ii anses inte leda till genetisk modifiering, förutsatt att hybrid-DNA-molekyler eller genetiskt modifierade organismer inte används.

- 1) Befruktning *in vitro*.
- 2) Konjugation, transduktion, transformation eller annan naturlig process.
- 3) Induktion av polyploidi.

*BILAGA 1 B***METODER SOM AVSES I ARTIKEL 3**

Följande metoder för genetisk modifiering omfattas inte av detta direktiv, förutsatt att genetiskt modifierade organismer inte används som mottagar- eller moderorganism.

- 1) Mutagenes.
- 2) Cellfusion (inkl. protoplastfusion) av växtceller i fall då de resulterande organismerna även kan framställas med traditionella förädlingsmetoder.

¹ EGT nr L 213, 21.7.1982, s. 15.

Artikel 20

Kommissionen skall enligt förfarandet i artikel 21 anpassa bilaga 2 och bilaga 3 till tekniska framsteg, särskilt i fråga om att ändra kraven på anmälan med hänsyn till de möjliga riskerna med genetiskt modifierade organismer.

Artikel 21

Kommissionen skall biträdas av en kommitté, som består av företrädare för medlemsstaterna med kommissionens företrädare som ordförande.

Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Yttrandet skall beslutas med den majoritet som enligt artikel 148.2 i fördraget skall tillämpas vid beslut som rådet skall fatta på förslag av kommissionen. De röster som avges av medlemsstaternas företrädare i kommittén skall vägas på det sätt som anges i den nämnda artikeln. Ordföranden får inte rösta.

Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 22

1. Medlemsstaterna och kommissionen skall sammanträda regelbundet för att utbyta erfarenheter i fråga om förebyggandet av risker i samband med utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön.

2. Den 1 september 1992 och därefter vart tredje år skall medlemsstaterna lämna en rapport till kommissionen om de åtgärder som har vidtagits för att genomföra bestämmelserna i detta direktiv.

3. År 1993 och därefter vart tredje år skall kommissionen offentliggöra en sammanfattning, som bygger på de rapporter som avses i punkt 2.

Artikel 23

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra förordningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 23 oktober 1991.

2. Medlemsstaterna skall omedelbart underrätta kommissionen om samtliga lagar och andra författningar som har antagits för att genomföra detta direktiv.

Artikel 24

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 23 april 1990.

På rådets vägnar

A. REYNOLDS

Ordförande

4. Om kommissionen har fattat ett positivt beslut, skall den behöriga myndighet som erhöil den ursprungliga anmälan ge sitt skriftliga medgivande till anmälan, så att produkten kan släppas ut på marknaden, samt underrätta de övriga medlemsstaterna och kommissionen.

5. När ett skriftligt medgivande har lämnats för en produkt, får denna användas inom hela gemenskapen utan ytterligare anmälningar, förutsatt att villkoren för användningen och kraven enligt villkoren i fråga om miljöer eller geografiska områden noggrant efterlevs.

6. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att användarna följer de villkor för användningen som anges i det skriftliga medgivandet.

Artikel 14

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att produkter som innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer endast släpps ut på marknaden med den märkning och i den förpackning som anges i det skriftliga medgivandet enligt artiklarna 12 och 13.

Artikel 15

Medlemsstaterna får inte på grunder som sammanhänger med anmälan och det skriftliga medgivandet till avsiktlig utsättning enligt detta direktiv förbjuda, begränsa eller hindra att produkter som innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer och som uppfyller kraven i detta direktiv släpps ut på marknaden.

Artikel 16

1. Om en medlemsstat har grundad anledning att anta att en produkt som har blivit anmäld och som omfattas av ett skriftligt medgivande enligt detta direktiv utgör en risk för människors hälsa eller för miljön, får medlemsstaten tillfälligt begränsa eller förbjuda användning eller försäljning av produkten inom sitt territorium. Medlemsstaten skall omedelbart underrätta kommissionen och de övriga medlemsstaterna om en sådan åtgärd och ange skälen för beslutet.

2. Ett beslut i frågan skall fattas inom 3 månader enligt förfarandet i artikel 21.

Artikel 17

Kommissionen skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* publicera en förteckning över samtliga produkter som slutligt erhåller skriftligt medgivande enligt detta direktiv. För varje produkt skall tydligt anges vilken eller vilka genetiskt modifierade organismer den innehåller samt produktens användningsområden.

Artikel 18

1. Vid utgången av varje år skall medlemsstaterna tillställa kommissionen en kortfattad rapport med uppgifter om kontrollen av användningen av de produkter som släppts ut på marknaden enligt detta direktiv.

2. Vart tredje år skall kommissionen tillställa Europaparlamentet och rådet en rapport om kontrollen i medlemsstaterna av de produkter som släppts ut på marknaden enligt detta direktiv.

3. När rapporten lämnas första gången skall kommissionen samtidigt lämna en särskild rapport om hur denna del av direktivet tillämpas, inklusive en utvärdering av samtliga konsekvenser.

DEL D

Slutbestämmelser

Artikel 19

1. Kommissionen och de behöriga myndigheterna får inte till tredje part lämna ut konfidentiella uppgifter som anmäls eller erhållits på annat sätt vid tillämpningen av detta direktiv. De skall skydda immateriella rättigheter som är knutna till de uppgifter som erhållits.

2. Anmälan kan ange vilka uppgifter i en anmälan enligt detta direktiv som bör behandlas konfidentiellt på den grunden att ett offentliggörande skulle kunna skada hans konkurrenskraft. Skäl för en sådan behandling vilka går att kontrollera måste anges.

3. Efter samråd med anmälan skall den behöriga myndigheten besluta vilka uppgifter som skall vara konfidentiella. Myndigheten skall underrätta anmälan om sitt beslut.

4. Följande uppgifter som lämnas enligt artikel 5 eller 11 får inte i något fall hållas hemliga:

— Beskrivning av aktuella genetiskt modifierade organismer, anmälares namn och adress, utsättningsens syfte samt platsen för utsättningen.

— Metoder och planer för övervakning av aktuella genetiskt modifierade organismer och för nödsituationer.

— Analysen av förutsebara effekter, framför allt eventuella patogena eller ekologiskt skadliga effekter.

5. Om anmälan drar tillbaka sin anmälan, oavsett av vilket skäl, skall de behöriga myndigheterna och kommissionen behandla de erhållna uppgifterna konfidentiellt.

i samband med utsättningar för forsknings- och utvecklingsändamål, samt en bedömning av risker för människors hälsa och för miljön försakade av genetiskt modifierade organismer eller kombinationer av genetiskt modifierade organismer i produkten, inklusive sådana uppgifter om utsättningens påverkan på människors hälsa och miljön som erhållits under forsknings- och produktutvecklingen,

- villkoren för att släppa ut produkten på marknaden, inklusive särskilda användnings- och hanteringsvillkor, samt ett förslag till märkning och förpackning som minst uppfyller de krav som fastställs i bilaga 3.

Om en anmälare med hänvisning till resultatet av en utsättning som anmälts i enlighet med del B i detta direktiv eller på grundval av väl underbyggda vetenskapliga data anser att det inte medför någon risk för människors hälsa eller för miljön att använda produkten eller släppa ut den på marknaden, kan han hemställa om undantag från ett eller flera av kraven i bilaga 3 B.

2. Till sin anmälan skall anmälaren bifoga uppgifter om data eller resultat från tidigare eller nyligen anmälda eller utförda utsättningar av samma genetiskt modifierade organismer eller kombination av genetiskt modifierade organismer inom eller utanför gemenskapen.

3. Anmälaren får även åberopa data eller resultat från tidigare anmälningar från andra anmälare, om de senare har lämnat sitt skriftliga medgivande.

4. En ny produkt som innehåller eller består av samma genetiskt modifierade organismer eller kombination av genetiskt modifierade organismer men är avsedd för en annan användning skall anmälas separat.

5. Anmälaren får påbörja utsättningen först sedan han erhållit skriftligt medgivande från den behöriga myndigheten enligt artikel 13. Han skall därvid uppfylla de villkor som gäller enligt medgivandet, inklusive vad som där sägs om särskilda ekosystem eller miljöer.

6. Om nya uppgifter har framkommit om de risker som produkten innebär för människors hälsa eller för miljön, före eller efter det skriftliga medgivandet, skall anmälaren omedelbart

- revidera uppgifterna och villkoren enligt punkt 1,
- underrätta den behöriga myndigheten, samt
- vidta de åtgärder som behövs för att skydda människors hälsa och miljön.

Artikel 12

1. Sedan en anmälan enligt artikel 11 mottagits och bekräftats, skall den behöriga myndigheten kontrollera att

uppgifterna i anmälan överensstämmer med vad som stadgas i detta direktiv. Därvid skall särskild uppmärksamhet ägnas miljörisikbedömningen och de föreslagna försiktighetsåtgärder-na för en säker användning av produkten.

2. Senast 90 dagar efter mottagandet av anmälan skall den behöriga myndigheten antingen

- a) överlämna handlingarna till kommissionen med ett yttrande, i vilket anmälan tillstyrks, eller
- b) underrätta anmälaren om att den begärda utsättningen inte uppfyller kraven i detta direktiv och därför inte godtas.

3. I fall som avses i punkt 2 a skall de handlingar som överlämnas till kommissionen innehålla en sammanfattning av anmälan tillsammans med ett yttrande som innehåller de villkor som den behöriga myndigheten anser är nödvändiga för medgivande att släppa ut produkten på marknaden.

Sammanfattningens utformning skall fastställas av kommissionen enligt förfarandet i artikel 21.

Särskilt om den behöriga myndigheten efter hemställan från anmälaren medger undantag från krav i bilaga 3 B i enlighet med sista stycket i artikel 11.1, skall kommissionen samtidigt underrättas.

4. Om den behöriga myndigheten erhåller ytterligare uppgifter enligt artikel 11.6, skall den omedelbart underrätta kommissionen och de övriga medlemsstaterna.

5. Vid beräkningen av den 90-dagarsperiod som nämns i punkt 2 skall inte medräknas tid under vilken den behöriga myndigheten har inväntat begärda kompletterande uppgifter från anmälaren.

Artikel 13

1. När kommissionen har mottagit de handlingar som avses i artikel 12.3, skall den omedelbart sända dessa till de behöriga myndigheterna i samtliga medlemsstater tillsammans med övriga uppgifter som kommissionen har inhämtat enligt detta direktiv. Kommissionen skall underrätta den myndighet som har översänt handlingarna om dagen för utsändningen.

2. Om inte någon medlemsstat inom 60 dagar efter utsändningen enligt punkt 1 har anmält invändningar, skall den behöriga myndigheten lämna sitt skriftliga medgivande till anmälan så att produkten kan släppas ut på marknaden. Den behöriga myndigheten skall underrätta de övriga medlemsstaterna samt kommissionen om medgivandet.

3. Om en behörig myndighet i någon annan medlemsstat har en invändning – för vilken skälen måste anges – och det inte är möjligt för de berörda behöriga myndigheterna att komma överens inom den tidsperiod som anges i punkt 2, skall kommissionen fatta ett beslut enligt förfarandet i artikel 21.

- a) att myndigheten fastställt att kraven i detta direktiv är uppfyllda och att utsättningen får genomföras, eller
- b) att utsättningen ej uppfyller kraven i detta direktiv och att anmälan därför inte godtas.
3. Vid beräkningen av den 90-dagarsperiod som avses i punkt 2 skall inte den tid beaktas under vilken myndigheten
- inväntar ytterligare uppgifter som kan ha begärts från anmälaren, eller
  - genomför en offentlig utredning eller ett samråd i enlighet med artikel 7.
4. Anmälaren får utföra utsättningen först sedan han erhållit den behöriga myndighetens skriftliga medgivande. Han skall därvid följa de villkor som anges i medgivandet.
5. Om den behöriga myndigheten anser att tillräckliga erfarenheter om utsättning av vissa genetiskt modifierade organismer redan har vunnits, kan den hos kommissionen begära att ett förenklat förfarande skall tillämpas för utsättningar av sådana genetiskt modifierade organismer. Kommissionen skall i enlighet med förfarandet i artikel 21 fastställa lämpliga kriterier och bedöma varje begäran på grundval av dessa. Kriterierna skall grundas på överväganden om säkerheten för människors hälsa och för miljön, samt på den dokumentation som finns tillgänglig i detta avseende.
6. Om den behöriga myndigheten senare får del av uppgifter som beaktansvärt påverkar bedömningen av utsättningsriskerna, får myndigheten kräva att anmälaren ändrar förutsättningarna för den avsågta utsättningen eller avbryter eller avslutar denna.

Artikel 7

Om en medlemsstat finner det lämpligt, kan den i varje fråga som rör en planerad avsiktlig utsättning föreskriva att synpunkter skall inhämtas från vissa intressegrupper eller från allmänheten.

Artikel 8

Sedan en utsättning slutförts, skall anmälaren underrätta den behöriga myndigheten om resultatet av utsättningen med avseende på risker för människors hälsa eller för miljön, och särskilt ange varje produkt som han avser att anmäla vid ett senare tillfälle.

Artikel 9

1. Kommissionen skall etablera ett system för utbyte av de uppgifter som lämnas i anmälningarna. Senast 30 dagar efter det att en anmälan har erhållits skall den behöriga myndigheten lämna en sammanfattning av anmälan till kommissionen. Hur

sammanfattningen skall utformas beslutas av kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 21.

2. Kommissionen skall omedelbart vidarebefordra dessa sammanfattningar till de övriga medlemsstaterna, vilka inom 30 dagar kan begära ytterligare uppgifter eller lägga fram egna iakttagelser, antingen genom kommissionen eller direkt.

3. De behöriga myndigheterna skall underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om de slutliga beslut som har fattats i enlighet med artikel 6.2.

DEL C

Att släppa ut produkter som innehåller genetiskt modifierade organismer på marknaden

Artikel 10

1. Medgivande till att släppa ut produkter på marknaden som innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer får endast lämnas

- om ett skriftligt medgivande har lämnats efter en anmälan enligt del B eller en riskanalys har utförts som är baserad på de element som anges i samma del,
- om produkterna uppfyller kraven i gemenskapens tillämpliga produktlagstiftning,
- om produkterna uppfyller kraven i denna del av direktivet i fråga om miljöriskbedömningen.

2. Artikel 11–18 skall inte gälla produkter som omfattas av annan gemenskapslagstiftning, i vilken föreskrivs en särskild miljöriskbedömning liknande den som krävs enligt detta direktiv.

3. Senast 12 månader efter anmälan av detta direktiv skall kommissionen enligt förfarandet i artikel 21 upprätta en förteckning över gemenskapslagstiftning som gäller för de produkter som avses i punkt 2. Denna förteckning skall ses över regelbundet och vid behov revideras enligt samma förfarande.

Artikel 11

1. Innan en produkt som innehåller eller består av en genetiskt modifierad organism eller en kombination av genetiskt modifierade organismer släpps ut på marknaden, skall tillverkaren eller den som importerar produkten till gemenskapen lämna en anmälan till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där varan skall släppas ut på marknaden för första gången. Denna anmälan skall innehålla följande:

- De uppgifter som krävs enligt bilaga 2, vid behov kompletterade med hänsyn till olikheter mellan platser där produkten skall användas och inklusive uppgifter om data och resultat vilka avser ekosystem som skulle kunna påverkas när produkten används och som erhållits

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att alla lämpliga åtgärder vidtas för att undvika sådana negativa effekter på människors hälsa och på miljön som kan uppkomma när genetiskt modifierade organismer avsiktligt sätts ut eller släpps ut på marknaden.

2. Medlemsstaterna skall utse en eller flera behöriga myndigheter, som skall ansvara för att kraven i detta direktiv och bilagorna uppfylls.

3. Medlemsstaterna skall säkerställa att den behöriga myndigheten genomför inspektioner och vidtar andra kontrollåtgärder som behövs för att säkerställa att detta direktiv följs.

DEL B

Avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön för forsknings- och utvecklingsändamål och för varje annat ändamål än att släppa ut dem på marknaden.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall besluta om de bestämmelser som behövs för att säkerställa att följande villkor är uppfyllda.

- 1) Den som avser att avsiktligt sätta ut en genetiskt modifierad organism eller en kombination av genetiskt modifierade organismer för forsknings- och utvecklingsändamål eller för något annat ändamål som inte innefattar att släppa ut dem på marknaden, skall i förväg göra en anmälan till den behöriga myndigheten enligt artikel 4.2 i den medlemsstat inom vars territorium utsättningen skall äga rum.
- 2) En sådan anmälan skall innehålla
  - a) en sammanställning med de tekniska uppgifter som enligt bilaga 2 behövs för en bedömning av de förutsebara risker, omedelbara eller fördröjda, som en genetiskt modifierad organism eller en kombination av genetiskt modifierade organismer kan innebära för människors hälsa eller för miljön, tillsammans med uppgifter om de metoder som använts och bibliografiska referenser till dessa, innefattande särskilt
    - i) allmänna uppgifter inklusive uppgifter om personal och utbildning,
    - ii) uppgifter om aktuell genetiskt modifierad organism,
    - iii) uppgifter om förhållandena vid utsättningen och den miljö som berörs,
    - iv) uppgifter om samspelet mellan aktuell genetiskt modifierad organism och miljön,
    - v) uppgifter om övervakning, kontroll, avfallsbehandling och åtgärdsplaner för nödsituationer,
  - b) en utvärdering av de effekter och risker som den aktuella genetiskt modifierade organismen kan medföra för människors hälsa och för miljön i samband med sådan användning som förutses.

3) Den behöriga myndigheten får godta att samma anmälan avser utsättning av en kombination av genetiskt modifierade organismer på en och samma plats eller utsättning av samma genetiskt modifierade organismer på olika platser för samma ändamål och under en begränsad period.

4) Anmälaren skall i sin anmälan lämna uppgifter om data eller resultat från utsättning av likadana genetiskt modifierade organismer eller kombinationer av genetiskt modifierade organismer, vilka samtidigt anmäls eller vilka tidigare har anmälts eller genomförts av anmälaren inom eller utanför gemenskapen.

Anmälaren får även åberopa data eller resultat från tidigare inlämnade anmälningar från andra anmälare, om dessa skriftligen har lämnat sitt samtycke.

5) Om det som ett led i ett och samma forskningsprogram skall göras en ny utsättning av en sådan genetiskt modifierad organism eller kombination av genetiskt modifierade organismer som tidigare har anmälts, skall en ny anmälan inlämnas. Därvid får anmälaren åberopa data i tidigare anmälningar eller resultat från tidigare utsättningar.

6) Vid varje förändring som avser en avsiktlig utsättning av en genetiskt modifierad organism eller en kombination av genetiskt modifierade organismer och som kan påverka riskerna för människors hälsa eller miljön, liksom när nya uppgifter om sådana risker framkommer – antingen medan anmälan granskas av den behöriga myndigheten eller sedan dess skriftliga medgivande har lämnats – skall anmälaren omedelbart

- a) revidera de åtgärder som anges i anmälan,
- b) underrätta den behöriga myndigheten om varje förändring, i förväg eller så snart de nya uppgifterna blivit tillgängliga,
- c) vidta de åtgärder som krävs för att skydda människors hälsa och miljön.

Artikel 6

1. När den behöriga myndigheten har mottagit en anmälan och bekräftat att den ingetts skall myndigheten
  - kontrollera att anmälan uppfyller kraven i detta direktiv,
  - utvärdera de risker som utsättningen innebär,
  - skriftligen nedteckna sina slutsatser,
 samt om så behövs
  - utföra sådana tester och inspektioner som är nödvändiga i kontrollsyfte.
2. Efter att ha beaktat eventuella kommentarer enligt artikel 9 från andra medlemsstater skall den behöriga myndigheten inom 90 dagar från mottagandet av anmälan lämna ett skriftligt svar till anmälaren. I svaret skall anges

Efter anmälan får en avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer inte göras utan medgivande från den behöriga myndigheten.

En behörig myndighet får lämna ett sådant medgivande endast om myndigheten har försäkrat sig om att utsättningen inte innebär någon fara för människors hälsa eller för miljön.

I vissa fall kan det vara lämpligt att inhämta allmänhetens synpunkter på avsiktliga utsättningar av genetiskt modifierade organismer i miljön.

Kommissionen bör efter att ha samrått med medlemsstaterna fastställa regler för utbyte av information om de avsiktliga utsättningar av genetiskt modifierade organismer som har anmälts enligt detta direktiv.

Det är angeläget att utvecklingen och användningen av genetiskt modifierade organismer följs noggrant. En förteckning över samtliga produkter som godkänts enligt detta direktiv bör därför publiceras.

När en produkt som innehåller genetiskt modifierade organismer eller en kombination av genetiskt modifierade organismer och som har blivit vederbörligen godkänd enligt detta direktiv släpps ut på marknaden, bör en medlemsstat inte med åberopande av omständigheter som rör tillämpningsområdet för detta direktiv kunna förbjuda, begränsa eller hindra avsiktlig utsättning av organismer i produkten inom sitt territorium, förutsatt att de villkor som uppställts vid godkännandet respekteras. Ett särskilt förfarande måste kunna tillämpas om utsättningen medför risker för människors hälsa eller för miljön.

Bestämmelserna i detta direktiv om produkter som släpps ut på marknaden bör ej gälla sådana produkter som innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer och som omfattas av annan gemenskapslagstiftning, enligt vilken en särskild miljöriskbedömning skall göras liknande den som föreskrivs i detta direktiv.

En kommitté bör upprättas för att bistå kommissionen i frågor som rör genomförandet av detta direktiv och anpassningen av direktivet till tekniska framsteg.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

DEL A

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är att närma medlemsstaternas lagar och andra författningar till varandra och att skydda människors hälsa och miljön när

— genetiskt modifierade organismer avsiktligt sätts ut i miljön,

— produkter släpps ut på marknaden som innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer avsedda att senare avsiktligt utsättas i miljön.

2. Direktivet skall inte omfatta transport av genetiskt modifierade organismer på järnväg, på väg eller inre vattenväg, till havs eller med flyg.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- 1) *organism*: varje biologisk enhet som kan föröka sig eller överföra genetiskt material,
- 2) *genetiskt modifierad organism*: en organism i vilken det genetiska materialet har ändrats på ett sådant sätt som inte förekommer naturligt genom parning eller naturlig rekombination.

Inom ramen för denna definition

- i) anses genetisk modifiering uppkomma åtminstone vid tillämpningen av de metoder som anges i del 1 i bilaga 1 A,
  - ii) anses de metoder som anges i del 2 i bilaga 1 A inte leda till genetisk modifiering.
- 3) *avsiktlig utsättning*: varje form av avsiktligt införande av genetiskt modifierade organismer eller en kombination av genetiskt modifierade organismer i miljön utan särskild inneslutning, varmed avses fysiska hinder eller en kombination av fysiska hinder och kemiska eller biologiska hinder vilka syftar till att begränsa kontakten med människor i allmänhet och med miljön,
  - 4) *produkt*: ett preparat som släpps ut på marknaden och som består av eller innehåller genetiskt modifierade organismer eller en kombination av genetiskt modifierade organismer.
  - 5) *släppa ut på marknaden*: att tillhandahålla eller göra en produkt tillgänglig för tredje part,
  - 6) *anmälan*: överlämnandet av handlingar med behövliga uppgifter till den behöriga myndigheten i en medlemsstat. Den som överlämnar handlingarna benämns *anmälare*,
  - 7) *användning*: avsiktlig utsättning av en produkt som släpps ut på marknaden. De som använder produkten på detta sätt benämns *användare*,
  - 8) *miljöriskbedömning*: en utvärdering av den risk som en utsättning av genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller genetiskt modifierade organismer kan innebära för människors hälsa och för miljön (inklusive växter och djur).

Artikel 3

Detta direktiv skall inte omfatta organismer som erhållits med de metoder för genetisk modifiering som anges i bilaga 1 B.

RÅDETS DIREKTIV

av den 23 april 1990

om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön

(90/220/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget bör gemenskapens miljöarbete bygga på principen att förebyggande åtgärder skall vidtas.

Levande organismer som sätts ut i miljön – vare sig det sker i stora eller små mängder, i experimentsyfte eller i form av kommersiella produkter – kan föröka sig i miljön och överskrida nationsgränser så att andra medlemsstater påverkas. Miljöeffekterna av sådana utsättningar kan vara oåterkalleliga.

För att skydda människors hälsa och miljön måste de risker som uppkommer när genetiskt modifierade organismer sätts ut i miljön beaktas.

Olikheter mellan de regler som medlemsstaterna för närvarande tillämpar eller förbereder och som avser utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön kan skapa ojämliga konkurrensvillkor eller handelshinder för produkter som innehåller organismerna och därmed påverka den gemensamma marknadens funktion. Det är därför nödvändigt att närma medlemsstaternas lagstiftningar på detta område till varandra.

Åtgärder för att närma medlemsstaternas bestämmelser till varandra i syfte att upprätta en fungerande inre marknad bör i den utsträckning åtgärderna avser skyddet för människors hälsa och säkerhet samt miljö- och konsumentskyddet utformas så att en hög skyddsnivå upprätthålls inom hela gemenskapen.

Det är nödvändigt att säkerställa att utvecklingen av industriprodukter med genetiskt modifierade organismer sker på ett säkert sätt.

Detta direktiv bör inte omfatta organismer som har erhållits med vissa metoder för genetiska förändringar vilka på vedertaget sätt har använts i ett antal tillämpningar och vilka under en längre tid inte har visat sig medföra säkerhetsproblem.

Det är nödvändigt att fastställa harmoniserade förfaranden och kriterier för en bedömning i varje enskilt fall av de möjliga risker som avsiktliga utsättningar av genetiskt modifierade organismer i miljön medför.

Eventuella miljörisker bör bedömas i varje enskilt fall innan utsättning sker.

Avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer på forskningsstadiet är i de flesta fall ett nödvändigt steg vid utvecklingen av nya produkter som härleds ur eller innehåller genetiskt modifierade organismer.

När genetiskt modifierade organismer införs i miljön bör detta ske steg för steg, varvid inneslutningen minskas och utsättningens omfattning ökas gradvis, steg för steg, och endast om en utvärdering av de föregående stegen i fråga om påverkan på människors hälsa och miljön visar att nästa steg är försvarbart.

Ingen produkt som innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer och är avsedd för avsiktlig utsättning bör kunna släppas ut på marknaden utan att dessförinnan under forsknings- och utvecklingsfasen ha blivit föremål för fältforskning i ekosystem som kan påverkas av användningen.

Det är nödvändigt att införa ett gemenskapsförfarande som innebär att tillstånd krävs innan en produkt som innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer släpps ut på marknaden, om produkten är avsedd att användas på ett sätt som innebär avsiktlig utsättning av organismer i miljön.

En anmälan bör lämnas till den behöriga nationella myndigheten innan genetiskt modifierade organismer avsiktligt sätts ut i miljön. Detsamma bör gälla innan en produkt släpps ut på marknaden, om produkten innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer och är avsedd att användas på ett sätt som innebär avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön.

Denna anmälan skall innehålla en sammanställning med tekniska uppgifter, däribland en fullständig miljörisksbedömning, uppgifter om tillämpliga säkerhets- och nödatgärder samt, i fråga om produkter, detaljerade anvisningar och villkor för användningen tillsammans med förslag till märkning och förpackning.

¹ EGT nr C 198, 28.7.1988, s. 19 och
EGT nr C 246, 27.9.1989, s. 5.

² EGT nr C 158, 26.6.1989, s. 225 och
EGT nr C 96, 17.4.1990.

³ EGT nr C 23, 30.1.1989, s. 45.

- mikroorganismens/ernas beteende och karakteristika vid förändringar av inneslutningsbetingelserna eller utsläpp i miljön,
  - översikt över de potentiella risker som är förknippade med utsläpp av mikroorganismen/erna i miljön,
  - ämnen som produceras, eller kan produceras, under användningen av mikroorganismen/erna utöver den avsedda produkten.
- c) Uppgifter om personalen:
- maximalt antal personer som kommer att arbeta på anläggningen och antalet personer som skall arbeta direkt med mikroorganismen/erna.
- d) Uppgifter om anläggningen:
- den verksamhet vid vilken mikroorganismen/erna avses användas,
  - de tekniska processer som ingår,
  - beskrivning av anläggningens olika avdelningar,
  - beskrivning av de dominerande meteorologiska förhållanden och de specifika risker som orsakas av anläggningens lokalisering.
- e) Uppgifter om avfallshanteringen:
- typ och kvantitet av, och potentiella risker med, det avfall som orsakas av användningen av mikroorganismen/erna,
  - de tekniker för avfallshandling som används, inkl. återvinning av flytande eller fast avfall och inaktiveringsmetoder,
  - det inaktiverade avfallets slutliga form och vidarebefordringsplats.
- f) Uppgifter om olycksförebyggande åtgärder och beredskapsplaner:
- riskkällor och omständigheter vid vilka olyckor kan inträffa,
  - de förebyggande åtgärder som tillämpas som t.ex. skyddsutrustning, alarmsystem, inneslutningsmetoder och -förfaranden och tillgängliga resurser,
  - beskrivning av den information som lämnas till arbetstagarna.
  - den information som den behöriga myndigheten behöver för att utarbeta eller upprätta beredskapsplaner för användning utanför anläggningen enligt artikel 14.
- g) En utförlig bedömning, enligt artikel 6.2, av de risker för människors hälsa och miljö som kan uppstå på grund av den planerade inneslutna användningen.
- h) Alla övriga uppgifter som krävs i del B och C och som inte redan finns upptagna ovan.
-

BILAGA 5

DEL A

Upplysningar som krävs för den anmälan som anges i artikel 8:

- namn på den eller de person(er) som ansvarar för genomförandet av den inneslutna användningen, inkl. de som ansvarar för övervakning, uppföljning och säkerhet samt uppgifter om deras utbildning och kvalifikationer,
- anläggningens adress och matrikelnummer; beskrivning av dess olika avdelningar,
- en beskrivning av arten av det arbete som skall företas, särskilt klassificering av den eller de mikroorganism(er) som skall användas (grupp I eller II) och verksamhetens beräknade omfattning,
- ett sammandrag av den riskbedömning som anges i artikel 6.2.

DEL B

Upplysningar som krävs för den anmälan som anges i artikel 9.2:

- insändningsdatum för den anmälan som anges i artikel 8,
- den eller de modernmikroorganism(er) som används eller, i tillämpliga fall, det eller de värdvektorsystem som används,
- källa/or och avsedd(a) funktion(er) för det genetiska material som ingår i genkonstruktionen/erna,
- de genetiskt modifierade mikroorganismernas identitet och karakteristika,
- syftet med den inneslutna användningen och de väntade resultaten av den,
- de kulturvolymerna som skall användas,
- ett sammandrag av den riskbedömning som anges i artikel 6.2.

DEL C

Upplysningar som krävs för den anmälan som anges i artikel 10.1:

- de upplysningar som krävs i del B,
- beskrivning av anläggningens olika avdelningar och metoderna vid hantering av mikroorganismerna,
- beskrivning av de dominerande meteorologiska förhållandena och de potentiella riskkällor som härstammar från anläggningens lokalisering,
- beskrivning av de skydds- och kontrollåtgärder som skall tillämpas under hela tiden den inneslutna användningen pågår,
- tilldelad inneslutningskategori med angivande av vilka metoder för avfallshantering och vilka säkerhetsåtgärder som skall tillämpas.

DEL D

Upplysningar som krävs för den anmälan som anges i artikel 10.2:

Om det inte är tekniskt möjligt, eller om det inte anses nödvändigt, att lämna nedan angivna uppgifter, skall orsakerna till detta anges. Beroende på arten och omfattningen av den planerade inneslutna användningen kan det krävas större eller mindre detaljrikedom i svaren på varje enskild punkt. Om uppgifter redan lämnats till den behöriga myndigheten på grund av krav i detta direktiv, kan användaren hänvisa till dessa uppgifter. Följande uppgifter skall lämnas:

- a) Insändningsdatum för den anmälan som anges i artikel 8 och namn på den eller de som är ansvarig(a).
- b) Uppgifter om de genetiskt modifierade mikroorganismerna:
  - de genetiskt modifierade mikroorganismernas identitet och karakteristika,
  - syftet med den inneslutna användningen eller produktens egenskaper,
  - i tillämpliga fall, det värdvektorsystem som skall användas,
  - de kulturvolymerna som skall användas,

Specifikationer	Inneslutningskategorier		
	1	2	3
g) det kontrollerade området skall vara adekvat ventilerat för att minimera luftföroreningar	valfritt	valfritt	ja
h) de kontrollerade områdena skall ha konstant undertryck i förhållande till atmosfären	nej	valfritt	ja
i) luftintag till och luftutsug från det kontrollerade området skall HEPA-filtreras	nej	valfritt	ja
j) det kontrollerade området skall utformas för att avlopp från hela det slutna systemet skall kunna inneslutas	valfritt	ja	ja
k) det kontrollerade området skall kunna förseglas för att möjliggöra rökbehandling	nej	valfritt	ja
7. Avloppsbehandling före slutligt utsläpp	inaktiveras med erkända metoder	inaktiveras med erkända kemiska eller fysikaliska metoder	inaktiveras med kemiska metoder

BILAGA 4

INNESLUTNINGSÅTGÄRDER FÖR MIKROORGANISMER AV GRUPP II

Användaren skall bland nedanstående kategorier välja de inneslutningsåtgärder för mikroorganismer som är lämpade för mikroorganismen och verksamheten i fråga så att skyddet av människors hälsa och miljön säkerställs.

Typ B-verksamhet skall bedömas enligt vad som gäller för enhetsoperationerna. De karakteristiska dragen i varje operation skall avgöra vilken fysisk inneslutning som skall användas på detta stadium. På detta sätt blir det möjligt att välja och utforma de process-, anläggnings- och driftsförfaranden som är bäst lämpade att säkerställa en tillräcklig och säker inneslutning. Två betydelsefulla faktorer som skall tas med i bedömningen vid valet av utrustning för att genomföra inneslutningen är risken för att tekniska fel inträffar på utrustningen och de därpå följande konsekvenserna. Teknisk praxis kan kräva en strängare standard för att minska risken för tekniska fel, om följderna av sådana fel blir svårare att acceptera.

Särskilda inneslutningsåtgärder för typ A-verksamhet skall fastställas med beaktande av nedanstående inneslutningskategorier och de särskilda förhållandena vid sådan verksamhet.

Specifikationer	Inneslutningskategorier		
	1	2	3
1. Livskraftiga mikroorganismer skall inneslutas i ett system som fysiskt skiljer processen från miljön (slutet system)	ja	ja	ja
2. Utsugning från det slutna systemet skall behandlas för att	minimera utsläpp	förhindra utsläpp	förhindra utsläpp
3. Provtagning, tillsatser till ett slutet system och överföring av livskraftiga mikroorganismer till ett annat slutet system skall utföras för att	minimera utsläpp	förhindra utsläpp	förhindra utsläpp
4. Stora mängder kulturvätskor får endast avlägnas från det slutna systemet om de livskraftiga mikroorganismerna har blivit	inaktiverade med erkända metoder	inaktiverade med erkända kemiska eller fysikaliska metoder	inaktiverade med erkända kemiska eller fysikaliska metoder
5. Förslutning skall utformas för att	minimera utsläpp	förhindra utsläpp	förhindra utsläpp
6. Slutna system skall förläggas till ett kontrollerat område	valfritt	valfritt	ja, och specialanlagt
a) varningsskyltar för biologisk fara skall finnas	valfritt	ja	ja
b) endast utsedd personal skall ha tillträde	valfritt	ja	ja, via luftsluss
c) personalen skall bära skyddsdräkt	ja, arbetskläder	ja	fullständigt klädbyte
d) sanerings- och tvättmöjligheter skall finnas för personalen	ja	ja	ja
e) personalen skall duscha innan den lämnar det kontrollerade området	nej	valfritt	ja
f) avloppsvatten från handfat och duschar samlas in och inaktiveras före utsläpp	nej	valfritt	ja

C. Hälsomässiga överväganden

- toxiska eller allergiframkallande effekter förknippade med icke livskraftiga organismer och/eller deras metaboliska produkter,
- produktrisker,
- jämförelse mellan den modifierade mikroorganismen och donator- eller mottagarorganismen eller (om tillämpligt) moderorganismen i fråga om sjukdomsframkallande förmåga,
- koloniseringsförmåga,
- om mikroorganismen är sjukdomsframkallande hos immunokompetenta personer:
  - a) sjukdomar som den ger upphov till och sjukdomsmekanism, inkl. invasionsförmåga och virulens,
  - b) smittsamhet,
  - c) smittsam dos,
  - d) värdspektrum, möjlighet till förändring,
  - e) överlevnadsförmåga utanför människokroppen,
  - f) närvaro av vektorer eller andra utbredningsmedel,
  - g) biologisk stabilitet,
  - h) resistensmönster gentemot antibiotika,
  - i) allergiframkallande förmåga,
  - j) tillgång till adekvat sjukdomsbehandling.

D. Miljömässiga överväganden

- faktorer som kan påverka de modifierade mikroorganismernas överlevnad, reproduktion och spridning i miljön,
- tillgängliga tekniker för att upptäcka, identifiera och följa de modifierade mikroorganismerna,
- tillgängliga tekniker för att upptäcka om det nya genetiska materialet överförs till andra organismer,
- de modifierade mikroorganismernas kända och förutsedda utbredningsområde,
- beskrivning av ekosystem till vilka mikroorganismerna kan spridas vid olyckshändelse,
- förväntad interaktionsmekanism mellan de modifierade mikroorganismerna och organismer eller mikroorganismer som kan exponeras vid utsläpp i miljön och det förväntade resultatet av detta,
- kända eller förutsedda effekter på växter och djur som t.ex. sjukdomsframkallande förmåga, smittsamhet, toxicitet, virulens, sjukdomsbärare, allergiframkallande förmåga och kolonisering,
- känd eller förutsedd inverkan på biogeokemiska processer,
- tillgång till metoder för sanering av området vid utsläpp i miljön.

BILAGA 3

FAKTORER FÖR SÄKERHETSBEDÖMNING SOM, I TILLÄMPLIG OMFATTNING, SKALL BEAKTAS ENLIGT ARTIKEL 6.3

- A. Karakteristika för donator- och mottagarorganismer och (om tillämpligt) moderorganism(er)
- B. Karakteristika för de modifierade mikroorganismerna
- C. Hälsomässiga överväganden
- D. Miljömässiga överväganden
- A. **Karakteristika för donators- och mottagarorganismer och (om tillämpligt) moderorganism(er)**
- namn och beteckning,
  - grad av släktskap,
  - källor för organismen/erna,
  - upplysningar om moderorganismens/ernas eller, om tillämpligt, mottagarmikroorganismens/ernas reproduktionscykel (sexuell/asexuell),
  - redogörelse för tidigare genmanipulationer,
  - moderorganismens eller mottagarorganismens stabilitet i fråga om genetiska egenskaper,
  - karakteristik av sjukdomsframkallande förmåga och virulens, infektiositet, toxicitet och vektorer för överföring av sjukdomar,
  - karakteristik av endogena vektorer:
    - sekvens,
    - mobiliseringsfrekvens,
    - specificitet,
    - närvaro av resistensgener,
  - värdspektrum,
  - andra potentiellt betydelsefulla fysiologiska egenskaper,
  - stabiliteten hos sådana egenskaper,
  - område för naturlig förekomst och geografisk utbredning; klimatologiska karakteristika för ursprungsområdet,
  - signifikant medverkan i miljöprocesser (såsom kvävefixering eller pH-reglering),
  - interaktion med, och effekter på, andra organismer i miljön (inkl. troliga konkurrens- eller symbioseegenskaper),
  - förmåga att bilda överlevnadsstrukturer (som sporer och sklerotier).
- B. **Karakteristika för de modifierade mikroorganismerna**
- beskrivning av modifieringen, inkl. metoden för att föra in det vektorburna genmaterialet i mottagarorganismen eller den metod som använts för att uppnå den aktuella genetiska modifieringen,
  - den förändrade och/eller den nya nukleinsyrans funktion,
  - vektorns art och källa för vektorn,
  - struktur och mängd av varje vektor- och/eller donatorsnukleinsyra som kvarstår i den modifierade mikroorganismens slutliga konstruktion,
  - mikroorganismens stabilitet i fråga om genetiska egenskaper,
  - den införda vektorns mobiliseringsfrekvens och/eller genetiska överföringsförmåga,
  - uttryck (hastighet och nivå) av det nya genetiska materialet. Mätmetod och metodkänslighet,
  - det uttryckta proteinets aktivitet.

BILAGA 2

KLASSIFIKATIONSKRITERIER FÖR GENETISKT MODIFIERADE
MIKROORGANISMER I GRUPP I**A. Mottagarorganism eller moderorganism**

- icke sjukdomsframkallande,
- inget utifrån tillkommet agens,
- visad säker användning under lång tid eller inbyggda biologiska barriärer som utan att påverka den optimala tillväxten i reaktor eller jäsningstanken medför begränsad överlevnads- och reproduktionsförmåga utan skadliga konsekvenser för miljön.

B. Vektor/tillfört genmaterial

- väl karakteriserat och fritt från kända skadliga konsekvenser,
- storlek så långt möjligt begränsad till de genetiska sekvenser som krävs för att uppfylla den avsedda funktionen,
- får inte öka den framställda konstruktionens stabilitet i miljön (såvida detta inte krävs för den avsedda funktionen),
- får inte vara lätta att mobilisera,
- får inte överföra resistensmarkörer till mikroorganismer som, såvitt känt, inte förvärvat sådana på naturlig väg (om detta förvärv kan försvåra användningen av droger för medicinsk bekämpning av sjukdomsframkallande organismer).

C. Genetiskt modifierade mikroorganismer

- icke sjukdomsframkallande,
- lika säkra i reaktor eller jäsningstanken som mottagarorganismer och moderorganismer, men med begränsad överlevnads- och/eller reproduktionsförmåga utan skadliga konsekvenser för miljön.

D. Andra genetiskt modifierade mikroorganismer som kan upptas i grupp I om de uppfyller kraven i C.

- de som framställts helt och hållet av en enstaka prokaryot mottagare (inkl. dess endogena plasmider och virus) eller en enstaka eukaryot mottagare (inkl. dess kloroplaster, mitokondrier och plasmider men exkl. virus),
  - de som uteslutande består av genetiska sekvenser från olika arter som utväxlar dessa sekvenser genom kända fysiologiska processer.
-

BILAGA 1 A

DEL 1

De metoder för genetiskt modifiering som avses i artikel 2 b i är bl.a.

- i) hybrid DNA-tekniker som utnyttjar vektorsystem och som tidigare omfattades av rekommendationen 82/472/EEG¹,
- ii) metoder som innebär direkt införande i en mikroorganism av ärflikt material som beretts utanför mikroorganismen, bl.a. mikroinjektion, makroinjektion och mikroinkapsling,
- iii) cellfusion och hybridiseringstekniker som innebär att levande celler med nya kombinationer av ärflikt genetiskt material bildas genom fusion av två eller flera celler på ett sätt som inte förekommer naturligen.

DEL 2

De metoder som avses i artikel 2 b ii och som anses ej medföra genetisk modifiering, förutsatt att de inte omfattar användning av hybrid DNA-molekyler eller genetiskt modifierade organismer

- 1) befruktning in vitro,
- 2) konjugation, transduktion, transformering eller annan naturlig process,
- 3) polyploid induktion.

BILAGA 1 B

Metoder för genetisk modifiering som ej omfattas av detta direktiv, förutsatt att de inte innebär användning av genetiskt modifierade mikroorganismer som mottagar- eller moderorganismer

- 1) mutagenes,
- 2) framställning och användning av somatiska djurhybridomceller (t.ex. för framställning av monoklonala antikroppar),
- 3) cellfusion (inkl. protoplastfusion) av växtceller som kan framställas med traditionella förädlingsmetoder,
- 4) självkloning av icke sjukdomsalstrande, naturligt förekommande mikroorganismer som uppfyller kriterierna för mottagarorganismer av grupp I.

---

¹ EGT nr 213, 21.7.1982, s. 15.

2. Anmälaren kan ange vilka uppgifter i en anmälan enligt detta direktiv som skulle kunna skada hans konkurrensförmåga om de offentliggjordes och som bör behandlas konfidentiellt. I sådana fall måste kontrollerbara skäl ges.

3. Efter samråd med anmälaren skall den behöriga myndigheten besluta om vilka uppgifter som skall vara konfidentiella. Myndigheten skall underrätta anmälaren om sitt beslut.

4. Följande uppgifter får inte i något fall hållas konfidentiella, om de överlämnats enligt artiklarna 8, 9 eller 10:

— Beskrivning av de genetiskt modifierade mikroorganismerna, anmälares namn och adress, syftet med den inneslutna användningen och platsen för den.

— Metod vid och plan för övervakning av de genetiskt modifierade mikroorganismerna och för nödsituationer.

— Bedömningen av de effekter som kan förutses, särskilt eventuella sjukdomsframkallande och/eller ekologiska föroreningseffekter.

5. Om anmälaren drar tillbaka sin anmälan, oavsett av vilket skäl, skall den behöriga myndigheten respektera de lämnade uppgifternas konfidentiella karaktär.

Artikel 20

Beslut om ändringar som är nödvändiga för att anpassa bilagorna 2—5 till teknisk utveckling skall fattas enligt det förfarande som anges i artikel 21.

Artikel 21

1. Kommissionen skall biträdas av en kommitté som består av företrädare för medlemsstaterna under ordförandeskap av en företrädare för kommissionen.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta sitt beslut med den majoritet som enligt artikel 148.2 i fördraget skall

tillämpas vid beslut som rådet skall fatta på förslag av kommissionen. Medlemsstaternas röster skall vägas på det sätt som anges i den artikeln. Ordföranden får inte rösta.

3. a) Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna vidtas, såvida inte rådet har uttalat sig mot de föreslagna åtgärderna med enkel majoritet.

Artikel 22

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 23 oktober 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 23

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 23 april 1990.

På rådets vägnar

A. REYNOLDS

Ordförande

Om en medlemsstat finner det lämpligt, kan den föreskriva om samråd med grupper eller allmänheten, i varje fråga som rör den planerade inneslutna användningen.

Artikel 14

De behöriga myndigheterna skall, om så är nödvändigt, innan en verksamhet påbörjas se till att

- a) en beredskapsplan upprättas till skydd för människors hälsa och miljön utanför anläggningen i händelse av olycka, och att beredskapsorganen är underrättade om riskerna och fått skriftlig information om dem,
- b) de personer som kan påverkas av en olycka, på ett tillfredsställande sätt och utan att själva ha behövt begära detta, fått information om skyddsåtgärderna och om hur de skall förhålla sig i händelse av olycka. Informationen skall upprepas och uppdateras med lämpliga mellanrum. Den skall också vara allmänt tillgänglig.

De berörda medlemsstaterna skall samtidigt göra samma information som sprids bland deras egna medborgare tillgänglig för andra medlemsstater, så att detta kan tjäna som grundval för alla nödvändiga konsultationer inom ramen för de bilaterala relationerna.

Artikel 15

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att se till att användaren, i händelse av olycka, är skyldig att genast underrätta den behöriga myndighet som nämns i artikel 11 och lämna följande uppgifter:

- Närmare omständigheter kring olyckan.
- Identiteten och mängden av de genetiskt modifierade mikroorganismerna som släppts ut.
- Samtliga nödvändiga uppgifter för bedömningen av olyckans inverkan på människors hälsa och miljön.
- Vilka beredskapsåtgärder som vidtagits.

2. När uppgifter lämnas enligt punkt 1, skall medlemsstaterna vara skyldiga att

- se till att samtliga beredskapsåtgärder, och åtgärder som har sin verkan inom den närmaste framtiden och på lång sikt, vidtas och omgående varna samtliga medlemsstater som kan påverkas av olyckan,
- om möjligt samla in de uppgifter som är nödvändiga för en fullständig analys av olyckan och, om så är lämpligt, utfärda rekommendationer för att liknande olyckor skall undvikas i framtiden och att deras verkningar skall begränsas.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall vara skyldiga att

- a) vid upprättandet och genomförandet av beredskapsplanerna samråda med andra medlemsstater som kan påverkas

i händelse av olycka,

- b) snarast möjligt underrätta kommissionen om varje olycka inom detta direktivs räckvidd och ge detaljer om omständigheterna vid olyckan, identiteten och mängden av de genetiskt modifierade mikroorganismer som släppts ut, de beredskapsåtgärder som vidtagits och den framgång de haft samt en analys av olyckan med rekommendationer för att begränsa dess effekter och undvika liknande olyckor i framtiden.

2. Vid samråd med medlemsstaterna skall kommissionen fastställa regler för utbyte av information enligt punkt 1. Kommissionen skall också upprätta och hålla tillgängligt ett register över olyckor inom detta direktivs räckvidd som har inträffat, inklusive en analys av orsakerna till olyckorna, gjorda erfarenheter och vilka åtgärder som vidtagits för att undvika liknande olyckor i framtiden.

Artikel 17

Medlemsstaterna skall se till att den behöriga myndigheten företar inspektioner och andra kontrollåtgärder för att säkerställa att användaren följer detta direktiv.

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall i slutet av varje år sända en sammanfattande rapport till kommissionen om de inneslutna användningar som anmälts enligt artikel 10.2 med beskrivning av de genetiskt modifierade mikroorganismerna, den planerade användningen och riskerna med de genetiskt modifierade mikroorganismerna.

2. Medlemsstaterna skall vart tredje år med början den 1 september 1992 sända en sammanfattande rapport till kommissionen om sina erfarenheter vid tillämpningen av detta direktiv.

3. Kommissionen skall vart tredje år med början år 1993 offentliggöra en sammanfattning av de rapporter som nämns i punkt 2.

4. Kommissionen kan offentliggöra allmän statistisk information om genomförandet av detta direktiv och dit hörande frågor, förutsatt att inga uppgifter ingår som kan skada användarens konkurrensförmåga.

Artikel 19

1. Kommissionen och de behöriga myndigheterna får inte till tredje part lämna ut konfidentiella uppgifter som anmälts eller på annat sätt erhållits vid tillämpningen av detta direktiv och skall skydda de immateriella rättigheter som är knutna till de uppgifter som mottagits.

till den behöriga myndigheten lämna en anmälan med de uppgifter som anges i bilaga 5 B.

Artikel 10

1. Användare som i typ A-verksamhet använder genetiskt modifierade mikroorganismer som klassificerats i grupp II, skall vara skyldiga att, innan den inneslutna användningen påbörjas, till den behöriga myndigheten lämna en anmälan med de uppgifter som anges i bilaga 5 C.

2. Användare som i typ B-verksamhet använder genetiskt modifierade mikroorganismer som klassificerats i grupp II, skall vara skyldiga att, innan den inneslutna användningen påbörjas, lämna en anmälan till den behöriga myndigheten med följande innehåll:

- Upplysningar om de genetiskt modifierade mikroorganismerna.
- Upplysningar om personal och utbildning.
- Upplysningar om anläggningen.
- Upplysningar om avfallshantering.
- Upplysningar om olycksförebyggande åtgärder och beredskapsplaner.
- Den bedömning av risker för människors hälsa och miljö som anges i artikel 6.

Närmare detaljer om detta finns i bilaga 5 D.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall utse den eller de behöriga myndigheter, som skall svara för genomförandet av de åtgärder som medlemsstaterna beslutar om för att följa detta direktiv och för att behandla de anmälningar som avses i artikel 8, artikel 9.2 och artikel 10.

2. De behöriga myndigheterna skall undersöka om anmälningarna överensstämmer med kraven i detta direktiv, om de lämnade uppgifterna är exakta och fullständiga, om klassificeringen är korrekt och, vid behov, om avfallshantering och skydds- och beredskapsåtgärderna är tillräckliga.

3. Då så är nödvändigt kan den behöriga myndigheten göra följande:

- a) Uppmana användaren att lämna ytterligare uppgifter eller att ändra villkoren för den planerade inneslutna användningen. I detta fall får den planerade inneslutna användningen inte ske förrän den behöriga myndigheten har lämnat sitt godkännande på grundval av de ytterligare uppgifter som den erhållit eller de ändrade villkoren för den inneslutna användningen.
- b) Begränsa den tid för vilken den inneslutna användningen tillåts eller låta den omfattas av särskilda villkor.

4. I fråga om användning för första gången av en anläggning enligt artikel 8

— med genetiskt modifierade mikroorganismer av grupp I, får den inneslutna användningen, om den behöriga myndigheten inte lämnat annan uppgift, påbörjas 90 dagar efter att anmälan lämnats, eller tidigare efter tillstånd av den behöriga myndigheten,

— med genetiskt modifierade mikroorganismer av grupp II, får den inneslutna användningen inte påbörjas utan tillstånd av den behöriga myndigheten. Myndigheten skall meddela sitt beslut skriftligt senast 90 dagar efter att anmälan lämnats.

5. a) Verksamhet som anmäls enligt artikel 9.2 och artikel 10.1 får, om den behöriga myndigheten inte lämnat annan uppgift, påbörjas 60 dagar efter att anmälan lämnats, eller tidigare efter tillstånd av den behöriga myndigheten.

b) Verksamhet som anmäls enligt artikel 10.2 får inte påbörjas utan tillstånd av den behöriga myndigheten. Myndigheten skall meddela sitt beslut skriftligt senast 90 dagar efter det att anmälan lämnats.

6. Vid beräkningen av de tidsperioder som anges i punkterna 4 och 5 skall inte den tid beaktas under vilken den behöriga myndigheten

— inväntar sådana ytterligare uppgifter som den kan ha begärt av anmälaren enligt punkt 3 a, eller

— genomför förfrågningar hos eller samråd med allmänheten enligt artikel 13.

Artikel 12

1. Om användaren får kännedom om ny relevant information eller ändrar den inneslutna användningen på ett sätt som påtagligt kan påverka riskerna med denna användning, eller om kategorin av genetiskt modifierade mikroorganismer som används ändras, skall den behöriga myndigheten underrättas om detta snarast möjligt och den anmälan som lämnats enligt artiklarna 8, 9 och 10 ändras.

2. Om den behöriga myndigheten senare erhåller information som påtagligt kan inverka på bedömningen av riskerna med den inneslutna användningen, får myndigheten kräva att användaren ändrar förhållandena eller avbryter eller avslutar den inneslutna användningen.

Artikel 13

Grupp I: de som uppfyller kriterierna i bilaga 2,

hållas på lägsta genomförbara nivå.

Grupp II: de som inte tillhör grupp I.

ii) Tekniska kontrollåtgärder skall genomföras vid källan och, om nödvändigt, kompletteras med lämpliga skyddskläder för personalen.

2. Vid typ A-verksamhet kan vissa av kriterierna i bilaga 2 vara ej tillämpliga vid klassificeringen av en bestämd genetiskt modifierad mikroorganism. I sådana fall skall klassificeringen vara provisorisk, och den behöriga myndigheten skall se till att relevanta kriterier används i syfte att så långt möjligt uppnå överensstämmelse.

iii) Skall adekvata tester genomföras och skall på lämpligt sätt kontrollåtgärder och utrustning provas.

3. Innan detta direktiv genomförs skall kommissionen upprätta riktlinjer för klassificering enligt det förfarande som anges i artikel 21.

iv) När så är nödvändigt skall man undersöka förekomsten av livskraftiga organismer från processen utanför den primära fysiska inneslutningen.

v) Personalutbildning skall tillhandahållas.

Artikel 5

Artiklarna 7—12 skall inte gälla transport av genetiskt modifierade mikroorganismer på landsväg, på järnväg eller inre vattenväg, till havs eller med flyg. Detta direktiv skall inte gälla förvaring, transport, destruktion och kvittblivning av genetiskt modifierade mikroorganismer som har släppts ut på marknaden enligt gemenskapslagstiftning, vilken innefattar en särskild riskbedömning liknande den som föreskrivs i det här direktivet.

vi) Biologiska skyddskommittéer eller underkommittéer skall tillsättas efter behov.

vii) Lokala rutiner för personalens säkerhet skall utarbetas och genomföras.

2. Utöver dessa principer skall, för innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer av grupp II, de inneslutningsåtgärder som anges i bilaga 4 vidtas i tillämplig omfattning för att trygga en hög säkerhetsnivå.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall se till att alla lämpliga åtgärder vidtas för att undvika negativa effekter på människors hälsa och miljön som kan uppstå vid innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer.

3. Användaren skall regelbundet se över de inneslutningsåtgärder som vidtagits med avseende på ny vetenskap och teknisk information i fråga om riskhantering och kvittblivning av avfall.

2. För att uppnå detta skall användaren utföra en förhandsbedömning av de inneslutna användningarna beträffande de risker för människors hälsa och miljön som användningarna kan ge upphov till.

Artikel 8

3. Vid denna bedömning skall användaren särskilt ta vederbörlig hänsyn till de faktorer som anges i bilaga 3, i den utsträckning de är tillämpliga, för varje slag av genetiskt modifierade mikroorganismer som han avser att använda.

När en anläggning för första gången skall tas i bruk för verksamhet som omfattar innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer, skall användaren vara skyldig att, innan han påbörjar denna användning, till de behöriga myndigheterna lämna en anmälan, som innehåller minst de upplysningar som anges i bilaga 5 A.

4. En skriftlig redogörelse för denna bedömning skall förvaras av användaren och tillhandahållas den behöriga myndigheten i sammanfattning som en del av anmälan enligt artiklarna 8, 9 och 10 eller på anmodan.

Anmälan skall göras separat för förstagångsanvändning av genetiskt modifierade mikroorganismer av grupp I resp. grupp II.

Artikel 9

Artikel 7

1. För genetiskt modifierade mikroorganismer av grupp I skall principer för god mikrobiologisk praxis och följande principer för gott arbetarskydd och god hygien gälla:

1. Användare som i typ A-verksamhet använder genetiskt modifierade mikroorganismer som klassificerats i grupp I, skall vara skyldiga att föra protokoll över det utförda arbetet och på anmodan förete detta för den behöriga myndigheten.

i) Exponering av varje form av fysiska, kemiska eller biologiska agens på arbetsplatsen och i miljön skall

2. Användare som i typ B-verksamhet använder genetiskt modifierade mikroorganismer som klassificerats i grupp I, skall vara skyldiga att, innan den inneslutna användningen påbörjas,

Var och en som för första gången börjar verksamhet med genetiskt modifierade mikroorganismer i en anläggning bör anmäla detta till den behöriga myndigheten, så att denna kan förvissa sig om att den föreslagna anläggningen är lämplig för att bedriva verksamheten på ett sätt som inte utgör någon fara för människors hälsa och miljön.

Det är också nödvändigt att fastställa lämpliga förfaranden för anmälan i varje enskilt fall av särskilda verksamheter som innefattar innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer, med beaktande graden av risk i fråga.

Vid verksamheter som innebär hög risk bör tillstånd av den behöriga myndigheten krävas.

Det kan vara lämpligt att samråda med allmänheten om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer.

Lämpliga åtgärder bör vidtas för att informera alla som kan komma att beröras av olyckor om alla säkerhetsfrågor.

Beredningsplaner bör fastställas för effektivt ingripande vid olyckor.

Om en olycka inträffar, bör användaren genast underrätta den behöriga myndigheten och meddela all nödvändig information för att olyckans omfattning skall kunna fastställas och lämpliga åtgärder vidtas.

Det är lämpligt att kommissionen i samråd med medlemsstaterna fastställer regler för utbyte av information om olyckor och att kommissionen upprättar ett register över sådana olyckor.

Den inneslutna användningen av genetiskt modifierade mikroorganismer bör övervakas inom hela gemenskapen, och för detta ändamål bör medlemsstaterna förse kommissionen med viss information.

En kommitté bör tillsättas för att bistå kommissionen i frågor som gäller genomförandet av detta direktiv och dess anpassning till teknisk utveckling.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv fastställs gemensamma åtgärder för den inneslutna användningen av genetiskt modifierade mikroorganismer i syfte att skydda människors hälsa och miljön.

Artikel 2

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelse som här anges:

- a) *Mikroorganism*: varje mikrobiologisk enhet, cellulär eller icke-cellulär, som kan föröka sig eller överföra genetiskt material.
- b) *Genetiskt modifierad mikroorganism*: en mikroorganism vars genetiska material har ändrats på ett sätt som inte inträffar naturligt vid parning och/eller naturlig rekombination.

Inom ramen för denna definition

- i) anses genetisk modifiering inträffa åtminstone vid tillämpning av de metoder som anges i del 1 i bilaga 1 A,
- ii) anses de metoder som anges i del 2 i bilaga 1 A inte leda till genetisk modifiering
- c) *Innesluten användning*: varje verksamhet där mikroorganismer modifieras genetiskt eller där man odlar, förvarar, använder, transporterar, destruerar eller blir kvitt sådana genetiskt modifierade mikroorganismer och där fysiska hinder, eller en kombination av fysiska och kemiska och/eller biologiska hinder, används för att begränsa dessa mikroorganismers kontakt med allmänheten och miljön.
- d) *Typ A-verksamhet*: varje verksamhet för undervisning, forskning och utveckling eller icke-industriell eller icke-kommersiell verksamhet av liten omfattning (t.ex. 10 liter kulturvolym eller mindre).
- e) *Typ B-verksamhet*: varje verksamhet som inte är typ A-verksamhet.
- f) *Olycka*: varje händelse som innebär ett betydande och oavsiktligt utsläpp av genetiskt modifierade mikroorganismer vid innesluten användning och som kan innebära omedelbar eller fördröjd fara för människors hälsa och miljön.
- g) *Användare*: varje fysisk eller juridisk person som är ansvarig för innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer.
- h) *Anmälan*: överlämnandet av handlingar med erforderliga uppgifter till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat.

Artikel 3

Detta direktiv skall inte omfatta fall då genetisk modifiering erhålls med de metoder som anges i bilaga 1 B.

Artikel 4

1. I detta direktiv klassificeras genetiskt modifierade mikroorganismer på följande sätt:

RÅDETS DIREKTIV

av den 23 april 1990

om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer

(90/219/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt fördraget skall gemenskapens åtgärder i miljöfrågor grundas på principen om förebyggande verksamhet och ha som mål att bevara, skydda och förbättra miljön och att skydda människors hälsa.

I rådets resolution av den 19 oktober 1987⁴ om Europeiska gemenskapens fjärde åtgärdsprogram för miljön slås fast att åtgärder för att utvärdera biotekniken och att utnyttja den på bästa sätt i miljöhänseende är ett av de prioriterade områden som gemenskapens verksamhet skall koncentreras på.

Bioteknikens utveckling bidrar till medlemsstaternas ekonomiska expansion. Detta innebär att genetiskt modifierade mikroorganismer kommer att användas i verksamheter av skilda slag och av varierande omfattning.

Innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer bör ske på ett sådant sätt att deras möjliga negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön begränsas och att vederbörlig uppmärksamhet ägnas olycksförebyggande åtgärder och avfallskontroll.

Om mikroorganismer vid innesluten användning släpps ut i miljön i en medlemsstat, kan de föröka sig och spridas över nationsgränserna och därigenom påverka andra medlemsstater.

För att få till stånd en säker utveckling av biotekniken inom hela gemenskapen är det nödvändigt att vidta gemensamma åtgärder för att utvärdera och reducera de potentiella risker som uppstår i alla verksamheter som innefattar innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer och att fastställa lämpliga villkor för användningen.

Den exakta arten och omfattningen av de risker som är förknippade med genetiskt modifierade mikroorganismer är ännu inte fullständigt känd, och risken i fråga måste bedömas från fall till fall. För att kunna bedöma riskerna för människors hälsa och miljön, är det nödvändigt att fastställa kriterier för riskbedömningen.

Genetiskt modifierade mikroorganismer bör klassificeras efter de risker de utgör. För detta ändamål bör kriterier utformas. Särskild uppmärksamhet bör ägnas verksamheter i vilka farligare genetiskt modifierade mikroorganismer används.

Lämpliga inneslutningsåtgärder bör vidtas under verksamhetens olika skeden för att kontrollera utsläpp och förhindra olyckor.

¹ EGT nr C 198, 28.7.1988, s. 9 och
 EGT nr C 246, 27.9.1989, s. 6.

² EGT nr C 158, 26.6.1989, s. 122 och
 EGT nr C 96, 17.4.1990.

³ EGT nr C 23, 30.1.1989, s. 45.

⁴ EGT nr C 328, 7.12.1987, s. 1.

*BILAGA B**BILAGA 7***INFORMATION SOM MED TILLÄMPNING AV ARTIKEL 8.1 SKALL MEDDELAS
ALLMÄNHETEN**

- a) Företagets namn och adress.
  - b) Namnet på den person som lämnar informationen samt dennes funktion.
  - c) Intygande om att lagar och andra författningar för uppfyllande av direktivet gäller för den plats där verksamheten bedrivs och att anmälan enligt artikel 5 eller åtminstone deklaration enligt artikel 9.3 har inlämnats till behörig myndighet.
  - d) En enkel beskrivning av den verksamhet som utförs på platsen.
  - e) Gängse beteckning eller, vid lagring enligt del II bilaga 2, generisk beteckning eller allmän riskklassificering för de ämnen och produkter som finns på företagets område och som skulle kunna orsaka en storolycka samt uppgift om deras viktigaste farliga egenskaper.
  - f) Allmän information om vilka risker för storolyckor som föreligger, inklusive potentiella följdverkningar av dem för människor och miljö.
  - g) Tillräcklig information om hur allmänheten i omgivningen skall varnas och informeras i fall en olycka skulle inträffa.
  - h) Tillräcklig information om hur allmänheten i omgivningen skall handla och uppträda i fall en olycka skulle inträffa.
  - i) Intygande om att verksamhetsidkaren är skyldig att vidta lämpliga åtgärder inom företagsområdet, inklusive samverka med räddningstjänsten, för att kunna hantera olyckor och minimera följdverkningarna av dem.
  - j) Redovisning av en åtgärdsplan för företagets omgivning som utarbetats för att hantera de följdverkningar en olycka kan ha i företagets omgivning. Denna bör innehålla en uppmaning att efterfölja anvisningar eller krav från räddningstjänstens sida i samband med en olycka.
  - k) Detaljerade uppgifter om var ytterligare information kan inhämtas med hänsyn till respektive nationell lagstiftnings gällande sekretesskrav.
-

DEL II

Kategorier av ämnen och produkter som inte nämns i del I

Mängderna för de olika ämnen och produkterna¹ som tillhör samma kategori skall adderas. Om mer än en kategori anges i samma post, skall mängderna för samtliga ämnen och produkter i de angivna kategorierna i denna post adderas.

Kategorier av ämnen och produkter ²	Mängd (ton) $\geq$	
	För tillämpning av artiklarna 3 och 4	För tillämpning av artikel 5 ³
1. Ämnen och produkter som klassificeras som 'mycket giftiga'	5	20
2. Ämnen och produkter som klassificeras som 'mycket giftiga', 'giftiga' ⁴ , 'oxiderande' eller 'explosiva'	10	200
3. Gasformiga ämnen och produkter inklusive ämnen i flytande form, som vid normalt tryck är gasformiga och som klassificeras som 'mycket brandfarliga' ⁵	50	200
4. Ämnen och produkter (exklusive gasformiga ämnen och produkter som omfattas av punkt 3 ovan) som klassificeras som 'mycket brandfarliga' eller 'ytterst brandfarliga' ⁶	5 000	50 000

¹ Produkter är blandningar och lösningar som består av två eller flera ämnen (direktiv 79/831/EEG).

² Ämnes- och produktkategorier enligt följande direktiv och deras ändrade versioner:

- Rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om klassificering, förpackning och etikettering av farliga ämnen,
- Rådets direktiv 73/173/EEG av den 4 juni 1973 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om klassificering, förpackning och etikettering av farliga produkter (lösningsmedel),
- Rådets direktiv 77/728/EEG av den 7 november 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om klassificering, förpackning och etikettering av färger, lacker, tryckfärger, lim och liknande produkter,
- Rådets direktiv 78/631/EEG av den 26 juni 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar i fråga om klassificering, förpackning och etikettering av farliga produkter (bekämpningsmedel),
- Rådets direktiv 88/379/EEG av den 7 juni 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om klassificering, förpackning och etikettering av farliga produkter.

³ Artikel 5.1 a och 5.1 b, tredje strecksatsen, skall gälla i tillämpliga fall.

⁴ Om ämnen och produkter befinner sig i ett tillstånd i vilket de erhåller egenskaper som kan medföra risk för en storolycka.

⁵ Hitt hör brandfarliga gaser enligt bilaga 4 c i.

⁶ Hitt hör mycket brandfarliga vätskor enligt bilaga 4 c ii.'

BILAGA A

BILAGA 2

FÖRVARING AV ANDRA ÄMNEN ÄN DE SOM NÄMNS I BILAGA 3 I SAMBAND MED EN ANLÄGGNING ENLIGT BILAGA 1

Denna bilaga avser förvaring, separat eller ingående i en verksamhet, av farliga ämnen och/eller produkter på en plats, i en anläggning, på en tomt, i en byggnad eller inom ett område, om denna plats tjänar som förvaringsplats, med undantag för de fall då förvaringen äger rum i samband med en anläggning som omfattas av bilaga 1 och ämnena i fråga finns upptagna i bilaga 3.

De mängder som anges i delarna I och II nedan avser alla lager eller lagerkomplex som tillhör samma verksamhetsidkare, om avståndet mellan lagerplatserna inte är tillräckligt för att under förutsägbara omständigheter förhindra att riskerna för en storolycka ökar. Dessa mängder gäller alltid för varje grupp av förvaringsplatser som tillhör samma verksamhetsidkare, om avståndet mellan de enskilda förvaringsplatserna understiger 500 m.

De mängder som skall gälla avser de maximala mängderna av ämnet som förvaras eller kan förvaras vid en viss tidpunkt.

DEL I

Lista över ämnen

Om ett ämne (eller en ämnesgrupp) enligt del I också faller inom en kategori i del II, skall mängdangivelserna i del I gälla.

Ämnen eller ämnesgrupper	Mängd (ton) $\geq$	
	För tillämpning av artiklarna 3 och 4	För tillämpning av artikel 5
1. Akrylnitril	20	200
2. Ammoniak	50	500
3. Klor	10	75
4. Svaveldioxid	25	250
5. Ammoniumnitrat ¹	350	2 500
6. Ammoniumnitrat, som gödningsmedel ²	1 250	10 000
7. Natriumklorat	25	250
8. Syre	200	2 000
9. Svaveltrioxid	15	100
10. Karbonylklorid (Fosgen)	0,750	0,750
11. Svavelväte	5	50
12. Fluorväte	5	50
13. Cyanväte	5	20
14. Koldisulfid	20	200
15. Brom	50	500
16. Acetylen (Ethin)	5	50
17. Väte	5	50
18. Etylenoxid	5	50
19. Propylenoxid	5	50
20. Akrolein	20	200
21. Formaldehyd (koncentration över eller lika med 90 %)	5	50
22. Metylbromid	20	200
23. Metylisocyanat	0,150	0,150
24. Tetraetylble eller tetrametylble	5	50
25. Etylendibromid	5	50
26. Klorväte (flytande gas)	25	250
27. Metylenbisfenylisocyanat (MDI)	20	200
28. Toluendiisocyanat (TDI)	10	100

¹ Här avses ammoniumnitrat och blandningar innehållande ammoniumnitrat där kvävehalten härrörande från ammoniumnitratet överstiger 28 viktprocent samt vattenlösningar med ammoniumnitrat där koncentrationen av ammoniumnitrat överstiger 90 viktprocent.

² Här avses gödningsmedel med ren ammoniumnitrat som uppfyller villkoren i direktiv 80/876/EEG och sammansatta gödningsmedel med en kvävehalt härrörande från ammoniumnitratet överstigande 28 viktprocent (sammansatta gödningsmedel innehåller ammoniumnitrat tillsammans med fosfat och/eller pottaska).

i händelse av en storolycka på lämpligt sätt och utan anmaning meddelas de personer som skulle kunna drabbas, om en storolycka inträffar i en enligt artikel 5 anmäld industriell verksamhet. Denna information skall upprepas och uppdateras med lämpliga tidsintervall. Den skall också göras tillgänglig för allmänheten.

Denna information skall innehålla de uppgifter som anges i bilaga 7.'

2. Bilaga 2 skall ersättas med bilaga A till detta direktiv.
3. Bilaga 4 skall kompletteras enligt följande:

"e) Oxiderande ämnen:

Ämnen, som orsakar exoterma reaktioner med hög energi vid kontakt med andra ämnen, särskilt brandfarliga ämnen".

4. Bilaga 7 som ingår i bilaga B i detta direktiv skall tillfogas.

Artikel 2

1. För befintliga industriella verksamheter som, sedan detta direktiv antagits, för första gången omfattas av bestämmelserna i direktiv 82/501/EEG skall detta direktiv gälla senast fr o m den 1 juni 1991.

2. I fall enligt punkt 1 skall deklaration enligt artikel 9.3 i direktiv 82/501/EEG insändas till behörig myndighet senast den 1 juni 1991 och tilläggsdeklaration enligt artikel 9.4 i direktiv 82/501/EEG insändas till behörig myndighet senast den 1 juni 1994.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 juni 1990. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 24 november 1988.

På rådets vägnar

V. KEDIKOGLOU

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 november 1988

om ändring av direktiv 82/501/EEG om risker för storolyckor
i vissa industriella verksamheter

(88/610/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIVmed beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs
yttrande³, och

med beaktande av följande:

Till skydd för människor och miljö är det nödvändigt att
skärpa bestämmelserna i direktiv 82/501/EEG⁴, i dess lydelse
enligt direktiv 87/216/EEG⁵, med avseende på förvaring av
farliga ämnen eller produkter.

Med denna ändring av direktiv 82/501/EEG utvidgas och
skärps bestämmelserna i dess bilaga 2 vad avser förvaring av
farliga ämnen eller produkter i förpackat eller oförpackat
tillstånd.

Förvaringen av farliga ämnen eller produkter kan medföra risk
för storolyckor vare sig förvaringen äger rum i samband med en
industriell verksamhet eller separat eller i en anläggning utan
att ingå i en industriell verksamhet.

Kraven på förvaring av farliga ämnen eller produkter, för vilka
direktiv 82/501/EEG skall äga tillämpning, kan identifieras
genom en lista över kemiska ämnen eller en lista över riskka-
tegorier enligt de klassificerings- och etiketteringskrav som
fastställts i andra relevanta gemenskapsdirektiv, tillsammans
med ämnens respektive gränsvärden. Sådana ämnes- eller
produktkategorier bör vara: 'mycket giftiga', 'giftiga', 'ex-
plosiva', 'oxiderande', 'ytterst brandfarliga' och 'mycket
brandfarliga'.

Bestämmelserna i artikel 8 i riktlinje 82/501/EEG beträffande
information till allmänheten behöver skärpas och preciseras
bättre för att säkerställa att alla de personer som skulle kunna
drabbas, om en storolycka inträffar i en enligt artikel 5 i
nämnda direktiv anmäld industriell verksamhet, på ett till-
fredsställande och effektivt och för hela gemenskapen harmo-
niserat sätt hålls informerade i alla frågor rörande säkerheten.
Det område och de personer som skulle kunna drabbas
definieras med hänsyn till det slag, den omfattning och de
förutsägbara följderna en storolycka i samband med de in-
dustriella verksamheterna kan ha.

Det är nödvändigt att innehållet i informationen enligt artikel
8 i direktiv 82/501/EEG klart specificeras. För att lindra
följderna av en storolycka måste berörda personer vara
informerade om de potentiella riskerna och de åtgärder som
måste vidtas. En sådan information skall aktivt och utan
anmaning förmedlas till berörda personer via allmänna
informationsmedier som exempelvis broschyrer eller an-
slagstavlor.

I sin resolution av den 24 november 1986 uppdrog rådet åt
kommissionen att se över gemenskapens åtgärder för att hindra
storolyckor och för att begränsa följderna av dem samt att vid
behov lägga fram lämpliga förslag.

Kommissionen skall lägga fram ett förslag till en fullständig
och systematisk omarbetning av bilagorna till direktiv
82/501/EEG så snart ytterligare erfarenheter har samlats.

Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor, som bildades
enligt beslut 74/325/EEG⁶, har konsulterats.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 82/501/EEG ändras härmed enligt följande:

1. Artikel 8.1 skall ersättas med följande:

'1. Medlemsstaterna skall se till att information om
säkerhetsåtgärder och om rätta åtgärder.

¹ EGT nr C 119, 6.5.1988, s. 2.² EGT nr C 290, 14.11.1988.³ EGT nr C 208, 8.8.1988, s. 5.⁴ EGT nr L 230, 5.8.1982, s. 1.⁵ EGT nr L 85, 28.3.1987, s. 36.⁶ EEG nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

3. Bilaga 3

Lista över ämnen för vilka artikel 5 äger tillämpning

- a) Fotnot 1 i och efter texten stryks.
- b) Mängdangivelsen för ämne nr 15 'Karbonylklorid (Fosgen)' ersätts med följande mängdangivelse:
750 kg
- c) Mängdangivelsen för ämne nr 16 'Klor' ersätts med följande mängdangivelse:
25 ton
- d) Mängdangivelsen för ämne nr 36 'Metylisocyanat' ersätts med följande mängdangivelse:
150 kg
- e) Beteckningen och mängdangivelsen för ämne nr 118 'Kobolt (pulver, föreningar)' ersätts med följande:

Ämne	Mängd (≥)
118. Koboltmetall, oxider, karbonater, sulfider, som pulver	1 ton

- f) Beteckningen och mängdangivelsen för ämne nr 119 'Nickel (pulver, föreningar)' ersätts med följande:

Ämne	Mängd (≥)
119. Nickelmetall, oxider, karbonater, sulfider, som pulver	1 ton

- g) Beteckningen och mängdangivelsen för ämne nr 146 'Ammoniumnitrat' ersätts med följande:

Ämne	Mängd (≥)
146. a) Ammoniumnitrat ¹	2 500 ton
146. b) Ammoniumnitrat i form av gödningsmedel ²	5 000 ton

¹ Här avses ammoniumnitrat och blandningar innehållande ammoniumnitrat där kvävehalten härrörande från ammoniumnitratet överstiger 28 viktprocent samt vattenlösningar med ammoniumnitrat där koncentrationen av ammoniumnitrat överstiger 90 viktprocent.

² Här avses gödningsmedel av ren ammoniumnitrat som uppfyller villkoren i direktiv 80/876/EEG och sammansatta gödningsmedel med en kvävehalt härrörande från ammoniumnitratet överstigande 28 viktprocent (sammansatta gödningsmedel innehåller ammoniumnitrat tillsammans med fosfater och/eller pottaska).

- h) Mängdangivelsen för ämne nr 148 'Svaveldioxid' ersätts med följande mängdangivelse:

250 ton

- i) Följande ämne skall tillfogas:

Ämne	Mängd (≥)	CAS-nr	EEG-nr
179. Flytande syre	2 000 ton	7 782-44-7	008-001-00-8

- j) Följande ämne skall tillfogas:

Ämne	Mängd (≥)	CAS-nr	EEG-nr
180. Svaveltrioxid	75 ton	7 446-11-9	

BILAGA

1. Bilaga 1

Industrianläggningar enligt artikel 1

- a) I punkt 1, första strecksatsen, ersätts "Anläggningar för tillverkning eller bearbetning av organiska eller oorganiska kemiska ämnen, särskilt för följande processer:" med följande:

'Anläggningar för tillverkning, bearbetning eller hantering av organiska eller oorganiska kemiska ämnen, bland annat:'

- b) I punkt 1, andra strecksatsen, stryks: "Anläggningar för bearbetning av organiska och oorganiska kemiska ämnen, särskilt för följande processer:" och resten av texten i denna strecksats ingår direkt i den föregående strecksatsen.

- c) Punkt 4, "Anläggningar för framställning eller bearbetning av energigaser, till exempel LPG, LNG, SNG" ersätts med följande:

'Anläggningar för framställning, bearbetning eller hantering av energigaser, till exempel LPG, LNG, SNG'.

2. Bilaga 2

Förvaring i andra anläggningar än de som avses i bilaga 1 ('Endast förvaring')

- a) Fotnoterna 1 och 2 i och efter texten stryks.
- b) Mängdangivelserna för ämnet klor ersätts med följande:

Mängder (ton) ≥	
För tillämpning av artiklarna 3 och 4	För tillämpning av artikel 5
10	75

- c) Beteckningarna och mängdangivelserna för ämnet ammoniumnitrat ersätts med följande:

	Mängder (t) ≥	
	För tillämpning av artiklarna 3 och 4	För tillämpning av artikel 5
7. a) Ammoniumnitrat ¹	350	2 500
7. b) Ammoniumnitrat i form av konstgödsel ²	1 250	10 000

¹ Här avses ammoniumnitrat och blandningar innehållande ammoniumnitrat där kvävehalten härrörande från ammoniumnitratet överstiger 28 viktprocent samt vattenlösningar med ammoniumnitrat där koncentrationen av ammoniumnitrat överstiger 90 viktprocent.

² Här avses gödningsmedel av ren ammoniumnitrat som uppfyller villkoren i direktiv 80/876/EEG och sammansatta gödningsmedel med en kvävehalt härrörande från ammoniumnitratet överstigande 28 viktprocent (sammansatta gödningsmedel innehåller ammoniumnitrat tillsammans med fosfater och/eller pottaska).

- d) Följande ämne skall tillfogas:

	Mängder (t) ≥	
	För tillämpning av artiklarna 3 och 4	För tillämpning av artikel 5
10. Svaveltrioxid	15	100

Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor, som bildades enligt rådets beslut 74/325/EEG¹, har konsulterats.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Bilagorna 1, 2 och 3 till direktiv 82/501/EEG skall ändras i enlighet med bilagan till detta direktiv.

Artikel 2

1. För befintliga industriella verksamheter, som med anledning av denna ändring för första gången omfattas av direktiv 82/501/EEG, skall deklaration enligt artikel 9.3 i nämnda direktiv insändas till behörig myndighet inom 24 månader efter anmälan av detta direktiv.

2. Vidare skall i dessa fall också tilläggsklaration enligt artikel 9.4 i direktiv 82/501/EEG insändas till behörig myndighet inom fem år efter anmälan av detta direktiv.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 18 månader från dagen för dess anmälan. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall överlämna till kommissionen de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 mars 1987.

På rådets vägnar

M. SMET

Ordförande

¹ EEG nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 mars 1987

om ändring av direktiv 82/501/EEG om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter

(87/216/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Enligt artikel 19 i rådets direktiv 82/501/EEG⁴ skall rådet på förslag av kommissionen se över bilagorna 1, 2 och 3 i det direktivet.

Till skydd för människor och miljö och med hänsyn till säkerhet och hälsa i arbetet är det nödvändigt att skärpa bestämmelserna i direktiv 82/501/EEG med avseende på vissa industriella verksamheter där särskilt farliga ämnen ingår eller kan ingå.

För vissa särskilt giftiga ämnen är det nödvändigt att sänka de tröskelvärden som anges i bilagorna 2 och 3 för att alla industriella verksamheter där dessa ämnen ingår eller kan ingå i mängder motsvarande eller överstigande gällande tröskelvärden skall omfattas av artikel 5 i direktiv 82/501/EEG i syfte

att minska riskerna för storolyckor och möjliggöra nödvändiga åtgärder för att minimera konsekvenserna av sådana olyckor.

Det är nödvändigt att omfatta de industriella verksamheter där svaveltrioxid och flytande syre eller enbart förvaring av svaveltrioxid ingår eller kan ingå, eftersom dessa kan medföra allvarliga konsekvenser för människor och miljö vid en storolycka.

Industriella verksamheter där svaveldioxid ingår kan utgöra en större risk än enbart förvaring av svaveldioxid.

Det är nödvändigt att bättre definiera vissa ämnen eller grupper av ämnen och ändra motsvarande tröskelvärden för att redovisa de olika typer av risker som olika former och typer av sådana ämnen eller grupper av ämnen kan medföra.

Det är lämpligt att de industriella verksamheter där ammoniumnitrat, natriumklorat och flytande syre används och lagras faller inom giltighetsområdet för bilagorna 2 och 3 till direktiv 82/501/EEG, när respektive tröskelvärden som anges i dessa bilagor överskrids.

Det är lämpligt att införa vissa ändringar i bilaga 1 till direktiv 82/501/EEG.

Det är nödvändigt att klargöra att listan över processer i bilaga 1.1 till direktiv 82/501/EEG inte är uttömmande, utan bara anger exempel på några viktiga processer samt att denna bilaga också gäller för alla andra metoder som kan förekomma för framställning, bearbetning eller hantering av organiska eller oorganiska kemiska ämnen.

¹ EGT nr C 305, 26.11.1985, s. 9.² EGT nr C 76, 23.3.1987.³ EGT nr C 101, 28.4.1986, s. 10.⁴ EGT nr L 230, 5.8.1982, s. 1.

— Materiella skador	<input type="text"/>
— Skador på miljön	<input type="text"/>
— Faran ej över	<input type="text"/>
— Faran över	<input type="text"/>

7. Åtgärder på medellång och lång sikt, framför allt sådana åtgärder som syftar till att förhindra att liknande storolyckor inträffar igen (anges i den mån sådana informationer finns tillgängliga).

FÖRKLARING BETRÄFFANDE ARTIKEL 8

Medlemsstaterna skall inom ramen för sina bilaterala förbindelser samråda med varandra om de åtgärder som är nödvändiga för att förebygga storolyckor i industriella verksamheter som anmäls enligt artikel 5 samt för att begränsa följderna av sådana olyckor för människor och miljö. Beträffande nya anläggningar skall detta samråd äga rum inom de tidsgränser som anges i artikel 5.2.

BILAGA 6

UPPGIFTER SOM MEDLEMSSTATERNA SKALL RAPPORTERA TILL KOMMISSIONEN ENLIGT ARTIKEL 11

RAPPORT OM STOROLYCKA

Medlemsstat:

Myndighet som lämnar rapporten:

Adress:

1. Allmänna uppgifter

Datum och tidpunkt för storolyckan:

Land, region, etc.:

Adress:

Typ av industriell verksamhet:

2. Typ av storolycka

Explosion Brand Utsläpp av farliga ämnen

Ämne/n/ som släppts ut:

3. Redogörelse för omständigheterna kring storolyckan

4. Räddningsåtgärder som vidtagits

5. Orsak/er/ till storolyckan

Känd/a/:

(exakta uppgifter)

Okänd/a/:

Information följer så snart som möjligt

6. Skadornas art och omfattning

a) Inom anläggningen

— Personskador

..... dödsfall

..... skadade

..... förgiftningsfall

.....

— Personer som utsatts för storolyckan

— Materiella skador

— Faran ej över

— Faran över

b) Utanför anläggningen

— Personskador

..... dödsfall

..... skadade

..... förgiftningsfall

.....

— Personer som utsatts för storolyckan

*BILAGA 5***UPPGIFTER OCH INFORMATIONER SOM SKALL LÄMNAS I SAMBAND MED
ANMÄLAN ENLIGT ARTIKEL 5**

Om någon av nedanstående frågor inte kan bevaras eller om det anses onödigt att besvara dem, skall skälen till detta anges.

1. ÄMNETS IDENTITET**Kemisk beteckning**

CAS-nummer

Beteckning enligt IUPAC:s nomenklatur

Övriga beteckningar

Empirisk formel**Ämnets sammansättning**

Renhetsgrad

Viktigaste föreningar och procentsatser

Detekterings- och bestämningsmetoder som anläggningen förfogar över

Beskrivning av de metoder som används eller litteraturhänvisningar

Metoder och förebyggande åtgärder som verksamhetsidkaren planerat för hantering, lagring och brand.**Verksamhetsidkarens åtgärdsplan avseende oavsiktliga utsläpp .****Tillverkarens möjligheter att oskadliggöra ämnet.****2. KORTFATTAD RISKBESKRIVNING**

— För människor: — omedelbara risker.....
— fördröjda risker.....

— För miljön: — omedelbara risker.....
— fördröjda risker.....

BILAGA 4

RIKTVÄRDESKRITERIER

a) Mycket giftiga ämnen

- ämnen som motsvarar första raden i nedanstående tabell,
- ämnen som motsvarar andra raden i nedanstående tabell och som på grund av sina fysikaliska och kemiska egenskaper kan medföra risk för liknande storolyckor som de ämnen som nämns i första raden:

	LD 50 (oralt) ¹ mg/kg kroppsvikt	LD 50 (kutant) ² mg/kg kroppsvikt	LC 50 ³ mg/l (inhalation)
1	LD 50 ≤ 5	LD 50 ≤ 10	LC 50 ≤ 0,1
2	5 < LD 50 ≤ 25	10 < LD 50 ≤ 50	0,1 < LC 50 ≤ 0,5

¹ LD 50 oralt hos råttor.² LD 50 kutant hos råttor och kaniner.³ LC 50 genom inhalation (fyra timmar) hos råttor.

b) Andra giftiga ämnen

Ämnen med den akuta giftighet som framgår av nedanstående tabell och som har sådana fysikaliska och kemiska egenskaper att de kan medföra risk för storolyckor:

LD 50 (oralt) ¹ mg/kg kroppsvikt	LD 50 (kutant) ² mg/kg kroppsvikt	LC 50 ³ mg/l (inhalation)
25 < LD 50 ≤ 200	50 < LD 50 ≤ 400	0,5 < LC 50 ≤ 2

¹ LD 50 oralt hos råttor.² LD 50 kutant hos råttor och kaniner.³ LC 50 genom inhalation (fyra timmar) hos råttor.

c) Brandfarliga ämnen

i Brandfarliga gaser

Ämnen som i gasformigt tillstånd vid normalt tryck och när de blandas med luft blir brandfarliga och vilkas kokpunkt vid normalt tryck ligger på en temperatur av 20°C eller därunder,

ii Mycket brandfarliga vätskor

Ämnen vars flampunkt ligger under 21°C och vars kokpunkt vid normalt tryck ligger över 20°C,

iii Brandfarliga vätskor

Ämnen vars flampunkt ligger under 55°C och som förblir flytande under tryck, när särskilda processbetingelser, t ex högt tryck och hög temperatur, kan medföra risk för storolyckor.

d) Explosiva ämnen

Ämnen som i kontakt med eld kan explodera eller som är känsligare för stötar eller friktion än dinitrobenzen.

Ämne	Mängd (≥)	CAS-nr	EEG-nr
151. Natriumklorat ¹	250 t	7775-09-9	017-005-00-9
152. tert-Butylperoxiacetat (koncentration ≥ 70 %)	50 t	107-71-1	
153. tert-Butylperoxi-isobutyrat (koncentration ≥ 80 %)	50 t	109-13-7	
154. tert-Butylperoximaleat (koncentration ≥ 80 %)	50 t	1931-62-0	
155. tert-Butylperoxi-isopropyl-karbonat (koncentration ≥ 80 %)	50 t	2372-21-6	
156. Dibensylperoxidikarbonat (koncentration ≥ 90 %)	50 t	2144-45-8	
157. 2,2-Bis(tert-butylperoxi)-butan (koncentration ≥ 70 %)	50 t	2167-23-9	
158. 1,1-Bis(tert-butylperoxi)-cyklohexan (koncentration ≥ 80 %)	50 t	3006-86-8	
159. Di-sec-butylperoxidikarbonat (koncentration ≥ 80 %)	50 t	19910-65-7	
160. 2,2-Dihydroperoxipropan (koncentration ≥ 30 %)	50 t	2614-76-8	
161. Di-n-propylperoxidikarbonat (koncentration ≥ 80 %)	50 t	16066-38-9	
162. 3,3,6,6,9,9-Hexametyl-1,2,4,5-tetroxacyklononan (koncentration ≥ 75 %)	50 t	22397-33-7	
163. Metyl-etyl-etonperoxid (koncentration ≥ 60 %)	50 t	1338-23-4	
164. Metylisobutylketonperoxid (koncentration ≥ 60 %)	50 t	37206-20-5	
165. Peroxiättiksyra (koncentration ≥ 60 %)	50 t	79-21-0	607-094-00-8
166. Blyazid	50 t	13424-46-9	082-003-00-7
167. Bly-2,4,6-trinitroresorcinolat (Blystyfnat)	50 t	15245-44-0	609-019-00-4
168. Kvicksilverfulminat	50 t	20820-45-5 628-86-4	080-005-00-2
169. Cyklo-tetrametylentetranitramin	10 t	2691-41-0	
170. 2,2',4,4',6,6'-Hexanitrostilben	50 t	20062-22-0	
171. 1,3,5-Triamino-2,4,6-trinitrobenzen	50 t	3058-38-6	
172. Etylenglykoldinitrat	50 t	628-96-6	603-032-00-9
173. Etylnitrat	10 t	625-58-1	007-007-00-8
174. Natriumpikramat	50 t	831-52-7	
175. Bariumazid	50 t	18810-58-7	
176. Diisobutylperoxid (koncentration > 50 %)	50 t	3437-84-1	
177. Dietylperoxidikarbonat (koncentration > 30 %)	50 t	14666-78-5	
178. tert-Butylperoxipivalat (koncentration > 77 %)	50 t	927-07-1	

¹ Om detta ämne befinner sig i ett tillstånd som ger det sådana egenskaper att det skulle kunna medföra risk för en storolycka. Anm.: EEG-numren motsvarar numren i direktiv 67/548/EEG med ändringar.

Ämne	Mängd (≥)	CAS-nr	EEG-nr
112. Selenväte	10 kg	7783-07-5	
113. TEPP (Tetraetyldifosfat)	100 kg	107-49-3	015-025-00-2
114. Sulfotep	100 kg	3689-24-5	015-027-00-3
115. Dimefox	100 kg	115-26-4	015-061-00-9
116. 1-Tri(cyklohexyl)stannyl-1H-1,2,4-triazol	100 kg	41083-11-8	
117. Trietylenmelamin	10 kg	51-18-3	
118. Kobolt (pulver, föreningar)	100 kg		
119. Nickel (pulver, föreningar)	100 kg		
120. Anabasin	100 kg	494-52-0	
121. Tellurhexafluorid	100 kg	7783-80-4	
122. Triklormetylsulfenylklorid	100 kg	594-42-3	
123. Etylendibromid (1,2-Dibrometan)	50 t	106-93-4	602-010-00-6
124. Brandfarliga ämnen enligt bilaga 4 c i	200 t		
125. Brandfarliga ämnen enligt bilaga 4 c ii	50 000 t		
126. Diazodinitrofenol	10 t	7008-81-3	
127. Dietylenglykoldinitrat	10 t	693-21-0	603-033-00-4
128. Dinitrofenolsalter	50 t		609-017-00-3
129. 1-Guanyl-4-nitrosamino-guanyl-1-tetrazen	10 t	109-27-3	
130. Bis (2,4,6-trinitrofenyl)-amin	50 t	131-73-7	612-018-00-1
131. Hydrazinnitrat	50 t	13464-97-6	
132. Nitroglycerin	10 t	55-63-0	603-034-00-X
133. Pentaerytritoltetranitrat	50 t	78-11-5	603-035-00-5
134. Cyklotrimetylentrinitramin	50 t	121-82-4	
135. 2,4,6-Trinitroanilin	50 t	26952-42-1	
136. 2,4,6-Trinitroanisol	50 t	606-35-9	609-011-00-0
137. 1,3,5-Trinitrobensen	50 t	25377-32-6	609-005-00-8
138. 2,4,6-Trinitrobenzoesyra	50 t	{ 35860-50-5 129-66-8	
139. 2-Klor-1,3,5-trinitrobensen	50 t	28260-61-9	610-004-00-X
140. N-Metyl-2,4,6-N-tetranitroanilin	50 t	479-45-8	612-017-00-6
141. 2,4,6-Trinitrofenol (Pikrinsyra)	50 t	88-89-1	609-009-00-X
142. 2,4,6-Trinitro-m-kresol	50 t	28905-71-7	609-012-00-6
143. 2,4,6-Trinitrofenetol	50 t	4732-14-3	
144. 2,4,6-trinitroresor-cinol (Styfninsyra)	50 t	82-71-3	609-018-00-9
145. 2,4,6-Trinitrotoluen	50 t	118-96-7	609-008-00-4
146. Ammoniumnitrat ¹	5 000 t	6484-52-2	
147. Nitrocellulosa (med mer än 12,6 vikt-% kväve)	100 t	9004-70-0	603-037-00-6
148. Svaveldioxid	1 000 t	7446-09-05	016-011-00-9
149. Klorväte (flytande gas)	250 t	7647-01-0	017-002-00-2
150. Brandfarliga ämnen enligt bilaga 4 c iii	200 t		

Ämne	Mängd (≥)	CAS-nr	EEG-nr
72. Azinfosmetyl	100 kg	86-50-0	015-039-00-9
73. Cycloheximid	100 kg	66-81-9	
74. Diphacinon	100 kg	82-66-6	
75. Tetrametylendisulfotetramin	1 kg	80-12-6	
76. EPN	100 kg	2104-64-5	015-036-00-2
77. 4-Fluorsmörtsyra	1 kg	462-23-7	
78. 4-Fluorsmörtsyra, salter	1 kg		
79. 4-Fluorsmörtsyra, estrar	1 kg		
80. 4-Fluorsmörtsyra, amider	1 kg		
81. 4-Fluorkrotonsyra	1 kg	37759-72-1	
82. 4-Fluorkrotonsyra, salter	1 kg		
83. 4-Fluorkrotonsyra, estrar	1 kg		
84. 4-Fluorkrotonsyra, amider	1 kg		
85. Fluorättiksyra	1 kg	144-49-0	607-081-00-7
86. Fluorättiksyra, salter	1 kg		
87. Fluorättiksyra, estrar	1 kg		
88. Fluorättiksyra, amider	1 kg	4301-50-2	607-078-00-0
89. Fluenetil	100 kg		
90. 4-Fluor-2-hydroxismörtsyra	1 kg		
91. 4-Fluor-2-hydroxismörtsyra, salter	1 kg		
92. 4-Fluor-2-hydroxismörtsyra, estrar	1 kg		
93. 4-Fluor-2-hydroxismörtsyra, amider	1 kg		
94. Fluorväte	50 t	7664-39-3	009-002-00-6
95. Hydroxiacetoneitril (Glykolnitril)	100 kg	107-16-4	
96. 1,2,3,7,8,9-Hexaklordibenso-p-dioxin	100 kg	19408-74-3	
97. Isodrin	100 kg	465-73-6	602-050-00-4
98. Hexametylfosfotriamid	1 kg	680-31-9	
99. Juglon (5-Hydroxinaftalen 1,4-dion)	100 kg	481-39-0	
100. Warfarin	100 kg	81-81-2	607-056-00-0
101. Metylenbis(o-kloranilin),(4,4'- Metylenbis(2-kloranilin))	10 kg	101-14-4	
102. Ethion	100 kg	563-12-2	015-047-00-2
103. Aldikarb	100 kg	116-06-3	006-017-00-X
104. Nickelkarbonyl	10 kg	13463-39-3	028-001-00-1
105. Isobensan	100 kg	297-78-9	602-053-00-0
106. Pentaboran	100 kg	19624-22-7	
107. 1-Propen-2-klor-1,3-diol-diacetat	10 kg	10118-72-6	
108. Propylenimin	50 t	75-55-8	
109. Syredifluorid	10 kg	7783-41-7	
110. Svaveldiklorid	1 t	10545-99-0	016-013-00-X
111. Selenhexafluorid	10 kg	7783-79-1	

Ämne	Mängd (≈)	CAS-nr	EEG-nr
33. Formaldehyd (koncentration ≥ 90 %)	50 t	50-00-0	605-001-01-2
34. Fosforväte (Fosfin)	100 kg	7803-51-2	
35. Metylbromid (Brommetan)	200 t	74-83-9	602-002-00-3
36. Metylisocyanat	1 t	624-83-9	615-001-00-7
37. Kväveoxider	50 t	11104-93-1	
38. Natriumselenit	100 kg	10102-18-8	
39. Bis(2-kloretyl)sulfid (senapsgas)	1 kg	505-60-2	
40. Fosacetim	100 kg	4104-14-7	015-092-00-8
41. Tetraetylbly	50 t	78-00-2	
42. Tetrametylbly	50 t	75-74-1	
43. Promurit (3,4-Diklorfenylazotiourinämne)	100 kg	5836-73-7	
44. Klorfenvinfos	100 kg	470-90-6	015-071-00-3
45. Krimidin	100 kg	535-89-7	613-004-00-8
46. Metylklormetyleter	1 kg	107-30-2	
47. Cyanfosforsyradimetylamid	1 kg	63917-41-9	
48. Karbofenotion	100 kg	786-19-6	015-044-00-6
49. Dialifos	100 kg	10311-84-9	015-088-00-6
50. Cyanthoat	100 kg	3734-95-0	015-070-00-8
51. Amiton	1 kg	78-53-5	
52. Oxidisulfoton	100 kg	2497-07-6	015-096-00-X
53. 0,0-Dietyl-S-etylsulfinylmetyl-tiofosfat	100 kg	2588-05-8	
54. 0,0-Dietyl-S-etylsulfonylmetyl-tiofosfat	100 kg	2588-06-9	
55. Disulfoton	100 kg	298-04-4	015-060-00-3
56. Demeton	100 kg	8065-48-3	
57. Phorat	100 kg	298-02-2	015-033-00-6
58. 0,0-Dietyl-S-etyltiometyltiofosfat	100 kg	2600-69-3	
59. 0,0-Dietyl-S-isopropyliometylditiofosfat	100 kg	78-52-4	
60. Pyrazoxon	100 kg	108-34-9	015-023-00-1
61. Fensulfotion	100 kg	115-90-2	015-090-00-7
62. Paraoxon	100 kg	311-45-5	
63. Paration	100 kg	56-38-2	015-034-00-1
64. Azinfosetyl	100 kg	2642-71-9	015-056-00-1
65. 0,0-Dietyl-S-propyliometylditiofosfat	100 kg	3309-68-0	
66. Thionazin	100 kg	297-97-2	
67. Karbofuran	100 kg	1563-66-2	006-026-00-9
68. Fosfamidon	100 kg	13171-21-6	015-022-00-6
69. Tirpat	100 kg	26419-73-8	
70. Mevinfos	100 kg	7786-34-7	015-020-00-5
71. Metylparation	100 kg	298-00-0	015-035-00-7

BILAGA 3

LISTA ÖVER ÄMNEN FÖR VILKA ARTIKEL 5 ÄGER TILLÄMPNING

Nedanstående mängduppgifter gäller för en anläggning eller en grupp av anläggningar som tillhör samma tillverkare, om avståndet mellan de enskilda anläggningarna inte är tillräckligt för att under förutsägbara omständigheter undvika all tänkbar ökning av riskerna för storolyckor. Dessa mängduppgifter gäller alltid för en grupp av flera anläggningar som tillhör samma tillverkare, om avståndet mellan de enskilda anläggningarna underskrider cirka 500 m.

Ämne	Mängd (≥)	CAS-nr	EEG-nr
1. 4-Aminodifenyl	1 kg	92-67-1	
2. Benzidin	1 kg	92-87-5	612-042-00-2
3. Benzidinsalter	1 kg		
4. N-Nitrosodimetylamin	1 kg	62-75-9	
5. 2-Naftylamin, B-Naftylamin	1 kg	91-59-8	612-022-00-3
6. Beryllium (pulver, föreningar)	10 kg		
7. Bisklormetyleter	1 kg	542-88-1	603-046-00-5
8. 1,3-Propansulton	1 kg	1120-71-4	
9. 2,3,7,8-Tetraklordibenzo-p-dioxin (TCDD)	1 kg	1746-01-6	
10. Arsenikpentoxid, arsenik(V)syra och salter	500 kg		
11. Arseniktrioxid, arsenik(III)syra och salter	100 kg		
12. Arsenikväte (Arsin)	10 kg	7784-42-1	
13. Dimetylkarbamoylchlorid	1 kg	79-44-7	
14. N-Kloroformylmorfolin	1 kg	15159-40-7	
15. Karbonylchlorid (Fosgen)	20 t	75-44-5	006-002-00-8
16. Klor	50 t	7782-50-5	017-001-00-7
17. Svavelväte	50 t	7783-06-04	016-001-00-4
18. Akrylonitril	200 t	107-13-1	608-003-00-4
19. Vätecyanid	20 t	74-90-8	006-006-00-X
20. Koldisulfid	200 t	75-15-0	006-003-00-3
21. Brom	500 t	7726-95-6	035-001-00-5
22. Ammoniak	500 t	7664-41-7	007-001-00-5
23. Acetylen (Etyl)	50 t	74-86-2	601-015-00-0
24. Väte	50 t	1333-74-0	001-001-00-9
25. Etylenoxid	50 t	75-21-8	603-023-00-X
26. Propylenoxid	50 t	75-56-9	603-055-00-4
27. Acetoncyanohydrin-(2-Cyano2-propanol)	200 t	75-86-5	608-004-00-X
28. 2-Propenal (Akrolein)	200 t	107-02-8	605-008-00-3
29. Allylalkohol	200 t	107-18-6	603-015-00-6
30. Allylamin	200 t	107-11-9	612-046-00-4
31. Antimonväte (Stibin)	100 kg	7803-52-3	
32. Etylenimin	50 t	151-56-4	613-001-00-1

BILAGA 2

FÖRVARING I ANDRA ANLÄGGNINGAR ÄN DE SOM AVSES I BILAGA 1
(‘ENDAST FÖRVARING’)

Nedanstående mängduppgifter gäller för en anläggning eller en grupp av anläggningar som tillhör samma tillverkare, om avståndet mellan de enskilda anläggningarna inte är tillräckligt för att under förutsägbara omständigheter undvika all tänkbar ökning av riskerna för storolyckor. Dessa mängduppgifter gäller alltid för en grupp av flera anläggningar som tillhör samma tillverkare, om avståndet mellan de enskilda anläggningarna underskrider cirka 500 m.

Ämnen eller grupper av ämnen	Mänder (i ton) ≥	
	För tillämpning av artiklarna 3 och 4	För tillämpning av artikel 5
1. Brandfarliga gaser enligt definition i bilaga 4 c i	50	300 ¹
2. Mycket brandfarliga vätskor enligt definition i bilaga 4 c ii	10 000	100 000
3. Akrylonitril	350	5 000
4. Ammoniak	60	600
5. Klor	10	200
6. Svaveldioxid	20	500 ²
7. Ammoniumnitrat	500 ²	5 000 ²
8. Natriumklorat	25	250 ²
9. Flytande syre	200	2 000 ²

¹ Medlemsstaterna kan tills vidare tillämpa artikel 5 för mängder från 500 t intill dess att en omprövning av bilaga 2 enligt artikel 19 ägt rum.

² Om detta ämne befinner sig i ett tillstånd som ger det sådana egenskaper att det skulle kunna medföra risk för en storolycka.

*BILAGA 1***INDUSTRIELLA ANLÄGGNINGAR SOM AVSEES I ARTIKEL 1**

1. — Anläggningar för tillverkning eller bearbetning av organiska eller oorganiska kemiska ämnen, särskilt för följande processer:
    - alkylering
    - aminering genom ammonolys
    - karbylering
    - kondensering
    - dehydrering
    - förestring
    - halogenering och framställning av halogener
    - hydrering
    - hydrolys
    - oxidering
    - polymerisering
    - sulfonering
    - avsvavling, framställning och omvandling av svavelhaltiga föreningar
    - nitrering och framställning av kvävehaltiga föreningar
    - framställning av fosforhaltiga föreningar
    - sammansättning av bekämpningsmedel och läkemedel.
  - Anläggningar för bearbetning av organiska och oorganiska kemiska ämnen, särskilt för följande processer:
    - destillering
    - extraktion
    - upplösning
    - blandning.
  2. Anläggningar för destillering, raffinering eller annan bearbetning av råolja eller oljeprodukter.
  3. Anläggningar för helt eller delvis omhändertagande av fasta eller flytande ämnen genom förbränning eller kemisk sönderdelning.
  4. Anläggningar för framställning eller bearbetning av energigas, till exempel LPG, LNG, SNG.
  5. Anläggningar för torrdestillering av sten- eller brunkol.
  6. Anläggningar för framställning av metaller eller icke-metaller enligt våtmetoden eller med elektrisk energi.
-

Artikel 20

1. Medlemsstaterna skall senast den 8 januari 1984 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 21

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 24 juni 1982.

På rådets vägnar

F. AERTS

Ordförande

informationer utöver sådana informationer som inhämtats genom det system för informationsutbyte som införts inom gemenskapen i enlighet med detta direktiv.

3. Kommissionen och dess tjänstemän och övriga anställda får inte sprida den information de erhåller inom ramen för detta direktiv. Samma krav skall gälla för tjänstemän och övriga anställda på de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna vad avser all information de får från kommissionen.

Sådana informationer kan emellertid utlämnas

— enligt artiklarna 12 och 18,

— om en medlemsstat utför eller godkänner publicering av information rörande den egna medlemsstaten.

4. Punkterna 1, 2 och 3 skall inte hindra kommissionen från att publicera allmänna statistiska uppgifter eller information i säkerhetsfrågor som inte innehåller några specifika detaljer rörande vissa företag eller grupper av företag och inte strider mot affärssekretessen.

Artikel 14

De ändringar som erfordras för att anpassa bilaga 5 till den tekniska utvecklingen skall vidtas enligt det tillvägagångssätt som beskrivs i artikel 16.

Artikel 15

1. För tillämpning av artikel 14 skall härmed utses en kommitté med uppgift att anpassa detta direktiv till den tekniska utvecklingen (i det följande kallad 'kommittén'). Den skall bestå av representanter från medlemsstaterna och ledas av en representant från kommissionen.

2. Kommittén skall själv bestämma sin arbetsordning.

Artikel 16

1. När proceduren enligt denna artikel skall följas, skall ordföranden hänvisa ärenden till kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av en representant från någon medlemsstat.

2. Kommissionens representant skall till kommittén översända ett förslag till åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall ta ställning till förslaget inom en tidsgräns som ordföranden kan bestämma med hänsyn till hur brådskande ärendet är. Den skall fatta beslut med 45 rösters majoritet, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden skall inte delta i omröstningen.

3. a) Kommissionen skall vidta de föreslagna åtgärderna om de överensstämmer med kommitténs uppfattning.

b) Om de åtgärder som föreslås inte överensstämmer med kommitténs uppfattning, eller inget ställnings-tagande föreligger, skall kommissionen genast till rådet översända ett förslag om åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta beslut med kvalificerad majoritet.

c) Om rådet inte fattar beslut inom tre månader efter det att förslaget framlagts, skall kommissionen anta åtgärdsförslaget.

Artikel 17

Detta direktiv skall inte begränsa medlemsstaternas rätt att tillämpa eller fatta beslut om administrativa eller legislativa åtgärder för att säkerställa ett bättre skydd för människan och miljön än det som bestämmelserna i detta direktiv medför.

Artikel 18

Medlemsstaterna och kommissionen skall utbyta informationer om de erfarenheter man samlar med avseende på förebyggande av storolyckor och minimering av deras konsekvenser. Denna information skall särskilt handla om hur bestämmelserna i detta direktiv fungerar. Fem år efter anmälan av detta direktiv skall kommissionen till rådet och Europaparlamentet överlämna en rapport om dess tillämpning, vilken kommissionen skall sammanställa på basis av detta informationsutbyte.

Artikel 19

Senast den 8 januari 1986 skall rådet på kommissionens förslag revidera bilagorna 1, 2 och 3.

senast den 8 januari 1985 till behörig myndighet inkommer med en deklARATION med följande innehåll:

- namn eller firmanamn samt fullständig adress,
- företagets säte och fullständiga adress,
- den ansvarige chefens namn,
- verksamhetens art,
- typ av produktion eller förvaring,
- uppgift om de ämnen eller den kategori av ämnen enligt bilagorna 2 och 3 som ingår i verksamheten.

4. Medlemsstaterna skall vidare se till att verksamhetsidkaren senast den 8 juli 1989 kompletterar deklARATIONEN enligt punkt 3 andra stycket med uppgifter och informationer enligt artikel 5. Verksamhetsidkarna skall normalt vara skyldiga att inkomma med en sådan tilläggsdeklARATION till behörig myndighet. Medlemsstaterna äger emellertid rätt att inte obligatoriskt avkräva verksamhetsidkarna en sådan tilläggsdeklARATION. I sådant fall skall deklARATION insändas till behörig myndighet när myndigheten uttryckligen begär det.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att verksamhetsidkaren, om en storolycka inträffar, blir skyldig att omgående

- a) informera behöriga myndigheter enligt artikel 7,
- b) förse dem med följande information så snart den finns tillgänglig:
  - omständigheterna kring olyckan,
  - farliga ämnen enligt artikel 1.2 d som är aktuella,
  - de uppgifter som finns tillgängliga för att bedöma olyckans konsekvenser för människor och miljö,
  - de räddningsåtgärder som vidtagits,
- c) informera dem om åtgärder som planerats
  - för att lindra följderna av olyckan på medellång och lång sikt,
  - för att förhindra att en sådan olycka skall kunna inträffa igen.

2. Medlemsstaterna skall ålägga behöriga myndigheter

- a) att säkerställa att alla räddningsåtgärder samt medel- och långsiktiga åtgärder som kan visa sig nödvändiga vidtas,
- b) att om möjligt samla in den information som behövs för att kunna göra en komplett analys av storolyckan och eventuellt lämna rekommendationer.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall snarast möjligt informera kommissionen om storolyckor som inträffar på deras territorier och förse den med de informationer som närmare anges i bilaga 6 så snart de finns tillgängliga.

2. Medlemsstaterna skall informera kommissionen om namnet på det organ som kan ha relevanta kunskaper om storolyckor och som kan ge råd till behöriga myndigheter i de övriga medlemsstaterna, om de måste hjälpa till vid en sådan olycka.

3. Medlemsstaterna kan till kommissionen anmäla varje ämne som de anser böra tillfogas till bilagorna 2 och 3 samt alla åtgärder som de eventuellt har vidtagit beträffande sådana ämnen. Kommissionen skall vidarebefordra denna information till de övriga medlemsstaterna.

Artikel 12

Kommissionen skall upprätta och ställa till medlemsstaternas förfogande en förteckning över samtliga storolyckor som har inträffat inom medlemsstaternas territorier samt en analys av orsakerna till sådana olyckor, de erfarenheter som samlats och de åtgärder som vidtagits för att göra det möjligt för medlemsstaterna att använda denna information i förebyggande syfte.

Artikel 13

1. De informationer som inhämtas från behöriga myndigheter respektive erhålls enligt artiklarna 5, 6, 7, 9, 10 och 12 och från kommissionen enligt artikel 11 får endast användas för det ändamål som de begärts in för.

2. Detta direktiv skall emellertid inte hindra en medlemsstat från att ingå avtal med tredje land om utbyte av interna

finns tillgängliga inom företagen vid en stor-olycka,

- all information som behöriga myndigheter kan behöva för att de skall kunna förbereda åtgärdsplaner för insatser utanför anläggningen i enlighet med vad som avses i artikel 7.1,
- namnen på den person och dennes ställföreträdare eller det organ som ansvarar för säkerheten och äger befogenhet att aktivera åtgärdsplanerna och larma berörda myndigheter enligt artikel 7.

2. Vid nya anläggningar skall anmälan enligt punkt 1 vara inlämnad till behöriga myndigheter i god tid innan den industriella verksamheten påbörjas.

3. Anmälan enligt punkt 1 skall regelbundet uppdateras med hänsyn till den tekniska utvecklingen vad avser säkerheten samt till kunskapsutvecklingen när det gäller bedömningen av riskerna.

4. Om det rör sig om industriell verksamhet, för vilken kvantiteterna för ett enskilt ämne enligt bilaga 2 eller 3 sammanlagt överskrider i en grupp av anläggningar som hör till en och samma verksamhetsidkare och som ligger mindre än 500 meter från varandra, gäller följande: medlemsstaterna skall, utan att det hindrar tillämpning av artikel 7, vidta erforderliga åtgärder för att säkerställa att verksamhetsidkaren lämnar alla de upplysningar som behövs för anmälan enligt punkt 1, med hänsyn till att anläggningarna ligger nära varandra och riskerna för en storolycka därför ökar.

Artikel 6

Vid ändring av en industriell verksamhet som kan medföra betydande konsekvenser vad avser riskerna för en storolycka, skall medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att verksamhetsidkaren

- omprövar åtgärder enligt artiklarna 3 och 4,
- om nödvändigt i förväg informerar de behöriga myndigheterna enligt artikel 7 om ändringen, i den mån den påverkar uppgifterna i anmälan enligt artikel 5.

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall upprätta eller utse den/de behöriga myndighet/er som, utan att det inskränker verksamhetsidkarens ansvar, har tillsynsansvar för

— att ta emot anmälan enligt artikel 5 och information enligt vad som sägs i artikel 6, andra strecksatsen,

- att granska inlämnad information,
- att säkerställa att en åtgärdsplan utarbetas för insatser i omgivningen kring det företag vars industriella verksamhet anmälan avser,

och, vid behov,

- att begära in kompletterande upplysningar,
- att säkerställa att verksamhetsidkaren för att förebygga storolyckor vidtar de lämpligaste åtgärderna i fråga om de olika delar som ingår i den anmälda industriella verksamheten och att han ser till att möjligheter finns att begränsa följderna av en storolycka.

2. De behöriga myndigheterna skall i enlighet med nationell lagstiftning anordna inspektioner eller vidta andra kontrollåtgärder som är lämpliga för den aktuella typen av verksamhet.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att personer som kan förväntas beröras av en storolycka som inträffar i en anmäld industriell verksamhet enligt vad som avses i artikel 5 på lämpligt sätt informeras om säkerhetsåtgärderna och om hur de skall handla om en olycka skulle inträffa.

2. Berörda medlemsstater skall samtidigt, som en bas för nödvändiga konsultationer inom ramen för bilaterala kontakter, förse övriga intresserade medlemsstater med samma information som de förser sina egna medborgare med.

Artikel 9

1. Detta direktiv skall omfatta både nya och befintliga industriella verksamheter.

2. 'Ny industriell verksamhet' skall också innefatta alla ändringar i en befintlig industriell verksamhet som i väsentlig grad kan påverka riskerna för en storolycka.

3. För befintliga industriella verksamheter skall detta direktiv börja tillämpas senast den 8 januari 1985.

Vad avser tillämpningen av artikel 5 på befintlig industriell verksamhet skall medlemsstaterna säkerställa att tillverkaren

Artikel 2

Följande omfattas inte av detta direktiv:

1. Kärnkraftanläggningar och anläggningar för uppberedning av radioaktiva ämnen och material.
2. Militära anläggningar.
3. Tillverkning och enbart förvaring av explosiva ämnen, krut och ammunition.
4. Gruvbrytning samt övrig gruvverksamhet.
5. Anläggningar för omhändertagande av giftigt och farligt avfall som omfattas av gemenskapernas rättsakter i den mån dessa rättsakter avser förebyggande av storolyckor.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall anta de bestämmelser som är nödvändiga för att säkerställa att verksamhetsidkaren i samband med sådan industriell verksamhet som avses i artikel 1 ålägges att vidta alla åtgärder som behövs för att hindra storolyckor och begränsa följderna av dem för människor och miljö.

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att alla verksamhetsidkare ålägges att närsomhelst för behörig myndighet i samband med de kontroller som avses i artikel 7.2 styrka att de har identifierat de risker för storolyckor som föreligger, att de har vidtagit lämpliga säkerhetsåtgärder och att de försett de personer som arbetar på arbetsplatsen med information, utbildning och den utrustning som behövs för deras säkerhet.

Artikel 5

1. Utan att det hindrar tillämpning av artikel 4 skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att ålägga verksamhetsidkaren att anmäla till de behöriga myndigheterna enligt artikel 7

- om det i en industriell verksamhet som avses i artikel 1.2 a första strecksatsen förekommer eller konstateras kunna förekomma ett eller flera farliga ämnen enligt bilaga 3 i de kvantiteter som anges i nämnda bilaga, såsom:
  - ämnen som lagras eller används i samband med aktuell industriell verksamhet,
  - slutprodukter,
  - biprodukter, eller
  - överskott,

- eller om det i en industriell verksamhet som avses i artikel 1.2 a andra strecksatsen, förvaras ett eller flera farliga ämnen enligt bilaga 2 i de kvantiteter som anges i andra kolumnen i samma bilaga.

Denna anmälan skall innehålla följande:

- a) Information om ämnen enligt bilaga 2 och bilaga 3, det vill säga:
  - uppgifter och informationer enligt bilaga 5,
  - det stadium i verksamheten då ämnena förekommer eller kan förekomma,
  - kvantitet (storleksordning),
  - kemiska och/eller fysiska egenskaper under normala användningsförhållanden i produktionsprocessen,
  - de former som ämnena kan förekomma i eller som de kan omvandlas till under förutsägbara onormala förhållanden,
  - eventuellt andra farliga ämnen vilkas förekomst skulle kunna inverka på de potentiella riskerna som den aktuella industriella verksamheten kan medföra.
- b) Information om anläggningarna, det vill säga
  - anläggningarnas geografiska läge och normala meteorologiska förhållanden samt riskfaktorer till följd av läget,
  - största antalet personer som arbetar på företagens område och särskilt antalet personer som är exponerade för risken,
  - en allmän beskrivning av de tekniska processerna,
  - en beskrivning av de delar av företaget som är viktiga ur säkerhetssynpunkt, riskkällorna och de förhållanden under vilka en storolycka skulle kunna inträffa, tillsammans med en beskrivning av planerade förebyggande åtgärder,
  - en beskrivning av de åtgärder som vidtagits för att säkerställa att den tekniska utrustning ständigt finns till hands som behövs för att anläggningen skall kunna drivas på ett säkert sätt och för att eventuella brister skall kunna avhjälpas.
- c) Information om eventuella storolyckssituationer, det vill säga
  - åtgärdsplaner i händelse av en storolycka, inklusive säkerhetsutrustning, alarmsystem och de resurser som

Utbildning och information för de personer som arbetar på en industriarbetsplats kan ha särskilt stor betydelse för att förebygga storolyckor och få situationen under kontroll i händelse av sådana olyckor.

Vid sådan industriell verksamhet som omfattar eller kan omfatta hantering av ämnen som är särskilt farliga i vissa kvantiteter är det nödvändigt att verksamhetsidkaren till behöriga myndigheter lämnar information med detaljerade uppgifter om ämnena i fråga samt om anläggningar och situationer som kan ge upphov till storolyckor, så att riskerna för sådana olyckor kan minskas och nödvändiga åtgärder kan vidtas för att lindra följderna av dem.

Det är nödvändigt att fastslå att personer utanför anläggningen, som kan påverkas av en storolycka, på lämpligt sätt skall informeras om de säkerhetsåtgärder som skall vidtas och hur man skall uppträda i händelse av en sådan olycka.

Om en storolycka inträffar, skall tillverkaren omedelbart informera behöriga myndigheter och tillhandahålla den information som behövs för att bedöma olyckans omfattning.

Medlemsstaterna skall förse kommissionen med information om storolyckor som inträffar på deras territorier, så att kommissionen kan analysera riskerna i samband med storolyckor.

Detta direktiv hindrar inte medlemsstaterna från att ingå avtal med tredje land om utbyte av de informationer som de internt förfogar över, utöver de informationer de erhåller genom gemenskapens informationsutbytessystem, som införs i enlighet med detta direktiv.

Skillnader i de bestämmelser som redan är i kraft eller under utarbetande i de olika medlemsstaterna beträffande åtgärder för att förebygga storolyckor och begränsa följderna av dem för människan och miljön kan leda till ojämlika konkurrensvillkor och därigenom ha en omedelbar inverkan på hur den gemensamma marknaden fungerar. Den tillnärmning av rättsregler som avses i artikel 100 i fördraget skall därför genomföras på detta område.

Det är nödvändigt att kombinera denna tillnärmning av rättsreglerna med en aktivitet inom gemenskapen för att förverkliga en av gemenskapens målsättningar inom områdena miljöskydd samt hälsa och säkerhet i arbetet. I enlighet med denna målsättning skall därför vissa särskilda bestämmelser utfärdas. Eftersom de befogenheter som erfordras för detta

ändamål inte är fastställda i fördraget, skall artikel 235 i fördraget åberopas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Detta direktiv gäller åtgärder för att hindra storolyckor som kan inträffa i samband med vissa industriella verksamheter och för att begränsa följderna av dem för människor och miljö. Det avser särskilt en tillnärmning av de åtgärder som medlemsstaterna vidtar på detta område.

2. I detta direktiv avses med

a) *industriell verksamhet*:

- all verksamhet som bedrivs i en industrianläggning enligt bilaga 1 och som omfattar, eller kan tänkas omfatta, ett eller flera farliga ämnen och som kan medföra risk för storolyckor, samt även interna transporter och förvaring inom anläggningen i samband med denna verksamhet,
- all annan förvaring enligt de villkor som anges i bilaga 2,

b) *verksamhetsidkare*:

- alla personer som bedriver industriell verksamhet,

c) *storolycka*:

- en händelse, t ex större utsläpp, brand eller explosion som omfattar ett eller flera farliga ämnen och som orsakas av okontrollerade händelser i samband med en industriell verksamhet och medför allvarlig fara för människor, omedelbar eller fördröjd, inom eller utanför verksamheten, och/eller för miljön,

d) *farliga ämnen*:

- i artiklarna 3 och 4 sådana ämnen som allmänt anses uppfylla kriterierna enligt bilaga 4,
- i artikel 5 ämnen enligt listorna i bilaga 3 och bilaga 2 i de kvantiteter som anges i den andra kolumnen.

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 juni 1982

om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter

(82/501/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Målen och principerna för gemenskapernas miljöpolitik fastlades i de Europeiska gemenskapernas aktionsprogram för miljön den 22 november 1973⁴ och den 17 maj 1977⁵; härvid gäller framför allt principen att den bästa politiken består i att förebygga uppkomsten av miljöföroreningar och miljöbelastningar från första början. Den tekniska utvecklingen skall därför uppfattas och inriktas på så sätt att den styrs av omsorgen om miljön.

Målen för gemenskapens politik för hälsa och säkerhet i arbetet är fastlagda i rådets resolution av den 29 juni 1978 om

ett handlingsprogram för Europeiska gemenskaperna för säkerhet och hälsa i arbetet⁶ med särskild hänsyn till principen att den bästa politiken för att vid källan förebygga eventuella olyckor består i att man tar hänsyn till säkerhetsaspekten i de olika planerings-, produktions- och driftstadierna.

Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor, som bildades enligt beslut 74/325/EEG⁷, har konsulterats.

För att skydda allmänheten och miljön och värna om arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet är det nödvändigt att ägna särskild uppmärksamhet åt vissa industriella verksamheter som kan orsaka storolyckor. Sådana olyckor har redan inträffat inom gemenskapen och har lett till allvarliga konsekvenser för arbetstagarna och, mera generellt, för allmänheten och miljön.

För varje industriell verksamhet som omfattar, eller kan omfatta, farliga ämnen och som i händelse av en storolycka kan medföra allvarliga konsekvenser för människan och miljön skall verksamhetsidkaren vidta alla nödvändiga åtgärder för att förebygga sådana olyckor och begränsa följderna av dem.

¹ EGT nr C 212, 24.8.1979, s. 4.

² EGT nr C 175, 14.7.1980, s. 48.

³ EGT nr C 182, 21.7.1980, s. 25.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.

⁶ EGT nr C 165, 11.7.1978, s. 1.

⁷ EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15.

b) *bortskaffande:*

- insamling eller destruktion av PCB,
- de omvandlingsprocesser som krävs för återvinning av PCB.

Artikel 2

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att förbjuda okontrollerade utsläpp samt dumpning eller tipping av PCB och föremål eller utrustning som innehåller PCB.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att PCB-avfall eller PCB i föremål och utrustning som inte längre kan användas bortskaffas (slutligt omhändertas).

Artikel 4

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att PCB bortskaffas utan fara för människors hälsa och utan att miljön skadas.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att främja att PCB-avfall eller PCB i föremål och utrustning som inte längre kan användas återvinns i största möjliga utsträckning.

Artikel 6

För tillämpningen av artikel 2 - 5 skall de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna upprätta eller utse de anläggningar, andra inrättningar eller företag som skall vara behöriga att bortskaffa PCB för egen eller andras räkning.

Artikel 7

Den som innehar PCB och som inte har rätt att bortskaffa det i enlighet med artikel 6 skall göra det tillgängligt för bortskaffande genom de anläggningar, andra inrättningar eller företag som avses i den nämnda artikeln.

Artikel 8

I överensstämmelse med principen "förorenaren betalar" skall kostnaderna för bortskaffande av PCB, efter avdrag för eventuella intäkter vid behandlingen av ämnet, betalas av

- den innehavare som lämnar PCB till en anläggning, en annan inrättning eller ett företag som avses i artikel 6, och/eller
- tidigare innehavare eller den som framställt PCB eller utrustning som innehåller PCB.

Artikel 9

Varje medlemsstat skall fastställa de särskilda krav som enligt detta direktiv skall gälla för innehavare av PCB samt för anläggningar, andra inrättningar och företag som avses i artikel 6.

Artikel 10

Varje medlemsstat skall vart tredje år till kommissionen inom ramen för den rapport som avses i artikel 12 i direktiv 75/442/EEG lämna en lägesrapport om bortskaffandet av PCB inom dess territorium. Därvid skall de anläggningar, andra inrättningar och företag som avses i artikel 6 tillhandahålla uppgifter om bortskaffandet av PCB till de behöriga myndigheter som avses i samma artikel. Kommissionen skall distribuera rapporten till de övriga medlemsstaterna.

Kommissionen skall vart tredje år till rådet och Europaparlamentet lämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 11

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan och genast underrätta kommissionen om detta.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Luxemburg den 6 april 1976.

På rådets vägnar

G. THORN

Ordförande

RÅDETS DIREKTIV

av den 6 april 1976

om bortskaflande av polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler

(76/403/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
 DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande², och

med beaktande av följande:

Olikheter mellan de bestämmelser om bortskaflande av polyklorerade bifenyler (PCB) som redan tillämpas eller som utarbetas i de olika medlemsstaterna kan skapa ojämlika konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. En tillnärmning av lagstiftningen på detta område i enlighet med i artikel 100 i fördraget är därför nödvändig.

Det framstår som nödvändigt att denna tillnärmning av lagstiftningen följs av gemenskapsåtgärder i form av mera långtgående regler om bortskaflande av PCB, för att uppnå en av gemenskapens målsättningar vad avser förbättrade levnadsvillkor, en harmonisk utveckling av den ekonomiska verksamheten i hela gemenskapen samt en fortgående och balanserad tillväxt. I detta syfte bör därför vissa särskilda bestämmelser fastställas. Eftersom fördraget inte tillhandahåller de särskilda befogenheter som krävs för detta ändamål bör artikel 235 i fördraget tillämpas.

Det är allmänt erkänt att PCB har farliga egenskaper som kan leda till hälso- och miljöskador. Det är därför nödvändigt att kontrollera dessa ämnen i alla stadier av användningen.

Enligt Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön³ finns ett behov av gemenskapsåtgärder i fråga om

avfall vars behandling kräver lösningar som går utanför de nationella ramarna, beroende på avfallens giftighet och svårnedbrytbarhet

Direktiv 75/442/EEG⁴ avser bortskaflande av avfall i allmänhet. För särskilt farligt avfall är det nödvändigt att fastställa speciella bestämmelser för att säkerställa att människors hälsa och miljön skyddas mot skadliga effekter som härrör från sådant avfall eller som uppkommer när avfallet överges eller dumpas. Sådana bestämmelser bör antas för PCB.

För att så långt det är möjligt minska riskerna för spridning till miljön, bör medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att PCB-avfall eller PCB i föremål eller utrustning som inte längre kan användas skall lämnas för slutligt omhändertagande.

Medlemsstaterna bör dessutom upprätta eller utse sådana anläggningar, andra inrättningar eller företag som skall ansvara för det slutliga omhändertagandet av PCB. Den som innehar PCB som skall bortskaflas måste lämna det till dessa anläggningar, inrättningar eller företag.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv avses med:

- a) PCB: polyklorerade bifenyler,
 polyklorerade terfenyler,
 blandningar som innehåller ett sådant ämne eller båda ämnena,

¹ EGT nr C 157, 14.7.1975, s. 87.

² EGT nr C 263, 17.11.1975, s. 34.

³ EGT nr L 112, 20.12.1973, s. 3.

⁴ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 39.

Artikel 8

Information om de skyldigheter som gäller i fråga om befintliga förbränningsanläggningar enligt detta direktiv och information om resultaten av de kontrollmätningar som avses i artikel 5 och 6 skall göras tillgänglig för allmänheten genom lämpliga förfaranden och i den form som fastställs av de behöriga myndigheterna, med de begränsningar som följer av bestämmelser om sekretess i affärsförhållanden.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att de behöriga myndigheterna kontrollerar att villkoren för befintliga förbränningsanläggningar i detta direktiv uppfylls.

Artikel 10

1. Medlemsstaterna skall senast den 1 december 1990 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för

att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 11

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 21 juni 1989.

På rådets vägnar

C. ARANZADI

Ordförande

---

endast tas till anläggningens effektiva drifttid, inklusive ugnarnas start- och stopperioder.

3. I fråga om stoftutsläpp för vilka det enligt artikel 6 krävs kontinuerliga mätningar

a) får inte något rullande sjudagarsmedelvärde för de uppmätta koncentrationerna överskrida motsvarande gränsvärden,

b) får inte något dygnsmedelvärde för de uppmätta koncentrationerna överskrida motsvarande gränsvärde med mer än 30 %.

Vid beräkning av de ovan nämnda medelvärdena skall hänsyn tas endast till anläggningens effektiva drifttid, inklusive ugnarnas start- och stopperioder.

4. När periodiska mätningar av total stofthalt krävs enligt artikel 6, skall koncentrationerna inte överskrida gränsvärdet vid mätningar enligt regler som fastställts av de behöriga myndigheterna i enlighet med artikel 6.3-6.5.

Artikel 6

1. Senast den 1 december 1995 skall följande mätningar krävas för sådana befintliga anläggningar som avses i artikel 2 b:

a) Koncentrationer av vissa ämnen i förbränningsgaserna:

i) Koncentrationer av total mängd stoft, CO och syre skall mätas och registreras kontinuerligt för anläggningar med en nominell kapacitet som uppgår till minst 1 ton per timme.

ii) Följande skall mätas periodiskt:

— vid befintliga anläggningar med en nominell kapacitet som understiger 1 ton avfall per timme, koncentrationen av total mängd stoft, syre och CO.

b) Driftparametrar:

i) Kontinuerlig mätning och registrering av gasernas temperatur skall ske i det område där de villkor som anges i artikel 4.1 är uppfyllda.

ii) Rökgasernas uppehållstid vid minimitemperaturen 850 °C enligt artikel 4.1 måste kontrolleras under de mest ogynnsamma driftförhållanden som kan förutses för anläggningen åtminstone en gång efter varje anpassning av anläggningen och i varje fall före den 1 december 1995.

2. Resultat av de mätningar som avses i punkt 1 skall normaliseras till följande betingelser:

— temperatur 273 K, tryck 101,3 kPa, 11 % syre eller 9 % CO₂ torr gas.

Om artikel 3.2 tillämpas får resultaten dock normaliseras till följande betingelser:

— temperatur 273 K, tryck 101,3 kPa, 17 % syre torr gas.

3. Samtliga mätningar skall registreras, bearbetas och presenteras på ett lämpligt sätt, så att de behöriga myndigheterna kan kontrollera att de fastställda villkoren har uppfyllts, i enlighet med förfaranden som dessa myndigheter har beslutat.

4. De provtagnings- och mätmetoder som används för att uppfylla kraven enligt punkt 1 samt placeringen av provtagnings- eller mätpunkterna skall i förväg godkännas av de behöriga myndigheterna.

5. För de periodiska mätningarna skall de behöriga myndigheterna fastställa lämpliga mätprogram, för att säkerställa att resultaten är representativa för den normala utsläppsnivån för de aktuella ämnena.

De resultat som erhålls måste kunna användas för att kontrollera att respektive gränsvärde har efterlevts.

Artikel 7

1. Om mätningarna visar att de gränsvärden som fastställs i detta direktiv har överskridits, skall den behöriga myndigheten så snart som möjligt underrättas. Den behöriga myndigheten skall säkerställa att anläggningen inte drivs vidare så länge utsläppsnormerna inte uppfylls och vidta alla åtgärder som krävs för att säkerställa att anläggningen ändras eller att driften upphör.

2. När det är fråga om ett tekniskt oundvikligt driftstopp hos reningsutrustningen, skall de behöriga myndigheterna fastställa den längsta tidsperiod under vilken utsläppskoncentrationerna av de föroreningar som reningsutrustningen är avsedd att reducera får överskrida fastställda gränsvärden. Om ett haveri inträffar, skall den driftsansvarige begränsa eller stoppa driften av anläggningen så snart det är praktiskt möjligt och till dess att den normala driften kan återupptas. Driften av anläggningen får därvid inte i något fall fortsätta oavbrutet längre än 16 timmar. Dessutom skall den totala drifttiden under ett år vid angivna förhållanden understiga 200 timmar.

Stofthalten i utsläppen får inte i något fall överskrida 600 mg/nm³ under de tidsperioder som avses i föregående stycke. Alla övriga villkor, särskilt de som avser förbränningsförhållandena, skall vara uppfyllda.

- b) Övriga anläggningar:
- i) senast den 1 december 1995 de villkor som fastställs i artiklarna 3-7 i detta direktiv;
  - ii) senast den 1 december 2000 de villkor som gäller för nya förbränningsanläggningar med samma kapacitet enligt direktiv 89/369/EEG, med undantag för bestämmelserna i artikel 4 vilka skall ersättas av bestämmelserna i artikel 4 i detta direktiv.

De behöriga myndigheterna skall se till att den anpassning av befintliga anläggningar som har beslutats med utgångspunkt från återstående livslängd samt tidsfrister och villkor enligt detta direktiv genomförs så snart som möjligt.

Artikel 3

1. Senast den 1 december 1995 skall följande gränsvärden för utsläpp gälla för befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar, normaliserade till följande betingelser, nämligen: temperatur 273 K, tryck 101,3 kPa, 11 % syre eller 9 % CO₂ och torr gas:

- a) Anläggningar vars nominella kapacitet understiger 6 ton avfall per timme men uppgår till minst 1 ton per timme:
  - stofthalt totalt 100 mg/nm³.
- b) Anläggningar vars nominella kapacitet understiger 1 ton avfall per timme:
  - stofthalt totalt 600 mg/nm³.

2. För anläggningar med en kapacitet som understiger 1 ton per timme får gränsvärdena för utsläpp hänföras till en syrenivå på 17 %. I detta fall får koncentrationensvärdena inte överskrida dem som fastställs i punkt 1 dividerade med 2,5.

3. De behöriga myndigheterna skall fastställa gränsvärden för utsläpp av andra förorenande ämnen än de som anges i punkt 1, om de anser att detta är nödvändigt på grund av sammansättningen hos det avfall som skall förbrännas och på grund av förbränningsanläggningens utformning. När dessa gränsvärden för utsläpp fastställs skall myndigheterna beakta föroreningarnas potentiella skadeverkningar på människors hälsa och på miljön samt bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäligen kostnader. De behöriga myndigheterna kan fastställa gränsvärden särskilt för dioxiner och furaner.

Artikel 4

- 1. a) Befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar med en kapacitet på minst 6 ton per timme skall senast den 1 december 1996 uppfylla följande förbränningsvillkor: temperaturen hos de rökgaser som bildas vid förbränningen av avfallet skall efter den sista insprutningen av förbränningsluft även under de mest ogynnsamma förhållanden ökas till minst 850 °C under åtminstone två sekunder i

närvaro av minst 6 % syre. Om detta medför stora tekniska svårigheter skall bestämmelserna om tvåsekundersperioden tillämpas senast då ugnarna byts ut.

- b) Senast den 1 december 1995 skall andra befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar uppfylla följande förbränningsvillkor: temperaturen hos de rökgaser som bildas vid förbränningen av avfallet skall efter den sista insprutningen av förbränningsluft även under de mest ogynnsamma förhållanden ökas till minst 850 °C i närvaro av minst 6 % syre under en tillräckligt lång tid, som fastställs av de behöriga myndigheterna.

2. Inom de tidsfrister som anges i punkt 1 för varje anläggningskategori skall alla befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar efterleva ett gränsvärde på 100 mg/nm³ avseende halten kolmonoxid (CO) i förbränningsgaserna när anläggningen är i drift.

Detta gränsvärde skall normaliseras till följande betingelser: temperatur 273 K, tryck 101,3 kPa, 11 % syre eller 9 % CO₂ torr gas.

3. Andra villkor än de som fastställs i punkt 1 får beslutas, om lämpliga tekniker används i förbränningsugnarna eller i utrustningen för behandling av förbränningsgaserna. Detta gäller under förutsättning att utsläppen av polyklorerade dibensodioxiner (PCDD) och polyklorerade dibenzofuraner (PCDF) högst uppgår till de nivåer som uppnås under de förhållanden som anges i punkt 1.

De beslut som fattas med stöd av denna punkt skall meddelas till kommissionen av de behöriga myndigheter som medlemsstaterna har utsett för detta ändamål.

Artikel 5

1. De värden för temperatur och syrehalt som fastställs i artikel 4.1 är minimivärden, som alltid skall efterlevas när anläggningen är i drift.

2. Den koncentration av kolmonoxid (CO) som anges i artikel 4.2 utgörs av följande:

- a) Anläggningar med en nominell kapacitet på minst 6 ton per timme: gränsvärdet för timmedelvärdet. Dessutom skall 90 % av alla värden som uppmätts under någon 24-timmarsperiod understiga 150 mg/nm³.
- b) Anläggningar med en nominell kapacitet som understiger 6 ton per timme men uppgår till minst 1 ton per timme: gränsvärdet för timmedelvärdet.
- c) Anläggningar med en nominell kapacitet som understiger 1 ton per timme: gränsvärdet för dygnsmedelvärdet.

Vid beräkning av de ovan nämnda medelvärdena skall hänsyn

Samtliga medlemsstater har lagar och andra författningar om bekämpning av luftförorening från fasta anläggningar. Flera medlemsstater tillämpar särskilda bestämmelser för kommunala avfallsförbränningsanläggningar.

Genom att fastställa gränsvärden för utsläpp och andra krav på begränsning av föroreningar, kan gemenskapen bidra till att öka effektiviteten hos de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att bekämpa luftförorening från kommunala avfallsförbränningsanläggningar.

För att snabbt säkerställa ett effektivt skydd för miljön bör lämpliga tidsfrister fastställas för en anpassning av befintliga förbränningsanläggningar till bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader. Samtliga befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar bör slutligen uppfylla de krav som gäller för nya anläggningar i motsvarande kategorier.

De krav som ställs på befintliga anläggningar måste innefatta en skyldighet att efterleva krav som avser både gränsvärden för utsläpp av de viktigaste föroreningarna och lämpliga förbränningsförhållanden. Vid utformningen av kraven som avser förbränningsförhållanden bör hänsyn tas till mera betydande tekniska svårigheter som kan uppkomma. Vidare bör lämpliga mätningar och andra kontrollåtgärder utföras vid förbränningsanläggningarna. Allmänheten bör informeras om de resultat som erhålls.

Problem som föranleds av utsläpp av dioxiner och furaner bör beaktas.

Utöver att fastställa gränsvärden för utsläpp är det viktigt – särskilt med avseende på avfallshantering – att uppmuntra en utveckling och spridning av kunskapen om och användningen av ren teknik, som en del av ansträngningarna att genom förebyggande åtgärder bekämpa förorening av miljön i gemenskapen.

Enligt artikel 130t i fördraget hindrar inte antagandet av sådana bestämmelser på gemenskapsnivå att en enskild medlemsstat upprätthåller eller inför sådana strängare åtgärder till skydd för miljön som är förenliga med fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv har följande beteckningar den betydelse som här anges:

1. *Luftförorening*: utsläpp av ämnen eller tillförsel av energi till luften som direkt eller indirekt härrör från människan och som medför risker för människors hälsa,

skadar levande resurser, ekosystem eller materiella tillgångar, begränsar rekreationsmöjligheter eller stör annat berättigat nyttjande av naturen.

2. *Gränsvärde för utsläpp*: den koncentration eller den mängd förorenande ämnen i utsläpp från anläggningar vilken inte får överskridas under en bestämd tidsperiod.
  3. *Kommunalt avfall*: hushållsavfall, industriavfall jämte kontors- och affärsavfall samt annat avfall som är av liknande typ och sammansättning som hushållsavfall.
  4. *Kommunal avfallsförbränningsanläggning*: all teknisk utrustning som används för behandling av kommunalt avfall genom förbränning, med eller utan återvinning av förbränningsvärmenergi, med undantag för anläggningar som till lands eller till havs används särskilt för förbränning av avloppsslam, kemiskt, giftigt och farligt avfall, riskavfall från sjukhus eller andra typer av speciellt avfall, även om dessa anläggningar också förbränner kommunalt avfall.
- Denna definition omfattar hela anläggningen och området som hör till anläggningen med brännugnen och dess system för avfalls-, bränsle- och lufttillförsel jämte anordningar och system för kontroll av förbränningsprocessen och för kontinuerlig registrering och övervakning av förbränningsförhållanden.
5. *Befintlig kommunal avfallsförbränningsanläggning*: en kommunal avfallsförbränningsanläggning som före den 1 december 1990 beviljats tillstånd att tas i drift.
  6. *Förbränningsanläggningens nominella kapacitet*: den sammanlagda förbränningskapaciteten hos anläggningens ugnar, som den angetts av konstruktören och bekräftats av den driftansvarige, med särskild hänsyn till avfallets kalorimetriska värmevärde uttryckt som den mängd avfall som kan förbrännas per timme.

Artikel 2

I enlighet med artikel 13 i direktiv 84/360/EEG skall medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att följande villkor är uppfyllda vid drift av befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar:

- a) Förbränningsanläggningar med en nominell kapacitet på minst 6 ton avfall per timme: senast den 1 december 1996 samma villkor som gäller för nya förbränningsanläggningar med samma kapacitet enligt vad som föreskrivs i rådets direktiv 89/369/EEG av den 8 juni 1989 om förhindrande av luftförorening från nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar¹, med undantag för bestämmelserna i artikel 4 vilka skall ersättas av bestämmelserna i artikel 4 i detta direktiv.

¹ EGT nr L 163, 14.6.1989, s. 32.

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 juni 1989

om minskning av luftförorening från befintliga kommunala
avfallsförbränningsanläggningar

(89/429/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I Europeiska gemenskapens åtgärdsprogram för miljön från år 1973⁴, 1977⁵, 1983⁶ och 1987⁷ betonas betydelsen av att förhindra och minska förorening av luften.

I rådets resolution av den 19 oktober 1987 om åtgärdsprogrammet för miljön år 1987–1992⁷ konstateras att det är viktigt att gemenskapens insatser koncentreras bland annat till att införa lämpliga normer, för att säkerställa ett effektivt skydd för människors hälsa och för miljön.

I rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall⁸ slås fast att avfall skall slutligt omhändertagas på ett sådant sätt att människors hälsa inte utsätts för risker och miljön inte skadas. I detta syfte fastslås i samma direktiv att för varje anläggning eller företag som behandlar avfall tillstånd måste meddelas av den behöriga myndigheten, bland annat i fråga om de försiktighetsåtgärder som skall vidtas.

I rådets direktiv 84/360/EEG av den 28 juni 1984 om bekämpning av luftförorening från industrianläggningar⁹ föreskrivs att medlemsstaterna skall genomföra en politik och en strategi som innefattar lämpliga åtgärder för att stegvis anpassa befintliga anläggningar till bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader. Dessa föreskrifter gäller bland annat befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar.

I direktiv 84/360/EEG föreskrivs att rådet genom enhälligt beslut efter förslag från kommissionen vid behov skall fastställa dels gränsvärden för utsläpp, som grundas på bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader, dels lämpliga mättekniker och mätmetoder.

Förbränning av kommunalt avfall orsakar utsläpp av ämnen som kan ge upphov till luftföroreningar och därigenom skada människors hälsa och miljön. I vissa fall kan föroreningen vara gränsöverskridande.

Tekniker för att minska utsläppen av vissa föroreande ämnen från kommunala avfallsförbränningsanläggningar är väl etablerade. Dessa tekniker kan stegvis tillämpas i existerande förbränningsanläggningar, varvid man bör beakta dels anläggningarnas tekniska egenskaper, dels att tekniken inte bör medföra oskäliga kostnader. Härigenom kan man uppnå att koncentrationerna av föroreande ämnen i förbränningsgaserna inte överskrider vissa gränsvärden.

¹ EGT nr C 75, 23.3.1988, s. 8.

² EGT nr C 69, 20.3.1989, s. 223.

³ EGT nr C 318, 12.12.1988, s. 3.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.

⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

⁷ EGT nr C 328, 7.12.1987, s. 1.

⁸ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 47.

⁹ EGT nr L 188, 16.7.1984, s. 20.

aska före en eventuell tillsats av ämnen för att förbättra bränslets egenskaper). Sådana avvikelser får endast tillåtas om det skulle innebära höga kostnader att följa bestämmelserna eller om bestämmelserna på grund av anläggningens tekniska utformning är olämpliga från teknisk synpunkt, samt under förutsättning att

- anläggningarna i fråga inte används för förbränning av annat avfall än det som avses ovan (med undantag för stödbränsle som utnyttjas vid start),
- bestämmelserna i direktiv 84/360/EEG följs.

Artikel 11

1. Inom ramen för den kontroll som föreskrivs i artikel 11 i direktiv 84/360/EEG och med hänsyn även till artikel 4 i det direktivet, skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att de behöriga myndigheterna kontrollerar att villkoren i detta direktiv för nya förbränningsanläggningar efterlevs.

2. Detta direktiv inverkar inte på kravet i artikel 12 i direktiv 84/360/EEG, att medlemsstaterna vid behov skall se

över villkoren i ett tillstånd som beviljats för en förbränningsanläggning.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall senast den 1 december 1990 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 8 juni 1989.

På rådets vägnar

J.L. SAENZ COSCULLUELA

Ordförande

Artikel 6

1. Följande mätningar skall utföras vid nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar:

a) Koncentrationen av vissa ämnen i förbränningsgaserna:

- i) Koncentrationerna av total mängd stoft, CO, syre och HCl skall mätas och registreras kontinuerligt för anläggningar med en nominell kapacitet som uppgår till minst 1 ton per timme.
- ii) Följande skall mätas periodiskt:
  - koncentrationerna av de tungmetaller som anges i artikel 3.1, av HF och av SO₂ för anläggningar med en nominell kapacitet som uppgår till minst 1 ton per timme,
  - koncentrationerna av total mängd stoft, HCl, CO och syre för anläggningar med en nominell kapacitet som uppgår till minst 1 ton per timme, och
  - koncentrationerna av organiska föreningar i allmänhet (uttryckta som totalt kol).

b) Driftparametrar:

- i) Kontinuerlig mätning och registrering skall ske av gasernas temperatur i det område där de villkor som anges i artikel 4.1 är uppfyllda och av halten vattenånga i rökgaserna. Kontinuerlig mätning av vattenånga är inte nödvändig om förbränningsgasen torkas innan utsläppen analyseras.
- ii) Rökgasernas uppehållstid vid minimitemperaturen 850 °C enligt artikel 4.1 måste kontrolleras åtminstone en gång i samband med att förbränningsanläggningen tas i bruk och under de mest ogynnsamma driftförhållanden som kan förutses.

2. Resultatet av de mätningar som anges i punkt 1 skall normaliseras till följande betingelser:

- Temperatur 273 K, tryck 101,3 kPa, 11 % syre eller 9 % CO₂ torr gas.

Om artikel 3.2 tillämpas får resultaten dock normaliseras till följande betingelser:

- Temperatur 273 K, tryck 101,3 kPa, 17 % syre torr gas.

3. Samtliga mätningar skall registreras, bearbetas och presenteras på ett lämpligt sätt, så att de behöriga myndigheterna kan kontrollera att de fastställda villkoren har uppfyllts, i enlighet med förfaranden som dessa myndigheter har beslutat.

4. De provtagnings- och mätmetoder som används för att uppfylla kraven enligt punkt 1 samt placeringen av provtagnings- eller mätpunkterna skall i förväg godkännas av de behöriga myndigheterna.

5. För de periodiska mätningarna skall de behöriga myndigheterna fastställa lämpliga mätprogram, för att säkerställa att resultaten är representativa för den normala utsläppsnivån för

de aktuella ämnena.

De resultat som erhålls måste kunna användas för att visa att respektive gränsvärde har efterlevts.

Artikel 7

Alla nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar skall vara utrustade med stödbrännare. Dessa brännare skall automatiskt träda i funktion när förbränningsgasernas temperatur faller under 850 °C. De skall också användas under start- och stopperioderna för att säkerställa att ovan nämnda minimitemperatur alltid upprätthålls under dessa perioder och så länge avfall finns i förbränningskammaren.

Artikel 8

1. Om mätningarna visar att de gränsvärden som fastställs i detta direktiv har överskridits, skall den behöriga myndigheten så snart som möjligt underrättas. Den behöriga myndigheten skall säkerställa att anläggningen inte drivs vidare så länge utsläppsnormerna inte uppfylls och vidta alla åtgärder som krävs för att säkerställa att anläggningen ändras eller att driften upphör.

2. När det är fråga om ett tekniskt oundvikligt driftstopp hos reningsutrustningen, skall de behöriga myndigheterna fastställa den längsta tidsperiod under vilken utsläppskoncentrationerna av de föroreningar som reningsutrustningen är avsedd att reducera får överskrida fastställda gränsvärden. Om ett haveri inträffar, skall den driftansvarige begränsa eller stoppa driften av anläggningen så snart det är praktiskt möjligt och till dess att den normala driften kan återupptas. Driften av anläggningen får därvid inte i något fall fortsätta oavbrutet längre än 8 timmar. Dessutom skall den totala drifttiden under ett år vid angivna förhållanden understiga 96 timmar.

Stofthalten i utsläppen får inte i något fall överskrida 600 mg/nm³ under de tidsperioder som avses i föregående stycke. Alla övriga villkor, särskilt de som avser förbränningsförhållandena, skall vara uppfyllda.

Artikel 9

Med de begränsningar som följer av bestämmelser om sekretess i affärsförhållanden, skall allmänheten få tillgång till de upplysningar som krävs enligt artikel 9 i direktiv 84/360/EEG och, genom lämpliga förfaranden och i den form som fastställs av de behöriga myndigheterna, till resultaten av de kontrollmätningar som avses i artikel 5 och 6.

Artikel 10

I undantagsfall får medlemsstaterna tillåta avvikelser från vissa av bestämmelserna i detta direktiv i fråga om anläggningar som är särskilt konstruerade för förbränning av bränsle som utvinns ur avfall (dvs. bränsle som framställs ur den brännbara delen av kommunalt avfall genom avancerade mekaniska processer, i syfte att uppnå högsta möjliga återvinningsgrad för sådant avfall, och vilket bränsle inte innehåller mer än 15 %

2. För förbränningsanläggningar med en kapacitet på mindre än 1 ton per timme får gränsvärdena för utsläpp hänföras till en syrenivå på 17 %. I detta fall får koncentrationerna inte överskrida dem som fastställs i punkt 1 dividerade med 2,5.

3. De behöriga myndigheterna i en medlemsstat får avvika från punkt 1 och bevilja tillstånd för anläggningar med en nominell kapacitet på mindre än 1 ton per timme, om särskilda lokala förhållanden kräver detta och under förutsättning att ett gränsvärde på 500 mg/nm³ total mängd stoft och bestämmelserna i direktiv 84/360/EEG efterlevs. I sådana fall skall medlemsstaten informera och samråda med kommissionen. Kommissionen skall i sin tur informera de övriga medlemsstaterna.

4. De behöriga myndigheterna skall fastställa gränsvärden för utsläpp av andra förorenande ämnen än de som anges i punkt 1, om de anser att detta är nödvändigt på grund av sammansättningen hos det avfall som skall förbrännas och på grund av förbränningsanläggningens utformning. När dessa gränsvärden för utsläpp fastställs skall myndigheterna beakta föroreningarnas potentiella skadeverkningar på människors hälsa och på miljön samt bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader. De behöriga myndigheterna kan fastställa gränsvärden särskilt för dioxiner och furaner, innan ett gemenskapsdirektiv antas som avser denna fråga.

Artikel 4

1. Alla nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar skall konstrueras, utrustas och drivas så att temperaturen hos den rökgas som bildas vid förbränningen av avfallet efter den sista insprutningen av förbränningsluft ökas till minst 850 °C under åtminstone två sekunder i närvaro av minst 6 % syre, på ett kontrollerat och genombländat sätt och även under de mest ogynnsamma förhållanden.

2. Vid drift av en ny kommunal avfallsförbränningsanläggning skall följande villkor vara uppfyllda:

- koncentrationen av kolmonoxid (CO) i förbränningsgaserna får inte överstiga 100 mg/nm³,
- koncentrationen av organiska föreningar (uttryckt som totalt kol) i förbränningsgaserna får inte överstiga 20 mg/nm³.

De värden som anges i a och b skall normaliseras till följande betingelser: temperatur 273 K, tryck 101,3 kPa, 11 % syre eller 9 % CO₂ torr gas.

3. Andra villkor än de i punkt 1 får beslutas, om lämpliga tekniker används i förbränningsugnarna eller i utrustningen för behandling av förbränningsgaserna. Detta gäller under förutsättning att de behöriga myndigheterna har försäkrat sig om att

det med användning av sådana tekniker är möjligt att begränsa utsläppen av polyklorerade dibensodioxiner (PCDD) och polyklorerade dibensofuraner (PCDF) till samma eller lägre nivåer än de som uppnås under de förhållanden som anges i punkt 1.

De beslut som fattas med stöd av denna punkt och resultaten av de kontroller som görs skall meddelas till kommissionen av de behöriga myndigheter som medlemsstaterna har utsett för detta ändamål.

4. Alla nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar skall konstrueras, utrustas och drivas så att sådana utsläpp till luft förhindras som kan orsaka betydande luftförorening i marknivå. Framför allt skall gasformiga utsläpp ske på ett kontrollerat sätt genom en skorsten.

Den behöriga myndigheten skall säkerställa att skorstenens höjd bestäms så att människors hälsa och miljön skyddas.

Artikel 5

1. De värden för temperatur och syrehalt som fastställs i artikel 4 är minimivärden som alltid skall efterlevas när anläggningen är i drift.

2. Den koncentration av kolmonoxid (CO) som anges i artikel 4.2 a är gränsvärdet för timmedelvärdet för samtliga anläggningar. När det gäller anläggningar med en nominell kapacitet på 1 ton per timme eller mer måste minst 90 % av alla värden som uppmätts under någon 24-timmersperiod understiga 150 mg/nm³. Dessa medelvärden skall beräknas endast med hänsyn till anläggningens effektiva drifttimmer, inklusive ugnarnas start- och stopperioder.

3. I fråga om andra ämnen för vilka det enligt artikel 6 krävs kontinuerliga mätningar

- får inte något rullande sjudagarsmedelvärde för de uppmätta koncentrationerna överskrida motsvarande gränsvärden,
- får inte något dygnsmedelvärde för de uppmätta koncentrationerna överskrida motsvarande gränsvärde med mer än 30 %.

Vid beräkning av de ovan nämnda medelvärdena skall hänsyn tas endast till anläggningens effektiva drifttid, inklusive ugnarnas start- och stopperioder.

4. Om endast icke-kontinuerlig mätning krävs, skall det anses att gränsvärdena för utsläpp efterlevs om resultatet av varje mätserie, definierad och bestämd enligt de regler som fastställs av de behöriga myndigheterna i enlighet med artikel 6.3–6.5, inte överskrider gränsvärdena för utsläpp.

Utöver att fastställa gränsvärden för utsläpp är det viktigt – särskilt med avseende på avfallshantering – att uppmuntra en utveckling och spridning av kunskapen om och användningen av ren teknik, som en del av ansträngningarna att genom förebyggande åtgärder bekämpa förorening av miljön i gemenskapen.

Enligt artikel 130t i fördraget hindrar inte antagandet av sådana bestämmelser på gemenskapsnivå att en enskild medlemsstat upprätthåller eller inför sådana strängare åtgärder till skydd för miljön som är förenliga med fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta direktiv har följande beteckningar den betydelse som här anges:

1. *Luftförorening*: utsläpp av ämnen eller tillförsel av energi till luften som direkt eller indirekt härrör från människan och som medför risker för människors hälsa, skadar levande resurser, ekosystem eller materiella tillgångar, begränsar rekreationsmöjligheter eller stör annat berättigat nyttjande av naturen.
2. *Gränsvärde för utsläpp*: den koncentration eller den mängd förorenande ämnen i utsläpp från anläggningar vilken inte får överskridas under en bestämd tidsperiod.
3. *Kommunalt avfall*: hushållsavfall, industriavfall jämte kontors- och affärsavfall samt annat avfall som är av liknande typ och sammansättning som hushållsavfall.
4. *Kommunal avfallsförbränningsanläggning*: all teknisk utrustning som används för behandling av kommunalt avfall genom förbränning, med eller utan återvinning av

förbränningsvärmen, med undantag för anläggningar som till lands eller till havs används särskilt för förbränning av avloppsslam, kemiskt, giftigt och farligt avfall, riskavfall från sjukhus eller andra typer av speciellt avfall, även om dessa anläggningar också förbränner kommunalt avfall.

Denna definition omfattar hela anläggningen och området som hör till anläggningen med brännugnen och dess system för avfalls-, bränsle- och lufttillförsel jämte anordningar och system för kontroll av förbränningsprocessen och för kontinuerlig registrering och övervakning av förbränningsförhållandena.

5. *Ny kommunal avfallsförbränningsanläggning*: en kommunal avfallsförbränningsanläggning som beviljas tillstånd att tas i drift från och med den dag som anges i artikel 12.1.
6. *Nominell kapacitet hos förbränningsanläggningen*: den sammanlagda förbränningskapaciteten hos anläggningens ugnar, som den angetts av konstruktören och bekräftats av den driftansvarige, med särskild hänsyn till avfallets kalorimetriska värmevärde uttryckt som den mängd avfall som kan förbrännas per timme.

Artikel 2

Om inte annat följer av artikel 4 i direktiv 84/360/EEG skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att villkoren i artikel 3–10 i det här direktivet ingår i det förhandstillstånd som krävs för varje ny kommunal avfallsförbränningsanläggning enligt artikel 3 i direktiv 84/360/EEG och artikel 8 i direktiv 75/442/EEG.

Artikel 3

1. Nedanstående gränsvärden skall gälla för utsläpp från nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar, normaliserade till följande betingelser, nämligen temperatur 273 K, tryck 101,3 kPa, 11 % syre eller 9 % CO₂ torr gas:

Gränsvärden för utsläpp (mg/nm³) som funktion av förbränningsanläggningens nominella kapacitet

Förorenande ämne	Mindre än 1 ton/timme	Minst 1 ton/timme men mindre än 3 ton/timme	Minst 3 ton/timme
Stofthalt totalt	200	100	30
Tungmetaller			
— Pb + Cr + Cu + Mn	—	5	5
— Ni + As	—	1	1
— Cd och Hg	—	0,2	0,2
Klorväte (HCl)	250	100	50
Fluorväte (HF)	—	4	2
Svaveldioxid (SO ₂)	—	300	300

RÅDETS DIREKTIV

av den 8 juni 1989

om förhindrande av luftförorening från nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar

(89/369/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I Europeiska gemenskapens åtgärdsprogram för miljön från år 1973⁴, 1977⁵, 1983⁶ och 1987⁷ betonas betydelsen av att förhindra och minska förorening av luften.

I rådets resolution av den 19 oktober 1987⁸ om åtgärdsprogrammet för miljön år 1987–1992 konstateras att det är viktigt att gemenskapens insatser koncentreras bland annat till att införa lämpliga normer, för att säkerställa ett effektivt skydd för människors hälsa och för miljön.

I rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall⁹ slås fast att avfall skall slutligt omhändertas på ett sådant sätt att människors hälsa inte utsätts för risker och miljön inte skadas. I detta syfte fastslås i samma direktiv att för varje anläggning eller företag som behandlar avfall tillstånd måste meddelas av den behöriga myndigheten, bland annat i fråga om de försiktighetsåtgärder som skall vidtas.

I rådets direktiv 84/360/EEG av den 28 juni 1984 om bekämpning av luftförorening från industrianläggningar¹⁰ slås fast att det för nya industrianläggningar, däribland avfallsförbränningsanläggningar, krävs tillstånd innan verksamheten får påbörjas. Ett sådant tillstånd får endast beviljas när alla lämpliga förebyggande åtgärder mot luftförorening har vid-

tagits, inklusive tillämpning av bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader.

Genom det ovan nämnda direktivet 84/360/EEG slås vidare fast att rådet genom enhälligt beslut efter förslag från kommissionen vid behov skall fastställa dels gränsvärden för utsläpp, som grundas på bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader, dels lämpliga mättekniker och mätmetoder.

Förbränning av kommunalt avfall orsakar utsläpp av ämnen som kan ge upphov till luftförorening och därigenom skada människors hälsa och miljön. I vissa fall kan föroreningen vara gränsöverskridande.

Tekniker för att minska utsläppen av vissa förorenande ämnen från kommunala avfallsförbränningsanläggningar är väl etablerade. Dessa tekniker kan användas till en rimlig kostnad i nya förbränningsanläggningar och gör det möjligt att uppnå halter av förorenande ämnen i förbränningsgaserna som inte överstiger vissa gränsvärden.

Gränsvärden inom gemenskapen för dioxiner och furaner bör fastställas så snart som möjligt.

Samtliga medlemsstater har lagar och andra författningar om bekämpning av luftförorening från fasta anläggningar. Flera medlemsstater tillämpar särskilda bestämmelser för kommunala avfallsförbränningsanläggningar.

Genom att fastställa gränsvärden för utsläpp och andra krav på begränsning av föroreningar, kan gemenskapen bidra till att öka effektiviteten hos de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att bekämpa luftförorening från kommunala avfallsförbränningsanläggningar.

För att säkerställa ett effektivt skydd för miljön bör krav och villkor fastställas när tillstånd lämnas till nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar. Kraven måste innefatta en skyldighet att efterleva gränsvärden för utsläpp av vissa förorenande ämnen och att skapa lämpliga förbränningsförhållanden, med beaktande av anläggningens tekniska utformning och driftförhållandena.

Bestämmelser bör fastställas om lämpliga mätningar och kontroller vid förbränningsanläggningarna. Allmänheten bör informeras om de villkor som gäller och om de resultat som erhålls.

¹ EGT nr C 75, 23.3.1988, s. 4.

² EGT nr C 69, 20.3.1989, s. 219.

³ EGT nr C 318, 12.12.1988, s. 3.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.

⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

⁷ EGT nr C 328, 7.12.1987, s. 1.

⁸ EGT nr C 328, 7.12.1987, s. 1.

⁹ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 39.

¹⁰ EGT nr L 188, 16.7.1984, s. 20.

3. Resultaten av inventeringen skall överlämnas till kommissionen i en lämpligt sammanfattad form senast 9 månader efter utgången av det år som avses.

Uppgifter om den metod som använts för att upprätta utsläppsinventeringarna samt mera detaljerade, grundläggande uppgifter skall lämnas till kommissionen på begäran.

4. Kommissionen skall göra en systematisk jämförelse av de nationella sammanställningarna och vid behov lämna förslag till rådet om en harmonisering av metoderna för utsläppsinventering, i syfte att effektivt genomföra detta direktiv.

BILAGA 9

METODER FÖR MÄTNING AV UTSLÄPP

A. Förfaranden för mätning och utvärdering av utsläpp från nya anläggningar

1. Halterna av SO₂, stoft, NO_x och syre skall för nya anläggningar med en tillförd effekt över 300 MW mätas kontinuerligt. Övervakningen av SO₂ och stoft får dock begränsas till icke-kontinuerliga mätningar eller andra lämpliga bestämningsförfaranden, om sådana mätningar eller förfaranden, vilka måste prövas och godkännas av de behöriga myndigheterna, kan användas för att fastställa halterna.

För andra anläggningar än de som avses i första stycket får de behöriga myndigheterna kräva att kontinuerliga mätningar utförs avseende dessa tre föroreningar och syre om det anses nödvändigt. Om kontinuerliga mätningar inte krävs, skall icke-kontinuerliga mätningar eller lämpliga bestämningsförfaranden som godkänts av de behöriga myndigheterna regelbundet tillämpas för att beräkna mängden av de nyssnämnda ämnena i utsläppen.

2. För anläggningar som skall uppfylla kraven på avsvavling i artikel 5.2 och 5.3 skall de krav på mätningar av SO₂-utsläpp som anges i punkt 1 gälla. Dessutom skall svavelhalten i det bränsle som tillförs förbränningsanläggningen övervakas regelbundet.
3. De behöriga myndigheterna skall underrättas om väsentliga förändringar som avser den typ av bränsle som används och anläggningens driftsätt. De skall bedöma om övervakningskraven enligt punkt 1 fortfarande är lämpliga eller om de måste ändras.
4. Kontinuerligt arbetande mätsystem skall med regelbundna intervall kontrolleras i samråd med de behöriga myndigheterna. De instrument som används för mätning av SO₂-, stoft-, NO_x- och syrehalter skall kalibreras och funktionsprövas med lämpliga, regelbundna intervall. Kontinuerligt arbetande mätutrustning skall kalibreras i enlighet med en referensmätmetod som är godkänd av den behöriga myndigheten.

B. Fastställande av totala årliga utsläpp från nya anläggningar

De behöriga myndigheterna skall inhämta uppgifter om de totala årliga utsläppen av SO₂ och NO_x. Om kontinuerlig mätning sker skall den driftansvarige för varje förorening summera den dagliga utsläppsmängden på grundval av rökgasflödet. Om kontinuerlig mätning inte sker skall uppskattningar av de totala årliga utsläppen göras av den driftansvarige på grundval av punkt A.1 och motsvarande de behöriga myndigheternas krav.

Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de totala årliga utsläppen av SO₂ och NO_x från nya förbränningsanläggningar, samtidigt som uppgifter lämnas enligt punkt C.3 om de totala årliga utsläppen från befintliga anläggningar.

C. Fastställande av totala årliga utsläpp från befintliga anläggningar

1. År 1990 och därefter varje år skall medlemsstaterna göra en fullständig inventering av utsläppen av SO₂ och NO_x från befintliga anläggningar enligt följande:

— För varje enskild anläggning, i fråga om anläggningar med en kapacitet över 300 MWt samt för raffinaderier.

— Sammantaget för andra förbränningsanläggningar som omfattas av detta direktiv.

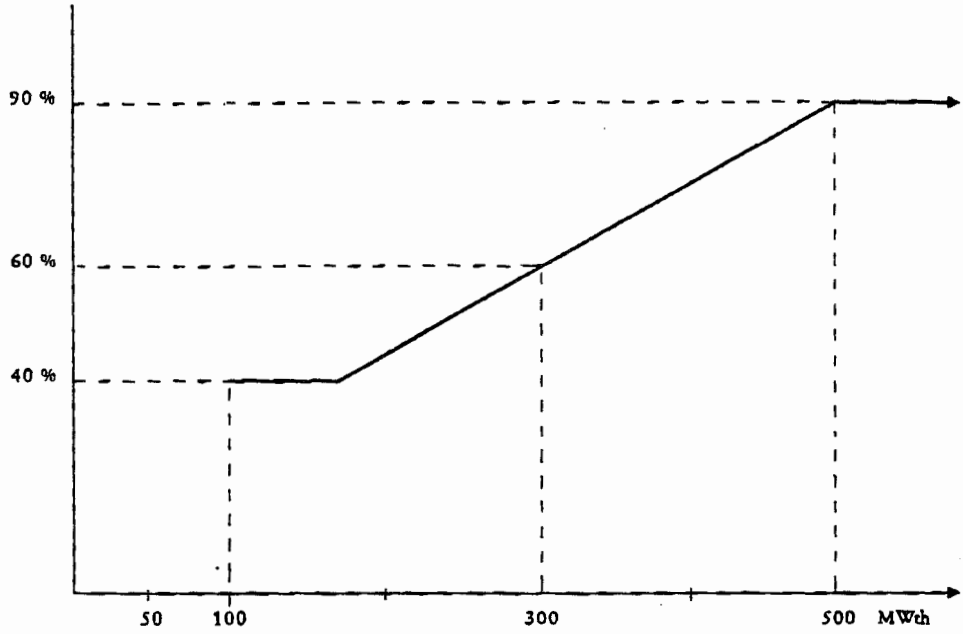
2. Den metod som används för dessa inventeringar skall överensstämma med den som använts för att fastställa SO₂- och NO_x-utsläppen från förbränningsanläggningar år 1980.

Före år 1990 skall medlemsstaterna till kommissionen ha överlämnat en fullständig redogörelse för de metoder och basdata som har använts för att fastställa de utsläpp av SO₂ och NO_x från befintliga förbränningsanläggningar som återfinns i kolumn 0 i bilaga 1 och 2.

*BILAGA 8***AVSVAVLINGSGRAD**

(enligt artikel 5.2)

BILAGA 5

GRÄNSVÄRDEN FÖR UTSLÄPP AV SO₂ FRÅN NYA ANLÄGGNINGAR

Gasformiga bränslen

Typ av bränsle	Gränsvärde (mg/Nm ³)
Gasformiga bränslen i allmänhet	35
Flytande gas	5
Gaser med lågt värmevärde från förgasning av raffinaderirestprodukter, koksugns gas, masugns gas	800
Gas från förgasning av kol	¹

¹ Rådet kommer att fastställa utsläppsgrensvärden i fråga om sådan gas senare efter förslag från kommissionen som grundas på ytterligare tekniska erfarenheter.

BILAGA 6

GRÄNSVÄRDEN FÖR UTSLÄPP AV NO_x FRÅN NYA ANLÄGGNINGAR

Typ av bränsle	Gränsvärde (mg/Nm ³)
Fasta bränslen i allmänhet	650
Fasta bränslen med mindre än 10 % flyktiga beståndsdelar	1 300
Flytande	450
Gasformigt	350

BILAGA 7

GRÄNSVÄRDEN FÖR UTSLÄPP AV STOFVÄRDEN FRÅN NYA ANLÄGGNINGAR

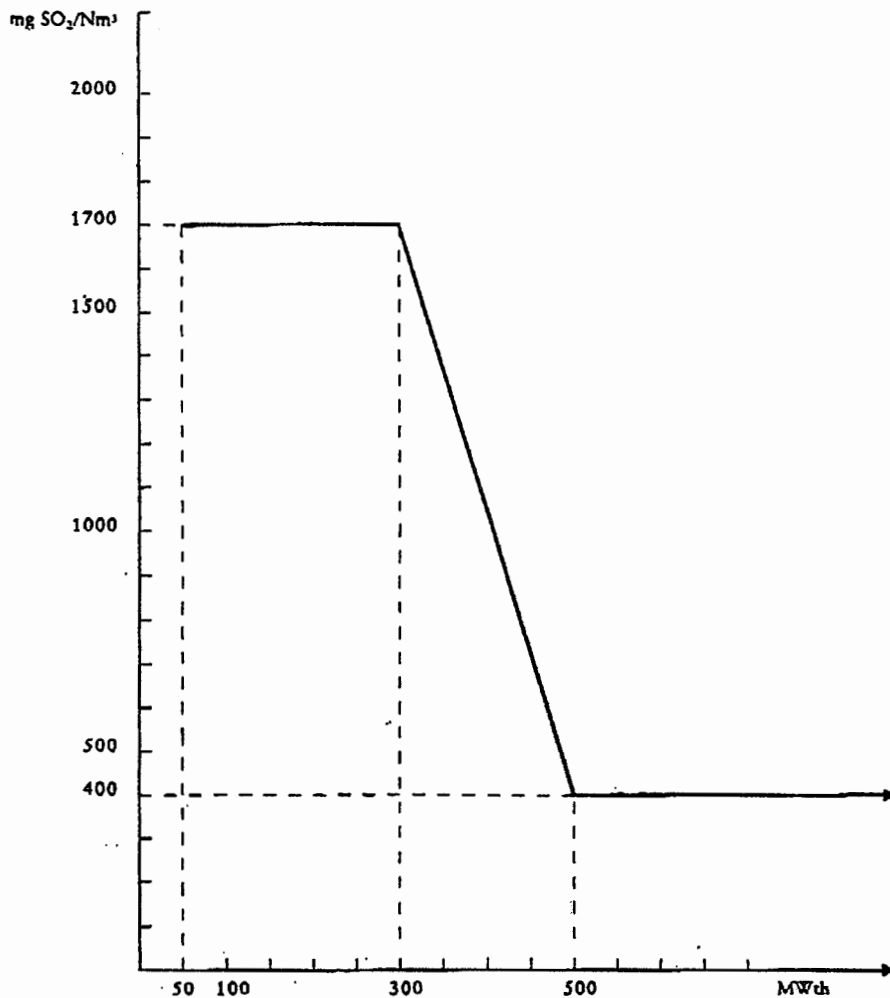
Typ av bränsle	Kapacitet (MW)	Gränsvärde för utsläpp (mg/Nm ³)
Fast	≥ 500	50
	< 500	100
Flytande ¹	alla anläggningar	50
Gasformigt	alla anläggningar	5 i regel 10 för masugns gas 50 för gaser från stålindustrin som kan användas på annat ställe

¹ Ett gränsvärde på 100 mg/Nm³ får tillämpas för sådana anläggningar som har en kapacitet som understiger 500 MWt och som förbränner flytande bränsle med en askhalt som överstiger 0,06 %.

BILAGA 4

GRÄNSVÄRDEN FÖR UTSLÄPP AV SO₂ FRÅN NYA ANLÄGGNINGAR

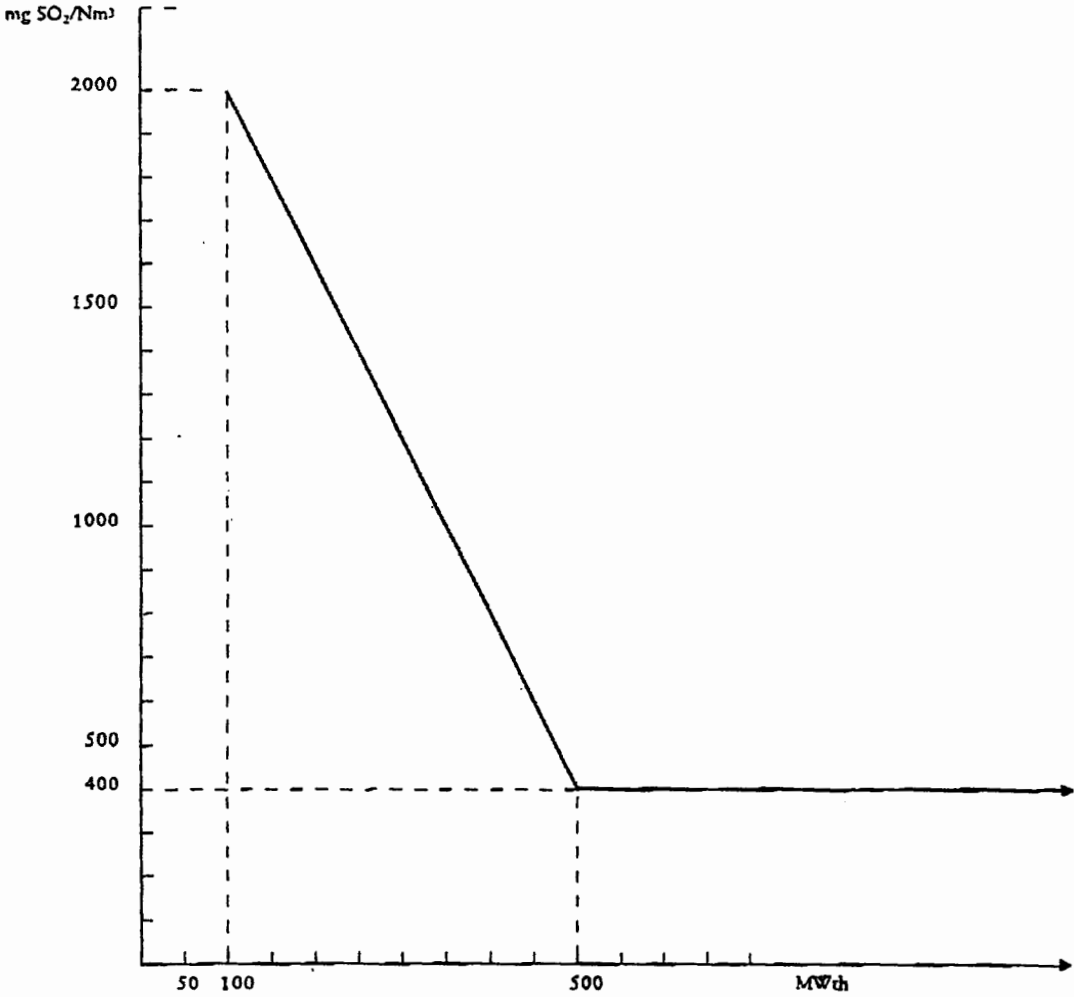
Flytande bränslen

BILAGA 3

GRÄNSVÄRDEN FÖR UTSLÄPP AV SO₂ FRÅN NYA ANLÄGGNINGAR¹

Fasta bränslen

¹ Rådet skall år 1990 besluta om gränsvärden för utsläpp från anläggningar mellan 50 och 100 MWt, på grundval av en rapport från kommissionen om tillgången på lågsavligt bränsle och efter förslag från kommissionen.

BILAGA 1

TAK OCH REDUCERINGSMÅL FÖR UTSLÄPP AV SO₂ FRÅN BEFINTLIGA ANLÄGGNINGAR^{1 2}

Medlemsstat	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Utsläpp av SO ₂ från stora förbränningsanläggningar 1980 (kton)	Utsläppstak (kton/år)			Procentuell minskning i förhållande till 1980 års utsläpp			Procentuell minskning i förhållande till 1980 års justerade utsläpp		
		Etapp 1	Etapp 2	Etapp 3	Etapp 1	Etapp 2	Etapp 3	Etapp 1	Etapp 2	Etapp 3
		1993	1998	2003	1993	1998	2003	1993	1998	2003
Belgien	530	318	212	159	- 40	- 60	- 70	- 40	- 60	- 70
Danmark	323	213	141	106	- 34	- 56	- 67	- 40	- 60	- 70
Tyskland	2 225	1 335	890	668	- 40	- 60	- 70	- 40	- 60	- 70
Grekland	303	320	320	320	+ 6	+ 6	+ 6	- 45	- 45	- 45
Spanien	2 290	2 290	1 730	1 440	0	- 24	- 37	- 21	- 40	- 50
Frankrike	1 910	1 146	764	573	- 40	- 60	- 70	- 40	- 60	- 70
Irland	99	124	124	124	+ 25	+ 25	+ 25	- 29	- 29	- 29
Italien	2 450	1 800	1 500	900	- 27	- 39	- 63	- 40	- 50	- 70
Luxemburg	3	1,8	1,5	1,5	- 40	- 50	- 60	- 40	- 50	- 50
Nederländerna	299	180	120	90	- 40	- 60	- 70	- 40	- 60	- 70
Portugal	115	232	270	206	+102	+135	+ 79	- 25	- 13	- 34
Storbritannien och Nordirland	3 883	3 106	2 330	1 553	- 20	- 40	- 60	- 20	- 40	- 60

¹ Ytterligare utsläpp kan uppstå från verksamhet för vilken tillstånd meddelats den 1 juli 1987 eller senare.

² I fråga om förbränningsanläggningar för vilka tillstånd meddelats före den 1 juli 1987 men som då ännu inte tagits i bruk gäller följande. Utsläpp som inte har beaktats vid fastställandet av de utsläppstak som anges i denna bilaga skall följa de krav för nya anläggningar som fastställs i detta direktiv eller inräknas i de sammanlagda utsläppen från befintliga anläggningar, vilka utsläpp inte får överskrida de tak som fastställs i denna bilaga.

BILAGA 2

TAK OCH REDUCERINGSMÅL FÖR UTSLÄPP AV NO_x FRÅN BEFINTLIGA ANLÄGGNINGAR^{1 2}

Medlemsstat	0	1	2	3	4	5	6
	Utsläpp av NO _x (beräknat som NO ₂) från stora förbränningsanläggningar 1980 (kton)	Tak för utsläpp av NO _x (kton/år)		Procentuell minskning i förhållande till 1980 års utsläpp		Procentuell minskning i förhållande till 1980 års justerade utsläpp	
		Etapp 1	Etapp 2	Etapp 1	Etapp 2	Etapp 1	Etapp 2
		1993 ³	1998	1993 ³	1998	1993 ³	1998
Belgien	110	88	66	- 20	- 40	- 20	- 40
Danmark	124	121	81	- 3	- 35	- 10	- 40
Tyskland	870	696	522	- 20	- 40	- 20	- 40
Grekland	36	70	70	+ 94	+ 94	0	0
Spanien	366	368	277	+ 1	- 24	- 20	- 40
Frankrike	400	320	240	- 20	- 40	- 20	- 40
Irland	28	50	50	+ 79	+ 79	0	0
Italien	580	570	428	- 2	- 26	- 20	- 40
Luxemburg	3	2,4	1,8	- 20	- 40	- 20	- 40
Nederländerna	122	98	73	- 20	- 40	- 20	- 40
Portugal	23	59	64	+157	+178	- 8	0
Storbritannien och Nordirland	1 016	864	711	- 15	- 30	- 15	- 30

¹ Ytterligare utsläpp kan uppstå från verksamhet för vilken tillstånd meddelats den 1 juli 1987 eller senare.

² I fråga om förbränningsanläggningar för vilka tillstånd meddelats före den 1 juli 1987 men som då ännu inte tagits i bruk gäller följande. Utsläpp som inte har beaktats vid fastställandet av de utsläppstak som anges i denna bilaga skall följa de krav för nya anläggningar som fastställs i detta direktiv eller inräknas i de sammanlagda utsläppen från befintliga anläggningar, vilka utsläpp inte får överskrida de tak som fastställs i denna bilaga.

³ Medlemsstaterna får av tekniska skäl uppskjuta genomförandet av etapp 1 såvitt gäller reduktionen av NO_x-utsläpp i högst två år, om kommissionen underrättas om detta senast 1 månad efter anmälan av detta direktiv.

Artikel 15

1. När kontinuerliga mätningar utförs skall det anses att utsläppsgrensvärdena i bilaga 3—7 efterlevs, om en utvärdering av de resultat som avser den faktiska drifttiden under ett kalenderår visar följande:

a) Inte något medelvärde för en kalendermånad överstiger utsläppsgrensvärdena.

b) Följande villkor är uppfyllda:

— För svaveldioxid och stoft: 97 % av samtliga 48-timmarsmedelvärden uppgår till högst 110 % av utsläppsgrensvärdena.

— För kväveoxider: 95 % av samtliga 48-timmarsmedelvärden uppgår till högst 110 % av utsläppsgrensvärdena.

Varken de perioder som avses i artikel 8 eller start- och stopperioder skall medräknas.

2. Om endast icke-kontinuerliga mätningar eller andra lämpliga förfaranden krävs för bestämningen, skall det anses att de utsläppsgrensvärden som anges i bilaga 3—7 efterlevs om det av resultaten från varje serie mätningar eller från andra förfaranden som definierats och bestämts enligt regler som fastställts av de behöriga myndigheterna, framgår att utsläppsgrensvärdena inte överskrids.

3. I fall som avses i artikel 5.2 och 5.3 skall kravet på avsvavling anses uppfyllt, om det vid utvärderingen av de mätningar som utförts i enlighet med bilaga 9 punkt A.2 visar sig att den avsvavlingsgrad som krävs uppnås enligt samtliga medelvärden för kalendermånad eller samtliga rullande 30-dagarsmedelvärden.

Varken de perioder som avses i artikel 8 eller start- och stopperioder skall medräknas.

Artikel 16

1. Medlemsstaterna skall senast den 31 december 1990 underrätta kommissionen om de program som har fastställts i enlighet med artikel 3.1.

Senast ett år efter det att en etapp som avser minskningen av utsläppen från befintliga anläggningar har avslutats, skall medlemsstaterna till kommissionen lämna en sammanfattande rapport om de resultat som uppnåtts vid genomförandet av programmen.

Det krävs också en rapport i mitten av varje etapp.

2. De rapporter som avses i punkt 1 skall ge en överblick över

— samtliga förbränningsanläggningar som omfattas av detta direktiv,

— utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider, uttryckta i ton per år och som koncentrationer av ämnena i rökgaserna,

— åtgärder som har vidtagits eller som planeras för att minska utsläppen och ändringar i fråga om valet av bränsle,

— ändringar i driftsätt som har genomförts eller som planeras,

— förbränningsanläggningar som slutgiltigt har tagits ur drift eller planeras tas ur drift, och

— i förekommande fall, de grensvärden för utsläpp från befintliga anläggningar som fastslagits genom programmen.

När de årliga utsläppen och mängden föroreningar i rökgaserna beräknas skall medlemsstaterna beakta bestämmelserna i artikel 13—15.

3. Kommissionen skall tillsammans med medlemsstaterna regelbundet jämföra de program som avses i artikel 3.1, för att säkerställa ett harmoniserat genomförande av programmen på gemenskapsnivå.

Kommissionen skall särskilt tillse att genomförandet av programmen ger de väntade resultaten i fråga om den totala minskningen av utsläppen, och vid behov lägga fram lämpliga förslag.

4. De medlemsstater som tillämpar artikel 5 skall årligen underrätta kommissionen.

Artikel 17

1. Medlemsstaterna skall senast den 30 juni 1990 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 18

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 24 november 1988.

På rådets vägnar

V. KEDIKOGLU

Ordförande

hållandet mellan den tillförda effekten för var och en av bränsletyperna och summan av de tillförda effekterna från samtliga bränsletyper enligt följande:

- För det första genom att använda det utsläppsgrensvärde för varje bränsletyp och förorening som svarar mot anläggningens tillförda effekt enligt bilaga 3—7.
  - För det andra genom att beräkna utsläppsgrensvärdet för den bestämmande bränsletypen (den bränsletyp som har det högsta utsläppsgrensvärdet enligt bilaga 3—7 eller, när det gäller två bränsletyper med samma utsläppsgrensvärde, den bränsletyp som har den högsta termiska effekten). Detta värde erhålls genom att det utsläppsgrensvärde som fastställs i bilaga 3—7 för denna bränsletyp multipliceras med två, varefter utsläppsgrensvärdet för den bränsletyp som har det lägsta värdet subtraheras från den erhållna produkten.
  - För det tredje genom att bestämma de bränslevägda utsläppsgrensvärdena, vilka erhålls genom att multiplicera det beräknade utsläppsgrensvärdet för den bestämmande bränsletypen med den tillförda effekten för detta bränsle och genom att multiplicera vart och ett av de andra individuella utsläppsgrensvärdena med den tillförda effekten för varje bränsletyp, varefter produkten divideras med summan av de tillförda effekterna för samtliga bränslen.
  - För det fjärde genom att addera de bränslevägda utsläppsgrensvärdena.
3. Som ett alternativ till punkt 2 kan ett gränsvärde för utsläpp av svaveldioxid på 1 000 mg/Nm³ användas som ett medelvärde för raffinaderiets samtliga nya anläggningar, oavsett vilken kombination av bränslen som används.

De behöriga myndigheterna skall säkerställa att tillämpningen av denna bestämmelse inte leder till att utsläppen från befintliga anläggningar ökar.

4. När tillstånd enligt artikel 4.1 meddelas för en ny flerbränsleanläggning, som växelvis utnyttjar två eller flera bränsletyper, skall de utsläppsgrensvärden gälla som fastställs i bilaga 3—7 för varje bränsletyp.

Artikel 10

Rökgaser från förbränningsanläggningar skall ledas ut på ett kontrollerat sätt genom en skorsten.

Utsläppsvillkoren skall fastställas i det tillstånd som avses i artikel 4.1. Den behöriga myndigheten skall särskilt tillse att skorstenhöjden beräknas på ett sådant sätt att hälsa och miljö skyddas.

Artikel 11

Om en förbränningsanläggning utökas med minst 50 MW, skall det utsläppsgrensvärde som skall gälla den nya delen av anläggningen fastställas med beaktande av hela anläggningens kapacitet. Denna bestämmelse gäller inte i de fall som anges i artikel 9.2 och 9.3.

Artikel 12

Om förbränningsanläggningar uppförs som kan förväntas ha betydande inverkan på miljön i andra medlemsstater, skall medlemsstaterna säkerställa att tillräcklig information lämnas och att samråd sker i enlighet med artikel 7 i rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt¹.

Artikel 13

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs enligt bilaga 9 för övervakning av utsläppen från de förbränningsanläggningar som omfattas av detta direktiv och av alla andra siffervärden som krävs för genomförande av direktivet. Medlemsstaterna får kräva att övervakningen sker på den driftansvariges bekostnad.

2. De mätmetoder och den mätutrustning som används för att bestämma koncentrationer av svaveldioxid, stoft, kväveoxider och syre samt andra värden som behöver övervakas för genomförandet av detta direktiv skall motsvara den bästa industriella mättekniken och ge reproducerbara och jämförbara resultat. Detsamma gäller all utrustning som i övrigt används för att utvärdera resultaten.

Bestämningsmetoderna måste godkännas av de behöriga myndigheterna.

3. De behöriga myndigheterna skall tillhandahålla uppgifter om tilläpade kriterier i fråga om prestanda för mät-, kalibrerings- och analysutrustning eller metoder som används i samma syfte. Uppgifterna skall lämnas till kommissionen.

Artikel 14

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att tillse att den driftansvarige inom skälig tid underrättar de behöriga myndigheterna om resultaten från de kontinuerliga mätningarna och kontrollerna av mätutrustningen, samt om resultaten från de individuella mätningarna och från alla andra mätningar som utförts för att kunna bedöma om detta direktiv följs.

¹ EGT nr L 175, 5.7.1985, s. 40.

som använder fasta bränslen och som erhållit tillstånd fram till och med den 31 december 1999, varvid det lägsta värdet skall gälla.

Artikel 6

Medlemsstaterna får tillåta att de gränsvärden som fastställts i enlighet med artikel 4 överskrids i fråga om anläggningar som använder inhemsk lignit. Undantag får endast medges om det behövs med hänsyn till väsentliga problem som beror på lignitens beskaffenhet och som uppstår trots att bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader tillämpas, samt om lignit är en väsentlig bränslekälla för anläggningarna.

Kommissionen skall omgående underrättas om sådana fall. Samråd om lämpliga åtgärder skall ske med kommissionen.

Artikel 7

För att säkerställa att de i bilaga 6 angivna gränsvärdena för utsläpp av kväveoxider efterlevs, kan de tillstånd som avses i artikel 4.1 bl.a. innehålla krav på en viss lämplig konstruktionslösning.

Om det vid övervakning framkommer att utsläppsgränsvärdena inte kan efterlevas av skäl som inte har kunnat förutses, skall de behöriga myndigheterna kräva att den driftansvarige vidtar alla lämpliga grundläggande åtgärder för att gränsvärdena skall efterlevas så snart som möjligt och senast inom ett år. Kommissionen skall omedelbart underrättas om sådana fall och om resultatet av de åtgärder som vidtagits för att åstadkomma rättelse.

Bestämmelserna i denna artikel skall ses över på grundval av ett förslag som kommissionen lämnar till rådet samtidigt med de förslag som avses i artikel 4.2.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att det av de tillstånd som avses i artikel 4.1 framgår vilka åtgärder som skall vidtas och reningsutrustningen fungerar dåligt eller havererar. Om utrustningen havererar skall detta omgående meddelas till den behöriga myndigheten, som skall besluta om lämpliga åtgärder. Den behöriga myndigheten skall särskilt kräva att den driftansvarige ser till att driften begränsas eller upphör så snart det är praktiskt möjligt, till dess att den normala driften kan återupptas, eller att anläggningen drivs med bränslen som förorenar mindre. Det sagda gäller inte om den behöriga myndigheten finner att det föreligger ett övergripande behov av att upprätthålla elförsörjningen. Myndigheten skall särskilt säkerställa att den driftansvarige vidtar de åtgärder som behövs för att reningsutrustningen skall bli driftklar så snart som möjligt.

2. Den behöriga myndigheten får medge att skyldigheten att följa gränsvärdena för utsläpp av svaveldioxid i artikel 4 inte skall gälla för en period av högst sex månader i fråga om en anläggning som normalt använder bränsle med låg svavelhalt, om den driftansvarige finner att gränsvärdena inte kan efterlevas på grund av ett avbrott i försörjningen med lågsvalt bränsle, om avbrottet har orsakats av en allvarlig brist på bränslet i fråga.

3. Den behöriga myndigheten får medge undantag från skyldigheten att följa de utsläppsgränsvärden som anges i artikel 4 beträffande en anläggning som normalt endast använder gasformigt bränsle, om anläggningen under en kort period på grund av ett plötsligt avbrott i tillgången på gasformigt bränsle måste tillföras andra typer av bränsle och om anläggningen annars skulle behöva utrustas med anordningar för rökgasrening. Den behöriga myndigheten skall omedelbart underrättas om varje sådant fall.

4. Medlemsstaterna skall omedelbart underrätta kommissionen om fall som avses i denna artikel.

Artikel 9

1. När det tillstånd som avses i artikel 4.1 meddelas för en ny flerbränsleanläggning, som samtidigt utnyttjar två eller flera bränsletyper, skall de behöriga myndigheterna fastställa utsläppsgränsvärden enligt följande:

- För det första genom att använda det utsläppsgränsvärde för varje bränsletyp och förorening som svarar mot anläggningens tillförda effekt enligt bilaga 3—7.
- För det andra genom att bestämma de bränslevägda utsläppsgränsvärdena, vilka erhålls genom att multiplicera de individuella gränsvärdena enligt ovan med den tillförda effekten för varje bränsletyp och därefter dividera produkten med summan av de tillförda effekterna för samtliga bränslen.
- För det tredje genom att addera de bränslevägda utsläppsgränsvärdena.

2. För flerbränsleanläggningar som för egen förbrukning använder destillations- och omvandlingsåterstoder från råoljaaffinering, separat eller tillsammans med andra bränsletyper, tillämpas bestämmelserna för det bränsle som har det högsta utsläppsgränsvärdet (bestämmande bränsletyp), trots vad sägs i punkt 1, om den effekt som denna bränsletyp tillför under anläggningens drift utgör minst 50 % av summan av de tillförda effekterna från samtliga bränsletyper.

Om den bestämmande bränsletypen tillför mindre än 50 %, fastställs utsläppsgränsvärdet med utgångspunkt från för-

8. *Flerbränsleanläggning*: förbränningsanläggning i vilken en eller flera bränsletyper kan förbrännas samtidigt eller växelvis.
9. *Ny anläggning*: förbränningsanläggning för vilken det ursprungliga tillståndet till uppförande eller, i avsaknad av ett sådant förfarande, det ursprungliga drifttillståndet utfärdats den 1 juli 1987 eller senare.
10. *Befintlig anläggning*: en förbränningsanläggning för vilken det ursprungliga tillståndet till uppförande eller, i avsaknad av ett sådant förfarande, det ursprungliga drifttillståndet utfärdats före den 1 juli 1987.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall senast den 1 juli 1990 utarbeta lämpliga program för att stegvis begränsa de totala årliga utsläppen från befintliga anläggningar. Programmen skall innehålla tidsplaner och en redogörelse för hur åtgärderna skall genomföras.

2. Programmen skall upprättas och genomföras i syfte att minska utsläppen så att åtminstone de krav i fråga om utsläppstak och procentuella reduktioner som fastställs för svaveldioxid i bilaga 1, kolumn 1—6, och för kväveoxider i bilaga 2, kolumn 1—4, uppfylls vid de tidpunkter som anges i bilagorna.

3. När programmen genomförs skall medlemsstaterna också bestämma de totala årliga utsläppen i enlighet med bilaga 9 avsnitt C.

4. Kommissionen skall år 1994 på grundval av de sammanfattade rapporter som medlemsstaterna utarbetar enligt artikel 16 avge en rapport till rådet angående genomförandet av de minskningar som avses i denna artikel. Om det behövs skall till rapporten fogas förslag till omprövning av målet för minskningen under etapp tre eller tidpunkten vad gäller svaveldioxid, och av målet för minskningen under etapp två eller tidpunkten vad gäller kväveoxider. Beslut med anledning av förslagen skall fattas enhälligt av rådet.

5. Om behovet av energi förändras på ett beaktansvärt och oväntat sätt eller om tillgången till vissa bränslen eller utnyttjandet av vissa energiproduktionsenheter medför allvarliga tekniska svårigheter för en medlemsstat vid genomförandet av ett program som avses i punkt 1, skall kommissionen, på begäran av medlemsstaten och med beaktande av vad som anges i begäran, besluta om ändringar i fråga om utsläppstaken eller tidpunkterna i bilaga 1 och 2 såvitt gäller den medlemsstaten. Kommissionen skall underrätta rådet och medlemsstaterna om sitt beslut.

Varje medlemsstat får inom tre månader hänskjuta kommissionens beslut till rådet. Rådet får genom ett beslut som fattas med kvalificerad majoritet inom tre månader ändra kommissionens beslut.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att samtliga tillstånd till uppförande eller, i avsaknad av ett sådant förfarande, samtliga drifttillstånd för nya anläggningar innehåller villkor som överensstämmer med de utsläppsgränsvärden för svaveldioxid, kväveoxider och stoft som anges i bilaga 3—7.

2. Före den 1 juli 1995 och mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och miljöskyddskraven skall kommissionen lägga fram förslag till ändringar av de gällande gränsvärdena. Beslut i anledning av förslagen skall fattas enhälligt av rådet.

3. Medlemsstaterna får tillämpa utsläppsgränsvärden och tidpunkter för genomförandet som är strängare än vad som följer av punkt 1 och 2. De får lägga till andra föroreningar och ställa ytterligare krav eller kräva att anläggningarna anpassas till tekniska framsteg.

Artikel 5

Utan hinder av vad som föreskrivs i bilaga 3 gäller följande:

1. För nya anläggningar med en tillförd effekt på minst 400 MW som är i drift högst 2 200 timmar per år (rullande medelvärde över fem år) skall gälla ett gränsvärde på 800 mg/Nm³ för utsläpp av svaveldioxid.

2. För nya anläggningar som använder inhemskt fast bränsle skall gälla följande. Om det gränsvärde för svaveldioxid som skall tillämpas för anläggningen på grund av bränslets särskilda beskaffenhet inte kan efterlevas utan användning av oskäligt kostsam teknik, får gränsvärdena i bilaga 3 överskridas.

Sådana anläggningar skall åtminstone uppfylla de krav i fråga om avsvavling som fastställs i bilaga 8.

3. Till och med den 31 december 1999 får Spanien meddela tillstånd för nya kraftverk som har en tillförd effekt på 500 MW eller mer och som använder inhemskt eller importerat fast bränsle. Dessa anläggningar skall tas i bruk före utgången av år 2005 och uppfylla följande krav:

— I fråga om importerade fasta bränslen, ett gränsvärde för utsläpp av svaveldioxid på 800 mg/Nm³.

— I fråga om inhemska fasta bränslen, en avsvavlingsgrad på minst 60 %.

Tillstånd får meddelas om den sammanlagda effekten enligt tillstånden för dessa anläggningar inte överstiger:

— I fråga om anläggningar som använder inhemska fasta bränslen, 2 000 MWe.

— I fråga om anläggningar som använder importerade fasta bränslen, antingen 7 500 MWe eller 50 % av all ny kapacitet hos samtliga sådana anläggningar

Med hänsyn till de skador på miljön som orsakas av luftföroreningar är det mycket angeläget att minska och kontrollera utsläppen från nya och befintliga stora förbränningsanläggningar. För att uppnå detta är det nödvändigt att dels sätta upp övergripande mål, som innefattar en planerad begränsning i etapper av de totala årliga utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider från befintliga förbränningsanläggningar, och dels fastställa gränsvärden för utsläpp av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från nya anläggningar i enlighet med de principer som redovisas i artikel 8 i direktiv 84/360/EEG.

Sådana gränsvärden för utsläpp från nya anläggningar kommer att behöva ses över med hänsyn till tekniska framsteg och utvecklingen av miljöskyddskraven. Kommissionen kommer att lämna förslag i detta syfte.

När de totala årliga utsläppstaken har fastställts för befintliga stora förbränningsanläggningar har hänsyn tagits till behovet av jämförbara insatser från medlemsstaterna, samtidigt som särskilda förhållanden i medlemsstaterna har beaktats. När kraven på utsläpp från nya anläggningar har fastställts har hänsyn tagits till tekniska och ekonomiska begränsningar, för att på så sätt undvika oskäliga kostnader. I fråga om Spanien har ett tillfälligt och begränsat undantag medgetts från skyldigheten att fullt ut tillämpa gränsvärdena för utsläpp av svaveldioxid från nya anläggningar, eftersom denna medlemsstat anser sig behöva en särskilt stor ny kapacitet för elproduktion för att ge utrymme för tillväxt inom energi- och industrisektorn.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv gäller förbränningsanläggningar med en tillförd effekt på 50 MW och däröver, oavsett vilket bränsle som används (fast, flytande eller gasformigt).

Artikel 2

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelse som här anges:

1. *Utsläpp*: utsläpp till luft av ämnen från förbränningsanläggningar.
2. *Rökgaser*: gasformiga utsläpp som innehåller fasta, flytande eller gasformiga ämnen. Det volumetriska gasflödet skall uttryckas i kubikmeter per timme vid standardtemperatur (273 K) och standardtryck (101,3 kPa) efter korrigering för innehållet av vattenånga, i det följande angivet som (Nm³/h).
3. *Utsläppsgränsvärde*: den mängd av ett ämne i rökgaserna från en förbränningsanläggning som under en bestämd tidsperiod får släppas ut till luften. Värdet skall beräknas som massan i förhållande till volymen rökgas

uttryckt i mg/Nm³ vid ett syreinhåll i rökgasen på 3 volymprocent för flytande eller gasformiga bränslen och 6 volymprocent för fasta bränslen.

4. *Avsvavlingsgrad*: förhållandet mellan mängden svavel som avskiljs i förbränningsanläggningen under en bestämd tidsperiod genom processer som är särskilt avsedda för detta ändamål och den svavelmängd i bränslet som tillförs förbränningsanläggningen och förbrukas under samma tidsperiod.
5. *Driftansvarig*: en fysisk eller juridisk person som driver förbränningsanläggningen och som har eller har tilldelats rätten att fatta avgörande ekonomiska beslut avseende denna.
6. *Bränsle*: varje fast, flytande eller gasformigt brännbart material som används för att driva förbränningsanläggningen, med undantag för hushållsavfall samt giftigt och farligt avfall.
7. *Förbränningsanläggning*: varje teknisk inrättning i vilken bränslen oxideras för att den frigjorda värmen skall kunna utnyttjas.

Detta direktiv gäller förbränningsanläggningar för energiproduktion, med undantag för sådana som direkt använder förbränningsprodukterna i tillverkningsprocesser.

Detta direktiv gäller inte

- anläggningar där förbränningsprodukterna används för direkt uppvärmning, torkning eller annan behandling av föremål eller material, t.ex. uppvärmningsugnar eller ugnar för värmebehandling,
- efterförbränningsanläggningar, dvs. teknisk utrustning som är avsedd att rena rökgaser genom förbränning och som inte används som en separat förbränningsanläggning,
- anordningar för regenerering av katalysatorer för katalytisk crackning,
- anordningar för omvandling av vätesulfid till svavel,
- reaktorer som används inom den kemiska industrin,
- koksugnsblock,
- cowperapparater.

Anläggningar som drivs med diesel-, bensen- eller gasmotorer eller gasturbiner skall oavsett bränsletyp undantas från tillämpningsområdet för detta direktiv.

Om två eller flera separata nya anläggningar installeras på ett sådant sätt att rökgaserna från anläggningarna skulle kunna ledas ut genom en gemensam skorsten, enligt de behöriga myndigheternas bedömning med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna, skall en sådan kombination av anläggningar betraktas som en enhet.

RÅDETS DIREKTIV

av den 24 november 1988

om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar

(88/609/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I Europeiska gemenskapernas åtgärdsprogram för miljön år 1973⁴, 1977⁵, 1983⁶ och 1987⁷ betonas vikten av att minska och hindra luftförorening.

Rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, betonar i sin resolution om åtgärdsprogrammet

för miljön år 1987—1992 att det är viktigt att gemenskapen i första hand inriktar sina åtgärder mot att minska luftföroreningar vid källan, bland annat genom att besluta om och genomföra åtgärder som avser utsläpp från stora förbränningsanläggningar.

Gemenskapen har dessutom enligt beslut 81/462/EEG⁸ blivit part i konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar.

Enligt rådets direktiv 84/360/EEG av den 28 juni 1984 om bekämpning av luftförorening från industrianläggningar⁹ skall vissa förfaranden tillämpas och åtgärder vidtas i syfte att hindra eller minska luftföroreningar från industrianläggningar och särskilt från anläggningar som tillhör vissa angivna kategorier, däribland stora förbränningsanläggningar.

Enligt artikel 8 i direktiv 84/360/EEG⁹ skall rådet enhälligt efter förslag från kommissionen och vid behov fastställa utsläppsgrensvärden för nya anläggningar. Sådana gränsvärden skall baseras på bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäligen kostnader samt utformas med beaktande av utsläppens art, mängd och skadlighet. I artikel 13 i nyss nämnda direktiv föreskrivs att medlemsstaterna skall genomföra en politik och en strategi med lämpliga åtgärder för att stegvis anpassa befintliga anläggningar inom de angivna kategorierna till bästa tillgängliga teknik, med beaktande av vissa angivna förhållanden.

¹ EGT nr C 49, 21.2.1984, s. 1 och EGT nr C 76, 22.3.1985, s. 6.

² EGT nr C 337, 17.12.1984, s. 446 och EGT nr C 175, 15.7.1985, s. 297.

³ EGT nr C 25, 28.1.1985, s. 3.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1.

⁵ EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1.

⁶ EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

⁷ EGT nr C 328, 7.12.1987, s. 1.

⁸ EGT nr L 171, 27.6.1981, s. 11.

⁹ EGT nr L 188, 16.7.1984, s. 20.

6. *Allmänna krav på provtagningsförfarandet*

Metoden innebär att det från en kanal genom vilken asbestdammet leds ut tas ett luftprov som filtreras, varefter de räkningsbara asbestfibrer som kvarhålls av filtret räknas.

- 6.1. Provtagningsledningen skall först kontrolleras för att säkerställa att den är lufttät och att det inte finns läckage som kan ge upphov till mätfel. Provtagarhuvudet skall tätas nogga och provtagningspumpen startas. Läckflödet får inte överstiga 1 % av det normala provtagningsflödet.
- 6.2. Proven skall tas inuti utsläppskanalen under isokinetiska förhållanden.
- 6.3. Provtagningsens varaktighet skall bestämmas med hänsyn till den typ av process som övervakas och provtagningsmunstyckets storlek. Provtagningsperioden skall vara tillräckligt lång för att 100–600 räkningsbara asbestfibrer skall samlas upp per mm² av provtagningsfiltret. Provtagningsperioden skall vara representativ för hela den process som övervakas.
- 6.4. Provtagarhuvudet och antalet provtagningspunkter bestäms enligt gällande nationell standard.

7. *Typ av provtagningsfilter*

- 7.1. Ett filter skall väljas som passar för den analysteknik som skall tillämpas. För fiberräkningsmetoden skall membranfilter (blandade cellulosaestrar eller cellulosanitrater) användas med en nominell porstorlek på 5 µm, tryckta rutor och en diameter på 25 mm.
- 7.2. Provtagningsfiltret skall ha en lägsta filtreringseffekt av 99 % med avseende på räkningsbara asbestfibrer.

8. *Fiberräkning*

Fiberräkningsmetoden skall överensstämma med den europeiska referensmetod som beskrivs i bilaga 1 till direktiv 83/477/EEG.

9. *Resultatredovisning*

Utöver mätdata skall resultaten omfatta redovisning av temperatur, tryck och flöde samt övrig relevant information, som en enkel skiss över provtagningspunkternas placering, kanalernas dimensioner, provens volym och den beräkningsmetod som använts för att få fram resultaten. Resultaten skall uttryckas vid normal temperatur (273 K) och normalt tryck (101,3 kPa).

- 7.2. Proven skall normalt tas under isokinetiska förhållanden.
- 7.3. Provtagningsens varaktighet skall bero på den typ av process som övervakas och på provtagningsledningen. Provtagningsperioden skall vara tillräckligt lång för att en lämplig mängd material skall kunna insamlas för vägning. Mängden skall vara representativ för hela den process som övervakas.
- 7.4. Om provtagningsutrustningens filter inte är beläget i omedelbar närhet av provtagarhuvudet är det viktigt att det material uppsamlas som avsatts inuti sonden.
- 7.5. Provtagarhuvudet och antalet provtagningspunkter bestäms enligt gällande nationell standard.
8. *Typ av provtagningsfilter*
- 8.1. Ett filter skall väljas som passar för den analysteknik som skall tillämpas. För den gravimetriska metoden är glasfiberfilter att föredra.
- 8.2. En lägsta filtreringseffekt av 99 % erfordras, definierad enligt DOP-prov med användning av en aerosol med partiklar med en diameter av 0,3 µm.
9. *Vägning*
- 9.1. En lämplig högprecisionsvåg skall användas.
- 9.2. För att uppnå den noggrannhet som krävs vid vägningen måste filtren konditioneras noga före och efter provtagningen.
10. *Resultatredovisning*

Utöver mätdata skall resultaten omfatta redovisning av temperatur, tryck och flöde samt övrig relevant information, som en enkel skiss över provtagningspunkternas placering, kanalernas dimensioner, provens volym och den beräkningsmetod som använts för att få fram resultaten. Resultaten skall uttryckas vid normal temperatur (273 K) och normalt tryck (101,3 kPa).

II. Fiberräkningsmetoden

Om fiberräkning används för att kontrollera att gränsvärdet i artikel 4 efterlevs, får en omvandlingsfaktor från två fibrer/ml till 0,1 mg/m³ asbestdamm tillämpas, om bestämmelserna i artikel 6.3 i direktivet beaktas.

Vid tillämpningen av direktivet definieras en fiber som varje partikel med en längd större än 5 µm, en bredd mindre än 3 µm och ett längd-breddförhållande som överstiger 3/1, vilken är räkningsbar med optiskt faskontrastmikroskop och med användning av den europeiska referensmetod som beskrivs i bilaga 1 till direktiv 83/477/EEG.

Fiberräkningsmetoden skall uppfylla följande krav:

1. *Metoden skall medge att koncentrationen av räkningsbara fibrer i de utsläppta gaserna kan mätas.*
Tillsynsmyndigheten skall besluta om hur ofta mätningarna skall ske, med beaktande av typen av anläggning och typen av produktion. Mätning bör dock ske minst en gång per halvår. Om periodiska mätningar inte utförs, gäller gränsvärdet enligt artikel 4 för de totala dammutsläppen.
Proven skall tas före utspädning av det flöde som skall mätas.
2. *Drift av anläggningen*
Mätningen gäller bara om proven tas medan anläggningen är i normal drift.
3. *Val av provtagningspunkt*
Proven skall tas vid en punkt där luftflödet är laminärt. Så långt möjligt skall turbulens undvikas, liksom hinder som kan störa luftflödet.
4. *Ändringar som krävs för att prov skall kunna tas*
Lämpliga öppningar skall göras i de kanaler där proven skall tas och lämpliga fästankordningar skall utföras.
5. *Mätningar som skall göras före provtagning*

Innan provtagningen börjar är det nödvändigt att mäta luftens temperatur och tryck samt flödes hastigheten i kanalen. Lufttemperatur och lufttryck skall normalt mätas längs provtagningsledningen vid normalt flöde. I undantagsfall är det också nödvändigt att mäta koncentrationen av vattenånga, så att resultaten kan justeras.

BILAGA

PROVTAGNING- OCH ANALYSMETODER

A. UTSLÄPP AV SPILLVATTEN

Referensanalysmetoden för att bestämma den totala mängden suspenderat material (filtrerbart material från det ej sedimenterade provet), skall vara filtrering genom ett 0,45 µm filtermembran, torkning vid 105 °C och vägning¹.

Proven måste tas på ett sådant sätt att de är representativa för utsläppen under en 24-timmarsperiod.

Bestämningen måste genomföras med en precision² av ± 5 % och med en noggrannhet² av ± 10 %.

B. SPECIFIKATIONER SOM GÄLLER VID VAL AV MÄTMETOD FÖR UTSLÄPP TILL LUFT

I. Gravimetriska metoden

1. En gravimetrisk metod väljs som möjliggör mätning av den totala mängden damm som släpps ut genom utloppskanalerna.

Hänsyn skall tas till koncentrationen av asbest i damm. Då koncentrationsmätningar krävs skall koncentrationen av asbest i damm mätas eller beräknas. Tillsynsmyndigheten skall besluta om hur ofta sådana åtgärder skall vidtas, med beaktande av typen av anläggning och typen av produktion. Inledningsvis bör mätningarna utföras minst en gång per halvår. Om en medlemsstat har fastslagit att koncentrationen inte varierar märkbart kan mätfrekvensen minskas. Om periodiska mätningar inte utförs skall det gränsvärde som anges i artikel 4 i direktivet gälla för de totala dammutsläppen.

Proven skall tas innan utspädning skett av det flöde som skall mätas.

2. Provtagningen skall genomföras med en precision av ± 40 % och med en noggrannhet av ± 20 % vid gränsvärdet. Detektionsgränsen måste vara 20 %. Minst två mätningar skall göras under likvärdiga förhållanden för att kontrollera att gränsvärdet efterlevs.

3. *Drift av anläggningen*

Mätningarna gäller bara om proven tas medan anläggningen är i normal drift.

4. *Val av provtagningspunkt*

Proven skall tas vid en punkt där luftflödet är laminärt. Så långt möjligt skall turbulens undvikas, liksom hinder som kan störa luftflödet.

5. *Ändringar som krävs för att prov skall kunna tas*

Lämpliga öppningar skall göras i de kanaler där proven skall tas och lämpliga fästaneländningar skall utföras.

6. *Mätningar som skall göras före provtagning*

Innan provtagningen börjar är det nödvändigt att mäta lufttemperatur och tryck samt flödes hastigheten i kanalen. Lufttemperatur och lufttryck skall normalt mätas längs provtagningsledningen vid normalt flöde. I undantagsfall är det också nödvändigt att mäta koncentrationen av vattenånga, så att resultaten kan justeras.

7. *Allmänna krav på provtagningsförfarandet*

Metoden innebär att det från en kanal genom vilken asbestdamm leds ut tas ett luftprov som filtreras, varefter asbestinnehållet i det damm som kvarhålls på filtret mäts.

- 7.1. Provtagningsledningen skall först kontrolleras, för att säkerställa att den är lufttät och att det inte finns läckage som kan ge upphov till mätfel. Provtagarhuvudet skall tätas noga och provtagningspumpen startas. Läckflödet får inte överstiga 1 % av det normala provtagningsflödet.

¹ Se bilaga 3 till direktiv 82/883/EEG (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 1).

² Dessa begrepp definieras i artikel 2 i direktiv 79/869/EEG (EGT nr L 271, 29.10.1979, s. 44), ändrad genom direktiv 81/855/EEG (EGT nr L 319, 7.11.1981, s. 16).

asbestdamm frigörs, inte orsakar betydande förorening av miljön. För detta ändamål skall de förvissa sig om att den arbetsplan som avses i artikel 12 i direktiv 83/477/EEG innehåller föreskrifter om de skyddsåtgärder som behövs.

Artikel 8

Om inte annat följer av direktiv 78/319/EEG¹, senast ändrat genom 1985 års anslutningsakt, skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa

- att asbestfibrer och asbestdamm inte släpps ut till luften samt att vätskor som innehåller asbestfibrer inte spills ut i samband med transport och deponering av avfall som innehåller asbestfibrer eller asbestdamm,
- att avfall som innehåller asbestfibrer eller asbestdamm och som deponeras på platser som godkänts för detta ändamål med hänsyn till lokala förhållanden behandlas, förpackas eller täcks över på ett sådant sätt att utsläpp av asbestpartiklar till miljön förhindras.

Artikel 9

För att skydda hälsan och miljön får en medlemsstat införa bestämmelser som är strängare än bestämmelserna i detta direktiv, under förutsättning att de villkor som föreskrivs i fördraget följs.

Artikel 10

Det förfarande som föreskrivs i artikel 11 och 12 tillämpas för att anpassa bilagan till tekniska framsteg och skall tillämpas vid varje ändring i de provtagnings- och analysmetoder som anges i bilagan. En sådan anpassning får inte medföra att de gränsvärden som anges i artikel 4 och 5 direkt eller indirekt ändras.

Artikel 11

En kommitté för anpassning av detta direktiv till vetenskapliga och tekniska framsteg, i det följande kallad kommittén, inrättas härmed. Kommittén består av företrädare för medlemsstaterna med en företrädare för kommissionen som ordförande.

Kommittén skall själv utarbeta sin arbetsordning.

Artikel 12

1. När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden hänskjuta ärendet till kommittén, på eget initiativ eller på begäran av en företrädare för en medlemsstat.
2. Kommissionens företrädare skall till kommittén lämna ett förslag till de åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande ärendet är.

Yttrandet skall avges med en majoritet av 54 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden får inte rösta.

3. a) Kommissionen skall anta förslaget, om det har tillstyrkts av kommittén.
- b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen genast föreslå rådet åtgärder. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har beslutat några åtgärder inom tre månader från det att ärendet hänsköts dit, skall de föreslagna åtgärderna beslutas av kommissionen och genast träda i kraft.

Artikel 13

1. Kommissionen skall regelbundet genomföra en jämförande utvärdering av hur detta direktiv tillämpas av medlemsstaterna. Medlemsstaterna skall tillhandahålla kommissionen alla uppgifter som behövs för detta ändamål. Om uppgifterna är av konfidentiell natur skall detta respekteras.
2. Om det visar sig nödvändigt på grund av medicinska rön eller tekniska framsteg, skall kommissionen lämna ytterligare förslag om att hindra och minska förorening med asbest, i syfte att skydda människors hälsa och miljön.

Artikel 14

1. Om inte annat följer av punkt 2 skall medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1988. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. I fråga om anläggningar som byggts eller för vilka det meddelats tillstånd före den dag som anges i punkt 1 skall medlemsstaterna anta och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att följa artikel 4 och 5 så snart som möjligt och senast den 30 juni 1991.
3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 15

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 mars 1987.

På rådets vägnar

M. SMET

Ordförande

¹ EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43.

- a) produktion av råasbest från råasbestmineral, utom processer som är direkt förknippade med mineralbrytningen, eller
- b) tillverkning och industriell bearbetning av följande varor med utnyttjande av råasbest: asbestcement eller asbestcementprodukter, friktionsmaterial med asbest, asbestfilter, asbesttextiler, asbestpapper och asbestkartong, fog-, förpacknings- och armeringsmaterial med asbest, golvmaterial med asbest, fyllnadsmaterial med asbest.
4. *Bearbetning av asbestprodukter:* annan verksamhet än asbestanvändning som kan leda till att asbest kommer ut i miljön.
5. *Avfall:* alla material eller föremål som avses i artikel 1 i direktiv 75/442/EEG¹.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att asbestutsläpp till luften och vattenmiljön samt uppkomsten av asbestavfall i fast form så långt det är praktiskt möjligt minskas vid källan eller hindras. I fråga om asbestanvändning skall dessa åtgärder inbegripa utnyttjandet av bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader samt även återvinning eller behandling där så är lämpligt.

2. För befintliga anläggningar skall vad som föreskrivs i artikel 13 i direktiv 84/360/EEG beaktas vid tillämpningen av kravet i punkt 1, att bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäliga kostnader skall utnyttjas för att minska och eliminera utsläpp av asbest till luften.

Artikel 4

1. Om inte annat följer av artikel 3 skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att koncentrationen av den asbest som släpps ut genom utloppskanalerna till luften i samband med asbestanvändning inte överstiger gränsvärdet 0,1 mg/m³ (milligram asbest per m³ utsläppt luft).

2. Från det krav som anges i punkt 1 får medlemsstaterna undanta anläggningar vilkas totala gasformiga utsläpp per timme understiger 5 000 m³ och vilkas utsläpp av asbest till luften inte överstiger 0,5 gram per timme vid någon tidpunkt under normala driftförhållanden.

Om detta undantag tillämpas skall de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att de tröskelvärden som anges i första stycket inte överskrids.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att följande villkor är uppfyllda:

- a) Allt spillvatten som uppkommer vid tillverkning av asbestcement skall återanvändas. Om en sådan återanvändning inte är genomförbar av ekonomiska skäl, skall

medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att spillvatten som innehåller asbest inte leder till förorening av vattenmiljön och andra delar av miljön, inklusive luften.

För detta ändamål skall

- gränsvärdet 30 gram suspenderat material per m³ utsläppt spillvatten tillämpas,
- de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna för varje berörd anläggning bestämma den volym som släpps ut till vatten eller den totala mängden suspenderat material som släpps ut per ton som produceras, med hänsyn tagen till de särskilda förhållandena vid varje anläggning.

Dessa gränsvärden skall gälla vid den punkt där spillvattnet lämnar anläggningen.

- b) Allt spillvatten som uppkommer vid tillverkning av asbestpapper eller asbestkartong skall återanvändas.

Utsläpp av spillvatten som inte innehåller mer än 30 gram suspenderat material per m³ vatten får tillåtas i samband med rengöring eller underhåll av anläggningen som sker rutinmässigt.

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att regelbundna mätningar utförs av utsläppen till luft och vatten från anläggningar som omfattas av de gränsvärden som anges i artikel 4 och 5.

2. Vid kontroll av efterlevnaden av gränsvärdena skall förfaranden och metoder vid provtagning och analys överensstämja med de som beskrivs i bilagan eller andra förfaranden och metoder som ger likvärdiga resultat tillämpas.

3. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de förfaranden och metoder som används och lämna de uppgifter som behövs för att bedöma om de är lämpliga. På grundval av uppgifterna bedömer kommissionen om de olika förfarandena och metoderna är likvärdiga och lämnar en rapport till rådet fem år efter anmälan av direktivet.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa

- att verksamheter som innefattar bearbetning av produkter som innehåller asbest inte förorsakar betydande förorening av miljön genom asbestfibrer eller asbestdamm,
- att rivning av byggnader, anläggningar och installationer som innehåller asbest samt bortforsling av asbest eller material som innehåller asbest, varvid asbestfibrer eller

¹ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 47.

RÅDETS DIREKTIV

av den 19 mars 1987

om att hindra och minska asbestförorening i miljön

(87/217/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 och 235 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I Europeiska gemenskapernas successiva åtgärdsprogram för miljön⁴ betonas vikten av att hindra och minska miljöförorening. I detta sammanhang har asbest hänförs till den kategori föroreningar som på grund av sin giftighet och potentiellt allvarliga inverkan på människors hälsa och miljön i första hand skall undersökas.

Genom rådets direktiv 83/478/EEG⁵ infördes i direktiv 76/769/EEG⁶, ändrat senast genom direktiv 85/467/EEG⁷, dels bestämmelser om begränsningar i fråga om saluförande och användning av krokidolit (blå asbest) och produkter som innehåller krokidolitfibrer, dels särskilda bestämmelser om märkningen av produkter som innehåller asbest.

Genom rådets direktiv 83/477/EEG⁸ fastställs bestämmelser om skydd för arbetstagare mot de risker som det innebär att exponeras för asbest i arbetet.

Genom direktiv 84/360/EEG⁹ fastställs bestämmelser om att bekämpa luftförorening från industrianläggningar.

Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att utsläpp av asbest till luften eller vattenmiljön och uppkomsten av asbestavfall i fast form i största möjliga utsträckning begränsas vid källan eller hindras.

En tillräcklig tid bör bestämmas för genomförandet av dessa åtgärder när det gäller befintliga anläggningar.

Medlemsstaterna bör kunna införa strängare bestämmelser till skydd för hälsan och miljön, med beaktande av bestämmelserna i fördraget.

Olikheter mellan de bestämmelser om begränsning av föroreningar från industrianläggningar som är i kraft eller för närvarande omarbetas i medlemsstaterna kan ge upphov till ojämliga konkurrensvillkor och därmed direkt påverka den gemensamma marknadens funktion. Det är därför nödvändigt att lagstiftningen på detta område tillnärmas enligt artikel 100 i fördraget.

En minskning av asbestföroreningarna bidrar till att förverkliga en av gemenskapens målsättningar i fråga om skyddet och förbättringen av miljön. Eftersom fördraget inte uttryckligen tillhandahåller de nödvändiga befogenheterna måste även artikel 235 tillämpas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Syftet med detta direktiv är att besluta om åtgärder och att komplettera bestämmelser som redan trätt i kraft för att hindra och minska förorening genom asbest, som ett led i skyddet för människors hälsa och miljön.
2. Bestämmelserna i direktiv 83/477/EEG skall tillämpas utan hinder av vad som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 2

I detta direktiv har följande beteckningar den betydelse som här anges:

1. *Asbest*: följande fibrösa silikater, nämligen
  - krokidolit (blå asbest),
  - aktinolit,
  - antofyllit,
  - krysotil (vit asbest),
  - amosit (brun asbest),
  - tremolit.
2. *Råasbest*: den produkt som framkommer när asbest-mineral krossas.
3. *Asbestanvändning*: verksamhet som innebär hantering av mer än 100 kilogram råasbest per år och som avser

¹ EGT nr C 349, 31.12.1985, s. 27.

² Yttrande avgivet den 9 mars 1987 (ännu inte publicerat i EGT).

³ EGT nr C 207, 18.8.1986, s. 21.

⁴ EGT nr C 112, 20.12.1973, s. 1, EGT nr C 139, 13.6.1977, s. 1 och EGT nr C 46, 17.2.1983, s. 1.

⁵ EGT nr L 263, 24.9.1983, s. 33.

⁶ EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 201.

⁷ EGT nr L 269, 11.10.1985, s. 56.

⁸ EGT nr L 263, 24.9.1983, s. 25.

⁹ EGT nr L 188, 16.7.1984, s. 20.

RÅDETS DIREKTIV

av den 20 december 1985

om anpassning i anledning av Spaniens och Portugals anslutning av direktiv 85/203/EEG om luftkvalitetsnormer för kvävedioxid

(85/580/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

med beaktande av anslutningsakten för Spanien och Portugal,
särskilt artikel 27 och 396 i denna,I artikel 14.2 i direktiv 85/203/EEG skall orden "45 röster"
bytas ut mot "54 röster".

med beaktande av kommissionens förslag, och

*Artikel 2*Detta direktiv träder i kraft den 1 januari 1986, om fördraget
om Spaniens och Portugals anslutning då trätt i kraft.

med beaktande av följande:

*Artikel 3*På grund av Spaniens och Portugals anslutning bör artikel 14.2
i direktiv 85/203/EEG¹ anpassas.

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 december 1985.

Med stöd av artikel 2.3 i anslutningsakten får gemenskapernas
institutioner före anslutningen besluta om de åtgärder som
avses i artikel 396 i akten. Sådana beslut träder i kraft under
förutsättning av och på dagen för ikraftträdandet av det
nämnda fördraget.*På rådets vägnar*

R. KRIEPS

Ordförande

---

¹ EGT nr L 87, 27.3.1985, s. 1.

*BILAGA 4***REFERENSANALYSMETOD FÖR TILLÄMPNINGEN AV DETTA DIREKTIV**

För bestämning av kväveoxider skall som referensanalysmetod användas den kemiluminescensmetod som beskrivs i ISO-standardens DIS 7996.

För dessa metoder anses de språkversioner vara autentiska, som ISO har offentliggjort eller som kommissionen intygar är likvärdiga.

Vid tillämpningen av mätmetoderna skall hänsyn tas till följande:

1. Provtagarhuvudet skall placeras på ett avstånd av minst 0,5 m från byggnader för att undvika s.k. vägeffekt.
  2. Provtagningsledningen (rör och kopplingar) skall vara tillverkad av inerta material (t ex glas, PTFE, rostfritt stål), som inte förändrar NO_2 -koncentrationen.
  3. Provtagningsledningen mellan provtagarhuvudet och instrumentet skall vara så kort som möjligt. Den tid det tar för luftproverna att passera genom systemet bör inte överstiga 10 sekunder.
  4. Luftintaget på provtagarhuvudet skall skyddas mot regn och insekter. Om ett förfilter används bör detta väljas och underhållas (regelbundet rensning) för att minimera påverkan på NO_2 -koncentrationen.
  5. Kondensation i provtagningsledningen skall undvikas.
  6. Provtagningsledningen skall rengöras regelbundet med hänsyn till lokala förhållanden.
  7. Den luft som tränger ut från instrumentet eller från kalibreringssystemet får inte påverka provtagningen.
  8. Provtagning vid provtagarhuvudet får inte påverkas av närliggande anordningar (luftkonditioneringsanläggning eller utrustning för dataöverföring).
  9. Nödvändiga försiktighetsåtgärder skall vidtas för att hindra att temperaturvariationer leder till för stor felprocent i mätningarna.
  10. Instrumenten skall kalibreras regelbundet.
  11. Provtagningsledningen skall vara lufttät och genomströmningen skall kontrolleras regelbundet.
-

BILAGA 3

ÖVERVAKNING AV KONCENTRATIONEN AV KVÄVEDIOXID

1. Syftet med att mäta NO₂-koncentrationer i miljön är att så exakt som möjligt bedöma den individuella risken att exponeras för halter som överstiger gränsvärdet. Mätpunkterna bör därför där så är möjligt väljas ut av medlemsstaterna bland platser där denna risk förväntas vara störst.

Två olika fall måste beaktas:

- 1.1. Områden som framför allt påverkas av förorening från motorfordon och därför begränsas till områden intill tungt trafikerade vägar.
- 1.2. Mera vidsträckt områden, där utsläpp från fasta källor också bidrar i väsentlig grad till föroreningen.

2. När det gäller områden enligt 1.1 skall mätpunkterna väljas så att de

- omfattar exempel på huvudtyperna av områden som främst påverkas av föroreningar från motorfordon, särskilt djupt liggande, tungt trafikerade gator och större trafikknutpunkter,
- så långt möjligt förläggs till platser där NO₂-koncentrationerna enligt punkt 1 kan antas vara bland de högsta.

3. Antalet mätstationer som upprättas i de områden som avses i punkt 1.2 bör återspegla

- det förorenade områdets storlek,
- ojämnheter i den rumsliga utbredningen hos föroreningen.

Vid valet av mätplatser får djupt liggande, tungt trafikerade gator och större trafikknutpunkter enligt punkt 2 inte uteslutas i de fall en risk föreligger att gränsvärdet kan komma att överskridas på grund av betydande förorening från fasta förbränningsanläggningar.

4. Slutavläsningen av instrumenten skall företas så att ett timmedelvärde eller ett medelvärde för mindre än en timme kan beräknas i enlighet med bestämmelserna i bilaga 1. För att möjliggöra eventuella kontroller skall data bevaras i följande fall:

- om gränsvärdet inte har överskridits, till dess att kommissionen har utarbetat nästa rapport som avses i artikel 8,
  - om gränsvärdet har överskridits, till dess att de åtgärder som krävs enligt artikel 3 har vidtagits.
-

BILAGA 1

GRÄNSVÄRDE FÖR KVÄVEDIOXID

(Gränsvärdet skall uttryckas i $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Volymen skall standardiseras till följande normaltillstånd för temperatur och tryck: 293°K, 101,3 kPa)

Referensperiod ¹	Gränsvärde för kvävedioxid
År	200
	98-percentilen beräknad ur timmedelvärden eller medelvärden över tidsperioder på mindre än en timme, uppmätta under hela året ²

¹ Den årliga referensperioden börjar den 1 januari ett kalenderår och slutar den 31 december.

² För att säkerställa att beräkningen av 98-percentilen kan godkännas krävs att 75 % av de möjliga värdena finns tillgängliga, så långt möjligt jämnt fördelade över året för mätplatsen i fråga.

Om det för en plats saknas värden under en period på mer än 10 dagar måste detta anges när den beräknade percentilen redovisas.

Beräkningen av 98-percentilen på grundval av de värden som uppmätts under året utförs på följande sätt: 98-percentilen beräknas utifrån de faktiskt uppmätta värdena. De uppmätta värdena skall avrundas till närmaste $\mu\text{g}/\text{m}^3$. För varje plats skall värdena förtecknas efter stigande storlek:

$$X_1 \leq X_2 \leq X_3 \leq \dots \leq X_k \leq \dots \leq X_{N-1} \leq X_N$$

98-percentilen är värdet på komponenten med storleksnummer k, där k beräknas ur följande formel:

$$k = (q \times N)$$

där q är lika med 0,98 för 98-percentilen och 0,50 för 50-percentilen och N är antalet faktiskt uppmätta värden. Värdet (q x N) avrundas till närmaste heltal.

Om mätutrustningen ännu inte kan ge enskilda värden utan endast ger klasser av värden över $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$, får den berörda medlemsstaten för beräkning av percentilen använda sig av interpolering, under förutsättning att interpoleringsformeln godtas av kommissionen och att klasserna av värden inte är större än $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Detta tillfälliga undantag gäller endast för redan installerad utrustning och under en tidsperiod som inte överstiger livstiden för utrustningen i fråga. Under alla förhållanden är undantaget begränsat till tio år från detta direktivs ikraftträdande.

BILAGA 2

VÄGLEDANDE VÄRDEN FÖR KVÄVEDIOXID

(Värdet skall uttryckas i $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Volymen skall standardiseras till följande normaltillstånd för temperatur och tryck: 293 K, 101,3 kPa)

Referensperiod	Vägledande värden för kvävedioxid
År	50
	50-percentilen beräknad ur timmedelvärden eller medelvärden över tidsperioder på mindre än en timme, uppmätta under hela året
	135
	98-percentilen beräknad ur timmedelvärden eller medelvärden över tidsperioder på mindre än en timme, uppmätta under hela året

Dessa percentiler beräknas med formeln i bilaga 1, not 2, varvid q-värdet är 0,50 för 50-percentilen och 0,98 för 98-percentilen.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 20 mars 1989.

På rådets vägnar
C. ROMERO HERRERA
Ordförande

BILAGA

BILAGA 1

FÖRTECKNING ÖVER VARIABLER

A. Företagets geografiska läge

01	Undersökningsdistrikt	
02	Mindre gynnat område	Ja/Nej
	a) Bergsområde	Ja/Nej

B. Företagets rättsliga form och ledning (på undersökningdagen)

01	Vilar det rättsliga och ekonomiska ansvaret för företaget på en fysisk person? ¹	Ja/Nej
02	I så fall, är denna person (jordbrukaren) också driftledare?	Ja/Nej
	a) Om svaret på B/02 är nej, är driftledaren medlem av jordbrukarens familj?	Ja/Nej
03	Driftledarens lantbruksutbildning	
	— enbart praktik	Ja/Nej
	— grundläggande lantbruksutbildning	Ja/Nej
	— fullständig lantbruksutbildning	Ja/Nej
04	Förs räkenskaper för driften?	Ja/Nej

C. Driftsform (i förhållande till jordbrukaren) och brukningsenhetens fördelning på ägor

	Areal brukas av	antal hektar
01	ägaren	..... / .....
02	arrendator för hel brukningsenhet	..... / .....
03	arrendator för del av brukningsenhet eller annan brukare	..... / .....
		antal ägor
04	antal ägor som ingår i brukningsenheten ²	.....

D. Åkermark

	Spannmål för produktion av säd (inkl. utsäde)	antal hektar
01	Vanligt vete och speltvete	..... / .....
02	Durumvete	..... / .....
03	Råg	..... / .....
04	Korn	..... / .....
05	Havre	..... / .....
06	Majs	..... / .....
07	Ris	..... / .....
08	Övrig spannmål	..... / .....

¹ I Frankrike skall sambrukssammanslutningar (groupements agricoles d'exploitation en commun), lantbruksföretag med begränsat personligt ansvar (exploitations agricoles à responsabilité limitée) och faktiska sammanslutningar för lantbruksföretag som fysiska personer.

² Uppgiften frivillig för Tyskland, Frankrike, Irland och Danmark; för Italien avses antalet ägor som ingår i företagets hela areal.

	antal hektar
09 Torkade foderväxter för produktion av grovfoder (inkl. utsäde och blandningar av spannmål och torkade foderväxter)	..... / .....
a) varav fodergröda i renbestånd: foderarter, åkerbönor, vicker, lupin	..... / .....
b) övrigt (i renbestånd eller som blandad gröda)	..... / .....
10 Potatis (inkl. tidigpotatis och sättpotatis)	..... / .....
11 Sockerbeter (exkl. sättbeter)	..... / .....
12 Foderrotfrukter och kålväxter (exkl. utsäde)	..... / .....
13 Industriväxter (inkl. utsäde till oljefröväxter men exkl. utsäde till fiberväxter, humle, tobak och andra industriväxter)	..... / .....
varav	
a) tobak	..... / .....
b) humle	..... / .....
c) bomull ¹	..... / .....
d) andra oljefröväxter eller fiberväxter och andra industriväxter	..... / .....
i) oljefrön (totalt)	..... / .....
varav	
— raps och rybs	..... / .....
— solrosfrön ²	..... / .....
— sojabönor ²	..... / .....
ii) aromatiska växter, medicinal- och köksväxter ³	..... / .....
iii) andra industriväxter	..... / .....
varav	
— sockerrör ⁴	..... / .....
Färska köksväxter, meloner, jordgubbar:	
14 — Frilandsodlade eller bänkgårdsodlade under lågt skydd (som inte ger tillträde),	..... / .....
varav	
a) på åker	..... / .....
b) i handelsträdgård	..... / .....
15 — I växthus under högt glas eller annat skydd (som ger tillträde)	..... / .....
Blommor och andra prydnadsväxter (utom plantskolor)	
16 — Frilandsodlade eller bänkgårdsodlade under lågt skydd (som inte ger tillträde),	..... / .....
17 — I växthus under högt glas eller annat skydd (som ger tillträde)	..... / .....
18 Foderväxter	
a) Slåttervall på åker	..... / .....
b) Andra foderväxter	..... / .....

¹ Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien och Italien.

² Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien, Frankrike, Italien och Portugal.

³ Uppgiften frivillig för Storbritannien.

⁴ Uppgiften frivillig utom för Spanien och Portugal.

	antal hektar
19 Frön och sätplantor för åkermark antal hektar (exkl. spannmål, torkade foderväxter, potatis och oljefröväxter)	..... / .....
20 Annan åkergröda	..... / .....
21 Träda	..... / .....
E. Köksträdgårdar¹	..... / .....
F. Betesmark och äng²	..... / .....
01 Betesmark och äng, exkl. naturlig betesmark	..... / .....
02 Naturlig betesmark	..... / .....
G. Fleråriga grödor	
01 Frukt- och bärodlingar	..... / .....
a) färska frukt- och bärarter tillhörande tempererade klimatzoner	..... / .....
b) frukt- och bärarter tillhörande subtropiska klimatzoner ³	..... / .....
c) nötter ³	..... / .....
02 Citrusodlingar	..... / .....
03 Olivodlingar	..... / .....
a) som normalt producerar matoliver ⁴	..... / .....
b) som normalt producerar oliver för oljeproduktion ⁴	..... / .....
04 Vingårdar	..... / .....
som normalt producerar	
a) kvalitetsvin	..... / .....
b) annat vin	..... / .....
c) bordsdruvor	..... / .....
d) russin ⁵	..... / .....
05 Plantskolor	..... / .....
06 Andra fleråriga grödor	..... / .....
07 Fleråriga grödor under glas	..... / .....
H. Annan mark	
01 + 03 Oanvänd jordbruksmark (jordbruksmark som av ekonomiska, sociala eller andra skäl inte längre brukas och som inte ingår i ett växelbrukssystem) och annan mark (mark som upptas av byggnader eller utgör gårdstomt, mark som upptas av körvägar, dammar, stenbrott, ofruktbar mark, berg, m.m.).	..... / .....

¹ Uppgiften frivillig för Danmark, Nederländerna och Storbritannien.

² Grekland och Italien får slå samman rubrik 01 och rubrik 02.

³ Uppgiften frivillig utom för Grekland, Frankrike, Italien och Portugal.

⁴ Uppgiften frivillig för Frankrike.

⁵ Uppgiften frivillig utom för Grekland och Spanien.

	antal hektar
02 Skogbevuxen areal	..... / .....
varav	
a) skogsmark som inte är föremål för skogsbruk ¹	..... / .....
b) skogsmark som är föremål för skogsbruk ¹	..... / .....
och/eller	
c) bevuxen med lövträd ¹	..... / .....
d) bevuxen med barrträd ¹	..... / .....
e) blandad skog ¹	..... / .....
I Kombinerad odling, konsekutiv sekundärgröda, svamp, bevattning, växthus, åkermark i reserv	
01 Konsekutiv sekundärgröda (exkl. handelsträdgårdsodlingar och odlingar under glas)	..... / .....
varav	
a) brödsäd (D/01 till D/08)	..... / .....
b) torkade baljväxter ej avsedda till foder (D/09)	..... / .....
c) oljefröväxter ej avsedda till foder (D/13 d i)	..... / .....
d) annan konsekutiv sekundärgröda	..... / .....
02 Svamp	..... / .....
03 Bevattnad areal	..... / .....
a) Total bevattnad areal	..... / .....
b) Odlad areal som bevattnas minst en gång om året ²	..... / .....
varav	
1) durumvete	..... / .....
2) majs	..... / .....
3) potatis	..... / .....
4) sockerbetor	..... / .....
5) solrosor	..... / .....
6) sojaböner	..... / .....
7) foderväxter	..... / .....
8) frukt- och bärödlingar	..... / .....
9) citrusfrukter	..... / .....
10) vin	..... / .....
04 Markyta täckt av växthus i bruk	..... / .....
05 Kombinerade odlingar ²	..... / .....
a) lantbruksgrödor (inkl. bete och äng) tillsammans med trädodling ³	..... / .....
b) flerårig odling tillsammans med ensåsongsodling ³	..... / .....
c) flerårig odling tillsammans med annan flerårig odling ³	..... / .....
d) andra kombinerade odlingar	..... / .....

¹ Frivillig uppgift.

² Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien, Frankrike, Italien och Portugal.

³ Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien, Italien och Portugal.

	antal hektar
06 Mark under det särskilda stödprogrammet för odlingsbar mark och registrerad som	
a) träda som kan rotationsodlas (D/21)	..... / .....
b) äng och betesmark som brukas i extensiv livdjurshållning (F/01 och F/02)	..... / .....
c) linser, bönor och vicker (D/09)	..... / .....
d) skogsbevuxen areal eller areal som bereds för skogsplantering (H/02)	..... / .....
e) oanvänd jordbruksmark eller mark som används för andra ändamål än jordbruk (H/01) + H/03)	..... / .....
f) summa	..... / .....
J Husdjur (på undersökningens uppgiftsdag)	Antal djur
01 Hästdjur	.....
Nötkreatur:	
02 Yngre än ett år	.....
a) tjurkalvar ¹	.....
b) kvigor ¹	.....
Minst ett men inte två år gamla:	
03 tjurkalvar	.....
04 kvigor	.....
Två år gamla eller äldre:	
05 Tjurar	.....
06 Kvigor	.....
07 Mjölkkor	.....
08 Övriga kor	.....
Får och getter:	
09 Får (alla åldrar)	.....
a) Avelstackor	.....
b) Övriga får	.....
10 Getter (alla åldrar)	.....
a) Avelsgetter ²	.....
b) Övriga getter ²	.....
Svin:	
11 Smågrisar som väger mindre än 20 kg	.....
12 Avelssuggor som väger 50 kg eller mer	.....
13 Övriga svin	.....
Fjäderfä:	
14 Slaktkycklingar	.....
15 Vårphöns	.....
16 Annat fjäderfä (ankor, kalkoner, gäss, pärlhöns)	.....
17 Kaniner, avelshonor ³	.....
	Antal kupor
18 Bin ¹	.....
19 Övriga livdjur ¹	Ja/Nej

¹ Frivillig uppgift.² Uppgiften frivillig utom för Grekland, Spanien, Frankrike, Italien och Portugal.³ Uppgiften frivillig för Danmark, Tyskland, Storbritannien och Irland.

K. Traktorer, lantbruksmaskiner och redskap

Utrustning vid undersökningstidpunkten		Utrustning använd under de senaste 12 månaderna ¹	
Företagets egen utrustning		Utrustning använd av flera företag (och ägd av annat företag eller ett lantbrukskooperativ eller samägd med andra företag) eller tillhöranden maskinstation.	
1		2	
Ange antal		Kryssa för	
Storleksklass i kW			
< 25	25 - < 40	40 - < 60	≥ 60
01 Fyrhjulstraktorer, bandtraktorer, fordon för transport av redskap			
02 Kultivatorer, jordfräsar, slättermaskiner ¹			
03 Skördetröskor			
04 Slätterhackar			
05 Potatisupptagningsmaskiner (belmekaniserade)			
06 Sockerbetsupptagningsmaskiner (belmekaniserade)			
07 Finns fast eller flyttbar mjölkningsmaskin?		ja/nej	
08 Finns separat mjölkningsrum?		ja/nej	
08 a) I så fall, är detta helt automatiserat		ja/nej	

¹ Uppgiften frivillig för Danmark.

L. Arbetskraft i jordbruket

(under de senaste tolv månaderna före undersökningsdagen)

Typ av arbetskraft	Kön		Åldersgrupp									Jordbruksarbetets andel ²							
	Män	Kvinnor	< 25 ¹	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—64	65 och äldre	Deltidssysselsatt med en arbetstid på						
													0	>0 — <25%	25 — <50%	50 — <75%	75 — <100%	beltid	
																			av heltidsarbetande lantarbetares årsarbetstid
(kryssa för)		(kryssa för)									(kryssa för)								
01 Jordbrukare																			
a) driftledare ³																			
02 I jordbruksrörelsen sysselsatt make/maka till jordbrukaren																			
			Åldersgrupp									Jordbruksarbetets andel i procent av heltidsarbetande lantarbetares årsarbetstid.							
03a Andra i jordbruksrörelsen sysselsatta familjemedlemmar, manliga ^{4, 5}			<25 ¹	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—64	65 och äldre							>0 — <25
03b Andra i jordbruksrörelsen sysselsatta familjemedlemmar, kvinnliga ^{4, 5}																			25 — <50
04a Annan arbetskraft, stadigvarande sysselsatt, manlig ^{4, 5}																			50 — <75
04b Annan arbetskraft, stadigvarande sysselsatt, kvinnlig ^{4, 5}																			75 — <100
																			100
05 Annan arbetskraft, icke stadigvarande sysselsatt, manlig ⁶																			Antal arbetsdagar
06 Annan arbetskraft, icke stadigvarande sysselsatt, kvinnlig ⁶																			

¹ Över skolåldern.

² Utom hushållsarbete.

³ Fylls i endast om svaret på frågorna B/01 eller B/02 är "nej".

⁴ En tabell skall utarbetas för varje kategori fr.o.m. 3a t.o.m. 4b.

⁵ Med undantag för de personer som avses i L/01 och L/02.

⁶ Frivillig uppgift.

L/07 Om jordbrukaren också är driftledare, har han/hon annat förvärvsarbete

— som huvudsyssla?

— som bisyssla?

Kryssa för

L/08 Har jordbrukarens i företaget sysselsatta make/maka annat förvärvsarbete

— som huvudsyssla?

— som bisyssla?

Kryssa för

L/09 Har någon annan i rörelsen sysselsatt medlem av jordbrukarens familj annat förvärvsarbete¹

— som huvudsyssla?

— som bisyssla?

Ange antal personer

L/10 Den totala arbetsvolym, omräknad till hela arbetsdagar, som utförts på lantbruksföretaget av andra personer än dem som avses under L/01 — L/06, t.ex. av personer anställda av entreprenadföretag².

--

Ange arbetsvolymen omräknad till antal hela arbetsdagar under de senaste tolv månaderna före undersökningen³.

¹ Uppgiften är frivillig för Danmark.

² Uppgiften är frivillig för medlemsstater som kan göra en totalskattning av variabeln för hela landet.

³ Storbritannien har rätt att lämna dessa uppgifter omräknade till arbetsveckor.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 837/90

av den 26 mars 1990

om medlemsstaternas statistiska rapportering om spannmålsproduktion

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i synnerhet artikel 43,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 2727/75 av den 29 oktober 1975 om gemensam organisation av spannmålsmarknaderna¹, senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 201/90²,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1418/76 av den 21 juni 1976 om gemensam organisation av rismarknaderna³, senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 1806/89⁴,

med beaktande av kommissionens förslag⁵,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande⁶, och

med beaktande av följande:

För att utföra sina åligganden enligt fördraget och enligt förordningarna om gemensam jordbrukspolitik behöver kommissionen tillförlitliga, jämförbara och aktuella uppgifter som bygger på objektiva metoder angående odlade arealer, avkastning och spannmålsproduktion.

Spannmålssektorns betydelse för jordbruksmarknadernas organisation och funktion bör uppmärksammas, och de behövliga statistiska undersökningarna bör därför i ökad utsträckning genomföras i enlighet med gemenskapsregler.

Statistikmyndigheternas mångåriga erfarenhet av sådana undersökningar måste tas till vara.

Denna förordnings syfte är att bestämma vilken statistisk rapportering som skall ske, föreskriva en tillfredsställande tillförlitlighetsnivå och fastställa den ytterligare tekniska

information som behövs för att utvärdera produktionstal, att främja objektivitet och representativitet hos undersökningar av areal och produktion genom brett erfarenhetsutbyte, bl.a. genom konferenser och rapporter, samt fastställa tidsplaner.

För den totala spannmålsproduktionen och för vissa viktiga slag av spannmål behövs också årliga regionala uppgifter.

Kommissionen bör efter tre års erfarenhet av denna förordnings tillämpning lämna en rapport jämte vid behov förslag till förbättringar av de statistiska undersökningarna. Kommissionen bör överväga huruvida en harmoniserad gemenskapsundersökning är genomförbar efter 1992.

Det finns behov att reglera hur mycket gemenskapsmedel som används för att genomföra denna åtgärd. Detta skall ske med det finansiella perspektiv som anges i överenskommelsen den 29 juni 1988 mellan institutionerna om budgetordning och förbättrat budgeteringsförfarande⁷. Medelstillelningen måste i enlighet med överenskommelsen bestämmas enligt fastslaget budgeteringsförfarande.

Arbetsordningen för Ständiga kommittén för jordbruksstatistik bör fastställas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Ändamål

Artikel 1

Medlemsstaterna skall förse Europeiska gemenskapernas statistikkontor, nedan kallat Eurostat, med årliga uppgifter om spannmål så som närmare anges i artiklarna 2 och 6.

⁷ EGT nr L 185, 15.7.1988, s. 33.

¹ EGT nr L 281, 1.11.1975, s. 1.

² EGT nr L 22, 27.1.1990, s. 7.

³ EGT nr L 166, 25.6.1976, s. 1.

⁴ EGT nr L 177, 24.6.1989, s. 1.

⁵ EGT nr C 8, 13.1.1990, s. 12.

⁶ Yttrande avgivet den 16 mars 1990 (ännu inte publicerat i EGT).

AVSNITT II

Uppgifter på nationell nivå

Artikel 2

1. Denna förordning skall tillämpas för de spannmålsslag som är förtecknade i bilaga 1.

Bilaga 1 kan ändras i enlighet med det förfarande som anges i artikel 11.

2. Varje medlemsstat skall lämna årliga rapporter om

- odlad areal (1 000 ha),
- genomsnittlig avkastning (100 kg/ha), och
- bärgad skörd (1 000 ton).

Detta gäller beträffande varje grupp av spannmål som anges i bilaga 2 och dessutom beträffande varje spannmålsslag inom grupp 7 i samma bilaga när årsproduktionen av spannmålsslaget i fråga överstiger 50 000 ton.

Bilaga 2 kan ändras i enlighet med det förfarande som anges i artikel 11.

3. Härutöver skall medlemsstaterna i samband med rapporteringen enligt andra och tredje strecksatsen i punkten 2 ovan lämna uppgift om genomsnittlig fukthalt¹, uttryckt i procent.

AVSNITT III

Metodik, närmare föreskrifter

Artikel 3

1. För varje spannmålsslag som avses i bilaga 1 skall i varje medlemsstat där årsproduktionen av spannmålsslaget i fråga överstiger 50 000 ton uppgifter om odlad areal, avkastning och produktion insamlas genom statistiska undersökningar, antingen totalundersökningar eller representativa urvalsundersökningar.

2. Dessa undersökningar skall genomföras med erkända statistiska metoder som uppfyller de krav på kvalitet, objektivitet och tillförlitlighet som uppställs i detta avsnitt av föreliggande förordning.

3. För att uppfylla kraven i detta avsnitt får övergångsöverenskommelse träffas för en eller flera medlemsstaters vidkommande enligt artikel 8.3.

Artikel 4

1. Vid urvalsundersökningar av odlad areal måste urvalet göras så, att det är representativt för minst 95 % av den totala arealen odlad spannmål.

¹ Beträffande det förfarande som skall tillämpas för att bestämma fukthalten se bilaga 2 till kommissionens förordning (EEG) nr 1908/84 (EGT nr L 178, 5.7.1984 s. 22), senast ändrad genom förordningen (EEG) nr 2507/87 (EGT nr L 235, 20.8.1987, s. 10). Andra approximationsmetoder är tillåtna.

Dessa arealuppgifter måste kompletteras med en skattnings som bygger på uppgifter ur andra källor och som avser återstående med spannmål besädd areal.

2. Urvalsundersökningarna av arealer måste utformas så, att standardfelet för den totala arealen odlad spannmål i varje enskild medlemsstat inte överstiger det större av värdena 1 % av arealen och 5 000 ha.

Artikel 5

1. Vid urvalsundersökningar av avkastning eller produktion måste urvalet göras så, att standardfelet för den totala spannmålsproduktionen inte överstiger det större av värdena 2 % av produktionen och 50 000 ton.

2. Förutom de krav som i punkten 1 anges beträffande uppgifterna om den totala spannmålsproduktionen gäller för vart och ett av de spannmålsslag som avses i bilaga 1 i de fall då produktionen i medlemsstaten av spannmålsslaget i fråga överskrider den tröskel som fastställts i artikel 3.1, att standardfelet för uppgifterna om produktionen av spannmålsslaget inte får överstiga det större av värdena 5 % av produktionen och 20 000 ton.

AVSNITT IV

Uppgifter på regional nivå

Artikel 6

Årliga uppgifter om odlad areal, produktion och fukthalt måste lämnas till Eurostat för de regionala nivåer som anges i bilaga 3.

Bilaga 3 får ändras med tillämpning av det förfarande som anges i artikel 11.

De regionala uppgifterna skall omfatta uppgifter om totala arealer för spannmål utom ris och för vanligt vete, durumvete, råg, korn och majs.

Medlemsstaterna skall ange vilka regionala uppgifter som har ovanligt stort standardfel.

AVSNITT V

Rapporteringstidpunkter, erfarenhetsutbyte och övergångsöverenskommelser

Artikel 7

1. Det kalenderår under vilket skörden äger rum skall nedan kallas "skördeåret".

2. Medlemsstaterna skall tillstålla Eurostat preliminära nationella uppgifter om odlad areal senast den 1 oktober skördeåret. Slutgiltiga uppgifter om den odlade arealen skall lämnas senast den 1 april under det år som följer efter skördeåret.

3. En första skattnings av avkastning och produktion i landet skall lämnas senast den 15 november skördeåret. Preliminära uppgifter om avkastning och produktion skall lämnas senast den 1 februari och slutgiltiga uppgifter senast den 1 oktober under året efter skördeåret.

Om uppgifterna om avkastning och produktion hänför sig till reviderade arealuppgifter skall dessa senare också rapporteras.

4. De regionala uppgifter som avses i artikel 6 skall lämnas vid samma tidpunkt som de slutgiltiga uppgifterna på nationell nivå och vara i samklang med dessa.

Artikel 8

1. Inom tolv månader efter det att denna förordning har trätt i kraft skall medlemsstaterna lämna Eurostat en detaljerad metodrapport som beskriver hur uppgifterna om odlade arealer, avkastning och produktion i deras länder och i förekommande fall regioner har erhållits och ange uppgifternas representativitet och tillförlitlighet. Eurostat skall i samarbete med medlemsstaterna sammanställa en sammanfattning av dessa rapporter.

2. Medlemsstaterna skall underrätta Eurostat om varje ändring beträffande de enligt första stycket rapporterade förhållandena inom tre månader från det att ändringen vidtagits.

3. Om vissa metodrapporter skulle visa att en medlemsstat inom den närmaste framtiden inte är i stånd att uppfylla de krav som uppställts och ändringar i undersökningsförfaranden och metodik därför är motiverade, får Eurostat i samarbete med medlemsstaten i fråga fastställa en övergångsperiod av högst två år under vilken den undersökningsplan som denna förordning föreskriver genomförs.

4. Metodrapporter, övergångsöverenskommelser, datatillgänglighet, uppgifternas tillförlitlighet och andra frågor av betydelse för tillämpningen av denna förordning skall två gånger om året behandlas av den ifrågavarande arbetsgruppen inom Ständiga kommittén för jordbruksstatistik.

Artikel 9

1. Före utgången av år 1992 skall Eurostat förelägga Europaparlamentet och rådet

- en rapport om de erfarenheter som har vunnits vid utförandet av de statistiska undersökningar och skattningar som föreskrivs i denna förordning,
- vid behov förslag till förbättring och harmonisering av de arrangemang som gäller i medlemsstaterna,
- vid behov förslag till ytterligare specialinriktad gemenskapsundersökning med harmoniserade metoder och variabeldefinitioner.

2. Rådet skall fatta beslut om förslagen enligt första stycket i enlighet med det omröstningsförfarande som fastställts i

artikel 148.2 i fördraget.

AVSNITT VI

Ekonomiska föreskrifter

Artikel 10

1. De kostnader för gemenskapen som bedömts nödvändiga för att genomföra de åtgärder som denna förordning föreskriver skall vara 3 200 000 ecu för perioden 1990—1993; i detta belopp har inräknats resurserna för ett manår (anlitad utomstående expert eller särskilt förordnad nationell expert eller liknande).

2. Budgetorganen skall bestämma vilka medel som varje redovisningsperiod skall anslås för ändamålet.

AVSNITT VII

Avslutande föreskrifter

Artikel 11

1. När det förfarande som anges i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden i Ständiga kommittén för jordbruksstatistik, nedan kallad "kommittén", ta upp ärendet i kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av företrädare för en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta beslut med en majoritet av 54 röster, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt artikel 148.2 i fördraget. Ordföranden får inte rösta.

3. a) Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges skall kommissionen utan dröjsmål förelägga rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 12

Denna förordning skall träda i kraft tre dagar efter det att den publicerats i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 26 mars 1990.

På rådets vägnar

M. O'KENNEDY

Ordförande

BILAGA 1

SPANNMÅLSSLAG SOM AVSES I ARTIKEL 2.1

SPANNMÅL (utom ris)

1. Vanligt vete (*Triticum aestivum* L. emend. Fiori et Paol.)
  2. Durumvete (*Triticum durum* Desf.)
  3. Råg (*Secale cereale* L.)
  4. Korn (*Hordeum vulgare* L.)
  5. Havre (*Avena sativa* L.)
  6. Majs (*Zea mays* L.)
  7. Övriga spannmålsslag
    - 7.1. Blandsäd
    - 7.2. Durra (*Sorghum bicolor* (L.) Moench jämte *Sorghum Sudanese* (Piper) Stapf)
    - 7.3. Triticale (x *Triticosecale* Wittm.)
    - 7.4. Panicum miliaceum
    - 7.5. Bovete (*Fagopyrum esculentum*)
    - 7.6. Canarisfrön (*Phalaris canariensis* L.)
    - 7.7. Blandad spannmål av andra slag än blandsäd
    - 7.8. Majscolvsblandning (*Zea mays* L.)
  8. RIS
    - 8.1. Rundkornigt ris (*Oryza sativa* L.)
    - 8.2. Mellankornigt ris (*Oryza sativa* L.)
    - 8.3. Långkornigt ris (*Oryza sativa* L.)
-

BILAGA 2

GRUPPER AV SPANNMÅLSSLAG SOM AVSES I ARTIKEL 2.2
(Tabell för statistisk rapportering)

Land: .....

Skördeår: .....

	AREAL		AREALAVKASTNING OCH PRODUKTION			
	Odlad areal	Undersöknings- datum	Avkastning	Bärgad skörd	Genomsnittlig fukthalt	Undersöknings- datum
	1 000 har		100 kg/har	1 000 ton	%	
SPANNMÅL TOTALT (utom ris)						
1. Vanligt vete						
2. Durumvete						
3. Råg						
4. Korn						
5. Havre						
6. Majs						
7. Övriga spannmålslag						
8. RIS						
8.1. Rundkornigt ris						
8.2. Mellankornigt ris						
8.3. Långkornigt ris						

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 1382/91

av den 21 maj 1991

om rapportering av landade fiskeriprodukter i medlemsstaterna

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och särskilt artikel 43 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande², och

med beaktande av följande:

Den styrning av marknaden för fiskeriprodukter som föreskrivs i rådets förordning (EEG) nr 3796/81³, senast ändrad genom rådets förordning (EEG) nr 2886/89⁴ skulle bli effektivare med tillgång till enhetlig gemenskapsstatistik om de totala landningarna av fisk och fiskeprodukter.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Varje medlemsstat skall till kommissionen inge uppgifter om mängden av och genomsnittspriset för de fiskeriprodukter som gemenskapens fiskefartyg varje månad landat i medlemsstaten.

I denna förordning avses med landade fiskeriprodukter

- produkter som lossats av fiskefartyg eller andra enheter ur fiskeflottan,
- produkter som lossats av medlemsstaternas fartyg i tredjelandshamnar och som omfattas av bestämmelserna i dokumentet T2M i kommissionens förordning (EEG) nr 137/79⁵ och
- produkter som omlastats till tredjelandfartyg från gemenskapens fiskefartyg eller andra enheter av gemenskapens fiskeflotta inom medlemsstatens territorium.

Medlemsstaten skall se till att ingivna uppgifter omfattar alla under kalendermånaden landade fiskeriprodukter av de slag som är förtecknade i bilaga 1 med de undantag som medges enligt artikel 5.4 och 5.6. Urvalsförfaranden får dock användas för att skatta intill 10 % av vikten av de produkter som landats under månaden. Urvalsförfaranden skall redovisas enligt reglerna i artikel 5.1 och 5.2.

Artikel 2

De uppgifter som avses i artikel 1 skall tillställas kommissionen inom sex månader efter utgången av den månad till vilka uppgifterna hänför sig.

Artikel 3

1. De fiskeriprodukter för vilka rapportering krävs enligt bestämmelserna i artikel 1 anges i bilaga 1. Medlemsstaterna får dock lämna uppgifter om de ytterligare fiskeriprodukter som de definierar.

Uppgifterna för produkter som i medlemsstaten har mindre betydelse behöver inte redovisas separat utan får sammanslås med andra förutsatt att deras vikt inte överstiger 10 % av alla landade fiskeriprodukter i medlemsstaten under månaden.

2. De definitioner som skall tillämpas för viktenheter och genomsnittspriser, produkternas destination och produktbeskrivning anges i bilaga 2.

3. Produktförteckningen i bilaga 1 och definitionerna i bilaga 2 kan ändras i enlighet med det förfarande som fastställs i artikel 6.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall till kommissionen lämna de i artiklarna 1 och 2 föreskrivna uppgifterna i den form som visas i bilaga 3.

2. Uppgifterna kan inges på magnetiskt medium, i ett format som överenskomms mellan medlemsstaten och kommissionen.

¹ EGT nr C 214, 21.8.1989, s. 21.

² EGT nr C 113, 7.5.1990, s. 216.

³ EGT nr L 379, 31.12.1981, s. 1.

⁴ EGT nr L 282, 2.10.1989, s. 1.

⁵ EGT nr L 20, 27.1.1979, s. 1.

Artikel 5

1. Inom ett år från det att denna förordning har trätt i kraft skall medlemsstaterna tillstålla kommissionen en rapport som redogör för hur uppgifterna om landade produkter framställs och som anger uppgifternas representativitet och tillförlitlighet. Kommissionen skall i samarbete med medlemsstaterna utarbeta en sammanfattning av dessa rapporter.

2. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om alla ändringar i de förhållanden som redovisats enligt punkt 1 inom tre månader efter det att de har företagits.

3. I det fall att metodikrapporterna enligt punkt 1 visar att ett land inte omedelbart är i stånd att uppfylla denna förordnings krav utan det behövs ändrade undersökningsförfaranden och ny metodik, kan kommissionen i samarbete med medlemsstaten fastställa en övergångsperiod av högst tre år räknat från förordningens ikraftträdande, under vilken förordningens program genomförs; under denna övergångsperiod får tillfälliga undantag för en medlemsstat från bestämmelserna i denna förordning ges för längst tre år. Kommissionen skall med användning av de förfaranden som föreskrivs i punkt 7 underrätta alla medlemsstaterna om dylika bilaterala överenskommelser.

4. I det fall att beaktandet av någon viss sektor av fiskerinäringen i en medlemsstat skulle vålla landets myndigheters merarbete som inte står i rimligt förhållande till den sektorns betydelse, får i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 6 en undantagsregel införas som medger att medlemsstaten utelämnar sektorn i fråga i sin rapportering.

5. De undantag som beviljas enligt bestämmelserna i punkt 4 skall gälla under högst tre år. Giltighetstiden kan dock förlängas med tre år i sänder. När en medlemsstat hemställer om förlängning skall den tillstålla kommissionen resultatet av en urvalsundersökning som visar vilka problem som möter vid förordningens tillämpning på medlemsstatens hela landning. Hemställan skall sedan behandlas enligt det förfarande som anges i artikel 6.

6. Landningarna i små hamnar kan efter en motiverad begäran som ett medlemsland inom ett år efter det att denna förordning har trätt i kraft rikta sig till kommissionen, på följande villkor utelämnas ur landets rapportering.

Det begärda undantaget skall beviljas om rapporteringen skulle vålla landets myndigheters merarbete som inte står i rimligt förhållande till dessa produkters betydelse jämfört med de totala landningarna och om de ifrågavarande produkterna saluförs endast lokalt. En förteckning över de hamnar i medlemsstaten som berörs av undantaget upprättas enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 6.

Berörda medlemsstater skall vart tredje år räknat från denna förordnings ikraftträdande tillstålla kommissionen en rapport innehållande all hithörande information så att Ständiga kommittén för jordbruksstatistik som etablerats enligt beslut 72/279/EEG¹ kan granska och vid behov i enighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 6 ändra ovan i andra stycket nämnda kriterier och förteckningar.

7. Metodrapporter, övergångsöverenskommelser, uppgifternas tillgänglighet och tillförlitlighet samt andra frågor av betydelse för denna förordnings tillämpning skall en gång om året behandlas av ifrågavarande arbetsgrupp inom Ständiga kommittén för jordbruksstatistik.

Artikel 6

1. När det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas, skall ordföranden hänskjuta ärendet till Ständiga kommittén för jordbruksstatistik, nedan betecknad "kommittén", antingen på eget initiativ eller på begäran av företrädaren för en medlemsstat.

2. Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén skall fatta beslut med den majoritet som enligt artikel 148.2 i fördraget skall tillämpas vid beslut som rådet skall fatta på förslag av kommissionen, varvid medlemsstaternas röster skall vägas enligt nämnda artikel i fördraget. Ordföranden får inte rösta.

3. a) Kommissionen skall själv anta förslaget om det har tillstyrkts av kommittén.

b) Om förslaget inte har tillstyrkts av kommittén eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, skall kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

Artikel 7

Denna förordning träder i kraft dagen efter det att den har publicerats i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas från och med den 1 januari 1992.

¹ EGT nr L 179, 7.8.1972, s. 1.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 21 maj 1991.

På rådets vägnar

R. STEICHEN

Ordförande

BILAGA 1
FÖRTECKNING ÖVER FISKERIPRODUKTER BETRÄFFANDE VILKA UPPGIFT
MÅSTE LÄMNAS

Kod	Art	Produktform
CDZ	Torsk (<i>Gadus morhua</i>), Polartorsk (<i>Boreogadus saida</i>), Uvak (<i>Gadus ogac</i>) (ej lyrtorsk)	Färsk orensad Färsk rensad Frusen ofiléad Frusen filéad Saltad
HAD	Kolja (<i>Melanogrammus aeglefinus</i>)	Färsk orensad Färsk rensad Frusen ofiléad Frusen filéad
POK	Sej (<i>Pollachius virens</i>)	Färsk orensad Färsk rensad Frusen ofiléad Frusen filéad
HKE	Kummelfiskar (<i>Merluccius spp.</i>)	Färsk orensad Färsk rensad Frusen orensad Frusen rensad och huvudkapad Frusen filéad Övrig frusen
WHG	Vitling (<i>Merlangius merlangus</i>)	Färsk orensad Färsk rensad Frusen ofiléad Frusen filéad
LNZ	Långor (<i>Molva spp.</i>)	Färsk orensad Färsk rensad Frusen ofiléad Frusen filéad
POL	Bleka (<i>Pollachius pollachius</i>)	Färsk orensad Färsk rensad Frusen ofiléad Frusen filéad
BIB	Skäggtorsk (<i>Trisopterus luscus</i>)	Färsk
NOP	Vitlingslyra (<i>Trisopterus esmarkii</i>)	Färsk
WHB	Blåvitling (<i>Micromesistius poutassou</i>)	Färsk
PLE	Rödspätta (<i>Pleuronectes platessa</i>)	Färsk orensad Färsk rensad Frusen ofiléad Frusen filéad
SOL	Sjötunga (<i>Solea solea</i>)	Färsk orensad Färsk rensad Frusen ofiléad Frusen filéad
MEG	Glasvar (<i>Lepidorhombus spp.</i>)	Färsk Frusen ofiléad
DAB	Sandskädda (<i>Limanda limanda</i>)	Färsk Frusen
LEM	Bergtung, Bergskädda (<i>Microstomus kitt</i>)	Färsk Frusen

Kod	Art	Produktform
RED	Rödfiskar (<i>Sebastes spp.</i>)	Färsk Frusen ofiléad Frusen filéad
MNZ	Marulkar (<i>Lophius spp.</i>)	Färsk orensad Färska, stjärtar Frusen, stjärtar
BOZ	Oxögonfisk (<i>Boops spp.</i>)	Färsk Frusen
PIC	Spicara (<i>Spicara (= Maena) spp.</i>)	Färsk Frusen
CGZ	Havsålar (<i>Conger spp.</i>)	Färsk Frusen
GUX	Knotfiskar (<i>Triglidae</i>)	Färsk Frusen
MUL	Multefiskar (<i>Mugilidae</i>)	Färsk Frusen
HER	Sill och strömming (<i>Clupea harengus</i>)	Färsk Frusen ofiléad Frusen filéad
PIL	Sardin (<i>Sardina pilchardus</i>)	Färsk Frusen
ANE	Ansjovis m.fl. (<i>Engraulis spp.</i>)	Färsk Frusen
SPR	Skarpsill (<i>Sprattus sprattus</i>)	Färsk
ALB	Långfenad tonfisk (<i>Thunnus alalunga</i>)	Färsk Frusen
YFT	Gulfenad tonfisk (<i>Thunnus albacares</i>)	Färsk Frusen
SKJ	Bonit (<i>Katsuwonus pelamis</i>)	Färsk Frusen
BET	<i>Thunnus obesus</i>	Färsk Frusen
BFT	Tonfisk (<i>Thunnus thynnus</i>)	Färsk Frusen
SWO	Svärdfisk (<i>Xiphias gladius</i>)	Färsk Frusen
TUN	Övrig tonfisk (<i>Thunnini</i>)	Färsk Frusen
MAC	Makrill (<i>Scomber scombrus</i>)	Färsk Frusen
MAZ	Övriga makrillfiskar (<i>Scomber japonicus, Scomber australasicus</i>) (ej taggmakrill, ej gaffelmakrill)	Färsk Frusen
JAX	Taggmakrillar (<i>Trachurus spp.</i>) m.fl.	Färsk Frusen
SRX	Rockor (<i>Rajiformes</i>)	Färsk Frusen
DGZ	Hajar (<i>Squalus acanthias, Scyciliorhinus spp.</i>)	Färsk Frusen
NEP	Havskräfta (<i>Nephrops norvegicus</i>)	Färsk orensad Färsk, stjärtar Frusen, stjärtar
CNZ	Sandräka m. fl. (<i>Crangon spp.</i>)	Färsk Frusen

Kod	Art	Produktform
PDZ	Varmvattenräkor (<i>Pandalidae</i>)	Färsk Frusen
CRE	Krabbtaska (<i>Cancer pagurus</i>)	Färsk Frusen
CRS	Simkrabbor (<i>Fortunus spp.</i>)	Färsk
LBE	Europeisk hummer (<i>Homarus gammarus</i>)	Färsk Frusen, stjärtar
SCE	Stor kammussla (<i>Pecten maximus</i>)	Färsk
SQC	Tioarmade bläckfiskar (<i>Loligo spp.</i>)	Färsk Frusen rensad Frusen orensad
SQX	<i>Todaroes sagittus</i> , <i>Illex spp.</i>	Färsk Frusen rensad Frusen orensad
OMZ	Övriga tioarmade bläckfiskar (<i>Omnastrephidae</i>)	Färsk Frusen rensad Frusen orensad
OCZ	Åttaarmad bläckfisk (<i>Octopus</i>)	Färsk Frusen
CTL	Sepia och liknande bläckfiskar (<i>Sepia officinalis</i> , <i>Rossia macrosoma</i> , <i>Sepiola rondeleti</i>)	Färsk Frusen
FIN	Övrig fenfisk	Färsk Frusen
CRU	Övriga skaldjur	Färsk Frusen
MOL	Övriga blötdjur	Färsk Frusen

BILAGA 2

DEFINITIONER ATT TILLÄMPA VID RAPPORTERING OM LANDADE FISKERI-
PRODUKTER**Enheter**

Vikt: Den vikt som skall registreras är produktens vikt vid landningen.

Vikt skall anges i ton med en decimal.

Genomsnittligt pris: Det genomsnittliga priset skall anges som priset i nationell valuta per ton. För produkter som inte omedelbart säljs, skall genomsnittspriset skattas med lämplig metod.

Ändamål

Människoföda: Hit skall föras alla produkter som vid första försäljning säljs som människoföda eller som landas för att enligt kontrakt eller annan överenskommelse användas som människoföda. Undantag görs för de mängder som trots att de är ämnade som människoföda, vid tidpunkten för första försäljning på grund av marknadssituationen, hygieniska föreskrifter eller liknande anledning dras tillbaka från marknaden för människoföda.

Industriell användning: Under denna rubrik redovisas alla produkter som landats uttryckligen för att omvandlas till fiskmjöl eller olja eller djurfoder jämte de mängder, som ehuru ursprungligen ämnade som människoföda, vid första försäljningen inte säljs för detta ändamål.

Produktform

Filéer är strimlor av kött, utskurna parallellt med fiskens ryggrad och bestående av fiskens högra eller vänstra sida, förutsatt att huvud, inälvor, fenor (ryggfena, analfena, svansfena, bukfena och bröstfena) och ben (ryggrad, revben, bronchial eller stigbygelsben) har avlägsnats och fiskens två halvor inte hänger ihop, t. ex. genom rygg eller buk.

Orensad fisk avser outtagen fisk.

Rensad fisk avser vad beträffar bläckfisk sådan där armar, huvud och inre organ avlägsnats.

Frusen fisk är fisk som har utsatts för nedfrysning på ett sådant sätt att fiskens egen beskaffenhet bevaras genom att temperaturen sänks åtminstone till -18°C och sedan förvaras vid en temperatur av -18°C eller lägre.

Färsk fisk är sådan som inte har konserverats, saltats, rökts, torkats, lagts i lake eller eljest behandlats på annat sätt än att den har kylts ned. Den saluförs vanligen orensad eller rensad.

Saltad är fisk som, ofta rensad och med huvudet avskilt, förvaras i salt eller saltlake.

Undersökningens omfattning

De uppgifter som lämnas skall omfatta alla produkter som landas av fiskefartyg som tillhör EG i den rapporterade statens hamnar. Den rapporterade medlemsstaten är inte skyldig enligt denna förordnings regel att redovisa vad dess fartyg landat i andra hamnar än medlemslandets egna hamnar.

Uppgifterna skall omfatta de produkter som lossas inom medlemsstatens territorium och som omfattas av reglerna i dokumentet T2M i kommissionens förordning (EEG) nr 137/79. Medräknas skall också produkter som omlastas till tredjelandsfartyg från gemenskapens fiskefartyg och andra enheter som ingår i gemenskapens flotta och som lossas inom medlemsstatens territorium.

Gemenskapsfartyg är fartyg som för någon medlemsstats flagg eller som är registrerat i något av EG:s medlemsländer.

BILAGA 3

FORMULÄR FÖR DEN RAPPORTERING SOM STADGAS I ARTIKEL 1.

LANDNINGSSTATISTIK

Landade produkter under ..... månad 19 ....

Land: .....

Art	Mängd	Pris
Produkter landade som människoföda		
Torsk, Polartorsk, Uvak (CDZ)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk rensad	.....	.....
Frusen ofiléad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....
Saltad	.....	.....
Kolja (HAD)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk rensad	.....	.....
Frusen ofiléad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....
Sej (POK)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk rensad	.....	.....
Frusen ofiléad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....
Kummelfiskar (HKE)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk rensad	.....	.....
Frusen orensad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....
Frusen rensad och huvudkapad	.....	.....
Övrig frusen	.....	.....
Vitling (WHG)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk rensad	.....	.....
Frusen ofiléad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....
Långor (LNZ)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk rensad	.....	.....
Frusen ofiléad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....
Bleka (POL)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk rensad	.....	.....
Frusen ofiléad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....
Rödspätta (PLE)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk rensad	.....	.....
Frusen ofiléad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....

Art	Mängd	Pris
Sjötunga (SOL)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk rensad	.....	.....
Frusen orensad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....
Glasvarar (MEG)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Sandskädda (DAB)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Bergtunga, Bergskädda (LEM)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Rödfiskar (RED)		
Färsk	.....	.....
Frusen orensad	.....	.....
Frusen filéad	.....	.....
Marulkar (MNZ)		
Färsk orensad	.....	.....
Färska, stjärtar	.....	.....
Frusen, stjärtar	.....	.....
-		
Oxögonfisk (BOZ)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Spicara (PIC)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Havsålar (CGZ)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Knotfiskar (GUX)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Multefiskar (MUL)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Sill och strömming (HER)		
Färsk	.....	.....
Frusen orensad	.....	.....
frusen filéad	.....	.....
Sardin (PIL)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Ansjovis m fl (ANE)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....

Art	Mängd	Pris
Långfenad tonfisk (ALB)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Gulfenad tonfisk (YFT)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Bonit (SKJ)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
(BET)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Tonfisk (BFT)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Svärdfisk(SWO)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Övrig tonfisk (TUN)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Makrill (MAC)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Övriga makrillfiskar (ej taggmakrill, ej gaffelmakrill) (MAZ)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Taggmakrillar m fl (JAX)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Rockor (SRX)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Hajar(DGZ)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Havskräfta (NEP)		
Färsk orensad	.....	.....
Färsk, stjärtar	.....	.....
Frusen, stjärtar	.....	.....
Sandräka m fl (CNZ)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Varmvattenräkor (PDZ)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Krabbtaska(CRE)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....

Art	Mängd	Pris
Simkrabbor (CRS)		
Färsk	.....	.....
Europeisk hummer(LBE)		
Färsk	.....	.....
Frusen, stjärtar	.....	.....
Storkammussla (SCE)		
Färsk	.....	.....
Tioarmade bläckfiskar (SOC)		
Färsk	.....	.....
Frusen rensad	.....	.....
Frusen orensad	.....	.....
(SQX)		
Färsk	.....	.....
Frusen rensad	.....	.....
Frusen orensad	.....	.....
Övriga tioarmade bläckfiskar (OMZ)		
Färsk	.....	.....
Frusen rensad	.....	.....
Frusen orensad	.....	.....
Åttaarmad bläckfisk (OCZ)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Sepia och liknande bläckfiskar (CTL)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Övrig fenfisk (FIN)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Övriga blötdjur (MOL)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Övriga skaldjur (CRU)		
Färsk	.....	.....
Frusen	.....	.....
Produkter landade för industriproduktion		
Torsk, Polartorsk, Uvak (CDZ)	.....	.....
Kolja (HAD)	.....	.....
Sej (POK)	.....	.....
Vitling (WHG)	.....	.....
Skäggorsk (BIB)	.....	.....
Vitlingslyra (NOP)	.....	.....
Blåvitling (WHB)	.....	.....
Sill och strömming (HER)	.....	.....
Skarpsill (SPR)	.....	.....
Övriga arter	.....	.....

RÅDETS DIREKTIV

av den 29 juni 1990

om ett gemenskapsförfarande för att främja öppenheten beträffande prissättningen på gas och el levererad till industriella slutanvändare

(90/377/EEG)

**EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 213 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

I samma mån som öppenhet beträffande prissättningen på energi stärker de betingelser som förhindrar att konkurrensen på den gemensamma marknaden blir snedvriden är den väsentlig för att åstadkomma och vidmakthålla en smidigt fungerande inre marknad för energi.

Öppenhet kan bidra till att hindra ogynnsam särbehandling av vissa användare då den förbättrar deras möjligheter att välja mellan olika energikällor och olika leverantörer.

För närvarande varierar graden av öppenhet mellan olika energikällor och mellan olika länder eller regioner inom gemenskapen och äventyrar därmed genomförandet av en inre energimarknad.

Då emellertid det pris en näringsidkare betalar för energi är en av de faktorer som påverkar hans konkurrensförmåga, bör detta skyddas mot insyn.

Det system med normalanvändare som tillämpas av Europeiska gemenskapernas statistikkontor (EG:s statistikkontor) i dess prisrapportering, och det system för marknadspriser som kommer att införas för större industriella elanvändare ger dock garantier för att öppenhet beträffande prissättningen inte äventyrar skyddet mot obehörig insyn.

De elkonsumentkategorier som nu används av EG:s statistikkontor måste utökas så långt detta är möjligt utan att konsumenterna upphör att vara representativa.

På så sätt kan öppenhet beträffande slutanvändarpriser nås utan att äventyra det nödvändiga skyddet mot obehörig insyn för leveranskontrakten. Av hänsyn till detta skydd måste en konsumentkategori omfatta minst tre konsumenter för att prisuppgifter skall få publiceras.

Information om gas- och elförbrukning i industrin möjliggör också jämförelser med priser på energi från andra källor (både fossila och förnybara källor) och med priser som betalas av andra förbrukare.

Både leverantörer och konsumenter av gas och el är oavsett detta direktivs tillämpning underkastade fördragets konkurrensregler, och kommissionen kan därför begära besked om priser och köpvillkor.

Redovisning av gällande prissättningssystem ingår i prisöppenheten.

¹ EGT nr C 257, 10.10.1989, s. 7.

² EGT nr C 149, 18.6.1990.

³ EGT nr C 75, 26.3.1990, s. 18.

Redovisning av konsumenternas fördelning på kategorier och dessas respektive marknadsandelar är också en del av prisöppenheten.

De upplysningar som lämnas till EG:s statistikkontor om priser och köpvillkor för förbrukare och om de prissättningsystem som är i bruk samt om förbrukarnas fördelning på förbrukarkategorier måste ge kommissionen tillräckligt underlag för att fatta beslut när så erfordras om åtgärder eller förslag som är lämpliga med hänsyn till rådande läge på energimarknaden.

De uppgifter som tillställs statistikkontoret blir mera tillförlitliga om företagen själva sammanställer dem.

Information om de regler om beskattning och avgifter till myndighet som gäller i varje medlemsstat är viktig för att åstadkomma prisöppenhet.

Det måste vara möjligt att kontrollera tillförlitligheten hos de uppgifter som lämnas till statistikkontoret.

Öppenhet förutsätter att uppgifter om priser och prissättningsystem offentliggörs och sprids så mycket som möjligt bland energiförbrukarna.

För att kunna åstadkomma prisöppenheten måste ett system bygga på den beprövade sakkunskap och metodik som har utvecklats och tillämpats av statistikkontoret för bearbetning, kontroll och publicering av statistiska uppgifter.

Med hänsyn till skapandet av den inre marknaden för energi bör systemet för prisöppenhet komma i drift så snart som möjligt.

Enhetligt genomförande av detta direktiv i alla medlemsstater blir möjligt först när marknaden för naturgas, i synnerhet med tanke på infrastrukturen, nått tillräcklig mognad.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att företag som levererar gas eller el till industriella slutanvändare skall, såsom anges i bilagorna 1 och 2, i den form som föreskrivs i artikel 3, underrätta EG:s statistikkontor om

1. priser och köpvillkor vad avser gas och el till industriella slutanvändare,
2. det prissättningsystem som tillämpas,
3. en fördelning av förbrukarna och förbrukade energikvantiteter på förbrukarkategorier vilken är representativ på nationell nivå.

Artikel 2

1. De företag som avses i artikel 1 skall sammanställa i artikel 1.1 och 1.2 föreskrivna uppgifter den 1 januari och den 1 juli varje år. Dessa uppgifter, utarbetade i enlighet med de föreskrifter som avses i artikel 3, skall tillställas EG:s statistikkontor och behöriga myndigheter i medlemsstaterna inom två månader.

2. På basis av uppgifter som avses i punkt 1 skall statistikkontoret varje maj och november i lämplig form offentliggöra priserna på gas och el för industriella förbrukare och de prissättningsystem som tillämpats för ändamålet.

3. Den information som föreskrivs i artikel 1.3 skall vartannat år tillställas statistikkontoret och behöriga myndigheter i medlemsstaterna. Första rapport härom från statistikkontoret skall avse situationen den 1 januari 1991. Denna information skall inte offentliggöras.

Artikel 3

Tillämpningsföreskrifter om form, innehåll och utformning i övrigt av den rapportering som föreskrivs i artikel 1 lämnas i bilagorna 1 och 2.

Artikel 4

EG:s statistikkontor får inte röja upplysningar som kontoret har erhållit med tillämpning av artikel 1 om dessa är av sådan beskaffenhet att de kan vara föremål för kommersiellt insynsskydd. Sådana insynsskyddade statistiska uppgifter som lämnats till statistikkontoret skall vara åtkomliga endast för tjänstemän hos statistikkontoret och får användas endast för statistiska ändamål.

Denna föreskrift utgör dock inget hinder för att sådana uppgifter offentliggörs i en sådan aggregerad form att enskilda kommersiella transaktioner inte kan identifieras.

Artikel 5

När EG:s statistikkontor iakttar statistiskt signifikanta orimligheter eller inkonsekvenser i de uppgifter som lämnas enligt detta direktiv kan kontoret hos de nationella organen begära tillstånd att ta del av ifrågasvarande icke-aggregerade uppgifter och av de metoder för beräkning och utvärdering som ligger till grund för de aggregerade uppgifterna, i syfte att identifiera och i vissa fall rätta uppgifter som bedömts vara oriktiga.

Artikel 6

Kommissionen skall vid behov göra de ändringar i föreskrifterna i bilagorna till detta direktiv som kan befinnas lämpliga med hänsyn till de speciella problem som har framkommit. Sådana ändringar får dock enbart avse de tekniska detaljer som föreskrivs i bilagorna och får inte vara av sådan beskaffenhet att systemets uppbyggnad i stort förändras.

Artikel 7

Vid sådan ändring av föreskrifter i bilagorna som avses i artikel 6 skall kommissionen biträdas av en rådgivande kommitté, med företrädare för medlemsstaterna och under ordförandeskap av en företrädare för kommissionen.

Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder.

Kommittén skall — vid behov efter omröstning — yttra sig över förslaget inom den tid som ordförande bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är.

Kommitténs yttrande skall protokollföras. Dessutom skall varje medlemsstat ha rätt att få sitt yttrande taget till protokollet.

Kommissionen skall ta största hänsyn till det yttrande kommittén avgivit. Den skall underrätta kommittén om på vad sätt den har beaktat dess yttrande.

Artikel 8

En gång om året skall kommissionen lämna en sammanfattande rapport om detta direktivs tillämpning till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 juli 1991. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Vad gäller naturgas kommer direktivet inte att vara genomfört i någon medlemsstat förrän fem år efter det att denna energiform har införts på marknaden i landet. Tidpunkten för denna energikällas marknadsintroduktion skall utan dröjsmål uttryckligen rapporteras till kommissionen av medlemsstaten.

Artikel 10

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 29 juni 1990.

På rådets vägnar

M. SMITH

Ordförande

BILAGA I

SÅRSKILDA FÖRESKRIFTER OM GAS

1. Två slags gas berörs:
  - a) Naturgas.
  - b) Fabricerad gas¹.
2. När bägge gastyperna distribueras i samma tätort eller område måste uppgifter redovisas om bägge utom då förbrukningen är mindre än 10 % av förbrukningen av naturgas och fabricerad gas på de orter och i de områden som nämns i punkt 11 nedan.
3. Endast gasdistribution via rörledning beaktas.
4. De priser som skall redovisas är de som betalas av slutanvändaren.
5. Den användning som avses är all användning för industriella ändamål.
6. Undantagna från systemet är förbrukare som använder gas
  - a) för elproduktion i kraftverk för distribution till allmänheten,
  - b) för annat ändamål än som energikälla (t.ex. i kemisk industri),
  - c) i större kvantitet än som motsvarar 4 186 000 GJ per år (=1 163 GWh per år).
7. De priser som redovisas skall baseras på ett system av typförbrukare som väsentligen definieras genom nivån och förbrukningsprofilen (eller belastningstal)² för sin gasförbrukning.
8. Andra parametrar som kan spela in vid prissättningen (t.ex. risken för leveransavbrott) bestäms i varje enskilt fall, varvid den lösning väljs som är mest vanlig i praktiken.
9. I priserna skall inräknas måtarhyra, fast avgift och betalning för förbrukad kvantitet. De skall inte omfatta avgiften för installationen hos en nytillträdande förbrukare.
10. Följande industriella typförbrukare, betecknade I₁ t.o.m. I₅, har valts ut:

Årsförbrukning				Förbrukningsprofil
I ₁	418,60 GJ eller	116 300 kWh		Inga belastningstal fastställda*
I ₂	4 186 GJ eller	1 163 000 kWh		200 dagar
I ₃₋₁	41 860 GJ eller	11,63 GWh		200 dagar 1 600 tim
I ₃₋₂	41 860 GJ eller	11,63 GWh		250 dagar 4 000 tim
I ₄₋₁	418 600 GJ eller	116,3 GWh		250 dagar 4 000 tim
I ₄₋₂	418 600 GJ eller	116,3 GWh		330 dagar 8 000 tim
I ₅₋₄	4 186 000 GJ eller	1 163 GWh		330 dagar 8 000 tim

* Vid behov: 115–200 dagar

¹ Med "fabricerad gas" avses en energiprodukt framställd ur kol eller mineraloljaerprodukter eller ur naturgas, som ombildats genom t.ex. krackning eller blandats.

Detta direktivs tillämpningsområde omfattar inte gasol (butan, propan), koksugns gas eller masugns gas.

² Det första belastningstalet, nd, är det antal dagar som skulle krävas om hela årsförbrukningen Q_a skedde med maximala dagsförbrukningen:

$$nd = \frac{Q_a}{Q_{d,max}}$$

Det andra belastningstalet, nh, är det antal timmar som skulle krävas om hela årsförbrukningen skedde med maximal timförbrukning:

$$nh = \frac{Q_a}{Q_{h,max}}$$

I formlerna ovan är

Q_a = den volym som förbrukas under ett år,

Q_{d,max} = maximala uttaget under en dag,

Q_{h,max} = maximala uttaget under en timme.

11. Priser skall noteras på följande orter och i följande regioner:
— Belgien:	Bryssel
— Danmark:	Köpenhamn
— Förbundsrepubliken Tyskland:	Hamburg, Hannover, Weser-Ems, Dortmund, Düsseldorf, Frankfurt am Main, Stuttgart, München
— Spanien:	Madrid, Barcelona, Valencia, Nordspanien, Östspanien
— Frankrike:	Lille, Paris, Strasbourg, Marsilles, Lyons, Toulouse
— Irland:	Dublin
— Italien:	Milano, Turin, Genua, Rom, Neapel
— Luxemburg:	Staden Luxemburg
— Nederländerna:	Rotterdam
— Portugal:	Lissabon
— Storbritannien:	London, Leeds, Birmingham.
12. De priser som anges skall bygga på de taxor, avtal, villkor och regler som är i kraft vid början av varje sexmånadersperiod (dvs. i januari respektive juli), med avräkning av alla rabatter.
13. Om flera taxor är tillämpliga, väljs den som är mest förmånlig för kunden, efter det att man har undantagit dem som inte används i praktiken eller bara tillämpas för ett försumbart antal förbrukare.
14. När det bara finns kvasi-taxor, specialavtal eller fritt förhandlade priser, väljs det pris som förekommer oftast – det som är mest representativt vid givna leveransbetingelser.
15. Priser skall uttryckas i nationell valuta per fysisk mängd gas¹. Den förbrukade energimängden mäts, som brukligt är i gasbranschen, med utgångspunkt från bruttokalorivärdet (GCV).
16. Två prisnivåer skall visas²:
- pris efter avdrag av alla skatter
  - pris inklusive alla skatter (utom avdragsgill mervärdesskatt).
17. Skattesatser och metoderna för beräkning av skatterna, som skall inbegripa alla skatter, vare sig nationella, regionala eller lokala, som tas ut på gasförsäljning till förbrukaren, skall också rapporteras.
18. En förklaring som är tillräckligt ingående för att exakt beskriva prissättningssystemet skall bifogas. Särskild uppmärksamhet måste ägnas förändringar som inträffat sedan föregående prisundersökning.
19. I medlemsstater där ett gasbolag täcker all försäljning för industriella ändamål i landet, bör informationen lämnas av detta bolag. I medlemsstater där en eller flera regioner betjänas av mera än ett gasbolag, bör uppgifterna lämnas av ett oberoende statistikorgan.
20. Av hänsyn till insynsskyddet bör uppgifter om pris meddelas endast när det i ifrågavarande medlemsstat eller region finns minst tre förbrukare av var och en av de kategorier som avses i punkt 10.

¹ När kubikmeter används skall energiinnehållet i respektive energivaror anges i GJ, i kWh eller – intill 1999 enheter – i thermer.

² Priset utan skatt erhålles direkt ur taxor och avtal. Priset utom avdragsgill mervärdesskatt omfattar alla andra specialskatter som debiteras.

BILAGA 2

SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER OM EL

De rapporter om elmarknaden som lämnas vid tillämpningen av detta direktiv måste omfatta följande uppgifter:

I. Undersökning av den "typiske förbrukaren" (avseende förbrukare med ett högsta effektuttag av intill 10 MW (netto)).

1. Den tidigare undersökning av elpriser för typförbrukare i gemenskapen som har utförts av kommissionen kommer att utvidgas så att den omfattar också två kategorier av industriella typförbrukare med maximalt effektuttag (netto) av 10 MW och inlemmas i de undersökningar som föreskrivs i detta direktiv.
2. Elpriser i medlemsstater med en enda nationell taxa undersöks endast på en ort; för medlemsstater där taxorna varierar inom landet kommer priserna att noteras på ett representativt urval av orter enligt följande:

— Belgien:	Landet i dess helhet
— Förbundsrepubliken Tyskland:	Hamburg, Hannover, Düsseldorf, Frankfurt am Main, Stuttgart, München, västregionen, sydregionen
— Danmark:	Landet i dess helhet
— Spanien:	Madrid
— Frankrike:	Lille, Paris, Marseilles, Lyons, Toulouse, Strasbourg
— Grekland:	Aten
— Irland:	Dublin
— Italien:	Nord- och Centralitalien, Syditalien och öarna
— Luxemburg:	Landet i dess helhet
— Nederländerna:	Rotterdam (GEB), Nordholland (PEN), Norra Brabant (PNEM)
— Portugal:	Lissabon, Poma Delgada (autonomt område i Azorerna)
— Storbritannien:	London, Glasgow, Leeds, Birmingham.

3. Elpriser undersöks för följande nio kategorier av typiska industriella typförbrukare:

Typ-årsförbrukare	Maximal årlig förbrukning, kWh	Maximalt årligt effektuttag, kW	Maximal årlig utnyttjandetid, tim
L ₁	30 000	30	1 000
L ₂	50 000	50	1 000
L ₃	160 000	100	1 600
L ₄	1 250 000	500	2 500
L ₅	2 000 000	500	4 000
L ₇	10 000 000	2 500	4 000
L ₈	24 000 000	4 000	6 000
L ₉	50 000 000	10 000	5 000
L ₁₀	70 000 000	10 000	7 000

Maximalt effektuttag (netto) är den största förbrukningen under en kvarts timme under ett år, uttryckt i kW. Leveranspriset beräknas för $\cos \varphi = 0,90$. Vid taxor som bygger på halvtimmeförbrukning skall typförbrukarens maximala effektuttag multipliceras med koefficienten 0,98. Vid taxor som bygger på effektuttag uttryckt i kVA görs en justering genom att dividera typförbrukarens maximala effektuttag (netto) i kW med koefficienten $\cos \varphi = 0,90$.

4. Vid taxor som bygger på mätning av maximalt effektuttag oftare än en gång per år multipliceras kapacitetsavgiften med följande koefficienter:

TABELL ÖVER KORREKTIONSKOEFFICIENTER FÖR EFFEKTAVGIFTER

Utnyttjandetid (tim/år)	Maximalt effektuttag under en månad	Maximalt effektuttag under en tvåmånadersperiod	Maximalt effektuttag under ett kvartal	Genomsnittlig effekt under de tre månaderna då uttaget varit störst	Genomsnittlig effekt under de två månaderna då uttaget varit störst	Maximalt effektuttag under ett år
1 000	0,81	0,83	0,86	0,94	0,96	1,0
1 600	0,83	0,85	0,88	0,95	0,97	1,0
2 500	0,85	0,87	0,90	0,96	0,98	1,0
4 000	0,90	0,91	0,95	0,98	0,99	1,0
5 000	0,90	0,91	0,95	0,98	0,99	1,0
6 000	0,96	0,97	0,98	0,99	0,995	1,0
7 000	0,96	0,97	0,98	0,99	0,995	1,0

5. När nedsatt pris debiteras för förbrukningen under vissa perioder med lägre belastning skall vid beräkningen av genomsnittligt pris per kWh följande förbrukning antas ske under lågpristid:

Typförbrukare	Årsutnyttjandetid (tim)	Årsförbrukning (1 000 kWh)	Årsförbrukning (i 1 000 kWh) till nedsatt pris vid olika lågbelastningsperiod (tim/dygn)					
			7 h	8 h	9 h	10 h	11 h	12 h
I_1	1 000	30	0	0	0	0	0	0
I_2	1 000	50	0	0	0	0	0	0
I_3	1 600	160	11	13	16	19	22	25
I_4	2 500	1 250	197	225	262	300	338	375
I_5	4 000	2 000	438	500	580	660	740	820
I_6	4 000	10 000	2 190	2 500	2 900	3 300	3 700	4 100
I_7	6 000	24 000	7 140	8 160	9 120	10 080	11 040	12 000
I_8	5 000	50 000	13 100	15 000	17 000	19 000	21 000	23 000
I_9	7 000	70 000	23 300	26 600	29 400	32 200	35 000	37 800

När lågbelastningsperiodens längd ligger mellan de värden som anges i tabellen, skall den årliga förbrukningen till natta skattas med interpolation.

För ytterligare lågtaxeperioder, t.ex. hela söndagsdygnet, skall endast hälften av de extra timmarna räknas och slås ut på alla årets dagar. Resultatet skall läggas till den normala lågbelastningsperioden innan man går in i ovanstående tabell.

6. När så är möjligt skall det redovisade priset bygga på en offentliggjord taxa som är tillämplig på ifrågavarande typförbrukarkategori. Finns det flera sådana taxor, tillämpas den som är mest förmånlig för kunden, efter det att man har undantagit dem som inte används i praktiken eller bara tillämpas för ett försumbart antal förbrukare. Finns bara kvasi-taxor eller specialavtal eller fritt förhandlade priser, redovisas det pris som förekommer oftast (som är mest representativt) vid ifrågavarande leveransvillkor.
7. När el till en viss typförbrukare kan levereras med olika spänningar antas den spänning som är mest representativ för typförbrukarkategorin i fråga. Samma princip skall tillämpas på andra parametrar som inte nämns i detta direktiv.
8. Priset per kWh skall beräknas så att det omfattar alla fasta avgifter (t.ex. mätarhyra, fasta effektavgifter) och priset för förbrukad energi. Det utgör därför hela det belopp som betalas, efter avdrag för bonus och rabatter, med ifrågavarande förbrukningsmönster, dividerat med den totala förbrukningen i kWh. Anslutningsavgifter för nyttillrädande förbrukare skall dock inte medräknas. Trots att rapportering skall ske två gånger om året skall beräkningen bygga på årsförbrukning för att utesluta säsongsvariationer.

9. Priserna skall anges i nationell valuta per kWh¹

- pris efter avdrag av alla skatter,
- pris inklusive alla skatter (utom avdragsgill mervärdesskatt).

Skattesatser och metoderna för beräkning av skatterna, som skall inbegripa alla skatter, vare sig nationella, regionala, eller lokala, som tas ut på elförsäljning till förbrukaren, skall också rapporteras.

10. En förklaring som är tillräckligt ingående för att exakt beskriva prissättningsystemet skall bifogas. Särskild uppmärksamhet måste ägnas förändringar som inträffat sedan föregående prisundersökning.
11. I medlemsstater där ett företag svarar för alla leveranser till landets industri, skall informationen lämnas av detta företag. I andra medlemsstater, där en eller flera regioner betjänas av mer än ett företag, skall informationen lämnas av ett oberoende statistiskt organ.

II. Undersökning av priser för storförbrukare (med mer än 10 MW maximalt effektuttag)

12. För att undersöka prissättningen för industriella förbrukare med mer än 10 MW maximalt effektuttag skall ett nytt system införas, som bygger på storförbrukarpriser enligt nedanstående definition.
13. I alla medlemsstater utom Förbundsrepubliken Tyskland och Storbritannien är variationerna inom landet i pris- och avgiftsstrukturen för stora industriella förbrukare relativt små, och storförbrukarpriser och därtill hörande information skall där därför samlas in och publiceras för medlemsstaten i dess helhet. I Förbundsrepubliken Tyskland och i Storbritannien kan däremot de geografiska variationerna vara signifikanta och informationen för dessa bägge medlemsstater skall därför lämnas och publiceras för vardera tre regioner, nämligen

<i>Medlemsstat</i>	<i>Region</i>
Förbundsrepubliken Tyskland ²	— Nord- och centralregionen — Västregionen — Sydregionen
Storbritannien	— England och Wales — Skottland — Nordirland

14. Storförbrukarpriser och därtill hörande information skall för varje medlemsstat på det sätt som anges i föregående punkt rapporteras för tre kategorier av stora industriella förbrukare, nämligen de förbrukare som har ett maximalt effektuttag av storleksordningen
- 25 MW; denna kategori omfattar förbrukare med maximalt effektuttag (netto) mellan 17,5 och 37,5 MW,
  - 50 MW; denna kategori omfattar förbrukare med maximalt effektuttag (netto) mellan 37,5 och 62,5 MW,
  - 75 MW; denna kategori omfattar förbrukare med maximalt effektuttag (netto) mellan 62,5 och 75 MW.

Dessa kategorier omfattar alla industriella förbrukare som också själva producerar en del av den el de behöver, men endast information rörande deras förbrukning av el från publika nät behöver rapporteras.

15. Storförbrukarpriset för en given MW-kategori — t.ex. för 25 MW-kategorin — är genomsnittspriset per kWh för en tänkt industriell förbrukare med ett normalt uttag av omkring 25 MW före prisnedsättning på grund av "specialfaktorer", som skall redovisas separat (jfr punkt 16 nedan). Förbrukningsmönstret för denna industriella förbrukare skall vara så representativt som möjligt (bortsett från "specialfaktorer") för alla industriella förbrukare i den ifrågavarande kategorin.

För att få ett mått på homogenitet kommer kommissionen att definiera förbrukningsprofiler för storförbrukare i varje kategori (dvs. i 25 MW-kategorin, 50 MW-kategorin och 75 MW-kategorin) att i tillämpligt fall användas av leverantörerna. När dessa profiler inte är tillämpliga, får en leverantör med kommissionens medgivande definiera sina egna storförbrukarprofiler.

¹ Priset efter avdrag av alla skatter är det direkta resultatet av tillämpningen av taxor och avtal. Priset inklusive skatt utom avdragsgill mervärdesskatt omfattar alla andra speciella skatter.

² De tyska delstaterna indelas i tre regioner på följande sätt:
— Nord- och centralregionen: Schleswig-Holstein, Hamburg, Bremen, Berlin, Niedersachsen, Nordhessen.
— Västregionen: Nordrhein-Westfalen, Rhenlandet-Pfalz, Syd Hessen, Saarland.
— Sydregionen: Baden-Württemberg, Bayern.

Dessa profiler kan t.ex. avvika vad gäller belastningsfaktorn (med t.ex. belastningstalet "7 000" innebärande att årsförbrukningen motsvarar 7 000 timmar med högsta effektuttag) eller förbrukningens fördelning på olika delar av dygnet med olika taxa.

16. De storförbrukarpriser som anges skall beräknas så att de omfattar alla fasta avgifter (t.ex. mätaravgift, hyra av utrustning, fasta avgifter och effektagifter o.s.v.) förutom avgiften för förbrukade kWh. Anslutningsavgifter skall dock inte medräknas. Trots att uppgifterna skall lämnas två gånger om året, bör årsförbrukningen rapporteras på årsbasis för att undvika säsongsvariationer. Det sätt på vilket storförbrukarpriset beräknats, bl.a. de fasta avgifter som beaktats, skall redovisas.
17. För varje storförbrukarpris bör de speciella omständigheter som kan föranleda prisnedsättning (t.ex. avtalsvillkor rörande elavbrott) beskrivas jämte den prisnedsättning (t.ex. 6, 8 eller 10 procent) som kan komma ifråga. Dessa speciella förhållanden bör vara sådana som är representativa i undersökningen för dem som beaktas av leverantören gentemot förbrukare i den ifrågavarande MW-kategorin.
18. I medlemsstater där det finns mer än en elleverantör skall var och en av dessa till ett oberoende statistikorgan redovisa storförbrukarpriser och lämna därtill hörande information [om den tänkte industriella storförbrukarens förbrukningsprofil (punkt 15 ovan) och om speciella förhållanden och prisnedsättningar (punkt 17)]. Statistikorganet skall sedan i sin tur lämna uppgift om högsta och lägsta marknadspriser i medlemsstaten — i förekommande fall i varje region — för ifrågavarande MW-kategori jämte tillhörande information om dessa marknadspriser, till den nationella myndigheten och till EG:s statistikkontor. För övriga medlemsstater, där en nationell leverantör täcker hela landet, skall informationen direkt och samtidigt lämnas till den nationella myndigheten och till statistikkontoret.
19. Av hänsyn till insynsskyddet kommer storförbrukarpriser och dithörande information att redovisas av den nationella leverantören eller av den oberoende statistikmyndigheten (se punkt 18) endast när det i medlemsstaten eller regionen finns minst tre förbrukare i ifrågavarande MW-kategori.
20. Storförbrukarpriser skall också uttryckas på det sätt som anges i punkt 9.
21. Leverantörerna skall en gång vartannat år för varje MW-kategori (d.v.s. mellan 17,5 och 37,5 MW, mellan 37,5 och 62,5 MW och mellan 62,5 och 75,0 MW) tillhandahålla uppgifter om antalet kunder och dessas totala årliga förbrukning i GWh. Den information som föreskrivs i punkt 18 kan lämnas antingen via det oberoende statistikorganet, som skall samla information avseende medlemslandet i dess helhet, eller direkt och samtidigt till den nationella myndigheten och till EG:s statistikkontor. Den information som föreskrivs i denna punkt lämnas under insynsskydd och kommer inte att offentliggöras.

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND XVI

Protokoll 1 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Slutakt till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Överenskomna protokollsanteckningar från förhandlingarna om ett avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

Överenskommen protokollsanteckning från förhandlingarna om ett avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna

Anteckning om överenskommelse avseende avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna

Ändringar som genom anslutningsakter har gjorts i EG:s regelverk

	Sida
Protokoll 1 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 1	3
Slutakt	5
Överenskomna protokollsanteckningar från förhandlingarna om ett avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	63
Överenskommen protokollsanteckning från förhandlingarna om ett avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna	64
Anteckning om överenskommelse avseende avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna	65
Ändringar som genom anslutningsakter har gjorts i EG:s regelverk	69

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

PROTOKOLL 1

OM ÖVERGRIPANDE ANPASSNING

Bestämmelserna i de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till detta avtal skall, om inte annat sägs i respektive bilaga, tillämpas i enlighet med avtalet och detta protokoll. Den särskilda anpassning som är nödvändig i fråga om enskilda rättsakter anges i den bilaga där den berörda rättsakten är upptagen.

1. *Inledningarna till rättsakterna*

Ingresserna till de rättsakter som det hänvisas till har inte anpassats inom ramen för detta avtal. De är av betydelse i den utsträckning som är nödvändig för den rätta tolkningen och tillämpningen, inom ramen för avtalet, av bestämmelserna i dessa rättsakter.

2. *Bestämmelser om EG-kommittéer*

Procedurer, institutionella arrangemang eller andra bestämmelser avseende EG-kommittéer i de rättsakter som det hänvisas till behandlas i artiklarna 81, 100 och 101 i avtalet samt i protokoll 31.

3. *Bestämmelser om förfaranden för anpassning/ändring av gemenskapsrättsakter*

Om en rättsakt som det hänvisas till innehåller bestämmelser om EG-förfaranden för dess anpassning, utvidgning eller ändring eller för utvecklingen av en ny gemenskapspolitik, nya gemenskapsinitiativ eller gemenskapsrättsakter, gäller de tillämpliga förfaranden för beslutsfattande som anges i avtalet.

4. *Informationsutbyte och anmälningsförfaranden*

a) I de fall där en EG-medlemsstat har att

lämna uppgifter till EG-kommissionen skall en EFTA-stat lämna motsvarande uppgifter till EFTA:s övervakningsmyndighet och till en ständig kommitté för EFTA-staterna. Samma gäller när information skall vidarebefordras av behöriga myndigheter. EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet skall utbyta information som de har fått från EG-medlemsstaterna, från EFTA-stater eller från behöriga myndigheter.

b) I sådana fall där en EG-medlemsstat har att lämna uppgifter till en eller flera andra medlemsstater skall den också lämna uppgifterna till EG-kommissionen, som skall vidarebefordra dem till den ständiga kommittén för distribution till EFTA-staterna.

En EFTA-stat skall lämna motsvarande uppgifter till en eller flera andra EFTA-stater och till den ständiga kommittén, som skall vidarebefordra dem till EG-kommissionen för distribution till EG-medlemsstaterna. Detsamma gäller när uppgifterna skall lämnas av behöriga myndigheter.

c) På områden där det i brådskande fall krävs en snabb överföring av information skall områdesvis tillämpas lämpliga lösningar som medger direkt informationsutbyte.

d) EG-kommissionens funktioner i samband med förfaranden för verifikation, godkännande, information, anmälningar, samråd eller liknande skall, för EFTA-staternas vidkommande fullgöras i enlighet med de förfaranden som fastställs mellan dessa. Detta gäller utan att det påverkar punkterna 2, 3 eller 7. EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet eller i förekommande fall den ständiga kommittén skall utbyta all tillgänglig information om dessa frågor. Frågor som uppstår i samband med detta kan hänskjutas till Gemensamma EES-kommittén.

5. Förfaranden för översyn och rapportering

Om EG-kommissionen eller något annat EG-organ enligt en rättsakt som det hänvisas till skall sammanställa en rapport eller utvärdering eller liknande, skall, såvida inte annat bestäms, EFTA:s övervakningsmyndighet eller i förekommande fall den ständiga kommittén samtidigt sammanställa en motsvarande rapport eller utvärdering eller liknande avseende EFTA-staterna. EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet eller i förekommande fall den ständiga kommittén skall samråda med varandra och utbyta information under sammanställandet av sina respektive rapporter. Kopior av dessa skall skickas till Gemensamma EES-kommittén.

6. Offentliggörande av information

a) Om en EG-medlemsstat enligt en rättsakt som det hänvisas till skall offentliggöra vissa uppgifter om sakförhållanden, förfaranden eller liknande, skall också EFTA-staterna inom ramen för avtalet offentliggöra denna information på motsvarande sätt.

b) Om det i en rättsakt som det hänvisas till föreskrivs att sakförhållanden, förfaranden, rapporter eller liknande skall offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, skall motsvarande uppgifter avseende EFTA-staterna offentliggöras i en särskild EES-del¹ i tidningen.

7. Rättigheter och skyldigheter

Rättigheter som har tillerkänts och skyldigheter som har ålagts EG-medlemsstater eller deras offentliga organ, företag eller enskilda i förhållande till varandra skall anses ha tillerkänts eller ålagts de avtalsslutande parterna, med vilka också förstås i förekommande fall deras behöriga myndigheter, offentliga organ, företag eller enskilda.

8. Hänvisningar till territorier

När rättsakter som det hänvisas till innehåller

hänvisningar till "gemenskapens" eller "den gemensamma marknadens" territorium skall dessa inom ramen för avtalet förstås som hänvisningar till de avtalsslutande parternas territorier enligt definitionen i artikel 126 i avtalet.

9. Hänvisningar till medborgare i EG:s medlemsstater

När rättsakter som det hänvisas till innehåller hänvisningar till medborgare i EG:s medlemsstater skall dessa inom ramen för avtalet förstås som hänvisningar även till medborgare i EFTA-stater.

10. Hänvisningar till språk

Om EG-medlemsstaterna eller deras offentliga organ, företag eller enskilda genom en rättsakt som det hänvisas till tillerkänns rättigheter eller åläggs skyldigheter beträffande användningen av något av Europeiska gemenskapernas officiella språk, skall motsvarande rättigheter och skyldigheter beträffande användningen av något av samtliga avtalsslutande parternas officiella språk anses ha tillerkänts eller ålagts de avtalsslutande parterna, deras behöriga myndigheter, offentliga organ, företag eller enskilda.

11. Rättsakternas ikraftträdande och genomförande

Bestämmelser om ikraftträdande och genomförande av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till avtalet är inte tillämpliga inom ramen för avtalet. De tidsfrister och tidpunkter som för EFTA-staternas del gäller för ikraftträdande och genomförande av rättsakter som det hänvisas till framgår av artikel 129.3 i avtalet samt av övergångsbestämmelser.

12. Adressaterna för gemenskapens rättsakter

Bestämmelser som anger att en gemenskapsrättsakt riktar sig till gemenskapens medlemsstater är inte relevanta inom ramen för avtalet.

¹ Innehållsförteckningen för EES-delen skall också innehålla hänvisningar till var motsvarande uppgifter avseende EG och dess medlemsstater står att läsa.

Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

SLUTAKT

SLUTAKT

De befullmäktigade ombuden för:

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPEN,
EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGE-
MENSKAPEN,

nedan benämnda "gemenskapen", och för:

BELGIEN
DANMARK
TYSKLAND
GREKLAND
SPANIEN
FRANKRIKE
IRLAND
ITALIEN
LUXEMBURG
NEDERLÄNDERNA
PORTUGAL
STORBRITANNIEN

som är avtalsslutande parter i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen,

nedan benämnda "EG-medlemsstaterna",

och

de befullmäktigade ombuden för:

FINLAND
ISLAND
LIECHTENSTEIN
NORGE
SVERIGE
SCHWEIZ
ÖSTERRIKE

nedan benämnda "EFTA-staterna",

har vid ett möte i Oporto, Portugal idag den 2 maj 1992 för att underteckna avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde, nedan benämnt EES-avtalet, godkänt följande handlingar:

I. Avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde.

II. De handlingar som anges nedan och som är bifogade avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde:

A. Protokoll 1 om övergripande anpassning.

Protokoll 2 om varor som undantagits från avtalets tillämpningsområde i enlighet med artikel 8.3 a.

Protokoll 3 om varor som avses i artikel 8.3 b i avtalet.

Protokoll 4 om ursprungsregler.

Protokoll 5 om fiskala tullar (Liechtenstein, Schweiz).

Protokoll 6 om uppbyggnaden av obligatoriska reservförråd i Schweiz och Liechtenstein.

Protokoll 7 om kvantitativa restriktioner som Island får behålla.

Protokoll 8 om statliga monopol.

Protokoll 9 om handeln med fisk och andra marina produkter.

Protokoll 10 om förenkling av kontroller och formaliteter vid godsbefordran.

Protokoll 11 om ömsesidigt bistånd i tullfrågor.

Protokoll 12 om avtal med tredje länder om bedömning av överensstämmelse.

Protokoll 13 om icke-tillämpligheten av antidumpningsåtgärder och utjämningstullar.

Protokoll 14 om handel med kol och stål.

Protokoll 15 om övergångsperioder för fri rörlighet för personer (Schweiz och Liechtenstein).

Protokoll 16 om åtgärder på den sociala trygghetens område avse-

- ende övergångsperioder för fri rörlighet för personer (Schweiz och Liechtenstein).
- Protokoll 17 angående artikel 34.
- Protokoll 18 om interna förfaranden för genomförande av artikel 43.
- Protokoll 19 om sjöfart.
- Protokoll 20 om tillgång till inre vattenvägar.
- Protokoll 21 om genomförandet av konkurrensregler tillämpliga på företag.
- Protokoll 22 om definitionen av "företag" och "omsättning" (artikel 56).
- Protokoll 23 om samarbetet mellan övervakningsmyndigheterna (artikel 58).
- Protokoll 24 om samarbete vid kontroll av företagskoncentrationer.
- Protokoll 25 om konkurrens beträffande kol och stål.
- Protokoll 26 om befogenheterna och uppgifterna för EFTA:s övervakningsmyndighet på statsstödsområdet.
- Protokoll 27 om samarbete på statsstödsområdet.
- Protokoll 28 om immateriell äganderätt.
- Protokoll 29 om yrkesutbildning.
- Protokoll 30 om särskilda bestämmelser om organisation av samarbetet på statistikens område.
- Protokoll 31 om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna.
- Protokoll 32 om finansiella villkor för genomförande av artikel 82.
- Protokoll 33 om skiljeförfarande.
- Protokoll 34 om möjligheter för EFTA-staternas domstolar och andra dömande myndigheter att begära att Europeiska gemenskapernas domstol beslutar om tolkningen av EES-regler som motsvarar EG-regler.
- Protokoll 35 om genomförandet av EES-regler.
- Protokoll 36 om stadgan för EES gemensamma parlamentarikerkommitté.
- Protokoll 37 med den förteckning som avses i artikel 101.
- Protokoll 38 om den finansiella mekanismen.
- Protokoll 39 om ecun.
- Protokoll 40 om Svalbard.
- Protokoll 41 om befintliga avtal.
- Protokoll 42 om bilaterala arrangemang för vissa jordbruksprodukter.
- Protokoll 43 om avtalet mellan EEG och Österrike om gods-transporter i transit på väg och järnväg.
- Protokoll 44 om avtalet mellan EEG och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg.
- Protokoll 45 om övergångsperioder för Spanien och Portugal.
- Protokoll 46 om utvecklingen av samarbetet inom fiskerisektorn.
- Protokoll 47 om avskaffande av tekniska handelshinder för vin.
- Protokoll 48 om artikel 105 och 111.
- Protokoll 49 om Ceuta och Melilla.
- B. Bilaga I Veterinära frågor och växtskyddsfrågor.
- Bilaga II Tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering.
- Bilaga III Produktansvar.
- Bilaga IV Energi.
- Bilaga V Fri rörlighet för arbetstagare.
- Bilaga VI Social trygghet.
- Bilaga VII Ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet.
- Bilaga VIII Etableringsrätt.
- Bilaga IX Finansiella tjänster.
- Bilaga X Audiovisuella tjänster.
- Bilaga XI Tjänster.
- Bilaga XII Fri rörlighet för kapital.
- Bilaga XIII Transport.
- Bilaga XIV Konkurrens.
- Bilaga XV Statligt stöd.

- Bilaga XVI Offentlig upphandling.
 Bilaga XVII Immateriell äganderätt.
 Bilaga XVIII Hälsa och säkerhet i arbetet, arbetsrätt, samt lika behandling för kvinnor och män.
 Bilaga XIX Konsumentskydd.
 Bilaga XX Miljö.
 Bilaga XXI Statistik.
 Bilaga XXII Bolagsrätt.

De befullmäktigade ombuden för EG-medlemsstaterna och gemenskapen och de befullmäktigade ombuden för EFTA-staterna har godkänt de handlingar som anges nedan och som bifogats denna slutakt.

1. Gemensam förklaring om utarbetande av gemensamma rapporter enligt punkt 5 i protokoll 1 om övergripande anpassning.
2. Gemensam förklaring om avtal om ömsesidigt erkännande av och skydd för benämningar på vin och sprit.
3. Gemensam förklaring om en övergångsperiod för utfärdande eller upprättande av dokument som gäller ursprungsbevis.
4. Gemensam förklaring beträffande artiklarna 10 och 14.1 i protokoll 11 i avtalet.
5. Gemensam förklaring om elektromedicinsk utrustning.
6. Gemensam förklaring om medborgare i Republiken Island som innehar i tredje land utfärdade examensbevis i specialiserad medicin, specialiserad odontologi, veterinärmedicin, farmaci, allmän medicinsk praktik och arkitektur.
7. Gemensam förklaring om medborgare i Republiken Island som innehar högskoleutbildningsbevis utfärdade i ett tredje land efter avslutad minst treårig yrkesutbildning.
8. Gemensam förklaring om godstransporter på väg.
9. Gemensam förklaring om konkurrensregler.
10. Gemensam förklaring om artikel 61.3 b i avtalet.
11. Gemensam förklaring om artikel 61.3 c i avtalet.
12. Gemensam förklaring om stöd från EG:s strukturfonder eller andra finansiella källor.
13. Gemensam förklaring om punkt c i protokoll 27 om samarbete på området statligt stöd i avtalet.
14. Gemensam förklaring om varvsindustri.
15. Gemensam förklaring om de förfaranden

som skall tillämpas när EFTA-staterna i överensstämmelse med artikel 76 och del VI i avtalet och motsvarande protokoll i full omfattning deltar i EG-kommittéer.

16. Gemensam förklaring om samarbete på kulturområdet.

17. Gemensam förklaring om samarbete mot olaglig handel med kulturellt betydelsefulla föremål.

18. Gemensam förklaring om deltagande av sakkunniga från gemenskapen i arbetet i EFTA-staternas kommittéer eller kommittéer tillsatta av EFTA:s övervakningsmyndighet.

19. Gemensam förklaring om artikel 103 i EES-avtalet.

20. Gemensam förklaring om protokoll 35 till avtalet.

21. Gemensam förklaring om den finansiella mekanismen.

22. Gemensam förklaring om förhållandet mellan EES-avtalet och gällande avtal.

23. Gemensam förklaring om den överenskomna tolkningen av artikel 4.1 och 4.2 i protokoll 9 om handeln med fisk och andra marina produkter.

24. Gemensam förklaring om tillämpningen av tullkoncessioner för vissa jordbruksprodukter.

25. Gemensam förklaring om växtskyddsfrågor.

26. Gemensam förklaring om ömsesidigt biträde mellan kontrollmyndigheter beträffande alkoholhaltiga drycker.

27. Gemensam förklaring om protokoll 47 om avskaffande av tekniska handelshinder för vin.

28. Gemensam förklaring om ändring av tullkoncessioner och om särskild behandling av Spanien och Portugal.

29. Gemensam förklaring om djurhälsa.

30. Gemensam förklaring om det harmoniserade systemet.

De befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna har godkänt de förklaringar som anges nedan och som bifogats denna slutakt.

1. Förklaring av EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas regeringar om att förenkla gränskontroller.

2. Förklaring av EG-medlemsstaternas och

EFTA-staternas regeringar om politiska samtal.

De befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen och de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna har också beaktat arrangemanget rörande den verksamhet som skall bedrivas av en tillfällig arbetsgrupp på hög nivå under den period som föregår ikraftträdandet av EES-avtalet och som är bifogat denna slutakt. Ombuden har vidare kommit överens om att arbetsgruppen senast vid ikraftträdandet av EES-avtalet skall besluta om autentifieringen av texter i de EG-rättsakter som avses i EES-avtalets bilagor och som har upprättats på finska, isländska, norska och svenska.

De befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen samt de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna har vidare beaktat arrangemanget rörande publiceringen av för EES relevant information som är bifogat denna slutakt.

Vidare har de befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen och de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna beaktat arrangemanget rörande publiceringen av EFTA:s anbudsinfordringar som är bifogat denna slutakt.

Dessutom har de befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen samt de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna godkänt de överenskomna protokollsanteckningar från förhandlingarna vilka är bifogade denna slutakt. De överenskomna protokollsanteckningarna skall vara av bindande karaktär.

Slutligen har de befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen och de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna beaktat de förklaringar som anges nedan och som är bifogade denna slutakt.

1. Förklaring av Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar om alkoholmonopol.
2. Förklaring av Liechtensteins och Schweiz regeringar om alkoholmonopol.
3. Förklaring av Europeiska gemenskapen om ömsesidigt bistånd i tullfrågor.
4. Förklaring av EFTA-ländernas regeringar om fri rörlighet för lätta lastbilar.

5. Förklaring av Liechtensteins regering om produktansvar.

6. Förklaring av Liechtenstein om landets speciella förhållanden.

7. Förklaring av Österrikes regering om skyddsåtgärder.

8. Förklaring av Europeiska gemenskapen.

9. Förklaring av Islands regering om användning av skyddsåtgärder enligt EES-avtalet.

10. Förklaring av Schweiz regering om skyddsåtgärder.

11. Förklaring av Europeiska gemenskapen.

12. Förklaring av Schweiz regering om införandet av högskolestudier i arkitektur vid högre tekniska utbildningsanstalter.

13. Förklaring av regeringarna i Österrike och Schweiz om audiovisuella tjänster.

14. Förklaring av regeringarna i Liechtenstein och Schweiz om administrativt biträde.

15. Förklaring av Europeiska gemenskapen.

16. Förklaring av Schweiz regering om tillämpning av skyddsbestämmelser i samband med kapitalrörelser.

17. Förklaring av Europeiska gemenskapen.

18. Förklaring av Norges regering om direkt verkställighet av EG-institutionernas beslut rörande betalningsförpliktelser riktade till företag i Norge.

19. Förklaring av Europeiska gemenskapen.

20. Förklaring av Österrikes regering om verkställigheten inom dess territorium för EG-institutionernas beslut rörande betalningsförpliktelser.

21. Förklaring av Europeiska gemenskapen.

22. Förklaring av Europeiska gemenskapen om varvsindustri.

23. Förklaring av Irlands regering till protokoll 28 om immateriell äganderätt— internationella konventioner.

24. Förklaring av EFTA-staternas regeringar om Europeiska gemenskapens stadga om grundläggande sociala rättigheter för arbetstagare.

25. Förklaring av Österrikes regering om tillämpningen av artikel 5 i direktiv 76/207/EEG i fråga om nattarbete.

26. Förklaring av Europeiska gemenskapen.

27. Förklaring av Europeiska gemenskapen om EFTA-staternas rättigheter vid EG-domstolen.

28. Förklaring av Europeiska gemenskapen om EFTA-staternas juristers rättigheter såvitt avser gemenskapsrätten.

29. Förklaring av Europeiska gemenskapen

om deltagande av experter från EFTA-staterna i EG-kommittéer med anknytning till EES vid tillämpningen av artikel 100 i avtalet.

30. Förklaring av Europeiska gemenskapen angående artikel 103 i avtalet.

31. Förklaring av EFTA-staternas regeringar om artikel 103.1 i EES-avtalet.

32. Förklaring av Europeiska gemenskapen om transitering inom fiskerisektorn.

33. Förklaring av Europeiska gemenskapen samt Finlands, Liechtensteins, Schweiz, Sveriges och Österrikes regeringar om produkter av val.

34. Förklaring av Schweiz regering om fiskala tullar.

35. Förklaring av Europeiska gemenskapen om bilaterala avtal.

36. Förklaring av Schweiz regering om avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg.

37. Förklaring av Österrikes regering om avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Österrike om godstransporter på väg och järnväg.

38. Förklaring av EFTA-staternas regeringar om EFTA:s finansiella mekanism.

39. Förklaring av EFTA-staternas regeringar om en domstol i första instans.

**GEMENSAMMA FÖRKLARINGAR
AV DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA
TILL AVTALET OM
ETT EUROPEISKT EKONOMISKT SAMARBETSOMRÅDE**

GEMENSAM FÖRKLARING

OM UTARBETANDE AV GEMENSAMMA RAPPORTER ENLIGT PUNKT 5 I PROTOKOLL 1 OM ÖVERGRIPANDE ANPASSNING

Beträffande de förfaranden för översyn och rapportering som avses i punkt 5 i protokoll 1 om övergripande anpassning, förutsätts att

Gemensamma EES-kommittén får, när den anser det ändamålsenligt, begära att en gemensam rapport utarbetas.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM AVTAL OM ÖMSESIDIGT ERKÄNNANDE AV OCH SKYDD FÖR BENÄMNINGAR PÅ VIN OCH SPRIT

De avtalsslutande parterna är överens om att förhandla i syfte att före den 1 juli 1993 ingå separata avtal om ömsesidigt erkännande av

och skydd för benämningar på vin och sprit, varvid hänsyn skall tas till gällande bilaterala överenskommelser.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM ÖVERGÅNGSTID FÖR UTFÄRDANDE ELLER UPPRÄTTANDE AV URSPRUNGSdokUMENT

a) Under två år efter EES-avtalets ikraftträdande skall vederbörande tullmyndigheter i gemenskapen och i Finland, Island, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike godta som giltiga ursprungsintyg enligt protokoll 4 till EES-avtalet följande dokument som nämns i artikel 13 i protokoll 3 till frihandelsavtalen mellan EEG och de ovannämnda enskilda EFTA-staterna:

i) Varucertifikat EUR.1, inbegripna LT-certifikat, bestyrkta i förväg med stämpel tillhörande vederbörande tullanstalt i exportlandet.

ii) Varucertifikat EUR.1, inbegripna LT-certifikat, bestyrkta av en godkänd exportör med en särskild stämpel som godkänts av tullmyndigheten i exportlandet.

iii) Fakturor med hänvisning till LT-certifikat.

b) Under sex månader efter EES-avtalets ikraftträdande skall vederbörande tullmyndigheter i gemenskapen och i Finland, Island,

Norge, Schweiz, Sverige och Österrike godta som giltiga ursprungsintyg enligt protokoll 4 till EES-avtalet följande dokument som nämns i artikel 8 i protokoll 3 till frihandelsavtalen mellan EEG och de ovannämnda enskilda EFTA-staterna:

i) Fakturor innehållande den exportörsdeklaration som anges i bilaga V till protokoll 3, upprättade enligt artikel 13 i detta protokoll.

ii) Fakturor innehållande den exportörsdeklaration som anges i bilaga V till protokoll 3, upprättad av vilken exportör som helst.

c) Begäran om kontroll i efterhand av de dokument som avses i punkterna a och b skall godtas av vederbörande tullmyndigheter i gemenskapen och i Finland, Island, Norge, Sverige, Schweiz och Österrike under en tvåårsperiod efter utfärdandet eller upprättandet av berörda ursprungsintyg. Dessa kontroller skall utföras enligt avdelning VI i protokoll 4 till EES-avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM ARTIKLARNA 10 OCH 14.1 I PROTOKOLL 11 I AVTALET

De avtalsslutande parterna betonar den vikt de lägger vid dataskydd. De åtar sig att beakta denna fråga ytterligare i syfte att säkerställa ett skäligt skydd av sådana data enligt nuvarande

protokoll 11, åtminstone på en nivå jämförbar med den som föreskrivs i Europarådskonventionen av den 28 januari 1981.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM ELEKTROMEDICINSK UTRUSTNING

De avtalsslutande parterna beaktar att kommissionen har förelagt rådet ett förslag till ett rådskdirektiv om elektromedicinsk utrustning vilken för närvarande omfattas av direktiv 84/539/EEG (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 179).

Kommissionens förslag förstärker skyddet för patienter, användare och tredje man genom

att hänvisa till harmoniserade standarder som skall antas av CEN-CENELEC i enlighet med de rättsliga kraven och genom att underkasta dessa produkter lämpliga förfaranden för bedömning av överensstämmelse inbegripet inblandning av ett tredjepartsorgan för viss utrustning.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM MEDBORGARE I ISLAND SOM INNEHAR UTBILDNINGSBEVIS UTFÄRDARDE I TREDJE LAND I SPECIALISERAD MEDICIN, SPECIALISERAD ODONTOLOGI, VETERINÄRMEDICIN, FARMACI, ALLMÄN MEDICINSK PRAKTIK OCH ARKITEKTUR

De avtalsslutande parterna konstaterar att rådets direktiv 75/362/EEG (EGT nr L 167, 30.06.1975, s. 1), 78/686/EEG (EGT nr L 233, 24.08.1978, s. 1), 78/1026/EEG (EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 1), 85/384/EEG (EGT nr L 233, 21.08.1985, s. 15), 85/433/EEG (EGT nr L 253, 24.09.1985, s. 37) och 86/457/EEG (EGT nr L 267, 19.09.1986, s. 26), i sin till EES-avtalets syften anpassade form, enbart avser utbildnings- och examensbevis och andra kompetensbevis som är utfärdade i de andra avtalsslutande parterna.

De är dock angelägna om att ta hänsyn till den speciella situationen för de isländska medborgare som har studerat i ett tredje land på grund av att det inte finns någon fullständig högskoleutbildning i någon medicinsk specialitet, specialiserad odontologi, veterinärmedicin och arkitektur på Island, på grund av att

möjligheterna till utbildning i specialiserad odontologi och till särskild utbildning i allmänmedicinsk praktik är begränsade och på grund av att en fullständig högskoleutbildning i farmaci först nyligen har införts på Island.

Därför rekommenderar de avtalsslutande parterna de berörda regeringarna att tillåta medborgare i Island som innehar ett utbildningsbevis i specialiserad odontologi, veterinärmedicin, arkitektur eller farmaci eller ett bevis om avslutad särskild utbildning i allmänmedicinsk praktik eller medicinsk specialisering utfärdade i ett tredje land och erkända av behöriga isländska myndigheter, att påbörja och bedriva verksamhet som specialiserade tandläkare, veterinärer, arkitekter, farmaceuter, medicinska allmänpraktiker och specialister inom EES-området, genom att erkänna dessa utbildningsbevis inom sina territorier.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM MEDBORGARE I ISLAND SOM INNEHAR HÖGSKOLEUTBILDNINGSBETIS UTFÄRDAD I ETT TREDJE LAND EFTER AVSLUTAD MINST TREÅRIG YRKESUTBILDNING

De avtalslutande parterna konstaterar att rådets direktiv 89/48/EEG av den 21 december 1988 om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier, i sin till EES-avtalets syften anpassade form avser utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis, utfärdade i de avtalslutande länderna.

De är dock angelägna om att ta hänsyn till den speciella situationen för de isländska medborgare som har studerat i ett tredje land på grund av att möjligheterna till eftergymnasial

utbildning på Island är begränsade och studenter av tradition har sökt sig utomlands för att bedriva högskolestudier.

Därför rekommenderar avtalsparterna de berörda regeringarna att tillåta medborgare i Island som innehar utbildningsbevis inom ramen för det allmänna systemet, utfärdade i ett tredje land och erkända av behöriga isländska myndigheter, att utöva verksamhet som specialister på berörda yrkesområden inom Europeiska ekonomiska området genom att erkänna dessa utbildningsbevis inom sina territorier.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM GODSTRANSPORTER PÅ VÄG

Om Europeiska gemenskapen utarbetar ny lagstiftning för att ändra, ersätta eller förlänga tillämpningen av reglerna för tillträde till marknaden för godstransporter på väg (rådets första direktiv av den 23 juli 1962 om vissa godstransporter på väg mellan medlemsstaterna, EGT nr 70, 6.8.1962, rådets direktiv 65/269/EEG, EGT nr 88, 24.5.1965, s. 1469, rådets förordning (EEG) 3164/76, EGT nr L 357, 29.12.1976, s. 1,

rådets beslut 80/48/EEG, EGT nr L 18 24.1.1980, s. 21, rådets förordning (EEG) 4059/89, EGT nr L 390, 30.12. 1989, s. 8), skall de avtalslutande parterna i enlighet med de gemensamt överenskomna förfaranden fatta beslut om ändring av den relevanta bilagan, varigenom transportföretagen i de avtalslutande staterna får ömsesidigt tillträde till marknaden för godstransporter på väg på lika villkor.

Så länge som avtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Österrike om godstransporter på väg och järnväg gäller, skall framtida ändringar i föreliggande avtal inte påverka de avtalsslutande parterna nuvarande ömsesidiga rättigheter i fråga om tillträde till marknaden som avses i artikel 16 i avtalet mellan Europe-

iska gemenskaperna och Österrike om godstransporter på väg och järnväg och som angetts i de bilaterala avtalen mellan å ena sidan Österrike och å andra sidan Finland, Norge, Schweiz och Sverige, om annat inte har överenskommit mellan berörda parter.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM KONKURRENSREGLER

De avtalsslutande parterna förklarar att genomförandet av Europeiska ekonomiska samarbetsrådets konkurrensregler sker, när det gäller ärenden som ligger inom EG-kommissionens ansvarsområde, på grundval av gällande behörigheter inom gemenskapen kompletterade med avtalets bestämmelser. När det gäller

ärenden som ligger inom EFTA:s övervakningsmyndighets ansvarsområde sker genomförandet av Europeiska ekonomiska samarbetsrådets konkurrensregler på grundval av avtalet om upprättandet av denna myndighet samt av EES-avtalets bestämmelser.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM ARTIKEL 61.3 b I AVTALET

De avtalsslutande parterna förklarar att vid ett ställningstagande till om undantag kan beviljas enligt artikel 61.3 b, så skall EG-

kommissionen ta hänsyn till EFTA-staternas intressen och EFTA:s övervakningsmyndighet till gemenskapens intressen.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM ARTIKEL 61.3 c I AVTALET

De avtalsslutande parterna uppmärksammar att även om regioner inte är berättigade till stöd enligt artikel 61.3 a och enligt det första analysstadiets kriterier i punkt c (se kommissionens meddelande om metoden för tillämp-

ning av artikel 92.3 a och c på regionalt stöd, EGT nr C 212, 12.8.1988, s. 2), så kan en prövning göras utifrån andra kriterier, t.ex. mycket låg befolkningstäthet.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM STÖD FRÅN EG:S STRUKTURFONDER ELLER ANDRA FINANSIELLA KÄLLOR

De avtalsslutande parterna förklarar att ekonomiskt stöd till företag som finansieras av EG:s strukturfonder eller med stöd från Europeiska investeringsbanken eller andra jämförbara finansiella källor eller fonder, skall ges i

enlighet med bestämmelserna i detta avtal om statligt stöd. De förklarar att utbyte av information och åsikter om sådana former av stöd skall äga rum på begäran av någon av övervakningsmyndigheterna.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM PUNKT C I PROTOKOLL 27 OM SAMARBETE PÅ OMRÅDET STATLIGT STÖD I DETTA AVTAL

Den underrättelse som avses i punkt c i protokoll 27 skall innehålla en beskrivning av det berörda statliga stödprogrammet eller stödfallet, som omfattar samtliga uppgifter som krävs för att göra en riktig bedömning av programmet eller fallet (med hänsyn till de element som ingår i berörda statliga stöd som t.ex. slag av statligt stöd, anslag, stödmottagare, varaktighet). Dessutom skall anledningen

till att man har inlett förfarandet enligt artikel 93.2 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen eller motsvarande förfarande som fastställts i ett avtal mellan EFTA-staterna om inrättande av EFTA:s övervakningsmyndighet, meddelas den andra övervakningsmyndigheten. Utbytet av information mellan de två övervakningsmyndigheterna skall vara ömsesidigt.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM VARVSINDUSTRI

De avtalsslutande parterna är överens om att de, fram till den tidpunkt då det sjunde varvsindustridirektivet upphör att gälla (dvs vid utgången av år 1993), skall avstå från att tillämpa de allmänna bestämmelserna om stat-

ligt stöd, som fastställts i artikel 61 i detta avtal på varvsindustrin.

Artikel 62.2 i detta avtal liksom de protokoll som avser statligt stöd är tillämpliga på varvsindustrin.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM DE FÖRFARANDEN SOM SKALL TILLÄMPAS NÄR EFTA-STATERNA MED STÖD AV ARTIKEL 76 OCH DEL VI I AVTALET OCH MOTSVARANDE PROTOKOLL I FULL OMFATTNING DELTAR I EG-KOMMITTÉER

EFTA-staterna skall ha samma rättigheter och skyldigheter som EG:s medlemsstater inom EG-kommittéer där de deltar i full omfattning, med stöd av artikel 76 och del VI i avtalet och motsvarande protokoll utom när det gäller eventuella röstningsförfaranden. När EG-kommissionen fattar beslut skall den före omröstning ta vederbörlig hänsyn till de åsikter som

har uttryckts av EFTA-staterna på samma sätt som när det gäller de åsikter som har uttryckts av EG:s medlemsstater.

I sådana fall där EG:s medlemsstater har möjlighet att överklaga EG-kommissionens beslut till EG-rådet får EFTA-staterna väcka frågan i Gemensamma EES-kommittén i enlighet med artikel 5 i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM SAMARBETE PÅ KULTUROMRÅDET

De avtalsslutande parterna erinrar, med beaktande av sitt samarbete inom Europarådet, om förklaringen av den 9 april 1984 från ministermötet i Luxemburg mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Europeiska frihandelssammanslutningens stater, konstaterar att upprättandet av fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor kommer

att få stor betydelse för kulturområdet och deklarerar sin avsikt att stärka och bredda samarbetet på kulturområdet för att bidra till bättre förståelse mellan folken i ett mångkulturellt Europa och säkerställa och vidareutveckla det nationella och regionala arv som berikar den europeiska kulturen med sin mångfald.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM SAMARBETE FÖR ATT MOTVERKA OLAGLIG HANDEL MED KULTURELLT BETYDELSEFULLA FÖREMÅL

De avtalsslutande parterna förklarar sig beredda att fastställa dels samarbetsformer och förfaranden mot olaglig handel med kulturellt betydelsefulla föremål, dels en ordning för reglering av den lagliga handeln med dessa föremål.

Utan att EES-avtalets bestämmelser och andra internationella förpliktelser berörs skall dessa samarbetsformer och förfaranden beakta den lagstiftning som gemenskapen håller på att utarbeta på detta område.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM DELTAGANDE AV SAKKUNNIGA FRÅN GEMENSKAPEN I ARBETET
I EFTA-STATERNAS KOMMITTÉER ELLER KOMMITTÉER TILLSATTA
AV EFTA:S ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

I betraktande av att sakkunniga från EFTA-staterna deltar i arbetet i de EG-kommittéer som uppräknas i protokoll 37 till avtalet skall sakkunniga från gemenskapen på samma sätt delta på gemenskapens begäran i arbetet i

motsvarande organ hos EFTA-staterna eller organ som tillsätts av EFTA:s övervakningsmyndighet, när det gäller samma frågor som behandlas av de EG-kommittéer som anges i nämnda protokoll.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM ARTIKEL 103 I AVTALET

Det är de avtalsslutande parternas uppfattning att hänvisningen till uppfyllandet av de konstitutionella kraven i artikel 103.1 i avtalet

och hänvisningen till den provisoriska tillämpningen i artikel 103.2 inte har någon praktisk betydelse för interna gemenskapsförfaranden.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM PROTOKOLL 35 TILL AVTALET

De avtalsslutande parterna förutsätter att protokoll 35 inte begränsar verkningarna av

gällande inhemska bestämmelser om internationella avtals direkta verkan och företräde.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM DEN FINANSIELLA MEKANISMEN

I händelse att en avtalsslutande part som är EFTA-stat går ur EFTA och ansluter sig till gemenskapen, bör lämpliga lösningar utformas så att övriga EFTA-stater därvid inte åsamkas några ytterligare finansiella förpliktelser. De avtalsslutande parterna uppmärksammar i detta sammanhang EFTA-staternas beslut att

beräkna sina respektive bidrag till den finansiella mekanism utifrån BNP-uppgifter angivna till marknadspriser för de tre närmast föregående åren. I fråga om eventuella anslutande EFTA-stater bör lämpliga och rättvisa lösningar sökas i samband med förhandlingarna om anslutning.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM FÖRHÅLLET MELLAN EES-AVTALET OCH GÄLLANDE AVTAL

EES-avtalet skall inte påverka rättigheter som är säkerställda genom gällande avtal mellan å ena sidan en eller flera EG-medlemsstater och en eller flera EFTA-stater å den andra eller mellan två eller flera EFTA-stater, t.ex. avtal

som rör privatpersoner, näringsidkare, regionalt samarbete eller administrativa åtgärder, förrän minst likvärdiga rättigheter har säkerställts inom ramen för avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM DEN ÖVERENSKOMNA TOLKNINGEN AV ARTIKEL 4.1 OCH 4.2 I PROTOKOLL 9 OM HANDELN MED FISK OCH ANDRA MARINA PRODUKTER

1. Även om EFTA-staterna inte kommer att omfattas av EG:s regelverk om fiskeripolitiken är det underförstått att, när hänvisning görs till stöd med statliga medel, skall varje snedvridning av konkurrensen bedömas av de avtalslutande parterna inom ramen för artiklarna 92 och 93 i Romfördraget och i relation till relevanta bestämmelser i EG:s regelverk om fiskeripolitiken samt innehållet i den gemensamma förklaringen rörande artikel 61.3.c i avtalet.

2. Även om EFTA-staterna inte kommer att omfattas av EG:s regelverk om fiskeripolitiken är det underförstått att, när hänvisning görs till lagstiftning avseende marknadens struktur, skall varje snedvridning av konkurrensen som förorsakas av sådan lagstiftning bedömas i relation till principerna i EG:s regelverk om den gemensamma marknadsstrukturen.

Närhelst en EFTA-stat upprätthåller eller inför nationella bestämmelser om marknadsstruktur inom fiskerisektorn skall sådana be-

stämmelser utan vidare anses förenliga med de principer som hänvisas till i föregående stycke, om de innehåller åtminstone följande element:

a) Lagstiftningen om producentorganisationer återspeglar principerna i EG:s regelverk i fråga om

- etablering på producenternas initiativ
- frihet att bli och upphöra att vara medlem

- frånvaro av dominerande ställning, såvida den dominerande ställningen inte är nödvändig i följd av syften motsvarande dem som anges i artikel 39 i Romfördraget.

b) Närhelst reglerna för producentorganisationer utsträcks till att gälla icke-medlemmar, skall de bestämmelser som tillämpas motsvara dem i artikel 7 i förordning (EEG) nr 3687/91.

c) Närhelst bestämmelser rörande ingrepp för att stödja priserna finns eller införs motsvarar de dem som anges i avsnitt III i förordning (EEG) nr 3687/91.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM TILLÄMPNINGEN AV TARIFFSÄNKNINGAR FÖR VISSA JORDBRUKSVAROR

De avtalsslutande parterna förklarar att om tariffsänkningar i ett visst fall medges för samma vara både enligt protokoll 3 till avtalet och enligt ett sådant bilateralt avtal om handel med jordbruksvaror som avses i protokoll 42

till avtalet, skall den fördelaktigaste tariffbehandlingen beviljas när tillhörande handlingar överlämnas.

Vad som här sägs skall inte påverka de skyldigheter som följer av artikel 16 i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM VÄXTSKYDDSFÖRÅGOR

De avtalsslutande parterna förklarar att gällande gemenskapsrättsakter på detta område är föremål för översyn. Denna lagstiftning skall

därför inte antas av EFTA-staterna. Nya bestämmelser skall behandlas enligt artiklarna 99 och 102 i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM ÖMSESIDIGT BISTÅND MELLAN TILLSYNSMYNDIGHETER INOM OMRÅDET SPRITDRYCKER

De avtalsslutande parterna enas om att all framtida EG-lagstiftning om ömsesidigt bistånd inom området spritdrycker mellan behöriga myndigheter, i EG:s medlemsstater, vilken

är relevant för detta avtal, skall behandlas enligt de allmänna bestämmelserna om beslutsfattande i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING TILL PROTOKOLL 47

OM AVSKAFFANDE AV TEKNISKA HINDER FÖR HANDEL MED VIN

Den anpassning rörande användningen av termerna "Federweiss" och "Federweisser", som anges i bilagan till Protokoll 47 skall göras med beaktande av alla framtida ändringar av den relevanta gemenskapsrätten, där bestämmelser kan komma att införas som reglerar användningen av dessa termer och deras mot-svarigheter för vin som framställts inom gemenskapen.

Klassificeringen av EFTA-ländernas vinproducerande områden i vinodlingszon B i detta avtal skall inte hindra några framtida ändringar av gemenskapens klassificeringsschema, som kan få följdverkningar på klassificeringen inom ramen för avtalet. Alla sådana ändringar skall behandlas i enlighet med de allmänna bestämmelserna i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM ÄNDRING AV TULLKONCESSIONER OCH OM SÄRSKILD BEHANDLING AV SPANIEN OCH PORTUGAL

Ett genomförande fullt ut av det system som beskrivs i protokoll 3 kräver hos vissa avtalslutande parter ändringar i de nationella prisutjämnningssystemen. Dessa ändringar är inte möjliga utan ändring av tullkoncessioner. Sådana ändringar torde inte medföra behov av kompensation mellan EES-avtalets avtalslutande parter.

Det system som beskrivs i protokoll 3 hindrar inte tillämpningen av relevanta över-

gångsbestämmelser i Anslutningsakten för Spanien och Portugal och skall inte leda till att gemenskapen i dess sammansättning den 31 december 1985 ger de avtalslutande EES-parterna en mer gynnad behandling än den som ges de nya EG-medlemsstaterna. Särskilt hindrar tillämpningen av detta system inte uttagandet av de särskilda prisutjämningsbelopp som infördes genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM DJURHÄLSA

Utan hinder av bestämmelserna i punkt 2, kapitel 1 (veterinära frågor) i bilaga I till avtalet beaktar de avtalsslutande parterna den nya utvecklingen av gemenskapens lagstiftning på detta område och är ense om att konsultera

varandra i de fall skillnader i deras lagstiftning om djurskydd skapar hinder för den fria rörligheten för varor. De avtalsslutande parterna är ense om att följa läget på det här området.

GEMENSAM FÖRKLARING

OM DET HARMONISERADE SYSTEMET

De avtalsslutande parterna är ense om att så snart som möjligt och senast den 31 december 1992 harmonisera den tyska texten i varubesk-

rivningen i det harmoniserade systemet och som finns i de relevanta protokollen och bilagorna till EES-avtalet.

**FÖRKLARINGAR AV
REGERINGARNA I
EG:S MEDLEMSSTATER
OCH I EFTA-STATERNA**

FÖRKLARING

AV EG-MEDLEMSSTATERNAS OCH EFTA-STATERNAS REGERINGAR OM UNDERLÄTTANDET AV GRÄNSKONTROLLER

För att främja fri rörlighet för människor skall EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna samarbeta, inom ramen för den ordning som bestäms av vederbörande organ, i syfte att för

varandras medborgare samt deras familjemedlemmar underlätta kontrollerna vid gränserna mellan sina territorier.

FÖRKLARING

AV EG-MEDLEMSSTATERNAS OCH EFTA-STATERNAS REGERINGAR OM POLITISKA SAMTAL

Europeiska ekonomiska gemenskapen och dess medlemsstater och Europeiska frihandels-sammanslutningens medlemsstater uttryckte sin önskan att stärka sina politiska samtal om utrikespolitik i syfte att utveckla närmare relationer på områden av ömsesidigt intresse.

De kom därför överens om detta:

— att hålla informella utbyten av åsikter på ministernivå vid EES-rådets möten. Det kan vara lämpligt att låta dessa utbyten av åsikter förberedas genom möten på statssekreterarnivå,

— att i full utsträckning använda de diplomatiska kanaler som finns, särskilt de diplomatiska representationerna i huvudstaden i det land som har ordförandeskapet i EG, i Bryssel och i EFTA-staternas huvudstäder,

— att informellt konsultera på konferenser och i internationella organisationer,

— att detta inte på något sätt skall påverka eller ersätta existerande bilaterala kontakter på detta område.

**TILLFÄLLIGT ARRANGEMANG FÖR ATT
FÖRBEREDA ETT ORDNAT IKRAFTTRÄDANDE
AV EES-AVTALET**

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
KOMMISSION

Generaldirektoratet för
externa relationer

Generaldirektören

Ambassadör H. Hafstein
Chef för EFTA-delegationen
EFTA-sekretariatet
Rue d'Arlon 118
1040 Bryssel

Bryssel

Herr Ambassadör,

Jag återoppar våra diskussioner angående det tillfälliga EES-skedet och förstår att vi är ense att inrätta ett tillfälligt arrangemang för att förbereda ett ordnat ikraftträdande av avtalet.

Enligt detta arrangemang skall de strukturer och förfaranden som fastställts under EES-förhandlingarna bibehållas. En arbetsgrupp på hög nivå biträdd av expertgrupper liknande den tidigare förhandlingsgruppen på hög nivå och förhandlings-grupperna bestående av företrädare för gemenskapen och EFTA, skall bl.a. undersöka i EES-sammanhang nya gemenskapsregler utfärdade mellan den 1 augusti 1991 och tidpunkten för ikraftträdandet av EES-avtalet. Överenskommelser skall upptecknas och avslutas antingen i tilläggsprotokoll

Med utmärkt högaktning

som fogas till EES-avtalet eller i lämpliga beslut från den gemensamma EES-kommittén sedan avtalet trätt i kraft. Varje betydande förhandlingsproblem som uppstår under det tillfälliga arrangemanget skall behandlas av den gemensamma EES-kommittén efter avtalets ikraftträdande.

Det förutsätts att informations- och konsultationsförfarandena i EES-avtalet kan tillämpas endast efter det att avtalet trätt i kraft. Gemenskapen skall informera EFTA-staterna under det tillfälliga skedet om förslag om nya gemenskapsregler sedan de framlagts för EG:s ministerråd.

Jag skulle vara mycket tacksam för Ditt samtycke till detta tillfälliga arrangemang.

Horst G. Krenzler

ISLANDS DELEGATION
 vid EUROPEISKA GEMENSKAPERNA
 Rue Archimede 5
 1040 Bruxelles

Bryssel

Herr Generaldirektör,

Härmed får jag erkänna mottagandet denna dag av Er skrivelse med följande lydelse:

”Jag åberopar våra diskussioner angående det tillfälliga EES-skedet och förstår att vi är ense att inrätta ett tillfälligt arrangemang för att förbereda ett ordnat ikraftträdande av avtalet.

Enligt detta arrangemang skall de strukturer och förfaranden som fastställts under EES-förhandlingarna bibehållas. En arbetsgrupp på hög nivå biträdd av expertgrupper liknande den tidigare förhandlingsgruppen på hög nivå och förhandlingsgrupperna bestående av företrädare för gemenskapen och EFTA, skall bl.a. undersöka i EES-sammanhang nya gemenskapsregler utfärdade mellan den 1 augusti 1991 och tidpunkten för ikraftträdandet av EES-avtalet. Överenskommelser skall upptecknas och avslutas antingen i tilläggsprotokoll

Med utmärkt högaktning

som fogas till EES-avtalet eller i lämpliga beslut från den gemensamma EES-kommittén sedan avtalet trätt i kraft. Varje betydande förhandlingsproblem som uppstår under det tillfälliga arrangemanget skall behandlas av den gemensamma EES-kommittén efter avtalets ikraftträdande.

Det förutsätts att informations- och konsultationsförfarandena i EES-avtalet kan tillämpas endast efter det att avtalet trätt i kraft. Gemenskapen skall informera EFTA-staterna under det tillfälliga skedet om förslag om nya gemenskapsregler sedan de framlagts för EG:s ministerråd.

Jag skulle vara mycket tacksam för Ditt samtycke till detta tillfälliga arrangemang.”

Jag har äran bekräfta mitt samtycke till detta tillfälliga arrangemang.

Hannes Hafstein, Ambassadör

Chef för Islands Delegation
 vid Europeiska gemenskapen

**ARRANGEMANG I FRÅGA OM
UTGIVNINGEN AV RELEVANT
EES-INFORMATION**

ISLANDS DELEGATION
 vid EUROPEISKA GEMENSKAPERNA
 Rue Archimede 5
 1040 Bruxelles

Bryssel

Ärende: Utgivning av EES-relevant information

Herr Generaldirektör,

I fråga om utgivningen av den relevanta EES-information som skall publiceras efter ikraftträdandet av EES-avtalet har jag äran att sammanfatta den träffade överenskommelsen enligt följande.

Det kommer att bli ett samordnat system bestående av Europeiska gemenskapernas officiella tidning och med en speciell EES-bilaga. När information som skall publiceras både för EG och EFTA är identisk kommer utgivningen av EG i Europeiska gemenskapernas officiella tidning samtidigt att fungera som utgivning på de tre gemensamma EG/EFTA-språken, medan informationen på de återstående fyra EFTA-språken (finska, isländska, norska och svenska) kommer att publiceras i EES-tillägget i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. EFTA-staterna åtar sig att ordna med en lämplig infrastruktur i avsikt att säkerställa att nödvändiga översättningar på de fyra icke EG-anknutna EFTA-språken finns tillgängliga i rätt tid. EFTA-staterna kommer att ha ansvaret för att få fram underlaget för framställningen av EES-tillägget.

Utgivningssystemet kommer att innefatta följande delar:

a) *Beslut av den gemensamma EES-kommittén som avser regelverket och andra beslut, akter, underrättelser etc. av EES-institutioner*

Gemensamma EES-kommitténs beslut som avser regelverket skall ges ut på de nio officiella språken i en särskild EES-del av Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer att fungera som utgivning i fråga om de tre gemensamma språken. Dessa beslut kommer också att ges ut i EES-tillägget på de nordiska EFTA-ländernas officiella språk och, på EFTA-staternas ansvar, möjli-

gen, i informationssyfte, på EFTA:s arbets-språk.

Samma gäller i fråga om andra beslut, akter, underrättelser, etc. av EES-institutioner, särskilt EES-rådet och den gemensamma EES-kommittén.

I fråga om beslut av den gemensamma EES-kommittén som avser regelverket, kommer innehållsförteckningen att innehålla hänvisningar till var relevanta interna EG-texter kan återfinnas.

b) *EFTA-information med EG-anknytning*

Information från EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, EFTA:s ständiga kommitté och EFTA-domstolen som avser t.ex. konkurrens, statligt stöd, offentlig upphandling och tekniska standarder kommer att publiceras på de nio officiella EG-språken i en särskild EES-del av

Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer också att fungera som utgivning för EFTA-staterna på de tre gemensamma språken medan de andra fyra EFTA-språken kommer att tryckas i EES-tillägget. När det är av betydelse kommer innehållsförteckningen till EES-delen, respektive EES-tillägget att innehålla hänvisningar till var den motsvarande information från EG och dess medlemsstater kan återfinnas.

c) *EG-information med EFTA-anknytning*

Information från EG och dess medlemsstater om t.ex. konkurrens, statligt stöd, offentlig upphandling och tekniska standarder kommer att publiceras på de nio officiella EG-språken i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer också att fungera som utgivning för EFTA-staterna på de tre gemensamma språken medan de andra fyra EFTA-språken kommer att tryckas i EES-tillägget. När det är av betydelse kommer hänvisning att göras till var den motsvarande

informationen från EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, EFTA-staternas ständiga kommitté och EFTA-domstolen kan återfinnas.

De finansiella aspekterna på utgivningssystemet kommer att bli föremål för ett särskilt arrangemang.

Jag skulle vara tacksam om Ni ville bekräfta att Ni samtycker till ovanstående.

Mottag, Herr Generaldirektör, försäkran om min utmärkta högaktning.

Hannes Hafstein, Ambassadör

Chef för Islands Delegation
vid de Europeiska gemenskaperna

Generaldirektör Horst G. Krenzler
Europeiska gemenskapernas kommission
Generaldirektorat I
Avenue d'Auderghem 35
Bryssel

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
KOMMISSION

Generaldirektoratet för
externa relationer

Generaldirektören

Ambassadör H. Hafstein
Chef för EFTA-delegationen
EFTA-sekretariatet
Rue d'Arlon 118
1040 Bryssel

Bryssel

Herr Ambassadör,

Härmed får jag erkänna mottagandet denna dag av Er skrivelse med följande lydelse:

"I fråga om utgivningen av den relevanta EES-information som skall publiceras efter ikraftträdandet av EES-avtalet har jag äran att sammanfatta den träffade överenskommelsen enligt följande.

Det kommer att bli ett samordnat system bestående av Europeiska gemenskapernas officiella tidning och med en speciell EES-bilaga. När information som skall publiceras både för EG och EFTA är identisk kommer utgivningen av EG i Europeiska gemenskapernas officiella tidning samtidigt att fungera som utgivning på de tre gemensamma EG/EFTA-språken, medan informationen på de återstående fyra EFTA-språken (finska, isländska, norska och svenska) kommer att publiceras i EES-tillägget i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. EFTA-staterna åtar sig att ordna med en lämplig infrastruktur i avsikt att säkerställa att nödvändiga översättningar på de fyra icke EG-anknutna EFTA-språken finns tillgängliga i rätt tid. EFTA-staterna kommer att ha ansvaret för att få fram underlaget för framställningen av EES-tillägget.

Utgivningssystemet kommer att innefatta följande delar:

a) *Beslut av den gemensamma EES-kommittén som avser regelverket och andra beslut, akter, underrättelser etc. av EES-institutioner*

Gemensamma EES-kommitténs beslut som avser regelverket skall ges ut på de nio officiella språken i en särskild EES-del av Europeiska

gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer att fungera som utgivning i fråga om de tre gemensamma språken. Dessa beslut kommer också att ges ut i EES-tillägget på de nordiska EFTA-ländernas officiella språk och, på EFTA-staternas ansvar, möjligen, i informationssyfte, på EFTA:s arbetspråk.

Samma gäller i fråga om andra beslut, akter, underrättelser, etc. av EES-institutioner, särskilt EES-rådet och den gemensamma EES-kommittén.

I fråga om beslut av den gemensamma EES-kommittén som avser regelverket, kommer innehållsförteckningen att innehålla hänvisningar till var relevanta interna EG-texter kan återfinnas.

b) *EFTA-information med EG-anknytning*

Information från EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, EFTA:s ständiga kommitté och EFTA-domstolen som avser t.ex. konkurrens, statligt stöd, offentlig upphandling och tekniska standarder kommer att publiceras på de nio officiella EG-språken i en särskild EES-del av Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer också att fungera som utgivning för EFTA-staterna på de tre gemensamma språken medan de andra fyra EFTA-språken kommer att tryckas i EES-tillägget. När det är av betydelse kommer innehållsförteckningen till EES-delen, respektive EES-tillägget att innehålla hänvisningar till var den motsvarande information från EG och dess medlemsstater kan återfinnas.

c) *EG-information med EFTA-anknytning*

Information från EG och dess medlemsstater om t.ex. konkurrens, statligt stöd, offentlig upphandling och tekniska standarder kommer att publiceras på de nio officiella EG-språken i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer också att fungera som utgivning för EFTA-staterna på de tre gemensamma språken medan de andra fyra EFTA-språken kommer att tryckas i EES-tillägget. När det är av betydelse kommer hänvisning att göras till var den motsvarande informationen från EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, EFTA-staternas stän-

diga kommitté och EFTA-domstolen kan återfinnas.

De finansiella aspekterna på utgivningssystemet kommer att bli föremål för ett särskilt arrangemang.

Jag skulle vara tacksam om Ni ville bekräfta att Ni samtycker till ovanstående.”

Jag har äran bekräfta mitt samtycke till ovanstående.

Mottag, Herr Ambassadör, försäkran om min utmärkta högaktning.

Horst G. Krenzler

**ARRANGEMANG RÖRANDE
UTGIVNINGEN AV EFTA:S
ANBUDSINFORDRINGAR**

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
KOMMISSION

Generaldirektoratet för
externa relationer

Generaldirektören

Ambassadör H. Hafstein
Chef för EFTA-delegationen
EFTA-sekretariatet
Rue d'Arlon 118
1040 Bryssel

Bryssel

Ärende: Utgivning av EFTA:s anbudsinfordringar

Herr Ambassadör,

Beträffande det offentliggörande av anbudsinfordringar från EFTA-staterna i Europeiska gemenskapernas officiella tidning som anges i bilaga XVI till EES-avtalet, har jag äran att sammanfatta den överenskommelse vi nådde enligt följande:

a) Anbudsinfordringar från EFTA-staterna skall sändas på åtminstone ett av gemenskapens språk till Byrån för Europeiska gemenskapernas offentliga publikationer (OPOCE). Anbudsinfordringen skall ange på vilket EG-språk den skall anses autentisk.

b) OPOCE skall offentliggöra anbudsinfordringen som skall anses autentisk, i dess helhet i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i Tenders Electronic Daily, TED:s, databank. En sammanfattning av de viktigaste delarna skall offentliggöras på de övriga officiella EG-språken.

c) Anbudsinfordringar från EFTA skall publiceras av OPOCE i S-serien av Europeiska gemenskapernas officiella tidning tillsammans med anbudsinfordringar från EG inom de tidsfrister som framgår av de rättsakter det hänvisas till i bilaga XVI.

d) EFTA-staterna åtar sig att se till att anbudsinfordringarna översänds till OPOCE på ett officiellt EG-språk i så god tid att, förutsatt att OPOCE:s skyldighet att översätta anbudsinfordringarna till de officiella EG-språken och publicera dem i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i Tenders Electronic Daily inom en tidsrymd av tolv dagar (i

brådskande fall fem dagar) har respekterats, den tid som är tillgänglig för leverantörer och entreprenörer att avge anbud och intresseförklaringar inte skall inskränkas med hänsyn till tidsfristerna som anges i bilaga XVI.

e) Anbudsinfordringar från EFTA skall sändas in i samma format som de förebilder av anbudsinfordringar som bilagts de rättsakter som det hänvisas till i bilaga XVI. I syfte att upprätta ett effektivt och snabbt system för översättning och publicering, skall emellertid EFTA-staterna beakta att de rekommenderats att göra standardiserade anbudsinfordringar för var och en av staterna i enlighet med vad som rekommenderats var och en av de tolv medlemsstaterna i rekommendation 91/561/EEG av den 24 oktober 1991¹.

f) De avtal som undertecknats 1988 och 1989 av EG-kommissionen genom OPOCE och de utsedda kontrahenterna från Finland, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike om publicering av leverantörsavtal från EFTA som omfattas av avtalet inom GATT om regeringsupphandling skall upphävas när EES-avtalet träder i kraft.

g) De finansiella aspekterna på detta publiceringssystem skall behandlas genom ett särskilt arrangemang som skall komma till stånd för all övrig publicering med anledning av EES.

Jag skulle vara tacksam om Ni ville bekräfta att Ni samtycker till ovanstående.

Mottag, Herr Ambassadör, försäkran om min utmärkta högaktning.

Horst G. Krenzler

¹ EGT nr L 305, 6.11.1991 och EGT nr S 217 A — N, 16.11.1991.

ISLANDS DELEGATION
 vid EUROPEISKA GEMENSKAPERNA
 Rue Archimede 5
 1040 Bruxelles

Bryssel

Herr Generaldirektör,

Härmed får jag erkänna mottagandet denna dag av Er skrivelse med följande lydelse:

"*Ärende:* Utgivning av EFTA:s anbudsinfordringar

Beträffande det offentliggörande av anbudsinfordringar från EFTA-staterna i Europeiska gemenskapernas officiella tidning som anges i bilaga XVI till EES-avtalet, har jag äran att sammanfatta den överenskommelse vi nådde enligt följande:

a) Anbudsinfordringar från EFTA-staterna skall sändas på åtminstone ett av gemenskapens språk till Byrån för Europeiska gemenskapernas offentliga publikationer (OPOCE). Anbudsinfordringen skall ange på vilket EG-språk den skall anses autentisk.

b) OPOCE skall offentliggöra anbudsinfordringen som skall anses autentisk, i dess helhet i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i Tenders Electronic Daily, TED:s, databank. En sammanfattning av de viktigaste delarna skall offentliggöras på de övriga officiella EG-språken.

c) Anbudsinfordringar från EFTA skall publiceras av OPOCE i S-serien av Europeiska gemenskapernas officiella tidning tillsammans med anbudsinfordringar från EG inom de tidsfrister som framgår av de rättsakter det hänvisas till i bilaga XVI.

d) EFTA-staterna åtar sig att se till att

anbudsinfordringarna översänds till OPOCE på ett officiellt EG-språk i så god tid att, förutsatt att OPOCE:s skyldighet att översätta anbudsinfordringarna till de officiella EG-språken och publicera dem i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i Tenders Electronic Daily inom en tidsrymd av tolv dagar (i brådskande fall fem dagar) har respekterats, den tid som är tillgänglig för leverantörer och entreprenörer att avge anbud och intresseförklaringar inte skall inskränkas med hänsyn till tidsfristerna som anges i bilaga XVI.

e) Anbudsinfordringar från EFTA skall sändas in i samma format som de förebilder av anbudsinfordringar som bilagts de rättsakter som det hänvisas till i bilaga XVI. I syfte att upprätta ett effektivt och snabbt system för översättning och publicering, skall emellertid EFTA-staterna beakta att de rekommenderats att göra standardiserade anbudsinfordringar för var och en av staterna i enlighet med vad som rekommenderats var och en av de tolv medlemsstaterna i rekommendation 91/561/EEG av den 24 oktober 1991¹.

f) De avtal som undertecknats 1988 och 1989 av EG-kommissionen genom OPOCE och de utsedda kontrahenterna från Finland, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike om publicering av leverantörsavtal från EFTA som omfattas av avtalet inom GATT om regeringsupphandling skall upphävas när EES-avtalet träder i kraft.

¹ EGT nr L 305, 6.11.1991 och EGT nr S 217 A — N, 16.11.1991.

g) De finansiella aspekterna på detta publiceringssystem skall behandlas genom ett särskilt arrangemang som skall komma till stånd för all övrig publicering med anledning av EES.

Jag skulle vara tacksam om Ni ville bekräfta att Ni samtycker till ovanstående.”

Jag har äran bekräfta mitt samtycke till ovanstående.

Mottag, Herr Generaldirektör, försäkran om min utmärkta högaktning.

Hannes Hafstein, Ambassadör

Chef för Islands delegation
vid Europeiska gemenskaperna

ÖVERENSKOMNA PROTOKOLLSANTECKNINGAR

vid förhandlingar om ett avtal mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen, Europeiska kol- och stålgemenskapen samt medlemsstaterna i dessa och EFTA-staterna om skapandet av ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde

De avtalsslutande parterna har enats om följande:

I fråga om artikel 26 och protokoll 13

Före ikraftträdandet av avtalet skall den Europeiska gemenskapen med intresserade EFTA-stater undersöka om villkoren för tillämpning mellan gemenskapen och berörda EFTA-stater av artikel 26 i avtalet inom fiskerisektorn är uppfyllda oavsett bestämmelserna i första stycket i protokoll 13.

I fråga om artikel 56.3

Ordet "märkbar" i artikel 56.3 i avtalet skall förstås ha den betydelse det har i kommissionens meddelande 86/C 231/02 av den 3 september 1986 om avtal av mindre betydelse som inte faller in under artikel 85.1 i fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT nr C 231, 12.9.1986, s. 2).

I fråga om artikel 90

Det kommer att klarläggas i EES-rådets arbetsordning att vid beslutsfattandet talar EFTA-ministrar med en röst.

I fråga om artikel 91

Om det anses nödvändigt, skall EES-rådet i sin arbetsordning ta in bestämmelser om möjligheten att tillsätta underkommittéer eller arbetsgrupper.

I fråga om artikel 91.2

Det kommer att klarläggas i EES-rådets arbetsordning att orden "när omständigheterna kräver det" i artikel 91.2 avser den situation då en avtalsslutande part utnyttjar sin "droit d'évocation" i enlighet med artikel 89.2.

I fråga om artikel 94.3

Det är underförstått att Gemensamma EES-

kommittén vid ett av sina första sammanträden, när den fastställer sin arbetsordning, fattar beslut om att tillsätta de underkommittéer eller arbetsgrupper som behövs särskilt för att biträda den vid fullgörandet av dess uppgifter t.ex. när det gäller varors ursprung och andra tullfrågor.

I fråga om artikel 102.5

När det gäller provisorisk suspension enligt artikel 102.5 skall omfattningen och ikraftträdandet kungöras på ett lämpligt sätt.

I fråga om artikel 102.6

Artikel 102.6 är tillämplig endast i fråga om rättigheter som faktiskt har förvärvats och inte om rättigheter som endast har förväntats. Exempel på sådana förvärvade rättigheter är:

— en suspension i fråga om fri rörlighet för arbetstagare skall inte påverka en arbetstagares rätt att stanna kvar i en avtalsslutande part som han har flyttat till redan innan bestämmelserna upphävdes,

— en suspension i fråga om fri etablering skall inte påverka ett företags rättigheter i en avtalsslutande part där det har etablerat sig före suspensionen,

— en suspension i fråga om investeringar i t. ex. fastigheter skall inte påverka investeringar som har gjorts före tidpunkten för suspensionen,

— en suspension i fråga om statlig upphandling skall inte påverka utförandet av ett kontrakt som har tilldelats före tidpunkten för suspensionen,

— en suspension i fråga om erkännandet av ett utbildningsbevis skall inte påverka rätten för innehavaren av ett sådant bevis att fortsätta med sin yrkesverksamhet i en avtalsslutande part som inte har utfärdat beviset,

I fråga om artikel 103

Om ett beslut fattas av EES-rådet skall artikel 103.1 vara tillämplig.

I fråga om artikel 109.3

Termen "tillämpning" i artikel 109.3 i avtalet skall även avse avtalets genomförande.

I fråga om artikel 111

Suspension är inte till gagn för avtalets goda fungerande och alla ansträngningar skall göras för att undvika det.

I fråga om artikel 112.1

Bestämmelserna i artikel 112.1 avser även förhållandena inom ett visst område.

I fråga om artikel 123

Bestämmelserna i artikel 123 kommer inte att utnyttjas på ett otillbörligt sätt för att hindra utlämnandet av uppgifter på konkurrensområdet.

I fråga om artikel 129

Skulle någon av dem inte vara beredd att ratificera avtalet skall signatörerna ompröva läget.

I fråga om artikel 129

Om någon av de avtalsslutande parterna inte ratificerar avtalet, skall övriga fördragsslutande parter sammankalla en diplomatisk konferens för att bedöma följderna för avtalet av den uteblivna ratifikationen och undersöka möjligheten av att anta ett protokoll innehållande ändringar vilka skall vara föremål för nödvändiga interna procedurer. En sådan konferens skall sammankallas så snart det blivit klart att en avtalsslutande part inte kommer att ratificera avtalet eller senast om tidpunkten för avtalets ikraftträdande inte beaktas.

I fråga om protokoll 3

Tilläggen 2—7 till protokoll 3 kommer att färdigställas innan detta avtal träder i kraft.

Tilläggen 2—7 till protokoll 3 skall utarbetas så snart som möjligt och i vart fall före den 1 juli 1992. Beträffande tillägg 2 skall experter utarbeta en lista över råvaror som får bli föremål för prisutjämning på basis av de råvaror som var föremål för prisutjämningsåtgärder i de avtalsslutande parterna före avtalets ikraftträdande.

I fråga om protokoll 3, artikel 11

I syfte att underlätta tillämpningen av proto-

koll nr 2 till frihandelsavtalen skall bestämmelserna i protokoll nr 3 till vart och ett av dessa frihandelsavtal rörande definitionen av begreppet "ursprungsvaror" och formerna för administrativt samarbete ändras före EES-avtalets ikraftträdande. Dessa ändringar skall syfta till att bringa de ovannämnda bestämmelserna, bl.a. de som rör ursprungsbevis och administrativt samarbete, så nära som möjligt i linje med dem som återfinns i protokoll 4 till EES-avtalet med bibehållande av det "diagonala" kumulationssystem och motsvarande bestämmelser som för närvarande tillämpas inom ramen för protokoll nr 3. Det är sålunda underförstått att dessa ändringar inte skall ändra den liberaliseringsgrad som uppnåtts under frihandelsavtalen.

I fråga om protokoll 9

Före ikraftträdandet av avtalet skall den Europeiska gemenskapen och intresserade EFTA-stater fortsätta sina diskussioner om ändringar av lagstiftningen rörande transitering av fisk och fiskprodukter i syfte att uppnå en tillfredsställande lösning.

I fråga om protokoll 11, artikel 14.3

Gemenskapen skall, samtidigt som den till fullo uppfyller kommissionens samordningsroll, utveckla direkta kontakter på det sätt som anges i kommissionens arbetsdokument nr XXI/201/89, om det kan bidra till att protokollet fungerar på ett flexibelt och effektivt sätt och så länge detta sker på ömsesidig basis.

I fråga om protokoll 16 och bilaga VI

Möjligheten att vidmakthålla bilaterala avtal på socialförsäkringsområdet efter utgången av övergångstiderna för fri rörlighet för personer kan diskuteras på bilateral basis mellan Schweiz och intresserade stater.

I fråga om protokoll 20

De avtalsslutande parterna skall inom ramen för de berörda internationella organisationerna utarbeta regler för tillämpning av åtgärder till strukturell förbättring av den österrikiska flottan, med beaktande av omfattningen av denna flottas deltagande i den marknad som dessa åtgärder avser. Vederbörlig hänsyn skall tas till den tidpunkt vid vilken Österrikes skyldigheter inom ramen för åtgärderna för strukturell förbättring skall börja tillämpas.

I fråga om protokoll 23 och 24 (artikel 12 om språk)

EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet skall sörja för praktiska arrangemang för ömsesidig hjälp eller vilken som helst annan lämplig lösning särskilt när det gäller översättnings-frågor.

I fråga om protokoll 30

Följande EG-kommittéer på statistikområdet har konstaterats vara kommittéer där EFTA-staterna skall delta i full omfattning enligt artikel 2 i detta protokoll.

1. *Kommittén för Europeiska gemenskapernas statistikprogram*

upprättad enligt

389 D 0382: Rådets beslut nr 89/382/EEG, EURATOM av den 19 juni 1989 om tillsättandet av en kommitté för Europeiska gemenskapernas statistiska program (EGT nr L 181, 28.6.1989, s. 47).

2. *Kommittén för valuta-, finansiell- och betalningsbalansstatistik*

upprättad enligt

391 D 0115: Rådets beslut nr 91/115/EEG av den 25 februari 1991 om upprättandet av en kommitté för valuta-, finans- och betalningsbalansstatistik (EGT nr L 59, 6.3.1991, s. 19).

3. *Kommittén för statistisk sekretess*

upprättad enligt

390 R 1588: Rådets förordning (EEG, EURATOM nr 1588/90) av den 11 juni 1990 om utlämnande av sekretessbelagda statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor (EGT nr 151, 15.6.1990, s. 1).

4. *Kommittén för harmonisering av beräkning och sammanställning av BNP till marknadspris*

upprättad enligt

389 L 0130: Rådets direktiv 89/130/EEG, EURATOM av den 13 februari 1989 om harmonisering av beräkningen av bruttonatio-

nalinkomst till marknadspriser (EGT nr L 49, 21.2.1989, s. 26).

5. *Rådgivande kommittén för ekonomisk och social statistik*

upprättad enligt

391 D 0116: Rådets beslut 91/116/EEG av den 25 februari 1991 om upprättandet av Europeiska rådgivande kommittén för statistik på det ekonomiska och sociala området (EGT nr L 59, 6.3.1991, s. 21).

EFTA-staternas rättigheter och skyldigheter i fråga om nämnda EG-kommittéer regleras av den gemensamma förklaringen om tillämpliga procedurer i sådana fall där EFTA-staterna i överensstämmelse med artikel 76 och del VI i avtalet och motsvarande protokoll deltar i full omfattning i EG-kommittéer.

I fråga om protokoll 36, artikel 2

EFTA-staterna kommer, innan avtalet träder i kraft, att besluta om det antal medlemmar från ett vart av deras parlament som skall ingå i den EES gemensamma parlamentariker-kommittén.

I fråga om protokoll 37

I ilighet med artikel 6 i protokoll 23 omfattar hänvisningen till Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor (rådets förordning (EEG) nr 17/62) också

— Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor inom transportsektorn (rådets direktiv (EEG) nr 1017/68)

— Rådgivande kommittén för avtal- och monopolfrågor inom sjötransportsektorn (rådets direktiv (EEG) nr 4056/86)

— Rådgivande kommittén för avtal- och monopolfrågor inom lufttransportsektorn (rådets förordning (EEG) nr 3975/87).

I fråga om protokoll 37

Med tillämpning av omprövningsklausulen i artikel 101.2 i avtalet skall vid ikraftträdandet av detta avtal en kommitté läggas till på listan i protokoll 37, nämligen:

Samordningsgruppen för ömsesidigt erkännande av utbildningsbevis om högre utbildning (rådets direktiv 89/48/EEG).

Detaljbestämmelser om deltagande kommer att utfärdas.

I fråga om protokoll 47

De avtalslutande parterna kommer att ut-

arbete ett system för ömsesidigt bistånd mellan myndigheter som är ansvariga för att säkerställa efterlevnaden av gemenskapsbestämmelser och nationella bestämmelser på vinområdet på grundval av de relevanta bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 2048/89 av den 19 juni 1989 som fastställer allmänna regler om kontroll inom vinsektorn.

Villkor för detta ömsesidiga bistånd kommer att fastställas innan detta avtal träder i kraft. Till dess att ett sådant system har kommit till stånd skall de relevanta bestämmelserna i de bilaterala avtalen mellan gemenskapen och Schweiz och mellan gemenskapen och Österrike och samarbete och kontroll på vinområdet alltjämt tillämpas.

I fråga om bilagorna VI och VII

Ytterligare särskilda anpassningar som redovisas i ett dokument från NG III av den 11 november 1991, återstår att göra på socialförsäkringsområdet och i fråga om ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer innan EES-avtalet träder i kraft.

I fråga om bilaga VII

Ingen stat för vilken EES-avtalet gäller får efter tidpunkten för avtalets ikraftträdande åberopa artikel 21 i rådets direktiv nr 75/362/EEG av den 16 juni 1975 (EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1) för att kräva att medborgare från andra stater för vilka avtalet gäller genomgår ytterligare förberedande utbildning för att få behörighet som läkare inom socialförsäkringen.

I fråga om bilaga VII

Ingen stat för vilken EES-avtalet gäller får efter tidpunkten för avtalets ikraftträdande åberopa artikel 20 i rådets direktiv nr 78/686/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 1) för att kräva att medborgare från andra stater för vilka avtalet gäller genomgår ytterligare förberedande utbildning för att få behörighet som tandläkare inom socialförsäkringen.

I fråga om bilaga VII

Ingenjörer som tillhör Stiftelsen för det schweiziska registret över ingenjörer, arkitekter och tekniker (REG) omfattas av artikel 1 d, första stycket, i rådets direktiv nr 89/48/EEG av den 22 december 1988 (EGT nr L 19, 24.1.1989, s. 16) enligt ett generellt system för

erkännande av examensbevis utfärdade för yrkesutbildningar som omfattar minst tre års studier, i den mån som de uppfyller de villkor som anges i artikel 1 a i detta direktiv.

I fråga om bilaga IX

Före den 1 januari 1993 skall Island, Finland och Norge upprätta en förteckning över de skadeförsäkringsföretag som är undantagna från kraven i artiklarna 16 och 17 i rådets direktiv nr 73/239/EEG (EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3) samt översända denna till de övriga avtalslutande parterna.

I fråga om bilaga IX

Före den 1 januari 1993 skall Island upprätta en förteckning över de livförsäkringsföretag som är undantagna från kraven i artiklarna 18, 19 och 20 i rådets direktiv nr 79/267/EEG (EGT nr L 63, 13.3.1979, s. 1) samt översända denna till de övriga avtalslutande parterna.

I fråga om bilaga XIII

De avtalslutande parterna skall granska rådets direktiv 91/439/EEG om körkort av den 29 juli 1991 i enlighet med det gemensamt överenskomna förfarandet i avsikt att ta upp det i bilaga XIII om transport.

I fråga om bilaga XIII

De EFTA-stater som är parter i Europeiska avtalet om besättningar i fordon som deltar i internationell landsvägstrafik (AETR) skall, innan föreliggande avtal träder i kraft, göra följande reservation till AETR:

”Transportverksamhet mellan avtalslutande parter i EES-avtalet skall anses som nationell transportverksamhet enligt AETR, i den mån sådan verksamhet inte omfattar transitering genom ett territorium tillhörande en tredje stat som är part i AETR.”

Gemenskapen skall vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma motsvarande ändringar i EG-medlemsstaternas reservationer.

I fråga om bilaga XVI

Det är underförstått att artikel 100 i avtalet skall tillämpas på kommittéerna inom området offentlig upphandling.

**FÖRKLARINGAR AV
EN ELLER FLERA AV
DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA
TILL AVTALET OM
ETT EUROPEISKT EKONOMISKT SAMARBETSOMRÅDE**

FÖRKLARING AV FINLANDS, ISLANDS, NORGES OCH SVERIGES REGERINGAR

OM ALKOHOLMONOPOL

Utan att detta inskränker skyldigheterna enligt avtalet erinrar Finland, Island, Norge och Sverige om att deras alkoholmonopol grundar sig på viktiga hälso- och socialpolitiska hänsyn.

FÖRKLARING AV LIECHTENSTEINS OCH SCHWEIZ REGERINGAR

OM ALKOHOLMONOPOL

Utan att detta inskränker skyldigheterna enligt avtalet erinrar Liechtensteins och Schweiz regeringar om att deras alkoholmonopol grundar sig på viktiga jordbruks-, hälso- och socialpolitiska hänsyn.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

OM ÖMSEIDIGT BISTÅND I TULLFRÅGOR

Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater förklarar att de uppfattar att sista meningen i artikel 11.1 i protokoll 11 om ömsesidigt bistånd i tullfrågor omfattas av bestämmelserna i artikel 2.2 i protokollet.

FÖRKLARING AV EFTA-LÄNDERNAS REGERINGAR

OM FRI RÖRLIGHET FÖR LÄTTA LASTBILAR

Fri rörlighet enligt bilaga 2 om tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering, del I Motorfordon, för lätta lastbilar från den 1 januari 1995 accepteras av EFTA-

länderna under förutsättning att ny lagstiftning, som är i överensstämmelse med de övriga motorfordonskategorierna, är tillämplig vid denna tidpunkt.

FÖRKLARING AV LIECHTENSTEINS REGERING

OM PRODUKTANSVAR

Liechtensteins regering förklarar vad avser artikel 14 i rådets direktiv 85/374/EG att Liechtenstein vid detta avtals ikraftträdande i

nödvändig omfattning skall ha infört lagstiftning om skydd mot atomolyckor motsvarande det som internationella konventioner ger.

FÖRKLARING AV LIECHTENSTEINS REGERING

OM LANDETS SPECIELLA LÄGE

Liechtensteins regering, som hänvisar till punkt 18 i den gemensamma förklaringen av den 14 maj 1991 från ministermötet mellan Europeiska gemenskapen, dess medlemsstater och Europeiska frihandelsammanslutningens stater,

som på nytt bekräftar skyldigheten att säkerställa efterlevnaden av alla bestämmelser i EES-avtalet och att tillämpa dem i god tro,

förväntar sig att vederbörlig hänsyn skall tas enligt EES-avtalet till landets speciella geografiska förhållanden,

och anser att en situation som motiverar de åtgärder som avses i artikel 112 i EES-avtalet särskilt skall anses föreligga, om kapitalinflöden från en annan avtalsslutande part kan äventyra den bofasta befolkningens tillgång till fastigheter, eller om det i förhållande till antalet stadigvarande bosatta invånare sker en extraordinär ökning av antalet medborgare från EG:s medlemsstater eller de andra EFTA-staterna eller av det totala antalet sysselsättningstillfällen.

FÖRKLARING AV ÖSTERRIKES REGERING

OM SKYDDSÅTGÄRDER

Österrike förklarar att de speciella geografiska förhållandena gör att tillgången på markområden för bostadsändamål (särskilt mark för husbyggande) i delar av Österrike är mera knapp än vad som är normalt. Därför kan störningar på fastighetsmarknaden komma att

leda till sådana allvarliga ekonomiska, samhälleliga eller miljöbetingade problem av regional natur som avses i skyddsklausulen i artikel 112 i EES-avtalet, och föranleda åtgärder med stöd av den artikeln.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att förklaringen av Österrikes regering om skyddsåtgärder inte skall inverka på de avtalslutande

parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

FÖRKLARING AV ISLANDS REGERING

OM ANVÄNDNING AV SKYDDSÅTGÄRDER ENLIGT EES-AVTALET

På grund av dess ekonomiska ensidiga karaktär och det förhållandet att dess territorium är gles befolkat förklarar Island det som sin uppfattning att det, utan inskränkning i de skyldigheter som följer av avtalet, får vidta skyddsåtgärder om tillämpningen av EES-avtalet medför bl.a. följande:

— allvarliga störningar på arbetsmarknaden till följd av omfattande inflyttning av arbetskraft till vissa geografiska områden, vissa typer av arbete eller vissa branscher, eller

— allvarliga störningar på fastighetsmarknaden.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING

OM SKYDDSÅTGÄRDER

Schweiz förklarar det som sin uppfattning att landet, till följd av sina speciella geografiska och demografiska förhållanden, har möjlighet att vidta åtgärder för att begränsa invandring

från EES-länder i händelse av obalans i demografiska, sociala eller ekologiska hänseenden, föranledd av EES-medborgares förflyttningar.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att förklaringen av Schweiz regering om skyddsåtgärder inte skall inverka på de avtalslutande parter-

nas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING

OM INFÖRANDET AV HÖGSKOLESTUDIER I ARKITEKTUR VID HÖGRE TEKNISKA UTBILDNINGSANSTALTER

Genom att begära att examensbeviset i arkitektur som utfärdas vid de högre tekniska utbildningsanstalterna i Schweiz införs i artikel 11 i direktiv 85/384/EEG förklarar Schweiz sig berett att inrätta en kompletterande, ettårig högskoleutbildning avslutad med en examen,

för att ombesörja att hela utbildningsgången uppfyller de i artikel 4.1 a föreskrivna kraven. Denna kompletterande utbildning kommer att införas av förbundsregeringens industri- och arbetsmarknadsstyrelse från och med läsåret 1995/1996.

FÖRKLARING AV ÖSTERRIKES OCH SCHWEIZ REGERINGAR

OM AUDIOVISUELLA TJÄNSTER

Med hänvisning till rådets direktiv 89/552/EEC av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utövandet av sändningsverksamhet för television, förklarar Österrikes och Schweiz re-

geringar att de i enlighet med gällande gemenskapsrätt, som den tolkats av Europiska gemenskapernas domstol, kommer att ha möjlighet att vidta lämpliga åtgärder i händelse av utlokalisering i syfte att kringgå nationell lagstiftning.

FÖRKLARING AV LIECHTENSTEINS OCH SCHWEIZ REGERINGAR

OM ADMINISTRATIVT BISTÅND

Med hänvisning till de bestämmelser i EES-avtalet som avser samarbete mellan tillsynsmyndigheter inom området för finansiella tjänster (bankverksamhet, fondföretag och handel med värdepapper) understryker Schweiz och Liechtensteins regeringar den vikt de fäster vid principerna om sekretess och integritet samt förklarar sin uppfattning att information som tillhandahålls av deras behöriga myndigheter kommer att behandlas av mottagande myndigheter i överensstämmelse med dessa

principer. Detta innebär, om inte annat följer av det relevanta regelverket, att

— alla personer som är eller har varit anställda hos myndigheter som tar emot information skall iakta tystnadsplikt. Information som betecknas som konfidentiell skall behandlas därefter,

— behöriga myndigheter som tar emot konfidentiell information får använda denna endast för fullgörande av sina uppgifter, sådana de angivits i det relevanta regelverket.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att den förklaring som gjorts av Schweiz och Liechtensteins regeringar om administrativt bistånd inte

skall inverka på de avtalsslutande parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING

OM TILLÄMPNING AV SKYDDSKLAUSULEN I SAMBAND MED KAPITALRÖRELSER

I betraktande av det förhållandet att tillgången på produktiv mark är särskilt liten i Schweiz, att utländsk efterfrågan på fast egendom traditionellt har varit stor och att därutöver den andel av den bofasta befolkningen som bor på egen fastighet är liten i jämförelse med vad som gäller för övriga Europa, förkla-

rar Schweiz det som sin uppfattning att landet får vidta skyddsåtgärder, särskilt om kapitalinflöde från andra avtalsslutande parter medför störningar på fastighetsmarknaden, vilka bland annat skulle kunna äventyra den bofasta befolkningens tillgång till fast egendom.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att den förklaring som gjorts av Schweiz regering om tillämpning av skyddsklausulen i samband

med kapitalrörelser inte skall inverka på de avtalsslutande parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

FÖRKLARING AV NORGES REGERING

OM DIREKT VERKSTÄLLBARHET FÖR EG-INSTITUTIONERNAS BESLUT OM BETALNINGS FÖRPLIKTELSE RIKTADE TILL FÖRETAG I NORGE

De avtalslutande parterna görs uppmärksamma på att Norges nuvarande författning inte tillåter direkt verkställbarhet för EG-institutionernas beslut om betalningsförpliktelser riktade till företag i Norge. Norge förklarar att sådana beslut även i fortsättningen bör riktas direkt till företagen i fråga och att dessa bör fullgöra sina förpliktelser i överensstämmelse med nuvarande praxis. Dessa begräns-

ningar i fråga om direkt verkställbarhet för EG-institutionernas beslut om betalningsförpliktelser gäller inte dotterföretag eller tillgångar inom gemenskapens territorium som tillhör företag i Norge.

Om problem skulle uppstå, är Norge berett att inleda överläggningar och samarbeta för att finna en lösning som är tillfredsställande för båda parter.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

EG-kommissionen skall fortlöpande bevaka den situation som beskrivs i Norges ensidiga förklaring. Kommissionen får när som helst

inleda överläggningar med Norge för att finna tillfredsställande lösningar på de problem som kan uppstå.

FÖRKLARING AV ÖSTERRIKES REGERING

OM VERKSTÄLLANDET PÅ DESS TERRITORIUM AV BESLUT AV EG-INSTITUTIONER OM BETALNINGSFÖRPLIKTELSE

Österrike förklarar att dess skyldighet att på sitt territorium verkställa sådana beslut av EG-institutioner som innefattar betalningsförpliktelser, endast skall gälla sådana beslut som till alla delar omfattas av bestämmelserna i EES-avtalet.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Gemenskapen uppfattar Österrikes förklaring på så sätt att verkställandet av beslut enligt vilka företag åläggs betalningsförpliktelser skall säkerställas på Österrikes territorium i den mån sådana beslut om betalningsförpliktelser är grundade — även om inte uteslutande

— på bestämmelser i EES-avtalet.

Kommissionen får när som helst ta initiativ till överläggningar med Österrikes regering för att finna tillfredsställande lösningar på eventuella problem som uppstår.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

OM VARVSINDUSTRI

Det är Europeiska gemenskapens överenskomna policy att successivt minska nivån på kontraktbaserat produktionsstöd till skeppsvarven. Kommissionen försöker att sänka nivån på stödtaket så långt och så snabbt som det är förenligt med det sjunde direktivet (90/684/EEG).

Det sjunde direktivet upphör att gälla vid utgången av år 1993. När kommissionen avgör om det behövs ett nytt direktiv kommer den

även att granska konkurrenssituationen för varvsindustrin inom hela EES mot bakgrund av de framsteg som gjorts i fråga om att sänka eller avskaffa kontraktbaserat produktionsstöd. Vid denna granskning kommer kommissionen att nära rådgöra med EFTA-staterna, i syfte att skapa villkor som garanterar att konkurrensen inte snedvrids, varvid hänsyn kommer att tas till resultaten av ansträngningarna i ett vidare internationellt sammanhang.

FÖRKLARING AV IRLANDS REGERING

TILL PROTOKOLL 28 OM IMMATERIELL ÄGANDERÄTT — INTERNATIONELLA KONVENTIONER

Irland uppfattar artikel 5.1 i protokoll 28 som ett åläggande att med iakttagande av landets konstitutionella föreskrifter vidta alla

nödvändiga åtgärder för att Irland skall ansluta sig till de angivna konventionerna.

FÖRKLARING AV EFTA-STATERNAS REGERINGAR

OM EUROPEISKA GEMENSKAPENS STADGA OM GRUNDLÄGGANDE SOCIALA RÄTTIGHETER FÖR ARBETSTAGARE

EFTA-staternas regeringar delar uppfattningen att ett utvidgat ekonomiskt samarbete måste åtföljas av framsteg i integrationens sociala dimension, vilka måste uppnås i fullt samarbete med arbetsmarknadens parter. EFTA-staterna vill aktivt bidra till utvecklingen av den sociala dimensionen i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. De välkomnar därför det förstärkta samarbete på det sociala området med gemenskapen och dess medlemsstater, som åstadkommit i detta avtal. EFTA-staternas regeringar är medvetna om vikten av

att i detta sammanhang garantera grundläggande sociala rättigheter för arbetstagare i hela EES och stöder de principer och grundläggande rättigheter som läggs fast i stadgan om grundläggande sociala rättigheter av den 9 december 1989, samt påminner om subsidiaritetsprincipen som nämns där. De konstaterar att vederbörlig hänsyn måste tas till mångfalden av nationell praxis vid genomförandet av sådana rättigheter, i synnerhet vad gäller den roll som spelas av arbetsmarknadens parter och kollektivavtal.

FÖRKLARING AV ÖSTERRIKES REGERING

OM GENOMFÖRANDET AV ARTIKEL 5 I DIREKTIV 76/207/EEG I FRÅGA OM NATTARBETE

Republiken Österrike förklarar,
med kännedom om principen om lika be-
handling, så som den fastställs i detta avtal,
med hänsyn till Österrikes skyldighet att
enligt detta avtal införliva gemenskapens regel-
verk i österrikisk rättsordning,
med hänsyn till andra folkrättsliga förplik-

telser som Österrike har åtagit sig,
med beaktande av de hälsoskadliga effekter-
na av nattarbete och av det särskilda behovet
av skydd för kvinnliga arbetstagare,
att den är villig att beakta det särskilda
behovet av skydd för kvinnliga arbetstagare.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att den ös-
terrikiska regeringens ensidiga förklaring om
genomförandet av artikel 5 i direktiv

76/207/EEG i fråga om nattarbete inte skall
medföra någon inskränkning i avtalsparternas
rättigheter och skyldigheter enligt avtalet.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

OM EFTA-STATERNAS RÄTTIGHETER VID EG-DOMSTOLEN

1. I syfte att öka den rättsliga homogeniteten inom EES genom att bereda EFTA-staterna och EFTA:s övervakningsmyndighet möjlighet att intervensera vid EG-domstolen, skall gemenskapen ändra artiklarna 20 och 37 i stadgan för Europeiska gemenskapernas domstol och första instansrätt.

2. Vidare skall gemenskapen vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att EFTA-staterna, vad beträffar tillämpningen av artiklarna 2.2 b och 6 i protokoll 24 till EES-avtalet, får samma rättigheter som EG-medlemsstaterna enligt artikel 9.9 i förordning (EEG) nr 4064/89.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

OM EFTA-STATERNAS JURISTERS RÄTTIGHETER ENLIGT GEMENSKAPSRÄTTEN

Gemenskapen förbinder sig att ändra stadgan för Europeiska gemenskapernas domstol och första instansrätt för att säkerställa att de ombud som utses att företräda en EFTA-stat eller EFTA:s övervakningsmyndighet i ett visst mål eller ärende får biträdas av en rådgivare eller en advokat som är behörig att uppträda inför domstol i en EFTA-stat. Gemenskapen förbinder sig vidare att säkerställa att jurister som är behöriga att uppträda inför domstol i en EFTA-stat får företräda enskilda och näringsidkare vid Europeiska gemenskapernas domstol och första instansrätt.

När de uppträder inför Europeiska gemen-

skapernas domstol och första instansrätt, skall sådana ombud, rådgivare och advokater, åtnjuta den immunitet och de rättigheter som krävs för att de skall utföra sina uppgifter på ett självständigt sätt, i enlighet med de villkor som skall fastställas i dessa domstolars arbetsordning.

Gemenskapen skall dessutom vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att EFTA-staternas jurister åtnjuter samma rättigheter enligt gemenskapsrätten som EG-medlemsstaternas jurister när det gäller immunitet i fråga om rättsliga åtgärder.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

OM DELTAGANDE AV EXPERTER FRÅN EFTA-STATERNA I EG-KOMMITTÉER MED ANKNYTNING TILL EES I ENLIGHET MED ARTIKEL 100 I AVTALET

Europeiska gemenskapernas kommission bekräftar att det vid tillämpning av de principer som anges i artikel 100 förutsätts att varje EFTA-stat utser sina egna experter. Dessa experter skall vara jämställda med experter från EG-medlemsstaterna i beredningsarbetet

inför sammankallandet av de EG-kommittéer som berörs av rättsakterna i fråga. EG-kommissionen skall fortsätta med överläggningarna så länge som det anses nödvändigt innan den lägger fram sitt förslag vid ett formellt sammanträde.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

OM ARTIKEL 103 I AVTALET

Europeiska gemenskapen anser att den får uppskjuta den slutliga tillämpningen av det beslut av Gemensamma EES-kommittén som

avses i artikel 103.1 i avtalet till dess att de konstitutionella krav som avses i artikeln till fullo har uppfyllts av EFTA-staterna.

FÖRKLARING AV EFTA-STATERNAS REGERINGAR

OM ARTIKEL 103.1 I AVTALET

I syfte att åstadkomma ett homogent EES, och utan inskränkning i sina demokratiska institutioners funktion, kommer EFTA-stater-

na att verka för att de nödvändiga konstitutionella kraven uppfylls enligt bestämmelserna i första punkten i artikel 103.1 i EES-avtalet.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

OM TRANSITERING INOM FISKESEKTORN

Det är gemenskapens uppfattning att artikel 6 i protokoll 9 också kommer att bli tillämplig om en ömsesidigt till-fredsställande lösning på

transiteringsfrågan inte uppnås före avtalets ikraftträdande.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN SAMT FINLANDS,

LIECHTENSTEINS, SCHWEIZ, SVERIGES OCH ÖSTERRIKES REGERINGAR

OM PRODUKTER AV VAL

Europeiska gemenskapen samt Finlands, Liechtensteins, Schweiz, Sveriges och Österrikes regeringar förklarar att tabell I i tillägg 2 till

protokoll 9 inte påverkar det importförbud som de tillämpar för produkter av val.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING

OM TULLAR AV FISKAL KARAKTÄR

Det interna förfarandet för omvandling av tullar av fiskal karaktär till intern beskattning har inletts.

Utan att tillämpningen av protokoll 5 till avtalet påverkas, skall Schweiz vid tidpunkten för ikraftträdandet av den interna beskattningen avskaffa dessa tullar för de tulltaxenummer som uppräknas i tabellbilagan till protokoll 5, under förutsättning att de konstitutio-

nella och övriga lagändringar som är nödvändiga blir godkända i enlighet med landets interna lagstiftning.

En folkomröstning om denna fråga skall hållas före utgången av år 1993.

Vid positivt resultat av den konstitutionella folkomröstningen skall Schweiz verka för att tullar av fiskal karaktär omvandlas till intern beskattning före utgången av år 1996.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

OM BILATERALA AVTAL

Gemenskapen anser att trots att

— de bilaterala avtalen om varutransporter på landsväg och med tåg mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Österrike och mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Schweiz,

— de bilaterala avtalen om vissa bestämmelser om jordbruk mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och var och en av EFTA-staterna,

— de bilaterala avtalen om fiske mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Sverige, Europeiska ekonomiska gemenskapen och

Norge och Europeiska ekonomiska gemenskapen och Island,

har fastställts i skilda rättsakter, utgör de en del av det samlade resultatet av förhandlingarna och är en nödvändig förutsättning för att gemenskapen skall godkänna EES-avtalet.

Gemenskapen förbehåller sig rätten att uppskjuta ingåendet av EES-avtalet till dess att den har underrättats om att ovannämnda bilaterala avtal har ratificerats av de berörda EFTA-staterna. Förbehållet avser även vilka slutsatser som bör dras i händelse av att dessa avtal inte ratificeras.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING

OM AVTALET MELLAN EEG OCH SCHWEIZISKA EDSFÖRBUNDET OM VARUTRANSPORTER PÅ LANDSVÄG OCH MED TÅG

Schweiz skall sträva efter att ratificera det bilaterala avtalet mellan EEG och Schweiziska edsförbundet om varutransporter på landsväg och med tåg före ratifikationen av EES-avtalet,

samtidigt som det vidhåller sin ståndpunkt att EES-avtalet och detta bilaterala avtal skall betraktas som två skilda rättsakter med var sitt innehåll.

FÖRKLARING AV ÖSTERRIKES REGERING

OM AVTALET MELLAN EEG OCH REPUBLIKEN ÖSTERRIKE OM VARUTRANSPORTER PÅ LANDSVÄG OCH MED TÅG

Österrike skall sträva efter att ratificera det bilaterala avtalet mellan EEG och Republiken Österrike om varutransporter på landsväg och med tåg före ratifikationen av EES-avtalet,

samtidigt som det vidhåller sin ståndpunkt att EES-avtalet och detta bilaterala avtal skall betraktas som två skilda rättsakter med var sitt innehåll.

FÖRKLARING AV EFTA-STATERNAS REGERINGAR

OM EFTA:S FINANSIELLA MEKANISM

EFTA-staterna anser att de "lämpliga och rättvisa lösningar" som nämns i den gemensamma förklaringen om den finansiella mekanismen bör innebära antingen att en EFTA-stat som ansluter sig till gemenskapen inte skall

vara bunden av en finansiell förpliktelse som EFTA:s finansiella mekanism har åtagit sig efter den statens anslutning till gemenskapen eller att statens bidrag till EG:s allmänna budget skall anpassas i motsvarande mån.

FÖRKLARING AV EFTA-STATERNAS REGERINGAR

OM EN DOMSTOL I FÖRSTA INSTANS

Om det visar sig nödvändigt, kommer EFTA-staterna att upprätta en domstol i

första instans för mål på konkurrensområdet.

Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol

ÖVERENSKOMNA PROTOKOLLSANTECKNINGAR

FRÅN FÖRHANDLINGARNA OM ETT AVTAL MELLAN EFTA-STATERNA OM UPPRÄTTANDE AV EN ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET OCH EN DOMSTOL

De avtalslutande parterna överenskom att:

I fråga om protokoll 4, artikel 10.1 i kapitel II, artikel 16.2 i kapitel VI, artikel 15.2 i kapitel IX, artikel 8.2 i kapitel XI och artikel 19.2 i kapitel XIII att

överföringen av information till EFTA-staternas behöriga myndigheter skall gälla alla ansökningar och anmälningar som EFTA:s övervakningsmyndighet mottagit, även sådana som är resultat av missförstånd av de företag beträffande de materiella reglerna eller reglerna som finns i artikel 56 i EES-avtalet,

I fråga om protokoll 4, artikel 14.2 i kapitel II, artikel 21.2 i kapitel VI, artikel 18.2 i kapitel IX och artikel 13.2 i kapitel XIII att

det bemyndigande som EFTA:s övervakningsmyndighet ger EG-kommissionens representanter skall endast vara av upplysningskaraktär,

I fråga om protokoll 6, artikel 7.1 och protokoll 7, artikel 8.1 att

det skall anges i värdstatsavtalen, att medlemmarna i EFTA:s övervakningsmyndighet, tjänstemännen och andra anställda där, liksom domarna, registratorn, tjänstemännen och andra anställda vid domstolen skall ha rätt att tullfritt och fritt från andra avgifter importera sitt bohag och andra personliga tillhörigheter, inklusive motorfordon för personligt bruk, när de påbörjar sin anställning på en avtalslutande parts territorium, samt ha rätt att avgiftsfritt exportera dem vid avslutad tjänstgöring med förbehåll för villkor som fastställts i lagar och förordningar hos den berörda avtalslutande parten,

varor som importerats och undantagits på detta sätt får inte säljas, hyras ut, lånas ut eller ges bort, mot eller utan betalning eller utom i enlighet med de villkor som fastställs av den avtalslutande part som medgett undantagen,

de skall eftersträva att uppnå samma sak i värdstatsavtal med andra stater.

Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna

ÖVERENSKOMMEN PROTOKOLLSANTECKNING

**FRÅN FÖRHANDLINGARNA OM ETT AVTAL OM EN STÄNDIG KOMMITTÉ FÖR
EFTA-STATERNA**

De avtalsslutande parterna överenskom att:

I fråga om artikel 4

Ständiga kommittén får sammanträda när det behövs.

ANTECKNING OM ÖVERENSKOMMELSE

ANTECKNING OM ÖVERENSKOMMELSE

AVSEENDE AVTALET OM EN STÄNDIG KOMMITTÉ FÖR EFTA-STATERNA

Bilagan

Det är de avtalsslutande parternas uppfattning att vid avtalets ikraftträdande följande artiklar i de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till EES-avtalet omfattas av respektive stycke i bilagan:

stycke d

när avvikelse medges från vissa krav som avser särskilda produkter som närmare anges i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet, i enlighet med:

— Artikel 6.2 i Rådets direktiv 64/433/EEG, se punkt 18 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

stycke e

enligt artikel 1.1 d i protokoll 1 till detta avtal när de nödvändiga referenslaboratorierna utses i varje EFTA-stat, i enlighet med:

— artikel 8.1 i Rådets direktiv 64/433/EEG, se punkt 18 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 5.3 i Rådets direktiv 89/437/EEG, se punkt 23 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

stycke f

enligt artikel 3.1 g i detta avtal när de tidsperioder förlängs under vilka en EFTA-stat får behålla en skyddsåtgärd eller en avvikelse från en bestämmelse i en rättsakt, i enlighet med:

— artikel 1.3 i Rådets direktiv den 23 oktober 1962, se punkt 1 i kapitel XII i bilaga II till EES-avtalet,

— artikel 4.2 i Rådets direktiv 64/54 EEG, se punkt 2 i kapitel XII i bilaga II till EES-avtalet,

— artikel 3.2 i Rådets direktiv 70/357/EEG, se punkt 5 i kapitel XII i bilaga II till EES-avtalet,

— artikel 5.3 i Rådets direktiv 73/241/EEG,

se punkt 6 i kapitel XII i bilaga II till EES-avtalet,

— artikel 5.2 i Rådets direktiv 74/329/EEG, se punkt 8 i kapitel XII i bilaga II till EES-avtalet,

— artikel 2.3 i Rådets direktiv 75/716/EEG ändrat genom Rådets direktiv 87/219 EEG, se punkt 1 i kapitel XVII i bilaga II till EES-avtalet,

— artikel 2.2 och 3.2 i Rådets direktiv 85/210/EEG, se punkt 3 i kapitel XVII i bilaga II till EES-avtalet,

stycke g

enligt artikel 3.1 h i detta avtal när beslut fattas i ärenden avseende skyddsåtgärder som hänskjutits till den av en EFTA-stat, i enlighet med:

— artikel 8.2 i Rådets direktiv 90/642/EEG, se punkt 54 i kapitel XII i bilaga II till EES-avtalet,

— artikel 9.2 i Rådets förordning (EEG) 2377/90, se punkt 14 i kapitel XIII i bilaga II till EES-avtalet,

stycke h

enligt artikel 3.1 i i detta avtal när beslut fattas i ärenden där en EFTA-stat har begärt att den skall upphäva eller ändra ett beslut av EFTA:s övervakningsmyndighet, i enlighet med:

— artikel 20.3, andra stycket, i Rådets direktiv (EEG) 161/68, se punkt 2 i bilaga V till EES-avtalet.

Tillägget

Det är de avtalsslutande parternas uppfattning att vid avtalets ikraftträdande följande artiklar i rättsakterna som det hänvisas till i

bilagorna till EES-avtalet omfattas av respektive stycke i tillägget:

stycke a

på det veterinära och fytosanitära området:

i) när det avgörs om en förebyggande åtgärd eller en skyddsåtgärd som vidtagits av en EFTA-stat var berättigad, i enlighet med:

— artikel 13.3, tredje stycket, i Rådets direktiv 85/511/EEG, se punkt 12 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

ii) när, innan ett undantag eller en avvikelse från en bestämmelse i en rättsakt medges eller vidtas av en EFTA-stat, det överenskomms eller medges att staten får göra detta, i enlighet med:

— artikel 3.13 — 3.15, 9.2, tredje meningen, 9.3, 9a.1 och 9a.2, första stycket, och 9a.3 samt artikel 10 i Rådets direktiv 64/432/EEG, se punkt 1 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 7.2, tredje meningen, och 7.3 samt artikel 8 i Rådets direktiv 91/68/EEG, se punkt 2 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 4.6, andra stycket, tredje meningen, och tredje stycket i Rådets direktiv 90/426/EEG, se punkt 3 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 13.2, tredje meningen, och 13.3 samt 14.2 och 14.3 i Rådets direktiv 90/539/EEG, se punkt 4 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 12.2, tredje meningen, och 12.3, 13.2 och 13.3, andra meningen, samt 14.1a, andra stycket, i Rådets direktiv 91/67/EEG, se punkt 5 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 3a i Rådets direktiv 89/556/EEG, se punkt 6 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 4.2 i Rådets direktiv 88/407/EEG, se punkt 7 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 3.2 i Rådets direktiv 90/429/EEG, se punkt 8 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 8a.1 — 8a.3 i Rådets direktiv 72/461/EEG, se punkt 9 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 7a.1 — 7a.3 i Rådets direktiv 80/215/EEG, se punkt 11 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 14.7, fjärde stycket, i Rådets direktiv 80/217/EEG, se punkt 14 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 4B), 6.1 f, 13.1 och 13.2 och bilaga I, kapitel VI (69), i Rådets direktiv 64/433/EEG, se punkt 18 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 2.2, sista stycket, i Rådets direktiv

91/498/EEG, se punkt 19 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— bilaga I, kapitel III (12) i Rådets direktiv 71/118/EEG, se punkt 20 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 9, första stycket, och bilaga A, kapitel II (20), i Rådets direktiv 77/99/EEG, se punkt 21 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 7.1, tredje stycket, och bilaga, kapitel III (8), i Rådets direktiv 89/437/EEG, se punkt 23 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— bilaga, kapitel IV(IV)(2), första stycket, i Rådets direktiv 91/493/EEG, se punkt 24 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 10.1, andra stycket, och bilaga A, kapitel V (6), i Rådets direktiv 85/397/EEG, se punkt 31 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 7, sjätte stycket, och bilaga II, kapitel II (6)c), i Rådets direktiv 90/667/EEG, se punkt 32 i kapitel I i bilaga II till EES-avtalet,

— artikel 4.2 i Rådets direktiv 79/373/EEG, se punkt 4 i kapitel II i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 10.1 och 10.3 samt 17.1 i Rådets direktiv 66/400/EEG, se punkt 1 i kapitel III i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 2 (1b), första meningen, 9.1 och 9.3, 14.3, sista stycket, 14a, 17.1, 23a, bilaga IV (A) (I) (a), sista stycket, bilaga IV (A) (I) (B), sista stycket samt bilaga V (A), sista stycket, i Rådets direktiv 66/401/EEG, se punkt 2 i kapitel III i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 2 (1b), första meningen, 9.1, 11, 13, 14.3, sista stycket, 14a, 17.1, 23a, bilaga IV (A), sista stycket, och bilaga V (A), sista stycket, i Rådets direktiv 66/402/EEG, se punkt 3 i kapitel III i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 2 (1b), första meningen, 9.1, 13.3, sista stycket, 16.1, 22, bilaga IV (A) (a), sista stycket, bilaga IV (A) (b), sista stycket, och bilaga V (A), sista stycket, i Rådets direktiv 69/208/EEG, se punkt 4 i kapitel III i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 15.2 och 19 i Rådets direktiv 70/457/EEG, se punkt 5 i kapitel III i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 2 (1b), första meningen, 16.2, 18, 25.1 och 25.3, 30.2, 33.1, samt 42 i Rådets direktiv 70/458/EEG, se punkt 6 i kapitel III i bilaga I till EES-avtalet,

iii) när godkännanden ges, eller liknande, eller rekommendationer utfärdas beträffande planer, program, nödvaccinationer, högriskområden etc., i enlighet med:

— artikel 9.2, första och andra meningen, och 9.3 i Rådets direktiv 64/432/EEG, se punkt 1 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 7.2, första och andra meningen, och 7.3, bilaga A, kapitel I (C) 3), och bilaga A, kapitel I i (II) i Rådets direktiv 91/68/EEG, se punkt 2 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 4.6, andra stycket, första och andra meningen, och tredje stycket, i Rådets direktiv 90/426/EEG, se punkt 3 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 3.2 och 3.3, 12.2, och 13.2, första och andra meningen, samt 13.3 i Rådets direktiv 90/539/EEG, se punkt 4 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 5.2, första och andra meningen, 6.2, 10.2, och 12.2, första och andra meningen, samt 12.3 i Rådets direktiv 91/67/EEG, se punkt 5 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 13.3, andra stycket, i Rådets direktiv 85/511/EEG, se punkt 12 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 5.4 i Rådets direktiv 90/423/EEG, se punkt 13 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 14a.3 i Rådets direktiv 80/217/EEG, se punkt 14 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 4.2 — 4.5 och 5.1, tredje stycket, i Rådets direktiv 86/469/EEG, se punkt 29 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 8.3 och 8.4 i Kommissionens beslut 85/446/EEG, se punkt 62 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

stycke b

på det veterinära området när lämpliga åtgärder vidtas i fall av tvister, i enlighet med:

— artikel 11.1, sjätte och sjunde stycket, i Rådets direktiv 86/469/EEG, se punkt 29 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 2.2 i Rådets direktiv 87/328/EEG, se punkt 81 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

— artikel 2.2 i Rådets direktiv 90/118/EEG, se punkt 90 i kapitel I i bilaga I till EES-avtalet,

stycke c

på området för tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering, när det beslutas om huruvida nationella tekniska föreskrifter skall antas stå i överensstämmelse med de väsentliga säkerhetskraven, i enlighet med:

— artikel 8.2 i Rådets direktiv 86/594/EEG, se punkt 3 i kapitel IV i bilaga II till EES-avtalet,

stycke d

på livsmedelsområdet, när det beslutas om om huruvida vissa villkor är uppfyllda, i enlighet med:

— artikel 6.4 d och 9.4 i Rådets direktiv 79/112/EEG, se punkt 18 i kapitel XII i bilaga II till EES-avtalet,

— artikel 1.4 b i Rådets direktiv 90/496/EEG, se punkt 53 i kapitel XII i bilaga II till EES-avtalet,

stycke e

på området för farliga ämnen:

i) när beslut fattas om ytterligare information eller ändring i forskningsprogram till skydd för människor och miljön, i enlighet med:

— artikel 10.2 i Rådets direktiv 67/548/EEG, se punkt 1 i kapitel XV i bilaga II till EES-avtalet,

ii) när beslut fattas om huruvida och i så fall på vilka villkor åtgärder som vidtagits av en EFTA-stat får vidhållas eller upprepas, i enlighet med:

— artikel 7.2 i Rådets direktiv 79/117/EEG, se punkt 6 i kapitel XV i bilaga II till EES-avtalet,

iii) när lämpliga åtgärder vidtas beträffande iakttagande av god laboratoriesed (GLP), i enlighet med:

— artikel 6.2 i Rådets direktiv 88/320/EEG, se punkt 9 i kapitel XV i bilaga II till EES-avtalet.

**ÄNDRINGAR SOM GENOM
ANSLUTNINGSAKTER HAR GJORTS
I EG:s REGELVERK**

AKT

om villkoren för anslutning samt jämkningar av fördragen

DEL TRE

JÄMKNINGAR AV INSTITUTIONERNAS RÄTTSAKTER*Artikel 29*

De rättsakter som räknas upp i bilaga 1 till denna akt skall jämkas så som anges i den bilagan.

BILAGA 1

Lista som avses i artikel 29 i anslutningsakten

III. ETABLERINGSRÄTT, FRIHET ATT TILLHANDA-
HÅLLA TJÄNSTER, SAMORDNING AV RUTINER I
SAMBAND MED OFFENTLIG UPPHANDLING SAMT
TILLNÄRMNING AV LAGSTIFNING

A. Jordbruk, skogsbruk, trädgårdsodling, fiske

1. *Rådets direktiv nr 65/1/EEG* av den 14 december 1964.

EGT nr 1/65, 8.1.1965.

I slutet av artikel 5.2 skall följande läggas till:

"d) I Danmark:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Artikel 6.2 skall ersättas av följande:

"2. Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

EGT nr 263/6, 30.10.1967.

I slutet av artikel 3.2. skall följande läggas till:

"d) i Danmark:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Artikel 6.2 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

5. Rådets direktiv nr 67/654/EEG av den 24 oktober 1967.

7. Rådets direktiv nr 71/18/EEG av den 16 december 1970.

EGT nr L 8/24, 11.1.1971.

fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

I slutet av artikel 3.2. skall följande läggas till:

"c) i Danmark:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Artikel 7.2 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

B. Gruvdrift, elektricitet, gas och vatten.

1. *Rådets direktiv nr 64/428/EEG* av den 7 juli 1964.

EGT nr 117/1871, 23.7.1964.

I slutet av artikel 4.2 skall följande läggas till:

"e) i Storbritannien:

- begränsandet av koncessioner för prospektering och utvinning av olja och naturgas till personer som är medborgare i Storbritannien med kolonier och bosatta i Storbritannien, eller företag registrerade i Storbritannien (fjärde förordningen av 1966 års oljeproduktionsförordningar);

f) i Danmark:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av

Artikel 6.2 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför

en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits.

En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

2. *Rådets direktiv nr 66/162/EEG* av den 28 februari 1966.

EGT nr 42/584, 8.3.1966.

I slutet av artikel 4.2. skall följande läggas till:

"e) i Danmark:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om godandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

3. *Rådets direktiv nr 69/82/EEG* av den 13 mars 1969.

EGT nr L 68/4, 19.3.1969.

I slutet av artikel 3.2. skall följande läggas till:

"d) i Storbritannien:

- begränsandet av koncessioner för prospektering och utvinning av olja och naturgas till personer som är medborgare i Storbritannien med kolonier och bosatta i Storbritannien, eller företag registrerade i Storbritannien (fjärde förordningen av 1966 års oljeproduktionsförordningar);

e) i Danmark:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Artikel 7.2 skall ersättas av följande:

Artikel 5.2 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

C. Tillverkningsindustrier

1. *Rådets direktiv nr 68/365/EEG* av den 15 oktober 1968.

EGT nr L 260/9, 22.10.1968.

I slutet av artikel 3.2 skall följande läggas till:

"d) i Danmark:

- kravet på danskt medborgarskap för styrelsemedlemmar i företag som har rätt att framställa alkohol och jäst (§3.1 i lag nr 74 av den 15 mars 1934 om alkohol och jäst);
- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Andra stycket i artikel 6.1 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

2. *Rådets direktiv nr 64/429/EEG* av den 7 juli 1964.

EGT nr 117/1880, 23.7.1964.

I slutet av artikel 4.2 skall följande läggas till:

"f) i Danmark:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark,

och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

D. Handelsverksamhet, agentur, m.m.

1. *Rådets direktiv nr 64/223/EEG* av den 25 februari 1964.

EGT nr 56/863, 4.4.1964.

I slutet av artikel 3.2 skall följande läggas till:

"e) I Danmark:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Artikel 7.2 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att

Artikel 6.2 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller

det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

2. Rådets direktiv nr 64/224/EEG av den 25 februari 1964

EGT nr 56/869, 4.4.1964.

I slutet av artikel 3 skall följande läggas till:

"i Storbritannien:

<i>"För egna företagare</i>	<i>För arbetstagare</i>
Agent	Commercial traveller
Commission agent	Commission salesman
Broker	Representative
Factor	
Representative	
Wholesale auctioneer	

i Irland:

Agent	Commercial traveller
Broker	Sales representative
Commercial (or Commission) agent	

i Danmark:

Handelsagent	Handelsrejsende
Varemægler	Repræsentant
Kommissionær	

— försäljning av lösöre till följd av ett domstolsbeslut av "sheriffs", "under-sheriffs" eller personer som bemyndigats av rätten (court messengers);

i Danmark:

— auktionsförsäljning av lösöre av auktionsförätare."

I slutet av artikel 5.2 skall följande läggas till:

"d) I Danmark:

— kravet på danskt medborgarskap för en person som skall förrätta en offentlig auktion på fisk och skaldjur (§3.1 i lag nr 72 av den 13 mars 1969 om försäljning av fisk vid offentlig auktion);

— kravet på danskt medborgarskap för att utöva verksamhet som auktoriserad mäklare eller auktoriserad mäklarassistent (§1.2 och §7.4 i lag nr 69 av den 15 mars 1967 om skeppsmäklare och varumäklare);

— kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

I slutet av artikel 4.2 skall följande läggas till:

"i Storbritannien

— försäljning av lösöre till följd av ett domstolsbeslut a) i England eller i Wales av "sheriffs", "under-sheriffs" eller "sheriff's officers" eller b) i Skottland av "messengers-at-arms", "sheriff's officers" eller av en person som är bemyndigad av en "sheriff" att verka som sådan;

i Irland:

Artikel 8.2 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om godandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran —

avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

3. *Rådets direktiv nr 68/363/EEG* av den 15 oktober 1968.

EGT nr L 260/1, 22.10.1968.

I slutet av artikel 4 skall följande läggas till:

"i Storbritannien

— försäljning av lösöre till följd av ett domstolsbeslut
a) i England eller i Wales av "sheriffs", "under-sheriffs" eller "sheriffs officers" eller b) i Skottland av "messengers-at-arms" "sheriffs officers" eller av en person som är bemyndigad av en "sheriff" att verka som sådan;

i Irland:

— försäljning av lösöre till följd av ett domstolsbeslut av "sheriffs", "under-sheriffs" eller personer som bemyndigats av rätten (court messengers);

i Danmark:

— auktionsförsäljning av lösöre av auktionsförättare."

I slutet av artikel 5.2 skall följande läggas till:

"f) I Danmark:

— kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Andra stycket i artikel 8.1 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

4. *Rådets direktiv nr 70/522/EEG* av den 30 november 1970.

EGT nr L 267/14, 10.12.1970.

I slutet av artikel 4.2 skall följande läggas till:

"d) I Danmark:

— kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Artikel 7.2 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför

en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

E. Tjänsteverksamhet

1. Rådets direktiv nr 67/43/EEG av den 12 januari 1967.

EGT nr 10/140, 19.1.1967.

I slutet av artikel 2.3 skall följande läggas till:

"i Storbritannien:

- estate agents, including accommodation and house agents,
- estate or property developers,
- estate, house or property factors,
- estate or property managers,
- property investment or development companies,
- property consultants,
- property valuers;

i Irland:

- auctioneers,
- estate agents,
- house agents,
- property developers,
- estate consultants
- estate managers,
- estate valuers;

i Danmark:

- ejendomsmæglere,
- ejendomshandlere,
- ejendomsudlejningsbureauer.

I slutet av artikel 4 skall följande läggas till:

"c) i Storbritannien:

- verderers of the New Forest and the Forest of

Dean."

I slutet av artikel 5.2 skall följande läggas till:

"e) i Danmark:

- kravet på danskt medborgarskap för att verka som fastighetsmäklare (ejendomsmægler) (§1.2 i lag nr 218 av den 8 juni 1966 om fastighetsmäklare);
- kravet på danskt medborgarskap för att verka som översättare och tolk (§1.2 i lag 213 av den 8 juni 1966 om tolkar och översättare);
- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Artikel 8.3 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

2. Rådets direktiv nr 68/367/EEG av den 15 oktober 1968.

EGT nr L 260/16, 22.10.1968.

I slutet av artikel 3.2 skall följande läggas till:

"f) i Danmark:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Andra stycket i artikel 4.1 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

2. *Rådets direktiv nr 70/451/EEG* av den 29 september 1970.

EGT nr L 218/37, 3.10.1970.

Andra stycket i artikel 6.1 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

F. Filmindustri

1. *Rådets direktiv nr 68/369/EEG* av den 15 oktober 1968.

EGT nr L 260/22, 22.10.1968.

I slutet av artikel 3.2 skall följande läggas till:

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall

I slutet av artikel 3.2 skall följande läggas till:

"e) i Storbritannien:

- kravet att, för att komma ifråga för ekonomiskt stöd från Brittiska Filmfonden (the British Film Fund), ett företag skall vara registrerat i Storbritannien samt dess ledning och verksamhetskontroll utövas i Storbritannien (§3.1 ii av SI 1970 nr 1146);

f) i Danmark:

- kravet om danskt medborgarskap för att kunna erhålla ekonomiskt stöd till filmproduktion från danska filmfonden (Dansk Filmfond) (§33 i lag nr 155 av den 27 maj 1964 om film och biografer);

- kravet att personer som inte är bosatta i Danmark, och företag som inte har säte där, på förhand skall inhämta justitieministeriets tillstånd till förvärv av fast egendom (lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom)."

Andra stycket i artikel 6.1 skall ersättas av följande:

"Om hemlandet, eller det land varifrån vederbörande kommer, inte ställer ut bevis om god vandel eller om att konkurs inte förekommit, kan ett sådant bevis ersättas med en försäkran under ed — eller, i länder där edsavläggelse inte förekommer, med en högtidlig försäkran — avgiven av vederbörande inför behörig rättslig eller administrativ myndighet eller, i förekommande fall, inför en notarius publicus eller motsvarande i hemlandet eller det land varifrån vederbörande kommer. Myndigheten eller notarius publicus skall utfärda ett intyg som bekräftar att försäkran avgivits. En förklaring om att konkurs inte förekommit kan också ges inför behörig yrkes- eller handelsorganisation i landet."

— Aktieselskab; Kommandit-Aktieselskab."

G. Banker och andra finansiella institut, försäkring

1. *Rådets direktiv nr 64/225/EEG* av den 25 februari 1964.

EGT nr 56/878, 4.4.1964.

I slutet av punkten a i artikel 3.1 skall följande läggas till:

"— vad gäller Danmark:

Lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom."

I slutet av punkten b i artikel 3.1 skall följande läggas till:

"— vad gäller Danmark:

Lag av den 23 december 1959 om förvärv av fast egendom."

H. Bolagslagsrätt

1. *Rådets direktiv nr 68/151/EEG* av den 9 mars 1968.

EGT nr L 65/8, 14.3.1968.

I slutet av artikel 1 skall följande läggas till:

"I Storbritannien:

— Companies incorporated with limited liability;

I Irland:

— Companies incorporated with limited liability;

i Danmark:

Artikel 2.1 f skall ersättas med följande:

Se 185I

I. Offentlig upphandling

1. *Rådets direktiv 71/305/EEG* av den 26 juli 1971.

EGT nr L 185/5, 16.8.1971.

I artikel 1 b skall följande läggas till efter orden "offentlig rätt":

"(eller i de medlemsstater, där detta begrepp inte är känt, motsvarande organ)".

I artikel 23 skall följande läggas till efter ordet "edsavläggelse":

"(eller i de medlemsstater, där edsavläggelse inte äger rum, av en högtidlig försäkran)".

I slutet av artikel 24 skall följande läggas till:

"i Danmark, "Aktieselskabsregistret, foreningsregistret og handelsregistret".

Vad gäller Storbritannien och Irland, ersätts bevis på införande i handelsregistret över "Registered companies" med ett intyg från "Registrar of Companies", som visar att bolaget är "incorporated".

I bilaga 1 till direktivet skall:

a) rubriken ersättas med:

"Lista över offentligrättsliga juridiska personer som avses i artikel 1 b (eller, i de medlemsstater där detta begrepp inte är känt, motsvarande organ)".

b) i slutet av listan följande läggs till:

"VIII. I Storbritannien:

- local authorities,
- new towns' corporations,
- Commission for the New Towns,
- Scottish Special Housing Association,
- Northern Ireland Housing Executive;

IX. I Danmark:

- andre forvaltningssubjekter;

X. I Irland:

- other public authorities whose public works contracts are subject to control by the State."

IV. Transport

1. *Rådets förordning (EEG) nr 1191/69* av den 26 juni 1969.

EGT nr L 156/1, 28.6.1969.

Artikel 19.1 skall ersättas med följande:

"1. Denna förordning gäller följande järnvägsbolag med avseende på deras järnvägstransportverksamhet:

- Société nationale des chemins de fer belges (SNCF)/Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS)
- Danske Statsbaner (DB)
- Deutsche Bundesbahn (DB)
- Société nationale des chemins de fer français (SNCF)
- Córas Iompair Éireann (CIE)
- Azienda autonoma delle Ferrovie dello Stato (FS)
- Société nationale des chemins de fer luxembourgeois (CFL)
- Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)

-
- British Railways Board (BRB)
  - Northern Ireland Railways Company Ltd (NIR)".

2. Rådets förordning (EEG) nr 1192/69 av den 26 juni 1969.
EGT nr L 156/8, 28.6.1969.

Artikel 3.1 skall ersättas med följande:

"1. Denna förordning gäller följande järnvägsbolag:

- Société nationale des chemins de fer belges (SNCB)/Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS)
- Danske Statsbaner (DB)
- Deutsche Bundesbahn (DB)
- Société nationale des chemins de fer français (SNCF)
- Córas Iompair Éireann (CIE)
- Azienda autonoma delle Ferrovie dello Stato (FS)
- Société nationale des chemins de fer luxembourgeois (CFL)
- Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)
- British Railways Board (BRB)
- Northern Ireland Railways Company Ltd (NIR)".

3. Rådets förordning (EEG) nr 1108/70 av den 4 juni 1970.
EGT nr L 130/4, 15.6.1970.

A och B i bilaga 2 skall ersättas med följande:

"A. JÄRNVÄGAR

Belgien

- Société nationale des chemins de fer belges (SNCB)/Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS)

Danmark

- Danske Statsbaner (DB)

Föbundsrepubliken Tyskland

- Deutsche Bundesbahn (DB)

Frankrike

- Société nationale des chemins de fer français (SNCF)

Irland

- Córas Iompair Éireann (CIE)

Italien

- Azienda autonoma delle Ferrovie dello Stato (FS)

Luxemburg

- Société nationale des chemins de fer luxembourgeois (CFL)

Nederländerna

- Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)

Storbritannien och Nordirland

- British Railways Board (BRB)
- Northern Ireland Railways Company Ltd (NIR)".

B. LANDSVÄGAR*Belgien*

1. Autoroutes / Autosnelwegen
2. Autres routes de l'Etat / Andere rijkswegen
3. Routes provinciales / Provinciale wegen
4. Routes communales / Gemeentewegen

Danmark

1. Motorveje
2. Hovedlandeveje
3. Landeveje
4. Biveje

Föbundsrepubliken Tyskland

1. Bundesautobahnen
2. Bundesstraßen
3. Land-(Staats-)straßen
4. Kreisstraßen
5. Gemeindestraßen

Frankrike

1. Autoroutes
2. Routes nationales
3. Chemins départementaux
4. Voies communales

Irland

1. National primary roads
2. Main roads
3. County roads
4. County borough roads
5. Urban roads

Italien

1. Autostrade
2. Strade statali
3. Strade regionali e provinciali
4. Strade comunali

Luxemburg

1. Routes d'Etat
2. Chemins repris
3. Chemins vicinaux

Nederländerna

1. Autosnelwegen van het Rijkswegenplan 2. Overige wegen van het Rijkswegenplan	}	(primaire wegen)
3. Wegen van de secundaire wegenplannen 4. Wegen van de tertiaire wegenplannen 5. Overige verharde wegen		

Storbritannien och Nordirland

1. Motorways and trunk roads
2. Principal roads
3. Non-principal and other roads."

gränsningen av detta område från avreschamnen."

V. KONKURRENS

1. *Rådets förordning nr 17* av den 6 februari 1962.
EGT nr 13/204, 21.2.1962,

i dess lydelse enligt

- *Rådets förordning nr 59* av den 3 juli 1962.
EGT nr 58/1655, 10.7.1962,

- *Rådets förordning nr 118/63/EEG* av den 5 november 1963.
EGT 162/2696, 7.11.1963.

5. *Rådets förordning (EEG) nr 281/71* av den 9 februari 1971

EGT nr L 33/11, 10.2.1971.

Följande skall läggas till i bilagan under "Kanaal Ghent-Terneuzen":

"Storbritannien och Nordirland

- Weaver Navigation (Northwich to the junction with the Manchester Ship Canal)

- Gloucester and Sharpness Canal."

6. *Rådets direktiv nr 65/269/EEG* av den 13 maj 1965
EGT nr 88/1469, 24.5.1965.

Se 185I

7. *Rådets direktiv nr 68/297/EEG* av den 19 juli 1968.

EGT nr L 175/15, 23.7.1968.

Efter artikel 1 skall följande artikel läggas till:

"Artikel 1a

I detta direktiv gäller att ett motorfordon i kommersiell drift som registrerats i en medlemsstat och som fraktas i sjötransport mellan två hamnar, som ligger på olika medlemsstaters territorium, skall anses ha passerat gränsen mellan dessa medlemsstater."

I slutet av artikel 5.1 skall följande mening läggas till:

"För de i artikel 1a avsedda transporter räknas be-

Efter artikel 24 skall en ny artikel läggas till med följande lydelse:

"Artikel 25

1. För överenskommelser, beslut och samordnade förfaranden, som till följd av anslutningen faller under artikel 85 i fördraget, gäller ikraftträdandedagen för anslutningsakten som ikraftträdandedag för denna förordning, där det i denna förordning hänvisas till sistnämnda dag.

2. För överenskommelser, beslut och samordnade förfaranden, som föreligger vid ikraftträdandedagen för anslutningsakten, och som faller under artikel 85 i fördraget till följd av anslutningen, skall de i artikel 5.1 och artikel 7.1 och 7.2 avsedda anmälningarna göras inom sex månader från anslutningen.

3. Böter som nämns i artikel 15.2 a skall inte utgå för handlingar före anmälan av de överenskommelser, beslut och samordnade förfaranden som nämns i punkt 2 ovan och som har anmälts inom den där angivna tidsfristen.

4. Nya medlemsstater skall, inom sex månader från anslutningsdagen efter att ha konsulterat kommissionen, vidta de i artikel 14.6 avsedda åtgärderna."

2. *Rådets förordning nr 19/65/EEG* av den 2 mars 1965.
EGT nr 36/533, 6.3.1965.

I slutet av artikel 4.1, första stycket, skall följande läggas till:

En förordning antagen enligt artikel 1 kan bestämma att förbudet i artikel 85.1 i fördraget, under en tid som

bestäms i förordningen, inte skall tillämpas på överenskommelser och samordnade förfaranden som gällde vid anslutningsdagen, och som till följd av anslutningen faller under artikel 85 men inte uppfyller villkoren i artikel 85.3."

I slutet av artikel 4.2 skall följande läggas till:

"Punkt 1 gäller sådana avtal och samordnade förfaranden som till följd av anslutningen faller under artikel 85.1 i fördraget, och som enligt artiklarna 5 och 25 i förordning nr 17 skall vara anmälda före den 1 juli 1973, endast om så har skett före detta datum."

3. *Rådets förordning (EEG) nr 1017/68* av den 19 juli 1968. EGT nr L 175/1, 23.7.1968.

I slutet av artikel 21.6, andra meningen, skall följande läggas till:

"För detta ändamål skall de nya medlemsstaterna inom sex månader från anslutningen och i samråd med kommissionen, vidta nödvändiga åtgärder."

4. *Rådets förordning nr 67/67/EEG* av den 22 mars 1967. EGT nr 57/849, 25.3.1967.

I slutet av artikel 5, första meningen, skall följande läggas till:

"Förbuden i artikel 85.1 i fördraget skall inte tillämpas på överenskommelser, beslut och samordnade förfaranden om ensamåterförsäljaravtal, som gällde vid anslutningen, och som till följd av anslutningen faller under artikel 85.1, förutsatt att dessa inom sex månader från anslutningen ändras så att de uppfyller villkoren i denna förordning."

IX. SOCIALPOLITIK

1. *Rådets förordning (EEG) nr 1408/71* av den 14 juni 1971.
EGT nr L 149/2, 5.7.1971.

Se 185I

-
6. *Rådets direktiv 68/360/EEG* av den 15 oktober 1968.
EGT nr L 257/13, 19.10.1968.

Se 185I

X. TEKNISKA HANDELSHINDER

(Se också 185I)

---

detta grundas på de harmoniserade tekniska föreskrifterna i stället för motsvarande nationella föreskrifter, om detta begärs av den som ansöker om godkännandet.

- i de medlemsstater, där fordon eller en viss kategori av fordon inte är underkastade typgodkännande, skall försäljning, inregistrering, ibruktagande eller användning av dessa fordon inte vägras eller förbjudas på grund av att harmoniserade tekniska föreskrifter har iakttagits i stället för motsvarande nationella föreskrifter, förutsatt att tillverkaren eller dennes befullmäktigade ombud har underrättat behörig myndighet i den aktuella staten om detta.
- ifrågavarande medlemsstat skall, på begäran av tillverkaren eller dennes befullmäktigade ombud och mot företeende av det i artikel 3 föreskrivna upplysningsformuläret, se till att typgodkännandeformuläret ifylls i de delar som nämns i artikel 2 b. Den ansökande får ett exemplar av sistnämnda formulär. Övriga medlemsstater erkänner för samma fordonstyp detta exemplar som bevis på att den föreskrivna kontrollen har ägt rum.

2. *Rådets direktiv nr 70/156/EEG* av den 6 februari 1970. EGT nr L 42/1, 23.2.1970.

Artikel 2.a skall ersättas med följande:

"I detta direktiv förstås med a) 'national type approval', den administrativa rättsakt som benämns

- agréation par type/aanneming i belgisk lagstiftning,
- standardtypegodkendelse i dansk lagstiftning
- allgemeine Betriebserlaubnis i tysk lagstiftning
- réception par type i fransk lagstiftning
- type approval i irländsk lagstiftning
- omologazione eller approvazione del tipo i italiensk lagstiftning
- agréation i luxemburgsk lagstiftning
- typegoedkeuring i nederländsk lagstiftning
- type approval i brittisk lagstiftning"

Artikel 10.1 skall ersättas med:

"1. Från detta direktivs ikraftträdande, och vid de tillfällen som de olika direktiven blir tillämpliga, som är nödvändiga för EEG-typgodkännande:

- i de medlemsstater, där fordon eller en viss kategori av fordon är underkastade typgodkännande, skall

3. *Rådets direktiv nr 70/157/EEG* av den 6 februari 1970. EGT nr L 42/16, 23.2.1970.

Efter artikel 2 skall en ny artikel läggas till med följande lydelse:

"Artikel 2a

Medlemsstat får inte vägra eller förbjuda försäljning, inregistrering, ibruktagande eller användning av fordon med hänvisning till bullernivå eller avgassystem, om dessa överensstämmer med de i bilagan angivna föreskrifterna."

4. *Rådets direktiv 70/220/EEG* av den 20 mars 1970. EGT nr L 76/1, 6.4.1970.

Efter artikel 2 skall en ny artikel läggas till med följande lydelse:

"Artikel 2a

Medlemsstat får inte vägra eller förbjuda försäljning, in-

registrering, ibruktagande eller användning av fordon med hänvisning till luftförorening från gaser som härrör från ett sådant fordons motor med elektrisk tändning, om fordonet överensstämmer med de i bilagorna 1, 2, 3, 4, 5 och 6 angivna föreskrifterna."

5. *Rådets direktiv 70/221/EEG* av den 20 mars 1970.
EGT nr L 76/23, 6.4.1970.

Efter artikel 2 skall en ny artikel läggas till med följande lydelse:

"Artikel 2a

Medlemsstat får inte vägra eller förbjuda försäljning, inregistrering, ibruktagande eller användning av fordon med hänvisning till dess tankar för flytande bränsle eller baktill installerade skyddsanordningar, om dessa överensstämmer med de i bilagan angivna föreskrifterna."

6. *Rådets direktiv 70/222/EEG* av den 20 mars 1970.
EGT nr L 76/25, 6.4.1970.

Efter artikel 2 skall en ny artikel läggas till med följande lydelse:

"Artikel 2a

Medlemsstaterna får inte vägra eller förbjuda försäljning, inregistrering, ibruktagande eller användning av fordon med hänvisning till placeringen och monteringen av registreringsskylten om fordonet i dessa avseenden överensstämmer med de i bilagan angivna föreskrifterna."

7. *Rådets direktiv 70/311/EEG* av den 8 juni 1970.
EGT nr L 133/10, 18.6.1970.

Efter artikel 2 skall en ny artikel läggas till med följande lydelse:

"Artikel 2a

Medlemsstat får inte vägra eller förbjuda försäljning, inregistrering, ibruktagande eller användning av fordon med hänvisning till dess styranordning om denna överensstämmer med de i bilagan angivna föreskrifterna."

8. *Rådets direktiv 70/387/EEG* av den 27 juli 1970.
EGT nr L 176/5, 10.8.1970.

Efter artikel 2 skall en ny artikel läggas till med följande lydelse:

"Artikel 2a

Medlemsstat får inte vägra eller förbjuda försäljning, inregistrering, ibruktagande eller användning av fordon med hänvisning till dess dörrar om dessa överensstämmer med de i bilagan angivna föreskrifterna."

9. *Rådets direktiv 70/388/EEG* av den 27 juli 1970.
EGT nr L 176/12, 10.8.1970.

Efter artikel 7 skall en ny artikel läggas till med följande lydelse:

"Artikel 7a

Medlemsstat får inte vägra eller förbjuda försäljning, inregistrering, ibruktagande eller användning av fordon med hänvisning till dess signalhorn, om detta är försett med EEG-godkännandemärke och om det är monterat i överensstämmelse med de i bilaga 1.2 angivna föreskrifterna."

Se 1851

10. *Rådets direktiv nr 71/127/EEG* av den 1 mars 1971.
EGT nr L 68/1, 22.3.1971.

Efter artikel 7 skall en ny artikel läggas till med följande lydelse:

"Artikel 7a

Medlemsstat får inte vägra eller förbjuda försäljning, inregistrering, ibruktagande eller användning av fordon med hänvisning till dess backspeglar, om dessa överensstämmer med de i bilaga 1.2 angivna föreskrifterna."

Punkt 2.6.1 i bilaga 1 skall ersättas med följande:

"2.6.1

Typgodkännandemärket består av en rektangel, inom vilken bokstaven "e" skall vara skriven (gement), följd av en nummer- eller bokstavs-beteckning för det land som utställt typgodkännandet (Se 1851).

Ett godkännandenummer motsvarande numret på det

godkännandebevis som är utställt för prototypen skall placeras i närheten av rektangeln."

Punkt 3.2.1 i bilaga 1 skall ersättas med följande:

"3.2.1

Varje fordon skall vara försett med en inre och en yttre backspegel. Den sistnämnda skall vara monterad på fordonets vänstra sida i de medlemsstater som har högertrafik, och på fordonets högra sida i de medlemsstater som har vänstertrafik."

Punkt 3.2.2 i bilaga 1 skall ersättas med följande:

"3.2.2

Om de i punkt 3.5 fastlagda villkoren för den inre backspegelns siktfält inte är uppfyllda, krävs ytterligare en yttre backspegel. Denna skall vara monterad på fordonets högra sida i de medlemsstater som har högertrafik, och på fordonets vänstra sida i de medlemsstater som har vänstertrafik."

Punkt 3.3.2 i bilaga 1 skall ersättas med följande:

"3.3.2

De yttre backspeglarna skall vara synliga genom den del av vindrutans som täcks av vindrutetorkaren, eller genom sidorutorna. Denna bestämmelse gäller inte yttre backspeglar monterade på fordonets högra sida i de medlemsstater som har högertrafik, och på fordonets vänstra sida i de medlemsstater som har vänstertrafik på fordon i de internationella kategorierna M_2 och M_3 , som de definieras av rådets direktiv rörande tillnärningen av medlemsstaternas lagstiftningar vad gäller godkännande av motorfordon och släpvagnar."

Punkt 3.3.3 i bilaga 1 skall ersättas med följande:

"3.3.3

För fordon med vänsterstyrning i de medlemsstater som har högertrafik, och med högerstyrning i de medlemsstater som har vänstertrafik, skall den föreskrivna yttre backspegeln vara anbragt på fordonets vänstra respektive högra sida, så att vinkeln mellan fordonets längsgående symmetriplan och vertikalplanet genom backspegelns mittpunkt och mittpunkten av den linje som förbinder förarens okulärpunkter inte överstiger 55°."

Punkt 3.5.3 i bilaga 1 skall ersättas med följande:

"3.5.3

Yttre backspegel på vänster sida.

a) *Medlemsstater med högertrafik*

Siktfältet skall vara sådant att föraren kan se en plan och horisontell del av körbanan som är minst 2,5 m bred och som till höger begränsas av ett plan som är parallellt med fordonets vertikala längsgående symmetriplan och som passerar genom fordonets yttersta punkt till vänster. Det nämnda området skall sträcka sig från horisonten till 10 m bakom förarens okulärpunkter (figur 4).

b) *Medlemsstater med vänstertrafik*

Siktfältet skall vara sådant att föraren kan se en plan och horisontell del av körbanan som är minst 3,5 m bred och som till höger begränsas av ett plan som är parallellt med fordonets vertikala längsgående symmetriplan och som passerar genom fordonets yttersta punkt till vänster. Det nämnda området skall sträcka sig från horisonten till 30 m bakom förarens okulärpunkter.

Föraren skall dessutom kunna se körbanan över en bredd av 0,75 m från en punkt som ligger 4 m bakom det vertikala planet genom förarens okulärpunkter (figur 5)."

Punkt 3.5.4 i bilaga 1 skall ersättas med följande:

"3.5.4

Yttre backspegel på höger sida

a) *Medlemsstater med högertrafik*

Siktfältet skall vara sådant att föraren kan se en plan och horisontell del av körbanan som är minst 3,5 m bred och som till höger begränsas av ett plan som är parallellt med fordonets vertikala längsgående symmetriplan och som passerar genom fordonets yttersta punkt till vänster. Det nämnda området skall sträcka sig från horisonten till 30 m bakom förarens okulärpunkter.

Föraren skall dessutom kunna se körbanan över en bredd av 0,75 m från en punkt som ligger 4 m bakom det vertikala planet genom förarens okulärpunkter (figur 4)."

b) *Medlemsstater med vänstertrafik*

Siktfältet skall vara sådant att föraren kan se en plan och horisontell del av körbanan som är minst

2,5 m bred och som till höger begränsas av ett plan som är parallellt med fordonets vertikala längsgående symmetriplan och som passerar genom fordonets yttersta punkt till vänster. Det nämnda området skall sträcka sig från horisonten till 10 m bakom förarens okulärpunkter (figur 5).

Rubriken på figur 4 i bilaga 1 skall ersättas med följande:

"Yttre backspegel (för fordon avsedda för högertrafik)."

I bilaga 1 skall en figur 5 läggas till. Den skall vara spegelvänd mot figur 4 och ha följande rubrik:

"Yttre backspegel (för fordon avsedda för vänstertrafik)."

11. *Rådets direktiv nr 71/307/EEG* av den 26 juli 1971. EGT nr L 185/16, 16.8.1971.

I artikel 5.1 skall följande läggas till efter den fjärde strecksatsen:

— "fleece wool" eller "virgin wool"

Artikel 8.1 skall ersättas med följande:

"1. Textilprodukter enligt definition i detta direktiv etiketteras och märks vid varje form av marknadsföring som ett led i en industriell och kommersiell process; etikettering och märkning kan ersättas av eller kompletteras med därtill fogade handelsdokument när varorna inte utbjuds till slutlig konsument, eller när varorna levereras efter beställning från stat eller annan offentligtjuridisk person, eller i stater där detta begrepp inte är känt, ett motsvarande organ."

Under rubrik 2, bilaga 1, efter "guanaco"¹, skall följande läggas till:

"bäver, utter".

I bilaga 1 skall följande tre rubriker läggas till:

nummer	beteckning	fiberbeskrivning
16 a	Sunn	fiber av bast från <i>Crotalaria juncea</i>
16 b	Henequen	fiber av bast från <i>Agave Fourcroydes</i>
16 c	Maguey	fiber av bast från <i>Agave Cantala</i> "

I bilaga 2 skall följande tre rader läggas till:

fibernummer	fiber	procentandel
-------------	-------	--------------

16 a	Sunn	12
16 b	Henequen	14
16 c	Maguey	14"

I slutet av bilaga 3 skall följande rubriker läggas till:

"28 Grytlappar och ugnsvantar

29. Äggvärmare

30. Sminkväskor

31. Tobakspungar av tyg

32. Tygfodral för glasögon, cigaretter och cigarrer, tändare och kammar

33. Skyddsartiklar för sport med undantag för handskar

34. Necessärer

35. Skoputsningsfodral"

12. *Rådets direktiv nr 71/316/EEG* av den 26 juli 1971. EGT nr L 202/1, 6.9.1971.

I punkt 3.1 i bilaga 1 skall den första strecksatsen ersättas med följande:

— i den översta delen, bokstavs-beteckningen för den stat som utfärdat godkännandet (se 185J) samt de sista två siffrorna för godkännandeåret."

I punkt 3.1.1.1 a i bilaga 2, skall den första strecksatsen ersättas med följande:

— i den översta halvan, bokstavs-beteckningen för den stat där den ursprungliga kontrollen äger rum (se 185J) samt, vid behov, en eller två siffror som betecknar en geografisk eller administrativ underavdelning.

13. *Rådets direktiv nr 71/320/EEG* av den 26 juli 1971. EGT nr L 202/37, 6.9.1971.

En ny artikel skall läggas till med följande lydelse:

"Artikel 2a

Medlemsstat kan inte vägra eller förbjuda försäljning, inregistrering, ibruktagande eller användning av fordon med hänvisning till dess bromsanordningar, om fordonet är försett med sådana bromsanordningar som anges i bilagorna 1 till 8 och om dessa bromsanordningar överensstämmer med de i bilagan angivna föreskrifterna."

"— 0.1 irländsk penny

— 0.1 penny sterling

— 1 dansk øre"

---

14. *Rådets direktiv 71/347/EEG* av den 12 oktober 1971.
EGT nr L 239/1, 25.10.1971.

Artikel 1 a skall ersättas med följande:

"a) definitionen av sädesslagen, som benämns "EEC standard mass per storage volume" (masse à l'hectolitre CEE, EEG-naturgewicht, EWG-Schüttdichte, peso ettolitrico CEE, EØF-masse af hektoliter korn, ---),"

I slutet av artikel 4 skall följande stycke läggas till:

"3. Under hela den period då den måttenhet som lagligen används i Storbritannien och Irland vid tidpunkten för anslutningen är tillåten (pounds per bushel), kan uttrycket "EEC standard mass per storage volume" användas för att beteckna sädesslag som har uppmätts i Irland eller Storbritannien med instrument och metoder som används i dessa länder. I sådana fall skall de mått som erhållits i "pounds per bushel" omvandlas i EEG-enheten "EEC standard mass per storage volume" med faktorn 1,25."

15. *Rådets direktiv 71/3428/EEG* av den 12 oktober 1971.
EGT nr L 239/9, 25.10.1971.

I slutet av punkt 4.8.1, kapitel 4 i bilagan skall följande läggas till:

XI. LIVSMEDEL

1. *Rådets direktiv* av den 23 oktober 1962.
EGT nr L 115/2645, 11.11.1962,

i dess lydelse enligt

- *Rådets direktiv 65/469/EEG* av den 25 oktober 1965.
EGT nr L 178/2793, 26.10.1965,

- *Rådets direktiv 67/653/EEG* av den 24 oktober 1967.
EGT nr L 263/4, 30.10.1967,

- *Rådets direktiv 68/419/EEG* av den 20 december 1968.
EGT nr L 309/24, 24.12.1968,

- *Rådets direktiv 70/358/EEG* av den 13 juli 1970.
EGT nr L 157/36, 18.7.1970.

Artikel 9.2 skall ersättas med följande:

"2. Om de i första stycket nämnda beteckningarna är anbringade på emballage eller behållare och om den i stycke 1 c nämnda beteckningen är avfattad på minst ett av gemenskapens officiella språk, kan medlemsstaterna inte förbjuda införsel av de i bilaga 1 uppräknade färgerna uteslutande med den motiveringen att de anser etiketteringen otillräcklig.

Den importerande medlemsstaten kan dock kräva att denna sistnämnda beteckning avfattas på dess officiella språk."

2. *Rådets direktiv 64/54/EEG* av den 5 november 1963.
EGT nr L 12/161, 27.1.1964,

i dess lydelse enligt

- *Rådets direktiv 67/427/EEG* av den 27 juni 1967.
EEG nr L 148/1, 11.7.1967,
- *Rådets direktiv 68/420/EEG* av den 20 december 1968.
EGT nr L 309/25, 24.12.1968,
- *Rådets direktiv 70/359/EEG* av den 13 juli 1970.
EGT nr L 157/38, 18.7.1970,
- *Rådets direktiv 71/160/EEG* av den 30 mars 1971.
EGT nr L 87/12, 17.4.1971.

I avsnitt 1 i bilagan skall följande beståndsdelar läggas till i motsvarande kolumner:

"E 218 Metyl-p-hydroxybenzoat (metylester av p-hydroxy-bensoatsyra)

E 227 Kalciumsulfidsyra (kalciumbisulfid)"

Artikel 9.2 skall ersättas med följande:

"2. Medlemsstat får inte förbjuda att de i bilagan uppräknade konserveringsmedlen införs på dess territorium och där saluförs, uteslutande med den motiveringen att den anser etiketteringen otillräcklig om de i första stycket nämnda beteckningarna är anbringade på emballage eller behållare, och om de i stycke b, c och d nämnda beteckningarna är avfattade på minst ett av gemenskapens officiella språk.

Den importerande medlemsstaten kan dock kräva att

dessa sistnämnda beteckningar avfattas på dess officiella språk."

3. *Rådets direktiv nr 70/357/EEG* av den 13 juli 1970.
EGT nr L 157/31, 18.7.1970.

Artikel 8.2 skall ersättas med följande:

"2. Medlemsstat får inte förbjuda att de i bilagan uppräknade ämnena införs på dess territorium och där saluförs, uteslutande med den motiveringen att de anser etiketteringen otillräcklig, om de i första stycket nämnda beteckningarna är anbringade på emballage eller behållare, och om de i stycke b, c och d nämnda beteckningarna är avfattade på minst ett av gemenskapens officiella språk.

Den importerande medlemsstaten kan dock kräva att dessa sistnämnda beteckningar avfattas på dess officiella språk."

XIII. STATISTIK

1. *Rådets direktiv nr 64/475* av den 30 juli 1964.
EGT nr L 131/2193, 13.8.1964.

(Se 185I)

AKT**om villkoren för Helleniska republikens anslutning samt jämkningar av fördragen**

DEL TRE

JÄMKNINGAR AV INSTITUTIONERNAS RÄTTSAKTER*Artikel 21*

De rättsakter som räknas upp i bilaga 1 till denna akt skall jämkas så som anges i den bilagan.

BILAGA 1

Lista som avses i artikel 21 i anslutningsakten

•

II. JORDBRUK

A. ALLMÄNT

- a) I följande rättsakter skall "fyrtioen" ändras till "fyrtiofem" i de angivna artiklarna.
-
-

-
50. Rådets direktiv 72/280/EEG av den 31 juli 1972 (EGT nr L 179, 7.8.1972,

i dess senaste lydelse enligt direktiv 78/320/EEG av den 20 mars 1978 (EGT nr L 84, 31.3.1978):

Artikel 7.2

H. JORDBRUKSSTATISTIK

1. Rådets direktiv 72/280/EEG av den 31 juli 1972 (EGT nr L 179, 7.8.1972,

i dess senaste lydelse enligt

— Direktiv 73/358/EEG av den 19 november 1973 (EGT nr L 326, 27.11.1973),

v Direktiv 78/320/EEG av den 20 mars 1978 (EGT nr L 84, 31.3.1978).

Till artikel 4.3 a skall följande läggas till:

"Grekland: utgör ett enda område",

och

"Vad gäller Grekland kan man dock, enligt den procedur som nämns i artikel 7, bestämma att information skall lämnas separat för vissa geografiska områden."

2. Kommissionens beslut 72/356/EEG av den 18 oktober 1972 (EGT nr L 246, 30.10.1972),

i dess lydelse enligt

— Beslut 76/430/EEG av den 29 april 1976 (EGT nr L 114, 30.4.1976),

— Beslut 78/808/EEG av den 20 september 1978 (EGT nr L 279, 4.10.1978).

Till bilaga 2, tabell 4, fotnot 1 skall följande läggas till:

"Grekland: endast ett område",

och

"Vad gäller Grekland kan man dock, enligt den procedur som nämns i artikel 7, bestämma att tabellen skall fyllas i för särskilda områden."

I tabell 6, vid siffrorna II.1.11, II.2.21, 341 och 41, skall förkortningen "EUR 9" ersättas med "Medlemsstater".

III. ETABLERINGSRÄTT OCH FRIHET ATT TILLHANDAHÅLLA TJÄNSTER

a) Handelsverksamhet, agentur m.m.

Rådets direktiv 64/224/EEG av den 25 februari 1964 (EGT nr 56, 4.4.1964).

I slutet av artikel 3 skall följande läggas till:

"För egna företagare För arbetstagare

I Grekland: (symbol) (symbol)".

b) Tjänsteverksamhet

Rådets direktiv 67/43/EEG av den 12 januari 1967 (EGT nr 10, 19.1.1967).

I artikel 2.3 skall följande läggas till:

"I Grekland: (symbol)".

c) Bolagsrätt

1. Rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 (EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8).

I slutet av artikel 1 skall följande läggas till:

"— i Grekland: (symbol)".

Artikel 2.1 f skall ersättas med följande:

(Se 185I)

2. Rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 1)

I slutet av artikel 1 skall följande läggas till:

"— i Grekland:
(symbol)".

3. Rådets tredje direktiv 78/855/EEG av den 9 oktober 1978 (EGT nr L 295, 20.10.1978, s. 36).

I slutet av artikel 1 skall följande läggas till:

"— i Grekland:
(symbol)".

4. Rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978

(EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11).

I slutet av artikel 1 skall följande läggas till:

"— i Grekland:
(symbol)".

d) Offentlig upphandling

Rådets direktiv 71/305/EEG av den 26 juli 1971 (EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 5).

I slutet av artikel 24 skall punkten ändras till ett semikolon och följande läggas till:

"i Grekland:

krav kan ställas på ett intyg från en notarie, utvisande att en försäkrans avgivits under ed inför denne, om utövande av verksamhet som entreprenör vid offentlig upphandling".

I bilaga 1 skall följande läggas till:

"VIII. I Grekland:

andra offentligrättsliga juridiska personer, vilkas avtal om offentlig upphandling är underkastade statlig kontroll".

e) Banker och andra finansiella institut

1. Rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 (EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3)

I artikel 8.1 a skall följande läggas till:

"För Grekland:
—
— (symbol)".

2. Rådets direktiv 77/92/EEG av den 13 december 1976 (EGT nr L 26 31.1.1977, s. 14).

I artikel 2.2 b skall följande läggas till:

"— i Grekland:

(symbol)".

3. Rådets första direktiv 77/780/EEG av den 12 december 1977 (EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30).

I artikel 2.2 skall följande strecksats läggas till (mellan strecksatserna rörande Tyskland respektive Frankrike):

"— i Grekland:
(symbol)".

4. Rådets första direktiv 79/267/EEG av den 5 mars 1979 (EGT nr L 63, 13.3.1979, s. 1).

I artikel 8.1 a skall följande strecksats läggas till efter tredje strecksatsen:

"— för Grekland:
(symbol)".

5. Rådets direktiv 79/279/EEG av den 5 mars 1979 (EGT nr L 66, 16.3.1979, s. 21).

(Se 185I)

f) Läkare

Rådets direktiv 75/362/EEG av den 16 juni 1975 (EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1).

a) I slutet av artikel 3 skall följande läggas till:

"j) i Grekland:

(symbol) (examensbevis från en medicinsk fakultet), utställt av den medicinska fakulteten vid ett universitet och (symbol) (intyg om genomförd praktisk utbildning), utställt av socialministeriet."

b) Artikel 5.2.

I andra punkten stycket skall följande stycke läggas till:

"i Grekland:
(symbol) (bevis på specialistläkarkompetens) utställt av socialministeriet."

c) Artikel 5.3.

Följande tillägg skall göras under respektive strecksats i tredje punkten:

— anesthesiologi:
"Grekland: (symbol)",

— allmän kirurgi:
"Grekland: (symbol)",

— neurokirurgi:
"Grekland: (symbol)",

— obstetrik och gynekologi:
"Grekland: (symbol)",

— invärtes medicin:
"Grekland: (symbol)",

— oftalmologi: "Grekland: (symbol)",	— radiologi: "Grekland: (symbol)",
— oto-rhino-laryngologi: "Grekland: (symbol)",	— terapeutisk radiologi: "Grekland: (symbol)",
— pediatri: "Grekland: (symbol)",	— barnpsykiatri: "Grekland: (symbol)",
— medicinska lungsjukdomar: "Grekland: (symbol)",	— nefrologi: "Grekland: (symbol)",
— urologi: "Grekland: (symbol)",	— allergologi: "Grekland: (symbol)".
— ortopedi: "Grekland: (symbol)",	

d) Artikel 7.2.

Följande tillägg skall göras under respektive strecksats i andra punkten:

- mikrobiologi, bakteriologi:
"Grekland: (symbol)",
- patologisk anatomi:
"Grekland: (symbol)",
- plastikkirurgi:
"Grekland: (symbol)",
- thoraxkirurgi:
"Grekland: (symbol)",
- pediatrik kirurgi:
"Grekland: (symbol)",
- kardiologi:
"Grekland: (symbol)",
- gastroenterologi:
"Grekland: (symbol)",
- reumatologi:
"Grekland: (symbol)",
- allmän hematologi:
"Grekland: (symbol)",
- endokrinologi:
"Grekland: (symbol)",
- fysioterapi:
"Grekland: (symbol)",
- neuropsykiatri:
"Grekland: (symbol)",
- dermato-venerologi:
"Grekland: (symbol)",

g) Advokater

Rådets direktiv 77/249/EEG av den 22 mars 1977 (EGT nr L 78, 26.3.1977, s. 17).

I slutet av artikel 1.2 skall följande läggas till:

"Grekland: (symbol)".

h) Sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård

Rådets direktiv 77/452/EEG av den 27 juni 1977 (EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1).

a) I slutet av artikel 1.2 skall följande läggas till:

"i Grekland: (symbol)".

b) I slutet av artikel 3 skall följande läggas till:

"j) i Grekland:

1. Examensbevis från (symbol) (högre läroanstalt för sjuksköterskor), godkänt av socialministeriet, eller examensbevis från (symbol) (paramedicinsk läroanstalt inom ett centrum för högre teknisk utbildning och yrkesutbildning), utställt av undervisnings- och kyrkministeriet.
2. (symbol) (bevis på fullgjord praktikutbildning som sjuksköterska), utställt av socialministeriet."

i) Tandläkarverksamhet

Rådets direktiv 78/686/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 1).

a)	I slutet av artikel 1 skall följande läggas till:	j) Veterinärer
	"i Grekland: (symbol)".	Rådets direktiv 78/1026/EEG av den 18 december 1978 (EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 1).
b)	I slutet av artikel 3 skall följande läggas till:	I slutet av artikel 3 skall följande läggas till:
	"j) i Grekland: (symbol)".	"j) i Grekland: (symbol)".

IV. TRANSPORT

1.	Rådets förordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 (EGT nr L 175, 23.7.1968, s. 1), i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14). I artikel 21.6 skall följande läggas till: "Efter konsultation med kommissionen skall Grekland vidta nödvändiga åtgärder för att nå detta resultat inom en period av sex månader efter anslutningen."	— Under "A. JÄRNVÄGAR": "Grekland — (symbol)". — Under "B. LANDSVÄGAR": "Grekland 1. (symbol) 2. (symbol) 3. (symbol)".
2.	Rådets förordning (EEG) nr 1191/69 av den 26 juni 1969 (EGT nr L 156, 28.6.1969, s. 1), i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14). I artikel 19.1 skall följande införas (efter "Deutsche Bundesbahn (DB)": "— (symbol)".	
3.	Rådets förordning (EEG) nr 1192/69 av den 26 juni 1969 (EGT nr L 156, 28.6.1969, s. 8), i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14). I artikel 3.1 skall följande införas (efter "Deutsche Bundesbahn (DB)": "— (symbol)".	_____
4.	Rådets förordning (EEG) nr 1108/70 av den 4 juni 1970 (EGT nr L 130, 15.6.1970, s. 4), i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14). I bilaga 2 skall följande läggas till:	6. Kommissionens förordning (EEG) nr 2778/72 av den 20 december 1972 (EGT nr L 292, 29.12.1972, s. 22). (se 185I)

- I artikel 2 skall följande läggas till (efter "Deutsche Bundesbahn (DB)":
- "(symbol)".
7. Rådets förordning (EEG) nr 3164/76 av den 16 december 1976 (EGT nr L 357, 29.12.1976, s. 1),
- i dess lydelse enligt
- Förordning (EEG) nr 3024/77 av den 21 december 1977 (EGT nr L 358, 31.12.1977, s. 4),
- Förordning (EEG) nr 3062/77 av den 19 december 1978 (EGT nr L 366, 28.12.1978, s. 5).
- I bilagorna 1 a och 2 a skall följande läggas till i fotnot 1 mellan Tyskland och Frankrike:
- "Grekland (GR)".
- I bilaga 2 c skall följande läggas till under kolumn 5:
- "Grekland (GR)".
- I bilaga 3 skall "GR" läggas till i den andra kolumnen för var och en av de nuvarande medlemsstaterna. Dessutom skall en extra vågrät linje läggas till med "GR" i första kolumnen och de olika bokstavsbezeichnungarna för alla nio nuvarande medlemsstater i den andra kolumnen.
8. Rådets förordning (EEG) nr 2830/77 av den 12 december 1977 (EGT nr L 334, 24.12.1977, s. 13).
- I artikel 2 skall följande läggas till (efter "Deutsche Bundesbahn (DB)":
- "(symbol)".
9. Rådets förordning (EEG) nr 2183/78 av den 19 september 1978 (EGT nr L 258, 21.9.1978, s. 1).
- I artikel 2 skall följande läggas till (efter "Deutsche Bundesbahn (DB)":
- "(symbol)".
10. Rådets direktiv (EEG) nr 65/269/EEG av den 13 maj 1965 (EGT nr 88, 24.5.1965, s. 1469/65),
- i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
- Direktiv 73/169/EEG av den 25 juni 1973 (EGT nr L 181, 4.7.1973, s. 20).
- (Se 185I)
11. Rådets beslut 75/327/EEG av den 20 maj 1975 (EGT nr L 152, 12.6.1975, s. 3).
- I artikel 1.1 skall följande införas (efter "Deutsche Bundesbahn (DB)":
- "(symbol)".
12. Rådets direktiv 78/546/EEG av den 12 juni 1978 (EGT nr L 168, 26.6.1978, s. 29).
- I bilaga 2 skall följande läggas till:
- "Grekland
- (symbol)"
- I bilaga 3:
- läggs "Grekland" till efter "Förenta Republiken Tyskland",
- stryks "Grekland" efter "Jugoslavien".

V. KONKURRENS

EEG-rättsakter

- 10.7.1962, s. 1655/62),
1. Rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962 (EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62),
- i dess lydelse enligt
- Förordning nr 59 av den 3 juli 1962 (EGT nr 58,
- Förordning nr 118/63/EEG av den 5 november 1963 (EGT nr 162, 7.11.1963, s. 2696/63),
- Förordning nr 2822/71 av den 20 december 1971 (EGT nr L 285, 29.12.1971, s. 49),

- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14).

(Se 185I)

19 december 1972 (EGT nr L 291, 28.12.1972, s. 144).

I artikel 4.1 skall följande läggas till:

(Se 185I)

2. Kommissionens förordning nr 27 av den 3 maj 1962 (EGT nr 35, 10.5.1962, s. 1118/62),

i dess lydelse enligt

- Förordning (EEG) nr 1133/68 av den 26 juli 1968 (EGT nr L 189, 1.8.1968, s. 1),

- Förordning (EEG) nr 1699/75 av den 2 juli 1975 (EGT nr L 172, 3.7.1975, s. 11).

(Se 185I)

I artikel 4.2 skall följande läggas till:

"Punkt 1 gäller sådana avtal och samordnade förfaranden som till följd av Greklands anslutning faller under artikel 85.1 i fördraget och som enligt artiklarna 5 och 25 i förordning nr 17 skall vara anmälda före den 1 juli 1981, endast om så har skett före detta datum."

3. Rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 (EGT nr 36, 6.3.1965, s. 533/65),

i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14).

I artikel 4.1 skall sista stycket ersättas med följande:

(Se 185I)

I artikel 4.2 skall följande läggas till:

"Punkt 1 gäller sådana avtal och samordnade förfaranden som till följd av Greklands anslutning faller under artikel 85.1 i fördraget och som enligt artiklarna 5 och 25 i förordning nr 17 skall vara anmälda före den 1 juli 1981, endast om så har skett före detta datum."

4. Rådets förordning nr 67/67/EEG av den 22 mars 1967 (EGT nr 57, 25.3.1967, s. 849/67),

i dess lydelse enligt

- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

- Förordning (EEG) nr 2591/72 av den 8 december 1972 (EGT nr L 276, 9.12.1972, s. 15).

(Se 185I)

5. Rådets förordning (EEG) nr 2821/71 av den 20 december 1971 (EGT nr L 285, 29.12.1971, s. 46),

i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 2743/72 av den

IX. SOCIALPOLITIK

1. Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 (EGT nr L 149, 5.7.1971, s. 2).

(se 185I)

-
-
2. Rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 (EGT nr L 74, 27.3.1972, s. 1).

(se 185I)

-
3. Rådets förordning (EEG) nr 337/75 av den 10 februari 1975 (EGT nr L 39, 13.2.1975, s. 1).

(Se 185I)

4. Rådets direktiv 68/360/EEG av den 15 oktober 1968 (EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 13),

i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14).

(Se 185I)

7. Rådets beslut 74/325/EEG av den 27 juni 1974 (EGT L 185, 9.7.1974, s. 15).

(Se 185I)

9. Rådets direktiv 77/576/EEG av den 25 juli 1977 (EGT nr L 229, 7.9.1977, s. 12).

(se 185I)

X. TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNING

a) Tekniska handelshinder (industriprodukter)

(Se också 185I)

1. I följande rättsakter skall "41" och "fyrtioen" ändras till "fyrtiofem" i de angivna artiklarna.

- c) Rådets direktiv 71/316/EEG av den 26 juli 1971 (EGT nr L 202, 6.9.1971, s.1):

Artikel 19.2.

- 1) Rådets direktiv 76/768/EEG av den 27 juli 1976 (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 169):

Artikel 10.2.

- f) Rådets direktiv 72/276/EEG av den 17 juli 1972 (EGT nr L 173, 31.7.1972, s. 1):

Artikel 6.2.

2. Rådets direktiv 70/156/EEG av den 6 februari 1970 (EGT nr L 42, 23.2.1970, s.1),

i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14).

I artikel 2 a skall följande strecksats läggas till:

"— (symbol), i grekisk lagstiftning".

12. Rådets direktiv 74/150/EEG av den 4 mars 1974 (EGT nr L 84, 28.3.1974, s. 10).

I artikel 2.a skall följande strecksats läggas till:

"— (symbol), i grekisk lagstiftning".

14. Rådets direktiv 71/348/EEG av den 12 oktober 1971 (EGT nr L 239, 25.10.1971, s.9),

i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14).

I punkt 4.8.1 i kapitel 4 i bilagan skall "10 (symbol)" läggas till efter "1 Pfennig".

15. Rådets direktiv 71/347/EEG av den 12 oktober 1971 (EGT nr L 239, 25.10.1971, s.1),

i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14).

I artikel 1 a skall (symbol) EOK läggas till i parentes.

17. Rådets direktiv 71/307/EEG av den 26 juli 1971 (EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 16),

i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L

73, 27.3.1972, s. 14).

I artikel 5.1 skall följande strecksats läggas till:

"(symbol)".

26. Rådets direktiv 78/1015/EEG av den 23 november 1978 (EGT nr L 349, 13.12.1978, s. 21).

I slutet av artikel 2 skall följande strecksats läggas till:

"— (symbol) i grekisk lagstiftning".

b) Livsmedel

(Se också 185I)

1. I följande rättsakter skall "41" och "fyrtioen" ändras till "fyrtiofem" i de angivna artiklarna.

---

c) Offentlig upphandling

l) Rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978
(EGT nr L 33, 8.2.1979, s. 1):

Artikel 17.2.

Rådets direktiv 77/62/EEG av den 21 december 1976 (EGT nr
L 13, 15.1.1977, s. 1).

I bilaga 1 skall följande läggas till:

"I Grekland:

andra offentlighetsrättsliga juridiska personer, vilkas avtal
om offentlig upphandling är underkastade statlig kon-
troll."

d) Farmaceutiska specialiteter

(Se 185I)

XIII. MILJÖ- OCH KONSUMENTSKYDD

(Se 185I)

-
4. Kommissionens beslut 78/618/EEG av den 28 juni 1978 (EGT nr L 198, 22.7.1978, s. 17).

(Se 185I)

XIV. STATISTIK

73, 27.3.1972, s. 14).

(Se 185I)

-
2. Kommissionens förordning (EEG) nr 546/77 av den 16 mars 1977 (EGT nr L 70, 17.3.1977, s. 13).

I artikel 1 skall följande läggas till:

"Grekland:
(symbol)".

5. Rådets direktiv nr 72/211/EEG av den 30 maj 1972 (EGT nr L 128, 3.6.1972, s. 28).

I artikel 2 skall följande läggas till:

(Se 185I)

"Grekland:
(symbol)".

-
6. Rådets direktiv nr 72/221/EEG av den 6 juni 1972 (EGT nr L 133, 10.6.1972, s. 57).

(Se 185I)

4. Rådets direktiv nr 64/475/EEG av den 30 juli 1964 (EGT nr 131, 13.8.1964, s. 2193/64),

i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L

-
7. Rådets direktiv nr 78/166/EEG av den 13 februari 1978
(EGT nr L 52, 23.2.1978, s. 17).

(Se 185I)

AKT

**om villkoren för Konungariket Spaniens och Republiken Portugals anslutning samt
jämknings av fördragen**

DEL TRE

JÄMKNINGAR AV INSTITUTIONERNAS RÄTTSAKTER*Artikel 26*

De rättsakter som räknas upp i bilaga 1 till denna akt skall jämkas så som anges i den bilagan.

BILAGA 1

Lista som avses i artikel 26 i anslutningsakten

II. ETABLERINGSRÄTT OCH FRIHET ATT TILLHANDAHÅLLA TJÄNSTER**a) Handelsverksamhet, agentur m.m.**

Rådets direktiv 64/224/EEG av den 25 februari 1964 (EGT nr 56, 4.4.1964, s. 869/64), i dess lydelse enligt

— 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I tabellen i slutet av artikel 3 skall följande läggas till:

"För egna företagare

För arbetstagare

I Spanien: Agente comercial
Comisionista
Agente exclusivista
Asentador

Representante de
Comercio
Viajante de Comercio

I Portugal: Agente comercial
Corretor
Comissario
Vendedor em leiloes

Caixeiro viajante
Caixeiro de praça
Representantes
comerciais"

b) Tjänsteverksamhet

1. Rådets direktiv 67/43/EEG av den 12 januari 1967 (EGT nr 10, 19.1.1967, s. 140/67), i dess lydelse enligt

— 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 2.3. skall följande läggas till:

"I Spanien:

- agentes de la propiedad inmobiliaria,
- administradores de fincas urbanas,
- agencias inmobiliarias y de alquiler,
- promotoras inmobiliarias,
- sociedades y empresas inmobiliarias,
- expertos inmobiliarios.

I Portugal:

- agências imobiliárias,
- sociedades imobiliárias,
- administradores de imóveis,
- peritos imobiliários,
- loteadores."

2. Rådets direktiv 82/470/EEG av den 29 juni 1982 (EGT nr L 213, 21.7.1982, s. 1).

I artikel 3 skall följande läggas till efter de punkter som behandlar Danmark:

"Spanien

A. Agente de transportes
Agente de servicios complementarios del transporte ferroviario
Consignatario de buques
Consignatario
Agente de aduanas
Transitario

B. Agente de viajes

C. Depositario
Almacenista

D. Pesador y medidor oficial
Pesador y medidor público",

och följande efter punkterna som behandlar Nederländerna:

"Portugal

A. Transitario
Agente de navegação
Corretor de navios

B. Agente de viagens
Agente de transporte aéreo

C. Depositário

D. (inget)".

c) Banker och andra finansiella institut, försäkring

1. Rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 (EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3), i dess lydelse enligt

— Rådets direktiv 76/580/EEG av den 29 juni 1976 (EGT nr L 189, 13.7.1976, s. 13),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17,

— Rådets direktiv 84/641/EEG av den 10 december 1984 (EGT nr L 339, 27.12.1984, s. 21).

a) I artikel 4 skall följande läggas till:

"g) I Spanien

Följande institutioner:

1. Comisaría de Seguro Obligatorio de Viajeros,
2. Consorcio de Compensación de Seguros,
3. Fondo Nacional de Garantía de Riesgos de la Circulación."

b) I artikel 8.1 a skall följande läggas till:

"— för Spanien:

'sociedad anónima', 'sociedad mutua', 'sociedad cooperativa',

— för Portugal:

'sociedade anónima de responsabilidade limitada', 'mútua de seguros'."

2. Rådets direktiv 77/92/EEG av den 13 december 1976 (EGT nr L 26 31.1.1977, s. 14), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 2.2 skall följande läggas till:

a) "— i Spanien:

- Agentes libres de seguros,
- Corredores de reaseguro;

— i Portugal:

- Corretor de seguros,
- Corretor de resseguros;"

b) "— i Spanien:

- Agentes afectos de seguros (representantes y no representantes);

— *i Portugal:*

— Agente de seguros;"

c) "— *i Spanien:*

— Subagentes de seguros;

— *i Portugal:*

— Submediador."

3. Rådets första direktiv 77/780/EEG av den 12 december 1977 (EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 2.2 skall följande läggas till:

"— *i Spanien*, Instituto de Crédito Oficial, med undantag för dess filialer,

— *i Portugal*, Caixas Económicas som existerar den 1 januari 1986 och som inte är aktiebolag."

4. Rådets första direktiv 79/267/EEG av den 5 mars 1979 (EGT nr L 63, 13.3.1979, s. 1), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 8.1 a skall följande läggas till:

"— *för Spanien:*
sociedad anónima, sociedad mutua,

— *för Portugal:*
sociedade anónima."

5. Rådets direktiv 79/279/EEG av den 5 mars 1979 (EGT nr L 66, 16.3.1979, s. 21), i dess lydelse enligt

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

— Rådets direktiv 82/148/EEG av den 3 mars 1982 (EGT nr L 62, 5.3.1982, s. 22).

I artikel 21.1 skall "fyrtiofem" ersättas med "femtiofyra".

d) Bolagsrätt

1. Rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 (EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8), i dess lydelse enligt

— 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

a) I artikel 1 skall följande läggas till:

"— *i Spanien:*

la sociedad anónima, la sociedad comanditaria por acciones, la sociedad de responsabilidad limitada;

— *i Portugal:*

a sociedade anónima de responsabilidade limitada, a sociedade em comandita por açoes, a sociedade por quotas de responsabilidade limita-

da."

b) Artikel 2.1 f skall ersättas med följande:

"f) balans- och resultaträkning för varje räkenskapsår. Den handling som innehåller balansräkningen skall även lämna personuppgifter om dem som enligt lag skall bestyrka balansräkningen. För de i artikel 1 nämnda Gesellschaft mit beschränkter Haftung, société de personne à responsabilité, personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, société à responsabilité limitée, (symbol), società a responsabilità limitata och sociedade em comandita por açoes enligt tysk, belgisk, fransk, grekisk, italiensk, luxemburgsk och portugisisk rätt, liksom för besloten naamloze vennootschap enligt nederländsk rätt samt the private company enligt irländsk rätt och the private company enligt nordirländsk rätt behöver denna föreskrift dock inte tillämpas förrän ett direktiv träder i kraft, som samordnar innehållet i balans- och resultaträkningarna samt medger undantag från skyldigheten att helt eller delvis offentliggöra dessa handlingar när det gäller bolag vilkas tillgångar understiger ett belopp som det direktivet kommer att fastställa. Rådet skall utfärda det sistnämnda direktivet inom två år efter det att förevarande direktiv har antagits;"

2. Rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 1), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 1.1 skall följande läggas till:

"— *i Spanien:*

la sociedad anónima;

— *i Portugal:*

a sociedade anónima de responsabilidade limitada."

3. Rådets tredje direktiv 78/855/EEG av den 9 oktober 1978 (EGT nr L 295, 20.10.1978, s. 36) i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 1.1 skall följande läggas till:

"— *i Spanien:*

la sociedad anónima;

— *i Portugal:*

a sociedade anónima de responsabilidade limitada."

4. Rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11) i dess lydelse enligt

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

— Rådets direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 (EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1),

— Rådets direktiv 84/569/EEG av den 27 november 1984 (EGT nr L 314, 4.12.1984, s. 28).

I artikel 1.1 skall följande läggas till:

"— *i Spanien:*

la sociedad anónima, la sociedad comanditaria por acciones, la sociedad de responsabilidad limitada;

— *i Portugal:*

a sociedade anónima de responsabilidade limitada, a sociedade em comandita por açoes, a sociedade por quotas de responsabilidade limitada."

5. Rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 (EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1).

I artikel 4.1 skall följande läggas till:

"— *i Spanien:*

la sociedad anónima, la sociedad comanditaria por acciones, la sociedad de responsabilidad limitada;

— *i Portugal:*

a sociedade anónima de responsabilidade limitada, a sociedade em comandita por açoes, a sociedade por quotas de responsabilidade limitada."

e) Offentlig upphandling

Rådets direktiv 71/305/EEG av den 26 juli 1971 (EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 5), i dess lydelse enligt

— 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

— Rådets direktiv 78/669/EEG av den 2 augusti 1978 (EGT nr L 225, 16.8.1978, s. 41),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

a) I artikel 24 skall följande läggas till:

"*i Spanien:*

'Registro mercantil' och 'Registro industrial del Ministerio de Industria y Energía';

i Portugal:

registret i 'Comissão de inscrição e classificação dos empreiteiros de obras públicas e dos industriais da construção civil (CICEOPICC)."

b) I bilaga 1 skall följande läggas till:

"XII. *i Spanien:*

andra juridiska personer som är underkastade offentliga regler för att ingå upphandlingsavtal.

XIII. *i Portugal:*

andra offentligrättsliga juridiska personer vilkas avtal om offentlig upphandling är underkastade statlig kontroll."

f) Fria yrken

1. Rådets direktiv 75/362/EEG av den 16 juni 1975 (EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1), i dess lydelse enligt

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

— Rådets direktiv 81/1057/EEG av den 14 december 1981 (EGT nr L 385, 31.12.1981, s. 25),

— Rådets direktiv 82/76/EEG av den 26 januari 1982 (EGT nr L 43, 15.2.1982, s. 21).

a) I artikel 3 skall följande läggas till:

"*k. i Spanien:*

'Título de Licenciado en Medicina y Cirugía' (universitetsexamen i medicin och kirurgi), utställt av utbildnings- och vetenskapsministeriet;

l. *i Portugal:*

'Carta de curso de licenciatura em medicina' (diplom som bevis på slutförda medicinstudier), utställt av universitetet och 'Diploma comprovativo da conclusão do internato geral' (diplom som bevis på fullgjord allmäntjänstgöring), utställt av behörig myndighet under hälsovårdsministeriet."

b) I artikel 5.2 skall följande läggas till:

"*i Spanien:*

'Título de Especialista' (bevis på behörighet som specialistläkare), utställt av utbildnings- och vetenskapsministeriet;

i Portugal:

'Grau de Assistente' (assistentgrad), tilldelad av behörig myndighet under hälsovårdsministeriet, samt 'Título de Especialista' (bevis på behörighet som specialistläkare), utställt av läkarförbundet."

c) I artikel 5.3 skall följande tillägg göras under respektive strecksats:

— *anestesiologi:*

"Spanien: anestesiología y reanimación

Portugal: anestesiologia"

— *allmän kirurgi:*

"Spanien: cirugía general

Portugal: cirurgia geral"

— *neurokirurgi:*

"Spanien: neurocirugía

Portugal: neurocirurgia"

— *obstetrik och gynekologi:*

"Spanien: obstetricia y ginecología

Portugal: ginecologia e obstetricia"

- *invärtes medicin:*
"Spanien: medicina interna
Portugal: medicina interna"
- *oftalmologi:*
"Spanien: oftalmología
Portugal: oftamologia"
- *oto-rhino-laryngologi:*
"Spanien: otorrinolaringología
Portugal: otorrinolaringologia"
- *pediatri:*
"Spanien: pediatría y sus áreas específicas
Portugal: pediatría"
- *medicinska lungsjukdomar:*
"Spanien: neumología
Portugal: pneumologia"
- *urologi:*
"Spanien: urología
Portugal: urologia"
- *ortopedi:*
"Spanien: traumatología y cirugía ortopédica
Portugal: ortopedia".
- d) I artikel 7.2 skall följande tillägg göras under respektive strecksats:
- *klinisk biologi:*
"Spanien: análisis clínicos
Portugal: patologia clinica"
- *klinisk hematologi:*
"Spanien: hematología y hemoterapia
Portugal: hematologia clinica"
- *mikrobiologi, bakteriologi:*
"Spanien: microbiología y parasitología"
- *patologisk anatomi:*
"Spanien: anatomía patológica
Portugal: anatomia patologica"
- *klinisk kemi:*
"Spanien: bioquímica clínica"
- *immunologi:*
"Spanien: inmunología"
- *plastikkirurgi:*
"Spanien: cirugía plástica y reparadora
Portugal: cirurgia plastica"
- *thoraxkirurgi:*
"Spanien: cirugía torácica
Portugal: cirurgia torácica"
- *pediatrisk kirurgi:*
"Spanien: cirugía pediátrica
Portugal: cirurgia pediátrica"
- *kärlkirurgi:*
"Spanien: angiología y cirugía vascular
Portugal: cirurgia vascular"
- *kardiologi:*
"Spanien: cardiología
Portugal: cardiologia"
- *gastroenterologi:*
"Spanien: aparato digestivo
Portugal: gastro-enterologia"
- *reumatologi:*
"Spanien: reumatología
Portugal: reumatologia"
- *allmän hematologi:*
"Spanien: hematología y hemoterapia
Portugal: imunohemoterapia"
- *endokrinologi:*
"Spanien: endocrinología y nutrición
Portugal: endocrinologia-nutricao"
- *fysioterapi:*
"Spanien: rehabilitación
Portugal: fisioterapia"
- *stomatologi:*
"Spanien: estomatología
Portugal: estomatologia"
- *neurologi:*
"Spanien: neurología
Portugal: neurologia"
- *psykiatri:*
"Spanien: psiquiatría
Portugal: psiquiatria"
- *dermato-venereologi:*
"Spanien: dermatología médico-quirúrgica y venereología
Portugal: dermatovenereologia"
- *radiologi:*
"Spanien: electroradiología
Portugal: radiologia"
- *diagnostisk radiologi:*
"Spanien: radiodiagnóstico
Portugal: radiodiagnostico"
- *terapeutisk radiologi:*
"Spanien: oncología radioterápica
Portugal: radioterapia"
- *tropisk medicin:*
Portugal: medicina tropical"
- *barnpsykiatri:*

- Portugal: pedopsiquiatria"
- *geriatri:*
- "Spanien: geriatria
- *nefrologi:*
- "Spanien: nefrología
Portugal: nefrologia"
- *farmakologi:*
- "Spanien: farmacología clínica
- *allergologi:*
- "Spanien: alergología
Portugal: imuno-alergología"
- *kirurgisk gastroenterologi:*
- "Spanien: cirugía del aparato digestivo".
2. Rådets direktiv 77/249/EEG av den 22 mars 1977 (EGT nr L 78, 26.3.1977, s. 17), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 1.2 skall följande läggas till:
- "Spanien: Abogado
Portugal: Advogado."
3. Rådets direktiv 77/452/EEG av den 27 juni 1977 (EGT nr L 176, 15.7.1977, s. 1), i dess lydelse enligt
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- Rådets direktiv 81/1057/EEG av den 14 december 1981 (EGT nr L 385, 31.12.1981, s. 25).
- a) I artikel 1.2 skall följande läggas till:
- "i Spanien:
'Enfermero/a diplomado/a,'
i Portugal:
'Enfermeiro'."
- b) I artikel 3 skall följande läggas till:
- "k) i Spanien:
'Titulo de Diplomado universitario en Enfermería' (sjuksköterskeexamen från universitet), utställt av utbildnings- och vetenskapsministeriet;
l) i Portugal:
'Diploma do curso de enfermagem geral' (bevis på genomgången examen i allmän sjukvård), utställt av statligt erkända skolor och registrerat av behörig myndighet."
4. Rådets direktiv 78/686/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 1), i dess lydelse enligt
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- Rådets direktiv 81/1057/EEG av den 14 december 1981 (EGT nr L 385, 31.12.1981, s. 25).
- I artikel 3 skall följande läggas till:
- "k) i Spanien:
— Rådets direktiv 81/1057/EEG av den 14 december 1981 (EGT nr L 385, 31.12.1981, s. 25).
a) I artikel 1 skall följande läggas till:
"— i Spanien:
Licenciado en Odontología,
— i Portugal:
médico dentista."
b) I artikel 3 skall följande läggas till:
"k) i Spanien:
det examensbevis vars benämning kommer att meddelas av Spanien till medlemsstaterna och kommissionen vid anslutningen.
l) i Portugal:
'carta de curso de licenciatura em medicina dentária' (bevis på slutförda tandläkarstudier) utställt av en högskola."
c) Följande läggs till:
"Artikel 19a
Från och med den dag Spanien vidtar nödvändiga åtgärder för att efterleva detta direktiv, erkänner medlemsstaterna, avseende utövandet av de verksamheter som behandlas i artikel 1 i detta direktiv, de examensbevis, certifikat och andra kvalifikationsbevis för läkare, som i Spanien utställs till personer som har påbörjat sin läkarutbildning på universitetsnivå före anslutningen. Bevisen och certifikaten skall åtföljas av ett intyg från behöriga spanska myndigheter som bekräftar att dessa personer faktiskt, lagligen och som huvudsaklig verksamhet har utövat de i artikel 5 i direktiv 78/687/EEG angivna verksamheterna i Spanien under minst tre på varandra följande år under de fem år som föregår utställandet av intyget och att dessa personer har tillstånd att utöva nämnda verksamheter på samma villkor som innehavarna av de i artikel 3 k i detta direktiv angivna examensbevisen, certifikaten och andra kvalifikationsbevisen.
Undantagna från kravet i första stycket på tre års praktik är personer som genomgått minst treåriga studier, vilka av behörig myndighet intygas motsvara den i artikel 1 i direktiv 78/687/EEG angivna utbildningen."
5. Rådets direktiv 78/1026/EEG av den 18 december 1978 (EGT nr L 362, 23.12.1978), i dess lydelse enligt
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- Rådets direktiv 81/1057/EEG av den 14 december 1981 (EGT nr L 385, 31.12.1981, s. 25).
- I artikel 3 skall följande läggas till:
- "k) i Spanien:

título de Licenciado en Veterinaria (examensbevis från veterinärutbildning), utställt av utbildnings- och vetenskapsministeriet;

l) *i Portugal:*

carta de curso de licenciatura em medicina veterinária (examensbevis från veterinärutbildning), utställt av universitet."

6. Rådets direktiv 80/154/EEG av den 21 januari 1980 (EGT nr L 33, 11.2.1980, s. 1), i dess lydelse enligt rådets direktiv 80/1273/EEG av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 74)).

a) I artikel 1 skall följande läggas till:

"i Spanien:

'matrona' eller 'asistente obstétrico';

i Portugal:

'enfermeiro especialista em enfermagem de saúde materna e obstétrica'.

b) I artikel 3 skall följande läggas till:

"k) i Spanien:

examensbevis som 'asistencia obstétrica', utställt av Ministerio de Educación y Ciencia;

l) *i Portugal:*

examensbevis som 'enfermeiro especialista em enfermagem de saúde materna e obstétrica'."

III. TRANSPORT

1. Rådets förordning (EEG) nr 1191/69 av den 26 juni 1969 (EGT nr L 156, 28.6.1969, s. 1), i dess lydelse enligt

— 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 19.1 skall följande läggas till:

"— Red Nacional de los Ferrocarriles Espanoles (RENFE)"

efter

"— Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας ΑΕ (ΟΣΕ)",

och:

"— Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP (CP)"

efter

"— Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)".

2. Rådets förordning (EEG) nr 1192/69 av den 26 juni 1969 (EGT nr L 156, 28.6.1969, s. 8), i dess lydelse enligt

— 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 3.1 skall följande läggas till:

"— Red Nacional de los Ferrocarriles Espanoles (RENFE)"

efter

— Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας ΑΕ (ΟΣΕ),

och:

"— Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP (CP)"

efter

"— Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)".

3. Rådets förordning (EEG) nr 1108/70 av den 4 juni 1970 (EGT nr L 130, 15.6.1970, s. 4), i dess lydelse enligt

— 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

— Rådets förordning (EEG) nr 1384/79 av den 25 juni 1979 (EGT nr L 167, 5.7.1979, s. 1),

— Rådets förordning (EEG) nr 3021/81 av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 302, 23.10.1981, s. 8).

I bilaga 2 skall följande läggas till:

a) Under A.1 "JÄRNVÄGAR - Huvudnät":

— efter punkterna som behandlar Grekland:

"Spanien

— Red Nacional de los Ferrocarriles Espanoles (RENFE)"

— efter punkterna som behandlar Nederländerna:

"Portugal

— Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP (CP)"

b) Under B "LANDSVÄGAR":

- efter punkterna som behandlar Grekland:
- "Spanien*
1. Autopistas
  2. Autovías
  3. Carreteras estatales
  4. Carreteras provinciales
  5. Carreteras municipales";
- efter punkterna som behandlar Nederländerna:
- "Portugal*
1. Auto-estradas
  2. Estradas nacionais e regionais
  3. Vias municipais
  4. Vias florestais"
5. Kommissionens förordning (EEG) nr 281/71 av den 9 februari 1971 (EGT nr L 33, 10.2.1971, s. 11), i dess lydelse enligt 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14).
- I bilagan skall följande läggas till:
- "Portugal*
- Douro, a jusante da ponte D 'Luis, da cidade do Porto'
- Tejo, a jusante do Carregado
- Sado, a jusante do esteiro da Marateca
- Guadiana, a jusante do Pomarao".
6. Kommissionens förordning (EEG) nr 2778/72 av den 20 december 1972 (EGT nr L 292, 29.12.1972, s. 22), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s.17).
- I artikel 1 skall fotnot (1) ersättas med följande text:
- "¹ Belgien (B), Danmark (DK), Tyskland (G), Grekland (GR), Spanien (E), Frankrike (F), Irland (IRL), Italien (I), Luxemburg (L), Nederländerna (NL), Portugal (P), Storbritannien (GB)."
7. Rådets förordning (EEG) nr 2830/77 av den 12 december 1977 (EGT nr L 334, 24.12.1977, s. 13), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 2 skall följande läggas till:
- "— Red Nacional de los Ferrocarriles Espanoles (RENFE)"
- efter
- Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας ΑΕ (ΟΣΕ)',
- och
- "— Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP (CP)"
- efter
- "— Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)".
8. Rådets förordning (EEG) nr 2183/78 av den 19 september 1978 (EGT nr L 258, 21.9.1978, s. 1), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 2 skall följande läggas till:
- "— Red Nacional de los Ferrocarriles Espanoles (RENFE)"
- efter
- Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας ΑΕ (ΟΣΕ)',
- och
- "— Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP (CP)"
- efter
- "— Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)".
9. Rådets förordning (EEG) nr 65/269/EEG av den 13 maj 1965 (EGT nr 88, 24.5.1965, s. 1469/65), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

- Rådets direktiv 73/169/EEG av den 25 juni 1973 (EGT nr L 181, 4.7.1973, s. 20),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
  - Rådets direktiv 83/572/EEG av den 26 oktober 1983 (EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 33).
- I bilagan, i var och en av tillståndsmallarna ersätts "sju" med "nio".

10. Rådets direktiv 75/130/EEG av den 17 februari 1975 (EGT nr L 48, 22.2.1975, s. 31), i dess lydelse enligt

- Rådets direktiv 79/5/EEG av den 19 december 1978 (EGT nr L 5, 9.1.1979, s. 33),
- Rådets direktiv 82/3/EEG av den 21 december 1981 (EGT nr L 5, 9.1.1982, s. 12),
- Rådets direktiv 82/603/EEG av den 28 juli 1982 (EGT nr L 247, 23.8.1982, s. 6).

I artikel 8.3 skall följande läggas till efter punkterna som behandlar Nederländerna:

"— Portugal

- a) Imposto de camionagem
- b) Imposto de circulação".

11. Rådets beslut 75/327/EEG av den 20 maj 1975 (EGT nr L 152, 12.6.1975, s. 3), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 1.1 skall följande läggas till:

"— Red Nacional de los Ferrocarriles Espanoles (RENFE)"

efter

— Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας ΑΕ (ΟΣΕ),

och:

"— Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP (CP)"

efter

"— Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)".

12. Kommissionens beslut 77/527/EEG av den 29 juli 1977 (EGT nr L 209, 17.8.1977, s. 29).

I bilagan skall följande läggas till rubriken:

"ANEXO

Lista de vías navegables marítimas de conformidad con el apartado 6 del artículo 3 de la Directiva 76/135/CEE

ANEXO

Lista das vias marítimas navegáveis nos termos do nº 6 do artigo 3º. Directiva 76/135/CEE".

13. Rådets direktiv 78/546/EEG av den 12 juni 1978 (EGT nr L 168, 26.6.1979, s. 29), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I bilaga 2 skall följande läggas till efter punkterna som behandlar Grekland:

"Spanien

Andalucía
Aragón
Principado de Asturias
Comunidad Autónoma de las Islas Baleares
Canarias
Cantabria
Castilla-La Mancha
Castilla y León
Cataluña
Extremadura
Galicia
Comunidad de Madrid
Región de Murcia
Comunidad Foral de Navarra
País Vasco
La Rioja
Comunidad Valenciana
Ceuta
Melilla",

och efter punkterna som behandlar Nederländerna:

"Portugal

Norte
Centro
Lisboa e vale do Tejo
Alentejo
Algarve
Açores
Madeira".

I bilaga 3:

— läggs "Spanien" till efter "Grekland" respektive "Portugal" efter "Nederländerna".

— stryks Spanien och Portugal från listan över tredje-länder.

14. Rådets direktiv 80/1119/EEG av den 17 november 1980 (EGT nr L 339, 15.12.1980, s. 30).

I bilaga 2 skall följande läggas till efter punkterna som behandlar Tyskland:

"Spanien

Andalucía
Aragón
Principado de Asturias
Comunidad Autónoma de las Islas Baleares
Canarias
Cantabria
Castilla-La Mancha
Castilla y León

Cataluña
Extremadura
Galicia
Comunidad de Madrid
Región de Murcia
Comunidad Foral de Navarra
País Vasco
La Rioja
Comunidad Valenciana
Ceuta
Melilla",

och efter punkterna som behandlar Nederländerna:

"Portugal

Norte
Centro
Lisboa e vale do Tejo
Alentejo
Algarve"

I bilaga 3 skall följande ändringar göras i listan över länder:

— Den första delen ersätts av följande:

"I. Länderna i Europeiska gemenskaperna

01. Belgien
02. Danmark
03. Förbundsrepubliken Tyskland
04. Grekland
05. Spanien
06. Frankrike
07. Irland
08. Italien
09. Luxemburg
10. Nederländerna
11. Portugal
12. Storbritannien".

— Nummer 11–23 blir 13–25.

I bilaga 4, tabellerna 7 a, 7 b, 8 a och 8 b, ersätts rubriken "EUR-10" med "EUR-12".

I bilaga 4, tabellerna 10 a och 10 b i vänsterspalten, ersätts rubriken "EUR-10" med "EUR-12" och orden "Spanien" och "Portugal" läggs till.

15. Rådets direktiv 80/1177/EEG av den 4 december 1980 (EGT nr L 350, 23.12.1980, s. 23).

I artikel 1.2 a skall följande läggas till:

"RENFE: Red Nacional de los Ferrocarriles Espanoles, Spain"

CP: Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP, Portugal".

I bilaga 2 skall följande läggas till efter punkterna som behandlar Grekland:

"Spanien

Andalucía
Aragón

Principado de Asturias
Comunidad Autónoma de las Islas Baleares
Canarias
Cantabria
Castilla-La Mancha
Castilla y León
Cataluña
Extremadura
Galicia
Comunidad de Madrid
Región de Murcia
Comunidad Foral de Navarra
País Vasco

La Rioja
Comunidad Valenciana
Ceuta
Melilla",

och efter punkterna som behandlar Nederländerna:

"Portugal

Norte
Centro
Lisboa e vale do Tejo
Alentejo
Algarve"

I bilaga 3 skall följande ändringar göras:

— Del 1 ersätts av följande:

"I. Europeiska gemenskaperna

01. Belgien
02. Danmark
03. Förbundsrepubliken Tyskland
04. Grekland
05. Spanien
06. Frankrike
07. Irland
08. Italien
09. Luxemburg
10. Nederländerna
11. Portugal
12. Storbritannien"

— I del 2 ersätts nummer 11–14 med respektive 13–16 och de nuvarande hänvisningarna "15 Spanien" och "16 Portugal" utgår.

16. Rådets första direktiv 80/1263/EEG av den 4 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 1).

I bilaga 1 skall körkortsmallens rubrik kompletteras med "Permiso de Conducción" och "Carta de Condução".

17. Rådets beslut 82/529/EEG av den 19 juli 1982 (EGT nr L 234, 9.8.1982, s. 5)

I artikel 1.1 skall följande läggas till:

— "Red Nacional de los Ferrocarriles Espanoles (RENFE)"

efter

— Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας ΑΕ (ΟΣΕ)',

och:

"— Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP (CP)"

efter

"— Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)".

I artikel 1.1 skall följande läggas till:

"— Red Nacional de los Ferrocarriles Espanoles (RENFE)"

efter

— Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας ΑΕ (ΟΣΕ)',

och:

"— Caminhos-de-Ferro Portugueses, EP (CP)"

efter

"— Naamloze Vennootschap Nederlandse Spoorwegen (NS)".

19. Rådets beslut 83/418/EEG av den 25 juli 1983 (EGT nr L 237, 26.8.1983, s. 32).

IV. KONKURRENS

EEG-rättsakter

5. Rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962 (EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62), i dess lydelse enligt
  - Rådets förordning nr 59 av den 3 juli 1962 (EGT nr 58, 10.7.1962, s. 1655/62),
  - Rådets förordning nr 118/63/EEG av den 5 november 1963 (EGT 162, 7.11.1963, s. 2696/63),
  - Rådets förordning nr 2822/71 av den 20 december 1971 (EGT nr L 285, 29.12.1971, s. 49),
  - 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

Artikel 25.5 skall ersättas med följande:

"5. Bestämmelserna i punkt 1-4 ovan tillämpas på samma sätt vad gäller Greklands, Spaniens och Portugals

- anslutning."
6. Kommissionens förordning nr 27 av den 3 maj 1962 (EGT nr 35, 10.5.1962, s. 1118/62), i dess lydelse enligt
- Kommissionens förordning (EEG) nr 1133/68 av den 26 juli 1968 (EGT nr L 189, 1.8.1968, s. 1),
  - Kommissionens förordning (EEG) nr 1699/75 av den 2 juli 1975 (EGT nr L 172, 3.7.1975, s. 11),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 2.1 skall "elva" ersättas med "tretton".
7. Rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 (EGT nr 36, 6.3.1965, s. 533/65), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 4.1 skall sista stycket ersättas med följande:
- "Bestämmelserna i föregående stycke skall tillämpas på samma sätt vad gäller Greklands, Spaniens och Portugals anslutning."
- I artikel 4.2 skall följande läggas till:
- "Punkt 1 gäller sådana avtal och samordnade förfaranden som till följd av Spaniens och Portugals anslutning faller under artikel 85.1 i fördraget och som enligt artiklarna 5 och 25 i förordning nr 17 skall vara anmälda före den 1 juli 1986, endast om så har skett före detta datum."
8. Rådets förordning nr 67/67/EEG av den 22 mars 1967 (EGT nr 57, 25.3.1967, s. 849/67), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
  - Kommissionens förordning (EEG) nr 2591/72 av den 8 december 1972 (EGT nr L 276, 9.12.1972, s. 15),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
  - Kommissionens förordning (EEG) nr 3577/82 av den 23 december 1982 (EGT nr L 373, 31.12.1982, s. 58).
- Den sista meningen i artikel 5 skall ersättas med följande:
- "Bestämmelserna skall tillämpas på samma sätt vad gäller Greklands, Spaniens och Portugals anslutning."
9. Rådets förordning (EEG) nr 2821/71 av den 20 december 1971 (EGT nr L 285, 29.12.1971, s. 46), i dess lydelse enligt
- Rådets förordning (EEG) nr 2743/72 av den 19 december 1972 (EGT nr L 291, 28.12.1972, s. 144),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 4.1 skall sista stycket ersättas med följande:
- "Bestämmelserna i föregående stycke skall tillämpas på samma sätt vad gäller Greklands, Spaniens och Portugals anslutning."
- I artikel 4.2 skall följande läggas till:
- "Punkt 1 gäller sådana avtal och samordnade förfaranden som till följd av Spaniens och Portugals anslutning faller under artikel 85.1 i fördraget och som enligt artikel 5 och 25 i förordning nr 17 skall vara anmälda före den 1 juli 1986, endast om så har skett före detta datum."
10. Kommissionens förordning (EEG) nr 1983/83 av den 22 juni 1983 (EGT nr L 173, 30.6.1983, s. 1).
- I artikel 7 skall följande läggas till:
- "Bestämmelserna i föregående stycke skall tillämpas på samma sätt för avtal, som gällde vid Spaniens och Portugals anslutning, och som på grund av denna anslutning faller under tillämpningsområdet för artikel 85.1 i fördraget."
11. Kommissionens förordning (EEG) nr 1984/83 av den 22 juni 1983 (EGT nr L 173, 30.6.1983, s. 5).
- I artikel 15 skall följande läggas till:
- "4. Bestämmelserna i föregående stycke skall tillämpas på samma sätt för de i dessa stycken angivna avtal, som gällde vid Spaniens och Portugals anslutning, och som på grund av denna anslutning faller under tillämpningsområdet för artikel 85.1 i fördraget."
12. Kommissionens förordning (EEG) nr 2349/84 av den 23 juli 1984 (EGT nr L 219, 16.8.1984, s. 15).
- I artikel 8 skall följande läggas till:
- "3. För avtal, som till följd av Spaniens och Portugals anslutning faller under artikel 85 i fördraget, gäller artiklarna 6 och 7, dock med den skillnaden att 13 mars 1962 ersätts med 1 januari 1986 samt 1 februari 1963, 1

januari 1967 och 1 april 1985 med 1 juli 1986. De tillägg som enligt artikel 7 görs i dessa avtal behöver inte meddelas kommissionen."

13. Kommissionens förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 (EGT nr L 15, 18.1.1985, s. 16).

I artikel 9 skall följande läggas till:

"3. För avtal, som till följd av Spaniens och Portugals anslutning faller under tillämpningsområdet för artikel 85 i fördraget, gäller artiklarna 7 och 8, dock med den skillnaden att 13 mars 1962 ersätts med 1 januari 1986 samt 1 februari 1963, 1 januari 1967 och 1 oktober 1985 med 1 juli 1986. De tillägg som enligt artikel 8 görs i dessa avtal behöver inte meddelas kommissionen."

14. Kommissionens förordning (EEG) nr 417/85 av den 19 december 1984 (EGT nr L 53, 22.2.1985, s. 1).

Följande artikel skall läggas till:

"Artikel 9a

Förbudet i artikel 85.1 i fördraget gäller inte de specialiseringsavtal som gällde på dagen för Spaniens och

Portugals anslutning och som på grund av anslutningen faller under tillämpningsområdet för artikel 85.1, såvida dessa avtal före den 1 juli 1986 ändras så att de uppfyller villkoren i denna förordning."

15. Kommissionens förordning (EEG) nr 418/85 av den 19 december 1984 (EGT nr L 53, 22.2.1985, s. 5).

I artikel 11 skall följande läggas till:

"6. För avtal, som till följd av Spaniens och Portugals anslutning faller under artikel 85 i fördraget, gäller första till tredje stycket, dock med den skillnaden att 13 mars 1962 ersätts med 1 januari 1986 samt 1 februari 1963, 1 januari 1967, 1 mars 1985 och 1 september 1985 med 1 juli 1986. De ändringar som enligt tredje stycket görs i dessa avtal behöver inte meddelas kommissionen."

VIII. SOCIALA FRÅGOR

1. Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971, ändrad och uppdaterad genom rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, 22.8.1983, s. 6)

Artikel 23.1 skall ersättas med följande:

"1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning föreskriver att kontantförmåner skall beräknas med utgångspunkt från genomsnittliga inkomster eller genomsnittliga avgifter, skall fastställa sådana genomsnittliga inkomster eller genomsnittliga avgifter enbart på grundval av inkomster eller avgifter som hänför sig till de perioder som har fullgjorts enligt denna lagstiftning."

I artikel 45 skall följande läggas till:

"7. Om en medlemsstats lagstiftning, som för beviljande av förmåner kräver att en arbetstagare eller en självständigt förvärvsverksam person omfattas av dess lagstiftning vid den tidpunkt då försäkringsfallet inträder, ställer krav beträffande försäkringsperiodens längd för rätten till förmåner, skall varje arbetstagare eller självständigt förvärvsverksam person som inte längre omfattas av den lagstiftningen för tillämpningen av detta kapitel dock fortfarande anses vara omfattad av den vid den tidpunkt då försäkringsfallet inträffar, om han vid den tidpunkten omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning eller, om detta inte är fallet, han kan framställa krav på förmåner

enligt en annan medlemsstats lagstiftning. Denna sista förutsättning skall anses uppfylld i det fall som avses i artikel 48.1."

I artikel 47.1 skall följande läggas till:

"e) om förmåner enligt en medlemsstats lagstiftning beräknas på grundval av genomsnittliga avgifter,

skall detta genomsnitt fastställas av denna stats behöriga institution uteslutande på grundval av försäkringsperioder som har fullgjorts enligt denna stats lagstiftning."

I artikel 82.1 skall "60" ersättas med "72".

Bilaga 1 skall ersättas med följande:

"BILAGA 1

PERSONER SOM OMFATTAS AV FÖRORDNINGEN

I. Arbetstagare och/eller självständigt förvärvsverksamma personer (Förordningens artiklar 1 a ii och 1 a iii)

A. BELGIEN

Ingenting.

B. DANMARK

1. Som arbetstagare enligt förordningens artikel 1 a ii betraktas var och en som under verksamhet i en arbetsgivares tjänst,
  - a) före den 1 september 1977 omfattades av lagstiftningen om olycksfall i arbete eller arbetsjukdomar,
  - b) den 1 september 1977 eller därefter omfattades av lagstiftningen om allmän tilläggs pension (arbejdsmarkedets tillægspension ATP).
2. Som självständigt förvärvsverksam person enligt förordningens artikel 1 a ii betraktas var och en som enligt lagstiftningen om sjukpenning eller moderskapspenning har rätt till dessa förmåner på grundval av annan inkomst än lön.

C. TYSKLAND

Såvida en tysk institution är behörig att bevilja familjeförmåner enligt avdelning III, kapitel 7 i förordningen avses enligt förordningens artikel 1 a ii

- a) med arbetstagare var och en som är obligatoriskt försäkrad mot arbetslöshet eller som till följd av denna försäkring får kontantförmåner från sjukförsäkring eller motsvarande förmåner,
- b) självständigt förvärvsverksam person var och en som utövar självständig förvärvsverksamhet och som är skyldig att
  - försäkra sig eller betala avgifter till en ålderspensionsförsäkring inom ett system för självständigt förvärvsverksamma personer, eller
  - försäkra sig under den obligatoriska, allmänna pensionsförsäkringen.

D. SPANIEN

Ingenting.

E. FRANKRIKE

Ingenting.

F. GREKLAND

1. Som arbetstagare enligt förordningens artikel 1 a iii betraktas var och en som är försäkrad under OGA-systemet, och som uteslutande utför arbete som arbetstagare

eller som omfattas eller har omfattats av en annan medlemsstats lagstiftning, och som därför är eller har varit arbetstagare enligt förordningens artikel 1 a.

2. Vid beviljande av nationella barnbidrag betraktas som arbetstagare enligt förordningens artikel 1 a ii de personer som nämns i förordningens artiklar 1 a i och iii.

G. IRLAND

1. Som arbetstagare enligt förordningens artikel 1 a ii betraktas var och en som är försäkrad enligt ett frivilligt eller obligatoriskt system enligt bestämmelserna i avsnitt 5 och 37 i 1981 års lag om social trygghet och socialbidrag (Social Welfare (Consolidation) Act 1981).
2. Som självständigt förvärvsverksam person enligt förordningens artikel 1 a ii betraktas var och en som utövar förvärvsverksamhet utan att vara underkastad någon form av anställningskontrakt eller som är pensionerad efter en sådan verksamhet. Vad gäller sjukvårdsförmåner skall personen i fråga dessutom ha rätt till sådana förmåner enligt avsnitt 45 eller 46 i 1970 års sjukvårdslag (Health Act 1970).

H. ITALIEN

Ingenting.

I. LUXEMBURG

Ingenting.

J. NEDERLÄNDERNA

Som självständigt förvärvsverksam person enligt förordningens artikel 1 a ii betraktas var och en som utövar en verksamhet eller ett yrke utan anställningskontrakt.

K. PORTUGAL

Ingenting.

L. STORBRITANNIEN

Som arbetstagare eller självständigt förvärvsverksam person enligt förordningens artikel 1 a ii betraktas var och en som anses som arbetstagare (employed earner) eller självständigt förvärvsverksam person (self-employed earner) enligt lagstiftningen i Storbritannien eller i Nordirland, samt var och en för vilken avgifter skulle betalas i dennes egenskap av arbetstagare (employed earner) eller egen företagare (self-employed earner) enligt lagstiftningen i Gibraltar.

II. Familjemedlemmar

(Förordningens artikel 1 f, andra meningen)

A. BELGIEN

Ingenting.

B. DANMARK

Vid beslut om rätt till sjukvårdsförmåner enligt förordningens artiklar 22.1 a och 31 betyder uttrycket "familjemedlem" var och en som betraktas som familjemedlem enligt lagen om offentlig sjukförsäkring.

C. TYSKLAND

Ingenting.

D. SPANIEN

Ingenting.

E. FRANKRIKE

Ingenting.

F. GREKLAND

Ingenting.

G. IRLAND

Vid beslut om rätt till sjukvårdsförmåner enligt förordningens artiklar 22.1 a och 31 betyder uttrycket "familjemedlem" var och en för vilken arbetstagaren eller den självständigt förvärvsverksamme personen anses ha försörjningsplikt enligt sjukvårdslagarna av 1947-1970 (Health Acts 1947 till 1970).

H. ITALIEN

Ingenting.

I. LUXEMBURG

Ingenting.

J. NEDERLÄNDERNA

Ingenting.

K. PORTUGAL

Ingenting.

L. STORBRIANNIEN

Vid beslut om rätt till sjukvårdsförmåner enligt förordningens artiklar 22.1 a och 31 betyder uttrycket "familjemedlem"

- a) enligt lagstiftningen i Storbritannien och i Nordirland, var och en gentemot vilken det föreligger försörjningsplikt enligt 1975 års lag om social trygghet (Social Security Act 1975) eller, i förekommande fall, enligt 1975 års lag om social trygghet (Nordirland) (Social Security (Northern Ireland) Act 1975),
- b) enligt lagstiftningen i Gibraltar, var och en gentemot vilken det föreligger försörjningsplikt enligt 1973 års förordning om sjukvårdssystem med gruppraktik (Group Practice Medical Scheme Ordinance)."

Bilaga 2 skall ersättas av följande:

"BILAGA 2

(Förordningens artiklar 1 j och 1 u)

1. Specialsystem för självständigt förvärvsverksamma personer som enligt artikel 1 j, fjärde stycket inte omfattas av förordningen:

A. BELGIEN

Ingenting.

B. DANMARK

Ingenting.

C. TYSKLAND

Försäkrings- och pensionsinstitutionerna (Versicherungs- und Versorgungswerke) för läkare, tandläkare, veterinärer, apotekare, advokater, patentregistrerade (Patentanwälte), notarier, revisorer (Wirtschaftsprüfer), skattekonsulter och -rådgivare (Steuerbevollmächtigte), lotsar (Seelotsen) och arkitekter som har upprättats enligt delstatlig lagstiftning samt andra försäkrings- och pensionsinstitutioner, särskilt socialhjälpfonder (Fürsorgeeinrichtungen) och systemet för breddad honorarfördelning (erweiterte Honorarverteilung).

D. SPANIEN

1. Frivilliga sociala system som kompletterar eller är knutna till de sociala trygghetssystemen som administreras av institutioner under den allmänna lagen om social trygghet av den 6 december 1941 och förordningen av den 26 maj 1943
  - a) vad gäller förmåner som kompletterar eller förhöjer förmåner från den sociala tryggheten
  - b) vad gäller ömsesidiga försäkringsbolag, vilka inte enligt punkt 7 i den sjätte övergångsbestämmelsen till den allmänna lagen om social trygghet av den 30 maj 1974 är integrerade i det sociala trygghetssystemet och som därför inte ersätter institutionerna under det obligatoriska systemet för social trygghet.
2. Sociala system och/eller system av karaktären socialhjälp eller välgörenhet, som administreras av institutioner som inte omfattas av den allmänna lagen om social trygghet eller lagen av den 6 december 1941.

E. FRANKRIKE

1. Självständigt förvärvsverksamma personer, som inte är verksamma inom jordbruket:
  - a) De kompletterande pensionsförsäkringssystemen och systemen för försäkring vid invaliditet och dödsfall för självständigt förvärvsverksamma personer, som behandlas i artikel L 658, L 659, L663-11, L 663-12, L 682 och L 683-1 i lagen om social trygghet (Code de la Sécurité Sociale).
  - b) De tilläggsförmåner, som behandlas i artikel 9 i lagen nr 66.509 av den 12 juli 1966.
2. Självständigt förvärvsverksamma personer, som är verksamma inom jordbruket:

De försäkringar som avses i artikel 1049 och 1234.19 i landsbygdslagen (Code rural), vad gäller sjukdom, moderskap och ålderdom samt vid olycksfall i arbete och arbetssjukdomar för självständigt förvärvsverksamma personer som är verksamma inom jordbruket.

F. GREKLAND

Ingenting.

G. IRLAND

Ingenting.

H. ITALIEN

Ingenting.

I. LUXEMBURG

Ingenting.

J. NEDERLÄNDERNA

Ingenting.

K. PORTUGAL

Ingenting.

L. STORBRIANNIEN

Ingenting.

II. Särskilda förmåner vid barns födelse som enligt artikel 1 u inte omfattas av förordningen**A. BELGIEN**

Födelsebidrag.

B. DANMARK

Inga.

C. TYSKLAND

Inga.

D. SPANIEN

Inga.

E. FRANKRIKE

- a) Havandeskapsbidrag.
- b) Bidrag efter födelsen.

F. GREKLAND

Inga.

G. IRLAND

Inga.

H. ITALIEN

Inga.

I. LUXEMBURG

Födelsebidrag.

J. NEDERLÄNDERNA

Inga.

K. PORTUGAL

Inga.

L. STORBRITANNIEN

Inga."

Bilaga 3 skall ersättas med följande:

"BILAGA 3

(Förordningens artiklar 7.2 c och 3.3)

Bestämmelser i konventioner om social trygghet som förblir i kraft utan hinder av förordningens artikel 6 — Bestämmelser i konventioner om social trygghet som inte gäller alla personer som omfattas av förordningen

ALLMÄNNA ANMÄRKNINGAR

1. I den utsträckning bestämmelserna i denna bilaga innehåller hänvisningar till andra konventionsbestämmelser, ersätts dessa hänvisningar med hänvisningar till motsvarande bestämmelser i förordningen, såvida inte bestämmelserna i konventionerna i fråga förtecknas i denna bilaga.
2. Uppsägningsbestämmelsen i en konvention om social trygghet, ur vilken vissa bestämmelser förtecknas i denna bilaga, gäller även i fortsättningen vad angår de förtecknade bestämmelserna.

A

Bestämmelser i konventioner om social trygghet som förblir i kraft oaktat förordningens artikel 6

(Förordningens artikel 7.2 c)

1. BELGIEN—DANMARK

Ingen konvention.

2. BELGIEN—TYSKLAND

- a) Artiklarna 3 och 4 i slutprotokollet den 7 december 1957 till den allmänna konventionen av samma dag i den utformning de har enligt tilläggsprotokollet av den 10 november 1960.
- b) Tilläggsprotokoll 3 den 7 december 1957 till den allmänna konventionen av samma dag i den utformning den har enligt tilläggsprotokollet den 10 november 1960 (utbetalning av pensioner och livräntor för tiden före den allmänna konventionens ikraftträdande).

3. BELGIEN—SPANIEN

Ingen.

4. BELGIEN—FRANKRIKE

- a) Artiklarna 13, 16 och 23 i tilläggskonventionen den 17 januari 1948 till den allmänna konventionen av samma dag (arbetare i gruv- och liknande företag).
- b) Skriftväxlingen den 27 februari 1957 (tillämpning av artikel 4.2 i den allmänna konventionen den 17 januari 1948).
- c) Skriftväxlingen den 29 juli 1953 om bidrag till äldre arbetstagare.

5. BELGIEN—GREKLAND

Artiklarna 15.2, 35.2 och 37 i den allmänna konventionen den 1 april 1958.

6. BELGIEN—IRLAND

Ingen konvention.

7. BELGIEN—ITALIEN

Artikel 29 i konventionen den 30 april 1948.

8. BELGIEN—LUXEMBURG

- a) Artiklarna 3, 4, 5, 6 och 7 i konventionen den 16 november 1959 i den utformning de har enligt konventionen den 12 februari 1964 (gränsarbetare).
- b) Skriftväxlingen den 10 och 12 juli 1968 om självständigt förvärvsverksamma personer.

9. BELGIEN—NEDERLÄNDERNA

Ingen.

10. BELGIEN—PORTUGAL

Ingen.

11. BELGIEN—STORBRITANNIEN

Ingen.

12. DANMARK—TYSKLAND

- a) Punkt 15 i slutprotokollet till konventionen om social trygghet den 14 augusti 1953.
- b) Tilläggsavtalet den 14 augusti 1953 till ovan nämnda konvention.

13. DANMARK—SPANIEN

Ingen konvention.

14. DANMARK—FRANKRIKE

Ingen.

15. DANMARK—GREKLAND

Ingen konvention.

16. DANMARK—IRLAND

Ingen konvention.

17. DANMARK—ITALIEN

Ingen konvention.

18. DANMARK—LUXEMBURG

Ingen konvention.

19. DANMARK—NEDERLÄNDERNA

Ingen konvention.

20. DANMARK—PORTUGAL

Ingen konvention.

21. DANMARK—STORBRIANNIEN

Ingen.

22. TYSKLAND—SPANIEN

Ingen.

23. TYSKLAND—FRANKRIKE

- a) Artiklarna 11.1, 16 andra stycket och 19 i den allmänna konventionen den 10 juli 1950.
- b) Artikel 9 i tilläggsavtal nr 1 den 10 juli 1950 till den allmänna konventionen av samma dag (arbetare i gruv- och liknande företag).
- c) Tilläggsavtal nr 4 den 10 juli 1950 till den allmänna konventionen av samma dag, i den utformning den har enligt tilläggsavtalet nr 2 den 18 juni 1955.
- d) Avsnitt I och III i tilläggskonvention nr 2 den 18 juni 1955.
- e) Punkterna 6, 7 och 8 i det allmänna protokollet den 10 juli 1950, till den allmänna konventionen av samma dag.
- f) Avsnitt II, III och IV i avtalet den 20 december 1963 (social trygghet i Saar).

24. TYSKLAND—GREKLAND

- a) Artikel 5.2 i den allmänna konventionen den 25 april 1961.
- b) Artiklarna 8.1, 8.2 b, 8.3, 9–11 och kapitel I och IV, i den utsträckning de berör dessa artiklar, i konventionen om arbetslöshetsförsäkring den 31 maj 1961 liksom anteckningen i protokollet den 14 juni 1980.

25. TYSKLAND—IRLAND

Ingen konvention.

26. TYSKLAND—ITALIEN

- a) Artiklarna 3.2, 23.2, 26 och 36.3 i konventionen den 5 maj 1953 (social trygghet).
- b) Tilläggsavtalet den 12 maj 1953 till konventionen den 5 maj 1953 (utbetalning av pensioner för tiden före konventionens ikraftträdande).

27. TYSKLAND—LUXEMBURG

Artiklarna 4, 5, 6 och 7 i konventionen den 11 juli 1959 (Ausgleichsvertrag) (lösning av tvisten mellan Tyskland och Luxemburg).

28. TYSKLAND—NEDERLÄNDERNA

a) Artikel 3.2 i konventionen den 29 mars 1951.

b) Artiklarna 2 och 3 i tilläggsavtalet nr 4 den 21 december 1956 till konventionen den 29 mars 1951 (avgörande av frågan om rättigheter enligt den tyska socialförsäkringen förvärvade av nederländska arbetstagare under tiden 13 maj 1940 — 1 september 1945).

29. TYSKLAND—PORTUGAL

Artikel 5.2. i konventionen den 6 november 1964.

30. TYSKLAND—STORBRITANNIEN

a) Artiklarna 3.1, 3.6 och 7.2—7.6 i konventionen om social trygghet den 20 april 1960.

b) Artiklarna 2—7 i slutprotokollet till konventionen om social trygghet den 20 april 1960.

c) Artiklarna 2.5 och 5.2—5.6 i konventionen om arbetslöshetsförsäkring den 20 april 1960.

31. SPANIEN—FRANKRIKE

Ingen.

32. SPANIEN—GREKLAND

Ingen konvention.

33. SPANIEN—IRLAND

Ingen konvention.

34. SPANIEN—ITALIEN

Artiklarna 5, 18.1 c och 23 i konventionen om social trygghet den 30 oktober 1979.

35. SPANIEN—LUXEMBURG

a) Artikel 5.2 i konventionen den 8 maj 1969.

b) Artikel 1 i den administrativa överenskommelsen den 27 juni 1975 om tillämpningen på självständigt förvärvsverksamma personer av konventionen den 8 maj 1969.

36. SPANIEN—NEDERLÄNDERNA

Artikel 23.2 i konventionen om social trygghet den 5 februari 1974.

37. SPANIEN—PORTUGAL

Artiklarna 4.2, 16.2 och 22 i den allmänna konventionen den 11 juni 1969.

38. SPANIEN—STORBRITANNIEN

Ingen.

39. FRANKRIKE—GREKLAND

Artiklarna 16 fjärde stycket och 30 i den allmänna konventionen den 19 april 1958.

40. FRANKRIKE—IRLAND

Ingen konvention.

41. FRANKRIKE—ITALIEN

- a) Artiklarna 20 och 24 i den allmänna konventionen den 31 mars 1948.
- b) Skriftväxlingen den 3 mars 1956 (sjukförsäkringsförmåner till säsongsarbetare inom jordbruket).

42. FRANKRIKE—LUXEMBURG

Artiklarna 11 och 14 i tilläggsavtalet den 12 november 1949 till den allmänna konventionen av samma dag (arbetare i gruv- och liknande företag).

43. FRANKRIKE—NEDERLÄNDERNA

Artikel 11 i tilläggsavtalet den 1 juni 1954 till den allmänna konventionen den 7 januari 1950 (arbetare i gruv- och liknande företag).

44. FRANKRIKE—PORTUGAL

Ingen.

45. FRANKRIKE—STORBRITANNIEN

Skriftväxlingen den 27 och 30 juli 1970 rörande social trygghet för lärare från Storbritannien som tillfälligt arbetar i Frankrike enligt kulturkonventionen den 2 mars 1948.

46. GREKLAND—IRLAND

Ingen konvention.

47. GREKLAND—ITALIEN

Ingen konvention.

48. GREKLAND—LUXEMBURG

Ingen konvention.

49. GREKLAND—NEDERLÄNDERNA

Artikel 4.2 i den allmänna konventionen den 13 september 1966.

50. GREKLAND—PORTUGAL

Ingen konvention.

51. GREKLAND—STORBRITANNIEN

Ingen konvention.

52. IRLAND—ITALIEN

Ingen konvention.

53. IRLAND—LUXEMBURG

Ingen konvention.

54. IRLAND—NEDERLÄNDERNA

Ingen konvention.

55. IRLAND—PORTUGAL

Ingen konvention.

56. IRLAND—STORBRITANNIEN

Artikel 8 i avtalet om social trygghet den 14 september 1971.

57. ITALIEN—LUXEMBURG

Artiklarna 18.2 och 24 i den allmänna konventionen den 29 maj 1951.

58. ITALIEN—NEDERLÄNDERNA

Artikel 21.2 i den allmänna konventionen den 28 oktober 1952.

59. ITALIEN—PORTUGAL

Ingen konvention.

60. ITALIEN—STORBRITANNIEN

Ingen.

61. LUXEMBURG—NEDERLÄNDERNA

Ingen.

62. LUXEMBURG—PORTUGAL

Artikel 3.2 i konventionen den 12 februari 1965.

63. LUXEMBURG—STORBRITANNIEN

Ingen.

64. NEDERLÄNDERNA—PORTUGAL

Artiklarna 5.2 och 31 i konventionen den 19 juli 1979.

65. NEDERLÄNDERNA—STORBRITANNIEN

Ingen.

66. PORTUGAL—STORBRITANNIEN

Artikel 2.1 i protokollet om sjukvård den 15 november 1978.

B

Konventionsbestämmelser som inte är tillämpliga på alla de personer som omfattas av förordningen

(Förordningens artikel 3.3)

1. BELGIEN—DANMARK

Ingen konvention.

2. BELGIEN—TYSKLAND

a) Artiklarna 3 och 4 i slutprotokollet den 7 december 1957 till den allmänna konventionen av samma dag i den utformning de har enligt tilläggsprotokollet den 10 november 1960.

b) Tilläggsprotokoll 3 den 7 december 1957 till den allmänna konventionen av samma datum i den utformning de har enligt tilläggsprotokollet den 10 november 1960 (utbetalning av pensioner och livräntor för tiden före den allmänna konventionens ikraftträdande).

3. BELGIEN—SPANIEN
Ingen.
4. BELGIEN—FRANKRIKE
  - a) Skriftväxlingen den 29 juli 1953 rörande bidrag till äldre arbetstagare.
  - b) Skriftväxlingen den 27 februari 1953 (tillämpning av artikel 4.2 av den allmänna konventionen den 17 januari 1948).
5. BELGIEN—GREKLAND
Ingen.
6. BELGIEN—IRLAND
Ingen.
7. BELGIEN—ITALIEN
Ingen.
8. BELGIEN—LUXEMBURG
Ingen.
9. BELGIEN—NEDERLÄNDERNA
Ingen.
10. BELGIEN—PORTUGAL
Ingen.
11. BELGIEN—STORBRIANNIEN
Ingen.
12. DANMARK—TYSKLAND
  - a) Punkt 15 i slutprotokollet till konventionen om social trygghet den 14 augusti 1953.
  - b) Tilläggsavtalet den 14 augusti 1953 till ovan nämnda konvention.
13. DANMARK—SPANIEN
Ingen konvention.
14. DANMARK—FRANKRIKE
Ingen.
15. DANMARK—GREKLAND
Ingen konvention.
16. DANMARK—IRLAND
Ingen konvention.
17. DANMARK—ITALIEN
Ingen konvention.
18. DANMARK—LUXEMBURG
Ingen konvention.
19. DANMARK—NEDERLÄNDERNA

- Ingen konvention.
20. DANMARK—PORTUGAL
- Ingen konvention.
21. DANMARK—STORBRITANNIEN
- Ingen.
22. TYSKLAND—SPANIEN
- Ingen.
23. TYSKLAND—FRANKRIKE
- Artiklarna 16 andra stycket och 19 i den allmänna konventionen den 10 juli 1950.
  - Tilläggsavtalet nr 4 den 10 juli 1950 till den allmänna konventionen samma dag i den utformning det har enligt tilläggskonvention nr 2 den 18 juni 1955.
  - Avsnitt I och III i tilläggskonvention nr 2 den 18 juni 1955.
  - Punkterna 6, 7 och 8 i det allmänna protokollet den 10 juli 1950 till den allmänna konventionen samma dag.
  - Avsnitt II, III och IV i avtalet den 20 december 1963 (social trygghet i Saar).
24. TYSKLAND—GREKLAND
- Ingen.
25. TYSKLAND—IRLAND
- Ingen konvention.
26. TYSKLAND—ITALIEN
- Artiklarna 3.2 och artikel 26 i konventionen den 5 maj 1953 (social trygghet).
  - Tilläggsavtalet den 12 maj 1953 till konventionen den 5 maj 1953 (utbetalning av pensioner för tiden före konventionens ikraftträdande).
27. TYSKLAND—LUXEMBURG
- Artiklarna 4, 5, 6 och 7 i konventionen den 11 juli 1959 (lösning av tvisten mellan Tyskland och Luxemburg).
28. TYSKLAND—NEDERLÄNDERNA
- Artikel 3.2 i konventionen den 29 mars 1951.
  - Artiklarna 2 och 3 av tilläggsavtalet nr 4 den 21 december 1956 till konventionen den 29 mars 1951 (avgörande av frågan om rättigheter enligt den tyska socialförsäkringen förvärvade av nederländska arbetstagare under tiden 13 maj 1940 — 1 september 1945).
29. TYSKLAND—PORTUGAL
- Artikel 5.2. i konventionen den 6 november 1964.
30. TYSKLAND—STORBRITANNIEN
- Artiklarna 3.1, 3.6 och 7.2 till 7.6 i konventionen om social trygghet den 20 april 1960.
  - Artiklarna 2 till 7 i slutprotokollet till konventionen om social trygghet den 20 april 1960.
  - Artiklarna 2.5 och 5.2 till 5.6 i konventionen om arbetslöshetsförsäkring den 20 april

1960.

31. SPANIEN—FRANKRIKE

Ingen.

32. SPANIEN—GREKLAND

Ingen konvention.

33. SPANIEN—IRLAND

Ingen konvention.

34. SPANIEN—ITALIEN

Artiklarna 5, 18.1 c och 23 i konventionen om social trygghet den 30 oktober 1979.

35. SPANIEN—LUXEMBURG

a) Artikel 5.2 i konventionen den 8 maj 1969.

b) Artikel 1 i den administrativa överenskommelsen den 27 juni 1975 om tillämpningen på självständigt förvärvsverksamma personer av konventionen den 8 maj 1969.

36. SPANIEN—NEDERLÄNDERNA

Artikel 23.2 i konventionen om social trygghet den 5 februari 1974.

37. SPANIEN—PORTUGAL

Artiklarna 4.2, 16.2 och 22 i den allmänna konventionen den 11 juni 1969.

38. SPANIEN—STORBRIANNIEN

Ingen.

39. FRANKRIKE—GREKLAND

Ingen.

40. FRANKRIKE—IRLAND

Ingen konvention.

41. FRANKRIKE—ITALIEN

Artiklarna 20 och 24 i den allmänna konventionen den 31 mars 1948.

42. FRANKRIKE—LUXEMBURG

Ingen.

43. FRANKRIKE—NEDERLÄNDERNA

Ingen.

44. FRANKRIKE—PORTUGAL

Ingen.

45. FRANKRIKE—STORBRIANNIEN

Skriftväxlingen den 27 och 30 juli 1970 rörande social trygghet för lärare från Storbritannien som tillfälligt arbetar i Frankrike enligt kulturkonventionen den 2 mars 1948.

46. GREKLAND—IRLAND

- Ingen konvention.
47. GREKLAND—ITALIEN
Ingen konvention.
48. GREKLAND—LUXEMBURG
Ingen konvention.
49. GREKLAND—NEDERLÄNDERNA
Ingen.
50. GREKLAND—PORTUGAL
Ingen konvention.
51. GREKLAND—STORBRITANNIEN
Ingen konvention.
52. IRLAND—ITALIEN
Ingen konvention.
53. IRLAND—LUXEMBURG
Ingen konvention.
54. IRLAND—NEDERLÄNDERNA
Ingen konvention.
55. IRLAND—PORTUGAL
Ingen konvention.
56. IRLAND—STORBRITANNIEN
Ingen.
57. ITALIEN—LUXEMBURG
Ingen.
58. ITALIEN—NEDERLÄNDERNA
Ingen.
59. ITALIEN—PORTUGAL
Ingen konvention.
60. ITALIEN—STORBRITANNIEN
Ingen.
61. LUXEMBURG—NEDERLÄNDERNA
Ingen.
62. LUXEMBURG—PORTUGAL
Artikel 3.2 i konventionen den 12 februari 1965.
63. LUXEMBURG—STORBRITANNIEN
Ingen.

64. NEDERLÄNDERNA—PORTUGAL

Artikel 5.2 i konventionen den 19 juli 1979.

65. NEDERLÄNDERNA—STORBRITANNIEN

Ingen.

66. PORTUGAL—STORBRITANNIEN

Artikel 2.1 i protokollet om sjukvård den 15 november 1978."

Bilaga 4 skall ersättas med följande:

"BILAGA 4

(Förordningens artikel 37.2)

Lagstiftningar som behandlas i förordningens artikel 37.1, enligt vilka invaliditetsförmånernas storlek är oberoende av försäkringsperiodernas längd

A. BELGIEN

Lagstiftningen rörande det allmänna invaliditetssystemet, det särskilda invaliditetssystemet för gruvarbetare, det särskilda systemet för sjömän i handelsflottan och lagstiftningen om försäkring av självständigt förvärvsverksamma personer mot arbetsoförmåga.

B. DANMARK

Ingen.

C. TYSKLAND

Ingen.

D. SPANIEN

Lagstiftning rörande invaliditetsförsäkring enligt det allmänna systemet och under särskilda system.

E. FRANKRIKE

1. *Arbetstagare*

All lagstiftning rörande invaliditetsförsäkring med undantag för lagstiftningen rörande invaliditetsförsäkring enligt systemet för social trygghet för gruvarbetare.

2. *Självständigt förvärvsverksamma personer*

Lagstiftningen rörande invaliditetsförsäkring för självständigt förvärvsverksamma personer inom jordbruket.

F. GREKLAND

Lagstiftningen rörande försäkringssystemet för jordbruket.

G. IRLAND

Del II, kapitel 10 i 1981 års lag om social trygghet och socialbidrag (Social Welfare (Consolidation) Act 1981).

H. ITALIEN

Ingen.

I. LUXEMBURG

Ingen.

J. NEDERLÄNDERNA

- a) Lagen den 18 februari 1966 om försäkring mot arbetsoförmåga.
- b) Lagen den 11 december 1975 om allmän försäkring mot arbetsoförmåga.

K. PORTUGAL

Ingen.

L. STORBRIANNIEN

a) *Storbritannien*

Avdelning 15 i 1975 års lag om social trygghet (Social Security Act 1975).

Avdelning 14–16 i 1975 års lag om sociala trygghetspensioner (Social Security Pensions Act 1975).

b) *Nordirland*

Avdelning 15 i 1975 års lag om social trygghet (Nordirland) (Social Security (Northern Ireland) Act 1975).

Artiklarna 16–18 i 1975 års lag om sociala trygghetspensioner (Nordirland) (Social Security Pensions (Northern Ireland) Order 1975)."

Bilaga 6 ändras och kompletteras med följande:

*A. BELGIEN

...(ingen ändring)

B. DANMARK

...(ingen ändring)

C. TYSKLAND

...(ingen ändring)

D. SPANIEN

1. Det villkor, att en person antingen utövar avlönad verksamhet eller verksamhet som självständigt förvärvsverksam person eller tidigare har varit obligatoriskt försäkrad mot samma risk enligt ett system för arbetstagare eller självständigt förvärvsverksamma personer i samma medlemsstat, som föreskrivs i förordningens artikel 1 a iv kan inte göras gällande mot personer, som enligt bestämmelserna i det kungliga dekretet 2805/1979 av den 7 december 1979, är frivilligt försäkrade under det allmänna systemet för social trygghet i egenskap av tjänstemän eller på annat sätt anställda i en internationell mellanstatlig organisation.
2. Bestämmelserna i det kungliga dekretet 2805/1979 av den 7 december 1979 är tillämpliga på medlemsstaternas medborgare samt på flyktingar och statslösa
  - a) när de är bosatta inom spanskt territorium, eller
  - b) när de är bosatta inom en annan medlemsstats territorium och vid någon tidigare tidpunkt har varit obligatoriskt försäkrade under det allmänna spanska systemet för social trygghet eller
  - c) när de är bosatta inom en tredje stats territorium och har betalt avgifter under minst 1 800 dagar till det spanska systemet för social trygghet samt inte är försäkrade under ett obligatoriskt eller frivilligt system enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat.

E. FRANKRIKE

...(ingen ändring)

F. GREKLAND

...(ingen ändring)

G. IRLAND

...(ingen ändring)

H. ITALIEN

...(ingen ändring)

I. LUXEMBURG

...(ingen ändring)

J. NEDERLÄNDERNA

...(ingen ändring)

K. PORTUGAL

1. De icke avgiftsfinansierade förmåner som har införts genom lag-dekret nr 160/80 den 27 maj 1980 och lag-dekret nr 464/80 den 13 oktober 1980 tillerkänns, enligt de villkor som anges i artikel 2 i förordningen (EEG) nr 1408/71, medborgare från de övriga medlemsstaterna, som är bosatta i Portugal, på de villkor som är fastlagda för portugisiska medborgare.
2. Detsamma gäller för flyktingar och statslösa.

L. STORBRITANNIEN

...(ingen ändring)."

Bilaga 7 skall ersättas med följande text:

"BILAGA 7

(Tillämpningen av förordningens artikel 14c.1 b)

Tillfällen då en person samtidigt skall omfattas av två medlemsstaters lagstiftning

1. Om en person är självständigt förvärvsverksam i Belgien och anställd som arbetstagare i en annan medlemsstat med undantag för Luxemburg. För Luxemburg gäller skriftväxlingen mellan Belgien och Luxemburg den 10 och 12 juli 1968.
2. Om en person bosatt i Danmark är självständigt förvärvsverksam i Danmark och anställd som arbetstagare i en annan medlemsstat.
3. För olycksfalls- och ålderspensionsförsäkringar inom jordbruket: Om en person är självständigt förvärvsverksam inom jordbruket i Tyskland och anställd som arbetstagare i en annan medlemsstat.
4. Om en person bosatt i Spanien är självständigt förvärvsverksam i Spanien och anställd som arbetstagare i en annan medlemsstat.
5. Om en person är självständigt förvärvsverksam i Frankrike och anställd som arbetstagare i en annan medlemsstat med undantag för Luxemburg.

6. Om en person är självständigt förvärvsverksam inom jordbruket i Frankrike och anställd som arbetstagare i Luxemburg.
7. Om en person är självständigt förvärvsverksam i Grekland och anställd som arbetstagare i en annan medlemsstat.
8. Om en person är självständigt förvärvsverksam i Italien och anställd som arbetstagare i en annan medlemsstat.
9. Om en person är självständigt förvärvsverksam i Portugal och anställd som arbetstagare i en annan medlemsstat."

2. Rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972, ändrad och uppdaterad genom rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, 22.8.1983, s. 6).

I artikel 15.3 skall följande läggas till:

"c) Om personen i fråga är en arbetstagare som har omfattats av ett system som tillämpar sjudagarsvecka

- i) skall en dag motsvara sex timmar och omvänt,
- ii) skall sju dagar motsvara en vecka och omvänt,
- iii) skall 30 dagar motsvara en månad och omvänt,
- iv) skall tre månader eller tretton veckor eller 90 dagar motsvara ett kvartal och omvänt,
- v) skall vid omräkning av veckor till månader och omvänt, veckorna och månaderna omräknas till dagar,
- vi) skall tillämpningen av föregående regler inte leda till att det totala antalet försäkringsperioder under ett kalenderår sammanlagt överstiger 360 dagar, 52 veckor, tolv månader eller fyra kvartal.

Om en medlemsstats lagstiftning uttrycker försäkringsperioder i månader anses de dagar, som enligt omräkningsreglerna i detta stycke motsvarar en bråkdel av en månad, som en hel månad.

Artikel 85.1 skall ersättas av följande:

"1. För att göra sin rätt gällande enligt bestämmelserna i förordningens artikel 72 skall en person till den behöriga institutionen lämna ett intyg som anger de försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder som självständigt förvärvsverksam person, som har fullgjorts enligt den lagstiftning som han senast har omfattats av."

Artikel 85.3 skall ersättas av följande:

"3. Bestämmelserna under punkterna 1 och 2 skall gälla på motsvarande sätt om det för att uppfylla villkoren i den behöriga statens lagstiftning är nödvändigt att beakta perioder av anställning eller självständig förvärvsverksamhet som tidigare har fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning."

Artikel 120.1 skall ersättas av följande:

"1. De i förordningens artikel 94.9 behandlade rättigheterna är de som arbetstagare hade för familjemedlemmar, som grundade rätt till familjeförmåner efter de taxor och inom de gränser som gällde dagen före den 1 oktober 1972 eller dagen före det att förordningen togs i bruk på den berörda statens territorium, antingen enligt artikel 41 eller bilaga D till förordning nr 3 eller enligt artikel 20 eller bilaga 1 till rådets förordning nr 36/63/EEG den 2 april 1963 om socialförsäkring för gränsarbetare¹ eller enligt konventioner som är i kraft mellan de aktuella medlemsstaterna i fråga."

¹ EGT nr 62, 20.4.1963, s. 1314/63.

Bilaga 1 skall ersättas med följande:

"BILAGA 1

BEHÖRIGA MYNDIGHETER

(Förordningens artiklar 1.1 och 4.1 samt tillämpningsförordningens artikel 122)

A. BELGIEN

Ministre de la prévoyance sociale, Bruxelles — Minister van Sociale Voorzorg, Brussel (socialminister)

Ministre des classes moyennes, Bruxelles — Minister van Middenstand, Brussel (ministern för självständigt förvärvsverkssamma personer)

B. DANMARK

1. Socialministeren (socialminister), København

2. Arbejdsministeren (arbetsministern), København
3. Inderigsministeren (inrikesministern), København
4. Ministeren for Grønland (ministern för Grönland), København
- C. TYSKLAND Bundesminister für Arbeit und Sozialordnung (arbets- och socialministern), Bonn
- D. SPANIEN Ministro de Trabajo y Seguridad Social (arbets- och socialministern), Madrid
- E. FRANKRIKE
1. Ministre des affaires sociales et de la solidarité nationale (ministern för sociala frågor och nationell solidaritet), Paris
2. Ministre de l'agriculture (jordbruksministern), Paris
- F. GREKLAND
1. Υπουργός Κοινωνικού Υπηρεσιών, Αθήνα (socialministern), Aten
2. Υπουργός Εργασίας, Αθήνα (arbetsministern), Aten
3. Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας, Πειραιάς (ministern för handelsflottan), Aten
- G. IRLAND
1. Minister for Social Welfare (ministern för social omsorg), Dublin
2. Minister for Health (hälsovårdsministern), Dublin
- H. ITALIEN
- Pensioner:
1. i allmänhet: Ministro del lavoro e della previdenza sociale (arbets- och socialministern), Roma
2. för notarier: Ministro di grazia e giustizia (justitieministern), Roma
3. för tulltjänstemän: Ministro delle finanze (finansministern), Roma
- Sjukvårdsförmåner:
- Ministro della sanità (hälsovårdsministern), Roma
- I. LUXEMBURG
1. Ministre du travail et de la sécurité sociale (arbets- och socialministern), Luxemburg
2. Ministre de la famille (familjeministern), Luxemburg
- J. NEDERLÄNDERNA
1. Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (arbets- och socialministern), Den Haag
2. Minister van Welzijn, Volksgezondeheid en Cultuur (ministern för välfärd, folkhälsa och kultur), Rijswijk
- K. PORTUGAL
1. Ministro do Trabalho e Segurança Social (arbets- och socialministern), Lisboa
2. Ministro da Saúde (hälsovårdsministern), Lisboa
3. Secretário Regional dos Assuntos Sociais da Regi-

ão Autónoma da Madeira (regionalsekretären för sociala angelägenheter i den autonoma regionen Madeira), Funchal

4. Secretário Regional dos Assuntos Sociais da Região Autónoma dos Açores (regionalsekretären för sociala angelägenheter i den autonoma regionen Azorema), Angra do Heroísmo

L. STORBRIANNIEN

1. Secretary of State for Social Services (ministern för socialtjänst), London
2. Secretary of State for Scotland (ministern för Skottland), Edinburgh
3. Secretary of State for Wales (ministern för Wales), Cardiff
4. Department of Health and Social Services for Northern Ireland (ministeriet för hälsovård och socialtjänst för Nordirland), Belfast
5. Director of the Department of Labour and Social Security (direktören för ministeriet för arbete och social trygghet), Gibraltar
6. Director of the Medical and Public Health Department (direktören för hälsoministeriet), Gibraltar".

Bilaga 2 skall kompletteras med följande:

- a) Under "C. TYSKLAND", stycke 2 a i,

— skall den andra strecksatsen ersättas med

"— om personen i fråga är bosatt i Belgien eller Spanien eller är belgisk eller spansk medborgare bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (Rheinprovinsens försäkringsanstalt), Düsseldorf"

— skall följande läggas till:

"— om personen i fråga är bosatt i Portugal eller är portugisisk medborgare bosatt inom en icke-medlemsstats territorium:

Landesversicherungsanstalt Unterfranken (Nedre Frankens försäkringsanstalt), Würzburg".

- b) Under "C. TYSKLAND", stycke 2 b i,

— skall den andra strecksatsen ersättas med:

"— om den senaste avgiften enligt en annan medlemsstats lagstiftning har erlagts till en belgisk eller spansk pensionsförsäkringsinstitution:

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (Rheinprovinsens försäkringsanstalt), Düsseldorf"

— skall följande läggas till:

"— om den senaste avgiften enligt en annan medlemsstats lagstiftning har erlagts till en portugisisk pensionsförsäkringsinstitution:

Landesversicherungsanstalt Unterfranken (Nedre Frankens försäkringsanstalt), Würzburg".

- c) Efter "C. TYSKLAND", skall följande avsnitt läggas till:

"D. SPANIEN

1. Samtliga system med undantag för systemet för sjömän:

a) för samtliga riskfall med undantag för arbetslöshet:

Direcciones Provinciales del Instituto Nacional de la Seguridad Social (provinsdirekto-

b) vid arbetslöshet:

2. Systemet för sjömän:

ten under det centrala institutet för social trygghet)

Direcciones Provinciales del Instituto Nacional de Empleo (provinsdirektoraten under det centrala arbetsmarknadsinstitutet)

Instituto Social de la Marina (sjöfartens institut för sociala angelägenheter), Madrid".

d) Avsnitten "D. FRANKRIKE", "E. GREKLAND", "F. IRLAND", "G. ITALIEN", "H. LUXEMBURG" och "I. NEDERLÄNDERNA" blir respektive "E. FRANKRIKE", "F. GREKLAND", "G. IRLAND", "H. ITALIEN", "I. LUXEMBURG" och "J. NEDERLÄNDERNA".

e) Efter avsnittet "J. NEDERLÄNDERNA" skall följande avsnitt läggas till:

"K. PORTUGAL

I. Fastlandet

1. Sjukdom, moderskap och familjeförmåner:	Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet), till vilket personen är ansluten
2. Invaliditet, ålderdom och dödsfall:	Centro Nacional de Pensões (det centrala pensionsorganet), Lisboa, och Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet) till vilket personen är ansluten
3. Arbetssskador och arbetssjukdomar:	Caixa Nacional de Seguros de Doenças Profissionais (den centrala försäkringskassan för arbetssjukdomar), Lisboa
4. Arbetslöshetsförmåner:	
a) Mottagande av ansökan och bevis angående den sökandes anställningssituation (t.ex. kontroll av anställningsperioderna, bekräftelse av arbetslösheten, uppföljning av situationen):	Centro de Emprego (arbetsmarknadscentret) på den plats där personen är bosatt.
b) Tillerkännande och utbetalning av arbetslöshetsersättning (t.ex. undersökning av om den sökande är berättigad till ersättning, fastställande av beloppet och den tid under vilken det skall betalas ut, uppföljning av situationen för att fortsätta, innehålla eller upphöra med betalningarna):	Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet) till vilket personen är ansluten.
5) Förmåner enligt det icke-avgiftsfriansierade systemet för social trygghet:	Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet) på den plats personen är bosatt.

II. Den autonoma regionen Madeira

1. Sjukdom, moderskap och familjeförmåner: Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
2. a) Invaliditet, ålderdom och dödsfall: Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
- b) Invaliditet, ålderdom och dödsfall enligt det särskilda socialförsäkringssystemet för arbetstagare inom jordbruket: Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
3. Arbetsskador och arbetssjukdomar: Caixa Nacional de Seguros de Doenças Profissionais (den centrala försäkringskassan för arbetssjukdomar), Lisboa
4. Förmåner vid arbetslöshet:
- a) Mottagande av ansökan och bevis angående anställningssituationen (t.ex. kontroll av anställningsperioderna, bekräftelse av arbetslösheten, uppföljning av situationen): Direcção Regional de Emprego (det regionala arbetsmarknadsdirektoratet), Funchal
- b) Tillerkännande och utbetalning av arbetslöshetsersättning (t.ex. undersökning av om den sökande är berättigad till ersättning, fastställande av beloppet och den tid under vilken det skall betalas ut, uppföljning av situationen för att fortsätta, innehålla eller upphöra med betalningarna): Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
- 5) Förmåner enligt det icke-avgiftsfianstierade systemet för social trygghet: Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal

III. Den autonoma regionen Azorererna

1. Sjukdom, moderskap och familjeförmåner: Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
2. a) Invaliditet, ålderdom och dödsfall: Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
- b) Invaliditet, ålderdom och dödsfall enligt särskilda systemet för social trygghet för arbetstagare inom jordbruket: Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
3. Arbetsskador och arbetssjukdomar: Caixa Nacional de Seguros de Doenças Profissionais (den nationella försäkringskas-

san för arbetsjukdomar), Lisboa

4. Förmåner vid arbetslöshet:

- a) Mottagande av ansökan och bevis angående anställningssituationen (t.ex. kontroll av anställningsperioderna, bekräftelse av arbetslösheten, uppföljning av situationen):

Centro de Emprego (arbetsmarknadscentret) på den plats personen är bosatt

- b) Godkännande och utbetalning av arbetslöshetsersättning (t.ex. undersökning av om den sökande är berättigad till ersättning, fastställande av beloppet och den tid under vilken det skall betalas ut, uppföljning av situationen för att fortsätta, innehålla eller upphöra med betalningarna):

Centro de Prestações Pecuniárias da Segurança Social (centret för kontantförmåner från systemet för social trygghet) till vilket personen är ansluten.

5. Ersättning enligt det icke-avgiftsfinsierade systemet för social trygghet:

Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för socialförsäkring), Angra do Heroísmo".

f) "J. STORBRITANNIEN" blir "L. STORBRITANNIEN".

Bilaga 3 skall kompletteras med följande:

- a) Under avsnittet "C. TYSKLAND", stycke 3 a,

— skall stycke (i) ersättas med:

"(i) förhållanden till Belgien och Spanien:

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (Rhenprovinsens försäkringsanstalt), Düsseldorf"

— följande skall läggas till som stycke ix:

"(ix) förhållande till Portugal:

Landesversicherungsanstalt Unterfranken (Nedre Frankens försäkringsanstalt), Würzburg".

- b) Efter avsnittet "C. TYSKLAND", skall följande läggas till som avsnitt D.:

"D. SPANIEN

1. Sjukvårdsförmåner:

- a) samtliga system med undantag för systemet för sjömän:

Direcciones Provinciales del Instituto Nacional de la Salud (provinsdirektoraten under det centrala hälsovårdsinstitutet)

- b) systemet för sjömän:

Instituto Social de la Marina (sjöfartens institut för sociala angelägenheter), Madrid".

2. Kontantförmåner:

- a) samtliga system med undantag för systemet för sjömän och samtliga riskfall med undantag för arbetslöshet:

Direcciones Provinciales del Instituto Nacional de la Seguridad Social (provinsdirektoraten under det centrala institutet för social

trygghet)

- b) systemet för sjömän för samtliga riskfall: Instituto Social de la Marina (sjöfartens institut för sociala angelägenheter), Madrid".
- c) arbetslöshet, med undantag för sjömän: Direcciones Provinciales del Instituto Nacional de Empleo (provinsdirektoraten under det centrala arbetsmarknadsinstitutet)
- c) Avsnitten "D. FRANKRIKE", "E. GREKLAND", "F. IRLAND", "G. ITALIEN", "H. LUXEMBURG" och "I. NEDERLÄNDERNA" blir respektive "E. FRANKRIKE", "F. GREKLAND", "G. IRLAND", "H. ITALIEN", "I. LUXEMBURG" och "J. NEDERLÄNDERNA".
- d) Efter avsnittet "J. NEDERLÄNDERNA" skall följande läggas till:

"K.PORTUGAL

I. Fastlandet

1. Sjukdom, moderskap och familjeförmåner (vad gäller vårdförmåner vid sjukdom och moderskap, se också bilaga 10): Centro Regional de Segurança Social (det regionalcentret för social trygghet), där personen ifråga är bosatt
2. Invaliditet, ålderdom och dödsfall: Centro Nacional de Pensões (det centrala pensionsorganet), Lisboa, och Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet), där personen ifråga är bosatt eller vistas
3. Arbetsskador och arbetssjukdomar: Caixa Nacional de Seguros de Doenças Profissionais (den nationella försäkringskassan för arbetssjukdomar), Lisboa
4. Förmåner vid arbetslöshet:
- a) Mottagande av ansökan och bevis angående anställningssituationen (t.ex. kontroll av anställningsperioderna, bekräftelse av arbetslösheten, uppföljning av situationen): Centro de Emprego (arbetsmarknadscentret) på den plats personen är bosatt
- b) Tillerkännande och utbetalning av arbetslöshetsersättning (t.ex. undersökning av om den sökande är berättigad till ersättning, fastställande av beloppet och den tid under vilken det skall betalas ut, uppföljning av situationen för att fortsätta, innehålla eller upphöra med betalningarna): Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet) på den plats där personen är bosatt
- 5) Förmåner enligt det icke-avgiftsfinsierade systemet för social trygghet: Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet) på den plats där personen är bosatt

II. Den autonoma regionen Madeira

1. Sjukdom, moderskap och familjeförmåner (vad gäller vårdförmåner vid sjukdom och moderskap, se också bilaga 10): Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet),

Funchal

2. a) Invaliditet, ålderdom och dödsfall:
Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
- b) Invaliditet, ålderdom och dödsfall enligt det särskilda systemet för social trygghet för arbetstagare inom jordbruket:
Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
3. Arbetsskador och arbetssjukdomar:
Caixa Nacional de Seguros de Doenças Profissionais (den centrala försäkringskassan för arbetssjukdomar), Lisboa
4. Förmåner vid arbetslöshet:
- a) Mottagande av ansökan och bevis angående anställningssituationen (t.ex. kontroll av anställningsperioderna, bekräftelse av arbetslösheten, uppföljning av situationen):
Direcção Regional de Emprego (det regionala arbetsmarknadsdirektoratet), Funchal
- b) Tillerkännande och utbetalning av arbetslöshetsersättning (t.ex. undersökning av om den sökande är berättigad till ersättning, fastställande av beloppet och den tid under vilken det skall betalas ut, uppföljning av situationen för att fortsätta, innehålla eller upphöra med betalningarna):
Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
- 5) Förmåner enligt det icke-avgiftsfri-nansierade systemet för social trygghet:
Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal

III. Den autonoma regionen Azorererna

1. Sjukdom, moderskap och familjeförmåner (vad gäller vårdförmåner vid sjukdom och moderskap, se också bilaga 10):
Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
2. a) Invaliditet, ålderdom och dödsfall:
Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
- b) Invaliditet, ålderdom och dödsfall under det särskilda systemet för social trygghet för arbetstagare inom jordbruket:
Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
3. Arbetsskador och arbetssjukdomar:
Caixa Nacional de Seguros de Doenças Profissionais (den centrala försäkringskassan för arbetssjukdomar), Lisboa

4. Förmåner vid arbetslöshet:

- a) Mottagande av ansökan och bevis angående anställningssituationen (t.ex. kontroll av anställningsperioderna, bekräftelse av arbetslösheten, uppföljning av situationen):

Centro de Empleo (arbetsmarknadscentret) på den plats där personen är bosatt

- b) Tillerkännande och utbetalning av arbetslöshetsersättning (t.ex. undersökning av om den sökande är berättigad till ersättning, fastställande av beloppet och den tid under vilken det skall betalas ut, uppföljning av situationen för att fortsätta, innehålla eller upphöra med betalningarna):

Centro de Prestações Pecuniárias da Segurança Social (centret för kontantförmåner från systemet för social trygghet) på den plats där personen är bosatt.

- 5) Förmåner enligt det icke-avgiftsfinansierade systemet för social trygghet:

Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet, Angra do Heroísmo".

- e) "J. STORBRIANNIEN" blir "L. STORBRIANNIEN".

Bilaga 4 skall kompletteras med följande:

- a) Under avsnittet "C. TYSKLAND", stycke 3 b,

— skall stycke (i) ersättas med:

"(i) förhållanden till Belgien och Spanien:

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (Rhenprovinsens försäkringsanstalt), Düsseldorf"

— skall följande läggas till som stycke (ix):

"(ix) förhållanden till Portugal:

Landesversicherungsanstalt Unterfranken (Nedre Frankens försäkringsanstalt), Würzburg".

- b) Efter avsnittet "C. TYSKLAND", skall följande avsnitt läggas till:

"D. SPANIEN

Instituto Nacional de la Seguridad Social (det centrala socialförsäkringsinstitutet), Madrid".

- c) Avsnitten "D. FRANKRIKE", "E. GREKLAND", "F. IRLAND", "G. ITALIEN", "H. LUXEMBURG" och "I. NEDERLÄNDERNA" blir respektive "E. FRANKRIKE", "F. GREKLAND", "G. IRLAND", "H. ITALIEN", "I. LUXEMBURG" och "J. NEDERLÄNDERNA".

- d) Efter avsnittet "J. NEDERLÄNDERNA" skall följande läggas till:

"K. PORTUGAL

I förhållande till alla de lagstiftningar, system och grenar av social trygghet som behandlas i förordningens artikel 4

Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa.

- e) "J. STORBRIANNIEN" blir "L. STORBRIANNIEN".

Bilaga 5 skall ändras och kompletteras på följande sätt:

1. BELGIEN—DANMARK ...(ingen ändring)	18. DANMARK—LUXEMBURG ...(ingen ändring)
2. BELGIEN—TYSKLAND ...(ingen ändring)	19. DANMARK—NEDERLÄNDERNA ...(ingen ändring)
3. BELGIEN—SPANIEN Ingen.	20. DANMARK—PORTUGAL Ingen konvention.
4. BELGIEN—FRANKRIKE ...(ingen ändring)	21. DANMARK—STORBRIANNIEN ...(ingen ändring)
5. BELGIEN—GREKLAND ...(ingen ändring)	22. TYSKLAND—SPANIEN Ingen.
6. BELGIEN—IRLAND ...(ingen ändring)	23. TYSKLAND—FRANKRIKE ...(ingen ändring)
7. BELGIEN—ITALIEN ...(ingen ändring)	24. TYSKLAND—GREKLAND ...(ingen ändring)
8. BELGIEN—LUXEMBURG ...(ingen ändring)	25. TYSKLAND—IRLAND ...(ingen ändring)
9. BELGIEN—NEDERLÄNDERNA ...(ingen ändring)	26. TYSKLAND—ITALIEN ...(ingen ändring)
10. BELGIEN—PORTUGAL Ingen.	27. TYSKLAND—LUXEMBURG ...(ingen ändring)
11. BELGIEN—STORBRIANNIEN ...(ingen ändring)	28. TYSKLAND—NEDERLÄNDERNA ...(ingen ändring)
12. DANMARK—TYSKLAND ...(ingen ändring)	29. TYSKLAND—PORTUGAL Ingen.
13. DANMARK—SPANIEN Ingen konvention.	30. TYSKLAND—STORBRIANNIEN ...(ingen ändring)
14. DANMARK—FRANKRIKE ...(ingen ändring)	31. SPANIEN—FRANKRIKE Ingen.
15. DANMARK—GREKLAND ...(ingen ändring)	32. SPANIEN—GREKLAND Ingen konvention.
16. DANMARK—IRLAND ...(ingen ändring)	33. SPANIEN—IRLAND Ingen konvention.
17. DANMARK—ITALIEN ...(ingen ändring)	34. SPANIEN—ITALIEN Ingen.
	35. SPANIEN—LUXEMBURG

- Ingen.
36. SPANIEN—NEDERLÄNDERNA
Ingen.
37. SPANIEN—PORTUGAL
Artiklarna 42, 43 och 44 i den administrativa överenskommelsen den 22 maj 1970.
38. SPANIEN—STORBRIANNIEN
Ingen.
39. FRANKRIKE—GREKLAND
...(ingen ändring)
40. FRANKRIKE—IRLAND
...(ingen ändring)
41. FRANKRIKE—ITALIEN
...(ingen ändring)
42. FRANKRIKE—LUXEMBURG
...(ingen ändring)
43. FRANKRIKE—NEDERLÄNDERNA
...(ingen ändring)
44. FRANKRIKE—PORTUGAL
Ingen.
45. FRANKRIKE—STORBRIANNIEN
...(ingen ändring)
46. GREKLAND—IRLAND
...(ingen ändring)
47. GREKLAND—ITALIEN
...(ingen ändring)
48. GREKLAND—LUXEMBURG
...(ingen ändring)
49. GREKLAND—NEDERLÄNDERNA
...(ingen ändring)
50. GREKLAND—PORTUGAL
Ingen konvention.
51. GREKLAND—STORBRIANNIEN
...(ingen ändring)
52. IRLAND—ITALIEN
...(ingen ändring)
53. IRLAND—LUXEMBURG
...(ingen ändring)
54. IRLAND—NEDERLÄNDERNA
...(ingen ändring)
55. IRLAND—PORTUGAL
Ingen konvention.
56. IRLAND—STORBRIANNIEN
...(ingen ändring)
57. ITALIEN—LUXEMBURG
...(ingen ändring)
58. ITALIEN—NEDERLÄNDERNA
...(ingen ändring)
59. ITALIEN—PORTUGAL
Ingen konvention.
60. ITALIEN—STORBRIANNIEN
...(ingen ändring)
61. LUXEMBURG—NEDERLÄNDERNA
...(ingen ändring)
62. LUXEMBURG—PORTUGAL
Ingen.
63. LUXEMBURG—STORBRIANNIEN
...(ingen ändring)
64. NEDERLÄNDERNA—PORTUGAL
Artiklarna 33 och 34 i den administrativa överenskommelsen den 9 maj 1980.
65. NEDERLÄNDERNA—STORBRIANNIEN
...(ingen ändring)
66. PORTUGAL—STORBRIANNIEN
Artiklarna 3 och 4 i bilagan till den administrativa överenskommelsen den 31 december 1981 om tillämpning av protokollet om sjukvård den 15 november 1978."

Bilaga 6 skall ersättas med följande:

BILAGA 6

FÖRFARANDE VID UTBETALNING AV FÖRMÅNER

(Tillämpningsförordningens artiklarna 4.6, 53.1 och 122)

Allmänna anmärkningar

Efterskottsbetalningar och andra engångsbetalningar skall i princip ske genom kontaktorganen. Löpande utbetalningar och andra utbetalningar enligt det förfarande som anges i denna bilaga.

A. BELGIEN

Direkt utbetalning.

B. DANMARK

Direkt utbetalning.

C. TYSKLAND

1. Pensionsförsäkring för arbetare (invaliditet, ålderdom, dödsfall):

- a) i förhållande till Belgien, Danmark, Spanien, Frankrike, Grekland, Irland, Luxemburg, Portugal och Storbritannien:

Direkt utbetalning.

- b) i förhållande till Italien

Utbetalning genom kontaktorganen (enligt tillämpningsförordningens artiklar 53-58 tillämpade tillsammans med de i bilaga 5 angivna bestämmelserna), om inte den bidragsberättigade ansöker om direkt utbetalning av förmånerna

- c) i förhållande till Nederländerna:

Utbetalning genom kontaktorganen (enligt tillämpningsförordningens artiklar 53-58 tillämpade tillsammans med de i bilaga 5 angivna bestämmelserna)

2. Pensionsförsäkring för tjänstemän och gruvarbetare (invaliditet, ålderdom, dödsfall):

- a) i förhållande till Belgien, Danmark, Spanien, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Portugal och Storbritannien:

Direkt utbetalning.

- b) i förhållande till Nederländerna:

Utbetalning genom kontaktorganen (enligt tillämpningsförordningens artiklar 53-58 tillämpade tillsammans med de i bilaga 5 angivna bestämmelserna)

3. Åldersförsäkring för jordbrukare:

Direkt utbetalning.

4. Olycksfallsförsäkring:

I förhållande till alla medlemsstater:

Utbetalning genom kontaktorganen (enligt tillämpningsförordningens artiklar 53-58 tillämpade tillsammans med de i bilaga 5 angivna bestämmelserna)

D. SPANIEN

Direkt utbetalning.

E. FRANKRIKE

1. **Samtliga system med undantag för systemet för sjömän:** Direkt utbetalning.
2. **Systemet för sjömän:** Utbetalning genom de härtill utpekade organen i den medlemsstat där mottagaren är bosatt.

F. GREKLAND

Pensionsförsäkring för arbetstagare (invaliditet, ålderdom, dödsfall):

- a) i förhållande till Frankrike: Utbetalning genom kontaktorganen
- b) i förhållande till Belgien, Danmark, Tyskland, Spanien, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal och Storbritannien: Direkt utbetalning.

G. IRLAND

Direkt utbetalning.

H. ITALIEN

a) *ARBETSTAGARE*

1. **Invalider-, ålders- och efterlevandepensioner:**
  - a) i förhållande till Belgien, Danmark, Spanien, Frankrike (med undantag för de franska försäkringskassorna för gruvarbetare), Grekland, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Portugal och Storbritannien: Direkt utbetalning.
  - b) i förhållande till Tyskland och de franska försäkringskassorna för gruvarbetare: Betalning genom kontaktorganen
2. **Pensioner i anledning av arbetsskador och arbetssjukdomar:** Direkt utbetalning
- b) ***SJÄLVSTÄNDIGT FÖRVÄRVSVERKSAMMA PERSONER:*** Direkt utbetalning

I. LUXEMBURG

Direkt utbetalning.

J. NEDERLÄNDERNA

1. **I förhållande till Belgien, Danmark, Spanien, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Portugal och Storbritannien:** Direkt utbetalning
2. **I förhållande till Tyskland:** Betalning genom kontaktorganen (enligt bestämmelserna i bilaga 5).

K. PORTUGAL

Direkt utbetalning.

L. STORBRITANNIEN

Direkt utbetalning."

Bilaga 7 skall ersättas med följande:

*"BILAGA 7***BANKER**

(Tillämpningsförelordningens artiklar 4.7, 55.3 och 122)

A. BELGIEN	Ingen
B. DANMARK	Danmarks Nationalbank (Danmarks nationalbank), København
C. TYSKLAND	Deutsche Bundesbank (Tyska förbundsbanken), Frank- furt am Main
D. SPANIEN	Banco Exterior de España (Spaniens utrikesbank), Madrid
E. FRANKRIKE	Banque de France (Frankrikes bank), Paris
F. GREKLAND	Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα (Greklands bank), Aten
G. IRLAND	Central Bank of Ireland (Irlands centralbank), Dublin
H. ITALIEN	Banca Nazionale del Lavoro (Naionella arbetsbanken), Roma
I. LUXEMBURG	Caisse d'epargne (Sparkassan), Luxemburg
J. NEDERLÄNDERNA	Ingen
K. PORTUGAL	Banco de Portugal (Portugals bank), Lisboa
L. STORBRITANNIEN	<i>Storbritannien:</i> Bank of England (Englands bank), London <i>Nordirland:</i> Northern Bank Limited (Nordbanken Ltd.), Belfast <i>Gibraltar:</i> Barclays Bank, Gibraltar".

Bilaga 8 skall ersättas med följande:

*"BILAGA 8***TILLERKÄNNANDE AV FAMILJEFÖRMÅNER**

(Tillämpningsförelordningens artiklar 4.8, 10a.1 d och 122).

Tillämpningsförelordningens artikel 10a.1 d tillämpas på:

1. Arbetstagare och självständigt för-
värvsverksamma personer

- a) med en referensperiod på en kalen-
dermånad i förhållandet:

— mellan Tyskland och Spanien

- mellan Tyskland och Frankrike
  - mellan Tyskland och Grekland
  - mellan Tyskland och Irland
  - mellan Tyskland och Luxemburg
  - mellan Tyskland och Portugal
  - mellan Tyskland och Storbritannien
  - mellan Frankrike och Luxemburg
  - mellan Portugal och Belgien
  - mellan Portugal och Frankrike
  - mellan Portugal och Irland
  - mellan Portugal och Luxemburg
  - mellan Portugal och Storbritannien
- b) med en referensperiod på tre kalendermånader i förhållandet:
- mellan Danmark och Tyskland
  - mellan Nederländerna och Danmark, Frankrike, Tyskland Luxemburg, Portugal
  - mellan Belgien och Nederländerna".
- 2. Självständigt förvärvsverksamma personer**
- med en referensperiod på tre kalendermånader i förhållandet
- Bilaga 9 skall ändras och kompletteras med följande:
- "A. BELGIEN
- ...(ingen ändring)
- B. DANMARK
- ...(ingen ändring)
- C. TYSKLAND
- ...(ingen ändring)
- D. SPANIEN
- Vid beräkningen av de genomsnittliga årliga kostnaderna för vårdförmåner, beaktas det allmänna systemet för social trygghet.
- E. FRANKRIKE
- ...(ingen ändring)
- F. GREKLAND
- ...(ingen ändring)
- G. IRLAND
- ...(ingen ändring)
- H. ITALIEN
- ...(ingen ändring)
- I. LUXEMBURG
- ...(ingen ändring)
- J. NEDERLÄNDERNA
- ...(ingen ändring)
- K. PORTUGAL
- Vid beräkningen av de genomsnittliga årliga kostnaderna för vårdförmåner beaktas de förmåner som utges av den allmänna hälso- och sjukvårdstjänsten.
- L. STORBRIANNIEN
- ...(ingen ändring)".
- Bilaga 10 skall ändras och kompletteras med följande:
- "A. BELGIEN
- ...(ingen ändring)
- B. DANMARK
- ...(ingen ändring)
- C. TYSKLAND
- ...(ingen ändring)

D. SPANIEN

1. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 6.1, 13.2 och 13.3, 14.1, 14.2 och 14.3, 102.2, 110 och 113.2:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (centrala institutet för social trygghet), Madrid

2. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 11.1, 11a och 12a, 38.1, 70.1, 80.2, 81, 82.2, 85.2 och 86.2:

- a) alla system med undantag för systemet för sjömän:

Direcciones Provinciales del Instituto Nacional de la Seguridad (provinsdirektoraten under det centrala institutet för social trygghet)

- b) systemet för sjömän:

Instituto Social de la Marina (sjöfartens institut för sociala angelägenheter), Madrid

E. FRANKRIKE

...(ingen ändring)

F. GREKLAND

...(ingen ändring)

G. IRLAND

...(ingen ändring)

H. ITALIEN

...(ingen ändring)

I. LUXEMBURG

...(ingen ändring)

J. NEDERLÄNDERNA

...(ingen ändring)

K. PORTUGAL

I. Fastlandet

1. Vid tillämpning av förordningens artikel 17:

Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa

2. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 11.1 och 11a:

Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet) till vilket den utsände arbetstagaren är ansluten

3. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artikel 12a:

Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet) på den plats där arbetstagaren är bosatt eller till vilket han är ansluten, allt efter omständigheterna

4. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artikel 13.2:

Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa

5. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 14.1 och 14.2: Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa
6. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artikel 14.3: Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet), Lisboa
7. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 28.1, 29.2 och 29.5, 30.1 och 30.3 samt 31.1 andra meningen: Centro Nacional de Pensões (det nationella pensionscentret), Lisboa
8. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 25.2, 38.1, 70.1, 82.2 och 86.2: Den administrativa myndigheten på den plats där familjen är bosatt
9. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 17.6 och 17.7, 18.3, 18.4 och 18.6, 20, 21.1, 22, 31.1 första meningen och 34.1 och 34.2, första stycket, (avseende institutionen på bosättningsorten eller vistelseorten, beroende på omständigheterna): Administração Regional de Saúde (den regionala administrationen för hälsoväsendet) på den plats där personen ifråga är bosatt eller vistas.
10. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 80.2, 81 och 85.2: Centro Regional de Segurança Social (regionalcentret för social trygghet), Lisboa
11. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artikel 102.2: Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa

II. Den autonoma regionen Madeira

1. Vid tillämpningen av förordningens artikel 17: Secretário Regional dos Assuntos Sociais (regionalsekreteraren för sociala angelägenheter), Funchal
2. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 11.1 och 11a: Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal

3. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artikel 12a:	Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
4. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 13.2 och 13.3:	Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa
5. Vid tillämpning av tillämpningsförfordningens artiklar 14.1 och 14.2:	Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa
6. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artikel 14.3:	Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
7. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 28.1, 29.2, och 29.5, 30.1 och 30.3 och 31.1 andra meningen:	Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
8. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 25.2, 38.1, 70.1, 82.2 och 86.2:	Den administrativa myndigheten där familjen är bosatt
9. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 17.6 och 17.7, 18.3, 18.4 och 18.6, 20, 21.1, 22, 31.1 första meningen samt 34.1 och 34.2, första stycket, (avseende institutionen på bosättningsorten eller vistelseorten, beroende på omständigheterna):	Direcção Regional de Saúde Pública (det regionala direktoratet för hälsoväsendet), Funchal
10. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artiklar 80.2, 81 och 85.2:	Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Funchal
11. Vid tillämpningen av tillämpningsförfordningens artikel 102.2:	Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa

III. Den autonoma regionen Azorererna

1. Vid tillämpningen av förordningens artikel 17:	Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo

2. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 11.1 och 11a:

Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
3. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artikel 12a:

Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa
4. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 13.2 och 13.3:

Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa
5. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 14.1 och 14.2:

Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
6. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artikel 14.3:

Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
7. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 28.1, 29.2 och 29.5, 30.1 och 30.3 samt 31.1 andra meningen:

Den administrativa myndigheten för den ort där familjen är bosatt
8. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 25.2, 38.1, 70.1, 82.2 och 86.2:

Direcção Regional de Saúde (det regionala direktoratet för hälsoväsendet), Angra do Heroísmo
9. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 17.6 och 17.7, 18.3, 18.4 och 18.6, 20, 21.1, 22, 31.1 första meningen samt 34.1 och 34.2, första stycket, (rörande institutionen på bosättningsorten eller vistelseorten, beroende på omständigheterna):

Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
10. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artiklar 80.2, 81 och 85.2:

Direcção Regional de Segurança Social (det regionala direktoratet för social trygghet), Angra do Heroísmo
11. Vid tillämpningen av tillämpningsförrdningens artikel 102.2:

Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social (avdelningen för internationella förbindelser och konventioner rörande social trygghet), Lisboa

L. STORBRITANNIEN

..(ingen ändring)."

Bilaga 11 skall ersättas med följande:

*"BILAGA 11***SYSTEM SOM AVSES I FÖRORDNINGENS ARTIKEL 35.2**

(Tillämpningsförordningens artikel 4.11)

A. BELGIEN

System för utvidgning av sjukförsäkringen (vårdförmåner) till att omfatta självständigt förvärvsverksamma personer.

B. DANMARK

Inget.

C. TYSKLAND

Inget.

D. SPANIEN

Inget.

E. FRANKRIKE

Systemet för sjuk- och moderskapsförsäkring för självständigt förvärvsverksamma personer som inte är verksamma inom jordbruket, upprättat genom lag av den 12 juli 1966, i sin ändrade lydelse.

F. GREKLAND

1. Försäkringskassan för hantverkare och handlande i mindre skala (TEBE)
2. Försäkringskassan för handlande
3. Sjukförsäkringskassan för advokater:
  - a) Omsorgskassan, Athén
  - b) Omsorgskassan, Pireus
  - c) Omsorgskassan, Tessaloniki
  - d) Sjukförsäkringskassan för advokater på landsbygden (TYDE)
4. Läkarnas försäkrings- och pensionskassa.

G. IRLAND

Inget.

H. ITALIEN

Inget.

I. LUXEMBURG

Inget.

J. NEDERLÄNDERNA

Inget.

K. PORTUGAL

Inget.

L. STORBRITANNIEN

Inget."

3. Rådets förordning (EEG) nr 337/75 av den 10 februari 1975 (EGT nr L 39, 13.2.1975, s. 1), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 4.1 ersätts "33" med "39" och i 4.1 a, b och c ersätts "tio" med "tolv".
4. Rådets förordning (EEG) nr 1365/75 av den 26 maj 1975 (EGT nr L 139, 30.5.1975, s. 1), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 6.1 ersätts "33" med "39" och i 6.1 a, b och c ersätts "tio" med "tolv".
5. Rådets förordning (EEG) nr 2950/83 av den 17 oktober 1983 (EGT nr L 289, 22.10.1983, s. 1).
- I artikel 3.1 skall "Portugal" läggas till efter "Mezzogiorno".
6. Rådets förordning (EEG) nr 815/84 av den 26 mars 1984 (EGT nr L 88, 31.3.84, s. 1).
- I artikel 11.2 ändras "45" till "54".
8. Rådets direktiv 68/360/EEG av den 15 oktober 1968 (EGT nr L 257, 19.10.1968, s. 13), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- Fotnoten¹ i bilagan skall ersättas med följande:
- ¹ Belgiska, danska, tyska, grekiska, spanska, franska, irländska, italienska, luxemburgska, nederländska, portugisiska eller brittiska, beroende på utställande land."
9. Rådets beslut 74/325/EEG av den 27 juni 1974 (EGT nr L 185, 9.7.1974, s. 15) i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 4.1 skall "60" ändras till "72".
10. Rådets direktiv 77/576/EEG av den 25 juli 1977 (EGT nr L 229, 7.9.1977, s. 12), i dess lydelse enligt
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- Kommissionens direktiv 79/640/EEG av den 21 juni 1979 (EGT nr L 183, 19.7.1979, s. 11).
- I artikel 6.2 ändras "45" till "54".
- I bilaga 2 skall motsvarande beteckningar på spanska och portugisiska läggas till, dvs.:

"ANEXO III/ANEXO II

SEÑALES ESPECIALES DE SEGURIDAD — SINALIZAÇÃO ESPECIAL DE SEGURANÇA

1. Señales de prohibición — Sinais de proibição a) Prohibido fumar Proibido fumar b) Prohibido fumar o encender fuegos libres Proibido fumar ou foguear c) Prohibido el paso a los peatones Passagem proibido a peões	d) Prohibido apagar con agua Proibido apagar com água e) Agua no potable Água imprópria para beber 2. Señales de advertencia — Sinais de perigo a) Materias inflamables Substâncias inflamáveis

- b) Materias explosivas
Substâncias explosivas
- c) Substâncias venenosas
Substâncias tóxicas
- d) Substâncias corrosivas
Substâncias corrosivas
- e) Radiaciones peligrosas
Substâncias radioactivas
- f) Atención a las cargas suspendidas
Cargas suspensas
- g) Atención a los vehículos de mantenimiento
Carro transportador movimiento
- h) Peligro eléctrico
Perigo de electrocussão
- i) Peligro general
Perigos vários
- j) Peligro rayos láser
Perigo, raios laser
3. Señales de obligación — Sinais de obrigação
- a) Protección obligatoria de la vista
Protecção obrigatória dos olhos
- b) Protección obligatoria de la cabeza
Protecção obrigatória da cabeça
- c) Protección obligatoria de los oídos
Protecção obrigatória dos ouvidos
- d) Protección obligatoria de las vías respiratorias
Protecção obrigatória dos órgãos respiratórios
- e) Protección obligatoria de los pies
Protecção obrigatória dos pés
- f) Protección obligatoria de las manos
Protecção obrigatória das mãos
4. Señales de emergencia — Sinais de emergência
- a) Puesto de socorro
Posto de primeiros socorros
- d) Salida de emergencia a la izquierda
Saída de socorro à esquerda
- e) Salida de emergencia
(a colocar sobre la salida)
Saída de socorro
(a colocar por cima de saída)
11. Rådets direktiv 80/1107/EEG av den 27 november 1980 (EGT nr L 327, 3.12.1980, s. 8).
I artikel 10.2 skall "fyrtioen" ersättas med "femtiofyra".
12. Kommissionens beslut 82/43/EEG av den 9 december 1981 (EGT nr L 20, 28.1.1982, s. 35).
I artikel 3.1 skall "tjugo" ersättas med "tjugofyra".
I artikel 6, första stycket, och artikel 11 skall "tio" ersättas med "tolv".
13. Beslut av representanterna för medlemsstaternas regeringar, församlade i särskilda ministerrådet den 9 juli 1957 (EGT nr 28, 31.8.1957, s. 487/57), i dess lydelse enligt
- Beslut av representanterna för medlemsstaternas regeringar, församlade i särskilda ministerrådet den 11 mars 1965 (EGT nr 46, 22.3.1965, s. 698/65),
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I bilagan skall följande ändras:
- i artikel 3, första stycket, skall "fyrtio" ersättas med "fyrtioåtta",
- i artikel 9, andra stycket, skall "fem" ersättas med "sex",
- i artikel 13, tredje stycket, skall "sju" ersättas med "nio",
- i artikel 18, första stycket, skall "tjugosju" ersättas med "trettio två",
- i artikel 18, andra stycket, skall "tjuoen" ersättas med "tjugofem".

IX. TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNING

A

Tekniska handelshinder (industriprodukter)

1. I följande rättsakter skall "fyrtiofem" ändras till "femtiofyra" i de angivna artiklarna.
- a) Rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 (EGT nr 196, 16.8.1967, s. 1), i dess lydelse enligt
- Rådets direktiv 69/81/EEG av den 13 mars 1969 (EGT nr L 68, 19.3.1969, s. 1),
- Rådets direktiv 70/189/EEG av den 6 mars 1970 (EGT nr L 59, 14.3.1970, s. 33),

- Rådets direktiv 71/144/EEG av den 22 mars 1971 (EGT nr L 74, 29.3.1971, s. 15),
- Rådets direktiv 73/146/EEG av den 21 maj 1973 (EGT nr L 167, 25.6.1973, s. 1),
- Rådets direktiv 75/409/EEG av den 24 juni 1975 (EGT nr L 183, 14.7.1975, s. 22),
- Kommissionens direktiv 76/907/EEG av den 14 juli 1976 (EGT nr L 360, 30.12.1976, s. 1), rättat i EGT nr L 28, 2.2.1979, s. 32,
- Kommissionens direktiv 79/370/EEG av den 30 januari 1979 (EGT nr L 88, 7.4.1979, s. 1),
- Rådets direktiv 79/831/EEG av den 18 september 1979 (EGT nr L 259, 15.10.1979, s. 10),
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- Rådets direktiv 80/1189/EEG av den 4 december 1980 (EGT nr L 366, 31.12.1980, s. 1),
- Kommissionens direktiv 81/957/EEG av den 23 oktober 1981 (EGT nr L 351, 7.12.1981, s. 5),
- Kommissionens direktiv 82/232/EEG av den 25 mars 1982 (EGT nr L 106, 21.4.1982, s. 18),
- Kommissionens direktiv 83/467/EEG av den 29 juli 1983 (EGT nr L 257, 16.9.1983, s. 1),
- Kommissionens direktiv 84/449/EEG av den 25 april 1984 (EGT nr L 251, 19.9.1984, s. 1):
- Artikel 21.2.
- b) Rådets direktiv 70/156/EEG av den 6 februari 1970 (EGT nr L 42, 23.2.1970, s. 1), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
- Rådets direktiv 78/315/EEG av den 21 december 1977 (EGT nr L 81, 28.3.1978, s. 1)
- Rådets direktiv 78/547/EEG av den 12 juni 1978 (EGT nr L 168, 26.6.1978, s. 39)
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- Rådets direktiv 80/1267/EEG av den 16 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 34), rättat i EGT nr L 265, 19.9.1981, s. 28):
- Artikel 13.2.
- c) Rådets direktiv 73/361/EEG av den 19 november 1973 (EGT nr L 335, 5.12.1973, s. 51), i dess lydelse enligt
- Kommissionens direktiv 76/434/EEG av den 13 april 1976 (EGT nr L 122, 8.5.1976, s. 20),
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):
- Artikel 5.2.
- c) Rådets direktiv 74/150/EEG av den 4 mars 1974 (EGT nr L 84, 28.3.1974, s. 10), i dess lydelse enligt
- Rådets direktiv 79/694/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 17),
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45)
- Artikel 13.2.
- e) Rådets direktiv 75/324/EEG av 20 maj 1975 (EGT nr L 147, 9.6.1975, s. 40), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):
- Artikel 7.2.
- f) Rådets direktiv 76/116/EEG av 18 december 1975 (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 21), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):
- Artikel 11.2.
- g) Rådets direktiv 76/117/EEG av 18 december 1975 (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 45), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):
- Artikel 7.2.
- h) Rådets direktiv 76/767/EEG av 27 juli 1976 (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 153), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):
- Artikel 20.2.

- j) Rådets direktiv 79/113/EEG av den 19 december 1978 (EGT nr L 33, 8.2.1979, s. 15), i dess lydelse enligt
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
  - Rådets direktiv 81/1051/EEG av den 7 december 1981 (EGT nr L 376, 30.12.1981, s. 49):

Artikel 5.2.

- k) Rådets direktiv 82/130/EEG av den 15 februari 1982 (EGT nr L 59, 2.3.1982, s. 10):

Artikel 7.2.

- m) Rådets direktiv 84/532/EEG av den 17 september 1984 (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 111)

Artikel 24.2.

- n) Rådets direktiv 84/539/EEG av den 17 september 1984 (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 179)

Artikel 6.2.

3. Rådets direktiv 70/156/EEG av den 6 februari 1970 (EGT nr L 42, 23.2.1970, s. 1), i dess lydelse enligt

- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
- Rådets direktiv 78/315/EEG av den 21 december 1977 (EGT nr L 81, 28.3.1978, s. 1)
- Rådets direktiv 78/547/EEG av den 12 juni 1978 (EGT nr L 168, 26.6.1978, s. 39)
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- Rådets direktiv 80/1267/EEG av den 16 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 34), rättat i EGT nr L 265, 19.9.1981, s. 28).

I artikel 2 a skall följande läggas till:

- "— homologación de tipo i spansk lagstiftning,
- aprovação de marca e modelo i portugisisk lagstiftning."

4. Rådets direktiv 70/157/EEG av den 6 februari 1970 (EGT nr L 42, 23.2.1970, s. 16), i dess lydelse enligt

- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
- Rådets direktiv 73/350/EEG av den 7 november 1973 (EGT nr L 321, 22.11.1973, s. 33)
- Rådets direktiv 77/212/EEG av den 8 mars 1977 (EGT nr L 66, 12.3.1977, s. 33)
- Kommissionens direktiv 81/334/EEG av den 13 april 1981 (EGT nr L 131, 18.5.1981, s. 6).

I bilaga 2 skall texten i fotnoten till punkt 3.1.3 ersättas av följande:

- "¹ B = Belgien, D = Tyskland, DK = Danmark, E = Spanien, F = Frankrike, GR = Grekland, I = Italien, IRL = Irland, L = Luxemburg, NL = Nederländerna, P = Portugal, UK = Storbritannien."

I bilaga 4 skall fotnoten rörande bokstavsbezeichnung för det land som utställer typgodkännandet ersättas med följande:

- "¹ Följer efter bokstavsbezeichnung för det land som utställer typgodkännandet: B = Belgien, D = Tyskland, DK = Danmark, E = Spanien, F = Frankrike, GR = Grekland, I = Italien, IRL = Irland, L = Luxemburg, NL = Nederländerna, P = Portugal, UK = Storbritannien."

5. Rådets direktiv 70/388/EEG av den 27 juli 1970 (EGT nr L 176, 10.8.1970, s. 12), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- rättat i EGT nr L 329, 25.11.1982, s. 31.
- I punkt 1.4.1 i bilaga 1, skall texten inom parentes ändras till följande:
- "(1 för Tyskland, 2 för Frankrike, 3 för Italien, 4 för Nederländerna, 6 för Belgien, 9 för Spanien, 11 för Storbritannien, 13 för Luxemburg, bokstäverna DK för Danmark, GR för Grekland, IRL för Irland, P för Portugal)".
6. Rådets direktiv 71/127/EEG av den 1 mars 1971 (EGT nr L 68, 22.3.1971, s. 1), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
  - Kommissionens direktiv 79/795/EEG av den 20 juli 1979 (EGT nr L 239, 22.9.1979, s. 1).
- I punkt 2.6.2.1 i bilaga 1, skall texten inom parentes ändras till följande:
- "(1 för Tyskland, 2 för Frankrike, 3 för Italien, 4 för Nederländerna, 6 för Belgien, 9 för Spanien, 11 för Storbritannien, 13 för Luxemburg, 18 för Danmark, bokstäverna GR för Grekland, IRL för Irland, P för Portugal)".
7. Rådets direktiv 71/316/EEG av den 26 juli 1971 (EGT nr L 202, 6.9.1971, s. 1), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
  - Rådets direktiv 72/427/EEG av den 19 december 1972 (EGT nr L 291, 28.12.1972, s. 156),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
  - Rådets direktiv 83/575/EEG av den 26 oktober 1983 (EGT nr L 332, 28.11.1983, s. 43).
- I punkt 3.1, första strecksatsen i bilaga 1 och i punkt 3.1.1.1 a, första strecksatsen i bilaga 2, skall texten inom parentes ändras till följande:
- "(B för Belgien, D för Tyskland, DK för Danmark, E för Spanien, F för Frankrike, GR för Grekland, I för Italien, IRL för Irland, L för Luxemburg, NL för Nederländerna, P för Portugal, UK för Storbritannien)".
8. Rådets direktiv 71/347/EEG av den 12 oktober 1971 (EGT nr L 239, 25.10.1971, s. 1), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I artikel 1 a skall följande läggas till i parentesen:
- "masa del hectolitro CEE, peso hectolitro CEE".
9. Rådets direktiv 71/348/EEG av den 12 oktober 1971 (EGT nr L 239, 25.10.1971, s. 9), i dess lydelse enligt
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).
- I punkt 4.8.1 i kapitel 4 i bilagan skall följande läggas till:
- "1 peseta,
10 centavos".
10. Rådets direktiv 74/150/EEG av den 4 mars 1974 (EGT nr L 84, 28.3.1974, s. 10), i dess lydelse enligt
- Rådets direktiv 79/694/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 17),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
  - Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45).
- I artikel 2 a skall följande läggas till:
- "— homologación de tipo i spansk lagstiftning,
— aprovação de marca e modelo i portugisisk lagstiftning."
11. Rådets direktiv 74/483/EEG av den 17 september 1974 (EGT nr L 266, 2.10.1974, s. 4), i dess lydelse enligt kommissionens direktiv 79/488/EEG av den 18 april 1979 (EGT nr L 128, 26.5.1979, s. 1).
- I punkt 3.2.2.2 i bilaga 1, skall fotnoten ersättas med följande fotnotstext:
- ⁿ¹ B = Belgien, D = Tyskland, DK = Danmark, E = Spanien, F = Frankrike, GR = Grekland, I = Italien, IRL = Irland, L = Luxemburg, NL = Nederländerna, P = Portugal, UK = Storbritannien."

12. Rådets direktiv 76/114/EEG av den 18 december 1975 (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 31), i dess lydelse enligt

— Kommissionens direktiv 78/507/EEG av den 19 maj 1978 (EGT nr L 155, 13.6.1978, s. 31),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

rättat i EGT nr L 329, 25.11.1982, s. 31.

I punkt 2.1.2 i bilagan, skall texten inom parentes ändras till följande:

"(1 för Tyskland, 2 för Frankrike, 3 för Italien, 4 för Nederländerna, 6 för Belgien, 9 för Spanien, 11 för Storbritannien, 13 för Luxemburg, 18 för Danmark, GR för Grekland, IRL för Irland, P för Portugal)".

13. I följande rättsakter, på angivna ställen, skall medlemsstaternas bokstavs- resp. nummerbeteckning ändras på följande sätt:

"1 för Tyskland
2 för Frankrike
3 för Italien
4 för Nederländerna
6 för Belgien
9 för Spanien
11 för Storbritannien
13 för Luxemburg
DK för Danmark
GR för Grekland
IRL för Irland
P för Portugal".

a) Rådets direktiv 76/757/EEG av den 27 juli 1976 (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 32), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Punkt 4.2, bilaga 3.

b) Rådets direktiv 76/758/EEG av den 27 juli 1976 (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 54), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Punkt 4.2, bilaga 3.

c) Rådets direktiv 76/759/EEG av den 27 juli 1976 (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 71), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Punkt 4.2, bilaga 3.

d) Rådets direktiv 76/760/EEG av den 27 juli 1976 (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 85), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Punkt 4.2, bilaga 1.

e) Rådets direktiv 76/761/EEG av den 27 juli 1976 (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 96), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Punkt 4.2, bilaga 6.

f) Rådets direktiv 76/762/EEG av den 27 juli 1976 (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 122), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Punkt 4.2, bilaga 2.

14. Rådets direktiv 76/767/EEG av den 27 juli 1976 (EGT nr L 262, 27.9.1976, s. 153), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

I punkt 3.1, första strecksatsen i bilaga 1 och i punkt 3.1.1.1.1, första strecksatsen i bilaga 2 skall texten inom parentes ändras till följande:

"(B för Belgien, D för Tyskland, DK för Danmark, E för Spanien, F för Frankrike, GR för Grekland, I för Italien, IRL för Irland, L för Luxemburg, NL för Nederländerna, P för Portugal, UK för Storbritannien)".

15. I följande rättsakter, på angivna ställen, skall medlemsstaternas bokstavs- resp. nummerbeteckning ändras på följande sätt:

"1 för Tyskland
2 för Frankrike
3 för Italien
4 för Nederländerna
6 för Belgien
9 för Spanien
11 för Storbritannien
13 för Luxemburg
18 för Danmark
GR för Grekland
IRL för Irland
P för Portugal".

a) Rådets direktiv 77/536/EEG av den 28 juni 1977 (EGT nr L 220, 29.8.1977, s. 1), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Bilaga 6.

b) Rådets direktiv 77/538/EEG av den 28 juni 1977 (EGT nr L 220, 29.8.1977, s. 60), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Punkt 4.2 i bilaga 2.

c) Rådets direktiv 77/539/EEG av den 28 juni 1977 (EGT nr L 220, 29.8.1977, s. 72), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Punkt 4.2 i bilaga 2.

- d) Rådets direktiv 77/540/EEG av den 28 juni 1977 (EGT nr L 220, 29.8.1977, s. 83), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Punkt 4.2 i bilaga 4.

- e) Rådets direktiv 77/541/EEG av den 28 juni 1977 (EGT nr L 220, 29.8.1977, s. 95), i dess lydelse enligt

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

— Rådets direktiv 81/576/EEG av den 20 juli 1981 (EGT nr L 209, 29.7.1981, s. 32), ändrat i EGT nr L 357, 12.12.1981, s. 23,

— Kommissionens direktiv 82/319/EEG av den 2 april 1982 (EGT nr L 139, 19.5.1982, s. 17):

Punkt 1.1.1 i bilaga 3.

- f) Rådets direktiv 78/764/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 255, 18.9.1978, s. 1), i dess lydelse enligt

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

— Rådets direktiv 82/890/EEG av den 17 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 45),

— Kommissionens direktiv 83/190/EEG av den 28 mars 1983 (EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 13):

Punkt 3.5.2.1 i bilaga 6.

- g) Rådets direktiv 78/932/EEG av den 16 oktober 1978 (EGT nr L 325, 20.11.1978, s. 1), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17), rättat i EGT nr L 329, 25.11.1982, s. 31:

Punkt 1.1.1 i bilaga 6.

- h) Rådets direktiv 79/622/EEG av den 16 oktober 1978 (EGT nr L 179, 17.7.1979, s. 1), i dess lydelse enligt kommissionens direktiv 82/953/EEG av den 15 december 1982 (EGT nr L 386, 31.12.1982, s. 31):

Bilaga 6.

16. Rådets direktiv 78/1015/EEG av den 23 november 1978 (EGT nr L 349, 13.12.1978, s. 21), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17), rättat i EGT nr L 10, 16.1.1979, s. 15.

I artikel 2 skall följande läggas till:

— homologación de tipo i spansk lagstiftning,

— aprovação de marca e modelo i portugisisk lagstiftning.

ning."

17. Rådets direktiv 80/780/EEG av den 22 juli 1980 (EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 49), i dess lydelse enligt rådets direktiv 80/1272/EEG av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 73),

I artikel 8 skall följande läggas till:

— homologación de tipo i spansk lagstiftning,

— aprovação de marca e modelo i portugisisk lagstiftning."

18. Rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 (EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8).

I listan nr 1 i bilagan skall följande läggas till:

"IRANOR (España)
Instituto Español de Normalización
Fernandez de la Hoz, 52
28010 Madrid

DGQ (Portugal)
Direcção Geral de Qualidade
Rua José Estevão, 83A
1199 Lisboa".

19. I följande rättsakter, på angivna ställen, skall texten inom parentes ändras till följande:

"(B för Belgien, D för Tyskland, DK för Danmark, E för Spanien, F för Frankrike, GR för Grekland, I för Italien, IRL för Irland, L för Luxemburg, NL för Nederländerna, P för Portugal, UK för Storbritannien)".

- a) Rådets direktiv 84/528/EEG av den 17 september 1984 (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 72):

Punkt 3 i bilaga 1.

B

Livsmedel

1. I följande rättsakter ändras "fyrtiofem" till "femtiofyra" i angivna artiklar.

- a) Rådets direktiv av den 23 oktober 1962 (EGT nr L 115, 11.11.1962, s. 2645/62), i dess lydelse enligt

— Rådets direktiv 65/469/EEG av den 25 oktober 1965 (EGT nr L 178, 26.10.1965, s. 2793/65),

- Rådets direktiv 67/653/EEG av den 24 oktober 1967 (EGT nr L 263, 30.10.1967, s. 4),
- Rådets direktiv 68/419/EEG av den 20 december 1968 (EGT nr L 309, 24.12.1968, s. 24),
- Rådets direktiv 70/358/EEG av den 13 juli 1970 (EGT nr L 157, 18.7.1970, s. 36),
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
- Rådets direktiv 76/399/EEG av den 6 april 1976 (EGT nr L 108, 26.4.1976, s. 19),
- Rådets direktiv 78/144/EEG av den 30 januari 1978 (EGT nr L 44, 15.2.1978, s. 20),
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- Rådets direktiv 81/20/EEG av den 20 januari 1981 (EGT nr L 43, 14.2.1981, s. 11),
- Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22):

Artikel 11a.2.

- b) Rådets direktiv 64/54/EEG av den 5 november 1963 (EGT nr 12, 27.1.1964, s. 161/64), i dess lydelse enligt

- Rådets direktiv 65/569/EEG av den 23 december 1965 (EEG nr L 222, 28.12.1965, s. 3263/65),
- Rådets direktiv 66/722/EEG av den 14 december 1966 (EEG nr L 233, 20.12.1966, s. 3947/66),
- Rådets direktiv 67/427/EEG av den 27 juni 1967 (EEG nr L 148, 11.7.1967, s. 1),
- Rådets direktiv 68/420/EEG av den 20 december 1968 (EGT nr L 309, 24.12.1968, s. 25),
- Rådets direktiv 70/359/EEG av den 13 juli 1970 (EGT nr L 157, 18.7.1970, s. 38),
- Rådets direktiv 71/160/EEG av den 30 mars 1971 (EGT nr L 87, 17.4.1971, s. 12),
- Rådets direktiv 72/2/EEG av den 20 december 1971 (EGT nr L 2, 4.1.1972, s. 22),
- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),
- Rådets direktiv 72/444/EEG av den 26 december 1972 (EGT nr L 298, 31.12.1972, s. 48),
- Rådets direktiv 74/62/EEG av den 17 december 1973 (EGT nr L 38, 11.2.1974, s. 29),
- Rådets direktiv 74/394/EEG av den 22 juli 1974 (EGT nr L 208, 30.7.1974, s. 25),
- Rådets direktiv 76/462/EEG av den 4 maj 1976

(EGT nr L 126, 14.5.1976, s. 31),

- Rådets direktiv 76/629/EEG av den 20 juli 1976 (EGT nr L 223, 16.8.1976, s. 3),
- Rådets direktiv 78/145/EEG av den 30 januari 1978 (EGT nr L 44, 15.2.1978, s. 23),
- Rådets direktiv 79/40/EEG av den 18 december 1978 (EGT nr L 13, 19.1.1979, s. 50),
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
- Rådets direktiv 81/214/EEG av den 16 mars 1981 (EGT nr L 101, 11.4.1981, s. 109),
- Rådets direktiv 83/585/EEG av den 25 november 1983 (EGT nr L 335, 30.11.1983, s. 38)
- Rådets direktiv 83/636/EEG av den 13 december 1983 (EGT nr L 357, 21.12.1983, s. 40)
- Rådets direktiv 84/86/EEG av den 6 februari 1984 (EGT nr L 40, 11.2.1984, s. 29),

- Rådets direktiv 84/223/EEG av den 9 april 1984 (EGT nr L 104, 17.4.1984, s. 25), rättat i EGT nr L 106, 19.4.1984, s. 59,

- Rådets direktiv 84/261/EEG av den 7 maj 1984 (EGT nr L 129, 15.5.1984, s. 28),

- Rådets direktiv 84/458/EEG av den 18 september 1984 (EGT nr L 256, 26.9.1984, s. 19),

- Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22):

Artikel 8a.2.

- c) Rådets direktiv 70/357/EEG av den 13 juli 1970 (EGT nr L 157, 18.7.1970, s. 31), i dess lydelse enligt

- 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

- Rådets direktiv 74/412/EEG av den 1 augusti 1974 (EGT nr L 221, 12.8.1974, s. 18),

- Rådets direktiv 78/143/EEG av den 30 januari 1978 (EGT nr L 44, 15.2.1978, s. 18),

- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

- Rådets direktiv 81/962/EEG av den 24 november 1981 (EGT nr L 354, 9.12.1981, s. 22),

- Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22),

rättat i EGT nr L 18, 22.1.1972, s. 12:

Artikel 6.2.

- d) Rådets direktiv 73/241/EEG av den 24 juli 1973 (EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 23), i dess lydelse enligt
- Rådets direktiv 74/411/EEG av den 1 augusti 1974 (EGT nr L 221, 12.8.1974, s. 17),
  - Rådets direktiv 74/644/EEG av den 19 december 1974 (EGT nr L 349, 28.12.1974, s. 63),
  - Rådets direktiv 75/155/EEG av den 4 mars 1975 (EGT nr L 64, 11.3.1975, s. 21),
  - Rådets direktiv 76/628/EEG av den 20 juli 1976 (EGT nr L 223, 16.8.1976, s. 1),
  - Rådets direktiv 78/609/EEG av den 29 juni 1978 (EGT nr L 197, 22.7.1978, s. 10),
  - Rådets direktiv 78/842/EEG av den 10 oktober 1978 (EGT nr L 291, 17.10.1978, s. 15),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
  - Rådets direktiv 80/608/EEG av den 30 juni 1981 (EGT nr L 170, 3.7.1980, s. 33),
  - Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22):

Artikel 12.2.

- e) Rådets direktiv 73/437/EEG av den 11 december 1973 (EGT nr L 356, 27.12.1973, s. 71), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Artikel 12.2.

- f) Rådets direktiv 74/329/EEG av den 18 juni 1974 (EGT nr L 189, 12.7.1974, s. 1, i dess lydelse enligt
- Rådets direktiv 78/612/EEG av den 29 juni 1978 (EGT nr L 197, 22.7.1978, s. 22),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
  - Rådets direktiv 80/597/EEG av den 29 maj 1980 (EGT nr L 155, 23.6.1980, s. 23),
  - Rådets direktiv 85/6/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 21),
  - Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22):

Artikel 10.2

- g) Rådets direktiv 74/409/EEG av den 22 juli 1974 (EGT nr L 221, 12.8.1974, s. 10), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Artikel 10.2.

- h) Rådets direktiv 75/726/EEG av den 17 november 1975 (EGT nr L 311, 1.12.1975, s. 40), i dess lydelse enligt
- Rådets direktiv 79/168/EEG av den 5 februari 1979 (EGT nr L 37, 13.2.1979, s. 27),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Artikel 14.2.

- i) Rådets direktiv 76/118/EEG av den 18 december 1975 (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 49), i dess lydelse enligt
- Rådets direktiv 78/630/EEG av den 19 juni 1978 (EGT nr L 206, 29.7.1978, s. 12),
  - 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):
  - Rådets direktiv 83/685/EEG av den 13 december 1983 (EGT nr L 357, 21.12.1983, s. 37):

Artikel 12.2.

- j) Rådets direktiv 76/621/EEG av den 20 juli 1976 (EGT nr L 202, 28.7.1976, s. 35), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

Artikel 5.2.

- l) Rådets direktiv 77/94/EEG av den 21 december 1976 (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 55), i dess lydelse enligt
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),
  - Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22):

Artikel 9.2.

- m) Rådets direktiv 77/436/EEG av den 27 juni 1977 (EGT nr L 172, 12.7.1977, s. 20), i dess lydelse enligt
- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17):

19.11.1979, s. 17),

26%."

— Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22):

Artikel 9.2.

n) Rådets direktiv 79/693/EEG av den 24 juli 1979 (EGT nr L 205, 13.8.1979, s. 5), i dess lydelse enligt rådets direktiv 80/1276/EEG av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 77):

Artikel 13.2.

o) Rådets direktiv 80/777/EEG av den 15 juli 1980 (EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 1), i dess lydelse enligt

— Rådets direktiv 80/1276 av den 22 december 1980 (EGT nr L 375, 31.12.1980, s. 77):

— Rådets direktiv 85/7/EEG av den 19 december 1984 (EGT nr L 2, 3.1.1985, s. 22):

Artikel 12.2.

p) Rådets direktiv 83/417/EEG av den 25 juli 1983 (EGT nr L 237, 26.8.1983, s. 25):

Artikel 10.2

2. Rådets direktiv 75/726/EEG av den 17 november 1975 (EGT nr L 311, 1.12.1975, s. 40), i dess lydelse enligt

— Rådets direktiv 79/168/EEG av den 5 februari 1979 (EGT nr L 37, 13.2.1979, s. 27),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 3.2 c skall följande läggas till:

"sumo e polpa' för fruktnektar, som uteslutande är framställd av fruktpuré och/eller koncentrerad fruktpuré".

3. Rådets direktiv 76/118/EEG av den 18 december 1975 (EGT nr L 24, 30.1.1976, s. 49), i dess lydelse enligt

— Rådets direktiv 78/630/EEG av den 19 juni 1978 (EGT nr L 206, 29.7.1978, s. 12),

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

— Rådets direktiv 83/635/EEG av den 13 december 1983 (EGT nr L 357, 21.12.1983, s. 37).

I artikel 3.2 skall följande läggas till:

"g) 'leite em pó meio gordo' i Portugal för att beteckna tormjolk med ett fettinnehåll över 13%, men under

5. Kommissionens direktiv 80/590/EEG av den 9 juni 1980 (EGT nr L 151, 19.6.1980, s. 21).

I bilagan skall följande läggas till:

— Rubriken kompletteras med ordet "ANEXO",

— texten kompletteras med ordet "Símbolo".

C

Farmaceutiska specialiteter

Rådets direktiv 78/25/EEG av den 12 december 1977 (EGT nr L 11, 14.1.1978, s. 18), i dess lydelse enligt

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

— Rådets direktiv 81/464/EEG av den 24 juni 1981 (EGT nr L 183, 4.7.1981, s. 33).

I artikel 6.2. skall "fyrtiofem" ändras till "femtiofyra".

D

Offentlig upphandling

Rådets direktiv 77/62/EEG av den 21 december 1976 (EGT nr L 13, 15.1.1977, s. 1), i dess lydelse enligt

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

— Rådets direktiv 80/767/EEG av den 22 juli 1980 (EGT nr L 215, 18.8.1980, s. 1).

I bilaga 1 skall följande läggas till:

"XII. Spanien:

andra juridiska personer som är underkastade offentliga regler för att ingå upphandlingsavtal.

XIII. Portugal:

andra offentligrättsliga juridiska personer vilkas

avtal om offentlig upphandling är underkastade statlig kontroll."

höja försäkringstäckningen till de i artikel 1.2 fastställda beloppen. Om de utnyttjar denna möjlighet, skall försäkringstäckningen enligt de i nämnda artikel fastställda beloppen utgöra

— mer än 16% senast 31 december 1988,

— 31% senast 31 december 1992;"

Artikel 5.4 b skall ersättas med följande:

"b) Spanien, Grekland och Portugal kan bestämma

— att det i artikel 1.4 angivna organet inte får utge ersättning för sakskada förrän den 31 december 1992;

— att den i artikel 1.4, femte stycket och den i artikel 2.2, andra stycket angivna självrisken skall utgöra 1 500 ECU fram till den 31 december 1995."

F

Försäkring

Rådets andra direktiv 84/5/EEG av den 30 december 1983 (EGT nr L 8, 11.1. 1984, s. 17).

Artikel 5.3 a skall ersättas med följande:

"a) Spanien, Grekland och Portugal skall ha en frist, som löper fram till den 31 december 1995, för att

X. MILJÖ- OCH KONSUMENTSKYDD

1. I följande rättsakter och i angivna artiklar, skall "fyrtio-fem" ersättas med "femtiofyra".

enligt rådets direktiv 81/857/EEG av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 319 7.11.1981, s. 18):

Artikel 14.2.

- l) Rådets förordning (EEG) 348/81 av den 20 januari 1981 (EGT nr L 39, 12.2.1981, s. 1):

Artikel 2.2 a.

- m) Rådets direktiv 82/501/EEG av den 24 juni 1982 (EGT nr L 230, 5.8.1982, s. 1), rättat i EGT nr L 289, 13.10.1982, s. 35:

Artikel 16.2

- c) Rådets direktiv 78/319/EEG av den 20 mars 1978 (EGT nr L 84, 31.3.1978, s. 43), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291. 19.11.1979, s. 17):

Artikel 19.2.

- n) Rådets förordning (EEG) nr 3626/82 av den 3 december 1982 (EGT nr L 384, 31.12.1982, s. 1), i dess lydelse enligt

— Rådets förordning (EEG) nr 3645/83 av den 28 november 1983 (EGT nr L 367, 28.12.1983, s. 1),

— Kommissionens förordning (EEG) nr 3646/83 av den 12 december 1983 (EGT nr L 367, 28.12.1983, s. 2), rättad i EGT nr L 62, 3.3.1984, s. 27,

— Kommissionens förordning (EEG) nr 577/84 av den 5 mars 1984 (EGT nr L 64, 6.3.1984, s. 5),

— Kommissionens förordning (EEG) nr 1451/84 av den 25 maj 1984 (EGT nr L 140, 26.5.1984, s. 21),

— Kommissionens förordning (EEG) nr 1452/84 av den 25 maj 1984 (EGT nr L 140, 26.5.1984, s. 23):

Artikel 21.2

- h) Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 (EGT nr L 103, 25.4.1979, s. 1), i dess lydelse enligt

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291. 19.11.1979, s. 17),

— Rådets direktiv 81/454/EEG av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 319, 7.11.1981, s. 3):

Artikel 17.2.

- o) Rådets direktiv 82/883/EEG av den 3 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 1):

Artikel 11.2.

- p) Rådets direktiv 82/884/EEG av den 3 december 1982 (EGT nr L 378, 31.12.1982, s. 15):

Artikel 11.2.

- i) Rådets direktiv 79/869/EEG av den 9 oktober 1979 (EGT nr L 271, 19.10.1979, s. 44), i dess lydelse enligt rådets direktiv 81/858/EEG av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 319 7.11.1981, s. 16):

Artikel 11.2.

2. Rådets direktiv 71/307/EEG av den 26 juli 1971 (EGT nr L 185, 16.8.1971, s. 16), i dess lydelse enligt

— 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

— Rådets direktiv 75/36/EEG av den 17 december 1974 (EGT nr L 14, 20.1.1975, s. 15)

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291. 19.11.1979, s. 17),

— Rådets direktiv 83/623/EEG av den 25 november 1983 (EGT nr L 353, 15.12.1983, s. 8):

I artikel 5.1 skall följande läggas till:

"— 'pura lana',

— 'lã virgem'".

- k) Rådets direktiv 80/779/EEG av den 15 juli 1980 (EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 18), i dess lydelse

5. Kommissionens beslut 78/618/EEG av den 28 juni 1978 (EGT nr L 198, 22.7.1978, s. 17, i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17).

I artikel 3 skall "24" ersättas med "28" och "20" med "24".

I artikel 4, andra stycket, skall "tio" ersättas med "tolv".

6. Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 (EGT nr L 103, 25.4.1979, s. 1), i dess lydelse enligt

— 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

— Rådets direktiv 81/854/EEG av den 19 oktober 1981 (EGT nr L 319, 7.11.1981, s. 3):

- a) I bilaga 1 skall följande läggas till:

— I rubriken läggs följande till:
"ANEXO I", "ANEXO I"

— I tabellen skall följande två kolumner föras in, med följande beteckningar vid de angivna siffrorna.

	"Español	Português
1.	Colimbo grande	Mobelha-grande
2.	Pardela cenicienta	Pardela-de-bico-amarelo
3.	Paiño común	Paíño-de-cauda-quadrada
4.	Paiño de Leach	Paíño-de-cauda-forcada
5.	Cormorán grande (continental)	Corvo-marinho-de-faces-brancas
6.	Avetoro común	Abetouro-comum
7.	Martinete	Goraz
8.	Garcilla cangreja	Papa-ratos
9.	Garceta común	Garça-branca-pequena
10.	Garceta grande	Garça-branca-grande vermelha
11.	Garza imperial	Garça-vermelha
12.	Cigüeña negra	Cegonha-preta
13.	Cigüeña común	Cegonha-branca
14.	Morito	Maçarico-preto
15.	Espátula	Colhereiro
16.	Flamenco común	Flamingo-comum
17.	Cisne chico o de Bewick	Cisne-pequeno
18.	Cisne cantor	Cisne-bravo
19.	Ánsar careto de Groenlandia	Ganso-de-Gronelândia
20.	Barnacla cariblanca	Ganso-de-faces-brancas
21.	Porrón pardo	Zarro-castanho
22.	Malvasía	Pato-rabo-alçado
23.	Halcón abejero	Falcão-abelheiro
24.	Milano negro	Milhafre-preto
25.	Milano real	Milhano
26.	Pigargo	Águia-rabalva
27.	Quebrantahuesos	Quebra-osso
28.	Alimoche	Abutre do Egipto
29.	Buitre común	Grifo
30.	Buitre negro	Abutre preto
31.	Águila culebrera	Águia-cobreira
32.	Aguilucho lagunero	Tartaranhão-ruivo-dos-pauis
33.	Aguilucho pálido	Tartaranhão-azulado
34.	Aguilucho cenizo	Tartaranhão-caçador
35.	Águila real	Águia-real
36.	Águila calzada	Águia-calçada
37.	Águila perdicera	Águia de Bonelli
38.	Águila pescadora	Águia-pesqueira
39.	Halcón de Eleonor	Falcão-da-rainha
40.	Halcón borni	Falcão-alfaneque
41.	Halcón común	Falcão-peregrino
42.	Calamón común	Caimão-comum
43.	Grulla común	Grou-comum
44.	Sisón	Sisão
45.	Avutarda	Abetarda-comum
46.	Cigüeñela	Perna-longa
47.	Avocata	Alfaiate
48.	Alcaraván	Alcaravão
49.	Canastera	Perdiz-do-mar
50.	Chorlito carambolo	Tarambola-carambola
51.	Chorlito dorado	Tarambola-dourada
52.	Agachadiza real	Narcejo-real
53.	Andarrios bastardo	Maçarico-bastardo
54.	Falaropo picofino	Falaropo-de-bico-fino
55.	Gaviota picofina	Gaivota-de-bico-fino

	"Español	Português
56.	Gavioto de Audouin	Alcatraz de Audouin
57.	Pagaza piconegra	Gaivina-de-bico-preto
58.	Charrán patinegro	Garajau-comum
59.	Charrán rosado	Andorinha-do-mar-rosa
60.	Charrán común	Andorinha-do-mar-comum
61.	Charrán artico	Andorinha-do-mar-ártica
62.	Charrancito	Andorinha-do-mar-anã
63.	Fumarel común	Gaivina-preta
64.	Ganga común	Cortiçol-de-barriga-preta
65.	Buho real o Gran Duque	Bufo-real
66.	Buho nival	Bufo-branco
67.	Lechuza campestre	Coruja-do-nabal
68.	Martín pescador	Guarda-rios-comum
69.	Pito negro	Peto-preto
70.	Pico dorsiblanco	Pica-pau-de-dorso-branco
71.	Pechiazul	Pisco-de-peito-azul
72.	Curruca rabilarga	Felosa-do-mato
73.	Curruca gavilana	Toutinegra-graviã o
74.	Trepador corso	Trepadeira-corsa"

b) I bilaga 2/1 skall följande tillägg göras:

— I rubriken läggs följande till:

"ANEXO II/1", "ANEXO II/1"

— I tabellen skall följande två kolumner föras in, med följande beteckningar vid de angivna siffrorna.

	"Español	Português
1.	Ánsar campestre	Ganso-campestre
2.	Ánsar común	Ganso-comum
3.	Barnacla canadiense	Ganso do Canadá
4.	Ánade silbón	Piadeira
5.	Ánade friso	Frisada
6.	Cerceta común o de Invierno	Marrequinho-comum
7.	Ánade real o azulón	Pato-real
8.	Ánade rabudo	Arrabio
9.	Cerceta carretona o de Verano	Marreco
10.	Pato cuchara	Pato-trombeteiro
11.	Porrón común	Zarro-comum
12.	Porrón moñudo	Zarro-negrinha
13.	Lagópodo escandinavo	Lagópode escocès
14.	Perdiz nival	Lagópode-branco
15.	Perdiz griega	Perdiz-negra
16.	Perdiz roja o común	Perdiz-comum
17.	Perdiz pardilla	Perdiz-cinzenta
18.	Faisán vulgar	Faisão
19.	Focha común	Galeirã o-comum
20.	Agachadiza chica	Narceja-galega
21.	Agachadiza común	Narceja-comum
22.	Chocha perdiz o becada	Galinhola
23.	Paloma bravía	Pompa-dos-rochas
24.	Paloma torcaz	Pompo-torcaz"

c) I bilaga 2/2 skall följande tillägg göras:

— I rubriken läggs följande till:

"ANEXO II/2", "ANEXO II/2"

— I första tabellen skall följande två kolumner föras in, med följande beteckningar vid de angivna siffrorna.

	"Español	Português
25.	Cisne vulgar	Cisne-vulgar
26.	Ánsar piquicorto	Ganso-do-bico-curto
27.	Ánsar careto grande	Ganso-grande-de-testa-branca
28.	Barnacla carinegra	Ganso-de-faces-brancas
29.	Pato colorado	Pato-de-bico-vermelho
30.	Porrón bastardo	Zarro-bastardo
31.	Eider	Edredão
32.	Havelda	Pato-de-cauda-afilada
33.	Negrón común	Pato-negro
34.	Negrón especulado	Pato-fusco
35.	Porrón osculado	Pato-olho-d'ouro
36.	Serreta mediana	Merganso-pequeno
37.	Serreta grande	Merganso-grande
38.	Grévol	Galinha-do-mato
39.	Gallo lira	Galo-lira
40.	Urogallo	Tetraz
41.	Perdiz moruna	Perdiz-moura
42.	Codorniz	Codorniz
43.	Pavo silvestre	Peru
44.	Rascón	Frango-d'água
45.	Polla de agua	Galinha-d'água
46.	Ostrero	Ostraceiro
47.	Chorlito o pluvial dorado	Tarambola-dourada
48.	Chorlito gris	Tarambola-cinzenta
49.	Avefría	Abibe-comum
50.	Correlimos gordo	Seixoeira
51.	Combatiente	Combatente
52.	Aguja colinegra	Maçarico-de-bico-direito
53.	Aguja colipinta	Fuselo
54.	Zarapito trinador	Maçarico-galego
55.	Zarapito real	Maçarico-real
56.	Archibebe oscuro	Perna-vermelha-escuro
57.	Archibebe común	Perna-vermelha-comum
58.	Archibebe claro	Perna-verde-comum
59.	Gaviota reidora	Guincho-Comum
60.	Gaviota cana	Alcatraz-pardo
61.	Gaviota sombría	Gaivota-d'asa-escura
62.	Gaviota argéntea	Gaivota-argéntea
63.	Gavión	Alcatraz-comum
64.	Paloma zurita	Pombo-bravo
65.	Tórtola turca	Rola-turca
66.	Tórtola común	Rola-comum
67.	Alondra común	Laverca
68.	Mírlo común	Meiro-preto
69.	Zorzal real	Tordo-zornal
70.	Zorzal común	Tordo-comum
71.	Zorzal malvis o alirrojo	Tordo-ruivo-comum
72.	Zorzal charlo	Tordeia"

— I den andra tabellen skall följande två kolumner föras in, med följande symboler vid de angivna siffrorna:

	"Español		Português
25.			
26.			
27.			
28.			
29.	+		
30.			
31.			
32.			
33.	+		
34.			
35.			
36.	+		
37.			
38.			
39.			
40.	+	♂	
41.	+		
42.	+		+
43.			
44.	+		
45.	+		+
46.	+		
47.	+		+
48.	+		
49.	+		
50.	+		
51.	+		
52.	+		
53.	+		
54.	+		
55.	+		
56.	+		
57.	+		
58.	+		
59.	+		
60.	+		
61.	+		
62.	+		
63.			
64.	+		+
65.	+		
66.	+		+
67.			
68.	+		+
69.	+		+
70.	+		+
71.	+		+
72.	+		+"

— Efter den andra tabellen läggs följande fotnoter till:

"+ = Estados miembros que pueden autorizar, conforme al apartado 3 del artículo 7, la caza de las especies enumeradas.

+ = Estados-membros que podem autorizar, nos termos do nº 3 do artigo 7º, a caça das espécies enumeradas."

d) I bilaga 3/1 skall följande tillägg göras:

— I rubriken läggs följande till:
"ANEXO III/1", "ANEXO III/1"

— I tabellen skall följande två kolumner föras in, med följande beteckningar vid de angivna siffrorna.

	"Español	Português
1.	Ánade real o azulón	Pato-real
2.	Lagópodo escandinavo	Lagópode-escocês
3.	Perdiz roja o común	Perdiz-comum
4.	Perdiz moruna	Perdiz-moura
5.	Perdiz pardilla	Perdiz-cinzenta
6.	Faisán vulgar	Faisão
7.	Paloma torcaz	Pompo-torcaz"

e) I bilaga 3/2 skall följande tillägg göras:

— I rubriken läggs följande till:
"ANEXO III/2", "ANEXO III/2"

— I tabellen skall följande två kolumner föras in, med följande beteckningar vid de angivna siffrorna.

	"Español	Português
8.	Ánsar común	Ganso-comum-occidental
9.	Ánade silbón	Piadeira
10.	Cerceta común o de Invierno	Marrequinho-comum
11.	Ánade rabudo	Arrabio
12.	Porrón común	Zarro-comum
13.	Porrón moñudo	Zarro-negrinha
14.	Eider	Edredão
15.	Perdiz nival	Lagópode-branco
16.	Urogallo	Tetraz
17.	Focha común	Galeirão-comum"

f) I bilaga 3/3 skall följande tillägg göras:

— I rubriken läggs följande till:
"ANEXO III/3", "ANEXO III/3"

— I tabellen skall följande två kolumner föras in, med följande beteckningar vid de angivna siffrorna.

	"Español	Português
18.	Ánsar careto grande	Ganso-grande-de-testa-branca
19.	Pato cuchara	Pato-trombeteiro
20.	Porrón bastardo	Zarro-bastardo
21.	Negrón común	Pato-negro
22.	Gallo lira	Galo-lira
23.	Chorlito o pluvial dorado	Tarambolo-dourada
24.	Agachadiza chica	Narceja-galega
25.	Agachadiza común	Narceja-comum
26.	Chocha perdiz o becada	Galinholá"

7. Rådets förordning (EEG) nr 3626/82 av den 3 december 1982 (EGT nr L 384, 31.12.1982, s. 1), i dess lydelse enligt
- Rådets förordning (EEG) nr 3645/83 av den 28 november 1983 (EGT nr L 367, 28.12.1983, s. 1),
  - Kommissionens förordning (EEG) nr 3646/83 av den 12 december 1983 (EGT nr L 367, 28.12.1983, s. 2), rättad i EGT nr L 62, 3.3.1984, s. 27,
  - Kommissionens förordning (EEG) nr 577/84 av den 5 mars 1984 (EGT nr L 64, 6.3.1984, s. 5),
  - Kommissionens förordning (EEG) nr 1451/84 av den 25 maj 1984 (EGT nr L 140, 26.5.1984, s. 21),
  - Kommissionens förordning (EEG) nr 1452/84 av den 25 maj 1984 (EGT nr L 140, 26.5.1984, s. 23).

I artikel 13.3 skall följande läggas till:

- "— *Especies amenazadas de extinción,*
- *Espécies ameaçadas de extinção.*"

XI. ENERGI, FORSKNING OCH INFORMATION

A

Energi

---

2. Rådets direktiv 79/531/EEG av den 14 maj 1979 (EGT nr L 145, 13.6.1979, s. 7).

a) I bilaga 1 skall följande läggas till:

- i 3.1.1.: "Horno eléctrico' på spanska (ES)
'Forno eléctrico', på portugisiska (P)".
- i 3.1.3.: "'Volumen utilizable' på spanska (ES)

'Volume utilizável', på portugisiska (P)".

— i 3.1.5.1.:

"Consumo de precalentamiento hasta 200°C", på spanska (ES)

'Consumo para atingir 200°', på portugisiska (P)

'Consumo de régimen (1 hora a 200°C)', på spanska (ES)

'Consumo de manutenção durante uma hora a 200°C', på portugisiska (P)

'TOTAL', på spanska (ES)

'TOTAL', på portugisiska (P)".

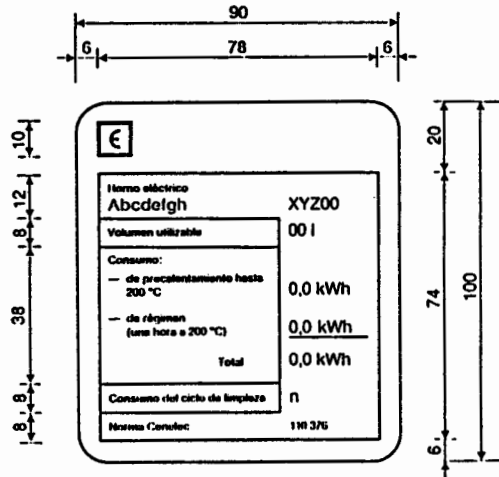
— i 3.1.5.3.:

"Consumo del ciclo de limpieza", på spanska (ES)

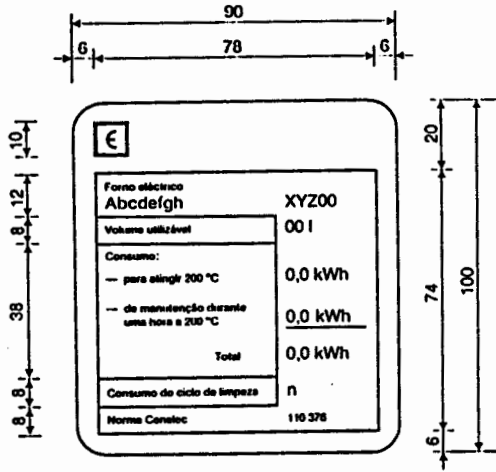
'Consumo do ciclo de limpeza', på portugisiska (P)".

b) Följande bilagor skall läggas till:

BILAGA 2 g

BILAGA 2 h

XIII. STATISTIK

-
2. Kommissionens förordning (EEG) nr 546/77 av den 16 mars 1977 (EGT nr L 70, 17.3.1977, s. 13), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 17),

I artikel 1 skall följande läggas till:

"Spanien: — Tráfico de perfeccionamiento activo

Portugal: — Regime de aperfeiçoamento activo."

I artikel 2 skall följande läggas till:

"Spanien: — Tráfico de perfeccionamiento pasivo

Portugal: — Regime de aperfeiçoamento passivo."

-
4. Rådets direktiv nr 64/475/EEG av den 30 juli 1964 (EGT nr 131, 13.8.1964, s. 2193/64), i dess lydelse enligt — 1972 års anslutningsakt (EGT nr L 73, 27.3.1972, s. 14),

- 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291. 19.11.1979, s. 17),

I artikel 1 skall texten som följer efter "... skall utföras under 1965", bytas ut mot följande:

"och för nya medlemsstater skall alla nödvändiga åtgärder vidtas för att säkerställa att en första undersökning som rör anslutningsåret företas under året som följer efter detta år."

5. Rådets direktiv nr 72/211/EEG av den 30 maj 1972 (EGT nr L 128, 3.6.1972, s. 28), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291. 19.11.1979, s. 17).

Artikel 1, andra stycket, skall ersättas med följande:

"För nya medlemsstater skall det datum som bestämts i första stycket vara utgången av året för deras anslutning."

6. Rådets direktiv nr 72/221/EEG av den 6 juni 1972 (EGT nr L 133, 10.6.1972, s. 57), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291. 19.11.1979, s. 17).

Artikel 1, andra stycket, skall ersättas med följande:

"För nya medlemsstater skall dessa uppgifter första gången samlas in under året för deras anslutning, rörande det föregående året."

Slutet på artikel 4, första stycket, skall ersättas med följande:

"... i bilagan: för nya medlemsstater gäller att dessa stater samlar in uppgifter om samtliga förhållanden, som anförs i bilagan. Insamlingen skall börja med den undersökning som skall företas under året som följer efter anslutningsåret och avse detta år."

7. Rådets direktiv nr 78/166/EEG av den 13 februari 1978 (EGT nr L 52, 23.2.1978, s. 17), i dess lydelse enligt 1979 års anslutningsakt (EGT nr L 291. 19.11.1979, s. 17).

Artikel 4.1, andra stycket, skall ersättas med följande:

Vad gäller nya medlemsstater skall uppgifterna första gången samlas in senast under fjärde kvartalet efter anslutningen, och skall avse föregående månad eller kvartal."

Artikel 4.3, andra stycket, skall ersättas med följande:

"För nya medlemsstater skall den period som nämns i första stycket börja löpa från deras anslutning."

1991 rd — RP 95

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

BAND XVII

REGISTER

Anvisningar för läsaren

REGISTER

BAND I

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

	Sida
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Nuläget och ärendets beredning	5
2. Avtalens samhälleliga betydelse	8
3. EES-avtalets ekonomiska verkningar	10
3.1. EES-avtalets verkningar på samhällsekonomin och den ekonomiska politiken	10
3.1.1. Allmän bedömning	10
3.1.2. Utrikeshandeln	11
3.1.3. Produktionsfaktorströmmarna	13
3.1.4. Ramarna för den ekonomiska politiken	14
3.1.5. Beskattningen	14
3.1.6. EES-avtalets verkningar på den regionala utvecklingen	15
3.2. Propositionens ekonomiska verkningar och verkningar för statsbudgeten	15
4. EES-avtalets inverkan på beslutsfattandet	23
5. EES-avtalets övriga verkningar i fråga om organisation och personal	25
6. EES-avtalets huvudpunkter	30
6.I Mål och principer	32
6.II Fri rörlighet för varor	32
6.II.1. Grundläggande principer	32
6.II.2. Jordbruks- och fiskeprodukter	34
6.II.3. Samarbete i tullfrågor och handelslättnader	37
6.II.4. Andra regler som avser fri rörlighet för varor	38
6.II.5. Kol och stålprodukter	42
6.III Fri rörlighet för personer, tjänster och kapital	42
6.III.1. Arbetstagare och egenföretagare	42
6.III.2. Etableringsrätt	44
6.III.3. Tjänster	44
6.III.4. Kapital	47
6.III.5. Samarbete på den ekonomiska och monetära politikens område	48
6.III.6. Transporter	48
6.IV Konkurrensregler och andra gemensamma regler	50
6.IV.1. Regler tillämpliga på företag	50
6.IV.2. Statligt stöd	52
6.IV.3. Andra gemensamma regler	54
6.V Övergripande bestämmelser om de fyra friheterna	55
6.V.1. Socialpolitik	55
6.V.2. Konsumentskydd	56
6.V.3. Miljö	56
6.V.4. Statistik	57
6.V.5. Bolagsrätt	58
6.VI Samarbete vid sidan om de fyra friheterna	58
6.VII Institutionella bestämmelser	61
6.VII.1. Sammanslutningens struktur	61
6.VII.2. Förfarandet vid beslutsfattande	64
6.VII.3. Homogenitet, övervakningsförfarande och tvistlösning	67
6.VII.4. Skyddsåtgärder	73
6.VIII Den finansiella mekanismen	74
6.IX Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser	74

	Sida
7. Avtal som gäller EFTA	74
7.I Allmänt	74
7.II Avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	75
7.III Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna	76
8. Införandet av avtalen i Finland	76
9. Beroendet av andra propositioner och internationella fördrag	77
DETALJMOTIVERING	79
1. Motivering till avtalen	79
1.1. Avtalet om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	79
Del I Mål och principer	79
Del II Fri rörlighet för varor	82
Kapitel 1 Grundläggande principer	82
Kapitel 2 Jordbruks- och fiskeprodukter	92
Kapitel 3 Samarbete i tullfrågor och om handelslättnader	107
Kapitel 4 Andra regler som avser fri rörlighet för varor	110
Kapitel 5 Kol och stålprodukter	131
Del III Fri rörlighet för personer, tjänster och kapital	132
Kapitel 1 Arbetstagare och egenföretagare	132
(artikel 28)	132
(artikel 29)	142
(artikel 30)	188
Kapitel 2 Etableringsrätt	205
Kapitel 3 Tjänster	211
Kapitel 4 Kapital	235
Kapitel 5 Samarbete på den ekonomiska och monetära politikens område	239
Kapitel 6 Transporter	239
Del IV Konkurrensregler och övriga gemensamma regler	249
Kapitel 1 Regler tillämpliga på företag	249
Kapitel 2 Statligt stöd	265
Kapitel 3 Andra gemensamma regler	269
Del V Övergripande bestämmelser om de fyra friheterna	282
Kapitel 1 Socialpolitik	282
Kapitel 2 Konsumentskydd	292
Kapitel 3 Miljö	294
Kapitel 4 Statistik	306
Kapitel 5 Bolagsrätt	309
Del VI Samarbete vid sidan om de fyra friheterna	317
Del VII Institutionella bestämmelser	323
Kapitel 1 Sammanslutningens struktur	323
Kapitel 2 Förfarandet vid beslutsfattandet	327
Kapitel 3 Homogenitet, övervakningsförfarande och tvistlösning	331
Kapitel 4 Skyddsåtgärder	335
Del VIII Den finansiella mekanismen	337
Del IX Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser	339
1.2. Avtal som hänför sig till EFTA-arrangemangen	341
1.2.1. Avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	341
1.2.2. Avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna	373
2. Motivering till lagförslagen	377
2.1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet	377
2.2. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol samt om tillämpningen av avtalet	386
2.3. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om upprättande av en ständig kommitté för EFTA-staterna	387
3. Närmare stadganden och bestämmelser	388
4. Ikraftträdande	388
5. Lagstiftningsordning	388
6. Behovet av riksdagens samtycke	389
LAGTEXTER	391

BAND II

	Sida
Avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	3
Protokoll 31—41, 45, 48 och 49 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 31 om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna	29
Protokoll 32 om finansiella villkor för genomförande av artikel 82	33
Protokoll 33 om skiljeförfarande	36
Protokoll 34 om möjligheten för EFTA-staternas domstolar och andra dömande myndigheter att begära att europeiska gemenskapernas domstol beslutar om tolkningen av EES-regler som motsvarar EG-regler	36
Protokoll 35 om genomförandet av EES-regler	37
Protokoll 36 om stadgan för EES gemensamma parlamentarikerkommitté	37
Protokoll 37 med den förteckning som avses i artikel 101	38
Protokoll 38 om den finansiella mekanismen	39
Protokoll 39 om ecun	41
Protokoll 40 om Svalbard	41
Protokoll 41 om befintliga avtal	41
Protokoll 45 om övergångsperioder för Spanien och Portugal	42
Protokoll 48 om artikel 105 och 111	42
Protokoll 49 om Ceuta och Melilla	42
Avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	43
Protokoll 1, 2 och 5—7 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	
Protokoll 1 om EFTA:s övervakningsmyndighets uppgifter och befogenheter som med tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till det avtalet	52
Protokoll 2 om de uppgifter och befogenheter som EFTA:s övervakningsmyndighet har på upphandlingsområdet	54
Protokoll 5 om EFTA-domstolens stadga	55
Protokoll 6 om rättslig kapacitet, privilegier och immunitet för EFTA:s övervakningsmyndighet	60
Protokoll 7 om rättslig kapacitet, privilegier och immunitet för EFTA-domstolen	63
Avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna	67
Protokoll och bilaga till avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna	
Protokoll 1 om ständiga kommitténs uppgifter och befogenheter som med tillämpning av protokoll 1 till EES-avtalet följer av de rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till avtalet	72
Protokoll 2 om interna förfaranden mellan EFTA-staterna för tillämpning av säkerhetsåtgärder i enlighet med artikel 43 i EES-avtalet	73
Bilaga som avses i artikel 6.2	74

BAND III

	Sida
Protokoll 2—14, 42, 46 och 47 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 2 om varor som undantagits från avtalets tillämpningsområde i enlighet med artikel 8.3 a	3
Protokoll 3 om produkter som avses i artikel 8.3 b i avtalet	4
Protokoll 4 om ursprungsregler	17
Protokoll 5 om fiskala tullar (Liechtenstein/Schweiz)	121
Protokoll 6 om uppbyggnaden av obligatoriska reservförråd i Schweiz och Liechtensteinin	123
Protokoll 7 om kvantitativa restriktioner som Island får behålla	123
Protokoll 8 om statliga monopol	123
Protokoll 9 om handeln med fisk och andra marina produkter	124
Protokoll 10 om förenkling av kontroller och formaliteter vid godsbefordran	131
Protokoll 11 om ömsesidigt bistånd i tullfrågor	135
Protokoll 12 om avtal med tredje länder om bedömning av överensstämmelse	139
Protokoll 13 om icke-tillämpligheten av antidumpningsåtgärder och utjämningstullar	139
Protokoll 14 om handel med kol och stål	140
Protokoll 42 om bilaterala arrangemang för vissa jordbruksprodukter	141
Protokoll 46 om utvecklingen av samarbetet inom fiskerisektorn	141
Protokoll 47 om avskaffande av tekniska handelshinder för vin	142

BAND IV

	Sida
Protokoll 15—20, 28—30, 43 och 44 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 15 om övergångsperioder för fri rörlighet för personer (Schweiz och Liechtenstein)	3
Protokoll 16 om åtgärder på den sociala trygghetens område avseende övergångsperioder för fri rörlighet för personer (Schweiz och Liechtenstein)	5
Protokoll 17 angående artikel 34	6
Protokoll 18 om interna förfaranden för genomförande av artikel 34	6
Protokoll 19 om sjöfart	7
Protokoll 20 om tillgång till inre vattenvägar	8
Protokoll 28 om immateriell äganderätt	9
Protokoll 29 om yrkesutbildning	12
Protokoll 30 om särskilda bestämmelser om organisation av samarbetet på statistikens område ...	12
Protokoll 43 om avtalet mellan EEG och Österrike om godstransporter i transit på väg och järnväg	13
Protokoll 44 om avtalet mellan EEG och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg	13

BAND V

	Sida
Protokoll 21—27 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 21 om genomförandet av konkurrensregler tillämpliga på företag	3
Protokoll 22 om definitionen av ”företag” och ”omsättning” (artikel 56)	7
Protokoll 23 om samarbetet mellan övervakningsmyndigheterna (artikel 58)	8
Protokoll 24 om samarbete vid kontroll av företagskoncentrationer	11
Protokoll 25 om konkurrens beträffande kol och stål	15
Protokoll 26 om befogenheterna och uppgifterna för EFTA:s övervakningsmyndighet på statsstödsområdet	17
Protokoll 27 om samarbete på statsstödsområdet	17
Protokollen 3 och 4 samt bilagor till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	
Protokoll 3 om de uppgifter och befogenheter som EFTA:s övervakningsmyndighet har på statsstödsområdet	18
Protokoll 4 om de funktioner och befogenheter som EFTA:s övervakningsmyndighet har på konkurrensområdet	19
Bilaga I förteckning som avses i artikel 24, andra stycket, i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	79
Bilaga II förteckning som avses i artikel 25, andra stycket, i avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	81

BAND VI**BILAGA I Veterinära frågor och växtskyddsfrågor**

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
I VETERINÄRA FRÅGOR	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	5
1. GRUNDTEXTER	5
1.1. DJURHÄLSA	5
1.1.1. Handel och utsläppande på marknaden	5
Nötkreatur/svin	5
Får och getter	7
Hästdjur	8
Fjäderfä/kläckningsägg	8
Vattenbruk	9
Embryon från nötkreatur	9
Sperma från nötkreatur	9
Sperma från svin	9
Färskt kött	9

	Sida
Fjäderfäkött	10
Köttvaror	10
1.1.2. Bekämpningsåtgärder	11
Mul- och klövsjuka	11
Klassisk svinpest	11
1.1.3. Anmälning av sjukdomar	12
1.2. LIVSMEDELSHYGIEN	12
Färskt kött	12
Köttprodukter	14
Malet kött	14
Äggprodukter	15
Fiskprodukter	15
Mollusker	16
Hormoner	16
Restsubstanser	16
BST	16
1.3. BLANDAD GRUPP	16
Mjölk	16
Animaliskt avfall, patogener	17
Foderläkemedel	17
Kaninkött och kött från vilda djur i hägn	17
Ömsesidigt bistånd	17
1.4. AVEL	17
Nötkreatur	17
Svin	18
Får och gätter	18
Hästdjur	18
Renrasiga djur	18
2. TILLÄMPNINGSTEXTER	18
2.1. DJURHÄLSA	18
2.2. LIVSMEDELSHYGIEN	19
2.3. BLANDAD GRUPP	20
2.4. AVEL	21
3. RÄTTSAKTER SOM EFTA-STATERNA OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIG- HET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL	22
3.1. DJURHÄLSA	22
3.2. LIVSMEDELSHYGIEN	22
4. RÄTTSAKT SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	23
II DJURFODER	23
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	24
Tillsatser	24
Foderråvaror och foderblandningar	24
Bioproteiner och motsvarande	25
Metoder för analys och kontroll	26
Främmande ämnen och produkter	27
III VÄXTSKYDDSFÅRÅGOR	27
UTSÄDE	27
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	27
1. GRUNDTEXTER	27
2. TILLÄMPNINGSTEXTER	32
3. RÄTTSAKTER SOM EFTA-STATERNA OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIG- HET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL	32

Bilaga II Tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
I. MOTORFORDON	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	11
II. JORDBRUKS- OCH SKOGSBRUKSTRAKTORER	11
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	11
III. LYFTANORDNINGAR OCH MEKANISKA HANTERINGSANORDNINGAR	14
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	14
IV. HUSHÅLLSAPPARATER	15
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	15
V. GASAPPARATER	16
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	16
VI. BYGG- OCH ANLÄGGNINGSUTRUSTNING	16
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	16
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	17
VII. ÖVRIGA MASKINER	17
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	17
VIII. TRYCKKÄRL	17
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	17
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	18
IX. MÄTINSTRUMENT	18
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	18
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	23
X. ELEKTRISK MATERIEL	23
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	23
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	24
XI. TEXTILER	25
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	25
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	26
XII. LIVSMEDEL	26
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	26
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	35
XIII. LÄKEMEDEL	35
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	36
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	37
XIV. GÖDSELMEDEL	37
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	37
XV. FARLIGA ÄMNEN	38

	Sida
	38
	41
XVI. KOSMETIKA	41
	41
XVII. MILJÖSKYDD	42
	42
XVIII. INFORMATIONSTEKNOLOGI, TELEKOMMUNIKATION OCH DATABEAR- BETNING	42
	42
	43
XIX. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER INOM TEKNISKA HANDELSHINDEROM- RÅDET	43
	43
	45
XX. VARORS FRIA RÖRLIGHET — ALLMÄNT	45
	45
XXI. BYGGPRODUKTER	45
	45
XXII. PERSONLIG SKYDDSUTRUSTNING	45
	45
XXIII. LEKSAKER	45
	45
XXIV. MASKINER	46
	46
XXV. TOBAK	46
	46
XXVI. ENERGI	46
	46
XXVII. SPRITDRYCKER	46
	46

Bilaga IV Energi

	Sida
INLEDNING	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL.....	3

BAND VII**Bilaga V Fri rörlighet för arbetstagare**

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3

Bilaga VII Ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
A. ALLMÄNT SYSTEM	3
B. JURISTYRKEN	3
C. MEDICINSK OCH PARAMEDICINSK VERKSAMHET	4
Läkare	4
Sjuksköterskor	9
Tandläkare	10
Veterinärmedicin	12
Barnmorskor	13
Farmaci	14
D. ARKITEKTUR	14
E. HANDEL OCH AGENTURVERKSAMHET	16
Partihandel	16
Agenturverksamhet inom handel, industri och hantverk	16
Egenföretagare inom detaljhandel	17
Egenföretagare inom partihandel med kol och verksamhet som agent inom kolhandel ..	17
Handel med och distribution av giftiga ämnen	17
Handelsresande och hemförsäljare	18
Självständiga handelsagenter	18
F. INDUSTRI OCH HANTVERK	18
Tillverknings- och bearbetningsindustrin	18
Gruv- och mineralnäring	18
Tillhandahållande av elektricitet, gas, vatten och sanitära tjänster	18
Livsmedels- och dryckesvaruindustrin	18
Letande (prospektering och borrhning) efter olja och naturgas	19
G. TJÄNSTER FÖRKNIPPADE MED TRANSPORTER	19
H. FILMINDUSTRI	19
I. ÖVRIGA SEKTORER	20
Affärsmässiga tjänster när det gäller fast egendom och övriga sektorer	20
Servicesektorn	20
Verksamhet inom diverse branscher	21
Frisörverksamhet	21
J. JORDBRUK	21

	Sida
K. ÖVRIGT	22
RÄTTSAKTER SOM DE FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	22
Allmänt	22
Allmänt system	22
Läkare	22
Tandläkare	22
Veterinärer	22
Farmaci	23
Arkitektur	23
Partihandel	23
Industri och hantverk	23

Bilaga VIII Etableringsrätt

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNINGAR FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3

BAND VIII

Bilaga VI Social trygghet

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL TA VEDERBÖR- LIG HÄNSYN TILL	27
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	31
FÖRFARANDE FÖR EFTA-STATERNAS DELTAGANDE I DEN ADMINISTRATI- VA KOMMISSIONEN FÖR SOCIAL TRYGGHET FÖR MIGRERANDE ARBETARE OCH I DEN TILL DENNA KOMMISSION KNUTNA REVISIONSKOMMITTÉN ENLIGT ARTIKEL 101.1 I AVTALET	32

BAND IX**Bilaga IX Finansiella tjänster**

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNINGAR FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
I FÖRSÄKRING	3
i) Annan försäkring än livförsäkring	3
ii) Motorfordonsförsäkring	6
iii) Livförsäkring	6
iv) Övriga områden	8
II BANKER OCH ANDRA KREDITINSTITUT	8
i) Samordning av lagstiftning om etablering och om frihet att tillhandahålla tjänster	8
ii) Krav och regler om tillräckliga reserver	10
iii) Tillsyn och redovisning	10
III FONDBÖRSER OCH VÄRDEPAPPER	10
i) Börsnotering och börshandel	10
ii) Företag för kollektiv investering i överlåtbara värdepapper (fondföretag)	11
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	12

Bilaga XII Fri rörlighet för kapital

	Sida
INLEDNING	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3

BAND X**Bilaga X Audiovisuella tjänster**

	Sida
INLEDNING	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3

Bilaga XI Teletjänster

	Sida
INLEDNING	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	3

Bilaga XIII Transport

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	4
I INLANDSTRANSPORTER	4
i) ALLMÄNNA FRÅGOR	4
ii) INFRASTRUKTUR	6
iii) KONKURRENSREGLER	6
iv) STATLIGT STÖD	7
v) FÖRENKLING AV GRÄNSPASSAGE	7
vi) KOMBINATIONSTRANSPORT	7
II VÄGTRANSPORT	8
i) TEKNISK HARMONISERING OCH SÄKERHET	8
ii) BESKATTNING	9
iii) SOCIAL HARMONISERING	9
iv) TILLTRÄDE TILL MARKNADEN (varor)	10
v) PRISER (varor)	10
vi) TILLSTÅND ATT BEDRIVA VERKSAMHET (varor)	11
vii) HYRDA FORDON (varor)	11
viii) TILLTRÄDE TILL MARKNADEN (passageraren)	11
ix) TILLSTÅND ATT BEDRIVA VERKSAMHET (passageraren)	11
III JÄRNVÄGSTRANSPORT	12
i) STRUKTURPOLITIK	12
ii) PRISER	13
IV TRANSPORT PÅ INRE VATTENVÄGAR	13
i) TILLTRÄDE TILL MARKNADEN	13
ii) STRUKTURPOLITIK	13

	Sida
iii) TILLSTÅND ATT BEDRIVA VERKSAMHET	13
iv) TEKNISK HARMONISERING	14
V SJÖFART	14
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	15
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	15
VI CIVIL LUFTFART	15
i) KONKURRENSREGLER	15
ii) MARKNADSTILLTRÄDE	16
iii) TARIFFER	16
iv) TEKNISK HARMONISERING OCH SÄKERHET	16
v) KONSULTATIONSPROCEDUR	16
vi) SOCIAL HARMONISERING	16
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	16

BAND XI

Bilaga XIV   Konkurrens

	Sida
INLEDNING	3
ÄNDRINGAR FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL.....	3
A. KONTROLL AV FÖRETAGSFÖRVÄRV	3
B. ENSAMÅTERFÖRSÄLJARAVTAL	4
C. PATENTLICENSAVTAL	5
D. SPECIALICERINGS- OCH FORSKNINGS- OCH UTVECKLINGSAVTAL	6
E. FRANCHISEAVTAL	7
F. KNOW-HOWLICENSAVTAL	8
G. TRANSPORT	9
H. OFFENTLIGA FÖRETAG	10
I. KOL OCH STÅL	10
RÄTTSAKTER SOM EG-KOMMISSIONEN OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL	11
Kontroll av koncentrationer	11
Ensamåterförsäljaravtal	11
Övrigt	11

Bilaga XV	Statligt stöd	Sida
	INLEDNING	3
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
	Offentliga företag	3
	RÄTTSAKTER SOM EG-KOMMISSIONEN OCH EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET SKALL TA VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL	3
	Kommissionens övervakning	3
	Anmälan i förväg av statliga stödprogram och andra procedurregler	3
	Bedömning av stöd av mindre betydelse	4
	Offentliga myndigheters innehav av kapital	4
	Olagliga stödåtgärder	4
	Statliga garantier	4
	Rambestämmelser för branschvisa stödprogram	4
	Textil- och beklädnadsindustrin	4
	Syntetfiberindustrin	4
	Bilindustrin	4
	Bestämmelser för allmänna program för regionalt stöd	4
	Övergripande rambestämmelser	5
	Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd på miljöområdet	5
	Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning och utveckling ..	5
	Tillämpningsregler för allmänna stödprogram	5
	Tillämpningsregler vid kumulering av stöd för olika ändamål	5
	Sysselsättningsstöd	5
	Övervakning av stöd till stålindustrin	5

Bilaga XVI	Offentlig upphandling	Sida
	INLEDNING	3
	ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
	RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
	RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	7
	TILLÄGG 1 FÖRTECKNING ÖVER ORGAN OCH KATEGORIER AV ORGAN SOM LYDER UNDER OFFENTLIG RÄTT	7
	TILLÄGG 2 FÖRTECKNINGAR ÖVER UPPHANDLANDE ENHETER	8
	TILLÄGG 3 FÖRTECKNING ÖVER ORGAN OCH KATEGORIER AV ORGAN SOM LYDER UNDER OFFENTLIG RÄTT	11
	TILLÄGG 4 PRODUKTION, TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV DRICKSVATTEN	12
	TILLÄGG 5 PRODUKTION, TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV ELEKTRICITET	13
	TILLÄGG 6 TRANSPORT ELLER DISTRIBUTION AV GAS ELLER VÄRME ..	14
	TILLÄGG 7 UNDERSÖKNING AV FÖREKOMSTEN AV OCH UTVINNING AV OLJA OCH GAS	14
	TILLÄGG 8 UNDERSÖKNING AV FÖREKOMSTEN AV OCH UTVINNING AV KOL ELLER ANDRA FASTA BRÄNSLEN.....	15
	TILLÄGG 9 UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN JÄRNVÄGSTJÄNSTER	15
	TILLÄGG 10 UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN TJÄNSTER INOM JÄRNVÄGAR I STADSTRAFIK, SPÄRVAGNAR, TRÄDBUSSAR ELLER BUSSAR	16
	TILLÄGG 11 UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN FLYGPLANSFACILITETER	17
	TILLÄGG 12 UPPHANDLANDE ENHETER INOM SEKTORN INRE ELLER YTTRE HAMNAR ELLER ANDRA TERMINALFACILITETER ...	17
	TILLÄGG 13 DRIFT AV TELEKOMMUNIKATIONSNET ELLER TILLHANDHÅLLANDE AV TELEKOMMUNIKATIONSTJÄNSTER	18

BAND XII**Bilaga III   Produktansvar**

	Sida
INLEDNING	3
RÄTTSAKT SOM DET HÄNVISAS TILL.....	3

Bilaga XVII   Immateriell äganderätt

	Sida
INLEDNING	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL.....	3

Bilaga XIX   Konsumentskydd

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL.....	3
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	4

Bilaga XXII   Bolagsrätt

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
ÖVERGÅNGSTIDER	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL.....	3

BAND XIII**Bilaga XVIII Hälsa och säkerhet i arbetet, arbetsrätt, samt lika behandling för kvinnor och män**

	Sida
INLEDNING	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
Hälsa och säkerhet i arbetet	3
Lika behandling av kvinnor och män	5
Arbetsrätt	6

BAND XIV**Bilaga XX Miljö**

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNINGAR FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
I. ALLMÄNT	3
II. VATTEN	3
III. LUFT	4
IV. KEMIKALIER, INDUSTRIRISKER OCH BIOTEKNIK	6
V. AVFALL	7
RÄTTSAKTER SOM DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA SKALL BEAKTA	8

BAND XV**Bilaga XXI Statistik**

	Sida
INLEDNING	3
ANPASSNING FÖR DETTA OMRÅDE	3
RÄTTSAKTER SOM DET HÄNVISAS TILL	3
INDUSTRISTATISTIK	3
TRANSPORTSTATISTIK	5
STATISTIK ÖVER UTRIKESHANDEL OCH HANDELN INOM GEMENSKA- PEN	7
INSYNSKYDD FÖR STATISTIK	9
BEFOLKNINGSSTATISTIK OCH SOCIALSTATISTIK	9
NATIONALRÄKENSKAPER — BNI	9
NÄRINGSGRENSINDELNINGAR	10
JORDBRUKSSTATISTIK	10
FISKESTATISTIK	12
ENERGISTATISTIK	12

BAND XVI

	Sida
Protokoll 1 till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	
Protokoll 1	3
Slutakt	5
Överenskomna protokollsanteckningar från förhandlingarna om ett avtal mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol	63
Överenskommen protokollsanteckning från förhandlingarna om ett avtal om en ständig kommitté för EFTA-staterna	64
Anteckning om överenskommelse avseende avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna	65
Ändringar som genom anslutningsakter har gjorts i EG:s regelverk	69

BAND XVII

	Sida
Register	1
Anvisningar för läsaren	18

ANVISNINGAR FÖR LÄSAREN

Rättsakter som har fogats till propositionen

Band VI—XV innehåller de delar av EG:s regelverk till vilka det hänvisas i bilagorna till EES-avtalet. Banden innehåller inte de rättsligt icke bindande rättsakter som avtalsparterna skall beakta eller som avtalsparterna, EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet skall ta hänsyn till. I den finska översättningen av rättsakterna har de delar som har upphävts ersatts med en hänvisning till den ändrade rättsakten i fråga.

De rättsakter som hör till bilagorna har tagits in i bandet efter själva bilagan (*rättsaktsdelen*). Enligt ett utlåtande som grundlagsutskottet gav den 10 oktober 1991 till justitieministeriet har dock i samband med bilagorna II och XIII endast de rättsakter tagits med som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. De svenska översättningarna av rättsakterna som hänför sig till bilaga I har inte färdigställts när denna regeringsproposition avläts. De finska översättningarna av de rättsakter som hör till bilaga I delges samtidigt med denna regeringsproposition.

Hänvisningar till EG:s rättsakter

Hänvisningar till rättsakterna görs med ett CELEX-nummer⁽¹⁾. I samband med de rättsakter som nämns i bilagorna till EES-avtalet finns också referensuppgifter om publiceringen av rättsakten i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (EGT)⁽²⁾.

CELEX-numret för en rättsakt som hör till EG:s regelverk anges på varje sida i rättsakten. I den finska varianten finns CELEX-numret nere på sidan och i den svenska varianten uppe på sidan. Efter CELEX-numret anges i den finska varianten språkkoden "FI". I den svenska varianten anges språkkoden "S" efter CELEX-numret, och om översättningen är slutligt granskad finns anteckningen "slutgranskad" nere på första sidan av rättsakten. Om denna anteckning saknas, är den svenska översättningen ännu inte slutligt granskad.

Uppe på varje sida i respektive rättsakt finns dessutom referensuppgifter om publiceringen av rättsakten i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (publiceringsdatum, publiceringsnummer och sidnummer).

⁽¹⁾ T.ex. 364 L 0221

⁽²⁾ Exempel:

385 R 0123: Kommissionens förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon (EGT nr L 15, 18.1.1985, s. 16)

(Rättsakten är publicerad den 18 januari 1985 i L-serien av Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr 15 börjande från sidan 16.)

CELEX-numret

Första siffran i CELEX-numret (3) anger att det är fråga om sekundärlagstiftning ("secondary legislation"). De följande två siffrorna avser året då rättsakten har givits eller publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Efter denna tresiffriga serie kommer en bokstavskod som anger hurudan rättsakt det är fråga om⁽³⁾. Den fyrsiffriga koden efter bokstavskoden anger rättsaktens ordningsnummer eller något annat särskiljande nummer för rättsakten⁽⁴⁾.

Ändringar i EG:s regelverk som har företagits i samband med att nya stater har anslutit sig till Europeiska gemenskaperna

De rättsakter som nämns i bilagorna till EES-avtalet har ändrats genom anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien, genom anslutningsakten för Grekland samt genom anslutningsakten för Spanien och Portugal. I samband med de ändringar som har gjorts i rättsakterna används hänvisningarna "1 72 B", "1 79 H" och "1 85 I"⁽⁵⁾ om dessa akter. De ingår i band XVI till de delar genom vilka rättsakterna i bilagorna till EES-avtalet har ändrats.

Förteckning över de rättsakter som ingår i bilagorna till EES-avtalet

Efter innehållsförteckningen i varje bilaga till EES-avtalet finns en förteckning över CELEX-numren för rättsakterna i bilagan. I förteckningen kommer CELEX-numren i den ordning som rättsakterna nämns i bilagorna. I bilagans rättsaktsdel har rättsakterna dock tagits in endast en gång, dvs. på det ställe i bilagan där rättsakten nämns för sista gången.

I förteckningen är CELEX-numret för de grundläggande rättsakterna angivet med fetstil och CELEX-numret för ändringarna med vanlig stil. De rättsakter som ingår i rättsaktsdelen först senare, dvs. på det ställe där rättsakten nämns för sista gången, är angivna inom parentes. Till dessa hör rättsakter genom vilka mer än en rättsakt som ingår i EG:s regelverk har ändrats. På motsvarande sätt är de hänvisningar till akterna om nya staters anslutning till Europeiska gemenskaperna, som ingår i band XIV, angivna inom parentes.

⁽³⁾ A överenskommelse
B budget
D beslut
K Europeiska kol- och stålgemenskapens rekommendation
L direktiv
R förordning
S Europeiska kol- och stålgemenskapens allmänna beslut
X andra rättsakter
Y andra rättsakter (publicerade i C-serien i Europeiska gemenskapernas officiella tidning)

⁽⁴⁾ Exempel:

385 R 0123

3: rättsakten hör till den sekundära lagstiftningen
85: rättsakten är publicerad år 1985
R: rättsakten är en förordning
0123: särskiljande nummer för rättsakten

⁽⁵⁾ 1 72 B: anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien

1 79 H: anslutningsakten för Grekland

1 85 I: anslutningsakten för Spanien och Portugal

